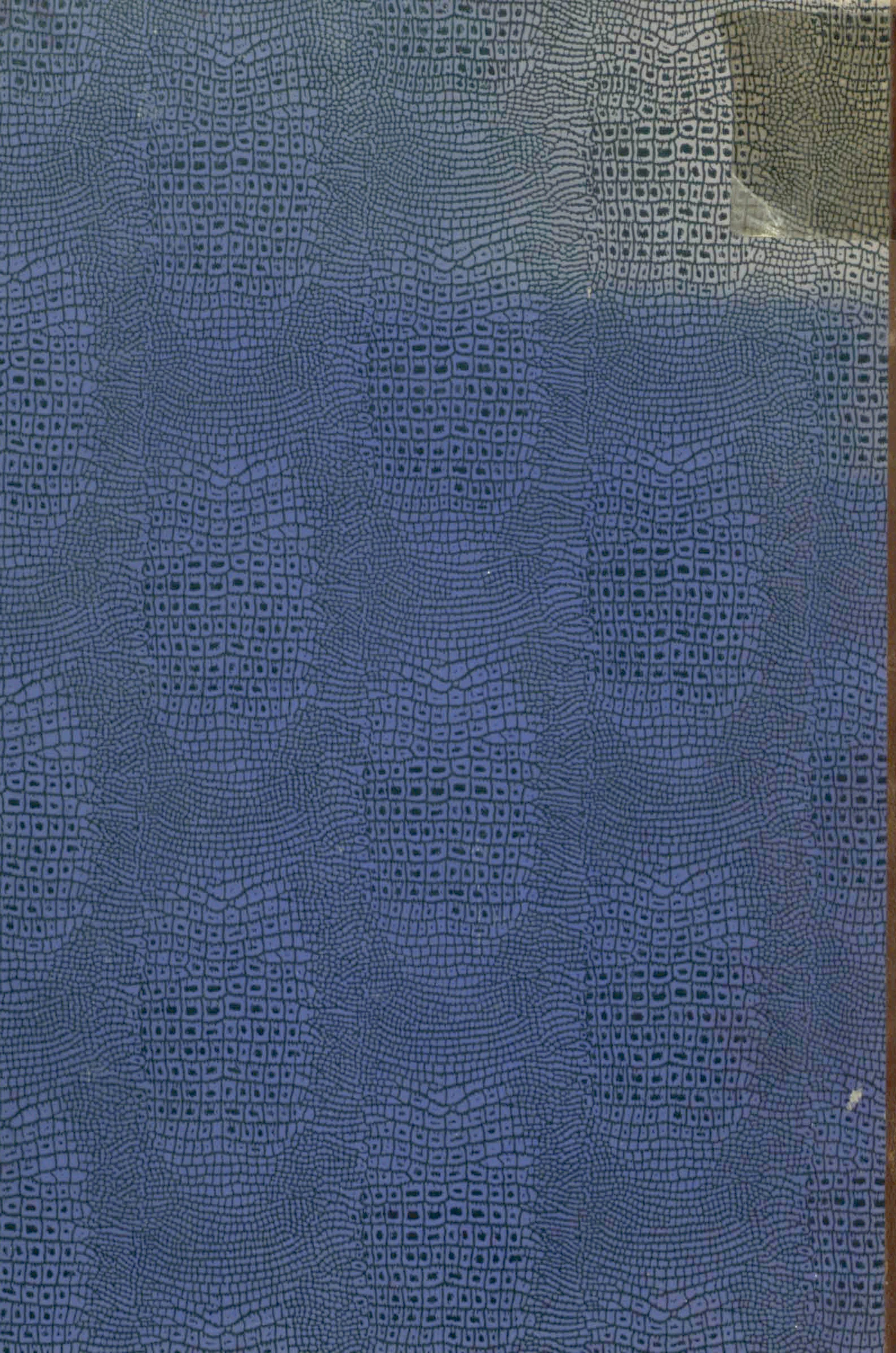

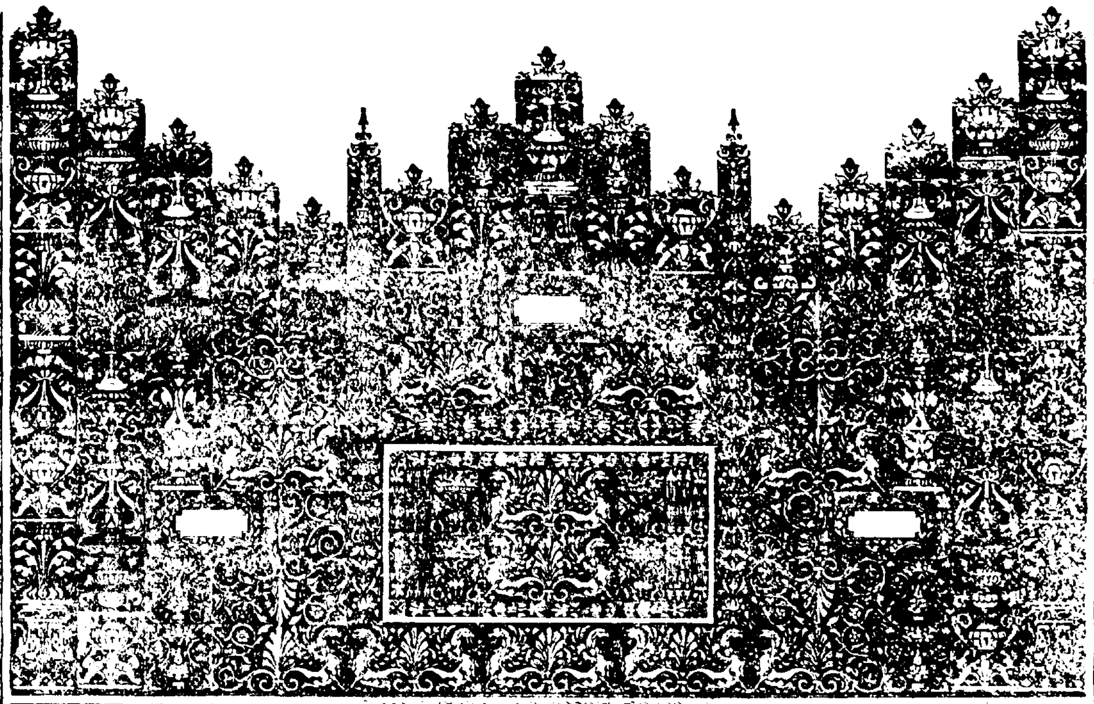
مفتاح مافی الكتاب

خفی اولمیه‌كه اشبو كتاب مستطاب جمع وتألیف لغت قتنده احسن نظام واجل انتظام اوزره بسط وتمهید اولنوب اوّلا جواهر كلمات اولان حروف اصلیه‌دن لام الفعلده واقع حروف اخیره‌یه نظر اولنوب كتاب مزبور حروف هجا وفقنجه یكرمی سكز باب اوزره تأسیس اولنمشدر * انجق غفلت اولنمیه‌كه اواخرنده همزات اصلیه بولندیغی كلمات باب همزه‌ده ایراد اولنوب اواخر كلماتده واودن ویادن مبدله اولان همزات والفات باب الواو والیاءده ایراد اولنمشدر * وبرشیءدن منقلبه اولمیان الفات لینه دخی افراد بالبیان قلنوب بربابده درج ویكرمی سكز باب بونكله تمام اولمشدر * ثانیا حروف اصلیه‌نك فاء الفعلنده اولان حروف اولنه نظر ایله فصول ترتیب اولنوب وفق حروف هجایه مراعت بر اله فصول ابواب دخی لغت عربده بولندیغنه كوره كاه یكرمی سكز فصل وكاه نقصان كلمشدر * ثالثا كلماتده واقع حروف اصلیه‌نك حروف ثانیه‌سنه نظر اولنوب بونده دخی لغات عربیه‌ده بولندیغنه كوره ترتیب حروف هجایه رعایت اولنوب مطلوب اولان ابواب وفصوله وصول سهل الحصول اولمق ایچون فهرست ترتیب اولنوب ترقیم اولنمشدر

فهرس الجلد الاول من ترجمة القاموس من باب الهمزة الى فصل الصاد من باب الراء

فهرس المجلد الاول من ترجمة القاموس

قد طبع فى المطبعة العثمانية

بسم الله الرحمن الرحيم

اسبح الله و اقدسه و استمنحه التوفيق و التمسه حامداً لله جل ثناؤه و هو المحمود فى كل لسان و عائذاً به و عابد الحضرته جمّ عطاؤه و هو المعبود على الحقيقة فى جميع الملل و الاديان و هو الجواد المنان الذى قلمس جوده كقاموس وجوده متفسح عن ساحل امكان البيان لا يجرى فيه فلك القلم و لا يجترى على عوم حومته سباحة بنان العقل و الاذهان مجارى الانفاس منسدّة عن احصاء حصاة ساهرة آلائه و مسارى سفائن مدركات الاكياس منصدّة عن جواز المجاز من معبر تعبير نعمائه فما اعظم شانه و ما افخم سلطانه * و مصليا على النبى الهادى الامين الذى انزل عليه القرآن بلسان عربىّ مبين فانطق عن الهوى و ما ضل و ما غوى و به مناطق نواطق المعارضين قد انطوى و انشق شقة لواء المترفعين المعترضين ثم التوى و انخرقت اشداق البلغاء المتشدّقين و انفلقت اكباد النبغاء المفلقين فاقرّوا بعدما اصرّوا بانّما هو ليس الا وحى يوحى و هو نقطة دائرة الكون و المكان و كعبة زائرة حريم الوجود و الامكان مليك ملك لولاك * سلطان سرير و ما ارسلناك * محرم لسرّ سرادق او ادنى * حلو على فحواى مسئلة ما اوحى * نبىّ نبيل نبيه بسيم صفىّ اصيل و جيه وسيم * محمد المحمود الممدوح السير مبتدأ مؤخر مقدم الخبر و هو الذى لا تسع نعوت كمالاته حوصلة الارقام * و لو ان ما فى الارض من شجرة اقلام * و مسلّما على آله الكرام و صحبه اصحاب المجد و الاحترام الذين هم حماة الملة الزهراء و هداة الطريقة الحقيقة البيضاء و فرّاس ميادين الدين المبين و حرّاس شوارع الشرع المستبين و داعيا لجانب الخليفة على الحقيقة كريم الخليقة و طيب السليقة * و هو السلطان الاعظم و الخاقان الاكرم مالك رقاب الامم ساحب اذيال الشوكة و الحشم الذى بيد اقتداره مقاليد الزمن * و فى كف كفايته ازمة مصالح نوع الانسان ماحى آثار ظلام الظلم و العدوان * حامى حوزة الاسلام عن غمام غموم الجور و الطغيان * المجاهد المجتهد فى امر الدين الغازى فى سبيل الله الغاذى لنفوس المرابطين قامع لجرثومة الكفرة * قالع جرثومة الخوارج و الفجرة * فاتح الحرمين المحترمين * مطهر البلدين المكرمين * سناء الدولة المحمدية ضياء الملة الاحدية سيد الاسلام و نير الايام سيف الله المسلول على اعدائه * و غيث الرحمة المستغاث المبعوث لمصالح عباده من اوليائه و هو ولى نعم العالم بل انه عالم النعم مبسوط لعامة الامم ظلم ظلل يحب العلماء فاضل كامل يربىّ الفضلا و العرفاء ماجت بشرطة عنايته عيالم العلوم و راجت بتعهد ملاحظته بضايع المنطوق و المفهوم جبل جودىّ فى الجود و السخاء ساحب سحب نسيان على نيسان فى الاحسان و العطاء لناظمه

❊ خليفة كاسمه الممدوح محمود ❊ سرّ الخلافة حقا فيه موجود ❊

❊ فليس لى حدّ تعريف حقيقته ❊ فهل يرى من يقول الروح محدود ❊

خلد الله تعالى ايام دولته امداً مديداً * و صيّر سيفه و سنانه لجبر الكفر و الطغيان سدّاً سديداً * و جعل اعداد عمره و اقباله

(عن)

عن حدّ العدّ و الاحصاء بعيدا * وكل لياليه من اليمن و الجذلان قدرا و جميع ايامه عيدا سعيدا فاصبح مصباح صباح
شوكته و علائه سراجا منير لو ظل وجه اعدائه من كابة النكابة و النكاية عبوسا قمطريرا (اما بعد) اشبو شناى لجهٔ لج
وخطا و آشناى فن هوس و هوا يعنى ابو الكمال السيد احمد عاصم عصمه الله تعالى عن كواصم القواصم پيش ازين
سوق سائقهٔ توفيق هادى المضلين ايله زبان فارسيده قاموس العجم ايله موسوم و معلم اولان برهان قاطع نام كتاب
جامعك ترجمه سى خصوصنه اعمال رأس المال سعى و اهتمام و بعد تيسر الختام تبيان نافع در ترجمهٔ برهان قاطع
اسميله بنام و تقديمكردهٔ حضور شهريار جنتمقام اولمشيدى * شاه مشار اليه اسبغ الله رحمته عليه حضرتلرى دخى
تكثير نسخ وسيله سيله توفير منافع قصدينه مبنى طبع و تمثيلى خصوصنه امر و اقدام و ايسر ايلمده همت مالا كلامله
رسيدهٔ حد انجام اولوب اولوجهله كافهٔ ممالك اسلاميه يه نسخه لرى منتشر و شايع و بالجمله طلاب و كتابه ضيافت عامه
و بار عام نعمت تامه لو لمغين الى هذا الان اول سماط مبسوط احساندن نواله خور منافع اولنلرك اذكار بهيه و ادعيهٔ
خيريه لرندن دمبدم مروح پر فتوحلرى شاد و خرم اولمقده در بعد برهة من الايام بوكينهٔ كنام بيت * رشتهٔ بركردنم افكنده
دوست * ميكشد هر جا كه خاطر خواه اوست * كشاكشيله سير و سفر عربستان و برزمان مصر و شام و حلب اقليملرنده
جولان ايدوب اول ميانه ده دعوت روحانيهٔ ابراهيميه يه على نبينا و عليه الصلوات الوفيه لبيك زن اجابت و برمدت
حمامهٔ حرم صفت اول آشيانهٔ سروش آستانه ده ايوا كزين اقامت اولديغمز خلال بى اختلالده صفاى بال و نقاى
حال ايله قرع مروهٔ عبوديت و ميل مسعا كبى قيام مقام ضراعت ايدمرك قبلهٔ حاجاته توجه و استقبال و استتابهٔ شئون
ماضى و حاله مقارن ميزاب رحمت آسا كرد نفر از تسليم و ابتهال و چاه زمزم مثال دهنكشاى نياز و سئوال اوله رق
استنزال مواد رحمت و استدرار غيوث فيض و رأفت ائتلرنده نديمو نظيرى نلديده و موائد فوائدى مديدمو غير عديده
براثر جليل * و باقى قالان بو قبه ده بر خوش صدا ايمش * نداسنجه موجب بقاى نام و دامنكش دهر بى دوام
اولدقدنصكره ذكر بالخير ايله مستوجب استرحام اوله جق بريادكار جيل رجاسى امامهٔ سبحهٔ استدعامز اولدجه
خارق عاده تفصيلى اطنابه سرداده ترجمهٔ قاموس محيط تعبير معنويسيله سر كوش سرى سامعه زد روح و مرأت
ملهمهٔ فؤادده معانىٔ متجسمه كبى صور نماى سنوح اولمقدن خالى اولماز ايدى * رفته رفته رطوبت كاغد نشاف
آسا اطراف صحايف حواس و قوايه سلرى و جسته جسته ماهيت ثابته كبى پذيراى تعين اضطرارى اولدى كرچه
برفحواى * صاحب الدار ادرى بما فيها * خانهٔ خلل آباد استعداد نهادمزده ملك وجود فقيرانه مز اولان اثاث و رثاث
ملكه و بضاعت سنجيدهٔ ميزان اعتبار و كشيدهٔ معيار تخمين و اختبارمز اولمغله * اين الثريا من يد المتناول * تباعدى
بورسمه خلجان و هيجاندن تقاعدى ايما ايدەرك لطمه زن دهان آيا و عجبا و لسان زمان دخى بيت * تو از كجا و تمناى
وصل او هيهات * كجا بصحبت خورشيد ميرسد ذرات * سرزنشيله كريبانكراى لعل و عسى اولور ايدى و الحاصل
بو ساحل نشين بى بهركىٔ صناعته نسبت اول عباب قعر نايابده دستيلزىٔ سباحت غير مقدور و اقبال مدبر فطرى
و ثروت مفلس طبيعى كبى حيز امكاندن دور اولوب لكن * امثال اين زقدرت يزدان بعيد نيست * تسليه سنجه
پرتو داد خدايه قابليت و مايه غير مشروط و اشكال باهرة الاشكال امور معضله سر پنجهٔ قدرت قاهرهٔ ربانيده
مأسور و مضبوط اولمغله حقيقت كنزانه مده خلق جديد استعداد و ابداع قوت نو ايجاد برله بو امر دشوار نما اسهل
من شرب الماء اوله جغنى دخى عقل فعال دمبدم بال پر بلباله تلقين و الهام و ناطقهٔ قدسيته تبيين و افهام ايدر ايدى
(و ماذلك على الله بعزيز) وقتاكه مدينهٔ منوره يه على ساكنها الصلوات المزهرة عود و ارتحال و خاك پاك تابناك
روضهٔ مطهره ديدهٔ مسكنت و ابتهاله اكتحال اولندقده بعض نجباى عباد ارشاديله رعايت سنت سنيهٔ استخاره
اولنمغله بعض مرتبه اشارهٔ موجب البشاره تجليسى معناى سانحهٔ معهوده يى تأكيد و مبناى فايحهٔ مسروده يى
تشييد ايلمشيدى * بعد قضاء الوطر جاذبهٔ قسمت مقدر ايله سارع شارع آستانهٔ سعادت اثر اولوب غب الورود بعض
اعزهٔ ذوى الاحترامه اشمام شمامهٔ شيوهٔ مشهود اولندقده * اين حالت از بدايع قدرت غريب نيست * مسهله سنى
ايراد ايله تسهيل اسباب معدلت و تنسيق ادوات مهمات خصوصنى ارائت و انبا و من صمم العزيمة ساعده التوفيق
و عاضده التلفيق مساعده سنى ايما ايدەرك تشويق و اغرا ايلمريله هادى السبل دركاهنه توكل و سلطان الرسل
روحانيتنه توسل برله نيت خالصه و عزيمت صادقه يه مقرون حسبة لله تعالى بيك ايكيوز يكرمى سنه سنك رمضان
شريفى غره سى كوننده اول بحر بيكرانه كشتى ران ابتدار و اعتنا يعنى قاموس محيطك ترجمهٔ مصممه سنه بسمله كش
شروع و ابتدا اولنوب بحكمته تعالى حوزهٔ قلمدن بيرون و حيطهٔ رقمدن افزون لا ينقطع تصادم امواج موانع
و تزاحم افواج روادع تحدث و تكوندن خالى اولملز ايدى با اين همه يارىٔ حضرت بارى ايله بازوى اقدام

عارضهٔ فتور ورخاوتدن مصون ونیرویٔ اهتمام شائبهٔ کسل وملالتدن مأمون اولوب پنج ساله قریب ولوج شامدن بلوج بامه ومطلع شفقدن مقطع فلقه دك مانند قضایای متصله بی سکتهٔ تراخی وفاصله صرف همت بیمنتا والفراغ مساعیٔ وسع وسیعة الانحاء ایده رك الحمد لله تعالی اشبو ایکیوز یکرمی بش سنه سی ذی القعده سنك لیلهٔ بدرنده رسیدهٔ درجهٔ حسن انتها اولمغله * الاوقیانوس البسیط * فی ترجمة القاموس المحیط * اسمیله مسما اولدی وچون علوم عربیه جملهٔ آداب شعائر شرعیه یی مشتمل وکافهٔ اسرار نوامیس وضعیهٔ الهیه یی متکفل اولوب حریم کعبه حصولنه وصول وولوجره تیجانیٔ بتماء لغت عربیه موقوف وشرفات غرفات معرفتنه اشراف وعروج اول زبان مهذبله صورتپذیر اولدیغی معلوم عامهٔ اهل وقوفدر والحالة هذه کتاب قاموس بلا مبالغه کافهٔ لغات عربیه یی حاوی وقاطبهٔ امثال واستعمالات ادبیه یی محتوی اولدیغی لاعطر بعد عروس فایحه سنجه بالجمله اصحاب حس وشعوره محسوسدر * مؤلف مرحومك دیباجه ده تصریحی اوزره التمش جلد اصل جامعك خلاصه وصفوه سی وایکی بیك عدد کتب عربیه نك صریح ونقاوه سی اولوب ورسیدهٔ رتبهٔ اعجاز افراط قصر وایجاز وضیق عباره وجزؤ لایتجزی مثابه سنده لمحه واشاره لری والحاصل دانهٔ خردله کرهٔ عالم گنجیده وحوصلهٔ قطره یه عنصر آب آکیده اولمق مسئله سنی مذکر برمعنا اولدیغی مطالعه کذارانه مستغن عن الانهادر * درتیوز اللی سنه یی متجاوز درکه الی الان اساتذهٔ پیشین وجهابذهٔ دیرینه دن برصاحب فضل وبیان کتاب مرقومك ترجمه سی خصوصنه تصدی واول خطهٔ خطیره یه پای افراز عزم وتعدی ایلدی لدی التحریر سر آوردهٔ طبع حقیر اولان اشبو

※ جرّ علی بجرعة باقیة ※ من فضل ذالك المجلس الفاخر ※

※ فقلت سؤرا قال لی اشرب وقل ※ کم ترك الاول للاخر ※

تضمینی اوزره بمنه تعالی محضا توفیق ربانی وتوقیف یزدانیله اول نعمت عظیمه وفیاضهٔ جسیمه ایله بو بنده لری بهره مند ومقدما برهان قاطع وبو دفعه قاموس محیط ترجمه لرینه مظهریتله لغت عرب وعجم ملکتنك فتح وتسخیری نصیب عبد مستمند اولدی (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) وبو اثر شریف وکتاب منیف محض موهبهٔ رب لطیف اولدیغی امر مقرر وبخصوصه علم حدیث وتفسیره عین عون اولمغله شرع مطهره مظاهرتی کالشمس فی الظواهر اظهر دربو ملابسه یه مبنی دائما ظل ظلیل عاطفت شاهانه لرنده آسودهٔ آسیب روزکار والوان نعم والطاف پادشاهانه لریله دلسیر وبرخوردار اولدیغمز حالا اریکه آرای خلافت عظمی واورنك پیرای سلطنت کبرا اولان شهریار عالم وشهنشاه اکرم افندمز حضرتلرینك حسنات ایام سعیده لرندن معدود بلکه حسنهٔ مجسمهٔ زمان بهبود خسروانه لری اولدیغی وارستهٔ قیود شهود اولمغله انشاءالله الرحمن مجلای فیوضات غیبیه وملهمهٔ شئونات قدسیه اولان قلب انور شاهی وضمیر صفا پرور پادشاهیلرینه صورت طبع وتمثیلی باالهام الهی رونمون واولوجهله طلاب شریعته بسط سماط مکرمت روزافزون بیورملری مانند اوراد صبح ومسا همیشه عامهٔ اسلامیانك مسئول ومستدعالریمدر * ولیل ونهار مستغرق تیار عنایت علیه لری اولدیغمزه متشکرا اسم سامیٔ خسروانه لری دیباجهٔ پرابتهاج بلکه کتاب مستطابه سرتاج قلنمغله نام نامیٔ شاهانه لری صفحهٔ بقاودوامه قیدوادراج اولندی علی الحقیقه اول اکرم خلیقه برخلیفهٔ اعظم درکه مسند مشید خلافت ومرکز مهد سلطنت وجود محمود وعنصر مسعودلریله رشك علیین وغبطه کاه عرش برین اولدقلری هنکام خجسته انجامدنبرو اقصای مطالب ودلخواهلری لوای کلمهٔ الهی اعلا وقصارای مقاصد دل آکاهلری احکام شریعت غرایی احکام واجرا واقدم کافهٔ اجتهادلری غزا وجهاد واهم قاطبهٔ اراده وارتیادلری تأمین وترویح عباد وعمدهٔ افکار صائبه لری قطع بنیان کفر وعناد وزبدهٔ اذکار صادقه لری رفع شوائب شر وفساد ایلکدر وبرسلطان رفیع الشان ومنیع العنواندرکه شرفهٔ عرش رفعتلرینه رسائیٔ کمند خیال محض وهم وخیال محال وفراز طاق تقدیس جاه وجلالتلرینه حرمان درك وتقرب حسرتیله عقل فعال پیچیدهٔ عقال انفعالدر وبرقهرمان صف شکن ودشمن فکندرکه رمح خطارلری همواره میانهٔ جان دشمنانده خاطرهٔ درون کبی جائل وتیر خارا کذارلری جکرکاه اعداء وبدخواهانه قسمت ازلیه اولمغله همیشه سهم صائب کبی واصل اولمقده در اکردرکاه فلك بارکاه خسرویلرینه جمشید پیشدادی رهیاب ادراك ومثول اولیدی البته جامی بجکول جر وسؤال ایلر ایدی وکاووس کیانی دیوانخانهٔ کردون اشتباه داوریلرنده مهتر کوس زن اولمق امنیه سنه کوکمی کورلکله دسته چوب تحسر ایله سینه سن دوکر ایدی

※ شه شاهان جهان حضرت سلطان محمود ※ که درش پادشهانراست همه جای سجود ※

※ غزنوی میشد اگر عهده رسای عهدش ※ چو ایاز از خمکیٔ در درکاهش بود ※

(سماك)

سماك رامح سلاحدارلغى هواسيله حالا بحرخضراى فلكده سماك وار مضطرب وبيقرارو برجيس فضائل انيس دار السلطنهٔ سنيه‌لرى قضاسنه درر ياخود درمكنون كتابلرندن امتحان داعيه‌سيله طرف جناب فتوى پناهى‌يه بالتوسل مشترى وطلبكارو ماه تابدار اظهار ماهيتيله ركاب مستطابلرنده التون اسكفلى پيك دوان اولمغى جويان وعطارد معارفشعار ديوان سپهرايوانلرنده كاتب السرياخود وقعه نويس اولمق خولياسيله خامه كبى پويان اولمقده‌در * فى الواقع عامهٔ عالميانه ظاهر وساطعدركه اول شهريار كريم الشمائل جامع محسنات اخلاق وخصائل ومجمع اشتات كمالات وفضائل اولوب علم وهنرو معرفت وتقيد احكام شريعت وديانت وامانت وخط وقلم وكتابت خصوصا بحر بلاغتده اجرا ايلدكلرى جوارىٔ منشأت ترسّل وانشاء ايسه نفايس تفاريق بديعيه ايله مشحون وفقرات براعت آيات منثورهٔ متلالياتى برفحواى ﴿اذا رأيتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا﴾ درر درّى ضيا نمون اولمغله فن آشنايان فصاحته لكنت فرماى حيرت اولمقده‌در وفن فروسيت وشهسوارى وشيوهٔ جريدبازى ونيزه كذارى وتفنك اندازى وتيغ پردازى ولطف وعطا وكرم ورأفت وسخاو رشد وروبت ودربت ودرايت وعقل كامل وذهن وذكاء شامل وقدردانىٔ ارباب علم وكمال وعيار آشنايىٔ اصحاب فضل ومقال والحاصل مكارم خصال ومحامد سجايله وفعالده دور هوشكدنبرو سلاطين سالفه‌ده عديلى عديم الورود وتواريخ سابقه‌ده نظير وجودى ناموجوددر اول پادشاه اسلام وظل الله على الانام خليفهٔ بى خلاف خديو مملكت عدل وانصاف اجل ملوك عالم افضل سلاطين امم شهريار كردون تخت تاجدار پيردانش وجوانبخت فريدهٔ صدف جهانبانى كزيدهٔ نسل نبيل خاقانى تميمهٔ بازوى ملت بيضاء تعويذ كردن شريعت سمحاء الغازى فى سبيل الله المجاهد لاعلاء لواء كلمة الاله فاتح البلدين خادم الحرمين مسخر حصن بلغراد مخلص دار الجهاد عن استيلاء اهل الكفر والعناد * ناظم الممالك حاسم عروق القطاع عن الطرق والمسالك * السلطان ابن السلطان الغازى العدلى محمود خان ابن السلطان الغازى عبد الحميد خان ادام الله وجوده وابقاه ووفقه لما يريده ويتمناه حضرتلرينك الى هذا الآن ابراز بيوردقلرى مآثر جليله ومفاخر جميله يكانهٔ حدو پايان وهر برى برشهنامهٔ منقبت عنوان اولمغه شاياندر همان جناب مجيب الدعوات ومفيض الحاجات جل شانه ودل برهانه اول پادشاه بيهمتا وشهريار جهانكشا حضرتلرينك باعث آسايش اكوان ومورث آرامش عالميان اولان سايهٔ هما پايهٔ همايونلرينى ماننده ظل طوبا مديد * ويمن وسعادت اقبال وبخت وفيروزى واجلال روزافزونلرينى مثال نعيم جنة المأوى مزيد برمزيد ايلديكى حالده شانهٔ تدبير ودتأثيرلريله كيسوى مجعد احوال جهانى تسريح ودائما فوز ونصرت وامن وامان وراحتله سرجملهٔ اسلاميانى تنشيط وتفريح ووجود عالمسود شاهانه‌لرينى سرير سلطنتده الى يوم القيام قائم ونيرفروشوكت پادشاهانه‌لرينى بيت الشرف سعد

و ميمنتده پاينده ودائم ايدوب دستخوش جنان وشمامهٔ دل وجانلرى اولان شهزادكان نجابت نشانلرينى هميشه

طول عمرو عافيتله احداث كردوندن محفوظ وعين وقايهٔ صمدانيله ملحوظ وصحيح ومسلديدار ضيا مدار

خجسته لقالريله ديدهٔ جهانديدهٔ داوريلرينى روشنا وطبع مكارمنبع خديويلرينى پرصفا واكسير

عجيب التأثير نظر عنايت پروركريمانه‌لرينى زمرهٔ علماء وفرقهٔ فضلاء حقلرنده تسويغ وارزان

وقدر وحيثيتلرينه حرمت ورعايتلرينى كما كان مستمر وجاودان ايليه اللهم ادم دعة

الاسلام بادامة ذاته ذى العز والاحترام وانم عيون الانام بايقاظ سيف

سطوته الحسام على مرّ الليالى والايام واجعل التوفيق مقارنا له

فى جميع حركاته وسكناته والفوز والنصر تابعا لارائه

ومتابعا لراياته آمين ثم آمين بحرمة خاتم

الانبياء والمرسلين

ترجمهٔ مقدمهٔ قاموس

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى شرح صدرى لشرح ديباجة القاموس و الصلوة و السلام على المصطفى الذى انزل عليه الناموس و على
آله و صحبه ذوى نفايس النفوس * ماغرّدت عنادل الاقلام على ايك السطور فى رياض الطروس * امابعد معلوم اصحاب
فهوم دركه ديباجهٔ قاموس خليج او قيانوس اولان بحر هر مز مثال اجناس جواهر زواهر ايله مالامال و غوّاص فكر
و انديشه يه قعر و غور رينه وصول ممتنع الاحتمال مثابه سنده اولوب الفاظ و عبار اتنده مندمج و فقرات و سجعاتنده مندرج
اولان حسن انسجام و لطف جزالت و سلاست و انتظام و فنون محسنات و صنوف مزيّنات و مبينات و استعارات
و ترصيعات و معانئ بديعة البيان و مبانئ متينة الاركان و صنايع عربيه و روايع ادبيه و انواع فصاحت و اصناف بلاغت
بالجمله شناور دریای علم و فضيلت عندنده روشنا و ترجمه سى خصوصى مقامات حريرى ترجمه سى كبى اهدار اصل
اصيل اولەجغى ارباب نهايه مستغن عن الانهاد ربنابران ديباجهٔ مرقومه نك ترجمه سى امرى استهجان و مفيد و مضبوط
و موجز و مربوط شرح اولنمسى سنجيدهٔ ميزان استحسان اولنمغله وجه مذكور اوزره ملخص و مخلص اشبو شرح
دلكشا متوكلا على الله تعالى ترقيم و املا و هر فقره نك متضمن اولديغى صنايعى فردا فردا ايضاح و تطبيق و تصريح
و تحقيق ايلمك دخى اطناب و املالى موجب اولمغله بعض اهمنه تلميح و تلويحله اكتفا اولندى و قبل الشروع مؤلف
اصل اصيل فاضل فاقد العديل عليه رحمة الرب الجليل حضرتلرينك تراجم احوالى عصرينك فريدى اولان شارح
قاموس السيد مرتضى الزبيدى مرحومك تحرير و بيانى موجبنجه بو محلده رسم و ترقيمى جسبان و موافق وجدان اولمغله
اول ميدانده يكران كلك سريع الجريانه ارخاى عنان قلندى * خفى اولميه كه مؤلف عليه الرحمه حضرتلرينك كنيه لرى
ابو طاهر و اسم ساميلرى محمد بن يعقوب بن محمد بن يعقوب بن ابراهيم بن عمر بن ابى بكر بن محمود بن ادريس بن فضل الله
ابن الشيخ ابى اسحق ابراهيم بن على بن يوسف الشيرازى در * و لقبى مجد الدين و سلسلهٔ نسبى خليفهٔ كزين صديق اكبر
رضى الله عنه حضرتلرينه پيوسته در * ايرانده شيراز ايالتنده واقع فيروز آباد نام بلده اعمالندن كازرون نام قصبه ده يدى
يوز يكرمى طقوز تاريخنده مشيمهٔ نيستيدن سرنمون ساحهٔ هستى اولديلر يدى ياشنه قدر قرآن كريمى ازبر و سكز ياشنه
وارد قده پدرلريله شيرازه نقل و رحلت و آنده پدرلرندن و قوام الدين عبد الله بن محمود و محمد بن يوسف الزرندى و سائر
اعلام علمادن بر مدت استحصال مقدماته سعى و مبادرت ايلدكدنصكره عراق سمتنه توجيه وجهۀ عزيمت ايدوب
دار السلام بغداد بهشت ارتسامده نظاميه مدرسى قاضى شرف عبد الله بن بكتاش نام سرآمد فضلاء و فحولك
مجالس شرفشمولرينه رخصتياب دخول و بر زمان اول شمس منير علم و عرفاندن استفاضهٔ انوار معقول و منقوله

(مشغول)

مشغول اولدی بعده بلاد شرقیه و هندیه و شام و مصر و رومی جائل و زنبور عسل بی کسل کبی هر شکوفه دن نائل حظ شامل اولوب والحاصل عامهٔ علوم و کافهٔ فنون منطوق و مفهومده بارع و کامل و خاصه لغت و ادبیه ده فضل قاضئ فاضلی فاصل اولدی * و بدایعدن اوله رق فرط ذهن و ذکا ایله قوت حافظه یی جامع بر وجود رائع ایدی حتی سیر و سیاحتی حلالنده دخی کل لیلة ایکیوز سطر حفظ ایلدکجه سرنهادهٔ بالین راحت اولمدیغی رسیدهٔ رتبهٔ صحتدر و بالجمله اعلام علماء معاصرین عندلرنده صك صحیح الثبوت فضل و کمالی ممضا و کلیات و جزئیات علومده مهر منیر آسا فردکلی اولدیغی روشن و هویدا اولمشدر و سیر و سیاحتنده مرور ایلدیکی بلاد و قصبات اهالیسی وولاة و حکامی تأدیهٔ مراسم تکریم و اجلال ایله استقبال و لوازم اکرام و احترامی حقلرنده بذل و اکمال ایدرلر ایدی خصوصا سلاطین زماندن آذربیجان شاهی شاه شجاع و سلطان مصر اشرف و صاحب بغداد ابن اویس و امیر تیمور حقلرنده اجرای حق توقیر و ایفای عطایای غیر حصیر ایلدیلر * خصوصا اساطین عثمانیه و سلاطین خاقانیه دن سلطان ﴿ یلدرم بایزید خان ابن سلطان مراد ﴾ علیهما رحمة الرب الجواد حضرتلری تختگاه بروسه ده فرمانفرمای مملکت اسلام ایکن مومی الیه دار السلطنه یه ورود و طرف اوضح الشرف شاهانه دن فوق الملحوظ استیفای حظوظ نامحدود ایلدیلر بعده حجاز مغفرت پرداز طرفنه جازه ران شوق و اهتزاز و حرمین محترمینده برمدت مجاورتله مظهر بلغهٔ اعتزاز اولوب اوراده قاموس محیطی تلخیص و تدوین ایلدکدنصکره یمن و لقبالله یمن سمتنه توجه و اعتزامله اول اقطار و اقطانی دخی مغبوط بهشت برین ایلدی اول تاریخده حکمران مملکت یمن اولان دودمان رسولیه دن ملك اشرف اسمعیل عندنده نائل حسن تلقی و وقت یسیرده ماهیتی مهر تابان کبی نزد مشار الیهده دخی عیان اولمغله درجهٔ وقع و اعتباری فلك جارمینه مترقی اولوب اول وهله ده زبید قضاسنی توجیه و قاضی القضاة عنوانیله پایهٔ قدر و منزلتنی تنویه ایلدیلر * بعده ملك مشار الیه کندیلرندن تلذو کریمهٔ مکرمه لرینی دخی نکاح ایلمکله دوبالا آمیزش و التیام والحاصل قریب ایامده مملکت یمنده شیخ الاسلام و قبلهٔ خاص و عام اولدی یکرمی سنه مقدار زبید شهرنده قرار ایدوب او خلالده دخی گاه و بگاه زیارت بیت حضرت آله قصدیله مکررا حرمینه تردد و ینه زبیده آمد شد ایدر ایدی و ملك اشرف حضرتلرینك طرف مومی الیهه علاقهٔ تام و ارتباط مالا کلاملری اولمغله همیشه دیدارلریله مبتهج و متجمل و لحظهٔ مفارقتلرینه غیر متحمل ایدی حتی بهرسال بالوکاله روضهٔ مطهرهٔ سید الانام علیه الصلوة والسلام طرفنه ابلاغ تحفهٔ تحیت ایچون بر برید ارسال ایلمك دأب ملوك اولمغله مؤلف علیه الرحمة اول سنه برید مرسول کندیلری اولمق نیازیله طرف مشار الیهه اشبو رقیمه یی تحریر و ایصال ایلدیکه صورتی بودر بعد العنوان ﴿ وکان من عادة الخلفاء سلفا و خلفا انهم کانوا یبردون البرید بقصد تبلیغ سلامهم الی حضرة سید المرسلین صلی الله علیه وسلم فاجعلنی جعلنی الله فداك ذالك البرید فانی لا اشتهی شیئا سواه ولا ارید ﴾ پس بو مضموننده عریضهٔ مذکوره و اصل دست اشرفی اولدقده کندی دست خطیله تحریر ایلدیکی جوابنامه نك صورتی بودر بعد الالقاب ﴿ ان هذا شئ لا ینطق لسانی ولا یجری به قلمی فبالله علیك الاما وهبت لنا هذا العمر والله یا مجد الدین یمینا بارة انی اری فراق الدنیا و نعیمها ولا فراقك انت الیمن واهله ﴾ و مؤلف مرحومك مدت عمری طقسانه متناهز اولوب اصلا قوی و حواسنه وهن و خلل طاری و شعور و حفظنه خبط و ذلل ساری اولمدی * سکزیوز اون یدی شوالنك یکرمنجی ثلثا کیجه سی مصحف حیاتی رسیدهٔ حد ختام و بلدهٔ مزبوره ده اعزهٔ کرامدن شیخ اسمعیل الجرتی تربه سی حضیره سنده اول کتبخانهٔ علوم و فضائل کرچه دفین خاك سیهفام اولوب لکن عمر ثانی اولان آثار جلیله لریله الی یوم القیام پاینده و بردوام اولمشدر تغمده الله برحمته و متعنا من اثر علمه و فضیلته * و مرحومك آثار علمیه و تصانیف علیه لری حوزهٔ حد و احصادن بیرون و قیاس مقیاس عقل و اندیشه دن افزون اولمغله محض کرامته محمول قوت قدسیه اولدیغی امضا کردهٔ اصحاب عقول و نقولدر * از جمله اصل کتاب قاموس اولان * اللامع المعلم العجاب الجامع بین المحکم والعباب * نام تألیفی که دیباجه ده اشعار ایلدیکی اوزره التمش جلد اولوب بعده قاموسی اندن تلخیص و بنیان مرصوص کبی ترصیص ایلدی و ایکی جلدده بصائر ذوی التمییز فی لطائف کتاب الله العزیز نام تفسیری که بو ترجمه ده اندن خیلی استمداد و جابجا نفایس شریفه نقل و ایراد اولندی و درت جلدده تنویر المقیاس فی تفسیر ابن عباس و برجلدده الدر النظیم المرشد الی مقاصد القرآن العظیم و حاصل کورة الخلاص فی فضائل سورة الاخلاص و شرح قطبة الخشاف فی شرح خطبة الکشاف و درت جلدده شوارق الاسرار العلیة فی شرح مشارق الانوار النبویة و منح الباری لسیل الفیح الجاری فی شرح صحیح البخاری که ربع العبادات یکرمی جلده بالغ اولمشدر و اوچ جلدده الاسعاد بالاصعاد الی درجة الاجتهاد و ایکی جلدده عدة الاحکام

فی شرح عمدة الحکام وبر جلدده افتضاض السهاد فی افتراض الجهاد والنفحة العنبرية فی مولد خير البرية والصلات والبشر فی الصلوة علی خير البشر والاصابة فی اسماء الصحابة والوصل والمنی فی فضل منی والمغانم المطابة فی معالم طابه وتهييج الغرام الی البلد الحرام وروضة الناظر فی درجة الشيخ عبدالقادر والمرقات الوفية فی طبقات الحنفية والمرقات الرافعية فی طبقات الشافعية والبلغه فی تراجم ائمة النحو واللغة ونزهة الاذهان فی تاريخ اصفهان وتعيين الغرفات للمعين علی عرفات ومنية المسئول فی دعوات الرسول ومقصود ذوی الالباب فی علم الاعراب والمتفق وضعا المختلف صنعا والدر الغالی فی احاديث العوالی والتجاريح فی فوائد متعلقة باحاديث المصابيح وتحبير الموشين فيما يقال بالسين والشين والروض المسلوف فيماله اسمان الی الالوف وتحفة القماعيل فيمن يسمی من الملائكة اسمعيل واسماء السراح فی اسماء النكاح والجليس الانيس فی اسماء الخندريس وانواء الغيث فی اسماء الليث وترقيق الاسل فی تصفيق العسل وزاد المعاد فی بانت سعاد وقصيدهٔ مرقومه‌نك شرحی والتحف والظرائف فی النكت الشرائف واحاسن اللطائف فی محاسن الطائف والفضل الوفی فی العدل الاشرفی واشارة الحجون الی زيارة الحجون وفی الدرة من الخرزه فی فضل السلامة علی الخبره * سلامه وخبره طائف قضاسنده ايكی قريه‌در وتسهيل طريق الوصول الی الاحاديث الزائدة علی جامع الاصول كه درت جلدده‌در ملك ناصر بن اشرف ايچون تأليف ايلدی وتحفة الابيه فيمن نسب الی غير ابيه وبش جلدده مثلث كبير وبعده آنك مختصری واسماء العاده فی اسماء الغاده وسفر السعاده وبونلردن ماعدا مطول ومختصر تأليفاتی خصوصا رسائل متنوعه‌لری حيرتبخش اولی الالباب خارج از حساب حسابدر * ومنقولدركه ديار رومده اولدقلری اثناده علماء وقتايله غاص برنادیٔ فضائل اختصاص حضاردن بريسی مؤلف مرحومدن امام علی كرم الله وجهه حضرتلری كاتب ديوان بلند ايوانلرنی ترتيبه ضمننده آوردهٔ بيان بيوردقلری اشبو (الصق روانفك بالجبوب وخذ المزبر بشنا ترك واجعل خندورتيك الی قبهلی حتی لا انبغ نبغة الاوقد وعيتها فی حماطة جلجلانك) عبارتيله صادر اولان امر شريفلرينك معناسنی سؤال ايلدكده بالبداهه اشبو (الزق عضرطيك بالصلة وخذ المسطر باباخسك واجعل جحمينك الی أثعبانی حتی لا انبس نبسة الاوعيتها فی لمظة رباطك) تعبيريله تفسير ايلديلر ودمشق شامده باب النصر وباب الفرج بيننده نعل نبويه متوجها صحيح مسلمی اعلام محدثيندن ناصر الدين ابو عبدالله محمد بن جهبل عليه الرحمة حضرتلرندن بطريق الضبط والاتقان اوچ كون ظرفنده بالتمام قرائت واخذ ايلديكنی كنديسی اشبو ابياتنده اشعار وبيان ايلمشدر

❀ قرأت بحمد الله جامع مسلم ❀ بجوف دمشق الشام جوفا لاسلام ❀
❀ علی ناصر الدين الامام ابن جهبل ❀ بحضرت حفاظ مشاهير اعلام ❀
❀ وتم بتوفيق الاله وفضله ❀ قرأة ضبط فی ثلاثة ايام ❀

خلاصهٔ مقال لايدرك شأوه ولايشق غباره مثل وندیدی ناديده ونشيدهٔ ادعای نظيری ناشنيده آية من الايات ومعجزة من المعجزات بر وجودها همال وبر عنصر عنقا مثال ايدی ومعاصرين ادباء كنديلرينك وجليلهٔ آثارلری اولان قاموس محيطك روضهٔ مدح وتقريظلرنده انواع نظم ونثر ايله عندليب آسا كويا ونغمه سرا اولديلر ازجمله اديب ماهر نور الدين علی بن محمد بن العليف المكی كه عليفی ايله مشتهردر اشبو قطعهٔ لطيفه ايله وجه مديحی ترشيح ايلدی

❀ مذمد مجد الدين فی ايامه ❀ من بعض ابحر علمه القاموسا ❀
❀ ذهبت صحاح الجوهری كانها ❀ سحر المداين حين القاموسا ❀

وابو عبدالله الفيومی عليه رحمة القيومی اشبو قطعه ايله رخسارهٔ وصف قاموسی توشيح ايلمشدر

❀ لله قاموس يطيب وروده ❀ اغنی الوری من كل معنی ازهری ❀
❀ نبذ الصحاح بلفظه والبحر من ❀ عاداته يلقی صحاح الجوهری ❀

وفقيه جمال الدين محمد بن صباح الصباحی بو ابياتيله صباحبخش جمال تقريض وتمديح اولدی

❀ من رام فی اللغة العلو علی السها ❀ فعليه منه ماحوی قاموسها ❀
❀ مغن عن الكتب النفيسة كلها ❀ جامع شمل شتيتها ناموسها ❀
❀ فاذا دواوين العلوم تجمعت ❀ فی محفل للدرس فهو عروسها ❀
❀ لله مجد الدين خير مؤلف ❀ ملك الائمة وافتدته نفوسها ❀

لامعه * شارح نحرير ابو الفيض محمد مرتضی الحسينی الهندی الزبيدی المصری عليه رحمة الرب القدير اسانيد مسلسله ايله سلسلهٔ اجازت عليه‌لرنی مؤلف مرحومه متصل ومنتهی ايلمشدر كذلك اشبو مترجم حقيرك دخی

(طريق)

طريق خاصه دن شارحه و مؤلفه منتهی اولمغله جهت جامعهٔ معنویه شارحی شرح طرفنه و بو فقیری ترجمه سمتنه ارشاد و توفیق و سر نسبتی اظهار و تحقیق ایلدی و الحمد لله علی فضله العظیم و الصلوة و السلام علی نبیه الکریم و آله و صحبه اجمعین * و هذا القدر یکفی فی هذا المقام الخطیر * فان القلیل یدل علی الکثیر * و القطرة تنبیٔ عن الغدیر

قال المؤلف الفاضل تغمده الله تعالی بغفرانه الشامل بعد الابتداء بالبسملة الشریفة (الحمد لله منطق البلغاء باللغی فی البوادی و مودع اللسان السن اللسن الهوادی) (منطق) کلمه سی انطاقدن اسم فاعلدر که بالقوة یاخود بالفعل سویلیجی قلمق و سویلتمك معناسنه در (البلغاء) علماء وزننده بلیغك جمعیدر که بلاغتدن و صفدر و بلاغت ایله کلام متصف اولور که مقتضای حاله موافقتندن عبارتدر و متکلم متصف اولور و اول متکلمده بر ملکه و قوتدر که انکله کلام بلیغ تألیفنه مقتدر اولور (اللغی) لامك ضمی و الفك قصریله لغت لفظندن جمعدر بره و بری کلمه لری کبی و لغت عند المؤلف شول اصواته دینور که انکله هر قوم و طائفه غرض و مقصودلرینی تعبیر ایدرلر و بعضلر معنایه موضوع لفظ ایله تعریف ایلدیلر (فی البوادی) البلغاء لفظندن حالدر زیرا مضاف الیهده عاملدر و بوادی بادیه نك جمعیدر که بیابانه دینور (المودع) ایداعدن اسم فاعلدر برنسنه یی برآدمه امانت طریقیله و یرمك معناسنه در و اطلاق و تقیید علاقه سیله اعطا معناسنه ده استعمال اولنور (اللسان) قولی لسانهم سبکنده درکه ضمیر بلغایه راجعدر و لسان دله دینور و لغت معناسنه کلور (الالسن) اجر وزننده فصاحت معناسنه اولان لسن ماده سندن و صفدر اجود اللسان و افصح دیمکدر مودع لفظنك مفعول ثانیسیدر (اللسن) ضمتینله لسنك جمعیدر (الهوادی) هادیه نك جمعیدر هر نسنه دن متقدم اولانه دینور بوراده مراد امر فصاحتده فائق و راجح و جمله لسانه متقدم دیمکدر اللسن لفظنك مضاف الیهیدر مفهوم کلام حمد و ثنا اول زمرهٔ بلغایی بادیه نشین اولدقلری حالده لغات کثیره ایله انطاق یاخود نطقه اقدار و لسان بلغایه لغات فائقه و راجحه نك افصح و اجودنی ایداع و ایثار ایدن ذات اجل و اعلایه مخصوص صدر * و بادیه ایله تقییدی لسانلری شائبهٔ اختلاط و اختلالدن مصون و مأمون اولمغله کلاملری معول علیه اولدیغندن احتجاج و استشهاد اولدیغنه مبنیدر

* حسن الحضارة مجلو بتطرئة * و فی البداوة حسن غیر مجلوب *

و لسلن کلمه سندن لغت مراد اولنوب و السن کلمه سی سینك ضمیله لسان لفظنك جمعی اولوب و اللسن کلمه سی لامك ضمی و سینك سکونیله لسن لفظندن که لامك فتحی و سینك کسریله و صفدر و اول لسن لفظندن که طلاقت لسان معناسنه در مأخوذدر و هوادی هدایتدن مأخوذ اولمق جائزدر بوکا کوره مفهوم فقره حمد و ثنا اول فطرتلرنده طلاقت و جزالت مرکوز اولان قومك لسانلرینه ارشاد و دلالت مراد ایدن لغتی ایداع ایلیان ذات ذو المننه مخصوص صدر دیمك اولور * و هو ادیدن ایکی احتماله کوره ده متقدم معناسنه اولمق محتملدر زیرا حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام جنتده اولدقلری حینده لسان عربیله تکلم و بعد النزول انسلاب عربیتله سریانی یه تحول و بعد قبول التوبه حقلرنده ینه عربیه الهامیله الطاف الهیه درکار و مکمل اولدیغی مرویدر * و فقرهٔ مزبوره صنایع بدیعیه دن براعت استهلالی و ارصاد و جناس مفروق و جناس محرف و ناقص و حسن مطلع و سجع و ترصیع و اعنات صنعتلرینی متضمن اولدیغی آشنایان ادبیه یه غیر خفیه در بسط و تفصیللری موجب اکثار و تطویل اولمغله ایما ایله اکتفا اولندی

(و مخصص عروق القیصوم و غضا القصیم بما لم ینله العبهر و الجادی و مفیض الایادی بالروائح و الغوادی للمجتدی و الجادی) (المخصص) تخصیصدن اسم فاعلدر که برشیئی آخرك مشارك اولمیه جغی خصوصله تمییز و افراد ایلمك معناسنه در (العروق) عرقك جمعیدر برنسنه نك اصلنه و کوکنه دینور (القیصوم) طیفور وزننده بادیه نباتندندر ترکیده آیوه طنه دیرلر (الغضا) غین معجمه ایله فضا وزننده اشجار بادیه دندر فارسیده تاغ و ترکیده سکسوك اغاجی دینور (القصیم) قافله خصیم وزننده قصیمه نك جمعیدر که شجر غضا منبتی اولان قومساله دینور (بما لم ینله) قولنده ما لفظی سر و خصوصدن عبارتدر (ینل) کلمه سی نیلدن مضارعدر اصلی ینال اولمغله لم کلمه سی جزم ایدوب اجتماع ساکنین محذوریله الفی ساقط اولمشدر و نیل ظفر و اصابت معناسنه در (العبهر) عنبر وزننده زرین و نرکس تعبیر اولنان چیچکه دینور (الجادی) جیم و دال مهمله ایله زعفرانه دینور (المفیض) میمك ضمیله افاضه دن اسم فاعلدر طاشوب دوکرك و یرمك معناسنه در (الایادی) ید لفظندن جمعدر که نعمت معناسنه در (الروائح) رائحه نك جمعیدر که اخشام وقتی یاغان یغموره دینور (الغوادی) غادیه نك جمعیدر که صباح یغمورینه دینور و باء جاره سببیه عادیه و ظرفیه اولمق محتملدر امطار ظروف نعم اولمق مناسبتیله یاخود مراد عموم اوقاتدر که * و سبحه بالعشی و الابکار * آیت کریمه سی قبیلندندر ذکر اولنان ایکی وقته تخصیصی غالبه مبنیدر (المجتدی) اجتداء ماده سندن

جود و عطیه استمك معناسنه در اسم فاعلدر (الجادی) جیمله جدا و جدوی ماده سندن اسم فاعلدر عطیه ایدیجی دیمکدر یقال اجتداه اذا سئله الجدوی بجداه ای اعطاه و جادی کدا و سائل معناسنه ده کلمکله مجتدی چوق استیان و جادی از استیان دیمك دخی ممکندر و مجتدیدن بهایم و جمادات و جادیدن نوع انسان مراد اولمق دخی جائزدر مفهوم کلام حمد و ثنا اول بادیه نباتندن قیصوم دیدکلری نباتك و قصیم نام قومسال پرده بتن غضا دیدکلری شجرك کوکلرینی حاضره نباتندن زرین و زعفرانك نائل اولمدقلری خاصه ایله تخصیص و افراد و اخشام و صباح یغمورلری سببیله حاصل اولان یاخود اخشام و صباح یغمورلرنده مکنوز اولان نعمتلرینی که مراد دائم الاوقات ادرار اولنان نعم بیشماردر فقیر اولوب غیره اعطاشاندن اولمیان طالب حاجاته و غنی اولوب سائره اعطاشاندن اولان نواته یاخود چوق و از استیانلره یاخود انسانه و بهایم و جماداته افاضه و ارفاد ایدن کریم جواده مخصوص و شایاندر خفی اولمیه که شیح دیدکلری نبات که ترکیده یلوشان دیرلر و ذکر اولنان قیصوم و غضا و سمره بادیه یه مخصوص اولمغله اهل الشیح و القیصوم و الغضا و السمره ایله عربدن کنایه اولنور بو وجهله فقرهٔ اولی عرب طائفه سنه فصاحت و بلاغتی تخصیصی متضمن و نباتات و اشجارلرنده اولان خواص و منافع حاضره دن ازید اولدیغی معلندر و فقرهٔ مذکوره جناس مستوفی و اشتقاق و مراعات نظیر و طباق و تشطیر و تدبیج و جناس تام صنایعنی مشتمل اولدیغی مالا کلامدر و مؤلف علیه الرحمه چاشنیٔ حقیقتده حلو المذاق اولمغله فقرهٔ ثانیه ده طریقهٔ حقیقت اوزره بو وجهله ده توجیه معنا ممکندر اولا مفیض قولی که افاضه دن و افاضه فیضدن مأخوذدر فیض انزال ایدیجی معناسنه در معلوم اوله که فیض الهی ایکی نوعدر بری فیض اقدس و بری فیض مقدسدر فیض اقدس شول فیض سبحانی و تجلیٔ رحمانیدر که مجموع اشیانك وجودینی و قابلیت و استعدادینی حضرت علمیه ده مقتضی اوله نته که ❊ کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف ❊ حدیث قدسیسی اکا مشعرتدر و فیض مقدس شول فیض و تجلیٔ آسمانیدر که حضرت علمیه ده ثابت اولان اعیانك بحسب الاستعداد خارجده ظهورلرینی موجب اوله بو فیض روح اعظم وساطتیله اولور پس اشبو فیض اقدس ایله حضرت علمیه ده اعیان ثابته و استعدادات اصلیه حاصل و فیض مقدس ایله اعیان مرقومه مع اللوازم و التوابع خارجده کسوهٔ وجوده داخل اولور و ایادی ارباب حقیقت عندنده اسماء متقابلهٔ الهیه دن عبارتدر و روایح و غوادی عنوانلرندن ینه دوام و استرسال مراد اولور بو تقریر اوزره مفهوم حمد و ثنا اول قبول عنایات الهیه یه مسبوق اولان اعیان و اکوانه بر مقتضای تجلیات اسماء متقابله دوام و استرسالدن عبارت اولان غدو و آصال نفحاتیله نقص و انقطاعدن منزه و مبرا مدرار فیوضات و عطایاسنی ادرار و انزال ایدن جناب کبریایه مخصوصدر بو دقیقه اوزره مؤلف اشبو تألیفی که جملهٔ عنایاتندرکه محض فتح سبحانی و مجرد فیض حضرت یزدانی اثری اولدیغی رمز و ایما ایتمش اولور ﴿و ناقع غلة الصوادی بالاهاضیب الثوادی و دافع معرة العوادی بالکرم المهادی و مجری الاوداء من عین العطاء لکل صادی﴾ (الناقع) نون و قافله نقع لفظندن که صوسزلغی کیدرمك و صویه قاندرمق معناسنه در اسم فاعلدر (الغلة) غین معجمه نك ضمیله صوسزلغه دینور (الصوادی) صاد مهمله ایله صادیه نك جمعیدر که صوسز عطشان معناسنه در تأنیثی موصوف اعتباریله در یاخود اوزون خرما اغاجنه دینور که مراد مطلقا اشجاردر (الاهاضیب) ضاد معجمه ایله هضابك جمعیدر که یغموره دینور (الثوادی) ثای مثلثه ایله ثادیه نك جمعیدر که چوق و عظیم صویه دینور یاخود تجرید بابندندر یقال مطرة ثدیاء ای عظیمة غزیرة الماء و اهاضیب هضب جمعی اولان هضابك دخی جمعی اولمق محتملدر و هضب یاصنیم طاغلره دنلکله مراد مطلقا طاغلر دیمك اولور و بو صورتده مضاف تقدیر اولنوب سیول الاهاضیب سبکنده اولور (الدافع) دفع لفظندن اسم فاعلدر (المعرة) میمك و عینك و راء مشدده نك فتحه لریله اذلو اشکنجه معناسنه در (العوادی) عین مهمله ایله عادیه نك جمعیدر که شر و ظلم و بیداد معناسنه در لکن سیاق و سباق اشارتیله قحط و غلا مراد اولمق اغلبدر (الکرم) فتحتینله فضل و احسانه دینور (الممادی) میمك ضمیله ممادات لفظندن اسم فاعلدر بعض نسخه ده متمادی عنوانیله مرسومدر که تمادیدن اسم فاعلدر ایکیسیده اوزون اوزادی معناسنه در که مراد دوام و استمراردر (المجری) اجرادن اسم فاعلدر (الاوداء) همزهٔ مفتوحه ایله وادی جمعیدر که دره یه دینور اولا حالیت و محلیت علاقه سیله صویی و ثانیا ایصال خیر و منفعت مناسبتیله فضل و احسان اراده اولنمغله مجاز بمرتبتین اولور (من عین العطا) عین پیکاره دینور مجاز اوله استقلالا و ثانی یه تبعا تشبیهدر و عطا و یرکویه دینور عین العطا تعبیری عین لطافتی متضمندر مفهوم کلام حمد و ثنا اول صوسزلرك یاخود اشجارك صوسزلغنی عظیم و عمیم یغمورلر ادراریله ازاله و اراوا و شر و ظلم و جفا اشکنجه و لمناسنی یاخود قحط و غلا بلاسنی فضل فراوان و کرم بی پایانیله دفع و ازاله ایدوب بو وجهله عبادینی احیا و منبع زلال لطف و افضالندن جملهٔ محتاجینه دره لر طولوسی بر و احسان افاضه

واجرا ایدن حق جل وعلا درگاهنه احرار صادق صوسز مدیحکله مطلقا فضل واحسانه محتاج دیمك اولدیغی وفقرهٔ
اولاده اهاضیبدن تپه‌لر وبایرلر وطاغلر اراده اولنورسه مضاف مقدر اولمغله طولو وطاشقین تپه‌لردن وطاغلردن
نازل اولان سیل صولریله اروا ایدن دیمك اولور وعوادی لفظندن ظلمه وستمکاران اراده اولنمق محتملدر واصول
اشجار عظامده غرس اولنمش عوادی کرم دخی اراده اولنور لکن تکلفلو جه اولور وفقرهٔ مرقومه ترصیع سجع
واشتقاق وجناس لاحق صنعتنی مشتمل اولدیغی بدیعه شناسانه روشنادر (باعث النبی الهادی مفخما باللسان الضادی
کل مضادی مفخما لاتشینه الهجنة والعجمة والضوادی) (الباعث) بعث لفظندن که کوندرمك معناسنه در اسم فاعلدر
واعرابنده وجوه ثلاثه جائزدر لکن مقام تعظیم نعمت اولمغله استیناف ارجحدر واسم فاعل بوراده ماضی معناسنه در
(النبی) پیغمبر معناسنه در مأخذی ورسول ایله فرق ونسبت وترادفی خصوصلرینی بیان موجب تطویلدر (الهادی)
طوغری یوله دلالت وارشاد ایدیجی دیمکدر (مفخما) حالدر ومفخم الخامدن اسم فاعلدر که خصمی معارضه
ومکالمه دن عاجز قلمق معناسنه در (الضادی) ضاد معجمه ایله عربی صحیح دیمکدر زیرا ضاد حرفی عربه مخصوصدر
کما قال علیه الصلوة والسلام * انا افصح من نطق بالضاد * (المضادی) مضاداة ماده سندن اسم فاعلدر معارض
ومعاند ومخالف معناسنه در بعض نسخه ده صاد مهمله ایله صادی ومصادی واقع اولمغله صادی مداراة ومسایره
معناسنه اولان مصاداة لفظندن اشتقاق کبیر وجهیله مأخوذ ومصادی معارضه وممانعه معناسنه اولان مصاداة
لفظندن مأخوذ اولور شارح اشبو اهمال نسخه سنی مهمل عد ایلمشدر (مفخما) حال مترادفه در ومفخم تفخیمدن
اسم مفعولدر معظم وجزل المنطق معناسنه در (لاتشینه) شین لفظندن مستقبل منفیدر وشین خلاف زین درکه
عیب وعار معناسنه در (الهجنة) های مضمومه ایله کلامده اولان قبح ونقیصه یه دینور (العجمة) عینك ضمیله
عجمیلك معناسنه در که تکلمده دل طوتقونلغندن ولحن وخطادن عبارتدر بعض نسخه ده اللکنة واقع اولمغله
پپه‌لیك دیمك اولور (الضوادی) ضاد معجمه ایله کلام قبیح معناسنه در مفرد وفعلی غیر مسموعدر * مفهوم کلام حمد
وثنای بی انتها اول جملهٔ معارضین ومخالفینی حجت قاطعه ودلائل ساطعه ایله الحام وتعجیز وجلیل القدر وجزیل
المنطق اولوب کندیسنه هجنه وعجمه یاخود لکنه وکلام قبیح مقوله‌سی عیب ونقیصه ایراث ایلمدیکی حالده یعنی
صفات مزبوره‌دن صافی وبری اوله‌رق کافهٔ عبادی طریق مستقیمه دلالت وارشاد ایدن پیغمبر عالی نهادی بعث
وارسال ایلیان حضرت خدا بارگاهنه مخصوصدر ضادی ومضادی وضوادی بیننده اولان جناس ناقص ومفحم
ومفخم بیننده اولان جناس مصحف ظاهر وباهردر (محمد خیر من حضر النوادی وافصح من رکب الخوادی وابلغ
من حلب العوادی) محمد کلمه‌سی عطف بیاندر ومحمد افضل انام علیه الصلوة والسلام حقنده بالخصیصه وصف
وعلمدر وسائر تسمیه اولنان کسه‌لر حقنده علم محض درکه جملهٔ اسماء الهیه ونبویه‌نك شانی بوکونه‌در (خیر) کلمه‌سی
افضل واشرف معناسنه در (حضر) کلمه‌سی حضوردن ماضیدر (النوادی) نادی کلمه‌سنك جمعیدر کواهل وکاهل
کبی ونادی اهل وسکانی اولان مجلسه دینور (الافصح) فصاحتدن افعل تفضیلدر فصاحت لسان منطلق وجاری
اولوب لحن ولکنتدن خلاص اولمغه دینور وفصاحت کلام وکلمه ومتکلم موصوف اولور (رکب) رکوبدن ماضیدر
(الخوادی) خای معجمه ایله خادیه یاخود خادی جمعیدر پك چابك ورونده دوه‌یه دینور (الابلغ) بلاغتدن افعل
تفضیلدر (حلب) کلمه‌سی حای مهمله ایله سود صاغمق معناسنه اولان حلبدن ماضیدر (العوادی) عین مهمله ایله
عادیه‌نك جمعیدر که بادیه‌ده شور اوت اوتلیان دوه‌یه دینور بوراده مراد مطلق دوه‌در مفهوم کلام پیغمبر مشار الیه
محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلریدر که مجلسلره حاضر اولان انسانك خیر وافضلی ودوه‌لره بینن کسه‌لرك افصحی
وناقه‌لری صاغان خلقك ابلغ واکملیدر بو ذکر اولنانلر عموم ناسدن کنایه‌در وراکب خوادی وحلاب عوادی طائفهٔ
عرب اولوب فصاحت وبلاغت انلره مخصوص اولمغله پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری نهایت رتبهٔ
فصاحت وقصوای درجهٔ بلاغتی حاوی اولدقلرینه اشارتدر وفقرهٔ مذکوره ترصیع وجناس مضارع صنعتلرینی
محتوی اولدیغی غیر خفیدر (بسقت دوحة رسالته فظهرت علی شوك الکوادی واستأسدت ریاض نبوته فعیث فی
الماسد اللبوث العوادی) (بسقت) کلمه‌سی بسوقدن که اغاج بویلانوب اوزامق معناسنه در ماضی مؤنثدر (الدوحة)
دال مفتوحه ایله اولو اغاجه دینور (الرسالة) رانك کسریله بعثت عامه مراددر دوحه‌نك اضافتی مشبه بهك مشبهه
اضافتی قبیلندندر (ظهرت) ظهوردن که غلبه واستیلاء معناسنه در ماضی مؤنثدر (الشوك) شینك فتحیله شوکه
لفظنك جمعیدر دیکنلکه وچالیلغه دینور (الکوادی) کادیه‌نك جمعیدر که طپراغی غلیظ اولمغله کیج انبات ایدن صویسز
یره دینور (استأسدت) استیساد لفظندن که نبات قوتلو اولمغله بوی سوروب اوزامق معناسنه در (الریاض) رانك

کسریله روضه نك جمعیدر باغچه یه و مرغزاره و چمزاره دینور و چمنه دخی دینور (النبوّة) ضمتینله پیغمبرلك معناسنه در (عیت) عین مهمله و یای مشدده ایله عیّ کلمه سندن ماضیدر عاجز اولمق معناسنه در (المأسد) مناسك وزننده مأسده نك جمعیدر که ارسلان یتاغی اولان اورمانه و بوکه دینور (اللیوث) لامك ضمیله لیثك جمعیدر ارسلانه دینور (العوادی) عادیه نك جمعیدر دشمن یاخود صالدیروب هجوم ایدیجی معناسنه در اشبو فقره ده رسالتپناه علیه صلوة الاله حضرتلرینك قدرت و جلالتی و قهر و تنکیل اعداء بابنده قوت و شوکتی سوق و بیان اولنمغله فقرهٔ سابقه ده فصل و جملهٔ فعلیه ایله ایراد اولندی * مفهوم کلام حضرت سید الانامك کثرت فروع و وسعت ظل و سبب آسایش و ثبات و آرامشی جهتلریله شجرهٔ عظیمه یه مشابه اولان رسالتی ناچیز و ناپایدار و موجب رنج و آزار اولان ادیان سائره یه غالب اولمغله جمله سنی نسخ و الغا و فرت شعب و فروع جهتیله باغ و باغچه منزلنده اولان نبوتی بغایت قوت و متانت بولمغله اورمانلرده متمکن موذی ارسلان سیرتنده اولان دشمنلری زبون و عاجز و مقهور ایلمشدر که اکا ظفریاب اولمق حوزهٔ قدرتلرندن بیرون اولمشدر و شوکه کوادیدن اغراب بادیه و لیوث عوادیدن اشداء قریش اراده اولنمق دخی محتملدر فقرهٔ مزبوره ده اولان لطافت تشبیه و ایهام تناسب و ترصیع و جناس اشتقاق نمایان اهل مذاقدر * شارح دیرکه بسقت فقره سی مؤلفك دست خطی اولان نسخه ده منوال مرقوم اوزره محرر و مرسومدر بعض نسخه ده مختلط تعبیراتله مرقوم اولمغله انلره التفات اولنمیه و بعض نسخه ده اللیوث ذوات التعادی فضلا عن ازیاب العوادی عنوانده مرسوم اولمغله بو شعبه یهود طائفه سندن کنایه اولمق ملحوظدر (صلی الله علیه و سلم و علی آله و اصحابه نجوم الدآدی و بدور القوادی ماناح الحمام الشادی و ساح النعام القادی و صاح بالانعام الحادی و رشفت الطفاوة رضاب الطلّ من کظام الجلّ و الجادی) (صلی) کلمه سی صلاتدن و سلم سلامدن ماضیلردر دعا موقعی اولمغله انشا معنالرینی متضمنلردر (آل) کلمه سنك اصلی اهلدر مراد اهل بیت و جملهٔ مؤمنین متقیندر جلال دوانی هیاکل النور شرحنده بورسمه بیان ایلمشدر که آل مصطفی علیه من الصلوات اصفاها بحسب النسب یاخود بحسب النسبه اولور بحسب النسب معلومدر و بحسب النسبه اولان دخی نسبتی کمال صوری و کمال حقیقی حسبیله اولور اوّل علم شریعت وسیله سیله منتسب اولان علمای شرعدر ثانی علم حقیقت وسیله سیله اولان اولیاء کزین و حکمای متألهیندر بحسب النسب اولنلره صدقه حرامدر و بحسب النسبه اولنلره دخی صدقه منزلنده اولان تقلید بالغیر ایلمك حرامدر (الاصحاب) صاحبك جمعیدر و عند البعض اصحاب صحبك و صحب صاحبك جمعیدر حضرت رسول الله ایله مؤمن اولەرق مجتمع و اول حال اوزره عازم الدار البقاء اولان ذوات کرامه اطلاق اولنور (نجوم) نجمك جمعیدر یلدزه دینور (الدآدی) دال مهمله و همزه ایله توادی وزننده دأدأ لفظندن جمعدر و دأدأ فدفد وزننده مظلم کیجه یه دینور (البدور) بدرك جمعیدر که اون درت کیجه لك آیه دینور (القوادی) قاف ایله قادیه نك جمعیدر که مقتدایه اقتدا ایدرك کیدنه دینور یقال قدی به کرضی اذا استنّ و اتّبع القدوة بوراده قدوه دن مراد پیغمبر کزین حضرتلریدر یاخود قوادی شذوذ اوزره قدوه نك جمعی اوله و قدوه قافك ضمیله مقتدایه دینور لف و نشر مرتب طریقه سیله نجوم الدآدی آلك و بدور القوادی اصحابك و صفلریدر مشوّش طریقیله ده محتملدر نجوم قرینه سیله (ماناح) ترکیبنده ما مامصدریهٔ ظرفیه در ماناح الحمام مدة نوح الحمام سبکنده در ناح کلمه سی حای مهمله ایله نوح لفظندن که کوکرجین اوتمکه دینور ماضیدر (حمام) حای مهمله نك فتحیله کوکرجینه دینور واحدی حمامه در (الشادی) شین معجمه ایله شدو لفظندن که ترنّم و تغنی معناسنه اسم فاعلدر (ساح) کلمه سی سیاحتدن که کزمك معناسنه در ماضیدر (النعام) نونك فتحیله دوه قوشینه دینور واحدی نعامه در (القادی) قاف ایله قدیان کلمه سندن اسم فاعلدر و قدیان فتحاتله سرعت ایلك معناسنه در (صاح) صیاحدن ماضیدر صیاح حیقرمق و چاغرمق معناسنه در (الانعام) همزهٔ مفتوحه ایله نعم لفظندن جمعدر نعم نونك و غین معجمه نك فتحیله ترانه ایله ایرلامغه دینور (الحادی) حای مهمله ایله حدو لفظندن که دوه یی تغنی ایله سورمکه دینور اسم فاعلدر (رشفت) رشف لفظندن ماضیٔ مؤنثدر و رشف صورمق و امتمك معناسنه در (الطفاوة) طای مضمومه ایله شارحك بیانه کوره بوراده کنش مراددر شمش معناسنه اصل طفاوه هاله یه موضوعدر شمس اراده سی مجاز اولور (الرضاب) غراب وزننده آغز یارینه دینور (الطلّ) طای مفتوحه ایله چه تعبیر اولنان رطوبته دینور که فارسیده شبنم دیرلر رضابك طله اضافتی مشبهه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر یاخود اضافت بیانیه در (الکظام) کاف مکسوره ایله کظم لفظنك جمعیدر که فتحتینله در بوغازه دینور (الجلّ) جیم مضمومه ایله کل فارسی معرّبیدر معروف کل تعبیر اولنان چیچکده علم غالبدر عربیده ورد دینور (الجادی) جیمله شارحك بیانی اوزره زعفرانه دینديکی کبی زرینه و یاسمینه ده دینور مفهوم کلام حضرت

حق جل و علا جناب مصطفایه و تبهکاران راه ضلالت و غفلتی سرمنزل امن و سلامته هادی و رهنما و جملهٔ ائمه
و مقتدایانك مانند نجم ازهر و مثال بدر انور کامل الجهات و مکمل الاطرافلری اولان جمیع آل و اصحابنه صلوة و سلام
اهدا ایلیه ترنم و دستان ایدیجی کوکرجین قوشلری اوتدکجه و تیز و چابك دوه قوشلری روی زمینده سیر و سیاحت
ایتدکجه و دوه سوریجیسی و عکاملر دوه‌لری تنشیط و تشویق و تهییج ایچون نغماتله تغنی ایلدکجه و کونش ریق
شبنمی کل و یاسمین بوغازلرندن صوروب امدکجه دیمکدر * و فقرهٔ مذکوره‌ده واقع و صاح بالانعام قولی‌که غین معجمه
ایله درعین مهمله ایله اولوب و نعم لفظنك جمعی و نعم فتحتینله خاصة دوه‌یه اطلاق اولنمق دخی محتملدر لکن نسخهٔ
اولی اولی و ثانیه اقربدر و بو فقره‌لر ترصیع بدیعی و مجانستی و سجعات دالیه ده تسمیطی و تناسب و توفیق و جناس
مصحف صنایعنی مشتملدر و ذکر او لنان ماء توقیتیه ایله مصدره اولان دعا فقره‌لری ابدودوامدن کنایه در و رشفت
فعلنده استعارهٔ تبعیه اولوب و انشبت المنیة اظفارها ترکیبی کبی استعارهٔ مکنیه و تصریحیه اولمق دخی جائز در
کذلك طلی ریقه و شمسی شخص مرتشفه تشبیه و کل و یاسمینه اسناد حلقوم اهل بیانه معلومدر ﴿ و بعد فان للعلم
ریاضا و حیاضا و خمائل و غیاضا و طرائق و شعابا و شواهق و هضابا تتفرع عن کل اصل منه افنان و فنون و تنشق
عن کل دوحة منه خیطان و غصون ﴾ بعد کلمه‌سی ظرف زماندر عاملی محذوفدر و اقول بعد الحمدلة و التصلیة
تقدیرنده در فان کلمه‌سنده فاء حرفی نظم کلامده اما لفظنك توهمی یاخود تقدیری احتمالیله جوابیه در یاخود
عاطفه یازائده در للعلم لفظنده لام جاره مع المجرور ان کلمه‌سنك مقدم خبریدر ﴿ ریاضا ﴾ مؤخر اسمیدر ﴿ حیاض ﴾
حوضك جمعیدر ﴿ خمائل ﴾ خای معجمه ایله خمیله‌نك جمعیدر که یول طرزنده صیق اغاجلغه دینور که فارسیده خیابان
دینور ﴿ غیاض ﴾ غین معجمه‌نك کسریله غیضه‌نك جمعیدر صولو یرده اولان اورمانه و بوکه دینور ﴿ طرائق ﴾
طریقه‌نك جمعیدر مسلوك یوله دینور ﴿ شعاب ﴾ شین معجمهٔ مکسوره ایله شعب لفظنك جمعیدر طاغ یولنه دینور
﴿ شواهق ﴾ شاهق لفظنك جمعیدر پك یوکسك طاغه دینور ﴿ هضاب ﴾ هانك کسریله هضبه‌نك جمعیدر یالمی الچق
یاصنم طاغه دینور ﴿ تتفرع ﴾ تفرعدن مستقبلدر ﴿ اصل ﴾ کوکه دینور ﴿ منه ﴾ ضمیری علمه راجعدر ﴿ افنان ﴾
همزهٔ مفتوحه ایله فنن لفظندن که اغاجك داللنه و شاخنه دینور جمعدر ﴿ فنون ﴾ فنك جمعیدر نوع و کونه معناسنه‌در
﴿ تنشق ﴾ انشقاقدن که آیرلمق معناسنه‌در مضارعدر ﴿ دوحه ﴾ اولو اغاجه دینور ﴿ الخیطان ﴾ خای معجمهٔ مکسوره
ایله خوط لفظنك جمعیدر تروتازه شاخه دینور ﴿ غصون ﴾ غین معجمهٔ مضمومه ایله غصنك جمعیدر مطلق شاخه
یاخود اغاجدن سوروب چیقان فلیزه دینور قول اوله کوره عطف العام علی الخاص بابندن اولور * مفهوم کلام
بعدا داء ماوجب معلوم اوله که تحقیق علم شریفك ذوق و صفا ایده‌جك یرلری و استفاضهٔ حیات ابدی ایلیه‌جك
محللری و راحت و آسایشه موقع و مدار اوله‌جق موضعلری و سلوك ایلیه‌جك جاده و صرپ و اینجه یوللری و بغایت
صعب و دشوار مقاملری واردر و آنلرکه هر برندن نیجه فنون معتبره و فروع متنوعه متفرع و متشعب اولور
اولکی اوچ فقره ده لزوم مالایلزم و افنان و فنون بیننده جناس اشتقاق اولوب و اصل کلمه‌سی قاعده ده استعمال
اولنغله البته اصول و قواعده مراجعتك لزومنه اشارتدر ﴿ و ان علم اللغة هو الکافل باحراز اسرار الجمیع الحافل
بما یتضلع منه القاحل و الکاهل و الفاقع و الرضیع ﴾ علم لغت برعلمدر که آنکله کلماتك افرادی و کیفیت اوضاعی
بیلنور ﴿ الکافل ﴾ کفیل و ضامن دیمکدر کافل الیتیم القائم بامره ﴿ الاحراز ﴾ اخذ و حفظ معناسنه‌در بعض
نسخه‌ده الابراز عنوانیله مرسوم اولمغله اظهار معناسنه‌در ﴿ الاسرار ﴾ سرك جمعیدر که راز معناسنه‌در ﴿ الحافل ﴾
حای مهمله و فاایله جامع معناسنه‌در ﴿ یتضلع ﴾ تضلع ماده‌سندن مضارعدر قوتلنمك و پك طویمق و قانمق معنالرینه‌در
﴿ القاحل ﴾ قافله و حای مهمله ایله دریسی دکنك کبی قوپقوری اولمش ضعیف آدمه دینور ﴿ الکاهل ﴾ قوی الوجود
یاخود پك قوجه آدمه دینور ﴿ الفاقع ﴾ فاء و قافله اعتداله وارمش دلوقنلویه دینور بعض نسخه‌ده یافع مرسوم
اولمغله بلوغه متناهز یتشمش جوان دیمك اولور ﴿ الرضیع ﴾ بوراده مطلق صبی مراددر مفهوم کلام تحقیق علم
لغت جمیع انواع فنون و فروع علومك اسرارینی جمع و حفظ یاخود خفایاسنی اظهار اتمکله ضامن و کفیل و شیخ
و شابك متقوی یاخود شبعان و ریان اوله‌جقلری اشیایی جامعدر زیرا بهر حال مرکبات مفرداته موقوفدر و فقره‌لرده
مودوع اولان صناعات ادبیه و حسن مقابله اهل ادبه نمایاندر ﴿ و ان بیان الشریعة لما کان مصدره عن لسان العرب
و کان العمل بموجبه لایصح الا باحکام العلم بمقدمته وجب علی روّام العلم و طلاّب الادب ان یجعلوا عظم اجتهادهم
و اعتمادهم و ان یصرفوا اجلّ عنایاتهم فی ارتیادهم الی علم اللغة و المعرفة بوجوهها و الوقوف علی مثلها و رسومها ﴾
﴿ الشریعة ﴾ حق تعالانك قوللرینه وضع ایلدیکی دین مبیندن عبارتدر ﴿ لما ﴾ لام مفتوحه و میم مشدده ایله‌در ﴿ المصدر ﴾

صدور معناسنه مصدر میمیدر ضمیری بیانه راجعدر (العرب) قوم مخصوصدر مختار صاحبنه کوره عرب اهل
امصاردر نسبتنده عربی دینور واعراب اهل بادیه در نسبتنده اعرابی دینور (العمل) قصد ایله صدور ایدن ایشه
دینور (الموجب) اسم مفعول بنیه سیله مقتضا معناسنه درکه مراد شروط وحدودیدر (الاحکام) اکرام وزننده
متین ومحکم واتقان ایلمك معناسنه در (المقدمة) دال مشدده نك کسری وفتحیله متقدمه معناسنه در مصنفین عرفنده
ایکی قسمدر بری مقدمهٔ علمدر که برعلمه قبل الشروع ایراد اولنان کلامدرکه مسائلنك توقف ایلدیکی نسنه دن
عبارتدر حدینی وغرض وغایتنی وموضوعنی بیلمك کبی وبری مقدمهٔ کتابدرکه قبل المقصود ارتباط ایچون ایراد
اولنان طائفهٔ کلامدر کرك موقوف اولسون کرك اولمسون (وجب) وجوبدن ماضیدر (الروام) راء مضمومه ایله
رائمك جمعیدر طالب معناسنه در (الطلاب) طالبك جمعیدر (الادب) فتحتینله علم طلبنه ومؤدب اولمغه دینور تأدیب
نفسی مؤدی اولدیغیچون علوم معهوده یه علم ادب تسمیه اولندی شرح مفتاحده بیان اولندیغی اوزره علم ادب اون
ایکی علمدن عبارتدرکه بونلردر علم لغت علم صرف علم اشتقاق علم نحو علم معانی علم بیان علم عروض علم قافیه علم خط علم
قرض الشعر علم محاضرات علم انشادر (العظم) عینك ضمیله بوراده اکثر معناسنه در (الاجتهاد) چالشمق معناسنه در
(الاعتماد) طیانمق معناسنه در (الجل) جیم مضمومه ایله معظم معناسنه در (العنایة) عینك کسریله اهتمام معناسنه در
(الارتیاد) طلب ایلمك معناسنه در (الوجوه) وجهك جمعیدرکه کلامدن مقصود اولان سمت وطریقه یه دینور
(الوقوف) اطلاع معناسنه در (المثل) ضمتینله مثالك جمعیدر اورنك ونمونه وصفت ومقدار معنالرینه در (الرسوم)
رسمك جمعیدر اثر وعلامت معناسنه در مثلها ورسومها ضمیرلری وجوهه ده راجع اولمق محتملدر ووجوه ومثل
ورسوم لغته الفاظی حیثیتندن واسنادی ومعناسی وملح ولطائفی واداء وروواتی حیثیتلرندن راجع اولان احواله
متناولدر ومؤلفك مثل ورسوم لفظلرنده علم لغتك اندراسی وارباب انقضاسنه والحالة هذه مثل ورسومنه وقوف عین
براعت ومحض فضیلت اولدیغنه اشارت اولدیغی روشنای اصحاب نزاکتدر سبحان الله مؤلف علیه الرحمه ابلغ وجوه
اولان تعریضله علم مرقومك اندراسندن شکایت ایلمشدر زمان تألیفلرندن اشبو ترجمه وقتنه قدر درتیوز اللی سنه یی
کذر ایلدی عجبا بو وقتلرده بولنمش اولیدی نه کونه تعبیر ایدر ایدی ❊ ذلك تقدیر العزیز العلیم ❊ مفهوم کلام تحقیق
علم شریفك صدوری عرب لساندن اولوب وعلم مزبورك مقتضاسنجه عمل ایلمك انجق مقدمه سنی کرکی کبی بیلمکله
صحیح ومتصور اولدیغندن ناشی جملهٔ طلاب علم وخاصة طلبهٔ فن ادب اوزره اکثر سعی واجتهاد واعظم استناد
واعتمادلرینی علم لغته عطف وطریق طلبده درکار ایلدکلری معظم اهتماملرینی علم مرقومه ووجوه وطریقلرینی
بیلمکه واوصاف وآثارلرینه مطلع اولمغه صرف ایلمك واجب اولمشدر (وقدعنی به من السلف والخلف فی کل

عصر عصابةهم اهل الاصابة احرزوا دقایقه وابرزوا حقایقه وعمروا دمنه وفرعوا قننه وقنصوا شوارده ونظموا

قلائده وارهفوا مخاذم البراعة وارعفوا مخاطم البراعة فالفوا وافادوا وصنفوا واجادوا وبلغوا من المقاصد قاصیتها

وسلکوا من المحاسن ناصیتها جزاهم الله رضوانه واحلهم من ریاض القدس میطانه)(وقدعنی به) ترکیبنده قد لفظی
تحقیقیه در عنی کلمه سی عنایه دن ماضئ مجهولدر لغت فصیحه اوزره بناء معلوم اوزره ده منقولدر زحمت چکه رك اهتمام
ایلمك معناسنه در ضمیر علم لغته راجعدر سلفدن مراد متقدمین وخلفدن مراد متأخریندر (العصر) قصر وزننده وقت
وزمانه دینور (العصابة) کتابه وزننده جماعت انسانی یه دینور (اهل الاصابة) اهل خطا مقابلیدر (احرزوا)
احرازدن ماضیدر (الدقایق) دقیقه نك جمعیدر لطیف مشکله دینور (ابرزوا) ابرازدن ماضیدر (الحقایق)
حقیقه نك جمعیدر ماهیت ثابته یه دینور (عمروا) عمارتدن ماضیدر (الدمن) عنب وزننده دمنه نك جمعیدرکه بنا اثرینه
وسپورندیلکه دینور بوراده معنای اول مراددر (فرعوا) فرعدن ماضیدر یوقاری چیقمق معناسنه در (قنن) قاف
مضمومه ایله صرد وزننده جمع قنه درکه طاغ باشنه دینور (قنصوا) قنص لفظندن ماضیدر صید ایلمك معناسنه در
(الشوارد) شین معجمه ایله شارده نك جمعیدر نافره معناسنه بوراده غریب ووحشی یاخود فصیح مقابلی اولان لغت
مراددر (نظموا) نظم لفظندن ماضیدر انجو دیزمك معناسنه در (القلائد) قلاده نك جمعیدر کردانجلغه دینور
(ارهفوا) فا ایله ارهافدن ماضیدر کسکینلتمك وزاغلق معناسنه در (المخاذم) خاء وذال معجمتین ایله مراسم وزننده
مخذم لفظنك جمعیدرکه کسکین قلیجه دینور (البراعة) بای موحده ایله سائره فائق وراجح اولمق معناسنه در (ارعفوا)
ارعافدن ماضیدر قان اقتمق معناسنه در (المخاطم) خای معجمه ایله مخطم لفظندن جمعدرکه برونه دینور (الیراعة) یای
تحتیه ایله قلمه دینور (الفوا) تألیفدن ماضیدر (افادوا) افاده دن ماضیدر بذل فائده معناسنه در (صنفوا) تصنیفدن
ماضیدر (اجادوا) جیمله اجاده دن ماضیدر ایووکوزل ایلمك معناسنه در وایووکوزل سوز ایراد ایلمك معناسنه در

(بلغوا) بلوغدن ماضيدر وصول معناسنه در (المقاصد) مقصدك جميدر مهمات مقصوده معناسنه در (القاصية) قاف وصاد مهمله ايله نهايت معناسنه در (ملكوا) ملكدن ماضيدر مالك اولمق معناسنه در (المحاسن) ميم مفتوحه ايله غير قياس اوزره حسن لفظندن ياخود متوهم محسن لفظندن جمعدر (الناصية) آلينه دينور جملهٔ اعضاده استعاره اولنغله بو مقامده ملك تام واستيلاء كلى مراددر (جزاهم) جزاء لفظندن ماضيدر عوض ومكافات معناسنه در (الرضوان) رانك كسريله رضاى عظيم معناسنه در مؤلف ❊ من قال لاخيه المسلم جزاك الله خيرا فقد ابلغ فى الثناء حديث شريف موجبنجه دعاده مبالغه ايلدى (احلهم) احلالدن ماضيدر قوندرمق معناسنه در (الرياض) روضه نك جميدر (القدس) قاف مضمومه ايله پاك ومطهر معناسنه اولمغله رياض القدس جنات عاليه ديمك اولور (الميطان) ميزان وزننده غايت معناسنه در مراد اعلاى جنتدر مفهوم كلام علم لغتده متقدمين ومتأخريندن ذهنلرى صائب نيچه علماء اعلام رنج ومحنت ارتكاب ايليه رك سعى واهتمام وغيرت واقدام ايتملريله حقايق ودقايقنى احراز وابراز ايدوب خرابه لرينى اعمار وقلهٔ جبل منزلنده اولان درجهٔ علياى فهم واتقانه صعود وارتقا وغريب ووحشيلرينى صيدو قلاده لرينى ثريا كبى تابدار وفن مزبورده سيف براعتى تشحيذ ورعاف قلمدن كنايه اولان مركبى اساله ايتملريله علم مرقومده نيچه كتب جليله تأليف وافاده وتصنيف واجاده ايلديلر ومقاصد فن مزبورك نهايتنه منتهى وجملهٔ محاسننه مالك ومستولى اولديلر حضرت رب المجازاة عز شانه آنلره عملارينه مقابل خير كثير ورضاى كبير ايله مكافات واعلاى جنته ايصال وتمكينله مظهر نعم بيغايات ايليه آمين* فقرهٔ مزبوره لرده لزوم مالا يلزم وترصيع قافيه وجناس ملحق وجناس مصحف ومجازات بديعه واستعارات بليغه وحقايق ودقايق بيننده اولان ترصيع والغوا فقره لرنده اولان ترصيع وقاصيه وناصيه ده اولان جناس لاحق نمايان اهل حقايقدر (هذا وانى قد نبغت فى هذا الفن قديما وصبغت به اديما ولم ازل فى خدمته مستديما) (هذا) كلمه سى خذهذا واعتمدهذا تقديرنده در بلغاء وفصحاء بر اسلوبدن اسلوب آخره انتقاللرنده ايراد ايدرلر واكا فصل خطاب اطلاق ايدرلر اما بعد كلمه سى كبى وعصام كافيه شرحنده ديمشدركه هذا وان زيدا قائم تركيبنده هذا امر سابق تقريردر فالامر هذا تقديرنده در معطوفده ان ماده سنك فتحى جائزدر خبر اوزره عطفله وكسرى دخى جائزدر مجموع جمله اوزره عطفله وانى كلمه سنده واو عاطفه در (نبغت) غين معجمه ايله نبغدن ماضئ متكلمدر تفوق على الغير معناسنه در (قديما) فى الزمن الماضى ديمكدر (صبغت) صبغدن ماضئ متكلمدر بويامق معناسنه در (به) كلمه سنك ضميرى فنه راجعدر (الاديم) نديم وزننده سختيانه وميشينه دينور وادمه دن مأخوذ اولديغنه كوره درينك ايچ يوزينه دينوركه اته متصل اولور صبغ اديم ممارست تامه دن كنايه در يقال صبغ يده بالعلم اذا اجتهد فيه ومارس (لم ازل) زال يزال صيغه سندن مستقبل متكلم مجزومدر لم ابرح معناسنه دركه افعال ناقصه دندر دائما اولدم معناسنه در ❊ شارح ضم زاى ايله لم ازل نسخه سنى استحسان ايلمز (فى خدمته) ضميرى فنه راجعدر (المستديم) استدامه دن اسم فاعلدر دائم ومتأنى معناسنه در بو فقره لرده دخى لزوم مالا يلزم واردر مفهوم كلام بن اشبو فن لغتده مقدما كثرت ممارست وادمانله جمله يه فائق اولوب آنكله اديمى بويادم يعنى بو يه نك درى يه نفوذ اوامتزاجى كبى وجودمه نافذ وممتزج ايلدم وبن آنك خدمتنده برقرار اولوب برآن منفك ومفارق اولمدم (وكنت برهة من الدهر التمس كتابا جامعا بسيطا ومصنفا على الفصح والشوارد محيطا فلما اعيانى الطلاب شرعت فى كتابى المرسوم باللامع المعلم العجاب الجامع بين المحكم والعباب) (البرهة) غرفه وزننده زماندن برمقداره دينور (الدهر) زمانه دينور (التمس) التماسدن مستقبل متكلمدر شدتله طلب ايلمك معناسنه در (كتابا) مصنفا موضوعا فى هذا الفن سبكنده در (البسيط) مبسوط معناسنه در فن لغتك اكثرنى مشتمل واسع ومستوعب ديمكدر (مصنفا) تصنيفدن اسم مفعولدر (الفصح) فانك وصادك ضميله فصيحك جميدر قضيب وقضب كبى ياخود صبر دوزننده در كبير وكبر كبى (الشوارد) شارده نك جميدر لغات وحشيهٔ غريبه وشاذه ديمكدر (المحيط) احاطه دن اسم فاعلدر بوراده مشتمل معناسنه اولمغله على حرفيله معدى اولديكى على باء معناسنه حمل اولنور سه حقيقت معناسنده ابقا اولنور (اعيانى) اعيادن ماضيدر عاجز قلمق معناسنه در (الطلاب) كتاب وزننده طلب معناسنه در (شرعت) شروعدن ماضيدر (فى كتابى) فى تأليف كتابى تقديرنده در (الموسوم) وسمدن مأخوذدر علامتلنمش معناسنه دركه تسميه اولنمش ديمكدر (اللامع المعلم العجاب الجامع بين المحكم والعباب) تأليف مذكورك اسميدر لامع پارلديجى ديمكدر (المعلم) اسم مفعول بناسيله مطرز ومنقش ديمكدر (العجاب) غراب وزننده مبالغه دربك عجيب ديمكدر (المحكم) احكامدن اسم مفعولدر علم لغتده بر كتاب اديدركه امام وحافظ ابو الحسن على بن اسمعيل كه ابن سيدة الضرير اللغوى ايله مشتهردر تأليف ايلمشدر فى الواقع كتاب مرقوم انواع لغاتى جامع بر كتاب رابعدر

مؤلفی اولان مومی الیه درتیوز اللی سکز سنه سی جوار رحمته انتقال ایلدی رحمه الله تعالی (وعباب) عین مضمومه ایله
امام ابو الفضائل رضیّ الدین الحسن بن محمد الحسن بن حیدر العمریّ الصغانی تألیف ایلدی یکرمنجی جلدده بکم
ماده سنده منتهی اولدی و مومی الیه التیوز اللی سنه سی بغدادده عازم دار السلام اولدی رحمة الله علیه * مفهوم
کلام بن خیلی زمان فن لغتده جامع و بسیط و لغات فصیحه و وحشیه یی حاوی بر کتاب محیط طلب ایدر اولمشدم و قتا که
طلبندن عاجز و محروم اولدیغمده ذکر اولنان محکم و عباب نام کتابلرك بیننی جامع اسم مذکور ایله مسمی بر کتاب تألیفنه
شروع و ابتدا ایلدم (وهما غرّتا الکتب المصنفة فی هذا الباب و نیرا براقع الفضل و الاداب و ضممت الیهما فوائد
امتلأ بها الوطاب و اعتلا منها الخطاب ففاق کل مؤلف فی هذا الفن هذا الکتاب) هما ضمیری محکم و عبابه راجعدر
غرتا لفظی غره دن تثنیه در (غرّة) غین معجمهٔ مضمومه ایله هر متاعك اعلاسنه و قوملك شریفنه و صباحك ضیاسنه
و هلالك ابتدا طلعتنه و آتك جبهه سنده اولان بیاضه دینور بو مقامده جمله سی ملایمدر بایدن مراد فن لغتدر (نیرّا)
کلمه سی نیرّ لفظنك تثنیه سیدر که سید وزننده در پك نورلو و ضیالو دیمکدر بورادهمراد شمس و قمردر (براقع) برقع
لفظنك جمعیدر فلك سابعه و یاخود رابعه یاخود اوله دینور و جمع بنیه سیله ایرادی هر بری افلاك جزئیه یی حاوی
اولدیغنه مبنیدر مثلا فلك رابع که فلك شمسدر حامل موافق المرکز که ممثل دخی دیرلر و حامل خارج المرکز و فلك تدویری
مشتملدر و فلك اول که فلك قمردر درت عدد فلکی مشتملدر ایکی اولکیلرك مرکزلری مرکز عالمدر و ثالث خارج المرکز
و رابع فلك تدویردر و فلك سابع که فلك زحلدر اوچ عدد فلکی مشتملدر اولکی فلك ممثل ایکنجی خارج المرکز اوچنجی
فلك تدویردر و نیرّدن جمال نورانی و برقعدن نقاب مراد اولنمق دخی محتملدر (الفضل) زیاده و مزیت معناسنه در
بعض نسخه ده الفضائل مرسومدر که فضیله نك جمعیدر غیره متعدی اولمیان نعمته دینور حسن و شجاعت کبی نته که فاضله
متعدی اولان نعمته دینور علم کبی و آداب لفظی عطف الخاص علی العام قبیلندندر (ضممت) ضم لفظندن ماضیٔ
متکلمدر بری برینه جمع و الحاق ایلمکه دینور (الیهما) ضمیری محکم و عبابه راجعدر (فوائد) فائده نك جمعیدر
بعض نسخه ده زیادات عنوانده مرسومدر (امتلا) کلمه سی بلا همز قرأت اولنور امتلاء لفظندن ماضیدر که طولمق
معناسنه در (بها) ضمیری فوائده راجعدر (الوطاب) واو مکسوره ایله وطبك جمعیدر که واوك فتحیله درسود
طلومنه دینور بورادهمراد مطلق ظرفدر (اعتلا) اعتلاءدن ماضیدر یوکسلمك و عالی اولمق معناسنه در (منها) ضمیری
فوائده راجعدر (الخطاب) غیره تفهیم ایچون توجیه کلام ایلمك معناسنه در و توجیه اولنان کلامه دینور (ففاق)
کلمه سنده فاء سببیه در فاق فوق ماده سندن ماضیدر عالی و راجح اولمق معناسنه در (کلّ مؤلف) مفعولیدر (هذا
الکتاب) فاعلیدر مراد کتاب مرقومدر اشبو فقره ذکر اولنان محکم و عبابك جهت مدحه لرینه مسوقدر * مفهومی
کتابین مزبورین فن لغتده مؤلف اولان کتابلرك غرهٔ غرّالری و سماء فضل و آدابك شمس و قمر جهان آرالری او اوب بن
انلره ظروف و اوعیه طولدررو کندیسیله خطاب و کلام شرف و اعتبار بولور فوائد و منافع ضم و الحاق ایلدیکمدن
ناشی کتاب مرقوم فن مرسومده مؤلف اولان جمیع کتابلره فائق و راجح اولدی فقرهٔ مذکورهده واقع تغلیب
و وطاب و خطاب بیننده کی جناس لاحق معلومدر (غیرانی ضمنته فی ستین سفرا یعجز تحصیله الطلاب) بعض نسخه ده
غیرانه عنوانده مرسومدر (ضمنته) تضمیندن ماضیدر جعلته فی ضمن ستین دیمکدر و بعض نسخه ده خای معجمه ایله
خمنته عبارتیله مرقوم اولمغله تخمیندن اولور که تقدیر معناسنه در لکن نسخهٔ اولی اولادر (السفر) سین مکسوره ایله
بیوك کتابه دینور که حقایق و معانی یی کشف ایدر (یعجز) کلمه سی عجزدن مستقبلدر (تحصیله) فاعلیدر (الطلاب)
طالبك جمعیدر * مفهوم لکن بن کتاب مزبوری التمش جلدده درج و تضمین ایلدم آنکچون تحصیل و استصحابی
طالبلری عاجز و محروم ایدر (وسئلت تقدیم کتاب وجیز مرتب علی ذلك النظام و عمل مفرغ فی قالب الایجاز
و الاحکام مع التزام اتمام المعانی و ابرام المبانی) (سئلت) سئوالدن ماضیٔ متکلم مجهولدر (الوجیز) مختصر
دیمکدر یقال وجز الکلام اذا قلّ (المرتب) ترتیبدن اسم مفعولدر (علی ذلك النظام) یعنی اسلوب سابق
و ترتیب سالف اوزره (وعمل) کتاب اوزره معطوفدر (مفرغ) کلمه سنی شارح تشدید ایله تقیید ایلکله تفریغدن
اسم مفعول اولور بلا تشدید اولدیغنه کوره افراغدن اولور ایکیسیده بوشالتمق معناسنه در (قالب) لام مفتوحه
ایله معروفدر (الایجاز) اختصار معناسنه در (الاحکام) محکم ایلمك معناسنه در (الابرام) بو دخی متین و استوار
ایلمك معناسنه در (المبانی) معانی وزننده مبنانك جمعیدر کلمات عربیه ده مستعملدر و عمل مفرغ فقره سنده عملی که
معمول معناسنه در شیٔ مایعه تشبیه استعارهٔ مکنیه و اکا تفریغ اسنادی تخییلیه در رأی سکاکی اوزره و غیرلك
رأینه کوره تحقیقیهٔ تبعیه در * مفهوم کلام بعض ناس بندن کتاب مزبور اسلوبنده جملهٔ معنالرینك اتمام و اکمال

(والفاظ)

و الفاظ و كلماتنك اتقان و احكامنى التزام ايليه رك بر مفيد و مختصر كتاب دخى تأليف و محاضر طلابه تقديم و ايجاز
و ترصين قالبنه افراغ اولنمش بر عمل عظيم تقويم ايلمكى سؤال و رجا ايلديلر (فصرفت صوب هذا المقصد عنانى
و الفت هـذا الكتاب محذوف الشـواهد مطروح الزوائد معربا عن الفصح و الشوارد) (صرفت) صرفدن
ماضيدركه توجيه معناسنه در (الصوب) صاد مفتوحه ايله سمت و جهت معناسنه در (العنان) عين مكسوره ايله
آتك ديزكنه دينور بالاستعاره ميل و ضميرده مستعملدر (الشواهد) شاهدك جمعيدركه اثبات مدعا ايچون ايراد
اولنان حجت و مثالدن عبارتدر (المطروح) طرح و القا اولنمش ديمكدر (الزوائد) زائده نك جمعيدر (المعرب)
محسن و زننده اعرابدن كه بيان و اظهار و ايضاح معناسنه در اسم فاعلدر * مفهوم كلام پس بن دخى اشبو مقصد و مرام
طرفنه عنان عزيمتمى صرف و توجيه ايدوب اشبو قاموسله مسمى اولان كتابى امثله و شواهدى متروك و زوائدى
مطروح و لغات فصيحه و وحشيه يى مظهر و موضح اولديغى حالده تأليف ايلدم (وجعلت بتوفيق الله تعالى زفرا فى
زفر و لخصت كل ثلثين سفرا فى سفر و ضمنته خلاصة ما فى العباب و المحكم و اضفت اليه زيادات منّ الله تعالى بها و انعم
و رزقنيها عند غوصى عليها من بطون الكتب الفاخرة الداماء الغطمطم و سميته بالقاموس المحيط لانه البحر الاعظم)
(جعلت) جعلدن ماضيدركه قلمق معناسنه در (التوفيق) الهام و اقدار و ارشاد مراددر (الزفر) صرد و زننده
دريايه دينور (الزفر) زاى مكسوره ايله قربه يه دينور قاموسى كمال ايجاز و اختصارده قربه يه و حاوى اولديغى
معانى و لطائفى تشبيه بليغله دريايه تشبيه ايلدى (لخصت) تلخيصدن ماضيدر تبيين و تهذيب معناسنه در (السفر)
مرور ايلدى (الخلاصة) خالص و لباب معناسنه در (اضفت) اضافه دن ماضيدر (اليه) ضميرى مختصره
راجعدر (زيادات) زياده نك جمعيدركه مراد هر لغوى اربيك محتاج اولوب و كامل و اديبك مستغنى اولديغى
نسنه لردر بو تقريره كوره مطروح الزوائد قولنه مناقض اولماز (منّ) كلمه سى منّ لفظندن ماضيدر انعام و احسان
معناسنه در (رزقنيها) رزقدن ماضيدر ضمير زياداته راجعدر (الغوص) صويه طالمق معناسـنه در بوراده
صرف افكار سليمه ايله جواهر كبى معانى و دقايق استنباط ايلمكدن كنايه در (البطون) بطنك جمعيدركه جوف
ديمكدر (الفاخرة) كتبك صفتيدر فوائدى كثير و موثوق و معتمد ديمكدر (الداماء) مد ايله دريايه دينور (الغطمطم)
غين معجمه ايله سفرجل وزننده بحر اسمامسندندر بوراده تجريد اولنغله واسع و كثير الماء ديمكدر داماء لفظنك صفتيدر
و داماء غوصك مفعولى اولور زيرا غوص كلمه سى كاهجه مفعول و احد ايله مستغنى و كاهى مفعول آخره محتاج اولوب
و على ايله متعدى اولور (من بطون) كلمه سنده من بيانيه در داماء لفظندن حالدر (سميته) تسميه دن ماضيدر ضمير مفعول
اوليدر كتابه راجعدر (القاموس) مفعول ثانيسيدر و قاموس بحر معناسنه در (المحيط) احاطه دن اسم فاعلدر
درياى اعظم كرۀ ارضى نه كونه احاطه ايلمش ايسه قاموس دخى لغات عربيه نك قوسنى احاطه ايلمكله قاموس محيط ايله
تسميه ايلدى ❊ شارح ديركه مؤلف اشبو قاموسده التمش بيك ماده ثبت ايدوب صحاح جوهرى اوزره يكرمى بيك ماده
زياده ايلدى مجازات و استعمالات و امثالات اكا قياس اولنه * مفهوم كلام بن اشبو كتابى تأليف ايلدم توفيق حضرت
بارى متعال ايله كويا كه بر دريايى بر قربه يه صغدردم و مقدّمى وجه مذكور اوزره التمش سفر اولمغله هر اوتوز سفرى
بر سفرده تلخيص ايدوب جمله سنى ايكى جلدده درج ايلدم و كتاب مزبوره ذكر اولنان عباب و محكمك خلاصه لرينى
تضمين و ادراج ايلدم و كتاب مزبوره انلرك ظفر ياب اولمدقلرى بعض زيادات مهمه كه آنلرى كتب فاخره اچوافندن
استنباط و استخراج ايچون كويا كه بحر عظيمه طالديغمده حق تعالى آنلرى بكا انعام و رزق و اكرام ايلمشيدى اول
در و كوهر كبى ثمين و قيمتدار اولان معانى و دقايق دخى اضافه و الحاق ايلدم و كتاب مزبور بحر عظيمه مثيل اولمغله
قاموس محيط ايله تسميه ايلدم (و لما رأيت اقبال الناس على صحاح الجوهرى و هو جدير بذلك غير انه فاته نصف اللغة
او اكثر اما باهمال المادة او بترك المعانى الغريبة النادّة اردت ان يظهر للناظر بادئ بدء فضل كتابى عليه فكتبت بالحمرة
المادة المهملة لديه و فى سائر التراكيب تتضح المزية بالتوجه اليه) (الاقبال) ميل و توجه معناسنه در صحاح سحاب
وزننده صحيح ديمكدر و كتاب وزننده صحيحك جمعيدر ايكيسيده محتمل و اولكى ارجحدر جوهرى كه امام ابو نصر
اسمعيل بن حماد الجوهرى در جوهر بيعنه منسوبدر مسقط رأسى تركستان بلادندن فاراب نام بلده در درتيوز حدودنده
انتقال ايلديلر و اواخر عمرنده دماغنه اختلال طارى اولوب حتى صحاحى اكمال ايلديكى و كنديدن صكره تلامذه سندن
برى تكميل ايلديكى منقولدر رحمه الله تعالى (الجدير) امير وزننده لايق معناسنه در (بذلك) اقباله اشارتدر و اقعا
بالجمله صحتى ثابت اولان لغاتى التزام ايلمشدر (غير انه) ضميرى صحاحه راجعدر (فات) فوتدن ماضيدر و بعض
نسخه ده نصف اللغة يرنده ثلثا اللغة مرسومدر (الاهمال) ترك معناسنه در (المادة) معنايه دلالت ايدن الفاظك

حروفنه اطلاق اولنور (النادة) ندّ لفظندن اسم فاعلدركه اوركمك ونفرت معناسنه در مراد وحشی وغیر مأنوس ومستعمل اولان ونادر اولان معانیدر (بادئ بدء) کلمه سنده بادئ لفظی ظرفیت اوزره منصوب وبدء لفظنه مضافدر اوّل امرده دیمکدر (علیه) ضمیری صحاحه راجعدر (السائر) باقی دیمکدر (تتضح) اتضاحدن مستقبلدر آشکار اولمق معناسنه در (المزیة) میمك فتحی وزای معجمه نك کسریله فضیلت معناسنه در بوندن ثلاثی اوله رق فعل متصرف اولمز مزید اوله رق متصرف اولور یقال تمزّیت علیه *مفهوم کلام وقتا که جمله ٔ ارباب دانشك صحاح جوهری یه میل واقباللری منظورم اولوب ونفس الامر کتاب مزبور توجه واقباله سزا ولغات صحیحه التزامی وترتیب واسلوبی جهتلریله میل ورغبته روادر لکن نصف بلکه اندن اکثر لغتلری ماده نك اهمالی یاخود معانئ غریبهٔ غیر مأنوسه یه دلالت ایدن الفاظی ترك ایلمك سببیله فوت ایلدیکندن بن اوّل امرده ناظرینه اشبو کتابمك صحاح اوزره فضل ومزیتی ظاهر وعیان اولمق اراده سیله صحاحده مهمل ومتروك اولان ماده لری لاجل الایماء قرمزی مرکبله کتب واملا ایلدم وباقی تراکیبده اشبو قاموسه توجه وصرف همتله رجحانی واضح وآشکار اولور اوّل امرده نظر ایدنلره تعبیرندن کرچه نظرهٔ حقاء منفهم اولور لکن مراد ابتداء نظرده بیله فضیلتی ظاهر اولور دیمکله مدحده مبالغه در (ولم اذکر ذلك اشاعة للمفاخر بل اذاعة لقول الشاعر کم ترك الاوّل للاخر) (ذلك) ذکر اولنان مدح ومنقبته اشارتدر (الاشاعة) شایع وفاش ایلمك معناسنه در (المفاخر) مفخره نك جمعیدر کندوسیله افتخار اولنه جق شیئه دینور (الاذاعة) ذال معجمه ایله نشر وافشاء معناسنه در وشاعردن مراد صاحب حماسه ابو تمام حبیب بن اوس الطائی درکه طیّ قبیله سنه منسوبدر ومصراع مزبورك اوّلی بودر * لازلت عن شکری فی حلة * لابسها ذو سلب فاخر * یقول من یقرع اسماعه * کم ترك الاوّل للاخر (کم) کلمه سی تکثیر ایچوندر منقولدرکه قنالی زاده علی افندی ابو السعود افندی مرحومك مجلسلرنده مقابلهٔ صفحات اللمعات ومناولهٔ فوحات النفحات ایدر ایکن بالمناسبه اشبو کم ترك الاوّل للاخر مثلی زبانکذار اولمغله ابو السعود افندی اشبو کم کلمه سنی استفهام انکاری یه حمل ایله ماترك الاوّل للاخر معناسی مراد اولمق جائزدر دیدکلرنده علی افندی دخی جناب شریفلرینك کلام مزبورده احتمالی مرقومی ایراد ایلملری کم ترك الاول للاخر مصداقیدر دیو اظهار لطیفه ونزاکت ایلملریله ابو السعود افندی منبسطا تبسم ایلدیلر رحمهما الله تعالی (وانت ایها الیلمع العروف والمعمع الیهفوف اذا تأمّلت صنیعی هذا وجدته مشتملا علی فرائد اثیرة وفوائد کثیرة من حسن الاختصار وتقریب العبارة وتهذیب الکلام وایراد المعانی الکثیرة فی الالفاظ الیسیرة) (الیلمع) یای تحتیهٔ مفتوحه ایله ذهنی شهاب کبی لامع اولان ذکی وزیرك آدمه دینور (العروف) صبور وزننده مبالغه در معرفت تامّه صاحبی دیمکدر (المعمع) زمزم وزننده صبر وسکون معناسنه اولمغله بوراده ذو المعمع تقدیرنده در یاخود مبالغه یه محمولدر ذهن رصین وعقل رزین صاحبی دیمکدر (الیهفوف) فایله یعفور وزننده قلبی تیز وفهم وفطنتی آتشین آدمه دینور (تأملت) تأملدکه حق فکر ایله تفکر ایلمك معناسنه در ماضئ مخاطبدر (الصنیع) صاد مفتوحه ایله مصنوع معناسنه در مراد کتاب قاموسدر (وجدته) ضمیری صنیعه راجعدر (الفرائد) فریده نك جمعیدر نفیس انجویه دینور (الاثیرة) کثیره وزننده اثره وخصوصیتی اولمغله سائردن ممتاز ومختار اولان شیئه دینور یاخود مأثوره معناسنه درکه قرنا بعد قرن متلقا اولان نسنه دن عبارتدر تقریب عباره دن مراد اذهان وافهامه حسن بیان وافاده ایله ایصال وتقریردر (التهذیب) زوائدی ازاله ایله تنقیح واصلاح ایلمکدر (الیسیرة) قلیله دیمکدر *مفهوم کلام مؤلف علیه الرحمه تحدیث بالنعمه طریقه سیله دیرلرکه سن اکرای لبیب ودانا وای صاحب رشد وذکا اشبو کتابمی حق تأمل وتفکر ایله فکر وتدبر ایلدیککده قتی وافر انجو کبی فاخر لغات نفیسه وکریمه وحسن اختصار وتقریب عباره وتهذیب کلام والفاظ قلیله یه معانئ کثیره ادراج وایرادی جهتلرندن فوائد جسیمه یه ظفریاب اولورسن (ومن احسن ما اختص به هذا الکتاب تخلیص الواو من الیاء وذلك قسم یسم المصنفین بالعیّ والاعیاء) (من احسن) ترکیبنده من تبعیضیه در احسن حسندن افعل تفضیلدر من احسن جار ومجرور مقدم خبردر (تخلیص الواو) مؤخر مبتدادر وزمخشری عندنده بعضه تأویلیله مبتدأ وتخلیص الواو خبریدر (التخلیص) تمییز معناسنه در (ذلك) تخلیصه اشارتدر (یسم) وسمدن مضارعدر داغدار ایلمك معناسنه در (العیّ) عین مهمله نك فتحیله عجز وحصر معناسنه در (الاعیاء) همزه نك کسریله یوریلوب درمانده اولمق معناسنه در یاخود عیّ عجز روحانی واعیاء عجز جسمانی معناسنه در یاخود اعیاء متعدیدر عاجز وفرومانده قلمق معناسنه در * مفهوم بنم بو کتابمك مخصوص اولدیغی خصایصك احسن وافضلندن بری واو حرفنی یاء حرفندن یعنی معتل واوی یی معتل یائیدن تمییز ایلمسیدر بو تصرف ایسه تصرفات صرفیه

ولغویه‌دن بر قسمدرکه صعوبت بالغه‌سی اولمغله استقراء تام و احاطهٔ کامله‌یه موقوف اولدیغندن ناشی مهرهٔ ارباب
تصنیفی عجز واتعابله داغدار ایلمشدر (ومنها انی لااذکر ماجاء من جمع فاعل المعتل العین علی فعلة الاان یصح موضع
العین منه کجولة وخولة واماماجاء منه معتلا کباعة وسادة فلاذکره لاطراده) (ومنها) ضمیری من احسن ما اختص
عبارتنك متضمن اولدیغی محاسن خصائصه راجعدر (لا اذکر) ذکردن مستقبل منفیدر (فاعل) اسم فاعل
دیمکدر (معتل العین) عیننده حرف علت اولان وای لفظندن بر حرف بولناندرکه اجوف دیرلر (فعلة) فتحاتله‌در
(الاان یصح) قولی الاان یعامل موضع العین من الجمع معاملة الصحیح بحیث یتحرك ولا یعل تأویلنده‌در (الجولة) جیمله
(والخولة) خای معجمه ایله‌در بونلر هر نقدر فی الاصل معتل العین ایسه‌ده عینلری تحریك اولنمغله صحیحه الحاق اولنوب
صحیح معامله‌سی کبی معامله اولنمغین اعلال اولنمدیلر طلبه و کتبه کبی اولدیلر پس غرابت و قیاسدن خروجلری
سببیله بو مثللولر ذکر و ایراده مستحق اولدیلر (واماماجاء منه) ضمیری جمعه راجعدر (معتلا) کلمه‌سی اعتلالدن
اسم مفعولدر اعلال مقتضاسنجه عینی ابداله تغییر اولنمش دیمکدر باعة وسادة کلمه‌لری اصلده بیعة وسیدة ایدی
فتحاتله یاء متحرك و ماقبلی مفتوح اولمغله الفه قلب اولندی (الاطراد) مطرد اولمق یعنی مقیس و مشهور اولمغه دینورکه
نادر مقابلیدر ابن جنی علیه الرحمه خصائص نام کتابنده دیمشدرکه اطرادکه کلامك مسموع اولدیغی وجه اوزره
تتابع و استمرارندن عبارتدر عربلرك طردت الطریدة قوللرندن مأخوذدر اتبعتها و استمرت بین یدی معناسنه یعنی
صیدی اوکومه قاتوب اکسه‌سندن اوزون اوزادی سوروب قوغدم پس معلوم اولەکه کلامده اطرادشذوذ مقابلیدر
درت نوعدر نوع اول قیاسده و استعمالده جمیعا مفرد اولمقدرکه غایت مطلوبه بودر قام زید وضرب عمرو کبی
ثانی قیاسده مطرد و استعمالده شاذ اولمقدر یذر و یدع کلمه‌لرینك ماضیلری کبی و عسی کلمه‌سنك مفعولی اسم صریح
اولمق کبی نحو عسی زید قائما کرچه بونلر قیاسده مطردلردر لکن استعمالده محظورلردر ثالث استعمالده مطرد
و قیاسده شاذ اولمقدر اخوص الرمث قولی کبی بونده قیاس ایسه اخاص اولمقدر واوی الفه قلبله کذلك استصوب
کلمه‌سی کبی رابع قیاسده و استعمالده شاذ اولمقدر ثوب مصوون و مسك مذووف کبی زیرا قیاس و استعمال مقول
کلمه‌سی کبی واوك بریسی اسقاط اولنمقده‌در و ابن هشام دیدیکه علماء عباره‌لرنده مطردا و غالبا و کثیرا و نادرا و قلیلا
تعبیرلرینی ایراد ایدرلر مطرددن مرادلری قیاس و قاعده اوزره دیمك اولمغله اندن اصلا تخلف اولنمز و غالبدن
مراد اکثردر لکن اندن تخلف اولنور و کثیر غالبدن دوندر و قلیل کثیردن دوندر و نادر قلیلدن اقلدر * مفهوم
فقره اشبو قاموسك مشتمل اولدیغی محاسنك بریسی دخی بودرکه بن معتل العین اسم فاعلك فعله وزننده اولان جمعنی
بو کتابده ذکر ایلمدم الا عین فعلی صحیح معامله‌سیله معامله اولنلرنی ذکر ایلدم جوله وخوله کلمه‌لری کبی و عینی باعة
وسادة کلمه‌لری کبی اعلالله الفه قلب اولنلری مطرد و مقیس و مشهور اولدقلرینه مبنی ذکر ایلمدم ☼ شارح دیرکه مؤلف
سادة وقادة وعالة وزادة کلمه‌لرنی ماده‌لرنده ذکر ایلمکله شرطنی اخلال ایلمشدر و بعض شراح دیباجه بو مقامه صحت
وصوابدن بعید معنالر و یرملریله التفات اولنمیه کرچه شارح علیه الرحمه بو مقامی بورسمه شرح و تقریر ایلدی لکن
اصول صرفه و طریقهٔ مؤلفه موافق دکلدر مراح و شافیه شرحلرینه نظر اولندقده معلوم اولور پس صواب اولان
فقرهٔ ثانیه‌ده واقع لا اذکر لفظنده‌کی لام مفتوحه‌در تأکیدیه‌در لاء نافیه دکلدر فلینظر (ومن بدیع اختصاره
وحسن ترصیع تقصاره انی اذاذکرت صیغة المذکر اتبعتها المؤنث بقولی وهی بهاء ولا اعید الصیغة) (البدیع)
صکره‌دن اختراع اولنمش عجیب نسنه‌یه دینور (الترصیع) تزیین و آرایش معناسنه‌در ترصیع بدیعی بوندن مأخوذدرکه
سجع اوصافندندر فاصلتین مختلف اولمیوب احدقرینتینده اولان الفاظ یا اکثری وزن و تقفیه‌ده مقابلنده اولان کبی اوله
حریرینك فهو یطبع الاسجاع بجواهر لفظه و یقرع الاسماع بزواجر وعظه فقره‌سی کبی (التقصار) تای تحتیهٔ
مکسوره ایله قلاده‌یه دینور بالاستعاره فقره مراددر (اتبعتها) اتباعدن ماضیٔ متکلمدر برشیئی برشیئه الحاقدن
عبارتدر (وهی بهاء) ترکیبی مقول قولدر وهی ضمیری مؤنثه راجعدر * مفهوم اشبو قاموسك متضمن اولدیغی
بدایع اختصار عبارات و محاسن تزیین فقراتندن بری دخی بودرکه بن بر مذکر صیغه‌سنی ذکر ایلدیکمده مؤنثی
وهی بهاء قولمله اتباع ایدوب صیغه‌یی اعاده و تکرار ایلمم اشته خصائصنك بری دخی بودر (واذاذکرت
المصدر مطلقا اوالماضی بدون الاتی ولامانع فالفعل علی مثال کتب واذاذکرت آتیه بلاتقیید فهو علی مثال
ضرب علی انی اذهب الی ماقال ابوزید اذا جاوزت المشاهیر من الافعال التی یأتی ماضیها علی فعل فانت فی المستقبل
بالخیار ان شئت قلت یفعل بضم العین وان شئت قلت یفعل بکسرها) (مطلقا) قولندن مراد برشی ایله
مقید اولمیه‌رق دیمکدر (الاتی) اتیاندن اسم فاعلدر بوراده مراد فعل مضارعدر (کتب) مثالندن مراد باب

اولدركه ماضيده عين مفتوح و مضارعده مضموم اولور تقييددن مراد ضبط و وزن ايله ايراد ايلمكدر (فهو) ضميرى فعله راجعدر (ضرب) مثالندن مراد باب ثانيدركه عين مضارعده مكسور اولور (على) استدراك ايچوندر ياخود اضراب ايچوندر (اذهب) ذهابدن مستقبل متكلمدر بوراده اختيار و اعتقاد معناسنه در بعض نسخه ده ذاهب مرسومدر (ابوزيد) ائمهٔ لغاتدن مشهور ذاتدر اسمى سعيد بن اوس در بلخ ديارندن نشأت ايليوب جملهٔ علومده فائق خاصة علم لغتده جمله يه سابق اولمشدر (اذا جاوزت) خطابله در مقول قولدر (المشاهير) جمع مشهوردر افعالدن مراد افعال اصطلاحيدر (على فعل) يعنى عينى مفتوح اولوب و حرف حلق اولميه و مضارعى نه كونه اولديغى مبهم اوله * مفهوم بن برمصدرى مقيد اولميه رق يعنى بروزن ايله موزون و قيد حركه ايله تحريكا و تصريحا مضبوط اولميه رق ياخود برفعل ماضى يى مثلا فعل غير متصرف اولمق مقوله سى مانع يوغيكن يالكزجه ذكر ايدوب مضارعنى برابر ايراد ايلزايسه م اول مصدر فعلى ياخود ذكر اولنان فعل ماضى كتب مثال اوزره در يعنى باب اولندر مصدر مطلق مثلا باب التاء فصل النون ذيلنده النكت ماده سى كبى كه وزن تمثيلندن و بالفتح ياخود بالكسر و بالضم قيدلرندن مجرددر و بلا مانع ماضى يى مستقبلسز ايرادى مثلا باب الباء و فصل الكاف ذيلنده كتب ماده سى كبى و بن فعل ماضينك مستقبلنى كذلك ضبط و وزنده عارى اوله رق ذكر ايدرسم فعل مزبور باب ثانيدندر مثلا كسب يكسب ماده سى كبى بلكه بن ابوزيدك كلام آتيسنه ميل و رأى و اختيار ايدردم كه ابو زيد ديمشدركه چون سن معروف و مشهور اولان فعللرى تجاوز ايدوب برفعل ماضى يه مصادف اولسك كه مفتوح العين اولان فعل وزنى اوزره اولوب و عين و لامى حروف حلقدن عارى و مضارع بعد التتبع مبهم اوله سن آنك مضارعنده مخيرسن اكر ديلرسك مضموم العين يفعل وزننده يعنى باب اولندر ديرسك و ديلرسك مكسور العين يفعل وزننده يعنى باب ثانيدندر ديرسن اشته ابوزيدك بو كلامى دستور عملدر * شارح ديركه مستقبلك مضموم العين يفعل وزننده اولمامسنك درت مانعى واردر اولا عين و لامنده حرف حلق اولمقدر كرچه شذوذ اوزره بعض متعين و معدود افعال وارد اولمشدر لكن قياسه مخالف اولمغله معدوم مثابه سنده در ثانى واوى الفاء اولمقدر وعد كبى بونده قياس مضارعى مكسور العين اولمقدر ثالث يائى العين اولمقدر كال يكيل كبى رابع يائى اللام اولمقدر رمى يرمى كبى و مشاهير افعالى مجاوزه كال حفظ و مزيد تتبع اصحابنه كوره در امام فرّاء ديمشدركه بو صورتده مكسور العين اعتقاد خفت كسره ايچون انسب و اولادر و ابن درستويه فصيح شرحنده ديمشدركه هر فعل ماضى كه عينك فتحيله فعل وزننده وارد اولوب ثانى و ثالثنده حرف لين و حرف حلق موجود دكل ايسه آنك مضارعنده عينك ضم و كسرى جائزدر ضرب يضرب و شكر يشكر كبى و احدهما آخردن ارجح و اولى دكلدر زيرا ضمه اخت كسره در ثقلتده نته كه واو يانك نظيريدر ثقلت و اعلالده نهاية الامر كسره ده نوعا خفت ملحوظدر

(وكل كلمة عريتها عن الضبط فانها بالفتح الاما اشتهر بخلافه اشتهارا رافعا للنزاع من البين و ماسوى ذلك فاقيده بصريح الكلام غير مقتنع بتوشيح القلام و مكتفيا بكتابة ع د ه ج م عن قولى موضع و بلد و قرية و الجمع و معروف فتلخص وكل غث ان شاء الله تعالى عنه مصروف) (عريتها) تعريه دن ماضيدر عارى ايلمك معناسنه در ضمير كلمه يه راجعدر (ماسوى ذلك) ذكر اولنان ضبط و تقييددن تعريه يه اشارتدر (صريح الكلام) قولى كلام ظاهر ديمكدركه كنديده شبه و اختلال و كنايه شائبه سى اولميه (غير مقتنع) حالدر مقتنع اقتناعدن اسم فاعلدركه قناعت ايلمك معناسنه در (التوشيح) تزيين معناسنه در (القلام) قاف مكسوره ايله قلمك جمعيدر (المكتفى) اكتفاء لفظندن اسم فاعلدر (فتلخص) قولى فبسببه تلخص و تبين الكتاب و اتضح سبكنده در (الغث) غين معجمه و ثاى مثلثهٔ مشدده ايله كلام فاسده دينور (مصروف) مدفوع معناسنه در مفهوم هر كلمه يى كه بن آنى فتح ياخود كسر و ضمله تحريكنه تصدى ايليوب اويله ضبطدن مجرد اوله رق ايراد ايلدم آنلرك حرف اولى مفتوحدر پس ضبطدن اهماللرى عين ضبطلريدر مكركه ميانه دن منازعه يى رافع اشتهار ايله مشتهر اوله لر و بونك ماعداسنى بن كلام صريح و قول واضح ايله تقييد ايده رم مجرد تزيين اقلامله قناعت ايلديكم حالده يعنى حرف اوزره حركه وضعيله اكتفا ايلدم زيرا اول ترك و تحريف عرضه سيدر و موضع لفظنك يرينه عين رسمى اولان [ع] حرفى و بلد يرينه دال رسمى اولان [د] و قريه يرينه [ه] و جمع يرينه [ج] و معروف يرينه [م] حرفى يازمغله اكتفا ايلدم و بونلرى * عه دجم * تركيبى جامعدر پس بونسق عجيب و اسلوب لطيف و غريب اوزره كتاب مرقوم متبين و متضح اولدى و انشاءالله تعالى كتاب مزبوردن بالجمله كلام فاسد مصروف و مدفوع اولوب اولمقوله اختلالدن سالم و امين اولمق دركاه الهيدن مسئولدر و مؤلف حروف مذكوره يى بو قطعه ده دخى جمع و تأليف ايلمشدر

(ومافيه)

❊ ومافيه من رمز بحرف فخمسة ❊ فميم لمعروف وعين لموضع ❊

❊ وجيم لجمع ثم هـاء لقرية ❊ وللبلد الدال التى اهملت فعى ❊

بوراده فعى كلمه سى عينك اشباعيله در اصلده اوع ايدى وعى صيغه سندن امردر از برقيل ديمكدر وعبد الرحمن الواسطى اشبو بيتله قطعهٔ مزبوره يى تذييل و ايكى اشارتله رموزاتنى تكميل ايلمشدر

❊ وفى آخر الابواب واو وياؤها ❊ اشارة واوىّ ويائيها اسمعى ❊

وبعض رمز آشناى ادباء اشبو قطعهٔ دلاراى بلاغت انتما ايله بروجه اجاده افاده و براشارت دخى زياده ايلمشدر

❊ وماجاء فى القاموس رمزافستة ❊ لموضعهم عين ومعروف الميم ❊

❊ وجمّ لجمع الجمع دال لبلـدة ❊ وقريتهم هـاء وجمع له الجيم ❊

ومؤلفك نسخه سى هامشنده كندى دست خطيله اشبو قطعه مسطور اولديغنى شارح نقل ايلمشدر

❊ اذارمت فى القاموس كشفا للفظة ❊ فآخرهـا للباب والبدء للفصل ❊

❊ ولاتعتبر فى بدئهـا واخيرهـا ❊ مزيدا ولكن اعتبارك للاصل ❊

واشبو قاموسك اسلوب مرقومدن بشقه نيچه طريقهٔ مخصوصه سى واردركه بونلردر حتى اولميه كه هر كلمه نك وسطى حروف هجا ترتيبى اوزره مرتبدر اوائل واواخرى كبى و بر كلمه ده كرك فعل وكرك اسم اولسون ايكى ياخود زياده لغت اولمغله موازين ذكر اولنورسه فصيح ومشهور اولان اوزان تقديم بعده لغات زائده اتباع اولنور واسماء وصفات وانصراف وعدم انصرافده وزنلرينه تطبيق اولنه ومصادر ايراد اولندقده مقيس اولان مصدر اول وغير مقيسى صكره ذكر اولنور وكاهجه ايكى وزن متحد ايراد اولنمغله آنى تكرار قياس ايدرلر مثلا بر كلمه يى زفر وصرد كلمه لريله وزن ايدركه ايكيسيده اولك ضمى وثانينك فتحيله در وزن اول ايسه موزونك علميتنه اشارتدركه غير منصرفدر ووزن ثانى جنسيتنه اشارتدركه نكرهٔ منصرفه در كذلك بعضا سحاب وقطام وثمان كلمه لريله وزن ايدركه اسميتنه وعلميتنه ومبنى اولسنه اشارتدر وهر كلمه ده انجق حروف اصليه يه اعتبار ايدوب زوائده اعتبار ايلمامشدر وجوعه تصدّى ايلدكده مقيسى غير مقيس اوزره تقديم ايدر وكاهى شهرتنه مبنى اهمال ايدر بوادى كلمه سى كبى كذلك صفاتدن مقيسه يى تقديم وغير مقيسه يى اتباع ايلمشدر واوزان مزبوره ياخود غيريسيله مؤنثنك ذكرينى تعقيب ايدر وكاهجه صفات مذكرى اول ذكر ومجموعنى اتباع ايلدكدنصكره صفات مؤنثى ذكر ومجموعنى اتباع ايدر وجبل وفرح كلمه لرى كبى فتحتينله او لانه بالتحريك ومحركا لفظلريله اشارت ايدر وبالفتح وبالضم وبالكسر قيدلريله حركهٔ حرف اوله ايما ايدر وبونلردن بشقه بعض ابوابى تكثير ومبالغه يه دال اولان الفاظ مزيداتى ثلاثيلرينه لاجل الاختصار تنظير ايلمكله معنالرى متحد ظن اولنور مرادينه مدلولى اولان معانيدر مثلا هردالحم هردا كبهرّده تهريدا عبارتيله ادا ايدر تهريد ايسه تكثيرى متضمندر كذلك بعض الوان وعيوب مقوله سى معنالره دال اولان مواد بوقبيلدندر مجموعنده ابواب صرفيه ده مقيد ومعتبر اولان معانى ومدلولات معتبردر و بلده دن مراد مطلق شهردر ومدينه دن وقصبه دن مرادى بر ايالتك تختكاهى وقاعدة الملكى اولان شهردر وقريه تعبيرى بزم قصبه اطلاق ايتديكمز شهر صغيره شاملدر وبرلغتى تفسير ونظيرينى ايراد ايلدكدنصكره جمعه اشارت ايلدكده مرادى لغت مفسرهٔ مرقومه نك جمعيدر مثلا المرت مفازة بلا نبـات كالمروت ج امرات ومروت عبارتنده مرادى مرت لفظنك جمعنى بياندر وتصريحا وجمعه عنوانده ايراد ايدرسه ثانى يه ناظردر ومثلا بروزن فعل ذكر ايلدكدنصكره ويثلث قوليله تقييد ايدرسـه فعل مزبورك عيننك حركات ثلاثله ده ورودينه اشـارتدر ويذكر قولى اسم سابقك مؤنث اولوب قليلا مذكر اولديغنه ارشارتدر وعكسى دخى بويلجه در كذلك براسمى ذكر ايدوب ويضم اويكسر قوليله تعقيب ايدرسـه اول اسمك اولنك فتحى شـايع وضمى وكسرى على الترتيب قليل اولديغنه اشارتدر كذلك ويمدّ ويقصر قيدلرى دخى بورسمه در كذلك بر كلمه يى بفتحتين او بضمتين او بكسرتين قيدلريله تقييدى حركات مزبوره ده حرفين اولينك توافقنه اشـارتدر و برماده يه كاف تشبيهله نظير ايرادنده معـانىٔ متعدده ذيلنده تقييد ايدرسـه معناى اخيره ناظردر واكر معنا ايكى ايسـه فيهما وزياده ايسـه فيهن وفيها وفى الكل كلمه لريله تقييد ايدر مثلا طـاء بابنده معطه اى مدّه والسيف سله كامتعطه قولنده امتعطه لفظى معناى اخيره نظيردر وبعض اسم عينى اسم معنـا صورتنده رسم ايدر نته كه دخال المفـاصل ودخيلها لفظلرنده رسم ايلديكى كبى وبونلرك بعضنده ذو تقدير اولنور وبعضا ان وماء مصدريتيله مصدّر اوله رق تفسير ايدركه آندن مراد وصفدر مثلا ان يكون عنوانده ثبت ايدركه الكائن ديمك مرادد ر

وبعضا برمعنایی مصدر صورتنده ایراد ایدرکه مراد وصفدر مثلا ضنضیء مادهسنده اوکثرة النسل قولی النسل
الکثیر دیمکدرکه صفتك موصوفه اضافتی بابندندر بو رسمه محللرده مسامحه ایله مفسردر دیو کرچه تنبیه
اولندی لکن فی الحقیقه مسامحه دکلدر بلکه قیاس وقاعدهدر انجق تعارف دلالات التزامیه مقولهسی خفأ
وتعقیداتدن سالم اولمق اولی اولدیغی معلومدر وبعضا بو معنانك اسم فاعلنی یاخود بعینه برمعنایی ذکر ایلیوب
عقبنده وهو عنوانیله کلام آخره شروع ایدر ضمیر ذکر اولنان اسم فاعله یاخود معنایه راجعدر مثلا قرضب
مادهسنده فهو قرضاب وهوالاسد قولی کبی که ضمیر ثانی قرضابه راجعدرکه قرضابك اسد معنای آخری اولور
وکامجه ممثل به عقبندهدخی ایرادایدرکه بونده اول ممثل بهه راجع اولور صور مزبورهنك مجموعنده معنای آخره
اشارتدر ومواد تفسیرنده جملهٔ اولالر جملهٔ ثانیه اوزره مرتب اولملریله ابتداء جملهٔ ثانیهمعناسی اخذ واعتبار
اولنهرق جملهٔ اولیمعناسی نظم وتلفیق اولنمق لازمدر وبرمادهیی حرف تردد ایله تفسیری اکثری اختلافه مبنیدر
وبعضا تنویعه دلالت ایدر ومحرّکة وبالحرکة قیدلری فتحتینه یاخود فتحاته اشارتدر وبالفتح وبالضم وبالکسر
قیدلری اوّلك معسکون الثانی حرکهٔ مرقومهسنه اشارتدر وبرکلمهیی مثلا کالضرب عنوانیله تقییدی انك باب
ثانیدن وکالمنع قولیله تقییدی باب ثالثدن اولدیغنه وکفرح قیدی باب رابعدن مصدری فرح وزننده اولمسنه
وکسمع قیدی ینه باب رابعدن مصدری سمع وزننده اولمسنه اشارتدر وفی ذاته مثنیّ اولان شیئك مفردینی ذکر
ایلدکده ایکیسنه بردن تثنیه ضمیریله کنایه ایدر مثلا فرقد مادهسنده وهما فرقدان قولی کبی واکر جمع ایسه
ضمیر جمع ایله ومؤنث ایسه مؤنث ضمیریله کنایه ایدر ومثلا خاصّ بین الخصوصیة و شیخ بین الشیخوخیة ولص
بین اللصوصیة وولیدة بین الولیدة والولادة عنوانلرنده واقع کندیلرینه یای نسبت وهاء تأنیث لاحق اولمش
اسملرکه السنهده یای مصدریه تعبیر اولنور بونلر کرچه بالجمله مصدرلردر لکن اکثرینك فعلی مستعمل دکلدر
بوجهتله قندهکه بومقوله مصادر ذکر اولنورسه معنای مصدریتی مفید اولوب وانلردن فعل متصرف اولمامق
مؤلفك ملتزمیدر ومثال اولان آیات واحادیث وامثالی اکثری مادهدن مفترق ومنفصل رسم ایلمشدر التیاملری
خصوصنده بذل اولنان تعب وتتبع معلوم اولور وبعضا برمادهخلالنده واسم عنوانیله ایراد ایدرکه مراد بر رجلك
یاخود برمرأهنك اسمیدر دیمکدر مثلا شعث مادهسنده والاشعث ذیلنده ایراد ایلدیکی کبی واسم فاعل ووصف
واسم مفعوللری هو وهی ضمیرلریله بیان ایدر وبعضا هی ضمیریله ایراد ایدرکه جماعت موهومه راجعدر مثلا
هنأ مادهسنده وهی ابل هنأی قولی کبی وبعض مادهلرده اسمی بیان معرضنده وهو یاخود وهی یاخود تصریحله
والاسم عنوانیله ذکر ایدر والاسم عنوانی مثلا خرأ مادهسنده والاسم الخراء قولی کبی که مراد اسم
مصدردر وبعضا آنکله اسم عین دخی اراده ایدر سلأ مادهسندهکی سلاء کبی کتاب وزننده در کذلك وهو
عنوانیله ذکر ایلدیکنده دخی ضمیر ماقبلنك مدلولی اولان فعل وعمله یاخود اسم لفظنه یاخود اسم عینه راجع
اعتبار اولنور اسم عینه رجوعی مثلا رثأ مادهسنده وهو الرثیئة قولی کبی که وبعضا بویله محللرده ضمیری خبری
اعتباریله تأنیث ایدر قسم مادهسنده وهی القسمة کبی کذلك هی ضمیری دخی ماقبلنك مدلولی اولان خصلته
وفعلهیه وحرفت وصنعته راجع اعتبار اولنور مثلا ثلب مادهسنده وهی المثلبة قولنده خصلته راجعدر وتعریفلرده
ایراد ایلدیکی حرف تردید اختلافه مبنیدر تنویع ارادهسی اقل قلیلدر وبر محدث وصفنده صاحب جزؤ تعبیری
صاحب مجلد مؤلف فی فنّ الحدیث دیمکدر وقس علیه البواقی وبخیل ایله ضیق وصف اولنورسه مبالغهٔ بخل
معناسنی متضمندر ومطلقا عربیهده مالدن مواشی خصوصا دوه قسمی وطعامدن ذخیره وخصوصا حنطه
وخفیفدن سریع مراد اولور ﴿ ثم اننی نبهت فیه علی اشیاء رکب الجوهریّ رحمه الله فیها خلاف الصواب غیر طاعن
فیه ولا قاصد بذلك تندیداله وازراء علیه وغضامنه بل استیضاحا للصواب واسترباحا للثواب وتحرّزا وحذرا من ان
ینمی الی التصحیف اویعزی الی الغلط والتحریف ﴾ (نبهت) تنبیه لفظندن ماضیدر (رکب) رکوبدن ماضیدر بوراده
تکلفله سلوك معناسنهدر (الطاعن) طعندن اسم فاعلدرکه ذمّ وقدح معناسنهدر (بذلك) نبهت کلمهسندن
منفهم اولان تنبیه اشارتدر (التندید) تشهیر ایلك معناسنهدر (الازراء) همزهنك کسریله تعییب وتحقیر
معناسنهدر (الغضّ) غین معجمهٔ مفتوحه ایله برآدمی قدر ومرتبهسندن حطّ وتنزیل ایلك معناسنهدر (الاستیضاح)
بر شیئك وضوح وظهورینی طلب ایلك معناسنهدر (الاسترباح) فائده ایستهمك معناسنهدر (التحرّز) صقنمق
معناسنهدر (الحذر) فتحتینله قورقمق معناسنهدر (ینمی) نمی لفظندن مضارع مجهولدرکه اسناد ایلك معناسنهدر
(التصحیف) برکلمهیی تغییر ایله معنای مرادی تحریف ایلك معناسنهدر (یعزی) عزو لفظندنکه نسبت ایلك

(معناسنهدر)

معناسنه‌در مضارع مجهولدر ﴿التحريف﴾ تبديل معناسنه‌در مثلا مشئوم كلمه‌سنی میشوم ایلمك كبی * مفهوم بعده بن اشبو قاموسده بعض امور واشیایه كه جوهری مرحوم آنلرده راه خطایه سلوك وارتكاب ایلشیدی تنبیه واشعار ایلدم بو تنبیهمله كندیسنه طعن وتشنیع ایلیوب وتشهیر وتفظیع وقدر واعتبارندن حطّ وتنزیل ایلدیكم حالده بلكه صلاح وصواب ظهورینی واجر وثواب منفعتنی طلب والتماس وتصحیفه اسناد وغلط وتحریفه نسبت اولنمقدن احتراز واحتراس ایچون ایلدم وبل استیضاحا فقره‌لرنده لزوم مالا یلزم وترصیع صنعتلری اولدیغی معلومدر ﴿علی انی لو رمت للنضال ایتار القوس لانشدت بیتی الطائی حبیب بن اوس ولولم اخش مایلحق المزکی نفسه من المعرّة والدّمان لتمثلت بقول احمد بن سلیمان ادیب معرّة النعمان ولكنی اقول كما قال ابو العباس المبرد فی الكامل وهو القائل المحق لیس لقدم العهد یفضل القائل ولا لحدثانه یهتضم المصیب ولكن یعطی كل مایستحق﴾ ﴿رمت﴾ رومدن ماضیٔ متكلمدر طلبت معناسنه‌در ﴿النضال﴾ نون مكسوره ایله اوق آتشمق واوق یارشمق معناسنه‌در ﴿الایتار﴾ تای فوقیه ایله ایثار وزننده یایی كیریشلیوب قورمق معناسنه‌در ﴿انشدت﴾ انشاددن ماضیٔ متكلمدر كه شعر اوقومق معناسنه‌در ﴿بیتی﴾ كلمه‌سی بیت لفظندن تثنیه‌در ﴿الطائی﴾ مرور ایلدی ﴿حبیب﴾ لبیب وزننده‌در ﴿اوس﴾ قوس وزننده‌در مراد ذكری سبق ایدن ابو تمامدر بیتیندن مراد ذكر اولنان قطعه‌سیدر ﴿لم اخش﴾ خشیتدن مستقبل مجزومدر وخشیت تعظیمله اولان خوفه دینور ﴿المزكی﴾ تزكیه‌دن اسم فاعلدر تزكیه تطهیر معناسنه‌در ﴿نفسه﴾ مفعولیدر نفس ذات معناسنه‌در وتزكیهٔ نفس ایكی كونه‌در بری فعلیه‌در كه * قد افلح من زكاها * آیت كریمه‌سی موجبنجه شرعا ممدوحدر وبری قولیه‌در كه * ولا تزكوا انفسكم * آیت كریمه‌سی مقتضاسنجه منهی ومذموردر ﴿المعرة﴾ میمك وعینك وراء مشدده‌نك فتحیله عیب واثم معناسنه‌در ﴿الدمان﴾ زمان وزننده بوراده حقارت وقباحت مراددر ﴿تمثلت﴾ تمثل لفظندر ماضیٔ متكلمدر بر شعری مرّة بعد اخری قراءت ایلمك وضرب مثل ایلمك معناسنه‌در ﴿معرّة النعمان﴾ حلب ایله حما بیننده بر قصبه‌در شاعر مرقوم ابو العلاء المعرّی دیمكله معروفدر وقولندن مراد اشبو بیتیدر * وانی وان كنت الاخیر زمانه * لآت بمالم تستطعه الاوائل * یعنی بن هر نقدر زمان جهتیله متأخر اولدم ایسه‌ده لكن متقدمینك مقتدر اولمدقلری هنر ومعارفی اتیانه قدرتم دركاردر * اولدیسه زمانم نوله عشاقدن آخر * چون قاعده‌در صكره كلور بزمه اكابر * ﴿المبرّد﴾ مجرد وزننده امام مومی الیهك لقبیدر اسمی محمد بن یزید الثمالیّ الازدیّ البصریّدر دائما برد الله من بردنی دیمكله مبرّد ایله ملقب اولدی ایكییوز اون تاریخنده پایهادهٔ مركز وجود اولوب ابو عثمان المازنی وابو حاتم السجستانی وسائر اول طبقه علماسندن اخذ علوم ایدوب فنون ادبیه‌ده امام وایكییوز سكسان التی تاریخنده بغدادده عازم دار السلام اولدی رحمه الله تعالی مقتضب وروضه خصوصا كامل نام تألیفی كه اسمی مسماسنه مطابق بر كتاب فاضل وفائقدر آثار جلیله‌سندندر ﴿وهو القائل المحق﴾ جملهٔ اعتراضیه‌در ﴿محق﴾ احقاقدن اسم فاعلدر حق سویلیجی ویقینا ادراك ایلیجی دیمكدر ﴿لیس لقدم العهد﴾ تركیبی مقول قولیدر عهد زمان معناسنه‌در ﴿یفضل﴾ فضلدن مضارعدر زائر وراجح اولور دیمكدر بعض نسخه‌ده تشدید ضاد ایله مضبوط اولمغله تفضیلدن مضارع مجهول اولور یهتضم مقابله‌سیله نسخهٔ ثانیه راجحدر ﴿القائل﴾ فایله فیوله وفیاله‌دن اسم فاعلدر ضعیف الرأی وخفیف الرشد آدمه دینور ﴿الحدثان﴾ حای مهملهٔ مكسوره ایله برنسنه تازه وزمانی قریب اولمغه دینور ﴿یهتضم﴾ اهتضامدن مضارع مجهولدر كه ظلم ایلمك وبر آدمك حقنی تنقیص ایلمك معناسنه‌در ﴿المصیب﴾ اصابه‌دن اسم فاعلدر مخطی مقابلیدر ﴿یعطی﴾ اعطادن مضارع مجهولدر كل كلمه‌سی مفعول اولیدر كه نائب فاعلدر ﴿مایستحق﴾ كلمه‌سنده ما مفعول ثانیدر یستحق استحقاقدن مضارع معلومدر كل مایستحق قولی كل من فاعل الرأی ومصیبه مایستوجبه من الرد والقبول والذم والمدح دیمكدر * مفهوم كلام بلكه بن اوق یارشمق ایچون یایمی كیرشلیوب قورسم یعنی امتحان وافتخار ایچون اعمال لسان ایلسم ابو تمامك قطعهٔ مرقومه‌سنی زبان زهو ومباهاتله انشاد ایدردم وتزكیهٔ نفس ایدنلره لاحق اولان عیب وقباحتدن احتراز ایلسم ادیب معرة النعمان ابو العلاء احمد بن سلیمانك بیت مزبوریله تمثل ایدردم لكن بن امام نحو وادب اولان ابو العباس محمد بن یزید المبردك كه فی ذاته كندیسی محق ومصیبدر كامل نام كتابنده ثبت ایلدیكی اشبو لیس لقدم العهد یفضل الفاضل الی آخره كلامنی دیر ایدم كلام مرقومك مفادی بودر كه زمانك تقدم وتأخری ضمننده فضل ومزیت یوقدر زیرا زمانك جمله‌سی یكساندر پس رأی ونقد ونقلنده مصیب اولانه زمانك تأخری یاخود كندیسنك شبابیتی قدح ونقص وخسران ایراث ایلمز وحق ارباب انصاف عندنده كتم وانكار اولنمغله كندیسنه ظلم وستمله رنج وآزار اولنماز ورأی وفهمی فاسد ومخطی اولان

کسـه یه ده تقدم زمانی یاخود شیخوختی مدح وکمال ونفع ایراث ایلمکله همان تقدم زمان جهتیله اهل فضیلته تفضیل وترجیح اولنماز بهر حال مصیب ومخطیدن هر برینه مستحق اولدیغی قبول ورد ومدح وقدح اعطـا اولنور * یقولون الزمان له فساد * ومافسد الزمان وهم فساد * شارح مضمون مزبورده اشبو ابیاتی ثبت ایلشدر

قل لمن لایری المعاصر شیئا ❊ ویری للاوائل التقدیمـا

ان ذاك القدیم کان حدیثا ❊ سیسمی هذا الجدیث قدیمـا

وبو مضمونده مرحوم وصاف عبدالله افندینك اشبو بیتی همعیار مفهوم سابقدر * بیلنمز عارفك عصرنده اصلا قدر آثاری * محك خاکله سنجیده‌در نقد هنر دائم * وبونك سببی محضا حسد واعتسافدر ﴿واختصصت کتاب الجوهری من بین الکتب اللغویة مع مافی غالبهـا من الاوهام الواضحة والاغلاط الفاضحة لتداوله واشـتهاره بخصوصه واعتماد المدرسین علی نقوله ونصوصه﴾ ﴿اختصصت﴾ اختصاصدن ماضیٔ متکلمدر بوراده اختیار معناسنه‌در ﴿غالبها﴾ ضمیری لغویه‌یه راجعدر ﴿الاوهام﴾ وهمك جمعیدر سهو وخطا معناسنه‌در ﴿الواضحة﴾ ظاهر معناسنه‌در ﴿الاغلاط﴾ غلطك جمعیدر ﴿الفاضحة﴾ رسوای آدمه دینور رسوای ایدیجی دیمکدر ﴿لتداوله﴾ ضمیری کتاب جوهری‌یه راجعدر تداول الدن اله کزمکه دینور ﴿المدرسین﴾ تدریس ایلیان استاذلره دینور ﴿النقول﴾ نقلك جمعیدر منقول معناسنه‌در مراد ثقاتدن وعرب عربادن نقل ایلدیکی اقوالدر ﴿النصوص﴾ نصك جمعیدرکه بشقه معنایه محتمل اولمیان کلامدن عبارتدر * مفهوم کلام سائر کتب لغویه‌نك اکثرنده اوهام واضحه واغلاط فاضحه وار ایکن بن صحاح جوهری‌یی بحث ومناقشه ایله اختصاص واختیار ایلدیکم بین الناس خاصة تداول واشتهاری ومدرسین ومعلمینك نقول ونصوصنه اعتمـاد واعتباری اولدیغنـه مبنیدر واضحه وفاضحه بیننده جنـاس لاحق صنعتی معلومدر ﴿وهذه اللغة الشریفة التی لم تزل ترفع العقیرة غرّیدة بانها تصوع ذات طوقها بقدر القدرة فنون الحانها وان دارت الدوائر علی ذویها واخنت علی نضـارة ریاض عیشهم تذویها حتی لالها الیوم دارس سوی الطلل فی المدارس ولالهـا مجاوب الا الصدی مابین اعلامها الدوارس﴾ ﴿ترفع﴾ رفعدن مستقبل مؤنثدر ﴿العقیرة﴾ عین مفتوحه ایله صوت معناسنه‌در ﴿الغریدة﴾ غین معجمه‌نك وراء مشدده‌نك کسریله غرد ماده‌سندن مبالغه‌درکه نغمات ایله قوش اوتمکه دینور پس غرّیده بغایت خوش نغمات ایدن قوشه دینور ﴿بان﴾ بای موحده ایله ترکیده سورقون اغاجی وبن اغاجی دیدکاری اغاج اسمیدر سکود انواعندندر بغایت سهی وموزون اولور ﴿تصوغ﴾ صوغدن که برنسـنه‌یی کوزل دوزمك معناسنه‌در مضارعدر ﴿ذات طوق﴾ کردنی طوقلو اولان قوش مراددر کوکرجین وقمری واوکیك کبی ﴿القدر﴾ بدر وزننده مقدار معناسـنه‌در ﴿القدرة﴾ قاف مضمومه ایله طاقت معناسنه‌در ﴿الالحان﴾ همزهٔ مفتوحه ایله لحنك جمعیدر طرب ونغمه ایله اولان آوازه دینور ﴿دارت﴾ دوردن ماضیدر ﴿الدوائر﴾ دائره‌نك جمعیدر دارت الدوائر ترکیبی هر طرفدن حوادث ومصائب احاطه ایلدی دیمکدن کنایه‌در ﴿ذویها﴾ ضمیری لغته راجعدر ذوی ذو لفظنك جمعیدرکه صاحب معناسنه‌در ﴿اخنت﴾ خای معجمه ونونله اخنأ کلمه‌سندن ماضیٔ مؤنثدر اخناء اهلاك وافساد واستیلاء معنالرینه‌در بوراده جمله‌سی جاری اولور بعض نسخه‌ده نون وحای مهمله ایله مرسوم اولمغله انحاء ماده‌سندن ماضی اولور توجه واقبال معناسنه ﴿النضارة﴾ نون وضاد معجمه ایله نظاره وزننده نعمت وحسن منظر معناسنه‌در ﴿العیش﴾ عین مفتوحه ایله دیرلکه دینور ﴿تذویها﴾ ضمیری نضارته راجعدر ﴿تذوی﴾ تانك ضمیله تذویه‌دن مضارعدر تذویه نباتی صولدیرمق وپژمرده قلمق معناسنه‌در ﴿حتی﴾ کلمه‌سی دوران دوائر عارضه‌یه غایتدر ﴿لالها﴾ ترکیبنده لاء نافیه‌در ﴿لها﴾ ضمیری لغته راجعدر ﴿الیوم﴾ کلمه‌سنده حرف تعریف عهد حضوری‌یه دالدر یوم زماندن کنایه‌در ﴿دارس﴾ دراسه‌دن اسم فاعلدر اوقویجی قاریٔ معناسنه‌در ﴿الطلل﴾ فتحتینله خرابه خانه‌نك باقی قلان اثرینه دینور ﴿المدارس﴾ میمك فتحیله مدرسه‌نك جمعیدر ﴿المجاوب﴾ میمك ضمیله جواب ویریجی معناسنه‌در ﴿صدی﴾ ادا وزننده چاغرلدقده قارشو طاغدن وقیادن وکنبد مقوله‌سندن منعکس اولان صوته دینور ﴿الاعلام﴾ همزهٔ مفتوحه ایله علامات دیمکدر ﴿الدوارس﴾ دارسه‌نك جمعیدرکه دروسدندر ییقلمش بنایه دینور لم تزل ترفع العقیرة فقره‌لری استعارهٔ مکنیه وتخییلیه وترشیحیه‌یی متضمندر واو لا مشبهه اثباتیله صرحیله اولمقده ممکندر وقدر وقدرت بیننده جنـاس محرف وصنعت اشـتقاق واردر واخنت علی نضارة فقره‌سـنده مضمون اولان اسـتعارات وجناس معلومدر * مفهوم کلام واشبو لغت شریفه‌نك شجر بانی غریده‌سی که اهل اربابندن عبارتدر دائما آوازینی بلند وذات طوق اولان قوشلری که معلم ومعروف اولان بلغاء وفصحادن کنایتدر قدرتلری قدر انواع الحان واصناف قول وداسـتانلرینی صوغ عالمپسـند ایلکدن یعنی تحریر وتقریر ایله نشر

(واشاعه‌دن)

واشاعه‌دن خالی دکللر درهرنه‌قدر ذکراولنان اصحابنی نوائب کونیه ومصائب دهریه دائرا مادار احاطه واستیعاب وریاض عیش وزندکانیلرینك طراوت ونضارتنی صرصر بلیه تجفیف وپژمرده وافساد واهلاك ایلدیسه‌ده حتی بو هنکامده علم لغتی خرابه مدرسه‌لرك آثارندن غیری قرأت ایدن وسؤالنه وبران اولمش علامت آرالقرنده قرع سمع ایدن بیهوده صدادن غیری جواب ویرن یوقدر ناسك علمدن اعراض وارباننك نهایت درجه‌ده انقراضنه اشارتدر ﴿ ولکن لم تتصوّح فی عصف تلك البوارح نبت تلك الاباطح اصلا ورأسا ولم تستلب الاعواد المورقة عن آخرها وان اذوت اللیالی غراسا ولاتتساقط عن عذبات فنان الالسنة ثمار اللسان العربی ما اتّقت مصادمة هوج الزعازع بمناسبة الکتاب ودولة النبی علیه الصلوة والسلام ﴾ ﴿ لکن ﴾ کلام سابقدن استدراکدر ﴿ تتصوّح ﴾ تصوّحدن که نبات قوریوب یارلمق ویرپمك معناسنه‌در مضارعدر ﴿ العصف ﴾ رصف وزننده یل شدتله اسمك معناسنه‌در ﴿ البوارح ﴾ بارحه‌نك جمعیدرکه شدیدواسی یله دینور بوراده حوادث وبلیاتدن کنایه‌در ﴿ الاباطح ﴾ ابطح لفظندن جمعدر واسع صوآقندیسنه دینور مراد اهل علمز بوردرو نبتدن مراد علمز بوردر استعارهٔ تخییلیه ومکنیه وترشیحیه وجهیله ﴿ اصلا ﴾ کلمه‌سی ظرفیت اوزره منصوبدر لکن سیدشریفك مفتاح شرحنده ذکر ایلدیکنه کوره مصدریت اوزره منصوبدر کلیا معناسنه‌در زیرا برنسنه اصلیله اخذ اولنسه کلیا مأخوذ اولور ﴿ رأسا ﴾ کلمه‌سنك همزه‌سی غالب نسخه‌ده ساقطدر تمیم لغتی اوزره‌که آنلر بلا همزه استعمال ایدرلر ورأسا کلمه‌سی ترکیبده اصلا کبی مصدریت اوزره منصوبدر نته‌که عصام حاشیهٔ مفتاحده بوکونه بیان ایلدی بودخی کلیا معناسنه‌در زیرا حیوانده رأس نباتده اصل منزلنده‌در نباتك انعدامی اصلنك انعدامیله اولدیغی کبی حیوانده انعدامی رأسنك انعدامیله اولور * وبعض محققین صوفیه‌دن منقولدرکه نباتك رأسی اصلیدر زیرا صوبی وقوّت نمایی آندن شرب وجذب ایدر حتی مصلینك وضع سجودی نبات عالمنی دخی انسانك حائز اولدیغنه اشارتدر دیرلر نته‌که قیامی انسانیتی ورکوعی حیوانیتی حائزدر ﴿ لم تستلب ﴾ استلابدن مستقبل مجزوم مدر اغاجدن یپراق صویلمق معناسنه‌در ﴿ الاعواد ﴾ عودك جمعیدر بوراده شاخ مراددر ﴿ المورقة ﴾ ایراقدن اسم فاعلدر ایراق اغاج یپراقلنمق معناسنه‌در الاعواد لفظنك صفتیدر ﴿ عن آخرها ﴾ ضمیری اعواده راجعدر اشبو عن آخرها ترکیبی بتمامها وبکلها دیمکدرکه شمول واستیعابی مفیددر نته‌که شرّاح صاحب کشافك وعجزوا عن آخرهم عبارهٔ سنده دیدیلرکه عن آخرهم مصدر محذوفك صفتیدر عجزوا عجزا صادرا عن آخرهم تقدیرنده‌در بوکلام شمول واستیعابدن عبارتدر زیرا عجز آخردن صادر اولدقده اوّلا اوّلدن صدورینی اقتضا ایدر وسیوطی نواهدده عن اولهم الی آخرهم تقدیرنده‌در دیدی ومختصر معانی دیباجه‌سی شرحنده خطابی بوترکیبی اشباع ایلمشدر ﴿ وان اذوت ﴾ کلمه‌سنده ان وصلیه‌درواکا داخل اولان واو حرفی عند الاکثر عاطفه‌در جملهٔ متناسبهٔ مقدریه عطف ایدر بوراده معطوف علیه مقدر ان لم یذو ترکیبیدر نته‌که اکرمه وان شتمنی قولنده ان لم یشتمنی تقدیر ایلدیلر وعند البعض واو حالیه یاخود اعتراضیه‌در تفصیلی شرح عصام علی الکافیه‌ده مثبوتدر ﴿ اذوت ﴾ اذوأدن که نباتی صولدرمق وقورتمق معناسنه‌در ﴿ اللیالی ﴾ جمع لیلدر یاء غیرقیاس اوزره مزیده‌در حرکات اللیالی تقدیرنده‌در ومراد ایام ولیالی دیمکدرکه مطلق زماندن کنایه‌در اکثر حوادث اللیل اخفی للویل مفادنجه لیالیده حادث اولمغله تغلیب اولندی ولیلهٔ هلال یومندن مقدم اولمغله تغلیبه‌ده وجه اولور حتی تاریخده لیله رعایت اولنور مثلا تم الکتاب لعشرین لیلة خلت من الشهر الفلانی عنوانده رسم اولنور ﴿ الغراس ﴾ غین معجمهٔ مکسوره ایله غرس لفظندن جمعدر یاخود مفرددر مغروس معناسنه‌در لباس ملبوس معناسنه اولدیغی کبی تازه دیکلمش اغاجه دینور ﴿ تتساقط ﴾ تساقطدن مضارعدرکه دوشمك معناسنه‌در ﴿ العذبات ﴾ فتحاتله عذبه‌نك جمعیدر اغاجك دالنك اوجنه دینور ﴿ الفنان ﴾ فای مکسوره ایله جمع فنن‌در اغاجك دالنه دینور ﴿ ثمار ﴾ ثای مثلثهٔ مکسوره ایله جمع ثمردر میوه‌یه دینور ﴿ اللسان ﴾ لغت معناسنه‌در ﴿ ما اتقت ﴾ ترکیبنده ماء توقیتیه‌در ﴿ اتقت ﴾ اتقاء کلمه‌سندن‌که صاقنمق وقورنمق معناسنه‌در ماضیدر ﴿ المصادمة ﴾ مفاعله وزننده طوقشمق وچارپمق ویان باشی کلمك معناسنه‌در ﴿ الهوج ﴾ های مضمومه ایله هوجاء جمعیدرکه بیوت واشجاری قلع وقمع ایدن شدید روزکاره دینور ﴿ الزعازع ﴾ سلاسل وزننده زعزع لفظنك جمعیدرکه شدید معناسنه‌در موصوفك صفته اضافتی قبیلندندر ﴿ الکتاب ﴾ قرأن عظیمدر زیرا لغت عربیه اوزره نازلدر ﴿ دولة النبی ﴾ یعنی پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دخی قوم عربدن مبعوث عربیّ صحیح وشریعتی لسان عربی اوزره وارداولمغله شوکت پیغمبرانه‌لری مناسبتیله لسان عرب منقضی اولماز رأسا وغراسا فقره‌لرنده التزام مالایلزم ورأسا وعن آخرهم بیننده حسن مقابله اولوب وهر فقره‌ده اولان استعارات کنائیه وتخییلیه وترشیحیه وطباق وجناس اشتقاق اشعاردن مستغنیدر

مفهوم كلام كرچه وجه مسرود اوزره علم مزبورك واربابنك انقضاء وانقراض وطرح واعراض اولندقلرندن بث شكوى اولندى لكن علم مرقومك اربابى رياح شديده كبى عصف وهبوب ايدن نوائب ومصائبدن بالكليه تلف ومنقرض وحوادث زمان هر نه دكلو اكثريني پژمرده وپريشان ايلمش ايسه ده يپراقلو دال منزلنده اولان بلغاء وفصحايى بالتمام منقضى ايليوب واغصان السنه اوجلرندن اثمار لغت عربيه بالجمله متساقط اولمغله منتهى اولماز مادامكه علم مزبور رياح شديده مثابه سنده اولان حوادث وبليات مصادمه سندن شوكت قرآن مبين ودولت پيغمبر كزين مناسبتيله قورينوب متحفظ ومحتمى اولدقجه * خلاصهٔ كلام اشبو علم لغت قرآن عظيم ورسول كريم لغتلرى اولمغله هرنقدر احيانا بعض عوارض كونيه سببيله اربابنه فتور وقلت طارض اولورسه ده احياى دين مبين واجراى شرع متين ايچون حضرت پروردكار جل شانه يوم قيامتدن اقدم منقرض ايليوب روز حشره دك ابقاء وامرار ايليه جكدر

(ولا يشنؤ هذه اللغة الشريفة الا من اهتافت به ريح الشقاء ولا يختار عليها الا من اعتاض السافية من الشحواء افادتها ميامن انفاس المستجن بطيبة طيبا فشدت بها ايكية النطق على فنن اللسان رطيبا يتداولها القوم ماثنت الشمال معاطف غصن ومرت الجنوب لقحة مزن)

(لايشنؤ) شنأه‌دن مستقبل منفيدر شنأ بغض وعداوت معناسنه در (اهتاف) اهتيافدن ماضيدر اهتياف هيفدن كه آتى وشديديله دينور افتعالدر (هيف) طوقنوب چارپمق معناسنه در (الشقاء) شين معجمهٔ مفتوحه ايله بدبختلكدركه سعادت مقابليدر (اعتاض) اعتياضدن ماضيدركه عوض آلمق معناسنه در (السافية) فايله توزو طپراق صاوران يله دينور بوراده نسخه‌لر مختلفدر كيمنده فايله سافيه وجيمله شجواء وكيمنده حاى مهمله ايله شحواء وكيمنده سين مهمله ايله سحواء عنوانلرنده اولوب شارحلر خلاصه سنى نافعدن مضرى اعتياضه ارجاع ايلمشدر لكن اقرب واوفق اولان ساغيه اولمقدر غين معجمه ايله كه خوشكوار ولذيذ شربته دينور وشجا اولمقدر جيمله شقا وزننده كه بوغازه طوران غصه يه دينور وبو فقرهٔ اولى قافيه سنده اوفقدر ياخود ساقيه اولمقدر قافله كه جدوله ونهر صغيره دينور و (شحواء) اولمقدر حاى مهمله ايله كه صويى فراوان بئر واسعه يه دينور (افادتها) افاده‌دن ماضئ مؤنثدر اعطا معناسى مراددر (الميامن) يمنه‌نك ياخود غير قياس اوزره يمنك جمعيدر بركت معناسنه در (الانفاس) نفسك جمعيدركه صولوغه دينور (المستجن) استجناندن اسم فاعلدركه پرده لنمك ومستور اولمق معناسنه در (طيبه) طاى مكسوره ايله مدينهٔ منوره‌نك اسميدر (الطيب) پاكلك وخوشلق وخوش قوقولق معناسنه در مدينهٔ منوره ده مستوردن مراد پيغمبر عاليجناب حضرتلريدركه حى فى قبره ومستور عن عوام الناس در عليه الصلوة والسلام (شدت) شداه‌دن كه تغنى وترنم معناسنه در ماضئ مؤنثدر (بها) ضميرى لغته راجعدر (ايكية النطق) عبارهسنده ايك لفظى مرور ايلدى مراد قمرى وبلبل وشحروز مقوله‌سى قوشلردر (فنن) آغاج داللرنه دينور (الرطيب) خطيب وزننده يومشق ونازك ديمكدر (يتداول) تداولدن مستقبلدر (ماثنت) تركيبنده ما توقيتيه در ثنت ثاى مثلثه ونونله ثنى كلمه سندنكه اكمك وايكى بوكلك معناسنه در ماضئ مؤنثدر (الشمال) سحاب وزننده پويراز يلنه دينور (المعاطف) معطفك جمعيدركه منبر وزننده درداء معناسنه دركه بلدن يوقارى تلبس اولنان فوطه يه ويون شالنه دينور بوراده مراد قامتدر ياخود معاطف معطفك جمعيدركه مجلس وزننده در بوكيلوب اكيله جك يرلر ديمك اولور (مرت) مرى لفظندن كه ناقه‌نك ممه سنى صيغه‌رق صاغمق معناسنه در ماضئ مؤنثدر (الجنوب) صبور وزننده قطب جنوب سمتندن اسن يله دينوركه شمال مقابليدر بو ديارلره كوره قبله يلى اوله جقدر (اللقحة) لام مكسوره ايله سودلو صاغمال ناقه يه دينور (المزن) ميم مضمومه ايله يغمورلو سحابه دينور لقحه‌نك مزنه اضافتى لجين الماء قبيلندندر يغمورلو سحابى صاغمال ناقه يه وجنوبى سود صغان آدمه تشبيه ايلمكله بو فقره‌لرده مجاز واستعارهٔ مكنيه وتخييليه وترشيحيه وحسن مقابله صنعتلرينى وجه اكمل اوزره اجرا ايلدى * مفهوم كلام واشبو لغت شريفه يه بركمسه بغض وعداوت ايلمز مكركه معاذ الله تعالى كنديسنى صرصر شقاوت چارپمغله تبهكار ابدى ودوچار خزى وخذلان سرمدى اوله زيرا لغت عربيه يه بغض ايلمك حاشا قرآن مبين وپيغمبر كزين طرفلرينه مؤدى اولور واشبو لغت عربيه اوزره لغات سائره يى برفرد ترجيح وتفضيل واختيار ايلمز مكركه على الاختلاف المذكور سافيه يى شجواءدن ياخود ساغيه يى شجادن ياخود ساقيه يى شحواءدن عوض الان شخص نادان اوله ولغت مزبوره يه حالا مدينهٔ منوره ده متوارئ حجاب اولان وجود عاليجناب عليه صلوة الوهاب حضرتلرينك انفاس طيبه‌لرينك ميامن وبركاتى طيب ونزهت ايراث ايلمكله لغت مرقومه يى ايكية النطق اولان بلبل وقمرى كبى ارباب بيان وبلاغت واصحاب لسن وفصاحت شاخ لسانلرى اوزره نغمات رنكين والحان دلنشين ايله ترنم وتنغم ايلديلر واول بركات سببيله لغت مرقومه يى سخنوران جهان تلقى وتداول وحسن قبول وتناول ايدرلر مادامكه

باد شمال معاطف اغصانی اماله وریح جنوب ضرع لقحهٔ سحابدن لبن مطری ادرار واساله ایلدکجه (استظلالا
بدولة من رفع منارها فاعلى ودلّ على شجرة الخلد وملك لايبلى) (استظلالا) يتداول فعلنك مفعول لهيدر
واستظلال كولكه لنمك معناسنه دركه مراد زير حمايت وكنف عنايتده آسوده وراحت اولمقدر (منارها) ضميرى
لغته راجعدر منار ميم مفتوحه ايله يوللرده اولان علامت ونشانه دينوركه مسافه بيلمك ايجون منصوب اولان ميللردن
عبارتدر (فاعلى) كلمه سنده فاء تعقيبيه در (اعلى) اعلاءدن كه يك يوكسلتمك معناسنه در ماضيدر (دل) دلالتدن
ماضيدر (على شجرة الخلد) على نيل شجرة الخلد تقديرنده در خلد خاى معجمهٔ مضمومه ايله دوام وبقاء معناسنه
اولمغله جنته دارالخلد اطلاق اولنور پس شجرهٔ خلددن مراد اشجار جنت ياخود شجرهٔ طوبادر ياخود ملك
لايبلى يه سبب اولان كلمهٔ شهادتدر (لايبلى) بلاء لفظندن كه كتاب وزنده چوريمك معناسنه در مستقبل منفيدر
ومراد نعيم جنان وقرب ورضاى حضرت رحماندر *مفهوم ناس لغت مزبوره يى الى يوم القيام تلقى وتداول
ايلدكلرى لغت مرقومه نك اعلامنى اعلا ودلالت نيل شجرهٔ بقاء وارشاد ظفر ملك لايبلى ايدن حضرت
مصطفانك زير طوباى دولتلرنده استظلال ومظهر آسايش لايزال اولمق اميدينه مبنيدر زيرا كتاب وسنت لغت
مرقومه اوزره اولمغله مداومت ومراعاتله نائل مأمول اولمق مسئولدر ياخود استظلالا قولى لغت مزبوره نك
وصف سابقله متصف اولديغنه علتدر بوكا كوره اشبو لغت عربيه اوصاف مسروده ايله متصف والى يوم
القيام باقى وبردوام وبين الانام مقبول ومتداول اولمسى دولت محمديه ايله مستظل يعنى شريعت مصطفويه
لسان مزبور اوزره واقع وروز حشره قدر شمس منيرآسا لامع وتطرّق زوالدن امين اولمغله لامحاله انقراض
زمانه قدر بين الانام بالعز والاكرام باقى ومستمرّ الدوام اوله جغى مالاكلامدر استطراد مفهوم مزبوره تدقيق
اولندقده هميشه تقويت دين محمدى وترويج وتمكين شرع احمدى ايلك عمدهٔ مطلب ومقصدى اولان اشبو
زير سايهٔ رأفتنده آسوده وكلپستر حمايتنده غنوده اولديغمز دولت عليهٔ عثمانيه كه فى الحقيقة دولت محمديه در
الى يوم القيام جاويد ومستدام واندراس وانقلابدن مصون وانتكاس وانتكابدن مأمون اوله جغى دقيقه شناسانه
روشنادر وفقرهٔ مرقومه ده اقتباس ياخود تلميح اولديغى وارستهٔ تلويحدر (وكيف لاوالفصاحة ارج بغير ثيابه
لايعبق * والسعادة صبّ سوى تراب بابه لايعشق * اذا تنفس من ناديك ريحان * تأرجت من قيص الصبح اردان)
(وكيف لا) تركيبى وكيف لاتكون هذه اللغة الشريفة بهذه الاوصاف المذكورة منسوبة الى النبى عليه الصلوة
والسلام باقية ببقاء شريعته وكتابه وسنته تقديرنده در يعنى اشبو لغت عربيهٔ موصوفه نيجه حضرت رسول كزينه
منسوب وشريعتى وكتاب وسنتنك دوام وبقاسيله دائم وباقى اولماز (والفصاحة) قولنده واو حاليه در
(الارج) فتحتينله يك خوشبو عطره دينور (ثيابه) ضميرى حضرت پيغمبره راجعدر ثياب ثوبك جمعيدر (لايعبق
عبق لفظندن كه فتحتينله برنسنه يه طيب صوانمق معناسنه در مستقبل منفيدر (الصبّ) صاد مفتوحه ايله
عاشق ديمكدر (بابه) ضميرى پيغمبره راجعدر (تنفس) كلمه سى تنفسدن ماضيدر نفسلنمك معناسنه در بوراده
مراد رايحه نك يايلمسيدر (ناديك) لفظنده خطاب جناب رسول عاليجنابه در نادى مجلس معناسنه در بعض
نسخه ده وادى مرسومدر (ريحان) رايحهٔ طيبه ديمكدر (تأرجت) تأرجدن ماضئ مؤنثدر رايحه يايلوب
هر يرى طوتمق معناسنه در (القميص) كوملكه دينور (الاردان) جمع ردن در وردن رانك ضميله ثوبك يكنه
دينور مفهوم كلام اشبو لغت عربيه نه كونه وصف مزبور ايله حضرت نبوى يه منسوب وشريعتى باقى اولدقجه
اولدخى باقى وجمله عندنده مطلوب ومرغوب اولماز البته نسبت وبقاء واعتبارى دركاردر زيرا فصاحت
وسعادت بولغته خصيصه ومنحصردر كوياكه فصاحت برخوشبو عطردركه ثوب نبويدن غيرى يه سوده
اولماز وسعادت برعاشقدركه تراب باب مصطفويدن ماعدايه مائل ودلربوده اولماز * مؤلف مرحومك قلب
عاشقانه سنه وصف نبوى خلالنده وجدو هيجان طارى اولمغله فرط شوق وانجذابندن قلب وقالبيله طرف
اشرفلرينه متوجه اولوب اشبو بيتى ايراد وانشاد ايلمشدر يعنى رسول الله جناب شريفكزك مجلس منيفلرندن
بر رايحهٔ طيبه تنفس وهبوب ايلدكده درحال آفاق واقطاره منتشر اولمغله قيص فجرك اكمامندن عطر
جهانكير متأرج ومتوهج اولور صبحى برشخصه وفجرك ظهورنده اضواء وانوارك صورت مبسوطه سنى
كوملكه وشرق وغربه مستطيل اولان آيدنلغى كوملكك يكلرينه تشبيه ايلمشدر وصبحله تقييدى روايح وازهارك
شدت وكرميتلرى اكثر صباح وقتنده اولديغنه مبنيدر وبيت مزبور بحر بسيطدندر وفقرهٔ اولاده وبيت
مذكورده استعاره مكنيه وتخييليه وترشيحيه اولوب وقوت انسجام وتهذيب غنى عن الاعلامدر وتنفس عنوانى

ایهام تناسبی متضمندر زیرا تنفس صباح یری اغارمق معناسنده ده مستعملدر (وما اجدر هذا الانسان وهو حبیب
النفس وعشیق الطبع وسمیر ضمیر الجمع وقد وقف علی ثنیة الوداع وهمّ قبلیّ مزنه بالاقلاع بان یعتنق ضمـا
والتزاما کالاحبة لدی التودیع ویکرم بنقل الخطوات حالة التشییع) (مااجدر) کلمه‌سی فعل تعجبدر ذکری آتی
بان یعتنق کلمه‌سنده اولان ظرف آنك متعلقیدر (وهو حبیب النفس) ترکیبی جملهٔ معترضه‌در (هو) ضمیری
لسانه‌راجعدر (حبیب)(وعشیق) محبوب ومعشوق معنالرینه‌در عشیق الطبع اذواق سلیمه اصحابنه محبتی طبیعیدر
دیمکدر (سمیر) سرپر وزننده مصاحب دیمکدر (ضمیر) خاطره دینور (الجمع) جماعت دیمکدر مراد انواع ادب
ولطائف واصناف ملح وظرائفله منادمت ومصاحبت ایدن جماعات مختلفه دیمکدر (وقف) وقوفدنکه طورمق
معناسنه‌در ماضیدر (ثنیه) ثای مثلثه ونونله علیه وزننده صرب یوقش یوله دینور وثنیة الوداع مدینهٔ منوره‌نك
شام جهتنده‌واقع فناسنده برعقبه‌درکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غزایه کیدرکن اهل مدینه کندیلرینی
وبرمحله عسکر ارسـالنده کندیلری عسکری اوراده وداع ایدرلر ایدی بوجهتله بوراده تعبیر مذکور لطـافتی
متضمندر (هم) کلمه‌سی همّ ماده‌سندنکه قصد واهتمام معناسنه‌در ماضیدر (قبلی) قاف مکسوره ایله قبله جانبنه
منسوب دیمکدر (مزنه) ضمیری لسـانه راجعدر مزن یغمورلی سحابه دینور وقبلی‌یی تخصیص اکثری جنوب
جهتندن ظهور ایدن سحـاب یغمورلی اولدیغنه مبنیدر (الاقلاع) همزه‌نك کسریله سحاب صیریلوب آچلق
معناسنه‌در (یعتنق) اعتناقدنکه یونه صارلق معناسنه‌در مضارعدر ضم والتزامدن مراد قوجقدر (الاحبه)
حبیبك جمعیدر (لدی) عند معناسنه‌در (التودیع) وداع ایلك معناسنه‌در (یکرم) اکرامدن یاخود تکریمدن
مضارع مجهولدر (الخطوات) خطوه‌نك جمعیدرکه آدیمه دینور (الاثار) اثرك جمعیدرکه ایزه دینور (التشییع)
برآدمی کوندەری کیتمك معناسنه‌در مفهوم کلام اشبو لسان عربی ذاتنده نفسك محبوبی وطبعك معشوقی واصحاب
ادب ولطائفك ندیم خاطری اولوب حال بوکه رحلت وانتقاله عزم وقصد الملکله حالا ثنیة الوداعده تودیع ایچون
واقف وسحاب قبلیسی آفاق واطرافدن صیریلوب برطرف اولمغه مشرفدر لغت مرقومه وداع وقتنده اصدقای
احباب کبی آغوشه چکوب یونه صارلمغه وفراقندن متأثر ومتأسف اولمغه عجب لایق وتشییع حالنده عقبنجه نقل
خطوات اعزاز واکرامه زهی مستحقدر بوفقره‌لرده تمثیل طریقیله علم لغته بغایت تشویق واغرا وشـانه رعایت
وهمان استحصالنه اهتمام واعتناالملکی امر وایما الملشـدر زیرا علم مزبور سفر براولمغله ثنیهٔ وداعده واقف کبی
اولمشدر آنی تشییع وتکریم ایده‌رك نه حال ایسه ممکن مرتبه استفاده واستفاضه‌یه سعی بلیغ وهمت بیدریغ اولنمق
اهم والزمدر وقبلیّ مزن تعبیری علم مزبورك ولسان مرقومك منشائی حجاز و * الحکمة یمان * حدیثی اوزره یمن
جانبی اولدیغنه وثنیة الوداع تعبیری خاصهٔ جوهر فصاحت وبیان مدینه‌یه منحصر اولدیغنه اشارتدر تته‌که اشبو
قطعه سید شریفدن منقولدر

* شمس علم ازافق برج عرب طالع شـد * استوا یافت ولی دروسـط ملك عجم *
* یافت درروم زوال ازاثر کثرت عرب * جرم بی نور وضیا ماند درین دارالم *

وفقرهٔ مذکوره‌ده کذلك آتیه‌لرده مضمون اولان تهذیب وتأدیب وانسجام وترصیعات وسائر وجوه محسنات اهل
بدیعك معلوملریدر (والی الیوم نال القوم به المراتب والحظوظ وجعلوا احاطة جلجلانهم لوحة المحفوظ) (الیوم
کلمه‌سنده حرف تعریف عهد حضوری‌یه محمولدر (نال) نیلدن ماضیدر (به) کلمه‌سنده باسببیه‌در ضمیرلسـانه
راجعدر (المراتب) مرتبه‌نك جمعیدر (الحظوظ) حظك جمعیدر حصه ونصیب معناسنه‌در (الحماطة) حای
مهملهٔ فصیحه ایله صمیم وخالص معناسنه‌در (الجلجلان) جیملرك ضمیله حبة القلب معناسنه‌در سویدا تعبیراولنان
نقطهٔ قلبیه‌در مردم دیده منزلنده‌در (اللوح) لام مفتوحه ایله صفحه معناسـنه‌در (المحفوظ) اختلالدن حفظ
اولنمش خالص دیمکدر وبوتعبیر تعظیمی مشعردر وفقرهٔ مزبوره تضمینی متضمندر * مفهوم کلام بووقته قدر اهل
لغت علم مزبور سببیله نیجه مراتب عظیمه وحظوظ جسیمه‌یه نائل اولوب وعلم مرقومك لوح محفوظینی یعنی
صحـایف مضبوطه‌لرینی صمیم سـویدای قلب ایلدیلر یعنی کثرت ملازمت ووفرت مداومتله صحیفهٔ خاطرلرینـه
نقش ایدوب کویاکه قلبلرنی کتاب ایلدیلر بوتقریر مبـالغه‌یی مشتمل اولمغله حذف مضاف تصویرندن ارجحدر
(وفاح من زهر تلك الخمائل وان اخطأه صوب الغیوث الهواطل ما تتولع به الارواح لا الریاح وتزهی به الالسن
لا الاغصن ویطلع طلعه البشر لا الشجر ویجلوه المنطق السحار لا الاسحار) (فاح) فوحدنکه کوزل رایحه
قوقق معناسـنه‌در ماضیدر (الزهر) نهر وزننده جمع زهره‌درکه چچکه دینور (الخمائل) خمیله‌نك جمعیدرکه

اوزون اوزادی صیق اغاجلغه دینور خیابان تعبیر اولنور ﴿ وان اخطأه ﴾ ترکیبنده ان وصلیه در اخطأ کلمه سی اخطاء ماده سندن ماضیدر عدم اصابت معناسنه در ﴿ الصوب ﴾ صاد مفتوحه ایله نزول معناسنه در ﴿ الغیوث ﴾ غیثك جمعیدر که یغموره دینور ﴿ الهواطل ﴾ هاطله نك جمعیدر ایری قطره لی اوله رق صاغانقلی یغموره دینور یغمور سببیله چیچکلر مطرّا و رایحه لری منتشر اولور ایکن ازهارلغنك روایحی طبیعی اولمغله خارجدن ترویحه محتاج اولمدیغنی اشمام ایدر ﴿ تتولع ﴾ تولعدن که بر نسنه یه دوشکون حریص اولمق معناسنه در مستقبلدر بوراده استشمامه دوشکون اولمق مراددر ﴿ الارواح ﴾ روحك جمعیدر که جان معناسنه در ﴿ تزهی ﴾ زهودنکه فخر ومباهات ایلمك معناسنه در مضارع مجهولدر ﴿ الاغصن ﴾ غصنك جمعیدر که تازه داله دینور ﴿ یطلع ﴾ اطلاعدنکه افعال بابندندر مضارعدر اظهار معناسنه در وخرمانك چیچکی منزلنده اولان ابتدا یمشی بلورمك معناسنه در ﴿ الطلع ﴾ طای مفتوحه ایله خرمانك چیچکنه دینور ﴿ بثمر ﴾ انسانه دینور شجردن مراد خاصة خرما اغاجیدر زیرا بین العرب شجر مطلق خرما اغاجندن عبارتدر * وانّ من شجر شجرة لایسقط ورقها وانّها لمثل المؤمن اخبرونی ماهی * حدیث شریفنده الاوهی النخلة عبارتیله بیان بیورلدی ﴿ یجلوه ﴾ ضمیری مایه راجعدر یجلو جلاءدن مستقبلدرکه ظاهر ایلمك معناسنه در ﴿ المنطق ﴾ منزل وزننده نطق وکلام معناسنه در ﴿ اسحار ﴾ سحردن مبالغهٔ فاعلدر ﴿ الاسحار ﴾ سحرك جمعیدرکه طلوع فجردن مقدمجه وقت لطیفه دینور فقرات مزبوره حسن بیان وتناسب وتشریع وتجزئه وجناس اشتقاق وتلمیح صنایعنی محتوی اولدقلری وارستهٔ تصریحدر مفهوم کلام اول خیابان مثابه سنده اولان تألیفلرینك چیچك کبی طیب وخوشمنظر اولان عبارات نضارتسماتلرندن هر نقدر غیوث هواطل صفتنده اولان میل ورغبت واقبال وتوقیر واجلال اصابت ایلمدیسه ده ریاح واهویهٔ عارضه نك تعرضی اولمیوب انجق ارواحك استنشاق واستشمام وطرطیب دماغ ایلیه جکی وشاخ اشجارك مدخلی اولمیوب همان کندیسیله لسانلر تفاخر ایلیه جکی وثمره واثره سی شجرك مناسبتی اولمیه رق سادات وعمای بشر اظهار ایده جکی ووقت سحرك دخلی اولمیه رق همان سحر حلال کبی قلوب سامعینی تسخیر ایلیه جکی روایح طیبه ومأثربهیه فایح ولایح اولمشدر بو فقره ده علومده معتبر اولان * خذوا العلوم من افواه الرجال * مأنجه السنهٔ اساتذه وافواه جهابذه دن اخذ وضبط وارباننه مراجعتسز صحف واوراقه وسیلهٔ استحصالی عدم ربط ایلمکه اشارت اولدیغی خفی دکلدر خصوصا منقولات که علم لغت وحدیث وتفسیره متعلق اولان علومدر تصحیف وتحریف استیلاسیله بهمه حال اربابنه مراجعت واجبهٔ احوالدندر ﴿ تصان عن الخبط اوراق علیها اشتملت ویترفع عن السقوط نضیج ثمر اشجاره احتملت من لطف بلاغة لسانهم مایفضح فروع الاس رجل جعدها ماشطة الصبا ومن حسن بیانهم مااستلب الغصن رشاقته فقلق اضطرابا شاء اوابی ﴾ ﴿ تصان ﴾ صوندنکه صاقلمق معناسنه در مضارع مجهولدر ﴿ الخبط ﴾ ربط وزننده باصدیغی یری بوقلیه رق واکلیه رق کورلمه دن یوریوب دوشمك ودکنکله اغاجك اوراسنه بوراسنه چارپه رق یپراق سلکمك معناسنه در بوراده بو معنا مراددر ﴿ الاوراق ﴾ ورقك جمعیدر یپراغه وکاغد طلعه سنه دینور ﴿ علیها ﴾ ضمیری خمائله راجعدر مؤخر اشتملت لفظنه متعلقدر ﴿ یترفع ﴾ ترفعدن مضارعدر رفعتلنمك معناسنه در ﴿ النضیج ﴾ امیر وزننده منضوج معناسنه درکه پشوب کمالنی بولمش میوه وات مقوله سنه دینور ﴿ الثمر ﴾ ثای مثلثهٔ مفتوحه ایله میوه یه مفردی ثمره در ﴿ اشجاره ﴾ ضمیری ثمره عائددر ﴿ اشجاره احتملت ﴾ جمله سی نضیجك صفتیدر ﴿ یفضح ﴾ افضاحدن که رسوای ایلمك معناسنه در مضارعدر ﴿ الفروع ﴾ فرعك جمعیدرکه بوراده اغاجك داللری مراددر ﴿ آلاس ﴾ ناس وزننده مرسین اغاجنه دینور ﴿ رجل ﴾ ترجیلدنکه طرامق معناسنه در ماضیدر ﴿ الجعد ﴾ رعد وزننده قویرجق صاچه دینور ﴿ الماشطة ﴾ یوز یازیجی وخاتونلری بزه یجی قادینه دینور ﴿ الصبا ﴾ بهار موسمنده مطلع شمس سمتندن اسن لطیف یله دینور ماشطة الصبا ترکیبی لجین الماء قبیلندندر استلب استلابدنکه قاپمق معناسنه در ماضیدر ﴿ الغصن ﴾ مفعول اولیدر ﴿ رشاقته ﴾ مفعول ثانیدر نته که محکمده مفعولینه تعدیه سی مصرحدر ومؤلفه کوره الغصن مفعولدر رشاقته بدل اشتمالدر ورشاقه قامتك لطیف وموزون اولمسنه دینور ﴿ قلق ﴾ علم وزننده قلق لفظندنکه فتحتینله در ماضیدر بیقرار اولمق معناسنه در اضطرابا مفعول مطلقدر یاخود مضطربا تأویلیله حالدر ﴿ شاء ﴾ اراده معناسنه در سواء شاء بذلك القلق سبکنده در ﴿ ابی ﴾ امتنع معناسنه در مفهوم کلام خمائل مزبوره نك مشتمل اولدیغی اوراقی معلمسز واستاذسز خودبخود خبطو لذت روحانی ایراثی جهتیله اثمار یانعه منزلنده اولان کلمات وعباراتی که اشجار مثابه سنده اولان کتبلری یاخود ار بابی حامل اولمشدر تحقیر واز درآء وشانه عدم رعایت مثللو معاملاتدن مصون وانحطاط قدر ومنزلتدن متعالی اولمق واجبدر واصحاب

لغتك لطائف بلاغت لسانلرى جمله سندن بر لطيفهٔ عجيبه وار دركه سهى قامت و موزون اندام اولان مرسين فدانك ماشطهٔ بادصبا قويرجقلرنى طرايوب بسط و اصلاح ايلديكى زلف مثابه سنده اولان فروع و اغصاننى لطافت جهتندن رسواى ايدر و محاسن نطق و بيانلرى جهتندن بركونه بديعهٔ غريبه وار دركه تازه و رشيق القد اولان نهال موزونلرك تناسب و رشاقتلرنى سلب و ازاله ايلكله اختيارا و اضطرارا آنلرى مضطرب و بيقرار ايلر يعنى علم مزبوره نسبت انلرك حسن و لطافت و نضارتى معدوم مثابه سنده در * مؤلف فقرهٔ اولاده علم مزبورك محافظه سنه همت و اساتذه دن اخذ و استحصالنه و اول اثناده كمال ادبه اهتمام و رعايت و نكات و مزايات و دقايقنه امعان و دقت ايلكه ارشاد و اشارت ايلشدر و فقرات مزبوره التزام و مقابله و مبالغه و ترصيع و استعارهٔ مكنيه و تخييليه يى حاوى و آسه فروع اسنادى ايهام تناسب لطافتنى محتوى اولديغى غيرمتواريدر (ولله صبابة من الخلفاء الحنفاء والملوك العظماء الذين تقلبوا فى اعطاف الفضل واعجبوا بالمنطق الفصل وتفكهوا اثمار الادب الغض واولعوا بابكار المعانى ولع المفترع المقتض) (لله) كلمه سنده لام تخصيصيه درّ لله درّ صبابة ولله جزآء صبابة سبكنده در تفخيم و تهويل و ذكر اولنه جغك حق مجازاتنده عجز و قصورى اظهار موقعنده عربلر بوكونه تعبير ايدرلر مثلا لله انت ولله درك ولله ابوك ولله فلان ديرلر اصلى درّك و درّابيك و درّ فلان ايدى مضاف اليه مضاف محذوف مقامنه اقامه اولندى يعنى حق عوض و مكافاتى اداخارج طوق بشر اولمغله حضرت خالق الخير والشرّه مفوض و مختصدر ديمكدر (صبابه) صاد مضموم ايله بقيه معناسنه در اعرابى مرفوعدر (الخلفاء) خليفه نك جمعيدر كه سيرت حضرت مصطفويه اوزره اولان پادشاه اسلامه اطلاق اولنور (الحنفاء) حنيفك جمعيدر اسلام كامل متعبد و دين مبينه صميمى مائل ديمكدر (تقلبوا) تقلبدن ماضيدر تقلب برى اوته دونشدرمك معناسنه در (الاعطاف) عطف لفظندن جمعدر و عطف عين مكسوره ايله رداء و شاله دينور (اعجبوا) اعجابدن كه عجب و ريجى برنسنه ايراد ايلك معناسنه در ماضيدر (الفصل) صاد مهمله ايله اصل و زننده بمعنى فاعلدر بعض معانى يى بعضندن ياخود كلام بليغى ياخود كلام حقى غيردن فصل ايدن كلامه دينور و بمعنى مفعول اولمق دخى محتملدر (تفكهوا) تفكه لفظندن ماضيدر كه فاكهه لنمك معناسنه در (الغض) غين و ضاد معجمتينله غضاضه دن و صفدر تر و تازه ديمكدر (اولعوا) ايلاعدن ماضيدر مجهولا تلفظى شايعدر برنسنه يه دوشكون حريص اولمق معناسنه در (الابكار) بكر لفظنك جمعيدر ابكار المعانى تركيبى المعانى المبتكرة سبكنده در فرد و احدك كشف و ابراز ايلديكى معانىٔ مخدّره ديمكدر (الولع) فتحتينله حرص معناسنه در (المفترع) فاايله افتراعدن كه بكارت ازاله ايلك معناسنه در اسم فاعلدر (المقتض) قافله اقتضاضدن اسم فاعلدر افتراع معناسنه اولمغله تأكيد اولور * مؤلف بونكله سلاطين سالفه نك علم مزبوره كمال حرص و ميل و رغبتلرينى اشعار ايلشدر و فقرهٔ مرسومه التزام و حسن مقابله و مجازاتى مشتملدر * مفهوم كلام حضرت بارى عزشانه اول خلفاى حنفا و ملوك عظماء بقيه لرينه حسن جزا ايله معامله ايليه كه انلر فضل و كمال رداسنده متقلب و نطق فصيح و فاصللريله قلوب اهل بيانه معجب و ادب و معرفتك تر و تازه اولان ميوه لريله متفكه و ابكار معانى كشفنه ابكار بكارتلرينى ازاله ايدن كسه كبى مولع و حريص اولمشلر ايدى (شمل القوم اصطناعهم وطربت لكلمهم الغر اسماعهم بل انعش الجدود العواثر الطافهم واهتزت لاكتساء حلل الحمد اعطافهم) (شمل) شمل و شمولدن كه عموم معناسنه در ماضيدر (القوم) مفعوليدر (اصطناعهم) فاعليدر اصطناع معروف و احسان معناسنه در (طربت) طرب لفظندن ماضيدر فرحت و نشطت معناسنه در (كلمهم) ضميرى قومه راجعدر و كلم كتف و زننده كلمه نك جمع جنسيدر بوراده كلام مراددر (الغر) غين معجمهٔ مضمومه ايله غره نك ياخود اغرك جمعيدر واضح و بين معناسنه در اوله كوره مبالغه يى متضمن اولور (اسماعهم) ضميرى خلفايه راجعدر اسماع سمعك جمعيدر بوراده قولاق مراددر (انعش) انعاشدن كه يوقارى قالدرمق معناسنه در ماضيدر (الجدود) جدك جمعيدر كه حظ و بخت معناسنه در (العواثر) ثاى مثلثه ايله جمع عاثردركه عثاردن اسم فاعلدر كه اياق قايوب ييقلمق معناسنه در كبوه و سقوطه مشرف بختلر ديمكدر نته كه عمرو بن حارث دخى اشبو * بلى نحن كنا اهلها فابادنا * صروف الليالى والجدود العواثر * بيتنده تعبير مز بورى ايراد ايلدى (الالطاف) شارح همزهٔ مكسوره ايله تقييد ايلكله ملاطفه و معامله بالمجامله معناسنه اولور لكن اسم اولان لطفدن جمع اولمق مبنا و معنا جهتلريله انسبدر (اهتزت) اهتزازدن كه شوق و سرور سببيله جنبشه كلمك معناسنه در ماضيدر (الاكتساء) كسو تلنمك معناسنه در (حلل) صرد وزننده حله نك جمعيدر برى برى اوزه كيلان ايكى قات لباسه دينور بعده خلعت فاخره ده استعمال اولندى بوراده حله عنوانيله ايرادى كثرت و فاخريتنه اشارتدر (الاعطاف) عطفك جمعيدر كه عين مكسوره ايله يانه دينور جنب معناسنه در بوراده ذات

(مراددر)

مراددر فقرهٔ مرقومه التزام و استعارهٔ مکنیه‌یی متضمندر مفهوم کلام ذکر اولنان خلفای عظامك احسان
و اکراملری ارباب علم لغته شامل وارزان و کلمات بینه‌لرنی استماعله سامعه‌لری مسرور و شادان اولوب کبوه
وسقوطه مشرف اولان بخت وقدر و شانلرنی تراب مذلتدن اعلا و بو وجهله ثنای جمیل وذکر جزیل خلعت
فاخره‌سنی اکتسابه شوق وخواهشله بذل همت ایدرلر ایدی (راموا تخلید الذکر بالانعام علی الاعلام وارادوا
ان یعیشوا بعمر ثان بعد مشارفة الحمام) راموا رومدن طلب معناسنه‌در ماضیدر (تخلید) ادامه و ابقاء معناسنه‌در
(الاعلام) همزه‌نك فتحیله علمك جمعیدر مراد مشاهیر علمای ادبدر (ثان) عمرك صفتیدر ذکر جمیلی السنه‌ده دائم
و باقی اولان آدم الثناء کفیل عمر ثان مؤداسنجه دائماً حیاتده اولمش اولور بوفقیرك اوائلده ضرب ایلدیکی ابیاتدندرکه
بومضمونه مقاربدر * آدم اولدرکه اایاغن چکیچك دنیادن * ذکر بالخیر ایله خلق ایچره کوزل آدی قاله * آدم لفظنك
ایاغی میمدر (المشارفة) مقاربه‌وزننده ومرادفیدر (الحمام) کتاب وزننده موت معناسنه‌در مفهوم کلام سلاطین
مشار الیهم ذکراولنان علمای زمره‌سنه انعام و احسام ایله الی یوم القیام السنهٔ انامده اذکار جمیله‌لری بردوام و خرامان
روضهٔ بقاء اولدقدنصکره دخی عمر ثانی و حیات تالی بلکه زندکانیٔ جاودانیله متعیش اولمغی قصد و طلب و اراده
ایلدیلر (طواهم الدهر فلم یبق لاعلام العلوم رافع ولا عن حریمها الذی هتکته اللیالی مدافع) (طواهم) ضمیری سلاطینه
راجعدر (طوا) طی لفظندن که دوروب بوکمك معناسنه‌در ماضیدر مراد افناء و اعدامدر (الاعلام) همزهٔ مفتوحه ایله
علمك جمعیدر نشان ایچون دیکلمش میله و سنجاغه دینور (الحریم) برنسنه‌نك چوره‌سنه دینور بوراده حرم مراددر
(هتکته) ضمیری حریمه راجعدر هتك پرده‌یی یرتمق معناسنه‌در فقرهٔ مزبوره التزام و مجاز عقلی و استعارهٔ مکنیه
و جناس اشتقاق و ترشیحی مشتملدر (اللیالی) مراد حوادث دهردر (المدافع) مدافعه‌دن اسم فاعلدر مفهوم کلام
ذکر اولنان سلاطین عظامك دست زمان طومار حیاتلرینی طی ایلمکله الحالة هذه اعلام علومی رافع و نوائب دهرك
پرده‌سنی چاك و حرمتنی انتهاك ایلدیکی حریم علومدن مصائب و نوازلی مدافع حامی و محافظ قالمدی (بل زعم الشامتون
بالعلم و بطلابه و القائلون بدولة الجهل و احزابه ان الزمان بمثلهم لایجود و ان وقتا قد مضی لایعود) (الشامتون
شماته‌دن که برآدمك مصیبتنه فرحناك اولمق معناسنه‌در اسم فاعلدر (الاحزاب) حزبك جمعیدر جماعت یاخود
ناصر و معین معناسنه‌در (مثلهم) ضمیری سلاطینه راجعدر (لایجود) جوددن مستقبل منفیدر بوراده جود اعطاء
معناسنه محمولدر زیرا سخاء معناسنه حمل اولنسه امثاللری اولوب لکن زمان بخلندن ناشی حیز وجوده اتیان ایلمز
مفهومنی مشعر اولمغله غرضه منافی اولور نته‌که مطولده ان الزمان بمثله لبخیل مصراعنده ایهام مزبوری اشعار
ایلمشدر (لایعود) لایرجع معناسنه‌در مفهوم کلام بلکه علم شریفك و طلابنك وجه مذکور اوزره دوچار
اولدقلری نوائب و مصائبلرینه شماتت و دولت جهل و شوکت اعوان و احزابیله تفاخر و بقاء و دوامنه حکم ایدن
کمسه‌لر من بعد زمان اول مروج پازار علم و عرفان اولان سلاطینك امثالنی اتیان ایلمز و علمك و اربابنك رونق و رواج
بولدقلری وقت ماضی بر دخی عودت قیلمز دیو زعم ایلدیلر فقرهٔ مزبوره‌ده کائن استعاره و مجاز عقلی و التزام معلوم
اعلامدر (فرد علیهم الدهر مراغما انوفهم و تبین الامر بالضد جالبا حتوفهم) (علیهم) ضمیری شامتون و قائلونه
راجعدر (الدهر) رد فعلنك فاعلیدر (المراغم) مراغمه‌دن اسم فاعلدر و مراغمهٔ انف برونی طپراغه سوردرمك
معناسنه‌در تذلیل و تحقیردن کنایه‌در (تبین) ظهر معناسنه‌در (الامر) حال و شان دیمکدر تبین فعلنك فاعلیدر
یاخود تبین متعدی اولمغله مفعولیدر ضمیر فاعل دهره راجعدر (الجالب) جلبدن اسم فاعلدر (الحتوف) حای
مهملهٔ مضمومه ایله حتفك جمعیدر که هلاك معناسنه‌در فقرهٔ مزبوره مجاز و ترصیع و التزامی حاویدر مفهوم کلام کرچه
شامتون اویلجه زعم و اعتقاد ایلدیلر لکن زمان اولمقوله بدکمان نادانلرك رغماً لانوفهم زعملرینی صرف و تحویلدن بشقه
کیدیلرینی تذلیل و تحقیر بلکه داء العضال حسد ایله قهر و تدمیرلرنی جلب ایچون خلاف مأموللرنی اظهار ایلدی
(فطلع صبح النجح من آفاق حسن الاتفاق و تباشر ارباب تلك السلع بنفاق الاسواق) (فای فطلع) تفسیریه‌در
(النجح) نون مضمومه ایله فوز و ظفر معناسنه‌در (آفاق) افقك جمعیدرکه اطراف و جهاته دینور (تباشر) کلمه‌سی
تباشردن ماضیدر مژده لشمك معناسنه‌در (السلع) سینك کسریله سلعه‌نك جمعیدرکه تجارت مالنه دینور بضاعه
کبی (النفاق) سحاب وزننده رواج معناسنه‌در (الاسواق) سوقك جمعیدر مراد سوق علمدر فقرهٔ مزبوره نوع
ترصیع و مجاز و استعاره‌یی مشتملدر مفهوم کلام زمان اشخاص مزبوره‌یی رد ایدوب ارباب علمك مطلوبلرینه فوز
و ظفر صباحی حسن اتفاقیهٔ دهر فلکنك آفاقندن طالع و عیان و پازار علم اصحابی متاع کساد زدهٔ علوملرینك رواج
و اشتهاریله متبشر و شادان اولدیلر (و ناهض ملوك العدل لتنفیذ الاحکام مالك رق العلوم و ربقة الکلام)

ناهض) مناهضه دن كه مقاومه معناسنه در ماضيدر (التنفيذ) امضاء و تأثير معناسنه در (الاحكام) احكام العلم
تأويلنده در (مالك) لفظى ناهض فعلنك فاعليدر ملوك مفعوليدر (الرق) راء مكسوره ايله عبوديت و جهيله اولان
ملكه دينور (الربقة) رانك كسريله بيونه باغلدقلرى ايپه دينور بوراده رقبه اوليدى سبك نظم ايكى و جهله الطف
اولور ايدى ظاهر اينه نسخه اويله اولوب لكن تحريف اولنمشدر فقرهٔ مز بوره استعاره و جناس اشتقاق و ذكر ممدوحه
حسن تخلص صنعتلرنى مشتملدر مفهوم كلام احكام علمك من بعد كما فى الاسبق تنفيذ و اجراسى ضمننده رق علومه
و رقبهٔ كلامه مالك اولان ذات ملوك عدله مراجعت و قيام ايلدى (برهان الاساطين الاعلام سلطان سلاطين
الاسلام غرة وجه الليالى قمر براقع الترافع و التعالى عاقد الوية فنون العلم كالها شاهر سيوف العدل برد الغرار الى
الاجفان بسلها مقلدا عناق البرايا بالتحقيق طوق امتنانه مقرط اذان الليالى على مابلغ المسامع شنوف بيانه ممهد الدين
و مؤيده مسدد الملك و مشيده) (برهان) حجت معناسنه در (الاساطين) اسطوانه نك جمعيدر ديركه دينور ستون
معناسنه در (الاعلام) علمك جمعيدر بوراده مراد سادات اولمق محتملدر بو فقره ترصيع بديع و جناس و التزامى
حاويدر (براقع) مرور ايلدى (الترافع) رفعتدن (و التعالى) علودن تفاعلدر بو فقره جناس مصحف مشتملدر و غرهٔ بى
ليالى يه اضافه حسن بلاغتدر (عاقد) عقدن كه باغلمق معناسنه در اسم فاعلدر (الالوية) لوانك جمعيدر كه بيراغه
دينور (كالها) تأكيددر بو فقره مبالغه و استعارهٔ مكنيهٔ تصريحيه يى حاويدر (الشاهر) شهردن كه قلج صيرمق
معناسنه در اسم فاعلدر (الغرار) غين معجمهٔ مكسوره ايله قلجه دينور و اويقويه دينور (الاجفان) جفنك جمعيدر قلج
قينه و كوز قپاغنه دينور بو فقره ده بو ايكى معنا دخى محتملدر بو فقره تأكيد و ايهام تناسب و مقابله و استعاره يى حاويدر
(المقلد) تقليددن كه بيونه قلاده چكرمك معناسنه در اسم فاعلدر (الاعناق) عنقك جمعيدر بيونه دينور (البرايا) بريه نك
جمعيدر مخلوق معناسنه در (طوق) شوق وزننده بيونه چكيريلان حلقه يه دينور (الامتنان) احسان معناسنه در مقلد
ايله تحقيق حسن مقابله درو بو فقره مبالغه يى و استعاره يى مشتملدر (المقرط) تقريطدن كه قولغه كوپه چكرمك معناسنه در
اسم فاعلدر بوراده تزيين مراددر (المسامع) مسمعك جمعيدر كه منبر وزننده در قولغه دينور (الشنوف) شنفك
جمعيدر كه شين مكسوره ايله در صالقم كوپه يه دينور مراد زينتدر و شنوف مقرط لفظنك مفعوليدر بو فقره استعاره
و مراعات تنظيرى مشتملدر (الممهد) تمهيددن اسم فاعلدر كه دوزلتمك معناسنه در (المؤيد) تأييددن اسم فاعلدر
تأييد تقويت معناسنه در مؤيد و ممهد كلمه لرى ممدوحنك القابنه اشارتدر (المسدد) تسديددن اسم فاعلدر خللى
ازاله ايله تقويم ايديجى ديمكدر (المشيد) تشييددن اسم فاعلدر كه ترفيع معناسنه در مفهوم كلام پادشاه مشار اليه
وجه زمانك صباح الخيرى و فلك علو و رفعتك ماهى و جملهٔ فنون علوم لوا رينك عاقدى و مصائب و بلايا تراكيله
ديده لرده حسرت اولان خواب راحتى بسط امن و آسايشله كوزلره ياخود فتن و اختلالاتدن ناشى دائما مشهور
و مسلول اولان قلجلرى و مقتضاى امن و امان اوزره قينلره رد و ارجاع ايلمك ضمننده تيغ عدالتك شاهرى و على
التحقيق عامهٔ خلايق كردنلرينه طوق احسان و افضالك مقلدى و مجموع ازمنه آذاننى جميع مسامع اهل جهانه بالغ
يعنى كافهٔ انام عندنده شايع و معروف اولديغى اوزره زينت بيانيله مزين و دين مبينى مسهل و مقوى و ملك گزينى
مقوم و مصلح و منظم اولان ذاتدر تعبيرات مذكوره ده اولان انواع بلاغت و جزالت و ارستهٔ كلفهٔ اشارتدر * الابيات

※ مولى ملوك الارض من فى وجهه ※ مقباس نور ايما مقباس ※

مؤلف مرحومه اثناى مدح و ثناده و شوق و طرب كمالكله نظم جهتنه و ثوب ايلدى و تغيير الاسلوب تنشيط القلوب
نكته سنه و ممدوحى اولان پادشاه نظما و نثرا مدح و توصيفه سزا اولمق دقيقه سنه دخى اشارتى متضمندر (المولى) مفعل
وزننده سيد و متولئ امور معناسنه در مقدم خبردر (من) اسم موصولدر مؤخر مبتدادر (المقباس) مصباح وزننده
شعله يه دينور (ايما) كلمه سى صفتدر ماء زائده در اى كرچه استفهام ايچوندر لكن بويله محللرده كماليته و عظمه دالّ
اولور مثلا رأيت رجلا اى رجل و ايما رجل دينور كامل فى الرجولية معناسنه در * مفهوم بيت اول جمالنده نورك شعلهٔ
عظيمه سى لامع اولان ذات جملهٔ ملوك ارضك سيدو اشرفيدر ياخود جمله سنك ولى الامريدركه شهنشاه ديمك اولور

※ بدر محيا وجهه الاسنى لنا ※ مغن عن القمرين و النبراس ※

(بدر) هو بدر تقديرنده در (المحيا) ثريا وزننده يوزدن ظاهر اولان يره دينور (الاسنى) سناء لفظندن افعل
تفضيلدر پك ضيالو و انور ديمكدر (مغن) اغناءدن اسم فاعلدر غناء و كفايت و يريجى ديمكدر اصلى مغنى
ايدى (القمرين) شمس و قمردن عبارتدر قمر مذكر اولمغله تغليب اولنمشدى (النبراس) نون مكسوره ايله
چراغه دينور و بوتدنى طريقنه مبنيدر * مفهوم بيت پادشاه مشار اليه بر بدر تامدر كه زياده سيله مضئ

(وتابدار)

وتابدار اولان جمالی بزلره شمس وقمردن وسائر شعله دار اولان چراغلردن مغنیدر

❋ من اسرة شرفت وجلت واعتلت ❋ عن ان يقاس علاؤها بقياس ❋

(الاسرة) همزه نك ضميله قوم وجماعته دينور (شرفت) شرافتدن (وجلت) جلالدن (واعتلت) اعتلاءدن ماضيلردر جلال اولوق واعتلاء يوجلك معناسنه‌در بيت مرقوم جناس اشتقاق وجناس خطی واطرادی ومراعات نظيری مشتملدر * مفهوم بيت شاه مشار اليه بر خانداندن نشأت ايلديكه از قديم شريف وجليل وعالی اولوب ورفعت وعلاسی بر قياسله قياس اولنمقدن عاليدر

❋ رووا الخلافة كابرا عن كابر ❋ بصحيح اسناد بلا الباس ❋

(رووا) روايتدن ماضی جمعدر ضميری اسره‌يه راجعدر (الخلافة) مفعوليدر (كابرا) فاعلدن حالدر كابر عظيم معناسنه‌در (بصحيح اسناد) تركيبی باسناد صحيح سبكنده‌در اسناد نسبت ايلك معناسنه‌در (الباس) همزه مكسوره ايله مشتبه قلمق معناسنه‌دركه تدليس دخی دينور * مؤلف خاندان ممدوحك خلافت موروثه‌لرينی متدين ومتشرع اولوب وشرافت حسب واصالت نسبلری قوی الاركان اولمغله طريقهٔ تحديث اوزره ايراد ايلدی روايت واسناد وصحيح والباس وعنعنه نك اداتی اولان عن كلمه‌لری محدثين اصطلاحاتندندر بو فقره ائتلاف اللفظ باللفظ بديعه‌سنی مشتملدر * مفهوم بيت اول خاندان رفيع ودودمان منيع اصحابی خلافتی ريب واشتباه واختلاطدن مبرا وشذوذ وتعليدن معرا اسناد صحيح ونسبت صريحله معنعن وبغير انقطاع اتصال كامل ايله معنون كابرا عن كابر نقل وروايت يعنی بو طريقه ايله مظهر ووديعهٔ خلافت ومتصدیٔ امر سلطنت اولديلر

❋ فروی علی عن رسول مثلما ❋ رويه يوسف عن عمر ذی الباس ❋

(فروی) كلمه‌سنده فاء تفصيليه‌در (مثل ما رويه) تركيبنده ماء مصدريه‌در وضرورت وزن ايچون عمر كلمه‌سی اسكان اولندی (باس) بای موحده ايله هيبت وسطوت معناسنه‌در مفهوم بيت خلافتی علی رسولدن روايت ايلدی يوسفك باس وسطوت صاحبی عمردن روايت ايلديكی كبی علی ديديكی امير شمس الدين ايله ملقبدر خاندان مرقومدن ابتدا عنوان سلطنتله معنون اولان بودر * خلافتی پدری رسولدن تلقی ايلدی ورسولكه اسمی محمد ابن هارون ابن ابی الفتح الجفنی الغسانی دركه انلره آل جفنه اطلاق اولنور ملوك غسان نسلندندر اولادينه بنی رسول اطلاق اولنور مرقوم رسول بغدادده عباسيه‌دن مستعصم بالله خليفه‌نك خدمتنده اولوب اطراف واقطاره سفارتله ارسال ايلمكله رسول ايله ملقب اولمشيدی خليفهٔ مشار اليهدن اخذ نيابتله يمن مملكتنده امير اولدی ودولتلری نسل وذريتلرينه انتقال ايده‌رك آخرلری مسعود صلاح الدينده منتهی ومنقضی اولدی بونلردنصكره طاهريه دولتی ظهور ايلدی وامير علی شمس الدينذن اوغلو ملك منصور عمر وآندنصكره اوغلو ملك مظفر يوسف وارث خلافت اولدی بونلرك تفصيلاتی يمن تاريخنده مبسوطدر

❋ ورواه داود صحيحا عن عمر ❋ وروی علی عنه الجلاس ❋

(داود) و(عمر) بنه ضرورت ايچون منون وساكن اولندی (رواه) ضميری خلافته راجعدر مصدريتی حسبيله ياخود مروی تأويليله (الجلاس) جيم مضمومه ايله جالسك جمعيدر تميمدر ذكر اولنان يوسفك اون ايكی نفر اوغللری وار ايدی كنديدنصكره ملك اشرف نام اوغلو برمدت جالس مسند امارت اولوب اطواری نابجا اولمغله برادری ملك مؤيد داود نزع ايدوب يكرمی بش سنه مستقلا مسند نشين خلافت اولدی بغايت فاضل وكامل ومحب علماء ايدی بناء عليه پدرندن روايت ايلمامكله جدينه اسناد اولندی وصحيحا قيدی جمله‌نك بيعت وقبولنه وكنديسنك كمال استحقاقنه اشارتدر وكتب حديثدن صحيح داوده دخی تلميح لطيف واردر وداودك بش اوغلی وار ايدی ملك مجاهد علی سائرندن مستعد اولمغله وارث امانت خلافت اولدی

❋ ورواه عباس كذلك عن علی ❋ ورواه اسماعيل عن عباس ❋

وملك مجاهد علی وفاتندن صكره اوغلو ملك افضل عباس واندن صكره اوغلو ممدوح مؤلف ملك اشرف ممهد الدين ومؤيد الاسلام اسمعيل وارث اولدی مؤلف آنك زماننده يمنه واروب قاموسی آنك اسمنه تلخيص واهدا ايلدی بغايت عالم وكامل ومحب علماء كريم وخلوق ايدی

(تهب به علی رياض المنی ريحا جنوب وشمال وتقيل بمكانه جنتان عن يمين وشمال) (تهب) هانك ضميله هبوبدن مضارعدركه يل اسمك معناسنه‌در (به) كلمه‌سنك ضميری ملك اشرفه راجعدر باء سببيه‌در (المنی) ميمك ضمی والفك قصريله جمع منيه دركه تمنا اولنان مطلبدر (ريحا) راء مكسوره ايله ريحك

تثنیه سیدر متعاطفین آتیینه مضافدر که جنوب وشمال درعامك خاصه اضافتی قبیلندندر بو فقره استعاره وشبه تفویق متضمندر ﴿ تقیل ﴾ قیل ومقیلدن مضارعدر بوراده اقامت معناسنه در ﴿ بمکانه ﴾ ضمیری ممدوحه راجعدر ﴿ جنتان ﴾ جنتك تثنیه سیدر یمین وشمال صاغ وصول جهتلریدر شمال کلمه لری شینلرك فتحی وکسریله قرأت اولنورسه بینلرنده جناس تام اولور واکر فصیح اوزره ریح فتحله وجهت کسریله اولورسه جناس محرف یاخود خطی اولور وآیت کریمه یه اقتباس بی التباسدر * مفهوم کلام شاه مشار الیه سبیله ریاض مطالب علمایه جنوب وشمال یللری اسوب یعنی هرطرفدن اسباب تاب وطراوت طاری وساری وآنك مکاننده صاغ وصولدن ایکی جنت قائم اولور یعنی مجلسنده اصلا اثر کدورت اولمیوب دوست ودشمنه ومیروکدایه حضوری خیرمحض ونفع صرف اولوب وکندیلری جملة اظهار وجه بشر وسرور ایدرلر ﴿ وتشتمل علی مناکب الافاق اردیة عواطفه وتسیل طلاع الارض للارفاق اودیة عوارفه ﴾ ﴿ تشتمل ﴾ اشتمالدن مضارعدر لباسه صاریلوب بورنمك معناسنه در ﴿ مناکب ﴾ منکبك جمعیدر اوموزه دینور ﴿ الاردیة ﴾ رداء لفظنك جمعیدر بلدن یوقاری یی ستر ایدن لباسه دینور ﴿ العواطف ﴾ عاطفه نك جمعیدر رحم وشفقت خصلتنه دینور ﴿ تسیل ﴾ سیلاندن مضارعدر ﴿ طلاع ﴾ کتاب وزننده برنسنه نك طولوسنه دینور ﴿ الارفاق ﴾ اکرام وزننده نفع ولطف معناسنه در ﴿ الاودیة ﴾ وادی جمعیدر ﴿ العوارف ﴾ عارفه نك جمعیدر عطیه واحسانه دینور فقرهٔ مرقومه استعارهٔ مکنیه وتخییلیه وترشیحیه وترصیع وجناس لاحق حاویدر * مفهوم کلام اول پادشاهك شفقت ومرحمت ردالری جملهٔ آفاق واقطارك مناکبلری اوزره ملتف ومشتمل یعنی برولطف وعنایتلری جمیع جهانه عام وشامل وعطا واحسانی وادیلرینك مادهٔ حیات اولان صوکبی ادرار وانعاملری کافهٔ عباده نفع ایچون یرلر طولوسنجه جاری وسائل اولمقده در ﴿ وتشمل رأفته البلاد والعباد ویضرب دون المحن والاضداد الجنن والاسداد ﴾ ﴿ تشمل ﴾ شمولدن مضارعدر ﴿ الرأفة ﴾ اسرکمکه ومهربانلغه دینور ﴿ یضرب ﴾ ضربدن مضارعدر ﴿ دون ﴾ دال مضمومه ایله بوراده قبل معناسندن مستعار امام وقدام معناسنه اولمق قریب معناسندن ارجحدر ﴿ المحن ﴾ عنب وزننده محنتك جمعیدر ﴿ الاضداد ﴾ ضدك جمعیدر مخالف معناسنه در دشمن مراددر ﴿ الجنن ﴾ صرد وزننده جنه نك جمعیدر پرده یه وقلقانه دینور مرادو قایه درکه حفظ ایده جك نسنه در ﴿ الاسداد ﴾ همزه نك فتحیله سدك جمعیدر * مفهوم کلام شاه مشار الیهك رحم ورأفتی عامهٔ بلاد وعباده عام وشامل اولوب ملکنه وسکان وزیردستانه تطرق واستیلاء داعیه سنده اولان ارباب بغی وطغیان واصحاب ظلم وعدوان اوکلرینه انواع حجب وحواجز ایله حائل ومانع اولمغله آفات وعاهات مصادمه سندن حفظ وحمایه ایدر فقرهٔ مرقومه ترصیع وکنایه والتزامی مشتملدر ﴿ ولم یسع البلیغ سوی سکوت الحوت بملطم تیار بحار فوائده ولم ترتم جواری الزهر فی البحر الاخضر الالتضاهی فرائد قلائده ﴾ ﴿ لم یسع ﴾ سعه دن مستقبل مجزومدر ﴿ البلیغ ﴾ مفعولیدر ﴿ سکوت الحوت ﴾ فاعلیدر حوت بالغه دینور ﴿ بملتطم ﴾ کلمه سنده باء ظرفیه در ملتطم التطامدن اسم فاعلدر بری بریله طوقشوب شمارلشیجی دیمکدر ﴿ التیار ﴾ سیار وزننده طالغه یه دینور موج معناسنه ﴿ البحار ﴾ بحرك جمعیدر ﴿ لم ترتم ﴾ ارتماء لفظندن مستقبل مجزومدر وارتماء آتلمق معناسنه در ﴿ الجواری ﴾ جاریه نك جمعیدر وکمی یه دینور ﴿ الزهر ﴾ زای مضمومه ایله جمع ازهردر پك آق وبراق دیمکدر بوراده جواریٔ زهردن مراد ﴿ ولا اقسم بالخنس الجوار الکنس ﴾ آیت کریمه سنده مذکور اولان جواریٔ کنس ایله معبر کواکب سیاره دن خمسهٔ متحیره درکه زحل ومشتری ومریخ وزهره وعطارد یلدزلریدر رجعتلری اولمغله یتاقلرینه عودت ایدن آهولره تشبیه اولنوب کنس اطلاق اولندی ﴿ فی البحر الاخضر ﴾ ترکیبنده فی کلمه سی ترتم لفظنه متعلقدر بحر اخضر دیدیکی بحر محیط شرقیدرکه چین دکزی دیدکلریدر بوراده مراد فلکدر بوتعبیر ایهام تناسبی متضمندر ﴿ التضاهی ﴾ تشابه معناسنه در بوفقره ترصیع والتزام ومبالغه استعاره یی مشتملدر * مفهوم کلام بلیغ وفصیح زمره سی متلاطمة الامواج اولان بحر عطایاسی موجلرنده مستغرق اولمغله حوتك سکوت طبیعیسی کبی سکوتدن غیری نسنه یه قادر اولمدیلر بوراده حوت تعبیری دخی ایهام تناسبی متضمندر وکواکب زاهرهٔ مزبوره بحر اخضر فلکه انجق قلائد عطایاسنده نظم ایلدیکی فرائد لطف واحسانه یاخود قلائد اشعار وکلماتنده نظم ایلدیکی فرائد معانی ولطائفنه مشابهت ومشاکلت طلب وامیدینه آتیلورلر یاخود فرائد مرقومه یه مشابهت ادعالرینه مبنی تحقیر اسکان فلك رمی وطرد ایتملریله آتیلورلر بوکه کوره بحر اخضردن بحر اعظم وآتلمرندن سقوط عکسلری اراده اولنور اینجو قسمی بحرده اولمغله بوفقره عجیب ایتلافی ودقیقه یی مشتملدر بالاخره انجو مثابه سنده کواکب مزبوره یی بحردن اخراجله قلائدینه نظم المسنه مؤدی اولور ﴿ بحر علی عذوبة مائه تملأ السفائن جواهره وتزهی بالجواری المنشأت من بنات الخاطر زواخره ﴾ بحر

هو بحر تقدیرنده اولمغله عند الجمهور تشبیه بلیغ و عند السکاکی استعاره‌در ﴿ علی ﴾ مع معناسنه‌در ﴿ العذوبة ﴾ عین مضمومه ایله صو یك طادلو لغنه دینور ﴿ مائه ﴾ ضمیری بحره راجعدر بو تعبیرده احتراس صنعتی واردر زیرا جواهر صویی آجی اولان دریادن ظهور ایدر و مبالغهٔ مدحی مشتملدر ﴿ تملا ﴾ ملأدن مستقبلدر ﴿ السفاین ﴾ سفینه‌نك جمعیدر کمی یه دینور تملأ فعلنك مفعولیدر ﴿ جواهره ﴾ فاعلیدر و جوهر اینجو قسمنده غالبدر ﴿ تزهی ﴾ زهودن که افتخار معناسنه‌در مضارع مجهولدر ﴿ الجواری ﴾ جاریه‌نك جمعیدر کمی یه دینور ﴿ المنشأت ﴾ منشأ لفظندن که انشاء کلمه‌سندن اسم مفعولدر جمعدر یلکنلری قالقمش کمی دیمکدر و جاریه قزه دینوب و منشأت مرتفعات معناسنه‌در که بوی سوروب یال و بال صاحبه‌سی دیمك اولور و منشأت احداث معناسنه اولان انشاءدن اسم مفعول اولور که مراد قصائد و مدحیه و جواریدن مراد ابکار مضامین اولور بنات خاطر ملابسه‌سیله بو دقیقه اغلبدر و بونلرده اولان ایهام تناسب و توریه بغایت بدیعدر ﴿ البنات ﴾ بنتك جمعیدر بنات خاطردن آثار مبتکرهٔ فکر و اندیشه مراددر ﴿ زواخر ﴾ جمع زاخردر متموج بحره دینور مراد بحر زاخر کبی موادّ عطایادر * مفهوم کلام شاه مشار الیه کویا که بر بحر عظیمدر که صوینك طادلولغیله یعنی احسان هنکامنده صورت بشاشت و هشاشت و لهجهٔ اریحیت اظهاریله جواهر عنایاتی کمیلری لبریز ایدر و مواد عطایاسی شعرای وقتك کندیسنه تقدیم ایتدیکی بنات افکارلری اولان ابکار مضامینی مشتمل قصائد و مدحیه‌لر ایله کسب فخر و مباهات ایدرلر بو فقره‌ده ممدوحك کمال مرتبه کرم و سماحتنه ایما ایلمشدر زیرا کندیسی دکل بلکه عطایاسی بورسمه محللره اصابت ایده‌یورم دیو لسان حالله افتخار و ابتهاج ایدر ﴿ برّ سال طلاع الارض او دیة جوده و لم یرض للمجتدی نهرا و طامی عباب الکرم یجاری نداه الرافدین و بهرا ﴾ ﴿ برّ ﴾ کلمه‌سی بای مفتوحه ایله‌در هو برّ تقدیرنده‌در بیابانه دینور فقرهٔ اولاده واقع بحر ایله بیننده مقابله واردر و برّ و احسان معناسندن دخی صفت اولور بو جهتله توریه‌یی مشتملدر ﴿ سال ﴾ سیلاندن ماضیدر ﴿ و لم یرض ﴾ رضاءدن مستقبل مجزومدر ضمیر فاعل برّه راجعدر ﴿ المجتدی ﴾ سائل و طالب معناسنه‌در ﴿ النهر ﴾ قهر وزننده ایرمغه دینور و سائلی منع ایلمك معناسنه‌در ایکی معنا دخی جائزدر ﴿ الطامی ﴾ طولو و ممتلئ معناسنه‌در ﴿ العباب ﴾ غراب وزننده سیل عظیمه دینور ﴿ یجاری ﴾ مجاراتدن مضارعدر آقشمق و معارضه معنالرینه‌در بوراده معارضه معناسنه اولمغله ایهام تناسبی متضمندر ﴿ الندا ﴾ نون مفتوحه ایله عطاء معناسنه‌در و رطوبت قلیله معناسنه اولمغله بوراده توریه‌یی مشتملدر ﴿ الرافدین ﴾ تثنیه بنیه‌سیله نهر دجله و فراته اطلاق اولنور کثرت منفعتلری سببیله فی الاصل عطاء و منفعت معناسنه اولان رفددن مأخوذدر بوراده جمع بنیه‌سیله مضبوط اولان نسخه‌یه اعتبار اولنمیه ﴿ البهر ﴾ قهر وزننده غالب اولمق معناسنه‌در و مغلوب و سرنکون اولمق معناسنه‌ده اولور پس و بهرا قولی و یبهرهما بهرا ای یغلبهما غلبة تقدیرنده‌در بعض نسخه‌ده نونله بودخی نهرا عنوانده مرسوم اولمغله اولدخی قابل توجیهدر که نهر بوراده اجرا معناسنه حمل اولنمغله همیشه عادت مستمرّه‌سی اجرای نهر احسان ایلمکدر دیمك اولور * مفهوم کلام شاه مشار الیه کویا که برّ بیابان وسیع الاکنافدر که دره‌لر کبی جاری اولان جود و سخاسی ارض طولوسنجه آقوب سائل اولنلره اعطاء خصوصنده بالنسبة ایرمق مثابه‌سنده اولان آزجه عطیه‌یه یاخود ﴿ و اما السائل فلا تنهر ﴾ قول شریفنه امتثالا سائل و طالبی منع و محروم ایلمکه راضی اولماز و کرم و انعام جهتنده دره‌لری طولدیران سیل عظیم صفتنده اولمغله لطف و عطاسی یاخود کرمنك فیض و اثری دجله و فرات نهرلریله مجارات ایلمکله انلره مزید فضل و غلبه ایله غالب و فائق اولور بو فقره‌لرده اولان تناسب و ایتلاف و ایهام و سلامت اختراع و سائر لطافت معلوم اهل روایتدر ﴿ خضمّ لا یبلغ کنهه المتعمق عوض و لا یعطی الماهر امانه من الغرق ان اتفق له فی لجته الخوض ﴾ ﴿ خضمّ ﴾ هو خضمّ تقدیرنده‌در و خضم خای معجمه‌نك کسریله کرم و عطاسی چوق جلیل القدر آدمه دینور ﴿ الکنه ﴾ کاف مضمومه ایله برنسنه‌نك غور و حقیقت و نهایتنه دینور ﴿ المتعمق ﴾ لا یبلغ کلمه‌سنك فاعلیدر کنهه مفعولیدر متعمق تعمقدن که درینه طالمق معناسنه‌در اسم فاعلدر ﴿ عوض ﴾ عین مفتوحه ایله زمان مستقبلده مستعمل اولان ظروفدندر قطّ کلمه‌سنك خلافیدر هرکز معناسنه‌در ﴿ لا یعطی ﴾ اعطاء کلمه‌سندن مضارع مجهول منفیدر ﴿ الماهر ﴾ نائب فاعلیدر ﴿ امانه ﴾ مفعول ثانیسیدر اعطیت بابنك ایکی مفعولندن هر بری مفعول ما لم یسمّ فاعله اولمق جائز اولمغله ترکیب مزبور علی العکس اولمق دخی ممکندر ﴿ الغرق ﴾ فتحتینله صویه طالوب کتمکه دینور ﴿ اتفق ﴾ اتفاقدن ماضیدر که من غیر قصد ایشلمکه دینور ﴿ اللجة ﴾ لام مضمومه ایله دریانك انکین یرینه دینور ﴿ الخوض ﴾ خای معجمه ایله صویه کیرمك معناسنه‌در بو فقره‌لر مبالغه و التزام و جناس لاحقی مشتملدر * مفهوم کلام اول بر کثیر العطاء جلیل الشان ذاتدر که کنه و حقیقتنه متعمق و دور اندیش اولان کمسه ابدی واصل اوله‌مز کمال علوّ و رفعتندن ناشی و کثرت

عطـاء و احسانه مبنی تەکە زیادەسیله انکین دریانك غواصلر غور و قعرینه و اصل اولەمزلر و سـباحت علمنده
ماهراولانکسـه اتفـاقی لجهٔ بحث حقیقتنه داخل اولسه اکاغرقدن امان و یرلمزکه البته غرق اولوب کیدر یعنی
هرنقدر ذهن وذکا صـاحبی اولسه ده مبحث ماهیتنك روح کبی اوجنی بولەمز بوراده المتعمق واتفق تعبیرلرنده
اولان مبـالغه معلومدر وفقرهٔ مزبوره غلوّی متضمندر ﴿ محیط تنصبّ الیه الجداول فلا یردّ ثمـادها وتعترف
من جمته السحب فتملأ مزادها ﴾ هو محیط تقدیرنده در ﴿ تنصبّ ﴾ انصبابدن مضـارعدر دوکلك معناسـنه در
﴿ الجداول ﴾ جدولك جمعیدر نهر صغیره دینور ﴿ لا یردّ ﴾ ردّ کلمه سندن مستقبل منفیدر ﴿ ثمادها ﴾ ضمیری جداوله
راجعدر ﴿ ثماد ﴾ ثای مثلثهٔ مذکوره ایله ثمدك جمعیدرکه فتحتینله آزجه صویه دینور ﴿ تعترف ﴾ اغترافدن که صویی
ال ایله چالوب المق معناسنه در مضارعدر ﴿ الجمة ﴾ جیم مضمومه و میم مشدده ایله معظم معناسنه در ﴿ السحب ﴾ سینك
ضمیله سحابك جمعیدرکه بلوده دینور ﴿ مزادها ﴾ ضمیری سحبه راجعدر ﴿ مزاد ﴾ میم مفتوحه ایله مزادەنك جمعیدر
بوراده مراد صوطاشیدقلری طولوم و قربه در * مفهوم کلام اول بر بحر محیطدرکه اکا بالنسبه جداول مثابه سنده
اولان ملوك سائره تردد و مراجعت ایدوب هرنه کاوذاتنده کثیر و عظیم ایسه ده قدر و شانه نسبت قلیل و حقیر اولان
پیشکشلرینی مکارم اخلاقندن ناشی ردّ ایلیوب حسن قبوله قرین ایدر و بحر معظم عطایاسـندن سحاب منزلنده
اولان سواد سکنهٔ آفاق جهان استفاضه و اغتراف ایدوب مشك و قربه لرینی یعنی جیب و همیانلرینی مملو ایدرلر
سحاب دریادن استفاضه ایلمکله حسن ائتلافی متضمندر ☼ مؤلف فقرهٔ ثانیه ترتیبیله پیشکش کتورنلره حسن عوض
و مکافات ایلدیکنی اشعار ایدر ﴿ فاتحفت مجلسه العـالی بهذا الکتاب الذی سما الی السمـاء لما تسامی و انا فی جمله
الی حضرته و ان دعی بالقـاموس کحامل القطر الی الدأماء والمهدی الی خضـارة اقل مایکون من انداء المـاء ﴾
﴿ اتحفت ﴾ اتحافدن متکلم ماضیدر ارمغان ایلمك معناسنه در ﴿ سما ﴾ لفظی سمودن که علوّ معناسنه در ماضیدر ﴿ سماء ﴾
فلکه دینور ﴿ تسامی ﴾ کلمه سی تسامیدن که قدری یوجلمك و معارضه ایلمك معناسنه در ماضیدر ﴿ فی جمله ﴾ ضمیری
کتابه راجعدر و ان دعی ترکیبنده ان وصلیه در ﴿ دعی ﴾ ماضیٔ مجهولدر سمی و لقب معناسنه در ﴿ قاموس ﴾ ذکر
اولندیغی اوزره بحر معناسنه در مؤلف بوکتابنی انکله تسمیه ایلدی بوجهتله ایهـام تنـاسبی متضمندر ﴿ القطر ﴾
قاف مفتوحه ایله قطره نك جمعیدر ﴿ الدأماء ﴾ بحر عظیمه دینور ﴿ المهدی ﴾ اهداءدن اسم فاعلدر ﴿ الخضارة ﴾ خای
معجمهٔ مضمومه ایله دریانك اسمیـدر تأنیث و علمیتله غیر منصرفدر ﴿ الانداء ﴾ همزهٔ مفتوحه ایله ندا لفظـندن که
چه و شبنم تعبیر اولنان رطوبته دینور جمعدر و مطلق رطوبت معناسـنه کلور بوفقره جناس مستوفی و جنـاس
مطرّف و حسن تفریع و تمثیـل و ائتلاف و التزام صنایعنی متضمندر * مفهوم کلام پس بن بوکتابیدەکە اوصـاف
بدیعه ایله قدری عالی یاخود قوملك کتابلرینه معارض و مقدار و معیارلرینی مناقض اولمغله شانی علوّ و رفعتده سمایه
پیوسته و متعالی اولدی شاه مشار الیهك مجلس والالرینه اهدا و اتحاف ایلدم و بن بوکتابمی که هرنقدر قاموس ایله
مسما ایسه ده حضور شریفلرینه حمل و ایرادخصوصنده فی المثل دریایه حامل قطره مثابه سنده اولدیغم بی اشتباهدر
☼ مؤلف بوتشبیهنده ☼ کالبحر یمطره السحاب وماله ☼ فضل علیه لانه من مائه ☼ مضمونـنه تلمیح ایدر کذلك دریایه
صویك نم تعبیر اولنان رطوبتندن اقل رطوبت اهدا ایدن آدمك حالنه بو حالم مماثلدر ﴿ وهـا انا اقول ان احتمله منی
اعتنـاء فالزبد وان ذهب جفاء ایرکب غارب البحر اعتـلاء اوما اخاف علی الفلك انکفاء او قد هبت ریاح عنـایته
کما اشتهت السفن رخاءا ﴾ ﴿ ها انا اقول ﴾ ترکیبنده هـا کلمه سی حرف تنبیه در ترکیده آندن اشـته ایله تعبیر اولنور
ها انا اقول اشته بن دیرم دیمکدر اسم اشـارتمز مبتدا واقع اولان ضمیر منفصله داخل اولماز دیو مؤلف آخر کتابده
سرد ایلدیکی قاعده یه ظاهرا بومخالفدر نهایت بورسمه مقامات خطابیه ده مصنفلر اصطلاح مقوله سندن عدّ ایلمرایله
مبالات ایلیورلر ﴿ احتمله ﴾ ضمیری کتابه راجعدر احتمال بوراده قبول ایلمك معناسنه در ﴿ الاعتناء ﴾ برنسنه نك شانـه
اهتمـام معناسنه در یاخود بوراده معتنیا تأویلنده در احتمله عنوانده ممدوحك کمال حلم و لطفنه اشـارت واردر
﴿ الزبد ﴾ ابدوزنده کپوکه دینور ﴿ ان ذهب ﴾ ترکیبنده ان وصلیه در ﴿ الجفاء ﴾ جیم مضمومه ایله سیل صویی کتوردیکی
خار و خاشاك مقوله سنه دینورکه سیلندی تعبیر اولنور ﴿ یرکب ﴾ یعلی معناسنه در ﴿ الغارب ﴾ یغرنی یه دینور ﴿ اعتلاء ﴾
مفعول مطلقدر یاخود فاعلدن حالدر معتلیا تأویلنده در ﴿ الفلك ﴾ فای مضمومه ایله کمی یه دینور ﴿ الانکفاء ﴾ ترسنه
دونمك معناسنه در ﴿ هبت ﴾ هبوبدن ماضیٔ مؤنثدر ﴿ الریاح ﴾ ریحك جمعیدر جمع صیغه سیله باعث راحت و مفرد
صیغه سیله موجب عذاب و محنت اولان یلده مستعملدر کما فی الحدیث ☼ اللهم اجعله ریاحا ولا تجعله ریحا ☼ عنایته
ضمیری پادشاهه راجعدر ﴿ اشتهت ﴾ اشتهاءدن ماضیدرکه شوق و میل و محبت معناسنه در ﴿ الرخاء ﴾ راء مضمومه ایله

لطيف و ملايم ايله دينور فقرهٔ مزبوره جناس لاحق و التزام و استعاره يى و تمثيلى ﴿و اما الزبد فيذهب جفاء﴾ كريمه سنه اقتباسى و ابو الطيبك * تجرى الرياح بما لاتشتهى السفن * مصراعنه تلميحى مشتملدر * مفهوم كلام شاه مشار اليه كمال حلم و سهولت اخلاقندن ناشى تقديم ايلديكم كتاب مرقومى شاننه اهتمامابندن قبول ايدرلر ايسه بعيد دكلدر زيرا صو يوزنده اولان كوپوك هرنقدر سيلندى اولهرق آقوب كيدرسه ده لكن بحره مستعلى اولهرق كيدر و بن بضايع علومله مشحون اولمغله سفينه صفت اولان كتابمك ردى و عدم قبوليله انقلابندن اصلا انديشه ايلم حالبوكه شاه مشار اليهك سفينهلرك مشتهاسى اولان موافق روزكاركبى رياح عنايتى هبوب ايلمشدر مؤلف بوكتابى ابتدا زبده و پادشاهى بحره و اعتنا ايله قبول و احتمالنى بحرك زبدى احتمالنه و ثانيا سفينه يه تشبيه و انقلابندن رد و امتناعى كنايه و مكارم اخلاقى سببيله توجه و التفاتنى لطيف و ملايم روزكاره تمثيل ايلدى ﴿وبم اعتذر من حمل الدر من ارض الجبال الى عمان و ارى البحر يذهب ماء وجهه لو حمل برسم الخدمة اليه الجمان و فؤاد البحر يضطرب كاسمه رجا فالوا تحفه المرجان او انفذ الى البحرين اعنى يديه الجواهر الثمان﴾ ﴿بم﴾ كلمه سنده باء جاره در ﴿م﴾ حرفى ماء استفهاميه دن مخفف اولمغله باى شئ معناسنه در ﴿اعتذر﴾ اعتذاردن مضارعدر ﴿الدر﴾ دال مضمومه ايله اينجويه دينور ارض جبالدن مراد عراق عجمدركه اصفهان و زنجان و قزوين آرالغى اولان خطهلردن عبارتدر ﴿عمان﴾ غراب وزننده ساحل بحر يمنده بر ايالت آديدر دكزنده اينجو فراوان و پك شهدانه اولمغله اينجو بندريدر ارض جباله اينجو اورالردن كلور پس عمانه اينجو حملى كبى اولور خصوصا هديه نك شانى امر غريب و نادر اولمقدر ﴿وارى البحر﴾ جملهٔ حاليه در ﴿ارى﴾ رؤيتدن مضارع متكلمدر ﴿ماءوجهه﴾ يذهب فعلنك فاعليدر ضمير بحره راجعدر ماءوجهه تعبيرى لطافتى متضمندر ماءوجه كه يوز صويى ديمكدر ناموسدن كنايه در ﴿حمل﴾ كلمه سنك ضمير فاعلى بحره راجعدر ﴿اليه﴾ ضميرى ممدوحه راجعدر ﴿الجمان﴾ جيم مضمومه ايله صاف و بياض اينجويه دينور حمل كلمه سى مجهول اولمق ممكندركه اليه ضميرى بحره راجع اولور ﴿الفؤاد﴾ فاى مضمومه ايله كوكله دينور ﴿كاسمه﴾ ضميرى بحره راجعدر ﴿الرجاف﴾ جيمله شدّادو زننده پك حركت و اضطراب ايدنجى شيئه ديمكله دريايه علم اولدى مؤلفك كاسمه تعبيرى اكا اشارتدر ﴿لو اتحفه﴾ ضميرى ممدوحه راجعدر ﴿المرجان﴾ عند المؤلف صغير اينجويه دينور و سائره كوره حجر احمر معروفدركه دريادن چيقار ﴿انفذ﴾ انفاذدن ماضيدر تأثير و امضاء معناسنه در ﴿بحرين﴾ تثنيهٔ بحردر و بحرين بصره ايله عمان بيننده بر ولايتدركه آنده انواع جواهر بولنور مؤلف انكله ممدوحك ايكى اللرينى مراد ايلدى و بونده بغايت ابداع ايلدى ﴿الجواهر﴾ انفذ فعلنك مفعوليدر ﴿الثمان﴾ ثاى مثلثهٔ مكسوره ايله ثمينك جمعيدر پك قيمتلو معناسنه در فقرهٔ مزبوره التزام و حسن تمثيل و ايتلاف و استعارهٔ تصريحيه ياخود تخييليه يى و توريه و استخدام و ايهام تناسب صنعتلرينى محتويدر * مفهوم كلام بنى اى احباب ارشاد ايليه سزكه بن ارض جبالدن عمانه اينجو كوتورسم نه ايله اعتذار ايده يم تاكه عذرم قرين قبول اوله حالبوكه رأى العين كوره يورمكه دريا رسم خدمت و طريقهٔ عبوديتله شاه ممدوحه درّ خالص كوتورسه يوزينك صويى كيدوب قلت شرم و حياايله بى ناموسلغنه محمول اولور و دريانك قلبى اكا مرجان اهدا و اتحاف ايلسه ياخود بحريندن عبارت اولان ايكى كف كوهرپاشنه جواهر عاليهٔ غاليه انفاذ و ايصال قلسه حيا و حجابدن ياخود ردّ و طردى انديشه سندن و ياخود طعن و تعيير خدشه سندن ناشى كندى اسمى كبى رعشه و خفقانله مضطرب و بيقرار اولور ﴿لازالت حضرته التى هى جزيرة بحر الجود من خالدات الجزائر و مقرّ اناس يقابلون الخرز المحمول اليها بانفس الجواهر و يرحم الله عبدا قال آمينا﴾ ﴿لازالت﴾ دامت معناسنه در ﴿حضره﴾ محضر معناسنه دركه ناس حاضر اولديغى مجلس كبيردن عبارتدر ﴿جزيره﴾ اطه يه دينور ﴿خالد﴾ باقى و مؤبد معناسنه در ﴿جزائر خالدات﴾ مغربده مبدأ طول اعتبار اولنان التى جزيره دن عبارتدر حالا قناريه اطهلرى تعبير ايتدكلريدر و انلره جزائر السعادات دخى ديرلر هواسى و ترابى بغايت الطف و معتدل و جميع فواكه شرقيه و غربيه و جملهٔ رياحين و ورود و انواع حبوبات غرس و زرع ايتمكسزين آنده حاصل اولور مؤلف بولطافتى ممدوحك دوام وجودينه اشارتله بغايت ابداع ايلمشدر ﴿المقرّ﴾ ميمك فتحيله اسم مكاندر ﴿يقابلون﴾ يواجهون معناسنه در ﴿الخرز﴾ خاى معجمه نك و رانك فتحيله بونجغه دينور ﴿اليها﴾ ضميرى حضرته راجعدر ﴿الانفس﴾ پك نفيس و فاخر ديمكدر بو فقره ايله مؤلف پادشاهك اولاد و اعقابنك بقاء و استمرارلرينه ده دعا ايدر و يرحم الله عبدا بر مصراعدر قائلى قيس عامريدركه عاشق ليلى و مجنون ايله مشتهردر منقولدركه عشق ليلادن پك آشفته و حالى ديكركون اولمغله پدرى كنديسنى مكهٔ مكرمه يه كوتوروب كعبه نك استارينه تعلق و اللهم ارحنى من ليلى و حبها عبارهسيله دعا ايلمكى تلقين ايلدكده مجنون دخى استار كعبه يه صاريلوب سوز

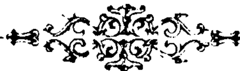
وكدازايله اللهم امنن علىّ بحبّ ليلى وقربها ديو دعا ايلكله پدرى ضرب وتعنيف ايلدى تكرار كريه وزارى ايدرك

* يارب انك ذومنّ ومغفرة * بيت بعافيـة ليل المحبينـا *
* الذاكرين الهوى من بعدمارقدوا * السـاقطين على الايدى المكبينا *
* يارب لاتسـلبنى حبهـا ابدا * ويرحم الله عبـدا قال آمينـا *

ابياتيله دعا ايلدكده پدرى دخى ناچار آمين ديوب من بعد سبيلنى تخليه ايلدى مؤلف تضمين ايلمشدر * مفهوم كلام اول شاهك حضرتى كه جزيرۀ بحر جودوسخادر الى يوم القيام مؤبدو مستدام ودائما كنديلره ناچيز بربوئجق مقوله سى كتورنلره جواهر نفيسه ايله عوض ومكافات ايدن كريم الطبع جوادو مكرم ذواته مقر ومقام وبودعايه آمين دينلر مظهر رحمت رب الانام اوله (وكتابى هذا بحمدالله تعالى صريح الفى مصنف من الكتب الفاخرة وسنيح الفى قلمس من العيالم الزاخرة) (صريح) خالص وخلاصه معناسنه در (الفى) كله سى الفك تثنيه سيدركه بيك عدده دينور اصلى الفين ايدى اضافت سببيله نون دوشمشدر (المصنف) اسم مفعول بنيه سيله در (سنيح) اميرو زننده قلبه سنوح ايدن خاطره وانجويه ده دينور بورادە مراد انجودر (القلمس) عملس وزننده بيوك دريايه دينور (العيالم) عيلم لفظنك جمعيدر بودخى درياى عظيمه دينور (الزاخرة) طاشقين ديمكدر * مفهوم كلام بنم بوكتابم بحمده تعالى كتب جيده وفاخره دن اولەرق ايكى بيك عدد كتابك زبده وخلاصه سى وطاشقين دريالر جمله سندن اولەرق ايكى بيك دريانك انجوكبى ثمره وحاصليدر فقرۀ ثانيه مؤلفك اخذو انتقاد ايلديكى كتابلر بحر زاخركبى مفصل ومبسوط اولديغنه اشارتدر * شارح ديركه اشبو قاموسك فقه وحديث واصول ومنطق وهيئت وبيان وعروض وطب وشعر واسامئ رواة وانساب واسامئ بلدان وقرى ومواضع ومياه وجبال واسماء رجال وامثال وقصص وسيرو بعض لغات عجميه واصطلاحات عرفيه مقوله سيله سـائر كتب لغتدن فضل وزياده سى واردر (والله اسـئل ان يثيبنى به جميل الذكر فى الدنيـا وجزيل الاجر فى الاخرة ضارعا الى من ينظر من عالم فى عملى ان يستر عثارى وزللى ويسدّد بسـداد فضله خللى ويصلح ماطغى به القلم وزاغ عنه البصر وقصر عنه الفهم وغفل عنه الخاطر فالانسان محل النسيان وانّ اوّل ناس اول ناس وعلى الله التكلان) فقرۀ اولى كرچه فقرۀ سالفه تتمه سى اولوب لكن دعاسو قيله آندن انفصال معنويسى اولمغله فصل اولنـدى (الله اسـئل) تركيبنده تقديم افادۀ حصر ايچوندر (يثيب) انابه دن كه عوض وجزا ويرمك معناسنه در مضارعدر (به) كله سنده باسببيۀ عاديه دركه توسّل مراددر ياخود مقابله ايچوندر ذكر جميلدن مراد خير دعاو سائره باعث شوق اولەجق مدح وثنادر (جزيل) عظيم معناسنه در اجر جزيلدن مراد رضاى اكبر ولقاى انوردر (الضارع) ضراعتدن كه تذلل وخضوعله نياز معناسنه در اسم فاعلدر (ينظر) ماده سى فى ايله متعدى اولمغله يتأمل معناسنه در (من عالم) تركيبنده من حرفى من كله سنى بياندر عملمدن مراد قاموسدر عالم وعمل عنوانى لطافتى مشتملدر (العثار) عين مكسوره ايله اياق قايمق معناسنه دركه مراد هفوه وخطادر (زلل) فتحتينله بودخى خطايه دينور (يسدّد) تسديددن كه اصلاح وتقويم معناسنه در مضارعدر (السداد) سحاب وزننده استقامت معناسنه در (الخلل) وهن وضعف معناسنه در بعض نسخه ده يسدّ عنوانيله مرسوم اولمغله سد لفظندن مضارع اولوركه قپامق معناسنه در بوكه كوره سداد سينك كسريله اولوركه كدك قپايجق نسنه ديمكدر (يصلح) اصلاحدن مضارعدر (طغى) طغياندن ماضيدر (زاغ) زيغدن ماضيدر ميل ايلك وكوز قايمق معناسـنه در (قصر) كرم وزننده قاصر اولدى معناسنه در (فان الانسان) تركيبنده فاء تعليليه در (وان اول ناس) قوانده ناس كله سى نسياندن اسم فاعلدر اصلى ناسئ ايدى ايكنجى ناس انسان ديمكدر مراد حضرت آدم صلى الله على نبينا وعليه وسلمدر نهى الهىيى اونتمغله شجرۀ منهيه دن تناوللرينه اشارتدر (وعلى الله) قولى لاعلى غيرالله سبكنده در (التكلان) تاى مضمومه ايله مصدر در تايى واودن مبدلدر توكل معناسـنه دركه اموردە خدايه اعتمـاد ايدوب لكن وسائط واسباب عاديه يى بالكليه اهمال ايلك لازم دكلدر فقرۀ مزبوره ده من موصوله ايله من جارّه بيننده جناس خطى وجناس محرف وعالم وعمل بيننده جناس مقلوب ويسدّ بسداد بيننده جناس اشتقاق والتزام وفقرۀ اخيره لرده جناس لاحق ومقابلۀ معنويه ومجاز عقلى وحسن خاتمه اولديغى ارباب بيانه جلى در * مفهوم كلام اشبو اثرم اولان قاموس وسيله سيله ياخود اكامقابل انجق دركاه ربانيدن دنياده ذكر جميل وعقباده اجر جزيل ايله عوض ومجازات ايلكى نياز ايدرم واشبو عملم اولان كتابمه نظر وتأمل ايدن عارف وداناردن بعض واقع اولمش كبوه وخطالريمى ستر واخفا وسداد فضل وعنايتيله رخنه لريمى سدو بند ياخود فضل مستقيميله وهن وضعيف اولان كلمات وتعبيراتمى تقويم واصلاح وطغيان قلم وسهو رقم اولان موضعلرى ونظر وبصرم زايغ وزائل وفهم واذعانم قاصر وخاطرم

(ذاهل)

ذاهل وغافل اولان محللری بروجه صواب تعمیر وتنظیم وتکمیل ایلمکی طریقهٔ ضراعت وشیوهٔ استکانتله
رجا ایدرم زیرا انسان موقع سهو ونسیاندر وابتدا نسیان صدمه سنه دوچار اولان ابوالبشر علی نبینا
وعلیه السلام اولمغله اولادینه موروثدر وتوکلم هرحالده حضرت باریٔ لایزالهدر جل شانه ودلّ برهانه وعمّ
احسانه نجز بعونه تعالی والحمد لله فی الآخرة والاولی وخفی اولمیه که ترجهده برمادهنك معنای موضوعندن
مجازات واستعمالاتی اطلاق واستعمال عنوانلریله تمییز اولنوب وبعض مجازاتك نوعی وعلاقهسی بالتصریح
وبعضنك بالاشاره بیان واشعار اولندی وبعض تراکیب عربیه یه ونفایس ادبیه یه دائر مهمهٔ لازمهنك شرح
وبیانده دخی بقدر الوسع صرف اهتمام اولندی انصافله اتصافی اولنلر اصلنه تطبیق وترجهٔ صحاحه نسبت
ایلدکلرنده انشاء الله تعالی واقف مزایا اولوب علی العمیا اطالهٔ زبان طعن وازدرا ایلمك نقیصهسندن نفوسلرینی
محافظه ایلملری ملحوظدر زیرا بو اثر جمیل محضا حسبة لله العلیم الجلیل صورتمای وقوع اولمغله بیهوده طعن وتعریض
ایدنلر البته آلودهٔ لوث کناه وکرفتار موأخذهٔ حضرت اله اولمق امر مقرردر وحسب البشریه وقوعیافته
اولان زیغ وزلل وخطامزك طالعه کذار اولان ارباب فضل وکمالدن صفح جمیل مکرمتنه مظهر اولمسی دخی
مرجوّ ومستدعادر واستعمال ایدنلره اصل قاموسه مراجعت تکلفندن وقلوبلرینه شك وشبهه وعدم وثوق
تردّدندن استغناء واستصفاء قصدیله اکثر معنای مترجمك الفاظ وعبارات اصلیه وامثلهلری بالمعیه نقل
وتصریح اولنوب پك واضح ومتبین اولنلریکه اقلّ قلیلدر تنبیه وتبییندن مستغنی اولمغله
تعرض اولنمدی وتصحیح نسخه وسائر خصوصلرده دخی شارحلرك تصریحلرندن
بشقه کمال اطمینان ایچون مأخذلره خصوصا مأخذ قاموس اولان
عباب ومحکم نام کتابلره مراجعت بابنده تهاون وتکاسلدن
اجتناب اولنوب وهرنقدر تعریفات عدمیه
وار ایسه جمله سنك مفهومی وجودی یه
ارجاع اولنمشدر ومن الله الاجر
والجزاء بحرمة محمد هو
خاتم الانبیاء
٢٢

الجلد الاول من القاموس

بسم الله الرحمن الرحيم

باب الهمزة

فصل الهمزة

باب الهمزة

فصل الهمزة معلوم اوله كه مؤلف بصائرده بورسمه بيان ايلمشدر كه الف كه برحرفدر سائر حروفك اصل و هيولاسيدر جملهٔ كلمات و لغات آندن متألفه‌در و الف حقيقى الف ساكنه‌در ماولا كلمه‌لرنده اولان الف كبى متحرك اولدقده اكا همزه اطلاق اولنور روزكار متحرك اولېجق ريح و ساكن اولېجق هوا اطلاق اولندېغى كبى وكاهجه توسعاً همزه‌يه ده الف اطلاق اولنور انتهى (الاباءة) همزه‌نك فتحيله عباءه وزننده قامشه دينور قصبه معناسنه جمع جنسى اباءدر هاسز و اشبو اباءه ماده‌سى مهموز اولمغله موضع ذكرى همزه فصليدرته كه مهموز اولديغى ائمهٔ نحاتدن ابن جنى امام سيبويه‌دن نقل و حكايت ايلمشدر بوخصه جوهرى و غيرينك توهم ايلدكارى كبى معتل دكلدر * شارح ديركه مؤلف معتل بابنده بنه مهموزيتى تصريح ايليه‌رك معناسنى اختلاف اوزره ثبت ايلمشدر يعنى اباء قوغه‌لق و حصيراوتى تعبير اولنان سازلغه دينور على قول قامشلق و سازلق يره ياخود قندره تعبير اولنان سازلغك اورمانه دينور ديو بيان ايلمشدر * و ارباب لغت مهموز و معتل اولمسى بابنده بلكه واويه و يائيه اولمسى خصوصنده اختلاف ايلديلر و صحاحده همزه بابنده مرسوم اولمغله جوهرى يى توهمى ناموجه اولديغى پوشيده دكلدر (الابأ) همزه‌نك فتحى و بانك سكونيله آتمق رمى معناسنه‌در يقال ابأته بسهم ابأ من الباب الثالث اى رميته به (اتأة) سكون تاى فوقيه ايله حمزه وزننده بكر بن وائل قبيله‌سندن برخاتون اسميدركه قيس بن ضرار نام معروف كمسه‌نك والده‌سيدر (واتأه) برطاغك آديدر (الاثئية) همزه‌نك ضمى و ثاى مثلثه‌نك سكونيله اثفيه وزننده كروه و جماعت معناسنه‌در يقال جاء فلان فى اثئية اى فى جماعة من قومه (الاثأ) همزه‌نك فتحى و ثانك سكونيله و (الاثاءة) قراءة وزننده آتمق رمى معناسنه‌در تقول اثأته بسهم اثأ و اثاءة من الباب الثالث اى رميته به مادهٔ مزبوره‌يى امام ابو عبيد اللغوى بو محلده و امام رضى الدين الصغانى ثوأ ماده‌سندن رسم ايلمشـدر و جوهرى و همنه مبنى ثأثأ ماده‌سنده ايراد ايلمشدر پس ابو عبيده كوره باب ثالثدن ثلاثى و صغانى‌يه كوره افعال بابندن اقامه وزننده مزيد اولور لكن صحاحده بو محلده دخى مرسومدر (الاتثاء) افتعال وزننده طعامه اشتهاسز اولمق معناسنه‌دركه كوكل ايستمامكدن عبارتدر و منه يقال اصبح فلان مؤتثيا اى لايشتهى الطعام (اجاء) فتح جيمله جبل وزننده طئ قبيله‌سى ديارنده برطاغك علميدر بونلر ايكى طاغدر برى بودر و بريسى سلمى ايله مسمادر مؤلفك وبزنته قوانده‌كى ضمير جبل لفظنه راجعدر نسخهٔ صحيحه بودر و بوبة و بريةو مزبنه نسخه‌لرى غلطدر نته كه قبل و كثن ماده‌لرنده دخى و بزنته عنوانيله رسم ايلمشدر و اجأ مصراولكه‌سنده برقريه اسميدر و لفظ مزبورك بو ايكى معناده تأنيثى دخى جائزدر * شارح ديركه قريه معناسنده تأنيثى مسلمدر لكن جبل معناسنده اوجه اولان صرف و تذكيردر (الاجاء)

(همزه‌نك)

همزه نك فتحى و جيمك سكو نيله بر نسنه دن قورقوب يا خود اوركوب قاچق معناسنه در يقال اجأ الرجل اجأ من الباب
الثالث اذا هرب (اجاءة) سحابه وزننده رجل باديه دن بدر بن عقال نام كمسه يه منتمى بر موضع آديدر بيوت و منازلى
مشتمل اولديغى منقولدر (الازء) همزه نك فتحى و زاى معجمه نك سكو نيله قيون قسمنى طويورمق معناسنه در يقال
ازأ الغنم ازءاً من الباب الثالث اذا اشبعها و بوخصوصه نسنه در و بر مصلحته عزم ايتمشيكن بر عارضه دن قورقمله چكينوب
رجوع و فراغت ايلمك معناسنه در يقال ازأ عن الحاجة اذا جبن و نكص (الاشاء) شين معجمه ايله سحاب وزننده
خرده خرما فدانلرينه دينور صغار النخل معناسنه در مفردى اشاءه در هايله امام ابو القاسم على بن القطاع ديديكه
اشبو اشأ ماده سنك همزه سى اصليه اولمغله محل ذكرى مهموز بابيدر پس جوهرينك توهمى كبى معتل بابى دكلدر
مؤلف بو بابده جوهرى يى توهيم ايدركن كنديلرى دخى معتل بابنده متنبه اولميه رق ايراد ايلمشدر و نهايه ده ابن اثير
اشاءه ماده سنك همزه سى مصغرى دلالتيله يادن منقلب اولمق اوزره ثبت ايلمشدر (الاكأ) همزه نك فتحى و كافك
سكو نيله بور جلو ذمتنده اولان دينى شهود تعيينيله محكم و استوار ايلمك معناسنه در يقال اكاء الرجل اكأ من الباب
الثالث اذا استوثق من غريمه بالشهود استوثق كله سنك سينى تأكيد ايچوندر (الاكاءة) اجابه وزننده (والاكاء) اقام
وزننده صاحب النوادر ابو زيد سعيد بن اوس روايتى اوزره بركيشى بر خصوصه عزم و قصد ايلمشيكن اول خلالده
ناگاه بركمسه چتمه كلكله اندن خوف و انديشه ايله خصوص مرقومدن فراغت و رجعت ايلمك معناسنه در يقال اكاء
الرجل اكاءة و اكاءاً اذا اراد امراً ففاجأته على تئفة ذلك فهابك و رجع عنه شارح ديركه اشبو اكأ ماده سى اكثر
نسخه لرده ثابت دكلدر زيرا مؤلف كوا ماده سى ذيلنده همزه سنى تعديه يه حمل ايله خوف و ضعف معناسنه اولان كاءدن
مأخوذ مزيد اوله رق ذكر ايلمكله بو مقامده ايرادى همزه نك اصليتنى مشعر اولديغندن ناملايم اولديغى غير ستيردر
(وتئفه) تانك فتحى و همزه نك كسرى و فاى مشدده نك فتحيله وقت و ساعت معناسنه در (الالاء) همزه نك فتحيله
علاء وزننده و الفك قصريله جائزدر بر نوع طعمى آجى شجر اسميدر ثمريله و ورقيله درى دباغت ايدرلر و بو باديه
اشجارندندر هردم تازه و بغايت خوشمنظردر (الالء) همزه نك فتحى و لامك سكو نيله شجر مزبورك ثمر و ورقيله
درى دباغت ايلمك معناسنه در و منه يقال اديم مألوء من غير ادغام اذا دبغ بالالاء و اشبو الاء ماده سى مهموز اولمغله محل
ذكرى همزه بابى ايكن جوهرى وهمنه بناءً معتل بابنده ايراد ايلشدر و عجيبه دندركه مؤلف دخى بعينه معتل
بابنده ايراد ايلمشدر (آء) عاع وزننده بر نوع شجرك ميوه سى اسميدر مفردى آءه در هايله جوهرى توهمنه مبنى
شجر ايله تفسير ايلدى شجر مزبور مؤلفك سرح ماده سنده و شارحك و سائر مفردات صاحبلرينك بيانينه كوره
ارض نجده مخصوص سرح نام شجردركه ساقى طويل و داللرى و يپراقلرى كثير و اوزمه شبيه و لذيذ ثمرى اولور
ادويه يه ادخال ايدرلر و آنكله درى دباغت اولنور و آء اصواتدن يعنى ذى روح و بيروح بعض اشيادن مسموع اولان
صوتدن حكايه در و خاصة دوه قسمنى سورمك ياخود طوردرمق مقوله سى حالت ضمننده زجر و آزار ايليه جك
صوتدن حكايه در (الاوء) همزه نك فتحى و واوك سكو نيله ذكر اولنان آء نام ثمر ايله درى دباغت ايلمك معناسنه در
تقول اؤت الاديم اوءاً اى دبغته بالآء و اشبو اؤت كله سى كه ماضىء متكلمدر اصلى اوأت ايدى قولت كبى (المووء)
مقول وزننده اندن اسم مفعولدر ثمر مزبور ايله دباغت اولنمش درى يه دينور و بونك اصلى مأووء ايدى عين كله اولان
واوك ضمه سى فاء الفعل اولان همزه يه نقل اولنمغله واو ينده اجتماع ساكنين وقوعى محذور ينه مبنى خلاف مشهور اوزره
واوينك بريسى حذف اولنمشدر (الايئة) هيئه وزننده و مرادفيدركه صورت و پيكر معناسنه دركه هرنه اولور ايسه
وضع جبليسى اولان شكلدن و حالت ظاهره دن عبارتدر يقال هو حسن الايئة اى الهيئة

فصل الباء

فصل الباء

(البأبأة) زلزله وزننده بركيمسه يه بابام و انام سكا فدا اولسون ديمك معناسنه در يقال بأبأه و به بأبأة اذا قال له بابى انت
مؤلف اكتفا ايلمكله و امى كله سنى ذكر ايلمامشدر و يكى دللنان معصوم پدرينه بأبأبابا ديمك معناسنه در يقال بأبأ
الصبى اذا قال بأبا بونك اصلى بابى ايدى يا ايله بعده ياء الفه قلب اولنمشدر نته كه ياويلى و ياويلتى كله سنده دخى الفه
قلب اولنوب ياويلا و ياويلتا دينور * قال فى النهاية كانت ام عطية اذا ذكرت رسول الله صلى الله عليه وسلم قالت
بأبا اصله بابى هو يقال بأبأت الصبى اذا قلت له بابى انت و امى و بونده اوچ لغت واردر برى بائين بيننده همزهٔ مفتوحه
ايله بأبى ديمكدر ثانى همزه يايه قلب اولنوب بيبى ديمكدر ثالث آخرنده اولان ياالفه قلب اولنوب بأبا و بيبا ديمكدر
و بوانت مفدى بابى و امى تقديرنده در ياخود فديتك بابى و امى تقديرنده دركه پدر و مادرمى سكا فدا ايتدم ديمكدر
پس مؤلفك و بأبأ الصبى قولنده صبى كله سنك فاعليت و مفعوليتى محتملدر (البؤبؤ) هدهد وزننده اصل و عنصر
معناسنه در يقال هو كريم البؤبؤ اى الاصل و سيد ظريف معناسنه در يعنى علو معنوى صاحبى رئيس و متعين

وسركاره دينوركه لطائف اخلاق اهلی زيرك وخوش طبع اوله بعض امهاتده واو عاطفه ايله والسيد والظريف
عنوانيله مرسومدر وبؤ بؤ سرمه دانك باشنه دينور رأس المكحله معناسنه وچكركه نك كودهسنه دينور وكوز بكنه
دينور انسان العين معناسنه يقال هو اعز علىّ من بؤبؤ عينى اى انسانها وهرنسنه نك اورتهسنه دينور وسط معناسنه
(البؤبوء) سرسور وزننده و (البأباء) دحداح وزننده عالم ودانا كشی يه دينور ومنه يقال هو ابن بجدتها اى الامور
وبؤبؤها اى عالمها (التبأبؤ) تزلزل وزننده بلك عد ومعناسنه در يقال تبأبأ الرجل اذا عدا (البتأ) بانك فتحی وتای
فوقيه نك سكونيله اقامت وآرام ايلمك معناسنه در يقال بتأ بالمكان بتآ من الباب الثالث اذا اقام به (البثأ) ثای مثلثه ايله
بتأ وزننده ومرادفيدر يقال بثأ بالمكان بثأ بمعنى بتأ (البدء) بانك فتحی ودالك سكونيله برايشه باشلمق شروع وآغاز
معناسنه در يقال بدأ بالشیٔ بدءاً من الباب الثالث اى ابتدأ وبرنسنه يی سائر نسنه لردن مقدم ايشلمك معناسنه در يقال بدأ
الشیٔ اذا فعله ابتداءاً اى قدمه فى الفعل وبرارضدن ارض اخرايه چقمق معناسنه در يقال بدأ من ارضه اذا خرج يعنى
لارض اخرى ويراتمق خلق معناسنه در يقال بدأ الله الخلق اى خلقهم وبرايشه سائر كمسه لردن اول مباشرت ايلمك
معناسنه اسم ومصدر اولور يقال لك البدء اى لك ان تبدأ قبل غيرك واول وابتدا معناسنه استعمال اولنور كه اندن ابتداى
امر واول وهله ايله تعبير اولنور ومنه يقال افعله بدأ وافعله اول بدء وبادى بدء وبادى بدى ايكيسنده ده بانك فتحی
وايكنجيده بدى غنىّ وزننده در همزه لرى يايه منقلب اولمشدر واوچ تركيب اضافت اوزره در وبادى بدءة يانك سكونى
وبدءة فتح اوزره مبنيدر معدی كرب قبيلنده در وبدءة ذى بدء وبدءة ذى بداء مدايله وبدءة ذى بدءة اولده بای موحده نك
كسريله در وبدءة ذى بدیٔ اولده بانك فتحی وبدیٔ فعيل وزننده در وبداءة ذى بدیٔ اولده سحابه وزننده در وبدیٔ كتف
وزننده در وبداءة بدء اولده بانك كسريله در وبدیٔ بدء اول اميروزننده در وبادیٔ بدیٔ اول همزه ايله در وبدیٔ
اميروزننده در وبادیٔ بدیٔ اول همزه ايله وبدیٔ كتف وزننده در وبدیٔ ذى بدیٔ ايكيسيده اميروزننده در وبادیٔ بدء
همزهٔ مفتوحه ايله وبدء منع وزننده در وبادیٔ بدا همزهٔ مفتوحه وبداسما وزننده در وبدا بدء اول سما وزننده در
وبدأة بدأة ايكيسيده حمزه وزننده در وفتح اوزره مبنيلردر وبادى بديا بانك سكونى وبدشيح وزننده در وبادى بدايانك
سكونى وبداسما وزننده در بونلرك مجموعى اول كل شیٔ معناسنه دركه ابتداى وهله ده بن آنى ايشلرم ديمكدر ☼
شارح ديركه بوراده نسخه لر مختلف ويكديكره مصادم اولمغله حسب الوسع بورسمه تصحيح اولنمشدر نسخ سائره يه
التفات اولنميه قالديكه تراكيب مزبوره ظرفيت اوزره منصوبلردر بعضلر مفعولدن حال اولمسنه ذاهب اولديلر
مثلا افعله بدأ كلامی مبدوابه قبل كل شیٔ ديمكدر ديديلر وفاعلدن حال اولمق دخی صحيح اولور افعله حال كونی بادئا
اى مبتدءاً سبكنده اولور انتهى * وعربلر رجع عوده على بدئه ديرلركه عود كلمه سنك نصبيله در ورجع فى عوده وبدئه
وفى عودته وبدئته وعوداً وبدءاً ديرلر رجع فى الطريق الذى جاء منه معناسنه * شارح ديركه كذلك مثلا بر كتابى
ابتداسندن بشلايوب نصفنه ياخود ختامنه قدر قراءت ايلدكدنصكره ينه دونوب ابتداسندن بشلاسه قرأ الكتاب
فى عوده وبدئه ديرلر انتهى * وبدء برقوملك مهتر وسركارنه اطلاق اولنور سيدكبى يقال هو بدأ القوم اى سيدهم وعاقل
رشيد جوانه دينور وقربان پاينه دينور جمعی ابداء كلور جفن واجفان كبی وبدوء كلور فلس وفلوس كبی وبدء بركمسه
چيچك ياخود قزامق چقرمق معناسنه در يقال بدیٔ الرجل بدءاً على بناء المجهول اذا جدر او حصب بالحصبة (الابتدأ)
افتعال وزننده برنسنه يه باشلمق معناسنه در يقال بداء بالشیٔ وابتدأبه بمعنى وبرنسنه يی سائر نسنه لردن مقدم ايشلمك
معناسنه در يقال ابتدأ الشیٔ اذا فعله ابتداءاً اى قدمه فى الفعل (الابداء) همزه نك كسريله ابتدا ايله معناى ثانيده مرادفدر
يقال ابدأه اذا فعله ابتداءاً وبرارضدن ارض اخرايه چقمق معناسنه در يقال ابدأ من ارضه اذا خرج لاخرى ويراتمق
خلق معناسنه در يقال ابدأ الله الخلق اى خلقهم ونمونه ومثالسز نسنه ايجاد ايلمك معناسنه در ومنه المبدیٔ والمعيد
عز اسمه وتعالى * وسوز آچمق معناسنه استعمال اولنور ومنه يقال فلان مايبدیٔ ومايعيد اى مايتكلم ببادئة ولا عائدة
بادئه ابتداء ايراد اولنان كلامه وعائده عودت اولنان كلامه دينور (البدءة) بانك فتحی ودالك سكونيله برشيئه
سائر كمسه لردن اول بشلامق معناسنه اسمدر يقال لك البدءة اى لك ان تبدأ قبل غيرك وبونده بانك ضميله ده لغتدر
وبدءة قربان پاينه دينور يقال اهدى له بدءة الجزور اى نصيباً (البداءة) سحابه وزننده بودخی برنسنه يه سائرلردن
مقدم بشلامغه دينور بانك ضميله ده جائزدر (البدیٔ) بديع وزننده مخلوق وآفريده معناسنه در فعيل بمعنى
مفعولدر وامر مبدع معناسنه دركه نمونه ومثالسز ايجاد واختراع اولنان نسنه در بعض نسخه ده امر بديع واقع
اولمغله شیٔ عجيب وغريب ديمك اولور وبدیٔ بئر اسلاميه يه دينوركه زمان اسلامده حفر اولنان قويی ديمكدر
بئر عاديه مقابليدركه بئر قديمه ديمكدر كوياكه عاد قومنه منسوبدر عربلر هر قديم نسنه يی قوم مرقومه نسبت ايدرلر

يقال بئر بدئٌ اى اسلامية يعنى جديدة الحفر ليست بعادية بو راده فعيل بمعنى مفعولدر و بدئٌ اول و ابتدا معناسنه در نته‌كه مثاللرى مرور ايلدى ﴿ بدّاء ﴾ كتّان وزننده برجماعتك اسميدر بنى ثوردن بدّاء بن الحارث و بجيله قبيله‌سندن بدّاء بن فتيان و مراد قبيله‌سندن بدّاء بن عامر اول جماعتدندر ﴿ البداءة ﴾ بانك ضميله بر نبات آديدر ﴿ البدأة ﴾ بانك حركات ثلاثه و دالك فتح و مديله و ﴿ البدأة ﴾ فتحاتله و ﴿ المبدء ﴾ ميمك ضمى و بانك سكونيله و ﴿ المبدء ﴾ ميمك فتحيله و ﴿ المبدأة ﴾ كذلك ميمك فتحيله اول حال و ابتداى نشأت معناسنه اسملردر نته‌كه ابن عديس باهر نام كتابنده بو معنايه ثبت ايلدى يقال كان ذلك الامر فى بدأتنا و بدأتنا و مبدءنا و مبدءنا و مبدأتنا اى فى اول حالنا و نشأتنا ﴿ البديئة ﴾ بانك فتحى و دالك كسر و مديله برنسنه‌يه سائرلردن مقدم باشلامغه دينور بداءه كبى و بديهة معناسنه دركه بلا فكر و لاروّية سويلنان سوزه دينور هاء نقليهٔ اسميه در ﴿ البداءة ﴾ بانك فتحيله بودخى بديهه معناسنه در يقال هو ذو بديئة و بداءة اى بديهة ﴿ البذء ﴾ بانك فتحى و ذال معجمه‌نك سكونيله برنسنه‌ده بركريه و نامطبوع حالت حس ايلكله اندن ايكرنمك معناسنه در يقال بذأ الشيءَ بذءا من الباب الثالث اذا رأى منه حالا كرهها و برنسنه‌يى خوار و حقير كورمك معناسنه دركه خوارلمق تعبير اولنور يقال بذأه اى احتقره و برنسنه‌يى بكنميوب ذم ايلمك معناسنه در يقال بذأه اى ذمه و يقال بذأ الارض اى ذمّ مرعاها ﴿ البذيء ﴾ بديع وزننده رجل فاحش يعنى محفوظ اللسان اولميان بدزبان كشى‌يه دينوركه دلى زفير تعبير اولنور و مرعاسى اولميان محله دينور ﴿ البذاء ﴾ سماء وزننده و ﴿ البذاءة ﴾ سماحه وزننده بركمسه بذىء يعنى بدزبان اولمق معناسنه در يقال بذؤ الرجل و بذىء و بذء بذاء او بذاءة من الباب الخامس و الرابع و الثالث اذا صار بذيئا ﴿ المباذأة ﴾ مفاعله وزننده و ﴿ البذاء ﴾ بانك كسريله كه مصدر ثانيدر برآدمه ياخود برى بريله فحش و ناسزا سويلشمك معناسنه در يقال باذأه مباذأة و بذاءا اذا فاحشه ﴿ البرء ﴾ بانك فتحى و رانك سكونيله و ﴿ البروء ﴾ قعود وزننده يراتمق خلق معناسنه در يقال برأ الله الخلق برءا و بروءا من الباب الثالث اى خلقهم و برء و بروء خسته صحت و افاقت بولمق معناسنه دركه صاغالمق تعبير اولنور ﴿ البرء ﴾ بانك ضمى و رانك سكونيله برء معناسنه در يقال برأ المريض برءا بالضم و بروءا من الباب الثالث و الاول و برؤ و برئ برءا بالفتح و برأ بالضم و بروءا من الباب الخامس و الرابع اذا نقه * مؤلف كرچه نقاهتى ماده‌سنده خسته صحته يوز طوتمق ياخود افاقت بولمق ايله على الاختلاف تفسير ايدوب لكن امهات سائره‌ده معناى اوّل ترجيح اولنوب بو راده مؤلفك مرادى معناى ثانيدر * و مؤلف بصائرده بورسمه تحقيق ايلمشدركه برء ماده‌سى فى الاصل مجاورتى مكروه و نامطبوع اولان نسنه‌دن تفصى و تباعد معناسنه موضوعدر برء من المرض و برئ من فلان و تبرّء منه قوللرى بو معنادن متفرعدر و زمخشرى ﴿ فتوبوا الى بارئكم ﴾ آيت كريمه‌سنك تفسيرنده ديمشدركه بارئ اسماء صفات الهيه‌دندر جنس مخلوقى تفاوتدن برى اوله‌رق خلق ايدن خلاق بيچوننك اسم شريفيدر و بيضاوى تحقيقنه كوره اصل ماده خلوص الشىء عن غيره معناسنه موضوعدر اولدخى ياعلى سبيل التفصى اولور مثلا عليلك مبتلا اولديغى علتدن سلامت بولمسى كبى يقال برئ المريض من مرضه ياخود على سبيل الانشاء اولور كقوله * برأ الله آدم من الطين * پس برء ماده‌سى مطلق خلق معناسنده استعمال اطلاق و تقييد علاقه‌سيله مجاز اولور و قالديكه تفاوتدن مراد عدم تناسبدر پس عدم تفاوت عين تناسب اولور مثلا اعضاء حيوانيه هرنقدر مختلفة الاشكال و الاقدار ايسه‌ده اختلاف فى اختلاف تناظم و تناسبدر اختلاف ائمه رحمت اولديغى كبى مثلا رأس ايله سائر اعضاء بدنيه بالجمله تناسب طبيعى اوزره‌در هرنقدر شكل و مقدارده متخالف ايسه‌ده زيرا رأس مثلا كبير و بدن صغير اولسه ياخود رأس طويل و بدن قصير اولسه اندام و تناسب اولميوب شكل نازيبا اوله جغى هويدادر انتهى * و برؤ برنسنه‌دن برى و بيزار اولمق معناسنه دركاسيذكر ﴿ البراء ﴾ سلام وزننده و ﴿ البراءه ﴾ كرامه وزننده برء معناسنه در يقال برئ من الامر يبرأ اى من الباب الرابع و يبرء بالضم اى من الباب الخامس و هو نادر براءا و براءة و بروءا اذا تبرأ منه و براء سلام وزننده برنسنه‌دن برى و بيزار اولان كشى‌يه دينور يقال انا براء منه اى برئ * و اشبو براء كلمه‌سى فى الاصل مصدر اولمغله تثنيه و جمع و تأنيث غوائلندن مبرّادر و براء هر آيك اوّل كيجه‌سنه على قول اوّل كوننه ياخود آخر كيجه‌سنه ياخود آخر كوننه اطلاق اولنور قمرك شمسدن برى اولديغى سبب تسميه‌در و براء اعلام رجالدندر البرأ بن مالك و البراء بن عازب و البراء بن اوس و البراء بن المعرور اصحابدندر و البراء بن قبيصه مختلف الصحبه‌در بونلرده لحهٔ و صفيت اولمغله حرف تعريفله مرسومدر ﴿ الابراء ﴾ همزه‌نك كسريله خسته‌يى صاغ و درست ايلك معناسنه در يقال ابرأه الله من المرض اى عافاه و بعيد و بيزار ايلك معناسنه در يقال ابرأك منه اى جعلك بريئا اى براى ذمت بو معناددندر و آيك اوّل كيجه‌سنه ياخود اوّل كوننه كيرمك معناسنه در على الاختلاف المذكور يقال ابرأ الرجل اذا دخل فى البراء ﴿ البارئ ﴾ همزه ايله و ﴿ البرئ ﴾ فعيل وزننده بوننده بغير همز دخى منقوللدر مرض و علتدن درست اولمش كشى‌يه دينور فاعل بمعنى مفعولدر

يقال اصبح فلان بارئاً و بريئا من مرضه اى سالما قال فى الاساس حق على البارئ ان يؤدى شكر البارى و برئ لفظنك جمعى براء كاور كرام وزننده و برئ برنسنه دن متبرى و خالى الذمه اولان كشى يه دينور يقال انت برئ منه بونك جمعى بريئون كاور و براء كاور فقهاء وزننده و براء كاور كرام وزننده و ابراء كاور اشراف وزننده و ابرياء كاور انصباء وزننده و براء كاور رخال وزننده مؤنثى بريئه درهايله جمعى بريئات كاور و بريات كاور همزه يى يايه قلب و ادغامله و برايا كاور خطايا وزننده * شارح دير كه مؤلف معتل بابنده مخلوق معناسنه اولان بريه ماده سنى همزه بابنه احاله ايدوب لكن بو راده اكا تصدى ايلمدى بصائرده بيانه كوره خلق معناسنه اولان برء ماده سندن فعيله در ياخود برى العود ماده سندن معتلدر اوله كوره همزه سى يايه مبدله در (ابن البراء) بانك فتحيله آيك اول كوننك ياخود كيجه سنك كنيه سيدر (التبرئة) تفعله وزننده برئ و بيزار قلمق معناسنه در يقال برأك منه تبرئة اى جعلك بريئا منه (التبرؤ) تفعل وزننده برئ اولمق معناسنه در يقال تبرأ منه تبرؤا اذا صار بريئا (المبارأة) مفاعله وزننده برى برندن آيرلمق مفارقت معناسنه استعمال اولنور يقال بارأت شريكى اى فارقته و يقال بارأ الرجل المرأة اى صالحها على الفراق و منه قول الفقهاء المبارأة كالخلع (الاستبراء) استفعال وزننده خاتونه حيض كورنجه قدر قربان ايلمامك معناسنه دركه رحمنك جنيندن برى اولمسنى طلب ايلمكدن عبارتدر مراد بركمسه برجاريه يى تملك ايلدكده رحمى حيضدن پاك اولديغى ظهورينه انتظار ايله مدت معلومه توقف ايدوب اكا قربان ايلمامك كه شايد حملى وار ايسه اوّلكى مالكندن اولديغى ظاهر اوله يقال استبرأها اذا لم يطأها حتى تحيض * شارح دير كه بو مسئله عدت رجال اقسامندندر كذلك دار حربده متزوجه اولان خاتون دار اسلامه مهاجرة خروج ايلسه عدت كوزتميه رك فى الحال بر مسلمان انى تزوج ايدر لكن بر حيض ايله استبرا ايلدكجه قربان جائز دكلدر كذلك مزنيه سنى زانيسى تزوج ايلدكده ينه بر حيض ايله استبرايه محتاجدر انتهى * و استبرأ استنجانك قدا ميسيدر كه تبوّل عقبنده آلت رجوليتى طاش يا صو ايله تنظيف ايدوب اثر بولدن پاك و برى ايلمكدن عبارتدر يقال استبرأ الذكر اى استنقاه من البول * مؤلف استبرأ الفرج عنوانيله ايراد ايلسه ايدى اشمل اولور ايدى البرأة جرعه وزننده آوجى كوملتيسنه دينور فترة الصائد معناسنه در (البسأ) بانك فتحى و سين مهمله نك سكونيله و (البسأ) فتحتينله و (البساء) سلام وزننده و (البسوء) قعود وزننده يوز كوزاوكرنوب برشئ ايله انس و الفت ايلمك معناسنه دركه آلشمق تعبير اولنور يقال بسأ به و بسئ به بسأ و بسأ و بساء و بسوءا من الباب الثالث و الرابع اذا انس به و بسأ سينك سكونيله و بسوء قعود وزننده برنسنه يى هميشه ايشليوب عادت و ادمان ايلمك معناسنه در يقال بسأ بالامر بسأ و بسوءا من الباب الثانى اذا مرن عليه و برنسنه يى الچقليوب خوار و ذليل كورمك معناسنه در يقال بسأ به اذا تهاون (الابساء) همزه نك كسريله برشيئى شئ آخره آلشديروب انيس و رام ايلمك معناسنه در يقال ابسأته فبسئ (البسوء) صبور وزننده شول ناقه دركه سودينى صاغان كشى يه اوكرنوب آلشمغله سركشلك ايلميوب رام اوله تركيده ايكدى و الشقان تعبير اولنور يقال ناقة بسوء اذا كانت لا تمنع الحالب يعنى لا لفها اياه (بشاءه) فتح باء و شين معجمه و مدايله باديه ده بر موضع اسميدر (البطء) بانك ضمى و طانك سكونيله و (البطاء) كتاب وزننده يجكمك و اويه لنوب اكلمك و آغر دپرنمك معناسنه در سرعت مقابليدر يقال بطؤ الرجل بطأ و بطاء من الباب الخامس ضد اسرع (الابطاء) همزه نك كسريله بودخى يجكمك و آغر دپرنمك معناسنه در يقال ابطأ الرجل ابطاء بمعنى بطؤ و بركمسه نك دابه سى اشكين اوليوب كندو كران اولمق معناسنه در يقال ابطأ القوم اذا كانت دوابهم بطاءا * و برنسنه يى يجكدرمك و عوق و تأخير ايلمك معناسنه متعدى اولور يقال ابطأ به اذا أخره (البطئ) امير وزننده هميشه دپرنشى آغر كند پاى اولان انسان و حيوانه دينور كه قابران تعبير اولنور جمعى بطاء كاور كرام وزننده و بطئ محدثيندن ابو العباس احمد بن الحسين العاقولى لقبيدر (البطء) بانك ضمى و طانك سكونيله و (البطأى) بشرى وزننده دهر و زمانه اطلاق اولنور و بو بى بربوع لغتيدر تقول لم افعله بطء يا هذا و بطأى اى الدهر و بو نلر ظرفيت او زره منصوبلردر (بطأن) بانك ضمى و فتحى و طانك سكونى و نونك فتحيله معناى تعجبى متضمن اسم فعل ماضيدر يقال بطأن ذا خروجا اى بطؤ يعنى آنك چيقمسى نجب يجكدى (التبطئ) تفعيل وزننده يجكدرمك و مطل و تأخير ايلمك معناسنه در يقال بطأ عليه بالامر اى أخره (البكء) بانك فتحى و كافك سكونيله و (البكاءة) كرامه وزننده و (البكوء) قعود وزننده و (البكاء) غراب وزننده ناقه نك سودى آز اولمق معناسنه در * لكن شارح تعميم ايلمشدر يقال بكأت الناقة و بكؤت بكأ و بكاءة و بكوءا و بكاء من الباب الثالث و الخامس اذا قل لبنها (البكئ) فعيل وزننده و (البكيئة) هايله سودى آز اولان ناقه يه دينور جمعلرى بكاء كاور كريم و كرام كبى و بكايا كاور خطيئه و خطايا كبى (البكأ) بانك فتحى و كافك سكونيله و (البكا) بانك فتحى و الفك قصريله بر نوع نبات آديدر مفردلرى بكئه و بكاه كاور هايله (البوء) بانك فتحى و واوك سكونيله برنسنه يه رجوع ايدوب وارمق

معناسنه در على قول اشـياء سائره دن بالكليه منقطع اولوب اول نسنه يه مختص اولمق معناسنه در يقال باء اليه
يبوء بوءا اذا رجع او انقطع و باء تعديه ايله صله اندقده ارجاع معناسنه اولور تقول بؤت به اليه اى ارجعته و عند الكسائى
بنفسه متعدى اولور تقول بؤته اى ارجعته * مؤلف بصائرده ديمشدر كه بواء ماده سى اصل بر مكانك مساوات اجزاسى
يعنى هر يرى دوز و برابر اولمق معناسنه موضوعدر نبوّ مقابليدر كه اجزاى مكانيه نك منافاتندن عبارتدر و معانىء سائره
بالجمله اكا راجعدر مثلا بر شيئه رجوع و انقطاع كويا كه آنى مكان موافق بولمغله اكا راجع و منقطع اولمش اولور
و تبوىء رمح كه بر كسه يه مزراق طوغرلتمقدر كويا كه انك بدننى مزراغه مكان موافق تهيئه ايلمش اولور و كفؤ و عديل
و اقرار و اعتراف معنالرنده دخى تساوى حالتى دركار در انتهى * و بوء كلمه سى اويمق موافقت معناسنه در يقال
باء الشىء به اذا وافق و تقول باء نى الشىء اى وافقنى و اقرار ايلمك معناسنه در يقال باء بدمه اى اقر * شارح ديركه
اقرار معناسنده دائما عليه و مضرت موقعنده استعمال اولنور منفعت جهتنده استعمال اولنماز حتى سيد الاستغفارده
ابوء بذنبى بو ماده دندر كه كندى جرمنى اقرار و استدعاى عفو و مغفرت پروردكار ايدرم ديمكدر انتهى * و بوء و بواء
سلام وزننده بر كناهى اوزرينه آلوب يوكلنمك ياخود كناهى اعتراف ايلمك معناسنه دركه معناى سابقك عينى اولور
و تقرير شـارح اوزره خصوص دخى يوقدر يقال باء بذنبه بوءا و بواءا اى احتمله او اعترف به و قصاصده مقتول
ثانى بى اوّله عديل و همتا قلمق معناسنه دركه قانى قانه برابر طوتمق تعبير اولنور يقال باء دمه بدمه اى عدله و قصاصده
نظير اولمق يعنى قاتل قصاصا مقتول اولمغله قان قانه برابر طوتلمق معناسـنه در و كاه اولوركه بر قبيله دن بريسى
آخر قبيله دن بر كسه يى قتل ايلمكله مقتولك قومى دخى قاتلك قومندن بر آدمى قتل ايدبجك عادت اعراب و تراكه اوزره
قصاص موافق اولمش اولور يقال باء فلان بفلان اذا قتل به فقاومه اى عادله (الاباءة) همزه نك كسريله بر نسنه يى شىء
آخره ارجاع ايلمك معناسنه در تقول ابأته اليه اى ارجعته و قاتلى قصاصا قتل ايلمكله قانى مقتولك قانته برابر طوتلمق
معناسنه در يقال اباء فلان بفلان اذا قتل به فقاومه و قوناغه قوندرمق معناسنه در يقال اباءه فى المنزل اى انزله فيه و تقول
العرب فلاة تىء فى فلاة اى تذهب بو كلام بيابانك فرط وسعتندن كنايه در يعنى اول بيابان بر درجه ده وسعتلودر كه
كويا اكا بر بيابان دخى ضميمه اولمغله سالكنى ضميمهٔ مزبوره يه ايصال و انزال ايدر ديمكدر * تىء كلمه سى اباءه دن
مضارعدر بو نسخه مترجم صحاحك و همى كبى ثلاثيدن و ذهاب معناسنه دكلدر كه حتى و اويه و يائيه اولمسى جاى تأمل
اوله و اباءه قوناغه قونوب يرلشمك معناسنه در يقال اباء بالمكان اذا حله و اقام به و دوه يى ياتاغنه چويرمك معناسنه در
يقال اباء الابل اذا ردها الى المبأة و قاچق معناسنه استعمال اولنور يقال اباء منه اذا فر و درى يى دباغته ياترمق
معناسنه در يقال اباء الاديم اذا جعله فى الدباغ (الباءة) باعه وزننده و (الباء) هاسز نكاح معناسنه دركه تزوج و جماعدن
اعمدر و بو معنـاى آتيدن يعنى محل اسـتراحت و اطمئنان اولان منزل معناسـندن مأخوذدر و باءه قوناغه دينور
منزل معناسنه (التبوىء) تفعيل وزننده نكاح ايلمك يعنى جماع ياخود تزوج ايلمك معناسنه در يقال بوء الرجل المرءة تبويئا
اذا نكحها و بر كسه يى قوناغه قوندرمق معناسنه در يقال بوأه منزلا و فى المنزل اى انزله و بر كسه يه قارشو مزراق
طوغرلتمق معناسنه در يقال بوأ الرمح نحوه اذا قابله يعنى سدده و قوناغه قونوب يرلشمك معناسنه در يقال بوأ المكان
اذا حله و اقام به (المباوأة) مفاعله وزننده قاتلك قانى مقتولك قانته برابر طوتمق معناسنه در يقال باوأ فلانا بفلان مباوأة
اذا قتل به فقاومه (التباوء) تفاعل وزننده ايكى نسنه برى برينه عديل و يكسان اولوب برابر لشمك معناسنه در كرك كميت
و كرك كيفيت جهتيله اولسون يقال الشيئان تباوءا اى تعادلا (البيئة) بانك كسرى و مديله اباءه دن اسمدر يورده يا قوناغه
قونمق حالتنه دينور و يورده و قوناغه ده بيئه اطلاق اولنور منزل كبى و مطلقا حالت معناسـنه استعمال اولنور
يقال انه لحسن البيئة اى الحالة (المبأة) ميمك فتحى و بانك سكونيله قوناغه و يورده دينور منزل معناسنه يقال هو رحب
المبأة اى المنزل و طاغلرده اولان آرى يوه سنه و سوراخنه دينور و رحمده اولان ياورى ياتاغنه دينور زهدان معناسنه
و يبان اكوزينك ياتاغه دينور و صويه قريب يرده اولان دوه ياتاغنه دينور معطن معناسنه (التبوء) تفعل وزننده يورده
و قوناغه قونوب يرلشمك معناسنه در يقال تبوء بالمكان اذا حله و اقام به (البواء) بانك فتحيله برابرلك سواء معناسنه در
يقال القوم على بواء اى سواء و منه يقال اجابوا عن بواء و احد اى بجواب واحد يعنى جمله سى متفق الكلمه يكسان
اولمغله يكدهن و يكسخن اوله رق بر جوابله جواب و يرديلر و بواء كفؤ و همتا معناسنه در يقال هو بواءله اى كفؤ و بواء
ارض تهامه ده بر وادى اسميدر (المبيئة) ميمك ضمى و بانك كسر و مديله يك كركلو مهمه و حاجته دينور يقال حاجة مبيئة
اى شديدة و بو اباءه كلمه سندن اسم فاعلدر حاجت مرقومه كويا كه حوايج سائره دن منقطع و همان كنديسنه اختصاص
و اقتصاره باعث اولمشدر (البهأ) بانك فتحى و هانك سكونيله و (البهوء) قعود وزننده و (البهاء) سلام وزننده

برنسنه يه آليشوب انس والفت ايلمك و ودانمق معناسنه در يقال بهأ به و بهئ و بهؤبهأ و بهوءا و بهاء من الباب الثالث
والرابع والخامس اذا انس به و شعور و ادراك معناسنه در يقال مابهأت له اى مافطنت و بهأ منع و زننده خانه يى اثاث
البيت تعبير اولنان اشيادن خالى ايلمك يعنى آخريره نقل ايدوب خانه يى بوشالتمق معناسنه در على قول يرتوب پاره لمق
معناسنه دركه بونده بيتدن مراد بيت اعراب و احشام اولان چادر واوبه در يقال بهأ البيت بهأ من الباب الثالث اذا
اخلاه من المتاع او خرقه (الابتهاء) افتعال وزننده بودخى آلشوب انس و آرام ايلمك معناسنه در يقال ابتهأ به اذا انس به
(بهاء) قطام وزننده كه آخرى كسر او زره مبنيدر بر خاتونك اسميدر (الابهاء) همزه نك كسريله بودخى خانه يى بوشالتمق
ياخود خرق ايلمك معناسنه در يقال ابهأ البيت اذا اخلاه من المتاع او خرقه

فصل التاء الفوقية

(التأتأة) زلزله وزننده مطلقا برنسنه نك صوتندن حكايه در و حين تكلمده لسان اكثرى تاء حرفنه چالنمق معناسنه در نته كه
فاء حرفنه چالنمغه فأفأه دينور يقال فيه تأتأة اى يتردد فى التاء اذا تكلم و تأتأه و تأتاء سلسال وزننده تكه يى چكى يه
آشمق ايچون چاغرمق معناسنه در يقال تأتأ التيس اذا دعاه ليقبل فينزو و طفل صغير ايمكليه رك يورمك معناسنه دركه
بو تعبير لسانمزده دخى واردر يقال يتأتئ الطفل اى يمشى و ميدان محاربه ده شجاعتنه افتخار و اعدايى احتقار ضمننده
صالنى صالنى يورمك معناسنه در يقال تأتأ المحارب اذا تبختر فى الحرب (التأتاء) سلسال وزننده حين تكلمده لسانى
اكثرى تاء حرفنه چالنان كمسه يه ته يى تعبير اولنور و تأتأ تكه يى چكى يه آشمق ايچون چاغره جق صوتدن
حكايه در (التيتاء) تانك فتحى و الفك مديله و (التيتاء) تانك كسريله (والتئتاء) تانك كسرى و همزه نك سكونيله شول
كمسه دركه جماع ايدر ايكن حدثلر يعنى يستهلر اوله كه امر اضدندر اكاعذيوط دخى ديرلر و على قول ادخال ايلمزدن اول
انزال ايدر اولان كشى يه دينور بودخى صلبك رخاوتندن ياخود شبقك شدتندن نشأت ايدر يقال رجل تيتاء و تيتاء
و تئتاء اى يحدث عند الجماع او ينزل قبل الايلاج (التفأ) تانك و فانك فتحيله يك حدتلنوب خشم و غضبه كلمك معناسنه در
يقال تفئ الرجل تفأ من الباب الرابع اذا احتد و غضب (التفيئة) همزه ايله فعيله وزننده برنسنه نك زمان و هنكامنه
دينور يقال تفيئة الشئ اى حينه و زمانه بعض نسخه ده و ابانه عنوانيله مرسومدر * شارح ديركه همزه يى يايه قلب
و ادغامله و همزه نك تقديمى و فانك تشديديله ده لغتدر انتهى * نهايه ده اثر و عقب ايله مفسردركه برشيئك بلافاصله
عقبى ديمكدر و مؤلف اف ماده سنده دخى ذكر ايلمشدر قالديكه تفيئه فئ ماده سندن و تئفه افف ماده سندن كه
ايكيسيده شدت سرعنه دالدر مأخوذ اولمق بعيد دكلدر فلينظر (التنوء) نونله قعود وزننده مقيم اولمق معناسنه در
يقال تنأ بالمكان تنوءا من الباب الثالث اذا اقام (التناءة) كتابه وزننده آندن اسمدر اقامت معناسنه (التانئ) صاحب
وزننده دهقان معناسنه دركه كوى كتخداسى ديمكدر دهقان دهخان فارسيدن معربدركه كويك صاحبى واولوسى
ديمكدر لسانمزده بوى بكى و كوى كتخداسى تعبير اولنور و تانئ لفظنك جمعى تناء كلور تانك ضمى و نونك تشديديله سكان
وزننده و تانئ محدثيندن ابراهيم بن يزيد و محمد بن عبدالله و احمد بن محمد بن الحارث كه طبرانى صاحبيدر و محمد بن عمر
بن محمد بن عبدالرحمن بن تانه نام ذواتك لقبلريدر بونلر تانئون ايله مشتهرلردر

فصل الثاء المثلثة

(الثأثأة) زلزله وزننده دوه يى صويه قاندرمق معناسنه در يقال ثأثأ الابل ثأثأة اى ارواها و صوسز قومق معناسنه در
يقال ثأثأ الابل اذا عطشها بو صورتده اضداددن اولور * شارح ديركه كرچه مؤلفك تمثيلندن دوه قسمنه مخصوص
اولمق مستفاد اولور لكن عموم اوزره در انتهى * و ثأثأه دفع ايلمك معناسنه در يقال ثأثأ عن القوم اذا دفع عنهم
و آليقومق حبس معناسنه در يقال ثأثأ الرجل عن الامر اذا حبسه و سكون و آرام بولمق معناسنه در يقال ثأثأ الغضب
اذا سكن و برنسنه يى يرندن آيروب برطرف ايلمك معناسنه در يقال ثأثأ الشئ اى ازال عن مكانه و آتشى سوندرمك
معناسنه در يقال ثأثأ النار اى اطفأها و تكه يى ديشى يه چكمك ايچون چاغرمق معناسنه در يقال ثأثأ بالتيس اذا دعاه يعنى
للسفاد و دوه صوصه مق معناسنه دركه لازم اولور يقال ثأثأت الابل اذا عطشت و صويه قانمق معناسنه اولمق كذلك
اضداددن اولور يقال ثأثأت الابل اذا رويت (التثأثؤ) تزلزل وزننده سفره عزيمتى فسخ و فراغتله مكث و اقامت
ايلمك معناسنه در يقال تثأثأ الرجل اى اراد سفرا ثم بداله المقام و برنسنه دن هيبتلنوب خوف و انديشه ايلمك معناسنه در
يقال تثأثأ منه اذا هابه (الثأثاء) سلسال وزننده تكه يى چكى يه چكمك ايچون چاغره جق صوتدن حكايه در (الاثاءة)
همزه نك كسريله كه رمى معناسنه در ثوءدن مأخوذ اولمغله ماده سنده ذكر اولنور جوهرى و همنه بناء بوراده رسم
ايلمشدر * شارح ديركه كسائى و ابو عمرو دخى بوراده ذكر ايلديلر و مؤلف اثأ ماده سندن دخى ذكر ايلمشدر انتهى (الثدأ)
دالك شده سيله زناروزننده برنوع نباتدر طراثيث كه فارسيده اشترغاز و تركيده دوه تيكنى و قولغان تيكنى ديدكلرى
اوتدر بونك ديبنده نابت اولور مفردى ثداءه درهايله (الثندؤة) ثانك ضمى و نونك سكونى و دال مضمومه ايله اركشينك

فصل التاء الفوقية

فصل الثاء المثلثة

ممه سنه دینور نته که عورتك ممه سنه ثدی دینور علی قول ممه نك دوكه جكنه دینور یاخود ممه نك چوره سنده اولان
اته دینور و کلمهٔ مزبوره نك لغتكه اولی مضموم ایلسك همزه ایله ثندؤه قرأت ایدرسن و مفتوح قلسك واو ایله تلفظ
ایدرسن که فعلوه وزننده اولور مصباحده بو یلجه مرسومدر که ثندؤه کلمه سی که فانك و عینك ضمیله دروزنی فنعله در
و بعضلر نونی اصلیه اعتبار ایلكله واو زائده اولوب اكا كوره وزنی فعلوه اولور و بارع نام کتابده ثانك ضمیله
مع الهمزه و ثانك فتحیله مع الواو اوله رق مثبتدر که مؤلفك ذکر ایلدیکی بو قول اولور * وشارح دیر که اکثر اهل لغت
عندنده ثندؤه ارککك آدم ممه سنه دینور حتی پیغمبر انام علیه الصلاة و السلام و صفنده * عاری الثندؤتین * اثری وارد
اولمشدر که مبارك ممه لرنده چو قلق ات یوغیدی دیمکدر انتهی (الثرطئة) ثانك و طانك کسریله ثقیل و ناتراش و کرانجان
اولان بودور کسه یه دینورار و عورته اطلاق اولنور بعض نسخه ده واو ایله مرسوم او لمغله ثقیل کسه یه و بودور
کسه یه علی حدة دینك اولور (الثطأ) ثانك فتحی و طانك سکونیله برنسنه یی ایاغله باصوب چكنه مك معناسنه در
یقال ثطأه ثطأ من الباب الثالث اذا وطئه (الثطأ) فتحتینله احمق و سبکمغز اولمق معناسنه در یقال ثطیء الرجل
ثطأ من الباب الرابع اذا حمق الثطأة ثانك ضمی و فتحی و طانك سکونیله برنوع بوجك آدیدر * شارح دیر که صاحب
العین عنكبوت ایله تفسیر ایلمشدر (الثفاء) فا ایله قرّاء وزننده خردل اسمیدر که معروف دوا ایی تخمدر علی قول حرف
اسمیدر که تره تخمی و آجی تره تخمی دیدكلریدر و بعضلر عندنده حرف اوزرلك تخمیدر مفردی ثفاءه در ها ایله (الثفأ)
ثانك فتحی و فانك سکونیله تنجره ده اولان شیئك قینامسنی تسکین ایلمك معناسنه در یقال ثفأ القدر ثفأ من الباب الثالث
اذا کسر غلیانها (الثمأ) ثانك فتحی و میمك سکونیله برکسه یه یاغلو و جرب طعام یدرمك معناسنه در یقال ثمأ القوم ثمأ
من الباب الثالث ای اطعمهم الدسم و برکسه نك باشنی یارمق معناسنه در یقال ثمأ رأسه ای شدخه و اتمكی طوغرایوب
ترید ایلمك معناسنه در یقال ثمأ الخبز اذا ثرده و منتاری یاغ ایچره باترمق معناسنه در یقال ثمأ الكمأة اذا طرحها فی السمن
و بویامق معناسنه در یقال ثمأ لحیته بالحناء اذا صبغ و تغوّط ایلمك معناسنه در یقال ثمأ مافی بطنه اذا رماه (الانثماء) انفعال
وزننده باش یارلمق معناسنه در یقال ثمأ رأسه فانثمأ ای شدخه فانشدخ (ثاءه) باعه وزننده هذیل قبیله سی بلادنده بر
موضع آدیدر (الاثاءة) همزه نك کسریله که رمی معناسنه در اثأ ماده سنده ذکر اولندی

فصل الجیم

(الجأجاء)
سلسال وزننده هزیمت یعنی صواشده عسکر صینوب بوزلمق معناسنه اسمدر و اصل هزم قربوز مقوله سی نسنه یی
باصوب ازمك معناسنه در هزیمه آندن اسمدر لشکرك شکست اولمسی آندن مأخوذدر یقال وقع علیهم الجأجاء ای الهزیمة
(الجؤجؤ) هدهد وزننده کوکس دینور صدر معناسنه جمعی جئاجئ كلور سلاسل وزننده و جؤجؤ بحرین دیارنده بر
قریه آدیدر (الجأجأة) زلزله وزننده دوه یی جئ جئ دیو صو ایچمكه چاغرمق معناسنه در یقال جأجأ بالابل جأجأة اذا
دعاها للشرب بجئ جئ بوراده جئ کلمه سی مجئ ماده سندن امر در کل دیمکدر (الجئ) کسر ایله جیع وزننده اندن اسمدر
دوه یی صو ایچمكه چاغرمغه دینور (التجأجؤ) تزلزل وزننده برکسه نهی اولندیغی نسنه دن نهی قبول له اجتناب ایدوب
آندن فراغتله کیرو طورمق معناسنه در یقال تجأجأ الرجل اذا کف و نکص و انتهی و برنسنه دن هیبتلنوب خوف و اندیشه
ایلمك معناسنه در یقال تجأجأ عنه اذا هابه (الجبأ) جیمك فتحی و بانك سکونیله (و الجبؤ) قعود وزننده و الجبأ فتحتینله بر
نسنه دن منع اولنوب کف ید ایلمك معناسنه در یقال جبأ عنه و جبیء جبئا و جبوءا و جبئا من الباب الثالث و الرابع اذا
ارتدع و برشیئی بکنمیوب کریه کورمك معناسنه در یقال جبأ الشیء اذا کرهه و چیقمق خروج معناسنه در شارحك بیاننه
کوره مهول و مفزع نسنه نك خروجنه مخصوصدر یقال جبأ علیه الاسد اذا خرج و پنهان اولمق معناسنه در یقال جبأ الرجل
اذا تواری و آشی بویاسی صاتمق معناسنه در یقال جبأ الرجل اذا باع الجأب ای المغرة و بیونی بر طرفه اکمك معناسنه در
یقال جبأ عنقه ای اماله و کوز و قلچ باغمق معناسنه در یعنی برکریه و ناخوش یاخود بغایت مهیب و مهول نسنه اولمغله نظر
طاقت کتورمیوب منصرف اولمق کذلك قلچ ضربه یه کارکر اولمیوب کیرو آتلمق معناسنه در یقال جبأ البصر و السیف
اذا نبا (الجبء) جیمك فتحی و بانك سکونیله منتاره دینور کمأة معناسنه و تپه یه دینور اکمه معناسنه و بعض قیالرده واقع
خلق اویمه چقوره دینور که آنده یغمور صویی ارکیلور جمعی اجبؤ كلور افلس وزننده و جبأة كلور قردة وزننده و جبأ
كلور فتحتینله نبأ وزننده * شارح دیر که صاحب اللسان وزن اخیرك اسم جمع اولمسنی تنصیص ایلمشدر زیرا سکون عینله
فعل فتحتینله فعل اوزره جمعلنمز انتهی (الاجباء) همزه نك کسریله برده منتار چوق اولمق معناسنه در یقال اجبأ المكان اذ
اکثر به الكمء و ترلا ده اولان اکینی هنوز ادراك ایلمزدن مقدم صاتمق معناسنه در یقال اجبأ الزرع اذا باعه قبل بدوّ صلاحه
و پنهان ایلمك معناسنه در یقال اجبأ الشیء اذا واراه و یایرو تپه کبی برمرتفع محلدن ناکهانی چیقه کلمك معناسنه در
یقال اجبأ علی القوم اذا اشرف علیهم یعنی طلع علیهم فجأة من محل عال (الجبأ) جیمك ضمیله سکر وزننده و الفك

مدیله لغتدر قورقق جبان معناسنه در و بر نوع اوقك اسمیدر ❊ شارحك بیانه کوره بیلنمز و تمر نسنز او بجی یومری
او قدر که طومار اوقی تعبیر اولنور و جباء الفك مدیله خوشمنظر اولمیان خاتونه دینور جباءه دخی دینور هاءیله بدلقا اولمغله
کویا که نظر طاقت کتوره میوب منصرف اولور یقال امرأة جباء و جباءة ای لا یروعك منظرها و جباء ایرانده خوزستان
ایالتنده بر کوره یعنی بر قضا آدیدر و نهروان قضاسنده بر قریه اسمیدر و عراقده هیت نام بلده قضاسنده بر قریه در
و بغداد ایالتنده یعقوبا ناحیه سنده بر قریه در (الجباء) شدّاد وزننده اکوز بوینوزینك اوجنه دینور (جبأ) جبل وزننده
یمنده بر قریه در (الجابئ) صاحب وزننده چکرکه یه دینور (الجبأة) جبهه وزننده پاپو شجیلرك اوزرنده ایش کسوب
بچدکلری کتوکه دینور که بعض دیارده پاپوشجی کوله سی تعبیر اولنور ودوه نك ککرکاری اوجلرندن کوبکنه و ممه سنه
وارنجه عضوه دینور که سیتلك تعبیر اولنور (الجرأة) جرعه وزننده و (الجرة) همزه سزثبه وزننده و (الجراءة) کراهه
وزننده و (الجرائیة) کراهیه وزننده و (الجرایة) همزه یی یایه ابدال اله که بونادر در تجمو عی بهادرلق و یکیتلك شجاعت
معناسنه در یقال جرؤ الرجل جرأة و جرة و جراءة و جرائیة و جرایة من الباب الخامس اذا شجع (الجرئ) امیر وزننده
جرأتلو بهادر و مقدام اولان آدمه دینور جمعی اجراء کلور اشراف وزننده و جری ارسلانه اطلاق اولنور (التجرئ)
تفعیل وزننده برکسه یی سبب شجاعت اولان حاله ترغیب ایدوب و قوت قلب ویرمکله جرأتلندرمك تشجیع معناسنه در
یقال جرأته علیه تجریئا ای شجعته (الاجتراء) افتعال وزننده جرأتلنمك معناسنه در تقول جرأته فاجترأ (المجترئ) اسم
فاعل بنیه سیله ارسلانه اطلاق اولنور (الجریئة) خطیئه وزننده شول کوملتی یه دینور که آنده برجی جانورلر شکار
اولنور طاشدن یاپوب قپوسی اوزره صنعتله بر بیوك طاش وضع ایدرلر و کوملتیك نهایتنه طعمه قورلر جانور ایچری
کیروب طعمه یه یاپشدقده اول طاش دوشوب قپویی سد ایدر * و جریئه نك جمعی جرأئی کلور همزتینله و جریئه
قورصاغه دینور قانصه معناسنه و بوغازه دینور حلقوم معناسنه نته که جرّیه دخی دینور یای مشدده ایله که همزه یایه قلب
و ادغام اولنمشدر (الجزء) جیمك ضمی و زای معجمه نك سکونیله بر نسنه نك بر پارهسنه و بر بلوکنه دینور بعض معناسنه
جمعی اجزاء کلور یقال هو جزء منه ای بعض و جزؤ جیمك ضمیله بر موضع آدیدر و بر قوملق آدیدر و جزء جیمك فتحیله
مصدر اولور بولك بولك بولمك قسم معناسنه یقال جزأ الشئ جزءا من الباب الثالث اذا قسمه اجزاء و قناعت
و اکتفا ایلمك معناسنه در یقال جزأ بالشئ اذا اکتفی به و بر نسنه یی پکشدروب محکم ایلمك معناسنه در دوکومی
محکم چکوب باغلمق کبی یقال جزأ الشئ اذا شدّه و دواب و مواشی تر و تازه چایر او تلامغله آنکله صو ایچمکدن اکتفا
و استغنا ایلمك معناسنه در یقال جزأت الابل بالرطب عن الماء و جزئت جزأ من الباب الثالث و الرابع اذا قنعت و جزء جیمك
ضمیله و لدا ناثیه یعنی قزاولادینه اطلاق اولنور که اوغلان مقابلیدر و منه قوله تعالی ❊ و جعلوا له من عباده جزءا ❊
ای اناثا یعنی ملائکه یی بنات خدا اعتقاد ایتدیلر ❊ شارح دیرکه زمخشری بو معنایی تشنیع و عربه امتزادر و استشهاد
ایلدکلری ابیات مصنوعه در دیو تقطیع ایلمشدر لکن شهاب توسعاتا و بل ایلمشدر یعنی جناب حواء آدم علیه السلامك
جزؤ اعضاسندن خلق اولنمغله بو مناسبتله اناثیه جزؤ اطلاقی صحیح اولور و بوندن تصریف ایدوب اجزأت الامّ دیرلر
و لدت الاناث معناسنه (التجزئ) تفعیل وزننده بر نسنه یی پاره پاره بولمك معناسنه یقال جزأ المال اذا قسمه و بر نسنه ایله
قناعت و اکتفا ایتدرمك معناسنه در تقول جزأت الابل بالرطب عن الماء ای اقنعتها (الاجتزاء) افتعال وزننده بر نسنه
ایله قناعت و اکتفا ایدوب سائردن مستغنی اولمق معناسنه در یقال اجتزأ بالشئ اذا اکتفی به (التجزّؤ) تفعل
وزننده بودخی بر نسنه ایله قناعت و اکتفا ایلمك معناسنه در یقال تجزأ بالشئ اذا اکتفی به (المجزء) و (المجزأة) میمك
فتحی و ضمیله مصدر میمیلردر غنا و کفایت معناسنه در کاسیذکر (الجزءة) جیمك ضمی و زانك سکونیله بچاق
و خنجر مقوله سنك صاپنه دینور دسته و نصاب معناسنه و آصمه چبوقلرینك التنه طیاد قلری اغاجه دینور که آصمه لق
و هرك تعبیر اولنور مرزح کبی (الاجزاء) همزه نك کسریله بر نسنه ایله قناعت ایتدرمك معناسنه در تقول اجزأت الابل
بالرطب عن الماء ای اقنعتها و بر نسنه کافی اولمغله اشیاء سائره دن مستغنی و بی نیاز ایلمك معناسنه در تقول اجزأت عنك
مجزء فلان و مجزأته ای اغنیت عنك مغناه یعنی بن سکا فلانك غناسنی ویردم که سکا اول نه کونه کافی اولوب سائردن
مستغنی ایدر ایسه بن دخی سکا اویلجه کافی اولوب سنی اغنا ایلدم * و اجزاء بچاق مقوله سنه صاپ یکرمك معناسنه در
تقول اجزأت المخصف ای جعلت له جزءة و پرمغه خاتم طاقمق معناسنه در تقول اجزأت الخاتم فی اصبعی ای
ادخلته و مرعاده او تلق فراوان اولمق معناسنه در که باعث اکتفاء راعیه یقال اجزأ المرعی اذا التفّ نبته و خاتون
قز طوغرمق معناسنه در که جزء ماده سنده کذران ایلدی یقال اجزأت الامّ اذا ولدت الاناث و بر نسنه یه بدل
اولوب اوده مك و یرینی طوتمق معناسنه در یقال اجزأت شاة عنك ای قضت وهی لغة فی جزت اصله جزیت

من المعتل و اجزاء کفایت ایلمك معناسنه در یقال اجزأ الشیٔ ایای ای کفانی (الجوازیٔ) جیمك فتحیله حیوانات
و حشیه یه اطلاق اولنور صغن و آهو کبی مفردی جازئه در یاش اوت یمکله چوقلق صودن مستغنی اولورلر (الجزیٔ)
امیر وزننده کافی و مشبع اولان طعامه دینور یقال طعام جزیٔ ای مجزیٔ یعنی مشبع (الجازیٔ) کافی معناسنه در یقال
جازئك من رجل ای ناهیك یعنی کافیك ناهی کلمه سی نهیدن اسم فاعلدر اول کیمسه هر جهتله سکا کافی و وافی اولمغله سنی
سائره مراجعت و احتیاجدن نهی ایدر یعنی بریٔ ایدر دیمکدر (ابو تجزءه) تانك ضمی و جیمك سکونیله حبیبه نام
صحابیه نك پدری کنیه سیدر (جزء) جیمك ضمیله اسماء رجالدندر (الجسئاة) جیمك ضمی و سین مهمله نك سکونیله
انسانك و دابه نك بیونلری بوکندیرنده عارض اولان ناسورلغه و قوربلغه و قاتیلغه دینور یقال فی معطفه جسئاة
ای یبس و جسئاة مصدر اولورکاسیذکر (الجسوء) قعود وزننده و (الجسئاة) جرعه وزننده برنسنه قاتی و یابس اولمق
معناسنه در کثرت عملدن مثلا یدك طراوت خلقیه سی زائل اولوب ناسور باغلمق کبی یقال جسئا الشیٔ جسوءا
و جسئاة من الباب الثالث اذا صلب (الجسٔ) جیمك فتحی و سینك سکونیله درشت و خشن اولان دری یه دینور
و ماء جامده دینور (المجسوءة) میمك فتحیله پك و خشونتلی ارضه دینور یقال جسئت الارض فهی مجسوءة ماده
مرقومه دن مأخوذدر (الجاسیاء) همزه نك مدیله پکلك غلظت و صلابت معناسنه اسمدر (الجسئاء) حمراء وزننده
کثرت عملدن ناسورلنمش اله دینور یقال ید جسئاء اذا کانت مکنبة من العمل (الجشوء) شین معجمه ایله قعود وزننده
یورك یرندن اوینایوب قالقمق معناسنه در که افراط حزن و غمدن یاخود ناکهانی خوف و فزعدن نشأت ایدر
یقال جشئت نفسه جشوءا من الباب الثالث اذا نهضت و جاشت من حزن او فزع و کوکل بولانوب غثیان کلمك
معناسنه در یقال جشأت نفسه اذا ثارت للقیٔ و کیجه نك ظلمتی یاخود دریانك موجه سی اژدرها کبی باصوب هجوم
ایلمك معناسنه در یقال جشأ اللیل و البحر اذا اظلم و اشرف علیك و قیون بوغازینی سسلندروب اوتدرمك معناسنه در
یقال جشأت الغنم اذا اخرجت صوتا من حلوقها و بر ارضدن ارض دیکره خروج ایلمك معناسنه در یقال جشأ
القوم اذا اخرجوا من ارض الی ارض (الجشأ) جیمك فتحی و شینك سکونیله چوق کثیر معناسنه در و چلمسی آسان
اولان خفیف یایه دینور جمعی اجشاء کلور و جشئا کلور (التجشوء) تفعل وزننده و (التجشئة) تفعله وزننده
ککرمك معناسنه در که تقلت طعامدن یاخود معده ده ریح حلولندن نشأت ایدر یقال تجشأ الرجل و جشأ اذا تنفست معدته
(الجشأة) جیمك ضمیله همزه وزننده و (الجشاء) غراب وزننده و (الجشأة) عمده وزننده آندن اسمدر ککرمه یه دینور
فارسیده اروغ دیرلر (الاجتشاء) افتعال وزننده بر کیمسه یه بر محل و بلدنسنه ناموافق اولمق معناسنه در کرك هوا
جهتیله و کرك سائر جهتله اولسون یقال اجتشأ فلان البلاد و یقال اجتشأته البلاد اذا لم توافقه (الجشاء) غراب
وزننده کیجه نك ظلمتی و دریانك موجه سی دفعة باصمق حالتنه دینور که اسمدر یقال جشاء اللیل و البحر ای دفعتهما
(الجفأ) جیمك فتحی و فانك سکونیله یره چالمق معناسنه در یقال جفأه جفأ من الباب الثالث اذا صرعه علی الارض
و چوملك مقوله سنی بوشالتمق ایچون باش اشاغی قپامق معناسنه در یقال جفأ البرمة فی القصعة اذا کفأها و نهر
یاخود غلیان ایدن تنجره کپوك آتمق معناسنه در یقال جفأ الوادی و القدر اذا رمیا بالجفاء ای الزبد
و غلیان ایدن تنجره نك کپوکنی سیلمك معناسنه در یقال جفأ القدر اذا مسح زبدها و چالك و سیل صوینك یوزنده اولان
خار و خاشاك مقوله سنی سیلوب کیدرمك معناسنه در یقال جفأ الوادی اذا مسح غثاءه و قپویی اورتوب قپامق
معناسنه در یقال جفأ الباب اذا اغلقه و قپویی آچمق معناسنه در اولمغله اضداددن اولور یقال جفأ الباب اذا فتحه
و اوتی کوکندن چکوب قوپارمق معناسنه در یقال جفأ البقل اذا قلعه من اصله (الاجفاء) همزه نك کسریله قپویی
قپامق معناسنه در یقال اجفأ الباب اذا اغلقه و دابه یی آج قویوب و بك یورمغله اتعاب و درمانده ایلمك معناسنه در
یقال اجفأ ماشیته ای اتعبها بالسیر و لم یعلفها و برنسنه یی الدن براقق و یبانه آتمق معناسنه در یقال اجفأ بالشیٔ
اذا طرحه و بر یرك خیر و منفعتی زائل اولمق معناسنه در یقال اجفأت البلاد اذا ذهب خیرها (الاجتفاء) افتعال
وزننده برنسنه یی کوکندن چکوب قوپارمق معناسنه در یقال اجتفأ البقل اذا قلعه من اصله (الجفاء) غراب وزننده
صوملك و غلیان ایدن تنجره نك کپوکنه دینور و سیل صوینك یوزنده اولان خار و خاشاك مقوله سنه دینور که سیلنتی
تعبیر اولنور (التجفؤ) تفعل وزننده بر یرك خیر و منفعتی زائل اولمق معناسنه در یقال تجفأت البلاد اذا ذهب خیرها
(الجفأة) جیمك ضمی و فانك سکونیله و بعض نسخه ده جیمك فتحیله مضبوطدر دوه قسمنك اکثری طوغروب دول
و دوش ویرمك حالتنه دینور یقال العام جفأة ابلنا بالاضافة و هو ان ینتج اکثرها العام لفظی ظرفیت اوزره منصوبدر
(الجلیٔ) جیمك فتحی و لامك سکونیله و (الجلاء) سلام وزننده و (الجلاءة) کرامة وزننده یره چالمق معناسنه در

يقال جلاءه جلأً وجلاءا وجلاءة من الباب الثالث اذا صرعه وآتمق معناسنه در يقال جلأ بثوبه اذا رماه (الجماء)
فتحتيله طارلمق معناسنه در يقال جمئ عليه جمأ من الباب الرابع اذا غضب وجمأ فتحتيله شخص وسواد معناسنه دركه
فارسيده كالبد وتركيده قالب دينور هر شيئك جرم مشخصندن عبارتدر (الجماء) سلام وزننده بو دخي شخص وقالب
معناسنه در تقول رأيت جماءه وجماءه اى شخصه (التجمؤ) تفعل وزننده لباسنى طوپليوب دوشرمك معناسنه در
يقال تجمأ في ثيابه اذا تجمع وبرنسنه يى التنه ياقوچاغنه آلوب بوربمكله پنهان ايلك معناسنه در قوش يموره سى
اوزره چوكوب تحتنده ستر ايلديكي كبي يقال تجمأ عليه اذا اخذه فواراه وبريكمك معناسنه در يقال تجمأ القوم
اذا تجمعوا (الاجمأ) احمر وزننده (والمجمأ) معظم وزننده شول آته دينوركه جبهه سنده صباح الخير تعبير اولنان غره سى
سوبو وطولانى اوله يقال فرس اجمأ ومجمأ اى اسيلة الغرة (الاجماء) همزه نك كسريله آندن اسمدر آنك غره سى وصف
مذكور اوزره اولمق حالتنه دينور وبو مصدر صورتنده در (الجنوء) قعود وزننده و (الجنأ) جبل وزننده برنسنه
اوزره يوزى قويى مكب اولوب قپانمق معناسنه در مادر ولد اوزره وفارس اكر اوزره آوريلوب قپانديغى كبي يقال
جنأ الرجل عليه وجنئ جنوءا وجنأ من الباب الثالث والرابع اذا اكب عليه وجنأ فتحتيله بركيمسه نك بغرنيه سى
كوكسى اوزره دوشكين اولمق يعنى ارقه طشره چيقوب كوكسى ايچرى كيرمك وجهيله قنبور اولمق معناسنه در
يقال جنئ الرجل جنأ من الباب الرابع اذا اشرف كاهله على صدره (الاجنأ) احمر وزننده صفتدر قومه اوزره اولان
قنبوره دينور (الاجناء) همزه نك كسريله و (المجانأة) مفاعله وزننده و (التجانؤ) تفاعل وزننده برنسنه اوزره مكب
اولوب قپانمق معناسنه در يقال اجنأ عليه وجانأ وتجانأ اذا اكب عليه (المجنأ) معظم وزننده قلقانه اطلاق اولنور ترس
معناسنه احديدابنه بناء اطلاق اولنمشدر (المجنأة) كذلك ميمك ضميله قبرچقورينه دينور حفره كور معناسنه (الجنثاء)
حمراء وزننده بوينوزلرى آردينه طوغرى قيوريق اولان قيونه دينور يقال شاة جنثاء اذا ذهب قرناها اخرا (مجوء) ميوء
وزننده مجيئ كلمه سنده لغتدركه جئ ومجئ ماده سندن فعل مضارعدر مصدرى جوءدر يقال جاء بجوء جوء الغة في جاء
يجئ جيئا پس واويه ويائيه اولور (جاء) شارح تنوينله تقييد ايلمشدر بررجلك آديدر (الجوءة) جيمك ضميله يمنده ايكى
قريه آديدر (الجئ) جيمك فتحى وياءنك سكونيله و (الجيئة) هايله و (المجئ) ميمك فتحى وجيمك كسر ومديله كلمك
معناسنه در يقال جاء الرجل يجئ جيئا وجيئة ومجيئا اذا اتى وجاء كلمه سى كاه اولوركه فعل ناقص اولهرق استعمال اولنور
صار معناسنه در يقال ما جاءت حاجتك اى ما صارت * شارح دركه كتب نحويه ده كان معناسيله مشروحدر وما كلمه سى
استفهاميه در جاءت ضميرى اسميدر ما كلمه سنه راجعدر تأنيثى خبر مؤنث اعتباريله در وحاجتك خبر منصوبيدر بعضلر
رفعله روايت ايلكله اكا كوره حاجتك لفظى جاءت فعلنك اسمى وما مقدم خبرى اولور وعلى قول ما نافيه در (الجيئة)
جيمك كسريله جيعه وزننده اسمدر كلمكه دينور يقال بطؤت جيئته اى مجيئه (الجياء) شداد وزننده و (الجائى) يائى
همزه يه قلبله (والجائى) مقلوب اولهرق اسم فاعللر در (الاجاءة) همزه نك كسريله كتورمك معناسنه در تقول اجئته
اجاءه اى جئت به * شارح دركه ثلاثى دخي بنفسه متعدى اولور تقول جئت زيدا اى اتيت اليه واجاءه مضطر وملتجى قلمق
معناسنه در استعمال اولنور تقول اجأته اليه اى الجأته واضطررته اليه وجيئه ديدكلرى قايش پارهسيله اياققابى يمامق
ياخود صييروب ديكمك معناسنه در يقال اجاء النعل اذا رقعها او خاطها (المجايئة) مفاعله وزننده باب مغالبه ده
استعمال اولنوركه برى برينه چوق كلوب كتمكباينده بحث ومعارضه ايلكدن عبارتدر تقول جايأنى فجئته اجئ اى
غالبنى بكثرة المجئ فغلبته وبو وجه مذكور اوزره معتل العين ومهموز اللام اولمغله موضع ذكرى بو محلدر جوهري
وهمنه مبنى جاءانى مجاءاة عنوانيله معتل الياء بابنده ثبت ايلمشدر ومجايئه رو برو اولمق معناسنه در استعمال اولنور
سببيت علاقه سنه مبنى يقال جايأنى فلان اى قابلنى وموافقت معناسنه استعمال اولنور يقال جايأنى مجايأة وجياء
اى وافقنى (الجيئة) جيمك فتحيله و (الجايئة) يارهدن آقان قان وايرين مقوله سى چركه دينور يقال سالت جيئة القرح
وجايئته اى القيح والدم و (جيئه) اطرافدن صو كلوب مجتمع اوله جق موضعه دينور وبو معناده اشهر واعرف اولان
جيه اولمقدر يانك تشديديله كه جوى ماده سندن مأخوذدر فساد جوف معناسنه درزيرا صو اركيلوب برمدت طورد قده
البته فاسد ومتغير اولور لكن كلمك ماده سندن مأخوذ اولمق دخي بعيد دكلدر وجيئه اياققابى يمايه جق طاصمه يه
وقايشه دينوركه پينه تعبير اولنور على قول كون وسختيان ديكه جك صريمه دينور (الجئ) جيمك فتحيله و (الجئ)
جيمك كسريله بر كلمه دركه انلر ايله بركيمسه يى طعام وشرابه دعوت ايدرلرتته كه لسانمزده بيورتعبير اولنور * شارح
دركه جئ نفس شرابه دخي استعمال اولنور نته كه هئ كلمه سى نفس طعامده مستعملدر (الجأجأة) زلزله وزننده دوه
قسمنى صو ايچمكه چاغرمق معناسنه دركه ماده مزبوره دن مأخوذدر نته كه صدر فصلده دخي ذكر اولندى يقال جأجأ

بالابل اذادعاها للشرب (الجئة) جعه وزننده و (الجيئة) جيعه وزننده بودخی صوایر کیله حلك موضعه دینور
(التجییء) تفعیل وزننده مشك و طلوم مقوله سنی دیكمك معناسنه در یقال جیأ القربة تجییئا اذا خاطها (المجیأ) معظم
وزننده جماع ایدرکن حدث ایدن کشی یه دینور عذیوط معناسنه (المجیأة) هاایله شول خاتونه دینورکه سبیلینی
براولغله عندالجماع حدث ایدر اوله یقال امرأة مجیأة ای مفضاة تحدث اذا جومعت فصل الحاء المهملة

فصل الحاء المهملة

(الحأحأة) زلزله وزننده تکه یی چپی یه آشمق ایچون یاخود صوایچمك ایچون چاغرمق معناسنه در یقال حأحأ بالتیس
اذادعاه للسفاد او الشرب (حیء حیء) حالرك كسری و همزه لرك سكونیله اشك قسمنی صو ایچمك ایچون چاغره جق
صوتدن حكایه در (الحبأ) حانك و بای موحده نك فتحیله پادشاهك همنشین و ندیم و خاصه و مقربی اولان كسه یه دینور
حالا مابینجیلر كبی جمعی احباء كلور سبب و اسباب كبی یقال هو من احباء الملك ای من جلسائه و خواصه (الحبأة) ثمره
وزننده سیاه بالچقه دینور طینة سوداء معناسنه حمأه لفظنده لغتدر (الحبنطأ) حانك و بانك فتحیله سفرجل وزننده
و (الحبنطأه) هاایله و (الحبنطی) الفك قصریله و (المحبنطیء) اسم فاعل بنیه سیله و همز و بلاهمز قیصه بویلی قرنی
بیوك شیشمان كشی یه دینور یقال رجل حبنطأ و حبنطأه و حبنطی و محبنطیء ای قصیر سمین بطین (الاحبنطاء) همزه نك
و بانك كسریله قرن شیشوب قبارمق علی قول خشم و غیظله طولمق یعنی پرغضب اولمق معناسنه در یقال احبنطاء
الرجل احبنطاء اذا انتفخ جوفه او امتلاء غیظا جوهری اشبو حبنطأ ماده سنی نونی زائد و هم ایلکله حطاركیننك
ذیلنده ایراد ایلمشدر ❋ شارح دیركه جوهری مسلكی بصریون رأیدر و مصنف حروفنك مجموعنی اصیل عد
ایلمشدر و ابن بری دیمشدركه صواب اولان بو ماده حبط تركیبنده ذكر اولنمقدر زیرا همزه سی زائده در یقولون حبط
بطنه اذا انتفخ انتهی (الحتأ) حانك فتحی و تای فوقیه نك سكونیله اورمق ضرب معناسنه در یقال حتأ فلانا حتأ
من الباب الثالث اذا ضربه و جماع ایلمك معناسنه در یقال حتأ المرأة اذا نكحها ای جامعها و برنسنه یه چوق زمان باقوب
طورمق معناسنه در یقال حتأه ای ادام النظر الیه و دوه نك ارقه سندن یوكی ایندرمك معناسنه در یقال حتأ الرجل
اذا حط المتاع عن الابل و دیكیش دیكمك معناسنه در یقال حتأ الثوب اذا خاطه و كلیم و مقعد مقوله سنك صچاغنی
بوكمك معناسنه در یقال حتأ الكساء اذا فتل هدبه و دوكومی محكم چكوب استوار ایلمك معناسنه در یقال حتأ
العقدة اذا شدها و مطلقا برنسنه یی متین و محكم ایلمك معناسنه در یقال حتأ الجدار و غیره اذا احكمه (الاحتاء)
همزه نك كسریله ذكر اولنان درت معانیء اخیره ده حتأ كلمه سیله مرادفدركه اثواب دیكمك و صچاق بوكمك
و دوكومی چكوب پكشدرمك و برنسنه یی قوی و محكم ایلمك معنالرینه (الحتیء) امیروزننده مقل سویقنه دینوركه
اعرابك مقل تعبیر اولنان ثمردن یاپدقلری قاود اوله جقدر (الحنتأو) حانك كسری و نونك سكونی و تانك فتحیله
قیصه بویلو صغیر الجثه كسه یه دینوركه جوجه تعبیر اولنور یقال رجل حنتأو ای قصیر صغیر (الحجأ) حانك فتحی
و جیمك سكونیله شاد و مسرور اولمق معناسنه در یقال حجأ بالامر حجأ من الباب الثالث اذا فرح به و آلیقومق
معناسنه در یقال حجأ عنه كذا اذا حبسه و برنسنه یه پك حریص و مولع اولغله بركسه یه ویرمیوب اكا بخل و ضنت ایلمك
معناسنه در علی قول برنسنه سببیله فرحناك اولمق و علی رأی برنسنه یی صالیورمیوب آندن آیرلمامق و جه اوزره
طوتمق معناسنه در یقال حجیء به حجأ من الباب الرابع اذا ضن به و اولع او فرح او تمسك به و لزمه (الحجأ) فتحتینله
بودخی شاد و مسرور اولمق معناسنه در یقال حجیء بالامر حجأ من الباب الرابع اذا فرح به (التحجؤ) تفعل وزننده
برنسنه دن آیرلمیوب دائما اكا ملازمت ایلمك معناسنه در یقال تحجأ بالشیء اذا تمسك به و لزمه (المحجأ) ملجأ وزننده
و مرادفیدركه صیغنوب پناه ایده جك محله دینور یقال هو محجأ ای ملجأ (الحجیء) امیروزننده لایق و جسبان
معناسنه در یقال هو حجیء بكذا ای خلیق و پناه آور و ملتجیء معناسنه در یقال هو حجیء الیهم ای لاجیء (الحدأة) حانك
كسریله عنبه وزننده چایلاق قوشنه دینور فارسیده زغن و موشكیر دیرلر جمعی حدأ كلور عنب وزننده و حداء كلور
كتاب وزننده و حدأن كلور غزلان وزننده و حدأه آتك بیونندن باش طرفنه طوغری كلان یرینه دینوركه سالفه
و هادیه دخی دینور یقال ضرب حدأة الفرس ای سالفة عنقه (الحدأة) فتحتینله ایكی اغزلی بالته یه دینور علی قول
بالته نك اغزینه دینور و اوق تمرنه دینور جمعی حدء كلور هاسزكه جمع جنسیدر و حداء كلور كتاب وزننده (حداء)
كتاب وزننده اسماء رجالدندر حداء بن نمره یمنده برقبیله نك پدریدر و منه المثل حداء حداء وراءك بندقة و بندقة
بن مظه كذلك یمنده برقبیله پدریدر حداء ابتدا بندقه قبیله سنه شبخون ایدوب اموال و اشیالرینی نهب و غارت
ایلدی بعد برهة بندقه دخی اغاره ایدوب حداء قبیله سنی یكسر مظهر شمشیر انتقام ایلدیلر بومثل لسانمزده غافل
اوله عرب آردكده سنك مثلنك عینیدر و علی قول بوراده حداء كلمه سی حدأه دن مرخمدر ذكر اولندیغی اوزره

چایلاق قوشنه دینور و بندقه تفنك فندقی اوله جقدر مثل مزبور متعقب و دریی اولان شر متقاربدن تحذیر موقعنده ضرب اولنور (الحدأ) فتحیتله مظلومه نصرت ایدوب اوزرندن ظلم و ستمی منع و دفع ایلك معناسنه در یقال حدئ علیه و الیه حدءا من الباب الرابع اذا نصره و منعه من الظلم و یره یاپشمق معناسنه در یقال حدئ بالمكان اذا لزق به و صیغنمق معناسنه در یقال حدئ الیه اذا لجأ و طارلمق معناسنه در یقال حدئ علیه اذا غضب و قیونك رجنده قوزولق تعبیر اولنان بوفقه دری طوغررایكن كسیلوب پاره لنمكله قیون خسته اولمق معناسنه در یقال حدئت الشاة اذا انقطع سلاها فی بطنها فاشتكت (الحدء) حانك فتحی و دالك سكونیله برنسنه یی برسمته صرف و تحویل ایلك معناسنه در یقال حدأ الشیء حدءا من الباب الثالث اذا صرفه (الحندأو) حنتأو وزننده و مرادفیدركه بویی قیصه جثه سی صغیر كسه یه دینوركه جوجه تعبیر اولنور (الاحرنباء) همزه نك و رانك كسریله بركسه یه خشم و غضبله شر و شور ایقاعنه حاضر و آماده اولمق معناسنه در یقال احرنبأ الرجل اذا تهیأ للغضب و الشر (الحزء) حانك فتحی و زای معجمه نك سكونیله سراب لمعان ایلدكجه اوكنده و سمتنده اولان نسنه نك شخصنی یوقاری یوقاری تخییل و ارأت ایلك معناسنه در و سراب شول پوصار قدركه نصف نهارده ایراقدن صو هیئتنده لمعان ایدرك نمایان اولور و معاینه اوكنده اولان اشخاصی یوقاری یوقاری قالقاركبی كوستریر یقال حزء السراب الشخص حزءا من الباب الثالث اذا رفعه و دوه لری درطوپ بریكدروب سورمك معناسنه در یقال حزء الابل اذا جمعها و ساقها و جماع ایلك معناسنه در یقال حزء المرأة اذا جامعها (الاحزیزاء) افعیعال وزننده دوه طوپلنوب بریكمك معناسنه در یقال احزوزأت الابل اذا اجتمعت و بورطه باصان قوش قنادلرینی دوشروب بورطه اوزرندن برطرف اولمق معناسنه در یقال احزوزأ الطائر اذا ضم جناحیه و تجافی عن بیضه (الحشأ) حانك فتحی و شین معجمه نك سكونیله بركسه نك یاخود برحیوانك قرننه و یانلرینه هارل هارل اورمق معناسنه در یقال حشأه بسوط حشأ من الباب الثالث اذا ضرب به جنبه و بطنه و بركسه یی اوق ایله اوروب ایچریسنه ایشلتمك معناسنه در یقال حشأه بسهم اذا رماه و اصاب به جوفه و جماع ایلك معناسنه در یقال حشأ المرأة اذا نكحها ای باضعها و آتش یاقق معناسنه در یقال حشأ النار اذا اوقدها (المحشأ) منبر وزننده و (المحشاء) محراب وزننده قالین كلیمه دینور علی قول شول بیاض كوچك احرامه دینوركه عربلر بللرینه ازار كبی بوریرنورلر یاخود شول فوطه و ازاره دینوركه بدنلرینه بوریوب صاریرنورلر (الحصأ) حانك فتحی و صادك سكونیله طفل رضیع معده سی سود ایله طولو اولنجه قدر امك معناسنه در یقال حصأ الصبی و حصئ حصأ من الباب الثالث و الرابع اذا رضع حتی امتلأ بطنه و صویه قانمق معناسنه در یقال حصأ و حصئ من الماء اذاروی و طوار شدتله علف یمك علی قول شدتله صو ایچمك یاخود شدت اوزره اكل و شرب ایلك معناسنه در یقال حصأت الناقة و حصئت ای اشتد اكلها او شربها او كلاهما و ضرطه لمق معناسنه در یقال حصأبها ای بالمرأة اذا حبق اكثری فراش ایچره یاتر ایكن ضرطه لدقلرندن ناشی اكا متعلق مثالده بالمرأة عنوانیله ذكر ایلك عادت لغویوندر (الاحصاء) همزه نك كسریله قاندرمق معناسنه در یقال احصأه ای ارواه (الحنصاء) و (الحنصأة) حانك كسری و نونك سكونیله جثه سی صغیر و ضعیف اولان كسه یه دینوركه جوره تعبیر اولنور (الحضأ) حانك فتحی و ضاد معجمه نك سكونیله آتش یاقق یاخود دعلو لنمك ایچون اشه لیوب اولچرمك معناسنه در یقال حضأ النار حضأ من الباب الثالث اذا اوقدها او فتحها لتلتهب (الاحتضاء) فتعال وزننده اول معنایه در یقال احتضأ النار بمعنی حضأها (المحضأ) منبر وزننده و (المحضاء) محراب وزننده آتش اولچره جك اغاجه دینوركه كوسه كی تعبیر اولنور (الحضئ) امیر وزننده زیاده سیله آق اولان شیئه دینور اكثری ابیض لفظنه تاصع كبی تأكید ایچون وصف اولنه رق ایراد اولنور یقال ابیض حضئ ای یقق (الحطأ) حانك فتحی و طانك سكونیله نیقمق و یره چالمق معناسنه در یقال حطأ به الارض حطأ من الباب الثالث اذا صرعه و ال آیاسیله بركسه نك ارقه سنه طبانجه اورمق معناسنه در یقال حطأ فلانا اذا ضرب بیده مبسوطة و جماع ایلك معناسنه در یقال حطأ المرأة اذا جامعها و ضرطه لمق معناسنه در یقال حطأ الرجل اذا ضرط و تغوط ایلك معناسنه در یقال حطأ الرجل حطأ من الباب الثالث و الثانی اذا جعس و اورمق معناسنه در یقال حطأه اذا ضربه و دفع ایلك معناسنه در یقال حطأ به عن رأیه اذا دفعه و آتمق معناسنه در یقال حطأ الشیء اذا رماه (الحطاء) حانك كسریله قابده قلان صو بقیه سنه دینور (الحطئ) امیر وزننده فرومایه و ردیل و خوبراد كسه یه دینور یقال رجل حطئ ای رذال (الحطیئة) ضم حایله طاصلاق بدلقا و بد اندام كسه یه دینور دمیم معناسنه یاخود دقیصه بویلی بودور كسه یه دینور فی الاصل حطاءه كلمه سنك مصغریدركه ضرطه و عذره معنالرینه در بدلقا و بد منظره اطلاقی معنای ثانی اعتباریله و بودوره اطلاقی معنای اوله كوره درزیرا ضرطه كبی یره یقین اولور شهیر شعراء اولان جرول بن

اوس العبسی نام شاعره لقب و سمع و تمشدر وقت سعادتده اسلامه کلوب صکره مرتد اولمشدر اسیر اولدقده ینه اسلامه
کلمشدر ابوین و برادر و زوجه سنی و کندی نفسنی هجو ایلمشدر (الحنطأو) جردحل وزننده و (الحنطأوه) هایله فرنی
بیوك کسه یه دینور عظیم البطن معناسنه و حنطأو قیصه بویلی بودر کشی یه دینور (الحنطئ) زبرج وزننده بودخی
بودور آدمه دینور (الحنطئه) حانك ضمی و نونك فتحیله علبطه وزننده یاصی کوده لی ایری و دیزمان قیونه و کچی یه
دینور یقال عنز حنطئة ای عریضة ضخمة (الحبنطأ) حبأ ماده سی ذیلنده ذکر اولندی جوهری و همنه مبنی
بورادہ ایراد ایلمشدر (الحنظأو) ظای معجمه ایله جردحل وزننده قصیر القامه کسه یه دینور (الحفأ) حانك فتحی و فانك
سکونیله یره چالمق معناسنه در یقال حفأ الشیء حفأ من الباب الثالث ای حفأه یعنی صرعه و رمی به الارض (الحفأ)
فتحتینله بردی اسمیدر که قوغه لق و حصیر اوتی دیدکلری ساز لقدر علی قول هنوز منبتنده اوله رق تازه سنه یاخود
دونه دینورکه آق و مأکول اولور (الاحتفاء) افتعال وزننده نبات مزبوری کوکندن قوپارمق معناسنه در
یقال احتفأ الحفأ اذا اقتلعه من منبته (الحنظیأ) سمیدع وزننده قصیر القامه و لئیم الخلقه بدشکل و بداندام اولان
کسه یه دینور بولغتی ابونصر یعنی جوهری و همنه مبنی حمس ماده سنده ذکر ایلدی و مؤلف دخی محل مزبورده
من غیر تنبه ایراد ایلمشدر (الحکأ) حانك فتحی و کافك سکونیله دوکومی پك چکوب محکم ایلمك معناسنه در یقال حکأ
العقدة حکأ من الباب الثالث اذا شدها (الاحکاء) همزه نك کسریله حکأ معناسنه در یقال احکأ العقدة اذا اشدها
(الاحتکاء) افتعال وزننده احکاء معناسنه در یقال احتکأ العقدة بمعنی احکأها و خاطرده برنسنه کزینوب خلجان
ایلمك معناسنه استعمال اولنور که خاطرده عقده کبی منعقد اولور یقال ما احتکأ فی صدری منها شیء ای ما تخالج
بعض نسخه ده ما احکأ عنوانیله در لکن شارحك نسخه سی افتعالدندر (الحکأة) حانك ضمی و کافك سکونیله
و (الحکأة) تؤده وزننده و (الحکاءة) براده وزننده براوچاك جانور آدیدر علی قول ایری کرتنکله یه دینور عظاءة
ضخمه معناسنه (الحلاءة) براده وزننده و (الحلوء) صبور وزننده سرمه طاشنك ازمشنه دینور که سرمه طاشلرینی
بربرینه سورمکله حاصل اولان غبار در مرادتوتیا اوله جقدر که کحل مسحوق لی انکله دها کحال اولنور (الحلاء)
حانك فتحی و لامك سکونیله کوزه توتیا چکمك معناسنه در یقال حلاءه حلئا من الباب الثالث اذا کحله بالحلوء و بر
نسنه ایله اورمق معناسنه در یقال حلاءه بالسیف اذا ضربه به و یره ییقمق معناسنه در یقال حلأ به الارض اذا
صرعه و جماع ایلمك معناسنه در یقال حلأ المرأة اذا نکحها ای جامعها و ویرمك اعطاء معناسنه در یقال حلأ فلانا
کذا درهما ای اعطاه ایاه و درینك یوزینی قازیوب صویمق معناسنه در یقال حلأ الجلد اذا قشره و بشره
(الحلوء) قعود وزننده ذکر اولنان توتیا طاشنی بری برینه سوروب توتیا پیدا ایلمك معناسنه در یقال حلأ له حلوءا
اذا حك الحلوء له (الحلاءة) سحابه وزننده اغاجلق یره دینور درختستان معناسنه و حلاءه بر موضع آدیدر حانك
کسریله ده منقولدر (الحلاءة) حانك ضمیله دباغلرك دری یوزندن صویدقلری صوینتی یه و قازنتی یه دینور (الحلاءه)
حانك کسریله حلاء مفردیدر که حجازده میطان نام موضع قرننده برقاچ طاغلره اطلاق اولنور جمله سی نباتدن
خالی سنکستاندر انلردن دکرمان طاشی قطع و مدینهٔ منوره یه جلب اولنور (الحلوء) صبور وزننده توتیا طاشنه
دینور که علت رمده مبتلا اولنلر انکله استشفا ایدرلر (التحلیء) تفعیل وزننده و (التحلئة) تجربه وزننده طرد و منع
ایلمك معناسنه در یقال حلاءه تحلیئا و تحلئة اذا طرده و منعه و ویرمك اعطاء معناسنه در یقال حلاءه درهما ای
اعطاه ایاه * و اما قولهم حلأ السویق فهمزوا غیر مهموز یعنی بو ماده فی الاصل حلوا لفظندن مأخوذ اولمغله معتل
اولوب مهموز دکل ایکن مهموز دیه رك استعمال ایلدیلر (التحلیء) و (التحلئة) تالرك کسری و حانك سکونی و لام
مکسوره ایله درینك یوزنده اولان تویلره و جابجالکه و سحه دینور و تحلیء شول دری یه دینور که صویلوب قازیور
ایکن بچاق رخنه لریله فاسد و تباه اولمش اوله و تحلئه شول ثقیل و بدمنش کسه یه دینور که دری و سحی کبی آدمه
یاپشوب البته مغموم و مکدر ایدر اوله یقال رجل تحلئة ای یلزق بالانسان فیغمه (الحلأ) فتحتینله عقبول معناسنه در که
دوداقده حادث اولان خرده سیوجه در اوچوق تعبیر اولنور اکثری حمای غب عارضه سنده ظهور ایلمکله فارسیده
تبخاله دیرلر و حلأ مصدر اولور درینك یوزی تویلی و سحناك اولمق معناسنه در که قازیوب صیرمدقجه دباغته وضع
اولنماز یقال حلیء الادیم حلأ من الباب الرابع اذا صار فیه التحلیء کرچه ادیم دریدن اخصدر * لکن شارح
الجلد کلمه سیله تفسیر ایلمشدر و حلأ خسته لك عقبنده دوداق اوچوقلمق معناسنه در یقال حلئت الشفة اذا ابثرت
بعد المرض (المحلأة) میمك کسریله دباغلرك و صاغریجیلرك دری قازیوب صویه جق التلرینه دینور که رنده
تعبیر اولنور (الحالئه) برنوع یلاندر که بغایت خبیث و قتال اولور (الحمأة) حانك فتحی و میمك سکونیله سیاه و منتن

و متعفن بالجيفه دينور (الحمأ) فتحتينله حمأه معناسنه در يقال و قعوا فى حمأة و حمأ اى الطين الاسود المنتن (الحمأ) حانك فتحى و ميمك سكونيله (والحمأ) فتحتينله ذكر اولنان سياه و منتن بالچق اختلاطيله صو بولانوب متغير اولمق معناسنه در يقال حمئ الماء حمأ و حمأ من الباب الرابع اذا خالطته الحمأة فتكدر و طارلمق معناسنه استعمال اولنور يقال حمئ عليه اذا غضب و حمأ حانك فتحى و ميمك سكونيله قيودن ذكر اولنان سياه بالچغى چكوب چيقارمغله قيويى پاك ايلك معناسنه در تقول حمأت البئراى نزعت حمأتها (الاحماء) همزه نك كسريله قيويه ذكر اولنان سياه و بدبوى بالچق القا ايلك معناسنه در يقال احمأت البئراى القيت الحمأة فيها (الحم) حانك فتحى و ميمك سكونيله و فتحتينله نادرا جائزدرو (الحما) عصا وزننده و (الحمو) ابو ياخود دلو وزننده (والحم) آخرى محذوف اوله رق يدودم كبى كه جمله سى بش لغتدر خاتونك زوجنك پدرينه دينور كه زوجه نك قاين اتاسى اولور ابو زوج المرأه معناسنه على قول زوج و زوجه دن هر برينك اقارب و تبارندن برينه دينور هر كيم اولورسه اولسون اخ و عم و خاللرى كبى و بو اسماء مشهورهٔ مضافهٔ سته دندر جمعى احماء كلور اشخاص وزننده * مترجم ديركه مفرداتده راغب احماء المرأة كل من كان من قبل زوجها و ذلك لكونهم حماة لها * عبارتيله ثبت ايلكله اكا كوره حمايه مادسندن مأخوذ و يالكز زوج طرفندن اولان اقاربه مخصوص اولور كذلك مغربده مطرزى و احماء المرأة ذو و قرابة زوجها و هو اما من الاول اى الحماية لانهم الحامون لها و الذابون او من الثانى اى من احمأ النار لحرارة شفقتهم عنوانيله رسم ايلكله على كلا الوجهين معتل اولوب وجه مذكوراوزره اقارب زوجه مختص اولور و مصباحده معتل بابنده مرسوم اولوب و ابن فارسدن منقول اوله رق زوج و زوجه دن هر برينك قاين اتاسنه اطلاق اولنور و مؤلف كذلك باب معتلده دخى ذكر ايلشدر ظاهرا مهموز و معتلده لغت اولمسنه مبنيدر نته كه ذكر اولندى (الحمئة) تمره وزننده بر نوع نبات آديدر ارض نجده مخصوصدر (الحمئ) خجل وزننده عيون معناسنه دركه باقديغى نسنه يه نظرى اصابت ايدن كسه در يقال رجل حمئ العين اى عيون (الحناء) حانك كسرى و نونك تشديديله قنه يه دينور كه نسوان اللرينه و اياقلرينه ياقرلر جمعى حنئان كلور حانك ضمى و نونك سكونيله (الحنائى) ياى نسبتله قنه جى يه دينور محدثيندن ابراهيم بن على و يحيى بن محمد و هارون بن مسلم و عبد الله بن محمد القاضى و حسين ابن محمد كه جزء مشهور صاحبيدر * و برادرى على بن محمد و جابر بن ياسين و محمد بن عبيد الله الحنائيون وجه مذكور اوزره قنه بيعنه منسوبلردر (الحنأ) حانك فتحى و نونك سكونيله يرك نباتى يم يشيل تازه و فراوان و برى برينه صارمشق اولمق معناسنه در يقال حنأ المكان حنأ من الباب الثالث اذا اخضر و التف نباته * و جماع ايلك معناسنه در يقال حنأ المرأة اذا جامعها (الحانئ) صيغهٔ مزبوره دن نسب اوزره اسم فاعلدر احضر لفظنى تأكيد ايچون ايراد اولنور نته كه ابيض ناصع و احمر قانئ ايله تأكيد اولنور يقال اخضر حانئ (التحنئ) و (التحنئة) تفعيل و تفعله وزننده قنه ياقق و قنه ايله بويامق معناسنه در يقال حنأ رأسه تحنيئا و تحنئة اذا خضبه بالحناء (التحنؤ) تفعل وزننده قنه لنمق و قنه ياقنمق معناسنه در يقال حنأه فتحنأ (الحنأة) حانك كسريله برقيو اسميدر و بر رجل آديدر (الحناءتان) تثنيه بنيه سيله بنو تميم ارضنده ايكى قوملق آديدر (وادى الحناء) يمنده زبيد و تعز نام بلده لر بيننده بر معروف واديدر كه انده پك چوق نبات حنأ نابت اولور (حاء) مد و تنوينله بر رجلك اسميدر مدينهٔ منوره ده بئر حاء اكا مضافدر و بو ماده آخر كتابده الف لينه بابنده اعاده اولنور ان شاء الله تعالى ﴿فصل الخاء المعجمة﴾ (الخبأ) حانك فتحى و بانك سكونيله كيزلمك و ستر و پنهان ايلك معناسنه در يقال خبأ الشئ خبأ من الباب الثالث اذا ستره و خبئ كيزلو و صاقلى اولان شيئه دينور كه اسمدر ياخود تسميه بالمصدر در مخبوء معناسنه و خبئ الارض يره اضافتله سبزه و نباته اطلاق اولنور زمينده مستور اولديغيچون و خب السماء يغموره اطلاق اولنور آنده كويا كه مستور ايدى يقال اخرج خبئ السماء خبئ الارض اى المطر النبات و خبئ شهر مدين قضاسنده بر موضع و مدينه ده قبا يانده بر وادى اسميدر (التخبئة) تفعله وزننده بر نسنه يى پك صاقلايوب كيزلمك معناسنه در يقال خبأه تخبئة اذا ستره (الاختباء) افتعال وزننده اولى معنايه در يقال اختبأه بمعنى خبأه (الخبأة) حانك ضميله همزه وزننده شول خاتونلردركه دائما خانه سنه ملازمت ايدوب اصلا طشره چيقوب كزمز اوله يقال امرأة خبأة اى لازمة بيتها يعنى مستقرة فيه مخدرة لا تبرز منه لكن اساسده و بعض امهاتده ابتدا كورينوب صكره اركك دن صاقلانوب طشره چيقمز اولان خاتونله مفسردر و بعض امهاتده كاه كنديى كوستروب و كاه پنهان اولانله مبنيدر (الخبئ) امير وزننده و (الخبيئه) همله نقليهٔ ايله مستور و پنهان اولان شيئه دينور و عربلر اختبأله خبيئا ديرلر براسمى ياخود سائر بر نسنه يى تعميه و الغاز و تجهيله ياخود الندده و بر يرده صاقلايوب براى امتحان بركمسه دن سؤال ايلسه يقال اختبأله خبيئا اذا عمى له شيئا ثم سأله عنه

فصل الخاء المعجمة

و (خبیئه) ریاح بن یربوع نام کمسنه نك قزی اسمیدر و ابو خبیئة الکوفی سؤر الاسد ایله ملقب اولان کمسه در (الخبئة)
تمره وزننده قز اولادینه اطلاق اولنور بنت معناسنه لزوم بیت ایله ارککلردن نهان اولدیغچون (الخباء) کتاب وزننده
یك صوی اولان ناقه نك موضع مستور زنده یعنی کورنمز برینه یاصیلان برنوع تمغا اسمیدر جمعی اخبئه کلور و (خباء)
ابنیه دن بناء معروف اسمیدر که ترکمانلر و صحرانشین اولنلر قوردقلری مختصرجی خیمه دن عبارتدر که چرکه و آلاچق
واوبه تعبیر اولنور ایکی و یا اوچ دیرکلی کچه دن و عبادن و قیلدن برکوچك چادردر و عند البعض خباء بو معناده
معتلدر مهموز دکلدر (المخبأة) مکرمه وزننده شول پردکی و مخدره دختردرکه هنوز تزوج ایتامش اوله یقال جاریة
مخبأة ای لم تتزوج بعد (خبثه) خانك کسری و بانك سکونیله اسم ابن کناز درکه امیر المؤمنین عمر الفاروق رضی الله عنه
زمانـنده ابله بصره یه والی اولوب صکره حضرت عمر عزل ایلدی سببندن استفسار اولندقده کویا مرقومك
و پدرینك اسملرندن تشأمی تعریضله لا حاجة لنا فی ولایته هو یخبأ و ابوه یکنز * یعنی کندی النه کیرن شیئی صاقلار
و پدری دفن ایدر بیوردیلر وخبئه بن راشـد و ابو خبیئه که جهینه وزننده در اسمی محمد بن خالددر وشعیب
ابن خبئه محدثیندندر (الخابئ) خایب و خاسر معناسنه در یقال کید خابئ ای خایب ظاهرا مقلوبدر (المخابئة)
مفاعله وزننده بیلمجه و معما و لغز سویلشمك محاجاة معناسـنه در تقول خابأته ما کذا ای حاجیته (الخابئة) بیوك
خسروانی کوپه دینور ماده مزبوره دن مأخوذدر کرچه وجه مذکور اوزره مهموز اولوب لکن تخفیفا همزه سی
یا یه قلب ایلدیلر یقال له خابیة من خل ای خب (الختأ) خانك فتحی و تای فوقیه نك سکونیله برکسه یی برنسنه دن
کیرو طوردرمق و اندن فراغت ایتدرمك معناسـنه در یقال ختأ فلانا عن الامر ختأ من الباب الثالث اذا کفه
(الاختتاء) افتعال وزننده برکسه یی الداتمق و رنك ودوباره ایلمك معناسنه در یقال اختتأ له اذا ختله و برکسه دن
قورقمق یا اوتانمق سببیله آندن کیزلنوب صاقلانمق علی قول قورقمق معناسـنه در یقال اختتأ منه ای استتر خوفا
و حیاء او خاف و قاپمق اختطاف معناسنه در یقال اختتأ الشیء ای اختطفه و خوفدن ناشی رنك رویی متغیر اولمق
معناسنه در یقال اختتأ الرجل اذا تغیر لونه من مخافة سلطان و نحوه (المختتئة) معتزله وزننده شول تنها و خالی بیابانه
دینورکه آنده اصلا شنلك اثری اولمیوب و آبادانلغه بغایت بعید اولمغله نه برسمته یول بولنوب و نه انسان و حیوان
آوازه سی استماع اولنه یقال مفازة مختتئة ای لا یسمع فیها صوت ولا یهتدی (الخجأ) خانك فتحی و جیمك سـکونیله
اورمق معناسنه در یقال خجأه خجئا من الباب الثالث اذا ضربه و کچه میل ایلك یعنی چوغی کیدوب آزی قالمق
معناسنه در یقال خجأ اللیل ذا مال و ذلیل و مقهور اولمق معناسنه در یقال خجأ الرجل اذا انقمع و جماع ایلك معناسنه در
یقال خجأ المرأة اذا جامعها (الخجأة) خانك ضمیله همزه وزننده کثیر الجماع اولان کشی یه دینور و جماعه مشتهیه
اولان عورته دینور و شیشمان اولوب ثقیل و کرانجان کشی یه دینور و احمق و نادانه دینور (الخجأ) فتحتینله اوتانمق
معناسنه در یقال خجئ الرجل خجأ من الباب الرابع ای استحیی و فحش و ناسزا سوز سویلك معناسنه در یقال خجئ
الرجل اذا تکلم بالفحش (الاخجاء) همزه نك کسریله سائل سؤالده پك ابرام و الحاح ایلك معناسنه در یقال اخجأه
السائل اذا الحّ علیه فی السؤال (التخاجؤ) تفاعل وزننده بطائت ایلك معناسنه در یقال تخاجأ فی المشی اذا تباطأ
جوهری و همنه مبنی تخاجئ عنوانیله مهموز اوله رق رسم ایلشدر بو صورتده اصوب اولان تخاجی عنوانیدرکه یای
تحتیه ایله در تناجی کبی زیرا جیم اکر مضموما قرائت اولنور سه رسم خط البتده همزه ایله اولوب و مکسورا قرائت
اولنور سه حسب القاعده همزه سز اولمق لازمدر زیرا تفاعل وزننك حقی مضموم العین اولمقدر تقابل و تضارب
کبی مکرکه معتل اللام اوله اول صورتده مکسور اولور تغازی و ترامی کبی لکن صحاحده تخاجؤ عنوانـنده مرسوم
اولمغله ظاهرا مؤلفك نسخه سنده صورت مرقومه ده مرسوم تصادف ایلشدر و تخاجؤ انسـانك مقعدی یاصور
مثللو عارضه سببیله متورم اولوب مؤخری که صفره تعبیر اولنور منتار شکلنده کیروسنه دوریلوب چیقمق معناسنه در
یقال تخاجأ استه اذا تورّم و خرج مؤخره الی ماوراءه (الخذأ) خانك فتحی و ذال معجمه نك سکونیله و (الخذوء) قعود
وزننده و (الخذأ) فتحتینله برکسه یه سرفرو ایلیوب رام و منقاد اولمق معناسنه در یقـال خذأ له و خذئ له خذءا
و خذوءا و خذءا من الباب الثالث و الرابع اذا انخضع و انقادله و خذاء فتحتینله ضعف نفس معناسنه درکه بی زهره
و بی ثبات قلب اولمغله برعارضه دن چابك متأثر اولوب خوف و اندیشه ایلکی موجب حالتدن عبارتدر یقال به خذاء
ای ضعف نفس (الاستخذاء) استفعال وزننده بو دخی خضوع و انقیـاد ایلك معناسـنه در یقال استخذأ له
اذا انخضع و انقـاد (الاخذاء) همزه نك کسریله سرکش کسه یی رام و منقاد ایلك معناسـنه در یقال اخذأ فلانا
اذا ذلله (الخرء) خانك فتحی و رانك سکونیله و (الخرأة) کراهه وزننده خانك کسریله ده جائزدر و (الخروء) قعود

وزننده دفع طبیعی ایلك معناسنه‌در یقال خرئ الرجل خراء وخراءة وخروءا من الباب الرابع اذا سلح (الخرء)
خانك ضمیله نجاسته دینور عذره معناسنه جمعی خروء كلور جند وجنود كبی وخرءان كلور خانك ضمیله (المخرءة)
مفعله وزننده و (المخراة) اسقاط همزه ایله و (المخرؤة) میمك فتحی و رانك ضمیله اسم مكاندر ممشی و ادبخانه‌یه دینور
(الخراء) خانك كسری و الفك مدیله اسمدر دفع طبیعی ایلك حالتنه دینور (الخسأ) خانك فتحی و سینك سكونیله
(والخسوء) قعود وزننده سوروب قوغمق طرد و تبعید معناسنه‌در لكن كرك مؤلفك وكرك سائر امهاتك تمثیللرینه
كوره كوپك قسمنی سوروب قوغمغه مخصوصدر یقال خسأ الكلب خسأ وخسوءا من الباب الثالث اذا طرده
و بو معناده لازم اولور سورلمكله یقلوب كیتمك معناسنه یقال خسأ الكلب نفسه اذا بعد و باصره خیره و ضعیف
و فرسز اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال خسأ البصر اذا كلّ (الخسأ) فتحتینله بودخی سوریلوب قوغولمغله
یقلوب كیتمك معناسنه‌در یقال خسئ الكلب خسأ من الباب الرابع اذا بعد (الانخساء) انفعال وزننده خسأ معناسنه‌در
یقال فلان كالكلب اذا قیل له اخسأ انخسأ (الخاسئ) شول كلب وخنزیر مقوله‌سنه دینوركه همیشه طرد و تبعید
اولنوب قربه یقلاشدرلمیه یعنی هركیمه یقین اولوب سورنمك قیدنده اولدقجه سوروب قووهلر فاعل بمعنی مفعولدر
(الخسئ) امیر وزننده قیونك كثرینه اطلاق اولنوركه ایشه یرامز اوله صوف ردی معناسنه (المخاسئة) مفاعله
وزننده و (التخاسؤ) تفاعل وزننده طاش آتشمق معناسنه‌دركه مادهٔ مزبوره‌دن مأخوذدر یقال خاسئوا مخاسئة
وتخاسئوا تخاسؤا اذا ترموا بینهم بالحجارة (الخطاء) خانك فتحی وطانك سكونیله و (والخطاء) فتحتینله و (الخطاء)
مد ایله یاكلشلق معناسنه‌دركه صوابك ضدیدر یقال فیه خطأ وخطأ وخطاء ای ضد الصواب وخطأ فتحتینله
مصدر اولور یاكلمق معناسنه یقال خطئ الرجل خطأ من الباب الرابع ❊ شارح دیركه بعضلر سهو ایله فرقنی
بو وجه اوزره بیان ایلمدیلركه * سهو مدركه‌دن فقط صورتك زوالیدركه ادنی ایما و تأمل ایله متنبه اولور * وصواب
برامر راست و جهت مستقیمدركه انكاری جائز اولمیه حق مرتبه‌ده ثابت اوله * وخطأ برامری قوتدن فعله كتورمك
مراد ایدوب اجراسنه شروع اولندقده زمان یامكان یاخود یاران اشغال و اغفالیله طرز ملحوظدن بلاقصد ولاسهو
ولانسیان تخلف وطور منهی غیر منوی اوزره جریانندن عبارتدر * ومؤلف بصائرده بورسمه تحقیق ایلمشدركه
خطأ جهت مستقیمه‌دن عدول و انصراف ایلمك معناسنه موضوعدر و بواوچ كونه اولور * اولا اراده‌سی قبیح
اولان نسنه‌یی اراده وقوتدن فعله كتورمكدر كه خطأ تام دیدكاری بودر اخذ و عتاب و عقاب اكا مترتب اولور
ویقال فیه خطئ خطأ بفتحتین وخطاء بكسر الخاء من الباب الرابع * ثانی فعلی مستحسن اولان برنسنه‌یی اراده
ایدوب لكن بلاقصد خلاف ماریدوقوعیاب اوله كه بونده اراده جهتندن مصیب و فعل جهتندن مخطئ اولور
ویقال اخطأ فهو مخطئ وهذا هو المراد بقوله علیه السلام ❊ رفع عن امتی الخطأ والنسیان ❊ ومجتهدك خطاسی
بوقبیلدندر * ثالث فعلی حسن اولمیان نسنه‌نك فعلنی مراد ایدوب لكن اتفاقی خلافی ظهور ایلمیه‌كه بونده مخطئ
فی الاراده ومصیب فی الفعل اولور * و بوقصد و اراده‌سی جهتیله مذموم اولوب فعلی جهتیله‌ده ممدوح و محمود
اولماز انتهی * ویقال خطئ فی دینه خطأ بفتحتین اذا سلك سبیل خطأ عامدا او غیره یعنی امر دین و مذهبده راست
و صواب اولمیان طریقه عمدا او سهوا سلوك ایلمك معناسنه‌در بعضیلر ثلاثینك مفهومنده عمد و قصد و مزیدده
بی قصد اولمق اعتبار ایتدیلر كماسیذكر (الاخطاء) همزه‌نك كسریله و (الخاطئة) عافیه وزننده بونلرده یاكلمق
معناسنه‌در یقال اخطأ الرجل اخطاءا و خاطئة بمعنی خطئ وبونده خاطئه كلمه‌سی كه عافیه وزننده مصدردر
ثلاثیدن نادر و مزیددن اندردر بو ماده‌ده بو وجه اوزره وارد اولمشدر نته‌كه بوكونه امثالی بعض ماده‌لرده مرسومدر
و اخطاء ماده‌سنك فعل ماضیسی اولان اخطأت كلمه‌سنك همزه‌سنی یایه ابدالله كرچه اخطیت عنوانیله‌ده
مشهود اولمشدر لكن یالغیه‌دركه لغت ردیه‌در یاخود لثغه‌دركه بلاقاعده برحرفی حرف آخره ابدالدن عبارتدر
و اخطاء عامدا او ساهیا امر دینده راست و صواب اولمیان طریقه سلوك ایلمك معناسنه‌در یقال اخطأ الرجل
اذا سلك سبیل خطاء عامدا او غیره نته‌كه خطأ دخی بو معنایه كلور بونك اسم فاعلنده مخطئ و ثلاثینك اسم فاعلنده
خاطئ دینور و عند البعض مخطئ بلاقصد سالك اولانه و خاطئ متعمدا سالك اولانه اطلاق اولنور و اخطاء
بركسه‌یی یاكلتمق معناسنه‌در یقال اخطأه ای اوقعه فی الخطأ (التخطؤ) تفعل وزننده خطأ ایلمك معناسنه‌در
لكن بونك مفهومنده تكلف معتبردر یقال تخطأ الرجل بمعنی اخطأ و بركسه‌یی خطایه ایقاع ایلمك معناسنه‌در
یقال تخطأه ای اخطأه (الخطیئة) فعیله وزننده ذنب وكناهه دینور علی قول عمد و قصد ایله ایشلنان كناهه دینور
نته‌كه خطأ بغیر عمد اولانه دینور و خطیئه‌نك جمعی خطایا كلور و خطائی كلور فعائل وزننده و خطیئه

مطلب

(هرنسنه‌دن)

هرنسنه دن مقدار قليله دينور نبذ يسير معناسنه يقال على النخلة خطيئة من الرطب اى نبذيسير منه (الخطئ) خانك كسريله بودخى اسمدر كناه وذنب معناسنه در ياخود عمد ايله اولان كناهه دينور يقال فيه خطيئة وخطئ اى ذنب اوماتعمد منه (وخطأ وخطئه) خالرك كسريله مصدر اولورلر صوچ ايتمك وكناه ايشلمك معناسنه يقال خطئ الرجل خطأ وخطئة اى اذنب (الخاطئ) اسم فاعلدر مطلقا وعلى قول متعمد اخطا كار اولانه دينور جمعى خواطئ كلور ومنه المثل مع الخواطئ سهم صائب يعنى نشاندن خطا ايدن سهامله البته اصابت ايدنى دخى بولنور مثل مزبور اكثرى خطا كار اولوب احيانامصيب اولان كمسنه حقنده ضرب اولنور (التخطئة) تفعله وزننده و (التخطئ) تفعيل وزننده بركمسه يى خطا ايتدك ديو خطايه نسبت ايلمك معناسنه در يقال خطأه تخطئة وتخطيئا اذا قال له اخطأت (الخطأ) خانك فتحى وطانك سكونيله تنجره قينار ايكن يوزينه كلان كپوكنى طشره آتمق معناسنه در يقال خطأت القدر بزبدها خطأ من الباب الثالث اذا رمت به (التخاطؤ) تفاعل وزننده بركمسه يى خطايه ايقاع ايلمك معناسنه در يقال تخاطأه اى اخطأه (المستخطئة) استخطاء كلمه سندن اسم فاعل بنيه سيله كبه قالميان ناقه يه اطلاق اولنور كوياكه فحلك خطاسنى قبول ايلمشدر يقال ناقة مستخطئة اى حايل (الخفأ) خانك فتحى وفانك سكونيله برنسنه يى كوكندن چكوب قوپاروب يره چالمق معناسنه در يقال خفأه خفأ من الباب الثالث اذا اقتلعه فضرب به الارض وبنايى سوكوب يره قدر ايندرمك معناسنه در يقال خفأ بيته اى قوّضه فالقاه على الارض وقربه يى شق ايدوب حوض اوزره قومق معناسنه در تاكه برقربه ده اولان صويى نشف ايلميه يقال خفأ القربة اذ اشقها فجعلها على الحوض لئلا تنشف الارض ماءه (الخلأ) خانك فتحى ولامك سكونيله و (الخلاء) كتاب وزننده و (الخلوء) قعود وزننده دوه چوكك على قول حرونلق ايلمكله يرندن آيرلميوب طاش كبى قالمق معناسنه در يقال خلأت الناقة خلأ وخلاءا وخلوءا من الباب الثالث اذا بركت او حرنت فلم تبرح وكذلك الجمل او خاصّ بالاناث وخلوء بركمسه تنبل اولديغندن ياخود مقتضاى طبيعتى اوزره حركتدن محظوظ اولميوب دائما يرينه ملازم اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال خلأ الرجل خلوءا اذالم يبرح مكانه (الخالئ) و (الخلوءة) خانك فتحيله كيدركن چوكن ياخود حرون اولان ناقه يه دينور (التخلئ) تانك ولامك كسريله ترمد وزننده تانك فتحيله ده جائزدر دنيايه دينور على قول طعام وشرابه دينور يقال هو منهمك فى التخلئ اى الدنيا او الطعام والشراب (المخالأة) مفاعله وزننده برنسنه يى فراغت ايدوب ديكر نسنه يه شروع ومباشرت ايلمك معناسنه در يقال خالأ القوم اذا تركوا شيئا واخذوا فى غيره (الخمأ) جبل وزننده برموضع آديدر (الخنأ) خانك فتحى ونونك سكونيله كسمك قطع معناسنه در يقال خنأت الجذع خنأ اى قطعته كما يقال خنيته من المعتل (خاء) همزه نك كسر اوزره بناسيله اسم فعل امردر تيز وچابك اول وعجله وشتاب قيل ديمكدر يقال خاءك يارجل علينا اى اعجل

فصل الدال

(الدأدأة) زلزله وزننده و (الدئداء) دالك كسريله پك شدتله يلمك على قول سرعتله سكرتمك معناسنه در يقال دأدأ البعير وغيره دأدأة ودئداءا اذا عدا اشدّ العدو او اسرع واحضر وبركمسه نك ايزينه اويوب آردنجه كتمك معناسنه در يقال دأدأ فى اثره اذاتبعه مقتفياله وبرنسنه يى تحريك ايلمك معناسنه در يقال دأدأ الشئ اذا حرّكه ومتحركى ساكن قلمق معناسنه در يقال دأدأه اى سكنه بوجهتله اضداددن اولور لكن مؤلف ضديتندن سكوت ايلمشدر ودأدأه برنسنه يى اورتوب بورتمك معناسنه در يقال دأدأه اى غطاه ودأدأه طاشك صو مجراسنه يوارلنوب دوشدكده ظهور ايدن صوتندن حكايه دركه كوتردى تعبير اولنور يقال سمعت للحجر دأدأة اى صوتا وغلبه لكدن ناشى صيقمق معناسنه در يقال دأدأ القوم اذا تزاحموا وخاتون ولديني اويوتمق ايچون ياتديغى بشكى تحريك ايلدكده صدور ايدن صوتدن حكايه در (التدأدؤ) تزلزل وزننده دأدأه كلمه سنك مطاوعيدر متحرك اولمق وساكن اولمق معنالرينه در يقال دأدأ الشئ فتدأدأ ويوارلنمق معناسنه در يقال تدأدأ الحجر اذاتدحرج ودوه آوزاينى ايچريسنه چكوب دروننده ترجيع وترديد ايله كيركير اوتوب كومور دنمك معناسنه در يقال تدأدأت الابل اذا رجعت الحنين الى اجوافها وكيجكمك ابطأ معناسنه در يقال تدأدأ الخبر اذا ابطأ ويولك برطرفه ميل ايدوب آغمق معناسنه در يقال تدأدأ حمله اذا مال وايكى طرفه تمايل ايدرك يوريمك معناسنه در يقال تدأدأ فى مشيه اذاتمايل وغلبه لكدن صيقشمق معناسنه در يقال تدأدأ القوم اذا تزاحموا وبرنسنه دن ميل واعراض ايلمك معناسنه در يقال تدأدأعنه اذامال (الدأداء) دالك فتحى والفك مديله و (الدئداء) دالك كسريله و (الدؤدوء) دالك ضميله آيك آخر كوننه دينور على قول يكرمى بشنجى كيجه سى ياخود يكرمى التنجى ياخود يكرمى يدنجى ياخود يكرمى سكزنجى ياخود يكرمى طقوزنجى كيجه سيدر ياخود آخر اوچ كيجه سنه دينور جمعى دآدئ كلور مساجد وزننده آى اول كيجه لرده غروبه دأدأه يعنى سرعت ايلمسى باعث تسميه درو (دأداء) الفك مدّيله كشاده

و واسع میدانه دینور فضاء معناسنه و ککیش تلعه یه و ککیش و ادی یه دینور تلعه تانك کسریله یوقار یدن اولان
صو آقندیسنه دینور (الدأدأ)و (الدأدأة) همزه لرك قصری و مدیله یلك قرا کو کیجه یه دینور یقال لیلة دأدأ و دأدأة
و یمدّان ای شدیدة الظلمة (التدبئ) تفعیل و زنده برنسنه یی اورتوب صاقلامق معناسنه در یقال دبأ الشئ و علیه
تدبیئا اذا غطاه و واراه (الدبأ) دالك فتحی و بانك سکونیله برنسنه ساکن اولمق معناسنه در که حرکت مقابلیدر
یقال دبأ الشئ دبأ من الباب الثالث اذاسکن و اورمق معناسنه در یقال دبأه بالعصا اذاضربه بها (الدبأة) دالك
فتحی و بانك سکونیله قاچمق فرار معناسنه در یقال نجی من یده بالدبأة ای الفرار (الدثئ) ثای مثلثه ایله عربی وزنده
هو انك شدت حرارتی عقبنده یاغان یغموره دینور و قیون و کچی قسمنك یاز موسمنده طوغوردقلری دولهٔ دینور * شارح
دیرکه بو ایکی معناده دخی یای نسبتله در لکن منسوبی معلوم دکلدر نهایت مؤلف عن قریب دفأتی کلمه سی دثأتی ایله
تفسیر ایلمکله حرارت معناسنه اولمغله حرارته منسوب اولمش اولورلر (الدرء) دالك فتحی و رانك سکونیله و (الدرأه)
هایله دفع ایلمك و صاومق معناسنه در یقال درأه درءا و درأة من الباب الثالث اذادفعه و سیل صوبی دفعة ظهور ایلمك
معناسنه در یقال درأ السیل اذااندفع بوراده اندفاع دفعلك مطاوعی دکلدر و درأ برکسه نا کهانی چیقه کلمك معناسنه در
یقال درأ الرجل اذاطرأ و خرج فجأة و آتش ایشیلیوب پارلدامق معناسنه استعمال اولنور کویا که ضیاسیله ظلمتی دوع
ایدر یقال درأت النار ای اضأت و دوه نك ارقه سی شیشوب غدّه دیدکلری یومری ظهور ایلمك معناسنه در یقال درأ
البعیر اذا اغدّ و مع الغدّة ورم فی ظهر غدّهٔ مز بوره دوه قسمنك طاعونیدر و درأ برنسنه یی یایوب دوشه مك
معناسنه در یقال درأ الشئ اذابسطه و محلّ نامعلومدن نا کهانی غریب سیل ظهور ایلمك معناسنه در که اوکنه کلان
نسنه لری دفع ایلمك شانندن اوله بو معناده دالك ضمیله ده جائزدر یقال جاء السیل درءا و درءا اذا اندرأ من مکان لایعلم به
و درء قارغی و عصامقوله سی نسنه لرده اولان میل و اعوجاج حالتنه دینور و درء عربدن بر رجل آدیدر و شول نادره یعنی
ساقطه یه دینور که نا کاه طاغدن قوپوب اشاغی یه سقوط ایلیه قیا پارهسی و قار صحیفه لری کبی (الدروء) قعود
وزنده یولده اولان شقوق و کسور و جروقه دینور که دوز اولمیوب جابجا اکری بوکری یاریق چقور اولمغله بی محابا
یوریبوب کتمکه مانع اولور یقال طریق ذو دروء ای ذو اخافیق بوراده دروء درء کلمه سنك جمعیدر که میل و اعوجاج
معناسنه درو دروء مصدر اولور یلدز برق و لمعان ایلمك معناسنه یقال درء الکوکب دروءا اذاتلألأ و توقد (الاندراء)
انفعال وزنده مکان نامعلومدن نا کهان تدافعله سیل صوبی کلمك معناسنه در یقال اندرأ السیل ای اندفع
من مکان لایعلم به و برنسنه اطرافه یایلوب طاغلمق معناسنه در یقال اندرأ الحریق ای انتشر (التدارؤ) تفاعل
وزنده نزاع و خصومت ضمننده کشاکش اولوب بری برینی برو اوته قاقشدرمق معناسنه در یقال تدارأ القوم
اذا تدافعوا فی الخصومة (الأدراء) همزه نك و دال مشدده نك کسریله تدارؤ معناسنه درو منه قوله تعالی ﴿ ادّ ارأتم
فیها ﴾ بونك اصلی تدارأتم ایدی اتحاد مخرجه مبنی تاء داله قلب و ادغام اولندقدنصکره اولنه همزه جلب اولنمشدر
و ادراء افتعال بابندن دخی اولورکه اصلی ادترء ایدی کذلك تاء داله قلب و ادغام اولندی بو وزنده اولان ادراء شکار
ایچون ذکری آتی درینه اتخاذ ایلمك معناسنه در تقول ادّرأت الصید ای اتخذت له دریئة (الدریئة) خطیئه
وزنده شول حلقه در که اوق و مزراق مشق ایدنلر رمی و طعنی آنکله تعلم ایدرلر که آنی بر یره نصب و استوار ایدوب
اوقی ایچندن کچورمك ایچون اکا رمی و مزراقله آنی اخذ ایدرلر و دریئه صیادلرك صیدلری ترصّد و قتنده اغفال
ایچون کندیلره ستر ایدوب سپرلندکلری شیئه دینور (التدرؤ) تفعل وزنده فریب و اغفال ایچون برنسنه دن
تسترّ ایلمك معناسنه در شکاردن تسترّ ایتدکلری کبی یقال تدرّأوا ای استتروا عن الشئ لیختلوه و برکسه یه
بالا پرواز لغله کبر و استیلا ایلمك معناسنه در یقال تدرّؤا علیهم اذا تطاولوا ای تکبّروا و تجبّروا (الداریء)
ارقه سنده یومری چیقان ناقه یه دینورکه دوه قسمنك طاعونیدر یقال ناقة داریء ای مغدّة * شارح دیرکه داریء ارکك
دوه یه وصف اولدیغی کبی ناقه یه دخی صفت خاصه منزلنده وجه مذکور اوزره وصف اولور (المدریء) محسن
وزنده شول ناقه در که طوغرمسی حلول ایلمکله ممه سنه سود ایندیروب طلوب کبی صارقتمش اوله یقال ناقة مدریء
ای ازلت اللبن و ارخت ضرعها عند النتاج (الدرّیء) سکین وزنده زیاده سیله تابان و رخشان اولان یلدزه
دینور زهره و مشتری کبی یقال کوکب درّیء ای متوقد متلالیء و اشبو درّیء کلمه سنده دالك ضمیله ده جائزدر لکن
نوادردندر زیرا کلام عربده ضم و تشدید ایله فعیل وزنده درّیء و مرّیق کلمه لرندن غیری یوقدر مرّیق عصفر
اسمیدر و درّیء کلمه سی که دالك ضمی و یای نسبتله درّه یعنی انجویه منسوب دیمکدر درر ماده سنده مرسومدر
(المدارأة) مفاعله وزنده مدافعه معناسنه در یقال دارأته ای داریته و دافعته و ملاینه معناسنه درکه رفق

ولطف وسهولتله معامله ايلمك معناسنه‌در يقال دارأته اى لاينته بوصورتده اضداددن اولور * مؤلف مدارأه‌يى مداراة ايله تفسير ايدوب ودارأته داريته ودافعته ولاينته عنوانيله رسم ايلمشلر درافعته ولاينته كلمه‌لرى دارأته لفظنه عطف تفسير اولمريله مداراة دخى اول معناره اولمش اولور قالديكه امهات سائره‌دن معتل بابنده دخى مرسومدر حتى اساسده دريته ختلته وداريته خاتلته وعليك بالمدارة وهى الملاطفة كانك تخاتله عبارتيله مرقومدر واقعا مثلا دشمنه مدارا ايلمك كه درونده اولان بغض وكينه‌يى ستر ايدوب صورت ظاهرده تواضع وروى دل كوسترمكدن عبارتدر رنك وفريبى متضمندر وماده مرقومه‌يى مؤلف كبى مهموز عد ايدنلر صورت ملايمتله مدافعه ايلمك معناسيله تفسير ايدرلركه بو دخى اقربدر قالديكه مؤلف بوراده داريته ايله تفسير ايلشيكن معتل بابنده اشارتدن سكوتى ظاهرا ذهوله محمولدر (التدرأ) و (التدرأة) تالرك ضمى ودالرك سكونى ورالرك فتحيله عزت وسطوت وقدرت معناسنه‌دركه مدار دفع اعدادر بونلرك تالرى زائده‌در يقال رجل ذو تدرأ و تدرأة اى مدافع ذو عز و منعة (التدربوء) باى موحده ايله تدحرج وزننده يوارلنمق معناسنه‌در يقال تدربأ الشئ اذا تدهدى (الدفء) دالك كسرى وفانك سكونيله وفتحتينله جائزدر يلك اسيلك معناسنه‌دركه حدت برد نقيضيدر امهات سائره‌ده همان خلاف البرد ايله مفسردركه مطلق اسيلك سخونت معناسنه اولور جمعى ادفاء كلور ودفء دالك كسريله دوه‌دن حاصل اولان منافعه اطلاق اولنور اولاد واوبار والبانى كبى وانلر ايله منتفع اولمغه دينور يقال دفء الابل كثير اى نتاجها واوبارها والانتفاع بها و وركى‌يه دينور عطيه معناسنه ودفء الحايط ديوارك قويتوسنه دينور يقال اقعد فى دفء الحايط اى فى كنه اوقات بارده‌ده روزكاردن سپرلنوب اوتوردقلريچون اطلاق اولنمشدر وبدنى قزديروب كرمنالك ايدن شيئه دينور اصواف واوبار وعبا وكورك وسائرلرى كبى يقال ماعليه دفء اى مادفأ من الاصواف والاوبار (الدفأ) فتحتينله و (الدفاءة) كراهه وزننده ايسنمق تسخن معناسنه‌در يقال دفئ الرجل دفأ ودفؤ دفاءة من الباب الرابع والخامس اذا تسخن * مؤلف دفاءه كلمه‌سنى كرچه كالدفاءة عنوانيله اسم اولنمق اوزره رسم ايدوب لكن صحيح اولان وجه مذكور اوزره باب خامسدن مصدر اولمقدر ودفأ فتحتينله ارقه‌ده اولان بوكريلك حالتنه دينور يقال فيه دفأ اى خنأ وهو ادفأ وهى دفأى (التدفؤ) تفعل وزننده برنسنه ايله ايسنمق معناسنه‌در يقال تدفأ بالثوب اذا تسخن به (الاستدفاء) استفعال وزننده و (الادّفاء) همزه‌نك ودال مشدده‌نك كسريله افتعال وزننده تدفؤ معناسنه‌در اصلى ادتفادر يقال استدفأ وادّفأ بمعنى تدفأ (الدفاء) كتاب وزننده بدنى قزديروب كرميت ويرن شيئه دينور لباس وكورك وسائر نسنه كبى (الادفاء) همزه‌نك كسريله بركسه‌يه بدننى قزديريجى نسنه كيدرمك معناسنه‌در يقال ادفأه اى البسه الدفاء وبركسه‌يه عطيۀ كثيره ويرمك معناسنه‌دركه برودت فقردن تخليص ايلمكدر يقال ادفأه اى اعطاه كثيرا وناس بربرلكمك معناسنه‌دركه تزاحمله بربرينى تسخين ايدرلر يقال ادفأ القوم اذا اجتمعوا (الدفأن) عطشان وزننده دائما ايسيديجى ثوب تلبس ايدن كشى‌يه دينور مستدفئ معناسنه مؤنثنده دفأى دينور سكرى وزننده (الدفئ) امير وزننده اول معنايه‌در (الدفئة) فرحه وزننده و (الدفيئه) خطيئه وزننده و (المدفأه) ميمك وفانك فتحيله اسى وكرمنالك اولان يره دينوركه اصطلاح عوامده ساحل تعبير اولنور فارسيده كرمسير ديرلر يقال ارض دفئة ودفيئة ومدفاة اى ذات دفء (المدفأه) مكرمه وزننده و (المدفئه) محسنه وزننده و (المدفأه) معظمه وزننده بوكلرى وياغلرى فراوان اولان دوه‌لره دينور يقال ابل مدفأة ومدفئة ومدفأة اى كثيرة الاوبار والشحوم (الدفئى) عربىّ وزننده دثئىّ معناسنه‌دركه اشتداد حرارت هوا عقبنده ياغان يغموره دينور بو ماده دثأ ذيلنده بيان اولندى (الدفيئه) عربيه وزننده يازموسمنك اوكنده يعنى هنوز يازموسمى حلولى هنكامنده جلب اولنان ذخيره‌يه دينوركه يازذخيره‌سى اوله‌جقدر (الدكأ) دالك فتحى وكافك سكونيله بركسه‌يى صقيشديروب مزاحمه ويره‌رك اوته قاقشدرمق معناسنه‌در يقال دكأهم دكأ من الباب الثالث اذا دافعهم وزاحمهم (التداكؤ) تفاعل وزننده بربريله صيقشوب مزاحمه ايدشمك معناسنه‌در يقال تداكؤا اى ازدحموا وتدافعوا (الدنى) فعيل وزننده صويسز والچق وقطعا حرامدن صاقنمز لاابالى بالدرى چبلاغه دينور يقال رجل دنئ اى خسيس خبيث البطن والفرج ماجن ودنئ خرده جثه‌لو حقير المنظر كسه‌يه دينور جمعى ادناء كلور شريف واشراف كبى ودنأى كلور كرماء كبى (الدانئ) دنئ ايله معناى اولده مرادفدر (الدنوءه) دالك ضميله و (الدناءه) كراهه وزننده بركسه دنئ اولمق معناسنه‌در يقال دنئ الرجل دنوءة ودناءة من الباب الثالث اذا كان دنيئا (الدنيئه) خطيئة وزننده عيب ونقيصه معناسنه‌در يقال اتى بالدنيئة اى النقيصة (الادناء) همزه‌نك كسريله الچق ودنئ ايش ارتكاب ايلمك معناسنه‌در يقال ادنأ الرجل اذا ركب دنيئا اى امرا حقيرا (الدنأ) فتحتينله بركسه‌نك ارقه‌سى بوكرى وقنبور

اولمق معناسنه در يقال دنئ الرجل دنأ من الباب الرابع اذا جنئ (الادنأ) احمر وزننده ارقه سی قنبور اولان كشی يه
دينور مؤنثده دنأی دينور سكری وزننده (التدنؤ) تفعل وزننده بركسه يی دنأته حمل وسوق ايلمك معناسنه در
يقال تدنأه ای تدنّأ الرجل صاحبه اذا حمله علی الدناءة (الدآء) مد ايله درد ومرض معناسنه در جمعی ادوآء كلور
شارح ديركه بوندن غيری مفردی وجمعی ممدودا كلمش يوقدر وداء مصدر اولوكاسيذكر (الدوء) دالك فتحی
وواوك سكونيله (والداء) مد ايله خسته ودردناك اولمق معناسنه در يقال داء الرجل يداء دوءا وداءا من الباب الرابع
اذا مرض وقديقال دئت يارجل يعنی من الباب الثالث ای مرضت فهو داء * شارح ديركه بوراده داء كلمه سی اسم
فاعلدر رفعله در اصلی داوء ايدی ذومرض معناسنه دركه نسب اوزه در انتهی (الادواء) همزه نك كسريله مريض
ودردناك اولمق معناسنه در يقال ادوأ الرجل ادواء اذا مرض (المدئ) مطيع وزننده بوندن اسم فاعلدر مريض
معناسنه مؤنثنده مديئه دينور (الاداءه) اقامه وزننده بودخی افعالدن مصدردر اولكی اصلی اوزره در مريض
ودردناك اولمق معناسنه در يقال ادأت يارجل اداءة ای مرضت وبركسه يی درده اوغرادوب مريض ايلمك
معناسنه در يقال ادأته ای اصبته بداء وادواء واداءه بركسه يه تهمت القا ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال ادأت
الرجل اداءة وادوأته ادواءا ای اتهمته (دآء الذئب) آجلقدن كنايه در قورد قسمی اكثری آج طورديغيچون
(الدئ) خيّر وزننده خسته ومريضه دينور يقال رجل دئ ای داء مؤنثنده دئيه دينور ها ايله (داءه) مكۀ مكرمه
قربنده برطاغك آديدر وهذيل قبيله سی يوردنده برموضع اسميدر (الادوأ) جمع بنيه سيله برموضع اديدر (الدودأه)
زلزله وزننده غريو وفرياد وجلبه معناسنه در تقول ماهذه الدودأة ای الجلبة ﴿فصل الذال المعجمة﴾ (الذأذاء)
و(الذأذاءة) الفلرك مد ايله زجر معناسنه دركه بركسه يی برنسنه دن منع ايچون آزار ايلمكدن عبارتدر وچالق ومضطرب
وپريشان يورويشه دينور يقال يمشی الذأذاء والذأذاءة ای مضطربا (التذاذؤ) تزلزل وزننده و(الذأذأه) زلزله
وزننده چالق ومضطرب وپريشان يوريمك معناسنه در يقال تذأذأ الرجل وذأذأ اذا مشی مضطربا (الذبأه) ذالك
فتحی وبانك سكونيله شول تازه قزه دينوركه مهزوله يعنی بدنی آج آرق چليمسزجه وخوب سيما دلبر وسبكروح اوله
يقال جارية ذبأة ای مهزولة مليحة خفيفة الروح (الذرء) ذالك فتحی ورانك سكونيله يراتمق خلق معناسنه در يقال
ذرأ الله الخلق ذرءا من الباب الثالث ای خلقه وبرنسنه يی چوغالتمق معناسنه در يقال ذرء الشئ اذا كثّره ذرّيه بوندن
مأخوذدر كاسيذكر وپيرلكدن ياعلتدن ناشی اغزدن ديشلر دوكلك معناسنه در يقال ذرأ فوه ای سقط يعنی مافيه
من الاسنان وبو ذكر المحل وارادة الحال قبيلندندر وترلايه تخم اككك معناسنه در يقال ذرأ الارض اذا بذرها وباشك
صاچی اغارمق معناسنه در كاسيذكر وذرأ شئ قليل معناسنه در يقال ذرء من خبر ای شئ منه ومصدر بمعنی
مفعول اولور مخلوق معناسنه يقال هم ذرء النار ای خلقوا لهم وپرده وحائل معناسنه در يقال مابيننا ذرء ای حائل
(الذريّه) ذالك حركات ثلاثی ويانك تشديديله نسل معناسنه دركه انس وجنك نسلنه شاملدر نسل الثقلين معناسنه در
ذكر اولنان تكثير معناسندن مأخوذدر همزه سی متروكه در ❊ شارح ديركه وزنی فعوله ياخود فعيله در تشديد عينله علی
قول ذرّ لفظندن مأخوذدر كه تفريق معناسنه در وزنی فعليه در انتهی (الذرئ) اميروزننده بمعنی مذرؤ دراكلمش
اكينه دينور يقال زرع ذرئ ای مبذور (الذرءة) ذالك ضمی ورانك سكونيله صاچ وصقال اغارمق شيب معناسنه در
علی قول باشك اوكنده اولان قيللر هنوز بياضلق دوشوب قيرسريمك حالتنه دينوركه ابتدا اورادن اغارمغه بدء ايدر
(الذرء) فتحتينله و(الذرء) منع وزننده معنای مزبوردن مصدرلردر يقال ذرئ شعره ذرءا وذرأ ذرءا من الباب الرابع
والثالث اذا شاب او ابيض شعره فی مقدم الرأس (الاذرأ) احمر وزننده صفت مزبوره اوزره اولان كشی يه دينور
مؤنثنده ذرأی دينور سكری وزننده واذرأ شول قوچ قيونه دينوركه باشنده بياض اوله علی قول قولقلری آلاجه وسائر
اعضاسی سياه اوله يقال كبش اذرأ اذا كان فی رأسه بياض او ارقش الاذنين وسائره اسود (الاذراء) همزه نك كسريله
برآدمی كوجنديروب طارلتمق معناسنه در يقال اذرأه ای اغضبه وبركسه يه قورقو ويرمك معناسنه در يقال اذرأه
ای ذعره وبركسه يی برنسنه يه حريص ومولع ايلمك معناسنه در يقال اذرأه بالشئ ای اولعه به وبرنسنه يه مضطر
وملتجی قلمق معناسنه در يقال اذرأه الی كذا ای الجأه اليه وآقتمق معناسنه در يقال اذرأ الدمع اذا اساله وناقه ممه يه سود
ايندرمك معناسنه دركه نتاج وقتی قريب اولنجه اولور يقال اذرأت الناقة اذا انزلت اللبن (المذرئ) محسن وزننده قريبة
النتاج اولمغله ممه سنه سود انزال ايدن ناقه يه دينور (الذرآنی) ذالك فتحی ورانك سكونيله فرغانی وزننده وفتحتينله
جائزدر زياده سيله بياض اولان طوزه دينور يقال ملح ذرآنی وذرآنی ای شديدة البياض بوطوز حاجی بكتاش طوزی
ديدكلريدر وذرأنی كلمه سی ذرءه ادهسندن مأخوذدركه بياض رأس معناسنه در تغيير نسب ايچون الف ونون زياده

او لنمشدر ملح اندرانی تعبیری لحن عوامدن اولمغله تکلمندن مؤلف و لاتقل اندرانیّ عنوانیله نهی ایلمشدر (الذرءة) ذالك كسریله بر كلمه درکه آنکله کچی قسمنی صاغمق ایچون چاغررلر یقال ذرء ذرء و هو دعاء العنز للحلب * شارح دیرکه بنفسه کچی یه ذرءه اطلاق اولنور صاغمق ایچون ذرء ذرء دیه رك چاغررلر پس مؤلفك تعبیری مشوّش‌ در انتهی (الذمأ) ذالك فتحی و میمك سكونیله بركسه یه كوجلك ایدوب مشقت و یرمك معناسنه در یقال ذمأ علیه ذمأ من الباب الثالث اذا شقّ علیه (التذیئ) تفعیل وزننده اتی زیاده سیله پشیروب مهرّا قلمق معناسنه در یقال ذیّأ اللحم تذییئا اذا انضجه حتی تهرّأ (التذیّوء) تفعل وزننده برنسنه فاسد و تباه اولمغله پیرانمش ثوب كبی پاره پاره دوكیلور اولمق معناسنه در یقال تذیّأ الجرح وغیره اذا تقطع و فسد و برعضو شیشوب قبارمق معناسنه در و عند البعض ات كمكدن صیریلوب آیرلمق معناسنه در كرك ذبح و كرك فساد سببیله اولسون یقال تذیّأ وجهه اذا ورم او هو انفصال اللحم عن العظم بذبح او فساد ﴿ فصل الراء ﴾ (الرأرأة) زلزله وزننده كوزك قاره سنی اوینانمق علی قول برطرفه دوروب چویرمك معناسنه در یقال رأرأ الرجل اذا حرّك الحدقة او قلبها و حدّت و دقتله دیكه دیكه باقمق معناسنه در یقال رأرأ الرجل اذا حدّد النظر و كوزی چراغ كبی پارلدانمق معناسنه در یقال رأرأت المرأة اذا برّقت بعینها و قیونی و كچی یی ارار دیو چاغرمق معناسنه در یقال رأرأ الراعی اذا دعا الغنم بأرار و برنسنه پارلدانمق معناسنه در یقال رأرأ السحاب و السراب اذا لمعا و آهو و كچی قسمی قویرق صاللمق معناسنه در یقال رأرأت الظباء ای بصبصت باذنابها و آیینه یه باقمق معناسنه در یقال رأرأت المرأة اذا نظرت فی المرآة (الرأرأة) دبدبه وزننده و (الرأرأ) هاسز فدفد وزننده و (الرأراء) سلسال وزننده همیشه زیرنقابدن تحریك حدقه ایله كوزینی لمعان ایتدیرن خاتونه دینور (الرأراءة) مدایله و (الرأرآء) هاسز مرّ بن ادّ بن طابخه بن الیاس بن مضرك قزی اسمیدر آیینه یه چوق نظر ایدر اولمغله آنكله تسمیه اولنمشدر (الربأ) رانك فتحی و بانك سكونیله دشمنی یا عسكری كوزتمك ایچون دیدبان یا قراغل اولمق معناسنه در یقال ربأهم و ربألهم ربأ من الباب الثالث اذا صار ربیئة لهم و یوكسلك علوّ و ارتفاع معناسنه در یقال ربأ اذا علا و ارتفع و یوقاری قالدرمق معناسنه در یقال ربأ الشیء اذا رفعه و برنسنه یی اصلاح ایلمك معناسنه در یقال ربأ الشیء اذا اصلحه و كیدرمك معناسنه در یقال ربأ الشیء اذا اذهبه و اجناس طعام بركدرمك معناسنه در یقال ربأ فلان اذا جمع من كلّ طعام و آغر آغر یوریمك معناسنه در یقال ربأ الرجل اذا تثاقل فی مشیته و یوكسكه چیقمق معناسنه در یقال ربأ علی جبل ای اشرف و برنسنه یه مبالات ایدوب آنی كما هو ادراك ایلمك معناسنه استعمال اولنور كویاكه دیدبانك دقت و امعانی كبی دقت و مبالاتله تحصیل وقوف و اطلاع ایدر یقال ماربأت ربأه ای ما علمت به و لم اكترث له (الربیئة) فعیله وزننده كه هاء اسمیه ایله در دیدبانه دینور و قراغله دخی دینور طلیعه معناسنه (الارتباء) افتعال وزننده یوكسكه چیقمق معناسنه در یقال ارتبأ الرجل اذا اشرف یعنی طلع علی علوّ (المرابأة) مفاعله وزننده صاقنمق حذر و اتقا معناسنه در یقال رابأته ای حذرته و اتقیته و بركسه یی كوزتمك و حالنه دقت و امعان ایلمك معناسنه در یقال رابأته ای راقبته و حفظ و حراست ایلمك معناسنه یقال رابأته ای حارسته و بونلرده مشاركت ایچون اولور (الربأة) تمره وزننده شول مطهره دركه درت قطعه كوندن یا تلاتیندن مصنوع اوله و (المربأ) و (المربأة) میملرك فتحیله (و المرتبأ) میمك ضمی و تانك فتحیله اسم مكانلر در دیدبان اكلنه جك یوكسك یره دینوركه او رادن اطرافه نظر انداز اولور مرقبه كبی (المرباء) محراب وزننده نردبانه دینور مرقات معناسنه (التربئة) تفعله وزننده كیدرمك معناسنه در یقال ربّأه تربئة ای اذهبه (الرتؤ) تای فوقیه ایله قعود وزننده دكومی محكم چكوب باغلامق معناسنه در یقال رتأ العقدة رتوءا من الباب الثالث اذا شدها و بوغمق معناسنه در یقال رتأ فلانا اذا خنقه و اقامت ایلمك معناسنه در یقال رتأ الرجل اذا اقام و برسمته كتمك معناسنه در یقال رتأ زید اذا انطلق و طعامله جكرك جوعنی تسكین ایلمك معناسنه در یقال مارتأ كبده الیوم بطعام ای ما اكل شیئا یسكن جوعه بو معناده خصائصدندر یعنی كبدك غیریده استعمال اولنمز مثال مزبورده كبده لفظی مفعولیت اوزره منصوبدر (الرتأن) فتحاتله رتكان وزننده و مراد فیدركه دوه آدیملرینی بری برینه قریب آتارق یورغلامق معناسنه دركه آت قسمنده نقللمق تعبیر اولنور یقال رتأ البعیر رتأنا من الباب الثالث اذا رتك ای قارب خطوه (الارتاء) همزه نك كسریله فتور و رخاوتله استر استمز كولمك معناسنه در یقال ارتأ فلان اذا ضحك فی فتور (الرثأ) رانك فتحی و ثای مثلثه نك سكونیله اكشی سود اوزره قویلنمق ایچون تازه سود صاغمق معناسنه در یقال رثأ اللبن رثأ من الباب الثالث اذا حلبه علی حامض فخثر و معتل اولان رثی كلمه سنده لغتدركه میته مرثیه سویلك یعنی میتك محاسننی تعداد ایدرك نظم اشعار ایلمك معناسنه در تقول رثأته ای رثیته و برشیئه شیء آخر قاتوب قارشدرمق معناسنه در یقال رثأ الشیء بالشیء اذا خلطه و اورمق معناسنه در یقال رثأه اذا ضربه و سودی كوره مز چالمق

﴿ فصل الراء ﴾

معناسنه در يقال رثأ اللبن اى صيره رثيئة و بركسه ايچون اكل ايلسون ديو كورهمز ياپمق معناسنه در يقال رثأ القوم
اذا عمل لهم رثيئة و غضب ساكن اولمق معناسنه در يقال رثأ غضبه اى سكن و دوه يه رثأه ديدكلرى علت عارض
اولمق معناسـنه در يقال رثأ البعير اذا اصابتـه رثأة ورثأ قلت فطنت و ضعف ذهن و ادراك و حمق و بلاغت
معنالرينه در (الرثيئة) خطيئة وزننده كورهمز تعبيراولنان نسنه دركه مخوش سود اوزره تازه سود
صاغوب بوغورت كبى چلارلرا كابعض دياردهخوشمردخى ديرلر اعراب وتراكه اتمك قاتيغى ايدرلر *شارح ديركه
الرثيئة تفثأ الغضب مثلى بوندندركه آزهجق هديه طارغنلغى دفع ايدوب محبت ايراث ايدرديه جك يرده ضرب اولنور
انتهى و رثيئه قلت شعور و فطنت و حمق و بلادت معنالرينه كلور (الرثأة) تمره وزننده برعلتدركه دوه قسمنك اموزلرى
باشنده ظهور ايدر (الرثأة) رانك ضمى بياض وسياه آلاجه لغه دينور رقطه معناسنه كرك سياه اولوب نقطه لر بياض
وكرك برعكس اولسون (الارثأ) احمر وزننده وصفدر بوراوزره اولان اركك حيوانه دينور يقال كبش ارثأ اى
ارقط مؤنثنده رثأى دينور سكرى وزننده يقال نعجة رثأى اى رقطاء (الارتثاء) افتعال وزننده تخليط ايلمك معناسنه در
يقال ارتثأ فى رأيه اذا خلط بالتشـديد امّهات سـائرهده ارتثأ عليهم امرهم اى اختلط عنوانيله مرسوم اولمغله
اختلاط معناسنه اولور و مقتضاى مادّه دخى بويله اولقدر و ارتثأ كورهمز ايچمك معناسنه در يقال ارتثأ الرثيئة
اذا شربها و سود قويلنمق معناسـنه در يقال ارتثأ اللبن اذا خثر (الارثاء) همزه نك كسريله بو دخى سود قويلنمق
معناسنه در يقال ارثأ اللبن اذا خثر (الارجاء) همزه نك كسريله تأخير ايلمك معناسنه در يقال ارجأ الامر اى اخّره
و مطلقا كبه حيوانك طوغرمسى كلوب چاتمق معناسنه در يقال ارجأت النـاقة اذا دنا نتاجها و صياد شكاردن
خائب و محروم اولمق معناسنه در يقال ارجأ الصائد اذا لم يصب شيئا اشبو ذكر اولنان مواد ثلاثك هر برنده همزه نك
تركيله ده لغتدركه معتل اولور تقول ارجأت الامر لغة فى ارجيته و قس عليه البواقى و قرّاء كرامدن امام نافع و حمزه
و كسائى و حفص حضراتندن ماعداسى سورۀ توبه ده متخلفين جهاددن كعب بن مالك و هلال بن امية و مرارة
بن الربيع رضى الله عنهم حقلرنده نازل اولان اشبو ❁ وآخرون مرجون لامر الله امايعذبهم و امايتوب عليهم ❁ آية
كريمه سنى همزه ايله مرجؤن عنوانيله مشار اليهم مرجون عنوانيله قرأت ايلديلر ايكيسنه كورهده معناى شريف
مؤخرون حتى ينزل الله فيهم مايريد يعنى انلرك حقلرنده امر الهى ظهورينه توقيفله امرلرى تأخير اولنوب اويلجه
موقوف قالمشدر اكر نفاق اوزره اصرار ايدرلر ايسه مظهر عذاب و نكال اولوب واكر تائب اولورلر ايسه نائل نائلۀ
الهى اولورلر (المرجئة) ميمك ضمى و جيمك كسريله ارجاء كلمه سندن اسم فاعلدر مؤخره معناسنه در فرق ضاله دن
بر طائفه نك لقبيدركه عملى رتبه ده نيتدن و اعتقاددن تأخير ايدرلر و ايمان قولدر بلا عمل ديرلر كوياكى قولى تقديم و عملى
تأخير ايلديلر و بو مرجئه كلمه سى يائى اولديغى صورتده تأخير معناسندن بشقه رجا مادهسندن دخى اخذ اولنور
زيرا بونلرك بركلامى دخى بودركه بركسه مؤمن اولدقده معصيت اكا ضرر ايلمز كفر ايله طاعت مفيد اولمديغى كبى
قالديكه مهموز اولديغى صورتده مثلا رجل مرجى دينور تشـديد ايله و همزه صورتنـده رجل مرجئ دينور
مرجع وزننده يوخسه مرج ديمز معط وزننده نته كه جوهرى بوكونه وهم ايلمشدر *شارح ديركه اولا جوهرى قول
مزبورى عدم همزه صورتنده ثبت ايلمشـدر ثانيا مثال مزبورلر نسبته كوره اولمغله ايكنجيده حق تعبير مرجئ
اولقدر مرجعىّ وزننده و مؤلف بونى رجو مادهسنده دخى ذكر ايلمشدر انتهى ويقال هم المرجئة بالهمزة و المرجية
بالياء مخففة و وهم فى ذلك الجوهرى حيث قال و هم المرجية بالتشديد (الرد) رانك كسرى و دالك سكونيله عون
يعنى معين و ياور معناسـنه در يقال هوردءله ينصره اى عون و ماده معناسنه دركه هر شيئك اصل و مايه و طينت
و جوهرندن عبارتدر جسمى مدو تكثير ايدن اجزاى اصليه اولهجقدر و ردء يوكك بردنكنه دينور عدل معناسنه
ايكيسنه ردءين دينور تقول عدلوا الردئين اى العدلين و آغر نسنه يه دينور ثقيل معناسنه * شارح و العدل الثقيل
نسخه سنى كه واوسزدر تخطئه ايلمشدر لكن مناوى واو ايله خطادر زيرا محكم و عبابده بلاواو مرسومدر ديمكله پس
صواب اولان يوكك آغر اولان دنكنه ديمك اولور لكن اساسده بونك مخالفيدر (الردء) رانك فتحى و دالك سكونيله
برنسنه يى برنسنه يه مدار متانت ايلمك معناسنه دركه آنك قوتيله شئ مزبور وهن و خلل مقوله سى عارضه دن مأمون
اولور كذلك بركسه يى بركسه يه پشت و پناه و قوة الظهر قلمق معناسنه در يقال ردأه به ردءا من الباب الثالث اذا
جعله له ردءا و قوة و عمادا * و احكام ايچون بنايه طياق و پايندان و دستك نصب ايلمك معناسنه در بو معنى تخصيص
بعد التعميم در يقال ردء الحايط اذا دعمه و دوابّ و مواشينك آب و علفنه و سائر خدمت و تيمارينه كوزل تقيد و رعايت
و اهتمام ايلمك معناسنه دركه مدار قوتلريدر يقال ردء الابل اى احسن القيام عليها و طاش آتمق معناسنه در يقال

ردأه بحجر اذا رماه به ﴿ الارداء ﴾ همزه نك كسريله ديوار مقوله سی بنايه طياق و پايندان و دستك نصب ايلمك معناسنه در
يقال اردأ الحايط اذا دعمه و امداد و اعانت ايلمك معناسنه در يقال اردأه ای اعانه و زياده قلمق معناسنه در يقال اردأه
علی مائة ای زاده عليها و پرده يی صالبورمك معناسنه در يقال اردأ الستر ای ارخاه و تسكين ايلمك معناسنه در
يقال اردأه اذا اسكنه و برنسنه يی كوتو و فاسد و كمتر ايلمك معناسنه در يقال اردأه ای افسده و برنسنه يی حالی اوزره
ابقا و تقرير ايلمك معناسنه در يقال اردأه ای اقرّه يعنی علی ما كان عليه و بر كمتر و ردیٔ و فاسد ايش ايشلمك علی قول
او لقوله بر امر فاسده او غرامق معناسنه در يقال اردأ الرجل اذا فعل فعلا رديئا او اصابه ﴿ الرداءة ﴾ كراهه وزننده
كوتو و كمتر و فاسد اولمق معناسنه در يقال ردؤ الشیٔ رداءة من الباب الخامس اذا فسد ﴿ الردیٔ ﴾ امير وزننده كوتو
و فاسد و كمتر نسنه يه دينوركه ايو مقابليدر جمعی ارداء كلور همزتينله افعلاء وزننده ﴿ الرزء ﴾ رانك ضمی و زای
معجمه نك سكونيله بركسه نك مالندن برنسنه يه اصابت ايلمك يعنی آنك بر مقدار مالنه نائل اولمق و جهيله نقصان
ايرشدرمك معناسنه دركه اصل ماده نقص معناسنه موضوعدر يقال رزأه ماله و رزئه رزاء من الباب الثالث و الرابع
اذا اصاب منه شيئا يعنی نقصه و بركسه نك خير و منفعتنه نائل اولمق معناسنه در يقال رزأه رزءا اذا اصاب منه خيرا
و اكسلتمك نقص معناسنه دركه حقيقت معنادر يقال رزء الشیٔ رزءا من الباب الثالث اذا نقصه و تقول مارزئته رزءا
من الباب الرابع ای ما نقصته و رزء ماتم و مصيبت معناسنه اسم اولور جمعی ارزاء كلور قفل و اقفال كبی ﴿ المرزئة ﴾
ميمك فتحی و زانك كسريله مصدردر بركسه نك خير و منفعتنه اوغرامق معناسنه يقال رزأه رزءا كما ذكر و مرزئة
اذا اصاب منه خيرا و مرزئه اسم اولور مصيبت معناسنه ﴿ الرزيئة ﴾ خطيئه وزننده بو دخی مصيبت معناسنه در جمعی
رزايا كلور برايا وزننده يقال اصابه رزء و مرزئة و رزيئة ای مصيبة ﴿ الارتزاء ﴾ افتعال وزننده بو دخی بركسه نك
بر مقدار مالنه نائل اولغله ياخود سائر وجهله اكا اولقدرجه زيان ايرشدرمك معناسنه در يقال ارتزأه ماله يعنی رزأه
و اكسلمك معناسنه در يقال ارتزأ الشیٔ اذا انتقص ﴿ المرزّؤن ﴾ معظمون وزننده مرزّء كلمه سندن جمعدر كرماء و جوان
مردانه اطلاق اولنوركه مالرندن خلق همیشه خير بولوب انتفاع ايدر اولهلر و شول قومه اطلاق اولنوركه خيار
و اعزهلری وفات ايلمكله مصيبت ديده اولهلر جوهری كلمهٔ مزبوره يی كندی دستخطی اولان نسخه ده مخففا ثبت
ايلمكله وهم ايلمشدر ﴿ الرشأ ﴾ رانك فتحی و شين معجمه نك سكونيله جماع ايلمك معناسنه در يقال رشأ المرأة رشأ من الباب
الثالث اذا جامعها و آهو طوغرمق معناسنه در يقال رشأت الظبية اذا ولدت ﴿ الرشأ ﴾ فتحتينله شول آهو ياوريسنه
دينوركه هنوز قوتلنوب اناسيله يوريمكه باشليه جمعی ارشاء كلور و ﴿ رشأ ﴾ بر نوع شجر اسميدركه قدّی قامت
انساندن بلند و يپراغی كنه يپراغنه شبيه اولور و بر نوع نبات آديدركه قرنوه يه شبيه اولور و قرنوه هرنوه دركه قملك
نباتيدر ﴿ الرطأ ﴾ رانك فتحی و طانك سكونيله جماع ايلمك معناسنه در يقال رطأ المرأة رطأ من الباب الثالث اذا جامعها
و حمقمق و جهيله دفع طبيعی ايلمك معناسنه در يقال رطأ بسلحه اذا رمی به ﴿ الرطأ ﴾ فتحتينله حمق و بلاهت معناسنه در
يقال به رطأ ای حمق ﴿ الرطیٔ ﴾ امير وزننده بون و احمق كمسه يه دينور جمعی رطاء كلور كرام وزننده مؤنثنده رطيئه
دينور و ﴿ رطاء ﴾ دينور حمراء وزننده ﴿ الارطاء ﴾ همزه نك كسريله قزجاعه صلاحيت كرته سنه بالغه اولمق
معناسنه در يقال ارطأت الجارية اذا بلغت ان تجامع ﴿ الاسترطاء ﴾ احمق اولمق معناسنه در يقال استرطأ الرجل
اذا صار رطيئا ﴿ الرفأ ﴾ رانك فتحی و فانك سكونيله كمی يی كناره يناشدرمق معناسنه در يقال رفأ السفينة رفأ
من الباب الثالث اذا ادناها من الشطّ و جامه نك يرتق و سكوك يرينی يری برينه يماوب ديكمك يا اورمك و جهيله
قاوشدروب بتشدرمك معناسنه در يقال رفأ الثوب اذا لأم خرقه و ضمّ بعضه الی بعض و مضطرب يا انديشه ناك
اولان كمسه يی تسليت يارفق و سهولت معامله سيله ساكن و مطمئن ايلمك معناسنه مستعملدر يقال رفأ الرجل
اذا اسكنه ای آمنه و اخذه بالسكون و الطمانينة و برنسنه يی اصلاح ايلمك معناسنه در يقال رفأ بينهم ای اصلح ﴿ المرفأ ﴾
مقعد وزننده اسم مكاندر كنارده كمی قرار ايليه جك موضعه دينوركه اسكله تعبير اولنور ميمك ضميله ده جائزدر
﴿ الرفاء ﴾ شداد وزننده يامه يجی و اورو جی و يينه جی مقوله سنه دينور ﴿ الارفاء ﴾ همزه نك كسريله برجانبه ميل ايلمك
معناسنه در يقال ارفأ الرجل اذا جنح و صاچ و صقال طرامق معناسنه در يقال ارفأ الرجل اذا امتشط و برنسنه يه
ياقلشوب چاتمق معناسنه در يقال ارفأ اليه اذا دنی و برنسنه يی برنسنه يه ياقلشدروب چاتدرمق معناسنه در يقال
ارفأ اليه ای ادناه و بركسه يه حرمت و رعايتله معامله ايلمك معناسنه در كرك بيع و شراده و كرك سائر خصوصده
اولسون يقال ارفأه ای حاباه و مدارا ايلمك معناسنه در يقال ارفأه ای داراه و صيغمق معناسنه در يقال ارفأ اليه ای
الجأ ﴿ المرافأة ﴾ مفاعله وزننده بو دخی محاباة و مداراة معنالرينه در يقال رافأه ای حاباه و داراه ﴿ الترافؤ ﴾ تفاعل

وزننده قوم بكدل و يكجهت اولمق معناسنه در يقال ترافأ القوم اذا توافقوا و تواطئوا يعني حتى صارت يدهم واحدة
﴿ الرفأ ﴾ رانك كسريله دوزنلك و بارشقلق حالتنه دينوركه برى بريله موافقت و حسن امتزاج و التيام و معاشرتدن
عبارتدر في الاصل عربلر تأهل ايدن كمسه يه بو نكله دعا ايدرلر ايدى كما سيذكر يقال بينهما رفاء اى التيام و اتفاق ﴿ الترفئة ﴾
تفعله وزننده و ﴿ الترفئ ﴾ تفعيل وزننده تزوج ايليان كمسه يه تهنيت معرضنده * بالرفاء و البنين * ديو دعا ايلك
معناسنه در يقال رفأه ترفئة و ترفيئا اذا قال له بالرفأ و البنين اى بالالتيام و جمع الشمل يعني بينكزده حسن زندكانى
و الفت و نما و بركت اولوب خير جمعيته و اولاد و انساله موفق اوله سز * شارح ديركه بو عبارتله دعا سن جاهليه دن
اولمغله نهى اولنوب بونك بدلى بارك الله لك و بارك الله عليك و جمع بينكما في خير عبارتيله دعا اولنمق ضمننده امر نبوى
صادر اولمشدر انتهى ﴿ اليرفئ ﴾ يلمعى وزننده شول كمسه دركه شدت خوفندن يوركى يرندن قوپمش اوله منتزع القلب
معناسنه و قيون چوبانه دينور و پك اوركك دوه قوشنه دينور و قاچاغان اوركك آهويه دينور و يرفئ بر عبد اسود
اسميدر ﴿ يرفأ ﴾ يمنع وزننده فاروق اعظم رضى الله عنه حضرتلرينك بندهٔ آزاد كردهلرى اسميدر ﴿ الرقأ ﴾ رانك فتحى
و قافك سكونيله و ﴿ الرقوء ﴾ قعود وزننده سيلان ايدن كوز ياشى و قان مقولهسى كسيلوب ديكلمك معناسنه در يقال
رقأ الدمع رقأ و رقوءا من الباب الثالث اذا جف و سكن و بدنده طمر يوقارى قالقوب ظهوره كلك معناسنه در يقال
رقأ العرق اذا ارتفع و رقأ بر نسنه يى فساده و يرمك معناسنه در يقال رقأ بينهم رقأ اذا افسد و اصلاح ايلك معناسنه
اولمغله ضد اولور يقال رقأ بينهم اذا اصلح و يوقارى چيقمق معناسنه در پس يائى اولان رقى كلمهسنده لغت اولور
يقال رقأ في الدرجة اذا صعد ﴿ المرقأة ﴾ ميمك فتحيله و كسريله ده لغتدر درجه و نردبانه دينور لكن ميمك فتحيله
اسم مكان اولوب و كسريله اسم آلتدر ﴿ الارقاء ﴾ همزهنك كسريله آقان كوز ياشنى و قانى ساكن قلمق معناسنه در
يقال ارقأ الله تعالى دمعه اى سكنه و بدنده طمرى شيشروب يوقارى قالدرمق معناسنه در يقال ارقأت العرق اى
رفعته ﴿ الرقوء ﴾ صبور وزننده شول نسنه دركه قان ساكن اولمق ايچون اوزرينه وضع اولنور كرلك دارو و كرلك
سائر نسنه اولسون سمور طرنغى و قان طاشى و قنطريون كبى و ماسوره ايله برونه چريش اوفلك دخى برون قانى
مسكندر و منه قول اكثم بن صيفي لاتسبوا الابل فان فيها رقوء الدم اى تعطى في الديات فتحقن الدماء * اكثم مرقوم
حكماء عربدندر صحبتى مختلفدر طىٔ قبيلهسنه تحرير ايلديكى وصيتنامهده كلام مزبورى دخى درج و تسطير
ايلمشدر يعني سزلر دوه قسمنه چشم حقارتله باقوب سب و آزار و دشنام ايلمكز زيرا آنلر قصاصه بدل اولان ديت
ايچون اعطا اولنمغله دماء قصاصك حفظ و سكوننه وسيله اولورلر زيرا اصل ديت يوز دوهدر جوهرى و همنه
مبنى كلام مرقومى حديث ظن ايتمكله و في الحديث عنوانيله ثبت ايلمشدر * شارح ديركه نهايهده كذلك عنوان مذكور
ايله مرسومدر و صحيح شرحنده كلام مزبور قيس بن عاصم المنقرى يه مسند اولوب اول ايسه اصحابدن اولمغله
جوهرى غير واهمدر ﴿ الرمأ ﴾ رانك فتحى و ميمك سكونيله و ﴿ الرموء ﴾ قعود وزننده بر يرده مكث و اقامت ايلك
معناسنه در يقال رمأ الرجل رمأ و رموءا من الباب الثالث اذا اقام و زياده اولمق معناسنه در يقال رمأ الشىء على
مائة اى زاد عليها و بر خبرى ظن و كمان و جهيله فهم و ادراك ايلك معناسنه دركه حقيقتى كما هى يقين كرده
اولميوب خبر واحد كبى ياخود بعض اماراتله على وجه الظن ادراك ايليه يقال رمأ الخبر اذا ظنه بلا حقيقة شارح
و حققه نسخهلرينى تخطئه ايلمشدر جميع امهاتده ظنه بلا حقيقة عنوانيله مرسومدر ﴿ الارماء ﴾ همزهنك كسريله
آرتمق زياده معناسنه در يقال ارمأ الشىء على مائة اذا زاد عليها و پك يقين اولمق معناسنه در يقال ارمأ اليه اذا دنا
﴿ المرمآت ﴾ معظمات وزننده لغو و بيهوده و باطل اولان اخباره دينور يقال مرمآت الاخبار اى اباطيلها
﴿ الرنأ ﴾ رانك فتحى و نونك سكونيله باقق نظر معناسنه در يقال رنأ اليه رنأ من الباب الثالث اذا نظر و آغر آغر
و يالنه رق يوريمك معناسنه در يقال جاء يرنأ في مشيته اى يتثاقل بو معنا يالكز اصمعيدن منقول اولمغله مصنف
وجاء عنوانيله نزاكت و ايهام ايلمشدر ﴿ اليرنا ﴾ يانك ضميله معتل بابنده مرسوم و مبيندر ﴿ الرهيأة ﴾ ياى تحتيه
ايله دحرجه وزننده سست و ضعف و عجز و توانى معناسنه دركه سلپوكلك و كوشكلك تعبير اولنور يقال به
رهيأة اى ضعف و توان و يوك دنكلرينك بريسنى ديكرندن آغر ايلك معناسنه در يقال رهيأ الحمل اذا جعل احد
العدلين اثقل من الاخر و ضعف و محنتدن ياخود پك پيرلكدن ناشى كوز ايچرو باتوب چقورلنمق معناسنه در
يقال رهيأت عيناه اذا اغرورقت جهدا او كبرا و بر خصوصده رأى و تدبيرى شاك و تردد ياخود احتمالاتله محكم
و استوار ايليوب تخليط و افساد ايلك معناسنه در يقال رهيأ رأيه اذا افسده و لا يحكمه و طواره يوكى كوشك يوكليوب
شريدلرينى پك چكوب ايوجه بند ايلامك معناسنه در شويله كه بر طرفه طوغرى اكيلوب دوشمك اوزره اوله يقال رهيأ
الحمل اذا حمله فلا يشده و بلود يغمور ياغدرمغه مستعد و متهئ اولمق معناسنه در يقال رهيأت السحابة اذا تهيئت للمطر

﴿ الترهيؤ ﴾

(الترهيؤ) تدحرج وزننده برى اوته حركت واضطراب ايلمك معناسنه در يقال ترهيأ الشیء اذا اضطرب وتحرّك ونهال
تازه كبى خرام وميلان ايده رك يوريمك معناسنه در يقال ترهيأ فى مشيته اذا تكفاء وسحاب يغمور ياغدرمغه حاضر
ودركار اولمق معناسنه در يقال ترهيأ السحاب اذا تهيأ للمطر وبركمسه بر ايشه قصد ايلمشيكن هنوز ايشلمكى مريد
اولديغى حالده اقدام ايليوب حيرت وتردّد اوزره اويلجه طورمق معناسنه در يقال ترهيأ فى امره اذاهمّ به ثم امسك
عنه وهو يريد فعله (التروئة) فعل مهموزى معتله الحاقله تفعله وزننده و (التروىء) قياس اوزره تفعيل وزننده
برخصوصده يابرجوابده عجله ايليوب عاقبتنى ملاحظه ايله اعمال فكرو انديشه ايلمك معناسنه در يقال روّى فى الامر
تروئة وترويئا اذانظرفيه وتعقبه ولم يعجل بجواب (الروية) جليه وزننده آندن اسمدر فكر ونظر وتدبر معناسنه در
شارح ديركه قياس اولان همزه ايله رويئه اولمقدر لكن عربلر تشديد ايله استعمال ايلديلر يقال ليس له روّية فى الامر اى
نظروتعقب (الراء) برشجر آديدر مفردى راءه درهايله شجر مرقوم مغيلان نوعندندر غار ثور قپوسنده نابت اولمشدر
وراءزبد البحر اسميدركه دكز كپوكى ديدكارى نسنه در ادويه جملهسندندر (الارواء) همزهنك كسريله بريرده راء
ديدكارى شجرمز بور چوق اولمق معناسنه در يقال اروأ المكان اذا كثر به الرّاء (التريئة) تكمله وزننده بركمسهنك
يابرحيوانك بوغازينى قيصوب بوغمق اوزره اولان ايپنى كوشتمك معناسنه در يقال ريأه تريئة اذافسح عن خناقه وترويئه
لفظندهلغتدركه برايشك صوكنى صايوب فكرو انديشه ايلمك معناسنه در يقال ريأ فى الامر بمعنى روّأ (المراياة) مفاعله
وزننده صاقنمق اتقا معناسنه در يقال رايأه مراياة اى اتقاه (راء) خاف وزننده رأى كلمهسندهلغتدركه كوردى معناسنه در
يقال راءه اى رأه * شارحك بيانته كوره بومقلوب اولغله متصرف اولمازيعنى مصدرى وسائر صيغهلرى وارد دكلدر
(الرىء) رانك كسرى وهمزه ايله ريح وزننده آندن اسمدر رؤيت وديدار معناسنه در ﴿فصل الزاى﴾ (الزأزأة)
زلزله وزننده قورقتمق تخويف معناسنه در يقال زأزأه اى خوفه ودوهقوشى باشنى وقويروغنى يوقارى طوتارق سرعتله
يوريمك معناسنه در يقال زأزأ الظليم اذامشى مسرعا رافعا قطريه رأسه وذنبه وقطر قافك ضميله برنسنهنك اوجنه
دينوركه بورادهايكى قطردن مراد رأس ايله ذنبيدر وزأزأه برنسنهيى ارغلامق معناسنه در يقال زأزأ الشیء اذاحرّكه
(التزأزؤ) تزلزل وزننده صارصلمق وارغلانمق معناسنه در يقال تزأزأ الشیء اذا تزعزع وبرنسنهدن قورقغله
سينوب كوچلمك معناسنه در يقال تزأزأمنه اذاتصاغرله فرقابورادهتصاغر تحقرو تذلل معناسنهدهاولورو قورقق
معناسنه در يقال تزأزأ الرجل اذاخاف وكزلنوب صاقلنمق معناسنه در يقال تزأزأ الرجل اذااختبأ وچرپجى يورويشى
كبى يانلرينى تحريكله چالقنهرق يوريمك معناسنه در يقال تزأزأ الرجل اذامشى محرّكا اعطافه كهيئة القصار (الزوازئة)
علابطه وزننده و (الزوئة) علبطه وزننده شول بيوك قزغانه دينوركه ايچنه بربوغازلنمش دوه صيغار اوله يقال قدر
زوازئة وزوزئة اى عظيمة تضم الجزور جوهرى وهمه مبنى بومادهيى معتل بابنده ذكر ايلمشدر * شارح ديركه جوهرى
بوبابده اصمعى يه تابع اولغله وهمدن مصوندر (الزبأة) زانك فتحى وبانك سكونيله غضبه معناسنه دركه غضبدن
بناء مرهدر (الزكأ) زانك فتحى وكافك سكونيله اورمق معناسنه در يقال زكأه زكأ من الباب الثالث اذاضربه
وبركمسه آقچه صايوب ويرمك معناسنه در على قول تعجيل نقد ايلمك معناسنه در يقال زكأه الفا اذا نقده اوعجل نقده
وبركمسهيه التجاو استناد ايلمك معناسنه در يقال زكأ اليه اذالجأ واستندوجماع ايلمك معناسنه در يقال زكأ جاريته اى
جامعها وناقه ياوريسنى طوغردقده اياقلرى دبينه القا ايلمك معناسنه در يقال زكأت الناقة بولدها اذارمته عندرجلها يعنى
عندالطلق (الزكأ) زانك ضميله صردوزننده و (الزكأة) همزه وزننده و (زكاءالنقد) غراب وزننده واضافتله شول
كمسهدركه ثروت ويساره مالك اولغله دائما آقچهسى حاضر وموجود اولديغندن لدى الاقتضا تأخير ايليوب درساعت
نقد واعطا ايدر اوله يقال رجل زكأ وزكأة وزكاءالنقد اى موسر عاجل النقد (الازدكاء) افتعال وزننده بركمسهدن
حق مطلوبى آلمق معناسنه در يقال ازدكأ منه حقه اذا اخذه (الزنأ) زانك فتحى ونونك سكونيله و (الزنوء) قعود
وزننده صيغنمق معناسنه در يقال زنأ اليه زنأ وزنوأ من الباب الثالث اذالجأ وطاغه چيقمق معناسنه در يقال زنأ
فى الجبل اذا صعد وكولكه چكيلوب قيصالمق معناسنه در يقال زنأ الظلّ اذاقلص ودنابعضه من بعض وبرنسنهيه
يك ياقلشوب چاتمق معناسنه در يقال زنأ اليه اذادنا وشن وشادمان اولمق معناسنه در يقال زنأ الرجل اذا طرب
وسرعت ايلمك معناسنه در يقال زنأ اذا اسرع ويره ياپشمق معناسنه در يقال زنأ اذازق بالارض وبوغمق
معناسنه در يقال زنأه اذا خنقه ومثانهده بولى حبس ايلمك معناسنه در يقال زنأ بوله اذا احتقن امّهات سائرهده
حقنه عنوانيله مفسردر (الازناء) همزهنك كسريله صيغندرمق معناسنه در يقال ازنأه الى الامر اى الجأه ويوقارى
چيقارمق معناسنه در يقال ازنأه اى صعده وحبس بول ايلمك معناسنه در يقال ازنأ بوله اى حقنه (الزناء) سحاب

فصل الزاى

وزنده كودەسی دیوشیرملی طوپاج بودورەدینورو اكثری بولنی حبس ایدن كشی یەدینورو برموضع آدیدر (الزنی)
امیروزنده كوچك صوطولومنه دینور (التزنئة) تفعله وزنده تضییق ایلك معناسنه در یقال زنأ علیه تزنئة اذا ضیق
(الزوء) زانك فتحی و واوك سكونیله موت سببیله حادث اولان حادثه یه دینور بالنفس هلاك كبی ومثلا بركسه نك پدری
وفات ایلمكله دوچار اولدیغی ولاكت ومحنت كبی وزوء مصدر اولور بركسه یی حوادث زمان منقلب الحال ایلك
معناسنه یقال زاء الدهر بەزوءا اذا انقلب به * ابو عمرو دیدیكه بو كلمه یه یعنی معنای مزبوره كلدیكنه ظفریاب اولدیغمده
بغایت مسرور اولدم زیرا بعض اشعارده ماده واقع اولوب معناسی اكثر لغویین ومحققین عندنده خفی ومشتبه ایدی

فصل السين

فصل السين (السأساة) زلزله وزنده و (السأساء) سلسال وزنده اشك قسمنی كتمكدن زجرومنع ایلك
یاخود صوایچمكه چاغرمق یاخود یورمكده اشوب سرعت ایلك ایچون آزار ایلك معناسنه دركه عربلر بو محلده سأ
دیرلركه صوت آزاردن حكایه در تركیده چوش وجو ایله تعبیرایدرلر یقال سأسأ بالحمار سأساة وسأساء اذا زجره لیحتبس
اودعاه لیشرب او یمضی قال الشارح ومنه المثل لاحأ ولا سأ ای لم یأمر ولم ینه (التسأسؤ) تزلزل وزنده برنسنه قارش
مورش شوریده ومختلف اولمق معناسنه در یقال تسأسأت الامور اذا اختلفت (السبأ) سینك فتحی وبانك سكونیله
و (السباء) كتاب وزنده و (المسبأ) میمك وبانك فتحیله خمر اشترا ایلك معناسنه در یقال سبأ الخمر سبأ وسباءا ومسبأ
من الباب الثالث اذا اشتراها اساسده همان شرب ایچون اشترایه تخصیص اولنمشدر اكر تجارت ایچون اشترا ایدر ایسه بلا
همزه سی الخمر دینور انتهی * وسبأ مطلقا برنسنه یی آتشه یاقق معناسنه در یقال سبأ الجلد ای احرقه وبركسه یی دكنكله
یافعی ایله دوكك معناسنه در یقال سبأه ای جلده ودری وقبوق متوله سنی یوزوب صویمق معناسنه در یقال سبأ الجلد
اذاسلخه ومصافحه ایلك معناسنه دركه استلشمك ایچون بركسه ایله ال طوتشمقدن عبارتدر یقال سبأ الرجل اذا صافحه
وآتش دری یه تأثیر ایلمكله تغییر ایلك معناسنه دركه كویندرمك تعبیر اولنور یقال سبأت النار الجلد اذا لذعته وغیرته
(الاستباء) افتعال وزنده بودخی خمر اشترا ایلك معناسنه در یقال استبأ الخمر اذا اشتراها (السباء) عطار وزنده
شراب صتان كمسه یه دینور میفروش معناسنه كه میخانه جی تعبیر اولنور یقال هو سباء ای بیاع الخمر (سبأ) جبل
وزنده حی ارادەسیله صرفی وبلده اعتباریله منع صرفی جائزدر یمنده بلقیس جنابلرینك شهریدر سلفده بغایت
آبادان وجمیع ارضی باغ وخیابان ایدی و (سبأ) عبد شمس بن یشجب بن یعرب بن قحطان نام كمسه نك لقبیدر
جمله قبائل یمنی جامع یعنی جمله سی اكا منسوب وآندن متشعب ومتفرع اولمشلردر ومنه المثل * تفرقوا ایدی سبا
وایادی سبا * ای تبددوا بورادە سبا كلمه سی سكون اوزره مبنی اولەرق تكلم اولنور سباء لفظندن مخفف دكلدر بلكه
سكونی همزه دن بدلدر مثل مزبور برجمعیتك پریشان وتارمار اولمسنده ضرب اولنور * ایدی كلمه سی ید لفظندن
جمعدر وایادی جمع الجمعیدر یدطریق معناسنه در یاخود نعمت معناسنه در بعدالاضافة خمسة عشر كبی اسم واحد

حكایه

حكمنده اولمشدر * مرویدركه شهر مزبورده كه مأرب دخی دیرلر شخص مرقوم ساكن اولدیغندن اسمیله مسما اولمشدر
اون نفر اولادی وار ایدی كه بونلردر * ازد كنده مدحج حمیر اشعرون انمار * بونلر یمنده ساكن اولوب * عامله غسان
لخم جذام * بونلر شامه نقل ایلدیلر وبونلرك هر بری برقبیله پدرلریدر سیل العرم بونلره ارسال اولنمشدر اجمالا
بیانی بودركه اطراف بوادی وجبالدن خطهٔ مرقومه یه دمبدم سیل عظیم ظهور ایتمكله تخریب عمرانات ایتمكین
مزبور سباكه ملك مأرب ایدی همت كثیره ایله حدید وحجردن مابین الجبلین برسد سدید بنا ایدوب وقت حاجتده
مزروعاتلرین اسقا ایچون بعضها فوق بعض نیچه مخارق ومقدار معلومدن افزون سیل ظهور ایلدكده اطراف
ارضه صرف ایچون نیچه میازیب دخی ترتیب ایلمشیدی * اولادندن عمرو مزیقیا كه كمال كبرونخوتندن ناشی بردخی
اعاده یاخود آحادناسدن بریسی اكتسا ایلمسون ایچون هر روز وشب كیدیكی لباسی مزق ایلمكله مزیقیا ایله ملقب
اولمشیدی جالس مسند حكومت اولدقده بركاهنه دن سد مزبورك انهدامیله مدینهٔ مأربك خراب اوله جغنی
استماع ایلمكله علامتندن سؤال ایلدی * كاهنه دخی سدك دیبنده جرذان دیدكاری فاره رؤیت اولنورسه سدك
خراب اوله جغی زمان متقرب اولور دیدی بركون مزیقیا اطراف سد مرقومده برجرذان عظیم كوردیكه اللریله
زمینی حفر وتقلیب صخر ایدر مزیقیا متحیر اولوب كاهنه یی تصدیق ایلدی من بعد نقل وجلایه عزم ایدوب قبائل
ازد ایله ارتحال ایلدی كندیدن صكره اوغلی ثعلبه لابس خلعت امارت اولوب آنك زماننده قبائل سبانك بالجمله
شیرازهٔ جمعیتلری پریشان اولغله ازد قبیله سی عمانه وخزاعه بطن مره اوس وخزرج یثربه آل جفنه شامه آل جذیمه
عراقه نقل وتفرق ایلمرله حاللری مضرب مثل مزبور اولمشدر * واهل مأرب پیغمبرلرینی تكذیب ایدوب آفتابه
پرستش ایتمرله ارسال الهیله سیل العرم ظهور ایدوب سد مزبوری هدم ومدینهٔ مزبوری غرقاب فنا ایلمشدر

(وسبأ)

و سبأ عبدالله نام كسنه نك پدرى اسميدركه غلاة شيعه دن سبأيه طائفه سى اكا منسوبدر (السباء) كتاب وزننده و (السبيئة) خطيئه وزننده خمره دينور خمر معناسنه تركيده سو بيه ديدكلرى بوندن مأخوذ و محرّف ظن اولنور لكن نهايه ده سو بياء سينك ضميله بر كونه نبيذدركه حنطه دن اتخاذ اولنور اكثرى اهل مصر استعمال ايدرلر ديو مرسوم اولمغله لغت مخصوصه اولمش اولور (الاسباء) همزه نك كسريله تواضع و سرفرو قلق معناسنه در يقال اسبأ فلان لامر الله تعالى اذا اخبت اى خضع و يقال اسبأ على الشئ اذا اخبت يعنى الخضع له قلبه (المسبأ) مقعد وزننده يوله دينور طريق معناسنه (السئ) امير وزننده صويلوب چيقان درى يه دينور سئ الحية يلانك صويلان دريسيدركه يلان قاوى تعبير اولنور (السبأة) غرفه وزننده سفر بعيد معناسنه در يقال تريد سبأة اى سفرا بعيدا (المسبنتأ) باى موحده و نون و تاى فوقيه ايله مقصورا و مهموزا مستكره وزننده يك سو بوباشلى كسه يه دينور مؤلف * من يكون رأسه طويلا كالكوخ * عبارتيله تفسير ايلمشدر كوخ ديديكى اكراد و تراكمه يه مخصوص بر خانه دركه سازلقدن تپه سى اوركوچ شكلنده و مخروطى اولور بيلرنده هوغ تعبير ايدرلر يقال رجل مسبنتأ و هو من يكون رأسه طويلا كالكوخ (السخأ) سينك فتحى و خاى معجمه نك سكونيله تجره آلتنده آتش ايشلديجك يول ايتمك معناسنه در يقال سخأ النار سخأ من الباب الثالث اذا جعل لها مذهبا تحت القدر نته كه سخو دخى بو معنايه دركه معتلدر (السندأو) جردحل وزننده و (السندأوه) هايله جست و خفيف و چالاك آدمه دينور و جرأت و اقدام صاحبى كشى يه دينور و قصير القامه كسه يه دينور و يصى باشلو خرده جثه لو جوره كسه يه دينور و عظيم الرأس كسه يه دينور و ديشى قورده دينور ذئبه معناسنه جمعى سنداُون كلور بونك وزنى فنعلودر فانك كسريله (السرء) سينك فتحى و رانك سكونيله و (السرأه) هايله چكركه بورطه سنه و بالق بورطه سنه دينور سينك كسريله ده لغتدر على قول اصح اولان مكسوراولمقدر (السروء) صبور وزننده بورطلديان چكركه يه و بالغه دينور يقال جرادة سروء اى بيوض جمعى سرء كلور كتب وزننده و سرّء كلور ركع وزننده و اشبو وزن اخيرنادردر زيرا فعول فعل اوزره جمع تكسير ايله جمعلنمز مؤلف سمكه لفظندن اكتفا ايلمشدر (السرء) سينك فتحى و رانك سكونيله چكركه و بالق بورطلق معناسنه در يقال سرأت الجرادة و السمكة سرءا من الباب الثالث اذا باضت و خاتونك اولادى چوق اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال سرأت المرأة اذا كثر اولادها (التسرئة) تفعله وزننده بو دخى اول معنالره در يقال سرّأت المرأة و الجرادة بمعنى سرأت (الاسراء) همزه نك كسريله چكركه نك بورطلق وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال اسرأت الجرادة اى حان ان تبيض (المسروءة) مسروده وزننده چكركه سى چوق يره دينور يقال ارض مسروءة اى كثيرة الجراد (السطأ) سينك فتحى و طانك سكونيله جماع ايلمك معناسنه در يقال سطأ المرأة سطأ من الباب الثالث اذا جامعها (السلأ) سينك فتحى و لامك سكونيله تره ياغنى اريدوب صزدرمق معناسنه در يقال سلأ السمن سلأ من الباب الثالث اذا طبخه و عالجه و سيسام و كتنه مقوله سى دانه يى صيقوب ياغنى چيقرمق معناسنه در يقال سلأ السمسم اى عصره فاستخرج دهنه و اورمق معناسنه در يقال سلأه اى ضربه و اكجه يى تأخير ايليوب همان عجله صايوب و يرمك معناسنه در يقال سلأ كذا درهما اى عجل نقده و خرما اغاجنك تيكنلرينى قوپاروب آير تلمغله اصلاح ايلمك معناسنه در يقال سلأ الجذع اذا نزع سلاءه (الاستلاء) افتعال وزننده بو دخى تره ياغنى اريدوب صزدرمق معناسنه در يقال استلأ السمن بمعنى سلأه (السلاء) كتاب وزننده معناى مزبوردن اسمدر صزدرلمش صافى ياغه دينور جمعى اسلئه كلور افعله وزننده (السلّاء) قرّاء وزننده خرما تيكننه دينور شوك النخل معناسنه و بر نوع قوش آديدر و بر نوع اوق و مزراق تمرنه دينوركه خرما تيكنى شكلنده سيورى اولور (الاسلنطاء) اسلنقاء وزننده بر نسنه يه باقق ايچون بوقاريسنه ياخود الهسنه چيقمق معناسنه در يقال اسلنطأ الرجل اى ارتفع الى الشئ ينظر اليه (السوء) سينك فتحيله و (السواء) سحاب وزننده و (السواءة) سحابه وزننده و (السوائه) عبايه وزننده كه همزه يايه مبدله در و (السواية) علانيه وزننده و (المساءة) ميمك فتحيله و (المسايئة) بونك اصلى مساوئه اولمغله مقلوبدر و (المسايه) و (المساء) و (المسائية) تشديد ايله بركسه يه خوشلنميوب منفعل و غمكين اوله جق ايش ايتمك معناسنه دركه كملك و كوتولك ايلك تعبير اولنور يقال ساءه يسوءه سوءا و سواءا و سواءة و سواية و سوائية و مساءة و مساية و مساءة و مسائية اذا فعل به مايكره (السوء) سينك ضميله اسمدر كوتولك و بدلك ديمكدر مؤلفك بصائرده بياننه كوره سوء ماده سى مطلقا انسانى مغموم و منفعل و غصه ناك ايدن شيئه دينور كرك امور دنيويه و اخرويه دن و كرك احوال نفسيه و بدنيه دن و كرك احوال خارجه دن اولسون فوات مال و فقدان حميم و صديق كبى بعده بر مناسبتله معناى مخصوصلرده استعمال اولندى و سينك فتحيله و ضميله فرق اولندى

ازجمله سینك ضمیله آفات وعارضه لرده وفتحیله شرّ وشورده استعمال ایلدیلر انتهی و ﴿ سوء ﴾ سینك ضمیله برص
علتنه اطلاق اولنور وهر آفت وعارضه یه اطلاق اولنور عطف العـام علی الخاص قبیلندندر وضعف بصر
علتنه دینور وآتشه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالی ❁ ثم کان عاقبة الذین اساؤا السوأی ❁ فی قرأة ای من ضمّ السین
ای عاقبـة الذین اشرکوا النـار آیت مرقومه ده قرأت مشـهوره سوءی عنوانیـله درکه بشری وزنـنده در
کاسیذکر ﴿ السوء ﴾ سینك فتحیله مصدر درتنه که ذکراولندی ویقال هذارجل سوء ورجل السوء بالفتح والاضافة
فیهما یعنی بو بربدکار وبدمنش وپیك شر برکسه درکه مقتضای جبلتی اوزره دائما کندیدن شرّ واسأت صدور ایدر *
شـارح دیرکه نعت اوله رق الرجل السوء دیمك جائز دکلدر لکن مصباحده تجویز اولنمشدر مبالغة وصف بالمصدر
اولور یقال الرجل السوء والعمل السوء علی النعت انتهی ولا خیر فی قول السـوء قولنده فتح وضمله ده جائزدر فتح
صورتنده لاخیر فی کلام قبیح دیمك اولور وضمه صورتنده لاخیر فی ان تقول سوءا دیمك اولورکه حاصلی لاتقل
سوءا دیمکدر و ❁ علیهم دائرة السوء ❁ آیت کریمه سی سینك فتحی وضمیله ده قرأت اولنمشدر فتحه کوره هزیمت
وشرّ وبلا وضمه یه کوره ردیٔ وفساد ایله تفسیر اولنمشدر * مترجم دیرکه کشافده بو وجهله مرسومدرکه آیت
مرقومه جهتیله قرأت اولندی قالدیکه مفتوحه ایله مضمومه بیننده فرق کره وکره وضعف وضعف کبیدرکه
مفتوحی مصدر ومضمومی اسمدر یاخود ایکیسـیده فی الاصل مصدرلردر نهـایت مفتوحه نك ذمی مراد اولان
شیئه اضافتی غالب اولوب ومضمومه شر مجراسنه که خیرك نقیضیدر جاری اولمشدر فیقال اراد به السوء واراد به
الخیر بو جهتدن * ظنّ السوء * عبارتنده ظنّ مذموم اولغله مفتوح اولان سوء کلمه سنه مضاف اولوب ودائره محموده
اولدیغندن انجق تأویل مزبور اوزره مضاف اولمق احقّ واحرادر کذلك ❁ امطرت مطر السوء ❁ آیت کریمه سی
وجهیله قرأت اولنمشدر عند البعض مضموم ضرر وسوء حال ومفتوح فساد وردیٔ معنالرینـه در ﴿ الاستیاء ﴾
افتعال وزننده سوء ومساءنك مطاوعیدر برکسه نك بد وناسزا معامله سندن متأثر وغمناك اولمق معناسـنه در یقال
ساءه فاستاء ﴿ السوءی ﴾ بشری وزننده کلك وکوتولك معناسنه درکه حسنی نقیضیدر ومنه یقال فلان یحبط الحسنی
بالسوءی ای بضدّه وآتشه اطلاق اولنور ﴿ الاساءة ﴾ همزه نك کسریله برنسنه یی کوتو وفاسد ایلمك معناسـنه در
یقال اساءه اساءة ای افسده وبرکسه یه کلك وکوتولك ایلمك معناسنه در یقال اساء الیه ضدّ احسن ﴿ السوءة ﴾ سینك
فتحیله فرج معناسـنه درکه نظر اولنمسی حرام اولان عضودر اودیری تعبیر اولنور ناسه آچلمسی صاحبنی منفعل
ایلدیکیچون یقال کشف سوءته ای فرجه وعورته وفاحشه معناسـنه درکه فاحش کلمه دن وفاحش عمل وفعله دن
عبارتدر ویرامز خوی خلت قبیحه معناسنه در ﴿ السوءی ﴾ عطشی وزننده کذلك خصلت قبیحه معناسـنه در
﴿ السیئه ﴾ سینك فتحی ویای مشـدده نك کسریله خطیئه معناسـنه درکه فعلهٔ قبیحه در یقال اتی بالسیئة ای ضدّ
الحسنة وهی الخطیئة * شارح دیرکه اصلی سیوئه در واو یایه قلب اولندقدنصکره ادغام اولنمشدر ﴿ السواء ﴾ سحاب
وزننده برنسنه چرکین وقبیح اولمق معناسنه در یقال ساء الشیٔ یسوء سواء اذا قبح ﴿ الاسوء ﴾ احمر وزننده چرکین
وقبیح اولان کشی یه دینور مؤنثنده سوءاء دینور حمراء وزننده یقال رجل اسوء ای اقبح وامرأة سوءاء ای قبیحة کرك
قبحی ظاهری اولسون وکرك باطنی اولسونکه بدسیرت اولور ﴿ التسوئة ﴾ تفعله وزننده و ﴿ التسویٔ ﴾ تفعیل وزننده
برکسه یی بدفعله نسبتله بو ایشی کوتو ایتدك دیو تعییب وتزییف ایلمك معناسـنه در یقال سوّء علیـه صنیعه تسوئة
وتسویئا ای عابه علیه وقال اسأت ﴿ بنو سوءه ﴾ سینك ضمیله برجماعتدر ﴿ سواءه ﴾ خرافه وزننده اسامیٔ رجالدندر
﴿ المساوی ﴾ میمك فتحی وواوك کسریله سوء لفظنك جمعیدر غیر قیاس اوزره نته که مقابلی اولان محاسن دخی حسن
کلمه سـندن جمعدر وعند البعض ایکیسـنك دخی مفردی مسموع دکلدر یاخود مفردی مساءه درکه مسرت
مقابلیدر اصلی مسوءه ایدیکه مفعله وزنـنده در اکا بناء جمعنده واو ردّ اولنوب مساوی دینور لکن جمعی مخففا
مستعملدر بعده عیوب ونقایص معناسـنه مستعملدرکه محاسن مقابلیدر ومنه المثل * الخیل تجری علی مساویها * یعنی
آت قسمی هر نقدر اوصاب وعیوب صاحبی اولسه لرده کرم ذاتلری جری واقداملرینه حامل وسائق اولور مثل
مزبور اصیل وکریم اولان کسه هرنقدر ضعف حالی واراپسـه ده ینه برموجب اصالت ونجابت احتمال مؤنت
واحتمای عهد وذمت ایدر دیجك یرده ضرب اولنور ﴿ السیٔ ﴾ سینك فتحی وکسری ویانك سکونیله شول سوده
دینـورکه صاغمزدن اقدم ممه نك اوجلرینه کلمش اولا ﴿ التسییٔ ﴾ تفعیل وزنـنده ذکر اولنـان سودی صاغمق
معناسنه در یقال سیأ الناقة تسییئا اذا حلب سیئها ﴿ التسیؤ ﴾ تفعل وزنـنده ناقه صاغمقسزین سودینی ادرار ایلمك
معناسـنه در یقال تسیأت الناقة اذا ارسلت اللبن من غیر حلب وبرنسنه مختلف اولمق معناسـنه در یقال تسیأت

(الامور)

الامور اذا اختلفت و برکسه‌نك حقنی بعد الانکار اقرار ایلمك معناسنه‌در یقال تسیأ فلان بحق ای اقرّ بعد انکاره

فصل الشين المعجمة

(شأشأ) شینلرك فتحی و همزه‌لرك سکونیله و (شؤشؤ) شینلرك ضمیله اشك قسمنی صویه چاغره‌جق صوتدن حکایه‌در و قیون و کچی قسمنی کذلك اشك قسمنی اشوب کتمك یاخود سوری‌یه ملحق اولمق ایچون سوره‌جك صوت و آزاردن حکایه‌در و عند البعض شؤشؤ ضمله قیون و کچی قسمنی یم یمکه و صو ایچمکه چاغره‌جق صوتدن حکایه‌در (الشأشأة) زلزله وزننده ذکر اولندیغی اوزره شأشأ یاخود شؤشؤ دیمك معناسنه‌در یقال شأشأ الراعی الحمار او الغنم شأشأة اذا قال له شأشأ او شؤشؤ و خرما اغاجی آشی طوتمیوب بوش قالمق معناسنه‌در یقال شأشأت النخلة اذا لم تقبل اللقاح (الشأشاء) سلسال وزننده شیص معناسنه‌در که فنا و کمتر خرمایه دینور و اوزون خرما اغاجلرینه دینور (التشأشؤ) تزلزل وزننده تارمار اولمق معناسنه‌در یقال تشأشأ القوم اذا تفرقوا و برایش دون و کمتر اولمق معناسنه‌در یقال تشأشأ امرهم اذا اتضع (شأ) شینك فتحی و همزه‌نك سکونیله مطلقا طوار قسمنی یوریمك ایچون و برسمته صاپمقدن منع ایچون زجر و آزار ایلیه‌جك صوتدن حکایه‌در (الشیأة) شینك فتحی و یای تحتیه‌نك سکونیله کلید ایچنده اولان اینجه تیمورجکه دینور که کلید پری تعبیر اولنور فراشة القفل معناسنه (الشاسیٔ) سین مهمله‌نك کسریله پك درشت و خشن و سرد و غلیظ اولان شیئه دینور یقال شیٔ شأسیٔ ای جاسیٔ غلیظ (الشطء) شینك فتحی و طانك سکونیله خرما اغاجنك و اکینك تازه یاروب چیقان فلزلرینه دینور علی قول خاصة اکینك یپراغنه دینور جمعی شطوء کلور شینك و طانك ضمیله یقال بدا شطؤ و هو فراخ النخل و الزرع او ورقه و منه قوله تعالی ﴿ کزرع اخرج شطأه ﴾ الآیة و شطأ و شطوء قعود وزننده مصدر اولور خرما اغاجی یاخود اکین تازه فلز چیقارمق معناسنه‌در یقال شطأ الزرع او النخل شطأ و شطوءا من الباب الثالث اذا اخرج الشطوء و شطأ الشجر اغاجك اطرافندن سوروب چیقان فلزلره و فدانلره دینور که اغاجك قوتنه مانع اولور دیو قطع ایدرلر اغاجك کللری تعبیر اولنور جمعی اشطاء کلور همزه‌نك فتحیله و شطء النهر چایك قییسنه و کنارینه دینور یقال قعد فی شطء النهر ای فی شطه جمعی شطوء کلور و شطأ قیی صره یوریمك معناسنه‌در یقال شطأ الرجل شطأ اذا مشی علی شطء النهر و طوارك صرتنه پالان اورمق معناسنه‌در یقال شطأ الناقة اذا شد علیها الرحل و جماع ایلمك معناسنه‌در یقال شطأ امرأته اذا جامعها و طواره آغر یوك یوکلتمکله باصدرمق معناسنه‌در یقال شطأ البعیر بالحمل اذا اثقله و یوك کوتورمك خصوصنده طیانغان و قوی و توانا اولمق معناسنه‌در یقال شطأ الرجل بالحمل اذا قوی علیه و یره براقق و بیانه آتمق معناسنه‌در یقال شطأت الام به اذا طرحته و قهر ایلمك معناسنه‌در یقال شطأ فلانا اذا قهره (الشاطئ) قیی و کنار معناسنه‌در یقال شاطئ النهر و شاطئ البحر ای شطه جمعی شواطئ کلور و شطآن کلور رکبان وزننده (الاشطاء) همزه‌نك کسریله شجر دیبلرندن فلز و فدان سوروب چیقرمق معناسنه‌در یقال اشطأ الشجر اذا اخرج الاشطاء و برکسه‌نك ولدی یتشوب کندی برابری آدم اولمق معناسنه‌در یقال اشطأ الرجل اذا بلغ ولده فصار مثله (التشطئ) تکمیل وزننده چایك و دره‌نك صویی طاشقن اولمغله ایکی طرفندن آقق معناسنه‌در یقال شطأ الوادی تشطیئا اذا سال جانباه (الشطیأة) رهیأه وزننده و مراد فیدرکه رأی و تدبیرده سست و چولپه و سلپوك اولمق معناسنه‌در یقال شطیأ فی رأیه بمعنی رهیأ (المشاطأة) مفاعله وزننده برکسه ایله قرشو قرشویه قیی صره یورویشمك معناسنه‌در که بریسی نهرك برکنارنده و دیکری او برکنارنده یوریمکدن عبارتدر تقول شاطأت فلانا ای مشی کل منا علی شاطئ (الشقأ) شینك فتحی و قافك سکونیله و (الشقوء) قعود وزننده دوه‌نك و سائر حیوانك آزو دیشی سوروب چیقمق معناسنه‌در یقال شقأ نابه شقأ و شقوءا من الباب الثالث اذا طلع و برکسه‌نك باشنی یارمق علی قول باشنك صاچلرینی طراق ایله طرایوب ایکی طرفه بولوب طاغتمق معناسنه‌در یقال شقأ رأسه اذا شقه او فرقه یعنی شعر رأسه بالمشقأ و برکسه‌نك تپه‌سنه اورمق یاطوقنمق معناسنه‌در یقال شقأ فلانا اذا اصاب مشقأه (المشقأ) منبر وزننده و (المشقاء) محراب وزننده و (المشقأة) مکنسه وزننده طراغه دینور مشط معناسنه نته‌که مشق دخی دینور منبر وزننده که معنلدر و مشقأ مکنسه وزننده مدرأه معناسنه‌درکه ماشطه آلتلرندن برنسنه‌در آنکله نسوانك صاچنی اصلاح ایدوب و باشلرینی قاشیرلر پنچه طرزنده قاشیق دیدکلری اوله‌جقدر (المشقیٔ) میمك فتحیله مفرق وزننده و مرادفیدرکه باشك تپه‌سنه دینور یقال ضرب مشقأه ای مفرقه (الشکأ) شینك فتحی و کافك سکونیله شقأ معناسنه‌درکه حیوانك آزوسی یاروب چیقمق معناسنه‌در یقال شکأ ناب البعیر شکأ من الباب الثالث بمعنی شقأ (الشکأ) فتحتینله طرنق چاتلیوب یارلمق معناسنه‌در یقال شکیٔ ظفره شکأ من الباب الرابع اذا تشقق (الاشکاء) همزه‌نك کسریله اغاج دال بوداق سورمك معناسنه‌در یقال اشکأت الشجرة بغصونها ای اخرجتها (الشنأ) شینك

حركات ثلاثى و نونك سكونيله و (الشنأة) حمزه وزننده و (المشنأ) مقعد وزننده و (المشنأة) مسئله وزننده و (المشنوة) مكرمه وزننده و (الشنأن) سلمان وزننده و (الشنأن) فتحاتله بغض و عداوت ايلمك معناسنه در يقال شنأه وشنئه شنأ و يثلث و شنأة و مشنأ و مشنأة و مشنوة و شنأنا و شنأنا من الباب الثالث والرابع اذا ابغضه و بر كمسه نك حقنى اقرار ايلمك على قول حقنى تماما و يروب ابراء ذمت ايلمك معناسنه در يقال شنأ بحقه اى اقرّ او اعطاه و تبرّأ منه (الشنائية) علانيه وزننده و (الشنأن) سكران وزننده بالطبع مبغض و كيندار و مبطن كشى يه دينور مؤنثنده شنآنه دينور سكرانه وزننده و شنأى دينور عطشى وزننده (المشنوء) مكروه وزننده بالطبع كنديدن حظ اولنميوب بين الانام بغض و عداوت اولنان كشى يه دينور هر نقدر خوب لقا و خوشمنظر ايسه ده زيرا المحبوب القلوب اولمق امر معنويدر كه دادحقدر و كاهجه حسن اخلاق دخى باعث محبت انام اولور و كتب اخلاقدن استنباط اولنان بودر كه بر كمسه ناسه دائما چشم محبتله نظر ايدرسه كنديسى دخى محبوب القلوب اولور عكسى دخى بويلجه در يقال شنئ الرجل على بناء المجهول فهو مشنوء اى مبغض ولو كان جميلا (المشنأ) مقعد وزننده چركين و بد منظر كشى يه دينور هر نقدر ذاتنده محبوب القلوب ايسه ده بونك افراد و جمع و تذكير و تأنيثى مساويدر زيرا فى الاصل مصدردر و عند البعض مشنأ شول كمسه دركه دائما خلقه بغض و عداوت ايدر اوله يقال هو مشنأ اى قبيح وان كان محببا او الذى يبغض الناس (المشناء) محراب وزننده شول كمسه دركه خلق آكا دائما بغض و عداوت ايليه كرچه ابو عبيد بونى بورسمه تفسير ايلمشدر لكن تفسيرنده شول كمسه دركه بغض و عداوت اولنه جق افعال و اطوار كنديدن چوق صادر اوله ديلمسه احسن اولور ايدى زيرا مشنأ لفظى كه مفعال وزننده در مبالغهٔ اسم فاعل صيغه سندندر و تفسير مرقوم آكا ملايم دكلدر (الشنوءة) شينك فتحى و ضمى و نونك ضميله متقزز معناسنه دركه لوث و دنسدن اجتناب ايدوب دائما نظافت و نزاهت اوزره اولان پاكيزه مشرب آدمه دينور و تقزز معناسنه دركه وصف مذكور اوزره اولمه دينور و ازدشنوءه كه يمنده بر قبيله در دائما ميانه لرنده شنأن يعنى مباغضه و معادات اولمغله لفظ مزبوره مضاف اولمشدر پس بوراده شنوءه كلمه سى شنأن معناسنه اسم اولور * لكن شارح ديركه شنوءه بوراده موجه مذكور اوزره تقزز و نظافت معناسنه در قبيلهٔ مرقومه خلقنك اصالت ذات و حسن افعال و نظافت احواللرى باعث اصافتدر انتهى بونك نسبتنده شنأى دينور همزه ايله فعوله وزنى فعيله مجرامنه اجرا ايلديلر و كاه اولور كه ازدشنوّه ديرلر همزه سز و اوك تشديديله بونك نسبتنده شنوىّ ديرلر و سفيان بن ابى زهير الشناءى كه مد و همزه ايله در و بونده شنوى دخى زبانزددر و زهير بن عبد الله الشنوى ايكيسيده صحابه دندر (الشنأ) فتحتينله بر كمسه نك حقنى و يرمك معناسنه در يقال شنئ له حقه شنأ من الباب الرابع اذا اعطاه اياه و بر كمسه نك حقنى اقرار ايلمك ياخود حقنى تماما ادا ايدوب ابراء ذمت ايلمك معناسنه در يقال شنئ بحقه اذا اقر و اعطاه و تبرأ منه و اخراج ايلمك معناسنه در يقال شنئ الشئ اذا اخرجه (الشوانى) سوائح وزننده شول ماله دينوركه آكا بخل و ضنت اولنميه كويا كه صاحبى عندنده مبغوض و بى عزت و حرمت اولمغله غيره جود و اعطا اولنه اسم فاعل نسبت مخرجنه اخراج اولنمشدركه ذوشنأن سبكنده در (الشنأن) فتحاتله ابن مالك لقبيدر كه شاعر مشهوردر (التشانؤ) تفاعل وزننده بربريله بغض و كينه ايدشمك معناسنه در يقال تشانأ القوم اذا تباغضوا (الشئو) شينك فتحى و اوك سكونيله سبق و تقدم ايلمك معناسنه در تقول شأنى فلان يشوءنى و يشيئنى شوءا اى سبقنى و هو قلب شأنى يعنى باب اولدن و ثانيدن وارد اولور و شأ كلمه سى شأى مقلوبيدر كه دعى وزننده در مصدرى شأو در سبق و تقدم معناسنه نته كه معتل بابنده مرسومدر لكن مادهٔ مزبوره واوى اولمغله باب ثانيدن ورودى خلاف قياسدر * شارح ديركه امّهات سائره ده همان خاف يخاف وزننده مرقومدر انتهى و شوء محزون و غمناك ايلمك معناسنه در تقول شأنى فلان اى حزننى و عجب ويرمك معناسنه در تقول شأنى اى اعجبنى و برپسنديده ياخود نادیده نسنه طبعه پك خوش كلمكله اندن فرحناك و منبسط اولمق معناسنه در تقول شؤت اى عجبت و فرحت (الشيئان) شيعان وزننده كه شينك فتحى و ياى مشدده نك كسريله در بعيد النظر كمسه يه دينور كرك حسى اولسونكه معلومدر و كرك معنوى اولسون كه عواقب امورك غوريني ملاحظه و تدبرايدن فكر و امعان صاحبى آدمدر (الشئ) شينك فتحى و يانك سكونيله و (المشيئه) خطيئه وزننده و (المشاءه) كرامه وزننده و (المشائيه) علانيه وزننده ديلمك معناسنه دركه فارسيده خواستن مرا دفيدر تقول شئته اشاء شيئا و مشيئة و مشاءة و مشائية من الباب الرابع اى اردته و (شئ) هر موجوده دينوركه فارسيده چيز و تركيده نسنه تعبير اولنور كرك حسى اولسون اجسام كبى و كرك حكمى اولسون اقوال كبى جمعى اشياء و اشياءات و اشاوات و اشاوى كلوركه واوك فتحى و كسريله ده محكيدر و اشبو اشاوى كلمه سنك اصلى اشايىّ ايدى ياآت ثلاثه ياى مشدده تخفيف اولندقدنصكره كسره دن

(فتحه)

فتحه ويادن الف ابدال اولنوب بعده ياء واوه قلب اولنمشدر جوهرينك اصلى همزه ايله اشائى ايدى قولى غلطدر
زيرا ياى اولايى همزه يه قلب ايلك صحيح دكلدر زيرا ياى اولى اصليه در زائد دكلدر ابدالك شرطى ايسه زائد
اولمقدر نته كه ابيات لفظنك جمعنده ابابيت دينور ياىى عدم زياده سنه مبنى اثباتله پس الفدنصكره اولان ياىى
دخى اصالتنه مبنى همزه يه ابدال جائز دكلدر * شارح ديركه جوهرينك ملخص كلامى بودركه اشاىى لفظندن ياى
اولى همزه يه ابدال اولندقدنصكره لام كله اولان همزه تطرّقى ايچون يايه قلب اولنوب ثلاث ياآت مجتمع اولمله
استثقالا ياى وسطى حذف و ياى اخيره الفه قلب واولى واوه ابدال اولنمشدر انتهى وشئ لفظى اشايا اوزره ده
جمعلنور ياىى حالى اوزره ابقا ايله وجمعنده اشيايا دخى حكايت اولندى افعالا وزننده همزه يى يايه ابدال و الف
زياده سيله واشاوه لفظى دخى محكيدر لكن غريبدر همزه يى هايه ابداله زيرا شئ ماده سنده هاء يوقدر و بنيهٔ تصغيرى
شيئ درشوى دكلدركه واو وتشديد يايله ياخود لغت رديئه دركه يالكز ادريس بن موسى النحوى حكايه ايلمشدر
وجوهرينك اشياء كله سنك اصل وزنى فعلاء اولوب على غير مفرده جمعلنمشدر نته كه شعراء كله سى على غير مفرده
جمع اولمشدر زيرا فاعل فعلاء اوزره جمعلنمز بعده آخرندن همزتين استثقال اولنغله همزهٔ اولى اول كله يه نقل
اولنوب اشياء اولمشدر پس وزنك افعاء اولمسى تقدير منع صرفك صحتنه دلالت ايدرديو امام خليلدن نقل و سرد
ايلديكى حكايه مختله و مشوشه در حكايهٔ مزبوره ده خليلك مذهبنى اخفش مذهبنه ضرب و تخليط ايدوب
قوللرى ميانى تميز ايلامشدر زيرا امام اخفش مذهبى بودركه اشياء كله سنك وزنى افعلاء درهين واهوناء كبى
مقيس و مطرد اولان مفردينك غيرى اوزره جمعلنمشدر شعراء كبى كه على غير واحده جمعلنمشدر زيرا وجه مذكور
اوزره فاعل فعلاء اوزره جمعلنمز و امام خليل رأيى بودركه اشياء كله سنك وزنى فعلاء در جمع مكسر اولان افعال
وزنندن نائبه و بدلدر مطرد و مستعمل اولان مفردينك كه شئ در جمعيدر و امام كسائى رأيى بودركه اشياء كله سنك
وزنى افعالدر فرخ و افراخ كبى كثرت استعمال سببيله صرفى ترك اولنوب غير منصرف قلنمشدر زيرا اشياء كله سى
اشياوات اوزره جمعلنمكده فعلاء صيغه سنه مشابه اولمشدر صحرأ و صحراوات كبى بو تقديرجه فعلاء حكميله متأثر
اولدى وكسائينك بو تقريرينه كوره ابناء و اسماء كله لرى دخى غير منصرف اولمق لازم كلمز نته كه جوهرى لزوميله
زعم ايلدى زيرا عربلر ابناء و اسماء صيغه لرينى الف وتا ايله جمعلندرمديلر (الشيئة) شينك كسريله شيعه وزننده
معناى مزبوردن اسمدر برنسنه يى ديلك معناسنه در اراده و مشيت كبى يقال كل شئ بشيئة الله تعالى اى بارادته
(الشيئان) شيعان وزننده شوء ماده سنده بيان اولندى (الاشاءة) همزه نك كسريله مضطر و ملتجى قلمق معناسنه در
يقال اشاءه اليه اى الجأه (المشيأ) معظم وزننده تناسب اعضاسى اولميوب بنيه و تركيبى مختل و مختلف ياقشقسز
و بى اندام اولان كمسه يه دينور كوياكه هرچركنلكدن آنده برشئ واردر يقال رجل مشيأ اى المختلف الخلق المختله
(ياشئ) همزه نك فتحيله بركله دركه تعجب موقعنده استعمال اولنور تقول ياشئ مالى وهى كلمة يتعجب بها عجب
آنك بكانه لزومى ونه مناسبتى وار ياخود اندن بكانه حاصل اوله جقدر ديمكدر بو راده ماء كله سى تعجب ايچوندر
بعده ياشئ تركيبى الحاق اولنمشدر فى الاصل منادى محذوفدر بعد التركيب همان تعجب مفهومنده عرف اولمغله
نداء و منادى مقطوع النظر اولمشدر نته كه ياهئ مالى دخى بو موقعده مستعملدر معتل بابنده ذكر اولنور
انشاء الله تعالى (التشيئ) تفعيل وزننده بركيمسه يى برخصوصه حمل و سوق ايلك معناسنه در تقول
شيأته على الامر تشيئا اى حملته عليه و چركين ايلك تشويه و تقبيح معناسنه در يقال شيأ الله وجهه اى قبحه
(التشيؤ) تفعل وزننده غضب ساكن اولمق معناسنه در يقال تشيأ فلان اذا سكن غضبه

فصل الصاد

(الصأصأة) زلزله وزننده كلب ايكى كوزلرى آچلمزدن مقدم باقغه چالشوب كوزلرينى قلداتمق على قول كوزلرينى
آچق اوزره اولمق معناسنه در يقال صأصأ الجرو اذا حرك عينيه قبل التفتيح او كاد يفتحهما و بركيمسه دن قورقوب
اكا تواضع و سرفرو قلمق معناسنه در يقال صأصأ من فلان اذا خاف و ذلله و آواز ويرمك معناسنه در يقال
صأصأبه اى صوّت و ديشى خرما اغاجى آشى طوتمامق معناسنه در شأشأه كبى يقال صأصأت النخلة اى شأشأت
و قورقق اولمق معناسنه در يقال صأصأ الرجل اذا جبن (التصأصؤ) تزلزل وزننده بودخى بركيمسه دن قورقوب
اكارام و ذلول و منقاد اولمق معناسنه در يقال تصأصأ من فلان اذا خاف و ذلله (الصئصئ) زبرج وزننده
(و الصئصئ) قنديل وزننده اصل معناسنه دركه برنسنه نك مبنا عليهيدر (الصيصاء) صادك كسريله چكردكى
پكشميان فنا و كمتر خرمايه دينور شيص كبى سبى عدم تلقيحدر مفردى صيصاءه درهايله (الصبأ) صادك
فتحى و بانك سكونيله و (الصبوء) قعود وزننده بردينندن چيقوب دين آخره نقل ايلك معناسنه در اصل ميل

معناسنه‌در موضوعدر يقال صبأ الرجل و صبؤ صبأ و صبوءا من الباب الثالث و الخامس اذا خرج من دين الى دين آخر و دلالت ايتمك معناسنه‌در يقال صبأ عليهم العدوّ اى دلهم و برنسـنه ظهوره چيقوب بلورمك معناسـنه‌در يقال صبأ الظلف و الناب اذا طلع و يقال صبأ النجم اذا طلع و طعامه ال صوتمق معناسنه در يقال قدّم اليه طعامه فاصبأ اى ماوضع اصبعه فيه (الاصبأ) همزه‌نك كسريله بودخى برنسـنه ظهور و طلوع ايتمك معناسنه‌در يقال اصبأ النجم اذا طلع و طعامه ال صوتمق معناسنه‌در يقال قدم اليه طعامه فاصبأ اى ماوضع اصبعه فيه و ناكهانى بركيمسه اوزره چيقه كلمك معناسنه‌در يقال اصبأهم اى هجم عليهم وهو لا يشعر بمكانهم (الصابئون) برطائفه‌در كه حضرت نوح عليه السـلام دينيله متدين اولمق زعم ايدرلر قبله‌لرى منتصف نهارده شمال يعنى بوراز تعبير اولنان يلك مهبى جهتيدر و قت مرقومده اول طرفه متوجها نماز قيلرلر * شارح ديركه صابى بن شيث ابن آدم دينى اوزره اولمق ادعا ايدرلر ياخود خروج عن الدين معناسنه‌در مأخوذدر يقال هو من الصابئين وهو قوم يزعمون انهم على دين نوح عليه السلام (الصتأ) صادك فتحى و تاى فوقيه‌نك سكونيله برمهم نسنه‌يه قصد و شروع ايتمك معناسـنه‌در يقال صتأه و صتأ له صتأ من الباب الثالث اذا صمدله (الصدءة) صادك ضمى و دالك سكونيله الوان دن شول شقرتدركه قرامتق اوله و شقرت انسانده صافى قزلق حالتنه‌دينوركه بياضه مائل اوله‌كه چيل و قومرال تعبير اولنور امّا آت قسمنده بروجهله قزل اولمقدركه يليسى و قويروغى بيله قزل اوله تركيده آل و برنوعنـه چيل تعبير اولنور يقال به صدءة اى شقرة الى السواد (الصدء) فتحتينله‌و (الصداءة) كرامه وزننده ذكر اولنان لونله متصف اولمق معناسـنه‌در يقال صدئ الفرس وصدء صدءا وصداءة من الباب الرابع و الخامس اذا كان اشقر يضرب الى السود و تيمور و آيينه مقوله‌سى پاسلنمق معناسـنه‌در يقال صدئ الحديد و صدء اذا علاه الطبع والوسخ و برنسنه‌يه ديكيلوب باقمق معناسـنه‌در يقال صدئ الرجل اذا انتصب فنظر و صدء فتحتينله لطيف الجسم وخوش اندام كيمسه‌يه دينور يقال رجل صدء اى لطيف الجسم (الاصدء) احمر وزننده ذكر اولنان صدءه رنكنده اولان اركك حيوانه دينور وشول اوغلاغه دينوركه لونى قرمزى‌يه مائل سياه اوله يقال جدى اصدء اى اسود مشرب حمرة و اصدء پاسلو ژنكار نسنه‌يه دينور مؤنثلرنده صدآء دينور حمراء وزننده و منه يقال كتيبة صدآء اى عليها صدء الحديد (الصدء) صادك فتحى و دالك سكونيله برنسـنه‌نك پاسنى آچمق معناسنه‌در يقال صدأ المرأة صدءا من الباب الثـالث اذاجلاً صدءها ليكتحل به * شـارح ديركه ليكتحل به قولى مفهومده داخل دكلدر تتميم‌در ظاهرا آيينه‌نك پاسيله توتيا ايدينورلر ايمش (التصدئة) تفعله وزننده بودخى صدء معناسنه‌در يقال صدّأ المرأة تصدئة بمعنى صدأها (الصدّاء) سلسال وزننده و بونده صدّاء دخى منقولدركه كتان وزننده‌در برقويى ياخود برچشمه اسميدركه عند العرب آنك صويندن اعذب و خوشكوار صو يوقدر و منه المثل * ماء و لا كصدّاء * يعنى صو چوقدر اما صدّاء صوينه مماثل اولماز * شارح ديركه بومثلى ابتدا قدور بنت قيس الشيبانى ضرب ايتمشدر مزبوره مقدما لقيط بن زرارهنك حبالهٔ ازدواجنده اولوب بعدوفاته برشخص ديكر تزوج ايتمشيدى بركون زوج ثانى مزبوره‌دن نچى يوقسه لقيطمى اجل ايدى ديو استفسار ايلدكده قدور بوكلامى ضرب ايدوب بعده مثل قالمشدر يعنى سنده كوزلسين اما لقيطه همتا اوله مزسن (الصدئ) امير وزننده پاسلو و لكه‌لو نسنه‌يه دينور بوملابسه ايله آلودهٔ عيب و عار و لكه نالك لؤم و خساست و ادبار اولان كيمسه‌يه اطلاق اولنور يقال رجل صاغر صدئ اى لزمه العار و اللؤم صاغر ذليل و حقير معناسنه در (صداء) غراب وزننده عنده برقبيله آديدر زياد بن الحارث الصدائى اول قبيله‌دندر * شارحك بيانه كوره مومى اليه اصحابدندر (التصدّؤ) تفعل وزننده تصدى معناسنه‌دركه برنسنه‌يه تعرض ايتمكدن عبارتدر يقال تصدّأ له اى تصدى (الصرء) صادك فتحى و رانك سـكونيله فرياد ايتمك صرحه معناسنه‌در يقال صرء الرجل صرءا من الباب الثالث اذا صرخ * مؤلف ديركه مفردات صاحبلرى اشبو صرء لغتنى كتابلرنده اهمال ايلديلر زيرا مستقلا تصريف و معناسى يوقدر اخفش امام خليلدن روايت ايدركه عربك غرايب ابدالرندندركه صرخ كلمه‌سنك خاحرفنى همزه‌يه ابدالله صرأ ديديلر (الصمأ) صادك فتحى و ميمك سكونيله طلوع و ظهور ايتمك معناسنه‌در يقال صمأ عليهم صمأ من الباب الثالث اذا اطلع و بركيمسه‌يى برنسنه‌يه حمل و سوق ايدوب اكا باعث اولمق معناسنه‌در تقول ما صمأك علىّ اى ماحملك (الانصماء) انفعال وزننده ذكر اولنان صمأ لفظندن مطاوعدر تقول صمأته فانصمأ اى حملته فقبل الحمل (الصّاءة) و (الصاء) ولد تولد ايلدكده صولك و اش تعبير اولنان درى ايچره اولان على قول ولدك باشـنده ظهور ايدن مردار و مخاطلى صويه دينور و آكا صئاة دخى دينور قناة وزننده ياخود بونى ابو عبيدة اللغوى ذكر اولنان صاءه‌دن تصحيف ايتمكله صحيح دكلدر حتى ابو عبيده‌يه

ردّ اولنوب قبول ایلمدیکی مرویدر (التصیئ) تفعیل وزننده باشی بر مقدارجه صو ایله اصلاتمق یاخود باشی غسل
ایدوب لکن ایوجه پاك ایلیوب کیرلوجه قومق معناسـنه‌در یقال صیأ رأسه تصییئا اذا بله قلیلا او غسله فلم ینقه
وخرما قوروغی آلاجه لنمق معناسنه‌در یقال صیأ النخل اذا ظهرت الوان بسره (الصیئة) صادك کسریله تصیئ
کلمه سنك معنای اولندن اسمدر باشی بر مقدارجه اصلاتمق یاخود خوشجه تطهیر ایلمامك حالتنه دینور (الصیأة)
صادك فتحیله و (الصیاءة) کنایه وزننده ذکر اولنان صاءه معناسنه‌درکه عقب ولادتده چیقان مردارچرکابه دینور
فصل الضاد المعجمة
فصل الضاد المعجمة (الضئضئ) ضادلرك کسریله جرجر وزننده و (الضئضئ) جرجیر وزننده
و (الضؤضؤ) هدهد وزننده و (الضؤضوء) سرسور وزننده اصل و معدن و مبنا معناسنه‌در علی قول برکتلو کثیر
وفروان نسل و ذرّیته دینور * مؤلفك او کثرة النسل قولی مسامحه‌یه مبنیدر یقال هو من ضئضئ فلان و ضئضیئه
و ضؤضؤه و ضؤضوءه ای اصله و معدنه او هو کثرة النسل و برکته یعنی النسل الکثیر الوفیر و ضؤضؤ هدهد وزننده
بویون بوران دیدکلری قوشه دینور اخیل کبی (الضأضاء) و (الضوضاء) سلسال وزننده مد و قصرلری جائزدر
جنك و قتال هنکامنده عسکرك غریو و فریاد و صیحه‌لرینه دینور و بونلرك مصدرلری ضأضأه و ضوضأه‌در یقال
ضأضؤا و ضوضؤا و ماهذه الضأضاء و الضوضاء و هی اصوات الناس فی الحرب بوراده بعض نسخه‌ده و رجل
مضوض ای مصوت عبارتی مرسوم اولوب لکن معتل اولمغله محلنه توقیف اولندی (الضبأ) ضادك فتحی و بای
موحده‌نك سکونیله و (الضبوء) قعود وزننده یره یاپشوب سینمك معناسنه‌در یقال ضبأ الرجل ضبأ و ضبوءا من الباب
الثالث اذا لصق بالارض و باء حرفیله متعدی اولور یره یاپشدرمق معناسنه یقال ضبأ به الارض اذا الصقه بها و شکار
مقوله‌سنی فریب و اغفال ایچون کیزلنوب صاقلنمق معناسنه‌در یقال ضبأ الصائد ای اختبأ و استتر لیختل و ناکهانی
چیقه کلمك معناسـنه‌در یقال ضبأ علی القوم اذا طرأ و اشرف علیهم و صیغنمق معناسـنه‌در یقال ضبأ الیه اذا لجأ
و اوتانمق معناسنه‌در یقال ضبأ منه اذا استحیی (الضبیئ) امیر وزننده یره یاپشیجی نسنه‌یه دینور یقال ذئب ضبیئ
ای لطیئ بالارض (الاضباء) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی کتم و اخفا ایلمك معناسنه‌در یقال اضبأ الشیئ اذا کتمه
و بر نسنه‌یی اظهار ایلیوب ساکت و خاموش اولمق معناسـنه‌در مثلا بیلدیکی نسـنه‌یی طنیوب سکوت ایلمك کبی
یقال اضبأ علی الشیئ اذا سکت علیه و یقال اضبأ علی الداهیة ای اضب یعنی دریادل اولوب بلایه صبر و تحمل ایله کتم
و سکوت ایدوب جزع و فزع قیلمدی (ضابئ) ناصر وزننده بر دره اسمیدرکه آندن بنو ذبیان قبیله‌سی دیارینه وار یلور
و ضابئ بن الحارث البرجمی الشاعر لقبیدر و ضابئ کوله دینور رماد معناسنه (الاضطباء) افتعال وزننده کیزلنمك
اختفاء معناسنه‌در یقال اضطبأ منه ای اختفی (ضبأ) کتان وزننده بر موضعدر (المضابئة) و (الضابئة) اسم فاعل
بنیه‌لریله شول غراره‌یه یعنی خرار تعبیر اولنان ظرفه دینورکه بیوك اولوب درونده اولان یوکی پك ثقیل اولمغله
حمالی قابلیوب و باصمغله آلتنده پنهان ایدر اوله * وانقولی مرحوم تخفی من یحملها عبارتنی حاء مهمله ایله تحفی ظن ایتمکین
غریب ترجمه ایلمشدر مقتضای وضع ماده‌یه دقت ایلمامشـدر (الضدء) فحتینله طارلمق معناسـنه‌در یقال ضدئ
الرجل ضدءا من البـاب الرابع اذا غضب (الضرء) ضادك فتحی و رانك سکونیله کیزلو اولمق معناسنه‌در یقال
ضرأ الشیئ ضرءا من الباب الثالث اذا خفی (الانضراء) انفعال وزننده حیوان قرغینی اولمغله چوق هلاك اولوب
قرلمق معناسنه‌در یقال انضرأت الابل اذا موّت و اغاج قوریمق معناسنه‌در یقال انضرأ النخل و الشجر اذا یبست
(الضنأ) ضادك فتحی و نونك سکونیله و (الضنوء) قعود وزننده خاتونك اولادی کثیر اولمق معناسنه‌در یقال ضنئت
المرأة و ضنأت ضنأ و ضنوءا من الباب الرابع و الثالث اذا کثر اولادها و مال یعنی دواب و مواشی قسمی کذلك فراوان
اولمق معناسـنه‌در یقال ضنئ المال و ضنأ اذا کثر و بر سمته عزم و ذهاب ایلمك معناسـنه‌در یقال ضنأ فی الارض
اذا ذهب و پنهان اولمق معناسـنه در یقال ضنأ الرجل اذا اختبأ (الضنئ) ضادك فتحی و کسریله چوق نسـل
و ذریت و اولاده دینور بونك مفردی یوقدر نفر کلمه‌سی کبی اسم جمعدر جمعی ضنوء کلور ضادك ضمیله یقال له
ضنئ ای کثرة النسل یعنی نسل کثیر و ضنئ هر شیئك اصل و معدن و مبناسنه دینور یقال هو من ضنئ صدق ای اصل
و معدن (الضانئ) و (الضانئة) کثیرة الاولاد اولان خاتونه دینور (الاضناء) همزه‌نك کسریله خاتونك اولادی چوق
اولمق معناسنه‌در یقال اضنأت المرأة اذا کثر اولادها و برکسه‌نك مواشیسی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اضنأ القوم
اذا کثرت مواشیهم (الضناءة) ضادك ضمی و الفك مدیله و (الضنئة) جرعه وزننده ضرورت و ناچاری معناسنه‌در
یقال قعد فلان مقعد ضناءة و ضنئة ای مقعد ضرورة (الاضطناء) افتعال وزننده اوتانوب منقبض اولمق معناسنه‌در
یقال اضطنأ له و منه اذا استحیی و انقبض (الضوء) ضادك فتحی و ضمیله و (الضواء) و (الضیاء) ضادلرك کسریله

آیدنلق نور روشنایی معناسنه در یقال اشرق ضوء الشمس و ضواؤها و ضیاؤها ای نورها * شارح دیرکه ضیاء لفظنك یایی واودن منقلبه در و همزه ایله ضئاء دخی جائزدر و قالدیکه مؤلف ضوء ماده سنی نور ایله و نوری ضوء ایله تعریف ایلدی لکن نور ضیادن اعم در زیرا اضیاء آیدینلغك انتشاری ملاحظه سیله و نور انتشاری و ثباتی ملاحظه لریله اطلاق اولنور و عند البعض بالذات اولان آیدینلغه ضوء و بالعرض اولانه نور اطلاق اولنور نته که ﴿هو الذی جعل الشمس ضیاء و القمر نورا﴾ کریمه سنده تنبیه اولنمشدر زیرا نور قمر شمسدن مستفاددر و ضوء و کذلك ضادك فتحی و ضمیله مصدر اولور آیدین و روشن اولمق معناسنه یقال ضاء الشیء یضوء ضوءا و ضوءا اذا استنار و ضوء فتح ضاد ایله قدمادن ایکی شاعر اسمیدر بری ابن سلمة الیشکری و بریسی ابن الحلاج الشیبانی در (الاضاءة) همزه نك کسریله بو دخی روشن و ضیادار اولمق معناسنه در یقال اضاء الشیء اضاءة ای استنار و متعدی اولور روشن و ضیادار ایلمك معناسنه تقول اضأت البیت ای نورته و عربلر اضأت البول دیرلر خذفت البول معناسنه یعنی بولمی آزجه آزجه چوکدردم معناسنه زیرا بول پارلیه رق خروج ایدوب آتیلور (التضوئة) تفعله وزننده روشن و ضیادار ایلمك معناسنه در تقول ضوأت البیت تضوئة بمعنی اضأته و برنسنه دن دونمك میل و حید و دت معناسنه در یقال ضوأ عن الامر ای حاد عنه (التضوء) تفعل وزننده تحت ضیاده اولانی تماشا ایچون آلارغه ده برقرا کو محلده طوروب باقمق معناسنه در یقال تضوء زید اذا اقام فی ظلمة لیری بضوء النار اهلها (الاستضاءة) برنسنه ایله ضیالنمك و ضیا طلب ایلمك معناسنه در تقول استضأت به و استشاره معناسنه استعمال اولنور کویا که اموری ملتبس اولان کمسه ظلمت ایچره اولمغله چراغ رأی مستشاردن استفادهٔ نور رشد و تدبیر ایدر و منه الحدیث ﴿لا تستضیئوا بنار اهل الشرك﴾ حدیث مرقوم اهل اسلامی کفار ایله مشاورهٔ امور ایدوب رأی و تدبیرلرندن استفاضه و استفاده ایلمکدن منع ضمننده صادر اولمشدر * المستضیء بامر الله * خلفای عباسیه دن ابو محمد حسن بن یوسف لقبیدر اوتوز اوچنجی خلفیه در (ضهاء) غراب وزننده بر موضع آدیدرکه ساعدة بن جویة الهذلی نام کمسه نك اوغلی آنده مدفون اولمغله مرقومه ذو ضهاء اطلاق ایلدیلر (الضهیأ) عسجد وزننده سیال نام شجره شبیه بر نوع شجر آدیدر و ضهیأ و ضهیأه ها ایله حیض کورمز اولان خاتونه دینور وثدی ولبنی اولمیان خاتونه دینور * شارح دیرکه بو ماده مضاهأه دن مأخوذ درکه مشابهت معناسنه درکه کویا که اول حالتلرده ارککه مشابه اولمشدر و عند سیبویه بو ممدوده در فعلاء وزننده در و همزه سی زائده در و عند ابی عمرو مدوها ایله ضهیاءه در لکن بونده ایکی علامت تأنیث جمع اولمشدر انتهی و ضهیأه صوسز بیابانه دینورکه چول تعبیر اولنور و ضهیأتان تثنیه بنیه سیله ایکی شعب آدیدرکه سراة ارضندن کلورلر (الضهیأة) دحرجه وزننده برنسنه یی محکم و استوار ایلیوب سست و کوشك ایلمك معناسنه در یقال ضهیأ امره اذا مرضه و لم یحکمه (المضاهئة) مفاعله وزننده مضاهاة لفظنده لغتدرکه برنسنه یه مشابه و مشاکل اولمق معناسنه در یقال ضاهئه مضاهئة ای ضاهاه و رفق و سهولتله معامله ایلمك معناسنه در یقال ضاهأ به اذا رفق به (التضیئة) تجربه وزننده خاتونك اولادی چوق اولمق معناسنه در یقال ضیأت المرأة تضیئة اذا کثر ولدها لکن بونده معروف اولان نون و تخفیفله ضنأ عنوانده اولمقدر نته که ذکر اولندی ﴿فصل الطاء المهملة﴾ (الطأطأة) زلزله وزننده باشی اشاغی اکمك معناسنه در یقال طأطأ رأسه اذا طامنه و خفضه و آتی اشدرمك یاسکرتمك ایچون اوزنکی ایله یاخود اویلقلریله تپوب دورته رك تحریك ایلمك معناسنه در یقال طأطأ فرسه اذا نخزه بفخذیه و حركه للحضر و آت سکردرکن آچلمق ایچون دیزکنی کوشدوب دیزکین طوتان النی یلیسنه طوغری صالیورمك معناسنه در یقال طأطأ یده بالعنان اذا ارسلها به للاحضار و الرکض و بذل و انفاق مالده سرعت و مبالغه ایلمك معناسنه در یقال طأطأ فی ماله اذا اسرع انفاقه و بالغ (التطأطؤ) تزلزل وزننده باش اشاغی یه اکیلمك معناسنه در یقال طأطأ رأسه فتطأطأ (الطأطاء) سلسال وزننده شول اوبرق و ایسیك و الچق یره دینورکه ایچنده اولان شخص پنهان اولوب کورنمیه یقال جبه الطأطاء فلم اره و هو المنهبط من الارض یستر من کان و قوریمی قیصه یردن یاپمه الچق دوه یه دینور (الطبأة) طانك و بانك سکونیله سرشت و فطرت و خلیقه معناسنه در کرك کریم و کرك لئیم اولسون یقال به طبأة کریمة او لئیمة ای خلیقة (الطثأ) طانك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله چوجقلر چلیك چومق اویونی اوینامق معناسنه در یقال طثأ الصبی طثأ من الباب الثالث اذا لعب بالقلة و انسان جوفنده اولان فضلاتی ازعاج و اخراج ایلمك معناسنه در کرك تبرز و کرك قیء و استفراغ ایله اولسون یقال طثأ الرجل ای القی مافی جوفه (الطرء) طانك فتحی و رانك سکونیله و (الطروء) قعود وزننده برکسه بر یردن کلیویرمك علی قول ناکهانی چیقه کلمك معناسنه در یقال طرأ فلان علی القوم طرءا و طروءا من الباب الثانی اذا اتاهم من مکان او خرج علیهم منه فجأة و هم الطرآء کالقراء و الطرأ کالعلماء بو جهتله غربایه دخی طرآء

(اطلاق)

اطلاق اولنور (الطراءة) سحابه وزننده و(الطراء) سحاب وزننده بر نسنه تر و تازه اولمق معناسنه در يقال طرء الشئ
طراءة وطراءا من الباب الاول والخامس ضدّ ذوى (الطرئ) امير وزننده تر و تازه شيئه دينور پژمرده مقابليدر يقال
شئ طرئ اى بين الطراءة (الطرأنى) فرقانى وزننده كلديكى بر معلوم اولميان نسنه يه دينور يقال حمام طرأنى
اى لايدرى من حيث اتى وعند البعض طرأن بر طاغ آديدركه آنده كوكرجين قوشى كثير اولور نسبتنده حمام
طرأنى دينور وطرأنى يوله دينور طريق معناسنه ومنكر وعظيم اولان امره اطلاق اولنور ومنه يقال هذا كلام
طرءانى اى منكر (الطارئة) داهيه وبلايه اطلاق اولنور ناكهانى ظهور ايلديكيچون (الاطراء) همزه نك كسريله
مدح وستايشده مبالغه وافراط ايلمك معناسنه در يقال اطرأه اذا بالغ فى مدحه (الطرءة) طانك ضمى و رانك سكونيله
ذكر اولنان طرءو طروء معنالرندن اسمدر برشيئك بغتة براغوردن ظهورى حالتنه دينور ومنه يقال طرءة السيل اى دفعته
(الطسأ) طانك وسينك فتحيله و(الطسأ) سينك سكونيله تخمه وامتلا اولمق على قول ياغلو وجرب طعام يمكله يقوب
تيسكنمك معناسنه در يقال طسئ الرجل وطسأ طسأ وطسأ من الباب الرابع والثالث اذا اتخم او من الدسم واوتانمق
معناسنه در يقال طسأ منه اى استحيى (الطسئ) امير وزننده طعامدن امتلا اولمش ياخود يقوب تيسكنمش كشى يه
دينور (الاطساء) همزه نك كسريله طعامدن امتلا ايتدرمك معناسنه در يقال اطسأه الشبع اى اتخمه (الطاسئة)
امتلا اولمش ياخود يقغن معده يه دينور تقول نفسى طاسئة اى متخمة او من الدسم (الطشأة) طانك ضمى و شين معجمه نك
سكونيله و(الطشأة) همزه وزننده زكام علتنه دينور واصلا بر ايشه يراميان عاجز وثقيل وطوتقون كمسه يه دينور يقال
رجل طشأ وطشأة اى فدم عيئ (الاطشاء) همزه نك كسريله زكام علتنه اوغرامق معناسنه در يقال اطشأ الرجل اذا
اصابه الزكام (الطشأ) طانك فتحى وشينك سكونيله جماع ايلمك معناسنه در يقال طشأ المرأة اذا جامعها (الطفوء) قعود
وزننده آتش وچراغ مقوله سى سونمك معناسنه در يقال طفئت النار طفوءا من الباب الرابع اذا ذهب لهبها (الانطفاء)
انفعال وزننده طفوء معناسنه در يقال انطفأت النار بمعنى طفئت (الاطفاء) همزه نك كسريله سبوندرمك معناسنه در
تقول اطفأت النار اى اخمدتها (مطفئ الجمر) برد العجوز وحسوم تعبير اولنان ايام معهوده نك بشنجى ياخود دردنجى
كونيدركه شدت برودتى اوجاقده ومنقلده آتش كوزلرينى اطفا ايدر (مطفئ الرضف) رانك فتحى و ضادك
سكونيله آفت وداهيه يه اطلاق اولنور رضف باديه ده حرارت شمس ايله آتش كبى قزغين طاشه دينور يقال رماه الله
بمطفئ الرضف اى الداهيه (مطفئة الرضف) شول چروبش ياغى قطعه سيدركه قزغين طاش اوزره وضع اولنسه
اريوب حرارتنى ازاله ايدر اوله وشول يلانه اطلاق اولنوركه بغايت زهرناك اولمغله قزغين طاش اوزره كزوب
يوريسه زهرى اول طاشك حرارتنى اطفا ايدر اوله (الطفنشأ) فاءو شين معجمه ايله سمندل وزننده ضعيف و ناتوان
كمسه يه دينور وضعيف البصر كمسه يه دينور (الطلآء) طانك ضمى ولامك تشديديله قورمش قان اوزره اولان
پول پول قبوغه دينور قشرة الدم معناسنه * مؤلف بونى معتل بابنده دخى ذكر ايلمشدر (الاطلنشاء) اقعنساس وزننده
كوچمك معناسنه در يقال اطلنشأ الرجل اذا تحول من منزل الى منزل (الطلنفأ) فايله سمندل وزننده چوق
سوزلو كثير الكلام كمسه يه دينور (الاطلنفاء) اسلنقاء وزننده يره ياپشمق معناسنه در يقال اطلنفأ الرجل اذا
لزق بالارض ومنه يقال جمل مطلنفئ الشرف اى لاصق السنام يعنى اوركجى سيورى اولميوب باصق وياصتمدوه
ديمكدر (الطنئ) طانك كسرى ونونك سكونيله بقية حيات وحشاشة روح معناسنه در يقال تركته بطنئه اى
بحشاشة نفسه يعنى آنى حياتدن هنوز رمق قالمشيكن براقوب كلدم وطنئ خانه ومنزل ودوشمه وبساط معنالرينه در
وميل بالهوى يعنى هوس وهوايه ميل ايله مقتضاى نفس اماره يه تابع اولمغه دينور يقال ماخلاه الطنئ اى
الميل بالهوى وارض بيضاء يعنى نباتات جنسندن خالى قيريره دينور وروضه وچمنزار ومرغزاره دينور وسوء ظن
وريبه وتهمت معناسنه در ومرض وداء معناسنه در وحوضده قلان صو بقيه سنه دينور وييرتجى جانورلر شكار
ايلمك ايچون صيادلرك زبيه طرزنده اتخاذ ايلدكلرى چقوره دينور وزبيه زانك ضميله ارسلان صيدى ايچون
حفر اولنان چقوردر وطنئ حرارتى زائل اولمش كوله دينور ومادهامد معناسنه وزنا وفجور معناسنه در وطاشدن
چويرلمش قيون ودوه آغيلنه دينور وهمت معناسنه در بعيد الطنئ بعيد الهمه ديمكدر (الطنأ) فتحتينله
زياده سيله صوسزلقدن طلاق بوكوره ياپشمق معناسنه در يقال طنئ البعير طنأ من الباب الرابع اذا لزق طحاله
بجنبه وشرم وحيادن ناشى درونده اولان مضمرى اظهار ايليوب توقيف واضمار ايلمك معناسنه در يقال طنئ
فلان اذا كان فى صدره شئ يستحيى ان يخرجه (الطنأ) طانك فتحى و نونك سكونيله اوتانمق معناسنه در يقال
طنأ الرجل طنأ من الباب الثالث اذا استحيى (الطنأة) فتحاتله طانئ كلمه سنك جمعيدر زناة معناسنه دركه زانى

كلمه سنك جمعيدر طنئ كلمه سي زنا معناسـنه كلديكى ذكر اولنمشـدر (الاطناء) همزه نك كسريله يورده وقوناغه
يونلك معناسنه در يقال اطنأ الرجل اذامال الى المنزل ميل وهمت معنالرندن مأخوذدر كذلك صو ايچمك ايچون
حوض طرفنه ميل ايلسه اطنأ الرجل ديرلر وتعب وفتوردن ناشى نوم واستراحت ايچون بساطه ميل ايلسه اطنأ
الرجل ديرلر واطنـاء بدنده رمق حيات ابقا ايلمك معناسـنه در ومنه يقال حية لاتطنئ اى لايعيش صاحبها
اى لاتبقى الطنئ وبقية الروح يعنى اول بر يلاندركه سمّ الساعه ودفعىّ التأثير اولمغله صوقديغى كمسـه يى فى الحال
هلاك ايدر بقيهٔ روح معناسنه اولان طنئ لفظندن مأخوذدر وبونلر معتلده لغتلردر (الطاءة) طاعه وزننده مرعاى
بعيده دينور وسـياه ومتعفن بالچغه دينور (الطئ) سيد وزننده يمنده برقبيله نك پدرى اسميدركه قبيلهٔ مرقومه
آنكله مشتهردر اعظم قبائل عربدر حاتم اول قبيله دندر ذكر اولنان طاءه مادهسـندن مأخوذدر بعيدالمراعى
اولمق حسبيله ياخود طاء يطوء مادهسـندن مأخوذدركه كيدوب كلمك تردّد معناسنه در يقال طاء الرجل يطوء
طوءا اذاذهب وجاء ونسبتنده طائى دينور خلاف قياس اوزره زيرا قياس طيئ اولمقدر طيعى وزننده يااولاى
ساكنه يى غيرقياس اوزره حذف ايدوب ياى ثانيه يى الفه قلب ايلديلر زيرا قياسده سواكن قلب اولنماز جوهرى
وهمنه مبنى قلبى حذف اوزره تقديم ايلدى (الطئاة) قناة وزننده بودخى سياه بالچغه دينور حمأه معناسنه (الطوء)
طانك فتحى واوك سـكونيله كتمك على قول ايراق كتمك معناسـنه در يقال طاء فى الاض يطـاء كخاف يخاف
اى ذهبت اوابعد فى ذهابه عنقريب باب اولدن برى اوته كيدوب كلمك واولطه چالق معناسـنه ده كلديكى ذكر
اولندى (الطؤىّ) طانك ضمى وهمزه نك كسرى ويانك تشـديديله مخاطب اولمغه صالح كمسه يه اطلاق اولنور
طوء وذهاب معناسـندندر يقال ما بالدارطؤىّ اى احد (التطايؤ) تفـاعل وزننده نرخ زياده بهايه چيقمق
معناسـنه در يقال تطاءت الاسـعار اذا غلت اصلى تطايأت ايدى

فصل الظاء المعجمة

فصل الظاء المعجمة

(الظأظأة)
زلزله وزننده و (الظأظاء) سلسال وزننده تكه بچى يه آشمق هنكامنده باغرمق معناسـنه در يقال ظأظأ التيس
ظأظأة وظأظاءا اذانبّ واوست دوداغى يارق اولان ياخود اوك ديشـلرى اولميان كمسه حروفنرى حقى اوزره
تعييندن قاصر اولمغله فهم اولنماز درجهسـنده ككزينه چالهرق تكلم ايلمك معناسـنه در يقال ظأظأ الاعلم والاهتم
اذاتكلما بكلام لايفهم وفيه غنة (الظبأة) ظانك فتحى وبانك سكونيله صرتلان ويلبلى قورد تعبيراولنان جانورك
ديشيسيدر ضبع عرجاء معناسنه اصل نسخهده واقع العرجاء كلمه سى صفت كاشفهدر يورويشنده عرج اولديغنه بناء
(الظرء) ظانك فتحى ورانك سكونيله طوكش صويه دينور ماء منجمد معناسنه كه بوز اوله جقدر وشدّت برددن
قوپ قورى اولمش طپراغه دينور (الظمأ) ظانك فتحى وميمك سكونيله و (الظمأ) فتحتينله و (الظماء) سـلام
وزننده و (الظمأة) رحمه وزننده صوصهمق على قول پك صوصهمق معناسـنه در يقال ظمئ الرجل ظمأ وظمأ
وظماء وظمأة من الباب الرابع اذاعطش اواشـدّ العطش وبرنسنه يه مشتاق وآرزومند اولمق معناسـنه استعمال
اولنور يقال ظمئ اليه اى اشتاق (الظمء) ظانك كسريله ذكر اولنـان معنالردن اسمدر صوسزلق حالتنه دينور
وآرزو واشتياق معناسـنه اولور وظمء دوه قسمنك بركره صو ايچدكدنصكره ياخود صويه كتورلدكدنصكره
ايكنجى دفعهسى ميانده ممتد اولان زمانه اطلاق اولنوركه اول وقته قدر صوسزلغى مدّتدر بعض اوچ ودرت
كونده بر صواريلوب وكيمى بش والتى كونده واون كونه قدر اعتياد ايدرلر وظمء الحيوة حين ولادتدن موته قدر
ممتد اولان زمانه اطلاق اولنور ومن الاول المثل * مابقى منه الا ظمء الحمار * يعنى آنك زمان حياتندن همان آن يسير
قالمشدر زيرا دواب نوعنده حماردن چابك صوصيان حيوان يوقدر (الظمئ) كتف وزننده (الظمآن) عطشان
وزننده صوسز تشـنه كشى يه دينور مؤنثى ظمأنه در سـكرانه وزننده جمعلرى ظمـاء در ظانك كسريله بونده
ظـانك ضميله ده جائزدر لكن نادردر (المظماء) معطاش وزننده ومراد فيدركه صوسز دوهلر صاحبى كشى يه
دينور كوياكه دوهلرينك صوسزلغنه كنديسى آلت اولمشـدر يقال رجل مظماء اى معطاش يعنى ذوابل عطاش
(المظمأ) مقعد وزننده اسم مكاندر صوصايوب صوسزقاله جق يره دينور (الظماءة) سحابه وزننده بركمسه بدخوى
وبدمزاج ودنى طبيعت اولمغله رفقاء ومشارك وهمدملرينه انصاف ورعايتى قليل وزندكانى ومعاشرتى كليل اولمق
حالتنه اطلاق اولنوركوياكه كندى ريان اولوب آنلرى تشنه لب ترك وحرارت رنج وغدرايله محرورة الاكباد ايدر
تقول اعجبتنى ظماءة فلان اى سوء خلقه ولؤم ضريبته وقلة انصافه لمخالطيه (الظمأى) سـكرى وزننده شـول
روزكاره اطلاق اولنوركه بغايت سردواسى ويابس اسوب اصلا رطوبت وتنفيس وملايمتى اولميه يقال ريح
ظمأى اى حارة عطشى غيرلينة (المظمأى) مولوى وزننده ماء مطرايله سـقى اولنان مزروعه دينور مسقوى

مقابليدركه آقار صو ايله سقى اولنان مزروعدر واشبو مظمأىّ ومسقوىّ لفظلرى ظمأ وسقى كلمه لرندن مصدر
ميميلر در يالرى نسبيه در ﴿الاظماء﴾ همزه نك كسريله صوصتمق معناسنه در يقال اظمأه اى عطشه وآتى تضمير ايلك
معناسنه استعمال اولنوركه برمحل بعيده الغار ياخود چاپوله كيده جك اولدقده چند روز اقدم آتك يمنى وصوينى
تدريجله تقليل ايدوب وهربار كزديره رك طاوندن دوشوروب حربى ايلكدن عبارتدر پراندرمق تعبير اولنور
يقال اظمأ الفرس اذا اضمره ﴿التظمئة﴾ تفعله وزننده اظماء معنالرينه در يقال ظمّأه تظمئة اذا عطشه وظمأ الفرس
اذا اضمره ﴿الظماء﴾ كتاب وزننده ظمئ كلمه سنك جمعيدركه ذكر اولندى بومعنادندركه عربلر برآتك كوده سنده
اولان آشقلرى والك واوياق يرلرى اتلو ورطوبتلو اولميوب كذلك سست وسلپوك اولميوب متين ومستحكم اولسه
* ان فصوص هذا الفرس لظماء * ديرلر ليست برهلة لحمة معناسنه زيرا پرورده اولان شهرى آتلرى دائما پرورشله
كوده سى لحيم ومفاصل واعضاسى سست اولوب تاتار وبدوى وعسكرى طائفه سنك آتلرى وصف مزبور
اوزره اولمغله هرنقدر مسافهٔ بعيده يه الغار ايلسه اصلا وهن وفتور ايله فرومانده اولمازلر ﴿الظوءة﴾ ظانك
فتحى وواوك سكونيله احمق وسبكمغز كشى يه دينور ﴿الظيأة﴾ ظانك فتحى وبانك سكونيله ظوءه معناسنه در يقال
هو ظوءة وظيأة اى احمق ﴿التظيئ﴾ تفعيل وزننده بركسه يى مغموم ومكدر ايلك معناسنه در يقال ظيئه تظيئا اذا غمه

فصل العين

﴿فصل العين﴾ ﴿العبء﴾ عينك كسرى وبانك سكونيله يوكه دينور حمل معناسنه ومطلقا آغر نسنه يه
دينور ويوك دنكنه دينور عدل معناسنه ومثل ونظير معناسنه در بومعناده عينك فتحيله ده جائزدر ﴿العبء﴾ عينك
فتحيله كونشك ضيا وپرتوينه دينور يقال رأيته بعبء الشمس اى بضيائها ويقال عب كدم يعنى معناى مزبورده
معتل اولەرق عبو دخى لغتدر دم ويد كبى آخرى اسقاط اولنوب عب الشمس دخى دينور ﴿العبأ﴾ كذلك عينك
فتحى وبانك سكونيله برنسنه يى دوزوب قوشوب حاضر وآماده ايلك معناسنه در يقال عبأ المتاع والامر عبأ من
الباب الثالث اذا هيأه وعسكرى يوليله يصايوب ترتيب وتجهيز ايلك معناسنه در يقال عبأ الجيش اذا جهزه ودهن
وطيب مقوله سنك اجزاسنى تركيبله عمله كتورمك معناسنه در يقال عبأ الطيب اذا صنعه وخلطه وايش ايشلك
معناسنه در تقول ما اعبأ به اى ما اصنع وقايرمق مبالات معناسنه در تقول ما اعبأ بفلان اى ما اباله ﴿التعبئة﴾
تفعله وزننده و﴿التعبيء﴾ تفعيل وزننده عبأ ايله ايكى معناى اولده مرادفدر يقال عبأ المتاع والامر تعبئة وتعبيئا
اذا هيأه ويقال عبأ الجيش اذا جهزه بونلرده معتل دخى لغتدر ﴿العباء﴾ سحاب وزننده و﴿العباءة﴾ هاايله يوكدن
معمول معروف لباسدركه تركيده آبا تعبير اولنور خرقهٔ صوفيه وجبهٔ پشميه دن عبارتدر وعباء سحاب وزننده
احمق وثقيل ونادان وناتراش كسه يه اطلاق اولنور جمعى اعبئه كلور اجوبه وزننده يقال هو عباء اى احمق
ثقيل وخم ﴿المعبأة﴾ مكنسه وزننده حيض پچاورەسنه دينور ﴿المعبأ﴾ مقعد وزننده طريق ومذهب معناسنه در
يقال لا يعرف معبأه اى مذهبه ﴿الاعتباء﴾ افتعال وزننده نمازسز اولان خاتون بز طوتمق معناسنه در احتشاء كبى
يقال اعتبئت الحائض اذا احتشت ﴿العنذأوة﴾ عينك كسريله فنعلوه وزننده برخصوص چتين وپچارز وطولاشق
وپچاپيچ اولمق حالتنه دينور عسر والتوا معناسنه وفريب وفند وخديعه معناسنه در وغلظت وجفوه معناسنه دركه
برنسنه قالين وقبا وياقشقسز وبى اسلوب واندام اولمقدن عبارتدر وجرأت واقدام صاحبى آدمه دينور وكيد
ومكر معناسنه در واولو بليه يه دينور ادهى الدواهى معناسنه ومنه المثل * ان تحت طرّيقتك لعنذأوة * وطرّيقه
طانك وراى مشدده نك كسريله سكون وسكوت ورخاوت معناسنه اولمغله سنك بويلجه اپسم وخوش طورمك تهى
دكلدر البته ضمننده برمكر وداهيه احداث ايده جكك دركاردر ديمكدر مضرب مثل معلومدر ﴿العنذأو﴾ هامسز

فصل الغين المعجمة

بودخى جرأت واقدام صاحبى كسه يه دينور يقال هو عنذأو وعنذأوة اى مقدم جرئ ﴿فصل الغين المعجمة﴾
﴿الغاغاء﴾ عواهق جبليه آوازەلرينه دينور وعواهق عوهق لفظنك جمعيدر طاغ قرلنغجنه وغماز قرغه ديدكلرى
قرغه يه دينور تقول سمعت الغاغاء اى صوت العواهق الجبلية بورادە الجبلية لفظى صفت كاشفه در ﴿الغبأ﴾ غينك
فتحى وبانك سكونيله برنسنه يه قصد ومباشرت ايلك معناسنه در يقال غبأله واليه غبأ من الباب الثالث اذا قصد
﴿الغرقئ﴾ غينك وقافك كسريله زبرج وزننده يمورطه نك داخلنده بياضنه ياپشق اولان يوفقه جه زاره دينور على
قول يمورطه نك بياضنه دينوركه اكل اولنور ﴿الغرقأة﴾ دحرجه وزننده يمورطه طاوقدن همان ذكر اولنان اينجه زار
ايله چيقمق معناسنه دركه اوست قبوغى اولميوب يالكزجه اول زار احاطه ايلمش اوله طاوغك قوتسزلكندن ياخود
آخر عارضه دن ناشى اولور يقال غرقأت البيضة اذا خرجت وعليها قشرها الرقيق وطاوق وجه مذكور اوزره
يمورطلق معناسنه دركه هنوز كاله وارمقسزين وضع ايدوب ياخود بعد الوضع برونيله صوءمسندن اولور يقال

فصل الفاء

غرقأت الدجاجة اذا فعلت ذلك ببيضها * مؤلف اشبو غرقئ ماده سنك همزه سنى اصليه اعتباريله بوراده ذكر ايدوب لكن غرق ماده سى ذيلنده جوهرى يى تخطئه ايله همزه سنك زائداولديغنى امضاو تقرير و غرقأت الدجاجة بيضتها اى باضتها و ليس لها قشر يابس عبارتيله تفسيرالمكله ميانهٔ كلامينى محلّ تعارض اولديغى غير ستيردر فصل الفاء (الفأفأ) قصر ايله فدفد وزننده و (الفأفاء) سلسال وزننده حين تكلمده فاء حرفنى چوق سويليان پهپى كمسه يه دينور يعنى اضطرارى فا ايله تكلمه لسانى چوق چوق مائل اوله كه ايكى حرفده برلسانى فاء حرفنه چالنور اوله يقال رجل فأفأ و فأفاء اى مردّد الفاء ومكثره فى كلامه (الفأفأه) زلزله وزننده تكلمده فاء حرفنى چوق سويلمك اوزره پهپى اولمق معناسنه در يقال فيه فأفأة اى غلبة الفاء على لسانه (الفبأة) فانك فتحى و بانك سكونيله شول صاغانقلى يغمور دركه برساعت ياغوب صكره ساكن اوله اكثرى ياز ايامنده اولور (مافتأ) تاء فوقيه نك حركات ثلاثيله كه فى الاصل باب ثالثدن ورابعدن وخامسدندر و بو افعال ناقصه دندركه حدثه دلالتى مسلوب اولوب همان زمانه دال وخبر منصوبله استقلال و استكماله محتاج اولان افعالدندر مازال و مابرح معناسنه دركه كينونت دائمه يى متضمندر و بونده اشهر اولان تانك كسريله دركه فى الاصل باب رابعدندر يقال مافتئ يذكره اى مازال يذكره يعنى آنى دائما ذكر ايدر اولدى و بونده همزه ايله مافتأ دخى لغتدركه افعال بابندندر يقال ماافتأ يذكره و بوتميم لغتيدر و بونلرك ماده سى فتأ كلمه سيدركه فانك فتحى و تانك سكونيله در برنسنه دن فراغت ايدوب بالكليه اونتمق معناسنه در يقال فتئ عنه فتأ من الباب الرابع اذا نسيه و انقدع عنه اى انكفّ و بعضلر عندنده مادهٔ مزبوره همين نفى و انكاره مخصوصدر مثبتا استعمال اولنماز زيرا مازال و مابرح مرادفى اولمق معناى نفى ايله صورتپذير اولور و اكر اداة نفيدن مجردا ذكر اولنور ايسه البته نيتده اعتبار اولنور حتى عربلر اداة نفيى حذف و نيتده تقدير ايله استعمال ايدرلر و منه قوله تعالى ﴿ تالله تفتؤ تذكر يوسف ﴾ الآية اى ماتفتاء و فتأ فعل تام مأخذى اولهرق قرمق كسر معناسنه در يقال فتأه فتأ من الباب الثالث اذا كسره و سوندرمك معناسنه در يقال فتأه اى اطفأه بو معنالر امام النحو ابن مالكدن منقولدر جمع اللغات المشكله نام كتابنده ايرادو امام فرّا يه عزو و اسناد ايلشدر صحيح و صوابدر ابوحيان اندلسى و سائر بعض اعلام غلط ايدوب ابن مالكى تغليط ايلشلر در منشأ غلطلرى مادهٔ آتيه دركه فثأ ماده سيدر يعنى ثاء مثلثه ايله فتأ ماده سندن مصحف اولمق زعم ايلديلر (الفثأ) فانك فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله غضبى دفع و تسكين ايلمك معناسنه دركه معناى آتيدن مأخوذدر يقال فثأ فلان الغضب فثأ من الباب الثالث اذا سكنه و كسره اى حدّته و فثأ و فثوء قعود وزننده تنجره نك قيناسنى ساكن قلمق معناسنه در يقال فثأ القدر فثأ و فثوءا اذا سكن غليانها و بارد نسنه يى اصتمغله برودتنى كسر و تسكين ايلسه لر فثأ الشئ ديرلر سكن برده بالتسخين معناسنه و برنسنه يى بركمسه دن منع ايله فراغت ايتدرمك معناسنه در يقال فثأ الشئ عنه اذا كفه و غليان اوزره اولان سود كپوكاندكدنصكره يوزنده اولان كپوك پاره لنوب صو غشمق معناسنه در يقال فثأ اللبن اذا اغلى فارتفع له زبد و تقطع (الافثاء) همزه نك كسريله يوريلوب فرومانده و بى تاب اولمق معناسنه در يقال افثأ الرجل اذا اعيا و فتر و برنسنه سكونت بولمق معناسنه در يقال افثأ الحرّ اذا سكن و اقامت ايلمك معناسنه در يقال افثأ بالمكان اذا اقام و خسته يى ترلتمك ايچون طاشلرى قزدردقدن صكره اوزرلرينه صو سرپوب بعده خسته يى اول طاشلر اوزره ياترمق معناسنه دركه اعراب عادتلريدر زيرا باديه ده حمام اولماز و بو معنا ينه تسكين معناسنه راجعدر يقال افثؤا للمريض اى احموا حجارة و رشوا عليها الماء فا كبّ عليها الوجع ليعرق (الفجأ) فانك فتحى و جيمك سكونيله و (الفجاءة) فانك ضمى و الفك مديله ناكهانى چيقه كلمك معناسنه در يقال فجئه و فجأه فجأ و فجاة من الباب الرابع و الثالث اذا هجم عليه و فجأ فانك فتحى و جيمك سكونيله جماع ايلمك معناسنه در يقال فجأ المرأة فجأ من الباب الثالث اذا جامعها (المفاجاءة) مفاعله وزننده و (الافتجاء) افتعال وزننده بونلرده آنسزين ايرشمك و صتاشمق معناسنه در يقال فاجأة مفاجأة و افتجأه افتجاء بمعنى فجأه (الفجاءة) فانك ضمى و الفك مديله مصدر دركه ذكر اولندى و اسم اولور آنسزين على الغفله چيقه كلان شيئه دينور و فجاءه قطرىّ نام شاعرك پدرى اسميدر (الفجأ) فتحتينله دوه نك قرنى بيوك اولمق معناسنه در يقال فجئت الناقة فجأ من الباب الرابع اذا عظم بطنها (المفاجئ) ميمك ضمى و جيمك كسريله ارسلانه اطلاق اولنور (الفنداءة) فانك كسريله بالته يه دينور فاس معناسنه جمعى فنادید كلور غير قياس اوزره امافنداوه ماده سى كه و او ايله در فند ماده سنده مذكوردر (الفرأ) مهموزا مقصورا جبل وزننده (و الفراء) سحاب وزننده يبان اشكنه دينور حمار الوحش معناسنه على قول يبان اشكنك كنجنه دينور جمعى افراء كلوركه جمع قلتيدر و فراء كلور فانك كسريله كه جمع كثرتدر و منه المثل * كل الصيد فى جوف الفرا * اى كله دونه فرا لفظى

بورادههمزهدن مجرددرزيرا كلام مزبور مثل اولوب و مثللر وقف اخير اوزره موضوعدر و معناسی جمله شكار حمار وحشی درونده مندرجدر ديمكدر منشأی بودركه بركروه صيادلر شكاره چيقوب كيمی خركوش و كيمی آهو مقولهسی حيوانلر صيد و بريسی بريبان اشكی شكار ايدوب سركردهلرينه كتوردكده اول خردهلری طرح و بيان اشكنی اخذ و استحسان ايدهرك كلام مزبوری ايراد ايلدی كويا كه اكبر صيد اولمغله مجموعنك مقامنده اولمشدر بعده كثير مقامنه قائم اولان برشیء عظيم حقنده ضرب ايلديلر مؤلف كله دونه عبارتيله تفسير ايلمكله غيريلر آنك مرتبهسنه واصل وآنده اولان كثرت لحم سائرده حاصل دكلدر ديمك دخی محتملدر (الفریء) اميروزننده فری لفظنده لغتدركه عجيب وغريب نسنه يه دينور يقال امر فریء ای فریّ و بومعتل بابنده دخی مرسومدر (فرء) فتحتينله يمنده برجزيره آديدر (الفسأ) فانك فتحی و سينك سكونيله لباسی يرتوب پارهلمك معناسنهدر يقال فسأ الثوب فسأ من الباب الثالث اذا شقه و دكنكله ارقهيه اورمق معناسنهدر يقال فسأ فلانا اذا ضرب ظهره بالعصا و منع ايلمك معناسنهدر يقال فسأ فلانا عنه اذا منعه (التفسیء) تفعيل وزننده بودخی لباسی يرتمق معناسنهدر يقال فسأ الثوب تفسيئا اذا شقه (التفسؤ) تفعل وزننده لباس يرتلمق معناسنهدر يقال فسأ الثوب فتفسأ ای تشقق و بركسهنك ارقهسنه دكنكله اورمق معناسنهدر يقال تفسأه ای ضرب ظهره بالعصا و برمرض و علت ناسه يايلوب عام و شامل اولمق معناسنهدر يقال تفسأ فيهم المرض اذا انتشر (الفسأ) فتحتينله كوكس چيقوب ارقه ايچری اولمق و جهيله قنبور اولمق بزخ معناسنهدر علی قول كوكس چيقق و كوبكله قاسيق اراسی برطرفه طوغری يومریو طومالج اولمق ياخودمشی حالتنده كويا كه مقعدينی ايكی جانبه بوروب دوندرركبی چالقيهرق يورر اولمق ياخود اوتوردقده قيامه زحمت و مشقتله قادر اولمق ياخود بل كيكلری ايكی قيناق ارالرينه كيرمكله ارقه باصق و چوكك اولمق معناسنهدر يقال فسیء الرجل فسأ من الباب الرابع اذا كان افسأ (الافسأ) احمروزننده ذكر اولنان صفت اوزره اولان كشی يه دينور يقال رجل افسأ ای ابزخ او الذی خرج صدره و نتأت ختلته او الذی اذا مشی كانه يوجع استه او من اذا قعد لا يستطيع ان يقوم الا بجهد او من دخل صلبه فی وركيه (المفسوء) مجهول وزننده شول كمسهدركه ديبنی دوندروب چالقيهرق يورر اوله (التفشؤ) شين معجمه ايله تفعل وزننده تفسؤ لفظنده لغتدركه برمرض جملهيه يايلوب شامل اولمق معناسنهدر يقال تفشأ فيهم المرض اذا انتشر (الفشء) فانك فتحی و شينك سكونيله اولونمق فخر و زهو معناسنهدر يقال فشأ الرجل فشأ من الباب الثالث اذا فخر (الافشاء) همزهنك كسريله بركمسه بيوكلنمك استكبار و تعظم معناسنهدر يقال افشأ الرجل افشاء اذا استكبر و تعظم (التفشؤ) تفعل وزننده بركمسهيی مسخره لغه آلوب هزل و استهزا ايلمك معناسنهدر يقال تفشأ به اذا سخر منه (الافضاء) ضاد معجمه ايله اكرام وزننده اطعام ايلمك معناسنهدر تقول افضأته ای اطعمته عند البعض بومادهده صواب اولان قافله اقضاء اولمقدر (الفطأ) فانك فتحی و طانك سكونيله حطأ كلمهسنه جميع معنالرنده مرادفدر و حطأ حای مهمله ايله درتنه كه موقعنده ذكر اولندی يقال فطأه فطأ من الباب الثالث ای حطأه فی معانيها و فطأ برنسنهيی اوفاتمق و خرد خشخاش ايلمك معناسنهدر يقال فطأ الشیء فطأ اذا شدخه و بركسهيه خوشلنوب حظ ايلديكی ايش ايلمك يا اولمقوله ايشده بولنمق معناسنهدر يقال فطأ القوم اذا ركبهم بما لا يحبون و دوهيه پك آغر يوك يوكلمكله بلنی باصدرمق معناسنهدر يقال فطأ ظهر بعيره فطأ اذا حمل عليه حملا ثقيلا فاطمأنّ و دخل (الفطأ) فتحتينله و (الفطأة) جرعه وزننده ارقه ايچری كيروب كوكس طشره چيقمق و جهيله اولان قنبورلق حالتنه دينور و فطأ فتحتينله معنای مزبوردن مصدر اولور يقال فطیء الرجل فطأ من الباب الرابع اذا دخل ظهره و خرج صدره و فطأ يصی برونلی اولمق معناسنهدر فطس كبی يقال فطیء الرجل اذا فطس (الافطأ) احمروزننده ارقهسی كيروب كوكسی چيقمش اولان قنبوره دينور و يصی ياپوان برونلی كشی يه دينور افطس معناسنهدر (التفاطؤ) تفاعل وزننده كوكس طشره چيقوب ارقه ايچری كيرمك تقاعس معناسنهدر علی قول بو تقاعسدن اشد اولور يقال تفاطأ الرجل اذا تقاعس او اشدّ منه و كيرولنمك تأخر معناسنهدر يقال تفاطأ عنه اذا تأخر و صواشدن كسر و هزيمتله كيرو دونمك معناسنهدر يقال تفاطأ فلان عنهم بعد ما حمل عليهم اذا انكسر و رجع عنهم (الافطاء) همزهنك كسريله اطعام ايلمك معناسنهدر يقال افطأه ای اطعمه و چوق جماع ايلمك معناسنهدر يقال افطأ الرجل اذا جامع جماعا كثيرا و خوشخوی ايكن بدخوی اولمق معناسنهدر يقال افطأ فلان اذا ساء خلقه بعد حسن و بركسهنك مال و منالی فراوان اولوب ثروت و سامان صاحبی اولمق معناسنهدر يقال افطأ الرجل اذا اتسعت حاله (الفقأ) فانك فتحی و قافك سكونيله كوزی و بدنده ظهورايدن سيويلجه و چبان مقولهسنی صيوب دشمك ياخود اوروب دورتمكله يا اويمغله چيقارمق علی قول

كوزی كور ایلمك معناسـنه در يقـال فقأ العين و البثرة ونحوها فقأ من الباب الثالث اذا كسرها او قلعها او بخقها
وفلان كسه فلانك خشم و غضبنی تسكين ايلدی ديه جك يرده فقأ ناظريه ديرلر يقال فقأ ناظريه ای اذهب غضبه
(التفقئة) تفعله وزننده بودخی كوز چيقارمق فقأ معناسـنه در يقال فقأ العين تفقئة بمعنی فقأها (الانفقاء) انفعال
وزننده و (التفقؤ) تفعل وزننده كوز چيقمق و ياره و چبان مقوله سی دشلمك معناسنه در يقال فقأها فانفقأ و تفقأ
(الفقوء) قعود وزننده چاير وسائر نبات قسمی يغمور دن ياسيل صويندن آلوده و توز طپراق اولمغله دواب و مواشی
اكلنه صلاحيتدن قالمق معناسـنه در يقـال فقأت البهمی فقوءا اذا تربها المطر و السيل فلا تأكلهـا النعم و بهمی
حبلی وزنـنده صبيانك پسی پسی ديدكاری قلجقلی نباتدركه كدی اوتی تعبير اولنور (الفقء) فانك فتحی و قافك
سكونيله و (الفقأة) جرعه وزننده و (الفقأة) فانك ضميله همزه وزننده و (الفقأة) فتحاتله و (الفاقياء) قافك كسريله
سابياء معناسـنه دركه عورتده اوغلان يتاغی ديدكاری دريدركه يكی تولد ايدن ولدك باشنده چيقوب ولدك باشندن
شق ايدرلر ياخود بر يوفقه دريدركه ولدك برونی اوستنده اولور اكر بر طرف ايلسه لر ولد بوكالوب هلاك اولور
ابه قادينلر چوجق نقابلو طوغدی ديو ايش يپارلر (وفقء) فانك فتحی و قافك سكونيله خلق او يمه چقوره دينوركه
طاشلرده و قيالرده و بعض پك يرلرده اولوب آنده صو مجتمع اولور تركيده قاق تعبير اولنور (وفقء) بر موضع آديدر
(الفقأى) سكری وزننده شول ناقه دركه حقوه علتنه اوغرامش اوله و حقوه دوه يه مخصوص بر علتدركه اصابت
ايدن دوه بول و بعردن منقطع اولور و كاه اولوركه لحم و عروقی منتفخ اولوب ياريلور و بعضا شـدت انتفاخندن
اشكنبه سی يرندن قوپار (الفقء) امير وزننده ذكر اولنان حقوه علتنه اوغرامش اركك دوه يه دينور و فقء بعينه
مرض مزبورده دينور و فقء معناسنه دركه بعض قيالرده و پك يرلرده اولان خلق او يمه چقوره دينور آنده صو
اريكيلور (الافتقاء) افتعال وزننده پاپوشجی و سراج و مشكدوز مقوله سی بر نسنه ديكركن متين و محكم اولمق ايچون
ايكی طرفلو ديكش يرلرينه وضع اولنان ميشين پارچه لری ارالغنه بر پارچه دخی وضع ايدوب اوزرندن بر ديكش
دخی چكمك معناسنه در يقال افتقأ الخرز اذا اعاد عليه و جعل بين الكليتين كلية اخری (المفقئة) محدثه وزنـنده
درهلره اطلاق اولنور اوديه معناسنه زمينی شق ايتدكلری ايچون پس مفقء بر دره يه اطلاق اولنور (الفلأ) فانك فتحی
و لامك سكونيله بر نسنه يی فساده و يروب تباه ايلمك معناسـنه در يقال فلأه فلأ من الباب الثالث اذا افسده (الفنأ)
فتحتينله چوقلق كثرت معناسـنه در يقال مال ذو فنأ ای كثرة (الفنأ) فانك فتحی و نونك سكونيله كروه و جماعت
معناسنه در يقال جاء فنء منهم ای جماعة (الفیء) فانك فتحی و يانك سـكونيله ابتدا كنشلك اولوب صكره دن
يوريمكله كونشلكی نسخ و ازاله ايدن كولكه يه دينور * شارح ديركه فیء كلمه سی فی الاصل رجوع معناسنه مصدر در
بو مناسبتله اهل تحقيق زوالدنصكره اولان كولكه يه اطلاق ايتديلر بر جانبدن بر جانبه رجعتی ايچون و ظلی قبل
الزوال اولان كولكه يه تخصيص ايلديلر بعضيلر ظل ستر معناسنه اولمغله جميع اوقاتده اولان كولكه يه اطلاق ايلديلر
پس بوكه كوره فیء مفهومندن اعم اولور حتی درره ده مشروحدركه بعضيلرك جلست فی فیء الشجرة قولی غلطدر
صواب اولان فی ظل الشجرة ديمكدر زيرا فیء رجوع معناسندن مأخوذ اولمغله زوال شمسدنصكره مشرق طرفنه
دونن كولكه يه اطلاق اولندی و ظل ستر معناسندن مأخوذ اولمغله مطلقا كنشلكی سـتر ايدن كولكه يه اطلاق
اولنمشدر كرك مقدما كنش ايكن ستر ايدوب كولكه اولمشدر و كرك اصلا كنشلك اولميوب دائما كولكه اولسون كه
قويتی تعبير اولنور حتی سواد ليله دخی ظل الليل و ظل الارض اطلاق اولنور انتهی * و مؤلف بصائرده ظلك فیء
مفهومندن اعم اولديغنی ترجيح ايلمشـدر و روبه دن منقولدركه شول كولكه كه مقدما كنشلك ايكن آندن شـعاع
شمس زائل اولمغله حاصل اوله اكا ظل و فیء اطلاق اولنور و شول كولكه كه يری مقدما كنشلك اولميه اكا همان
ظل اطلاق اولنور و لهذا قيل الشمس تنسخ الظل و الفیء ينسخ الشمس و ابن السكيت ديديكه ظل طلوع شمسدن
زواله قدر اولور و فیء زوالدنصكره اولور پس كتب فقهيه ده فیء زوال تعبيری تجريده محمول اولور و زمخشری
قولی بودركه لفظ ظل فی الاصل ستر معناسنه اولمغله جميع اوقاتده واقع اولان كولكه يه اطلاق اولنور بعده تمييز
ايچون ظلی قبل الزواله و فیء رجوع معناسـنه اولوب و بعد الزوال كولكه راجع اولمغله اكا تخصيص ايلديلر و فیء
كلمه سی فی الاصله مصدر اولمغله اطلاق مزبور مبالغه ايچون اولور ياخود اصلی فیيء ايدی سيد وزنـنده بعده
تخفيف اولنمشـدر ميت و ميت كبی انتهی و فیء لفظنك جمعی افياء كلور و فيوء كلور فانك ضميله و فیء كفاردن آلنان
غنيمت مالنه اطلاق اولنور اسلام طرفنه رجوعی ايچون ياخود حطام دنيوی يی ظل زائله تشبيهه مبنيدر يقال
نال الفیء ای الغنيمة و مال جزيه و خراجه اطلاق اولنور و قوش سوريسـنه اطلاق اولنور قطيعة طير معناسـنه

(ومصدر)

ومصدر اولور رجوع معناسنه قال تعالى ﴿ حتى تفئ الى امر الله ﴾ اى ترجع الى الطاعة و يقال فاء المولى من امرأته اى كفر عن يمينه و رجع الى الامرأة بوراده مولى كلمه سى معطى و زننده ايلاء لفظندن اسم فاعلدر و ايلاء زوجه يه قربان ايتامك اوزره يمين ايتمك معناسنه در و فئ كلمه سى تحوّل و انصراف معناسنه در يقال فاء الظلّ اذا تحوّل و غنيمت آلمق معناسنه در تقول فئت الغنيمة اى اخذتها و اغتنمتها ﴿ المفيأة ﴾ ميمك و يانك فتحيله و يانك ضميله ده لغتدر كه مفيؤه در فئ كلمه سندن اسم مكاندر كولكه لك سايه دار اولان يره دينور ﴿ الفيئة ﴾ فانك فتحيله و ﴿ الفيئة ﴾ فانك كسريله بونلرده رجوع معناسنه در ظاهرا بناء مره و بناء نوعدر ﴿ الافاءة ﴾ اقامه وزننده رجوع ايتمك معناسنه در يقال افاء الظل اى رجع و مالى كفارى اهل اسلامه فئ و غنيمت قلمق معناسنه در تقول افاء الله علىّ مال الكفار اى جعله فيئالى ﴿ الاستفاءة ﴾ استفاده وزننده بودخى رجوع ايتمك معناسنه در يقال استفاء اذا رجع و مال كفارى فئ و غنيمت جهتيله آلمق معناسنه در تقول استفأت المال اى اخذته فيئا ﴿ الفئة ﴾ جعه وزننده طائفه و كروه معناسنه در تعاضد و تعاون بابنده يكديكره متراجع اولدقلريچون و بونك اصلى فئ ايدى فانك كسر و مديله فيع وزننده هاء حرفى وسط كلمه اولان ياء ساقطه دن عوضدر جمعى فيؤن كلور شذوذ اوزره و فيأت كلور شيات وزننده قياس اوزره يقال جاءت فئة كثيرة اى طائفة ﴿ المفاء ﴾ ميمك ضمى و الفك مديله افاءه دن اسم مفعولدر شول كمسه يه اطلاق اولنور كه بلده سى يا مملكتى فتح اولنوب مسلمينه فئ اولمش اوله ﴿ المفئ ﴾ مطيع وزننده افاءه دن اسم فاعلدر بر بلده يى فتح و فئ ايدن كمسه يه دينور و منه الحديث ﴿ لا يؤمّر مفاء على مفئ ﴾ اى لا يؤمّر مولى على عربىّ يعنى اهل سواد صحابۀ كرام اوزره امير و والى اولمز زيرا اهل سواد اصحاب كرامك فيئلريدر نهايه ده اشبو حديث لا يلينّ عنوانيله مثبتدر ﴿ يافئ ﴾ فانك فتحى و يانك سكونيله ياشئ و ياهئ كلمه لرى كبى اداة تعجب ياخود كلمۀ تأسّف و ندامتدر تقول يافئ مالى و ياشئ مالى بمعنى واحد ﴿ الفيئة ﴾ تمره وزننده طوشنجله شبيه بر قوشدر مجازه مخصوصدر و فيئه وقت و حين معناسنه در يقال جاءه بعد فيئة اى بعد حين ﴿ التفيئة ﴾ تانك فتحى و فانك كسر و مديله اثر و عقب معناسنه در يقال دخل فلان على تفيئة فلان اى على اثره و عقبه يعنى ايزينى باصه رق كيردى شارحك بيانه كوره اشبو تفيئه فئ ماده سندندر تاء زائده در فعيله وزننده در ياخود تفعله وزننده اولوب ياء مدّ اولنمشدر اصل معنا كولكه صالمق ديمكدر اوكنده اولان آدم اوزره كويا كه كندى كولكه سنى صالمش اولديغندن اثر و عقب معناسنده مستعمل اولدى

فصل القاف

﴿ القأقاء ﴾ سلسال وزننده عراق ديارى قرغه لرينك اصواتندن حكايه در ﴿ القئقئ ﴾ زبرج وزننده يمورطه نك بياضنه دينور و يمورطه ايچنى احاطه ايدن اينجه زاره دينور غرقئ معناسنه ﴿ القبأ ﴾ قافك فتحى و بانك سكونيله اكل ايتمك معناسنه در يقال قبأ الطعام قبأ من الباب الثالث اذا اكله و چوق صو ايچمكدن طولوم كبى شيشوب طولمق معناسنه در يقال قبأ من الشراب اى امتلأ منه ﴿ القبأة ﴾ حمزه وزننده و ﴿ القباءة ﴾ سحابه وزننده بر نوع اوتلقدر كه حيوانات رعى ايدر ﴿ القثاء ﴾ قافك كسرى و ضمى و ثاى مثلثه نك تشديديله معروف سبزه در كه عجور تعبير اولنور عربستانده كثيردر و عند البعض خياره دينور * شارح ديركه ارجح اولان عجور اولمقدر نته كيم مؤلف دخى آنى تقديم ايلدى ﴿ الاقثاء ﴾ همزه نك كسريله بر يرده قثاء چوق اولمق معناسنه در يقال اقثأ المكان اذا كثر به القثاء و يقال اقثأ القوم اذا كثر عندهم القثاء ﴿ المقثأة ﴾ ميمك و ثانك فتحيله و ﴿ المقثؤة ﴾ ثانك ضميله اسم مكاندر عجور ياخود خيار بستانه دينور كه عجورلق و خيارلق تعبير اولنور ﴿ القندأو ﴾ فنعلو وزننده بد غدا اولان كمسه يه دينور و بدخوى و بدمشرب كمسه يه دينور و قالين كوده لو طوپاچ بودوره دينور و باشى بيوك اولوب جثه سى خرده و جوره اولان كمسه يه دينور و جرأت و اقدام صاحبى كمسه يه دينور و بويونى قيصه و باشى سخت و شديد اولان كمسه يه دينور و خفيف و بى تمكين اولان يل قوان كمسه يه دينور و صلب و متين نسنه يه دينور هابله قندأوه دخى بو معنالره در اكثرى بونلر ايله دوه قسمى صفتلنور يقال جمل قندأو ابو نصر الجوهرى و همنه مبنى اشبو ماده يى دال مهمله بابنده ذكر ايلمشدر همزه و واوى زائد ظنيله وزنى فعلاوه قياس ايلمشدر ﴿ القرأن ﴾ عثمان وزننده تنزيل عزيز و كتاب مبين اسميدر كه جبريل امين واسطه سيله سرور انام رسول الله عليه الصلوة و السلام حضرتلرينه نازل اولمشدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قرأن لفظى فى الاصل رجحان كبى مصدردر جمع و ضم ايتمك معناسنه بعده حضرت رسول اللهه نازل اولان كتاب مبينده علم اولمشدر سوره لرى جمع و ضم ايلديكيچون ياخود قصص و امر و نهى و وعد و وعيد كبى حالاتى ياخود جميع علومك ثمره و آثارينى جامع اولديغيچون ﴿ القرء ﴾ قافك فتحى و رانك سكونيله و ﴿ القراءة ﴾ كتابه وزننده و ﴿ القرأن ﴾ رجحان وزننده اوقومق تلاوت معناسنه در يقال قرأه و قرأ به قرءا و قراءة و قرأنا من الباب الاول و الثالث اذا تلاه فهو قارئ جمعى قرأه در كتبه كبى و قرّاء در عذّال كبى

بونلر جمع مكسرلردر جمع مذكرسالم قارئوندر و قرأعليه السلام ديرلر فلان كسميه لسانا تحيت و سلام ابلاغ ايلدى
معناسنه وقرء وقرأن حيوان كبه اولمق معناسنه در يقال قرأت الناقة اذا حملت و برنسنه يه بركدروب برى برينه
ضم و الحاق ايلمك معناسنه در يقال قرأ الشيء اذا جمعه و ضمه و طوغرمق معناسنه در يقال قرأت الحامل اذا ولدت
(الاقتراء) افتعال وزننده بودخى اوقومق معناسـنه در يقال اقترأ الكتاب اذا تلاه (الاقراء) همزه نك كسريله
اوقتمق معناسنه در تقول اقرأته انا و بركمسه يه ابلاغ سلام ايلمك معناسنه در يقال اقرأه السلام اى ابلغه اياه و عند
البعض اكا لسانا سلام ابلاغ ايلدى ديه جك يرده ثلاثيدن قرأعليه السلام ديرلر و اكر سلامى مكتوبه تحرير ايلسه
اقرأه السلام ديرلركه مزيددندر * وقال الشارح و فى الاساس تقول اقرأ سلامى على فلان و لايقال اقرأه منى السلام
و اقرآء خاتون حيض كورمك و حيضدن پاك اولمق معنالرينه دركه معناى آتيدن مأخوذدر يقال اقرأت المرأة اذا
حاضت و يقال اقرأت المرأة اذا طهرت ورحم حيوانده منى برقرار اولمق معناسنه در يقال اقرأت الناقة اذا استقرّ
الماء فى رحمها ويل وقتنده اسمك معناسـنه در موسم يللرى كبى يقال اقرأت الرياح اذا هبت لوقتها زيرا قرأ وقت
معناسنه ده كلور وكيرو دونمك معناسنه در يقال اقرأ من سفره اذا رجع و قريب اولمق معناسنه در يقال اقرأ امرك
اذا دنا و تأخير ايلمك معناسنه در يقال اقرأ حاجته اذا اخرها و صوكه قالمق استيخار معناسـنه در يقال اقرأ الرجل
اذا استأخر و يلدز باتمق معناسـنه در يقال اقرأ النجم اذا غاب و برنسنه دن منصرف اولمق معناسنه در يقال اقرأ
عنه اى انصرف و عابدو متنسك اولمق معناسنه در يقال اقرأ الرجل اذا تنسّك (المقروءة) مكتوبه وزننده و (المقروّة)
و اوك شده سيله و (المقريه) مرميه وزننده تلاوت اولنان سطور و صحيفه يه دينور يقال صحيفة مقروءة و مقروّة
و مقرية اى متلوّة (المقارأة) مفاعله وزننده و (القرآء) قتال وزننده بركشى ايله درس اوقومق مدارسه معناسنه در
لكن واحده استعمالى غالبدر اشـتراكده اوقويشمق تعبير اولنور يقال قارأه مقارأة و قراء اى دارسه (القراء)
كتان وزننده تلاوتى كوزل كمسه يه دينور حسن القرأة معناسنه كه تجويد و ترتيل اوزره قرأت ايدر اوله جمعى قرّاؤن
كلور بونك مكسر اوله رق جمعى يوقدر يقال هو قراء اى الحسن القرأة (القراء) رمان وزننده ناسك و متعبد و صالح
و پارسا آدمه دينور جمعى قرّاؤن كلور و قرارئ كلور دنانير وزننده (القارئ) و (المتقرّئ) بونلرده زاهد و عابد
كشى يه دينور يقال رجل قراء و قارئ و متقرّئ اى ناسك متعبد (التقرّؤ) تفضل وزننده علم شريعت اوكرنوب
فقيه اولمق معناسنه در يقال تقرّأ الرجل اذا تفقه و طاعت و عبادته دورشمك معناسـنه در يقال تقرأ فلان اى تنسك
(القرأ) قافك فتحى و ضميله حيض معناسنه دركه خاتونلرك نمازسز اولمق حالتيدر و طهر معناسنه دركه حيضدن پاك
اولمق حالتيدر نمازسزلق و پاكلك تعبير اولور بوجهتله اضداددندر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل قرء لفظى
وقتك اسميدركه كاه حيضك وكاه طهرك ظرفى اولور * شارح ديركه بلكه قرء فى الحقيقه طهردن حيضه دخولك
اسميدر پس طهرى و آنى متعقب حيضى جامع اسم اولمغله على حدة هر برينه ده اطلاق اولندى زيرا هر برنده جمعيت
معناسى ملحوظدر حيضده جمعيت دم ظاهردر و طهرده دم بدنده مجتمع اولور فقوله تعـالى ﴿ يتربصن بانفسهن
ثلاثة قروء ﴾ اى ثلاثة دخول من الطهر الى الحيض بوجهتله امام اعظم حيض و شافعى طهر معناسنى اخذ ايلدى
انتهى و قرء وقت و زمان معناسنه در و قافيه معناسنه دركه بيتك آخرندن عبارتدر بعض نسخه ده و العاقبة عنوانيله
مرسومدر غير صحيحدر و قرء كلمه سنك جمعى اقرأ كلور اهمال وزننده و قروء كلور قافك ضميله و اقرء كلور افلس
وزننده على قول فرق و تمييز ايچون طهر معناسنه اولانك جمعنده قروء دينور قافك ضميله و حيض معناسنه اولانك
جمعنده اقرء دينور مترجم ديركه ابن همام قول ثانى يى تزييف ايلمشدر (المقرّأه) معظمه وزننده شـول خاتوندركه
مدت حيضى انقضا ايله استبراء رحم ايچون امساك و انتظار اولنه تاكه يكيدن تزوج ترتب ايليه زيرا عدتى منقضى
اولمدقجه تزوج جائز دكلدر يقال هى مقرّأة اذا كانت ينتظر بها انقضاء اقرائها (التقرئ) تفعيل وزننده خاتونى وجه
مذكور اوزره عدتى منقضى اولنجه قدر توقيف و امساك ايلمك معناسنه در يقال قرّئت المرأة على بناء المجهول اذا حبست
للاستبراء حتى انقضت عدّتها (الاقراء) همزه نك فتحيله شعر و منظومه نك انواع و انحاسنه اطلاق اولنور قرء كلمه سنك
عنقريب قافيه معناسـنه كلديكى ذكر اولنمشدر و زمخشرى ايتديكه اقراء الشعر قافيه لريدركه ابيات انلر ايله ختام
بولورنته كه طهرك ختامى قرء اولديغى كبى * و شارح ديركه انواع و انحاسندن مراد طرق و اساليب و بحور و قوافى
و رويلريدر و منه يقال هذا الشعر على قرء ذالك الشعر اى على اسلوبه و طريقته و مثاله (مقرء) مكرم وزننده يمنده
بر بلده دركه ترابنده عقيق معدنى واردر محدثيندن و سائردن مقرءيون اطلاق اولنان جماعت اكا منسوبلردر ابن
كلبى ميمك فتحيله ضبط ايلمشدر (القرءة) قافك كسريله طاعون و وبايه دينور يقال هلك من القرءة اى الوباء اهل حجاز

مطلب

همزه‌یی ترك ایدوب قره‌دیرلر (الاستقراء) دیشی دوه‌نك حامل اولوب یاخود اولمدیغنی تحقیق و تیقن ایلمك ایچون ارکك دوه اکا آشمغی ترك و امساك ایلمك معناسنه‌در یقال استقرأ الجمل الناقة اذا تاركها لینظر القحت ام لا بو دخی جمع معناسنه‌ندر کویا که جمل منیسنی اخراج ایتمیوب صلبنده جمع و تقریر ایلمش اولور * شارح دیرکه تتبع و استقصاء معناسنه مؤلفك استقراء تعبیرلری دخی بو جمع معناسندن یاخود قرأت معناسنه‌ندر کویا که اراشدردیغی شیئك جمیع افرادینی جمع یاخود قرأت ایلمکی طلب ایدر اولور (القرضیٔ) ضاد معجمه ایله زبرج وزننده غرائب اشجار بادیه‌دن بر شجر آدیدر چیچکی ورسدن یعنی یمن زعفرانندن اصفر اولور مفردی قرضئه‌در هایله (القضاء) فتحتینله طولوم و قربه چوریوب یپریمکله اجزالری منحلّ اولوب ریزه ریزه اوله‌رق صاپر صاپر دوکلمك معناسنه‌در مدت مدیده نمناك یرده قالمش ثوب کبی یقال قضیٔ السقاء قضأ من الباب الرابع اذا فسد و عفن و تهافت و کوز علت سببیله آزوب تباه اولمغله قزاروب قپاقلری و اطرافلری سولپیوب مسترخی اولمق معناسنه‌درکه شپل اولمق تعبیر اولنور یقال قضئت العین اذا احمرّت و استرخت مأقیها و فسدت و ایپ و اورغان مقوله‌سی اسکیوب پاره پاره اولمق یاخود مدت مدیده طپراق آلتنده مدفون قالمغله چوریوب یپریمك معناسنه‌در یقال قضیٔ الحبل اذا اخلق و تقطع او طال دفنه فی الارض فتهتك و قضأ فتحتینله و قضاءه سحابه وزننده برکسه‌نك حسب و نسبی فاسد و معیوب اولمق معناسنه‌در یقال قضیٔ حسبه قضأ و قضاءة ای فسد (القضئة) قافك فتحی و ضمی و ضادك سکونیله حسب و نسبده اولان عیب و فساده دینورکه صویده عیبلو اولمغه باعث اولان حالت نقیصه‌در یقال فی حسبه قضأة ای عیب و فساد (القضأ) قافك فتحی و ضادك سکونیله اکل ایلمك معناسنه‌در یقال قضیٔ الشیٔ قضأ من الباب الرابع اذا اکله (الاقضاء) همزه‌نك کسریله یدرمك معناسنه‌در یقال اقضأه ای اطعمه (التقضؤ) تفعل وزننده برکسه‌نك حسب و نسبنی الچق و خسیس عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال تقضأ و امنه ان یزوّجوه ای استخسوا حسبه (القفأ) قافك فتحی و فانك سکونیله یرك کثرت مطردن نباتی پوصالوب فاسد و تباه اولمق یاخود چامور ایله و طپراق ایله آلوده اولمغله مواشی اوتلامغه صلاحیتدن قالمق معناسنه‌در نته‌که قفأ دخی بو معنایه‌درکه فانك تقدیمیله‌در یقال قفئت الارض قفأ من الباب الرابع ای مطرت فتغیر نباتها و فسد او ان یقع التراب علی البقل (الاقتفاء) افتقاء وزننده و مرادفیدرکه محلنده بیان اولندی یقال اقتفأ الخرز بمعنی افتقأه (القمأة) رحمه وزننده و (القماءة) سحابه وزننده و (القمأة) قافك ضم و کسری و میمك سکونیله خوار و حقیر و ذلیل اولمق معناسنه‌درکرك ظاهری اولسونکه جثه و اندام و منظره جهتیله‌در و کرك معنوی اولسونکه عزّت و رفعت مقابلیدر یقال قمأ الرجل و قمؤ قمأة و قماءة و قمأة من الباب الثالث و الخامس اذا ذلّ و صغر (القمیٔ) امیر وزننده خوار و ذلیل و حقیر اولان کشی‌یه دینور جمعی قماء کلور جبال وزننده و قمأه کلور قافك ضمیله رخال وزننده (القموء) قعود وزننده و (القموءة) هایله و (القمأ) منع وزننده و (القماءة) سحابه وزننده و (القماء) سحاب وزننده طوار طاولنوب سمورمك معناسنه‌در یقال قمأت الماشیة قموءا و قموءة و قمأ و قماءة و قماء من الباب الثالث اذا سمنت و دواب و مواشی اوتلو و چایرلو مکانده اقامت ایلمك معناسنه‌درکه سمن و قوتلرینه سببدر یقال قمأت الابل بالمکان ای اقامت به لخصبه فسمنت و برمحل مزاجه اویوب یرامق معناسنه‌در یقال قمأه المکان اذا وافقه (القمأ) قافك فتحی و میمك سکونیله برکسه غالب و زبردست اولمغله برکشی‌یی قهر و تنکیل ایلمك معناسنه‌در یقال قمأه قمأ من الباب الثالث اذا قمعه (الاقماء) همزه‌نك کسریله طوار طاولنوب سمورمك معناسنه‌در یقال اقمأت الماشیة اذا سمنت و برکسه‌یی تذلیل و تحقیر و خاکسار ایلمك معناسنه‌در یقال اقمأه ای صغره و اذلّه و برپسندیده یاخود نادیده نسنه طبعه خوش و غریب کلمکله عجب و یرمك معناسنه‌در یقال اقمأه المکان ای اعجبه و برکسه‌نك طوارلری سموروب طاولو اولمق معناسنه‌در یقال اقمأ القوم اذا سمنت ابلهم (القمأة) حمزه وزننده شول یره دینورکه اکا اصلا کنش اوغرامیه ترکیده قوزی تعبیر اولنور و اجوزلق و بوللق رفاه و خصب و راحت معناسنه‌در بو معناده قافك ضمیله‌ده لغتدر (المقمأة) مشربه وزننده و (المقموءة) مکرمه وزننده بونلرده کنش اوغرامیان قوزی یره دینور قمأه کبی (المقامأة) مفاعله وزننده اویمق موافقت معناسنه‌در یقال ماقامأه المکان ای ماوافقه (قمئه) سفینه وزننده اسمادندر عمرو بن قمئه برشاعر مشهوردر (التقمؤ) تفعل وزننده برشیئك کزیده‌سنی اخذ و اختیار ایلمك معناسنه‌درکه اورندولمك تعبیر اولنور یقال تقمأ الشیٔ اذا اخذ خیاره و برمحل مزاجه موافق کلمکله آنده اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال تقمأ المکان اذا وافقه فاقام به (القنوء) قعود وزننده زیاده سیله قرمزی اولمق معناسنه‌در یقال قنأ الشیٔ قنوءا من الباب الثالث اذا اشتدت حمرته احمر قانیٔ بوندندرکه خالص قرمزی دیمکدر قیقرمزی تعبیر اولنور (التقنیٔ) تفعیل وزننده برنسنه

بغـايت قزارتمق وقبقرمزی ایلك معناسـنه در تقول قنأته تقنيئـا ای حمرته وصقال بویامق معناسـنه در يقال
قنأ لحيته ای سوّدها بالخضاب قويی قرمزی به بويامق حسبيله سـوّدها عنوانيله ايراد ايلمشـدر ﴿ القنأ ﴾ قافك
فتحی ونونك سكونيله برنسـنه يه شیء آخر قاتمق معناسـنه در يقال قنأ اللبن قنأ من الباب الثالث اذا مزجه بالماء
وبركسه‌يی قتل ايلك ياخود بركسـه يی بركسـه نك قتلنه حمل وسوقله باعث اولمق معناسـنه‌در يقال قنأ فلانا
اذا قتله اوحمله علی قتله ودری‌يی دباغته يعنی انباشته‌يه وضع ايلك معناسنه در يقال قنأ الجلد اذا القی فی الدباغ
وصاچ وصقال بويامق معناسـنه دركه مراد قويی قرمزی‌يه بويامقدر يقال قنأ اللحية اذا سـوّدها واولمك
معناسـنه‌در يقال قنیء الرجل قنأ من الباب الرابع اذا مات ودری انباشـته‌ده چوريوب تباه اولمق معناسنه در
يقال قنیء الاديم اذا فسد ﴿ الاقناء ﴾ همزه‌نك كسريله بركسه‌يی قتل ايلك ياخود قتله حمل وسوق ايلك معناسنه‌در
يقال اقنأه ای قتله اوحمله علی قتله ودری‌يی انباشـته‌ده چوق اكلنديروب وقتنی چكرمكله چوريدوب تباه ايلك
معناسنه‌در تقول اقنأت الاديم ای افسدته وبرنسنه بولنه كيروب ياتولكه كلمكله اخذ واستعمالی ممكن وقابل اولمق
معناسـنه‌در تقول اقنأنی الشیء ای امكننی ﴿ قناء ﴾ سحاب وزننده برصوآديدر ﴿ المقنأة ﴾ مشربه‌وزننده‌ونونك
ضميله لغتدر مقمأه معناسنه دركه كونش كورميان قوری يره دينور ﴿ القیء ﴾ قافك فتحی وياتك سكونيله قوصمق
معناسنه در يقال قاء الرجل يقیء قيئا ای استفرغ مافی الجوف ويقال هذا ثوب يقیء الصبغ ای مشبع يعنی شولباس
شول درجه‌ده بويايه طويمشدركه كمال امتلاسندن كوياكه بويايی قوصمق استر ﴿ القياء ﴾ غراب وزننده اسمدر قوصمه
حالتنه دينور يقال اخذه القياء ﴿ الاستقاءة ﴾ استفاده وزننده و ﴿ التقيؤ ﴾ تفعل وزننده مؤلفك اجمالنه كوره مطلقا
قوصمق معناسنه‌در * لكن شارحك بيانه كوره عمل وتكلفله قوصمق معناسنه‌درلر يقال استقاء الرجل وتقيأ ای استخرج
مافی جوفه عامدا وبرخاتون زوجنه كمال شبق وحرصندن هجوم ايدوب كندوسنی اوزرينه القا ايلسه تقيأت المرأة‌درلر
تعرّضت لبعلها والقت نفسها عليه معناسنه كوياكه استفراغ شهوت ايلمش اولور ﴿ التقيئة ﴾ تفعله وزننده قوصدرمق
معناسنه‌در يقال قيأ الدواء ﴿ الاقاءة ﴾ همزه‌نك كسريله تقيئه معناسنه‌در يقال اقاءه الدواء بمعنی قيأه ﴿ القيوء ﴾ صبور
وزننده‌و ﴿ القيوّ ﴾ عدوّ وزننده قوصمه‌سی چوق اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل قيوء وقيوّ ای الكثير القیء ايكنجيده
همزه واوه قلب وادغام اولنمشدر وقيوء قوصدريجی دوايه دينور تقول شربت القيوء ای الدواء المقیء فاقيأنی

فصل الكاف

﴿ الكأكأة ﴾ زلزله وزننده برنسنه‌دن خوف ايلمكله چكنليوب كيرو دونمك معناسنه‌در
يقال كأكأ الرجل اذا نكص وجبن وبريكمك تجمع معناسنه‌در يقال كأكأ القوم اذا تجمع ﴿ التكأكؤ ﴾ تزلزل وزننده
كأكأه معنالرينه‌در يقال تكأكأ فلان اذا نكص وجبن ويقال تكأكأ القوم اذا تجمع وتكلمدن حصر وعاجز اولوب دل
طولاشمق معناسنه‌در يقال تكأكأ الرجل فی كلامه اذا عیّ ﴿ الكأكاء ﴾ سلسال وزننده طبانسزلق جبن هالع معناسنه‌در
يقال به كأكاء ای جبن هالع واوغرينك قاچوب كتمسی حالتنه دينور ﴿ المتكاكیء ﴾ متجاهل وزننده قيصه بويلو بودور
كشی‌يه دينور ﴿ الكنتأة ﴾ تای فوقيه ايله تمره وزننده صوترەسی وضوكردمه‌سی تعبير اولنان نباته شبيه برنبات آديدر
﴿ الكنتأو ﴾ سندأو وزننده طيانقان ومتين وشديد اركك دوه‌يه دينور جمل شديد معناسنه بوراده الجبل الشديد نسخه‌لری
غلطدر وصيق وكور صقاللو كشی‌يه دينور كثّ اللحيه معناسنه علی قول خوش ومعتدل ومنتظم صقاللو‌يه دينور
يقال رجل كنتأو ای العظيم اللحية الكثها او الحسنها ﴿ الكثأ ﴾ كافك فتحی وثای مثلثه‌نك سكونيله سود صوديك يوزنه
چقوب صوسودك آلتنده صافی قالمق معناسنه‌در يقال كثأ اللبن كثأ من الباب الثالث اذا ارتفع فوق الماء وصفا الماء من
تحته وغليان اوزره اولان تنجره كفلنوب كپوكلنمك معناسنه‌در يقال كثأت القدر ای ازبدت وتنجره‌دن كف آلمق
معناسنه‌در يقال كثأ القدر اذا اخذ زبدها ويردن نبات اوروب چيقمق ياخود كركی كبی نشو ونما بولمغله اوزايوب
صيق وكور وصارمشيق اولمق معناسنه‌در يقال كثأ النبت اذا طلع او كثف وغلظ وطال والتفّ كذلك صقال چوق
وكورو اوزون اولمق معناسنه‌در يقال كثأت اللحية اذا طالت وكثرت ﴿ التكثئة ﴾ تفعله وزننده كثأ معنالرينه دركه ذكر
اولندی * شارح ديركه تكثئه لبن وقدرده استعمال اولنماز كرچه مؤلف تعميم ايلدی لكن تصريح ائمهٔ لغته مخالفدر انتهی
﴿ الكثأة ﴾ كافك فتحی وضمی وثانك سكونيله سود يوزينه دينوركه قابه وضع اولنوب طوردقده نصكره ياخود قينار كن
طوتديغی قيمقدن عبارتدر علی قول طفاوه‌سنه دينوركه دينه چوكيوب يوزينه چيقان نسنه‌در مثلا صو قاتيلوب
قينار ايكن يوزينه كلان دسومت كبی ﴿ التكثیء ﴾ تفعيل وزننده ذكر اولنان كثأه‌يی يمك معناسنه‌در يقال كثأ الرجل
تكثيئا اذا اكل الكثأة وصقال اوزون وصيق وفراوان اولمق معاسنه‌در يقال كثأت اللحية اذا طالت وكثرت ﴿ الكنثأة ﴾
نونله دحرجه وزننده صقال صيق واوزون وفراوان اولمق معناسنه‌در يقال كنثأت اللحية اذا طالت وكثرت ﴿ الكنثأو ﴾

سندأو زننده كنثأو معناسنه دركه ذكر اولندى (الكثأة) ثمره وزننده و (الكثاة) قناةوزننده جرجير اسميدركه فارسيده تره تيزك و تركيده صوترەسى و صوكردمەسى ديدكلرى نباتدر على قول آنك برى نوعنه دينور (الكدأ) كافك فتحى و دالك سكونيله و (الكدوء) قعود وزننده نباتاتى صوغوق چالمغله يره ياصدايوب اويلجه ياپشى قومق معناسنه در يقال كدأ النبت وكدئ كدأ او كدوءا من الباب الثالث والرابع اذا اصابه البرد فلبده فى الارض على قول صوسزقالمغله تميوب كيجكمك معناسنه در يقال كدأ النبت وكدئ اذا اصابه العطش فابطأ نبته وكدءا كنى صوغوق اورمغله چيقمش ايكن ينه كيرو يره رد ايلك معناسنه در يقال كدأ البرد الزرع كدءا من الباب الثالث اذارده فى الارض (التكدئة) تفعله وزننده كدء معناسنه در يقال كدأ البرد الزرع تكدئة بمعنى كدأه (الكادئة) شول ارضه دينوركه طپراغى مايه لو وقوتلو اولمامغله اكينى وسائر نباتى كيج بتورر اوله يقال ارض كادئة اى بطيئة الانبات (الكدء) فتحتينله قرغەنك سسى بوغوق اولغله قىء و استفراغ ايدر كبى اوترا ولمق معناسنه در يقال كدئ الغراب كدءا من الباب الرابع اذا صار كانه يقئ فى شحيحه و ترەو سبزه مقوله سنك برى صويسز اولمغله بويلنميوب بودورو فناو تباه اولمق معناسنه در يقال كدئ البقل اذا قصر وخبث (الكودأة) حوقله وزننده يلك عدو معناسنه در يقال كودأ الرجل كودأة اذا عدا (الكندأو) سندأو زننده غليظ الجثه ديزمان اركك دوەيه دينور (الكرثئ) ثاى مثلثه ايله زبرج وزننده قات قات صيق و بوكسك اولان سحابه دينور و بمورطه نك اوست قبوغنه دينور قيض البيض معناسنه كرچه قيض مختلفدر نته كه ماده سنده مبيندر (الكرثئة) هايله كافك فتحيله ده لغتدر صيق وبربرينه صارمشيق كوروفراوان نباته دينور (الكرثأة) دحرجه وزننده برنسنه كوروجعيتلو و فراوان اولمق معناسنه در يقال كرثأ شعره وغيره اى كثر و تراكم (التكرثؤ) تدحرج وزننده كرثأه معناسنه در يقال تكرثأ الشئ بمعنى كرثأ (الكريثاء) كنيساء وزننده و (الكرأثاء) سمنساء وزننده كالنى بولمش خوش و شيرين تازه خرمايه دينور يقال بسر كريثاء و كرأثاء اى طيب نضيج (الكرفئ) فايله زبرج وزننده كرثئ معنالرينه دركه ذكر اولندى (الكرفأة) دحرجه وزننده چوملك غليانه باشلمغله يوزى كفلنمك معناسنه در يقال كرفأت القدر اذا ازبدت للغلى و كرثأه معناسنه دركه ذكر اولندى و مختلط اولمق معناسنه در يقال كرفأ القوم اذا اختلطوا (التكرفؤ) تكرثؤ وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال تكرفأ الشئ بمعنى تكرثأ (الكرفئة) كافك و فانك كسريله شجرة الشفلح اسميدركه كبره يمشنك نباتى اوله جقدر ياخود باديه اشجارندن برشجردركه ميوەسى سياه زنكى كله سنه شبيه اولور (الكسأ) كافك فتحى و سينك سكونيله تابع وپيرو اولمق معناسنه در يقال كسأه كسأ من الباب الثالث اذا تبعه و طوارى قطار كبى بربرينك آردنده سوروب كوتورمك معناسنه در يقال كسأ الدابة اذا ساقها على اثر اخرى و خصومتده بانده آخره غالب اولمق معناسنه در يقال كسأ القوم اذا غلبهم فى الخصومة و قلجله اورمق معناسنه در يقال كسأه بالسيف اذا ضربه به (الكسؤ) كافك ضمى و سينك سكونيله و (الكسوء) قعود وزننده برنسنه نك كيروسنه و اردينه دينور جمعى اكساء كلور و عربلر فلان كشى قفاسى اوزره دوشدى ديه جك يرده ركب كسأه ديرلر فيقال ركب كسأه اى وقع على قفاء (الكسء) كافك فتحى و سينك سكونيله كيجه دن بربلوكه و برمقداره دينور يقال مر كسء من الليل اى قطعة منه (الكشأ) كافك فتحى و شين معجمه نك سكونيله برنسنه يى خيار و بجور اكل ايدركبى قاترقاتر و چاترچاتر اكل ايلك معناسنه در يقال كشأه كشأ من الباب الثالث اذا اكله اكل القثاء ونحوه و كبابلق و قاوورمەلق اتى بريان ايدركن ياخود قاوورر ايكن چوروب قوپقورى ايلك معناسنه در يقال كشأ اللحم اى شوّاه حتى يبس و برنسنه نك قبوغنى صويوب چيقارمق معناسنه در يقال كشأ الشئ اذا قشره و قلجله چالوب كسمك معناسنه در يقال كشأه بالسيف اذا ضربه به وقطعه و جماع ايلك معناسنه در يقال كشأ المرأة اذا جامعها و كشأ و كشأ فتحتينله طعامى چوغه كتمكله طولوم كبى ممتلى اولمق معناسنه در يقال كشئ من الطعام كشأ و كشأ من الباب الرابع اذا امتلأ و طولومك و قربه نك بوكلرى اوزره قالمسى ممتد اولمغله قوريوب بشرەسى صويلديغندن ايچ يوزينك اينجه زارى آچيلوب بلورمك معناسنه در يقال كشئ السقاء اذا ابانت ادمته من بشرته و ال يارلوب چاتلمق معناسنه در على قول الك دريسى غاظتلنوب منقبض اولمق معناسنه در يقال كشئت يده اذا تشققت او غلظ جلدها و تقبض (الكشئ) كتف وزننده و (الكشئ) امير وزننده كثرت طعامدن طولوم كبى ممتلى اولان كشى يه دينور (الاكشاء) همزه نك كسريله بودخى اتى قوروينجه قدر قاوورمق ياخود كباب ايلك معناسنه در يقال اكشأ اللحم اذا شوّاه حتى يبس (التكشؤ) تفعل وزننده برنسنه نك قبوغى صويلمق معناسنه در يقال كشأ الشئ فتكشأ اى قشره فتقشر و طعامى چوغه كتمكله ممتلى اولمق معناسنه در يقال تكشأ من الطعام اذا امتلأ (ذو كشاء) سحاب وزننده برموضعدر (الكشأة) كافك ضميله عيب و نقيصه معناسنه در يقال به كشأة اى عيب (المكافأة) معامله وزننده و (الكفاء) قتال وزننده مجازات ايلك معناسنه دركه برآمك صنع و فعلنه

مقابل و مساوی عوض و جزا ویرمکدن عبارتدر یقال کافأه علی الشیٔ مکافأة و کفاء ای جازاه و برنسنه یه مثل
و ماند اولمق مماثلت معناسنه در یقال کافأ فلانا اذا ماثله معنای اوّل و ثانی کفؤ ماده سندن مفاعله درکه برنسنه یه
قدر و منزلتده مساوی اولمقدر کامسیذکر و مکافأه برنسنه یی کوزتمك مراقبه معناسنه در یقال کافأه ای راقبه و مدافعه
معناسنه استعمال اولنور یقال کافأه ای دافعه و بر بهادر کشی ایکی فارس میانه کیروب مزراغیله بربریه و براوته یه
دورته رك آنلری دفع و بر طرف ایلسه کافأ بین فارسین برمحه دیرلر (الکفاء) کتاب وزننده فی الاصل مصدر در بعده
برنسنه یه مساوی اولان مقدارده استعمال اولنمشدر و منه قولهم الحمدلله کفاء الواجب ای مایکون مکافئاله
ای قدر مایکون مکافئاله و کفاء مثل و نظیر معناسنه درکه برشیئه قدر و منزلتده برابر اولان نسنه دن عبارتدر
و شول پرده یه دینورکه عرب چادرلرینك اکسه طرفلرینك یوقار یسندن اشاغیسنه قدر چکیلور علی قول شول
شقه یه دینورکه آلاچق تعبیر اولنان قیل چادرك اکسه طرفنه چکرلر یاخود شول کلیمه دینورکه ازار کبی آلاچق
اوزره آتوب زمینه قدر چکوب بوررلر (الکفاءة) سحابه وزننده و (الکفاء) سماء وزننده اسملر در برنسنه یه
مساوی و مکافی اولمق حالتنه دینورکه ترکیده بکتاشلق تعبیر اولنور (الکفیٔ) امیروزنند و (الکفؤ) کافك ضمی
وفانك سکونیله و (الکفؤ) کافك فتحی وفانك سکونیله و (الکفؤ) کافك کسریله و (الکفوء) قعود وزننده مثل
و همتا معناسنه درکه برنسنه یه قدر و منزلتده مسای اولان نسنه دن عبارتدر ترکیده بکتاش تعبیر اولنور جمعلری
اکفاء کلور اعمال وزننده و کفاء کلور کرام وزننده یقال هذا کفاؤه کاذکر و کفیئه و کفؤه و کفؤه و کفؤه و کفوءه
ای مثله (الکفأ) کافك فتحی وفانك سکونیله صرف و تحویل ایلك معناسنه در یقال کفأه کفأ من الباب الثالث
اذا صرفه و برنسنه یی یوزی قویی ترسنه قپامق معناسنه در تجره یی باش اشاغی ایتمك کبی یقال کفأه ای کبه و قلبه و تابع
اولمق معناسنه در یقال کفأه ای تبعه و مواشی دره یولنه کیرمك معناسنه در یقال کفأت الغنم فی الشعب اذا دخلت
و قوغمق طرد و تبعید معناسنه در یقال کفأه اذا طرده و دشمندن منهزم اولوب یوز دوندرمك معناسنه در یقال
کفأ القوم ای انصرفوا وانهزموا و حدّ اعتدالدن یاخود راه راستدن صاپمق معناسنه در یقال کفأ القوم
عن القصد ای جاروا (الاکفاء) همزه نك کسریله برنسنه یی یوزی قویی ترسنه قپامق معناسنه در یقال اکفأ الاناء
اذا کبه و قلبه و بر طرفه میل ایدوب اکیلك و آغمق معناسنه در یقال اکفأ الشیٔ اذا مال و برنسنه یی بر طرفه مائل
ایلك و اغدرمق اماله معناسنه در یقال اکفأه ای اماله و برنسنه نك ترسنی چویرمك معناسنه در ایچنی طشره
چویرمك کبی یقال اکفأه ای قلبه و اهل عروض اصطلاحنده اکفاء شاعر ابیات شعرنده اولان قافیه لرك
اعرابلرینی بری برینه مخالف ایراد ایلکدن عبارتدر مثلا بری منصوب و دیکری مرفوع یا مجرور ایلکدر و عند
البعض قافیه لرك حرفلرینی مختلف ایلکه دینور مثلا برینی راء و دیکرینی لام ایلك کبی و علی قول اقواء معناسنه درکه
قوافئ شعر بر بیتك رفعی و بیت آخرك جرّیله مختلف اولمقدن عبارتدر یاخود اکفاء مطلقا بیاتك اواخرینی تغییر و افساد
ایلکدن عبارتدر نه کونه فساد ایله اولورسه اولسون و اصطلاح مزبور قلب و اماله معناسندن مأخوذدر * مترجم
دیرکه خزرجیه صاحبنك بیانه کوره اکفاء محرّك اولان حرف روی مخرجده متقارب اولان حرفه مقارن اولمقدن
عبارتدر اشبو * زیادة المرء فی دنیاه نقصان * وربحه مع ضیاع العمر احرام * بیتنده اولدیغی کبی و اقواء حرکهٔ حرف
روی ثقلتده متقارب اولان حرکه یه مقارن اولمقدن عبارتدر که بر بیتده ضمه و دیکرنده کسره ایله ایراد اولنمقدر انتهی
و اکفاء دوه نك دوللری فراوان اولمق معناسنه در یقال اکفأت الابل اذا کثر نتاجها و دوه نك توی و سود مقوله سی
منافعنی برکسه یه تعیین و تفویض ایلك معناسنه در یقال اکفأ الرجل ابله فلانا ای جعل له منافعها و خیمه یه ذکر اولنان
کفاء دیدکلری پرده چکمك معناسنه در تقول اکفأت البیت ای عملت له کفاء (الاکتفاء) افتعال وزننده بودخی
برنسنه یی یوزی قویی ترسنه قپامق معناسنه در یقال اکتفأه ای کبه و قلبه (الکفأة) کافك فتحی و ضمی و فانك سکونیله
خرما اغاجنك برسنه لك میوه سنه دینور و کفأة الارض ترلانك برسنه لك زراعت و حاصلنه دینور و کفأة الابل دوه نك
برسنه لك دولنه دینور علی قول برسنه اولیوب سنهٔ آتیه ده یاخود داندن اکثرده حاصل اولان دوللرینه دینور * شارح
دیرکه اکثری دوه لری ایکی بلوك ایدوب بر بلوکنی برسنه و اوبر بلوکنی کله جك سنه ده انتاج ایدرلر کفأة الابل اول
سنه لرده اولان دوللردن عبارتدر انتهی و کفأة الغنم قیون و کچی قسمنك برسنه لك سود و دول و یولك مقوله سی منافعلرینه
اطلاق اولنور یقال منحه کفأة غنمه ای وهب له البانها و اولادها و اصوافها سنة و ردّ علیه الامهات یعنی فلان کمسه
اغنامنك برسنه لك منافع مذکوره سنی فلانه هبه و تخصیص ایدوب اولدخی بعد الانتفاع ینه آنالرینی صاحبنه ردّ ایلدی
(الکفیٔ) امیروزننده و (المکفأ) مکرم وزننده برعارضه سببیله رنك رویی متغیر و کسیف اولان کشی یه دینور یقال

هو كفئ اللون و مكفأ اللون اى كاسفه متغيره و كفئ درهنك بطننه و وسطنه اطلاق اولنور كه صو يى اورادن جريان ايدر (المكافئة) ميمك ضمى و فانك فتحيله كه مكافأه دن اسم مفعولدر مساويه معناسنه دركه و اولك فتحيله بودخى اسم مفعولدر و فانك كسريله مكافئه اسم فاعلدر مساويه معناسنه دركما فى حديث ❊ العقيقة عن الغلام شاتان مكافئتان ❊ بفتح الفاء و يكسر اى كلّ منهما مساوية لصاحبتها فى السن (الانكفاء) انفعال وزننده رجوع ايلمك معناسنه در يقال انكفأ الرجل اذا رجع و بركسه نك چهره سى متغير اولمق معناسنه در يقال انكفأ لونه اذا تغير (الكفئ) كافك كسريله درهنك بطننه دينور (التكافؤ) تفاعل وزننده برابرلشمك استواء معناسنه در يقال تكافؤا اى تساووا (الكلأ) كافك فتحى و لامك سكونيله و (الكلاءة) و (الكلاء) كافلرك كسريله حفظ و حراست ايلمك معناسنه در يقال كلأه كلأ و كلاءة و كلاءا من الباب الثالث اذا حرسه و اورمق معناسنه در يقال كلأه بالسوط اذا ضربه به و اداى دين متأخر اولمق معناسنه در يقال كلأ الدين اذا تأخر و يرك اوتى چوق اولمق معناسنه در يقال كلأت الارض اذا كثر كلأها و برنسنه يه كوزيله محافظه ايدركبى دونه دونه نظر ايلمك معناسنه در يقال كلأ بصره فى الشئ اذا ردّده و عمر اوزايوب نهايت و قصوايه ايرشمك معناسنه در يقال كلأ عمره اذا انتهى (الكلأ) جبل وزننده چايره دينور عشب معناسنه دركرك تازه و كرك يابس اولسون و كلأ مصدر اولور يرچايرلق اولمق معناسنه يقال كائت الارض كلأ من الباب الرابع اذا كثر بها الكلأ و طوار چاير اوتلامق معناسنه در يقال كائت الناقة اذا اكلت الكلأ * شارح ديركه چايره كلأ اطلاقى اكثرى حفظ و حمايه اولنديغى ملاحظه سيله در (الكائة) فرحه وزننده و (المكلأة) مزرعه وزننده چايرى چوق اولان يره دينور يقال ارض كائة و مكلأة اى كثيرة الكلاء (الكالئ) لامك كسريله و (الكلأة) جرعه وزننده نسيئه معناسنه دركه برشيئى بهاسن صكره ويرمك شرطيله منعقد اولان معامله دن عبارتدر و يره سى تعبير اولنوركه نقد مقابليدر * قال الشارح و منه الحديث انه عليه السلام ❊ نهى عن الكالئ بالكالئ ❊ اى النسيئة بالنسيئة و ذلك ان يشترى الرجل شيئا الى اجل فاذا حلّ الاجل لم يجد ما يقضى به فيقول بعنيه الى اجل آخر بزيادة شئ فيبيعه منه و لا يجرى بينهما تقابض * و عربون معناسنه دركه مدار انعقاد اولان پيشين اقچه دن عبارتدر لسان عوام تركيده پى تعبير اولنور مثلا قاش يا محصول باغ و مزرعه كبى مطلوبنى مشترى يه صاحبى تسليم ايلدكده بقيه سنى اخذ ايدر (الاكلاء) همزه نك كسريله يرك اوتى چوق اولمق معناسنه در يقال اكلأت الارض اذا كثر كلأها و برنسنه يى سلف و سلم طريقيله بيع ياخود ايجار ايلمك معناسنه در مثلا مزروعى قبل الادراك پيشين بهاسيله صاتمق كبى يقال اكلأ فى الطعام اى اسلف و اسلم و عمرى نهايت و اقصايه ايرشدرمك معناسنه در يقال اكلأ عمره اى انهاه (الاستكلاء) يرك اوتى چوق اولمق معناسـنه در يقال اسـتكلأت الارض اذا كثر الكلأ بهـا (التكلؤ) تفعل وزننده برنسنه يى و يره سى يه آلمق معناسنه در تقول تكلأته اى اخذته نسئة و برنسنه يى سلفه و پيشين ايله المق معناسنه در يقال تكلأ كلاة اذا تسلمها (التكلئ) تفعيل وزننده برنسـنه يى و يره سى يه آلمق معناسـنه در تقول كلأت فى الطعام اى اخذته بالنسئة و تكلئ و تكلئه كمى يى ليمـانه صوقق معناسـنه در يقال كلأ القوم سفينتهم اى ادنوها من الشطّ و آليقومق حبس و توقيف معناسنه در يقال كلأ فلانا اذا حبسه و سبق و تقدم ايلمك معناسنه در يقال كلأ فلان اليه اذا تقدّم و برشيئه دقت و تأمل ايله باقمق معناسـنه در يقال كلأ فيه اذا نظر اليه متـامّلا (الاكتلاء) افتعال وزننده سلفه و پيشين ايله صاتون آلمق معناسـنه در يقال اكتلأ كلأة اى تسلمها و صاقنوب قورنمق احتراس معناسنه در يقال اكتلأ منه اى احترس (الكلؤ) صبور وزننده برنسنه يه كوزيله محافظه ايدركبى دونه دونه نظر ايدن كسه يه دينور بو علاقه ايله شديد العين اولوب بغايت اويقوسزلغه متحمل اولان كسه يه كلوء العين اطلاق اولنور يقال فلان كلؤ العين اى شديد العين لا يغلبها النوم (الكلأ) كتان وزننده اسكله يه دينوركه كيلرك قرار كاهيدر و ليمانه ده اطلاق اولنور حفظ و حراست معناسـنه ندر يقال بلغت السفينة الكلاء اى المرفأ و كلاء بصره ده برموضع آديدر و كلمهٔ مزبوره مؤنث و غير منصرفدر و تذكير و انصرافى جائزدر وجه اول وزنى فعلاء اولمغه و ثانى فعال اولمغه مبنيدر و كلاء هر نهرك ساحلنه اطلاق اولنوركه يالى تعبير اولنور (المكلأ) معظم وزننده بودخى يالى يه دينور ساحل معناسنه يقال بلغوا كلاء النهر و مكلأه اى ساحله (الكمء) كافك فتحى و ميمك سكونيله منتار ديدكارى نباته دينوركه يرالماسى آندن برنوعدر جمعى اكمؤ كاور افلس وزننده و كمأه كلور تمره وزننده كه غير قياس اوزره در على قول كمأه اسم جمعدر ياخود كمأه مفرد و كمء جمع جنسيدر ياخود على طريق الاشتراك مفرد و جمع اولور (المكمأة) ميملرك فتحيله و (المكموءة) ميم ثانيه نك ضميله منتار بتن يره دينور (الاكماء) همزه نك كسريله يرمنتارلو اولمق معناسنه در يقال اكمأ المكان اذا كثر به الكمء و قوجالتمق تشييخ معناسنه در يقال

اكأ ته السن اى شجته و بركسه يه منتار يدرملك معناسنه در يقال اكأ القوم اذا اطعمهم الكمء (الكمأ) كافك فتحى
و ميمك سكونيله بو دخى بركسه يه منتار يدرملك معناسنه در يقال كمأ القوم كمأ اى اطعمهم الكمء (الكماء) كتان وزننده
منتار صاتان كمسه يه دينور و يردن منتار دروب ديوشورن كسه يه دينور (الكمأ) فتحتينله اياق پشمق ايچره آشنوب
فرسوده اولمق معناسنه در يقال كمئ الرجل كمأ من الباب الرابع اذا حفى و عليه نعل *شارح ديركه صحاحده و لسان العربده
اى حفى ولم تكن له نعل عبارتيله مفسر اولمغله بونلره كوره يالين اياق يوريمك ياخود يالين يوريمكدن اياغى
آشنوب فرسوده اولمق معناسنه اولور * مؤلفك مأخذى معلوم دكلدر انتهى وكمأ اياق ياريلوب چاتلمق معناسنه
استعمال اولنور كويا كه منتار شكلنده اولور يقال كمئت رجل اى تشققت و حوادث و اخبار مقوله سنى ادراك و اذعان
ايليوب آندن غافل و بى خبر و بى شعور اولمق معناسنه در يقال كمئ فلان عن الاخبار اذا جهلها وغبى عنها
(التكمؤ) تفعل وزننده برايشى پسند ايليوب كريه و نامطبوع كورمكله انفعال ايلمك معناسنه در يقال تكمأه اى تكرهه
و اساسده تكره برايشى طاريله رق استراستمز ايلمك معناسيله مفسر اولمغله بو مقامه دخى ملايمدر و تكمؤ سفر
و سياحت اوزره اولان كمسه بغايت بعيد كتمكله ارض آنى كمأ ه كبى نابديد ايدوب بى نام و نشان ايلمك معناسنه استعمال
اولنور يقال تكمأت عليه الارض اذا غيبته (الكاء) مدّ ايله و (الكاءه) هايله و (الكئ) كافك فتحى و يانك سكونيله
(و الكيئه) هايله يوركسز ضعيف القلب قورقق كشى يه دينور (الكئ) و (الكيئة) كذلك كافلرك فتحيله و (الكوء)
كافك فتحى و اولك سكونيله ياخود آندن مقلوب اوله رق كأو برنسنه دن هيبتلنوب قورقق معناسنه در تقول كئت
عنه كيأ و كيئة و كوأت كوءا اوكأ و اعلى القلب اى هبته و جبنت عنه (الاكاء) اقام وزننده و (الاكاءة) اقامه وزننده
مراد اولنان نسنه دن برامر فجأى ظهوريله قورقوب رجعت ايلمك معناسنه در يقال اكأ ه اكاء او اكاءة اى فاجأه على
تئفة امراراده فهابه فرجع عنه بو ماده اكأ ماده سى ذيلنده دخى ذكر اولنمشيدى

فصل اللام

(اللؤلؤ)
لاملرك ضمى و همزه لرك سكونيله جواهر اقسامندن اينجويه دينور درّ معناسنه مفردى لؤلؤه در هايله وجه تسميه
تلالؤى يعنى ضيا و لمعانيدر (اللأل) عطار وزننده و (اللأ) لعاع وزننده و (اللألاء) سلسال وزننده اينجو
صاتان كمسه يه دينور قياس اولان لؤلؤى ديمكدر ياى نسبتله زيرا رباعى اوزاندن فعال بنا قلنمز بوقسه جوهرينك
وهم ايلديكى كبى لأء و لأل دكلدر * شارح ديركه مؤلف كرچه جوهرى يى توهيم ايلدى لكن جوهرينك كلامنده
شائبۀ وهم يوقدر زيرا جوهرى ادّعا ايليوب بلمكه عربلرك لأل اطلاق ايتدكلرينى بن ايشتدم ديو امام فرا
حضرتلرندن نقل ايلمكله توهيمى ناملايمدر و لؤلؤك جمعى لآلى كلور انتهى (اللثالة) نجاره وزننده اينجو صاتجيلق
حرفتنه دينور (اللؤلؤة) صغن تعبير اولنان حيوانك ديشيسنه دينور بقرۀ وحشيه معناسنه ارككنه لؤلؤ
تعبيرى نامسموعدر (ابولؤلؤة) مغيرة بن شعبه نك غلاميدر اسمى فيروز و مجوسى ايدى فاروق اعظم رضى الله عنه
حضرتلرى آنك يديله شربت شهادت نوش ايلمشدر (اللألأة) زلزله وزننده پارلاق نسنه يى پارلداتمق
معناسنه در يقال لألأت المرأة بعينها اى برقتها و آهو قويرغنى ايكى طرفه اوينادوب صالمق معناسنه در
يقال لألأ الثور اى الظباء بذنبه اذا حرّكه و آتش طوتشوب اشيمق معناسنه در يقال لألأت النار اذا توقدت
و كچى كوسنه يوب تكه يه طالب اولمق معناسنه دركه تكه سيمك تعبير اولنور يقال لألأت العنز اذا استحرمت و كوز
ياشى اينجو دانه لرى كبى انزال ايلمك معناسنه در يقال لألأ الدمع اذا احدره يعنى على خديه مثل اللؤلؤة (اللؤلؤان)
لؤلؤىّ معناسنه دركه اينجو كبى صاف و تابدار اولوب برق و لمعان ايدن شيئه دينور يقال لون لؤلؤان اى لؤلؤى
شارحك بيانته كوره لؤلؤان كلمه سنك اصلى لؤلؤانىّ ايدى كه تغيير نسب قبيلندندر مبالغه يى متضمندر (اللألاء)
سلسال وزننده فرح تام و سرور مالاكلام معناسنه در اصل ضوء و لمعه معناسنه اولمغله معناى مزبور آندن مأخوذدر
يقال به لألاء اى فرح تام (التلالؤ) تزلزل وزننده يلدرامق برق و لمعان معناسنه در يقال تلألأ البرق اذا لمع (اللبأ) لامك
كسرى و بانك فتحيله ضلع وزننده حيوان طوغردقده اوّل كلان قويى سود دينه ينوركه آغوز صاغمق معناسنه در يقال
فله دينور تقول اكلنا اللبأ و هو اوّل (اللبن) لامك فتحى و بانك سكونيله حيواندن آغوز صاغمق معناسنه در يقال
لبأ الشاة لبأ من الباب الثالث اذا احتلب لبأها و بركسه يه آغوز يدرملك معناسنه در يقال لبأ القوم اذا اطعمهم اللبأ
و آغوز چالمق معناسنه در يقال لبأ اللبأ اذا اصلحه و طبخه و قوزى يه ياخود اوغلاغه آغوز امدرملك معناسنه در
تقول لبأت الولد اى ارضعته اللبأ * شارح كلبأته كلمه سنى مثل منعته عبارتيله تقييد ايدوب تشديد ايله اولان نسخه يى
تخطئه ايلمكله اكا اقتدا اولنمشدر و لبأ تازه ديكلمش و اكلمش اغاج و اكين مقوله سنى اول وهله ده صوارمق
معناسنه در يقال لبأ الفرس و الزرع اذا سقاه اول سقى و لبء بر جماعت آديدر (الالباء) همزه نك كسريله بركسه يه

آغوز يدرمك معناسنه‌در يقال البأ القوم البأا اى اطعمهم اللبأ وآغوز چالمق معناسنه‌در يقال البأ اللبأ اذا طبخه
وحيوان ممسنه آغوز كتورمك معناسنه‌در يقال البأت الشاة اى انزلت اللبأ وقوزى‌يه يااوغلاغه آغوز امدرمك
معناسنه‌در يقال البأت الشاة الولد اى ارضعته اللبأ وبركسه‌نك يول آزيغنى آغوز ترتيب ايلمك معناسنه‌در يقال
البأ فلانا اى زوّده باللبأ وياورى‌يى بركسه اليله اناسنك ممه‌سى اوجلرينه طوتوب آغوز امزرتمك معناسنه‌در يقال
البأ الفصيل اذاشدّه الى رأس الخلف ليرضع اللبأ (الالتباء) افتعال وزننده قوزى اوغلاق آغوز امك معناسنه‌در
يقال التبأ الجدى اذارضع اللبأ وآغوز صاغمق معناسنه‌در يقال التبأ الشاة اذاحلب منها اللبأ (الاستلباء) بودخى
اوغلاق وقوزى آغوز امك معناسنه‌در يقال استلبأ الجدى الشاة اذارضع لبأها (التلبئة) تكمله وزننده طوار
ممه‌سنه آغوز كتورمك معناسنه‌در يقال لبأت الناقة اذاوقع اللبأ فى ضرعهـا وهى ملبئ وتلبئه تلبيه لفظنده
لغتدركه حج ايدن كسه * لبيك اللهم لبيك * ديمكدن عبارتدر يقال لبأ بالحج تلبئة بمعنى لبى تلبية بومعناده كرچه اصل
غيرمهموزدر لكن احيـانا عربلر غيرمهموزى مهموزا استعمـال ايدرلر حلأت السويق ورثأت الميت ديدكلرى
كبى (اللبأة) ثمره وزننده و (اللبأة) سحابه وزننده (اللبؤة) بانك ضميله ثمره وزننده و (اللبأة) لامك ضميله همزه
وزننده و (اللبؤه) لامك فتحى وكسرى وبانك سكونى وآخرده واو ايله و (اللبة) دعه وزننده كه مخففدر و (اللبوة)
واو ايله سمره وزننده (واللباة) قطاة وزننده ديشى ارسلانه دينور جمعى لبأت كلور لامك فتحى وبانك سكونيله ولبئو
كلور لامك فتحى وبانك ضمى وهمزه ايله كه مفردى لبئوه‌در سمره وزننده ولبأ كلور صرد وزننده كه مفردى لبأه‌در همزه
وزننده ولبوات كلور لامك فتحى وبانك ضميله كه مفردى لبوه‌در سمره وزننده * مؤلفك ترتيب جمعى تشويش اوزره‌در
وكلمات مذكوره‌ده واقع هاء تأكيد تأنيث ايچوندر ناقه ونعجه كلمه‌لرنده اولان هاء كبى زيرا كلمات مذكوره ديشى ارسلانه
مخصوص اولمغله كندى لفظندن مذكرى يوقدركه حتى هاء فارقه اوله (اللبوء) صبور وزننده بررجل معروف آديدر
(الملابئ) ميمك فتحيله ملاقح وزننده طوغرملرى پك قريب اولان ناقه‌لره دينور يقال عشار ملابئ اذا دنى نتاجها
وعشار عينك كسريله عشراءنك جمعيـدركه اون آيلق حملى اولان ناقه‌در وملابئ كلمه‌سـنك مفردى ملبئه دركه
ممه‌سنه آغوز كتورمش ناقه ديمكدر وضعى پك ياقلشدقده اولور لكن اساسده ميمك ضميله اسم فاعل اولمق اوزره
مقيددر (اللتأ) لامك فتحى وتاى فوقيه‌نك سكونيله بركسه‌نك كوكسنه اوروب اوته قاقمق معناسنه‌در يقال لتأه
فى صدره لتئا من البـاب الثالث اذادفعه وآتمق معناسـنه‌در يقال لتأه اى رماه وجماع ايلمك معناسـنه‌در يقال لتأ
المرأة اذاجامعهـا واكسلتمك نقص معناسـنه‌در يقـال لتأ الشئ اذا نقصه ويللنمك معناسنه‌در يقـال لتأ الرجل
اذاضرط وحدثلمك معناسنه‌در يقال لتأ اذاسلح وبرنسنه‌يه دقتله ديكه ديكه باقمق معناسنه‌در يقال لتأ اليه اذاحدّد
النظر اليه وطوغرمق معناسنه‌در يقال لتأت المرأة اى ولدت (اللتئ) اميروزننده شول كسه‌دركه اولديغى محلدن
اصلا برطرفه كتميوب ياخود خانه‌سندن چيقميوب دائما موضعنه ملازم اوله يقال رجل لتئ اى لازم لموضعه كوياكه
ذكر اولنان سلح معناسنه‌ندر (اللثأ) لامك فتحى وثاى مثلثه‌نك سكونيله كوپك قاب قاجاق يلامق معناسنه‌در يقال
لثأ الكلب الاناء لثأ من الباب الثالث اذاولغه (اللجأ) لامك فتحى وجيمك سكونيله و (اللجأ) فتحتينله صيغنمق معناسنه‌در
يقال لجأ اليه لجأ ولجئ اليه لجأ من الباب الثالث والرابع اذالاذاليه ولجأ فتحتينله صيغنه‌جق يره دينور قلعه وصرب
طاغ باشلرى كبى معقل وملاذ معناسنه ملجأ كبى كما سيذكر ولجأ بر موضع آديدر وعمر بن الاشعث التميمى نام شاعرك
جدى اسميدر پدرى دكلدر نته كه جوهرى وهمنه مبنى پدريدر ديدى * شارح دير كه جوهرينك بيانى كتب انسابده بلا
ذرى بيانه مطابقدر انتهى * ولجأ قوربغه‌يه دينور ضفدع معناسنه ديشيسنه لجأه دينور هايله (الالتجاء) افتعال وزننده
بودخى صيغنمق معناسـنه‌در يقال التجأ اليه اذالاذ (الالجاء) همزه‌نك كسريله بركسـه‌يى برنسنه‌يه مضطر قلمق
معناسـنه‌در يقال الجأه اليه اى اضطرّه وبر ايشى بركسـه‌يه اسناد وتفويض ايلمك معناسنه‌در يقال الجأ امره
الى الله اى اسـنده وحفظ ووقايه ايلمك معناسـنه‌در يقال الجأ فلانا اى عصمه (الملجأ) مقصد وزنـده لجأ كبى
صيغنه‌جق يره دينور يقـال هذا لجأ القوم وملجأهم اى معقلهم وملاذهم (ذو الملاجئ) ميمك فتحيـله ملوك يمندن
تبابعه اقيـالندن برقيل لقبيـدر وقيل قافك فتحى وياءنك سكونيـله ملوك تبابعه‌يه اطلاق اولنـور فرعون مصر
ونجاشئ حبشه كبى وانلره اذواء دخى اطلاق اولنور القابلرى ذو كلمه‌سيله مصدّر اولديغيچون ذو يزن وذو كلاع
وذو الملاجئ كبى (التلجئـة) تكمله وزننده بركسـه‌يى برخصوصه قسر واكراه ايلمك يعنى زوراكى مع الكراهه
ايشلتمك معناسـنه‌در يقال لجأه اليـه تلجئة اى اكرهه * شـارح دير كه تلجئة فقهيـه بوندن مأخوذدر (اللزء)
لامك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيـله وبرمك اعطـا معناسنه‌در يقـال لزأه لزءا من الباب الثـالث اى اعطاه

و طولدرمق معناسنه در يقال لزء الاناء اذا ملأه و دوه يه كوزل تقيد و تيمار ايلك معناسنه در يقال لزء ابله اى احسن رعيتها و طوغرمق معناسنه در يقال لزأت امه اى ولدته (التلزئة) تكمله وزننده ويرمك معناسنه در يقال لزأه تلزئة اى اعطاه و دوه نك تربيه و تيماريني كوزل ايدوب خوشجه تقيد و رعايت ايلك معناسنه در يقال لزأ ابله اى احسن رعيتها (الالزاء) همزه نك كسريله طولدرمق معناسنه در يقال الزأ الحوض اذا ملأه و مواشي يي طويورمق معناسنه در يقال الزأ غنمه اى اشبعها (التلزؤ) تفعل وزننده طولمق معناسنه در يقال الزأ الحوض فتلزأ اى امتلأ (اللطأ) لامك فتحى و طانك سكونيله و (اللطوء) قعود وزننده يره ياپشمق معناسنه در يقال لطأ بالارض و لطئ لطأ و لطوءا من الباب الثالث والرابع اذا الصق بها و لطأ ذكنكله اورمق على قول ارقه يه اورمغه مخصوصدر يقال لطأه بالعصا اذا ضربه او خاصّ بالظهر (اللاطئه) باش ياريغى اقسامندن سمحاق اسميدر و سمحاق سينك كسريله شول برقدركه كندى ايله باش كيكى بيننده بر يوفقه درى قالمش اوله كه جراحت اول درى يه ياپشمش اولور يقال شجه اللاطئة اى السمحاق و لاطئه بر نوع قرحه دركه انسانك بدننده چيقوب مزمن و ناصور اولور على قول اول قرحه نطاء يعنى بوى تعبير اولنان زهرناك بوجك صوقه سندن حادث اولور (اللطأ) ظاى معجمه ايله جبل وزننده آز نسنه يه دينور شىء قليل معناسنه (اللفأ) لامك فتحى و فانك سكونيله و (اللفاء) سحاب وزننده برنسنه نك قبوغنى صيروب صويمق معناسنه در يقال لفأ العود لفأ و لفاء من الباب الثالث اذا قشره و كشطه و اورمق معناسنه در يقال لفأه اذا ضربه و رد ايلك معناسنه در يقال لفأه اذا رده و بركسه يي عزيمت ايلديكى سمت و وجهه سندن دوندرمك معناسنه در يقال لفأه اى عدله عن وجهه و فصل و غيبت ايلك معناسنه در يقال لفأه اى اغتابه و بركسه نك حق و مطلوبنى بالتمام ويرمك على قول حق و مطلوبندن آزويرمك معناسنه در يقال لفأه حقه اذا اعطاه حقه كله او اقل من حقه (الالتفاء) افتعال وزننده بودخى برنسنه نك قبوغنى صيروب صويمق معناسنه در يقال التفأ العود اذا قشره و كشطه (اللفأ) فتحتينله برنسنه آرتوب بقيه قالمق معناسنه در يقال لفئ الشىء لفأ من الباب الرابع اذا بقى (الالفاء) همزه نك كسريله ابقاع ايلك معناسنه در يقال الفأه اى ابقاه (اللفاء) سحاب وزننده طوپراغه دينور و شىء قليله دينور و بركسه نك حق و مطلوبندن آز اولان نسنه يه دينور و منه رضى من الوفاء باللفاء و هو التراب و الشىء القليل و دون الحق (اللكأ) لامك فتحى و كافك سكونيله اورمق معناسنه در يقال لكأه لكأ من الباب الثالث اذا ضربه و بركسه نك حق و مطلوبنى تماما ويرمك معناسنه در يقال لكأه اى اعطاه حقه كله و يره چالمق معناسنه در يقال لكأه اذا صرعه (اللكأ) فتحتينله برير ده مقيم اولمق معناسنه در يقال لكئ بالمكان لكأ من الباب الرابع اذا اقام به و برنسنه دن منفك اولميوب دائما آكا ملازم اولمق معناسنه در يقال لكئ به اذا لزم به (التلكؤ) تفعل وزننده برماده ضمننده بر علت ايراديله عذر و بهانه ايلك معناسنه در يقال تلكأ عليه اذا اعتل و برخصوصده اويالنوب بطؤ و توقف ايلك معناسنه در يقال تلكأ عنه اذا ابطأ (اللمأ) لامك فتحى و ميمك سكونيله برنسنه يه كيزلو ياخود آشكاره ال اورمق معناسنه دركرك اخذ و كرك حفظ ايچون اولسون يقال لمأه و لمأ عليه لمأ من الباب الثالث اذا ضرب عليه يده مجاهرة و سرا و برنسنه نك مجموعنى بردن آلمق معناسنه در يقال لمأ الشىء اذا اخذه اجمع و برنسنه يه نظر خفيف و سريع ايله نظر ايلك معناسنه در يقال لمأ الشىء اذا لمحه (التلمؤ) تفعل وزننده برنسنه يى بتون قابلايى بوريوب ستر و نهان ايلك معناسنه در يقال تلمأت الارض به و عليه اى اشتملت و استوت و ارته و برنسنه يى يالكزجه كندى نفسنه تخصيص ايلك معناسنه دركه تعبير عاميانه ايله قبوللنمك تعبير اولنور يقال تلمأ بما فى الجفنة اى استأثرها (الالماء) همزه نك كسريله برنسنه يى نهانجه چالوب ايلتمك معناسنه در يقال الماء اللصّ على الشىء اذا ذهب به خفية و بركسه نك حقنى انكار ايلك معناسنه در يقال الماء على حق اذا جحده و دواب و مواشى بيرلك بالجمله نباتنى اوتلامغله كل باش كبى بوش و آچق قومق معناسنه در يقال المأت الدواب المكان اذا تركته صعيدا خاليا و برنسنه يى قاپلامق احاطه و اشتمال معناسنه در يقال المأ عليه اذا اشتمل و عند البعض اكر باء حرفيله متعدى اولور ايسه برنسنه يى كيزلوجه آلوب كتورمك معناسنه اولور و اكر على حرفيله متعدى اولور ايسه قاپلامق اشتمال معناسنه اولور فيقال ذهب ثوبى فما ادرى من المأ به اى من ذهب به خفية و يقال المأ عليه اى اشتمل و بركسه برنسنه نك مجموعنى كندى نفسنه تخصيص ايلك معناسنه در يقال المأ بما فى الجفنة اى استأثر به (الالتماء) افتعال وزننده بودخى برنسنه يى يالكزجه باشلو باشنه تخصيص ايدنمك معناسنه در يقال التمأ بما فى الجفنة اى استأثر و لون متغير اولمق معناسنه در يقال التمئ لون الرجل على بناء المجهول اذا تغير (الملؤة) ميم ثانيه نك ضميله شول يردركه آنده مطلقا نسنه اخذ اولنور اوله و بو لمأ ماده سندن اسم مكاندر و صيادلك آو اخذ ايتدكلرى آغ و طوره دينوركه شبكه معناسنه (اللاءة) لاعه وزننده عبس قبيله سنه مخصوص بر صو آديدر (اللوءة) سوءه وزننده و مرادفيدركه نامحرم اولان عضوه

(وفاحش)

فصل الميم

و فاحش نسنه يه دينوركه اوديرى تعبير اولنور يقال واري لوته اى سوءته (التلهلؤ) تزلزل وزننده برنسنه دن قورقغله چكينلوب كيرو دونمك معناسنه در يقال تلهلأ الرجل اى نكص وجبن (الليأ) كتاب وزننده برنوع مأكول دانه اسميدركه نخوده شبيه و بغايت بياض اولور نهايه ده حجاز ديارينه تخصيص اولنمشدر (الاليأ) همزه نك كسريله او يالنوب بطائت ايلك معناسنه در يقال اليأت الناقة اذا ابطأت ﴿فصل الميم﴾ (المأمأة) زلزله وزننده قيون وكيك مقوله سى متصل مئ مئ ديو مله مك معناسنه در يقال مأمأت الشاة و الظبية اذا اوصلت صوتها فقالت مئ مئ بالكسر و سكون الهمزة (المتأ) ميمك فتحى و تاى فوقيه نك سكونيله اورمق معناسنه در يقال متأه بالعصا متأ من الباب الثالث اذا ضربه بها و برنسنه يى چكوب اوزاتمق معناسنه در يقال متأ الحبل اذا مدّه (المروءة) ضمتينله آدملك و انسانيت و مردانكى معناسنه دركه كنديدن مأمول اولان كار و خصلت حسنه يى اجرا ايلكدن عبارتدر بو معناده اسم اولور و مصدر اولور كه انسانيتلو مردانه اولمق معناسنه يقال مرؤ الرجل مروءة من الباب الخامس اذا صار ذا انسانية و يقال به مروءة اى انسانية شارح ديركه همزه يى واوه قلب و ادغامله مروّة دخى جائزدر انتهى (التمرؤ) تفعل وزننده فى ذاته جوهر مرؤتدن مايه سز ايكن تكلفله مرؤت كوسترمك معناسنه در يقال تمرّأ فلان اذا تكلف المرؤة و سرزنش و تعيير و تعييب ايده رك ركسه دن مرؤت و انسانيت طلبنده اولمق معناسنه در يقال تمرّأ بالقوم اذا طلب المرؤة بنقصهم و عيبهم (المراءة) كرامه وزننده اكل و شرب اولنان نسنه سكيجى و سايغ و كوارا اولمق معناسنه در يقال مرؤ الطعام و مرأ و مرئ مراءة من الباب الخامس و الثالث و الرابع اذا صار مريئا و يقال هنأنى الطعام و مرأنى يعنى طعام خوشكوار اولغله معده مده چابك هضم اولوب مزاجه بغايت يرادى و اكر اتباع و جهيله ذكر اولنميوب يالكزجه ذكر اولنور ايسه امرأنى دينور افعال بابندن و مراءه كذلك كرامه وزننده بر يرك هواسى خوش اولوب مزاجه يرار اولمق معناسنه در يقال مرؤت الارض مراءة من الباب الخامس اذا حسن هواها (المرأة) تمره وزننده اسمدر طعام و شرابك سكيجيلك حالتنه دينور (المرئ) امير وزننده مرؤتلو و انسانيتلو اولان آدمه دينور يقال رجل مرئ اى ذو مرؤة و انسانية و هضمى آسان اولان سكيجى و كوارا طعام و شرابه دينور يقال طعام مرئ هنئ اى حميد المغبة بين المرأة و مزاجه موافق و چسبان اولان نسنه يه دينور و منه يقال كلأ مرئ اى غير و خيم يعنى طوارك مزاجنه يارار چاير درو مرئ بوغازده براوجى جكره متصل بوله دينوركه آندن طعام و شراب معده يه واصل اولور بوغازه ملاصق و معده نك قورساغنك باشيدر بوغازده ايكى يول اولور بريسى قصبهٔ رئه دركه بوغوملى اولور بوغور تلق و خرطلق تعبير اولنور بو نفس مجراسيدر و بريسى مرئ دركه قزل اويكن و قزلاوكالك تعبير اولنور بو طعام و شراب مجراسيدر هضم محلى اولمغله مرئ اطلاق اولندى و مرئ لفظنك جمعى امرئه كلور افعله وزننده و مرئ كلور سرير و سرر كبى (المريئة) سفينه وزننده هواسى خوش اولمغله مزاجه اويغون اولان ارضه دينور يقال ارض مريئة اى حسن الهواء (المرء) ميمك حركات ثلاثى و رانك سكونيله مطلقا انسان معناسنه دركه آدم ديمك اولور على قول اركشى يه دينور رجل و مرد معناسنه بونك لفظندن جمعى يوقدر بلكه جمعى رجال در بعضلردن جمعى مرؤون كلديكى منقولدر مؤنثنده مرأة دينور هابله كه خاتون ديمكدر فارسيده زن مرادفيدر و تخفيف قياسيله تخفيف اولنوب مره دخى ديرلر ترك همزه و فتح رايله و اولنه همزهٔ وصل ادخاليله امرأة دخى دينور و همزهٔ وصله مقرون اولنه حرف تعريف ادخاليله الامرأة دخى محكيدر كذلك مرء لفظنك اولنه همزهٔ وصل ادخاليله امرء دخى دينور بونده اوچ لغت واردر برى دائما يعنى رفع و نصب و جر حالتلرنده رانك مفتوح اولمسيدر ثانى على كل حال رانك ضمه سيدر ثالث على كل حال معرب اولمقدر يعنى راء حرف اخير اولان همزه يه تبعيتله حالت رفعده مرفوع و حالت نصبده منصوب و حالت جرده مجرور اولمقدر و تقول هذا امرؤ و مرؤ بالرفع و رأيت امرء او مرءا بالنصب و مررت بامرء و بمرء معربا من مكانين بوراكده مرء لفظى اتباعا ذكر اولنمشدر و مرء سباعدن قورده دينور ذئب معناسنه (المرء) ميمك فتحى و رانك سكونيله اكل طعام ايلك معناسنه در يقال مرأ الرجل مرءا من الباب الثالث اذا طعم و جماع ايلك معناسنه در يقال مرأ المرأة اذا جامعها (المرأ) فتحتينله بركشى هيئت و قيافتده و وضع و حركتده ياخود تكلمده قاريجه اولمق معناسنه در قزسعيد و طوطى شيخ كبى يقال مرئ الرجل مرءا من الباب الرابع اذا صار كالمرأة هيئة او حديثا اى كلاما (مرأة) مسعاة وزننده يمنده واقع مأرب نام بلده اسميدر (مرأه) حمزه وزننده بر موضعدر هشام المرئى المحدث او رايه منسوبدر و امرء القيس ماده سى سين بابنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى (المسأ) ميمك فتحى و سينك سكونيله (و المسوء) قعود وزننده ماجن و لاابالى و بكتاشى مشرب اولمق معناسنه در يقال مسأ الرجل مسأ و مسوءا من الباب الثالث اذا مجن و دائما يولك اورته سنده كتمك معناسنه در يقال مسأ الطريق اذا ركب وسطه اى مشى فى وسطه و ميانهٔ ناسه فتنه و شقاق القاسيله فساده ويرمك معناسنه در يقال

مسأ بين القوم اى افسد و كيحكمك معناسنه در يقال مسأ الرجل اذا ابطأ و الداءمق و رنك و دو باره ايلك معناسنه در
يقال مسأ فلانا اذا خدعه و برنسنه يى ادمان و اعتياد ايلك معناسنه در يقال مسأ على الشئ اذا مرن عليه و بورجى
اداده عوق و تأخير ايلك معناسنه در يقال مسأ حقه اى انسأه و تنجره نك غليانى تسكين ايلك معناسنه در يقال مسأ
القدر اى فثأها و برنسنه يى بومشادوب سهل و ملايم ايلك معناسنه در يقال مسأ الرجل بالقول اذا لينه و بو خصائصدن
دكلدر (الامساء) همزه نك كسريله ناس بيننه شورش و اختلال القاسيله افساد ايلك معناسنه در يقال امسأ بين القوم
اى افسد (التمسؤ) تفسوء وزننده و مرادفيدركه برنسنه بيريوب اسكيمكله ياچوريمكله صاپر صاپر دو كلمك معناسنه در
يقال تمسأ الثوب بمعنى تفسأ (المسء) ميمك فتحى و سينك سكونيله يولك اورته سنه دينور يقال ركب مسء الطريق
اذا مشى فى وسطه (المطأ) ميمك فتحى و طانك سكونيله جماع ايلك معناسنه در يقال مطأ المرأة مطأ من الباب
الثالث اذا جامعها (الماقئ) ناصر وزننده و (الموقئ) محسن وزننده مؤخر العين معناسنه دركه كوزك قولاق طرفندن
اولان كوشه سيدر كوزك قويريغى تعبير اولنور على قول مقدم العين معناسنه دركه كوزك برون جانبندن اولان
كوشه سيدر كوزك پيكارى تعبير اولنور بو ماده نك محل ذكرى بو مقام ايكن جوهرى و همنه مبنى قاف بابنده ثبت ايلمشدر
و بنه غرائبدندركه مؤلف بو ماده يى بعض علاوه ايله باب مرقومده من غير تنبه رسم و اشباع ايلمشدر (الملأ) ميمك
فتحى و لامك سكونيله و (الملأة) هايله و (الملأة) ميمك كسريله طولدرمق معناسنه در يقال ملأ الاناء ملأ و ملأ ة و ملأ ة
من الباب الثالث اذا جعله ملآن و طولمق معناسنه در يقال ملئ الاناء ملاءا من الباب الرابع و بركيمسه يه مظاهرت
و معاونت ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال ملأه على الامر اذا ساعده و شايعه اى اعانه و قواه (التملئة) تفعله وزننده
يك طولدرمق معناسنه در يقال ملأه تملئة و كمانكش قوريلان يايى يك چكمك معناسنه دركه يايى طولدرمق تعبير اولنور
يقال ملأ فى قوسه اذا اغرق (الامتلاء) افتعال وزننده برنسنه كركى كبى طولمق معناسنه در يقال ملأه تملئة فامتلأ
(التملؤ) تفعل وزننده امتلاء معناسنه در (الملئة) ميمك كسريله بناء نوعدركه حالت و هيئت معناسنى متضمندر آندن طولش
ايله تعبير اولنور يقال انه لحسن الملئة لا التملؤ لان المقصود الهيئة * مؤلف بو معنايى تكرار ايلمشدر و ملأه مصدر اولور
نته كه ذكر اولندى و تخمه و امتلا اولوب معده فاسد اولمق حالتنه دينور يقال اخذته الملأة اى الكظة (الملآن) عطشان
وزننده صفتدر طولو نسنه يه دينور مؤنثنده ملأى دينور عطشى وزننده و ملآنه دينور سكرانه وزننده جمعى ملاء كلور
عطاش وزننده * شارح ديركه بوندن مملؤ صيغه سى نادر در بعضا همزه سنى واوه قلب و ادغامله مملوّ دخى ديرلر (الملاءة)
ميمك ضمى و الفك مديله و (الملاء) غراب وزننده و (الملئة) متعه وزننده امتلاء معده دن ناشى حادث اولان زكام علتنه
دينور (المملوء) مفعول وزننده ذكر اولنان زكام علتنه اوغرامش كشى يه دينور يقال ملئ فلان على بناء المجهول و ملؤ
ملاءة من الباب الخامس و املأه الله فهو مملوء اى مزكوم من الامتلاء و هذا نادر يعنى افعال بابنك اسم مفعولى قياس او زره
مكرم وزننده اولمقدر لكن بو قياسه مخالف اوله رق وارد اولمشدر لكن ثلاثيدن خصوصا مجهولدن دخى وارد اولمغله
مملوء انلردن اسم مفعول اولور بو صورتده مؤلفك كلامنده اضطراب اولديغى بى ارتيابدر (الاملاء) همزه نك
كسريله بركيمسه يى ذكر اولنان زكام علتنه مبتلا قلمق معناسنه در يقال املأه الله اى ازكمه فهو مملوء كما ذكر و يايى
يك چكوب طولدرمق معناسنه در يقال املأ فى قوسه اى اغرق فى النزع (الملأ) جبل وزننده تشاور و مشورت
معناسنه در امتلاء جماعت ملابسه سيله و بر قومك عليه و اشرافنه يعنى كبارينه و اجله و اعيانه و وجوهنه اطلاق
اولنور مسئول و مأمول اولان احسان و معروف و رأى و تدبير مقوله سى حالاتله مملو اولدقلرى مناسبتيله ياخود
عظمت و شان و شوكت و خدم و حشم ايله عيون و صدور ناسى طولدردقلرى علاقه سيله اطلاق اولنمشدر
و ملأ جماعته اطلاق اولنور و حرص و طمع و ظن و كمان معنالرينه استعمال اولنور و وجاهت و سكه صورت
و جمعيت صاحبى كروه انسانى يه اطلاق اولنور و خوى و خلق معناسنه در استعمال اولنور حوصله سرشت
و فطرده كوياكه مملو اولديغنه مبنيدر جمعى املأ كلور خبر و اخبار كبى و منه الحديث * احسنوا املاءكم * اى
اخلاقكم (الملأ) غراب وزننده سعد ابن ابى وقاص رضى الله عنه جنابلرينك قلجى اسميدر (الملاءة) ميمك ضميله
عجاله وزننده سلطان الانبياء عليه افضل التحايا حضرتلرينك ام المرتجز ايله مكتنيه اولان فرسلرى اسميدر و ملاءه
ريطه معناسنه دركه خاتونلرك بورندكلرى چاردر براندن يا ايكى اندن ايدوب تمام و جودلرينى بوريوب اورتنورلر
جمعى ملاء كلور هاسز (الملاء) كتاب وزننده و (الاملثاء) همزتينله انصباء وزننده و (الملثاء) كبراء وزننده متموّل
قدرت و يسار و ثروت صاحبلرى اغنيايه على قول حسنوا القضاء يعنى حسب الاقتضاء دين ابتدكده داينلره و سائر
طالب و متقاضيلرينه تأخير و تعويق ايليوب دين و مطلوبلرينى ادا ايدر اولان اغنيايه اطلاق اولنور بونلرك

(مفردى)

مفردی ملیٔ در کویا که هر بری مال ایله ملأ نلر در یقال هو ملیٔ ای غنیّ متموّل او حسن القضاء (الملاءة) کرامه
و زنده و (الملاء) سحاب و زنده که بو ابن کراعدن منقولدر برکسه ملیٔ یعنی ذکر اولنان اغنیادن اولق معناسنه در
یقال ملأ الرجل و ملؤ ملاءة و ملاءا من الباب الثالث و الخامس اذا صار مليئا (الاستملاء) برکسه دینی ذکر اولنان اغنیاء
ذمتنده قلق معناسنه در یقال استملأ فی الدین اذا جعل دینه فی ملئاء (الملأة) متعه و زنده شول سستلك و طولغونلق
عارضه سنه دینور که دوه قسمنه عارض اولور سیرکثیر عقبنده و افر مدت باغلنوب طورمقدن ناشی حادث اولور
کذلك آت و سائر حیوانانه دخی عارض اولور زیرا آرالقده کزدرمکه محتاجدر که باغلو طورمغله ایاقلرینه اندروب
و مزاجلرینه شیشکینلك تحدث ایدر یقال بالبعیر ملأة ای رهل من طول الحبس بعد السیر (المما لأة) مفاعله و زنده
معاونت و مظاهرت معناسنه در یقال مالأه ممالأة اذا ساعده و شایعه (التمالوء) تفاعل و زنده برکلك اجتماع معناسنه در
یقال تمالأ القوم علیه اذا اجتمعوا (الملء) میمك کسریله طولو قابك الدیغی مقداره دینور که طولوسی تعبیر اولنور تثنیه سنده
ملأین و جمعنده املاء دینور مثلا اعطه ملء الاناء دیرلر اکا شو قابك طولوسنی ویردیمکدر و ملأیه دیرلر ایکی طولوسنی
و ثلاثة املائه دیرلر اوچ طولوسنی ویردیمکدر (الممليء) محسن و زنده شول دیشی قیونه دینور که قرنی صو ایله یاخود
دول یتاغی تعبیر اولنان دریلر ایله طولو و شیشکین اولمغله کورنلرکبه قیاس ایلیه (المنیئة) نونله فعیله و زنده شول دری یه
دینور که ابتدا دباغت اولنمش اوله که هنوز خام و ناتمام اولور زیرا دباغ دری یی اوچ مرتبه دباغت ایدر ابتدا امرده دباغت
اولنانه منیئه دینور ایکنجی دفعه دباغت اولنانه افیق دینور بعده کمالنی بولمغله ادیم دینور که میشین یا سختیان یا کون
اوله جقدر و منیئه دباغت اولنه جق موضعه دینور مدبغه معناسنه که دباغخانه تعبیر اولنور * ابو علی الفارسی اشبو منیئه
لفظنی نیٔ ماده سندن مأخوذ مفعله در دیدی لکن بو قولنی ذکری آتی منأ یمنأ ماده سی ابا ایدر و نیٔ چیك اته دینور
(الممنأة) مزرعه و زنده طپراغی سیاه یره دینور ارض سوداء معناسنه (المنأ) میمك فتحی و نونك سکونیله دری یی دباغ
انباشته یه اصلادوب باصدرمق معناسنه در یقال منأ الجلد منأ من الباب الثالث اذا نقعه فی الدباغ (المؤآء) میمك ضمی
و همزتینله غراب و زنده کدی ماولمق معناسنه در یقال ماء السنور یموء مؤاءا اذا صاح (المؤؤ) میمك فتحیله معوع و زنده
چوق ماولیان کدی یه دینور * شارح دیرکه اشبو مؤؤ کلمه سی اسم مفعول عنوانده وارد اولان شواذدندر (المائئة)
همزتینله و (المائیة) یانك تشدیدیله و تخفیفی دخی جائزدر کدی یه اطلاق اولنور سنور معناسنه در (الامواء) همزه نك
کسریله کدی کبی ماولمق معناسنه در یقال اموأ الرجل اذا صاح صیاح السنور

فصل النون

(النأنأة) زلزله
و زنده برکسه نك غداسنی خوب ایلك یعنی دائما اکاخوش و لطیف اغذیه یدرمك معناسنه در یقال نأنأه نأنأة اذا احسن
غداءه و برکسه یی برنسنه دن کف و منع ایلك معناسنه در یقال نأنأه ای کفه و کوشك و سست و ضعیف اولمق معناسنه در
یقال نأنأ فی الرأی اذا ضعف فیه و لم یبرمه ای لم یحکمه و برنسنه دن عاجز و قاصر اولمق معناسنه در یقال نأنأ عنه
اذا قصر و عجز عنه (التنأنوء) تزلزل و زنده بودخی سست و ضعیف اولمق و عاجز و قاصر اولمق معنالرینه در یقال
تنأنأ الرجل فی الرأی اذا ضعف و یقال تنأنأ عنه اذا عجز و قصر (المنانأة) مفاعله و زنده بودخی ضعیف و کوشك
اولمق معناسنه در * مؤلف بونی کرچه نأنأ فی الرأی نأنأة و منانأة عبارتیله مصدر ثانی اولمق اوزره رسم ایدوب لکن
اکتفایه حمل ایله افراز اولندی انجق بو مقوله خلاف قیاس اوزره مصادر وقوعی صکره دن ملحوظ اولدیغندن بنه
مصدر ثانی اولمق غالبدر مثلا افعال بابندن آذی ماده سنك مصدری اذا و تفعیلدن قبل ماده سنك مصدری تقبل
کلدیکی کبی (النأنأ) فدفد و زنده حدقهٔ چشمی چرخ کبی چوق دوندیرن کشی یه دینور و قورقق و عاجز و قاصر
کشی یه دینور (النأناء) سلسال و زنده و (النؤنوء) عصفور و زنده و (المنأنأ) معنعن و زنده بونلرده الندن ایش
کلمیان قورقق و عاجز و قاصر کسه یه دینور (النبأ) نونك و بانك فتحیله خبر و پیام معناسنه در جمعی انباء کلور خبر
و اخبار کبی تقول اتانی نبأ ای خبر (الانباء) همزه نك کسریله خبر ویرمك معناسنه در یقال انبأه ایاه و به ای اخبره و اوق
نشانی نه یاروب قوپارمق و نه اوته سنه ایشلیوب چکمك معناسنه در یقال رمی السهم فانبأ ای لم یشرم و لم یخدش او لم
ینفذ ظاهرا معتل اولان نبو ماده سنده لغتدر (التنبئة) تکمله و زنده و (التنبیٔ) تکمیل و زنده بودخی خبر ویرمك
معناسنه در یقال نبأه تنبئة و تنبیئا بمعنی انبأه * مؤلف بو راده نبأ ماده سنی خبر و خبر ماده سنی نبأ ایله تعریف ایلدی لکن
بصائرده بیانه کوره نبأ فی الاصل شول خبر درکه فائدهٔ عظیمه صاحبی اولوب و کندیسیله علم یاخود غلبهٔ ظن حاصل
اوله اشبو اشیاء ثلاثه مفهومنك ارکانلریدر پس نبأ اطلاق اولنان خبرك حق شائبهٔ کذبدن معرّا اولمقدر
تواتر و خبر الهی و خبر نبوی کبی و نبأ وجه مذکور اوزره خبر معناسنی متضمن اولدیغیچون انبأته بکذا دیرلر اخبرته
معناسنه و علم معناسنی متضمن اولدیغیچون انبأته کذا دیرلر اعلمته معناسنه (الاستنباء) خبر صورشدرمق و خبر

اراشدرمق معناسنه در يقال استنبأ النبأ اى بحث عنه (المنابأة) مفاعله وزننده خبرلشمك معناسنه دركه ايكى كمسه برى برينه خبر ويرمكدن عبارتدر يقال نابأه منابأة اى انبأ كل منهما صاحبه و بر قومك جوارينى تركله آنلردن مفارقت و مباعدت ايلك معناسنه در يقال نابأ القوم اذا ترك جوارهم و تباعد منهم (النبئ) همزه ايله اميروزننده پيغمبر معناسنه دركه مخبر عن الله تعالى اولان ذات شريفدر بونده مختار اولان همزه سز اولمقدر جمعى انبياء كلور انصباء وزننده و نبأء كلور كرماء وزننده و نبيئون كلور كه جمع مذكر سالمدر * شارح ديركه نبئ كلمه سى فعيل بمعنى مفعل در نذير منذر معناسنه و اليم مولم معناسنه اولديغى كبى و اهل مكه دن ماعدا عرب همزه نك تركيله استعمال ايدرلر يعنى اصل مهموز ايكن ترك ايدرلر و عند البعض ارتفاع معناسنه اولان نباوتدن مأخوذدر و راغبك مفرداتده بيانه كوره بغير همز نبىّ مهموزدن ابلغدر حتى نهايه ده بورسمه مرسومدركه و فى الحديث * انّ رجلا قال له عليه السلام يا نبئ الله * فقال لا تنبر باسمى فانما انا نبىّ الله * وجه مذكور اوزره اهل مكه همزه ايله تلفظ ايلدكلرندن رجل مرقوم دخى اكا رعايتله اويلجه تلفظ ايلدى نته كه ذرّيه و بريه و خابيه كلمه لرنده دخى همزه يى ترك ايلديلر لكن اصل قريش لغتى همزه سزدر نته كه عنقريب مؤلف دخى ذكر ايدر انتهى (النبوءة) ضمتيله آندن اسمدر پيغمبرلك معناسنه در (التنبؤ) تفعل وزننده نبوّت كاذبه ادّعا ايلك معناسنه در مسيلمهٔ كذّابك ادّعاسى كبى يقال تنبأ الرجل اذا ادّعى النبوّة (المتنبئ) آندن اسم فاعلدر نبوّت كاذبه مدّعيسى اولانه دينورنته كه شاعر مشهور صاحب ديوان ابو الطيب احمد بن الحسين الكندىّ ارض سماوه ده بنى كلب قبيله سنه وارو ب ابتدا نسبى امام حسن رضى الله عنه سلسله سندن اولديغى دعوا ايدوب بعده نبوّت ادّعاسنه دوشمكله متنبى اطلاق ايلديلر بعده دمشق شامده بو قباحتنه جمّ غفير شهادت ايتمريله اخذ و بر مدت حبس اولندقدنصكره تائب و مستغفر اولمغله اطلاق اولنمشدر (النبأ) نونك فتحى و بانك سكونيله و (النبوء) قعود وزننده يوكسك اولمق و يوكسلمك علوّ و ارتفاع معناسنه در يقال نبأ الشئ نبأ و نبوءا من الباب الثالث اذا ارتفع و بركسه اوزره ناكهانى چيقه كلك معناسنه در يقال نبأ على القوم اذا طلع عليهم و بر ولايتدن چيقوب آخر ولايته وارمق معناسنه در يقال نبأ من ارض الى ارض اذ اخرج بو معنايه مبنى اولمق اوزره بر اعرابى رسول اكرم صلى الله عليه و سلم حضرتلرينه يا نبئ الله ديدى همزه ايله كه مرادى مكه دن مدينه يه خارج اولان ذات ديمكدر حضرت رسول الله مز بورلك بو تعبيرينى انكار ايدوب * لا تنبر باسمى فانما انا نبىّ الله * بيورديلركه بلا همز تشديد ياايله در لا تنبر كلمه سى نبردن نهى حاضردر و نبر بر حرفى مهموز ايلك معناسنه اولمغله بنم اسمم مهزلنده اولان نبى لفظنى همزه ايله تكلم ايله ديمك اولور * شارح ديركه كرچه اعرابينك مرادى ينه پيغمبر ديمك ايدى لكن قريش لغتندن اولمديغيچون انكار بيورلمشدر انتهى (النبئ) اميروزننده نبأ كلمه سندن فعيل درنته كه ذكر اولندى و نبئ آچق و جاده يوله دينوركه شاهراه تعبير اولنور و شول مرتفع يره دينوركه دوز اولميوب چاقر چقور و اكرى بوكرى اوله و منه الحديث * لا تصلوا على النبئ * اى المكان المرتفع المحدودب (النابئ) ناصروزننده بودخى دوز اولميوب اشاغيلى يوكسكلى مرتفع يره دينور (النبأة) تمره وزننده يابجه سسه دينور صوت خفى معناسنه على قول كوپك آوازينه دينور (النبأ) نونك فتحى و بانك سكونيله يابجه سسلنمك ياخود كوپك اورمك معناسنه در يقال نبأ نبأ من الباب الثالث اى صات خفيا او هو صوت الكلاب (النبيئة) نونك ضميله جهينه وزننده ابن الاسود العذرى اسميدر و نبيئه نبوتك مصغريدر و منه قول العرب * كانت نبيئة مسيلمة نبيئة سوء * تصغيرى تحقير ايچوندر (النبئ) نبيع وزننده بودخى كلمهٔ تصغيردركه نبئ كلمه سندن مصغردر پيغمبرجك ديمكدركه تحقيره مبنيدر و منه قول العرب * كان مسيلمة نبئ سوء * بنيهٔ تصغيرى وجه مذكور اوزره بنا ايلك نبئ لفظنى كرماء وزننده نبأء اوزره جمعلنديرن مذهبه كوره در زيرا بو صورتده تصغيرى همزه ايله اولور فاما انبياء اوزره جمعلنديرن مذهبه كوره تصغيرى نبى اولور همزه سز يعنى جمعده همزه يى التزام ايدن تصغيرده دخى التزام ايدر و جمعده ترك ايدن تصغيرده دخى ترك ايدر جوهرى على الاطلاق ذكر ايلمكله خطا ايلمشدر * شارح ديركه جوهرى يالكز مهموزك تصغيرينه تعرض ايلمكله خطادن محفوظدر انتهى (النتأ) نونك فتحى و تاى فوقيه نك سكونيله و (النتوء) قعود وزننده برنسنه يوقارى طومالوب شيشوب قالقمق معناسنه دركه تومك و سوملك و طوملق تعبير اولنور بدنده چيقان سيويلجه و چبان و يردن هنوز طپراغى سيلكوب چيقمق اوزره اولان نبات كبى يقال نتأ الشئ نتأ و نتوءا اذا انتبر و انتفخ و ارتفع و بركسه اوزره آنسزين چيقه كلك معناسنه در يقال نتأ على القوم اذا طلع عليهم و ياره شيشوب قبارمق معناسنه در يقال نتأت القرحة اذا ورمت و قز يا اوغلان بالغ اولمق معناسنه در يقال نتأت الجارية اذا بلغت و برنسنه موضعندن خروج ايلك معناسنه در شويله كه هنوز زائل و موضعندن منفصل اولماش اوله كه هنوز قباروب قالقمش اوله كوچك قزممه سى كبى يقال نتأ الشئ اذا خرج من موضعه من غير ان يبين اى ينفصل (الانتاء)

مطلب

(افتعال)

افتعال وزننده بودخی برنسنه تومب طومالق معناسنه‌در یقال انتأ الشیٔ ای انبری وارتفع (النتأة) نونك ضمیله
همزه وزننده بنی عمیله یوردنده برصو آدیدر علی قول بنی عطارد جماعتنه مخصوص برخرمالق اسمیدر (النجأ)
نونك فتحی و جیمك سكونیله كوزدكیرمك معناسنه‌در كه اكثری مادۀ كامله‌یه اصابت ایدر یقال نجأه نجأ من الباب
الثالث اذا اصابه بالعین (الانتجاء) افتعال وزننده و (التنجؤ) تفعل وزننده نجأ معناسنه‌در یقال انتجأه و تنجأه بمعنی
نجأه (النجؤ) ندس وزننده و (النجوء) صبور وزننده و (النجئ) كتف وزننده (و النجئ) امیر وزننده كوزی دكن
بدنظر كشی‌یه دینور یقال فلان نجؤ العین و نجوءها و نجئها و نجیئها ای خبیث العین شدید الاصابة بها (النجأة) تمره
وزننده سائلك كوردیكی نسنه‌یه تعلق ایدن اشتها و شهوتنه دینور كه اكا شدّت نظری مستلزمدر و منه الحدیث * ردوا
نجأة السائل باللقمة * ای شهوته (الندأ) نونك فتحی و دالك سكونیله برنسنه‌یی كریه كوروب ایكرنمك معناسنه‌در
یقال ندأ الشیٔ ندأ من الباب الثالث اذا كرهه و عند البعض بو معناده ندأ كلمه‌سی بذأ لفظندن محرّفدر كه بای موحده
و ذال معجمه ایله‌در جوهری بوبابده وهم ایلمشدر لكن بو قیل كلامنه مبنی اولمغله جوهری و همدن مصوندر و ندأ
ات واتمك مقوله‌سنی پشمك ایچون آتش قورینه القا ایلمك یاخود آتشه كومك معناسنه‌در یقال ندأ اللحم ندءا
اذا القاه فی النار او دفنه فیها و قورقمق و قورقو ویرمك معناسنه‌در یقال ندأ فلانا اذا خوّفه و ذعره و برنسنه‌یی یره
اورمق معناسنه‌در یقال ندأه اذا ضرب به الارض و برنسنه اوزره ناكهانی چیقه كلمك معناسنه‌در یقال ندأ علیهم
اذا طلع و كول باصدی یاپوغاچه یاپمق معناسنه‌در یقال ندأ الملة اذا عملها (الندأة) نونك فتحی و ضمی و دالك
سكونیله مال كثیره دینور و علایم سماویه غلطی الكم صاغمه تعبیر اولنان دائرۀ هوائیه‌یه دینور و اخشامدن مقدمجه
كونش غروبنه قدر یاخود فجردن شمسك طلوعنه قدر سحاب افقده اولان قرمزیلغه دینور و كونش و آی آغیللرینه
دینور و ندءه نونك ضمیله لحمده اولان شول ایلجه و آق طریقه‌یه دینور كه سكیردن تل تل اوزون اوزون اولوب
لحمك لوننه مخالف اولور و آت قسمنك كوبكندن یوقاری اللرینه قریب اولان عضوینه دینور و درجه معناسنه‌در
و درجه دالك ضمیله شول پچاوره‌دن دورلمش قونداقدر كه چن و لدی هلاك اولمش ناقه‌یه برآخر ناقه‌نك ولدینی باقوب
امزرتمك مراد ایلسه‌لر اول ناقه‌نك كوزلرینی و برونی بند ایلدكدنصكره فرجنه اول قونداغی ادخال و برقاچ كون اول
حال اوزره ترك و اهمال ایدرلر پس آنی طوغوریجی ناقه بوروسی كبی بوروطوتار اندنصكره یوزندن اول باغی چوزوب
و فرجندن اول قونداغی چیقاررلر اول اثناده اول ولدی كتوروب عرض ایدرلر شمدی طوغمش ولدی ظنیله
امزرمكه باشلیوب من بعد اكا میل و حنین ایدر و ندءه بلوك بلوك نبات قطعه‌لرندن برقطعه‌یه دینور جمعی نُدأ كلور
نونك ضمی و دالك فتحیله (الندءة) نونك ضمیله همزه وزننده ندءه ایله معنای اخیرده مرادفدر (الندئ) كتف
وزننده الكم صاغمه‌یه دینور قوس قزح معناسنه و كونش غروبنه قدر علی قول طلوعنه قدر سحاب افقده اولان
قزیلغه دینور (النودءة) حوقله وزننده یلك معناسنه‌در یقال نودأ البعیر نودأة اذا عدا (النزء) نونك فتحی و زای
معجمه‌نك سكونیله شر و فتنه القاسیله میانهٔ ناسی فساد و اختلاله ویرمك و بری برینه دوشرمك معناسنه‌در یقال
نزأ بین القوم نزأ من الباب الثالث اذا حرّش و افسد و برنسنه اوزره حمله و هجوم ایلمك معناسنه‌در یقال نزأ
علیهم اذا حمل و بركسه‌یی برنسنه یا برفعل اوزره حمل و سوق ایدوب اكا باعث اولمق معناسنه‌در یقال نزأ فلانا علیه
ای حمله و بركسه‌یی برنسنه‌دن ردّ و صرف ایلمك معناسنه‌در یقال نزأه عن كذا ای ردّه و برنسنه‌یه پك حریص
و دوشكون اولمق معناسنه‌در و منه المثل * انك لاتدری علام ینزء هرمك * ای بم یولع عقلك و نفسك والام
تؤول حالك بركسه فی الاصل برخصلت اوزره اولوب آندن تلوّن و تحوّل ایلدكده سن اكا تعریض طریقیله
كندی نفسكه خطاب ایده‌رك مثل مزبوری ایراد ایدرسن حاصل معناسی یادكار نفس و عقلك نه شیئه مائل
و نه شیوه‌یه حریص و متهالك اولوب و اوله‌جغنی سنده بیلمیورسن طریقهٔ واحده اوزره ثابت اولمیوب بلبل كبی
دالدن داله قونوب نقش بوقلمون صفت هربار رنكدن رنكه كیرمكده‌سن دیمكدر كلام مزبورده واقع ینزء كلمه‌سی
مجهول بنیه‌سیله‌در * و شارحك بیاننه كوره هرم نفس و عقل معناسنه‌در و علام كلمه‌سنده میم مفتوحه ماء استفهامیه‌دن
مخففدر الام و بم كلمه‌لری دخی اویله‌در و امثال میدانی بیاننه كوره مثل مزبور بركسه پیر و سالخورده اولوب
عته عروضیله كندیدن شتر و كربه وضع حركت و هرزه و هذیان كلمات صدور ایتدكده ضرب اولنور (المنزوء)
اسم مفعول بنیه‌سیله برنسنه‌یه بغایت دوشكون حریص اولان كشی‌یه دینور یقال هو منزوء به ای مولع (النسأ)
نونك فتحی و سینك سكونیله زجر و عنفله طوار سورمك معناسنه‌در یقال نسأ الدابة نسأ من الباب الثالث
اذا زجرها و ساقها و برنسنه‌یی تأخیر ایلمك معناسنه‌در بونك مصدری منسأه دخی كلور یقال نسأ الشیٔ نسأ

ومنسأة اذا اخره و برنسنه یی کوزه دوب حفظ و حراست ایلمك معناسنه در یقال نسأه ای کلأه و دوه یی حوضه
وارمقدن منع و دفع ایلمك معناسنه در یقال نسأ البعیر اذا دفعه عن الحوض و برنسنه یی بر شیئه قاتوب قارشدرمق
معناسنه در یقال نسأ اللبن بالماء اذا خلطه به و آهو یاوریسنی طوغردقدنصکره یلامق معناسنه در یقال نسأت
الظبیة غزالها اذا رشحته و برکسه یه نسء یعنی مزیل عقل اولان شراب یاخود طوری سود ایچرمك
معناسنه در یقال نسأ فلانا اذا سقاه النسء و دوه نك صوسزلق کونلرینی زیاده ایلمك معناسنه در یقال نسأ فی ظمء
الابل اذا زاد یوما او یومین و اکثر و مواشی تویی قرقیلوب یاخود دوکلدکدنصکره یکیدن توینی دوزوب سمورمکه
باشلمق معناسنه در یقال نسأت الماشیة ای بدا سمنها و نبات و برها بعد تساقطه و برنسنه یی ویره سی یه صاتمق
معناسنه در تقول نسأته البیع ای بعته باخرة بوراده اخره لفظی فتحاتله در و خاتونك حیضی وقت معتادندن متأخر
اولمغله حبلی مأمول اولمق معناسنه در یقال نسئت المرأة علی البناء للمجهول اذا تأخر عن وقته فرجی انها حبلی
(التنسئة) تکمله وزننده زجر و عنفله طوار سورمك معناسنه در یقال نسأ الدابّة تنسئة اذا ساقها او زجرها (الانساء)
همزه نك کسریله تأخیر ایلمك معناسنه در یقال انسأ الشیء اذا اخره و برنسنه یی ویره سی یه صاتمق معناسنه در تقول
انسأته ای بعته بنسئه (النسئة) نونك ضمی و سینك سکونیله و (النسیئة) فعیله وزننده تأخیر معناسنه اسملردر
بعده برنسنه نك بهاسنی تأخیر ایلمکده استعمال اولنمشدرکه ویره سی یه تعبیر اولنور تقول بعته بنسئة و بنسیئه
ای باخرة (النسیء) فعیل وزننده اسمدرکه تأخیر اولنان شیئه دینور و النسیء فی قوله تعالی ❁ انما النسیء زیادة
فی الکفر ❁ الآیة شهر کانت تؤخره العرب فی الجاهلیة فنهی الله عزّ و جل عنه یعنی آیت مرقومه ده نسیء عربلرك
جاهلیت زماننده اشهر حرمدن حرمتنی شهر آخره تأخیر ایلدکلری آیدن عبارتدر اشهر حرم که درت آی اوله جقدر
بری فرددرکه ماه رجبدر و اوچی سرد یعنی متوالیدرکه ذوالقعده و ذوالحجه و محرمدر وقت جاهلیتده اکثر
معاشلری نهب و غارت جهتیله اولمغله مثلا محاربه هنکامنده رجب حلول ایلسه حلال ایدوب حرمتنی شعبانه
تأخیر کذلك محرمده اقتضا ایلسه صفره تحویل ایلرلیله اشهر حرم خصوصنی ترك و الغا و مجرد عدد اعتبار
ایدرلر ایدی و زیادهٔ کفر اولمسی حضرت حقك حرام ایلدیکنی تحلیل و حلال ایلدیکنی تحریم ایلدکلرینه مبنی در
مؤلف بصائرده دیدیکه نسیء کلمه سی فعیل بمعنی مفعولدر تأخیر معناسندن مأخوذدرکه مؤخر قلنان نسنه دیمکدر
یقال نسأ الشیء ای اخر فهو منسوء ثم تحول منسوء الی نسیء کما یحول مقتول الی قتیل و امام فرّاء قولی اوزره نسیء
مصدردر تأخیر ایلمك معناسنه در و ازهری قولنجه انساء معناسنه اسمدر مصدر حقیقی موضعنه وضع اولنمشدر انتهی
و نسیء صویی غالب طوریجه سوده دینور (الاستنساء) داینden برمدته قدر مطلوبنی تأخیر ایلمکی رجا ایله استعمال
ایلمك معناسنه در یقال استنسأه ای سأله ان ینسئه دینه بو صورتده برنسنه یی ویره سی یه استمکده دخی استعمال اولنور
(المنسأه) مکنسه وزننده و (المنسأة) مرتبه وزننده و بونلرده همزه نك ترکی دخی لغتدر دکنکه دینور عصا معناسنه
انکله طوار نسأ و سوق اولندیغیچون و منه قوله تعالی ❁ تأکل منسأته ❁ الایة ای عصاه و امام فراء دیدیکه آیت
مرقومه ده واقع منسأه لفظنده اولان من حرف جردر و سأه کلمه سی مجروری اولمق اوزره منفصلا کتب اولنمق دخی
جائزدر زیرا سأه کلمه سی سیهٔ قوس معناسنده لغتدر و سیه سینك کسری و یانك تخفیفیله کوشهٔ کانه دیمکله معنای
شریف علی وجه الاستعاره تأکل من طرف عصاه دیمك اولور لکن قرّانك بو قولی بعید و متحجر فدر (النسء)
نونك فتحی و سینك سکونیله عقلی ازاله ایدن مشروبه دینور و صویی غالب طوریجه سوده دینور یقال سقاه
النسء ای الشراب المزیل للعقل و کذا اللبن الرقیق الکثیر الماء کالنسیء کما ذکر و سمو زلك علی قول سمورمکه
باشلمق معناسنه اسم اولور یقال جری النسء فی الدابة ای السمن او بدءه و نسء نونك حرکات ثلاثیله حملی
مظنون علی قول حملی ظاهر اولان خاتونه دینور و نونك فتحیله شول خاتونه دینورکه حیضی مدّت معتادهسندن
تأخر ایلمکله حامل اولمسی مأمول اوله جوهری و همنه مبنی نسیء عنوانیله که امیروزننده در ثبت ایلمشدر * شارح
دیرکه قول مزبور ابن منظورك و سائرلرینك قولی اولمغله جوهری واهم دکلدر (النسوء) صبوروزننده بودخی حملی
مظنون اولان خاتونه دینور یقال امرأة نسء ای المظنون بها الحمل او التی ظهر حملها و یقال امرأة نسوء ای المظنون بها
الحمل (النسء) نونك کسریله دائما ناس ایله الفت و اختلاط اوزره اولان کشی یه دینور و منه یقال هو نسء نساء ای
حدثهن و خدنهن یعنی زندوستاولمغله هربار بانولر ایله الفتکاردر (النساء) سحاب وزننده عمراوزون اولمق طول عمر
و امتداد حیات معناسنه در و تأخیر معناسنه مصدر اولور معنای مرقوم بوندن مأخوذدر یقال نسأ عنه دینه نساء ای
اخره (الناسیء) سموز انسان و حیوانه دینور نسء کلمه سندن اسم فاعلدر نته که ذکر اولندی (الانتساء) افتعال وزننده

ایراقلشمق معناسنه در یقال انتسأ البعیر فی المرعی اذا تباعد (النشأ) نونك فتحی و شین معجمه نك سكونیله و (النشوء) قعود وزننده و (النشاء) سحاب وزننده و (النشأة) حمزه وزننده و (النشاءة) سحابه وزننده یكیدن پیدا اولوب حیات وزندكانی بولمق معناسنه در كرك حیوان و كرك نبات و اشجار مقوله سی اولسون یقال نشأ الشیء و نشؤ نشأ و نشوءا ونشاءا و نشاءة و نشأءة من الباب الثالث والخامس اذا حیی و طفل تازه بو یوب قدّ و قامت صاحبی جوان اولمق معناسنه در كه كلوب یتشمك تعبیر اولنور یقال نشأ الطفل اذا ربی و شبّ و یوكسلمك ارتفاع معناسنه در یقال نشأت السحابة اذا ارتفعت و نشیء من باب التفعیل علی المجهول و انشیء علی المجهول ایضا بمعنی و احدای ربیّ تربیة وارتفع وقوله تعالی ﴿او من ینشأ فی الحلیة﴾ الآیة من باب منع او من باب الافعال ای یتربی و قرأ الكوفیون او من ینشؤ من باب التفعیل و بونده یتأشأ قرأتی دخی واردر نته كه اعلاوه و علاّه و عالاه برمعنایه در (الناشیء) حدّ صغری تجاوز ایدوب جوانلق كرته سنه بالغ اولان اوغلانه و قزه اطلاق اولنور كه یتشمش اوغلان و قز تعبیر اولنور جمعی نشء كلور صحب و صاحب كبی و فتحتینله جائزدر طلب و طالب كبی و ناشیء مطلقا كیجه ایچره حادث و ظاهر اولان شیئه دینور جمعی ناشئه دركه غیر قیاس اوزره ها ایله در یاخود ناشئه مصدردر فاعله وزننده عاقبه كبی نشو وظهور معناسنه و علی قول ناشئه لیل و نهارك اولنه دینور و علی رأی كیجه نك اول ساعتنه دینور یاخود قیام لیله مداوم اولان كسه نك هر قائم اولدیغی ساعته دینور یاخود بعد النوم قیام حالتنه دینور (النشیئة) فعیله وزننده ناشئه معناسنه در و حوضدن الك اول ایشلنیره و هنوز ایشلنوب یاپلمش حوضه دینور و طریفه یعنی بغدایجق اوتی و اشك كنكری تعبیر اولنان نباتك تازه سنه دینور و نصی و صلیان كه نبات مرقومك قورو سیدر اكا دخی اطلاق اولنور علی قول شول نباته دینور كه تازه نابت اولوب هنوز غلظت بولمامش اوله و حوضك طرف اسفلنه وضع اولنان حجره دینور و نصائب حوضك یعنی اطراف حوضی سد ایچون دیوار شكلنده نصب و استوار قلنان پرده طاشلرینك و راسنه دوكدكلری طپراغه دینور (النشء) نونك فتحی و شینك سكونیله كوچك خرده دوه یه دینور جمعی نشأ كلور فتحتینله و سحاب مرتفعه دینور و افقدن هنوز قالقوب ظهور ایدن سحابه دینور (النشیء) امیر وزننده بو دخی افقدن یكی ظهور ایدن سحابه دینور (الانشاء) همزه نك كسریله برنسنه نشو و نما بولمق معناسنه در یقال انشیء الشیء علی المجهول و نشیء كما ذكر و فعل شروع و مباشرت اولور جعل و طفق كبی یقال انشأ یحكی حدیثا ای جعل و بریردن چیقمق معناسنه در یقال انشأ منه اذا خرج و ناقه كبه قالمق معناسنه در یقال انشأت الناقة اذا لقحت و برخصوصه یكی باشلمق معناسنه در یقال انشأ دارا اذا بدأ بنائها و برنسنه یی یوكسلتمك معناسنه در یقال انشأ الله السحاب ای رفعه و برنسنه یی بركسه كندیلكندن پیدا ایلك معناسنه در یقال انشأ فلان الحدیث ای وضعه علم انشأ بو معنادندر (النشأة) ثمره وزننده بو دخی بوی سورمك اوزره اولوب هنوز غلظت بولمامش نباته دینور (التنشؤ) تفعل وزننده برمصلحت ایچون یرندن قالقوب عزیمت ایلك معناسنه در یقال تنشأ فلان لحاجته اذا نهض الیها و مشی (الاستنشاء) حوادث و اخبار جستجو ایلك معناسنه در یقال استنشأ الاخبار اذا تتبعها (المستنشئة) اسم فاعل بنیه سیله كاهنه عورته اطلاق اولنور احداث كونیه یی استنشاء و استقصاء ایلدیكیچون (المنشأ) مكرم وزننده و (المستنشأ) مستخدم وزننده یوللرده تحدید و تعیین منازل ایچون نصب و ترفیع اولنان میل و نشانه دینور و قوله تعالی ﴿وله الجوار المنشأت فی البحر﴾ الآیة ای السفن المرفوعة القلوع یعنی یلكنلری مرفوع اولمش كیلركه مراد یلكنلری كشاد اولمش دیمكدر ارتفاع معناسندندر * شارح دیركه پس صفت علی غیر من هی له اولور لكن مرفوعات علی الماء معناسنه اولورسه علی من هی له اولور (النصأ) نونك فتحی و صادك سكونیله بركسه نك یا بر حیوانك ناصیه سندن یعنی آلننده اولان پرچندن قاورایوب طوتمق معناسنه در نصو لغظنده لغتدر یقال نصأه نصأ من الباب الثالث اذا اخذ بناصیته وزجر و آزار ایلك معناسنه در یقال نصأه اذا زجره و یوقاری قالدرمق معناسنه در یقال نصأه اذا رفعه (النفأ) فایله صرد وزننده بلوك بلوك پراكنده اوت پارچه لرینه دینور علی قول شول طوپ و كورچایر و چمن پارچه لرینه دینوركه بیوك پارچه دن منقطع اولوب و پك بویلو اولملریله اول بیوك پارچه اوزره حواله و مشرف اوله لر مفردی نفأه در صبره وزننده (نفء) نفع وزننده بر موضع آدیدر (النكأة) فتحاتله و (النكأة) نونك ضمیله همزه وزننده طرثوث نكعه سنه دینور و طرثوث قولغان دیكنی دیدكلری نباتدر و نكعه نونك فتحیله نبات مرقومك برپرمق یوقاریسنه دینوركه اوزرنده قرمزی قبوغی اولور (النكأ) نونك فتحی و كافك سكونیله یاره و چبان مقوله سی صاغالمزدن مقدم باشنی قوپاروب یاخود قبوق كبی زار جغزینی صویوب صولندرمق معناسنه در یقال نكأ القرحة نكأ من الباب الثالث اذا قشرها قبل ان تبرأ فندیت و دشمنی قتل و جرح ایله قروب چكرمك معناسنه در یقال نكأ العدوّ اذا نكاهم

معتل اولان نكايه ده لغتدر و اوده مك معناسـنه در يقال نكأ فلا نا حقه اذا قضاه (الانتكاء) افتعال وزننده اخذ و قبض ايلمك معناسـنه در يقال انتكأ حقه اى اخذه وقبضه (النكأة) نونك ضميله همزه وزننده شـول كشى يه دينوركه اوزرنده بورج قوميوب بلا تأخيرادا ايدر اوله يقال فلان زكأة نكأة اى يقضى ماعليه ولا يمطل وزكاه عاجل النقد كمسـه يه دينور نته كه مادةسـنده بيان اولندى (النمأ) جمل وزننده و (النمء) حبل وزننده كهله نك كوچكنه دينوركه ياوشاق تعبير اولنور (النهأ) نونك فتحى و هانك سكونيله و (النهاءة) كرامه وزننده و (النهوءة) صعوبه وزننده (والنهوء) قبول وزننده و (النهاوة) سخاوه وزننده كه بوشاذدر ات كركى كبى پشميوب چيكجه و تاتاريجه قالمق معناسـنه در يقال نهئ اللحم ونهوء نهأ ونهاءة ونهوءة ونهوءا ونهاوة من الباب الرابع والخامس اذا لم ينضج ونهأ منع وزننده طولمق معناسـنه در يقال نهأ الاناء نهأ من الباب الثالث اذا امتلأ (النهئ) اميروزننده چيكجه وتاتاريجه پشمش اته دينور (الانهاء) همزه نك كسريله اتى ايوجه پشرميوب چيكجه قومق معناسـنه در يقال انهأ اللحم اذا لم ينضجه و برايشى متين و محكم ايليوب سست و كوشك طوتمق معناسنه در يقال انهأ الامر اذا لم يبرمه (النوء) نونك فتحى و اولك سـكونيله و (التنوآء) تذكار وزننده يرندن زحمت و مشقتله يكنوب قالقمق معناسنه در خسته و بيجالك حركت و قيامى كبى يقال ناء الرجل ينوء نوءا وتنواءا اذا نهض بجهد و مشقة و يوك مقوله سى پك آغراولمغله كوجله قالدروب كوتورمك معناسـنه در بونده باايله متعدى اولور يقال ناء بالحمل اذا نهض به مثقلا و بركسه يى يابرنسنه يى برآغرنسنه نك آغرلغى باصمغله برطرفه طوغرى اكك معناسنه در يقال ناء به الحمل اذا اثقله و اماله و بركسه يى برآغرلق باصمغله دوشمك معناسنه در معناى اوّله نسبتله ضدّ اولور يقال ناء فلان اذا اثقل فسقط لكن بونك مفهومنده اثقال قيدى معتبردكلدر زيرا مؤلف بصائرده يقال ناء اى سقط عنوانيله ثبت ايلمكله همان دوشمك معناسنه اولور و قال الحريرى فى الدرّة قوله تعالى ﴿ماان مفاتحه لتنوء بالعصبة﴾ الآية تقديره ماان العصبة لتنوء مفاتحه اى تنهض بها على تثاقل يعنى آيت مرقومه قلب صنعتنى متضمندر نته كه ادخلت الخاتم فى اصبعى ديرلركه حقيقتده اصبع خاتمه ادخال اولنور و قلب صنعتى سنن مأثورهٔ عربدندر مبالغه يى مفيددر و شهابك تحقيقى بودركه باء كلمه سى بوراده تعديه ايچوندر ان مفاتحه لتنوء العصبة قوّه سنده دركه تثقلهم معناسنه در انتهى و نوء غروبه مائل و ساقط اولان يلدزه دينور جمعى انواء كلور اجمال وزننده و نوءان كلور عبدان وزننده و على قول نوء يلدز دوشمكه دينوركه منازل قمردن بركوكب فجر طلوع ايتديكى هنكامده مغربده افقدن ساقط اولوب آنك رقيبى همان اول ساعت مشرقدن اكامقابل طلوع ايلكدن عبارتدر شارح ديركه اشبو نوء خصوصنك بين العرب اون اوچ كون حكمى واردر آندنصكره منازلدن بركوكبك دخى نوء ينى اعتبار ايدرلر اون اوچر كون اون اوچر كون آخرسنه يه وارنجه لكن منزل جبهه ده اون درت كون معتبردر و بعضلر طالعى و بعضلر ساقطى اعتبار ايلديلر وعربلر يغمورى و روزكارى و سائر احداث و اوضاع جوّى اكاعزو و اسناد ايدرلر و معناى مزبور نهوض معناسندن ياخود عطيه معناسندندر انتهى و يقال ناء النجم نوءا اذا سقط على مابين و نوء وير كى عطيه معناسنه استعمال اولنور سببيت مذكوره علاقه سيله (الاستناءة) استفاده وزننده ذكراولنان نوء ساقط اولمق معناسنه در يقال استناء النجم و استنأى و هو مقلوب من استناء اى ناء النجم و عطيه استمك معناسنه استعمال اولنور يقال استناءه اى طلب نوءه يعنى عطاه (الانوء) اعلم وزننده علم انواى يعنى وجه مذكور اوزره سقوط كواكبك اوقات و اوضاع و احكامى فننى زياده سيله عارف اولان كمسه يه دينور يقال ما بالبادية انوء من فلان اى اعلم بالانواء منه و اشبو انوء كلمه سى كه افعل تفضيلدر بونك فعلى يوقدر يعنى متصرف دكلدر صيغهٔ مرقومه دن فعلى اولميان اوزانك بريسى دخى بودر پس احنك الشاتين قبيلندندركه شاذدر ايكى قيونك پك چوق اكل ايدنى ديمكدر بونكدخى فعلى يوقدر شذوذ اوزره واقع اولمشدر زيرا افعل تفضيل بنيه سنك شرطى فعلدن بنا اولنمق اولمغله بونلر بلا فعل استعمال اولنمشدر (النيئ) نونك فتحى و يانك سكونيله بعيد اولمق معناسنه در يقال ناء الشئ ينأء كخاف يخاف نيئا اذا بعد و ات و سائر نسنه پشميوب چيك و حام اولمق معناسنه در يقال ناء اللحم اذا لم ينضج (النيوء) قعود وزننده و (النيوءة) چيكلك و خاملق معناسنه در (النيئ) نونك كسرومديله چيك و ناپخته نسنه يه دينور كرك ات و كرك سائر شئ اولسون يقال هو نئ اى بين النيوء و النيوءة لم يضج اشبو نئ و نيوء ماده لرى يائى اولمغله محلّ ذكرى مقام آتى ايكن جوهرى و همنه مبنى اشبو فصلده ثبت ايلمشدر * شارح ديركه جوهرى و همدن مصوندر زيرا اعياض و ابن اثير و فيومى و سائر بعض لغويون اثرلرينه اقتفا ايلمشدر و مؤلف كنديسى دخى وجه مذكور اوزره تخليط ايلمشدر حتى بو ماده ده هاء ماده سنى تقديمله ابتدا نهأ و بعده نوء ماده سنى ثبت ايلمشدر و اشبو نئ كلمه سى كه نيل وزننده در ظاهرا اصلى نيئ ايدى فعيل وزننده و بعضلر ابدال و ادغامله نيّ عنوانينى دخى تجويز ايلديلر (المستنئ) مستفيد وزننده مستعطى معناسنه دركه عطيه استيجى

دیمکدر (المستناء) مستفاد وزننده کندیدن عطیه مأمول اولنان آدمه دینور (المناوأة) مفاعله وزننده و (النواء) قتال وزننده مال یاحسب یاخود سائر جهاتله مفاخره ایدشمك معناسنه در یقال ناوأه مناوأة و نواء اذا فاخره و بری برینه بغض و عداوت ایدشمك معناسنه در یقال ناوأه ای عاداه (التنبیء) تفعیل وزننده برنسنه یی محکم ایلیوب سست و کوشك ایلك معناسنه در یقال نبأه تنبیئا اذا لم یحکم (الانباء) همزه نك کسریله اتی ایوجه پشرمیوب چیك قومق معناسنه در یقال انبأ اللحم اذا لم ینضجه (النبوء) قعود وزننده و (النبوءة) هایله چیکلك و خاملق معناسنه در (النیء) نیع وزننده چیك و خام نسنه یه دینور و بو ماده نك محلی بو مقام ایکن جوهری و همنه مبنی نوءفصلنده ذکر ایلمشدر نته کذکر اولندی ﴿فصل الواو﴾ (الوأواء) سلسال وزننده ابن آوی یعنی چقال دیدکلری جانورك چاغروب اورمسندن حکایه در (الوبأ) فتحتینله و الفك مدیله ده لغتدر طاعون مرضنه دینور علی قول هر عام و شامل اولان مرضه دینور محرکه نك جمعی اوباء کلور اسباب کبی و ممدودك جمعی اوبئه کلور اهویه وزننده * شارح دیرکه بعض اعلامك تعریفلری اوزره وباء علل ساریه دندرکه اخلاط فاسده و اهویهٔ ردیه سببی صور یسیدر لکن طاعون تسلط وخزیهٔ طائفهٔ جندر عارضه سی جرایح غزاة کبیدر ایکیسنکده اثر خارجیسی تدبیرو مداواته موفق اولمغله مندفع اولور ایکیسنکده ظهوری محلنده بولنان کسه نك اکر عمری تمام اولمدیسه ظهوریله متأذی دخی اولماز اجلی کلان کسه اول دائره ده داخل ایکن آخر سببدن فوت اولمسی دخی امر وقوعیدر قضای مبرمدن خلاص امر محالدر لکن دفع وحشت ایچون تبدیل مکان تجویز اولنمشدر و بو ماده وخامت معناسندن مأخوذدر و منه الحدیث ﴿ان هذا الوبأ رجز﴾ انتهی (الوبأ) کذلك فتحتینله و (الوباء) سحاب وزننده و (الوباءة) سلامه وزننده و (الاباء) واوی همزه یه ابدال الله و (الاباءة) هایله و (الوبأ) منع وزننده بر محل طاعونلی اولمق معناسنه در یقال وبئت الارض تیبأ و توبأ و بأ من الباب الرابع و یقال وبؤت الارض وباء و وباءة و اباء و اباءة من الباب الخامس و یقال وبئت الارض علی البناء للمجهول وبأ اذا کثر فیها الطاعون (الوبئة) فرحه وزننده و (الوبیئة) فعیله وزننده و (الموبئة) محسنه وزننده وباسی چوق اولان یره دینور یقال ارض وبئة و وبیئة و موبئة ای کثیرة الوبأ (البئة) عده وزننده اسمدر طاعون چوقلغنه دینور که طاعونلق وطاعونلولق تعبیر اولنور (الاستیباء) بر یری بد هوا و پر وباء بولمق معناسنه در یقال استوبأ البلدة ای استوخمها و وجدها و بیئة (الوبأ) واوك فتحی و بانك سکونیله برنسنه یی تهیئه و ترتیب ایلك معناسنه در یقال وبأ المتاع یوبأه و بأ من الباب الثالث اذا عبأه و اشارت ایلك معناسنه در یقال وبأ الیه اذا اشار و ناقه یاورسنه حنین ایدوب اوزلمك معناسنه در تقول وبأت ناقتی الی فصیله تبأ بحذف الواو اذا حنت (التوبئه) تکمله وزننده بو دخی برنسنه یی تهیئه و ترتیب ایلك معناسنه در یقال وبأ المتاع توبئة اذا عبأه (الایباء) همزه نك کسریله بو دخی اشارت ایلك معناسنه در وبأ کبی یقال اوبأ الیه ایباء اذا اشار علی قول وبأ مطلقا اشارت ایلکدر و ایباء ایلری طرفده اولان کسه یه بر و کلك ایچون پرمغله اشارت ایلکدر که مراد پرمقلری الك آیاسنه اقبال ایده رك دعوت ایلکدر و ایماء میمله آکسه طرفده اولان کشی یه کیرو لنمك ایچون اشارت ایلکدر که پرمقلری الك ارقه سنه ادبار ایده رك کیرو لنمسنه اشارت ایلکدر و ایباء دوه کوشکی تخمه اولوب سوددن بیقمق معناسنه در یقال اوبئ الفصیل علی بناء المجهول اذا سنق لامتلائه (الموبئ) محسن وزننده از صویه دینور و آقارکن منقطع اولان صویه دینور (الوتأ) واوك فتحی و تای فوقیه نك سکونیله آغر آغر آهسته جه یوریمك معناسنه در که کرك پیرلکدن و کرك جبلی و خلقی اولسون یقال وتأ فی مشیته یتأ اصله یوتأ وتأ من الباب الثالث اذا تثاقل کبرا او خلقا (الوثأ) واوك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله و (الوثاءة) سلامه وزننده شول یاره و کسر و عیب مقوله سنه دینورکه کوده ده اته اصابت ایدوب لکن کمیکه وارمیه علی قول کمیکده اولان صزی یه و آغری یه دینورکه شکست اولقسزین حادث اوله یاخود دال بلکجه دن یا دیرسکدن چیقمق و الك و ایاق یرلری یرلرندن آیرلمق حالتنه دینور فك معناسنه یقال اصابه وثأ و وثاءة ای وصم یصیب اللحم لا یبلغ العظم او توجع فی العظم بلا کسر او هو الفك (الوثأ) فتحتینله و (الوثأ) منع وزننده برکسه نك عضوی صفت مذکوره اوزره اولمق معناسنه در یقال وثئت یده وثأ و وثأ من الباب الرابع فهی ای الید وثئة کفرحة و یقال وثئت یده علی بناء المجهول کعنی فهی موثوءة و وثیئة و تقول وثأتها انا متعدیا بنفسه و اصابها وثء و لا تقل وثی و وثأ برعضودن ازالهٔ حیات ایلك معناسنه در یقال وثأ اللحم یثأ وثأ کوضع یضع وضعا اذا اماته و یقال هذه ضربة قد وثأت اللحم (الایثاء) همزه نك کسریله یدی صفت مذکوره اوزره معیوب قلمق معناسنه در تقول اوثأت یده بمعنی وثأتها (الوجأ) واوك فتحی و جیمك سکونیله ال یاخنجر و بچاق ایله اورمق معناسنه در یقال وجأه بالید و السکین یجاءه کوضعه یضعه وجأ اذا ضربه و جماع ایلك معناسنه در یقال وجأ المرأة ای جامعها و وجأ و وجاءکتاب وزننده قوچك یاتکه نك خایه لرینی اخراج ایلیوب بلکه خایه لرینك طمرلرینی ایکی طاش

﴿فصل الواو﴾

اراسنده دوکوب انه‌ئ معناسنه‌در بوصورتده خایه‌لری سالم قالور علی قول خایه‌لری خرد خشخاش ایدنجه‌قدر
دوککدر تاکه صینوب اتمش حکمنده اوله یقال وجأ التیس وجأ و وجاء اذا دق عروق خصیته بین حجرین ولم یخرجهما
اوهورضهما حتی تتفضخا وجه مذکور اوزره دوکیوب بیضه‌لرا اخراج اولنور ایسه خصاء بنور و علی العکس و جاء
دینور (الموجوء) موجود وزننده و (الوجیء) امیر وزننده وجه مذکور اوزره اتمش اولان قوچه یا تکه‌یه دینور
یقال وجیء التیس علی المجهول فهو موجوء ووجیء (التوجوء) تفعل وزننده بودخی ال ایله یاخنجر ایله اورمق
معناسنه‌در یقال توجأه بمعنی وجأه (الوجیئة) کریمه وزننده برنوع طعام اعرابدرکه خرمایی یاخود چکرکه‌یی کرکی
دوکوب سحق ایلدکدنصکره صافی یاغه یاخود زیتون یاغنه اصلادوب تمام امتزاج بولدقدنصکره اکل ایدرلر و وجیئه
اکوزه دینور بقره معناسنه (الوجء) منع وزننده و (الوجأ) فرح وزننده و (الوجاء) سلام وزننده خیرو منفعتسز
نسنه‌یه دینور یقال ماوجء ووجأ و وجاء ای لاخیرعنده (الایجاء) همزه‌نك کسریله برکسنه‌یی باشدن صاوب برطرف
ایلك معناسنه‌در یقال اوجأه عنه ای دفعه ونحاه ومطلوبه مصیب وواصل اولامغله خائب ومأیوس اولمق معناسنه‌در
یقال اوجأ الرجل اذا جاء فی طلب حاجته او صید فلم یصبه و قویونك یاخود آیازمه‌نك صوینی کسلمك معناسنه‌در یقال
اوجأت الرکیة اذا انقطع ماؤها (التوجیء) تکمیل وزننده قویی منقطع الماء اولمغله بی خیرو منفعت بولمق معناسنه‌در
یقال وجأ الرکیة توجیئا اذا وجدها وجئة (الاتجاء) همزه‌نك و تای مشدده‌نك کسریله افتعال وزننده خرما ذخیره اولمق
ایچون بربره یغلمق معناسنه‌در یقال اتجأ التمر ای اکتنز (الودء) واوك فتحی و دالك سکونیله برنسنه‌یی دوزلدوب
هر طرفنی هموار و برابر ایلك معناسنه‌در یقال ودأ الشیء یدأ مثل ودع یدع ودءا اذا سواه و برکسنه‌یه هر طرفدن کناك
و کوتولك ایلك معناسنه‌در یقال ودأ بالقوم اذا غشیهم بالاساءة و آتی ذکرینی صارقمق معناسنه‌در یقال ودأ الفرس
ای ادلی و ترك ایلك معناسنه‌در تقول دأنی بصیغة الامر ای دعنی وزنا ومعنا (الودأ) فتحتینله هلاك معناسنه‌در
و خبرو پیام منقطع اولمق معناسنه‌در یقال ودئت عنه الاخبار ودءا من الباب الرابع اذا انقطعت (التودؤ) تکلف
وزننده تسویه معناسنه اولان ودء لفظندن تفعلدر دوز و یکسان اولمق معناسنه‌در عربلر تودأت علیه الارض
دیرلر استوت معناسنه یعنی زمین میتی درونه آلوب اوزرنده مستوی اولدیغی کبی اول کسه اوزرده مستوی اولدی
بعضلری بونی اشتملت ایله تفسیر ایلمکله زمین آنی قابلیوب احاطه ایلدی دیمك اولور و بعضلر تهدمت و تکسرت ایله تفسیر
ایلمکله زمین پاره‌لنوب اول کسه اوزره چوکدی دیمکدرکه خسف ایلدی دیمك اولور و وجوه اخیره‌نك مرجعی
بنه معنای اولدر * شارح دیرکه بمه‌حال بومعنا مجازدر حتی ابن شمیل ایتدیکه عربلر تودأت علی فلان الارض دیرلر
اول کسه یك بعید محله کیدوب نابود و ناپیدا اولدیغی وقتده کذلك تودأت علیه الارض دیرلر وفات ایتدی
دیه جك یرده انتهی * و برکسه طرفندن صحتنه و حال و کیفیتنه دائر خبرو اثر مستور و منقطع اولمق معناسنه‌در یقال
تودأت عنه الاخبار اذا انقطعت و توارت و برکسه مالنی بولوب بالجمله اخذو احراز ایلك معناسنه‌در یقال تودأ زید
علی ماله اذا اخذه و احرزه علی ماله لفظنده‌کی ضمیر زیده راجعدر ومنه تقول تودأت علی ماله ای اخذته
و تودؤ هلاك ایلك معناسنه‌در یقال تودأ علیه ای اهلکه (المودأة) معظمه وزننده ورطهٔ هلاکه دینور مهلکه
معناسنه و بیابانه دینور مفازه معناسنه مهلکه اولدیغیچون (التودیء) تفعیل وزننده ترابه برکسه‌یا برنسنه‌اوزره
چکوب اوزرنده‌یری بس برابر ایلك معناسنه‌در و بوخصاصه‌ندر یقال ودأ علیه الارض تودیئا اذا سواها (الوذء)
واوك فتحی و ذال معجمه‌نك سکونیله برکسه‌یی تعییب و تحقیر ایلك معناسنه‌در یقال وذأه یذأه کودعه یدعه وذءا اذا عابه
وحقره و برکسه‌یی برنسنه‌دن آزار ایله زجرو منع ایلك معناسنه‌در یقال وذأه ای زجره و برقبیح یاخود موحش نسنه‌یه
کوز باقغه تحمل ایده‌میوب یاشمق معناسنه‌در یقال وذأت العین عنه اذا نبت و وذء مکروه و ناخوش و نامطبوع
کلامه دینور یقال ماهذا الوذء ای الکلام المکروه (الوذءة) تمره وزننده علت و عیب معناسنه‌در یقال مابه وذأة
ای لاعلة به و بوامثالندر (الاتذاء) همزه‌نك و تای مشدده‌نك کسریله ممنوع و منزجر اولمق معناسنه‌در یقال وذأه
فاتذأ ای زجره فانزجر (الورء) واوك فتحی و رانك سکونیله دفع ایدوب صاومق معناسنه‌در یقال ورأه کودعه یدعه
ورءا اذا دفعه و تخمه و امتلا اولمق معناسنه‌در یقال ورأ من الطعام ای امتلأ (وراء) سحاب وزننده احوال مقتضیه‌یه
مبنی آخرینك حرکات ثلاثیله مبنیه اوله‌رق و (الوراء) معرف اوله‌رق خلف و امام یعنی اکسه و اوك جهتلره اطلاق
اولنمغله اضداددندر زیرا وراء فی الحقیقه برطرفك آخر جانبیدرکه بری برینی اورتر اوله * شارح دیرکه وراء کلمه‌سی فی
الاصل مصدردر بعده عموم اوزره ظرف قلدیلر اکر فاعله مضاف اولورسه ماینواری به معناسنه اولورکه خلف مراد
اولور و اکر مفعوله مضاف اولورسه ماینواریه معناسنه اولورکه قدام اراده اولنور انتهی و وراء کلمه‌سی مهموزدر مصغری

(وريئه)

وريثه‌در همزه‌ایله جوهری معتل وهم ایلمشدر * شارح دیرکه جوهری کوفیون قولنه تابع اولمشدر وعندالکوفیون مصغری وریه‌در همزه‌سز ومؤلف من غیر تنبه کندوسیده معتل بابنده دخی ایراد ایلمشدر انتهی وورآء کلمه‌سی مذکردر تأنیثی دخی جائزدر ووراء ولدولده اطلاق اولنور سبط وحفید کبی ترکیده طورون تعبیر اولنور ولداولادك آرنده اولمغله اطلاق اولندی وتقول العرب ماورئت بالضم وقد یشدد ای ماشعرت یعنی ثلاثیدن وبعضا تفعیلدن مجهول اوله‌رق معنای مذکورده استعمال اولنور لسان العربده وسائر امهاتده بو تعبیر ثلاثیدن وتفعیلدن وافعالدن دخی وارد واصللری معتل اولان وری الزند ماده‌سی اولمق اوزره مرسومدر ووری الزند برامری ابراز واظهاردن کنایه اولمغله شعور وادراك آنك لازمیدر بو صورتده بو مقامده ایرادلری نابجلدر مهموزی معتل ایله تشویش ایلمشلردر پس اصلی معتل اولمغله مهموزدن مصدری وسائر صیغه‌لری وارد اولماز * قال فی لسان العرب ماورئت وما اورئت بالشیء ای لم اشعر به ویقال اورأه اذا اعلمه واصله من وری الزند اذا زهرت نارها (التورؤ) تفعل وزننده تودّؤ معناسنه درکه ذکر اولندی یقال تورّأت علیه الارض بمعنی تودّأت وبو معنایی ابن جنّی روایت ایلمشدر (الوزء) واوك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله اتی قورتمق معناسنه‌درکرك پاصدرمه ایلسون وکرك پشروب وبریان ایدرکن اولسون یقال وزأ اللحم یزأ کودع یدع وزاءا اذا ایبسه‌واوغراش اوزره اولان ناسی بری برندن دفع ایدوب برطرف ایلك معناسنه‌در یقال وزأ القوم ای دفع بعضهم عن بعض (التوزئة) تکمله وزننده و(التوزیء) توزیع وزننده ایچنده نسنه اولان خرج وچوال وهکبه مقوله‌سی ظرفك اغزینی قاوشدروب بند ایلك معناسنه‌در یقال وزّأ الوعاء توزئة وتوزیئا اذا شد کنزه وطولدرمق معناسنه‌در یقال وزأ القربة اذاملأها ودابه راکبنی یره چالمق معناسنه‌در یقال وزأت الناقة به اذا صرعته ویقال وزأ الفرس به وبرکسه‌یه هردرلو یمین وبرمك معناسنه‌در یقال وزأ فلانا اذا حلفه بکل یمین (التوزؤ) تفعل وزننده طولمق معناسنه‌در یقال وزأه فتوزأ ای ملأه فامتلأ (الوزء) فتحتینله شدید الخلق یعنی بنیه وترکیبی صلب وقوی ومتین اولان کشی‌یه دینور یقال رجل وزء ای الشدید الخلق (الوصأ) واوك وصاد مهمله‌نك فتحیله کیرلنمك اتساخ معناسنه‌در یقال وصیء الثوب وصأ من الباب الرابع اذا اتسخ (الوضاءة) سلامه وزننده حسن ونظافت معناسنه‌درکه کوزل وروشن وپاك وپاکیزه اولمقدن عبارتدر یقال وضؤ الشیء وضاءة من الباب الخامس اذا صار حسنا نظیفا (الوضیء) امیروزننده خوب وپاکیزه اولان کشی‌یه دینور جمعی اوضیاء کلور انصباء کبی ووضاء کلور کرام کبی (الوضّاء) رمّان وزننده وضیء معناسنه‌در جمعی وضاؤن کلور ووضاضیء کلور (الواضیء) اسم فاعلدر حدث یاخود استقبال ایچوندر یقال ماهو بواضیء ای بوضیء (الوضوء) قعود وزننده فعلدر یعنی ابدست المق معناسنه مصدردر (الوضوء) واوك فتحیله آبدست آله‌جق صویه دینورکه فارسیده آبدست دینور بعده آبدست فارسیده ولسانمزده عمل معهودده مستعمل اولدی ووضوء مضمومه کبی مصدر دخی اولور آبدست آلمق معناسنه علی قول ایکیسیده بر معناده لغتلردر یعنی هر بریله بعضا مصدر وبعضا آبدست صویی مراد اولور * شارح دیرکه ابو عبید مضمومه‌یی انکار ایدوب دیدیکه هر حالده بو ماده‌ده واو مفتوحدر ذاتنده کرچه اسمدر لکن مصدر مقامنده قائم اولور قبول کلمه‌سی کبی وعلی التقادیر باب ثانیدن متصرفدر بعده حرف حلق ایچون عینی مفتوح اولدی یضع کلمه‌سی کبی واستعمالده ثلاثی مهجوردر تفعل فعلی مستعمل وبونك مصدری قائم اولمشدر یقال توضأ المصلی توضأ ووضوءا لکن اساسدن وسائر بعض امهاتدن منفهم اولان وضوء واوك ضمیله اسمدر آبدسته وآبدست آلمق حالتنه دینور یقال توضأ وضوءا حسنا وبو وضاءه ماده‌سندندر انتهی (التوضؤ) تفعل وزننده آبدست آلمق معناسنه‌در تقول توضأت للصلاة وقولهم توضیت بالیاء لغیة اولثغة یعنی لغت ردیئه یاخود لحن وخطادر وتوضؤ طفل تازه یتشوب یال وبال صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال توضأ الغلام والجاریة ای ادرکا (المیضأة) میمك کسریله آبدست آله‌جق موضعه دینور آلت منزلنه تنزیل اولنمشدر وکندیدن ابدست النان شیئه دینور حوض میزابی وچشمه لوله‌سی کبی ومطهره وابریقه دینور (المواضأة) مفاعله وزننده باب مغالبه دندر ایکی کشی حسن ونظافتده مفاخره ایدشمك معناسنه‌درکه احدهما آخره غالب اولمغی متضمندر یقال واضأه مواضأة فوضأه یضوءه ای فاخره بالحسن والنظافة فغلبه * شارح دیرکه وضأ یضأ قولی وضع یضع وزننده‌در وشاذدر زیرا باب مغالبه‌نك فعلی اوّل بابدن نصر ینصر وزنندن اولور انتهی (الوطأ) واوك فتحی وطانك سکونیله برنسنه‌یی ایاقله باصوب چکنه‌مك معناسنه‌در یقال وطئه یطأه وطأ من الباب الرابع اذا داسه ویقال هم ای بنو فلان یطأهم الطریق یعنی ینزلون بقربه فیطأهم اهله یعنی فلان جماعت یوله یقین محله نزول ایدوب اوراده یورد ایدنمکله ایاب وذهاب ایدن ابناء سبیل کندیلری پایمال ایدرلر پس کلام

مز بور مجاز مرسل یاخود مجاز فی الحذف قبیلندندر و وطأ جماع ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال وطئ
المرأة اذا جامعها و برنسنه‌یی حاضرلمق تهیئه معناسنه‌در یقال وطأه وطأ من الباب الثالث اذا هیأه و یصدق
و دوشك مقوله‌سنی دوزلیوب یومشق معناسنه استعمال اولنور یقال وطأ ای دمثه و سهله ﴿ التوطئة ﴾ تکمله
وزننده برنسنه‌یی ایاغله باصوب پك چکنه‌مك معناسنه‌در یقال وطأه توطئة اذا داسه و برنسنه‌یی وطئ قلمق یعنی
باصوب دوز و ملایم قلمق معناسنه‌در کرك حقیقی اولسون توطئهٔ ارض و فراش کبی یقال وطأ الفراش اذا دمثه و سهله
و کرك معنوی اولسون مثلا برخصوص درجنك اول عرض اولنسه خشونت احتمالی واراپسه قبل الاعلام رد
و خشونت ایده‌جك اموردن اولمدیغنی تفهیم ضمننده ایراد مقدّمات تمهیدی ایله تربیه و صعوبت و قلق اندن تعریه
قلمق کبی توطئهٔ مصنفین بو معناده‌ندر و یقال وطأ الله الارض ای جعلها منخفضا بین النشاز و الاشراف و توطئه
برنسنه‌یی آماده و مهیا قلمق معناسنه‌در یقال وطأه ای هیأه و توطئهٔ شعر عروضیون اصطلاحنده ایطاء معناسنه‌در
کما سیذکر ﴿ التوطؤ ﴾ تفعل وزننده بودخی ایاغله باصوب چکنه‌مك معناسنه‌در یقال توطأه ای داسه و برنسنه شئ آخره
اویمق معناسنه‌در یقال توطأه اذا وافقه ﴿ الوطاءة ﴾ سلامه وزننده برنسنه باصلمش فراش کبی سهل و ملایم اولمق
معناسنه‌در یقال وطؤ الشئ وطاءة من الباب الخامس اذا صار وطیئا کما سیذکر و وطاءه اسم اولور یومشقلق و نرم
و سهولت حالتنه دینور ﴿ الوطوءة ﴾ ضمتینله و ﴿ الطئة ﴾ طانك کسریله فئه وزننده و ﴿ الطأة ﴾ طانك فتحیله جعه
وزننده که هاء واودن بدلدر بونلرده اسملردر یومشقلق حالتنه دینور ﴿ الوطئ ﴾ امیر وزننده مادهٔ مزبوره‌دن فعیلدر
یومشق و سهل اولان شیئه دینور قوش تویندن یاپلمش فراش و یصدق کبی * شارح دیرکه یومشقلق حالتی کرك
باصلوب چکنانمکله اولسون فراش و یصدق کبی و کرك باصلمق منزلنده اولان قوللنمغله اولسون ملایمت بولمش دواب
و انسان کبی هر حالده مفهوم منده وطأ معتبردر انتهی ﴿ الاستیطاء ﴾ برنسنه‌یی سهل و ملایم بولمق معناسنه‌در یقال
استوطأه ای وجده وطیئا ای بین الوطاءة و الوطوءة و الطئة و الطأة ای علی حالة لینة ﴿ الایطاء ﴾ همزه‌نك کسریله
ایاغله باصدروب پایمال ایتدرمك معناسنه‌درکه چکنتمك تعبیر اولنور یقال اوطأه فرسه اذا حمله علیه فوطئه و عربلر
اوطأه العشوة دیرلر معرّف اوله‌رق و اوطأه عشوة دیرلر بلا تعریف ارکبه علی غیر هدی معناسنه یعنی فلانی امر غیر
رشیده حمل و سوق ایله بیچاره‌یی یولسز ایشه سلوك ایتدیردی دیمکدر عشوه برنسنه‌یی بیلمیه‌رك و کورمیه‌رك کور
کبی ارتکاب ایلمکه دینور و ایطاء برنسنه‌یی برشیئه موافق ایلمك معناسنه‌در یقال اوطأه علی الامر ای وافقه
و عروضیون اصطلاحنده ایطاء شعر لفظا و معنا قافیه‌یی اعاده و تکرار ایلمکدن عبارتدر معنای مرقومدن مأخوذدر
و بو معایبدندر مگرکه صنعت استخدامی متضمن اوله و اکر لفظا متفق و معنا مختلف اولورسه ایطاء اطلاق اولنمز مثلا
عین لفظنی هر بیتده معنای آخره اوله‌رق ایراد کبی یقال اوطأ فی شعره و اوطأه ای کرّر فیه القافیة لفظا و معنی
و ایطاء برکسه‌یی زمین کبی هرکسه مغلوب و مقهور و خاکسار اولور قلمق معناسنه‌در یقال اوطأوهم ای جعلوهم
یوطئون قهرا او غلبة ﴿ الوطأة ﴾ تمره وزننده اسمدر طاربره قیصوب صیقشدیرمغه دینور ضغطه معناسنه علی قول
اخذهٔ شدیده یعنی بطش و شدتله اخذ و قهر ایلمك معناسنه‌در کما فی الحدیث ❁ اللهم اشدد وطأتك علی مضر ❁
قال فی النهایة ای خذهم اخذا شدیدا زیرا برنسنه‌یی ایاغله پایمال ایدن کمسه آنك اهانت و اهلاکی خصوصنده استقصا
ایلمك لازمدر و وطأه ایاغك باصدیغی یره دینور موضع قدم معناسنه ﴿ الموطأ ﴾ مقعد وزننده و ﴿ الموطئ ﴾ مجلس وزننده
بونلرده موضع قدم معناسنه‌در * مؤلف بصائرده ایتدیکه امام لیث دیدیکه بونده قیاس اولان موطئ اولمقدر طانك
کسریله زیرا بابرابعدن اسم زمان و مکان مفعل وزننده اولور عینك فتحیله مگرکه معتل الفاء اوله اول صورتده مکسور
العین اولور انتهی ﴿ الاتطاء ﴾ اتکاء وزننده توطئه‌دن مطاوعدر برایاغله باصیلوب چکنانمکله دوزلنوب سهل
و ملایم اولمق معناسنه‌در یقال وطأ الفراش فاتطأ ﴿ الوطاء ﴾ کتاب وزننده و ﴿ الوطاء ﴾ سحاب وزننده و بو امام
کسائی روایتیدر خلاف الغطاء یعنی شلته یه و دوشکه دینورکه اورتی مقابلیدر یقال ماله وطاء و لا غطاء یعنی
اورتیدن دوشکدن برنسنه‌سی یوقدر ﴿ الوطأ ﴾ واوك فتحی و طانك سکونیله و ﴿ الوطاء ﴾ سحاب وزننده و ﴿ المیطاء ﴾
میمك کسریله شول دوز و باصق یره دینورکه تومسك و مرتفع یرلر آرالغنده واقع اوله یقال نزلوا فی وطأ و وطاء
و میطاء ای ما انخفض من الارض بین النشاز و الاشراف و یقال وطأها الله توطئة کما ذکر ﴿ المواطأة ﴾ مفاعله
وزننده موافقت ایتمك معناسنه‌در یقال واطأه علی الامر اذا وافقه و مواطأه عروضیون اصطلاحنده ایطاء
معناسنه‌درکه ذکر اولندی و بو موافقت معناسنه‌درکه قافیه‌لری بری برینه موافق اولمغله متکرّر اولورلر یقال
اوطأه فی الشعر و واطأ فیه و آطأ علی ابدال الهمزة من الواو و وطّأ فیه توطئة کما ذکر و اطّأ علی الابدال ایضا کلها

(یعنی)

يعنى اى كرّر القافيـة فيه لفظا ومعنى (التواطؤ) تفاعل وزننده متوافق اولمق معناسـنه در يقال تواطأه على الامر اذا وافقه (الوطيئة) سفينه وزننده خرما بولاجنه دينوركه خرمانك چكردكلرينى چيقاردقدنصكره سود ايله تخمير ايدوب تناول ايدرلر على قول خرما شرابنه كش تعبيراولنان يوغرد قوروسنى قاتمغله بولاج ياپدقلرى طعامدن عبارتدر و وطيئه شول غراره يه يعنى خرار تعبير اولنان ظرفه دينوركه ايچنه پاصدرمه وكاك مقوله سى نسنه وضع وحفظ ايدرلر (الوطأة) كتبه وزننده و(الواطئه) يوجيلره دينور سابله و رهروان معناسنه يولى وطأ و پايمال ايتدكلر يچون اطلاق اولندى و واطئه اغاجندن دوكلمش خرما دوكنديلر نسـه دينور فاعله بمعنى مفعوله در اياغله باصيلوب چكنديكى ايچون اطلاق اولندى قال فى النهاية و فى الحديث انه قال للخراص ﴿ احتاطوا لاهل الاموال فى النائبة والواطئة ﴾ اى المارّة و السابلة او هى سقاطة التمر فتوطأ بالاقدام (الايتطاء) افتعال وزننده كه بلا ادغام واو يايه منقلب اولمشدر برايش چكننوب دوزلمش فراش كبى سهولت و ملايمت بولمغله راست و مستقيم اولوب اصلا توقف و تحوّل ايلميه رك سرانجام بولمق معناسنه استعمال اولنور يقال ايتطأ الامر اذا استقام و بلغ نهايته و برنسنه دوزيلوب قوشيلوب ساخته و مهيا اولمق معناسنه در يقال ايتطأ الشئ اذاتهيأ (الموطأ) معظم وزننده توطئه دن اسم مفعولدر دوزلمش و سهل و ملايمت بولمش نسنه يه دينور بومناسبتله عربلر سهل العطف و ملايم مشرب و مكرم و مهمـاندوست آدمه موطأ الاكناف اطلاق ايدرلر و بعضلر شـول آدمه اطلاق ايدرلركه الوف و مألوف و سهل الاطراف و دلنواز و جيتكار اولمغله طرفنه تعلق و التجا ايدنلر بى رنج و مشقت دائما حضور قلب و صفاى خاطر ايله آسوده حال اولوب قطعا برلرندن آيرلميه لر يقال رجل موطأ الاكناف اى سهل دمث كريم مضياف او يتمكن فى ناحيته صاحبه غير مؤذى و لا ناب به موضعه (موطأ العقب) سلطان و سائر سركاره اطلاق اولنوركه اتباع و حشم صاحبى اولمغله برسمته عزيمت ايتدكده ارقه سـندن اثر و عقبنى باصه رق روان اولورلر يقال هو موطأ العقب اى سلطان يتبع (التوكؤ) تفعل وزننده برنسنه يه سويكنوب طيانمق معناسنه در يقال توكأ على الشئ اذا تحمل و اعتمد يعنى اكا آغرلغنى چوكوب طياندى و ناقه بى طوغرمق بوريسى طوتمغله فرياد ايلك معناسـنه در يقال توكأت النـاقة اذا اخذها الطلق فصرخت (الايكاء) همزه نك كسريله بودخى برشيئه سويكنوب طيانمق معناسنه در يقال أوكأ على الشئ ايكاءا بمعنى توكأ و بركسه ايچون يصدق كبى سويكنوب طيانه جق نسنه وضع و نصب ايلك معناسنه در يقال اوكأه اذا نصب له متكأ (الاتكاء) همزه نك و تاى مشدده نك كسريله بودخى سويكنوب طيانمق معناسنه در يقال اتكأ عليه بمعنى وكأ (التكأة) تانك ضميله همز وزنـنده كه اصلى وكأه در عصايه اطلاق اولنور و مطلقا طيانه جق نسنه يه دينور و بنفسه طورميوب اكثرى برنسنه يه طيانور اولان كمسه يه دينور كثيرالاتكاء معناسنه (المتكأ) اسم مفعول بنيه سيله طيانه جق شيئه دينور وساده كبى (الاتكاء) اخراج وزننده كه واو تايه منقلب اولمشدر بركسه يى برنسنه يه سويكنور شكلنده دوشورمك على قول صول طرفنه دوشورمك معناسنه در يقال ضربه فاتكأه اى القاه على هيئة المتكئ او على جانبه الايسر و بركسه يه طيانه جق نسنه قلمق معناسنه در قولتغى آلتنه يصدق قومق كبى يقال اتكأه اى جعل له متكأ (المتكئ) اتكاءدن اسم فاعلدر برنسنه يه سويكنوب طيانان كمسه يه دينور وقوله صلى الله عليه وسلم ﴿ اما انا فلا اكل متكئا ﴾ اى جالسا على هيئة المتمكن المتربع و نحوه من الهيئات المستدعية لكثرة الاكل وكان جلوسه عليه السلام للاكل مستوفزا مقعيا غير متربع و لا متمكن و ليس المراد الميل على شقّ كما يظنه عوام الطلبة صاحب نهايه نك و راغبك تحقيقى اوزره اشبو اتكاء و توكؤ ماده لرى وكاء ماده سندن كه قربه نك آغزى باغنه دينور مأخوذلردر برنسـنه يه سويكنوب طيانمق كويا كه آنكله بغلنمق كبى اولور پس منطوق حديث بودركه بن طعام ايتديكم وقتده اكال جلوسى كبى اوزرنده اولديغم فراش و كليه كركى كبى چوكوب اتكا ايده رك تمكن و تربع هيئتلرى اوزره قعود ايلم زيرا سرور انام عليه الصلوة و السـلام حضرتلرى طعام ايچون سفره زيب قعود اولدقلرنده كويا كه همان برايكى لقمه تناول ايدوب قيـام ايدر وضعنده چوملوب خفيفجه قعود ايدرلر ايدى مفهوم شريف شدت شره و اشتها وكثرت اكلدن نهيى متضمندر * مؤلف ديركه بعض عوام طلبه بوراده اتكايى بريانى اوزره ميل و اعتمـاد ايده رك اوتورمق معناسـنه ظن و حمل ايلديلر لكن مراد وجه مذكور اوزره قربه ايپيله بغلنمش كبى اوتورديغى يره كركى كبى چوكوب برلشه رك اوتورمقدر * شارح ديركه بعض طلبه نك معناى مزبوره حمل ايلملرى طب قاعده سنه نظر ايله در زيرا برطرف اوزره ميل و اعتماد ايده رك اكل اولنان طعام مجرادن سهولتله نزول ايليوب و معده ده هضمى هنئ اولمدقدنصكره بعض عارضه تولدينى مورث اولور انتهى (الومأ) واوك فتحى و ميمك سكونيله بركسه يه برماده يى تفهيم ايچون قولا يا فعلا اشارت ايلك معناسنه در يقال ومأ اليه يمأ كوضع يضع ومأ

فصل الهاء

اى اشــار (الايماء) همزه نك كسريله و (التومئة) تكمله وزننده ومأ معناسنه در يقال اومأ اليه ايماءا وومأ تومئة بمعنى ومأ وايماء ايله ايبابيننده اولان فرق و بأ ماده سنده بيان اولندى (الوامئة) بليه وداهيه معناسنه در ويقال ذهب ثوبى فلاادرى وامئته اى داهبته التى ذهبت به (المواماة) مفاعله وزننده موائمه معناسنه دركه موافقتدر يقال فلان يوامئ فلانا اى يوائمه واشبو مواماه وموائمه لفظلرى هر برى معناى مزبورده لغت مستقله در ياخود مقلوبه در

فصل الهاء

(الهئهاء) زلزال وزننده و (الهئهاء) سلسال وزننده دوه يى هئ هئ ديه رك علف يمكه چاغرمق على قول هأهأ ديو زجر وآزار ايله ســورمك معناســنه در يقال هأهأ بالابل هئهاءا وهئهاءا اذا دعاها للعلف فقال هئ هئ اوزجرها فقال هأ هأ و پك كولمك قهقهه معناسنه در يقال هأ هأ الرجل اذا قهقهه (الهئ) هانك كسر ومديله معناى اوّلدن اسمدر (الهأهأ) جعفر وزننده و (الهأهاء) سلسال وزننده شــدتله كولن كســه يه دينور يقال رجل هأ هأ وهأ هاء اى ضحاك مقهقه (الهبء) هــانك فتحى و بانك ســكونيله عربدن برجاعت آديدر (الهتأ) هانك فتحى وتاى فوقيه نك ســكونيله اورمق معناســنه در يقال هتأه هتأ من البــاب الثــالث اذا ضربه (التهتؤ) تفعل وزننده برنسنه اسكيوب پاره پاره اولمق معناســنه در يقال تهتأ الثوب اذا تقطع وبلى (الهتء) هانك فتحى وكسرى وتانك سكونيله و (الهتئ) امير وزننده و (الهتاء) كتاب وزننده و (الهتيء) زبرج وزنــده و (الهيتاء) سيراف وزننده و (الهتيأ) تانك تقديميله عثير وزننده و (الهتيأة) عثيره وزننده و (الهتاة) هداة وزننده كيجه دن بر وقته دينور يقال مضى من الليل هتء ويكسر وهتئ وهتــاء وهتيء وهيتاء وهتيأ وهتيأة وهتاة اى وقت (الهتأ) فتحتينله و (الهتوء) قعود وزننده يرتغه دينوركه اسملردر يقال فى القربة هتأ وهتوء اى شق وخرق وهتأ فتحتينله بل اكيلوب ايكى قات اولمق معناسنه دركرك پيرلكدن وكرك علتدن اولسون يقال هيتئ الرجل هتأ من الباب الرابع اذا انحنى (الاهتأ) احمر وزننده قنبوره ديبور احدب معناسنه (الهجأ) هانك فتحى وجيمك سكونيله و (الهجوء) قعود وزننده آجلق ساكن اولمق معناسنه دركه مراد جزؤى وكلى طويمقدر يقال هجأ جوعه هجأ وهجوءا من الباب الثالث اذا سكن وذهب واكل طعام ايلك معناسنه در يقال هجأ الطعام اذا اكله وبطنى طولوم كبى طعامله طولدرمق معناسنه در يقال هجأ بطنه اى ملأه وطوارى كندى باشنه اوتلامق ايچون بوشلايوب ازاد ايلك معناسنه در يقال هجأ الابل اى كفها الترعى (الاهجاء) همزه نك كسريله بودخى طوارى اوتلامق ايچون بوشلامق معناسنه در يقال اهجأ الابل اذا كفها الترعى وآجلغى كيدرمك معناسنه دركه طويورمقدن عبارتدر يقال اهجأ جوعه اى اذهبه وبركيمسه نك حقنى اداايلك معناسنه در يقال اهجأ حقه اى ادّاه اليه واطعام ايلك معناسنه در يقال اهجأه الشئ اذا اطعمه اياه (الهجأ) فتحتينله زياده سيله آجقمق معناسنه در يقال هجئ الرجل هجأ من الباب الرابع اذا التهب جوعه وهجأ شول نسنه يه دينوركه سن اكا مقارن وملابس ايكن اول سندن منقطع وزائل اوله جوانلق زمانى كبى (الهجأة) هانك ضميله همزه وزننده احمق ونادان كسه يه دينور (التهجؤ) تفعل وزننده تهجى لفظندن لغتدركه حروف هجايى تعداد وتلفظ ايلك معناسنه در يقال تهجأ الحرف بمعنى تهجاه (الهدء) هانك فتحى ودالك سكونيله و (الهدوء) قعود وزننده حركت وجريان اوزره اولان نسنه ديكوب سكون وآرام بولمق معناسنه در سس ويل وصو مقوله سنك ديكمسى كبى يقال هدأ الشئ هدءا وهدوءا من الباب الثالث اذا سكن وبرمحلده اقامت ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال هدأ بالمكان اذا اقام واولمك معناسنه استعمال اولنوركه سكون ابديدر يقال هدأ فلان اذامات (الاهداء) همزه نك كسريله حركت اوزره اولان نسنه يى ديكدروب ساكن قلمق معناسنه در تقول اهدأته اى سكنته وعربلر فلانك مبتلا اولديغى درد ومحنتنى حق تعالى دفع وتسكين ايليوب دائما مضطرب ومعذب ايليه ديه جك يرده لااهدأه الله ديرلر لااسكن عناه ونصبه معناسنه وبركسه نك بلنى بوكوب قنبور قلمق معناسنه در يقال اهدأه الكبر اوالضرب اى اجنأه وبركسه نك اموزلرينى اهدأ ايلك معناسنه دركه سيذكر يقال اهدأ الله منكبه اى جعله اهدأ (الهدء) هانك ضمى ودالك سكونيله و (الهدء) هانك فتحيله و (الهدءة) تمره وزننده و (الهدئ) اميروزننده و (المهدء) مسكن وزننده و (الهدوء) قعود وزننــده سكون وآرام معناســنه اسملردر بعده كيجه نك يعنى كيجه ايچره خلقك بالجمله اويقويه واروب صيت وصدالرى منقطع اولمغله ساكن وآرام بولدقلرى وقتده وحالتده استعمال اولنمشدر ومنــه تقول اتانا فلان بعدهدء من الليل وهدء وهدءة وهدئ ومهدء وهدوء اى حين هدأ الليل والرجل وبعضلر ديديكه هدء وسائرى كيجه نك اولندن ثلثنه قدر زمانه اطلاق اولنوركه كيجه نك ابتداء سكونيدر وهدءهدى لفظنده لغتدركه سيرت وخصلت ومنش معناسنه در سكون معناســندن مأخوذدر (هدءه) تمره وزننده طائف ايله مكهٔ معظمه بيننده برموضع آديدر ومرّ الظهران نام محلك يوقارى طرفنده برقريه آديدر نسبتلرنده هدوى دينور عربى وزننده

غير قياس اوزره * شارح دير كه قياسه مخالفتى ايكى وجهله در برى دالك تحريكى و بريسى همزه نك واوه انقلابيدر
ونهايه ده و نبراسده عسفان ايله مكه بيننده واقع اولمق اوزره مرسومدر (الهدءة) هانك كسريله مدار آرام و سكون
اوله جق نسنه يه دينور بو علاقه ايله سدّرمق ايليه جك قوت و غداده استعمال اولنور يقال ماله هدءة ليلة اى قوتها
(الهدء) فتحتينله يغرنى بوكرى اولوب كوكسه طوغرى دوشرك اولمق وجهيله قنبور لنمق معناسنه در يقال هدئ
الرجل هدءا من الباب الرابع اذا جنئ و دوه نك يوك ثقلتندن اوركجى يصيلوب كو چلمك معناسنه در يقال هدئ البعير
اذا صغر سنامه من كثرة الحمل (الهدءة) فتحاتله بر كونه يلوب سكرتمكه دينور (الاهدء) احمر وزننده يغرنيسى كوكسه
طوغرى دوشك اولان قنبوره دينور و شول اموزه دينور كه بوقاريسى يعنى اموز باشلرى شيشكن و قبا اولمغله قالقق
اولوب و بيون سكيرلرى كوشك و سولپوك اولمغله كوكسه طوغرى دوشكون اوله (الهدّاءة) رمّانه وزننده ايجه
بللو يابوسى آرقسى اركلك آته دينور قسراغه اطلاق اولنمز (المهيدءة) ميمك ضمى و هانك فتحى و دالك كسريله
بر كسه نك بولنديغى يعنى متكيف اولديغى شيوه و حالته اطلاق اولنور سكون و آرام معناسندن مأخوذدر تقول تركته
على مهيدءته اى على حاله التى كان عليها و بو مهيدءه كلمه سندن مصغردر (الهدءاء) حمرآء وزننده شول ناقه يه دينور كه
يوك ثقلتندن اوركجى باصيلوب كوچلمش اوله (الهذء) هانك فتحى و ذال معجمه نك سكونيله برنسنه يى بغايت چابك
كسمك معناسنه در يقال هذأ الشئ هذءا من الباب الثالث اذا قطعه قطعا اوحى اى اسرع من الهذّ و هذّ تشديد ذاله
سرعتله كسمك معناسنه در لكن هذأ كلمه سنك مفهومى آندن ابلغدر و هذأ هلاك اتلك معناسنه در يقال هذأ العدو
اى ابارهم و بر كسه يه مكروه و ناسزا كلام ايشتدرمك معناسنه در كرك غيابنده و كرك حضورنده اولسون يقال هذأ
فلانا اى اسمعه مايكره و برنسنه صاپر صاپر دوشوب دوكلمك معناسنه در يقال هذأت الابل اى تساقطت يعنى دوه لر
يولده افراط ناتوانلقلرندن درمانده اولوب اثمار رسيده كبى صاپر صاپر دوكيلوب قالديلر (الهذء) فتحتينله هلاك
اولمق معناسنه در يقال هذئ من البرد هذءا من الباب الرابع اذا هلك (التهذؤ) تفعل وزننده بدنده ياره آزوب تباه
اولمغله اتلرى پاره پاره اولمق معناسنه در يقال تهذأت القرحة اذا فسدت و تقطعت (الهذأة) تمره وزننده اكنجيلرك چيا
تعبير ايتدكلرى آلته دينور مسحاة معناسنه (الهرء) هانك فتحى و رانك سكونيله فحش و قبيح كلماتى چوق سويلمك على
قول خطا و غلط سوزلرى چوق سويلمك معناسنه در يقال هرأ الرجل هرءا من الباب الثالث اذا اكثر الخنا او الخطأ
و هرء و هراءه كتابه وزننده صوغوق پك سرد و شديد اولمغله انسانى يا حيوانى اوشيدوب هلاك ايده يازمق على قول
هلاك اتلك معناسنه در يقال هرأه البرد هرءا و هراءة من الباب المزبور اذا اشتدّ عليه حتى كاد يقتله او قتله و يل پك بارد
و مؤثر اسمك معناسنه در يقال هرأت الريح اذا اشتدّ بردها و اتى كركى كبى نضج بولنجه پشورمك معناسنه در يقال هرأ
اللحم اى انضجه و هرء و هرء هانك ضميله و هروء قعود وزننده ات كركى كبى پشوب ييريلمك معناسنه در يقال هرئ اللحم
هرءا و هرءا و هروءا من الباب الرابع اذا انضج حتى يتفسخ (الهراء) غراب وزننده چوق سوزه دينور منطق كثير معناسنه
على قول فاسد و بى نظام و پريشان سوزه دينور هذيان محموم و ترّهات مجنون كبى يقال ماهذا الهراء اى المنطق الكثير
او الفاسد لا نظام له و چوق سوزلو ياوه كوى و هرزه سخن كسه يه دينور (الهرء) صرد وزننده بو دخى يكشاق و هرزه
كلام اوزانه دينور يقال رجل هراء و هرء اى الكثير الكلام الهذّاء (الهراء) كتاب وزننده خرده خرما فدانلرينه دينوركه
كوكدن سوروب چيقه لر فاسد اولديغندن قطع ايدرلر و هراء بر شيطان اسميدر كه رؤياى قبيحه و احلام فاسده تصوير
و تخييلى ضمننده نفوس اوزره مسلطدر اضغاث احلام آنك ارائه سيله در (الاهراء) همزه نك كسريله انسانه يا حيوانه
صوغوق زياده سيله تأثير ايلكله هلاك اولمق كرته سنه وارد رمق ياخود هلاك اتلك معناسنه در يقال اهرأه البرد اذا
اشتدّ عليه حتى كاد يقتله او قتله و اتى كركى كبى پشوروب ييرتمك معناسنه در يقال اهرأ اللحم اذا طبخه حتى يتفسخ
و صوو قلامق و صووغه طوقنمق و اوشيمك معناسنه در تقول اهرأنا اى ابردنا و بونك متضمن اولديغى برودت
اخشام و قتنه ياخود حزيران و تموز آيلرنده او اخرنهاده تحدّث ايدن برودته مخصوصدر كه اول هنكاملرده سرينلك
اولمغله مدار تنفس و استراحت اولور و اهراء قتل اتلك معناسنه در يقال اهرأ فلانا اذا قتله و چوق خطا و ناصواب كلمات
اتلك معناسنه در يقال اهرأ الكلام اى اكثر و لم يصب (التهرئة) تكمله وزننده بو دخى اتى كركى كبى پشوروب
ييرتمك معناسنه در كه مهرّا قلمق تعبير اولنور يقال هرّأ اللحم تهرئة اذا نضجه حتى يتفسخ (التهرؤ) تفعل وزننده
ات زياده سيله پشوب مهرّا اولمق معناسنه در يقال هرّأ اللحم فتهرّأ (المهروء) مقتول وزننده بردك ياخود حرّك
شدّت و تأثيرندن هلاك اولان كسه يه دينور يقال هرئ المال اى المواشى و القوم على البناء للمجهول كعنى فهم
مهروؤن اذا قتلهم البرد او الحرّ بونى جوهرى كندى دست خطيله كتابنده سمع وزننده اوله رق بناء معلوم اوزره

ضبط ايلكله ارتكاب تصحيف ايلشدر * شارح دیرکه فهم مهرؤن قولی بناء مجهول اوزره اولمغه دال اولمغله كسمع
قولی طغيان قلم اولمق ظاهردر (الهزء) هانك ضمی وزای معجمه نك سكونيله و (الهزء) فتحيله و (الهزوء) قعود
وزننده و (المهزءة) ميمك وزانك فتحيله هزل وسخريه ايلك معناسنه‌در يقال هزأ منه وهزأ به وهزئ منه وبه
هزءا وهزءا وهزوءا ومهزءة من الباب الثالث والرابع اذا سخر منه (التهزؤ) تفعل وزننده و (الاستهزاء) بونلرده
بركسه‌یی هزل ايدوب مسخره‌لغه آلمق معناسنه‌در يقال تهزّأ به واستهزأ به بمعنى هزأ به (الهزءة) هانك ضمی
وزانك سكونيله شول كسه‌دركه هركس صقالنه كولوب كنديسنی ذوقلنوب هزل واستهزا ايده‌لر قشمر تعبير اولنور
(الهزءة) هانك ضميله همزه وزننده خلقی دائما مسخره‌لغه آلوب هزل واستهزا ايدن كسه‌يه دينور يقال رجل
هزءة بالضم ای يهزأ منه ويقال رجل هزءة كهمزة ای يهزأ بالناس (الهزء) هانك فتحی وزانك سكونيله قرمق
معناسنه‌در يقال هزأه هزءا من الباب الثالث اذا كسره وبركسه‌یی يابر حيوانی اوشيدوب هلاك ايلك معناسنه‌در
يقال هزأ ابله اذا قتلها بالبرد وبنديكی مركوبی تحريك ايلك معناسنه‌در يقال هزأ راحلته اذا حرّكها واولمك
معناسنه‌در يقال هزأ زيد اذامات (الهزء) فتحتينله بودخی اولمك معناسنه‌در يقال هزئ زيد اذامات (الاهزاء)
همزه‌نك كسريله برآدمی ياخود برحيوانی اوشتدروب هلاك ايلك معناسنه‌در يقال اهزأ ابله اذا قتلها بالبرد
وبردشديده داخل اولمق معناسنه‌در يقال اهزأ الرجل اذا دخل فی شدّة البرد ومركوب راكبنی يك سرعتله كوتوروب
كتمك معناسنه‌دركه يقال اهزأت به ناقته ای اسرعت به (الهمء) هانك كسری وميمك سكونيله كهنه لباسه دينور
ثوب خلق معناسنه جمعی اهماء كلور حزب واحزاب كبی (الهمأ) هانك فتحی وميمك سكونيله لباسی اسكيدوب
يپرتمك معناسنه‌در يقال همأ الثوب همأ من الباب الثالث اذا خرقه وابلاه (الاهماء) همزه‌نك كسريله همأ
معناسنه‌در (الانهماء) انفعال وزننده و (التهمؤ) تفعل وزننده معنای مزبوردن مطاوعلردر اثواب اسكيوب
يپريمك معناسنه‌در يقال اهمأ الثوب فانهمأ وتهمأ ای بلی وتقطع (الهنیء) امير وزننده و (المهنأ) مشرب وزننده
بی رنج ومشقت حاصل اولوب سهولتله دسترس اولنان شيئه دينور يقال شیء هنیء ومهنأ وهو ما اتاك بلا مشقة
وهنیء سهولتله معده‌يه واصل اولوب على الفور هضم اولان طعام خوشكواره دينور يقال طعام هنیء ای سائغ
مترجم ديركه اكل وشرب ايدن كسه‌يه هنيئا مريئا قولی كه نصبله دعادر فارسيده كوارا بادا معناسنه‌در يعنی بريسی
زحمتسز آسان وجهله هضم واستمراء اولوب غدائيتله بدل ما يتحلل اولان طعام وبريسی كذلك سيكوب هضم
اولمق خاصه‌سی كنديده موجود اولان ادمدن عبارتدر خلاصه اكل وشرب ايلديكك معده‌نده هضم اولمش اوله
وغدا ودوا اولوب بدنكه سيكوب وجودكه مادّهٔ عافيت اوله ديمكدر نتكه شاعرك * كل هنيئا ومريئا كله * ديديكی
مصراع جناسيده ظاهردر واشبو هنیء كلمه‌سی عند المؤلف فعيل بمعنى مفعول اولوب مجاز اولی قبيلندن اولور
وبمعنى فاعل اولمق دخی جائزدر وعند المبرد مصدردر زيرا بعض مصدردن صفات انابه ايدرلر وعند الاكثر ملتزم
الاضمار اولان عاملندن حال مؤكده‌در انتهى (الهنأ) فتحتينله و (الهناءة) كرامه وزننده برنسنه‌یی رنج وزحمت
حاصل وميسر اولمق معناسنه‌در يقال هنیء الشیء وهنؤ هنأ وهناءة من الباب الرابع والخامس اذا اتى بلا مشقة
(الهنأ) هانك كسری ونونك سكونيله و (الهنأ) منع وزننده و (الهناء) سلام وزننده طعام خوشكوار
اولوب وجوده يرامق معناسنه‌در تقول هنأ نی الطعام وهنألی يهنأ بالفتح ويهنیء بالكسر ويهنؤ بالضم هنأ وهنأ
وهناءا من الباب الثالث والثانی والخامس اذا صار هنيئا وطعامی حضم ايتديرمك معناسنه‌در تقول هنأتنيه العافية
يعنی مزاجده اولان صحت وعافيت سببيله اولان قوّت بكا يديكم طعامی هضم ايتديردی (الهناءة) كرامه وزننده
و (الهنأة) بجله وزننده و (الهنأ) ضرب وزننده طعام وشراب خوشكوار اولمق معناسنه‌در يقال ما كان الطعام
هنيئا ولقد هنؤ هناءة وهنأة وهنأ من الباب الخامس اذا صار هنيئا پس معنای اوّل ايله بونك بيننده فرق واردر زيرا
معنای اوّل طعام خوشكوار اولمغله بدنه سيكوب مزاجه يرامق وبو طعام سيكيجی وهضم اولمق شانندن اولیجی
خوشكوار اولمق معناسنه‌در (الهنأ) هانك فتحی ونونك سكونيله تبريك واستسعاد معناسنه استعمال اولنوركه
قوتلولمق تعبير اولنور معنای مرقومدن مأخوذدر يقال هنأه بالامر هنأ من الباب الثالث اذا قال له ليهنئك يعنی
سكا هنیء ومسعود اولسون * شارح ديركه عربلر تعزيه خلافنده يعنی برنسنه رنج وتعبسز اولوب حقكه خير ومنفعتی
مستوجب اولسون ديو تبريك واستسعاد مقامنده ليهنئك ديرلر همزه‌نك جزميله وليهنيك ديرلر ياى ساكنه ايله ليهنك
ديمزلر نونك كسريله انتهى وهنأ اطعام ايلك معناسنه‌در يقال هنأه هنأ من الباب الاول والثانی ای اطعمه وويرمك
معناسنه‌در يقال هنأه اذا اعطاه وهنأ منع وزننده وهنأ علم وزننده وهناء كرامه وزننده طعامی اصلاح ايدوب وجوده

مطلب

(يرار)

برار ترتيب ايلمك معناسنه در يقال هنأ الطعام هنأ وهنأ وهناءة من الباب الثالث اذا اصلحه وهنأ منع وزننده دوه يى قطرانله ياغلمق معناسنه در يقال هنأ الابل هنأ من الباب الثالث والثانى والاوّل اذا طلاها بالهناء و ياردم ايلمك معناسنه در يقال هنأ فلانا اذا نصره (التهنئة) تكمله وزننده و (التهنؤ) تكميل وزننده تبريك واستسعاد ايلمك معناسنه دركه تعزيه مقابليدر يقال هنأه تهنئة وتهنيئا ضدّعزاه * مؤلف بونى كرچه تكرار ايلمشدر لكن قول اوّل مثلا اكل طعام ايدن كمسه يه ايهنئك يعنى سكا طعام هنئ وكوارا اولسون ديو دعايه حمل اولنمغله تغاير اعتبارى ممكندر (الاهناء) همزه نك كسريله ويرمك معناسنه در يقال اهنأه اى اعطاه (الهناء) كتاب وزننده قطرانه دينور وخرما صالقمنه ياخود چوپنه دينور اهان كلمه سيله مرادفدر (الهنئ) هانك كسريله اسمدر دوه يى قطرانله ياغلمق حالتنه دينور وو بركى يه دينور عطا معناسنه وكيجه دن بر مقداره وبربلوكه دينور يقال مضى هنئ من الليل اى طائفة منه (الهنأ) فتحتينله و (الهنأ) منع وزننده طوار دلحواهى اوزره بر مقدارجه اوتلاق بولوب لكن قليل اولمغله آندن شبع وغنا حاصل اولميوب هنوز استكلى قالمق معناسنه در يقال هنئت الماشية هنأ وهنأ اذا اصابت حظّا من البقل ولم تشبع منه وشاد ومسرور اولمق معناسنه در يقال هنئ به اذا فرح وطعام لطيف وخوشكوار اولمغله بدنه سيكوب يرامق معناسنه در يقال هنئ الطعام اذا تهنأ به (الهنأى) سكرى وزننده بر مقدار اوتلاق بولوب قليل اولديغندن ابوجه طويمامش اولان دوه لره دينور يقال ابل هنأى اى اصابت حظّا من البقل ولم تشبع منه * مؤلفك وهى ابل هنأى قولنده كى ضمير جماعت موهومه يه راجعدر پس بونك مذكرى هنأن اولور (هناءه) ثمامه وزننده اسماء رجالدندر (الهانئ) خادم وخدمتكار معناسنه در ابن اثيرك بياننه اعطاء معناسنه اولان هنأ لفظندن مأخوذدر كوياكه مخدومنه نفسنى اعطا ايلمشدر (امّهانئ) امام على كرّم الله وجهه حضرتلرينك قزقرنداشلرى كنيه سيدر ابوطالبك قزيدر اسمى فاختهدر (المهنأ) معظم وزننده بر رجل آديدر (الاستهناء) ياردم استمك معناسنه در يقال استهنأه اى استنصره وعطيه استمك معناسنه در يقال استهنأه اى استعطاه (الاهتناء) افتعال وزننده دواب ومواشى بى تقيدو تيمار ايله اصلاح ايلمك معناسنه در يقال اهتنأ ماله اى اصلحه (الهنئ) و (المرئ) امير وزننده رقّه ترابنده ايكى نهرلردر ملوك مروانيه دن هشام بن عبدالملك حفر ايتدرمشدر (الهنيئة) مصغر بنيه سيله كه امام بخارى صحيحنده يعنى ❊ انه اقام هنيئة ❊ حديثنده رسم مرسوم اوزره مرسوم وشئ يسير ايله مفسردر بونده صواب اولان بغير همز اولمقدر زيرا هنو لفظنك مصغريدركه شئ معناسنه در بوجهتله معتل اولمغله هنو ماده سنده ذكر اولنور انشاءالله تعالى (الهوء) هانك فتحى وواوك سكونيله بركمسه ذاتنده عالى همت اولمغله اسبابنه تشبثله سعى ايده رك نفسنى مراتب عاليه يه ابلاغ واسعاد ايلمك معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال هاء بنفسه الى المعالى يهوء هوءا اذا رفعها و همت معناسنه در معناى سابق بوندندر قال الشارح ومنه الحديث ❊ اذا قام الرجل الى الصلوة فكان قلبه وهوءه الى الله انصرف كما ولدته امه ❊ اى همته ونافذ وماضى رأى وتدبيره دينور وبركمسه آخر كمسه ده برنسنه ياخود بر وضع وحالت سزمك معناسنه دركه توهم مفهوميدر تقول هؤت به خيرا او شرا وهؤته بخير او بشر اى ازننته به وهؤ وهوء هانك ضميله ظن وكمان معناسنه در تقول وقع ذلك فى هوءى وفى هوءى اى فى ظنى وهؤ هانك فتحيله فرحناك اولمق معناسنه در تقول هؤت به هوءا اى فرحت به (الهوء) فتحتينله همت ايلمك معناسنه دركه برنسنه يه قلب قصد ايلمكدن عبارتدر يقال هوئ اليه هوءا من الباب الرابع اذا همّ (هاء) جاء وزننده كلمهٔ تلبيه در يعنى ندا اولنان كمسه نك صوت اجابتندن حكايه دركه بزم لسانمزده دخى همزه نك سكونيله و همزه سز ايراد اولنور وفيه قال الشاعر * لا بل يجيبك حين تدعوا باسمه فيقول هاء وطالما لبّى * يعنى حال اويلجه دكلدر بلكه سن آنى اسميله چاغردقده سكا اجابت ايدوب هاء يعنى لبيك ديو تلبيه ايدر وكمال انقيادو اجابتندن اوزون اوزادى يك چوق تلبيه ايدر مؤلفك شاهد ايرادى صغانى تكمله ده متوقف اولمغله آنى ردّه مبنيدر وهاء كذلك جاء وزننده اسم فعل امر اولور هاك معناسنه كه خذ معناسنه در وكاهى كاف خطابله ذكر اولنوب تصرف ايدرلر خذانت معناسنه وكاهى كافدن مستغنى اولوب آخرنده اولان همزه دن تصرف ايدرلر مفردنده هاء ديرلر تثنيه مذكرنده هاؤما ديرلر وجمع مذكرنده هاؤم ديرلر ومفرد مؤنثنده هاء ديرلر بلاياء همزه نك كسريله وتثنيه مؤنثنده هاؤما ديرلر وجمع مؤنثنده هاؤنّ ديرلر نون مشدده ايله وبونده بر لغت دخى واردركه هأيا رجل ديرلر همزه ساكنه ايله هع وزننده بونك اصلى هاء ايدى هاع وزننده اجتماع ساكنينه مبنى الف ساقط اولمشدر مؤنثنده هائى دينور هاعى وزننده وتثنيه لرنده هاءا دينور هاعا كبى وجمع مؤنثنده هأن دينور هعن وزننده ظاهرا جمع مذكرينه هاؤم اولمقدر (هاء) همزه نك كسريله هات معناسنه دركه اسم فعل امردر بكا وير وبكا كتور ديمكدر تثنيه مذكرنده هاءيا دينور وجمع مذكرنده هاؤا

دینور و مفرد مؤنثنده هاءِی و تثنیه مؤنثنده هاءِیا و جمع مؤنثنده هائین دینور هاتین کبی * مترجم دیرکه لبابده بو وجه اوزره مرسومدرکه هاء کلمه‌سی‌که اسم فعل امردر خذ معناسنه‌در بونده بش لغت واردر اوّل آخرینه کاف الحاق اولنوب جمیع احوالده مخاطب ایله متصرف اولور یقال هاكَ هاكِما هاكُم هاكِ هاكما هاكنّ ثانی کاف موضعنه همزه وضع اولور یقال هاءَ بفتح الهمزة وهاؤما وهاؤم وهاءِ بکسر الهمزة وهاؤما وهاؤن ثالث همزه ایله کاف مجتمع اولور یقال هاءكَ هاءكما هاءكم هاءكِ هاءكما هاءكن رابع همزه مکسور اولور یقال هاءِ هاءِیا هاؤا هاءِی خامس همزه ساکن اولور یقال هأ علی وزن هب و مصباحده مسطوردرکه کاه اولورکه هأ کلمه‌سنه تا الحاق ایدوب هات دیرلرکه اسم فعل امردر اعطنی معناسنه یقال هات للمذکر وهاتی للمؤنث وهاتا وهاتوا وهاتنّ پس هاكَ و هات کلمه‌سی مناوله ایچون اولور اوّل ال و ثانی ویر معناسنه انتهی (المهوئنّ) میمك ضمی وهانك سکونی وواوك و همزه‌نك فتحی و نونك تشدیدیله و همزه‌نك کسریله لغتدر صحراء واسعه‌یه دینور و دأب و عادت معناسنه‌در و کیجه‌دن بر مقداره دینور واشبو مهوئنّ کلمه‌سنی جوهری و همنه مبنی بومقامده ذکر ایلمشدر زیرا وزنی مفعوّل اولمغله واوی زائده‌در زیرا بنات اربعه اولان کلمه‌ده واو اصل اولماز * مؤلف نونك اصالتنه بناءً هون ماده‌سندن ثبت ایلدیکی اهو‌یناندن اسم مفعولدر لکن بوراده وزننده اضطراب ایلمشدر زیرا مهموز اولدیغنه کوره وزنی مفعلنّ اولورکه نون زائده‌در و نونك اصالتنه کوره مفعألّ اولمق لازمدر انتهی (لاهاءالله ذا) الفك مدیله لا والله معناسنه مستعملدرکه خدا حقیچون اول او یله دکلدر دیمکدر و علی قول افصح اولان لاهاالله ذا عنواننده اولمقدرکه قصر ایله‌در یاخود مدّی لحن و خطادر زیرا اصلی لا والله هذا ما اقسم به اولوب اسم جلال هاایله ذا بیننه ادخال اولنمشدر بو ماده‌ده اوچ قول حاصل اولمشدر تفصیلی مغنی اللبیب و تسهیلده مشروحدر (الهیئة) هانك فتحی و کسری و یانك سکونیله برشیئك وضع جبلیسی اوزره رسم اولنان حال وشان و کیفیتنه دینور کرك محسوس اولسون‌که شکل و صورتیدر و کرك معقول اولسون‌که طبع و سرشت و نهادیدر پس هیئتك مفهومی عرضك مفهومنه متقاربدر نهایت عرض مقولات اعراض جمله‌سنه اطلاق اولنور هر برینه عروضی اعتباریله و هیئت موضوعاتنده حصولی اعتباریله اطلاق اولنور یقال له هیئة حسنة ای حال و کیفیة (الهیّ‌ء) کیس وزننده و (الهیء) ظریف وزننده هیئت و قیافتی خوب و خوشنما اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل هیّ‌ء و هییء ای حسن الهیئة و هیئه هانك فتحیله و هیاءه کرامه وزننده برکمسه یا برنسنه خوب هیئت اولمق معناسنه‌در یقال هاءالرجل یهاء کخاف یخاف وهاء یهیء کجاء یجیء هیئة و هیؤ هیاءة ککرم کرامة اذا صار حسن الهیئة و برخصوص ایچون کندی هیئتنی اخذ ایلمك یعنی اقتضا ایدن لوازم و تدارکاتنی کوروب حاضر و آماده اولمق معناسنه‌در یقال هاء للامر یهاء و یهیء اذا اخذله هیئته (التهایؤ) تفاعل وزننده توافق معناسنه‌در یقال تهایؤا علی ذلك اذا توافقوا (الهیئة) هانك کسریله مشتاق و آرزومند اولمق معناسنه‌در یقال هاء الیه یهاء هیئة ای اشتاق (التهیؤ) تفعل وزننده هیئتلنمك یعنی برماده ایچون اقتضا ایدن صورت لازمه‌یی تکمیل ایدوب حاضرلنمق معناسنه‌در یقال تهیأ للامر اذا اخذله هیئته (التهیئة) تکمله وزننده و (التهییء) تفعیل وزننده برنسنه‌یه هیئت و قیافت ویروب اصلاح ایلمك معناسنه‌درکه حاضرلمق اکا لازم کلور یقال هیأه تهیئة و تهییئا اذا اصلحه (المهایأة) مفاعله وزننده برخصوصده بری برینه موافقت ایلمك معناسنه‌در هیئت معناسندن مأخوذدر یقال هایأه فی الامر مهایأة اذا وافقه و عرف فقهاده بالتوافق و التراضی مقاسمهٔ منافعدن عبارتدرکه استحسانا جائزدر ۞ لها شرب ولکم شرب یوم معلوم ۞ نص مبیننه مبنیدر مثلا برخانه‌ده مشترك اولان زید و عمرودن هر بری حصه‌سنه مقابل بر سنهٔ مخصوصه‌ده اقامت ایلمك و نهر واحددن هرکس بر کون ترلا و بغچه‌لرینی سقی ایلمك و عبد مشترکی بر وقت مخصوصده استخدام ایلمك کبی‌نته‌که کتب فقهیه‌ده مبسوطدر * مؤلف و المهایأة الامر المتهایأ علیه عنوانیله رسم ایلمکله عادتی اوزره مسامحه ارتکاب ایلمشدر تاء تأنیث اسم مفعوله حلدن آبیدر مکر تکلف ارتکاب اولنه یاخود هاء طغیان قلم اوله (الهیء) هانك فتحیله و (الهیء) هانك کسریله انسان قسمنی یمکه و ایچمکه دعوت ایلیه‌جك صوتدن حکایه‌در و خاصة دوه‌یی صو ایچمکه چاغره‌جق صوتدن حکایه‌در (المتهیئة) متحمله وزننده شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه صویی بك یاك و واود اولمغله چکلدکده حلدن تخلفی نادر اوله یعنی هر بار دوله‌قالور اوله (هیء) هانك فتحی و یانك سکونیله کلمهٔ تعجبدر تقول یاهیء مالی یعنی عجبا بکا نولدی و عندالبعض اسم فعل امردر تنبه و تبصر معناسنه‌که غفلتی ترك ایدوب متبصر و آکاه اول دیمکدر نته‌که صه کلمه‌سی اسکت معناسنه اسم فعل امردر و اشبو هیء کلمه‌سی اجتماع ساکنین محذوریچون حرکه اوزره و خفت ایچون فتحه اوزره مبنی اولمشدر * شارح دیرکه عند البعض کلمهٔ تأسفدرکه تغیر حال قدیمه‌دن نشئت ایدن حاله آجیوب حیف ایلمکدن عبارتدر معلوم اوله‌که

مطلب

فصل الياء التحتية

بين العرب تعجبه و تأسفه دال اولان براز تعبيرات واردر ياشئ مالى ويافئ مالى وياهئ مالى كبى بونلرده اصل تعجب اداتى ماء كلمه سيدر ياء حرف ندادر منادای نكره اوزره داخل اولمشدر اشبو منادالر الفاظ مهمله در يعنى اصوات قبيلندندركو ياكه على الابهام بركسه يه نداء اولنور پس تركيب مذكور تعجبى مشتمل اولمغله كلمهٔ واحده حكمنده قلنوب مقام تعجبده استعمال اولندى ولزوم علاقه سيله مقام تأسفده دخى استعمال ايلديلر منادالرك آخرلرى كلمهٔ واحده نك وسطى منزلنده قالمشدر و نداء و منادى جهتلرى مضمحل اولمشدر زيرا مجموعى كلمهٔ واحده منزلنده اولمشدر

فصل الياء التحتية (اليأيأة) زلزله وزننده و (اليأياء) سلسال وزننده بركسه يه لطف و نوازش و بشاشت اظهار ايلك معناسنه دركه اوخشامق تعبير اولنور يقال يأيأه يأيأة و يأياءا اذا اظهر الطافه و بركسه يى يانه چاغرمق معناسنه در يقال يأيأ بالقوم اذا دعاهم و دوه يى طوردرمق ايچون اى ديمك معناسنه در على قول نامى بركدرمك ايچون يأيأ ديو چاغرمق معناسنه در يقال يأيأ بالابل اذا قال لها اى ليسكنها او قال للقوم يأيأ ليجتمعوا او اى همزه نك فتحيله دوه يى طورديره جق صوتدن حكايه در و يأيأ فدفد وزننده نامى بركمك ايچون چاغره جق صوتدن حكايه در (اليؤيؤ) هدهد وزننده بر نجى قوشلردن آتماجه كبى بر قوش آديدر تركيده موبمول ديرلر بعضلر دلوجه طغان ايله و بعضلر زاغنوس ايله بيان ايتديلر (اليأياء) سلسال وزننده ذكر اولنان قوشك اوتمسندن حكايه در (اليرنا) يانك ضمى و فتحى و راى مفتوحه و نون مشدده و قصر ايله (واليرناء) يانك ضمى و الفك مدى ايله قنه يه دينور حنا معناسنه (اليرنأة) دحرجه وزننده صاچ و صقاله قنه ياقمق معناسنه در يقال يرنأ لحيته اى صبغها باليرنا كما يقال حنأ رأسه و بو غرائب افعالدندر زيرا ماضى اولهرق مضارع صيغه سنده وارداولمشدر ابن برى مرحومدن منقولدركه اكر يانك فتحيله يرنا دينورسه همزه ايله قرائت اولنور و اكر يانك ضميله يرنا دينورسه همزه نك اتيان و اسقاطى جائز در لسان العربده رنأ ماده سى ذيلنده مرسومدر * تمّ ما يتعلق بترجمة باب الهمزة بعون الله و تيسيره فالحمد لله على التوفيق و الصلوة على الهادى الى سواء الطريق اوّلا و آخرا

باب الباء

باب الباء

فصل الهمزة

فصل الهمزة (الأبّ) همزه نك فتحى و بانك تشديديله مطلقا اوته دينور كلا معناسنه كه فارسيده كياه دينور و على قول رعى اولنه جق چايرلغه و اوتلاغه دينور ياخود من غير بذر و زرع حاصل اولان هر نباته دينور كه فارسى اداايله خودرو تعبير اولنور معناى آيتدن مأخوذدر و منه قوله تعالى ﴿ وفاكهة و ابا ﴾ الآية و هو الكلأ او المرعى او ما انبتت الارض و انسانك بلنه دينور خصر معناسنه * شارح ديركه اكثر نسخه لرده خضر عنوانيله مرسومدركه خاى معجمه نك ضمى و ضاد معجمه نك فتحيله در لكن غلطدر صواب اولان خصر اولمقدر و بو يالكز هذيل لغتيدر نته كه عبابده و تكمله ده و سائر امهاتده بومنوال اوزره در انتهى و صاحب مصباحك و راغبك بيانه كوره ابّ كلمه سى استعداد و تهيؤ معناسنه موضوع اولمغله سفر و شتا ايچون اعداده و جزّ و رعيه قابل و متهئ اولان سبزه و كياهه اطلاقى اندن متفرعدر انتهى و ابّ كلمه سى مصدر اولور سير و سفره متعلق لوازم و اسبابى تدارك ايدوب حاضرلنمق معناسنه كما سيذكر (الابيب) دبيب وزننده و (الاباب) سحاب وزننده و (الابابه) سحابه وزننده بونلرده ابّ معناسنه در يقال ابّ فلان للسير يئبّ بكسر العين على القياس فى اللازم المضعف و يؤبّ بالضم على خلاف القياس ابا و ابيبا و ابابا و ابابة اذا تهيأ و ابّ و ابابه كتابه وزننده و ابابه سحابه وزننده غريب الديار اولان كمسه وطننى آرزو ايدوب اوزلمك معناسنه در يقال ابّ الرجل الى وطنه ابّا و ابابة و ابابة اى اشتاق اليه و قيندن چكوب صيرمق ايچون الى قلج قبضه سنه صالمق معناسنه در يقال ابّ يده الى سيفه اذا ردّها ليسله و قصد معناسنه در يقال ابّ ابّه اى قصد قصده * مترجم ديركه زمخشرى كشافده مرعايه ابّ اطلاقى قصد معناسندن مأخوذ اولمق اوزره امضا ايلمشدركه مأبوب ديمكدر مقصود معناسنه و يول طوغرى و مستقيم اولمق معناسنه در يقال ابت ابابته اى استقامت طريقته و دشمنى برحمله ايله بوزمق معناسنه در يقال ابّ العدوّ اذا هزمهم بحملة لا مكذوبة فيها مكذوبه لفظى مصدردر كذب كبى يعنى برحملهٔ صادقه ايله دشمنى منهزم ايلدى و دپرتمك تحريك معناسنه در يقال ابّ الشئ اذا حركه (اب) همزه نك كسريله يمنده برقريه اديدر (الاباب) كباب وزننده سير و سفره متعلق لوازم و اسبابه دينور يقال هو فى ابابه اى فى جهازه و صويه اطلاق اولنور و سراب معناسنه دركه نصف نهار اسيلكنده ايراقدن چوللرده صو هيئتنده نمايان اولان پو صارقدر (الاباب) غراب وزننده سيل عظيمه و موج عظيمه اطلاق اولنور (ابّة) همزه نك و باى مشدده نك فتحيله بر رجل اسميدر (ابّة العليا) و (ابّة السفلى) يمنده عدن مضافاتندن لحج نام بلده قضاسنده ايكى قريه لردر مرقوم ابّه نام كمسه نك اسميله مسمالردر (ابه) همزه نك ضميله مغربده افريقيه ايالتنده بر بلده در (التأبيب) تفعيل وزننده حيقرمق معناسنه در يقال ابّب الرجل اذا صاح (التأبب) تفعل وزننده تعجب معناسنه در يقال تأبّب الرجل به اى تعجب به

وصفالنوب منبسط وشادان اولمق معناسنه در يقال تأبب به اى تبجح (الابابه) سحابه وزننده و (الابابه) كتابه وزننده
بوله دينور طريقه معناسنه كرك حقيقى وكرك معنوى اولسون (ابىّ) حتى وزننده كوفه ايله قصر بنى مقاتل بيننده
بر نهرك اسميدر ملوك نبطيه دن ابىّ بن الصامغان نام ملك حفر ايتدرمكله اكا منسوب واسميله مسمادر وينه عراقده
واسط نام بلده ترابنده بر نهرك اسميدر ومدينهٔ منوره ده برقويى آديدر على قول بونده صواب اولان انا اولمقدر نون
مخففه ايله هنا وزننده (الايتباب) اكتساب وزننده حاضرلنمق تهيؤ معناسنه در يقال ائتبّ الرجل اذا تهيأ (الاتب)
همزه نك كسرى وتاى فوقيه نك سكونيله و (المئتبة) مكنسه وزننده يقاسز ويكسز اولان كوملكه دينور كه عرب
نسوانى كيرلر بزو بورنجك مقوله سى جارى وسطندن يرتوب بعض مرتبه عمل ايله بيونلرينه كچروب كوملك طرزنده
كيرلرا كابقيره دخى ديرلر مشقوق اولديغيچون مؤلفك والبقيرة قولى عطف تفسيريدر واتب نسوانك اوستلك تعبير
ايتدكارى لباسه دينور فراجه كبى ومطلقا همان بالدرك وبجاغك نصفنه بالغ قيصه لباسه دينور زبون كبى على قول
پاچه سز طونه دينور بو طلق تعبير اولنور ياخود يكارى اولميان كوملكه دينور جمعى آتاب كلور همزه نك مديله واتاب
كلور همزه نك كسريله واتوب كلور همزه نك ضميله واتب همزه نك كسريله ارپه نك قبوغنه دينور قشر الشعير معناسنه
(التأتيب) تفعيل وزننده بز ذكر اولنان اتب ديدكارى لباس ترتيب اولنمق معناسنه در يقال اتب الثوب على بناء
المجهول تأتيبا اى صير اتبا بونك استعمالى مجهول اوزره در وتأتيب بركمسه يه اتب مزبورى كيدرمك معناسنه در يقال
اتبه اياه اى البسه اياه يعنى الاتب (التأتب) تفعل وزننده ذكر اولنان اتب ديدكارى لباسى كيمك معناسنه در يقال
تأتب بالاتب اذا لبسه ويات ويراغى كوروب حاضرلنمق معناسنه در يقال تأتب للامر اذا استعدّ له وبرنسنه پكشوب
صلابت بولمق تصلب معناسنه در يقال تأتب الشئ اذا تصلب ويايك باغنى كوكسه كتوروب اوموزلرى انك ايچندن
چيقارمغله يايى ارقه يه المق معناسنه در يقال تأتب القوس اذا جعل حمالها فى صدره واخرج منكبيه منها (الائتتاب)
اكتساب وزننده بودخى ذكر اولنان اتب ديدكارى لباسى كيمك معناسنه در يقال ائتب ائتبابا اذا لبس الاتب (المؤتب)
معظم وزننده طرنقلرى برطرفه طوغرى اكريجه وقاچق اولان كشى يه دينور يقال رجل مؤتب الظفر اى معوّجه
(المثب) ثاى مثلثه ايله منبر وزننده مشمل معناسنه دركه ولنسه واحرام طرزنده بوكدن يابلمش بركونه لباسدركه عربلر
برنس كبى اكا صاريلوب بورينورلر بتون بدنلرينى احاطه ايدر ودوز وملايم يره دينور ونهر صغيره دينور جدول
معناسنه وارض مرتفعه يه دينور جمعى مأثب كلور مكاسب وزننده ومأثب جمع صيغه سى اوزره برموضع اديدر على
قول مدينهٔ منوره قربنده برطاغ آديدركه آنده سلطان الانبياء عليه افضل التحايا حضرتلرينك صدقاتلرى واقع اولمشدر
(الاثب) فتحتينله برشجر آديدر وبو اثأب مخففيدركه احمر وزننده در (الادب) فتحتينله ظرافت واوصلولق كه
ناسله قولا وفعلا لطف معامله وحسن مناوله ايلمكدن عبارتدر فارسيده فرهنك دينور يقال به ادب اى ظرف
وحسن تناول * مترجم ديركه تعريفاتده ادب جميع انواع خطادن مابه الاحتراز اولان نسنه يى بيلمكدن عبارتدر
ديو معرّفدر وبعض اعلام اخلاق حسنهٔ ظاهره ايله تفسير ايلمشدر ودولت اسلاميه دن برمدت مرورنده علوم
عربيه واشعاره ادب اطلاق ايلديلر باعث تأديب اولديغيچون * وملكة تعصم من قامت به عما يشينه * عبارتيله تعريف
ايلديلر يعنى ادب برقوّت راسخهٔ نفسيه دركه متصف اولان كمسنه يى موجب شين وعيب اولان نسنه لردن حفظ
ايدر وادب ايكى نوعدر برى ادب النفس وبريسى ادب الدرسدر ديدكارى تعريف مذكورك فقرهٔ اخيره سنه ناظر اولمش
اولور وفقرهٔ اولاسى اصطلاح عرفاده حفظ حدود شرعيه وسلوك طريقت مرعيه دركه اخلاق حسنهٔ باطنه دن
عبارتدر * طرق الحق كلها آداب * وعند الفقهاء سنته مبنى اولان حركات ديمكدركه ادب خبره وادب عشره كلاملرى
اكا ناظردر واشبو ادب كلمه سى ادب لفظندن اسمدر ادب همزه نك فتحى ودالك سكونيله بركمسه يى طعام وضيافته
دعوت ايلك معناسنه اولمغله اخلاق مذكوره صاحبنى خيرات وحسناته داعى اولمق مناسبتيله ادب اطلاق
اولنمشدر وبين العلماء ادب البحث دخى واردركه علم مناظره يى مشتملدر خلاصه ادبك تحتنده اخلاق مرضيهٔ
ظاهره دن ماعدا بالجمله شرعك استيجاب وعقلك استحسان ايلديكى اطوار واقوال مندرجدر عفت وظرافت
ونزاكت واظهار عدل ولطف معامله وانصاف وسائر مكارم اخلاق ومحاسن اوصاف كبى انتهى وادب كلمه سى
مصدر اولور بركمسه ادبلو اولمق معناسنه يقال ادب الرجل ادبا من الباب الخامس اذا ظرف وحسن تناوله ومأدبه
ترتيب ايلك معناسنه در يقال ادب فلان ادبا من الباب الثانى اذا عمل مأدبة كما سيذكر (الاديب) امير وزننده ادبلو
كشى يه دينور جمعى ادباء كلور علماء وزننده (التأديب) تفعيل وزننده تعليم ايلك معناسنه دركه مراد آداب شرعيه
وعرفيه وعلم اوكرتمك معناسنه دركه ادب اكا لازم كلور يقال ادّبه تأديبا اذا علمه مصباحده علمه رياضة النفس

ومحاسن الاخلاق عبارتيله مفسردر (التأدب) تفعل وزننده مطاوعيدر ادبلنمك وادب وعلم اوكرنمك معناسنه در يقال
ادبه تأديبا فتأدب (الاستئداب) تأدب معناسنه در يقال استأدب بمعنى تأدب (الادبة) جرعه وزننده و (المأدبة)
مسعده وزننده و (المأدبة) دالك ضميله مكرمه وزننده ضيافت طعامنه ياخود وليمه طعامنه دينور تقول شهدنا الادبة
والمأدبة والمأدبة وهى طعام صنع لدعوة اوعرس وادبه عجب وتعجب معناسنه در (الايداب) همزه نك كسريله
پادشـاه ووالى قلمرو سلطنت وايالتنده اولان الكايى پر عدل وداد ايلك معناسـنه در يقال آدب السلطان البلاد
ايدابا اذاملأ ها قسطا وعدلا وبركسه يى ضيافته دعوت ايلك معناسنه در يقال آدبه اى دعاه الى طعامه (الادب)
همزه نك فتحى ودالك سـكونيله عجب معناسنه دركه تعجب ايلكدر وبركسـه يى ضيافته دعوت ايلك معناسـنه در
يقال ادبه ادبا من الباب الثانى اذادعاه الى طعامه (ادب البحر) بعض امهاتده همزه نك فتحى ودالك سكونيله وبعضنده
فتحتينله مضبوطدر دريانك كثرت آبنه اطلاق اولنور ضيافت معناسندن مأخوذدر يقال جاش ادب البحر اذا كثر
ماؤه (ادبى) عربى وزننده طئ قبيله سي ديارنده برطاغك اسميدر (الارب) همزه نك كسرى ورانك سكونيله
زيركلك دهاء معناسنه در ونكر وخبث وشر وغائله معنالرينه در يقال به ارب اى نكر وخبث وغائلة وعضو واندام
معناسنه در تقول قطعته اربا اربا اى عضوا عضوا * شارح ديركه جمعى ارآب كلور احزاب كبى ومنه حديث الصلاة
* كان يسجد على سبعة ارآب * اى اعضاء اغبك تحقيقنه كوره ارب لفظى دفعى خصوصنده احتيالى مقتضى اولان
فرط حاجت معناسنه موضوعدر پس مطلقا حاجتدن اخص اولور بعده كاه حاجت مفردده وكاه بلا حاجة همان
مكر واحتيالده استعمال ايلديلر بو صورتده دهاء ومكر وخبث وغائله معنالرى بوندن متفرع اولور وكاه اولور كه پك
حاجتلو اولان عضوه اطلاق اولنور زيرا اعضاء مطلقه ايكى قسمدر برى مدار حاجت اولان عضودر يدو رجل وعين
كبى وبريسى مدار زينت اولان عضودر حاجب ولحيه كبى وعقده واحكام وسائر معانيسى دخى معناى اولدن مأخوذدر
انتهى وارب عقل وذكاء ودين وملت معنالرينه در وفرج معناسنه دركه عضو نامحرمدر وارب حاجت معناسنه در
(الاربة) همزه نك كسريله وضميله لغتدر بودخى زيركلك دهاء معناسنه در وحاجت معناسنه در ارب كبى وارب همزه نك
كسريله مكر وحيله معناسنه در (الارب) فتحتينله و (المأربة) ميمك فتحى ورانك حركات ثلاثيله بودخى حاجت
معناسنه در تقول مالى فيه ارب واربة وارب ومأربة اى حاجة (الارب) همزه نك كسرى ورانك فتحيله و (الارابة)
كرامه وزننده عاقل وزيرك اولمق معناسنه در يقال ارب الرجل اربا كصغر صغرا وارابة من الباب الخامس اذا عقل
(الاريب) اميروزننده (الارب) كتف وزننده عاقل وزيرك وهو شيار اولان كشى يه دينور (الارب) فتحتينله
برنسنه يه ادمان ايلك معناسنه دركه مراد ادمان واعتياد ايله استاذ وحاذق اولمقدر يقال ارب بالشئ اربا من الباب الرابع
اذا درب به يعنى وصار فيه ماهرا وبرنسنه يه محتاج اولمق معناسنه در يقال ارب اليه اذا احتاج اليه وزمان سخت ومشتد
اولمق معناسنه در يقال ارب الدهر اذا اشتد وبرنسنه يه بغايت عشق وعلاقه ايلك معناسنه در يقال ارب به اذا كلف
ومعده فاسد اولمق معناسنه در يقال اربت معدته اى فسدت واعضاء بدن برعارضه سببيله فصله فصله آريلوب دوكلك
معناسنه در يقال ارب الرجل اذا تساقطت اعضاؤه وقطع اربه ويقال اربت ايها الرجل من يديك اى سقطت اراً بك من
اليدين خاصة يعنى اللريكه مخصوص اولان عضولرك لحم مهرا كبى صاپر صاپر دوشوب دوكلسون ابن اثيرك بياننه كوره
بين الناس مذموم ومعيوب وخجيل وشرمسار اولهسن ديمكدن كنايه در وارب بركسه نك الى كسلمك ياخود فقير اولوب
ايدئ ناس عطيه سنه محتاج اولمق معناسنه در يقال اربت يده اى قطعت او افتقر فاحتاج مابايدى الناس وبو اكثرى
بددعا موقعنده ايراد اولنور (الاربة) همزه نك ضميله دوكومه دينور عقده معناسنه على قول شول دوكومه دينوركه
چوزمدكجه چوزلميه يعنى سخت وشديد اوله واربه بيونه چكره جك قلاده يه دينور وآت وطوار باغليه جق طاوله ايپنك
واورك وكوكن وكوستك مقوله سنك اياغه چكه جك خلقه سنه دينور (الاربة) همزه نك ضميله اجيه وزننده اويلق
ديبنه دينوركه قالچه تعبير اولنور يقال اشتكى اربيته اى اصل فخذه (الارب) ضرب وزننده شهادت پرمغيله اورته
پرمغك آرالغنه دينور وارب مصدر اولور دوكومى پك باغليوب محكم ايلك معناسنه در يقال ارب العقد اربا من الباب
الثانى اذا احكمه وبركسه نك برعضوينه اورمق معناسنه در يقال ارب فلانا اذا ضرب على اربه (الارب) همزه نك
ضميله قوزينك واوغلاغك هنوز تولدايلمش تازه سنه دينوركه كورپه تعبير اولنور (الاربيان) همزه نك وبانك كسريله
برنوع بالق آديدر تركيـده تكه وكرويت ديدكلريدر وبرنوع بقل ونبـات آديدر مفرداتده پاپاديه نوعندن بهار
ديدكلريله مفسردر (اراب) همزه نك حركات ثلاثيله برموضع آديدر على قول برصو اسميدر (مأرب) منزل وزننده
يمنده برموضع آديدر محله در يعنى ترابنده طوزله لر واردر كتب جغرافياده مأرب يمنده بربلده دركه سبأ دخى دير لر

دیومرسومدر ومصباحده دخی مرقومدرکه مأرب یمنده ازدبلادندن بربلده درکه حضرموت طاغلرینك نهایتنده واقعدر وبلقیسك مقرّی ایدی واکا سبأدخی دیرلرکه بانیسی اولان سبأ بن یشجب بن یعرب بن قحطان ایله مسمّادر وبو تأنیث وعلمیتله غیرمنصرفدر ﴿الایراب﴾ همزه نك کسریله ظفریاب اولمق معناسنه در یقال آرب علیهم ایرابا اذافازوفلج ﴿الاربى﴾ همزه نك ضمی ورانك فتحی وقصر ایله آفت وداهیه معناسنه در ﴿التأریب﴾ تفعیل وزننده برنسنه یی متین ومحکم قلمق معناسنه در یقال ارّب الشیءٔ تأریبا اذا احکمه وبچاق وقلج مقوله سنی بیلیوب کسکین قلمق معناسنه در یقال ارّب السکین اذاحدّده وبرنسنه یی چوغالتمق وتوفیر وتکمیل ایلمك معناسنه در یقال ارّب الشیءٔ اذاوفره وکمله ﴿المؤرّب﴾ معظم وزننده وافروکامل اولان شیئه دینور یقال شیءٔ مورّب ای موفّر ﴿التأرّب﴾ تفعل وزننده برنسنه ضمننده سردلشوب تعصب وامتناعله کردنکشلك ایلمك معناسنه در یقال تأرّب فی الامر اذا تأبى وتشدّدو تصنع وتکلفله زیرکلنمك وصورت دهاء کوسترمك معناسنه در یقال تأرّب فلان اذاتکلف الدهاء ﴿المستأرب﴾ اسم مفعول بنیه سیله بورجلو یه دینور مدیون معناسنه ﴿المؤارب﴾ مجاهدوزننده مداهی یعنی مکار وعیار وقلّاش کسه یه دینور یقال رجل مؤارب ای مداه ﴿الاربان﴾ همزه نك ضمیله عربان لفظنده لغت اولمغله عرب ماده سنده مرسومدرکه مدار انعقاد بیع وشرا اولان پیشین اقچه یه دینور ﴿الاربة﴾ کتیبه وزننده بیولك وبول تنجره یه دینور یقال قدرار بة ای واسعة ﴿الازب﴾ همزه نك وزای معجمه نك فتحیله دوه کویش کتورمز اولمق معناسنه درکه علتدن یاخود یلکز بونلقدن اولور یقال ازبت الابل ازبا من الباب الرابع اذالم تجترّ ﴿الازب﴾ همزه نك کسریله بودورکشی یه دینور وغلیظ الجثه کسه یه دینور وآفت وداهیه معناسنه در ولئیم وناکس شخصه دینور ویاقشقسز بداندام وعبوس ودمیم کسه یه دینور وشول کسه یه دینورکه اعضأ ومفاصلی اینجه وخرده اولوب قطعا کمیکاری ولوحه لری ارتمیوب وایریلنمیوب همان زیاده سی قرنی واشاغیسی طرفنه اوله که یوقاریسی قاوال واشاغیسی ششخانه اعجوبه شکل اولور یقال هوازب ای الدقیق المفاصل الضاوی لاتزید عظامه وانمازیادته فی بطنه وسفلیه ﴿ازبّ العقبه﴾ همزه نك وزانك فتحیله بریلان اسمیدر بونك موقع ذکری زبب ماده سی اولمغله اوراده مرسومدر بوراده ذکرایدنلر وهم ایلمشدر زیرا همزه سی اصلیه دکلدر ﴿الازب﴾ کتف وزننده ﴿والازیب﴾ امیر وزننده اوزون کسه یه دینور ﴿الازبة﴾ ازمه وزننده قیتلق شدت وقحط معناسنه در یقال اخذته الازبة ای الشدة والقحط ﴿ازاب﴾ کتاب وزننده بنو تمیم شعبه سی اولان بنی العنبر جماعتنه مخصوص برصو آدیدر ﴿الازب﴾ ضرب وزننده صو آقمق معناسنه در یقال ازب الماء ازبا من الباب الثانی اذاجری ﴿المئزاب﴾ محراب وزننده وکاه اولورکه همزه یی یایه قلب ایدرلر اولوغه دینور ناودان معناسنه وبو اسم آلتدر ذکر اولنان ازب لفظندن مأخوذدر علی قول بو لفظ فارسیدن معرّبدر بل الماء معناسنه که بل کلمه بول لفظندن امرحاضر اولمغله صویی بول ایله که اساله ایله دیمکدر زیرا میز لفظی فارسیده بول ایلمك معناسنه اولان میزیدن کلمه سندن امرحاضردر کویاکه آلت مرقومه یه خطاب اولور مترجم دیرکه قول اخیر تصرف عجیب اولدیغی غیرستیردر ﴿الآزبه﴾ عازمه وزننده شول دوه لره دینورکه آریق اولمغله کویش کتورمز اوله لر یقال ابل آزبة ای ضامرة لاتجترّ ﴿التأزب﴾ تفعل وزننده بولشمك اقتسام معناسنه در یقال تأزبوا المال بینهم اذا اقتسموه ﴿الاسب﴾ همزه نك کسری وسینك سکونیله قاسیقده بتن قیللره دینور علی قول اودیرنده وعلی رأی خاصة مقعدده بتن قیله دینور یقال حلق اسبه ای شعر رکبه اوهو شعر الفرج اوالاست * شارح دیرکه بونك اصلی وسب ایدی که نباته دینور همزه واودن مبدله در ﴿المؤسّب﴾ معظم وزننده تویی وبوکی چوق طواره اطلاق اولنور ماده مرقومه دن مأخوذدر یقال کبش مؤسّب ای کثیرالصوف ﴿الایساب﴾ همزه نك کسریله برك نباتی چوق اولمق معناسنه در یقال آسبت الارض ایسابا اذا اعشبت ﴿الاشب﴾ همزه نك فتحی وشین معجمه نك سکونیله برشیئه شیءٔ آخر قاتوب قارشدرمق معناسنه در یقال اشبه اشبا من الباب الثانی اذاخلطه وبرکسه یه لوم وتعییب وسرزنش ایلمك معناسنه در یقال اشب فلانا اشبا من الباب الثانی والاول اذاعابه ولامه ﴿الاشب﴾ فتحتینله اغاجلر کور وصیق اولمغله داللری بری برینه کیریشوب صارمشق وچتلق اولمق معناسنه در یقال اشب الشجر اشبا من الباب الرابع اذا التفّ ووصف مذکور اوزره اولان اغاجلره اطلاق اولنورکه مبالغة تسمیه بالمصدردر * ومنه حدیث عبدالله او عمرو بن امّ مکتوم رضی الله عنه انه قال للنبی صلی الله علیه وسلم * انی رجل ضریر بینی وبینك اشب فرخص لی فی العشاء والفجر قال ﴿هل تسمع النداء﴾ قال نعم فلم یرخص له * یرید بذلك النخیل الملتفة ﴿التأشب﴾ تفعل وزننده بودخی اغاجلر بری برینه قارشوب کیرشمك معناسنه در یقال تأشب الشجر بمعنی اشب وناس بری برینه مختلط اولمق علی قول مجتمع اولمق معناسنه در یقال تأشب القوم اذا اختلطوا او اجتمعوا وتأشبوا الیه دیرلر انضموا الیه معناسنه یعنی خلق اطرافدن کلوب آکا

(منضم)

منضمّ و ملحق اولدیلر (التأشیب) تفعیل وزننده اغاجلری صیق و چتلق ایلك معناسنه در تقول اشبت الشجر
تأشیبا ای جعلته ملتفّا و ناسی بری برینه دوشروب شوریده قلق معناسنه در یقال اشب القوم اذاحرّش بعضهم
علی بعض (الاشابة) همزه نك ضمیله اجناس مختلفه دن مجتمع اولان جماعته دینور اخلاط و اوباش معناسنه
و حرامله مختلط اولان قزانجه دینور جمعی اشایب کلور اصابع وزننده یقال عنده اشابة من الناس ای اخلاط و یقال
له اشابة من الکسب ای ماخالطه الحرام (الاشبانیّ) فتحاتله بغایت قرمزی اولان شیئه دینور یقال رجل اشبانیّ
ای شدید الحمرة (الائتشاب) اکتساب وزننده بودخی ناس بری برینه مختلط یاخود مجتمع اولمق معناسنه در
یقال ائتشب القوم ائتشابا اذا اختلطوا او اجتمعوا (المؤتشب) میمك ضمی و تاء و شینك فتحیله نسبتده اختلاط
و التباس اولان یعنی مضبوط النسب و صریح الاصل اولمیان کشی یه اطلاق اولنور یقال هو مؤتشب ای غیر
صریح فی نسبه (اشبه) جرعه وزننده سباعدن قوردك اسامیسندندر (الالب) همزه نك فتحی و لامك سکونیله
ناس هر طرفدن آقشوب کلمك معناسنه در یقال الب الیه القوم البا من الباب الاول اذا اتوه من کل جانب
و طوارلری طوپلیوب سورمك معناسنه در یقال الب الابل البا من الباب الاول و الثانی اذا ساقها یعنی منضما
و طوار طوپلنوب سور یلوب کتمك معناسنه در یقال البت الابل ای انساقت و انضمّ بعضها الی بعض و ارکك
اشك دیشی یی اوکونه قاتوب قوغوب کتمك معناسنه در یقال الب الحمار طریدته اذا طردها طردا شدیدا * شارح
دیرکه بو معناده حماردن غیریسی مسموع دکلدر پس خصایصدن اولور و الب برکدرمك معناسنه در یقال الب
الجیش اذا جمعهم و برکك معناسنه در یقال الب القوم اذا اجتمعوا و سرعت ایلك معناسنه در یقال الب الرجل
اذا اسرع و عودت ایلك معناسنه در یقال الب الیه ای عاد و یغمور متصل یاغمق معناسنه در یقال البت السماء
اذا دام مطرها و الب ساقیٔ بزم عشرتك جنبش و نشاطنه دینور و نفس انسانیه نك هوا و هوسه میل و انجذابی
حالتنه دینور و صوسزلغه دینور و دشمنك حسّ و ادراك ایلیوب ذهن و خیالرینه خطور ایلیان جهتدن
شبخونلرینه متعلق ترتیب اولنان رأی و تدبیره دینور و کورپه قوزی دریسنه دینور و زهر قاتله دینور و طرد شدید
معناسنه در و شدت حما و حرارته دینور و چبانك هنوز صاغالمغه باشلمه سی حالتنه دینور و ظلم و عداوت اوزره مجتمع
اولان ناسه دینور بونده همزه نك کسریله ده لغتدر یقال هم علیه الب و الب و احد ای مجتمعون علیه بالظلم و العداوة
(التألب) ثعلب وزننده کوده سی طوپاچ غلیظ الجثه کسه یه دینور و اول هیئت اوزره اولان یبان اشکنه و طاغ
تکه سنه دینور مؤنثنده تألبه دینور هایله یقال رجل تألب ای الغلیظ المجتمع و کذا من حمر الوحش و الوعل و تألب بادیه
اشجارندن بر شجر آدیدر (الالب) همزه نك کسریله فتر معناسنه درکه باش پرمغله شهادت پرمغی آچلدقده ما بینلرینك
حاوی اولدیغی مقداردن عبارتدر ترکیده سره تعبیر اولنور و الب بر شجر آدیدرکه اغاج قاونی شجرینه شبیه اولور
جمیع حیواناته سم قاتلدر (الالباب) همزه نك کسریله بودخی حمار دیشیسنی اوکنه قاتوب شدتله قوغوب کوتورمك
معناسنه در یقال البّ الحمار طریدتها البابا اذا طردها شدیدا (الالوب) صبور وزننده توز طپراق صاوران ریح
بارده یه دینور یقال ریح الوب ای باردة تسفی التراب و قویدن قوغه یی چابك چیقارر اولان کسه یه دینور علی قول
جنبش و نشاطله صو چکن کسه یه دینور یقال رجل الوب ای سریع اخراج الدلو او نشیط یعنی فی ذلك (الالبة)
همزه نك ضمیله آجلق مجاعه معناسنه در (الالبة) فتحاتله یلبه معناسنه درکه دریدن اولان قلقانه دینور (التألیب)
تفعیل وزننده ناسی بری برینه قشقردوب میانه لرینی افساد ایلك معناسنه در یقال البّ بین القوم تألیبا اذا حرّضهم
علی الفساد و افسد بینهم (المئلب) منبر وزننده سریع و چابك آدمه دینور یقال رجل مئلب ای سریع (البان)
سحبان وزننده بر بلده آدیدر * شارح دیرکه غزنین نام شهره ایکی مرحله مسافه ده واقعدر (الاب) سحاب وزننده
مدینهٔ منوره قربنده بر موضعدر (التأنیب) نونله تأدیب وزننده برکسه یه عتاب و سرزنش ایلك علی قول ادله
و براهینله اسکات و تبکیت ایلك یاخود سائله اقبح ردّ ایله جواب ویرمك معناسنه در یقال آنبه تأنیبا اذا لامه او بکته
او سأله فجبهه ای ردّه اقبح ردّ (الانب) فتحتینله سبزوات قسمندن بادنجانه دینور تقول اکلنا الانب ای الباذنجان *
شارح دیرکه انب عند الاکثر طلب وزننده فارسیده دخی باذنجانه دیمکله ظاهرا لغت موارده در و بعض مولّدین
تغییر ایله اندبخ تعبیر ایلدیلر (الاناب) سحاب وزننده مسك علی قول مسکه مشابه بر نوع عطر آدیدر (الائتناب)
اکتساب وزننده شبع یاخود غیری عارضه سببیله طعامه اشتهاسز اولمق معناسنه در (المؤتنب) ایتنابدن اسم
فاعلدر طعامه اشتهاسی اولمیان کسه یه دینور یقال هو مؤتنب ای لایشتهی الطعام (الاوب) همزه نك فتحی و واوك
سکونیله و (الایاب) همزه نك کسری و یانك تخفیفیله و تشدیدیله لغتدر و (الاوبة) همزه نك فتحیله و (الایبة) و اوی

يايه قلبله كيرودونمك رجوع معناسنه در يقال آب الرجل يؤوب اوبا واوبا وايابا واوبة وايبة اذا رجع واوب بولوده دينور سحاب كبى ويله دينور ريح معناسنه وسرعت معناسنه در وطوار يورركن الريني واياقلريني چابك دوندرمك يعنى چابك آلمق معناسنه در يقال ما اعجب اوب قوائمه اى رجعها فى السير وقصد وعزم ايلك معناسنه در يقال آبه اوبا اذا قصد ودأب وعادت معناسنه در يقال هذا اوبه اى عادته وطوغريلق استقامت معناسنه در وبال آريسنه دينور نحل معناسنه ويوله دينور طريق معناسنه وجهت وسمت معناسنه در تقول كنت على اوبه اى جهته وكيجه ايچره صويه كلمكه دينور يقال آب الماء اوبا اذا جاءه ليلا واوب آيب لفظندن جمع اولور صحب وصاحب كبى راجع معناسنه واوب كذلك مصدر اولور ابعاد ايلك معناسنه يقال آبه الله اوبا اى ابعده وبو بددعادر ويقولون آبك وآب لك مثل ويلك يعنى واى سكا * شارح ديركه بونك اصلى آبك ماتكره ايدى عاودك ماتكره معناسنه بعده فاعل اضمار اولندى (التأويب) تفعيل وزننده و (التأييب) واوى يايه قلبله بونلرده رجوع ايلك معناسنه در يقال اوّب عنه وايّب اذا رجع وبتون كوندز يولده سير ايلك معناسنه در كيجه يه قدر طورميوب كتمكدن عبارتدر يقال اوّبوا اذا ساروا النهار كله ومركوب اولان دوه لر برى برينه قزيشوب معارضه ومبارات ايده رك كتمك معناسنه در يقال اوّبت الركاب اذا تبارت فى السير (التأوب) تفعل وزننده بودخى رجوع ايلك معناسنه در (الاواب) و (الاياب) همزه لرك ضمى وواو ويانك تشديدلريله آيب كلمه سندن كه راجع معناسنه در جمعلردر (الاياب) كتاب وزننده و (الايوب) قعود وزننده كونش باتوب غائب اولمق معناسنه در يقال آبت الشمس ايابا وايوبا اذا غابت (المتأوّب) و (المتأيّب) ميملرك ضمى وواو مشدده وياى مشدده نك فتحيله تأوّب وتأيّب كلمه لرندن مصدرلردر كيجه ايله كلمك معناسنه يقال تأوّبه وتأيبه متأوّبا ومتأيّبا اذا اتاه ليلا (الائتياب) افتعال وزننده كيجه ايچره صويه كلمك معناسنه در تقول ائتبت الماء ائتيابا اى وردته ليلا (الاوب) فتحتينله طارلمق معناسنه در يقال اوب الرجل اوبا من الباب الرابع اذا غضب (الايثاب) ايجاب وزننده بركمسه يى طارلتمق معناسنه در تقول اوثبته اى اغضبته (المأوبة) مفاعله وزننده مركوب اولان دوه لر برى برينه قزيشوب معارضه ايله يورويشمك معناسنه در يقال آوبت الركاب اذا تبارت فى السير (المأوّبه) ميمك ضمى وواو مشدده نك كسريله بتون كوندز هبوب ايدن روزكاره دينور يقال ريح مأوّبة اى تهبّ النهار كله (الايبة) نائبه وزننده نصف نهار وقتنده ايچيلان مشروبه دينور شربةُ قائلة معناسنه (آبه) غابه وزننده ايرانده ساوه شهرينه قريب برشهر آديدر ومغربده افريقيه قربنده برشهر آديدر (مأب) سحاب وزننده ارض شامدن بلقا قضاسنده بر بلده در ومأب اوب لفظندن اسم مكاندر دونوب وارەجق يره دينور مرجع ومنقلب معناسنه ويقال بينهما ثلاث مأوب على وزن مثالب اى بينهما ثلاث رحلات بالنهار يعنى ميانه لرنده كوندز كتمسيله اوچ قوناق مسافه واردر بوراده مأوب مأب لفظندن جمعدر كوندز يوريوب وارەجق يره دينور (المأوّب) معظم وزننده قارپوزك تپه سى دليمى وياقه اويوتوسى كبى بغايت دكرمى ومدوّر قطع اولنان شيئه دينور ومنه المثل قال الحباب بن المنذر انا جذيلها المأوّب وعذيقها المرجب جذير جذرەنك مصغريدركه بوراده مغاره مرادر وعذيق عذقك مصغريدركه خرما صالقمنك چوبنه دينور يعنى بن آنلرك مدور نقب اولنمش غارى يم كه بكا التجا ايدرلر وخرماسى چوق دالى يم كه بندن اجتنا ايدرلر مثل مزبور انا جذيلها المحكك عنوانيله ده منقولدر (آب) ناب وزننده برمعروف آيدر عجميدن معرّبدر روميه دن آغستوس ديدكلرى آى اوله جقدر (الاوبات) همزه نك فتحى وواوك سكونيله اوبه نك جمعيدر طواراياقلرينه دينور قوائم معناسنه (بنو اواب) توّاب وزننده برقبيله در مخيس الاوابى كه تابعيندندر اول قبيله يه منسوبدر (الاهبة) همزه نك ضمى يات وبراغه دينوركه سير وسفر وحرب مقوله سى حالات مهماتيدر ساز وعدّه معناسنه (الهبة) هانك ضميله اهبه معناسنه در يقال اخذ للسفر اهبته وهبته اى عدّته (التأهيب) تفعيل وزننده يراقلنوب حاضر وآماده اولمق معناسنه در يقال اهب للامر تأهيبا اذا استعدّ (التأهّب) تفعل وزننده تأهيب معناسنه در يقال تأهّب للحرب اذا استعدّ (الاهاب) كتاب وزننده درى يه دينور جلد معناسنه على قول دباغت اولنمامش خام درى يه دينور جمعى آهبه كلور همزه نك مديله افعله وزننده وأهب كلور ضمتينله واهب كلور فتحتينله مصباحك بياننه كوره جمع اخير غير قياس اوزره در وعند البعض اسم جمعدر واهاب اسمادندر اهاب بن عمير معروف راجزدر وابو اهاب بن عزيز اصحابدندر (اهاب) سحاب وزننده مدينهٔ منوره قربنده برموضعدر (اهبان) عثمان وزننده اصحابدندر (ايهب) زينب وزننده برموضعدر (الايّاب) كتان وزننده سقّا معناسنه در وفى الحديث * كان طالوت ايابا * اى سقّاء (الايبة) عيبه وزننده اوبه لفظنده لغتدركه رجوع معناسنه در واوى يايه منقلب اولمشدرتنه كه ذكر اولندى

(فصل)

فصل الباء (البؤب) زفر وزننده شول آته دینورکه قیصه کودهلو و قالین اتلو وسیرك آدیملو اشکین
ویوریمسی وسکرتمسی پك میدانلو اوله (ببه) دبّه وزننده هنوز دیللنمکه باشلیان معصوملك صوتندن حکایه درکه
ببه ببه دیه‌رك سویلمکه باشلر وببه بررجل قرشی لقبیدر جوهرینك ببه برجاریه آدیدر دیوب رجز ایله استشهادی
غلطدر انجق ببه ذکراولنان قرشی لقبیدرکه عبدالله بن الحارث بن نوفلدر کذلك جوهرینك استشهاد محلنده راجزدن
حکایه ایله قال الراجز قولی دخی غلطدر بلکه اول ارجوزه‌یی ذکراولنان عبدالله هنوز طفل صغیر ایکن والده‌سی هند
بنت ابی سفیان ترقیص ایده‌رك ترجیز وانشاد ایلمشدر وارجوزه بودر * لانکحن ببه جاریة خدبة مکرمة محبة تجبّ اهل
کعبه * یعنی ببه‌یه بن برتنومند محبوبه دختر نکاح ایدوب آلورم که حسن وجمالده قریش نسوانه غالبه اولور * شارح
یدخل فیها زّبه فقره‌ٔ لطیفه‌سنی دخی الحاق ایلمشدر وببه اتنه طلو نازك بدن تروتازه جوانه دینور وببه لفظی احمق کسه‌یه
صفت اولور کویاکه حکایهٔ صوت صبی کبی بیهوده دیمك اولور (دار ببه) مکهٔ مکرمه‌ده برخانه‌در (الببّ) بانك
فتحیله بأج مرادفیدرکه ضرب وکونه واسلوب معناسنه‌در لسانمزده بابت وچشید تعبیر اولنور وتنومند وسمین جوانه
دینور یقال رأیت ببّا ای شابا سمینا (الببّان) قبّان وزننده وبانك تخفیفیله جائزدر بودخی اسلوب وطریقه معناسنه‌در
یقال هم ببان واحدو ببان واحدو یخفف ای علی طریقة یعنی جمله‌سی یکرنك ویکطرز ویکروشلردر * قال الشارح
ومنه قول عمر رضی الله عنه ان عشت فسأجعل الناس ببانا واحدا یرید التسویة فی القسم وکان یفضل المهاجرین واهل
بدر فی العطأ * (البأبة) قبقبه وزننده ارکك دوه کوکره‌مك هدیر فحل معناسنه‌در (بردزبه) دال مهمله وزای معجمه ایله‌در
خدمه وزننده امام بخاری علیه الرحمه حضرتلرینك جدّی اسمیدر وبو کلمهٔ فارسیه‌در اکینجی زرّاع معناسنه‌در
(بسبه) رسمه وزننده بخارا قضاسنده برقریه‌در (بشبه) شین معجمه ایله ایرانده مرو نام بلده مضافاتندن برقریه‌در
(بأنب) زینب وزننده بخارا قضاسنده برقریه آدیدر محدثیندن جلوان بن سمره وابراهیم بن احمد ووکیع بن احمد واحمد
بن سهل البأنبیون آندندر (البوباة) بانك فتحی وواوك سکونیله بریه وبیابانه دینور فلاة کبی وبوباة یمن طریقنده برصرب
عقبه آدیدر (الباب) قپویه دینور جمعی ابواب کلور وبیبان کلور تیجان وزننده ونادر اوله‌رق ابوبه کلور زیرا افعل که
فانك فتحیله‌در افعله اوزره جمعلنمز * مؤلف بصائرده ایتدیکه باب لفظی مدخل امکنه معناسنه موضوعدرکه قپو تعبیر
اولنور باب دار وباب بلده کبی ومجاز ابرشیئه وسیلهٔ وصول اوله‌جق نسنه‌ده استعمال اولنور ومنه یقال فی العلم باب
کذا وهذا العلم باب الی علم کذا ای به یتوصل الیه ومعانیٔ سائره بوندن متفرعدر ومصباحده بووجه اوزره مرسومدرکه
باب کلمه‌سنك اصلی بوب اولمق اوزره مقدردرکه فتحیله‌در بناء علیه واو الفه قلب اولنمشدر بعضا بالتخصیص مضاف
اولور باب الدار کبی کذلك بغدادده برمحله اسمی اولان باب الشام کبی واکر متضایفینه نسبت اولنورسه یالکزجه اوله
نسبت اولنوب البابیّ دینور وایکیسنه بردن نسبتله البابیّ الشامیّ دخی دینور ویالکزجه اخیره‌ده نسبت اولنور وکاهجه
اول ایکی اسم ترکیب اولنوب اسم واحد حکمنده قلندقدنصکره ایکیسنه بردن نسبت اولنوب مثلا البابشامی دینور
الدارقطنی دیدکلری کبی انتهی وباب حلب ایالتنده بربلده آدیدر وهجر قربنده برطاغ اسمیدر (البوّاب) توّاب وزننده
قپوجی‌یه دینور دربان معناسنه وبواب زیاد بن ابیه نام کسه‌نك فرسی اسمیدر (البوابة) کتابه وزننده قپوجیلق حرفتنه
دینور (البوب) بانك فتحی وواوك سکونیله قپوجی اولمق معناسنه‌در یقال باب له یبوب بوبا ای صار بوّابا له ودیواره باجه
وبجره آچمق معناسنه‌در یقال باب الرجل اذا حفر کوّة (التبوّب) تفعل وزننده قپوجی طوتمق معناسنه‌در یقال تبوّب
بوّابا اذا اتخذه (الباب) و(البابه) هاایله حساب وحدود مقوله‌سنك غایت ونهایتنه اطلاق اولنور (بابات الکتاب)
نامه ونسخه‌نك سطورندن عبارتدر بونك مفردی یوقدر * شارح دیرکه کرچه مؤلف مفردینی انکار ایلدی لکن مفردی
بابه‌درکه نوع معناسنه‌در هرشیئك نوعی اشخاصنی بیلمکه مدخل اولدیغیچون لکن کتابه مضاف اولدقده سطور
ووجوهی اراده اولنور وبونده مفرد اوله‌رق مستعمل اولماز زیرا مراد مجموع وجوه وسطوردر پس مؤلفك واحدی
یوقدر دیمکدن مرادی بو ماده‌ده مستعمل واحدی یوقدر دیمك اولور حتی اساسده بووجهله مرسومدر مانصه یقال فلان
من اهون باباته الکذب وهی انواع خبثه وقال ابن مقبل * بنی عامر ماتأمرون بشاعر * تخیر بابات الکتاب هجائیا * ای اختار
من وجوه الکتاب هجائی وبابه برشیئه صالح وحسبان اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال هذا بابته ای یصلح له ویقال
لیس هذا من بابتی یعنی بو بنم خرجم دکلدر وبابه روم الکاسنده برسرحد آدیدر وبخارا اعمالندن برقریه آدیدر ابراهیم بن
محمد بن اسحق المحدث اول قریه‌دندر وبابه وجه یعنی صنف ونوع معناسنه‌در جمعی بابات کلور وشرط معناسنه استعمال
اولنور که برشیئك وقوعنه خارجدن یعنی آنك ماهیتندن خارج اوله‌رق موقوف علیه اولان نسنه‌دن عبارتدر یقال هذا
بابته ای شرطه (البویب) زبیر وزننده مصر قربنده برقریه‌در وبویب محدثیندن عیسی بن خلادك جدّی اسمیدر

مطلب

(البوب) بانك ضميله مصر ديارنده برقريه‌در (باب الابواب) خزر الكاسنده برسرحد دربندينك اسميدركه حالا تيمورقپوديدكلريدر (باب) و (بوبه) بانك ضميله و (بويب) زبيروزننده اسامئ رجالدندر (بابا) حضرت عباسك عبد معتق اسميدر كذلك حضرت عايشه‌نك كوله‌سى آديدر عبدالرحمن بن بابا او باباه بالهاء و عبدالله بن بابا او بابى بالياء اوبابيه بزيادة الهاء تابعيندندر (بابويه) ضم باء و فتح ياى تحتيه ايله على بن محمد الاسوارى نام محدثك جدّيدر و احمد ابن الحسن بن على الحنائى پدرينك جدّى اسميدر حنأ ماده‌سندن بيان اولندى (بوبه) كذلك اسم عجميدر ابراهيم بن بوبه و عبدالله بن احمد بن بوبه و حسن بن محمد بن بوبه محدثلردر (البابيه) تشديد يايله اعجوبه معناسنه‌دركه تعجب اولنه‌جق عجيب نسنه‌يه دينور يقال اتى بالبابية اى بالاعجوبة (بابين) تثنيه بنيه‌سيله بحرين ايالتنده برموضعدر (بابان) مروشهرنده برمحله‌در (البيب) زيب وزننده حوضه صوآقه‌جق مصلغه دينوركه قويدن چكيلان صويى بوشالتدقده اورادن حوضه آقوب دوكيلور و حوضك باجه‌سنه دينوركه حوضه صوكله‌جك و حوضدن طشره آقه‌جق دليكدر (البياب) شداد وزننده ازقه و اسواقده صوكزدرن سقايه دينور يقال هو البياب اى الساقى يطوف بالماء (بيبه) عيبه وزننده اسماندر حارث بن بيبه قبيلهٔ مجاشع اعيانيدر

﴿ فصل التاء ﴾

(تيأب) فعلل وزننده يعنى حروفى اصليه اوله‌رق برموضع آديدر (التوبانيان) تاىِ زائده اولمغله موضع ذكرى وأب ماده‌سيدر جوهرى و همنه مبنى بورا ده ايراد ايلدى * شارح ديركه عجيبدركه مؤلف محل مزبوره احاله ايدوب و اوراده ذكرندن ساكت اولمشدر صحاحده ممه‌لرك باشلريله بيان اولنمشدر (تؤبه) تانك ضميله همزه وزننده وأب ماده‌سنده مرسومدر (التألب) فعلل وزننده برنوع شجردر عربستانده آندن عربى ياى دوزرلر و بونك موضع ذكرى بومقامده‌در زيرا رباعيدر جوهرى الب ماده‌سنده ذكر ايلمكله مؤلف اكا تعريض ايلمشدر (التب) تانك فتحى و بانك تشديديله و (التبب) فرح وزننده و (التباب) سحاب وزننده و (التبيب) حبيب وزننده نقص و خسار و زيان معناسنه‌در * مؤلفك اطلاقنه كوره بونلر مصدرلردر لكن امّهات سائره‌نك بيانه كوره تبّ كلمه‌سى مصدردر و تباب و تبيب اسملردر زيان و خسار معناسنه و راغبك بيانه كوره تبّ و تباب ماده‌سى زيان و خسرانده استمرار معناسنه موضوعدر ومنه قوله تعالى ﴿ تبت يدا ابى لهب ﴾ اى استمرت فى خسرانه حتى استمرار معناسى متضمن اولديغندن استتباب استمرار معناسنه استعمال اولنمشدر و تبّ و تباب خسران علاقه‌سيله مطلقا هلاك معناسنه ده استعمال اولنور و اساسك بيانه كوره استتباب تمام معناسنه ده استعمال اولنور زيرا خسران و هلاك برنسنه‌نك تمامنه تابعدر كما قيل * اذا تمّ امر دنا نقصه * توقع زوالا اذا قيل تمّ * انتهى و يقال تبّاله على الدعاء نصب لانه مصدر محمول على فعله و يقال تباله تبيبا على المبالغة اى الزمه الله خسرانا و هلاكا يعنى حق تعالى خسران و هلاكى اكا لازم قلسون كه دائما خسران و هلاك آندن دور اولمسون ديمكدر و يقال تبت يداه اى ضلتا و خسرتا كما فى التنزيل ﴿ تبت يدا ابى لهب ﴾ الآية و تب هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال تبّ فلانا اى اهلكه و كسمك معناسنه استعمال اولنور يقال تبّ الشئ اذا قطعه (التتبيب) تفعيل وزننده بودخى نقص و خسار يعنى زيان و خسارت ايرشدرمك معناسنه * و مؤلفك ترتيبنه كوره اسم اولور نقص و خسار معناسنه و تتبيب بركسه حقنده تباله ديو بددعا ايلمك معناسنه‌در يقال تبّه تتبيبا اذا قال له تبّاله (التابّ) تشديد بايله پير و سالخورده كشى‌يه اطلاق اولنور و جودو قوتنده نقص و خلل طارى اولمق ملابسه‌سيله و بو اسم فاعل نسبيدر تقول كنت شابا فصرت تابّا و ضعيف و زبون كسه‌يه اطلاق اولنور و ارقه‌لرى ياغر اولان اركك اشكه و اركك دوه‌يه اطلاق اولنور جمعى اتباب كلور (التبوّب) تنوّر وزننده مهلكه و خطرناك معناسنه‌در يقال وقع فى التبوب اى المهلكة و بدنده ايكولرك هرطرفدن محيط و مشتمل اولديغى عضوه دينور صدر و قلب كبى يقال اشتكى تبوبه اى ما انطوت عليه الاضلاع (التبّة) تانك كسرى و بانك تشديديله حالت شديده معناسنه‌در يقال هو فى تبة اى حالة شديدة (الاتباب) همزه‌نك كسريله ضعيف قلمق معناسنه‌در يقال اتبّ الله قوّته اى اضعفها (التبتبة) زلزله وزننده قوجامق معناسنه‌در يقال تبتب الرجل اذا شاخ (التبّى) تانك فتحى و كسرى و بانك تشديديله برنوع خرما آديدر بصره‌يه مخصوص شهريز نام خرما كبى (التجاب) كتاب وزننده معدندن چيقمش شول كمش فلزينه دينوركه بردفعه ذوب اولنوب لكن هنوز انده كمش جوهرينك بقيه‌سى قالمش اوله (التجابة) هايله تجابدن برقطعه‌در يقال اتى بالتجاب و التجابة و هو ما اذيب مرة من حجارة الفضة و قد بقى فيه منها (التجباب) بايله تمثال وزننده كومش معدننده كائن فلزك جرم و جسدنده مركوز اولان جابجا كومش طمرلره و جوهرلو خطوطه دينور (تجيب) تانك ضمى و فتحيله كنده قبيله‌سندن بربطندر كنانة بن بشر التجيبى كه حضرت عثمان رضى الله عنه آنك يديله شهادت بولمشدر آندندر (تجوب) تانك فتحيله يمنده حمير قومندن برقبيله‌در امام على كرم الله وجهه حضرتلرينك قتلنه جسارت ايدن شقى عبدالرحمن

(ابن ملجم)

ابن ملجم التجوبی آندندر جوهری غلط ایدوب ولیدبن عقبه نك اشبو * الا انّ خیر الناس بعد ثلاثة قتیل التجیبی
الذی جاء من مضر * بیتنی تحریفله التجیبی برینه التجوبی عبارتیله ایراد ایلمشدر یعنی آگاه اولکزکه اوچ ذاتدنصکره
ناسك خیرلوسی تجیبی اولان شخصك قتل ایلدیکی ذاتدرکه مضر قبیله سندن نشأت ایلمشدر جوهری ذوات ثلاثی
خلفای ثلاثه ظن ایلمکله کویاکه امام علی یی اراده ایلمشدر لکن اصل ذوات ثلاثدن مراد صاحب سعادت علیه
الصلوة والسلام حضرتلریله شیخین مکرّمین اولمغله مقتول تجیبی حضرت عثماندر وشاعرك مرادی اولدر وبیت
مزبوری کمیت نام شاعره نسبتی دخی وهمدر * شارح دیرکه جوهری بو مادّه‌لرده ابن فارسه تابع اولمغله وهم وغلطدن
مصوندر وابو عبید البکری فصل المقال فی شرح الامثال نام کتابنده بیت مزبوری نائله بنت قرافصه عزو ایلمشدرکه
زوجهٔ حضرت عثماندر وبیت ثانی بودر * ومالی لا ابکی وتبکی قرابتی وقد حجبت عنا فضول ابی عمرو * پس اشبو قافیه
دلالتیله بیت اوّلده مضر ضاد معجمه ایله غلطدر صواب اولان بمصر اولمقدر صاد مهمله ایله (التخربوت) تانك فتحی
وخای معجمه نك سکونیله بغایت صوی وکزیده واشکین ویوکرك ناقه یه دینور بو ماده نك موضع ذکری بو مقامدر جوهری
تایی زیاده یه حمل ایله خرب ماده سنده ثبت ایلدی تاء ایسه کلمه نك اوّلنه زیاده قلنمق جائز دکلدر (التخاریب) نونله تخرب
ماده سنده مرسومدر (الترب) و(التراب) و(التربة) تالرك ضمیله و(التربآء) صحراء وزننده و(التربآء) نفساء وزننده
و(التیرب) صیقل وزننده و(التیراب) الف زیاده سیله و(التورب) جوهر وزننده و(التوراب) الف زیاده سیله
و(التریب) عثیر وزننده (والتریب) امیر وزننده طپراغه دینور خاك معناسنه و ترابك جمعی اتربه کلور اشربه وزننده
و تربان کلور تانك کسریله وسائر لغات مذکوره نك جمعلری مسموع دکلدر (التربآء) صحراء وزننده یره دینور ارض
معناسنه (الترب) فتحتینله برمکان پك طپراقلو اولمق معناسنه در یقال ترب المکان تربا من الباب الرابع اذا اکثر ترابه
وبرکسه نك النه طپراق کیرمك معناسنه درکه فی الحقیقه الی طپراغه بولانوب طپراقلو اولمقدن عبارت یاخود املندن
خائب ونومید اولمقدن کنایتدر یقال ترب الرّجل اذا صار فی یده التراب وطپراغه یاپشمق معناسنه در بو دخی کرك حقیقی
اولسون وکرك شدّت فقر ومسکنتدن طپراغه متصل اولوب آنك اوزرنده یاتوب اوتورمقدن کنایه اولسون یقال ترب
الرّجل اذا لزق بالتراب کذلك ترب الشیء دیرلر برنسنه طپراغه بولانوب طپراقلو خاك آلود اولسه و ترب ومترب مقعد
وزننده امید واملدن خائب وخاسر اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال ترب الرّجل تربا ومتربا اذا خسر وفقیر وبی نوا
اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال ترب الرّجل اذا افتقر وفلان کمسه اصلا خیر ومنفعت کورمیوب دائما خائب وخاسر
اولسون دیو بد دعا مقامنده تربت یداه دیرلر لا اصاب خیرا معناسنه نهایه ده مرسومدرکه اشبو تربت یداه قولنی عربلر
ایراد ایدوب لکن آنکله دعای حقیقی مراد ایلیوب همان لفظی اوزره اجرا ایدرلر نته‌که قاتله الله دخی بو منوال اوزره در
وبعضا حث وتحریض موقعنده ایراد ایدرلر (الاتراب) همزه نك کسریله برکسه نك مالی قلت بولوب فقیر اولمق
معناسنه در فرط فقر ومسکنتدن ناشی ترابه ملاصق اولمق ملاحظه سیله در یقال اترب الرجل اذا اقلّ ماله وبرکسه نك مالی
کثرت بولوب غنی اولمق معناسنه درکه طپراق قدر مالی چوغالمق ملابسه سیله در پس اضداددن اولور یقال اترب الرجل
اذا اکثر ماله واوچ دفعه آلنوب صاتلمش قوله مالك اولمق معناسنه در یقال اترب الرّجل اذا ملك عبدا او قد ملك بصیغة
المجهول ثلاث مرات * شارحك بیاننه کوره بو ذلت معناسندن مأخوذدر زیرا عادتا ایکی دفعه النوب صاتیلان قول
کثیرا اولور لکن اوچ دفعه معامله دن بقیه قلان البته ذلیل وحقیر اولور وعدد مزبور اقلّ درجه دن عبارتدر وبرنسنه
اوزره طپراق دوکمك وطپراق سرپمك وطپراقلمق معناسنه در یقال اترب الشیء اذا جعل علیه التراب (التتریب) تفعیل
وزننده بو دخی برکسه فقیر اولمق وغنی اولمق معنالرینه در اتراب کبی وبرنسنه اوزره طپراق دوکمك وطپراقلمق معناسنه در
یقال ترّبه بمعنی اتربه (التربوت) ملکوت وزننده چوق قوللانلمغله رام ومنقاد اولان دوه یه دینور یقال جمل تربوت
ای ذلول ویقال ناقة تربوت * شارح دیرکه بو ترابدن مأخوذدر ذلتندن ناشی یاخود تاء دالدن مبدله درکه دربه دن مأخوذ
اولور وبو سیبویه قولیدر انتهی (التربة) فرحه وزننده پرمقلرك اوجلرینه دینور انمله معناسنه وبر نوع نبات اسمیدرکه
ترباء دخی دیرلر صحراء وزننده و تربه دخی دیرلر فتحاتله (الترائب) تانك فتحیله جمع تریبه در کوکس کمیکلرینه دینورکه
کوکس تخته سی تعبیر اولنور وعلی قول کوکسدن ایکی بیون حلقه سنك کمیکلری طرفنه دینور یاخود ایکی ممه ایله بیون
حلقه سی کمیکلرینك ارالغنه دیسور علی رأی کوکسك صاغ طرفندن درت وصول طرفندن درت دانه قبورغه‌لره اطلاق
اولنور یاخود ایکی ال وایکی ایاق وایکی کوزدن عبارتدر یاخود کوکسده قلاده تاقلجق موضعه دینور (الترب)
تانك کسریله یاشداشه دینور لده وهمزاد معناسنه یقال هذا تربه ای لدته وسنه تماثل وتساوی جهتندن عظم صدره
تشبیه اولنمشدر یاخود ترابه وقوعده بالمعیه اولمق مناسبتنه مبنیدر واکثری مؤنثده استعمال اولنور تقول هو تربی وهی

تربی ای لدتی (المتاربة) مفاعله وزننده برآدمه یاشداش اولمق معناسنه در یقال تاربتها ای صارت تربها و یاشداش اولنلر بری برینه یارو همدم اولمق معناسنه در یقال تاربت الجارية الجارية اذا خادنتها وصاحبتها (التربة) تمره وزننده ضعیفلق و ناتوانلق ضعفه معناسنه در (تربه) تانك ضمیله همزه وزننده مكهٔ مكرمه یه ایكی مرحله قریب برده بردره در كه بستان ابن عامره جریان ایدر (تربة) جهینه وزننده یمنده برموضعدر (ترابه) قامه وزننده ینه یمنده برموضعدر (تربان) عثمان وزننده مدینهٔ منوره ایله حفیر نام محل بیننده بردره در (ابوتراب) امام علی رضی الله عنه جنابلرینك كنیه سیدر حضرت رسول الله علیه السلام وضع ایلمشدر و رسالهٔ قشیریه رجالندن زاهد نخشبی كنیه سیدر كه عارف معروفدر اسمی عسكر بن حصیندر (الترابیون) محمدان ابنا احمد المروزیان كه تثنیه در و عبد الكریم بن عبدالرحمن و نصر بن یوسف و محمد بن ابی الهیثم نام محدثلردر (اتریب) ازمیل وزننده مصرده برناحیه در (التراب) كتاب وزننده قیون قسمنك قالچه سنه دینور اصل ذراع الشاة معناسنه و منه التراب الوذمة یعنی و منه حدیث علی رضی الله عنه * لئن ولیت بنی امية لانفضنهم نفض القصاب التراب الوذمة * انتهی تراب ذكر اولنان عضولردر و وذمه فرحه وزننده اوذامی منقطع اولمش قوغه یه دینور و اوذام قوغه نك قولبلرینی بند ایتدكاری قایشلره دینور پس معنابند و پیوندلری سوكلمش قیون قالچه لرینی قصاب نه كونه سلكرسه بنده اول طائفه یی او یلجه سلكرم یعنی خبث و دنسدن انلری تطهیر و تمییز ایدرم دیمكدر * مؤلف دیركه عند البعض بوراده تراب ترب لفظندن كه ضرب وزننده در جمعدر و ترب ترب مخففیدر كه كتف وزننده در یاخود بوروایت غلط راوی اولمغله صواب اولان الوذام التربة عبارتیله اولمقدر و ذام و ذمه نك جمعیدر كه اشكنبه یه دیمكله معنای حدیث طپراغه دوشمكله توز و طپراق اولمش اشكنبه یی قصاب نه كونه قالدروب سلكرسه بنده آنلری او یلجه سلكوب تطهیر ایدرم دیمك اولور قالدیكه ایكنجی احتماله كوره كتف وزننده تربه دن مراد ینه اشكنبه در نته كه نهایهٔ ابن اثیرده مشروحدر (ماتیرب) تانك كسری و رانك فتحیله سمرقند شهرنده برمحله در (الترتیه) اجیّه وزننده بغدای انواعندن قزل بغدایه دینور (یترب) یمنع وزننده یمامه قربنده برموضعدر اشجعی علی قول شماخ نام شاعرك اشبو * وعدت وكان الخلف منك سجیة مواعید عرقوب اخاه بیترب * بیتنده یترب لفظندن مراد موضع مزبوردر و عرقوب زنبور وزننده خلف وعد ایله مشهور بركمسه در برادرینه خرما وعد ایدوب خلف ایلدیكنه اشارتدر مؤلفك استشهادی بعضلر ثای مثلثه ایله یثرب رسم ایلملریله انلرك غلطلرینی مبیندر (التربی) قرشی وزننده حسین بن مقبل نام كمسه نك نسبتیدر مشاهیر امرادن قیزان نام امیرك بغدادده كائن تربه سنده مقیم اولدیغیچون اكا نسبت اولنمشدر و مزبور حسین تحدیث حدیث ایلمشدر (ترعب) ثعلب وزننده (تبرع) تمنع وزننده ایكی موضعلردر بوكلمه لری نحویونك منصرف قلملری تالرینك اصلیه اولدیغنی مبیندر (التعب) عجب وزننده رنج و زحمت چكوب یورلمق معناسنه در یقال تعب الرجل تعبا من الباب الرابع ضدّ استرح (الاتعاب) همزه نك كسریله بركمسه یه زحمت ویروب یورمق معناسنه در یقال اتعبه اتعابا و بدنده شكست اولمش كیكی اوكولدقدنصكره تكرار شكست ایلمك معناسنه در یقال اتعب العظم ای اعنته بعد الجبر بوراده اعنتـه نون و تا ایله در اعتبه نسخه لری غلطدر و اتعاب طولدرمق معناسنه در یقال اتعب الاناء اذا ملأه و بركمسه نك دوابّ و مواشیسی تعب چكوب طورغون و درمانده اولمق معناسنه در یقال اتعب القوم ای اتعبت ماشیتهم (التعب) كتف وزننده و (المتعب) مكرم وزننـده یورغون و طورغون تعبناك آدمه دینور یقال هو تعب و متعب و لاتقل متعوب لمخـالفة السماع و القیاس و قیل هو لحن لانّ الثلاثی لازم اللازم لایبنی منه المفعول (التغب) تانك فتحی و غین معجمه نك سكونیله چركین و قبیح شیئه دینور و ریبه معناسنه دركه سوءظنی مستلزم حالتدن عبارتدر (التغب) فتحتینله فساد و هلاك معنالرینه در و كیرو پاس و وسخ و درن معنالرینه در و قیتلق قحط معناسنه در و آجلق جوع معناسنه در و عیب و نقیصه معناسنه در و عیبلو اولمق معناسنه در یقال تغب الشیء تغبا من الباب الرابع یعنی ذكر اولنان معنالرك جمله سندن وجه مذكور اوزره متصرفدر (الاتغـاب) همزه نك كسریله عیبلمك و معیوب ایلمك معناسـنه در یقال اتغبه غیره ای عابه (التلب) تانك فتحی و لامك سكونیله زیان و خسار معناسنه در یقال تباله و تلبا ای الزمه الله خسارا و خسارا (تلب) كتف وزننده (و تلبّ) فلزّ وزننده اصحاب كرامدن ابن سفیان الیقظان ابن ابی ثعلبه اسمیدر بنی العنبر قبیله سندندر و تلب فلز وزننده برموضع آدیدر و شعرآء جاهلیه دن ینه عنبری برشاعر آدیدر علی قول شاعر مرقومك اسمی كتف وزننده در اسم صحابی كبی یاخود ایكیسی برذاتدر (التولب) جوهر وزننده مركب صپاسنه دینور جحش معناسنه (الاتلئباب) اطمئنان وزننده برایش یولنه كیروب راست و مستقیم اولمق معناسنه دركه من بعد ممتدّ و مستمرّ اولوب كیدر یقال اتلأبّ الامر اتلئبابا اذا استقام و برنسنه میل كبی دیكیلوب طورمق معناسـنه در یقال اتلأبّ الشیء اذا انتصب

(واشك)

واشك باشنی وکوکسنی هوایه دیکوب اوری طوتمق معناسنه در یقال اتلأبّ الحمار اذا اقام صدره ورأسه و یول خط
مستقیم کبی اوزانوب طوغرلمق معناسنه در یقال اتلأبّ الطریق اذا استقام وامتدّ (التلابیبة) طمانینه وزننده
معنای اوّلدن اسمدر طوغریلق حالتنه دینور یقال بالامر تلابیبة ای استقامة (تنب) قنب وزننده شام دیارنده
برقریه در محدثیندن مشهور کاتب فائق محمد بن محمد بن عقیل التنبیّ اورایه منسوبدر و صالح التنبیّ که کذلك روایت
حدیث ایلمشدر اورادندر (التنوّب) تنوّر وزننده روم دیارینه مخصوص بر بیوك شجر آدیدر اندن قطران حاصل
اولور بو شجر چام اغاجنك دیشی نوعیدر ترکیده کوکنار اغاجی و قطران اغاجی تعبیر ایدرلر (التوب) ثوب وزننده
و (التوبة) نوبه وزننده و (المتاب) مأب وزننده و (التابة) غابه وزننده و (التتوبة) تبصره وزننده کناهدن رجوع
ایدوب حضرت حقه توجه ایلمك معناسنه در اصل مادّه رجوع معناسنه در لکن رجوع عن الذنب معناسنده غالب
اولمشدر یقال تاب الی الله یتوب توبا و توبة و متابا و تابة و تتوبة اذا رجع عن المعصیة صیغهٔ اخیره خلاف قیاس
اوزره واقع اولمشدر و یقال تاب الله علیه ای وفقه للتوبة او رجع به من التشدید الی التخفیف و من الحظر الی الاباحة
او رجع علیه بفضله و قبوله و هو ای الله تعالی توّاب علی عباده * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره توبه اجل وجوه اوزره
کناه و معصیتی ترك ایلمکدن عبارتدر که انواع اعتذارك ابلغی بودر زیرا اعتذار اوچ وجه اوزره در اوّل بر کناه
و جنحه دن معتذر اولان کمسه بن آنی ایشلمدم دیو انکار ایلمکدر ثانی شو مادّه یه مبنی ایشلدم دیو بسط اعتذار ایدر
ثالث اکرچه ایشلدم و فی الحقیقه اساءت ایلدم لکن من بعد ترکنه عزم و قصد ایلدم دیو اعتذار ایدر اشته توبه
بوندن عبارتدر انتهی (التائب) اسم فاعلدر (التوّاب) صیغهٔ مبالغه در و تائب القابدندر احمد بن یعقوب التائب
الانطاکی مقریٔ کبیر در متقدّمیندندر و عبدالله ابن ابی التائب محدّثدر و متأخریندندر (توبه) اسامیدندر (تلّ توبه)
شهر موصل قربنده بر قریه در (الاستتابة) استعانه وزننده برکسه دن توبه ایلمسنی طلب ایلمك معناسنه در یقال
استتابه ای سأله ان یتوب و منه قولهم انّ المرتد یستتاب (التابوت) معلومدر که ایچنه جنازه وضع و نقل اولنان
ظرف خشبیدر اصلی تابوه ایدی ترقوه وزننده واو اسکان اولنوب هاء تأنیث تایه قلب اولندی و لغت انصار کرام
هاء اصلیه ایله تابوهدر * شارح دیر که تابوت فعلوت وزننده در توبدن مأخوذدر دائما کندوسیله اعادهٔ جنازه
اولندیغیچون تسمیه اولنمشدر و زمخشرینك مختاری اصلی توبوت در واو مفتوحه ایله علی القاعده واو الفه قلب
اولنوب تابوت اولدی و بو وجهله لغت قریشی ترجیح ایلمشدر و معلوم اوله که قرآن کریمده ذکر اولنان تابوتدن مراد
توراة کتابی وضع اولنان صندوقه در که چمشیر اغاجندن ایدی حضرت موسانك انتقالندنصکره بنی اسرائیله غضب
ربّانی ظهوریله رفع اولندی بعده زمان طالوتك پادشاهلغنده ارادهٔ الهیه یه علامت اولمق ایچون آشکاره جه ملائکهٔ
کرام آسماندن انزال ایلمدیلر اهل خبر دیرلر که جملهٔ انبیانك تماثیلی آنده موجود اولوب حضرت آدم صفی یه کتور مشلر
ایدی عرضی طولنك ثلثانی قدر ایدی یعقوب اسرائیل حضرتلرینه قدر توارث جهتیله تداول ایدوب بنی اسرائیل
یدنده ایکن تکرار رفع اولندی اثنای جهاد و غزاده پیشکاهلرینه تقدیم اولنوب آندن سکینت و اطمینان قلوب حاصل
اولور ایدی انتهی (یتیب) یغیب وزننده مدینه ده بر طاغدر (التابة) غابه وزننده توبه معناسنه در نته که قریبا ذکر
اولندی * شارح یائی اولدیغنی انکار ایلمشدر پس مؤلفه کوره اصلی تیبه در یاء همزه یه و همزه الفه قلب اولنمشدر

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾

(الثأب) ثانك فتحی و همزه نك سکونیله و جوده مقدّمهٔ نوم فتوری کبی کسل و فتور عارض
اولوب اسنه مك معناسنه در یقال ثئب الرجل علی المجهول ثأبا اذا اصابه کسل و فترة کفترة النعاس فهو مثؤب
امهات سائره ده فیفتح عندها فمه عبارتی زیاده اوله رق مرسومدر (الثؤباء) نفساء وزننده اسمدر اسنه مکه دینور یقال
اخذته الثوباء و هی فترة تعتری الشخص فیفتح عندها فمه (التثاءب) تفاعل وزننده اسنه مك معناسنه در و خبر
اراشدیرمق معناسنه در یقال تثاءب الخبر ای تجسسه (التثأب) تفعل وزننده بو دخی اسنه مك معناسنه در (الثأب)
فتحتینله بو دخی اسمدر اسنه مك حالتنه دینور (الاثأب) اجب وزننده بادیه اشجارندن بر نوع شجردر مفردی اثأبه در
هایله (الثباب) ثباب وزننده کرکی کبی یرلشوب او تورمق معناسنه در یقال ثبّ الرجل ثبابا اذا جلس متمکنا و تمام
اولمق معناسنه در یقال ثبّ الامر اذا تمّ (الثبثبه) زلزله وزننده بو دخی کرکی کبی یرلشوب او تورمق معناسنه در یقال
ثبثب الرجل بمعنی ثبّ (الثابة) شابة وزننده و مرادفیدر که تازه و کنج عورته دینور یقال جاریة ثابّة ای شابّة (ثخب)
ثانك فتحی و خانك سکونیله بنی کلاب دیارنده بر طاغدر که آنده التون و جزع ابیض معدنلری واردر (الثرب) ضرب
وزننده شول زار کبی یوفقه ایچ یاغیدر که اشکنبه یی و بغرسقلری احاطه ایدر ترکیده چوز تعبیر اولنور جمعی ثروب
کلور نجوم کبی و اثرب کلور اکلب کبی و جمع الجمعی اثارب و ثرب مصدر اولور برکسه یه جرم و جنحه سی مقابلنده

مطلب

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾

ل

لوم و تعییر ایلمك و قنه مق معناسنه در یقال ثربه ثربا من الباب الثانی اذ الامه و عیره بذنبه و خسته نك لباسنی صو یوب
چیقارمق معناسنه در یقال ثرب المریض اذا نزع عنه ثوبه (الثربات) فتحاتله پرمقلره دینور اصابع معناسنه ظاهرا ثرب
مفردیدر (التثریب) ترتیب وزننده بو دخی برکسه یه کناهی سببیله لوم و سرزنش ایلمك و قنه مق معناسنه در یقال ثرّ به
و ثرّب علیه تثریبا اذا لامه و عیره بذنبه و ثوب و کاغد مقوله سنی دوروب بوکمك معناسنه در یقال ثرّب الثوب اذا
طواه (الاثراب) همزه نك کسریله بو دخی لوم و تعییر ایلمك معناسنه در یقال اثربه بمعنی ثربه و حیوانك ثرب دیدکلری
ذکر اولنان یاغی چوق اولمق معناسنه در یقال اثرب الکبش اذا زاد ثربه یعنی شحمه (المثرب) مفسد وزننده قلیل العطا
اولان کسه یه دینور (المثرّب) مزوّر وزننده داغمیانهٔ ناسی تخلیط و افساد ایدن فتنه کاره دینور تثریبدن اسم فاعلدرکه
افساد و تخلیط معناسنه در یقال رجل مثرّب ای مخلط مفسد (ثرب) کتف وزننده بادیه ده محارب قبیله سی یوردنده
برقویی آدیدر (ثربان) فتحاتله یمنده برحصار آدیدر (الثرباء) حمرآء وزننده سموز و ایچ یاغی چوق قیونه دینور
یقال شاة ثرباء ای سمینة ذات الثرب (اثارب) اجانب وزننده حلب قضاسنده برقریه در (یثرب) یضرب وزننده
و (اثرب) یایی همزه یه ابدالله مدینة النبی علیه الصلوة و السلام اسمیدر نسبتنده یثربیّ و اثربیّ دینور رالرك فتحی
وکسریله * شارح دیرکه سام بن نوح اولادندن ابتدا ارض مزبوره ده ساکن اولان یثرب اسمیله مسمادر رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلری لفظ مرقومك معناسی تباه و فسادی متضمن اولغله استهجان بیورملریله رفع و طیبه
و طابه ایله تسمیه بیوردیلر انتهی و یثربی اصحابدن ابو رمثة البلویّ اسمیدر علی قول رفاعة بن یثربی درکه بو دخی
اصحابدندر و عمر بن یثربی اصحابدندر و عمیرة بن یثربی تابعیندر (الثرقبیة) ثانك و قافك ضمیله مصر کتانندن برنوع
بیاض بزه دینور (الثنطب) قنفذ وزننده مجواب قفاص اسمیدر یعنی قفص یپانلرك اغاج و قامش کسوب یوناجق
آلتلرینه دینورکه دموردن اولور (الثعب) ثانك فتحی و عینك سکونیله آقتمق معناسنه در لکن پیکار و آیازمه
مقوله سندن و اولوق و حوض ایاغی کبی یردن قینایوب جوشقون چیقارق آقتمغه مخصوصدر یقال ثعب الماء
و الدّم ثعبا من الباب الثالث اذا فجره و ثعب مبالغة وصف اولور آقیجی سائل معناسنه کما سیذکر و دره نك صو
آقه جق یرینه دینور مسیل الوادی معناسنه جمعی ثعبان کلور بطنان وزننده (الانثعاب) انفعال وزننده معنای
اوّلدن مطاوعدر یقال ثعب الماء فانثعب ای فجره فانفجر (الثعب) فحتینله و (الاثعوب) اسلوب وزننده و (الاثعبان)
همزه نك و عینك ضمیله بونلرده ثعب کبی آقیجی سائل نسنه یه دینور یقال ماء ثعب کما ذکر و ثعب و اثعوب و اثعبان
ای سائل (المثاعب) میمك فتحیله مثعب لفظندن جمعدر صو جریان ایده جك آقندی یره و صو یولنه دینور
مسیل الماء معناسنه و منه مثاعب المدینة ای مسائل مائها حوضك اولوغنه و مصلغنه مثعب اطلاقی بو جهتله در *
شارح دیرکه حوضه صو دوکیله جك اولوغه کذلك سطح اوزره وضع اولنان اولوغه ده مثعب اطلاق اولنور
(الثعبة) جرعه وزننده علی قول همزه وزننده اولغله جوهری وهم ایلمشدر برنوع کرتنکله درکه باشی یشیل اولور
و بغایت خبیثدر ترکیده یلانه آغو ویرن تعبیر اولنور و ثعبه فارهیه دینور و برنوع شجر آدیدر (الثعبان) عثمان وزننده
بغایت ایری و اوزون اولان یلانه دینورکه اژدها تعبیر اولنور علی قول خاصة یلانك ارککنه دینور و علی رأی عموم
اوزره مطلقا یلانه دینور جری و سیلان معناسنددر (الاثعبیّ) اجنبیّ وزننده و (الاثعبان) و (الاثعبانیّ) همزه لرك
و عینلرك ضمیله شول دائره لو ایری یوزه اطلاق اولنورکه بغایت کوزل و بیاض اوله (الثعابیب) سعابیب وزننده
آغزدن اقان یلشك صافی صویه دینورکه تل کبی سونوب اوزانور سالیا تعبیر اولنور یقال فوه یجری ثعابیب ای
یجری منه ماء صاف متمدّد (الثعوب) صبور وزننده اخلاط اربعه دن صفرایه دینور مرّه کبی (الثعلب) جعفر
وزننده تلکی یه دینورکه معروف جانوردر ارککنه و دیشیسنه اطلاق اولنور علی قول دیشیسنه ثعلبه و ارککنه
ثعلب دینور و ثعلبان دینور ثانك و لامك ضمیله قالدیکه جوهرینك ثعلبان ارکك تلکی یه اطلاق اولندیغنه استشهاد
ایلدیکی شاعرك اشبو * اربّ یبول الثعلبان برأسه * لقد ذل من بالت علیه الثعالب * بیتنده واقع ثعلبان لفظی ضمله
انشاد و مراد ارکك تلکودر دیو تفسیر ایلمسی غلط صریحدر و غلطده مسبوقدر یعنی بعض سلف دخی بو وجه
اوزره غلط ایلدیلر مراد کسائیدر بلکه صواب اولان ثانك فتحیله درکه ثعلب لفظندن تثنیه در زیرا منشأ بیت
بودرکه غاوی بن عبدالعزّی نام کسه بنی سلیمه مخصوص سواع نام صنمك خادمی ایدی برکون صنم مرسوم قربنده
اوتوررکن سکرده رلك ایکی تلکی کلوب اول صنم اوزره صعود و ایاقلرینی قالدروب اوزرینه تبوّل ایلدیلر غاوی
بو حالی مشاهده ایلدکده بو یله تکریمی اولور دیو بیت مزبوری انشاد ایدوب یامعشر سلیم خدا حق اشبو صنم
ضرّ و نفع و منع و اعطایه قادر دکلدر دیدی و صنمی شکست ایدوب درکاه حضرت رسول الله عزیمت و بعد التشرف

عرض شهات ایلدی حضرت رسول علیه السلام اسمندن پرسان اولدقده غاوی بن عبدالعزی اولدیغنی افاده
ایلکله حضرت رسول الله استهجان ایدوب بلکه راشدبن عبدربه در دیو بیورملریله من بعدراشدایله نامدار اولمشدر
و ثعلب لفظنك جمعی ثعالب کلور و ثعالی کلور یایی یایه ابدالله * شارح دیرکه وزن اخیرضرورت شعره مخصوصدر
و اکثراهل لغت ثعلبان ثانك ضمیله ارکك تلکی یه اطلاق اولندیغنی بیت مزبورایله استشهاد ایدرلر نته که افعوان
ارکك افعی یه و عقربان ارکك عقربه اطلاق اولنور و زمخشری و حافظ شرف الدین الدمیاطی بو بابده متفقلردر
انتهی و ثعلب حوضدن طشره یه صو چیغه جق مخرجه و اولوغه دینور نسخهٔ صحیحه مخرج الماء من الحوض
عبارتیله در و ثعلب خرما سرد کاری یردن یغمور صویی آقوب کیده جك دلیکه وآرقه دینور و مزراغك تمرن
قوغه سنه کیردیکی اوجنه دینور و خرماد یپلرندن سوروب چیقان فدانلرکه کل تعبیراولنور کسلدکده یرلرنده قلان
کوکنه دینور علی قول بدندن سوروب چیقان فدانلر کسلدکده بدنده قلان دیبلرینه واوجهلرینه دینور (المثعلة)
میمك و لامك فتحیله و (المثعلبة) میمك ضمی و لامك کسریله تلکیسی چوق یره دینور یقال ارض مثعلة و مثعلبة
ای کثیرة الثعالب * شارح دیله وزن اول عقرب ماده سنده معقره قبیلندندر (الثعلبة) هایله عصعص معناسنه درکه
انسانك وحیوانك مقعدنده وقوبرق دیبنده یوچ وقوبرق صوقمی واوجه تعبیراولنورمرجمك قدر برکیدرکه فاتحهٔ
خلقت بنی آدم وخاتمهٔ فنا وعدم اول کمیکدر بعض دیارده اکا بزدم کمیکی تعبیرایدرلر وثعلبه است ومقعده دینور
وثعلبه عربدن نیجه کسه لرك ونیجه قبیله لرك اسمیدر وآندندرکه ثعلبتان ایکی قبیله پدرلریدر بری ثعلبة بن جدعاء
وبریسی ثعلبة بن رومانذر وثعلبه یکرمی ایکی صحابی اسمیدر وثعلبة بن عباد وثعلبة بن سهیل وثعلبة بن مسلم
وثعلبة بن یزید محدثیندندر وابو ثعلبة الخشنی که جدی خشینه منسوبدر اسمنده اختلاف اولنمشدر بعضلر جرثوم
بن یاسر و بعضلر ناشب و بعضلر لابس و بعضلر ناشم وبعضلر جرهم دیو بیان ایلدیلر وکندیسی اصحاب کرامدندر
(داء الثعلب) معروف علتدر تلکی قسمنه عارض اولوب تویلری توکلکله داء الثعلب اطلاق ایلدیلر بعض کسه یه
عارض اولوب صاچ وصقالی بالجمله دوکیلور نته که داء الحیه نام علت سببیله دریسی قاولیوب صویلور سببی
حدتلی فاسد یاخود محترق خلط وطوزلو یاخود متعفن بلغمدر (عنب الثعلب) معروف نباتدرکه ترکیده ایت اوزمی
دیرلر طبیعتی مبرّد ورادع وقابضدر یدی دانه سنی یوتمق یرقان علتنه نافعدر وحبلی قاطعدر مجربدر (حوض الثعلب)
خای معجمهٔ مفتوحه ایله عمان نام بلده وراسنده برموضعدر (ذو ثعلبان) ثانك ولامك ضمیله ملوك یمندن اذواء اطلاق
اولنان یعنی ذو لفظیله مصدّر اللقب اولان ملوکلردن بریدر (ثعیلبات) ثانك ضمیله یاخود ثعالبات برموضع آدیدر
(قرن الثعالب) قرن المنازل ایله مشتهر اولان موضعدرکه اهل نجدك میقاتیدر (دیر الثعالب) بغداد قربنده برموضعدر
(الثعلبیه) یای مشدده ایله آت قسمنك کوپك کبی سکرتمسنه دینور یقال یعدو الفرس الثلبیة وهی عدوه کالکلب
وبورسمه سکرتمك مکارهدندر وثعلبیة مکه یولنده برموضعدر (الثغب) ثانك فتحی وغین معجمه نك سکونیله دورتمك
طعن معناسنه در یقال ثغبه بالرمح ثغبا من الباب الثالث اذا طعنه به وبوغزلمق ذبح معناسنه در یقال ثغب الشاة
اذا ذبحها ودره نك بطننده قلان چوق صویه دینور وبومعناده فتحتینله ده لغتدر جمعی ثغاب کلور ثانك کسریله
واثغاب کلور وثغبان کلور ثانك کسری وضمیله (التثغب) تفعل وزننده دیش اتی قانایوب قانی آقمق معناسنه در
یقال تثغبت لثته بالدم ای سالت (الثغب) فتحتینله بوز اریوب آقمق معناسنه در یقال ثغب الجمد ثغبا من الباب
الرابع اذا ذاب وثغب طاغ قویتیسنده اولان صوکولنه دینور کونش اصابت ایتمامکله صویی صوغوق اولور
یقال رضابه کالثغب ای الغدیر فی ظل جبل (الثغرب) زبرج وزننده صارارمش دیشلره دینور (الثقب) ثانك فتحی
وقافك سکونیله اورته سی آچیق اولان دلیکه دینور خرق نافذ معناسنه جمعی اثقب کلور وثقوب کلور وثقب
مصدراولور دلیك دلمك معناسنه یقال ثقبه ثقبا من الباب الاول اذا خرقه (التثقیب) تفعیل وزننده ثقب معناسنه در
تشدیدی تکثیر ایچوندر یقال ثقبه تثقیبا بمعنی ثقبه وآتشی طوتشدروب یالکلندرمق معناسنه در یقال ثقب
النار اذا اوقدها وصاچ وصقاله جابجا پیرلك نشانه سی دوشوب قیرسرپمك معناسنه درکه مجازدر یقال ثقبه الشیب
وثقب فیه تثقیبا اذا ظهر الشیب علیه (الانثقاب) انفعال وزننده دلیك دلنمك معناسنه در (التثقب) تفعل وزننده
انثقاب معناسنه در یقال ثقبه فانثقب وتثقب وبومعناده متعدی اولور تقول تثقبته بمعنی ثقبته وآتشی طوتشدروب
علولندرمك معناسنه در یقال تثقب النار ای اوقدها (المثقب) منبر وزننده دلیك دله جك آلته دینورکه بورغو
وتحریفله مانقب تعبیر ایدرلر ومثقب شام ایله کوفه بیننده اولان یولك اسمیدر کذلك کوفه دن مکه یه وارهجق
یولك آدیدر ومثقب رأی وتدبیری نافذ وکارکر آدمه اطلاق اولنور یقال هو مثقب ای نافذ الرأی (المثقب) محدث

وزننده شعرادن عائذ بن محصن لقبيدر (المثقب) مقعد وزننده اولو يوله دينور شهراه معناسنه يقال سلكوا المثقب
اى الطريق العظيم (الثقوب) قعود وزننده آتش طوتشوب يانمق معناسنه در يقال ثقبت النار ثقوبا اذا اتقدت
ويلدز پارلدامق معناسنه در يقال ثقب الكوكب اذا اضاء وبرنسنه نك رايحه سى اطرافه يايلمق معناسنه در يقال
ثقبت الرايحة اذا سطعت وهاجت وناقه نك سودى چوق اولمق معناسنه در يقال ثقبت الناقة اذا غزر لبنها وبركمسه نك
رأى وتدبيرى نافذ اولمق معناسنه در يقال ثقب رأيه اذا نفذ اساسك بيانه كوره بو معنالر مجازدر (الاثقاب) همزه نك
كسريله آتشى طوتشدروب ياقمق معناسنه در يقال اثقب النار اى اوقدها (الثقوب) صبور وزننده و(الثقاب) كتاب
وزننده آتش طوتشديره جق نسنه يه دينور چرا وفونده واودون خرده لرى كبى كه طوترق تعبير اولنور (الاثقوب)
اسلوب وزننده شول كاركزار كمسه در بورغو كبى امور ومصالح ناسه دخول ونفوذ ورؤيت ايدر اوله دخال الامور
معناسنه يقال هو اثقوب اى دخال فى الامور (الثقيب) امير وزننده پك قزل چهره لو كشى يه دينور شدت حمرتندن
كوياكه علو آتش كبى لمعان ايدر وثقيب پك سودلو ناقه يه دينور (الثقابه) كرامه وزننده بركمسه نك چهره سى
زياده سيله قزل اولمق معناسنه در يقال ثقب الرجل ثقابة اذا صار ثقيبا شديد الحمرة (الثاقب) بودخى سودى
چوق ناقه يه دينور و * النجم الثاقب * كه قرآن كريمده واقعدر جميع كواكبدن مرتفع كوكب ديمكدر ياخود كوكب
زحل مراددر كه سماء سابعه ده در كوياكه افلاكه ياخود ظلمته نافذ اولديغيچون اطلاق اولنمشدر * قال الشارح
والمعنى الاول مأخوذ من قول العرب للطائر اذا لحق ببطن السماء قد ثقب الطائر (ثقب) ثانك فتحى وقافك سكونيله
يمامه ده بر قريه در وثقب بن فروه اصحابدندر على قول ثقيب در زبير وزننده (ثقبان) سحبان وزننده يمنده جند قضاسنده
بر قريه در (يثقب) ينصر وزننده باديه ده بر موضعدر (ثقيب) زبير وزننده مكه يولنده ثعلبيه نام موضعك بوقارى
طرفندن شامه موصل بر طريق آديدر (الثلب) قلب وزننده لوم وتعييب وتعيير ايلمك معناسنه دركه قنه مق تعبير
اولنور يقال ثلبه ثلبا من الباب الثانى اذا لامه وعابه ودركاهدن سوروب قوغمق معناسنه دركه يقال ثلبه اذا طرده
وبرنسنه يى ترس چويرمك معناسنه در ايچى طشره سنه ياخود التى اوستنه دوندرمك كبى يقال ثلبه اى قلبه وبرنسنه يه
كدك كدمك ورخنه ايلمك معناسنه در يقال ثلبه اى ثلمه (المثلبة) ميمك فتحى ولامك فتح وضميله اسمدر بركشينك كندى
حقنده شيوعندن احتراز ايلديكى عيب ونقيصه يه دينور كه مراد عيب ونقيصه سنه باعث اولان خصلتدر تقول
ماعرفت فى فلان مثلبة اى مسبة يلام بها ويعاب (الثلب) ثانك كسريله شول اركك دوه يه دينور كه زياده سيله
پير اولغله ديشلرى اوفانوب وقورغنك تويلرى دوكلمش اوله جمعى اثلاب كلور وثلبه كلور ثانك كسريله قرده وزننده
مؤنثنده ثلبه دينور ها ايله وثلب پير وسالخورده آدمه دينور شيخ كبى وديشيسى دول طوتدر ميان دوه يه دينور وثلب بر صحابى
اسميدر ياخود بوتاى فوقيه ايله درتنه كه ذكر اولندى وثلب عيبلو كشى يه دينور كاسيذكر (الثلب) كتف وزننده
رخنه دار اولان مزراغه دينور يقال رمح ثلب اى متثلم وعيبلو كمسه يه دينور يقال رجل ثلب بالكسر وثلب اى معيب
(الثلب) تعب وزننده برنسنه بورشوب بوزلمك تقبض معناسنه در وكيرلنمك وسخ معناسنه در يقال ثلب الشئ
ثلبا من الباب الرابع اذا تقبض ويقال ثلب الثوب اذا وسخ (الاثلب) همزه نك فتحى وكسرى ولامك فتحيله طپراغله
قارشق طاشلره على قول خرده مولوزه دينور (الثليب) امير وزننده شول اوتلوغه وچايره دينوركه قديم اولوب
اوزرندن زمان كچمكله قرارمش اوله على قول ايكى يللق اوتلوغه دينور وثليب چوراق يرلرده بتن آيرق اوتندن
بر نوعك اسميدر (المثالب) ميمك ضميله ذكر اولنان ثليب نام اوت اوتليان حيوانه دينور يقال برذون مثالب اى يأكل
الثليب (الثلبوت) حلزون وزننده طى قبيله سيله ذبيان قبيله سى ارالغنده بر دره ياخود بر ارضك اسميدر (الثالبة) اسم
فاعل نسبيدر رخنه دار اولان شيئه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله درومنه يقال امرأة ثالبة الشوى اى متشققة القدمين
يعنى اياقلرى چاتلمش خاتوندر شوى شينك فتحى والفك قصريله آتلك اياقلرينه ديمكله مركوبيت مناسبتيله نسوانه
ملايم اولمشدر (الثوب) صوب وزننده و(الثؤوب) قعود وزننده كيرو دونمك رجوع معناسنه در يقال ثاب الرجل
يثوب ثوبا وثؤوبا اذا رجع وطولمق معناسنه در على قول طولمغه ياقلشمق معناسنه در يقال ثاب الحوض اذا امتلأ
او قارب الامتلاء * مؤلفك بصائره بيانه كوره ثوب ماده سى برنسنه حالت اولاسنه عودت ياخود اول الفكر آخر
العمل مقتضاسنجه فكر واندیشه ايله مقدره ومقصوده اولان حالتنه رجعت ايلمك معناسنه موضوعدر فمن الرجوع
الى الحالة الاولى قولهم ثاب فلان الى داره وثابت نفسى اى رجعت يعنى جانم يرينه كلدى ومن الرجوع الى الحالة المقدرة
المقصودة بالفكر الثوب يعنى منسوج اولان بزه ثوب اطلاقى نساجك تخيله سنده تقدير وتصور اولنان حالتنه مدار نسج
اولان رشته نك عودت ايلديكى ملاحظه سنه مبنى در وصاحب مغربك توجيهنه كوره كوياكه لباس ايله لابس بيننده

معاودت اولدیغنه مبنیدر کذلك امتلاء معناسی دخی آندن متفرعدر کویاکه حوض و اناء مقوله‌سی تهی اولدقدنصکره
ینه طولمغه عودت ایلمسی ملاحظه سیله‌در و جزاء دخی عاملنه عائد اولدیغی ملابسه سیله‌در و ثیب زوجدن عودت
ایلیوب و تثویب تکریر و ترجیع نداء اولمق حسبیله‌در خلاصه بالجمله معانیٔ سائره‌نك ضمننده عودت معناسی
ملحوظدر انتهی (التثویب) تفعیل وزننده بودخی رجوع و عودت ایلمك معناسنه‌در یقال ثوّب الرجل تثویبا
اذا رجع و بر کیمسه‌یه عملی مقابلنده اجر و جزاء ویرمك معناسنه‌در یقال ثوّبه مثوبته ای اعطاه ایاها و عوض ویرمك
معناسنه‌در یقال ثوبه ای عوّضه و جماعتی نمازقلمغه چاغرمق یاخود ایکی کره چاغرمق علی قول صباح اذاننده
مؤذنلر متوالیا ایکی دفعه * الصلوة خیر من النوم * دیمك معناسنه‌در که حضرت بلالدن ابتدا مسموع همایون اولدقده
تقریر بیورلمغله سنت اولمشدر یقال ثوّب المؤذن اذا دعا الجماعة الی الصلوة بقوله * حیّ علی الصلوة * او ثنّی الدعاء
او قال فی اذان الفجر * الصلوة خیر من النوم * مرتین عودا علی بدء و تثویب نماز ایچون اقامت کتورمك معناسنه‌در
یقال ثوّب للصلوة اذا اقام و فرض نمازندنصکره نافله قلمق معناسنه‌در که جمله‌سی عودتی متضمندر و بونلر حقیقت
شرعیه‌لردر یقال ثوّب برکعتین اذا تطوّع بهما بعد الفریضة (الثوبان) فتحاتله خسته‌نك بدنی صحته یوز طوتمق
معناسنه‌درکه جانی یرینه کلوب مزاجی صاغلق حالتنه عودت ایلمکدن عبارتدر یقال ثاب جسم المریض ثوبانا
اذا اقبل (الثواب) سحاب وزننده باله دینور عسل معناسنه آرینك تردّدیله حاصل اولدیغی ملاحظه سیله‌در و بال
آریسنه دینور تردّدی و قوانه تراجعی حسبیله و اجر و جزاء معناسنه‌در که اعمال مقابلنده اعطا اولنان پاداشدن
عبارتدر مجزّی اولان کیمسه‌یه عائددر کرچه خیر و شرده مستعملدر لکن خیرده اشهردر (المثوبة) میمك فتحی
و ثانك ضمیله و (المثوبة) متربه وزننده بونلرده اجر و جزاء معناسنه‌در یقال له الثواب و المثوبة و المثوبة ای الجزاء
(الاثابة) و (الاثواب) همزه‌لرك کسریله بر کیمسه‌یه عملی مقابلنده اجر و ثواب ویرمك معناسنه‌در یقال اثابه الله و اثوبه
مثوبته ای اعطاه ایاها و طولدرمق معناسنه‌در تقول اثبت الحوض ای املأته (المثاب) میمك فتحیله اسم مکاندر
دوابّ و مواشی‌یی سقی ایچون قیودن صو چکن کیمسه‌نك طوردیغی یره دینور علی قول قیونك وسطنه دینور
بونلرده دخی عودت معناسی ملحوظدر و ناسك بعد التفرّق مجتمع اوله‌جقلری جمعیتکاهه دینور (المثابة) هایله
قیونك صویی مجتمع و وافر اولان یرینه دینورکه اورادن آلندقجه‌ینه اطرافدن آقوب یغیلور قیونك خزینه‌سی
تعبیر اولنور و قیونك اغزینه دائرا مادار چوریلان بلازك طاشنه دینور یاخود موضع طینه یعنی دیوارینك طاشله
اوریلجك یرینه دینور و ناسك بعد التفرّق مرّة بعد اخری مراجعت ایده‌جکلری جمعیتکاهلرینه دینور امور یری
و مشورتکاهی کبی و کعبهٔ مکرمه‌یه مثابه اطلاقی هرسال اکا ایاب و رجوع اولندیغنه مبنیدر (التثوّب) تفعل وزننده
فریضه‌دنصکره نافله نمازقلمق معناسنه‌درکه صلوة نافله‌یه عودت ایدر یقال تثوّب المصلی اذا تنفل بعد الفریضة
و کسب ثواب ایلمك معناسنه‌در یقال تثوّب الرجل اذا کسب الثواب (الثوب) ثانك فتحیله انسانك اکننه کیه‌جکی
لباسه دینور اصل منسوج اولان بز و کتان و حریر و صوف مقوله‌سنه دینور لباسه اطلاقی مایؤول اعتباریله‌در
نته‌که ذکر اولندی جمعی اثوب کلور افلس وزننده و اثؤب کلور همزه ایله ادؤر کبی که ضمه‌نك استثقالنه مبنیدر
و اثواب کلور و ثیاب کلور ثانك کسریله و عربلر استحسانه مقارن دعا مقامنده لله ثوباه دیرلر لله درّه معناسنه یعنی
آنك بوبابده جزا و مکافاتی بزم و سعمزده دکلدر خدای متعال خیر ایله مکافات ایلسون دیمکدر عادتا تشریف خصوصی
خلعتنه مبنی اولوب و لباس متعینان عرب رداء و ازاردن عبارت اولمغله تثنیه ایله ایراد ایدرلر کویا ایکی قات مکافات
ایلسون دیمك اولور و اساسدن منفهم اولان بوراده ثوبله نفس لابس مراددر اذ یقال لله ثوباه کما یقال لله بلاده یرید
نفسه و عربلر فی ثوبی ابی ان افیه دیرلر فی ذمتی و ذمة ابی ان افیه معناسنه یعنی وعده مزبوره وفا ایلك بنم و پدرمك ذمتنه
دین و لازم اولسون بوراده ثوبله نفسدن کنایه اولنمشدر تأکیدا پدرینه مضاف ایلمشدر و تثنیه‌نك نکته‌سی ظاهردر
و کاه اولورکه ثوب ایله انسانك عملی اراده اولنور مجاورت علاقه سیله و منه الحدیث ﴿ان المیت لیبعث فی ثیابه التی
یموت فیها﴾ ای فی اعماله * شارح دیرکه بعضلر ظاهرینه حمل ایدوب اکفان ایله تفسیر ایلدیلر و بعضلر موته مقارن
عمل و حالت ایله تأویل ایلدیلر لکن ابن اثیر اکفان ایله تفسیری تزییف ایلمشدر زیرا انسانك اکفان بعد الموت لباسیدر
ظرف موت اولان لباسی دکلدر و قوله تعالی ﴿و ثیابك فطهر﴾ قیل قلبك و قیل عملك فاصلح قال الشارح و منه یقال
فلان طاهر الثیاب اذا وصفوه بطهارة النفس و الطهارة من العیب و یقال فلان دنس الثیاب اذا کان خبیث الفعل
و المذهب (ثوب المأ) سلا و غرس معناسنه‌درکه ولد ایله ولدندنصکره چیقان چرکابله مملو دری‌یه دینور اش
و صولك تعبیر اولنور انسانده و حیوانده اولور (الثوّاب) بواب وزننده ثوب صتان کیمسه‌یه دینور و ثوب صاحبنه

دینور و محمد بن عمر الثیابی محدثیندندر جامده ناسك اثوابنی حفظ ایلدیکیچون نسبت اولنمشدر (ثوب) صوب وزننده اسامئ رجالدندر ثوب بن شحمه حاتم طائی یی اسیرایدن کیمسه در و ثوب بن النار شعرای جاهلیه دندر و ثوب بن تلده معمریندندر قادسیه وقعه سنه متعلق اشعاری واردر (ثویب) زبیر وزننده و (ثواب) سحاب وزننده اسامیدندر * اطوع من ثواب * مثلنك منشأیدر سببی بودرکه مرقوم غزایه کیدوب علی قول بشقه برسفر ایدوب مفقود و خبری منقطع اولمغله زوجه سی نذر ایلدیکه اکر مزبور ثواب صاغ و آسان کلور ایسه برونی دلوب و برنسنه چکردکدنصکره یدەرك مكۀ مکرمه یه کتوره بعد زمان ثواب وطننه عودت و زوجه سیله ملاقات ایلدکده زوجه سی نذر واقعی کندوسنه خبر و یرمکله اولدخی قبول و اجابت ایلمشـدر بناء علیه بغایت مطیع و منقاد حقنده ضرب مثل اولمشـدر و ثواب محدثیندن برجاعت اسملریدر (ثوب) زفر وزننده بودخی اسمادندر ثوب بن معن الطائی قدمای جاهلیه دندر وزرعة بن ثوب المقرئ دمشق قاضیسیدر و عبد الله بن ثوب ابو مسلم الخولانی الزاهددر و جیح حا ایله علی قول عین ایله مصغرا ابن ثوب و زید بن ثوب محدثیندندر جیحدن یحیی الوحاظی و زیددن یوسف ابن ابی الحکیم روایت احادیث ایلدیلر و حارث بن ثوب تابعیندندر عبد الغنی المقدسی بونی و همندن ناشی همزه ایله اثوب عنوانده ثبت ایلمشدر (ثوابه) سحابه وزننده بودخی اسمادندر (مثوب) مقعد وزننده یمنده بر بلده در (اثوب) احمد وزننده ابن عتبه درکه خروس ابیض حقنده وارد اولان حدیث شریف روا تندندر قال الدمیری فی حیاة الحیوان مانصه روی ان اثوب بن عتبة ان النبی علیه الصلوة والسلام قال (الدیك الابیض خلیلی) و رواه غیره بلفظ ❊ الدیك الابیض صدیقی و عدو الشیطان یحرس دار صاحبه و سبع دور خلفه ❊ (الثائب) نائب وزننده یغمور مقدّمه سی اولان شدید روزکاره دینورکه بوره وقای تعبیر اولنور و (ثائب البحر) دریا بعد الجزر مدّ ایلدکده طولغونلغله طاشوب فیضان ایدن صویه اطلاق اولنورکه چکلدیکی یری و بلکه ساحلی باصوب طولدورر یقال غطاه ثائب البحر ای ماؤه الفائض بعد الجزر (ثوّاب) کتان وزننده ابن عتبه درکه محدثیندندر و ثوّاب ابن حزابه عند المحدثین ذکر و منقبه صاحبیدر (الاستثابه) ثواب و جزاء طلب ایلمك معناسنه در یقال استثابه ای سأله ان یثیبه و برشیئك رجعتنی استمك معناسنه در یقال استثاب مالا ای استرجعه (ثویب) زبیر وزننده تابعیندن محدث ایکی ذاتدر بری کلاعی و بریسی بکالیدر و زیاد بن ثویب و عبد الرحمن بن ثویب تابعیندندر (ثیبان) کیران وزننده برایالت آدیدر (الثیب) سید وزننده زوجندن مفارقت ایلمش طول خاتونه دینور کرك موت و کرك طلاق سببیله اولسون علی قول مدخول بها اولان خاتونه دینورکه ار کورمش عورت اوله جقدر بکر مقابلیدر و متزوج اولمش ارککه دخی اطلاق اولنورکه عزب مقابلی اولور پس مذکر و مؤنثه اطلاقی مساوی اولور یقال امرأة ثیب ای فارقت زوجها او دخل بها و رجل ثیب ای دخل به یعنی تزوج بامرأة و علی رأی رجل قسمنه ثیب اطلاق اولنمز الا ولد الثیبین قوللرنده تغلیبا اطلاق اولنور مصباحك بیاننه کوره ثیب کلمه سی فیعل وزننده در ثوبدن اسم فاعلدر متزوج اولان انسانه دینور نهایت خاتون قسمنه اطلاقی اشهردر وجه اوّله مغایر وجهله اهلنه عودت و رجوع ایلدکلریچون و بونده مذکر و مؤنث مساویدر نته که ایم و بکر کلمه لری دخی بورسمه در جمع مذکری ثیبون و جمع مؤنثی ثیبات کلور و مغربده مرسومدرکه ثیب ارندن مفارقت ایلمش خاتونه دینور رجال قسمنه اطلاق اولنمز لکن کسائیدن مرویدرکه ثیب داخل اولان ارە و مدخول بها اولان خاتونه اطلاق اولنور غالب احوالده تزوجه عودت ایتدکلرینه مبنیدر نته که ارکن اولان ارە و ارمامش خاتونه بکر اطلاق اولنور و ابن اثیر بکر اولمیان رجل و مرأه ایله بیان و تذکیر و تأنیثی تسویه ایلمشدر قال الثیب من لیس ببکر و یقع علی الذکر و الانثی و یقال رجل ثیب و امرأة ثیب و قد یطلق علی المرأة البالغة و ان کانت بکرا مجازا قالدیکه مؤلفك او دخل بها و الرجل دخل به قوللری بنیهٔ مجهول اوزره در فقرهٔ ثانیه مشاکله یی متضمندر انتهی (المثیب) معظم وزننده ثیب اولمش خاتونه دینور (التثیّب) تفعل وزننده خاتون ثیب اولمق معناسنه در یقال تثیبت المرأة اذا صارت ثیبا و اشبو ثیب لفظنك موضع ذکری بو مقامدر ثوب ماده سی ذیلنده ایرادی وهمدر * شارح دیرکه اصلی واوی اولمغله وهم دکلدر رجوع معناسندن مأخوددر

❊ فصل الجیم ❊

(الجأب) جیمك فتحی و همزه نك سکونیله غلیظ الجثه اشکه دینور علی قول یبان اشکنه مخصوصدر یقال حمار جأب ای غلیظ اومن وحشیة و بدنده کوبکه دینور سرّه معناسنه و ارسلانه دینور و مطلقا غلیظ و کنده و تصلق شیئه دینور و جأب بر موضع آدیدر و آشی تعبیر اولنان قرمزی چاموره دینور مغره کبی و جأب مصدر اولور مال قزانمق معناسنه در یقال جأب الرجل جأبا من الباب الثالث اذا کسب المال و آشی صاتمق معناسنه در یقال جأب للرجل اذا باع المغرة (الجؤبة) جیمك و همزه نك ضمیله ترش رو اولمق کلوح الوجه معناسنه درکه غضب و انفعال یا استثقال ایچون یوز

بور تروب بدچهره کوسترمکدن عبارتدر و بعض کسه ده خلقی اولور (جأبة البطن) مأنه معناسنه درکه کوبکله
قاسق ارالغیدر سپتلك تعبیر اولنور (جأبة المدری) میمك کسری و الفك قصریله هنوز بوینوزلری بلورمش
کیکه اطلاق اولنور زیرا بوینوز ابتدا ظهورنده غلیظ اولوب بعده انجلور (الجأبیان) اطیبان وزننده برموضعدر
(دارة الجأب) بودخی برموضعدر (الجأنب) نونله جعفر وزننده قدی قصیر و جثه سی حقیر یاقشقسز آدمه و آنه
دینور مؤنثنده جأنبه دینور هایله و هاسز جأنب دخی جائزدر (الجبّ) جیمك فتحی و بانك تشدیدیله و (الجباب)
کتاب وزننده کسمك قطع معناسنه در یقال جبّ الشیٔ جبّا و جبابا اذا قطعه و خایه لری دیبندن کسوب خادم
و طواشی قلمق معناسنه در یقال جبّ خصییه اذا استأصله و خرما اغاجنه آشی اورمق معناسنه در یقال جبّ النخلة
اذا لقحها و غلبه ایلمك معناسنه در یقال جبّ القوم اذا غلبهم (الاجتباب) اکتساب وزننده بودخی کسمك
معناسنه در * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره مادهٔ مذکوره برشیئی استیصال و جهیله قطع ایلمك معناسنه موضوعدر
سائر معانی اندن متفرعدر (الجبب) فتحتینله دوه نك اورکجی کسمك علی قول اورکجی هاو دیمکله اورکج باصق
و بودور قالمق معناسنه در (الاجبّ) فتحتینله و بانك تشدیدیله اورکجی وصف مذکور او زره اولان ارکك دوه یه
دینور (الجبّاء) زبّاء وزننده مؤنثیدر یقال بعیر اجبّ و ناقة جبّاء ای بین الجبب و جبّاء قیناقلرینك اتی اولمیان
صغریسز خاتونه دینور یاخود صدر و ثدیلری یومیوب یاتق اولان خاتونه یاخود اویلق اتلری آز و خیره اولمغله
بوطسز اولان خاتونه دینور یقال امرأة جبّاء ای لا الیتین لها او التی لم یعظم صدرها و ثدیاها او التی لا فخذین لها
(الجبة) جیمك ضمیله لباس معروفدرکه ترکیده دخی جبّه دینور مقطوع الکمّ و قصیر الذیل اولور جمعی جبب کلور
قبب کبی و جباب کلور قباب کبی و جبه برموضع آدیدر و حجاج العین یعنی کوزك اوستنده اولان کیکه دینورکه قاش
آنك اوزرنده بتر و جبه درع یعنی زره تعبیر اولنان جنك لباسنه دینورکه جبه و جوشن دخی دیرلر و طوار طرنغنك
حشوینه یعنی ایچنه یاخود کنارینه یاخود طوارك انجك کمیکیله اویلغی قاووشه جق الك واویناق برینه دینور و جبة
السنان مزراق تمرنك قوغانه دینورکه اکا کوندرك اوجی داخل اولور و جبه بغداد اعمالندن نهروان قضاسنده
برقریه آدیدر و ینه بغداد اعمالندن یعقوبا قربنده برقریه آدیدر محمد بن المبارك الجبائی و عوان بن علی الجبائی اورایه
منسوبلردر * شارح دیرکه صواب اولان جبی اولمقدر و جبه مصرده برموضعدر و دمشق ایله بعلبك بیننده
برموضعدر و بادیه ده عالج نام محل قوملغنده برصو اسمیدر و طرابلس قضاسنده برقریه در محدثیندن عبدالله ابن ابی الحسن
الجبائی اورادندر (التجبیب) ترتیب وزننده آتك ایاغنك سکیل تعبیر اولنان بیاضی انجکله اویلق بیننی موصل
اولان یره قدر وارمقدرکه اولك ایاقلرنده دیزلرینی و آرد ایاقلرنده سکیرلرینی تجاوز ایلمکدن عبارتدر یقال فرس
مجبب اذا ارتفع البیاض یعنی التحجیل منه الی الجبب و اورکمك نفار معناسنه در و قاچمق فرار معناسنه در و دواب
و مواشی یی صویه قاندرمق معناسنه در یقال جبب المال اذا اروها (الجبّ) جیمك ضمیله قیویه دینور بئر معناسنه
علی قول دیبی درین صویی چوق اولانه یاخود اوتلاغك و چایرلغك پك اعلا و الطف یرنده واقع اولانه یاخود
ایچرو دیواری طاشله اوریلوب یاپلمامش اولانه یاخود ناس حفر ایلیوب اویلجه علی حالها موجود اولان قویی یه
دینورکه عادی اولور جمعی اجباب کلور و جباب کلور جیمك کسریله و جببه کلور قرده وزننده و جبّ شول صو
طولمه و دغار جغه دینورکه ایکی دریدن دیکلوب واسع اولمق ایچون ارالغنه بردری دخی ضم اولنمش اوله و عربلر آنی
ایکی قات دیکوب ایچنه نبیذ وضع ایدرلر و جبّ بر بر زمینده برموضع آدیدرکه اندن زرّافه دیدکاری حیوان کتوررلر
زرّافه تحریفله زورنایه دیدکاری جانوردرکه فارسیده اشتر وکاو و پلنك دیرلر و جبّ طی قبیله سنه مخصوص
برمحضر یعنی مشهد آدیدر و بنوعامر قبیله سی و ضبه بن غنیّ جماعتی یوردلرنده برر صو اسملریدر و قاهرهٔ مصر ایله
بلبیس قصبه سی بیننده برموضعدر و حلب قضاسنده برقریه درکه کلب لفظنه اضافتله جب الکلب دیرلر آنده
برچشمه واردر قدوز کلب اصردیغی کمسه اوزرندن قرق کون مرور ایلمزدن اقدم آنك صویندن ایچسه مرضندن
شفایاب اولور (جبّ یوسف) بلاد شامدن طبریه شهرینه اون ایکی میل مسافه ده علی قول سنجل ایله نابلس
میاننده واقعدرکه اخوانلری اول قیویه براقوب کتمشلر ایدی (دیر الجبّ) موصل قضاسنده برموضعدر (جبّ
الطلعة) خرمانك ابتدا چیقان چیچکنك قبجوغی چیقدقدنصکره ایچنه اطلاق اولنور (الجباب) سحاب وزننده
قحط شدید معناسنه در یقال اصابهم الجباب ای القحط الشدید (الجباب) جیمك کسریله مفاعله دن مصدر
ثانیدر باب مغالبه دندرکه حسن یاخود حسب و نسب و مال مقوله سی اسباب مفاخر ایله مفاخره ایلمك معناسنه در
تقول جابنی جبابا فجببته ای فاخرنی فغلبته (الجباب) غراب وزننده قیتلق قحط معناسنه در و بر وجهله

طلب و رغبت تعلق ایلمز اولان هدر و بیهوده و بی خیرنسنه یه دینور ودوه سودینك یوزنده کپوك طرزنده پیدا
اولان شیئه دینورکه دوه سودی قایمق طوتمدیغنی بیلیانلر آنی قایمق ظن ایدرلر (الاجباب) همزه نك کسریله
دوه سودینك یوزی ذکراولنان جباب طوتمق معناسنه در یقال اجبّ لبن الناقة اجبابا اذا صار ذا جباب (الجبوب)
صبور وزننده یره دینور ارض معناسنه علی قول یرك یوزینه یاخود یك و غلیظ اولان یره دینور یاخود طپراغه
دینور وجبوب یمن الکاسنده برحصار آدیدر و مدینه قضاسنده برموضع آدیدر وبدر ترابنده برموضعدر (الجبوبة)
جیمك فتحیله کسك تعبیراولنان قتی طپراق پارچه سنه دینور مدره معناسنه (الاجبّ) همزه نك و جیمك فتحیله
عورت یرینه دینور فرج معناسنه (جبابة السعدی) ثمامه وزننده سعد قبیله سندن برخرسز شاعر آدیدر (جبیب)
زبیروزننده اصحابدندر وابو جمعة الانصاری اسمیدر یاخود بو جنیب درنونله و جبیب اجأ نام جبلیانده بروادی
اسمیدر و بادیه ده کحله نام صوقربنده بردره آدیدر (جبی) جیمك ضمی و الفك قصریله ایرانده خوزستان الکاسنده
برایالت آدیدر شیخ المعتزله ابو علی الجبائی واوغلو ابو هاشم الجبائی اورایه منسوبلردر ونهروان قضاسنده برقریه
آدیدر ابو محمد بن علی بن حمّاد المقری اورایه منسوبدر وعراقده هیت نام بلده قربنده برقریه در محمد بن ابی العزّ
اورادندر و بغداد قضاسنده یعقوبا قربنده برقریه در نسبتلرنده جبائی دینور (جبّی) حتّی وزننده یمنده برقریه در شعیب
بن الاسود الجبائی المحدث اورایه منسوبدر و احمد بن عبدالله الجبی جیمك ضمیله محدثیندندر دائما جبه صاتدیغیچون
اکا جبابی دخی دیرلر (جبوّیه) جیمك فتحی و بای مشدده نك ضمی و یای تحتیه نك فتحیله اسامیدندر محمد و عثمان ابنا
محمود ابن ابی بکر بن جبویة الاصبهانیان و محمد بن جبویة الهمدانی محدثیندندر (الجبّاب) کتان وزننده جبه صتان
کمسه یه دینور عبدالقویّ بن الجبّاب المصری محدثیندندر جدّی سوق الجبابده جبه فروش اولدیغیچون جباب اطلاق
اولندی و حافظ احمد بن خالد بن الجباب محدثدر (الجبابات) جیمك ضمیله کوفه ایله واسط بیننده ذی قار نام محله قریب
برموضعدر (الجبجبه) جیملرك فتحیله صو ایچره اولان شول اری قیایه دینورکه صو آنی باصوب اورتمکله اویلجه
طومالوب طوررا وله اتان الضحل دخی دیرلر (الجبجبة) جیملرك ضمیله طپراق چکه جك میشین زنبله دینور و جبجبه
جیملرك فتحی و ضمیله شول اشکنبه یه دینورکه اعراب آنی تطهیر ایدوب قورتدقدنصکره دغارجق کبی ایچنه ات
قاورمسی و پصدرمه طولدروب حفظ ایدرلر علی قول شول چرویش یاغنه دینورکه اریدوب اشکنبه ایچره قورلر
یاخود شول دری یه دینورکه بوغزلنمش دوه نك یانندن دکرمیجه کسوب بعض عملدنصکره ایچنه قیمه و قاورمه مقوله سی
قویه جق ظرف ایدرلر (جبجب) هدهد وزننده مدینه قربنده برصودر (الجبجاب) طبطاب وزننده و (الجباجب)
جیمك ضمیله چوق صویه دینور یقال ماء جبجاب و جباجب ای کثیر (الجبجب) فدفد وزننده دوز و هموار یره دینور
ارض مستویه معناسنه (بقیع الجبجب) مدینه ده برموضعدر یاحود بو خای معجمه ایله در (الجباجب) جیمك فتحیله طبل
و کوس معناسنه در * شارحك بیاننه کوره مفردی جبجبه یاخود جبجاب در صوتی باعث تسمیه در دبدبه و دبداب کبی
و جباجب مکهٔ مکرمه نك طاغلرینه یاخود اسواقنه دینور یاخود مناده واقع سلخانه درکه اورایه قربان اشکنبه لری
آتیلور و جباجب ایری کوده لو دیزمان ناقه لره دینور (المجابّه) میمك ضمی و بانك تشدیدیله مفاعله وزننده باب مفاعله دندر
بعض اسباب مفاخر ایله مفاخره ایلمك معناسنه درتته که مصدر ثانیسی اولان جباب ذیلنده ذکراولندی (التجابّ) تشدید
بایله تفاعل وزننده احدهما آخرك قزقرنداشلرینی تزوج ایدشمك معناسنه در یقال تجابّا اذا تناکحا اختیهما (جبان) کتان
وزننده عجمده اهواز قضاسنده برقریه در (الجبجبه) زلزله وزننده دیار بدیار سیر و سیاحت ایدوب کزمك معناسنه در
یقال جبجب الرجل اذا ساح فی الارض (جناوب) جیمك ضمیله مکه قربنده برموضعدر (الحجحبة) جیملرك فتحیله
و بینهما حای مهمله ایله هلاك ایلمك معناسنه در یقال. حجحب العدوّ ای اهلکه و برنسنه ده تردد ایلمك معناسنه در یقال حجحب
فی الشیءُ اذا تردّد فیه و بری اوته کیدوب کلمك واولطه چالمق معناسنه در یقال. حجحب الرجل اذا جاء وذهب. حجحب جعفر
وزننده بر رجل اسمیدر (. حجحبی) مرحبا وزننده انصاردن برجاعتدر (الجحدب) جعفر وزننده قیصه بویلو بودور
کمسه یه دینور (الجحرب) جیمك فتحی وضمیله ایری کوده لو طوپاج بودوره دینور و جحرب و جحارب علابط وزننده
جثه سی ایری عظیم الهیکل آته دینور یقال فرس جحرب و جحارب ای عظیم الخلق (الجحربان) افعوان وزننده
شول ایکی طمرلره دینورکه آتك ایکی لهزمه لرنده اولور لهزمه شول سیوری کیکدرکه قولق آلتندن چکه نهایت بولدیغی
یره قدر اولور براوجی کوچك دلك آلتنه وار ر ایکی طرفنه لهزمتان دینور اشبو جحربان لفظی تثنیه اوله رق مستعملدر
لهزمتان کبی (الجحنب) نونله جعفر وزننده و (الجحنّب) جهنم وزننده قیصه بویلو بودور کشی یه علی قول قیصه
و کوده سی اتسز خیره وزبون کمسه یه دینور وقویّ شدید کمسه یه دینورو بیوك تبجره یه دینور (الجحانب) علابط وزننده

بودخی اتی آز چلیمیز قیصه بویلو آدمه دینور (الجخابة) خای معجمه ایله سحابه وزننده و (الجخابة) کتابه وزننده
و (الجخابة) جبّانه وزننده احمق و نادان کسنه یه دینور و شیشمان ثقیل و ناتراش کشی یه دینور (الجخب) ضرب
وزننده خسته لکدن وجودی پك زبون ونحیف اولوب وایچریسی قاوق اغاج کبی بوم بوش قالوب اجوف اولان
کشی یه دینور (الجخبّ) تشدیدباایله هجفّ وزننده عظیم الجثه دیزماندوه یه دینور و قدر و منزلت صاحبی بهادر
آدمه دینور و ضعیف وزبون انسان وحیوانه دینور (الجخدب) قنفذ وزننده و (الجخادب) علابط وزننده
و (الجخادبه) هایله و (الجخادباء) الفك مدّی و قصریله و (ابو جخادب) علابط وزننده و (ابو جخادبی) الفك
قصریله بنیه سی ایری قالین کوده لی دیزمان انسان وحیوانه دینور و بر نوع جندب یعنی اوجاق چکرکه سنه دینور که یشل
و ایاقلری اوزون اولور بعض امهاتده جندب ارکك چکرکه ایله مفسردر ومطلقا ایری چکرکه یه ده جخدب وجخادب
دینور و ایری او صورغان بوجکنه دینور و جخدب قنفذ وزننده و جخدب جندب وزننده ارسلانه دینور (جخدب)
جعفر وزننده شاعر و علم انسابده ماهر ابی الصلت الکوفی اسمیدر (الجدب) جیمك فتحی و دالك سکونیله قیتلق محل
و قحط معناسنه در یقال بدا فی بلدهم الجدب ای المحل * شارح دیرکه بو معنادن فعل باب خامسدن متصرفدر یقال جدبت
الارض جدوبة اذا محلت و عیبلك معناسنه در یقال جدبه جدبا من الباب الاول و الثانی اذا عابه (الجادب) یلانجی یه
دینور کاذب معناسنه * شارح جادب لفظنك فعلی نامسموع اولدیغنی امام خلیلدن نقل ایدر لکن ابن زید تصرفنی روایت
ایلشدر یقال جدب الرجل اذا کذب (الجندب) قنفذ وزننده و (الجندب) جیمك ضمی و دالك فتحیله و (الجندب) درهم
وزننده بر نوع معروف چکرکه اسمیدر بعض امهاتده ارکك چکرکه ایله و بعضنده اوجاق چکرکه سی و کیجه چکرکه سی
دیدکلری چکرکه ایله مفسردر و جندب بر رجل آدیدر (امّ جندب) داهیه یه اطلاق اولنور و غدر و ظلم و ستمه اطلاق
اولنور یقال وقعوا فی امّ جندب ای ظلموا علی بناء المجهول (الاجداب) همزه نك کسریله بر یری قیتلق اوزره بولمق
معناسنه در یقال اجدب الارض اذا وجدها جدبة و قیتلق کلمك معناسنه در یقال اجدب القوم اذا اصابهم الجدب
و بر یرده قیتلق واقع اولمق معناسنه در یقال اجدب المکان اذا صار ذا جدب (الجدب) ضرب وزننده و (الجدوب)
صبور وزننده و (المجدوب) معیوب وزننده و (الجدیب) امیر وزننده بغایت قحط و غلا اوزره اولان قوراق یره دینور
یقال مکان جدب و جدوب و مجدوب و جدیب ای بین الجدوبة و یقال ارض جدبة و ارضون جدوب کأنهم جعلوا
کلّ جزء منها جدبا ثم جمعوه علی هذا و یقال ارض جدب وصف للمصدر و یقال کانت فیه اجادب قیل هی جمع اجدب
الذی هو جمع جدب (الجدوبة) جیمك ضمیله قیتلق اولمق معناسنه در یقال جدب المکان جدوبة من الباب الخامس
بمعنی اجدب (الجدباء) حمراء وزننده جنس نباتدن عاری اولان قیر صحرایه دینور یقال فلاة جدباء ای مجدبة لیس
فیها مرتع و لا کلاء (المجداب) محراب وزننده اوزان مبالغه دندر شول یره دینور که دائما قحط و قلت اوزره اولوب
خصب و رخاسی نادر و اقع اوله مخصاب مقابلیدر (جدبّ) هجفّ وزننده حرف تعریفدن مجرّد اوله رق جدب
اسمیدرکه قیتلق دیمکدر (التجدّب) تفعل وزننده عیب و عار معناسنه اولان جدب لفظندن مأخوذدر برنسنه یی
عیبسنمك و انی کندی نفسنه عار و نقیصه و نامناسب عدّ ایلك معناسنه در و منه تقول ما اتجدّب ان اصحبك ای
ما استوخم (اجدابیه) همزه نك فتحیله مغربده شهر برقه قربنده بر بلده در (الجذب) جیمك فتحی و ذال معجمه نك سکونیله
برنسنه یی چکوب اوزاتمق و سوندرمك معناسنه در صوری و معنویده شایعدر یقال جذبه جذبا من الباب الثانی
اذا مدّه و برنسنه یی آخر یره نقل ایدوب یرینی دکشدرمك معناسنه مستعملدر یقال جذب الشیء ای حوّله عن موضعه
و ناقه نك سودی چکیلوب آز المق معناسنه استعمال اولنور یقال جذبت الناقة اذا قلّ لبنها و آی آخر اولمق معناسنه
استعمال اولنور یقال جذب الشهر اذا مضی عامته ای اکثره و ولدی سوددن کسمك معناسنه استعمال اولنور یقال
جذب المهر ای فطمه و باب مبالغه ده استعمال اولنور یعنی برنسنه یی چکشمكده آخره غالب اولمق معناسنه اولور
یقال جذب فلان فلانا من الباب الاوّل اذا غلبه فی المجاذبة لکن بونده مناسب اولان جاذبه فجذبه عنوانیله اولمقدر
و عربلر سیر جذب دیرلر سریع معناسنه بوراده وصف بالمصدردر و جذب خرما بینسنی کسمك معناسنه در
یقال جذب النخلة جذبا من الباب الثانی اذا قطع جذبها و قابده اولان صوبی آغزیله برصولوقده چکوب ایچمك
معناسنه استعمال اولنور یقال جذب من الماء نفسا اذا کرع فیه (الاجتذاب) افتعال وزننده بودخی برنسنه یی چکوب
اوزاتمق معناسنه در یقال اجتذبه بمعنی جذبه و برنسنه یی سلب و اختلاس ایلك معناسنه در یقال اجتذبه ای سلبه
(المجاذبة) مفاعله وزننده چکشمك معناسنه در یقال جاذبا الرجلان اذا نازعا و برنسنه نك یرینی دکشمك معناسنه در
یقال جاذب الشیء اذا حوّله عن موضعه (الانجذاب) انفعال وزننده چکیلوب اوزاتمق معناسنه در یقال جذبه

فانجذب (التجاذب) تفاعل وزننده انجذاب معناسنه‌در وچكشمك تنازع معناسنه‌در يقال تجاذبا اى تنازعا
(الجاذب) و (الجاذبة) و (الجذوب) صبور وزننده سودی چكيلوب آزالمش ناقه‌يه دينور جاذبك جمعی جواذب
كلور وجذاب كلور جيمك كسريله نائم ونيام كبی (جذاب) كسرا وزره مبنی اوله‌رق قطام وزننده اولومك اسميدر
منيه معناسنه جذب نفوس ايلديكنه مبنيدر (الجذبة) تمره وزننده اسمدر برنسنه‌يی چكوب اوزاتمغه وچكيلوب
اوزامغه دينور وچكيلوب اوزاديلان شيئه دينور ايپلك تلی كبی وارضدن قطعهٔ بعيده‌يه اطلاق اولنور كويا كه
چكيلوب اوزامش كيبدر ومنه يقال بينه وبين المنزل جذبة اى قطعة بعيدة (الجذب) فتحتينله خرما بنيسنه دينور
جار النخل معناسنه على قول سرت ودرشت اولانه دينور (الجذاب) كتاب وزننده بو دخی خرما بنيسنه دينور
مفردلری جذبه وجذابه‌در تقول اكلنا الجذب والجذاب اى جار النخل او الخشن منه (الجوذاب) جيمك ضميله
برنوع طعامدر كه شكر وپرنج واتدن ترتيب اولنور * شارحك بيانته كوره كوداب معربيدر برهانده كوداب كاف
فارسیٔ مضموميله بردرلو طعامدر كه ات وپرنج ونخود وجوز ايله پشيروب اوزرينه سركه‌لی پكمز شربتی دوكرلر واكا
آش حبشی دخی ديرلر وعندالبعض پريان بلاويدر كه اكا كوج پلاوی دخی ديرلر ديو مرسومدر (الجذابه) جيمك
فتحی وذالك تشديديله قيلدن دوزلمش طوزاقدر كه انكله طويغار قوشی صيد ايدرلر (الجذبان) جيمك وذالك
كسری وبانك تشديديله عفتان وزننده نعلين يعنی اياق قابنك تصمه‌سنه دينور زمام النعل معناسنه (التجذب)
تفعل وزننده ايچمك معناسنه استعمال اولنور يقال تجذب اللبن اذا شربه (الجذبات) فتحاتله جذبه‌نك جمعيدر كه
ارضدن قطعهٔ بعيده‌يه دينور بو معنادندر كه عربلر اخذ فی وادی جذبات ديرلر فلان سلوك كنده يا فعلنده وقولنده اصابت
ايليوب خطا ايلدی ديه‌جك يرده وبو جمع صيغه‌سيله مستعمل اولان تعبيراتندندر (الجرب) فتحتينله اويوز وكچيك
تعبير اولنان علته دينور وبو معناده مصدر اولور يقال جرب البعير جربا من الباب الرابع وجرب عيب ونقيصه
معناسنه استعمال اولنور يقال به جرب اى عيب وقلچ پاسنه اطلاق اولنور يقال جرب السيف جربا اذا صدیٔ
ويقال بالسيف جرب اى صدء وقلچ پاسی شكلنده شول عارضه‌يه دينور كه بعض كوز قپاغنك ايچ يوزينه عارض
اولور دائما كچيشوب طورر بو برعلتدر كه كوز قپاقلرينك ايچ طرفنه بر قزللق وكچيشمك وخرده داری كبی
اوفه‌جق بثره‌لر عارض اولور سببی ياغش اخلاطدر مفردات طبيه‌ده جرب العين ديدكلری بودر يقال باجفانه
جرب وهو كالصداء يعلو باطن الجفن وجرب بركسه‌نك ترلاسی خير ومنفعتدن قالوب تباه اولمق معناسنه‌در
يقال جرب الرجل اذا هلكت ارضه وبركسه‌نك دوه‌سی اويوز اولمق معناسنه‌در يقال جرب الرجل اذا جربت
ابله (الجرب) كتف وزننده و (الجربان) عطشان وزننده و (الاجرب) احمر وزننده اويوز وكچيك اولان انسان
وحيوانه دينور (الجرب) جيمك ضميله اجربك جمعيدر و (الجربی) قتلی وزننده اجربك وجربانك جمعيدر (الجراب)
جيمك كسريله اجربك جمعيدر (الاجارب) اجربك جمعيدر (الاجراب) همزه‌نك كسريله بركسه‌نك دوه‌سی
اويوز اولمق معناسنه‌در يقال اجرب القوم اذا جربت ابلهم (الجرباء) حمرآء وزننده كوكه دينور سماء معناسنه
تحتنده مركوز اولان كواكب سببيله جرب اصابت ايدن بدنه تشبيه اولنمشدر على قول فلك شمسك وفلك قمرك
دائر اولدقلری سمت وناحيه‌يه اطلاق اولنور كه مراد شمسك خارج المركز وقمرك فلك تدويری مدارلری اوله‌جقدر
وجرباء قوراق يره دينور ارض مقحوطه معناسنه وكوزل ودلبر قزه دينور وجرباء ديار شاميه‌ده اذرح نام قصبه يانده بر
قريه اديدر ما بينی اوچ كونلك مسافه‌در دينلر غلطا ايلديلر لكن اصل وهم حوض نبوی حقنده وارد اولان اشبو ﴿ما بين
ناحيتی حوضی كما بين المدينة وجرباء واذرح﴾ حديثنده واقع زياده‌يی يعنی المدينة لفظنی اسقاط ايدن راويلردن نشأت
ايلمشدر ولفظ مزبوری امام دارقطنی كندی كتابنده ثبت ايلمشدر (الجريب) اميروزننده برنوع اولچك اسميدر كه
درت قفيز مقداری نسنه الور وقفيز بر اولچكدر كه سكز مكوك الور وهر مكوك اوچ كيله‌در وهر كيله برمنّ ايله
برمنك يدی ثمنيدر وجريب لفظنك جمعی اجربه كلور وجربان كلور جيمك ضميله ارغفه ورغفان كبی وجريب ترلايه
دينور مزرعه معناسنه * شارح ديركه مؤلفك مزرعه ايله تفسيری تقييد محلنده اطلاقدر زيرا جريب ترلادن مقدار معلوم
المساحه‌در كه طولا وعرضا التمشر ارشون يردن عبارتدر فارسيده كری وتركيده دونم ديرلر مصباحده بو رسمه
مرسومدر كه جريب اصل دره‌يه دينور وادی معناسنه بعده بالاستعارة ارضدن قطعهٔ متميزه‌يه اطلاق اولندی ومقداری
بحسب اصطلاح اهل الاقاليم مختلفدر لكن سمؤل كتاب المساحه‌ده بوكونه بيان ايلديكه التی دانه معتدل شعيرك مجموعی
مقدار ارضنه اصبع دينور ودرت اصبعه قبضه والتی قبضه‌يه ذراع واون ذراعه قصبه واون قصبه‌يه اشل ديرلر واشلی
كندی نفسنه ضربدن حاصل اولان مقداره جريب كذلك اشلی قبضه‌يه ضربدن حاصل اولانه قفيز وينه اشلی ذراعه

ضربدن حاصل اولانه عشیردیرلر پس بو تقریره کوره جریب اون بیك ذراع مقدار اولور و قدامة الکاتب بیانه
کوره اشل التمش ذراعدن عبارت اولوب و نفسنه ضربدن حاصل اولانه جریب اطلاق اولنغله اکا کوره جریب
اوچبیك التیوز ذراع ایدر و جریب الطعام یعنی حبوبات اولچوسنده درت قفیز استیعاب ایدن اولچکه دینور
و مطرزی بیانه کوره طولا و عرضا التمشر ذراع مقداری ترلایه دینور اصل درت قفیزی مستوعب مکیال اسمی
اولوب بعده اول مقدار تخمی مستوعب ترلایه اطلاق اولنمشدر نته‌که بریدفی الاصل بریده‌دم معرّبی اوله‌رق منزل
بارکیرینه دینوب بعده اکا راکب اولان اولاغه اطلاق اولندقدنصکره انك سیر ایلدیکی مسافه‌ده استعمال اولندی
وشارحك بیانه کوره کری و کریب معربیدر انتهی و جریب دره‌یه دینور و وادی معناسنه وقیس بلادنده خاصة بر دره‌نك
اسمیدر (الجربة) جیمك کسریله ترلایه علی قول طپراغی خالص و تمیز اولوب اشجار و بنا اثری اولمیان ترلایه یاخود
زرع و غرس ایچون کرکی کبی نطس و اصلاح اولنمش ترلایه دینور و شول پوستکی و دری یا حصیر مقوله‌سنه دینورکه
قیونك کنارینه کریلوب چکیلور برویه دوکیلان صوقیویه صیچرامق ایچون پرده ایدرلر علی قول شول دری و تخته
مقوله‌سنه دینورکه جدولك و آرقك اوکنه پرده‌واری کروب چکرلر تاکه صوانك اوزرندن طاشوب جریان ایلیه
(جربه) حمزه وزننده مغربده برقریه‌در (الجراب) جیمك کسریله داغارجغه دینورکه ایچنه‌زاد مقوله‌سی وضع
اولنور علی قول مطلقا قابه دینور و وعاء معناسنه و اشبو جراب لفظی جیمك کسریله در فتحی جائز دکلدر یاخود قاضی
عیاض و سائرك قصیله حکایه ایتدکلری لغت ضعیفه‌در جمعی جرب کلور ضمتینله و جرب کلور سکون رایله و اجربه
کلور و جراب خایه طورباسنه اطلاق اولنور و جراب البئر قیونك محل اتساعی اولان ایچ دائره‌سندن عبارتدر
و جراب محدثیندن یعقوب بن ابراهیم البزّاز لقبیدر و ابو جراب محدثیندن عبد الله بن محمد القرشی کنیه‌سیدر
(الجراب) غراب وزننده بوشکی‌یه دینور و مکهٔ مکرمه‌ده بر صو آدیدر (الجربّة) جیمك و رانك و بای مشدده‌نك
قصیله خرکله‌یه دینور جماعة الحمر معناسنه علی قول غلاظ و شداد و توانا اولان حماره و انسانه اطلاق اولنور
و چوق نسنه‌یه دینور و بادیه‌ده بر طاغ آدیدر یاخود بونده ضمتینله درحزقّه کبی و جربّه شول عیال و متعلقاته دینورکه
همان زاد و نفقه‌کی اکل و تناول ایلیوب وجها من الوجوه سکا خیر و منفعتلری اولمیه و بر مصلحتکه یرامیه‌لر
یك انقریه نفوس زائده اوله جقلردر (الجرنبة) کلنبه وزننده چوق نسنه‌یه دینور (الجربّ) فتحتینله و تشدید
بایله محیل و فتنه کار و دوباره‌جی بودوره دینور یقال هو جربّ ای قصیر خبّ (الجربّانة) کسرتینله و تشدید بایله
عفتانه وزننده یوزه چاغریجی دلی زفیر سلیطه و بدزبان قاری‌یه دینور (الجربیاء) کیمیاء وزننده پویراز تعبیر اولنان
یله دینور یاخود آنك سر یلکنه و صوغوقلغنه دینور یاخود جنوب ایله صبا بیننده هبوب ایدن یله دینور و جربیاء
ضعیف و زبون و ناتوان کسه‌یه دینور (الجربّان) جیمك و رانك کسری و ضمی و بانك شده‌سیله کوملك یقاسنه دینور
و جربّان السیف قلجك اغزینه دینورکه چالم یریدر علی قول شول غلافه و قبوره دینورکه ایچنه قین و باغلری و سائر
طاقیله حفظ ایچون قلج وضع اولنور و اکا جربان دخی دینور عثمان وزننده یقال جربّان السیف و جربانه ای حده
او شیٔ یجعل فیه السیف و غمده و حمائله (التجربه) تکمله وزننده صنه‌مق اختبار معناسنه‌در یقال جرّبه تجربة
اذا اختبره مصباحده جرّبه تجریبا ای اختبره مرّة بعد اخری یعنی بر شیئی تکرار بتکرار صنه‌مق معناسیله مرسوم
و تجربه آندن اسمدر جمعی تجارب کلور مساجد وزننده دیو مبیندر (المجرّب) معظم وزننده شول کمسه‌درکه
بالجمله احوال و اطواری بالدفعات تجربه ایله هر کسك معلومی اوله کویاکه او یوز دوه کبی مستوری خارجه اخراج
اولنمش اولور یقال رجل مجرّب ای بلی ماعنده و مجرّب ارسلانه اطلاق اولنور (المجرّب) محدث وزننده احوال
روزکاری کثرت تجربه ایله حقایق و دقایق امور و شئوناته عارف و واقف اولان اهل بصیرته دینور یقال رجل مجرّب
اذا کان یعرف الامور (المجرّبة) معظمه وزننده تام الوزن اقچه‌لره اطلاق اولنور یقال دراهم مجرّبة ای موزونة
(الاجربان) احمران وزننده بنو عبس ایله ذبیان قبیله‌سنه اطلاق اولنور (الاجارب) بنی سعد قبیله‌سندن بر جماعتدر
(جریب) زبیر وزننده یمنده بر وادی و هجر قضاسنده بر قریه آدیدر و جریب بن سعد هذیل قبیله‌سنك سلسلهٔ نسبی
رجالندندر و محدثیندن محمد بن اسمعیل بن ابراهیم بن اسمعیل الزاهد البلخی جدّینك جدّی اسمیدر و جریبه هایله ابن
الاشیم درکه شاعر مشهوردر (ابو الجرباء) عاصم بن دلف درکه جمل وقعه‌سنده عائشه رضی الله عنها جنابنك دوه‌سنی
چکن ذاتدر (الجورب) جوهر وزننده معروفدر که ایاغه کیلور تحریفله چوراب تعبیر اولنور جمعی جواربه و جوارب
کلور * شارحك بیانه کوره کورب معرّبیدر یقال لبس الجورب ای لفافة الرجل (التجورب) تدحرج وزننده
ایاغه چوراب کیمك معناسنه‌در یقال تجورب زید اذا لبس الجورب (الجوربة) دحرجه وزننده بر کمسه‌یه چوراب

کیدرمك معناسنه‌در تقول جوربته ای البسته الجورب (الجواربیّ) چوراب ایشلیان و چوراب صتان کمسه‌یه دینور علی بن احمد و برادر زاده‌سی احمد بن محمد و محمد بن خلف الجواربیون محدثلردر (الاجرئباب) اشرئباب وزننده و مرادفیدرکه برنسنه‌یه بیون اوزادوب باقمق معناسنه‌در یقال اجرأبّ الرجل ای اشرأبّ (الاجرنباء) اسلنقاء وزننده یصدقسز اویومق معناسنه‌در یقال اجرنبی الرجل اذا نام بلا وسادة بوراده مواد ختام بولمشدر و بعض نسخه‌ده اشبو اعتراض آتی الذکر مسطوردر * مؤلف دیرکه جوهرینك عمرو بن الحباب نام شاعرك اشبو * وفینا وان قیل اصطلحنا تضاغن * کما طرّ اوبار الجراب علی النشر * بیتنده واقع جراب کلمه‌سی جرب لفظندن جمعدر رمح و رماح کبی دیو تقریری سهودر زیرا جراب انجق جرب جمعیدرکه کتف وزننده‌در * معنای بیت بودرکه هرنقدر صورت ظاهرده میانه‌مزده مصالحه پذیر اولوب و بین الناس صلح و صلاحمز مشتهر اولدیسه‌ده لکن درونلرمزده نه حقد و کینه و عداوت مضمردر نته‌که اوبوز دوه‌لرك دوکیلان تویلری کرچه قوریدقدنصکره رشحات امطار ایله یکیدن تاب و طراوت بولان مضرّ و موذی نبات کبی نابت اولوب لکن تحتنده نه علت جرب مستکنّ و درکاردر نشرشول اوته دینورکه قوریدقدنصکره عقب صیفده یغمور تأثیریله یشاروب تازه‌لنور مواشی‌یه مضرّ اولمغله چوبانلر اجتناب ایدرلر (جرثب) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده یاخود قنفذ وزننده برموضع آدیدر (الجرجبة) دحرجه وزننده اکل ایلك معناسنه‌در یقال جرجب الطعام اذا اکله و قابده اولان طعامی تماما تناول ایدوب سومورمك و دیب کوسترمك معناسنه‌در یقال جرجب الاناء اذا اتی علی مافیه یعنی اکل جمیع مافیه (الجرجبّ) طرطبّ وزننده و (الجرجبان) افعوان وزننده بطن و جوف معناسنه‌در یقال ملأ جرجبة و جرجبانه ای جوفه و بطنه (الجراجب) زلازل وزننده جثه‌لری ایری دیزمان دوه‌لره دینور (الجردبة) دحرجه وزننده طعامی حرص و شره تام ایله اکل ایلك معناسندرکه صوغومسزلق ایلك تعبیر اولنور کویاکه سفره‌ده اولان طعامی بجملته کندی باشنه اکل ایلك داعیه‌سنده اولورکه بغایت ذمیمه دندر یقال جردب الرجل اذا اکل ونهم و سائر کمسه اکل ایلمسون دیو طعام اوزره التی قپامق معناسنه‌در علی قول صاغ الیله طعام اکل ایدوب صولیله غیریلری منع ایلك معناسنه‌در یقال جردب الرجل اذا وضع یده علی الطعام لئلا یتناوله غیره او اکل بیمینه و منع بشماله (الجردبان) جیمك و دالك فتحیله و (الجردبان) جیمك و دالك ضمیله و (الجردبی) جعفری وزننده و (المجردب) اسم فاعل بنیه‌سیله وصف مذکور اوزره اولان کمسه‌یه دینور و جردبان جیمك و دالك فتحیله کرده‌بان معربیدرکه لفظ فارسیدر حافظ الرغیف معناسنه‌در زیرا کرده کافك کسریله پیده تعبیر اولنان اتمکدر و بان صاحب معناسنه اولمغله کرده‌بان پیده‌جی دیمك اولور (الجردبان) و (الجردبیّ) جیملرك کسریله طالاقاوغه دینور طفیلی و کاسه‌لیس کبی یقال هو جردبان و جردبیّ ای طفیلیّ (الجرداب) جیمك کسریله کرداب فارسی معرّبیدر وسط البحر معناسنه مترجم دیرکه کرداب کاف فارسینك کسریله دریاده شول چورنتی‌یه دینورکه اکا دوشن سفینه بروجهله خلاص اولمز نته‌که اوقیانوسه سفر ایدنلر حکایت ایدرلر و بعض کوچك بحر و نهرلرده دخی اولورکه قنال تعبیر اولنور پس مؤلفك وسط البحر ایله تفسیری ناملایمدر (الجرشبة) شین معجمه ایله دحرجه وزننده برکمسه‌نك وجودی آرقلیوب مهزول اولمق علی قول خسته ایکن ایوجه اولمق معناسنه‌در یقال جرشب الرجل ای هزل او مرض ثم اندمل و خاتون باشنی بولوب اکسه‌لمك و دونلمك یاخود زیاده‌سیله قوجامق یاخود اللی یاشنه وارمق معناسنه‌در یقال جرشبت المرأة اذا ولت او بلغت الهرم او خمسین (الجرشب) قنفذ وزننده قیصه بویلو بودور کمسه‌یه دینور (الجرعب) جعفر وزننده تصلق و بداندام و ناتراش نسنه‌یه دینور و قالین و غلیظ نسنه‌یه دینور و داهیهٔ شدیده‌یه دینور و جرعب ذکری سبق ایدن جحذب نام نسابه‌نك پدری اسمیدر (الجرعیب) قندیل وزننده بودخی تصلق و یاقشقسز و بداندام شیئه دینور (الجرعبه) درجه وزننده صویی ایوجه و خوشجه ایچمك معناسنه‌در یقال جرعب الماء اذا شربه شربا جیدا (الجرعوب) جهور وزننده صویی شدتله ایچن ایری و ناتراش کمسه‌یه دینور (الاجرعباب) اجلعباب وزننده یره یقیلوب دوشمك معناسنه‌در مصروع کبی یقال اجرعبّ الرجل اذا صرع (الجزب) زای معجمه ایله حزب وزننده نصیب و حصه معناسنه‌در (الجزب) جیمك ضمیله قوللره دینور عبید معناسنه‌که عبدك جمعیدر * شارحك بیانه کوره اسم جمعدر یقال له جزب کثیر ای عبید (بنو جزیبه) جهینه وزننده بر قبیله‌در جزب لفظندن فعیله‌در (المجزب) منبر وزننده خوش سیرت و پاکیزه طینت آدمه دینور یقال رجل مجزب ای الحسن السیرة الطاهرة (الجسرب) سینله جعفر وزننده اوزون شیئه دینور انسان اولسون سائری اولسون * شارح دیرکه بوجسر ایله سرب کلمه‌لرندن منحوتدر (الجشب) جیمك فتحی و شین معجمه‌نك سکونیله طعام غلیظ اولمق علی قول

(قاتقسز)

قاتقسز اولمق معناسنه‌در يقال جشب الطعام وجشب جشبا من الباب الاول والرابع اذا غلظ او صار بلا ادم واونى
يا بلغورى ايرى اوكوتمك معناسنه‌در يقال جشبه اذا طحنه جريشا وعربلر جشب الله شبابه ديرلر اذهبه معناسنه يعنى
حق تعالى آندن جوانلق رونقنى ازاله ايدوب پير آدم كبى وجودينى يابس وبى تاب وطراوت ايلسون وبعضلر ردآءه
لفظيله تفسير ايتديلر يعنى جشبه الله ديرلر آنى دون ورديء وكمتر ايلسون معناسنه وعلى قول اقمأه معناسنه دركه
صورى ومعنوى خوار وحقير ايلسون ديمكدر وجشب معناى اوّلده وصف بالمصدر اولوركه غليظ طعامه ياخود
قاتقسز طعامه دينور (الجشب) كتف وزننده و(المجشاب) محراب وزننده و(الجشيب) امير وزننده و(المجشوب)
مجذوب وزننده بونلرده غليظ ياخود قاتقسز طعامه دينور يقال طعام جشب وجشب ومجشاب وجشيب ومجشوب
اى غليظ او بلا ادم (الجشوب) صبور وزننده وجودى قورى وخشونتلو بودور عورته دينور (الجشيب) امير
وزننده مطلقا خشين وغليظ وبشيع ونازيبا شيئه دينور ودائما بلغور كبى غلظت وخشونتلى طعام اكل ايدن كسه يه
دينور (الجشوبة) جيمك ضميله غلظت وخشونتلى طعام اكل ايدر اولمق معناسنه‌در يقال جشب الرجل جشوبة
من الباب الخامس اذا كان سيء المأكل (بنو جشيب) امير وزننده عربدن بر بطندر (المجشب) منبر وزننده بنيه‌سى
ايرى تنومند بهادره دينور (المجشب) معظم وزننده معيشتى درشت وخشن اولان كسه يه دينور (الجشب) جيمك ضميله
نار قبوقلرينه دينور قشور الرمّان معناسنه مفردى جشيب‌در (الجعبة) تمره وزننده اوق قبورينه دينور وبرنوعنه
قنديل ديرلر وتركش دخى دينور جمعى جعاب كلور جيمك كسريله يقال نكبّ جعبته اى كنانته (الجعب) صعب
وزننده تركش ياپمق معناسنه‌در يقال جعب الجعبة جعبا من الباب الثانى اذا صنعها وبرنسنه‌يى ترس دوندرمك
معناسنه‌در ايچنى طشره چويرمك كبى يقال جعبه اى قلبه وبركدرمك معناسنه‌در يقال جعبه اى جمعه ويره چالمق
معناسنه‌در يقال جعبه اذا صرعه وجعب دره قيعنك كومه‌لنمش كوچكجه يغيننه دينور (الجعاب) شدّاد وزننده
تركش دوزن كسه يه دينور (الجعابة) كتابه وزننده تركشجيلك حرفتنه دينور محدّثيندن ابوبكر بن الجعابىّ پدرى
اكا منسوبدر (التجعيب) تفعيل وزننده و(الجعبأة) سلقيه وزننده و(الجعباء) سلقاء وزننده يره چالمق معناسنه‌در
(الانجعاب) انفعال وزننده و(التجعب) تفعل وزننده و(التجعبى) تسلقى وزننده مطاوعلريدر يره چالنمق معناسنه
يقال جعبه تجعيبا وجعبأه جعبأة وجعباء فانجعب وتجعب وتجعبى اى صرعه فانصرع (الجعب) جيمك ضميله بدنده
كوبكك آلتندن مقعدى احاطه ايدن پوچ كيكنه وارنجه يومشاق اولان عضوه دينور يقال اشتكى جعبه وهو ما اندال
من تحت السرة الى القحقح (الجعبىّ) غربىّ وزننده قرمزى قرنجه يه دينور جمعى جعبيات كلور ولغت مزبوره بعضلرك
خطيله جعبى عنوانده كه جيمك ضمى والفك قصريله اربى وزننده مرسوم اولمغله جمعى جعبيات اولور (الجعبىّ)
زمكىّ وزننده والفك مديله جائزدر دبره دينور است معناسنه (الجعباءة) بودخى كسرتين وبانك تشديديله و(الجعباء)
صحراء وزننده است ومقعده دينور (المجعب) منبر وزننده شول كورشجى پهلوانه دينوركه فننده بغايت ماهر وبهادر
اولمغله كندوسيله كورش طوتانلرى دائما باصوب اصلا كندى باصلمز اوله يقال هو مجعب اى صرّيع على وزن سكيت
يصرع ولا يصرع (الاجعب) احمر وزننده شول كسه‌دركه شيشمان وقرنى بيوك اولمغله ايشده كوجده چابك حركت
ايده‌ميوب ضعيف العمل اوله يقال رجل اجعب اى بطين ضعيف العمل (المتجعب) متقرب وزننده ميت معناسنه‌دركه
اولو مجل ديمكدر يقال هو متجعب اى ميت بتشديد الياء (الجعبوب) عصفور وزننده شول ضعيف وزبون كشى يه
دينوركه اصلا برايشه يرامية على قول دنى وفرومايه ياخود بودور كسه يه دينور (التجعبى) تسلقى وزننده عسكربك
چوق اولمغله برى برى اوزره مجتمع ومزدحم اولمق معناسنه‌در يقال جيش يتجعبى اى يركب بعضه بعضا (الجعباء) حمراء
وزننده جثه‌سى ايرى وبيوك عورته وسائر حيوانه دينور يقال مرأة جعباء ونعلة وشاة جعباء اى ضخمة كبيرة (جعثب)
ثاى مثلثه ايله قنفذ وزننده بر رجل اسميدر (الجعثبة) دحرجه وزننده صوغومسزلق حرص وشره معناسنه‌در يقال
ماهذه الجعثبة اى الحرص والشره (الجعدبة) قنفذه وزننده صويوزنده پيدا اولان قبرجقلره دينوركه يغمور ياغاركن
حاصل اولور واورمجك اوينه دينور بيت العنكبوت معناسنه واوغلاق هنوز طوغدقده ايكى چكه‌سى اراسنده آغوز
كبى لزوجتلو نسنه يه دينور وجعدبه بر رجل مدنىّ اسميدر وهاسز جعدب دخى اسمادندر (الجعشب) شين معجمه ايله
جعفر وزننده اوزون بويلو جثه‌سى قالين تنومند كشى يه دينور (الجعنب) نونله قصير القامه كسه يه دينور (جغب)
غين معجمه ايله كتف وزننده بر لفظدركه شغب كلمه‌سنه اتباعا ذكر اولنور مفردا اوله‌رق برأسه ذكر اولنمز يقال رجل شغب
جغب يعنى پك مفسد وفتنه‌كار كسه‌در (الجلب) ضرب وزننده و(الجلب) تعب وزننده دوه وقيون وجاريه مقوله‌سنى
بيع ايچون بر يردن آخر يره سوروب ايلتمك معناسنه‌دركه سورك كوتورمك تعبير اولنور يقال جلبه جلبا وجلبا

من الباب الاول و الثانی اذا ساقه من موضع الی آخر و بو معناده لازم اولور یقال جلبه فجلب هو ای انساق و ناس غریو و فریاد و چغلتی ایلمك معناسنه در یقال جلب القوم اذا صاحوا و صوّتوا و کسب و کار طریقنه دورشمك معناسنه در یقال جلب لاهله اذا کسب و طلب و احتال و آت قوشارکن دخی زیاده خواهش و غیرت کلوب اقدام ایلمکله رفیقلرینی سبق ایلسون دیورا کبی یاخود آردنده اولان کسه آته حیقرمق معناسنه در یقال جلب علی الفرس اذا زجره مؤلف بونی تکرار ایلمشدر و قان قوریمق معناسنه در یقال جلب الدم اذا یبس و برکسنه یه شرّ و مضرّت ایصالنه دائر وعید ایله تخویف و تهدید ایلمك معناسنه در یقال جلب فلانا اذا توعّده بشرّ و جماعت جمع ایلمك معناسنه در یقال جلب الجمع ای جمعه و یاره اوکولمق معناسنه در یقال جلب الجرح اذا برأ و برکمك اجتماع معناسنه در یقال جلب الشیٔ جلبا من الباب الرابع اذا اجتمع و جنایت ایلمك معناسنه در یقال جلب علیه جلبا من الباب الاول اذا جنی علیه (الاجتلاب) افتعال وزننده بو دخی سورك سوروب کوتورمك معناسنه در یقال اجتلبه بمعنی جلبه (الانجلاب) انفعال وزننده مطاوعیدر یقال جلبه فانجلب (الاستجلاب) برکسه کندی طرفنه سورك سوریلوب کلمه سنی طلب ایلمك معناسنه در یقال استجلبه اذا طلب ان یجلب له (الجلب) فتحتینله بر محلدن سوریلوب کوتوریلان مواشی و سبایا مقوله سنه دینورکه سورك تعبیر اولنور مجلوب معناسنه در یقال اشتری من الجلب و هو ما جلب من الخیل و غیرها جمعی اجلاب کلور و جلب غریو و فریاد و چغلتی یه دینور یقال ماهذا الجلب ای اختلاط الصوت و شول جلب که اشبو ❊لا جلب ولا جنب❊ حدیثیله نهی شرعی وارد اولمشدر محدثین معناسنده اختلاف ایلمشدر بعضلر دیدیکه جلب قوشو میداننده برینك آتی قوشوب کیدرکن برنیجه کسه‌لر خیانتله آتی شاشروب یوزینی دوندرمك ایچون غریو و فریاد ایلمکدن عبارتدر و بعضلر عندنده و یوده‌لر زکات سوایمی کندی قریلرنده اولان میاه سمتنه یاخود شهرلرینه جلب ایچون مال اصحابنه تکلیف ایلمکدر پس بو منهی اولمغله بولندقلری مرعاده واروب زکاتلرینی اخذ ایلمك لازمدر علی قول و یوده کندیسی سورونك اوزرینه واریموب بر محله نزول و اورادن آدم ارسال و سوری‌یی طرفنه جلب ایدوب مکث ایلدیکی یردن زکات آلمقدر یاخود قوشو و یارش میداننده برکسه به ارقه‌سندن کلمك ضمننده سپارش ایلمکله اول کسه ارقه‌سندن آت ایله سوروب جابجا حیقره‌رق تشویق و تهییج ایلمکدن عبارتدر بو رسمه وضع و حرکت آتك جرینده معونت اولمغله انواع حیله‌دن اولدیغنه مبنی نهی وارد اولمشدر و جنب لفظی محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی (الجلبة) فتحاتله بو دخی غریو و فریاد و اختلاط اصوات معناسنه در (الجلیبة) حبیبه وزننده (و الجلوبة) صبوره وزننده بونلرده بر محلدن جلب اولنان سورکه دینور جلب کبی و جلوبه ارکك دوه‌لره دینور علی قول شول دوه‌لره دینورکه آنلره متاع یعنی اثاث البیت تحمیل اولنور اوله مفردی و جمعی مساویدر (الاجلاب) همزه‌نك کسریله ناس غریو و فریاد و شماطه ایلمك معناسنه در یقال اجلب القوم بمعنی جلبوا و وجوه کسب و کاره دورشمك و قازنج طریقنه چپالمق معناسنه در یقال اجلب الرجل لاهله اذا کسب و طلب و احتال و آته زجر و آزار ایله حیقرمق معناسنه در یقال اجلب علی الفرس اذا زجره و قان قوریمق معناسنه در یقال اجلب الدّم اذا یبس و برکسه‌یی شرّ و مضرّت وعیدیله تخویف ایلمك معناسنه در یقال اجلب فلانا اذا توعّده بشرّ و جماعت جمع ایلمك معناسنه در یقال اجلب الرجل اذا جمع الجمع و دوه‌هاودینك خطبنه یاش دری قاپلیوب او زنده قورتمق معناسنه در یقال اجلب قتبه ای غشاه بالجلد الرطب حتی یبس و یاردم ایلمك معناسنه در یقال اجلب فلانا ای اعانه و برکمك معناسنه در یقال اجلب القوم اذا تجمعوا و هیکل و بازوبند مقوله‌سنی میشین ایچره وضع ایلمك معناسنه درکه مراد اوزرینه میشین قاپلامقدر نته‌که بعض آت کردننه طافیلان نسخه‌لره میشین قاپلیوب دیکرلر و اجلاب برکسه‌نك ناقه‌لری ارکك کوچك طوغرمق معناسنه در یقال اجلب فلان ای ولدت ابله ذکورا (التجلیب) تفعیل وزننده بو دخی غریو و فریاد ایلمك معناسنه در و آته زجر و آزار ایله حیقرمق معناسنه درکه مراد مسابقه آتلری کلوب کچرکن برینك آردندن تشویق ایچون چاغرمقدن عبارتدر و منع ایلمك معناسنه در یقال جلبه اذا منعه و برمقدار یولك و کچه مقوله‌سنی چامور کبی نسنه ایله طلا ایدوب ناقه‌نك ممه‌سنه بند ایلمك معناسنه درتا که یاوریسی باشیله ناقه‌نك ممه‌سنه اورمیه تقول جلب ضرع حلو بتك (الجلیب) امیر وزننده بریردن آخر یره نقل و جلب اولنان نسنه یه دینور یقال عبد جلیب ای مجلوب جمعی جلبی کلور قتلی کبی و جلباء کلور قتلاء کبی و یقال امرأة جلیب من نسوة جلبی و جلائب (المجلب) محدث وزننده زیاده سیله کورلده‌ین طراقه‌لو کوك کورلدیسنه دینور یقال رعد مجلب ای مصوّت (الجلابة) جیمك فتحی و لامك تشدیدیله و (المجلبة) محدثه وزننده و (الجلبانة) کسرتین و تشدید بایله و (الجلنبانة) کسرتینله و (الجلبنانة) ضمتینله کاب کبی یوزه چاغریجی شلتاق و سلیطه و یاوه‌کوی و بدخوی عورته دینور یقال امرأة جلابة و مجلبة

(وجلبانة)

و جلبانه و جلبنانه و جلبنانه ای مصوّتة صخابة مهذارة سیئة الخلق (الجلبان) ضمتین و تشدید بایله و (الجلبان)
فتحتین و تشدید بایله شماطه‌جی شلتاق و چاغرغان کشی‌یه دینور یقال رجل جلبان و جلبان ای ذو جلبة (الجلبة)
جرعه وزننده اوکولغه باشلیان یاره‌نك مهره‌سنه دینورکه یاره‌نك اوزرنده قبوق طرزنده تکوّن ایدن دریجکدن
عبارتدر و جلبه سحاب قطعه‌سنه دینور و مولوز و چاقل یغننه دینورکه بری بری اوزره متراکم اولمغله دوابك مرورینه
مانع اولور و بلوك بلوك بتمش اوتلق پارچه‌لرینه دینور و قحط و غلا و شدت اوزره اولان سنه‌یه دینور یقال وقعوا
فی الجلبة ای السنة الشدیدة و سبز و مطرّا میشه اغاجلرینه دینور و زمانك شدت و محنتنه دینور یقال اصابتنا جلبة
الزمان ای شدّته و آجلق جوع معناسنه‌در و دوه هاودینك حطبنه چکیلان دری‌یه و میشینه دینور و دوه سمرینه
استوار ایتدکاری تیمور آلته دینور سمرك قاشلری کبی و شول حلقه و چپراز مقوله‌سی کوچك دمور پارچه‌سنه دینورکه
آنکله قریق چناق مقوله‌سی کندلنور و شول نسخه و هیکل و بازوبند مقوله‌سنه دینورکه اوزرینه میشین
قاپلنوب دیکلمش اوله * مؤلف والعوذة تحرز علیها جلدة عبارتیله ایراد المکله اول کونه ترجمه اولندی لکن
مقدمجه و یقال اجلب الرجل اذا جعله العوذة فی الجلبة عباره‌سی قرینه‌سیله صواب اولان والجلدة تحرز علی العوذة
عنوانده اولمقدرکه جلبه نسخه و بازوبند مقوله‌سنه قاپلنان دری و میشین دیمك اولور انتهی و جلبة السکین بچاغك
زیوانه‌سنه دینورکه بچاغك صاپنی دمورینه قاوشدیرن نسنه‌در و شول طاموزلغه و مایه‌یه دینورکه یوغرد اولمق
ایچون سوده چالنور و جلبه بقعه معناسنه‌درکه اطرافنك هیئتندن خارج ارض قطعه‌سنه دینور و جلبه برنوع
اوتلق آدیدر بونلرك مجموعنده جمعلری جلب درهاسز (الجلب) جیمك کسریله دوه پالانه دینور جمیع ادوات
و حشویاتیله علی قول پالانك اورتوسنه دینور یاخود قولانسز و ایپسز و سائر ادواتسز پالکزاغاجنه دینورکه حطب
تعبیر اولنور (الجلب) جیمك ضمی و کسریله یغمورسز سحابه دینور علی قول افقدن طاغ کبی آرقوری
کریلوب قالقان سحابه دینور و جلب جیمك ضمیله کیجه‌نك سواد و ظلمتنه دینور و برموضع آدیدر (الجلباب)
جیمك کسریله (والجلباب) سنمار وزننده کوملکه دینور قمیص معناسنه یقال لبس جلبابه و جلبابه ای قمیصه و جلباب
نسوان طائفه‌سنه مخصوص برنوع ثوب واسعه دینورکه چاردن صغیر اولور اوستلك دیدکلریدر علی قول
بوروندکلری چاره دینورکه عربستانده نسوان اکا جلابی تعبیر ایدرلر بودیارلرده فراجه آنك بدلیدر و عندالبعض
نسوانك باش اورتولرینه دینور خمار معناسنه و جلباب ملك و مملکت معناسنه مستعملدر یقال نزعوا جلبابه
ای عزلوا عن ملکه نته‌که قمیص ایله دخی ملك و ولایتدن کنایه اولنور (الجلببة) دحرجه وزننده جلباب کیدرمك
معناسنه‌در (التجلبب) تدحرج وزننده جلباب کیمك معناسنه‌در یقال جلببه فتجلبب (الجلنباة) فتحتینله
شیشمان خاتونه دینور (الجلاب) زنار وزننده کلاب فارسی معربیدرکه کل صوینه دینور و جلاب رقه ایالتندن
شهرزورها قرینده برقریه آدیدر و اوراده برنهرك اسمیدر مورّخیندن علیّ بن محمد الجلابی اول قریه‌دندر (جلیب)
سکیب وزننده برموضعدر (الجلبان) ضمتینله و بانك تشدیدیله و (الجلبان) عثمان وزننده بورچق تعبیر اولنان
غله‌یه دینور و شول قبوره دینورکه کوندن و سختیاندن طغارجق شکلنده دیکوب ایچنه قلچ و قامچی مقوله‌سی آلات
و ادوات وضع ایدرلر یاخود قراب غمد یعنی قلچی قینیله و باغیله ایچنه وضع ایتدکلری ظرفه دینور (الینجلب) ینجذب
وزننده‌کی مضارع بنیه‌سیله‌در شول بونجغه دینورکه افسونکارلر بعض کمسه‌یی جذب و تسخیر ایچون یاخود
فرار ایدنی ارجاع ایچون اکا افسون ایدوب اعمال ایدرلر یقولون اعیذه بالینجلب ان یقم و ان یغب فی الاصل بوفعل
مضارعدر ینجلب ینجلب دیه‌رك افسون ایدرلر ایدی بعده کیده‌رك تنکیر ایله اسم اولندی (الدائرة المجتلبة) که دائرة
المجتلب دخی دیرلر علم عروض دائره‌لرندن بردائره‌در بالاشاره حاوی اولدیغی بحورك کثرت و اجتماعی باعث تسمیه‌در
زیرا سریع و مقتضب و خفیف و منسرح و مضارع و مجتث بحرلرینی مشتملدر یاخود بحرلرینك دائرهٔ اخرادن مجتلب
اولمسی سبب تسمیه‌در مثلا مفاعیلن بحر طویلدن و فاعلات مدیددن و مستفعلن بسیطدن اجتلاب اولنمشدر
(جلیبیب) مصغر بنیه‌سیله قندیل وزننده اصحابدن برذاتدر (الجلحاب) حای مهمله ایله سرداب وزننده و (الجلحابة)
هایله پك پیر و سالخورده کمسه‌یه دینور و کوده‌سی ضخامتلو اولدیغی حالده اجلح یعنی باشنك ایکی طرفنده قیل اولمامق
و جبهه‌یله کل اولان کمسه‌یه دینور (الجلحب) جعفر وزننده و (الجلاحب) جیمك فتحیله جلحاب معناسنه‌در
(الجلحبّ) تشدید بایله قرشب وزننده اوزون کمسه‌یه دینور (المجلحبة) مطمئنه وزننده بریره طوپلنوب برکش دوه‌لره
دینور یقال ابل مجلحبة ای مجتمعة (جلحب) جعفر وزننده بررجل اسمیدر (الاجلخباب) خای معجمه ایله اعشیشاب
وزننده دوشمك معناسنه‌در یقال ضربه فاجلخبّ ای سقط (الجلدب) جعفر وزننده صلب و شدید اولان شیئه دینور

(الجلعب) و (الجلعابة) جيملرك فتحيله و (الجلعبى) حبنطى وزننده و الفك مديله جائزدر غليظ و ناتراش وجافى و شريركسنه يه دينور و شول دوه يه دينوركه شاشقين و اغوز آدم كبى سرسم و سبكمغز اولمغله يوريمكده شتاب و سرعتله بيهوده چباله يوب اقدام ايدر اوله اكاعجرفيه دخى دينور مؤنثنده جلعباة دينور هايله (الجلعبى) قرنبى وزننده كوزى يتى يرى شديد البصر كوره كن كشى يه دينور يقال رجل جلعبى العين اى شديد البصر (الجلعباة) حبنطاة وزننده يوك كوتورمكده و يوله كتمكده قوىّ و شديد اولان ناقه يه دينور و زياده پيرلكدن بلى كمان كبى اكيلوب دوشكون اولان ناقه يه دينور (الجلعبانة) جلبنانه وزننده و مراد فيدركه ذكر اولندى (الاجلعباب) اجلخباب وزننده اوزانوب ياتمق معناسنه در يقال اجلعبّ الرّجل اذا اضطجع و امتدّ و كتمك معناسنه در يقال اجلعبّ فلان اى ذهب و چوغالمق معناسنه در يقال اجلعبّ الشىء اذا كثر و يوريمكده چباله يوب جدّ و جهد ايلمك معناسنه در يقال اجلعبّ الرجل اذا جدّ فى السير (المجلعبّ) مطمئن وزننده بغايت شرير و شرنده نافذ و ماضى اولان كسه يه دينور و كثير القمش يعنى چوق سيلندى كتورن سل صوينه دينور يقال سيل مجلعبّ اى كثير القمش (جلعب) جعفر وزننده مدينه ده برطاغك اسميدر (دارة الجلعب) و (دارة الجلعب) كه سبحل وزننده برموضع آديدر (الجلهوب) جمهور وزننده فرجى بيوك عورته دينور يقال امرأة جلهوب اى العظيمة الركب (الجلهاب) جلباب وزننده دره يه دينور (الجنب) جيمك فتحى و نونك سكونيله و (الجانب) نونك كسريله و (الجنبة) فتحاتله يانه دينور شقّ معناسنه انسانك و سائر نسنه نك اول اسون چعلرى جنوب كلور جيمك ضميله و جوانب و جنائب كلور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل جنب ماده سى جارحه يه يعنى انسان و حيوانك شقنه موضوعدركه يان تعبير اولنور و بالاستعاره اول ياندن يكا اولان سمت و ناحيه ده دخى استعمال اولنور نتهكه يمين و شمال دخى بويلجه در و جانب كلمه سى اسم فاعل نسبيدر سمت و ناحيه معناسنه در و يان و جنب معناسنه اولور انتهى و جنب كلمه سى مصدر اولور بركسنه نك يانى آغريمق معناسنه در يقال جنب الرجل مبنيا للمفعول كعنى اذاشكى جنبه و اشبو * اتق الله فى جنبه و لاتقدح فى ساقه * مثلنى بعضلر لاتغتله و لاتفتنه عبارتيله تفسير ايلديلركه آنى كورمز ياندن كلوب اخذ و اهلاك و اياغنى برفتنه يه القا ايلمكدن تحذيردر و بعضلر بوراده جنب كلمه سنى وقيعه يعنى فصل و مذمت و شتم ايله تفسير ايلديلركه بو دخى مجازدر يعنى آنك حقنده ناسزا سويله ديمكدر و فقرۀ ثانيه ساق شجره قوادح يعنى اغاج قوردى ايقاعندن مستعاردر مترجم ديركه بيضاوى ﴿ ياحسرتا على مافرّطت فى جنب الله ﴾ الآية كريمه سنى فى جانبه اى فى حقه و هو طاعته و هو كناية فيها مبالغة و قيل فى ذاته على تقدير مضاف كالطاعة و قيل فى قربه عبارتيله تفسير ايلمشدر پس هر حالده مجاز اولور لزوم ياخود مجاورت علاقه سيله و ذات اراده اولندقده كنايه اولورتته كه صاحب كشاف بيان ايلمشدر لكن كنايه ده معناى حقيقى دخى اراده ايلمك جائز اولمغله كنايه اولمسى مبهمدر زيرا حق تعالى جارحه دن منزهدر انتهى و جنب مصدر اولور اوته قاقق و دفع ايلمك معناسنه يقال جنبه جنبا اذا دفعه و بركسنه نك بريانى شكست ايلمك معناسنه در يقال جنبه اى كسر جنبه و ابعاد ايلمك معناسنه در يقال جنبه اى ابعده و مشتاق اولمق معناسنه در يقال جنب اليه اى اشتاق و بريره غريب اوله رق نزيل اولمق معناسنه در يقال جنب فى بنى فلان اذا نزل غريبا مؤلف بو معنابى تكرار ايلمشدر و برنسنه يه كمال خواهش و آرزو سببيله مضطرب و بيقرار اولمق معناسنه در يقال جنب اليه و جنب جنبا من الباب الاول و الرابع اذا قلق و جنب هر شيئك كوم و معظم و اكثر اولان يرينه دينور مثلا جنب البحر دريانك انكين يريدر و جنب يمنده برقبيله در ياخود اهل قبيله نك لقبيدر منسوب اولهجق پدرلرى دكلدر و جنب بن عبد الله الكوفىّ محدثيندندر (الجنيب) امير وزننده شول كسه دركه متعقفا يعنى يورركن ينكچ كبى بريانى اوزره يانچ يانچ يورر اوله يقال رجل جنيب اى كأنه يمشى فى جانب متعقفا و جنيب يدك آتنه دينور ياندە چكيلوب كتديكيچون يقال فرس جنيب و خيل جنائب و جنب * شارح ديركه بوراده جنب كه فتحتينله دراسم جمعدر انتهى و جنيب برنوع اعلا خرما آديدر (المجانبة) مفاعله وزننده و (الجناب) جيمك كسريله بركسنه نك يانندە وارمق معناسنه در يقال جانبه مجانبة و جنابا اذا صار الى جنبه و بركسنه دن يانليوب مباعدت ايلمك معناسنه در بوصورتده اضداددن اولور يقال جانبه اى باعده (جار الجنب) جيمك فتحى و نونك سكونيله شول قومشودركه خانه سى سنك خانه كه بتشك اولمغله يانكده اوله يقال هو له جار الجنب اى اللازق به الى جنبه (الصاحب بالجنب) سفر يولداشنه دينوركه سفرده دائما يانكده اوله يقال هو الصاحب بالجنب اى صاحبك فى السفر (الجار الجنب) ضمتينله كندى قوم و عشيرتكدن اولميان يعنى بابانجى طائفه دن اولان قومشودركه بعد معناسندندر يقال هو الجار الجنب و هو جارك من غير قومك (الجنابة) جيمك فتحيله و (الجنبة) تمره وزننده و فتحاتله لغتدر ياندە اولان نسنه يه دينور و منه جنابتا الانف و جنبتاه و يحرّك اى جنباه

يعني برونی ايكی طرفلو احاطه ايدن قنادلريدر (المجنبة) معظمه وزننده عسكرك مقدمه سنه دينوركه چرقه جی تعبير اولنور يقال هم المجنبة للجيش ای المقدّمة (المجنبتان) تثنيه و اسم فاعل بنيه سيله عسكرك صاغ وصول قوللرينه اطلاق اولنور ميمنه و ميسره معناسنه يقال كان فی احدى المجنبتين و هما الميمنة و الميسرة (الجنب) فتحتينله و (المجنب) مقعد وزننده برنسنه يی يدوب يانه طوغری چكمك معناسنه در يدك چكمك كبی يقال جنبه جنبا و مجنبا اذا قاده الی جنبه وجنب فتحتينله طوار قسمنه عارض اولان آغسقلق كبی يورويش حالتنه دينوركه يانلرينی چكرك يان يان يوريمكدن عبارتدر بعضا پك صوسزلقدن و بعضا فتوردن ناشی اولور وجنب زياده سيله صوسزلقدن دوه نك اويكنی يانه ياپشمق معناسنه درو قصير نسنه يه دينور وشول جنبكه لاجلب ولاجنب حديثنده وارد اولمشدر اوكدول ميدانده يانجه بريدك آت آلوب التنده اولان آت يورلدقده اول يدكه بنوب بووجهله آخرلری سبق ايتمكدن عبارتدر وزكات خصوصنده جنب زكات اموال آلانی يوده محل زكات اولان يردن بعيد موضعه واروب اموالك يانه كلمسنی امر ايتمك ياخود مال صاحبی مالنی موضعندن تبعيد ايتمكله و يوده طلب زكات ايچون دور ودراز تكلفله وارمغه محتاج اولمقدن عبارتدر خلاصه جلب وجنب ايكی ماده ده اوله جقلردر بری سباق وبری زكات خصوصنده در ايكيسندن دخی نهی شرعی صادر اولمشدر نته كه جلب ماده سنده بيان اولندی (المجنوب) و (المجنب) معظم وزننده يدكده چكيلان نسنه در يدك آتی كبی (الجنّاب) رمان وزننده بركسه نك يانده برابر كزن كشی يه دينور يقال هو جنابك ای مسايرك الی جنبك (الجنيبتان) جميك فتحی و تثنيه بنيه سيله دوه نك ايكی يانلرينه محمول اولان يوك دنكلرينه دينور مفردی جنيبه در وجنيبه اوچ ياشنه كيرمش قيونك يوكنه دينور صوف الثنی معناسنه (الجانب) و (الجنب) ضمتينله و (الاجنبی) و (الاجنب) احمر وزننده سرد و سركش حيوانه دينور وغريب و بيكانه يه دينور و جانب مقارنتدن اجتناب اولنان ذليل و محقر كسه يه دينور و ايكی آرد اياقلرينك مابينی ميدانلو صتانی آچق اولان آته دينوركه مدحه سندندر (الجنبة) تمره وزننده و (الجنابة) كتابه وزننده اسمدر غريبلكه و بيكانه لكه دينور وجنبه ناسدن چكيلوب عزلت ايلكه دينور يقال رجل ذو جنبة ای اعتزال من الناس و ناحيه معناسنه در و دوه نك ايكو دريسنه دينوركه آندن علبه دوزيلور ايچنه سود صاغيلور وشول خرده اغاجلره دنوركه يازموسمنده تازه لنوب يپراقلنور علی قول سبزه ايله شجر بيننده برزخ اولان نباته دينور وجنبه اسامی رجالدندر جنبه بن طارق زمان خلافت صدّيق اكبرده ادعای نبوّت ايدن سجاح عورتك مؤذنی اسميدر و عبدالله بن جنبه امام نحو اولان مبرّدك استاذيدر (التجنيب) تفعيل وزننده برنسنه دن يانليوب بعيد اولمق معناسنه در يقال جنبه تجنيبا اذا ابعد عنه و بعيد ايلمك معناسنه در يقال جنبه اياه ای ابعده عنه و سوروپه اركك صاليويرمك معناسنه در يقال جنب الرجل اذا لم يرسل الفحل فی ابله و غنمه و بركسه نك مواشلرينك سودی چكيلوب كسيلمك معناسنه در يقال جنب القوم اذا انقطعت البانهم و تجنيب اسم اولور آتك آرد اياقلرنده اولان توتير وانحناء حالتنه دينوركه اياقلرينك سكيرلری ديك وطوغری اولميوب نوعا مقوس اولمقدن عبارتدر و بوآت قسمنده صفت مدحه در يقال فی رجل الفرس تجنيب ای انحناء و توتير و بو معناده تجنيب توتير و تمتين كبی اسمدر كرچه فی الاصل مصدردر (التجنب) تفعل وزننده و (الاجتناب) افتعال وزننده و (المجانبة) و (التجانب) بونلرده برنسنه دن يانليوب بعيد اولمق معناسنه در يقال تجنبه و اجتنبه و جانبه و تجانبه ای بعد عنه (الجنب) كتف وزننده بدوی وخيمه نشين اعرابدن شول كسه دركه مهمان كلمك خوفندن ناشی يول اغزی اولانسمتدن برطرفه چكيلوب آلارغه ده اقامت ايدراوله يقال رجل جنب ای يتجنب قارعة الطريق مخافة طروق الاضياف (الجنابة) جميك فتحيله انزال منی سببيله غسل فرض اولمق معناسنه دركه بعد معناسندن مأخوذدر زيرا قبل الغسل قربات الهيه دن بعيد اولور لفظ مرقوم اطلاقات شرعيه دندر يقال جنب الرجل وجنب جنابة من الباب الرابع و الخامس (الجنب) ضمتينله جنابتلو اولان كسه يه دينور مفردی و تثنيه وجمعی ومذكر و مؤنثی برابردر يقال هو و هما و هم و هی جنب زيرا مصدر مجراسنه جاری اولان اسمادندر و عندالبعض صفت اولمغله متصرف اولوب تثنيه سنده جنبان و جمعنده اجناب دينور لكن مؤنثنده هايله جنبه مسموع دكلدر (الاجناب) همزه نك كسريله بعيد ايلمك معناسنه در يقال اجنبه ای ابعده وجنب اولوب غسل اقتضا ايلمك معناسنه در يقال اجنب الرجل اذا صار جنبا و يقال اجنب علی البناء للمفعول (الاستجناب) بودخی جنب اولمق معناسنه در يقال استجنب الرجل بمعنی اجنب (الجناب) سحاب وزننده فناء معناسنه دركه سرايك وخانه نك چوره سی و حولوسی و بنادن خالی اولان يری و شهر و قلعه نك يوره سندن عبارتدر يقال رحب الجناب ای الفناء ورحل و منزل معناسنه در و سمت و ناحيه معناسنه در و برطاغك اسميدر و اعلام رجالدندر محمد بن علی بن

عمران الجنابی محدثدر و ابو جناب التمیمی و ابو جناب القصاب و ابو جناب بن ابی حیه و جناب بن الخشخاس
و جناب بن نسطاس و جناب بن مرثد و جناب بن ابراهیم محدثلردر و جناب بن مسعود و جناب بن عمرو شعرادندر
و جناب بر موضع آدیدر (الجناب) غراب وزننده ذات الجنب علتنه دینورکه کوکس ایچره بالق اتلرنده یاخود
دیافرغما دیدکلری حجاب حاجزده یعنی آلات نفس ایله غداننك بینی آیران پرده‌لرده یاخود کوکسك ایچ طرفنده
اولان حجابده اولور بر اوّلی شیشدر (الجناب) کتاب وزننده آت یدکه کلوب یدلمك معناسنه در یقال فرس طوع
الجناب ای سلس القیاد یعنی یدلمسی آسان آتدر و جناب مجانبه و مباعده معناسنه در نته‌که ذکر اولندی و منه یقال
لجّ زید فی جناب قبیح ای فی مجانبة اهله (الجنابة) سحابه وزننده شول ناقه درکه اوزرنده صاحبنه زاد و ذخیره جلب
ایلك ایچون ذخیره بهاسیله ذخیره کش اولان اهل قافله‌یه سپارش و تسلیم اولنه (المجنب) منبر وزننده و (المجنب)
مقعد وزننده چوق شیئه دینور خیردن و کرك شردن اولسون تقول ان عندنا الخیرا مجنبا و شرا مجنبا ای کثیرا و مجنب
منبر وزننده پرده‌یه اطلاق اولنور ستر معناسنه و شول قپو تخته‌سی طرزنده نسنه‌یه دینورکه بال صاغان کسنه اوراده
سیکوب آرینك قوغانتی اورادن آچوب سپرلنه‌رك بال صاغار و مجنب اراضی* عجمك عرب سرحدینه منتهی اولان
نهایتنه دینور و قلقانه دینور ترس معناسنه و بو معناده میمك ضمیله جائزدر و کورك و صیرقی تعبیر اولنان آلته دینورکه
دموردن و تخته‌دن دیشسز طراق شکلنده و اشاغیسی یوققه و کسکین اولور آنکله ترلارده و باغچه‌لرده دولاب
و حوضك یوقاریلری کبی یوکسکجه یرلره طپراق چکیلور (الجنوب) صبور وزننده شمال مقابلی اسن یله دینورکه حالا
قبله یلی تعبیر اولنور مهبی قطب جنوبی قربنده کوکب سهیل مطلعیله ثریا مطلعنك آرالغیدر یقال هبت الجنوب
وهی ریح تخالف الشمال مهبه من مطلع سهیل الی مطلع الثریا * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره جنب کعبه‌دن هبوبی
باعث تسمیه‌در لکن بو شمال طرفنه نسبتله صحیح اولور ماوراء کعبه‌ده اولان دیاره کوره متمشی اولماز و جنوب لفظنك
جمعی جنایب کلور (الجنوب) قعود وزننده جنوب یلی اسمك معناسنه در یقال جنبت الریح جنوبا اذا هبت جنوبا و یقال
جنبوا علی بناء المجهول اذا اصابتهم الجنوب و یقال اجنبوا ای دخلوا فی الجنوب (جنوب) صبور وزننده بر خاتون آدیدر
(الجنابا) جیمك فتحی و مدایله و (الجنابی) سمانی وزننده صبیان لعبلرندن بر کونه لعب آدیدر الجوانب برنیچه بلادده اطلاق
اولنور (جنب) قبرّ وزننده بصره قضاسنده بر ناحیه‌در (الجنبة) جیمك ضمیله همزه وزننده دائما کندیدن اجتناب
اولنه‌جق شیئه دینور * شارح دیرکه اشبو فعله وزنی که فانك ضمی و عینك فتحیله در مبالغهٔ فاعل معناسنه موضوعدر
و عینك سکونیله مفعول معناسنه در و نادرا احدهما آخر معناسنه مستعملدر اشبو جنبه ماده‌سی که وزن اولندر
مؤلفك تفسیرینه کوره کرچه معنای مفعولدر لکن کویاکه ناسی کندیدن اجتناب و ابعاد ایلکله معنای فاعله راجعدر
(جنابه) جیمك فتحی و نونك تشدیدیله فارس ساحلنده خارك حصننه مقابل بر بلده‌درکه قرامطه طائفه‌سی اورادن
نشأت ایلدیلر و محدثیندن علی بن عبدالواحد الجنابی اورادندر (المجنوبة) میمك فتحیله شول سحابه دینورکه
آنی جنوب یلی احداث و سوق ایلیه (جنباء) صحراء وزننده تمیم بلادنده بر موضعدر (الجناب) کتان وزننده
اسامیدندر (ابو الجناب) الخیوقی الخوارزمی که نجم الکبرا ایله ملقبدر کبار مشایخدندر (جنیب) زبیر وزننده
ابو جمعة الانصاری اسمیدر علی قول باایله حبیب‌در نته‌که ذکر اولندی (الجنحاب) حای مهمله ایله سنجاب وزننده
طفناز کوده لوطوباج بودوره دینور یقال رجل جنحاب ای قصیر ملزز (الجوب) جیمك فتحی و واوك سکونیله برتمق خرق
معناسنه‌در یقال جابه یجوبه جوبا اذا خرقه و کسمك معناسنه‌در یقال جابه اذا قطعه اصل ترکیب بو معنایه موضوعدر
و بیوك قوغه‌یه جوب دینور دلو عظیمه معناسنه و خاتونلرك فراجه‌لرینه و قلقانه دینور و اوجاغه دینور کانون کبی
و جوب بر رجل اسمیدر و بر موضع آدیدر و جوب قطع مسافه ایلك معناسنه مستعملدر تقول جبت الارض اذا قطعتها
و کوملکه یاقه آچمق معناسنه‌در نته‌که یاقه‌یه دخی کلور تقول جبت القمیص اجوبه و اجیبه ای عملت له جیبا
(الاجتیاب) افتعال وزننده بو دخی برتمق معناسنه‌در یقال اجتابه ای خرقه و کوملك کیمك معناسنه‌در یقال اجتاب
القمیص اذا لبسه و قیو قازمق معناسنه‌در یقال اجتاب البئر اذا احتفرها (المجوب) منبر وزننده قلقانه دینور
(الجواب) صواب وزننده اسمدر سائلك صوردیغی ماده‌یه مقابله و اسکات ایلدیکی کلامه دینور فارسیده پاسخ دیرلر
و بو قطع معناسندن مأخوذدر (الاجاب) و (الاجابة) همزه‌لرك کسریله و (الجابة) طاعه وزننده و (المجوبة) مثوبه
وزننده و (الجیبة) جیمك کسریله جمله‌سی جواب معناسنه‌در و بونلرده اجاب و اجابه و مجوبه که مصدر میمیدر
افعالدن مصدرلردر سؤاله جواب ویرمك معناسنه‌در یقال اجابه و اجاب عنه و جابه و جیبه جواب کبی اسملردر
کاسیذکر و منه الامثال اساء سمعا فاساء جابة بعض محلده ثلاثی اوله‌رق ساء سمعا عنواننده مرسوم اولمغله * مؤلف

آنی نفی ایلمشدر قالدیکه مؤلف اشبو اجابه و جأبه و اخواتنی تشویش ایلمشدر امّهات سائره‌ده اجاب و اجابه افعالدن
مصدر و جابه و جیبه اسم مصدر اولمق اوزره مرسومدر حتی میدانی مجمعنده مثل مزبور ضمننده دیدیکه جابه اجابه
معناسنه‌در یقال اجاب اجابة و جابة و جوابا و جیبة بونلر مصدر دکل ایکن مصدر موضعنه وضع اولنور و دره‌ده جابه
اسم مصدردر و اجابه مصدر اولدیغی تصریح ایتمشدر و مستقصاده مثل مزبور بو رسمه مسطوردرکه سهیل بن عمرو
کندی اوغلو انس ایله کیدر ایکن ناکاه اخنس ثقفی‌یه مصادفه ایتدیلر اخنس حال و خاطر استفسارندنصکره سهیله
اشبو معیتکده اولان غلام کیمدر دیو سؤال ایلدکده اولدخی اوغلو اولدیغنی افاده ایلدی پس اخنس انسه توجّه
ایدوب این امّك یاابنی یعنی اوغلم قصد و عزیمتك نه سمته‌در دیدی انس امّ کلمه‌سنی قصد معناسنه آلیوب و الده معناسنه
فهم ایلمکله و الده‌م حنظله‌نك خانه‌سنه اون اوکونمکه کتدی دیو جواب ویرمکله سهیل * اساء سمعا فاساء جابة *
دیوب بعده ضرب مثل اولمشدر یعنی یکلش دیکلدی و یکلش جواب ویردی مضرب مثل معلومدر انتهی (الجوبة)
نوبه وزننده چقوره دینور حفره معناسنه و طپراغی درشت و محکم یر ارالغنده واقع دوز و ملایم مکانه دینور و بیوت
ارالغنده اولان آچق یره دینور یاخود ایکی ارض ارالغنده اولان دوز و آچق و یصی میدانه دینور جمعی جوب کلور
صرد وزننده شذوذ اوزره (الاجوب) اقرب وزننده افعل تفضیلدر و منه الحدیث ❊ ان رجلا قال یارسول الله ایّ اللیل
اجوب دعوة فقال جوف اللیل الغابر ❊ فانه اما من جبت الارض اذا قطعتها بالسیر علی معنی امضی دعوة وانفذ
الی مظانّ الاجابة او انه من باب اعطی لفارهة ❊ و ارسلنا الریاح لواقح ❊ یعنی حدیث مرقومده اجوب کلمه‌سی یاقطع
مسافه معناسنه اولان جوبدن مأخوذ افعلدر قیاس اوزره بو صورتده حاصل معنا آیاقنغی کیجه جوفنده عرض درکاه
الهی قلنان دعا موقع قبوله ایقاع و منظنهٔ اجابته ابلاغ و انفاذ بابنده سائر کیجه‌لره نسبتله شدید التأثیر دیمك اولور
یاخود اعطی لفارهة قولنده اعطی کلمه‌سی اعطاء لفظندن شذوذ اوزره افعل اولدیغی کبی بودخی اجابه‌دن تصرف
اولنمشدرکه اسرع فی الاجابة دیمك اولور و بوکونه مزیددن افعل تصرفی سیبویه عندنده مقیس درنته‌که تعجب
دخی تصرف اولنور یقال مااعطاهم للدراهم و اولاهم للمعروف کذلك ❊ و ارسلنا الریاح لواقح ❊ کریمه‌سنده
واقع لواقح که لاقحك جمعیدر حوامل معناسنه در ریح کندی حامل ماء اولمیوب بلکه سحابه ملقح اولمغله مفعل
معناسی اراده اولنمغین بودخی اول قبیلدن اولور * شارح دیرکه ملقحاته لواقح اطلاقی یااسناد مجازی قبیلندندر
یاخود حقیقت اولورکه اسم فاعل نسبی اولور لابن و تامر کبی ذات اللقاح دیمك اولور یاخود مجاز فی المفرد اولور
سببیت اعتباریله زیرا لقح ریاح القاحه سببدر یاخود ماکان اعتباریله‌در یاخود حذف زوائد قبیلندندر کما یقال
ابقل فهو باقل و اعشب فهو عاشب و زمخشرینك بیانه کوره مادهٔ مرقومه کویاکه تقدیرا جابت الدعوة ماده‌سندن
متصرفدرکه باب خامسدندر طالت کبی پس صارت الدعوة مستجابة معناسنه اولور انتهی (الجوائب) جوانب
وزننده نوظهور اخبار و حوادثه اطلاق اولنور اخبار طارئه معناسنه و یقال هل من جائبة خبر ای طریفة خارقة
بلاد و دیاری قطع ایدوب کلدیکیچون اطلاق اولنمشدر (جابة المدری) جأبة المدری معناسنه‌در یعنی مهموز العین
اولان جأبه لفظنده لغتدرکه بوینوزی بلورمش آهوبه دینور (الانجیاب) انفعال وزننده ناقه سودی صاغیلورکن
بیوننی اوزادوب رام اولمق معناسنه‌در یقال انجابت الناقة اذا مدّت عنقها للحلب (الاستجواب) و (الاستجابة)
جواب ویرمك اجابه معناسنه‌در یقال استجوبه و استجابه و استجاب له ای اجابه (التجاوب) تفاعل وزننده جوابلشمق
معناسنه‌در یقال تجاوبوا ای جاوب بعضهم بعضا (الجابتان) ایکی موضعدر (جابان) بر رجل ادیدر و واسط
قضاسنده بر قریه‌در و یمنده بر ایالت آدیدر (تجوّب) تقوّل وزننده حمیر قبائلندن بر قبیله‌در (تجیب) تصیب وزننده
ابن کنده‌درکه اسمیله کنده قبیله‌سندن بر بطن مسمادر * مؤلف بونلری نجاب ماده‌سنده دخی ذکر ایلمشدر و تجیب
ثوبان بن سلیم نام کسه‌نك قزی اسمیدر (الجیب) غیب وزننده یاقه‌یه دینور کریبان معناسنه و مصدر اولور لباسه
یاقه آچمق معناسنه تقول جبت القمیص اجوبه جوبا و اجیبه جیبا ای قوّرت جیبه (التجویب) تفعیل وزننده
بودخی جیب معناسنه‌در تقول جوّبت القمیص ای عملت له جیبا (المجوّبة) معظّمه وزننده شول یره دینورکه بعضنه
یغمور اصابت ایدوب و بعضنه اصابت ایلامش اوله یقال ارض مجوّبة اذا اصاب المطر بعضها (الجائب العین)
ارسلانه اطلاق اولنور (جوّاب) کتّان وزننده مالك بن کعبك لقبیدر (جوبان) طوفان وزننده مرو نام بلده قضاسنده
بر قریه‌در کوبان معرّبیدر (الجهب) جیمك فتحی و هانك سکونیله چرکین و زشت و ثقیل یوزه دینور یقال له
وجه جهب ای سمج ثقیل (المجهب) منبر وزننده بی حیا اولان کمسه‌یه دینور (الجاهب) جانب وزننده آشکاره
معناسنه‌در جاهی کبی یقال اتاه جاهبا و جاهیا ای علانیة (جیب) زیب وزننده قدس و نابلس اراسنده

مطلب

ایکی حصار آدیدر (الجیب) عیب وزننده یاقه‌یه‌دینور کریبان معناسنه جمعی جیوب کلور عندالبعض بونك موضع ذکری بومقامدر جوب ماده‌سی دکلدر * شارح دیرکه حالا لباسك یانلرنده جیب اطلاق اولنان یرلرکه لباسك کیسه‌سی منزلنده‌در بولغت عامیه‌در یاقه‌یه تشبیهله اطلاق اولنمشدر وجیب یاقه آچمق معناسنه در تقول جبت القمیص اجیبه کاجوبه * مؤلف بونی جوب ذیلنده دخی ذکر ایلمشدر وجیب صدر وقلب معناسنه استعمال اولنور یقال هو ناصح الجیب ای القلب والصدر یعنی امینهما وجیب الارض دیرلر مدخل الارض معناسنه وحمزة بن حسین الجیاب که شداد وزننده‌در محدثیندندر ومحمد بن مجیب الکوفی محدثدر ﴿فصل الحاء﴾ (الحوءب) کوکب وزننده واسع دره‌یه دینور وواسع قوغه‌یه دینور وقواطه کبی بیوك وایچی چقور طوار طرنغنه دینور وصواده وچشمه‌یه وایازمه‌یه دینورکه اندن دواب ومواشی صولنور یاخود بر مخصوص چشمه‌نك اسمیدر وبصره قربنده برموضع آدیدر شارح دیرکه اشبو موضع مکه ایله بصره بیننده واقع منزل اوله‌جقدرکه جمل وقعه‌سنده حضرت عائشه اورایه نزول وکلابلری نبح ایلدی وبعضلر بونی سحاب وزننده وبعضلر سکر وزننده تقیید ایلدیلر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری برکون ازواج مطهره‌یه ﴿ ایتکن تنبحها کلاب الحوءب ﴾ بیورملریله نبح کلاب اکا اشارتدر وکلب بن وبره نام کسه‌نك قزی اسمیدر (الحوءبة) هایله پك بیوك قوطی‌یه وصوصاغه وپك بیوك قوغه‌یه دینور (الحبّ) حانك ضمی وبانك تشدیدیله دوستلق سوکی معناسنه اسمدر ووداد کبی (الحباب) و (الحب) حالرك کسریله و (المحبة) میمك وحانك فتحیله و (الحباب) حانك ضمیله حبّ معناسنه‌در یقال بینهما حب وحباب وحبّ ومحبة وحباب ای وداد وحب حانك ضمی وکسریله مصدر اولور سومك معناسنه تقول حببته احبه حبا وحبا من الباب الثانی وبوشاذدر زیرا مضاعف متعدی باب ثانیدن وارد اولماز * مؤلف بصائرده بورسمه تحقیق ایلمشدرکه معلوم اوله‌که اشبو حب ماده‌سی لغتده بش معنا اوزره دائردر (١) صفا وبیاض معناسیدر فلهذا حبة الاسنان دیرلر بیاض ونضارتنه بناء (٢) علوّ وظهور معناسیدر حباب الماء اول جهتدندر (٣) لزوم وثبوت معناسیدر ومنه حبّ البعیر واحب اذا برك فلم یقم (٤) خلوص ولباب معناسیدر ومنه حبت القلب ای لبه وداخله ومنه ایضا الحبة لواحد الحبوب اذهی اصل الشیٔ ومادة قوامه (٥) حفظ وامساك معناسیدر ومنه حبّ الماء للوعاء الذی یحفظ فیه الماء ویمسکه وفیه معنی الثبوت ایضا پس امر ظاهردرکه اشبو معانیٔ خمسه محبت ووددادك لوازمندندر زیرا صفاء مودّت وارادهٔ قلب وتعلق درونك محبوب طرفنه کمال اوزره علوّ وظهوری وثبوت ولزومی ومحبك لبّ قلبی محبوبه احاله اولنمسی ودرونده علاقه سنك محفوظ اولمسی باب محبتده درکاردر بو وجهله خصوص محبتده معانی خمسهٔ مرقومه بالجمله متحقق اولمشدر پس بومعنالری جامع اولان مفهومه دال اولمق ایچون ازاسنه حبّ ماده‌سنی وضع ایلدیلرکه اقصای حلقدن اولان حاء حرفیله شفوی اولان باء حرفندن مرکب اولمغله کویاکه محبك ابتداء وانتهاء حال وشانی سراسر محبوبنه منحصر اولوب میانه‌ده اشیاء سائره‌نك تخللی اولمدیغنی تلمیح واشعاره مبنیدر اصل محبتك دخی شانی بویلجه اولمق لازمدر پس بوندن نقصان اولور ایسه اکا محبت اطلاقی صحیح وروا دکلدر انتهی وعربلر تعجب مقامنده حبّ بفلان دیرلر ما احبه معناسنه یعنی نه عجب محبوب اولدی شارح دیرکه بونك اصلی حبب ایدی کرم وزننده بعدالاسکان ادغام اولندی وتقول حببت الیه ای صرت حبیباله یعنی بن اکا سوکیلی محبوب اولدم وبونك باب خامسدن اولمرق مضاعفده شررت ولببت کلمه‌لرندن غیری نظیری یوقدر وحبّ برنسنه‌یی برکسه‌یه سودرمك وسوکیلی قلمق معناسنه‌درکه یقال حبّ الیّ هذا الشیٔ حبا ای جعلنی احبه وحب دستی‌یه دینور جرّه معناسنه علی قول ایری وبیوك دستی‌یه دینورکه کوپ اوله‌جقدر یاخود شول اوتوراغه‌دینورکه درت دانه تخته‌دن ترتیب ایدوب اورتاسی دلیك اولمغله اکا ایکی قولبلو بیوك دستی اوتوزدرلر عربلرك حباً وکرامة قوللری بوکا مبنیدرکه حبّ کوپه وکرامه کوپك قپاغنه دینور لکن صحیح اولان احبك حبا واکرمك اکراما تأویلنده‌در وحب کلمه‌سنك جمعی احباب کلور وحبیه کلور فتحاتله وحباب کلور حانك کسریله وحبّ طورمق ووقوف معناسنه‌در یقال حبّ الرجل اذا وقف وتعب چکوب رنجیده اولمق معناسنه‌در یقال حبّ زید علی المجهول اذا اتعب (الحباب) کتاب وزننده سوکی‌یه دینور نته‌که ذکر اولندی وحباب اسامیٔ رجالدندر وبرحبه‌دن اولان کوپه‌یه دینور ومفاعله بابندن مصدر اولور سوشمك معناسنه تقول حاببته حبابا (الحبّ) حانك کسریله سوکی ومحبت معناسنه‌درکه ذکر اولندی ومحبوب معناسنه‌در مؤنثی حبه‌در هایله جمعی احباب کلور وحبان کلور حانك کسری وبانك تشدیدیله وحبوب کلور حانك ضمیله وحبیه کلور فتحاتله وحب کلور حانك ضمیله ندرت اوزره علی قول بو اسم جمعدر وحبّ سویجی محبّ معناسنه‌در تقول هو حبی ای محبوبی وتقول انا حبه ای محبه

﴿ فصل الحاء ﴾

مطلب

و برحبه‌دن اولان کوپه‌یه دینور * شارح دیرکه اصمعیدن منقولدرکه جندل بن عبید الراعیدن اشبو * تبیت الحیة النضناض منه * مکان الحبّ تستمع السرارا * بیتنده واقع حب لفظنك معناسندن سؤال ایلدم حبهٔ واحده‌دن اولان کوپه‌در دیو جواب ویرمشدر انتهى (الحباب) حانك ضمیله محبت معناسنه‌درکه ذکر اولندی و محبوب معناسنه‌در ویلانه دینور حیه کبی و بنو سلیم قبیله‌سندن بر جماعت آدیدر و انصاردن بر ذات اسمیدر و حباب بن المنذر و حباب بن قیظی و حباب بن زید و حباب بن جزء و حباب بن جبیر و حباب بن عمیر و حباب بن عبدالله اصحابدندر و حباب حبابه لفظندن جمع جنسی اولورکه صو بوجکلرندن برسیاه بوجك آدیدر قوربغه یاوریسی دیدکلریدر و حباب اسم شیطاندر (الاحباب) همزه‌نك کسریله محبت ایلك معناسنه‌در یقال احبه احبابا فهو محب وذاك محبوب على غیر قیاس و محب بالفتح و هو قلیل نادر و تقول احببته و احبته بحذف الباء الثانیة و احباب دوه حرون اولدیغندن چوکوب یورمکدن امتناع ایلك على قول وجودینه شکستلك عارض اولوب یاخود بر مرض و علت اصابت ایلکله حرکته بیمجال اولوب چوکوب قالمق معناسنه‌درتاکه افاقت بولوب یاخود هلاك اولنجه قدر یقال احبّ البعیر اذا برك فلم یثر او اصابه کسر او مرض فلم یبرح مکانه حتى یبرأ او یموت و احباب خسته صاغالوب افاقت بولمق معناسنه‌در یقال احبّ فلان اذا برأ من مرضه و اکین دانه طوتمق معناسنه‌در یقال احبّ الزرع اذا صار ذا حبّ (الاستحباب) دوست ایدنمك معناسنه‌در تقول حببته و احببته و استحببته * شارح دیرکه استحباب مستحب اولمق معناسنه‌ده کلور استحسان مستحسن اولمق معناسنه کلدیکی کبی و استحباب مواشینك اشکنبه‌لرنده صو خیلی مدت افراغ اولنموب اویله طورمغله صوسزلغه تحملّلری ممتد اولمق معناسنه‌در و بو حالت منازل قمردن طرفه و جبهه‌نك التقاسی و سهیل یلدزینك معا طلوعی هنکامنده اولور یقال استحبت کرش المال اذا امسکت الماء وطال ظمؤها و برنسنه‌یی شئ آخر اوزره ترجیح و اختیار ایلك معناسنه مستعملدر یقال استحبه علیه اى آثره * مترجم دیرکه ظاهرا استحباب فقهى بوندن مأخوذدر (الحبیب) امیروزننده محبوب معناسنه‌در و محب معناسنه کلور تقول اناحبیبکم اى محبکم و حبیب حرف تعریفسز اوتوز بش نفر صحابى اسمیدر حبیب بن اسلم و حبیب بن الاسود کبی و محدثیندن بر جماعت آدیدر (الحبة) حانك ضمیله محبوب معناسنه‌در حب و حباب کبی و شول نسنه‌یه دینورکه آنك سکاوبرلسنی یاخود کندی مال و ملکك اولمسنی سووب خوشلنور اوله‌سن و حبه محبت معناسنه‌در و اوزم چکردکنه دینور تخفیفیله حبه دخی دینور و حبیبه معناسنه‌در جمعی حبب کلور صرد وزننده (حبیب) مصغرا یای مشدده ایله اسامیدندر حبیب بن حبیب که حمزة الزیات المقری برادریدر و حبیب بن حجر و حبیب بن على محدثیندندر و زبیر وزننده حبیب بن النعمان تابعیندندر و بو حبیب بن نعمان اسدینك غیریدر اولکی حضرت انسدن ایکنجی خریم بن فاتکدن روایت حدیث ایلمشدر (حبّذا) حانك و بای مشدده‌نك فتحیله خوشا و نه کوزل و نه موتلو و نه محبت اولنه جق نسنه‌در دیمکدر یقال حبّذا الامر اى هو حبیب و بو افعال مدحدندر نعم کبی فى الاصل حبّ فعل ماضیدر اصلی حبب در کرم وزننده صار محبوبا معناسنه‌در و ذا کلمه‌سی فاعلیدرکه اسماء اشارتدن بر اسم مبهمدر مجموعى اسم واحد منزلنه تنزیل اولنوب محلاً ابتدائیت اوزره و مابعدی خبریت اوزره مرفوعلر در مابعدی ذا کلمه‌سندن بدل اوله‌مز زیرا ذکر اولندیغى اوزره حبّ کلمه‌سنه ملازم و ممتزج اولمغله کلهٔ واحده قلنوب مثل مجراسنه جاری اولمشدر پس حبّذا زید و حبّذا هند دینور حبّذه هند دیمك جائز دکلدر (الحباب) سحاب وزننده نهایت محبت معناسنه‌در على قول مبلغ جهد و طاقت معناسنه‌در یقال حبابك ان تفعل کذا اى غایة محبتك او مبلغ جهدك یعنى سنك نهایت طاقت محبوبه‌ك شویله ایلکدر دیمك اولور نته‌که حماداك ان تفعل کذا دیرلر غایتك المحموده معناسنه‌در بونلر تراکیب مخصوصه‌در و حباب الماء صوبك عظیم و کثیر اولان برینه دینور یاخود ماء جاری یوزندن یول یول سلسله طرزنده حادث اولان طریقه‌لرده دینورکه بواشجه روزکار طوقمسنك اثری اولور یاخود صوبك یوزنده حادث اولان قبرحقلره دینورکه یغمور یاغدقده حادث اولور کذلك حباب الرمل قوملغك معظم و کثیر اولان برینه دینور و حباب اسامیدندر و چه و شبنم تعبیر اولنان رطوبته دینور طلّ معناسنه و حباب بن صالح الواسطى و احمد بن ابراهیم بن حباب الحبابى محدثیندندر (التحابّ) تفاعل وزننده اصلى تحابب ایدى سوشمك معناسنه‌در یقال تحابوّا اى احبّ بعضهم بعضا (التحبب) تفعل وزننده برکسه‌یه دوستلق و محبت کوسترمك معناسنه‌در و بو تکلفى متضمندر یقال تحبب الیه اى اظهر المحبة و صویه اوّل قانمق معناسنه‌در * شارح دیرکه امّهات سائره‌ده اوّل قیدى یوقدر بلکه تحبب الحمار وغیره اذا امتلأ من الماء عبارتیله مرسوم اولمغله مجاز اولور کوپ کبى صو ایله طپطلو اولدى دیمك اولور زیرا حبّ کوپه دینور نته‌که ذکر اولندى انتهى (حبیب) امیروزننده و (حیّب) مصغرا و تشدیدیا ایله

وحبيب كيت وزننده وحبيبه سفينه وزننده وحبيبه جهينه وزننده وحبابه سحابه وزننده وحباب سحاب وزننده
وحباب كتاب وزننده وحبه ضبه وزننده وحباحب علابط وزننده اسامئ اشخاصدندر نته كه بعضسي ذكر اولندى
(حبان) كتان وزننده يمنده بر دره آديدر واساميدندر حبان بن منقذ اصحابدندر وحبان بن هلال وحبان بن واسع بن
حبان وسلمة بن حبان محدثلردر (حبّان) حانك كسرى وبانك تشديديله شهر نيسابورده بر محله در واساميدندر
حبان بن الحكم السلمى كه بنوسليم قبيله سندندر اصحابدندر وحبان بن بح الصدائى على قول بو فتح حا ايله در وحبان
بن قيس على رأى ياى تحتيه ايله در اصحابدندرلر وحبان بن موسى وحبان بن عطيه وحبان بن علىّ العنزى وحبان
بن يسار محدثلردر (حبان) حانك ضميله بودخى اساميدندر حبان بن محمود البغدادى ومحمد بن حبان بن بكر روايت
حديث ايلديلر (المحبه) اسم مفعول بنيه سيله و(المحبوبة) و(المحبة) معظمه وزننده و(الحبيبة) سفينه وزننده مدينهٔ
منوره اسملريدر على ساكنها الصلوات (محبب) مقعد وزننده بر رجل اسميدر (الحبة) حانك وباى مشدده نك فتحيله
حب كلمه سنك واحديدر بغداى واربه وسائر غلالك دانه سنه دينور وحب اسم جنسدر جمعى حبات كلور وحبوب
كلور حانك ضميله وحبان كلور تمران كبى كه تمرك جميدر وحبه حاجت معناسنه در تقول مالى فيه حبة اى حاجة
و برخاتون اسميدركه منظور نام جنى اكا تعشق ايدوب دائما ملاقات وآنك تعليمى اوزره اول خاتون طبابت ايدر ايدى
وحبه برنسنه نك بر قطعه سنه دينور وحبه وزن معروفدر مكك ماده سنده مرسومدر اوراده بيانه كوره بردرهمك
ثمننك سدسى مقداريدركه بردرهمك قرق سكز جزئندن بر جزء اولور وحبه حرف تعريفسز اساميدندر حبه بن
بعكك وحبه بن حابس اصحابدندر وحبه بن ابى حبه وحبه بن مسلم وحبه بن جو بن العرنى وحبه بن سلمه تابعيندندر
وابو حبة البدرى على قول صواب اولان نونله در وابو حبة المازلىّ وابو حبة بن عبد بن عمرو وابو حبه بن غزيّه وعبد
السلام بن جد بن حبه وعبد الوهاب بن هبة الله ابن ابى حبه محدثيندندر (حبة القلب) سويدادركه يوركده اولان
سياه دانه جكدر محل ادراك وبصيرتدر بعضلر مهجة القلب ايله تفسير ايتديلركه يورك قانيدر اصل يوركك اورته سنده
اولان نقطه كبى قان اوله جقدر وبعضلر ثمرة القلب ايله تفسير ايلديلر صاحب ديوان بيانه كوره سويدا ايله
بر اوله جقدر وعند البعض حبة القلب يوركده برسياه خرده نسنه دركه يوركك وسطنده اولور بودخى بنه دانهٔ دل
اوله جقدركه سويداء ديدكلريدر * شارح ديركه ازهرينك بيانه كوره حبة القلب يوركك داخلى اولان علقه دن
عبارتدر * مؤلفك حرف ترديد ايله بيانى اختلاف تعبير قبيلندندر مترجم ديركه ثمرة القلب آنده مودوع اولان قواى
بصيرتدن عبارت اولق ملحوظ غالبدر كوزده اولان قوت بصر منزلنده در قلب كوزى ديدكلرى اوله جقدر بعينه
كوزك بكى كبى برمعنادر وبعض محققين قلب ايچون يدى طبقه ترتيب ايلمشدر (١) صدر دركه محل اسلام وموقع
وسواسدر (٢) قلب دركه محل ايماندر (٣) شغافدركه يورك پرده سيدر محل محبة الخلقدر (٤) فؤاددركه محل
رؤية الحقدر (٥) حبة القلب دركه محل محبة الحقدر (٦) سويداءدركه محل علوم دينيه در (٧) مهجة القلب دركه
محل تجلئ صفات الهيه در انتهى (الحبة الخضراء) ساقزلق اغاجنك يمشيدركه بطم دخى ديرلر چتلنبك تعبير
اولنور (الحبة السوداء) شونيزدركه چورك اوتيدر (الحبة) حانك كسريله سبزوات ورياحين يعنى چيچكلرك
تخملرينه دينور على قول برخرده نباتدركه اوتلقلر ارالغنده نابت اولور ياخود هر نوعدن حبوب مختلفه يه دينور
مثلا بغداى واربه ومرجك مقوله سى حبوب مجتمع اولدقده اكا حبه اطلاق اولنور على قول صحراده بتن اوتلرك
تخمنه دينور ياخود جميع نباتك تخملرينه دينور مفردى حبه در حانك فتحيله ياخود تخمسز بتن نباتك تخمنه حبه فاتنور
كسر ايله وتخمله بتن نباتك تخمنه حبه دينور فتحله وبرى برى اوزره يغيلوب متكسر اولان اوتلغه دينور على قول
سبزواتك قوريسنه دينور وحبه اساميدندر يعقوب بن حبه امام احمد حضرتلرندن روايت احاديث ايلمشدر
(الحب) حانك فتحيله ذكر اولنديغى اوزره حبه نك جمع جنسيدر وحب يمنده شهر سبا مضافاتندن بر قلعه در
وحضرموت ترابنده برطاغ آديدر (الحبب) فتحتينله و(الحبب) عنب وزننده صويك وقوملغك كوم وفراوان
اولان يرينه دينور وآغزده اولان ديشلرك اينجو دزيسى كبى حسن وضع ولطف نظام اوزره اوله رق بللور كبى صاف
وبرّاق وآبدار اولمسى حالتنه دينور (امّ حباب) غراب وزننده دنيانك كنيه سيدر (حبابه) حانك ضميله اساميدندر
حبابة السعدىّ برخرسز شاعردر وعبيد الله بن حبابه محدثدر امام بغويدن استماع حديث ايلمشدر (حبابه) سحابه
وزننده اسمادندر حبابة الوالبيه كه بنو والبدن بركسه در وامّ حبابه ايكيسيده تابعيندندر (حبابه) حانك فتحى وبانك
تشديديله ابو سلمة التبوذكى نام محدثك شيخه سى اولان عالمه خاتوندر وحبابه نسوان اساميلرندندر (الحبحبة) كبكبه
وزننده صويك آز آز وآهسته آهسته آقسنه دينوركه صوتيله معبردر بو معناده مصدر واسم اولور يقال حبحب الماء

حجبة اذا جرى قليلا وتقول سمعت حجبة الماء اى جريه قليلا ومعانیٔ آتیه ده دخی کذلك مصدر و اسم اولور و ضعیف
ونحافت معناسنه در ودوه سورمك معناسنه در وحجبة النار آتشك طوتشوب علولنمسنه دینور و حجبه قاربوزه
دینور بطیخ شامی معناسنه اکا اهل عراق رقی واهل فرس هندی دیرلر زیرا ابتدا عراقه رقه ایالتندن وعجمه هندستاندن
کلمشدر جمعی حجب کلور و حجبه آریق و مهزول دوه‌لره دینور و منه المثل * اهلکت من عشر ثمانیا وجئت بها حجبة *
یعنی اون دوه‌نك سکزینی هلاك ایلدك و ایکیسی نحیف و ناتوان کتوردك (الحجحب) کبکب وزننده بودخی صویك
آزجه آزجه آقمسنه دینور وجثه‌سی کوچك زبون وجوره دوه‌یه دینور (الحجحاب) طبطاب وزننده اصحابدن
برذاتدر و قیصه و بودور کسه‌یه حجحاب دینور و قبیح الهیکل عبوس و دمیم کسه‌یه دینور و بدخوی وبدمشرب کسه‌یه
دینور و حجحاب عمرو بن الحلی‌ّ نام کسه‌نك قلیجی آدیدر و حجحاب جوره وزبون وضئیل کشی‌یه یاخود او یلجه اولان ارکك
دوه‌یه دینور و حجحاب شعیب البصری‌ّ التابعی‌ّ پدرینك اسمیدر (الحجحبی‌ّ) یای مشدده ایله بودخی زبون و جوره
وضئیل ارکك دوه‌یه دینور (المحجحب) اسم فاعل بنیه‌سیله بدغدا اولان کسه‌یه دینور (الحباحب) کواکب وزننده
حبحاب لفظندن جمعدر ایاغی سریع و چابك دوه‌لره دینور و خرده و جثه‌سز دوه‌لره دینور و بر بلده آدیدر (الحباحب)
علابط وزننده بر نوع سکك آدیدر که کیجه وقتی اوچار و قنادلری شمع کبی لمعان ایدر ترکیده آتش بوجکی و شب تاب
دیدکلریدر نار الحباحب بوندندر علی قول نار الحباحب چقماق طاشلرینك بری برینه طوقنلرندن هوایه متطایر اولان
شراره‌سندن عبارتدر (ابو حباحب) محارب قبیله‌سندن بر بخیل کسه ایدی مهمان خوفندن خیمه‌سنده آتشی
خرده و اینجه اوطونلر ایله یقار ایدی تاکه یلك پارلامغله ایاب وذهاب ایدنلر کوروب کلمیه‌لر علی قول بو حبحبه‌دن
مأخوذ درکه ضعف معناسنه‌در آتشی ضعیف اولدیغنه مبنیدر یاخود وجه مذکور اوزره چقماقدن چیقان
شراره محمولدر (امّ حباحب) یشل چکرکه‌یه شبیه بر بوجکدر اوچار و صاری و یشل آلاجه و قنادلری قرمزی
و صاری رنکلر ایله مزین‌در (ذری حبا) ذال معجمه ایله امّا لمّا وزننده بر کسه‌نك لقبیدر (الحابّ) تشدید بایله شول
آتیلان اوقه دینورکه نشانه طوقنیوب اطرافنه دوشه یقال سهم حابّ اذا وقع حول القرطاس جمعی حوابّ کلور
(حبی) ربّی وزننده بر خاتون آدیدر و تهامه‌ده بر موضعدر (امّ محبوب) حیه‌نك یعنی یلانك کنیه‌سیدر (الحبیبه)
مصغرا و یانك تشدیدیله یمامه‌ده بر قریه‌در و اسامیدندر ابراهیم بن حبیبه و ابراهیم بن محمد بن یوسف بن حبیبه محدثلردر
(حبیبه) جهینه وزننده عراقده بطیحه نواحیسنده بر موضعدر (المحب) احبابدن اسم فاعلدر مذکر و مؤنثه اطلاق
اولنور یقال رجل محبّ وامرأة محبّ ای محبة یعنی سویجی خاتوندر * شارح دیرکه بو امام فرّاء قولیدر و محبّ زیاده‌سیله
یوریلوب فرومانده و بی‌تاب اولان دوه‌یه دینورکه ماده‌سی بیان اولندی یقال بعیر محبّ ای حسیر (احباب) همزه‌نك
فتحیله بنی سلیم دیارنده بر موضعدر (الحبابیه) حانك ضمیله مصر اولکاسنده ایکی قریه‌در (بطنان حبیب) فرقان کریم
وزننده شام اولکاسنده بر بلده‌در (حبوّبه) حانك فتحی و بای مشدده‌نك ضمیله اسمعیل بن اسحق الرازی لقبیدر
و حافظ حسن بن محمد الیونارتی‌ّ الاصبهانی جدینك اسمیدر (الحترب) تای فوقیه ایله جعفر وزننده قیصه بویلی
بودور کشی‌یه دینور (الحثربة) ثای مثلثه ایله دحرجه وزننده صو بولانمق معناسنه‌در یقال حثرب الماء اذا کدر
و یقال حثربت البئر اذا کدر ماؤها و اختلط بالحمأة یعنی قیونك صویی چاموره قارشمغله بولاندی (الحثربة) عکرمه
وزننده حثرمه معناسنه‌درکه اوست دوداغك وسطنده اولان دائره‌جکه دینور (حثرب) برقع وزننده بر نباتدرکه
یومشق یرلرده بتر علی قول درشت و خشن یرلرده بتر و حثرب بولانق غلیظ صویه دینور و تجره دیبنده قلان غلیظ
بولاشغه و سحه دینورکه قازیمغه محتاج اولور (الحثلب) زبرج وزننده حبوباتدن چیقان یاغك یاخود صافی یاغك
دیبنده قلان عکرینه و بوصه‌سنه دینور (الحجب) ضرب وزننده و (الحجاب) کتاب وزننده ستر و نهان ایلك معناسنه‌در
یقال حجبه حجبا و حجابا من الباب الاول اذا ستره و حجاب اسم اولور کندوسیله ستر اولنه‌جق پرده‌یه دینور جمعی حجب
کلور ضمتینله یقال دونه حجاب و هو ما احتجب به و حجاب بادیه‌ده حرّه تعبیر اولنان قاره طاشلق تپه‌نك منقطع اولدیغی
یره دینور و مطردا اوزون اوزادی راست و هموار اولان قوملغه دینور و تپه‌سی یوکسك طاغه دینور یقال قعد
فی ظلّ الحجاب ای الجبل المشرف و حجاب الشمس کونشك ضیا و پرتوینه یاخود ناحیه و جانبنه اطلاق اولنورکه
و مطلقا ایکی نسنه بیننه پرده و حائل اولان شیئه حجاب اطلاق اولنور و حجاب زارکی اینجه و یوفقه اتجکزه دینورکه
انسانك ایکی یانلری بیننده معترض و آق جکر ایله نفس مجراسی اولان بوغورتلاغك اراسنه حائل اولور بو صورتده
حجاب الجوف دیدکلری پرده‌دنکه یورکله بطن بیننده حائل اولان اینجه دریدن بشقه اولور و حجاب دنیایی محیط اولان
جبل قافدن او تهده بر جبل آدیدر قال الشارح و به فسر قوله تعالی ﴿حتی توارت بالحجاب﴾ الآیة و هو جبل دون قاف کانت

الشمس تغيب من ورائه وحجاب معاذالله تعالى بركسه مشرك اولەرق فوت اولمق معناسنه استعمال اولنور كه شرف
ايماندن محجوب اولور ومنه حديث ابى ذرّ رضى الله عنه انّ النبىّ عليه الصلوة والسلام قال ﴿ انّ الله يغفر للعبد مالم يقع
الحجاب ﴾ قيل يارسول الله وما الحجاب قال ﴿ ان تموت النفس وهى مشركة ﴾ (التحجيب) تفعيل وزننده برنسنه يى پك ستر
ونهان ايلمك معناسنه در يقال حجبه تحجيبا اى ستره (الاحتجاب) افتعال وزننده و (التحجب) تفعل وزننده كيزلنوب
صقلانمق معناسنه در يقال احتجب الرجل وتحجب اذا تستّر واحتجاب كبه خاتونك مدّت حملندن زياده كون چكمك
معناسنه استعمال اولنور يقال احتجبت المرأة بيوم او بيومين اذا مضى يوم او يومين من تاسعها يعنى طقوز آيندن
بركون يا ايكى كون زياده چكدى (الحاجب) قپوجى يه اطلاق اولنور وكبار خصوصا شيخ الاسلام پرده جيسنه اطلاق
اولنور جمعى حجبه كلور كتبه وزننده وحجاب كلور كتاب وزننده يقال فلان حاجب الامير اى بوّابه (الحجابة) كتابه
وزننده قپوجيلق وپرده دارلق خدمتنه دينور (الحاجبان) تثنيه بنيه سيله كوزلرك اوستنده اولان ككلره دينور اتيله
وقيلى ايله كه تركيده قاش تعبير اولنور على قول حاجب اول كمك اوزره بتن ساده جه قيله دينور كويا كه كوزك دربانيدر
جمعى حواجب كلور وحاجب هر نسنه نك اوجنه وكنارينه اطلاق اولنور مثلا حاجب الشمس كونش طلوعنده
اوّل ظهور ايدن كنارندن عبارتدر نته كه قرن الشمس دخى ديرلركه ابتدا ظهور ايدن جزئندن عبارتدر يقال
بدا حاجب الشمس اى ناحية منها (حاجب الفيل) برشاعر لقبيدر وحاجب بن يزيد وحاجب بن زيد وعطارد بن حاجب
اصحابلردر (ذو الحاجبين) برسپهسالار فارسى لقبيدركه ايكى بوّابى وار ايدى (الحجب) فتحتينله بوغازده صولق
آله جق بوغورتلغه دينور (الحجب) كتف وزننده كوچك تپه يه دينور اكه معناسنه (المحجوب) اعمى وضرير
اولان كسه يه اطلاق اولنور يقال رجل محجوب اى ضرير (الحجبتان) فتحاتله اوجه وسكردن تعبير اولنان ككلرك
بوكوره طوغرى مشرف اولان اوجلرينه دينور على قول صاغلو صوللو قاسيقلرك اوزرلرنده قرن بومشفنه طوغرى
مشرف اولان ايكى ككه دينور وآت قسمنده حجبتان اويلقلرينك اوزرلرنده اولان اوجه لردن بطننك صفاقى
اوزره مشرف اولان اوجلرينه دينور وصفاق صادك كسريله قيل بتن درينك التنده اولان يوقه دريدركه خصه لرينه
قريب اولان محلدر (الحجيب) امير وزننده برموضعدر (الاستحجاب) بركسه يى قپوجى يا پرده جى ايدنمك
معناسنه در يقال استحجبه اى ولاه الحجابة (الحدب) تعب وزننده ارقه چيقوب كوكس وقرن ايچرو كيرمك
وجهيله قنبور اولمق معناسنه در يقال حدب الرجل حدبا من الباب الرابع اذا خرج ظهره ودخل صدره وبطنه وآقندى
وانكبه باير مقوله سى يردن اشاغى يه طوغرى ندريجى اينوب كتمك معناسنه در طالغه نك وقوملغك ندريجى ايغلرى كبى
وارضك غليظ ومرتفع اولان يرينه دينوركه احدب كسه نك حدبى شكلنده اولور وبو تشبيه جهتيله در يقال نزلوا
فى حدب من الارض وهو الغلظ المرتفع منها وحدب الماء صوآ قنديلرينك برى برى اوزرينه بوريلوب بنكشمسندن
عبارتدركه بوكريلك حالتى پيدا اولور ودرينك يوزنده اولان جابجا اثره دينور چبان وچچك بوزوغى كبى كه چوپور
تعبير اولنور وحدب برنوع نبات آديدر على قول نصىّ اسميدركه بغدايجق ياخود اشك كنكرى ديدكلرى اوتلقدر
وحدب بمهى يعنى چوجقلرك پسى پسى وابه پسكى تعبير ايتدكلرى اوتلغك توزاقلرى طاغلدقدنصكره برى برىَ
اوزره بنكشيوب طور طوپ يغين اولمسنه دينور وحدب الشتاء قيشك شديد صوغوغنه اطلاق اولنور يقال اصابنا
حدب الشتاء اى شدّة برده وحدب مصدر اولور بركسه يه اسركيوب مهربانلق ايلمك معناسنه يقال حدب عليه
حدبا من الباب الرابع اذا تعطف عليه وطول خاتونلر اطفالنه مهر وشفقتله اره وارميوب على حالها طول اوتورمق
معناسنه در يقال حدبت المرأة اى لم تتزوّج واشبلت على ولدها (الاحداب) همزه نك كسريله بو دخى وجه مذكور
اوزره قنبور اولمق معناسنه در يقال احدب الرجل بمعنى حدب (الاحديداب) اعشيشاب وزننده وجه مذكور
اوزره پك قنبور اولمق معناسنه در يقال احدودب الرجل بمعنى احدب واحدودب الرمل ديرلر چن قوملق قنبور كبى
بوكرى اولدقده (التحادب) تفاعل وزننده احداب معناسنه در (الاحدب) احمر وزننده (الحدب) كتف وزننده
ارقه سى چيقوب صدر وبطنى ايچرى كيرمش قنبوره دينور يقال رجل احدب وحدب اذا خرج ظهره ودخل صدره
واحدب قول كميكنك ايچنده برطمرك اسميدر ومكه قربنده فزاره قبيله سى يوردنده برطاغك اسميدر وشدّت معناسنه در
لكن ملايم اولان شديد معناسنه اولمقدر اذ قال فى الاساس امر احدب اى شاق المركب (الحدبة) فرحه وزننده ذكر
اولنان حدب ديدكلرى نبات چوق اولان يره دينور يقال ارض حدبة اى كثيرة الحدب (الحدب) حانك ضميله حدباء
كلمه سندن جمعدر زحتلو ومشقتلو امور واحواله دينور يقال اتعبه حدب الامور اى شواقها جمع شاقة ويقال
سنة حدباء اى شديدة وحدباء قنبور كبى بوكرى اغاجه دينور يقال شجرة حدباء وشول دابه يه دينوركه آريقلغندن

قالبچه لرینك اوستنده اولان اوجه كیكاری سیپ سیوری طشره چیقق اوله یقال دابة حدباء اذا بدت حراقفها * شارح دیركه كعب بن زهیرك اشبو * كل ابن انثى وان طالت سلامته * یوما علی آلة حدباء محمول * بیتنده واقع آلة حدباء نعش اوله جقدر لكن مطلق نعش اولمیوب غرباء و فقراء تحمیل ایتدكلری خرپشته اولمق یك ملایمدر انتهی (الاحیدب) مصغر بنیه سیله روم الكاسنده بر طاغدر (حداب) قطام وزننده كه كسر اوزره مبنیدر یك قحط وشدت اوزره اولان سنه یه دینور و بر موضع آدیدر و معرّبا استعمال اولنور نته كه جریرك اشبو * لقد جرّدت یوم الحداب نساؤكم * فسأت مجالیها و قلت مهورها * بیتنده واقع اولمشدر (حداب) كتاب وزننده بنی یربوع یوردنده واقع كندیلره مخصوص برصرپ و درشت یرده بر موضعدر آنده بر وقعه اولمغله یوم الحداب معروفدر وحداب سراة دیارنده بر نیچه جبل آدیدر (الحدیبیة) تخفیفله دویهیه وزننده و قلیلا مشدّد اولور مكهٔ مكرمه قربنده بر قیو آدیدر علی قول اوراده نابت بر شجرهٔ حدباء اسمیدركه موضع مزبور آنلر ایله متعارف اولمشدر * شارح دیركه بیعة الرضوان اول شجره تحتنده منعقد اولمشدر (الحدیباء) مصغر بنیه سی والفك مدیله جذیمه قبیله سی یوردنده بر صویك اسمیدر (التحدّب) ترتب وزننده بر كیمسه یه یاپرنسنه یه ایلیشوب مرتبط و متعلق اولمق معناسنه در یقال تحدّب به اذا تعلق و بر كیمسه یی اسركیوب مهربانلق ایلك معناسنه در یقال تحدّب علیه اذا تعطف و طول خاتون اولادینه مهر وشفقتدن اره وارمیوب طول اوتورمق معناسنه در یقال تحدّبت المرأة اذا لم تتزوّج واشبلت علی ولدها بونلر بالجمله معنای مجازیدر مثلا بر كیمسه یه قنبورلق كبی یاپشوب تعلق ایلك واسركدیكی كیمسه اوزره قنبورلق كبی اوریلوب دوشمك دقیقه لرینی ملاحظه یه مبنیدر (حدبدبی) عجب سكا وزننده نبیط قومنه مخصوص بر نوع اویون اسمیدر (الحرب) ضرب وزننده معروفدركه جنك وقتال وكارزار معناسنه در و بومؤنثدر مقاتله اعتباریله و بعضا مذكر اولور قتال اعتباریله جمعی حروب كلور یقال وقعت بینهم الحرب ای المقاتلة وحرب جنكاور بهادره اطلاق اولنوركه مبالغة وصف بالمصدر اولور یقال رجل حرب ای شدید الحرب شجاع ویقال رجل حرب ای عدوّ محارب یعنی حرب لفظی عدوّ محاربه ده اطلاق اولنور هرنقدر جنكاور محارب دكل ایسه ده زیرا محاربه اوزره در بونده مذكر و مؤنث و مفرد و جمعی برابردر زیرا فی الاصل مصدردر وحرب اسامیٔ رجالدندر حرب بن امیه بن عبد شمس قرشیٔ اموی در وحرب بن عبدالله الراوندی منصور عباسی سرعسكریدر و وحشی بن حرب اصحابدندر وحرب بن الحارث تابعیندندر و علی و احمد و معاویه كه اولاد حربدر وحرب بن عبدالله وحرب بن قیس وحرب بن خالد وحرب بن شدّاد وحرب بن شریح وحرب بن زهیر وحرب بن ابی العالیه وحرب بن صبیح وحرب بن میمون كه صاحب الاعمیه دركه متروك الحدیثدر وحرب بن میمون كه ابو الخطابدر جمله سی محدثلردر اعمیه ملبسات معناسنه در بناء علیه روایت ایلدیكی احادیث معمول بها دكلدر و ذكر اولنان حرب بن میمون ایله ابو الخطاب حرب بن میمونی امام بخاری و مسلم شخص واحد ظن ایلدیلر (دار الحرب) اهل اسلام ایله بینلرنده صلح و صلاح اولمیان مشركین بلادینه اطلاق اولنور یقال دخلوا دار الحرب ای بلاد المشركین الذین لا صلح بیننا و بینهم (المحرب) منبر وزننده شدید الحرب اولان جنكاور بهادره دینور (المحراب) میمك كسریله محرب معناسنه در یقال رجل محرب و محراب ای شدید الحرب شجاع اوّله كوره كویاكه آلت حرب اولور و محراب چارداغه دینور غرفه و بالاخانه معناسنه و مجلسك صدرینه و اكرم مواضعنه دینور و مسجدده امام طوردیغی مقامه دینور كویاكه شیطان وهوا ایله محاربه ایده جك موقعدر * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره اصح اولان محراب مسجده خاصدركه اطلاق شرعی اولور مبالغة آلت حربه تشبیه اولنمشدر بعده صدر مجلسه و غرفه یه و سائر فوقانی محللره تشبیه طریقیله اطلاق اولندی واورمان كویاكه آلت حرب و دفع یاخود موقع حرب جانوران اولدیغندن اكا دخی اطلاق اولندی و طوارك بیوننه دخی تشبیه طریقیله اطلاق اولندی و بعضلر محراب لفظی مبالغهٔ فاعل اعتبار ایدوب محراب مسجده اطلاقی وصف المكان بصفة صاحبه بابندن عدّ ایلدی امكنهٔ سائرهٔ مذكوره یه ده اطلاقی شرف وقدرلرندن ناشی موقع منافسه و موضع محاربه و مدافعه اولدقلری ملاحظه سنه مبنی اولور و مقام مخصوص ملوكه دینوركه شهنشین تعبیر اولنور آنده بنفسه شاه اكلنوب آرام ایدر و میشه لكه واورمانه دینور و طوارك بیوننه دینور عنق دابه معناسنه جمعی محاریب كلور و محاریب بنی اسرائیل انلرك مسجدلرندن عبارتدركه انده جلوس و اقامت ایدرلر ایدی ظاهرا اشبو ﴿ یعملون له مایشاء من محاریب و تماثیل ﴾ الآیة كریمه سنده واقع اولان محاریبه اشارتدر لكن تفسیر بیضاویده قصور حصینه و مساكن شریفه ایله مفسردر (المحربة) مكنسه وزننده جنكاور و بهادر اولان عسكره دینور یقال رجل محرب وقوم محربة ای شدیدة الحرب شجاع (المحاربة) و (الحراب) حانك كسریله و (التحارب) تفاعل وزننده و (الاحتراب)

افتعال وزننده که بودخی اشتراك ایچوندر بری بریله جنك وقتال ایدوب صواشمق معناسنه‌در یقال حاربه محاربة
وحرابا وتحاربوا واحتربوا بمعنی (الحربة) ثمره وزننده آلت یعنی معروف آلت حربه دینورکه قیصه مزراق اوله جقدر
جمعی حراب کلور حانك کسریله وحربه دین وملتده اولان فساد وتباهلغه دینور محروب فاسدالدین اولان کیمسه‌در
وحربه طعنه وسلب مال وتاراج معنالرینه‌در ومنه الحدیث الحدیبیة ✻ والا ترکناهم محروبین ✻ ای مسلوبین
منهوبین وحربه هذیل بلادنده برموضع آدیدر یاخود شام الکاسنده واقعدر وحربه یوم جمعه‌نك اسمیدر جمعی
حربات کلور حرکات وزننده وحربات کلور سکون را ایله (الحربة) حانك کسریله بناء نوعدر هیئت حرب یعنی بردرلو
حرب ایلك معناسنه‌در یقال وقعت بینهم حربة شدیدة وهی هیئة الحرب (الحرب) طلب وزننده برکیمسه‌نك تمام مالنی
سلب ونهب ایلك معناسنه‌در یقال حربه حربا کطلبه طلبا اذا سلب ماله وپك خشم وغضبه کلك معناسنه‌در یقال
حرب الرجل حربا من الباب الرابع اذا کلب واشتدّ غضبه فهو حرب بکثر الراء من قوم حربی وحرب طلع
معناسنه‌درکه خرمانك اك اوّل چیقان یمشیدرکه هنوز قبوجغنده اولور مفردی حربه‌در ها ایله (المحروب) و (الحریب)
امیر وزننده مالی مسلوب اولان کشی‌یه دینور حریب لفظنك جمعی حربی کلور الفك قصریله مریض ومرضی کبی
وحرباء کلور کریم وکرماء کبی (الحریبه) عجیبه وزننده مسلوب اولان ماله دینور علی قول مدار معاش اولان ماله
دینور یقال اخذت حریبته ای ماله الذی سلبه اوالذی یعیش به (واحربا) حانك ورانك فتحیله برکلمه‌درکه عربلر آنکله میت
حقنده ندبه ایدرلر اصلی بودرکه ذکر اولنان حرب بن امیه وفات ایلدکده اهل مکه واحربا دیو ندبه ایلدیلر بعده
سکونی ثقیل کوروب واحربا دیدیلر فتحتینله یاخود سلب مال معناسنه اولان حرب اولمق ملحوظدر * شارح دیرکه
آندنصکره بین العرب کلمهٔ ندبه اولمغله مطلقا میت حقنده حزن وتأسفله واحربا دیو ندبه ایدر اولدیلر انتهی
(التحریب) تفعیل وزننده برکیمسه‌یی پك اغضاب ایلك معناسنه‌در تقول حرّبته تحریبا ای اغضبته وبرکیمسه‌یه حرب
یعنی خرمانك اوّل چیقان یمشنی یدرمك معناسنه‌در یقال حرّبه ای اطعمه الحرب ومزراق تمرنی بیلیوب کسکین
ایلك معناسنه‌در یقال حرب السنان اذا حدّده وقشقرتمق معنامنه‌در یقال حرّبه اذا حرّشه (الاحراب) همزه‌نك
کسریله خرما اغاجی ابتدا یمشنی چیقرمق معناسنه‌در یقال احرب النخل اذا اطلع وبرکیمسه‌یی دشمندن مال غنیمت
آلمغه دلالت ایلك معناسنه‌در یقال احربه اذا دلّه علی مایغنمه من عدوّ وجنك قوپارمق معناسنه‌در یقال احرب الحرب
ای هیجها (الحربه) جرعه وزننده چوال کبی برظرف اسمیدر وغراره‌یه دینورکه خرار تعبیر ایتدکلریدر یاخود
چوبانلرك آزیق قویه‌جق چانطه‌لرینه دینور (الحرباء) حانك کسری والفك مدیله زره تعبیر اولنان لباس آهنین
اوزره اولان مسماره دینورکه برچین تعبیر اولنور علی قول زره حلقه‌لرنده اولان برچینلرك اوجلرینه دینور وحرباء
ارقه‌یه دینور ظهر معناسنه یاخود ارقه اتنه علی قول قبورغه کمکلرینك ارقه طرفنه اولان اوجلرینه وکوکس
کمکلرینك اوجلرینه دینورکه ککرك تعبیر اولنور وحرباء امّ حبین ایله معروف جانورك ارککنه دینور علی قول
کرتنکله مثللو برجانوردر دائما باشیله کونشه توجه واستقبال ایدر * مؤلفك ذکر ایلدیکی امّ حبین مصغر بنیه‌سیله
مذکور جانورك کنیه‌سیدر ترکیده قیاکاری وفارسیده آفتاب پرستك دیرلر کرتنکله‌دن بیوك اولور کونشه مقابل
طوروب دور ایتدکجه بیله‌جه دور ایدر وسخونتك تأثیری ترقی بولدقجه کوناکون رنکلر ایله متلوّن اولور
(المحربئة) اسم فاعل بنیه‌سیله معربده وزننده شول یره دینورکه انده حرباء دیدکلری جانور مزبور چوق اوله یقال
ارض محربئة ای کثیرة الحرباء وطپراغی قالین وغلیظ یره دینور (حربی) سکری وزننده بغداد ایالتنده برقریه
وبربلده اسملریدر (الحربیه) غربیّه وزننده بغدادده برمحله‌در ذکر اولنان حرب بن عبدالله الراوندی که سرعسکر
منصوردر اول بنا ایلمکله اکا نسبت اولنمشدر (حارب) جانب وزننده حوران شامده برموضعدر (المحرّب) معظم
وزننده و (المتحرّب) متجرّب وزننده ارسلانه دینور (محارب) مجانب وزننده برقبیله‌در (الحرّاب) شدّاد
وزننده اسمادندر الحارث الحرّاب یمنده امیر قبیلهٔ کنده‌در وعتیبة بن الحرّاب شعرادندر (حرب) زفر وزننده
مذحج قبیله‌سنك سلسلهٔ نسبلری رجالندن ابن مظه‌در وفرددر یعنی همنامی یوقدر (الاحرنباء) اسلنقاء وزننده
مهموزده لغتدر خشم وفساد وشرّه یاپنوب آماده اولمق معناسنه‌در یقال احربنی الرجل بمعنی احرنبأ پس بوماده
دخی حربدن مأخوذ اولور (الحردب) جعفر وزننده عشرق یعنی یارپوزانواعندن مرماحور دیدکلری نباتك تخمنه
دینور فارسیده تخم مرو دیرلر وحردب بررجل اسمیدر (الحردبه) دحرجه وزننده خفیفلکه وتمکین ووقارسزلغه
دینور یقال به حردبة ای خفة ونزق وحردبه بررجل آدیدر (ابوحردبه) اعراب اوغریلرندن برمعروف اوغریدر
(الحزب) حانك کسری وزای معجمه‌نك سکونیله آدمك هرکون معتاد اوزره قرآنه مداومت ایلدیکی وردمعینه

(اطلاق)

اطلاق اولنور معنای آیدن مأخوذدرکه نفسنه توظیف ایلدیکی طائفهٔ دعا اوله جقدر * شارح دیرکه ورد کلمه سی واوك کسریله صویه کلکده اولان نوبتـه دینور مجازا هرکس اوقات مخصوصه ده کندی نفسنـه التزام قرائت ایلدیکی آیات وصلوات واذکار وادعیه یه اطلاق اولنور انتهی یقال قرأ حزبه من القرأن ای ورده الذی اعتاده وحزب مطلقا طائفه معناسنه درکه معنای موضوعی بودر یقال عنده حزب منه ای طائفة وسلاحه وآلت حربه دینور وخاصة جماعت انسانی یه اطلاق اولنور یقال جاء حزب من الناس ای جماعة (الاحزاب) همزه نك فتحیله جمیدر وشول احزابکه اشبو ﴿ لما رأى المؤمنون الاحزاب ﴾ الآیة کریمه سـنده واقعدر شول طوائف مختلفهٔ مشرکیندن عبارتدرکه خندق وقعه سنده هرقبیله دن مجتمع اولوب همدست تعاون واتحاد اوله رق شصت واحددن سلطان الانبیاء علیه افضل التحایا حضرتلریله حرب وقتال ایچون کلوب مدینه یی محاصره ایلدیلر غزوهٔ خندق آنك ثمره سیدر اکا غزوهٔ احزاب دخی دینور وحزب برکسه نك عسکر مخصوصنه واصحاب معینه سنه دینورکه جمله سی آنك رأی وامرینه متابعت اوزره اوله لر وبه فسر قوله تعالى ﴿ اولئك حزب الشیطان ﴾ الآیة ای جنده وقوله تعالى ﴿ انی اخاف علیکم مثل یوم الاحزاب ﴾ الآیة هم قوم نوح وعاد وثمود ومن اهلکهم الله من بعدهم مثل فرعون وحزب طپراغی قتی وغلیظ اولان یره اطلاق اولنور (المحازبه) مفاعله وزننده و(التحزب) تفعل وزننده کروه کروه جمع اولمق معناسنه در یقال حازبوا وتحزبوا ای صاروا احزابا وتجمعوا ومحازبه برکسه نك حزب وکروهندن اولمق معناسنه در تقول حازبته ای کنت من حزبه (التحزیب) تفعیل وزننده ناسی بولك بولك جمع ایلك معناسـنه در تقول حزّبتهم تحزیبا ای جمعتهم احزابا (الحزب) حانك فتحی وزانك سکونیله برکسه یه برشدید وعظیم ایش اصابت ایلك علی قول فجأة برامرشدید اصابت ایدوب بغایت تضییق وتنکیل ایلك معناسـنه در یقال حزبه الامر حزبا من الباب الاول اذا نابه واشتدّ علیه او ضغطه فجأة (الحزابه) ثمامه وزننده و(الحزب) کذلك ضرب وزننده معنای مزبوردن اسمدر یعنی مصدر واسمی مساویدر (الحازب) و(الحزیب) امیر وزننده امرعظیم وشدیده دینورکه انسـانه عروض واصابت ایدوب مغموم وبیراحت ایدر وحزیبك جمعی حزب کلور حانك ضمیـله یقال اصابه امر حازب وحزیب ای شدید (الحزابی) و(الحزابیه) حانك فتحی وزانك تخفیفیله کوده سی قالین وطقناز قصه جق انسان وحیوانه دینور (الحنزاب) حانك کسری ونونك سکونیله حزابی معناسنه در وخروسه دینور دیك معناسنه ویبان هاویجی دیدکاری نباته دینور جزر برّی معناسنه وبوغرتلق قوشندن برنوع اسمیدر (الحزبأة) حانك کسری وزانك سکونیله طوپراغی قتی اولان یره دینور جمعی حزبأ کلور حانك کسری وزانك سکونیله وحزابی کلور حانك فتحیله وبو اصلده یای مشدده ایله اولوب بعده تخفیف اولنمشدر (ابوحزابه) ثمامه وزننده بنو ربیعه دن ولید بن نهیك نام کسه نك کنیه سیدر وثواب بن حزابه بین المحدثین صاحب ذکردر (حزابه) سلامه وزننده اسـامیدندر محمد بن محمد بن احمد بن حزابه محدثدر (حزوّب) تنوّر وزننده بر رجل آدیدر (ذات الحنزاب) حانك کسریله برموضع اسمیدر (الحنزوب) حانك ضمیله برنوع نبات آدیدر (الحسب) حانك فتحی وسینك سکونیله و(الحسبان) حانك ضمیله و(الحسبان) و(الحساب) حانك کسریله و(الحسبه) حانك کسری وسینك سکونیله و(الحسابه) کتابه وزننده صایمق تعداد معناسنه در یقال حسبه حسبا وحسبانا وحسبانا وحسابا وحسبة وحسابة من الباب الاول اذا عدّه وحسب وحساب کافی معناسنه اولور کاسیذکر وحسبان ضمله صیغهٔ جمع اولور کاسیبین (المحسوب) صایلمش نسنه یه دینور معدود معناسنه (الحسب) فتحتینله محسوب معناسنه درکه فعل بمعنی مفعولدر ومنه قولهم هذا بحسب ذا ای بعدده وقدره وقد یسکن السین وحسب برکشینك آباء واجدادی جهتندن فخر ومباهات طریقیله ذکر وتعداد ایلدیکی محاسن ومفاخره اطلاق اولنور علی قول مال ومناله دینور یاخود دین وملتدر یاخود کرم یاخود فعل وعملده اولان علوّ وشرف یاخود فعل حسن وعمل صالح یاخود آباء واجداد جهتنده ثابت ودرکار اولان شرف واصالت یاخود شان وبال وقدر وحیثیتدر وبعضلر عندنده حسب وکرم برکسه نك ذاتنه مخصوصدر هرنقدر صوینده شرافت واصالت یوق ایسه ده لکن مجد وشرف صوینه وعرقنه مخصوصدرکه علوّ نسبی اولمیان کسه یه مجد وشرف صفت اولمق صحیح دکلدر (الحسـابة) سحابه وزننده و(الحسب) فتحتینله صاحب حسب اولمق معناسنه در یقال حسب الرجل حسابة وحسبا من الباب الخامس اذا صار ذا حسب (الحسیب) امیر وزننده حسب صاحبی کسه یه دینور جمعی حسباء کلور کرماء وزننده وحسیب کافی معناسـنه استعمال اولنور فی الاصل مکافی بالحساب معناسنه اولوب بعده مطلق کافی معناسنده استعمال اولنمشدر ومنه یقال حسیبك الله ای انتقم الله منك وبو باب کنایه دندر ومحاسب معناسنه کلور قال تعالى ﴿ کفی بالله حسیبا ﴾ ای محاسبا او کافیا (حسبك) حانك فتحی وسینك

سکونیله و بانك ضمی او زره بناسیله کفاك معناسنه استعمال اولنور که کفایتدن فعل ماضیدر یقال حسبك درهم ای کفاك
یعنی سکا بر درهم یتشور و کافی معناسنه اولور یقال حسبك من رجل ای کاف لك من غیره و بونلر عدّ و حساب
معناسندن متفرعلردر * شارح دیرکه اشبو حسب کلمه‌سی فی الاصل مصدردر فعل معناسنی متضمندر محسب لك
معناسنه که کاف لك من غیره دیمکدر بو جهتله معرفه‌یه مضاف ایکن نکره‌یه صفت اولور زیرا اضافتی غیرحقیقیه‌در
کویا که اسم فاعل معمولنه مضاف اولمشدر و منه یقال هذا رجل حسبك و بو جهات ستّ مجراسنه اجرا اولنمشدر
زیرا مضاف الیهی حذف اولنوب ضمّ او زره بنا ایله حسب دخی دیرلر و حسبك الله دیرلر انتقم الله منك معناسنه‌که
کنایه‌دندر و حسبنا الله دیرلر اعتمدنا الی الله معناسندن کنایه‌در نته‌که نعم الوکیل قولی وکلنا امورنا الی الله معناسندن
کنایه‌در انتهی و بونده مفرد و تثنیه و جمع مساویدر زیرا فی الاصل مصدردر ﴿الحساب﴾ کتاب وزننده کذلك کافی
معناسنه استعمال اولنور یقال شیء حساب ای کاف و منه قوله تعالی ﴿عطاء حسابا﴾ ای کافیا و انساندن جمع کثیره
اطلاق اولنور یقال اتانی حساب من الناس ای جمع کثیر ﴿حسیب﴾ زبیر وزننده اسمادندر عباد بن حسیب که ابو الخشناء
ایله مکنادر مورخیندندر ﴿الحسبان﴾ حانك ضمیله مصدردر که ذکر اولندی و حساب لفظندن جمع اولور و عذاب
معناسنه‌در و بلاء و شر و شور معنالرینه‌در و هوایه آغوب چیقان غباره دینور و چکرکه‌یه دینور و خرده و صغیر
اوقلره دینور مفردی حسبانه‌در و حسبانه کوچك یصدغه دینور قولتق یصدغی و یوز یصدغی کبی و خرده قرنجه‌یه
دینور و صاعقه‌یه دینور و سحابه دینور و کوکدن یاغان طلویه دینور ﴿المحسبة﴾ مکنسه وزننده کوچك یصدغه دینور
و مصدر اولور کما سیذکر ﴿الحسّاب﴾ شدّاد وزننده مبالغهٔ اسم فاعلدر و محمد بن ابراهیم بن جدوبه الحساب
محدثیندندر و زیاد بن یحیی الحسّابی کذلك محدثیندندر ﴿الحسبة﴾ حانك کسریله اجر و ثواب معناسنه‌درکه احتسابدن
اسمدر جمعی حسب کاور عنب وزننده یقال فعل ذلك حسبة ای اجرا و حسبه رأی و تدبیر معناسنه استعمال اولنور
یقال هو حسن الحسبة ای حسن التدبیر و مصدر اولور کما سیذکر ﴿ابو حسبه﴾ حانك فتحیله تابعیندن مسلم الشامیّ
کنیه‌سیدر و حسبه بر رجل اسمیدر ﴿الاحسب﴾ احمر وزننده شول دوه‌یه دینورکه تویی آق و قرمزی آلاجه اوله
و شول کمسه‌یه دینورکه صاچی اشقر و قومرال اوله و بشره‌سی بر علت و عارضه سببیله جابجا آغاروب و قیللری
فاسد و تباه اولوب آق و قرمزی آلاجه اولانه دینور و برص علتنه اوغرامش کشی‌یه دینور ابرص کبی که تحریفله
ابرش تعبیر اولنور ﴿الحسبة﴾ جرعه وزننده ذکر اولنان احسب کلمه‌سنك معنالرندن اسمدر حالت مذکوره‌یه دینور
﴿المحسبة﴾ مشغله وزننده و ﴿المحسبة﴾ مکنسه وزننده و ﴿الحسبان﴾ عرفان وزننده ظن و کمان ایلمك معناسنه‌در
یقال حسبه کذا کنعم فی لغتیه محسبة و محسبة و حسبانا یعنی من الباب الرابع و السادس ای ظنه و تقول ما کان فی حسبانی
کذا و لاتقل فی حسابی * شارح دیرکه مضارعك عینی مکسور اولمق شذوذه مبنیدر زیرا هر فعل ماضی که مکسور
العین اوله آنك مستقبلی البته مفتوح العین اولور علم یعلم کبی الا اون ایکی کلمه که نوادردندر حسب یحسب و یئس
ییٔس و نعم ینعم و یبس ییبس و ومق یمق و وفق یفق و وثق یثق و ورع یرع و ورم یرم و ورث یرث و وری الزند یری
و ولی یلی کلمه‌لریدر انتهی ﴿التحسیب﴾ میتی طاشلغه دفن ایلمك علی قول کفنه صاروب دفن ایلمك معناسنه‌در یقال
حسب المیت تحسیبا اذا دفنه فی الحجارة او دفنه مکفنا و برکسه‌یی یصدغه طیاندرمق معناسنه‌در یقال حسبه
اذا وسّده و برکسه‌یه طویجه طعام یدرمك و قانجه صو ایچورمك معناسنه‌در یقال حسبه اذا اطعمه و سقاه حتی
شبع و روی ﴿الاحساب﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی برکسه‌یی طویوروب قاندرمق معناسنه‌در یقال احسبه بمعنی
حسبه و راضی و خشنود ایلمك معناسنه‌در یقال احسبه ای ارضاه ﴿التحسب﴾ تفعل وزننده یصدغه طیانمق
معناسنه‌در یقال تحسب الرجل اذا توسد و برکسه‌نك اسرار و احوالنی طلب و تحرّی ایله اراشدروب وقوف و اطّلاع
قیدنده اولمق معناسنه‌در یقال تحسب فلانا اذا تعرفه و توخاه و استخبار معناسنه‌در یقال تحسبه ای استخبره
﴿الاحتساب﴾ انتساب وزننده برکسه‌نك طوتدیغی فعل قبیحی بکنمیوب نهی و انکار ایلمك معناسنه‌درکه مراد شو ایشی
نیچون شویله ایتدك دیو مؤاخذه ایلمکدن عبارتدر یقال احتسب فلان علیه ای انکر محتسب بلده بو معنادندر و احتساب
برکسه‌نك بیوك اولادی وفات ایلمك معناسنه‌درکه خدای متعالدن اجر و ثواب امیدایدر یقال احتسب فلان ابنا او بنتا
اذا مات کبیرا و کوچك اولادی وفات ایلسه افترطه افتراطا دینور و برخیر عملی عدادا خلاصه ادخالله مقابلنده انجق
خدای متعالدن اجر و ثواب و رضا نیاز ایلمك معناسنه‌در جامع بنا ایلمك کبی یقال احتسب بکذا اجرا عند الله ای اعتدّه
ینوی به وجه الله و برکسه‌نك حالنی یا مشرب و وضع و طوربنی امتحان و اختبار ایله وقوف قیدنده اولمق معناسنه‌در یقال
احتسب فلانا اذا اختبر ما عنده و منهی و ممنوع اولدیغی نسنه‌دن نهی قبول ایدوب آندن کیرو طورمق معناسنه‌در یقال

احتسب الرجل ای انتهی (الحسابی) کتابی وزننده اهل حساب دیمکدر محمود بن اسمعیل الحسابی محدثدر (الحشیب)
شین معجمه ایله امیروزننده قالین بزه و قالین لباسه دینور (الحوشب) جوهروزننده طوشانه دینور ارنب کبی و بوزاغی یه
دینور عجل کبی و ارکاك تلکی یه دینور و اینجه بللی آریق طواره دینور و ایکی یانلری طولوب قبارمش طواره دیمکله
ضدّ اولور و طوارك بلکیجه سنده او لان اك واو يناق يرينه دينوركه كوستك كلديكی يرده بالديريله بلكيجه سنك پيونديدر
علی قول طوارك طرنغنك ایچ یوزنده اولان کمیکه دینورکه سکیر ایله بالدیری بیننده اولور یاخود درمق کمیکی کبی شول
اینجه و خرده کمیکه دینورکه بالدیرك بوقاغیلق طرفنه طوغری کلان اوجیله طرنغك قرارکاهی بیننده اولور یاخود
طوارك بلکیجه سی کمیکنه دینور و حوشب بر رجل آدیدر و جماعت معناسنه در و یمنده بر مخلاف یعنی بر ناحیه و ایالت
اسمیدر و شهر بن حوشب و حلف بن حوشب و عوّام بن حوشب محدثلردر (الحوشبة) هایله بودخی جماعت
معناسنه در (الاحتشاب) افتعال وزننده برکلك معناسنه در یقال احتشب القوم اذا تجمعوا (الاحشاب) همزه نك
کسریله دارلتمق معناسنه در یقال احشبه ای اغضبه (الحصبة) حانك فتحی و صادك سکونیله و (الحصبة) فتحاتله
و (الحصبة) فرحه وزننده بر نوع خرده سیوجه لردرکه بدنده ظهور ایدر ترکیده قیزامق تعبیر اولنور فارسیده
سرخیجه دینور و بونك بر نوعی واردرکه بعض فناخسته لرده ظهور ایدر پول پول قرمزی سیاه اولور بیاضی اسلمدر
(المحصوب) قیزامق چیقارمش کسه در یقال حصب الرجل علی المجهول فهو محصوب و یقال حصب فلان حصبا
کسمع سمعا (الحصب) فتحتینله و (الحصبة) تمره وزننده طاشلره دینور حجاره معناسنه مفردی حصبه در قصبه وزننده
شذوذاوزره و حصب اوطونه دینور حطب معناسنه و آتش طوتشوب یانمق ایچون آتشه القا اولنان نسنه یه دینورکه
طوترق تعبیر اولنور اوطون اولسون سائر نسنه اولسون علی قول حطب حصب اولمز الا کندوسیله آتش طوتشوب
یانمدقجه و حصب کریشك یایدن دونمسنه دینور (الحصباء) خرده چاقل طاشلرینه دینور حصی کبی مفردی
حصبه در قصبه کبی (الحصبة) فرحه وزننده (المحصبة) معصره وزننده چقل طاشلق یره دینور یقال ارض حصبة
و محصبة ای کثیرة الحصباء (الحصب) حانك فتحی و صادك سکونیله چقل طاشی اتمق معناسنه در یقال حصبه
حصبا من الباب الاول اذا رماه بالحصباء و یره چقل دوشه مك معناسنه در یقال حصب المکان اذا بسط الحصباء فیه
و برکسه دن روکردان اولوب اعراض ایلمك معناسنه در یقال حصب عن صاحبه اذا تولی عنه (التحصیب) تفعیل
وزننده یره چقل دوشه مك معناسنه در یقال حصب المکان بمعنی حصبه و محصب نام محلده یاتوب اویومق معناسنه در
یقال حصب الحاجّ اذا نام بالمحصب و محصب معظم وزننده مکهٔ مکرمه ایله منا بیننده بردره یولیدرکه براوجی ابطحه
چیقار آنده حجاج بر ساعت مقداری اقامت و استراحت ایلدکدنصکره مکهٔ مکرمه یه متوجه اولورلر حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم اول محله نازل اولوب لکن امتنه سنت اتمدیلر بناء علیه حالا حجاج اورایه نازل اولمزلر
علی قول محصب منا ده جمراته آتیله جق محلدن عبارتدر * شارح دیرکه مؤلف کرچه بونی حرف تردید ایله رسم ایلدی
لکن فی الحقیقه محل مزبوره دخی محصب دینور پس حرف تردید واو معناسنه محمول اولمق لازمدر ایکی محل دخی
حصباء لفظندندر (الاحصاب) همزه نك کسریله برکسه دن یوز دوندروب اعراض ایلمك معناسنه در یقال احصب
عن صاحبه اذا تولی و قوشوب کیدرکن ایاغیله کیروسنه یا اطرافنه خرده طاشلر توزیدوب صاورمق معناسنه در یقال
احصب الفرس وغیره اذا اثار الحصی فی جریه (لیلة الحصبه) تمره وزننده ایام تشریق عقبنده اولان کیجه یه اطلاق
اولنور (الحاصب) شول شدیدیله دینورکه اسدیجه طپراقلری قالدیروب هوایه صاوره یاخود خرده قار و طلو
طوزنتولرینه دینورکه دپی تعبیر اولنور و شول سحابه دینورکه قار و طلو دوکوب طوزندیره (حصبه) قصبه وزننده
بر رجل اسمیدر (الحصب) کتف وزننده شول سوده دینورکه صوغوقلغندن یاغی چیقمیه (حصیب) زبیر وزننده یمنده
بر موضع آدیدر نسوانلری حسن و جمالده اطراف بلادە فائقه لردر بناء علیه بین الظرفاء * اذا دخلت ارض الحصیب
فهرول * کلامی مثل دائردر یعنی حصیب قضاسنه دخول ایتدکده همان شتاب تام ایله هروله ایده رك مشی ایدوب
بر طرفه خروجه باق که نسوانلرینك کرفتهٔ پنجهٔ سحتکیر جماللری اولمیه سك و حصیب اسمادندر بریدة بن الحصیب
اصحابدندر و محمد بن الحصیب انك حفیدیدر (یحصب) یانك فتحی و صادك حرکات ثلاثیله یمنده بر قبیله آدیدر
نسبتنده یحصبی دینور ینه صادك حرکات ثلاثیله یوخسه جوهرینك زعمی کبی نسبتی صادك فتحیله اولمغه منحصر
دکلدر * شارح دیرکه جوهری صحیحی ملتزم اولمغله عندنده فتحی مصححدر نته که مبرد و سائرلری تنصیص ایلدیلر
بوندن بشقه عرب حسب الامکان تخفیفه مائل اولملریله البته فتحه اخفدر انتهی و یحصب یضرب وزننده اندلس
الکاسنده بر قلعه در محدثیندن سعید بن مقرور و النابغة بن ابراهیم اورادندر (التحصب) تفعل وزننده

کوکرجین قوشی یم طلبیله بیانه چیقمق معناسنه در یقال تحصب الحمام اذا خرج الی الصحراء لطلب الحبّ
(التحاصب) چقل طاشی آتشمق معناسنه در یقال تحاصبوا ای ترامواباالحصباء (الحصربة) دحرجه وزنده زیاده سیله
بخیل ولئیم اولمق معناسنه در یقال به حصربة ای ضیق وبخل (الحصلب) زبرج وزنده طپراغه دینور (الحضب)
حانك کسری وضاد معجمه نك سکونیله یای آوازینه دینورکه اوق چیقدقدنصکره ظهور ایدر چکردی تعبیر اولنور
حانك ضمیله ده جائزدر جمعی احضاب کلور وحضب طاغك برطرفندن یورهسنه دینور (الحضب) حانك فتحی
وکسریله برنوع ییلانه یاخود ارککنه دینورکه ایری وعظیم اوله علی قول آق ییلانه یاخود اینجه ییلانه دینور وحضب
حانك فتحیله قیو چرخنك ومقاره نك ایپی دوشونجه قدر ترسنه چورلمسنه دینور وایپك تکرلك ایله ایکی طرفلو چرخ
یامقاره دونه جك اغاجلرك ارالغه کیروب ایلشمسنه دینور یقال خضبت البکرة حضبا من الباب الرابع اذا مرست
ودوزاق رهدن دیدکاری قوشی چاپك طوتمق معناسنه در یقال حضب الطرق الرهدن ای اخذه سریعا اذا نقر الحبة
یعنی دوزاقده کی دانه یی آلورکن درساعت قاپوب طوتدی رهدن مکه یه مخصوص وقزل قوشنه شبیه بر قوشدر
وحضب آتشی طوتشدروب علولندمك یاخود آتشه اوطون آتمق معناسنه در یقال حضب النار حضبا من الباب
الثانی اذا رفعها او القی فیها الحطب (الحضب) فتحتینله وقلیلا ضادی اسکان اولنور حصب معناسنده لغتدرکه
اوطونه وطوتروغه دینور (الاحضاب) همزه نك کسریله بودخی آتش یاقوب علولندرمك یاخود آتشه اوطون
آتمق معناسنه در یقال احضب النار اذا رفعها او القی فیها الحطب وقیوچرخنك ایپی تکرلك ایله اغاجلرك ارالغنه
دوشوب دونمکدن قالمغله ایپی اورادن قورتاروب مجراسنه ردّ ایلمك یقال احضب الرجل اذا ردّ الحبل من البکرة
الی مجراه (المحضب) منبر وزنده آتش اوکچره جك کوسکی یه دینور مسعر معناسنه وات قاوره جق تاوه یه دینور
مقلی معناسنه (التحضب) تفعل وزنده ایراق اولان دوز یولی بوشلیوب قریب اولمق حسبیله صرپ ودرشت یوله
کتمك معناسنه در یقال تحضب الرجل اذا اخذ فی طریق حزن قریب (الحضربة) دحرجه وزنده ایپ وکریش
مقوله سنی کرکی کبی چکوب محکم باغلمق یاخود محکم بوکمك معناسنه در یقال حضرب حبله ووتره اذا شدّه او شدّ فتله
(المحضرب) مدحرج وزنده مطلقا طولو ولبریز شیئه دینور یقال حوض محضرب ای مملوء (الحطب) حانك وطای
مهمله نك فتحیله آتش یاقق ایچون تهیئه قلنان اغاجه دینورکه اوطون تعبیر اولنور (الحطب) ضرب وزنده اوطون
برکدرمك معناسنه در یقال حطب الرجل حطبا من الباب الثانی اذا جمع الحطب وآخرکسه ایچون اوطون برکدرمك
یاخود اکا اوطون کتورمك معناسنه در یقال حطب فلانا اذا جمع الحطب له او اتاه به وبر یر اوطونلق اولمق معناسنه در
یقال حطب المکان اذا صار حطیبا وبرکسه یی نمیمه وسعایت ایلمك معناسنه استعمال اولنور کویا که ایقاد نار ایچون سعایت
ایلدیکی مثلا والی یه اوطون دوشیروب کتورمشدر یقال حطب بفلان ای سعی به * شارح دیرکه (حمالة الحطب)
قول شریفی ساعیه ونمامه لکدن کنایه در استعاره وجهیله نمیمه یه حطب اطلاق اولنمشدر وبرکسه یه مدد ونصرت
ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال حطب فی حبلهم اذا نصرهم کویا که انلر اوطون دوشیرمکدن عاجز اولمغله
کندی دوشیردیکی اوطونلری انلرك ایپلرینه بند ایلمکله مدد واعانت ایلمشدر (الاحتطاب) افتعال وزنده اوطون
برکدیرمك معناسنه در یقال احتطب الرجل اذا جمع الحطب وطوار اوطون خرده لری رعی ایلمك معناسنه در
یقال احتطب البعیر اذا رعی دقّ الحطب وبرماده ضمننده جرم وو بال یوکلنمك معناسنه استعمال اولنور یقال
احتطب علیه فی الامر ای احتقب ویغمور اغاجی کوکندن قوپارمق معناسنه در یقال احتطب المطر اذا قلع اصول
الشجر (الحطیبة) عجیبه وزنده اوطونلق یره دینور یقال ارض حطیبة ومکان حطیب ای کثیرة الحطب (الاحطاب)
همزه نك کسریله یر اوطونلق اولمق معناسنه در یقال احطب المکان اذا کان حطیبا (الحاطب) اوطون جمع
ایدن اوطونجی یه دینور وعربلر هو حاطب لیل دیرلر مخلط فی کلامه معناسنه یعنی کیجه قرا کوسنده اوطون
دوشیرن کسه النه نه راست کلورسه الدیغی کبی بودخی خلط کلام ایدوب لسانه رطب ویابس نه کلورسه آنی تفوّه
ایدر وحاطب اسمادندر حاطب بن ابی بلتعه اصحابدندر (الحطاب) شدّاد وزنده دائما اوطون خرده لری رعی ایدن
دوه یه دینور یقال بعیر حطاب ای یرعی دقّ الحطب وحطاب اسامیدندر حطاب بن حنش بین العرب فارس مشهوردر
وحطاب بن الحارث اصحابدندر علی قول بوخای معجمه ایله در ویوسف بن حطاب المدنیّ رجال صحیحیندن شبابة کوفی
شیخیدر وعبد السید بن عتاب الحطاب عراق مقریلرندندر وعبدالله بن میمون الحطاب امام احمد بن حنبل شیخیدر
وابو عبدالله الحطاب الرازی الفقیه الشافعی صاحب المشیخه در ومشیخه میمك فتحیله مشربه وزنده بر نسخه درکه
حدیث استماع ایلدیکی قرق التی نفر مشایخك احوال واوطان وکیفیاتلرینی مشتمله در وصاحب السداسیاتدر

بودخی اسانید سداسیاتی مشتمل برنسخه‌در ذکر اولنان ذوات محدثلردر ﴿الحطاب﴾ کتاب وزننده اصمه چبوغی
صویی آقه‌جق یرینه قدرکه کوز تعبیراولنور بودانمق معناسنه‌در و بوعلی قول اسم وعلی رأی مصدردر لکن
اساسـدن منفهم اولان بومعناده مصدر حطب‌در ضرب وزننده وحطاب کتاب وزننده وحطب طلب وزننده
ذکراولنان کوزه‌قدر بودانجق چبوغه اطلاق اولنور یقال حطب الکرم حطبا ویقال قطع حطب کرمه وحطابه
پس مؤلفك والحطـاب ان یقطع الکرم قولی الکرم المقطوع حتی ینتهی الی حد ماجری فیه الماء تأویلنده اولور
زیرا ان حرفی مصدریه اولمغله یقطع کلمه‌سی مصدر وحسب المقام مبنی للمفعول ایله مأوّل وترکیب اضافة الصفة
الی الموصوف بابندن اولور ﴿الاستحطاب﴾ اوزم آصمه‌سی وتکاکی اوزایان قوللرندن بودانمغه محتـاج اولمق
معناسنه‌در یقال استحطب العنب اذا احتاج ان تقطع اعالیه ﴿المحطب﴾ منبروزننده اوطون کسه‌جك دهره‌یه دینور
﴿الاحطب﴾ اقرب وزننده بغایت آریق ومهزول کمسه‌یه دینور علی قول اوغورسز مشئوم ونامبارك کمسه‌یه دینور
مؤنثنده حطباء دینور ﴿الحطب﴾ کتف وزننده بودخی بغایت آریق ومهزول اولان کشی‌یه دینور ﴿الحطوبة﴾ حانك
فتحیله برقوجاق اوطونه دینور ﴿حویطب﴾ مصغر بنیه‌سیله اسمادندر حویطب بن عبدالعزّی القرشیّ اصحابدندر
﴿المحاطب﴾ مناسب وزننده قوری تیکنلك اوتلیان دوه‌یه دینور یقال جمل محاطب وناقة محاطبة ای تأکل الشوك
الیابس ﴿بنوحاطبه﴾ عربدن بربطن‌در ﴿حطیب﴾ امیروزننده یمنده بردره‌در ﴿حیطوب﴾ قیصوم وزننده برموضع
آدیدر ﴿الحطربة﴾ دحرجه وزننده معاش طار اولمق معناسـنه‌در نته‌که خطربه دخی بومعنایه درخای معجمه ایله
﴿الحظوب﴾ ظای معجمه ایله قعود وزننده‌و ﴿الحظب﴾ فتحتینله کرکی کبی سموروب قرن قاسیق باغلمق معناسنه‌در یقال
حظب الرجل حظوبا من الباب الثانی وحظب حظبا من الباب الرابع اذا سمن وامتلأ بطنه ﴿الحاظب﴾ و﴿والمحظئبّ﴾
مطمئنّ وزننده سموروب قرن قاسیق باغلمش کمسه‌یه دینور ﴿الحظب﴾ کتف وزننده قرنی بیوك بودوره دینور
مؤنثی حظبه‌در ﴿الحظبّ﴾ عتلّ وزننده حظب معناسنه‌در یقـال رجل حظب وحظبّ ای قصیر بطین ویقال
امرأة حظبة وحظبة وکنده وناتراش وغلیظ وشدید کشی‌یه دینور وبخیل وناکسه دینور وتنکخو وبی‌حوصله
وبی‌تحمل کشی‌یه دینور ﴿الحظبّ﴾ حانك کسریله هجفّ وزننده چابك داریلان سریع الغضب کمسه‌یه دینور ﴿الحظبّة﴾
ضمتین وتشدید بایله و﴿المحظئبّ﴾ مطمئنّ وزننده‌و ﴿المحظنبی﴾ محزنبی وزننده بونلرده سریع الغضب کمسه‌یه دینور
﴿الحظبّی﴾ ضمتینله کفرّی وزننده ارقه‌یه دینور ظهر معناسنه علی قول جسم وبدنه دینور ﴿الحظنبی﴾ حانك وظانك ضمیله
ونونك سکونیله حظبیّ معناسنه‌در ﴿الحنظب﴾ قنفذ وزننده ارکك چکرکه‌یه دینور واوصورغان بوجکنك ارککنه
دینور علی قول آتك اوزون اولان نوعنه دینور یاخود اکاشبیه بربوجکدر ﴿الحنظب﴾ حانك ضمی وظانك فتحیله
و﴿الحنظباء﴾ حانك وظانك ضمی والفك مدیله‌و ﴿الحنظباء﴾ ظانك فتحیله حنظب معناسنه‌در ﴿الحنظوب﴾ زنبور
وزننده شول خاتونه دینورکه کوده‌سی ایری وشیشمان اولوب واصلا ایشه کوجه یرامز والندن برنسنه کلمز کنده
وقد ان اوله ﴿الحنظاب﴾ سنجاب وزننده متمرّد وبداخلاق وبی‌امتزاج اولان بودوره دینور وحنظاب بن عمرو
الفقعسیّ خارجیلرك سرکرده‌سی برحریف ایدی وفقعس احمد وزننده ابن طریف‌درکه شخص مزبور اکا منسوبدر
﴿الحظربه﴾ دحرجه وزننده یایك کریشنی کرکی کبی چکوب محکم بندایلك معناسنه‌درکه قورمق تعبیراولنور یقال
حظرب قوسه اذا شدّ توتیرها وطولدرمق معناسنه‌در یقال حظرب السقاء اذا ملأه ﴿التحظرب﴾ تدحرج وزننده
طولمق معناسنه‌در یقال حظربه فتحظرب ای ملأه فامتلأ وعربلر تحظرب الرجل دیرلر فلانك درونی عداوتله یاخود
طعام وشرابله طولدی دیه‌جك یرده ﴿المحظرب﴾ مخضرم وزننده محکم بوکلش ایپه واورغانه دینور وقویّ البنیه
شدید الخلقه کمسه‌یه اطلاق اولنور وخلقی دار بی‌حوصله کشی‌یه دینور ﴿الحظلبة﴾ دحرجه وزننده سرعتله یلك
معناسنه‌در یقال حظلب الرجل اذا عدا سریعا ﴿الحقب﴾ حانك وقافك فتحیله شول قولانه دینورکه دوه‌نك اصل
قولان چکه‌جك یرندن برویه یعنی ذکریله اصل قولانك ارالغندن چکیلور علی قول شول قولانه دینورکه پالان
آنکله دوه‌نك قرننه بند اولنور یعنی اصل قولاندن بشقه برایپ دخی دوه‌نك پالانه باغلنوب قیج ایاقلری طرفندن
طولاشدررلر تاکه دوه‌نك سینه بندی پالانی ایلرویه چکمیه وحقب مصدر اولور ذکراولنان قولان دوه‌نك ذکرینی
باصوب قاشانمسی کوجلنمك معناسنه یقال حقب البعیر حقبا من الباب الرابع اذا تعسر علیه البول من وقوع الحقب
علی سیله ویغمور وسائر نسنه محتبس اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال حقب المطر وغیره ای احتبس ومعدن
فلزاتدن خالی اولمق معناسـنه استعمال اولنور یقال حقب المعدن اذا لم یوجد فیـه شیء وحقب حقاب دیدکلری
نسوان قوشاغنه دینور کاسیذکر ﴿الاحقاب﴾ همزه‌نك کسریله بودخی یغمور ووظیفه وعطیه مقوله‌سی کسیلوب

محتبس اولمق معناسنه‌در يقال احقب المطر وغيره اذا احتبس (الحقاب) كتاب وزننده عرب نسوانه مخصوص
بر نوع قوشاقدركه بللرينه قوشـانوب حلياتلريني اكا بند وتعليق ايدرلر جمعی حقب كلور كتب وزننده وحقاب
طرنغك دیبنده پيدا اولان بياضه دينور وشول ايپه وايپلكه دينوركه نظر دفعى ايچون معصوملرك بلنه بند ايدرلر
وحقاب عمان ولايتنده بر طاغ آديدر (الاحقب) اقرب وزننده شول يبان اشكنه دينوركه قرنی بياض اوله ياخود
حقب ديدكلری ذكر اولنان بری بياض اوله واحقب نصيبين جنلرندن كه كلوب رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
حضرتلرندن قرأن كريم استمـاع ايلديلر برجنى اسميـدر * مترجم ديركه اول جنيلر بش نفر اولدقلری مرويدر
اسملری بودر خس خاى معجمه‌نك فتحى وسينك تشديديله مس خس وزننده شاصه باصه احقب‌در (الحقيبة) كتيبه
وزننده اكريم ديدكلری نسنه‌دركه قونداق طرزنده ايچنى طولدروب دوه حطبنك اكسـه طرفنه وضع ايدرلر
ومطلقـا پالان وهاود اكسه‌سـنه بند اولنان نسنه‌يه دينور هكبه وخرج وسـائر نسنه اولسون (الاحتقاب)
افتعال وزننده هاود وپالان اكسه سـنه حقيبه باغليوب كوتورمك معناسـنه‌در يقال احتقب الشئ اذا شـدّه
فی مؤخر رحل او قتب واحتمله و برنسنه‌يی هكبه‌يه بوكلنوب كوتورمك معناسنه‌در ومنه يقال احتقب الاثم اذا احتمله
وادّخار ايلك معناسـنه مستعملدر يقال احتقبه ای ادّخره (المحقب) محسن وزننده اكسه‌سنه آدم وسـائر نسنه
آلان راكبه دينور مردف معناسنه (المحقب) مكرم وزننده تلكی‌يه دينور ثعلب معناسنه باديه‌ده كوچ اكسه‌سنه
دوشديكيچون اطلاق اولندی (الاستحقاب) ادّخار ايلك معناسنه‌در يقال استحقبه ای ادّخره (الحقبة) حانك
كسريله زماندن غير محدود وموقت مدته دينور وييل وسنه معناسنه‌در جمعی حقب كلور عنب وزننده وحقوب
كلور حبوب وزننده (الحقبة) حانك ضميله اسن يلك ساكن اولمسنه دينور (الحقب) حانك ضميله و (الحقب)
ضمتينله سـكسان ييله دينور ياخود سكسان ييلدن اكثره دينور ومطلق دهر وزمان معناسـنه‌در وييل وسـنه
معناسـنه‌در علی قول ييللره دينور سنون معناسنه جمعی احقاب كلور واحقب كلور افلس وزننده يقـال مضی
عليه حقب وحقب ای ثمانون سـنة او اكثر وكذا الدهر والسنة او السنون ويقال مضت عليه احقاب واحقب
(الحقباء) صحراء وزننده سراقة بن مرداسك فرسی اسميدر وشول ايری سياه قيايه دينوركه تپه‌سی هوايه طوغری
مناره كبی سيوريلوب چيقمش اولوب وايكی بوكورلرنده دائما سراب لمعان ايليه يعنی ايكی طرفلری يالچين اولمغله
كيرودن سراب كبی لمعان ايدر اوله علی قول وسطنده آق وبراق طپراق اولمغله كيرودن اول طپراق وسائر يرلری
لمعان ايليه (الحقطبة) دحرجه وزننده حيقطان اوتمه‌سنه دينور وحيقطان حانك فتحی وقافك ضميله تراج قوشنك
اركگنه دينور (الحلب) حانك فتحی ولامك سكونيله وفتحتينله جائزدر و (الحلاب) كتاب وزننده سود صاغمق
معناسنه‌در يقال حلب الراعی حلبا وحلابا من الباب الاول اذا استخرج ما فی الضرع من اللبن وبركمسه‌يه سوديله
انتفاع ايلك ايچون صاغمال طوار تعيين ايلك معناسـنه‌در يقال حلبه الشاة او الناقة اذا جعلهما له يحلبهما وديز
چوكوب اوطورمق معناسنه استعمال اولنوركه حالبك هيئتيدر يقال حلب الرجل اذا جلس علی ركبتيه وحلب
وحلوب قعود وزننده ناس اطرافدن كلوب بركمك معناسنه‌در صاغيلان سود كبی يقال حلب القوم حلبا وحلوبا
اذا اجتمعوا من كل وجه (الحلب) طلب وزننده سود صاغمق معناسنه‌درنته‌كه ذكر اولندی وصاغلمش سوده دينور
بمعنی مفعولدر تقول شربت حلبا ای لبنا محلوبا وحلب وظائف ديوانيه‌دن وظيفهٔ معينه وعلوفهٔ مقرّره اولميوب
جبايت ميری وساليانه مقوله‌سی وسيله‌شيله بركمسه‌يه حواله واعطا اولنان ويركويه اطلاق اولنوركه اصطلاحمزده
صـاغملق تعبير اولنور ومنه قولهم هذا فئ المسلمين وحلب اسـيافهم وحلب بلاد شـاميه‌دن برشـهر معروف
اسميدر * شـارح ديركه عمالقه‌دن مهر بن خيض بن عمليق نام كمسـه‌نك حلب وبردعه وحمص نام اوچ اوغلی
وارايدی هربری برشهر بنا واسملريله مسمی ايلديلر وحلب ينه شهر مزبور اعمالندن ايكی موضع آديدر وشامده برناحيه
وبرقريه وقاهرهٔ مصرده برمحله اسميدر وحلب مصدر اولور صاچ سياه اولمق معناسـنه يقال حلب الشعر حلبا
من الباب الرابع اذا اسودّ (الحلاب) كتاب وزننده مصدردرنته‌كه ذكر اولندی وسود صاغه‌جق قابه دينوركه
كولك وصوصاق تعبير اولنور محدثيندن علی بن احمد الحلابی اكا منسوبدر (الاحتلاب) افتعال وزننده سود صاغمق
معناسنه‌در (المحلب) منبر وزننده بودخی سـود صاغه‌جق كولكه دينور (الحليب) امير وزننده صاغلمش سوده
دينور علی قول تازه صاغلمش سوده دينوركه هنوز طعمی متغير اولمامش اوله وخرما شرابنه اطلاق اولنور وتازه
قانه اطلاق اولنور يقال دم حليب ای طریّ (الاحلابة) همزه‌نك كسريله بركمسـه مرعاده سود صاغوب اهل
وعيالنه كوندرمك معناسنه‌دركه مصدر بناء مرّه‌دركما سيذكر واحلابه اولوجهله كوندريلان سودك دخی اسميدر

على قول سود طولومه وضع اولندقدنصكره آرتوب قلان بقيه يه دينور ﴿الاحلاب﴾ همزه نك كسريله بودخى مرعاده سود صاغوب اهل وعيالنه كوندرمك معناسنه در احلابه كبى يقال احلب لاهله احلابا واحلابة وهو ان يحلب لاهله وهو فى المرعى ثم يبعث به اليهم وسوديله انتفاع ايلك ايچون بركسه يه صاغمال طوار تعيين ايلك معناسنه در يقال احلبه الناقة والشاة اى جعلهما له ليحلبه وسود صاغان كسه يه ياردم ايلك معناسنه در يقال احلبه اى اعانه على الحلب وبركسه نك ناقه لرى ديشى كوشك طوغرمق معناسنه در نته كه جيمله اجلاب اركك كوشك طوغرمق معناسنه در يقال احلب الرجل اذا ولدت ابله اناثا كما يقال اجلب اذا ولدت ابله ذكورا ومنه قولهم احلبت ام اجلبت يعنى دوه لرك بوسنه ديشيمى يوخسه ارككمى طوغردى وقولهم ماله لاحلب ولاجلب بعضلر عندنده بددعادر ناقه سنك ديشى واركك دوللرى اولميوب عقيم وبى خير اولسون ديمكدر وبعضلر عندنده كلام مزبور بيوجه وبى معنادر * شارح دير كه قول اوله كوره اولكى لا كلمه سى ماء نافيه يى تأكيد اولور قول ثانى يه كوره نافيهٔ مستقله اولمغله تركيب مزبور مهمل اولور وما لفظنى تعجبه حمل ايله عجبدر كه فلانك نه حلبى ونه جلبى واردر ديو حكايه اولمق دخى ممكندر بو وجهله كلام مزبور اهداردن محفوظ اولور ﴿الحلوبة﴾ و ﴿الحلوب﴾ حالرك فتحيله صاغمال ناقه يه دينور يقال ناقة حلوبة وحلوب اى محلوبة وحلوب حالب معناسنه اولور يقال رجل حلوب اى حالب وحلوبه كه صاغمال حيوانه دينور كرك ناقه وكرك غنم اولسون واحدينه مخصوص دكلدر واحد وجمعنه اطلاق اولنور وجمعى حلائب كلور وحلب كلور حانك ضميله ومصباحك بيانه كوره اسم قلنديغى صورتده آخرينه هاء الحاقيله هذه حلوبة فلان ديرلر ركوب وركوبه كبى انتهى وحلوب بدندن ترچيقاران حرارته دينور يقال هاجرة حلوب اى تحلب العرق ﴿الحلبانة﴾ سكرانه وزننده و﴿الحلباة﴾ ركباة وزننده و ﴿الحلبوت﴾ ملكوت وزننده سودى چوق صاغمال ناقه يه دينور يقال ناقة حلبانة وحلباة وحلبوت اى ذات لبن * مترجم دير كه مزهرده مرسومدر كه مقصور اولان فعلى وزنى صفتده هاء ايله وارد اولمشدر حلباة وركباة كبى وحلبانه كلمه سنده وركبانه كلمه سنده الف ونون مبالغه ايچون زياده قلنمشدر يقال ناقة حلبانة ركبانة يعنى كركى كبى صاغمال وكركى كبى بنمكه يرار ناقه در ﴿التحلابة﴾ تانك كسريله و﴿التحلبة﴾ تانك ولامك ضميله و ﴿التحلبة﴾ تانك ولامك فتحيله و ﴿التحلبة﴾ تانك ولامك كسريله و ﴿التحلبة﴾ تانك ضمى ولامك كسريله و ﴿التحلبة﴾ تانك ضمى ولامك فتحيله قوج بوكورمزدن اولجه ممه سنده براز سود ظهور ايدن قيونه دينور ﴿الحلبتان﴾ كلبتان وزننده صباح واخشامه اطلاق اولنور كه عادتا طوارلر اول وقتلرده صاغيلور ﴿الحلاب﴾ شدّاد وزننده رطوبتلو ويغمورلو كونه اطلاق اولنور كه مراد فورتنه ديديكمز اولهجقدر يقال يوم حلاب اذا كان فيه ندى وحلاب بنو تغلبه مخصوص برفرسك اسميدر واحمد بن محمد الحلابى فقهادندر ﴿التحلب﴾ تفعل وزننده تر وصو مقوله سى صزمق معناسنه در يقال تحلب العرق اذا سال ويقال تحلب بدنه عرقا اى سال عرقه ويقال تحلب عينه وفوه اى سالا ﴿الانحلاب﴾ تحلب معناسنه در ﴿الحلبة﴾ حانك فتحى ولامك سكونيله براوغوردن يارشه كيدن قوشو آتلرينه دينور ويارش ايچون هر طرفدن مجتمع اولان آتلره دينور جمعى حلائب كلور دردست اولان نسخه لرده وخيل تجتمع للسباق من كل اوب للنصرة عبارتيله مرسوم اولمغله عباره مضطربدر * شارحك بيانه كوره اصل عباره دن كما يقال للقوم اذا جاؤا من كل اوب للنصرة قد اجلبوا بالجيم كلامى ساقط اولمشدر واقعا امهات سائره ده عنوان مرقوم اوزره مثبتدر لكن حلب ناس بركمك واحلاب حالبه اعانت معناسنه اولوب بعده اساسك بيانه كوره مطلق اعانتده مستعمل اولمغله حلبه بونلردن مأخوذ اسم يعنى صاغم معناسندن يغن معناسنه منتقل اولوب بعده يارش ايچون كذلك نصرت واعانت ايچون صاغيلان سود كبى قوشوب كلان ومجتمع اولان آتلرده وسواريلرده مستعمل اولمق اصلا بعيد دكلدر كما قال فى النهاية احلب القوم واستحلبوا اى اجتمعوا للنصرة والاعانة بو صورتده للسباق قولى معناى اوّل تتمه سى اولوب قلم ناسخ تأخير ايلمش اولور واولكى خيل آت وثانى سوارى يه مصروف اولور ياخود من كل اوب عباره سندن واو ساقط اولمشدر كه اصل حقّ عباره وخيل تجتمع للسباق ومن كل اوب اولمغله حلبه يارش ايچون كذلك برقوم وقبيله يه ياردم ايچون هر طرفدن قوشيشوب كلان سواريلره دينور ديمك اولور ومصباحده خيل تجمع للسباق من كل اوب ولا تخرج من وجه واحد يقال جاء الفرس فى آخر الحلبة اى فى آخر الخيل وهى بمعنى حليبة ولهذا جمعت على حلائب عبارتيله مرسومدر واساسده حلبه قوشى ميدانده دينور ديو مرسوم اولمغله حال ومحل علاقه سيله مجاز اولور وحلبه تمامه ده بردره اسميدر وبغدادده برمحله آديدر محدثيندن عبد المنعم بن محمد الحلبى اورايه منسوبدر ﴿الحلبة﴾ جرعه وزننده تركيده بوى وتخمنه بوى تخمى اطلاق اولنان غله اسميدر امراض صدريه يه وسعال وبلغمدن متكون ربو وبواسير علتلرينه وآرقه وجكر ومثانه اوجاعنه نافع وتقويت جاعده عجيب الاثردر وحلبه يمنده برقلعه آديدر وخالص سياه رنكه دخى

حلبه دینور و فریقه یه دینور که نسوان عربك لوخسه لرینه مخصوص بر طعامدرکه خرمایی سود ایله طبخ ایدرلر و حلبه
شجر عرفج اسمیدر و عرفج عوسج وزننده سود لکن انواعندن فارسیده بکمون دیرلر سماق اغاجنه شبیه و داللری بش
عدددن زیاده اولمز بو سببدن ترکیده بش پرمق اطلاق ایدرلر و حلبه شجر قتاد اسمیدرکه ترکیده کون دیدکاری چالیلقدر
(الحلبة) ضمتینله بو دخی فریقه یه دینورکه آنفا ذکر اولنان لوخسه طعامیدر (الحلائب) کتائب وزننده حلبه نك
جمعیدرکه ذکر اولندی و جماعات معناسـنه‌در و عموجه زاده‌لره اطلاق اولنور اولاد العمّ معناسنه ظاهرا مفردی
مسموع دکلدر (الحوالب) حانك فتحیله قیونك و آیازمه نك و پیکارك صو قینایوب چیقان منبعلرینه دینورکه کوز تعبیر
اولنور مفردی حالبه‌در * شارح دیرکه باشده اولان کوزك دخی باش منبعنه و مطلقا هر شیئك ماده‌سنه حالبه اطلاق
اولنور (الحلب) سکر وزننده بر نوع نباتدر ایام حارّه‌ده بادیه‌ده بتوب آهو و قیون قسمی اوتلار و بیراغیله دری دباغت
اولنور یقال سقاء حلبی و محلوب اذا کان قد دبغ بالحلب (الحلب) ضمتینله لونی سیاه اولان حیوانه دینور یاغز آت کبی
و فهیم و فطن اولان آدمله دینور حلیب مفردیدر (حلبب) شربب وزننده بر نبات میوه‌سیدر (حلبان) فتحاتله
یمنده بر قریه‌در بنو قشیر یوردنده بر صوآدیدر (حلبی) رکبی وزننده (و حلبوتی) رکبوتی وزننده (و حلبانه) رکبانه
وزننده‌که ذکر اولندی و بونلر وزنلریله برابرجه ذکر اولنور بمکه پرار سودلو صاغمال ناقه دیمکدر یقال ناقة حلبی
رکبی و حلبوتی رکبوتی و حلبانة رکبانة ای تحلب و ترکب یعنی بنلمکه جسبان صاغمال ناقه‌در (المحلبیة) مرعشیه
وزننده مدینهٔ موصل قربنده بر بلده‌در (الحلبوب) عصفور وزننده مطلقا سیاه اولان نسنه‌یه دینور (الحلباب)
جلباب وزننده بر نباتدر عند البعض بولاعیه‌درکه صاری سود لکن دیدکاریدر (المحلب) محسن وزننده معین و ناصر
معناسنه‌درکه احلابدن اسم فاعلدر فی الاصل حلب لبن ایدنه اعانت معناسنه اولوب بعده تقیید و اطلاق علاقه‌سیله
مطلق اعانته استعمال اولنمشدر و محلب بر موضع آدیدر (المحلب) مقعد وزننده باله دینور عسل کبی (المحلبة)
مشربه وزننده بر موضع آدیدر (الحلبلاب) حانك و لامك کسریله لبلاب اسمیدرکه صرمشق اوتیدر (المحالبة) مفاعله
وزننده برکسه ایله برابرجه سود صاغمق معناسنه‌در یقال حالبه اذا حلب معه (الاستحلاب) ممه یی چکوب صیغه‌یه‌رق
سود صاغمق معناسنه‌در یقال استحلب اللبن ای استدرّه (المحالب) میمك فتحیله یمنده بر بلده‌در (الحلیبة) جهینه
وزننده بغدادده دار الخلافه داخلنده بر موضعدر (الحلبان) جلنار وزننده بر نبات آدیدر بو اغاج سود لکنی دیدکاریدر
(حلتب) تای فوقیه ایله حترب وزننده بر اسمدرکه آنکله بخیل و ناکس صفتلنور یقال هو حلتب ای بخیل (التحنیب)
نونله تفعیل وزننده آت قسمنك اوکلریناك بالدرلرنده و صرتنده اولان نوعا بوکریلك و مقوّسلك اولمق معناسنه‌درتته‌که
جیمله تجنیب فیچ ایاقلرینك سکیرلری صفت مزبوره‌ده اولمقدن عبارتدر علی قول تحنیب حایله آتك ایکی ایاغك ارالغی
آچیق اولمیه‌رق آچق و میدانلو اولمغه دینورکه صتانی آچق تعبیر اولنور آت قسمنك او صاف حمیده‌سندندر و عند
البعض تحنیب ایکی انجك کیکلرنده اولان نوعا اکریلکه دینور مؤلفك مثالدن سکوتی بو دخی تجنیب کبی مصدر و اسم
اولدیغنه مبنیدر و تحنیب باش اشاغی سرنکون ایلك معنادر یقال حنبه الکبر تحنیبا ای نکسه و کمر و قنطره و غرفه
مقوله‌سی بنالری محکم و اوستی مقوّس اوله‌رق یاپمق معناسنه‌در چاتی بنا کبی یقال حنب فلان ازجا ای بناه محکما فخنأه
(الحنب) فتحتینله تحنیب ایله معنای اولده مرادفدر یقال بهذا الفرس تحنیب و حنب و هو محنب و هو احدیداب فی وظیفی
الفرس و صلبها او بعد مابین الرجلین بلا فحج او اعوجاج فی الساقین (المحنب) معظم وزننده ذکر اولنان تحنیب صفتی
اولان آته دینور و محنب پیرلکدن قدی کمان کبی دوتا اولمش آدمه دینور (محنب) محدّث وزننده مدینه‌ده بر قیو یاخود
بر ارضك اسمیدر (التحنب) تفعل وزننده یای کبی اکیلوب ایکی قات اولمق معناسنه‌در یقال تحنب الشیخ اذا تقوّس
و برکسه‌یی اسرکیوب مهربانلق ایلك معناسنه مستعملدر یقال تحنب علیه اذا تحنن و بو معنا مجازدر (الحنبوب) ظنبوب
وزننده پك سیاه اولان نسنه‌یه دینور یقال اسود حنبوب ای حلکوك (الحنجب) جیمله قنفذ وزننده مطلقا قوری
و یابس شیئه دینور (الحنطب) طای مهمله ایله جعفر وزننده حجاز دیارینه مخصوص اولان کچی‌یه دینور و حنطب
اسـامیدندر المطلب بن حنطب و حنطب بن الحارث اصحابدندر (الحنطبة) دحرجه وزننده بهادرلق شجاعت
معناسـنه‌در و حنطبه حشرات ارضدن برجنس جانور آدیدر حیـاة الحیوانده حنطب ارکك چکرکه ایله مفسر
و عند الخلیل خنفساء ایله معرفدر (الحنزاب) زای معجمه ایله قرطاس وزننده بنیه‌سی قویّ قوند مقتدر الخلقه حماره دینور
و بویی قیصه و جودی قویّ و متین یاخود کوده‌سی قالین و یصی انداملو آدمه دینور و بغرتلق قوشنك سوریسنه
دینور و خروسه دینور و بیانهاو یجنه دینور (الحنزوب) عصفور وزننده بو دخی بغرتلق قوشنك سوریسنه دینور
و بو ماده‌لرك موضع ذکری بو محلدرکه نونی اصلیه‌در لکن مؤلف حزب ذیلنده دخی ذکر ایلمشدر (الحوب) و (الحوبة)

حالرك فتحى و واولرك سكونيله پدر ومادردن هر برينه دينور ابوان معناسنه * شارح ديركه زمخشرينك بيانته كوره بو ماده
كناه معناسنه موضوع اولوب بعده سائر معانيده بر مناسبتله استعمال اولندى از جمله عدم مراعاتى اثم وكناه اولان
حق وحرمتده استعمال اولنوب بعده حق وحرمتى لازم اولان ابوينده وسائر اقربادە وقرابتده استعمال اولندى وحوب
وحوبه قزقرنداشه دينور اخت معناسنه وبركمسه نك كندى قزينه دينور بنت معناسنه وحوب كناه واثم معناسنه‌در
حانك ضميله ده جائزدر يقال فيه حوب اى اثم وحوب مصدر اولور كنهكار اولمق معناسنه و بونده دخى حانك
ضميله ده جائزدر يقال حاب الرجل يحوب حوبا بكذا اى اثم وحزن واندوه ووحشت معنالرينه‌در بو معنالرده حانك
ضميله ده لغتدر وفن وضرب وصنف معناسنه‌در وجهد ومشقت وفقر ومسكنت معنالرينه‌در ونوع وكونه ودرلو
معناسنه‌در وآغرى ودرد ووجع معناسنه‌در وديار ربيعه ده بر موضع آديدر واركك دوه‌يه دينور جمل كبى بعده كثرت
استعمالله دوه‌يى زجر ايده‌جك يعنى اقامه واناخه وسير وتوقيفده توبيخ وآزار ايليه‌جك اداتدن اولمغله اصواتدن اولور
وبونده بانك حركات ثلاثيله جائزدر وحاب دخى ديرلر بانك كسريله (الحوبة) حانك فتحيله حوب ايله معناى اولده
مرادفدركه ذكر اولندى وحوبه والده طرفنده اولان قرابته دينور حانك ضميله ده لغتدر تقول لى فيهم حوبة وحوبة
اى قرابة من الام ووالده‌نك اولادى جهتنه اولان رقت قلبى حالتنه دينور وهم وتاسه وحاجت وضرورى معنالرينه‌در
وحالت معناسنه‌در يقال فلان بحوبة سوء اى بحالة سوء وحوبه ضعيف وزبون وناتوان كمسه‌يه دينور حانك ضميله ده
لغتدر ووالده‌يه دينور * شارح ديركه بو تكراردر وزوجه‌يه ياخود اوطه‌لق اتخاذ اولنان سريه‌يه دينور وطواره دينور
دابه معناسنه ووسط داره دينور واثم وكناه معناسنه‌در وحوب كبى مصدر اولور كنهكار اولمق معناسنه كما سيذكر (الحيبة)
حانك كسريله بو دخى والده طرفندن اولان خصملغه دينور تقول لى فيهم حوبة وحوبة وحيبة اى قرابة من الام
وحاجت وحالت معنالرينه‌در (الحابة) و (الحاب) طابه وطاب وزنلرنده اثم ووبال معناسنه‌در (الحيابة) كتابه وزننده
بو دخى كنهكار اولمق ووباله كيرمك معناسنه‌در يقال حاب الرجل يحوب بكذا حوبا وحوبة وحيابة اى اثم (الحوب)
حانك ضميله كناه وحزن ووحشت معنالرينه‌دركه ذكر اولندى وهلاك ودمار معناسنه‌در وبلاء ومحنت ومرض وعلت
معنالرينه‌در ونفس وذات معناسنه‌در (التحوب) تفعل وزننده دردناك اولوب صزلامق توجع معناسنه‌در يقال تحوب
منه اذا توجع وكناهدن پرهيز واجتناب ايلك معناسنه‌درنته‌كه تأثم دخى بو معنايه‌دركه بناسى سلب ايچوندر يقال تحوب
الرجل وتأثم اذا اجتنب والحوب الاثم (المتحوب) و (المحوب) اسم فاعل بنيه‌لريله مالى كيدوب نه اول ماله ظفرياب اولان
كمسه‌يه دينور (الحوباء) صحراء وزننده نفس وذاته دينور جمعى حوباوات كلور * شارح ديركه حوب وكناه ارتكاب ايدن
نفس اولوب بعده اطلاق اوزره استعمال اولنمشدر يقال حرس الله حوباءك اى نفسك (حوبان) سحبان وزننده
يمنده بر موضعدر (الاحواب) همزه‌نك كسريله كناهه وارمق يعنى بر فعل وسيله سيله انجامنده كناه ووباله كيرمك
معناسنه‌در يقال احوب الرجل اذا صار الى الحوب (التحويب) تفعيل وزننده اركك دوه‌يه حوب حوب ديو زجر
وسوق ايلك معناسنه‌در يقال حوب الرجل تحويبا اذا زجر بالجمل فقال له حوب حوب (الحوءب) كوكب وزننده‌كه
همزه ايله‌در حأب ماده‌سنده ذكر اولندى مؤلف بونكله جوهرى‌يه تعريض ايلمشدر

فصل الخاء المعجمة

(الخب) خانك فتحى وبانك تشديديله اويناق ودوباره‌جى محيل وخبيث ومكار كمسه‌يه دينور خدّاع جربز معناسنه
خانك كسريله ده جائزدر يقال رجل خبّ اى خدّاع جربز * شارحك بيانته كوره خانك كسريله مصدردر مبالغة
وصف اولور واوزون اوزادى يره ياپشق قوملغه دينور وايكى درشت وغليظ ارض ارالغنده واقع دوز وبومشق يره
دينوركه آنده منتار نابت اولور وخبّ مصدر اولور خبب وخبيب كبى كما سيذكر (الخب) خانك ضميله اغاجك
صو يلش قبوغنه دينور وپك چقور ودرين يره دينور (الخب) خانك كسريله بر موضع آديدر وخبّ دريا تلاعب
ايدوب جوش وخروشه كلك هيجان البحر معناسنه كما سيذكر خدعه معناسندن مأخوذدر وحيله وفند وخداع
وخبث وغش معنالرينه‌در تقول خببت يا فلان خبا من الباب الرابع ونبات بويلنوب اوزامق معناسنه‌در يقال
خبّ النبات خبا من الباب الاول اذا طال وارتفع وبخل وضنت ايلك معناسنه‌در يقال خب الرجل اذا منع ما عنده
وباديه ده بدوى ناكسلكندن ناشى آينده وروندە‌يه مرئى ومعلوم اولمامق ايچون اشاغى وچقور يره قونمق معناسنه‌در
يقال خبّ الرجل اذا انزل المنهبط من الارض ليجهل موضعه بخلا ودريا اويناوب جوش وخروشه كلك معناسنه‌در
يقال خبّ البحر اذا اضطرب * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر مكر اوّلكى اسميته محمول اوله نته‌كه نهايه ده ركب البحر
فاخذه خبّ شديد عبارتيله مرسومدر اشبو خبّ وخباب آتى فورتنه ديديكمز اوله جقدر وبركمسه خدّاع وقلاش
ودوباره‌جى اولمق معناسنه‌در يقال خبّ الرجل اذا صار خدّاعا (الخباب) كتاب وزننده بو دخى دريا جوشه كلوب

فورتنه اولمق معناسنه‌در يقال خبّ البحر خبا وخبابا اذا هاج واضطرب (التخبيب) تفعيل وزننده برکسه‌یی آلدادوب مکروآله خباثت وافساد ایلمك معناسنه‌در يقال خببه تخبيبا اذا خدعه وغشه وافسده (الخبب) فتحتینله آت قسمنه مخصوص برکونه یلمك علی قول آت صاغرلرینی یردن وصوللرینی یردن آلوب نقل ایلمك وجهیله درکه نقللامق تعبیر اولنور یاخود یورغه‌لمق معناسنه‌در وسرعت معناسنه‌در (الخبيب) خانك فتحیله خبب معناسنه‌در يقال خبّ الفرس خبا وخبيبا وخببا وبعضلر عندنده خبب رمل کبیدرکه لنك یوریمکدر قوردیلمی تعبیر اولنور منزل بارکیرلرینك لنکاری کبی وخبيب امیروزننده یرده اولان اوزون خندکه ویاریغه دینور (الاختباب) افتعال وزننده آت وجه مذکور اوزره یلمك یانقللامق معناسنه‌در (الاخباب) همزه‌نك کسریله آتی یلدرمك یانقللاتمق معناسنه‌در يقال اخبّ الفرس اذا حمله على الخبب (الخبه) خانك حرکات ثلاثیله قوملرده اولان یول یول اوزون طریقه‌یه دینور علی قول سحابده اولان طریقه‌یه دینور یاخود عصابه وقاش باصدی کبی اوزون خرقه‌یه دینور (الخبيبة) حبيبه وزننده خبه معناسنه‌در وخبيبه شرحه لنمش ات دلیمنه دینور یولك وصوف معناسنه دکلدر نته‌که جوهری غلط ایدوب صوف معناسنه‌در دیدی صوف معناسنه اولان جنيبه‌در جیم ونونله * شارح دیرکه لسان العرب صاحبی دخی صوف معناسیله رسم ایلمشدر وخبيبه دره‌نك اورته‌سنه دینور (الاخباب) همزه‌نك فتحیله و (الخبب) عنب وزننده و (الخبائب) خانك فتحیله پاره پاره اولمش اسکی لباسه دینور يقال ثوب اخباب وخبب وخبائب ای متقطع وبونلر ثوب اخلاق قبیلندندر اجزاسی اعتباریله (الخبه) قبه وزننده صو یغیله جق یره دینور وبرموضع آدیدر ودره‌نك بطننه دینور نته‌که خبيبه دخی دینور (الخوّاب) خصملقلر قرابات معناسنه‌در خابّ مفردیدر بعض نسخه‌ده خاء ایله مرسومدر (الخبخبة) زلزله وزننده غدر وخوف ایلمك معناسنه‌در يقال خبخب الرجل فلانا اذا غدره وقرن کوشیوب سلپوکلنمك معناسنه‌در يقال خبخب الرجل اذا استرخى بطنه ووقت ظهرك تف وتاب حرارتنی سرینلتمك یعنی اولوقتده یوله کتمیوب یاخود نماز کبی برفعله شروع ایلیوب برمقدار تأخیرایله سرینلندیکی وقته توقیف ایلمك معناسنه در امهات سائره‌دن مستفاد اولدیغی اوزره بونده خصائصدندر مطلقا صوغتمق ابراد معناسنه دکلدر يقال خبخب من الظهيرة اذا ابرد نته‌که اثرده ❊ ابردوا بالظهر فان شدة الحرّ من فيح جهنم ❊ وارد اولمشدر * شارح دیرکه اشبو خبخب کلمه‌سی اصلده خبيب ایدی اوچ بابله فعلل وزننده تفعیل بابندن امتیاز ایچون وسطده اولان بایی خایه ابدال ایلدیلر وحروف سائره‌دن خایی اختیار ایتدکاری کلمه‌ده خاء حرفی اولدیغنه مبنی‌در (الخبخاب) خانك فتحیله مضطرب اولان شیئك رخاوتی حالتنه دینور (التخبخب) تزلزل وزننده مضطرب اولان نسنه صالقی وسلپوك اولمق معناسنه‌در وبدن سموز ایکن آریقلیوب دریلری کوشك وصالقی اولمق معناسنه‌در يقال تخبخب بدنه اذا هزل بعد السمن حتى يسترخي جلده وتف وتاب حرارت ساکن اولمق معناسنه‌در يقال تخبخب الحرّ اذا سكن فورته (المخبخبة) میمك ضمی وخالرك فتحیله چوق دوه‌لره دینور علی قول سموز وبغایت لطیف وخوش اندام دوه‌لره دینورکه هرکورن حسن ولطافتنه تعجب وتحسین ایده‌لر * مترجم دیرکه اصول سائره‌دن استنباط اولندیغی اوزره قول ثانی مبخبخه‌دن مقلوب اولمغه مبنی‌درکه بخبخه‌دن اسم مفعولدر وبخبخه برکوزل نسنه‌یه تحسین ایدوب به به وپوه‌پوه دیمك معناسنه اولمغله مبخبخه حقلرنده به به دیو تحسین اولنان دوه‌لر دیمك اولور انتهى (اخباب الفخث) همزه‌نك فتحیله حوایا اسمیدرکه یاغلو بغرسقلره وبغرسغك وقرق بایر دیدکاری نسنه‌نك که اشکنبه‌نك باشنده اولور یاغلرینه دینور (خبّ) خانك کسریله و (خبيب) زبیر وزننده بر موضع آدلریدر وخبيب اسامیدندر خبيب بن يساف وخبيب بن الاسود وابن الحارث وابن مالك وابو عبدالله خبيب الجهنيّ اصحابدندر وخبيب بن سليمان بن سمره وخبيب بن عبدالله بن الزبير وابن ثابت الجواد الفصيح وابن الزبير بن عبدالله وخبيب بن عبدالرحمن که امام مالکك شیخیدر ومعاذ بن خبيب وابو خبيب العباس البرنيّ محدثلردر (الخبيبان) مصغرا تثنیه بنیه‌سیله ابو خبيب عبدالله بن الزبير ایله اوغلی علی قول برادری مصعب‌در (الخباب) شدّاد وزننده مکهٔ مکرمه‌ده برحدّاد اسمیدر اعلا قلجلری آلوب دقّ وتغییرایله برمصنع قلج ایدوب خلقه کویا کندیسی اعمال ایلمش صورتنده عرض وابراز ایدر ایدی بناء علیه خروس اوغلی ایشی دیدکاری کبی السنه‌ده ضرب مثل اولمشیدی حتی حضرت عثمان وزبیر علیهما الرضوان برکون اثنای محاوره‌ده زبیر مطایبه جهتیله مقاذفه مراد ایلدکده حضرت عثمان ابا البعر یا ابا عبدالله دیو فتح باب مزاح الکله زبیر دخی بل بضرب خباب وریش المقعد دیو مقابله ایلدیلر بل بضرب خباب السيف وبريش المقعد النبل تقدیرنده‌در ومقعد مکرم وزننده کذلك برکسه ایدی که اوق یلکی دوزایدی اولدخی خباب کبی بریادکار اولمغله یلکی مثل اولوب السنه‌ده طیران ایدر ایدی کویا که سنك ایشك انلرك

ایشلری کبیدر دیمکی تلمیح ایلمشدر وخباب بن ابراهیم وعبدالرحمن بن خباب اصحابدندر وعبدالله وصالح وهلال
ویونس الرافضی ومحمد اولاد خبابیندر وابو خباب الولیدبن بکیر وصالح بن عطاء بن خباب محدثلردر ﴿ الحبجبة ﴾
جیمله دبدبه وزننده بر نوع شجر آدیدر ابو القاسم السهیلی روض کتابنده بویلجه ثبت ایلمشدر وشجر مزبور مدینهٔ
منوره یه مخصوصدر حتی منبتنه بقیع الحبجبة دیرلر بقیع الغرقد کبی علی قول بو جیمله جبجبه‌در ﴿ ختزب ﴾ تای
فوقیه ایله قنفذ وزننده بر موضعدر ﴿ الختربة ﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌یی دلیم دلیم وتکه تکه کسمك وقیمه قیمق
معناسنه‌در یقال خترب ای قطعه وعضاه ﴿ الخنثعبة ﴾ خانك حرکات ثلاثی ونونك سکونی وثای مثلثه‌نك فتحیله
﴿ والخنثعبة ﴾ خانك وثانك ضمیله سودی پك چوق اولان ناقه‌یه دینور ﴿ الخدب ﴾ خانك فتحی ودالك سکونیله قلج ایله
چالمق علی قول کیکه وارمقسزین اتی کسمك معناسنه‌در یقال خدبه بالسیف خدبا من الباب الاول اذا ضربه
اوقطع اللحم دون العظم علی رأی بوقلجله باشه اورمغه مخصوصدر واصرمق عض معناسنه‌در یقال خدبه اذا عضه
ویلان سویلك معناسنه‌در یقال خدب الرجل اذا کذب وخدب چوق سود صاغمق معناسنه‌در حلب کثیر معناسنه
بعض نسخه‌ده لامك فتحیله مضبوط اولمغله اسم اولمق دخی محتملدر یقال خدب الرجل اذا حلب کثیرا ﴿ الخدباء ﴾
حمراء وزننده اخدب لفظندن مؤنثدر شول ضربه‌یه صفت اولورکه اوریلان کسه‌نك ایچریسنه ایشلیه یقال
ضربة خدباء اذا هجمت علی الجوف وشول حربه‌یه صفت اولورکه یاره‌سی بالق اغزی کبی واسع اوله فرحه
وزننده خدبه دخی بو معنایه‌در یقال حربة خدباء وخدبة ای واسعة الجرح وخدباء واسع علی قول یومشق وملایم
زرهه دینور یقال درع خدباء ای واسعة اولینة ﴿ الخدب ﴾ فتحتینله خوریادلق وشاشقنلق هوج معناسنه‌در
واوزونلق طول معناسنه‌در ﴿ الخدب ﴾ کتف وزننده و﴿ المتخدب ﴾ متجنب وزننده و﴿ الاخدب ﴾ اغرب وزننده
خوریاد وشاشقن وسبکمغز آدمه دینور ویك اوزون کسه‌یه دینورکه اکثری وصف مزبور ایله متصف اولورلر
واخدب برخصوصی برکسه‌یه قطعا طانشمیوب دائما کندی باشنه وکندی رأیله عامل اولان خودسر وخودرأی
کشی‌یه دینورکه بیوك شاشقنلق بودر یقال رجل اخدب اذا کان یرکب رأسه ﴿ الخدب ﴾ خانك کسریله هجف
وزننده پیر واختیار آدمه دینور وعظیم الهیکل آدمه دینور ومطلقا ایری ودیزمان دوه قوشنه وسائر حیوانه دینور
وقوی البنیه وشدید الصلب یعنی بلی متین آغر یوکه طیانغان ارکك دوه‌یه دینور ﴿ الخیدب ﴾ صیقل وزننده آچق
یوله دینور شاهراه معناسنه یقال اخذ الخیدب ای الطریق الواضح وبنی سعد قوملغنده بر موضع آدیدر ﴿ الخیدبة ﴾
رأی سابق وامر اول معناسنه‌در طریق واضح معناسندن مأخوذدر یقال اقبل علی خیدبته ای علی امره ورأیه
الاول ﴿ الخدب ﴾ کتف وزننده زیاده‌سیله کسیجی قاطع معناسنه‌در یقال سیف خدب ای قاطع ﴿ التخدب ﴾ تفعل
وزننده سیر وسط معناسنه‌درکه نه پك ونه یاپجه یوریمکدر یقال هو یتخدب ای یسیر وسطا ﴿ وادی خدبات ﴾ خانك
فتحی ودالك کسریله امثالدندر هلاك یاخود ره راستدن چیقوب صاپمق معناسنه‌در یقال وقعوا فی وادی خدبات
ای الهلاك او الخروج عن القصد * مترجم دیرکه بو ماده جذب ماده‌سی ذیلنده دخی ذکر اولندی وامثال میدانیده
بو رسمه مرسومدرکه اشبو * وقعوا فی وادی خدبات * مثلی برقاچ کونه روایت اولنمشدر بعضلر جیم ودال مهمله ایله
روایت ایلمشدرکه جدبه‌دن جمعدر آب وگیاهدن معرا یره دوشدیلر دیمکدرکه هلاکی مستلزمدر وبعضلر جیم
وذال معجمه ایله روایت ایلدیلرکه جذب ماده‌سنده بیان اولندیغی اوزره فطم صبی معناسنه‌در احیانا مؤدی هلاك
اولور وبعضلر خای معجمه ودال مهمله مفتوحه ایله روایت ایلدیلرکه خدبه لفظندن جمع اولورکه یلان صوقمق معناسنه
اولان خدبدن مأخوذدر یقال خدبته الحیة اذا نهشته ومستقصاده بوکونه مرسومدرکه خدبات شدائد منکرهٔ عظیمه
معناسنه‌درکه خدب کلمه‌سندن مأخوذدر ضرب بالسیف معناسنه وبو جیم وذال معجمه ایله ده مرویدرکه جذبه‌نك
جمعیدر ایراقلق بعد معناسنه‌در یاخود ایکی طرفه چکشدرمك معناسنه‌در * قالدیکه مؤلفك کسر دال الله روایتی
ارض اعتباریله‌در وهلاك ایله تفسیری ضرب بالسیف معناسندن مأخوذدر وخروج عن القصد ایله تفسیر
کذب معناسندن مأخوذدر ﴿ خدرب ﴾ جعفر وزننده بر رجل اسمیدر ﴿ الخذعبة ﴾ ذال معجمه ایله دحرجه وزننده
کسمك معناسنه‌در یقال خذعبه ای قطعه ﴿ الخذعوبة ﴾ خانك ضمیله قباقدن یاخود خیاردن یاخود ایج یاغندن
برپاره‌یه دینور ﴿ خذعرب ﴾ سفرجل وزننده بر رجل اسمیدر ﴿ الخذلب ﴾ زبرج وزننده یاشلو اولوب اعضالری کوشك
وسست اولان ناقه‌یه دینور ﴿ الخذلبه ﴾ دحرجه وزننده بر نوع یوریمکه دینورکه آنده ضعف وفتور اولور یعنی ضعف
وفتور ایله یوریمکه دینور یقال یمشی الخذلبة وهی مشیة فیها ضعف ﴿ الخراب ﴾ خانك فتحیله ویران معناسنه‌درکه
عمران مقابلیدر جمعی اخربه کلور اجوبه وزننده وخرب کلور عنب وزننده وصیغهٔ اخیره ابو سلیمان الخطابی

روايتيدر يقال بلد خراب ضدّ العمران بضم العين * شارح ديركه بونك مصدرى واسم فاعلى وزن واحد اوزره‌در
وخراب محدثيندن زكريا بن يحيى الواسطى لقبيدركه لقبى كبى بناى روايتى خرابدر وخراب مصدر اولور يقيلوب
ويران اولمق معناسنه يقال خرب البيت خرابا من الباب الرابع ضدّ عمر ﴿ الاخراب ﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿ التخريب ﴾
تفعيل وزننده خراب ايلك معناسنه‌در يقال اخرب الجدار وخرّبه اى جعله خرابا ﴿ الخربة ﴾ فرحه وزننده خراب
اولان يره دينور تأنيثى موصوف اعتباريله‌در يقال دار خربة جمعى خربات كلور رانك كسريله وخرب كلور كتف
وزننده وخرائب كلور كتائب وزننده ﴿ الخربة ﴾ خانك كسريله بودخى خربه معناسنه‌دركه خراب اولان يره دينور
وبوليث روايتيدر جمعى خرب كلور عنب وزننده وخربه مصر ديارنده برنيجه قريه آديدر بش قريه شرقيه‌ده
واقعدر وبنه مصرده منوفيه ترابنده برقريه آديدر وخربه بناء نوع اولور تقول اعجبنى خربته وهى هيئة الخارب
﴿ الخربة ﴾ تمره وزننده قلبوره دينور غربال معناسنه وعيب ونقيصه معناسنه‌در وعورت برينه دينوركه سترى
واجبه‌دندر وذلّ وفضيحت معناسنه‌در جمعى خربات كلور فتحاتله ﴿ الخربة ﴾ فتحاتله غسان قبيله‌سنه مخصوص برارض
اسميدر وبنو عجل يوردنده برموضعدر ويمامه شهرنده بر بازار آديدر ﴿ الخربة ﴾ جرعه وزننده مطلقا مدوّر اولان
دليكه دينور يقال فى اديمه خربة اى ثقبة مستديرة ونسوان قولقلرنده كوپه كچره‌جك وسعتلو دليكه دينور يقال
فى اذنها خربة اى ثقبة واسعة وخربة الابره ايكنه يورديسنه دينور وخربة الاست مقعد دليكيدر وخربه آزق
چانطه‌سنك ودغار جغك قولپنه ياخود قولغنه دينور جمعى خرب كلور صرد وزننده وخروب كلور شذوذ اوزره
واخراب كلور وخربه چوبانلرك آزق چانطه‌لرينه دينور ودين ومذهبه متعلق فساده دينور يقال هو صاحب خربة
اى فساد فى امر الدّين ﴿ الاخرب ﴾ اقرب وزننده نسوانك قولقلرنده كوپه كچره‌جك وسعتلو دليكه دينور * شارح ديركه
بوافكل كلمه‌سى كبى اسمدر بوندن فعل بنا اولنمز واخرب قولغى ياريق كشى‌يه دينور بومعناده مصدرى خرب در فتحتينله
يقال خرب الرجل خربا من الباب الرابع اذا صار اخرب ﴿ الخرب ﴾ خانك فتحى ورانك سكونيله بودخى ايكنه يوردوسنه
ومقعد دليكنه دينور وخرب مصدر اولور بركسه‌نك قولغى دليكنه اورمق معناسنه يقال خربه خربا من الباب الثانى
اذا ضرب خربته وبرنسنه‌يى دلمك ياخود يارمق معناسنه‌در يقال خرب الشئ اذا ثقبه او شقه واوغرى اولمق معناسنه‌در
يقال خرب فلان اذا صار لصا وخراب ايلك معناسنه‌در يقال خرب الدار بمعنى خرّبها وخرب برنسنه‌يى خرسزلمق
معناسنه‌در كما سيذكر ﴿ الخرب ﴾ خانك ضميله و ﴿ الخرّابة ﴾ خانك فتحى وضمى ورانك تشديديله بونلرده ايكنه
يوردوسنه ومقعد دليكنه دينور وخرب خانك ضمى وفتحيله امر دينه متعلق ريبه وفساده دينور ﴿ الخرابة ﴾ كتابه وزننده
و﴿ الخرابة ﴾ خانك فتحيله و ﴿ الخرب ﴾ ضرب وزننده و ﴿ الخروب ﴾ قعود وزننده خرسزلق ايدوب نسنه اوغورلمق
معناسنه‌در يقال خرب بابل فلان خرابة وخرابة وخربا وخروبا اذا سرقها ﴿ الخرب ﴾ فتحتينله طوى قوشنك اركَكنه
دينور وآنك بوكرنده اوروب قباران تويلره وقيللره دينور على قول ديرسكنك اورته‌سنده برى برينه قارشمش
تويلره دينور جمعى اخراب كلور وخراب وخربان كلور خارك كسريله ﴿ اخرب ﴾ همزه‌نك فتحى ورانك ضميله برموضع
آديدر ﴿ خرّوب ﴾ كمّون وزننده برموضعدر ونعمان بن قريعك فرسى اسميدر وخرّوب برشجر آديدر خرنوب دخى
ديرلر خانك ضميله وقليلا مفتوح اولور شجر مز بورايكى نوعدر برّى وشامى اولور برّى قسمى ديكنلى اولور ميوه‌سى
تفاحه شبيه لكن بى طعم اولور وشامى قسمنك ميوه‌سى خيار شنبه‌يه شبيه لكن آندن عريض اولور وآندن ربّ
وسويق ترتيب ايدرلر بوشجر تركيده كچى بوينوزى ديدكلريدر لكن مفردات صاحبلرينك بياننه كوره بستانيسى
وبيانيسى اولور بستانى ايكى قسمدر برينه خرنوب شامى ديرلركه ثمرى برقارش مقدار اولور وبر قسمنك ثمرى بقله غلافنه
شبيه اولور وبيانيسى دخى ايكى قسم اولور بر قسمنك ثمرى اصغر وبى طعم اولور * مؤلفك ديديكى بودر لكن تفاحه
شبيه اولور ديمسى ناملايمدر * شارح ديركه بوراده تفاح لفظى نفاخ مصحفيدركه نون مضمومه وفاى مشدده ايله‌در لكن
نه اولديغندن سكوت ايلشدر ﴿ الخرباء ﴾ حمراء وزننده شول قولغه دينوركه يومشغى ياريق اوله اذنك صفتيدركه
مؤنثدر يقال اذن خرباء اى المشقوقة الشحمة وشول كچى‌يه دينوركه قولغى دكرمجه ياريق ياخود دليك اوله ﴿ خرب ﴾
جبل وزننده برموضعدر ﴿ الخربان ﴾ كسرتينله عفتان وزننده قورقق بى زهره وجبان كمسه‌يه دينور يقال رجل خربان
اى جبان ﴿ خريبه ﴾ مصغرا جنينه وزننده بصره‌ده برموضعدركه بصيرة الصغرى ديمكله معرفدر ﴿ حرب ﴾ كتف
وزننده بنو سليم معدنى قربنده تعار نام محله قريب برطاغدر وهيت نام قصبه ايله شام بيننده برارضك اسميدر وفيد ايله
مدينه بيننده برموضعدر وخرب طاغك برجانبه طوغرى سيوريلوب چيقان اوجنه دينور ويوقه وبياض طاشلق
يره دينور لحف معناسنه‌كه حاى مهمله ايله كتف وزننده‌در ﴿ اخراب ﴾ همزه‌نك فتحيله نجد الكاسنده برموضعدر

﴿ذو الخرب﴾ كتف وزننده سرّ من رأى نام بلده كه حالا سامرّه ديرلر آنك قضاسنده بر قريه در ﴿خربى﴾ سكرى وزننده
بر موضعدر ﴿خربة الملك﴾ فرحه وزننده وميمك ضميله صعيد اعلاى مصريه ده قفط نام بلده قربنده بر موضعدر آنده
زمرّد معدنى واردر ﴿خرّوبه﴾ تنوره وزننده سواحل شامدن عكا قصبه سنه مشرف بر قلعه آديدر ﴿الاستخراب﴾
بر آدمك بر مصيبت سببيله احوال شكسته وتباه وخاكسار اولمق معناسنه در يقال استخرب الرجل اذا انكسر
من مصيبة ومشتاق اولمق معناسنه در يقال استخرب اليه اى اشتاق ﴿مخربه﴾ مرحله وزننده ابن عدىّ الجذامى اسميدر
﴿مخرّبه﴾ محدثه وزننده مدرك بن خوط الصحابى لقبيدر واسماء بنت مخرّبه بر خاتوندر وسلامة بن مخربة بن جندل والمثنى
بن مخرّبة العبدى ايكى كسه در ﴿الخرابة﴾ ثمامه وزننده ليفدن اورلمش ايپه دينور وشول بسيطه كبى يصى طاشه
دينور كه دلوب اكا ايپ چوررلر واول ايپ ايله مواشى اياقلرينى بندايدرلر وخرابه ايكنه يوردوسنه وسائر اوفقوله
نسنه لرك دلكلرينه دينور ﴿المخربة﴾ محسنه وزننده بوش اولان آرى قوانه دينور يقال خلية مخربة اى فارغة من العسل
﴿التخاريب﴾ تانك فتحيله تخروب كلمه سندن جمعدر كه عصفور وزننده در قيالرده واغاجلرده اولان آرى يوه لرينه شبيه
يارقلره ودلكلره دينور وكوبجده اولان دليكلره دينور مسدّس خانه اولور انده آريلر بال يپارلر ﴿التخربة﴾ دحرجه
وزننده اغاج قوردى اغاجى اويوب دلمك معناسنه در يقال تخرب القادح الشجرة ﴿الخرابتان﴾ خانك كسرى وراتك
تشديديله و﴿الخرنابتان﴾ خانك كسريله خنابتان معناسنه دركه برونك ايكى طرفنده اولان قنادلريدر ﴿التخربوت﴾
تانك فتحيله تخرب ماده سنده ذكر اولندى ﴿الخرخوب﴾ خاى معجمه ايله عصفور وزننده شول ناقه دركه بغايت سودلو
اولوب لكن چابك چكيلوب منقطع اولور اوله ﴿حردب﴾ جعفر وزننده بر رجل اسميدر ﴿الخرشبة﴾ شين معجمه ايله
دحرجه وزننده بر ايشى سست وكوشك طوتمق معناسنه در يقال خرشب الرجل عمله اذا لم يحكمه ﴿الخرشب﴾
برقع وزننده وجودى تصلق بى اندام وناتراش وغليظ الطبع كمسه يه دينور يقال رجل خرشب اى ضائط جاف وبويى
اوزون كوده سى سموز كشى يه دينور وخرشب بر رجل اسميدر ﴿الخرعب﴾ كوكب وزننده و﴿الخرعوب﴾ عصفور
وزننده و﴿الخرعوبة﴾ هايله برسنه لك تر وتازه اغاج دالنه دينور نهال يكساله معناسنه على قول شول نهاله دينور كه
تر وتازه وبلند وموزون ونرم ونازك اوله وشول كنج وتازه محبوبه يه دينور كه خوش اندام وموزون ونرم تن ونازك
بدن اوله ياخود داتنه طلوسميتن وپالوزه بدن اولوب وكيكلرى اينجه ولطيف ونازك اوله يقال امرأة خرعب وخرعوب
وخرعوبة اى شابة حسنه الخلق رخصة او البيضاء اللينة الجسيمة اللحيمة الرقيقة العظم وخرعب قدّى طويل
وكوده سى لحيم كشى يه دينور وخرعوب اوزون وايرى وديزمان دوه يه دينور وسودى چوق ناقه يه دينور ﴿الخزب﴾
زاى معجمه ايله تعب وزننده كوده شيشوب قبارمق على قول شيشكين طولوم كبى سمورمك معناسنه در يقال خزب الرجل
خزبا من الباب الرابع اذا ورم او سمن حتى كانه وارم ويقال خزب الجلد اذا تهيج كهيئة ورم بلا الم وخزب ناقه نك ممه سى
شيشوب دليكلرى كوچلمك معناسنه در على قول ممه سى قوريوب سودى چكلمك معناسنه در يقال خزبت الناقة
اذا ورم ضرعها وضاق احليلها او يبس وقلّ لبنها وخزب خزف مرادفيدر كه صقسى يه دينور ويمامه ده بر طاغك
اسميدر على قول بر ارضك اديدر ياخود ارض مرقومه خزبه در هايله ﴿التخزب﴾ تفعل وزننده خزب ايله معناى اوّلده
مرادفدر يقال تخزب الرجل بمعنى خزب ودوه نك ممه سى شيشمك معناسنه در يقال تخزّب ضرع الناقة اذا تورّم
﴿الخزبة﴾ فرحه وزننده و﴿الخزباء﴾ حمراء وزننده ممه سى شيشوب قبارمش ناقه يه دينور على قول شول ناقه يه دينور كه
رحمنده سكيل تعبير اولنان عارضه لر پيدا اولمغله اندن رنجور ودردناك اوله يقال ناقة خزبة وخزباء اى وارمة الضرع
او فى رحمها ثآليل تتأذى بها ﴿الخوزب﴾ كوكب وزننده ذكر اولنان شيشه دينور ﴿الخيزبان﴾ خانك وزانك فتحيله
كوده ده اولان شول اته دينور كه بغايت تر وملايم ونازك اوله ودوه قوشى ياوريسنك ارككنه دينور ﴿الخيزب﴾ صيقل
وزننده بودخى تر وملايم ونازك اته دينور بر قطعه سى خيزبه در ﴿الخزيبة﴾ جهينه وزننده التون معدننه دينور
يقال وجدوا خزيبة اى معدن الذهب ﴿خزبى﴾ حبلى وزننده سلفده مدينه ده مسجد قبلتين ايله مرعى بيننده
بنوسلمه يه مخصوص بر منزل اديدر بعده رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى تغيير وتفألا صالحه ايله
تسميه بيورديلر ﴿الخزربة﴾ دحرجه وزننده كلامك قارشق وبى انتظام وياوه وهرزه ناك اولمسنه دينور
﴿الخزلبة﴾ دحرجه وزننده برنسنه يى چابك چالوب كسمك معناسنه در يقال خزلب الشئ خزلبة اذا قطعه قطعا سريعا
﴿الخشب﴾ خانك وشين معجمه نك فتحيله قالين قورى اغاج پارهسنه دينور كه كراسته ايدرلر جمعى خشب كلور مفردى كبى
وخشب كلور ضمتينله وخشب كلور خانك ضمى وشينك سكونيله وخشبان كلور بلدان وزننده يقال قطع الخشب
وهو ما غلظ من العيدان ﴿الخشب﴾ ضرب وزننده قارشدرمق خلط معناسنه در يقال خشب الشئ خشبا

من الباب الثانی اذا خلطه و برنسنه یی اوکور تملك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال خشبه ای انتقاه و قلجك یاسی
آچوب کسکین و مصیقل قلمق وزاغلامق معناسـنه در یقال خشب السیف اذا صقله و شحذه و حدّاد بیضه‌دن
یکی قلج چکمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال خشب السیف اذا طبعه * شارح دیرکه قلجه جلا و صیقل ویرمك
هر خدمتنك خاتمه‌سی اولمغله معنیین بیننده ضدّیت متحقق اولور لکن طبع ماده‌سی یك یاسلولق سببیله و سخنالك
اولمق معناسنده‌ده کلمکله بو معنایه حمل ایله ضدیت ثابت اولور * و مؤلفك مرادی بو معنا اولمق اغلبدر و خشب
دقت و امعان و اعمال رویّت ایلمیه‌رك کلیشی کوزل اشعار سویلمك معناسنه استعمال اولنورکه خلط کلامه مقاربدر
یقال خشب الشعر اذا قاله من غیر تنوّق و تعمّل له قال فی الاساس کان الفرزدق ینقح الشعر و الجریر یخشب و کان
خشب الجریر خیرا من تنقیح الفرزدق * مترجم دیرکه بو منـاسبتله ذکره لایقدر دعبل نام شـاعرك بر متشاعر
اشناسی وار ایدی که دائما سر قلمدن بالبداهه اشعار انشاد ایدوب و هر بیتی مجموعهٔ غلط او لمقدن خالی دکل ایدی
ازانجمله ینه برکون علی العاده اشبو * انّ ذا الحبّ شدید لیس ینجیه الفرار * و نجا من کان لا یعشق من ذلّ المخازی *

لطیفه

بیتنی انشا ایدوب دعبله عرض ایلدکده دعبل دیدیکه ای برادر بیتك روی حرفلری بری برینه مخالفدر زیرا برنده
راء مهمله و برنده زای معجمه‌در مرقوم جواب ایتدیکه نقطه و ضع ایله تاکه یکدیکره موافق اوله دعبل بوتدبیری
کوش ایلدکده احسنت ای عزیز امّا الله بونك چاره‌سی بولندی لکن بیت اوّلك آخری مرفوع و ثانینك مجرور
اولمغله بوکه نه چاره ایده‌لم دیدکده دعبله دیدیکه به نه احمق آدمسن که بن سکا اعجام ایله دیورمسن اعراب وضع ایلمك
قیدنده اولورسن پس دعبل ناچار خوش اولمشدر انتهی و خشب اغاجدن یکی یای یونوب دوزمك معناسنه در یقال
خشب القوس اذا عملها عمل الاوّل (الاختشاب) افتعال وزننده بودخی من غیر رویّة کلدیکی اوزره شعر سویلمك
معناسنه درکه تهذیب و تنقیحدن معرّا اولور یقال اختشب الشعر اذا قاله من غیر تنوّق و تعمّل له (الخشیب) امیر وزننده
بیضه‌دن یکی چکلمش قلجه دینور یاخود یاسلنمش قلجه دینور نته‌که ذکر اولندی سیف طبیع معناسنه و خشیب
جلا ویرلمش قلجه دینور وردیٔ و کتر نسـنه‌یه دینور و اوکور تلمش منتقی نسـنه‌یه دینور و اغاجدن یکی یونلمش
یایه و اوقه دینورکه هنوز خوشجه پرداخت اولمیه عباره‌ده و الاقداح کلمه‌سی قدحك جمعیدرکه قافك کسریله‌در
و خشیب شول کسه‌یه دینورکه اوزون و تصلق و نازیبا اوله‌رق کوده‌سنك سکیرلری و کمیکلری اوقلاغو کبی ایری
و ظاهر و بنیه‌سی صلب و شدید اوله و خشیب لفظنك جمعی خشب کلور کتب کبی و خشائب کلور کتائب کبی
(الخشب) کتف وزننده و (الخشبیّ) یای مشدده ایله بونلرده و صف مذکور اوزره اولان کسه‌یه دینور و خشب
سرد و درشت و خشن اولان شیئه دینور و تأنق و تکلفسز اولان دیرلکه دینور بلغور بولاماج نه اولورسه اولسون
و آریق و مهزول مواشی‌یه دینور یقال مال خشب ای هزلی (المخشوب) بیضه‌دن یکی چکلمش یاخود یاسلنمش
قلجه دینور و جلا ویرلمش قلجه دینور و مخشوب ایکی کونه طعامه وصف اولور اکر لحمدن ایسه نضیج بولمامش
چیك دیمکدر و اکر لحمدن دکل ایسه قفاردرکه قاتقسز دیمکدر یقال طعام مخشوب ان کان لحمافنیٔ و الا فقفار (الخشب)
خانك کسریله قشب لفظنه اتباع اولورکه دون و فرومایه و بی خیر و فائده شخصه دینور یقال رجل قشب خشب
ای لاخیر فیه (الاخشیشاب) برکسه خشیب اولمق معناسنه درکه ذکر اولندی یقال اخشوشب الرجل اذا کان
خشیبا و دیرلك و معاش خصوصنده ضیق و محنته صبر و تحمل ایلمك یعنی ضیق و مجاهده ایله چکنمك علی قول
عن قصد ترفه و تنعم اوزره اولمیوب محنت و خشونت و کلفت ارتکاب ایلمکدن عبارتدرتاکه تن پرور و نازنده اولمیوب
متجلد و احداث روزکاره متحمل اوله یقال اخشوشب الرجل فی عیشه اذا صبر علی الجهد او تکلف فی ذلك
لیکون اجلد (الاخشب) اغرب وزننده درشت و خشن شیئه دینور و خشن و عظیم اولان طاغه دینور (الاخشبان)
تثنیه بنیه‌سیله مکه‌ده ایکی طاغدر بری جبل ابی قبیس و بری جبل احمردرکه جبل قیقعانه مشرفدر کذلك مناده
ایکی طاغه دینور (الخشباء) حمراء وزننده قتی و شدید اولان شیئه دینور تأنیثی موصوفی اعتباریله‌در یقال ارض
خشباء و اکمة خشباء ای شدیدة و کریه و یابس و بدلقا و بی طراوت اولان شیئه دینور یقال جبهة خشباء ای کریهة
یابسة (الخشبیة) عربیه وزننده جبریه‌دن جهمیه طائفه سـنك بر شعبه سـیدر و جهمیه جیمك ضمی و هانك فتحیله
جهم بن صفوان نام کسه‌نك اصحابیدر بنوامیه‌نك اواخر ملکنده مروه نام مکانده قتل اولندی صفات ازلیه‌یی
نفی خصوصنده معتزله‌یه موافقت و بعض هذیان دخی زیاده ایلدی و قرآن قدیمك مخلوقیتنه ذاهب اولمشـدر
(الخشـبان) عثمان وزننده شول خشونتلی طاغلره دینورکه نه عظیم و نه صغیر اوله‌لر ظاهرا مفردی خشبیدر
و خشبان بر رجل آدیدر و بر موضع اسمیدر (التخشب) تفعل وزننده دوه خشب یعنی قوری قالین اغاج پاره‌لری

(یمك)

يملك ياخود قوری اوت او تلامق معناسنه در يقال تخشبت الابل اذا اكلت الخشب او اليبيس (الاخاشب) اجانب وزنده بنو تميم قبيله سنه مخصوص صمان نام محلده برنيچه طاغه اطلاق اولنور (الخشاب) سحاب وزنده شول بره دينوركه آزجه يغموردن طپراغی آقوب كيدر اوله (ذو خشب) فتحتينله يمنده بر موضعدر (الخشبي) عربي وزنده فسطاطك يعنی اسكی مصرك وراسنده بر موضعدر (خشبه) فتحاتله ابن الخفيف ديركه تابعي وفارسدر (خشب) جنب وزنده يمامه ده بر دره در ومدينه ده بر دره در (خشبات) حركات وزنده عراقده عبادان نام قريه وراسنده بر موضعدر (المخيشبه) بنيهٔ تصغير ايله يمنده بر قريه در (المخيشب) هامسز يمنده بر موضعدر (خشاب) كتاب وزنده بنو تميم قبيله سندن برنيچه بطن در (الخشربه) دحرجه وزنده بر ايشده احكام و اتقان ايلمامك معناسنه دركه كوشك طوتمق وكوشك ياپمق تعبير اولنور يقال خشرب في العمل اذا لم يحكمه (الخصب) خانك كسری و صادك سكونيله اوجوزلق بوللق كثرت عشب و رفاغت عيش معناسنه دركه افاضهٔ سماوی سببيله اكينلر و باغ و باغچه لر ريتان وچايرلر وچنلر فراوان اولمقدن عبارتدر جمعی اخصاب كلور يقال بلد به خصب ای كثرة العشب و رفاغة العيش و مبالغة وصف اولور بلد خصب و اخصاب كما يقال بلد سبسب و سباسب و رمح اقصاد اجزاء اعتبارينه مبنيلردر و يقال ارض خصب و ارضون خصب و خصبة و خصب مصدر اولور اوجوزلق اولمق معناسنه در يقال خصب المكان و خصب خصبا من الباب الرابع و الثاني اذا صار ذا خصب پس خصب لفظی اسم و مصدر و وصف اولور (المخصب) محسن وزنده و (الخصيب) امير وزنده و (المخصاب) مقدام وزنده بونلرده اوجوزلق و بوللق يره دينور يقال بلد مخصب وخصيب و مخصاب ای ذو خصب (الخصب) خانك فتحي و صادك سكونيله خرمانك الك اوّل چيقان يمشنه دينور طلع معناسنه و خرما اغاجنه دينور نخل معناسنه علی قول ميوه سی چوق اولان خرما اغاجنه دينور مفردی خصبه در هاايله و خصبه اوجوزلق يره دينور يقال ارض و ارضون خصبة بو يا مصدر در مبالغة وصف اولمشدر ياخود خصبه دن كه فرحه وزنده در مخفف اولمشدر (الاخصاب) همزه نك كسريله اوجوزلق اولمق معناسنه در يقال اخصب المكان اذا صار ذا خصب و اوجوزلغه يتشمك معناسنه در يقال اخصب القوم اذا نالوا الخصب و اغاجه صو يوريوب عروقنه قدر ايشلمك معناسنه در يقال اخصبت العضاة اذا جری الماء فيها حتی اتصل بالعروق وعضاة عينك كسريله ايری وديكنلی ميشه اغاجنه دينور (الخصاب) كتاب وزنده چوق ميوه طوتان خرما اغاجنه دينور (الخصب) خانك ضميله جانب معناسنه در جمعی اخصاب كلور وخصب طاغلره مخصوص آق ييلانه دينور (الخصيب) امير وزنده اوجوزلق و بوللق يره دينور بو علاقه ايله خاندان و مكرم و مضياف و كثير الخير آدمه اطلاق اولنور يقال رجل خصيب ای بين الخصب رحب الجناب كثير الخير و خصيب بر رجل آديدر (دير الخصيب) بابل عراقده بر موضعدر (الاخصاب) همزه نك فتحيله بين العرب ثياب معروفه در (الخضب) خانك فتحي و ضاد معجمه نك سكونيله بويامق تلوين معناسنه در يقال خضبه خضبا من الباب الثاني اذا لوّنه بو صورتده خضب صبغ ايله مرادفدر نهايت وسمه وحنا ايله رنكين ايلمكده مشتهر اولمشدر وخرما اغاجنك ابتدا چيقان يمشی يشللنمك معناسنه در يقال خضب النخل اذا اخضرّ طلعه و خضب اول كونه يشللنمك حالتنه دينوركه اسم اولور جمعی خضوب كلور و خضب يرك نباتي ظهور ايلمك معناسنه استعمال اولنوركه روی زمينی يشل رنكين اولور يقال خضبت الارض اذا طلع نباتها و خضب شول نباته دينوركه صولوب صارارمشيكن اوزرينه يغمور ياغمغله يشروب تازه لنمش اوله علی قول اغاجك شول يشللنمسنه دينوركه هنوز يپراق آچغه باشلدقده ظاهر اوله (التخضيب) تفعيل وزنده پك بويامق معناسنه در يقال خضبه تخضيبا اذا لوّنه (الخضيب) امير وزنده و (المخضوب) و (المخضب) معظم وزنده بويانمش نسنه يه دينور يقال كفّ خضيب و امرأة خضيب و بنان مخضوب و خضيب و مخضب يعني قنه ياقنوب صاچی رنكين اولمش خاتون و قنه لنمش رنكين ال و پارمق اوجلری (الكف الخضيب) بر كوكب آديدر مترجم ديركه اهل فن عندنده معتادر مخصوص سير يني تقويم ايدرلر كال حمرتندن آنكله كنايه اولنمشدر خواصندندركه بركيسه آنی بيلوب بر آدمه كوسترسه ايكيسی من بعد الفت ايلمك محالدر وحاقّ وسط سمايه كلديكی درجه ده دعا مقبولدر (الخضاب) كتاب وزنده نسنه بو يايه جق بو يايه دينور يقال خضب شعره بالخضاب و هو ما يختضب به (الاختضاب) افتعال وزنده بويانمق معناسنه در يقال اختضب بالحناء و نحوه (الخضبة) خانك ضميله همزه وزنده شول خاتونه دينوركه چوق اختضاب ايدر يعني اللرينه و اياقلرينه دائما قنه ياقنوب وقاشلرينه وسمه چكنور اوله يقال امرأة خضبة ای الكثيرة الاختضاب (الخاضب) شول اركك دوه قوشنه دينوركه ديشی يه پك قيزمش اولمغله بالدرلری قيقزل اوله علی قول بهار موسمنده اوت اوتلامغله قوری انجكلری قزارمش ياخود يشللنمش ياخود صرارمش اوله و بو حالت ديشيسنه

عارض اولماز على رأى خاضب مرسوملك مأخذى اولان خضب شول قزللغه دينوركه اركك دوه‌قوشنك ديزلرى
مفصللرينه عارض اولور خرمانك قوروغى ظهور ايلديكى وقتده اولور وقوروق كالنى بولديغى هنكامده اول
قزللق زائل اولور * شارح ديركه بوكيفيت آنده غريزيه‌در (الخضوب) قعود وزننده اغاج يشرمك معناسنه‌در يقال
خضب الشجر وخضب خضوبا من الباب الثانى والرابع وخضب على المجهول اذا اخضرّ (الاخضيضاب) اغاج
يم يشل يشرمك معناسنه‌در يقال اخضوضب الشجر اخضيضابا (الاخضاب) همزه‌نك كسريله يرك نباتى ظهور
ايلكله روى زمين يشل كمخا دوشنمش كبى يم يشل اولمق معناسنه‌در يقال اخضبت الارض اذا ظهر نباتها (الخضوب)
صبور وزننده شول نباته دينوركه پژمرده اولمشيكن اوزرينه يغمور ياغمغله تازه‌لنمش اوله (المخضب) منبر وزننده
شول تغاره ولكنه دينوركه ايچنده نسنه بويارلر ونسنه يايقارلر يقال غسل ثوبه فى المخضب اى المركن (خضاب)
غراب وزننده يمنده بر موضع آديدر (الخضربة) دحرجه وزننده صوبرى اوته چالقنمق معناسنه‌در يقال خضرب الماء
اذا اضطرب (الخضارب) علابط وزننده برى اوته چالقنوب مضطرب اولان صويه دينور وبو حالت كوللرده
ودره‌لرده اولان صوده واقع اولور (المخضرب) مخضرم وزننده فصيح وبليغ وناطقه‌پرداز آدمه دينور يقال
رجل مخضرب اى فصيح بليغ (الخضعبة) عين مهمله ايله دحرجه وزننده ضعيف وزبون اولمق معناسنه‌در يقال
فيه خضعبة اى ضعف وخضعبه سموز خاتونه دينور يقال امرأة خضعبة اى سمينة وضعيفه ونحيفه خاتونه دينور
بو صورتده اضداددن اولور لكن * مؤلف تعرّض ايلامشدر (التخضعب) تدحرج وزننده بر كيمسه‌نك ايشى
شوريده ومختلط ومختلّ اولمق معناسنه‌در يقال تخضعب امرهم اى اختلط (التخضلب) تدحرج وزننده برايش
سست وضعيف اولمق على قول قارشق شوريده اولمق معناسنه‌در يقال تخضلب امره اذا ضعف او اختلط
(الخطب) خانك فتحى وطانك سكونيله مطلقا ايشه دينور شان وامر وكار معناسنه‌در كرك صغير وكرك عظيم
اولسون جمعى خطوب كلور خانك ضميله لكن راغبك بيانته كوره خطب شول امر عظيمه دينوركه آنك حقنده
تخاطب ناس كثير اوله بو صورتده اخصّ اولور وخطب مصدر اولور تزوّج ايچون خاتونه دوكورلك ايلك معناسنه‌در
(الخطبه) خانك كسريله و (الخطّيبى) دلّيلى وزننده خطب معناسنه‌دركه مصدردر يقال خطب المرأة خطبا
وخطبة وخطيبى من الباب الاول اذا دعاها الى التزوج (الاختطاب) افتعال وزننده خطب معناسنه‌در يقال
اختطب المرأة بمعنى خطبها وبر كمسه‌يى كنديسنه خاتون تزويج اولنمغله دعوت ايلك معناسنه‌در يقال اختطبوه
اذا دعوه الى تزويج صاحبتهم (الخطب) خانك كسريله تزوج ايچون طلب اولنان يعنى دوكرلكنه واريلان قادينه
دينور وخاتونه طالب يعنى دوكور اولان اركشى‌يه‌ده دينور بو معناده خانك ضميله‌ده جائزدر جمعى اخطاب كلور
يقال هذه خطبه وهذا خطبه وخطب جاهليتده عقد وتزوج اداتندن ايدى بر كمسه بر خاتون تزوج ايده‌جك اولدقده
كنديسى ياخود طرفندن كيدن كمسه اول خاتونه ياخود طرفندن اولان كمسه‌يه خطب دير ايدى خانك كسرى
وضميله ومخطوب نكح دير ايدى نونك كسرى وضميله بو تعبير ايله همان بينلرنده نكاح منعقد اولور ايدى (الخطبة)
خانك كسريله و (الخطّيبى) خانك وطاى مشدده‌نك كسريله كه فى الاصل مصدردر و (الخطيبة) كذلك خانك وطاى
مشدده‌نك كسريله بونلرده تزوج ايچون طلب اولنان خاتونه دينور يقال هى خطبه وخطبته وخطيباه وخطيبته
(الخطيب) سكّيت وزننده خاتون آله‌جق كشى‌يه دينور جمعى خطيبون كلور مصباحده خانك كسريله خطبه
اسم اولمق اوزره مرسومدركه دوكورلك ديمك اولور (الخطاب) شداد وزننده خطبه يعنى دوكورلك بابنده متصرف
وكارگذار واول خصوصده پك خبير وعارف واكا مشتغل اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل خطاب اى متصرف
فى الخطبة (الخطبة) خانك ضميله كلام معروفدركه خطيب افندى منبرده قراءت ايدر بعضيلر ديديكه خطبه منثور
ومسجع اولان كلامه اطلاق اولنور كتاب ديباجه‌لرى كبى ومقامه وموعظه كبى مصباحك بيانته كوره اصل خطاب
متكلم ايله سامع بيننده واقع اولان كلامدر خطب وخطبه كه خانك ضمى وكسريله‌در آندن مأخوذدر موعظه‌ده
ضمله‌دركه فعله بمعنى مفعولدر نسخه بمعنى منسوخ اولديغى كبى جمعى خطب كلور صرد وزننده وخطبه كه خانك
كسريله‌در اسمدر دوكورلك معناسنه‌در ودوكورلك ايدنه خاطب ودوكورلك خصوصنده ماهر اولانه خطاب دينور
انتهى وخطبه خانك ضميله مصدر اولور خطيب منبرده خطبه اوقومق معناسنه (الخطابة) خانك فتحيله خطبه
معناسنه‌در يقال خطب الخاطب على المنبر خطابة وخطبة (الخطيب) اميروزنيده خوش ادا وخوب ندا ايله كوزل
خطبه قراءت ايدن افندى‌يه دينور ريحان زاده مرحوم كبى يقال رجل خطيب اى حسن الخطبة ومحدثيندن
ابو القاسم عبدالله بن محمد الخطيبى كه ابن جوزى شيخيدر وينه محدثيندن ابو حنيفه محمد بن عبدالله بن محمد الخطيبى

(حسن)

حسن الخطبه اولمريله اكا نسبت اولنديلر وخطبه خانك ضميله شول بوزمتق بولانق رنكدركه صارمتق قرمزي يه
مائل اوله تازه بغدای لونی وبعض بيان اشكي لونی كبي على قول شول بوزلغه دينوركه اكا بشللك غالب اولهكه كبريتي
ديدكلريدر يقال به خطبة اى لون كدر مشرب حمرة فى صفرة او غبرة ترهقها خضرة (الخطب) فتحتينله ذكر اولنان
رنكده اولمق معناسنه‌در يقال خطب الشئ خطبا من الباب الرابع اذا كان به (الاخطب) احمر وزننده ذكر
اولنان خطبه رنكنده اولان شيئه دينور واخطب آرى قوشنه دينور شقراق كبي على قول صرد اسميدركه
كوجكن ديدكلرى قوشدر وچاقرطغانه دخی اخطب ديرلر وشول حماره دينوركه لوننه خضرت غالب اوله ياخود
صرتنده قويريغنه قدر سياه خطی اوله واخطب يشل يشل مخطط اولان ابوجهل قارپوزينه دينور (الخطباء)
حمراء وزننده و (الخطبانة) خانك ضميله مؤنثيدر يقال اتان او حنظلة خطباء وخطبانة جمعی خطبان كلور
خانك ضميله وخطبان كلور خانك كسريله شذوذ اوزره وخطباء شول قنه ياقنمش خاتون النه دينوركه بوياسی
زائل اولوب وهنوز اثری باقی اوله يقال يد خطباء اى نصل سواد خضابها (الاخطاب) همزه‌نك كسريله ابوجهل
قارپوزينك يشل يشل خطلری ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال اخطب الحنظل اذا صار اخطب (الخطبان) عثمان
وزننده قوش قونمز اوتنه شبيه برنوع نبات آديدر ومغيلان اغاجنك يشل يپراغنه دينور عربلرك اورق خطبانی
قوللری مبالغه‌يه مبنی‌در اورق احق وزننده يپراغی چوق ديمكدر (اخطبان) همزه‌نك فتحيله مزهرك بيانه
كوره افعلان وزننده اسم مفرددر برقوش آديدر (الخطابی) طانك تشديديله خطابه منسوب ديمكدر ابوسليمان
الخطابی الامام معروفدر يعنی ائمه‌دندر تصانيف كثيره صاحبی فحولدندر (الخطابيه) بغداد قضاسنده برقريه‌در
وروافضدن برطائفه‌در رئيسلری ابن الخطاب الاسدی‌در عقائدده كندويه مخالفت ايدن كسه‌لر اوزره شهادت زور
ايلمك ضمننده جماعتنه امر ايدر ايدی وجعفر صادق حضرتلرينك حاشا الوهيتنه ذاهب ايدی (خيطوب)
قيصوم وزننده برموضع آديدر (فصل الخطاب) قاضی بينه ايله ياخود يمين ايله حكم ايلمكدن عبارتدركه خطاب
فاصلدر على قول حكم وقضاده فقاهتدن عبارتدر على رأى كلامی امابعد كلمه‌سيله نطق وتكلم ايلمكدن يعنی حمدله
وتصليه ايله ابتدا ايلدكدنصكره مقصوده امابعد كلمه‌سيله شروع ايلمكدن عبارتدر تقول سمعت منه فصل الخطاب
وهو الحكم بالبينة او اليمين او الفقه فى القضاء او النطق باما بعد * شارح ديركه فى الاصل خطاب مفاعله‌دن مصدردر
مخاطبه كبی برآدمه سوز سويلمك معناسنه يقال خاطبه اذا كالمه وبعضا خطاب كلام معناسنه مستعمل اولور
بوراده كلام معناسنه‌در وفصل فاصل معناسنه‌در وتركيب مزبور صفتك موصوفه اضافتی بابندن اولمغله الخطاب
الفاصل ديمكدر وعند البعض فصل الخطاب اختصار مخل واشباع ممل شائبه‌سندن عاری خطاب معتدلدن
عبارتدر كما جاء فى وصف كلامه عليه الصلوة والسلام ❊ فصل لانزر ولا هذر ❊ اى لا قليل ولا كثير (اخطب)
اقرب وزننده نجد اتكاسنده برطاغك اسميدر وبررجل آديدر (الخطربة) دحرجه وزننده خطربه لفظنده لغتدركه
معاش طار اولمق معناسنه‌در (الخطرب) قطرب وزننده و (الخطارب) علابط وزننده دائما بيهوده وبی اصل
كلمات ايدن هرزه‌چانه كمسه‌يه دينور يقال رجل خطرب وخطارب اى متقول يعنی يقول مالم يكن (الخطربه) دحرجه
وزننده و (التخطرب) تدحرج وزننده مادهٔ مذكوره‌دن مصدرلردر اصلی يوق بيهمنی كلمات ايدر اولمق معناسنه
يقال خطرب الرجل وتخطرب (الخطلبة) دحرجه وزننده مجلسده سوز چوغالوب شوريده ومختلط اولمق
معناسنه‌در قاريلر حمامی كبی تقول ماهذه الخطلبة اى كثرة الكلام واختلاطه (الخنعابة) خانك كسری ونونك سكونيله
نامرد ودنی وناكس وكم مايه كمسه‌يه دينوركه آدم مولوزی تعبير اولنور يقال هو خنعابة اى ردئ دنئ (الخلب) خانك
كسری ولامك سكونيله طرنغه دينور ظفر معناسنه وشول كوچك واينجه جك انجكزه دينوركه ايكو كبكاريني
بری برينه وصل ايدوب ياپشدرمشدر على قول جكره دينور كبد معناسنه ياخود جكرك زياده‌سنه دينوركه جكردن
بشقه‌جه ويانده اولور جكر كوشه ديدكلريدر ياخود جكرك پرده‌سنه دينور حجاب كبد معناسنه ياخود شول بياض
ويوفقه زاره دينوركه جكره ياپشيق اولور وخلب سبزواتدن طورپ ديدكلری سبزه‌يه دينور لجل معناسنه بعض
نسخه‌ده حای مهمله ايله لحل مرسوم اولمغله اركك وآيغر حيوان ديمك اولور مناوی شرحنده بونی ترجيح ايدر
وخلب آصمه يپراغنه دينور وشول زنپاره چلبی‌يه دينوركه صحبت وفجور ايچون كندی نسوانی ونسوان كندوسنی سورلر
اوله يقال هو خلب نساء اذا كان يحبهن للحديث والفجور ويحببنه جمعی اخلاب كلور وخلباء كلور كرماء وزننده
ويقال هم اخلاب نساء وخلباء نساء (الخلب) ضرب وزننده طرنقله يارملمق على قول طرملامق ياخود طرنقله كسمك
معناسنه‌در يقال خلبه بظفره خلبا من الباب الثانی والاول اذا جرحه او خدشه او قطعه وبرنسنه‌يی يارمق معناسنه‌در

يقال خلبه اذاشقه و برنجى جانور و برتجى قوش طعمه و شكاربنى پنچه سيله و چيناغيله قاپوب آلمق معناسنه در يقال خلب الفريسة اذا اخذها بمخلبه و دلربا محبوب و محبوبه لر حسن و جمال و شيوه و دلال ايله بر بيچاره يى آشفته حال ايدوب كوكلنى قاپوب و عقلنى اوغورلمق معناسنه استعمال اولنور يقال خلبت المرأت فلانا عقله اذا سلبه اياها و بو معناى سابقدن مأخوذدر و خلب اصرمق معناسنه در يقال خلبه اى عضه و خلب و خلاب كتاب وزننده و خلابه كتابه وزننده آلدامق و فريفته ايلك معناسنه در يقال خلب فلانا خلبا و خلابا و خلابة من الباب الاول اذاخدعه (الاستخلاب) خلب ايله معناى اولده مرادفدر يقال استخلبه بظفره بمعنى خلبه (الاختلاب) و (المخالبة) بونلرده الدامق معناسنه در يقال اختلبه وخالبه اذا خدعه (الخلبى) خليفى وزننده معناى مزبوردن اسمدر آلدامغه و مكر و آله دينور (الخالب) و (الخلاب) كذاب وزننده و (الخلبوت) جبروت وزننده و (الخلبوب) ايكى باى موحده ايله ناسى دائما آلدايوب دوباره ايدن خدّاع و مكّار كمسه يه دينور اوّلدن ماعدا صيغه لر مبالغه ايچوندر (الخالبة) و (الخلبة) فرحه وزننده و (الخلوب) كذوب وزننده و (الخلّابة) كذابه وزننده و (الخلبوت) رهبوت وزننده دائما ناسى آلداديجى خدّاعه و محتاله قارى يه دينور (المخلب) منبر وزننده اكين بچه جك اوراغه دينور منجل كبى و برتجى جانورك پنچه سنه و برتجى قوشك چنكالنه دينور كه قيناق و چيناق تعبير اولنور على قول مخلب صيّاد اولان قوشك و ظفر صيّاد اولميانك چيناغنه اطلاق اولنور جمعى مخالب در يقال انشب فيه مخالبه وهى اظفار كل سبع من الماشى و الطائر او هى لمايصيد من الطير و الظفر لمالايصيد (الخلب) خانك ضميله و ضمتينله خرما اغاجنك اوزينه دينور لبّ النخله معناسنه على قول خرما بيتيسنه دينور قلب النخله كبى و خرماليفنه دينور و ليفدن اورلمش محكم و اينجه سجيمه دينور و چاموره دينور على قول اوزلو ياپشقان چاموره ياخود سياه چاموره دينور (المخلب) محسن وزننده ذكر اولنان چامورلى صويه دينور يقال ماء مخلب اى ذو خلب (الخلب) خانك ضميله قبر وزننده يغمورسز سحابه دينور كويا كه ممطر شكلنده كورينوب صكره افاضه ايلمامكله خلقه خدعه ايدر اولور كذلك يغمورسز شمشكه برق خلب و البرق الخلب و برق الخلب اطلاق اولنور بومناسبتله وعد ايدوب خلقى طمع و امنيه يه دوشوردكدنصكره وفا و انجاز ايليان يادكار حقنده كذلك البرق الخلب و اضافتله برق الخلب و برق خلب ديرلر يقال هو البرق الخلب و برق الخلب و برق خلب اى مطمع مخلف محدثيندن حسن بن قحطبة الخلبى اكا منسوبدر (الخلباء) حمراء وزننده و (الخلبن) خانك و بانك فتحيله شاشقين و چولپه و همج عورته دينور خرقاء معناسنه و خلبن كلمه سنده نون الحاق ايچوندر و خلبن آريق و مهزوله عورته دينور (الخلب) فتحتينله قارى خلباء اولمق معناسنه در يقال خلبت المرأة خلبا من الباب الرابع اذا كانت خلباء (المخلب) معظم وزننده شول جامه و لباسه دينور كه نقش و نكارى كثير اوله يقال ثوب مخلب اى كثير الوشى (الخنب) قنب وزننده و (الخناب) خانك كسرى و نونك تشديديله جنان وزننده كه شواذدندر و (الخناب) سحاب وزننده شول طويل و احمق كشى يه دينور كه روش و اطوارى نسق واحد اوزره اولميوب دائما مختلج و مضطرب اوله كاه شويله ايده جك وكاه بويله ايده جك اولوب حاصلى تميمىّ مرّة و شرقىّ اخرى تلوينى اوزره برحالده ثابت اوله مز اوله يقال رجل خنب و خناب و خناب اى طويل احمق مختلج و جنّاب جنّان وزننده ايرى برونلى كشى يه دينور (الخنّابتان) خانك كسرى و ضمى و نونك تشديديله كه تثنيه در برونك ايكى جانبنده اولان قنادلرينه دينور بعضيلر ديديكه خنّابه بيوك اولان برون اوجنه دينور ارنبهٔ عظيمه معناسنه ياخود برونك اوسط طرفندن اوجنه دينور * مترجم ديركه نهايه ده اشبو و فى حديث زيد بن ثابت فى الخنابتين اذا خرمتا قال ❊ فى كل واحدة ثلث دية الانف ❊ حديثنده معناى اوّل ايله بيان اولنمشدر قالديكه معنيين اخيرينه كوره بنه هر طرفنه اطلاق اولنمش اولوركه ايكى طرفى خنابتان اولور انتهى و خنابه كبر و نخوت معناسنه استعمال اولنور و خنابه لفظى قليلا مهموز اولوب خنأبه عنوانده استعمال اولنور و خنّابه اساميدندر خنّابة بن كعب العبشمى كه شاعر معمردر تابعيندندر و عبشم عبد الشمس لفظندن منحوتدر (الخنب) خانك كسريله دیزك ايچ طرفنه دينور على قول او يلقلرك اشاغيلريله بالدرلرك بوقارى اوجلرينك قاوشدقلرى يرلره دينور ياخود ايكو كيكلرينك كذلك پرمقلرك ارالقلرنده اولان فرجه لره دينور جمعى اخناب كلور (الخنب) فتحتينله سوزى ككزدن سويلرا اولمغه دينور خنان معناسنه اول كمسه يه ككزك تعبير اولنور و اول برونه عارض اولور بر علتدن نشئت ايدر يقال خنب الرجل خنبا من الباب الرابع اذا كان به خنّان و اياق سست و ضعيف اولمق معناسنه در يقال خنبت رجله اذا وهنت و آغسق اولمق معناسنه در يقال خنب فلان اذا عرج و هلاك اولمق معناسنه در يقال خنب الرجل اذا هلك (الاخناب) همزه نك كسريله بو دخى هلاك اولمق معناسنه در يقال اخنب الرجل اذا هلك و كسمك معناسنه در يقال اخنبه اذا قطعه و برنسنه يى سست و ضعيف ايلك معناسنه در يقال اخنبه اى اوهنه

وهلاك ايلك معناسنه در يقال اخنبه اذا اهلكه (الخنبة) فرحه وزننده نازنده وشيوه كار اولان تر و تازه محبوبه يه دينور يقال جارية خنبة اى غنجة رخيمة وشول آهويه دينوركه يوونى صمصيق ايچنه چكوب طوتارق يرندن قلداميوب نازنين محبوبه كبى نكاه ايدوب طوره يقال ظبية خنبة اى عاقدة عنقها رابضة لاتبرح مكانها (الخنابة) سحابه وزننده اثر قبيح معناسنه در و شرّ و شور معناسنه در (ذو خنبات) ضمتينله و فتحتينله لغتدر غدر و كذب ايله متصف اولان على قول كاه صالح و پرهيزكار و كاه فاسد و تبهكار اولان كسه يه دينور پس خنبات و خنبات خنبه و خنبه دن جمع اولمغله غدر و كذب ياخود كاه صالح و كاه فاسد اولمق معناسنه اولور و جميتى اطوار مستمرّه اعتبارينه مبنى در يقال هو ذو خنبات و خنبات اى ذو غدر و كذب او يصلح مرّة و يفسد اخرى * شارحك بيانه كوره بورادهٔ يصلح و يفسد كلمه لرى ثلاثيدر افعال بابندن اولمه رق ضبطلرى غلطدر (الخنبة) تمره وزننده فساد معناسنه در يقال به خنبة اى فساد (المخنبة) مشربه وزننده سورويه دينور قطيعه معناسنه (خنب) خانك فتحى و نونك سكونيله محدثيندن نيچه ذوات اسملريدر (التخنب) تجنب وزننده كبر و نخوت ايلك معناسنه در يقال تخنب فلان اذا تكبر (الخنتب) نون و تاى فوقيه ايله برقع وزننده و (الخنتب) جندب وزننده خاتون سنت اولمزدن اقدم سنت اوله جق لحم زائدينه دينوركه حدّ اعتدالى متجاوز اوزون اوله و هيز و مخنث كسه يه دينوركه مذكر سماعى تعبير اولنور يقال هو خنتب و خنتب اى مخنث و قصير القامه بودور كسه يه دينور (الخنثبة) خانك كسرى و نونك سكونى و ثاى مثلثه نك فتحيله پك سودلو ناقه يه دينور (الخنثعبة) خثعب ماده سنده ذكر اولندى (الخندب) قنفذ وزننده بدخوى و بدمشرب كشى يه دينور (الخندبان) عنفوان وزننده شيشمان و لحيم كسه يه دينور (الخنزوب) خانك ضميله و (الخنزاب) خانك كسريله زناء و فجور خصوصنده جرى ومقدام اولان فاسقه دينور (خنزب) خانك و زانك فتحيله بر شيطان آديدر * شارحك بيانه كوره مصلى يه مستولى اولان شيطانك آديدر قال فى النهاية فى حديث الصلوة ﴿ذاك شيطان يقال له خنزب﴾ قال ابو عمرو و هو لقب له و يروى بالكسر و الضم (الخنصاب) صاد مهمله ايله خنزاب وزننده شجر مقل اسميدركه اكثرى بلاد عربده و يمنده نابت اولور و مقل آنك صمغيدركه تركيده كورن ديرلر (الخنصبة) خانك و صادك ضميله پك سموز خاتونه دينور يقال امرأة خنصبة اى سمينة ظاهرا بو خصب ماده سندن فنعله در فانك و عينك ضميله (الخنظبة) خانك و ظاى معجمه نك ضميله بر بوجك آديدر (الخنعب) جعفر وزننده اوزون صاچه دينور (الخنعبة) قنفذه وزننده چكه ده اولان يوه دينور نونه معناسنه على قول اوست دوداغك آغزه كلان وسطنده آغزه طوغرى صارقق اتجكزه دينور ياخود اوست دوداقده ايكى طرفلو بيغك ارالغنده برون دير كنه طوغرى چكيلان اوزونجه يوه دينور (الخوب) خانك فتحى و واوك سكونيله فقير و محتاج اولمق معناسنه در يقال خاب الرجل يخوب خوبا اذا افتقر (الخوبة) نوبه وزننده آجلق جوع معناسنه در يقال اصابته خوبة اى جوعة و شول يره دينوركه يغمور ياغمش ايكى يرلرك بيننده اولوب و اكا يغمور اصابت ايلامش اوله و چايرى و اوتلاغى اولميان قيريره دينور (الخيبة) خانك فتحى و ياى تحتيه نك سكونيله نااميد و محروم و بى بهره قالمق معناسنه در يقال خاب الرجل يخيب خيبة اذا حرم و خسارت و زيانه اوغرامق معناسنه در يقال خاب الرجل اذا خسر و كافر اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال خاب فلان اى كفر و مطلوبه نائل اولميوب سعى هبا اولمق معناسنه دركه معناى اوّلدن اخص در يقال خاب الرجل اذا لم ينل مطلوبه و فى المثل * الهيبة خيبة * يعنى موقع طلب امل اولان كسه دن ياخود مطلوب اولان مادّه مهول اولمق حسبيله خوف و انديشه ايلك خيبت و حرمانى مورثدر زيرا اقدامه مانعدر نته كه * الحياء يمنع الرزق * دخى بو قبيلندندر و بددعاء موقعنده مثلا خيبة لزيد ديرلر رفعله و نصبله رفعى ابتدائيت اوزره دركه خيبة عظيمة تقدير نده در و نصبى اضمار فعله مبنى دركه اسئل خيبة تقدير نده در و يقولون سعيه فى خباب بن هياب اى خسار يعنى فلان كسه نك سعى هيبتلو اولان امردن متولّد خيبتلو مادّه يه اوغرامشدر و خيّاب كذلك شدّاد وزننده آتشى چيقميان چقماغه اطلاق اولنور (التخييب) تفعيل وزننده محروم و بى بهره قلق معناسنه در يقال خيبه الله تخييبا اى جعله خائبا (وادى تخيب) تانك و خانك ضمى و ياى مشدده نك كسريله و خانك فتحيله ده جائزدر و بو مثللر لغو و باطل معناسنه استعمال اولنور و بو شبه فعل و تعريف سببيله غير منصرفدر يقول و قعوا فى وادى تخيب اى بالباطل نته كه تضلل و تهلك دخى بو معنايه مستعمللر و بونلر تعبيرات مخصوصه دندر فى الاصل فعللردر

فصل الدال المهملة

(الدأب) دالك فتحى و همزه نك سكونيله و فتحتينله لغتدر و (الدؤوب) قعود وزننده بر ايشده دوام و التزام ايله امك چكوب چالشمق معناسنه در يقال دأب فى عمله دأبا و دؤوبا من الباب الثالث اذا جدّ و تعب و دأب دالك فتحى و همزه نك سكونيله و فتحتينله جائزدر شان و امر و كار معناسنه در يقال هذا دأبه اى شانه و بونلر معناى اوّلدن

﴿ فصل الدال المهملة ﴾

مأخوذلردر وعادت معناسنه‌در تقول هذا دأبك ای عادتك وطواری عنف وشدتله سورمك معناسنه‌در يقال
دأب دابته اذاساقهاشديدا وطرد ايلك معناسنه‌در صيدی ارقه‌سندن اوزون اوزادی قوغوب كوتورمك كبی يقال
دأبه اذاطرده (الادآب) اتعاب وزننده يوروب زحمت ويرمك معناسنه‌در يقال ادأبه ادآبا ای اتعبه (الدائبان)
تثنيه بنيه‌سيله ليل ونهاره اطلاق اولنور جديدان كبی بری برينی اعتقاب خصوصنده جد واقداملری
ملاحظه‌سيله‌در (دوءب) جوهر وزننده بنی العنبر جماعتنه مخصوص برفرس اسميدر (بنودوءب) برقبيله‌در (دأب)
نهب وزننده اساميدندر عبدالرحمن بن دأب عرب بيننده برمعروف كسه‌در ومحمد بن دأب محدثيندندر لكن كذابدر
وعيسی بن يزيد بن دأب هالكدر * شارح ديركه مرقوم شاعر ومورخ ايدی لكن اكثر اشعار واخباری تصحيف
وتصنيع ايله انتحال ايلمكله اعتباردن ساقط اولوب روايتی متواری اولدی وبعضا وضع احاديث ايدردی هلاكی
بوجهتلردندر (الدب) دالك فتحی وبانك تشديديله و(الدبيب) دالك فتحيله قرار واعتدال اوزره ياب ياب آهسته‌جه
ملايمتله يوريمك معناسنه‌دركه بوندن تركيده ايمكلمك ايله تعبير اولنور يقال دب الرجل دبا ودبيبا من الباب الثانی اذا
مشی علی هينته * شارح ديركه بو ماده‌نك خفيف ويابجه يوريمكه مخصوص صدر اطفالك ايمكليه‌رك يوريملری كبی واكثری
حيوان وحشراتده مستعملدر وحركت حاسه‌سی ادراك اولنميان نسنه‌لرده مستعملدر شراب وسقمك سرايتی
كبی انتهی وعربلر دب الشراب فی الجسم ديرلر ايچديكم مشروب بتون بدنمه سرايت ايلدی ديه‌جك يرده كذلك
دب السقم ديرلر درد ووجع بتون بدنه يوريدی معناسنه ودب البلی فی الثوب ديرلر اسكيوب ييريمك حالتی يابجه يابجه
جامه‌نك هر يرينه ساری اولدی معناسنه ودبت عقارب فلان ديرلر سرت نمائمه واذاه معناسنه يعنی قوغجيلغی
سببيله شورش وفسادی ميانهٔ ناسه سرايت ايلدی ديه‌جك يرده ويقال * اكذب من دب ودرج * يعنی فلان كسه ديری
اولوب روی زمينده يوريين وفوت اولوب مقبور ومنقرض اولان ناسدن ازيد كاذبدر اولوده‌ديريده كندی قدر
كاذب يوقدر (الدبة) دالك كسريله بنای نوعدر بوندن لسانمزده يورويش ايله تعبير اولنور يقال هو خفی الدبة
(الدبوب) صبور وزننده (والديبوب) ديموم وزننده قوغجی ونمام وساعی بالفساد كسه‌يه دينور علی قول ديبوب
عورت يزه‌و نكنه دينوركه دائما رجال ونسوان بيننی زنا ايچون جمع ايلمكه سعی ايدر يقال هو دبوب وديبوب ای نمام
او الديبوب الجامع بين الرجال والنساء (الدابة) شابه وزننده مطلقا ير اوزره يوريين حيوانه دينور لكن استعمالی
مركوب اولان حيوانده‌كه فارسيده ستور وتركيده طوار تعبير اولنور غالب اولمشدر مؤنثدر مذكره دخی اطلاق
اولنوركه هاء اسميته محمول اولور * شارح ديركه مصغری دويبه‌در يانك تشديدی واشمام كسريله ومصباحك بيانه
كوره مصغرنده دوابه دخی مسموعدركه ياء غيرقياس اوزره الفه مقلوبدر وبعضلر دابه مصداقندن طيری استثنا
ايلمشدر لكن سماعله مردوددر وهو قوله تعالی ﴿ والله خلق كل دابة من ماء ﴾ الآية بعض مفسرين بوراده ماء
لفظنی جزء ماده عبارتيله تفسير ايلمكله تنكيرلری افراد نوعی اولوركه مراد حق سبحانه وتعالی دابه جنسندن
مطلب
هر نوعی اول نوعه مختص آبدن خلق ايلدی ديمك اولور وبوآب عناصر اربعه جمله‌سندن اولاندر وبعضلر من ماء
مخصوص ايله تفسير ايلمكله تنكيرلری افراد شخصی ايچون اولور پس معنا جنس دوابدن هر فردی كنديسنه
مخصوص اولان آبدن خلق ايلدی ديمك اولوركه مراد نطفه‌در بو صورتده غالب كل منزلنه تنزيل اولنمشدر
پس بوكه كوره‌در دواب جمله‌سنده طير داخلدر ودابه‌يی مركوب اولان حيوانه تخصيص عرفيدر وهاء نقليه
ايچون اولمغله مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور انتهی (دابة الارض) برنوع حيواندركه ظهوری اشراط ساعتندندر
علی قول اشراطك اوليدر مكهٔ مكرمه‌ده حجاج منابه كيدر ايكن جبل صفا منشق اولوب ايچندن ظهور وخروج
ايدر علی رواية ارض طائفدن ياخود اوچ محلدن اوچ دفعه خروج ايدر يدنده عصای موسی وخاتم سليمان عليهما
السلام اولمغله مؤمنه عصا ايله آهسته‌جه ضرب وكافرك يوزينه خاتمله طبع ايدر كافرك يوزنده هذا كافر عبارتی
منتقش اولور * مؤلف مكان ثالثدن سكوت ايلمشدر علی رواية حجر وعلی رواية اقصای يمنده برمكاندر (الادباب)
همزه‌نك كسريله آهسته‌جه يورتدرمك معناسنه‌در تقول ادببت الصبی ای حملته علی الدبيب وپادشاه ووالی
حكومتكاهی اولان مملكتی عدل ودادايله طولدرمق معناسنه استعمال اولنور تاكه هركس امن وامان اوزره
اولمغله راحت وسهولتله دلخواهلری اوزره هرطرفه روان اوله‌لر تقول ادببت البلاد ای ملأتها عدلا فدب اهلها
يعنه بو معنا دخی يورتدرمكه راجعدر (الدبی) دالك ضمی وكسری وبای مشدده‌نك كسری ويای مشدده ايله احد
وفرد معناسنه مستعملدر فی الاصل ذكر اولنان دبيب ماده‌سندن مأخوذ اسم منسوب اولمغله ير اوزره مشی ايدن
حيوان ديمكدر يقال ما بالدار دبی ای احد * شارحك بيانه كوره كلام منفی‌يه مخصوصدر ما بالدار دعوی كبی (المدب)

فتحتيله و دالك كسريله جائزدر اسم مكاندر سيل صويی آقديغی يره و قرنجه كزوب كتديكی يوله اطلاق اولنمشدر
اضـافتله متعين اولور يقال مدبّ السيل ای مجراه ومدبّ النمل ای مسراه و عندالبعض مدبّ كلمه‌سی اكر اسم
مكان اولور ايسه مكسور العين اولور و اكر مصدر مراد اولور ايسه مفتوح العين اولور و باب ثانيدن اولان بالجمله مفعل
وزننك حالی بورسمه‌در * شارح ديركه مؤلف بو بابده جوهری‌يه تابع اولمشدر لكن صواب اولان بودركه اول صيغه‌كه
مضارعی يفعل وزنی اوله كه عيننك كسريله‌در ماضيسی كرك مفتوح العين و كرك مكسور العين اولسون آندن مفعل
وزنی اكر مصدر اراده اولنورسه مفتوح العين و اكر اسم زمان و اسم مكان قصد اولنورسه مكسور العين اولور مكركه
شاذ اوله انتهی (دبّ) صيغهٔ فعل ماضیٔ مجهولدر لكن معنای مصدری مراد اولنور تقول اعيتنی من شبّ الی دبّ بضم
الشين و الدال و ينوّنان ای من الشباب الی ان دبّ بالعصا يعنی سن بنی كنجلكم و جوانلغم هنكامندن چاق پيراولوب
عصا ايله بويلجه ياب ياب يوريمك زماننه كلنجه عاجز و فرومانده ايدوب اصلا برآن آسوده ايلمدك و منوّن اولدقلری
صورتده اسم اولور (الدبوب) صبور وزننده بمعنی فاعل و بمعنی مفعول فمن الاوّل يقـال طعنة دبوب ای تدبّ
بالدّم و من الثانی يقال جراحة دبوب ای يدبّ الدم منها سـيلانا و دبوب ايچريسی درين مغاره‌يه اطلاق اولنور
و مطلقا سموز انسان و حيوانه اطلاق اولنوركه سموزلكندن سرعت ايده‌ميوب آهسته‌جه يورر اولور و دبو هذيل
قبيله‌سی بلادنده بر موضع آديدر (الادبّ) فتحتينله و بانك تشديديله يك تويلو اركك دوه‌يه دينور و اشبو * انّ النبی عليه
الصلوة و السلام قال ﷺ لنسائه ليت شعری آيتكنّ صاحبة الجمل الاديب تخرج فتنبحها كلاب الحوءب ﷺ نهايه‌ده حوءب
كلمه‌سنه مشاكله ايچون فك ادغام اولنمشدر ديو مرسومدر (الدّبابة) دالك فتحی و بانك تشديديله سلفده جنك آلاتندن
بر آلتدر صغر كوندن چوال طرزنده دوزوب ايچنه برنيچه نقابلر كيررلر و يابچه يابچه سوره‌رك قلعه‌نك دبينه كلوب
حصاری نقب ايدرلر قالين اولمق حسبيله قلعه‌دن آتيلان اوق و طاش تأثير ايلمز حالا متروكدر (الدبدب) غبغب وزننده
آتلو قرنجه‌سی تعبير اولنان اياقلری اوزون قرنجه‌نك يورويشنه دينور (الدّبه) قبه وزننده حال و روش و طريقه‌يه
اطلاق اولنوركه بر آدمك سلوك معنويسندن عبارتدر تقول دعنی و دبّی ای حالی و طريقتی و دبه بدر قربنده بر موضع
آديدر (الدبّ) دالك ضميله بودخی حال و روش و طريقه معناسنه‌در و آيو تعبير اولنان جانوره دينور مؤنثی دبّه‌در
هايله جمعی ادباب كلور و دبه كلور عنبه وزننده و بو دبيب معناسـندندر زيرا آيو قسمی يابچه يابچه يورويوب
و انسان كبی اغاجلره طرمانوب چيقار و دبّ بر رجل اسميدر و دبّ قطب شمالی جنبنده بنات نعش كبری يعنی تركيده
يديكر و يدی يارلر تعبير اولنان يدی كوكبی مشتمل آيو صورتنه اطلاق اولنوركه دبّ اكبر ديدكلری بدر و بنات نعش
صغری صورتنه ده اطلاقی منقولدر نهايت فصل و تمييز ايچون بيوكنه دبّ اكبر و كوچكنه دبّ اصغر تعبير اولنور
بنـات نعش صغری دخی يدی كوكبدن مركبـدر فرقدان آنك كوكبلرندندر و جدیّ آنلرك نهايتنده واقع اولان
كوكبدر و مبارك بن نصر الله الدبیّ كه دبّه منسوبدر فقهاء حنفيه‌دندر (الدّبة) دالك و بای مشدده‌نك فتحيله شول
ظرفدركه ايچنه بزر و زيت مقوله‌سی قورلر تركيده دخی دبه ديرلر ياغ دبّه‌سی بال دبه معروفدر و دبّة قوم يغننه
دينور علی قول قرمزی قوملغه ياخود دوز و هموار اولان قوملغه ياخود دوز و همواريره دينور و دبّه دبيبدن
بناء مره اولور بركره آهسته‌جه يوريمك معناسنه جمعی دباب كلور كتاب وزننده و دبّه يوزده بتن صاری تويه
دينور جمعی دبّ كلور هـاسز و دبه خاصة صرچه‌دن اولان بيوك ظرفه دينوركه ايری قاروره‌يه شبيه اولور
قطرميز تعبير اولنور عربستان بقاللری قوللنورلر و استانبولده شكرجيلر دخی قوللنورلر و دبّه قباغه دينور قرع
كبی (الدبة) دالك كسريله دبيب معناسـنه‌دركه ذكر اولندی ظـاهرا بناء نوعدر يابچه يورويش ديمك اولور
(الدبّاء) دالك ضمی و بانك تشديدی و مديله قباغه دينور قرع كبی واحدی دبّاءه درهايله * مترجم ديركه جوهری بونی
معتل بابنده ثبت ايلمشدر و زمخشری اساسده ديديكه دبّاء كلمه‌سی مهموز عدّ اولنورسه دباءدن مأخوذ اولوركه
هدأ معناسنه‌در يقال دبأ بالمكان اذا هدأ ای سكن نته‌كه يقطين كلمه‌سی قطن‌دن مأخوذدركه سكون معناسنه‌در
زمين اوزره انسداخ و انبساطی هدوّ و سكونه تشبيه اولنمش اولور و اكر آخری ياء عدّ اولنوب معتلدر دينورسه
دبا ماده‌سندن مأخوذ اولوركه قنادلنمامش چكركه كروهيدر بودخی سكونی متضمن‌در و محتملدركه دبب ماده‌سندن
مأخوذ اوله كه وجه مذكور اوزره ايمكليه‌رك يوريمك معناسنه‌در پس زمين اوزره انبساطی دبيبه تشبيه اولنمش
اولور مؤلف بوكه ذاهب اولمشدر و اساسده احتمال ثالثی مزّآء كلمه‌سيله تمثيل ايلمشدركه خوش چاشنی اولان خمره
دينور اصلی مززآء ايدی بعده ادغام اولنمشـدر بو صورتده دبّاء كلمه‌سـنكده اصلی دبباء اولور و مصباحده دخی
معتل بابنده مرسومدر و نهايه‌ده وزنی فعال اولمق اوزره مثبتدر و هرويدن همزه‌نك زائد اولديغی مرويدر انتهی

(الدبب) فتحتينله و (الدببان) فتحاتله آدمك يوزنده صارى وخرده توى بتمك زغب معناسنه در على قول بدنده
قيللر كثير اولمق معناسنه در (الادب) فتحتينله وتشديد باايله بدننده قيللرى كثير اولان كمسه يه دينور (الدبّاء) زبّاء وزننده
و (الدببة) فرحه وزننده بدنى يك قيللو اولان خاتونه دينور يقال دبب الرجل دببا ودبابا من الباب الرابع اذا زغب
او كثر شعره فهو ادب وهى دبّاء ودببة (الدبدبة) كبكبه وزننده آتك اياغى يك يره طوقنمقدن پيدا اولان صوت كبى
صوته دينوركه كوترتى و پاطرتى تعبيراولنور تقول سمعت دبدبة وهى كل صوت كوقع الحافر على الارض الصلبة
و بو معناده مصدر اولور يقال دبدب الحافر دبدبة وشول يوغرده وآيرانه دينوركه اوزرينه سود صاغلمش اوله على
قول يك قويو واغلظ اولان سوده دينوركه يوغرد كبى اولور (الدبدبى) جحجبى وزننده دبدبه ايله معناى اخيرده
مرادفدر (الدبداب) جبجاب وزننده طبل وكوسه دينوركه تحريفله طاول تعبيراولنور يقال ضرب الدبداب اى
الطبل و بو صوتيله تسميه قيلنمشدر (الدبادب) علابط وزننده ايرى وديزمان كشى يه دينور وچاغرغان وشماطه جى
كثيرالصياح كشى يه دينور (دباب) سحاب وزننده طيئ قبيله سى بلادنده برجبل آديدر (دباب) كتاب وزننده
حجازده بر قومسال موضع آديدر (دباب) قطام وزننده كه كسر اوزره مبنيدر اسم فعل امر مؤنثدر عربلر بو نكله
صرتلان ديدكلرى جانورك ديشيسنى چاغررلر دبى مرادفيدركه امر حاضر مؤنثدر دالك و باى مشددهنك كسريله
(دبّاب) شدّاد وزننده برموضع و بر رجل و برقوملق آديدر (دبّ) ربّ وزننده بصره ده برموضعدر (الدبب)
سبب وزننده اينككك هنوز طوغرديغى بوزاغويه دينور (دبّ جل) دالك كسرى وحاى مهمله ايله امّا عجل
وزننده اطفال عربه مخصوص براويون آديدر (الدجوب) جيمله صبوروزننده مطلقا ايچنه نسنه قويه جق قابه دينور
وعاء معناسنه چوال وسائرلرى كبى على قول غراره يه دينوركه تحريفله خرار تعبيراتدكاريدر ياخود شول طوربه
طرزنده كوچك چواله دينوركه خاتونلر بريوله كتدكلرنده اكا طعام وسائر اشيالرينى وضع ايدرلر (الدجاب) دالك
كسرى وحانك سكونيله و (الدجبان) عنفوان وزننده يغن يغن قاره طاشلق كبى بعض يرده اولان تومسكه
وطومالج يره دينور چاقللق وسائر يغنلر كبى (الدحب) دالك فتحى وحانك سكونيله دفع ايلك معناسنه در يقال
دحبه دحبا من الباب الثانى اذا دفعه ودحب ودحاب غراب وزننده جماع ايلك معناسنه در يقال دحب جاريته
دحبا ودحابا اذا جامعها تنه كه دحبأه دخى بومعنايه در يقال دحبأها يدحبئها دحبأة اى جامعها لكن بومادهيى
مؤلف نه مهموزده ونه معتلده ذكر ايلمشدر عادتى اوزره الحاق ايچون اولسه دخى اجمالا ذكر ايدر ايدى (الدحبة)
دالك ضميله همزه وزننده چوق قيونه و كچى يه دينور (دحيبه) جهينه وزننده برخاتون اسميدر (الدحقبة)
قافله دحرجه وزننده بركمسه يى زور وشدتله ارقه سندن قاقيو يرمك معناسنه در يقال دحقب فلانا اذا دفعه من
ورآئه دفعا عنيفا (الدخدبة) دالرك فتحى وكسريله اتنه طولو كوده سى صمصيق طقناز قزه دينور يقال جارية دخدبة
اى مكتنزة (الديدب) دالرك فتحى و ياى تحتيه نك سكونيله بيان اشكنه دينور ورقيب وطليعه معناسنه دركه كوزجى
و ديدبان تعبيراولنور وديدبان دالك كسريله فارسيدر معربى ديدبان در دالك فتحيله (الديدبون) دالك فتحيله لهو ولعب
معناسنه در نونى زائد اولمغله موضع ذكرى بومقامدر جوهرى نونى اصليه وهم ايلمكله نون بابنده ذكر ايلمشدر *
شارح ديركه ابوحيان و ابن عصفوردن ديدبون زيزفون وزننده اولديغى منقولدر وزيزفون فيعلول ياخود فيفعول
وزننده اولمغله بهمه حال نونى اصليه در بوجهتله جوهرى وهمدن مصون در پس مؤلفه كوره وزنى فيعلون اولور
(الدرب) دالك فتحى ورانك سكونيله دروازه يه دينوركه بيوك صوقاق ومحله وحصار قپولريدر يقال دخلوا من
درب السكة اى بابها الواسع ومطلق بيوك قپويه دينور سراى وخان قپولرى كبى جمعى دراب كلور دالك كسريله
يقال سدد الدرب اى الباب الكبير و درب روم ولايتنه يعنى دار الحربه كيره جك مدخله دينوركه دربند تعبيراولنور على
قول نافذ اولوب اوته سى آچق اولانه درب دينور فتحتينله واوته سى مسدود اولانه درب دينور رانك سكونيله
سلفده روم الكاسى كه اناطوليدن وروم ايليدن عبارتدر بالجمله اعداء عرب اولمغله سنور وسرحدلرده اولان دربندلره
محافظلر نصب وتعيين ايدرلر ايدى اول دربندلركو ياكه حوزۀ ملكت روملك قپولريدر وامهات سائره ده مطلقا دربند ايله
مرسومدر مؤلفك وجه تخصيصى معلوم دكلدر ودرب خرما سروب قوريده جق يره دينور ودرب عنده برقريه آديدر
وايرانده نهاوند شهرنده برموضع آديدر (الدرب) تعب وزننده و (الدربه) دالك ضمى ورانك سكونيله برنسنه يى
خوى وعادت ايدنمك معناسنه دركه دادانمق تعبيراولنور يقال درب الشى دربا ودربة من الباب الرابع اذا ضرى به
ودربه دالك ضميله جنك وجداله وسائر اموره جرأت واقدامله عادت ايدوب آلشمغه دينور * شارح ديركه بو تكرار
قيلنمشدر زيرا معناى اولك عينيدر ودربه هجين اولان اوكوزك اوركنه دينور وهجين باباسى جنس وآناسى ناجنس

اولانه دینور ﴿التدرب﴾ تفعل وزننده بودخی برنسنه یی خوی و عادت ایدوب داداتمق معناسنه در یقال تدرب الشیء
یعنی درب ﴿الدردبة﴾ زلزله وزننده تدرّب معناسنه در و معنای آخرلری عنقریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی
﴿التدریب﴾ تفعیل وزننده برکمسه یی برنسنه یه داداندرمق معناسنه در یقال درّبه به و درّب علیه و فیه تدریبا ای
ضرّاه به و تقول درّبت البازی علی الصید یعنی طغانی شکاره آلشدروب داداندردم و تدریب جنکده انهزام حالتنده
فرار ایلیوب صبر و ثبات ایلمك معناسنه در یقال درّب فلان فی الحرب اذا صبر وقت الفرار ﴿المدرّب﴾ معظم وزننده منجد
و مجرب یعنی کرّاتله شجاعت و جرأتی آزموده دلیر و ماضی و کارکذار منقاله آدمه دینور که جمیع اموری کویا که کندیسنه
مالك ایدوب مسخر قلمش اوله یقال رجل مدرّب ای منجد مجرّب و دفعاتله بلایا و حوادثه اوغرامش و باشندن شدائد و محن
کذران ایلمش آدمه دینور یقال هو مدرب ای مصاب بالبلایا و ارسلانه دینور و بنکه و بوکه و دربندات کبی صعب یرلردن
بی توقف و بی محابا مرور و عبور ه اوکرنمش آلشق اکدی و معلم دوه یه دینور مؤنثی مدرّبه در هایله و قاعدهٔ مطرّده در که
هر برماده که اشبو مدرّب معناسنده مفعل بنیه سی اوزره وارد اوله عین فعلنك فتحی و کسری جائزدر مجرّب و مخرّج
و مجرّس و مضرّس کبی لکن مدرّب کلمه سنده همان عینك فتحیله در کسری جائز دکلدر ﴿الدرابة﴾ دالك ضمیله در
به کبی عادت و جرأت معنالرینه در ﴿الدّارب﴾ شکاره اوکرنوب داداتان آلیجی قوشه دینور یقال عقاب دارب علی
الصید ای متعوّد کذلك شکاره باولیمش تازی یه ده دینور یقال کلب دارب علی الصید ای ضار ﴿الدربه﴾ فرحه وزننده
دارب معناسنه در یقال عقاب دارب و دربة بونده تأنیث موصوفی اولان عقاب اعتباریله در که مؤنث سماعیدر و دارب
کلمه سی لفظی اعتباریله دریوخسه صفت خاصه دکلدر ﴿الدروب﴾ صبور وزننده و ﴿الدربوت﴾ رکبوت وزننده
زیاده سیله رام و قوللانلمش اولمغله هرشیئه آلشق دوه یه دینور علی قول شول دوه یه دینور که صاحبی دوداغندن
قاوره یوب چهره سنه و کوزینه ضرب و تحریك ایلدکده سرکشلك ایلیوب تابع و مطاوع اولور اوله یقال جمل و ناقة
دروب و دربوت ای ذلول او هی التی اذا اخذت بمشفرها و نهزت عینها تبعتك ﴿الدربانیة﴾ دالك فتحیله برجنس
اوکوزه دینور که طرنقلری و درسی یوفقه اولوب و صرتنده اورکجی اولور ﴿الدرابة﴾ رانك تشدیدیله علامه وزننده
شول خاتونه دینور که عاقله و رشیده اولوب عمل و صناعتنده پیشکار و حاذقه و کارکذار اوله مذکری درّاب در و درّابه
طباله معناسنه در که طبل و کوس چالقده استاد اولان مهتره دینور ﴿الدربیة﴾ سلقیه وزننده برکمسه یی برنسنه یه القا ایلمك
معناسنه در یقال دربی فلانا اذا القاه * شارح دیر که برامر کریهه القا ایلمکه مخصوصدر ﴿الدربّ﴾ عتلّ وزننده برنوع
بالقدر که التون کبی صاری اولور ﴿دربی﴾ سکری وزننده عراقده بر موضعدر ﴿بنو دریب﴾ زبیر وزننده بر جماعتدر
محدثیندن احمد بن عبدالله الدریبی انلره منسوبدر ﴿الدربان﴾ دالك فتحیله و کسریله جائزدر قپوجی یه دینور بوّاب معناسنه
و بو لفظ فارسیدر عربلر دخی استعمال ایلدیلر ظاهرا کسری تعریبه محمولدر ﴿الدرجبة﴾ جیمله دحرجه وزننده ناقه
یاوریسنی اوزلیوب حنین ایلمك معناسنه در یقال درجبت الناقة ولدها اذا رئمته ﴿الدرحابه﴾ دال مکسور و حای مهمله ایله
بودور کسه یه دینور ﴿الدردبة﴾ زلزله وزننده برنسنه یه داداتمق معناسنه در نتکه درب ذیلنده ذکر اولندی و درد به خوفندن
فرار ایدن کسه نك سکرتمسی کبی سکرتمکه دینور که ارقه سندن کاوروار و هم یله هم قچار هم جابجا دونوب ارقه سنه نظر
و التفات ایدر یقال دردب زید دردبة ای عدا عدو الخائف کأنه یتوقع من ورائه شیئا فیعدو و یلتفت و رام و مطیع اولمق
خضوع و انقیاد معناسنه در و منه المثل * دردب لما عضه الثقاف * عضّ اصرمق معناسنه در و ثقاف کتاب وزننده
منکنه یه و جندره یه و قصاجه دینور یعنی منکنه کندوسنی صقدیغیچون روی امتثال کوستروب مطیع و منقاد اولدی
ابتدا برخصوصده سرکشلك و تمرّد ایدوب بعده تضییق اولندقده اطاعت و انقیاد ایدن کسه حقنده ضرب اولنور
﴿الدّرداب﴾ جبجاب وزننده طبل آوازنه دینور ﴿الدردبی﴾ یای نسبتله دبلك چالان کسه یه دینور ﴿الدردب﴾ کبکب
وزننده شول باشی طشره صوقاق سپورکه سی عورته دینور که خانه سندن کیجه لر نامحل یرلره تردّد ایدر اوله معنای
اولدن مأخوذدر یقال امرأة دردب اذا کانت تذهب و تجئ باللیل ﴿الادرعباب﴾ ادرعفاف وزننده و مرادفیدر که بردوزی یه
سرعتله کیتمك معناسنه در یقال ادرعبت الابل ای ادرعفت ﴿الدعب﴾ دالك فتحی و عینك سکونیله برکسه یی یا برنسنه یی
اوته قاقمق معناسنه در یقال دعبه دعبا من الباب الثالث اذا دفعه و جماع ایلمك معناسنه در یقال دعبها اذا جامعها و لطیفه
و مزاح ایلمك معناسنه در که ارشمك تعبیر اولنور بو معنای موضوعیدر یقال دعبه اذا مازحه ﴿الدعابة﴾ دالك ضمیله اوینه
دینور لعب معناسنه که مراد کولوب اوینایجق اویوندر خوراطه تعبیر اولنور یقال فیه دعابة ای لعب و دعابه سیاه قرنجه یه
دینور و دعابه ادعب لفظندن که احمق معناسنه در اسم اولور بونلك و اوغوزلق حمق معناسنه یقال به دعابة ای حمق
﴿الدعبب﴾ قنفذ وزننده بودخی لعب و لطیفه معناسنه در و صفت مبالغه اولور زیاده سیله لعب و لطیفه جی کشی یه دینور

کاسیذکر و خوش و دلکش نغمات ایدن خواننده یه دینور و نازك بدن و نازنین محبوب جوانه دینور یقال رأیت دعببا
ای غلاماشابا بضاو بر نوع نبات بمشنه دینور علی قول ایت اوزمنه دینور عنب الثعلب معناسنه (المداعبة) ملاعبه
وزننده بریله ملاطفه و مزاح ایلك معناسنه در یقال داعبه اذا مازحه (الدعابة) علامه وزننده و (الدعب)
کتف وزننده و (الدعبب) قنفذوزننده نته که ذکراولندی و (الداعب) بالطبع لطیفه جی و کولوب اوینایجی شطار
و شوخ مشرب آدمه دینور اولکی صیغه لر مبالغه ایچوندر یقال رجل دعّابة و دعب و دعبب و داعب ای لاعب
و داعب شول صویه اطلاق اولنورکه نشاطندن صاغنه و صولنه صچرایرق کیدن آت کبی بری اوته اوینایرق جریان
ایلیه یقال ماءداعب اذا کان یستنّ فی سیله (الدعبوب) عصفور وزننده سیاه قرنجه یه دینور و بر نوع سیاه دانه یه
دینورکه مأکولدر علی قول بر نوع سبزه کوکنه دینورکه اهل بادیه صویوب اکل ایدرلر و زیاده سیله مظلم کیجه یه دینور
و ایشلك و آچق یوله دینورکه شاهراه تعبیر اولنور و بودور و بدهیکل و بی اندام کشی یه دینور و شول ضعیف و ناتوان
کمسه یه دینورکه ضعف و نحافتی جهتیله خلق کندیسنی هزل ایدوب اریشورلر اوله و شوخ و شنکل و خوشطبع و نشیط
آدمه دینور و هیز و مخنثه دینورکه مذکر سماعی تعبیر اولنور و اوغوز و احمق کشی یه دینور و قوریمی اوزون کریملو آته
دینور (التدعّب) تفعل وزننده ناز و شیوه ایلك و نازلنمق معناسنه در یقال تدعّب علیه ای تدلل (التداعب) تلاعب
وزننده بری بریله لطیفه و مزاح ایدشمك معناسنه در یقال تداعبوا ای تمازحوا (الادعب) احمق وزننده و مرادفیدر
(الدعبیه) دالك ضمیله یك شدید اولان یله دینور یقال ریح دعبیة ای شدیدة (دعتب) تای فوقیه ایله جعفر
وزننده بر موضع آدیدر (الدعربة) دحرجه وزننده بدخوی و تیز مشرب اولمق عرامه معناسنه در (الدعسبة)
سین مهمله ایله دعربه وزننده بر کونه یلکه دینور (دعشب) جعفر وزننده بر رجل اسمیدر (المدکوبة) منکوبه
وزننده بغایت سخت و مشتدّ اولان جنك و قتاله دینور حرب معضوضه معناسنه (الدّلب) دالك ضمی و لامك
سکونیله چنار اغاجنه دینور شجر الصنار معناسنه و احدی دلبه در هایله و دلبه قاره لق سواد معناسنه در (المدلبة)
میمك و لامك فتحیله چنارلق اولان یره دینور یقال ارض مدلبة ای کثیرة الدّلب (الدالب) حالب وزننده شول
آتش کوزینه دینورکه و افر مدّت سو یمیوب قاله ظاهرا چنار اغاجنك طبعی آتشین اولمغله آندن اخذ اولنمشدر حتی
قدیم چنارلرك جوفلرنده بالطبع حرقت پیدا اولور نته که صنار و چنار لفظلرنده دخی نار مستکن و مندرجدر
(دلب) دالك ضمیله بر صنف زنکی طائفه سنك اسمیدر (الدّولاب) دالك ضمی و فتحیله ناعوره یه شبیه بر کونه قیو
چرخیدرکه آنکله قیودن صو چکرلر و بو فارسیدن معرّبدر ظاهرا فتحه سی تعریبه محمولدر ترکیده دخی دولاب
دینور * مؤلف ناعوره یی دخی دولاب ایله تفسیر ایلمشدر لکن ناعوره بیوك دولابه مخصوصدرکه سسلی اولور حما
دولابی و حلبده واقع دولاب کبی ایکیسده بغچه دولابیدر و دولاب دالك ضمیله بر موضع آدیدر (الدلعب) دالك کسری
و لامك فتحیله سجل وزننده ایری و دیزمان دوه یه دینور (الدنب) قنب وزننده و (الدنبه) هایله و (الدنّابة) دالك
کسری و نونك تشدیدیله و (الدّنبات) دالك کسری و نونك تشدیدیله قصیر القامه بودور کمسه یه دینور و احمد بن
محمد بن علی بن ثابت الدنابی که دالك ضمی و نونك تشدیدیله در محدثیندندر ظاهرا دالك ضمی تغییر نسب قبیلندندر
(الدنحبة) حای مهمله ایله دحرجه وزننده خیانت ایلك معناسنه در یقال دنحب علیه اذا خان (الدوب) ثوب
وزننده دأب معنالرینه درکه مهموز العین در ماده سنده بیان اولندی یقال داب یدوب دوبا بمعنی دأب (دوبان)
خوبان وزننده شام دیارنده صور قلعه سنه قریب بر قریه در (الدّهب) نهب وزننده شکست و منهزم اولمش
بوزغون عسکره دینور یقال عسکر دهب ای منهزم (الدّهلب) جعفر وزننده ثقیل کمسه یه دینور و بر شاعر اسمیدر

فصل الذال المعجمة

(الذئب) ذالك کسری و همزه نك سکونیله و همزه نك ترکیله یعنی حرف مده ابدالله
جائزدر کلب البرّ یعنی بیان کوپکی که سباعدن قورد تعبیر اولنان جانورك اسمیدر جمعی اذؤب کلور و اکلب وزننده و ذئاب
کلور کلاب وزننده و ذؤبان کلور ذالك ضمیله مؤنثی ذئبه در هایله (المذئبة) معصره وزننده قورد چوق اولان یره
دینور یقال ارض مذئبة ای کثیرة الذئب (المذؤب) مکروب وزننده شول کمسه یه دینورکه قیونلرینه قورد کیرمش اوله
یقال رجل مذؤب ای وقع الذئب فی غنمه و قد ذئب علی بناء المجهول و مطلقا برنسنه دن و خاصة قورددن قورقش
کمسه یه دینور یقال ذئب الرّجل علی المجهول اذا فزع من ایّ شیئ کان یقال ذئب اذا فزع من الذئب فهو مذؤب
و مذؤب ذئبه نام مرض آتی الذکره اوغرامش حیوانه دینور یقال برذون مذؤب ای اصابه داء الذئبة (الذؤبان)
ذالك ضمیله ذئبك جمعیدرکه ذکر اولندی و ذؤبان قوردکبی خبیث و دلیر اولان خرسزلره و حرامیلره اطلاق اولنور
و منه ذؤبان العرب ای لصوصهم و صعالیکهم (ذئاب الغضا) بنو کب بن مالك بن حنظله قبیله سنك لقبیدر

غضـا غينك فتحيله باديه اشجارندن مشهور شجردركه قورد قسمى آنك اولديغى يرلرده ايوا ايدوب واوراده
پرورش بولان قورد قسمى پك اخبث اولور قبيلهٔ مزبوره اهلى بغايت شرير واخبث اولمريله آنكله ملقب اولديلر
(الذآبة) طرافه وزننده و(الذأب) فتحتينله بركسه قوردكبى مضر وخبيث ومكار اولمق معناسنه در يقال ذؤب الرّجل
ذأبة وذئب ذأبا من الباب الخامس والرابع اذا خبث وصار كالذئب وقورددن قورقمق معناسنه در يقال ذؤب الرّجل
وذئب من البابين المذكورين وذئب على المجهول اذا فزع من الذئب (التذؤب) تفعل وزننده قوردلنمق يعنى قورد
كبى خبيث وزيانكار اولمق معناسنه در يقال تذأب الرجل اذا خبث وصار كالذئب وقوردده تشبهله كيزلنوب دفعة
قورد هيئتنده چيقمق سببيله ناقه يى قورقيدوب بوتقريبله ولدينك غيريسنه ياقوب امزرتمك معناسنه در صورتى
بودركه برناقه نك ولدى هلاك اولوب ياخود بركوچكك اناسى هلاك اولوب برآخر ناقه يى اكا ياقمق مراد ايلسه لر
بركسه ارقه سنه قورد پوستى كبى لباس كيوب بريرده استخفا ايدر اول اثناده اول ولدى ناقه نك يانته تقريب ايدوب
امزرتمك صددينه دوشملريله همان اول استخفا ايدن كمسه بغتة قورد هيئتنده ظهور وهجوم ايلمكله ناقه قورقوب
رام اولور واول ولدى بى محابا امزرر يقال تذأب الرّجل للناقة اذا استخفى لهـا متشبها بالذئب ليعطفها على غير
ولدهـا (الذئبان) سرحان وزننده دوه نك كردننده ودوداغنـده اولان قيللره دينور ودوه نك تويى قاوليوب
دوكلدكدنصكره كودهسـنده قلان تويى بقيه سـنه دينور وبو لفظ مفرددر وتثنيه اولمق اوزره ذئبان عوائذ ايله
فرقدان بيننده ايكى دانه بياض كوكبه اطلاق اولنور عوائذ قطب شمالى قربنده درت كوكبدركه مختلف التربيعدر
وسطلرنده ربع اطلاق اولنور بركوكب دخى واردر وفرقدان ينه قطب شمالى قربنده بنات نعش صغرى نهايتنده
ايكى كوكبدركه دوبرادران تعبير ايدرلر (اظفار الذئب) ذكر اولنان عوائذ وفرقدان اوكارنده برنيچه خرده كواكبه
اطلاق اولنور (الذءيبان) مصغر بنيه سيله عرب ديارنده ايكى صويه اطلاق اولنور (التذاءب) تفاعل وزننده
تذءب معناسنه دركه وجه مذكور ايله ناقه يى قورقيدوب غيرى كوچكه ياقمقدن عبارتدر يقال تذاءب الرّجل للناقة
بمعنى تذءب وضعيف روزكار درلو درلو يعنى باشـلو اوليوب آهسته جه كاه بوطرفدن وكاه اوطرفدن اسمك
معناسنه در يقال تذاءبت الريح اذا جاءت فى ضعف من هنا وهنا * شارح ديركه سيبويه قولى اوزره بوفعل ذئبدن
مأخوذدر زيرا ذئب قيون سوريسنه بركره برجانبدن هجوم ايدر چوبان ياكلب اورادن ممانعت ايلدكده قاچوب
بونلر بوطرفه مشغول ايكن ناكاه او برجانبدن ظهور ايدر وبرنسنه يى الدن اله كزدرمك معناسنه در يقال تذاءب
القوم الشئ اذا تداولوه (الذأب) ذالك فتحى وهمزه نك كسريله اشـاعى يوقارى چوق اتوب چيقان قوغه يه
دينوركه قيوپك ايشلك اوله قوغه اصلا بوش طورميه يقال غرب ذأب اى كثير الحركة بالصعود والنزول وذأب
مصدر اولور بريكدرمك معناسـنه يقال ذأب الشئ ذأبا من الباب الثالث اذا جمعه وقورقتمق معناسـنه در يقال
ذأبه اذا خوفه وطوار سورمك معناسـنه در يقال ذأب الحمار اذا سـاقه وبركسه يى خوارلمق معناسنه در يقال
ذأبه اى حقره وطرد وابعاد ايلك معناسنه در يقال ذأبه اى طرده ودوه نك حطب ديدكلرى پالان اغاجلرينى دوزمك
معناسـنه در يقـال ذأب القتب اى صنعه وجبهه يه كاكل قومق معناسـنه در يقال ذأب الغلام اذا عمل له
ذؤآبة وسرعتله يوريمك معناسـنه در يقال ذأب فى السـير اذا اسرع وبركسه يى ذمّ وقدح ايلك معناسنه در
يقـال ذأبه اذا ذمّه وذأب صوت شديد معناسـنه در يقال ذأب الرّجل اذا صات شـديدا (الاذءاب)
اكرام وزننده برنسنه دن بلكليوب قورقمق معناسنه در يقال اذأب منه اذا فزع وجبهه يه كاكل قومق معناسنه در
يقال اذأب الغلام اذا عمل له ذؤابة (التذئيب) تفعيل وزننده بودخى جبهه يه كاكل وپرچم قومق معناسنه در
يقال ذأبه تذئيبـا بمعنى اذأبه (داء الذئب) آجلق لقبيدر زيرا قوردك آجلقدن غيرى مرضى يوقدر يقـال
اصابه داء الذئب اى الجوع (بنو الذئب) ازد قبيله سندن بربطندر (ابو ذؤيبه) تصغير بنيه سيله و(ابن الذئبه)
و(ابو ذؤيب القطيل) خويلد بن خالد الهذلى و(ابو ذؤيب الايادىّ) شاعرلردر (ذارة الذئب) نجد الكاسنده
بنى كلاب قومنه مخصوص برموضعدر (ابن ابى ذؤيب) محمد بن عبد الرحمن محدثيندندر و(الذؤآبة) ذالك ضميله
ثمامه وزننده ناصيه معناسـنه دركه فى الاصل باشك اوك طرفندن جبهه يه ملاصق اولان يرينه دينوركه بقلده يق
ايله جبهه نك آرالغيدر بعده اوراده بتان زلف وكاكله اطلاق اولنمشـدر على قول ذؤابه اول ناصيه نك منبتنه
دينور * مترجم ديركه اماسده ذؤابه وسط رأسدن ارقه يه طوغرى صارقان كيسو ايله مبيندر انتهى وذؤابه آتك
پرچنه اطلاق اولنور وذؤابة النعل آياق قابنك طباندن يره كلان يرينه دينور وذؤابه عز وشرف وسائر نسنه
جهتلرندن بالاتر واعلاسـنه اطلاق اولنور نته كه ناصيه دخى بومعنـايه استعمال اولنور يقال هم ذؤابة قومهم

ای اشرافهم و پالان اکسه سنه آصلمش اولان ءیشینه دینور جمعی ذوائب کلور و بونك اصلی ذءائب ایدی زیرا ذؤابه ده اولان الف رساله ده اولان الف کبیدر الف جماك همزتین بیننده بولنمسی استثقال اتمزیله همزۂ اولایی واوه قلب ایلدیلر (الذئبة) ذالك کسریله ربیعه نام شاعرك و الدهسی اسمیدر و الف و لامسز ذئبه حاجز الازدی نام کمسه نك فرسی اسمیدر و ذئبه برمرضدرکه طوارك بوغازنده حادث اولور قولغنك دیبنی دمور چوالدزکبی نسنه ایله دلوب خرده داری دانه سی کبی برشی استخراج ایلکله اول مرضدن خلاص اولور مرض مزبوره اوغرامش طواره مذؤب دیرلر و ذئبه آت اکرینك و سمرك ایکی دفه سنك اراغنده اولان فرجه یه دینورکه اولك قاشیله آردقاشنك آراغی اوله جقدر و قلطاغك و سمرك و هاودلك ایکی طرفندن قاوشدیغی یرلك ایلرو سنك ماتحتنه دینورکه ایکی طرفدن کورلك کیکارینی صیقدیغی یر اوله جقدر (التذئیب) تفعیل وزننده جبهه اوزره کاکل قومق معناسنه درکه ذکراولندی و پالانه و اکره ذکراولنان ذئبه یاپمق معناسنه در یقال ذئب الرجل تذئیبا اذاعمل له الذئبة (المذأب) معظم وزننده جبهه سی اوزره پرچمی اولان اوغلانه دینور یقال غلام مذأب ای له ذؤآبة بوکونه پرچم عربستانده واحشام طائفه سنك اطفاللرنده اولور بوطرفلرده معروف دکلدر (دارةالذؤیب) مصغر بنیه سیله بنوالاضبط جماعتنه مخصوص ایکی موضعدر (الاستذءاب) استغراب وزننده قوردلنمق یعنی صکره دن قوردکبی جری اولمق معناسنه در و منه المثل * استذأب النقد اذا صار کالذئب * نقد فتحتینله برجنس قیوندرکه ایاقلری قیصه او لور بحرین ولایتنه مخصوصدر و استذأب کلمه سنك سینی صیرورت ایچوندر * البغاث بارضنا یستنسر * مثلی کبیدر و مثل مزبوره مقدم ذلیل و حقیر اولوب صکره دن علو و رفعت بولان کمسه حقنده ضرب اولنور (الذبّ) ذالك فتحی و بانك تشدیدیله دفع و منع ایلمك معناسنه در یقال ذب عنه ذبا اذا دفع عنه و منع و بریرده قرار ایلیوب بری اوته کاوب کتمك معناسنه درکه ذباب بوندن مأخوذدر یقال ذبّ الرجل اذا اختلف و لم یستقم فی مکان و یاز اواخرنده صوکولی چکیلوب قوریمق معناسنه در یقال ذبّ الغدیر اذا جف فی آخر الحرّ و ذبّ و ذبب تعب وزننده و ذبوب قعود وزننده انسانك دوداغی صوسزلقدن یاغیری عارضه دن ناشی قوریوب تپسرمك معناسنه در یقال ذبت شفته ذبا و ذببا و ذبوبا اذا جفت عطشا اولغیره و بدن آرقلیوب مهزول اولمق معناسنه در یقال ذبّ جسمه اذا هزل و نباب صولمق معناسنه در یقال ذبّ النباب اذا ذوی و نهار منقضی اولوب همان برلمعه و بقیه قالمق معناسنه استعمال اولنور یقال ذبّ النهار اذا لم یبق منه الا بقیة و برکمسه نك بکزی بوزلمق معناسنه در یقال ذبّ فلان اذا شحب لونه و ذبّ یبان اوکوزینه دینور ثوروحشی معناسنه و اکاذبّ الریاد دخی دیرلر بریرده استقرار ایلیوب بری اوته چوق کلوب کتدیکندن ناشی و ریاد کتاب وزننده رود معناسنه درکه بری اوته کیدوب کلمکه دینور و ذبّ دخی اول معنایه اولمغله اضافتی مبالغه یه محمول و صف بالمصدر در و ذبّ الریاد نسوانه زوّاری اولان زندوسته اطلاق اولنور یقال رجل ذبّ الریاد ای زوّار للنساء (التذبیب) تفعیل وزننده صوسزلقدن یاغیری عارضه دن دوداق تپسرمك معناسنه در یقال ذبّبت شفته تذبیبا اذا جفت عطشا اولغیره و یوریمکده پك جد و اقدام ایدوب تعب و زحمت چکمك معناسنه در یقال ذببنا لیلتنا ای اتعبنا فی السیر اساسك بیاننه نوره بوکیجه اول رتبه یوریمکده جدّ و سعی ایلدك که یوریمکدن زبابه یعنی بقیه ترك ایلیوب حوصلهٔ و سعمزده اولان سیری بالجمله افراغ ایلدك دیمکدر (المذبّب) محدث وزننده شول یولجی یه دینورکه یالکز باشنه اولوب عجله و شتاب اوزره اوله یقال جاءنا راکب مذبّب ای عجل منفرد و دوه یه مخصوص دوررود راز صوسزلغه اطلاق اولنورکه بعیدیردن صوطلبیله تعجیل و شتابه باعث اوله یقال ظمءٌ مذبب ای طویل یسار الی الماء من بعد فیعجل بالسیر (الذابّ) تشدیدبایله که اسم فاعلدر شول حیوانه دینورکه اصلا بریرده قرار و آرام ایلیوب بری اوته جولان و حرکت ایدر اوله یقال بعیر ذابّ ای لا یتقارّ فی مکان (المذبّ) میمك کسری و ذالك فتحیله و (الذبّاب) شداد وزننده حریمندن بیکانه نك دفعی بابنده پك غیرت و اهتمام ایدن حمیتلو آدمه دینور یقال رجل مذبّ و ذبابّ ای دفاع عن الحریم و ذبّاب القابدندر (الاذب) فتحتینله یبان اوکوزینه دینور و اوزون نسنه یه دینور و دوه نك آزی دیشنه دینور (الذنبب) قنفذ وزننده بو دخی یبان اوکوزینه دینور (الذبّانة) ریانه وزننده صوسزلقدن یاخود حرارتدن تپسرمش دوداغه دینور یقال شفة ذبانة ای ذابلة (الذباب) غراب وزننده سینکه دینورکه فارسیده مکس دیرلر * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره بریرده قرار ایلیوب بری اوته تردد و حرکتی سبب تسمیه در بعضلر بونی منحوت یعنی ذبّ آبّ کلمه سندن مرکبدر دیدیلرکه سورلدکجه ینه عودت ایدر دیمکدر و ذباب بال آریسنه ده اطلاق اولنور و احدی ذبابه در هابله جمعی اذبة در همزه نك فتحی و ذالك کسریله و ذبان کلور ذالك کسریله و ذبّ کلور ذالك ضمیله و ذباب آت قسمنك کوزلری سیاهنك درونده خال طرزنده کورینان نکتهٔ سودایه اطلاق اولنور و ذباب السیف قلجاك اغزینه اطلاق اولنورکه چالم یریدر علی قول

قلجك بلنانه دينوركه اوجى اوله جقدر يقال ضربه بذباب السيف اى حده او طرفه المتطرف * مؤلفك بصائرده بيانه كوره ايذاء خصوصنده ذبابه تشبيه اولنمشدر و ذباب الاذن قولق كه تلكينك كنارينه اطلاق اولنوركه رقيق و حديد اولور ذباب سيف كبى و ذباب الحناء قنه چچكنك هنوز تازه آچان شكوفه سنه اطلاق اولنور و ذباب العين كوز بكنه اطلاق اولنور مردم چشم معناسنه ذباب هيئتنه ياخود طيران شعاعى طيران ذبابه تشبيه اولنمشدر و ذباب دليلكه دينور يقال به ذباب اى جنون و اوغورسزلغه دينور يقال به ذباب اى شؤم و مدينه ده بر طاغك آديدر و شرّ دائم معناسنه در يقال اصابه ذباب اى شرّ دائم و ذباب اساميدندر (المذبة) ميمك و ذالك فتحيله و (المذبوبة) سينكى چوق يره دينور يقال ارض مذبة و مذبوبة اى كثيرة الذباب (المذبة) ميمك كسرى و ذالك فتحيله سينكلكه دينور مكسران معناسنه (المذبوب) مجنون كسه يه دينور يقال ذبّ الرجل على المجهول فهو مذبوب (الذبىّ) ذالك فتحى و ياى مشدده ايله شحنه و ضابط آدملرينه دينور جلواز معناسنه بو بلده ده قوللق چورباجيسى و قوللق نفرلرى كبى ناسى بولمسز افعال و اطواردن منع ايلدكاريچون (الذبذبة) زلزله وزننده هواده آويزه و معلق اولان نسنه يرى اوته حركت ايلمك و صالنمق معناسنه در يقال تذبذب ذباذب الهودج اى تنوس فى الهواء و اهل و متعلقات و مستجيرانى حمايت ايلمك معناسنه در يقال ذبذب جواره و اهله اذا حاماهم و خلق رنجيده ايلمك معناسنه در يقال هو يذبذب النـاس اى يوذيهم و برنسنه يى تحريك ايلمك معناسنه در و ذبذبه اسم اولور لسانه اطلاق اولنور و آلت تناسله اطلاق اولنور و خايه يه اطلاق اولنور و محفه لره زينت ايچون آصدقلرى آويزه و پوسكول مقوله سنه دينور تحركارى ايچون اطلاق اولنمشدر (الذبذب) قدفد وزننده و (الذباذب) جمع بنيه سنده مفرداوله رق آلت تناسله اطلاق اولور و ذبذب باديه ده بر قيو آديدر (الذبابة) ثمامه وزننده مديون ذمتنده قلان بورج بقيه سنه دينور يقال على فلان ذبابة من دين اى بقية و اجأ نام جبل قربنده بر موضع آديدر و يمنده عدن ابين نام جزيره ده بر موضع آديدر (المذبذب) اسم فاعل و اسم مفعول بنيه لريله ايكى امرك بيننده متردد اولوب بر طرفه قرار داده اولميان كشى يه دينور يقال رجل مذبذب و يفتح اى متردد بين امرين (الذرب) فتحتيله و (الذرابة) سلامه وزننده قلج و بچاق مقوله سى نسنه كسكين و زاغلو اولمق معناسنه در يقال ذرب السيف ذربا و ذرابة من الباب الرابع اذا حدّ و ذرب اسم اولور لسان تيز و فاسد اولوب دائما فحش و خاطر شكن سوز سويلمسى حالتنه دينور جمعى اذراب كاور انصاب كبى يقال فى لسانه ذرب اى فساد و بذاء و يارە فاسد و تباه اولمغله ايچريسى اويولوب و سعتلنمكه دينور على قول يارەدن صارى صو آقمغه دينور يقال ذرب الجرح اذا فسد و اتسع او سال منه الصديد و ذرب و ذرابه سلامه وزننده و ذروبه عمومه وزننده معده فاسد اولمق معناسنه در و معده ايوو درست اولمق معناسنه اولمغله ضد اولور يقال ذربت معدته ذربا و ذرابة و ذروبة اذا فسدت و يقال ذربت معدته اذا صلحت و بر درلو دوا قبول ايليوب اوكولميان مرض و علته دينور * شارحك بيانه كوره بو معنالرده مصدردر و ذرب قلج و آيينه مقوله سنك پاسنه دينور صدء معناسنه و فحش و هذيان و ناسزا كلماته دينور (الذرب) كتف وزننده كسكين و حديد نسنه يه دينور و پاپوشجى بچقيسنه دينور و حديد اللسان اولوب سوزى جكر دوز اولان كسه يه دينور يقال رجل ذرب اللسان اى حديده (الذرب) ضرب وزننده برنسنه يى بيليوب كسكين ايلمك و زاغ ويرمك معناسنه در يقال ذرب السيف ذربا اذا احدّه مؤلف وزننده منع لفظنى ايراد ايلمكله قاعده سنه مبنى باب ثالثدن اولوركه قياسه مخالفدر لكن امّهات سائره ده كتب لفظى ميزان اولمغله باب اوّلدن اولور (التذريب) تفعيل وزننده بودخى برنسنه يى بيليوب پك كسكين ايلمك معناسنه در يقال ذربه تذريبا اى احده و خاتون چوجغنى قضاى حاجته كوتورمك معناسنه در يقال ذربت المرأة طفلهـا اى حملته حتى يقضى حاجته (الذرب) ذالك ضميله ذرب لفظندن كه كتف وزنـده در جمعدر سيف قاطع كبى كسكين آدملره دينور يقال قوم ذرب اى احدّاء (الذربة) ذالك كسريله سـليطه و بدزبان دلى زفير قارى يه دينور يقال امرأة ذربة اى السليطة اللسان و بوغازده چيقان اوردبدكارى يومرى يه دينور جمعى ذرب كاور ذالك كسرى و رانك فتحيله قربه و قرب كبى (الذرب) ذالك كسرى و رانك سكونيله بدزبان و حديداللسان كشى يه دينور و ذرب يومرى كبى برعارضه دركه انسانك ياخود دابه نك بيوننده ظهور ايدر كوچك طاش قدر اولور * شارح بونى دخى ذكر اولنان غدّه ايله بيان ايلمشدركه كوچكنه بزو بيوكنه اور تعبير اولنور على قول ذرب برعلت اسميدركه جكرده ظهور ايدر (الذراب) تراب وزننده آغويه دينور سم معناسنه (المذرب) معظم وزننده زهرايله صوارلمش قلجه دينور يقال سيف مذرّب اى مسموم (الذربين) ذالك فتحى و رانك سكونى و تثنيه بنيه سيله شرّ و مخالفته اطلاق اولنور يقال رماه بالذربين اى بالشرّ و الخلاف (تذرب) تمنع وزننده بر موضعدر (المذرب) منبر وزننده لسانه اطلاق اولنور (الذربى) جزى وزننده و (الذربيا) فتحتيله و يانك تشديديله عيب و نقيصه

مطلب

معناسنه در و ذربيا داهيه و آفته دينور (الذربى) فتحاتله و بانك تشديديله كه حبركى و جلعنى كبى فعلى وزننده در
بودخى آفت و داهيه معناسنه در (الذريب) ذالك كسريله طريم وزننده صارى چچكه دينور (الاذربى) شارحك
تقييدى اوزره ازهرى وزننده در ايرانده اذربيجان ايالتنك اسم منسوبيدر * شارح ديركه بونده قياس اولان اذرى
ديمكدر بلاباء نته كه رامهرمزده رامى دينورو بالجمله مركباتده شطر اوله نسبت اولنور لكن باب ماده سنده تفصيل
اولنديغى اوزره قياس مرقوم مطرد دكلدر و بومنحوت جمله سندن اولور و اشبو اذربيجان كلمه سنده موانع صرفدن
بش مانع مجتمع اولمشدر عجمه و تعريف و تأنيث و تركيب و الف و نون مزيدتان در * و معلوم اوله كه اصل اذربيجان
كلمه سى الفك مديله در برهان قاطعك بيانى اوزره لفظ فارسيدر فى الاصل آذر بايكان دركه ايرانده بر ولايت آديدر
تبريز آنك قاعدة الملكى در * منقولدركه وقتاكه اوغوز نام امير كلوب اول ملكتى نزع و تسخير ايلدكده اوجان نام
مرغزارى پك پسند ايدوب امر ايلدى هر آدم بر راتك طپراق كتوروب بر محلده ييغديلر حتى كنديسى دخى كتوردى
بو وجهله بر عظيم و عالى تپه حاصل اولمغله اول تپه يه آذر بايكان ديديلر كه آذر لغت تركيده يوكسك و بايكان عظما
معنالرينه اولمغله معناى تركيبى كبار تپه سى ديمك اولور بعده اول الكه آنكله مشتهر اولمشدر و معربنده آذربايجان
و تخفيفيله آذربيجان و بلامد اذربيجان ديرلر (التذعب) تفعل وزننده بركسه يى پرى قورقتمق معناسنه در يقال
تذعبته الجن اى افزعته (الانذعاب) انفعال وزننده صو متصل آقق معناسنه در يقال انذعب الماء اذا سال و اتصل
جريانه (الذعبان) ثعبان وزننده كنج قورده دينور (المذعاب) ميمك ضميله مدهام وزننده اذعيبابدن اسم فاعلدركه
بركسه يه متابع و پيرو اولمق معناسنه در مذعاب متابع و پيرو اولانه دينور تقول رأيتهم مذعابين اى كانهم عرف
ضبعان يتلو بعضهم بعضا يعنى بن اول كروهى كوردم كه صرتلان يليسى كبى برى برى اردنجه متتابعا و متعاقبا
كيدرلر ايدى (الذعلبة) ذالك و لامك كسرى و (الذعلب) زبرج وزننده جست و چابك ناقه يه دينور و ذعلبه
دوه قوشنه دينور و حاجت خفيفه معناسنه در و لباسك اتكى اوجنه على قول پاره لنمش اسكى و يرتق لباسك
صالقم صاچاق صالنان پارچه سنه دينور (الذعلوب) اسلوب وزننده ذعلبه ايله معناى اخيرده مرادفدر جمعى
ذعاليب كلور و ذعاليب لباسه دخى صفت اولور يقال ثوب ذعاليب اى خلق جمعيتى اجزاسى اعتباريله در كوياكه
هر صالقم پاره سى بر ثوب اعتبار اولنمشدر (المتذعلب) متجورب وزننده خفيف الثياب اولان كسه يه دينور
و كيرلنه رك كيزلوجه كيدن كسه يه دينور و سويكنوب يانى اوزره يتان كسه يه دينور (المذكوبة) محبوبه وزننده
متدينه و صالحه خاتونه دينور ظاهرا سلفده اولور ايمش يقال امرأة مذكوبة اى صالحة (الاذلعباب) اقشعرار
وزننده يايدن چيقمش اوق كبى حدت و سرعتله كتمك معناسنه در يقال اذلعب الرجل اذا انطلق فى حد و اسراع
و يان اوزره سويكنوب ياتمق معناسنه در يقال اذلعب الرجل اذا اضطجع (المذلعب) آندن اسم فاعلدر يانى اوزره
يتان كسه يه دينور بو ماده يى جوهرينك ذكر اولنان ذعلب ذيلنده ايرادى وهمنه مبنيدر (الذنب) ذالك فتحى و نونك
سكونيله كناه و اثم معناسنه در جمعى ذنوب كلور جمع الجمعى ذنوبات كلور مؤلفك بصائرده بيانينه كوره اصل ذنب فتحتينله
قوريغه دينور و بو علاقه ايله هر متأخر و رذل و سفلى اولان شيئه اطلاق اولنور مثلا اذناب القوم ديرلر اسافل
ناس معناسنه و مذانب تلاع دخى آندن مستعاردر و قوريغنك قيللرى فراوان اولان آته ذنوب اطلاق ايدرلر و قوريقلى
يعنى بيوك اولان قوغه يه ده اطلاق ايدرلر و آندن حظ و نصيب معناسى استعاره اولنور نته كه سجل دخى اول معناده
مستعملدر و ذنب ضرب وزننده ماده مزبوره دن مصدردر برنسنه نك قوريغندن طوتمق و قوريغنه طوقنمق
و اورمق معنالرينه بعده مطلقا وخيم العاقبه اولان فعلده اسم اولهرق استعمال اولندى عاقبتندن مترتب اولان وخامت
اعتباريله كه مراد اثم و كناه اوله جقدر انتهى و ذنب مصدر اولور بركسه نك اردينه دوشوب ايزندن آيرلميه رق
كتمك معناسنه كه قوريغى صاليويرميه رك كتمك تعبير اولنور يقال ذنبه ذنبا من الباب الاول و الثانى اذا تلاه فلم
يفارق اثره (الاذناب) همزه نك كسريله كنهكار اولمق معناسنه در يقال اذنب الرجل اذا صار ذا ذنب (الذنب)
فتحتينله قوريغه دينور جمعى اذناب كلور و عربلر ضرب فلان بذنبه ديرلر اقام و ثبت معناسنه يعنى كتمكدن فارغ اولوب
اقامت و آرام ايلدى ديه جك يرده و فلان كسه جمله يى سبق و تقدم ايدوب فرد و احد كندوسنه يتشمدى ديه جك يرده
ركب ذنب الريح ديرلر و نصيب ناقصه راضى و قانع اولدى ديه جك يرده ركب ذنب البعير ديرلر (ذنب الفرس) برنيچه
كوكبلر دركه آت قوريغى شكلنده منتظملردر (ذنب الثعلب) تركيده دخى تلكى قوريغى ديدكلرى نباتدر (ذنب الخيل)
تركيده اولامه يونجه ديرلر تكه صقالى ديدكلرى نباتدن برنوعدر (ذنب الحليف) بنو عقيل يوردنده بر صو آديدر
(الذنابا) خزامى وزننده و (الذنبى) ضمتين و باى مشدده و الف مقصوره ايله و (الذنبى) كسرتين و باى مشدده

(وقصر)

وقصر ايله بونلرده قوريغه دينور ذنب معناسنه (الاذناب) انصاب وزننده ذنبك جمعيدركه ذكر اولندى واذناب الناس وذنبات الناس خلقك اتباعنه وسفله واراذلنه اطلاق اولنور يقال هم من اذناب الناس وذناباتهم اى اتباعهم وسفلتهم (الاستذناب) بركسه نك قوريغنى صاليويرميوب ايزينى باصه رق كتمك معناسنه در يقال استذنبه بمعنى ذنبه وبر ايش تمام اولوب سرانجام بولمق معناسنه استعمال اولنور يقال استذنب الامر اذا استتب (الذنوب) صبور وزننده قوريغنك قيللرى فراوان اولان آته اطلاق اولنور وشروفتنه وكدرى دور ودراز اولان كونه اطلاق اولنور يقال يوم ذنوب اى طويل الشر يعنى لا ينقضى كأنه طويل الذنب وذنوب قوغه يه دينور على قول همان ايچنده صو اولان قوغه يه مخصوصدر وعلى رأى طولو اولان ياخود طولمغه قريب اولانه اطلاق اولنور وحظ ونصيب معناسنه استعمال اولنور جمعى اذنبه كلور وجمع كثرتى ذنائب كلور وذناب كلور ذالك كسريله وذنوب قبرومزاره اطلاق اولنور وارقه نك ايكى طرفنك اتنه دينور على قول قيچه وقيناغه دينور (الذنوبان) تثنيه بنيه سيله ارقه نك ايكى طرفنه دينور متنان معناسنه (الذناب) كتاب وزننده شول ايپه دينوركه آنكله دوه نك قوريغنى پالانه بند ايدرلر تاكه قوريغنى اوروب قالدردقچه اوزرنده اولان كمسه يه رشاشهٔ بولى صچرايوب تلويث ايليه وذناب الشئ اول نسنه نك عقب ومؤخرينه اطلاق اولنوركه الك كيروسى اوله جقدر وهر ايكى طلعه بيننده اولان صو يولنه دينور وتلعه يوكسكدن اولان صو آقنديسنه دينور واختلاف ماده سنده مشروحدر وذناب كلمه سنك جمعى ذنائب كلور (ذنبة الوادى) و(ذنبة الدهر) فتحاتله و(ذنابة الوادى) و(ذنابة الدهر) ذالك ضمى وكسريله دره نك اياغنه وزمانك آخر وانجامنه اطلاق اولنور (الذنابة) ذالك ضميله تابع وپيرو معناسنه در يقال هو ذنابة القوم اى تابعهم وذنابة النعل اياق قابنك برونه اطلاق اولنور وبر بغچه دن بر بغچه يه آقان جدوله دينور (الذانب) بودخى تابع معناسنه در (الذنابه) ذالك كسريله يولك طوغرى يوزينه اطلاق اولنوركه قويرق طرزنده چكيلوب كيدر يقال اخذ ذنابة الطريق اى وجهه وذنابه خصملغه دينور رحم وقرابت معناسنه يقال بينهما ذنابة اى رحم وقرابة وبر موضع آديدر وبرمرغزاردن آخر مرغزاره جارى اولان جدوله دينـور وذنابة العيص بر موضعدر (التذنيب) تفعيل وزننده خرماقوريغى ديبندن بكلنوب اولمغه باشلمق معناسـنه در يقال ذنبت البسرة تذنيبا اذا وكتت من قبل ذنبها وعمامه نك اوجينى اشاغى صارقتمق معناسنه دركه طيلسان قومق تعبير اولنور يقال ذنب عمامته اذا افضل منها شيئا وارخاه (التذنوب) تانك فتحى وضميله شول خورماقوريغنه دينوركه ديبندن بكلنوب اولمغه باشلمش اوله مفردى تذنوبه درهايله (المذنب) منبر وزننده چومچه يه دينوركه طعام قوتاررلر مغرفه كبى وبريره آقان صو يولنه دينور والچغه جارى صو آقنديسنه دينور وبر بغچه دن يابر مرغزاردن غيريلرينه جارى اولان جدوله دينور واوزون قوريغه دينور (الذنبان) فتحاتله بر نوع اوتدر على قول مصر بغدا ينه شبيه بر نباتدر مفردى ذنبانه در هايله * شارحك بيانه كوره ذنب الثعلب ديدكاريدر وذنبان نواحئ مدينه دن عيص ناحيه سنده بر صو آديدر (الذنيباء) ذالك ضميله غبيراء وزننده بر نوع دانه دركه بغداى ايچنده اولمغله آنى آير تليوب آتارلر فارسيده ديو كندم وتركيده دلوجه ديدكاريدر (الذنائب) ذالك فتحيله و(المذانب) ميمك فتحيله و(الذنابه) ثمامه وزننده بر موضع اسملريدر (الذنيبى) زبيرى وزننده بر نوع قماش آديدر (الذأنبة) دحرجه وزننده طوغرمق اوزره اولان قصراغك قولنى ايچرودن ايكى او يلغك ارالغنـه قدر چيقوب باشنده قابلو اولان اينجه پرده چيقوب كورنمك اوزره اولمق معناسـنه در يقال ذأنبت الفرس اذا وقع ولدها فى القحقح ودنا خروج السـقى وقحقح هدهد وزنـنـده دبرى احاطه ايدن كيكه دينوركه ايچ طرفنـدن ايكى او يلق اوراده قاوشور ويقـال فرس مذأنب اذا صارت كذلك (الذنبـه) فتحاتله باديه ده امره واضاح نام محللرك بيننـده برصو اديدر (التذنب) تفعل وزننده يول آلمق معناسنه دركه يولك نهايتنه وارمقدن عبارتدر وسائر موادده دخى استعمـال اولنور يقال تذنب الطريق اذا اخذه وصاريغه طيلسـان صاليورمك معناسـنه در يقال تذنب المعتم اى ذنب عمامته (المذانب) مجانب وزننده شول دوه يه دينوركه دائما سورنك ياقطارك آخرنده كيدر اوله (المذنب) محدث وزننده شول ناقه يه دينوركه طوغرركن بورى تعبير اولنـان زحمتك شدتندن ناشى قوريغنى اوزادر اوله (الذوب) ذالك فتحى وواوك سكونيله و(الذوبان) فتحاتله اريمك معناسنه دركه طوكمق مقابليدر يقال ذاب السمن يذوب ذوبا وذوبانا ضدجمد وكونشك حرارتى اشتداد بولمق معناسنه استعمال اولنور كوياكه شدت حرارتدن جرم شمس اريوب سيلان ايدر يقال ذابت الشمس اذا اشتدحرها ودائما بال يمك معناسنه در يقال ذاب الرجل اذا دام على اكل العسل وبركمسه عاقل ورشيد ايكن حماقت پيدا ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال ذاب الرجل اذا حمق بعد عقل وبركمسه اوزره حقوق ثابت ولازم اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال ذاب لى عليه حق اى وجب وثبت وبر نسنه حاصل

و پيدا اولمق معناسنه استعمال اولنور تقول ماذاب في يدي منه خير اي ما حصل و ذوب باله دينور عسل معناسنه على قول كومجده و يوه لرده اولان يا خود اريديلوب مومدن صاف و رواق اولانه دينور (الاذابه) همزه نك كسريله ارتمك معناسنه در يقال اذاب السمن اذابة و شبخون ايلك نهب و اغاره معناسنه استعمال اولنور يقال اذابوا عليهم اي اغاروا و نهبوا و برنسنه يي اصلاح ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال اذابوا امرهم اي اصلحوه (التذويب) تفعيل وزننده بودخي ارتمك معناسنه در يقال ذوّب الشحم بمعنى اذابه و اوغلانك جبهه سنه كاكل قومق معناسنه در يقال ذوّب الغلام اذا عمل له ذؤابة بونده اصل اولان همزه ايله اولمقدر زيرا ذؤابه كلمه سنك عيني مهموزدر نته كه ماده سنده ذكر اولندی لكن بو خلاف قياس اوزره واو ايله وارد اولمشدر (الاستذابة) ذوب طلب ايلك معناسنه در تقول استذبته اي طلبت منه الذوب على عامة مايدل هذا البناء (المذوب) منبر وزننده نسنه اريديلجك قابه دينور كويا كه آلت ذوبدر طاوه و بوطه كبي (المذوبة) مغرفه وزننده و مرادفيدر كه چومچه يه و كچه يه دينور كه طعام قوتاررلر (الادواب) و (الاذوابة) همزه لرك كسريله شول تره ياغنه دينوركه اريوب سمن صافي اولمق ايچون چوملكه وضع اولنه حالا چوملكده اولدقجه اكا اذواب و اذوابه دينور اريوب طلومه چكلدكده اطلاق اولنمز و بونلر اسملردر اعصار و انخاض كبي (الذوبان) ذالك ضميله و (الذيبان) ذالك كسريله آتك يادونك بيونلرنده قلان توي وقيل بقيه سنه دينور (الذاب) تاب وزننده عيب و نقيصه معناسنه در يقال مافيه ذاب اي عيب (الذووب) صبور وزننده سموز ناقه يه اطلاق اولنور ذوب اولمق شاندن اولان شحم صاحبي اولمق ملاحظه سنه مبنيدر يقال ناقة ذووب اي سمينة (الذوّاب) شداد وزننده اصحابدن برذاتدر (الذهاب) صواب وزننده و (الذهوب) ركوب وزننده و (المذهب) مقعد وزننده يوريوب كتمك سير معناسنه در على قول كچوب كتمك مرور معناسنه در يقال ذهب الرجل ذهابا و ذهوبا و مذهبا من الباب الثالث اذا سار او مرّ و با ايله تعديه اولندقده كيدرمك و ايلتمك معناسنه اولور يقال ذهب به اي ازاله (الذاهب) و (الذّهوب) صبور وزننده اسم فاعللردر (الاذهاب) همزه نك كسريله كيدرمك و ايلتمك معناسنه در يقال اذهبه و اذهب به اي ازاله و برنسنه يه التون سروب يالدزلمق معناسنه در يقال اذهبه اي طلاه بالذهب (المذهب) مطلب وزننده مصدر ميميدر نته كه ذكر اولندی و اسم مكان اولور كيده جك يره دينور بو مناسبتله ادبخانه يه اطلاق اولنمشدر ممشى كبي و كيده جك يوله دينور طريقه و مسلك معناسنه يقال ذهب فلان مذهبا حسنا اي طريقا و مسلكا بو علاقه ايله معتقد اولان طريقهٔ مجتهدينه اطلاق اولنور كه اسلامده اولان مجتهدلردن مقتدا اتخاذ اولنان امامك مسلك مختارلريدر فروعده حنفي و شافعي كبي و عقائدده ماتريديّ و اشعري كبي رضي الله عنهم يقال مذهبه حنفيّ اي معتقده الذي ذهب اليه و مذهب اصل و اساس معناسنه مستعملدر يقال مايدری له اين مذهبه اي اصله (المذهب) مكرم وزننده كعبهٔ معظمه نك اسميدر و ابرهة بن عمير و غنيّ بن اعصر نام كمسه لرك فرسلري اسميدر و آبدست اثناسنده وسوسه القا ايدن شيطانك اسميدر و بونده صواب اولان هانك كسريله اولمقدر جوهري و همنه مبني فتحله تقييد ايلمشدر * شارح ديركه قرطبي و محدّثيندن برجماعت هانك فتحيله جزم ايلديلر (الذهب) فتحتينله جنس معدنيدن التونه دينور تبر معناسنه مؤلف تبر ماده سنده على الاختلاف بيان ايلمشدر مشهوري هنوز معدندن چيقوب سكه و صياغت كورمامش التونه تبر اطلاق اولنور و ذهب مذكردر مؤنث دخي اولور واحدی ذهبه در ها ايله جمعي اذهاب كلور و ذهوب و ذهبان كلور ذالك ضمه لريله و بو صاحب نهايه دن منقولدر و ذهب مصدر اولور بر كمسه ناكهاني معدنه ياضربخانه يه كيروب خرمن خرمن التون كومه لريني كوردكده كوزلري قاشوب آشفته و دنك و حيران قالمق معناسنه در يقال ذهب الرجل ذهبا من الباب الرابع اذا هجم في المعدن على ذهب كثير فذال عقله و برق بصره و بو ماده نك فعلنده بني تميم لغتي اوزره ذهب دخي جائزدر ذالك و هانك كسره لريله * شارح ديركه ابو منصوردن بو رسم مطرد اولديغي منقولدر فعلك عيني حروف حلق مكسور اولورسه و ذهب يمورطه نك صاريسنه اطلاق اولنور و يمن اهلنه مخصوص بر كونه اولچك آديدر جمعي ذهاب كلور ذالك كسريله و اذهاب كلور اسباب كبي و جمع الجمعي اذاهب كلور اقارب وزننده و اذاهيب كلور مراكيب وزننده (التذهيب) تفعيل وزننده برنسنه يه التون سورمك و يالدزلمق معناسنه در يقال ذهبه تذهيبا اي طلاه بالذهب (المذهب) مكرم وزننده و (الذهيب) غريب وزننده و (المذّهب) معظم وزننده التون سورلمش و يالدزلنمش نسنه يه دينور (الذهبيون) عربيون وزننده محدثيندن برجماعتدر (الذهبة) ذروه وزننده ضعيف يغموره دينور چسنتي كبي على قول جود معناسنه دركه پك شديد و كثير اولان يغموردر جمعي ذهاب كلور ذالك كسريله (ذهوب) صبور وزننده بر خاتون اسميدر (ذهاب) غراب وزننده بر موضعدر (ذهبان) سحبان وزننده يمنده بر موضعدر (الذّهاب) شداد وزننده عمرو بن مالك على قول مالك بن جندل الشاعر لقبيدر (ذهاب) كتاب وزننده و غراب وزننده

جائزدر بر جبل آدیدر (ذهاب) سحاب وزننده ایام عربدن بر یوم معروفدر که بر وقعه یی مشتملدر و برقبیله آدیدر
(الاذیب) یای تحتیه ایله احمر وزننده چوق صویه دینور وقورقو فزع معناسنه در یقال اخذه الاذیب ای الفزع
و بو افکل قبیلندندر که اسمدر وجنبش و نشاط معناسنه در یقال به اذیب ای نشاط (الذیب) عیب وزننده و مرادفیدر

فصل الراء

(الرأب) رانک فتحی و همزه نک سکونیله قریق و چتلاق کناد ایلک معناسنه درکه
بری برینه قاوشدروب اصلاح ایلکدن عبارتدر یقال رأب الصدع رأبا من الباب الثالث اذا اصلحه و شعبه و مفترق
اولمش جماعتی بارشدروب بینلرینی اصلاح ایلک معناسنه استعمال اولنور یقال رأب بینهم ای اصلح و برک بونجه سی
یاچاری مجلدکدنصکره یکیدن تازه لنوب بتمک معناسنه درکه صلاح معناسندن مأخوذدر یقال رأبت الارض اذا
نبتت رطبتها بعدالجزّ و رأب بتمش مهار دوه یه اطلاق اولنور وصف بالمصدر در بورسمه جمعیتی صاحبنک صلاح
حال و غناسنه مداردر و برقومک عظیم الشان اولان سید و مهتر و سرکارلرینه اطلاق اولنور امور و مصالحلرینک
مدار صلاح و مادهٔ انتظاملری اولدیغنه بناء یقال هو رأب القوم ای سیدهم الضخم (الارءاب) اکرام وزننده بودخی
قریق و چتلاق مقوله سنی کناد ایلک معناسنه در یقال ارأب الصدع اذا اصلحه و شعبه (المرأب) منبر وزننده
و (الرءاب) شداد وزننده کنادجی یه دینور (الرؤبة) جرعه وزننده شول اغاج یاخود دمور پارهسنه دینورکه انکله
قریق و چتلاق نسنه لر کناد لنوب اصلاح اولنور مشاهیر شعرادن رؤبة بن العجاج بن رؤبة التمیمی بونکله مسما
اولدیغی منقولدر و عندالبعض روبدن مأخوذدر ماده سنده مذکوردر (المرتأب) مرتجل وزننده مغتفر معناسنه درکه
غفردن مأخوذدر افتعالدن اسم مفعولدر وجه لایق اوزره اصلاح اولنمش نسنه یه دینور یقال شیء مرتأب ای
مغتفر (رئاب) کتاب وزننده اسامیدندر هرون بن رئاب اصحاب بدردندر و رئاب بن عبدالله محدثیندندر و رئاب
بن النعمان اصحابدن جابر بن عبدالله ک جدیدر و رئاب ام المؤمنین زینب بنت جحش جنابلرینک جدیدر رضی الله عنها
وعنهم (الرّب) رانک فتحی و بانک تشدیدیله و معرف باللام اولهرق جملهٔ مخلوقاتی بسلیوب تربیه ایدن حضرت
پروردکارک اسماء حسناسندندر عزّ و جل اسمه * و بعضا بایی تخفیف اولنور ضرورته مبنی مؤلف بصائرده بو رسمه
بیان ایلمشدر که ربّ کلمه سی فی الاصل مصدر در بسلک و پرورده ایلک معناسنه بعده اندن مبالغه یه مبنی اسم فاعل
استعاره اولنمشدرکه بسلیجی پروردکار معناسنه اولور و معرّف باللام اولهرق همان پروردکار عالم و متکفل مصالح
عامّهٔ امم اولان ذات اجل و اعظمه اطلاق اولنور کذلک اضافتله ده اطلاق اولنور رب العالمین کبی و ماسوایه همان
اضافتله اطلاق اولنور انتهی و ربّ مضاف اولدیغی شیئک مالک و مستحقنه یاخود خداوندو صاحبنه اطلاق اولنور
یقال ربّ الشیء ای مالکه و مستحقه او صاحبه جمعی ارباب کلور و ربوب کلور رانک ضمیله و کاهجه ربّ کلمه سنک
بای ثانیه سی تخفیف ایچون یای تحتیه یه ابدال اولنور یقال لا وربیک ای لا وربک یعنی ربک حقیچون اولیه دکلدر
یاخود اولیه ایتم (الربابة) رانک کسریله و (الربوبیة) رانک ضمیله رب و پروردکار معناسندن اسملردر بسلیجیلک
معناسنه کذلک مالکیت و صاحبیت معنالرینه لکن راغبک و اساسک بیانلرینه کوره ربوبیه حق تعالایه مخصوصدر
وربابه غیریده استعمال اولنور تقول والله عزوجل رب الارباب وله الربوبیة وفلان رب الدار والعبد بین الربابة و رب
کلمه سی مصدر اولور جمع ایلک معناسنه در یقال رب الشیء ربا من الباب الاول اذا جمعه و آرترمق و زیاده قلمق
معناسنه در یقال رب النعمة ای زادها و برمکانده دائما اقامت ایلک معناسنه در یقال رب بالمکان اذا لزم و اقام و اصلاح
ایلک معناسنه در یقال رب الامر ای اصلحه و دهن و عطر مقوله سنی بعض خوشبوی نسنه لر قاتمغله تطییب ایلک
معناسنه در یقال رب الدهن اذا طیبه و بر نسنه یه مالک اولمق معناسنه در یقال رب الشیء اذا ملکه و طولومی
بعض طلالر ایله تربیه و اصلاح ایلک معناسنه در رایحه سنی ازاله ایچون یقال رب الزق اذا رباه بالرب و بونده رانک
ضمیله ده لغتدر و چوجغی بسلیوب بتشدرمک معناسنه در یقال رب الصبی اذا رباه حتی ادرک و بو معناده باب رابعدن
دخی لغتدر تقول ربیته کسمعته بابنی تعیین ایچون ادغام اولنمامشدر و رب قیون قسمی طوغرمق معناسنه در یقال
ربت الشاة اذا وضعت (الربوبی) رانک فتحیله ربه منسوب دیمکدر خدایی معناسنه یقال علم ربوبی ای منسوب
الی الرب علی غیر قیاس نته که علم لدنی دخی دیرلر من غیر کسب محض الهام الهیله حاصل اولدیغیچون (الربانی)
رانک فتحی و بانک تشدیدیله متأله و متعبد و عارف بالله اولان آدمه دینور * قال محمد بن الحنفیة لما مات عبدالله
بن عباس الیوم مات ربانی هذه الأمة وهو المتأله المتعبد العارف بالله عز وجل و ربانی بعلبک قصبه سنده مشایخ
صوفیه دن محمد بن ابی العلاء لقبیدر و ربانی حبر یعنی عالم و دانا کسنه یه اطلاق اولنور معلوم اوله که لفظ مزبور
ربان لفظنه منسوبدرکه فعلان وزننده صفتدر فعلان وزنی اکثری مکسور العین اولان فعل بنیه سندن مصوغ

مطلب

اولور عطشان وسكران كبي وبعضا مفتوح العين اولان فعل بنيه سندن بنا اولنور نعسان كبي مانحن فيه شق ثانيدندر
وعند البعض ربّانيّ ربّه منسوب ديمكدر الهى كبي الف ونونى لحيانى وشعرانى قبيلندندركه تغيير نسب ايچوندر
مبالغه‌يى متضمندر على قول ربّانى كلمه‌سى لفظ سريانيدر * مترجم ديركه راغب مفرداتده بوكونه بيان ايلمشدركه
ربّانى كلمه‌سى ربّان لفظنه منسوبدركه صفتدر ياخود ربّ كلمه‌سنه منسوبدركه مصدردر زيرا عالم اولان كسه دائما
علمنى تربيه وترويج ايلك اوزره اولور ياخود منسوب اليه اولور زيرا عالم البتده علمله نفسنى تربيه ايلكله تربيه كنديسنه
منسوب اولور وبونلر برى برينه فى الحقيقه متلازملردر زيرا نفسنى علمله تربيه ايدن البته علمى تربيه ايلمش اولور
صورت عكسى دخى بويلجه‌در وعند البعض ربّانيّ ربّ حقيقى اولان حضرت پروردكاره منسوب ديمكدر الف ونون
مبالغهٔ نسبت ايچوندر جميع احوال واطوارده مستغرق فى الله اولان انسان كامله اطلاق اولنور انتهى (المربّة) محبه
وزنده و (الربابة) كتابه وزنده مملكت يعنى مالكيت معناسنه‌در يقال طالت مربّته وربابته اى مملكته وربابه كتابه
وزنده عهد وميثاق معناسنه‌در يقال بينهما ربابة اى عهد وبركومه اوقلره دينور على قول شول اپه دينوركه انكله
اوق دسته‌لرى صاريلوب باغلنور ياخود اوق صاردقلرى بز پارچه‌سنه دينور ياخود شول بوقچه ميشين پارچه‌سنه
دينوركه قمار اوقلرى چيقاران كسه‌نك النه صارارلر تاكه النى صالدقده سوديكى كسه‌نك اوقنى نشانيله بولوب
چيقارميه (المربوب) قوله اطلاق اولنور مملوك معناسنه يقال هو مربوب اى بين الربوبية مملوك والعباد مربوبون لله
عزوجلّ اى مملوكون (الترّبب) تفعل وزنده بركسه ايچون يا برارض ايچون صاحبيت ومالكيت اظهار ايلك يعنى
اول كسه ياخود اول بركنديسنك مملوكى اولديغنى ادعا ايلك معناسنه‌در يقال تربّب زيد الرجل والارض اذا ادّعى انّه
ربّهما وچوجغى بسليوب بشدرمك معناسنه‌در يقال تربّب الصبيّ اى ربّاه حتى ادرك (الارباب) همزه‌نك كسريله
بريرده دائمى آرام واقامت ايلك معناسنه‌در يقال ارب بالمكان اذا لزم واقام به وپك يقين اولمق معناسنه‌در يقال اربّ منه
اذا دناه (التربيب) تفعيل وزنده دهن وعطر مقوله‌سنى بعض خوشبو نسنه‌لر ايله تطييب واصلاح ايلك معناسنه‌در
يقال ربّب الدهن تربيبا اذا طيبه وچوجغى بلوغنه قدر بسلمك معناسنه‌در يقال ربّب الصبيّ اى ربّاه حتى ادرك (التربّه)
تحله وزنده بودخى مصدردر تربيب كبي يقال ربّب الصبيّ تربيبا وتربّة (الارتباب) افتعال وزنده تربيب معناسنه‌در
يقال ارتب الصبيّ بمعنى ربّبه (الربيب) امير وزنده فعيل بمعنى مفعولدر پرورده ومربوب معناسنه‌در مملوكه‌ده اطلاق
اولنور ومعاهده معناسنه‌دركه اسم مفعولدر كندوسيله برخصوصده عقد عهد وميثاق اولنمش كسه‌در وملك معناسنه‌دركه
فعيل بمعنى فاعل اولور پادشاه ديمكدر وبركسه‌نك زوجه‌سنك زوج اولدن اولان اوغلنه دينوركه اوكى اوغل تعبير
اولنور زوج ثانينك زير تربيه‌سنده اولديغنه بناء واوكى بابايه دينور بونده بمعنى فاعلدر وربيب اساميدندر محدثيندن حسين
بن ابراهيم جدّيدر (الربوب) صبور وزنده بمعنى مفعولدر اوكى اوغوله دينوركه زير تربيه‌ده اوله (الرابّ) تشديد
باايله اوكى بابايه دينوركه اوكى اوغلنك تربيه‌سنده قائم اوله (الرباب) كتاب وزنده عهد وميثاق معناسنه‌در (الربيبة)
غريبه وزنده بمعنى فاعل اولور حاضنه‌يه اطلاق اولنوركه دايه تعبير اولنور واوكى قزه دينوركه زوجه‌سنك زوج
اولندن قالوب وتحت تربيه‌سنده اوله بونده بمعنى مفعولدر وخانه‌ده سودى ايچون بسلنان قيونه دينور (الربّه) حبه وزنده
مذحج قبيله‌سنه مخصوص بربيت آديدركه كعبه‌يه تقليدا بنا ايدوب آنده اصناملرينه عبادت ايدرلر ايدى شرفياب اسلام
اولدقلرنده هدم ايلديلر وربّه طائفده ثقيف قبيله‌سنه مخصوص لات نام صنمك اسميدركه طاشدن تراشيده ايدى نته‌كه
اشبو حديثده وارد اولمشدر ﴿ لما اسلم عروة بن مسعود وعاد الى قومه دخل منزله فانكر قومه دخوله قبل ان يأتى الربة ﴾
يعنى اللات وربّه سراى عظيمه وخانهٔ كبيره دينور (الربّة) رانك كسريله برنوع نبات آديدر وبرشجر اسميدر على قول
خرنوب اغاجنه دينور وربّه جماعت كثيره‌يه دينور جمعى اربّه كلور اجله كبي على قول ربّه اونبيك نفره اطلاق
اولنور بومعناده رانك ضميله‌ده جائزدر (الربّه) قبه وزنده ديرلك ومعاش خصوصنك وسعتنه وفراوانلغنه دينور
يقال فى عيشه ربّة اى كثرة وطثرة وربّه شهوردن ماه ذى القعده‌نك اسم قديميدر (المربّ) ميمك كسرى ورانك فتحيله
كثيرة النبات اولان يره دينور ومحل ومكان اقامت معناسنه‌در وناسى جمع ايدن كشى‌يه دينور (المرباب) محراب
وزنده نباتى چوق اولان يره دينور (الرّبى) حبلى وزنده هنوز طوغرمش اولان قيونه دينور وقوزيسى هلاك اولمش
قيونه دينور وطوغرمسى پك قريب اولان قيونه دينور * شارح ديركه عند البعض طوغرمسنه ايكى آى قاله‌رق اطلاق
اولنور وربّى احسان ونعمت معناسنه‌در وحاجت وضرورت معناسنه‌در ومتين ومحكم اولان دوكومه دينور جمعى
رباب كلور ضم را ايله شذوذ اوزره زيرا جموع صيغه‌سنده فعال وزنى نادردر رخال كلمه‌سى دخى بونك كبيدر وربى
كلمه‌سنك معانئ مزبوره‌دن مصدرى ربابدر كتاب وزنده وربى وربّ جميعا جمادى الاولى آينك اسم قديميدر

(تنه‌كه)

نته‌که ربّی وربّه جميعا جمادی الاخره‌نك اسميدر (الرباب) سحاب وزننده بياض بولوده دينور سحاب ابيض معناسنه واحدی ربابه‌در هاله ورباب مكهٔ مكرمه‌ده بر موضعدر ومدينهٔ منوره ايله فيد بيننده بر طاغدر ومحدثيندن بر ذات اسميدر وكمانچه تعبير اولنان سازه دينور نسبتنده ربابی دينور محمود بن عبدالله الواسطی الربابی كمانچه چالمقده يك ماهر اولمغله اكا نسبت اولنمشدر اولبابده مزبور ضرب مثل اولمشدر (رباب) غراب وزننده بر موضعدر (ابو الرباب) بر محدثدر كه معقل بن يساردن روايت ايلمشدر (الرباب) كتاب وزننده عهد و پيمان معناسنه دركه ذكر اولندی وربّه كلمه‌سندن جمع اولور كه اون بيك اون بيك جماعتلره اطلاق اولنور * شارح معاهدينه تخصيص ايلمشدر مؤلفك بوراده وجمع ربّة قولی العشور لفظی عطف تفسيردر و جماعات كثيره‌يه دينور واصحاب و يارانه دينور ورباب ضبه قبيله‌سی جماعاتنه اطلاق اولنور كه بر ماده ضمننده جمله‌سی همدست اتحاد اولمق ايچون رسم اعراب اوزره اللرينی ربّه باتروب عقد عهد و پيمان ايلديلر (الربب) فتحتينله چوق صويه دينور (الربّان) رانك ضمی و بانك تشديديله هر نسنه‌نك اولنه و تازه‌لكی هنكامنه علی قول مجموعنه دينور يقال اخذه بربّانه ای باوّله او جميعه بونده رانك فتحيله‌ده جائزدر وربّان كمی ملاحلرينك رئيسنه دينور ربّانی دخی دينور بای نسبتله لكن * مؤلف نون بابنده ربن ماده‌سی ذيلنده ربّان اجأ نام جبل اركانندن بر ركن اسميدر وكمی يی اجرا ايدن كمسه‌يه دينور ديو رسم ايلمشدر كه ارتفاع معناسندن مأخوذدر بوراده الف و نون مزيد اولمق اوزره ثبت ايلمكله تناقضی مشتملدر قالديكه بحر قلزمده مشهود و معلومزاولديغی اوزره بحر مزبورده جابجا شاب ديدكاری طاشلر اولمغله او خصوصده عارف و ماهر اولان كمسه‌يه ربّان اطلاق ايدرلرداو ديدكاری اورايه مخصوص سفينه‌يه البته بر ربّان استصحاب اولنوب دومنجی آنك دلالتيله عمل ايده‌رك كيدرلر اول ربان دائما سفينه‌نك قيچنده اوتوروب بحره نظر ايدر شاب ظهورنده دومنجی‌يی آكاه ايدوب دومنی نه طرفه قوللانمق مقتضی اولديغنی اعلان ايلر واساسده قعد علی ربان السفينة ای سكانها و ذنبها عبارتيله مرسوم اولمغله اكا كوره كمينك دومنی اولور انتهی وربان اجأ نام جبل اركانندن بر ركن عظيمه دينور وجماعت وكروه معناسنه‌در (ربّ) رانك ضمی و بای مشدده‌نك فتحی اوزره بناسيله حرف جردر نكره‌دن غيری‌يه داخل اولمز وعند البعض اسمدر كه كوفيون مذهبيدر و علی رأی كلمهٔ تقليلدر دائما و علی قول كلمهٔ تكثيردر دائما و عند البعض تقليل و تكثيره‌ده دلالت ايدر و بعضلر ديديكه همان مباهات و افتخار موقعنده تكثيره دال اولور و علی رأی تقليل و تكثيردن برينه موضوع دكلدر بلكه تقليل و تكثير سياق كلامدن مستفاد اولور واشبو ربّ كلمه‌سی لغات عديده‌يی مشتملدر مشدد و مخفف اولور وربّت دينور تايله وربما وربّما دينور ماء الحاقيله كه دخول فعله وسيله اولور و بونلر مشدد و مخفف اولور ورالرك فتحيله ربّ وربّت وربما وربّما دينور تشديد و تخفيفله ورب دينور رانك و بای مخففه‌نك ضميله و رب دينور مذكی * مؤلفك بيانه كوره اون سكز لغتدر مصباحده تاء تأنيث ايچون دكلدر زيرا تأنيث ايچون اولسه ساكن اولورايدی لكن مؤنثه مختص اولمق اوزره مرسومدر * شارح ديركه شيخ الاسلام زكريا الانصاری قدس سره منفرجه شرحنده رب ايچون يتمش لغت تعداد ايلمشدر تانك احوالنی دخی درج ايتمشدر انتهی (الرابّة) دابّه وزننده پدرك زوجه‌سنه دينوركه اوكی انا اوله جقدر زير تربيه سنده اولمق شرطيله اطلاق اولنور يقال هی رابّته ای امرأة ابيه (المربّيات) معظمات وزننده مربالردركه انبجات دخی دينور پرورده معناسنه كه شيره ايله تربيه اولان نسنه‌لردر لچرلرك انواعی و كابشكر و خيره‌لر و الما و زنجبيل مربالری كبی يقال زنجبيل مربیّ و مربب ای معمول بالربّ كما يقال معسل ای معمول بالعسل (الربّ) رانك ضمی و بانك تشديديله هر ميوه‌نك صيقلدقدنصكره چيقان قويی و قواملی شيره‌سنه دينور بين الاطباء طريق عملی بودركه مراد اولنان ميوه‌لرك ياخود خشيشه‌لرك عصاره‌لری ياخود مطبوخلری اخذ اولنوب برمقدار شكر ياخود عسل ايله ياخود سادجه قويلوب قوامه كلنجه خفيف آتشده طبخ اولنمقدركه فاسد اولمقدن امين اولوب وقت حاجتده استعمال اولنه وربّ قويی و قواملی طلايه اطلاق اولنور طلومه سوريلان قيرطلاسی كبی و ياغ پوصه‌سنه و طورطوسنه‌ده ربّ اطلاق اولنور (الربّان) شداد وزننده كروه و جماعت معناسنه‌در (الربّاب) شداد وزننده اساميدندر احمد بن موسی الفقيه بن الربّاب و ابو الحسن ابن عبدالله الصيرفیّ بن الربّاب المحدث مشاهيردندر (الربّانية) رانك فتحی و بانك تشديديله يمامه‌ده بر صو آديدر (المربّ) ارتبابدن اسم فاعل اولور انعام ايدن آدمه دينور منعم معناسنه و اسم مفعول اولور انعام اولنان كمسه‌يه دينور منعم عليه معناسنه (الربّیّ) رانك و بای مشدده‌نك كسريله ربّيون كلمه‌سنك مفرديدركه نيجه بيك نفر آدملره دينور بوراده ربّی كلمه‌سی ربّه‌يه منسوبدركه جماعت كثيره‌يه دينور نته‌كه ذكر اولندی * مترجم ديركه بونده وجوه عديده واردر تفصيلی بيضاويده اشبو ﴿ وكأيّن من نبيّ قاتل معه ربّيون ﴾ الايه كريمه‌سی تفسيرنده مشروحدر انتهی (الربرب) فدفد وزننده بيان

صغر ينك سور يسنه دينور (الاربّه) اجله وزننده اهل عهد وميثاق اولان جماعته دينور ربيبك جمعيدر نته كه
ذكر اولندى (الرتوب) تاى فوقيه ايله قعود وزننده بر يرده قطعا قلداممق وجه اوزره ثابت و پايدار اولوب طورمق
معناسنه در يقال رتب الشئ رتوبا من الباب الاول اذا ثبت ولم يتحرك (الترتب) تفعل وزننده رتوب معناسنه در
يقال ترتب الشئ بمعنى رتب (الترتيب) تفعيل وزننده برنسنه يى بر يرده ثابت و پايدار ايلك معناسنه در تقول
رتبته ترتيبا اى اثبته وترتيب اصطلاحى كه هر نسنه يى برلو يرينه وضع واثبات ايلكدن عبارتدر بوندن مأخوذدر (الترتب)
قنفذ وزننده برنده ثابت و پايدار اولان شيئه دينور وجمله وجميع معناسنه در يقال جاؤا ترتبا اى جميعا بومعناتركيده
طور طوپ تعبيرينه اقرب واندن محرف اولمق اغلبدر (الترتب) جندب وزننده بودخى برنده ثابت و پايدار اولان شيئه
دينور ودهر دائم وابد معناسنه در وبدخوى كوله يه دينور وطپراغه دينور بونده قنفذوزننده دخى لغتدر (الترتبة) طرطبه
وزننده بالفعل يول اولميوب لكن يول شكلنده اولان طريقه يه دينور بعض طاغ صرتنده ومسلوك اولان چيزارده
اولديغى كبى يقال اتخذ فلان ترتبة اى شبه طريق بطاؤه حتى يول يول الاجه سى اولان اثوابه مراتب دينور (الرتبة) رانك
ضميله و(المرتبة) مشربه وزننده پايه ومنزلت معناسنه دركه معناى مزبوردن مأخوذدر يقال رقى رتبة علية ومرتبة اى منزلة
(الرتب) فتحتينله شدت معناسنه دركه سهولت مقابليدر يقال ما فى هذا الامر رتب اى شدة وديك طورمق وديكلمك
انتصاب معناسنه در امهات سائره دن منفهم اولديغى اوزره انصباب نسخه سى غلطدر يقال رتب الشئ رتبا من الباب
الرابع اذا انتصب ورتب زمينك تومسك ويوكسك يرينه دينور وشول قيالره دينور كه برى بر برينه قريب وبعضى بعضندن
مرتفع اوله ومعاش خصوصنك شديد وغليظ اولمسنه دينور وسرچه پرمقله يانده كى پرمغك كذلك انكله اورته پرمغك
ارالقلرنده اولان فرجه يه دينور وباش پرمقدن ماعدا درت پرمغى برى برينه يناشدروب تخته پاره سى كبى طوتمغه دينور
(الارتاب) اكرام وزننده نسخه لرك مقتضاسى اوزره منصب اولمق معناسنه در لكن امهات سائره نك بيانه كوره انتصاب
معناسنه در وبو معناده متعدى ولازم اولور برنسنه يى ديكوب طوردرمق وديكيلوب طورمق معناسنه يقال ارتب
الغلام الكعب اى نصبه كعبدن مراد آشيق تعبير اولنان كيكدركه چوجقلر آنكله اوينارلر ويقال ارتب الرجل
اذا انتصب قائما وبركمسه مالدار ايكن تقلبات دهريه ايله پريشان حال اولوب سائل وكدا اولمق معناسنه در يقال
ارتب الرجل اذا سئل بعد غنى (الرتباء) حمراء وزننده شول ناقه دركه باشنى يوقارى ديكوب صورودارق يوررا اوله
(الرجب) رانك وجيمك فتحيله برنسنه دن بلكليوب قورقمق معناسنه در يقال رجب منه رجبا من الباب الرابع اذا فزع
واوتانمق معناسنه در يقال رجب منه اى استحيى وبركمسه دن هيبتلنوب يعنى كوزينه پك بيوك ومهيب كورنمكله
اكا تعظيم وتبجيل ايلك معناسنه در يقال رجب فلانا اذا هابه وعظمه ورجب اشهر اثنى عشردن شهر معروف اسميدركه
معناى مزبوردن مأخوذدر زيرا جاهليتده اكا پك تعظيم ايدرلر ايدى جمعى ارجاب كلور اسباب كبى ورجاب كلور رانك
كسريله ورجبات كلور فتحاتله مصباحده منصرف اولمق اوزره مرسومدر وعند البعض غير منصرفدر معرف باللام
اولان الرجب كلمه سندن معدولدر (الرجب) ضرب وزننده و(الرجوب) قعود وزننده بودخى بركمسه كوزه بيوك
كورنمكله هيبتلنوب تعظيم ايلك معناسنه در يقال رجبه رجبا ورجوبا من الباب الاول اذا هابه وعظمه ورجب اوتانمق
معناسنه در يقال رجب منه رجبا اذا استحيى واغاج ياخود بداغى چتال چيقميوب يالكزجه بتمك معناسنه در يقال
رجب العود اذا خرج منفردا وبركمسه يه تصريح ويا كنايه ايله بدسوز اورمق معناسنه در يقال رجب فلانا بقول سئ
اذا رجمه به (الترجيب) تفعيل وزننده بودخى بركمسه دن مهابتلنوب تعظيم ايلك معناسنه در يقال رجب فلانا ترجيبا
اذا هابه وعظمه ورجب آينده قربان كسمك معناسنه دركه جاهليتده شهر مزبورده اصناملر ايچون ذبح قرابين ايدرلر
ايدى وترجيب خرما اغاجنك ميوه سى فراوان اولمغله دال باصيلوب قريلسون ايچون آلتنه دستك طرزنده سدوسكى
بنا ايلك معناسنه در على قول خرمانك ميوه دار اولان شاخلرينى سائر شاخلره قاوشدروب يپراقلريله صاروب
باغلامق معناسنه در تا كه روزكار سيلكوب ميوه لرينى دوكسون ايچون وعلى رأى اوغرى يدندن محافظه ايچون اول
ميوه دار بداقلر اطرافنه چاليلر ديكنلكلر وضع ايلكدن عبارتدر * ومنه المثل انا جذيلها المحكك وعذيقها المرجب
بوراده جذيل كلمه سى جذل مصغريدركه جيمك كسريله در شول طومرق كبى قالين اغاجه دينوركه دوه آغيلنه ديكرلر
دوه اكا سورينوب قاشنمق ايچون ومحكك تحكيكدن اسم مفعولدر محكك به معناسنه در وعذيق عذقك مصغريدركه
ميوه دار اولان خرما دالنه دينور وبونلرده تصغير تعظيم ايچوندر يعنى بن انلرك كلوب قاشنوب كسب راحت ايليه جك
طياغى وانتفاع ايليه جك ميوه دار بداغى يم دردلرى اولدقده كلوب بكا مراجعت ايدرلر ورأى وتدبير واعانتمله
شفاى صدر حاصل ايدرلر مثل مزبورى يوم سقيفه ده حباب بن منذر ايراد ايلشدر وترجيب الكرم تكالك واصمه

(حبو قلزي)

چبوقلرنی و قوللرنی طوغرلدوب و دوزلدوب هر بربنی برلو برنجه هرکلر وکرویدلر اوزره وضع ایلمکدن عبارتدر
یقال رجب الکرم اذا سوّی سروغه و وضع مواضعه (الرجبة) جرعه وزننده شول سدوسکی طرزنده بنایه دینورکه
ذکر اولندیغی اوزره دستك اولمق ایچون خرمانك میوه‌دار اولان داللری آلتنه یاپیلور و رجبه شول بنایه دینورکه
جانور صیدی ایچون یاپیلور ایچنه ایپه باغلو بر پاره ات وضع ایدرلر جانور کلوب اتی چکدکده اول بنای مصنع
یقیلوب آلتنده قالور (الرجبیه) عمریه وزننده و جیمك تشـدیدیله لغتدر شول خرما اغاجنه دینورکه میوه‌سنك
کثرتندن بروجه مذکور آلتنه دستك یاپلمش اوله مزبور رجبه‌یه منسوب اولمغله بو نسبتلر خلاف قیاس اوزره‌در
(الارجاب) همزه‌نك کسریله بودخی هیبتلنوب تعظیم ایلمك معناسنه‌در یقال ارجبه ای هابه و عظمه (الرجب)
رانك ضمیله بدن انسانیده ایکو کیکلریله دوش تعبیر اولنان عضولك که کوکس باشیدر آرالغنه دینور (الارجاب)
همزه‌نك فتحیله بغرسقلره دینور امعاء معناسنه مفردی یوقدر علی قول مفردی رجبدر فتحتینله یاخود رجبدر قفل وزننده
(الرواجب) راجبه‌نك و رجبه‌نك جمعیدرکه جرعه وزننده‌در اصول اصابعده اولان مفاصله دینور بوکه کوره دیب
بوغوملرینك الك و اوبناق یرلری اولور هر برینه راجبه و رجبه دینور علی قول رواجب اول اکلرك ایچ یوزلرینه دینور
یاخود پرمقلرك دیبدن اوجلرینه وارنجه قلمنه دینور یاخود پرمقلرك مطلقا مفاصلنه دینور یاخود سلامیانك یعنی پرمق
کیکلرینك ارقه‌لرینه دینور یاخود پرمق کیکلرندن بوغوملرك ارالغنه دینور یاخود پرمق اوجلرینه قریب یعنی باش
بوغوملرده اولان مفاصله دینور و رواجب الحمار اشك قسمنك مخرج صوتنده یعنی حنجره‌سنده اولان طمرلره اطلاق اولنور
(الرحب) رانك ضمی و حای مهمله‌نك سکونیله هذیل قبیله‌سی یوردنده بر موضعدر (الرحاب) غراب وزننده
حورانده بر موضعدر و رحب رانك ضمیله و رحابه کرامه وزننده مصدرلردر واسع اولمق معناسنه یقال رحب المکان
و رحب رحبا و رحابة من الباب الخامس و الرابع اذا اتسع بابلرك ترتیبی نشر مشوّش اوزره‌در و رحابه فعلی متعدی اولور
شذوذ اوزره زیرا باب خامسدن متعدی وارد اولمز لکن ابو علی الفارسی هذیل قبیله‌سندن مادهٔ مزبوره‌نك تعدیه‌سنی
نقل ایلمشدر و منه انّ نصر بن سیار لما قتل جدیع بن علی الکرمانیّ و صلبه قال * لقومه رحبکم الدخول فی طاعته * ای
وسعکم پس بو تقریره کوره هذیل لغتنده مطرده اولور و سائره کوره مرادفی اولان وسع ماده‌سنه محمول و مقیس اولور
و مصباحك بیاننه کوره باء حرفیله متعدی اولوب بعده کثرت استعمالدن ناشی بانی اسقاط ایله تلفظ ایلدیلر (الرحب)
رانك فتحی و حانك سکونیله که شکس وزننده‌در و (الرحیب) امیر وزننده و (الرحاب) عجاب وزننده بول و واسع شیئه
دینور یقال مکان رحب و رحیب و رحاب ای واسع و یقال امرأة رحاب ای واسعة یعنی الفرج و رحیب امیر وزننده
اکول و پرخور کیمسه‌یه اطلاق اولنور رحیب الجوف اولمق ملاحظه‌سیله (الارحاب) اکرام وزننده لازم و متعدی
اولور بول اولمق و بول اتمق معنالرینه یقال ارحب المکان اذا اتسع و یقال ارحبه ای وسّعه (ارحب) و (ارحبی) اکرم
و اکرمی وزنلرنده که امر حاضرلردر آت قسمنی زجر و آزار موقعنده تکلم اولنور اولکی ارککه ایکنجی قسراغه
مخصوصدر اوته کیت کیك یرده طور آلارغه مقامنده‌در (المرحب) مطلب وزننده مصدر میمی اولور وسعت
معناسنه و اسم مکان اولور محل واسع معناسنه و منه قولهم مرحبا و سهلا ای صادفت سعة یعنی عربلر وارد اولان
مهمانه مرحبا و سهلا دیرلر مضایقه‌سز شائبهٔ استثقالدن عاری شین و آبادان یره کلدیکز وسعت قلبله انس و الفت
اوزره اولوب قطعا دلکیر و متوحش اولمامکز مأمولدر و یقولون مرحبك الله و مسهلك و مرحبابك الله و مسهلا
شارح دیرکه رحبك الله و رحب بك الله معناسنه‌در کویاکه مرحبا کلمه‌سی ترحیبا لفظنك موضعنه وضع اولنمشدر
و مسهلا قولی دخی بویلجه‌در پس ایکنجی کلاملر دعائیه اولور (الترحیب) تفعیل وزننده بول اتمق توسیع معناسنه‌در
و بوللغه یا بول مکانه دعوت ایلمك معناسنه‌در یقال رحّب به اذا دعاه الی الرحب (الرحبة) فتحاتله و حانك سکونیله
لغتدر برمکانك فضا و میدانه دینور حولو و ساحه‌سی کبی که آچق و عرصه‌سی و سعتلو یری اوله جقدر رحبة المسجد
و رحبة الدار حولولریدر و رحبة الوادی چایك و دره‌نك صولری آقدیغی آقندی یرلریدرکه ایکی طرفلو بایرلردن کلان
صولر اورایه جریان ایدوب واورادان آقوب کیدر و رحبة الثمام اول نباتك او یومنه اطلاق اولنورکه کلیتلو بتدیکی محلدر
و ثمام غراب وزننده بر نبات معروفدر و رحبه اوزوم سره‌جك یره دینور نته‌که خرما سره‌جك یره جرین دیرلر و وسعتلو
چمنزار اولان یره دینورکه آینده و رونده‌نك بی‌اختیار نزولکاهلری اوله جمعی رحاب کلور رانك کسریله و رحب کلور
فتحتینله که جمع جنسیدر و رحبات کلور فتحاتله و حارك سکونلریله ده جائزدر (الرحبی) حبلی وزننده کوکسده اولان
قبورغه‌لرك کورلك کبی زیاده‌سیله عریض اولاننه دینور و برکونه داغ و تمغا اسمیدرکه دوه‌نك یان طرفنه باصیلور
(الرحبیان) رانك ضمی و حانك سکونیله که تثنیه بنیه‌سیله‌در بدنك ایکی طرفنده قولتقلره ملاصق ایکی قبورغه‌درکه

باجمله قبورغەلرك اوستنده اولورلر علی قول دیرسكلرك مرجع ومدخللری اولان اویناق يرلرينه دينوركه قوللر
بوكلدكدنصكره آچلدقده اول اوينـاغه رجوع ايدرلر وعند البعض يوركك ايكى طرفلو اوينـايوب طوقنديغى
يرلردن عبارتدر ﴿ الرحبة ﴾ جرعه وزننده اجأ نام جبلده برصو آديدر وارض مكەده ذی ذروان نام محلده برقيو آديدر
وهذيل قبيلەسى بلادنده شمنصير نام جبله ملاصق درەده برقيو آديدر وعراقده قادسيه قرشوسنده برقريەدر ويمنده
شهر صنعا قربنده بردرەدر ومدينه ايله شام آراسنده وادی القرى قربنده برناحيەدر ولجاة ناحيەسنده برموضعدر
﴿ الرحبه ﴾ لحبه وزننده فرات اوزرنده بربلده آديدر بانيسى اولان رحبة بن مالك بن طوق اسميله مسمادر ودمشق
قضاسنده برقريه ودمشقده برمحله وكوفەده برمحله وبغداد قضاسنده برموضع اسملريدر وطیء ودبيان قبيلەلرى
ميانده ثلبوت نام محلده بردرەدر وباديەده برموضعدر ويمامه قضاسنده برقريه وبرصحراء آديدركه قرای كثيره ومياه
وفيره يی مشتملدر ورحبەنك نسبتنده رحبیّ دينور فتحتينله ﴿ بنورحبه ﴾ يمنده حمير قبيلەسندن بربطندر ﴿ رحابه ﴾
قامه وزننده مدينەده برموضعدر ﴿ رحاب ﴾ كتاب وزنـنده ايرانده آذربيجان ايالتنك ودربند نام شهر قضاسنك
وارمينيه ولايتنك اكثر يرلرينه شامل برناحيه آديدر ﴿ بنورحب ﴾ فتحتينله يمنده همدان قبيلەسندن بربطندر ﴿ ارحب ﴾
اغرب وزنـنده عربدن برقبيلەدر علی قول بريغور اسميدر ياخود برمكان آديدر نجائب ارحبيات علی الاختلاف
اكا منسوبلردر نجائب كريمه اولان دوەلره دينـور ﴿ رحائب التخوم ﴾ تای فوقيۀ مضمومه وخای معجمه ايله اقطار
ارضك نواحیء وسيعه وجوانب فسيحه سنه اطلاق اولنوركه هر مملكتده مخصوص تخوم واقطار آنلری مشتملدر
بوراده رحائب رحيبەنك جمعيدر وتخوم دخی جمعدر سنورلره وقطرلره دينور رحائب التخوم قولى التخوم الرحائب
سبكندەدر ومؤلفك سعة اقطار الارض قولى الاقطار الواسعة تأويلندەدر ﴿ رحب ﴾ رانك فتحيله و ﴿ مرحّب ﴾ معظم
وزننده و ﴿ مرحب ﴾ مقعد وزننده اسامی رجالدر ومرحب كه مقعد وزننده‌در عبدالله بن عبدالحنفى نام كمسەنك فرسى
اسميدر وجاهليتده حضرموت شهرنده برصنم آديدر ﴿ ذومرحب ﴾ صنم مزبورك خادمى اولان ربيعة بن معدى
كربك لقبيدر ﴿ الردب ﴾ رانك فتحى ودالك سكونيله اوتەسى چيقمز ديبسز صوقاغه ويوله دينور طريق غير نافذة
معناسنه طريق كذب وحيله كبى ﴿ الاردبّ ﴾ همزەنك كسريله قرشب وزننده مصر ولايتنه مخصوص برنوع بيوك
اولچك اسميدر حالا همزەنك فتحيله اردب ديدكلريدر بعضلر ديديلركه يكرمى درت صاع مقدارى نسنه وعلى قول
التى ويبه استيعاب ايدن اولچكه دينور * مؤلفه كوره صاع درت مدّ اولەجقدر وهر مدّ بر رطل ايله بر رطلك
ثلثيدر ورطل اون ايكى اوقيەدر وهر اوقيه قرق درهمدر وزمخشرى‌يه كوره صاع درت منّ مقدارى نسنه آلان
اولچكدر ومنّ بربطماندركه ايكى رطل مقداريدر ورطل تقريبا يوز اوتوز وتحقيقا يوز يكرمى سكز بچق درهم
ونصف سبع درهمدر وشامى وعراقى وحجازى اصطلاحلرنده رطل متخالفدر وويبه يكرمى ايكى مدّ اولان
مقداردن عبارتدر انتهى واردبّ صو يولنه دوشەدكلرى كنكره دينور ﴿ الاردبّة ﴾ هاايله طوغله ايله ياپلمش بيوك
وواسع كاريزه دينور يقال رتم الاردبّة ای البالوعة الواسعة من الخزف وايرى طوغلەيه وكرميده دينور ﴿ الترّدب ﴾
تفعل وزنـنده بركمسەيى اسركيوب رحم ولطف ونوازشله معامله ايلك معناسنەدر يقال تردّبه اذا رئمه وتلطفه
﴿ الرزب ﴾ رانك فتحى وزای معجمەنك سكونيله بريره يابركمسەيه يابرعمله آيرلمامق وجهاوزره ملازمت ومداومت ايلك
معناسنەدر يقال رزبه رزبا من الباب الاول اذا لزمه فلم يبرح ﴿ الارزبّ ﴾ همزەنك كسريله قرشبّ وزننده بودوركمسەيه
دينور وكبيرالجثه كمسەيه دينور وقالين ويومرى كودەلى ديزمان كمسەيه دينور وعورتك فرجنه علی قول يومرى وايرى
اولانه دينور ﴿ المرزاب ﴾ محراب وزننده اولوغه دينور ميزاب معناسنه يقال سال المرزاب ای الميزاب * شارحك بيانه
كوره لزوم معناسندندر وبيوك كمىيه دينور قليون كبى علی قول چكدرى وفرقته كبى اوزون كمىيه دينور يقال ركب
المرزاب ای السفينة العظيمة او الطويلة ﴿ الارزبة ﴾ و ﴿ المرزبة ﴾ همزەنك وميمك كسرى وبالرك تشديديله على قول
بالكز ارزبه تشديدايلەدر دمورچوماغه دينور يقال ضربه بالارزبة والمرزبة ای العصية من حديد ﴿ المرزبة ﴾ مرحله
وزنـنده اهل فرسك يعنى عجم طائفەسنك رئيس وسركار اولمسيدركه مرزبان لفظندن تصرفله مصدر قلنمشدر
نتەكه دهقاندن دهقنه مصدر اعتبار اولنمشدر يقـال فلان على مرزبة كذا وله مرزبة كذا كما يقال له دهقنة كذا
﴿ المرزبان ﴾ ميمك فتحى وزانك ضميله عجم طائفەسنك رئيس وسركردەلرينه دينور جمعى مرازبه كلور هياطله كبى
يقال هو مرزبانهم ای رئيسهم * معلوم اولەكه مؤلفك اهل فرسدن مرادى فرس قديم اهليدركه مجوسيلردر واشبو
مرزبان كلمەسى لفظ فارسيدر مرز ايله بان دن مركبدر مرز فارسيده سرحد وسنوره دينور وبان كوزەدجى حافظ
معناسنه اولمغله مرزبان سرحد محافظى وسرحد بكى ديمك اولور بعده مطلقا رئيس وسركرده ده استعمـال

﴿ اولنمشدر ﴾

او لنمشدر و عربلر دخی اخذ ایدوب دهقان و دهقنه کبی تصرف ایلدیلر (المرزبانیه) بغداد قضاسنده بر قریه آدیدر
(مرزبان الزأرة) ارسلانه اطلاق اولنور بولك بکجیسی اولدیغیچون (رأس المرزبان) شهر شهرقرینده بر موضعدر
(الرسوب) قعود وزننده برنسنه صویك دیبنه چوکمك معناسنه در یقال رسب الشیء فی الماء و رسب رسوبا من الباب
الاول والخامس اذا ذهب سفلا (الرسوب) صبور وزننده آلت تناسلك باشنه اطلاق اولنور کره معناسنه حین
جماعده یاتوب کتدیکیچون و قلجه اطلاق اولنور ضریبه‌ده غائب وغائر اولدیغیچون وخاصة رسول اکرم
علیه وسلم حضرتلرینك بر قلجلری اسمیدر علی قول سیف مزبور بلقیس جنابلرینك سلیمان نبی علیه السلام
حضرتلرینه اهدا ایلدکلری سیوف سبعه‌نك بریسیدر و رسوب حارث بن ابی شمر الغسانی نام امیرك قلجی آدیدر
و رسوب حلیم و رمخوو ملایم مشرب آدمه اطلاق اولنور (الرسب) فتحتینله و (الرسب) صرد وزننده و (المرسب)
منبر وزننده بونلرده قلجه اطلاق اولنور (الراسب) رسوبدن اسم فاعلدر دیبه چوکوب کیدن شیئه دینور رخو اولمیه‌که
صولو نسنه ایچره متمیز اولوب یوزنده یادیبنده یا اورته‌سنده کورینان جزء غلیظ اکر یوزنده اولورسه طافی و اکر
اورته‌سنده اولورسه معلق و اکر دیبنده اولورسه راسب دینور و راسب حلیم و ملایم مشرب آدمه اطلاق اولنور
و ثابت و راسخ معناسنه استعمال اولنور کویا که یرندن قلدامیوب کندیکه یره یاتوب کیدر یقال جبل راسب ای راسخ
(بنو راسب) بر جماعتدر و راسب بر ارض مخصوصه اسمیدر * مترجم دیرکه لطایفدن اولمق اوزره عربك نصر الدین
خواجه‌سی اولان جحی نام کمسه بر کون کیدرکن بر جمعیته مصادف اولدیکه میانلرنده مباحثه کونه قیل و قال جریان ایدر
سببنی استفسار ایلدکده اشبو شخص مشار بنو راسب جماعتندنمی یوخسه بنو طفاوه‌دنمیدر اشتباهمز اولمغله تمییزی
ضمننده قرعه‌انداز مقال اولمقده‌یز دیدیلر جحی دیدیکه آنك وجه اسهلی واردر بو شخصی دریایه القا ایده‌لم اکر دیبنه
چوکوب کیدر ایسه بنو راسبدندر و اکر یوزینه چیقارسه بنو طفاوه‌دندر دیو تعلیم طریق ایلدیکی باعث خنده جماعت
اولمشدر انتهی (الارساب) همزه‌نك کسریله آجلغك شدتندن کوز ایچنه یاتوب کتمك معناسنه درکه مجازدر یقال ارسب
القوم اذا ذهبت اعینهم فی رؤسهم جوعا (الروسب) جوهر وزننده آفت و داهیه‌یه اطلاق اولنور (المراسب) مراتب
وزننده اواسی معناسنه درکه متین و محکم اسطوانه و ستونلره اطلاق اولنور یقال بناءله المراسب ای الاواسی مراسب
مرسبك واواسی آسیه‌نك جمعلریدر (الرستبی) رستمی وزننده محدثیندن ابو شعیب صالح بن زیاد الرستبی در لکن مؤلف
نسبتنی بیانندن سکوت ایلمشدر (الرشبة) رانك ضمی و شین معجمه‌نك سکونیله ایچی بوش هندستان جوزینه دینور که
آنکله قبق کبی صو آلنوب ایچیلور و حالا نارکیله دخی ایدرلر (المراشب) مراتب وزننده کوپلرك اغززینی صیوادقلری
چامورلره دینور مؤلف مفردینی بیان ایلمامشدر (الرصب) رانك و صادك فتحیله اورته پرمقله شهادت پرمغنك
دیبدن اولان آرالغنه دینور (الرضب) رانك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله آغز یارینی اموب صورمق معناسنه در
کرك کندی اغزینك یاربنی ایچنه چکوب صورسون و کرك محبوبه‌نك یارینی امسون که آبدار امرود کبی صوریلوب
امیلور یقال رضب الرجل ریق المرأة رضبا من الباب الاول اذا رشفه و یغمور شدت و وفرتله دوکلمك معناسنه در
یقال رضب المطر اذا سح وهطل و قیون یتاغنه کیروب یاتمق ربوض معناسنه در یقال رضبت الشاة ای ربضت
(الترضب) تفعل وزننده بو دخی آغز یارینی اموب صورمق معناسنه در یقال ترضب ریق المرأة بمعنی رضبه
(الرضاب) غراب وزننده صوریلان یاخود صورلمق شانندن اولان آغز یارینه دینور علی قول آغز یارینك
آغز ایچره اولان پاره‌لرینه دینور و بو بساقك غیریدر یقال رشف رضابها وهو الریق المرشوف او قطع الریق
فی الفم و رضاب قوری مسك اوفانتیلرینه دینور و قار و شکر و طولو پارچه‌لرینه دینور و لعاب العسل معناسنه درکه
بال یوزنده حادث اولان کپوك طرزنده نسنه‌در و چه و شبنم دیدکلری رطوبتك شجر اوزره دوشن پاره‌لرینه دینور که
بلوك بلوك دوشدکده هر بلوکی اوله‌جقدر (الراضب) سدر اغاجندن که عربستان کراسی تعبیر اولنور بر نوع
اسمیدر طربزون خرماسی دیدکلری دخی اول نوعدندر واحدی راضبه و رضبه در فتحاتله لکن رضبه راضبك
مفردی اولمق نامملایمدر ظاهرا علی العکس اولمقدر بوراده خدشه واردر و راضب شدت و وفرتله یاغان یغموره دینور
یقال مطر راضب ای سح (المراضیب) میمك فتحیله محبوب و محبوبه‌لرك شیرین و شکرین اولان آغزی یارلرینه
دینور ارباق عذبه معناسنه که امیلوب صورلمق شانلرندندر (الرطب) رانك فتحی و طانك سکونیله یاش معناسنه درکه
قوری مقابلیدر یقال شی رطب ای ضد یابس و تر و تازه و ملایم نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال غصن رطب و ریش
رطب ای ناعم و یقال غلام رطب ای فیه لین النساء یعنی محبوبه‌لرك یالوذه تنلری کبی تر و نرم و نازك بدنلو محبوب
اوغلاندر (الرطوبة) رانك ضمیله و (الرطابة) کرامه وزننده یاش اولمق معناسنه در یقال رطب الشیء و رطب رطوبة

(لطيفه)

ورطابة من الباب الخامس و الرابع اذاندی و هو خلاف اليابس و رطابه اغاجده خرما رطب اولمق معناسنه درکما سیذکر
يقال رطب البسر و رطب رطابة من الباب الاول و الخامس اذا صار رطبا بوراده رطب الرطب نسخه لری شارح
تغليط المشدر (الرطيب) اميروزنده ياش نسنه يه دينور و تروتازه و ملايم شيئه دينور و تازه خرمايه دينور يقال
تمر رطيب ای مرطب (الرطب) رانك ضميله و (الرطب) ضمتينله تازه و يشل چايرلغه و چمزاره و سبزوات بستانه
دينورو تازه و يشل شجره دينور على قول تازه و يشل چاير و چمن بلوکنه دينور (المرطبة) محسنه وزننده تازه و يشل
چايرلق يره دينور يقال ارض مرطبة ای كثيرة الرطب (الرطب) صردوزننده نضيج بولمش تازه خرمايه دينور مفردی
رطبه درهايله جمعی ارطاب کلور يقال كثر رطب النخل و رطبه و ارطابه و هو نضيج البسر و تازه خرما بيع ايدنه رطبی
دينور احمد بن سلامة الرطبی كبار شافعيه دن فقيه مشهوردر و حفيدی قاضی ابواسحق ابراهيم بن عبدالله بن احمد
و برادرزاده سی محمد بن عبيدالله الرطبی محدثيندندر ابو القاسم بن البسری راويسيدر (الترطيب) تفعيل وزننده
خرما قوروغی کالن بولوب رطب اولمق معناسنه در يقال رطب البسر ترطيبا اذا صار رطبا و برکمسه يه تازه خرما
يدرمك معناسنه در يقال رطب القوم اذا اطعمهم الرطب و برنسنه يی اصلادوب ياشارتمق معناسنه در يقال رطب
الثوب اذابله (الارطاب) همزه نك كسريله خرما قوروغنك رطب اولمسی زمانی کلوب چاتمق معناسنه در يقال
ارطب النخل اذا حان اوان رطبه و برکمسه نك خرماسی کالن بولوب رطب اولمق معناسنه در يقال ارطب القوم
اذا ارطب نخلهم و برنسنه يی اصلادوب ياشارتمق معناسنه در يقال ارطب الثوب اذابله (الرطبة) تمره وزننده بونجه
تعبيراولنان نباته دينور فصفصه کبی جمعی رطاب کلور رانك كسريله و رطبه نرم تن تروتازه نازنين محبوبه يه دينور
يقال جارية رطبة ای رخصة (الرطب) رانك فتحی و طانك سكونيله و (الرطوب) قعود وزننده طواره بونجه يدرمك
معناسنه در يقال رطب الدابة رطبا و رطوبا اذا علفها رطبة و برکمسه يه تازه خرما يدرمك معناسنه در يقال رطب القوم
اذا اطعمهم الرطب (الرطب) فتحتينله لسانه صواب و خطانه کلورسه سويلمك معناسنه در يقال رطب الرجل رطبا
من الباب الرابع اذا تكلم بما عنده من الصواب و الخطأ (يارطاب) حرف ندا ايله قطام وزننده که كسر اوزره مبنيدر
نسوانه مخصوص كلمهٔ سب و دشنامدر دائما مرطوب الفرج اولمق حسبيله زنا و فجورندن كنايه در (المرطوب)
رطوبتلی كشی يه دينور كرك حسی و كرك معنوی اولسون (المرطبة) مرحله وزننده صويی شور قيولر ارالغنده صويی
طتلو اولان قيويه و اشمه يه دينور يقال ركية مرطبة ای عذبة بين املاح (الرعب) رانك ضمی و عينك سكونيله
اسمدر قورقويه دينور که درونه عارض اولور فزع معناسنه و ضمتينله لغتدر * مؤلف بصائرده بيانه كوره رعب درون
انسانی امتلاء خوف و فزعدن ناشی عمل و حركت و اقدامدن منقطع اولمق حالتنه موضوعدر پس امتلاء معناسی
ملاحظه ايله رعب رانك فتحی و ضميله طولدرمق معناسنه استعمال اولنور تقول رعبت الحوض ای ملأته و انقطاع
معناسنی تصوّر ايله قطع معناسی اخذو استعمال اولنور تقول رعبت السنام ای قطعته انتهی و رعب رانك ضمی و فتحيله
قورقتمق معناسنه در يقال رعبه رعبا من الباب الثالث اذا خوّفه و رعب رانك ضميله قورقمق معناسنه کلور يقال رعب
الرجل رعبا اذا فزع و رعب اوقلك تمرن كيره جك يرينه دينور رعظ معناسنه جمعی رعبه کلور قردة کبی و رعب
رانك فتحيله طولدرمق معناسنه استعمال اولنور يقال رعب الحوض رعبا من الباب الثالث اذا ملأه و كوكرجين
بلند آواز ايله نغمه و تطريب ايده رك اوتمك معناسنه در كوياكه اول شديد آوازه و آهنكله سائر كوكرجينلری
قورقودر ياخود مجاریٔ صوتنی اول هنكامه ايله طولدرر يقال رعبت الحمامة اذا رفعت هديلها و شدته و كسمك
معناسنه در يقال رعب السنام و غيره اذا قطعه و رعب سحر و بوكی و سيميايه متعلق رقيه و افسونه اطلاق اولنور كه
كوزی طولدروب قلبی مرعوب ايدر و صف بالمصدر در و وعيد معناسنه در كه برامر مضرّ و قبيح ايصالنی
وعد ايله تخويف ايلك حالتندن عبارتدر و عربلرك تسجيع و تقفيه ايله ايراد ايلدكلری كلامه اطلاق اولنور بوندن
مراد سلفده كهنهٔ عربك تعبيرات كاهنه لری اولان غريب الالفاظ طمطراقلو مسجع و مقفی كلاملری اوله جقدر
نته كه سطيح نام كاهنك بو رسمه بعض كلاملری تاريخ ابن خلكان و سائر كتب سير و تواريخده مسطوردر
و رعب اشبو معانیٔ ثلاثه دن مصدر اولور باب ثالثدن اوله رق و رعب بر كسه نك درونه عارض اولان
قورقويی تسليت و تطمين ياخود تقويت قلبله كسر و ازاله ايلك معناسنه كلور يقال رعبه اذا كسر رعبه
(المرعوب) برنسنه دن قورقمش كسه يه دينور (الرعيب) اميروزننده مرعوب معناسنه در و شول سمیز انسان و حيوانه
اطلاق اولنور كه بدنندن كوياكه ياغ تقاطر ايدر اوله طولمق معناسندن مأخوذدر يقال هو رعيب ای سمين يقطر دسما
(الترعيب) تفعيل وزننده و (الترعاب) تذكار وزننده قورقتمق معناسنه در يقال رعبه ترعيبا و ترعابا اذا خوّفه و كوكرجين

(آواز)

آواز بلند ایله تطریب ایدەرك اوتمك معناسنەدر یقال رعّبت الحمامة بمعنى رعبت و کسمك معناسنەدر یقال رعبه
اذا قطعه و برکسەنك قورقوسنی کیدروب قلبنی تأمین و تطمین ایتمك معناسنەدرکه بابی ازاله ایچوندر یقال رعبه
ای اصلح رعبه (الارتعاب) قورقق معناسنەدر یقال رعبه فارتعب (الترعابة) تانك کسریله پك قورقق کسەیه دینور
فروقه معناسنه (الترعیبه) تانك کسریله کسیلان اورکج مقولەسی نسنەدن برپارەیه دینور جمعی ترعیبدر بعض
نسخەدە تراعیب مرسومدر (الرعبوبة) رانك ضمیله ترعیبه معناسنەدر و اتنه طولو بالا بلند انداملو محبوبەیه دینور
علی قول تازه و خوب چهره و سیمتن و شیرین و نازنین اولانه یاخود پالوذه کبی نرم تن محبوبەیه دینور و پك جنبشلو
طیاشه و سبکپا ناقەیه دینور و خرماچچکنك دیبنه دینور (الرعبوب) بودخی رانك ضمیله و (الرعیبب) رانك کسریله
رعبوبه معناسنەدرکه علی الاختلاف وصف مذکور اوزره اولان محبوبەیه دینور یقال جاریة رعبوبة و رعبوب
و رعیبب ای شطبة تارّة او بیضاء حسنة رطبة حلوة او ناعمة و رعبوب ضعیف و جبان کسەیه دینور (الراعب)
و (الرعّاب) شداد وزننده رعب مرقومدن اسم فاعلدر افسونکاره دینورکه کوز بایجی تعبیر اولنور و وعید ایله خلقی
تخویف ایدن کسەیه دینور و تسجیع و تقفیه ایله کلام تکلم ایدن کاهنه دینور و راعب بر ارض مخصوصەدرکه راعبیه
دیدکلری کوکرجینلر اورایه منسوبدر * شارح دیرکه ذکر اولنان رعب حمامه معناسندن مأخوذ اولدیغی دخی منقولدر
انتهی (المرعبب) اسم فاعل بنیەسیله بودخی کودەسی لحم و شحم ایله مملو اولان انسان و حیوانه دینور رعیبب کبی و بونلر
عضوەدخی صفت اولورلر (المرعبه) مرحله وزننده شنلکسزلك و تنهایره دینورکه البته انسانه اورادن وهم و رعب
عارض و مستولی اولور فقرهٔ مخیفه معناسنه و مرعبه مصدر میمی اولورسن غافل کندی عالمکده ایکن برکسه ناکهانی
صیچرایوب یانکه یااوزریکه دوشمکله سنی بلکاتمك معناسنه یقال رعبه مرعبة و هی ان یثب احد فیقعد عندك و انت غافل
(الرعبب) جندب وزننده بودخی خرماچچکنك دیبنه دینور (الرعباء) صحراء وزننده بر موضعدر (الرعبلیب) زنجبیل
وزننده دائما ملاطفه و مطایبه ایدن مزاحه خاتونه دینور و قادر اولدیغی اثوابی و سائر نسنەیی یرتوب پارەلین انسانه
و سائر جانوره دینور (الرغب) رانك فتحی و ضمی و غین معجمەنك سکونیله و (الرغبة) رانك فتحیله برنسنەیی دیلیوب
خواهش ایتمك معناسنەدر یقال رغب فیه رغبا و رغبة من الباب الرابع اذا اراده و عن کلمه‌سیله صله لندقده اعراض ایتمك
معناسنه اولور یقال رغب عنه ای لم یرده و یقال رغب بنفسه عنه ای رأی لنفسه علیه فضلا یعنی کندی نفسنده فلانه یا شیٔ
آخره نسبت فضل و مزیت مشاهده ایتمکله آندن اعراض ایدوب کندی نفسنه مشغول و مقید اولدی مؤلفك بصائرده
بیانه کوره اصل رغب و رغبه برنسنه متوسع اولمق معناسنه موضوعدر یقال رغب الشیٔ اذا اتسع بعده و بو مناسبتله
اراده و خواهشلك و سعتلو یعنی برنسنەیی پك آرزومند و طلبکار اولمق معناسنه استعمال اولنمشدر و مادهٔ مزبوره فی و الی
ایله معنای مذکورده مستعملدر و عن ایله تولی و اعراض معناسنده استعمال اولنور کویا که آندن روکردان اولوب غیری
شیئه راغب اولمش اولور و مصباحك بیانه کوره بنفسه دخی متعدی اولوب یقال رغبته رغبا (الارتغاب) افتعال
وزننده بودخی رغبت و اراده معناسنەدر یقال ارتغب فیه اذا اراده (الرغب) فتحتینله و (الرغبی) رانك فتحی و ضمی
و غینك سکونی و الفك قصریله و (الرغباء) صحراء وزننده و (الرغبوت) رهبوت وزننده و (الرغبوتی) فتحتین و الفك
قصریله و (الرغبان) فتحاتله و (الرغبه) رانك ضمی و فتحیله تذلل و اخلاص ایله دعا ایتمك یاخود یلواروب زاری و نیاز
ایتمك معناسنەدر یقال رغب الیه رغبا و رغبی و رغباء و رغبوتا و رغبوتی و رغبانا و رغبة و یحرّك ای ابتهل او هو الضراعة
و المسألة (الارغاب) همزەنك کسریله و (الترغیب) تفعیل وزننده رغبت ایتدرمك معناسنەدر یقال ارغبه الیه
و رغبه ترغیبا (الرغیبة) حبیبه وزننده رغبت اولنان شیئه دینور و چوق و یرکویه اطلاق اولنور جمعی رغایب کلور
شارح دیرکه لیلهٔ رغائب بوندندرکه عطایای جزیله و مواهب جلیله کیجەسیدر مادر نبی علیه السلام اولان آمنه جنابلری
پدر والا کهر نبوی اولان عبدالله ایله اول کیجه زفاف و رحم مومی الیها صدف درّهٔ نبالت اتصاف اولمشدرکه اولین
شب جمعهٔ رجب شریفدر (الرغب) رانك ضمی و ضمتینله کثرت اکل و شدت شره و حرص معناسنەدرکه
صوغمسزلق تعبیر اولنور یقال رغب الرجل رغبا من الباب الخامس اذا کان کثیر الاکل و شدید النهم و رغب ضمتینله
شول پك و متین یره دینورکه طپراغنك آقوب کتمسی مطر کثیرەیه موقوف اوله یاخود واسع و طپراغی ملایم و سهل اوله
و شول درەیه دینورکه بیولك و ایچریسی واسع اولمغله چوق صو استیعاب ایلیه و رغب رانك ضمیله و رغب ضمتینله معنای
مزبورلردن مصدر اولورلر یقال رغب رغبا و رغبا من الباب الخامس (الرغیب) امیر وزننده اکول و حریص کشی‌یه
دینورکه صوغمسز تعبیر اولنور و شول درەیه و سائر نسنەیه دینورکه ایچریسی کنکیش اولوب چوق صو و چوق شیٔ
آله یقال و ادرغیب ای ضخم کثیر الاخذ واسع (الرغاب) سحاب وزننده رغیب معناسنەدر یقال ارض رغاب

ل

اى رغيب (المرغب) محسن وزننده زنكين ومالدار كشى يه دينور يقال رجل مرغب اى موسر (المراغب) ميمك
فتحيله معاش خصوصنده مضطرب اولان كسه لره دينور (المرغاب) ميمك فتحيله برموضع آديدر ومروشاهجان
قضاسنده برنهر اسميدر وخراسانده شهر هراة اعمالندن برقريه آديدر (المرغاب) ميمك كسريله مالك بن حمار نام كسه نك
قلجى اسميدر (مرغابين) ميمك فتحى وتثنيه بنيه سيله بصره قضاسنده برموضعدر (الرغابى) رغامى وزننده جكرده
اولان زياده دركه جكر كوشه تعبير اولنور (رغباء) صحراء وزننده برقيو آديدر (رغبان) عطشان وزننده اسامى
رجالدندر عبدالعظيم بن حبيب بن رغبان محدثيندندر امام ابوحنيفه عليه الرحمه حضرتلرندن روايت حديث
ايلمشدر ثقه دن اولمامغله متروك الراويه در (مرغبون) ميمك وغينك فتحيله بخارا قضاسنده برقريه در (الرغبانه) رانك
ضميله نعلين تصمه سنك يردن طرفه كلن عقده سنه دينوركه عرب نعلينده اولور (الرقيب) رانك فتحيله اسماء
حسنادندر جل اسمه حافظ ونكهبان معناسنه در وبرنسنه نك ظهور ووقوعنى كوزه ديجى منتظر معناسنه در يقال
هو رقيب له اى منتظر وبكجى حارس وپاسبان معناسنه در يقال هو رقيب القوم اى حارسهم راغبك مفرداتده بياننه
كوره رقيب لفظى رقبه دن مأخوذدركه بيونه دينور حافظ ونكهبان اولان كسه شئ محفوظك رقبه سنى حفظ ورعايت
ياخود محافظه سى حينده كندى رقبه سنى رفع ايلمك مناسبتيله اشتقاقى صورت بولمشدر انتهى ورقيب قمار بازلرك امين
ومعتمدلرى اولان كسه يه دينور على قول ضريب يعنى قمار اوقلرى اوزره ناظر ومؤكل تعيين اولنان امينلرينه دينور وقمار
اوقلرندن اوچنجى اوقه دينور ونوء كوكبلرندن يعنى يغموره دلالت ايدن كوكبلردن شول كوكبه دينوركه مقابلنده
اولان كوكبه منتظر اولور يعنى اول طلوع ايتدكده بو غروب ياخود اول غروب ايتدكده بو طلوع ايدر مثلا اكليل
ثريانك رقيبيدر نته كه نوء ماده سنده بيان اولندى وشول كوكبه دينوركه طالعه اولوب تماربه مراقب اوله بونك
مفهومى اولكيدن اعمدر على قول منازل قمردن احدهما آخره مراقب اولان منزله اطلاق اولنوركه بريسى طلوع
ايتدكده مقابلنده واقع اولان غروب ايدر قول اوله كوره مثلا عشاء وقتنده ثريا طلوع ايتدكده اكليل غروب ايدر
على العكس دخى بويله در وقول ثانى يه كوره مثلا منزل غفر شرطين رقيبيدر وشوله هقعه رقيبيدر ورقيب زبرقان
بن بدرك فرسى اسميدر ورقيب عموجه زاده يه اطلاق اولنور وبو محافظه معناسندندر ياخود ميراثى ايچون
انتظار معناسندندر يقال هو رقيبه اى ابن عمه وبركونه خبيث وموذى حيه يه دينوركه عاشق رقيبى كبى مضرّ وملعون
اولور جمعى رقيبات كلور ورقب كلور ضمتينله ورقيب بركسنه نك اولاد واقربا وعشيرتندن كنديدن صكره برنده
قلان خلفنه اطلاق اولنور وبو رقيب كوكب معناسندن مأخوذدر يقال هو رقيبه اى خلفه (الرقبة) رانك
كسريله و(الرقبان) حرمان وزننده و(الرقوب) قعود وزننده و(الرقابه) كرامه وزننده و(الرقوب) قبول وزننده
و(الرقبة) فتحاتله كوزتمك انتظار معناسنه در يقال رقبه رقبة ورقبانا ورقوبا ورقابة ورقوبا ورقبة من الباب الاول
اذا انتظر وبرنسنه يى حفظ وحراست ايلمك معناسنه در يقال رقبه اذا حرسه وبركسنه نك كردننه ايپ ياپالهنك
طاقق معناسنه در يقال رقب فلانا اذا جعل الحبل فى رقبته (الترقب) تفعل وزننده برنسنه يى كوزتمك ومنتظر
اولمق معناسنه در يقال ترقبه اى انتظره (الارتقاب) افتعال وزننده ترقب معناسنه در يقال ارتقبه اى انتظره
ويوكسك يره چيقمق معناسنه در يقال ارتقب الرجل اذا اشرف وعلا اى ارتفع على مكان عال (المرقبة) و(المرقب)
ميملرك وقافلرك فتحيله اسم مكاندر يوكسك يره دينوركه ديدبان اورايه چيقوب اطرافى كوزه در (المراقبة) مفاعله
وزننده و(الرقاب) رانك كسريله بودخى برنسنه يى حفظ وحراست ايلمك معناسنه در يقال راقبه مراقبة ورقابا
اذا حرسه مراقبۀ صوفيه دخى بو معنادندركه هرامرده رضاى بارى طرفنى محافظه ايدوب كذلك جميع احوالنه
دائما علم الهى محيط اولديغنى ملاحظه ايله نفسنى محارسه ايلمكدن عبارتدر ومراقبه اهل عروض اصطلاحندندركه
بحر مضارعك وبحر مقتضبك عروضى بركره مفاعيل وبركره مفاعيلن اولمقدن عبارتدر * شارح ديركه ظفرياب
اولديغمز نسخه لرك مجموعنده بورسمه مرسومدر كذلك مؤلف خطيله اولان نسخه ده مفاعيلن جزؤنده ياء ثابتدر
صواب اولان يانك سقوطيله مفاعلن اولمقدر زيرا ياء ونوندن هر برى آخره مراقبدر وجه تسميه دخى بودركه
مفاعيلن جزؤنده آخر سبب اولان نون كنديدن مقدم اولان آخر سبب ايله كه ياءدر جميعا ثابت اولمز على العكس
دخى بويله در كويا كه احدهما آخرك سقوطنه مراقبدر پس ياء ثابت اولورسه نون ساقط ونون ثابت اولورسه ياء
ساقط اولور بوصورتده مفاعيلن عنوانى زيغ قلمه دوچار اولمشدر ومؤلف همان بحر مضارعه مثال ايراد ايلدى
قالديكه بحر مقتضبده مراقبه مفعولات جزؤنده جاريدركه واوى فايه وفايى واوه مراقبدر بردفعه معولات اولوب
مفاعيل جزؤنه نقل اولنور وبردفعه مفعلات اولوب فاعلات جزؤنه نقل اولنور انتهى (الرقبه) رانك كسريله

اسمدر تحفظ معناسنه درکه خوف و اندیشه اولنان نسنه دن غافل اولمیوب تبصر ایله آندن صاقنوب قورنمق حالتنه
دیور و قورقویه اطلاق اولنور ورقبه بر ماله آباءو اجداد ارثیله مالك اولمیوب کلاله جهتیله وارث اولمغه اطلاق
اولنور خفیّ النسب اولمغله میراث کندوسنه تسلیم اولنمامق خصوصندن خوف و اندیشه ایلدیکنه بناءیقال ورث
فلان مالا عن رقبة ای ورثه عن کلالة لم یرثه عن آبائه و یقال ورث مجدا عن رقبة اذا لم تکن آباؤه امجادا و عربلر
لم یرثه عن کلالة دیرلر اکا خارجدن مالك و متصرف اولمدی بلکه قرب و استحقاقله متصرف اولدی معناسنه
خلاصه سی کندی استحقاقیله مالك اولمق موقعنده استعمال اولنور (الرقبی) بشری وزننده ارقاب ماده سندن
اسمدر برملکی برکسنه یه شول شرطله ویرمکدرکه کرك واهب و کرك موهوب‌له قنغیسی مقدم وفات ایدرسه ملك
مزبور واهبك ورثه سنه رجوع و انتقال ایلیه علی قول مثلا برمنزلی برکسنه یه شول شرطله تفویض ایلمکدرکه
اول کسنه مدة العمر آنده ساکن اولوب بعد وفاته آنده دیکر فلان کسنه ساکن اوله علی کلا التقدیرین ملکیت همان
رقبه یه تعلق ایدوب ملك مستقر اولمزکه وارثلره انتقال ایلیه یقال هذه الدار لك رقبی وهی ان یعطی انسانا ملکا
فأیهما مات رجع الملك لورثته او ان یجعله لفلان یسکنه فان مات ففلان * شارح دیرکه اشبو مسئلهٔ رقبی کتب فقهیه ده
مسئلهٔ مخصوصه درو صحاح عبارتی اوزره مشروحدرکه برکسنه یه بووجه اوزره ملکنی هبه ایلمکه دینورکه واهب ایله
موهوب‌له قنغیسی مقدم وفات ایدرسه ملك مزبور باقی فلان کسنه نك اوله پس هرحالده کویاکه احدهما آخرك
وفاتنه مترقب اولمغله بو معنادن مأخوذ اولور انتهی (الارقاب) همزه نك کسری ایله برکسنه یه ملکنی ذکر اولنان رقبی
جهتیله هبه و تفویض ایلمك معناسنه در یقال ارقبه الرقبی و یقال ارقبه الدار ای جعلها له رقبی (الرقوب)
صبور وزننده شول عورتدرکه زوجنك فوتنه منتظره اوله که یا ارثنه مظهر یاخود زوج آخر ایله بهره‌ور اوله یقال
امرأة رقوب اذا کانت تراقب موت بعلها و شول ناقه یه دینورکه مزاحمه وقتنده حوضه قریب اولمیوب اندفاع
مزاحمه یه ترقب ایدر اوله بو خصلت محموده در و رقوب اولادی طورمیان خاتونه دینور علی قول ولدی فوت
اولمش خاتونه دینور * شارحك بیاننه کوره معنای اخیرده رقوب رجل و مرأه ده مشترکدر اولادی طورمیان کسنه نك
بر ولدی ظهور ایلدکده معمر اولمیه جغنی بالتجربه تیقنی سببیله آنکدخی وفاتنه مترقب اولور و شق ثانی یه کوره
ولد جدیده یاخود ثواب اخروی یه منتظر اولور (امّ الرقوب) بلاء و داهیه نك کنیه سیدر (الرقبة) فتحاتله بیونه
دینور عنق معناسنه علی قول بیونك اکسه طرفندن کوکنه دینور جمعی رقاب کلور رانك کسریله و رقب کلور
فتحتینله و ارقب کلور افلس وزننده و رقبات کلور حرکات وزننده و رقبه کوله یه و جاریه یه اطلاق اولنور مرکوبه
رأس و ظهر اطلاق اولندیغی کبی عادتا اسیر و مملوکك بیونته پالهنك طاقوب و بیونندن اخذ اولنمق ملابسه سیله
ذاتندن کنایه اولنمشدر تسمیة الکل باسم البعض المقدّم قبیلندندر اذا قیل اعتق رقبة فکانه قال اعتق عبدا او امة
و رقبه اسامیدندر رقبه که جعدهٔ صحابی عبدیدر تابعیندندر و رقبة بن مصقله تبع تابعیندندر و ملیح بن رقبه
محدثیندندر (الارقب) اقرب وزننده ارسلانه دینور و قالین بیونلو کسنه یه دینور (الرقبانی) و (الرقبان) فتحاتله
بونلرده قالین بیونلو کسنه یه دینور (الرقب) تعب وزننده آندن اسمدر قالین بیونلو لغه دینور (ذو الرقیبة) جهینه
وزننده القابدندر ذو الرقیبه مالك القشیری شعرادندر و ذو الرقیبة ابن مالك بن عبدالرحمن بن کعب بن زهیر محدثدر
(رقبان) فتحاتله برموضعدر (الاشعر الرقبان) برشاعردر (الرقابة) کذابه وزننده وغد معناسنه درکه برقومك
خدمتکاریدر بارخانه ده قالوب آنلرك امتعه و اشیالرینی کوزه دوب حفظ و حراست ایدر (المرقب) معظم وزننده
شول دری یه دینورکه مذبوحك باشی و بیونی طرفندن یوزلمش اوله (الرقبة) جرعه وزننده قپلان شکار ایلك
ایچون قازیلان چقوره دینور نته که ارسلان صیدی ایچون قازیلان چقوره زبیه دینور (الرکوب) قعود
وزننده و (المرکب) مقعد وزننده بنمك و سوار اولمق معناسنه در یقال رکب الفرس رکوبا و مرکبا من الباب الرابع
اذاعلاه و کناه یاخود برناسزا فعل ایشلمك معناسنه استعمال اولنور کویاکه فعل مزبوره رکوب ایتمش اولور یقال رکب
الذنب اذا اقترفه (الرکبة) رانك کسریله رکوبدن اسمدر بنمك حالتنه دینورکه بنمه و بنش تعبیر اولنور (الارتکاب)
اکتساب وزننده بودخی بنمك معناسنه در یقال ارتکبه بمعنی رکبه و کناه یاخود ناسزا فعل ایشلمك معناسنه در کویاکه
اکا بنوب یاخود کندی اوزرینه بندرمش اولور یقال ارتکب الذنب بمعنی رکبه (الراکب) اسم فاعلدر سوار
معناسنه درکه پیاده مقابلیدر بعضلر بونی دوه یه رکوب ایدنه تخصیص ایلدیلر نته که اسب سوارا اولانه فارس و خرسوار
اولانه حمار اطلاق اولنور و راکبك جمعی رکاب کلور رانك ضمی و کافك تشدیدیله و رکبان و رکوب کلور رالك ضمیله
و رکبه کلور فیله وزننده و راکب خرما اغاجنك یوقریسنده اولان شول داله دینورکه اشاغی یه صارقش

اولوب لکن بره یتشمامش اوله * شارح دیرکه بعض امهاتده راکب خرما اغاجی دیبندن چیقان شول فدان ایله مفسردرکه آنك بشقه کوکی اولمیه نته که صحاحده دخی بوکونه‌در انتهی وراکب طاغك تپه‌سنه اطلاق اولنور (الرکوب) صبوروزننده و (الرکاب) شداد وزننده کثیرالرکوب اولان کشی‌یه دینور یقال رجل رکوب ورکاب ای کثیرالرکوب ورکوب ورکوبه هایله بنیت دوه‌سنه دینورکه یولك اورلمیوب خاصة بنك اتخاذ اولنان دوه‌در علی قول رکوب خاصة بنیت طوارینه دینورکه بنمکه تخصیص اولنمشدر دوه وسائر حیواندن دابهٔ مرکوبه معناسنه ورکوبه هایله شول دابه‌یه اطلاق اولنورکه هم رکوب وهم اعمال اولنمغه تعیین اولنه یعنی هم بنیت وهم ایش طواری اوله بودخی کرك دوه وکرك سائر طوار اولسون ورکوبه قوللانلمش اکدی ناقه‌یه دیورکاسیذکرورکوبه حرمین بیننده برثنیه یعنی بربیلك آدیدر ورکاب که شدادوزننده‌در علی بن عمر نام محدثك جدی اسمیدر (الرکب) رانك فتحی وکافك سکونیله اسم جمعدر خاصة اشترسواراولان کروه وقافله‌یه دینورکه اون نفردخی زیاده اوله علی قول بوراکبك جمعیدر وبعضا اسب سوارانه دخی اطلاق اولنور قول اوّله کوره جمعی ارکب کلور افلس وزننده ورکوب کلور ورکب مصدر اولور برکسه‌نك دیزینه اورمق معناسنه علی قول صاچندن طوتوب دیزیله آلننه اورمق معناسنه‌در یقال رکبه رکبا من الباب الاول اذا ضرب رکبته او اخذ بشعره فضرب جبهته برکبته وعلی رأی مطلقا دیزایله اورمق معناسنه‌در یقال رکبه اذا ضربه برکبته ورکب اسامیدندر رکب المصری اصحابدندر علی قول تابعیندندر ورکب اشعر بوندن برقبیله پدرینك اسمیدر (الارکوب) همزه‌نك ضمیله ذکر اولنان رکبدن اکثره اطلاق اولنورکه دوه راکبلریدر (الرکبة) فتحاتله عدد جهتندن رکبدن اقل اولان اشترسوارانه اطلاق اولنورکه اون نفردن اقل اولور (الرکاب) رانك کسریله بینك دوه‌لرینه دینور جنازه کبی مفردی راحله‌در لفظندن مفردی یوقدر جمعی رکب کلور کتب وزننده ورکابات کلور ورانك کسریله ورکایب کلور ورکاب اوزنکی‌یه دینورکه آت اکرنده اولورنته که پالانه طاقیلان ایپ وقایش اوزنکی‌یه غرز دینور جمعی رکب کلور کتب وزننده وزیتون یاغنك وصفنده زیت رکابیّ دیدکلری رکاب دوه‌لرینه تحمیل ایدوب شامدن جلب اولندیغنه مبنیدر ورکاب اسمادندر محدثیندن ابراهیم بن خبازك جدی اسمیدر (رکاب السحاب) یله اطلاق اولنورکویاکه سحابك مرکوبیدر (المرکب) مقعدوزننده مرکب برّو بحره شاملدر یعنی طواره وکمی‌یه اطلاق اولنور جمعی مراکب کلور وبواسم مکاندر (المرکب) معظم وزننده اصل ومنبت معناسنه استعمال اولنور یقال فلان کریم المرکب ای الاصل والمنبت وشول کمسه‌یه اطلاق اولنورکه اوزرنده غزا ایدوب نصف غنیمت کندیسنه عائد ونصفی صاحبنه ویرمك شرطیله آت استعاره ایلیه (الترکیب) تفعیل وزننده برکیمسه‌یه اوزرنده غزا ایدوب اغتنام ایلدیکی غنایمك نصفی کندوسنه ویرمك قولیله آت اعاره ایلمك معناسنه‌در یقال رکبه الفرس اذا اعاره لیغزو علیه فیکون له نصف الغنیمة وبرشیئی شیٔ آخره مقتضاسنجه یناشدرمق وضم والصاق ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال رکبه ترکیبا اذا وضع بعضه علی بعض ومنه رکب الفص فی الخاتم والسنان فی القناة ترکیب نحوی بوندن مأخوذدر (الارکاب) همزه‌نك کسریله طایك بنمکه صلاحیتی وقتی کلمك معناسنه‌در یقال ارکب المهر ای حان ان یرکب (الرکبانة) رانك فتحی وکافك سکونیله و (الرکباة) کذلك رانك فتحی وکافك سکونیله و (الرکبوت) حلبوت وزننده بنمکه صلاحیتی اولان یعنی بینك ناقه‌سنه دینور علی قول چوق بینلوب وقوللانلمغله اکدی وآلشق اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة رکوبة کما ذکر ورکبانة ورکباة ورکبوت ای ترکب او مذللة (الراکبة) و (الراکوب) و (الراکبة) کذا به وزننده راکب مذکور کبی خرما اغاجنك بالاسنده اولان شول شاخه دینورکه اشاغی‌یه صارقی اولوب لکن یره طوقنمیه (الترکب) تفعل وزننده و (التراکب) تفاعل وزننده ترکیبدن مطاوعدر مرکب اولمق معناسنه یقال رکبه ترکیبا فترکب وتراکب (الرکیب) امیروزننده شیٔ آخره ترکیب یعنی وضع والصاق اولنان شیئه دینور یوزکه وضع اولنان قاش کبی وتمرن چکلمش اوق کبی وبرکمسه ایله برابرجه طواره بنن کمسه‌یه دینورکه همرکاب اوله جقدر وترلالرده اولك تعبیر اولنان قطعه‌یه دینور مشاره معناسنه که بستانلرده تخته تعبیر اولنور علی قول مزرعه وبساتینده واقع ایکی دبره‌نك یعنی ایکی مشاره‌نك وایکی تخته‌نك ارالغنده جریان ایدن جدوله دینورکه آندن تخته‌لره صو افراز واجرا اولنور یاخود ایکی خرمالغك یا ایکی باغك ماببننه دینور یاخود ترلایه دینور مزرعه معناسنه جمعی رکب کلور کتب وزننده اساسك بیانه کوره ایکی نهر بیننده اولان آطه طرزنده تپه‌یه دینور ورکیب شول خرما اغاجلرینه دینورکه آرقلك کنارنده یاخود غیری یرده مسطر واری صره صره دیکلمش اوله یقال نخل رکیب اذا کان قد غرس سطرا علی جدول او غیر جدول سائر اشجارده دخی استعمال اولنور کاغد خانه جدولی کنارنده آراسته اولان قاره اغاجلرکبی (الرکبان) رانك ضمیله راکبك جمعیدرکه ذکر اولندی (رکبان السنبل) بو معناده‌درکه بغدای سنبله‌سنك قبجوقدن ابتدا چیقان دانه‌لرینه اطلاق اولنور

(رواكب الشحم) دوه اورکجنك ايلرو سنده بری بری اوزره متراكب یول یول ایججه طریقه لره اطلاق اولنور که یاغندن
اوزون اوزون تل شكلنده طريقه لردر نته که کیروسنده اولانه رو ادف اطلاق اولنور (الركبة) جرعه وزننده صلیان
دیدکلری اوت بچلدکدنصکره یرده قلان کوکنه دینور و بدنده او یلغك اشاغيسيله بالدرك يو قريسى قاوشدیغی
یره دینورکه دیز تعبیر اولنور على قول حيو انك اوك اياقلرنده وظيف ايله يعنى بالدر ايله ذراعك يعنى قوللك قاوشدیغی یره
دینور نته که قیج اياغنده کی موصله مرقوب دیرلر قالدیکه بو نکله معنای اولك بيننده فرق يو قدرنهایت اوّلکی انسانله
ایکنجی سائر حيوانله تمثيلدر تخصیص دکلدر یاخود رکبه انسان و حیوانك مرفق ذراعنه دينور بوکه کوره اعم اولور
جمعی رکب کلور صرد وزننده و رکبه طائفده بر وادی اسمیدر (ذوالرکبه) برشاعر لقبیدر (بنت رکبه) که اسمی رقاش در
قطام وزننده کعب بن لوىّ بن غالبك والده سيدر (الركب) صرد وزننده رکبه نك جمعيدركه ذكر اولندی و محمد بن مسعود
بن ابی رکب الخشنی کبار نحاة مغربدندر کذلك اوغلو ابو ذر مصعب دخی کبار نحاتدندر * شارح مقامات اولان شريشى
شیخیدر و رکب يمنده بر ناحیه در (الاركب) اقرب وزننده دیزلری بيوك اولان انسان و حیوانه دينور يقال رجل اركب
ای عظیم الركبة و دیزینك بری آخرندن بيوك اولانه دینور يقال بعير اركب ای احدى ركبتيه اعظم من الاخرى (الركب)
فتحتينله دیز بيوك اولمق معناسنه در يقال ركب الرجل ركبا من الباب الرابع اذا عظمت ركبته و رکب قاسيق قيلنه دينور
على قول قاسيق قیلنك بتدیکی یره دینور یاخود عورتك و ارككك فرجلرينه يعنى اودیرلرينه دینور یاخود اودیرینك
طشره يوزلرينه دينور یاخود قاسيجه نك ایچ یوزینه دينوركه اوزرنده اودیرلرینك اتلری واقع اولور تثنیه سنده
رکبان دينور على قول رکب نسوانه مخصوصدر جمعى اركاب كلور اعراب كبی و اراكيب كلور اعاريب كبی
راغبك مفرداتده بيانه کوره رکب فرج مرأه دن کنایه درکه مرکوب معناسندن اولور نته که مطیه و قعیده دخی
آندن کنایه در (مرکوب) حجازده بر موضع آدیدر (الركابية) مدينه قربنده بر موضعدر (رکبان) سحبان وزننده
حجازده بر موضعدر (الارنب) نوله انسب وزننده طوشانه دينور فارسيده خركوش دیرلر اسم جنسدر ارككنه
و دیشیسنه شاملدر على قول ارككنه خزز و دیشیسنه ارنب دیرلر و خزز ایکی زای معجمه ایله صرد وزننده در
جمعی ارانب کلور و ارانی کلور بایی یابه ابدالله * شارح دیرکه سیبویه جمع ثانی بی ضرورت شعره تخصیص ایلمشدر ثعالب
و ثعالی کبی و ارنب بر نوع ایری صبچانه دینورکه قویریغی قیصه اولور اکا ارنب دخی دیرلر یای تحتیه ایله و انب نسوان
زینت و حلیاتلرندن بر نوع زينت اسميدر و بر خاتون آديدر (المرنباني) مرتباني وزننده طوشان تویینك رنکنده
اولان کلیم و چوقه مقوله سنه دینور يقال كساء مرنباني اى بلون الارنب (المؤرنب) مدحرج وزننده و (المرنب)
مقعد وزننده شول کلیمه دينوركه ايچنه طوشان تویی مخلوط اوله يقال كساء مؤرنب و مرنب اذا كان قد خلط بغزله
وبر الارنب (المرنبة) محسنه وزننده و (المؤرنبة) مدحرجه وزننده و (المؤرنبة) اسم فاعل بنيه سيله طوشانی چوق
اولان یره دینور يقال ارض مرنبة و مؤرنبة و مؤرنبة اى كثيرة الارنب (الارنبة) هايله بورنك اوجنه دينوركه
بورن يومشغيدر (الارينبة) مصغر بنيه سيله اشك كنكرينه شبيه بر نوع اوتلقدر (الارنباني) عسقلانی وزننده
شول صوف و ایپك و شال مقوله سنه دينوركه رنکی قرامتق اوله قهوه رنكی كبی يقال خزّ ارنبانيّ اى ادكن (رنبويه)
طنبوره وزننده یاخود ارنبويه در همزه ایله ری شهرینك قضاسنده بر قریه در امام کسائی اوراده تبدیل کسوهٔ
حیات ایلمشدر * شارح دیرکه امام محمد ایله برکونده وفات ایدوب ایکیسنك نمازينی هارون رشید اداواول خزینهٔ
فقهیه و عربیه لری آنده دفن وایوا ایلدیلر رحمهم الله تعالى (ذات الارانب) بر موضعدر (المرنب) مقعد وزننده
بر نوع ایری فاره یه دینور * شارحك بيانه کوره ذکر اولنان ارنب اوله جقدر (الرهبة) رانك فتحی و هانك سكونيله
و (الرهب) رانك ضميله و (الرهب) ضرب وزننده و (الرهب) تعب وزننده و (الرهبان) رانك ضميله و (الرهبان)
فتحاتله قورقمق معناسنه در يقال رهب الرجل رهبة و رهبا و رهبا و رهبا و رهبانا و رهبانا من الباب الرابع اذا خاف
مؤلفك بصائرده بيانه کوره تحرز و اضطرابه مقرون خوف ایلمکه موضوعدر که يلمق و چکنمك تعبير اولنور (الرهبى)
رانك فتحی و ضمی و الفك قصری و مدیله و (الرهبوتى) فتحتين و قصر ايله و (الرهبوت) ملكوت وزننده آندن اسملردر
قورقمق دینور و منه رهبوت خير من رحموت اى لان ترهب خير من ان ترحم يعنى سكا دائما مظهر خوف و خشيت اولمق
حالتی موقع رحم و شفقت اولمق حالتندن خیرلودر زیراسنك ذاتكده مايهٔ شر و فساد مركوز اولمغله رحم و مسامحه
اولنديغك صورتده ابراز و اجراسنه مجبور اولورسن لكن دائما خوف و خشيت اوزره اولنجه سر بكريبان كندی
حالکه مشغول اولوب طوررسين * مار سرماديده به مولا كونش كوسترمسون * (الارهاب) همزه نك كسريله
و (الاسترهاب) قورقمق معناسنه در يقال ارهبه و استرهبه اى خوّفه و ارهاب رهب اولان دوه يه بتمك معناسنه در

کماسیذکر یقال ارهب الرجل اذارکب الرهب و لباسك یكی كه رهب دینور اوزون اولمق معناسنه در یقال ارهب الرجل
اذا طال کمه و دوه‌یی حوضه تقربدن شتم وآزار ایده‌رك کیرو توسکورمك معناسنه در یقال ارهب البعیر اذا قدعه
عن الحوض (الترهب) تفعل وزننده برکسه‌یی وعید ایله یعنی کندیسنه شر و مضرت ایصالنی مشعر کلماتله
تخویف ایلمك معناسنه در یقال ترهبه اذا توعده و خدای متعاله کمال اوزره قوللق ایلمك معناسنه استعمال اولنورکه
خوفك لازمیدر یقال ترهب الرجل اذا تعبد (المرهوب) ارسلانه اطلاق اولنور مرهوب منه اولدیغیچون و مرهوب
جمیح بن الطماح نام کسه‌نك فرسی اسمیدر و بررجل آدیدر (الراهب) ارسلانه اطلاق اولنور آتشدن و صیحه‌دن
و بعض ناچیز نسنه‌لردن خوف ایدر اولدیغیچون نته‌که خروسك سسندن و طشت و لکن مقوله سنك جانقر دیسندن
وهره‌دن دخی خوف ایدر شجاعتله متصف اولدیغی کبی جباتله ده متصفدر و راهب نصاری طائفه‌سنك
پاپاسلرینه اطلاق اولنور سلفده ناسدن انقطاع و انزوا برله تعبد و تنسکه سعی و مجاهده و ملازمت ایدرلر ایدی
جمعی رهبان کلور رانك ضمیله وکاه اولور رهبان جمع اولدیغی کبی ثعبان کلمه‌سی و فقجه مفرد اولور فی الاصل
مصدر اولمق حسبیله بو صورتده جمعی رهابین و رهابنه کلور رانك فتحیله و رهبانون کلور که جمع سالمدر (الرهبة)
و (الرهبانیة) رالرك فتحیله آندن مصدرلردر راهب اولمق و راهبلق معناسنه لکن نهایه‌دن منفهم اولان مصدری
رهبنه اولمقدرکه رهبه‌دن مأخوذدر وزنی فعلنه یاخود فعلله‌در نونك اصلیت و زیاده‌سی تقدیری اوزره و رهبانیه
تعبیر نسبله رهبنه‌یه منسوب اولمقدرکه لسانمزده حاصل بالمصدر اوله‌رق راهبلق ایله تعبیر اولنور و منه الحدیث
❋ لا رهبانیة فی الاسلام ❋ اشبو حدیثده منهی اولان رهبانیتدن مراد سلف رهبانلرینك اخلاقلریله متخلق اولمقدر
اختصاء کبی که کندی ماده رجولیتنی ازاله ایلمك و ریاضت ایچون و نفسنه اذا ایچون کردننه زنجیر چکورمك
و پوست کیمك و اصلاات قسمنی اکل ایلمامك و صوم وصال ایلمك کبی ایمدی ملت اسلامیه ملت سمحاء اولوب
تشدید و تغلیظدن پاکیزه اولمغله بو کونه حالات شدیده‌دن نهی شرعی صادر اولمشدر و راهب بر رجل اسمیدر
مترجم دیرکه برهان قاطعده رهبان لفظی فارسی اولمق اوزره مرسومدر اصلی روه‌بان ایدی روه زهد و صلاح
و بان صاحب معناسنه اولمغله روهبان زاهد و صالح دیمکدر بعده تخفیفله واو حذف اولنوب رهبان دیدیلر ظاهرا
مؤلفك افرادی بوکه مبنیدر انتهی (الرهب) رانك فتحی و هانك سکونیله آریق و مهزول ناقه‌یه دینور علی قول بوکسك
و بلندار کلك دوه‌یه دینور و بو قته تمرنه دینور نصل رقیق معناسنه جمعی رهاب کلور رانك کسریله (الرهب) فتحتینله
لباس یکنه دینور کم معناسنه تقول اعطنی مما فی رهبك ای مافی کمك شارحك بیاننه کوره بو حمیرلغتیدر (الرهابة) سحابه
وزننده و رانك ضمیله لغتدر لغو یوندن حرمازی ایکیسنده دخی هانك شده‌سیله روایت ایلمشدر کوکسده بطن اوزره
مشرف برککرك کمیکنه دینورکه کوپك لسانی شکلنده اولمغله لسان الکلب دخی دیرلر خوف و قتنده یورك اوینامغله
اولدخی مضطرب اولور جمعی رهاب کلور سحاب وزننده که بو لغت اولایه کوره‌در (الارهاب) همزه‌نك فتحیله صیاد
اولمیان قوشلره اطلاق اولنور (رهبی) سکری وزننده بر موضعدر (مرهب) محسن وزننده اسامیدندر (الترهب)
تفعیل وزننده ناقه فوق الطاقه یوریمکدن ناشی درمانده و بی تاب اولمغله صاحبی یاننه اوتوروب آهسته آهسته یلیوب
تیمار ایده‌رك جانی بدننه کلوب تنفس ایلمك معناسنه‌در و بو ذکر اولنان رهب ماده‌سندن مأخوذدر و بابی ازاله ایچون
اولمق دخی محتملدر یقال رهبت الناقة بالضم ترهیبا فقعد یحایها ای جهدها السیر فعلفها حتی ثابت الیها نفسها (الروب)
ثوب وزننده و (الرؤب) قعود وزننده سود اویوب یوغرد اولمق معناسنه‌در یقال راب اللبن یروب روبا و رؤبا
اذا خثر وروب یوغورده دینور نته‌که رائب دخی دینور علی قول روب و رائب یابقده یایلوب یاغی چیقمش سوده
دینورکه قویسنه ینه یوغرد و صیو یغنه آیران تعبیر اولنورکه یاغسز ساده‌او لور و روب و رؤب تحیر و آشفته اولمق
معناسنه استعمال اولنور یقال راب الرجل روبا و رؤبا اذا تحیر و چوق یمکدن یاخود اویقو باصوب اویوقلامق کبی
عارضه‌دن ناشی وجود آیران کبی سست و فاتر اولمق معناسنه‌در علی قول اویقودن بدن و دماغی ممتلی و غلیظ و سرکران
قالقمق معناسنه‌درکه مخمور قالقمسی کبی اولور یاخود اویقو سرخوشی اولمق معناسنه استعمال اولنورکه زیاده‌سیله
اویقو باصوب اویومامغله یاخود دخی اویقویه وارمشیکن قالقمغله شوریده دماغ اولمقدن عبارتدر یقال راب الرجل
اذا فترت نفسه من شبع او نعاس او قام خاثر البدن و النفس او سکر من النوم و پك یوریلوب فرومانده و طورغون اولمق
معناسنه استعمال اولنور یقال راب الرجل اذا اعیی و یلان سویلمك معناسنه‌در یقال راب فلان اذا کذب و عقل و ذهن
شوریده و مختلط اولمق معناسنه‌در یقال راب الرجل اذا اختلط عقله و عربلر فلان کسه‌یی بوشلیوب کندی حالنه ترك ایله که
هلاکی پك یقلشدی دیه‌جك یرده دعه فقد راب دمه دیرلر نته‌که یفوردمه دخی بو معناده استعمال اولنور (الترویب)

تفعيل وزننده سودى يوغرد چالمق معناسنه در يقال روّب اللبن ترويبا اذا جعله رائبا ويك يوريلوب فرومانده
اولمق معناسنه در يقال روّبت مطيته اذا اعيت (الارابة) انابه وزننده بودخى سودى يوغرد چالمق معناسنه در يقال
اراب اللبن ارابة اذا جعله رائبا (المروب) منبر وزننده شول طولومه دينوركه آنده سودى چالقيه رق ياغنى چيقاروب
يوغرد ايدرلركه يايق تعبير اولنور بعض محلده ديكده چلارلر (المروّب) معظم وزننده شول طولومه دينوركه ايچنده
سود اويوديلوب يوغرد چالنمش اوله يقال سقاء مروّب اى روّب فيه اللبن (الروبة) رانك فتحى وضمى وواوك سكونيله
يوغرد مايه سنه دينوركه بعض دياره دامزلق تعبير اولنور سوده چالمغله اويويوب يوغرد اولور على قول يوغرد
چالنان سودك بقيه سنه دينور ويغور دوه نك كندى صلبنده مجتمع اولان نطفه سنه دينور ياخود يغور دوه نك ناقه يه
آشدقد نصكره رحمنده واقع اولان نطفه سنه دينور يوغرد مايه سنه تشبيها وروبه حاجت وضروريه معناسنه استعمال
اولنور ومدار معاش وقوام زندكانى اولان نسنه يه اطلاق اولنورتكه فارسيده مايه دخى بومعنايه در وروبة الامر
برماده نك جماعنه يعنى طوپنه وكليسنه اطلاق اولنوركه بالجمله اصول واجزاسى مجتمع اوله رق هيئتندن
عبارتدر وروبه كيجه دن بربلوكه وبرمقداره دينور مشاهير شعرادن روبة بن العجاج بومعنا جهتندن مسمادر
يعنى كيجه دن برمقدار كچدكده تولد ايتلك ملابسه سيله روبه ايله تسميه اولنمشدر لكن بعضلر رؤبه مهموز
اولديغنه ذاهب اولديلرتكه ماده سنده كذران ايلدى وروبه ات پاره سنده ده اطلاق اولنور وشول قصاجه
دينوركه آنكله ايندن جانور طتوب طشره چيقاررلر وروبه فقر وفاقه معناسنه در وآلچ اغاجنه دينور واوشنكلك
واويوشقلق كسل وفتور وتوانى معناسنه در ونبات واشجارى كثير طپراغى صوى ومنبت اولان مقبول ومعتبر
يره دينور (الرائب) يوغرده دينورتكه ذكر اولندى وشول كشى يه اطلاق اولنوركه كثرت اكلدن ياخود
اويقو باصمقدن ياچوق اويومقدن يا اويقو سرخوشلغندن بدن ودماغى مخمور صباحى كبى شيشكن وطولغون
وسركران اولمغله يوغرد كبى سست وفاتر اوله روب لفظندن مأخوذدر (الاروب) اقرب وزننده و(الروبان) رانك
ضميله رائب معناسنه در (روب) طوب وزننده بلخ قصاسنده برقريه در (روبى) طوبى وزننده بغداد اعمالندن
برقريه در (الراب) ناب وزننده قدر ومقدار معناسنه در يقال هذا راب كذا اى قدره (الريب) عيب وزننده حادثهٔ
روزكاره دينور صرف الدهر معناسنه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره ريب اصل برنسنه ده برحالت توهميله واقع
اولان شك وشبهه معناسنه موضوعدر وصرف روزكاره اطلاقى كون وحصولى جهتنده شك وكمان اولميوب بلكه وقت
حصولى مشكوك اولمق ملابسه سيله در وامهات سائره نك بيانلرينه كوره ريب وريبه مصدرلردر نفس برماده سببيله
مضطرب ومتخدش اولمق معناسنه موضوعدر تقول رابنى الشئ اذا حصل فيك ريبة وهى قلق النفس واضطرابها
بعده آنكله شك وشبهه تسميه اولنمشدر اضطراب نفس وخدشهٔ درونه سبب اولمق علاقه سيله وحوادث دهره اطلاقى
كذلك سببيت علاقه سنه مبنى در وحاجت معناسى دخى بوبابدندر وامام جوينى تحقيق اوزره شكك مفهومى
طرفينك تساوى واعتدالنى متضمندر وريب يقين درجه سنه بالغ اولمغه مشروطدر كما يقال شك مريب ولا يقال ريب
مشكك پس شك مبدأ ريب اولورتكه علم مبدأ يقين در خلاصه سى ريب لسانمزده سوء ظن ومظنه وتهمت تعبير
ايلديكمز مفهوملر اوله جقدر مثلا بركسه يى ميخانه دن خروج ايدركن كوردكده عياش اولمسى ضمننده خاطره
خطور ايدوب دلنشين اولان مظنه كبى انتهى وريب حاجت معناسنه استعمال اولنور موجب اضطراب درون
اولديغيچون وظنه وشك وشبهه معناسنه در وتهمت معناسنه دركه تعييب وتعييرى موجب اولان حالتدر * شارح
ديركه كرچه مؤلف والظنة والتهمة عبارتيله ظاهرا تفكيك ايلمكله هربرى بشقه جه معنا اولور لكن بعض اصولده
الشك مع التهمة عنوانده مثبت اولمغله اكا كوره تهمته مقرون شك وشبهه ديمك اولوركه مثلا بركسه حقنده بربد
وناسزا فعل ايله ظن وكمان ايلمك كبى انتهى وريب وريبه رانك كسريله مصدر اولورلر بركسه يه برنسنه شك وشبهه
ايراث ايلمك معناسنه دركه بدكمان ايلمك تعبير اولنور تقول رابنى الامر يريب ريبا وريبة اى شككنى وبركسه يى شك
وشبهه يه وسوء ظنه دوشورمك معناسنه در تقول ربته اى اوصلت الريبة اليه (الارابة) همزه نك كسريله بودخى
بركسه يه برنسنه مظنه وكمان ايراث ايلمك معناسنه در تقول ارابنى الامر ارابة بمعنى شككنى وبركسه يى سوء ظنه القا ايلمك
معناسنه در تقول اربته اى جعلت فيه ريبة ويقال ارابنى اى ظننت ذلك به وجعل فىّ الريبة يعنى فلان كسه فلانك
حقنده بكا شبهه ايراث ايلمكله بندخى اويلجه ظن ايدوب آنى متهم قلدم وقيل معناه اوهمنى الريبة يعنى بكا شبهه وكمان
ايراث ايلمكله بنى آنك حقنده بدكمان ايلدى وبعضلر ديديلركه اكر كنايه ايدرلر ايسه الف الحاقيله مزيد اوله رق
استعمال ايدرلر واكر كنايه ايلمزلر ايسه رابنى امره ريبا وريبة عنوانده ثلاثى اوله رق استعمال ايدرلر على قول

عدم كنايه ده دخی مزيد اوله رق استعمال اولنور تقول ارابنی الامر ارابة * شارحك بيانه كوره كنايه دن مراد عدم تيقندر كه شبهه يی مورث بر اماره احساسيله كأنه دوشمكدر و عدم كنايه دن مراد يقيناً سوء ظنی مورث تهمت مشاهده ايلمكله وجه تحقيق اوزره آنده مظنه بلكه اول تهمتله متصفدر ديمكدن عبارتدر نته كه مصباحده تقول رابنی الشیء اذا استيقنت منه الريبة فاذا اسأت به الظنّ ولم تستيقن منه الريبة قلت ارابنی منه امر هو فيه عنوانيله مرسومدر و صاحب نهايه دخی يقال رابنی الشیء وارابنی بمعنی شككنی وقيل ارابنی فی كذا ای شككنی واوهمنی الريبة فيه فاذا استيقنته قلت رابنی بغير الف عبارتيله ايراد ايلمكله بيان مزبوره موافقدر قالديكه شارح طيبی توجيهنه كوره كنايه دن عند الكوفيين ضمير مراد اولمغله اذا كنوا كلمه سی اكر فعله ضمير الحاق ايدرلر ايسه مزيد اوله رق والّا ثلاثی اوله رق استعمال اولنور ديمكدر بوكه كوره اراب الامر جائز اولميوب ارابنی الامر وارابنی امره عنوانده اولمق لازمدر انتهى وارابه شك وشبهه لو اولمق معناسنه كلور كه همزه سی صيرورت ايچون اولور يقال اراب الامر اذا صار ذاريب (الاسترابه) بركسه ده سوء ظنی وتهمتی مورث حالت كورمكله شك وشبهه يه دوشمك معناسنه در يقال استراب به اذا رأی منه ماير يبه (الرتّاب) شداد وزننده شول نسنه يه اطلاق اولنور كه ذاتنده شبهه لو وتهمتلو اولمغله فعل وتقربی تخويف ايدر اوله يعنی آنی ايشلكدن آدم متهم اولورم ديو احتراز ايدر اوله يقال امر رتّاب ای مفزع (الارتياب) افتعال وزننده شك وشبهه ايلك معناسنه در يقال ارتاب من الشیء اذا شك فيه و بركسه يی بر نسنه ايله متهم قلمق معناسنه در يقال ارتاب به ای اتهمه به (الريب) عيب وزننده بر موضع آديدر (بيت ريب) بمنده بر حصار آديدر

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

(الزأب) زانك فتحی و همزه نك سكونيله بر آغر نسنه يی يوكلنوب سرعتله ايلتمك معناسنه در يقال زأب القربة زأبا من الباب الثالث اذا حملها ثم اقبل بها سريعا و صويی شدتله ايچمك معناسنه در يقال زأب الرجل اذا شرب شربا شديدا و طوار سورمك معناسنه در يقال زأب الابل اذا ساقها (الازدءاب) افتعال وزننده كه تاسی داله قلب اولنمشدر بو دخی بر آغر نسنه يی يوكلنوب سرعتله آلوب كتمك معناسنه در يقال ازدأب القربة اذا حملها ثم اقبل بها سريعا (الزؤاب) غراب وزننده تبدل و انقلاب معناسنه در يقال الدهر ذو زؤاب ای انقلاب وقد زأبه الدهر ای غيره وقلبه علی قول اشبو زؤاب كلمه سی زوءآت لفظندن كه سوءات وزننده در مصحفدر و زوءات زوءه لفظنك جمعيدر كه موت سببيله حادث اولان حادثه يه دينور و زأبه الدهر كلمه سی دخی مصحفدر صواب اولان زآءه اولمقدر كه جاء وزننده و به كلمه سی باء و ضميرايله بشقه جه صله سيدر نته كه زوء ماده سنده بيان اولندی (الزءآنب) زرانب وزننده قوارير معناسنه دركه قاروره نك جمعيدر شيشه لر ديمكدر بو كلمه نك مفردی مسموع دكلدر * شارح ديركه بعضلر دن مفردی زأناب اولديغی مسموعدر (الزبب) زغب وزننده و مرادفيدر كه موی مادرزاد يدر كرك سائر حيوانده و كرك طيورده اولسون كه ابتدا چيقان خرده صاريجه تويلردر و زبب انسان قسمنده قيللر كثير اولمغه دينور ودوه قسمنده چهره سنك وچكه سی التنك تويلری فراوان اولمغه دينور يقال زبّ يزبّ زبا من الباب الرابع اصلی زبب اولمغله ادغام اولنمشدر ملّ يملّ كبی و كونش باتمغه يك يقلشمق معناسنه در يقال زبّت الشمس اذا دنت للغروب و زبّ طولدرمق معناسنه در يقال زبّ القربة زبا من الباب الاول اذا ملأها (الازبّ) فتحتينله و بانك تشديديله قيللری كور اولان كشی يه دينور يقال رجل ازبّ ای كثير الشعر و چهره سی و چكه سی التی يك تويلو اولان دوه يه دينور و اوجوزلق و بوللق ييله اطلاق اولنور كه يغمورلو اولمغله اكينلر و چايرلر و چمنلر فراوان اولور يقال عامٌ ازبّ ای مخصب و ازبّ اسماء شياطيندندر و منه حديث عبدالله بن الزبير رضی الله عنهما مختصرا * انه وجد رجلا طوله شبران فاخذ السوط فاتاه فقال من انت فقال ازبّ قال وما ازبّ قال رجل من الجن فقلب السوط فوضعه فی رأس ازبّ حتی باص * وفی حديث العقبة ﴿ هو شيطان اسمه ازبّ العقبة ﴾ يعنی عبدالله بن زبير حضرتلری بر كيجه باديه ده يالكز قالوب ضروری بر محلده آرام و تك وتنها خوابه واروب اويانديقده نصكره راحله سنك پالانی اوزرنده كورديكه قدی ايكی قارش مقدارنده بر كسه طورر همان تازيانه سنی آلوب يانه كلدی و سن كيمسن ديو سؤال ايلدكده بكا ازبّ ديرلر ديو جواب ايلدی پس عبدالله ازبّ كيمدر ديو تكرير سؤال ايلدكده جن طائفه سندن اولديغنی افاده ايلمكله عبدالله تازيانه سنی چويروب مزبورك باشنه وضع ايلدكده خرده لكندن ناشی آلتنده مستتر و مختفی اولدی و بيعة العقبه حديثنده ازب العقبه بر شيطانك اسمی اولمق اوزره وارددر و نهايه ده عبداللهك تصادف ايلديكی شخص مرقوم عظيمة اللحيه اولمق اوزره مرسوم اولمغله ظاهرا وجه تسميه سی بودر و حديث ثانيده هو شيطان اسمه ازبّ العقبة وهو الحية عبارتيله مبيندر (الازباب) همزه نك كسريله كونش غروبه يك يقلشمق معناسنه در يقال ازبّت الشمس ازبابا اذا دنت للغروب و اوزمی و انجيری قوريدوب زبيب ايلك معناسنه در يقال ازبّ العنب و التين اذا صيره زبيبا

(التزبيب) تفعيل وزننده ازباب معنالرينه در وتكلم ايدركن اغزى كپوكلندرمكله آوردك ايكى طرفنده كپوك بغلمق
معناسنه در يقال زبب الرجل وزبب شدقاه اذا اجتمع الريق فى صامغيهما ويقال تكلم فلان حتى زبب فمه (الازدباب)
افتعال وزننده طولمق معناسنه در يقال زبّ القربة فازدبّ اذاملأها فامتلأت (الزبّاء) زانك فتحى وبانك تشديديله
ازبّ كلمه سندن مؤنثدر بومناسبتله استومقعده اطلاق اولنور كثيرة الشعر اولديغيچون وشديد ومنكر اولان
داهيه يه اطلاق اولنور يقال داهية زبّاء اى شديدة نته كه شعرآه دخى بومعنايه استعمال اولنور تويلو جانوره تشبيهله كه
مهول اولور وزبّاء نهر فرات ساحلنده بربلده آديدر وطيئ قبيله سندن اصيدف نام كسه نك فرسى اسميدر وطهيه
قبيله سى يوردنده برصو آديدر وزباء سلفده جزيرهٔ ابن عمر ملكه سى اولان برخاتون لقبيدرمزبوره ملوك طوائفدن
معدوده دركيسوسى پك طويل وفراوان اولمسى باعث تلقبيدر ملك حيره وانبار اولان جذيمة الابرش مومى اليهانك
پدرينى قتل وممكلتنه استيلا ايلدكدنصكره مومى اليها جدّوسعى بيكران ايله ينه مملكتنى آوردهٔ قبضهٔ تسخير وبرتقريبله
جذيمه يى قتل وتدمير ايلشدر قصه سى تواريخ وامثالده مشروحه در * لامر مّاجدع قصير انفه * مثلى اول قصه
اجزاسندندر وزباء بنو سليط جماعتنه مخصوص برصو آديدر ويمامه ده برچشمه آديدر (الزبّ) زايك ضمى وبانك
تشديديله آلت تناسله دينور ذكر معناسنه على قول انسان ذكرينه مخصوصدر قيللرى ملاحظه سنه مبنيدر زيرا
بدويلرده حلق ونوره اولمز جمعى ازبّ كلور همزه نك فتحى وزايك ضميله وازباب كلور وزببه كلور فتحاتله وزبّ صقاله
على قول صقالك مقدمنه دينور وبرونه دينور انف معناسنه (الزبيب) اميروزننده قورى اوزمه وقورى انجيره دينور
محدثيندن ابراهيم بن عبدالله العسكرى وعبدالله بن ابراهيم بن جعفر وابونعيم كه محمد بن شريك راويسيدر وعلى بن
عمر السمرقندى الزبيبيون زبيب بيع ايتدكلريچون اكا نسبت اولنديلر وزبيب صويك كپوكنه دينور ويلانك اغزنده
اولان زهره دينور (الزبيبة) هايله برنوع يارهٔ اسميدركه انسانك اللرنده تحدث ايدروچوق سويليان مكثار كسه نك
آوردنده ظهور ايدن كپوكه دينور (الزبيبتان) تثنيه بنيه سيله تكلم ايدركن آوردلرك ايكى طرفنده مجتمع اولان كپوكاره
دينور ويلانك وكلبك ايكى كوزلرى اوزره اولان ايكى سياه نقطه لره دينور (التزبب) تفعل وزننده سويلركن آغز
كپورمك معناسنه در يقال تزبب الرجل اذا تزبّد فى الكلام (الزباب) سحاب وزننده برنوع ايرى فاره يه دينوركه قولقلرى
صاغر اولور على قول تويى قزل اولان ياخود تويسز اولان فاره يه دينور وزباب اسمادندرزباب بن زميلة الشاعر
اشهبك برادريدر (زبيب) زبير وزننده ابن ثعلبه دركه اصحابدندر بنو العنبر قبيله سندندر وعبدالله بن ربيب تابعيندندر
يمنده جندنام قريه دندر (الزبّاب) شداد وزننده زبيب صتان كسه يه دينورنته كه زبيبى دخى ديرلر وزباب اساميدندر
جبير بن زباب بنو عامر بن صعصعه نسبى رجالندندر وعلى بن ابراهيم الزبّاب محدثيندندر (الزبيبيه) زايك فتحيله
بغدادده برمحله در محدثيندن ابوبكر عبدالله بن طالب الزبيبى اورادندر (الزبيبى) ياى نسبتله قورى اوزم صتانه دينور
كذلك قورى انجير صتانه دينور وقورى اوزم وانجير خوشابنه دينور (زبيبا) زايك وبانك فتحيله اساميدندر محمد بن
على بن ابى طالب بن زبيبا الزبيبى محدثيندندر (الزبزب) غبغب وزننده تركيده پورصوق تعبيراولنان جانوره دينور
فارسيده شغار ديرلر باغلرده اوزمك عدوسيدر اوردجه شيشوب قباررو زبزب بركونه كمى يه دينورچكدرى ديدكلرى
اوزون كمى اوله جقدر (الزبزبه) كبكبه وزننده دارلمق غضب معناسنه در على قول جنكده بوزيلوب قاچمق معناسنه در
يقال زبزب الرجل اذاغضب او انهزم فى الحرب (المزبب) محدث وزننده و(والمزبّ) مكبّ وزننده مالى چوق زنكين
كسه يه دينور يقال رجل مزببّ ومزبّ اى الكثير المال (زبيبه) حبيبه وزننده اسمادندر عبدالرحمن بن زبيبه اصحاب
حديثدندر (الزباوان) زانك فتحى وبانك تشديديله آل عبدالله بن عامر بن كريزه مخصوص ايكى باغچه در (الزجبة)
زايك ضمى وجيمك سكونيله كلمه وسخن معناسنه در تقول ماسمعت زجبة اى كلمة (الزحب) زانك فتحى وحاى
مهمله نك سكونيله برنسنه يه پك يقين واروب چاتمق معناسنه در يقال زحب اليه زحبا من الباب الثالث اذادنا
(الزخباء) خاى معجمه ايله صحراء وزننده يوريمك بابنده طيانقان وصلب ومتين اولان ناقه يه دينور (الزخزبّ) زالرك
ضمى وخاى معجمه نك سكونى وبانك تشديديله وجودى غليظ وقوى وشديد اللحم اولان انسان وحيوانه دينور
(المزخلب) اسم فاعل بنيه سيله دائما ناسى هزل واستهزا ايدن كسه يه دينور يقال رجل مزخلب اذا كان يهزء بالناس
(الزدب) زانك كسريله حصه ونصيب معناسنه در جمعى ازداب كلور (الزذابيه) ذال معجمه ايله ثمانيه وزننده يمامه ده
برخانمان آديدركه اهلى خاندانلردر (الزرب) ضرب وزننده مدخل ودخولكاه معناسنه در وخاصة قيون وكچى
آغيلنه دينور زايك كسريله ده لغتدر جمعى زروب كلور وزرب آوجى كوملتيسنه دينور ومصدر اولور قيون وكچى
قسمنه آغيل ياپمق معناسنه يقال زرب الغنم زربا من الباب الاول اذا بنى الزرب لها وآقق معناسنه در يقال زرب

ل

الماء زربا من الباب الرابع اذا سال (الزربة) غربه وزننده بودخی قیون وکچی آغیلنه وآوجی کوملئیسنه دینور (الزرب) زانك كسريله صویولنه دینور (الزریاب) یای تحتیه ایله جلباب وزننده آلتونه دینور ذهب معناسنه علی قول آلتون صوینه دینورکه نسنه تذهیب ایدرلر ومطلقا صاری نسنه یه اطلاق اولنور وبو زرآب فارسی معربیدرکه آلتون صویی دیمك اولور زانك كسر ایله والفك برینی یایه قلبله تعریب ایلدیلر (الزرابی) شرابی وزننده زربی کلمه سندن جمعدر زانك کسری وضمی وبای مكسوره ایله کوچك یصدیغه دینور قولتق یصدیغی کبی نمرقه معناسنه ودوشمه یه دینور قالیچه وزیلو وکلیم کبی یاخود مطلقا دوشنیلوب واتكا اولنه جق نسنه یه دینور امهات سائره ده فاخر ونفیس قالیچه ونهالی ایله مفسردرکه فارسیده شادروان دینور وبیضاویده ﴿ونمارق مصفوفة وزرابی مبثوثة﴾ الایه کریمه سنده فاخر ونفیس بساط ایله مفسردر وزرابی صارارمش اوتلره دینور علی قول قزاروب لکن هنوز کندیده خضرت اثری اولان اوتلره دینورکه بعض نبات قوریمغه یوز طوتدقده اول کونه اولور (الازرباب) احمرار وزننده اوت وجه مذكور اوزره زرابی اولمق معناسنه در یقال ازرب النبات ازربابا اذا اصفر او احمر وفيه خضرة (المزراب) مرزاب وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی (عین زربه) ثمره وزننده یاخود عین زربی که سکری وزننده در ثغور شامیه دن مصیصه نام قصبه قربنده بر دربند آدیدر (ذات الزراب) زانك كسريله حرمین محترمین بیننده پیغمبر ذیشان علیه الصلوة والسلام مساجدندن بر مسجد اسمیدر (زربة السبع) یرتجی جانورلرك اینلرینه دینور (یوم الزریب) بین العرب بریوم معروفدر (زربی) سکری وزننده بر محدث اسمیدرکه روایت ایلدیکی احادیث اکثری منکر اولمغله معمول به دکلدر * مؤلفك بوراده وزربی له مناکیر قولی وزربی محدث له احادیث مناکیر سبکنده در (الزردبة) دحرجه وزننده بوغمق معناسنه در یقال زردب فلانا اذا خنقه (الزرغب) غین معجمه ایله جعفر وزننده کیمخت اسمیدرکه صاغری تعبیر اولنان دری یه دینور وکیمخت کلمه سی فارسیدر عرب دخی استعمال ایلدیلر (الزرنب) نونله جعفر وزننده برنوع خوشبو طیب آدیدر علی قول خوشبو بر شجر اسمیدر مفردات طبیه ده بر نباتك ورقیدرکه بك خوشبو اولمغله عطریات ومفرحاتدن معدوددر فارسیده اول نباته سرو ترکستانی وعربیده رجل الجراد دخی دیرلر آنکچون ترکیده چکرکه اياغی تعبیر اولنور دیو مرسومدر وزرنب زعفرانه دینور ویبان صغرینك مایسنه دینور وعورت فرجنه دینور علی قول بیوکنه دینور یاخود طشره یوزینه یاخود کینه نك اکسه سنده اولان یومر یجه انجکزه دینور وکینه ثمره وزننده فرجك داخلنده غده طرزنده بر لحمه در (الزعب) زانك فتحی وعینك سكونیله طولدرمق معناسنه در یقال زعب الاناء زعبا من الباب الثالث اذا ملأه وکسمك معناسنه در یقال زعبه اذا قطعه ودره وچای صو ایله طولمق معناسنه در یقال زعب الوادی اذا تملأ وطولو قربه یی کوتورمك معناسنه در یقال زعب القربة اذا احتملها ممتلئة وجماع ایدوب عورتك فرجنی نطفه ایله لبریز ایلمك معناسنه در یقال زعب المرأة اذا جامعها فملأها منیا ویوك آغر اولمغله دوه کوجله آغر آغر کوتورب کتمك علی قول بری برینی تدافع ایدرك کتمك معناسنه درکه بودخی یوکك آغرلغندن نشئت ایدر زیرا طوغری کیده میوب بری برینه طوقنوب قاقشدیره رق کیدرلر یقال زعب البعیر بحمله اذا مر به مثقلا او تدافع وبر کسه یه بر مقدار مال ویرمك معناسنه در یقال زعب له من المال زعبة وزعبة وزعبا بالكسر كما سيذكر اذا دفع له قطعة منه (الازدعاب) افتعال وزننده کسمك معناسنه در یقال ازدعبه اذا قطعه ویوك آغر اولمغله دوه کوجله آغرلنه رق کوتوروب کتمك یاخود بری برینی تدافع ایده رك کتمك معناسنه در زعب کبی یقال ازدعب البعیر بحمله اذا مر به مثقلا او تدافع (الزعبة) زانك فتحی وضمی وعینك سكونیله و(الزعب) زانك كسريله بربلوك ماله دینور وبین العرب مال مواشیدن عبارتدر یقال زعب له من المال زعبة وزعبة وزعبا ای قطعة منه كما مر (الزعیب) نعیب وزننده ومرادفیدرکه قرغه اوتمك معناسنه در یقال زعب الغراب زعیبا اذا نعب (زاعب) صاحب وزننده بربلده یاخود بر کسنه آدیدرکه مزراق تمرنلری دوزر ایدی رماح زاعبیه اکا منسوبدر علی قول زاعبیه شول قارغی یه دینورکه پك نرم وسهل اولمغله اویناتدقده بغوملرینك بعضی بعضنه طوقنور اوله بعضا اولورکه اوجی باشنه طوقنور اولور وبو تدافع معناسندن مأخوذدر وزاعب شول کسه یه دینورکه هرطرفی کزوب سیر وسیاحت ایلمکله هرسمتی وهرجانبی کرکی کبی بیلدیکندن سائرلره دخی دلالت وهدایت ایدر اوله (الزعیب) امیر وزننده قرغه اوتمك معناسنه درکه ذکر اولندی وزعیب النحل آریلرك ویزردیسنه اطلاق اولنور (زعابه) سحابه وزننده یمامه ده بر قریه در (زعاب) غراب وزننده مدینه ده بر موضع آدیدر علی قول صواب اولان غین معجمه ایله در (زعیب) زبیر وزننده اسامیدندر (زعب) زانك كسريله جلد وزننده بر قبیله پدریدر معن بن یزید بن زعب آنلردندر مرقوم معن وپدری اصحابدن اولدقلری مرویدر (التزعب) تفعل وزننده نشاطلنوب شادان اولمق معناسنه در یقال تزعب الرجل اذا انشط وحرارتلنوب

(غضبه)

غضبه كلمك معناسنه در يقال تزعب الرجل اذا تغيظ و اكل و شرب خصوصنده چوغه كتمك معناسنه در يقال تزعب
في اكله و شربه اذا اكثر و برنسنه يي بولشمك معناسنه در يقال تزعب القوم المال اذا اقتسموه (الزعبوب) زايك ضميله
ذاتنده لئيم و ناكس اولان بودوره دينور جمعي شاذ اوله رق زعب كلور زايك ضميله (الازعب) اعجب وزننده زعبوب
معناسنه در و قالين و غليظ اولان شيئه دينور (زعبب) قنفذ وزننده اسمادندر (زعبه) جرعه وزننده بر حمار آديدر
(زعبان) سحبان وزننده اسمادندر محمد بن نعمه بن محمود بن زعبان متأخريندن بر شاعردر (الزغب) زايك و غين
معجمه نك فتحيله خرده و يومشق قيللره و تويلره دينور انسانك يوزنده و قولغنده اولان تويلر كبي كذلك قوشك يلكلرنده
و كودهسنده اولان خرده و يومشق تويلره دينور على قول معصومك و ياورينك ابتدا ظهور ايدن صاري تويلرينه
دينوركه معصومده موى مادرزاد تعبير اولنور و پيرو اختيار آدمك قيللرينه ضعف و رقت كلديكي هنكامده باشنده
قلان قيللره دينور و زغب بو معنالردن مصدر اولور معصوم ياخود ياوري ياخود پير آدم اول كونه صاري و خرده
تويلنمك معناسنه يقال زغب الصبي زغبا من الباب الرابع اذا نبت زغبه و يقال زغب الفرخ اذا صغر ريشه و زغب
هر نسنه نك هنوز تازه و مطرّا و طرفنده سنه دينور يقال اخذه بزغبه اى بحدثانه (التزغيب) تفعيل وزننده بودخي
معصوم و قوش ياوريسي يكي تويلنمك معناسنه در يقال زغب الصبي و الفرخ بمعنى زغب (الازغيباب) احيرار وزننده
معناي مزبوردن مبالغه در يقال ازغابّ الصبيّ و الفرخ ازغيبابا (الزغابة) ذوأبه وزننده و (الزغابى) جمادى وزننده
زغبدن اصغر اولان تويه دينوركه قرنجه اياغي كبي پك خرده اولور و زغابه پك آز نسنه يه اطلاق اولنور تقول ما اصبت
منه زغابة اى شيئا يعني قدر الزغابة و زغابه مدينه قربنده بر موضعدر (الزغبة) جرعه وزننده فاره يه شبيه بر حيوان
اسميدر و جرير نام شاعرك جاري اسميدر و بر موضع آديدر بونده زايك فتحيله ده جائزدر بو امام مسلمك شيخي عيسى
بن حمادك لقبيدر و محدثيندن احمد بن عيسى بن احمد بن خلفك پدرينك جدى اسميدر (الازغب) اقرب وزننده بر نوع
انجيره دينوركه كبير اولور و آلاجه و ابلق آته دينور و آقلو قاره لو آلاجه ايپه دينور (الزغبب) قنفذ وزننده بخيل
و نامرد اولان بودوره دينور (الزغب) صرد وزننده آقلو قاره لو آلاجه ايپه دينور (الزغباء) صحرآء وزننده فرع
نواحيسندن قبليه ناحيه سنده بر طاغك اسميدر و بركسه نك آديدر (زغيبه) جهينه وزننده مكه ايله بصره بيننده
سميرآء نام موضعك شرقيسندن بر صو آديدر (زغب) زايك ضميله اسمادندر عبد الله بن زغب اصحابدندر (الازغاب)
همزه نك كسريله باغ و اصمه چبوقلرينه صو يوريمكله خرده خرده يپراقلري بلورمك معناسنه دركه مادهٔ مزبوره دن
مأخوذدر يقال ازغب الكرم اذا جرى فيه الماء و بدا بورق (الزغدب) جعفر وزننده دوه نك شدتلو كوكرهسنه
دينور و چوق كپوكه دينور زبد كثير معناسنه و چرويش ياغنه دينور (الزغادب) علابط وزننده بودخي چوق
كپوكه دينور و ايرى چهره لو چركين يوزلو بدمنظر و باطلجان كبي دوداقلري ايرى چركين يوزلو كمسه يه دينور
(الزغدبة) دحرجه وزننده دارلمق معناسنه در يقال زغدب فلان اذا غضب و بركمسه دن الحاح و ابراملة نسنه
ديلنمك معناسنه در يقال زغدب السائل اذا الحّ في المسألة (الزغرب) جعفر وزننده چوق صويه دينور و چوق
سدكه دينور بول كثير معناسنه و كاه اولوركه صو محلنه وصف اولور يقال بحر زغرب و زغربىّ كاحمر و احمرىّ
للتأكيد و بئر زغرب و زغربة اى كثيرة الماء و كثير الفيض و الاحسان اولان كمسه يه اطلاق اولنور يقال رجل زغرب
المعروف اى كثيره (الزغربة) دحرجه وزننده كولمك ضحك معناسنه در يقال زغرب الرجل اذا ضحك (الزقب) زايك
فتحي و قافك سكونيله برنسنه يي طاره جق يره صوقمق معناسنه در يقال زقب الجرذ في الجحر زقبا من الباب الاول اذا
ادخله فيه و صوقلمق معناسنه لازم اولور يقال زقبه فزقب هو اى ادخله فدخل (الانزقاب) انفعال وزننده بودخي
صوقلمق معناسنه در يقال زقبه فانزقب (الزقب) فتحتينله طاره جق يوللره دينور مفردى زقبه در هايله على قول مفرد
و جمعي مساويدر و قرب معناسنه در تقول رميته من زقب اى من قرب (ازقبان) همزه نك و قافك فتحيله بر موضع ديدر آ
(التزقيب) تفعيل وزننده چوبان آلدانجي ديدكلري قوش اوتمك معناسنه خصائصدندر يقال زقب المكاء تزقيبا
اذا صوّت (زقلاب) سربال وزننده ابن حكمه دركه امويه دن وليد بن عبد الملك بن مروانك هازل و مضحكي اولان
كمسه در (الزكب) زايك فتحي و كافك سكونيله خاتون حين ولادتده معصومي بر صقندى ايله دفعة القا ايلمك معناسنه در
يقال زكبت المرأة زكبا من الباب الاول اذا القت ولدها بدفعة و زحرة واحدة و جماع ايلمك معناسنه در يقال زكب
المرأة اذا نكحها اى جامعها و طولدرمق معناسنه در يقال زكب الاناء اذا ملأها (الزكبة) جرعه وزننده منى يه دينور
نطفه معناسنه و يكي طوغان ولده دينور (الزكيبة) حقيبه وزننده چواله شبيه بر ظرف اسميدر و بو لغت مصريه در
(المزكوبة) ميمك فتحيله صبيه ايكن باباندن قالدرلمش عورته دينوركه مراد صويبسز و فرومايه ديمكدر يقال امرأة

مزكوبة اى ملقوطة (الزكبة) تمره وزننده حقارت وكمترلكندن ناشى بى اعتبار اولغله بكنلميوب طرح و القا اولنان شيئه
دينور يقال هو الأم زكبة اى الأم شئ لفظه شئ و الأم ملأ متدن افعل تفضيلدر (الانزكاب) انفعال وزننده برچقور
يره ياخود زيرزمين مقوله سى لغمه ودليكه بى محابا بلا روية صالديروب كيرمك معناسنه در يقال انزكب الرجل اذا انقحم
فى وهدة او سرب (الزلب) زايك ولامك فتحيله چوجق اناسندن آيرلميوب دائما يانده اولمق معناسنه در يقال زلب
الصبى بامه زلبا من الباب الرابع اذا لزمها ولم يفارقها (الزلابية) شارحك تقييدى اوزره علانيه وزننده معروف
حلوادر تركيده تحريفله زلبيه حلواسى تعبير اولنور فارسيده زليبيا ديرلر (الزلبة) علبه وزننده عربى اوقه دينور نبله
معناسنه (زولاب) دولاب وزننده خراسانده برموضعدر (الازدلاب) افتعال وزننده برنسنه يى قاپوب آلمق
معناسنه در يقال ازدلب ثوبه اى استلبه (التزلحب) حاى مهمله ايله تدحرج وزننده برآدمك اياغى قايمق معناسنه در يقال
تزلحب عنه اذا زل (الزلحب) جعفر وزننده اياغى قايوب دوشن كمسه يه دينور (الزلدبة) دحرجه وزننده يوتمق معناسنه در
يقال زلدب اللقمة اذا ابتلعها (الازلعباب) اقشعرار وزننده بولود صيقلشوب قاتلنمق و قالين وكثيف اولمق معناسنه در
يقال ازلعب السحاب اذا كثف وسيل صويى پك چوغالوب تدافع ايله آقوب كتمك معناسنه در يقال ازلعب السيل
اذا كثر وتدافع ويقال سيل مزلعب اى كثير متدافع جوهرى بو ماده نك لامنى زائد وهم ايلكله زعب ماده سى ذيلنده
ايراد ايلدى لكن لامى اصليه اولغله موضوع ذكرى بومقامدر * شارح ديركه ابوحيان لامك زياده سنى تصريح
ايلشدر (الازلغباب) غين معجمه ايله ازلعباب وزننده تراش اولدقدنصكره قيل بتمك معناسنه در يقال ازلغب الشعر اذا
نبت بعد الحلق و قوش ياوريسى تويلنوب يلكلنمك معناسنه در يقال ازلغب الفرخ اذا طلع ريشه جوهرى ازلعباب كبى
بونكده لامنى زائد وهم ايلشدر اصليه اولغله موضع ذكرى بومحلدر * شارح ديركه ابن قطاع لامك زائد اولديغنى
تصريح ايلشدر (الزلهب) جعفر وزننده خفيف اللحيه كمسه يه دينور كذلك خفيف اللحم كمسه يه دينور (الزنب)
فتحتينله سمورمك معناسنه در يقال زنب الرجل زنبا من الباب الرابع اذا سمن (الازنب) احمر وزننده سموز كمسه يه
دينور زينب لفظى كه اسماء نسواندندر بومعنادن مأخوذدر الك اول تسميه اولنان خاتون سموز اولغله آنكله تسميه
اولنمشدر على قول زناب عقربدن مأخوذدركه عقربك قويريغنده اولان تيكننه دينور زبانى دخى ديرلر ايكى چتال
اولغله آنكله لدغ ايدر وعلى رأى منظرى لطيف ورايحه سى خوش برشجر اسمى اولان زينب ايله مسمادر ياخود
زين اب كلمه سندن منحوتدركه اتانك زينتى ديمكدر وزينب قورقق وجبان كشى يه دينور يقال هو زينب اى جبان
وام المؤمنين ام سلمه جنابلرينك دخترلرى اسميدر فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى زناب تعبيريله چاغررلر
ايدى زايك ضميله (الزينابة) زايك كسريله آترينه وطرهوز كبى برنوع خرده بالق اسميدر (ابوزنيبه) جهينه
وزننده عرب كنيه لرندندر (زنبه) تمره وزننده برخاتون اسميدر (زنيب) زبير وزننده اسماندندر عمر بن زنيب
تابعيندندر (الزانبى) قهقرى وزننده اويالنه رق آهسته جه يورويشه دينور يقال يمشى الزانبى وهو مشى فى بطء
(الزنجب) جيمله قنفذ وزننده و (الزنجبان) زايك فتحى وجيمك ضميله قوشاغه دينور منطقه معناسنه (الزنجبة)
زايك وجيمك فتحيله عظامه معناسنه دركه كوچك يصدق كبى برقونداقدر نسوان عرب صغريلرينه بند ايدرلر
بيوجك كورنمك ايچون زيرا بين العرب صغريلى قيچى بيوك عورت پك مقبوله در (زنقب) قافله قنفذ وزننده عبس
قبيله سى يوردنده برصو آديدر (الزوب) ثوب وزننده برنسنه دن قورقغله برتقريب آندن صيريلوب قورقه رق
قاچمق معناسنه در يقال زاب الرجل يزوب زوبا اذا انسل هربا وصو آقمق معناسنه در يقال زاب الماء اذا جرى
(الزاب) ناب وزننده اندلس اولكه سنده بربلده در ياخود برايالتدر شعرادن محمد بن الحسن التميمى ومحدثيندن
جعفر بن عبد الله الصباح اورايه منسوبلردر على قول جعفر عراقده اولان زابه منسوبدر وزاب موصل ترابنده
برايرمق آديدر زاب صويى تعبير اولنور كذلك اربل ترابنده وسورا ايله واسط بيننده كذلك آنك قربنده برر ايرمقلرك
اسميدر بونلرك اوزرلرنده نيچه ناحيه لر واردركه انلره زابان اطلاق ايدرلر على قول اصل زابيان اولوب عامه
زابان ديرلر محدثيندن عبد المحسن بن احمد البزاز انلرك بريسندندر واطرافلرندن آقوب كلان صولره زوابى
ديرلر جمع بنيه سيله وزاب ايران شاهلرندن برشاهك اسميدركه ذكر اولنان ايرمقلرى اول حفر ايتدرمكله اسميله
تسميه اولنديلر واول زاب بن بورك بن منوچهردر (الزهبة) اهب وزننده و (الزهب) زايك كسريله برمقدار ماله
دينور (الازدهاب) افتعال وزننده برمقدار مال كوتوروب كتمك معناسنه در يقال ازدهب الرجل اذا احتمل قطعة من المال
(زهدب) جعفر وزننده اسماء رجالدر (الزهلب) جعفر وزننده خفيف اللحيه كمسه يه دينور يقال رجل زهلب
اى خفيف اللحية (الازيب) ياى تحتيه ايله احمر وزننده جنوب اسميدركه قطب جنوبى جهتندن اسن يله دينوركه

(بوديارلرده)

بو دیارلرده قبله یلی تعبیر اولنور علی قول جنوب ایله صبا میانندن اسن اکری یله دینورکه کششلمه تعبیر ایتدکلریدر
و ازیب عداوت و خصومت معناسنه‌در و بو افکل قبیلیدندر یقال بینهما ازیب ای عداوة و کرپی تعبیر اولنان
جانوره دینور و نشاط و شطارت معناسنه‌در و نشاطمند و شادان کسه یه دینور و خرده آدملو بودوره دینور و لئیم
و فرومایه و ناکسه دینور و اوغللغه و بیکانه ایکن برعشیرته منتسب اولان شخصه دینور دعی معناسنه بعضلر بونی
صویسز پیچ و حرامزاده ایله بیان ایلدیلر و منکر اولوب عقل و طبعك قبول ایلیه جکی ایشه دینور و ازیب شیطان
اسماسندندر و قورقو و فزع معناسنه‌در و آفت و داهیه یه دینور (الازیبّ) همزه‌نك کسریله قرشبّ وزننده بیوك
و ایری عورت فرجنه دینور یقال رکب ازیب ای عظیم و شدید معناسنه‌در یقال انه لازیبّ البطش ای شدیده
(الازیبة) قرشبه وزننده بخیله و خسیسه اولان قاری یه دینور (التزیب) تفعل وزننده کوده‌نك اتی دیرنکلی صممصیق
اولمق معناسنه‌در یقال تزیب لحمه اذا تکتل و اجتمع (الزیب) عیب وزننده بحرروم ساحلنده برقریه آدیدر قصبهٔ
عکاقربنده‌در

فصل السین المهملة

فصل السین المهملة (السأب) سینك فتحی و همزه‌نك سکونیله بوغمق و بوکالتمق معناسنه‌در
علی قول اولدرنجه قدر بوغمق معناسنه درکه اوّلکیدن اخص‌در یقال سأب فلانا سأبا من الباب الثالث اذا خنقه
او حتی قتله و قانمق معناسنه‌در یقال سأب من الشراب اذا روی و طولومی بولالتمق معناسنه‌در یقال سأب السقاء
اذا وسعه و سأب طولومه علی قول بیوکنه دینور یاخود شول ظرفه دینورکه میشیندن اولور ایچنه طولوم وضع
ایدرلر غلاف کبی جمعی سؤوب کلور ضمتینله (السأب) تعب وزننده بودخی قانمق معناسنه‌در یقال سئب من الشراب
سأبا من الباب الرابع اذا روی (المسأب) منبر وزننده سأب ایله معنای اخیرده مرادفدر علی قول مسأب خاصة بال
طولومنه دینور ابوذؤیب نام شاعرك شعرنده مساب عنوانده وارد اولمشدرکه کتاب وزننده‌در شعرمزبوردن
مراد مشتار عسل و صفنده اشبو مصراعیدر * تابطّ خافة فیها مساب * همزه تخفیف اولنمشدر و مسأب صویی چوق
ایچن کسه یه دینور یقال هو مسأب ای الکثیر الشرب للماء (السؤبان) ثعبان وزننده مالك یعنی دوابّ و مواشینك
تیمار و رعایتی بابنده تقید و حسن اهتمام ایدن کسه یه دینور یقال انه لسؤبان مال ای ازاؤه (السب) سینك فتحی
و بانك تشدیدیله کسمك معناسنه‌در یقال سبه سبا من الباب الاول اذا قطعه و برکسه‌نك مقعدینه دورتمك معناسنه‌در
یقال سب فلانا اذا طعنه فی السبة و سب و سبیبی خلیفی وزننده سوکمك شتم معناسنه‌در یقال سبّ فلانا سبا و سبیبی
اذا شتمه و طواری سکیرلمك معناسنه‌در یقال سبّ الفرس اذا عقره (التسبیب) تفعیل وزننده بودخی سوکمك
معناسنه‌در بناسی تکثیر ایچوندر یقال سببه تسبیبا اذا شتمه ای اکثر (السبابه) کذابه وزننده شهادت پرمغنه
اطلاق اولنور کویا که لسانا سبنه و قلبا غضبنه علامت اولور زیرا سب و تهدید وقتنده استرفاع اولنور اکا مسبحه
دخی دینور (التسابّ) تفاعل وزننده بری برندن اوزیلوب کسلمك معناسنه‌در یقال تسابا الرجلان اذا تقاطعها
شارح دیرکه شتم معناسی قطع معناسندن مأخوذدر لکن سبه یه دورتمك معناسندن مأخوذ اولمق پك ملایمدر (السبه)
قبه وزننده دبره دینور است معناسنه و بو مجازدر مدار سب اولدیغیچون نته‌که سوءه دخی اطلاق اولنور و سبه عار
و ناموس معناسنه‌در یعنی باعث سب و دشنام اولمغله مستوجب عار اولان شیئه و حالته دینور و شول کسه یه دینورکه
ناس اکا چوق شتم و دشنام ایدر اوله یقال رجل سبة اذا کان یکثر الناس سبه (السبه) سینك کسریله بودخی سبابه کبی
شهادت پرمغنه اطلاق اولنور و سبه محدثیندن محمد بن اسمعیل القرشی جدینك لقبیدر (السبة) حبه وزننده خیلی مدت
منقضی اولمیوب علی حاله ثابت و برقرار اولان شیئه دینور یقال اصابتنا سبة من الحرّ او البرد او الصحو و ذلك ان یدوم
ایاما و دهر و زماندن برمقداره دینور یقال مضت سبة من الدهر ای زمن منه و سبه اسامیدندر سبة بن ثوبان حضرموت
نسبنك رجالندندر (السباب) کتاب وزننده سوکمك سب معناسنه‌در و مفاعله‌دن مصدر اولور سوکشمك معناسنه (المسب)
میمك کسریله مکر وزننده خلقه شتمی عادت ایدن کثیر السباب کسه یه دینور (السب) سینك کسریله مسب معناسنه‌در
مصاحبك بیاننه کوره سبّ اسم فاعلدر و سب ایپه دینور حبل معناسنه و خاتونلرك باش اورتوسنه دینور خمار کبی
و صاریغه و دلبنده دینور و قازیغه دینور و تد معناسنه و اینجه کتان بزندن برجنس پارچه یه دینور دلبند کبی اولور جمعی
سبوب کلور ضمتینله و سبائب کلور و سب برکسه‌نك اقرانندن اولوب انکله سوکوشن کشی یه دینور کاسیذکر (المسبة)
میمك و سینك فتحیله و (السببة) سینك ضمیله همزه وزننده ناسه دائما شتم و دشنام ایدن بدزبان و دلازار کسه یه دینور
یقال رجل مسبة و سببة اذا کان یسبّ الناس (السبیبة) حبیبه وزننده سب معناسنه درکه برنوع دلبندلکدر اینجه کتان
بزندن اولور و بر بلوك صاچه دینور و برمحلده قورولق اولان ایری میشه اغاجلرینه دینور و سبیبه برموضع آدیدر
و افریقیه اعمالندن برناحیه آدیدر (السبیب) حبیب وزننده برکسه‌نك اقرانندن اولوب آنکله مشاتمة ایدن کشی یه دینور

تقول هو سبك كاذكر وسبيبك اى من يسابك ﴿المسببة﴾ معظمه وزننده كزيده ومنتخب دوه‌لره دينور يقال ابل مسببة
اى خيار عربلر استعجاب واستحسان موقعنده بى قصد دعا ايدوب قاتلها الله ما اجدرها ديملريله كويا كه سبّ اولنمش
اولورلر ﴿الاسبوبة﴾ همزه‌نك ضميله شول نسنه‌دركه آنكله سبّ ودشنام اولنور مابه السب معناسنه يقال بينهم
اسبوبة يتسابون بها ﴿السبب﴾ فتحتينله ايپه واورغانه دينور حبل معناسنه وبر نسنه‌يه توصل ايلكه وسيله وآلت اولان
شيئه اطلاق اولنور تقول جعلت فلانا لى سببا الى فلان اى وصلة وذريعة وعلاقهٔ رحم وقرابته اطلاق اولنور مثلا
ازدواج حالتى كه آنك علاقه سيله قرابت حاصل اولور نته‌كه نسب ولادتله حاصل اولور وسبب عروضيون
اصطلاحنده مقطعات شعردن ايكى نوع اوزره‌در سبب خفيف وسبب ثقيلدر سبب خفيف بر متحرك ايله بر ساكندن
عبارتدر وسبب ثقيل ايكى حرف متحركدن عبارتدر وسبب حيات معناسنه استعمال اولنور يقال قطع الله السبب
اى الحياة ﴿الاسباب﴾ احباب وزننده سببك جمعيدر واسباب السماء فلكك عروج ايليه‌جك يرلرندن عبارتدر مراقى
معناسنه على قول اطراف ونواحيسنه اطلاق اولنور ياخود ابوابندن عبارتدر ومنه قوله تعالى ﴿ لعلى ابلغ الاسباب اسباب
السموات ﴾ الآية اى مراقيها اونواحيها اوابوابها ﴿السبيب﴾ امير وزننده مشاتم معناسنه‌دركه ذكر اولندى وآت
قسمنك قويريغنك ويليسنك قيللرينه دينور وآلننده اولان پرچه دينور وصاچ بلوكنه دينور ﴿ذوالاسباب﴾ اذوآء
تعبير اولنان ملوك حميردن ملطاط بن عمروك لقبيدر ﴿سبىّ﴾ حتى وزننده بنوسليم يوردنده برصو آديدر ﴿التسبسب﴾
تزلزل وزننده صو آقمق معناسنه‌در يقال تسبسب الماء اذا جرى ﴿السبسبة﴾ زلزله وزننده صويى آقتمق معناسنه‌در يقال
سبسب الماء اذا اساله وبولى صاليويروب چوكدرمك معناسنه استعمال اولنور يقال سبسب بوله اذا ارسله ﴿السبسب﴾
غبغب وزننده چول بيابانه دينور مفازه معناسنه على قول بعيدة الغور اولان دوز اوه‌يه دينور دشت قبچاق وصحراى
هيهات كبى يقال بلد سبسب وسباسب كانهم جعلوا كل جزء منه سبسبا ثم جمعوه وسباسب ايام السعانين معناسنه‌دركه
طائفهٔ نصارانك پصقليه كونلرينه دينور ﴿سباب العراقيب﴾ قلجك لقبيدر عرقوبلرى قطع ايلديكيچون ﴿سبوبه﴾
سينك فتحى وباى مشدده‌نك ضمى وآخرده باى موحده ايله اسماء والقابدندر محمد بن اسحق بن سبوبة المجاور
محدثيندندر على قول بوشين معجمه ايله‌در وسبوبه محدثيندن عبدالرحمن بن عبدالعزيزك لقبيدر ﴿الستب﴾ سينك فتحى
وتاى فوقيه‌نك سكونيله دوه وسائر دابه قسمنه مخصوص برنوع يورويش اسميدركه عنق ديدكلرى يورويشدن زياده
اولور وعنق فتحتينله آديملرى سيرك سيرك آتارق اشكين يوريمكدر ﴿السحب﴾ سينك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله
بر نسنه‌يى يريوزنده چكوب سوريمك معناسنه‌در يقال سحبه سحبا من الباب الثالث اذا جرّه على وجه الارض وشدتله
پك پك طعام يمك وپك پك صو ايچمك معناسنه‌در يقال سحب الرجل اذا اكل وشرب اكلا وشربا شديدا ﴿الانسحاب﴾
انفعال وزننده چكيلوب سورنمك معناسنه‌در يقال سحبه فانسحب ﴿الاسحوب﴾ اسلوب وزننده شدتله پك پك ييوب
ايچن كمسه‌يه دينور ﴿السحابة﴾ سينك فتحيله بلوده دينور هوا يوزنده منجرّ اولديغيچون جمعى سحاب كلور وسحب
كلور ضمتينله وسحائب كلور عجائب وزننده وعربلر سحابه ايله طول مدتدن ومدت طويله‌دن كنايه ايدرلر چكيلوب
كيتديكى ايچون مثلا ما افعله سحابة يومى ديرلر طول يومى معناسنى اراده ايدرلر واقمت عنده سحابة نهارى ديرلر بتون
كوندز ياننده اقامت ايلدم معناسنه وسحاب ضرار بن الخطاب نام كمسه‌نك قلجى اسميدر ﴿السحبان﴾ سلمان وزننده شول
كمسه‌يه دينوركه اوغراديغى نسنه‌يى سيلاب كبى بالكليه صپروب كيدرر اوله يقال رجل سحبان اى جراف يجرف
مامرّ به وسحبان وائل قبيله سندن برمشهور فصيح وبليغ وسخنور اسميدركه فصاحت وبلاغتى ضرب مثلدر اشبو
* لقد علم الحىّ اليمانون اننى * اذا قلت اما بعد انى خطيبها * بيتى جملهٔ اشعارندندر جاهليتى ادراك ايدوب وشرفياب
اسلام اولمشدر ﴿السحبان﴾ ثعبان وزننده برآيغر آتك اسميدر ﴿السحبة﴾ جرعه وزننده اورتويه وپوشيده‌يه دينوركه
بر نسنه‌نك اوزرينه چكيلور وكول چكلدكدنصكره ايچنده باقى قالان صو بقيه‌سنه دينور ﴿السحابة﴾ ثمامه وزننده
سحبه ايله معناى اخيرده مرادفدر ﴿السحتب﴾ تاى فوقيه ايله جعفر وزننده جرىء ومقدم اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل
سحتب اى جرىء مقدم وبر رجلك اسميدر ﴿السخب﴾ خاى معجمه ايله تعب وزننده بانك وفرياد وشماطه معناسنه‌در
صخب كبى ﴿السخاب﴾ كتاب وزننده نسوان عربه مخصوص برنوع قلاده‌دركه سك تعبير اولنان تركيب طيبله ترتيب اولندقدن
ونلبدن دوزرلر آنده جواهره متعلق نسنه بولنماز جمعى سخب كلور كتب وزننده ﴿السنداب﴾ جردحل وزننده
طيانقلو صلب وشديد اولان اركك دوه‌يه دينور يقال جمل سنداب اى صلب شديد ﴿السذاب﴾ ذال معجمه ايله
سراب وزننده سدف تعبير اولنان چيچكه دينور فيجن كبى عمر بن محمد السذابىّ كه محدثدر اكا منسوبدر ﴿السذبة﴾
جرعه وزننده برنوع ظرف اسميدر ﴿السرب﴾ ضرب وزننده بالجمله ماشيه قسمنه دينور دوه وقيون وكچى

(وبقر)

وبقركبي * مصباحك بيانته كوره سرب فى الاصل مصدردر مواشى كوندز چوبانسز كندى باشنه اوتلامق معناسنه
اول حيوانه سارب دينور وسرب دينوركه تسميه بالمصدر قبيلندندر * ومؤلفك بصائرده بيانته كوره سرب ساربك
جمعيدر ركب راكبك جمعى اولديغى كبى وسرب كرچه بالجمله مواشى يه اطلاق اولنور لكن دوه قسمنده متعارفدر
حتى اذهبى فلا انده سربك قولى جاهليتده طلاق كنايه لرندن ايدى لااردّ ابلك بل اتركها ترعى وتذهب حيث شاءت
معناسنه كه لاحاجة فيك معناسندن كنايه در انتهى وسرب يوله اطلاق اولنور طريق معناسنه مسروب فيه اولمق
حسبيله ويول ووجهه معناسنه در يقال خلّ له سربه اى وجهه وكوكسه دينور صدر معناسنه وميشين وسختيان
مقوله سى نسنه ديكمك معناسنه مصدر اولور تقول سربت القربة سربا اى خرزته وكومش وقورشون اريدن كسه نك
اغزينه بورننه توتون طولمغله نفسى بوكالمق معناسنه دركاسيذكر (السرب) سينك كسريله سورى يه دينور قطيع
معناسنه تقول مرّ بى سرب من الظباء والنساء والطير وغيرها اى قطيع منها ويوله دينور طريق معناسنه وكوكل
بال وقلب معناسنه در * شارح ديركه ظاهرا صواب اولان مال اولمقدر زيرا قلب لفظى تكرار اولور لسان العرب
وسائر امهاتده ميله مال عنوانده مرسومدر مكر بال ايله خاطر مراد اولوب قلب ايله يورك اراده اولنه وسرب نفس
وروح معناسنه در وبربلوك خرما آغاجلرينك طوپنه ومجموعنه دينور جماعة النخل معناسنه * شارح نحرير حاى مهمله
ايله نحل نسخه سنى تخطئه ايلشدر (السرب) فتحتينله وحشى جانور اينه دينور وزير زمينده قازلمش لغم وايزبه
مقوله سى يره دينور وخانه وباغچه ايچلرينه صو آقه جق كنكه دينور وشول جديد قربه اوزره دوكيلان صويه
دينوركه قايشى وصريمى اصلنوب ديكش يرلرى منتفخ اولمغله درزلرندن صو نشف ايلامك ايچون دوكرلر وآقان
صويه دينور اساسك بيانته كوره قربه نك درزلرندن آقان صويه مخصوصدر يقال سال سرب القربة وهو الماء الذى
يقطر من خرزها ومحمود بن عبدالله بن احمد الاصبهانى الزاهد الواعظ ومرقومك قز قرنداشى ضوء بنت عبدالله
ومبشر بن سعد بن محمود السربيون محدثلردر وسرب مصدر اولور قربه ومطهره مقوله سنك درزلرندن صو
صيزوب آقمق معناسنه در يقال سربت المزادة سربا من الباب الرابع اذا سالت (السربة) فرحه وزننده آقان قربه يه
ومطهره يه دينور (السربة) تربه وزننده كيده جك يره دينور مذهب معناسنه ويوله دينور طريقه معناسنه
وبكرميدن اوتوزه وارنجه آت سوريسنه دينور وباغده اوزم تكاكنك صره سنه دينوركه بزم ديارلرده باران تعبير اولنور
وسربه كوكسك اورتاسندن قرنه وارنجه بتن قيللره دينور وبربلوك خرما آغاجلرينه دينور جمعى سرب كلور
هاسز (المسربة) ميمك فتحى ورانك فتحى وضميله جائزدر بودخى كوكسك وسطندن بطنه وارنجه بتن قيللره دينور
(السربة) حربه وزننده قربه ومطهره وسائر ميشيندن وسختياندن ديكلمش نسنه لرك ديكش يرلرينه ودرزلرينه
دينور خرزه كبى وسربه سفره قريب معناسنه در (المسربة) مشربه وزننده اوتلاغه دينور مرعى معناسنه جمعى
مسارب كلور (السراب) شراب وزننده شول پوصارقدركه اسى كونلرده نصف نهار وقتنده ايراق صحرالرده
صوكبى كورينور تركيده الغم سالغم تعبير اولنور چوراق يرلره كونشك شعشعه سى اورمغله ايراقدن صوكبى لمعان ايدر *
مترجم ديركه سراب وجه مذكور اوزره نصف نهار وقتنده صوكبى يره ملاصق كورينور وآل طرف نهارده كه كرك
صباح وكرك بعد الزوال اولسون يردن مرتفع وكويا كه بين الارض والسماء لمعان ايدر شكلنده كورينان پوصارقدر
انتهى وسراب لفظى معرفه اوله رق وسراب قطام وزننده بسوس نام عورتك ناقه سى اسميدر * اشأم من سراب * مثلى
اندندر بانك نصبى وكسرى اوزره بناسيله اجمال مثل بودركه مزبوره نك ناقهٔ مذكوره سى بركون متعينان اعرابدن
كليب نام كسه نك قوروسنه دخول وآنده ايوا ايدن برطويغار قوشنك عورطه سنى پايمال ايلمكله كليب غيرت جاهليه
ايله بنم زير جوارمده اولان قوشك عورطه سنى بويلجه شكست ايلك بكا ناموسدر ديو اوق ايله ناقه نك ممه سندن اوروب
هلاك ايلدى بسوس مزبوره نك يكنى جساس نام كسه دخى اوروب كليبى هلاك ايلمكله ايكى طرفك قبيله لرى برى
بريله جنكه قيام ايدوب ميانه لرنده آتش حرب وقتال قرق سنه مدت اشتعال بولمشدر بناء عليه ناقهٔ مرسومه شأمت
خصوصنده مثل اولمشدر (المسروب) مضروب وزننده شول كسه دركه معدنده قورشون وكومش ذوب ايدر

مطلب

اولمغله اغزينه برونته توتون طولوب نفسى بوكالمش اوله يقال سرب الرجل على بناء المجهول فهو مسروب اذا
دخل فى خياشيمه ومنافذه دخان الفضة فاخذه حصر (المسارب) بر يوزنده كندى قولاينه بر دوزه يه كيدن
انسان وحيوانه دينور تقول رأيته ساربا اى ذاهبا على وجهه فى الارض * شارحك بيانته كوره سروبدن
مأخوذدر (السروب) قعود وزننده طوار اوتلاغه يوز طوتوب كتمك معناسنه در يقال سرب البعير سروبا
من الباب الاوّل اذا توجه للمرعى قال الشارح ويقال سرب فى الارض سروبا اذا ذهب ومضى فيها (الانسراب)

انفعال وزنده و(التسرب) تفعل وزنده جانور زیر زمینده اولان اینه وایزبه یه کیرمك معناسنه در یقال انسرب الوحش فی جحره وتسرب اذا دخل (التسریب) تفعیل وزنده طوار خرکله‌سنی سوری سوری و بولك بولك بوللامق معناسنه‌در تقول سرّب علیّ الابل ای ارسلها قطعة قطعة وقویی مقوله‌سی یرحفر ایدن کمسه صاغنه یاخود صولنه طوغری لغم طرزنده زیاده‌جه حفر ایلك معناسنه‌درکه این وایزبه معناسنه اولان سربدن مأخوذدر یقال سرب الحافر اذا اخذ فی الحفر یمنة اویسرة ودیکش یرلری شیشوب سداولسون دیویکی قربه‌یه صودوکمك معناسنه‌در یقال سرب القربة اذا صب فیها الماء لتبتل عیون الخرز فتنسد (سربی) سکری وزنده جزیره نواحیسنده برموضعدر (سوراب) سینك ضمیله مازندران اعمالندن برقریه‌در (المنسرب) منجذب وزنده بغایت اوزون بویلی اولان آدمه دینور کویا که یوقری طوغری چکیلوب کتمشدر (الاسرب) قنفذ وزنده وتشدید بایله اسقفّ وزنده لغتدر قورشونه دینور آنك دخی دیرلر (السرحوب) حای مهمله ایله اسلوب وزنده اوزون وکریملو اولان آته دینور یقال فرس سرحوب ای طویلة وسائر امهاتده بویی اوزون کریملو ویره یقین اولان آت ایله مفسردر وسرحوب اوزون بویلو آدمه اطلاق اولنور یقال رجل سرحوب ای طویل * شارح دیرکه معنای اولده بعضلر قصراغه تخصیص ایلمکله مؤلف انلره تابع اولمشدر لکن سائرلری تعمیم ایلدیلر ومعنای ثانیده یالکز اوزون آدمه دیمیوب بلکه اوزون بویلو حسن الجسم ومتناسب الاعضاء اولان آدمه دینور انتهی وسرحوب چقال دیدکاری جانوره دینور ابن آوی دخی دیرلر وسرحوب برشیطان اسمیدرکه کوزلری کور اولوب ودریاده ساکن اولور وسرحوب جارودیه طائفه‌سنك امامری اولان ابو الجارود لقبیدر امام محمد الباقر رضی الله عنه وعن آبائه حضرتلری تلقیب ایلمشدر وطائفهٔ مزبوره غلاة زیدیه‌دندر شیخین مکرمین حضرتلرینك سبیله متجاهرلر در حالا یمنده صنعا دیارنده موجودلردر وسرحوب سرحوب مکرر ابرکلمه‌درکه انکله دیشی قیونی صاغمق ایچون چاغررلر (السرداب) سینك کسریله یرالتنده یازکونی اسی وقتلرده آرام ایچون اتخاذ اولنان مخزن کبی یره دینور وبو فارسیدن معربدر * شارحك بیاننه کوره زیرزمین وایزبه تعبیر اولنور حالا بغدادشهرنده متعارفدر سردابهٔ فارسیدن معربدرکه سینك فتحیله درصو تبرید ایلیه جك یردیمکدر فی الاصل تبرید ایچون اورایه صوکوپی وضع اولنور ایدی حالا بو دیارلرده بودروم ومخزن تعبیر اولنور بعده شدت حرارت صیفده کندیلر دخی آرام ایلرلریله تکافلو بنا اولنور اولمشدر بونده علامت تعریب سینك کسریدرکه قرطاس مقوله‌سنه ملحق اولمشدر جمعی سراديب کلور (السرعوب) عین مهمله ایله سرحوب وزنده کلنجك تعبیر اولنان جانوره دینور ابن عرس کبی (سرندیب) سینك وراناك فتحیله هندستانده بربلده آدیدر شارح دیرکه سرندیب اقصای هندستانده جزیرهٔ کثیره‌در حضرت آدم علیه السلام نازل اولدیغی جبل راهون آنده‌در ذروه‌سنه عروج مرحلهٔ امکاندن دوردر (السرهبة) سلهبه وزنده اوزون بویلی اتلو جانلو تنومند خاتونه دینور یقال امرأة سرهبة ای جسیمة طویلة (السرهب) ثعلب وزنده شول نادان وسبکمغزه دینورکه اکول وشروب اولوب دائما بوغازیله اوغراشور وآندن غیری نسنه بیلمز اوله یقال رجل سرهب ای مائق اکول شروب (السیسبان) سینلرك فتحیله و(السیسبی) الفك قصریله برنوع شجر آدیدر رؤبة بن عجاج شعرنده بونی ضرورت ایچون سیساب عنوانیله ایراد ایلمشدر شجر مزبور مفردات طبیه‌ده بوکونه مرسومدرکه ایکی قسم اولور بری وبستانی اولور بحسب الاماکن ایکی ذراعدن درت ذراعه قدر اولور اوراقی عریض وانجه وبری بری اوزره صیقشمش وچچکی صاری وبغایت خوشنظر وسالقمده اولان دانه‌لری بوی تخمی قدر وسوادایله صفرت بیننده‌در خوشنظر اولدیغیچون مصر باغچه‌لرنده دیکرلر بعضلر اکا آیداغاجی ودانه‌لرینه آید تخمی دیدیلر (الساسب) سینك فتحیله و(السیسب) زینب وزنده بودخی برنوع شجردرکه اندن اوق دوزرلر مفرداتده بوشجر آزاد درخت ایله مفسردرکه تسبیح اغاجنك کبیر نوعیدر (المساطب) میمك فتحیله مسطبه لفظندن جمعدر میمك فتحی وکسری وطانك فتحیله دمورجی اورسنه دینور سندان معناسنه وشول صویه دینورکه مدت مدیده طورمغله متغیر اولوب اوزری یوصونلنوب وطپراق ومولوز مقوله‌سی باصمغله اصلا ایشه یرایوب استعماله صلاحیتی قالمامش اوله ماء سدم معناسنه‌که جمعنده سدم دینور سینك ضمیله ومسطبه حالا مصبطه تعبیر اولنان یره دینورکه قپوار القلرنده وقپو ودکان اوکلرنده اوتورمق ایچون بنا ایدرلر سدوسکی وصفه دخی دیرلر تخته پوشه دخی دینور (الاسطبة) طرطبه وزنده کتان مشاقه‌سنه یعنی طرانتیسنه دینورکه تحریفله اصطوپه تعبیر اولنور (السعابیب) عین مهمله ایله غرابیب وزنده بال وپکمز و خطمی کبی لزوجتلو بلشك نسنه‌لردن پرمق ایله آلدقلرنده ایپلك کبی سونوب اوزایان تللره دینورکه قوامدن اقتضا ایدر یقال امتدت سعابیب العسل والخطمی وهی خیوطه واغزدن اقان سالیارده دخی اول حالت اولمغله آنده دخی استعمال ایدرلر

(یقال)

يقال سال فه سعابيب اى امتدّ لعابه كالخيوط مفردى سعبوبدر زنبور وزننده (التسعب) تفعل وزننده اوزانوب
سونمك معناسنه‌در يقال تسعب الشئ اذا تمطط (السعب) سينك فتحى وعينك سكونيله مطلقا سونوب اوزايان شيئه
دينور قواملو اشربه‌دن وسائرلزوجتلو نسنه‌دن اولسون (الانسعاب) انفعال وزننده صو آهسته‌جه آقق معناسنه‌در
يقال انسعب الماء اذا سال (المسعب) معظم وزننده تسعيب لفظندن اسم مفعولدر آقتمق معناسنه‌در بومناسبتله
تسويغ معناسنده استعمال اولنمشدركه برنسنه‌يى بركمسه‌يه روا كوروب تجويز ايلمكدن عبارتدر ومنه يقال هومسعب
له كذا اى مسوغ يعنى اول نسنه اكا بويلجه روا وجائز وكوارادر (السغب) سينك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله
و (السغب) فتحتينله و (السغابة) سلامه وزننده و (السغوب) قعود وزننده و (المسغبة) مشربه وزننده آجقمق
معناسنه‌در على قول رنج وتعبه مقرون آجقمغه مخصوصدر يقال سغب الرجل وسغب سغبا وسغبا وسغابة وسغوبا
ومسغبة من الباب الرابع والاول اذا جاع او لايكون الا مع تعب وسغب فتحتينله صوصه‌مق عطش معناسنه‌در لكن
مستعمل ومستفيض دكلدر (الساغب) و (السغبان) عطشان وزننده و (السغب) كتف وزننده آج كمسه‌يه دينور
جايع وجوعان معناسنه‌مؤنثنده سغبى دينور سكرى وزننده جمعى سغاب كلور سينك كسريله (الاسغاب) همزه‌نك كسريله
آجلغه داخل اولمق معناسنه‌در يقال اسغب الرجل اذا دخل فى المجاعة (المسغب) مسعب وزننده ومرادفيدركه
مسوّغ معناسنه‌در يقال هو مسغب له كذا ومسغب اى مسوّغ وبوتسغيبدن اسم مفعولدركه آجقدرمق معناسنه‌در
كويا كه اول كمسه اول نسنه ايچون آجقدرلمغله اكا موافق طعمه كبى كنديسنه روا وجسبان وكوارا اولمشدر
(السقب) سينك فتحى وقافك سكونيله ناقه‌نك ياوريسنه دينوركه كوچك تعبير اولنور على قول هنوز طوغديغى
ساعتده اطلاق اولنور ياخود ارككنه مخصوصدر ديشيسنه سقبه دينمز ياخود سقبه اطلاق اولنور جمعى اسقب
كلور وسقاب كلور كلاب كبى وسقوب كلور سيوب كبى وسقبان كلور عقبان كبى وسقب اوزون نسنه‌يه دينور وقيل
چادرو آلاچق واوبه ديركنه دينور جمعى سقبان كلور سينك كسريله غربان وزننده وسقبان غوطهٔ دمشقده برموضع آديدر
محدثيندن احمد بن عبيد بن احمد السقبانى اوراددر (المسقب) منبر وزننده و (المسقاب) محراب وزننده ذكر اولنان
ولدك آناسى اولان ناقه‌يه دينوركه اول كونه ولد طوغرمق عادتى اوله وبوقول اخيره ملايمدر (السقب) فتحتينله
يقينلق قرب معناسنه‌در يقال بينهما سقب اى قرب ويقين اولمق معناسنه مصدر اولور يقال سقبت داره سقبا
من الباب الرابع اذا قرب وقريب معناسنه كلور يقال منزل سقب اى قريب (السقوب) قعود وزننده يقين اولمق
معناسنه‌در يقال سقبت الدار سقوبا من الباب الاول اذا قربت وسقوب سقب لفظندن جمع اولوركه چادر ديركنه دينور
وسقوب الابل كه دوه‌نك آياقلرينه اطلاق اولنور تشبيه جهتيله‌در (الاسقاب) همزه‌نك كسريله يقين اولمق معناسنه‌در
يقال اسقبت الدار اذا قربت ويقين ايلمك معناسنه‌در يقال اسقبه اى قرّبه (التساقب) تقارب وزننده ومرادفيدركه
برى برينه يقين اولمق معناسنه‌در ومنه يقال ابياتهم متساقبة اى متقاربة (المسقب) محسن وزننده قريب معناسنه‌در
(الساقب) بودخى قريب معناسنه‌در وبعيد معناسنه اولمغله اضداددندر يقال منزل ساقب اى قريب ويقال ساقب
اى بعيد (السبقة) ثمره وزننده ديشى مركب صوپاسنه دينور (السقاب) كتاب وزننده جاهليت توره‌سندن اولمق
اوزره شول پاموق پارچه‌سنه دينوركه زوجى فوت اولان ياخود سائر برمصيبته دوچار اولان خاتون كندى باشنك
صاچلرينى تراش وچهره‌سنى چاكچاك ايدوب قانيله اول پاموغى آلوده ايلدكدنصكره باشنه وضع وبرطرفنى باشنده
اولان اورتونك برجانبندن اخراج ايدرتا كه كورنلر مصيبتزده اولديغنى بيله‌لر (السقلبة) دحرجه وزننده يره چالمق
صرع معناسنه‌در يقال سقلب فلانا اذا صرعه (السقلب) ثعلب وزننده بررجل اسميدر وناسدن برجنس طائفه‌در
تركى وعربى كبى نسبتنده سقلبى دينور جمعى سقالبه كلور بونك مشهورى صقالبه‌دركه صاد مهمله ايله‌دركه روس ايله
متاخلردر نته كه صقلب ماده‌سنده مرسومدر (السكب) سينك فتحى وكافك سكونيله و (التسكاب) تذكار
وزننده صوبى دوكمك معناسنه‌در يقال سكب الماء سكبا وتسكابا من الباب الاول اذا صبه وسكب مبالغة وصف
اولور يقال ماء سكب كاسيذكر وسكب اوزون آدمه اطلاق اولنور ومتتابعا دائمى ياغان يغموره اطلاق
اولنور وبرنوع ثوبه دينور بغايت رقيق ونازك اولمغله مله مسكوبه تشبيه اولنمشدر وآب روان كبى اشكنلى
صوى آته على قول آديملرى سيرك اولانه وخفيف الروح جنبش ونشاطلو شوخ وشنكل آدمه دينور
وامر لازم ومحتوم معناسنه‌در يقال هذا امر سكب اى لازم وسكب شول فرسك اسميدركه شاه خطهٔ رسالت
عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك اك اول داخل طويلهٔ تملكلرى اولمشدر يليسى وقويريغى سياه طورى
اولوب وآلننده صباح الخير تعبير اولنان غره‌سى وار ايدى ومحجل مطلق اليمنى ايدى كه صول اليله صول اياغنك

بوقاغيلقلری سكيل ايدی واكا سكب دخی ديرلرايدی فتحتينله وسكب شبيب بن معاويه نام كسه‌نك دخی فرسی اسميدر
وسكب باقره دينور نحاس معناسنه‌در علی قول قورشونه دينور رصاص معناسنه وفتحتينله‌ده لغتدر (السكوب)
قعود وزننده صو دوكلمك معناسنه‌در يقال سكب الماء سكبا فسكب هو سكوبا اذا انصب (الانسكاب) انفعال
وزننده بودخی صو دوكلمك معناسنه‌در يقال انسكب الماء اذا انصب (الساكب) و (السكوب) صبور وزننده
و (السيكب) صيقل وزننده و (الاسكوب) اسلوب وزننده دوكيلان ودوكيلجی صويه دينوركه فاعل صورتنده
متصوردر ياخود اسم مفعول معناسنه‌دركه دوكلمش ديمك اولور يقال ماء سكب كما ذكر وساكب وسكوب وسيكب
واسكوب ای منسكب اومسكوب واسكوب اسلوب وزننده متتابعا دوكيلان دائمی يغموره دينور وپاپوشجی‌يه دينور
اسكاف كبی كفشكر معناسنه علی قول دمورجی‌يه دينور قين معناسنه ويره طوغری اوزانوب ممتد اولان شمشكه دينور
وايكی جانبلو صف صف مسطر اوزره اولان خرما اغاجلرينه دينور (السكب) فتحتينله برنوع شجر حجازی اسميدر
وكلنجك چيچكنه دينور شقايق النعمان معناسنه (السكبة) تمره وزننده شول طقيه وعرقچينه دينوركه بالق آغی كبی
دكرمی بزدن كوزه نكلی ديكلمش اوله * شارح ديركه اهل فرس اكا سستقه ديرلر لكن سستقه سستجه معربيدركه
مقرمه‌يه وحاولی‌يه دينور وسكبه ولدايله برابرچيقان اش وصوك تعبير ايتدكلری بوفقه‌دری‌يه دينوركه كامجه بوزنده
صاريلی ظهور ايدر (السكبة) فتحاتله باشده حاصل اولان كپك كبی نسنه‌يه دينوركه قوكاق تعبير اولنور هبريه دخی
ديرلر وسكبة بن الحارث اصحابدندر (الاسكاب) اسكاف وزننده ومرادفيدركه پاپوشجی‌يه دينور (الاسكبه)
اسكفه وزننده ومرادفيدركه قپونك آلت اشكنه دينور (الاسكابه) همزه‌نك كسريله شول آغرشغه دينوركه برقابه
ياغ مقوله‌سی نسنه قويه‌جق خونيلرك آغزلرينه قورلر علی قول پول طرزنده شول تخته پاره‌سنه دينوركه طولومك
برتغنه ودليكنه كچروب بعده اوزرندن قايشله صيريوب ديكرلر (الاسكوبه) همزه‌نك ضميله اسكابه معناسنه‌در
(سكاب) سحاب وزننده اجدع بن مالكك فرسی آديدر (سكاب) قطام وزننده‌كه كسر اوزره مبنی‌در تميم ياخود
بنوكلاب قبيله‌سندن بركسه‌نك ياخود عبيدة بن ربيعة بن قحطانك قصراغی اسميدر (سكاب) كتان وزننده بودخی
برفرس آديدر (السلب) سينك فتحيله ولامك سكونيله و (السلب) فتحتينله برنسنه‌يی بركسه‌دن قاپوب آلمق وچالوب
قاپمق معناسنه‌در يقال سلبه سلبا وسلبا من الباب الاول اذا اختلسه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سلب بركسه‌دن
قهر وجبر ايله برنسنه‌يی چكوب آلمق معناسنه موضوعدر الندن برنسنه‌يی قاپوب المق وحرامينك ياخود جنكده
مغلوب ومقتولنك لباسنی صويوب آلمق كبی وكرچه اختلاس ايله تفسير واختلاسی دخی دور طريقيله سلب ايله
تبيين ايلشدر لكن مصباحده اختلاس بركسه‌دن برنسنه‌يی علی غفلة سرعتله قاپوب آلمق معناسنه‌در ديومشروحدر
وسلبته ثوبه عنوانيله مرسوم واصلی سلبت ثوب زيد اولوب لكن فعل مبالغة زيده اسناد اولنمغله ثوب لفظی
تأخير وتمييزيت اوزره منصوب اولمشدر وانفهام معنايه مبنی حذفی جائزدر ديو مرقومدر لكن كتب نحويه‌ده بدل
اشتماله مثال اولمق اوزره مثبتدر ومحكمده ايكی مفعوله تعديه ايلمكله سلبته اياه عنوانده مرسومدر انتهی وعربلر
سبكپا وسريع النقل آته سلب القوايم اطلاق ايدرلركه اسم فاعل معناسنه‌در يقال فرس سلب القوايم ای خفيفها
وسلب تيز وچابك يوريمكه اطلاق اولنور (الاستلاب) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌يی بركسه‌دن قاپوب آلمق
معناسنه‌در يقال استلبه ای اختلسه (السلبوت) ملكوت وزننده و (السلابة) كذابه وزننده‌كه اوزان مبالغه‌دندرلر
دائما ناسدن نسنه قاپوب آلمغه معتاد اولان كسه‌يه دينور رجل ومرأه‌يه وصف اولور يقال رجل وامرأة سلبوت
وسلابة (السليب) اميروزننده عقلی قاپلمش آشفته كسه‌يه دينور هوش ربوده معناسنه كرك رجل وكرك مرأه اولسون
جمعی سلبی كلور سكری وزننده وسليب شول خاتونه وسائر ديشی حيوانه دينوركه ولدی وفات ايلمش اوله علی قول
هنوز خلقتی ناتمام ايكن ولدينی دوشرمش اوله كما سيذكر ودالليری وبوداقلری ويپراقلری كتمش جبلاق اغاجه
دينور (السالب) لامك كسريله و (السلوب) صبور وزننده و (السليب) امير وزننده نته‌كه ذكر اولندی
و (المسلب) محدث وزننده و (السلب) ضمتينله شول خاتونه وسائر ديشی حيوانه دينوركه ولدی وفات ايلمش اوله
ياخود اكسك دوشورمش اوله يقال امرأة وناقة سالب وسلوب وسليب ومسلب وسلب اذا مات ولدها او القته
لغير تمام وسليب كلمه‌سنك جمعی سلب كلور ضمتينله وسلائب كلور نجائب كبی (المسلب) محسن وزننده سليب
معناسنه‌در (الاسلاب) همزه‌نك كسريله خاتون وسائر ديشی حيوانك ولدی وفات ايلمك ياخود اكسك دوشرمك
معناسنه‌در يقال اسلبت المرأة والناقة فهی مسلب واغاجك يمشلری قالميوب ويپراقلری خزان اولوب دوكلمكله
جبلاق اولمق معناسنه‌در يقال اسلبت الشجرة اذا ذهب حملها وسقط ورقها (السلب) سينك كسريله چفتجی

آلتلرندن يك اوزون اولانه دينور على قول شول اغاج پارەسنه دينور كه لؤمه نك دبنه بناشدروب براوجنى لؤمه نك دليكنه ادخال ايدرلر ولؤمه همزه وزننده چفتجى آلتلرينك يرلو يرينه وضع اولنمش اوله‌رق در طوپ مجموعنه دينور كه صبان دمورى دخى داخلدر * مؤلفك كلامنده مسامحه واردر ﴿السلب﴾ كتف وزننده اوزون شيئه دينور وسريع چابك وسبكپا انسان وحيوانه دينور ﴿السلب﴾ فتحتينله سلب اولنان نسنه‌يه دينور فعل بمعنى مفعولدر برينك آرقه‌سندن صويلوب آلنان اثواب وادوات كبى جمعى اسلاب كلور قال الشارح ومنه الحديث ﴿من قتل قتيلاً فله سلبه﴾ اى من ثياب وسلاح ودابة وسلب برنوع شجر اسميدر كه بغايت اوزون اولور و برنبات آديدر وسلب الذبيحه ذبح اولنان حيوانك يوزيلان دريسنه و پاچه‌سنه واشكنبه‌سنه اطلاق اولنور وسلب القصبه قامشك قبوغندن عبارتدر وساب مقل اغاجندن حاصل اولان ليفه دينور و يمنه مخصوص برشجرك قبوغنه دينور كه آندن ايپ واورغان اتخاذ اولنور مدينهٔ منوره‌ده اولان سوق السلا بين بوندندر وسلب مصدر اولور سلاب كيمك معناسنه‌در يقال سلب الرجل سلبا من الباب الرابع اذا لبس السلاب كما سيذكر ﴿الاسلوب﴾ همزه‌نك ضميله مسلوك اولان طريقه دينور كرك حسى اولسون وكرك معنوى اولسون كه فن وطرز وطور تعبير اولنور اسلوب حكيم حكيمانه يعنى طور حكمت اوزره جواب ويرمكدر يقال سلك اسلوبه اى طريقته ويقال اخذ فلان فى اساليب من القول اى فى فنون منه واسلوب ارسلانك كردننه دينور وبرون يوقرى اولمق حالتنه دينور كه كبر ونخوتدن كنايه‌در شموخ انف معناسنه ايكى طرفه ميل والتفات ايلمز اولور ﴿الانسلاب﴾ انفعال وزننده يوريمكده يك سرعت ايلمك معناسنه‌در شويله كه كمال جد وسرعتندن ناشى دريسندن صويلوب چيقار حدنده اوله يقال انسلب الرجل اذا اسرع فى السير جدا ﴿التسلب﴾ تفعل وزننده خاتون زوجى وفات ايلمك حسبيله ياس طوتوب ترك زينتله ماتم لباسى كيمك معناسنه‌در يقال تسلبت المرأة اذا احدت على زوجها ﴿السلبة﴾ جرعه وزننده صويقونلق حالتنه دينور جرده معناسنه تقول ما احسن سلبتها اى جردتها يعنى اول محبوبه‌نك نه كوزل صويقونلغى واردر ﴿المسلب﴾ معظم وزننده يمنده شهر زبيده قريب برموضع آديدر ﴿السلاب﴾ كتاب وزننده سياه لباسه دينور كه ماتم لباسى اوله جقدر جمعى سلب كلور كتب كبى ﴿المستلب﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله عمرو بن كلثومك قلجى آديدر وابو دهبل نام كمسنه‌نك قلجى آديدر ﴿المسلئب﴾ همزه ايله مشمعل وزننده چوق يغموره دينور ﴿المسلحب﴾ حاى مهمله ايله مشمعل وزننده طوغرى ومستقيم نسنه‌يه دينور وخط مستقيم كبى طوغرى چكيلوب كيدن اوزون شاهراهه دينور يقال طريق مسلحب اى واضح بين ممتد ﴿الاسلحباب﴾ اقشعرار وزننده يول وصف مذكور اوزره اولمق معناسنه‌در يقال اسلحب الطريق اذا كان بينا ممتدا ﴿السلخب﴾ خاى معجمه ايله جعفر وزننده ثقيل وغليظ ونادان كسه‌يه دينور بوديارده ترك جاللرى كبى على قول بوشين معجمه ايله‌در ﴿السلهب﴾ جعفر وزننده اوزون نسنه‌يه دينور طويل معناسنه على قوله رجاله مخصوصدر كه اوزون كشى‌يه دينور جمعى سلاهبه كلور وسلهب بركلب آديدر وايرى جثه‌لو وكريملو وكميكلرى اوزون آته دينور ﴿السلهبة﴾ ها ايله بودخى اول كونه اولان آته دينور يقال فرس سلهب وسلهبة اذا عظم وطال عظامه وتنومند وجسيمه عورته دينور ﴿السلهابة﴾ و﴿السلهاب﴾ سينلرك كسريله جريئه ومقدمه خاتونه دينور كه پيشكر تعبير اولنور ﴿الاسلغباب﴾ غين معجمه ايله اقشعرار وزننده قوش ياوريسنك تويلرى هنوز قرارمزدن اقدمجه تيكن تيكن اولوب تمك معناسنه‌در يقال اسلغب الطائر اذا شوك ريشه قبل ان يسود ﴿السنبة﴾ سينك فتحى ونونك سكونيله زماندن برمدته دينور يقال عشنا بذلك سنبة اى دهرا وحقبة يعنى آنكله برمدت چنوب كتدك وتيزمشرب وسريع الانفعال والغضب اولمق جهتيله اولان بدخويلغه دينور بو معناده سينك كسريله‌ده جائزدر ﴿السنبتة﴾ زيادهٔ تا ايله بودخى زماندن مدت غير محدوده‌يه دينور ﴿السنبات﴾ سينك فتحى ونونك سكونيله چابك طارغنلق جهتيله اولان بدخويلغه دينور سينك كسريله‌ده جائزدر وكسر ايله بالطبع شرير وكثير المضره كسه‌يه دينور وفتحله است ومقعد معناسنه‌در ﴿السنباء﴾ صحراء وزننده بودخى است ومقعد معناسنه‌در ﴿السنوب﴾ جنوب وزننده و﴿السنبوت﴾ جبروت وزننده بالطبع طارغين وسريع الانفعال وتيزمشرب كشى‌يه دينور يقال رجل سنوب وسنبوت اى متغضب يعنى كثير الغضب سريعه وسنوب يلانجى كذاب كسه‌يه دينور وبرموضع آديدر ﴿السناب﴾ سحاب وزننده شر شديده دينور فتنه وقتال كبى يقال وقعوا فى سناب اى شر شديد ﴿السناب﴾ كتاب وزننده و﴿السنابة﴾ ها ايله ارقه‌سى وقرنى اوزون وسوبو اولان انسان وحيوانه دينور ﴿المسنبة﴾ مشربه وزننده شرت معناسنه‌در كه شر قضالق تعبير اولنور يقال التى اليه مسنبته اى شرته ﴿السنب﴾ كتف وزننده چوق سكردن يوكرك وميدانلو آته دينور ﴿السنتبة﴾ حنتمه وزننده محكم ومتين اولان هكبه وجامدانه دينور عيبهٔ محكمه معناسنه ﴿السنتب﴾ قنفذ وزننده بدخوى وبدمشرب كسه‌يه دينور يقال رجل سنتب اى السىء الخلق

(السنداب) جردحل وزننده طيانقان وصلب ومتين اولان اركك دوه يه دينور نته كه سدب ماده سنده دخى ذكر اولندى نونك اصليه وزائده در دينن مذهبلره مبنى ايكى محلده ذكر اولنمشدر (السنطبة) طاى مهمله ايله سنتبه وزننده ياقشقسز سلكى ومضطرب اولان اوزونلق حالتنه دينوركه انسانك قامتنه وصفدر يقال به سنطبة اى طول مضطرب (السنطاب) سينك كسريله دمورجى چكجنه دينور (السنعبة) قنفذه وزننده كلنجك تعبيراولنان جانوره دينور ابن عرس كبى واوست دوداغك اورته سنده آغزه طوغرى تومو ب صارقان مرجك مقدارنده اتجكزه دينور (السنهب) جعفر وزننده بررجل اسميدر (السوبة) سينك ضميله و(السبأة) سينك ضمى وبانك سكونيله سفر بعيد معناسنه در يقال بدت له السوبة والسبأة اى السفر البعيد (السوبان) طوفان وزننده بردره ياخود برطاغ ياخود برارض اسميدر (السهب) نهب وزننده اوه يه دينور دشت وبيابان معناسنه فلاة كبى وياوز ويوكرك وميدانلو آته دينور وسهب مصدر اولور الق اخذ معناسنه يقال سهب الشئ سهبا من الباب الثالث اذا اخذه وبرمعروف چوراق يرك اسميدر (المسهب) ميك ضمى وهانك فتحيله وهانك كسريله ده جائزدر بودخى ياوز ويوكرك آته دينور ومسهب هانك كسرى وفتحيله چوق سوزلو مكثار واوزان كمسه يه دينور وبونلر اسهابدندر يقال رجل مسهب ومسهب اى مكثير * شارح ديركه اصول سائره نك بيانه كوره بوندن اسم فاعل هانك فتحيله دركه نوادردندر هانك كسريله وارد دكلدر لكن مؤلف ايكى شقى دخى ثبت ايلمشدر ظاهراً ايكيسيده وارد اولمشدر (السهب) سينك ضميله شول يره دينوركه هموار وسهل اوله جمى سهوب كلور وعند البعض سهوب الفلاة اوه نك اطراف ونواحيسنه دينوركه آنلرده كيده جك مسلك وطريق اولميه (الاسهاب) همزه نك كسريله چوق سويلك معناسنه در يقال اسهب الرجل اذا اكثر الكلام فهو مسهب ومسهب وعند البعض اسهاب اصلا برنسنه دن استغناء قلب واستيفاى حظ ايله نفس حريصه يى اخذ وامساك ايلامك درجه سنده حرص وطمعده افراط ايلك معناسنه در يقال اسهب فلان اذا شره وطمع حتى لا تنتهى نفسه عن شئ واسهاب ييلان صوقمق سببيله بيخود اولمق على قول عشق يا خوف ومرض مقوله سى عارضه دن ناشى لون متغير اولمق معناسنه در يقال اسهب الرجل على المجهول اذا ذهب عقله من لدغ الحية او تغير لونه من حب اوفزع اومرض وقويى قازوب قومساله ايرشمك على قول ايچنده دليك آچلمغله روزكار بولمق ياخود قويى قازوب صو بولمامغله خائب اولمق معناسنه در يقال اسهب القوم اذا حفروا بئرا فهجموا على الرمل او الريح او حفروا فلم يصيبوا خيرا وطوارى كندى باشنه مسيب صاليويرمك معناسنه در يقال اسهبوا الدابة اى اهملوها وقوزى اناسنى امك معناسنه در يقال اسهب الشاة بالنصب ولدها اذا رغثها وچوق ويركو ويرمك معناسنه در يقال اسهب الرجل اذا اكثر من العطاء (السهبة) تمره وزننده ديى پك درين اولان قويى يه دينور يقال بئر سهبة اى بعيدة الغور (المسهبة) مكرمه وزننده شول قويى يه دينوركه صويى بغايت درينده اولوب ياخود طپراغى چوق اولمغله صو اخراجنه اقتدار اولنميه يقال بئر مسهبة اذا غلبتك سهبتها حتى لا تقدر على الماء (الاستهاب) افتعال وزننده چوق عطيه ويرمك معناسنه در يقال استهب الرجل اذا اكثر من العطاء (السهبى) سكرى وزننده برصحرا آديدر (السهباء) صحراء وزننده بنو سعد قبيله سنه مخصوص برقويى آديدر وبرمعروف مرغزار آديدر (السهاب) كتاب وزننده اسمادندر راشد بن سهاب شاعر مشهوردر وبوندن غيرى سين مهمله ايله سهاب نام كمسه يوقدر (السيب) غيب وزننده ويركو عطا وبخشش معناسنه دركه اسمدر يقال فاض سيبه على الناس اى عطاؤه وكمى صغ يره اوتوردقده ياخود كناره چاتدقده دفع ايليه جك صريغه دينوركه كوندر تعبير اولنور مردى دخى ديرلر وسيب آت قسمنك قويريغى قيللرينه دينور وسيب مصدر اولور آقمق معناسنه در يقال ساب الماء يسيب سيبا اذا جرى وآب روان كبى چاپك يوريمك معناسنه در يقال ساب الرجل اذا مشى مسرعا (الانسياب) انفعال وزننده بودخى سيب معناسنه در يقال انساب اذا مشى مسرعا اكثرى حيه مشينده استعمال ايدرلر (السيوب) سينك ضميله دفينه لره دينوركه يرآلتندن بولنوب چيقان اموالدن عبارتدر ركاز كبى * شارح ديركه عطية الهبه اولديغيچون اطلاق اولنمشدر سيب مفرديدر انتهى (ذات السيب) اضم نام ارض رحابندن بررحبه يعنى برفضاء واسع آديدر (السيب) سينك كسريله صويولنه دينور وخوارزم اولكه سنده برايرمق اديدر وبصره ترابنده ونهر فرات نهايتنده برر ايرمق آديدر اوچنجى ايرمق اوزره بربلده وار در اول نهر اسميله مسمادر صباح بن هارون ويحيى بن احمد المقرى ومقتدر بالله خليفه نك معلمى اولان هبة الله بن عبدالله ومقتفى لامر الله خليفه نك معلمى اولان احمد بن عبدالوهاب السيبى اورادندر بعضلر مقتفى لامر الله خليفه نك مؤدبى احمدك پدر بپدرديعلريله مؤلف رد ايلمشدر وسيب فارسيده الما يه دينور تفاح معناسنه سيبويه كلمه سى بوندن مأخوذدركه امام نحاة اولان عمرو بن عثمان الشيرازى لقبيدر رائحة التفاح ديمكدر * مؤلف هاء بابنده ويه لفظى اصواتدن كلمهٔ اغرا اولمق اوزره بيان ايلمكله سيبويه عمرويه

ونفطويه وخالويه كلمه‌لری كبی الفاظ مذكوره ايله صوتدن مركب حكمی اولمش اولور وحتی اوراده سيبويه كلمه‌سيله‌ده تمثيل ايلمشدر كذلك كتب نحويه‌ده دخی بوكونه مرسومدر حتی جامی عليه الرحمه مركبات بابنده سيبويه كلمه‌سنك سيب ايله اصواتدن اولان ويه لفظندن مركب حكمی اولديغنی تصريح ايلمشدر پس بوراده مؤلفك ای رايحة التفاح ايله تفسيری مبهمدر مؤلفدن بشقه بعض اعلام دخی بوكونه تفسير ايلمشلردر وتفتازانی عليه الرحمه دخی كشاف شرحنده سيبويه لفظ فارسيدر سيب ايله ويه كلمه‌سندن مركبدر رايحة التفاح معناسنه‌در ديو ثبت ايلمشدر قالديكه مفردات فارسيه‌ده بورسمه مشروحدر كه سيبويه كلمه‌سی سيب بويه كلمه‌لرندن مخففدر سيب الما يه دينور وبويه دخی رايحه معناسنه اولان بوی ايله هاء تخصيصه‌دن مركب اولمغله سيبويه الما قوقولو ديمك اولور لقب مزبوری مومی اليه هنوز طفل شيرخواره ايكن والده‌سی تلقيب ايلمشدر آنكله سووپ اوخشار ايدی ومؤلف تحفة الابيه فيمن نسب الی غير ابيه نام رساله‌سنده اسحق بن راهويه ماده‌سنده ديمشدر كه راهويه هانك وواوك فتحيله‌در وضم هاء وسكون واو وفتح يا ايله‌ده ملفوظ اولور لكن بوقليلدر ومطلقا ويه لفظيله مختوم اولان اسملرده بو ايكی وجه لغتدر سيبويه وعمرويه وبحرويه كبی وبونده بناء واعراب جائزدر پس بوكا كوره ويه صوت اولوب سيب لفظنه الحاق اولمش اولور وثانی يه كوره سبب بويهٔ فارسيدن مركب ومخفف اولور الحاصل ايكی وجه دخی سائغدر واكثر نحاة بو مقوله تركيباتك اواخرينی كسر اوزره مبنی قلديلر وبعضلری بعلبك كلمه‌سنك آخری كبی معرب ايلديلر * شارح ديركه بعضلر عندنده سيبويه‌سی كلمه‌سيله كه فارسيده اوتوز عدده دينور بويه كلمه‌سندن مركبدر كه بوی ايله هاء نسبتدن مركب اولمغله اوتوز رايحهٔ لطيفه صاحبی ديمك اولور كه كثرتدن كنايه‌در ومحدثين بانك ضم ومدّی ويانك فتحی وهانك وقفيله تكلم ايدرلر پس بوقول مفردات فارسيه‌يه موافقدر انتهی وسيبويه فقهاء مصريه‌دن محمد بن موسی لقبيدر ﴿السائبة﴾ باشی بوش بيانه صاليويرلمش طواره دينور دابهٔ مهمله معناسنه كه كندی باشنه ايستديكی يرده كزوب يورر وشول قوله دينور كه ولاسی مولاسنه عائد اولميوب كليا اجنبی كبی منقطع اولمق اوزره آزاده اوله بوكه كوره تاء تأنيث رقبه اعتباريله ياخود نقليه اولور * شارح ديركه بونك حقنده نهی شرعی وارد اولمشدر حضرت رسول اكرم صلی الله عليه وسلم ولا يی لحمهٔ نسب كبی منقطع اولميان لحمه قلمشدر وسائبه جاهليتده شول دوه‌يه اطلاق اولنور ايدی كه ولدينك ولدينه يتشدكده تسييب واهمال اولنوب ركوب واستعمالدن آزاد ايدرلر ايدی كذلك شول ناقه‌يه اطلاق اولنور ايدی كه نذر مقوله‌سی حالت سببيله بيانه صاليويريلوب بردخی استعمال ايلمزلر ايدی علی قول شول ناقه‌در كه اون بطن يعنی اون ولد طوغروب مجموعی ديشی اولسه انی كندی باشنه صاليويروب ركوب وتحميلدن آزاد ايدرلر ايدی وعلی رأی سائبه شول دابه‌در كه بركسه برايراق سفردن وطننه صاغ وسالم كلوب ياخود دابه‌سی كندوسنی برمخاطره‌دن يا محاربه‌دن خلاصه سبب اولسه تشكرا صاليويريلور ايدی وعند البعض شول ناقه‌در كه ارقه‌سنك قبورغه‌لرندن برقبورغه ياخود برمقدار كيك اخراج ايدوب صاليويريله اصلا برصودن وبر اوتلاقدن ممنوع اولميوب وبركسه اكا بنوب ويوك تحميل ايلمزلر ايدی عندلرنده آنی استعمال حرام ايدی * شارح ديركه اعرابدن بری اعداسی نهب وغارت ايلكله بنه‌جك دابه‌سی قالمديغندن ناچار برسائبه‌يه بنمشيدی برعرب استهجان شيوه‌سيله حرامه‌می بينيورسن ديو لوم ايلدكده يركب الحرام من لا حلال له ديمكله من بعد كلام مزبور ضرب مثل اولمشدر ﴿السياب﴾ سحاب وزننده و﴿السياب﴾ كتان وزننده و﴿السياب﴾ رمّان وزننده بلح علی قول بسر معناسنه‌در خرمانك كماله رسيده اولنجه‌قدر بش مرتبه‌سی واردر ابتدا چيچكنه طلع ديرلر بعده يكی قوروق اولدقده خلال بعده بلح بعده بسر بعده رطب آندنصكره تمر اطلاق اولنور ﴿السيابه﴾ سحابه وزننده باده‌يه دينور خمر معناسنه وسيابه تابعيه‌دن برخاتون اسميدر ﴿السيبان﴾ سينك فتحيله وكسری قليل الاستعمالدر ابن الغوث اسميدر كه برقبيله پدريدر محدثيندن ابو العجماء عمرو بن عبد الله ويحيی بن ابی عمرو وايوب بن سويد السيبانی اول قبيله‌دندر وسيبان سينك فتحيله وادی القری وراسنده برطاغك اسميدر ﴿دير السابان﴾ حلب ايله انطاكيه بيننده برموضعدر ﴿المسيب﴾ ميمك فتحيله مسيل وزننده بردره آديدر ﴿المسيب﴾ معظم وزننده ابن علس دركه شعرادندر ﴿السيابه﴾ كتابه وزننده ابن عاصم دركه اصحابدندر ﴿المسيب﴾ محدث وزننده تابعيندن امام جليل سعيد حضرتلرينك پدرلری اسميدر يانك فتحيله‌ده منقولدر سعيد مومی اليه مدينه‌ده اولان فقهاء سبعه‌نك بريدر كبار تابعيندندر فقه وحديث وزهد وعبادتی جمع ايلمشدر رحمه الله تعالی

﴿ فصل الشين المعجمة ﴾

﴿الشؤبوب﴾ شينك ضمی وهمزه‌نك سكونيله طولومدن بوشانور كبی سرعتله بردن ياغان صاغانقلی يغموره دينور يقال جاء شؤبوب من المطر ای دفعة ومطلقا حدتلو وشدتلو نسنه‌يه دينور ودفعة شدّتله ظهور ايدن شيئه دينور وناظرك نظرينه منظورك حسن وجمالندن ابتدا ظاهر اولان اثره دينور كه طلعت تعبير اولنور وكونشك شدّت حرارتنه دينور

مطلب

﴿ فصل الشين المعجمة ﴾

و کونشك طریقه و مدارینه دینور نته که نجوم سائره نك طریقه و مدارلرینه حبك دینور * شارح دیرکه لسان العربده غفر ماده سنده مرسومدرکه اغاج اوزره اولان پوصدن آقوب اغاجله ریبننده تل کبی صالنان طریقه یه شؤبوب الصمغ اطلاق اولنور پس بوجهتله خیط الشعاع تعبیر اولنان خطوط شمسیه یه دخی اطلاق اولنور انتهی وشؤبوب لفظنك جمعی شأبیب کلور اسالیب کبی (الشباب) سحاب وزننده و (الشبیبه) حبیبه وزننده مصدرلردر یتشوب یکیت اولمق فتاء معناسنه یقال شبّ الغلام شباباوشبیبة من الباب الثانی اذا صارفتیاوشباب شابّ کلمه سندن جمع اولور کنجلر جوانان معناسنه و شابك جمعی شبان دخی کلور شینك ضمی و بانك تشدیدیله و شباب هر شیئك اوّلنه و تازه لکی هنکامنه اطلاق اولنور تقول جئتك فی شباب النهار ای فی اوله و شباب حفاظدن خلیفة بن الخیاط لقبیدر (الشباب) کتاب وزننده آتش طوتشدیره جق طوتروغه دینور و شباب مصدر اولور آت ایکی الرینی یوقاری قالدیروب شاخلنمق معناسنه که حرکات نشاطیه دن عبارتدر مؤلف بونی تکرار ایلمشدر (الشبیب) شینك فتحی و (الشبوب) قعود وزننده شباب معناسنه دریقال شبّ الفرس شباباو شبیباو شبوبا من الباب الثانی و الاول اذارفع یدیه و برنسنه نك حسن ورونق و لطافتنی آرترمق معناسنه استعمال اولنور یقال شبّ الخمار و الشعر لون المرأة ای زادا فی حسنها واظهرا جمالها یعنی نقاب وزلف اول محبوبه نك حسن و لطافتنی افزون و جمالنی کرکی کبی اظهار ایلدی ایکیسیده سیاه اولمغله الاشیاء تنکشف باضدادها کاشفه سی رونق جمال آنلر ایله وفق الکمال نمایان و منجلی اولمشدر (الشبوب) صبور وزننده آتش طوتشدیره جق طوتروغه دینور و برنسنه یه حسن و رونق و لطافت و یرن شیئه دینور یقال هوشبوب له ای محسن وشول آته دینورکه ایاقلری الرینی صاوشوراوله یعنی ایاقلرینك آدیمی الرینك باصدیغی یری صاوشوراوله که محاسنندر یقال فرس شبوب اذا کان تجوز رجلاه یدیه و کنج صغره و کنج قیونه و کچی یه دینور علی قول یاشلو و مسن اولنلرینه دینور (الشبّ) شینك فتحی و بانك تشدیدیله و (الشبوب) قعود وزننده آتش طوتشدیرمق معناسنه در یقال شبّ النار شباوشبوبا من الباب الاول اذااوقدها و آتش کندی یانوب طوتشمق معناسنه لازم اولور یقال شبت النار علی بناء المعلوم وشبت علی المجهول اذا اتقدت و طوتشوب علولنمش آتشه مشبوبه دینور شابّه دینمز یقال نارمشبوبة ولایقال شابّة و شبّ مطلقا برنسنه یوکسلوب بلند اولمق معناسنه در یقال شبّ الشیءُ شبا اذا ارتفع و شبّ حجارهٔ زاج اسمیدر یعنی برنوع طاشدرکه آندن زاج دوزیلور و شبّ بردوای معروف آدیدر * شارح دیرکه بعض نسخه ده داءعنوانده مرسوم اولمغله خطادر قالدیکه مؤلفك شبی حجارهٔ زاجله تفسیری نامل‌یمدر زیرا جمیع مفرداتده زاج معادندن و کثیر الاصناف و شبك غیری اولمق اوزره مرقومدر و شبّ ایله برمعدندن ظهور ایدرلر و شبّ که ترکیده تحریفله شاب تعبیر اولنور صورتی کامل اولمیان معادن اربعه دندرکه آنلر زاجلر و طوزلر و نشادرلر و شابلردر و اول زاجه شبیه و برمقدار اکشی اولور اما زاج زیاده اکشی اولور و اول اکثر افعالده زاجه قریبدر ارمنیه و کورجستان و یمن و بلاد سائره دن ظهور ایدر و اون یدی قسمی عدّ اولنور اما موجود و متداول اولانك بری ابیض و شفاف و صفرته مائل لکن صاری دکلدر اکا یمانی دیرلر بلاد یمنده تقاطر ایدوب منجمد اولور برصودر و برقسمی یومشق و سریع الانکسار و کریه الرایحه اولور بوقسمی مداواتده استعمال اولنور * مؤلفك دواء دیدیکی بواوله جقدر و شبّ یمنده برموضع آدیدر محدثیندن محمد بن هلال بن بلال و احمد بن القاسم و حسن بن ابی ذر الشبیون اورایه منسوبلردر و شبّ کذلك مصدر اولور برنسنه تهیئه و تیسیر اولنمق معناسنه یقال شبّ له الشیءُ علی المجهول ای اتیح و برنسنه زیاده و فضل ایله رفعتلنمك معناسنه در یقال شبّ الشیءُ علی المجهول اذا زید ورفع (الشبب) فتحتینله و (المشب) میمك کسریله کنج صغره و کنج قیونه و کچی یه دینور علی قول مسن اولانه دینور (الشبة) حبه وزننده کنج و تازه قزه و عورته دینور یقال امرأة شبة ای شابة (بنوشبابه) شینك فتحیله طائفه در جماعتدر (الاشباب) همزه نك کسریله برکسه نك ولدی یتشوب جوان اولمق یعنی یکت و جوان اولادی یتشدرمك معناسنه در یقال اشبّ الرجل اذاشبّ ولده و تقدیر و تیسیر و تهیئه معناسنه استعمال اولنور یقال اشبّ له علی بناء المجهول ای اتیح کمایقال شبّ له من الثلاثی علی المجهول ایضا امهات سائره دن منفهم اولدیغی اوزره بوراده سقطهٔ قلم ناسخ واردر اصل نسخه واشبّ ای رفع و زید عباره سیله ده اولمقدرکه بنه صیغهٔ مجهول اوزره در یعنی اشباب برنسنه زیاده لنوب رفعت بولمق معناسنه ده مستعملدر حتی مؤلفك کشبّ بالضم فیهما قولنده فیهما عنوانی سقطهٔ مذکوره یه قرینه در و اشباب آتی اوینادوب جلوه و نشاطه کتورمك معناسنه در تقول اشببت الفرس ای هیجته و صغر یاشنی بولمق معناسنه در یقال اشبّ الثور اذا اسنّ (المشبّ) اسم فاعل بنیه سیله و (المشبّ) اسم مفعول بنیه سیله یاشنی بولمش صغره دینور و مشبّ اسم فاعل بنیه سیله ارسلانه دینور (شبّ) ماضی مجهول

(بنیه سیله)

بنيه سيله يكتلك معناسنه دركه معناى مصدرى مراد اولنور نته كه دبب ماده سنده ذكر اولندى تقول اعيتنى من شب
الى دبّ يعنى بنى كنجلك و يكتلكم زماندن اشبو پيرا اولوب ايمكليه رك يوريمك هنكامنه كلنجه قدر عاجز و فرومانده
ايلدك و كاه اولوركه تنوين ادخاليله اسم منزلنده قلنور و منوّن اولمدقلرى صورتده على طريق الحكايه دخى اولور
* نهى النبى عليه السلام عن قيل و قال * عبارتى كبى (التشبيب) تفعيل وزننده برنسنه نك حسن و رونقنى زياده و افزون
ايلمك معناسنه در بو مناسبتله اصطلاح بديعياتده نسيب بالنساء معناسنه استعمال اولنمشدركه شاعر مطلع قصيده سنده
محبوبهٔ معشوقه سيله تغزل ايلمكدن عبارتدر ابتدا محبوبه سنى و شعراى عجم و رومه كوره محبوبنى مدح و وصف
ايدوب ميانه لرنده دركار اولان بعض موادو احوال و ماجرايى ياد ايلمكله كويا كه محبوبه سنك ذكريله قصيده سنى
تزيين و تحسين ايدر مثلا كعب حضرتلرينك نعت شريفى متضمن برده سى اولنده * بانت سعاد فقلبى اليوم متبول *
بيتلرى كبى يقال شبب الشاعر قصيدته بفلانة اذا اتى بنسيب النساء اى قال فيها الغزل و عرّض بحبها (الشبائب)
شينك فتحيله شوابّ معناسنه دركه شابة نك جمعيدر كنج و تازه خواتينه دينور يقال نسوة شبائب اى شوابّ * شارحك
بيانه كوره شبائب شبه نك جمعيدر كه ذكر اولندى (الشبشبة) كبكبه وزننده برنسنه يى كماله ايرشديروب تمام ايلمك
معناسنه در يقال شبشب الشئ اذا تممه (الشوشب) كوكب وزننده عقربه دينور و بته دينور قمل معناسنه (الشبان)
رمان وزننده شبن ماده سنده مرسومدركه جعفر بن جسرك لقبيدر (شبان) كتان وزننده عبدالعزيز بن محمد العطار
نام محدثك لقبيدر (شبه) حبه وزننده و (شباب) شداد وزننده و (شبيب) حبيب وزننده و (شبابه) سحابه وزننده
اساميدندر و شبابة بن المعتمر و شبابة بن سوّار معروف محدثلردر و شبابه بنو فهم جماعتندن بر بطندر سراة نام
محله ياخود طائفه نازل اولديلر ايدى (ابن شبابه) بر جماعتدر (شبوبة) شينك فتحى و بانك تشديديله بر جماعت اسملريدر
محمد بن عمر بن شبوبة الشبوى كه جدينه منسوبدر فربرى حضرتلرندن جامع الصحيح روايت ايلمشدر و يعلى بن
سعيد الشبيبى محدثيندندر (شبيب) زبير وزننده ابن الحكم بن ميناء اسميدر كه روايت صاحبيدر و فرددر يعنى
بو اسمله آندن غيرى يوقدر (الشجوب) جميله قعود وزننده و (الشجب) فتحتينله هلاك اولمق معناسنه در يقال
شجب الرجل و شجب شجوبا و شجبا من الباب الاول و الرابع اذا هلك و شجب حزن و اندوه و غصه يه دينور
و شول محنت و مشقته دينوركه انسانه مرض و قتال مقوله سى حالات شديده دن عارض اولور (الشاجب) و (الشجب)
كتف وزننده هلاك اوليجى هالك معناسنه در و شاجب عرمه نام محلده بر دره آديدر و چوق سوزلو هرزه كوى
وياوه كفتار كشى يه دينور يقال هو شاجب اى هذّاء مكثار و پك چاغرغان قرغه يه دينور (الشجب) شينك فتحى
و جيمك سكونيله حاجت و مهمه معناسنه در و همّ و غصه معناسنه در و خيمه و خانه ديركلرندن برينه دينور جمعى
شجوبدر و شول قورى طولومه دينوركه ايچنه خرده چقل طاشلرى قويوب دوه يى قورقتمق ايچون چالقيوب
ارغلارلر و شجب بر قبيله پدرينك اسميدر و شجب اوزون نسنه يه دينور طويل معناسنه و شول قربه يه دينوركه
نصفندن قطع ايدوب اشاغيسنى صوقوغه سى ايدەلر و شجب مصدر اولور هلاك ايلمك معناسنه يقال شجبه شجبا
من الباب الاول اذا اهلكه و محزون و غمناك معناسنه در يقال شجبه اى حزنه و برنسنه ايله مشغول قلمق معناسنه در
يقال شجبه اى شغله و برنسنه يى چكمك معناسنه در يقال شجبه اذا جذبه و شكارى اوق ايله اوروب بعض
مفاصلنى آيرمغله حركته بيجال ايلمك معناسنه در يقال شجب الظبى اذا رماه بسهم فابان بعض قوائمه
فلم يستطع ان يبرح (الشجب) ضمتينله سه پاى تعبير اولنان نسنه يه دينوركه چوبان اكا قوغه سنى و چانطه سنى
آصار شهرلرده و جامعلرده دخى قوللندقلرى سه پايه اطلاق اولنور (الشجاب) كتاب وزننده جامه شويلرك و حمام
ناطورلرينك قفص تعبير ايتدكلرى نسنه دركه برقاچ اخشابى برى برينه چاتوب يره نصب ايدرلر و اوزرينه اثواب
سررلر (المشجب) منبر وزننده شجاب معناسنه در (التشاجب) تفاعل وزننده برنسنه نك اجزاسى شبكه و قفص
كبى برى برينه صوقشوب مختلط و متداخل اولمق معناسنه در يقال تشاجب الشئ اذا اختلط و دخل بعضه فى بعض
شارح ديركه ذكر اولنان شجاب و مشجب بوندن مأخوذدر (الشجوب) صبور وزننده شول خاتونه دينوركه درونده
بر انديشه و اندوهى اولمغله قلبى هميشه اكا پيوند و متعلق اوله بركسه طرفنه اولان عشق و علاقهٔ قلبيه كبى يقال
امرأة شجوب اى ذات همّ قلبها متعلق به (التشجب) تفعل وزننده غصه لنمق معناسنه در يقال تشجب اى تحزّن
(يشجب) ينصر وزننده ابن يعرب بن قحطاندر (الشحوب) حاى مهمله ايله قعود وزننده و (الشحوبة) هايله خسته لك
چكمكله آريقلقدن ياخود آجلق ياخود سفر بعيد مقوله سى عارضه دن ناشى رنك رويى متغير اولمق معناسنه در يقال
شحب لونه و شحب و شحب على البناء للمجهول شحوبا و شحوبة من الباب الثالث و الاول و الخامس اذا تغير

من هزال او جوع او سفر (الشحب) ضرب وزننده چپاو بل مقوله سی آلت ایله یرلری یوزیق و طپراغی صیرمق معناسنه در یقال شحب الارض شحبا من الباب الثالث اذا قشرها بمسحاة (الشخب) شینك فتحی و ضمی و خای معجمه نك سکونیله صاغیلورکن ممه دن تل کبی سونوب چیقان سوده دینور و شخب شینك فتحیله قانه دینور دم معناسنه و مصدر اولور ممه دن سودی ذکری آتی شخبه و بجهیله صاغمق معناسنه در یقال شخب اللبن شخبا من الباب الثالث و الاول اذا حلبه شخبة (الشخب) قمحتینله یمنده بر حصار آدیدر (الشخاب) کتاب وزننده صاغیلورکن ممه دن چیقان سوده دینور (الشخبة) نخبه وزننده صاغیلورکن کثرتندن ناشی بردن فشقروب ایکن سوده دینور جمعی شخاب کلور کتاب وزننده علی قول شخبه صاغیلورکن ممه دن تل کبی سونوب اوزانان سوده دینورکه تابدن ممه یه قدر رشته کبی ممتد اولور (الانشخاب) انفعال وزننده سود ممه دن ذکر اولنان شخبه و بجهیله صاغلق معناسنه یقال شخب اللبن فانشخب و طمر آچیلوب قان فشقروب آقق معناسنه در یقال انشخب عرقه دما ای انفجر (الاشخوب) اطلوب وزننده سود صاغیلورکن پیدا اولان اوازه دینورکه خشر دی تعبیر اولنور (الشخوب) و (الشخوبة) شینك ضمه لریله طاغ باشنه دینور رأس الجبل معناسنه جمعی شناخیب کلور (الشخدب) قنفذ وزننده حشرات ارضدن بر بوجك ادیدر (الشخزب) زای معجمه ایله جعفر وزننده و (الشخازب) علابط وزننده غلیظ و شدید نسنه یه دینور (المشخلبة) میمك و خاء و لامك فتحی و شینك سکونیله اینجو یه شبیه بر بونجق آدیدر بادن چیقار یلانجی اینجو دیدکلری اولمه بجقدر علی قول نسوان حلیاتندن بر نوع زینتدرکه لیفدن و بونجقلردن اتخاذ ایدرلر وکاه اولورکه اوزرنده بولنان قیزلره ده مشخلبه اطلاق ایدرلر و بوکلمه عراقیه در بناء عربیه اوزره دکلدر * شارح دیرکه اهل عراق بیننده بومتداوله در یقولون یامشخلبه ماذا الجلبة تزوّج عرملة بعجوز ارمله * مترجم دیرکه کلمهٔ مزبوره متنبی مرحومك اشبو * بیاض وجه یریك الشمس حالكة * ودرّ لفظ یریك الدرّ مشخلبا * بیتنده واقع اولمشدر * شارح دیوان واحدی بیاننه کوره مشخلب و مخشلب که مقلوبدر لغت نبطیه در یلانجی اینجو دیدکلری بونجقه دینور انتهی (الشذب) شینك و ذال معجمه نك فتحیله اغاجدن نابجا بتکله بوداوب کسدکلری بوداقلره دینور آصمه بوداندیسی کبی علی قول اغاجك قبوغنه دینور و شذب صو بندینه دینور سناة کبی و هرعادة قلان اوتلق بقیه سنه دینور و اواسبابنه دینور متاع البیت و اثاث البیت کبی هرنه اولور ایسه اولسون و پراکنده و متفرق قوری اغاج پاره لرینه دینورکه اوطون وکراسته ایدرلر جمعی اشذاب کلور (الشذب) ضرب وزننده اغاجك قبوغنی صویمق معناسنه در یقال شذب اللحاء شذبا من الباب الاول و الثانی اذا قشره و اغاجك نابجا دالرینی بوداماق معناسنه در یقال شذب الشجر اذا القی ماعلیه من الاغصان حتی یبدو یعنی اغاجك نابجا شاخلرینی بوداوب ازاله ایلکله اغاج میدانه چیقوب کندوینی کوستردی و برنسنه یی دفع ایلك معناسنه در یقال شذب عنه ای ذبّ عنه و کسمك معناسنه در یقال شذب الشیء اذا قطعه (التشذیب) تفعیل وزننده بودخی اغاجك قبوغنی صویمق معناسنه در یقال شذّب اللحاء تشذیبا اذا قشره و طرد و تبعید ایلك معناسنه در یقال شذبه اذا طرده و اغاجك زائد اولان دالرینی قطع و اصلاح ایلك معناسنه در واوق ایله اوینادقلری قارك عمل اوّلنه تشذیب دیرلر نته که عمل ثانیسنه تهذیب دیرلر و بونلر مصدر و اسم اوله رق استعمال اولنورلر و تشذیب مالی بری برندن آیروب بلوك بلوك ایلك معناسنه در یقال شذّب المال اذا فرّقه و مزّقه (المشذب) منبر وزننده اوراغه و دهره یه دینورکه انکله اکین بچیلور و اغاجك بوداقلری کسیلور (المشذب) معظم وزننده اعتدال اوزره اوزون اولوب خلقت و اندامی خوب و لطیف اولان آدمه و آته دینور (الشوذب) کوکب وزننده اول معنایه در یقال رجل مشذب و شوذب ای طویل حسن الخلق (الشاذب) وطنندن دور و متنحی کسه یه دینور و شول یالکز تك و تنها کسه یه دینورکه من بعد خیر و فلاحندن نومید و مأیوس اوله اغاجندن منقطع اولان شاخه تشبیه اولنمشدر یقال هو شاذب ای مفرد مأیوس من فلاحه (ذو الشوذب) انوآء اطلاق اولنان ملوك حمیردن برینك لقبیدر (التشذب) تفعل وزننده پراکنده اولمق معناسنه در یقال تشذب القوم اذا تفرقوا (شذب العروق) کتف وزننده کوده سنده طمرلری اغاج دالری کبی ظاهر و آشکاره اولان کسه یه دینور یقال رجل شذب العروق ای ظاهرها (الشرب) شینك حرکات ثلاثی و رانك سکونیله و (المشرب) مقعد وزننده و (التشراب) تذکار وزننده ایچمك معناسنه در یقال شرب الماء شربا بالتثلیث و مشربا و تشرابا من الباب الرابع اذا جرعه علی قول شینك فتحیله شرب مصدر در و ضمیله و کسریله اسملر در ایچمکه دینور و شرب شینك فتحیله شارب اولان قومه اطلاق اولنور یعنی اسم جمع اولور رکب و رحل کبی یاخود جمع اولور صحب و صاحب کبی نته که شروب دخی شاربك جمعیدر شهود و شاهد کبی و شرب باء حرفیله متعدی اولور ایچرمك معناسنه و بو مناسبتله برکسه حقنده دروغ آمیز افترا

ایلمك معناسنه استعمال اولنور يقال شرب به اذا كذب عليه و فهم ایلمك معناسنه مستعملدر يقال شرب الكلام شربا
من الباب الاول اذافهمه (الشرب) شينك كسريله صويه اطلاق اولنور و صودن عائد اولان حصه و نصيبه دينور
يقال له شرب من الماء اى حظ منه و صويه ورود ايده جك موضعه دينور صوباشى و صوادكى يقال هذا شرب القوم
اى موردهم و صو ايچه جك وقته دينور (المشرب) مقعد وزننده مصدر در نته كه ذكر اولندى و صويه اطلاق
اولنور (الشراب) كباب وزننده ايچلك شانندن اولوب وايچلمكه صالح اولان نسنه يه دينور جمعى اشربه كلور
(الشريب) اميروزننده و (الشروب) صبوروزننده بونلرده ايچيله جك نسنه يه دينور شراب معناسنه على قول
بونلر دون العذب اولان صويه دينور ايچمه صوبى و قوبى صولرى كبى كه برمقدارجه شوراب اولوب حسب
الضروره نوش اولنور و شروب كثير الشرب اولانه دينور و اركك طلب ايدن قزغين ديشى يه اطلاق اولنوركه
كوسنك تعبير اولنور و شريب حيوان صوارمق ايچون بركسه ايله بيله جه قويدن صوچكن كسه يه دينور على قول
حيوانى بركسه نك حيوانيله برابرجه صواريلان كشى يه دينور و بركسه ايله برابرجه نسنه شرب ايدن كمسه يه
دينور همشراب معناسنه (الاشراب) همزه نك كسريله ايچرمك معناسنه در تقول اشربته انا اشرابا و صوارمق
معناسنه در يقال اشربه اذا سقاه و صوصه مق معناسـنه در يقال اشرب الرجل اذا عطش و بركسه نك دوه سى
صويه قانمق معناسـنه در يقال اشرب الرجل اذا رويت ابله و بركسه نك دوه سى صوصه مق معناسنه اولغله
ضدّ اولور لكن شبه تضادّ اولديغى لدى الامعان معلوم اولور يقال اشرب الرجل اذا عطشت ابله و بركسه نك
دوه لرينك صو ايچه جك وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال اشرب الرجل اذا حان لابله ان تشرب و ثوبه بويابى ياخود
برنكه آخر رنكى كركى كبى ايچروب اشباع ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اشرب اللون اذا اشبعه و بو معنادندركه
عربلر اشرب فلان حبّ فلان ديرلر مجهول بنيه سيله فلانك درونه فلانك عشق و محبتى ايچريلوب آميخته و ممتزج
اولدى معناسنه و منه قوله تعالى ﴿ و اشربوا فى قلوبهم العجل ﴾ اى حب العجل و اشراب بركسه حقنده يلاندن افترا
ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال اشرب به اذا كذب عليه و يقولون اشربتنى مالم اشرب اى ادّعيت علىّ مالم افعل
و اشراب برحيوانه آخر برحيوان قوشمق معناسنه استعمال اولنور چفت اوكوزى كبى يقال اشرب ابله اذا جعل لكل
جمل قرينا و بركسه نك ياخود طوارك كردنه ايپ چرمك معناسنه در يقال اشرب الخيل اذا جعل الحبال فى اعناقها
و يقال اشرب فلانا الحبل بالمفعولين اذا جعله فى عنقه (الشرّيب) سكيت وزننده شرابه پك حريص و مولع اولان
كمسه يه دينور نه كونه شراب اولورسه اولسون نته كه خير خمر ايچكمه دوشكون اولان بكرى يه دينور (الشاربة)
شول قوم و جماعته دينوركه ايرمق كنارنده ساكن اوله لر (الشربه) ثمره وزننده چكردكدن بتشمش خرما اغاجنه
دينور (الشربة) جرعه وزننده چهرهٔ انسانيده اولان قرمز يلغه دينور كوياكه بشره سنه اشراب اولنمشدر يقال
فى وجهه شربة اى حمرة و شربه برموضع آديدر شينك فتحيله ده مسموعدر و شربه برايچم صويه دينوركه قانه جق
مقدار يدر حسوه كبى نته كه غرفه برآوچ صويه دينور (الشربة) شينك ضميله همزه وزننده كثير الشرب اولانه دينور
(الشراب) كتان وزننده اول معنايه در (الشربة) فتحاتله كثرت شرب معناسنه در يقال انه لذو شربة اى كثرة شرب
و شربه خرما اغاجنك چوره سنه حفر اولنان ياخود طپراقدن چوريلان كوچك حوضه دينوركه صوبى اغاجى
سيراب ايده جك قدر اولور باغچه لرده سائر اغاجلر دبنه دخى ايدرلر و ترلالره و باغ و بستانلره جدوللدن يانهردن
صو صاليوره جك كدكه دينور مسقاة دخى ديرلر بعض دياره كورتعبير اولنور كاف عجمى و واوك فتحيله نته كه باغچوانلر
طرح و تختهلره دخى ايدرلر و شربه صوسزلق عطش معناسنه در و شدت حرارت معناسنه در يقال يوم ذو شربة
اى شديد الحرّ (الشوارب) شاربك جمعيدر و شوارب بوغازده اولان طمرلره اطلاق اولنوركه حلقومه ملاصق
اولوب براوجلرى آق جكره متصل اولورو بوغاز ايچره اولان صو مجرارينه دينوركه مرى اوله جقدر و شارب رجالك
اوست دوداغندن آغزه طوغرى صارقان قيللر ايله سبله نك ايكى طرفندن چكه يه طوغرى اوزايان قيللره دينور على قول
سبله نك مجموعنه شارب اطلاق اولنور تركيده بيق تعبير اولنور فارسيده بروت دينور * و سبله مؤلفك تفسيرينه كوره
مختلفدر زمخشرى بيانه كوره بيغك اوجلرينه دينوركه يناغه طوغرى اوزون قيللردن عبارتدر و امهات سائره ده
آغزه صارقان قيللر ايله مفسردر كوياكه آغزدن شرب ايدرهيئتنده اولديغى باعث تسميه در و بنى كلاب لغتنده طرفين
اعتباريله تثنيه اولورو شارب حيوانك وجودنده اولان ضعف و زبونلق حالتنه اطلاق اولنور كوياكه اول حالت اول
حيوانك قاننى و قوتنى شرب و جذب ايدر يقال فى بعيرك شارب اى خور و ضعف (الشاربان) تثنيه بنيه سيله قلج
قبضه سنك اشاغيسنده اولان ايكى طرفلو اوزون برونلرينه اطلاق اولنوكه دموردن و كومشدن ايدرلر قينك كوستكى

ل

آنلره بکریلور ترکیده بالچاق تعبیر اولنور (التشرب) تفعل وزنده برنسنه برشیٔ آخره سرایت ایلك معناسنه در
يقال تشرب الصبغ فی الثوب اذا سری و ثوب و ارض مقوله سی نسنه بو یایی یاخود صویی کندیسنه چکوب ایچمك
معناسنه در يقال تشرب الثوب العرق اذا نشفه (الاستشراب) برشیئك بویاسی یاخود رنکی زیاده سیله قوی اولمق
معناسنه در کویا که رنکی بالتمام ایچمش اولور يقال استشرب لونه ای اشتدّ (المشربه) میمك و رانك فتحیله و (المشربة)
رانك ضمیله شول طپراغی ملایم یره اطلاق اولنور که یغموری و صویی جذب ایدر اولدیغندن آنده نبات اکسك
اولمیه و مشربه یوکسك کوشکه و شهنشینه و صفه و ایوانه اطلاق اولنور عادتا محل شرب و عشرت اولدیغنه
مبنی درونهردن صو آله جق و حیوان صواره جق یره دینور مشرعه معناسنه (المشربه) مکنسه وزنده صو ایچه جك
قابه دینور (التشریب) تفعیل وزنده جدید قربه نك رایحه سنی تطییب ایچون ایچنی چامورلمق معناسنه درکه
صو ایچمکه صالح ایلکدن عبارتدر يقال شرّب القربة تشریبا اذا طیبها بالطین و ذلك اذا كانت جدیدة (الاشریاب)
اقشعرار وزنده برنسنه یه بیون اوزادوب باقمق علی قول یوقری قالقوب باقمق معناسنه درکه صویی باشنه قالدروب
ایچن کسه نك صفتیدر يقال اشرابّ الیه اذا مدّ عنقه لینظر او ارتفع (الشرابیبة) طمانینه وزنده آندن اسمدر
برنسنه یه بیون اوزادوب باقمق حالتنه دینور (الشربّة) فتحتینله و بانك تشدیدیله جربّة وزنده شول جایرلق
واوتلق مرغزاره دینور که آنده اصلا اشجاره دائر نسنه اولمیه و اشبو شربّة و جربّه دن ماعدا بو وزنده بر کلمه دخی
مسموع دکلدر و شربه بر موضع آدیدر و شربه طریقه و روش و مسلك معناسنه در يقال مازال فلان علی شربة
واحدة ای علی طریقة واحدة و علی نهج واحد (الشرب) فتحتینله صوصه مق معناسنه در يقال شرب الرجل
شربا من الباب الرابع اذا عطش و بر کسه نك دوه سی ضعیف و زبون اولمق معناسنه در يقال شرب الرجل اذا ضعف
بعیره و بر کسه نك دوه سی صوسز اولمق معناسنه در يقال شرب الرجل اذا عطشت ابله و بر کسه نك دوه سی صویه
قانمق معناسنه در يقال شرب الرجل اذا رویت ابله بو جهتله اضداددن اولور (شرب) شینك کسریله بر موضع
آدیدر (شرب) شینك فتحیله مکهٔ مکرمه قربنده بر موضعدر (شریب) غریب وزنده مکه ایله بحرین بیننده بر بلده آدیدر
و نجد اولکه سنده بر طاغك اسمیدر (شوربان) شینك ضمی و رانك فتحیله سمرقند قربنده کش نام بلده قضاسنده
بر قریه در (شرب) کتف وزنده و (شریب) زبیر وزنده (و شربب) قنفذ وزنده و (شربوب) جهور وزنده
و (شربه) تربه وزنده بر موضع آدلریدر و شربب قنفذ وزنده شول نباته دینور که بری برینه صارلمش صیق و کور
اوله (ذو الشویرب) مصغر بنیه سیله بر شاعر لقبیدر (الشرجب) جیمله جعفر وزنده اوزون آدمه دینور و صوی
و کریم آته دینور (الشرجبان) شینك فتحی و جیمك فتحی و ضمیله بر نوع اغاجدر نباتی و میوه سی بادنجانه شبیه اولور
و میوه سیله دری دباغت اولنور (الشرحب) حای مهمله ایله جعفر وزنده اوزون بویلو کسه یه دینور و شرحب
اسامیدندر (الشرخوب) خای معجمه ایله عصفور وزنده او کورغه کیکلرینه دینور عظم الفقار معناسنه (الشرعب)
عین مهمله ایله جعفر وزنده اوزون آدمه دینور (الشرعبة) دحرجه وزنده برنسنه یی اوزنلغنه دیلوب کسمك
معناسنه در يقال شرعب الادیم اذا قطعه طولا (الشرعبیّ) یای نسبتله برودیمانیه دن بر نوع قماش آدیدر و شرعبی
تن و اندامی خوب و یاقشقلو اوزون بویلو آدمه دینور و تابعیندن عبیدة الحمصیّ لقبیدر که محدثیندندر (الشرعوب)
زنبور وزنده بر نبات یاخود بر میوه آدیدر (الشرعبیّة) هایله بر موضعدر (الشازب) زای معجمه ایله سرت
و درشت و خشن اولان شیئه دینور يقال مکان شازب ای خشن و بدنی قوری و اینجه آریق اولان انسان و حیوانه دینور
جمعی شزّب کلور رکع وزنده و شوازب کلور (الشزب) شینك فتحی و زانك سکونیله و (الشزوب) قعود وزنده
شازب اولمق معناسنه در يقال شزب المکان او الرجل و شزب شزبا و شزوبا من الباب الاول و الخامس اذا صار شازبا
(الشزیب) غریب وزنده شول چبوغه دینور که هنوز اصلاح اولنمامش اوله جمعی شزوب کلور و شزیب
شول قوللانلمش یایه دینور که نه جدید و نه عتیق اوله (الشزبة) تمره وزنده شزیب معناسنه در و اریق و زبون اولان
دیشی مرکبه دینور (الشزبة) جرعه وزنده فرصت معناسنه در يقال مضی شزبته ای فرصته (الشوزب) جورب
وزنده علامت و نشان معناسنه در (التشزیب) تفعیل وزنده آتی آریقلندرمق معناسنه در يقال شزّب الفرس تشزیبا
اذا ذبلّه ای ضمره (التشازب) تفاعل وزنده حصه دارلر حصه لرینه منتظر اولمق معناسنه در و منه يقال هم متشازبون
علی الماء مثلا ای لکل واحد منهم حظ منه ینتظره (الشاسب) سینك کسریله بنیه سی اینجه آریق اولوب وجودی
یابس اولان انسان و حیوانه دینور علی قول صکره دن آریق و زبون اولمشه دینور مهزول معناسنه و علی رأی شازب
لفظندن لغتدر لکن قول اوّل ایله بونك فرقی چندان معلوم دکلدر جمعی شسب کلور شینك ضمیله (الشسب) کسب

وزنده و (الشسوب) قعود وزننده شاسب اولمق معناسنه در يقال شسب الرجل وشسب شسبا وشسوبا من الباب الرابع
والخامس اذا صار شاسبا (الشسيب) اميروزننده شول يايه دينوركه چوق قوللانمقدن اغاجنك قبوقلری كيدوب
اويلجه قوبقوری دكنك هيئتنده افسرده قالمش اوله وشول ناقه يه دينوركه ياوروسنی امزيروب كندوسی شائله
اولديغی هنكامده ياوروسی هلاك اولوراوله وشائله وضعندن بدی آی مروروايدوب سودی چكيلان ناقه يه دينور
(الشسب) شينك كسريله بودخی چوق قوللانمقدن بيريوب قوری دكنك كبی قلان يايه دينور (الشسوب) صبور
وزننده شول ناقه دركه قيش ايچره ولدی هلاك اولوب وكنديسی من بعد صاغلمز اوله (الشوشب) شين معجمه ايله كوكب
وزننده عقربه دينور وكهله يه دينوركه قمل معناسنه نته كه شبّ مادده سنده دخی ذكراولندی مؤلفك بوراده اعاده سی
بنيه سی جهتندن اولان اختلافه مبنی در (الشصب) شينك كسری وصادك سكونيله شدت وقحط وقلت معناسنه در
جمعی اشصاب كلور وحظ ونصيب معناسنه در (الشصيبه) عجيبه وزننده بودخی شدت وقحط وجدب معناسنه در
وقوينك ديبنه دينور (الشصيب) غريب وزننده حظ ونصيب معناسنه در وغريب الديار كشی يه دينور (الشصب)
غصب وزننده ذبح اولنمش حيوانی اسی صوايله خشليوب تويني كيدرمك سمط معناسنه در يقال شصب الشاة شصبا
من الباب الاول اذا سمطها ودريی يوزوب صويمق سلخ معناسنه در يقال شصب الشاة اذا سلخها وقوريمق يبس
معناسنه در بونده فتحتينله ده جائزدر (الشصاب) قصاب وزننده ومرادفيدركه جزّاردر (الشصب) عنق وزننده
دريه سی يوزيلوب صويلمش قيون كوده سنه دينور (الشاصب) غاصب وزننده زحمتلو مشقتلو ديرلكه دينورو بو اسناد
مجازی ياخود نسبت اوزره در يقال عيش شاصب ای شاقّ (الشصوب) قعود وزننده چكنمك خصوصی كوچ اولمق
معناسنه در يقال شصب العيش شصوبا من الباب الاول اذا صار شاصبا وناقه يه بغور چوق آشوب لكن طوتميوب
قسيرقالمق معناسنه در يقال شصبت الناقة علی الفحل اذا كثر ضرابها ولم تلقح (الاشصاب) همزه نك كسريله وجه
معاشی تنك وشديد ايلك معناسنه در يقال اشصب الله عيشه ای شدده (الشيصبان) سيسبان وزننده اركك قرنجه يه
دينور علی قول قرنجه اينه دينور وشيصبان جن طائفه سندن برقبيله آديدر وشيطان اسميدر * شارح ديركه شيطان
رجيم اسميدر (الشصائب) كتائب وزننده دوه سمرينك اغاجلرينه دينور * شارحك بيانه كوره مفردی مسموع دكلدر
(الشصلب) جعفروزننده قویّ وشديد اولان انسان وحيوانه دينور (الشطب) شينك فتحی وطانك سكونيله بنيه
وتركيبی خوب واندامی لطيف اولان بالابلندكسه يه دينور يقال غلام شطب ای طويل حسن الخلق وتازه يشل خرما
دالنه دينور وشطب مصدر اولوركسمك معناسنه يقال شطب الشیء شطبا من الباب الاول اذا قطعه وبرطرفه
اكيلوب ميل ايلك معناسنه در يقال شطب اذا مال وبرنسنه دن عدول وانحراف ايلك معناسنه در يقال شطب عنه
اذا عدل عنه وبعيد اولمق معناسنه در يقال شطب الرجل اذا بعد (الشطب) كتف وزننده برطاغ آديدر (الشطبة)
تمره وزننده تازه ويشل خرما دالنه دينور ذكراولنان شطب كلمه سی جريد اعتباريله وبوسعفه اعتباريله در وشطبه
قلجه اطلاق اولنور (الشطبة) شينك كسريله نهال سروسهی كبی بلند وموزون قامت اولان تازه ونازك بدن ونازنين
محبوبه يه دينور يقال جارية شطبة ای الحسنة الغضة الطويلة وشول اتنه طولو قسراغه دينوركه قالبدن دوكلمش كبی
هربری اويغون واتی واندامی دوزكون اوله شويله كه بالق كبی اوله بونده شينك فتحيله ده جائزدر وشطبه زاغلو قلجك
يوزنده اولان اوزون اوزون طريقه يه دينوركه صويی وجوهری اوله جقدر جمعی شطوب كلور وشطب كلور غرف
وزننده وشطب كلور كتب وزننده وشطبه دوه نك اوركجندن اوزونلغنه كسيلان قطعه يه دينور (الشطبة) جرعه
وزننده و (الشطبة) همزه وزننده بونلرده قلجك يوزنده اولان اوزون اوزون طريقه يه دينور بعض قلجك صرتنده
ويوزلرنده زه كبی اوزون اوزن طريقه لر ايدرلر وزاغلو وجوهرلو قلجك يوزلرنده دخی اوزون اوزون طريقه لر
اولوركه صويی وجوهری اوله جقدر شطبه بوايكی وجهله اولان زهلره وطريقه لره دينور حتی كتاب الفصيح شرحنده
شطب السيف خطوط وطرائق يلمع فی متنه من شدة جريان مائه وصفاء فرنده عبارهسيله مبين اولمغله محضا قلجك
صرتنده اوزون اوزون جوهر تعبيرايتدكاری صويی اولمش اولور (المشطب) معظم وزننده و (المشطوب)
ارقه سنده اوزون اوزون طريقه سی اولان جوهرلو قلجه دينور يقال سيف مشطب ومشطوب ای فيه شطب
(الشطيبة) حبيبه وزننده دوه اوركجندن اوزونلغنه كسلمش پارچه يه دينوروكوده سی قوری وبی لحم اولان ناقه يه
دينور (الشطيبية) اجأنام جبلده برصوآديدر (الشطائب) كتائب وزننده اطراف وقبائلدن مجتمع اولمش مختلف
فرقه لره دينور ظاهرا مفردی شطيبه در وشطائب شدائد معناسنه در (شاطبه) مغرب زمينده بربلده آديدر شاطبی
مرحوم اورادندر (شطيب) اميروزننده برطاغ آديدر (المشطبة) معظمه وزننده شول يره دينوركه بوزيني سيل صويی

آزجه اوزون اوزادی یاروب کتمش اوله یقال ارض مشطبة اذا کانت قد خط فیها السیل قلیلا و مشطبه هرطرفی
نکندهلو نقش اولمش منقش پالان چولنه دینور (الشطاب) کتاب وزننده کندوسیله پالان چولتاری نکندهلنوب
نقش اولنهجق آلتدر (شطاب) غراب وزننده بنویشکر جماعتنه مخصوص برخرمالق آدیدر (الشطبتان) تمرتان
وزننده یمامهده بردره آدیدر (المشطوب) شول آته دینورکه زیادهسیله طاولواولدیغندن صرتی و صغریسی قباروب
قالقمش اوله یقال فرس مشطوب المتن والکفل اذا انتبر متناه وکفله سمنا (الانشطاب) انفعال وزننده آقق معناسنهدر
یقال انشطب الماء وغیره اذا سال (الشواطب) شول خاتونلره دینورکه میشینی اولچوملدکدنصکره اوزون
اوزون تصمه کبی دیلر اولهلر ظاهرا نسوان عرب صنعتلرندندر اویله دیلدکدنصکره بر حاجت ایدرلر اولهلر
(الشعب) شینك فتحی وعینك سکونیله برکدرمك معناسنهدر یقال شعب الشیء شعبا من الباب الثالث اذا جمعه
وطاغتمق معناسنهدر یقال شعبه اذا فرّقه * مؤلف بصائرده اضداددن اولدیغنی تصریح ایدوب بوراده سکوت
ایلمشدر و مصباحده ابن درید هربری برقومك لغتی اولدیغنه ذاهب اولمغله بو صورتده بینلرنده ضدیت تقابلی اولمز
وشعب برنسنه یی اصلاح ایلمك معناسنهدر صنق و چتلاق ظرفلری کناد ایلمك کبی یقال شعبه ای اصلحه و فاسد و تباه
ایلمك معناسنهدر یقال شعبه ای افسده و یارمق معناسنهدر یقال شعبه اذا صدعه و طاغلمق و بری برندن آیرلمق معناسنهدر
یقال شعب الشیء اذا تفرق و شعب قبیلهٔ عظیمهیه دینور و طاغه دینور جبل معناسنه و باش کمیکارینك بری برینه
قاوشوب بتشدیکی اکه دینور موصل قبائل الرأس معناسنه * معلوم اولهکه قبائل قبیلهنك جمعیدرکه باش کمیکنه دینور
بری برینه متصل اولمغله جملهسی یکپاره اولمشدرکه هیئت مجموعهسنه کاسهٔ سر اطلاق اولنور پدر واحد
صلبندن منشعب اولان جماعت کثیرهیه قبیله اطلاقی آندن مأخوذدر وعرب آنی خلقت انسانی اوزره ترتیب
ایلمشدر ابتدا رأس در و رأس درت قبیلهدن عبارتدر آنلری جامع اولانه شعب اطلاق اولنور شعب مز بوره تشبیها
پس شعب جملهسنك مبدأی و اعظمی اولورکه قبائل رأسی محتوی در و آندن منشعب اولانه قبیله دینورکه آندن
انساب شعب منقسم اولور بعده عمارهدرکه صدر اولهجقدر آنده انساب قبیله منقسم اولور بعده بطندرکه آنده
انساب عماره منقسم اولور بعده فخذدر بعده فصیلهدر پس مجموعی التی طبقه اولمشدر بعضلر یدنجی عشیره اولمق
اوزره زیاده ایلدیلر انتهی و شعب ایراقلق بعد معناسنهدر و ایراق و بعید معناسنهدر یقال بلد شعب ای بعید
و همدان قبیلهسندن بر بطن آدیدر و شعب مصدر اولور ظاهر و عیان اولمق معناسنه یقال شعب الشیء اذا ظهر
ودوه اغاجی یوقریسندن آیروب قوپرمق معناسنهدر یقال شعب البعیر اذا اهتضم الشجر من اعلاه و برکسهیی
مشغول ایلمك معناسنهدر یقال شعب فلانا اذا شغله و بریره ایلچی کوندرمك معناسنهدر یقال شعب رسولا الیه
ای ارسله و کم آتی ضبط ایدوب قصد و توجه ایلدیکی جهتدن آلیقومق معناسنهدر یقال شعب اللجام الفرس
اذا کفه عن جهة قصده و برسمته صرف و تحویل ایلمك معناسنهدر یقال شعبه اذا صرفه و برکسه کندی یاراندن
مفارقت ایدوب فرقهٔ اخرایه آرزو و التیام ایلمك معناسنهدر یقال شعب الیهم اذا نزع الیهم وفارق صحبه (الشعب)
شینك کسریله طاغ یولنه دینور یقال اخذ شعب الجبل ای طریقه و بطن ارضده اولان صو یولنه دینور علی قول
ایکی طاغ آرالغنده اولان آچق یره دینورکه ایکی طاغك اراسی اولهجقدر و دوهیه مخصوص بر نوع داغ و تمغا
اسمیدر و شعب برموضع آدیدر (المشعوب) ذکر اولنان شعب دیدکلری تمغا باصلمش دوهیه دینور (الشعب) تعب
وزننده ایکی اوموزلك آرالغی میدانلو اولمق معناسنهدرکه صاحبنه یصی یغرنلو تعبیر اولنور کذلك حیوانده
بوینوزلرك آرالغی کشاده و میدانلو اولمق معناسنهدر یقال شعب الرجل والغنم شعبا من الباب الرابع اذا کان
مابین منکبیه اوقرنیه بعیدا (الشاعبان) ایکی اوموزه اطلاق اولنور (الشعب) صرد وزننده شعبهدن جمعدر
پرمقلره دینور اصابع معناسنه کذلك شعبه لفظندن جمع اولور کما سیذکر و شعب الفرس آتك کوکدهسنك بالجمله
نواحی و اطرافنه اطلاق اولنور علی قول مرتفع اولان اعضاسندن عبارتدر بیونی و کورك باشلری و الماجقلری کبی
کویاکه هربری کودهسندن برشعبهدر و فی الحدیث ﴿ اذا قعد الرجل من المرأة بین شعبها الاربع وجب علیه الغسل ﴾
بوراده شعب اربعدن مراد خاتونك اللری و ایاقلریدر یاخود ایکی ایاقلریله فرجنك ایکی دوداقلریدر محل مزبوره
جلوس ایله تغییب حشفهدن کنایه اولنمشدر (الشعیب) امیر وزننده آزق قویهجق طغارجغه دینور مزاده
و توشهدان معناسنه علی قول ایکی قطعه میشیندن دیکلمش یاخود ایکی یوزندن یعنی ایکی یوزینه ایکی میشین
قبلانمق وجهیله دیکلمش اولانه دینور و شعیب اسکی و ییرتمش قربهیه دینور جمعی شعب کلور کتب وزننده (الشعبه)
جرعه وزننده ایکی بوینوزك مابیننه دینور و اغاجده ایکی چتال بوداغك ارالغنه دینور و برنسنهدن بربلوکه و برطائفهیه

مطلب

(دینورکه)

دینورکه آندن بشقه جه اولور یقال هذه شعبة منه ای طائفة و اغاج دالنك اوجنه دینورو قوسالده اولان صو یولنه
دینور وشول کوچك صو اقندیسنه دینورکه یوکسکدن نزول ایدر اوله و درهلرده اولان بیولك آرقه وجدوله دینور
وطاغلرده اولان شول یاریغه وچتلاغه دینورکه آنده قوشلر یوا ایدهلر جمعی شعب کلور صرد وزننده و شعاب کلور
قراب وزننده بعض نسخهده یأوی الیه المطر عنوانده مرسوم اولمغله * شارح آنی تخطئه ایلمشدر و شعبه صفرآء نام محله
قریب بلبل نام موضع قربنده بر موضع آدیدر وشعبه اسامیسندندر معاویة بن حفص الشعبی کندی جدّی اولان شعبه یه
منسوبدر (شعوب) رسول وزننده بر قبیله اسمیدر و موب و منیه نك اسمیدر غیرمنصرفدر نته که حرف تعریفله الشعوب
دخی موت و منیه نك اسمیدر فی الاصل آیریجی مفرّق معناسنه صفت اولمغله الحارث و العباس قبیلندندر حرف
تعریفك دخولی لحن دکلدر یقال شعبته المنیة و نشطته ای عضته شعوب و الشعوب و شعوب یمنده بر موضع آدیدر
(شعبان) سلمان وزننده بر قبیله آدیدر وشامده بر موضع اسمیدر و بر معروف آیك اسمیدر که رجب ایله رمضان بیننده در عرب
شهرمز بورده صو طلبی ایچون یاخود نهب و غارت ایچون متشعب و متفرق اولمریله شعبان ایله تسمیه ایلدیلر جمعی
شعبانات و شعابین کلور (التشعب) تفعل وزننده پراکنده اولمق معناسنه در یقال تشعب القوم اذا تفرق و بلوکلر
صاحبی اولمق معناسنه در یقال تشعب فلان اذا صار ذا شعب ای فرق و ایراقلشمق معناسنه در یقال تشعب عنه
اذا تباعد و فاسد یامنصدع اولان نسنه صلاحپذیر اولمق معناسنه در شکسته کاسه کنادلنمك کبی یقال تشعب الشیء
ای انصلح (الانشعاب) انفعال وزننده بودخی پراکنده اولمق معناسنه در یقال انشعب القوم اذا تفرّق و اولمك
معناسنه در یقال انشعب الرجل و انشعبت نفسه اذامات و ایراقلشمق معناسنه در یقال انشعب عنه اذا تباعد و فاسد
یامنصدع اولمش نسنه صلاحپذیر اولوب ملتئم اولمق معناسنه در یقال انشعب الشیء ای انصلح (الاشعاب) همزهنك
کسریله اولمك معناسنه در یقال اشعب الرجل اذامات و فراق ابدی ایله آیرلمق معناسنه در یقال اشعب عنه اذافارق
فراقا لایرجع (التشعیب) تفعیل وزننده بودخی فرقت ابدیه ایله مفارقت ایلك معناسنه در یقال شعب عنه تشعیبا
اذافارق فراقا لایرجع (المشعب) مذهب وزننده یوله دینور طریق معناسنه (المشعب) منبر وزننده بورغویه دینور
مثقب معناسنه که مراد کنادجی بورغوسی اوله جقدر (المشاعبه) مقاربه وزننده ایراقلشمق معناسنه در یقال شاعبه
ای باعده و اولمك معناسنه در یقال شاعبت نفسه اذامات (الشعوبیّ) شینك فتحیله یمنده بر قریه آدیدر (الشعوبیّ)
شینك ضمیله شول کسنه در که امر عربی احتقار ایدر اوله یعنی عجمی عرب اوزره ترجیح و تفضیل ایلیه اول طائفه یه
شعوبیه دیرلر * شارح دیرکه بر طائفه واردرکه عجمی عرب اوزره ترجیح ایدرلر زیرا اشبو ﴿وجعلناکم شعوبا و قبائل﴾
الایه نظم کریمنده شعوبدن مراد عجم و قبائلدن مراد عرب اولمغله عجم عرب اوزره تقدیم اولنمشدر بوجهتله اول طائفه یه
شعوبیه اطلاق اولنور لکن تقدم ذکری تقدم رتبی یی مستلزم دکلدر نته که ﴿وجعل الظلمات والنور﴾ الایه کریمه سنده
ظلمت نور اوزره تقدیم اولنمشدر و عجمدن مراد ماعدا العرب در و عجمك خلقتلری عربدن مقدم اولمغله تقدیمنه
بودخی نکته اولور (شعبان) شینك کسریله بنو بکر بن کلاب یوردنده بر صو آدیدر (شعب) قفل وزننده بین الحرمین
بر دره آدیدر (ذات الشعبین) شینك فتحیله یمامه قضاسنده بر قریه آدیدر (الشعبتان) شینك ضمیله بر تپه نك اسمیدر ایکی
بوینوز شکلنده یوکسك رکنلری اولمغله شعبتان ایله تسمیه اولنمشدر * و مؤلف بونی تکرار ایلمشدر (اشعب) اجب وزننده
بر معروف طمعکار کسنه نك اسمیدر ومنه المثل * لاتکن اشعب فتتعب * و یقال اطمع من اشعب داستاندن بری بودرکه مرقوم
طمعنه موازن ظریف و مزّاح اولمغله اطفال شهر دائما کندوسیله ملاطفه و ملاعبه ایدرلر ایدی برکون ینه علی العاده
اطفاله اوغراشوب لکن بودفعه اطفال کندوسنه پك استیلا ایلمریله آنلری دفع ایچون فلان محلهده فلان خانهده
دوکون واردر مأکولات و مشروبات فراواندر و اروب تنعم ایلسکز اولمزمی دیو اطفالی فریفته و بوتقریبله باشندن
دفع ایلدکدن صکره کندیسنه ده شبهه و خلجان عارض اولمغله ارقهلرندن خانهٔ مزبوره وروداً ایلدکده ینه افتادهٔ ایدیٔ
اطفال اولمشدر و اشعب یمامهده بر قریه آدیدر (الشعیبة) جهینه وزننده بر دره آدیدر (غزال شعبان) حشرات دن
بر بوجك آدیدر (شعیب) زبیر وزننده بر پیغمبر ذیشان اسمیدر که حضرت موسایه کریمهلرینی تزویج ایلدیلر * شارحك
بیانی اوزره اسمی یبرون بن ضغون بن عقا ایدی شعیب اطلاقی مبارك الشعب اولدیغنه مبنیدر و شعیب بر موضعدر
و محمد بن احمد بن شعیب و جعفر بن محمد بن ابراهیم بن شعیب و صاعد بن ابی الفضل شعیب و عبدالاول بن عیسی
بن شعیب الشعیبیون محدثلردر (شعبعب) سفرجل وزننده بر موضعدر (شعبی) شینك ضمیله اربی وزننده بر موضع
آدیدر (المشعب) میمك فتحیله یوله دینورکه ذکر اولندی و منه مشعب الحق ای طریقه الفارق بینه و بین الباطل
(الشعبیّ) شینك فتحیله که مراد تابعیندن امام معروف عامر الشعبیّ در همدان قبیلهسی شعبنه که بر بطندر منسوبدر

(لطیفه)

(الشعبيّ) شينك ضميله معاويه بن حفص الشعبيّ اوله جقدر جدينه منسوبدر (الشعبيّ) شينك كسريله عبدالله
بن المظفر الشعبي دركه شعب نام موضعه منسوبدر اوچى دخى محدثلردر (الشعصب) صاد مهمله ايله جعفر وزننده
زيادهسيله پيرلكدن وجودى قوريوب قديد اولمش كسهيه دينور عاسى معناسنه (الشعصبة) دحرجه وزننده
وصف مذكور اوزره اولمق معناسنهدر يقال شعصب الشيخ اذا عسى (الشعنبة) نونله دحرجه وزننده قوچك
بوينوزلرى ابتدا طوغرى چيقوب بعده قولقلرى طرفنه طوغرى باشى اوزره قيورلمق معناسنهدر اول قوچه مشعنب
القرن ديرلر نونك فتحى وكسريله كه شعنبهدن اسم مفعول واسم فاعلدر (الشغب) شينك فتحى وغين معجمهنك سكونيله
وفتحتينله لغتدر على قول لغت ثانيه لحندر ناس بيننده شرّ وفتنه پيدا ايلمك تهييج الشر معناسنهدر يقال شغبهم
وشغبهم وبهم وعليهم شغبا وشغبا من الباب الثالث والرابع اذا هيج الشر عليهم وشغب برموضع آديدر (التشغيب)
تفعيل وزننده بو دخى شرّ وفتنه تحريك وپيدا ايلمك معناسنهدر (الشغب) كتف وزننده و (المشغب) منبر
وزننده و (الشغاب) شداد وزننده و (الشغبّ) شينك كسريله هجفّ وزننده و (المشاغب) ميمك ضمى وغينك
كسريله و (ذو مشاغب) ميمك فتحيله دائما ايقاظ فتنه وتحريك شر وفساد ايدن پيك شر فتنهكاره دينور (الشغب)
منع وزننده يولدن صاپمق معناسنهدر يقال شغب عن الطريق شغبا من الباب الثالث اذا مال (المشاغبة) مفاعله
وزننده شر ايدشمك مشارّه معناسنهدركه برى برينه ايصال شرّ وشور ايلمكدن عبارتدر يقال شاغبه اذا شارّه (شغبه)
فتحاتله اساميدندر عبدالملك بن على بن شغبة الشغبي بصره اهاليسندن بر محدثدر (شغب) فتحتينله برخاتون اسميدر
وبو غير منصرفدر (شغب) شينك فتحى وغينك سكونيله مصر ايله شام بيننده برمنهل يعنى برصواد اسميدر آنك
اطرافنده حشم نشين اقامت ايدرلر محدثيندن زكريا بن عيسى الشغبي اورايه منسوبدر (الشغربية) شينك وراءنك
فتحيله كورشجيلك منصوبهلرندن اياغنى خصمك اياغنه طولاشدروب يقمغه دينوركه صارميه كتورمك تعبير اولنور
يقال صرعه بالشغربية وهو اعتقال المصارع رجله برجل آخر وصرعه اياه (الشغزبيّه) زاى معجمه ايله شغربيه
معناسنهدر (الشغزبيّ) هاسز شغزبيه معناسنهدر (الشغزبة) دحرجه وزننده كورشده صارميه كتوروب يقمق
معناسنهدر يقال شغزبه شغزبة اذا صرعه باعتقال رجله برجل آخر وعنف وشدتله طوتمق معناسنهدر يقال شغزبه
اذا اخذه بالعنف (الشغزبيّ) كذلك ياى نسبتله كوج وصعب نسنهيه دينور وشول ايازمهيه وصوادهيه دينوركه يولى
طولاشق اوله (التشغزب) تدحرج وزننده يل طولاشق اسمك معناسنهدر يقال تشغزبت الريح اذا التوت فى هبوبها
(الشغنوب) عصفور وزننده شول اغاج شاخنه وچبوغنه دينوركه تر وتازه ونرم ونازك اوله وشغنوب بررجل
اسميدر (الشغنب) قنفذ وزننده شغنوب معناسنهدر (شغنب) جعفر وزننده اساميدندر ابن شغنب برشاعر معروفدر
(المشغنب) ميمك ضمى وشينك ونونك فتحيله ونونك كسريله جائزدر مشعنب معناسنهدركه ذكر اولندى يقال تيس
مشغنب اى مشعنب (الشقب) شينك فتحى وكسرى وقافك سكونيله ايكى طاغك ارالغنده اولان بوش يره دينور
على قول طاغك وباير لرك ودرهلرك صرب يرلرندهاولان ياريغه وقووغه وچتلاغه دينوركه مغارهدن كوچك اولور
ايچنده قوشلر يوه ايدينورلر جمعى شقاب كلور كلاب وزننده وشقوب كلور شينك ضميله وشقبه كلور عنبه وزننده
اكثرى اويله يرلرده قره قوش وطغان مقولهسى ايوا ايدر (الشقب) فتحتينله على قول شينك كسريله برنوع شجر
اسميدر ثمرى سدر اغاجى ثمرينه شبيه اولور مفردى شقبه در * شارح ديركه شجر مزبور عربستان جبالنده نابت اولور
يمنده بعض دره اغزلرنده كوردم يمن اهاليسى شقب اطلاق ايدرلر شينك كسريله (الشوقب) جوهر وزننده اوزون
بويلو كشىيه دينور وككيش ويايوان آت وقاطر ومركب طرنغنه دينور (الشوقبان) تثنيه بنيهسيله دوه سمرينك
اوكنده واكسهسنده اولان ايكى اغاجدركه اكا ايپ صاريلور (الشقبان) فتحاتله برقوش آديدر وبرقريه اسميدر
(الاشقاب) احباب وزننده مكهٔ مكرمه قربنده برموضعدر (شقحب) حاى مهمله ايله جعفر وزننده دمشق شام
قربنده برموضع آديدر (الشقحطب) سفرجل وزننده شول قوچه دينوركه بوينوزلرى اودون يارمسى كبى ايرى
وعظيم اوله على قول درت بوينوزلى اولوب وهر بوينوزى كذلك عظيم اوله بو كلمه شقّ حطب كلملرندن منحوتهدر
جمعى شقاحط وشقاطب كلور (الشكب) شينك ضميله وركويه دينور عطا وبخشش معناسنه وجزاء وعوض
معناسنهدر (الشكبان) عثمان وزننده بالق آغى طرزنده برظرفدركه ليفدن وخرماقبوغندن اوروب وايكى طرفلرينه
برر قولب ايدرلر عشابلر دوشردكلرى اوتلرى آنك ايچنه قيوب كتوررلر (اشكاب) همزهنك كسريله اسمادندر
احمد بن اشكاب محدثيندندر وبو غير منصرفدر ظاهرا عجميه در (اشكرب) اصطخر وزننده اندلس شرقيسنده
بر بلده آديدر (شلب) شينك كسريله اندلس غربيسنده بر بلدهدر (الشلحب) حاى مهمله ايله جعفر وزننده

غلیظ ونادان وثقیل وناتراش کشی یه دینور اتراك سواحل بحر سیاه کبی یقال رجل شلخب ای فدم (الشلخب) خای معجمه
ایله شلحب معناسنه در واصح اولان بودر (الشنب) شینك ونونك فتحیله دیشلرك اینجو کبی آبدار وتابدار واینجه وصافی
ولطیف وهموار لغنه دینور علی قول دیشلرده اولان بیاض بیاض پارلاق نقطه لره دینور یاخود دیشلرك کسکنلکنه
دینورکه بچقی اغزی کبی کورینور صاحبنك کنج اولمسندن اولورکه هنوز فرسوده اولمامشدر نته که غرب دخی
بومعنایه در یقال فی ثغره شنب ای ماء ورقة و برد وعذوبة او نقط بیض فیها او حدّة الانیاب کالغرب تراها کالمنشار
وشنب بومعناده مصدر اولور یقال شنب الرجل شنبا من الباب الرابع اذا کان فی ثغره شنب (الشانب) و (الشنیب)
امیروزننده و (الاشنب) احمروزننده دیشلری وصف مرسوم اوزره اولان کشی یه دینور (الشنباء) حمراوزننده
و (الشمباء) نونی میمه ابدالله وبو امام سیبویه روایتیدر مؤنثیدر وشنباء املیسیه دیدکلری ناره دینورکه اصلا چکردکی
اولمیوب کویاکه قشری ایچره همان رنکین آب شیرین ایداع اولنمش اولور وشنب فتحتینله کذلك مصدر اولور هوا
سرین اولمق معناسنه یقال شنب یومنا شنبا من الباب المزبور ای برد (الشنب) کتف وزننده و (الشانب) سرین
کونه وسرین هوایه دینور (الشنبة) جرعه وزننده آندن اسمدر سرینلك حالتنه دینور (المشانب) مشارب وزننده
طیب ولطیف وشیرین اولان اغزلره دینور افواه طیبه معناسنه محاییب آغزلری کبی مفردی مشنب در مشرب کبی
(شنبویه) عمرویه وزننده برمحدث معروف آدیدر حجاج بن ارطأه دن روایت احادیث ایلمشدر ومحمد بن حسین
بن یوسف بن شنبویه الاصفهانی وابوجعفر محمد بن شنبویه وعلیّ بن القاسم بن ابراهیم بن شنبویه ومحمد بن عبدالله
بن نصر بن شنبویه که ثلث الاربعین نام کتابك صاحبیدر وابو عبدالرحمن بن شنبویه که بوشینك ضمیله در محدثلردر
(الشنخوب) خای معجمه ایله زنبور وزننده طاغك چاك تپه سنه دینور وارقه ده یغرینك ایکی طرفلو یوکسك یرلرینه
دینورکه اموزباشی تعبیر اولنور وارقه نك ایکی جانبندن کلان اوکورغه کمیکلرینك بری برینه متصل اولدیغی موضعده
اولان یومری کمیکه دینورکه مهره تعبیر اولنور (الشنخوبه) ها ایله و (الشنخاب) شینك کسریله بونلرده طاغك
تپه سنه دینور (الشنخب) شرخب وزننده اوزون کسه یه دینور (الشنزب) زای معجمه ایله جعفر وزننده صلب وشدید
اولان شیئه دینور (شنزوب) عصفور وزننده برموضع آدیدر (الشنظب) ظای معجمه ایله شنزب وزننده وقنفذ
وزننده لغتدر بادیه ده برموضع آدیدر وشنظب شینك فتحیله بنیه واندامی خوب یاقشقلی اوزون بویلو آدمه دینور
وبعض یرده وباردوروقلرنده اولان یار تعبیر ایتدکلری چقوره دینورکه ایچنده صو اوله (شنعب) عین مهمله ایله جعفر
وزننده بررجل اسمیدر (الشنعاب) شینك کسریله اوزون کشی یه دینور (الشنغاب) غین معجمه ایله شنعاب وزننده
ومرادفیدر واینجه اوزون ایپه واورغانه واول کونه اولان اغاج دالنه دینور (الشنغب) قنفذوزننده و (الشنغوب)
زنبوروزننده شنغاب معناسنه در وعندالبعض شنغب اینجه اوزون یاپولی حیوانه دینور وشنغوب یرده اولان اینجه
اوزون طمره دینور (الشنقب) قافله قنفذوزننده و (الشنقاب) شینك کسریله قنطار وزننده برنوع قوش اسمیدر
(الشوب) شینك فتحی وواوك سکونیله برنسنه یی شیٔ آخره قاتوب قارشدرمق معناسنه در (الشیاب) کتاب وزننده
شوب معناسنه در یقال شاب الشیٔ یشوب شوبا وشیابا اذا خلطه وشوب چوربایه اطلاق اولنور تسمیه بالمصدردر
برنج وسائر نسنه مختلط اولدیغیچون ومنه المثل * ماله شوب ولاروب * ای لامرق ولالبن وشوب خمیر قطعه سنه دینورکه
یومق تعبیر اولنور وبرنسنه ایچره قاتیلوب قارشدریلان شیئه دینور صو وسود کبی وباله اطلاق اولنور عسل معناسنه
اشربه یه مزج اولنق یاخود شمعله ممزوج اولمق ملاحظه سنه مبنیدر یقال سقاه الشوب بالروب ای العسل باللبن
وشوب برنسنه یی یاخود برکسه یی کندیدن وجه یسیر ایله دفع ایدوب صاومق معناسنه در یقال شاب عنه اذا دافع
ونضح عنه فلم یبالغ (الاشتیاب) افتعال وزننده و (الانشیاب) انفعال وزننده قاتیلوب قارشمق معناسنه در یقال اشتاب
الشیٔ وانشاب ای اختلط (المشاوب) میمك ضمی وواوك فتحیله شیشه غلافنه دینورکه حصیردن نسج ایدوب ایچنه قاروره
وبلور بردق مقوله سی وضع ایدرلر مشبك اولدیغنه مبنی اطلاق اولنمشدر جمعی مشاوب کلور میمك فتحی وواوك کسریله
(الشوبة) توبه وزننده مکر وخدیعه معناسنه درکه غشّ وتخلیطی متضمن حالتدن عبارتدر یقال به شوبة ای خدیعة
(التشویب) تفعیل وزننده بودخی برنسنه یی یابرکسه یی وجه یسیر ایله صاومق معناسنه در یقال شوّب عنه تشویبا
اذادافع ونضح عنه فلم یبالغ (شابه) تابه وزننده مکهٔ مکرمه ده علی قول نجد بلادنده برطاغك آدیدر (شیبان) ریحان
وزننده عربدن برقبیله آدیدر * شارحك بیانه کوره اصلی شیوبان در فیعلان وزننده که واویّ العین در واو یایه قلب
اولندقدنصکره تخفیفا بریسی حذف اولنمشدر (الشیباء) حمراء وزننده مصطلحات عربدندر عروسك بکری ازاله
اولندیغی کیجه یه وصف ایدرلر نته که بکری ازاله اولنمین کیجه یه لیلهٔ حرّه دیرلر یقولون باتت بلیـلة شیباء

بالاضافة و بليلة الشيباء معرّفة باللام اذاغلبت على نفسها ليلة هدائها يعنى عروس اوزره زوجى زفاف كيجه سى غالب
اولوب بكارتنى ازاله ايدرسه واكر بكارتنى ازاله ايليه‌مزايسه باتت بليلة حرّة ديرلر جوهرى بو ماده‌يى شيب ذيلنده ايراد
ايلمشدركه فى الاصل شيباء صاچى اغارمش قوجه قارى يه ديمكله اولمناسبتله ليلهٔ مرقومه يه اطلاق اولنديغنه ذاهب
اولمشدر * و مؤلف اصلى واوى يعنى شوباء اولديغنه ذاهب اولمشدر كويا كه اول كيجه زوجك نطفه سى عروسك نطفه سنه
شائب و مختلط اولمق مناسبتنه مبنيدر و اساسده شيب ماده سنده مرسوم اولمغله كويا كه اول كيجه شب داهيه اولديغندن
ناشى شدتندن صاچلرى آغاروب عروس فى الحال شيباء اولمق ملاحظه سنه مبنيدر لكن عروسه اول كيجه دن
الطف كيجه اولمديغى دركاردر * و مترجم ديركه شيباء يائى اولديغى صورتده شهرك آخر كيجه سنه ده اطلاق اولنمغله
مجاز بمرتبتين اوله‌رق ليلهٔ مزبوره ده اطلاق اولنمق محتملدركه عروسك آخر شب بكارتيدر انتهى (الشوائب)
شينك فتحيله شائبه‌نك جمعيدر چرك و لكه و كيرو پاسه دينور ثوب مقوله‌سى نسنه يه بيلاشوب مختلط اولديغيچون يقال
ازال الشوائب عنه اى الاقذار و الادناس (الشهب) فتحتينله و (الشهبه) جرعه وزننده جابجاقر امتق اولان آقلغه
دينور قيرآتك لونى كبى و يقال شهب و شهب شهبة و شهبا من الباب الخامس و الرابع و هو بياض يصدعه سواد يعنى
آرالغنه سياه تخلل ايدن آقلقدر لون مزبور كبى تركيده اكا قيرو قيرجل تعبير اولنور لكن مصباحده شهب مصدر و شهبه
اسم اولمق اوزره مرسومدر (الاشهب) احمر وزننده و (الشاهب) لون مزبورده اولان شيئه دينورنته كه بياضنه
برازسواد مختلط اولان قيرآته اشهب ديرلر و سودقير تعبير اولنان آته كه هيچ سوادى اولميه اشهب قرطاسى ديرلر فارسيده
نقره خنك ديدكلريدر و دمورى قيرآته ازرق دينور فارسيده چرمه ديرلر و عنبره دخى وصف ايدوب عنبر اشهب ديرلر
و اشهب صوغوق كونه اطلاق اولنور عادتا قار و طولو ياغوب روى زمين بياض اولمق ملاحظه سيله يقال يوم
اشهب اى بارد و اشهب ارسلانه اطلاق اولنور و بغايت كوج و دشوار اولان ايشه اطلاق اولنور عام اشهبه تشبيهله
و بر رجل اسميدر و لونى بياضه مائل اولان يعنى بوزمتق اولان عنبره اطلاق اولنور لكن بونده وصف اولديغى ذكر
اولنمشدر (الاشهبان) تثنيه بنيه سيله شول ايكى قوراق سنه يه اطلاق اولنوركه آرالغنه رطوبتلو و خضرتلو برسنه
كيرمش اوله (الشهباء) حمراء وزننده اشهبك مؤنثيدر و شول قيتلق و قوراق سنه يه اطلاق اولنوركه آنده مطر و نباتدن
اثر اولميه بيضاء دخى اطلاق اولنور نضارتى اولميوب روى زمين يبوستندن ناشى بياض اولمسندن كنايه در يقال سنة
شهباء اى لا خضرة فيها و لا مطر و شهباء رنكى قيرجل اولان ديشى چكى يه دينورنته كه لون مزبورده اولان ديشى
قيونه ملحاء دينور و شهباء شول عسكر آلاينه دينوركه ذاتنده عظيم و فراوان اولوب و جمله سى سرتاپا سلاحه مستغرق
اوله سياه و بياض آلات و اسلحه‌لرى نمايان اولمق حسبيله يقال كتيبة شهباء اى عظيمة كثيرة السلاح و شهباء قتال بجلى كه
اسمى قيس بن حارثدر قسراغنك آديدر (الشهاب) سحاب وزننده شول سوده اطلاق اولنوركه ايكى ثلثى صو اوله
(الشهابه) شينك ضميله شهاب معناسنه در تقول سقانى شهابا و شهابة اى اللبن الذى ثلثاه ماء (الشهاب) كتاب وزننده
ساطع و درخشان اولان آتش شعله سنه دينور * شارح ديركه شياطين استراق اخبار ايچون آسمانه صعود ايتدكلرنده
منع ايچون ملائكه‌نك رمى ايتدكلرى شعله لو آتش پارچه سنده غالب اولمشدر خلق اكا يلدز آقه تعبير ايدرلر قال الله
تعالى ﴿ فاتبعه شهاب ثاقب ﴾ الآيه و شهاب امور و مصالحده شعلهٔ آتش كبى جرىٔ و نافذ و كاركذار و جست
و ماضى كسه يه اطلاق اولنور جمعى شهب كلور كتاب و كتب كبى و شهبان كلور شينك ضمى و كسريله و اشهب
كلور اكلب وزننده (الاشهباب) احمرار وزننده اشهب اولمق معناسنه دركه جابجاقر امتق آق اولمقدر نته كه ذكر اولندى
يقال اشهب الفرس اشهبابا اذا كان اشهب (الشهب) ضمتينله كتب وزننده شهابك جمعيدركه ذكر اولندى و شهب
درارى معناسنه دركه زياده سيله برّاق اولان كوكبلردر مراد سبعهٔ سياره در و هر آيدن اوچ كيجه يه شهب
اطلاق اولنوركه مراد ليالى بيض در (شهب) قفل وزننده برموضع آديدر (الاشاهب) اقارب وزننده بنو المنذر
جماعتيدركه نعمان بن منذر نام اميرك اقرباسيدر چهره‌لرى بياض و خوب و دلبر اولمغله اطلاق اولنمشدر (الشهبان)
فتحاتله ثمام نام شجره شبيه برشجر آديدر مفرداتده ينبوت ايله مفسردركه خرنوب نبطى در (الشوهب) جوهر
وزننده كرپى تعبير اولنان جانوره دينور قنفذ كبى (الشهب) ضرب وزننده برنسنه‌يى اسى ياصوغوق چالمغله رنكنى
تغيير ايلمك معناسنه در يقال شهبه الحرّ او البرد شهبا من الباب الثالث اذا لوّحه و غير لونه و قيتلق و قوراق اولان
سنه ناسك دواب و مواشيلرينى آجلقدن قيروب چكورمك معناسنه در يقال شهبت السنة القوم اذا جرّدت اموالهم
لشدة الجدب فيها بوراده تجريد استيصال معناسنه در يقال جرّدتهم السنة اى استأصلهم و شهب شول طاغه
اطلاق اولنوركه اوزرينى قار باصوب بوريمكله قبهٔ سيمين كبى كورينه (التشهيب) تفعيل وزننده بودخى

برنسنه‌یی‌اسی یاخود صوغوق اورمقله لوننی تغییر ایلك یقال شهبه الحرّ او البرد تشهیبا بمعنی شهبه (الاشهاب)
همزه‌نك كسریله آیغر آتك صلبندن قیردول ظهور ایلك معناسـنه‌درکه همزه صیرورت ایچوندر یقـال اشهب
الفحل اذا ولدله الشهب (الشهجبة) جیمله دحرجه وزننده برماده قارشق وشوریده ومشوّش اولمق معناسنه‌در
یقال بالامر شهجبة ای اختلاط (التشهجب) تدحرج وزننده بودخی برخصوص چپارز ومختلط ومتداخل اولمق
معناسنه‌درکه حلّ وتنظیمی دشوار اوله یقال تشهجب الامر اذا دخل بعضه فی بعض (الشهربة) رای مهمله ایله
مصطبه وزننده‌ پك مسنه وسالخورده اولان قوجه قاری‌یه دینور وخرما اغاجنك دیبنه چویردكلری كوچك حوضه
دینور (الشهرب) عقرب وزننده پیر وسالخورده كشی‌یه دینور (شهربان) شینك فتحیله بغداد شرقیسنده خالص
نام قصبه نواحیسـنده برقریه آدیدر (الشیب) عیب وزننده و (المشیب) میمك فتحیله صاچ وصقال اغارمق
معناسنه‌درکه قوجامقدن کنایه‌در یقال شاب الرجل وشاب برأسه یشیب شیبا ومشیبا اذا ابیضّ شعره * مؤلفك الشیب
الشعر وبیاضه قولنده الشعر وبیاضه عبارتی اعجبنی زید ووجهه قبیلندندرکه عطف مخصوصدر بعض نسخه‌ده
حرف تردید ایله او بیاضه عنوانده مرسوم اولمغله اکا التفات اولنمیه * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره شیب ومشیب وجه
مذكور اوزره مصدرلردر صاچ وصقال آغارمق معناسنه واصمعی ایتدیكه شیب صاچ وصقال آغارمق معناسنه‌در
ومشیب پیرلك واختیارلق حد وكرته‌سنه وارمقدن عبارتدر كما قال الشاعر * والرأس قدشابه المشیب * ای بیضه
المشیب واشبو ﴿ واشتعل الرأس شیبا ﴾ الآیه كریمه‌سنده شیبا لفظی تمیزدر وعند الاخفش مفعول مطلق‌در شاب
الرأس شیبا سبكنده‌در وشیب ومشیب كبی مصدری شیبه دخی كاوره‌ایله انتهی (الاشیب) احمر وزننده صاچ
وصقالی اغارمش كشی‌یه دینور بوصفتدن فعلاء وزنی یوقدر یعنی مؤنثنده شیباء وارد اولمامشدر فلا یقـال امرأة
شیباء * شارح دیركه مؤنثنده شمطاء ایله اكتفا ایلدیلر انتهی ولیلة الشیباء كه عروسك دوختة اولدیغی لیلهٔ زفافدن
عبارتدر واوی الاصل اولمغله شوب ماده‌سنده ایراد اولندی ولیلة الشیباء هر آیك آخر كیجه‌سنده اطلاق اولنور
كرچه مؤلف بونی اطلاق اوزره ثبت ایلمشدر لكن نفی فعلاء اوزره بودخی شوبدن مأخوذ اولورکه نورك ظلمته
یاخود شهر سابقك شهر آتی‌یه اختلاطی كبی برجهت اختلاطه مبنی اولور * وشارح دیركه باب مزبوردن اشیب ورودی
خلاف قیاس اوزره‌در زیرا بورسمه صفت مشبهه باب رابعدن مصوغ اولورکه الوان وعیوبه دلالت ایلمکله مشمر وطدر
لكن شیبتی عیوب قبیلندن عدّ ایلمزلر ایله صفتنده اشیب دیدیلر انتهی واشیب صوغوق وبولتلی كونه اطلاق اولنور
كما سیذكر (التشییب) تفعیل وزننده صاچ وصقالی اغارتمق معناسنه‌در یقال شیب الحزن رأسه وبرأسه تشییبا
ای بیضه (الاشابة) همزه‌نك كسریله تشییب معناسنه‌در یقال اشاب رأسه وبرأسه بمعنی شیبه (الشیب) شینك
كسریله و (الشیب) شینك ضمی ویای مشدده‌نك فتحیله و (الشیب) كتب وزننده اشیب لفظندن جمعلردر یقال
رجل اشیب وقوم شیب وشیب وشیب (الشیبان) شینك فتحی ویانك سكونیله بولتلو صوغوق كونه اطلاق اولنور
اشیب كبی عادتا قراغو وقار مقوله‌سی یاغوب روی زمین بیاض اولدیغنه مبنی‌در یقال یوم اشیب وشیبان ای فیه برد
وغیم وصراد وشیبان شینك فتحی وكسریله وملحان میمك كسریله ایكی آیك اسمیدرکه شتانك شدتی آنده اولور مراد كانون
اول وكانون ثانیدر اول آیلرده ثلج وشبنمدن روی زمین پیر واختیار شكلنه كیرمكله اطلاق اولنمشدر وشیبان ایكی قبیله
آدیدر بریسی شیبان بن ثعلبه ودیگری شیبان بن ذهل‌در * شارح دیركه امام محمد وامام احمد ایكنجی قبیله‌نك رجالندندر
(الشیاب) شداد وزننده اسامیدندر عبدالله بن شیاب اصحابدندر (الشیب) شینك كسریله قامچینك اوجنده اورلمش
وبوكلش تصمه‌یه دینور وشیب برطاغك آدیدر وشیب دوه صو ایچركن دوداغندن ظاهر اولان صوتدن حكایه‌در
شیبه شینك كسریله اندلس دیارنده برطاغك آدیدر (شیبین) سینین وزننده قاهرهٔ مصر قربنده برقریه آدیدر (شیبه)
تمره وزننده اسمادندر شیبة بن عثمان الحجبی شول كسه‌درکه مفتاح باب كعبه آنك اولادینه تسلیم اولنمشدر حجبی حركاتیله
حجابت بیت شریفه منسوبدر وشیبه مكهٔ مكرمه‌ده برطاغك اسمیدرکه مروه اوزره حواله‌در وابو شیبة الخدری
اصحابدندر * شارح دیركه شیبة الحمد جدّ النبی علیه الصلوة والسلام اولان عبدالمطلب لقبیدر حین ولادتنده كیسولرنده
جابجا موی سپید اولوب واخلاق حمیده صاحبی اولمغله حمد لفظنه اضافتله شیبة الحمد برله ملقب اولدیلر انتهی (الشایب)
شارب وزننده اسمادندر ابو بكر بن الشایب محدثیندندر * مؤلف دیركه انك اصحابندن بزلر احادیث شریفه تلقی وروایت
ایلمشدرز ﴿فصل الصاد المهملة﴾ (الصأب) صادك وهمزه‌نك فتحیله صودن یاشربتدن پك چوق ایچمكله كركی

﴿فصل الصاد المهملة﴾

كبی قانوب طولوم كبی طولمق معناسنه‌در یقال صئب من الشراب صأبا من الباب الرابع اذا روی وامتلأ وباش سركه لنمك
معناسنه‌در یقال صئب رأسه اذا كثر صوأبه (المصأب) منبر وزننده صویی پك چوق ایچن كسه‌یه دیبور (الصوأبة)

غرابه وزننده پره و بت یورطه سنه دینورکه سرکه تعبیر اولنور جمعی صوأب کلور غراب وزننده و صئبان کلور غربان وزننده ﴿ الاصأب ﴾ همزه نك كسريله باش سركه لنمك معناسنه در يقال اصأب رأسه اذا كثر صؤآبه ﴿ الصؤبة ﴾ جرعه وزننده انباره دینورکه ایچنه غلال قورلر ﴿ صوأب ﴾ غراب وزننده اسامیدندر نبیة بن صوأب تابعیندندر ﴿ الصبّ ﴾ صادك فتحی و بانك تشدیدیله صیویق نسنه یی دوکمك معناسنه در یقال صبّ الماء ونحوه صبا من الباب الاول اذا اراقه ودوکلمك معناسنه لازم اولور یقال صبه فصبّ * شارح دیرکه متعدیسی باب اولدن ولازمی باب ثانیدندر وراغب تفسیرنده بورسمه بیان ایلمشدرکه صبّ وسفك وسكب وسفح وسنّ جمله سی دوکمك معناسنه در لكن صبّ جمله سندن اعمدر کرك صو وکرك سائر نسنه یی یوقریدن اشاغی یه دوکمك وکرك دوز یردن آقتمق کبی انتهی وصبّ انکبه یردن اشاغی یه طوغری صوکبی اینمك معناسنه استعمال اولنور یقال صبّ الرجل فی الوادی اذا انحدر ومحو ومضمحلّ ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال صبّ الشیء علی بناء المجهول اذا محق ﴿ الانصباب ﴾ انفعال وزننده ﴿ والاصطباب ﴾ افتعال وزننده و ﴿ التصبب ﴾ تفعل وزننده دوکلمك معناسنه در یقال صبه فانصبّ واصطبّ وتصبب کرك مطاوع وکرك بنفسه اولسون ﴿ الصبة ﴾ قبه وزننده و ﴿ الصبّ ﴾ هاسزد وکیلان نسنه یه دینور طعام اولسون سائر نسنه اولسون مصبوب معناسنه وصبه سفره یه دینورکه اوزرینه طعام قورلر یاخود سفره مقوله سی نسنه یه دینور طبله ویصی سپت وکلاتیرو تبسی کبی مصبوب فیه معناسنه وآت ودوه وقیون مقوله سی حیوان سوریسنه اطلاق اولنور علی قول اوندن قرق رأسه قدر یاخود خاصة دوه جنسندن یوزدن ناقص اولان بلوکه اطلاق اولنور وانساندن برجماعته ده اطلاق اولنور وبرمقدارجه ماله اطلاق اولنور وحوض واناده باقی قلان صو وسود مقوله سی نسنه بقیه سنه دینور ﴿ الصبابة ﴾ صادك ضمیله بودخی قابده قلان صو وسود مقوله سنك بقیه سنه دینورکه بردوکلك تعبیر اولنور یقال مابقی فی الاناء صبة وصبابة ای بقیة ﴿ التصابب ﴾ تفاعل وزننده قابده قلان بقیه یی ایچمك معناسنه در تقول تصاببت الماء ای شربت صبابته ﴿ الصبب ﴾ فتحتینله نهرك یاخود یولك انکبه یردن اشاغی یه طوغری اینمسی حالتنه دینور وتپه دن اشاغی یه طوغری آقوب این قومه وطپراغه دینور وانش وانکبه یره دینور صو آقندیسی وباریولی کبی جمعی اصباب کلور احباب وزننده یقال مشی فی صبب وهو ما انحدر من الارض ﴿ الاصباب ﴾ همزه نك كسريله انش وانکبه یردن اشاغی یه طوغری آقندی کبی اینمك معناسنه در یقال اصبّ القوم اذا اخذوا فی الصبب ﴿ الصبيب ﴾ حبیب وزننده عصفر اسمیدرکه تحریفله اصپور تعبیر ایتدکاری نبات معروفدر وقراغو تعبیر اولنان رطوبته دینورکه قیش کونلرنده خصوصا تیرماهده یاغار وصبیب قانه اطلاق اولنور دم کبی وکوده دن چیقان تره اطلاق اولنور عرق معناسنه وسدفه شبیه برشجر آدیدر وسنا اسمیدرکه معروف نبات مسهلدر سناء مکی مشهوردر وسمسم یپراغنك صوینه دینورکه صقندیسیدر ووسمه یه شبیه برنسنه درکه نسوان آنکله ده اختضاب ایدرلر وعندم یعنی بقم یپراغنك صقندیسنه دینورکه معروف قرمزی بویه در وبرنوع قرمزی بویه اسمیدر ودوکلمش صویه دینور ماء مصبوب معناسنه وخالص وجید واعلا باله اطلاق اولنور وقلجك اوجنه وییلمانه دینور یقال ضربه بصبیب السیف ای بطرفه وصبیب برموضع آدیدر علی قول بونده زبیر وزننده در ﴿ الصبابة ﴾ صادك فتحیله شوق وآرزو ایلمك علی قول رقت شوق یعنی رفت وحرارت وجهیله آرزو ایلمك یاخود رقت هوا یعنی رقت وسوزش وحرارت قلبله عشق ومحبت ایلمك معناسنه درکه ازدل وجان عاشق وشیفته اولمقدن عبارتدر یقال صببت الیه یارجل صبابة من الباب الرابع وهو الشوق او رقته او رقة الهوی ﴿ الصب ﴾ صادك فتحی وبانك تشدیدیله عاشق آشفته دل اولان کشی یه دینور مؤنثی صبه در هایله ﴿ صبیب ﴾ زبیر وزننده برفرس آدیدر ﴿ صباب ﴾ تشدیدیله خباب وزننده بنو کلاب قبیله سنه مخصوص برجفر یعنی برارض واسعه اسمیدر ﴿ الصبصبة ﴾ زلزله وزننده پراکنده ایلمك معناسنه در یقال صبصب الشیء اذا فرّقه ویقال صبصب الرجل اذا فرّق جیشا اومالا ومحو ومضمحل ایلمك معناسنه در یقال صبصبه اذا محقه ﴿ التصبصب ﴾ تزلزل وزننده پراکنده اولمق معناسنه در یقال تصبصب القوم اذا تفرّقوا ومحو ومضمحلّ اولمق معناسنه در یقال صبصبه فتصبصب ای محقه فانمحق وکیجه نك اکثر ساعتی کذران ایلمك معناسنه در یقال تصبصب اللیل اذا ذهب اکثره وبرخصومده برآدمك برکسه اوزره جرأت واقدام واستیلاسی شدت بولمق یعنی متصلا کاجرأت واستیلا قلمق معناسنه در تقول تصبصب علینا فلان ای اشتدّ علینا جرأته وخلافه وحرارت مشتدّ اولمق معناسنه در یقال تصبصب الحرّ اذا اشتدّ ﴿ الصبصاب ﴾ طبطاب وزننده غلیظ وشدید اولان شیئه دینور وبرنسنه نك بقیه سنه علی قول برنسنه دن دوکیلان دوکندی یه دینور وقوی ومجدّ ومقدام اولان دوه یه دینورکه سعی وسیرنده اصلا فتور ورخاوتی اولمیه یقال خمس صبصاب ای بصباص وخمس خانك كسريله دردنجی کون صو ایچن دوه یه دینور ﴿ الصبصب ﴾ غبغب وزننده

و (الصباصب) علابط وزننده بونلرده کنده و غلیظ و شدید اولان شیئه دینور طمرق کبی (الصحابة) صادك فتحی وکسری و (الصحبة) صادك ضمیله برکسه ایله حسن الفت ایدوب یار و همدم اولمق معناسنه در یقال صحبه صحابة وصحبة من الباب الرابع اذا عاشره وهم اصحاب و اصاحیب وصحبان بضم الصاد وصحاب بالکسر وصحابة بالفتح وصحابة بالکسر وصحب بالفتح * مؤلف بوراده ینه افراط ایجاز ایلمشدر بصائرده بیانه کوره اصحاب صحبك جمعیدر فرخ و افراخ کبی و اصاحیب اصحابك جمعیدر و صحبان صاحبك جمعیدر شابّ و شبان کبی و صحاب صادك کسریله ینه صاحبك جمعیدر جایع و جیاع کبی و صحابه صادك فتحی و کسریله فی الاصل مصدرلردر اصحاب معناسنه استعمال اولنمشدر ونهایه ده صحابه صادك فتحیله صاحبك جمعیدر و بوندن غیری فاعلك جمعی فعاله اولدیغی بوقدر دیو مرسومدر وصحب صاحبك جمعیدر رکب و راکب کبی انتهی (الاستصحاب) برکسه نك کندیسنه همدم و مصاحب اولمسنی ایستمك معناسنه در یقال استصحبه ای دعاه الی الصحبة و برکسه یی یاخود برنسنه یی کندیسنه همدم و قرین ایدوب اکا ملازمت ایلمك معناسنه در یقال استصحبه ای لازمه (المصحب) محسن وزننده سرکش و متعصب ایکن ذلیل و مطیع و منقاد اولان انسان و حیوانه اطلاق اولنور کاسیذ کروشول سالك و رهروه دینورکه طوغری یولنه کیدوب اصلا بریرده توقف وآرام ایلمیه و یوزی یوصون طوتمش صویه دینور و اوغلونشو ونما بولوب کندی کبی آدم اولان کشی یه دینور یقال هو مصحب اذا کان بلغ ابنه فصار مثله و دائما کندی کندیسیله مجنون کبی تکلم ایدن کمسه یه دینور بو معناده حانك فتحیله ده جائزدر یقال رجل مصحب و مصحب ای یحدّث نفسه واشبو مصحب کلمه سی اصحابدن اسم فاعلدر هر برنده معنای مصدری تسبیك اولنور (المصحب) مکرم وزننده مجنونه دینور وشول کونه و طولومه دینورکه اوزرنده جابجا توی و قیل و یولك باقی قاله و منه یقال قربة مصحبة کویاکه تویی بالکلیه کیدرلمیوب ابقا اولنمغله اکا صاحب قلنمشدر (المصاحب) همدم و همصحبت اولان کشی یه دینور و سرکش و متعصب ایکن منقاد اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل مصحب ومصاحب ای الذلیل المنقاد بعد صعوبة (الصحب) صادك فتحی و حانك سکونیله مذبوحك دریسنی یوزمك معناسنه در یقال صحب المذبوح صحبا من الباب الثالث اذا سلخه (الاصحاب) همزه نك کسریله برکسه یی برنسنه یه صاحب قلمق معناسنه در تقول اصحبته الشیء ای جعلته له صاحبا و حفظ و نکاه ایلمك معناسنه در یقال اصحب فلانا اذا حفظه ومنع ایلمك معناسنه درکه همزه سی سلب ایچون اولور یقال اصحبه ای منعه و یار و همدم صاحبی اولمق معناسنه درکه همزه سی صیرورت ایچون اولور یقـال اصحب الرجل اذا صار ذا صاحب (الاصطحاب) افتعال وزننده حفظ ایلمك معناسـنه در یقال اصطحبه ای حفظه و بری بریله یار و همدم اولمق معناسنه درکه مشـارکت ایچوندر یقال اصطحب القوم اذا صحب بعضهم بعضا (صحب) صادك فتحی و حانك سکونیله اسامیدندر صحب بن سعد برقبیله پدریدرکه قبیله سی کندی اسمیله مشتهردر شعرادن اشعث الصحبیّ اول قبیله رجالندندر (بنو صحب) صادك ضمیله ایکی بطندر بری باهله قبیله سـندن و دیکری کلب قبیله سندن منشعبدر (صحبان) سلمـان وزننده بر رجل اسمیدر (الاصحب) اصحر وزننده و مرادفیدرکه قرمزی یه یك مائل اولان اشقره دینورکه چیل تعبیر اولنور یقال فرس اصحب ای اصحر (التصحب) تفعل وزننده اوتانمق استحیا معناسنه در تقول هو یتصحب منا ای یستحیی (الصاحب) یار و همدم معناسنه در و حرون نام فرس نسلندن برآتك اسمیدر (المصحبیة) میمك و حانك فتحیله قشیر قبیله سی یوردنده برصو آدیدر (المصحاب) محراب وزننده مطیع و منقاد معناسنه در تقول هو مصحاب لنا بما نحبّ ای منقاد (الصخب) صادك و خای معجمه نك فتحیله پك حیقروب فریاد ایلمك معناسـنه در یقال صخب الرجل صخبا من الباب الرابع اذا صاح شـدیدا (الصخاب) شداد وزننده و (الصخب) کتف وزننده و (الصخوب) صبور وزننده و (الصخبان) سکران وزننده پك حیقروب صیحه و فریاد ایدن کمسه یه دینور و صخبان لفظنك جمعی صخبان کلور صادك ضمیله بونلرك مؤنثی صخبه در فرحه وزننده و صخابه در و صخبه در عتله وزننده و صخوبدر صبور وزننده (الصخبه) تمره وزننده شول پیکاره دینورکه یردن قینایوب چیقار ایکن چاغل چاغل سـسلنور اوله چاغلغان تعبیر اولنور یقال عین صخبة ای مصطفقة عند الجیشان و یقال ماء صخب الآذی ککتف و مصطخبة الاذیّ ای له صوت عند تلاطم امواجه و آذیّ همزه نك مدی و ذال معجمه نك کسری و یانك تشدیدیله طالغه یه دینور موج و خروش معناسنه در و صخبه بر نوع بونجق اسمیدرکه افسونکاران و ارباب نیرنجات محبت و عداوت خصوصلرنده استعمال ایدرلر (التصاخب) تفاعل وزننده حیقرشمق معناسـنه در یقال تصاخبوا ای تصایحوا و اورشمق معناسـنه درکه معنـای لازمیدر یقال تصاخبوا ای تضاربوا (الاصطخاب) افتعال وزننده قوشلرك بردن اوتوب انواع الحانله جفلدی ایلرندن عبارتدر تقول سمعت اصطخاب الطیر و هو اختلاط اصواتها (صخب الشوارب) کتف وزننده شول اشکه دینورکه اکیررکن آوازینی بوغازنده اولان

طمرلرده و مجرالرده ترديد ايدراوله يقال حمار صخب الشوارب اذا كان يردد نهاقه فى شوار به (الصرب) صادك فتحى
و رانك سكونيله و فتحتينله لغتدر طولومده چوق طورمغله پك اكشيمش سوده دينور تقول سقانا الصرب اى اللبن
الحقين الحامض و صمغ احمر اسميدركه مراد صمغ الداميثا ديدكارى آجى و قرمزى صمغدر بعضلر مغيلان صمغيدر ديديلر
بوراده والصبغ نسخه لرينى شارح تخطئه ايلمشدر وصرب حسب الاقتضاء تزود ايچون يعنى زادو توشه اتخاذ ايلمك ايچون
طولومه وضع اولنان سوده دينور وصرب مصدر اولور كسمك معناسنه يقال صرب الشئ صربا من الباب الثانى اذا
قطعه و كسب ايلمك معناسنه در يقال صرب الرجل اذا كسب وسودى طولومده چوق طوردرمغله اكشتمك معناسنه در
يقال صرب الرجل اذا عمل الصرب و حبس بول ايلمك معناسنه در يقال صرب الرجل اذا حقن البول و معصوم
سمورمك ايچون حبس حدث ايتدرمك معناسنه در يقال صرب فلان اذا اعقد بطن الصبى ليسمن * شارح ديركه اعراب
عادتندندر كه نحيف معصومى قوتلنوب سمورمك ايچون چوق دفع طبيعى ايتدرميوب قابض نسنه ايله بعضا بطننى
عقد و قبض ايدرلر انتهى و صرب يرك نباتى صربه اولمق معناسنه دركه كاسيذكر يقال صربت الارض اذا صار نبتته
صربة (الصرب) صادك كسريله ضعفاى اعرابدن برمقدارجه حقيراو بيه دينور (الصرب) صادك ضميله صريب
لفظنك جمعيدركه اكشى سوده دينور (الصربة) فتحايله بچيلوب ياخود قوريوب چكدكدنصكره نوعا تازه لنوب
يكيدن نشو و نما بولان نباته دينور بعض نسخه ده ما يتخير من العشب عبارتيله كه خاى معجمه و ياى تحتيه ايله در واقع
اولمغله غلطدر صحيح اولان ما يتجبر اولمقدر جيم و باى موحده ايله و يقال صربت الارض كماذكر و صربه برنوع
نسنه دركه كدى باشى قدر اولوب ايچنده يكمزه شبيه برلذيذ و شيرين نسنه اولمغله شكرقامشى كبى صوروب اكل
ايدرلر اعراب باديه حلو يا تندندر بونى بر كونه اغاجك صمغيله بيان ايدرلركه قاتى اولوب ايچنده اولان لذتلو اوزينى
صوروب و اكل ايدرلر (الاصريباب) اعشيشاب وزننده برنسنه مهره تخته سى كبى دوزو طايجق اولمق معناسنه در
يقال اصرابّ الشئ اصريبابا اذا املاسّ (التصريب) تفعيل وزنده ذكر اولنان صمغى اكل ايلمك معناسنه در
و اكشى سودا يچمك معناسنه در (المصرب) منبروزننده شول طولوم مقوله سى قابه دينوركه آنده سودا كشيديلور
(الصربى) سكرى وزننده بحيره يه اطلاق اولنوركه سائبه كبى جاهليت اوضاعندن ايدى و اول شول ناقه ياخود
قيوندن عبارتدركه اون بطن طوغردقده قولاغنى شق ايدوب آزادو تسييب ايدرلر ايدى و هلاك اولدقده اتى نسوان
طائفه سنه حرام اولوب همان رجال قسمى اكل ايدرلر ايدى * مؤلف بحر ماده سنده برايكى قول مختلف دخى ذكر ايلمشدر
اول حيوانك سودى همان مهمانه منحصر اولمغله نهارنده مجتمع اولوب قالديغندن صربى اطلاق اولنمشدر (الاصراب)
همزه نك كسريله و يرمك معناسنه در يقال اصرب الرجل اليه مالا اذا اعطاه (الصراب) كتاب وزننده شول اكينه
دينوركه كوز موسمنده اكين ديريلوب قالدرلدقدنصكره زرع اولنه (الصرب) فتحتينله بركلك معناسنه در يقـال
صرب الشئ صربا من الباب الرابع اذا اجتمع (الصرخبة) خاى معجمه ايله دحرجه وزننده خفيف الطبع و سبك
مشرب اولمق معناسنه دركه وقار و تمكين مقابليدر اول مشربده اولان كمسه يه يل قوان و شلفه تعبير اولنور يقال به
صرخبة اى خفة و نزق (الاصطبة) همزه نك و طانك ضمى و بانك تشديديله كتان طرانتيسنه دينوركه اسطبه دخى
ديرلر تركيده تحريفله اوسطبو تعبير اولنور (المصطبة) ميمك كسريله سدوسكى تعبير اولنان نشيمنه دينور بعض بيوك قپو
ارالغنده و قهوه خانه كبى محللرده اولور ميمك فتحيله مصطبه ايله معروفدر (الصعب) صادك فتحى و عينك سكونيله
كوج و چتين شيئه دينور عسر معناسنه كه قولاى و آسان مقابليدر و بو صفت مشبهه در يقال امر صعب اى عسر
و صعب سركش و ابىّ النفس انسان و حيوانه اطلاق اولنور ذلول و رام مقابليدر يقال رجل و فرس صعب اى ابىّ
و ارسلانه اطلاق اولنور و صعب بررجل اسميدر و امراى عربدن منذر بن ماء السماء لقبيدر و ابن جثامة الصحابى
لقبيدر و يمنده برموضع آديدر (الصعبوب) عصفور وزننده بودخى كوج و دشـوار معناسنه در (الاستصعاب)
كوجلنوب دشوار اولمق معناسنه در يقال استصعب الامر اذا صار صعبا و برنسنه يى كوج بولوب كوجسونمك
معناسنه اولمغله لازم و متعدى اولور يقال استصعب الشئ اذا وجده صعبا (الصعوبة) صادك ضميله برنسنه كوج
و دشوار اولمق معناسنه در يقال صعب الامر صعوبة من الباب الخامس اذا صار صعبا (الاصعاب) همزه نك كسريله
برنسنه كوج و دشوار اولمق معناسنه در يقـال اصعب الامر اذا صار صعبا و برنسنه يى مشكل بولمق معناسنه در
يقـال اصعب الشئ اذا وجده صعبا و بر طوارى بوشليوب اهمال ايلمكله سركش قلمق معناسنه در يقال اصعب
الجمل اذا تركه فلم يركبه فاصعب اى صار صعبا (التصعيب) تفعيل وزننده برنسنه يى كوج و دشوار قلمق معناسنه در
يقـال صعبه تصعيبا اذا جعله صعبا (التصعب) تفعل وزننده تصعيب معناسـنه در يقـال تصعبه بمعنى صعبه

(المصعب)

﴿المصعب﴾ مكرم وزننده آیغره اطلاق اولنور فحل معناسنه ركوب واستعمالدن مهمل اولمق حسبيله ﴿المصعبان﴾
تثنيه بنيه سيله ايكى مصعب در بریسی مصعب بن الزبيرايله اوغلو عيسادر على قول برادرى عبدالله بن الزبيردر
تغليب اولنمشـدر ﴿الصعبه﴾ ثمره وزننده بنت جبل دركه اصحابدن معاذ بن جبل حضرتلرينك همشيره سيدركه
صحابيه در وصعبة بنت سهل كذلك صحابيه در وصعبه وصعيبه بشقه برر خاتون اسملريدر ﴿الصاعب﴾ صاحب
وزننده شول يره دينوركه چاقللق ومولوزلق اولمغله چتين اولوب لكن زراعته قابل اوله ﴿الصعبية﴾ صادك فتحى
وعينك سكونيله بنى خفاف يوردنده برصو آديدر ﴿الصعاب﴾ كتاب وزننده يمامه ايله بحرين ارasنده برصو آديدر
﴿يوم الصعاب﴾ بين العرب بريوم معروفدر كه آنده بر وقعهٔ عظيمه اولمشدر ﴿الصعروب﴾ عصفور وزننده باشى كوچك
اولان انسان وحيوانه دينور ﴿الصعنب﴾ نوله جعفر وزننده صعروب معناسنه در ﴿الصعنبة﴾ دحرجه وزننده
قاب ايچره اولان تريدك اورتاسنى درطوپ يوكسلدوب تپه سنى مدوّر ايلمك معناسنه دركه كويا چوجق باشى كبى
اولور يقال صعنب الثريدة اذا جمع وسطها وقوّر رأسها وبورتيلوب منقبض اولمق معناسنه در بخيل كسـه نك
سائلدن منقبض اولديغى كبى يقال صعنب الرجل اذا انقبض ﴿صعنى﴾ الف مقصوره ايله يمامه ده برموضع آديدر
﴿الصغاب﴾ غين معجمه ايله غراب وزننده كهله يمورطه سنه دينوركه سركه تعبيراولنور ﴿المصغبة﴾ مسغبه وزننده
ومرادفيدر كه آجلق معناسنه در ﴿الصقب﴾ صادك فتحى وقافك سكونيله اتنه طولو وصيق كوده لو اولوب اوزون
اولان انسانه وحيوانه وسائر نسنه يه دينور طويل وريّان اولان غصن كبى وصقب الناقة ناقه نك ياوريسنه دينوركه
كوشـك تعبير اولنور جمعى صقاب كلور صادك كسريله وصقبان كلور صادك ضميله وصقب خانه يه وچادره
وضع ونصب اولنان ديركه دينور على قول شول ديركه خانه نك وبيوك خيمه وسايبانلرك وسـطنه وضع
ونصب اولنوب وسائر ديركلردن اوزون اوله جمعى صقوب كلور وصقب مصدر اولور يومرقله اورمق معناسنه
يقال صقبه صقبا من الباب الاول اذا ضربه بجمع كفه وبرنسنه يى يوكسلتمك معناسنه در يقال صقب البناء وغيره اذا رفعه
وبركدرمك معناسنه در يقال صقب الشئ اذا جمعه وقوش اوتمك معناسنه در يقال صقب الطائر اذا صوّت ﴿الصقب﴾
فتحتينله يقين وقريب معناسـنه در يقال مكان صقب اى قريب ومصدر اولور يقين اولمق معناسـنه يقال صقبت
داره صقبا من الباب الرابع اذا قربت وبعيد اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال صقب المكان اذا بعد فن المعنى
الاول الحديث ❋ الجار احق بصقبه ❋ اى بمايليه ويقرب منه مراد شفعه دركه جارملاصقه ثابتدر ﴿الاصقاب﴾ همزه نك
كسريله قريب قلمق معناسنه در تقول اصقبته اى قربته وقريب اولمق معناسنه در يقال اصقبت دارهم اذا دنت
وشكار صياده يك يقين اولوب تولكنه كلدكده اصقبك الصيد ديرلر دنامنك وامكنك رميه معناسنه ﴿المصاقبة﴾
و﴿الصقاب﴾ صادك كسريله بركمسه ايله يوز يوزه اولمق معناسنه دركه معناى لازميدر يقال صاقبهم مصاقبة وصقابا
اذا واجههم وصقاب سقاب معناسنه دركه ذكر اولندى ﴿الصيقبانىّ﴾ صيدلانىّ وزننده عطاره دينور يقال هو صيقبانىّ
اى عطار ظاهرا بو جمع معناسندن مأخوذدر ﴿الصقعب﴾ جعفر وزننده اوزون نسنه يه دينور طويل معناسنه وصقعب
برجل آديدر وقجردايجى نسنه يه دينور آزى ديشى وقپو كبى ﴿صقلب﴾ جعفر وزننده صقليه قضاسنده بربلده
آديدر وصقليه صاد وقاف ولام مشـدده نك كسرى وياى تحتيهٔ مخففه ايله چچليا معربيدركه آق دكزده ايتاليـا
حذاسنده بربيوك اطه در نيچه بلادى مشتملدر مالطه اطه سى انك ارقه سنده واقعدر ﴿الصقلاب﴾ صادك كسريله
اكول وپرخور انسـان وحيوانه دينور وبيـاض چهره لو آدمه دينور وقزل بكزلو آدمه دخى دينور وسخت
وشديد اولان باشه دينور يقال رأس صقلاب اى شديد وشـديد الاكل اولان اركك دوه يه دينور ﴿الصقالبة﴾
صادك فتحيله برقوم مخصوص آديدر ديارلرى بلغار مملكتى ايله قسطنطينيه بيننده بلاد خزر ايله همسنورلردر
كتب جغرافياده صقالبه له وچه وانكروس بلاديله مبيندركه حالا افلاق وبغدان دخى اول الكه داخلندندر
وبعض كتب جغرافياده بلغار طائفه سى اولمق اوزره مبين وثفالياى يونانى معرّبى اولديغى مشروحدر ﴿الصلب﴾
صادك ضمى ولامك سكونيله و﴿الصلب﴾ سكر وزننده و﴿الصليب﴾ امير وزننده قتى وسخت وشـديد اولان
نسـنه يه دينور وصلب صادك ضميله وفتحتينله لغتدر يغرنيدن قويرق صوقنه كلنجه قدر ارقه كيكنه دينوركه
اوكورغه تعبير اولنور جمعى اصلب كلور افلس كبى واصلاب كلور وصلبه كلور عنبه وزننده يقال قصم صلبه
وهو عظم من لدن الكاهل الى العجب وصلب طپراغى طاش كبى بغايت قتى ويك وشديد اولان يره دينوركه پورتعبير
اولنور جمعى صلبه كلور عنبه وزننده وصلب حسب وقوت معنالرينه استعمال اولنور يقال هو كريم الصلب
اى الحسب ويقال له صلب اى قوة ورمل عالج قربنده صمان نام ارضده برموضع آديدر وشاعرك اشبو * سقنابه

الصلبين والصمانا * مصراعنده واقع صلبين لفظى ياذاتنده مفرد اولوب ضرورت وزن ايچون تثنيه بنيه سيله ايراد اولندى رامه لفظنده رامتين ديديكى كبى ياخود مراديكى موضع اولوب صفت صلابت هر برنده غالب اولديغندن هر برينه صلب اطلاق اولنمشدر (الصلابة) كرامه وزننده برنسنه پك وسخت وشديد اولمق معناسنه در يقال صلب الشئ وصلب صلابة من الباب الخامس والرابع اذا كان صلبا (التصليب) تفعيل وزننده صلابه معناسنه در يقال صلب الشئ تصليبا بمعنى صلب ومتعدى اولور برنسنه يى پك وقاتى قلمق معناسنه تقول صلبته اى جلعته صلبا وآصمق وبردار ايلك معناسنه در يقال صلب اللص اذاجعله مصلوبا * شارح ديركه بومعنا مصلوبك صلبنى اغاجه بند ايلك معناسندن ياخود استخراج ودك من العظم معناسندن مأخوذدر ونصارى طائفه سى صليب اتخاذ ايلك معناسنه در يقال صلب الرهبان اذا اتخذوا صليبا وتصليب نسوانه مخصوص برنوع چار اسميدركه نقش صليب ايله منقوش اولور فى الاصل مصدر اولوب بعده آنده اسم اولمشدر وتصليب تازه خرما قوريمق معناسنه دركه معناى ملزوميدر يقال صلب الرطب اذا يبس (الصلب) فتحتينله وجه مذكور اوزره صلب لفظنده لغتدركه ارقه ده اولان اوكورغه كيكلرينه دينور فارسيده پشتمازه ديرلر وصلب چرويش ياغنه دينور ودك معناسنه (الصالب) لامك كسريله بودخى ارقه كيكنه دينور وصالب دترتمسى اولان حما عارضه سنه دينوركه اسمه تعبير اولنور يقال اخذته حما صالب وهى التى فيها رعدة * شارح ديركه اضافتله واضافتسز وبرأسه استعمال اولنور وامهات سائره ده حرارت زائده سى اولان ايله كه فارسيده تب كرم ديرلر مفسردر مؤلف نافض ايله مرادف رسم ايلمشدر نهايت تعبيرلرندن منفهم اولان صالبده حرارت شديد ودترتمه آزجه اولوب نافضده دترتمه شديد اولمقدر ومادهلرك دخى مقتضالرى بو يلجه اولمقدر انتهى (الصلب) صادك فتحى ولامك سكونيله آصمق وبردار ايلك معناسنه در يقال صلب اللص صلبا من الباب الثانى اذاجعله مصلوبا وحمومك حماسى شديد ودائمى اولمق معناسنه در يقال صلبت عليه حماه اى دامت واشتدت واتى كباب وبريان ايلك معناسنه در يقال صلب اللحم اذا شواه وكيكلرك ياغنى چيقارمق معناسنه در يقال صلب العظام اذا استخرج ودكها وياقق احراق معناسنه در يقال صلب الشئ صلبا من الباب الثانى والاول اذا احرقه وقوغه يه صليب دوزمك معناسنه دركه مراد قوغه نك اغزنده اولان صليبه شبيه ايكى اغاجدر يقال صلب الدلو اذاجعل عليها صليبين (الاصطلاب) افتعال وزننده بودخى كيكلرى طبخ ايله ياغنى چيقارمق معناسنه در يقال اصطلب العظام اى استخرج ودكها (الصليب) امير وزننده پك وشديد شيئه دينوركه ذكر اولندى وصليب چرويش ياغنه دينور وآصلمش كسه يه دينور مصلوب معناسنه جمعى صلب كاور كتب وزننده فن المعنى الاول الحديث ﴿ لماقدم مكة اتاه اصحاب الصلب ﴾ اى الذين يجمعون العظام ويستخرجون ودكها ويأتدمون به يعنى فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى مكه يه تشريفلرنده خاكپاى همايونلرينه اصحاب صلب كلديلر مراد شول طائفه دركه كيكلرى جمع ايدوب صو ايله قيناتدقدنصكره ياغلرينى چيقاروب آنكله تغذى ايدرلر ايدى وصليب سنجاغه دينور علم معناسنه وقطب شمالى قربنده نسر طائر نام عقاب صورتنك خلفنده واقع درت كوكبه اطلاق اولنور جوهرى نسر واقع خلفنده ديديكى وهمدر وصليب نصارى طائفه سنك خاچ تعبير ايتدكلرى نسنه يه دينوركه فارسيده چليپا دينور زعملرنجه حضرت عيسانك هيئت مصلوبه سيدر * شارحك بيانه كوره چليپا معربيدر ودوه يه مخصوص بركونه داغ وتمغا اسميدر (الصليب) زبير وزننده بر موضعدر وكاظمه قربنده برطاغك اسميدر (صلب) صرد وزننده برقوش آديدر (الصولب) جوهر وزننده و(الصوليب) ياء زياده سيله شول تخم غلاله دينوركه ترلايه اكيلدكدنصكره اوزرينه نطس اولنوب طپراق دويرلمش اوله (ذو الصليب) امير وزننده تغلب قبيله سندن اخطل نام شاعرك لقبيدر (الصلبوب) عصفور وزننده دودكه ونايه دينور مزمار معناسنه (دير صلبيا) دمشق شامده برمحل آديدر (دير صلوبا) موصل قضاسنده برقريه در (الصلوب) صبور وزننده برموضعدر (تصلب) تنصر وزننده نجدد يارنده برصو آديدر (الاصلاب) همزه نك كسريله ناقه ياوروسنى امزررکن كركى كبى سودينى ادرار ايچون كريله رك كردننى يوقارى اوزادوب قدرتى مرتبه ديك طورمق معناسنه در يقال اصلبت الناقة اذاقامت ومدت عنقها نحو السماء لتدر اولدها جهدها (الصلب) سكر وزننده و(الصلبية) و(الصلبى) بيلكى طاشنه دينور وصلبى بيلكى ايله بيلنوب كسكين اولان نسنه يه دينور تمرن وسائر نامليو دمور كبى (المصلب) محدث وزننده قوريمش خرمايه دينور (الصلقاب) صادك كسريله شول كسه يه دينوركه داثماديشلرينى برى برينه سوورر اوله يقال رجل صلقاب اذا كان يسن بعض اسنانه ببعض (الصلهب) جعفر وزننده اوزون آدمه دينور وبيوك خانه يه دينور بيت كبير معناسنه وباوز وقوى وشديد دوه يه دينور (الصلهى) الف

مقصوره ایله بودخی قوی و شدید دوه یه دینور یاء الحاق ایچوندر مؤنثنده صلهباة دینور هایله ﴿المصلهب﴾ مدحرج
وزننده بودخی اوزون و بالابلند کشی یه دینور ﴿الاصلهباب﴾ اقشعرار وزننده برنسنه طوغریلغنه اوزایوب کتمك
معناسنه در یقال اصلهبت الاشیاء اذا امتدت علی جهتها ﴿الصناب﴾ نوله کتاب وزننده ارقه سی و قرنی اوزون
اولان انسان و حیوانه دینور و برنوع قاتیق اسمیدرکه خردل ایله قوری اوزمدن اتخاذ اولنور بوبلده ده یه خردل
دیو معروفدر رمضانده صتارلر منبار ایله اکل اولنور ﴿الصنابة﴾ کتابه وزننده بودخی قرنی و ارقه سی اوزون
اولان انسان و حیوانه دینور ﴿المصنب﴾ منبر وزننده ذکر اولنان صناب دیدکاری قاتیغی یك سووب اکلنه دوشکون
اولان کمسه یه دینور ﴿الصنابی﴾ یای مشدده ایله یلیمی و قویریغی سیاه اولان طوری آته دینور کمیت کبی علی قول
آل اولان آته دینور یقال فرس صنابیّ ای الکمیت او الاشقر ﴿صنیب﴾ زبیر وزننده شیبان الهندی نام کمسه نك
فرسی آدیدر ﴿الصنخاب﴾ خای معجمه ایله سنجاب وزننده ایری و دیزمان ارکك دوه یه دینور ﴿الصنعبة﴾ ملعبه وزننده
طیانقلی صلب و قویّ اولان ناقه یه دینور ﴿الصوب﴾ اوب وزننده دوکولمك انصباب معناسنه در یقال صاب المطر
یصوب صوبا اذا انصبّ و صیب معناسنه درکه یغمورلو بلوده و شدتله دوکیلان یغموره دینور تسمیه بالمصدر در یقال
سقاهم صوب السماء و صیبها و طوغریلق و درستلك معناسنه درکه خطأ مقابلیدر صواب کبی تقول دعنی و علیّ
خطائی و صوبی یعنی بنی بوشله خطا و صواب کندیمکدر اثری بکا مترتبدر و برنسنه یه حق اوزره طوغریلغنه
واروب ایرشمك معناسنه در یقال صاب السهم نحو الرمیة صوبا اذا قصدها و لم یجر و هوادن یاخود یوکسك محلدن
اشاغی یه طوغری آغوب ایتمك معناسنه در یقال صاب الشیء اذا جاء من عل و صوب بر رجل آدیدرکه ابو قبیله در
و صیویق نسنه یی دوکوب آقتمق اراقه معناسنه در یقال صاب الماء و نحوه ای اراقه و سحاب یغمور انزال ایتمك
معناسنه در یقال صابت السماء الارض ای جادتها بالمطر ﴿الانصیاب﴾ انصباب وزننده و مراد فیدرکه دوکولمك
معناسنه در یقال انصاب الماء اذا انصبّ ﴿الصیوب﴾ تنور وزننده صیب معناسنه درکه یغمورلو بلوده و شدتله دوکیلان
یغموره دینور ﴿الصواب﴾ سحاب وزننده راست و درست معناسنه اسمدرکه خطأ مقابلیدر نته که حق باطل
مقابلیدر یقال اصاب الصواب و هو ضد الخطأ ﴿الاصابة﴾ همزه نك کسریله برنسنه یه کرکی کبی طوغریلغنه واروب
ایرشمك معناسنه در یقال اصاب السهم الرمیة اذا قصدها و لم یجر و برنسنه یی اشاغی یه طوغری ایندرمك معناسنه درکه
اصعاد مقابلیدر یقال اصابه ضد اصعده و برصواب ایش ایشلمك یا برصواب سوز سویلمك معناسنه در یقال اصاب الرجل
اذا اتی بالصواب و صواب مراد ایتمك معناسنه در یقال اصاب الرجل اذا اراد الصواب لکن مصباحده مطلق اراده ایله
مفسردر یقال اصاب الرجل الشیء اذا اراده و منه قولهم اصاب الصواب فاخطأ الجواب ظاهرا مجاز اولوروبولمق
وجدان معناسنه در یقال اصاب الشیء اذا وجده و استیصال ایتمك معناسنه درکه برنسنه یی تمامه اهلاك ایتمکدن
عبارتدر یقال اصابه اذا اجتاحه و برکمسه یی برآفت و مصیبتله آزرده ایتمك معناسنه در یقال اصاب الدهر بنفوسهم
و اموالهم ای جحفهم ﴿التصوب﴾ تفعل وزننده یوکسلك و انکبه و یوقش محلدن اشاغی یه طوغری اینوب کلمك معناسنه در
یقال تصوّب الشیء اذا جاء من عل ﴿المصابة﴾ میمك ضمیله اصابه معناسنه درکه برکمسه یی برمصیبت یا برد ایله تفجیع
ایلکدن عبارتدر مصدر میمیدر و مصیبت معناسنه درکه اصابت ایدن حادثهٔ شدیده در ماتم کبی ﴿الصابة﴾ غابه وزننده بودخی
مصیبت معناسنه در و عقل و شعورده ضعف و نقصان اولمق حالتنه دینورکه جنونه قریب اولور یقال فی عقله صابة
ای ضعف و فترة و صابه برنوع آجی شجر آدیدر جمع جنسی صابدر هاسز جوهری برآجی شجرك عصاره سیدر دیدیکی
و همدر مفردات طبیه بیانلرینه کوره صاب سودلکن انواعنه شاملدر و خاصة ابوجهل قارپوزینه دینور حنظل کبی
و قرغه دولکی دیدکلریله ده مفسردر ﴿المصوبة﴾ میمك فتحی و صادك سکونیله بودخی مصیبت معناسنه در ﴿الصیوب﴾
صبور وزننده و ﴿الصویب﴾ امیر وزننده صائب معناسنه درکه مخطی مقابلیدر یقال سهم صیوب و صویب ای صائب
لکن بونلر مبالغه یی متضمنلردر * شارح دیرکه ابن جنی دیدیکه فاء و لامی صحیح و عینی واو اولان فعیل وزنی اوچ کلمه یه
منحصردرکه طویل و قویم و صویب کلمه لریدر اماعویص کلمه سی صفت غالبه در اسم مجراسنه جاری اولمشدر انتهی
﴿الصوّابة﴾ صادك ضمی و واوك تشدیدیله خالص و صمیم و کزیده معناسنه در نته که یائیه اولان صیابه و صیاب دخی
بو معنایه درلر یقال هو فی صوّابة القوم و صیابتهم و صیابهم ای فی لبابهم و صمیمهم ﴿الاستصابة﴾ و ﴿الاستصواب﴾
اصلی اوزره برنسنه یی صواب و معقول کورمك معناسنه در یقال استصاب رأیه و استصوبه ای رأه صوابا ﴿التصویب﴾
تفعیل وزننده برکمسه یه صواب سویلدك یاخود صواب ایشلدك دیو صوابه نسبت ایتمك معناسنه درکه تخطئه مقابلیدر
یقال صوّب فلانا اذا قال له اصبت و باشی اشاغی اکمك معناسنه در یقال صوّب رأسه اذا خفضه فقها لك تصویب

الرأس فی الرکوع منهی دیدکاری بوندندرکه رکوعده باشی پك اکك منهیدر (المصوب) منبروزننده کیجه یه و جومجه یه
دینورکه طعام قوتاررلر مغرفه معناسنه (الصوبه) صادك ضمیله هرنسنه نك ییغنه‌سی و کومه‌سنه دینور علی قول بغدای
ییغنه مخصوصدر یقال صوبة منه وهی کل مجتمع او من الطعام (صوبه) توبه وزننده ایکی فرس اسمیدر بری حیان
ابن مرّه نك و بریسی عباس بن مرداسك ایدی (الصهب) فتحتینله بدنك و باشك قیللری قزل یاخود اشقر یعنی آل
اولمق که شراب رنکنده اولور قومرال تعبیر اولنور (الصهبة) صادك ضمی و هانك سکونیله و (الصهوبة) صادك
ضمیله صهب معناسنه در یقال صهب شعره صهباو صهبة و صهوبة من الباب الرابع وهی حمرة او شقرة فیه و یقال فی شعره
صهبة (الاصهب) اشهب وزننده وصف مرقوم اوزره اولان کشی یه دینور و پك بیاض اولمیان دوه یه دینور یعنی
تویلری قرمزی یه مائل قومرال اوله و ارسلانه اطلاق اولنور و بحرین ترابنده بر چشمه آدیدر ذوالرمّه نام شاعر شعرنده
جمعی اصهبیات اوله‌رق کتوردی که مراد اشبو بیتیدر * دعاهن من ناج فازمعن ورده * او الاصهبیات العیون السوائح *
و اصهب صوغوق کونه اطلاق اولنور اشهب کبی یقال یوم اصهب ای بارد و شول قیللره و تویلره دینورکه بیاضنه
قرمزیلق قارشمش اوله مراد او جلری قرمزی و جوفلری آق اوله (الصهابی) غرابیّ وزننده بو دخی پك بیاض اولمیان
یعنی تویلری قزله مائل اولان قومرال دوه یه دینور و شول وافر و فراوان اولان شیئه دینورکه اصلا نقصان بولمیه و دیوانی
اولمیان یعنی طرف میریدن جهت و وظیفه مقوله‌سی و ارداتی اولمامغله دفترد بوانده نامی اولمدیغندن علوفه خوار اولمیان
کشی یه دینورکه نحن قسمنا مطبخندن تعیش ایدر اوله یقال رجل صهابی ای لا دیوان له و هنوز زکاتی آلنمامش دوه
سوریسنه دینور و صهابیّ سخت و شدید اولان شیئه دینور یقال موت صهابیّ ای شدید کالموت الاحمر (صهب السبال)
صادك ضمی و هانك سکونیله که اصهبك جمعیدر و سبال سبله نك جمعیدرکه بیغه دینور پس صهب السبال قومرال
و قزل بیقلو دیمکدر عربلر بو تعبیری اعدایه اطلاق ایدرلر هرندکلو بیقلری اصهب اولمزایسه ده یقولون صهب
السبال کما یقولون سود الاکباد * شارح دیرکه سلفده عرب طائفه‌سنك عداوتلری اکثری روم طائفه‌سیله اولوب
و رومیلرك صهوبتی غالب اولمغله صهب السبال آنلره اطلاق اولنور ایکن کیدرك مطلقا اعدایه اطلاق اولنمشدر (الصهباء)
حمراء وزننده باده یه اطلاق اولنور حمر معناسنه علی قول شیره‌سی بیاض اوزمدن صقیلان باده یه مخصوصدر لونك
صهوبتی باعث تسمیه‌در فی الاصل صفت اولمغله صکره‌دن علم کبی آنده اسم اولمشدر الف و لامسز دخی ذکر اولنور
یقال شربوا الصهباء و صهباء ای الخمر او المعصورة من عنب ابیض و صهباء خیبر قربنده بر موضع آدیدر (الصیهب) صیقل
وزننده حرارتك شدتنه دینور * شارح دیرکه بونی ابن اعرابی نقل ایلدی سائر لغویون وصف اوله‌رق یعنی حرّ شدید ایله
تفسیر ایلدیلر و صیهب پك اسی و حارّ اولان کونه دینور یقال یوم صیهب ای حارّ و اوزون کشی یه دینور و بغایت پك
و صلابتلو اولان یالچین قیایه دینور و شدتلو و صلابتلو پك یره دینور و دوز و هموار یره دینور و طاشلق یره دینور
و شول یره دینورکه اورایه حرارت شمسك بر درجه‌ده اصابت و تأثیری اوله که چیك ات وضع اولنسه قاورلوب بریان
اوله اویلسی یر بریه‌ده اولور یقال موضع صیهب اذا کان تحمی علیه الشمس حتی ینشوی اللحم علیه (صهاب) غراب
وزننده بر موضع علی قول بر یغور اسمیدرکه جمل صهابیّ اکا نسبت اولنور (المصهب) معظم وزننده صفیف الشواء
معناسنه‌درکه پصدرمه کبی کونشده اتی طاش اوزره پشمش کباب و بریانه دینور و وحش مختلط معناسنه‌در اساسده
مصهب اللحم مختلط بالشحم ایله مفسر اولمغله ظاهرا بو راده طغیان قلم نساخله تشویش و سقطه اولمق ملحوظ غالبدر
زیرا وحش مختلط بعید و وحشی‌در (الاصهاب) همزه نك کسریله آیغرك یاپغورك اصهب اللون اوله‌رق دولی
طوغمق معناسنه‌در همزه‌سی صیرورت ایچوندر یقال اصهب الفحل اذا ولد له الصهب (اصهب صاهب) ایکیسیده
فعل امر بنیه‌سیله مجزوملردر عربلر بونکله دیشی قیونی صاغمغه چاغررلر اصوات قبیلندندر (عین الاصهب)
بصره ایله بحرین اراسنده بر پیکار آدیدر (الصیاب) زنار وزننده و (الصیابة) هایله و یانك تخفیفلریله جائزدر خالص
و صمیم و اصل و کزیده معناسنه‌در نته‌که صوّاب دخی بو معنایه‌در یقال هو من صیاب القوم و صیابته ای من خالصهم
و اصلهم و خیارهم و صیابه قومی بیننده سید و ذیشان و عظیم القدر اولانه دینور یقال هو صیابة قومه ای سیدهم
(الصیب) عیب وزننده صوب لفظنده لغتدرکه برنسنه یه طوغری واروب ایرشمك معناسنه‌در یقال صاب یصیب صیبا
ای اصاب (الصیوب) غیور وزننده صائب معناسنه‌در نته‌که واویه‌ده ذکر اولندی یقال سهم صیوب ای صائب
جمعی صیب کلور کتب وزننده

فصل الضاد المعجمة

(الضئب) ضادك کسری و همزه نك سکونیله
دریا جانورلرندن بر جانور آدیدر علی قول اینجو دانه‌سنه دینور (الضؤبان) ثعبان وزننده سموز و یاوز و قویّ
و شدید اولان ارکك دوه یه دینور (الضیأب) صیقل وزننده صعب و خطرناك اولان اموره بی محابا و بی باك و پروا

كريشوب اقدام واقتحام ايدن كشي يه دينور على قول بوضيأز كلمه سندنكه زاى معجمه ايله در مصحفدر * ومؤلف كلهٔ مزبوره يى ماده سنده ايراد ايلامشدر ﴿ الضبّ ﴾ ضادك فتحى وبانك تشديديله حشراتدن كار ديدكارى جانوره دينور جمعى اضبّ كلور اكفّ كبى وضباب كلور ضادك كسريله وضبّان كلور شبان وزننده ومضبه كلور فتحاتله وتشديد بايله شيخ ومشيخه كبى مؤنثى ضبه در هايله وضبّ مصدر اولور يابجه آقق سيلان معناسنه على قول قانك وآغزدن سالبارك وتوكركك آقسنه مخصوصدر يقال ضبّ فه ضبا من الباب الثانى اذا سال الدم او الريق من فيه وضبّ بر مرض اسميدركه دوه قسمنك ديرسكنه عارض اولور وبشقه بر ورم اسميدركه دوه نك كوكسنده تحدث ايدر وينه ديكر بر ورم آديدركه دوه نك طبانده ظهور ايدر وضبّ بو معنالرده مصدر اولور يقال ضبّ البعير ضبا من الباب الرابع اذا اصابه اضبّ كاسيذكر وضبّ آوجله ممه يى قاورايوب صاغمق على قول باش پرمغى ممه نك امزكنه قويوب سائر پرمقلرى آكا طوغرى صيغايوب كتورمك وجهيله صاغمق ياخود ممه نك ايكى امزكارينى بردن طوتوب آوجه المق وجهيله صاغمق معناسنه در يقال ضبّ ناقته ضبا من الباب الثانى اذا حلبها بالكف كلها او ان تجعل ابهامك على الخلف فتردّ اصابعك على الابهام او هو جمع الخلفين فى الكف للحلب وطنيوب سكوت ايلمك معناسنه در يقال ضبّ الرجل اذا سكت وبرنسنه او زره آوريلوب مجموعنى كنديسنه چويروب آلمق معناسنه در يقال ضبّ على الشئ اذا احتوى وضبّ بر طاغ آديدركه مناده مسجد خيف آنك ديبنده واقعدر وبر رجل آديدر وضبّ غيظ وكينه وعداوت معناسنه در بونده ضادك كسريله ده لغتدر ودوداغه مخصوص بر علت آديدركه شيشوب چتلامغله دائما آندن قان سيلان ايدر وبو معناده مصدر اولور ضبوب كبى يقال ضبت شفته ضبا وضبوبا من الباب الثانى اذا اصابها الضبّ وضبّ يره يابشمق معناسنه دركاره ضب اطلاقى بو معنادن مأخوذ اولديغى بعض امّهاتده مرسومدر يقال ضبّ الشئ ضبا اذا الصق بالارض ﴿ المضبة ﴾ ميمك وضادك وباى مشدده نك فتحيله و﴿ الضبة ﴾ فرحه وزننده كارى چوق اولان يره دينور يقال ارض مضبة وضبة اى كثيرة الضبّ ﴿ الضبابة ﴾ كرامه وزننده بر يرك كارى چوق اولمق معناسنه در يقال ضببت الارض وضبيت ضبابة من الباب الرابع والخامس اذا صارت مضبة ﴿ الاضباب ﴾ همزه نك كسريله ضبابه معناسنه در يقال اضبت الارض بمعنى ضبت وطنيوب سكوت ايتمك معناسنه در يقال اضبّ الرجل اذا سكت وبرشئ اوزره آوريلوب تمامنى قپاتيوب آلمق معناسنه در يقال اضبّ على الشئ اذا احتوى وحيقرمق معناسنه در يقال اضبّ الرجل اذا صاح وتكلم ايلمك معناسنه در يقال اضبّ الرجل اذا تكلم وباصقنه كتمك معناسنه در يقال اضبّ القوم اذا استغاروا وكيزلمك معناسنه در يقال اضبّ الشئ اذا اخفاه ودوه سوروسى پراكنده جه كلمك معناسنه در يقال اضبّ النعم اذا اقبل وفيه تفرق وبدنده قيللر چوق اولمق معناسنه در يقال اضبّ الشعر اذا كثر كذلك يرك نباتى كثير اولمق معناسنه در يقال اضبت الارض اذا كثر نباتها وبركسه يه مفارقت ايتامك وجهيله ملازم اولمق معناسنه در يقال اضبّ فلانا اذا لزمه فلم يفارقه وبرنسنه يى الده پك طوتوب صاليويرمك امساك معناسنه در يقال اضبّ على الشئ اذا امسكه ومطلوبه ظفرياب اولمغه قريب ومشرف اولمق معناسنه دركه همان ظفرياب اولمق اوزره اولمقدن عبارتدر يقال اضبّ على المطلوب اذا اشرف ان يظفر به وقربه نك وطولومك ديكش يرلرندن صو ترشح ايدوب آقمق معناسنه در يقال اضبّ السقاء اذا هريق ماؤه من خرزة فيه وكون وهوا بوصلق ودومانلق اولمق معناسنه در يقال اضبّ اليوم اذا صار ذاضباب وبرنسنه يى اصلا طنيوب قلبنده اضمار ايدوب آچازده قومق معناسنه در بوصورتده ضدّ اولور زيرا تكلم معناسنه ده كلمشدر وبونى مؤلف تكرار ايلمشدر يقال اضبّ على مافى نفسه اذا سكت عليه وبركروه وجماعت بر مصلحت ضمننده جملتا حركت وقيام ايدوب اكا متوجه اولمق معناسنه در يقال اضبّ القوم اذا نهضوا فى الامر جميعا ﴿ المضبب ﴾ محدث وزننده حارش ضبّ اولان يعنى كار صيادينه دينوركه كار صيد ايده جك اولدقده ابتدا كارك يواسنه صو دوكر ياخود طشره دن دليكك اغزنده الارينى اويناداراجره دن كار انى يلان ظن ايلكله اورمق ايچون قويريغنى طشره چيقاردقده همان قويريغندن طوتوب اخراج ايدر ﴿ الاضبّ ﴾ فتحتينله ذكر اولنان ضب نام علته اوغرامش اركك دوه يه دينور مؤنثى ضباء در يقال جمل اضبّ وناقة ضباء اى بينة الضبب ﴿ التضبيب ﴾ تفعيل وزننده برنسنه اوزره آوريلوب مجموعنى احتوا ايلمك معناسنه در يقال ضبب على الشئ تضبيبا اذا احتوى عليه وچوجغه ضبيبه يدرمك معناسنه در يقال ضبب الصبى اذا اطعمه الضبيبة وقپويه قول دمورى يابمق ياخود وضع ايلمك معناسنه در يقال ضبب الباب اذا جعل فيه الضبة ﴿ الضبة ﴾ حبه وزننده خرمانك هنوز يارليوب قبجوغنده اولان يمشنه دينور وكاردريسنه دينوركه دباغت اولنوب ايچنه ياغ قورلر وشول يصى وقالين دموره دينوركه قپونك ارقه سنه وضع اولنوب آنكله قپوسد اولنور تركيده قول دمورى تعبير اولنور نسخه لرده يضبب بها

عنوانده واقع اولوب اصل نسخه يضبب بها الباب اولمغله الباب كلمه سی سقطهٔ قلم نساخ اولمشدر و ضبه تهامه ده
بر قريه آديدر واجلش بن قلع العنبری نام كمسه نك ناقه سی اسميدر و ضبه اساميدندر ضبة بن اد تميم بن مرة نك
عموجه سيدر (الضباب) سحاب وزننده شول رطوبتلو پوصه و دومانه دينوركه زمينه قدر هوايی احاطه و استيعاب
ايدرا كثری كوز موسمنده صباح وقتنده تكون ايدر علی قول آنك حقيقتی دخان كبی اينجه سحابدر يقال احاط الارض
ضباب ای ندی كالغيم او هو سحاب رقيق كالدخان (الضبيبة) حبيبه وزننده برنوع چوجق حلواسيدركه ياغله پكمز
و بعض لحم مقوله سيله ترتيب ايدوب برقابه قورلرو ايستدكجه چوجقه يديررلر (الضبوب) صبور وزننده شول طواره
دينوركه سكردركن تبول ايدر اوله سدك آتان تعبير اولنور آت قسمنده يك عيبدر و شول قيونه دينوركه ممه سنك
دليكی طارجه اوله و ضبوب جمانة الحارثی نام كمسه نك فرسی اسميدر (ضبيب) زبير وزننده ايكی فرس آديدر بری حسان
بن حنظله نك و ديكری حضرمی بن عامر كدر و برصو و بردره آديدر (الضبضب) ضادلرك كسريله سموز انسان
و حيوانه دينور و فحاش و جری وكستاخ و زباندراز كمسه يه دينور (الضباضب) علابط وزننده بو دخی فحاش و لاابالی
فضول وكستاخ كمسه يه دينور و قوی و توانا علی قول فحاش و بدزبان وكستاخ بودوره دينور و شديد و دلير و شيرمرد
آدمه دينور يقال رجل ضباضب ای قوی او قصير فحاش او جلد شديد (الضبيب) حبيب وزننده قلجك اغزينه دينوركه
چالم يريدر يقال ضربه بضبيب سيفه ای حده (مضب) فحتينله برموضع آديدر (ضب) ضادك فحيله و (ضباب)
سحاب وزننده و (ضباب) كتاب وزننده و (مضب) محب وزننده اسامیٔ ناسدندر (قلعة الضباب) كتاب وزننده
كوفه ايالتنده برقلعه در (الضرب) ضادك فحی و رانك سكونيله اورمق معناسنه در يقال ضربه ضربا من الباب
الثانی * مترجم ديركه راغبك مفرداتده بيانه كوره اصل ضرب برنسنه يی آخر برنسنه يه ايقاع ايلك يعنی اورمق معناسنه
موضوعدر معنای مرقومك حال و محل اعتباريله انواعنك اختلافی تصورينه مبنی بيان و تفسيرلری بيننده دخی تخالف
واقع اولمشدر مثلا برشيئه ال ايله و سيف و عصا مقوله سيله اورمق كبی پس معانیٔ سائره بالجمله بو معنادن متفرع اولوركه
هر برينك ضمننده معنای مزبور مندرج و ملحوظدر مثلا ذهاب حالتی البته ضرب رجلك لازميدر و اقامت معناسی ضرب
النفس بالارض مفهوميدر و قس عليه البواقی كذلك اساسدن دخی منفهم اولان بودر انتهی و ضرب قوش قسمی
بيانه يم آرامغه كتمك معناسنه در يقال ضربت الطير اذا ذهبت تبتغی الرزق اول قوشلره ضوارب دينور و بركمسه نك
صاليورميه رك الندن طوتمق معناسنه در يقال ضرب علی يده ای امسك و ضرب و ضربان فحاتله تجارت ياخود جنك
وغزا ايلك ايچون ديارندن چيقوب سير و سفر ايلك علی قول سرعت ايلك علی رأی كتمك معناسنه در يقال ضرب الرجل
ضربا و ضربانا اذا خرج تاجرا او غازيا او اسرع او ذهب و عربلر فلان كمسه سفردن فراغت ايدوب مقيم اولدی ديه جك
يرده ضرب بنفسه الارض ديرلر بو صورتده اضداددن اولور و ضرب ناقه قويريغنی يوقری قالدروب فرجنه اوره رق
يوريوب كتمك معناسنه دركه ضرابه طالب اولديغی هنكامده ايدر يقال ضربت الناقة اذا شالت بذنبها فضربت
فرجها فمشت بعض نسخه ده باذنابها واقع اولمغله ثوب اخلاق قبيلندن اولور و برنسنه يی شیٔ آخره قاتمق معناسنه در
يقال ضرب الشیٔ بالشیٔ اذا خلطه و صودده يوزمك معناسنه در يقال ضرب فی الماء اذا سبح و عقرب صوقمق
معناسنه در يقال ضرب العقرب اذا لدغ و دپره نوب اوينامق معناسنه در يقال ضرب الشیٔ اذا تحرك و اوزامق
معناسنه در يقال ضرب الليل اذا طال و برنسنه دن يوز دوندرمك اعراض معناسنه در يقال ضرب عنه ای اعرض
و اشارت ايلك معناسنه در يقال ضرب بيده اذا اشار و بعيد ايلك معناسنه در يقال ضرب الدهر بيننا ای بعد و عربلر
ضرب بذقنه الارض ديرلر برنسنه دن اظهار جبانتله خوف ايلدی ديه جك يرده خوفندن يره ياتوب سورينه رك كتمك
ملاحظه سنه مبنی در و ضرب زمان صاوشوب كچمك معناسنه در يقال ضرب الزمان اذا مضی و ضرب مثل و شبيه
معناسنه در و جست و شيرمرد و كاركذار و نافذ اولان آدمه دينور و خفيف اللحم كمسه يه دينوركه چليمسز تعبير اولنور
بونده ضرب مضروب معناسندن متصوردر و صنف و كونه و درلو معناسنه در يقال هذا من ضرب ذلك ای
من صنفه و نوعه مصنفلرك الضرب الاول قوللری بوندندر و ضرب مضروب معناسنه اولور و خفيف يغموره دينور
يقال مطر ضرب ای خفيف و بياض قواملو باله دينور بو معناده فحتينله اشهردر تقول اكلنا الضرب ای العسل
الابيض و ضرب اهل عروض اصطلاحنده بيتك آخر جزؤينه دينورنته كه مصراعك آخر جزؤينه عروض اطلاق
ايدرلر و ضرب مجد و قدر و رفعت طلب و كسب ايلك معناسنه در يقال هو يضرب المجد ای يكسبه و يطلبه و عربلر
ضرب اذن ايله منع سماعدن كنايه ايدرلر و منه قوله تعالی ﴿ و ضربنا علی آذانهم ﴾ ای منعناهم ان يسمعوا (التضريب)
تفعيل وزننده چوق اورمق معناسنه در بناسی تكثير ايچوندر يقال ضربه تضريبا و برنسنه يی شیٔ آخره قاتوب

مطلب

(قارشدرمق)

قارشدرمق معناسنه در يقال ضرّب الشيء بالشيء اذا خلطه و قاره طوتلمق معناسنه در يقال ضرّب فلان اذا تعرّض للثلج و ضريب ديدكارى سودا يچمك معناسنه دركاسيذكر يقال ضرب الرجل اذا شرب الضريب وكوز چقورلنوب ايچرى باتمق معناسنه در يقال ضرّبت عينه اذا غارت (الضارب) و (انضريب) اميروزننده و (الضروب) صبور وزننده و (الضرب) كتف وزننده و (المضرب) منبروزننده چوق اوريجى كثيرالضرب معناسنه در * شارح ديركه مؤلف صيغ مسروده بينلرينى تخليط ايلمشدر زيرا اسم فاعل ايله صفت مشبهه و اسم مبالغه‌يى برعد ايلمشدر انتهى اسم مفعولى مضروب و ضريب دركه بمعنى مفعولدر و ضارب و ضاربه قوريغنى قالدروب فرجنه اورەرق يوريبوب كيدن ناقه‌يه دينور ضرب مذكوردن مأخوذدر اولكى نسبت اوزره دركه ذات ضرب ديمكدر و ضارب قاراوقلرينى ضرب ايدن كسه‌يه دينور و دره ايچى كبى اوتوراقلو ياصتم و مطمئن اولان مكانه دينوركه اغاجلق اوله و دوزويومشق يرده واقع اولان اوزون اوزادى غليظ قطعه‌يه اطلاق اولنور و پك قرا كوكيجه‌يه دينور يقال ليل ضارب اى مظلم وشول ناقه‌يه دينوركه سودينى صاغان كسه‌يه دائما تپه ايله اورراوله و دره ايچره اولان حولوى و ميدان طرزنده وسعتلو عرصه‌يه دينور جمعى ضوارب كلور (الضريب) اميروزننده ضارب و مضروب معناسنه دركه ذكر اولندى و صنف و نوع و كونه معناسنه در يقال هو من ضربه اى صنفه و باشه اطلاق اولنور رأس معناسنه كثرت تحرك مناسبتيله و قاراوقلرى اوزره مؤكل اولان كسه‌يه على قول قاراوقلرينى ضرب ايدن كسه‌يه دينور و قاراوقلرينك اوچجيسنه دينور و برقابه برقاج ناقه‌دن برى برى اوزره صاغيلان سوده دينور و حصه و نصيب معناسنه در و قرنى بيوك كشى‌يه دينور بطين معناسنه * شارحك بيانه كوره بوراده بطن نسخه‌لرى غلطدركوياكه بطننه بردن دخى ضرب و وصل اولنمش اولور * مترجم ديركه كتف وزننده بطن اولمقده محتملدركه طويمق بيلمز اولان و اسم الجواف اكال آدمه دينور علاقهٔ مذكوره مناسبتيله اطلاقى بعيد دكلدر بلكه بو اصوبدر و قاره دينور ثلج معناسنه و قراغويه و دپى تعبير اولنان رطوبتلره دينوركه قيش و بهار ايامنده كيجه‌لر ياغار و حمض يعنى دوه فاكهه‌سى اولان شور اوتلرك كترينه على قول متكسر اولمشنه دينوركه يرنده كوكارى قاله (المضرب) منبروزننده كثيرالضرب معناسنه دركه ذكر اولندى و مضرب اورەجق آلته دينور و اوبه و سايوان تعبير اولنان بيوك چادره دينور كوياكه ضرب اوتاده آلت اولمشدر يقال نصب المضرب اى الفسطاط العظيم (المضراب) محراب وزننده بودخى اورەجق آلته دينور دكنك و قامچى كبى تازيانهٔ طنبوره مضراب اطلاقى بوندندر (الضرابه) كرامه دينور اورمى كوزجه اولمق معناسنه در يقال ضربت يده ضرابة من ابباب الخامس اذا جاد ضربها (الاضراب) همزه‌نك كسريله مقيم اولمق معناسنه در يقال اضرب الرجل فى بيته اذا اقام و بركسه اوزره قراغو ياغمق معناسنه در يقال اضرب القوم اذا وقع عليهم الصقع و سموم ديدكارى اسى يل اسمكله صويى يره چكروب يرك يوزينى قورتمق معناسنه در يقال اضرب السموم الماء اذا انشفه الارض و اتمك پشمك معناسنه در يقال اضرب الخبز اذا انضج (الضراب) كتاب وزننده اركك حيوان ديشى‌يه آشمق معناسنه در يقال ضرب الفحل الانثى ضرابا اذا نكح (ضريب) زبيروزننده ابن نفيل اسميدركه زور ماده‌سنده مرسومدر (المضرب) مقعد وزننده ايلكلى كيكه دينور و مضرب و مضربه هاءايله قليجك آغزينه دينوركه چالم يريدر رانك كسريله ده جائزدر و مضرب رانك كسريله اسم مكاندر نسنه ضرب اولنه جق محله دينور مثلا مضرب العسل بال چاله جق قاب ديمكدر و بال الذ الاشياء اولمغله عربلر جاعى اكا تشبيه ايدرلر و عسيله كه هاءايله در برمقدار باله دينور و عسيله كه مصغريدر بونلردن طرفينه مظنهٔ التذاذ اولمريله ذكروفرجى استعاره ايدوب ومضربلريله پدر و مادر طرفلرينى اراده ايدرلركه صوى ونسب وقرابت اوله جقدر اكامبنى فلان كسه فرومايه و بى اصل و مجهول النسب درديه جك يرده مايعرف له مضرب عسلة ديرلر مايعرف له اصل ولاقوم ولااب ولاشرف معناسنه بوراده مترجم صحاحك تأويلنه نظراولنه (الاضطراب) افتعال وزننده چالقنمق معناسنه در دريانك چالقنمسى كبى يقال اضطرب الشيء اذا تحرك و ماج و سلكى و سلپوك اوله‌رق اوزايوب كتمك معناسنه در يقال اضطرب الرجل اذا طال مع رخاوة و يقال رجل مضطرب الخلق اى طويل غيرشديد الاسر و برامرك نظام و رابطه‌سى منعدم اولوب مختل و مشوش اولمق معناسنه مستعملدر يقال اضطرب امره اذا اختل و قزانج طريقنه دورشمك اكتساب معناسنه مستعملدر يقال اضطرب الرجل اذا اكتسب و بركسنه كندى ايچون برنسنه ضرب اولنمغى ايستمك معناسنه در يقال اضطرب الرجل اذا سأل ان يضرب له و منه الحديث انه عليه السلام ﴿ اضطرب خاتما من حديد ﴾ اى سأل ان يضرب له و يصاغ و عربلر اضطراب حبل ايله اختلاف كلمه‌دن كنايه ايدرلر يقولون اضطرب حبلهم اى اختلفت كلمتهم و اضطراب مشاركت ايچون اولور اورشمق معناسنه يقال اضطرب القوم اى ضاربوا و عربلر اضطراب عنان ايله جنكدن بوزيلوب يالكز باشنه قاچمقدن كنايه ايدرلر يقال جاء فلان

مضطرب العنان ای منهزما منفردا ﴿ التضرب ﴾ تفعل وزننده چالقنمق معناسنه‌در يقال تضرّب الشیء اذا تحرك
وماج ﴿المضاربة﴾ مفاعله وزننده اورشمق معناسنه‌در وبركسه‌دن تجارت ايچون مال آلوب بعد الاكتساب ربحنه
شريك ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال ضارب له اذا اتجر فی ماله وهی القراض وقراض ومقارضه مضاربه
معناسنه‌دركه قرض ماده‌سنده صورتی مشروحه‌در واشبو مضاربه رزق طلبی ايچون سير وسفر معناسنه اولان
ضربدن مأخوذدر ومضاربه باب مغالبه‌ده استعمال اولنور يقال ضاربه فضربه ای غلبه فی الضرب بوراده ضرب
كلمه‌سی باب اولندر زيرا افعال صحيحهٔ مبالغه باب اوله مخصوصدر ﴿التضارب﴾ تفاعل وزننده اورشمق معناسنه‌در
يقال تضارب القوم ای ضاربوا ﴿الضريبة﴾ حبيبه وزننده طبيعت ونهاد معناسنه‌در يقال هو كريم الضريبة ای الطبيعة
وقليجك اغزينه دينوركه چالم يريدر يقال ضربه بضريبة السيف ای حدّه * بوراده مؤلفك والسيف وحدّه قولی نحويونك
اعجبنی زيد ووجهه قوللری قبيلندندر وبرپاره يموغه دينور حلاجلنديغی اعتباريله وقليجله ضرب اولنان كشی‌يه دينور
هاء اسميته مبنيدر نطيحه كبی وضريه ميقات حجاج عراق اولان ذات عرق نام محله قريب بردره آديدركه صويی محل
مزبوره مندفع اولور وضريبه خراج وجزيه واحكار ارضيه وكرك كبی معين كسيمه كسيلان وظيفهٔ معينه‌يه دينور يقال
ضرب عليهم الضرائب وهی التی تؤخذ فی الجزية ونحوها وغلهٔ عبده اطلاق اولنوركه نه كسب وادخار ايدرسه
ياخود نيه كسيلوب متعهد اولمش ايسه افنديسنه ويره‌جك اولديغی مبلغ معهوددن عبارتدر كوياكه عهده‌سنه ضرب
اولنمشدر جمعی ضرائب كلور ﴿الضرب﴾ فتحتينله صووغه طوقنمق وصوو قلمق معناسنه‌در يقال ضرب النبات
ضربا من الباب الرابع اذا ضربه البرد ﴿الاستضراب﴾ بال پك بياض وقواملو اولمق معناسنه‌در يقال استضرب
العسل اذا ابيضّ وغلظ وديشی حيوان اركك ايستمك معناسنه‌در يقال استضربت الناقة اذا اشتهت الفحل
للضراب ﴿ضرابيه﴾ ضادك ضميله فراسيه وزننده مصر قضاسنده بلبيس حذاسنده واقع حوف نام محلده برقضا
اسميدر ﴿ضارب السلم﴾ سينك ولامك فتحيله يمامه‌ده برموضع آديدر * شارح ديركه تضريب ثوبی يوقليوب چاتمق
كذلك ديكمك وپرده ونهالی مقوله‌سنی نقشلق وباصمه باصمق معنالرينه مستعمل اولور * مؤلف قصر واكتفا ايلمشدر
كذلك سكه باصمق معناسنه‌ده مستعمل اولور ﴿الضاغب﴾ راغب وزننده شول كمسه‌يه دينوركه برپرده كيرلنوب وحوش
كبی سسلنمكله آدمی قورقودر اوله ﴿الضغيب﴾ امير وزننده طوشان وقورد سسنه دينور وآتك وبار كيرك يورركن
ذكری قابندن ظهور ايدن سسه دينور اكثری منزل باركيرلرنده اولور ﴿الضغاب﴾ غراب وزننده بودخی طوشانك
وقوردك سسلرينه دينور ﴿الضغبة﴾ تمره وزننده تحقيق شارح اوزره خرده خياره دينوركه شنخيار تعبير اولنور
اصلی ضغبسه‌در مؤلف اكتفا ايلمشدر ﴿المضغبة﴾ ميمك ضمی وغينك فتحيله شنخياری چوق يره دينور يقال ارض
مضغبة ای كثير الضغابيس ﴿الضغب﴾ ضادك فتحی وغينك سكونيله شول كشی‌يه دينوركه ذكر اولنان خرده خيار
اكلنه مشتهی علی قول دوشكون وحريص اوله مؤنثی ضغبه درهايله يقال رجل ضغب ای مشته للضغابيس او مولع
بحبها وامرأة ضغبة وضغب مصدر اولور طوشان ياخود قورد كبی سسلنوب آدم قورقتمق معناسنه يقال ضغب
الرجل ضغبا من الباب الثالث اذا صوّت كالارانب والذياب وفزّع وجماع ايلمك معناسنه‌در يقال ضغب المرأة
اذا نكحها ﴿الضنب﴾ ضادك فتحی ونونك سكونيله يره اورمق معناسنه‌در يقال ضنب به الارض ضنبا من الباب الثانی
اذا ضرب وبرنسنه‌يی آوجله قبض ايلمك معناسنه‌در يقال ضنب بالشیء اذا قبض ﴿الضوبان﴾ ضادك فتحی وضميله
مهموز اولان ضؤبان معناسنه‌دركه قویّ وتوانا دوه‌يه دينور مفردی وجمعی برابردر وضوبان ضادك ضميله دوه‌نك
ايكی كورهكنك اورته‌سنه يعنی يغرنيسنه دينور ﴿الضوب﴾ صوب وزننده كيزلنمك استخفاء معناسنه‌در يقال ضاب
الرجل يضوب ضوبا اذا استخفی ودشمنی رنك وخدعه ايدوب فريفته واغفال ايلمك معناسنه‌در يقال ضاب الرجل اذا ختل
عدوا ﴿الضهب﴾ نهب وزننده برنسنه‌نك رنكنی آتشله تغيير ايلمك معناسنه‌در يقال ضهبه بالنار ضهبا من الباب الثالث
اذا غيره وضهب اخلاط ناسه دينور اوباش واجناس مختلفه كبی ﴿الضهوب﴾ قعود وزننده بركسه اصلا برايشه يرامز
بی خير وچولپه اولمغله عورتجه‌سنه برياد كار اولمق معناسنه‌در يقال ضهب الرجل ضهوبا اذا اخلف وضعف ولم يشبه
الرجال ﴿التضهيب﴾ تفعيل وزننده اتی پصدرمه كبی قزغين طاش اوزره كباب وبريان ايلمك علی قول كركی كبی
نضج بولميه‌رق تاتاری كباب ايلمك معناسنه‌در يقال ضهب اللحم تضهيبا اذا شوّاه علی حجارة محماة او شوّاه ولم يبالغ
فی نضجه ويايی طوغرلتمق ايچون آتشه طوتمق معناسنه‌در يقال ضهب القوس اذا عرّضها علی النار للتثقيف
﴿الضهباء﴾ حمراء وزننده شول يايه دينوركه طوغرلمق ايچون آتشه طوتلمغله اكا آتش تأثير ايلمش اوله ﴿الضيهب﴾
صيهب وزننده ومرادفيدركه شول اسی مكانه دينوركه حرارت شمس تأثيريله اول مرتبه‌ده قزغين اوله كه چيك ات

(پصدرمه)

مصدرمه کبی پخته اوله (المضهب) معظم وزننده تکه تکه پارچه لنمش اته دینور یقال لحم مضهب ای مقطع (الضهضبة) دحرجه وزننده آتش برکدرمك معناسنه در یقال ضهضب النار اذا جمعها (المضاهبة) مکالبه وزننده مقابحه معناسنه درکه بری برینك عیب وقبحنی کشف و بیان ایله بد و ناسزا معامله دن عبارتدر یقال ضاهبه اذا قابحه (الضیب) عیب وزننده ضئب لفظنده لغتدرکه همزه ایله درنته که ذکر اولندی فصل الطاء المهملة (الطبّ) طانك حرکات ثلاثی و بانك تشدیدیله حکیملك ایلك معناسنه درکه حسب الاقتضاء جسم ونفس حیوانی یه علاج و تیمار ایلمکدن عبارتدر پس کرك جسمانی وکرك روحانی اولسون که ادعیه ورقیه کبی * مصباحده طانك کسریله اسم اولمق اوزره مرسومدرکه طبیبلك معناسنه در یقال طب الرجل طبا من الباب الاول والثانی اذاعالج الجسم والنفس باب اول قیاس اوزره در زیرا مضاعف متعدی باب اولده قیاسیدر وفی المثل * ان کنت ذا طبّ فطبّ لعینیك * ایکیسنده ده طانك حرکات ثلاثیله در وثانی امر حاضردر یعنی سن اهل طبّ ایسك ابتدا کوزلرکه تیمار قیل مضرب مثل معلومدر وعربلر قریب الحصول اولان برنسنه دن سؤال اولندقده * قرب طبّ وقرب طبّا * دیرلر فقرهٔ اولاده طبّ فاعل وثانیه ده تمیزدر منشأ مثل بودرکه برکمسه برخاتون تزوج ایدوب لیلهٔ زفافده مباشرت ایچون پاچه لری ارالغنه چوکدکده خاتونه هنوز بکرمیسن یوخسه سیبی سن دیو سؤال ایلکله خاتون قدقرب طبّ علی روایة طبا دیو جواب ایلدی کیده رك السنه ده مثل سائر اولدی فقرهٔ ثانیه نعم رجلا قبیلندندر زمخشری بوراده طبّ لفظنی علم وشعور ایله تفسیر ایلمشدر وطب رفق وسهولت وملایمت معناسنه در یقال طبه اذا رفقه وجادولق وسحر معناسنه در مطبوب مسحور دیمکدر ویقال اصابه طبّ ای سحر * شارح دیرکه سحره طبّ اطلاق اولنمق افاقته تفأله مبنیدر نته که لدیغ سلیم ومهلکه اولان بیابان مفازه ایله تسمیه اولنمشدر . وطب طانك کسریله شهوت واراده وشان وحال وعادت معنالرینه در وطب طانك فتحیله صفت اولور مطلقا عمل وکارنده استاذ وحاذق وماهر اولان کشی یه دینور طبیب کبی کما سیذکر وشول ادراك واذعانلو دوه یه اطلاق اولنور که ایاغنی کوزه درك نقل ایدوب علی العمیاء باصمز اوله وشول یغوره دینورکه ضراب خصوصنده حذاقتی اولوب چالق اولمیه وطب مصدر اولور قربه نك درزلرینی صو ترشح ایلمامك ایچون طبابه ایله بوریوب قپامق معناسنه یقال طب خرز القربة اذا غطاها بالطبابة وطب امورده رفق وتأنی ایدوب مصالحی حسن وجه ولطف وسهولتله تمشیت پذیر ایلمك معناسنه در ومنه المثل * من احبّ طبّ * ای تأنّی الامور وتلطف یعنی امورینك تمشیتنی سووب ایستیان کمسه یه رفق وتأنی وسهولتله مباشرت ایدر (الطبیب) امیر وزننده مطلقا عمل وکارنده استاذ وحاذق وماهر اولان کمسه یه دینور * شارح دیرکه کیده رك معالجهٔ امراض ایلکده حاذق اولان کمسه یه اطلاق اولنمشدر جمعی اطبه واطباء کلور یقال هو طب وطبیب ای ماهر حاذق فی عمله (الطبابة) کتابه وزننده یردن اوزون اوزادی قطعه یه دینور وثوبدن وسحابدن ودریدن اوزون شقه یه وقطعه یه دینور جمع جنسی طبابدر وشول دل کبی اوزون میشین پارچه سنه دینورکه قربه نك اشاغیسندن ایکی درزك ارالغنه وضع ایدوب اوزرندن دیکرلر تا که درزلر قپانوب صو ترشح ایلیه (الطبه) طانك کسریله و (الطبیبة) حبیبه وزننده بونلرده ارضدن اوزون اوزادی قطعه یه وثوبدن وسحابدن ودریدن اوزون شقه یه وقطعه یه دینور طبه نك جمعی طبب کلور عنب وزننده (التطبیب) تفعیل وزننده صوبی صزمسون دیو مشکك درزلری بینه طبابه قومق معناسنه در وسود طولومنی براغاجه آصوب یاغی چیقمق ایچون چالقیوب یایمق معناسنه در ودیبا وسائر جامه نك توسیع ایچون قولتقلری آلتنه ویانلرینه تیریز وخشتك تعبیر اولنان پارچه ضم وادخال ایلك معناسنه در یقال طبب الدیباج اذا ادخل فیه بنیقة یوسعه بها (الطبابة) کرامه وزننده طبیب اولمق معناسنه در تقول ما کنت طبیبا ولقد طببت بالکسر والفتح طبابة (المتطبب) متعلم وزننده فن طبابته متعاطی اولان کمسه یه دینور یعنی ذاتنده استاذ اولمامغله هنوز تحصیل فن طبابته سعی ایدوب دورشور اولان کمسه یه دینور یقال هو متطبب ای متعاطئ علم الطب ونهایه ده والمتطبب الذی یعانی الطب ولا یعرفه معرفة جیدة عبارتیله مرسوم اولمغله مفهوم مذکور ایله متحددر (الاستطباب) برکمسه دردی ایچون قنغی دوا صالحدر دیو طبیبدن یا اهل تجربه دن صورشدروب دوای نافع اخبارینی ایستمك معناسنه در یقال هو یستطبّ لوجعه ای یستوصفه یعنی یستوصف منه الدواء ایها تصلح لدائه (الطبابة) کتابه وزننده آنفا ذکر اولندی وطبابه وطباب سحابك صاچاق کبی صالنان طرّه سنه وصالقمنه دینورکه افقه طوغری اوزون اوزون صالنور (الطبطبة) دحرجه وزننده صو آقارکن پیدا اولان چاغلدی یه دینور وخاصة تلاطم سیلابدن حاصل اولان چاغلدی یه دینور وطبطبه مصدر اولور سسلنمك معناسنه یقال طبطب الشیٔ اذا صوّت (الطبطابه) طانك فتحیله کبچه طرزنده بریصی اغاجه دینورکه

دینورکه آنکله طوپ اوینارلر چوکان تعبیراولنور طوپ وچوکان اویونی ایرانده وبغدادده معروفدر (المطابّة) تشدیدبایله مفاعله وزننده مداوره یعنی معالجه معناسنه‌در یقال طابّه اذا داوره (الطبطبیه) یای مشدده ایله طوره‌یه وقرباجه دینورکه آنکله قامچی کبی آدم‌دوکیلور درّه معناسنه وطوره درّه محرفیدر اوردجه طب طب دیوصوتندن ناشی تسمیه اولنمشدر (طباطبا) قباقبا وزننده شریف اسمعیل بن ابراهیم بن الحسن بن علی المرتضی کرم الله وجهه لقبیدر لسـانی پلتك اولمغله قاف حرفنی طاء عنوانده تکلم ایدوب علی قول کندیلرینه برقباء یعنی قفتان ویرلمکله قباقبا دیه‌جك یرده طباطبا دیمکله آنکله تلقیب اولنمشدر * مترجم دیرکه ابن خلکان تاریخنده طباطبا اسمعیل مشارالیهك پدری اولان ابراهیمك لقبی اولمق اوزره مرسومدر برکون غلامنه جامه کتور دیوامر ایلدکده درّاعه‌می کتوره‌یم دیدکده یوق قباقبا دیه‌جك یرده پلتك اولمغین طباطبا دیمکله کلام مزبور شهرت بولوب شریف مشارالیهه لقب اولدی انتهی (الطبطاب) طانك فتحیله برنوع قوش اسمیدرکه بهایم کبی ایکی بیوك قولاقلری واردر (طحاب) حای مهمله ایله کتاب وزننده برموضع آدیدر انده بروقعه واقع اولمشدر (الطحربه) طانك ورانك فتحیله وکسره‌لریله وضمه‌لریله لغتدر سحاب پاره‌سـنه دینور وبزوجامه پارچه‌سنه دینور علی قول مادۂ مزبوره جحد ونفی موقعنه مخصوصدر مثلا ماعلیه طحربة دیرلر اکننده لباسدن برپاره یوقدر ومافی السماء طحربة دیرلر هواده سحابدن برپاره یوقدر دیمکدر (الطحرب) زبرج وزننده خار وخاشاك وقارنتی وسیلندی مقوله‌سنه دینور غثاء معناسنه (الطحربة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه‌در یقال طحرب القربة اذا ملأها وضرطه‌لمق معناسنه‌در یقال طحرب اذا قصع ویللنه‌رك قاچوب کتمك معناسنه‌در یقال طحرب الرجل اذا عدا فازّا وفسا (الطحلب) طانك ولامك ضمیله ولامك فتحیله لغتدر و(الطحلب) زبرج وزننده یوصون دیدکلری یشللکه دینورکه مزمن صوده یوزنده پیدا اولور (الطحلبة) دحرجه وزننده صویك یوزی یوصون طوتمق معناسنه‌در یقال طحلب الماء اذا علاه الطحلب ودوه‌نك تویینی قرقمق معناسـنه‌در یقال طحلب الابل اذا جزّها وقتل ایلمك معناسـنه‌در یقال طحلب فلانا اذا قتله ویرك یوزی نبات ایله یشللنمك معناسنه‌در یقال طحلبت الارض اذا احضرّت بالنبات (المطحلب) میمك ضمی ولامك کسری وفتحیله یوصون طوتمش صویه دینور ویوصونی چوق اولان صویه دینور (الطحلبة) قیله دینور شعر معناسنه یقال ماعلیه طحلبة ای شعرة (الطخربة) خای معجمه ایله طحربه وزننده ومرادفیدرکه آنفا ذکر اولندی لکن بوماده‌ده طخربیه لفظنی زیاده ایتدیلر طانك ورانك ضمه‌لری ویای مشـدده ایله (الطرب) فتحتینله فرح وسرور معناسنه‌در وحزن واندوه معناسنه اولمغله ضد اولور وعند البعض طرب شول طیش وخفتدن عبارتدرکه انسانه کمال سرور وفرحدن یاخود غم اندوه وکدردن عارض اولور شویله‌که درونی اصلا آرام وقرار ایده‌میوب قوش کبی پروازایدر پس یالکز فرح وسروره تخصیص وهمدر وطرب وحرکت معناسنه‌در وشوق وخواهش معناسنه‌در وطرب بومعنالردن مصدر اولور یقال طرب الرجل طربا من الباب الرابع اذا فرح وحزن ضد ویقال به طرب ای حرکة وشوق (المطراب) محراب وزننده و(المطرابة) هاایله کثیر الطرب اولان کشی‌یه دینور یقال رجل مطراب ومطرابة ای طروب یعنی کثیر الطرب (الاستطراب) طرب وسرور طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استطرب الرجل اذا طلب الطرب ودوه‌یی نغمات ایله تشویق وتحریك ایلمك معناسـنه‌در یقال استطرب الابل اذا حرّکها بالحداء (الاطراب) همزه‌نك کسریله شوق وطربه کتورمك معناسـنه‌در یقال اطربه اطرابا (التطریب) تفعیل وزننده اطراب معناسـنه‌در ونغمه ایلمك تغنی معناسنه‌در یقال طرّب المطرب اذا تغنی (التطرب) تفعل وزننده اطراب معناسنه‌در یقـال تطربه بمعنی اطربه (الاطراب) همزه‌نك فتحیله کزیده ومنتخب اولان خوشبو چچکلره دینور نقاوة الریاحین معناسنه (المطرب) مقعد وزننده و(المطربه) هاایله طار یوله دینور طریق ضیق معناسنه شارحك بیانه کوره جمعلری مطارب‌در نهایه‌ده مرسومدرکه مطارب طرق کباره نافذ طرق صغاره دینور وعند البعض طرق ضیقۀ متفرقه‌دن عبارتدر یقال طربت عن الطریق ای عدلت عنه * پس مؤلفك عباره‌سی قاصردر (الطرب) کتف وزننده پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اسب مکرملری اسمیدر (المطارب) میمك فتحیله یمنده برقضا وایالت آدیدر (طیروب) طیفور وزننده بررجل آدیدر (طاراب) فاراب وزننده بخارا قضاسنده برقریه آدیدر (طرابیه) فراسیه وزننده مصر اولکه‌سنده برقضا آدیدر علی قول ضرابیه‌در ضاد معجمه ایله (الطرطبة) دحرجه وزننده کچی صاغان کمسه کچی‌یی طوردرمق ایچون دوداقلرینی صیصلق کبی سـسلندرمك معناسنه‌در یقال طرطب الحالب بالمعز اذا صات لها بشفتیه وصو قرنده یاقربه‌ده چالقنمق معناسنه‌در یقال یطرطب الماء فی الجوف ای یضطرب وقیون وکچی قسمنی صـاغمغه چاغرمق معناسـنه‌در یقال طرطب بالغنم اذا اشلاهـا (الطرطب) قنفذ وزننده

و (الطرطبّ) اسقفّ وزننده قوغه كبی ایری و سلپوك اولان عورت ممه سنه دینور ثدی كلمه سنی مؤنث عد ایدنلره كوره
مفردنده طرطبی دینور الفك قصریله و طرطب آلت تناسله دینور (الطرطبانیه) یای مشدده ایله و (الطرطبة) تقیید
شارح اوزره بانك تخفیفیله ممه سی اوزون و صارقق اولان خاتونه و سائر حیوانه دینور (الطرطبّین) بانك تشدیدی و تثنیه
بنیه سیله بر كلمه دركه دهدرّین كلمه سیله هزل و استهزاء موقعنده ایراد اولنور یعنی بر كیمسه یی هزل و استهزا ایتدكده دهدرّین
و طرطبین دیرلر باطل و بی خیر و منفعت نسنه مراد ایدوب و تثنیه ایله تأكید ایدرلر و دهدرین راء بابنده مشرو حدر
(الطرعب) جعفر وزننده بدنما و مضطرب اندام و قبیح الطول اولان اوزون كیمسه یه دینور (المطاسب) میمك فتحیله
برنده چوق طورمغله بغایت متغیر اولوب بر وجهله استعماله صلاحیتی قالمیان صولره دینور میاه سدم معناسنه ظاهرا
مفردی مطسبدر (الطعف) صعب وزننده خوشلق و لذت و طیب معناسنه در یقال مابه من الطعب شئ ای مابه
من اللذة و الطیب (الطعزبة) عین مهمله و زای معجمه ایله دحرجه وزننده بر كیمسه یی مسخره لغه آلوب هزل و استهزا
ایلك معناسنه در یقال طعزبه اذا هزءبه و سخر (الطعسبة) سین مهمله ایله دحرجه وزننده بولسز و هدایتسز
متعسفا یلوب كتمك معناسنه در كرك صوری و كرك معنوی اولسون یقال طعسب الرجل اذا عدا فی تعسف (طعشب)
شین معجمه ایله جعفر وزننده بر رجل آدیدر (طوغاب) طای مضمومه و غین معجمه ایله ارزن الروم ایالتنده بر بلده آدیدر
(الطلب) فتحتینله ایستمك معناسنه در یقال طلبه طلبا من الباب الاول اذا حاول وجوده و اخذه یعنی اول نسنه نك بولنمسنی
و آلماسنی ایستدی و میل و رغبت ایلك معناسنه در تقول طلب فلان الیّ ای رغب و ایراقلشمق تباعد معناسنه در یقال
طلب الرجل طلبا من الباب الرابع اذا تباعد (الطالب) اسم فاعلدر استیجی خواهنده معناسنه جمعی طلب كاور ركع
وزننده و طلاب كاور كتاب وزننده و طلبه كاور كتبه وزننده و طلب كاور عرب وزننده * شارحك بیاننه كوره وزن اخیر
اسم جمعدر صفت مشبهه طلوبدر صبور وزننده جمعی طلب كاور كتب وزننده و مبالغه اسم فاعل طلاب در شداد وزننده
جمعی طلّابون در كذلك صفت مشبهه طلیب كاور امیر وزننده جمعی طلباء كاور كرماء وزننده (التطلب) تفعل وزننده
و (الاطلاب) همزه نك و طای مشدده نك كسریله افتعال وزننده بونلرده طلب ایلك معناسنه در یقال تطلبه و اطلبه
بمعنی طلبه لكن تطلبك مفهومی متكلف اولمغله مرة بعد اخری طلب ایلك اولور (التطلیب) تفعیل وزننده بر نسنه یی
مهلتله ایستمك معناسنه دركه مراد آراسنی آچارق طلب ایلكدر یقال طلبه تطلیبا اذا طلبه فی مهلة (المطالبة)
و (الطلاب) طانك كسریله بر كیمسه نك ذمتنده اولان حقی و آلاجغی طلب ایلك معناسنه در یقال طالبه مطالبة و طلابا
اذا طلبه بحق (الطلب) فتحتینله و (الطلبة) طانك كسری و لامك سكونیله معنای مزبوردن اسمدركه مطلوب
اولان حقه دینور تقول لی عنده طلب و طلبة ای حق یطالب (الاطلاب) همزه نك كسریله بر كیمسه نك مطلوبنی ویروب
حاجتنی روا قلمق معناسنه در یقال اطلب فلانا اذا اعطاه ماطلبه و بر كیمسه نك مطلوبنی قبل الطلب ویرمیوب طلبكار
اولمغله مضطر و محتاج ایلك معناسنه اولمغله ضد اولور یقال اطلبه ای الجأه الی الطلب (المطلب) محسن وزننده
بعید اولان مرعایه دینور یقال كلأ مطلب ای بعید كذلك مرعادن بعید اولان صویه دینور علی قول مرعی ایله
مابینی ایكی میل مسافه یاخود بر مرحله یاخود ایكی مرحله اولان صویه دینور یقال ماء مطلب ای بعید عن الكلأ
او بینهما میلان او یوم او یومان و مطلب اسامیدندر علیّ بن مطلب البرقی محدثیندر (الطلب) طانك كسریله خاصة
طالب نسوان اولان كشی یه دینور یقال هو طلب نساء ای طالبهن جمعی اطلاب كاور و طلبه كاور عنبه وزننده
و طلب طانك كسریله و طلبه هاایله مطلوبه و معشوقه اولان خاتونه دینور یقال هی طلبه و طلبته اذا كان یهواها
(الطلبة) فرحه وزننده مطلوب اولان شیئه دینور یقال اعطی طلبتك ای ماطلبته (الطلبه) جرعه وزننده ایراق
سفره دینور یقال بدت له طلبة ای سفرة بعیدة (امّ طلبه) طانك كسریله طوشجل قوشنك كنیه سیدر (المطلب) میمك
ضمی و طای مشدده نك فتحیله اسامیدندر مطلب بن عبدالله بن حنظب كه مخزوم قبیله سندندر طریق عراقده واقع
بئر مطلب دیدكاری قویی اكا منسوبدر و عبدالمطلب بن هاشم جد پیغمبر ذیشاندر علیه الصلوة و السلام اسم اصلیسی
عامردر * مترجم دیركه وقتا كه هاشم غزده وفات ایدوب اوغلو عامر مدینه ده والده سی یاننده یتیم قالمغله بی پدر اولان
اولادلك حالی معلومدر عسرت معیشت و رثاثت و پریشانیتله امرار اوقات ایدرلر ایدی قرینۀ حال بر كیمسه مكه ده عامرك
عموجه سی اولان مطلبه عامرك پریشانلغنی اخبار و افاده ایلدكده پنجۀ عصبیت رحم و قرابت عنانربای تاب و طاقت
اولوب همان مدینه طرفنه پویان اولدی بعد الوصول عامری اخذ و اسبنه ارداف ایلیه رك مكه یه عود و قفول ایلدی
حین دخولده ماهذا الصبی دیو سؤال ایدنلره رثاثت لباس عامردن عار ایله برادرزاده مدر دیمیوب هو عبدی دیو جواب
ایلكله السنۀ ناسده عبدالمطلب ایله شهرتیاب اولمشدر انتهی (طلوب) صبور وزننده سمیرا قربنده بر قویی آدیدر (طلوبه)

هايله بر طاغك اسميدر (مطلوب) بر موضع آديدر (طليب) زبير وزننده و (طالب) و (طلاب) شداد وزننده
و (طلبه) فتحاتله اسامئ ناسدندر (المطلحب) مسلحب وزننده ومرادفيدر كه ذكر اولندى (الطنب) طانك ونونك ضميله
چادر ايپنه دينور چادرك سراپرده لرينى بند ايتدكارى اوزون ايپدن عبارتدر على قول چادرك قازيغنه چكروب
باغلدقلرى ايپدن عبارتدر جمعى اطناب وطنبه كلور عنبه وزننده يقال شد البيت بالطنب وهو حبل طويل يشدبه
سرادق البيت او الوتد بورادهاو الوتد قولى سرادق اوزره معطوفدر *مؤلف طنب كلمه سنى عنق كبى مفرد اولمق اوزره
رسم ايلمشدر لكن مقدمة الادبده ومهذبده طناب كسر طايله مفرد وطنب ضمتينله واطناب جمع اولمق اوزره مرسومدر
وطنب شول تصميه يه دينوركه يايك كيريشنك اوجنه بند ايدوب بعده يايك قولاغنه چكررلر تا كه كيريش كسلميه وكوكسمك
اوستنده اولان سكيره دينوركه مراد بوغازك چقوريني ايكى طرفلو احاطه ايدن سكيرلردر ايكيسنه طنبان ديرلر بيون
بر طرفه چويرلدكده پرمق كبى ظاهر وممتد اولورلر وطنب ماويه ايله ذات العشر نام محللرك بيننده بر موضع آديدر بصره
جاجنك منازلندندر وطنب اغاجك كوكنده اولان طمره وريشه يه دينوركه هر طرفه سوروب كيدر وبدنده اولان
سكيره اطلاق اولنور يقال شد الله المفاصل بالاطناب اى الاعصاب (الاطنابة) همزه نك كسريله بودخى كوشه كاته
بند اولنان سكيره دينور طنب كبى واطنابه سايبانه دينور مظله معناسنه وبر خاتون آديدركه او غلو عمرو شعرادندر
(الطنب) فحتينله مزراق اكرى اولمق معناسنه در يقال طنب الرمح طنبا من الباب الرابع اذا اعوج وآتك اياقلرى
اوزون اولهرق سلپوك اولمق معناسنه در كذلك آتك بلى اوزون اولمق معناسنه دركه جنديلر بيننده عيوبدندر يقال
طنب الفرس طنبا من الباب الرابع ايضا اذا طال ظهره (الاطنب) اشهب وزننده وصف مذكور اوزره اولان
اركك آته دينور (طنباء) شهباء وزننده مؤنثيدر (التطنيب) تفعيل وزننده چادرى ايپلريله چكوب باغلمق معناسنه دركه
مراد چادرى قورمقدر يقال طنب البيت تطنيبا اذا مده باطنابه وشده وقورد اورومك معناسنه در يقال طنب الذئب
اذا عوى واقامت ايلمك معناسنه در يقال طنب بالمكان اذا اقام وتطنيب معناسنه دركه طولومى عموده آصوب چالقمقله
سود چيقارمقدن عبارتدر يقال طنب السقاء اذا طببه (الاطناب) همزه نك كسريله يل شدتله اسوب توز وطلاز
قوپرمق معناسنه در يقال اطنبت الريح اذا اشتدت فى غبار ودوه لر پيدرپى قطار اوزره يوريوب كتمك معناسنه در يقال
اطنبت الابل اذا اتبع بعضها بعضا فى السير وايرمغك صويى اوزون اوزادى ايراغه كتمك معناسنه در يقال اطنب
النهر اذا بعد ذهابه وبر نسنه يى بلاغت يعنى مبالغه وجهيله وصف ايلمك معناسنه دركرك مدح وكرك ذم وقدح
اولسون تطويل كلام بونك لازميدر يقال اطنب الرجل اذا اتى بالبلاغة فى الوصف مدحا كان او ذما (المطنب)
مقعد وزننده اموزه دينور منكب معناسنه واموز باشيله بيونك اراسنه دينور عاتق معناسنه (المطناب) محراب
وزننده كثير وعظيم عسكره اطلاق اولنور شويله كه ايكى طرفنك مابينى بعيد وممتد اوله يقال جيش مطناب
اى عظيم (المطانب) ميمك ضميله چادرى طناب طنابه مقارن وملاصق اولان قومشويه دينور تقول هوجارى
مطانبى اى طنب بيته الى طنب بيتى (الطهب) فحتينله خرده وكوچك اغاجلرك اسماسندندر (الطهلبة) دحرجه
وزننده يريوزنده كتمك سير وسياحت معناسنه در يقال طهلب الرجل اذا ذهب فى الارض (الطهنبى) طانك فتحى
والفك قصريله ياوز وشديد وتوانا اولان دوه يه دينور يقال بعير طهنبى اى شديد (الطاب) ناب وزننده (والطيب)
طانك كسريله و (الطيبة) هايله و (التطياب) تسيار وزننده بر نسنه پاكيزه ولذيذ وخوش اولمق معناسنه در يقال
طاب الشئ يطيب طابا وطيبا وطيبة وتطيابا اذا لذوزكا * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل طيب حواسك استلذاذ
ايلديكى نسنه دن عبارتدر اطعمه واشربه وسائر نسنه لردن كرك طعم وريح وكرك پاكيزه لك وخوشمنظرلق جهتيله
اولسون وكرك معنوى اولسون مال حلال كبى انتهى وتقول طبت به نفسا اى طابت به نفسى زيرا تميز معناده فاعلدر
وطاب وطيب وطيبه وتطياب يراوتلو وچايرلو اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال طابت الارض اذا اكلأت ومتعدى
اولور بر نسنه يى خوش وپاكيزه وكوبجك ايلمك معناسنه در يقال طابه اى طيبه وطاب طيب معناسنه دركه خوش وپاكيزه
اولان نسنه يه دينور وصف بالمصدردر خبيث مقابليدر وطاب بحرين قضاسنده بر قريه آديدر وفارس اولكه سنده
بر ايرمق آديدر (الطياب) زناروزننده بغايت خوش وپاكيزه وكوبجك اولان شيئه دينور يقال شئ طاب كما ذكر وطياب
اى طيب (الطوبى) بشرى وزننده طيب معناسنه در يعنى مصدردر اصلى طيبى ايدى ياء واوه قلب اولندى وطوبى
طيبه لفظندن جمع اولوركه طانك فتحى ويانك تشديديله در وبو نادردر واطيب كلمه سندن مؤنث اولور وايولك وكوزللك
حسنى معناسنه در وبخت وعيش خوش وخير وراحت ودولت معناسنه در وخيره وكزيدكى معناسنه دركه مختارلق
وكزيده لك معناسنه در وطوبى جنتده بر شجرك اسميدر على قول لغت هنديده طوبى جنتك اسميدر ويقال طوبى لك

و طوباك بالاضافة على قول طو بالك تعبيرى لحن و خطادر (طيبى) طانك كسرى و الفك قصريله طو بى لفظنده لغتدركه
جنتده بر شجر آديدر (الاطابة) همزه نك كسريله برنسنه يى خوش و پاكيزه قلمق معناسنه در يقال اطابه اطابة بمعنى طيبه
و استنجاء معناسنه دركه موضع نجاستنى غسل و يا مسح ايله تطهير ايلمكدن عبارتدر يقال اطاب الرجل اذا استنجى يعنى
نفسنى مرداردن پاك ايلدى و خوش و منقح دلكش كلام سويلمك معناسنه در يقال اطاب الرجل اذا تكلم بكلام طيب
و مهمانه خوش و لذيذ و پاكيزه طعام چكمك معناسنه در يقال اطاب الرجل للضيف اذا قدم طعاما طيبا و خوش
و دلبر و پاكيزه تر اوغلانلرى اولمق معناسنه در يقال اطاب فلان اذا ولد بنين طيبين و حلال تزوج ايلمك معناسنه در
يقال اطاب الرجل اذا تزوج حلالا (التطييب) تفعيل وزننده برنسنه يى خوش و طيب ايلمك معناسنه در يقال طيبه
تطييبا بمعنى اطابه و برنسنه يى خوش و پاكيزه بولمق معناسنه در يقال طيب الشئ اذا وجده طيبا (الطيب) طانك
كسريله خوشبو نسنه يه دينوركه آنكله تطيب و تعطر اولنور مسك و عنبر و دهن كبى و حلال شيئه دينور يقال هو
طيب اى حل و مطلقا هر نسنه نك افضل و انفسنه دينور يقال يطلب الطيب اى الافضل و طيب و اسط ايله شهر
تستر بيننده بر بلده آديدر (الطيبة) هايله بودخى حلال و مباح اولان شيئه دينور و بغايت صاف و براق اولان
باده يه اطلاق اولنور مى ناب معناسنه و طيبه مصر اولكه سنده ايكى قريه آديدر و زمزم صوينك اسميدر و زرو دياننده
بر قريه آديدر (الطيبة) عنبه وزننده غدر و حيله سز و نقض عهدسز دسترس اولنان اسيره اطلاق اولنور يقال
سبى طيبة اى بلا غدر و نقض عهد (الاطيبان) تثنيه بنيه سيله اكل و جماعه اطلاق اولنور على قول فم و فرج
و عند البعض شحم و شبابدن عبارتدر و منه يقال ذهب الاطيبان اى الاكل و الجماع او الفم و الفرج او الشحم و الشباب
بوراده شحمدن مراد قوت بدنيه در و بقى الاخبثان اى الضراط و السعال (المطايب) ميمك فتحيله و (الاطايب)
كزيده و مختار اولان نسنه لره دينور مطايب كله سنك لفظندن مفردى يوقدر بعضلر ديديكه اشبو مطايب و اطايب
كله لرى عربلردن مطايب الرطب و اطايب الجزور عنوانيله مسموعدر يعنى مفردلرى مسكوت اولوب همان جمع
اوله رق بو وجه مسموع اولمشدر يقولون اطعمنا من مطايب الرطب و اطايب الجزور و على قول مطايبك مفردى
مطيب ياخود مطاب و مطابه در و اطايبك مفردى اطيبدر (الاستطابة) استنجاء معناسنه استعمال اولنور يقال
استطاب الرجل اذا استنجى و قاسيق قيللرينى تراش ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال استطاب الرجل اذا حلق
العانة و برنسنه يى خوش و طيب بولمق معناسنه در يقال استطاب الشئ اذا وجده طيبا و يقال استطيبه على الاصل
و طتلو و خوشكوار صو ايستمك معناسنه در يقال استطاب القوم اذا سألهم ماء عذبا (الاطياب) همزه نك كسريله
برنسنه يى خوش و پاكيزه و طيب بولمق معناسنه در يقال اطيب الشئ اذا وجده طيبا و بو اصلى اوزره استعمال
اولنمشدر (الطابة) غابه وزننده باده يه دينور خمر كبى (طيبه) طانك فتحيله مدينۀ منوره اسماسندندر طابه و طيبه
سيده وزننده و مطيبه مكرمه وزننده بونلرده مدينۀ منوره نك اسملريدر نام اصليسى يثرب اولوب مأخذى اولان ثرب
فساد معناسنه اولمغله استهجان اولنوب الفاظ مذكوره ايله تسميه بيورلمشدر (عذق بن طاب) عينك كسرى و ذال
معجمه نك سكونيله مدينه ده بر خرمالق آديدر (ابن طاب) بر نوع خرمايه اطلاق اولنوركه حالا مدينه خرماسى
تعبير ايلدكلرى خرمادر (الطياب) كتاب وزننده بصره ده بر خرمالق آديدر (الطيب) سيد وزننده بغايت خوش
و پاكيزه و كوچك اولان نسنه يه دينور خبيث مقابليدر و حلال اولان شيئه اطلاق اولنور يقال مال طيب اى حلال
و طيب و مطيب مكرم وزننده پيغمبر اكرم صلى الله عليه و سلم حضرتلرينك ايكى فرزند ارجندلرى اسملريدر
(ابو طيبه) طانك فتحيله پيغمبر عاليشان عليه السلام حضرتلرينك حجاملرى اولان ذاتك كنيه سيدر اسمى دينار در
(طابان) خابور قضاسنده بر قريه در (الايطبة) همزه نك فتحى و يانك سكونى و طانك ضمى و بانك تشديد و تخفيفيله
ديشى بكينك و آهونك تكه طلب ايدوب اركككه قيزمسى حالتنه دينوركه سيمك تعبير اولنور يقال دنت ايطبة
العنز اى استحرامها (الطوب) طانك ضميله طوغله يه و كيرميده دينور (المطايبة) مفاعله وزننده لطيفه
و مزاح ايلمك معناسنه در يقال طايبه اى مازحه (حلف المطيبين) حانك كسريله مطيبلرك عهد و ميثاقى ديمكدر
پيغمبر انام عليه السلام حضرتلرى يكرمى بش ياشنده ايكن بعض قبائل عرب بينلرنده منعقد اولان عهد
و يمين اوله جقدر صورتى بو دركه بنو عبد مناف بالاتفاق بنو عبد الدارك ضبط و توليترنده اولان كعبۀ مكرمه نك
حجابت و رفادت و لواء و سقايه منصبلرينى آلمق مراد ايلدكلرنده بنو عبد الدار امتناع ايلمكله من بعد
هر قوم ايفاى حق عصبيتله برى برلرينه يارى و معاونت ايلمك اوزره عهد و يمين ايلديلر بنو عبد مناف
اجناس طيبى جمع و تخمير ايدوب بر بيوك چناق ايچره وضع و طرفدارلريله كه بش قبيله اهليدر اللرينى آكا

غمس ایدەرك عقد عهد و یمین ایلدکدنصکره لاجل التأکید الرینی دیوار کعبه یه مسح ایلدیلر بنـاء علیه مطیبین
ایله تسمیه اولندیلر بنو عبد الدار دخی کندی حلفالریله که التی قبیلەدن عبارتدر آخر کونه مؤکد عقد قسم ایلدیلر
بو سببله احلاف تسمیه اولندیلر رسـول اکرم علیه السّلام حضرتلری مطیبین طرفنده بولنمشـلر ایدی حجابتدن
مراد کعبەنك قپو جیلغیدر و رفادە قریش اهالیسی میانەلرندن برمقدار مال افراز ایدوب آنکله زبیب و بغدای اخذ
ایدرلر ایدی تاکه حجاج ایچون حاضر بولنه و لواء کعبەنك سنجاغنی ترتیب ایلکدر و سقایه حجاجه صو و یرمکدر

فصل الظاء المعجمة

(الظأب) دأب وزننده بانك و فریاد ایلك زجل و صوت معناسنه در یقال ظأب الرجل
ظأبا من الباب الثالث اذا زجل و صات و اولنمك تزوج معناسنه در یقال ظأب الرجل ظأبا من الباب المزبور اذا تزوج
و جغلتی و غریو و جلبه معناسـنه در یقال ماهذا الظأب ای الجلبة و ظلم و ستم و بیداد معناسـنه در و تکه باغرمق
معناسنه در یقال ظأب التیس اذا صاح و سلف و همداماد معناسنه درکه زوجەنك انشته سیدر بجانق تعبیر اولنور
جمعی اظؤب کلور اکلب وزننده و ظؤوب کلور عروق وزننده (المظاءبة) مفاعله وزننده ایکی کمسه ایکی همشیره
تزوج ایدوب بری برینه بجانق اولمق معناسنه در یقال تزوجا بالمظائبة و هی ان یتزوج انسان امرأة و یتزوج آخر
اختها (الظبظاب) طبطاب وزننده رنج و درد و تعب و محنت کبی عارضۀ شدیدەیه دینورکه موجب تقلب و اضطراب
اولور یقال مابه ظبظاب ای قلبة و وجع و عیب و نقیصه معناسنه در و بر نوع سیوجلە اسمیدرکه کوز قپاغنده چیقار
جدجد دخی دیرلر و دلبردلو قانلو اوغلانلرك چهرەلرنده چیقان سیوجلەلره دینور و جغلتی و شماطه و غریو و جلبه
معناسنه در و برکسه یه شر و مضرت ایقاعیله تهدید ایدن کسەنك مؤثر کلام و عیدینه دینور تقول سمعت ظبظابه
و هو کلام الموعد بشرّ و ظبظاب ملوك یمندن برینك اسمیدر (الظبظبه) زلزله وزننده محموم اولمق معناسـنه در
یقال ظبظب الرجل علی البناء للمجهول اذا حمّ (التظبظب) تزلزل وزننده برنسـنه آهسته جه سهولتله دوشمك
معناسنه در یقال تظبظب الشیء اذا کان له وقع یسیر (الظرب) کتف وزننده یرده سومولوب طومه لان ایری طاشه
و قیایه دینورکه اوجی یلان کبی سیوری و کسکین اوله علی قول یوکسك و سیوری اولمیوب دوشکلی یاصتم طاغه
دینور یاخود کوچك طاغه دینور جمعی ظراب کلور سهام کبی * شارح دیرکه بو جمع عزیزدر سکون را ایله تخفیف
توهمنه مبنیدر و ظرب بر رجل آدیدر و نبی اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك فرسلری اسمیدر و بادیەده قرعا ایله
و اقصه نام محللر بیننده بر صو برکه سی اسمیدر (ظرب لبن) لامك ضمی و بانك سکونیله بر موضع آدیدر (الظربّ)
عتلّ وزننده غلیظ الجثه طوپاج بودوره دینور یقال رجل ظربّ ای قصیر غلیظ (الظربان) قطران وزننده که مراد
ظانك فتحی و رانك کسریله در کدی جثه سنده بدرایحه او بر جانوردر ترکیده کوجن تعبیر اولنور بغایت ضرطه جی
و ضرطه سی زیاده سیله منتن اولور بر جامه یه او صورصه جامه اسکیوب کیدر هنوز رایحۀ خبیثه سی اندن زائل اولمز
اکثری کارلئ بو اسنك اغزینه دبرینی وضع ایدوب ایچرو یه طوغری ضرطه ایلمکله بد رایحه سندن کار مضطرب اولوب
تحملدن قالمغله ناچار طشره یه پرتاب ایدوب چیقدقده صید و اکل ایدر ملعونك ضرطه سی اولطه سیدر و فی المثل
* فسا بینهم الظربان * ای تقاطعوا یعنی بر مفسد و مکار نیجه احباب میانەلرینه القای فساد ایله بری برندن کسیلوب
جدا اولسه لر مثل مزبوری ضرب ایدرلر * مترجم دیرکه اول جانوره عربلر مفرّق النعم اطلاق ایدرلر زیرا دوەسوریسنك
ارالغنه کیروب جابجا ضرطه چکدکده رایحۀ کریهه سندن دوەلر پریشان اولور انتهی جمعی ظرابین کلور و ظرابیّ
کلور یای مشدده ایله کویا که آتی الذکر ظربّاء کلمه سندن جمعدر و (ظربی) ظانك کسری و الفك قصریله و (ظرباء) ظانك
کسری و الفك مدیله اسم جمعلردر (الظربّاء) ظانك فتحی و رانك کسری و بانك تشدیدیله بو دخی ظربان کبی جانور
مرسومك اسمیدر (التظریب) تفعیل وزننده طوارك طرنغی بغایت پك و متین اولمق معناسـنه در یقال ظرّبت
الحوافر تظریبـا علی المجهول اذا صلبت و اشتدّت (المظربة) معظمه وزننده بغایت صلب و متین اولان طوار
طرنقلرینه دینور (الاظراب) احباب وزننده نواجذ آردنده اولان درت دیشلره دینور و نواجذ عندالمؤلف مختلفدر
علی قول اظراب دیشلرك کوکلرینه دینور (ظریب) امیر وزننده موضع آدیدر (الظرب) طرب وزننده یاپشمق
معناسنه در یقال ظرب به ظربا من الباب الرابع اذا الصق به (ظربه) جهینه وزننده بر موضع آدیدر (الظنب) ظانك
کسری و نونك سکونیله اغاجك کوکنه دینور (الظنبة) جرعه وزننده شول سکیره دینورکه اوق یلکنك کز
طرفندن اولان اوجنه صاریلور (الظنبوب) زنبور وزننده ایاقده اینجك تعبیر اولنان عضوك اوك طرفدن یعنی
طشره طرفندن اوجنه دینور یاخود اینجك کمیکنه دینورکه قوری اینجك و قلم و دودك تعبیر اولنور علی قول قوری
اینجك اوجنه دینور یقال ضرب ظنبوبه و هو حرف الساق من قدم او عظمها او حرف عظمها بورادە قدم لفظی

ضمتينله در وحق عباره هاء تأنيثله عظمها اولمقدر زيرا ساق مؤنثدر وظنبوب مزراق تمرنك قوغانده اولان میخه یعنی پرچینه دینور جمعی ظنابيب كلور كه انجكلر ديمك اولور ومنه المثل * قرع ظنابيب الامر * اى ذلله بر كسه بر دشوار ماده‌یه بغایت سعی و اقدام ایلیه‌رك تذلیل و تسهیل ایلدکده ضرب اولنور زیرا چوکیوب سرکشلك ایدن دوه‌نك انجکنه اورمقله رام ایدوب چوکردرلر (الظاب) ناب وزننده سوزه دینور کلام معناسنه وماده‌ٔ مزبوره واویه‌در وجغلتی وغریو وهنکامه معناسنه‌در وتکه دیشی کچی‌یه واره‌جق وقتده باغرمق معناسنه‌در * شارح دیرکه بونك اصلی ظوب ایدی که مصدردر مهموزده لغتدرنته که ذکر اولندی

فصل العين

(العب) عينك فتحى وبانك تشدیدیله مطلقا صو ایچمك معناسنه‌در علی قول برصولقده ایچمیوب یودم یودم یودمرق ایچمکدر جرع معناسنه یاخود ارالقلرینی یك آچیوب تیز تیز بری بری آردنجه متتابعا ایچمك یاخود دالسزو قابسز صویه اکیلوب دابه وحمامه کبی ایچمك کرع معناسنه‌در یقال عبّ الماء عبا من الباب الاول اذا شربه او جرعه او تابعه او کرعه * شارح دیرکه عندالبعض عب صولوق المیه‌رق برنفسده ایچمك معناسنه‌در واغلبی بودر ﴿حتى الكباد من العبّ﴾ حدیثنده شراح بونکله تفسیر ایلمشدر یعنی جکرآغریسی صویی برنفسده ایچمکدن عارض اولور کذلك ﴿مصوا الماء مصاو لاتعبوا عبا﴾ حدیثنده دخی العبّ شرب الماء بلا تنفس عبارتیله مفسردر ظاهرا مؤلفك اوتابعه اوکرعه عباره‌لرنده صولوق آلمقسزین ایچمك مفهوملرنده داخل یاخود لازمدر انتهى وعب الشمس کونشك پرتو وضیاسنه دینور بونده بانك تخفیفیله ده جائزدر زیرا عبو لفظندن منقوص اولوردم ویدکبی وعبو ضیا معناسنه‌در وعبّ قوغه اینوب صویه طالدقده سسلنمك معناسنه‌در یقال عبت الدلو عبا اذا صوّتت عندغرف الماء (العبّ) عينك ضمیله ردن معناسنه‌درکه لباس یکنك دیبنه دینورکه قولتق طرفنه کلان اوجیدر (العباب) غراب وزننده خرما یپراغنه دینور خوصه معناسنه وسیل صوینك پك چوق وطاشقین برینه کذلك کثرت وارتفاعنه یاخود طالغه سنه دینور * شارح دیرکه پك عظیم وطاشقین وپوسکوریجی سیل صوینه‌ده دینور واساسده بومعنا مصدر اولمق اوزره‌ده مرسومدر یقال عبّ البحر عبابا وهرشیئك اولنه دینورکه کثرت موقعیدر یقال عبابه ای اوله وعباب مالك بن نویره‌نك فرسی آدیدر یاخود صوابی عناب‌در نونله (العنبب) جندب وزننده چوق صویه دینور * مؤلفك کثرة الماء قولی الماء الکثیر سبکنده‌در یقال ماء عنبب ای کثیر وعنبب بردره آدیدر وبرنوع نبات اسمیدر (بنو العبّاب) کتان وزننده عربدن برجماعتدر اهل فرسه مخالطت ایدوب آتلری نهر فراتدن عب ایدر اولمرله اطلاق ایلدیلر (الیعبوب) یعقوب وزننده شول آته دینورکه اندامی اوزون کریملو وبغایت یوکرك اوله علی قول جنسی پاك واشکین اولوب یوریمسنده وسکرتمسنده آب روان کبی سهولت اوله‌رق کبی سلکوب مضطرب ایلیه یاخود سکرتمسی پك میدانلو اوله اصلا فتور بولمیه ایلغار آتی کبی یقال فرس یعبوب ای طویل سریع اوجواد سهل فی عدوه او البعید القدر فی الجری ویعبوب صویی چوق اولان جدوله دینور وسحابه دینور ویعبوب ربیع بن زیادك ونعمان بن منذرك واجلح بن قاسطك فرسلری اسمیدر (العبيبة) حبيبه وزننده عرفط نام شجردن اتخاذ اولنور برنوع طتلو طعام وشراب اسمیدر علی قول عبیبه عرفط صمغنك عرقیدر شارح دیرکه اعراب بادیه سویق دوکه جك طوقله آنی دوکرك نضج بولدقده شربت ایدوب ایچرلر میان شربتی کبی اولور وعبیبه چقورجه برده بتن رمث نام اوتك آدیدر (العبيه) عينك ضمی وکسری وبای مشدده‌نك کسری ویانك تشدیدیله کبر وفخر ونخوت معناسنه‌در یقال فیه عبیة ای کبر وفخر ونخوة (العبعب) غبغب وزننده جوانلق هنکامنك تاب وطراوت ولطافتی حالتنه دینور ویال وبال صاحبی تنومند تازه‌دلو قنلو یه دینور وبول جامه‌یه دینور یقال ثوب عبعب ای واسع ودوه تویندن ایشلنمش خاص ویومشق ونازك کلیمه دینور وبر صنمك اسمیدر وبر رجل آدیدر ومشرکلرك صنم وضع ایتدکلری محله دینور بتخانه معناسنه واوزون کشی‌یه دینور (العبعاب) طبطاب وزننده بودخی اوزون آدمه دینور وواسع الحلق والجوف اولان کشی‌یه دینورکه صوت وکلامی ایچروسندن طوپ کبی صدور ایدر وتام الوجود وحسن الخلقه خوش اندام جوانه دینور یقال شاب عبعاب ای التام الحسن الخلق (الاعبّ) فتحتینله وبانك شده‌سیله فقیر وبی نوا کشی‌یه دینور وغلیظ الانف اولان کمسه‌یه دینور (ذوعبب) صرد وزننده بردره اسمیدر (العبب) صرد وزننده حبّ الکاکنج اسمیدر کاکنج عشابلرك قنبل اوتی دیدکلری نباتدر فارسیده عروس درپرده دیرلر کتب طبیه‌ده قنبل دیدکلری بودکلدر بریسی وبستانیسی اولور نباتی ایت اوزمنه شبیه وحبی که ثمری اوله جقدر قرمزی غلاف ایچره ودانه‌لری فندق قدر وبعد الکمال قرمزی اولور وعلی قول عبب عنب الثعلب اسمیدرکه ایت اوزمی دیدکلری نباتدر وعندالبعض عبب شجر الرآء اسمیدرکه ماده‌سنده بیان اولندی یاخود اغلاث قسمندن برنوع شجر آدیدر واغلاث آجی وبعضی سیتلو اولان اشجاردن عبارتدر عکرش وحلفاء وینبوب ولصف

وعشرق وبردی واسل كبی (العبب) ضمتینله بردن فشقروب فوران ایدن و پوسكوره رك جریان ایدن صولره دینور
میاه متدفقه معناسنه (العبعبة) زلزله وزننده منهزم اولمق معناسنه در یقال عبعب الجیش اذا انهزموا وعبعبه اسم
اولور قرمزی یوك پارەسنه دینور صوفۀ حمراء معناسنه وعبعبه درنی نام كمسه نك والده سی اسمیدر كه شاعره ایدی
ودرنی ظورنا وزننده در (التعبعب) تزلزل وزننده برنسنه یی بتمامه سیلوب آلمق یاخود بالتمام اكل ایلك معناسنه در
تقول تعبعبت الشیٔ ای اتیت علیه كله (عباعب) علابط وزننده قیس بن ثعلبه قبیله سی یوردنده بر صو آدیدر
(العبّی) عینك ضمی والفك قصریله ربی وزننده شول خاتونه دینور كه چوجغی یاشامز اوله (التعبب) تفعل وزننده
برنسنه یی كثرت واصرار اوزره ایچمك معناسنه در یقال تعبب النبیذ اذا الحّ فی شربه واساسده تركته یتعبب النبیذ
ای یتجرعه بكثرة عبارتیله مرسومدر (العباب) سحاب وزننده صو ایچمك معناسنه در ومنه قولهم * اذا اصابت
الظباء الماء فلاعباب وان لم تصبه فلاا باب * یعنی آهولر صویی بولدقده ایچمزلر و بولمدقلری صورتده تجسس ایلمزلر
مثل مزبور كیدرك اختصار اولنوب لاعباب ولا اباب عنوانده سائر اولمشدر امثال میدانیده بوكونه مرسومدر كه
آهو ودوه قوشی وصغر قسمی اصلا صو طلبنده اولمزلر وار اقدن كورسه لر صویه قصد و ورود ایلمزلر مكركه پك
یقینلرنده اولور ایسه وارو ب ایچرلر پس مثل مزبورده اصابتدن مراد صویه اراقدن اصابت ایلك اولور ومثل مرقوم
داخل عهدۀ ظفر اولان نسنه دن استغنا ایله اعراض ایلك موقعنده ایراد اولنور (العبرب) جعفر وزننده و (العربرب)
سفرجل وزننده سماقه دینور كه معروف اكشی دانه لردر ویقال قدر عبربیة وعربربیة ای سماقیة یعنی سماقلو طعام
تجره سی (العتبة) فتحاتله قپونك آلت ایشیكنه دینور اسكفة الباب معناسنه علی قول اوست ایشیكنه دینور وعتبه شدت
وسختی معناسنه در یقال بالامر عتبة ای شدة و كریه وناخوش و مستهجن ایشه دینور وكشینك خاتوننه اطلاق اولنور
پس بوكه كوره الت ایشیكه دیمك اقتضا ایدر و بو كنایه درنته كه نعل و قاروره و بیت و قید و شاة ایله ده كنایه ایدرلر ومنه
حدیث ابراهیم لاسمعیل علیهما السلام * غیّر عتبة بابك * (العتب) تعب وزننده بودخی كریه ونامطبوع ایشه دینور وسبابه
پرمقله اورته پرمغك ارالغنه علی قول اورته پرمقله آدسز پرمغك آرالغنه دینور وفساد وتباهی معناسنه در یقال مافیه عتب
ای فساد وطنبوره خركنه دینور كه طنبوره نك یوزنده اولان خرده اغاجلردر تللری طنبوره یه اندن چكرلر طنبوره اشكی
تعبیر اولنور وطپراغی غلیظ وسخت اولان یره دینور وعتب عتبه لفظندن جمع جنسی اولور (العتب) عینك فتحی
وتانك سكونیله و (العتبان) فتحاتله و (المعتب) مقعد وزننده و (المعتبة) مشربه وزننده و (المعتبة) منزله وزننده
بر آدمك دوستی كندیسنه كوجنوب انفعال ایله طارلمق معناسنه در موجده كبی یقال عتب علیه عتبا وعتبانا ومعتبا ومعتبة
ومعتبة من الباب الاول والثانی اذا وجد علیه موجدة وعتب بر آدمه لوم وتوبیخ ایلك معناسنه در یقال عتبه عتبا اذا لامه
وعتب وعتبان وتعتاب بر آدم بر ایاغنی یوقاری چكوب یالكز بر ایاغله سكه رك یوریمك معناسنه در یقال عتب الرجل عتبا
وعتبانا وتعتابا اذا وثب برجل ورفع الاخری وعتب ایاقده اولان جزئیجه اغسقلغه ویكه لكه دینور یقال فی رجله
عتب ای ظلع ودوه نك بر ایاغی سكیرلنمكله اوچ ایاق اوزره سكه رك یوریمك معناسنه در یقال عتب البعیر اذا مشی
علی ثلاث قوائم من العقر وقپونك ایشیكنه ایاق باصمق معناسنه در تقول ماعتبت بابه ای لم اطأ عتبته یعنی قپوسنك
ایشیكنه ایاغمی باصمدم (العتاب) قتال وزننده و (المعاتبه) مقاتله وزننده بر آدمه لوم وتوبیخ وآزار ایلك معناسنه در
یقال عاتبه اذا لامه (العتیبی) خلیفی وزننده بودخی ثلاثیدن مصدر در یقال عتبه عتبا وعتابا وعتیبی اذا لامه (التعتاب)
تذكار وزننده بودخی مصدر در لوم وتوبیخ ایلك و بر ایاقله سكه رك كتمك معناسنه در (التعتب) تفعل وزننده
(والتعاتب) تفاعل وزننده و (المعاتبه) مفاعله وزننده میانه ده حادث اولان كدورت وانفعالی مذاكره ومواصفه ایلك
معناسنه در كه بر ماده ضمننده یكدیكردن منفعل اولان احباب واصدقاء بینلرنده جریان ایدر یقال تعتبا وتعاتبا وعاتبا
اذا تواصفا الموجدة ونازو شیوه واستغنا ایله ایكی دوست بری بریله منفعلانه سویلشوب ادا ایلك معناسنه در كه عاشق
ومعشوق ادا ایدرلر دعوای محبت كبی یقال تعتبه وتعاتبه وعاتبه اذا خاطبه الادلال وتعتب برنسنه ایله معیوب اولمق معناسنه
استعمال اولنور كه عتابك ملزومیدر یقال فلان لایتعتب بشیٔ علی بناء المجهول ای لایعاب (العتب) عینك كسریله
چوق عتاب ایدن كشی یه دینور كه صداقتندن واستقامتندن ناشی دوستنه نصح وشفقت جهتیله ناروا اولان افعالنده
دائما لوم وعتاب ایدر (الاعتوبة) اعجوبه وزننده مادۀ عتاب اولان شیئه دینور یقال بینهم اعتوبة یتعاتبون بها (العتبی)
قصوی وزننده اسمدر رضا وخشنودی معناسنه (الاعتاب) همزه نك كسریله بركمسه یه عتبی ویرمك یعنی آنك شكایت
وانفعالنی ازاله ایله آنی كندیدن راضی وخشنود ایلك معناسنه در یقال اعتب فلانا اذا اعطاه العتبی یعنی رجع الی مسرته
همزه سی سلب ایچون اولمغله آنك قلبنده اولان كدورت وانفعالنی ازاله ایلمكدن عبارت اولور ذكر اولنان عتبی لفظی

(بوندن)

بو ندن اسمدر و اعتاب بر نسنه دن منصرف اولمق معناسنه در یقال اعتب عنه ای انصرف (الاستعتاب) بو دخی
بر کمسه یی کندیدن راضی و خشنود ایلك معناسنه در یقال استعتبه ای اعطاه العتبی و منفعل اولان متکلم مخاطبدن
کندوسنی ارضا و خشنود ایلکی طلب ایلك معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال استعتبه ای طلب الیه یعنی
الی نفسه العتبی و تقول استعتبته فاعتبنی ای استرضیته فارضانی یعنی بن اندن قلبمك راضی و خشنود ایلسنی طلب ایتدم
اولدخی وفق الطلب بنی راضی ایلدی و قوله تعالی ﴿ و ان یستعتبوا فما هم من المعتبین ﴾ ای ان یستقیلوا ربهم لم یقلهم
ای لم یردهم الی الدنیا البتة یعنی فرقهٔ کفار حضرت جباردن عندلرنده مرضی و محبوب اولان عالم دنیایه ارجاع
اولنملرینی استدعا ایلسه لر وفق الاستدعاء ارجاعله حق تعالی انلری ارضا ایلز قال البیضاوی علیه الرحمة قوله تعالی
﴿ و ان یستعتبوا ﴾ ای یسألوا العتبی و هی الرجوع الی مایحبون ﴿ فما هم من المعتبین ﴾ ای المجابین الیها و نظیره قوله تعالی
حکایة ﴿ اجزعنا ام صبرنا مالنا من محیص ﴾ و قریٔ و ان یستعتبوا علی المجهول ای ان سئلوا ان یرضوربهم فما هم
فاعلون لفوات المکنة و قال عبید عمرو ﴿ و ان یستعتبوا ﴾ علی المجهول ایضا ای ان اقالهم الله وردهم الی الدنیا لم یعملوا
بطاعته لماسبق لهم فی علمه من الشقا ﴿ و لوردوا لعادوا لمانهوا ﴾ پس بو قرائته کوره من المعتبین قولی اسم فاعل اولور
و قال البیضاوی ایضا فی قوله تعالی فی سورة الجاثیة ﴿ و لاهم یستعتبون ﴾ ای یطلب منهم ان یعتبوا ربهم ای ان یرضوه
لفوات اوانه * و قال الشارح یقال اعتبنی فلان ای ترك ما کنت اجد علیه من اجله و رجع الی ما ارضانی عنه بعد اسخاطه
ایای علیه (الاعتتاب) افتعال وزننده بر نسنه دن فارغ و منصرف اولمق معناسنه در یقال اعتتب عنه ای انصرف
و بولندیغی امر و حالتدن بر آخر امر و حالته رجوع و تحول قلمق معناسنه در یقال اعتتب فلان اذا رجع عن امر کان
فیه الی غیره و یولده طاغی صالیویرمیوب طاغدن آیرلیه رق کتمك معناسنه در یولدن صاپمق اندیشه سنه مبنی ایدرلر
یقال اعتتب من الجبل اذا رکبه و لم ینب عنه و یولك آسان و سهل اولانی بوشلیوب صرپ و یوقش اولاننه سلوك
ایلك معناسنه در یقال اعتتب الطریق اذا ترك سهله و اخذ فی وعره و بر ایشده معتدلانه وسط الحاله رعایت ایلك
معناسنه در که افراط و تفریطدن اجتنابله اولمغله راست و درست عمل ایدر یقال اعتتب فلان اذا قصد فی الامر
(ام عتاب) کتان وزننده و (ام عتبان) سرحان وزننده صرتلان دیدکلری جانورك دیشینك کنیه سیدر (عتیب)
امیر وزننده بر قبیله در عتیب بن اسلم اسمیله مشتهردر اودی عتیب مثلنك منشأیدر اصلی بودر که بعض ملوك عرب
قبیلهٔ مزبوره یی شبخون ایدوب اموال و اشیالرینی نهب و غارت و رجاللرینی اسیر ایلدکده اذا کبر صبیاننا لم یترکونا حتی
یفتکونا یعنی اطفالمز یتشوب بیودکلرنده بزی اهمال ایلیوب البته خلاص ایدرلر دیرلر ایدی لکن بو آرزویه نائل اولمیوب
جمله سی اسیر اولدقلری حالده هلاك اولملریله حقلرنده کلام مزبور مثل اولمشدر مغلوب اولدیغی حالده هلاك اولان
کمسه حقنده ضرب اولنور (عتبان) سرحان وزننده و معتب محدث وزننده و عتبه جرعه وزننده و عتیبه جهینه وزننده
اسامی رجالدندر (جفرة عتیب) حفرة حبیب وزننده بصره ده بر محله آدیدر (العتوب) صبور وزننده شول کمسه در که
کندوسنه اصلا لوم و سرزنش و عتاب عمل و تأثیر ایلمیه یقال رجل عتوب ای لایعمل فیه العتاب (العتیبة) عجیبه وزننده
خیر و حاصلاتی آز اولان یره دینور تأنیثی موصوف اعتباریله در یقال قریة عتیبة ای قلیلة الخیر و یقال بلد عتیب
(التعتیب) ترتیب وزننده کیلاش طونك و شلوارك اوچقورلغنی دیوشیروب اوك طرفندن قیویروب قاوشدرمق
معناسنه در که تشمیر ایچون ایدرلر یقال عتب سراویله تعتیبا و هو ان یجمع الحجزة و تطویها من قدام و قپویه ایشك اتخاذ
ایلك معناسنه در یقال عتب الباب اذا اتخذله عتبة (عتابه) کتابه وزننده اسامیٔ نسواندندر (العترب) عینك ضمی
و تانك سکونیله سماقه دینورکه معروف اکشی دانه لردر و اشبو عترب کلمه سی عنزب لفظندن که نون و زای معجمه ایله در
و عیرب لفظندن قطعا مصحف دکلدر اوچیده بر معنایه در (المعتلب) معصفر وزننده کوشك و سست نسنه یه دینور
یقال حبل معتلب ای رخو (العثرب) ثای مثلثه ایله قنفذ وزننده بر نوع شجردر نار اغاجنه شبیه و یپراسه مشابه قرمزی
فلیزلری اولور قبوغنی صویوب تناول ایدرلر مفردی عثربه درهایله (عثلب) جعفر وزننده بر صو آدیدر (العثلبة)
دحرجه وزننده آتشی چیقوب چیقمدیغی معلوم اولمیان اغاجدن چقماق ایدنمك معناسنه در عربلر چقماغی اغاجدن
اتخاذ ایدرلر اکثری مرخ نام اغاجدن ایدرلر بری برینه سورمکله آتش چیقاررلر یقال عثلب زنده اذا اخذه من شجر
لایدری ایوری ام لا و بغدایی کوله کوموب پشورمك علی قول ناکهانی مهمان کلمك یاخود کوچك اوزره اولمق کبی
بر ضرورت عارضه سببیله ایریجه او کوتمك معناسنه در یقال عثلب الطعام اذا ارمده فی الرماد او طحنه لجشه الضرورة
عرضت و صویی شدتله قوند قوند ایچمك معناسنه در یقال عثلب الماء اذا جرعه شدیدا و بحثره معناسنه در که
آیرمق و تفریق ایلکدر یقال عثلب الشیٔ اذا بحثره (المعثلب) اسم فاعل بنیه سیله سست و کوشك نسنه یه دینور

يقال امر معثلب اى غير محكم و يغلمش نسنه يه دينور يقال نؤى معثلب اى مهدوم و نؤى نونك ضميله چادر اطرافنه
قازيلان خرقه دينور و معثلب زياده سيله پيرفانى اولوب متساقط الوجود اولان كشى يه دينور يقال شيخ معثلب
اذا ادبر كبرا (التعثلب) تدحرج وزننده بركسه پيرلكدن ياخود خسته لكدن مهزول و بدحال و بيمجال اولمق معناسنه دركه
همان افتادۂ حفرۂ هلاك اولمق حالتنده اوله يقال تعثلب الرجل اذا اساءت حاله و هزل (العجب) عينك فتحى و جيمك
سكونيله قويرق دبنه دينوركه قويرق صوقى تعبير اولنور * شارحك بيانه كوره عصعص ديدكارى خرده كميك
اوله جقدر كه فاتحۂ خلقت و خاتمۂ فناء و معدوميتدر دواب قسمنده عسيب ديرلر و اشبو ﴿كل ابن آدم يبلى الا العجب﴾
حديثى اوزره جميع اعضاء انسانى چوريوب خاكسار اوله جقدر الا اول كميك على حاله قالور انتهى و عجب هر نسنه نك
قويرق دبى كبى چاق مؤخر و منتهاسنه اطلاق اولنور و برقبيله آديدر (العجب) عينك ضميله اخلاق منهيه دن زهو
و كبر معناسنه دركه كندوينى كوروب و كندوسنى بكنمكدن عبارتدر فارسيده پندار دينور يقال به عجب اى زهو و كبر و شول
كمسه يه دينوركه نسوان طائفه سيله مجالست و موانست ايلكدن خوشلنوب بك محظوظ اوله على قول زنپاره اولمغله مطلقا
نسواندن خوشلنوب حظ ايدر اوله بو معناده عينك حركات ثلاثيله لغتدر يقال هو عجب النساء مثلثة اى يعجبه العقود
مع النساء او تعجب النساء به و عجب برنسنه يى طكلمق حالتنه دينوركه اسمدر فارسيده شگفت ديرلر برنسنه يه الف و اعتياد
اولمديغندن ناشى طبعه نكره و غريب كورنديكندن ياخود فى ذاته بك خوش و الطف و نادر الوجود اولديغندن طبعك
بويله شى اولورمى ديو انكار و استغرابى حالتندن عبارتدر (العجب) فتحتينله عجب كبى بودخى اسمدر طكلمق حالتنه دينور
عجبك و عجبك جمعى اعجاب كلور قفل و اقفال و سبب و اسباب كبى يقال ماهذا العجب منه و العجب و هو انكار مايرد
عليك و عجب فتحتينله مصدر اولور طكلمق معناسنه تقول عجبت منه عجبا من الباب الرابع و عجب تعجب اولنه جق
شيئه دينور يقال امر عجب كما سيذكر و عجب حق جل و علا طرفندن رضا معناسنه محمولدر زيرا عجبك «فهو منده
خفى السبب اولان و مألوف و معلوم اولميان شيئ غريبى كوردكده استعظام و استغراب و استحسان ايلك اولمغله بارى
ذو الجلاله اسنادى غير ممكن اولمغين محبت كبى غايتى اعتبار ايله رضايه محمول اولور * قال الشارح و منه الحديث ﴿عجب
ربكم من شاب ليس له صبوة﴾ اى رضى منه و بعض محلده عظم ذلك و كبر لديه تعالى ايله مفسردر و بعض محلده انكار
ايله و بعض يرده يقال له عجبت منه تأويللريله مأوّل اولور و عجب اسماء رجالدندر احمد بن سعيد البكرى شهربا بن
عجب و سعيد بن عجب محدثلردر (منية عجب) زمرۂ عرب وزننده مغرب اقصاده بربلده در (العجيب) غريب وزننده
بك تعجب اولنه جق شيئه دينور نادر و كمياب اولديغندن ياخود فى ذاته احسن و الطف اولديغندن ناشى و جمعى
عجايب كلور على قول مرقوم عجب ايله كه عينك ضميله تعجب معناسنه اسمدر عجيب كلمه سنك جمعلرى مسموع دكلدر
و بعضلر عندنده عجيب مبالغه يى متضمن اولميوب عجب لفظيله كه فتحتينله در مرادفدر يعنى مطلقا تعجب اولنه جق
شيئه دينور يقال امر عجب و عجيب و عجاب عينك ضميله حد عجبدن بيرون اولان شيئه دينوركه مبالغه ايچوندر
(العجاب) عينك ضمى و جيمك تخفيفيله و (العجاب) جيمك تشديديله مبالغه در زياده سيله تعجب اولنه جق شيئه دينور
يقال امر عجب و عجيب و عجاب و عجاب و يقال عجب عاجب و عجب عجاب على المبالغة كقولهم شعر شاعر و ظل
ظليل (العجيبة) غريبه وزننده و (الاعجوبة) اضحوكه وزننده اسملردر سبب تعجب اولان شيئه دينور مابه التعجب
معناسنه در (التعجب) تفعل وزننده و (الاستعجاب) طكلمق و عجبه كلك معناسنه در تقول تعجبت منه و استعجبت منه
بمعنى عجبت و تعجب بركسه يى خدعه ايله مفتون ايلك معناسنه در تقول تعجبنى فلان اى تصبانى (التعجيب) تفعيل
وزننده بركسه يى عجبه كتورمك معناسنه در تقول عجبته تعجيبا اى جعلته متعجبا (التعاجيب) تانك فتحيله عجايب
معناسنه در * شارح ديركه بو مفردى اولميان جمعلردندر تعاشيب كبى (الاعجاب) همزه نك كسريله بركسه يى برعجب
نسنه عجبه كتوروب متعجب اولمسنه باعث اولمق معناسنه در يقال اعجبه الامر اذا حمله على العجب منه و برنسنه يى
بك بكنمكله عجبه كلوب آندن محظوظ و فرحناك اولمق معناسنه در يقال اعجبه اذا عجب منه و سرّ و يقال اعجب به
على بناء المجهول اذا عجب منه و سرّ و قولهم ما اعجبه برأيه شاذ يعنى فعل تعجب البته ثلاثيدن مبنى اولوب بو راده
رباعيدن مبنى اولمغله قياسدن خارجدر فلان تعجب كندى رأيى بكنوب خوشلنمشدر ديمكدر (العجباء) حمراء
وزننده شول خاتونه دينوركه بغايت دلبر و خوب منظر اولمغله حسنندن ناشى تعجب اولنور اوله و شول عورته ده
دينوركه نهايت درجه ده چركين و بدلقا اولمغله چركينلكندن تعجب اولنور اوله بو صورتده اضداددن اولور * شارح
ديركه حسن و قبح حالتلرنده تعجبك متعلقلرى وصف نهايت و مبالغه اولمغله متحد اولديغندن ناشى ضديتلرى تام دكلدر
انتهى و عجباء شول ناقه يه دينوركه اكسه سى اينجه رك اولوب ايكى يانجقلرى اوزره اولان الماجقلرى يوقرى

طوغری چیقق اوله و قوبرق صوقی غلیظ اولان ناقه یه دینور (الاعجب) اقرب وزننده خلقت مزبوره ده اولان ارکك دوه یه دینور (التعجابة) تانك کسریله صاحب اعاجیب اولان کمسه یه دینور که شعبده باز کبی دائما امور عجیبه پیدا ایدر اوله یقال رجل تعجابة ای ذو اعاجیب (عجیبه) جهینه وزننده بر رجل آدیدر (اعجب جاهلا) فعل ماضی بنیه سیله بر رجلك اقبیدر تأبط شرا و برق نحره کبی (العجرقب) قافله سفرجل وزننده سوء ظنه مبتلا بددرون و خبیث کمسه یه دینور فارسیده بدسکال دیرلر جزئیجه نسنه ایله ناسه القاء تهمت ایدر یقال هو عجرقب ای مریب خبیث (العداب) دال مهمله ایله سحاب وزننده بو فقه قومساله دینور علی قول قوملغك اشاغی طرفندن دوز یره کلان یوفقه طرفنه دینور مفرد و جمعی برابردر و عداب بر موضع آدیدر (العدابة) سحابه وزننده رحم معناسنه درکه خاتونلرده و حیوانلرده چوجق و دول یتاغیدر و عورتك فرجنه دینور رکب معناسنه (العدوب) صبور وزننده چوق قومه دینور رمل کثیر معناسنه (العدبی) عینك ضمیله عربی وزننده کریم الاخلاق اولان کشی یه دینور علی قول بی عیب و نقیصه اولان پاك کوهر آدمه دینور یقال رجل عدبی ای الکریم الاخلاق او من لا عیب فیه (العذب) عینك فتحی و ذال معجمه نك سکونیله مطلقا طیب و خوشکوار اولان طعام و شرابه دینور یقال طعام و ماء عذب ای طیب و مستساغ و یقال رکیة عذب یعنی فی الاصل مصدر اولغله تذکیر و تأنیثی مساویدر و عذب مصدر اولور زیاده سیله صوسزلقدن ناشی ترك اکل ایلك معناسنه یقال عذب الرجل عذبا من الباب الثانی اذا ترك الاکل من شدة العطش و هو عاذب و عذوب و الجمع عذب بضمتین و عذب منع ایلك معناسنه در یقال عذبه عنه اذا منعه و بر نسنه دن امتناعله کیرو طوروب آندن فراغت ایلك معناسنه در یقال عذب عنه اذا کف و ترك و عذب بر نوع شجر آدیدر مفردات سائره ده ثمر اثل ایله مبین درکه ایلغون اغاجنك نوع کبیری ثمریدر (الاعذاب) همزه نك کسریله منع ایلك معناسنه در یقال اعذبه عنه اذا منعه و بر نسنه دن کیرو طوروب فراغت ایلك معناسنه در یقال اعذب عنه اذا کف و ترك و صویك یوصونی چیقاروب صاف و پاکیزه قلمق معناسنه در یقال اعذب الماء اذا نزع طحلبه بونده همزه سلب ایچوندر زیرا عذبه یوصنه دینور کاسیذکر و بر کمسه نك صوبی لطیف و خوشکوار اولمق معناسنه در یقال اعذب القوم ای عذب ماؤهم (العذوبة) عینك ضمیله طعام و شراب طیب و خوشکوار اولمق معناسنه در یقال عذب الطعام و الماء عذوبة من الباب الخامس اذا صار عذبا (التعذیب) تفعیل وزننده منع ایلك معناسنه در یقال عذبه عنه تعذیبا اذا منعه و اشکنجه و عذاب ایلك معناسنه در یقال عذبه تعذیبا (الاستعذاب) بر نسنه دن واز کلوب فراغت قلمق معناسنه در یقال استعذب عنه اذا کف و ترك و قیودن طتلو صو چکوب چیقارمق معناسنه در یقال استعذب الرجل اذا استقی عذبا (العذب) فتحتینله چرك و خار و حاشاك مقوله سنه دینور قذی معناسنه و مولود عقبنده ظهور ایدن مردار و ناپاك شیئه دینور مردار صو و صولق و اش دیدکاری نسنه کبی و عذب بر شجر آدیدر و مألیء النوائح معناسنه درکه عربستان توره سی اوزره میت اوزره نوحه ایدن قاریلرك اولوقته مخصوص اتخاذ ایتدکاری پچاوره یه دینور و شول ایپه و تصمیه دینور که ترازو قوللرینه بندایدوب آنکله ترازویی چکوب قالدیررلر و عذب هر شیئك اوجنه دینور یقال ما ارق عذب لسانه ای طرفه و عذب البعیر دوه نك آلت تناسلنك اوجنه دینور و آت کو تلکی کبی دوه پالانك اکسه سنه دیکیلان میشینه دینور و بونلرك مجموعنده مفردی عذبه در ها ایله و عذبه یوصونه دینور طحلب معناسنه (المعاذب) میمك فتحیله بونخی نوحه کار قاریلرك پچاوره لرینه دینور عذب کبی که ذکر اولندی * شارح دیرکه مفردی معذبه در علی قول غیر قیاس اوزره مفردی عذبه در انتهی (العذوب) صبور وزننده و (العاذب) تحت السماء اولان نسنه درکه اوستنده آسمانه دك ستره و حائل اولمیه (العذبة) ثمره وزننده یوصونه دینور طحلب معناسنه بر شجر آدیدرکه تناول دوه قسمنی هلاك ایدر و عذبه بر مرض معروف آدیدر بعض نسخه ده و دواء معروف عنوانده مرسومدر (العذبة) فرحه وزننده یوصونه دینور و بغدای ایچندن آیرتلنوب آتیلان نسنه یه دینور دلوجه و قراموق کبی و چرك و مرداره دینور و درمه یی یعنی طوره و قرباج دیدکاری نسنه یی احاطه ایدن شیئه دینور که آنلره قابلو اولان میشین مقوله سی اولور که طوره قایشی دیدکاریدر نسخه لرده ما احاط من الدرة عبارتیله واقع اولغله * شارح دیرکه صواب اولان ما احاط بالدبرة عنوانده اولمقدر نته که لسان العربده دخی بویلجه در و دبره ثمره وزننده تارلاده دونم تعبیر اولنان یره دینور و آنی احاطه ایدن نسنه آنك اطرافنه سنور ایچون چویریلان مرتفعجه طپراقدن عبارت اولور (العذب) کتف وزننده یوصونلو صویه دینور یقال ماء عذب ای مطحلب (الاعذبان) تثنیه بنیه سیله طعام ایله جماعه علی قول محبوبك اغزی یاریله باده یه اطلاق اولنور (العذاب) سحاب وزننده اسمدر اشکنجه و نکال و عقوبت معناسنه در جمعی اعذبه کلور اشربه وزننده و تقول العرب اصابه عذاب عذبین کبلغین یعنی بکسر العین و فتح الذال ای لا یرفع عنه العذاب یعنی

اکاعذاب مؤبد اصابت ایلدیکه اول عذاب آندن قطعا بر طرف اولمز معلوم اوله که بلغ کلمه سی که بانك کسری و ضمی
و لامك فتحیله در بلیغ معناسنه در برشیئك نهایتنه و اصل اولان کسه یه دینور بعده جمع سلامت صیغه سیله جمع قیلوب
دواهئ شدیده یه اطلاق ایلدیلر کویا که شدت نکایتنده قصد و تعمد صاحبی اولان عقلاء منزله سنده اعتبار ایلدیلر و منه
قول عایشة یوم الجمل لعلیّ * قد بلغت منا البلغین ارادت قد بلغت منا کل مبلغ * یعنی بزم ایچون هر زحمت و محنتك نهایتنه
بالغ اولوب چکمدیکك انواع مشاق و محن قالمدی و مثله قولهم لقیت منـه البرحین بوراده برح کلمه سی دخی مبرح
معناسنه در که شدت و ریجی نسنه در بلغین کبی دواهئ شدیده ده استعمال ایلدیلر و بونلرده مفرد و جمع اعرابلری
جائزدر نته که مؤلف بلغ ماده سنده بیان ایلمشدر * قالدیکه بو قیاس اوزره عذب کلمه سی دخی معذب معناسنه اولمغله مبالغة
عذاب ابدیده استعمال اولنمشدر و جمعیتی کویا هر لحظه و هر آن بر معذبدن خالی اولمدیغنه مبنی اولور (عذاب) کتان وزننده
بدّآء بن قیس نام کسه نك فرسی اسمیدر (العذیب) و (العذیبة) مصغر بنیه لریله ایکی صو آدیدر عذیب کوفه یه بر مرحله
یرده و عذیبه ینبع قربنده واقعدر (العذابة) عدابه وزننده و مرادفیدر که ذکر اولندی العذبی عدبی وزننده و مرادفیدرکه
ذکر اولندی (عیذاب) میدان وزننده سعید مصر قضاسنده بر بلده در * شارح دیرکه قطب ربانی ابو الحسن الشاذلی قدس
سره آنده مدفوندر (ذات العذبه) تمره وزننده بر موضعدر (الاعتذاب) افتعال وزننده باشده صاریغه اکسه طرفندن
ایکی اوچ صالندرمق معناسنه در یقال اعتذب الرجل اذا اسبل لعمامته عذبتین من خلفها (العذبات) حرکات وزننده
یزید بن سبیع نام کسه نك فرسی اسمیدر (یوم العذبات) فتحاتله ایام عربدن بر یوم معروفدر (العرب) عینك ضمی و رانك
سکونیله و (العرب) فتحتینله عجمك خلافی اولان طائفهٔ انسانیدر بوراده عجمدن مراد ماعدای عربدرکه ترك و فرس
و روم و هندی و سائر طوائفدر و عرب کلمه سی مؤنثدر طائفه تأویلیله یقال العرب العاربة و العرب العرباء و عرب سكان
امصار یعنی بلده لرده ساکن اولنلرینه مخصصدر علی قول بلدی و بدوی یه شاملدر و اعراب که همزه نك فتحیله جمع
صورتنده در یاخود فی الاصل جمعدر بادیه نشین اولنلرینه اطلاق اولنور که بدوی تعبیر اولنور بونك مفردی یوقدر
اعاریب اوزره جمعلور * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اعرابه نسبتده اعرابی دینور زیرا اعراب کلمه سنك مفردی
یوقدر یعنی عرب لفظندن جمع دکلدر عرب اسم جنسدر لکن راغبك بیاننه کوره اعراب فی الاصل عربك جمعی
اولوب بعده بدوی صنفنه اسم اولمشدر پس نسبتی انصاری کبی اولور و مصباحك بیاننه کوره عرب اعرب اوزره
جمعلنور زمن و ازمن کبی و عرب اوزره جمعلنور ضمتینله اسد و اسد کبی انتهی (العاربة) و (العرباء) حمراء وزننده
و (العربه) فرحه وزننده عرب لفظندن مأخوذدر تأکید ایچوندر خلوص و صراحت و حقیقت معناسنی مفیدلردر
یقال عرب عاربة و عرباء و عربة ای صرحاء جمع صریح و هو الخالص (المتعربة) متقربه وزننده و (المستعربة)
مستوجبه وزننده خالص و حقیقی اولمیوب صکره دن عربه دخیل و مختلط اولمغله تعرب ایدن کسه لره اطلاق اولنور
یقال عرب متعربة و مستعربة ای دخلاء جمع دخیل * شارح دیرکه عرب عرباء یعرب بن قحطان لسانی اوزره تکلم
ایدنلردر و یعرب لسان سریانی یی الك اول عربی یه نقل ایدن کسه در و مستعربه لسان حضرت اسمعیل اوزره تکلم
ایدنلردر و عرب ماده سی بیان و فصاحت معناسـنه موضوعدر (العربی) عجمی وزننده عربلکی ظاهر و ثابت
و متحقق اولان کسه یه کذلك عربلکی متبین اولان لسانه دینور یقال رجل و لسان عربی ای بین العروبة و العروبیة
شارح دیرکه عروبه و عروبیه عینك ضمه لریله افعالی اولمیان مصادردندر انتهی و عربی بر نوع ارپه یه دینورکه بغایت
بیاض اولوب و سنبله سنك اوجی چتال و دانه لری ایری اولور انواعنك اجود و افضلندر و فی الحدیث ❁ لاتنقشوا
فی خواتیمکم عربیا ❁ ای لاتنقشوا فیها محمد رسول الله لانه کان نقش خاتمه علیه الصلوة و السلام کانه قال نبیا عربیا
یعنی نفسه علیه السلام (الاعراب) همزه نك کسریله برشیئك کنه و حقیقتنی اظهار و عیان ایلمك معناسنه در یقال
اعرب الشیٔ اذا ابانه و افصحه و آت سکرتدرمك معناسنه در یقال اعرب فرسه ای اجراه و احضره و آتك کشنیوب
حیقرمسیله عربی آتی هجیندن یعنی بوز آتدن فرق و تمییز ایدوب بیلمك معناسنه در عربی ایکی طرفی صوی و کحیل
اولان آته دینور فارسیده اسب تازی دیرلر و هجین باباسی عربی و اناسی مخالف جنس اولان آته دینور که ترکمانی و بوز آت
تعبیر اولنور و عربی آت بر قاچ نوعدر که عربلر کحیل تعبیر ایدرلر نجدی و طریفه و جافه و معنك کبی هر برینك نشانلری
بشقه اولور و هر برینك خاصه لری بشقه در یقال هو یعرب الفرس ای یعرفه من الهجین اذا صهل و آت کشنمکله
صوی اولدیغنی کندی بیلدیرمك معناسنه در یقال اعرب الفرس عتقه اذا صهل و ابان عتقه و سلامته من الهجنة
و اعراب کلامده لحن و خطا ایلیوب فصاحت اوزره قواعد نحویه یه رعایتله سویلمك معناسـنه در کلامدن مراد
عربیدر یقال اعرب کلامه ای افصح و لم یلحن فیه و برکسـه نك عرب سیماسنده اولادی طوغمق معناسـنه درکه

مطلب

(مراد)

مراد سیاه چرده اولمقدر یقال اعرب الرجل اذا ولدله ولد عربی اللون و فحش و ناسزا سوز سویلمك معناسنه در یقال
اعرب الرجل اذاتکلم بالفحش و القبیح و برکسه یی فحش و ناسزا سویلمکدن رد و منع ایلمك معناسنه اولمغله ضد
اولور یقال اعرب فلانا اذارده عن القبیح و الفحش و جماع ایلمك علی قول عورته جماعه دائر تعریض و کنایه ایلمك
معناسنه در یقال اعرب الرجل المرأة اذاجامعها او عرّضها بالجماع و بیع و شراده عربون یعنی پیشین اقچه ویرمك
معناسنه در یقال اعرب المشتری اذااعطی العربون و عروب اولان خاتون تزوج ایلمك معناسنه در کماسیذکر یقال
اعرب الرجل اذاتزوج العروب (العراب) کتاب وزننده و (الاعرب) انجم وزننده و (المعربة) محسنه وزننده
عرقنده هجنت اولمیوب خالص عربی و کحیل اولان آتلره دینور که مقابلنه ترکی و ترکانی دیرلر لسانمزده بوزآت تعبیر اولنور
یقال خیل عراب و اعرب و معربة ای کرایم سالمة عن الهجنة و یقال ابل عراب * شارح دیرکه کذلك اعرب و معربه
دخی دوه قسمنه صفت اولور مؤلف اکتفا ایلمشدر و اول بختی مقابلیدرکه عربی و عجمیدن تولد ایدن دوه در و انسان ایله
آتك و دوه نك بینلرینی فرق ایچون انسانه عرب و آته و دوه یه عراب و اعرب و معربه اطلاق ایلدیلر پس مفردلرینه
عربی اولور عرب ملاحظه سیله (التعریب) تفعیل وزننده فاحش و ناسزا سوز سویلمك معناسنه در یقال عرب
الرجل تعریبا اذاتکلم بالفحش و القبیح و برنسنه اشتراسنده عربون ویرمك معناسنه در یقال عرب المشتری اذااعطی
العربون و کلامنی لحن و خطادن پاك و تنقیح ایلمك معناسنه در یقال عرب منطقه اذاهذبه من اللحن * خفی اولمیه که
مؤلف اسم اعجمی یی تعریب ایلمك ماده سندن سکوت ایلمشدر مزهرده سیوطینك تلخیص بیانی بودرکه تعریب اسم
اعجمی یی عرب کندی طریقلری اوزره استعمال ایلمکدن عبارتدر و اشبو تعریب خصوصنده لاسیما قرآن کریمده الفاظ
معرّبه وقوعی امرنده علماء اختلاف و تردد ایلدیلر برفرقه عدم وقوعنه ذاهب اولدیلر و اشبو ﴿قرآنا عربیا﴾ کلام
شریفیله استدلال ایلدیلر و الفاظ عجمیه صورتنده اولنلر بالجمله توارد لغات قبیلندندر دیدیلر مثلا دیباج غلیظ معناسنه
اولان استبرق که عربیدر فارسیده استبره دیرلر کذلك اهل مکه مسح تعبیر اولنان کسایه بلاس دیرلر مع هذا فارسیده
پلاس دینور که ادنی تعبیر ایله لفظ و معنا متحد اولور و دخی قنجر لفظی که مصلح القوس معناسنه عربیدر فارسیده کمانکر
دیرلر و دست و دشت و سخت و کیمخت لفظلری دخی بو قبیلدندر جمله سی عربیدر کرچه فارسیده دخی مستعملدر * امام
رازی دیدیکه قرأنده واقع اولان مشکات و قسطاس و استبرق و سجیل مثللو الفاظ عربی اولمدیغی مسلم دکلدر بلکه
عربیدر نهایت لغت عرب لغت اخری ایله توافق ایلمشدر صابون و تنور کبی و برفرقه تعریبك وقوعنه ذاهب اولدیلر
ابو حیان ارتشاف نام کتابنده دیدیکه اسماء اعجمیهٔ معربه اوچ قسم اوزره در * قسم اول اولدرکه اسم مذکوری عرب
تغییر ایدوب کندی کلاملرینه الحاق ایدرلر بو قسمك حکمی اصلی و زوائد و وزن اعتباریله اسم عربی صحیح حکمی
کبیدر درهم و بهرج کلمه لری کبی * قسم ثانی اولدرکه اسم مذکوری عرب تغییر ایدرلر لکن کندی کلاملرینه الحاق
ایتمامکله قسم اولده اعتبار اولنان احوال بو قسمده معتبر اولمز آجرّ و سیسنبر کلمه لری کبی * قسم ثالث اولدرکه اسم
مذکوری عرب تغییر ایتمیوب کندی کلاملری ابنیه سنه الحاق ایتمزلر ایسه عرب ابنیه سندن معدود اولمز خراسان کبی که
عربده فعالان وزنی یوقدر اکر الحاق ایدرلر ایسه معدود اولور خرّم کبی که سلم لفظنه و کرکم کبی که قمقم لفظنه ملحقدر
و بر اسمك عجمیتی برقاچ وجهله معلوم اولور تفصیلی مزهرده مشروحدر انتهی و تعریب خرمانك زائد و نامناسب
شاخلرینی بودایوب اغاجی میدانه چیقارمق معناسنه در یقال عرب الرجل اذا قطع سعف النخلة و اظهرها و بیطار
طوارك طرنغی اطرافنده قیل بتن یری نیشتر ایله یاردقدنصکره اوزرینی داغلمق معناسنه در یقال عرب الفرس مثلا اذا بزغ
علی اشاعره ثم کواها * شارح دیرکه بو عمل ایله دابه نك صحت و سقامتی متبین اولور و تعریب متکلمك قولنی تقبیح و انکار
ایله رد ایلمك معناسنه در یقال عرب قوله اذاقبحه ورد علیه و برکسه طرفندن سوز سویلمك معناسنه درکه اکا بدل کویا
آنك لساندن یاخود بالوکاله سویلمکدن عبارتدر ایلچی و خطیب عرب کبی یقال عرب عن القوم اذا تکلم عنه
بوتقریبله آنلرك مراملرینی بیان ایدر و صافی و خالص و خوشکوار صویی چوق ایچمك معناسنه در یقال عرب الرجل
اذا اکثر شرب الماء الصافی و قوس عربی اتخاذ ایلمك معناسنه در یقال عرب اذااتخذ القوس العربیة * مترجم دیرکه قوس
ایکی قسمدر بری عربیه و بری فارسیه در و عربیه ده ایکی قسمدر بری حجازیه و بری واسطیه در و فارسیه ده ایکی قسمدر
بری قوس یددرکه ال ایله قوللانیلور و بریسی قوس پایدرکه ایاقله قوللانیلور اقسام مذکوره دن هر بری اختلاف
ازمنه و امکنه حسبیله اشکال متنوعه یه مقسومدر انتهی و تعریب معده فسادی صاحبنی خسته قلمق معناسنه در و اکا
ذرب المعده دخی دیرلر نته که ذکر اولندی یقال عربه العرب ای مرضه الذرب و ارکك صغرکه بوغه تعبیر اولنور
اینکه سورنمکله اینکی شهوته کتورمك معناسنه در یقال عرب الثور البقرة اذا شهاها (العرابة) کتابه وزننده

مطلب

(والعرابة) سحابه وزنده فحش وقبیح وناسزا سوز سویلمك معناسنه در * قال الشارح ومنه حدیث ابن الزبیر ﴿ لاتحل العرابة للمحرم ﴾ ای الافحاش وقبح الكلام وعرابه سحابه وزنده قیونك ممه سنی وضع ایتدكلری كیسه یه دینوركه سودلو اولدیغندن نظر طوقنمسون یاخود قوزی امسون دیو كیسه ایدوب ممه سنی وضع وبند ایدرلر جمعی عرابات كلور وعرابه اسامیدندر عرابة بن اوس بن قیظی كرمادن برمرد معروفدر (الاستعراب) خالص عربی اولمیوب صكره دن عربه دخیل اولمق معناسنه در ومنه یقال قوم مستعربة ای دخلاء وفحش وناسزا سویلمك معناسنه در یقال استعرب فلان اذا تكلم بالفحش والقبیح واینك بوغه ایستمك معناسنه در یقال استعربت البقرة اذا اشتهت الفحل (العروب) صبور وزنده زوجنه پك محبت ایدن خاتونه دینور وزوجنه عصیان وخیانت ایدن نمك بحرام قاری یه دینور وعندالبعض عروب زوجنه عشق وعلاقه اولان یاخود زوجنه محبت ادعاسنده اولوب ومحبتنی اظهار ایدن عورته دینور علی قول زیاده سیله كولیجی ضحاكه اولانه دینوركه معایبدندر جمعی عرب كلور ضمتینله وراءنك سكونیله (العروبه) هایله و (العربه) فرحه وزنده بونلرده عروب معناسنه در وعربه نك جمعی عربات كلور یقال امرأة عروب وعروبة وعربة ای متحببة الی زوجها وكذلك عاصیة له او هی العاشقة له او المتحببة الیه المظهرة له ذلك او الضحاكة بونلرده تذكیر فعول وزننك بمعنی فاعل اولنجه تذكیرو تأنیثی مساوی اولدیغنه مبنیدر وعروبه حرف تعریفسز جمعه كوننك اسم قدیمیدر * شارح دیركه سلفده هفته كونلرندن هربرینك براسمی وارایدی اشبو قطعه ده جمله سی مندرجدر * اؤمل ان اعیش وان یومی * باول او باهون او جبار * او التالی دبار فان افته * فمؤنس او عروبة او شیار * احد كوندن بدء اولنمشدركه اسمی اوّلدر جمعه كونی ابتدا جمعه ایله تسمیه ایدن اهل مدینه اولدیغی مرویدر انتهی (ابن ابی العروبه) حرف تعریفله برمعروف كسه در حرف تعریفسز استعمالی لحندر یاخود نادردر وعربه فرحه وزنده صویی پك چوق اولان قویی یه دینور (العرب) عینك فتحی وراءنك سكونیله وفتحتینله جائزدر جنبش وشوق ونشاط معناسنه در یقال به عرب ای نشاط وعرب راءنك سكونیله یمك اكل معناسنه در یقال عرب الطعام عربا من الباب الثانی اذا اكله (العرب) عینك كسریله بهمی یعنی كدی اوتی وابه پسكی دیدكلری اوتك قوریسنه دینور (العرب) فتحتینله معده فاسد اولمق معناسنه در یقال عربت المعدة عربا من الباب الرابع اذا فسدت وعرب صافی اولان ماء كثیره دینوركه اسمدر وبونده راءنك كسریله جائزدر وعرب نواحئ مدینه دن برناحیه آدیدر وعرب یاره اوكولدقدنصكره اثرونشانی بدنده قالمق معناسنه در یقال عرب الجرح عربا من الباب المزبور اذابقی اثره بعدالبرء مؤلف بونی تكرار ایلمشدر ونشاطلنوب جنبشه كلمك معناسنه در یقال عرب الرجل اذانشط ویاره اریلنوب شیشمك معناسنه در یقال عرب الجرح اذاتورم وتقیح وبركسه نك معده سی فاسد اولمق معناسنه در وبوتكرار دكلدر سابقده معده یه اسناد اولنمشدر یقال عرب الرجل اذا فسدت معدته وایرمغك صویی چوغالوب طاشقن اولمق معناسنه در یقال عرب النهر اذاغمر وقویینك صویی كثیر اولمق معناسنه در یقال عربت البئر اذا كثرماؤها (العربب) قنفذوزنده صافی اولان چوق صویه دینور (العراب) شدادوزنده قیونك وچكینك ممه لرینی قویه جق طوبره یپان كشی یه دینور (العارب) و (العاربة) صویی پك چوق اولوب طاشقن اولان ایرمغه دینور (العربة) فتحاتله شول ایرمغه دینوركه جریانی تند وشدید اوله نهر زاب كبی وعربه نفس وذات معناسنه در تقول طابت به عربتی ای نفسی وعربه مدینهٔ منوره قربنده برناحیه آدیدر * شارحك بیاننه كوره بوتكراردر وعربه اصل باحة العرب اسمیدركه باحة دارابی الفصاحة حضرت اسمعیل علیه السلامدر قریش قبیله سی آنده اقامت ایتملریله طائفهٔ عرب اكا نسبت اولندیلر مؤلفك مقتضای سیاق كلامی عربه دن مراد ساحهٔ مكهٔ مكرمه دركه ارض حرام لازم الاحترامدر * لكن شارحك عبابدن نقلنه كوره عربه ارض تهامه نك اسمیدركه ابتدا حضرت اسمعیل علیه السلام نازل اولوب واولادی اوراده نشأت ایلدیلر بعده جرهم وعمالیق دخی ساكن اولدیلر متكثر اولدقلرنده ارض مرقومه یه كنجیده اولمیوب سائرلری اطرافه منتشر وهمان قبیلهٔ قریش اوراده متمكن اولدیلر * خلاصه سی بودركه چون حلیلهٔ حضرت ابراهیم علیه السلام یعنی ساره جنابلرینك غیرتنه مبنی بامر الهی حضرت ابراهیم هاجر ایله فرزند سعادت پرورلری اولان حضرت اسمعیلی آلوب ارض مكه یه كتوردی ارض مكه اول هنكامده بالجمله میشه زار اولوب وموضع بیت شریف برقزل تپه ایدی اسمعیل ایله هاجری اورایه انزال ایدوب انلره اغاجدن برسایبان ترتیب ایلدكدنصكره عودت بیوردیلر بعده جبریل امین نازل اولوب جناحنی ضرب ایلدكده چشمهٔ زمزم نبوع ایلدی برمدت مادر وفرزند آنده اقامت ایدوب ناكاه جرهم قبیله سندن اورایه برطائفه مرور وبالاستیذان ارض مرقومه ده متمكن اولدیلر حضرت اسمعیل انلردن تزوج ایدوب لسانلری عربی اولمغله انلرك لسانلری نجه تكلم ایلدیلر وحضرت ابراهیمك لسانی عبرانی ایدی من بعد اولاد اسمعیل

مطلب

(عربی)

عربی اولدیلر ووجه مذکور اوزره جرهم وقحطان مقدما عربه علی قول عربات نام محلده ساکن اولملریله اکا نسبتله
عربی اطلاق اولندیلر وعند البعض سبب تسمیه السنهٔ سائره یه نسبتله ایضاح و بیان و فصاحتی مشتمل اولمسیدر
و برموجب حدیث شریف بش نفر پیغمبر ذیشان جنس عربدن نشأت ایلدیلر * حضرت محمد و اسمعیل و شعیب و صالح
وهود * علیهم الصلوة و السلامدر انتهی و شاعر اشبو * وعربة ارض مایحلّ حرامها * من الناس الا اللوذعیّ الحلاحل *
بیتنده ضرورت وزن ایچون عربه لفظنك راسنی اسکان ایلمشدر یعنی ارض عربه بر زمین کزیندرکه حرمتنی برکمسه
تحلیل ایلیه مز مکر اول اصیل و نجیب و نبیل و فطن و ادیب اولان ذات شریف تحلیل ایدرکه مراد حضرت پیغمبر
عالی کهردر علیه الصلوة و السلام زیرا فتح مکه کونی باامر الهی نهاردن بر ساعت مقداری تحلیل ایلکله قریش ایله
محاربه اولنوب بعده حرمت سابقه سی الی یوم القیام ابقا اولندی پس عربه دن مراد حرم محترم اولور (العربات)
حرکات وزننده مصر بولنده بر طاغده واقع بر طریق آدیدر و بغداد قربنده نهر دجله ده ثابت نیچه سفینه لره دینور
مفردی عربه در مراد بر کونه سفینه اوله جقدر (العریب) امیر وزننده و (المعرب) محسن وزننده کس و احد معناسندن
کنایه اولور ظهور معناسی ملایمتیله و بو مقام نفیه مخصوص صدر یقال ما بالدار عریب و معرب ای احد (العربان) عثمان
وزننده و (العربون) عرجون وزننده و (العربون) جبروت وزننده شول اقچه یه دینورکه آنکله بیع و شرا منعقد اولور
مراد پیشین و پیلان بر مقدار اقچه درکه عامه پی تعبیر ایدر مثلا یوز غروشه بر نسنه پازار ایلدکده عقد معامله ایچون
مشترینك و یردیکی اون غروش کبی و مواد مذکوره نك عینلرینی همزه یه ابدالله اربان و اربون و اربون دخی دیرلر
مؤلف بو ماده لری عرن ذیلنده دخی ایراد ایلمشدر * شارح دیرکه بیان معناسنه اولان اعرابدن مأخوذدر زیرا بیعك
وضوحنه باعثدر و اربون عقده معناسنه اولان اربه دن مأخوذدر پس نونلری زائد اولور انتهی (عربان) فتحاتله خابور
قضاسنده بر بلده در * مترجم دیرکه عربان عینك ایله بهسنی میاننده بر قضادر حالا عربان اوه سی تعبیر اولنور * مؤلفك
خابورده دیدیکی منحرفدر انتهی (یعرب) ینصر وزننده ابن قحطان درکه مجموع قبائل یمنك پدریدر لغت عربیه یی
ابتدا تکلم ایدن مذکور یعرب اولدیغی منقولدر * شارح دیرکه عرب تسمیه سی بونك اسمندن مأخوذ اولدیغی دخی مرویدر
(عراب) غراب وزننده اسامیدندر بشیر بن جابر بن عراب اصحابدندر و عرابیّ بن معاویة بن عرابیّ اتباع تابعیندندر
(عرابی) عینك فتحیله محدثیندن محمد بن الحسین بن المبارك لقبیدر (عریب) غریب وزننده بر رجل و بر فرس آدیدر
(عراب) سحاب وزننده خزم نام شجرك ثمری اسمیدر و خزم خاء و زای معجمتین ایله عربستانده دوم اغاجنه شبیه
بر شجردرکه قبوغندن اورغان و ایپ بوکیلور (العربون) عینك و رانك فتحیله غائط معناسنه استعمال اولنور یقال
القی عربونه ای ذابطنه یعنی احدث (التعرب) تفعل وزننده اعراب کبی بادیه نشین اولمق معناسنه در یقال تعرب
الرجل اذا اقام بالبادیة (عروبا) جلولا وزننده سماء سابعه نك اسمیدر (ابن العربیّ) الف و لامله ذکر اولنورسه مراد
قاضی ابو بکر المالکیّ الاندلسی درکه مؤلفات کثیره صاحبیدر و الف و لامسز ذکر اولنورسه مراد عارف محقق
محیی الدین محمد بن عبدالله الحاتمیّ الطائی درکه شیخ اکبر حضرتلریدر رحمهما الله تعالی * شارح دیرکه مؤلف نسبلرنده
انحراف ایلمشدر زیرا قاضی ابو بکرك اسمی محمد و پدری عبدالله در و حضرت شیخك پدری علی در و اقعا منلا جامی
نفحاتده دخی محیی الدین محمد بن علی الطائی عنوانده ثبت ایلمشدر و قطب مکیدن منقولدرکه دست خط مؤلفله
محرر اولان فتوحات نسخه سنك آخرنده محلی باللام اوله رق مشهودم اولمشدر (العرتبة) عرتمه وزننده برونه
دینور انف کبی علی قول برونك بومشق یرینه یاخود برونك آلتنده اوست دوداغك اورته سنده اولان دائره یه دینور یاخود
برون دیرکنك اوجنه دینور (العرزب) زای معجمه ایله جعفر وزننده و اردبّ وزننده لغتدر صلب و شدید و غلیظ
اولان شیئه دینور و عرزب جعفر وزننده اسامیدندر ضحاك بن عرزب تابعیندندر (العرطبة) مصطبه وزننده عود
اسمیدرکه لاغوته تعبیر اولنان سازه دینور فارسیده بربط و ترکیٔ قدیمده قوپوز تعبیر اولنور علی قول عرطبه طنبوره
دینور یاخود طبل علی رأی حبش اهالیسنه مخصوص طبلك اسمیدر و عینك و طانك ضمه لریله جائزدر (العرقوب)
قافله زنبور وزننده شول قالین سکیره دینورکه انسانك او کچه سندن یوقری یعنی بالدرندن او کچه لری اوزره چکیلوب
متصل اولور و چارپاطوارك عرقوبی ارد ایاقلرینك ارقه لرنده اولورکه اولك ایاقلرنده اولان دیز قپاقلری منزله سنده در
ترکیده مطلق سکیر و اکریجه تعبیر اولنور یقال قطع عرقوبه و هو عصب غلیظ فوق عقب الانسان و من الدابة
فی رجلها بمنزلة الرکبة فی یدها و عرقوب القطاة بغرتلق قوشنك بجاغیدرکه بغایت قیصه اولور حتی پك قیصه نسنه
حقنده * اقصر من عرقوب القطاة * ضرب مثلدر و عرقوب درهنك بورغاج یرینه اطلاق اولنور و طار اولان طاغ
یولنه دینورکه اکری بوکری اولور و حیله و خدعه معناسنه در و برشیئك دلیل و حجتنی بیلکه اطلاق اولنورکو یاکه

سكيرندن قاورامش اولور يقال اخذ عرقوبه اى عرف جحته وبر فرس آديدر وعمالقه قومندن بركمسه آديدركه
عرقوب بن صخر ياخود ابن معبد بن اسددر عصرنده كذب ودروغله متعارف وخلف وعد ايله مثل ايدى مواعيد
عرقوبيه مشهوردر * منقولدركه بركون بركمسه كه كندى برادرى اوله جقدر كلوب كنديدن برمقدار خرما طلب
ايلدكده عرقوب باش اوستنه اشبو خرما اغاجلرم چچكلندكده ويره يم ديو وعد ايلدى خرما چچكلندكده قورق
اولمسنه تعليق ايدوب وقورق اولدقده قزارمسنه وقزاردقده رطب اولمسنه ورطب اولدقده كماله رسيده اولوب
تمر اولمسنه احاله ايلدى وقتا كه تمر اولدقده بركيجه مخفيجه كسوب درانبار ايلدى وبرادرينه بردانه ويرمدى بوكونه كذب
وخلفلرى سببيله السنهٔ انامده ضرب مثل اولمشدر نته كه قصهٔ مرقومه يى جبيهاء الاشجعى نام شاعر اشبو بيتده اشراب
ايلشدر * وعدت وكان الخلف منك سجية * مواعد عرقوب اخاه بيترب * بوراده يترب تاى فوقيه ايله يعلم وزننده يمامه
قربنده برموضعدر ومن الامثال * شرّ ما جاءك الى مخة عرقوب * يعنى شر عظيم اول حالتدركه سنى اوكجه سكيرينك
ايليكنه مضطر و محتاج ايليه ضرورت شديده سببيله بر لئيم وناكسدن نسنه طلبنه مضطر اولدقده ضرب اولنور
زيرا اوكجه سكيرنده ايليك اولماز ﴿العراقيب﴾ عرقوبك جمعيدر وعراقيب طاغك برونلرينه يعنى برون كبى برجانبه
طوغرى چيقان سيورى اوجلرينه دينور على قول طاغلرك صرتلرنده اولان طاره جق يوللره اطلاق اولنوركه
هربرينه عرقوب دينور وعراقيب الامور مصالح واموركه مشكل وعظيم وصرپ اولانلره اطلاق اولنور يقال اعيته
عراقيب الامور اى عصاويدها وعراقيب حمى ضريه قربنده برقريه آديدر ﴿طير العراقيب﴾ شقراق اسميدركه
مؤلفه كوره بيون بوران قوشى وسائره كوره آرى قوشيدر عربلر آنكله تشأم ايدرلر * اشأم من طير العراقيب * ضرب
مثلدر ﴿التعرقب﴾ تدحرج وزننده طاغك صرتنده اولان طار يوله سلوك ايلمك معناسنه در يقال تعرقب الرجل
اذا سلك العراقيب وعدول ايلمك معناسنه در يقال تعرقب عن الامر اذا عدل عنه ﴿العرقبة﴾ دحرجه وزننده
طوارك سكيرينى كسمك معناسنه دركه سكيرلمك تعبير اولنور يقال عرقب الدابة اذا قطع عرقوبها ويتان طوار
قالقمق ايچون سكيرلرندن طوتوب قالدرمق معناسنه اولمغله ضد اولور يقال عرقب الدابة اذا رفع بعرقوبيه ليقوم
واحتيال معناسنه در يقال عرقب الرجل اذا احتال ﴿العزب﴾ عينك وزاى معجمه نك فتحيله اهلى يعنى زوجه سى اولميان
كشى يه دينوركه اركن تعبير اولنور سلطانلقدر جمعى اعزاب كلور مؤنثنده عزبه دينور هايله وعزب دخى دينور
مذكرى كبى ﴿المعزابة﴾ ميمك كسريله و ﴿العزيب﴾ امير وزننده بونلرده اركن كمسه يه دينور ولا تقل اعزب او هو قليل
شارح ديركه مفعال وزنى كه مبالغه اسم فاعلدر تذكير وتأنيثى مساويدر يعنى مذكر ومؤنثه تانك دخولى وعدمى برابردر
بوراده تجريد قبيلندن فاعلا اولهرق استعمال اولندى وعزيب دخى اسم فاعلدر مصباحك بياننه كوره اسم فاعل عازبدر
ومؤلف اعزب اطلاقندن كرچه نهى ايلدى لكن بو ابو حاتم قوليدر سائرى تجويز ايلديلر ﴿العزبة﴾ جرعه وزننده
و ﴿العزوبة﴾ ضمتينله اسملردر اركنلك حالتنه دينور وعزوبه مصدر اولور اركن اولمق معناسنه يقال عزب الرجل عزوبة
من الباب الاول اذا كان عزبا ﴿التعزب﴾ تفعل وزننده اركن طورمق معناسنه در يقال تعزب الرجل اذا ترك النكاح
﴿العزوب﴾ غروب وزننده غائب ونابديد اولمق معناسنه در يقال عزب الشئ عزوبا من الباب الاول والثانى اذا غاب
ومنه قوله تعالى ﴿ عالم الغيب لا يعزب عنه ﴾ الآية اى لا يغيب وعزوب كتمك معناسنه در يقال عزب الرجل اذا ذهب
وعربلر فلان خاتونك زوجى غائب اولدى ديه جك يرده عزب طهر المرأة ديرلر وفلان يرده شنلك اولميوب خالى وتنها
قالدى ديه جك يرده عزبت الارض ديرلر كرك مياه ونباتاتله اولير آبادان وكرك قفروبى عمران اولسون ﴿المعزابة﴾
مطواعه وزننده اركن كشى يه دينوركه ذكر اولندى واركنلكى مدت مديده اوزايوب ممتد اولان كمسه يه دينور يقال
هو معزابة اذا كان قد طالت عزوبته ومواشيلريله مرعاده اوبه دن بعيد اولان كمسه يه دينور اكا معزاب دخى ديرلر
هاسز ﴿العزيب﴾ امير وزننده اركن كشى يه دينوركه ذكر اولندى وشول كمسه يه دينوركه اهلندن ومالندن بعيد اوله
وشول دوه لره وقيونلره اطلاق اولنوركه مرعاده صاحبندن بعيد اوله لر واخشام اوبه يه عودت ايلميوب مرعاده
قالان دوه لره دخى اطلاق اولنور يقال ابل عزيب وشاء عزيب اى تعزب عن اهلها فى المرعى ويقال ابل عزيب اى
لا تروح على الحى وعزيب وعازب لفظندن جمع اولور نته كه غزّى كلمه سى غازى لفظندن جمعدر ﴿الاعزاب﴾
همزه نك كسريله ايراغ اولمق معناسنه در يقال اعزب الرجل اذا ابعد وايراغ ايلمك معناسنه در يقال اعزبه اى ابعد
وبركسه نك دوه لرى مرعاده يوردلرندن ايراغ اوله رق كيجه لرده دخى مرعاده قالمق معناسنه در يقال اعزب القوم
اذا عزبت ابلهم فى المرعى لا تروح ﴿المعزبه﴾ مغرفه وزننده جاريه يه اطلاق اولنور امه معناسنه كويا كه صاحبنى
تزوجدن عوق ومنع ايدر وبر كشينك زوجه سنه اطلاق اولنور ﴿العازبة﴾ بو دخى زوجه يه اطلاق اولنور

نسوان سائره دن منع ایلدیکیچون * مترجم دیرکه عنقریب وفاتلری ملاحظه سیله تفأل قبیلندن اولسه یك اوجه ایدی
لدیغه سلیم اطلاقی کبی ودوه یه اطلاق اولنور ومنه المثل * انما اشتریت الغنم حذار العازبة * اصلی بودرکه برکسه نك
براز دوه لری وار ایدی فرار ایدر دیو اندیشه ایلکله صاتوب یرلرینه قیونلر آلدی برکون قیونلر فرار ایدوب
نابدید اولمرله سبحان الله انما اشتریت الغنم حذار العازبة یعنی بن فرار ایلك شانندن اولان دوه لرك فراری خوفندن
ناشی انلری صاتوب یرلرینه غنم اشترا ایلدم ایدی شمدی بونلر فرار ایلدیلر دیمکله ضرب مثل اولمشدر مؤنت
جهتیله اهون اموری اختیار ایتمشیکن آنده ملاحظه ایلدیکی مشقته دوچار اولان کمسه حقنده ضرب اولنور
(المعزبة) محدثه وزننده بودخی کشینك زوجه سنه اطلاق اولنور * مترجم دیرکه تعزیبدن مأخوذدرکه بناسی سلب
ایچوندر تقشیر کبی ارکنلکی کیدریجی دیمکدر معذبه اطلاق اولنسه دخی ملایمدر (العازب) اوبه دن بعید اولان مرعایه
دینور وعازب بر طاغك آدیدر (المعزب) معظم وزننده اوبه دن ابعاد اولنان طواره دینور (العزوبة) عروبه وزننده مرعایه
یك بعید اولان یره دینور یقال ارض عزوبة ای بعیدة عن الکلأ (هراوة الاعزاب) حایة الاحباب وزننده که ارکنلر
دکنکی دیمکدر بعده ریان بن حویص نام کمسه نك فرسنه علم ایلدیلر وقننده بغایت یوکرك وسرامد بر فرس ایدی
صاحبی ارکنلره وقف ایلمشیدی تاکه اوزرنده غزا ایدوب اغتنام ایتملریله تحصیل یسار ایدوب تزوج ایده لر
بو جهتله ارکنك بریسی نائل مرام اولدقده برغیریسی آلوب استعمال ایدر ایدی بناء علیه بغایت عزیز اولمغله زیاده سیله
عزیز اولان نسنه حقنده * اعز من هراوة الاعزاب * ضرب مثل اولمشدر (العزلبة) دحرجه وزننده جماع ایلك
معناسنه در یقال عزلب المرأة اذا نکحها (العسب) کسب وزننده ارکك حیوان دیشی یه آشمق ضراب معناسنه در
علی قول ارکك حیوانك نطفه سنه دینور یاخود نسلنه دینورکه دول تعبیر اولنور یقال اعیی الفحل من العسب
ای الضراب او هو ماؤه او نسله ویقال عسب الفحل الناقة عسبا من الباب الثانی اذا ضربها وولد معناسنه درو ضراب
ایدن ارکك ایچون دیشی صاحبی کرا او اجرت ویرمك معناسنه درکه تحملق ایچون تخصیص اولنان آیغری اجرتله چکرلر
یقال عسب الرجل عسبا من الباب الثانی اذا اعطی الکراء علی الضراب * شارح دیرکه آیغری کرایه ویرمك معناسنه ده
کلور یقال عسب فحله اذا اکراه (العسیب) حسیب وزننده دابه قسمنك قویرق صوقمك کمیکنه دینور عسیبه
دخی دینور هایله انسانده عجب دیرلر علی قول عسیب قویریغك قیل بتن یرینه دینورکه اینجه اوجیدر وایاغك
وقوش یلکنك اوزونلغنه اولان ظاهرلرینه یعنی طشره یوزلرینه دینور وشول خرما شاخنه دینورکه طوغری
واینجه وبالجمله یپراقلری صیریلوب قوپارلمش اوله وینه شول شاخنه دینورکه اوزرنده یپراق بتمامش اوله یپراق بتن شاخنه
سعف دیرلر وعسیب طاغده اولان یاریغه وچتلاغه دینور شکاف کوه معناسنه و بر طاغك اسمیدر (العسبة) تمره
وزننده بودخی طاغده اولان چتلاغه دینور (الیعسوب) یعقوب وزننده آریلرك بکنه دینورکه جمله سندن بیوك اولوب
واکا تابع اولورلر امیر النحل معناسنه یقال هذا الطائر یعسوب النحل ای امیرها وذکرها بوراده ذکر کالیت و تعین
و تعظمندن کنایه در * معلوم اوله که اشبو نحل قسمی جای اعتبار اولان آیات الهیه دندر یعسوب که ترکیده آری بکی
تعبیر اولنور شخصی جمله دن اکبر اولور امیر انسان کبی اولطائفه یه وضع و سیاست ایدر ازجمله عودتلری وقتده
باب مدخلده طوروب قاذوراتله ملوث کلنلری درساعت قتل ایدر وایچریده هرکسی بر عمل مخصوصه تعیین ایدر
وایچریده هلاك اولنلری طشره یه نقل و القا ایتدیررکذلك قپوده طوروب تزاحمله دخول وخروجلرینی منع ایدوب
کویاکه آلایه ترتیب ایدر وایکی امیر برقوانده مجتمع اولمزلر البته احدهما آخری قتل ایدر وعسکر دخی ایکی
امیره انقیاد ایلمزلر ویعسوب ذکر اولنان عسب ماده سندن مأخوذدرکه ضراب معناسنه در و برقوم وجماعتك
رئیس کبیرینه یعسوب اطلاق اولنور یقال هو یعسوب القوم ای الرئیس الکبیر وککلك قوشندن برنوعك اسمیدر
وبر نوع قوش آدیدرکه چکرکه دن کوچك یاخود بیوك اولور * شارحك بیاننه کوره فراشهٔ مخضره درکه کلبك نوعندن
کوده سی وقنادلری یشل اولانیدر ویعسوب آت قسمنك چهره سنده اولان غره یه دینورکه صباح الخیر تعبیر اولنور
وآتك مرکضنده اولان دائره یه دینور ومرکض آتك ایکی طرفندن اوزنکی ایله تپوب تحریك ایلیه جك یرلریدر و دائره
دیدیکی توین دائره شکلنده نشاندرکه بعض آتلرده اولور اربابی عندنده ادله دندر بعض مترجمین بوراده مرکضی
جولانکاه ایله تفسیر ایلمکله دائره معناده جولان ایلمامشدر ویعسوب پیغمبر ذیشان علیه الصلوة فی کل الآن
حضرتلرینك بر فرس انفسلری اسمیدر وزبیر بن العوّام حضرتلرینك و برآخر کمسه نك دخی فرسلری آدیدر و بر طاغك
اسمیدر (العسوب) صبور وزننده قومك رئیس وعظیم الشانه دینور یعسوب کبی (الاستعساب) بر نسنه دن
ایکرنمك معناسنه در یقال استعسب منه اذا کرهه (الاعساب) همزه نك کسریله قورد قسمی لنك ایله قاچوب کتمك

معناسنه‌در يقال عسب الذئب اذا عدا ﴿العسب﴾ كتف وزننده يويوب طرامق مدتى اوزامش اولان باشه دينور
يقال رأس عسب اى بعيد العهد بالترجيل ﴿ عسـاب ﴾ كتاب وزننده مكه قربنده بر موضع آديدر ﴿ العسرب ﴾
جعفر وزننده ارسلانه دينور ﴿العسقبة﴾ قافله عرطبه وزننده آغلمق هنكامنده كوز قورييوب طوكمق معناسنه‌دركه
قطعا ياش چيقمزاولور يقال عسقبت عينه اذا جمدت فى وقت البكاء ﴿العسقبة﴾ عينك وقافك كسريله شول بشقه‌جه
كوچك اوزم سالقمنه دينوركه بيوك سالقمك دبينه متصل اولور چينكل تعبيراولنور جمعى عسقب كلور هاسزكه جمع
جنسى‌در وعساقب كلوركه جمع حقيقى‌در ﴿العسكبة﴾ عينك وكافك كسريله عسقبه وزننده ومرادفيدركه كوچك
اوزوم چينكليدر و آنده همان اون دانه اولور ﴿العشب﴾ عينك ضمى وشين معجمه‌نك سكونيله تازه اوته وچايره دينور يقال
بالارض عشب كثيراى الكلأ الرطب ﴿العاشبة﴾ و﴿العشبة﴾ فرحه وزننده ﴿العشيبة﴾ عجيبه وزننده تازه اوتى وچايرى
چوق اولان يره دينور يقال ارض عاشبة وعشبة وعشيبة اى بينة العشابة كثيرة العشب كرچه صحاحدن منفهم اولان
بونك فعلى ثلاثيدن مصوغ اولميوب بلكه مزيددن يعنى افعال بابندن مصوغ اولمقدر لكن مؤلفك بينة العشابة عبارتندن
باب خامسدن مصوغ اولديغى مستفاد در نته‌كه كتب صرفيه امثله‌سنده دخى بو رسمه‌در وقال فى المصباح عشب
الموضع من باب تعب نبت عشبه واعشب بالالف كذلك فهو عاشب على تداخل اللغتين وعشبت الارض واعشبت
فهى عشيبة ومعشبة ﴿المعشاب﴾ محراب وزننده صيغهٔ مبالغه‌در تازه اوتى وچايرى پك چوق اولان منبت يره دينور
يقال ارض معشاب وارضون معاشيب ﴿التعاشيب﴾ تاى فوقيه‌نك فتحيله متفرق وپراكنده تازه اوت وچاير قطعه‌لرينه
دينور يقال ارض فيها تعاشيب اى القطع المتفرق من العشب * شارحك بيانه كوره بونك مفردى يوقدر ﴿الاعشاب﴾
همزه‌نك كسريله بر تازه اوت وچاير بتورمك معناسنه‌در يقال اعشبت الارض اذا انبتت العشب وچاير بولمق معناسنه‌در
يقال اعشب القوب اذا اصابوا عشبا وحيوان چايرى چوق اوتلامغله سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال اعشبت
الابل اذا سمنت عن العشب وبركسه‌يه ياشلو ناقه ويرمك معناسنه‌در يقال اعشبه اى اعطاه ناقة مسنة ﴿ التعشيب ﴾
تفعيل وزننده بر تازه اوت وچاير بتورمك معناسنه‌در بناسى تكثيرايچوندر يقال عشبت الارض تعشيبا اذا انبتت العشب
﴿ الاعشيشاب ﴾ اعشاب معناسنه‌در يقال اعشوشبت الارض بمعنى اعشبت * شـارح ديركه وزن مزبور مبالغه
ابنيه‌سندن و لازم اولمغله يرك چايرى پك چوق اولمق معناسنه‌در * مؤلف مسامحه ايلمشدر واعشيشاب چوق
چايرلق بولمق معناسنه‌در يقال اعشوشب القوم اذا اصابوا عشبا ﴿ التعشب ﴾ تفعل وزننده طوار چايرى چوق
اوتلامقله سموروب تاولنمق معناسـنه در يقال تعشب الابل اذا رعت العشب وسمنت ﴿ العشبة ﴾ فتحاتله ياشلو
قوجه ناقه‌يه دينور وقصيرالقامه كشى‌يه دينور وبودور وبى اندام ونازيبا عورته دينور وپيرلكدن بلى بوكلش
پك قوجه اختيار آدمه دينور وياشلوديشى قيونه واينكه دينور ﴿العشيب﴾ امير وزننده بودخى بودور كشى‌يه دينور
﴿ العشب ﴾ فتحتينله قوريمق يبوست معناسنه‌در يقال عشب الخبز عشبا من الباب الرابع اذا يبس وعشب بيومش
وكالنى بولمش آدمله دينور يقال عيال عشب اى ليس فيهم صغير ﴿ العشجب ﴾ جعفر وزننده سلپوك وچولپه ولوش
كشى‌يه دينور ﴿العشرب﴾ جعفر وزننده و ﴿العشرّب﴾ هماع وزننده شهامتلو جرئ ونافذ وقوىّ القلب اولان
كمسه‌يه دينوركه اصلا برنسنه‌دن باك وپروا ايلميوب دلخواه اوزره كلامنى انفاذ ومرامنى اجرا ايدر اوله وارسلانه
دينور وبغايت يوكرك وشديدالجرى آته دينور ﴿العشارب﴾ عطارد وزننده بودخى ارسلانه دينور ﴿العشزب﴾ زاى
معجمه ايله جعفر وزننده ﴿العشزّب﴾ هماع وزننده تند وشديد ارسلانه دينور شير غرنده معناسنه ﴿العصب﴾ فتحتينله
كوده‌ده اولان سكيرلره دينوركه مفاصلك اطنابى منزله‌سنده‌در مفردى عصبه‌در يقال هو قوىّ العصب اى اطناب
المفاصل وشجر لبلاب اسميدركه صرمشق تعبير اولنان نباته‌ر وقومك اشراف وخيارنه عصب اطلاق اولنور يقال
هم عصب القوم اى خيارهم عصب مصدر اولور كوده‌نك سكيرى چوق اولمق معناسنه يقـال عصب اللحم عصبا
من الباب الرابع اذا كثر عصبه ﴿ العصب ﴾ عينك فتحى وضمى وصادك سكونيله بودخى صرمشق اغاجنه دينور
وعصب عينك فتحيله برنسنه‌يى دوروب بوكمك طىّ ولىّ معناسنه‌در يقال عصب الشئ عصبا اذا طواه ولواه وصاروب
بغلمق معناسنه‌در يقال عصبه اى شده واغاجك شاخلرينى يپراق سلكمك ايچون بر آره‌يه طوپلمق معناسنه‌در يقال عصب
الشجرة اذا ضم ماتفرق من اغصانها اليها وخبطها وتكه‌نك وقوچك خايه‌لرينى بند ايلك معناسنه‌در تا كه يمورطه‌لرى
چيقارمقسزين اول عمل ايله ساقط اوله يقال عصب خصيتى التيس والكبش اذا شدّهما حتى تسقطا من غير نزع
وعصب يمن قماشلرندن بردرلو قماشك آديدر وشول قزل بلووده دينوركه قوراق يرلرده افق غربيده نمايان اولور
وعصب كال اوزره سودى ادرار ايلك ايچون ناقه‌نك بوطلرينى چكوب باغلمق معناسنه‌در وآغزده ديشلر غباردن

یاخوف وعطش مقولەسی عارضەدن ناشی وسخناك اولمق معناسنەدر وایپلك اكیرمك غزل معناسنەدر وبر نسنەیی
آوجلەطوتوب آلمق قبض معناسنەدر وآغزدەتوكرك قوریمق معناسنەدر وبرنسنەیە ملازم ومداوم اولمق معناسنەدر
وبرنسنەنك چورەسنی طواف ودوران ایلمك معناسنەدر یقال عصبت الابل بالماء اذا دارت وطافت حوله وعصب
اهل عروض اصطلاحنده بحر وافرك عروضنده واقع مفاعلتن جزؤنك لامنی اسكان ایلمكدن عبارتدر كه مفاعیلن
وزننه نقل اولنور قبض معناسندن مأخوذدر كه حركةٔ لامی اخذ وقبض اولنور ومادهٔ مزبورەنك مجموعی باب ثانیدن
مصوغدر وعصب بركمك معناسنەدر یقال عصب القوم به وعصب عصبا من الباب الرابع اذا اجتمعوا ﴿ العصابة ﴾
عینك كسریله شول قزل بلوده دینوركه قوراق یللرده افق غربیده نمایان اولور وباشه وجبهەیە باغلدقلری صارقی یه
دینور چنبر ودلداده وقاش باصدی وباش باغی كبی وخاصة صاریغه دینور عمامه كبی یقال شدّ رأسه بعصابة وهی
ماعصب به وكذا العمامة وعصابه ناسدن وآت وقوش مقولەسندن اون نفردن قرقەوارنجه جماعته دینور عصبه دخی
دینور یقال عصابة من الرجال والخیل والطیر ای مابین العشرة الی الاربعین ﴿ العصوب ﴾ قعود وزننده آغزده
دیشلر توز مقولەسی عارضەدن كیرلنمك معناسنەدر یقال عصبت الاسنان عصبا وعصوبا اذا اتسخت من غبار
ونحوه كشدة عطش اوخوف ﴿ العصاب ﴾ كتاب وزننده بودخی برنسنەیی قبض ایلمك معناسنەدر یقال عصب علی
الشیٔ عصبا وعصابا اذا قبض وعصابه معناسنەدر كه باشه صاروب باغلیەجق نسنەیه دینور ﴿ المعصوب ﴾ زیادەسیله
آج اولان كشی یه اطلاق اولنور آجلقدن بطننی صاروب باغلمق ملاحظەسنه مبنیدر ولطیف ونازك وفاخر قلجه دینور
﴿ التعصب ﴾ تفعل وزننده باشه عصابه باغلمق معناسنەدر یقال تعصب الرجل اذا شد العصابة وعصبیت اجرا قلمق
معناسنەدر كه قوم واقرباسنه یاخود برمظلوم وستمدیدەیه یار ویاورلك قیدنده اولمقدن عبارتدر یقال تعصب الرجل
اذا اتی بالعصبیة وبرشیئه قناعت واكتفا ایدوب اكا راضی وخشنود اولمق معناسنەدر یقال تعصب بالشیٔ اذا تقنع به
ورضی به ﴿ الاعتصاب ﴾ افتعال وزننده بودخی برنسنەیه قناعت ایدوب اكا راضی اولمق معناسنەدر یقال اعتصب
بالشیٔ اذا تقنع به وقوم وجماعت عصبه عصبه اولمق معناسنەدر یقال اعتصب القوم اذا صاروا عصبة وناقەنك
ادرار لبن ایچون بوطرینی چكوب باغلمق معناسنەدر یقال اعتصب الناقة اذا شد فخذیها لتدر ﴿ التعصیب ﴾ تفعیل وزننده
آجقدرمق معناسنەدر یقال عصبه تعصیبا اذا جوّعه وهلاك ایلمك معناسنەدر یقال عصبه ای اهلكه وبركسەیی
سید وسركرده قلمق معناسنەدر یقال عصبوه ای سوّدوه یعنی صیروه سیدا عربلر بركسەیی سید ورئیس ایلدكده
آنك باشنه مخصوص عمامه صاردقلری حسبیله تصرف اولنمشدر ومنه * العمائم تیجان العرب * یاخود امور عامه
كندیسنه رد واداره اولندیغنه مبنیدر ﴿ العصبة ﴾ فتحاتله شول كسەلردر كه عن كلالة یعنی والد وولدی اولمیان
میته وارث اولەلر اقربادن اولدقلری حسبیله وفن فرائضده عصبه شول كسەیه اطلاق اولنور كه كتاب اللهده سهام
مفروضەسی اولمیوب اصحاب فرائض حصەلرینی آلدقدنصكره باقی قالانی اول اخذ ایدر اوله یقال هم عصبته وهی
كل من لم یكن له فریضة مسماة ان بقی شیٔ بعد الفرض اخذه * شارح دیر كه مغربك بیاننه كوره اصل عصبه لغتده بركشینك
پدری طرفندن اولان اقرباسنه دینور بعده شرع ذكر اولنان كسەده استعمال ایلدی وباقی قالان حصەنك مجموعنی
احراز ایلدیكیچون جمع صیغەسیله اطلاق اولنمشدر وعصبه ایكی نوعدر عصبهٔ نسبیه وعصبهٔ سببیەدر وعصبەنك
مصدری عصوبەدر كویا كه مفردی عاصبدر انتهی وعصبه بركسەنك نصرت وتقویتنده اولان اقرباسنه دینور یقال هم
عصبته ای الذین یتعصبون له ﴿ العصبة ﴾ جرعه وزننده بو دخی اوندن قرقه وارنجه انسان وات وقوش
طائفەسنه دینور وشول شیئه دینوركه قتادەیه یعنی كون اغاجنه صاریلور وچوق زحمتله آندن آیریلوب قوپاریلور
بوندن مراد شجر قتاده انواعندن نوارس دیدكلری نوعی اوزرنده یوك كبی تویلری اولور واول شجرك ضمغی
سكیرلرده اولان جراحاته بغایت نافع اولغله اطباء اكا شجرة العصب دخی دیرلر ﴿ العصوب ﴾ صبور وزننده شول ناقەیه
دینوركه بوطرینی چكوب باغلمدقجه سودینی ادرار ایلمز اوله وعصوب اوتوراق یرلرینك واویلقلرینك اتلری آزجه اولان
عورته دینور یقال امرأة عصوب ای رسحاء وزلاء * مؤلفه كوره رسحاء اوتوراق یرلرینك واویلقلرینك اتی آزجه
اولان وزلاء یالكز قیناقلرینك اتی آزجه اولان عورته دینور وسائرلره كوره ایكیسی برمعنایەدر انكیچون مجموع
نسخەده حرف تردید ایله اوزلاء عنواننده مرسومدر ﴿ الاعصیصاب ﴾ اعشیشاب وزننده دوه یوریمكده چابلیوب
جدّ بلیغ ایلمك معناسنەدر یقال اعصوصبت الابل اذا جدّت فی السیر وبركمك معناسنەدر یقال اعصوصبت الابل
اذا اجتمعت وشرّ وفتنه قزیشوب مشتدّ اولمق معناسنەدر یقال اعصوصب الشرّ اذا اشتدّ ﴿ الاعصلب ﴾ همزەنك
كسریله بودخی دوه یوریمكده چابلمق معناسنەدر یقال اعصبت الابل اذا جدّت فی السیر ﴿ العصبصب ﴾ سفرجل

وزننده زیادەسیله اسی کونه یاخود شدتلو کونه دینور یقال یوم عصبصب ای شدید الحر او شدید (العصیب) امیر
وزننده عصبصب معناسنه در وعصیب مومبار طوله سنه دینورکه عربلر جکری ریزه ریزه ایدوب بغرسقلره طولدروب
بریان ایدرلر حالا شهرلرده قیمه و پرنجله ترتیب اولنور وجکر صوجوغنه دخی دینورکه عربلرك یایدیغی بو اوله جقدر
جمعی اعصبه کلور وعصب کلور ضمتینله (المعصب) محدث وزننده برقومك سید وذیشاننه اطلاق اولنور وشول
کشی یه دینورکه زیادەسیله آجلغندن ناشی بلنی خرقه ایله وصارقیلر ایله صاروب باغلمش اوله و فقیر و بی نوا کشی یه
دینور (الانعصاب) انفعال وزننده برنسنه زیادەسیله سخت وشدید اولمق معناسنه در یقال انعصب الشیء اذا اشتدّ
(عصیب) زبیر وزننده بلاد مزینه ده بر موضعدر (العصاب) شدّاد وزننده القابدندر حسن بن عبد الله العصاب
محدثیندندر (العصلب) عینك ولامك ضمی وفتحیله و (العصلبیّ) یای نسبتله که مبالغه یی متضمندر و (العصلوب)
اسلوب وزننده بنیه و ترکیبی قویّ وشدید و عظیم اولان انسان و حیوانه دینور و عصلب قنفذ وزننده اوزون اولوب
اندام و اسلوبی مضطرب و یاقشقسز و نازیبا اولان کسه یه دینور (العصلبة) دحرجه وزننده بدنك سکیرلری محکم
و قوی اولمق شدت عصب معناسنه در * شارح دیرکه بو کلمه عصب صلب کلمه لرندن منحوته در (العضب) عینك فتحی
وضاد معجمه نك سکونیله کسمك قطع معناسنه در یقال عضبه عضبا من الباب الثانی اذا قطعه و برکسه یه سوکمك
معناسنه استعمال اولنور یقال عضبه ای شتمه و برکسه نك مساویسنی قاله کتوروب دیلمك معناسنه در یقال
عضبه اذا تناوله بلسانه و اورمق معناسنه استعمال اولنور یقال عضبه اذا ضربه و برنسنه ایله دورتوب سانجمق
معناسنه استعمال اولنور یقال عضبه بالرمح اذا طعنه به و دونمك رجوع معناسنه استعمال اولنور قطع عزیمت
ملاحظه سیله یقال عضب عنه اذا رجع و کوترم و مقعد ایلك معناسنه در قطع حرکت ملابستیله یقال عضبه المرض
ای ازمنه و ناقه یی و قیونی عضباء قلمق معناسنه در یقال عضب الناقة و الشاة اذا جعلهما عضباء و عضب قلیجه اطلاق
اولنور وصف بالمصدر در وحدید الکلام اولان کسه یه اطلاق اولنور و سبکسر جوانه اطلاق اولنور و شول بوزاغی یه
دینورکه هنوز بوینوزلری ظهور ایلیه (الاعضاب) همزه نك کسریله ناقه یی یاخود قیونی عضباء قلمق معناسنه در
یقال اعضب الناقة و الشاة اذا جعلهما عضباء (العضوب) قعود وزننده و (العضوبة) هایله برکسه حدید الکلام
اولمق معناسنه در یقال عضب الرجل عضوبا و عضوبة من الباب الخامس اذا صار عضبا (العضباء) حمراء وزننده
قولاغی یاریق ناقه یه اطلاق اولنور یقال ناقة عضباء ای المشقوقة الاذن و آت قسمندن ربعدن زیادەسی مقطوع
اولان قولاغه دینور و عضباء رسول اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك ناقۀ انیقه لری اسمیدر کرچه قولاغی
مشقوق دکل ایدی بلکه نجیبه و کریمه اولوب قلیج کبی کسکین اولدیغندن اطلاق اولنمشدر و شول دیشی قیونه دینورکه
قرن داخلی یعنی بوینوزینك ایچنده اولان مشاش دیدکلری قطرداق کبی یومشق کیکی مکسور اوله که کسرا کا بالغ اولمش
اولور پس همان خارجی مکسور اولانه عضباء اطلاق اولنمز مذکرنده اعضب دینور یقال شاة عضباء و کبش اعضب
ای بین العضب بونلرك مصدری عضب در فتحتینله یقال عضب الکبش عضبا من الباب الرابع اذا صارا عضب
و اعضب ناصر و مددکاری اولمیان بیکس کسه یه اطلاق اولنور یقال رجل اعضب ای لا ناصر له و اللری قصه اولان
انسان و حیوانه اطلاق اولنور و برادری وفات ایدن علی قول برادری و قطعا اقرباسی اولمیان متوحد کشی یه اطلاق
اولنور و اعضب فن عروضده عضب زحافی جاری اولان جزؤه دینور و عضب بحر وافرك عروضی اولان مفاعلتن
جزؤی بعد الخرم مفتعلن وزننه رد اولنمق یعنی مفاعلتن جزؤینك ابتدای وتد مجموعی اولان میم اسقاط اولندقدنصکره
فاعلتن قالمغله مفتعلن وزننه رد و نقل اولنمقدن عبارتدر بر بوینوزی منکسر اولان قیونه تشبیه اولنمشدر * مؤلف
عضبی وافرك عروضنه تخصیص ایلمشدر لکن صدرك ابتداسنده دخی جاری اولور نته که خزرجیه ده اشبو
* ان نزل الشتاء بدار قوم * تجنب جار بیتهم الشتاء * بیتیله استشهاد اولنمشدر و محل استشهاد مصراع اولك ابتداسیدرکه
مفتعلن وزنیدر * وشارح مخروما کلمه سنی بالخاء و الزای المعجمتین ایله تقیید ایلمکله تصحیف ایلمشدر زیرا اخزم زای معجمه ایله
شطر اولك صدرنده بش حرفه قدر زیاده ایلمکه دینورکه تقطیعده معتبر اولمز مثلا بحر طویلدن * و اذا انت جازیت
امرء السوء فعله * مصراعنده اولدیغی کبی بلکه ما نحن فیهده خرم در رای مهمله ایله انتهی (المعضوب) مغضوب
وزننده ضعیف و زبون و ناتوان کسه یه اطلاق اولنور و کوترم و مقعد اولان کسه یه دینور (المعاضبة) مفاعله وزننده
مرادّه و ممانعه معناسنه در تقول هو یعاضبنی ای یرادّنی (العطب) عینك ضمی و طانك سکونیله و ضمتینله لغتدر پموغه دینور
قطن معناسنه (العطب) ضرب وزننده و (العطوب) قعود وزننده پموق یومشق اولمق معناسنه در یقال عطب القطن
عطبا و عطوبا من الباب الاول اذا لان (العطب) فتحتینله هلاك اولمق معناسنه در یقال عطب الرجل عطبا من الباب

مطلب

الرابع اذا هلك و عاجز و درمانده اولمق معناسنه در يقال عطب البعير و الفرس اذا انكسر و زيادهسيله خشم و غضبه
كلمك معناسنه در يقال عطب عليه اذا غضب اشد الغضب (الاعطاب) همزهنك كسريله هلاك ايلمك معناسنه در يقال
اعطبه اعطابا اذا اهلكه (العطبة) جرعه وزننده شول پچاوره يه دينوركه آنكله آتش اخذ اولنور مراد برآخر
يرده آتش ياقق مراد ايلدكده ايچنه آتش قورى قويوب اوفليهرك كوتوردكارى پچاوره در (الاعتطاب) افتعال وزننده
ذكر اولنان پچاوره ايله آتش آلوب كوتورمك معناسنه در يقال اعتطب الرجل اذا اخذ النار بالعطبة (العوطب) جوهر
وزننده اولو بلايه دينور داهيه معناسنه و دريانك انكين يرينه دينور و ايكى طالغه ارالغنده اولان ساكن و مطمئن ليمانلق
ميدانه دينور و باديه اشجارندن برشجر آديدر (المعطب) محسن وزننده ضيق معاشه مبتلا فقير و بى نوايه دينور مقتر معناسنه
يقال رجل معطب اى مقتر شارح بوراده مقترى رايحه سى سطوع و هيجان ايدن نسنه ايله بيان ايلمشدر مادهنك معناى
اوله ملايمتى اقربدر (التعطيب) تفعيل وزننده رايحه سى طيب اولمق ايچون شرابه خوشبو نسنه قاتمق معناسنه در يقال
عطب الشراب تعطيبا اذا عالجه لتطيب ريحه و اوزم اصمهسنك سالقم بتهجك يرى عقده لنمك معناسنه دركه چبوق
كوز ويرمك تعبير اولنور يقال عطب الكرم اذا بدت زمعاته (العظب) عينك فتحى و ظاى معجمهنك سكونيله قوش
قوريغنك ديبنى سرعتله اويناتمق معناسنه در يقال عظب الطائر عظبا من الباب الثانى اذا حرك زمكاه بسرعة
وعظب وعظوب قعود وزننده برنسنهيه صبر و ثبات ايله مداومت ايدوب پايدار اولمق معناسنه در يقال عظب عليه عظبا
و عظوبا اذا لزمه و صبر عليه و يقال انه لحسن العظوب على المصيبة اى انه حسن التصبر جميل العزاء و عظب دوابه
و مواشى اوزره قائم و مقيد اولوب رعايت و تيمارلرى خصوصنده دائما اهتمام ايلمك معناسنه در يقال عظب فلان
على ماله اذا اقام عليه و كودهنك دريسنك رطوبتى چكيلوب قوبقورى اولمق معناسنه در يقال عظب جلده اذا يبس
و ال كثرت عملدن غلاظتلنوب ناسور باغلمق معناسنه در يقال عظبت يده اذا غلظت على العمل (العظب) فتحتينله
بودخى برنسنهيه صبر و ثباتله ملازم اولمق معناسنه در يقال عظب عليه عظبا من الباب الرابع اذا لزمه و صبر عليه
و سمورمك معناسنه در يقال عظب الرجل عظبا اذا سمن (العظب) كتف وزننده و (العاظب) اوتسز و صوسز
قيريرلره نازل اولان كمسهيه دينوركه حشم نشين طائفهسندن اولهجقدر (التعظيب) تفعيل وزننده تأخير و تسويف
ايدوب فردايه صالمق معناسنه در يقال عظبه عن بغيته اذا سوفه عنها (العظيب) اردب وزننده عظيم الخلقه
و ديزمان انسان و حيوانه دينور يقال رجل عظيب الخلق اى عظيمه يبوست و غلظت معناسندن مأخوذدر و عظيب
الخلق خانك ضميله بدخوى ديمكدر يقال رجل عظيب الخلق اى سيئه (العنظب) قنفذ وزننده و (العنظب) جندب
وزننده و (العنظاب) قنطار وزننده و (العنظاب) قسطاس وزننده و (العنظوب) زنبور وزننده ايرى چكركهيه
على قول اركك صارى چكركهيه دينور بعض نسخهده اصغر عنوانده مرسوم اولمغله كوچك چكركه ديمك اولور
(العنظبان) عنفوان وزننده و (العنظابة) عينك ضميله و (العنظباء) عينك و ظانك ضمى و مد ايله عنظب معناسنه در
(عنظبه) قنفذه وزننده برموضعدر (العظرب) زبرج وزننده انكرك يلانك كوچكنه دينور (العقب) عينك فتحى
و قافك سكونيله آت بردفعه سكرتدكدنصكره بردخى سكرتمك معناسنه در يقال للفرس الجواد هو ذو عفو و عقب
فعفوه اول جريه و عقبه ثانيه و عقب و لده و ولد و لده اطلاق اولنور * راغبك بيانه كوره اصل عقب كه كتف وزننده
اياغك اوكجهسنه دينور معانىء سائره آندن متصرفدر جمعى اعقاب كلور و و لده و و لد و لده اطلاقى بالاستعاره در
پدرينه خلف اولديغيچون لكن قزه اطلاق اولنمز و اكر آنك ذريتى وار ايسه آنلره اطلاق اولنور انتهى و عقب
مصدر اولور يايه عقب يعنى سكير صارمق معناسنه كاسيذكر يقال عقب القوس عقبا من الباب الاول اذا لوى شيئا
من العقب عليها و اوكجهيه اورمق معناسنه در يقال عقبه اذا ضرب عقبه و بركمسهيه خلف اولمق معناسنه در كرك
قائم مقام و كرك بعد الوفاة ولد اولسون يقال عقبه اى خلفه و يقال عقب مكان ابيه اى خلف و شر و عداوت جهتيله
بركمسهنك ارقهسنه دوشوب كيفيت حالنى تفقد ايلمك معناسنه در يقال عقبه اذا بغاه بشر (العقب) كتف وزننده
بودخى كشينك ولدينه و ولد ولدينه اطلاق اولنور يقال بقى له عقب و عقب اى الولد و كذا ولد الولد و اياغك
اوكجهسنه دينور فارسيده پاشنه ديرلر يقال ضرب عقبه اى مؤخر قدمه * شارحك بيانه كوره عقب لفظى مؤنثدر
سكون قاف ايله تخفيفى دخى جائزدر جمعى اعقاب كلور و عقب برموضع آديدر (العقب) عينك ضمى و ضمتينله صوك
وانجام و عاقبه معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿هو خير ثوابا و خير عقبا﴾ اى عاقبة (العقب) فتحتينله شول آق سكيره دينوركه
آندن كريش ايشلنور (العاقبة) ولده اطلاق اولنور و هر شيئك صوكنه دينور آخر و انجام معناسنه يقال عاقبة
الشىء اى آخره (العاقب) ثاقب وزننده برقومك سيد و سركارلرينه خلف اولان كشىيه دينوركه امور و مصالح

ایکنجی درجه‌ده اکا راجع اولور مثلا شیخ البلد ورئیس الاعیان اولانك ایکنجیسیدرکه رتبه‌سی آندن دوندر وسید
بولنمدیغی حینده تمشیت مصلحت اکا مراجعت ایدر کتخدا ونائب کبی ومنه حدیث نصاری نجران جاء السید
والعاقب هما من رؤسائهم والعاقب یتلو السید * وعاقب اسلافنه خیر وفضیلت جهتیله خلف اولان آدمه دینورکه
آنك کدکنی بوش قومز (العقوب) صبور وزننده بودخی اسلافنه خیر الخلف اولان کمسه‌یه دینور (الاعقاب) همزه‌نك
کسریله برکمسه‌ یرینه خلف اولمق معناسنه‌در یقال اعقبه اعقابا اذا خلفه وطواره بنمکده نوبتلشمك معناسنه‌در یقال
اعقب زید عمرا اذا رکبا بالنوبة * مؤلفك سیاق تعبیرندن وجه مذکور اوزره کرچه خصائصدن اولمق منفهم اولوب
لکن عقبه مطلقا نوبت معناسنه اولدیغندن علی الاطلاق مناوبه معناسنه اولمق ملایمدر زیرا برنسنه‌ده احدهما آخری
معاقب اولور واعقاب برکمسه‌یه عوض وجزا ویرمك معناسنه استعمال اولنور یقال اعقبه ای جازاه وبرکشی وفات
ایدوب اولادینی ترك ایلمك معناسنه‌در یقال اعقب الرجل اذا مات وخلف عقبا ای ولدا وعاریت چولمك آلان کمسه
ایچنده برمقدار طعام بقیه‌سیله صاحبنه رد ایلمك معناسنه‌در یقال اعقب مستعیر القدر اذا ردها وفیها العقبة
(العقبة) جرعه وزننده نوبت معناسنه‌در تقول تمت عقبتك ای نوبتك وبدل معناسنه‌در تقول اخذت من اسیری
عقبة ای بدلا وکیجه ایله کوندزك هر برینه اطلاق اولنور یکریکری متعاقب اولدیغیچون وعقبة الطائر پرواز ایدن
قوشك هوایه ارتفاعیله انحطاطی بیننده اولان مسافه‌یه اطلاق اولنور لکن راغب عقبة الطائر صعوده وانحداره
عبارتیله ثبت ایلمکله برمقتضای ماده صعودینه معاقب اولان انحدارندن عبارت اولور وعقبه شول چوربا مقوله‌سی
طعام بقیه‌سنه دینورکه عاریت چوملك آلان کمسه صاحبنه آنی چوملك ایچره برابرجه رد وتسلیم ایدر وعقبة الجمال
حسن وجمالك اثر وهیئتندن عبارتدر بو معناده عینك کسریله‌ده جائزدر یقال ما احسن عقبة جماله ای اثره وهیئته
(العقبه) فتحاتله طاغده وبایرده اولان صرپ یوقشه دینور عقوبتدن مأخوذدر جمعی عقاب کلور عینك کسریله
یقال صعدنا عقبة ای مرقا صعبا من الجبال (یعقوب) یانك فتحیله انبیای عظامدن ابو یوسف الصدیق حضرتلریدرکه
اسم شریفلری اسرائیل‌در برادرلری اولان عیصو ایله توأم اولوب عیصونك عقبنه یاپشمش اولدیغی حالده تولد
ایلمکله یعقوب اطلاق اولنمشدر * مؤلف بصائرده اعجمی اولوب وعجمه ومعرفه علتلریله غیر منصرف اولدیغی ترجیح
وبو راده ثبت ایلدیکی قولی امام لیثه عزو ایلمشدر * مترجم دیرکه مزهرده بورسمه مشروحدرکه بعض الفاظ عربیه
والفاظ عجمیه من حیث المادة متوافق وواقع اولسه‌لر احدهما آخردن مأخوذدر دیمك خطادر بلکه هر لسانك بعض
الفاظی ینه اول لسانك الفاظی جنسندن مأخوذ ومشتق اولور یقال الامة لاتلد الا بشرا والناقة لاتنتج الا بعیرا
بو جهتله ادریس عجمی اولمغله عربی اولان درس لفظندن مأخوذدر ویعقوب دخی عجمی اولمغله ترکیده ارکك
ککلك دیدکلری قوش معناسنه اولان یعقوبدن مأخوذدر دیو زعم ایدنلری علماء لغت تکذیب ایلدیلر حتی ابو بکر
محمد بن السری رساله اشتقاقده دیدیکه بر لفظ اعجمی معرّب لفظ عربیدن مشتق ومأخوذدر دیو ادعا ایلمك بعینه
قوش بالقدن تولد ایلدی دیو ادعا ایلمکه مماثلدر انتهی ویعقوب ارکك ککلك قوشنه دینور بونده منصرفدر زیرا
عربی غیر مغیردر * ویحیی بن سعید وعبد الرحمن بن محمد بن علی ومحمد بن عبد الرحمن بن محمد بن یعقوب ومحمد بن اسمعیل
بن سعید الیعقوبیون که محدثلردر جداعلالری اولان یعقوبه منسوبلردر (المعاقبة) میمك ضمی وقافك کسریله شول
دوه‌لردرکه برکون شور وبرکون طتلو اوت اوتلار اوله یقال ابل معاقبة اذا کانت ترعی مرة فی حمض ومرة
فی خلة (العواقب) عینك فتحیله شول دوه‌لردرکه صویی ایچوب یتاغنه کلدکدنصکره ینه صویه عوت ایلیه‌لر یقال
ابل عواقب اذا کانت تشرب الماء ثم تعود الی المعطن ثم الی الماء (المعاقبة) مفاعله وزننده برکمسه‌نك عقبنجه یعنی
اوکجه‌سنی باصه‌رق کلمك معناسنه‌در یقال عاقبه اذا جاء بعقبه (التعقیب) تفعیل وزننده معاقبه معناسنه‌در
یقال عقبه تعقیبا بمعنی عاقبه وعرفج نام شجرك یمشی صرارمق معناسنه‌در وعرفج سودلکن نوعندن سادج برّی
وترکیده بش پرمق تعبیر اولنان نباتدر یقال عقب العرفج اذا اصفرت ثمرته وبرکمسه دشمن اوزره سفر ایدوب اول سنه
ظرفنده تکرار سفر ایلمك معناسنه‌در یقال عقب الرجل اذا غزی علی العدو ثم ثنی من سنته ومجد طلبنده بری اوته تردد
ایلمك معناسنه‌در یقال عقب فلان اذا تردّد فی طلب المجد * شارح دیرکه یدمزده اولان نسخه‌لرده کرچه فی طلب المجد
عبارتیله مرسومدر لکن صواب اولان تردد فی طلب الامر مجدّا عنوانیله اولمقدرکه برخصوصك طلبنده جد واهتمام
ایلیه‌رك تردد ایلمك دیمکدر نته‌که امهات سائره‌ده یقال عقب فی الامر اذا تردد فی طلبه مجدّا عبارتیله مثبتدر انتهی
وتعقیب نمازدنصکره دعا ایچون اوتوروب قالمق معناسنه‌درکه اطلاقات شرعیه‌دندر ومنه الحدیث ❁ من عقب
فی صلوة فهو فی الصلوة ❁ وتراویح نمازندنصکره نافله قلمق معناسنه‌در یقال عقب التراویح اذا صلی بعدها یعنی نافلة قال

مطلب

(فی النهایة)

فى النهاية و منه حديث انس انه عليه السلام ❊ سئل عن التعقيب فى رمضان اى صلاة النافلة بعد التراويح فامرهم ان يصلوا فى البيوت ❊ و بر يرده مكث و آرام ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال عقب فلان فى الصلوة اذا صلى فمكث فى موضعه ينتظر صلاة اخرى و بر سمته التفات ايلمك معناسنه در و منه قوله تعالى ❊ ولى مدبرا و لم يعقب ❊ الآيه قيل و لم يلتفت (المعقبات) محدثات وزننده كه اشبو ❊ له معقبات من بين يديه و من خلفه ❊ الآيه كريمه سنده واقعدر مراد ملائكهٔ ليل و نهاردر كه برى برينى معاقبلردر و شول معقبات كه اشبو ❊ الدعاء معقبات لا يخيب قائلهن ❊ حديثنده واقعدر مراد تسبيحاتدر كه برى برينى معاقبلردر و بونلر حقايق شرعيه دندر نهايه ده اوتوز اوچ تسبيحه و اوتوز اوچ تحميده و اوتوز اوچ تكبيره ايله مفسردر كه بعد الصلوة قراءت اولنور مرة بعد اخرى عودت ايتدكاريچون ياخود عقب صلاتده قراءت اولندقلريچون اطلاق اولنمشدر و معقبات شول ناقه لره دينوركه برى برينك عقبنده حوضى اوزره طوررلر ايلرودن بريسى صو ايچوب دوندكده آنك يرينه بريسى داخل اولور (العقبى) حسنى وزننده براپش ضمننده ترتب ايدن جزا و پاداشه دينوركه اسمدر امر مزبورى معاقب اولديغيچون يقال له العقبى اى جزاء الامر (التعقب) تفعل وزننده بركسه نك ارتكاب ايلديكى جرم و جنحه ايچون مؤاخذه ايلمك معناسنه در يقال تعقبه اذا اخذه بذنب كان منه و بر خبرده شك و شبهه ايلمكله تكرار كيرو دونوب صورمق معناسنه در يقال تعقب عن الخبر اذا شك فيه و عاد للسؤال عنه و بركسه نك عارلنوب خجل و متهوم اوله جغى خصوصنى ياخود خطا و ذله سنى آردندن جستجو ايلمك معناسنه در يقال تعقبه اذا طلب عورته او عثرته (الاعتقاب) افتعال وزننده تاجر متاعنى بعد انعقاد البيع مشترى يه تسليم ايلميوب بهاسنى تماما قبض ايچون تأخير ايدوب كندى يانندە آليقومق معناسنه در يقال اعتقب السلعة اذا حبسها عن المشترى حتى يقبض الثمن * شارح ديركه بو حالده متاع ضايع اولسه تعديسنه بناءً ضامن اولور (العقاب) غراب وزننده طوشنجل قوشنه دينور قاره قوش نوعندندر و بر نوعنه يلانجل تعبير اولنور كه يلانلرى قاپوب هلاك و اكل ايدر جمعى اعقب كلور اكلب وزننده و عقبان كلور غلمان وزننده * مترجم ديركه عقاب سيدجوارح طيوردر و نسر كه قاره قوش ديدكلرى آنجى قوشدر عربيده نقيلردر فارسيده طوشنجله آله دينور و نسر ديديكنه كركس دينور تركيده قاره قوش ديرلر آنجى قوشدر طغان و شاهين مقوله سى جوارحه هجوم ايدوب آلور و لسانمزده كرچه آق بابا ديدكلرينه كركس اطلاقى مشهوردر لكن صحيح نكلدر جميع صيديه و سائر كتب لغتدن منفهم اولديغى اوزره آق بابايه فارسيده كركس سپيد و عربيده مضرحى دينور كرچه مؤلف مضرحى بى صقر ايله تفسير ايلمشدر لكن وجه مذكور اوزره اكثرينك قولى ذكر ايلديكمز اوزره در و عقاب مؤنث سماعيدر وزن ثانى جمع كثرتيدر و جمع الجمعى عقابين كلور بر شكارى آلدقدنصكره شكار آخرى تعاقب ايلمسى باعث تسميه در انتهى و عقاب بعض قويى ايچره اولان شول تومسك سيورى طاشه دينوركه طوقنان قوغه يى خرق ايدر و بعض طاغك صرتندە و بوكورنده نردبان شكلنده سوه لوب طوران يالچين قيايه دينور و شول بادام شكلنده مهره يه دينوركه طوارك اياقلرينك برنده ظهور ايدر و كوپه حلقه سنك دليكلرنده اولان كوچك ايلمكه دينور و حوضه صو آقه جق صويولنه دينور و قويى كنارنده واقع شول طاشه دينوركه آكا باصوب صو چكرلر و عقاب برنيجه فرس اسميدر و سلطان الانبياء عليه افضل التحايا حضرتلرينك سنجاقلرى آديدر ايرى و بيوك اولديغيچون تسميه اولندى و يوكسك تپه يه و پاره دينور و مطلقا يوكسك اولوب پك طولانى اولميان يره دينور و بر ديشى كابك و بر عورتك اسميدر (ابو عقاب) تابعيندندر (ابن عقاب) كه اسمى جعفر بن عبد الله در شاعر مشهوردر عقاب و الده سى اسميدر (عقيب) زبير وزننده اصحابدندر (العقيب) قافك تشديديله قبيط وزننده بر قوش آديدر و بر موضع اسميدر (المعقب) منبر وزننده خاتونلرك باش اورتوسنه دينور و كوپه يه دينور و طوار سورمكده حاذق و ماهر اولان سورجى يه دينور و شول كسه يه دينوركه امامدنصكره يعنى پادشاه وقت انقضاسندنصكره خلافته مترشح و آماده اوله وارث سلطنت و ولى عهد كبى يقال هو معقب للامام و هو الذى ترشح للخلافة بعد الامام (المعقب) معظم وزننده ميكده يه كندودن بيوك شانلو كسه كلمكله كندوسى احترازندن ياخود حجابندن ناشى طوره ميوب چيقوب كيده يقال خرج معقبا و هو من يخرج من حانة الخمار اذا دخلها من هو اعظم منه (المعقاب) محراب وزننده شول اوطه يه و اوه دينوركه عربلر اكا قورى اوزم مقوله سى وضع ايدرلر كيلارلرى مثابه ده اولور (الاستعقاب) تعقب معناسنه دركه بر كمسه نك اوتانوب عارلنه جق يرينى ياخود خطا و جنحه سنى آردندن جستجو ايلمكدن عبارتدر يقال استعقبه اذا طلب عورته او عثرته (كفر تعقاب) حفر تلعاب وزننده بر موضع آديدر (يعقوبا) ياى تحتيه نك فتحيله بغداده اون فرسخ مسافه ده بر بيوك قريه آديدر * شارح ديركه صواب اولان باى موحده ايله بعقوبا اولمقدر (ثنية العقاب) و فية الحساب وزننده دمشق شام ترابنده بر صرپ بلاك آديدر (نيق العقاب) نونك كسريله جحفه ده بر موضعدر

مطلب

(تعقاب) تانك كسريله بر رجل آديدر (العقبة) تمره وزننده وعينك كسريله جائزدر خاتونلرك هودج ومحفه اورتولرندن برنوع الاجه ومنقش اورتو اسميدر (العقنباة) عينك وقافك فتحيله و (العبنقاة) عينك وباى موحده نك فتحيله و (البعنقاة) بانك وعينك فتحيله عقاب يعنى طوشنجل قوشنه لفظندن متصرف صفتلردر كسكين پنجه لو ديمكدر يقال عقاب عقنباة وعبنقاة وبعنقاة اى ذات مخالب حداد (المعقب) محسن وزننده شول يلدزه دينوركه بر آخر يلدز عقبندن طلوع ايليه (عقاب) كتان وزننده اساميدندر عبدالملك بن عقاب محدثيندندر * مترجم ديركه معاقبهٔ عروضيه مهمه دن اولمغله مؤلفه استدراك اولنمشدر * معلوم اوله كه معاقبه فن عروضده بر جزؤده ياخود ايكى جزؤده مجتمع اولان ايكى سببك ايكيسيده حذفدن سالم ياخود بريسى وجوبا سالم اولمقدن عبارتدر مثلا مفاعيلن جزؤنده واقع عى ولن سببلرينك ايكيسيده حذفدن سالم اولوب مفاعيلن دينور ياخود ياء حرفى حذف اولنوب نون باقى ياخود نون حذف اولنوب ياء باقى قالور اوله كوره مفاعلن ثانى يه كوره مفاعيل اولور رجزينده اولديغى مثلا بحر رملده فاعلاتن جزؤينك نونى جزؤ ثانيده اولان فاعلاتن الفنه معاقب اولور واشبو معاقبه طقوز بحرده جارى اولور انتهى (العقرب) جعفر وزننده هوامدن معروف موذى جانور آديدر فارسيده كژدم دينور تركيسى اولميان اسمادندر و براترا كدن قوريغى اورى ديو مسموعمز اولدى اورى ديمك تالقق و يوقرى ديمكدر و عقرب لفظى مذكر و مؤنث اولور شارح ديركه تأنيثى غالبدر و عقرب عربلرك پاپوشنده برقايشه دينوركه عقرب هيئتنده اولور و شول دواله دينوركه بر طرفنده طوقه اولوب كندوسيله آتك قوسقوننى ايره بندايدرلر تركيده دخى عقرب ديرلر و عقرب فلكده اون ايكى برجدن بر برجك اسميدر كواكبلرى عقرب شكلنده اولمغله انكله تسميه اولنمشدر منازل قمردن شوله وقلب وزبانانى مشتملدر و عقرب عتبة بن رحضة الغفارى نام كمسه نك فرسى اسميدر (عقرباء) مد ايله يمامه ده بر ارضك اسميدر و عقرباء ديشى عقربه دينوركه عقربك مؤنثى اولور و بو غير منصرفدر * مؤلفك بوراده كالعقربة قولى عقرباء لفظنك تأنيثنه تمثيلدر عدم انصرافنه تمثيل دكلدر پس مؤنثنده عقربه دخى دينلمكله مصغرنده قياس اوزره عقيربه دينور نته كه شهاب درّه شرحنده بو دقيقه يى تلميح ايلمشدر (العقربة) ها ايله كذلك عقربك مؤنثيدر (العقربان) عنفوان وزننده و بانك تشديديله جائزدر دخال الاذن اسميدركه قولاغه قچان تعبير ايتدكارى بوجك اوله جقدر اوزونجه صارمترق و اياقلرى چوق بر موذى بوجكدر و عقربان عقربه على قول ارككنه دينور مصباحك بيانه كوره عقرب ذكر و اناثيه اطلاق اولنور تأكيدتذكير مراد اولورسه عقربان دينور ازهرى ديديكه عقرب ذكر و اناثيه اطلاق اولنور و انده تأنيث غالبدر و ارككنه عقربان و بعضا مؤنثنده عقربه دينور (المعقربة) اسم فاعل بنيه سيله و (المعقرة) مسخره وزننده عقربى چوق اولان يره دينور يقال ارض معقربة ومعقرة اى كثيرة العقرب معقره لفظنده عقرب كلمه سى كويا كه ثلاثى يه رد اولنوب آندن اسم مكان صيغه سى بنا اولنمشدر (المعقرب) اسم مفعول بنيه سيله اكلمش خميده ديمكدر تشبيه اوزره يقال صدغ معقرب اى معوّج معطوف و كوده سى صيق و دير نكلى شديد البنيه اولان انسان و حيوانه دينور و شوكت و شهامت و مناعت صاحبى آدمه دينوركه زير حمايه سنده اولنلرى دائما حمايت و مظلوم و بيكسانه مدد و نصرت ايليه يقال رجل معقرب اى نصور منيع (العقربانة) عينك وراءنك ضميله نصرت و شهامت و مناعت معناسنه در يقال هو ذو عقربانة اى نصور منيع (العقارب) عقربك جمعيدر و نمايم معناسنه استعمال اولنور موجب رنج و آزار اولديغيچون و نمايم نميمه نك جمعيدركه قوغ تعبير اولنور نمام قوغجى و سخن چين ديمكدر و منه المثل * انه لتدب عقاربه * اى يقترض اعراض الناس يعنى قوغجيلغله ناسك عرض و ناموسنى هتك و شكست ايدر و عقارب شدائد و محن معناسنه استعمال اولنور و عقارب الشتاء قيش ايامنك شدت برودتندن عبارتدر (العقربة) ها ايله پك اهل خدمت و عاقله و پيشكار اولان جاريه يه اطلاق اولنور يقال امة عقربة اى خدوم عاقلة و كاپيتان شكلنده شول دموره دينوركه آت اكرينه چكورلر تركيده عقرب تعبير اولنور (العكب) فتحتينله دوداق و چكه كميكى قالين و يومرى اولمق معناسنه در يقال عكب الرجل عكبا من الباب الرابع اذا غلظ شفته و لحياه و اياق پرمقلرى سيرك اولميوب برى برينه بتشك كبى پك يقين اولمق معناسنه در يقال عكب الرجل اذا تدانت اصابع رجله (العكباء) حمراء وزننده يومرى كوده لو تصلق و بى اندام عورته دينور يقال امرأة عكباء اى الجافية الخلق (العكوب) غروب وزننده مزدحم اولمق معناسنه در يقال للابل عكوب اى ازدحام و طورمق و وقوف معناسنه در يقال عكب الرجل عكوبا من الباب الاول اذا وقف و تنجره قينامق معناسنه در يقال عكبت القدر اذا غلت و عاكب لفظندن جمع اولوركه واقف و مزدحم معناسنه در (العكوب) صبور وزننده توزه دينور غبار معناسنه (العكب) عينك فتحى و كافك سكونيله بو دخى توزه دينور و جست و نشاطمند و خفيف الروح كمسه يه دينور و شرّ و شور و مضرت جهتنده

اولان شدته دینور (العکاب) غراب وزننده بودخی توز دینور غبار معناسنه و تو تونه دینور دخان معناسنه (العاکوب) حالوب وزننده و (العکوب) تنور وزننده بونلر ده توزه و غباره دینور (العاکب) جمع کثیر معناسنه درکه ازدحامی مشتملدر (العکبة) همزة وزننده یومری کوده لو طوپاج بودوره دینور و انس وجن طائفه سندن مارد و باغی و متعنّد شخصه دینور و شول کیمسه یه دینورکه والده سنك زوجی اوله کرك پدری تطلیق ایلسون و کرك وفاتندنصکره وارسون و عکب امرای عربدن نعمان بن منذرك زندانبانی اسمیدر (التعکیب) تفعیل وزننده توتمك معناسنه در یقال عکبت النار تعکیبا اذا دخنت (التعکب) تفعل وزننده برکیمسه یه تو تون کبی غم و غصه استیلا ایلمك معناسنه در یقال تعکبته الهموم اذا رکبته (الاعتکاب) افتعال وزننده توز توزتمق معناسنه در یقال اعتکب الرجل اذا اثار الغبار و توز کندیسی توزمق معناسنه اولمغله متعدی و لازم اولور یقال اعتکب الغبار اذا ثار (عکابه) دجانه وزننده ابن صعب درکه بنو بکر قبیله سندن برجماعتك پدریدر (العلب) قلب وزننده برنسنه بریرده اثر و نشان ایلمك معناسنه در حیوانك وجودنده شربت و قولان و پالدم مقوله سنك ریلمسی کبی و کرتمك و جزمق معناسنه در یقال علب الشیء علبا من الباب الاول و الثانی اذا اثر فیه و یقال علبه اذا جزه و علب غلیظ و خشن یره دینور بو معناده عینك کسریله ده جائزدر و علب قلج و بچاق مقوله سنك قبضه سنه دوه نك بیونی سکیرینی صارمق معناسنه در یقال علب السیف و نحوه اذا حزم مقبضه بعلباء البعیر و علب پك و صلب نسنه یه دینور طاش کبی (التعلیب) تفعیل وزننده بودخی بریرده اثر و نشان ایلمك معناسنه در و جزمق و کرتمك معناسنه در و قلج و بچاق قبضه سنه دوه نك بیونی سکیرینی صارمق معناسنه در (العلب) کتف وزننده پك نسنه یه دینور شیء صلب معناسنه و صغن نوعندن و عل دیدکاری حیوانك ایری و یومری اولاننه دینور صغن برقاچ کونه اولور و عل دیدکاری ترکیده چوپر تعبیر اولنور جثه سی کیکدن اکبر و تویی شتاده سیاهه مائل و صیفده قزل اولور و قوریغی اولمز و علب ایری کاره دینور بونده عینك ضمیله ده لغتدر (العلب) عینك کسریله شول کیمسه یه دینورکه زیاده سیله ناکس و بی خیر اولمغله آندن قطعا برنسنه طمع و امید اولمیه یقال رجل علب اذا کان لایطمع فیما عنده و شول بی خیر و منفعت غلیظ یره دینورکه دائم الدهر یغمور یاغسه آنده اصلا نبات اثری اولمیه بو معناده عینك فتحیله ده جائزدر و سدر اغاجی بتدیکی یره دینور و سدر سینك کسریله عربستان کراسی دیدکاری شجردر جمعی علوب کاور (العلب) فتحتینله برنسنه پك و صلب اولمق معناسنه در یقال علب الشیء و علب علبا من الباب الرابع و الاول اذا صلب و شدید و سرد و درشت اولمق معناسنه در یقال علب الشیء اذا جسی و اشتد و ات چوق طورمغله رطوبتی چکیلوب قدید اولدقدنصکره قوقمق معناسنه در یقال علب اللحم اذا تغیرت رائحته بعد اشتداده و علب فتحتینله برمرض اسمیدرکه دوه نك بیونی سکیرینك ایکی طرفنده حادث اولور و قلجك اغزی رخنه لنوب کدکلنمك معناسنه در یقال علب السیف علبا من الباب الرابع اذا تثلم حده (الاستعلاب) ات چوق طورمغله پکیشوب رائحه سی متغیر اولمق معناسنه در یقال استعلب اللحم اذا تغیرت رائحته بعد اشتداده و مواشی اوتلغی استغلاظ ایلمکله بکنمیوب اوتلامقدن استنکاف ایلمك معناسنه در یقال استعلبت الماشیة البقل اذا اجتنه و استغلظته (العلابی) عینك فتحی و یانك تشدیدیله قلایه دینور رصاص کبی و علباء لفظندن جمع اولور و علباء عینك کسری و الفك مدیله دوه نك بیوننده اولان سکیره دینور * مؤلف علباء کلمه سنی گاه بعیره اضافتله تخصیص و گاه علی الاطلاق ذکر ایلمکله تشویش ایلمشدر امهات سائره ده مطلقا انسان و حیوانك بیونلرنده اولان صاری سکیر ایله مفسردرکه ایکی دانه اولور * شارح دیرکه رصاص معناسنه اولان علابیّ صیغهٔ جمع اوزره وارد اولان مفرداتدن اولمسنی یاخود مفردی مسموع اولمیان جموعدن اولمسنی اقتضا ایدر و علباء جمعی اولان علابی لفظنك یای ثانیه سی مفردینك آخرنده اولان همزهٔ ممدوده دن مبدله در تثنیه سنده علباءان و علباوان دخی دینور انتهی و علباء بر رجل آدیدر (العلبیة) سلقیه وزننده بیون سکیرینی دلمك علی قول کسمك معناسنه در یقال علبی عبده علبیة اذا ثقب علباءه او قطعها و پیرلکدن بیونك سکیرلری میدانه چیقوب آشکار اولمق معناسنه در یقال علبی الرجل اذا ظهرت علابیه کبرا (العلبة) جرعه وزننده اوزون خرما اغاجنه دینور و سود صاغجق بیوك چناغه دینورکه دوه دریسندن یاخود تخته دن اولور ترکیده کولك تعبیر اولنور قوطویه دخی علبه اطلاق اولنور جمعی علاب کاور عینك کسریله و علب کاور صرد وزننده و علبه اسامیء رجالدندر علبة بن زید و محمد بن علبه اصحابدندر (العلبة) عینك کسریله ایری اغاج بدنلرنده اولان شول عقده یه دینورکه او میچه و کتوك تعبیر اولنور آندن مقطره یعنی طومرق اتخاذ اولنورکه محبوس ایاغنه چکوریلور (الاعلنباء) اسلنقاء وزننده شرّ و قتاله یاپنوب حاضرلنمق معناسنه در یقال اعلنبی الدیك او الکلب اعلنباء اذا تهیأ للشرّ و القتال و برکیمسه اوزه شیشوب قباروب کردن درازلق ایلمك معناسنه درکه خروسلنمق تعبیر اولنور نته که برکیمسه ایله مخاصمه

و منازعه یه مباشرت هنکامنده ایدرلر یقال اعلنبي الرجل اذا اشرف و اشخص نفسه کما یفعل عند الخصومة و منه اعلنبي الديك و اقعا خروس جنکه مبادرت ایلدکده تویلرینی قباردوب بوینني اوزاتدیغی کبی (علیب) عینك ضمی و لامك سکونی و یای تحتیه نك فتحیله و (علیب) عینك کسریله حذیم وزننده یمن طریقنده بردره آدیدر کلام عربده فعیل وزننده که فانك ضمی و یانك فتحیله در بوندن غیری کلام یوقدر (العلبب) بای موحده ایله قنفذ وزننده برموضع آدیدر (العلبوبة) جرثومه وزننده برقوم و جماعتك کزیده و خیار و ذیشانلرینه دینور یقال هؤلاء علبوبة القوم ای خیارهم (المعلوب) معلوم وزننده حارث بن ظالمك قلجی اسمیدر و معلوب ایشلك یوله دینور یقال طریق معلوب ای لاحب (العلاب) کتاب وزننده برنوع داغ و تمغادر که دوه نك بوینك اوزونلغنه باصیلور علباء دیدکلری سکیر اوزره اولور (المعلبة) معظمه وزننده و (المعلبة) محسنه وزننده شول ناقه یه دینور که کردننه علاب دیدکلری ذکر اولنان تمغا باصلمش اوله یقال ناقة معلبة و معلبة اذا کانت وسمت بالعلاب (علبیة) هبریه وزننده دأث نام محلده برکوچك صویك آدیدر (علب الکرمه) شبه الغرفه وزننده یمامه و لا یتنك بصره طرفندن نهایت حدّ و سنوری اولان یرك اسمیدر (العلهب) جعفر وزننده بوینوزلری اوزون تکه یه و یبان اکوزینه دینور و اوزون کشی یه دینور مؤنثی علهبه در هایله (العنب) عینك کسری و نونك فتحیله یاش اوزمه دینور فارسیده انکور دیرلر مفردی عنبه در هایله جوهری صحاحده دیمشدر که مفرداتده بنای مزبور نادردر زیرا بنای مرقوم غالبا جمع صیغه سیدر قرد و قرده و فیل و فیله کبی لکن ندرت و قلت وجهیله مفرد ایچون دخی کلور عنبه و توله و خیره و طیبه و حبره کبی بونلردن ماعدا بو صیغه اوزره کلدیکی معلوم دکلدر وجه مذکور اوزره جوهرینك ذکر اولنان صیغه لردن ماعدایی نفی ایلمسی قصورندن و لغت عربه قلت اطلاعندن ناشیدر یوخسه بناء مزبوردن اشبو آتیة الذکر کلمات دخی وارد اولمشدرکه بونلردر الزمخة زای و خای معجمتین ایله و المنة نونیله و الثومة ثای مثلثه ایله و الحدأة حای مهمله ایله و الظمخة ظای معجمه ایله و الذبحة ذال معجمه و حای مهمله ایله و الطیرة طای مهمله ایله و الهنة نونیله و غیر ذلك شارح دیرکه جوهرینك سلب علمی کندی شرطنه موافق اوله رق الفاظ صحیحه یه متعلقدر یوخسه مؤلفك ذکر ایلدیکی کلمه لرك اکثرینی ماده لرنده کندیسی دخی ایراد ایلمشدر انتهی و عنب شرابه اطلاق اولنور خمر معناسنه مایؤل الیه اعتباریله یقال سقاه عنبا ای خمرا و عنب سلفده برسودلو کنج ناقه نك اسمیدرکه آندن ناشی قریش ایله بنی عامر میاننده بروقعه اولمشدر (یوم العنب) بین العرب مشهوردر (حصن عنب) فلسطین قضاسنده برقلعه در (العنباء) عینك کسری و نونك فتحیله بو دخی یاش اوزمه دینور عنب کلمه سنده لغتدر (التعنیب) تفعیل وزننده آصمه و تکاك اوزم و یرمك معناسنه در یقال عنب الکرم تعنیبا اذا صار ذاعنب (العنبة) هایله عنبك مفردیدرکه ذکر اولندی و برنوع سیوجه اسمیدرکه بدن انسانده چیقار کوزده و اطرافنده چیقار اوزم دانه سی شکلنده اولور و عنبه اعلام اشخاصدندر (عنبة الاکبر) عراقده اشرافدن برقبیله جدیدر (بئر ابی عنبه) مدینه ده برقویی اسمیدر (العناب) رمان وزننده بو اسمله معروف میوه در وارالیکی مسواك اغاجنك یمشنه دینورکه بطم قدر و کالیله اولدقده سیاه و برمقدار حلاو تلو اولور ادویه دندر (العناب) غراب وزننده برونی بیوك اولان کیمسه یه دینور یقال رجل عناب ای کبیر الانف و مکه یوننده برطاغك و بردره نك اسمیدر و عناب عفل یعنی بعض خاتونلرك فرجنده دبه لك کبی حادث اولان شیشه دینور علی قول بظر یعنی فرجك وسطنده اولان لحم زائده دینورکه دیلاق تعبیر اولنور و عناب مالك بن نویره نك فرسی آدیدر و عناب کوچك قره طاغه دینور و اوزون دکرمی طاغه دیمکله اضداددن اولور (الاعنب) اقرب وزننده برونی بیوك کمسه یه دینور (عنبب) جندب وزننده یمنده برموضع یاخود بردره آدیدر و عنبب السیل اضافتله سیل صوینك اوکنه و مقدمنه دینور (العنبان) فتحاتله جست و نشیط و چالاك آهویه دینور و دپرنشی ثقیل اولان آهویه دیمکله ضد اولور و علی قول یاشلو قوجه آهویه دینور * شارح دیرکه عنبان کلمه سی صفتدر و مقرردرکه وزن مزبور اوزره صفات بنا اولمز انجق وزن مرقوم مصدره مخصوصدر پس لفظ مزبور شواذدن اولور * مترجم دیرکه مبالغة وصف بالمصدر اولق محتملدر انتهی (العنابة) ثمامه وزننده مکه ایله مدینه بیننده برموضعدر و برصو آدیدر (المعنب) معظم وزننده قالین و غلیظ اولان شیئه دینور یقال شیء معنب ای غلیظ و اوزون کشی یه دینور (العناب) شداد وزننده اوزم صتان کیمسه یه دینور و عناب حریث النبهانی نام کمسه نك پدری اسمیدر جوهرینك عناب بن ابی حارثه تعبیری غلطدر زیرا اول تای فوقیه ایله عتابدر * شارح دیرکه جوهری آنده ارباب لغتدن چوق ذواته موافقت ایلمشدر (المعندب) اسم فاعل بنیه سیله بغایت طارغین و خشمناك آدمه دینور یقال رجل معندب ای غضبان (العندلیب) زنجبیل وزننده بلبل قوشنه دینورکه هزار دخی دیرلر کونا کون نغمات و الحان صاحبیدر جمعی عنادل کلور

رباعی به رد اولنلقده نصکره جمع بنا قلنمشدر وهزار لفظی فارسیدر هزار دستان اولدیغندن اطلاق اولنمشدر (العنزب)
زای معجمه ایله قنفذ وزننده سماق دیدکلری اکشی دانه یه دینور و بو ذکر اولنان عبرب وعترب مصحفی دکلدر لغت
مخصوصه در (العنکبوت) عنزروت وزننده اورمجکه دینورکه معروف بوجکدر غالبا مؤنث استعمال اولنور
شارح دیرکه مؤلفه کوره وزنی فعللوت در فنعلوت دکلدر وغریبه درکه اورمجکك سکز ایاغی و التی کوزی اولور

(غریبه)

افلاطوندن منقولدرکه سینك قسمی پك حریص اولور و اورمجکك پك قانع اولور بحکمته تعالی پك حریص اولان
مخلوق پك قانعه بلا کلفة رزق مسوق اولمشدر (العکنباة) عینك وکافك فتحیله و (العنکباة) عینك فتحی ونونك سکونیله
و (العنکبوه) هایله و (العنکباء) عینك فتحی ونونك سکونی والفك مدیله عنکبوتك مؤنثیدر و مذکرنده عنکب ومؤنثنده
عنکبه دخی دینور جمعی عنکبوتات وعناکب کلور (العکاب) عینك کسریله و (العکب) ضمتینله و (الاعکب)
اکلب وزننده آندن اسم جمعلردر (العیهب) حیدر وزننده قاتلدن انتقام طلبنه قدرتی اولمیان عاجز وضعیف
کسه یه دینور یقال رجل عیهب ای ضعیف عن طلب وتره وثقیل وناساز وناتراش کسه یه دینور یقال هو عیهب ای
ثقیل وخم و بوکی چوق اولان کلیمه دینور (العهی) جرشی وزننده والفك مدیله جائزدر یکتلك وجوانلق
حالتنك اول هنکامنه دینور یقال فعله فی عهی شبابه وعهبائه ای اوله وملك وسلطنت و ایالتك زماننه دینور
یقال امتد عهی ملکه ای زمنه (العوهبه) دحرجه وزننده تضلیل ایتمك معناسنه در یقال عوهبه عوهبة اذا ضلله
(العیهاب) عینك کسریله ناسی دائما تضلیل ایدن کسه یه دینور (العهب) عیب وزننده بیلمامك جهالت معناسنه در
یقال عهب الشیء عهبا من الباب الرابع اذا جهله (العیب) غیب وزننده و (العاب) نقیصه و وصمه معناسنه درکه
معلومدر (المعاب) و (المعابة) و (المیعب) میملرك فتحیله عیب معناسنه در * مؤلفك ترتیبی اوزره ذکر اولنان الفاظ خمسه
اسملردر یقال به عیب وعاب ومعاب ومعابة ومعیب ای وصمة وعیب کلمه سی مصدر اولور وفعلی متعدی اولور
برنسنه یی عیبلمك وعیبلو قلمق معناسنه یقال عابه ای جعله ذاعیب ولازم اولور عیبلو اولمق معناسنه یقال عاب المتاع
اذا صار ذاعیب (المعیب) میمك فتحیله اسمدر تنه که ذکر اولندی واسم مفعول اولور مکیل کبی عیبلو دیمك اولور
(المعیوب) اصلی اوزره بودخی عیبلو دیمکدر * مؤلف تعییب ماده سندن سکوت ایلمشدرکه تفعیلدر برنسنه یی
عیبه نسبت ایلمك معناسنه درکه عیبلمك تعبیر اولنور (العیبة) عینك ضمیله همزه وزننده و (العیاب) شداد وزننده
و (العیابة) علامه وزننده دائما ناسی عیبلیوب یعنی هرکسه برعیب عزو واسناد ایدن کسه یه دینور یقال رجل
عیبة وعیاب وعیابة ای کثیر العیب للناس (العیبة) تمره وزننده شول کوچك زنبیله دینورکه میشیندن وکوندن ایدرلر
وجامدانه دینورکه ایچنه اثواب وضع ایدرلر ترکیده هکبه تعبیر اولنور ظاهرا آندن محرفدر و عیبة الرجل کشینك محل
اسراری اولان همرازه اطلاق اولنور ومنه الحدیث * الانصار کرشی وعیبتی * یعنی انصار بنم خاصة جماعتم و محل
اسرارمدر عیبه نك جمعی عیب کلور عنب وزننده وعیاب کلور ثیاب وزننده وعیبات کلور عینك کسری ویانك فتحیله
وعیاب صدور وقلوبه اطلاق اولنور پس مفردی اولان عیبه صدر ودرونه اطلاق اولنور ضمائر خفیه واسرار خبیه یی
محتوی اولدیغیچون بوکنایاتدندر وعیاب مفرد اولهرق حلاج طوقمغنه دینور مندف معناسنه (العایب) عیبدن
اسم فاعلدر وپك قوی وغلیظ اولان سوده دینور و یقال عاب السقاء عیبا اذا اخثر مافیه من اللبن (اعیب) جندب وزننده
یمنده برموضع آدیدر وزنی فعیلدر یاخود افعلدر * شارح دیرکه مؤلف علب ماده سنده علیب کلمه سندن غیری وزن
مزبورده برکلمه یوقدر دیو نفی ایلمشدی پس اشبو اعیب کلمه سی دخی فعیل اولسه تناقض اولوب و همزه بابنده ذکر
ایلمك لازم ایدی

فصل الغین المعجمة

(الغب) غینك کسری وبانك تشدیدیله برنسنه نك عاقبت وانجامنه
دینور یقال غب الامر ای عاقبته وغب مصدر اولور دوه کون آشوری صویه کلمك معناسنه یقال غبت الابل غبا
من الباب الثانی اذا وردت یوما وظمئت یوما وهفته ده برکره احباب زیارتنه کلمك معناسنه در * شارح دیرکه بو معنا حقایق
شرعیه دندر لکن کون آشوری زیارت معناسنه مستعملدر وبه فسر الحدیث * زرغبا تزدد حبا * مؤلف بوراده زبغ
ایلمشدر لکن نهایه ده قول مؤلف قول حسن بصری اولدیغی مثبتدر یقال غب الرجل اذا جاء زائرا بعد ایام وقال
الحسن فی کل اسبوع کرچه معنای مزبوردن مأخوذدر لکن توسعه اولنمشدر انتهی وغب کون آشوری اسیتمه طوتمق
معناسنه در حمای غب بوندندر یقال غبت علیه الحمی غبا اذا اخذته یوما وترکته یوما (المغبة) میمك وغینك
فتحیله بودخی برنسنه نك عاقبت وانجامنه دینور یقال ان لهذا الامر لمغبة طیبة ای عاقبة (الغبب) غینك فتحیله
و (الغبوب) قعود وزننده بودخی طوار صوینی کون آشوری ایچمك معناسنه در یقال غبت الماشیة غبا وغبوبا
من الباب الثانی اذا شربت یوما وترکت یوما واحباب زیارتنه کون آشوری کلمك معناسنه در یقال غب الزائر عن القوم

اذاجاءهم يوماو ترك يوماوات چوق طورمغله بوزولوب قوقق معناسنه در يقال غبّ اللحم اذا انتن و بريرده كيجه لمك معناسنه در يقال غبّ فلان عندنا اذابات و منه المثل * رويد الشعر يغبّ * بالنصب يعنى نظم ايلديكك اشعارده تمهل و تأنى ايله بردن عجله ايدوب آشكاره ايمه تاكه اوزرندن زمان مرور ايدوب سندخى كركى كبى تهذيب و تنقيح ايليه سن برماده ده استعمال تأنى و ترك عجله ايمك معرضنده ضرب اولنور (الاغباب) همزه نك كسريله اسيمه كون آشورى طوتمق معناسنه در يقال اغبته الحمى و اغبت عليه اذا اخذته يوما و تركته يوما و زيارته كون آشورى كلمك معناسنه در يقال اغبّ الزائر القوم اذاجاءهم يوما و ترك يوما بو معنادندركه فلان آدمك بزه عطيه و احسانى بركون كلوب بركون كلمز دكلدر بلكه هركون كلور ديه جك يرده فلان لايغبنا عطاؤه ديرلر و اغباب ات طورمغله بوزولوب قوقق معناسنه در يقال اغبّ اللحم اذا انتن و بريرده كيجه لمك معناسنه در يقال اغبّ عندنا فلان اذابات (الغابّة) تشديد بايله و (الغوابّ) غينك فتحيله كه جمعيدر كون آشورى صو ايچن طوارلره دينور يقال ابل غابّة و غوابّ اذا شربت يوما و تركت يوما (الغبّ) غينك ضميله دكزك شول طاشقين طالغه سنه و طلازينه دينوركه قاره دن و افرجه ايراق يره دك مدايليه و دره ايچى كبى درين و چقور يره دينور جمعى اغباب كلور و غبوب كلور ضمله (التغبيب) تفعيل وزننده مبالغه يى ترك ايمك يعنى برخصوصده مبالغه و افراط ايليوب همان اولدقجه طوتمق معناسنه در يقال غبب فى الحاجة اذالم يبالغ فيها و قورد قيونك بوغازندن قاورايوب قاپمق معناسنه در يقال غبب الذئب اذا اخذ بحلق الشاة و دفع ايمك معناسنه در يقال غبب عن القوم اذادفع عنهم (المغبّ) مكبّ وزننده ارسلانه دينور (الغبغب) كبكب وزننده جاهليتده برصنم آديدر و آلت چكه نك آلتنده اولان صارقق اته دينوركه سموز كسه لرده صقاق تعبير اولنور و مناده بركوچك طاغك آديدر (الغبب) فتحتينله غبغب ايله معناى ثانيده مرادفدر (ابوغباب) سحاب وزننده جران العود نام شاعرك كنيه سيدر (غباب) غراب وزننده ثعلبة بن الحارث لقبيدر (غبيب) زبير وزننده مدينه ده برموضع آديدر و يمامه ده برناحيه اسميدر (الغبة) قبه وزننده كفايت ايليه جك دير لكه دينور بلغهٔ عيش معناسنه والف و لامسز غبه بنويشكر قبيله سنه مخصوص برطوشنجل قوشنك ياوريسى اسميدر (الغبيبة) حبيبه وزننده شول سوده دينوركه صباحدن صاغيلوب بعده اخشام دخى اوزرينه سود صاغيلوب يايقده يايلمش اوله (المغبة) معظمه وزننده شول قويونه دينوركه بركون صاغيلوب بركون ترك اولنه (الاغباب) احباب وزننده بعيد اولان صولره دينور يقال مياه اغباب اى بعيدة (التغبة) تانك فتحى و غينك كسريله يلان شهادتنه دينور شهادت زور معناسنه قال الشارح و فى النهاية فى حديث الزهرى * لايقبل شهادة ذى تغبة * و هى تفعلة من غبب الذئب فى الغنم او من غبب مبالغة فى غب الشئ اذافسد پس تغبه تفعيل بابندن مصدر اولور يلان يره شهادت ايمك معناسنه بعده اسم اوله رق دخى استعمال اولندى (الغدبة) جرعه وزننده شول قتى اتجكزه دينوركه انسانك لهازمنده يعنى قولاق آلتنده چكه نك نهايت بولديغى يرده اولان سيورى كيكده اولور (الغدبّ) عتلّ وزننده شول تنومندكسه يه دينوركه يومرى و قالين كوده لو و بالق اتلرى چوق اوله (غدباء) صحراء وزننده برموضع آديدر (الغندبة) غينك فتحيله غندب ماده سنده مرسومدر (الغرب) حرب وزننده مغرب معناسنه دركه كونش باتديغى جهتدر شرق مقابليدر اصل شرق شمسك اسمى اولمغله ذكر الحال و ارادة المحل علاقه سيله اسم مكان تسميه اولنمشدر مقابلى دخى اكا مبنيدر فى الاصل مصدرلردر يقال هو من اهل الغرب اى المغرب و يقال هى غربية اى مغربية و غرب كتمك ذهاب معناسنه در يقال غرب القوم غربا اذاذهبوا و آلارغه اولمق معناسنه در يقال غرب فلان عنا اذاتنحى و هرشيئك اوّلنه اطلاق اولنور معناى آتيدن مأخوذدركه عادتا حدتلو اولور يقال غرب الشباب اى اوّله و حدّه و برنسنه نك كسكين ياسيورى طرفنه دينور قلجك آغزى و تمره نك يلانى كبى مصدر بمعنى فاعلدر ضربه ده غارب اولديغيچون اطلاق اولنمشدر و كسكينلك حدت معناسنه در يقال كفّ من غربك اى من حدّتك و يقال فى لسانه غرب اى حدّة و غرب طرب و نشاط معناسنه در يقال به غرب اى نشاط و پك ايراق يره دورودراز كتمك يا برخصوصده پك اوزامق معناسنه در تمادى كبى يقال غرب فى سفره غربا اذاتمادى و صوطولومنه دينور راويه معناسنه و بيوك قوغه يه دينور و كوزده اولان شول طمره دينوركه بعض علت و عارضه سببيله دائما صولنوب ياش آقار اولور ناسور كبى اول كوزه شيرلغانلو تعبير اولنور و غرب كوز ياشنه دينور و كوز ياشى آقه جق يره دينور مجراى دمع معناسنه على قول ياشك كوزدن قيناپوب دوكلسنه دينور و قيناپوب طشان شرابه و كوز ياشنه دينور و برنوع سيوجله اسميدركه انسانك كوزنده حادث اولور و بروورم اسميدركه كوزك پيكارنده ظهور ايدر * معلوم اوله كه كتب طبيه ده غرب لفظى يالكز برعلت ايله مبيندركه اكثريا كوزك پيكارنده تحدث ايدر برچباندر آنده ماده مجتمع اولدقده ياخارجدن دشيلوب آقار ياخود داخلدن دشيلوب

(بروندن)

بروندن آقار و آقوب برشی قالمدقده ینه عودت ایدر و کاهجه بو علت بیو یوب واوزانور حتی پردهٔ چشمی خرق ایدر بو علتك کوزده حالی مقعدده ناسورك حالی کبیدر عربلر بوکه فرغ و ملأ ن اطلاق ایدرلر دائما طولوب بوشالدیغیچون انتهی و غرب آغزده توکرك چوغالمق معناسنه در و توکرکك رطوبت و بلّنه دینور و آغزده توکرك اکلنه جك یره دینور و حجازده برایری و تیکنلی شجرك اسمیدر آندن قطران اتخاذ ایدرلر بعضلر ﴿لا یزال اهل الغرب ظاهرین علی الحق﴾ حدیثنده غربدن مراد شجرمز بوردرکه اهل حجاز دیمکدر دیدیلر * شارح دیرکه بعضلر عندنده مراد اهل شامدرکه غرب حجازده واقعدر و عندالبعض اهل حدّت و شوکت دیمکدرکه مراد ارباب جهاد و غزادر و علی قول اهل دلو دیمکدرکه مراد عرب طائفه سیدر انتهی و غرب مشترك اولان قویدن و صوادن حصه یه عائد اولان سق کونه دینور و یوکرك و صولوقلو سکردن آته دینور و کوزك قویروغنه دینور و کوزك پیکارینه ده دینور و آیریلق نوی معناسنه در و ایراقلق بعد معناسنه در و شول اوقه دینورکه آتانی معلوم اولمیه بونده فتحتینله ده جائزدر یقال اصابه سهم غرب بالاضافة و سهم غرب علی النعت ای لایدری رامیه ﴿الغراب﴾ غینك ضمیله هر شیئك کسکین برینه دینور قلجك اغزی کبی * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر و غراب قرغه قوشنه دینور جمعی اغرب کلور و اغربه کلور رهایله و غربان کلور غینك کسریله و غرب کلور غینك ضمیله و جمع الجمعی غرابین کلور و غراب غنی قبیله سنه مخصوص بر فرسك اسمیدر وغراب الفاس بالتهنك اغزینه دینور و کوکدن یاغان طولویه و قاره دینور و محدثیندن احمد بن محمد الاصفهانی لقبیدر و بر طاغك اسمیدر و دمشقده بر موضع و مدینه ترابنده بر یوکسك طاغك آدیدر و باشك اکسه کیکنك هر طرفنه غراب دینور و غراب البر بر مسواك اغاجی یمشنك سالقمنه دینور و غراب الابل که تثنیه بنیه سیله غرابان دینور دوه نك ایکی اوجه کیکلرینك اشاغی اوجلریدرکه اویلغك یوقری جانبنه طوغری کلمشلردر کسکین اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر یاخود فراشه دیدکاری یوقه کیکك اشاغی طرفنده اولان ایکی یوقه جه کیکدن عبارتدرکه ایکی اویلغك قاوشدیغی یرده اولورکه ایکی طرفلو سیوریجه کیکلردن عبارتدر ﴿رجل الغراب﴾ بر نوع صارقیدرکه دوه نك ممه سنی صارارلرکه یاوریسی اممکه قادر اولهمز بو معنادندرکه عربلر برکسه نه معاش یا سائر بر ماده ضمننده پك شدت و مضایقه و محنت عارض اولسه صرّ علیه رجل الغراب دیرلر و رجل الغراب بر جنس نبات آدیدرکه لسان بربرده آطریلال دیرلر ساقی و قطعه سی و کوکی درهاوتنه شبیه اولور ترکیده قوزغون ایاغی و هلال اوتی تعبیر اولنور لکن بونك چچکی بیاض اولوب و مقدونس تخمنه شبیه تخملری طوتار برص علتنه مبتلا اولانلر بو تخمدن کل یوم بر درهم سحق و عسل ایله خلط ایلدکدنصکره تناول ایدوب و شمسك قرشوسنده اوتوروب برص اولان موضعلری آفتابه کشف ایدهلر و بعضا اکا ربع درهم عاقرقرحا دخی اضافه ایدرلر و اوالحالده صوایچمیوب درلیه‌لر همان اول کون نهایتی اوچنجی کونه دك برص اولان موضعلر قباروب صاری صولر دفع ایلدکدنصکره بالکلیه مندفع اولور ﴿الغربة﴾ غینك فتحی و رانك سکونیله ایراقلق و آیریلق بعد و نوی معناسنه در ﴿الغرب﴾ و ﴿الغربة﴾ غینلرك ضمیله وطندن دور اولمق معناسنه در یقال غرب الرجل غربا و غربة من الباب الاول اذا نزح عن وطنه ﴿الاغتراب﴾ افتعال وزننده وطندن چکیلوب دور اولمق معناسنه در یقال اغترب الرجل اذا نزح عن الوطن و اقربادن غیری یی تزوج ایلك معناسنه در یقال اغترب الرجل اذا تزوج فی غیر الاقارب ﴿التغرب﴾ تفعل وزننده برنسنه دن جدا اولوب بعید اولمق معناسنه در یقال تغرب عنه اذا بعد و وطندن چکیلوب دور اولمق معناسنه در یقال تغرب الرجل اذا نزح عن الوطن و مغرب طرفندن کلمك معناسنه در یقال تغرب الرجل اذا اتی من قبل المغرب ﴿الغرب﴾ فتحتینله بر شجر آدیدر ترکیده آقچه قواق دیدکلریدرکه فارسیده سپیددار دیرلر و شرابه دینور خمر معناسنه و کومشه دینور فضه معناسنه و علی قول کومشدن مصنوع جام و پیاله یه دینور و کاسه و قدحه دینور و غرب قیون قسمنه مخصوص بر مرض آدیدرکه یوزینك و کوزینك تویلری و قیللری دوکیلور دوه قسمنده سعف کبیدر و التونه دینور و قوغه دن حوض ایله قیو ارالغنه طقاطر ایدن صویه دینور و قوقش صویك و چامورك رایحه سنه دینور و بعض آتك کوزنده اولان کوکلك حالتنه دینور و شول اوقه دینورکه کیم آتدیغی معلوم اولمیه یقال اصابه سهم غرب بالاضافة و سهم غرب نعتا ای سهم لایدری رامیه و غرب قرارمق اسوداد معناسنه در یقال غرب الشیء غربا من الباب الرابع اذا اسودّ ﴿الغرابیّ﴾ غینك ضمی و یانك تشدیدیله بر نوع خرما اسمیدر و یمنده بر قلعه آدیدر و مصر یولنده بر موضع اسمیدر ﴿الغرّاب﴾ شداد وزننده القابدندر محمد بن موسی الغرّاب ابوعلی الغسانی شیخیدر ﴿اغربة العرب﴾ اشربة الطرب وزننده عربك سودانه دینورکه زنکی و قاره‌لر تعبیر اولنور لونده غرابه تشبیه اولنمشدر و اغربه جاهلیتده برقاچ کسه یه اطلاق اولنور ایدی که بونلردر عنترة بن شداد خفاف بن ندبه ابوعمیر بن الحباب سلیك بن السلکه هشام بن عقبة بن ابی معیط نام کسنه‌لردر لکن اشبو هشام

ل

مخضرم میندندر که اسلام زمانني ادراك ایلمشدر و اغربه اهل اسلامدن عبدالله بن خازم و عمیر بن ابی عمیر و همام بن مطرّف و منتشر بن وهب و مطر بن اوفی و تأبط شرّا القبیله مقلب اولان ثابت بن جابر و شنفری و حاجز نام کسنه‌لردر حاجزك قطعا آباء و قبایل و امکنه‌یه نسبتی یوقدر سائرلری کیمی آباء و قبایله و کیمی امکنه‌یه منسوبلردر (الاغراب) همزه‌نك کسریله مغرب سمتنه کلمك معناسنه‌در یقال اغرب القوم اذا اتوا الغرب و برغریب و نادر نسنه پیدا ایلمك معناسنه‌در کرك کلام و کرك اشیاء سائره اولسون یقال اغرب الرجل اذا اتی بشیء غریب و طولدرمق معناسنه‌در یقال اغرب الحوض اذا ملأه و ساز و سامان و نظام حال صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال اغرب فلان اذا کثر ماله و حسن حاله و آت چوق سکرتمك یعنی صولوقلو اولمغله دورودر ازسکرتمك معناسنه‌در یقال اغرب الفرس اذا کثر جریه و راکب آلتنده‌کی آتی چتلایوب هلاك اولنجه‌قدر الغار ایلمك معناسنه‌در یقال اغرب فرسه اذا اجراه الی ان یموت و پك چوق کولمك معناسنه‌در یقال اغرب الرجل اذا بالغ فی الضحك و دیار بعیده‌یه سفر ایلمك معناسنه‌در یقال اغرب فلان اذا امعن فی البلاد و همان قولتق و قصق یرلری اغارمق معناسنه‌در ظاهرا قیللری اغارمقدن عبارتدر سائر اعضانك قیللری سیاه اوله‌رق یقال اغرب الرجل اذا ابیضت ارفاغه و خسته و مجروحك درد و وجعی مشتد اولمق معناسنه‌در یقال اغرب المریض علی بناء المجهول اذا اشتدّ وجعه و برکسه‌یه قبیح و ناسزا ایش ایشلمك معناسنه‌در یقال اغرب علیه علی المجهول ایضا اذا صنع به صنیع قبیح و آتك آلننده اولان غرّه‌سی چهره‌سنه یایلمق معناسنه‌در یقال اغرب الفرس علی المجهول ایضا اذا فشت غرّته (التغریب) تفعیل وزننده دیار بعیده‌یه سیر و سفر قلمق معناسنه‌در یقال غرّب الرجل تغریبا اذا امعن فی البلاد و یقال غرّبت الکلاب اذا امعنت فی طلب الصید و غائب و ناپدید اولمق معناسنه‌در یقال غرّب الوحش اذا غاب و خاتون بیاض چهره‌لو اوغلانلر طوغرمق معناسنه‌در یقال غرّبت فلانة اذا اتت ببنین بیض و سیاه چهره‌لو اوغلانلر طوغرمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال غرّبت المرأة اذا اتت ببنین سود * شارح دیرکه اصل تغریب ایکی نوعی بردن تولید ایلمك معناسنه‌در بوخسه هرنوعی علی الانفراد تولید ایلمك معناسنه دکلدر بوجهتله معنای واحد اولمغله ضدیته محل قالمدیغی درکاردر لکن معنای اولده بناسی ازاله ایچون اولدقده مقاله قالمز انتهی و تغریب کوکدن یاغان قاری و قراغی یی برکدروب اکل ایلمك معناسنه‌در یقال غرّب الرجل اذا جمع الثلج و الصقیع فاکله (المغربان) میمك فتحی و رانك کسریله که تثنیه‌در کونش غروب ایلدیکی جهتدرکه مراد مغرب صیفی و مغرب شتوی اوله‌جقدر (المغرب) مشرق وزننده اسم مکاندر کونش غروب ایلیه‌جك جهتدرکه باطی تعبیر اولنور و اسم زمان اولورکه کونش غروب ایده‌جك وقته دینور (المغیربان) میمك ضمی و رانك کسریله بودخی کونش غروب ایده‌جك وقته دینور جمعنده مغیربانات دینور یقال لقیته مغرب الشمس و مغیربانها و مغیرباناتها ای عند غروبها * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره مغرب و مشرق مفرد اوله‌رق ذکر اولنورسه مراد شرق و غرب جهتلریدر و اکر تثنیه بنیه‌سیله ایراد اولنورسه مراد شتوی و صیفی مشرق و مغربدرکه مشرق شتوی ایله مشرق صیفی بینلرنده یوز سکسان مشرق واردر مغرب دخی بومنوال اوزره‌در و اکرجمع بنیه‌سیله ذکر اولنورسه هرکونك مشرق و مغربی مراد اولور و مغیربان کلمه‌سی مکبرینك غیرندن مصغردر زیرا اسم زمان اولان مغرب لفظنك مصغریدر کویاکه مغربان لفظندن تصغیر قلنمشدر جمعنده مغیربانات دینور دقایق و ثوانی و ثوالث اعتباریله و حریری یکرمی یدنجی مقامه‌ده الف و نون الحاقنی شواذدن عد ایلمشدر (الغربیّ) یای نسبتله شول شجره دینورکه کونش افول ایلدیکی زمانده اکا شعاع و حرارتی اصابت ایلیه و برنوع خرما اسمیدر و برجنس قرمزی بویایه دینور و شول شرابه دینورکه آتشه کوسترمکسزین تازه خرمادن ترتیب ایدرلر (الغروب) قعود وزننده غائب و ناپدید اولمق معناسنه‌در یقال غرب النجم غروبا من الباب الاول اذا غاب و بعید اولمق معناسنه‌در یقال غرب الرجل اذا بعد (غرّب) سکر وزننده شام ترابنده برطاغك اسمیدر و غرّبه که ها ایله‌در اول طاغك یاننده واقع برصو آدیدر تخفیف را ایله‌ده جائزدر (الاستغراب) شدت و مبالغه و جهیله کولمك معناسنه‌در یقال استغرب الرجل و استغرب علی بناء المجهول اذا بالغ فی الضحك (العنقاء المغرب) محسن وزننده معلوم الاسم و مجهول الجسم برقوشك اسمیدر و عنقاء مغرب و عنقاء مغربه دخی جائزدر صفت اوله‌رق و عنقاء مغرب دخی جائزدر اضافتله و عندالبعض اول برقوشدرکه طیرانده اغراب و ابعاد ایدرکه پك دورودراز طیران ایدر یاخود کلمهٔ مزبوره برمعنایه دال اولمیان الفاظ قبیلندندر تعبیرات و اهیه کبی * شارح دیرکه ابن کلبی روایتی اوزره طائر مزبور پیغمبر اهل رسّ اولان حنظلة بن صفوان الحمیری علی نبینا و علیه السلام زماننده پیدا اولمشدر کردنی بغایت اوزون و رنك و خلقتی خوب و عظیم برقوش ایدی و فخ نام طاغده اولوب جابجا اطرافه طیران و تصادف ایلدیکی طیور و وحوشی صید ایدر ایدی برکون علی العاده بنه پرواز ایدوب لکن اصلا برشکاره دسترس اولمامغله حرارت

جوع و شرهندن بر طفل صغیری اختطاف ایلمکله اصحابی کاوب پیغمبر مشار الیه حضرتلرینه اشتکا ایتدکلرنده بددعا
ایتمکله آفت سماوی یه دوچار اولوب هلاك و نسلی منقطع اولوب وجودی ناموجود اولمشدر غائب و نابدید حقنده
طارت به العنقاء ضرب مثل اولمشدر * مترجم دیرکه ربیع الابرارده ذکر اولندیغی اوزره مرغ مزبور حضرت موسی
زماننده پیدا اولوب کندیسی دیشی ایدی بعده حضرت حق جل و علا آکا برارکك دخی خلق ایدوب جفت اولمغله تناسل
پیدا و کیتدکجه متکثر اولوب حضرت موسی وفاتندنصکره نجد و حجازه انتقال و صبیانه تعرض ایلمکه اشتغال ایلمکله پیغمبر
وقت اولان خالد بن سنان العبسی حضرتلرینك نشانهٔ نشابهٔ دعالری اولمغین آشیانهٔ عدمه پرواز ایلمشدر کردنی دراز
اولدیغندن عنقاء دینوب طیرانده اغراب یاخود شکاری نابدید ایلدیکندن مغرب ایله توصیف اولنمشدر و عند البعض
حقایق اولمیان الفاظ قبیلندندر غول بیابانی و وفاء نسوان و مروّت ابناء زمان کبی و اول قوشه فارسیده سیمرغ و سیرنك
دخی دیرلر اوتوز قوشك رنکنده اولدیغیچون شهنامه ده فردوسی رستمك پدری اولان زال مرغ مزبورك پرورده سیدر
دیو تحریر و عکرمه حضرتلری ﴿طیرا ابابیل﴾ کریمه سنده ابابیلی عنقاء مغرب ایله تفسیر ایلمشدر انتهی و عنقاء مغرب اولو
داهیه یه اطلاق اولنور و تپه نك باشنه اطلاق اولنور و شول طائفه یه یاخود شول عورته اطلاق اولنور که بلاد بعیده یه
کیدوب نام و نشانی بلورسز نابدید اوله اصلا اثر و خبری مرعی و مسموع اولمیه (المغرب) مکرم وزننده صباح وقتنه
دینور و مطلق بیاض نسنه یه دینور یاخود شول اجل نسنه یه دینور که هر بر بیاض اولان شی کندودن ابیض اوله که
بیاضك اقبحی اولمش اولور یاخود کرپکلرینك دیبی آق اولمغله چپار اولان حیوانه دینور (الغربیب) غینك کسریله
بر نوع اوزم اسمیدر که سیاه اولور انواعنك اعلا و الطفیدر طائفه مخصوصدر و صقالنی سیاهله خضاب ایدن پیر آدمه
دینور و پك سیاه اولان شیئه وصف اولور تأکید ایچون یقال اسود غربیب ای حالك ای شدید السواد جمعی غرابیب
کلور و اما قوله تعالی ﴿غرابیب سود﴾ فالسود بدل لانّ توکید الالوان لا یتقدم * شارح دیرکه مؤلفك ظاهر کلامندن الوانك
غیرینك تأکیدی تقدم ایلك منفهم اولور لکن اهل عربیه دن اکا قائل یوقدر * مترجم دیرکه بیضاوی غرابیب کلمه سی
مضمر اولان سود کلمه سنه صفت مؤکده اولوب و ظاهر اولان سود لفظی مضمری مفسر اولمق اوزره بیان ایلمشدر
اظهار و اضمار اعتباریله متکرر اولمغله زیادهٔ تأکیدی مشتمل اولور (الغرب) ضمتینله غریب معناسنه در یقال رجل
غرب ای غریب و غرب بر موضع آدیدر (الغربات) و (الغرابی) غینلرك فتحیله و (الغربات) قربات وزننده و (الغربب)
قنفذ وزننده و (نهی غراب) نونك کسریله بر موضع آدیدر (الغریبة) عجیبه وزننده ال ذکر مانه دینور قومشولر
بیننده تداول ایدوب صاحبی عندنده قرار ایلمدیکیچون (الغارب) رانك کسریله دوه نك ایکی کورکنك ما بیننه دینور که
یغرنی تعبیر اولنور کاهل معناسنه علی قول دوه نك اورجیله بیونی ارالغنه دینور که رعی وقتنده یولاریني راکبی اورایه
القا ایدر جمعی غوارب کلور اسم اولدیغیچون و قولهم حبلك علی غاربك ای اذهبی حیث شئت یعنی ای خاتون
دیلدیکك یره کیت قال فی النهایة و فی کنایات الطلاق حبلك علی غاربك ای انت مرسلة مطلقة غیر ممسوکة و لا ممسکة
بعقد النکاح لکن تعبیرمز بور کنایه نك قسم ثانیسندن اولمغله نیته موقوفدر نته که کتب فقهیه ده مبسوطدر و غوارب
المال اعالی امواج بحردن عبارتدر غوارب آبله تشبیه اولنمشدر (الغرابة) کرامه وزننده کلام غامض اولوب معنای
مرادی خفی اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال غرب الکلام غرابة من الباب الخامس اذا غمض و (خفی المغرّبون)
محدثون وزننده مغرّب کلمه سنك جمعیدر ﴿ان فیکم مغربین﴾ حدیث شریفنده واقع مغربین لفظندن خواجهٔ اعظم نبی
اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینه اصحاب کرام سؤال ایلدکلرنده ﴿الذین تشرك فیهم الجن﴾ عبارتیله بیان بیوردیلر
وجه تسمیه آنلره عرق غریب داخل اولدیغیدر یاخود بعید نسبدن کلدکلرینه مبنیدر * شارح دیرکه مشارکت
جنیدن مراد آنلره زنا ایله امر و تسویل و اغرا ایتملریله اولادلری ناخلف اولدقلریدر (الغسلبة) سین مهمله ایله دحرجه
وزننده برکسه نك الندن بر نسنه یی غصب ایدر کبی چکوب آلمق معناسنه در کرك جدّا و کرك هزلا اولسون یقال
غسلب الشیء منه اذا انتزعه منه کالمغتصب له (الغسنبة) نونله دحرجه وزننده صویی صاوروب توزوتمق
معناسنه در یقال غسنب الماء غسنبة اذا ثوّره (الغشب) غشم وزننده و مرادفیدر که ظلم و ستم و بیداد معناسنه در
و بر موضع آدیدر (الغشبیّ) اسماء رجالندندر کویا که غشبه منسوبدر (الغشترب) عملس وزننده ارسلانه دینور
(الغشارب) علابط وزننده ایشلك جریء و ماضی و مقدام کشی یه دینور (الغصب) غینك فتحی و صاد مهمله نك
سکونیله بر نسنه یی برکسه دن من غیر حق زور و ظلم ایله آلمق معناسنه در یقال غصب الشیء غصبا من الباب الثانی
اذا اخذه ظلما و برکسه اوزره بر نسنه ضمننده قهر و غلبه ایلك معناسنه در که اول کمسه یه مقهورا و مجبورا اول
نسنه یی ایشلتمکدن عبارتدر یقال غصب فلانا علی الشیء اذا قهره و درینك تویلرینی و قیللرینی دباغته وضع

ایتمکسزین وکرچه اوروب نمناك یره دفن ایتمکسزین زورایله یولوب دتمك معناسنه در یقال غصب الجلد اذا زال عنه شعره وو بره نتفا وقشرا بلاعطن فی دباغ ولا اعمال فی ندی اعمال غین معجمه ایله در (الغصلب) قطلب وزنده سلکی ومضطرب اندام اولان اوزون کمسه یه دینور (الغضب) غینك فتحی وضاض معجمه نك سکونیله اکوزه دینور وارسلانه دینور ویك قرمزی نسنه یه دینور شدید الحمرة معناسنه یاخودیك قوبی قرمزی نسنه یه دینور وزیاده سیله یك یالچین قیایه دینور وغضب صفت اولور غضبان معناسنه کاسیذکر (الغضوب) صبور وزنده بودخی اکوزه وارسلانه اطلاق اولنور وطارغین وخشمناك اولان کمسه یه دینور مذکر ومؤنثه وصف اولور یقال رجل غضوب وامرأة غضوب ویك مضرّ وخبیث اولان یلانه دینور وچرکین یوزلی بدچهره ناقه یه اطلاق اولنور کذلك وصف مذکور اوزره اولان عورته دینور (الغضبة) ثمره وزنده بودخی صلب وسخت اولان یالچین قیایه دینور وباشلو کیك وطاغ کچیسنك دریسنه دینور وعربلرك دوه دریسندن دوزدکاری قلقانه دینور وبعض کوزلك اوست قپاغنده اولان خلق یومریجه اتجکزه دینورکه قپاقلری شیش هیئتنده کورینور وبالق دریسنه وباشلك دریسنه دینور واکوزلك بوینوزلری ارالغنده اولان دری یه دینور (الغضب) فتحتینله و (المغضبة) میمك وضادك فتحیله طارلمق وخشمه کلمك معناسنه در یقال غضب علیه وغضب له ای غضب علی غیره من اجله غضبا ومغضبة من الباب الرابع اذا کان حیا ویقال غضب به اذا کان میتا * مؤلف کرچه کسمع عنوانیله تمثیل ایلمشدر لکن بصائرده وامهات سائره ده فرح وزنده مصوغ اولمغله آنلره اقتدا اولندی وغضب اسم اولور طارغنلق معناسنه (الغضب) کتف وزنده و (الغضوب) صبور وزنده و (الغضب) شکس وزنده و (الغضبّ) عتل وزنده و (الغضبة) عتله وزنده و (الغضبة) غینك فتحی وضادك ضمیله و (الغضبة) فتحاتله واشبو درت اخیره ده دخی بای موحده نك تشدیدیله و (الغضبان) سکران وزنده بالطبع طارغین خشمناك آدمه دینور وذکر اولنان صیغه لرك مؤنثنده غضبی دینور سکری وزنده وغضوب دینور مذکری کبی وغضبانه دینور هایله قلت اوزره وجمعلرنده غضاب دینور غینك کسریله وغضابی دینور ندامی وزنده وبونده غینك ضمیله ده جائزدر * شارح حك بیانی اوزره بلکه غینك ضمی اکثردر وغضبان سکران وزنده شامده برطاغك آدیدر وغضبی سکری وزنده خیری بن الحصین نام کمسه نك فرسی اسمیدر جوهری صحاحده غضبی سکری وزنده دوه سوریسندن یوزعددك اسمیدر وعلمیتله معرفه اولمغله حرف تعریف وتنوین داخل اولمازدیو ثبت ایلمشیدی بوکونه تحریری وهم محض در زیرا ذکر ایلدیکی غضبی شجر غضا منبتنه اطلاق اولنان غضیا لفظندن که یای تحتیه ایله در مصحفدر * شارح دیرکه تقریر مزبور جوهرینك کلام خودی دکلدر بلکه اعلامدن صغانی وابن سیده وزجاجی قوللریدر انتهی وغضاب غینك کسری وضمیله لغتدر کوزه دوشن شیئه دینور توز وخار وخاشاك مقوله سی که کوزی آزرده ایدر وغضاب کوزه مخصوص برعلت آدیدرکه کوزلك دریسنده حادث اولور علی قول کوزده چیقان چچك عارضه سنه دینور ومنه یقال غضبت عینه کسمع وغضبت کعنی مجهولا والثانی الاکثر وغضاب کتاب وزنده حجازده برموضع آدیدر (المغضبة) مجلبه وزنـده بودخی خشم وغضب معناسـنه درکه مصدر میمی اولور * شارح دیرکه مغضبه کلمه سی باعث غضب اوله جق نسنه یه ده اطلاق اولنور مبخله ومجبنه کبی که بخل وجبنه باعث اوله جق نسنه لردن عبارتدر (الاغضاب) همزه نك کسریله برکسه یی غضبه کتورمك معناسنه در (التغضب) تفعل وزنده غضب پیدا ایلمك معناسنه در یقال اغضبه غیره فتغضب (المغاضبة) مقاربه وزنده مراغمه معناسنه درکه بری برینه رغم ایلمکدن عبارتدرکه عوام ترکیده کورلك ایلمك تعبیر اولنور یکدیکری اغضاب ایده جك معامله دن عبارتدر تقول غاضبته ای راغمته ومغاضبه بری برینه خشم وغضب ایلمك معناسنه در تقول غاضبت فلانا ای اغضبته واغضبنی (الاغضب) اقرب وزنده آلت تناسل ایله اویلغك مابینی اولان عضوه دینور (الغضابیّ) غرابی وزنده شول کسنه یه دینورکه الفت ومعاشرتنده هم خلاف ومناکرتنده کدر والم اوله کویا که کوزه دوشن خار وخاشاك مقوله سنه منسوبدر مخفی اولمیه که مؤلف بصائرده غضب ایله غیظی بووجهله فرق ایلمشدرکه غضب انتقام اراده سـنه مبنی دم قلبك ثوران ایلسندن عبارتدر وغیظ علی قول غضبك اشدینه وعلی رأی سورت وحدّتنه اطلاق اولنورکه ثوران دم قلبدن نشأت ایدن حرارتدن عبارتدر (الغضرب) جعفر وزنده و (الغضارب) غشارب وزنده اوتلو صولومرغزار وچمنزار یره دینور یقال مکان غضرب وغضارب ای کثیر النبت والماء (الغطرب) غینك فتحی وکسری وطای مهمله نك سـکونیله ائمهٔ لغتدن کراع روایتی اوزره انکرلك یلانه دینور افعی کبی وبنم عنـدمده اشبو غطرب لفظی عظربدن که عین مهمله وظای معجمه ایله در مصحفدر نته که ذکر اولندی * شارح دیرکه عندیّه ایله لغت ثابت اولماز علی الخصوص که اعلام موثوقه دن اولان کراع روایتنه ائمهٔ لغتك بربرندن نقل وبیـانله مصادمه دن

(لازمدر)

لازمدر ﴿ الغلب ﴾ غينك فتحی و لامك سكونيله و ﴿ الغلب ﴾ فتحتينله و ﴿ الغلبة ﴾ فتحاتله و ﴿ المغلبة ﴾ و ﴿ المغلب ﴾ ميملرك
ولاملرك فتحيله ﴿ والغلبى ﴾ كفرى وزننده و ﴿ الغلبى ﴾ زمكى وزننده و ﴿ الغلبة ﴾ ضمتينله و بانك تشديديله و ﴿ الغلبة ﴾ غينك
فتحی و لامك ضمی و بانك تشديديله و ﴿ الغلابيه ﴾ زلابيه وزننده مصدرلردر بركسه اوزرينه يكين اولمق معناسنه دركه
زور وقوتله وتاب وقدرتله آنی مقهور ايلمكدن عبارتدر يقال غلبه و غلب عليه من الباب الثانی اذا قهره و بوندن
اسم غلب و غلبه كلهلريدر نته كه مصدر دخی اولورلر يكينلك حالتنه دينور ﴿ المغلب ﴾ معظم وزننده كرات ومرات‌له
مغلوب اولان يعنی مغلوب اولمق عادتی كبی برمعنا اولان كشی‌يه دينور و شول كمسنه‌يه دينوركه مجادلی اولان قرن
وهمتاری اوزره غلبه‌سيله حكم اولنمش اوله بو جهتله اضداددن اولور يقال رجل مغلب ای مغلوب مرارا و يقال
شاعر مغلب ای محكوم له بالغلبة علی قوله ومغلب عجل قبيله‌سندن برشاعرك لقبيدر ﴿ الغلب ﴾ فتحتينله بركمسه بوغون
يوغونلی اولمق معناسنه‌در يقال غلب الرجل غلبا من الباب الرابع اذا غلظ عنقه ﴿ الغلباء ﴾ صحراء وزننده اشجاری كور
وصيق وقور يلق اولان باغچه‌يه اطلاق اولنور يقال حديقة غلباء ای متكاثفة و پك بلند و عظيم اولان تپه و باير
مقوله‌سنه اطلاق اولنوركوياكه بلند و عظيم اولوب اطرافنه مشرف ومستعلی اولمغله غالبيت صفتيله متصف
اولمش اولور مثلا يقال هضبة غلباء ای مشرفة عظيمة و عزت ومناعت صاحبی قبيله‌يه اطلاق اولنور و غلباء
خاصة برجماعت پدريدركه حاليا تغلب ديمكله معروف‌در تانك فتحی و لامك كسريله تغلب بن وائل بن قاسط اوله جقدر
نسبتنده تغلبی دينور يای نسبتله كسرتينك تتابعندن استحاشه مبنی لامی مفتوح قلنمشدر و غلباء اطلاقی قبيله‌سنه
نظر ايله‌در * شارح ديركه قبيلهٔ مزبوره خلقی مشرك اولمغله فاروق اعظم رضی الله عنه حضرتلری مرسوملر
اوزره ضرب جزيه ايلمك مراد ايلدكده جزيه ناميله نسنه ويرمكدن عار ايلمريله زكات اسميله مضروبك ضعفی
ادا ايلمك بابنده نياز واولوجهله مصالحه پرداز اولنمشدر انتهی و عربلرك مؤنث عبارتيله تغلب بنت وائل قوللری
قبيله اولمق تأويل واعتبارينه مبنی‌در نته كه تميم بنت مر ديدكاری دخی قبيله معناسنه منظوردر ﴿ المغلولبة ﴾
اسم فاعل عنوانيله بودخی قوريلق باغچه‌يه اطلاق اولنور يقال حديقة مغلولبة ای متكاثفة ﴿ التغلب ﴾ تفعل
وزننده يكينلك وجهيله تسلط واستيلا ايلمك معناسنه‌دركه استيلاء وجه‌حق اوزره اولميه يقال تغلب علی بلد كذا
ای استولی عليه قهرا ﴿ الاغلب ﴾ اغرب وزننده ارسلانه اطلاق اولنور واغلب ازد وكلب وعجل قبيله‌لرندن
اوچ نفر شاعر مشهور لقبلريدر ﴿ يغلب ﴾ يضرب وزننده اساميدندر يغلب بن كليب مخضرميندندر ﴿ غلبون ﴾
حمدون وزننده و ﴿ غالب ﴾ و ﴿ غلاب ﴾ سحاب وزننده ﴿ غلاب ﴾ كتان وزننده و ﴿ غليب ﴾ زبير وزننده اسامیٔ
رجالدندر ﴿ غلاب ﴾ قطام وزننده برخاتون آديدر ﴿ غالب ﴾ سالب وزننده مصردن اوته جه‌ده برموضع آديدر
﴿ المغلنبی ﴾ مسلنقی وزننده كه اغلنباء كلمه‌سندن اسم فاعلدر دائما سكا شركير اولوب غالب وعالی ومستولی اولان كشی‌يه
دينور ﴿ الغنب ﴾ نونله صرد وزننده تازه ودلبر نوجوانلرك آوردلری اورتاسنده اولان دائره چكلره دينوركه شعرا چاه
زنخدان تعبير ايدرلر آشفته كوكللر حفره‌سيدر مفردی غنبه‌در غينك ضمی و نونك سكونيله * يارچاه ذقنم عين وقادر
ديرايسه * صقن ای عاشق بيچاره اينانمه چكه‌در * ﴿ الغنب ﴾ غينك فتحی و نونك سكونيله غنيمت كثيره‌يه دينور
يقال نال غنبا ای غنيمة كثيرة ﴿ الغندوب ﴾ اسلوب وزننده و ﴿ الغندبة ﴾ غينك و دالك ضميله حلقومك اطرافنده
اولان بكجه بالق اتجكزينه دينور ﴿ الغندبتان ﴾ تثنيه بنيه‌سيله بوغازده ديلك دیبنده واقع ايكی طرفلو عقده‌يه يعنی
يومريجه اتجكزلره دينور علی قول كوچك ديلی احاطه ايدن ايكی اتجكزه ياخود نكفتيننده يعنی يوزك ايكی طرفنده
صقال نهايت بولديغی يردن قولاغه وارنجه كيكلرك اوزرنده اولان بزكبی ايكی يومريجه اتجكزه دينور وغندبه‌نك جمعی
غنادب كلور ﴿ الغيهب ﴾ يای تحتيه ايله صيقل وزننده قراكولق ظلمت معناسنه‌در و پك سياه آته و بغايت مظلم وقراكو
اولان كيجه‌يه اطلاق اولنور يقال فرس غيهب وليل غيهب اذا اشتد سوادهما و هرنسنه‌دن بيخبر وغافل كمسنه‌يه
علی قول ثقيل و ناتراش وپرورش وادراك واذعاندن بی بهره‌يه ياخود كندذهن و بليد و نادان و بی وايهٔ اثر عرفان
اولان شخصه اطلاق اولنور يقال وجدت فلانا غيهبا ای غافلا او ثقيلا و خما بليدا و پك يوكلو كثير الصوف اولان
بچه‌يه و كليه اطلاق اولنور ﴿ الغيهبان ﴾ الف و نونله بودخی ظلمت معناسنه‌در و بوتثنيه دكلدر و غيهبان قارنه دينور
بطن معناسنه ﴿ الاغتهاب ﴾ افتعال وزننده قراكولقده كزوب يوريمك يابريره كتمك معناسنه‌در يقال اغتهب الرجل
اذا سار فی الغيهب ﴿ الغيهبة ﴾ هايله حين محاربه‌ده عسكرك نعره و خروش و غريو و فريادلرينه دينور ﴿ الغهبی ﴾ زمكی
وزننده و الفك مديله غهباء دخی لغتدر يكيتلك وجوانلق اولنه اطلاق اولنور عنفوان شباب معناسنه احوال عالمدن
غافل و بيخبر اولديغيچون تقول رأيته فی غهبی الشباب و غهبائه ای اوله ﴿ الغهب ﴾ تعب وزننده غفلت و نسيان

معناسنه‌در یقال غهب عنه غهبا من الباب الرابع اذا غفل عنه و نسیه و یقال اصاب صیدا غهبا ای اصابه غفلة
بلاتعمد (الغیب) ریب وزننده شك وكمان معناسنه اسمدركه برخصوصده ایكی طرف شبهه‌ده مساوی اولقدن
عبارتدر جمعی غیاب كلور و غیوب كلور تقول اخذنی منه غیب ای شك و غیب بلورسز غائب و نابدید اولان شیئه دینور
یقال سمعت صوتا من وراء الغیب و هو كل ماغاب عنك * شارح دیركه كویا مصدر بمعنی فاعلدر یاخود اصلی غیب‌در
فیعل وزننده بعده تخفیف اولنمشدر میت و قیل كلمه‌لرنده اولدیغی كبی و غیب یوكسك تپه‌لر و بایرلر ارالغنده اولان
اوتوراقلی دوزجه یره اطلاق اولنور و غیب مصدر اولور بلورسز غائب و نابدید اولمق معناسنه (الغیبة) غینك فتحیله
و (الغیاب) كتاب وزننده و (الغیبوبة) شیعوعه وزننده و (الغیوب) و (الغیوبة) غینلرك ضمیله و (المغاب)
و (المغیب) میملرك فتحیله بونلرده مصدرلردر غائب و نابدید اولمق معناسنه یقال غاب الشیء یغیب اذا بطن (الغیابة)
غینك كسریله و (الغیوبة) غینك ضمیله و (الغیاب) سحاب وزننده و (الغیاب) كتاب وزننده و (الغیبة) غینك
كسریله بر نسنه آخر بر نسنه ایچره غائب اولمق معناسنه‌در فرجه‌ده ذكرلك غائب اولمسی كبی یقال غاب الشیء فی الشیء غیابة
و غیوبة و غیابا و غیابا و غیبة اذا بطن فیه و غیبه غینك فتحیله بركمسه‌یی اكسه سندن استماع ایلدكده مغموم و منفعل
اوله‌جغی مساوی ایله ذكر ایلمك وجهی اوزره تعییب و تعییر ایلمك معناسنه‌در اكر سویلدیكی سوز واقع ایسه غیبت
اولور و الا بهتان اولور یقال غابه غیبة اذا عابه و ذكره بمافیه من السوء (الغیبة) غینك كسریله ذكر اولنان معنادن
فعله‌در یعنی بناء نوعدر حسنه و قبیحه‌دن اعمدر لكن مصباحده غیبه كسریله اسم اولمق اوزره مرسومدر
و آنفا بیان اولندیغی اوزره قبحیات و مساوی‌یه مخصوصدركه عن غیب ذكر بالسوء اوله‌جقدر (الغیب)
سكر وزننده و (الغیاب) رمان وزننده و (الغیب) فتحتینله جمع اسم فاعللردر غائبون معناسنه‌كه غائبك جمعیدر
یقال قوم غیب و غیاب و غیب ای غائبون * شارح دیركه صیغهٔ اخیره اسم جمعدر یاء متحرك اولوب ماقبلی
مفتوح ایكن الفه قلب اولنمدیغی اصله دلالت ایلمسی ایچوندر صید كلمه‌سنه تشبیه اولنمشدركه مصدردر بعیر
اصیددن مأخوذدر و مصدرده قلب اولنمدیغی اصله دلالت ایلمك ایچوندر وكرچه غیب جمع و صید مصدردر
لكن جائزدركه غیب ایله‌ده مصدرنیت اولنه لكن نهایه‌ده غیب جمع غائب اولمق اوزره مرسومدر خدم و خادم كبی
و اصید شول دوه‌یه دینوركه برعلت سببیله باشنی برطرفه تحریكه مقتدر اولمیه انتهی (الغابة) طابه وزننده چقور
و اوبرق و ایسلك یره دینور و هده معناسنه محل غیب اولدیغیچون و جماعت انسانی‌یه اطلاق اولنور و بونلرك
اصللری غیبه ایله مقدردر فتحاتله و اوزون مزراغه علی قول قارغیسی خیزران كبی لطیف و نازك اولمغله روزكار
طوقندقجه میلان و اضطراب اوزره اولانه اطلاق اولنور اساسك بیانه كوره غابه رماح كثیره‌یه اطلاق اولنوركه
شجرهٔ ملتفه‌یه تشبیه اولنمشدر تقول اتونا فی غابة ای فی رماح كثیرة كالشجرة الملتفة و غابه بوك تعبیر اولنان صیق
اورمانه اطلاق اولنور اكثری ارسلان یتاغی اولور عربلر یاوز ارسلانی غابه‌یه مضاف ایدوب لیث غابه دیرلر آنده
نشأت ایدن ارسلانلر چول ارسلانلرندن تند و شدید اولدیغیچون یقال كانه لیث غابة و لیوث غاب ای اجمة و غابه حجازده
برموضع آدیدر (الغیابة) سحابه وزننده مطلقا برشیئی ستر و نهان ایدن شیئه دینور یقال غیابة الشیء ای ماسترك منه
انكیچون قویینك دیبنه غیابه اطلاق اولنور و منه قوله تعالی ﴿ و القوه فی غیابة الجب ﴾ ای قعره (غیاب الشجر)
سحاب السحر وزننده و یانك تشدیدیله جائزدر اغاجلك كوكندن یرآلتنده نفوذ ایدن طمرلره اطلاق اولنور (الاغتیاب)
افتعال وزننده بركمسه‌نك اكسه‌سندن مساوی و قبحیاتنه دائر فصل ایلمك معناسنه‌دركه غیبت ایلمك تعبیر اولنور
یقال اغتابه اغتیابا بمعنی غابه (المغیب) مجیب وزننده و (المغیبة) هایله و (المغیب) محسن وزننده قوجه‌سی غائب
و نابدید اولمش خاتونه دینور یقال امرأة مغیب و مغیبة و مغیب ای غاب زوجها (التغیب) تفعل وزننده بركمسنه
كندی اعمال فعلیله غائب و نابدید اولمق معناسنه‌در تقول فلان تغیب عنی اذا غاب و لایجوز تغیبنی الا فی ضرورة شعر
(الغائب) حاضر وزننده بلورسز نهان و نابدید اولان نسنه‌ده اسمدر كاهل كلمه‌سی كبی كه یغرینك اسمیدر یقال وجد
غائبه ای ماغاب عنه * شارح دیركه فی الاصل اسم فاعل اولوب بعده مطلق غائب اولان نسنه‌ده اسم اولمشدر

مطلب

﴿ فصل الفاء ﴾ (فبّ) فانك ضمیله حب وزننده كوفه‌ده برموضع آدیدر و بو یاقوت نسابه‌دن منقولدر
علی قول همدان قبیله‌سندن بر بطن اسمیدر محدثیندن سعدان الفبی اكا منسوبدر علی قول مرقومك اسمی سعیددر
و عند البعض صواب اولان قافله قبّ اولمقدر (التفریب) تفعیل وزننده عورت بعض ادویه ایله فرجنی تضییق
ایلمك معناسنه‌در شاب و قوری اوزم چكردكی نسنه‌لر ایله تضییق ایدرلر یقال فرّبت المرأة تفریبا اذا ضیقت فرجها
بالادویة (فراب) سحاب وزننده سمرقند قربنده برقریه‌در (فرّاب) زنار وزننده اصفهان قضاسنده برقریه‌در

﴿ فصل القاف ﴾

(فریاب) جریال وزننده بلخ مضافاتندن برقریه‌در علی قول فیر یاب در کیمیاء وزننده یاخود فاریاب درقاصعاء وزننده
(فاراب) ساباط وزننده ترکستان سنورنده نهر سیحون وراسنده بر ناحیه آدیدر یاخود اترار اولکه سنك قاعده‌سی
اولان بربلده‌در واترار همزه‌نك ضمیله ترکستانده برایالتدر خریطه‌ده وجهاتماده اترار ترکستانده تاشکند جانبنده بر بلده
وفاراب ترك اولکه سنده برمملکت اولمق اوزره مرسومدر (الفرافب) فایله کواکب وزننده برنوع شجردرکه آندن دوه
سمرلری دوزیلور (الفرقب) ثانیده قافله قنفذ وزننده برموضع آدیدر ثیاب فرقبیه اورایه منسوبدر کتاندن نسج
اولنور نهایه‌ده ثیاب مصریه ایله مرسومدر ومشهور مقری ونحوی زهیر فرقبیّ همدانی اورایه منسوبدر یاخود
بوقرقبیّ در قافله (الفرنب) نونله زبرج وزننده فاره‌یه دینور علی قول عرب طوشانیله چفت اولان فاره‌دن متولد
یاوریسنه دینور ﴿ فصل القاف ﴾ (القأب) قافك فتحی وهمزه‌نك سکونیله طعام اکل ایلك معناسنه‌در یقال قأب
الطعام قأبا من الباب الثالث اذا اکله وصو ایچمك معناسنه‌در علی قول قابده اولان صویك مجموعنی ایچمك معناسنه‌در
یقال قأب الماء اذا شربه او شرب کل مافی الاناء وقأب مشروبی چوق ایچمکله ایچریسی طولوم کبی طولوب قبارمق
معناسنه‌در کاسیذکر (القأب) فتحتینله بودخی ایچمك معناسنه‌در یقال قئب الماء قأبا من الباب الرابع اذا شربه
وصویی وسائر مشروبی پك چوق ایچمکله طولوم کبی طولوب قبارمق معناسنه‌در قأب مذکور کبی یقال قئب
من الشراب قأبا کماذکر وقأبا من الباب المزبور اذا امتلأ (المقئب) منبر وزننده و(القؤوب) صبور وزننده کثیر الشرب
اولان کشی‌یه دینور یقال هو مقئب وقؤوب ای کثیر الشرب (القوءب) جعفر وزننده و(القوءبیّ) یای مشدده ایله که
نفسنه منسوبدر چوق صو آلان واسع قابه دینور یقال اناء قوءب وقوءبیّ ای کثیر الاخذ للماء (القبوب) قافك وبانك
ضمیله جنك یامنازعه هنکامنده عسکر حیقریشوب غریو وفریاد ایلك معناسنه‌در یقال قبّ القوم قبوبا من الباب
الثانی اذا صخبوا فی الخصومه وات چوق طورمغله آب وتابی چکیلوب صولمق معناسنه‌در یقال قبّ اللحم قبوبا
اذا ذهب طراؤه وذوی (القبّ) قافك فتحی وبانك تشدیدیله و(القبیب) حبیب وزننده آزی دیشلرینی بری برینه
سوروب چجرداتمق معناسنه‌در یقال قبّ الاسد والفحل قبا وقبیبا من الباب المزبور اذا سمع قعقعة انیابه وآزی
دیشلر بری برینه سورلمکله چجردامق معناسنه‌در یقال قبت نابه اذا صوّتت وقعقعت وقبّ نبات صولوب
قوریمق معناسنه‌در یقال قبّ النبت قبا من الباب الثانی والاول اذا یبس وقبّ وقبب فتحتینله بل وقارن اینجه وآریق
اولمق معناسنه‌در یقال قبّ خصره وبطنه قبا وقبب قببا من الباب الرابع اذا دقّ وضمر وقبب بوندن اسم اولور
اینجه وآریق بللولك حالتنه دینور وقبّ کسمك معناسنه‌در یقال قبه قبا من الباب الثانی اذا قطعه وقبّ آیغر
وحشاری اولان انسانه ودوه‌یه دینور رحل معناسنه وجامه‌نك یقاسنه دیکیلان پارچه‌یه دینورکه اکندرك تعبیر اولنور
وبکره‌نك وچرخك اوقی کچوریلان دلیکه دینورکه اوق ایکی طرفلو اول دلیکلرده جریان ودوران ایدر علی قول
بکره تکرلکنك اورته سنده اولان کرتکه دینورکه ایپك مجراسیدر وعلی رأی تکرلك دیشلرینك اوستنده اولان
اغاجه دینور وقبّ برقومك رئیس وسرکارینه اطلاق اولنورکه مدار امورلری اولور وپادشاهه وخلیفه‌یه اطلاق
اولنور وبدنده ایکی اوماجه کمیکلرینك علی قول ایکی قیناغك مابیننه اطلاق اولنور وقبّ اللحم بیوك وصرپ
اولان لجامه دینورکه هرنقدر باشی سرد آت اولسه ضبط ایدر اوله (الاقتباب) افتعال وزننده بودخی کسمك
معناسنه‌در قبّ کبی یقال اقتبه اقتبابا اذا قطعه (القبّ) قافك کسریله بدنده شول یومریجه کمیکه دینورکه ارقه
جانبندن ایکی قیناغك آرا برنده اولور آدم اوتوردقده انك اوزرینه اوتورر وبوقوبرق صوقمی کمیکی اوله جقدر
نته‌که اساسده الزق قبك بالارض ای عجبك عبارتیله مرسومدر وقبّ برقومك شیخ کبیرینه اطلاق اولنورکه مدار
امورلری اوله یقال هو قبّ القوم ای شیخهم (القب) قافك ضمیله قباء کلمه سنك جمعیدرکه بلی اینجه اولان خاتونه دینور
یقال امرأة قباء ونسوة قبّ ای الدقیقة الخصر (القبة) قافك ضمی وبانك شده سیله تپه‌سی مدور بنایه دینورکه کنبد
تعبیر اولنور یقال ضرب قبة وهی بناء وبیت مدوّر * شارح دیرکه اشبو قبه کلمه سی قبّ الخصر یاخود قبّ الظهر وقبّ
البکره ماده‌لرندندر یاخود معتل اولان قبو ماده سندندر واو بایه مبدلدر فی الاصل بیوت عربدن صغیر ومستدیر خیمه‌یه
دینوب بعده علی الاطلاق استعمال اولندی وقبه کوفه‌ده برموضع آدیدر ابوجعفر القبیّ وعمران بن سلیم القبیّ که
محدثلردر اورایه منسوبلردر (قبة جالینوس) مصرده برموضعدر حالا قبة الغوری دینمکله متعارفدر (قبة الرحمة)
اسکندریه‌ده برموضعدر (قبة الحمار) دار الخلافه‌ده یعنی بغدادده برموضعدر خلیفه اورایه برحمار لطیف اوزره
راکبا صعود ایدر اولمغله اویله مضاف ومسما اولمشدر (قبة الفرك) بغداد قریه‌لرندن کلواذا نام قریه‌ده برموضعدر
ومحدثیندن ایوب بن یحیی القبیّ قافك فتحیله درکه قبه منسوبدر صغر یسنده قبّ دیدکلری ذکر اولنان کمیك پك بیوك

اولمغله انكله منسوب اولمشدر (القابّة) بانك تشديديله كوك كورلتيسنه دينور رعد معناسنه و يغمور قطره سنه دينور
(القبقبة) زلزله وزننده دوه وارسلان كوكره يوب حيقرمق معناسنه در يقال قبقب الاسد والفحل قبقبة اذا
هدر وصوّت واحمق و بيغز اولمق معناسنه در يقال قبقب الرجل اذا حمق و قبقبه مصدر و اسم اولور آزى
ديشلرى برى برينه سورلدكده ظاهر اولان تجردى يه دينوركه حكايه اولور قبقاب كبى (القبقاب) ثرثار وزننده
يلانجى يه دينور كذاب معناسنه وزياده سيله كوكره يوب حيقريجى اركك دوه يه دينور ونسوان فرجنه دينور
على قول بول وصولو اولان فرجه دينوركه ذكر ادخال اولندقجه قبقب ديو سسلنور اوله يقال فرج قبقاب
اى واسع كثير الماء اذا اولج الرجل فيه ذكره قبقب اى صوّت وقبقاب اغاجدن وتختهدن اولان اياق قابنه دينوركه
حالا نالين تعبير اولنانردركه نعلين محرفيدر عربستانده قبقاب و بزم ديارلرده تحريفله خبخاب تعبير ايدرلر وقبقاب
اثوابه صيقل و پرداخت ويره جك مهره يه دينور وچوق سوزلو اوزان و پركو كسه يه دينور و ياوه كو وهرزه
سخن كسه يه دينور مهذار معناسنه وآزى ديشلرينى برى برينه سورمكدن حاصل اولان تجردى يه دينورو بو معناده
مصدر اولور تقول قبقب الفحل قبقبة وقبقابا اذا صوّت انيابه وتقول سمعت قبقبة الفحل وقبقابه (القباقب)
علابط وزننده بودخى چوق سوزلو ۰كثار كسه يه دينورو سنهٔ آتيه عقبنده كله جك سنه يه دينور عام مقبل معناسنه
زيرا عام قابل سنهٔ آتيه يه ومقبل اندنصكره كله جك سنه يه دينور مثلا اشبو سنه كه ايكيوز يكرمى اوچنجى سنه در
عام قابل دردنجى ومقبل بشنجى سنه اولوركه قباقب دخى دينور كذلك سنهٔ مزبوره يه قابّ ومقبقب دخى ديرلر
اسم فاعل بنيه سيله مثلا تقول انك لن تفلح العام ولا قابل ولا قابّ ولا قباقب ولا مقبقب كل منها اسم لسنة بعد
سنة يعنى آتية * شارح ديركه ابن برى روايتى اوزره قباقب مؤلفك ديديكى كبى سنهٔ ثالثه در لكن مقبقب سنهٔ
رابعه در وقباقب تصلق وناتراش وغليظ وجافى كسه يه دينور وقباقب بحر هند ساحلنده شهر كرمان قربنده
ثغر نام بلده ترابنده برموضع و برنهرك اسميدر وجزيرهٔ ابن عمرده بنو تغلب قبيله سنه مخصوص بر صويك آديدر
(القبقب) غبغب وزننده قارنه دينور بطن معناسنه يقال وقى قبقبه من الحرام اى بطنه (القبقب) قافلرك كسريله
دكز صدفلرندن برنوع صدف آديدر حلزون ودلنيس كبى (القباب) قافك ضميله اطم معناسنه دركه قله ديديكمز
حصن در سلفده مدينه ده مسكنلرينك سطحنه آدم بويى قدر شرانپولر وبارولر چويروب وجابجا مازغال
ومترسلر ايدرلر ايدى حالا مكه ده شريف حضرتلرينك خانه لرى دخى اويله مشهودمز اولمشدر وقباب بغايت
كسكين وقاطع اولان خنجر وقلج وغداره مقوله سنه دينور وايرى وبيوك برونه دينور انف ضخم وعظيم معناسنه
(قباب) كتاب وزننده سمرقند ترابنده برموضعدر ونيسابور شهرنده برمحله درو نجدا ولكه سنده بصره حاجنك بولنده
برموضع ومصرك طرف اسفلنده برقريه آديدر و بغداد نواحيسندن يعقوبا قربنده برقريه آديدر و برنوع بالق اسميدر
وقباب قبه نك جمعيدر كنبدلر معناسنه و بيوت عربدن كه حشم نشين اوله جقلردر مدوّر اولان الاچقلره وخركاهلره
دينور (القبب) قافك كسريله كذلك قبه نك جمعيدر (القباب) كتاب وزننده ارسلانه اطلاق اولنور وقباب
ايرانده آذربيجان اولكه سنده برموضع آديدر (المقبقب) اسم فاعل بنيه سيله ارسلانه اطلاق اولنور (المقبوبة)
محبوبه وزننده و(المقببة) معظمه وزننده نحيف ونازك اولان كوبكه اطلاق اولنور يقال سرّة مقبوبة ومقببة
اى ضامرة بوراده مقبقبة نسخه سى غلطدر (التقبيب) تفعيل وزننده ياش نسنه نك طراوتى چكيلوب قوريمق
معناسنه در يقال قببت الرطبة تقبيبا اذا جفت وقبه ياپمق معناسنه در يقال قبب الرجل اذا عمل قبة (المقبب) معظم
وزننده تپه سى قبه لو اولان اوه واوطه يه دينور يقال بيت مقبب اذا عمل فوقه قبة (ذو القبه) حنظلة بن ثعلبة
العجلى لقبيدر ذى قار صحراسنده قبه نصب ايلديكيچون تلقيب اولندى (التقبب) تفعل وزننده قبه يه كيرمك
معناسنه در يقال تقبب الرجل اذا دخل القبة (قبة الاسلام) بصره شهرينه اطلاق اولنور (حمار قبان)
و(عير قبان) كتان وزننده بربوجك آديدر فارسيده خرك زمين وتركيده يراشككى ودوه جك واوليادوه سى تعبير
ايتدكلرى بوجكدركه چكركه كبى اوزون اوزون اياقلرى اولور واكا اشك قوردى دخى ديرلر وقبان لفظى قب
كلمه سندن فعلان وزننده در * شارح ديركه غير منصرفدر عند العرب معرفه اولديغيچون واكر فعال وزننده
اوليدى منصرف اولور ايدى وتقول رأيت قطيعا من حمر قبان (القبيون) قافك ضمى وباى مشدده نك
كسريله كه اشبو ﴿ خير الناس القبيّون ﴾ حديثنده واقعدر مراد شول كسنه لردركه سرد صوم ايدوب يعنى متصلا
ومتواليا صائم اولملريله بللرى وقارنلرى اينجه وآريق اولمش اوله لر ذكر اولنان قبب لفظندن مأخوذدر (قبين) قافك ضمى
وبانك تشديديله قبين وزننده عراقده برموضعك و برنهرك آديدر (القبه) قافك كسرى وبانك تشديدى وتخفيفيله حفث

(معناسنه)

معناسنه در که اشکنبه ده قرق بایر و شیردان دیدکلری نسنه در فارسیده هزارتو دینور (قبيبات) مصغر بنيه سيله
قادسیه ده مغیثه نام قویی قربنده بر قویی آدیدر و بنو تغلب قبیله سنه مخصوص بر صوآدیدر ودمشق ظاهرنده بر موضعدر
و بغداد ایچره برمحله و بنو تمیم قبیله سنه مخصوص بر صو و حجازده بر موضع آدیدر (قب) قافك فتحیله ضربه یه
اوریلان قلج ضربنك آوازندن حکایه در لسانمزده چات کبی (القبيب) حبيب وزنده یاشی قوریسنه قاتلمش
یوغرد کشنه دینور (القتب) قافك کسری و تای فوقیه نك سکونیله و (القتبة) هایله بغرسغه دینور معی معناسنه
ظاهرا تاء وحدت ایچوندر و قتب هاسز صوچکن دوه نك جمیع آلات وادواتنه دینور و بدنده بطنك ذکرمی دائرسنه دینور
و خاصة دوه نك سمرینه دینور و بونده اکثری مستعمل اولان فتحتینله قتبدر علی قول قتب کسرایله دوه نك اوربجی
مقدارنده اولان کوچك سمره دینور جمعلری اقتاب کلور (القتب) قافك فتحی و تانك سکونیله قزاردرلمش وقاورلمش
موه‌بار وصوجوق یدرمك معناسنه در یقال قتبه قتبا اذا اطعمه الاقتاب المشوية (الاقتاب) همزه نك کسریله دوه یه سمر
اورمق معناسنه در یقال اقتب البعير اذا شدّ القتب علیه و برکیمسه یه یمین مغلظه و یرمك معناسنه استعمال اولنورکویاکه
ارقه سنه کوچك و طاره جق سمر اورمغله تضییق ایدر تقول ارفق و لاتقتب علیه فی اليمين ای لا تغلظ و یقال اقتب
زیدا یمینا ای غلظها علیه (القتوبة) رکوبه وزنده ارقه‌لرینه سمر اورلمش دوه‌لره دینور فعوله بمعنی مفعوله در
رکوبه و حلوبه کبی و آخرنده اولان تاء مبالغه ایچون دکلدر مفردی قتوب در قال فی النهاية لاصدقة فی الابل القتوبة
ای الابل التی توضع الاقتاب علی ظهورها اراد لیس فی الابل العوامل صدقة پس قتوبه سمره کلوب یوك چکمکه
صلاحیت پیداایدن دوه‌لراولورکه تجارت ایچون اولمیوب صاحبنك اقتضاایدن یوکلرینی چکراوله‌لر (ذوقتاب) قافك
فتحی وکسریله ملوك حمیردن حقل بن ملك لقبیدرکه اذوآء تعبیراولنان ملوکدندر (القتب) کتب وزنده خلق طار
اولوب سریع الغضب و دفعی الانفعال اولان تنك مشرب آدمه دینور (القتيبة) قافك ضمیله قتبه نك مصغریدرکه
بغرسغه دینور نته‌که ذکر اولندی وقتيبه اسامئ رجال عربدندر نسبتنده قتبی دینور جهنی کبی که جهینه یه منسوبدر
(قتبان) قافك کسریله یمن بلادندن عدن قضاسنده بر موضعدر (المقاثب) ثای مثلثه ایله مراتب وزنده بخششلره
دینور عطایا معناسنه یقال هو کثیر المقاثب ای العطایا * شارحك بیانه کوره مفردی یوقدر علی قول مفردی مقثبدر
مجلس وزنده (القحب) قافك فتحی و حای مهمله نك سکونیله پك یاشلومسنّ و سالخورده اولان کشی یه دینور
مؤنثی قحبه در هایله که عجوز و پیرزن معناسنه کاسیذکر و قحب اوکسرکاو انسانه و سائر حیوانه دینور شکس کبی
صفت یاخود وصف بالمصدر در یقال رجل و فرس قحب اذا اخذه السعال و قحب و قحاب قافك ضمیله مصدرلردر
اوکسرمك معناسنه در یقال قحب الرجل قحبا و قحابا اذا سعل * شارحك بیانه کوره اوکسرك علتنه اوغرامق
معناسنه در نته‌که قحاب عنوانی آنی مفیدر (القحبة) نکبه وزنده قوجه قاری یه دینورکه ذکر اولندی و بر علت
سببیله ایچریسی فاسد و تباه اولمش عورته دینور و اوکسرکه دینور یقال به قحبة ای سعال و فاجره و زناکارروسبی یه
دینور زندوستی کوردکده واسطهٔ وصال اولمق ایچون اوکسروب یاخود تنحنح ایله رمز واشارت ایلدیکنه مبنیدر
علی قول بو معناده لغت مولّده در یقال هی قحبة ای فاجرة * اساسك بیانه کوره اهل یمن اطلاقاتندندر و فاسدة الجوف
معناسندن اخذی دخی ممکندر (التقحيب) تفعیل وزنده چوق اوکسرمك معناسنه در یقال قحب تقحیبا بمعنی قحب
(القاحب) سعال کلمه سنی تأکید ایچون ایراد اولنور یقال سعال قاحب ای شديد (القحطبة) طای مهمله ایله دحرجه
وزنده یره چالمق معناسنه در یقال قحطبه اذا صرعه و برکیمسه اوزره قلج چکوب حواله اولمق معناسنه در یقال قحطبه
بالسيف اذا علاه و قحطبه اسامیدندر حسن بن قحطبة الحلبی محدثیندندر و خلب سکر وزنده در (القرب) قافك ضمی
ورانك سکونیله و (القربان) قافك ضمیله و (القربان) قافك کسریله یقین اولمق معناسنه در یقال قرب منه ککرم
و یقال قربه کسمعه قربا وقربانا وقربانا من الباب الخامس والرابع اذادنا * شارح بعض اهل تحقیقدن نقل ایدرکه قرب
مطلب
فعلی باب رابعدن هرحالده فاعلك صفتیدر بغیر صلة متعدی اولور یقال قربه ومنه قوله تعالی ﴿ولا تقربوا الزنا﴾ الایه
وباب خامسدن اولدقده آنکله مسافه وصف اولنور بو صورتده الی معناسنه اولان من حرفیله تعدی ایلر و مسافه
متصف اولمدیغی صورتده من کلمه سیله والی کلمه سیله صله لنور یقال قرب منه والیه و بو ماده‌دن افعل تفضیل ابتداءا
الی کلمه سیله استعمالی مطرددرتاکه اوّل وهله ده صله ایچون اولان من کلمه سی تفضیلیه یه التباسی توهم اولنمیه و ﴿اعدلوا
هو اقرب للتقوى﴾ کریمه سنه لام اختصاص صلهٔ مذکوره دن مغنی اولمشدر و قرب ماده‌سی زمان ومکان و نسبت
وخطوه ورعایت وقدرتده استعمال اولنور انتهى (القريب) یقین اولان شیئه دینور یقال قرب الشیء فهو قريب
و بونك مفردی و جمعی مساویدر یقال هو قريب وهم قريب * مؤلفك بصائرده بیانه کوره وصف اولمیوب بلکه

ل

مطلب

بعيدك ضدّ اولان قريبده تذكير و تأنيث و مفرد و جمع برابردر زيرا نهيق و زفير كبي مصادر وزننده اولمغله آنلره حمل
و اعتبار اولنور كقوله تعالى ﴿ان رحمت الله قريب من المحسنين﴾ و امام فراء روايتى اوزره اكر قريب مسافه معناسنده
اولور ايسه حسب الاقتضاء مذكرا و مؤنثا استعمال اولنور يقال مكان قريب و مسـافة قريبة و اكر رحم و نسب
معناسنده اولور ايسه بلا اختلاف تأنيثله استعمال اولنور تقول هذه المرأة قريبتى اى ذات قرابتى و تقول هذا الرجل
قريبتى انتهى و قريب انسانك رحم و نسب جهتيله اولان يقيننه دينوركه خصم تعبير اولنور فارسيده خويش دينور
(المقرابة) ميمك فتحى و رانك حركات ثلاثيله و (القربة) قافك ضميله و (القربة) ضمتينله و (القربى) بشرى وزننده
(والقرابة) كرامه وزننده رحم جهتيله اولان يقينلغه مخصوصلردر * شارحك بيانه كوره بونلر فى الاصل مصدرلردر
بعده اسم اولەرق استعمال اولنديلر تقول بينى و بينه مقربة و قربة و قربة و قربى و قرابة فهو قريبى و ذو قربتى و ذو قرابتى
و لاتقل قرابتى اى بدون ذو * پس مؤلفك فهو قريبى عنوانته كورەده شارحك ديديكى كبى بونلر فى الاصل مصدر
اولورلر قالديكه مؤلف ذو كلمەسندن مجرد اولەرق هو قرابتى تعبيرندن نهى ايلمشدر يعنى فصيح كلامده ورودينى
انكار ايلمشدر حريرى عليه الرحمه دخى درّه‌ده تخطئه ايلمشدر لكن شهاب شرحنده تعبير مذكورك فصيح اولوب و كلام
فصحاده وارد اولديغنى بيان ايلمشدر ازجمله اشبو ﴿هل بقى احد من قرابتها﴾ حديثنده وارد اولمشدر و ابن اثير نهايه‌ده
اى اقاربها فسموا بالمصدر كالصحابة والوصف بالمصدر مطرد عبارتيله تفسير و ترويج ايلمشدر ديو اثبات مدعى
ايلدكدنصكره اساسدن هو قريبى و قرابتى و تسهيلدن القرابة يكون اسم جمع لقريب و فعالة يكون اسم جمع لنحو
صاحب و قريب عبارتيله تنوير سند ايلمشـدر و اقعا مطرّزى مغربده و قولهم فى الوقف لو قال على قرابتى يتناول
الواحد والجمع صحيح لانها فى الاصل مصدر عبارتيله بعد التصحيح يقال هو قرابتى وهم قرابتى على ان الفصيح
ذو قرابتى للواحد و ذوا قرابتى للاثنين و ذووا قرابتى للجمع عنوانيله مضـافا ورودينى ترجيح قلمشـدر پس
مجردا ورودنده بنه ذو كلمەسى ملحوظ اولوب تجريدى مبالغه نكته‌سـنه محمول اولور ياخود اسم جمع اولور
پس مؤلفك نهيى قرابه كلمەسى قريب معناسـنه موضع اولمديغنه محمول اولور انتهى (الاقرباء) انصباء وزننده‌كه
قريبك جمعيدر و (الاقارب) اقربك جمعيدر و (الاقاربون) جمع الجمعدر بركسه‌نك پك يقين اولان خصملرينه
و خويشان و عشيرتنه دينور تقول هم اقرباؤك و اقاربك و اقاربوك اى عشـيرتك الاقربون (القرب) قافك فتحى
و رانك سكونيله قلجى قراب تعبير اولنان غلافه قومق معناسنه‌دركه سيذكر على قول قلجه قراب ايدنمك معناسنه‌در
يقال قرب السـيف قربا من البـاب الاول اذا ادخله فى القراب او اتخذله قرابا و مهمانه قيون ودوه مقوله‌سنك
بوكور تعبير اولنان عضولرينى يدرمك معناسنه‌در يقال قرب الضيف اذا اطعمه الاقراب (القراب) كتاب وزننده
قلجك قننه دينور غمد معناسنه على قول قلجك شول غلافنه دينوركه قنيله و باغيله آنك ايچنه وضع ايدرلر طنبوره
غلافى كبى اولور عربلر دريدن يارلر و آكا جفن الغمد دخى ديرلر و قراب برنسنه‌نك مقدارينه قريب اولان شيئه دينور
يقال هو قرابه اى ماقارب قدره و تقول معه الف درهم او قرابه و قراب جماع ايلك ايچون خاتونك اياقلرينى يوقارى
قالدرمغه دينور مقاربه كبى كماسيذكر (القرب) قافك ضمى و رانك سكونيله و (القرب) ضمتينله بدنده بوش بوكور
تعبير اولنان عضوه دينور خاصره معناسنه على قول شـاكله‌دن يعنى بوكوردن مراق بطنه يعنى قارنك يومشق
يرينه قدر اولان عضوه دينور جمعى اقراب كلور (القرب) فتحتينله بركيمسه‌نك بوكورى ياخود بوكوردن قارن
يومشغنه قدر عضوى آغريمق معناسنه‌در اختلاف مذكور اوزره يقال قرب الرجل قربا من الباب الرابع اذا اشتكا قربه
و قرب اركن صويه ايرشمك ايچون كيجه وقتنده كتمك معناسنه‌در قرابه كبى كماسيذكر و صويى يقين اولان قويى‌يه دينور
و كيجه وقتنده صو آراشدرمغه دينور على قول صو ايله طالب بيننده بر كيجه‌لك مسافه قالمغه يعنى صويه وارمغه
آراده بر كيجه قالمغه دينور ياخود صو ايله آراده ايكى كيجه‌لك مسافه قالمغه دينور بو قوله كوره صو آرانديغى كونك
اوّلنه قرب و ايكنجى كوننه طلق دينور فتحتينله * شارح ديركه اصمعيدن منقولدركه بر اعرابيدن ما القرب ديو سؤال
ايلديكمده صباح وقتى صويه وارمق ايچون كيجه يوريوب كتمكدر ديدى و ما الطلق ديو سؤال ايتديكمده كون آشورى
صويه وارمق ايچون كتمكدر ديو جواب ايلدى انتهى و قرب قراب كبى برشيئك مقدارينه قريب اولان شيئه دينور
(القرابة) كتابه وزننده بودخى قرب كبى صباح وقتى صويه واصل اولمق ايچون كيجه كتمك معناسنه‌در يقال
قربت الابل قربا و قرابة من الباب الاول اذا سارت ليلا لورد الغدو عربلر ذكر اولنان قرب لفظنى مبالغة دوه‌يه‌ده وصف
ايدوب ابل قرب ديرلر (القربان) قافك ضميله شول نسنه‌يه دينوركه آنكله باركاه اقدس كبريايه تقرّب معنوى حاصل
اولور * مترجم ديركه قربان كلمەسى فى الاصل مصدردرتته‌كه ذكر اولندى بعده ما يتقرب به الى الله اولان نسنه‌ده

اسم اولمشدر حلوان کلمه‌سی کبی اعطا اولنان نسنه‌ده اسم اولمشدر پس قربان مطلق وسیلهٔ تقرب اولان نسنه‌ده
اسم اولمغله ذبیحه‌یه و سائر اعماله شاملدر و فی الاصل مصدر اولدیغندن تثنیه و جمعلنمز بعده نسیکه‌ده یعنی ذبیحهٔ
معروفه‌ده متعارف اولمشدر قال فی النهایة صفة هذه الامة فی التوراة قربانهم دماؤهم بوراده قربان مصدردر حق
تعالی‌یه تقربلری غزا و جهادده اراقهٔ دماء وجهیله اولور دیمکدر واما فی حدیث ﴿ الصلوة قربان کل تقیّ ﴾ فهو الاسم
ای ان الاتقیاء من الناس یتقربون بها الی الله تعالی و قربان پادشاهك جلیس خاصنه یعنی خدمات پسندیده ایله پادشاهه
مقرب اولان همدم و همنشینه اطلاق اولنور یاخود پادشاهك مقبول و مقربی اولدیغندن ناشی پادشاهه تقرّبه وسیله
اتخاذ اولندیغی ملاحظه‌سیله‌در کذلك فی الاصل مصدر اولدیغیچون مفرد و جمعی برابردر ملاحظهٔ اوّله کوره
وصف اولور و بو معناده قافك فتحیله جائزدرکه وصف اولور بو صورتده جمعی قرابین کلور و قرابین نجد ترابنده
بروادی اسمیدر ﴿ التقریب ﴾ تفعیل وزننده ذکر اولنان قرب لفظندندرکه بوش بوکوره دینور قرب مذکور کبی
برکسه‌نك بوکوری آغریمق معناسنه‌در یقال قرّب الرجل تقریبا اذا اشتکی قربه و تقریب آت قسمنك برکونه یلمسنه
دینور علی قول ایکی اللرینی بردن قالدیروب بردن یره قومق وجهیله اولان یلمسنه دینورکه دورتمه تعبیر اولنور و بو اسم
مجراسنده استعمال اولنور یقال یعد والفرس التقریب و هو ضرب من العدو او ان یرفع یدیه معا و یضعهما معا و تقریب
عربلر اسنلشدکلری وقتده حیاك الله و قرّب دارك عبارتیله ترحیب ایلمك معناسنه استعمال اولنور تقول دخلت
علیه فاهّل و رحّب و حیا و قرّب ﴿ قرب ﴾ فعل وزننده بر موضع آدیدر ﴿ الاقراب ﴾ همزه‌نك کسریله دوه‌یی ارکن صویه
ایرشمك ایچون کیجه سوروب یورتمك معناسنه‌در تقول اقربت الابل ای اسریت به لیلا لورد الغد و حاملك
طوغرمسی قریب اولمق معناسنه‌در یقال اقربت الحامل اذا اقرب ولادها و طایك و دوه کوشکنك اوك دیشلری
چیقمغه یقلشمق معناسنه‌در یقال اقرب المهر والفصیل اذا دنا للاثناء و برقابی طولمغه یقلشدرمق معناسنه‌در یقال
اقرب الاناء اذا قرّبه للامتلاء ﴿ التقرب ﴾ تفعل وزننده و ﴿ التقرّاب ﴾ کسرتین و تشدید را ایله تفعال وزننده‌که مصدر
ثانیدر برکسه‌یه بروسیله ایله قرب طلب ایلمك و اول قیده دورشمك معناسنه‌در یقال تقرّب به تقرّبا و تقرّابا اذا طلب
القربة به و برکسه بوکور تعبیر اولنان عضو مذکورینه اللرینی قومق معناسنه‌در یقال تقرّب الرجل اذا وضع یدیه
علی قربه و عربلر برکسه‌یی تعجیل ایلمکه حث و اغرا ایلدکده تقرّب تقرّب دیرلر امر حاضر بنیه‌سیله اعجل و اسرع
معناسنه * شارحك بیانته کوره صیغهٔ مزبوره متصرف دکلدر امر بنیه‌سنه مخصوصدر ﴿ الاقتراب ﴾ افتعال وزننده
یقلشمق تقارب معناسنه‌در واحد ایچون و اشتراك ایچون اولور یقال اقترب الشیء اذا تقارب ﴿ التقارب ﴾ تفاعل
وزننده بری برینه یقین کلمك معناسنه‌در یقال تقاربا ضدّ تباعدا و برنسنه قلت و اضمحلاله یوز طوتمق معناسنه استعمال
اولنورکه کالی یقلشمقدن عبارتدر یقال تقاربت ابله اذا قلت و ادبرت و اکینك یتشوب کاله رسیده اولمسی زمانی
کلوب چاتمق معناسنه استعمال اولنور یقال تقارب الزرع اذا دنا ادراکه و اشبو حدیث شریف بو معنالره مبنیدر و هو
﴿ اذا تقارب الزمان لم تکد رؤیا المؤمن تکذب ﴾ فالمراد آخر الزمان و اقتراب الساعة لان الشیء اذا قلّ تقاصرت اطرافه
او المراد استوآء اللیل و النهار ای اعتداله و یزعم العابرون ان اصدق الازمان لوقوع العبارة انفتاق الانوار و وقت
ادراك الثمار و حینئذ یستوی اللیل و النهار او المراد زمن خروج المهدی حین تکون السنة کالشهر و الشهر کالجمعة
و الجمعة کالیوم یستقصر لاستلذاذه خلاصه ذکر اولنان حدیث شریفده‌که زمان متقارب اولدقده مؤمنك
رؤیالری لامحاله صحیح و صادق اولور دیمکدر * مؤلف تقارب معناسنده اوچ وجه بیان ایلمشدر اوّلا تقارب
زماندن مراد زمان دنیونك انقراضه باشلیوب قیامتك قیامی تقرّب ایلدیکی وقتدرکه اول ایامده مؤمنلرك
رؤیالری صادق اولوب مشاهده‌لری تخلف ایلمز اولور و بو قلت و ادبار معناسنه مستعمل اولان تقاربدن مأخوذدرکه
برنسنه قلت و تفانی‌یه یوز طوتدقده لواحق و اطرافی دخی البته قلته متوجه اولور پس زمان دنیوی انقراض
و انقضایه باشلدقده اطرافی یعنی لواحق و مقتضیات و منسوباتی دخی تقاصر و تفانی‌یه یوز طوتمغله ازانجمله
ادمغهٔ اهل ایمانده علاقهٔ دنیوی و هوا و هوس مقوله‌سی کدورات بشریه دخی منقضی اولمغه باشلمق ملابسه‌سی
مرآت متخیله‌لری مصفا اولمغله عالم مثالده مشاهده ایلدکلری صور غیبیه عالم شهادتده اولان صورتلرك
عینلری اولمغین بو وجهله رؤیالری صادق و راست اوله‌جغی درکاردر ثانیا تقارب زماندن مراد لیل و نهارك
استواسی یعنی نیر اعظمك حمل و میزان برجلرنده دورانی هنکاملریدرکه اولوقتلرده هوالر معتدل اولمغله
مزاج انسانی دخی کسب اعتدال ایلمکله دماغلر دخی آسوده و معتدل اولدیغندن مشاهده اولنان رؤیالر اضغاث
احلام اولمیوب باعیانها راست و درست اوله‌جغی بجادر حتی رؤیا معبرلری شکوفه‌لر آچیلوب میوه‌لر یتشدیکی

(نفیسه)

وقتلردهكه استواء ليل ونهار هنكاميدر مشاهده اولنان رؤيالر صادق اولمغله تعبيره اصلح واوفق اولديغنه متفقلردر ثالثا تقارب زماندن مراد اواخر زمان دنيوده مهدی حضرتلرينك خروج وعدل وداد ايله عالمی آسوده ونقوش جور و بيدادی صحيفهٔ جهاندن زدوده ايلديكی هنكامدركه طبايع انسانی كمال استطابه واستلذاذندن ناشی قطعا استطاله ايليوب بلكه ايام سرور وعافيت * نه عجب تيز چكر ذوق وسرور ايامی * ايرمدين نصف نهاری ايريشور اخشامی * لايحه سنجه وجدانه قصير كلكله استقصار ايلديكی ايامدر او لوقتلرده دخی قيامتك بك تقرّبی بلكه نمونه سنك نمايشی اولمغله مؤمنلرك دماغلرندن محبت دنيويه بالكليه زائل وجانب اطلاقه مائل اولمغين صفحهٔ متخيله لری صاف وساده واعيان صور مثاليه يه قابل وآماده اوله جغی هويدادر اول ايامده زمانك كمال طيب وصفاسندن ناشی سنه شهر وشهر هفته وهفته بركون كبی كلور حتی نهايه ده ومنه حديث المهدیّ ❊ يتقارب الزمان حتی تكون السنة كالشهر ❊ حديثنك تفسيرنده اراد يطيب الزمان حتی لايستطال وايام السرور والعافية قصيرة عبارتيله تبيين مراد ايلشدر ومشارق شريفده بروجه دخی محرردركه مراد مؤمنك كهولته تقرب ايلديكی زماندركه صحيفهٔ متخيله سنده نقوش ظنون فاسده وتوزّع شهوات وتشعب افكار وتخيلات كاسده قالمامغله صور غيبيه مشاهده سی بابنده مرآت نفسی بغايت مصفا وصفحهٔ دل ودماغی زياده سيله پاكيزه ومجلا اولديغی ايامدر * مترجم ديركه خلال تحريرده خاطره بونكته دخی خطور ايلشدركه برمدت كماله رسيده اوله جغی وقتلردهكه اول مدتك مخالفی اوله جق بربليه ومصيبت وتبدلات وتغيرات مقوله سی حادثه ونائبه ظهور ايليه جكلردر اول آثارده مقدمه اولمق اوزره ظهور ايليه جك وقعه يه دائر رؤيالر متكثر واكثری واقعه مطابق اولديغی مجربات ومشهوداتدن اولمغله حديث مذكوره بودخی معنا ونكته اولمق ملاحظه دن بعيد دكلدر انتهی (المقارب) ميمك ضمی وراءنك كسريله ايو وكتر بيننده متوسط الحال اولان نسنه يه اطلاق اولنوركه اورته حاللو تعبير اولنور يقال شیءٌ مقارب ای بين الجيد والردیّ اويقال دين مقارب بكسر الراء ومتاع مقارب بفتحها يعنی دين وملت ومذهب خصوصنده وسط الحال ديه جك يرده مقارب درلر كسر ايله ومتاع وسائر اشياده مقارب درلر فتح ايله محدثينك تعديل وتجريح بابنده فلان مقارب الحديث ديدكلری بومعناندر راءنك كسری وفتحيله ضبط ايدرلر لكن قول ثانی يه كوره مكسور اولمق لازمدر وبوآتی الذكر مقاربه معناسندن مأخوذدر (المقرب) محسن وزننده طوغرمسی قريب اولان حامله دينور ذكر اولنان اقرابدن مأخوذدر وصف مخصوصدر يقال اقربت الحامل فهی مقرب جمعی مقاريب كلور (القراب) سحاب وزننده يقينلق قرب معناسنه اسمدر تقول افعل ذلك بقراب ای بقرب (القراب) غراب وزننده و (القرابة) هايله ذكر اولنان قراب كبی برشيئك اندازه سنه ومقدارينه قريب اولان نسنه يه دينور يقال هذا قرابه بالكسر وقرابه وقرابته ای قارب قدره و قراب غراب وزننده يمنده برطاغك آديدر وقرابه هايله قريب معناسنه در تقول ماهو بشبيهك ولا بقرابة منك ای بقريب معنای مذكوردن فرقی اخفادر وقراب وقرابة المؤمن فراستلرندن عبارتدر مؤلف بونكله اشبو ❊ اتقوا قراب المؤمن ❊ وروی ❊ قرابة المؤمن فانه ينظر بنور الله ❊ حديثنه اشارت ايلشدركه مراد مؤمنك فراستيدركه علم وتحقيقه قريب ظن مصيبلرندن عبارتدر (القربان) سكران وزننده طولمغه قريب اولان قابه دينور مؤنثنده قربی دينور سكری وزننده يقال اناء قربان وصحفة قربی اذا قاربها بالامتلاء ويقال اقربه اذا قرّبه للامتلاء وفيه قربه وقرابه كما ذكر (المقربة) مكرمه وزننده شول صوی وكريم قصراغه دينوركه كمال عزتندن ناشی صاحبی اصلا يانندن آيرميوب دائما تقريب ورعايت وتكريم ايدر اوله مذكرنده مقرب دينور مكرم وزننده علی قول مذكره اطلاق اولنميوب همان مؤنثه مخصوصدركه صوی وكحيل اولديغيچون فرومايه اولان اركك آتمسون ديو صاحبی اصلا يانندن آيرمديغی قصراغه اطلاق اولنور ومقربة الابل شول دوه دركه ركوب ايچون قولانلری چكيلوب آماده قلنمش اوله ومنه حديث عمر ❊ ماهذه الابل المقربة ❊ نهايه ده راءنك كسری وفتحيله ده مروی اولديغی مرسومدر (المتقارب) اسم فاعل بنيه سيله عند العروضيين بحر مخصوص اسميدركه وزنی فعولن در سكز كره وفعولن فعولن فعل دراِيكی كره وتدلری سببلرينه قريب اولديغيچون متقارب ايله تسميه اولنمشدر معلوم اولهكه بحر مزبور دائرهٔ متفقدندر واون بشنجی بحردر ايكی عروضی مشتملدر بری صحيحه وبريسی مجزوءه محذوفه در وعروض اولانك درت ضربی واردر ضرب اول صحيحدر وضرب ثانی مقصوردر وضرب ثالث محذوف ورابع ابتردر وعروض ثانيه نك ايكی ضربی واردر ضرب اولی كنديسنه مماثلدركه مجز محذوفدر فعل قالور وضرب ثانی ابتردر وبحر مذكورده زحاف وزحاف مجراسنه جاری اولان علت دردر قبض وثلم وثرم وحذفدر (المقاربة) مفاعله وزننده برشيئی شیء آخره قريب

ایلك معناسنه‌در یقال قارب الفرس الخطو اذا داناه ومقاربه وقراب كه مصدر ثانیدر جماع ایچون خاتونك ایاقلرینی
یوقری قالدیرمق معناسنه‌در یقال قارب الرجل المرأة مقاربة وقرابا اذا رفع رجلیها للجماع وبری بریله مزاجه
موافق معجب ودلكشا و آمیزش ومعاشرتی موجب كلام سویلشمك معناسنه استعمال اولنور كه مقاربت والتیامی
مستلزمدر یقال قاربه اذا ناغاه بكلام حسن ای حادثه ومقاربه بر خصوصده افراط وتفریط ایلیوب عدالت
واقتصاده قصد وسلوك ایلك معناسنه استعمال اولنور یقال قارب فی الامر اذا ترك الغلوّ وقصد السداد ومنه
فی النهایة * سدّدوا وقاربوا * ای اقتصدوا فی الامور كلها واتركوا الغلوّ فیها والتقصیر پس فعل مزبور حق
وحكمته قریب اولمق ملاحظه‌سیله استعمال اولنمشدر ﴿ القربة ﴾ قافك كسریله سود طولومنه دینور و بعضا صو
طولومنده‌ده اطلاق اولنور علی قول یالكز برطرفدن دیكلمش اولان طولومه‌دینور جمعی قربات كلور قافك كسری
ورانك سكونیله وقربات كلور كسرتینله كه كسره اتباع اولنمشدر وقربات كلور قافك كسری ورانك فتحیله وقرب
كلور عنب وزننده كذلك هر اسم كه فعله وزننده اوله فقره وسدره كبی جمعلری صیغهٔ مرقومه اوزره مطرده‌در
محدثیندن حكم بن سنان واحمد بن داود وابو بكر بن ابی عون وعبدالله بن ایوب القربیون قربه صنعتنه منسوبلردر
﴿ابو قربه﴾ عبید بن ازهر نام كمسنه‌نك فرسی اسمیدر وابن ابی قربه احمد بن علی بن الحسین العجلی كنیه‌سیدر ﴿القارب﴾
غارب وزننده سفینهٔ صغیره‌یه دینور * شارح دیركه بیوك كیلر ارقه‌سنده یدك كبی چكیلان صندله دینور وقارب كیجه
وقتنده صحراده صو طلب ایدوب آراشدیران آدمه دینور ذكر اولنان قربدن اسم فاعلدر ﴿ القریب ﴾ امیر وزننده
وبعض امهاتده سكیت وزننده مضبوطدر طوزلنوب صلاموره اولمش بالغه‌دینوركه هنوز تاب وطراوتی باقی اوله
وقریب اسامیدندر قریب بن ظفر كوفه خلقنك فاروق اعظم رضی الله عنه طرفنه كوندردكلری ایلچی اسمیدر وقریب
عبدی یعنی عبدالقیس قبیله‌سنه منسوبدر محدثیندندر ﴿قربب﴾ زبیر وزننده اصمعی معروفك پدری لقبیدر وخوارج
طائفه‌سنك رئیسلری اسمیدر وقریب بن یعقوب الكاتب امام مبرّدك راویسیدر ﴿ قریبه ﴾ حبیبه وزننده اسامیٔ
نسواندندر قریبه بنت زید وقریبه بنت الحارث اصحابندندر وقریبه بنت عبدالله بن وهب ودیكر قریبه كه بر قبیله‌یه
وبر محله نسبتی یوقدر تابعیه‌دندر ﴿قریبه﴾ جهینه وزننده بو دخی اسامیٔ نسادندر قریبه بنت الحارث وقریبه بنت ابی
قحافه وقریبه بنت ابی امیه بونده قافك فتحیله‌ده زبانزددر اوچی دخی صحابیه‌در امام ذهبی میزان نام كتابنده ضم قافله
قریب وقریبه اسمنده بر كمسنه‌یه ظفریاب اولمدم دیمكله قولنه التفات مناسب دكلدر زیرا وجه مذكور اوزره اشخاص
عدیده كذران ایلمشدر ﴿القرابی﴾ فرادی وزننده بری برینه متعاقبا تقارب اوزره ورود ایدن كمسنه‌لره دینور و بو خلاف
قیاس اوزره قریبك جمعیدر كویا كه سكران وزننده قربان لفظندن جمع اولمشدر یقال جاؤا قرابی ای متقاربین
﴿ القورب ﴾ جورب وزننده شول چوق صویه دینور كه كثرتندن ناشی نه كچید ویره ونه اوكنده بر نسنه حائل وپایدار
اولمغه طاقت كتوره ﴿ذات قرب﴾ قافك ضمیله بر موضع اسمیدر كه بین العرب آنده بر وقعه اولمشدر ﴿ المقرب ﴾
و ﴿ المقربه ﴾ میملرك ورالرك فتحیله شول مختصر طریقه دینور كه منزل مقصوده شاهراهدن مقدم ایصال ایدر اوله
اوغرین یول تعبیر اولنور یقال اخذوا المقرب والمقربة من الطریق ای المختصر منه ﴿قربی﴾ بشری وزننده یمن
مضافاتندن تباله شهرینه قریب بر صو آدیدر وقربی قرّاء قرآن زمره‌سندن بعضك یعنی بر كمسنه‌نك لقبیدر
﴿قرّاب﴾ شدّاد وزننده ابو علیّ محمد بن محمد الهرویّ المقری لقبیدر ومحدثیندن بر جماعتك لقبلریدر ﴿قرتب﴾ تای
فوقیه ایله قنفذ وزننده یمنده شهر زبید اعمالندن بر قریه آدیدر ﴿المقرتب﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله سیٔ الغدا اولان
كمسه‌یه دینور كه ییوب ایچدیكی دائما غلیظ وناكوار مقوله‌سی اولور ﴿القرشبّ﴾ شین معجمه ایله اردبّ وزننده مسنّ
وسالخورده كمسه‌یه دینور كه وجودی قنشایوب متخلخل اولمش اوله وفقر وفاقه‌سی كالده اولان بد حال وپریشان
وپژمرده قیافت كمسه‌یه دینور واكول وایبهان كمسه‌یه دینور وكوده‌سی ایری ودیزمان اوله‌رق اوزون آدمه دینور
وارسلانه دینور وبدخوی وبدمشرب كمسه‌یه دینور وقارنی ككیش كمسه‌یه دینور كه كثرت اكلی موجبدر رغیب
البطن معناسنه جمعی قراشب كلور ﴿ القرصبه ﴾ صاد مهمله ایله دحرجه وزننده كسمك معناسنه‌در یقال قرصبه
اذا قطعه ﴿ القرضبه ﴾ صاد معجمه ایله قرصبه وزننده ومرادفیدر یقال قرضبه اذا قطعه * شارح دیركه مقتضای
اعجام اوزره قرضبه‌نك مفهومنده شدت معتبردر وقرضبه بر كدرمك معناسنه‌در یقال قرضب اللحم فی البرمة اذا جمعها
وطاغتمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال قرضب الشیٔ اذا فرّقه وبر شیئك مجموعنی اكل ایلك معناسنه‌در
یقال قرضب اللحم اذا اكل جمیعه ویلك معناسنه‌در یقال قرضب فلان اذا عدا وقارت قارت قوری نسنه اكل ایلك
معناسنه‌در یقال قرضب الرجل اذا اكل شیئا یابسا ﴿ القرضاب ﴾ قافك كسریله دائما قوری نسنه اكل ایدن كمسه‌یه

دینورو ارسلانه دینور و اوغری یه دینور لصّ معناسنه و پك کسکین قلجه دینور ومالك بن نویره نك قلجی آدیدر و ناچیز
نسنه یه دینور تقول مارزأته قرضابا ای شیئا یعنی بن آنك برنسنه سنی زیانديده ایلدم و قرضاب فقیروکدایه دینور
وشول اکال کمسه یه دینورکه قابده اولان طعامك جمله سنی اکل ایدوب اصلا بقیه ترك ایلیه قرضابه دخی دینور یقال
رجل قرضاب وقرضابة ای لایدع شیئا الا اکله (القرضوب) قافك ضمیله بو دخی زیاده سیله کسکین و کسیجی قلجه
دینورواوغری یه دینوروشول اکول و پرخور کمسه یه دینورکه قابده اولان طعامی بالجمله خوره چروب بقیه نامنه برنسنه
ترك ایلیــه و فقیر و بینوایه دینور (القراضبه) قرامطه وزنــده قرضوبك و قرضابك جمعیدر لصوص و فقراء
معنالرینه در (المقرضب) اسم فاعل بنیه سیله بو دخی قابده نسنه ترك ایلمز اولان اکول و اینهانه دینور (قراضبه)
علابطه وزنده برموضع آدیدر (القرضب) درهم وزنده غله قلبور لندقدنصکره قلبور دیبنده قلان آتیله جق کمتر
نسنه یه دینور (القرطبة) طای مهمله ایله دحرجه وزنده برکمسه یی یره چالمق علی قول قفاسی اوزره ییقمق معناسنه در
یقال قرطبه اذاصرعه او علی قفاه و ذبح اولنان حیوانك کمیکارینی کسوب پارەلمق معناسنه در یقال قرطب الجزور
اذا قطع عظامه و پك سکردوب کتمك معناســنه در یقال قرطب الرجل اذا عدا شــدیدا و قورقوب یااورکوب
قاچمق معناسنه در یقال قرطب الرجل اذا هرب و طارلمق معناسنه در یقال قرطب علیه اذا غضب (القرطی)
قافك و طانك ضمی و بانك تخفیفی و الفك قصریله قلجه دینور معنای مذکوردن مأخوذدر و خاصة خالدبن الولید
رضی الله عنــه و ابن الصامت بن جشم نام کمســه نك قلجلری اسمیــدر (القرطبّی) قافك و طانك کسری و بانك
تشدیدی و الفك قصریله بین العرب بر نوع او یون آدیدر و کورشجی منصو بەلرندن بر منصوبه اسمیدرکه آنکله
خصمنی قفاسی اوزره زمینه نقش ایدر (القراطب) علابط وزنده بغایت کسیجی قلج و خنجر مقوله سنه دینور
(قرطبه) قنفذه وزنده مغرب اولکه سنده برشهر عظیم اسمیدر مقدما اندلس مملکتنك تختکاهی ایدی حالیا اول اولکه
اسپانیا کفره سنك ضبطنده در (القرطبان) کلتبان وزنده دیوث و قورمساق شخصه دینور و غیرت و حمیتی اولمیان
بیعار و بی ناموسه دینور و پزونکه دینور قوّاد معناسنه یقال هو قرطبان ای دیوث و یقال هو قرطبان ای الذی
لاغیرة له و یقال للقوّاد * مترجم دیرکه برهان قاطعده قرطبان لفظی قلتبان معرّبی اولمق اوزره مرسومدر و مصباحده
بووجه اوزره درکه قرطبان کلمه سی که بی غیرت و بیعار و بی ناموسه دینور عندالاصمعی اصلی کلتبان ایدی که قیادت
معناســنه اولان کلب لفظندندر تاء و نون صکره دن زیاده قلنمشــدر و بو الفاظ قدیمه دن اولمغله عامّهٔ عرب اسلاف
تغییر ایدوب قلطبان دیدیلر بعده عامّهٔ اخلاف عرب آنیده تغییر ایدوب قرطبان دیدیلر (القرطعبة) جردحله وزنده
و (القرطعبة) کذبذبه وزنده و (القرطعبة) ذرحرحه وزنده آزچوق نسنه دیمکدر علی قول شیء معناسنه در یقال
ماعنده قرطعبة و قرطعبة و قرطعبة ای لاقلیل ولاکثیر او شیء مقتضای مثال نفی مقامنده مستعملدر (الاقرعباب)
اقشعرار وزنده برکمسه طورطوپ کرپی کبی بوزیلوب بورتلمق معناسنه در کرك صوغوقدن و کرك سائر عارضه دن
اولسون یقال اقرعبّ الرجل اقرعبابا اذا انقبض من برد او غیره (المقرعبّ) اسم فاعل بنیه سیله کمال غضبدن ناشی
سکوت ایده رك باشنی یره دیکوب طوران کشی یه دینورکه حین غضبده برکمسه یه برسوز سویلیوب وجه مذکور اوزره
طورمق عادتی اوله پس مصدری اولان اقرعباب اول معنایه ده کلور (القرقب) قنفذ وزنده و (القرقب) جعفر
وزنده و (القرقبّ) زخزبّ وزنده قارنه دینور بطن معناسنه و قرقب قنفذ وزنده بر کوچك قوش اسمیدر
(قرقوب) اسلوب وزنده بصره و اهواز و واسط بینلرنده واقع کشکر اعمالندن بر بلده آدیدر (القرقبّة) زخزبّه
وزنده آو اتنه دینور لحمة الصید معناسنه (القرنب) نوله قنفذ وزنده بوکوره دینور خاصره معناسنه (القرنب) جعفر
وزنده عرب طوشانه دینور یربوع معناسنه علی قول فاره یه دینور و علی رأی فاره نك شول یاوریسنه دینورکه فاره
عرب طوشانیله چفت اولمقدن حاصل اوله (القرهب) جعفر وزنده یاشلو قوجه اکوزه دینور علی قول ایری و بیوك
اولانه دینور و بغایت تویلو اولان کچی یه دینور و برقومك سید و ذیشانه دینور و پیرو مسن آدمه دینور (القزب)
قافك فتحی و زای معجمه نك سکونیله چوق جماع ایلك معناسنه در یقال قزبها قزبا من الباب الاول اذا نکحها کثیرا
(القزب) قافك کسریله لقب معناسنه درکه شعراده مخلص تعبیر اولنور (القزب) فتحتینله برنسنه پك و قاتی اولمق
شدت و صلابت معناسنه در یقال قزب الشیء قزبا من الباب الرابع اذا صلب و اشتدّ (القازب) غارب وزنده شول
بازرکانه دینورکه بغایت حریص و طمعکار اولمغله کاه برّه و کاه بحره سفر ایدوب اصلا وهن و فتور عارض اولمز اوله
یقال تاجر قازب ای حریص مرّة فی البرّ و مرّة فی البحر شیخ سعدی مرحوم کلستانده بوکونه بر بازرکان حکایه سی
سرد ایلمشدر (القسب) قافك فتحی و سین مهمله نك سکونیله بغایت پك و قاتی اولان سنکین شیئه دینور قلب بخیل کبی

يقال شئ قسب اى صلب شديد وقورى خرمايه دينور تمر يابس معناسنه ﴿القسوبة﴾ و ﴿القسوب﴾ قافلرك ضميله
برنسنه پك وقاتى اولمق معناسنه در يقال قسب الشئ قسوبة وقسوبا من الباب الخامس اذا صلب واشتدّ ﴿القسابة﴾
قافك ضميله خرمانك ايشه يرامز اولان كثرينه دينور ﴿القيسبان﴾ قرطبان وزننده يوغون وسخت وشديد اولان
نسنه يه دينور يقال ذكر قيسبان اى مشتدّ غليظ ﴿القسيبّ﴾ اردبّ وزننده اوزون اولهرق وسخت شديد اولان
شيئه دينور ﴿القسوب﴾ صبور وزننده جزمه ومست وچديك وطوماق مقوله سنه دينور خف معناسنه وتشديد
سينله قسوب جزمه لره ومستلره دينور خفاف معناسنه وبونك لفظندن مفردى مسموع دكلدر يقال جاء وفى رجله
قسوب اى خفّ ويقال جاؤا وفى ارجلهم قسوب اى خفاف ﴿القيسب﴾ حيدر وزننده حمض انواعندن بر شجر آديدر
وحمض اكشى ايله آجى ميانه ده اولان نباته دينور كه دوه قسمنك فاكهه سيدر وقيسب اسامئ رجالدندر ﴿القسب﴾
كسب وزننده صو آقق معناسنه در يقال قسب الماء قسبا من الباب الثانى اذا جرى وكونش غروبه يوزطوتمق معناسنه
استعمال اولنور يقال قسبت الشمس اذا اخذت فى المغيب يعنى شرعت للغروب ﴿القسيب﴾ امير وزننده اسمدر صويك
سسلنه رك جغلدى ايله آقسى حالتنه دينور تقول مررت بنهروله قسيب اى جرى وصوت قال فى الاساس سمعت
قسيب الماء اى خريره بوكه كوره آقان صويك جغلتيسنك اسمى اولور ﴿القاسب﴾ كاسب وزننده قازق كبى سخت
وشديد اولان آلت تناسله دينور غرمول متمهل معناسنه ﴿قيسبه﴾ قافك وسينك فتحيله اسامئ عربدندر ﴿القسحبّ﴾
حاى مهمله ايله طرطبّ وزننده ايرى ويومرى نسنه يه دينور ﴿القسقبّ﴾ قافله قسحبّ وزننده ومرادفيدر ﴿القشب﴾
قافك فتحى وشين معجمه نك سكونيله برشيئه شئ آخر قاتوب قارشديرمق معناسنه در يقال قشب السمّ بالطعام اذا خلطه به
وبركسه يه زهر ايچرمك وقلج وبچاق مقوله سنى زهر ايله صوارمق معناسنه در يقال قشبه السمّ اذا سقاه به وبركسه يى
برمكروه ومستهجن شيئه ياخود برمرداره اوغراتمق معناسنه در يقال قشبه اذا اصابه بالمكروه او المستقذر * شارح
ديركه بعض نسخه ده المستقذر قولى بالمكروه قولى اوزره معطوفيتله مجرورا وبعضنده او كلمه سيله مصدرا مرسوم
اولوب لكن صحيح اولان معناى مخصوص يعنى اسم اولمق اوزره مرفوع اولمقدر كه مردار ومستقذر نسنه ديمك اولور
انتهى وقشب افترا وبهتان ايلمك معناسنه در يقال قشب عليه اى افترى عليه وثنا ومحمدت ياخود قدح ومذمّت كسب
ايلمك معناسنه در يقال قشب فلان اذا اكتسب الحمد او الذم وبر شيئى فساده ويروب تباه ايلمك معناسنه در يقال قشبه
اى افسده وبركسه يه يابرنسنه يه مردار بلاشديرمق معناسنه در يقال قشبه بسوء اذا لطخه به وبركسه يى تعييرو تعييب
ايلمك معناسنه در يقال قشبه اذا عيّره وعابه * اساسك بيانه كوره بو معنا مجازيدر وعقلى كيدرمك معناسنه در تقول قشبك
المال اى ذهب بعقلك وقلجه جلا وصيقل وزاغ ويرمك معناسنه در يقال قشب السيف اذا صقله وبونلرك مجموعى باب
ثانيدن متصرفدر ﴿الاقتشاب﴾ افتعال وزننده بودخى مدح ومحمدت ياقدح ومذمت اكتساب ايلمك معناسنه در يقال اقتشب
الرجل اذا اكتسب الحمد او الذّم ﴿التقشيب﴾ تفعيل وزننده برشيئه برنسنه بيلاشديرمق معناسنه در كه تكثيرى متضمن در
يقال قشبه به تقشيبا اذا لطخه به وبدرايحه بركسه يى آزرده ودلكير ايلمك معناسنه در تقول قشبتنى ريحه اى آذانى
وبو بعض نسخه ده ثلاثى عنوانيله مرسومدر * ومؤلف مثال مذكور ايله اشبو ﴿ان رجلا يمرّ على جسر جهنم فيقول
يارب قشبتنى ريحها﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر قال فى النهاية اى سمنى وكلّ مسموم قشيب ومقشب يقال قشبتنى الريح
وقشبتنى بوكه كوره معناى اولدن مأخوذ اولور ﴿القشب﴾ قافك كسريله نفس وذات معناسنه در يقال هو كريم
القشب اى النفس وقشب مالك بن بحينه نام كسنه نك پدرى اسميدر وبادنجانه شبيه برنبات آديدر * شارح ديركه نبات
مزبورك وسطندن برچبوق ظهور ايدر اوزايوب كالنى بولنجه رطوبتى سببيله اكيلور وتپه سنده يمشى ظهور ايدر
سباع طيوره سمّ قاتلدر پس سم معناسنه اولان قشب ايله تسميه اولنمش اولور وقشب دمور وآيينه مقوله سنك
يوزلرنده اولان پاسه دينور صدء معناسنه وبى خير وبى منفعت اولان تبهكار كسه يه دينور وآغويه دينور سمّ معناسنه
وبونده فتحتينله ده لغتدر ﴿القشيب﴾ امير وزننده پاسى آچيلوب جلا ويرلمش قلجه دينور وپاسلو قلجه ديمكله
اضداددن اولور يقال سيف قشيب اى مجلوّ وصدئ ضدّ وقشيب يمنده بركوشكك آديدر ويكى نسنه يه دينور
واسكى وييرامش نسنه يه ديمكله اضداددن اولور يقال ثوب قشيب اى جديد وخلق ضد وآق شيئه دينور وپاك
ونظيف نسنه يه دينور يقال ثوب قشيب اى نظيف جمعى قشب كلور ضمتينله ﴿القشابة﴾ كرامه وزننده ذكر اولنان
معنالردن مصدردر يقال قشب الشئ قشابة من الباب الخامس ﴿القشبة﴾ قافك كسريله خسيس ودنى وناكس شخصه
دينور وميمون ياوريسنه دينور ﴿قشاب﴾ غراب وزننده برموضع آديدر ﴿القشبانيه﴾ عثمانيه وزننده كه اشبو
﴿مرّ النبى عليه السلام وعليه قشبانيتان﴾ حديثنده وارد اولمشدر مراد اسكى برده ديمكدر قشبانيتان ذكر اولنان

قشبانیه نك تثنیه سیدر بعض زاعمك بوراده قشبان كلمه سی قشیب لفظنك جمعیدر و قشبانیه اكا منسوبدر قولی ملتفت
و معوّل علیه دكلدر نهایه ده بو وجه اوزره مرسومدر كه قشیب كلمه سی اضداددن یعنی جدید و عتیق معنالرینه او لمغله
بوراده ایكی معنا دخی ملحوظدر و كو یا كه قشبان قشیب كلمه سندن جمعدر خلاف قیاس اوزره زیرا جمعه نسبت
او لنمشدر و زمخشری عندنده نسبت مزبوره مرضی دكلدر بلكه بو بناء مستطرفدر انبجانی كلمه سی كبی (القاشب)
كاشف وزننده درزی یه دینور خیاط كبی و ضعیف النفس اولان یعنی جلادت و شهامتدن عاری كسه یه دینور (المقشب)
معظم وزننده خالص و پاكیزه اولمیان حسب و نسبه اطلاق اولنور خلط معناسندن مأخوذدر یقال حسب مقشب
ای غیر خالص قال فی الاساس و من المجاز رجل مقشب النسب ای معیوب (القشلب) قنفذ وزننده و (القشلب)
زبرج وزننده بر نوع نبات آدیدر (القصب) فتحتینله ساقنده بوغوملری اولان هر نباته اطلاق اولنور كه قامش تعبیر
اولنور مفردی قصبه در هاءیله و قصباة در صادك سكونی و الف الحاقیله و جماعتنه و منبتنه قصباء دینور قامشلق
نیستان معناسنه * شارح دیر كه سیبویه عندنده قصباء اسم جنسدر مفرد و جمعه اطلاق اولنور حلفاء و طرفاء كبی
مترجم دیر كه قلم دخی قصب نوعندندر یرنده نابت اولدقجه بعد القلم یعنی كسلدكدنصكره قلم اطلاق اولنور و قصب
پرمق كمیكلرینه اطلاق اولنور مفردی قصبه در اساسده دیر كه هر پرمقده اوچ دانه قصبه واردر لكن باش پرمقده
ایكی دانه اولور یقال امرأة تامة القصب و هی عظام الیدین و الرجلین لسانمزده دخی اول كمیكلره قلم تعبیر اولنور و قصب
بوغازلرده اولان مجاری انفاسه و شعبه لره اطلاق و النور هر برینه قصبه دینور * معلوم اوله كه بوغازك فضاسنده ایكی
مجرا واردر كه بری هوا كیروب نفس آله جق مجرادر بوكا حنجره و قصبه وریه یه اضافتله قصبة الریه دخی دیرلر تركیده
بوغورتلاق و خرتلاق تعبیر اولنور و بورقبه نك اوكنده وضع اولنمشدر حسا ظاهردر فارسیده نای كلو دیرلر و بریسی
تناول اولنان نسنه معده یه واصل اوله جق مجرادر بوكا مری دیرلر تركیده قزل اویكن تعبیر اولنور قصبه نك آردنده
وضع اولنوب بر اوجی فم معده یه متصلدر و قصبه نك بر اوجی آق جكره متصل اولور و آنده اولان طمرلره صولوق
طمری تعبیر اولنور كه آنلره عروق الریه اطلاق ایدرلر انتهی و قصب جوهردن مستطیل اولان یعنی التوندن و یاخود
كومشدن ایچی بوش امامه زیوانه سی طرزنده مصنوع اولان لوله و بوری مقوله سنه دینور و اینجه و نرم و لطیف كتان
بزینه دینور كه سلفده مصره مخصوص اولمغله قصب مصری اطلاق اولنور تركیده نسوان اكا اسكولی بزی تعبیر
ایدرلر بونك مفردنده قصبیّ دینور عرب و عربیّ كبی و قصب یاقوتله مرصّع و مزیّن اولان آبدار اینجو و آبدار زبرجده
دینور كه مراد وجه مذكور اوزره اولان دیزیلریدر و منه الحدیث ❊ ان جبریل علیه السلام قال للنبی علیه الصلوة
والسلام بشر خدیجة ببیت فی الجنة من قصب ❊ شارح دیر كه كرمانی دیمشدر كه قصب و قصبه جوهریون اصطلاحنده
بر دیزی اعلا اینجویه اطلاق اولنور بیت مزبور اعلا اینجو دیزیسندن طرح و بنا اولنمشدر و نهایه ده حدیث
مذكورده قصبدن مراد كوشك طرزنده واسع و مجوّف اینجو دانه سیدر كه تمام براوطه اوله جقدر ظاهرا رسمی
طولانی اولور انتهی و قصب چشمه لردن منشعب اولان صو مجرالرینه اطلاق اولنور (الاقصاب) همزه نك كسریله
بر محل قامشلق اولمق معناسنه در یقال اقصب المكان اذا صار ذا قصب و چوبان دوه نك رعیی خصوصنده تكاسل
و اسائت ایلدیكندن یعنی كركی كبی اشباع ایلمدیكندن ناشی دوه نك صو ایچمیوب استنكافنه باعث اولمق معناسنه در
یقال اقصب الرّاعی اذا عافت ابله الماء و منه المثل * رعی فاقصب * بو مثل چوبانك اداره سزلكندن و رعی خصوصنده
اهمال و تكاسلندن ناشیدر زیرا رعینده اهتمام ایدوب اشباع ایلمدكجه صویه میل و رغبت ایلمزلر * مترجم دیر كه میدانیده
بو عبارتله مرسومدر كه * رعی فاقصب * یقال قصب البعیر یقصب اذا امتنع من الشرب و اقصب الرّاعی اذا فعلت
ابله ذلك ای اساء رعیها فامتنعت من الشرب و مثل مزبور متعهد اولدیغی ماده ده كما هو حقه تقید و اهتمام ایلیوب
تباه و افساد ایدن كسنه حقنده ضرب اولنور (القصبة) فرحه وزننده و (المقصبة) مصطبه وزننده قامشلغه دینور
یقال ارض قصبة و مقصبة ای كثیرة القصب (القصب) غصب وزننده كسمك معناسنه در یقال قصبه قصبا من الباب
الثانی اذا قطعه قیون قصابی بو معنادن مأخوذدر و قصب قصاب ذبح ایلدیكی حیوانك قصبنی بند بند آیروب پاره لمق
معناسنه در یقال قصب القصاب الشاة اذا فصل قصبها و قصب و قصوب دوه صو ایچمكدن امتناعله باشنی
یوقاری قالدرمق معناسنه در یقال قصب البعیر قصبا و قصوبا اذا امتنع من شرب الماء فرفع رأسه عنه و بر كسه یی
صویه هنوز قانمقسزین صو ایچمكدن منع ایلمك معناسنه در یقال قصب فلانا اذا منعه من الشرب قبل ان یروی
و بر كسه یی عیبلمك معناسنه در یقال قصبه اذا عابه و بر كسه یه سوكمك معناسنه در یقال قصبه اذا شتمه و بونلر مجازدر
(الاقتصاب) افتعال وزننده كسمك معناسنه در یقال اقتصبه اقتصابا اذا قطعه (القصیب) امیر وزننده

مطلب

و (القاصب) كاسب وزنده صوایچمكدن امتناع ایدن دوه یه دینور مذكر ومؤنثه وصف اولور یقال بعیر وناقة قصیب وقاصب ای ممتنع من شرب الماء (التقصیب) تفعیل وزنده سوكك معناسنه در یقال قصبه تقصیبا اذا شتمه وباشك صاچنی بلوك بلوك بورمه بورمه ایلك معناسنه در كه هر بلوكی اوزون قامش طرزنده اولور یقال قصبت المرأة شعرها اذا جعلته قصابة كما سیذكر اساسك بیاننه كوره بلوك بلوك اوروب صالیویرمك معناسنه در وتقصیب صاچی قیورجق ایلك معناسنه در یقال قصب شعره ای جعده عربلر صاچلرینی قامش ایله قیورجق ایدرلر واللری یونه چكروب باغلامق معناسنه در یقال قصب یدیه اذا شدّه الی العنق (القصب) قافك ضمی وصادك سكونیله ارقه یه دینور ظهر معناسنه وبغرسغه دینور معی معناسنه جمعی اقصاب كلور (القصّاب) شداد وزنده دودك وناى وقوال چلان كشی یه دینور زمّاركی وحیوان بوغزلیجی یه دینور جزّار معناسنه كه لسانمزده دخی قصاب تعبیر اولنور ذكر اولنان قصبدن مأخوذدر (القاصب) قصاب معنالرینه در وزیاده سیله طراقه لو كوك كورلتیسنه اطلاق اولنور (القصبة) فتحاتله قصب كلمه سنك مفردیدر نته كه ذكر اولندی وقصبه یكی قازلمش قویی یه دینور وكوشكه دینور قصر معناسنه علی قول قصرك جوفنه یعنی ایچریسنه دینور وشهره دینور مدینه معناسنه كه بر ولایتك شهری اوله جقدر علی قول شهر عظیمه یعنی بر اولكه نك یاخود بر ولایتك جمله دن اعظم اولان شهرینه دینور شام ایالتنده دمشق ومصر اولكه سنده قاهره كبی كه قاعدة الملك وتختگاه تعبیر اولنور وقصبه قریه یه دینور حالا بیلمزده متعارف اولدیغی اوزره شهر صغیره اطلاقی ظاهرا قریه معناسندن مأخوذدر اساسك بیاننه كوره مدینه معناسنه جوف قصر معناسندن مأخوذدر وسط ولایتده وقوعی ملاحظه سنه مبنی در وقصبه عراقده مخصوص بر قریه آدیدر وقصبه بورلمش صاچ بلوكنه اطلاق اولنور وایلكای كبی كه اطلاق اولنور (القصّابة) رمّانه وزنده و (القصیبة) حبیبه وزنده و (التقصیبة) و (التقصبه) تفعله وزنده كه اسملر در بونلرده بورلمش صاچ بلوكنه دینور وقصابه قامش وقارغی بغومنه دینور انبوبه معناسنه ونایه ودودكه وقواله دینور مزمار معناسنه وخلق دائما فصل وقدح وغیبت ایدن بدزبان كمسه یه دینور وقصیبه بوغومه دینور انبوبه معناسنه (القصاب) كتاب وزنده شول صو بندینه دینور كه باغچه دیوارینك یاخود باغچه یه مشرف اولان باروك وتپه نك دیبلرینه یاپیلور سیل صوینی بر طرفه صاومق ایچون زیرا اویلجه صاولمدیغی صورتده صو اوراده بركوب حوالیٔ باغچه یی تباه وبرباد ایدر وقصاب دیار معناسنه در كه بلاد دیمكدر مفردی قصبه در نته كه ذكر اولندی (ذو قصاب) مالك بن نویرهنك فرسی آدیدر (القصبات) حركات وزنده مغرب زمینده بر بلده آدیدر ویمامه ده بر قریه در (القصیبة) جهینه وزنده یمامه ترابنده تیم وعدیّ وثور بنی عبدمناة قبیله لرینه مخصوص بر موضع آدیدر وینبع ایله خیبر میاننده بر موضعدر وبحرین قضاسنده بر موضعدر (المقصّب) محدث وزنده قوشی ویارش میداننده قصب السبق اخذ واحراز ایدن كمسه یه دینور عرب خیاللری قوشی میدانك نهایتنده بعض اشیاء فاخره ایله مزیّن بر قارغی نصب ایدوب بعده قوشی اصحابی بردن یكعنان آتلرینی قوشدیروب جمله یی سبق ایدن جندی اول قارغی یی یردن قلع واوزرنده اولان اوكدلی بلا نزاع اخذ واحراز ایدر ایشته قصب السبق بوندن عبارتدر بعده برخصوصده سائره تفوّق وتقدّم ایدن اهل فضل وصاحب مزیّتده استعمال اولندی یقال هو مقصب ای الذی یحرز قصب السباق ومقصب یوزنده قویو كیوكی اولان سوده دینور (القصوب) صبور وزنده یوكی قرقلمش قیونه دینور (قصب قصب) فتحتیله دیشی قیونی صاغمق ایچون چاغره جق اصواتدندر كه قصب قصب دیو چاغررلر مؤلفك وتدعی النعجة قولی جمله ٔ مستأنفه در (القصلب) قنفذ وزنده قویّ وصلب وشدید اولان شیئه دینور (القضب) قافك فتحی وضاد معجمه نك سكونیله كسمك معناسنه در یقال قضبه قضبا من الباب الثانی اذا قطعه وچبوق ایله اورمق معناسنه در یقال قضب فلانا اذا ضربه بالقضیب وقضب بالا بلند اولوب واطرافنه شاخلری یایلمش هر سمته دال بوداق صالمش اغاجه دینور واوق یاخود یای دوزمك ایچون قطع اولنمش اغاج شاخنه دینور مقضوب معناسنه وقضب بر نوع شجر اسمیدر كه آندن یای اتخاذ اولنور * شارحك بیاننه كوره نبع دیدكاری شجر نوعندندر كه تركیده قین اغاجی دیدكلریدر وقضب تازه یونجه یه دینور اسفست معناسنه وقضب كذلك مصدر اولور هنوز تعلیم اولنمامش عجمی طورناقه یه بنمك معناسنه یقال قضب الناقة قضبا من الباب المزبور اذا ركبها قبل ان تراض (الاقتضاب) افتعال وزنده بودخی كسمك معناسنه در یقال اقتضبه بمعنی قضبه * مصباحك بیاننه كوره اقتضاب اقتطاع معناسنه در كه برنسنه یی كندی نفسی ایچون كسمكدن عبارتدر واقتضاب هنوز معلّم اولمیان طور وعجمی ناقه یه بنمك معناسنه در قضب كبی یقال اقتضب الناقة بمعنی قضبها اساسك بیاننه كوره بو معناده مجازدر ظاهرا چبوق ایله تعلیم اولندیغنه مبنی در طور طای كبی یاخود سوریدن هنوز آیروب ركوب ایلدیكی ملاحظه سیله در وامهات سائره ده ناقه یه

تخصیص اولنمامشدر واساسده اقتضاب ارتجال معناسنده مستعمل اولمق اوزره مرسومدرکه تفکر وملاحظه ایلکسزین بالبداهه سوز سویلمکدن عبارتدر یقال اقتضب الکلام ای ارتجله ضربهٔ واحده ایله قطع قضیب معناسی علاقه سنه مبنیدر و ابحر عروضیه دن بحر مقتضب دخی بوندن مأخوذدر بحر منسرحدن منقطع اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر واقتضاب بدیعی دخی بوندن مأخوذدرکه شاعر قصیده سندن تشبیبی قطع ایدوب مقصوده یعنی ممدوحنك مدحنه انتقال ایلمکدن عبارتدر وحسن تخلص ایله اولان انتقال اوفق والطف اولور ومؤلفینك امابعد کلمه سنه اقتضاب اطلاقی دخی جمله دن انقطاعنه مبنیدر ﴿ التقضیب ﴾ تفعیل وزننده یك کسمك معناسنه در کرك کمیت وکرك کیفیت جهتیله اولسون یقال قضبه تقضیبا اذا قطعه وکونشك پرتو وشعاعی اغصان شجر کبی چبوق چبوق چکیلوب اوزامق معناسنه استعمال اولنور یقال قضبت الشمس اذا امتدّ شعاعها ﴿ الانقضاب ﴾ انفعال وزننده و﴿ التقضب ﴾ تفعل وزننده کسلمك معناسنه در یقال قضب الغصن تقضیبا فانقضب وتقضب ای انقطع وتقضب تقضیب کبی کونشك شعاعی چبوق چبوق چکیلوب اوزامق معناسنه استعمال اولنور یقال تقضبت الشمس یعنی قضبت ﴿ القضابة ﴾ قافك ضمیله اغاجدن کسیلان و بودانیلان کسنتی یه و بودانتی یه دینور علی قول شاخلری کسیلان اغاج اوزرندن دوکیلان یونقه پاره لرینه دینور ﴿ المقضبه ﴾ مصطبه وزننده ذکر اولنان قضب نام شجرك ویونجه نك منبت وموضعلرینه دینور ﴿ القضابه ﴾ تشدید ایله علامه وزننده امور ومصالحی سیف قاطع کبی کسوب بچن رتق وفتق صاحبی داناوکارکذار آدمه اطلاق اولنور یقال رجل قضابة ای قطاع للامور ﴿ القضیب ﴾ امیروزننده چبوغه دینورکه اغاجك اینجه دالیدر شاخ باریك معناسنه وهنوز باش اوکرتمامش طوروعجمی ناقه یه اطلاق اولنور نته که ذکر اولندی وآلت تناسله اطلاق اولنورکه غصن بدندر جمعی قضبان کلور قافك ضمیله و قضبان کلور قافك کسریله وقضیب اینجه ولطیف ونازك قلیجه اطلاق اولنورکه یوزی یك یصی اولیه قمچی تعبیر ایتدکاری قلچ اوله جقدر وتمامه برقضیبدن یعنی بردالدن دوزلمش یایه دینورکه اکلی اولماز علی قول یارلمامش برشاخدن مصنوع اولانه دینورکه یایك حسنیاتندندر وزیاده سیله کسکین قلیجه دینور تیغ برّان معناسنه وقضیب یمنده علی قول تهامه ده بروادی آدیدر وضبه قبیله سندن بررجل اسمیدرکه بین العرب سائر اولان * اصبر من قضیب * مثلنك منشائیدر ذلّ ومحنته بغایت صابرومتحمل کسه ایدی وقضیب بحرین شهرنده برتمار یعنی برخرماجی اسمیدرکه * الهف من قضیب * مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه مزبور وجه مذکور اوزره بحرینده خرما فروش اولوب دائمـا مخصوص برخرما تاجرندن خرما آلوب وکندیسی سائره بیع ایدرایدی برکون ینه علی العاده کلوب تاجرمرقومدن خرما طلب ایلدکده اولدخی عندنده مجتمع اولان فنا وکترخرمادن برقوصره اخراج واعلا بهاسیله بیع واعطا ایلکله قضیب دخی قوصره یی اخذ وکلدیکی سمته عود وعزیمت ایلدی مکر تاجر اولقوصره ایچره برکیسـه التون حفظ ایلمشیدی قضیب کتدکدنصکره تذکر ایلکله قضیبه ادراك وکیسه یی استخلاص ایلیه مز ایسـه کندی نفسنی قتل ایلك ایچون النه برخنجر آلوب همان شتابان قضیبك عقبندن پویان اولدی خلال راهده قضیبه یتشوب لطف ایله بودفعه جنابکه ویردیکم خطا ایله فنا وکترخرما ایمش قوصره یی بکا اعاده قیل که علی العاده ینه اعلا خرما ویره یم دیه رك قوصره یی استرداد وقضیبك منظره سنده کیسهٔ معهودی ابراز واحراز ایلکله قضیب قضیه یه واقف وخنجر استصحابنك سبینه بالاستفسار مطلع اولدقده کیسه نك تأسف وتلهفیله همان دست تاجردن خنجری اخذ وکندی جکرکاهنه طعن ایله ذهب ذهب دیه رك سمت بقایه ذاهب اولمشدر ﴿ القاضب ﴾ بودخی کسکین قلیجه دینور ﴿ القضاب ﴾ شدّاد وزننده و﴿ القضابة ﴾ هایله و﴿ المقضب ﴾ منبروزننده بونلرده زیاده سیله کسیجی کسکین قلیجه دینور ومقضب دهره تعبیر اولنان آلته کذلك اکنجیلرك اوراق تعبیر ایتدکاری آلته دینور ﴿ القضبة ﴾ ثمره وزننده قضیب معناسنه درکه ذکر اولنان یایدر علی قول نبع یعنی قین اغاجندن کسلمش اوقلغه دینورکه آندن اوق دوزیلور جمعی قضبات کلور فتحاتله وطوار اکل ایلك ایچون تازه بچیلان چایره ویونجه یه دینور جمعی قضب کلور هاسز ﴿ المقضاب ﴾ محراب وزننده ذکراولنان یونجه یی چوق انبات ایدن یره دینور یقال ارض مقضاب اذا کانت تنبت القضبة کثیرا ومقضاب اوراغه دینور منجل کبی ﴿ الاقضاب ﴾ همزه نك کسریله یریونجه لق اولمق معناسنه در یقال اقضبت الارض اذا صارت ذاقضبة ﴿ القضبة ﴾ قافك کسریله بربلوك دوه یه وبرسوری یچی یه وقیونه دینور وجست وخفیف ولطیف اولان آدمه وناقه یه اطلاق اولنور ﴿ القطب ﴾ ضرب وزننده و﴿ القطوب ﴾ قعود وزننده چین جبین کوسترمك معناسنه درکه قاشلرینی چاتوب کوزلرینك ارالغی بورشدروب یوزینی کوزینی اکمکدن عبارتدر یقال قطب الرجل قطبا وقطوبا من الباب الثانی اذا زوی مابین عینیه وکلح وکسمك معناسنه در یقال قطب الشیٔ اذا قطعه وبرکدرمك معناسنه در

يقال قطب الشئ اذا جمعه وشربت وشرابه صو قاتمق معناسنه‌در يقال قطب الشراب اذا مزجه يعنى بالماء وبركسه‌يى طارلتمق معناسنه‌در يقال قطب فلانا اذا اغضبه وطولدرمق معناسنه‌در يقال قطب الاناء اذا ملأه وجوالك قولپلرینى بربرينه كچوردكدنصكره ايكى طرفنى بوكوب قاوشدرمق معناسنه‌در يقال قطب الجوالق اذا ادخل عروتيه فى الاخرى ثم ثنى وبينهما وجمع بركمك معناسنه‌در يقال قطب القوم اذا اجتمعوا ﴿القاطب والقطوب﴾ صبور وزننده دائما چين جبين اوزره اولوب يوزينى كوزينى اكوب بورتوريجى كشى‌يه دينور وقاطب وقطوب ارسلانه اطلاق اولنور ﴿التقطيب﴾ تفعيل وزننده بودخى يوزينى كوزينى اكوب چين جبين وبدچهره كوسترمك معناسنه‌در ثلاثيدن ابلغدر يقال قطب الرجل تقطيبا بمعنى قطب وشرابه صوقاتمق معناسنه‌در يقال قطب الشراب اذا مزجه ﴿الاقطاب﴾ همزه‌نك كسريله بودخى شرابه صوقاتمق معناسنه‌در يقال اقطب الشراب اذا مزجه وبركمك معناسنه‌در يقال اقطب القوم اذا اجتمعوا ﴿القطيب﴾ اميروزننده‌و ﴿المقطوب﴾ صوايله ممزوج اولان شرابه دينور وقطيب صرد بن حمزة اليربوعى نام كمسنه‌نك فرسى اسميدر ﴿القطب﴾ قافك حركات ثلاثى وطانك سكونيله و ﴿القطب﴾ عنق وزننده و ﴿القطبة﴾ زمره وزننده دكرمنك دليكنه صوقدقلرى اوزون دموره دينوركه دكرمن آنك اوزرينه دوران ايدر قپو زيوانه‌سى كبى فارسيده ميخ آسيا وتركيده دكرمن ايكى تعبير اولنور دكرمنك آلت طاشنده اولور يقال دارت الرحى على قطبها وقطبها وقطبتها وهى حديدة تدور عليها وقطب قافك ضميله فلكده بركوچك يلدزه اطلاق اولنوركه قبله آنك اوزرينه بنا قلنور يعنى محراب اكا نظر ايله وضع وقبله آنكله ادراك اولنور مراد قطب شمالى اوله‌جقدركه جدى ايله فرقدان ميانده‌در تركيده دمور قازق تعبير اولنور مقابلى قطب جنوبى اوله‌جقدر مؤلف اكتفا ايلمشدر كرهٔ فلكك محورينك كه قطر تعبير اولنور خطدن عبارتدر ايكى جانبى اولان نقطهٔ نجميه‌دركه كره آنلرك اوزرينه دوران ايدر وعرضلر آنلر ايله ادراك اولنور جوامعده محراب وضعنده ودريالرده پوصله ابره‌سيله قطب شمالى‌يه اعتبار ايدرلر شمال طرفنده اولنلر آنى تمام آرقه‌يه آلدقده جنوب حقيقى‌يه متوجه اولور وبعضلر عندنده قطب نقطهٔ موهومه‌در هر اخشام قطب شمالى‌يه نظر ايلمك لدغ عقربدن امين اولمقده مجربدر وقطب برقومك مدار امورى اولان سيد وسركارينه اطلاق اولنور يقال هو قطب قومه اى سيدهم ومطلقا برنسنه‌نك مدار قوامى اولان شيئه اطلاق اولنور پادشاه قطب عسكر اولديغى كبى يقال هو قطب ذلك الامر اى ملاكه ومداره وسالكلرك امور صوريه ومعنويه‌لرى كنديسنه مفوض اولان مرشدكى جمعى اقطاب كلور وقطوب كلور وقطبه كلور قبله وزننده وقطب مدينهٔ منوره‌ده عقيق نام واديده برموضع آديدر على قول ذوالقطبه ايله مسمادر ﴿القطبة﴾ قافك ضميله دكرمن ميلنه دينور نته‌كه ذكر اولندى ونشانه آتيلان اوق تمرينه دينور نصل الهدف معناسنه لكن اساسك بيانينه كوره سهم النضال اوله‌جقدر وقطبه برنوع نبات آديدر جمعى قطب كلور زفر وزننده‌و قطبه اساميدندر هرم بن قطبة الفزارى اصحابدندر برماده ضمننده عامر بن الطفيل ايله علقمة بن علاثه اكا تحاكم ايلديلر ﴿القطابه﴾ ثمامه وزننده كسيلان ات پارچه‌سنه دينور وقطابه مصر ديارنده برقريه آديدر ﴿القطاب﴾ كتاب وزننده باعث تركيب اولان يعنى برشيئه قاتيلان نسنه‌يه دينور مزاج معناسنه وجامه ياقه‌سنك قاوشديغى يره دينور مجمع الجيب معناسنه * شارح ديركه عندالبعض ياقه‌نك اسفلنه دينور بودخى قاوشديغى يراوله‌جقدر وبو مجازدر ذكر اولنان مزاج معناسندن مأخوذدر نته‌كه اساسده مرسومدر وعبابده قطاب الجيب مقور ايله كه ياقه‌نك اويونتى يريله مفسردركه بيونه‌چون اويومیدر وقطيبه ياقه‌نك اويونتيسى اولان پارچه ايله مبيندر انتهى ﴿قطيب﴾ زبير وزننده سابق بن صرد نام كمسنه‌نك فرسى آديدر ﴿القطيبة﴾ قافك ضمى وطانك فتحيله عرينه وزننده بنو زنباع جماعتنه مخصوص برصويك آديدر عبيد بن الابرص نام شاعرك اشبو * اقفر من اهله ملحوب * فالقطبيات فالذنوب * بيتنده واقع قطبيات كلمه‌سى اطرافنده كائن صولر اعتباريله صيغهٔ جمع اوزره ايراد اولنمشدر على قول قطبيات برجبل آديدر ينه جمعيتى اطراف ولواحقى اعتباريله‌در ﴿القطبان﴾ عثمان وزننده برنبات آديدر ﴿القطبى﴾ زمكى وزننده بودخى برنباتدركه اندن متين ومستحكم ايپ واورغان دوزيلور نارجيل اغاجى ليفندن دوزيلان ايپدن وهلاطدن قوى اولور ﴿القطب﴾ فتحتينله بركسه مكيل وموزوناته دائر برنسنه اشترا ايلدكده ابتداى امرده برمقدارينى كيل ايله ياخود وزن ايله آلوب بقيه‌سنى كيل ووزن ايلمكسزين مقبوضه قياس واعتبار ايله بروجه تخمين كوتورى آلمق معناسنه‌دركه بوندن نهى شرعى وارد اولمشدر يقال اخذه قطبا وهو ان يأخذ الشئ ثم يأخذ ما بقى على حسب ذلك جزافا بغير وزن يعتبر فيه بالاول ﴿قاطبة﴾ نصب ايله كه مثلا جاء القوم قاطبة قولنده واقعدر جميعا معناسنه‌در وبوهمان حال اوله‌رق استعمال اولنور جمع معناسنه اولان قطب كلمه‌سندن مأخوذدر خفى اولميه‌كه حريرى دره‌ده بو وجه اوزره بيان ايلمشدركه

مطلب

قاطبة كلمه‌سی همیشه منكر وحالیت اوزره منصوب وذوالحال دائما عقلادن اولور وشرحنده شهاب دیمشدر كه بعض
اسماء واردر كه دائما حالیت اوزره منصوب اوله‌رق استعمال اولنور كافة وقاطبة كلملری كبی بو جهتدن شارح لباب
زمخشرینك مفصل خطبه‌سنده محیطا بكافة الابواب قولنی استهجان ایلمشدر قالدیكه سعدالدین مقاصد شرحنده
بو رسمه تحقیق ایلمشدر كه بلغای عرب كافة كلمه‌سنی اضافتله‌ده استعمال ایلدیلر وقاطبه كلمه‌سی قطب لفظندن اسم
فاعلدر جامع معناسنه آخرنده هاء مبالغه ایچوندر راویه وعلامه كبی علی قول تأنیثیه‌در افراد اعتباریله جاعة كبی
وعندالبعض قاطبة مصدردر عافیه وعاقبه كبی اسم فاعل قولنه كوره جاءالقوم قاطبة قولی قوم جمله‌ٔ افرادینی جامع
اوله‌رق یعنی مجموعی بردن كلدیلر دیمك اولور ومصدر دیمك اولدیغنه كوره بمعنی مفعول اولوب مجموع معناسنه اولور
﴿القطیبة﴾ حبیبه وزننده جاعت وكروه معناسنه‌در یقال جاؤا بقطیبتهم ای بجماعتهم وقطیبه قارشق لچی وقیون
سودینه دینور علی قول قارشق ناقه وقیون سودینه دینور ﴿القطرب﴾ قنفذ وزننده اوغری‌یه دینور لص معناسنه
وفاره‌یه دینور وتویی دوكلمش قورده دینور ذئب امعط معناسنه وغول بیابانینك كه قونجلوز تعبیر اولنور ازككنه دینور
وجاهل ونادان كسه‌یه دینور وقورقق وجبان كسه‌یه دینور وسفیه وسبكسر كسه‌یه دینور وصرع مرضنه اوغرامش
كسه‌یه دینور وقطرب اصطلاح اطباده مالیخولیا علتندن بر نوع عارضه‌نك اسمیدر معلوم اول كه مالیخولیا لفظ یونانی
وبو اسمله معروف بر مرض آدیدر سودادن نشئت ایدر اوچ قسم اولور برینك ماده‌سی جمع بدنه شاملدر وبری دماغده
اولور وبری مراقیالرده اولور علامتی سهردر ویرامز واقعه‌لر كورمكدر وادنا سببدن محزون اولمق وتیز طارلمق
وقورقیه‌جق نسنه‌لردن قورققدر * شارحك وصفنه كوره قطرب قسم اولدر كه معاذالله تعالی قاره‌سودا اوله‌جقدر
وقطرب كوچك كوپكه دینور ماصتی وزغر وفنو كبی وكوچك وخرده جنیلره دینور صغار الجن معناسنه وقطرب خفیف
وسبك مشرب كسه‌یه دینور كه شلفه ویلقوان تعبیر اولنور بر دقیقه بر محلده آرام ایلیوب دائما بری اوته حركت اوزره اولور
وقطرب بر قوش آدیدر وبر بوجك آدیدر كه بتون كوندز بری اوته كزوب اصلا بر یرده آرام وقرار ایلمز نهایه‌ده ﴿لا اعرفن
احدكم جیفة لیل قرب نهار﴾ حدیثنده قطرب بر بوجكدر كه بتون كوندز كزوب یورر تمامیٔ نهارنده حوایج دنیویه‌سنه
پویان اولوب كیجه اولدقده بی تابلقدن صباحه قدر جیفه كبی یاتان كسه‌ا كا تشبیه اولنمشدر وقطرب سیبویه حضرتلرینك
تلمیذی اولان محمد بن المستنیر النحوی لقبیدر هر كون چین سهردن باب سیبویهه ملازم اولمغله سیبویه نه‌وقت كه
قپوسنی كشاد ایلسه پیشكاهنده موجود بولمغین كندیسنه ماانت الاقطرب لیل دیمكله قطرب ایله ملقب ومشهور
اولمشدر ﴿القطربة﴾ دحرجه وزننده عجله وسرعت ایلمك معناسنه‌در یقال قطرب الرجل اذا اسرع ویره چالمق
معناسنه‌در یقال قطربه اذا صرعه ﴿التقطرب﴾ تدحرج وزننده بری اوته باشنی صالوب اویناتمق معناسنه‌در یقال
تقطرب الرجل اذا حرك رأسه وقطرب دیدكلری بوجك كبی اصلا بر دقیقه آرام ایلیوب متحرك بالضروره اولمق
معناسنه‌در یقال تقطرب الرجل اذا تشبه بالقطرب ﴿القعب﴾ قافك فتحی وعینك سكونیله اغاجدن دوزلمش ایری وقالین
وقارنلی چناغه وقواطه‌یه دینور علی قول چكه‌جه واورتاجه اولانه ویاخود بر آدم قاندیره‌جق مقدار صو آلان چناغه
دینور جمعی اقعب كلور افلس كبی وقعاب كلور كتاب وزننده وقعبه عنبه وزننده كه جمع كثرتلریدر وقعب الكلام
لاقردینك غور وقعرینه وكنهنه اطلاق اولنور یقال هذا كلام له قعب ای غور وقعر ﴿التقعیب﴾ تفعیل وزننده طوارك
طرنغی چناق هیئتنده دكرمی وایچریسی چقورجه اولمق معناسنه‌در كه قعب لفظندن متصرفدر یقال قعب حافر
الفرس اذا كان مقببا كالقعب ومتشدق ومتكلم لچنن كسه كلامی ورزشله چناق كبی اغزینی آچه‌رق اقصای حلقندن
تكلم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال قعب فی الكلام اذا قعر قال فی الاساس حافر مقعب ای مدور كالقعب وفلان مقعب ای
مقعر للمتشدق الذی یتكلم باقصی حلقه ویفتح فاه كالقعب ﴿المقعبة﴾ عینك شده‌سیله معظمه وزننده قعب كبی دكرمی
وایچریسی چقورجه اولان كوبكه وصف اولور یقال سرة مقعبة اذا كانت كالقعب ﴿القاعب﴾ پك اولویوب
حیقریجی اولان قورده دینور ذئب صباح معناسنه ﴿القعبة﴾ قحبه وزننده قوطویه شبیه بر ظرفدر كه نسوان استعمال
ایدرلر علی قول بر نوع قپاقلو قطودر كه عربلر ایچنه سویق قورلر ﴿قعبة العلم﴾ جعبة الحلم وزننده بادیهٔ شامده بسیطه
نام موضعك قبله جانبنده بر ارضك آدیدر ﴿القعبة﴾ شعبه وزننده طاغلرده وقیالرده اولان خدایی اویمه چقوره دینور كه
آننده صو ایركیلور بعض دیارلرده قاق تعبیر اولنور ﴿التعیب﴾ قریب وزننده عدد كثیره دینور نه اولورایسه اولسون
﴿القعنبات﴾ عقنبات وزننده ومرادفیدر كه ماده‌سنده ذكر اولندی یقال عقاب قعنبات ای عقنبات ﴿القعثب﴾ ثای مثلثه
ایله جعفر وزننده چوق شیئه دینور كثیر معناسنه ﴿القعثبان﴾ زعفران وزننده قعثب معناسنه‌در ﴿القعثبان﴾ قافك
وثانك ضمیله اوصورغان بوجكنه شبیه بر بوجك آدیدر اوتلق آرالغنده اولور ینه اول نوعدندر ﴿القعسبة﴾ سین مهمله ایله

دحرجه وزننده برقورقو سبيله يلوب كتمك معناسنه‌در يقال قعسب الرجل اذا عدا سريعا بفزع (القعاسب) علابط وزننده اوزون شيئه دينور طويل معناسنه (القعضب) ضاد معجمه ايله جعفر وزننده جثه سى ايرى و يومرى اولوب جرى وتند وشديد اولان انسان وحيوانه دينور و قعضب سلفده بر رجل اسميدركه مزراق يلمانلرى يپار ايدى (القعضبة) قحطبه وزننده قهر وشدتله استيصال ايتمك معناسنه‌در يقال قعضبه اذا استأصله بشدة (القعضى) اجرى وزننده ياوز وشديد اولان دوه‌يه دينوركه نفسنه منسوبدر يقال قرب قعضى اى شديد وقرب فتحتيله خمس كبى مسافهٔ ظمئ بلكه اول مسافه‌يى طى ايتمكه دينور على وجه الاستعاره دوه‌لرينه اطلاق اولنمشدر (القعطبة) دحرجه وزننده كسمك معناسنه‌در يقال قعطبه اذا قطعه (القعطبى) قعضى وزننده ومرادفيدر يقال قرب قعطبى اى شديد (القعقبة) قافله دحرجه وزننده يارەلمق معناسنه‌در يقال قعقبه اذا جرحه (القعنب) نونله جعفر وزننده صلب وشديد اولان شيئه دينور وارسلانه اطلاق اولنور واركك تلكويه دينور وقعنب امام مالك موطاسى رواتندن محمد بن مسلمه‌نك جدى اسميدر (القعانب) علابط وزننده قعنب ايله ايكى اولكى معنالرده مرادفدر (القعنبة) قحطبه وزننده بعض بروننده اولان اكريلك حالتنه دينور و بودور كوتاه قدحاتونه دينور يقال مرأة قعنبة اى قصيرة (القعنب) قنفذ وزننده اكرى اولان برونه دينور يقال انف قعنب اى معوج وفيه قعنبة اى اعوجاج (القعنباة) عقنبات وزننده ومرادفيدركه ذكراولندى يقال عقاب قعنباة اى عقنباة * مؤلف بونى آنفا قعب ماده‌سى ذيلنده دخى ثبت ايتمكله ظاهرا نونك زياده‌سنه ذاهب اولان قوله دخى رعايت واشارت ايچون بوراده دخى رسم ايتمشدر (القيقب) حيدر وزننده آتك اكرينه دينور سرج معناسنه و برنوع اغاج كراسته‌سنه دينوركه آندن فلتاق اتخاذ اولنور * شارحك بياننه كوره فارسيده آزاد درخت ديدكلرى شجردركه چتلنبك اغاجيدر كذلك تسبيح اغاجنك كبيرنوعيدر ايكيسنكده كراسته‌سى بغايت صلب ومتين اولور وقيقب اكرك ايكى قاشلرينه طولادقلرى قايشه وصريمه دينور وآت كسنده اولان شول دموره دينوركه كم طماغى تعبير اولنان چتال دموركه آتك آغزينه كيرر آتك اورتاسنده اولور (القيقبان) خيرزان وزننده قيقب ايله ايكى اولكى معنالرده مرادفدر (القيقاب) ريحان وزننده بزه صيقل اوره‌جق مهره‌يه دينور حالا كاغد مهره‌سنه ده دينور (القلب) قافك فتحى ولامك سكونيله برنسنه‌يى كيرويه دوندرمك وچويرمك معناسنه‌در يقال قلب الشئ قلبا من الباب الثانى اذا حوله عن وجهه وبركسه‌نك يوركنه اورمق ياخود طوقنمق معناسنه‌در كرك حقيقى اولسون وكرك معنوى اولسونكه كوكله طوقنمق تعبير اولنور يقال قلب فلانا قلبا من الباب الاول والثانى اذا اصاب فؤاده و برنسنه‌يى ترسنه چويرمك وايچريسنى طشره دوندرمك معناسنه‌در يقال قلب الشئ اذا حول ظهرا البطن بوراده لام على معناسنه‌در بصائردن مستفاد اولديغى اوزره قلب برنسنه‌يى خلقى يا طبيعى يا جعلى جهتندن چويروب دوندرمك عكس وتحويل معناسنه‌در وبونك بش صورتى واردر زيرى بالايه وظهرى بطنه دوندرمككه ترسنه چويرمك تعبير اولنور وشمالى يمينه ياخود يمينى شماله و يوزى ارقه‌يه دوندرمكدن عبارتدر وقلب اصطلاحى *داماد* و *ربك فكبر* و *دام علا العماد* و *سرفلا كبابك الفرس* كلامى كبى قلب مستوى‌در وعربلر قلب الله فلانا اليه ديرلر توفاه معناسنه‌كه مجازدرتنه‌كه اقلبه اليه دخى ديرلر مبدأ ومعاد اولمق ملاحظه سيله‌در وقلب اغاجندن خرما يايلديسى چيقارمق معناسنه‌در يقال قلب النخلة اذا نزع قلبها وخرما قوروغى قزارمق معناسنه‌در يقال قلبت البسرة اذا احرت وقلب يوركه دينور فؤاد معناسنه فارسيده دل دينور على قول استعمالده فؤاددن اخص دركه لسانمزده اكا كوكل تعبير اولنور * مترجم ديركه نهايه‌ده اشبو * اتاكم اهل اليمن هم ارق قلوبا والين افئدة * حديثنده ديمشدركه معروف اولان قلب وفؤاد بردركه تقلب اعتباريله قلب وتفأد وتوقد اعتباريله فؤاد اطلاق اولنمشدر وعندالبعض فؤاد يوركك وسطنه دينور وعلى قول يوركك پرده‌سنه دينور وقلب حبه وسويداسندن عبارتدر واهل تحقيق عندنده قلب يورك تعبير اولنان لحم جسمانى صنوبرى‌يه تعلق ايدن لطيفهٔ ربانيه‌دن عبارتدركه جميع قوتك مبديدر نته‌كه دماغ جميع حواسك مبديدر حكماء عندنده بوحقيقت انسانيه‌دركه نفس ناطقه وروح باطنه تعبير ايدرلر ويورك نفس ناطقه‌نك تحت سلطنتيدر واشبو * ان فى ابن آدم مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله * حديثنده قلبدن مراد لطيفهٔ مذكوره‌دركه منبع فيض وحياتدر وبعض محققين ديديلركه قلب يدى طبقه‌يى مشتملدر (١) صدردركه محل اسلام ومحل وسواسدر (٢) قلبدركه محل ايماندر (٣) شغاف دركه محل محبة الخلق‌در (٤) فؤاددركه محل رؤية الحق‌در (٥) حبة القلب دركه محل محبة الحق‌در (٦) سويداءدركه محل علوم دينيه‌در (٧) مهجة القلب دركه محل تجلى صفات الهيه‌در وقلب اطلاقى تقلبدن ياخود لب وخالص معناسندن مأخوذدر وارادة المحل اعتباريله قلبدن عقل وفهم وشجاعت

مطلب

مقوله سی اراده اولنور قالدیکه لسانمزده یورك دیدیکمز جانب ایسرده معلق اولان مضغهٔ معهوده در لکن بر کوکلز دخی واردرکه سکون وحرکت ومیل واستکراه مقوله سی حالتك مداریدر * مؤلفك قول ثانیسی بوکه ملایم اولیورکه فؤاد یورکه وقلب کوکله دینورکه هر قوتك مبدأی اوله جقدر انتهی وقلب عقل وهوش معناسنه ده استعمال اولنور وهر شیئك لبنه ومحض وخالصنه دینور یقال هو قلبه ای محضه وخالصه وقلب بنی سلیم جماعتنه مخصوص سنکستانده بر صو آدیدر وقلب خرما بینیسی تعبیر اولنان شیئه دینورکاسیذکرو صویی پاك وخالص اولان کسه یه دینور یقال رجل قلب ای محض النسب (الاقلاب) همزه نك کسریله قلب کبی بو دخی برنسنه یی کیروچویرمك معناسنه در یقال اقلبه اذا حوّله عن وجهه وعربلر اقلب الله فلانا الیه دیرلر توفاه معناسنه نته که آنفا ثلاثیده ذکر اولندی وبرنسنه نك قشره یوزی قوریمق معناسنه استعمال اولنور یقال اقلب العنب اذا یبس ظاهره وبرشیئك دونوب چویرلمسی وقتی یقلشمق معناسنه در یقال اقلب الخبز اذا حان له ان یقلب وبو احصد الزرع قبیلندندر وبرکسه نك دوه سنه قلاب مرضی اوغرامق معناسنه در یقال اقلب القوم اذا اصاب ابلهم القلاب (التقلیب) تفعیل وزننده بو دخی برنسنه یی جهتندن کیرو دوندرمك معناسنه در یقال قلبه تقلیبا اذا حوله عن وجهه وبرشیئك ترسنی چویرمك معناسنه در یقال قلبه اذا حوّله ظهر البطن بوراده ظهرا کلمه سی بدلدر حوّل ظهره علی بطنه سبکنده در (القلب) قافك ضمیله بیلازکه دینور سوار معناسنه اساسك بیاننه کوره بیاضلقده قلب نخله یه تشبیهه مبنیدر وقلب آق یلانه اطلاق اولنور حیهٔ بیضاء معناسنه که بو دخی تشبیه مزبوره مبنیدر وقلب قافك حرکات ثلاثیله خرما بینیسی تعبیر اولنان نسنه یه دینور شحمة النخل معناسنه وبو خرما اغاجنك تپه سنده اولور آق ولذیذ اولور فارسیده اکا پیه خرما وکتب طبیه ده جمار النخل دیرلر وعند البعض قلب النخل خرما اغاجنك اجود وابیض والطف اولان یپراغنه دینور جمعی اقلاب کلور وقلوب کلور وقلبه کلور عنبه وزننده وقلب قافك ضمیله قلب کبی اصل ونسبی پاك وخالص اولان کشی یه دینور پاك نژاد معناسنه یقال رجل قلب وقلب ای محض النسب (القلبة) علبه وزننده قرمزیلق حمرت معناسنه در یقال فی لونه قلبة ای حمرة وصویی پاك وخالص اولان خاتونه دینورکه ذکر اولنان قلب لفظنك مؤنثیدر یقال هی قلبة ای خالصة النسب (القلیب) امیر وزننده مطلقا قویی یه دینور علی قول اسکی وقدیم اولانه دینورکه بئر عادیه تعبیر اولنور وصحراده اولوب رب وحافری معلوم اولمزکویاکه عاد قومندن قالمشدر وقلیب لفظی مذکر ومؤنث اولور جمعی اقلبه کلور ارغفه کبی وقلب کلور ضمتینله وقلب کلور لامك سکونیله * شارح دیرکه اساسك بیاننه کوره قلیب طاشله ایچریسی اورلمزدن مقدم قویی یه اطلاق اولنور ترابی قلب اولندیغنه مبنیدر (القالب) لامك کسریله قزارمش خرما قوروغنه دینور ذکر اولنان حمرت معناسندندر وقالب قیومجیلرك جوهر ذائب افراغ ایلدکلری مثال طرزنده ظرفه دینور وبونده لامك فتحیله استعمالی اکثردرکه مایقلب به دیمك اولور ترکیده دخی قالب تعبیر اولنور بعده پاپوشجی وسائرکونه قالبلرده دخی شایع اولمشدر شهابك تحریرینه کوره کالب فارسی معربیدر واقعا برهانده دخی اویلجه مرسومدر لکن ماده نك مقتضاسی اوزره معرب اطلاقنه حاجت اولمدیغی قلب سلیم اربابنه پوشیده دکلدر (قالب اللون) طالب العون وزننده شول یاوری یه دینورکه آناسی لوننه مغایر اوله کویاکه لونی قلب ایلمشدر یقال شاة قالب لون اذا کانت علی غیر لون امها (القلیب) لامك تشدیدیله سکیت وزننده و(القلوب) تنور وزننده و(القلوب) سنور وزننده و(القلوب) قبول وزننده و(القلاب) کتاب وزننده قورده اطلاق اولنور چوبانلری وقیونلری قریل قریل دوندردیکیچون (القلبة) غلبه وزننده تعب ومحنت ومرضه اطلاق اولنور فراشنده ومکاننده آسوده اولمیوب درد ومشقتله تقلبه باعث اولدیغیچون یقال ما به قلبة ای داء وتعب * شارحك بیاننه کوره بونك استعمالی نفی مقامنه مخصوصدر (التقلب) تفعل وزننده بری اوته دونشدرمك معناسنه در بو مناسبتله امور ومصالحنده مرام ودلخواه اوزره تصرف ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال تقلب فی الامور اذا تصرّف فیها کیف شاء (القلب) قافك ضمی ولام مشدده نك فتحیله کثیر التقلب اولان کشی یه دینور بعده ذهن وکیاست ورشد وفطانت یاخود کثرت تجربه سببیله امورك هر طرفنه تقلیب فکر ایده رك ادراك واطلاع صاحبی عاقبت اندیش وکار آزموده ومتبصر وکار کذار آدمه اطلاق اولنمشدر نته که بو وزنده حوّل دخی بو معناده مستعملدر واکثری قلب کلمه سی اکا تأکید کونه ایراد اولنور ونفسلرینه دخی نسبت اولنور یقال رجل حوّل قلب وحوّلیّ قلبیّ وحوّلی قلب ای محتال بصیر بتقلیب الامور ذاتنده رشد ودرایت صاحبی اولمغله اعمال فکر وتقلیب ذهن ایلیه رك یاخود از قدیم امور ومصالحده کثرت تقلب ایله هر امرك حرقنه واقف وجهت سهولتنی عارف داهیه اولمغله اموری ملك ایدنمش کبی اولوب هر نقدر امر دشوار ایسه بر تقریب طریقنی بولوب سهولتله آنی انتاج ایلمکه مقتدر آدم اوله جقدر

(المقلب) منبر وزننده اكينجيلرك چپادمورينه دينوركه آنكله زراعت اولنه جق تارلانك طپراغنى طشره دوندروب دويررلر وقولاغى دوريك اولان انسان وحيوانه دينور مقلوبة الاذن معناسنه (القلب) فتحتينله دوداق طشره دونوب دوريك اولمق معناسنه‌در يقال قلب الرجل قلبا من الباب الرابع اذا كانت شفته منقلبة ويقال قلبت الشفة قلبا اذا كانت منقلبة (الاقلب) احمر وزننده دوداغى دوريك اولان آدمه دينور (القلباء) حمراء وزننده دوريك دوداغه دينور يقال رجل اقلب وشفة قلباء (القلوب) صبور وزننده كثيرالتقلب اولان كمسه‌يه دينوركرك ظاهرى وكرك معنوى اولسون كه كثيرالتلوّن ديمك اولور (قلب) ضمتينله بنى عامر قبيله‌سى يوردنده برنيجه صويك آديدر (قليب) زبير وزننده نجد اولكه‌سنده ربيعه قبيله‌سنه مخصوص برصو آديدر وبنى عامر ديارنده برطاغك آديدر بونده امير وزننده دخى زبانزددر وتميم قبيله‌سندن بربطنك آديدر وقليب برنوع بونجق آديدركه آنكله تسخير قلوب ايچون افسون ايدرلر (ذوالقلبين) فهر قبيله‌سندن جميل بن معمر نام كمسه‌نك لقبيدر بغايت قوت حافظه صاحبى اولديغندن قريش اكا ذوالقلبين ايله تلقيب ايلديلر اشبو ﴿ماجعل الله لرجل من قلبين﴾ الآيه كريمه‌سى آنك حقنده نازل اولمشدر مرويدركه مزبور بغايت زيرك وقوت حافظه‌يه مالك اولمغله بنم ايكى قلبم واردر هربريله تعقل ايدرم وهربرى حاشا حضرت محمدك قلب وعقلندن افضل واسلمدر ديو لاف وكذاف ايدرايدى وقتاكه بدر غزاسنده منهزم اولان مشركون ايله برابر مرسوم دخى منهزم اولمغله پاپوشنك برتكى النده وبرتكى اياغنده فرار ايدرايكن ابوسفيان تصادف ايدوب بونه حالدر ديو سؤال ايلدكده عسكرلرينك انهزامنى اخبار ايدوب تكرار پاپوجه پاپوشك برى الكده وبريسى اياغكده اولمق نه اولسون ديو استفسار ايلدكده عجيبدركه حالا ايكيسيده اياغمده‌در المه الديغمى هيچ ادراك ايده‌ميورم ديمكله قلب واحدنده دخى خلل اولديغى نمايان اولمشدر (ابوقلابه) كتابه وزننده تابعيندن عبدالله ابن زيد الجرمى لقبيدر (المنقلب) ميمك ضمى ولامك فتحيله مصدر ميمى در انقلاب بابندنكه دونمك معناسنه‌در واسم مكان اولوركه دونه‌جك يره دينور يقال انقلب فلان سوء منقلب ويقال كل احد يصير الى منقلبه (القلاب) غراب وزننده اسد قبيله‌سى ديارنده برطاغك آديدر وقلاب يوركه عارض اولان مرضه يعنى يورك آغريسنه دينور ودوه قسمنه مخصوص برعلت آديدركه يوركنده ظهور وكوننده اهلاك ايدر (المقلوب) ذكر اولنان قلاب مرضنه اوغرامش كمسه‌يه كذلك دوه‌يه دينور يقال قلب الرجل والبعير على المجهول فهو مقلوب (قلبين) قافك ضمى وبانك فتحى وكسريله دمشق ترابنده برقريه آديدر (القلطبان) قرطبان وزننده ومرادفيدركه تفصيل اولندى (القلهب) جعفر وزننده شول كمسه‌يه دينوركه كمى آرسلانى كبى ايرى وديزمان واالندن خير وشر كلمز عاجز ونادان وكرانجان اوله (القلهبة) سلهبه وزننده آق بلوده دينور سحابة بيضاء معناسنه (القلهبان) قلطبان وزننده پك اوزون آدمه دينور (القنب) قافك ضمى ونونك سكونيله مطلقا دابه ذكرينك قابى اولان درى‌يه دينوركه چكوب آنده ستر ايدر على قول آت وقاطر واشك مقوله‌سى بتون طرنقلى اولنلره مخصوصدر وقنب نسا طائفه‌سنك فرجلرى اورتاسنده اولان لحم زائده دينوركه ديلاق تعبير اولنور وكمينك بيوك اولان يلكننه دينور قابيه كبى شراع عظيم معناسنه (القنيب) قريب وزننده بلوده دينور سحاب معناسنه وجماعات انسانيه‌يه دينور بعض نسخه‌ده جماعات يرينه جماعت مرسوم اولمغله صواب اولان دخى بودر (القنب) دنّم وزننده و(القتب) خرّم وزننده كتاندن برنوع اسميدر تركيده كندر وكنوير ديدكلريدركه قبوغندن ايپ واورغان بوكيلور حالا قنب تعبير ايلديكمز نباتك سجيم آنكله مسمادر (القنابة) رمانه وزننده خوشه وسنبله مجتمع اوله‌جق اكين يپراقلرينه دينوركه ايچلرنده سنبله تكوّن ايلديكى يپراقلر اوله‌جقدر عصيفه دخى دينور (التقنيب) تفعيل وزننده اكين قسمى ايچنده سنبله تكون واجتماع ايده‌جك يپراق ويرمك معناسنه‌در يقال قنب الزرع تقنيبا اذا اعصف وسوارى طائفه‌سى مقنب اولمق معناسنه‌در كاسيذكر يقال قنب الخيل اذا صاروا مقنبا (المقنب) منبر وزننده ارسلانك پنجه‌سنه دينور وآوجى چانطه‌سنه دينوركه ايچنه شكار قورلر واوتوزدن قرقه وارنجه اولان سوارى كروهنه دينور على قول اوچيوز قدر اولانه دينور قال فى النهاية وفى حديث عمر واهتمامه للخلافة ﴿فذكر له سعد فقال ذاك انما يكون فى مقنب فى مقانبكم﴾ المقنب جماعة الخيل والفرسان وقيل هى دون المائة يريد انه صاحب حرب وجيوش وليس بصاحب هذا الامر (القناب) كتاب وزننده و(القنب) قفل وزننده و(المقناب) محراب وزننده بونلرده ارسلانك پنجه‌سنه دينور (الاقناب) همزه‌نك كسريله سواريلر جمع اولوب ذكر اولنان مقنب قدر اولمق معناسنه‌در يقال اقنب الخيل اذا صار مقنبا وبركمسه‌دن صاقنوب كيزلنمك معناسنه‌در يقال اقنب الرجل اذا استخفى من غريم اوذى سلطان (التقنب) تفعل وزننده اقناب ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تقنب الخيل بمعنى اقنب (القنابة) ثمامه وزننده مدينهٔ منوره‌ده برقله آديدر

ونونك تشديديله‌ده زبانزددر (القنب) قافك فتحى ونونك سكونيله كيرمك معناسنه‌در يقال قنب فيه قنبا من الباب
الاول اذا دخل و آصمه‌دن اوزمه ضرر ويره‌جك شيئى كسمك معناسنه‌در يقال قنب العنب اذا قطع عنه مايؤذى
حمله واغاجك چچكى قبجوغندن ياروب چيقمق معناسنه‌در يقال قنب الزهر اذا خرج عن اكامه (القنوب) غروب
وزننده كونش باتمق معناسنه‌در يقال قنبت الشمس قنوبا اذا غابت (القانب) پك اوريبوب اولوبجى اولان قورده
دينور ذئب عوّاء معناسنه وجست وچالاك پك وساعى‌يه دينوركه پياده اولاق اوله‌جقدر (القنياب) قافك كسريله
بودخى پك چالاك‌ه دينور (القناب) كتاب وزننده يايك كريشنه دينور يقال شدّ قناب القوس اى وترها وقناب الزرع
اكين ابتدا خوشه ويرمكه باشلدقده تپه‌سنده تكون واجتماع ايدن دكرمى يپراقلره دينور قافك ضميله‌ده لغتدر * مؤلف
بونى قنابه ذيلنده ذكر ايلسيدى منتظم وملتئم اولور ايدى (المقانب) ميمك فتحيله سوريدن قيون وكچى شكارينه
دادانوب اوكرنمش قوردلره دينور ذئاب ضاريه معناسنه * شارحك بياننه كوره مفردى يوقدر ياخود غير قياس اوزره
قانبك جميدر (القنوب) قافك ضميله نبات يا اغاج چچكلرينك قبجوقلرينه دينور براعيم النبات معناسنه * مؤلفك
واكمة زهره قولى عطف تفسيريدر براعيمك معناسى مختلف فيه اولمق حسبيله وبونك مفردى ظاهرا قنب‌در (قنبه)
حمزه وزننده حمص قضاسنده واندلس اولكه‌سنده برر قريه آدلريدر (قنبه) ضمتينله يمنده برقريه‌در (القنعب)
سبطر وزننده انبار كبى واسع الجوف اولان صوغمسزا كال آدمه دينور يقال رجل قنعب اى رغيب نهم (القوب)
صوب وزننده يرى قازمق معناسنه‌در * شارحك بياننه كوره دكرمى‌جه قازمغه مخصوصدر يقال قاب الارض يقوب
قوبا اذا حفر وقوش ياورى چيقارمق ايچون يمورطه‌سنى يارمق معناسنه‌در يقال قاب الطائر بيضته اذا فلقها وقوب قوب
قاچمق معناسنه‌در يقاب قاب الرجل اذا هرب ويقين اولمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور يقال قاب اليه اذا قربه
مؤلف كرچه بونى اضداددن عدايلدى لكن فى الحقيقه بينلرنده شبه تضاد واردر (التقويب) تفعيل وزننده بودخى
يرى قازمق معناسنه‌در چوق قازمق ياخود پك قازمق معناسنه‌در يقال قوّب الارض تقويبا يعنى قابها وبرنسنه‌يى
يرندن چكوب قوپارمق معناسنه‌در يقال قوّب الشئ اذا قلعه ويره برنسنه ايله اثرونشان ايلمك معناسنه‌در چقور
واوجاق قازمق كبى تقول قوّبت الارض اى اثرت فيها ويقال قوّب النازلون الارض اذا اثروا فيها (القوب) قافك
ضميله قوشك يمورطه‌دن چيقان ياوريسنه دينور فرخ كبى جمعى اقواب كلور (القائبة) نائبه وزننده و(القابة) بونلرده
قوشك يمورطه‌دن چيقان ياوريسنه دينور وقابه لفظى قائبه‌دن مخففدر حاجه كلمه‌سى كبى وقائبه وقابه يمورطه‌يه اطلاق
اولنور وبوعيشة راضية قبيلندن ياخود ذات قوب يعنى ذات فرخ اولديغى اعتباريله اولور ومنه المثل * تخلصت
قائبة من قوب اوقابة من قوبة * اى بيضة من فرخ مثل مزبور صاحبندن يعنى همدم ورفيقندن منفصل ومنقطع
اولان كمسنه حقنده ضرب اولنور ظاهرا ثقلتلو اولان همدمندن انفصال اولمق ملا يعدر وميدانيده برئت عنوانيله
مرسومدر (المنقوب) منقوم وزننده قبوغندن صويلوب چيقمش نسنه‌يه دينور كدقاولامش تعبير اولنور يقال شئ
متقوّب اى متقشر وقاولامش بيلانه دينور وشول انسان وحيوانه اطلاق اولنوركه اويوزعلتنه اوغرامش اولمغله
دريسى قاوليوب بالجمله قيللرى وتويلرى دوكلمش اوله يقال رجل وبعير متقوّب اى تقلع عن جلده الجرب وانحلق شعره
(القوبة) قافك ضم ومديله و(القوبة) قافك ضمى وهمزه‌نك فتحيله و(القوباء) قافك ضمى والفك مديله (القوباء) قافك
ضمى وواوك فتحيله درى‌يى قاولدن اويوزعلتنه دينور * مؤلفك بوراده وهى القوبة قولنده‌كى ضمير مؤنث خبرى
اعتباريله‌در (التقوّب) تفعل وزننده برنسنه يرندن قوپمق معناسنه‌در يقال قوّبه تقويبا فتقوّب اى قلعه فتقلع
وقوشك يمورطه‌سى ياورى چيقاركن يارلمق معناسنه‌در نته‌كه انقياب دخى بومعنايه‌در يقال تقوبت البيضة
اذا انقابت وذلك اذا انفلقت عن فرخها (القوباء) قافك ضمى وواوك مديله و(القوباء) واوك فتحيله اويوزعلتنه
اطلاق اولندقلرى كبى تمره‌كى علتنه دخى اطلاق اولنورلر مادۀ مذكوره‌دن مأخوذدر يقال فى جلده قوباء وقوباء
وهو الذى يظهر فى الجسد ويخرج عليه فارسيده بوعلته بريون ديرلر حفر وتقشير معناسندن مأخوذدر وكلام عربده
مضمومة الفاء وساكنة العين اولان فعلاء وزننده بوندن وخشاء كلمه‌سندن غيرى وارداولمامشدر * شارح جوهريدن
مزّاء كلمه‌سنى دخى نقل ايلشدر (القوبىّ) قافك ضمى وياءنك تشديديله قوش بلجى يكه‌دوشكون اولان كمسه‌يه دينور يقال
هو قوبىّ اى مولع باكل الفراخ (امّ قوب) قافك ضميله آفت وداهيه‌نك كنيه‌سيدر (القوب) صرد وزننده يمورطه
قبوقلرينه دينور قوبه مفرديدر (القوبة) قافك ضميله همزه وزننده دائما مسكننده مقيم وثابت اولور بريره چيقمازاولان
كشى‌يه دينور (القاب) ناب وزننده يايك قبضه‌سيله چله محلى اولان ايكى كوشه‌نك آرالغه دينور هر يايده ايكى قاب اولور
وقاب مقدار معناسنه‌در (القيب) قافك كسريله بودخى مقدار معناسنه‌در يقال بينهما قاب قوس وقيب قوس اى قدر قوس

قال الله تعالى ﴿فكان قاب قوسين او ادنى﴾ اى مقدار هما وبعض مفسرين قلبه حمل ايله قابى قوس ايله تفسير
ايلديلركه طرفيندن اعتبار اولنمشدر كمال قربيت معنويدن عبارتدر وقيب لفظنك اصلى واويدر (الاقتياب) افتعال
وزننده اختيار ايلمك معناسنه در يقال اقتابه اى اختاره (القهب) قافك فتحى وهانك سكونيله قرامتق اولان
آقچل شيئه دينوركه آقچل بوز وكول رنكى وشكرى اوله جقدر يقال شئ قهب اى ابيض علته كدرة وقهب اولور
طاغه دينور وياشلو اركك دوه يه دينور (القهبة) حمره وزننده الواندن شكرى بوز رنكه دينور (القهب) فتحتينله
بوز وشكر رنكلو اولمق معناسنه در يقال قهب الشئ قهبا من الباب الرابع اذا كان قهبا اى ابيض علته كدرة
(القهبة) قافك فتحى وهانك سكونيله ذكر اولنان قهب كلمه سندن مؤنثدر (الاقهبان) تثنيه بنيه سيله فيل ايله جاموسه
اطلاق اولنور جبل عظيم معناسندن مأخوذدر (القهاب) غراب وزننده و(القهابى) نفسنه نسبتله آق اولان
شيئه دينور ابيض معناسنه (القهبى) قافك فتحى وهانك سكونيله اركك كككلك قوشنه دينور يعقوب معناسنه بوز
رنكلو اولديغيچون (القهيبة) جهينه وزننده برنوع قوش آديدر * شارح ديركه تهامه ديارنده اولور بنه كككلك
نوعندندر (القهوبة) و(القهوباة) قافلرك وهالرك فتحه لريله برنوع اوق تمرننه دينوركه اوچ چتال اولور على قول قصه
نشان اوقنه دينور وكلام عربده بوندن غيرى فعولى وزننده وارد اولمامشدر لكن تسهيلده عدولى كلمه سى فعولى
وزننده اولمق اوزره مرسوم اولديغندن بشقه مؤلف دخى عدل ماده سنده ثبت ايلمشدر (الاقها) همزه نك كسريله
طعامدن طويمقله اشتها ايليوب چكلمك معناسنه در يقال اقهب عن الطعام اذا امسك عنه ولم يشته (القهزب)
زاى معجمه ايله جعفر وزننده يردن يابمه قصه تكه يه دينور تيس قصير معناسنه (القهقب) قافله جعفر وزننده
و(القهقبّ) بانك تشديديله قهقرّ وزننده ايرى جثه لو اولوب ياشلو اولان انسان وحيوانه دينور وقهقب جعفر وزننده
اوزون بويلو اولوب اكولو واسع الجوف اولان آدمه دينور وبادنجانه دينوركه سبزواتدندر (القهنب) نون مشدده
ايله شمردل وزننده اموزلرى كوكسنه دوشمش اوزون ومضطرب القيافه كسه يه دينور على قول همان يك اوزون اولان
كسه يه دينور (القهنبان) زعفران وزننده بودخى قهنب معناسنه در يقال رجل قهنب وقهنبان اى طويل اجنأ
او الطويل (المقهنب) اسم فاعل بنيه سيله دائما صو اوزره طوران شيئه دينور كرك انسان اولسون كه دائما صويى
بكليوب اوتورر وكرك سائر نسنه اولسون يقال هو مقهنب اى دائم على الماء

فصل الكاف

(الكأب) كافك
فتحى وهمزه نك سكونيله و(الكأبة) ضربه وزننده و(الكآبة) كرامه وزننده حزن واندوه سببيله غمكين وشكسته
دل ومتغير البشره ومضطرب الحال اولمق معناسنه دركه تاسه لو اولمق تعبير اولنور يقال كئب الرجل كأبا وكأبة
من الباب الرابع اذا صار سئ الحال مغموما منكسرا من حزن (الاكتئاب) افتعال وزننده برحزن واندوه سببيله
تاسه لنمق معناسنه در يقال اكتأب الرجل بمعنى كئب (الكئب) كتف وزننده و(الكئيب) غريب وزننده
و(المكتئب) مضطرب وزننده وجه مذكور اوزره تاسه لو اولان كشى يه دينور ومكتئب قرامتق نسنه يه دينوركه
تاسه لو كسه نك چهره سى كبى اولور يقال رماد مكتئب اى ضارب الى السواد (الاكآب) همزه نك كسريله محزون
وتاسه لو اولمق معناسنه در يقال اكأب الرجل اذا حزن وبرخطر ومهلكه يه اوغرامق معناسنه در يقال اكأب الرجل
اذا وقع فى هلكة وبرسببله برآدمى تاسه لو غمكين والمناك ايلمك معناسنه در يقال اكأب فلانا اى احزنه (الكأباء) صحراء
وزننده تاسه يه دينور حزن واندوه معناسنه يقال فى وجهه اثر الكأباء اى الحزن (الكؤبة) كافك ضميله تؤبه وزننده
ومرادفيدركه خزى وعار وخجالته سبب اولان شيئه دينور يقال مابه كؤبة اى تؤبة (الكبّ) كافك فتحى وبانك تشديديله
بركسه يى يوزى اوزره يره يقوب قپامق معناسنه در يقال كبه كبا من الباب الاول اذا قلبه وصرعه يعنى على وجهه
وبرنسنه آغر وثقيل اولمق معناسنه در يقال كبّ الشئ اذا ثقل وكبّ ديدكلرى شجرى طوترق ايدوب ياقمق معناسنه در
كاشيدكر يقال كبّ الرجل اذا اوقد الكبّ واكيرلمش ايپلكى وايپى يومق يومق ايلمك معناسنه در يقال كبّ الغزل
اذا جعله كببا (الاكباب) همزه نك كسريله بودخى يوزاوزره يقوب قپامق معناسنه در يقال اكبّ فلانا اذا قلبه وصرعه
ويوزاوزره يقلوب دوشمك معناسنه اولمغله متعدى ولازم اولور يقال كبه فاكبّ لكن بومؤلفك بصائرده بيانه منافيدر
زيرا بصائرده اكباب فعلنى همان لازمه حصر ايدوب واكبّ على وجهه اى سقط وهذا من النوادر ان يقال افعلت انا
وفعل غيره عبارتيله ايراد ايلدكدنصكره اشبو ﴿اكبوا رواحلهم على الطريق﴾ حديثنده واقع اكبوا فعلنى حذف
وايصال بابندن قيلوب جعلوها مكبة على قطع الطريق اى لازمة له غير عادلة عنه عنوانيله تأويل وبيان ايلمشدر
امهات سائره ده دخى تعديه سنه تعرض اولنميوب همان لازميتنه امضا اولنمشدر واكباب برايشه اصلا منفك اولمامق
وجه اوزره نصب نفس ايله مداومت ايده رك دورشمك معناسنه استعمال اولنوركه اوزرينه دوشمك ومكبّ اولمق

تعبیر اولنور یقال اکبّ علیه اذا قبل ولزم و برنسنه اوزره قپانور کبی یوزی قویی اکیلوب آورلمق معناسنه
استعمال اولنور انالرك ولداوزره وسوخته لرك مطالعه ایچون کتاب اوزره قپانوب آورلدقلری کبی یقال اکبّ له اذا
تجانا بعض نسخه ده حای مهمله و یایله تحانی عنوانده مرسوم اولمغله شارح آنی تصویب ایلامشدر (الکبکبة) دبدبه
وزننده بودخی یوزاوزره چویروب یقمق معناسنه در یقال کبکبه بمعنی کبه و برنسنه یی دره وقویی کبی بردرین چقوره
براقوب آتمق معناسنه در یقال کبکبه اذا رماه فی الهوّة و کبکبه کلمه سی کب لفظندن مکرّر اولمغله درین چقوره
براقلدقده کویا که مرّة بعد اخری منکبّ اولور و کبکبه بری برینه منضم ومزدحم کروه وجماعته دینورکه طورطوپ
یومق کبی اولور (الانکباب) انفعال وزننده یوزاوزره قپانوب دوشمك معناسنه در یقال کبه فانکبّ و برایشه نصب
نفس ایله همیشه دورشمك معناسنه استعمال اولنور یقال انکبّ علیه اذا اقبل علیه ولزمه (الکب) کافك ضمی
وبانك تشدیدیله دوه فا کهه سندن حمض نوعندن برشجر آدیدر بغایت چابك یانوب طوتشور مفردی کبه در (الکبة)
کافك فتحی وضمیله جنکده یاخود سکر تمکده وآت قوشمقده عسکرك براوغوردن قوشوب یورویش ایتملری حالتنه
دینور یقال لهم کبة ای دفعة فی القتال والجری کذلك دشمن اوزره بردن حمله وهجوم ایتملری حالتنه دینور وزحام
وکثرت معناسنه در تقول لقیته فی الکبة ای الزحام وسواریلر آتلری بردن قوپاروب یکعنان سورمك حالتنه دینورکه
بوندن مراد یارش میدانده مقوس اوزره آتلری احضار ایلدکدنصکره براوغوردن قوپاروب قوشمق اوله جقدر
ومقوس قوشی آتلرینك اوکنه چکیلان ایپدرکه قبل الافلات تسویه وتعبیه ایچون چکرلر خلاصه بومعنالرك
مجموعنده مجازدر وجنکده ایکی عسکرك بری برینه چاتوب چارپرملری وطوقشملری حالتنه دینور بوراده جیم ایله
بین الجبلین نسخه سی غلطدر صواب اولان خای معجمه ویای تحتیه ایله در قال فی الاساس کانت لهم کبة فی الحرب
ای صدمة وکبة النار صدمتها وکبة الشتاء قیشك شدّتله بردن باصوب کلمسی حالتنه دینور یقال جائت کبة الشتاء
ای شدّته و برکسه یه یابرنسنه یی برعمیق چقور ایچره آتمغه دینوروبومعناده مصدر اولور (الکبة) کافك ضمیله کروه
وجماعته دینور وکبه قیس بن غوث نام کسه نك فرسی اسمیدر واکیرلمش ایپلك وایپ یومغنه دینور جمعی کبب کلور
صردوزننده وعظیم اولان دوه سوریسنه دینور وآغر وثقیل نسنه یه دینور (الکبکبة) زلزله وزننده برشیئی بردرین
چقوره آتمق معناسنه درنته که ذکر اولندی وبونده کافلرك ضمیله ده لغتدر ظاهرا ضمله اسمدر و(الکبکبة) کافلرك
کسریله و(الکبکب) غبغب وزننده بونلرده اول معنایه درکه اسملردر (الکباب) غراب وزننده چوق دوه لره
وچوق قیونلره وچکیلره دینور وطپراق کومه سنه دینور واوزلو یاپشقان چاموره دینور وبرك التنده اولان نمناك
طپراغه دینور ثری معناسنه وکباب برطاغك وبرصویك آدیدر ورطوبتندن ناشی بری برینه یاپشوب طوپلنمش قوملغه
دینور (الکباب) سحاب وزننده شرحه لنمش یعنی اوزون اوزون دیلنمش اته دینور اساسده قزارتمق وطبخ ایتمك
ایچون آتش قوری اوزره کبّ والقا اولنان ات ایله مفسردرو موضع ماده یه دخی بواوفقدر یقال کبوا اللحم تکبیبا وهو
من الکباب وهو اللحم یکبّ علی الجمر ای یلقی علیه * پس مؤلفك تفسیری مایؤول اعتباریله اولور وحالا بزم طبخ اولنمش
معهود کبابه کباب اطلاقز دخی ایکی تفسیره کوره ده مجاز اولور * شارح دیرکه بعض اصولده اللحم المشرّج المشویّ
عبارتیله مرسوم اولمغله اطلاقز حقیقت اولور (التکبیب) تفعیل وزننده اتی کباب یاپمق معناسنه در یقال کبب اللحم
اذا عمل الکباب (المکبّ) میمك کسریله مسن وزننده و(المکباب) محراب وزننده یره چوق نظر ایدن یعنی سکوت
وتکلمی حینده باشنی اکوب یره بقار اولان کسه یه دینورکه بعض آدمك خوی وعادتی اویله اولور آکا یره بقان تعبیر
اولنور اکثری بددرون مکار وعیار کسه نك صفتیدر یقال رجل مکبّ ومکباب ای الکثیر النظر الی الارض (المکبة)
معظمه وزننده برنوع بغدای اسمیدرکه بوزبکزلو اولوب وسنبله لری غلیظ وصیق وطوپ اولور (الکبکب) کافلرك
ضمیله کوده سی دیرنکلو یومری جثه لو طوپاج آدمه دینور (الکباکب) علابط وزننده اول معنایه در وکبکب
کلمه سنك وکباکب کلمه سنك جمعلری کباکب کلور کافك فتحیله * شارح دیرکه واحده صفت اولان هرفعالل
وزننك جمعی فانك فتحیله اولمق مطرده دندر جوالق وجوالق کبی وکباکب برطاغك آدیدر (التکبب) تفعل وزننده
برعلت عارضه سیله یوزاوزره قپانوب دوشمك معناسنه در یقال تکببت الابل اذا اصرعت من داء (الکبکاب) جبجاب
وزننده برنوع ایری واعلا خرما اسمیدر (الکبکابة) هایله اتنه طولو سموز خاتونه دینور (الکبکب) کافلرك کسری
وفتحیله هربه مخصوص برنوع اویون آدیدر وحجازده صفراء نام محلده برموضع اسمیدر (کبکب) غبغب وزننده
عرفاتده برطاغدرکه وقوفده امامك ارقه سنه قالور (الکبابة) سحابه وزننده بردوای صینیّ آدیدر یعنی چین دیارندن
کلور بردارو اسمیدر لسانمزده دخی کبابه ایله وکبابیه ایله متعارفدر قوی رقلو بودخی دیرلر وعربیده حب العروس دخی

دينور (الكبكوب) و (الكبكوبة) و (الكبكبة) كافلرك ضميله برى برينه صيقشوب درلوپ اولان كروه و جماعته
دينور نه اولورسه اولسون (قيس كبه) كافك ضميله بجيله قبيله سندن منشعب بر قبيله آديدر (الكتب) كافك فتحى
و تانك سكونيله و (الكتاب) كافك كسريله يازمق معناسنه در يقال كتبه كتبا وكتابا من الباب الاول اذاخطه وكتب
قربه مقوله سنى ايكى صرم ايله ديكمك معناسنه در يقال كتب السقاء كتبا اذا خرزه بسيرين * راغبدن مستفاد اولان
بودركه اصل كتب وكتاب ايكى ميشين و سختيان مقوله سنى ايكى صرم ايله برى برينه چاتمق معناسنه موضوع
اولوب بعده عرفده يازو ايله حروفى برى برينه ضم و جمع ايلمك معناسنه استعمال اولندى كذلك الفاظ و كلماتى نظم
و الصاق ايلمكده استعمال اولندى و اثبات و تقدير و ايجاب و فرض بالكتابه مقاملرنده دخى استعمال اولنمشدر نته كه
آيات قرآنيه ده وارد اولمشدر زيرا برنسنه يه ابتدا اراده بعده قول و بعده كتابت تعلق ايلمكله اراده مبدأ و كتابت منتهى
اولور بعده مبدأ اولان مرادك توكيدى قصد اولندقده آندن منتهى اولان كتابت ايله تعبير اولنور كما فى التنزيل
﴿كتب الله لاغلبن انا ورسلى﴾ الآيه پس معانى مزبوره مايؤول اليه اعتباريله اولور و كتاب لفظى كه مصدر در انكله
كاه مكتوب اولان و كاه مكتوب فيه اولان يعنى صحيفهٔ مكتوبه اراده اولنور * و مؤلفك بصائرده بيانى راغبك بيانته
موافقدر و بوراده يازمق معناسى كرچه حقيقت لغويه اولمق اوزره مثبت كبيدر لكن مؤلف كاه ابتداء حقيقى و كاه
مجازى ذكر ايلمك عادتيدر تشويش اذهان ايتمك طبيعتيدر بو صورتده يازمق معناسى حقيقت اولمق لازم كلمز ابن
كمال عليه الرحمة دأب مؤلفه امعان ايلامك حسبيله صاحب قاموس يازمق معناسنى حقيقت لغويه اولمق اوزره ثبت
ايلمشدر ديو شيخ زاده يه اعتراض ايلمشدر الحاصل كتاب كلمه سى مصدر در انكله مكتوب تسميه سى مبالغه ايچوندر
ضرب الامير مضروب الامير معناسنه در ياخود معناى مزبورده كتاب اسمدر لباس ملبوسك اسمى اولديغى كبى
و كتاب بالفعل مكتوب اولمق لازم دكلدر علاقهٔ اوليه ايله قبل النظم كلامده اطلاق اولنور انتهى و كتب ديشى آت
و دوه مقوله سى حيوانك فرجنى اركك آشمسون ديو باغليوب مهرلمك ياخود كوپه طرزنده دمور ياباقر حلقه ايله
كليدلمك معناسنه در عربلر كحيل اولان قصراغى ناجنسدن محافظه ايچون فرجلرينى كليدلدكلرى مشهوردر
اولمشدر يقال كتب الناقة كتبا من الباب الاول و الثانى اذاختم فرجها او خزم بحلقة من حديد ونحوه پك مقبول
قصراغى التون كليد ايله كليدلدكلرى منقولدر و كتب ولدى هلاك اولمش ناقه يى بوّ ديدكلرى صورت مصنوعه يه
ياقدقده بوّى قوقلامغله سود ويرمكدن امتناع ايلامك ايچون بورننك دليكلرينى برنسنه ايله حلقه ليوب باغلمق معناسنه در
و بوّ ياوريسى هلاك اولان ناقه يه ياوريسى شكلنده دوزدوكلرى صورت مصنوعه درنته كه ماده سنده مفصلدر يقال كتب
الناقة اذا ظأرها فخزم منخريها بشئ لئلاتشم البوّ بوراده البوّ برينه البول نسخه سى غلط مكرو هدر احتراز اولنه
(الكتاب) خطاب وزننده مصدر درنته كه ذكر اولندى و كتاب مايكتب فيه يعنى كنديسنه يازو يازيله جق شيئه دينور كاغد
و درى و لوح كبى و يازو يازه جق دواته و حقه يه اطلاق اولنور كه آلت كتابتدر و خاصة حضرت موسايه نازل اولان
توراة كتابنه اطلاق اولنور و يازو يازلمش صحيفه يه اطلاق اولنور كه مكتوب تعبير اولنور فارسيده نامه دينور و كتاب
فرض و ايجاب و قدر يعنى تقدير و حكم و قضاء معنالرينه استعمال اولنور نته كه ذكر اولندى قرآن كريمده اون بر معنايه
ورودى بعض مفسريندن منقولدر قال الله تعالى ﴿كتب عليكم الصيام﴾ اى فرض ﴿ولولا كتاب من الله سبق﴾ اى حكم
قال فى الاساس * و هذا كتاب الله * اى قدره و سألنى بعض المغاربة و نحن فى الطواف عن القدر فقلت هو فى السماء مكتوب
و فى الارض مكسوب (التكتيب) تفعيل وزننده بو دخى يازو يازمق معناسنه در لكن تكثيرى متضمندر يقال كتبه
تكتيبا بمعنى كتبه و بركيمسه يه يازو تعليم ايلمك معناسنه در يقال كتب فلانا اذا علمه الكتابة و آلايى و عسكرى بلوك بلوك
بصايوب ترتيب و تنظيم ايلمك معناسنه در يقال كتب الكتيبة اذا هيأها (الاكتتاب) افتعال وزننده بو دخى يازو يازمق
معناسنه در يقال اكتتبه اذا خطه على قول كتب و كتابت يازو يازمق و اكتتاب استملاء معناسنه دركه بركيمسه يه
يازو يازدرمق معناسنه در يعنى كندى قراءت ياخود تقرير ايدوب آخرك املا ايلمسنى طلبكار اولمق معناسنه دركه
استكتاب ايله مرادفدر يقال اكتتبه اى استملاه * مترجم ديركه بيضاوى اشبو ﴿وقالوا اساطير الاولين اكتتبها فهى تملى
عليه﴾ الآيه كريمه سنى كتبها لنفسه او استكتبها كلمه لريله تفسير ايلمشدر بوكه كوره اكتتاب يازو يازمق ياخود كندى
ايچون آخر كيمسه يازو يازمسنى طلب ايلمك معناسنه اولور اوله كوره واقعا مقتضاى بابيدركه كتابت تكلفنى درعهده
ايلمش اولمقدر * پس مؤلفك خطه قولى ماده يه اعتماد ايله اكتفاء قبيلندن اولور كه خطه لنفسه سبكنده اولور
و ثانى يه كوره احتجام و افتصاد بابندن اولور كه حجام و فصادك كنديسنى حجامت و فصد ايلمسنى طلبكار اولمق
معنالرينه در و مؤلف دخى عنقريب كتبه لفظنك تفسيرنده اكتتابك كتابا قوليله اكتتاب بركيمسه كندى نفسى ايچون

مطلب

بریازو یازمق معناسنه اولدیغنی اشعار ایلمشدرکه انتساخ معناسنه اولور و اکتتاب کتب کبی قربه مقوله‌سنی ایکی
صرم ایله قاوشدیروب دیکمك معناسنه‌در یقال اکتتب السقاء یعنی کتبه و برکیمسه کندی اسمنی دفتر دیوان سلطانی‌یه
قید ایتدیرمك معناسنه‌در یقال اکتتب فلان اذا کتب نفسه فی دیوان السلطان دفتر سلطانی‌یه مقید اولمغه شایان
خدمت و عمل اظهار ایلمکله کویاکه اسمنی کندی یدیله قید ایلمش اولوو و برآدمك ایچریسی قبض اولمق معناسنه
استعمال اولنور یقال اکتتب بطنه اذا امسك یعنی حصر (الاستکتاب) استفعال وزننده برکیمسه کندی ایچون
برکاتبك یازو یازمسنی طلب ایلمك معناسنه‌درکه مراد اکا یازو یازدرمقدر یقال استکتبه ای استملاه کرچه املاء و استملاء
عرفده طریقهٔ معهوده ایله یازمق و یازدرمق معناسنه‌در لکن بوراده حقیقتلری مراددر نته‌که قریبا ذکر اولنور
(الکتبة) عمده وزننده شول صرمه و ترشه‌یه دینورکه آنکله طولوم و قربه مقوله‌سی نسنه دیکیلور و قصراغك
و ناقه‌نك ناجنس ارکك آشمامق ایچون فرجلرینی بند ایلیه‌جك کایده دینور و طولوم و قربه مقوله‌سنده اولان دیکش
درزینه دینور (الکتبة) کافك کسریله نسخه‌سی آلنه‌جق کتاب و مکتوبی یازمق حالتنه دینورکه اسمدر (الکاتب)
کتابتدن اسم فاعلدرکه یازیجی‌یه دینور فارسیده دبیر دینور و کاتب عالم و دانا اولان ذاته اطلاق اولنور سلفده
کاتب اولان علم و معرفتله متصف اولدقلرینه مبنی‌در قال فی النهایة و فی کتابه علیه السلام الی اهل الیمن ❊ قد بعثت
الیکم کاتبا من اصحابی ❊ اراد عالما سمی به لان الغالب علی من کان یعرف الکتابة ان عنده العلم و المعرفة و کان عندهم
عزیزا و اقعا کاتب اولان آدم البته اهل علم اولمق لازمدر نته‌که فارسیده دبیر دینورکه اصلی دو ویر ایدی ایکی قوتلو
دیمکدرکه بری قوت علم و بری قوت کتابت اوله‌جقدر (الاکتاب) همزه‌نك کسریله یازو تعلیم ایلمك معناسنه‌در
یقال اکتب صبیا اذا علمه الکتابة و برکیمسه‌یه کندی ایچون بریازو یازدرمق معناسنه‌در تقول اکتبنی هذه القصیدة
ای املها علیّ و املاء کرچه یازمق معناسنه‌درکه اصلی املال ایدی بعده عرف قدماده براستاد یازیله‌جق ماده‌یی
کندی تقریر ایدوب شاکردی تحریر ایلمکده استعمال اولنمشدر نته‌که مبسوط و بعض کتب متقدمه بو وجه اوزره
تألیف اولنمشدر و اول مؤلفه دخی املاء اطلاق ایدرلر ایدی امالیٔ ابن حاجب کبی املاء کلمه‌سنك جمعیدر مثال
مزبورده لغوی و عرفیسی اراده اولنمق محلدر و اکتاب قربه‌نك و طولومك اغزینی باغلمق معناسنه‌در یقال اکتب القربة
اذا شد رأسها (الکتاب) رمان وزننده کاتب کلمه‌سندن جمعدر یقال هم کتاب ای کاتبون (المکتب) مقعد وزننده
اسم مکاندر کتابت تعلیم اولنان محله دینور حالیا مکتب صبیان علم و کتابت تعلیمکاهلریدرکه فارسیده دبیرستان دینور
یالکز علم تعلیمکاهنه مدرسه اطلاق اولنور * پس صبیان مکتبی توسع اوزره‌در و مکتب اطلاقی موضع کتابت یاخود
مجمع اولمق اعتباریله‌در و جوهرینك کتاب و مکتب برمعنایه‌در یعنی مکتبه کتاب دخی دینور جمعی کتاتیب کلور
قولی غلطدر * مترجم دیرکه جوهری قول مزبوری لیث و سائر بعض ائمه‌دن تلقی ایلدیکنی شارح تصریح ایلمشدر
و اقعا اساسده دخی سلم ولده فی المکتب و الکتاب و ذهب الصبیان الی المکاتب و الکتاتیب و قیل الکتاب الصبیان
لا المکان عبارتیله مرسوم اولدیغندن بشقه شهاب علیه الرحمه کتابك مکتب معناسنه ورودینی غرر الخصائص نام
کتابدن ابو العیناء نام شاعرك اشبو قطعه‌سیله استشهاد ایلمشدر * تعس الزمان لقد اتی بعجاب * و محی رسوم الظرف
و الاداب * و اتی بکتاب لو انبسطت یدی * فیهم رددتهم الی الکتاب * اولکی کتابدن مراد کاتبون و ثانیدن مراد مکتب
دیمکدر الحاصل مکتبه کتاب اطلاقی وارد اولوب لکن ظاهرا حالیت و محلیت علاقه‌سیله مجازدر * مؤلفك نفیی حقیقته
محمولدر و کتاب اطفالك تعلیم اوقی تعبیر ایتدکلری تمرنسز و باشی طوپاق کوچك اوقه اطلاق اولنور طوقندیغی
نشانه تأثیر ایلیوب همان یازو کبی جز دیغی ایچون (المکتوتب) مستوعب وزننده طولوم کبی شیشکن و طولغون
شیئه دینور اکتیتابدن اسم فاعلدر یقال شیٔ مکتوتب ای منتفخ ممتلیٔ (الکتیبة) غریبه وزننده عسکره و آلایه اطلاق
اولنور جمعیتلری حسبیله علی قول عسکر عظیمدن آلارغه اوله‌رق برسمته چکیلمش طوپ آلایه دینور یاخود دشمن
اوزره چاپل ایدن بر بلوك سواری عسکره دینورکه یوزدن بیك نفره قدر اوله یقال جائت کتیبة ای الجیش
او الجماعة المستحیزة من الخیل او جماعة الخیل اذا غارت من المائة الی الالف (التکتب) تفعل وزننده هر طرفدن
کاوب برکك معناسنه‌در یقال تکتب القوم اذا تجمعوا (بنو کتب) کافك فتحی و تانك سکونیله عربدن بر بطندر
(المکتب) معظم وزننده شول اوزم سالقمنه دینورکه اوزمنك بعضیسی اکل اولنمش اوله تکتیبدن اسم مفعولدرکه
بناسی ازاله ایچون اولمغله جمعیتی مزال اولدیغنه مبنی اطلاق اولنمشدر یقال عنقود مکتب اذا کان قد اکل بعض ما فیه
(المکاتبة) مفاعله وزننده یازو یازشمق و مکتوبلشمق معناسنه‌در یقال کاتبا ای تکاتبا و مکاتبه قول جنسی کندیسنی
کتابته کسدرمك معناسنه‌در یعنی کندی نفسی اوزره افندیسنه بهاسنی یازدرمق تاکه نه زمان ادا ایدر ایسه

آزاد اوله پس یازمق ایکی طرفدن حاصلدرکه افنـدیسی شرط مزبور وجودنده وفاء وقول دخی بهاسنی
قزانوب ادا ایلك اوزره یازملرندن عبارتدر یقال کاتبه عبده مکاتبة وهی ان یکاتبه علی نفسه بثمنه فاذا ادّاه عتق
شـارح دیرکه قوله اسم فاعل واسم مفعول عنوانی دخی صحیح اولور لکن ابتدا کتابه افنـدیدن ظهور ایلمکله
اسم فاعل عنوانی آنده اوقدر وکتاب دخی بومعنایه درکه مفاعله دن مصدر ثانیدر ومعنای مزبورده متداول اولان
کتابه ثلاثیدن مصدردر (الکثب) کافك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله برکدرمك معناسنه در یقال کثب الشیٔ
کثبا من الباب الاول والثانی اذا جمعه وبرکك معناسنه اولمغله متعدی ولازم اولور یقال کثب القوم اذا اجتمعوا
وصو مقوله سنی دوکك معناسنه در یقال کثب الماء اذا صبه وکیرمك معناسنه در یقال کثب فیه اذا دخل وکثب
طئ قبیله سـنه مخصوص بر دره آدیدر وکثب صیدك کاثبه سی رامینك تولکنه کلمك معناسـنه درکه کاثبه دن
مأخوذ اولور تقول کثبك الصید فارمه ای امکنك من کاثبته * شارحك بیانه کوره کثب قرب معناسنه در کثب کبی که
فتحتینله در قالدیکه صواب اولان بو ماده افعال بابندن اولمقدر جمیع امهاتده افعالدن اوله رق مرسومدر حتی اساسده
واکثبك الصید فارمه ای امکنك من کاثبته کما یقال افقرك ای امکنك من فقاره عبارتیله مثبتدر وبرنسنه یی باش اشاغی
چویرمك معناسنه در یقال کثب کنانته ای نکبها وبرکسه اوزره حمله وهجوم ایلك معناسنه در یقال کثب علیه اذا حمل
وکرّ علیه وحیوانك سودی چکیلوب ازالمق معناسنه در یقال کثب لبن الشاه اذا قلّ (الکثب) فتحتینله یقینلق
معناسنه در یقال رماه من کثب ای من قرب وکثب طئ قبیله سی دیارنده برموضع آدیدر (الکثیب) امیروزننده
قوم یغنندن اولان تپه یه دینور جمع معناسندندر جمعی اکثبه کلورکه جمع قلتیدر وکثب کلور ضمتینله وکثبان کلور
کافك ضمیله وکثیب یمن دکزی ساحلنده برموضع وبحرین قضاسنده ایکی قریه آدیدر (الکثبة) زمره وزننده آزجه
صویه وآزجه سوده دینور علی قول قاب دیبنده قلان بریودملق مقدارجه سنه دینور یاخود کاسه طولوسنه دینور
وکثبه برموضع آدیدر وبرکومه وبریغن شیئه دینور غلال وخرما وطپراق وسائر نسنه اولسون ومطلق آزجه آزجه
مجتمع اولمش نسنه یه دینور وطاغلر ارالغنده اولان چقورجه اوتور اقلویره دینورکه آلالك تعبیر اولنور (الاکثاب)
همزه نك کسریله برکسه یه کثبه یعنی ذکر اولنان صو یاخود سود ایچورمك معناسنه در یقال اکثبه اذا سقاه کثبة
وقریب اولمق معناسنه در یقال اکثبه واکثب له واکثب منه ای دنا منه ویقال اکثبك الصید فارمه کما ذکر (الکثاب)
غراب وزننده چوق نسنه یه دینور وکثاب نجد اولکه سنده برموضع آدیدر (الکثاب) رمان وزننده یلکی وتمرنی
اولمیان اوقه دینور نته که تای فوقیه ایله کتاب دخی دینور وبونده شداد وزننده دخی لغتدر (الکاثبة) راتبه وزننده
آتك اموزی باشنه دینور اکرقاشنك دیبنه کلور راکبك بنرکن الی اورایه باصیلور جمعی اکثاب کلور (الکاثب)
ثانك کسریله برموضع یاخود برجبل آدیدر (الکثباء) کافك فتحیله طپراغه دینور (التکثیب) تفعیل وزننده برنسنه
آزالمق معناسنه در یقال کثب الشیٔ تکثیبا اذا قلّ (الکثاب) کتاب وزننده اوق کبی آتیله جق نسنه یه دینور
یقال ما رماه بکثاب ای شیٔ سهم وغیره وبونفی مقامنه مختصدر نته که سیوطی مزهرده تصریح وسهم صغیر ایله
تفسیر ایلشدر * مؤلف تعمیم اوزره تفسیر ایتمشدر (المکاثبة) مفاعله وزننده برکسه یه پك قریب اولمق معناسنه در
تقول کاثبتهم ای دنوت منهم (الکنثعب) جعفر وزننده فرجی ایری ویومری اولان خاتونه دینور وبو فرجه دخی
وصف اولور یقال امرأة کنثعب ای ضخمة الرکب ویقال رکب کنثعب ای ضخم (الکنثب) نونله جعفر وزننده
طاش کبی صلب وشدید اولان شیئه دینور نونك تقدیمیله کنثب دخی لغتدر (الکحب) کافك فتحی وحای مهمله نك
سکونیله قوروغه دینور حصرم معناسنه مفردی کحبه در هایله وکحب دبر ومقعده دینور ومصدر اولور برآدمك
مقعدینه اورمق معناسنه یقال کحبه کحبا من الباب الثالث اذا ضرب دبره (التکحیب) تفعیل وزننده آصمه قورقلنمق
علی قول دانه سی یعنی قوریغی چوق اولمق معناسنه در یقال کحب الکرم تکحیبا اذا ظهر کحبه اوکثر حبه (الکاحبة)
چوق نسنه لره دینور تأنیثی موصوف اعتباریله در یقال دراهم کاحبة ای کثیرة ویوکسك علولی آتشه دینور یقال
نار کاحبة اذا ارتفع لهبها (کوحب) جوهر وزننده برموضع آدیدر (کحکب) کافله جعفر وزننده برموضعدر (کحلب)
جعفروزننده اسامیٔ ناسدندر (الکدب) کافك فتحی ودال مهمله نك سکونیله و (الکدب) کتف وزننده و (الکدب)
فتحتینله و (الکدب) کافك ضمی ودالك سکونیله وبونلرده ذال معجمه ایله ده لغتدر کنج وتازه جوانلرك طرنقلرنده
یعنی طرنقلری دیبلرنده اولان بیاضه دینور مفردلری هایله در (الکدیباء) بنیهٔ تصغیر ایله کدب معناسـنه در
وقرأ ابن عبـاس رضی الله عنهمـا ✵ وجاؤا علی قمیصه بدم کدب ✵ الآیة بالدال المهملة ای ضارب الی البیاض
کأنه دم قد اثر فی قمیصه فلحقته اعراض کالنقش علیه یعنی حضرت یوسفك کوملکنی اخوانلری اوزرنده بیاض

چالار قان اثریله کتوردیلر کویا که قان کوملکه طوقنمغله آثار و اعراضی کوملك اوستنده نقش کبی کورینور ایدی کذب لفظی بونده ذکر اولنسان کذب ظفردن مأخوذدر (المکدوبة) محبوبه و زنده شول دلبر خاتونه دینورکه بدنی سیم صافی کبی خالص بیاض اوله یقال امرأة مکدوبة ای النقیة البیاض (الکذب) ذال معجمه ایله کتف وزنده و (الکذب) کافك کسریله و (الکذبه) کافك فتحی و آخرده هاایله و (الکذبة) کافك کسریله و (الکذاب) کتاب وزنده و (الکذاب) جنان وزنده یلان سویلك معناسنه در یقال کذب الرجل کذبا و کذبا و کذبة و کذبة و کذابا و کذابا من الباب الثانی اذا اخبر بخلاف ماهو ویقال کذب الرجل علی بناء المجهول اذا اخبر بالکذب یعنی یلان سوز ایله آلداندقده * مصباحده دیرکه کذب خصوصنده عمد و خطا مساویدر زیرا اهل سنت عندنده صدق ایله کذب بیننده واسطه یوقدر نهایت کناه عمد ایله سویلنان کذبه تعلق ایدر * و مؤلف بصائرده تفعلیدن مصدر اوله رق کذاب که کافك کسری و ذالك شده سیله در و اکذوبه که همزه نك ضمیله در و کاذبه و مکذوب و مکذوبه و مکذبه و کذبان که غفران وزنده در و کذبی لفظی که بشری وزنده در زیاده قلمشدر و عربلر ناقه یغور آشدقدنصکره کبه لك علامتی اولمق اوزره قویریغنی قالدروب کزدکدنصکره کبه چیقمدیغی حینده کذبت الناقة دیرلر و بوندن اسم تصرف ایدرلر کاسیجئ و اشبو کذب ماده سی ایکی معموله ده تعدیه ایدر یقال کذبه الحدیث و کذب کلمه سی که فعل ماضیدر بعضا وجب معناسنه استعمال اولنور ومنه حدیث عمر رضی الله عنه ❊ کذب علیکم الحج کذب علیکم العمرة کذب علیکم الجهاد ثلثة اسفار کذبن علیکم ❊ قیل ان معناه وجب علیکم و عند البعض بوندن مراد بعث و اغرا و ترغیبدر عربلرك کذبته نفسه قولندن مأخوذدرکه برکسه نك نفسی کندیسنه آمال عمیقه و مطالب بعیده لری تخییل و تمنیه ایله دور و دراز امل و امنیه ایله خولیالره القا ایلدکده عربلر کذبته نفسه دیرلر پس بو مقامده دنیوی و اخروی آمال و اجور امنیه سنی متخیله کزده تصویر و تحقیق ایله ذکر اولنان اسفار ثلاثه سزلری اعمالی جهتلرینه تشویق و ترغیب و تنشیط ایلسون دیمك اولور رضی و رحم کلمه لری کبی اخبار بمعنی انشا اولور و قالدیکه حدیث مرقومده واقع الحج کلمه سی مرفوع اولمغله وجه مذکور اوزره تأویل اولندی و بعض محدثین منصوبا قراءت ایلدیلر بوکه کوره علیکم لفظی اسم فعل اعتبار اولنورکه ملازمت و مداومت قیله سز دیمك اولور و کذب کلمه سنده حج لفظنه راجع ضمیر غائب اعتبار اولنورکه حج ظاهر مفسر اولدیغندن ناشی محذوف اولمش اولور و علیکم الحج فقره سی جملهٔ اخری اعتبار اولنمغله کذب الحج ای وجب الحج و علیکم الحج ای لازموه سبکنده اولور یاخود معنا حج اکر سزه لسان حالله بن سزلك مسبوق اولان ذنوبکزی هادم و اول خصوصه کافی دکلم دیرایسه کذب ایلمش اولور دیمك اوله بو صورتده کذب کندی معناسنده مستعمل اولور عمره و جهاد فقره لری دخی بوکا قیاس اولنور * مترجم دیرکه معنای اوله اشبو * اکذب النفس اذا حدثتها * مثلی موافقدر یعنی نفسکه سن امل و مرامکه ظفریاب اوله مزسن دیو تحدیث ایله که فتور و کلال کلمکله سعیکه مانع اولور بلکه مقصوده فوز و نیل و بلوغی ترویج ایده رك تحدیث و تخییل و تهییج ایله که سعی و اقدامه مدار تنشیط اولورکه همت دیدکاری بو اوله جقدر مثل مزبور جسارت و اقدامه حث و اغرا محلنده ضرب اولنور و بشاردن سؤال ایلدیلرکه اشعار عربدن بك معتبدار اولان قنغی شعردر جوابنده لبیدك اشبو * و اکذب النفس اذا حدثتها * انّ صدق النفس یزری بالامل * بیتی وجدانمده بك اشعردر دیدی و اقعا جملهٔ امور و آمالك حصولنه اساس و مداردر و بونك مقابلنده عربلر صدقته نفسه دیرلر یعنی برنسنه نك طلبنده نفسی محنت و عجز تخییل ایلمکله تباطی و تکاسل ایتدی دیمکدر بناء علیه نفسه کذوب اطلاق ایدرلر و زمخشرینك فائقده و ابن اثیرك نهایه ده خلاصهٔ بیانلری اوزره مؤلفك تحقیقی کبی الحج کلمه سی کذب فعلنك فاعلی اولمق اوزره اضمار اولنمشدر ثانی دلالت ایلدیکیچون و علیکم اسم فعلدر وجب الحج و علیکم الحج تقدیرنده در و عند البعض مرادینه حث و اغرادر یعنی حج سزلك طرفدن کندیسنه کمال میل و رغبت و اهتمام ظن ایلمشیدی لکن ظنی کاذب اولدی دیمکدر و اخفش دیدیکه الحج لفظی صورتا مرفوع و بالمعنی منصوبدر زیرا مراد حج ایله امردر نته که امکنك الصید دیرلرکه مراد ارمه دیمکدر و بوندن ماعدا احادیث شریفهٔ عدیده ده کذب کلمه سی علیکم معناسنه وارد اولمشدر کذلك کلام عربده کثیردر و مثل مجراسنه جاری اولمشدر و علیّ القاری شیخ نورالدین العسیلی نام فاضل موثوقدن روایت ایدرکه شجرهٔ نسب نبوی نسخه سنده ❊ کذب النسابون ❊ حدیثی شرحنده مشروحدرکه کذب صدق معناسنه دخی وارد اولور شعل کلمه سی کبی که جمع و تفریق معناسنه اضداددندر پس احادیث مرقومه بو معنادن تصرّف اولنمق اهون و اقربدر و قالدیکه کذبك وجوب معناسنده استعمالی توسعاتی مشتملدر زیرا مرتبهٔ ثانیه ده کذب نفس و ضمیرده تخییل امنیه معناسنه اولوب و عادتا تحقق و لزوم اکالازم

مطلب

(اولمغله)

اولمغله وجوب ولزوم معناسنده استعمال اولنمشدر وفعلنده استعارهٔ تبعیه ایله تصویر اولنور وشهابك بیانه كوره
كذب علیكم الحج قولی لیكذبك سبكنده اولمغله لینشطك ویبعثك على اتيان الحج دیمك اولورکه مجاز بنوعین اولور
وبونده ایکی وجه جائزدر بری كذب فعلنی حرف استعلا ایله متعدی اولان برفعل ایله تضمین ایلكدر وجب ولزم
فعللری کبی وبریسی ایکی کلامی متضمن اولمقدر کویاکه كذب ای وجب الحج لیرغبك الحج هو واجب علیك دیمك
اولور ومفردات راغبده وجب علیکم عبارتیله مفسر اولوب وبونك حقیقتی جك وقتی کیجکدیکندن وسنرك بطائت
اوزره حرکتکزدن ناشی فائت حکمنده اولدی دیمكدرکه كذب علیکم الحج کاد یكذب ای یفوت الحج سبکنده
اولوب ینه مجاز بمرتبتین اولور وابو علیّ الفارسی دیدیکه كذب قولدن بر نوع اولمغله قول ماده‌سنده جاری اولان
اتساع که غیرنطق معناسـنده اولان استعماللردن عبارتدر كذب ماده‌سنده دخی جائزدر از جمله قول ضرب وغلبه
معنالرنده مستعمل اولدیغی کبی كذب دخی سلب وانتفاء مقوله‌سی معنالرده مستعمل اولور وزمخشری فائقده زیاده
بسط واغنا ایلمشدر لکن خلاصه‌سی وجه مشروحدر (الكاذب) و (الكذّاب) شدّاد وزننده و (التكذّاب) تانك
وكافك كسری وتشدید ذال ایله تفعـال وزنـنده‌که فی الاصل تفعلدن مصدردر مبالغة وصف مراد اولنمشدر زیرا
تفعال وصف اولـه‌رق یوقدر بلکه مصدر واسم اولـه‌رق واردر و (الكذوب) صبور وزننده و (الكذوبة) ها ایله
و (الكذبان) سكران وزننده و (الكيذبان) فيعلان وزننده و (الكيذبان) ذالك ضمیله و (الكذبذب) كافك و ذالرك
ضمیله و (الكذّبذب) ذال اولانك تشدیدیله‌که فعلعل وزننده‌در عینك ماقبلنه جنسی زیاده قلنمشدر مبالغه ایچون
واوّلکنده ایکی زیاده وبونده جوهری اوزره اوچ زیاده واردر و (الكذبة) كافك ضمیله همزه وزننده و (المكذبان)
میمك وذالك فتحیله‌که مفعلان وزنـنده‌در و (المكذبانة) ها ایله و (الكذبذبان) كافك وذالك ضمیله‌که فعلعلان
وزننده‌در درت زائدی واردر بونلر مجموعی صفتدر یلانجی‌یه دینورکه دروغی تعبیر اولنور تفاوتلری صیغه‌لرینه
کوره‌در (الاكذوبة) همزه‌نك ضمیله و (الكذبى) بشری وزننده و (المكذوب) میسور وزننده و (المكذوبه) آخرده
ها ایله و (المكذبة) مشربه وزننده و (الكاذبة) و (الكذبان) غفران وزننده و (الكذاب) غراب وزننده اسملردر یلان
سوزه دینور * لكن مؤلف بصائرده بونلری دخی مصدر اولمق اوزره ثبت ایلمشدر نته‌که ذکر اولندی (الاكذاب)
همزه‌نك کسریله برکسه‌یی یلانجی بولمق معناسنه‌درکه همزه‌سی وجدان ایچوندر یقال اكذب فلانا اذا الفاه كاذبا
وبرکسه‌یی یلان سوز سویلتمك معناسنه‌در یقال اكذبه اذا حمله على الكذب وبرکسه‌نك یلاننی میدانه چیقارمق
معناسنه‌در یقال اكذبه اذا بين كذبه وبرکسه چاغرلدقده کندیسنی نائم صورتنه قویوب ساکت اولمق معناسـنه
استعمال اولنور یقال اكذب الرجل اذا صيح به وهو ساكت يرى انه نائم (الكذوب) و (الكذوبة) ها ایله نفس انسانی‌یه
اطلاق اولنور نته‌که ذکر اولندی (الكذّابان) تثنیه بنیه‌سیله ایکی یلانجی دیمكدرکه بریسی بنوحنیفه قبیله‌سندن
مسیلمه وبری بنو عبس قبیله‌سندن اسود نام کذابلردر زمان سعادت اواخرنده نبوّت ادّعا ایلمشلردر (المكذب)
محدث وزنـنده و (الكاذب) شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه ارکك آشوب بروقت قویریغنی قالدیره‌رق کندیسنی
کبه صورتنده کوستردکدنصکره کبه ظهور ایلیه کویاکه بونلر اکا صفت خاصه اولمشلردر یقـال ناقة مكذب
وكاذب وهى التى يضرب بها الفحل فتشول ثم ترجع حائلا وقد كذّبت تكذيبا وكذبت كذبا (التكذيب) تفعیل
وزنـنده چوق یلان سویلمك معناسـنه‌در یقال كذب تكذيبا بمعنى كذب وناقه ارکك چکلدکدنصکره بر مدت
قویریغنی قالدیروب کندیسنی کبه صورتنده کوستردکدنصکره بوش چیقمق معناسـنده استعمال اولنور یقـال
كذّبت الناقة وكذّبت كما ذكر وعربلر فلان اوزره قطعا خوف واندیشه ایلیه‌رك حمله وهجوم ایلدی دیه‌جك
یرده حمل عليه فما كذّب دیرلرکه لسانمزده کرچکدن حمله ایلدی تعبیر اولنور کویاکه حمله‌سنی کاذب ایلمدی دیمك
اولورنته‌که صدق دخی بوموقعده مستعمل اولور واصلا توقف وتردد ایلیوب فلان ایشی ایشلدی دیه‌جك یرده
ما كذّب ان فعل كذا دیرلر وتكذيب وكذّاب برایشی اینانمیوب انکار ایلمك معناسـنه استعمال اولنور یقال كذّب
بالامر تكذيبا وكذابا اذا انكره * شارح دیرکه تفعیل بابنك بناسی گاه تفعیل وگاه فعال کلور کذاب کبی وگاه تفعله کلور
توصیه کبی وگاه مفعل کلور ممزّق کبی وتكذيب برکسه‌یی کلامی یلاندر دیو یلانجیلقله وصف ایلمك وكاذب
چیقارمق معناسنه‌در یقال كذّب فلانا اذا جعله كاذبا وصفه بالكذب وعربلر برکسه مراد ومباشرت ایلدیکی
عمله اقدام ایلیوب آندن فراغتله کیرو طورسه كذّب عن امر قد اراده دیرلر احجم معناسـنه وبرکسه‌یه تسلط
واستیلا قیدنده اولان برحادثه‌یی یاخود بر آخر کسه‌یی آندن ردّ ومنع ایلسه كذّب عن فلان دیرلر ردّ عنـه
معناسـنه کویاکه اول مسلط اولـه‌جق تسلطی دعواسنده تکذیب ایلمشدر وآهو کبی بروحشی جانور نفرتله

قاچوب كيدركن كلور وارمى ديو اكسه سنه باقوب طوردقده كذب الوحشىّ ديرلر واساسده جرى الوحشىّ
ثم كذب عبارتيله مرسومدر كويا كه بر دوزه يه سكرتمسنك ادّعاسنى تكذيب ايلدى ياخود كنديسى سكرتمك
ادعاسنده كذب ايلمش اولور (المكذوبة) مجذوبه وزننده ضعيف وزبون اولان خاتونه اطلاق اولنور (الكذّاب)
شدّاد وزنـنده پك يلانجى يه دينور نته كه ذكر اولندى وكذّاب بر قاچ قبيله ده برنيجه شاعرك لقبيدر كذّاب
بنى كلب جنـاب بن منقذدر وكذّاب بنى طـابخه كلب نام شـاعردر غريبدركه اسمى كلب ومخلصى كذّابدر
وكذّاب بنى الحرماز عبدالله بن الاعوردر (كيذبان) ذالك ضميله بنو محارب جماعتندن عدىّ بن نصر نام شاعرك
لقبيدر (التكذب) تفعل وزننده تكلفله يعنى قصدا خلاف سوزلر پيدا ايده رك يلان سويلك معناسنه در يقال تكذّب
الرجل اذا تكلف الكذب و بركسه يى يلانجى اولمق اوزره زعم ايلك يعنى يلانجى صانمق معناسنه در يقال تكذب فلانا
اذا زعم انّه كاذب (المكاذبة) مفاعله وزننده و (الكذاب) قتال وزننده بركمسه يه يلان سوز سويلك و برى برينه يلان
سويلشمك معنالرينه در تقول كاذبته مكاذبة وكذابا (الكرب) كافك فتحى و رانك سكونيله غم وتاسه يه دينور كه عارض
اولديغى نفس انسانيه يى شدّتى سببيله دمبسته ايدر جمعى كروب كلور و بو فى الاصل مصدر در اثارهٔ ارض معناسندن
مأخوذدر يقال اخذه الكرب و هو الحزن يأخذ بالنفس و كرب مصدر اولور بركمسه يى غم و تاسه شدّتى سببيله دمبسته
ايلك معناسنه يقال كربه الغمّ كربا من الباب الاول اذا اخذ نفسه و كرب بوكمك معناسنه در يقال كرب الحبل اذا فتله
و بوقاغويى اياغه پك صيقشدرمق معناسنه در يقال كرب القيد على المقيد اذا ضيقه و زراعت ايچون ترلايى سوروب
نطس ايلك معناسنه در يقال كرب الارض اذا اثارها للزرع بونك مصدرى كراب دخى كلور كاسيذكر وكرب قوغه يه
كرب ديدكارى ايپى باغلمق معناسنه در يقال كرب الدلو اذا جعل بها الكرب و بركمسه نك قوغه سندن كرب ديدكارى
ايپ كسلك معناسنه در يقال كرب الرجل كربا من الباب الرابع اذا انقطع كرب دلوه و خرما اغاجندن كرب ديدكلرى
بوداق اوجه سى اخذ ايلك معناسنه در يقال كرب الرجل كربا من الباب الاول اذا اخذ الكرب من النخل و كريب
اولان ترلايه اكين اكمك معناسنه در يقال كرب الزارع اذا زرع فى الكريب و كرب برنسنه نك مقدارينه مماثل وياخود
مقارب اولان شيئه اطلاق اولنور يقـال هذه ابل مائة اوكربها اى نحوها و قرابها يعنى شو دوه لر يوز مهاردر
ياخود يوز قدر ويوزه اقربدر (الكربة) غربه وزننده بودخى قلبه تأثير ايدن تاسه و اندوهه دينور كه اسمدر كرب كبى
(الاكتراب) افتعال وزننده غمكين و اندوهناك اولمق معناسنه در يقال كربه الغمّ فاكترب (المكروب) و (الكريب)
امير وزنـنده تاسه لو غمكين ومحزون كشى يه دينور و كريب خير آچدقلرى اوقلاغويه دينور شوبق دخى دينور
وغرس وزراعت ايچون سوريلوب اصلاح اولمش ترلايه دينور و قامشك و قارغينك بغومنه دينور (الكراب)
كتاب وزننده بودخى كرب كبى مصدردر زراعت ايچون ترلايى سوروب نطس ايلك معناسنه در يقال كرب الارض
كربا و كرابا اذا اثارها للزرع و منه المثل * الكراب على البقر * مؤلف بونى كلب ماده سنده ذكر ايلشدر زيرا اكثرى
الكلاب على البقر عنوانيله متداولدر وكراب دره لرده اولان صو آقنديلرينه دينور بونك مفردى كربه در جمره
وزننده (الكرب) فتحتينله خرما اغاجنك قالين شـاخلرى كسلدكدنصكره اموز باشى كبى يرنده قلان اوجه
كتوكارينه دينور مفردى كربه در هاله وكرب شول ايپه دينور كه ايكى اوچ قات ايدوب قوغه اغاجلرينك
اورته لرينه بند ايدرلركه براوجى دخى بيوك ايپه باغلو اولورتا كه صويه واصل اولان بو ايپ اولوب بيوك صويه
طوقنمغله چوريمكدن محفوظ اوله شهرلرده آنك يرينه زنجير بند ايدرلر (الاكراب) همزه نك كسريله كرب كبى قوغه يه
ذكر اولنان كرب ديدكارينى چكورمك معناسنه در يقال اكرب الدلو بمعنى كربها و برقابى كركى كبى طولدرمق معناسنه
استعمال اولنور كويا كه تضيقله مغموم ودمبسته ايلكدر يقال اكرب السقاء اذا ملأه و يوريمكده و بر ايشى طوتمقده
شتاب و سرعت ايلك معناسنه استعمالى اولنور يقال اكرب الرجل اذا اسرع (التكريب) تفعيل وزننده بودخى
قوغه يه كرب چكورمك معناسنه در يقال كرّب الدلو تكريبا بمعنى اكربها و كرابه اكل ايلك معناسنه در يقال كرّب
الرجل اذا اكل الكرابة و اتمكجى اتمك آچاركن اوقلاغويى طاقردتمق معناسنه در يقال كرّب الخباز اذا طقطق
الكريب (المكرب) مكرم وزننده سكيرلرى طولغون و قوندا اولان مفاصل اعضادن برينه اطلاق اولنور و مطلقا
قوروجى و بنيه سى قوى وقوى و شديد اولان ايپ و اورغان و بنا و مفاصل اعضا و آت و سائر حيوان مقوله سنه اطلاق
اولنور (الكرابة) كافك ضمى و فتحيله خرما ديوشورلدكدنصكره دالرك ديبلرنده قلان بشاغه دينوركه بشلجيلر
ديوشورررلر جمعى اكربه كلور افعله وزننده كويا كه زائد اولان الفى مطروح اعتبار ايلديلر زيرا فعال وزنى افعله اوزره
جمعلنمز * شارح ديركه علىّ القارى بياننه كوره كافك فتحيله ده لغت اولمغله مجمعيت مرقومه اول صيغه يه مبنيدر

وغراب كلمه سنك جمعى اغربه كلمكله فعال وزنى دخى افعله اوزره جمعلنديكى صحيح اولور انتهى على" المقدسى بياننه
كوره بوراده فعال نسخه لرى غلطدر صواب اولان فعاله اولمقدر ثمامه كبى (التكرب) تفعل وزننده خرما اغاجندن
كرابه ديوشورمك معناسنه در يقال تكرب الكرّابة اذا التقطها (الكروب) قعود وزننده برنسـنه يك يقين اولمق
معناسنه دركه بوندن كاوب چاتمق ايله تعبير اولنور يقال كرب الامر كروبا من الباب الاول اذادناو بركسه برايشى همان
ايشلمك اوزره اولمق معناسنه دركه معناى مزبوردن مأخوذدر يقال كرب الرجل ان يفعل كذا اى كاد ان يفعل كذا وبو
افعال مقاربه جمله سندندر وكروب كرابه اكل ايلمك معناسنه در يقال كرب الرجل اذا اكل الكرابة وكونش باتمق اوزره
اولمق معناسنه دركه معناى اوّلدن مأخوذدر يقال كربت الشمس اذا دنت للمغيب ويقال كربت حياة النار اذا قرب
انطفاؤها وطواره آغر يوك يوكلتمك معناسنه استعمال اولنوركه غم وتاسه معناسندن مأخوذدر يقال كرب الناقة اذا اوقرها
واتمكجى اتمك آچاركن اوقلاغوبى طقرداتمق معناسنه در يقال كرب الخباز اذا طقطق الكريب (الكروبيون) كافك
فتحى وراك تخفيفيله صبوريون وزننده كروبى كلمه سنك جمعيدركه كروبه منسوب ديمكدر قرب معناسنه اولان كربدن
صفتدر مبالغة نفسنه نسبت اولنمشدر ملائكهٔ كرامك اشراف وساداتلرينه اطلاق اولنور ومنه * ومن الملائكة
الكروبيون * وهم سادة الملائكة * شارح ديركه مراد مقرّب دركاه الهى اولان ملائكه درجبرائيل وميكائيل واسرافيل
عليهم السلام كبى وبعضلر حملهٔ عرش اولان ملائكه يه اقرب اولانلردر ديديلر وبعضلر شدت وقوت معناسنه اولان
كربدن مأخوذ اولمغله ملائكهٔ عذاب ايله بيان ايلديلر وبعضلر حزن واندوه معناسنه اولان كربدن اخذ ايدوب حضرت
خدادن شـدت خوف وخشيتلرى اولان ملائكه ايله تفسير ايلديلر لكن اكثرى قرب معناسندن اخذ ايلمشلردر
وبونده اوچ مبالغه واردر اوّلا كرب ماده سى قرب ماده سندن ابلغدر ثانيا فعول بنيه سنده در ثالثا مبالغة نفسلرينه
نسبت اولنمشدر انتهى (المكاربة) مقاربه وزننده ومرادفيدر يقال كاربه اى قاربه (المكرّبات) معظمات وزننده
شول دوه لره اطلاق اولنوركه زياده سيله بارد اولان وقتلرده خيمه لرك قپولرى اوكنه كتوروب چوكردرلر تاكه
ايچريدن چيقان توتونلر ايله اصنوب راحت اوله لر (الكرّاب) شدّاد وزننده بركسه ديمكدر احدوفرد معناسنه مستعملدر
ديّار كلمه سى كبى مقام نفى عامه مخصوصدر يقال مابالدار كرّاب اى احد (ابو كرب اليمانى) كتف وزننده تبابعه دن
يعنى ملوك يمندن برملكك كنيه سيدر اسمى اسعد بن مالك الحميرىّ در (الكربة) فتحاتله خيمه دير كنك تپه سنى چكوردكارى
تكمه يه دينوركه تركيده آغرشق تعبير اولنور (كربه) زمره وزننده سلفده قاضىٔ بلخ اولان محمود بن سليمانك لقبيدركه
محدثيندندر (كريب) زبير وزننده تابعيندن برذاتك ومحدثيندن برجماعتك اسملريدر (ابو كريب) ينه زبير وزننده
محمد بن العلاء بن كريب كنيه سيدركه امام بخارى شيخيدر (ذو كريب) برموضعدر (معدى كرب) فتحتينله رجل
معروفدر وبشقه برآدمك اسميدر وبونده اوچ لغت واردر (١) بانك رفعيدر غير منصرف اوله رق (٢) اضافتله در
منصرف اوله رق (٣) اضافتله در غير منصرف اوله رق * شارح ديركه صورت ثالثه ده كرب مؤنث ومعرفه اعتبار
اولنور وهرحالده ياى معدى ساكنه در ونسبتنده جزؤ اوّله نسبتله معدى" دينور كذلك تصغيرنده معيدى" دينور
وبونلر مطرده دندر (الكريبة) غريبه وزننده داهيهٔ شديده يه اطلاق اولنور يقال رماه الله بالكريبة اى الداهية
الشديدة (كرب) زفر وزننده اساميدندر عمرو بن عثمان بن كرب معروف متكلم مكى درعلم كلامده صاحب تصانيفدر
(التكرتب) تدحرج وزننده دونمك معناسنه در يقال تكرتب علينا اى تقلب (الكرشبّ) قرشبّ وزننده ومرادفيدركه
ذكر اولندى (الكركب) كافك ضميله كركم وزننده برخوشبو نبات آديدر (الكرنب) نونله قنفذ وزننده و (الكرنب)
سمند وزننده سلق اسميدر على قول يك لذتلو نوعنه دينور على قول قنبيط يعنى تحريفله قرنبيط تعبير اولنان سبزه نك
تازه سنه دينور بستانى وبرّى اولور برّى نوعى مرارتلو اولور قوريدلمش كوكنك مسحوقندن ايكى درهمنى شرابله
مزج واستعمال افعى لدغنه ترياق مجرّبدر * معلوم اوله كه جميع مفرداتده سلق سينك كسريله تركيده پازى ديدكارى
سبزه ايله مفسردر وكرنب لاهنه ايله مبين دركه فارسيده كلم ديرلر بستانى وبرّى وبحرى نوعى اولوركه مرارتندن بحرى
اطلاق ايلمشلردر وبرّى قسمنه تركيده آله باش تعبير اولنور * شـارح دخى مؤلفك بورسمه بياننى تخطئه ايلمشدر
(الكرنيب) كافك فتحى وكسريله سود ايله يوغرلمش خرمايه دينوركه اطعمه دندر مجيع دخى ديرلر (الكرنبة) دحرجه
وزننده مهمانه كرنيب يدرمك معناسنه در يقال كرنب فلان اذا اطعمه للضيف وسود ايله خرما اكل ايلمك معناسنه در
كرك ايچنه خرما مزج ايلسون وكرك ساده جه اكل ايلسون يقال كرنب الرجل اذا اكل التمر مع اللبن (الكزب) كافك
ضمى وزاى معجمه نك سكونيله كسب وزننده ومرادفيدركه شيرلغان پوصه سنه دينور وبرمتين وصلابتلو شجرك آديدر
(الكزب) فتحتينله اياقده طراقلق تعبير اولنان كميكك كوچك وبوزلمش كبى طورطوپ اولمسنه دينوركه معايب

مطلب

خلقتدندر (المكزوبة) محبوبه وزننده الواندن خلاسيه يعنى بشره سى بياضله سياه ماييننده اولان خاتونه دينوركه بعض عرب جاريه سى لونيدر حرمين نسوانده دخى بولون اولور اصطلاحزده حبشى تعبير اولنور اسمردن سياهجه اولور عرب جاريه لرنده لون مطبوعدر و ابوينك برى بياض و بريسى سياه اولوب انلردن متولد اولان ولدلك دخى لونى او يلجه در اول ولده خلاسى دينور (الكوزب) جرهر وزننده بغايت تنك مشرب اولان بخيل وناكسه دينور يقال رجل كوزب اى بخيل ضيق الخلق (الكسب) كافك فتحى و سينك سكونيله و (الكسب) كافك كسريله قزانجه دورشمك معناسنه دركه مراد سعى وعمل ايله قزانج ايلمكدر كتابتله اقچه قزانمق كبى يقال كسب الرزق كسبا وكسبا من الباب الثانى اذا طلبه تنه كه اكتساب دخى بومعنايه در على قول كسب عمل وزحمتسز قزانمق و اكتساب امك چكوب سعى واجتهاد ايله قزانمقدر يقال كسب الرجل المال اذا اصابه ويقال اكتسب اذا تصرف واجتهد * مؤلفك بصائرده بياندن مستفاد اولديغى اوزره كسب جمع ايلمك معناسنه موضوع اولوب بعده سعى وعمل ايله رزق طلب ايلمكده شايع اولمشدر ولفظ كسبك مفهومى اعمدر يعنى كندى نفسى ايچون وسائر ايچون قزانج ايلمكده استعمال اولنور لكن اكتساب همان كندى نفسيچون چالشوب استفاده ايلمكه مخصوصدر وبعضلر كسب لفظنى خيره و اكتسابى شره تخصيص ايلديلر قال الله تعالى ﴿ لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت ﴾ زيرا اكتسابده تصرف واجتهاد ملحوظدر وشر نفسك مشتهاسى و اكا بغايت ميل و انجذابى اولمغله تحصيلنه كركى كبى چالشوب سعى و اهتمام ايدر هرنقدر صعب ودشوار ايسه ده لكن خيرده بوحالت بوقدر انتهى و كسب جمع ايلمك معناسنددركه معناى اصليسيدر يقال كسب المال اذا جمعه وكسب ايكى مفعوله تعديه ايدر برآخر آدمه مال قزاندرمق معناسنه دركه كندى سعى و همتيله اول آدم قزانمش اولور يقال كسب فلانا مالا اى اكسبه اياه فكسبه هو و بو فعلته ففعل طريقى اوزره كلان افعالدندر (التكسب) تفعل وزننده كافتله قزانج ايلمك معناسنه در يقال تكسب الرجل اذا طلب الرزق يعنى تكلف فيه (الاكتساب) افتعال وزننده كسب معناسنه در تنه كه آنفا بيان اولندى (الاكساب) همزه نك كسريله كندى سعى و همتيله يا ارائيله برآخر آدمه قزانج ايتدرمك معناسنه در يقال اكسبه اياه فكسبه هو (المكسب) مشرب وزننده و (المكسب) مجلس وزننده و (المكسبة) مغفره وزننده و (الكسبة) كسوه وزننده بونلرده مصدرلردر كسب معناسنه يقال فلان طيب المكسب والمكسب والمكسبة والكسبة اى طيب الكسب * شارح ديركه جمع بنيه سيله مكاسب كلديكى انواع اعتباريله در و بونلر اسم موقعنده استعمالى شايع اولمشدركه قزانجه اطلاق اولنور پس طيب المكسب فلانك قزانجى پاك ديمك اولور واسم مكان دخى اولور (الكسوب) صبور وزننده و (الكساب) شداد وزننده مبالغه لردر دائما كسب وكار اوزره اولان كشى يه دينور (الكسوب) تنور وزننده بر نبات آديدر وكسوب شئ ونسنه معناسنه استعمال اولنور ومقام نفيه مخصوصدر يقال ماله كسوب اى شئ (كساب) كسر اوزره مبنى اوله رق قطام وزننده قورده اطلاق اولنور ذئب معناسنه (كسبة) حمزه وزننده قانجق كوپك اسماسندندر وشهر نسف قضاسنده برقريه آديدر (كسيب) زبير وزننده اركك كوپك اسماسندندر و اسماء رجالدندر (ابن الكسيب) حرامزاده يه يعنى ولدزنايه اطلاق اولنور (الكسب) كافك ضمى و سينك سكونيله ياغ صيقنديسنه دينوركه ياغلك كير و قلان پوصه سيدر اكثرى شيرلغان پوصه سنده مستعملدر (كيسب) حيدر وزننده اسامئ رجالدندر و ايرانده رى شهريله خوار نام قريه سى بيننده برقريه آديدر (الاكسب) اقرب وزننده اساميدندر كيسب بن منيع الاكسب برشاعردر (الكواسب) كواكب وزننده انسانده آلات كسب اولان اعضايه اطلاق اولنور جوارح معناسنه (ابو كاسب) قوردك كنيه سيدر (كاسب) و (كيسبه) كافك فتحيله اساميدندر (الكسحبة) حاى مهمله ايله دحرجه وزننده بركسه دن خوف و احتراز ايلمكله سينوب كزلنه رك يوريمك معناسنه در يقال يمشى الكسحبة اى مشى الخائف المخفى نفسه (الكشب) شين معجمه ايله ضرب وزننده ات مقوله سى سردجه نسنه يى شدتله قاورايوب سسلنديره رك اكل ايلمك معناسنه در يقال كشب اللحم ونحوه كشبا من الباب الثانى اذا اكله بشدة وكشب بر موضع ياخود بر جبل اسميدر (التكشيب) تفعيل وزننده كشب معناسنه در يقال كشب اللحم ونحوه بمعنى كشبه (كشبى) جمزى وزننده باديه ده برطاغك اسميدر (كشب) كتب وزننده برطاغ آديدر (كشيب) امير وزننده بشقه برطاغك آديدر (الكظوب) ظاى معجمه ايله وجوب وزننده وجود سمورلكدن طولوم كبى طولوب قبارمق معناسنه در يقال كظب الرجل كظوبا من الباب الاول اذا امتلأ سمنا (الكعب) كافك فتحى وعينك سكونيله اعضا كميكلرينك هر مفصلنه يعنى ال واوياق يرينه دينوركه يومرى اولور فارسيده پيوندگاه دينور يقال هو موهن الكعب وهو كل مفصل للعظام وفوق القدم يعنى اياق طبانينك ارقه سنده اولان يومريجه كميكه دينوركه اينجك مفصليله پرمقلرك ماييننده اولان طرقلق كميكنك اورته سى اوله جق يومرى كميكدر يقال

(ضرب)

ضرب كعبه وهو العظم الناشئ فوق القدم * شارح دیرکه بو شیعه قولیدر ائمهٔ لغت عندنده منکردر وکعب ایاغك ایکی
طرفنده اولان ایکی یومری کمیکك هر برینه دینورکه طپوق تعبیر اولنور هر ایاقده ایکی دانه اولور جمعی اکعب کلور
افلس کبی وکعوب کلور وکعاب کلور کافك کسریله یقال غسل رجله الی الکعبین وهما العظمان الناشزان من جانبیها
وکعب آشیق تعبیر اولنان کمیکه دینورکه صبیان آنکله ملاعبه ایدرلر کذلك زرد او یونندهکه طاوله تعبیر اولنان او یون
آندن بر نوعدر زار دیدکاری مهره یه دینور و بونلره کعبه دخی دینور هایله ایکی دانه اولمغله کعبتین دیرلر وکعب ذکر
اولنان کعبه نك جمع جنسیدر و بونك جمعی کعاب کلور وکعبات کلور حرکات وزننده و بو کعبه نك جمعیدر مؤلف تخلیط
ایلمشدر و بعض نسخهده ضمتینله کعب وکعاب عنوانده مرسوم اولمغله شارح بو نسخهیی تصویب وضمتینله کعب
وفتحاتله کعبات کعبه نك وکعاب کعبك جمعی اولمق اوزره ترتیب ایلمشدر وکعب قارغینك وقامشك انبوبتینی مابیننه
دینور غرابندرکه مؤلف انبوبه یی کعب ایله تفسیر ایدوب بوراده کعبی مابین الانبوبتین ایله بیان ایلمشدر جمیع امهاتك
بیانه کوره انبوبه بوغومه دینور وکعب ایکی بوغوم ارالغنده اولان یومری عقدهیه دینورکه بوغوم باشی تعبیر اولنور
کذلك صاحب مصباح دخی تشویش ایلمشدر وکعب بر طوپاق یاغه اطلاق اولنور یقال عنده کعب من السمن ای
کتلة و بر جرعه مقداری سوده اطلاق اولنور کرچه مؤلف من اللبن تعبیر ایدوب لکن بر مقتضای مادّه قویو یوغرد
اولمقدر نته که اساسده اذا کان جامدا عبارتی آنی مشعردر وکعب اهل حساب اصطلاحندن بر حساب آدیدر * معلوم

مطلب

اوله که جذر وکعب مصطلحات اهل حسابدندر جذر شول عدده دینورکه کندی نفسنه ضربدن عدد آخر حاصل اوله
مثلا اوچی کندی نفسنه ضرب ایلدکده طقوز حاصل اولور زیرا اوچ کره اوچ طقوز ایدر پس اول اوچ عدده جذر
وطقوزه مجذور دیرلر وکعب مجذوری بر دفعه دخی جذره ضرب ایلمکدر مثالمزده حاصل اولان طقوزی بر کره دخی اوچه
ضرب ایلدیکمزده یکرمی یدی حاصل اولور اول اوچه کعب و یکرمی یدی یه مکعب دینور واهل مساحه اول اوچ
عدده ضلع وطقوزه مربع دیرلر واهل جبر ومقابله اوچه شیٔ وطقوزه مال دیرلر وکعب مجد وشرف وشان معناسنه استعمال
اولنور یقال اعلی الله کعبه ای مجده وشرفه و بو کعب قناتدن مأخوذدر کما یقال رفع الله اعلام مجده یاخود کعب ساقدن
مأخوذدر زیرا انسان قائم اولدیغی حینده کعبی البته عالی اولوب وجالس اولدقده مستور ومنزوی اولور وکعب مصدر
اولور قابی طولدرمق معناسنه که مادهٔ مذکورهدن مأخوذدر یقال کعب الاناء کعبا من الباب الثالث اذا ملأه وتازه قزك
ممهسی تومومب یومریلنمق معناسنه درکه آغرشقلنمق تعبیر اولنور اول قزه نارپستان اطلاق اولنور یقال کعب الثدی اذا
نهد (الكعب) کافك ضمیله ممه یه اطلاق اولنور ثدی معناسنه (التكعيب) تفعیل وزننده برنسنه یی چارکوشه قلمق
معناسنه در کعب مادهسندن مأخوذدر ایکی ایاقده درت دانه اولمق حسبیله تقول کعبته تکعیبا ای ربعته وقزك ممهسی
آغرشقلنمق معناسنه در یقال کعب ثدیها اذا نهد (الكعبة) حمزه وزننده بیت الحرام اسمیدرکه قبلهٔ اهل اسلامدر
زاده الله تشریفا * شارح دیرکه مربع الشکل اولدیغیچون یاخود مجد ورفعت وشرفنه مبنیدر یاخود ساحهٔ مکهٔ
مکرّمهده ال‌ك اوّل مبنی اولمغله تپه کبی اطرافندن عالی اولدیغی ملاحظهسیله در وکعبه چارداغه اطلاق اولنور
غرفه معناسنه اکثری چارکوشه اولور وهر مربع الشکل بنا اولنمش خانه یه اطلاق اولنور (الكعبة) کافك ضمی
وعینك سکونیله قزك بکارتنه دینور یقال فضت کعبتها ای عذرتها و بو اسمدر (الكعوب) قعود وزننده و (الكعاب)
کتاب وزننده و (الكعوبة) کافك ضمیله کعب کبی قزك ممهسی آغرشقلنمق معناسنه در یقال کعب الثدی کعوبا
وکعبا وکعابا وکعوبة من الباب الثانی والاوّل اذا نهد (الكعاب) سحاب وزننده و (المكعب) محدّث وزننده
و (الكاعب) ممهسی آغرشقلنمش قزه دینور ومکعب ومکعب معظم وزننده ومتکعب وکاعب ممه یه دخی وصف
اولور یقال جاریة کعاب ومکعب وکاعب ای فلك ثدیها و یقال ثدی مکعب ومکعب ومتکعب وکاعب ای ناهد
ومکعب معظم وزننده نقش ونکاری اولان الاجه قماشه وبز ومندیل مقولهسنه دینور * شارحك بیانه کوره مربع
النقش یاخود کعاب نقشیله منقوش اولانه اطلاق اولنور ومکعب زیادهسیله محکم دوریلوب بوکلمش ثوبه
اطلاق اولنورکه طورطوپ اوله (الاكعاب) همزهنك کسریله سرعتله یوریمك معناسنه در یقال اکعب الرجل
اذا اسرع یعنی فی مشیه * مترجم دیرکه شرح مفصلده مرسومدرکه اکعاب آدیملری صیق صیق آتارق سرعتله
یوریمك معناسنه در و بعضلر یالکز مشی باسراع عبارتیله و بعضلر مشی علی بطؤ عبارتیله تفسیر ایلدیلرکه ایکیسی
دخی معنای ابتردر فریقینك وهمی اسرع وقارب الخطو عنواندن نشأت ایلمشدر خلاصهسی آدیملری صیق
صیق آتارق تیز تیز یوریمك اولهجقدرکه تقریب کعبك لازمیدر (الكعكبة) طرطبه وزننده نونه معناسنه درکه
صاچی درت بلوك اوردکدنصکره بری برینك ایچنه چکوروب یصیجه چارکوشه اولهرق اکسهدن صالیویریلور

اول کونه صاچه نونه و کعکبه دخی دینور * مؤلف نون ماده‌سنده بوندن ساکت اولمشدر و کعکبه و کعکبیه یای مشدده زیاده‌سیله بر نوع طراغه دینور (الکعبان) تثنیه بنیه‌سیله ایکی کعب دیمکدرکه بری کعب بن کلاب و بری کعب بن ربیعه‌در (الکعبات) حرکات وزننده علی قول ذو الکعبات ربیعه قبیله‌سنه مخصوص برخانه ایدی که جاهلیتده آنی طواف ایدرلر ایدی (ذو الکعب) نعیم بن سوید الشیبانی لقبیدر (کعب الحبر) حانک فتحی و کسریله تابعی معروفدرکه کعب الاحبار دیمکله شهیردر * مؤلف حبر ماده‌سنده کعب الاحبار دیمکدن منع ایلمشدر (الکعثب) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده ایری و یومری فرجه دینور کعب ماده‌سندن مأخوذدر و یومری فرجلی خاتونه دینور (التکعثب) تدحرج وزننده برنسنه طور طوب دکرمجه یوالق اولمق معناسنه‌در یقال تکعثبت العرارة اذا تجمعت واستدارت و عراره صغر کوزی دیدکاری شکوفه‌در (الکعدب) جعفر وزننده و (الکعدبة) هاایله دنی و ناکس و فرومایه کشی یه دینور فسـل کبی (الکعدبة) قنفذه وزننده صویک یوزنده اولان قبارجغه دینور حباب کبی نسخه‌لرده نفاخات الماء عنوانیله مرسومدر لکن نهـایه‌ده مفرد صیغه‌سیله نفاخة الماء او بیت العنکبوت عبارتیله مفسردر پس جمع جنسی هامنز اولور (الکعسبة) سینله دحرجه وزننده قاچوب کتمک علی قول سرعتله یوریمک یاخود آهسته جه کتمک یاخود سرخوش یوریشی کبی یوچالیه‌رق یوریمک معناسنه‌در یقال کعسب الرجل کعسبة اذا عدا و هرب او مشی سریعا او عدا بطیئا او مشی مشیة السکران (کعسب) جعفر وزننده بر رجل آدیدر (الکعنب) نونله جعفر وزننده قصیر القامه بودور رکسه یه دینور نونی زائده‌در و ارسلانه دینور و کعنب باشنده کعانب اولان آدمه دینور یقال رجل کعنب ای ذو کعانب (الکعانب) علابط وزننده بودخی ارسلانه دینور (الکعانب) کافک فتحیله بعض باشک بشره‌سنده اولان جابجا بزکبی دوکولمش عقده‌لره دینورکه اوستره دوزجه یوریه‌مز اولور (المکعنب) اسم مفعول عنوانیله شول بوینوزه دینورکه حلقه کبی قیورلمش اوله یقال تیس مکعنب القرن ای ملتوی القرن کانه حلقة (الکوکب) جوهر وزننده و (الکوکبة) هاایله یلدزه دینور نجم کبی * شارح دیرکه بیاض و بیاضه و عجوز و عجوزه کبی کوکب و کوکبه دخی دیرلر و فی المثل * ذهبوا تحت کل کوکب * ای تفرقوا یعنی هر بری بر طرفه پراکنده و تارمار اولوب کتدیلر و کوکب بعض کوزه عارض اولان آق نقطه یه دینور انواعی واردر آق دوشمک و آق صو و پرده امثالی اصطلاحات کحالیه‌سی واردر و کوکب اوزون اولان نباته دینور و برقومک سید و سردارینه اطلاق اولنور یقال هو کوکب القوم ای سیدهم کذلک فارس و جندی و خیالنه اطلاق اولنور و شدت حرارته دینور و قلجه و صوبه و زندانه دینور و دمور اکسره دینور مسمار معناسنه کوا کبی حلبی اکا منسوبدر و شول خطه یه یعنی افراز و تعیین اولنمش ارضه دینورکه لونی مفرز اولدیغی ارضک لونه مخالف اوله و کوکب طلق دیدکاری دارویه دینور ترکیده اورن یولی تعبیر اولنور مفرداتده تعیین ایچون کوکب الارض تعبیر ایدرلر و کوکب سلاحپوش آدمه اطلاق اولنور و طاغه دینور جبل معناسنه بعض نسخه‌ده خای معجمه ایله خیل عنوانده مرسوم اولمغله سواری سپاه کروهی دیمک اولور ایکیسیده ملایمدر و کوکب وقت بلوغی متقرب اولان اوغلانه دینور غلام مراهق معناسنه و فطریدنی منتار اقسـامندن دلوجه منتار دیدکاری نباته دینورکه آق اولور قتالدر و کوکب الشیء برنسنه‌نک کثیر و معظم و مجتمع اولانه دینور و کوکب الروضة باغچه‌نک و مرغزارک شکوفه‌سنه اطلاق اولنور تقول ما ازهر کوکب الروضة ای نورها و کوکب الحدید مجلا یولادلک و دمورک پارلدایوب یلدرامسنه اطلاق اولنور تقول اعجبنی کوکب هذا الحدید ای بریقه و توقده و کوکب البئر کوز قوینک صو نبع ایدن منبعنه و چشمه‌سنه اطلاق اولنور یقال غار کوکب البئر ای عینها و کوکب طبریه اوزره مشرف بر قلعه آدیدر و برخاتونک اسمیدر و کیجه او تلقلر اوزره دوشن قراغو قطره‌لرینه دینور (الکوکبة) هاایله یلدزه دینورتنه‌که ذکر اولندی و کوکبه جماعت انسانی یه دینورکه آلای تعبیر اولنور یقال جاء فی کوکبة عظیمة ای جماعة و کوکبه مصدر اولور مجلا و مصیقل یولادو دمور مقوله‌سی پارلدامق معناسنه یقال کوکب الحدید کوکبة اذا برق و توقد (کوکبان) بمنده برحصار آدیدر سلفده آنده برقصر پادشاهی وار ایدی که درونی یاقوتله مرصع و منزین اولمغله کوکب کبی لمعان ایدر ایدی قصر مزبور شهر صنعاقربنده ایدی و خارجی زر و سیم و سائر اجناس جواهر ایله پرزیب و زیور ایدی (کواکب) علابط وزننده برطاغ آدیدرکه آندن دکرمن طاشی قطع و جلب ایدرلر (الکوکبیة) یای مشدده ایله برقریه اسمیدرکه بودهسی اهل قریه یه بغایت جور و ظلم ایلمکله انلرده اکابددعا ایلمرله علی الفور تأثیر ایدوب هلاک اولمشدر بین العرب * دعوا دعوة کوکبیة * مثلی آندن قالمشدر * شارحک بیاننه کوره قریۀ مزبوره ارض حجـاز ده‌درکه اهالیسی آل زبیر ایدی (کوکبی) الفک قصریله حوزلی وزننده بر موضع آدیدر (کویکب) مصغر بنیه‌سیله مدینه ایله تبوک بیننده برمسجد نبوی اسمیدر علیه الصلاة والسلام (الکواکب) کوکب لفظنک

جعیدر بو معنادندرکه عربلر یوم ذو کواکب دیرلر ذوشدائد معناسنی اراده ایدرلر کویا که فرط محنت وشدتدن
ناشی هوا یوزی پك قرا کولق اولمغله کسوف کونی کبی کواکبلر نمایان اولمشدر (الکلب) کافك فتحی ولامك
سکونیله هر برتجی جانوره دینورکه انسان وحیوانی طلایوب اصروب وپاره‌لیجی اولور کوپك وارسلان
وقپلان وقورد کبی سبع عقور معناسنه‌در بعده کوپك تعبیر اولنان جانورده غالب اولمشدر شویله که لدی الاطلاق
سائره محتمل اولمامغله حقیقت لغویه منزلنده اولمشدر جمعی اکلب کلور افلس کبی وکلاب کلور اوّلك جمع
الجمعی اکالب وثانینك کلابات کلور * مؤلف بصائرده کلیب لفظنی دخی زیاده قلمشدر عبد وعبید کبی وکلب
ارسلانه دینور لکن تعمیمده داخل اولمغله تخصیصی ظاهرا اکا دخی اطلاقی کوپك کبی غالب ومتداول
اولدیغنه مبنی‌در زیرا بادیه‌ده کوپك قسمندن اکثر اولور وکلب دره‌ده صویك ابتدأ یعنی هنوز آرتمغه
باشلدیغی وقتده اوّلنه دینور بعضلر بونی مصدر اوله‌رق تقیید ایلمشدر وکلب دکرمن چرخنده زیوانه دیدکلری
دمورك تپه‌سنده اولان کوچك دموره دینور ومتخلل اولان دیواره اوردقلری طباغه دینورکه پایندان ودستك
تعبیر اولنور وکلب برنوع بالق آدیدرکه کوپك بالغی دیدکلریدر کلب الماء بشقه‌درکه اول قندز اوله‌جقدر وکلب
برکوکب آدیدر وبوکوکب دکلدر بلکه نیجه کواکبدن منتظم اولمش برکلب صورتیدر سرطان برجنك
جنوبیسنده شجاع ایله جبار اراسنده وسفینهٔ نوحك قیچ قاره‌سنك اوست طرفنده واقع اولمشدر باشنده
واللری اوکنده وبطننده وقالچه‌سی اوزره برر کوکب برّاق واردر عربلر بطننده اولان پك برّاق کوکبه کلب
اطلاق ایلمشلریله مؤلفك مرادی اولکوکب اوله‌جقدر وکلب خام کوندن کسلمش قایشه دینور قدّ معناسنه وبوکسك
تپه‌نك واویوکك باشلرینك اوجنه دینور وقلچ قبضه‌سنده اولان دمور میخه دینورکه پرازوانه‌نك اوزرنده اولور علاقه
آکاکچوریلور وکلب شول قرمزی صریمه وترشه‌یه دینورکه بری برینه دیکیله‌جك سختیانك وکونك ارالغنه وضع
ایدوب ایکی طرفلو اوزرندن دیکش چکرلر وکلب زی ایله قوس بیننده برموضع آدیدر وعمامه ترابنده برطاغك اسمیدر
وکلب الفرس آتك ارقه‌سنده یلیسندن قویریغنه قدر چکلمش اولان خلق خطه دینورکه لوننه مخالف اولور مثلا طوری
آتده سیاه اولور وکلب طوارسمرینك اکسه‌سنده اولان اکری چنکله دینورکه قرشولقلی ایکی دانه اولور اکا طوربه
ومطهره مقوله‌سی نسنه کچیرلوب آصارلر وقلجك قبضه‌سنه صاردقلری قایشه دینور ومطلقا کندیسیله صاریلوب
وباغلنوب متین ومحکم اوله‌جق شیئه دینور وکلب برقبیله آیدر وکلب مصدر اولور کلوب ایله یعنی مهمان ایله راکب
التنده اولان حیوانه اوروب دورتمك معناسنه یقال کلب الراکب الفرس کلبا من الباب الاول اذا ضربه بالکلوب
وبرکمسنه تنها بادیه‌ده قالمغله یقین یرلرده شنلك وار ایسه البته کوپکلری کندینك صوتنی ایشتدکلرنده آنلرده اورمکله
بوجهتدن شنلك اولدیغنی استدلال ایچون کوپك کبی اورمك معناسنه‌در یقال کلب الرجل کلبا من الباب الثانی اذا نبح
لتسمعه الکلاب فتنبح فیستدل بها علیه وذلك اذا صار فی قفر * مترجم دیرکه لطائفدن اولمق اوزره جاحظ نقل ایدرکه برکون
برویرانه عرصه‌ده بر مکتب خواجه‌سنی کوردم که بعینه کوپك کبی اوریبوب طوره‌یور سببندن سؤال ایلدکمده
بوعرصه‌نك حذاسنده اولان خانه صاحبنك برکوچك اوغلو واردر بنم شاکردمدر لکن مکتبه چوقلق خیری
یوقدر دائما کوپکلر ایله اوغراشوب ملاعبه ایدر بن دخی مکتبه کلمدیکی کون بورایه کلوب بورسمه اورورم اولدخی بنی
کوپك ظنیله طولودیزکین قپویی آچوب طشره‌یه اوغرامغله بن دخی یقاسنی دیوشوروب مکتبه کوتوررم پس وضع
مزبوریالکز بادیه‌ده قالانه مخصوص دکل ایمش انتهی (الکلاب) سحاب وزننده بودخی کلب کبی سمرك اکسه‌سنده اولان
اکری دموره دینور (الکلب) فتحتینله صوصه‌مق عطش معناسنه‌در یقال کلب الرجل کلبا من الباب الرابع اذا عطش
وپزونكك ایلمك قیادت معناسنه‌در مکلبه دخی بومعنایه‌در یقال کلب فلان کلبا ومکلبة اذا قاد ومنه الکلتبان وکلب مقارنك
ایپی تکرلکله اوق لچن اغاجك ارالغنه دوشوب ایلشمك معناسنه‌درکه تکرلك دونمکدن قالور یقال کلب الحبل اذا وقع
بین العقو والبکرة وکلب برنسنه‌یه پك حرص وطمع ایلمك معناسنه‌در وبرنسنه شدت بولمق معناسنه‌در وبلاشبع
اکل کثیر معناسنه‌در وکلب الشتاء قیشك حدت وشدّتی هنکامنه اطلاق اولنور انف الشتاء کبی وقودوز
کوپك اصرمش کمسه کوپك کبی فریاد ایلمك معناسنه‌در وکوپك قودوروب قودوز اولمق معناسنه‌در انسان اتنی
یمکدن عارض اولور یقال کلب الکلب کلبا من الباب الرابع اذا جنّ وهو یعتری من اکل لحم الانسان وبرکمسه‌یی
قودوز کوپك طلامقله کوپك کبی قودورمق معناسنه‌در یقال کلب الرجل کلبا اذا اصابه الکلب من عضّ الکلب
الکلب * شارح دیرکه قودوز طلامش کمسه‌یی قرقنجی کیجه تا بصباح اصلا اویوتمیه‌لر باذن خدا علت مزبوره حادث

اولمزوا کراول کیجه اویور ایسه البته اول علته مبتلا اولور کذلك اول کلبی ایکی پاره ایدوب اول آدمی ارالغندن
کچورمك دخی نافعدر واولکوپك اصلا بر یرده قرار ایلمز برمرتفع محلده طوروب قلبور ایله اوزرینه کول الەسەلر
همان هلاك اولور انتهی وکلب طارلمق معناسنەدر یقال کلب الرجل اذا غضب وسفیه اولمق یعنی سبکسر وخفیف
وبی تمکین اولمق معناسنەدر یقال کلب الغلام اذا سفه واغاج صویه خوشجه قانوب تاب وطراوتی حقی اوزره کمامکله
یپراقلری خشونتلو وسرد اولمغین طوقنان آدمك اثوابنه ایلشور اولمق معناسنەدرکه هپ بونلر مجازدر یقال کلب
الشجر اذا لم یجد ریه فخشن ورقه فعلق من مرّ به وقیش مشتد اولمق معناسنده استعمال اولنور یقال کلب الشتاء اذا اشتدّ
وکوپك آدم اتنه دادانوب اوکرنمکله آدمجل اولمق معناسنەدر یقال کلب الکلب اذا ضری وتعوّد اکل الناس ﴿المکلبة﴾
مرتبه وزننده کاب کبی پزونکلك ایلمك معناسنەدر ﴿الکلتبان﴾ تای فوقیەنك تقدیمیله قلتبان وزننده پزونکه دینور
قوّاد معناسنه کلب ومکلبەدن مأخوذدرکه پزونکلك معناسنەدر * صاحب مصباح قرطبانك اصلی کلتبان اولمق
اوزره تصریح ایلمشدر * لکن مؤلف قرطبانی دیّوث وبی ناموس ایله وکلتبانی پزونك ایله تفسیر ایلمشدر هر بری بشقه
یادکاردر زیرا قرطبان بوینوزلودرکه قورمساقدر وپزونك واروب کلن وآرادوزندر وبرهان صاحبی قرطبان
وقلتبان کلتباندن معرّب اولدیغنه ذاهب اولمشدر وبونك وزنی فعتلاندر ﴿الکلب﴾ کتف وزننده قودوز کوپکه
دینور اساسك بیاننه کوره قودوز طلامش کمسەیه دخی کلب دینور جمعلرنده کلبی دینور عطشی وزننده یقال کلب کلب
وکلاب کلبی ورجل کلب وقوم کلبی ومنه فی دماء الملوك شفاء للکلبی ﴿الاکلاب﴾ برکمسەنك طواری قودورمق
معناسنەدرکه قودوز کوپك طلامسیله اولور ومخصوص علتدن ناشی اولور ماندەنك قودوردیغی مشهوددر اولمشدر
یقال اکلب القوم اذا کلبت ابلهم ﴿الکلبة﴾ علبه وزننده قاتیلق شدت معناسنەدر تقول نحن فی کلبة الشتاء ای فی شدته
وضیق معاش وقحط وغلا معنالرینەدر وکلبه میکدەیه دینور تقول رأیته فی الکلبة ای حانوت الخمار وکوپکك وکدینك
برونلرینك ایکی طوفنده بیق طرزنده اولان اوزون قیللره دینور قپلاندە دخی اولور وکلبه دیار بکر ترابنده برموضع آدیدر
وصوغوغك شدتنه دینور وصرم تعبیر اولنان اینجه اوزون قایشه علی قول برطوتام لیفه دینورکه آنکله قربه مقولەسی
دیکیلور ﴿الکلبة﴾ کافك فتحیله میشه اغاجی نوعندن بردیکنلو اغاجك آدیدر اکا کلبه دخی دیرلر فرحه وزننده
وشاخلردن عاری اولان دیکنلکه دینورکه چالی تعبیر اولنور وعمان نام بلده قضاسنده برموضع آدیدر ﴿الکلبتان﴾ کافك
فتحیله دمورجی قصاجنه دینورکه آنکله قزغین دموری قصدروب قوللانورلر دولکرلرك دخی اولور ﴿الکلوب﴾ تنور
وزننده و﴿الکلاب﴾ زمان وزننده مهمازه دینورکه تحریفله ماهمیز دیدکلری سیوری دموردر بندکلری دابەیی دورتمك
ایچون جزمەلرك اوکجەلرینه استوار ایدرلر آت جانبازلرینك مهمازلری اولمغله بیچاره حیوانی یلدزم کبی یوریدرلر
﴿المکلب﴾ محدّث وزننده شکار ایچون تازی وزغر مقولەسنی تعلیم ایدن کشی یه دینور ﴿المکلب﴾ معظم وزننده بوقاغو
ایله یاخود سائر باغله بند اولمش کمسەیه دینور یقال اسیر مکلب ای مقید ﴿الکلیب﴾ امیر وزننده و﴿الکالب﴾ سالب
وزننده کوپك کروهنه دینور جاعة الکلاب معناسنه بوکه کوره ایکیسیده اسم جمع اولەجقدر * لکن مؤلف بصائرده
کلیب لفظنی جمع اولمق اوزره ثبت ایلمشدر واسم فاعل وزننده اسم جمع غریبدر نهایت سیوطی مزهرده خاشن لفظنی رسم
ایلمشدر لکن امهات سائره ظفریاب اولنمامشدر ﴿المکالبة﴾ مفاعله وزننده کوپکلر بری بریله خرلداشوب قاوراشمق
معناسنەدر بعده انسان بری برینی خصومت ونزاعله صیقشدرەرق غوغا ایدوب بری برینه شرکیر اولمقده استعمال
اولندی یقال کالبه مکالبة اذا شارّه وضایقه وبو واحد وفصاعد ایچون کلور ومکالبه دوه اغاجك تیکنلرینی اوتلامق
معناسنەدر یقال کالبت الابل اذا رعت کلالیب الشجر ﴿التکالب﴾ تفاعل وزننده بری برینك اوزرینه کوپك کبی
صیچرایوب آتیلمق معناسنده استعمال اولنور یقال تکالبا ای تواثبا ﴿بنو کلب﴾ و﴿بنوا کلب﴾ و﴿بنو کلبة﴾ و﴿بنو کلاب﴾
بر ر قبیلەدر ﴿کفّ الکلب﴾ برنوع عشبهٔ منتشره اسمیدر بونبات بدسقان دیدکلریدرکه ترکیده کوپك آیاسی تعبیر اولنور
﴿ام کلب﴾ بر تیکنلو کوچکجه اغاجك آدیدر بوشجر برذراع قدر اولور ومصرده کثیردر بین الاطباء بو اسمله معروفدر
ومصریلر اکا یتوع دیرلر ﴿الکلبات﴾ حرکات وزننده یمامەده برنیچه معروف بایرلرك اسمیدر ﴿کلاب﴾ غراب وزننده
برموضع وبرصویك آدیدر اول موضعده بین العرب بروقعه اولمغله یوم الکلاب بینلرنده معروفدر ﴿الکلاب﴾ سحاب
وزننده برکمسەیی قودوز کوپك طلامغله دلوروب بیهوش اولمق معناسنەدر یقال کلب الرجل کلابا علی بناء المجهول
اذا ذهب عقله من الکلب ﴿لسان الکلب﴾ تبع یمانینك قلجی آدیدر اوچ ذراع طولنده ولونی تازه سبزه کبی یم یشل
ایدی وتبعدن مراد ابوکرب اولەجقدر وآندن بشقه برنیجه قلج آدیدر وبرنبات آدیدر بونبات حالا فرنك اطبالرینك
سناولوزا دیدکلریدر ورقی سکیرلو یپراغنه شبیه وآندن اطول وبرمقدار مقعر وغایتده ملاستلی واطرافی کسکین

اولور (ذو الكلاب) عمرو بن العجلان نام كمسنه نك لقبيدر (نهر الكلاب) سواحل شامده بيروت ايله صيدا بيننده بر ايرمق آديدر (كلب الجرّبة) جيمك و رانك و باى مشدده نك فتحيله بر موضعدر (كلّاب) كتّان وزننده اساميدندر كلاب العقيليّ وابو الهيدام كلّاب بن حمزه شاعرلردر (الكالب) و (الكلّاب) شدّاد وزننده صاحب الكلاب ديمكدر بو مناسبتله زغرجى باشى يه اطلاق اولنور (دير الكلب) موصل ناحيه سنده بر موضعدر (جبّ الكلب) جبّ ماده سنده ذكر اولندى (كلّاب) رمان وزننده اساميدندر عبدالله بن كلّاب متكلم معروفدر (الكلاب) كافك كسريله كلبك جمعيدركه ذكر اولندى ومنه المثل * الكلاب على البقر * ويروى * الكراب على البقر * پس كلاب روايتنه كوره كلبلرى بقر وحشى اوزره قشقردوب صاليور ديمكدر مثل مزبور هركسى كندى حالى ووضع وصنعتيله ترك وتخليه ايله ديه جك يرده ايراد اولنور كه صنعتندن و الفتندن اولمديغى ايشى تكليف ايله هركسه بيلديكى كارى تكليف وتفويض قيل ديمك اولور مثلا اهل قلمى جنك وقتاله كوندرمك كبى قالديكه الكلاب ياخود الكراب كلمه سى ابتدائيت اوزره مرفوع اولوركه الكلاب او الكراب مفوضة على البقر سبكنده اولور ومقدر ارسل كلمه سيله منصوب اولمسى دخى جائزدر ميدانينك بيانه كوره الكراب على البقر روايتنه كوره كراب ترلايى نطس ايتمكه ديمكله بقردن مراد چفت اكوزى اولور هركمسى كندى صنعتيله ترك ايله معرضنده ضرب اولنور والكلاب روايتنه كوره بقردن مراد يبان اكوزى اولوب قوم مزبورى برى برينه اغرا وتحريش وتسليط ايله مقامنده ايراد اولنور (امّ كلبة) حمى علتنك كنيه سيدر امّ ملدم كبى (الاستكلاب) ذكر اولنان كلب لفظى كبى بر آدم باديه ده تنها قالمغله كوپك كبى اورملك معناسنه در تاكه اوبه لر قريب ايسه كوپكارى ايشيدوب اورمكله شنلكه استدلال ايليه يقال استكلب الرجل بمعنى كلب كما ذكر (الكلاليب) كلوب كلمه سنك جمعيدركه مهمازه دينور وتشبيه طريقيله طوغانك وشاهينك پنجه لرينه اطلاق اولنور يقال انشب البازى اليه كلاليبه اى مخالبه وكلاليب الشجر ميشه ومغيلان اغاجلرينك تيكنلرينه اطلاق اولنور (الكلتب) تاى فوقيه ايله جعفر وزننده و (الكلاتب) قنفذ وزننده ترويج مصلحتى ضمننده مداهنه ايدر اولان يلپاق كسه يه دينور نسخه لرده المداهنة عنوانيله كه مصدردر مرسوم اولمغله غلطدر صواب اولان المداهن عنوانده اولمقدر نته كه امهات سائره ده يكلتب فى امره اى يداهن عبارتيله مثبت اولمغله مصدرى كلتبه اولور (الكلتبان) قلتبان وزننده يزونكه دينور قوّاد معناسنه * مؤلف بونى كلب ماده سنده دخى ذكر ايلمشيدى كه كلب ومكلبه دن مأخوذ ايدى وبورادہ اعاده سى كلتبه دن مأخوذ اولديغنه ذاهب اولان قوله مبنى در (الكلثب) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده و (الكلاثب) علابط وزننده بخيل وجرى ومتقبض اليد اولان ناكسه دينور (الكلحبة) حاى مهمله ايله دحرجه وزننده مشتعل وعلوكير اولان آتشك كورلتيسنه دينور تقول سمعت كلحبة النار اى صوتها ولهيبها وكلحبه برشاعرك اسميدر وهبيرة بن عبدالله بن عبدمناف بن عرين العرنىّ لقبيدر وديكر هبيرة بن الكلحبه عراده نام فرسك فارسيدر وكلحبه مصدر اولور قلجله چالمق معناسنه يقال كلحبه بالسيف اذا ضربه به (الكنوب) نونله قعود وزننده برنسنه درشت وغليظ اولمق معناسنه در يقال كنب الشئ كنوبا من الباب الاول اذا غلظ وبركمسه غنايه نائل اولمغله سائردن مستغنى وبى نياز اولمق معناسنه در يقال كنب الرجل اذا استغنى يعنى بعد فقر (الاكناب) همزه نك كسريله بودخى درشت وغليظ اولمق معناسنه در يقال اكنب الشئ اذا غلظ وال كثرت عملدن ناسورلنمق معناسنه استعمال اولنور يقال اكنبت يده اذا غلظت من العمل وبركمسه نك ايچروسى قبض اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال اكنب عليه بطنه اذا اشتدّ بونده على ايله استعمالى قبضك ثقلتى منقبض اوزره مستولى اولديغنه مبنى در ودل طوتلمق معناسنه استعمال اولنور يقال اكنب لسانه اذا احتبس (الكنب) فتحتينله كثرت استعمالدن انسانك اياغى والى كذلك دوه وآت وقاطر مقوله سى دوابك اياغى غلظتلنوب ناسور باغلمق معناسنه در على قول انسانك النه مخصوصدر چفتچى الى كبى يقال كنبت يده كنبا من الباب الرابع اذا غلظت من العمل (المكنب) محسن وزننده (والمكنب) منبر وزننده اختلاف مذكور اوزره ناسورلنمش عضوه دينور يقال حافر مكنب ومكنب اى غليظ (الكنب) ضرب وزننده برنسنه يى بر ظرف ايچره آليقومق معناسنه در يقال كنب الشئ فى جرابه كنبا من الباب الثانى اذا كنزه فيه وحبسه (الكانب) جانب وزننده كثرت اكلدن طولوم كبى ممتلى اولان انسان وحيوانه دينور (الكنب) كتف وزننده بر نبات آديدر بونبات كنور وكندر ديدكلريدركه آندن ايپ وسجيم بوكيلور (الكنيب) اميروزننده قورىمش اغاجه على قول تيكنلرى قيريلوب اوفانمش اولان ميشه اغاجنه دينور (كنيب) زبيروزننده بر موضع آديدر (كنب) جنب وزننده ماوراء النهرده بر بلده دركه اشروسنه ايله ملقبدر حالا لقبيله مشتهردر (المكنئبّ) مكفهرّ وزننده جثه سى غليظ وشديد اولان طوپاچ بودور كمسه يه دينور (الكناب) كتاب وزننده خرما سالقمنه دينور (الكنتب)

تای فوقیه ایله قنفذ وزننده و ﴿الکناثب﴾ علابط وزننده قصیر القامه بودورکسه یه دینور ﴿الکنثب﴾ ثای مثلثه یله
جعفر وزننده و ﴿الکنثب﴾ قنفذ وزننده و ﴿الکناثب﴾ علابط وزننده مطلقاقاتی و صلب و شدید اولان شیئه دینور
﴿الکنثاب﴾ کافك کسریله دائما اشاغی طوغری آقوب دوکیلور اولان قوملغه دینورکه بعض اوچورم یرلرده اولور
﴿الکنحب﴾ حای مهمله ایله جعفر وزننده برنبات آدیدر لکن بوثابت یعنی اهل لغت عندنده متفق علیه دکلدر
﴿الکنخبة﴾ خای معجمه ایله غلط وخطادن ناشی کلامك عرب صاچی کبی شوریده و مختلط اولمسنه دینور تقول
ماهذه الکنخبة ترید الکلام المختلط من الخطاء ﴿الکوب﴾ کافك ضمیله قولپی اولمیان کوزه یه یعنی دستی یه دینور علی قول
خرطومی یعنی ابریق کبی امزکی اولمیان دستی یه دینور ترکیده دخی کوپ دینور جمعی اکواب کلور یقال لایزال معه
کوب الخمر وهو کوز لاعروة له ولا خرطوم له ﴿الکوب﴾ صوب وزننده کوپله صو ایچمك معناسنه در یقال کاب
الرجل کوبا من الباب الاول اذا شرب بالکوب ﴿الاکتیاب﴾ افتعال وزننده کوب معناسنه در نهایت بونده تکلف
اولمغله کوپی زور ایله باشنه قالدروب ایچمك اولور یقال اکتاب بمعنی کاب ﴿الکوب﴾ فتحتینله برآدمك باشی بیوك
اولوب بیونی اینجه اولمغه دینور ﴿الکوبة﴾ نوبه وزننده فوت اولان شیئه تأسف و تحسر ایلمکه دینور تقول ماهذه
الکوبة ای الحسرة علی مافات ﴿الکوبة﴾ کافك ضمیله نرد او یوننه دینورکه حالا طاوله دیدیکمز آندن برنوعدر
علی قول شطرنج او یوننه دینور وکوبه کوچك طاوله دینور طبل صغیر معناسنه که دبلك تعبیر اولنور محله
بکجیلرینك وچنکانه لرك چالدقلری اوله جقدر که بلی اینجه اولور وکوبه فهر معناسنه درکه دسته سنك اوله جقدر
آنکله سماقی اوزره نسنه ازرلر ولاغوته وترکیٔ قدیمده قوپوز تعبیر اولنان سازه ده کوبه دینور بربط کبی
﴿التکویب﴾ تفعیل وزننده برنسنه یی دسته سنك ایله دوکوب خرد ایتمك یاخود ازمك معناسنه در یقال کوّب الشیٔ
اذا دقّه بالکوبة ای الفهر ﴿کابه﴾ غابه وزننده تمیم قبیله سی بلادنده برموضع یاخود برصو آدیدر ﴿کوبان﴾ کافك ضمیله
شهرمرو قضاسنده برقریه در ﴿کوبانان﴾ اصفهان قضاسنده برقریه در ﴿کوبنان﴾ بربلدهٔ معروفه در ﴿الکهب﴾
کافك فتحی وهانك سکونیله قوجه صو صغرینه دینور ﴿الکهبة﴾ کافك ضمیله قهبه وزننده ومرادفیدر که الواندن
بوز تعبیر اولنان لونه دینور علی قول کهبه دهمه یعنی یاغزلغه یاخود قرامتق بوزه دینورکه مائی یه قریب کوکچل
اوله جقدر وعلی رأی لون مزبور دوه قسمنه مخصوصدرکه کوکچل بوز دوه نك لونیدر ﴿الکهوب﴾ قعود وزننده
﴿والکهب﴾ تعب وزننده برنسنه یاخود خاصة دوه لون مزبور اوزره اولمق معناسنه در یقال کهب وکهب کهوبا
وکهبا من الباب الخامس والرابع وهو اکهب وکاهب ﴿الکهدب﴾ جعفر وزننده ثقیل وترك وناتراش کسه یه دینور
﴿الکهکب﴾ جعفر وزننده سبز واتدن بادنجانه دینور ﴿فصل اللام﴾ ﴿الالباب﴾ همزه نك کسریله بریرده

﴿فصل اللام﴾

اکلنوب مقیم اولمق معناسنه در یقال البّ بالمکان الباباً اذا اقام * مؤلف بصائرده ثلاثی یی تقدیم ایلمشدر والباب طوارك
کوکسنه لبب یعنی سینه بند چکورمك معناسنه در تقول البیت الدابة ای جعلت لها لببا وبرکسه یه یا برنسنه یه
صکره دن برشی عارض اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال البّ له الشیٔ اذا عرض ﴿اللبّ﴾ لامك فتحی وبانك
تشدیدیله بودخی بریرده اکلنوب مقیم اولمق معناسنه در یقال لبّ بالمکان لبا من الباب الاول اذا اقام ومنه قولهم لبیك
عدد ارادهسیله تثنیه قلنوب کاف خطابه مضاف قلنمشدر وبونك معناسنده اقوال اربعه واردر اوّل ذکر اولنان
اقامت معناسنه اولمغله انا مقیم علی طاعتك الباباً بعد الباب واجابة بعد اجابة سبکنده درکه بن سنك امر وفرمانکه
اطاعت واجابت مرکزنده مرّة بعد اخری ثابت وپایدارم دیمکدر نته که حنانیك کلمه سی رحمة بعد رحمة دیمکدر
ثانی لبّ کلمه سی مواجهه معناسنه ده کلمکله اول معنادن مثنی اولور کما یقال داری تلبّ داره ای تواجهها بوکه کوره
اتجاهی وقصدی لك مرة بعد اخری سبکنده اولورکه بنم قصد وتوجهم هربار سنك طرفکه در دیمك اولور
ثالث لبّ کلمه سی محبت معناسنه ده کلمکله اول معنادن مأخوذ اولور نته که امرأة لبة دیرلر محبة لزوجها معناسنه
پس لبیك بنم دائما محبت وانجذابم سکادر غیره دکلدر دیمك اولور رابع خالص معناسنه اولان لبّ ولبابدن مأخوذدر

مطلب

کما یقال لب الشیٔ ولبابه ای خالصه بوکه کوره اخلاصم یعنی صدق عبودیتم همیشه سکادر دیمك اولور وبونك اصلی
البّ لبین لك ایدی فعلی حذف ونون تثنیه اسقاط اولندقدنصکره کافه مضاف قلندی ومذهب مختار بودر وتلبیه
کلمهٔ مرقومه دن اخذ اولندقدنصکره آندن فعل تصرف اولنمشدر تهلیل وتسبیح وتشهد کبی نهایه ده ومنه حدیث
علقمة ۞ انه قال للاسود یااباعمرو قال لبیك قال لبی یدیك ۞ حدیثنی سلمت یداك وصحتا عبارتیله تفسیر ایلمشدرکه
معناسی لازمی اولور وبولبت یداك لبین سبکنده در لبیك لفظنه ازدواج ایچون یدیك دینلمشدر وزمخشری لبی
یدیك کلامنی اطیعك واتصرّف بارادتك واکون کالشیٔ الذی تصرّفه بیدیك کیف شئت عبارتیله تفسیر ایلمشدر

(وصاحب)

و صاحب مصباح اضافتله لبی زید و رو دینی نقل ایتاکله بو دخی بدیك کلمه سنه مضاف اولمش اولمغله ازدواج تکلفنه حاجت قالمز و زمخشرینك تفسیرنده دخی اضافت صورتی منفهمدر ایکی الریکه ده هربار اطاعت و اجابتم و اردر یمین و یسارکله تصرف ایله دیمکدرکه کمال انقیاد اظهار ایلمکدر انتهی و لبّ کلمه سی مبالغة وصف اولور برمحلده یاخود برخصوصده اصلا منفك اولمیوب همیشه مقیم وملازم اولان کشی یه اطلاق اولنور یقال هو لبّ علیه ای لازم مقیم لایفارقه و لبّ دابه یه سینه بند بکورمك معناسنه در تقول لببت الدابة لبا ای جعلت لها لبا فهی ملبوب و برکسه نك لبه سنه یعنی کردنی دیبنه اورمق معناسنه در یقال لبه اذا ضرب لبته و مواجهه و محبت معنالرینه کلور نته که مؤلف ضمنا بیان ایلدی لکن بو معنالر مجاز در اقامت معناسندن متفرعدر (اللبّ) لامك ضمیله آغویه دینور سم معناسنه و هرشیئك محض و خالصنه دینور یقال هو لبه ای خالصه وایچلو نسنه نك ایچنه واوزرینه دینور مثلا لبّ النخل خرمابینیسیدر و لبّ الجوز جوزك و بادمك ایچلریدر و لبّ عقل و هوشه اطلاق اولنور جمعی الباب کلور و البّ کلور همزه نك فتحی ولامك ضمیله * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره لب شوایبدن صافی وخالص اولان عقله اطلاق اولنور بوکه کوره ایکی معنادن منحوت اولور علی قول لبّ عقل زکی یه اطلاق اولنمغله بینلرنده عموم وخصوص مطلق اولور زیرا هرلبّ عقل اولور لکن هرعقل لبّ اولماز کذلك لبّ لفظنك جمعی البب کلور فك ادغامله (اللبـابة) کرامه وزننده برکسـه صاحب لبّ یعنی عاقل و هشیار اولمق معناسـنه در تقول لببت یارجل تلبّ من الباب الرابع و یقال لببت یارجل بضم العین تلبّ بفتح العین لبابة ای صرت لبیبا و اشبو ماده دن غیری کلام عربده ماضی مضموم العین و مضارع مفتوح العین اوله رق وارد اولمامشـدر * شارحك بیاننه کوره دمامه و شر صیغه لری دخی بورسمه وارد اولمشـدر یقال دمم یدم و شرر یشرر بالفك و الادغام لکن بو صیغه لر رکن یرکن ماده سی کبی تداخل اللغتین بابنـدن اولمق اغلبدر نته که شافیه ده مثبتـدر و ابن اثیر و صاحب مصباح صیغهٔ مزبوره یی باب خامسـدن اولمق اوزره تقییـد و باب مزبورده مضـاعفدن اوله رق بوندن غیری وارد اولمامشدر دیو تصریح ایلمشلردر قال فی المصباح و فی لغة من باب قرب و لانظیرله فی المضاعف و قال فی النهایة یقال لبّ یلبّ مثل عضّ یعضّ ای صار لبیبا هذه لغة الحجاز و اهل نجد یقولون لبّ یلبّ بوزن فرّ یفرّ و یقال لبب الرجل بالکسر یلبّ بالفتح ای صار ذالبّ و حکی لبب بالضم و هو نادر لانظیرله فی المضاعف (اللبب) فتحتینله دوه نك بیوننك دیبنه دینور که کوکسنه بتشك یردر اورادن ذبح اولنور نحر معناسنه و آتلرده اورایه سینه بند بکوریلور و لبب انسانده کردانیه تعبیر اولنان قلاده تعلیق اولندقده طوران یردرکه بوغازك چقوری و ایکی طرفی اوله جقدر و بوفقه جه قوملغه دینورکه زمینه یقین اولور و طوارك سینه بند و کملدرك تعبیر اولنان کوکسلکنه دینورکه پالان و اکر کیرو کتمسون دیو کوکسنه بکوررلر جمعی الباب کلور و لبب برموضع آدیدر (اللبة) حبه وزننده لبب ایله معنای اوّلده مرادفدر و لبه لطیفه و ظریفه خاتونه دینور * لکن مؤلف آنفاز وجنه محبتی اولان خاتون ایله بالمناسبه بیان ایلمشیدی ظاهرا معنای لازمیدر زوجنه محبت و حسن معاشرت لطافت خلق و خلقی یه لازم کاور (الملبب) مکرم وزننده و (الملبّ) بانك ادغامیله البادن اسم مفعوللردر و (الملبوبة) لبّ کلمه سندن اسم مفعولدر کوکسنه سینه بند بکورلمش دابه یه دینور (اللبلاب) لامك فتحیله صرمشق اوته دینور کبیر نوعنه قسوس و صغیرینه همیل دیرلر (اللبلبة) زلزله وزننده ولدی اسرکیوب رقت و مهربانلق ایلمك معناسنه در و حیوانه دخی شاملدر یقال لبلبت المرأة بولدها اذا رق علیه قال فی الاساس و لبلبت الشاة بولدها اذا لحسته و الطفته بشفتیها و تعطفت علیه و لبلبه طاغلمق معناسنه در یقال لبلبوا اذا تفرقوا و لبلبه تکه نك دیشی یکی یه آشارکن ظهور ایدن صوتندن حکایه در و قیون قوزیسنی وضع ایلدکدنصکره مهر و تعطفندن ناشی یلامق معناسـنه در نته که آنفا بیان اولندی ظاهرا بو مثالدر (اللبیبة) حبیبه وزننده بقیره طرزنده برلباسدر بقیره یکی و یقامی اولمیان عرب کوملکیدر بو دخی اویله برثوب اولمغله همان کوکسلرینه بکوریلور (اللباب) سحاب وزننده برمقدارجه چایره دینور (لباب) غراب وزننده بنوجذیمه دیارنده برجبل آدیدر (التلبیب) تفعیل وزننده برکسه ایله مخاصمه حالنده ایکی طرفدن جامه سنی الیله قاورایوب برکیردکدنصکره کندی طرفنه چکمك معناسـنه در یقال لببه تلبیبا اذا جمع ثیابه عند نحره فی الخصومة ثم جرّه و اکین دانه سی اوزلنوب ایچ باغلمق معناسنه در یقال لبب الحبّ اذا صارله لبّ و برنسنه خصوصنده تردّد ایلمك معناسنه در یقال لبب فی الشیء اذا تردّد فیه و تلبیب یلمك و ایچلك و نیمتن و بچم کوملکی تعبیر اولنان کوکسلك ثوبك اسمیدر نته که تمتین خیمه نك ایپنك اسمیدر (التلبب) تفعل وزننده صیغانوب چرنمك معناسنه در یقال تلبب الرجل اذا تشمر (اللبلب) سبسب وزننده و (اللبلب) بلبل وزننده دائما اهل ومتعلقاتنه و همسایه لرینه برّ و احسان ایدن

خيرلو آدمه دينور (الالبوب) اسلوب وزننده نبق ديدكاري يمشك چكردكي دانه سنه دينور ونبق عربستان كرامى
ديدكاريدركه سدر اغاجنك يمشيدر (بنات البب) بنات باى موحده نك فتحيله در والبب اكاب وزننده در امام مبرّد
بانك فتحيله اكرم وزننده روايت ايلمشدر بوركده برنيچه طمرلره اطلاق اولنوركه شفقت ومهر ورقتك منبعلريدر
اسركك وبورك آجيمق آنلردن نشأت ايدر لبّ الجوز معناسنه اولان لبّ كلمه سنك جمعيدر لسانمزده دخى ايچم
قوميوركه اكاشويله ايدهيم تعبيرى واردر وبين العرب * تأبى ذاك بنات البى * مثل سائردر وبونك اصلى بودركه
بركسه نك برعجوز والده سى وار ايدى زوجه سى آنك دفعى بابنده الحاح ايلمكله كوتروب صحراده برمعطل قويى يه القا
ايلدى درعقب برقاچ كسه اول قويى سمتندن كذر ايدر ايكن عجوز مزبوره نك ناله سى سامعه كذارلرى اولمغله اخراج
وسركذشتندن استنتاج ايتدكارنده اولدخى كندى اوغلو القا ايلديكنى اخبار ايلدى اول آدملر چون اوغلك حقكه
رعايت ايليوب سنى بومهلكه يه القا ايلدى سندخى كنديسنه بددعا ايله ديدكلرنده لاتطاوعنى بنات البى ديدى
يعنى بوركده اولان رقت وشفقت طمرلرى بكا اويميور مانع اوليور ديو جواب ايلدى (اللبالب) سباسب وزننده
قيون وكچى سوربسنك بردن ملشوب چاغرشملرينه دينور (الابيب) امير وزننده ذكر اولنان لبّ كلمه سى كبى برخصوصه
هميشه مجدّ وملازم اولوب آندن اصلا فاتر وفارغ اولميان كشى يه دينور اقامت معناسندن مأخوذدر يقال رجل لبّ
ولبيب اى لازم للامر لايفتر عنه ولبيب عاقل وهوشمند اولان كشى يه دينوركه عقل معناسندن فعيلدر يقال رجل
لبيب اى عاقل جمعى الباء كلور احباء وزننده (الملبوب) عقل ورشد وادراكله موصوف اولان كشى يه دينور يقال رجل
ملبوب اى موصوف بالعقل (لباب لباب) مكرر اقطام وزننده لابأس مقامنده ايراد اولنور تقول لباب لباب اى لابأس
شارح ديركه بولغت حميريه در عندالبعض لباب كلاً قليل معناسنه اولمغله اندن مأخوذدر (ديرلبى) لامك حركات
ثلاثى والفك قصريله موصلده بر موضعدر (اللولب) جوهر وزننده حوضه صو كلان اولوغك كيرو آغزنده
دائره لنوب امزكلنن صويه دينور كلان صويك چوق اولمغله اولوغه صيغميوب مقدار سائرى كيره جك دليكك اغزندن
شدتله كيرو تپوب انافور ايلمكله طولانيجه دكرميلنوب كويا كه قالين ابريق امزكى شكلنده اولور لسانمزده قارنتى تعبير
اولنور يقال للماء الكثير الذى يحمل منه الفتح مايسعه فيضيق صنبوره عنه من كثرته فيستدير الماء عندفه ويصير كانه
بلبل آنية لولب * مؤلفك لولب قولى مقول قولدر شارحك بيانه كوره بو لغت عراقيه در (اللتب) لامك فتحى وتاى
فوقيه نك سكونيله و(اللتوب) قعود وزننده برشيئه انفكاك ايلمك وجه اوزره ملازم ومداوم اولمق معناسنه در يقال
لتب عليه لتبا ولتوبا من الباب الاول اذا لازم وبرنسنه يه ياپشمق معناسنه در يقال لتب به اى لصق وثابت وپايدار
اولمق معناسنه در يقال لتب فيه اذا ثبت ودورتمك وساپجمق معناسنه در يقال لتب فى منحر الناقة اذا طعن وبرنسنه يى
چكوب پك باغلمق معناسنه در يقال لتب عليه ثيابه اذا شدها ولباس كيمك معناسنه در يقال لتب ثوبه اذا لبسه وآتك
ارقه سنى چوللامق معناسنه دركه معناى مذكوردن مأخوذ در يقال لتب على الفرس جله اذا شدّه پس بوتكرار
كبيدر (الالتتاب) افتعال وزننده بو دخى اثواب كيمك معناسنه در يقال التتب الثوب اذا لبسه * شارح ديركه التتاب
لباسى بر دخى چيقرممق نيتيله كيمكدر (التلتيب) تفعيل وزننده آتك ارقه سنه چول اورتوب باغلمق معناسنه در يقال لتب
على الفرس جله اى شده عليه (الالتاب) همزه نك كسريله برخصوصى بركسه اوزره واجب ولازم قلمق معناسنه در
يقال التب الامر عليه التابا اذا اوجبه عليه (الملتب) منبر وزننده فتنه هنكاملرنده دائما فتنه واختلال واختلاطدن
قاچوب كندى خانه سنده مقيم ومنزوى اولان كسه يه دينور (الملاتب) مراتب وزننده اسكى جبه لره دينور جباب
خلقان معناسنه (بنو لتب) لامك ضميله برقبيله در اصحابدن عبدالله بن اللتبيه انلردندر (اللجب) لامك وجيمك
فتحيله ناس جغلتى وغريو وشماطه ايلك معناسنه در يقال لجبوا لجبا من الباب الرابع اذا صاحوا ودكزك موجلرى
مضطرب اولمغله كورلتى پيدا ايلك معناسنه در يقال لجب البحر اذا هاج واضطرب (اللجب) كتف وزننده كورلتولى
عسكره دينور يقال جيش لجب اى ذو لجب (اللجبة) لامك حركات ثلاثى وجيمك سكونيله و(اللجبة) فتحاتله و(اللجبة)
فرحه وزننده و(اللجبة) عنبه وزننده سودى چكيلوب آز المش قيونه دينور وسودى چوق اولان قيونه دينمكله ضد اولور
على قول بو كچى قسمنه مخصوصدر قيونه اطلاق اولنمز جمعى لجاب كلور لامك كسريله ولجبات كلور فتحاتله (اللجوبة)
لامك ضميله قيونك سودى چكيلوب آز المق كذلك سودى كثير اولمق معنالرينه در يقال لجبت الشاة لجوبة من الباب
الخامس اذا قل لبنها او غزر (التلجيب) تفعيل وزننده لجوبه معناسنه در يقال لجبت الشاة تلجيبا بمعنى لجبت (الملجاب)
محراب وزننده شول اوقه دينوركه يلكلنمش اولوب لكن هنوز تمرن چكورلمامش اوله (اللحب) لامك فتحى وحاى
مهمله نك سكونيله اولو وآچق يوله دينور شاهراه معناسنه (اللاحب) و(الملحب) معظم وزننده بونلرده اول

معنایه‌در لاحب بمعنی ملحوبدر یقال طریق لحب ولاحب وملحب ای واضح ولحب مصدر اولور شاهراهده کتمك
معناسنه یقال لحب الرجل لحبا من الباب الثالث اذا وطئ اللاحب وسلکه یعنی مرّ فیه وقلجله اورمق معناسنه‌در
یقال لحبه بالسیف اذا ضربه به وبرشیئه تأثیر ایدوب آنده اثر ایلمك معناسنه‌در یقال لحب الشیٔ اذا اثر فیه واتی
اوزنلغنه کسوب دیلمك معناسنه‌در یقال لحب اللحم اذا قطعه طولا ودابه‌نك صرتی یاغر اولوب صاغالدقدنصکره
یاخود اکر وپالان باصمغله تویی یولنوب یبرتمکدن ناشی یری چقورجه ال آیاسی کبی دوز وهموار قالمق معناسنه‌در
یقال لحب متن الفرس اذا املاص فی حدور وکیکدن ات صویمق معناسنه‌در یقال لحب اللحم عن العظم اذا قشره
ویولی آچق وواضح قلمق معناسنه‌در یقال لحب الطریق اذا بینه وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال لحب المرأة اذا
جامعها ویره چالمق معناسنه‌در یقال لحب به الارض اذا صرعه وبرکسه بریره صاپمیه‌رق طوغریلغنه یورویوب
کتمك علی قول سرعتله یورویوب کتمك معناسنه‌در یقال لحب الرجل اذامرّ مستقیما او اسرع فی مشیه (الالتحاب)
افتعال وزننده بودخی شاهراهده کتمك معناسنه‌در یقال التحب اللحب بمعنی لحب (التلحیب) تفعیل وزننده
بودخی قلجله اورمق معناسنه‌در یقال لحبه بالسیف تلحیبا اذا ضربه به وبرنسنه‌یه تأثیر ایله آنده اثر ونشان ایلمك
معناسنه‌در یقال لحب الشیٔ اذا اثر فیه (اللحوب) قعود وزننده یول آچق وواضح اولمق معناسنه‌در یقال لحب الطریق
لحوبا اذا وضح (اللحب) فتحتینله پیرلکدن وجود نحیف وزبون اولمق معناسنه‌در یقال لحب الرجل لحبا من الباب
الرابع اذا انحله الکبر (الملحب) منبر وزننده دلی زفیر اولوب دائماهر کسه سبّ ودشنام ایدر اولان کسه‌یه دینورکه
بذیّ اللسان تعبیر اولنور یقال رجل ملحب ای سباب بذیٔ اللسان وبرنسنه کسه‌جك وصویه‌جق آلته دینور ساطور
وبچاق ودهره واوراق کبی (اللحیب) امیر وزننده ارقه‌سنك اتی آزجه اولان چلمسز ناقه‌یه دینور وصف خاصدر
(ملحوب) میمك فتحیله برموضعدر (اللخب) لامك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله جماع ایلمك معناسنه‌در یقال لخب
المرأة لخبا من الباب الثالث والاول اذا نكحها یعنی جامعها ویوزه شمار اورمق معناسنه‌در یقال لخب فلانا اذا لطمه
(اللخب) فتحتینله مقل اغاجنه دینورکه بلاد عربده‌ویمنده اولور واکا خرمای هندی دخی دیرلر ومقل که آنك صمغیدر
ترکیده کورن دیرلر (لخبه) عقبه وزننده یمنده عدن ابین خارجنده برقریه آدیدر (الملخب) معظم وزننده دائما
مخاصمه هنکامنده ادمجه سنه شمار لنور اولان کسه‌یه دینور یقال هو ملخب ای ملطم فی الخصومات (الملاخبة)
مفاعله وزننده شمار لشمق معناسنه‌در یقال لاخبه ملاخبة اذا لاطمه (اللذوب) ذال معجمه ایله قعود وزننده بریرده
مقیم اولمق معناسنه‌در یقال لذب بالمکان لذوبا من الباب الاول اذا اقام (الملاذبة) مفاعله وزننده لذوب
معناسنه‌در یقال لاذب بالمکان بمعنی لذب (اللزوب) زای معجمه ایله قعود وزننده صیواشوب یاپشمق معناسنه‌در
یقال لزب به لزوبا من الباب الاول اذا الصق به وثابت وپایدار اولمق معناسنه‌در یقال لزب الشیٔ اذا ثبت وقحط
وغلا اولمق معناسنه‌در یقال لزبت السنة اذا جدبت (اللازب) اسم فاعلدر یاپشیجی ویاپشقان نسنه‌یه دینور
وثابت وپایدار اولان شیئه دینور ومنه قولهم صار الامر ضربة لازب ای لازما ثابتا ویقال هذا الامر ضربة لازب
ای لازم شدید * قال الشارح قال ابوبکر معنی قولهم * ماهذا بضربة لازب * ای ماهذا بلازم ولا واجب وهو مثل
(اللزب) لامك کسریله طار یوله دینور (اللزب) کتف وزننده آزنسنه‌یه دینور یقال شیٔ لزب ای قلیل جمعی
لزاب کلور (اللزبة) تمره وزننده قاتیلق شدت معناسنه‌در یقال اصابتهم لزبة ای شدة جمعی لزب کلور عنب وزننده
ولزبان کلور لامك فتحی وزانك سکونیله (اللزب) ضرب وزننده و(اللزوب) قعود وزننده برنسنه‌نك اجزاسی
قفس کبی بری برینه صوقشوب کیرشمك معناسنه‌در یقال لزب الشیٔ لزبا ولزوبا من الباب الخامس اذا دخل بعضه
فی بعض وچامور اوزلنمکله صیواشق ویاپشقان اولمق معناسنه‌در یقال لزب الطین اذا لزق وصلب ولزب
یلان وعقرب مقوله‌سی موذی جانور صوقمق معناسنه‌در یقال لزبته العقرب لزبا من الباب الثانی اذا لسبته ای لدغته
(اللزب) فتحتینله بودخی چامور اوزلنمکله یاپشقان اولمق معناسنه‌در یقال لزب الطین لزبا من الباب الرابع اذا لزق
وصلب ولزب عزب لفظنه اتباع ومزاوجه اولور یقال رجل عزب لزب وعزب ارکن آدمه دینور (الملزاب) محراب
وزننده غایة الغایه بخیل وجری وناکس شخصه دینور یقال رجل ملزاب ای بخیل جدّا (اللسب) کسب وزننده
یلان وعقرب مقوله‌سی موذی جانور صوقمق معناسنه‌در یقال لسبته الحیة وغیرها لسبا من الباب الثالث والثانی
اذا لدغته باب ثالثدن ورودی لسع ولدغ ماده‌لری اعتبارینه مبنی‌در وقامچی ایله اورمق معناسنه‌در یقال لسب
فلانا اذا ضربه بالسوط (اللسب) فتحتینله صیواشوب یاپشمق معناسنه‌در یقال لسب به لسبا من الباب الرابع
اذا الصق به وبال وبکمز مقوله‌سی نسنه‌یی یلامق معناسنه‌در یقال لسب العسل ونحوه اذا لعقه (اللسوب) صبور

وزنده و ﴿اللسوب﴾ تنوروزنده شيء معناسنه استعمال اولنور معناى اخيردن مأخوذ ونفي مقامنه مخصوصدر يقال
ماترك لسوبا ولسوبا اى شيئا ﴿اللوشب﴾ شين معجمه ايله جوهر وزنده قورده دينور ذئب كبي ﴿اللصب﴾ فتحتينله
كال ضعف وهزالدن ناشى كوده نك دريسى اته ياپشمق معناسنه در لكن كيكه ياپشمقدر يقال لصب الجلد باللحم
لصبا من الباب الرابع اذا لزق هزالا بوماده لصوق معناسنه موضوعدر ولصب پاسدن ياطارلقدن ناشى قلج
قين ايچره ايلشوب طوتلمق معناسنه در يقال لصب السيف فى الغمد اذا نشب ويوزك پرمغه طار كلكله پرمقده
كايدلنوب قالمق معناسنه در يقال لصب الخاتم فى الاصبع ضدقلق ﴿اللصب﴾ لامك كسريله ايكى طاغ ارالغنده
اولان دربند يوله دينوركه لهب ديدكارى يولدن طار وشعب ديدكارى يولدن ككيش اولور على قول درەنك
طار وصيق اولان يرينه دينور جمعى لصاب كلور لامك كسريله ولصوب كلور ﴿اللصب﴾ كتف وزنده
سلت انواعندن برنوعك اسميدر وسلت پيغمبرارپه سنه دينوركه فارسيده جو برهنه دينور ولصب چتين خويلو
چيرشك مشربلو بخيل وناكسه دينور ﴿اللواصب﴾ نواصب وزنده ايچريسى طار اولوب دبى بغايت درين اولان
قويلره دينور مفردى لاصبه در ﴿الملصاب﴾ محراب وزنده شول قلجه دينوركه اكثرى قينه ايلشوب چيقمز اوله
يقال سيف ملصاب اذاكان ينشب فى الغمد كثيرا ﴿الملتصب﴾ اسم فاعل بنيه سيله طاره جق يوله دينور يقال طريق
ملتصب اى ضيق ﴿اللعب﴾ لامك فتحى وعينك سكونيله و ﴿اللعب﴾ لامك كسريله و ﴿اللعب﴾ كتف وزنده
و ﴿التلعاب﴾ تذكار وزنده اويناموق بازيدن معناسنه دركه مقصد صحيحه دال اولميان ايش ايشلمكدن عبارتدر
جدك مقابليدر يقال لعب الرجل لعبا ولعبا ولعبا وتلعابا من الباب الرابع ضد جد * لكن مؤلف جدى هزله مقابل
تفسير ايلكله بوراده لعبى اكا مقابل قلمسى ملايم اولماز نهايت هزل لعبدن برقسم اولمغله بوراده تفسيرى تفسير
بالاعم اولور ﴿التلعيب﴾ تفعيل وزنده و ﴿التلعب﴾ تفعل وزنده و ﴿التلاعب﴾ تفاعل وزنده بونلرده اويناموق
معناسنه در يقال لعب الرجل وتلعب وتلاعب بمعنى لعب ﴿اللعب﴾ كتف وزننده كه وصفدر و ﴿اللعب﴾
كسرتينله و ﴿الالعبان﴾ عنفوان وزننده و ﴿اللعبة﴾ لامك ضميله همزه وزنده و ﴿التلعاب﴾ تانك كسريله
و ﴿التلعابة﴾ هايله بوايكيده لامك فتحيله ده لغتدر و ﴿التلعاب﴾ كسرتينله وعينك تشديديله و ﴿التلعابة﴾ هايله
و ﴿التلعيبة﴾ تانك كسريله كثير اللعب اولان كشى يه دينور كرك اويون اويناموق وكرك لطيفه ومزاح ايلمك
اولسون ﴿الالعوبة﴾ اضحوكه وزنده اويونه دينوركه اسمدر يقال بينهم العوبة اى لعب ﴿الملعب﴾ مكتب وزنده
اسم مكاندر اويون اوينايه جق يره دينور ﴿الملاعبة﴾ مفاعله وزنده بركمسه ايله اويون اويناشمق معناسنه در
يقال لاعب المرأة اذا لعب معها ﴿الالعاب﴾ همزه نك كسريله اويون اويناتمق على قول بركمسه يه اويونجق
كتورمك معناسنه در يقال العب الجارية اذا جعلها تلعب او جاء بما تلعب به ﴿اللعوب﴾ صبور وزنده شيوه
وعشوه ودلالى خوب ودلكش اولان محبوبه يه اطلاق اولنور يقال جارية لعوب اى حسنة الدل ولعوب بلا حرف
تعريف اسماء نسواندندر ﴿الملعبة﴾ ملعقه وزنده اطفالك اويون لباسيدركه يكسز اولور اوينادقلرى وقتده آنى
كيررلر ﴿اللعبة﴾ زمره وزنده كاغده وديواره رسم ونقش اولنان مجسم صورته اطلاق اولنور تمثال كبى واويجغه
دينوركه كنديسيله اويون اوينارلر نرد وشطرنج كبى وشول احمق وسبكمغزه دينوركه دائما صقالنه كواوب
كنديسنى هزل وتمسخر ايدرلر واويون نوبتنه دينوركه حريفنه چكن نوبت اوله جقدر واويونجق كبى دائما
اوينادیلان كمسه يه دينور وبوتكرار كبيدر يقال رجل لعبة اى يلعب به ﴿الملاعب﴾ مراتب وزنده ملعبك جمعيدركه
اويون اوينايه جق يرلره دينور بومعنادندركه عربلر مدارج ومداخل روزكاره ملاعب الريح اطلاق ايدرلركه
كيروب جولان ايليه جكى محللر در ﴿ملاعب ظله﴾ ميمك ضميله كولكه سيله اوينايجى ديمكدر برنوع قوشده علم
اولمشدركه اكثرى قاره ده كولكه سيله وصو اوزرنده عكسيله برى اوته قاپوب اوروق شيوه سنده ملاعبه ايدر باديه
قوشلرندندر واكا خاطف ظله دخى ديرلر ﴿ملاعب الاسنة﴾ مزراقلر ايله اوينايجى ديمكدر عربدن اوچ كمسه نك لقبيدر
برى عامر بن مالك وبرى عبدالله بن الحصين الحارثى وبرى اوس بن مالك الجرمى در ﴿اللعاب﴾ كذاب وزنده برفرس
معروف آديدر ﴿اللعاب﴾ غراب وزنده آغزدن اقان سالياره دينور ﴿لعاب النحل﴾ آريلك بالنه اطلاق اولنور اطبانك
لعاب تعبير ايتدكلرى بوندركه بالى ياخود شكرى مفرحاتك بريله طبخ ايدوب قوام كلدكده سوزرلر مثلا وشنه لعابى
دينور ﴿لعاب الشمس﴾ حرارت هاجره ده اورمجك آغى كبى سمادن اشاغى طوغرى خرده خرده آقجل نسنه لره اطلاق
اولنوركه اويله شكلنده مرئى اولورلر واكا مخاط الشيطان دخى ديرلر چوجقلر شيطان اورمجكى تعبير ايدرلر
﴿اللعب﴾ ضرب وزنده آغزدن سالياراقمق معناسنه در يقال لعب الصبى ولعب لعبا من الباب الثالث والرابع اذا سال لعابه

(الالعاب) همزه نك كسريله لعب معناسنه در يقال العب الصبيّ بمعنى لعب (اللعباء) صحراء وزننده بنی عویل قبیله‌سی
حزمنده بر سنکستان موضع آدیدر وحزم حانك فتحی وزای معجمه نك سكونیله طپراغی قاتی یره دینور و لعباء بحرین
ناحیه‌سنده بر معروف شوره زارك اسمیدركه كلاب لعبانیه اورایه منسوبلردر ولعبانیه نونله‌در غیرقیاس اوزره و لعباء
یمنده بر ارضك اسمیدر (الاستلعاب) خرما اغاجندن خرمالر كسلدكدنصكره بعض قوروق بتمك معناسنه استعمال
اولنور یقال استلعبت النخلة اذا نبت فیها شیٔ من البسر بعد الصرام (الملعوب) معیوب وزننده سالیارلو آغزه
دینوركه دائما سالیاری آقار یقال ثغر ملعوب ای ذو لعاب (اللعبة البربریّة) سورنجانه شبیه دوایی بر نباتدر تناولی
سمن ایراث ایدر مصرده اكا تریاق وتركیده اوكسوز اوغلان چكدمی دیرلر (اللغب) لامك فتحی وغین معجمه نك سكونیله
و (اللغوب) قبول وزننده و (اللغوب) قعود وزننده زیاده‌سیله یورولوب درمانده و بی تاب اولمق معناسنه دركه
طاقتی طاق اولمق تعبیر اولنور یقال لغب الرجل و لغب و لغب لغباو لغوبا و لغوبا من الباب الثالث و الرابع و الخامس
اذا اعيى اشدّ الاعیاء بونك باب خامسدن ورودی ائمۀ لغتدن ابو جعفر احمد بن یوسف الفهریّ اللبلیّ روایتیدر اندلس
قرالرندن لبله نام قریه‌یه منسوبدر و لغب ضرب وزننده اوك دیشلرك ارالغنده اولان اته دینور و فاسد و تباه اولمش
اوق یلكنه دینوركه اوق یلكننك ایچریده قلان طرفلری اوله‌جقدركه اوزونجه و غیر مقبولدر اكا بطنان دخی
دیرلر نته‌كه طشره‌ده قلان طرفنه ظهران دیرلر و لغب فاسـد و قبیح و باطل كلامه اطلاق اولنور و ضعیف الرأی
و سست تدبیر اولان احمق و سبكمغز كیمسـه‌یه اطلاق اولنور و خوشجه یونیلوب ایوجه دوزلنماملكه استعماله
صلاحیتی اولمیان فاسد اوقه اطلاق اولنور و لغب مصدر اولور برشیئه فساد القاسیله تباه ایلمك معناسنه یقال لغب
على القوم لغبا من الباب الثالث اذا افسد و بر كیمسه‌یه بر فاسد كلام و یاخود فاسد خبر سویلمك معناسنه‌در یقال لغب
القوم اذا حدّثهم حدیثا خلفا و كوپك اغزینی قابه قاجاغه صوقوب یلامق معناسنه‌در یقال لغب الكلب الاناء اذا
ولغ (الالغاب) همزه نك كسریله بر كیمسه‌یی یاخود دابّه‌یی یوروب درمانده قلمق معناسنه‌در یقال الغبه السیر اذا
اتعبه و اوقه فاسد یلك چاقورمك معناسـنه‌دركه منزله و ارمیوب برولرده قالور اولور یقال الغب السهم اذا جعل
ریشه لغابا و بر كیمسه‌یه زحمت و یروب رنجیده و آزرده ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال الغب فلانا اذا انصبه
(التغلب) تفعل وزننده و (التلغیب) تفعیل وزننده بونلرده یوروب بی تاب و طاقت ایلمك معناسـنه‌در یقال
تلغبه السیر و لغبه اذا اعیاه اشـد الاعیاء و تلغب بر كیمسـه‌یی یا بر حیوانی اوزون اوزادی قوغوب كوتورمك
معناسنه‌در یقال تلغبه اذا طرده طول الطرد (اللغیب) امیر وزننده فاسد اوق یلكنه دینور لغب كبی (اللغوب)
صبور وزننده بو دخی ضعیف الرأی احمق كیمسه‌یه دینور * شارح دیركه ابو عمرو بن العلاء دیدیكه بر اعرابی‌یی
ایشتدم دیرایدیكه فلان لغوب جاءته كتابی فاحتقرها * بن اكا كتاب مذكردر نیچون فعلی مؤنث ایراد ایلدك دیو
سؤال ایلدیكمده كتاب صحیفه دكلمیدر دیدی و لغوبك معناسندن سؤال ایتدیكمده احمق دیمكدر دیو جواب ایلدی
انتهی (اللغاب) غراب وزننده بو دخی خوشجه یونلماش ناهموار اوقه دینور (اللغابة) و (اللغوبة) لاملرك
ضمیله حمق و بلاهت و ضعف عقل معناسنه اسملردر (ریش بلغب) بنیۀ مجهول ایله مركب اوله‌رق لغب دیدكلری
فاسد یلكله یلكلندی معناسنه‌در بعده بر كیمسه‌یه تلقیب ایلدیلر * تابط شرا كبی * شارحك بیاننه كوره تابط شرا
دیدكلری كیمسه‌نك برادر پدر كمیت نام شاعر شعرنده غینی تحریك ایدوب تعب وزننده ایراد ایلمشدر حرف حلق اولمغله
سكون و فتحی جائزدر نهر و نهر كبی و جوهری ریش لغب عنواننده یعنی مضاف اوله‌رق رسم ایلمكله وهم ایلمشدر
(اللغب) فتحتینله لغب لفظنده لغتدركه فاسد یلكه دینور بو معنادندركه عربلر فلانك اكسه‌سندن ینشدی دیه‌جك
یرده اخذ بلغب رقبته دیرلر ادركه معناسـنه كویاكه بیوننك یلكندن طوتمش اولور (اللقب) لامك و قافك
فتحیله بر آدمك اسم اصلیسندن غیری مسما اولدیغی اسمدر نبز معناسـنه جمعی القاب كلور لقبده جانب معنی
مرعی اولوب و اعلامده مرعی اولمز و لقب اوچ كونه اولور لقب تشریف و لقب تعریف و لقب تسخیف‌در
مخلص شعرا نوع ثانیدندر و منهیّ اولان نوع ثالثدر (التلقیب) تفعیل وزننده بر كیمسه‌یه لقب وضع ایلمك معناسنه‌در
(التلقب) تفعل وزننده لقبلنمك معناسنه‌در یقال لقبه تلقیبا فتلقب (الملكبة) ملعبه وزننده كوده‌سی صیق
وطقناز اولان ناقه‌یه دینور (الاوب) ثوب وزننده و (اللوب) لامك ضمیله و (اللؤوب) قعود وزننده و (اللواب)
غراب وزننده صوسزلق عطش معناسنه‌در على قول صوصامش انسان و حیوانك صو اطرافنی دوتوب طولاشمسی
حالتنه دینور حال بوكه صویه و صوله مقتدر اولمیه و بونلر اسملردر (اللواب) غراب وزننده و (اللوبان) فتحاتله
مصدرلردر صوصه‌مق یاخود صوسز انسان یاخود حیوان صو اطرافنی دوتوب طولاشمق معناسنه‌در یقال لاب

الرجل او البعير يلوب لوابا و لوبانا اذا عطش او حام حول الماء و هو لا يصل اليه قال فى الاساس الابل تلوب حول الماء
اى تحوم عطشا (اللوبة) لامك ضميله شول جماعته دينور كه دائما برقوم آخر ايله قونوب كوچوب لكن امورلرنده
آنلر ايله مذاكره و مشاوره ايلمز اوله‌لر و لوبه حرّه معناسنه دركه قره طاشلق يوكسكجه يره دينور جمعى لوب كاوركه
جمع جنسيدر (اللابة) غابه وزننده بودخى لوبه كبى قره طاشلق تپه‌يه دينور جمع جنسى لاب كاور و منه الحديث
❁حرّم النبىّ عليه الصلوة والسلام مابين لابتى المدينة❁ ايكى طرفلو ايكى عظيم قاره طاشلق بيننده اولمغله اول حوزهٔ
مباركه‌يى حرم مكه كبى تحريم بيوردیلر حرمين اطلاقى بو جهتدندر و لابه برآرايه بركش بالجمله سياه تويلو دوه كومه‌سنه
اطلاق اولنور و لابه برموضع آديدر (اللوباء) لامك ضميله لوبيا اسميدركه بوكرجه ديدكارى غله در فارسيله مفسردر
(الملاب) ميمك فتحيله برنوع طيب على قول زعفران اسميدر (التلويب) تفعيل وزننده برشيئه ذكر اولنان ملاب قاتمق
ياخود ملاب سورمك معناسنه در يقال لوّبه تلويبا اذا خلطه بالملاب او لطخه به (الملوّب) معظم وزننده بوكلمش
و بورلمش دموره دينور بونكله جنك لباسندن زره موصوف اولور (اللاب) نوبه مملكتنده بربلده آديدر و قدمادن
بركيمسه اسميدركه اسطرلاب تعبير اولنان معروف آلت ارتفاعك مخترعيدر ارتفاع حسابى اصولندن برقاچ سطر يازو
يازوب ارتفاعه متعلق حسابى آنك اوزرينه بنا قلمغله نفسنه اضافتله اسطرلاب ديديلر اسطر افلس وزننده سطرك
جمعيدر بعده تركيب مزجى ايله مركب اولوب اضافتى نزع اولنمغله معرّف باللام اولەرق الاسطرلاب ديديلر و اصطرلاب
دخى جائزدر سينك طاء اوزره تقدمى ايچون يعنى مطرده دركه هر سين حرفى كه حروف اطباقدن طاى مهمله اوزره
مقدم واقع اوله صاد مهمله‌يه تبديلى جائزدر كرك طايه متصل و كرك منفصل اولسون سراط و صراط كبى كرچه
مؤلف اشبو اسطرلاب كلمه‌سنى بورسمه عربى اولمق اوزره قيد و بيان ايلدى و اكا كوره همزه‌نك ضمى لحن ياخود
طانك ضمه‌سنه تبعيت ايچوندر لكن جميع كتب حكميه و اساطير قدماده اسطرلاب لفظى يونانى اولمق اوزره مرسومدر
اسطر كلمه‌سى همزه‌نك ضميله ميزانه و لاب كونشه ديمكله كونش ترازوسى ديمكدر و ادريس نبى عليه السلامك
لاب نام ولدى مجدلرى اختراع ايلديكى دخى منقولدر * بوندن بشقه شارح نهاية الادب مؤلفندن نقل ايدركه مدار معرفت
اوقات اولان جميع آلات كرك حسابيه و كرك مائيه و كرك رمليه اولسون لفظلرى عربى دكلدر تداول و تكلميله عرب
كلامنه خلط و توليد اولنمشدر * و مترجم حقير حقايق و دقايق يونانيه‌يه على الكمال واقف اولان برذات عارفدن
بروقتده اشبو اسطرلاب ايله ايساغوجى لفظلرندن استكشاف ايلديكمده دلائل مقنعه سيله بوكونه بيان ايلمشيدى كه
اسطر كلمه‌سى همزه‌نك فتحيله يونانيده يلدزه دينور و لاب كلمه‌سى آلمق معناسنه مصدر اولمغله معناى تركيبى يلدز آلمق كه
مراد يلدزلك اوضاع و احكامنى آلمقدر بو علاقه ايله آلت معهودهٔ ارتفاعيه‌ده علم اولمشدر و ايساغوجى سزلرك
ايساغوجى شرحلرنده اوچ كلمه‌دن مركب ياخود پنج برك اولان كل اسميدر ديو كوناكون واهى معنالركز غلط
صريحدر بلكه ايساغوجى لفظ مفرددر مبادى مفردى اولان مبدأ معناسنه دركه مقاصد مقابليدر كليات خمس
مبادئ منطق اولمغله هر برينه ياخود مجموع اعتباريله جمله‌سنه فلاسفهٔ يونانى ايساغوجى اطلاق ايلديلر بعده
علماء اسلام اخذ و كتابلرينه درج ايلديلر نته‌كه جغرافيا و موسيقى و ارثماطيقى مقوله‌سنى دخى اخذ و درج ايلديلر
نته‌كه اخوان الصفاء نام كتابده مرسوملردر ديو جواب ايلمشدر انتهى (كفرلاب) فتحتينله شام ديارنده بربلده‌در هشام
اموىّ بنا قلمشدر (اللوب) لامك ضميله شول ات پارەسنه دينوركه تنجره ايچره بر واوته دونوب طورر اوله و لوب
بال آروسنه دينور و صودن بعيد اولان صوسز حيوانلره دينور مفردى لوبه‌در (اللوائب) نوائب وزننده بودخى
صودن دور اولان صوسز حيوانلره دينور يقال ابل لوب و نحل لوب و لوائب اى عطاش بعيدة عن الماء (اللواب)
لعاب وزننده و مرادفيدركه آغز سالياريننه دينور (اللوبى) لامك ضميله قاره طاشلق معناسنه اولان لوبه‌يه منسوبدركه
سياه نسنه‌يى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال اسود لوبى (الالابة) همزه‌نك كسريله بركيمسه‌نك طوارى صوسز اولمق
معناسنه‌در يقال الاب الرجل اذا عطشت ابله (الملولب) ميمك ضميله مفوعل وزننده سرمه ميلنه دينور مرود معناسنه
(اللولب) جوهر وزننده لبب ماده‌سنده ذكر اولندى (اللهب) ضرب وزننده و (اللهب) تعب وزننده و (اللهيب) امير
وزننده و (اللهاب) غراب وزننده و (اللهبان) فتحاتله آتش تونوندن قورتيلوب علولنمك معناسنه‌در على قول لهب
آتشك چيقان سيورى علوينه دينور لسان النار معناسنه كه فارسيده زبانه ديرلر و لهيب آتشك اسيلكنه دينور حرّ النار
معناسنه پس اوّله كوره مجموعى مصدر اولور كه باب رابعدندر يقال لهبت النار اذا اشتعلت خالصة من الدخان و ثانى‌يه
كوره بو ايكى اسم اولور سائرلرى مصدر اولور و لهب فتحتينله يك صوصه‌مق معناسنه استعمال اولنور يقال لهب لهبا
من الباب المزبور اذا عطش و لهب هوايه آغوب چيقان غباره دينور (الالهاب) همزه‌نك كسريله آتشى علولندرمك

مطلب

(معناسنه)

معناسنه در يقال الهب النار اذا اشعلها او آت هوايه توزيده رق و توز قوپاره رق جدّ و شدتله سكرتمك معناسنه استعمال اولنور يقال الهب الفرس اذا اجتهد فى عدوه حتى اثار الغبار و پيدرپى شمشك چاقق معناسنه استعمال اولنور يقال الهب البرق اذا تتابع (الالتهاب) افتعال وزننده آتش علولنمك معناسنه در يقال الهب النار فالتهبت اى اشتعلت (التلهيب) تفعيل وزننده آتشى علولندرمك معناسنه در (التلهب) تفعل وزننده آتش علولنمك معناسنه در يقال لهب النار فتلهبت اى اشتعلت پس التهاب الهابك و تلهب تلهيبك مطاوعى اولور (اللهبان) فتحاتله آتش خالص علولنمك معناسنه در نته كه ذكر اولندى و حرارت هوا پك شديد اولمق معناسنه استعمال اولنور و مبالغة پك اسى كونه اطلاق اولنور يوم حارّ معناسنه و صوصه مق معناسنه استعمال اولنور (اللهاب) غراب وزننده و (اللهبة) زمره وزننده بونلرده صوسزلق معناسنه دركه بو ايكى اسملردر * مؤلف مسامحه ايلمشدر يقال لهب الرجل لهبانا اذا عطش و به لهاب و لهبة اى عطش و لهبه بغايت خالص و صافى و پاكيزه آقلغه اطلاق اولنوركه نور كبى لمعان ايدر اوله (اللهبان) عطشان وزننده بغايت صوسز انسان و حيوانه دينوركه يانوب ياقيلور اوله مؤنثنده لهبى دينور عطشى وزننده و جمعلرى لهاب كلور عطاش وزننده (اللهبة) فتحاتله برقبيله آديدر (اللهب) لامك كسريله ايكى طاغك آرالغنده اولان بوش فرجه يه دينور على قول طاغلرده اولان چتلاغه دينور شكاف كوه معناسنه ياخود طاغ آرالغنده اولان كوچك و طاره جق طاغ يولنه دينور شعب صغير معناسنه ياخود طاغك شول يوزينه دينوركه ديوار طرزنده يالچين و صرپ و يوكسك اولمغله اورادن يوقرى چيقمق ممكن اولميه جمعى الهاب كلور و لهوب كلور لامك ضميله و لهاب كلور لامك كسريله و لهابه كلورهايله و لهب يمنده ازد قبيله سندن منشعب برقبيله آديدر (ابو لهب) فتحتينله و هانك سكونيله ده جائزدر اعمام حضرت مصطفويدن عبدالعزّى بن عبدالمطلبك كنيه سيدر بغايت حسن و جمالندن ناشى ياخود مآل و مصيرى نار جحيم اوله جغنى اشعار ايچون تكنيه قلنمشدر (اللهاب) لامك كسرى ياخود ضميله برموضع آديدر (الالهوب) اسلوب وزننده يرى توزيدوب و توز قوپاره رق جدّ و شدتله آتك سكرتمسى حالتنه دينوركه اسمدر على قول سكرتمسنك ابتداسنه يعنى ابتدا يرندن قوپوب علو كبى سرعت و شدتله چيقمسى حالتنه دينور يقال فرس له الهوب و هو اجتهاد الفرس فى عدوه حتى يثير الغبار او ابتداء عدوه (اللهابة) كتابه وزننده باديه ده شواجن ناحيه سنده بر وادى اسميدر (اللهباء) صحراء وزننده هذيل قبيله سى يوردنده برموضع آديدر (اللهيب) غريب وزننده برموضع آديدر (الملهب) منبر وزننده بديع الحسن و رايع الجمال و آتشين رخسار اولان محبوبه اطلاق اولنور يقال غلام ملهب اى الرائع الجمال (الملهب) معظم وزننده شول آل و پنبه بويه لو جامه يه دينوركه بويه يه خوشجه طويمامش اوله كويا كه بويه سنى آتمش كبى اوله يقال ثوب ملهب اذا كان لم تشبع حمرته (اللهذب) ذال معجمه ايله جعفر وزننده لازم و ثابت اولان شيئه دينور يقال الزمه لهذبا و احدا اى لزازا و لزاما (اللياب) ياى تحتيه ايله سحاب وزننده آغز طولوسندن آز اولان طعامه دينور على قول بر يلامتق و بر چيكنمك مقدارينه دينور تقول ما وجدت ليابا اى اقلّ من ملء الفم او قدر لعقة منه يلاك ﴿ فصل الميم ﴾ (مأرب) منزل وزننده يمنده ازد قبيله سى بلاديدركه سيل العرم آنلرى اول دياردن ازعاج ايلدى (الملاب) سحاب وزننده بر نوع عطر ياخود زعفرانه دينور نته كه لوب ماده سنده ذكر اولندى و بورا ده تكرارى ميمك اصالتى قولنه مبنيدر (الميبة) ميمك فتحى و يانك سكونيله ادويه دن بر نسنه در و بو معرّبدر * معلوم اوله كه لفظ مزبور فارسيدر مى ايله به كلمه سندن مركبدركه ايوا شرابى ديمكدر بعده تعريب اولنمغله بايى مفتوح قلندى بو صورتده هاء ملفوظ اولمغله هاء ماده سنده ثبت اولنمق ملايمدر و شربت وصفت عملى و منافعى كتب طبيه ده مشروحدر ﴿ فصل النون ﴾ (النب) نونك فتحى و بانك تشديديله و (النبيب) امير وزننده و (النباب) غراب وزننده تكه قسمى بچى او زره تكه لنوب آشاركن باغرمق معناسنه در يقال نبّ التيس نبا و نبيبا و نبابا من الباب الثانى اذا صاح عند الهياج كرچه نسخه لرده التيس لفظى مطروحدر * لكن شارحك و جميع امّهاتك و شروح كتب احاديثك بيانى او زره تكه يه مخصوصدر قال فى النهاية فى حديث ❁ الجدود يعمد احدهم اذا غزا الناس فينب كنبيب التيس ❁ (النبيب) صوت التيس عند السفاد و چبش تعبير اولنان برياشنده كى بچى ياورسى بو يبوب ايريلنمك معناسنه در يقال نبّ عتود فلان اذا تكبر و تعاظم (النبنبة) زنزله وزننده بودخى تكه ديشى يه آشاركن باغرمق معناسنه در يقال نبنب التيس نبنبة بمعنى نبّ و برايشى كركى كبى رونقلى و خوب و زيبا ايده رك اوزاتمق معناسنه در يقال نبنب الرجل اذا طوّل عمله فى تحسين و جماع هنكامنده حرص و تلاشندن سرخوش كبى سرسمانه وضع ايله صاچمه صپان هرزه و هذيان سويلمك معناسنه استعمال اولنور يقال نبنب الرجل اذا هذى عند الجماع (الانبوب) اسلوب وزننده قارغينك و قامشك بوغومنه دينور * مؤلف كعبى ما بين الانبوبين ايله و بورا ده

فصل الميم

فصل النون

انبوبی کعب ایله تفسیری مضطربدر جمیع امهاتده انبوب بوغوم ایله وکعب بوغوم باشی ایله مفسردر و انبوب الجبل
طاغلرده اولان اینجه یوله اطلاق اولنور که چیغر و چوبان یولی تعبیر اولنور و انبوب مسطر واری برصره اوزره نابت
اشجار دیزیسنه اطلاق اولنور یقال له انبوب من النخل ای سطر منها و اطرافه مشرف یوکسك یره اطلاق اولنور
و یوله اطلاق اولنور طریق معناسنه (الانبوبة) ها ایله بودخی بوغومه دینور ظاهرا واحدیدر (الانب) قنفذ وزننده
انبوب معناسنه در انبوب لفظندن مقصور اولمق کرکدر و انبوبك جمعی انابیب کاور بو معنادندر که آق جکره متصل
اولان صولوق طمرلرینه انابیب الرئه اطلاق ایدرلر (النبة) دبه وزننده رائحهٔ کریهه یه دینور غریبدر که بانك
تقدیمیله بنه رائحهٔ لطیفه یه دینور یقال له نبة ای رائحة کریهة و یقال له بنة ای رائحة لطیفة (التنبب) تفعل وزننده
صو کندیلکندن آزجه آقوب کتمك معناسنه در که انبوبدن مأخوذدر یقال تنبب الماء اذا تسیل (التنبیب) تفعیل
وزننده نباتك صاپلری بوغوملنمق معناسنه در که قامشلو نباتده اولور یقال نبب النبات اذا صارت له انابیب
(انبابه) همزه نك فتحیله ایرانده ری ناحیه سنده بر قریه در و مصر اولکه سنده بر قریه در (التنوب) تای فوقیه ایله قعود
وزننده برنسنه تومو ب طومالمق و قباروب قالقمق معناسنه در یر الماسی و قیزمه سی کبی یقال نتب الشیء نتوبا من الباب
الاول اذا نهد و نتأ (النجیب) جمیله امیر وزننده صویی پاك حسیب و کریم و اصیل اولان انسان و حیوانه دینور
جمعی انجاب کاور اشراف کبی و نجباء کاور کرماء کبی و نجب کاور نذیر و نذر کبی و یقال ناقة نجیب و نجیبة بونك
جمعی نجایب کاور و نجیب اسامیدندر نجیب بن میمون و ابو النجیب الزاهد السهروردی محدثلردر (النجبة) نونك
ضمیله همزه وزننده بودخی نجیب معناسنه در (النجابة) کرامه وزننده نجیب و عریق اولمق معناسنه در یقال
نجب الولد نجابة من الباب الخامس اذا صار نجیبا (الانجاب) همزه نك کسریله بودخی نجابه معناسنه در یقال انجب
بمعنی نجب و نجیب و کریم اولاد صاحبی اولمق معناسنه در یقال انجب الرجل اذا ولد النجباء و قورقق اولاد صاحبی
اولمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال انجب الرجل اذا ولد ولدا جبانا * شارح دیرکه متضاد اولدیغی مسلم دکلدر
زیرا احیانا نجیب جبان و جبان نجیب اولور نجابت شجاعتی مستلزم دکلدر (المنجب) محسن وزننده نجیب اولاد
صاحبی کشی یه دینور (المنجبة) محسنه وزننده و (المنجاب) محراب وزننده نجیب ولد طوغرمق عادتی اولان
خاتونه دینور یقال رجل منجب و امرأة منجبة و منجاب اذا کانت ولدت النجباء بوراده ولد نجیب کزیده دیمکدر
و منجاب سست و ضعیف آدمه دینور و یلکسز و تمرنسز اوقه دینور که کزاوقی تعبیر اولنور و آتش تحریك
اولنه جق دموره دینور ماشه و کورك دیدکاریدر (المنتجب) منتخب وزننده و مرادفیدر که کزیده و مختار اولان
شیئه دینور انجاب انتخاب معناسنه در یقال شیء منتجب ای مختار (المنجوب) مندوب وزننده ایچریسی واسع
اولان قابه قاچاغه دینور و نجب ایله دباغتلنمش دری یه دینور کما سیذکر (النجب) فتحتینله اغاجك صویلمش
قبوغنه دینور علی قول کوکلرینك یرآلتنه سورمش طمرلری قبوغنه دینور یاخود صلابتلو اولان طمرلرینك قبوغنه
دینور و نجب محارب دیارنده ماوان نام موضع ورا سنده ایکی وادی آدیدر (النجب) نونك فتحی و جیمك سکونیله اغاجك
صویلمش قبوغنی یاخود کوکاری طمرلرینك قبوغنی آلمق معناسنه در اختلاف مذکور اوزره یقال نجب الشجر نجبا
من الباب الاول اذا اخذ قشره و نجب سخی و جوانمرد و کریم اولان آدمه دینور و نجب بنی کلاب دیارنده بر موضع آدیدر
(التنجیب) تفعیل وزننده و (الانتجاب) افتعال وزننده نجب ایله معنای اولده مرادفلردر یقال نجب الشجر و نجبه
و انتجبه اذا اخذ قشره (المنجوب) مندوب وزننده و (المنجب) منبر وزننده و (النجیء) عربی وزننده ذکر اولنان
نجب ایله یعنی اغاج قبوغیله علی قول طلح دیدکلری اغاجك اوزدکلری قبوغیله دباغت اولنمش دری یه دینور و طلح
موز اغاجنه و مغیلان اغاجنه دینور یقال سقاء منجوب و منجب و نجیّ ای مدبوغ بالنجب او بقشور سوق الطلح
* نجائب القرآن * فرقان مبینده اولان سوره لردن و آیتلردن بری برینه نسبتله محض و افضل اولان سوره یه و آیته اطلاق
اولنور سورهٔ انعام و اخلاص و بقرة و فاتحه و آیة الکرسی کبی توحید و صفات علیه کبی جلائلی محتوی اولمغله
سائره نسبتله فضل و ثوابی ازیداولور و بو کیفیت سائرك مفضولیتله نقصانی موجب دکلدر * نواجب القرآن * لباب
القرآندرکه نظم و الفاظدن متمحض اولان معنا و منطوق و مدلول صرفدن عبارتدرکه ❊ لکل آیة منها ظهر و بطن ❊
حدیثنك منطوقی اولان بطنی اوله جقدر کویا که نجب و قشردن که مراد الفاظدر معرّادر علی قول نواجب عتاق یعنی
مکهٔ مکرمه ده نازل اولان سوره و آیاتدن عبارتدر کما قال فی النهایة و منه حدیث ابن مسعود ❊ انهن ای آل حامیم من العتاق
الاول و انهن من تلادی ❊ اراد بالعتاق السور التی انزلت اوّلا بمکة و انها من اوّل ما تعلم من القرآن و قال فیه و فی حدیث
ابن مسعود ❊ الانعام من نجایب القرآن ❊ ای من افاضل سوره و النجایب جمع نجیبة تأنیث النجیب و اما النواجب فمتاقه

(من قولهم)

من قولهم نجبته اى قشرت نجبه وهو لحاؤه وقشره وتركت لبـابه وخالصه پس نجايب باكمال فصاحت واعجاز
جهتيله اولور ﴿ياارض ابلعي ماءك﴾ آيتى كبى وياخود جمعيت احكام ايله ياخود بالنسبه حلاوت وطلاوت ياخود
خاصه جهتيله اولور (النجبة) نخبه وزننده بنوسلول جماعتنه مخصوص برصو آديدر (ذو نجب) فتحتينله محارب
قبيله سنه مخصوص بردره دركه آنده عربلرك بريوم يعنى بروقعه لرى اولمشدر (النحب) نونك فتحى وحاى مهمله نك
سكونيله و (النحيب) اميروزننده فرياد وزارى ايله بكا ايلك معناسنه در يقال نحب الرجل نحبا ونحيبا من الباب الثالث
اذا بكى اشدّ البكاء لكن مصباحده نحيب اسم اولمق اوزره مرسومدر كه شدتله يعنى زارى وفرياد ايله اولان بكايه دينور
واماسده بو معنا مجاز اولمق اوزره مثبتدر نذر ووجوب معناسندن متفرّعدر ونحب بحث اولنان ماده ضمننده وضع
وتعيين قلنـان كرانبها اوكدله دينور خطر عظيم معناسـنه اسمدر وبرماده ضمنـنده بحث ايدوب اوكدل قومق
معناسـنه در يقال نحب به نحبا من الباب الثالث اذا راهن اسـاسده مفاعله بابندن اولمق اوزره مرسومدر ونحب
همت وعزم معناسنه در وبرهان وحجت معناسـنه در وحاجت ومهمه يه دينور واوكمركه دينور سعال معناسنه
وبو معنـاده مصدر اولور يقال نحب البعير نحبا من الباب الثـانى اذا اخذه السعال ونحب اولومه دينور موت
معناسنه ومدت محدوده نك غايتنه دينور اجل معناسـنه كه مراد غايت مدت حياتدر ونحب نفس ناطقه يه ونفس
حيوانى يه دينور ونذر معناسـنه دركه كشينك كندى نفسنه واجب قلديغى نسـنه دن عبارتدر يقال هو نحب
عليه اى نذر وبو معناده مصدر اولور نحب فلان نحبا من الباب الاول اذا نذر اى اوجب على نفسه امرا ونحب
سرعتله يوريمك على قول آهسته وخفيف يوريمك معناسنه در واوزامق طول معناسنه در ومدت ووقت وهنكام
معنالرينه در وقاتيلق شدت معناسـنه در وقار معناسنه دركه لعب معروفدر واويومق نوم معناسنه در وسمورمك
سمن معناسنه در وعظيم الجثه ديزمان دوه يه دينور * مؤلف بصائرده نحب لفظنك اشبو ابيات ثلاثه ده معنالرينى درج
ونظم ايلمشـدر * طول ونوم وبرهان مراهنة * وحاجة مدة والسير والخطر * نذر اشدّ بكاء شدّة اجل * والنفس
والموت واذكر فعل من قروا * والوقت ثم سعال همة سمن * ضخم الجمال معانى النحب فاختبروا * (الانتحاب) افتعال
وزننده بودخى شدتله يعنى زاريلقله آغلمق معناسنه در يقال انتحب الرجل بمعنى نحب وشدتله تنفس ايلك معناسنه دركه
شدت بكادن ياخود ضيق نفسدن حادث اولور يقال انتحب الرجل اذا تنفس شديدا (التنحيب) تفعيل وزننده براشده
جدّ وجهد ايلك على قول صويه يتشمك ايچون كيجه صباحه قدر طورميوب كتمك معناسنه در يقال نحب القوم
تنحيبا اذا جدّوا فى عملهم اوساروا حتى قربوا من الماء قربوا كلمه سى مضموم العين در ماده سنده بيان اولندى وتنحيب
سيروسفر بركسـه يى بغايت بى تاب وتوان ايلك معناسـنه در يقال نحب السفر فلانا اذا اجهده (المنحب) محدّث
وزننده سرعتلو يوريشـه دينوركه معنـاى مزبوردن مبالغة مجازدر يقال سير منحب اى سريع (النحبة) نحبه
وزننده قرعه معناسـنه دركه برنزاعى فصل ايچون استعمـال ايدرلر معروفدر (المناحبة) مفاعله وزننده بركسه
خصمنى فصل مادهٔ مدّعى ايچون حاكمه كوتورمك محاكمه ومرافعه معناسـنه در يقال ناحبه اذا حاكمه ومفاخره
معناسـنه دركه بركسـه ايله فخر ايله يعنى كرم وجود وفضل وهنر وفضائل نسب كبى مزيّت تعداديله منازعه
ومجادله ايلمكدن عبـارتدر يقال ناحبه اذا فاخره واوكدول ايله بحث ايلك وميانه يه اوكدل قومق معناسنه در
يقـال ناحبه اذا راهنه (التناحب) تفاعل وزننده ايكى عسكر جنك ايچون بروقت معهود تعيينيله وعدلشمك
معناسنه در يقال تناحبوا اذا تواعدوا للقتال الى وقت ما وبو جنككه مخصوص دكلدر كاهجه غيرى خصوص ايچون
دخى استعمال اولنور (النخبة) نونك ضمى وخاى معجمه نك سكونيله و (النخبة) نونك ضميله همزه وزننده اورندولمش
كزيده ومختار اولان شيئه دينور يقال هو نخبة الشىء ونخبته اى مختاره (الانتخاب) افتعال وزننده اورندولمك
معناسـنه در يقال انتخبه اى اختاره (النخب) نونك فتحى وخانك سـكونيله جماع ايلك على قول جماع انواعندن
بردرلو جماع ايلك معناسنه در يقال نخب المرأة نخبا من الباب الثالث والاول اذا نكحها اى جامعها اوهو نوع منه
ونخب اصرمق معناسنه در يقال نخبت النملة نخبا من الباب الاول اذا عضت وبرنسنه يى چكوب طشره چيقارمق
معناسنه در يقال نخب الشىء اذا نزعه اساسك بيانته كوره نخب ماده سى بو معنايه موضوع ومعانىٔ سائره بوندن
متفرعدر مثلا نخبه كه كزيده ومختار اولان شيئه دينور كوياكه امثالى بيننده انتزاع اولنمشدر ونخب ومنخوب كه قورقق
آدمه دينور كوياكه زهره سى نزع اولنمغله بى زهره قالمشدر سائرلرنده دخى بر مناسبت ملحوظدر انتهى ونخب دبره
ومقعده دينور است معناسنه وشربت عظيمه معناسنه دركه ياران بزم عشرتك برى برى ياخود معشوقى عشقنه نوش
ايلديكى طولودن عبارتدر فارسيده دوستكانى دينور يقال سقاه النخب اى الشربة العظيمة وهى بالفارسية دوستكانى

ل

(النخبة) مرتبه وزننده بودخی دبره دینور است معناسنه (النخب) کتف وزننده و (النخب) صعب وزننده و (النخبة) هایله و (النخبة) زمزه وزننده و (النخبّ) هجفّ وزننده و (المنتخب) میمك ضمی وخانك فتحیله و (المنخوب) مندوب وزننده و (النخب) نونك فتحی وخانك کسری وبانك تشدیدیله و (الینخوب) یعقوب وزننده و (النخیب) امیر وزننده و (التنخاب) تذکار وزننده یورکسز قورقق کشی یه دینور جبان معناسنه ونخیب لفظنك جمعی نخب کلور ضمتیله (نخب) کتف وزننده طائفه بر دره آدیدر (المنخوب) میمك فتحیله وجودنده لحم وشحم اثری قالمامش زبون ومهزول انسان وحیوانه دینور (المنخاب) محراب وزننده شول ضعیف ونحیفه دینورکه کندیدن اصلا خیر یعنی عمل واستعمال ملحوظ اولمیه (الاستنخاب) خاتون قیزوب جماع طلب ایلمك معناسنه در یقال استنخبت المرأة اذا طلبت ان تجامع (الانخاب) همزه نك کسریله قورقق ولدصاحبی اولمق معناسنه در یقال انخب الرجل اذاجاء بولدجبان ویورکاو بهادر ولد صاحبی اولمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال انخب اذاجاء بولدشجاع بریسی منخوبدن وبری نخبه دن مأخوذ در (النخروب) نونك ضمیله طاشلرده وقیالرده اولان چتلاغه ویاریغه دینور شکاف معناسنه وهرنسنه ده اولان دلیکه دینور جمعی نخاریب کلور ونخاریب بال کومجنده اولان دلیکلره دینورکه ششخانه اولور آنده آریلر بال بیارلر (النخربة) دحرجه وزننده اغاج قوردی اغاجی دلمك معناسنه در یقال نخرب القادح الشجرة اذا ثقبها (المنخربة) و (المنخربة) اسم فاعل واسم مفعول بنیه لریله شول اغاجه دینورکه چوریمکله دلیك دلیك اولمش اوله یقال شجرة منخربة ومنخربة اذا بلیت وصارت فیها نخاریب (نخشب) شین معجمه ایله جعفر وزننده بر بلده آدیدر نسبتنده نخشبی دینور ونسفیّ دینور تغییر نسب اوزره که مراد معرّبی دیمکدر بو بلده ماوراء النهرده واقعدر ابن مقنع دیدکاری حکیم ماه مزوّری اوراده بر چاهدن اراءت ایلشدر (الندبة) فتحاتله بدنده دری اوزره قلان یاره نك وچبان مقوله سنك اثر ونشانه دینورکه یاره یری تعبیر اولنور جمع جنسی ندب کلور هاسز وجمع کثرتی انداب وندوب کلور (الندب) فتحتینله اوکولمش یاره نك وچبانك یری قاتیلنوب پکشمك معناسنه در یقال ندب الجرح ندبا من الباب الرابع اذا صلبت ندبته وندب فتحتینله وندوب وندوبه نونك ضمه لریله مجروح اولان عضوده یاره نك وچبانك بعد البرء اثری ویری قالمق معناسنه در یقال ندب الظهر ندبا وندوبة وندوبا من الباب المزبور اذا صارت فیه الندبة وندب رشق معناسنه درکه تیراندازلر بر سمته اسلوب واحد اوزره تیرباران ایلمك حالتندن عبارتدر تقول رمینا ندبا ای رشقا وندب اوکدله دینورکه قار کبی وبحث کبی ماده لرده میدانه وضع وتعیین ایلدکاری نسنه دن عبارتدر خطر دخی دینور یقال بینهم ندب ای خطر وندب بر قبیله آدیدر محدثیندن بشر بن جریر ومحمد بن عبدالرحمن الندبی اول قبیله دندر وندب بحثله اوق آتشمق معناسنه در یقول اهل النضال ندبنا یوم کذا ای یوم انتدابنا للرمی ابتدائنا نسخه لری غلطدر وبوذکر اولنان رشق ماده سی اولمق اغلبدر (الانداب) همزه نك کسریله بودخی یاره نك یری اوکولدقدن صکره مهره لنوب پکشمك معناسنه در یقال اندب الجرح اذا صلبت ندبته ویاره مضروبك بدننه تأثیر ایلمك معناسنه در یقال اندبه الکلم ای الجرح اذا اثر فیه وبرکسه بر امنیه یاخود ابراز شجاعت ضمننده نفسنی خطر ومهلکه یه القا ایلمك معناسنه درکه جانیله اوینامق تعبیر اولنور کویا که نفسنی میدانه ندب یعنی اوکدل وضع ایتمش اولور یقال اندب نفسه واندب بنفسه اذا خاطربها (الندیب) امیر وزننده کندیده یاره اوکولدقدنصکره اثری ویری قالمش عضوه دینور یقال ظهر ندیب اذا صارت فیه ندوب (الندب) ضرب وزننده برکسه یی برخصوص ایچون حث واغرا ایده رك چاغرمق معناسنه در یقال ندب فلانا الی الامر ندبا من الباب الاول اذا دعاه وحثه وبرکسه یی بر ماده یه توجیه ایله اکا مباشر قلمق معناسنه در یقال ندبه الی الامر اذا وجهه ومیت اوزره محاسن ومحامدینی ذکر وتعداد ایده رك بکا ایلمك معناسنه در یقال ندب المیت اذا بکاه وعدّد محاسنه (الندبة) غرفه وزننده معنای اخیردن اسمدر میت اوزره اول کونه آغلمغه دینور وندب هرخصوصده جست وچیره وظریف ونجیب وکارکذار آدمه دینور جمعی ندوب کلور ضروب کبی وندباء کلورکه ظریف وزننه محمولدر یقال رجل ندب ای خفیف فی الحاجة ظریف نجیب (الندابة) نونك فتحیله برکسه ندب اولمق یعنی جست وچیره وظریف اولمق معناسنه در یقال ندب الرجل ندابة من الباب الخامس اذا صار ندبا (المندوب) محبوب وزننده مستحب دیمکدرکه احکام فقهیه دن حکم معروفدر حقایق شرعیه دندر یقال عمل مندوب ای مستحب وبو حثّ واغرا ایله دعوت ایلمك معناسندندر * مصباحك بیاننه کوره اصل مندوب الیه درکه ایشلسنه حثّ واغرا ایله دعوت اولنان امردن عبارتدر بعده معنامنفهم اولمق حسبیله صله حذف اولنوب مندوب قالمشدر ومندوب ابوطلحه زید بن سهل انصارینك فرسی اسمیدر سرور اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اکا سوار اولوب وحقنده ❊ ان وجدناه لبحرا ❊ بیوردیلر ان کلمه سی ماء نافیه ولام الّا معناسنه اولمغله ما وجدناه الا بحرا

سبكنده‌در ومندوب كذلك مسلم بن ربيعة الباهلى فرسنك آديدر و برموضع آديدر ﴿ندبه﴾ حمزه وزننده اسامئ
نسواندندر ازواج مطهره‌دن ميمونه بنت الحارثك جاريه‌لرى اسميدركه صحابيه‌در و محدثيندن حسن بن ندبه‌نك
والده‌سى اسميدر پدرى حبيب‌در و ندبه آت و قاطر ودوه مقوله‌سى دابه‌لردن حالت واحده يعنى سيرت واحده
اوزره ثابت اولميان دابه‌يه دينوركه كاه ملايم وكاه سركش اولوب وكاه كوزل آشوب وكاه كاهلك ايدن حيوان
اوله‌جقدر ﴿الندبة﴾ غربه وزننده ندب ميت معناسندن اسمدركه ذكر اولندى و ندبه فصيح و بليغ كمسه‌يه و فصيح
و بليغ كلامه دينور يقال عربى ندبه اى فصيح و ندبه اصحابدن خفاف نام ذاتك والده‌سى اسميدر و نونك فتحيله
زبانزددر ﴿باب المندب﴾ مطلب وزننده بحر يمنده بر ليمان آديدر بو ليمان بحر قلزمدن بحر محيطه چيقاجق بوغازده
واقعدر ﴿الانتداب﴾ افتعال وزننده ذكر اولنان ندب كلمه‌سندن افتعالدر حث و اغرا ايله برايشه دعوت اولنان
كمسه دعوتى قبولله اجابت ايلك معناسنه‌در يقال ندبه الى الامر فانتدب اى دعاه اليه فاجاب ومنه الحديث
❋ انتدب الله لمن خرج فى سبيله ❋ الحديث معناه اجابه الى غفرانه او ضمن وتكفل له او سارع بثوابه و حسن جزائه
او اوجب تفضلا اى حقق و احكم ان ينجز له ذلك * مفهوم حديث بودركه حضرت بارى عزشانه فى سبيل الله غزا
و جهاده خروج و عزيمت ايدن مجاهد حقنده مغفرتله اجابت ايدر زيرا لسان حالله مجاهد مرقوم غفران الهى‌يى
دعوت ايلمشدر ياخود مغفور اولمسنه ضامن و كفيل اولور ياخود مقابلنده حسن عوض و مثوباتنى ايفايه مسارعت
ايدر اجر و غنيمت جهتيله ياخود آخرتده حسن جزا و ادخال جنت كبى عوض و مكافات احسان ايلمكى تحقيق و ايجاب
ايدر بونلرك مجموعى تأثر و اجابت معنالرندن مأخوذدر * مترجم ديركه حديث مرقومى اشبو حديث مفسردر وهو
مافى البخارى روى ابو هريرة رضى الله عنه ❋ تكفل الله لمن جاهد فى سبيل الله لا يخرجه من بيته الا الجهاد فى سبيل الله
و تصديق كلماته ان يدخله الجنة او يرده الى مسكنه بما نال من اجر او غنيمة ❋ تكفل الهى تمثيل جهتيله‌در و جملهٔ
منفيه حالدر و كلماتدن مراد مجاهدين قاعدين اوزره تفضيل ايله حقلرنده موعود اولان مثوبات و رفع درجات كبى
تفضلاتدر انتهى و انتداب متكلمك كلامنه معارضه ايلك معناسنه‌در يقال انتدب فلان لفلان اذا عارضه فى كلامه
و عربلر خذ ما انتدب ديرلر خذ مانض و تيسر معناسنه يعنى آزجه آزجه و قولايه كلدكجه آل ديمكدركه ذكر اولنان
اجابت معناسندن مأخوذدر ﴿المندبا﴾ قصر ايله هندبا وزننده كار و عملده جست و چالاك اولان كشى‌يه دينور يقال
رجل مندبا بالقصر اى خفيف فى الحاجة ﴿النيربة﴾ دحرجه وزننده قوغجيلق و غمازلق ايلك معناسنه‌در يقال نيرب
الرجل اذا سعى و نم و خلط كلام ايلك معناسنه‌دركه كلامى صدق و كذبله شوريده قلمقدن عبارتدر يقال نيرب الرجل
اذا خلط الكلام و نسج مقال ايلك معناسنه‌دركه كلام كاذبى تزيين و تنظيم و ترتيب ايليه‌رك صورت صدقده افراغ
ايتمكدن عبارتدر يقال نيرب الرجل القول اذا نسجه اى زوره و زينه و يل ايكى طرفدن قارشولقلى طولاشق اسمكله
طپراغى صاوروب طلازى هواده برى برينه چارپوب كيرشدرمك معناسنه‌در يقال الريح تنيرب التراب فوقه
اذا نسجته ﴿النيرب﴾ صيقل وزننده شر و نميمه معناسنه اسمدركه قوغجيلق و غمازلقله شر و مضرت پيدا ايلك
حالتندن عبارتدر و نيرب جلادتلو چالاك و دلير آدمه دينور و نيرب دمشق قضاسنده برقريه آديدر كذلك حلب
قضاسنده برقريه آديدر و برموضع آديدر و نيرب شرير و مضر اولان كشى‌يه دينور مؤنثى نيربه‌در هايله يقال رجل
نيرب و ذو نيرب اى شرير و يقال امرأة نيربة ﴿المنربه﴾ مشربه وزننده بودخى شر و نميمه معناسنه اسمدر نيرب كبى
يقال افسد فلان بيننا بالنيرب و المنربة اى بالشر و النميمة ﴿النيربى﴾ نونك فتحى و الفك قصريله آفت و داهيه‌يه دينور
﴿النزب﴾ نونك فتحى و زاى معجمه‌نك سكونيله و ﴿النزيب﴾ نجيب وزننده و ﴿النزاب﴾ غراب وزننده آهو و كيك
قسمى سسلنوب مله‌مك معناسنه‌در على قول ارككنه مخصوصدر يقال نزب الظبى نزبا و نزيبا و نزابا من الباب الثانى
اذا صوت او خاص بالذكور ﴿النيزب﴾ حيدر وزننده اركك كيكه وار كك اكوزه دينوركه بوغه تعبير اولنور ﴿النزب﴾
فتحتينله لقب معناسنه‌دركه اسم اصليسندن زياده اولان اسميدر ﴿التنازب﴾ تفاعل وزننده برى برينه لقب وضع ايلك
معناسنه‌در يقال تنازبوا اى تنابزوا ﴿النسب﴾ فتحتينله و ﴿النسبة﴾ نونك كسرى و ضميله خصلغه دينور قرابت معناسنه‌در
على قول پدر طرفندن اولان قرابته مخصوصدر يقال نسب فى بنى فلان و نسبة اى قرابة او فى الآباء خاصة * مؤلفك
بصائرده بيانته كوره نسب و نسبه ابوين جهتلرندن اولان اشتراك و اتصاله دينور اولدخى ايكى نوعدر برى نسب
بالطولدركه آباء و ابناء بينلرنده اولان اشتراك و اتصالدر و برى نسب بالعرض‌دركه اخوه و بنى الاخوة و بنى الاعمام
بينلرنده اولان قرابت كبى وكاه اولوركه نسبت بعض تجانسله برى برينه متجانس اولان مقدارينده دخى استعمال
اولنور نسيب شعر بو معناده‌دركه قصيده‌ده عشق و هواسى ياد ايده‌رك محبوبه‌يه كويا كه انتساب ايلمكدن عبارتدر

مطلب

و مصباحك بيانه كوره اصل نسب و نسبت بر قبيله يه ياخود بر بلده يه اعتزا و اضافه معناسنه موضوع اولوب بعده
وصلت قرابتده استعمال اولندي و اكر نسبتده عامّ و خاصّك ايكيسيده مذكور ايسه عام خاص اوزره تقديم اولنور
يقال قرشيّ هاشميّ زيرا خاص تقديم اولنسه عامّ همان تأكيدي مفيد اولور لكن عامّك تقديمي تأسيس اولور كذلك
قبيله بلده اوزره تقديم اولنمق انسبدر زيرا آنلك نسبتي ذاتيه در يقال قرشيّ مكيّ ونسبك جمعي انسابدر سبب واسباب
كبي و نونك كسريله نسبتك جمعي نسب در عنب وزننده و نونك ضميله نسبتك جمعي نسب در غرفه و غرف كبي و مناسبت
ماده سي دخي بوندندر كه مقاربه معناسنه در انتهى و نسب و نسبه مصدر اولور بركسه بر آخره كندي صويني و نسبني
ذكر و بيان ايلك معناسنه يقال نسبه نسبا و نسبة من الباب الاول و الثاني اذا ذكر نسبه و بر كمسه آخرك كندو يه انتساب
ايلسني ايستمك معناسنه در يقال نسبه اى سأله ان ينتسب بان قال له انتسب لنا و نسب و نسيب نجيب وزننده و منسبه
مشربه وزننده شاعر قصيده سنده محبوبه سني و اكا اولان عشق و هواسني ذكر ايله تغزل ايلك معناسنه در يقال
نسب الشاعر نسبا و نسيبا و منسبة اذا شبب بها في الشعر اداى حربك زندوسته نسيبي اطلاقي بوندندر (الاستنساب)
بر كمسه منتسب اولديغي نسبني ذكر و بيان ايلك معناسنه در يقال استنسب الرجل اذا ذكر نسبه * مؤلفك آنفا ثلاثيده
سؤال انتساب ايله بو ماده يي ذكر نسب ايله تفسيري طبعه ملايمجه دكلدر زيرا مقتضاى ماده بو ماده سؤال ايله و ثلاثي
ذكر نسبت ايله مفسر اولمقدر (النسيب) اميروزننده مصدر در نته كه ذكر اولندي و نسيب برنسنه يه مناسب
و جسبان اولان شيئه دينور يقال هو نسيب له اى مناسب وصوى و نسب صاحبي آدمه دينور يقال هو نسيب اى ذو نسب
(المنسوب) بو دخي صاحب نسب كمسه يه دينور و نسيبي مشتمل اولان شعره دينور يقال شعر منسوب اى فيه نسيب
(النساب) شدّاد وزننده و (النسابة) هايله علم انسابه بغايت آشنا و دانا اولان كشي يه دينور يقال هو نساب و نسابة
اى عالم بالانساب و نسابه نك هاسي مبالغه ايچوندر علاّمه كبي كويا كه آنكله داهيه ياخود غايت و نهايت مراد اولنور
(الانسب) اقرب وزننده نسيب و تغزّلي بغايت رقيق و نازك و الطف و رنكين اولان شعر و قصيده يه دينور يقال
هذا الشعر انسب اى ارقّ نسيبا بونده افعل تفضيل قاصردر (الناسب) نسيب كلمه سني تأكيد ايچون ايراد اولنور
يقال نسيب ناسب كشعر شاعر على وجه المبالغة اى ارقّ و الطف (الانساب) همزه نك كسريله يل پك شدتيله
اسمكله طاشي طپراغي توزيدوب هوايه صاورمق معناسنه در يقال انسبت الريح اذا اشتدّت و استافت التراب
و الحصى (النيسب) حيدر وزننده آچيق و طوغرى يوله دينور جادّه و شاهراه معناسنه على قول بولنان يول
اثرينه و علامتنه دينور و يولدن پيدرپي كلان قرنجه قطارينه دينور و قرنجه يولنه دينور و نيسب بر رجل آديدر
(نسيبه) حبيبه وزننده اسامئ نسواندندر نسيبه بنت كعب و نسيبه بنت سماك صحابيه لردر (نسيبه) مصغر بنيه سيله
بو دخي اسامئ نسواندندر نسيبه بنت نيار و نسيبه بنت امّ عطيه و نسيبه بنت شداد صحابيه لردر و قيس بن نسيبه
اصحابدندر و عاصم بن نسيب شعبه نك شيخيدر (النيسبان) نونك و سينك فتحيله بو دخي آچيق و طوغرى جاده يه دينور
(انسب) احمد وزننده يمنده بر حصن اسميدر (التنسب) تفعل وزننده بر كمسه سنك صويكدنم ديو ادعا ايلك معناسنه در
يقال تنسب فلان اذا ادّعى انه نسيبك و منه المثل * القريب من تقرّب لا من تنسب * (المناسبه) مشاكله وزننده
و مرادفيدركه برنسنه آخره يا ايكي نسنه بري برينه شبيه و مثيل اولمق معناسنه دركه قرابت معناسندن مأخوذدر
يقال ناسبه اذا شاكله و ماثله (النيسبة) دحرجه وزننده بر كمسه ايكي آدم اراسنده بري اوته يعني كاه برينه و كاه
ديكرينه تردّد ايله كيدوب كلك معناسنه دركه قوغجيلق ايله و كرك پزونكلك ايله و كرك مصلحت كذارلغله اولسون
يقال نيسب بينهما نيسبة اذا اقبل و ادبر بالنميمة و غيرها (النشب) نونك و شين معجمه نك فتحيله و (النشوب) قعود
وزننده و (النشبة) غربه وزننده برنسنه يه ايلشوب طوتيلوب قالمق معناسنه در يقال نشب العظم في حلقه نشبا
و نشوبا و نشبة من الباب الرابع اذا لم ينفذ و نشب نشبه معناسنه دركما سيذكر (الانشاب) همزه نك كسريله برشيئي
برنسنه يه ايلشدروب طوتدرمق معناسنه در يقال انشب الشئ فيه اذا اعلقه و انساب معناسنه دركه ذكر اولندي
يقال انشبت الريح بمعنى انسبت و صياد شكاري آغه ايلشدروب كرفتار ايلك معناسنه در يقال انشب الصائد اذا اعلق
الصيد بحبالته (التنشيب) تفعيل وزننده انشاب ايله معناي اوّلده مرادفدر يقول نشبه فيه بمعنى انشبه و شرّ
و فسادي متضمن برايشه مداخله ايدوب مباشر و مشغول اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال نشب في الشئ
اذا انشم (النشبه) زمره وزننده مصدر در نته كه ذكر اولندي و نشبه شول ايلشكن كمسه يه دينوركه برايشه ياخود
بر كمسه يه ايلشدكده بوتراق تيكني كبي آندن دكه حالله منجل و منفك اولمز اوله و منه المثل * كنت نشبة فصرت عقبة *
يعني مقدما بن نشبه ايدم كه بر كمسه يه آصيلوب ايلشدكده البته بندن شر و مضرت مشاهده ايدر ايدي لكن شمدي

بن اول خصلت و کیفیتدن عاجز و فرومانده قالدم میدانینك بیانه کوره نشبه کلمه سی همزه وزننده نشبه اولوب
لکن عقبه کلمه سنه ازدواج ایچون تخفیف اولنمشدر و عقبة ذاعقبة تقدیرنده در قالدیکه نشبه کلمه سی فی الاصل
مصدر اولمغله مبالغة اطلاق اولنمیشدر دخی محتملدر و مثل مزبور عزت و مناعتدنصکره ذلیل و بیچاره اولان کیمسه حقنده
ضرب اولنور و نشبه سباعدن قوردك اسمیدر و قیس قبیله سندن بر شعبه نك پدری اسمیدر نسبتنده نشبی دینور
سلمی وزننده محدثیندن علی بن المظفر الدمشقی النشبی انلردندر (الناشبة) برنیسنه یه ایلشیجی شیئه دینور بومناسبتله
ناشبة المحال بکرمیه دینورکه مراد تکرلکی اوله جقدر (النشاب) رمان وزننده عربلرك قوللاندقلری اوقه دینور
نبل معناسنه مفردی نشابه در هایله مؤلف شهرتنه مبنی وزنیله تقیید ایتامشدر یقال تراموا بالنشاب ای النبل (النشاب)
شداد وزننده نشاب اتخاذ ایدن کیمسه یه دینورکه نشابه وزن آدم اوله جقدر کذلك نشاب قوللانن کیمسه یه دینور
(النشابة) هایله نشاب قوللانن جماعته دینور یقال قوم نشابة ای یرمون بالنشاب (الناشب) نشاب صاحبنه دینور
(النشب) فتحتینله و (النشبة) هایله و (المنشبة) مرتبه وزننده ناطق و صامتدن بر کیمسه نك اصیل و قدیم اولان مالنه
دینور ناطقدن مراد اغنام و انعام و صامتدن مراد سیم و زر مقوله سیدر ومنه المثل * لکم نسب و مالکم نشب
ما انتم الا خشب * و نشب بادیه اشجارندن برنوع شجر اسمیدرکه عربلر آندن یای اتخاذ ایدرلر و نشیب محدثیندن
علی بن عثمان دمیاطینك جدی لقبیدر (المنشب) منبر وزننده کترخو ماقیوبوغنه دینورکه بوغازه طورر جمعی مناشب
کلور (المنشب) مطلب وزننده اسم مکاندر شول یره دینورکه اکا ایلشوب یاخود قیصلان برو جهله خلاص اولمیه
و بو امر کریهه مخصوص صدر یقال نشب فلان منشب سوء اذا وقع فیما لا مخلص عنه (المنشب) معظم وزننده شول آلاجه
قاشه و برده یه دینورکه آنده نشاب دیدکاری اوق صورتلری منقوش اوله یقال برد منشب ای موشی علی صورة النشاب
(الانتشاب) افتعال وزننده برنسنه کندیلکندن برشیئه ایلشوب طوتلمق معناسنه در یقال انتشب فیه اذا اعتلق
و اوطون برکدرمك معناسنه در یقال انتشب الحطب اذا جمعه و اورادن بورادن غلال جمع ایدوب آندن مال اتخاذ
ایلمك معناسنه در یقال انتشب فلان الطعام اذا المه واتخذ منه نشبا (التناشب) تفاعل وزننده ناس مجتمع و بری برینه منضم
و متراکب اولوب صیقشمغله شبکه طرزنده بری برینه ایلشوب قصلمق معناسنه در یقال تناشب القوم اذا تضاموا و تعلق
بعضهم ببعض (النشوب) لزوم وزننده و مرادفیدر یقال نشبه الامر نشوبا من الباب الرابع اذا لزمه و عربلر ما نشبت
افعل کذا دیرلر ما زلت معناسنه بونك حقیقتی معنای اولدیدرکه برشیئه ایلشوب طوتلمیه رق ایشلدم دیمکدر قال الشارح
و فی البخاری * ثم لم ینشب ان مات * ای لم یلبث و هذا اللفظ عند العرب عبارة عن السرعة و اصل النشوب التعلق
یعنی لم یتعلق بشیء (النصب) فتحتینله رنج و تعبدن ناشی عاجز و فرومانده اولمق معناسنه در یقال نصب الرجل
نصبا من الباب الرابع اذا اعیی و بر ایشه رنج و زحمت چکه رك چبالیوب جد و جهد ایلمك معناسنه در یقال نصب فلان
فی الامر اذا جد واجتهد (الانصاب) همزه نك کسریله بر کیمسه یی رنج و تعب ایراثیله درمانده قلمق معناسنه در
یقال انصبه انصابا اذا اتعبه و اعیاه و بر کیمسه یی بر مرض و علت رنجور و دردناك ایلمك معناسنه در یقال انصبه المرض
اذا وجعه و بر کیمسه یه برنسنه دن حصه و نصیب افراز ایلمك معناسنه در یقال انصبه اذا جعل له نصیبا و بچاغه صاب
بچورمك معناسنه در یقال انصب السکین اذا جعل له نصابا (الناصب) صادك کسریله منصب معناسنه درکه
ذو نصب دیمکدر نسب اوزره یعنی تعب و محنت صاحبیکه تعبلو و زحمت و محنتلو دیمکدر طاهر و لابن کبی اسم
فاعل نسبی در یاخود ثلاثی مزید معناسنه وارد اولان امثله دندر یقال هم ناصب ای منصب یعنی ذو نصب او فاعل
النصب او سمع نصبه الهم اذا اتعبه یعنی بو وجه مذکور اوزره اسم فاعلدر یاخود بعض عربدن نصب الهم اتعاب
معناسنه ورودی مسموع اولمغله اکا حاجت اولیوب شاهر اهدن ناصب اندن اسم فاعل و متعب معناسنه وارد اولور
شارح دیرکه ماده مذکوره نك ورودی عربدن مسموع اولدیغی منقولدر وجه اوله کوره فاعل بمعنی مفعل اولور نته که
مکان باقل دیرلر مبقل معناسنه که ذو بقل دیمکدر یاخود فاعل بمعنی مفعول فیه اولور نته که لیل نائم دیرلر منوم فیه معناسنه
و یوم عاصف دخی بو قبیلدندر انتهی و ناصب رنج و محنتله کسب و تحصیل اولنان دیرلکه وصف اولنور یقال عیش
ناصب ای فیه کد و جهد * شارح دیرکه بعضلر بونلری ایفع فهو یافع و اصبح فهو صابح قبیلندن اعتبار ایلمشلردر
لکن وجه اول اولمو جهدر انتهی و ناصب حویص بن بجیر نام کیمسه نك فرسی اسمیدر (النصب) ضرب وزننده وجه
مذکور اوزره بعض عربدن مسموع اولمه رق برخصوصك هم و قصدی صاحبنه تعب ویرمك معناسنه در یقال نصبه
الهم نصبا من الباب الاول اذا اتعبه و نصب مرض و علته و بلاء و آفته اطلاق اولنور یقال اصابه نصب ای داء
و بلاء و بر کیمسه یی بر مرض رنجور و دردناك ایلمك معناسنه در یقال نصبه المرض نصبا من الباب الثانی اذا اوجعه

و برنسنه یی یره وضع ایلمك معناسنه در یقال نصب الشیٔ اذا وضعه و یوقاری قالدرمق معناسنه اولمغله ضد اولور
یقال نصبه اذا رفعه بو راده وضعه فرفعه نسخه لری غلطدر وجدّ واقدام ایله یوریمك علی قول آهسته جه نرم
و ملایمتله بتون کوندز یوریمك معناسنه در یقال نصب السیر اذا رفعه او هوان یسیر طول یومه و هو سیر لین فیقال
نصب القوم اذا ساروا یومهم بسیر لین و برکسه ایله دشمنلك ایلمك معناسنه در یقال نصب لفلان اذا عاداه و عربلرك
دوه لری تشویق و تطریب ایچون ترنّم ایلدکاری نغماتدن بر نوع ایله ترنّم و تغنّی ایلمك معناسنه درکه نغمات
مزبوره دن بو بلند آواز اولور یقال نصب الحادی اذا حدی ضربا من الحداء و میانه یه جنك القا ایلمك معناسنه درکه
مراد جنك پیدا ایلمکدر یقال نصب له الحرب اذا وضعها و بر نسنه یی قارشوسنه دیکوب دیکنه طوردرمق
معناسنه در یقال نصب العلم اذا رفعه و اقامه مستقبلا به وكل ما رفع واستقبل به شیٔ فقد نصب علی بناء المجهول
و نصبه هو * مؤلف بصائرده نصبت الشیٔ ای اقته عبارتیله رسم ایلمکله بوندن جامع و مفیددر و نصب یوللرده
نشان ایچون دیکیلان میله دینور علم منصوب معناسنه و بونده فتحتینله جائزدر و نصب غایت و سرانجام معناسنه در
و عروضیون اصطلاحنده نصب قافیهٔ شعرك فساددن سالم و بنامی تام اولمقدن عبارتدر و نحویون اصطلاحنده
نصب معربه مخصوص بر اعرابدرکه مبنی اولان کلمه نك فتحه سی منزلنده در رفع و جرّ مقابلیدر لسان اطفال مکتبده
ایکی اوستون تعبیر اولنور علوّ و رفعت معناسندن مأخوذدر ﴿ نصب العرب ﴾ ذکر اولنان نغمه درکه حدآء دیدکارندن
ارقّ اولور اصول حجازده بر مؤثر نغمه در نصب بونده مصدر اولدیغی کبی اسم دخی اولور و نصب شرّ و فتنه پیدا ایلمك
معناسنه در یقال نصب الشرّ اذا اظهره ﴿ المنصبة ﴾ مرتبه وزننده رنج و زحمت و مشقت معناسنه در یقال عیش
ناصب کامرّ وذو منصبة ای فیه کدّ و جهد ﴿ النصب ﴾ نونك ضمی و صادك سکونیله و ﴿ النصب ﴾ ضمتینله درد و علته
و بلاء و آفته دینور یقال اصابه نصب و نصب ای داء و بلاء و نصب ضمتینله یوللرده نشان ایچون دیکیلان میللره دینور
و بت پرستلرك معبود اتخاذ ایلدکاری نسنه لره دینورکه طاشدن و اغاجدن تراش ایدوب یره نصب و اکا پرستش ایدرلر
و بونده صادك سکونیله ده لغتدر یسر و یسر کبی و نصب صادك سکونیله کوز اوکنده دیکیلوب طوران شیئه
دینور تقول هذا نصب عینی ای القائم فی نظری و بونده نونك فتحیله ده لغتدر علی قول فتحی لحندر ﴿ النصب ﴾
کتف وزننده رنجور و خسته و دردمند کمسه یه دینور یقال هو نصب ای مریض وجع ﴿ التنصیب ﴾ تفعیل وزننده
بو دخی برنسنه یی یوقاری قالدرمق معناسنه در ﴿ الانتصاب ﴾ افتعال وزننده برنسنه یوکسکه قالدرلمق و دیکیلوب
طورمق معناسنه در یقال نصبه تنصیبا فانتصب ﴿ التنصب ﴾ تفعل وزننده انتصاب معناسنه در و توز هوایه آغوب
یوکسلمك معناسنه درکه دیرك کبی اوج هوایه دیکلمك صورتنده اولور یقال تنصب الغبار اذا ارتفع و دیکیلوب
طورمق معناسنه در یقال تنصبت الاتن حول الحمار اذا وقفت ﴿ النصیبة ﴾ حبیبه وزننده یوللرده نشان ایچون
دیکیلان میله دینور ﴿ الانصاب ﴾ احباب وزننده که اشبو ﴿ انما الخمر و المیسر و الانصاب ﴾ الآیه کریمه سنده واقعدر
مراد شول طاشدن مصنوع بتلردرکه زمان جاهلیتده کعبهٔ مکرمه نك اطرافنه نصب اولنوب آنلره مناسك حج کبی
تلبیه و آنلر ایچون ذبح قرابین ایدرلر ایدی بونك مفردی نصب در عنق و اعناق کبی و اول بتلری اهل جاهلیت
اول قربانلرك قانیله رنکین ایدرلر ایدی و انصاب حرم شریف حدودنده اولان میللره و نشانلره اطلاق اولنور
﴿ النصبة ﴾ عرفه وزننده دیکلمش دیرکه دینور ساریه معناسنه ﴿ النصایب ﴾ نجایب وزننده شول طاشلره دینورکه
حوضك اطرافنه نصب اولنوب و آرالری یوغورلمش چامور ایله و لوکون ایله سدّ و بند اولنور واحدی نصیبه در
﴿ المناصبه ﴾ مفاعله وزننده برکسه ایچون جنك و قتال کبی شرّ و فتنه اقامه و اظهار ایلمك معناسنه در یقال ناصبه
الشرّ اذا اظهره له ﴿ الانصب ﴾ احمر وزننده بوینوزلری دیك و طوغری اولان حیوانه دینورکه اوق کبی اولور
یقال تیس انصب ای منتصب القرنین مؤنثنده نصباء دینور و نصباء کوکسی یوقاری یه طوغری یوکسك اولان ناقه یه
دینورکه کوکسلو تعبیر اولنور یقال ناقة نصباء ای مرتفعة الصدر ﴿ المنصب ﴾ منبر وزننده دموردن اولان ساج
ایاغنه دینورکه اوزرینه تنجره وضع اولنور سه پایهٔ آهنین معناسنه نته که اثفیه طاشدن اولان سه پایه درکه ایکی طاش
وضع ایدوب بر طرفنی بر مرتفع یره طیارلر و اکا ثالثة الاثافی دیرلر ﴿ النصیب ﴾ امیر وزننده پای و حصه معناسنه درکه
حظّ منصوب و مشخصدر جمعی انصباء کاور و انصبه کاورکه جمع قلتیدر یقال ماله فیه نصیب ای حظ و نصیب
حوضه اطلاق اولنور اطرافی نصائب ایله منصوب اولدیغیچون و قورلمش آغه و طوزاغه دینور شرلك منصوب معناسنه
﴿ النصب ﴾ نونك کسریله بو دخی حصه و نصیب معناسنه در تقول لی منه نصب و نصیب ای حظ منصوب ﴿ نصیب ﴾ زبیر
وزننده برشاعرك آدیدر ﴿ النصاب ﴾ کتاب وزننده هر شیئك اصل و اساس و مرجعنه دینور یقال هو نصابه ای اصله

ومرجعه وکونشك غروب ایلدیکی یره اطلاق اولنور یقال جاءت الشمس الی نصابها ای مغیبها وبچاغك صاپنه اطلاق اولنور جمعی نصب کاورکتب کبی ونصاب عرف شرعده مالدن شول مقداره اطلاق اولنورکه مال اکا بالغ اولدقده زکاتی واجب اولور مثلا کومش ایکیوز درهم دوبش عدده ایرشدکده زکاتلری واجب اولور پس کومشك نصابی ایکیوز درهم اولور ونصاب مالك بن نویره نك فرسی اسمیدر (المنصب) مجلس وزننده بودخی اصل وبنیاد ومرجع معناسنه در یقال منصب الشیء ای اصله ومرجعه یعنی الذی نصب فیه جاه معناسنه اولان منصب شارحك بیاننه کوره مولددر (النواصب) و (الناصبیة) و (اهل النصب) نونك ضمیله خوارجدن شول طائفه یه اطلاق اولنورکه امیر المؤمنین ویعسوب الدین امام علی المرتضی کرم الله وجهه حضرتلرینك طرف اشرفلرینه بغض وعداوتله متدین اولمشلردر اظهار عداوت معناسندن مأخوذدر (الاناصیب) و (التناصیب) تای فوقیه ایله یوللرده نشان ایچون نصب اولنان میللره ومناره لره دینور واناصیب بر موضع آدیدر (نصیبون) و (نصیبین) نونك فتحه لریله بلاد ربیعه نك قاعدة الملکی اولان بر بلدهٔ معروفه اسمیدر نسبتنده نصیبینی دینور ونصیبی دینور نونك اسقاطیله * شارح دیرکه بوکلمه ده ایکی مذهب واردر بری بودرکه اسم واحد قلوب اسماء مفردهٔ غیر منصرفه اعرابی کبی اعراب ویررلر یقولون هذه نصیبین ورأیت نصیبین ومررت بنصیبین وکذلك القول فی یبرین وفلسطین وقنسرین ومذهب ثانی بودرکه آنی جمع مجراسنه اجرا ایدرلر فیقولون هذه نصیبون ورأیت نصیبین ومررت بنصیبین ونسبتنده مثال اول مذهب اوله ومثال ثانی ثانی یه ناظردر زیرا قاعده درکه نسبتده تثنیه وجمع علامتلری اسقاط اولنور انتهی (المنصب) مکرم وزننده قیو برجق نسنه یه دینور یقال ثغر منصب ای مجعد دوز وهموار اولان منتظم دیشلره اطلاق اولنور یقال ثغر منصب ای مستوی النبتة کویا که ال ایله دوز وبرابر نصب اولنمشدر (ذات النصب) نونك ضمیله مدینه قربنده بر موضع آدیدر (النضب) نونك فتحی وضاد معجمه نك سکونیله صو آقق معناسنه در یقال نضب الماء نضبا من الباب الاول اذا سال وجری (النضوب) قعود وزننده صویره چکوب باتمق معناسنه در یقال نضب الماء نضوبا اذا غار واولمك معناسنه استعمال اولنور یقال نضب فلان اذا مات وخصب ورخا وخیر وبرکت چکیلوب آزالمق معناسنه استعمال اولنور یقال نضب الخصب اذا قل ودابه نك یاغری وجداوی پکشوب مشتد اولمق معناسنه استعمال اولنورکه رطوبتی کتمکله پکشوب یقال نضبت الدبرة اذا اشتدت وبعید اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال نضبت المفازة اذا بعدت وکوز چقورلنور ایچری باتمق معناسنه استعمال علی قول ناقه نك کوزینه مخصوصدر یقال نضبت عینه اذا غارت او خاص بعین الناقة (التنضیب) تفعیل وزننده بودخی صویره سیکشوب باتمق معناسنه یقال نضب الماء اذا غار وطوارك سودی چکیلوب آزالمغله صاغدقده کیج حاصل اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال نضبت الناقة اذا قل لبنها وبطؤ درتها (الانضاب) همزه نك کسریله یایك آوازی چیقوب طنقرداماق ایچون سهلجه کریشنی چکوب صالیویرمك معناسنه در انباض کبی یقال انضب القوس اذا جذب وترها لتصوت کانبضها * شارح دیرکه انضب انبض لفظنده لغتدر کرچه بعضلر مقلوبیتنه ذاهب اولدیلر لکن اکر مقلوب اولسه کندی صیغه سندن مصدری ورود ایلمز ایدی پس صواب اولان لغت مستقله در انتهی (التنضب) تنصر وزننده برنوع شجر حجازی اسمیدر تیکنلری عوسجك یعنی سنجان تیکنی وموسی اغاجی دیدکاری شجرك تیکننه شبیه اولور وتنضب مکهٔ مکرمه قربنده بر قریه آدیدر بو تنضب کلمه سی علمیت ووزن فعل ایله غیر منصرفدر * لکن مؤلفك حرف تعریف ادخالی بعض محلده جوهری یی توهیم ایدرکن کندیسنی ایقاع ایلمشدر (النطاب) خطاب وزننده باشه دینور رأس معناسنه یقال ضرب نطابه ای رأسه وبیون طمرینه دینور حبل العنق معناسنه (المنطب) منبر وزننده و (المنطبة) هایله و (الناطب) طانك کسریله سوزکویه دینور مصفاة معناسنه (المنطبة) مصطبه وزننده اوغوز واحمق کشی یه دینور (النطب) ضرب وزننده پرمقله برکسه نك قولاغنه اورمق معناسنه در یقال نطبه نطبا من الباب الاول اذا ضرب اذنه باصبعه (النواطب) نونك فتحیله سوزکوده اولان دلیکلره دینورکه آنلردن نسنه سوزیلور اسم اولمغله مفردی ناطبدر (المناطبة) مفاعله وزننده ناسی برینه قشقردوب میانه لرنده شر وفتنه وفساد پیدا ایلك معناسنه در تقول ناطبتهم ای هارشتهم (النعب) نونك فتحی وعینك سکونیله و (النعیب) نحیب وزننده و (النعاب) غراب وزننده و (التنعاب) تذکار وزننده قرغه وقوزغون وطاوس وخروس مقوله سی قوش اوتمك معناسنه در علی قول بیوننی اوزادوب باشنی اوینادهرق اوتمك معناسنه در یقال نعب الغراب وغیره نعبا ونعیبا ونعابا وتنعابا من الباب الثالث اذا صوت او مد عنقه وحرك رأسه فی صیاحه وکذا المؤذن * شارحك بیاننه کوره اصل ماده قرغه یه مخصوصدر سائرنده مستعاردر ونعب دوه قسمی سرعتله اشوب یوریمك علی قول برکونه یوریمك معناسنه درکه مرادباشنی اوینادهرق شوق وسرعتله اشوب یوریمیدر

يقال نعب البعير نعبا اذا اسرع فى السير او هو ضرب من سيره يعنى حرّك رأسه فى السير بالسرعة و نعب بغايت
سرعتله مرور ايدن يله اطلاق اولنور يقال ريح نعب اى سريعة الممرّ بورادهٔ فى الاصل مصدر اولمغله تذكير و تأنيثى
مساويدر (المنعب) منبر وزننده شول يوكرك و اشكين و خوب يورويشلو آته دينوركه قرغه كبى بيوننى سوندروب
اوزادهرق اشوب و قوشوب كيدر اوله و شول آته دينوركه يوررکن باشيله حمله و سطوت ايدر اوله يقال فرس منعب
اى يسطو برأسه و چاغرغان شلتاق احمق و يمغزكسه يه دينور و چابك ناقه يه دينوركاسيذكر (الناعبة) كاعبه وزننده
و (النعوب) صبور وزننده و (النعابة) كذابه وزننده و (المنعب) منبر وزننده چابك و چالاك اولان ناقه يه دينور يقال
ناقة ناعبة و نعوب و نعابة و منعب اى سريعة جمعى نعب كلور ضمتينله * مؤلف بيان جمعده ابهام ايلمشدر زيرا نعب نعوبك
جمعيدر صبور و صبر كبى و ناعبه نك جمعى نواعبدر و نعب در ركع وزننده (بنو ناعب) بر قبيله آديدر (بنو ناعبه)
اول قبيله دن بر بطندر (ناعب) كاعب وزننده بر موضعدر (ذو نعب) كعب وزننده اذوآء تعبير اولنان ملوك حميردن
برينك لقبيدركه الهان بن مالك شعبه سندندر (النغب) نونك فتحى و غين معجمه نك سكونيله يوتمق معناسنه در يقال
نغب الريق نغبا من الباب الثالث و الاول و الثانى اذا ابتلعه و قوش صو ايچمك معناسنه در يقال نغب الطائر اذا حسا
من الماء و بو خصائصدندر يعنى قوشه مخصوصدر آز اولوب تيز منقضى اولديغيچون و قوشك ايچمسنده شرب
ماده سى استعمال اولنمز زيرا شرب كثير اولهرق مصّ ايله ايچمكه مخصوصدر و نغب انسان قوش كبى يودم يودم يودهرق
ايچمك معناسنه استعمال اولنور يقال نغب الرجل فى الشرب اذا جرع (النغبة) نونك فتحى و ضمى و غينك سكونيله
بر ايچم صويه دينور جرعه معناسنه على قول نونك فتحيله بناء مرّه در و ضميله اسمدر نته كه جرعه دخى بورسمه در
و نغبه نونك فتحيله آجلغه دينور و قوم و قبيله نك زاد و ذخيره سى قالميوب بوش انبار كبى بى توشه و قوت اولدقلرى
حالته دينور يقال بالحىّ نغبة اى اقفار (النغبة) جرعه وزننده يرامز و ناسزا ايشه دينور فعلهٔ قبيحه معناسنه
(النقب) نونك فتحى و قافك سكونيله دليكه دينور ثقب معناسنه كه فارسيده سوراخ دينور و بو اسمدر و مصدر
اولور دليك دلمك معناسنه * نته كه مؤلف بصائرده تصريح ايلمشدر يقال نقب الحائط نقبا من الباب الاول اذا خرقه
مترجم ديركه امهاتدن استنباط اولديغى اوزره ثقب ثاى مثلثه ايله نافذ و صغير اولان دليك دلمكدر مثقب ايله دلدكلرى
دليك كبى و نقب نونله عميق و نافذ و عظيم اولهرق دليك دلمكدر ديوارلرده و طاغلرده دلدكلرى دليك و لغم كبى و خرق
بر نسنه يى من غير تفكر و لا تدبر فساد و تباه ايلك اوزره دلوب يرتمغه دينور نته كه راغب دخى النقب فى الحائط و غيره كالثقب
فى الخشب عبارتيله بيان ايلمشدر انتهى و نقب بر نوع قرحه اسميدركه انسانك جنبنده ظهور ايدر بو ياره جوفه طوغرى
اويولوب دلنور تركيده قبارجق و يانى قره ديدكلرى اوله جقدر كه ارقه ده ظهور ايدرسه شير پنچه اطلاق ايدرلر
و نقب اويوز علتنه اطلاق اولنور نقب جلد ايلديكى ايچون نونك ضميله ده لغتدر على قول بلوك بلوك ظهور
ايدن اويوزلغه اطلاق اولنور آرالقلرينه نسبتله دليك دليك اولمق حسبيله و نقب آت قسمى الرينى و اياقلرينى
آچوب دوشيه رك و كريمليه رك سكرتميوب بلكه هر آلشده طوپليوب پرتاو ايليه رك سكرتمسنه اطلاق اولنور
آنك اوستنده طورمق خيلى مشكلدر كويا كه و ثبه لرى ارالقلرينى نقب ايدر يقال الفرس ينقب اى يجمع قوائمه
فى حضره و نقب طاغده اولان يوله دينور جمعى انقاب كلور و نقاب كلور نونك كسريله * مؤلف الطريق فى الجبل
عبارتيله تفسير ايلمكله طاغ يولى اولمق منفهم اولور لكن نهايه ده الطريق بين الجبلين عنوانيله مفسر اولمغله ايكى طاغ
ارالغنده اولان طاردربندى يولى ديمك اولور كه بو دخى مجازدر و نقب كزوب يوريمك معناسنه در يقال نقب فى الارض
اذا ذهب فى الاصل نقب ديدكلرى طاغ يولنه كتمك معناسنه اولوب بعده توسّعا عمومده استعمال اولنور و نقب خبر
تفتيش ايلمك معناسنه استعمال اولنور كويا كه نقب اخبار ايلمش اولور على قول اخبار خبر ايلمك معناسنه در يقال نقب
عن الاخبار اذا بحث عنها او اخبر بها و يرتق جزمه يه و يپريمش دوه طبانته يامه اورمق معناسنه در يقال نقب الخف
اذا رقعه و بركسه يه نكبت و ادبار اصابت ايلمك معناسنه در يقال نقبته النكبة فلانا اذا اصابته (النقب) صرد وزننده
بودخى اويوز علتنه على قول بدنده بلوك بلوك اولان اويوزلغه دينور (المنقب) مقعد وزننده و (المنقبة) هايله
و (النقب) نونك ضميله بونلرده طاغ يولنه دينور و منقب كوبكه دينور سرّه معناسنه على قول كوبكك اوك طرفنه
دينور و درشت و خشن اولان صرپ يوله دينور (نقب) نونك فتحى و قافك سكونيله يمامه ده بر قريه آديدر (المنقب)
منبر وزننده شول دمور نيشتره دينوركه بيطار آنكله طوارك بحسب الاقتضاء كوبكنى دلوب جوفنده اولان صارى
صويى اخراج ايدرلر (النقبة) نخبه وزننده رنك و لون معناسنه در و پاسه دينوركه قلچ و آيينه مقوله سنك يوزينه
چوكمش اوله و فستان تعبير اولنان اياق طونه دينوركه هميان او جقورلغى اولور آغى و چاپوغى اولمزا كرآغى و پاچه سى

او لور سه سراویل اولور و نقبه اویوز علتنه دینور نقب لفظنك مفرديدر و نقبه يوزه دينور وجه معناسنه (النقبة)
نونك كسريله خاتونلرك نقاب طوتملرى هيئتنه دينوركه بناء نوعدر يقال انها لحسن النقبة اى هيئة انتقابها (النقيبة)
حبيبه وزننده نفس ناطقه يه دينور يقال هو ميمون النقيبة اى النفس و عقل و هوش معناسنه در * شارح ديركه كرچه
نسخه لرده و العقل عنوانيله مرسومدر لكن غلطدر صواب اولان و يمن الفعل اولمقدركه بركسه نك كار و عملى
ميمنلو اولمق ديمكدر هرنه مطلوبه مباشرت و هرنه عمله مبادرت ايدر ايسه موجب نيل و ظفر اولمقدن عبارتدر كما قال
فى النهاية ميمون النقيبة اى منجح الفعال مظفر المطالب و نقيبه طانشغه دينور مشوره معناسنه و نفاذ رأى يعنى رأى
نافذ و تدبير منتج معناسنه استعمال اولنور يقال مالهم من نقيبة اى نفاذ رأى و نقيبه طبيعت و خليقت معناسنه در
يقال هو كريم النقيبة اى الطبيعة و ممه سى بيوك اولان ناقه يه دينوركه سودى چوق ادرار ايدر (النقيب) اميروزننده
دودكه ونايه وقواله دينور مزمار معناسنه و ترازو دلجكنه دينور لسان الميزان معناسنه و بوغازى دلنمش كوپكه دينوركه
مراد باديه نشين طائفه سندن بعض ناكس و ادانى كوپكارينك بوغازلرينى نقب ايدرلركه آوازى پك چيقمغله خانه يه
مهمان جلبنه داعى اولميه لر ايشته اول كوپكه نقيب ديرلر و نقيب برجماعتك شاهد و ناظرى و احواللرينك ضمين و كفيلى
و عريفى اولان كمسه يه دينوركه دائما امور و احواللرينه نظارت و كيفيتلرينى بحث و تفتيش ايدوب اقتضا ايدن مصالحلرينك
رؤيت و تسويه و تمشيتنده تقيد و اهتمام ايدر اوله بوريسدن بشقه در حتى كاربانك نقيبى اولوركه ليل و نهار قافله نك
امور و مصالحلرنده و حركات و سكناتلرنده نظارت و ترتيب و تسويه و نقصانلرينى تكميل مقوله سى مهماتلرنده سعى
و دقت ايدر و بوكاربان باشيدن بشقه اولور و حالا نقيب الاشراف افندى بوندندر يقال هو نقيبهم اى شاهدهم
و ضمينهم و عريفهم (النقابة) نونك كسريله بركسه برجماعته نقيبلك ايلمك معناسنه در يقال نقب على القوم نقابة
من الباب الاول اذا فعل ذلك يعنى الشهود و الضمان و العرافة (النقابة) كرامه وزننده بركمسه مقدم نقيب دكل ايكن
صكره دن نقيب اولمق معناسنه در يقال نقب فلان و نقب نقابة من البـاب الخامس و الرابع اذا لم يكن نقيبا فصار
على قول كسر نونله نقابه اسمدر و فتحله مصدردر ولاية وولايه كبى (النقاب) كتاب وزننده زياده سيله عالم و دانا
و هرفنون و اشيايه آشنا اولان كشى يه اطلاق اولنور جميع اشيايى نقب و بحثله ادراك ايلديكيچون يقال رجل نقاب
اى علامة و خاتونلرك يوز اورتولرينه دينور * صاحب نهايه بياننه كوره آنده ايكى كوزيرى اولمغله يوزينك مجموعنى احاطه
ايدوب اول ايكى دليكدن كوزلرى آچق قالوب خارجه نظر ايدرلر و اقعا بلاد عربده مشهود مز اولمشدر آنكله يوزلرى
و چكه لرى مستور اولوب فقط اول ايكى دليكدن كوزلك كبى كوزلرى لمعان ايدر و نقاب درشت و غليظ اولان سرد
يوله دينور و مدينه قربنده برموضع آديدر و نقاب قارنه دينور بطن معناسنه و منه المثل * هما فرخان فى نقاب * يعنى
برقارنده نشأت ايتمش ايكى ياوريلردر ايكى آدم يرى برينه پك شبيه و مانند اولدقده ضرب اولنور و نقاب ايكى كمسه
روبرو بولشمق على قول من غير ميعاد يعنى خبرسز ناكهانى بولشمق معناسنه دركه اسمدر تقول لقيته نقابا اى مواجهة
او من غير ميعاد و تقول وردت الماء نقابا اى هجمت عليه بلا طلب يعنى جستجو ايتمكسزن همان بغتة صويك اوزرينه
چيقه كلدم و معنـاى اوّلده نقاب مفاعله دن مصدر اولور تقول ناقبته نقـابا اى لقيته مواجهة او من غير ميعـاد
(الانقاب) همزه نك كسريله يريوزنده سير و سفر ايلمك معناسنه در يقال انقب الرجل فى الارض اذا ذهب بصائرده
اذا سار عنوانده مرسومدر و دوه نك اياغى آشنمق معناسنه در يقال انقب البعير اذا رقّت اخفافه و بركمسه عظمادن
برينه پرده جى و قپوجى اولمق على قول برجماعته نقيب اولمق معناسنه در يقال انقب الرجل اذا صار حاجبا او نقيبا
و بركمسه نك دوه سنك طبانلرى آشنمش اولمق معناسنه در يقال انقب الرجل اذا انقب بعيره (التنقيب) تفعيل وزننده
نقب و انقاب كبى بودخى هريرى طولاشوب كزمك معناسنه در يقال نقب فى الارض اذا ذهب و بو مجاز اولديغى
نقب ماده سنده آنفا ذكر اولندى ياخود معناى لازميله كه غايتيدر مفسردر (النقب) فتحتينله جزمه و سائر اياق قابى
دلنمك و يرتلمق معناسنه در يقال نقب الخفّ اى الملبوس اذا تخرّق و دوه نك طبانى طاشرقق ياخود آشنمق معناسنه در
يقال نقب البعير اذا حفى او رقت اخفافه (المنقبة) ميمك و قافك فتحيله مفخره معناسنه دركه باعث افتخار اوله جق
فضل و هنر و مزيت مقوله سنه دينور موقع بحث اوله جق مخابر و مآثر و مفاخردن عبارتدركه مثلبه نك ضديدر يقال هو
ذو منقبة اى مفخرة و منقبه ايكى خانه ارالغنده اولان طاره جق صوقاغه دينوركه دهليز كبى اولور و خانه و بستان
مقوله سنك چوره سنده اولان ديواره دينور (الانقاب) همزه نك فتحيله قولاقلره دينور آذان معناسنه بونك مفردى
مسموع دكلدر (الناقب) و (الناقبة) قافلرك كسريله برعلتدركه انسان يانى اوزره اوزون اوزادى ياتمقدن ناشى
يانلرنده حادث اولور مراد مدت مديده اسير فراش اولان خسته نك يانلرى يره لنوب دلنمك عارضه سيدر (نقيب)

زبیروزننده تبوك ایله معان بیننده برموضعدر (نقبانه) فتحاتله اجأ نام جبل یاننده برصو آدیدر (المناقب) میمك فتحیله برطاغ آدیدرکه آنده نیچه صرپ پلاکلر ویمامه یه و یمنه وسائر سمتلره یوللر واردر ومناقب طائفدن مکه یه موصل بریول آدیدر (النکب) ضرب وزننده و (النکب) تعب وزننده و (النکوب) قعود وزننده یولدن صاپمق معناسنه‌در یقال نکب عن الطریق ونکب نکبا ونکبا ونکوبا من الباب الاول والرابع اذا عدل عنه ونکب ضرب وزننده برنسنه‌یی الدن آتوب یره براقمق معناسنه‌در یقال نکب به نکبا من الباب الاول اذا طرحه مؤلف بونی تکرار ایلمشدر و برقابی باش اشاغی چویروب ایچنده اولان نسنه‌یه بوشالتمق معناسنه‌در یقال نکب الاناء اذا هراق مافیه ویقال نکب الکنانة اذا نثر مافیها یعنی اوق قبورینی سرنکون ایدوب ایچنده اولان اوقلری پریشان ایلدی و ایاغی طاش یارملق علی قول طاش طوقنغله طاشرقمق معناسنه‌در یقال نکبت الحجارة رجله اذا لثمتها او اصابتها ونکب مصیبته دینور نکبه کبی ونکب ونکب نونك ضمیله زمان برکسه‌یی فرط محنت ومشقته اوغراتمق یاخود برمصیبته دوچار ایلمك معناسنه‌در یقال نکبه الدهر نکبا ونکبا اذا بلغ منه او اصابه بنکبة (النکب) تعب وزننده برطرفه طوغری میل ایدوب اکیلمکه شبیه اولان حالته دینورکه وضع خلقیسندن صاپقلق حالتیدر ترکیده ورب وقاچقلق تعبیر اولنور یقال فیه نکب ای شبه میل ودوه‌نك ایاغنه عارض اولان آغسقلغه دینورکه طپوق چالمقدن یاخود طاشرقمقدن برطرفه یکدیره‌رك یورر علی قول نکب برعلت آدیدرکه دوه‌نك اموزنده ظهور ایدوب اول سببله دوه آغسه‌یه‌رق برطرفه منحرف یورر عندالبعض نکب همان دوه‌نك کتفنه یعنی کورکنه مخصوصدر (التنکیب) تفعیل وزننده بودخی یولدن صاپمق معناسنه‌در یقال نکب عن الطریق اذاعدل و برکسه‌یی صاپدیروب آلارغه ایلمك معناسنه اولمغله متعدی ولازم اولور یقال نکبه اذا نحاه واشبو تنکیب ماده‌سی وجه مذکور اوزره مفعول واحده تعدیه ایدر ومفعولینه دخی تعدیه ایدر وباء حرفیله صله‌لنور یقال نکبه الطریق ونکب به عنه اذا عدل ای عدله عنه کما قال فی الاساس نکب عنه ونکبه ونکبته عنه ونکبته ایاه (التنکب) تفعل وزننده بودخی یولدن صاپمق معناسنه‌در یقال تنکب عن الطریق اذا عدل عنه و برنسنه‌یی اموزه آلمق معناسنه‌در یقال تنکب قوسه اذا القاه علی منکبه (الینکوب) یعفور وزننده طوغری اولمیوب هرطرفه صاپق اولان یوله دینور یقال طریق ینکوب ای علی غیر قصد (النکباء) حمراء وزننده اکری یل دیمکدرکه مراد شول یلدرکه مهبّ اصلیدن صاپوب اصولدن اولان ایکی یلك ارالغنده اولان کرته‌دن هبوب ایلیه علی قول نکباء صبا ایله شمال بیننده هبوب ایدن یله دینور و بعضلر عندنده نکب ریاح یعنی اکری اولان یللر درتدر بری ازیب‌درکه صبا ایله جنوب نکباسیدر یعنی انلرك بیننده اولان کرته‌دن هبوب ایدر ثانی صابیه‌درکه نکیباء دخی دینور مصغر بنیه‌سیله که تکبیری متضمندر و بو صبا ایله شمال بیننده هبوب ایدر ثالث جربیاءدرکه شمال ایله دبور میاننده هبوب ایدر و بو ازیب مقابلیدر رابع هیف‌درکه جنوب ودبور آراسنده هبوب ایدر و بو نکیبا مقابلیدر * معلوم اوله‌که اصول ریاح عندالعرب درتدر اولا جنوب‌در قطب سهیل جانبندن هبوب ایدر بودیارده اکا قبله یلی تعبیر اولنور ثانیا مشرقدرکه مطلع اصلدر کون طوغیسی تعبیر اولنور ثالثا شمالدرکه قطب جاه جانبندن هبوب ایدر یلدز تعبیر اولنور رابعا مغربدرکه مغرب اصلدر باطی تعبیر اولنور بونلرك هر برینك ارالقلرنده بر کرته واردرکه نکباء اوله‌جقدر و هر برینك وجه مذکور اوزره اسمی واردر بری ازیب‌درکه ترکیده کششله دیرلر ثانی صابیه‌درکه پویراز تعبیر اولنور ثالث جربیاءدرکه قره یل دینور رابع هیف‌درکه لدوس تعبیر اولنور و صباء استواء لیل ونهار هنکامنده مشرق حقیقی طرفندن هبوب ایدر اوقات سائره‌ده مشرقك شمال جانبندن اولان کرته‌لرندن ثریا مطلعندن بنات نعش مطلعنه قدردر بو صورتده پویراز صبادن برقسم اولور ولاتینی وروما نیلر مطلقا مهبّ ریاح دائره‌سنی اون التی اعتبار ایدرلر و جرمانیلر اوتوز ایکی تقسیم ایدرلر واهل اسلام سفانلری اون ایکی اعتبار ایدرلر تفصیلی کتب جغرافیاده مبسوطدر انتهی (المنکب) مسجد وزننده بدنده کورك دیدکاری کمیکك او جیله قول باشنك قاو شدیغی عضوه دینورکه اموز تعبیر اولنور فارسیده دوش دیرلر واشبو منکب لفظی مذکردر ومنکب هرنسنه‌نك آلارغه‌جه برسمتنه دینور یولك برطرفی کبی اموزه منکب اطلاقی بو معنادندر ومنکب برجاعتك عریفنه اطلاق اولنورکه امور ومصالحلرینی متعهد اولان کسه‌در ایکنجی رئیس اوله‌جقدر علی قول منکب برجاعتك ظهیر ومعاونی اولان کسه‌یه اطلاق اولنورکه معتمد ومستند اولمقده اموز مثابه‌سنده اولور نته‌که رأس رئیس و ید ناصر ایچون مستعار اولور مفردات راغبده رأس العرفاء ایله مفسردر یقال هو منکبهم ای عریفهم او عونهم (النکوب) قعود وزننده یل اصل مهبندن عدول ایله اکری اسمك معناسنه‌در یقال نکبت الریح نکوبا من الباب الاول اذا مالت عن مهبها ونکوب نکابه معناسنه‌در

مطلب

(النكابة) نقابه وزنده بر جماعتك وزمره نك عريفي اولمق على قول ياور وظهيري ومعتمد ومستندي اولمق معناسنه در يقال نكب فلان على قومه نكابة ونكوبا من الباب الرابع اذا كان منكبالهم اي عريفا او عونا (المناكب) مناصب وزنده منكب لفظنك جمعيدر ومناكب جمع بنيه سيله قوشك قنادنده قوادم اطلاق اولنان يلكلردن صكره اولان يلكلره اطلاق اولنور وبونك مفردي يوقدر خفي اوليه كه قوشك قنادلرنده يكرمي يلك اولور هر دردينك بر اسمي واردر اولك طرفنده اولان درت يلكه قوادم ديرلر بعده مناكب واباهر وخوافي وذنابي در (المنكوب) و(النكب) كتف وزنده اياغي طاشدن يارهلنمش ياخود طاشه رقش اولان انسان وحيوانه دينور فعللري ذكر اولنمشدر (النكبة) جرعه وزنده بيغلمش بغداي خرمننه دينور صبره كبي طاش يغننه ده اطلاق اولنور (النكبة) نزله وزنده مصيبت معناسنه دركه حادثهٔ شديده ونائبهٔ مؤثره دن عبارتدر نكباء ريحدن مأخوذدر نكب دخي دينور مبالغةً وجمعي نكوب كلور بصائرده نكبات ايله مرسومدر حركاتله يقال اصابه نكب ونكبة اي مصيبة (الانكب) احمر وزنده اوزرنده يايي اولميان كشي يه دينور بي كمان معناسنه كه مراد سلاحسز كسه اوله جقدر يقال رجل انكب اي لاقوس معه (الانتكاب) افتعال وزنده بر كسه اوق قبوريني ياخود يايني اموزينه آلوب كتورمك معناسنه در يقال انتكب كنانته اوقوسه اذا القاه على منكبه (المتنكب) اسم فاعل بنيه سيله ايكي شاعر لقبيدر بري خزاعيّ وديكري سلميّ در (النكيب) آت وقاطر واشك طرنغنك دائره سنه دينور

(النوب) نونك فتحي وواوك سكونيله و(النوبة) هايله بركسه يه بر امر مشكل نازل وحادث اولمق معناسنه در بلاء ومصيبت كبي يقال نابه الامر ينوب نوبا ونوبة اذا نزل عليه ونوب كلمه سي نائب لفظندن جمع اولور كه قائم مقام معناسنه در ونوب بر آدمك بولنديغي يردن بر كون بر كيجه لك مسافه يره دينور وزور وقوت معناسنه در ويقينلق قرب معناسنه در ونوب ومناب ميمك فتحيله بر كسه يه نائب يعني قائم مقام اولمق معناسنه در يقال ناب عنه نوبا ومنابا اذا قام مقامه ونوب مرة بعد اخرى رجوع ايلمك معناسنه در حادثه معناسنه اولان نائبه بوندندر زيرا بالدفعات رجوع ايلمك شانندندر يقال ناب اليه نوبا اذا رجع مرة بعد اخرى ومنه يقال ناب الى الله تعالى بمعنى تاب وحق تعالى دركاهنه رجوع وتوجه ايله طاعت وعبادته دورشمك معناسنه استعمال اولنور كه معناي لازميدر يقال ناب الرجل اذا لزم الطاعة (النوبة) هايله مصدر در نته كه ذكر اولندي ونوبه فرصت معناسنه در ودولت معناسنه در وانسان كروهنه دينور يقال جاءت نوبة من الناس اي جماعة ونوب لفظندن كه صرد وزنده در مفرد اولور كه مناوبه دن اسمدر لسانمزده دخي نوبت تعبير اولنور دكرمنه كلان نوبتني بكلر تقول جاءت نوبتك ونيابتك (النوب) نونك ضميله زنكي طائفه سندن بر فرقه اسميدر نوبي مفرديدر روم ورومي كبي ونوب بال آريسنه اطلاق اولنور مكاننه رجعت ايدر اولديغيچون مفردي نائبدر ونوب يمنده شهر صنعاء قضاسنده بر قريه آديدر (النيابة) كتابه وزنده نوبت معناسنه در تقول جاءت نوبتك ونيابتك مصباحده نيابه قائم مقام اولمقله ده مفسردر لكن مؤلف سكوت ايلمشدر (النوبة) نونك ضميله صعيد مصرك جنوب طرفنده واقع بر اولكه نك آديدر قره‌لر ولايتي تعبير اولنور خلقي زنكيلردر بلال حبشي اورادندر ونوبه بر صحابيه اسميدر وعبدالله بن احمد النوبيّ وهبةالله بن محمد بن نوبيّ النوبيّ محدثلردر (المناب) ميمك فتحيله مصدر در نته كه ذكر اولندي ومناب صويه ورود ايده جك يوله اطلاق اولنور مرجع اولديغيچون (الانابة) اقامه وزنده بركسه يي آخر كسه يه قائم مقام ايلمك معناسنه در تقول انبته عنه في كذا اي اقمته فيه مقامه ومرة بعد اخرى رجوع ايلمك معناسنه در يقال اناب اليه اذا رجع مرة بعد اخرى وترك معاصي ايله دركاه الهي يه بالاخلاص رجوع وتوجه ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال اناب الى الله تعالى اذا تاب (المناوبه) معاقبه وزنده ومراد فيدر كه مركوب اولان دابه نك اكسه سنه بنمكده نوبتلشمك معناسنه در يقال ناوبه اي عاقبه يعني صار يركب هذا عقبه وذاك عقبه * شارح كرچه بويله بسط ايلمشدر لكن تقييده حاجت يوقدر زيرا عقبه نوبت معناسنه اولمغله معاقبه ومناوبه مطلقا برايشده نوبتلشمك معناسنه صحيحدر (المنيب) مجيب وزنده انابه دن اسم فاعلدر ومنيب كوزل ياغشلو چوق ونافع يغموره اطلاق اولنور مطر جود معناسنه ظاهرا مرة بعد اخرى رجوعي متفأل اولمق علاقه سيله در يقال مطر منيب اي جود وبغايت لطيف وخوشتر وفيض وطراوت وآب وتابي فراوان اولان بهار موسمنه اطلاق اولنور يقال ربيع منيب اي حسن ومنيب بر رجل آديدر وضبه قبيله سنه مخصوص بر صويك آديدر (التناوب) تفاعل وزنده عربلر حصاة قسم ايله صويي نوبتله بولشمك معناسنه دركه في الاصل مطلقا نوبتلشمك معناسنه در يقال تناوبوا على الماء اذا تقاسموه على حصاة القسم وحصاة القسم كه مقله دخي ديرلر شول خرده طاشلردر كه بريه ده صوآز اولديغي وقتده بينلرنده صويي تقسيم ايلمكه مجبور اولمرايله اول طاشلري بركاسه ايچره وضع ايدوب آنلري اورتوب قابليه جق مقداري اوزرلرينه صو دوكرلر وهر كسه اولقدرجه تقسيم ايدرلر (بيت نوبي) طوبي وزنده فلسطين ايالتنده

بر بلدهآديدر (النائب) نوب ونيابه دن اسم فاعلدر و نائب كثير اولان مال ومناله دينور عود ورجوعى ملتمس اولديغنه
مبنى يقال خيرنائب اى كثير (الانتياب) افتعال وزنده بركمسه يه ياخود بر يره مرة بعد اخرى كلمك معناسنه در يقال
انتابهم انتيابا اذا اتاهم مرة بعد اخرى (منتاب) ميمك ضميله اساميدندر (النهب) نونك فتحى وهانك سكونيله غارت
وتالان جهتيله آلنان غنيمت مالنه دينور مصدر ايله مسمادر جمعى نهاب كلور نونك كسريله يقال اخذوا النهب
اى الغنيمة ونهب مصدر اولور مالى غارت وتالان ايدوب غنيمت آلمق معناسنه يقال نهب النهب ونهب نهبا
من الباب الثالث والرابع والاول اذا اخذه ونهب بر كونه آت اوينادوب سكرتدرمكه دينور فرسان عرب بيننده
معروفدر ظاهرا غارته هجوم ايدر كبى كسكين اوزنكيله حبقوب سكرتدرمك اولهجقدر وتاراج وتالان ايتدكلرى ماله
دينور كرچه غنيمت دخى بو معنايه در لكن غنيمتى تعميم ايلكه محتاجدر كه تكراردن تفصى اولنه ونهب بركمسه يى سوء
ذكر ايله لسانه آلوب دللمك معناسنه استعمال اولنور كه ناموسنى تاراج ايتمش اولور يقال نهبوه اى تناولوه بلسانهم
وكوپك برآدمك اياغى سكيرندن قاوريوب قاپمق معناسنه استعمال اولنور يقال نهب الكلب اذا اخذ بعرقوب
الانسان (الانتهاب) افتعال وزنده بودخى غارت وتاراجله مال غنيمت آلمق معناسنه در كه قاپشمق تعبير اولنور
يقال انتهب النهب اذا اخذه وعربلر آت قسمى سكرتمكده نهايت ميدان ومسافه يه برديز كينده مستولى اولسه انتهب
الفرس الشوط ديرلر استولى عليه معناسنه كوياكه سكرتمنك مجموعنى ياخود غايت مجالى كنديسى اغتنام ايلشدر
(النهبة) نخبه وزنده و (النهبى) حبلى وزنده و (النهيبى) تصغير بنيه سيله و (النهيبى) ياى مشدده ايله اسملردر
نهب ويغمايه دينور كذلك نهب ويغما اولنان ماله دينور آنفا نهب كلمه سى تسميه بالمصدر اولديغى ذكر اولنمشدر (نهبان)
تثنيه بنيه سيله تهامه ده ايكى طاغدر (التناهب) تفاعل وزنده مالى غارت وتالان ايدوب قاپشمق معناسنه در ودوه لر
جد وسرعتله اشوب يوريمكله چوق ير آلدقلرنده تناهبت الابل الارض ديرلر اخذت منها بقوائمها كثيرا معناسنه
(المناهبة) مفاعله وزنده بودخى قاپشمق معناسنه در بوندندركه عربلر برآت همپاسى اولان آتله يارشوب تفاوتسز
برابرجه سكرتسه ناهب الفرس الفرس ديرلر باراه فى حضره معناسنه بريسى مغلوب اولمامغله كوياكه يكديكرى
نهب ايلشدر ومناهبه نهب كبى بركمسه يى مقاله كتوروب دللمك معناسنه استعمال اولنور يقال ناهبوه اى تناولوه
بكلام (منهب) منذر وزنده برقبيله پدرينك آديدر وزيد الخيل بن منهب على قول ابن مهلهل النبهانى صحابى
شاعردر (منهب) منبر وزنده عوته بن سلمى نام كمسه نك فرسى اسميدر ومنهب بغايت يوكرك آته اطلاق اولنور يقال
فرس منهب اى فايق فى العدو (نهيب) امير وزنده بر موضع آديدر (مناهب) ميمك فتحيله حرون نام فرسك نسلندن
بنى ثعلبه يه مخصوص برفرس آديدر (المنتهب) منتخب وزنده وادى القرى قربنده بر بلده در (المنهوب) معجلا
مطلوب اولان شيئه اطلاق اولنور كه ادا واعطا اولنمز ايسه نهب ايده جكدر يقال هو منهوب اى مطلوب معجل
وبو مجاز اولى قبيلندندر (الناب) باب وزنده آغزده رباعيه نك اكسه لرنده اولان درت ديشه دينور كه آزى ديشى
وكوپك ديشى تعبير اولنور ورباعيه اوك ديشلرك وراسنده اولان درت ديش اولهجقدر وناب لفظى مؤنثدر
جمعى انيب كلور افلس وزنده وانياب كلور اقوال وزنده ونيوب كلور عيوب وزنده وجمع الجمعى انايب كلور
اعاجيب وزنده لكن مصباحده ديركه ناب انسان مذكردر مادام بو اسمله ذكر اولندقجه پس بو لفظنه نظر ايدوب ومؤلف
سن معناسنى اعتبار ايلمش اولور وابن سينادن نقل ايدركه بر حيوانده ناب ايله قرن مجتمع اولمز انتهى وناب ياشلو قوجه
ناقه يه دينور بونك جمعى انياب كلور ونيوب كلور ونيب كلور نونك كسريله وناب اساميدندر ناب بن طنيف كه
اصحابدن عتبان بن مالكك والده سى اولان ليلى خاتونك پدريدر وناب برقوم وجماعتك اولوسنه واعيان
ومهترينه اطلاق اولنور يقال هذا ناب القوم اى سيدهم (نهر ناب) بغداده اوانى نام ناحيه قربنده بر ايرمقدر (النيوب)
تنور وزنده بودخى ياشلو ناقه يه دينور (الانيب) احمر وزنده آزى ديشى يوغون وغليظ اولان حيوانه دينور
يقال كلب انيب اى غليظ الناب (النيب) عيب وزنده بركمسه نك آزى ديشنه اورمق ياطو قمق معناسنه در تقول
نبته نيبا اى اصبت نابه (التنييب) تفعيل وزنده برنسنه نك خشونت وملايمتنى ادراك ايچون آزى ديشيله
اصروب يوقلامق معناسنه در يقال نيب السهم اذا عجم عوده واثر فيه بنابه وناقه قوجه مق معناسنه در يقال
نيبت الناقة اذا هرمت ونبات كوكلمك معناسنه استعمال اولنوركه آزى ديشلرى كبى كوك صالمقدن عبارتدر
يقال نيب النبت اذا خرجت ارومته (التنيب) تفعل وزنده بودخى نبات كوكلنوب اوبولمق معناسنه در
يقال تنيب النبت بمعنى نيب (ذو الانياب) قيس بن معدى كرب وسهيل بن عمرو بن عبد الشمس حضراتنك لقبلريدر
رضى الله عنهما ﴿ فصل الواو ﴾ (الوأب) واوك فتحى وهمزه نك سكونيله ايچريسى واسع بيوك چناغه وقواطه يه

دینور و قوندو صیق اولدیغی حالده جست وخفیف اولان آت و قاطر و اشك طرنغنه دینور علی قول چناق کبی اورته سی
چقور جه و جرمی دائره لو و عظیم اولمغله باصدیغی یری طبانلیوب خیلیجه بر طوتار اوله یاخود جید القدر اولان طرنغه
دینورکه نه واسع و عریض و نه تنك و صغیر اوله یعنی معتدل و یاقشقلی اوله وو أب برکسه دن یك اوتانوب شرمسار
اولمق معناسنه در یقال وأب منه ابة من الباب الثانی اذا استحیی منه و انقبض اشبو ابه کلمه سنك اصلی وأب ایدی
و عد وعده کبی آخرنده هاء واو دن بدلدر و وأب ایری و دیزمان دوه یه دینور (الوأبة) حمزه وزننده بعض قیالرده اولان
خلقی اویمه چقور ره دینورکه ایچنده یغمور صوبی ایرکیلور و درین و ایچریسی واسع اولان قویی یه دینور علی قول
همان درین اولان قویی یه دینور (المو ئبات) میمك ضمیله موعبات وزننده فضاحت و رسوا ایلمغی و ذل و عاری موجب
اولان اعمال و حالاته دینور مخزیات معناسنه و بو ایئاب کلمه سندن اسم فاعلدر یقال اتی بالمو ئبات ای المخزیات (الایئاب)
ایجاب وزننده برکسه یه شرم و حیا اولنه جق بر ایش ایتمك معناسنه در علی قول طارلتمق و علی رأی بر حاجتمندی
ذل و حقارتله رد ایلمك معناسنه در یقال اوأبه ایئابا اذا فعل به فعلا یستحیی منه او اغضبه او رده عن حاجته بخزی
و یقال فیه اتأبه بالتاء * شارحك بیاننه کوره بونك اصلی اوأب ایدی واو تایه قلب اولندی (الابة) عده وزننده و (التؤبة)
تؤده وزننده و (المو ئبة) موهبه وزننده اسملردر رسوا ایلق و خزی و ذل و عار و حیا معناسنه در یقال مافیه ابة و تؤبة
و مو ئبة ای خزی و عار و حیاء قال فی الاساس ماطعامك بطعام تؤبة ای لایستحیی منه پس ابه کلمه سی مصدر و اسم
اولور (الاتآب) تای مشدده ایله افتعال وزننده برکسه دن اوتانوب خوار و خجل اولمق معناسنه در یقال اتأب منه
اذاخزی و استحیی بونك اصلی اوتأب ایدی (الوأب) فتحتینله طارلمق معناسنه در یقال وئب الرجل و أبا من الباب
الرابع اذا غضب و یقال اوأبه غیره ای اغضبه کما ذکر (الوئبة) حبیبه وزننده دیبی درین و چقور اولان تجره یه دینور
یقال قدر وئبة ای قعیرة (الوب) واوك فتحی و بانك تشدیدیله جنك هنكامنده دشمن اوزره حمله و هجوم ایلمکه
یاپتق معناسنه در یقال وب الرجل و با من الباب الاول اذا تهیأ للحملة فی الحرب (الو بوبة) زلزله وزننده وب
معناسنه در یقال و بوب بمعنی وب (الوتب) واوك فتحی و تای فوقیه نك سکونیله بر یرده منفك اولمامق و جه اوزره
ثابت و پایدار اولمق معناسنه در یقال وتب بالمکان وتبا من الباب الثانی اذا ثبت به فلم یزل (الوثب) واوك فتحی و ثای
مثلثه نك سکونیله و (الوثبان) فتحاتله و (الوثوب) قعود وزننده و (الوثاب) کتاب وزننده و (الوثیب) نحیب وزننده
صیچرامق و اطلامق پرتاو معناسنه در یقال وثب الرجل وثبا و ثبانا و ثوبا و ثابا و ثیبا من الباب الثانی اذا طفر و وثب
و وثوب حمیر قبیله سی لغتنده اوتورمق قعود معناسنه در یقال وثب اذا قعد * مترجم دیرکه رجال عربدن برکسه ملوك
حمیردن برینه سفارتله وفود ایدوب اتفاقی اول هنكامده ملك مزبور بر جبل شاهق ذروه سنده واقع بر بلندیالیچین قیا
اوزره خواص و ندماسیله آرام اوزره اولمغله مرقومی مکان مزبورده حضورینه احضار ولغتلری اوزره ثب دیو
قعودینه امر و اشارت ایلدکده مرقوم لغت حمیری یه واقف اولمامغله طفره معناسنه حمل ایدوب * لتجدنی ایها الملك
مطواعا * دیوب همان اول سربفلك قیادن اشاغی یه صیچرامغله خرد خشخاش اولمشدر ملك بو حالی مشاهده ایلدکده
حضاردن استفسار ایدوب آنلرده سببنی بیان ایلدکلرنده * لیس عندنا عربیة کعربیتهم من دخل ظفار حمر * یعنی بزم لغتمز
انلرك لغتنه موافق اولمامغله من بعد بزم پای تختمز اولان ظفار نام بلده یه کانلر حمیر لسانی اوزره تکلم ایلسونلر دیدی
ذکر اولنان ثب کلمه سی ثانك کسریله وثوبدن فعل امردر انتهی (الوثاب) کتاب وزننده تخت و سریر معناسنه در
و دوشکه دینور فراش معناسنه علی قول مقاعد معناسنه درکه نشیمنگاهلردر بو صورتده وثاب کلمه سی جمع اولور
(الموثبان) مرتبان وزننده شول پادشاهه و امیره دینورکه یرنده اوتوروب غزا و جنك و جهاده کتمز اوله یقال لهم
موثبان ای ملك یقعد و لم یغز (المیثب) منبر وزننده دوز یومشق یره دینور ارض سهله معناسنه و صیچراغان آدمه دینور
رجل قافز معناسنه اکثری آتلره وصف اولور و دائما اوتورمغه ملازمت ایدن کشی یه دینور و تپه کبی بوکسکجه یره
دینور و میثب حجازده عباده قبیله سنه مخصوص بر صو آدیدر و نجد اولکه سنده عقیل قبیله سنه مخصوص بر صو آدیدر
و مدینهٔ منوره ده سرور اصفیاء علیه الصلوة و السلام حضرتلری صدقاتندن بر مال آدیدر * شارحك بیاننه کوره
مدینه ده مخیریق نام یهودی شرفیاب اسلام اولدقدنصکره طرف حضرت مصطفوی یه یدی قطعه بستان و صیت
ایلمشیدی که بونلردر (١) اعراف (٢) صافیه (٣) زلال (٤) برقه (٥) میثب (٦) حسنا (٧) مشربة ام ابراهیم در بعد
الضبط وقف بیوردیلر و میثب مکهٔ مکرمه ده غدیر خم یاننده بر موضع آدیدر و میثب کوچك نهره دینور جدول
معناسنه (موثب) مجلس وزننده و مقعد وزننده بر موضع آدیدر (التوثیب) تفعیل وزننده برکسه یی مندر یاخود
یصدق اوزره اوتورتمق معناسنه در یقال وثبه توثیبا اذا اقعده علی وسادة و برکسه اوتورمق ایچون پیشکاهنه مندر

یاخود یصدق براقق معناسنه در یقال وثبه وسادة اذا طرحهاله یعنی لیقعد علیها (المواثبة) مفاعله وزننده کدی کبی
بری برینك اوزرینه آتیلوب صیچرامق معناسنه در نزاع وغوغا هنکامنده اولور یقال واثبه اذا ساوره (التوثب) تفعل
وزننده برکسه نك مالنه بغیر حق استیلا ایلمك معناسنه استعمال اولنور تقول توثب فلان فی ضیعتی ای استولی
علیها ظلما (الثبة) ثانك ضمیله جه وزننده کروه وجماعت معناسنه در یقال ثبة من الناس ای جماعة غریبدرکه
شافیه ده ثبه کلمه سنك اصلی ثبیه اولمق اوزره مثبتدرکه ثبی ماده سندندر جمع معناسنه در *مؤلف دخی معتل بابنده ماده
مذکورده رسم ایلمشیکن اشبو وثب ماده سنده دخی ثبت ایلمشدر فلینظر اصل جمع معناسنه تثبیه موضوع اولمغله ثبه
آندن اشتقاق کبیر جهتیله مأخوذ اولور و بونك اصلی ثبی ایدی وجوهری بونی ثوب ماده سنده دخی رسم ومجمع
ماء اولان وسط حوض معناسندن مأخوذ اولدیغنی اشراب واصلی ثوب اولوب آخرنده کی هاء واو محذوفه دن
عوض اولدیغنی تصریح ایلمشدر (الوثبی) جزی وزننده پك صیچرایجی و پرتاو ایدیجی حیوانه دینور یقال فرس
وناقة وثبی ای وثابة (الوجوب) قعود وزننده و (الجبة) عده وزننده کی اصلی وجب در وعد وعده کبی لازم اولمق
معناسنه درکه مراد ثبوت وتمکن وجهیله لازم اولمقدن عبارتدر یقال وجب الشیء وجوبا وجبة من الباب الثانی
اذا لزم *مؤلفك بصائرده بیانی اوزره وجوب ماده سی سقوط ووقوع معناسنه موضوعدر (الوجبة) واوك فتحی وجیمك
سکونیله دوشمك معناسنه در یقال وجب الشیء یجب وجبة اذا سقط ووجبه اسم اولور کورلتی ایله یقلوب دوشمکه
علی قول یقلوب دوشن شیئك کورلتیسنه وآوازینه دینور منهدم اولان بنا کورلتیسی کبی تقول سمعت للحائط
وجبة ای سقطة مع الهدّة او صوت الساقط ووجبه لیل ونهارده همان براوکون طعام اکل ایلمکه دینور علی قول
یکرمی درت ساعتده بروقتی مخصوص اوکون ایدوب ارتمی وقت مزبورده اکل طعام ایلمکه دینور مثلا هرکون
قوشلق وقتنه تخصیص ایدوب قوشلقدن قوشلغه اوکون ایلمك کبی یقال هو یأکل الوجبة ای الاکلة فی الیوم واللیلة
مرة او اکلة فی الیوم الی مثلها من الغد (الوجب) ضرب وزننده و (الوجوب) قعود وزننده کونش غروب ایلمك
معناسنه در یقال وجبت الشمس وجبا ووجوبا اذا غابت وکوز چقورلنوب ایچری باتمق معناسنه در یقال وجبت العین
اذا غارت و برنسنه یی یا برکسه یی برنسنه دن رد ایلمك معناسنه در یقال وجبه عنه اذا رده وهرکون براوکون طعام ایلمك
معناسنه در یقال وجب فلان اذا اکل اکلة واحدة فی النهار واولمك معناسنه استعمال اولنور یقال وجب فلان
اذا مات ووجب شول ناقه یه دینورکه ممه سنده آغوز منعقد اولوب نزول وادرار ایلیه وتکه دریسندن یاپلمش بیوك
طولومه دینور جمعی وجاب کلور واوك کسریله ووجب احمق وسبکمغز کمسه یه دینور وقورقق جبان کشی یه دینور
واوق یارشمقده میانه یه وضع وتعیین اولنان اوکدوله دینور (الایجاب) همزه نك کسریله برنسنه یی واجب ولازم قلمق
معناسنه در یقال اوجبه ای الزمه ویقال اوجب لك البیع ای الزمه لك بوراده نسخه لرك مجموعی اوجب لك البیع
مواجبة ووجابا عبارتیله مرسوم اولوب شارحلر دخی تصدی ایلمامشدر بعده لسان العرب وسائر مأخذه مراجعت
اولندقده جمله سنده اوجبه ایجابا واجبه مواجبة ووجابا عبارتیله مثبوت اولمغله قاموس نسخه لرنده سقطه واقع
اولدیغی متبین اولدی پس مفاعله وزننده مواجبه ووجاب دخی ایجاب معناسنه اولور وایجاب برکسه جنته یاخود
جهنمه مستحق اوله جق عمل ایشلمك معناسنه در یقال اوجب الرجل اذا اتی بالموجبة من الحسنات او السیئات له الجنة
او النار وبرکسه نك خوف واندیشه کبی حالت القاسیله یورکی اوینامق معناسنه در یقال اوجب الله قلبه ای اخفقه
وهرکون براوکون طعام ایلمك معناسنه در یقال اوجب الرجل اذا اکل اکلة واحدة فی النهار (التوجیب) تفعیل وزننده
بودخی لازم وواجب قلمق معناسنه در یقال وجّبه علیه توجیبا اذا الزمه وکونده براوکون طعام ایلمك معناسنه در
یقال وجّب الرجل اذا اکل اکلة واحدة فی النهار وبرکسه اولادو عیالنی یاخود آتنی کونده براوکون طعام وعلف اکلنه
آلشدرمق معناسنه در یقال وجّب عیاله وفرسه اذا عوّدهم اکلة واحدة فی النهار وقیون وناقه مقوله سنی یکرمی
درت ساعتده برکره صاغمق معناسنه در یقال وجب الناقة اذا لم یحلبها فی الیوم واللیلة الامرة واحدة وبوریلوب
درمانده قالمق معناسنه در یقال وجّبت الابل اذا اعیت وناقه نك ممه سنده آغوز منعقد اولمق معناسنه درکه ادرار
ونزول ایلمز اولور یقال وجب اللبأ فی ضرع الناقة اذا انعقد (الاستیجاب) استحقاق معناسنه در یقال استوجبه
ای استحقه (الوجیبة) وظیفه وزننده ومرادفیدر یقال هی وجیبته ای وظیفته وبرکسه نك بالاشترا مستحق اولدیغی
شیء مشترایه اطلاق اولنور مثلا برکسه یوز کیل مقداری بغدای اشترا ایدوب جسته جسته جمله مشتراسنی قبض ایله
تماما اخذ واستیفا ایلدکده قد استوفیت وجیبتك دیرلر (الموجبة) میمك ضمی وجیمك کسریله اعمال سیئه دن واعمال
حسنه دن شول کبیره وعظیمه یه اطلاق اولنورکه جهنمه یاخود جنته دخولی موجب ومستلزم اوله یقال هذه موجبة

(وهی)

وهى الكبيرة من الذنوب ومن الحسنات التى توجب النار او الجنة (الوجب) ضرب وزننده و (الوجيب) نحيب وزننده
و (الوجبان) حركاتله يورك اوينامق معناسنه در يقال وجب القلب وجبا ووجيبا ووجبانا اذا خفق (الموجّب)
محدث وزننده بودخى ممه سنده آغوز منعقد اولمغله ادرار ايليان ناقه يه دينور (الوجاب) تشديد جيمله شداد وزننده
و (الوجابة) كذلك تشديد جيمله علامه وزننده قورقق وجبان كشى يه دينور (الوجوبة) واولك ضميله قورقق اولمق
معناسنه در يقال وجب الرجل وجوبة من الباب الخامس اذا كان وجّابا اى جبانا (موجب) موسر وزننده قدس
شريف ايله بلقا مياننده بر بلده آديدر وشهر محرم الحرامك اسم قديميدر (الوجاب) كتاب وزننده صو ايركيلوب
اكانه جك يرلره دينور مناقع الماء معناسنه مؤلف مفردندن سكوت ايلمشدر (الوحاب) حاى مهمله ايله غراب وزننده
دوه قسمنه مخصوص بر علت آديدر كه مهلكدر (الودب) واوك ودالك فتحيله سوء حال معناسنه دركه بركمسه نك حالى
مضطرب وپريشان اولمقدن عبارتدر يقال هو على ودب اى سوء الحال (الوذاب) ذال معجمه ايله جراب وزننده شول
اشكنبه لره وبغرسقلره دينوركه اعراب طائفه سى ايچلرينه سود وضع ايدوب بعدو قت پاره پاره طوغرايوب اكل ايدرلر
واشبو وذاب كلمه سنك مفردى مسموع دكلدر ووذاب آزيق چانطه سنك قولپلرينه دينور (الورب) ضرب وزننده
وحشى جانورك اينه دينور وبدنده ايكى ايكو كميكلرينك ارالغنه دينور وعضو واندام معناسنه در وفتر معناسنه دركه باش
پرمقله سبابه پرمق آچلدقده حاوى اولديغى مقداردركه سره تعبير اولنور ودبره دينور است معناسنه وفاره وعقرب
يوه لرينك اغزينه دينور جمعى اوراب كلور (الوربة) حربه وزننده بودخى كوته دينور است كبى (الورب) واولك كسريله
ارب كلمه سنده لغتدركه عضو واندامه دينور (الورب) كتف وزننده فاسد وتباه اولمش نسنه يه دينور يقال شئ ورب
اى فاسد وكوشك وصالق بلوده دينوركه فيض ومطرى مأمول اولميه يقال سحاب ورب اى مسترخ لا يمطر وفاسد
طمره دينور (التوريب) تفعيل وزننده مغلق اولميان معاريض وكناياتله برنسنه دن توريه وابهام ايلمك معناسنه در
يقال ورّب عن الشئ اذا ورّى عنه بالمعارضات المباحات بوراده مباحات كلمه سى كشف واظهار معناسنه اولان
بوحدندر بوماده وسائرى فساد معناسندندر (الورب) فتحتينله برنسنه فاسد وتباه اولمق معناسنه در يقال ورب الشئ
وربا من الباب الرابع اذا فسد حالا لسانمزده بر طرفه طوغرى قاچق ومائل اولان شيئه ورب تعبيرمز اشبو فساد
معناسندندر (المواربة) مفاعله وزننده بركمسه يه رنك وحيله ودوباره ايلمك معناسنه در يقال واربه اى داهاه وخاتله
وبو مشاركت ايچون اولور (الوزوب) زاى معجمه ايله آقق معناسنه در يقال وزب الماء وزوبا من الباب الثانى اذا سال
(الميزاب) محراب وزننده وزوب لفظندن اسم آلتدر اولوغه دينور ناودان معناسنه بعضلر عندنده بو فارسيدن معربدر
يعنى ميمدنصكره همزه ايله تعريب اولنمشدر فارسيده ميزاب بل الماء ترجمه سيدركه صوينى تبول ايله ديمكدر زيرا ميز
كلمه سى ايشه مك معناسنه اولان ميزيدن لفظندن امر حاضردر بعده مزج ايدوب مئزاب ديديلر بوجهتدن جمعنده
مآزيب ديديلر همزه ايله * شارح ديركه جمعنده ميازيب دخى وارددر قالديكه وزوب جريان معناسنه اولدقدنصكره
برقاچ قات تكلفه نه حاجتدر * مؤلف بونى ازب ماده سنده دخى ذكر ايلمدى (الوزاب) تشديد زا ايله كتان وزننده
اوزاوغرى يه دينور لصّ حاذق معناسنه كه صوكبى اقار يقال لص وزاب اى حاذق (الايزاب) ايجاب وزننده كزوب
يوريمك معناسنه دركه وزوبدن مأخوذدر يقال اوزب فى الارض اذا ذهب فيها (الوسب) واولك كسرى وسينك
سكونيله اوته دينور كياه ونبات معناسنه (الوسب) وعد وزننده يرك نباتى چوق اولمق معناسنه در يقال
وسبت الارض وسبا من الباب الثانى اذا كثر عشبها ووسب شول تخته لره دينوركه قوينك اشاغيسنك طپراغى
كوشك ودوكلكن اولمغله دبينه چاتيلور تاكه طپراغى ضبط ايدوب دوكلمسنه مانع اوله بوكه مصر خلقى خرّيزه
ديرلر بزم ديارلرده خرزه ديرلر نهايت اول ديارلرده طاشدن ايدرلر وبوكوز قويلرده اولماز ووسب لفظنك جمعى
وسوب كلور (الوسب) فتحتينله برنسنه كيرلنمك معناسنه در يقال وسب الثوب وسبا من الباب الرابع اذا وسخ
(الايساب) همزه نك كسريله ير اوتلو اولمق معناسنه در يقال اوسبت الارض بمعنى وسب (الموسب) موسر وزننده
يوكى چوق اولان قوچه اطلاق اولنور يقال كبش موسب اى كثير الصوف (الميساب) ميزاب وزننده ايكى ثلثى
مقدارى رطب اولمش خرماقوروغنه دينور مجزّع الرطب معناسنه (وسبى) سكرى وزننده بنو سليم قبيله سنه مخصوص
بر صو آديدر (الوشب) واولك فتحى وشين معجمه نك سكونيله قبوغى قالين اولان ميوه يه دينور وبو عربلرك تمرة وشبة
قوللرندن مأخوذدركه غليظ اللحا معناسنه در (الاوشاب) همزه نك فتحيله اجناس مختلفه دن مجتمع فرومايه لوند
مقوله سى ناسه دينور اوباش واخلاط معناسنه وشب مفرديدر واولك كسريله يقال هم الاوشاب بل الاخشاب
اى الاوباش والاخلاط (الوصب) واولك وصادك فتحيله درد ومرضه دينور جمعى اوصاب كلور يقال به وصب

ای مرض و وصب مصدر اولور خسته و دردناك اولمق معناسنه یقال وصب الرجل وصبا من الباب الرابع اذا مرض
(التوصیب) تفعیل وزننده و (التوصب) تفعل وزننده بونلرده خسته لنوب رنجور و دردناك اولمق معناسنه در یقال
وصب الرجل وتوصب بمعنی وصب (الایصاب) ایجاب وزننده وصب معناسنه در یقال اوصب بمعنی وصب و خسته
قلمق معناسنه متعدی اولور یقال اوصبه الله تعالی ای امرضه و برنسنه اوزره مداومت ایلمك معناسنه در یقال اوصب
القوم علی الشیء اذا ثابروه و برکسه نك علتلو و مرضلو اولادی اولمق معناسنه در یقال اوصب الرجل اذا ولدله اولاد
وصابی و ناقه نك شحم بدننه یعنی قوتنه عوارض سببیله خلل کلیوب علی حاله ثابت و برقرار اولمق معناسنه در یقال
اوصبت الناقة الشحم اذا ثبت شحمها کرچه نسخه لرده بورسمه مرسومدر لکن امهات سائرده و اساسده وصب
شحم الناقة ولبنها ای دام واوصبت الناقة و واصبت فهی موصبة عنوانده مرقوم اولغله مداومت معناسندن مأخوذ
اولمش اولور نسخه لرده متعدی عنوانیله اولدیغندن مضطرب اولمق غالبدر و ایصاب مطلقا برنسنه دائم و پایدار
اولمق معناسنه در یقال اوصب الشیء اذا دام وثبت (الوصب) کتف وزننده خسته و مریض اولان کشی یه دینور
جمعی وصابی کاور وجع و وجاعی کبی و وصاب کلور وجاع کبی (الوصوب) وجوب وزننده دائم و ثابت اولمق
معناسنه در یقال وصب الشیء وصوبا من الباب الثانی اذا دام وثبت و برایشك اوزرینه اولوب اکاکوزلجه تقید و اهتمام
ایلمك معناسنه در یقال وصب علی الامر اذا واظب واحسن القیام علیه (الواصبة) واجبه وزننده بغایت بعید اولان
مفازه یه اطلاق اولنورکه کتمکله منتهی اولمیه دوام معناسندن مأخوذدر یقال مفازة واصبة ای بعیدة جدا (الوصب)
نصب وزننده سرچه پرمق یانندهکی آدسز پارمقدن سبابه یه کلنجه آرالغه دینور اورته پرمق و آرالقلری داخلدر
(الموصّب) معظم وزننده کثیر الاوجاع اولان انسان و حیوانه دینور (الوطب) واوك فتحی و طانك سکونیله سود
طولومنه دینورکه ایکی یاشنده و اندن زیاده جه اولان قیونك دریسندن یاپدقلری درته که قوزی دریسندن اولانه شکوه
دینور و طب لفظنك جمعی اوطب کلور و وطاب کلور و اولك کسریله واوطاب کلور و جمع الجمعی اواطب کلور و وطب
کنده و درشت اندام و ناتراش کمسه یه اطلاق اولنور و ایری ممه یه اطلاق اولنورکه طولوم کبی اولور (الوطباء) حمراء
وزننده ایری ممه لو خاتونه دینورکه طولوم ممه لی تعبیر اولنور یقال امرأة وطباء ای العظیمة الثدی (الوطاب) واولك
کسریله وطبك جمعیدر نته که ذکر اولندی وعربلر برکسه وفات ایلدکده یاخود قتل اولندقده صفرت وطابه دیرلر
طولوملری بوشالدی معناسنه که اعضاسندن مادهٔ روح اولان دملری خروج ایلدی یاخود ارواح اعضاسی چکیلوب
کتدی دیمکدر (الوظوب) ظای معجمه ایله قعود وزننده منفك اولمامق اوزره همیشه برایشك اوزرنده اولمق یاخود
برایشی تعهد و التزام ایلمکله دائما اکا ملازمت و مداومت ایتمك معناسنه در برکسه نك خدمتنه ملازمت و مداومت
کبی یقال وظب علی الامر وظوبا من الباب الثانی اذا دام او داومه ولزمه (المواظبة) مفاعله وزننده وظوب
معناسنه در یقال واظب علیه بمعنی وظب (الموظوبة) موهوبه وزننده شول یره دینورکه بالدفعات رعی اولنمغله آنده
اصلا چایر اثری قالمامش اوله یقال ارض موظوبة ای تدوولت بالرعی فلم یبق فیها کلاء و بومعنای مرقومه دن یاخود
آتیه دن مأخوذدر (الموظوب) شول کمسه یه اطلاق اولنورکه پیدرپی نوائب زمان صدماتیله جملهٔ مالی هلاك اولمش
اوله یقال رجل موظوب اذا کان قد تداولت النوائب ماله (موظب) مقعد وزننده مکهٔ مکرمه ده قریبنده بر موضعدر و اشبو
موظب کلمه سی مورق لفظی کبی شاذدر زیرا قیاس اولان موعد کبی اولمقدر (الوظبة) جره وزننده بتون طرنقلو اولان
حیوانك فرجنه دینور (المیظب) میزر وزننده بر طرفی بچاق کبی کسکین اولان یومری و مدور چقماق طاشنه دینور
ظرر معناسنه (الوظب) ضرب وزننده ایاقله چکنمك وطئ معناسنه در یقال وظبه وظبا من الباب الثانی اذا وطئه
(الوعب) وعد وزننده برشیئك مجموعنی آوجلیوب آلمق معناسنه در یقال وعب الشیء وعبا من الباب الثانی اذا اخذه
اجمع و وعب طریق و اسعه دینورکه تسمیه بالمصدردر اهل سبیلی احاطه ایلدیکی ملاحظه سیله در (الایعاب)
همزه نك کسریله بودخی برشیئك مجموعنی آوجلیوب آلمق معناسنه در یقال اوعبه بمعنی وعبه و برکدرمك معناسنه
استعمال اولنور یقال اوعب الشیء اذا جمعه و برنسنه یی تمامه کسمك و قوپرمق معناسنه استعمال اولنور یقال اوعب
الجذع ای استأصله یعنی برونی بالتمام قطع ایلدی و بونده دیت لازم کاور و برنسنه ایچره برنسنه یی تمامه
ادخال ایلمك معناسنه در یقال اوعب الشیء فی الشیء اذا ادخله فیه کله (الموعب) موسر وزننده ایعابدن اسم
فاعلدر ومنه یقال جاؤا موعبین ای اذا جمعوا ما استطاعوا من جمع ومنه الحدیث ❊ اوعب الانصار مع علی
الی صفین ❊ ای لم یتخلف منهم احد عنه (الاستیعاب) بودخی برشیئك جمله سنی آوجلیوب آلمق معناسنه در یقال
استوعبه بمعنی وعبه شمول و احاطه معناسی بوندن مأخوذدرکه قاپلق تعبیر اولنور (الوعاب) وطاب وزننده

ارضدن مواضع واسعه یه اطلاق اولنور مفردی وعب در کعب کبی (الوعیب) امیر وزننده واسع نسنه یه دینورکه ایچنه
وضع اولنان شیئی وعب ایدر اوله یقال بیت وعیب واناء وعیب ای واسع وعربلر آت عهدهٔ قدرتنده اولان سکرتمك
مایه سنك مجموعنی استیفا ایده رك کلدی دیه جك یرده جاء الفرس یرکض وعیب دیرلر (الاوعب) اقرب وزننده افعل
تفضیلدر برشیئك مجموعنی استیعاب ایدن شیئه وصف اولور ومنه یقال هذا اوعب لکذا ای احری لاستیفائه قال
الشارح وفی الحدیث ﴿نومة بعد الجماع اوعب للماء﴾ ای احری ان یخرج کل مابقی منه فی الذکر ویستقصیه (الوغب)
واوك فتحی وغین معجمه نك سکونیله غراره یه دینورکه خرار تعبیر اولنان ظرف معهوددر واو اسبابنك خرت ومرت واوفق
تفك مقوله سنه دینور واحمق وعاجز کمسه یه دینور وضعیف البدن کمسه یه دینور وفرومایه ولئیم ورذل شخصه دینور
وایری ودیزمان ارکك دوه یه دینمکله ضد اولور ضدیتی ضعیف مقابله سنه مبنی در لکن حقیقتده شبه تضاد واردر
جمعی اوغاب کاورر ووغاب کاورر وطاب کبی مؤنثی وغبه درهایله (الوغبة) فتحاتله بو دخی احمق وساده دل کشی یه دینور
(الوغوبة) واوك ضمیله دوه ایری وعظیم الهیکل اولمق معناسنه در یقال وغب الجمل وغوبة من الباب الخامس اذا ضخم
(الوقب) واوك فتحی وقافك سکونیله بعض قیالرده اولان خلقی اویمه چقوره دینورکه آنده یغمور صویی ایرکیلور
علی قول بعض یالچین قیالرده برقامت یاخود ایکی قامت مقداری اولان قویی طرزنده خلقی اویمه چقوره دینورکه
مصنعه کبی آنده صو جمع اولور * ووقب بدنده اولان چقورلره دینور کوزك واوموز باشنك چقورلری کبی ووقب الفرس
آت قسمنك کوزلری اوستنده اولان چقورلردرکه یاشلو اولان آتده پك چقورلنور ووقب المحاله چرخك ومقاره نك
ایك واوق کچوره جك دلیکارینه دینور ووقب ووقوب مصدر اولور برنسنه غائب ونابدید اولمق معناسنه یقال وقب
الشیء وقبا ووقوبا من الباب الثانی اذا غاب * ووقب احمق وابله کشی یه دینور یقال رجل وقب ای احمق وفرومایه
ونذل ودنی کمسه یه دینور یقال هو وقب ای نذل دنیّ وکذلك مصدر اولور برچقوره کیرمك معناسنه یقال وقب الرجل
وقبا اذا دخل فی الوقب وبرویه طوغری توجه واقبال ایدوب کلمك معناسنه در یقال وقب الرجل اذا اقبل وجاء
وقرا کولق باصمق معناسنه در یقال وقب الظلام علی الناس اذا دخل ووقب ووقوب کونش باتمق معناسنه در
یقال وقبت الشمس وقبا ووقوبا اذا غابت وآی کسوفه کیرمك معناسنه درکه آی طوتلمقدر یقال وقب القمر اذا دخل
فی الکسوف ومنه قوله تعالی ﴿ومن شر غاسق اذا وقب﴾ الآیه او معناه من شرّ ایر اذا قام حکاه الغزالی وغیره
عن ابن عباس معنای اوله کوره غاسقدن مراد قمردر ووقوبی کسوفه داخل اولمقدر ومعنای ثانی یه کوره غاسقدن
مراد ذکردر ووقوبدن مراد قیام وانتشاریدرکه دخول فرجه باعثدر * مترجم دیرکه قمره غاسق اطلاقی کسوفیله
عالمی مظلم ایتمسنه مبنی در وذکره غاسق اطلاقی سیلان معناسنه اولان غسقاندن مأخوذدر قوامنه کلمش آلت
نه کونه فرجه سیلان ایلدیکی تذکر اولنه ومفسرین معانیٔ سائره دخی ایراد ایتمشلردر (الوقبة) تمره وزننده
وقب کلمه سنك مفردیدرکه ذکر اولنان چقوره ودلیکه دینور وبعض خانه لرده اولان بیوك باجه یه دینورکه آندن ایچرویه
کونش پرتوی کیرمیوب کولکه لك اوله وبو شمال طرفنه طوغری یاخود اشاغی قاتلرده اولان باجه اولور ووقبة الثرید
ووقبة الدهن ترید و یاغ وضع اولنان قابده یاغ ایرکیلمك ایچون اورته سنه ایتدکاری چقوردن عبارتدر (الایقاب)
ایجاب وزننده آجقمق معناسنه در یقال اوقب الرجل اذا جاع وبرنسنه یی وقبه یه ادخال ایتمك معناسنه در یقال اوقب
الشیء اذا ادخله فی الوقبة (المیقب) میزر وزننده قاطر بوبخغنه دینور رودعه معناسنه (الوقبیّ) کردیّ وزننده احمقلر ایله
دائما صحبت وانس والفته دوشکون اولان کمسه یه دینور یقال هو وقبی ای مولع بصحبة الاوقاب ای الحمق (المیقاب)
محراب وزننده صویی چوق ایچر اولان کمسه یه دینور واحمق وعاجز خاتونه علی قول دائما احمق ولدلر طوغرر اولان
خاتونه دینور وواسع الفرج اولان خاتونه دینور (سیر المیقاب) کوندزی کیجه یه قاته رق یوریمکه دینور یقال ساروا
سیر المیقاب ای واصلوا بین یوم ولیلة (بنو المیقاب) میان عربده سب ودشنام تعبیراتندندرکه والده سنه نسبتدر
ذکر اولنان میقاب معناسنه ندرکه پوسطال اوغلو دیمك اولور (القبة) عده وزننده قیون قسمنك بیوك اولان
پنیرمایه سنه دینور پك کوچك قوزینك پنیرمایه سنه انفحه دینور بیودکده شیردان وقرق بایر دیرلر (الوقیب)
نحیب وزننده آت قسمی یوررکن خایه سی قابندن ظهور ایدن آوازه دینور * شارحك بیاننه کوره بو معناده مصدر دخی
اولور (الاوقاب) همزه نك فتحیله ابله واحمق کمسه لره دینورکه وقب لفظندن جمعدر واوقاب قماش البیت معناسنه درکه
خرت ومرت مقوله سی او اسبابیدر تکنه وچوملك وال دکرمنی کبی (الوقباء) صحراء وزننده وقصر ایله جائزدر
بر موضع آدیدر (الوقبی) جمزی وزننده بنو مازن قبیله سنه مخصوص بر صو آدیدر (الاوقب) دخول معناسندن
افعلدر فروج نسایه آدمجه سنه دخول ایدن آلت تناسله اطلاق اولنورکه کرکی کبی قوت وقوامندن ناشی اولور

ل

يقال ذكراو قب اى و لاج فى الهنات ﴿الوكوب﴾ قعود وزننده و ﴿الوكبان﴾ فتحاتله آهسته آهسته يوريمك معناسنه در
يقال وكب الرجل وكوبا و وكبانا من الباب الثانى اذامشى فى درجان و منه الموكب كماسيذكر و هميشه برايشك اوزرينه
اولمق معناسنه در يقال وكب على الامر اذاواظب ﴿الموكب﴾ مسجد وزننده بربلوك كروه انسانى يه دينور كرك سوارى
و كرك پياده اولسون على قول دوه لره بنمش كروهنه دينوركه دوه لرى و كنديلرى مزين و آراسته اوله لر تركيده آلاى تعبير
اولنور عادتا آهسته و سكونيله سيرلرى باعث تسميه در حالا آلاى پادشاهى يه موكب اطلاقى بوندندر يقال مرفى موكب
اى جماعة ركبانا او مشاة او هو ركاب الابل للزينة ﴿الايكاب﴾ ايجاب وزننده موكبه قوشيلوب آنلر ايله بيله جه كيتمك
معناسنه در يقال اوكب فلان اذالزم الموكب و قوش قالقوب اوچغه يابمق معناسنه در على قول قونمغه يوز طوتدقده
ايكى قنادلرينى برى برينه چارپمق معناسنه در يقال اوكب الطائر اذا تهيأ للطيران او ضرب بجناحيه و هو واقع
و بركمسه يى طارلتمق معناسنه در يقال اوكب فلانا اذا اغضبه ﴿المواكبه﴾ مفاعله وزننده موكب ايله برابرجه كيتمك
على قول موكبه مبادرت ايلمك يعنى آنلره قوشيلمغه شتاب ايلمك ياخود موكب ايله برابر بنمك معناسنه در يقال واكب الرجل
الموكب اذاسايرهم او بادرهم اوركب معهم و دائما برايشك اوزرينه اولمق معناسنه در يقال واكب على الامر اذا واظب
﴿الوكب﴾ ركب وزننده اياق اوزره ديكيلوب طورمق معناسنه در يقال وكب الرجل وكبا اذا قام وانتصب ﴿الوكب﴾
فتحتينله كير لنمك معناسنه در يقال وكب الثوب وكبا من الباب الرابع اذا وسخ و خرما كماله رسيده اولمغله قرارمق
معناسنه در يقال وكب التمر اذا اسود لونه حين نضج ﴿التوكيب﴾ تفعيل وزننده بودخى خرما نضج بولديغى و قتده
سياهلنمق معناسنه در يقال وكب التمر بمعنى وكب و ناقه نك ممه سى باغلرينى برى برينه قريب صيقجه بند ايلمك
معناسنه در يقال وكب الناقة اذا قارب فى الصرار ﴿الموكب﴾ تشديد كافله محدث وزننده شول خرمايه دينوركه
كماله رسيده اولمغله لونى سياهلنمش اوله ﴿الوكاب﴾ تشديد كافله كتان وزننده بنم كبى كثير الحزن اولان كشى يه دينور
يقال رجل وكاب اى الكثير الحزن و وكاب هذيل قبيله سندن برشاعردر ﴿الواكبة﴾ ذكر اولنان وكبدن اسم فاعلدر
قائمه معناسنه تأنيثى موصوف اعتباريله در ياخود مبالغه يه محمولدركه دائما ديكيلوب طوريجى نسنه دن عبارتدر
﴿المواكبة﴾ اسم فاعل بنيه سيله دائما موكب ايله برابر يوررا ولان ناقه يه دينوركه اصلا كيرو قالمز اوله على قول بيوننى
اوزادوب يره دوشنوب كريمليه رك يوررا ولان ناقه يه دينوركه دوه قسمنك شوق و نشاطله چاپقين يوريمسيدر يقال ناقة
مواكبة اذا كانت تساير الموكب او معنق فى سيرها ﴿الولوب﴾ قعود وزننده كيرمك معناسنه در يقال ولب فى البيت ولوبا
من الباب الثانى اذا دخل فيه و سرعت ايلمك معناسنه در يقال ولب اذا اسرع و برنسنه يه يتشوب واصل اولمق معناسنه در
و بو بنفسه و الى ايله متعدى اولور وصل ماده سى كبى يقال ولب الشئ واليه اذا وصله كائنا ما كان ﴿الوالبة﴾
غالبه وزننده اكين فليزلرينه دينوركه اوّل نابت اولنلرك كوكلرندن تولد ايدر فراخ الزرع معناسنه اصول امهاتنه
دخوللرى باعث تسميه در و والبة القوم و والبة البقر و الغنم بونلرك دوللرى و نسل و اولادلريدر و والبه بر موضع
آديدر ﴿اولب﴾ احمد وزننده اندلس ديارنده بربلده در ﴿و آنبه﴾ جانبه وزننده اندلس اولكه سنده بربلده آديدر
﴿التونيب﴾ تفعيل وزننده لوم و توبيخ ايلمك معناسنه در يقال ونبه تونيبا اذا وبخه ﴿الونب﴾ فتحتينله مراد قبيله سندن
بر بطن اسميدر تابعين و محدثيندن ثابت بن طريف الونبى اكا منسوبدر ﴿الوهب﴾ نهب وزننده و ﴿الوهب﴾ تعب وزننده
و ﴿الهبة﴾ عده وزننده باغشلمق معناسنه در يقال وهب الشئ له كودعه وهبا و وهبا و هبة اذا اعطاه بلا عوض
ولا تقل وهبكه او حكاه ابو عمرو عن اعرابى * مؤلف ابتدا كودعه مثاليله وهب ماده سى دخى باب ثالثدن اولديغنى اشعار
ايلمشدر صاحب مصباحك بيانه كوره ودع ماده سى فى الاصل باب ثانيدن اولمغله مضارعنده واو بين ياء و كسرة واقع
اولمغله واو ساقط اولمشدر بعده حرف حلق ايچون عين الفعلى مفتوح قلنمشدر پس وهب ماده سى دخى اول
كونه در ثانيا وهب ماده سى مفعول اوّله لام واسطه سيله متعدى اولمغله صله سز مفعولينه تعديه ايله وهبكه
ديمكدن منع ايلمشدر و بعضلر ابو عمرو ابن العلا بر اعرابيدن انطلق معى اهبك نبلا عبارتنى روايت ايلديكنى نقل
ايلمشدر * شارح ديركه قول اول سيبويه مذهبيدر و مصباحده جعل كلمه سنه تضمينله تعديه ايلديكى مرسومدر كما يقال
وهبنى الله فداءك اى جعلنى لكن لم يسمع فى كلام فصيح و وهب فعلى باب مغالبه ده يعنى بخشش خصوصنده تفاضل
ايله مباحثه ده استعمال اولنور يقال واهبه فوهبه يهبه كيدعه اى بفتح الهاء و يهبه كيرثه اى بكسر الهاء اذا غلبه
فى الهبة بونده عينك فتحى وجه مذكور اوزره حرف حلق اولان هايه مبنيدر و كسرى اصلنه مبنيدر و معتل اولمغله
باب اوله منقول دكلدر و عربلر وهبنى الله فداءك ديرلر جعلنى معناسنه دركه مضمن در نته كه ذكر اولندى * شارح ديركه
بو تضمين اولمغله همان ماضى صيغه سيله استعمال اولنور ﴿الواهب﴾ اسم فاعلدر بغشلايجى بخشنده معناسنه ﴿الوهاب﴾

تشدید هایله کتّان وزننده و ﴿ الوهوب ﴾ صبور وزننده و ﴿ الوهابة ﴾ تشدید ایله و های مبالغه ایله اندن مبالغه لر در کثیر
الهبه معناسنه در ﴿ الموهب ﴾ مجلس وزننده و ﴿ الموهبة ﴾ هایله اسملر در بخشش دینور یقال هو کثیر الموهب والموهبة ای
العطأ ﴿ الاتهاب ﴾ همزه نك و تای مشدده نك کسریله هبه یی قبول ایلمك معناسنه در یقال وهبه له فاتهبه ای قبله بونك اصلی
اوتهب ایدی واو تایه قلب وادغام اولندی اتزن و اتعد کبی زیرا فاء الفعللری واو در ﴿ التواهب ﴾ تفاعل وزننده بری برینه
نسنه باغشلمق معناسنه در یقال تواهبوا اذا وهب بعضهم لبعض ﴿ الموهبة ﴾ مرتبه وزننده بخش اولنان نسنه یه دینور عطیه
معناسنه یقال هذه موهبته ای عطیته و شول یغمورلی سحابه یه دینور که طوغون اولمغله همان اوزرنده واقع اولدیغی
یره افاضهٔ مطر ایلیه و موهبه یمنده شهر صنعاً ناحیه سنده بر حصار آدیدر و بر رجل آدیدر و کوچکجه صو کولنه
دینور که کولجك تعبیر اولنور و بونده هانك کسریله ده لغتدر ﴿ هب ﴾ هانك فتحی و بانك سکون اوزره بناسیله مادهٔ
مرقومه دن فعل امر در باغشله و هبه ایله معناسنه و احسب و اعدد معناسنه استعمال اولنور و بو معناده متصرف دکلدر
همان فعل امر اوله رق استعمال اولنور تقول هبنی فعلت کذا ای احسبنی و اعددنی یعنی بنی حساب ایله که شویله
ایتدم لسانمزده بنی فلان ایشی ایشلدی صای تعبیر اولنور * مترجم دیر که کتب نحویه ده بو ماده نك خلاصه سی بودر که
هب کلمه سی افعال قلوبه الحاق و آنده حقیقت عرفیه اولمشدر احسب و اعدد معناسنه و بونك نقلی مجاز بمرتبتین
جهتیله در و متصرف دکلدر و غالبا ایکی مفعوله تعدیه ایدر و بونده صواب اولان ضمیر متصل الحاق اولنمقدر تقول
هبنی فعلت و هبه فعل و بلا ضمیر استعمالنی بعضلر تجویز ایلدیلر و یقال هبنی و هبونی و هبینی یعنی همان اشبو وجوه
ثلاثه ایله مستعملدر و بعضلر هب انی فعلت کذا عبارتنی تلحین ایلدیلر لکن نحاته مخالفدر زیرا بو افعال قلوبدن اولوب
و افعال مرقومه دن انّ و انّ مفعولین مقامنه قائم اولدقلری عند النحویین اتفاقکرده در و علیه ماورد هب ان ابانا کان
حمارا و اساسده هبه رجلا قد اخطأ و هبه قدمات عنوانیله مرسوم و اجعله کلمه سیله مفسردر که ذکر اولنان
وهبنی الله فداءك ای جعلنی قولندن مأخوذ در که وجه مسرود اوزره مجاز بمرتبتین اولور و قال فیه سمعت خادما
لی من الیمامة یقول و قد وکف السقف یاسیدی هل اهب علیه التراب بمعنی هل اجعله علیه و یقال للخیل هبی ای
اقبلی و بوهیب ماده سنده مرسوم و مشروحدر ﴿ الایهاب ﴾ ایجاب وزننده بر ایشك لوازمنی تهیئه و ترتیب
ایدوب حاضر و آماده قلمق معناسنه درکه مجازدر یقال اوهبه لك ایهابا اذا اعدّه و بر نسنه نك طریق اخذی سهولت
بولوب قابل اولمق معناسنه اولمغله متعدی و لازم اولور یقال اوهب لك الشئ ای امکنك ان تأخذه و بر کمسنه
ایچون بر نسنه دائمی اولمق معناسنه در یقال اوهب الشئ له اذا دام بونلرك مجموعی مجازدر ﴿ وهب ﴾ نهب
وزننده ﴿ وهیب ﴾ زبیر وزننده ﴿ وهبان ﴾ سحبان و عثمان وزنلرنده ﴿ واهب ﴾ صاحب وزننده ﴿ موهب ﴾
مقعد وزننده اسامئ رجالدندر ﴿ وهبین ﴾ یقطین وزننده بر موضعدر ﴿ وهبان بن بقیة ﴾ سحبان وزننده محدثیندندر
﴿ وهبان بن القلوص ﴾ عثمان وزننده شعرادندر ﴿ وهب بن منبه ﴾ نهب وزننده تابعی مشهور در هانك فتحیله ده
جائزدر ﴿ واهب ﴾ بنو سلیم دیارنده بر طاغ آدیدر ﴿ ویب ﴾ ویل وزننده و مرادفیدر که یازق و حیف و وای معناسنه در
لکن رقت و مرحمت محلنده اولمیوب لوم و شماتت و بددعا موقعنه مخصوصدر حیف و ویلدن قورتلسون و بلاسنی
بولسون دیمك اولور نته که ویح و ویس کلمه لری بونك مخالفیدر که اکا یازق اولدی واه واه معناسنه در تقول
ویبك بفتح الموحدة و ویب بك برفعها و ویب لزید برفعها ایضا و ویباله بالنصب و ویب له بالجر و ویبه بالکسر
و الاضافة الی الضمیر و ویب غیره بالکسر و الاضافة الی الظاهر و ویب زید بالکسر و الفتح و ویب فلان بکسر الباء
و رفع فلان و اشبو وجه اخیر ابن اعرابیدن منقولدر بونلرك مجموعی الزمه الله ویلا ای عذابا و خسارا معناسنه درکه
حق تعالی آنی دائما معذب و آه و اه ایچره قلسون دیمکدر و بونلرك اعرابلری مغنی اللبیب شروحنده مبسوطدر
و ویب تعجب مقامنده استعمال اولنور نته که ویح کلمه سی دخی بویلجه در یقال و یبا لهذا ای عجبا ﴿ الویبة ﴾ عیبه
وزننده اکیالدن یکرمی ایکی یاخود یکرمی درت مد مقداره دینور و مد میمك ضمیله مکك ماده سنده مشروحدر

مطلب

فصل الهاء

﴿ فصل الهاء ﴾ ﴿ الهبّ ﴾ هانك فتحی بانك شده سیله و ﴿ الهبوب ﴾ قعود وزننده و ﴿ الهبیب ﴾ نحیب وزننده
یل اسمك معناسنه در یقال هبت الریح هبا و هبوبا و هبیبا من الباب الاول اذا ثارت و هاجت و اویقودن اویانمق
معناسنه استعمال اولنور یقال هب من النوم اذا انتبه و شوق و نشاط و سرعتله اشوب کتمك معناسنه استعمال اولنور
یقال هب السائر من الانسان و الدواب اذا نشط و اسرع ﴿ الهباب ﴾ کتاب وزننده بو دخی نشاط و سرعتله
یوریمك معناسنه در یقال هب السائر هبا و هبابا اذا نشط و اسرع و هب و هبوب و هباب کتمك معناسنه استعمال
اولنور تقول من این هببت هبابا من الباب الاول ای من این جئت و غائب و نابود اولمق معناسنه استعمال اولنور

مطلب

تقول اين هببت حنا هبابا من الباب الرابع اى اين غبت عنا و بعض نسخه ده هببت عنا عنوانيله يعنى عن كلمه سيله مرسومدر وحاى مهمله ايله سعد قبيله سى لغتيدركه آنلر عينى حايه تبديل ايدرلر مثلا عن بدلى حن ومع ونعم بدلى مح ونحم ديرلر حروف حلقدن اولمغله تبديل ايدرلر نته كه هذيل قبيله سى حايى عينه تبديل ايدوب مثلا حتى لفظنده عتى تلفظ ايدرلر و اساسده من اين هببت يافلان اى من اين جئت وهب فلان حينا ثم قدم اى سافر عبارتيله مجاز اوله رق ومثال ثانيده حينا بعدالحاء ياى تحتيه ايله مرسوم اولمغله بوراده دخى حينا عبارتيله اولوب تغيير ناسخله حنا اولقده محتملدر لكن تفسيرنده عنا عنوانى آندن آبى اولمغله وجه مذكور اوزره سعد لغتنه محمول اولمق اوجهدر زيرا بعض محللرده دخى مؤلفك بوكونه تلوينانى واقع اولمشدر * و برنسنه يه شروع و ابتدا ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال هبّ فلان يفعل كذا اى طفق و تكه يى چكى يه يوكورمك ايچون چاغرمق معناسنه در تقول هببت بالتيس اى دعوته ليبزو وجوهرينك هببته عنوانده يعنى بنفسه متعدى اولمق اوزره ثبت و ايراد ايلمسى خطادر وهب وهوب قلج اورركن دترهمك معناسنه در يقال هبّ السيف اذا اهتز و بركيمسه مدت مديده غائب و نابودا اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال هبّ الرجل اذا غاب دهرا وجنكده بوزلمق معناسنه استعمال اولنور يقال هبّ فى الحرب اذا انهزم (الهبة) هانك كسريله حال وشان معناسنه در يقال انه لحسن الهبة اى الحال و بزر و منديل پارهسنه دينور جمعى هبب كاور عنب وزننده و قلجك ضربيه يه ايشليوب نافذ وكاركر اولمسى حالتنه دينور يقال هو سيف ذوهبة اى ذو مضاء و نفوذ و سحر هنكامندن باقى قلان برساعت زمانى يه دينور و زماندن برمدت غيرمحدوده يه دينور تقول عشنا هبة من الدهر اى حقبة و اشبو ايكى معناى اخيرده هانك فتحيله ده جائزدر (الهبّ) هانك فتحيله و (الهبة) هايله و (الهبة) هانك كسريله ومجموعنده تشديد ايله كسمك معناسنه در يقال هبه السيف هبا و هبة و هبة اذا قطعه و هبه هانك فتحيله بركره ديمكدر تقول رأيته هبة اى مرة واحدة (الهبيب) نحيب وزننده و (الهباب) كتاب وزننده و (الهبة) هانك كسريله و بانك تشديديله تكه ديشى چكى يه يوكورركن شوقندن هيجانه كاوب باغرمق معناسنه در يقال هبّ التيس هبيبا و هبابا و هبة من الباب الثانى والاول اذانب للسفاد (الاهتباب) افتعال وزننده بودخى تكه سفاد هنكامنده شوقندن باغرمق معناسنه در يقال اهتبّ التيس بمعنى هبّ و كسمك معناسنه در يقال اهتبه اذا قطعه (الهبهبة) زلزله وزننده اهتباب ايله معناى اولده مرادفدر يقال هبهب التيس بمعنى اهتبّ و سرعتله يوريمك معناسنه در يقال هبهب الرجل اذا اسرع و چوللرده سراب لمعان ايلمك معناسنه در يقال هبهب السراب اذا ترقرق و زجر ومنع ايلمك معناسنه در يقال هبهبه اذا زجره و اويقودن اويانمق معناسنه در يقال هبهب من النوم اذا انتبه و بوغزلمق معناسنه در يقال هبهب الكبش اذا ذبحه (الهبهبىّ) ياى مشدده ايله دوه سورمكده خوش نوا وخوب نغمه اولان سوريجى يه وعكامه دينور يقال هو هبهبىّ اى حسن الحداء و كوزل خدمتلو جست و پيشكار خدمتكاره دينور عجبا اويله خدمتكار وارميدر يقال خادم هبهبىّ اى الحسن الخدمة و قصابه دينور و چابك و چالاك انسان و حيوانه دينور و خاصة جست وسبكپا اركك دوه يه دينور مؤنثى هبهبيه در هايله يقال جمل هبهبىّ اى خفيف سريع و ناقة هبهبية اى سريعة و هبهبىّ قيون و چكى چوبانته دينور على قول سورينك قوچنه دينور (الهبهب) غبغب وزننده بودخى سريع و چالاك انسان و حيوانه دينور پس هبهبىّ نفسنه نسبت اولمش اولور و هبهب جست و چابك قورده دينور ذئب خفيف معناسنه (الهبهاب) جبجاب وزننده بودخى جست و چابك انسان و حيوانه دينور و چاغرغان صياح كيمسه يه دينور و سرابه دينوركه اسّى وقتلرده چوللرده صوكبى لمعان ايدن پوصارقدر و عرب صبيانته مخصوص براو يون آديدر (الهباب) سحاب وزننده هبا معناسنه دركه كونشك شعاعندن هيجان ايدن خرده توزدر خلق اكا ذره تعبير ايدرلر اوطه ايچره پنجره يه طوغرى چكيلوب كيدر يقال صار هبابا اى هباء (التهبهب) تزلزل وزننده ارغلانمق معناسنه در يقال تهبهب الشئ اذا تزعزع (التهبب) تفعل وزننده اثواب اسكيوب يپريمك معناسنه در يقال تهبب الثوب اذا بلى (الهبائب) هانك فتحيله و (الاهباب) احباب وزننده و (الهبب) عنب وزننده اسكيوب پاره لنمش ثوبه دينور يقال ثوب هبائب واهباب و هبب اى متقطع و بونلر ثياب اخلاق قبيلندندر (هبيب) زبير وزننده اساميدندر هبيب بن معقل اصحابدندر اسكندريه طريقنده واقع وادئ هبيب اكا مضافدر (المهباب) محراب وزننده شول تكه يه دينوركه سفاد وقتنده حرص و شوقندن دائما باغرر اوله يقال تيس مهباب اى كثير النبيب للسفاد (الهبيب) حبيب وزننده و (الهبوب) صبور وزننده و (الهبوبة) هايله شول يله دينوركه اسدكده توز و طپراق صاوورر اوله (التهبيب) تفعيل وزننده اثوابى پك يرتمق معناسنه در يقال هبب الثوب تهبيبا اذا خرقه (الهجب) هانك فتحى و جيمك سكونيله طوارسورمك معناسنه در يقال هجب الدابة هجبا من الباب الثانى

اذا ساقها و سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال هجب الرجل اذا اسرع و دکنکله اورمق معناسنه‌در یقال هجبه
اذا ضربه بالعصا ﴿ الهدب ﴾ هانك ضمی و دالك سکونیله و ضمتیله کوزك کپرکنه دینور فارسیده مژکان دیرلر یقال
هو طویل الهدب و الهدب ای شعر اشفار العین و ثوب و مقعد مقوله‌سنك کنارلرنده اولان صچاغه و پوسکوله دینور
مفردی ها ایله هدبه‌در * مؤلف هدبی خمل ایله و خملی هدب ایله تفسیر ایتمشدر لکن اصول سائره‌ده صچاق ایله و پوسکول
ایله مفسردر یقال طال هدب الثوب ای خمله ﴿ الاهدب ﴾ احدب وزننده کوزینك کپرکی چوق کشی‌یه دینور یقال
رجل اهدب ای کثیر الهدب و اوزون کپرکاو کشی‌یه دینور یقال رجل اهدب ای طویل الهدب ﴿ الهدب ﴾ فتحتینله
کوزك کپرکاری اوزون اولمق معناسنه‌در یقال هدبت العین هدبا من الباب الرابع اذا طال هدبها و هدب ارطی
مقوله‌سی اغاجك داللرینه دینور و ارطی عند البعض آق قواق اغاجی و علی قول غضا دیدکاری شجرك آجی نوعیدر
شارح دیر که هدب یپراغی اولمیان شجرك داللرینه مخصوصدر و هدب هردم تازه اولان شجر یپراغنه دینور سرو و چام
و ایلغین یپراغی کبی مفردی هدبه‌در ها ایله * و هدب النبات یپراقلری اولمیوب لکن یپراق مقامنه قائم اولان چوبلرینه
و داللرینه دینور علی قول عریض اولمیان یپراغه دینور سرو و سکود و ایلغین یپراغی کبی مفردی هدبه‌در ها ایله جمعی
اهداب‌در و هداب‌در کتاب وزننده قدح و قداح کبی و هدب مصدر اولور اغاجك داللری اوزایوب صچاق کبی یره
صارقق معناسنه‌در یقال هدبت الشجر هدبا من الباب الرابع اذا طالت اغصانها و تدلت ﴿ الهیدب ﴾ صیقل وزننده زمینه
طوغری صچاق صچاق صارقق اولان یغمورلی بلوده دینور علی قول صچاق صچاق اولان اتکارینه دینور که
یغارکن اول هیئتده کورینور و هدب کبی اثوابك صچاغنه و پوسکولنه دینور و سلپوك و صارقق اولان عورت فرجنه
دینور و زنجیرلنوب آقان کوز یاشنه اطلاق اولنور که خطوط و خیوط شکلنده نزول و جریان ایدر و هیدب عبد
عمرو بن راشدك فرسی اسمیدر و عمل مانده کندو ثقیل کشی‌یه اطلاق اولنور که من بعد ایشدن کوجدن قالمش بر ایشه
یرامز اولمش کمسه‌در یقال فلان صار هیدبا ای عیا ثقیلا ﴿ الهدب ﴾ تشدیدبا ایله عتل وزننده بودخی عاجز و مانده
و ثقیل کمسه‌یه دینور ﴿ الهداب ﴾ تشدید داله رمان وزننده هدب معناسنه‌در و یپراغی اولمیان نبات داللرینه یاخود
عریض اولمیان یپراقلره دینور هدب کبی قال فی الاساس قطع هدب الشجر و هدابها ای اغصانها مفردی هدابه‌در
ها ایله ﴿ الهدب ﴾ ضرب وزننده کسمك معناسنه‌در یقال هدب الشیء هدبا من الباب الثانی اذا قطعه و حیوانك سودینی
صاغمق معناسنه‌در یقال هدب الناقة اذا احتلبها و اغاجدن میوه دیرمك معناسنه‌در یقال هدب الثمرة اذا اجتناها
﴿ الاهداب ﴾ همزه‌نك کسریله بودخی اغاجك داللری اوزایوب صچاق کبی یره صارقق اولمق معناسنه‌در یقال اهدبت
الشجرة اذا طالت اغصانها و تدلت ﴿ الهدباء ﴾ حمراء وزننده شاخلری یره صارقق اولان اغاجه دینور یقال شجر
اهدب ای متدلی الاغصان و شجرة هدباء ﴿ الهدب ﴾ کتف وزننده ارسلانه اطلاق اولنور ﴿ الهیدبی ﴾ سیسبی وزننده
آت یورویشندن برجنس یورویش اسمیدر که آنده جد و جهد و کوشش اولور چبالیه‌رق باشنی ایکی طرفه تحریك
ایده‌رك یورویشی اوله‌جقدر که ایکی طرفه صالنوب صارقه‌رق یورر ﴿ ابن الهیدبی ﴾ برشاعر مشهوردر ﴿ الهیدبی ﴾
حیدری وزننده چوق سوزلو مکثار و پرکو کشی‌یه دینور یقال رجل هیدبی الکلام ای کثیره ﴿ الهدبیة ﴾ عربیه
وزننده اعمال مدینه‌دن سوارقیه قریه‌سی قربنده برصو آدیدر ﴿ هدبه ﴾ هانك ضمیله همزه وزننده برقوش آدیدر
برهانده و تحفه‌ده خرخدا ایله یعنی تکری دوه‌جکی و براشجکی دیدکاری بوجك ایله مفسردر ﴿ هدبه ﴾ جرعه وزننده
اسامیدندر هدبة بن خالد القیسی که کتان وزننده هداب ایله معروفدر محدثیندندر و هدبة بن الخشرم شعرادندر
﴿ الهذب ﴾ جذب وزننده اغاج و سائر نسنه‌نك زوائدینی قطع و ازاله ایله اصلاح ایدوب پاکیزه و خالص و منقح ایلمك
معناسنه‌درکه رونق و لطافت و حسن قیافته افراغ اولنور فارسیده بو معنا پیراستن لفظیله تعبیر اولنور یقال هذب
الشجر و غیره هذبا من الباب الثانی اذا قطعه و نقاه و اخلصه و اصلحه * و خرما اغاجندن لیفلری ازاله ایله پاکیزه
و رونقدار ایلمك معناسنه‌درکه بوخاص اولور یقال هذب النخلة اذا نقی عنها اللیف و آقق معناسنه‌در یقال هذب
الشیء اذا سال و هذب و هذابه سحابه وزننده یوریمکده و سائر ایشده سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال هذب الرجل
و غیره هذبا و هذابة اذا اسرع و قوم و جماعت بیننده کفتکو و جغلتی چوغالمق معناسنه‌در یقال هذب القوم
اذا اکثر لغطهم ﴿ التهذیب ﴾ تفعیل وزننده هذب ایله معنای اولده مرادفدر لکن بو کثرتی متضمن‌در یقال هذب
الشیء تهذیبا بمعنی هذبه و برایشده سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال هذب الرجل اذا اسرع ﴿ الاهذاب ﴾ همزه‌نك
کسریله بودخی سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال اهذب الرجل اذا اسرع و سحاب یغموری سرعتله یاغدرمق
معناسنه‌در یقال اهذبت السحابة ماءها اذا اسالته بسرعة ﴿ المهاذبة ﴾ مفاعله وزننده بودخی سرعت ایلمك معناسنه‌در

يقال هاذب الرجل اذا اسرع (المهاذيب) محاريب وزننده چابك و چالاك اولان دوه لره دينور مهذاب مفرديدر يقال
ابل مهاذيب اى سراع (الهذب) فتحتينله بر نسنه نك صافى و خالص و ناب اولمسنه دينور يقال مالى مودّته هذب
اى صفاء و خلوص (الهيذبى) هيذبى وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى (المهذب) معظم وزننده تهذيبدن
اسم مفعولدركه زوائدى ازاله اولنمغله پاكيزه و منقح اولمش نسنه يه دينور بو مناسبتله خلق و طبيعتى مثالب و معايبدن
پاكيزه و كرد كدورتدن صافى و منقح اولان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مهذب اى مطهر الاخلاق (الهذربة)
دحرجه وزننده چابك چابك چوق سوز سويلمك معناسنه در يقال هذرب الرجل الكلام اذا اكثر فى سرعة (الهذربى)
مصغر بنيه سى و قصريله دأب و عادت معناسنه در يقال هذه هذرباه اى عادته (الهذربان) عنفوان وزننده
شول كشى يه دينوركه تكلمده و خدمتده جست و چالاك اوله (الهذلبة) دحرجه وزننده سريع و خفيف و چالاك
اولمق معناسنه در يقال به هذلبة اى خفة و سرعة (الهرب) فتحتينله و (المهرب) مطلب وزننده و (الهربان)
فتحاتله قاچمق معناسنه در * شارحك بيانه كوره اوركوب ياخود قورقوب قاچقدر قرار لازم اولسون و كرك اولمسون
يقال هرب الرجل هربا و مهربا و هربانا من الباب الاول اذا فرّ و عربلر قازيغك نصفى يره چكوب نابديد اولمسنه هرب
من الوتد نصفه ديرلر غاب معناسنه و هرب پك قوجايوب پيرفانى اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال هرب الرجل
هربا من الباب الرابع اذا هرم (التهريب) تفعيل وزننده قاچرمق معناسنه در تقول هرّبته انا تهريبا اى افررته (الاهراب)
همزه نك كسريله بر ايشده حدّى تجاوز ايلك درجه سنده مبالغه و امعان ايلمك معناسنه در يقال اهرب فلان
اذا اغرق فى الامر و بر نسنه دن خائف اوله رق جدّ و جهد ايله كتمك معناسنه در يقال اهرب الرجل اذا جدّ فى الذهاب
مذعورا و يل طپراق صاورمق معناسنه در يقال اهربت الريح اذا سفت التراب و بركمسه يى فراره مضطرّ و ناچار ايلمك
معناسنه در يقال اهرب فلانا اذا اضطرّه الى الهرب (الهارب) اسم فاعلدر فرار ايديجى ديمكدر بو مناسبتله صودن كلان
طواره اطلاق اولنور عادتا اوبه يه ياخود مرعايه طوغرى سرعت ايلدكلرينه مبنى نته كه صويه واراننه قارب اطلاق
اولنور و منه يقولون * ماله هارب ولا قارب * اى صادر عن الماء ولا وارد يعنى فلانك صويه واروب كلان حيوانى يوقدركه
بر نسنه يه مالك دكلدر ديمكدر و قال بعضهم معناه ليس احد يهرب منه ولا احد يقرب اليه يعنى كنديدن خوف ايدوب
تباعد ايدن و نفعنى مأمول ايله طرفنه متقرّب اولان كمسه سى يوقدركه اندن خير و شر كلمز قطعا آدملكدن علاقه سى
يوقدر ديمكدر و بونلى مقامنه مخصوص اولان تعبيراتدندر (الهرب) هانك ضميله اشكنبه يى و بغرسقلرى و بوكركارى
احاطه ايدن يوفقه ياغه دينوركه چوز تعبير اولنور ثرب البطن معناسنه (المهرب) منبر وزننده اكينجيلر آلاتندن
شول اغاجه دينوركه چفت سوردكلرى وقتده برى اوته تحريك ايدرلر بونى بعضلر اوكندره ايله بيان ايلديلر (الهاربية)
ياى مشدده ايله بنى هاربه بن ذبيان قبيله سنه مخصوص بر كوچك صويك آديدر (الهرّاب) شدّاد وزننده و (المهرب)
محسن وزننده اسامئ رجالدندر (الهرجاب) هانك كسريله هرجان وزننده و (الهرجبّ) قرشبّ وزننده اوزون اولان
انسانه و حيوانه و سائر نسنه يه دينور و هرجاب بر موضع آديدر (الهردبة) دحرجه وزننده آغر آغر يلمك عدو ثقيل
معناسنه در يقال هردب الرجل اذا عدا ثقيلا (الهردبّة) تشديد بايله قرشبّة وزننده قوجه قارى يه دينور عجوز معناسنه
و يوركسز قورقق و جبان كمسه يه دينوركه درونى جوهر شجاعتدن خالى اولمغله وجودى اوفورلمش بوش طولوم
كبى بر قيافت اوله (الهرشبّة) تشديد بايله قرشبه وزننده پك ياشلو قوجه قارى يه دينور (الهوزب) زاى معجمه ايله
جوهر وزننده قوىّ و توانا اولوب يورويشى تند و شديد اولان دوه يه دينور و كركس تعبير اولنان قوشه دينور
(الهيزب) حيدر وزننده حدتلو شيئه دينور و منه ليث هيزب اى حديد (الهازبى) زانك كسرى و الفك قصرى
و مديله بر نوع بالق آديدر (الهزربة) دحرجه وزننده خفت و سرعت معناسنه در يقال به هزربة اى خفة و سرعة
(الهسب) حسب وزننده و مرادفيدركه يتشمك كفايت معناسنه در تقول هسبك بمعنى حسبك * شارحك بيانه كوره
هاء حادن مبدله در (الهصب) غصب وزننده قاچمق معناسنه در يقال هصب الرجل هصبا من الباب الثانى اذا فرّ
(الهضب) ضاد معجمه ايله ضرب وزننده بولود يغمور ياغدرمق معناسنه در يقال هضبت السماء هضبا من
الباب الثانى اذا مطرت و كند و كاهل كودن دابه كبى آغر آغر يورمك معناسنه در يقال هضب الرجل اذا مشى
مشى البليد و سوزه كيريشوب طالمق معناسنه استعمال اولنور يقال هضب فى الحديث اذا افاض (الاهتضاب)
افتعال وزننده و (الاهضاب) اكرام وزننده بونلر ده سوزه كيريشوب لقردى يه طالمق معناسنه در يقال اهتضب فى
الحديث و اهضب اذا افاض (الهضبة) حمزه وزننده يريوزينه منبسط اولان يالمى آلچق ياصتم طاغه و بايره دينور
على قول يكپاره بر قيادن خلق اولنمش يالچين طاغه دينور ياخود سيورى تپه لو و صرپ اولوب اطرافندن منفرد اولان

(طاغه)

طاغه دینور وبو همان قرمزی طپراقلو اولان طاغلر ارالغنده اولمغه مخصوصدر و هضبه یغموره دینور جمعی
هضب کلور عنب وزننده بدره وبدر کبی وهضاب کلور کتاب وزننده وجمع الجمعی اهاضیب کلور (الهضب) هجف
وزننده پك ترلکن اولان آته دینور کثیر العرق معناسنه وصلب وشدید اولان آته دینور (الهضیب) امیر وزننده سودی
آزجه اولان قیونلره وکچیاره دینور یقال غنم هضیب ای قلیلة اللبن (الاستهضاب) طاغ هضبه اولمق معناسنه‌در
یقال استهضب الجبل اذا صار هضبة قال فی الاساس علوت هضبة وهضابا واستهضب صار هضبا قال رؤبة تمنعت
ارکانه واستهضبا (الاهضوبة) همزه‌نك ضمیله یغموردن برصاغانغه وبربوره‌یه دینور یقال اصابتهم اهضوبة من المطر
ای دفعة (الهقب) هانك فتحی وقافك سکونیله بوللق سعه معناسنه‌در (الهقب) هجف وزننده واسع الخلق اولان
انسان وحیوانه دینورکه نارکبی لقمه‌یی یاغ کبی التقام ایدر ودوه قوشی وسائر حیواندن عظیم الجثه وطویل اولانه
دینور (الهقبقب) سفرجل وزننده صلب وشدید اولان انسان وحیوانه دینور (هقب) عنب وزننده برکلمه‌درکه
آنکله آت قسمی طورمق یایوریمك ایچون زجر وآزار اولنور (الهکب) هانك فتحی وکافك سکونی وفتحیله استهزا
ایلمك معناسنه‌در یقال هکبه هکبا من الباب الثانی اذا استهزأه (الهلب) هانك ضمیله مطلقا قیله دینور شعر معناسنه
علی قول قالین قیله یاخود آت مقوله‌سی دابه‌نك قویریقلری قیلنه یاخود خنزیرك قیلنه دینورکه آنکله خرازلر
بعض نسنه دیکرلر ترکیده فرچی تعبیر اولنور (الهلب) تعب وزننده برکمسه‌نك کوده‌سی پك قیللو اولمق معناسنه‌در
یقال هلب الرجل هلبا من الباب الرابع اذا کثر شعره (الاهلب) احمر وزننده کوده‌سی پك قیللو اولان کشی‌یه دینور
مؤنثنده هلباء دینور وچوق یغمورلی یله دینور یقال عام اهلب ای کثیر المطر وآت وبارکیر مقوله‌سنك کسلمش
قویریغنه دینور ذنب منقطع معناسنه وکوده‌سنده اصلا قیل اولمیان تویسزه دینورکه معنای آتیدن مأخوذدر وذکر
اولندیغی اوزره پك قیللو اولانه‌ده دیمکله ضد اولور وبو قویروغده وصف اولور (الهلب) جلب وزننده کوده‌دن
قیللری یولمق معناسنه‌در یقال هلبه هلبا من الباب الثانی اذا نتف هلبه وسحاب قراغو ودپی مقوله‌سی رطوبتله خلق
اصلاتمق علی قول پیدرپی یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال هلبت السماء القوم اذا بلتهم بالندی اومطرتهم مطرا
متتابعا وآت اراسنی کسمیوب پیدرپی سکرتمك معناسنه‌در یقال هلب الفرس اذا تابع الجری وبرکمسه‌یی مقاله
کتوروب هجو وشتم ایلمك معناسنه استعمال اولنورکه معنای اولدن مأخوذدر یقال هلبهم بلسانه اذا هجاهم
وشتمهم (التهلیب) تفعیل وزننده بودخی بدندن قیل یولمق معناسنه‌در یقال هلبه ای نتف هلبه وبرکمسه‌یی هجو
وذم وشتم ایلمك معناسنه‌در یقال هلبهم اذا هجاهم وشتمهم مشهور شعرادن ابوالمهالبه مهلب بن ابی صفره بو معنادن
ناشی مهلب ایله ملقب اولمشدر زیرا شعرای عصری کندیسنی هجو ایلمشلردر یاخود منتوف الشعر اولمسی باعث
تلقیبدر (التهلب) تفعل وزننده (الانهلاب) انفعال وزننده بدندن قیللری یولمق معناسنه‌در یقال هلبه تهلیبا
فتهلب وانهلب (الاهلاب) همزه‌نك کسریله آت متتابعا سکرتمك معناسنه‌در یقال اهلب الفرس اذا تابع الجری
(الهلوب) صبور وزننده زوجنه محبه ومتقربه اولان خاتونه دینور وزوجندن تجنب وتباعد اوزره اولان ناشزه‌یه
دیمکله ضد اولور یقال امرأة هلوب ای متقربة من زوجها ویقال امرأة هلوب ای متجنبة من زوجها قال فی النهایة
قال عمر رضی الله عنه (رحم الله الهلوب ولعن الله الهلوب) فقرهٔ اولاده هلوب بیکانه‌دن متباعد اولوب زوجنه
تقرب ومحبت اوزره اولان خاتوندر وثانیه‌ده آشنادار اولمغله آشناسنه مودت والفت اوزره اولوب زوجندن تباعد
اوزره اولان ملعونه‌در وبو هجو وذم معناسنه اولان هلبدن مأخوذدرکه هر بری طرف آخردن ذم وقدحه
صلاحیتلو اولور (اهلوب) اسلوب وزننده دهر بن عمرو یاخود ربیعة بن عمروك فرسی اسمیدر واهلوب فن وصنف
وکونه معناسنه‌در جمعی اهالیب کلورکه فنون واصناف دیمکدر (الهلاب) تشدید لامله شداد وزننده یغمورلی
صوغوق روزکاره دینورکه فورتنه تعبیر اولنور دفعی اولانه بوره تعبیر اولنور هلابه دخی دینور هایله تقول اخذتنا
الهلاب والهلابة ای الریح الباردة مع مطر وچوق یغمورلی یله دینور یقال عام هلاب ای کثیر المطر (الهلبة) جرعه
وزننده و (الهلبة) تشدید بایله عتله وزننده شدت شتاء معناسندر تقول اتیته فی هلبة الشتاء وهلبته ای فی شدته
(الهلاب) شداد وزننده و (المهلب) محدث وزننده و (الهلیب) زبیر وزننده شهور رومیه‌دن کانون ثانیده معهود
کونلردرکه بغایت بارد اولور یاخود هلبهٔ شتاده یعنی قیشك پك شدتی هنکامنده معدود کونلردر اولا کوره ریح بارده‌دن
مأخوذ اولور ومراد کانون ثانینك یکرمی درت یکرمی بش یکرمی التی کونلریدر ثانی‌یه کوره کانون اولك یکرمی
سکز یکرمی طقوز واوتوزنجی کونلریدر (هالب الشعر) توی وقیل یولیجی دیمکدر بو مناسبتله قیش کونلرندن
برکونه اطلاق اولنمشدر نته‌که مدحرج البعر دخی آندن بریوم معهود لقبیدر دوه قیغنی کله کبی طوکدرب

یوارلدیغی باعث تلقیبدر (الهلباء) حمراء وزننده اهلب کلمه سندن مؤنثدر کودهسی قیللو خاتونه دینور ودبره اطلاق
اولنور است معناسنه ومکه ایله یمامه بیننده برموضع آدیدرکه آنده عربلرك بر وقعهسی اولمشدر و هلباء هلبه کلمه سنه
تأکیداولورکه آفت عظمی دیمك اولور یقال هلبة هلباء ای داهیة دهیاء (الهلابة) ثمامه وزننده تولدایدن ولدعقبنده
ایش وصوك تعبیرایتدکلری درینك یایقندیسنه دینور غسالة السلی معناسنه * لکن شارحك بیاننه کوره آنکله برابر
ظهورایدن چرکاب اوله جقدر (الهالبة) غالبه وزننده بغایت یغمورلی کیجه یه دینور یقال لیلة هالبة ای مطیرة (الهلب)
کتف وزننده اصحابدن ابوقبیصة یزید بن قنافة الطائی لقبیدر کرچه محدثون هانك ضمیله تقیید ایدرلر لکن صواب
اولان کتف وزننده اولقدر مومی الیه مقدما اقرع اولمغله باشنده قیل اثری اولمیوب بعده صاحب المعجزات علیه
افضل الصلوة حضرتلری یدمؤیدلریله مسح بیورملریله قیللری نابت اولدیغندن هلب ایله ملقب اولمشدر (الهلجاب)
هرجاب وزننده بیوك قزغانه دینور قدر عظیمه معناسنه (الهنباء) نون مشدده ایله جلنار وزننده بلهاء وورهاء معناسنه درکه
بلاهت وحماقتی اولان بون واوغوز خاتونه دینور جوهری تخفیفله تقییدنده واستشهاد ایلدیکی شعرده وهم ایلمشدر
مراد نابغهنك * مجنونة هنبآء بنت مجنون * مصراعیدر و هنباء احمق و نادان کشی یه دینور (الهنبی) قصرایله
ممدوددهده لغتدر (المهنب) منبروزننده هبنقه کبی فائق الحمق اولان کشی یه دینور یقال هو مهنب ای فائق الحمق
(الهنباء) فتحتینله ومد ایله و (الهنبی) قصر ایله اوغوز و حمقاء عورته دینور بوایکی لغت ابن درید روایتیدر یقال
امرأة هنباء وهنبی ای حمقاء (هنب) هانك کسریله بر رجل آدیدر و بر مخنث اسمیدرکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری آنی مدینهدن نفی واجلا بیوردیلر وهنب جندل بن والق نام محدثك جدی اسمیدر (الهنتبة) تای فوقیه ایله
دحرجه وزننده برایشده کوشك دپرهنوب سستلك وکاهللك ایتمك معناسنه در یقال هنتب فی امره اذا استرخی وتوانی
(الهندب) و (الهندبا) هالرك کسری ودالرك فتحی وبعضا دال مکسور اولور والفك قصریله ومدیله سبزه
معروف اسمیدر مفردی هندباةدر هایله بونباتك طبیعتی معتدلدر وتناولی معدهیه وجکره وطحاله نافع وکوکنی ضماد
عقرب صوقدیغنه باهر المنافع در ونبات مزبورك طابخی غاسلنه نسبت خطا جهتندن اکثردر یعنی انك مطبوخی
منقوعنه نسبت خطا جهتندن اکثروکیفیت وکمیت وتعاطی واستعمالنده هیئتنی ادراك ایتمیلره ضرری نفعندن اوفردر
مؤلف بونکله اشبوحدیثه اشارت ایلمشدر قال فی الاحکام النبویة فی الصناعة الطبیة و فی الحدیث ❊ کلوا الهندباء
ولاتنفضوه فانه لیس یوم من الایام الا وقطرات من الجنة یقطرن علیه ❊ وکذا روی جعفر بن محمد عن ابیه عن جده
الحسین بن علی سمعت النبی علیه الصلوة والسلام ❊ یقول مامن ورقة من ورق الهندباء الا وعلیها قطرة من الجنة ❊
پس اشبو حدیثلردن ومؤلفك کلامندن مستنبط اولدیکه هندبایی غسل ونفض ایلدکلرنده مودع اولان خاصه زائل
اولور طبخ اولنورسه اثری بیله باقی اولمز بوجهتله غاسلی طابخندن ازید مخطی اولور حتی ابن سینا دیدیکه صو
ایله هندبایی غسل یاخود نفض ایلدکده قوت نافعهسنك کلی یاخود اکثری مفارقت ایدر وقالدیکه بعض امهاتده
هندباء مادهسی هدب ذیلنده رسم ایلدیلر مؤلف بورادهذکر ایلدی ظاهرا نونك زیاده واصالتی مختلف فیه اولدیغنه
مبنی در وبعضلر رومی یاخود سریانی اولمسنه ذاهب اولدیلر وبونباته فارسیده کاسنی وترکیده آجی مارول وکوینك
دیرلر (هندابه) هانك کسریله برخاتون آدیدرکه شعرادن ابوهندابة الکندی والدهسیدر وشاعر مرقومك اسمی
زیاددر (الهنقب) قافله جعفر وزننده بودور کمسهیه دینور (الهوب) صوب وزننده ایراقلق بعد معناسنه در
بو معناده در که عربلر فلان کمسهیی قنده اولدیغی بیلنمز بریرده براقوب کالدم دیهجك یرده ترکته فی هوب دابر دیرلر
وبونده هانك ضمیله ده زبانزددر علی قول بونده صواب اولان تای فوقیه ایله اولمغله جوهری بای موحده ایله ثبت ایلمسی
وهمدر هوت ارض منخفضهیه دینور * شارح دیرکه قیل کلامیله جوهری یی توهیم ایتمك ملایمجه دکلدر وهوب چوق
سوزلو احمق و یاوه کو کشی یه دینور وهوب آتشك علوینه دینور زبانهٔ آتش معناسنه شارح دیرکه آتشك دخی اسمیدر
(الاهوب) اقرب وزننده یمن ساحلنده برموضع آدیدر (الهویب) کمیت وزننده یمنده شهرزبید قضاسنده برموضعدر
(الهیبة) غیبه وزننده و (المهابة) مخافه وزننده برنسنهدن یابر کمسهدن صاقنوب قورقمق معناسنه در عظمت
وجلالندن یاخود فی ذاته قورقنج وهیبتلو اولدیغندن ناشی اولور وبونلر اسملردر (الهیب) عیب وزننده و (المهابة)
کذلك مخافه وزننده مصدرلردر یقال هابه یهابه هیبا ومهابة مثل خافه یخافه یعنی من الباب الرابع اذا خافه واتقاه
(الاهتیاب) افتعال وزننده هیب معناسنه در یقال اهتابه بمعنی هابه (الهائب) و (الهیوب) صبور وزننده و (الهیاب)
شداد وزننده و (الهیب) سید وزننده و (الهیبان) سلمان وزننده و (الهیبان) یای مشددهنك کسری وفتحیله
و (الهیابة) تشدیدیایله علامه وزننده شول کشی یه دینورکه جبان وضعیف النفس اولمغله دائما ناسدن خوف وحذر

(مطلب دقیق)

ایدر اوله (المهوب) مقول وزننده و (المهیب) مکیل وزننده و (الهیوب) کذلك صبور وزننده و (الهیبان) کذلك
سلمان وزننده شول هیبتلو وعظمتلو آدمه دینورکه ناس کندیدن خوف وحذر ایدر اوله یقال رجل هائب و هیوب
و هیاب و هیب و هیبان و هیبان و هیابة ای یخاف الناس ویقال رجل مهوب و مهیب و هیوب و هیبان ای یخافه الناس
(التهیب) تفعل وزننده هیبت اظهار یله برکسه یی قورقتمق و صاقندرمق معناسنه در تقول تهیبنی فلان ای افزعنی
واخافنی و هیبت آلوب قورقمق معناسنه در تقول تهیبته ای خفته (الهیبان) یای مشدده ایله ناسدن خوف وحذر
اوزره اولان کشی یه دینورکه ذکر اولندی و فی ذاته قورقق جبان و هرنسنه دن خوف ووهم ایدن کمسه یه دینور
و یکی تکه سنه دینور تیس کبی و جست و خفیف و چالاك اولان انسان و حیوانه دینور و چوبانه دینور و طپراغه دینور
و دوه نك اغزنده مجتمع اولان کپوکه دینور و هیبان اصحابدن اسلمی القبیله بر ذات اسمیدر یانك تخفیفیله ده زبانزددر
وکاهی هیفان عنوانده تکلم ایدرلر (المهیب) مکیل وزننده و (المهوب) مقول وزننده ارسلانه اطلاق اولنور
(المتهیب) متسیب وزننده بودخی ارسلانه اطلاق اولنور (الهاب) غاب وزننده یلانه دینور حیه معناسنه و هاب
برکلمه درکه دوه جی دوه یی هوب هوب دیه رك سوروب کوتوررایکن برطرفه صاپدقده صاپمقدن زجرایچون ایراد ایدرلر
(الاهابة) همزه نك کسریله دوه یی یولدن صاپمقدن منع ایچون هاب دیمك معناسنه در یقال هاب بالابل اذا زجرها
بهاب وآت قسمنی چاغرمق علی قول طورمقدن یابوریمکدن زجر و منع ایچون هاب دیو یاخود هب دیو آزارلمك
معناسنه در یقال اهاب بالخیل اذا دعاها او زجرها بهاب او بهب (هبی) فعل امر مؤنث بنیه سیله برکلمه درکه آت
و بارکیر کروهنی صاپدقلری سمتدن یوله کتوروب طوغری و عجله کتمکلری ضمننده زجر وآزار ایچون ایراد اولنور
یقال هبی یعنی یاخیل ای اقبلی و اقدمی آت بردانه قصراق اولورایسه صالحه در (المهاب) مناب وزننده و (المهوب)
مقول وزننده قورقنج و دهشتلو محله دینور یقال مکان مهاب و مهوب ای مخوف یهاب فیه و اشبو مهاب و مهوب
کلمه لری کویاکه هوب الرجل قولی اوزره که مجهولدر بنا قلنمشلردر یازی واوه نقل اولندقدنصکره (التهییب)
تفعیل وزننده برنسنه یی برکسه یه مهابتلو کوسترمك و مهابتلو بیلدرمك معناسنه در تقول هیبته الیه ای جعلته مهیبا
عنده ﴿فصل الیاء التحتیة﴾ (الیباب) خراب وزننده و مرادفیدرکه ویرانه معناسنه در یقال ارض یباب
ای خراب (الیشب) یانك فتحی و شین معجمه نك سکونیله حجر معروف اسمیدر یشم فارسیدن معربدر ترکیده دخی یشم
دیرلر بعض بچاق قبضه سی یاپارلر * شارح دیرکه اعلاسی خطایی قسمیدرکه آتشده یانمز برآدمك اوزرنده بولنسه
صاعقه اصابت ایلمز (یاطب) یاسر وزننده اجا نام طاغده برنبچه صو آدیدر (ماایطبه) فعل تعجب اوله رق مستعملدر
ماأطیبه معناسنه * شارح حك بیاننه کوره مقلوب اولمغله متصرف دکلدر (الایطبة) موهبه وزننده یانك شده سیله ده
لغتدر قیون قسمنك ارککه یلك قیزوب کوسنمسی حالتنه دینور یقال اقبلت الشاة تهدی فی ایطبتها ای شدة
استحرامها * مؤلف بونی طیب ماده سنده دخی رسم ایلمشیدی (الیلب) فتحتینله قلقانلره دینور ترسه معناسنه در
مفردی یلبه درهاله علی قول دریدن اولان زرهلره و کیلره دینور یاخود برقاچ دریدن دیکلمش باش کیمنه دینورکه
جنکده مغفرکبی خاصة باشه کیرلر و یلب فولاده دینورکه پولاد تیور اوله جقدر و خالص دمشقی تیوره دینور و شول
قلقانلره دینورکه یکه لردن دوزوب حشوینه قوم و عسل تعبیه ایدرلر اعراب قلقانلرندندر و مطلقا عظیم اولان شیئه
دینور و پوسته دینور جلد کبی (یوبب) بائین موحدتینله مهدد و جندب وزنلرنده حضرت شعیب پیغمبرك علی نبینا و علیه
السلام پدرلری اسمیدر (یوب) یانك ضمیله محمد بن عبدالله بن عیاض نام محدثك جدی اسمیدر تجزت الباء بعون ذی الآلاء

باب التاء الفوقیة

﴿فصل الالف﴾ (الابت) نبت وزننده و (الابوت) قعود وزننده کون بغایت اسی اولمق معناسنه در یقال
ابت الیوم وابت ابتا و ابوتا من الباب الرابع والاول والثانی اذا اشتد حره و برکسه صویی یاخود غیری نسنه یی بك
چوق ایچمکله طولوم کبی شیشوب قبارمق معناسنه در یقال ابت الرجل من الشراب اذا انتفخ و ابت وصف اولور
کاسیذکر (الآبت) نابت وزننده و (الابت) کتف وزننده و (الابت) سبت وزننده که فی الاصل مصدردر بك
اسی وکرمیتلو کونه دینور یقال یوم آبت وابت وابت ای شدید الحر و یقال لیلة آبتة وابتة وابتة ای شدیدة الحر
(المأبوت) محرور وزننده و مرادفیدرکه اسی طوقنمش و حرارته اوغرامش کشی یه دینور یقال رجل مأبوت ای
محرور یعنی اصابه الحر (الابتة) جرعه وزننده شدت غضبه اطلاق اولنور یقال اخذته ابتة الغضب ای شدته
وسورته (التأبت) تفعل وزننده آتش یالکنلوب یلك قیزغین وکرمنالك اولمق معناسنه در یقال تأبت الجمر اذا
احتدم (الأت) همزه نك فتحی و تای فوقیه نك تشدیدیله خصمه دلیل و برهان و بینه و شاهد ایله غالب اولمق معناسنه در

﴿فصل الیاء التحتیة﴾

﴿فصل التاء الفوقیة﴾

﴿فصل الالف﴾

يقال اته اتا من الباب الاول اذا غلبه بالحجة و بركسه نك باشنى يارمق معناسنه در يقال ات رأسه اذا شدخه ﴿ الارتة ﴾ جرعه وزننده حرباء يعنى قيا كلر ينك باشنده اولان تويلره دينور ﴿ الارتان ﴾ همزه نك ضمى و رانك فتحيله بر موضع آديدر ﴿ الاست ﴾ همزه نك كسرى و سينك سكونيله تمل و اصل و اساس معناسنه در بو مناسبتله است الدهر زمان قديمه اطلاق اولنور نته كه اسّ الدهر دخى بو معناده استعمال اولنور يقال مازال فلان مجنونا على است الدهر و اسّ الدهر اى على قدمه و وجهه يعنى لم يزل يعرف بالجنون يعنى اوته دن برو مجنوندر و تقول فعلت ذلك على است الدهر اى على وجه الدهر يعنى ازقديم آنى بن ايدرم و ايده رك كلدم * شارح ديركه مؤلف بو بابده جوهري يه تابع اولوب است كلمه سنك اصلى اس اولمغله سينك بريسى تايه مقلوب اولديغنه ذاهب اولمشدر لكن بو غلطدر صواب اولان بونك اصلى سته اولمقدركه هاء حذف اولنوب اولنه همزه عوض اولمشدر زيرا همزه سى موصوله اولمغله زائده در نته كه مؤلف سته ماده سى ذيلنده دخى بونلرى سبت ايلمشدر انتهى * واست الكلبة كريهه يه و داهيه يه اطلاق اولنور تقول لقيت منه است الكلبة اى ما كرهت و يقال وقع فى است الكلبة اى فى داهية و است المتن قيره و صحرايه اطلاق اولنور و دبر و مقعد معناسنه اولان است كلمه سى سته ماده سنده مرسومدر و اساسده بونلرك مجموعى سته ماده سنده و است كلمه سندن مجاز و متفرع اولمق اوزره مثبتدر ﴿ اسيوت ﴾ همزه نك ضمى و ياى تحتيه ايله حضرموت قربنده بر طاغ آديدر ﴿ الاستىّ ﴾ تركى وزننده بزلك و قاشلك ارشنه دينور سدّى معناسنه و بونك وزنى افعول اولمغله معتل بابى مقام ذكريدر بوراده رسمى وهمدر شارحك بيانه كوره واهم معلوم دكلدر ﴿ استواء ﴾ دستواء وزننده نيسابور اعمالندن بر قضا آديدر محدثيندن عمر بن عقبة الاستوائى اورايه منسوبدر ﴿ اشته ﴾ همزه نك فتحى و شين معجمه نك سكونيله اهل اصفهاندن بر جماعت محدثين اقبليدر ﴿ الاصت ﴾ همزه نك فتحى و صادك سكونيله بر جنس نباتدن خالى اولمق معناسنه در يقال اصتت الارض اصتا من الباب الثانى اذا لم يكن فيها بقل و لا كلأ ﴿ الافت ﴾ همزه نك فتحى و فانك سكونيله شول ناقه يه دينوركه هر بابده صبر و تحملى و بقا و دوامى سائرلردن ازيد و اوفر اوله و شول جست و چالاك دوه يه دينوركه اشوب يوريمكده سائرلره غالب اوله و جنسى پاك صوى و كريم اولان دوه يه دينور و بونده همزه نك كسريله ده لغتدر و افت داهيه و آفته دينور و عجب يعنى عجيب معناسنه اسمدر غريبدركه فارسيده همزه نك مديله آفت داهيه و افتد مسجد وزننده عجب و عجيب معناسنه در و افت هذيل قبيله سندن بر جماعت اسميدر و مصدر اولور صرف و تحويل ايلمك معناسنه يقال افت فلانا عن كذا افتا من الباب الاول اذا صرفه عنه ﴿ الافت ﴾ همزه نك كسريله افك و افتراء معناسنه اسمدر يقال ما بين افته اى افكه ﴿ الأقت ﴾ همزه نك فتحيله و ﴿ التأقيت ﴾ تفعيل وزننده وقت و توقيت معنالرينه دركه بر نسنه ايچون وقت و زمان تعيين ايلمكدن عبارتدر يقال اقته اقتا و اقته تأقيتا بمعنى وقته و قوله تعالى ﴿ و اذا الرسل اقتت ﴾ قرأ اهل البصرة وقتت بتشديد القاف و قرأ ابو جعفر بالواو و تخفيف القاف و قرأ الباقون بالف و تشديد القاف ﴿ الالت ﴾ همزه نك فتحى و لامك سكونيله اكسلتمك معناسنه در يقال التة حقه التا من الباب الثانى اذا نقصه و بركسه يى ايشندن ياخود يولندن صرف ايدوب آليقومق معناسنه در يقال التة اذا حبسه و صرفه يعنى عن وجهه و بركسه يه آند و يرمك على قول آنك يمين ايلمسنى طلب ايتمك ياخود مدعاسنه آندن شهادت ايتمسنى ايستمك معناسنه در يقال الت فلانا اذا حلفه او طلب منه حلفا او شهادة يقوم له بها و الت بهتان ايلمك معناسنه در يقال التة اذا بهته ﴿ الايلات ﴾ ايجاب وزننده بو دخى اكسلتمك معناسنه در يقال آلتة حقه ايلاتا اذا نقصه كما يقال الأته الأتا وهو من اللأت كما سيذكر ﴿ الألتة ﴾ جرعه وزننده آز و يركويه دينور عطية قليله معناسنه و يمين غموس معناسنه دركه صاحبنى بحر كناهه طالديران يمينه دينور مراد على لاحق اولهرق يلان يره اولان يميندر ﴿ التى ﴾ حبلى وزننده تفليس قربنده بر قلعه آديدر ﴿ اليت ﴾ همزه نك فتحى و لام مشدده نك كسريله بر موضع آديدر و بونك درّى كلمه سندن غيرى نظيرى يوقدركه كوكب صفتيدر و ابوزيد سكينه كلمه سنى دخى روايت ايلمشدركه طمأنينت و وقار معناسنه در فقالوا عليه سكينة مصباحده بونى نوادردن شاذ اولهرق حكايت ايلمشدر ﴿ الامت ﴾ همزه نك فتحى و ميمك سكونيله حزر و تقدير معناسنه دركه بر نسنه يى اعماله شروع ايلمزدن مقدم تخمين و اندازه ايلمكدن عبارتدر اولچومك و كسيملمك و اورانلمق تعبير اولنور يقال امت الشئ امتا من الباب الثانى اذا قدره و حزره و قصد ايلمك معناسنه در يقال امته اذا قصده و امت مرتفع محله دينور جاى بلند معناسنه و كوچك تپه لره و ايوكلره دينور تلال صغار معناسنه و بعض يرده اولان اينشلك و يوقشلق و الچقلق و يوكسكلكه دينوركه يوكرى و ناهموار اولور يقال بالمكان امت اى انخفاض و ارتفاع و مطلقا بر نسنه نك ذات و خليفه سنده اولان اختلافه دينوركه بعض يرى بعضنه مخالف اولمقدن عبارتدر بعض يرى يوكسك و بعض يرى الچق ياخود طول و قصر مقوله سى اختلاف كبى جمعى امات كلور

(همزه نك)

فصل الباء الموحدة

همزه نك كسريله و اموت كاور همزه نك ضميله و امت ضعف و وهن معناسنه در تقول سرنا سيرا لا امت فيه اى لا ضعف
و لا وهن و طريقهٔ حسنه معناسنه در و امت بر نسنه نك صورتنده اولان اكريلك و قاچقلق مقوله سى عيب و نقيصه يه دينور
كرك اغزده و كرك ثوب و حجر مقوله سى نسنه لرده اولسون يقال به امت اى عوج * و امت بر يرك بعض محلنك طپراغى قالين
و بعض برينك يوفقه و اينجه اولمسى حالتنه دينور و امت شك و شبهه معناسنه استعمال اولنور يقال الخمر حرمت لا امت فيها
اى لا شك فى حرمتها مؤلف مثال مزبور ايله اشبو ﴿ان الله حرم الخمر فلا امت فيها﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر و بو معناى اول
فرعيدر (التأميت) تفعيل وزننده بو دخى بر نسنه يى قبل العمل اولچمليوب تقدير ايلمك معناسنه در يقال امته تأميتا
اذا قدّره (المأموت) موقوت وزننده موقت معناسنه دركه نهايت و وقتى تعيين اولنمش نسنه در مقدر معناسندن مأخوذدر
يقال اجل مأموت اى موقت (المؤمت) تشديد ميمله معظم وزننده طولو نسنه يه اطلاق اولنور قاب طولو اولمغله خارج
و داخلنده امت و عوج حالتى قالمز پس تفعيل ازاله ايچوندر يقال سقاء مؤمت اى مملوء و مؤمت شرّ و فتنه و عناد
مقوله سى احوالده متهم اولانكسه يه اطلاق اولنور عيب و عوج معناسندن مأخوذدر يقال هو مؤمت اى متهم بالشر
و نحوه (الانيت) همزه نك فتحيله ايكلمك انين معناسنه در يقال انت المريض انيتا من الباب الثانى اذا انّ و حسد ايلمك
معناسنه در يقال انت فلانا اذا حسده و بر نسنه يى قبل العمل اولچمليوب اورانلق معناسنه در يقال انّت الشئ
اذا قدره و انيت صفت اولور محسود معناسنه (المأنوت) بودخى محسود معناسنه در يقال رجل مأنوت و انيت
اى محسود ﴿فصل الباء الموحدة﴾ (البتّ) بانك فتحى و تانك تشديديله شول طيلسانه يعنى يولردا كى بيون و ارقه
شالنه دينوركه خزّ ديدكلرى تفتكدن و غيريدن منسوج اوله و خزّ مصباحك و سائر اصوللك بيانه كوره فى الاصل
بر جانورك يعنى دكز قيونك اسميدر بعده آنك يوكندن يعنى تفتكندن مصنوع شاله و صوفه اطلاق اولنمشدر
وارشى و ارغاجى ايپك اولان قماشه ده خزّ اطلاق اولنور و بعضلر خزّى حلالى ايله بيان ايلديلركه ارشى ايپك
و ارغاجى ايپلك يا يوق اوله يقال جاء و عليه بتّ اى طيلسان من خزّ و نحوه * و بتّ ايكى فرس اسميدر و عراقده زاذان
قربنده بر قريه آديدر احمد بن علىّ الكاتب البتىّ و عثمان الفقيه البصرى البتىّ اورادندر و بتّ بغداد قضاسنده
بعقوبا ايله ابو هرز نام قريه ميانده بر قريه آديدر و بتّ مصدر اولور كسمك معناسنه در يقال بتّ الشئ بتا من الباب
الاول و الثانى اذا قطعه و كسلمك انقطاع معناسنه در * بو معنا شارحك بيانه كوره غريبدر و يقال السكران لا يبت
بضم الباء و لا يبتّ بكسرها و لا يبتّ من الافعال اى صار بحيث لا يقطع امرا و بتّ دكرمنى صول طرفه چويرمك
معناسنه در نته كه شمدى صاغ طرفه چويرمكه دينور يقال طحن بتا اى ابتدأ فى الادارة باليسار (البتى) باى مشدده ايله
و (البتات) تاى مشدده ايله شداد وزننده ذكر اولنان بتّ ديدكلرى شال صتان كشى يه دينور محدثيندن عثمان البتىّ
حرفت مزبوره يه منسوبدر و بتى صوف و تفتك مقوله سندن مصنوع منديله و پيشكيره اطلاق اولنور كويا كه شال
مزبور نوعندن معدوددر و منه الحديث ﴿فاتى بثلاثة اقرصة على بتى﴾ اى منديل من صوف و نحوه او الصواب
بنى بالضم و النون اى طبق او نبى بتقديم النون اى مائدة من خوص (بته) بانك فتحيله مغربده بلنسيه نام بلده اعمالندن
بر قريه در ادبادن ابو جعفر البتىّ اورادندر و بته مصدر اولوركه سيذكر (الابتات) همزه نك كسريله كسمك معناسنه در
يقال ابتّ الشئ اذا قطعه (الانبتات) انفعال وزننده كسلمك معناسنه در يقال بته فانبتّ اى قطعه فانقطع و پيرلكدن
ناشى كشينك مادهٔ رجوليتى اولان نطفه منقطع اولسه انبتّ الرجل ديرلر انقطع ماء ظهره معناسنه (البتة)
بانك فتحى و تانك شده سيله و (البتات) نبات وزننده بونلرده قطع معناسنه مصدرلردر بمعنى فاعل و بمعنى مفعول
اولورلر موصوفى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال طلقها بتة و بتاتا يعنى طلقة بتة اى بتلة بائنة بو راده بتات مصدردر
و بته يالكز ذكر اولندقده مصدر و وصف بالمصدر و وصف اولمق محتملدر قطع و انقطاع معنالرندن پس طلقة بتة قاطعة
و مقطوعة سبكنده اولور (البتة) همزه نك قطعيله معرف و مجرد اولهرق قطعى المفاد اولوب تردد و رجعت احتمالى
اولميان ماده يى تأكيد ايچون ايراد اولنور تقول لا افعله البتة و بتة لكل امر لا رجعة فيه يعنى اوزكس آنى بن
اتمم اشبو بته كلمه سى وجه مذكور اوزره مصدردر و قطع معناسنه بو مقاملرده مفعول مطلق اولمغله وجوبا
محذوف اولان فعل ايله منصوبدر اقطع القطع الذى لا تردد و لا رجعة فيه ديمكدر و بو حرف تعريفله و مجرد
اولهرق استعمال اولنور و سيبويه نقلى اوزره حرف تعريف لازم اولمغله همزه سى مقطوعه در و معرفا استعمالى
اكثردر (البتات) سحاب وزننده مصدردر نته كه ذكر اولندى و بتات زاد و توشه يه دينور و جهاز معناسنه دركه
مهمات و لوازمدر و او اسبابنه دينور متاع البيت معناسنه جمعى ابتّه كلور اعزّه وزننده و بتات بر ايشك اوزرنده
مباشر اولوب آنك تنظيمنه تقيد و اهتمام ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال هو على بتات امر اى مشرف عليه

(البات) تشدیدتایله آریق ومهزول معناسنه‌در واحمق وسبکمغز کشی یه دینور وسرخوشه دینور (البتوت) قعود وزننده آریق ومهزول اولمق معناسنه‌در یقال بتّ الرجل بتوتا من الباب الثانی اذا صار مهزولا (التبتیت) تفعیل وزننده برکسه‌یی آزیقلندیرمق معناسنه‌در یقال بتتوه تبتیتا اذا زوّدوه (التبتت) تفعل وزننده آزیق طوتمق معناسنه‌در یقال تبتت الرجل اذا تزود وتمتع ایلمك یعنی متاع بیت ایدنمك معناسنه‌درکه بتات مرقومدن مأخوذدر یقال تبتت الرجل اذا تمتع (بتی) حتی وزننده نهروان اعمالندن حولایا نام قریه‌ده واسنده برقریه آدیدر (بتان) تشدیدتایله کتان وزننده حرّان نواحیسندن برناحیه آدیدر (البتی) بانك ضمیله عرنی وزننده ابوالحسن علی بن عبدالله بن شادان بن البتی درکه مقریٔ مشهوردر برکونده تلاوت شریفه‌یی افهام ابلیه‌رك درت کره ختم شریف ایدوب لکن دردنجیده ثمنی باقی قالمشدر (البحت) بانك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله مطلقا محض وخالص وصرف معناسنه‌درکه اوز تعبیر اولنور فارسیده بیغش دینور یقال شراب بحت ای صرف خالص ویقال عربی بحت ای خالص مؤنثی بحته درهایله یقال عربیة بحتة ای خالصة وعندالبعض بونك تثنیه وجمع وتصغیری یوقدر (البحوتة) بانك ضمیله برنسنه خالص وبیغش اولمق معناسنه‌در یقال بحت الشیٔ بحوتة من الباب الخامس اذا صار بحتا (المباحتة) مفاعله وزننده برکسه‌یه محبت ومودتی خالص قلمق معناسنه‌درکه خلوص اوزره سومکدن عبارتدر یقال باحته الود اذا خالصه وبرکسه‌یه برامر مستوری کشف واظهار ایلمك معناسنه‌در یقال باحت فلانا اذا کاشفه ودابه‌یه برنوع اولمق اوزره خالص اوت یدرمك معناسنه استعمال اولنور یقال باحت دابته بالضریع اذا اطعمها ایاه بحتا ای خالصا وضریع شبرق دیدکلری تیکنك قوریسنه دینور (بحت) بانك فتحی وحانك سکونیله اسامیدندر محمد بن علی بن بحت محدثیندندر (البحریت) کبریت وزننده شول خالص وغش وشائبه‌دن مجرد وپاکیزه شیئه دینورکه آنی برنسنه ستر ایلمیه یعنی خلوصی عیان اوله یقال کذب بحریت ای خالص لایشوبه شیٔ من آثار الصدق (البخت) بانك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله جدّ وحظ معناسنه‌درکه اقبالدن وموافق طالعدن عبارتدر وبو فارسیدن معرّبدر یعنی فی الاصل فارسی اولوب عرب دخی تکلم ایلمشلردر یقال له بخت قوی ای جد وبخت مصدر اولور اورمق معناسنه یقال بخته بختا من الباب الاول اذا ضربه (البخت) بانك ضمیله و(البختیة) یای مشدده ایله خراسانی دیدکلری دوه‌لره دینورکه عربیله عجمیدن یعنی ایکی اورکجلو دوه ایله عربی بیننده متولد اولان دوه‌لردر بیونلری اوزون اولور بودیارلرده اکا بسرك تعبیر ایدرلر یقال بعیر بخت وابل بختیة بونك جمعی بخاتی کلور تشدیدیایله وبخاتی کلور صحاری وزننده وبخات کلور حذف یا ایله شارح دیرکه بخت جمع جنسیدر مفردی بختیدر روم وروی کبی وجعلر مفردینکدر واشبو بختی بخت نصره منسوبدرکه سلفده برشاه مشهوردر قدسده تمش بیك یهودی قتل ایلمشدر ذکراولنان دوه آنك تصرفکرده‌سیدر انتهی وبخت اسامیدندر عطا بن بخت تابعیندندر وعبدالوهاب بن بخت وسلمة بن بخت محدثلردر (البخات) تشدیدخا ایله شداد وزننده ذکراولنان بختی دوه ایله اقتنا واکتساب ایدن کشی‌یه دینور (البخیت) امیر وزننده و(المبخوت) بخت واقبالدن وصفدر طالعی یاور اولان مقبل ودولتمند آدمه دینور یقال رجل بخیت ومبخوت ای مجدود * شارح دیرکه کرچه مؤلف بخت کلمه‌سنك معرب اولمسنه ذاهب اولمشدر لکن ابن درید عربیتنه قائلدر ووصف مذکور دخی آنی مؤیددر (بخت نصر) بانك ضمی ونصر سکر وزننده برشاه معروف اسمیدر نته که نصر ماده‌سنده مرسومدر (بخیت) زبیر وزننده برجماعتك اسملریدرکه اعلامدندر ومحمد بن عبدالله بن خلف بن بخیت البخیتی محدثیندندر فن حدیثده جزؤ مؤلف صاحبیدر وبختی بن عمر الکوفی که کردی وزننده‌در عباددندر (البرت) بانك ضمیله طبرزد دیدکلری معروف نبات شکرینك اسمیدرکه طبخ ثالثده عشری قدر تازه سود اضافه اولنوب منعقد اولنجه قینادیلن شکردر واطبا بغایت پك وقاتی اولان قندمکرره اطلاق ایدرلر که نبات شکری اوله‌جقدر وطبرزد کلمه‌سی تبرزد فارسیدن معربدر سکرمز بورك کال صلابتندن کنایه اولنمشدر وبرت بالته‌یه دینور فاس کبی بونده بانك فتحیله ده لغتدر وبرآت استاذ قولاغوزه‌دینور دلیل ماهر معناسنه وبونده بانك حرکات ثلاثیله لغتدر (المبرت) منبر وزننده بودخی طبرزد شکرینه دینور (البرت) ضرب وزننده کسمك معناسنه‌در یقال برت الشیٔ برتا من الباب الثانی اذا قطعه ومتحیر اولمق معناسنه‌در یقال برت الرجل برتا من الباب الرابع اذا تحیر (البرنتی) حبنطی وزننده بدخوی وبد مشرب کشی‌یه دینور (المبرنتی) مسلنقی وزننده محیل ومکار اولان بودور کشی‌یه دینور وشول غضوب مشرب کشی‌یه دینورکه دائما چهره‌سی خشمناك ومتعبس اولوب کسه‌نك یوزینه نظر ایلمز اوله یقال رجل مبرنتیٔ ای غضبان لاینظر الی احد وبرخصوص ایچون حاضر وآماده اولمش کشی‌یه دینور یقال هو مبرنتیٔ له ای مستعد متهیٔ * شارحك بیاننه کوره ابرنتاء کلمه‌سندن اسم فاعلدر افعنلال بابی ملحقاتندندر (بیروت) حیدودوزننده شام

(اولکه‌سنده)

اولكه سنده بر شهر معروف آديدر ﴿ البريت ﴾ رانك شده سيله سكيت وزننده خريت معناسنه دركه اوز واستاد قولاغوزه دينور رهبر حاذق معناسنه ودوز وهموار بيابانه دينور * شارحك بيانه كوره اصلی بريه در وبريت بصره ده ايكی موضع آديدر ﴿ البرّيت ﴾ بانك فتحی ورانك تشديديله بر فرس اسميدر علی قول بوزبير وزننده در ﴿ البرتة ﴾ بانك ضميله برايشده اوزلق مهارت وحذاقت معناسنه اسم ومصدر اولور يقال برت الرجل برتة من الباب الرابع اذا حذق ويقال به برتة فی الامر ای حذاقة ﴿ الابرات ﴾ همزه نك كسريله بودخی برايشده حاذق اولمق معناسنه در يقال ابرت الرجل اذا حذق فی صناعته ﴿ برت ﴾ بانك كسريله اساميدندر عبد الله بن برت محدثيندندر ﴿ البرتيان ﴾ يای نسبتله برتی كلمه سندن تثنيه در واسط ايله بغداد ميانده برت نام قريه يه منسوب ديمكدر مراد قاضی ابو العباس احمد بن محمد واحمد بن القاسم البرتيان دركه محدثلردر ﴿ برهوت ﴾ جلون وزننده عنده حضرموت ترابنده بر وادی ياخود بر قويينك آديدر مترجم ديركه نهايه ده ۞ شر بئر فی الارض برهوت ۞ حديثنك شرحنده بو وجهله مرسومدركه برهوت بانك ورانك فتحيله حضرموت ديارنده بر بئر عميقه دركه قعرينه نزول ممكن دكلدر وبونده بانك ضميله ده لغتدر لغت اوله كوره با زائده اولوركه ارض منخفضه ياخود منبع ماء معناسنه اولان رهو اولور وثانی يه كوره با اصليه اولور ﴿ بست ﴾ بانك فتحی وسينك سكونيله اربل نام بلده ترابنده بر وادی اسميدر وبست مصدر اولور مطلقا يورمك سير معناسنه علی قول طواره مخصوص عنق ديدكلری اشكين يورو يشدن زياده جه اولان يورويشه دينور ياخود سكرتمكده سائرلری سبق ايلكه دينور يقال بست البعير بستا من الباب الثانی اذا سار او هو فوق العنق او السبق فی العدو ﴿ بست ﴾ بانك ضميله سيستان اعمالندن بر بلده آديدر اعلامدن ابو حاتم محمد بن حبان واسحق بن ابراهيم القاضی وحمد بن محمد الخطابی وابو الفتح علی بن محمد ويحيی بن الحسن والخليلان ابنا احمد القاضی والفقيه البستيون اورايه منسوبلردر ﴿ البستان ﴾ بانك ضميله باغچه يه دينور حديقه معناسنه بستان كلمه سی بوستان معربيدر قوقولق معناسنه ﴿ بشت ﴾ بانك ضمی وشين معجمه نك سكونيله خراسان اولكه سنده بر بلده در محدثيندن صاحب المسند اسحق بن ابراهيم الحافظ وحسن بن علی العلاء ومحمد بن مؤمّل واحمد بن محمد اللغوی الخارزنجی البشتيون اورايه منسوبلردر ﴿ بشيت ﴾ اميروزننده فلسطين قضاسنده بر قريه در ﴿ بشتان ﴾ بانك كسريله شهر نسف قضاسنده بر قريه در ﴿ المبعوت ﴾ مبعوث وزننده وآنده لغتدركه بعثدن اسم مفعولدر كوندرلمش فرستاده معناسنه پس بعت بعث معناسنه در يقال هو مبعوت ای مبعوث ﴿ البغت ﴾ و ﴿ البغتة ﴾ بارلك فتحی وغين معجمه لرك سكونيله و ﴿ البغتة ﴾ فتحاتله آنسزين فجأه وناكهانی معناسنه اسملردر * شارحك بيانه كوره بونلر فی الاصل مصدرلردر اسم موقعنده استعمال اولنديلر يقال جاءه بغتا وبغتة وبغتة ای فجأة وبغت مصدر اولور آنسزين علی الغفله كلمك وناكهانی ايرشمك معناسنه يقال بغته بغتا من الباب الثالث اذا فجئه ﴿ المباغتة ﴾ مفاعله وزننده بركمسه يه آنسزين صتاشمق معناسنه در ومشاركت ايچون اولور يقال باغته اذا فاجأه ﴿ الباغوت ﴾ طاغوت وزننده نصاری طائفه سنك بيرامنه دينوركه پصقليه تعبير اولنور مراد بيوك پصقليه لری اوله جقدر * شارحك بيانه كوره سريانيدر وباغوت حيره قضاسنده بر موضع آديدر ﴿ البقت ﴾ بانك فتحی وقافك سكونيله قارشدرمق معناسنه در يقال بقت الاقط بقتا من الباب الاول اذا خلطه ﴿ المبقت ﴾ معظم وزننده احمق وشوريده عقل اولان كشی يه دينور وعبد الله بن معاويه نك وبكار بن عبد الملك بن مروانك لقبلريدر ﴿ البكت ﴾ بانك فتحی وكافك سكونيله اورمق معناسنه در يقال بكته بكتا من الباب الاول اذا ضربه بالسيف والعصا وغيره وبركمسه يی ذم وتعيير ودشنام وتكدير مقوله سی ناخوش ادا ايله قرشولمق معناسنه در مثلا بهی خبيث اوتانمدكمی تكريدن قورقز ميسن كلماتی كبی يقال بكته اذا استقبله بمايكره ﴿ التبكيت ﴾ تفعيل وزننده بودخی بكت معناسنه در يقال بكته تبكيتا بمعنی بكته وباشه قاقق سرزنش وتقريع معناسنه استعمال اولنور يقال بكته اذا قرعه وبركمسه يه دليل وبرهانله غلبه ايدوب الخام واسكات ايلك معناسنه در يقال بكته اذا غلبه بالحجة حتی اسكته ﴿ المبكت ﴾ محدث وزننده شول خاتونه دينوركه بركره اوغلان وبركره قز طوغرمق عادتی اوله معقاب معناسنه ﴿ البلت ﴾ بانك فتحی ولامك سكونيله كسمك معناسنه در يقال بلته بلتا من الباب الثانی اذا قطعه وكسلمك معناسنه در يقال بلت الشیء بلتا من الباب الاول اذا انقطع وبلت بر رجل آديدر ﴿ البلت ﴾ فتحتينله بودخی كسلمك معناسنه در يقال بلت الشیء بلتا من الباب الرابع اذا انقطع ﴿ الانبلات ﴾ انفعال وزننده كسلمك معناسنه در يقال بلت الشیء فانبلت ای قطعه فانقطع ﴿ البليت ﴾ سكيت وزننده ومرادفيدركه اكثری اپسم وخموش اولان كمسه در يقال رجل بليت ای سكيت وعاقل ولبيب وهوشمند اولان آدمه دينور يقال هو بليت ای عاقل لبيب ﴿ البلاتة ﴾ كرامه وزننده عاقل وهوشمند اولمق معناسنه در يقال بلت الرجل بلاتة من الباب الخامس اذا صار بليتا

(الابلات) همزه نك كسريله يمين و يرملك معناسنه در يقال ابلته يمينا اذا احلفه (بلت) صرد وزننده بر نوع قوش آدير كه خلقى قنادلرى محترق اولمغله يلكنك و تويلك بريسى بر قوشه طوقنسه آنيده احراق ايدر قال فى النهاية فى حديث سليمان على نبينا وعليه السلام ﴿ احشروا الطير الا الشنقاء والرنقاء والبلت ﴾ فالشنقاء الطير التى تزق فراخها والرنقاء القاعدة على البيض والبلت طائر محترق الريش ان وقعت ريشة منه فى الطير احرقته بو راده بعض نسخه ده تكرار واقع اولمغله التفات اولنميه (مبلت) مقعد وزننده بر موضع آديدر (المبلت) تشديد لامله معظم وزننده مزين ومهذب ومنقح كلامه دينور يقال كلام مبلت اى مزين مهذب ومهر مضمون معناسنه دركه بر كسه نك ضامن اولوب درعهده ايلديكى بدن نكاح اولان مبلغدن عبارتدر يقال مهر مبلت اى مضمون (البلتأة) قلسأة وزننده كسمك معناسنه در تقول بلتيته بلتاة اى قطعته (البلختة) بانك ولامك كسريله بر نوع نبات آديدر كه زمينه منبسط اولوب يپراقلرى يردن يوكسك اولماز عصارهسيله ياخود مطبوخيله غرغره ايلك بوغازدن سلوكى اخراج واسقاط ايدر بو نباته تركيده سكل اوتى ديرلر داللرى اينجه و قرمزى اولور (بنت) بانك ضمى و نونك سكونيله مغربده بلنسيه شهرى قربنده بر قريه آديدر (التبنيت) تفعيل وزننده بر كسه دن بر ماده يى تكرار بتكرار صوروب استخبار ايلك معناسنه در يقال بنت عنه تبنيتا اذا استخبر واكثر السؤال عنه و خصمى تبكيت ايلك معناسنه در يقال بنته بكذا اى بكته و بر كسه مافى الضميرى اولان خبر و كلامك مجموعنى آخره سويلك معناسنه در يقال بنته الحديث اذا حدثه بكل مافى نفسه (البوت) توت وزننده بر نوع شجر دركه آلج اغاجنه شبيه اولور بو شجر مفرداتده كندس طبرى اسميله مرسومدر بعض دياره تركجه ازكيل تعبير ايدرلر (بوته) هايله بلده مرو قضاسنده بر قريه در نسبتنده بوتقى ديرلر قافله محدثيندن اسلم بن احمد البوتقى اورايه منسوبدر (بونت) بانك ضمى و واوك فتحى و نونك سكونيله مغربده بر بلده در اعلامدن اسمعيل بن عمر البونتى اورايه منسوبدر (البهت) بانك فتحى و هانك سكونيله و (البهت) فتحتينله و (البهتان) بانك ضميله بر كسه يه ايشلمديكى ايشى ياسويلمديكى سوزى اسناد ايله افك و افترا ايلك معناسنه در يقال بهته بهتا و بهتا و بهتانا من الباب الثالث اذا قال عليه مالم يفعل اصول سائرهده بهتان اسم اولمق اوزره مرسومدر و بو ماده مدهوش و متحير اولمق معناسندن مأخوذدركه اولقوله افترا صدمه سندن حيران و مدهوش اولور و جوهرينك بهتاندن مأخوذ اولان بهت ماده سى على كلمه سيله موصوله اولمغله بهت عليه ديمديكندن ناشى شاعرك اشبو * سبى الحماة فانهتى عليها * مصراعنده واقع فانهتى عليها كلامنى فابهتيها ايله تفسيرى تصحيف و تحريفدر زيرا صواب اولان فانهتى عليها اولقدر نونله كه نهيتدن فعل امردر حيقرمق معناسنه * شارح ديركه جوهرى يه بونده ابن برى و صاغانى سابقلردر و بهت بانك فتحيله بر حجر معروف آديدر اكا حجر البهت و حجر الضحك دخى ديرلر فارسيده باهت و تركيده آدم كولدرن طاشى ديرلر اكا نظر ايدن بى اختيار خنده ناك اولور و بهت مصدر اولور و بر كسه يى آنسزين على الغفله طوتمق معناسنه يقال بهته بهتا اذا اخذه بغتة وقول و فعلدن كسيلوب بتكى اويلجه مدهوش و دنك و متحير قالمق معناسنه در يقال بهت الرجل و بهت و بهت بهتا من الباب الرابع والاول والخامس ويقال بهت على بناء المجهول اذا انقطع و تحير * شارحك بيانه كوره مجهول صيغه سيله افصحدر (المبهوت) مسكوت وزننده متحير و منقطع و مدهوش اولان كشى يه دينور بونده اسم فاعل بنيه سيله باهت و بهيت ديمك جائز دكلدر * شارح ديركه بناء مجهول ذكر اولنديغى اوزره افصح واشهر اولمغله آندن مبهوت متصرف اولمشدر لكن معلومدن دخى تصريفى واقع اولمغله قياس اوزره باهت و بهيت متصرف اولور (البهيتة) بانك فتحيله شول باطل و لغو و بيهوده يه دينوركه بطلانى انسانه موجب حيرت اوله يقال اتى بالبهيتة اى بالباطل الذى يتحير من بطلانه و يلان سوزه دينور كذب معناسنه كه مراد لاعن اصل بر كسه يه اسناد و افترا اولنان مفترياتدن عبارتدر هاء نقليه در (البهت) بانك ضميله بهيته معناسنه در يقال جاء بالبهيتة والبهت اى الكذب (البهوت) صبور وزننده مباهت معناسنه دركه سامعى افك و افترا ايله مبهوت و حيران ايدن كسه يه دينور جمعى بهت كلور ضمتينله و بهوت كلور (بهتة) طلحه وزننده اساميدندر عمر بن حيد بن بهته محدثيندندر و هانك فتحيله زبانزددر (البيت) زيت وزننده او ه دينور خانه معناسنه كرك قيلدن يعنى چادر و آلاچق و هوغ اولسون و كرك طاشدن و كرپچدن ياپلمش اولسون جمعى ابيات و بيوت كلور و جمع الجمعى ابابيت كلور اقوال و اقاويل كبى و بيوتات كلور و ابياتات كلور مصغرنده بييت دينور و بييت دينور بانك كسريله يايه مجاورت ايچون بويت ديمك جائز دكلدر و اوايله * معلوم اوله كه بيت طاشدن و كرپچدن ايسه لسانمزده اكا او و اوطه تعبير اولنور قيل چادر ايسه قره او تعبير اولنور و مطبخلو و قويلو ياخود بيوت عديده يى مشتمل ايسه عربيده دار و منزل و لسانمزده قوناق تعبير اولنور و اكر خوش نشين ايسه او به تعبير اولنور و فى الاصل بيت انسانك كيجه يه مخصوص مأواسنه موضوعدر بعده توسع اولنوب كيجه

اعتباری ساقط اولمشدر وجمعی اولان بیوت مساکنده وابیات منظومه بیتلرنده عرف اولمشدر و بیت شرف وشان
معناسنه استعمال اولنور فارسیده خانمان ودودمان ایله تعبیر اولنور یقال بیت بنی تمیم فی بنی حنظلة ای شرفها
ویقال هو من اهل البیوتات و بیت شریف وذیشان آدمه اطلاق اولنور یقال فلان بیت قومه ای شریفهم و بیت
مصدر اولور اولنمك معناسنه یقال بات الرجل یبیت بیتا اذا تزوّج و بیت کوشکه اطلاق اولنور قصر معناسنه و برکسه نك
اهل وعیالنه اطلاق اولنور باعث سکونتی اولدیغیچون وکعبهٔ مکرمه یه اطلاق اولنورکه بیت الحرامدر و قبر و مزاره
اطلاق اولنور وخانه نك کلیم وچه ومقعد ودوشك مقوله سی دوشه‌لرینه اطلاق اولنور یقال تزوّجها علی بیت ای
فرش بیت وایکی مصراعدن مرکب منظومه یه اطلاق اولنور کویاکه سقف وعماد وسائر ادواتدن جمع و بنا قلنمش بیته
تشبیه اولنمشدر یاخود چادره تشبیه اولنمشدر نته که اجزاسنه اسباب واوتاد اطلاقی بونی مؤیددر ومنه یقال ان الشاعر
یرضی بهدم بیته لا باخلال بیته (البیوت) تشدیدیله خرّوب وزننده صوغوق صویه اطلاق اولنور عادتا اوزرندن
کیجه کچمش صو بارد اولدیغی ملاحظه سیله که حشم نشینه مخصوصدر تقول سقانی بیوتا ای ماء باردا و کیجه دن قالمش
اتمکه وسائر طعامه دینورکه بیات تعبیر اولنور وشول ایشه دینورکه صاحبی کال اهتمامندن ناشی کیجه‌لرده دخی آنك
اوزرینه اوله یقال امر بیوت ای یبیت له صاحبه مهتما (البائت) فائت وزننده بودخی کیجه دن قالمش طعام وشرابه دینور
فارسیده نخی دینور یقال خبز بائت ای غابّ (البیت) بانك فتحیله و (البیات) ثبات وزننده و (المبیت) مقیل وزننده
و (البیتوتة) شخوخه وزننده کیجه وقتی برایش کورمك و کیجه یی برایش ایله کچورمك معناسنه در یقال بات یفعل کذا
یبیت و یبات بیتا و بیاتا و مبیتا و بیتوتة من الباب الثانی والرابع ای یفعله لیلا ولیس من النوم یعنی کیجه اویومق بونك وضع
معناسنده داخل دکلدر زیرا المباشره اولان فعله مخصوصدر پس بات فلان ینام دیمك جائز دکلدر و من ادرکه اللیل فقد بات
مصباحك بیاننه کوره بات ماده سی ایکی معناده مستعملدر اشهری مدلولی اولان فعلك لیله اختصاصیدر نته که ظل کلمه سی
نهاره مخصوصدر پس بات یفعل کذا فعله باللیل معناسنه در وظلّ یفعل کذا فعله بالنهار معناسنه در و بیتوته انجق سهر لیل ایله
اولان فعل و عمله مختصدر و علیه قوله تعالی ﴿والذین یبیتون لربهم سجدا و قیاما﴾ و ازهری امام فرّاءدن نقل ایدرکه بات
الرجل قولی سهر اللیل کله فی طاعة او معصیة معناسنه در و بات کلمه سنی نام لفظیله تفسیر ایدنلر مخطیلردر زیرا اعرابلر بات
یرعی النجوم دیرلر نائم اولان کمسه نك مراقبهٔ نجوم ایتمسی ممکن دکلدر خلاصه سی مدلولی اولان فعلده نوم داخل دکلدر
و معنای ثانی صار معناسنه استعمال اولنور مثلا بات بموضع کذا دیرلر صار به معناسنه کرك لیلده و کرك نهارده اولسون
فقهانك بات عند امرأته لیلة قوللری بو معنایه مبنیدرکه صار عندها دیمکدر کرك نوم بولنسون و کرك بولنمسون
انتهی و تقول بتّ القوم و بهم و عندهم ای صرت پس بو معنای ثانیٔ مذکوردندر (البیتة) بانك کسریله بناء نوع
و حالتدرکه آندن کیجه لیش ایله تعبیر اولنور یقال اباته الله احسن بیتة ای اباتة بونده تنوین تنویع ایچوندر و بیته و بیت
هاسز سدّرمق ایده‌جك قوت وغدایه دینورکه مراد اخشام طعمه سیدرکه کیجه آنکله کذران ایدر تأکید ایچون
لیله مضاف قلنور یقال ماله بیت لیلة و بیتة لیلة ای قوت لیلة و توسّع اوزره مطلقا قوت وغدایه دخی اطلاق اولنور
(الاباتة) همزه نك کسریله کیجه لتمك و کیجه یی کچورتمك معناسنه در یقال اباته الله احسن بیتة ای اباتة کاذکر بومثالده
بدیعیه دن صنعت احتباك اولمق دخی محتملدرکه اباته الله اباتة حسنة فبات احسن بیتة سبکنده در اخباریه و دعائیه اولور
انبت الله نباتا حسنا * نظم شریفی کبی (التبییت) تفعیل وزننده برخصوصی کیجه وقتی تدبیر ایتمك معناسنه در یقال
بیت الامر تبییتا اذا دبّره لیلا و خرما اغاجنك زائد و نابجا اولان شاخلرینی ازاله ایله حسن قیافت و یرمك معناسنه استعمال
اولنور و بو معنای آتیدن مأخوذدرکه دشمنی شبخونله اهبه و اشیالرینی سلب ایلمکدن عبارتدر یقال بیت النخل اذا شذبها
و کیجه اعدایی شبخون ایدوب باصمق معناسنه در یقال بیت العدو اذا اوقع بهم لیلا (الاستباتة) قوت لیل طلب ایلمك
و قوت ایدنمك معنالرینه در بو مناسبتله فقر و احتیاج معناسنده استعمال اولنمشدر زیرا اغنیا قوت لیل قیدندن مستغنی
اولورلر (المستبیت) مستریب وزننده آندن اسم فاعلدر فقیر وکدایه اطلاق اولنور یقال فلان مستبیت ای فقیر
و یقال فلان لا یستبیت لیلة ای ماله بیت لیلة (المتبیتة) متسیده وزننده که تبیت کلمه سندن اسم فاعلدر بیت و زوجه
نائله اولان خاتونه دینورکه مراد اولی بارقلی قوجه یه نائله اولان خاتوندر یقال امرأة متبیتة ای اصابت بیتا و بعلا
و بونده بیت زوج معناسنه اولوب و بعل کلمه سی عطف تفسیر اولمق دخی محتملدر (التبیت) تفعل وزننده برکسه یی
ایشندن آلیقومق معناسنه استعمال اولنور یقال تبیته عن حاجته اذا حبسه عنها (البیوتة) تشدیدیله تنوره وزننده
سقوط احتمالی اولمیان ثابت و محکم دیشه اطلاق اولنور یقال سنّ بیوتة ای لا تسقط یعنی لثباتها و قوتها کویا که برنده
اخشاملیوب قالمشدر (بیات) سحاب وزننده و اسط قربنده برسنجاق آدیدر اعلامدن حسن ابن ابی العشائر

باب التاء الفوقية

البياتی اورایه منسوبدر ﴿فصل التاء الفوقية﴾ (تبت) تشدید بابله سکر وزننده مشرقده نیچه بلادی مشتمل برمملکت آدیدر مسك ازفراورایه نسبت اولنور جغرافیا بیانی اوزره برواسع ولطیف ولایتدر بونده آهوی مسك اولور کرچه غزال کبیدر لکن باشی خنزیر باشنه شبیه و اغزنده فیل کبی ایکی دیشلری اولور وطشره چیقار بونلری سوری ایله بسلرلر هرسنه کوبکلرنده برورم پیدا اولوب نضج بولدقده بغایت کچشمکله بعض طاشلره سورینه رك کوبکی دوشر بونلر سنبل هندی اوتلامغله مسکی غایت فایق اولور (التبوت) بانك شده سیله تنور وزننده تابوت لفظنده لغتدر (تحت) تانك فتحی وحای مهمله نك سکونیله جهات ستّ اقسامندندر الت دیمکدر که فوق معناسی اولان اوست مقابلیدر فارسیده زیر دینور و بو ظرف اولور یعنی ظرف مبهم اولور که معناسی انجق اضافتله متبین اولور یقال هذا تحت هذا و اسم اولور بو صورتده ضم اوزره مبنی اولور فیقال من تحتُ (التحوت) تانك ضمیله اسم اولان تحت مذکورك جمعیدر ارذال و سفلهٔ ناسه اطلاق اولنور اعالی و اشراف مقابلیدر و منه الحدیث ❊ لاتقوم الساعة حتی تهلك الوعول و تظهر التحوت ❊ وهم الذین کانوا تحت اقدام الناس لایعلم بهم لحقارتهم (التخت) بخت وزننده شول ظرفه دینورکه آنده اثواب وضع و حفظ اولنور جامدان تعبیر اولنور (الترتة) تانك ضمیله لسانده اولان شول قبیح و فاحش پپه یلك حالتنه دینورکه افراط اوزره اولمغله حرفلری پك چوق تردید ایده رك کوجله ادا ایده بیلور اوله یقال بلسانه ترتة ای ردّة قبیحة فیه من العیب (التمت) سمت وزننده برنوع نباتدرکه یمشی مأکولدر بوراده لایؤکل نسخه لری غلطدر (تنتی) تانك فتحی و نون مشدده نك کسریله فعل امر مؤنثدر بزی کوزل نسج ایله معناسنه درکه ایو جه طوقی دیمکدر یقال تنتی ای جوّدی نسجك و بو بنیهٔ مذکوره اوزره مسموعدر * مترجم دیرکه ظاهرا بو تنتهٔ فارسیدن مأخوذدر تنته فارسیده اورمجك آغنه دینور و تنیدن طوقومق نسج معناسنه در (التوت) تانك ضمیله فرصاد اسمدرکه ترکیده دخی توت ایله معروف میوه در * شارح دیرکه فرصاد عربی و توت عربی صحیح دکلدر لکن ادب الکاتب شرحنده مشروحدرکه توت کلمه سی لفظ اعجمیّ معرّبدر اصلی توتدر آخرده ثای مثلثه ایله کذلك توذدر ذال معجمه ایله و بعضا اصلی اوزره اشعارده وارد اولمشدر و برهانده ثای مثلثه ایله معرّب اولمق اوزره مرسومدر * مؤلف ثای مثلثه ایله ده رسم ایلمشدر و فرصادی تردّد اوزره تفسیر ایلمشدر و مصباحك بیاننه کوره اهل بصره شجرینه فرصاد و یمشنه توت اطلاق ایدرلر و بعضا ثای مثلثه ایله ده تفوّه ایدرلر و بعضلر فرصادی قرمزی توت ایله بیان ایدرلرکه توت اعم اولور و مقدمة الادبده قاره توت ایله مفسردر والحاصل توت که تای فوقیه ایله و توث که ثای مثلثه ایله در فارسیدن یاخود سریانیدن معرّبدر اعمدر و فرصاد اخص درکه سیاه نوعنه دیرلر (التوتیاء) لو بیاء وزننده حجر معروف اسمیدرکه سحق ایدوب کوزه چکرلر * شارحك بیاننه کوره فارسیدن معرّبدر (تویت) زبیر وزننده اسامیدندر حولاء بنت تویت بن حبیب صحابیه در (التویتات) مصغر بنیه سیله بنو تویت قبیله سی اشخاصنه اطلاق اولنور (تیت) میت وزننده و (تیّت) تشدید ایله میت وزننده مدینه قربنده برطاغك آدیدر و ادبادن محمد بن الصاحب شرف الدین بن التیتی تانك کسریله در کذلك تیتی که فتحیله در محدثیندن منصور بن ابی جعفر الکشمیهنیّ لقبیدر مؤلف بونلرك نسبت و معناسی بیاندن ساکت اولمشدر

فصل الثاء المثلثة

﴿فصل الثاء المثلثة﴾ (الثبات) نبات وزننده و (الثبوت) قعود وزننده پایدار و برقرار اولوب طورمق معناسنه در یقال ثبت الشیء ثباتا و ثبوتا من الباب الاول اذا دام و استقرّ (الثابت) و (الثبیت) امیر وزننده و (الثبت) شکس وزننده صفتلردر ثابت و پایدار اولان شیئه دینور و ثابت اسامیٔ رجالدندر و فقهادن احمد بن عبدالله بن احمد الثابتیّ پدرینك جدّی اولان ثابته منسوبدر (الاثبات) همزه نك کسریله ثابت و پایدار ایلمك معناسنه در یقال اثبته اذا جعله ثابتا و برنسنه یه کنه و حقیقتی اوزره مطلع اولوب بیلمك معناسنه استعمال اولنور یقال اثبت الشیء اذا عرفه حق المعرفة و برکسه یی حرکته بیمجال ایلمك و جهیله ضرب ایلمك یاخود جرح ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال ضربه حتی اثبته ای لاحراك به ولا براح و منه قوله تعالی ❊ لیثبتوك او یقتلوك ❊ ای لیجرحوك جراحة لاتقوم معها او لیحبسوك و بونده حبس معناسی دخی مجازدر قال فی البیضاوی لیثبتوك بالوثاق او الحبس او الاثخان بالجرح وقریء لیثبتوك بالتشدید (التثبیت) تفعیل وزننده بودخی برشیئی برنده ثابت و برقرار قلمق معناسنه در یقال ثبت الشیء بمعنی اثبته (الثبیت) امیر وزننده ثابت و پایداره دینور نته که ذکر اولندی و دلیر و بهادر شهسواره اطلاق اولنور فارس شجاع معناسنه جنکده فرار ایلیوب پایدار اولدیغیچون سائر امهاتده بالکز شجاع ایله مفسر و فارسه صفت واقع اولمشدر و ثبیت عقل و رشد و تدبیری ثابت و محکم اولان آدمه اطلاق اولنورکه افعال و اقوالنده ذلات و سقطات اتری اولمیه یقال رجل ثبیت ای الثابت العقل و سکرتمك خصوصنده اوزو حاذق اولان آته اطلاق اولنورکه حذاقتی سببیله توکز یمیوب سورچز اولور یقال فرس ثبیت ای ثقف فی عدوه و ثبیت اسامیٔ رجالدندر (الثبت) شکس وزننده

ثابت معناسنه در که ذکر اولندی و ثبیت کبی دلیر و بهادر شهسواره اطلاق اولنور و سکر تمکده حاذق اولان آته اطلاق
اولنور (الثباتة) کرامه وزننده و (الثبوتة) خصومه وزننده جنکده عدودن روکردان اولیوب محل معرکه ده ثابت
و استوار اولمق و جهیله دلیر و بهادر اولمق معناسنه در یقال ثبت الرجل ثباتة و ثبوتة من الباب الخامس اذا صار ثبیتا
شجاعا (الثبات) کتاب وزننده خاتونلرك بچه باغلرینه دینور شبام البرقع معناسنه و دابه لرك پالانلری صاریلوب بند
ایلیه جك قایشه و صریمه دینور (المثبت) مکرم وزننده ذکر اولنان باغلر ایله باغلنمش پالانه دینور و خسته لکدن حرکته
مجال اولان علیله دینور تقول رأیته مثبتا ای لاحرکة به من المرض (المثبت) محسن وزننده فراشندن حرکته قدرتی
اولمیان آغر خسته یه دینور اوّلکی بوندن اشددر یقال مریض مثبت اذا ثقل فلم یبرح الفراش (الثبات) ثانك ضمیله
شول علته دینور که مبتلا اولدیغی مریضی حرکتدن عاجز ایلیه یقال داء ثبات ای معجز عن الحرکة (المثابتة)
مفاعله وزننده اثبات کبی برنسنه یی کما هو حقه ادراك ایلمك معناسنه در یقال ثابت الشیء اذا عرفه حق المعرفة
(اثبیت) ازمیل وزننده بنی یربوع دیارنده بریرك یاخود بر صویك آدیدر علی قول بنی المحل بن جعفر جماعتی دیارنده در
(ابو ثبیت) زبیر وزننده که یزید بن مسهر کنیه سیدر و ابو ثبیت الحماری و ثبیت بن کثیر وهانی بن ثبیت وعقبة بن ابی
ثبیت محدثلردر (الاثبات) همزه نك فتحیله ثقات معناسنه در که موثوق به و معتمد علیه اولان کمسه لردر بونك مفردی
ثبت در فتحتینله اصل ثبت ثبات فی الحرب معناسنه اسمدر بعده دلیل و حجته اطلاق اولنمشدر بعده مجاز بمرتبتین
علاقه سیله ثقه و معتمد علیه آدمه اطلاق اولنمشدر یقال هو ثبت ای ثقة و الاعلام اثبات ای ثقات کما یقال فلان حجة
اذا کان ثقة و عرف محدثینده ثبت سند و سلسله لری قید و اثبات اولنمش سلسله نامه یه اطلاق اولنور حالا مترجم
فقیرك ایکی قولدن مظهر اولدیغم خاتمة المحدثین عبدالله بن سالم البصری المکی ثبتیدر که فی زماننا سند اعلی اکا
منحصردر امام فربری طریقندندر بو فقیر ایله امام بخاری بیننده اون ایکی شیخ کزین واردر رحمهم الله تعالی
والحمد لله حمدا کثیرا (الاستثبات) امورده عجله ایلیوب تأنی ایلمك معناسنه در یقال استثبت فی امره اذا تأنی
فیه (ثبیتة) جهینه وزننده اسماء نسواندندر ثبیته بنت ضحاك صحابیه در علی قول بوثبینه در نونله و ثبیته بنت یعار
صحابیه در و ثبیته بنت حنظلة الاسلمیة تابعیه در (الثت) ثانك فتحی و تانك تشدیدیله جماع ایدرکن یستهلین
کشی یه دینور عذیوط دخی دیرلر و بو صفتدر یقال رجل ثت ای عذیوط و قیارده اولان یاریغه و چتلاغه
دخی دینور (المثرنتی) اسم فاعل بنیه سیله مغرندی وزننده رطوبتلو لحیم و شحیم کوده یه دینور یقال بدن
مثرنت ای محصب (الاثرنتاء) اسرنداء وزننده بر کمسه نك کوکسی اتلو اولمق معناسنه در سموز دوشلو
تعبیر اولنور یقال اثرنتی الرجل اذا کثر لحم صدره ذکر اولنان مثرنتی کلمه سی بوندن اسم فاعلدر * مؤلف نظم
طبیعی اوزره رسم ایلامشدر (الثموت) قبول وزننده بو دخی عذیوط معناسنه در که جماع ایدرکن حدثلین کشی یه
دینور (الثنت) ثانك و نونك فتحیله ات تعفن ایدوب قوقق معناسنه در یقال ثنت اللحم ثنتا من الباب الرابع اذا انتن
و دوداق و دیش اتلری سلپوکلنوب دائما قنار اولمق معناسنه در یقال ثنتت الشفة و اللثة اذا استرخت و دمیت
(الثنتة) فرحه وزننده دائما قنار اولان دیش اتنه دینور (الثنتایة) ثانك کسریله بدزبان و بدکوی و بدخوی کشی یه
دینور یقال رجل ثنتایة ای فحاش سیء الخلق (ثات) کات وزننده یمن مخلافلرندن یعنی ناحیه لرندن که مراد
ایالت اوله جقدر بر مخلاف آدیدر ترکیده آندن ایل ایله تعبیر اولنور اقیال یمندن ذو ثات الحمیری اورایه منسوبدر و ثات
اسامیدندر فحول فضلادن ابو خزیمه ابراهیم بن یزید الثاتی اجدادندن ثات بن رعین نام کمسه یه منسوبدر (الثهت)
فتحتینله و (الثهات) ثانك ضمیله بر کمسه یی آواز ایله چاغرمق معناسنه در یقال ثهت فلانا ثهتا و ثهاتا من الباب الرابع
اذا دعاه و صوّته (الثاهت) ثابت وزننده بوغازدلیکنه علی قول کوکسك اوستنه دینور یاخود شول بوقه دری یه
دینور که بورك آنك ایچنده حرکت ایدر بورکك قابی و اورتوسیدر فارسیده اکا پوشش دل دینور

فصل الجیم

(الجبت) جیمك کسری و بانك سکونیله بته دینور صنم معناسنه و کاهنه دینور که کهانتی اولان کمسه در مغیباتدن خبر
ویرمك قیدنده اولور اسلافده استراق سمع ایله شیاطین کاهنلره حوادث آتیه دن اخبار ایلرلر ایله آنلر دخی ناسه خبر ویررلر
ایدی و جبت ساحر و جادویه دینور و سحره دینور که سحر ساحردر و بی خیر و منفعت اولان خسیس و کمتر شیئه دینور
اصل بو معنای موضوعیدر و مطلقا معبود بالحق اولان خدای متعالدن غیری معبود اتخاذ اولنان شیئه دینور و بو معنای
اوّلدن اعمدر زیرا عورت فرجنه دخی پرستش ایدن اشخاص دخی واردر * شارح دیر که اشبو جبت کلمه سی عربی دکلدر
لکن عرب استعمال ایلمشلردر زیرا احرف ذولقی اولمیه رق بر کلمه ده جیم و تاء جمع اولمشدر بعضلر اصلی جبس اولدیغنه
ذاهب اولدیلر (الجت) جیمك فتحی و تانك تشدیدیله تکه نك سموزلکنی و آریقلغنی بیلمك ایچون بدننی ال ایله

ل

بوقلشدرمق معناسنه در يقال جتّ الكبش جتا من الباب الاول اذاجسه ليعرف سمنه من هزاله (جرت) جيمك ضميله
يمنده صنعا قضاسنده بر قريه آديدر محدثيندن يزيد بن مسلم الجرتي اورادندر و اسمعيل بن ابراهيم بن الجرت كه جيمك
كسريله‌در بو دخي محدثدر (جيروت) جيمك كسرى و رانك فتحيله ايرانده كرمان اعمالندن بر قصبه‌در فاروق
اعظم رضي الله عنه خلافتي وقتنده فتح اولنمشدر (الاجتفات) التفات وزننده برنسنه‌يي تماميله سپوروب كوتورمك
معناسنه‌در يقال اجتفت المال اجتفاتا اذا اجترفه اجمع (الجلت) جلب وزننده اورمق معناسنه‌در يقال جلته
جلتا من الباب الثاني اذا ضربه (الاجتلات) افتعال وزننده اول معنايه‌در يقال اجتلته بمعنى جلته و برنسنه‌يي
بالتمام ايچمك ياخود ديمك معناسنه‌دركه سومورمك تعبير اولنور يقال اجتلته اذاشربه او اكله اجمع (المجلوت الالية)
شول قيونه دينوركه قويريغي آزجه و چويك اوله خفيف الاليه معناسنه * شارح ديركه بو جلت كلمه‌سندن اسم مفعولدر
وجلت قيونك قويريغي آزجه و سوبوجه اولمغله اويلغنه طوغرى منحدر اولمق معناسنه‌در يقال جلتت اليته
اذاانحدرت في فخذه و قيناقلرى چليمسز آدمه دخي وصف اولور (الجليت) جليدوزننده ومرادفيدركه قيراغويه
دينور شبنم معناسنه (جالوت) طالوت وزننده اسم اعجمي‌در عجمه و تعريف سببيله غير منصرفدر * معلوم اوله‌كه
جالوت عمالقه‌دن بر جبار پادشاه ايدي مصر ايله فلسطين بيننده ساكن و بني اسرائيل اوزره مستولي ايدي پيغمبروقت
بولنان يوشع ياشمويل واسطه‌سيله امر رباني وارد اولوب دباغان ياسقايان عسكردن آنك يرينه عليم و جسيم و بالابلند
طالوت نام بركدا پادشاه اولوب عسكر قليل ايله جبار مرقوم ايله جنك و قتال و حضرت داود بن ايشي اول هنكامده
راعئ نابالغ اولوب پيغمبروقت وحي ايله مشار اليه حضرتلرينك جبار مرسومي قتل ايده‌جكنه عارف اولمغله مشار اليه
حضرتلريني جلب ايليوب اثناء راهده اوچ دانه حجر يا داود سن بزمله اول جباري قتل ايليه‌جكسين ديو تكلم ايلمريله
اول حجرلرى استصحاب و في الحقيقه انلر ايله مرسومك خانهٔ حياتني خراب ايلدى بعده حسب الوعد طالوت
مشار اليه حضرتلريني داماد ايلمشدر تفصيلي سورهٔ بقره تفسيرنده مشروحدر (جلتا) جيمك ضمي و لام اولانك
فتحي و ضميله نهروان قضاسنده بر قريه‌در (جوت جوت) جيملرك فتحي و واولرك سكونيله و تالرك مبني اوله‌رق
حركات ثلاثيله دوه قسمني صو ايچمكه چاغره‌جق اصواتدندر على قول دوه‌يي طورمقدن ياكتمكدن زجر و آزاره
مخصوصدر (الجوات) غراب وزننده آندن اسمدر (المجاوتة) مفاعله وزننده و (المجايتة) يا ايله دوه قسمني جوت جوت
ديه‌رك صويه چاغرمق ياخود زجر و آزار ايلمك معناسنه‌در يقال جاوت الابل وجايتها اذا دعاها للماء بجوت جوت
او زجرها و مجايته يا ايله واوي معاقبدر صياع و صواع كبي (جوتي) طوبي وزننده اساميدندر اسحق بن ابراهيم بن
جوتي محدثيندندر (جيت) جيمك كسريله نابلس اعمالندن بر حصن اسميدر

فصل الحاء المهملة

(حبته)
حانك فتحي و بانك سكونيله اسماء نسوانندر حبتة بنت الحباب انصار كرامك سلسلهٔ نسبلرندن بر خاتوندر و حبته بنت
مالك صحابيه‌در امام اعظم تلامذه‌سندن امام ابو يوسف القاضي آنك نسلندندر (حبتون) حانك كسريله موصل
ترابنده بر طاغك آديدر (الحبريت) بحريت وزننده شوائبدن پاكيزه و عارى اولان شيئه دينور بحريت دخي
بو معنايه‌در يقال كذب حبريت اى بحريت (الحت) حانك فتحي و تانك تشديديله ثوب مقوله‌سي نسنه‌دن لكه مثللو
بولشغي اوغوشدروب كيدرمك معناسنه‌در يقال حتّ المنيّ عن الثوب حتا من الباب الاول اذا فركه و قشره
كذلك اغاجدن ييراغي و قبوغي صيرمق معناسنه‌در يقال حتّ الشجر اذا قشره و اغاجدن ييراق دوكيلوب دوشمك
معناسنه‌در يقال حت الورق اذا سقط من الغصن و برنسنه‌يي اشاغي‌يه ايندروب دوشورمك معناسنه‌در يقال حتّ
الشئ اذا حطه و حتّ وصف اولور يوكرك و صوى آته اطلاق اولنور كويا كه سكرتمكى حتّ ايدوب طيران ايدر
كذلك جست و چابك دوه‌يه اطلاق اولنور و اركك دوه قوشنه اطلاق اولنور و مطلقا صوى و كريم و عتيق اولان
آته و دوه‌يه اطلاق اولنور كويا كه شوائب نامرضيه‌يي كنديلرندن ازاله ايلدكلرى ملاحظه‌سنه مبني‌در واولمش
چكركه‌يه اطلاق اولنور جمعي احتات كاورو حت برى برينه ياپشق اولميان دانه دانه خرمايه اطلاق اولنور و حتّ
اصحابدن ابو دجانه‌نك و كثير بن الصلت نام كمسه‌نك قلجلرى اسميدر و حتّ شئ ناچيز معناسنه استعمال اولنور
كويا كه قازنتي مقوله‌سي ملحوظدر تقول ما في يدى حتّ اى شئ (الانحتات) انفعال وزننده لكه مقوله‌سي ثوبدن
اوغوشدرلمغله و ييراق و قبوق اغاجندن صيرلمغله زائل اولمق معناسنه‌در يقال حته حتا فانحتّ انحتاتا (التحاتّ)
تضادّ وزننده كه في الاصل تفاعلدر انحتات معناسنه‌در (التحتحت) تزلزل وزننده بو دخي اول معنايه‌در و انحتات
و تحات و تحتحت اغاجدن ييراق دوكلمك معناسنه‌در يقال انحتت الورق و تحاتت و تحتحتت اى سقطت (الحتّ)
حانك ضميله اصلنمش قاووده دينور يقال سويق حتّ اى ملتوت و حتّ كنده قبيله‌سندن منشعب بر قبيله جك آديدر

فصل الحاء المهملة

نسبتنده حتیّ دینور و بو حتّ اول قبیله نك پدری و والده سی اسمی دکلدر بلکه بر بلد اسمی اولمغله آنکله تسمیه
اولنمشدر وحتّ قبلیه دن بر طاغك آدیدر و قبلیه فتحتیله رساتیق مدینه دن قبله نام رستاقه منسوبدر (حتّ) حانك
فتحی وتای مشدده نك کسریله قوش اور کتمکه مخصوص اصواتدندر کیش کبی (حتی) شتی وزننده بر حرفدر که
غایت معناسنه دلالت ایدر و تعلیل ایچون اولور والّا کبی استثنا معناسنه اولور ومدخولنی جرّ و رفع و نصب ایدر
بناء علیه او ضاعی مختلف اولمغله امام فراء علیه الرحمه بن لباس حیاتدن عاری اولیورم هنوز درونمده حتی کلمه سنك
اوضاع مختلفه سندن بر شبهه و اشکال باقیدر یعنی وفات ایدنجه قدر آنك خدشه سندن خلاص اوله مدم آخرته اول
شبهه ایله کیدرم دیدیکی مرویدر و حتی عمان نام بلده ترابنده بر طاغك آدیدر (حتاوة) حانك فتحی و تانك تشدیدیله عسقلان
قضاسنده بر قریه در (الحتوت) صبور وزننده خرماسی هنوز قوروق ایکن دوکر اولان اغاجه دینور (المحتات) مفتاح
وزننده بودخی اول معنایه در * مؤلفك تفسیری معنای لازمیدر یقال نخلة حتوت و محتات ای منثار (الحتات) سحاو زننده
غریو و فریاد و هنکامه یه دینور یقال ماهذا الحتات ای الجلبة (حتات) غراب وزننده بصره ایالتنده بر قطیعه یعنی مالکانه
اسمیدر که سلفده بر کمسه یه مقطوع اولمشدر و حتات اسمادندر حتات بن عمرو و حتات بن یزید المجاشعیّ اصحابدندرلر
علی قول اولکی بائین موحدیتله خباب در و جوهری و همندن ناشی ثانی یی حتات بن زید عنوانند رسم ایلمشدر و حتات
ابن یحیی محدثیندندر (رمدة حتان) رمدماده سنده مرسومدر (الحتحتة) زلزله وزننده تیز تیز یورمك معناسنه در ومنه
المثل * شرّ السیر الحتحتة * ای السرعة (الحتحات) حثحاث وزننده ومرادفیدر که جست و چالاك معناسنه در (الاحتات)
همزه نك کسریله اغاج قوریمق معناسنه در که یپراغی دوکمك لازمیدر یقال احتّ الارطی اذا یبس و ارطی مثالدر
(الحذرفوت) ذال معجمه وفایله عنکبوت وزننده نسنه معناسنه در یقال مایملك حذرفوتا ای شیئا و بو مقام نفیه
مخصوصدر (الحرت) ضرب وزننده بر نسنه یی ال ایله پك اوغوشدرمق معناسنه در یقال حرت الشیء حرتا من الباب
الاول اذا دلکه شدیدا و بر نسنه یی آتش کبی دکر میلکنه کسمك معناسنه در یقال حرته اذا قطعه مستدیرا
وحرت دابة قسمی آرپه و علف اکل ایدر ایکن ظهور ایدن صوتدن حکایه اولور که خارت خارت یمك تعبیر اولنور
وحرت بر کمسه بدخوی و بدمشرب اولمق معناسنه در یقال حرت الرجل حرتا من الباب الرابع اذا ساء خلقه (المحروت)
مسکوت وزننده بالدرغان و حلتیت اغاجی دیدکاری نباتك کوکنه دینور اصل انجدان معناسنه (الحرتة) حانك ضمیله
خردل برونه طوتیلوب استشمام اولندقده دماغه تأثیریله تیزلکنی طویمق حالتنه دینور (الحرتة) حانك ضمیله همزه
وزننده اکول و پرخور اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل حرتة ای اکول (الحرات) سحاب وزننده آتش
علوینك کورلتیسنه دینور (حوریت) تکریت وزننده بر موضع آدیدر و بونك کلام عربده نظیری یوقدر * شارح
دیر که ابو حیاندن صولیت کلمه سی منقولدر (الحفت) حانك فتحی و فانك سکونیله بر کمسه نك بیوننی قیروب اوفاتمق
وجهیله هلاك ایلك معناسنه در یقال حفته حفتا من الباب الاول اذا اهلکه و دقّ عنقه و بر نسنه یی دوکوب اوفاتمق
معناسنه در بیر و قرنفل کبی یقال حفت الشیء اذا دقّه (الحفت) کتف وزننده حفث لفظنده لغتدر که شیردانه
وقرق بایره دینور (الحفیتاء) حانك فتحیله همزه بابنده ذکر اولندی * مؤلف بونی کرچه اورایه احاله ایلمشدر لکن
باب مذکورده ذکر ایلمامکله ظاهرا نسیان ایلمشدر قالدیکه اصول سائره ده شیئمان اولان بودور کمسه ایله مبیندر
و اصمعی بیاننه کوره بومهموز مقصوردر (الحلیت) حانك فتحیله قراغو تعبیر اولنان رطوبته دینور جلید و صقیع کبی
وطولویه دینور برد معناسنه (الحلیت) تشدید لامله سکیت وزننده انجدان یعنی بالدرغان و حلتیت اغاجی دیدکلری
نباتك صمغنه دینور که ادویه دندر و حلیت نجد اولکه سنده بر موضع آدیدر یاخود یوقبیط وزننده در قافك ضمی
و یای مشدده نك فتحیله (الحلتیت) کبریت وزننده حلیت کبی بودخی صمغ مذکوره دینور بین الاطباء بو اسمله
معروفدر (الحلت) ضرب وزننده تراش ایلمك معناسنه در یقال حلت رأسه حلتا من الباب الثانی اذا حلقه و اسهال
ایله چقرمق معناسنه در یقال حلت بسلحه اذا رماه و بورج اودهمك معناسنه در یقال حلت دینه اذا قضاه و پوستدن
یولك یولمق معناسنه در یقال حلت الصوف اذا مرقه و بر کمسه یه بر نسنه ویرمك معناسنه در یقال حلت فلانا اذا
اعطاه و بر کمسه یی دکنكله یا آخر نسنه ایله اوروب دوکمك معناسنه در یقال حلته کذا سوطا اذا جلده و دائما آته
بینوب ارقه سندن اینمامك وجهیله ملازم اولمق معناسنه در یقال حلت ظهر الخیل اذا لزمه (حلیت) زبیر وزننده
جهینه قبیله سی بلادنده بر موضع آدیدر (المحلات) محراب وزننده شول دوه یه دینور که دائما بوکنی کیرو براغور اوله
یقال جمل محلات اذا کان یؤخر حمله (الحلاتة) حانك ضمیله یولك یولنتیسنه دینور نتافة الصوف معناسنه و حیوانك
طوغرمسی ایامنده رحمنك طشره قذف ایتدیکی نسنه یه دینور که مقدمهٔ ولادتیدر (الحمت) حانك فتحی و میمك

سكونيله پك اسى كونه دينور يقال يوم حمت اى شديد الحرّ و يقال ليلة حمتة اى شديدة الحرّ و حمت پك لذيذ خرمايه
دينور كاسيذكر و حمت بركسه يى بركسه اوزره مسلط قلمق معناسنه استعمال اولنور شدّت معناسى علاقه سيله
تقول حمتك الله عليه حمتا من الباب الثانى اى صبك عليه (الحموتة) حانك ضميله كون و ياكيجه پك اسى و يانق اولمق
معناسنه در تقول حمت يومنا حموتة من الباب الخامس اذا اشتدّ حرّه (الحميت) اميروزننده مطلقا متين و محكم اولان
شيئه دينور و شول ياغ طلومنه دينوركه طلا ايله اصلاح اولنمش اولمغله متين و محكم اولمش اوله و كوچك طلومه
ياخود توبى و قيللى كيدرلمش ساده كوچك طلومه دينور و حميت پك طتلو خرمايه دينور (التحموت) تانك فتحيله بودخى
طلا ايله متانت بولمش ياغ طلومنه دينور و پك طتلو خرمايه دينور (الحامت) بودخى پك طتلو خرمايه دينور يقال تمر
حمت و حامت و حميت و تحموت اى شديد الحلاوة (الحمت) فتحتينله جوز و فستق مقوله سى بوزولوب طعمى تباه اولمق
معناسنه در يقال حمت الجوز و غيره حمتا من الباب الرابع اذا تغير و فسد (التحمت) تفعل وزننده برشيئك رنكى خالص
اولمق معناسنه دركه شدّت معناسندن مأخوذ در يقال تحمت لونه اذا صار خالصا (الحنبريت) شنبليد وزننده
خالص و بيغش معناسنه در يقال كذب و ماء حنبريت اى خالص ظاهرا بو حبريت كلمه سندن مأخوذ دركه نونى
زائده در زيادهٔ لفظ مناسبتيله پك خالص ديمك اولور و منه يقال ضاو حنبريت اى ضعيف ضاوى آريق و مهزول
معناسنه اولمغله كوياكه خالص مهزولدر قوّت و طاقت اثرى بوقدر ديمك اولور (الحانوت) نونله حالوت وزننده
ميخانه يه دينور دكان الخمار معناسنه و بو مؤنثدر مذكر دخى اولور و خماره دخى دينور يعنى باده صتانه كه ميخانه جى تعبير
اولنور و بونك موضع ذكرى بو محلدر نسبتنده حانىّ دينور و حانوىّ دينور نونك فتحيله * مؤلف بونكله نون بابنده
رسم ايدنلره تعريض ايلمشدر * مصباحده مرسومدركه حانوت كلمه سنك وزننده اختلاف اولنمشدر بعضلر عندنده
فعلوتدر ملكوت كبى واوى الفه قلب اولندى و عند البعض اصلى حانوه در فعلوه وزننده كه عينك سكونى
ولامك ضميله عرقوه و ترقوه كلمه لرى كبى استعمالى كثير اولديغندن واوى اسكان و هانى تايه ابدال اولندى تابوت كبى كه
اصلى تابوه در و فارابى عندنده حانوت فاعول در و اصلى هاء در ماقبلنك سكوننه بناء تايه قلب اولنمشدر جمعى
حوانيتدر و حانوت مؤنثدر بيت و دكان تأويليله مذكر اولور و بونده حانه دخى لغتدر نسبتنده حانى دينور قياس
اوزره و حانوىّ دينور و حانوتى دينوركه حانوت نسبتيدر و مطرزى بيانه كوره حين ماده سندن مأخوذ دركه
هلاك معناسنه در زيرا خمر اعراض و اموالك مهلكيدر اكابناء خمره حانيه ديرلر (الحوت) حانك ضميله بالغه دينور
سمك معناسنه جمعى احوات كلور و حوته كلور عنبه وزننده و حيتان كلور و حوت بروج فلكيه دن بر برج آديدركه انده
كواكبدن حوت صورتى باعث تسميه در و حوت اساميدندر حوت بن الحارث الاصغر كنده قبيله سندن بر بطن پدريدر
و حوت بن سبع بن صعب رجال عربدندر و ابو بكر عثمان بن محمد المعافرىّ كه ابن الحوت ايله متعارفدر محدثيندندر (الحوتاء)
حمراء وزننده يومرى و ايرى بوكورلى خاتونه دينور يقال امرأة حوتاء اى الضخمة الخاصرة (الحائت) قائت وزننده دائما
ناسه لوم و توبيخ و تعيير و تعييب ايدن كشى يه دينور (المحاوتة) مفاعله وزننده بركسه يى قهر و عنف و تذليل ايلمك
معناسنه در يقال حاوته اذا راغمه * شارح ديركه كرچه نسخه لرده راغمه عنوانده مرسومدر لكن غلطدر صحيح اولان
راوغه عبارتيله اولمقدركه مراوغه دندر و مراوغه تلكولكى بركسه يه مكر و رنك و دستان ايلمك معناسنه دركه بر واوته اوبون
ايدوب قورنازلق ايلمكدن عبارتدر تلكولك ايلمك تعبير اولنور و اقعا بعض نسخه لرده دخى راوغه عنوانده درحتى
اساسده و من المجاز حاوتنى فلان عن كذا اذا خادعك عنه و راوغك و يقال ظلّ فلان يحاوتنى بخدعة اى يداورنى فعل
الحوت فى الماء عبارتيله مرسومدر و محاوته مدافعه معناسنه در يقال حاوته اى دافعه و مشاوره معناسنه در يقال
حاوته اذا شاوره و مشاوره و جهيله ياخود بيع و نكاح مقوله سى معاملات ضمننده مواعده ايله مكالمه ايلمك معناسنه در
يقال حاوته اذا كالمه بمشاورة او بمواعدة فى البيع و نحوه (الحوت) صوت وزننده و (الحوتان) دوران وزننده قوش
و سائر جانور صو و صيد مقوله سى نسنه نك اطرافنى دونوب طولشمق معناسنه در يقال حات الطائر و الوحش حوله
يحوت حوتا و حوتانا اذا حام ﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾ (الخبت) نبت وزننده بطون ارضدن دائره سى واسع
يره دينوركه اطرافى طاغ و باير مقوله سى يوكسكلك اولوب كندوسى دوز و اوتوراقلى و كنكيش اوله جمعى اخبات
كلور و جمع كثرتى خبوت كلور و خبت ديار شامده بر موضع و يمنده شهر زبيد اعمالندن بر قريه و كلب قبيله سنه مخصوص
بر صو آديدر (الاخبات) اثبات وزننده صورى و معنوى تذلل و تواضع ايلمك معناسنه در يقال اخبت الرجل اذا خشع
و تواضع * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اخبات فى الاصل خبت ديدكارى ارض مذكوره يه قصد و نزول ايلمك معناسنه در
يقال اخبت الرجل اذا قصد الخبت و نزله نحو اسهل و انجد بعده تذلل و مسكنت و تواضع معناسنده استعمال اولندى

فصل الخاء المعجمة

قال الله تعالى ﴿ واخبتوا الى ربهم ﴾ الآية وقال فى الاساس ومن المجاز اخبتوا الى ربهم اى اطمأنوا اليه وهو يصلى بخشوع
واخبات وخضوع وانصات (الخبيت) امير وزننده حقير وكمتر نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ خبيت اى حقير
وخبيت خبيث افظنده لغتدر (خبت الجيش) خانك فتحى واضافتله و (خبت الجميش) وصغيتله حرمين شريفين
بيننده بر صحرا آديدر (الخت) خانك فتحى وتانك تشديديله مزراق مقوله سنى بركسه يه پدرپى دورتوب سانجمق
معناسنه در يقال خت السنان اليه ختا من الباب الاول اذا طعنه مداركا وخت برموضع آديدر واساميدندر ابن
خت كه يحيى بن موسى در امام بخارى شيخيدر (الختت) فتحتينله احيانا بدنه عارض اولان كوشكلك وقيرقلق
وفتور حالتنه دينور تقول اخذنى الختت اى الفتور فى البدن (الختيت) امير وزننده خسيس وكمتر وكمقدر اولان
شيئه دينور واكسك نسنه يه دينور يقال شهر ختيت اى ناقص (الاختات) همزه نك كسريله اوتانمق معناسنه در
يقال اخت منه اذا استحيى وبركسه نك حصه ونصيبنى لايقندن كمتر ويرمك معناسنه در يقال اخت فلانا اذا اخس
حظه (ختى) خانك ضميله ربى وزننده باب الابواب اعمالندن بربلده آديدر (خجسته) خانك ضمى وجيمك فتحى
وسينك سكونيله اصفهان خلقندن برنيچه خاتون اسميدركه هر برى راويهٔ احاديثدر واشبو خجسته كلمه سى اعجميه
عبنى فارسيه در قوتلو ومسعود ومبارك معناسنه در (الخرت) خانك فتحى وضمى ورانك سكونيله قولاغك وسائر
نسنه نك دليكنه دينور ايكنه وبالطه دليكارى كبى وخرت كوكسك يانده بركوچك ايكو كميكنك اسميدركه كوكسك ايكى
طرفنده برقاج دانه اولور اوكسو زجه ايكو تعبير اولنور وخرت لفظنك جمعى خروت واخرات كلور وخرت مصدر اولور
دلمك معناسنه يقال خرت الاذن خربا من الباب الاول اذاثقبها (المخروت) برونى ياخود دوداغى يريق انسان وحيوانه
دينور يقال هو مخروت اى المشقوق الانف او الشفة (الخريت) تشديد را ايله سكيت وزننده قولاغوزلقده حاذق
وماهر اولان كمسه يه اطلاق اولنور ايكنه يوردیسى كبى كيزلو وطاره جق يوللرى بيلوب ايشلديكى مناسبتنه مبنيدر
(الخراتان) خانك فتحيله اسد برجنده ايكى كوكبه اطلاق اولنوركه منازل قمردن زبرة الاسد نام منزلده واقعلردر
اسد صورتنك اوزلرى منزله سنده درلر كوياكه اسدك جوفنه ايكى دليك وضعنده لردر (المخرت) مقعد وزننده
طوغرى يوله اطلاق اولنور طريق مستقيم معناسنه كوياكه منفذ مستقيمى اولمغله سالكه اصلا منسد اولماز همان
طوغرى لغم كبى مرور ايدر تقول اخذنا مخرتا اى طريقا مستقيما (الاخرات) همزه نك فتحيله قولانلرك اوجلرنده
اولان حلقه لره دينور وبوذكر اولنان خرتك جمعيدر * مؤلف مسامحه ايلمشدر (الخرت) خانك ضميله و(الخرت)
صرد وزننده اخرات معناسنه در وبونلرك مفردى خرته در جرعه وزننده وخرت جمع جنسيدر (خرت برت)
خانك وبانك كسرى ورالرك سكونى وتاى اولانك فتحيله بربلده آديدر فى الاصل اسمين اولوب بعد التركيب اسم واحد
قلنمشدر بو بلده ديار بكر ايالتندن حالا خرپوت اطلاق ايتدكارى بلده دركه اكا حصن زياد دخى ديرلر (الخرت) خانك
ضميله جست وچالاك اولان قورده وكوپكه دينور يقال ذئب خرت اى سريع وكذا الكلب (خرته) خانك فتحيله
همام نام كمسه نك فرسى اسميدر (خست) دست وزننده فارس ايالتنده بربلده آديدر (الخفوت) قعود وزننده ساكن
واپسم اولمق معناسنه در يقال خفت صوته خفوتا من الباب الاول اذا سكن وسكوت ايلمك معناسنه در يقال خفت
الرجل اذا سكت (الخفات) خانك ضميله آنسزين اولمك معناسنه دركه سويلركن ياحركت ايدركن ناكهانى ساكت
وساكن اولور يقال خفت الرجل خفاتا اذا مات فجاءة (الخفت) ضرب وزننده سوزى كيزلو وآهسته سويلمك
معناسنه دركه جهر مقابليدر يقال خفت بكلامه خفتا اذا اسره ويقال خفت بصوته اذا لم يرفعه وخفت خبت
معناسنه دركه ذكر اولندى (المخافتة) مفاعله وزننده و (التخافت) تفاعل وزننده بونلرده كيزلو ويابجه سويلمك
ويابجه سسلنمك معناسنه در يقال خافت بكلامه وبقراءته وبصوته وتخافت بمعنى خفت (الخفت) خانك
ضميله سذاب اسميدركه سدف تعبير اولنان نباتدر (الخافت) فانك كسريله يغمورسز بلوده اطلاق اولنور
وبو يسز اكينه اطلاق اولنور يقال زرع خافت اذا لم يطل (الخفوت) صبور وزننده آريق ومهزوله
خاتونه دينور على قول شول خاتونه دينوركه يالكزجه اولدقده استحسان اولنوب نسوان ايچره اولورسه
نظر قبول ايليه مراد ضرورت كوزلى اوله جقدر يقال امرأة خفوت اى التى تستحسن وحدها لا بين
النساء (الاخفات) همزه نك كسريله ناقه كبه قالديغى كونده طوغرمق معناسنه دركه سنه سى بركون تفاوت
ايلمامش اولور يقال اخفتت الناقة اذا نتجت ليوم ملقحها (خفتيان) خانك ضميله اربل ايالتنده ايكى قلعه آديدر
(الخليت) لامك شده سيله سكيت وزننده حجاج مصر طريقنده قصبهٔ تيماء قضاسنده ابلق فرد اسميله مشتهر برحصن
آديدر (الخميت) سمين وزننده ومرادفيدركه سموزه دينور (الخنوت) تشديد نونله سنور وزننده شول جلادتلو

بهادره دینورکه عدوسندن انتقام آلمدقجه خواب راحت وآرام واستراحت نفسندن مسلوب اوله یقال هو خنوت
ای جلد منکمش لا ینام علی وتر وخنوت ایله وعاجز وچولپه کشی یه دینور و بر بحری جانور آدیدر وتوبه بن مضرس
نام شاعرك لقبیدر (الخوت) فوت وزننده و (الخوتان) دوران وزننده شکاری قوش هوادن شکار اوزره سوزیلوب
ایمك معناسنه در یقال خات البازی یخوت خوتا وخوتانا اذا انقضّ علی الصید و بر شیئه نقصان ایرشدرمك معناسنه در
یقال خات الرجل ماله اذا تنقصه وعهد و پیمانی بوزمق معناسنه در یقال خات الرجل الرجل اذا نقض عهده و خلف
وعد ایلمك معناسنه در یقال خات الرجل اذا اخلف وعده و ذخیره یی نقصان طوتمق معناسنه در یقال خات
فلان اذا نقص میرته و قوجایوب پیر اولمق معناسنه در یقال خات الرجل اذا اسنّ و طرد ایلمك معناسنه در یقال
خاته اذا طرده و قاپمق معناسنه در یقال خاتته العقاب اذا اختطفته (الاختیات) افتعال وزننده بودخی شکاری
قوش شکار اوزره سوزیلوب ایمك معناسنه در یقال اختات البازی اذا انقضّ علی الصید و مکر و خدعه ایله
برنسنه یی اوغورلمق معناسنه در یقال اختات الذئب الشاة اذا ختلها فسرقها و برکمسه دن برتقریبله برسوز یا برخبر
قاپوب آلمق معناسنه استعمال اولنور یقال اختات منه الحدیث اذا اخذ منه فتخطفه (الانخیات) انفعال وزننده
اختیات ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال انخات البازی بمعنی اختات (التخوّت) تفعل وزننده برنسنه یه تدریجی
نقصان ایرشدرمك معناسنه در یقال تخوّت ماله اذا تنقصه و قاپمق معناسنه در یقال تخوّته اذا اختطفه و برکمسه دن
منفعل یاخود شرمنده اولمغله الفتنی ترك ایلمك معناسنه در یقال تخوّت عنه اذا انکسر و ترکه (الخائتة) فائته وزننده
طوشنجل قوشنه اطلاق اولنور شکار اوزره سوزیلوب ایندیکی وقتده (الخوات) فوات وزننده طوشنجل قوشنك
قنادلری آوازینه دینور و مطلقا صوت وآوازه علی قول رعد و سیل صوینی کورلتولرینه دینور (الخوّات) شداد وزننده
جریء و دلیر اولان کشی یه اطلاق اولنور یقال رجل خوّات ای جریء و شول کشی یه دینور که ساعت باشنه اکل
طعام ایدوب لکن چوق اکل ایلمز اوله یقال هو خوّات اذا کان یأکل کل ساعة ولا یکثر و خوّات اسماء رجالدندر
خوات بن جبیر اصحابدندر و خوّات بن صالح مشار الیهك فرزند زاده سیدر و خوات محدثیندن عمرو بن رفاعه نك
جدّی اسمیدر (المخاوتة) مفاعله وزننده اوغرلین باقق معناسنه درکه دزدیده نکاه تعبیر اولنور آنك نظرندن منظورك
خبری اولمز تقول خاوت طرفه دونی ای سارقه (الخیت) خانك فتحی و یانك سکونیله و (الخیوت) قعود وزننده
سسلنمك وسس و برمك معناسنه در یقال خات الرجل یخیت خیتا وخیوتا اذا صوّت و خیت خوت لفظنده
لغتدرکه برنسنه یه نقصان ایرشدرمك معناسنه در یقال خات ماله یخیته بمعنی یخوته (خیت) خانك کسریله بلخ
قضاسنده بر قریه آدیدر

فصل الدال المهملة

(درست) ضمتینله اسماء رجالدندر درست بن رباط الفقیمی
شعرادندر و درست بن زیاد و فرزندی یحیی و فرزند زاده سی زکریا و درست بن حمزه و درست بن حکیم و درست بن
سهل و درست بن نصر الزاهد و ابراهیم بن جعفر بن درست و جعفر بن درستویه محدثلردر اشبو درست کلمه سی لفظ
فارسیدر صاغ و صحیح معناسنه در (الدست) دالك فتحی و سینك سکونیله دشت معناسنه درکه اووه یه دینور و بو دشت
معرّبیدر و دست برطونلق ثوبه و برقات لباسه دینور و دست الورق بردسته کاغده دینور و دست مجلسك صدرینه
دینور و بو معنالرده دست کلمه سی فارسیدن معرّبدر یعنی فی الاصل فارسی اولوب عرب دخی اخذ و تصرف ایلدیلر
جعنده دسوت دیدیلر اشبو دست لفظنك فارسیده اون بش معناسی واردر نته که برهان قاطع ترجمه مزده مشروحدر
و مقامات حریریده مثاللری مسطوردر (دستوا) دالك فتحی و تای فوقیه نك ضمی و الفك قصریله شهر اهواز
قصبه سنده بر قریه آدیدر نسبتنده دستوانیّ دیرلر نونله و دستوائیّ دینور همزه ایله (دوست) دالك ضمیله که بودخی لفظ
فارسیدر القابدندر اعلام و افاضلدن قاسم بن نصر بن العابدك لقبی و عبد الکریم بن عثمان بن محمد بن یوسف العلافك
جدّینك جدّی و بونك اصحابنك لقبیدر (دوستویه) تانك و واوك فتحی و یانك سکونیله اسمادندر ابو زرعه محمد بن
محمد بن دوستویه محدثیندندر (الدشت) دالك فتحی و شین معجمه نك سکونیله دوزاووه یه دینور ذکر اولنان دست بوندن
معرّبدر بونلرك حالی تعریب ماده سنده بیان اولندی و دشت اربل ایله تبریز بیننده بر بلده آدیدر و اصفهان قضاسنده
بر قریه در (دشت الارزن) شیرازده بر موضعدر (الدعت) ضرب وزننده عنف و شدتله اوته قاقق معناسنه در
یقال دعته دعتا من الباب الثالث اذا دفعه عنیفا (الدغت) دالك فتحی و غین معجمه نك سکونیله اولدرنجه قدر بوغازینی
صیقوب بوغمق معناسنه در یقال دغته دغتا من الباب الثالث اذا خنقه حتی قتله

فصل الذال المعجمة

(الذأت) ذالك فتحی و همزه نك سکونیله پك شدتله بوغمق معناسنه در یقال ذأته ذأتا من الباب الثالث اذا
خنقه اشدّ الخنق (الذعت) عین مهمله ایله ذأت وزننده و مرادفیدر یقال ذعته ذعتا من الباب الثالث بمعنی ذأته

فصل الدال المهملة

فصل الذال المعجمة

وطپراغه بیله‌مك معناسنه‌در یقال ذعته اذا معكه فی التراب وشدتله دفع ایلك معناسنه‌در یقال ذعته اذا دفعه عنيفا
﴿ الذمت ﴾ سمت وزننده بركسه‌نك مزاجی و وجودی صحتی حالندن متغیراولوب آريقلنمق معناسنه‌در یقال ذمت
الرجل ذمتا من الباب الثانی اذا تغیّر وهزل ﴿ ذیت و ذیت ﴾ ذالك فتحی و یانك سكونی وابن القطاع روایتی اوزره تانك
حركات ثلاثیله و ﴿ ذیّة و ذیّة ﴾ ذالك فتحی و یانك تشدیدیله و ﴿ ذیّاوذیّا ﴾ قصرایله كیت وكیت معناسنه‌در كه مبهم
قصه وخبردن كنایه‌در شویله شویله دیمكدر مثلا شویله شویله دیدیلر دیه‌جك یرده قالوا كیت وكیت وذیت وذیت
وذیّة وذیّة وذیّا وذیّا دیرلر * مؤلفك كیت ماده‌سنده بیاننه كوره بونلرك اصللری هاء در كه كیه وذیه ایدی * وشارحك بياننه
كوره ذیت كلمه‌سنك اصلی ذیو ایدی واو حذف اولنوب حرفین اوزره قالدقده یایه شده ویرلدی اسم اولدیغیچون
بعده شده‌دن تاء عوض قلندی واكرتایی ازاله ایله ینه هاء اتیان اولنورسه یاخود الف ایراد اولنورسه شدّه اعاده
اولنوب ذیّة وذیّة وذیّا وذیّا دینور ﴿ ذات ﴾ اسمادندر عبد الرحمن بن احمد بن علك بن ذات فقیه ومحدثدر

فصل الراء

فصل الراء ﴿ الربت ﴾ فتحتینله برنسنه قپانوب باغلنمق استغلاق معناسنه‌در یقال ربت الشیٔ ربتا من الباب الرابع
اذا استغلق ﴿ الربت ﴾ نبت وزننده بسلمك تربیه معناسنه‌در یقال ربت الصبیّ ربتا من الباب الثانی اذا ربّاه ﴿ التربیت ﴾
تفعیل وزننده بو دخی بسلمك معناسنه‌در یقال ربّت الربیب تربیتا اذا ربّاه وچوجق اویومق ایچون یانلرینه آهسته
آهسته اورمق معناسنه‌در كه طاپیله‌مق تعبیراولنور یقال ربّت الصبیّ اذا ضرب بیده علی جنبه قلیلا لینام ﴿ الرت ﴾
رانك فتحی وتانك تشدیدیله صفتدر برقومك رئیس وسركرده‌سنه دینور جمعی رتّان كلور رانك ضمی وتانك تشدیدیله
ورتوت كلور رانك ضمیله ورتوت خنازیره دینوركه خنزیرك جمعیدر بونكده رتّ مفردیدر * اساسك بياننه كوره
رتّ شدید وجریٔ اولان اركك خنزیره دینور جمعی رتوت كلور یقولون كأنهم الرتوت وهی ذكورة الخنازیر
وفحولها التی فیها شدّة وجرأة بعده رئیس ومهتر قوم معناسنده استعمال اولنمشدر یقال هورتّ من الرتوت
ای من علیتهم وسادتهم ﴿ الرتة ﴾ رانك ضمی وتانك تشدیدیله لسانده اولان عجمه وحكله حالتنه دینوركه لسانده
طوتقونلق اولمغله طلاقت وفصاحتله تكلم ایده‌میوب ادای مرامده عسرت چكر یقال فی لسانه رتة ای عجمة
وحكلة ﴿ الرتت ﴾ فتحتینله بركسه‌نك لسانده رته اولمق معناسنه‌در یقال رت الرجل رتتا من الباب الرابع اذا
كانت فی لسانه رتة بونك وصفنده ارتّ ومؤنثنده رتاء وجمعنده رتّ دینور رانك ضمیله احمر وحمراء وحمر كبی
﴿ الارتات ﴾ همزه‌نك كسریله حق تعالی برآدمی ارتّ قلمق معناسنه‌در یقال ارته الله ارتاتا فرتّ هو ﴿ الرترتة ﴾
زلزله وزننده تاء حرفنده پپه‌یی اولمغله تت تت دیه‌رك تكلم ایلك معناسنه‌در یقال رترت الرجل اذا تعتع فی التاء
﴿ الرتی ﴾ رانك ضمی وتانك تشدیدیله ربیّ وزننده پپه‌یی خاتونه دینور لثغاء معناسنه ﴿ الارتّ ﴾ فتحتینله وصفدر
نته‌كه ذكر اولندی وارتّ اسمادندر خباب بن الارتّ اصحاب بدردندر وایاس بن الارتّ كرماء وشعرادندر
﴿ رسته ﴾ رانك ضمی وسینك سكونیله حفاظدن عبد الرحمن بن عمر بن ابی الحسن الزهریّ الاصبهانیّ لقبیدر
اشبو رسته كلمه‌سی فارسیدر معانیٔ كثیره‌سی واردر نته‌كه ترجمهٔ برهانده مشروحدر ﴿ الرفت ﴾ فایله ضرب
وزننده برنسنه‌یی ریزه ریزه ایدوب اوفاتمق معناسنه‌در یقال رفت الشیٔ رفتا من الباب الثانی اذا كسره ودقه
وبو معناده لازم اولور قیریلوب ریزه ریزه اولمق معناسنه یقال رفت العظم اذا انكسر واندق وكسلمك
معناسنه‌در یقال رفت الحبل اذا انقطع ﴿ الارفتات ﴾ افتعال وزننده رفت معنالرینه یقال ارفتّ العظم اذا
انكسر واندق ویقال ارفتّ الحبل اذا انقطع ﴿ الرفات ﴾ غراب وزننده چوریوب ریزه ریزه اوفانمش نسنه‌یه
دینور حطام معناسنه یقال عظم رفات ای حطام ﴿ الرفت ﴾ صرد وزننده صمانه اطلاق اولنور تبن كبی وهر
نسنه‌یی ریزه ریزه خرد خشخاش ایدن شیئه دینور یقال فلان رفت طحن اوّلده بمعنی مفعول وثانیده بمعنی فاعلدر
﴿ الرات ﴾ كات وزننده یمن لغتنده صمانه دینور تبن معناسنه جمعی روّات كلور رانك ضمی و واوك شده‌سیله

فصل الزای المعجمة

فصل الزای المعجمة ﴿ الزأت ﴾ زانك فتحی وهمزه‌نك سكونیله بركسه‌نك درونی غیظ وغضبله طولدرمق
معناسنه خصائصدندر یقال زأته غیظا من الباب الثالث اذا ملأه به ﴿ الزت ﴾ زانك فتحی وتانك تشدیدیله بزه‌مك تزیین
معناسنه‌در یقال زتت الماشطة العروس زتا من الباب الاول اذا زیّنتها ﴿ التزتیت ﴾ تفعیل وزننده زتّ معناسنه‌در
﴿ التزتت ﴾ تفعل وزننده بزنمك معناسنه‌در یقال زتتها تزتیتا فتزتّتت ای تزیّنت ﴿ الزرت ﴾ ضرب وزننده بوغمق معناسنه‌در
یقال زرته زرتا من الباب الثالث اذا خنقه وبونك باب ثالثدن اولمسی ظاهرا شواذدندر یاخود زعت مثا كلمه‌سنه مبنی در
﴿ الزعت ﴾ زانك فتحی وعین مهمله‌نك سكونیله بو دخی بوغمق معناسنه‌در یقال زعته زعتا من الباب الثالث اذا خنقه
﴿ الزفت ﴾ زانك فتحی وفانك سكونیله طولدرمق معناسنه‌در یقال زفت الاناء زفتا من الباب الاول اذا ملأه وبركسه‌یه غیظ

ایلمك معناسنه در یقال زفت فلانا اذا غاظه و قوومق معناسنه در یقال زفته اذا طرده و دابّه سورمك سوق معناسنه در و دفع ومنع معنالرینه در و برکمسه یه محنت و شدت یتشدرمك ارهاق معناسنه در و رنج و زحمت و یروب یورمق اتعاب معناسنه در و طولدرمق معناسندن مأخوذدرکه زفت الحدیث فی اذنه دیرلر افرغه معناسنه ﴿ الزفت ﴾ زانك کسریله قار اسمیدرکه ترکیده دخی زفت ایله متعارفدر * مؤلف کرچه قاری قیر ایله و قیری اختلاف اوزره تفسیر ایلمشدر لکن مفرداتده قار و قیر قاره ساقز ایله مفسردرکه اصلی عراق دیارنده اسی صولردن قینایوب چیقار منعقد اولدقده زفت کبی بر نسنه اولور و زفت چام اغاجلرندن حاصل اولور ایکی نوعدر بری رطب و بری یابس دریابس اولان دخی یامطبوخدر یا بنفسه منجمد اولور اشجاردن بنفسه سیلان ایدنه زفت دیرلر طبخ و صناعتله اولانه قطران دیرلر و زفت بر دواء یعنی بردار و اسمیدرکه ادویه دندر و بوقاره ساقز دیدکاری نسنه اوله جقدرکه مرهملرده ادخال اولنور زفت بحری دخی دیرلر و سائر خواصی دخی واردر بحره نسبتی بردن نفت یاغی کبی قینایوب چیقدیغی مناسبتنه مبنیدر ﴿ المزفت ﴾ تشدید فایله معظم وزننده زفتلنمش نسنه یه دینور یقال جرّة مزفتة ای مطلیة بالزفت ﴿ الازدفات ﴾ افتعال وزننده بر نسنه یی تمامه اخذ و قبض ایلمك معناسنه درکه مجموعنی زفت کبی استیعاب ایلمکدن عبارتدر یقال ازدفت المال اذا استوعبه ﴿ الزکت ﴾ زانك فتحی و کافك سکونیله طولدرمق علی قول خاصة قربه طولدرمق معناسنه در یقال زکت القربة زکتا من الباب الاول اذا ملأ ها و بو معناندرکه زکته الحدیث درسن اوعیته ایاه معناسنه و زکت بر موضع آدیدر ﴿ التزکیت ﴾ تفعیل وزننده زکت معناسنه در یقال زکت القربة تزکیتا اذا ملأ هـا ﴿ الازکات ﴾ همزه نك کسریله اول معنایه در یقال ازکتها بمعنی زکتها و طوغرمق معناسنه در یقال ازکتت المرأة اذا ولدت ﴿ المزکوت ﴾ مسکوت وزننده مهموم و تاسه ناك آدمه دینور بوقارنده یمورطه سی اولان چکرکه یه دینور و شدتلو صوغوقه اوغرایوب اوشومش اولان کمسه یه دینور ﴿ الزمانة ﴾ کرامه وزننده تمکینلو صاحب وقار اولمق معناسنه در یقال زمت الرجل زماتة من الباب الخامس اذا وقر ﴿ الزمیت ﴾ امیر وزننده وقور و صاحب تمکین آدمه دینور ﴿ الزمّیت ﴾ سکیت وزننده که مبالغه در بغایت وقور و لنکرلو اهل تمکین آدمه دینور یقال رجل زمیت کامیر ای وقور و یقال رجل زمّیت کسکیت ای اوقرمنه ﴿ الزمّت ﴾ تشدید میله زمّج وزننده بر قوش اسمیدرکه کوناکون رنکلر ایله متلوّن کورینور * شارحك بیاننه کوره تویلری سیاه و ایاقلری و منقاری قزل بر قوشدر کونش طوقندقجه کوناکون رنکلر ایله نمایان اولور عامه نك بوقلمون دیدکاری بو اوله جقدر لکن مفردات سائره بیاننه کوره زمّت واقعا اول کونه بر قوشدر هندستانده ایلاول نام طاغده اولور و بوقلمون کلرهیئتنده بر جانوردرکه اولدخی کونشده جانفس کبی کوناکون رنکلر ایله کورینور ﴿ الازمئنات ﴾ اضمحلال وزننده ماده مزبوره دن مأخوذدر کوناکون رنکلره کیرمك معناسنه در یقال ازمأتّ یزمئتّ ازمئنانا اذا تلوّن الوانا متغایرة کرك صوری اولسون و کرك معنوی اولسون که تلوّن طبیعتدن ناشی اولور ﴿ زناته ﴾ نونله کتابه وزننده مغرب ایلنده بر بیوك قبیله آدیدر مشهور منجم زناتی آنلردندر ﴿ الزیت ﴾ بیت وزننده معاویة بن سعدك فرسی اسمیدر و زیت بر نوع یاغ اسمیدرکه زیتون یاغی دیدیکمزدر و زیت مصدر اولور بر نسنه یه زیتون یاغی قومق معناسنه در تقول زتّ الطعام ازیته زیتا اذا جعلت فیه الزیت * شارح تای مشدده ایله ازتّه نسخه لرینی تخطئه ایلمشدر و برکمسه یه زیتون یاغی یدرمك معناسنه در یقال زاتهم ای اطعمهم الزیت ﴿ الزیتون ﴾ شجر معروفدرکه زیتون اغاجی تعبیر اولنور * شارح دیرکه میوه سنه و شجرینه زیتون اطلاق اولنور و احدی زیتونه در و زیتون دمشق شامده واقع مسجدك اسمیدر علی قول جبال شامه اطلاق اولنور * شارحك بیاننه کوره طور سیناده مناجاتکاه حضرت موسی اولان مسجد اوله جقدر و زیتون چین اولکه سنده بر بلده آدیدر و صعید قضاسنده بر قریه در و بر رجل آدیدر ﴿ الزیتونة ﴾ هایله بادیهٔ شامده بر بقعه آدیدر ﴿ عین الزیتونه ﴾ مغربده افریقیه اولکه سنده بر موضعدر ﴿ احجار الزیت ﴾ مدینهٔ منوره ده بر موضعدر ﴿ قصر الزیت ﴾ بصره ده بر موضعدر ﴿ المزیت ﴾ مبیت وزننده و ﴿ المزیوت ﴾ اصلی اوزره اسم مفعوللردر زیتون یاغی قونمش و آنکله یاغلنمش نسنه یه دینور ﴿ الازدیات ﴾ ازدیاد وزننده زیتون یاغی سورنمك معناسنه در یقال ازدات الرجل ازدیاتا اذا ادّهن بالزیت ﴿ الازاتة ﴾ همزه نك کسریله برکمسه نك زیتون یاغی چوق اولمق معناسنه در یقال ازاتوا اذا کثر عندهم الزیت ﴿ الاستزاتة ﴾ استزاده وزننده زیتون یاغی ایستمك معناسنه در یقال استزات الرجل اذا طلب الزیت ﴿ الزیتیة ﴾ لبید بن عمرو الغسانی فرسنك اسمیدر

فصل السین

﴿ السأت ﴾ سینك فتحی و همزه نك کسریله بوغمق معناسنه در یقال سأته سأتا من الباب الثالث اذا خنقه ﴿ السأتان ﴾ شفتان وزننده بوغاز دلیکنك ایکی جانبنه دینورکه خنق ایدن کمسه نك اورالره ایکی پرمقلری کلور سأت مفردیدر فتحتیله ﴿ السبت ﴾ نبت وزننده سکون و راحت ایلمك معناسنه در

يقال سبت الرجل سبتا من الباب الاول والثانى اذا استراح وسكن وكسمك معناسنه در يقال سبت الشئ اذا قطعه
وسبت دهر وزمانه دينور كاسيذكر وباش تراش ايلك معناسنه در يقال سبت رأسه اذاحلقه وباشده بوريلوب طوپ
اولان صاچدن برمقدارينى صاليويرمك معناسنه در يقال سبت شعره اذا ارسله عن العقص وسبت دوه يه مخصوص
بركونه يورويش اسميدركه مراد سير سريعدر وسبت متحير اولمق معناسنه در يقال سبت الرجل اذا حار وسبت يوكرك
صوى آته دينور وصف بالمصدر در قطع مسافه ايلديكيچون يقال فرس سبت اى جواد وحدتلو حشارى سركش
وكستاخ وجرئ اوغلانه دينور يقال غلام سبت اى عارم جرئ وبيون اورمق معناسنه در يقال سبت عنقه اذا
ضربه وسبت هفته كونلرندن بركون آديدركه فارسيده شنبه ولسانمزده جمعه ايرتسى تعبير اولنور جمع قلتى اسبت
كلور فلس وافلس كبى وجمع كثرتى سبوت كلور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قطع معناسندن مأخوذدر زيرا
حق جل وعلا ارض وسماواتك خلقنه احد كونى ابتدا ايدوب التى كون مدتده اتمام ويوم مزبورده خلق وايجاد
عملنى قطع ايلمكله سبت ايله مسمى اولمشدر وبوراده يومدن مراد مقدار يومدر وتدريجى خلق دليل اختيار واعتبار
نظار در وعباده تأنى لطفنى تعليمه مبنى در وسبت اويقوجى كمسه يه دينور يقال رجل سبت اى كثير النوم وبغايت زيرك
وداهيه اولان كشى يه دينور وسبت يهود طائفه سى سبت كوننه متعلق معيشت واكتسابدن منقطع اولمق مقوله سى
اموره قيام ومراعات ايلمك معناسنه در يقال سبت اليهود اذا قاموا بامره (السبات) غراب وزننده بودخى پك زيرك
وداهيه وعيار اولان كشى يه دينور واويقويه اطلاق اولنور على قول غشيه كبى خفيجه اويقويه دينور ياخود بقونك
ابتداسنه دينوركه هنوز دماغه استيلا ايليه قلبه سرايت ايدنجه قدر پس قلبى دخى باصدقده سبات اطلاق اولنمز
شارح ديركه بعض نسخه ده اوخفيفه عنوانده مرسوم اولمغله خفيف اويقوديمك اولوركه امرغمه اوله جقدر ونومه
سبات اطلاقى مجازدر موجب راحت اولديغنه مبنى در وقوله تعالى ﴿ وجعلنا نومكم سباتا ﴾ اى قطعا عن الاحساس
والحركة استراحة للقوى الحيوانية وازاحة لكلالها اوموتا لانه احد التوفيين ومنه المسبوت للميت وبين الاطباء سبات
تعبير اولنان عارضه بومعنادن مأخوذدر اويقودن كوزينى آچوب باشنى قالديره مراولور وسبات دهر وزمانه اطلاق
اولنور يقال مضى عليه سبت وسبات اى دهر وسبات بلاحرف تعريف ابراهيم بن دبيس نام محدثك لقبيدر (ابناسبات)
ليل ونهاره اطلاق اولنور دهر معناسندن مأخوذدر * شارح ديركه ابناسبات فى الاصل ايكى برادر اولوب برى
شمسك محل طلوعنه اطلاع ايچون مشرق طرفنه وديكرى مغرب جانبنه عزيمت ايدوب من بعد برى برينه ملاقاتلرى
ميسر اولمامغله بعد الافتراق اجتماعلرى وقوع بولميانلر حقنده ابناسبات ضرب مثل اولمشدر بومناسبتله ليل ونهاره
اطلاق ايدرلر (السبت) سينك كسريله صغر دريلرينه دينور جلود البقر معناسنه كه مراد دباغت اولنمش دريلردر
جميع انواعى اعتباريله در على قول مطلقا دباغت اولنمش درى يه دينور بقرك وسائرك اولسون ياخود قرظ ايله
يعنى پلاموداليه دباغت اولنمش درى يه مخصوصدر تركيده كون تعبير ايتدكلريدر شارحك بيانه كوره دباغتله تويلرك
حلق وازاله اولنديغنه مبنى در نعال سبتيه بوكه منسوبدر واول نعله دخى سبت اطلاق اولنور اتساعله (السبت)
سينك ضميله خاتم چچكنه شبيه بر نبات آديدر سينك فتحيله ده زبانزددر (المسبت) محسن وزننده اسباتدن اسم فاعلدر
اصلا حركت ايليان يعنى حركته مجال اولان كشى يه دينور شدت جراحت ومرض مقوله سى عارضه دن ناشى
يقال اصبح مسبتا اى لايتحرك وسبت كوننه داخل اولان كشى يه دينور كما يقال اسبت الرجل اذا دخل فى السبت
(السبتة) سينك فتحيله و(السنبت) و(السنبتة) بونلرده سبت كبى زماندن برمدته اطلاق اولنور تقول اقمت عنده
سبتا وسبتة وسنبتا وسنبتة اى برهة (كفرسبت) شام ديارنده بر موضع آديدر (المسبوت) ميته اطلاق اولنور مقطوع
الحياة اولديغيچون (المنسبت) اسم فاعل بنيه سيله شول تازه خرمايه اطلاق اولنوركه هر برى نضج بولوب اولمش
اوله كه قوروقلق حالتى منقطع اولور يقال رطب منسبت اذا عمه الارطاب (السبنتى) حبنطى وزننده جرى ودلير
اولان انسان وحيوانه دينور ياى الحاق ايچوندر زيرا سبنتاة دخى ديرلر وسبنتى قبلانه اطلاق اولنور جرأتنه بناء
جمعى سبانت كلور نونك كسريله (السبتة) سينك فتحيله چكى يه دينور معزى معناسنه (السبتان) سينك كسريله
احمق وبيعز كشى يه دينور (الانسبات) انفعال وزننده برنسنه سونوب اوزانمق معناسنه در يقال انسبت الشئ اذا
امتد ويقال فى وجهه انسبات اى طول وامتداد يعنى يوزنده سوبولك واردر (السبتاء) حمراء وزننده شول قيون
وكچى مقوله سنه دينوركه قولاقلرى اوزون اوله رق ياخود قصه اوله رق يايغين اوله اول كونه قولاق آتده اولورسه
كوكچ تعبير اولنوركه ديكنه طورمز اولور يقال شاة سبتاء اى منتشرة الاذن فى طول او قصر وسبتاء اوه يه دينور
صحراء معناسنه (سبتة) بلده وزننده مغربده بر بلده آديدر اندلس مقابلنده دوشر آق دكزدن بحر محيطه چيقه جق

ل

بوغاز آنك قربنده اولمغله سبته بوغازی تعبیراولنور آندن سلفده اعلام وفیره ظهور المشدر (السبتّ) فلّز وزننده
شبت معناسنه درکه ایکیسیده شود معرّبیدر وشود کسرتیله فارسیده ترکیده دره اوتی دیدکاری نبات اسمیدر
(سبخت) سینك وبای مشدده نك ضمیله ابوعبیده نك لقبیدر * مترجم دیرکه ابوعبیده که معمر بن المثنی البصریّ
النحویدر علوم عربیه وفنون ادبیه نك ناقد وبصیری وواقف وخبیری ایدی یوزدن متجاوز تألیفاتی خصوصا کتاب
المجاز نام اثر فضائل آیاتی واردر وسبخت سپوخت فارسی معربیدر که سپوختن دن ماضیدر سپوختن دورتمك

مطلب

وسانجمق معناسنه در مرحوم بغایت دلازار اولمغله لسانندن صغیر وکبیر خلاص بولمیوب هرکسك حقنده طعن
وطنزی مقرر ایدی عامّهٔ ناس لسانندن خوف ایدرلر ایدی برآدمه حرف انداز اولدقده حضار بری برینه ابوعبیده
نیز سپوخت یعنی ینه صوقدی ودورتدی دیمکدر حتی اصمعی دخی مرقوملك لسانندن احتراز ایدر ایدی وسبخت
زموخت فارسی معرّبی اولمق دخی ممکندرکه عقده معناسنه در مرقوملك وزن طبع اشعارده وایه سی کمپایه اولمغله
بربیتی انشاده قادر اوله میوب وتلاوت قرأنده لحن وانعقادی وار ایدی ایمدی اشبو ابوعبیده وجه مذکور اوزره
هایله در وینه فن لغت وادبیه ده یکتا قاسم بن سلام که لغتده غریب المصنف مؤلفیدر هاسز ابوعبیددر رحمهما الله
تعالی (السبروت) زنبور وزننده اصلا نبات اثری اولمیان قیریره دینور ارض قفر معناسنه یقال ارض سبروت
ای قفر لانبات فیه وقولهم ارض سباریت من باب ثوب اخلاق کویا که اول یردن هرجزؤ اعتبار اولنمشدر ویك آز
وکترنسنه یه دینورکه برایشه یرایوب ویریرطوتمز اولور یقال مال سبروت ای قلیل تافه وفقیر وکدایه دینور یقال
رجل سبروت ای فقیر وساده رواوغلانه دینور جمعی سباریت کلور وسباری کلور وبونوادردندر (السبریت) کبریت
وزننده و(السبرات) نبراس وزننده و(السبرت) قنفذ وزننده بونلرده فقیر وکدایه دینور بونلرکده جمعلری سباریت
کلور (السبرتة) دحرجه وزننده قانع وخرسند اولمق معناسنه در یقال سبرت الرجل اذا قنع (المسبرت) مدحرج
وزننده یوزنده وکودهسنده قیلی وتویی اولمیان کشی یه دینور آق اغالر کبی یقال رجل مسبرت ای لاشعر علیه
(السنبریت) شنبلید وزننده بدخوی آدمه دینور (سبرت) جعفر وزننده طرابلس مغربده برچارشو آدیدر (الستّ)
سینك کسری وتانك تشدیدیله اعداد جمله سندن التی عدده دینور فارسیده شش مرادفیدر بونك اصلی سدس
ایدی سین تایه ابدال اولندقدنصکره دال تایه ادغام اولندی صاحب مصباحك بیانه کوره ستّ کلمه سنك مصغرنده
سدیس وسدیسه وجمعنده اسداس دینور وابن السکیت نقلی اوزره عندی ستة رجال وستّ نسوة دینور کذلك

(مطلب مهمه)

عندی ستة رجال ونسوة دینورکه نسوه کلمه سی رجال اوزره معطوفیتله مجروردر بنم یانمده اوچ رجل واوچ خاتون
واردر دیمکدرکه عندی ثلاثة من الرجال وثلاث من النساء سبکنده در وعندی ستة رجال ونسوة دینورکه نسوه ستة
اوزره معطوفیتله مرفوعدر عندی ستة من الرجال ونسوة سوی هذه الستة سبکنده درکه بنم یانمده التی نفر رجال
وبرقاچ خاتون واردر دیمکدر کذلك هرعددلرده که آندن ایکی جمع افراد اولنمق قابل اوله حال بومنوال اوزره در
وصمنا ستة من شوّال دینور هایله اکرمعدود اراده اولنور ایسه زیرا مذکردر وستا دینور هاسزا اکر عدد اراده
اولنورسه وبو ماده دن فاعل صیغه سی مراد اولندقده که التنجی دیمك اولور سدس لفظ اصلیسی اعتباریله سادس
وسته کلمه سنه نظر ایله ساتّ دینورکه اصلی ساتت اولوب ادغام اولنمشدر وحرف مکرّر آخر کلمه ده واقع اولدقده
اوّلك دلالتنه اعتمادا یایه قلب اولنمق مطرده سنه مبنی سادسده سادی دخی دینور تسنّن وتسرّر کلمه لرنده تسنی
وتسرّی دیندیکی کبی وقاعده درکه اسماء اعداد ماده لرنده مذکر ومؤنث جمع اولوب اکر مذکر سابق ایسه اسم عدد
مذکر قلنورکه هاایله ایراد اولنور یقال عندی ستة رجال ونساء واکر مؤنث سابق ایسه مؤنث قلنور یقال عندی
ستّ نساء ورجال نته که قام زید وهند وقامت هند وزید دیرلر سابق اعتبار اولنوب لفظ آنك اوزرینه مبنی اولور انتهی
(السّتّ) سینك فتحیله بد وناسزا کلامه دینور وعیب ونقیصه یه دینور غریبدرکه داله سدّ دخی بومعنایه اولمغله تاء
دالدن مبدله اولمق محتملدر (ستّیّ) سینك کسریله برکلمه درکه قول وجاریه قسمی آنکله قادینلرینه ندا وخطاب ایدرلر
یاستّ جهاتی تأویلنده درکه تملك کلیدن کنایه در یاخود بولحندر صواب اولان سیدتی دیمکدر پس سیدتی
لفظندن مخفف اولور بنم افندم دیمك اولور وستّیّ بنت ابی عثمان الصابونیّ محدثه در (ستیته) جهینه وزننده
برنیچه خاتون اسملریدرکه جمله سی محدثه لردر واحمد بن محمد بن سلامة الستیتی محدثدر (حصن ابن ستین) ملاطیه
مقابلنده برحصن آدیدر ظاهرا شمدی خرابه در یاخود اسم دیکر ایله مشتهردر زیرا اوراده حصن بطریق وحصن
منصور واردر لکن حصن ابن ستین ایله متعارف نسنه یوقدر (ستیك) سینك وتای مشدده نك کسریله که فارسی
اوزره متصرفدرکه ستی مصغری اوله جقدر زیرا فارسیده کاف اداة تصغیردر تعریبنده یاء مفتوح قلنمشدر بنت

(معمر)

معمر آنكله تسميه اولنمشدر كه محدثه‌در و احمد بن محمد بن سته كه سينك فتحيله‌در محدثيندندر (سجستان) سينك
و جيمك كسريله و سينك فتحيله زبانزددر مشرق ديارنده بر ايالت آديدر ايرانك شرقيسنده بر ايالت جسيمه‌دركه حالا
سيستان تعبير اولنور و سجستان معربيدر (السحت) سينك ضمى و حانك سكونيله و ضمتينله لغتدر حرام معناسنه‌دركه
كسبى و اكلى محظور اولان نسنه‌دن عبارتدر على قول سحت شول كسب خبيثه‌دينوركه صاحبنه عار و نقيصه‌يى
مستلزم اوله جمعى اسحات كلور يقال هو يأكل السحت اى الحرام او ماخبث من المكاسب فلزم عنه العار * مؤلفك
بصائرده بيانه كوره اصل سحت بر نسنه‌نك استيصالى اوزره صويلمش قبوغنه دينور بعده صاحبنه عار و نقيصه‌يى مستلزم
اولان حرام و محظورده استعمال اولنمشدر كوياكه صاحبنك دينى و مروتنى اهلاك و استيصال ايدوب ياخود بركتى
ازاله ايلديكنه مبنى‌در و كسب خبيث من بور ثمن كلب و خمر و خنزير مقوله‌سى مكاسبدر (الاسحات) اسكات وزننده
حرام كسب ايلمك معناسنه‌در يقال اسحت الرجل اذا اكتسب السحت و برشيئى استيصال ايلمك يعنى بتمامه كيدرمك
ياكوكندن قوپرمق معناسنه‌در يقال اسحت الشئ اذا استأصله و بركسه‌نك قزانجى حرام ياخود خبيثا ولمق
معناسنه‌در يقال اسحتت تجارته اى خبثت و حرمت بورادة واو او معناسنه‌در (السحت) ضرب وزننده اسحات
ايله ايكى معناى اولده مرادفدر يقال سحت الرجل سحتا من الباب الثالث اذا اكتسب السحت و يقال سحت الشئ
اذا استأصله و سحت قبوق و درى مقوله‌سنى صويوب كيدرمك معناسنه‌در يقال سحت الشحم عن اللحم اذاقشره
و سحت خالص و بيغش معناسنه استعمال اولنور كوياكه شوائبى استيصال اولنمشدر و منه يقال برد سحت اى صادق
و هدر و تلف معناسنه استعمال اولنور يقال ماله و دمه سحت اى لاشئ على من اعدمهما بل يهدران و هو من الاهلاك
و الاستيصال و سحت پريمش اسكى ثوبه اطلاق اولنور يقال ثوب سحت اى خلق (المسحوت) اذهاب و استيصال
اولنمش نسنه‌يه دينور يقال مال مسحوت اى مذهب بومعنادندركه هرنقدر اكل ايلسه اصلا شبع كلميان كشى‌يه
مسحوت الجوف اطلاق اولنور و اكثرى تخمه و امتلايه مبتلا اولان كشى‌يه ده اطلاق اولنمغله ضد اولور زيرا
هضم ايلامكدن نشئت ايدر لكن فى الحقيقه بينلرنده شبه تضاد واردر و مسحوت الجوف معده و بطنى واسع اولان
كشى‌يه اطلاق اولنور (المسحت) مكرم وزننده بودخى استيصال و جهيله ازاله و اذهاب اولنمش نسنه‌يه دينور مسحوت
كبى (السحت) ضمتينله و (السحيت) اميروزننده بونلرده مسحت معناسنه‌در يقال مال مسحوت و مسحت و سحت و سحيت
اى مذهب (الاسحت) احمروزننده شول سنه‌يه دينوركه آنده اصلا اوت و اوتلاق اثرى ظهور ايلميه اجدب كبى يقال
عام اسحت اى لارعى فيه (السحتاء) جدباء وزننده و مرادفيدركه اوتلاقدن خالى يره دينور يقال ارض سحتاء اى لارعى
فيها (السحتوت) سينك ضميله ياغى آزجه اولان سويقه يعنى قاووده دينور و پك اسكى ثوبه دينور و بومشاق طپراقلى
چول صحرايه دينور (السحتيت) كبريت وزننده بودخى ياغى آزجه اولان قاووده دينور (السحتى) سينك فتحيله
اسكى ثوبه دينوركه مبالغة نفسنه منسوبدر (سحيت) زبيروزننده طرف اشرف حضرت رسالتپناهى‌يه رعين
قبيله‌سندن وارد اولان ايلچيلردن مبرح بن شهاب الرعينى نام كسه‌نك جدى اسميدر (السحلوت) زنبوروزننده
بى باك و لاابالى‌يانه طوراولان عورته دينور مرأة ماجنه معناسنه ذكر اولنان سحت لفظندن مأخوذدر (السخت)
سينك فتحى و خاى معجمه‌نك سكونيله قاتى و شديد معناسنه‌در * شارح ديركه بولفظ فارسيدر عرب دخى استعمال
ايلمشدر (السخيت) اميروزننده بودخى قاتى و شديد اولان شيئه دينور * مؤلف مسامحه اوزره بيان ايلمشدر يقال شئ
سخت و سخيت اى شديد (السخت) سينك ضميله آت و قاطر كبى ذات الحوافر اولان حيوانك عقب تولدده
ياوريلرينك قارنلرندن ابتدا چيقان مردار شيئه دينور نته كه قوزينك قارنندن چيقانه ردج و معصومدن چيقانه
عقى دينور (السختيت) سينك كسريله سختيت وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى و شديد الارتفاع اولان
غباره دينور و بياض و خاص اونه دينور و مطلقا پك قاتى و شديد اولان شيئه دينور (المسخوت) صماقى كبى دوز
و املس اولان شيئه دينور (السختيان) سينك كسرى و فتحيله دباغت اولنمش كچى درىسنه دينور و بوفارسيدن
معربدر تركيده دخى سختيان دينور اعلام سلفدن ايوب السختيانى اكا منسوبدركه سختيان فروش ايدى (سختان)
سلمان وزننده و (سخيت) زبيروزننده ايكى محدث اسميدر (سرت) سينك ضميله مغربده بر بلده آديدر (سرته)
جرعه وزننده اندلس اولكه‌سنك جوفنده يعنى وسطنده بر بلده‌در قاسم بن ابى شجاع السرتى المحدث اورايه
منسوبدر (السفت) سينك فتحى و فانك سكونيله برنسنه‌يى چوق ايچوب لكن قانميوب صوسزلغى كتمز اولمق
معناسنه‌در يقال سفت الرجل سفتا من الباب الرابع اذا اكثر من الشراب و لم يرو (السفت) زفت وزننده و مرادفيدر
(السفت) كتف وزننده بركتسز طعامه دينور يقال طعام سفت اى لابركة فيه (السقت) سينك فتحى

وقافك سكونيله و (السقت) فتحتينله برنسنه بركتمسز اولمق معناسنه در يقال سقت الشئ سقتا وسقتا من الباب الرابع
اذالم تكن فيه بركة (السقت) كتفوزننده بركتمز شيئه دينور (السكت) سينك فتحي وكافك سكونيله و (السكوت)
قعود وزننده و (السكات) سؤال وزننده خاموش اولمق معناسنه دركه ترك كلام ايلكدن عبارتدر تركيده صوصمق
تعبير اولنور يقال سكت الرجل سكتا وسكوتا وسكاتا من الباب الاول اذا صمت وسكت كثير السكوت اولان كمسه يه
دينور اطلاق بالمصدردر ومطرب نغمات ايدر ايكن ايكى نغمه نك ميانني صواق آلمقسزين فصل ايلكه دينور مجوّدلرك
سكته تعبيرلرى بوندن مأخوذدر وسكت وسكوت اولمك معناسنه استعمال اولنور يقال سكت الرجل اذا مات
(الساكوتة) سكوت معناسنه در * مؤلف سكات اوزره عطف ايلكله بودخى مصدر اولمق اقتضا ايدر لكن
اسم اولمق اغلبدر وساكوته كثير السكوت اولان كشى يه دينور (السكتيت) حلتيت وزننده و (السكيت) سكين
وزننده و (السكيت) مصغر بنيه سيله كه تكبيرا ايچوندر و (السكيت) كافك تشديديله قبيص وزننده و (الساكوت)
و (الساكوتة) كماذكر جمله سى كثير السكوت اولان كشى يه دينور (السكات) سينك ضميله مصدردرتته كه ذكر
اولندى وسكات وسكاته هايله موجب سكوت اولان شيئه دينور يقال رماه بسكات وسكاتة اى بمايسكته وبركسه
بر مصلحتى بتورمك اوزره اولمق معناسنه استعمال اولنوركه سكوت وسكونى مستلزمدر يقال هو على سكات الامر
اى مشرف على قضائه وسكات شول يلانه اطلاق اولنوركه صوقدقچه يلان اولديغى بيلنمز اوله يعنى پك آهسته
وكيزلنه رك كلوب صوقار اوله (الاسكات) همزه نك كسريله متكلمك سوزى قالميوب منقطع اولمغله خاموش اولمق
معناسنه در يقال اسكت الرجل اذا انقطع كلامه فلم يتكلم * قال الشارح يقال تكلم فلان ثم سكت فاذا افحم قيل اسكت
ويقال اسكته اذا جعله ساكتا (السكتة) سينك فتحيله بر مرض آديدر بو بر مرضدركه بطون دماغده ومجراى ارواحده
روحك نفوذينى مانع سدّۀ كامله سببيله اعضا حسّ وحركتدن معطل اولور (السكتة) جرعه وزننده شول شيئه
دينوركه آنكله چوجق وسائر كسنه لر آوينوب اسكات اولنور يقال ماله سكتة لعياله اى مايسكتهم به وسكتة قابده قلان
بقيه يه دينور (السكيت) كميت وزننده وكافك شده سيله لغتدر يارش آتلرندن الك صكره كلان آته دينوركه اونجيسى اولور
صاحبى افتخاردن ساكت اولديغى ملاحظه سيله در (الاسكات) همزه نك فتحيله اجناس مختلفه دن مجتمع ناسه دينوركه
دير نتى تعبير اولنور واوباش معناسنه وبقاياء معناسنه دركه هر شيئك بقيه لريدر وفصل صيف اواخرنده كلان ايام معتدله يه
دينوركه خريفه مجاور اولان ايامدر * شارحك بيانه كوره اسكات لفظنك معناى اوّلده مفردى يوقدر سائرلرده مفردى
سكته در وبونلر بقيه معناسنه در (السكت) كتف وزننده شول كمسه يه دينوركه * سويلمز سويلمز اما در مكنون سويلر
ناطقه سنجه آز سويليوب وسويلدكده كوزل ومضبوط ومعنيدار سويلر اوله اصطلاحجزده آز سويلر اوز سويلر تعبير
اولنور يقال رجل سكت اى قليل الكلام فاذا تكلم احسن (المسكت) معظم وزننده قمار اوقلرندن الك صكره يه قلان
اوقه دينوركه بهره ونصيبدن اسكات اولنمشدر (السلت) سينك فتحي ولامك سكونيله كوده دن بغرسغى صيروب
چيقارمق معناسنه در يقال سلت المعى سلتا من الباب الثانى والاول اذا اخرجه بيده * شارحك بيانه كوره بو ماده
برنسنه يى آخردن صيروب يا صويوب چيقارمق معناسنه موضوعدر پس بغرسغى ال ايله صيقوب ايچنده كنى
صيروب چيقارمق معناسنه ده اولور بوكه كوره اخرجه قولى اخرج مافيه تأويلنده اولور وسلت برون كسمك
معناسنه در يقال سلت الانف اذا جدعه وتراش ايلمك معناسنه در يقال سلت الشعر اذا حلقه ومطلقا كسمك
معناسنه در يقال سلت الشئ اذا قطعه وهدى دوه سنك قان چيقنجه قدر دريسنى بچاق ايله صويمق معناسنه دركه
علامت ايچون ايدرلر يقال سلت دم البدنة اذا قشره حتى اظهر دمها بعض نسخه ده دم الندبة واقع اولمغله بدنده
اولان جراحت اثرى ديمك اولور وسلت پرمقله قابدن طعام بيلاشغنى سيلوب صيرمق معناسنه در يقال سلت
القصعة اذا مسحها باصبعه وقنالى خاتون اللرندن قنا بقيه سنى صيروب آتمق معناسنه در يقال سلتت المرأة الخضاب
عن يدها اذا القت عن يدها العصم وبركسه يه اورمق معناسنه دركه دريسنى صيرمغى مستلزمدر يقال سلت
فلانا اذا ضربه واسهال اوزره چقرمق معناسنه در يقال سلت بسلحه اذا رمى (الاستلات) افتعال وزننده
بودخى قابدن طعام بقيه سنى پرمغله سيلوب صيرمق معناسنه در يقال استلت القصعة اذا مسحها باصبعه (السلاتة)
ثمامه وزننده كاسه نك اطرافندن پرمغله صيروب جمع ايتدكلرى طعام بقيه سنه وبيلاشغنه دينور (الانسلات)
انفعال وزننده بركسه آنسزين برآدمك اللدن يا بركروه ايچندن صيريلوب قورتلمق معناسنه در يقال انسلت عنا
اذا انسلّ من غيران يعلم به (المسلوت) مسكوت وزننده شول كيكه دينوركه اوزرنده اولان ات صيريلوب
آلنمش اوله (السلت) سينك ضميله آرپه يه دينور على قول بر نوع آرپه اسميدر ياخود طعمنده اكشيلك اولان آرپه يه دينور

بوآرپه رومیده طراغیس وفارسیده جو برهنه وترکیده پیغمبر آرپه سی دیدکلری در خرمندن چیقدقده بعینه بغدای کبی قابسز چیقار اوّل نظرده کورنلر بغدای ظن ایدرلر آرپه ایله بغدای بیننده متوسط اولور (السلتاء) حمرآء وزننده شول خاتونه دینورکه اصلا خضاب وحنا استعمال ایلمز اوله یقال امرأة سلتاء ای لاتختضب (السلتة) فلته وزننده ومر ادفیدرکه ذکراولنان سلت وانسلاتدن اسمدر صیریلوب قورتلق حالتنه دینور بومعنایه مبنیدرکه عربلر فلان بنی چکوب کیرویه براقدی کتدی دیه جك یرده * ذهب منی فلتة وسلتة * دیرلر سبقنی وفاتنی معناسنه وبو بیلمز لکله یاغفلت سببیله یااهمالدن ناشی ایش المدن چیقدی کتدی مقامنده دخی ضرب اولنور (الاسلت) احمر وزننده برونی بتون قطع اولنمش کشی یه دینور یقال هواسلت اذاکان قداوعب جدع انفه * واسلت ابوقیس نام شاعرك پدری لقبیدر (السلحوت) زنبور وزننده سحلوت معناسنه درکه بی باك وماجنه اولان عورته دینور (السلکوت) زنبور وزننده برقوش آدیدر * مؤلف بونی سلك ماده سنده جبروت وزنیله ثبت ایلمشدر (السمت) سینك فتحی ومیمك سکونیله یوله دینور طریق معناسنه یقال الزم هذا السمت ای الطریق واهل خیراولان ذاتك امر دینده اولان هیئتنه وحسن سیرتنه اطلاق اولنور ومنه حدیث عمر ﴿ فینظرون الی سمته وهدیه ﴾ ای الی هیئته ومنظره فی الدین وحدس وظن وتخمینله بریولی طوتوب کتمك معناسنه در یقال سمت فلان سمتا من الباب الثانی والاول اذا سار علی الطریق بالظن وسمت کذلك مصدر اولور اقوال وافعالده ومذهب وسیرتده کوزل سلوك ایلمك معناسنه یقال سمت الرجل سمتا من الباب الثانی والاول اذانحی حسن النحو وبرنسنه یه قصد وآهنك ایلمك معناسنه در یقال سمت الشیٔ وسمت نحوه اذا قصده وبرکیمسه یه برکلامك یاخود برتدبیر ورأیك وجه وطریقنی تهیئه وتسهیل ایلمك معناسنه درکه آنی تزکاهلق تعبیر اولنور یقال سمت لهم سمتا من الباب الثانی اذا هیألهم وجه الکلام والرأی ومحدثیندن یونس بن خالد السمتی که سمته منسوبدر هیئتی وامر دینده حسن سیرتی باعث نسبتیدر (التسمیت) تفعیل وزننده برنسنه اوزره حضرت حق جل وعلانك اسم شریفنی یاد ایلمك معناسنه در یقال سمت علی الطعام اذا ذکر اسم الله تعالی علیه اسم شریفی آنك اوزرینه ذکر ایله برکتلنوب کویا که اصلا نقص طاری اولمیوب هیئت اولاسنه ارجاع ایچون دعا ایلمك اولور وتسمیت آغسران آدمه یرحمك الله دیو دعا ایلمك معناسنه در یقال سمت للعاطس اذا دعی له فقال یرحمك الله عاطس عطسه سببیله هیئتندن منزعج اولمغله کویاکه جعلك الله علی سمت حسن سبکنده اولور وبونده شین معجمه ایله ده لغتدر بلکه اکثردر * مترجم دیرکه آدم صفیّ علی نبینا وعلیه السلام الوفیّ حضرتلرینك دماغلرینه روحك وصولنده عطسه ریز اولمغله الحمد لله دیو حمد ایلدی حمدینه مجازات ومقابله ایچون ملائکه علی قول حضرت مولی ﴿ یرحمك الله یا آدم ﴾ بیورمغله الی الآن سنت اولمشدر واول عطسه حکمة صدور ایدوب اول حینده مسدود ومنعقد اولان الك واویناق یرلری آچیلوب روح لسانه بالغ اولمغله حمد الهی قلمشدر ویرحمك الله عنوانیله مقابله شایستهٔ رحمت ایدوکنی وکندیلردن زله صدور ایده جکنی تلمیح اولدیغی کتب تفاسیرده مسطوردر وتسمیت طریق مستقیمه ملازمت ایلمك معناسنه در یقال سمت فلان اذا لزم السمت ای الطریق المستقیم (مسمت النعل) ایاق قابنك بلندن اشاغی اوجنه وارنجه یره اطلاق اولنور یوله ابتدا اول متوجه اولدیغنه مبنیدر (سمنت) سمند وزننده صعید اعمالندن برقریه آدیدر (السمروت) زنبور وزننده اوزون شیئه دینور (الاسنات) اسناد وزننده قیتلغه مبتلا اولمق معناسنه در یقال اسنت القوم اذا اجدبوا * شارح دیرکه بوسنه لفظندن مأخوذدرکه قیتلغه اطلاق اولنور اصلی واو اولمغله تایه قلب اولنمشدر اسنت القوم ایله اسنی القوم کلامنی فرق ایچون واسنی القوم دیمك قوم بریرده برسنه مقیم اولدی معناسنه در فراءدن منقولدرکه سنه لفظنك آخرنده اولان هاء ثالثه ده واقع اولمغله اصلیه ظنیله تایه قلب ایلدیلر ومنه یقال اصابتهم السنت بالتاء * لکن مؤلف اصلی هائی وواوی اولدیغنده ذاهب اولمشدر نته که ماده لرنده ثبت ایلمشدر ومصباحك بیانی دخی اولکونه درکه سنه کلمه سی محذوفة اللامدر برلغته کوره اصلی سنهه درکه هائیه در جمعی سنهات در سجده وسجدات کبی ولغت اخرایه کوره واویه در اصلی سنوه در جمعی سنوات در وجمع مذکر سالم کبی سنون اوزره جمعلنور (السنت) کتف وزننده برکیمسه یه خیر ومنفعتی اولمیان کشی یه دینور جمعی سنتون کلور یقال رجل سنت ای قلیل الخیر بوراده قلت عدمدن کنایه در (السنتة) فرحه وزننده و (المسنتة) محسنه وزننده نبات انبات ایلمز اولان خیرو منفعتسز یره دینور یقال ارض سنتة ومسنتة ای لم تنبت ویقال عام سنت ومسنت ای جدب (المسانتة) مفاعله وزننده یرده اوتلق اراشدروب کزمك معناسنه در یقال سانتوا الارض اذا تتبعوا نباتها (السنوت) تنور وزننده و (السنوت) سنور وزننده کره یاغنه دینور وپنیره دینور جبن معناسنه وباله دینور وبرنوع خرما اسمیدر وطبخله قوام ویرلمش قویو شیره یه دینور لچر شیره سی

مطلب

فصل الشين المعجمة

كبي ودره اوتنه دينور سبت كبي وراز يانج اسيدركه رزنه تعبير اولنان تخمدر وكون اسيدركه كيون ديدكلرى تخمدر
(التسنيت) تفعيل وزننده طعام طبخ اولنان تجربه يه كيون قومق وطعامى كيونلى قلمق معناسنه در يقال سنت القدر
اذا جعل السنوت فيها (المسنوت) مسكوت وزننده شول كشى يه دينوركه سنكله همدم ومصاحب ايكن اصلسز
وسببسز يره سكا طاريلوب انفعال ايدر اوله كه بدخويلقدن نشئت ايدر يقال رجل مسنوت وهو من يصاحبك
فيغضب من غيرسبب ﴿ فصل الشين المعجمة ﴾ (الشئيب) همزه ايله اميروزننده چوق توكزيوب سورچن آته
دينوركه قوللرنده متانت اولمامقدن نشئت ايدر يقال فرس شئيت اى عثور وشول آته دينوركه قيچ اياقلرينى اوك
اياقلرندن كيرويه بصار اوله كه معايبدندر يقال فرس شئيت اذا كان يقصر حافر ارجليه عن حافرى يديه (الشبتّ)
طمرّ وزننده دره اوتنه دينوركه معروفدر (شبرت) قنفذ وزننده اندلسده برقلعه در (الشتّ) شينك فتحى وتانك
تشديديله و (الشتات) و (الشتيت) شينلرك فتحيله طاغتمق وتارمار ايلمك معناسنه در يقال شتّ الشئ شتا وشتاتا وشتيتا
من الباب الثانى اذا فرّقه وطاغلمق معناسنه لازم اولور يقال شتّ الشمل اذا تفرق (الانشتات) انفعال وزننده
و (التشتت) تفعل وزننده و (الاستشاتة) بونلرده طاغلمق معناسنه در يقال انشتّ الشئ وتشتت واستشتّ اذا افترق
(التشتيت) تفعيل وزننده و (الاشتات) افعال وزننده طاغتمق معناسنه در يقال شتت الله جمعهم واشته اى فرّقهم
(الشتيت) اميروزننده مصدردرنته كه ذكر اولندى وصفت اولور طاغلمش نسنه يه دينور وسيرك سيرك اولان ديشه
دينور جمعى شتى كلوركه فعلى وزننده در ومنه يقال قوم شتى اى فرقا من غير قبيلة يعنى بشقه بشقه قبيله دن اولان فرقه لردر
(الشتات) سحاب وزننده مصدردرنته كه ذكر اولندى واسم اولور طاغنق وپراكنده معناسنه ومنه يقال جاء القوم
شتات شتات اى اشتاتا متفرّقين بورادة شتات كلمه لرى حاليت اوزره منصوبلردر صفت ايله مأوللردر (شتّان) شينك
فتحى وتانك تشديدى ونونك فتحيله ولغت قليله ده كسرى امام فراءدن منقولدر اسم فعل ماضيدر شتت فعلندن
مصروفه دركه باب خامسدندر آيريلوب بعيد اولدى معناسنه در شتان كلمه سنك مفهومنده تأكيد اولمغله پك بعيد
اولدى ديمك اولور يقال شتان بينهما برفع نون البين ونصب ويقال شتان ماهما وشتان مابينهما وشتان ماعمرو واخوه
اى بعد مابينهما وجه مذكور اوزره شتان كلمه سى فتح اوزره مبنيدر زيرا شتت فعلندن مصروف اولمغله ماضى
مقامنه قائمدر وبعضلر مصدريتنه ذاهب اولمغله نونى مكسور ايلديلر وسرعان ووشكان كلمه لرنده دخى فتحه بورسمه در
وشك وسرع كلمه لرندن مصروفلردر وابن السكيت ديديكه اصمعى مايله شتان مابينهما قولنى انكار ايلمشدر شتان
بينهما وشتان عمرو واخوه ديمك كركدر لكن ابن برّى ردّ ايلمشدر تفصيلى واقاويل سائره كتب نحويّه ده مشروحدر
(شتى) ربىّ وزننده اسمادندر محمود بن شتى محدثيندندر (الشخت) شينك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله ذاتى
وخلقى اولەرق بنيه وتركيبى اينجه وآريق اولان چليمسز انسانه وحيوانه دينور صكره دن مهزول اولانه اطلاق
اولنمز خانك فتحيله ده لغتدركه حروف حلق اولديغنه مبنيدر جمعى شخات كلور شينك كسريله (الشخوتة) شينك
ضميله بركيمسه خلقى چليمسز اينجه وآريق اولمق معناسنه در يقال شخت الرجل شخوتة من الباب الخامس اذا كان
شختا (الشخيت) اميروزننده بودخى شخت معناسنه در يقال رجل شخت وشخيت اى دقيق ضامر لاهزالا وشخيت
وشخيت سكيت وزننده وشختيت حلتيت وزننده هوايه آغان توزه وطلازه دينوركه هوايه طوغرى ديركلنوب
چيقمش اوله (التشخيت) تفعيل وزننده برنسنه يى يتشدرمك معناسنه در يقال شخته اليه اذا ابلغه (الشرنتى)
سبنتى وزننده برقوش آديدر (الشمات) و (الشماتة) شينلرك فتحيله دشمنك كدر ومصيبتيله خرّم ومسرور اولمق
معناسنه در يقال شمت الرجل شماتا وشماتة من الباب الرابع اذا فرح ببلية العدوّ اصول سائره ده شماته اسم اولەرق
مرسومدر (الاشمات) همزه نك كسريله بركيمسه يى دشمننك غم ومصيبتى سببيله مسرور قلمق معناسنه در يقال
اشمته الله به اى جعله فرحا ببلية عدوّه (الشماتى) صحارى وزننده و (الشمات) شينك كسريله نوميدوتهى
دست كيمسه لره دينور كرك غنيمتدن وكرك آمال سائره دن اولسون يقال رجعوا شماتى وشماتا اى خائبين وبونلرك
مفردلرى مسموع دكلدر (الشوامت) شينك فتحيله دابه نك اياقلرينه دينور قوائم معناسنه * شارحك بيانه كوره
مفردى شامته در (التشميت) تسميت وزننده ومرادفيدركه آغسران آدمه يرحمك الله ديو دعا ايلمكدر يقال شمت
العاطس اذا دعاله فقال يرحمك الله بومعناده معجمه ايله اكثردر نته كه سمت ماده سنده بيان اولندى * شارحك بيانه
كوره بناسى ازاله ايچوندر ابعدك الله عن الشماتة سبكنده در ياخود قوائم ماده سندن مأخوذدركه ثبات على
طاعة الله ايله دعايه صائر وراجعدر ياخود جمع معناسندن مأخوذدر وتشميت جمع ايلمك معناسنه در يقال شمت
بينهما اى جمعه ياخود تخييب معناسندندركه كذلك بابى ازاله ايچوندر وخائب ونوميد قلمق معناسنه در يقال

شمته اذا خيبه (الاشتمات) افتعال وزننده هنوز سمورمكه باشلمق معناسنه در يقال اشتمت بعيره اذا بدى سمنه (التشمت)
تفعل وزننده غنيمتدن تهى دست عودت ايلك معناسنه در يقال تشمتوا اذا رجعوا خائبين من الغنيمة (المشمت) معظم
وزننده دائما السنهٔ انامده ذكر بالخير ايله ياد ومظهر دعا وثنا وتحيت عباد اولان پادشاهه وامير ووالى مقوله سنه
اطلاق اولنور بناسى سلب ايچوندر يقال ملك مشمت اى محيا من حياه اذا دعاله بالتحية (شنكات) شينك كسريله
بر بلده اسمى اولمق كركدر محدثيندن احمد بن عبد الخالق بن الشنكاتى وكامل بن عبد الجليل الشنكاتى اورادندر
برهان قاطعده بونوله شنكان اوله رق مرسومدر (الشيتان) شيطان وزننده چكركه دن وسائر اول مقوله جانوردن
جماعت قليله يه دينور

﴿فصل الصاد﴾

(الصت) صادك فتحى وتانك تشديديله بركسه يى عنف وقهر ايله
اوته قاقق على قول ال ايله اورمق معناسنه در يقال صته صتا من الباب الاول اذا دفعه بقهر او ضربه بيده وبلك
حيقرمق معناسنه در يقال صت الرجل اذا صرّ وصتّ كروه وجماعت معناسنه در تقول رأيت صتا من الناس
اى جماعة وبركسه يى برداهيه يه اوغراتمق ياخود آزرده ومكدر اوله جق بر كلام ايله ياخود افك وافترا ايله رنجيده
ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال صته بداهية او بكلام اذا رماه به (الصتيت) صادك فتحيله سسه دينور
صوت معناسنه وجغلتى يه وغريو وفريادهٔ دينور جلبه معناسنه وكروه وجماعته دينور صتّ كبى جوهرينك بو مقامده
وفى الحديث ❁ قاموا صتيتين ❁ اى جماعتين عبارتيله ذكرى خطادر صواب اولان وفى اثر ابن عباس عنوانيله اولقدر
شارح ديركه مؤلف كرچه اثر ايله حديث بينى فرق ايلمشدر لكن امام نووى وسائر بعض اصحاب اصول ترادفنه ذاهب
اولمشلردر نته كه صاحب نهايه دخى وفى حديث ابن عباس عنوانيله ثبت ايلمشدر وحديث مرقومك تمامى ❁ انّ بنى
اسرائيل لما امروا ان يقتل بعضهم بعضا قاموا صتيتين ❁ اى جماعتين وصتين عبارتيله مرويدر نته كه ذكر اولندى
(المصاتة) مضادّه وزننده و (الصتات) صادك كسريله مخاصمه ومنازعه ايلك معناسنه در يقال صاتّه مصاتّة
وصتاتا اذا نازعه (المصتيت) مسكين وزننده امور ومصالحده ايشلك وجست وچيره آدمه دينور يقال رجل
مصتيت اى ماض (الصتّ) صادك كسريله ضدّ معناسنه دركه برنسنه نك مخالفيدر قيام وقعود كبى وفرقه وجماعته
دينور (الصته) صادك ضميله بودخى ضدّ ومخالف معناسنه در (الصتية) صادك ضمى وياى مشدده ايله بورغانه دينور
على قول بر نوع ثوب يمنىّ اسميدر (الصنتيت) صنديد وزننده جمع اولمش عسكر آلاينه دينور كتيبه معناسنه وبر قومك
قدر وشان ومنزلت صاحبى اولان سيد ومهترينه دينوركه صنديد لفظنده لغتدر (التصاتّ) فى الاصل تفاعل وزننده
بربريله حرب وقتال ايلك معناسنه در يقال تصاتّ القوم اذا تحاربوا (الصنتوت) زنبور وزننده يالكز ويكتا اولان
آدمه دينوركه قوم وقبيله واقرباسى اولميه (الصتت) فتحتينله صدد لفظنده لغتدركه حذا ومقابل وبرابر معناسنه در
يقال هو بصتته اى بصدده (التصحت) حاى مهمله ايله تفعل وزننده اوتانمق معناسنه در يقال تصحت منه اذا
استحيى (الاصخيتات) خاى معجمه ايله اطميان وزننده يارهنك شيشى اينوب ساكن اولمق معناسنه در يقال اصخأتّ
الجرح اذا سكن ورمه وخسته صاغلمق معناسنه در يقال اصخأتّ المريض اذا برأ (الصعت) صادك فتحى وعينك
سكونيله اورته بويلو آدمه دينور مربوع القامه معناسنه (صعت الرّبه) رانك ضمى وبانك تخفيفيله كوكسنك
ايچريسى كه مرادوسطيدر ياخود ايكى يانلريله قارننك قاويشه جق يرى لطيف ومتناسب اولان كسه يه دينور لطيف
الجفره معناسنه حاصل معنا كوكسنك ...ينه سى مرطبانىٔ قركبى خوشنما ياخود هر يانى اويغون اندامى لطيف
ودلارادر ديمكدر يقال هو صعت الرّبة اى لطيف الجفرة بوراده ربه كلمه سنك اصلى وربا ايدى كه مابين الضلعين
معناسنه در جفره كلمه سنه مشاكلة راء مضموم اولدى بعده جفره معناسنده استعمال اولندى وتركيب مذكورده واقع
صعت كلمه سى معناى مذكوردن مأخوذدركه لطافت واعتدالى مستلزمدر (الصفتيت) فا ايله حلتيت وزننده
(والصفتات) صادك كسرى وفانك سكونيله و (الصفتّ) فلزّ وزننده و (الصفتان) طرمّاح وزننده و (الصفتّان)
فانك تشديديله صليان وزننده ديزمان وجسيم وشديد اولان كشى يه دينور على قول اته طلو صيق وطقناز ياخود
وجودى قوىّ اولوب لكن اندامى ياقشقسز كنده بدن كسه يه دينور وعلى رأى فلزّ وزننده قوت وشجاعتى سببيله
هركسه غالب اولان آدمه دينور (الصفتة) سكته وزننده غلبه وفيروزى معناسنه در (التصفت) تفعل وزننده
قوّت وجلادت اظهاريله بهادرلنمق معناسنه در يقال تصفت الرجل اذا تقوّى وتجلد (التصفتت) تدحرج وزننده
تصفت معناسنه در يقال تصفتت الرجل بمعنى تصفت (الصلت) صادك فتحى ولامك سكونيله وجود انسانيده
شول آلنه دينوركه غره كبى آچق وروشن وتابدار اوله يقال جبين صلت اى واضح براق على قول دوز وبارز وكشاده
اولانه دينوركه بومرى مقابليدر صفات مدايحدندر وصلت مجلا ومصيقل وآبدار اولان ايشلك زاغلو قلجه دينور

و وارسق و يتاغان مقوله سى بيوك بچاغه دينور بونده صادك ضميله ده لغتدر يقال ضربه بالصلت اى السكين الكبيرة و امور و مصالحده اقداملو چيره و كاركذار آدمه اطلاق اولنور و صلت بر رجل آديدر و مصدر اولور آت اوينامق معناسنه يقال صلت الفرس صلتا من الباب الاول اذا ركضه ﴿ الصلوتة ﴾ صادك ضميله بركسه آچق و روشن جبهه لو اولمق معناسنه در يقال صلت الرجل صلوتة من الباب الخامس اذا كان صلت الجبين ﴿ المنصلت ﴾ اسم فاعل بنيه سيله و ﴿ الاصليت ﴾ ازميل وزننده بونلرده زاغلو ايشلك و آبدار قلجه دينور و منصلت امور و مصالحده قلج كبى ايشلك چيره و نافذ آدمه دينور بوراده اصليت افعيل وزننده صفتدر ﴿ الاصلتى ﴾ المعى وزننده و ﴿ الاصلات ﴾ همزه نك كسريله اسكاف وزننده كه صفتدر و ﴿ المصلات ﴾ محراب وزننده و ﴿ المصلت ﴾ منبر وزننده بونلرده امور و مصالحده ايشلك و نافذ و كاركذار آدمه دينور ﴿ الصلت ﴾ صادك كسريله اوغرى يه دينور لص معناسنه ﴿ الصلتان ﴾ فتحاتله نشاطلو و استكلو و يوركلو حديد الفؤاد آته دينور و بوفعلان وزننده وصفدر و صلتان اوچ نفر شاعر آديدر برى عبديدر كه عبد القيس قبيله سندن و برى ضبه قبيله سندن و برى فهم بن مالك قبيله سندندر ﴿ الانصلات ﴾ انفعال وزننده يوريمكده ياسكرتمكده سائره سبق و تقدم ايلك معناسنه در يقال انصلت فى سيره او عدوه اذا مضى و سبق الغير ﴿ الصمت ﴾ صادك فتحى و ميمك سكونيله و ﴿ الصموت ﴾ قعود وزننده و ﴿ الصمات ﴾ غراب وزننده خاموش اولمق سكوت معناسنه در يقال صمت المتكلم صمتا و صموتا و صماتا من الباب الاول اذا سكت و عربلر لاصمت يوما الى الليل ديرلر نصبله و لاصمت يوم ديرلر رفعله و لاصمت يوم ديرلر جرايله لايصمت يوم تام الى الليل معناسنه يعنى تمامابر كون كيجه يه قدر سكوت يوقدر * شارح ديركه نصب حالنه كوره لايصمت يوما الى الليل سبكنده در و جرحالنده اشكال يوقدر و رفع حالنده لايصمت يوم ديمك اولوركه ذكر المحل ارادهٔ حال اولور و منه حديث على رضى الله عنه انه عليه السلام قال ❊ لارضاع بعد فصال و لايتم بعد حلم و لاصمت يوما الى الليل ❊ ﴿ الاصمات ﴾ همزه نك كسريله بودخى سكوت ايلك معناسنه در يقال اصمت الرجل اذا سكت و سكوت ايتدرمك معناسنه متعدى اولور يقال اصمته اى اسكته و برنسنه نك ايچنى مجوف ايليوب مصمت قلمق معناسنه دركه تركيده صوم قلمق تعبير اولنور كرك اول امردن ايلسون طوپ يوارلغى كبى و كرك صكره دن صمصيق طولديروب صوم ايلسون تقول اصمته انا اى جعلته مصمتا و ترلا ايكى سنه متوالياً زراعت اولنمامغله پكيشوب پوركبى قاتى و غليظ اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال اصمتت الارض اذا احالت آخر حولين ﴿ التصميت ﴾ تفعيل وزننده بودخى سكوت ايلك و سكوت ايتدرمك معنالرينه لازم و متعدى اولور يقال صمت الرجل اذا سكت و يقال صمته اى اسكته ﴿ الصمات ﴾ غراب وزننده مصدر درنته كه ذكر اولندى و صمات باعث صمت و سكوت اولان شيئه دينور يقال رماه بصماته اى بما صمت منه و تيز تيز صوصه مق سرعت عطش معناسنه در يقال يأخذه الصمات اى سرعة العطش ﴿ الصامت ﴾ اسم فاعلدر ساكت معناسنه در و پك قويو سوده و يوغورده اطلاق اولنور و يكرمى مهار دوه يه اطلاق اولنور و مال جنسندن التونه و كومشه اطلاق اولنوركه صداسزجه اولان مال اوله جقدر نته كه حيواندن ماله ناطق اطلاق اولنور مرادبى روح و ذى روح اولان مالدر يقال ماله صامت و لا ناطق اى حيوان و لاغيره من المال ﴿ الصموت ﴾ صبور وزننده آغر زرهه دينور درع ثقيل معناسنه كه لابس اولدقلرى حينده قاغشديسى اولمز و ضربه يه كوميلوب كيدن ايشلك قلجه اطلاق اولنور سيف رسوب معناسنه و شول موملى بال كومجنه اطلاق اولنوركه مجموع دليكلرى بال ايله طلو اولوب اصلا بوش دليكى اولميه و صموت اصحابدن عباس بن مرداسك على قول خفاف بن ندبه نك فرسى اسميدر و عربلر قلج و بچاق كميكدن دونميوب كميكدن اوته ايشلدكده ضربة صموت ديرلر و صفيتله كه صوتى ظهور ايلمامكله صموت اولور و عربلر قيرنك بالدرى و طپوغى اتلى و طلو اولديغندن خلخال كركى كبى يرلشوب پكشمك سببيله يوريدكده جغشديسى اولمسه جاريه صموت الخلخالين ديرلر يقال جارية صموت الخلخالين اى غليظة الساقين لايسمع لهما حس ﴿ اصمت ﴾ اربل وزننده بركلمه دركه عربلر اسسز تنها بيابانه وصف ايدرلر يقولون تركته ببلدة اصمت و بصحراء اصمت و بوحش اصمت و يقولون تركته ببلدة اصمتة بالهاء بقطع الهمزة و وصلها مكسورة غير منصرف فى الكل اى تركته بالفلاة او بحيث لايدرى هو يعنى آنى تنها بيابانده ياخود قنده اولديغى بيلمزيرده ترك ايدوب كلدم * شارحك بيانه كوره عدم انصرافى علميت و وزن فعل ياخود تأنيث سببلرينه مبنى در و اول مقوله محل موحش اولمغله هركس رفيقنه اصمت اصمت ديو صوت و تكلمدن منع ايلسى باعث اطلاقدر و قالديكه همزه نك قطعى افعالدن مأخوذ اولديغنه مبنى در لكن صمت ماده سى باب اولدن متصرف اولمغله امر حاضر همزه نك ضميله اولمق مطرده درمكركه تخفيفله ياخود مقطوع الهمزه يه اطراده مبنى اوله و تاء تأنيث موصوفنك ظاهرينه نظرا

اسم مجراسنه جاری اولدیغنه مبنی در (المصمت) مکرم وزننده ایچی بوش ومجوّف اولمیان شیئه دینور کره و طوپ
کله سی کبی که صوم تعبیر اولنور یقال شیء مصمت ای لاجوف له و شول قپویه و کایدلنمش کلیده دینورکه نه طریقله بند
اولدیغی مبهم ونا معلوم اوله یقال باب وقفل مصمت ای مبهم یعنی قد ابهم اغلاقه وعربلر الف مصمت دیرلر متمم
معناسنه نته که الف کامل دیدکلری کبی و بونده تفعیل بابندن اوله رق الف مصمت دخی دیرلر و یکرنك اولان
شیئه دخی مصمت اطلاق ایدرلر یقال ثوب مصمت اذا کان لا یخالط لونه لون (الحروف المصمتة) مر بنفل
کلمه سنده واقع التی حرفدن ماعدا حرفلره اطلاق اولنور بوراده نسخه لرده ماعدا لفظی ساقطدرکه طغیان
قلم نساخدر والحروف المصمتة مر بنفل عبارتیله مرسومدر صواب اولان ماعدا مر بنفل اولمقدرکه میم و رله
و باء و نون و فاء و لامدن ماعدا حرفدر دیمکدر پس بونلردن ماعدایه حروف مصمته اطلاق اولنور و اشبو التی
حرفه حروف ذلاقه اطلاق اولنور نته که شافیه شرحی چارپردی تفصیل اوزره تعریف و تمییز و وجه تسمیه لرینی
بیان المشدر (الصمتة) صادك ضمی و کسریله لغتدر شول شیئه دینورکه انکله صبیان قسمی آویدیلوب اسکات
اولنه طعام وسائر اویونجق کبی (المصمت) محسن وزننده شیبان النهدی نام کسه نك قلیجی آدیدر (الصمیت)
میمك شده سیله سکیت وزننده ومراد فیدرکه کثیرالسکوت اولان کسه یه دینور (الصمات) سحاب وزننده
شیء معناسنه استعمال اولنور فی الاصل باعث سکوت اوله جق نسنه معناسنه اولوب بعده مطلقا نسنه ده
استعمال اولندی تقول ماذقت صماتا ای شیئا (الصمعیوت) عین مهمله دنصکره یای تحتیه ایله عنکبوت وزننده
باشی سرد اولان آته دینورکه بروجهله ضبطی قابل اولمیه بونك وزنی فعلیوت در ظاهرا صمع ماده سندندرکه
کندو هواسنه تابع اولان خودسر وخودرأی اولمق معناسنه در (الصنوت) نونك شده سیله سفود وزننده
کوچك شیشه دینورکه ایچنه خرما مقوله سی قورلر علی قول قاروره نك غلافنه وقپاغنه دینور جمعی صناتیت کلور
(الاصنات) همزه نك کسریله متین ومحکم قلمق معناسنه در یقال اصنت الشیء اذا ارصه واحکمه (الصنتیت)
صندیدوزننده ومرادفیدرکه ذیشان ومتعین اولان مهترقومه دینور * مؤلف بونی صنت ماده سنده دخی ذکر المشدر
نونك زیاده سنده اختلاف اولدیغنه مبنی و صنتیت آلایه دینور کتیبه معناسنه (الصنبوت) صادك ضمیله فرد وجرید
اولان کشی یه دینور بودخی صنت ماده سنده بیان اولندی (الصوت) صادك فتحی وواوك سکونیله سسلنمك معناسنه در
یقال صات الرجل یصوت وصات یصات کخاف یخاف صوتا اذا نادی وصوت اسم اولورکه سسه دینور بانك وآواز
معناسنه وذکر جمیل ونام نیکو معناسنه استعمال اولنورکاسیذکر (الاصاتة) اصابه وزننده و (التصویت) تفعیل
وزننده بونلرده سسلنمك معناسنه در یقال اصات الرجل وصوّت بمعنی صات (الصیت) یانك شده سیله سید وزننده پك
سسلو بلندآواز شخصه دینور یقال رجل صیت ای شدید الصوت (الصات) مال وزننده صیت معناسنه در یقال رجل
صات وحمار صات ای صیت * شارحك بیاننه کوره بونك اصلی صائت اولوب عینی ساقط اولمشدر یاخود اصلی
صوت اولوب واوی الفه قلب اولنمشدر ذوصوت دیمکدر رجل مال ورجل نال کبی که ذومال وذونوال
تقدیرنده در وصیت کلمه سنك اصلی صیوت ایدی واو یایه قلب وادغام اولنمشدر وصات صوت کبی ذکر جمیل
معناسنه استعمال اولنور (الصیت) صادك کسریله بودخی صوت وصات کلمه لری کبی بین الناس ذکر جمیل ونیکنام
معناسنه استعمال اولنور بونك اصلی صوت ایدی که صادك کسریله واو یایه قلب اولنمشدر صوت مسموع ایله
ذکر جمیل معناسنی فرق ایچون کویا که فعل وزننده بنای مخصوصه وضع اولنمشدر وصیته دخی بو معنایه در
هایله یقال له صوت فی الناس وصات وصیت وصیتة ای ذکر حسن وصیت دمورجی چکیجنه دینور مطرقه
معناسنه وقیومجی یه دینور صایغ معناسنه وقلج وبچاق مقوله سنه جلا و روب زاغلین کسه یه دینور (المصوات)
محراب وزننده پك حیقریجی مصوّت معناسنه در واحد وفرد معناسنه استعمال اولنور یقال ما بالدار
مصوات ای احد (الانصیات) انفعال وزننده ندا ایدن کسه یه اجابت المك معناسنه در یقال دعی فلان
فانصات ای اجاب واقبل وکیزلنه رك وسپرلنه رك کتمك معناسنه در یقال انصات الرجل اذا ذهب فی توار
وبلی بوکلش کسه نك قامتی طوغرلمق معناسنه در یقال انصات المنحنی اذا استوی قامته * مترجم دیرکه کتب
امثالده * اعمر من نصر * مثلنك منشأی اولان نصر یوز طقسان سنه معمر اولوب بالجمله ارکان وقوالری
خلل یاب وموی لری سفید ودیشلری ریزان اولدقدنصکره تجدد بولوب یکیدن تازه جوانلق درجه سنه عودتله
بالجمله دیشلری بتوب وموی لری سیاه وقوت وجود وتاب وطراوتله یکی باشدن شاب یافع اولمغله ینه مدت مدیده
بروجه کامرانی خرامنده کاشانسرای زندکانی اولمشدر مرقومك بو حالنی شعرادن بری اشبو منظومه ایله

ل

اشعار المشدر * ونصر بن دهمان الهنيدة عاشها * وتسعين حولا ثمّ قوّم فانصاتا * وعاد سواد الرأس بعد بياضه
وراجعه شرخ الشباب الذى فاتا * فعاش بخير فى نعيم وغبطة * ولكنة من بعد ذا كله ماتا * بوراده هنيده
كلمه سى كه تصغير بنيه سيله در يوز عدده اطلاق اولنور و انصيات بين الناس مشهور و نامدار اولمق معناسنه
فصل الضاد المعجمة
استعمال اولنور يقال انصات به الزمان اذا صار مشهورا ﴿فصل الضاد المعجمة﴾ (الضغت) ضادك فتحى
وغين معجمه نك سكونيله برنسنه يى انياب و نواجذ ايله يعنى آزى ديشلر ايله و اورته لرنده اولان درت ديشلر ايله
آغزده چوبره رك چكنمك معناسنه در يقال ضغته ضغتا من الباب الثالث اذالاكه بالانياب والنواجذ (ضوت)
صوت وزننده برموضع آديدر (الضهت) ضادك فتحى وهانك سكونيله برنسنه يى شدتله باصوب چكنمك
فصل الطاء
معناسنه در يقال ضهته ضهتا من الباب الثالث اذاوطئه وطأشديدا ﴿فصل الطاء﴾ (الطست) طانك فتحى
وسينك سكونيله لكن تعبيراولنان قابه دينوركه ايچنده ال ونسنه يقانور بونك اصلى طس اولمغله سين ثانيه
تايه قلب اولنمشدر * شارح ديركه جمع وتصغيرنده طساس وطسيس دينور و بوطى قبيله سى لغتيدر لكن
مفردات سائره ده تشت فارسى معربى اولمق اوزره مرسومدر (طالوت) جالوت وزننده برملك اعجمى اسميدر
فصل الظاء المعجمة
علم عبرى در نته كه جالوت ماده سنده بيان اولندى ﴿فصل الظاء المعجمة﴾ (الظأت) ظانك فتحى و همزه نك
فصل العين
سكونيله بوغمق معناسنه در يقال ظأته ظأتا من الباب الثالث اذا خنقه ﴿فصل العين﴾ (العبت) سبت
وزننده برنسنه يى بورمق معناسنه در يقال عبت يده عبتا من الباب الاول اذا لواها (العتّ) عينك فتحى
وتانك تشديديله متكلم مخاطبه خطاب ايلديكى كلامى تكرار بتكرار ايراد ايلمك معناسنه در يقال عته عتا
من الباب الاول اذا ردّد عليه الكلام مرّة بعد مرّة والحاح و ابرام ايلمك معناسنه در يقال عته بالمسئلة اذا
الحّ عليه ولوم وتوبيخ ايلمك معناسنه در يقال عته بالكلام اذا وبخه (المعاتّه) مضادّه وزننده و (العتات)
عناد وزننده بركسه ايله مخاصمه ايلمك معناسنه در يقال عاتّه معاتة وعتاتا اذا خاصمه (العتعت) بلبل وزننده
و (العتعت) ربرب وزننده اوغلاغه دينور جدى كبى و قوىّ وشديد اولان انسان وحيوانه دينور وتامّ
الخلقه طويل القامه آدمه دينور على قول مضطرب الخلقه ياقشقسز طويل القدّ آدمه دينور (العتت) فتحتينله
غلظت وخشونتله سوز سويلمكه دينور يقال ماهذا العتت اى الغلظ فى الكلام (عت عت) عينلرك فتحيله
اوغلاق چاغرهجق صوتدن حكايه در (العتعتة) زلزله وزننده دلورمك جنون معناسنه در و عت عت ديه رك
اوغلاغى چاغرمق معناسنه در يقال عت عت الراعى اذا دعى الجدى بعت عت (التعتت) تفعل وزننده كلامى
طلاقت وسلاستله ادا ايده ميوب حروف وكلماتى ترديد وتكرار ايليه رك تكلم ايلمك معناسنه در يقال تعتت فى كلامه
اذا لم يستمرّ فيه بل اكثر الترّدد (عتّى) حتّى وزننده و آنده لغتدر * شارحك بيانه كوره هذيل وثقيف وسعد لغتيدر
(العرت) ضرب وزننده مزراق صلب وسخت اولمق على قول دترهيوب مضطرب اولمق معناسنه در يقال عرت
الرمح عرتا من الباب الاول والثانى اذاصلب او اضطرب و يلايمق معناسنه در يقال عرت البرق وغيره اذالمع و برق
وبرنسنه يى ال ايله اوغمق معناسنه در يقال عرت انفه اذادلكه (العرّات) شدّادوزننده پك دترهيجى شديدالاضطراب
نسنه يه دينور يقال برق عرّات ورمح عرّات اى شديدالاضطراب (العفت) عينك فتحى وفانك سكونيله برنسنه يى
بوروب قيرمق على قول اجزاسى طاغيلوب صاچليه رق قيرمق معناسنه در يقال عفت الشئ عفتا من الباب الثانى
اذالواه وكسره او كسرا بلا ارفضاض وعجمى كسه تكافله عربى كلمات ايتمك ياخود لكنتدن ناشى كلامى تام
ووافى ادا ايده ميوب شكسته خردمرد تكلم ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال عفت فى كلامه اذاتكاف فى عربيته
اوكسره لكنة (الاعفت) احمروزننده بون واحمق كشى يه دينورو صولاق آدمه دينور اعسر معناسنه (العفتان) تانك
شده سيله صفتان وزننده ومرادفيدركه ماده سنده ذكراولندى و مبالغة نفسنه نسبتله عفتانى دخى ديرلر (العفيتة)
عصيده وزننده ومرادفيدركه بولماج آشينه دينور (العلفوت) جردحل وزننده و (العلفوت) زنبور وزننده و (العلفتانى)
اندرانى وزننده شول جسيم الجثه احمق و بيغزكسه يه دينوركه قوّهٔ مفكره سى اولماغله لسانه صواب وخطاو رطب
ويابس هرنه كلورايسه صاوررا وله يقال رجل علفوت وعلفوت وعلفتانى اى جسيم احمق يرمى بالكلام على عواهنه
(العمت) سمت وزننده يوكى الده اكيرمك ايچون حلقه كبى دكرمجه دورملك معناسنه در يقال عمت الصوف عمتا من الباب
الثانى اذا لفه مستديرا ليجعل فى اليد فيغزل وقهر ايلمك معناسنه در يقال عمت فلانا اذا قهره وبركسه يى حاجتندن
كف ومنع ايلمك على قول اصلا قايرميه رق كور اوروشى كبى نيره سى كلورسه كلسون دكنكله اوروب چالمق
معناسنه در يقال عمت فلانا اذا كفّه يعنى عن مرامه او ضربه بالعصا غير مبال (التعميت) تفعيل وزننده عمت ايله

معناى اوّلده مرادفدر يقال عمت الصوف بمعنى عمته (العميتة) عينك فتحيله اكيرلك ايچون الده دكرمی دورلمش
يولك دستهسنه دينور نته‌كه قيلدن اولورسه سليله و پنبه‌دن اولورسه سبيخه دينور جمعى اعمته كلور و عمت كلور
ضمتينله و جمع جنسى عميت كلور هاسز (العميت) سكيت وزننده ظريف و حاذق اولان كوزجى‌يه دينور يقال رجل
عميت اى رقيب ظريف و سرخوشه دينور و ضعيف الرأى اولان جاهل و نادانه دينور و اعما كبى برجهته سلوكه رهياب
اولميان كسه‌يه دينور كرك حسى و كرك معنوى اولسون يعنى نره‌يه و نه سمته كيده‌جكنى بيلمز اولان آدمه دينوركه
حيرتده اولور يقال رجل عميت اى لايهتدى الى جهة (العنت) فتحتينله برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه در يقال
عنت الشئ عنتا من الباب الرابع اذا فسد و عنت اثم وكناه معناسنه اسمدر يقال فيه عنت اى اثم و هلاك معناسنه در
يقال وقع فى العنت اى الهلاك و انسانه برزحمت و مشقت اوغرامق معناسنه در يقال عنت فلان عنتا اذا دخل
عليه المشقة و بركسه برشدت و محنته صتاشمق معناسنه در يقال عنت الرجل اذا لقى الشدّة و زنا ايلمك معناسنه در
و منه قوله تعالى ﴿لمن خشى العنت منكم﴾ اى الفجور و الزّنا و برنسنه‌يه وهى و ضعف كلوب قيرلمق معناسنه در يقال
عنت العظم اذا وهى و انكسر و كناه قزانمق معناسنه در يقال عنت الرجل اذا اكتسب مأثما و قيريق كميك صاريلوب
اوكولدقدنصكره تكرار برسببله ينه قيرلمق معناسنه در يقال عنت العظم اذا انهاض بعد الجبر (الاعنات) همزه‌نك
كسريله بركسه‌يى بر محنت و مشقته اوغراتمق معناسنه در يقال اعنته اذا اوقعه فى العنت اى المشقة و صاريلوب
اوكولمش كميكى تكرار شكست ايلمك معناسنه در يقال اعنت الشئ العظم المجبور اذا اصابه وهاضه (التعنيب) تفعيل
وزننده بركسه‌يه قسر و تشديد ايله اداسى و عهده‌سندن خروجى بغايت دشوار اولان برماده تحميل و الزام ايلمك
معناسنه در يقال عنت فلانا اذا شدّد عليه و الزمه بما يصعب عليه اداؤه (العنوت) عينك ضميله حلى ديدكارى
يعنى اشك كنكرى و بغدايجق اوتى ديدكارى اوتك قوريمشنه دينوركه مرعاندر و دوز صحراده واقع بالكز اينجه اوزون
طاغه دينور و هر شيئك اوّلنه و ابتداسنه دينور و اوزرينه صعودى بغايت مشقتلو و دشوار اولان صرپ تپه‌يه و بايره
دينور (العنوت) صبور وزننده بودخى صعودى زحمتلو اولان صرپ تپه‌يه و بايره دينور يقال اكمة عنتوت و عنوت
اى شاقة المصعد (العنتة) دحرجه وزننده برنسنه‌دن اعراض ايلمك معناسنه در يقال عنتت عنه اذا اعرض
و چبش تعبير اولنان بر ياشنده اوغلاغك بوينوزى بويلنوب يوكسلمك معناسنه در يقال عنتت قرن العتود
اذا ارتفع (العانت) عانس وزننده و مرادفيدركه قوجه‌يه وارميوب اوده قلان قارى قيزه دينور يقال امرأة عانت
اى عانس (المتعنت) متعند وزننده بركسه‌نك خطاسنى طوتمق قيدنده اولان كشى‌يه دينور تعنت بركسه‌نك
خطا و زله‌سنى طوتمق قيدنده اولمق معناسنه در يقال جاءه متعنتا اى طالبا زلته (العنت) كنف وزننده و (المعنت)
محسن وزننده و (المعنت) معظم وزننده صاريلوب اوكولدقدنصكره تكرار شكست اولان كميكه دينور (المتعهت)
متعهد وزننده عته و حمق و بلاهت صاحبى كسه‌يه دينور * شارح ديركه كويا كه متعته مقلوبيدر يقال رجل متعهت
اى ذو نيقة و تعته بوراده نيقه حمق معناسنه در تزيين لباس معناسنه دكلدر ﴿فصل الغين المعجمة﴾ (الغت)

﴿فصل الغين المعجمة﴾

غينك فتحى و تانك تشديديله بركسه‌يه برماده ايله زحمت ويروب رنجيده قلمق معناسنه در يقال غته بالامر غتا من الباب
الاول اذا كدّه و بركسه‌يى صويه طالدرمق معناسنه در يقال غته فى الماء اذا غطه و النى ياخود يكنى آغزه طوتمق
مقوله‌سى حالاته كولمكى اخفا ايلمك معناسنه در يقال غت الضحك اذا اخفاه و سوز ايله بركسه‌يى الحام و اسكات ايلمك
معناسنه در يقال غته بالكلام اذا بكته و قابى آغزدن آيرميه‌رق صويى پيدرپى يودم يودم ايچمك معناسنه در يقال
غت الماء اذا شرب جرعا بعد جرع من غير ابانة الاناء عن فيه و بركسه‌يى مغموم و غصه‌ناك ايلمك معناسنه در
يقال غته اذا غمه و اكربه و بر آدمى بوكالدوب بوغمق معناسنه در يقال غته اذا خنقه و دابّه‌يى برى اوته‌يى فاصله
سكرتمكله يوروب درمانده ايلمك معناسنه در يقال غتّ الدابّة شوطا او شوطين اذا اتعبها فى ركضها و بعض شيئى
بعض شيئه تابع و تالى قلمق معناسنه در يقال غتّ الشئ الشئ اذا اتبع بعضه بعضا (الغلت) غينك فتحى و لامك
سكونيله عقد اولنان بازارلغى بوزمق اقاله معناسنه در يقال غلت البيع او الشرى غلتا من الباب الاول اذا اقاله
(الغلت) فتحتينله يكلش حساب ايلك غلط معناسنه در على قول غلت حسابده و غلط سوزده اولان يكلشلغه
مخصوصدر يقال غلت فى الحساب غلتا من الباب الرابع و غلط فى القول * شارح ديركه اوجه اولان غلط طايله
اعمدر و تايله غلت حسابه مخصوصدر (الاغلنتاء) اسرنداء وزننده بركسه‌يه شتم و ضرب و قهر ايله حواله
و شركير و مستولى اولمق معناسنه در يقال اغلنتى فلان عليه اذا علاه بالشتم و الضرب و القهر (الغلتة) فلتة
وزننده كيجه‌نك اولنه دينور (الغلتة) جرعه وزننده غلت لفظندن اسمدر يكلشلق معناسنه در يقال به غلتة اى غلت

﴿ الاغتلات ﴾ افتعال وزننده و ﴿ التغلت ﴾ تفعل وزننده بر كسه‌یی غفلتله طوتمق معناسنه‌در یقال اغتلته و تغلته
اذا اخذه علی غرّة ﴿ الغمت ﴾ سمت وزننده طعام ثقیل اولوب یورکی باصمقله معده‌یی بولندروب صاحبنی سرخوش
كبی شوریده دماغ ایلمك معناسنه‌در یقال غمته الطعام غمتا من الباب الثانی اذا ثقل علی قلبه فصیره كالسكران و صویه
طالدرمق معناسنه‌در یقال غمته فی الماء اذا غطه و برنسنه‌یی اورتوب بورمك معناسنه‌در یقال غمت الشیء اذا غطاه
و صوایچركن تنفس ایچون باشنی یوقری طوتمق معناسنه‌در یقال غمت نفسا اذا رفع رأسه عند الشرب و بومجازدر
كویاكه صولوغنی صوایله تغطئه ایدر ﴿ الغمت ﴾ فتحتینله ثقیل طعام یوركی باصمقله صاحبی سرخوش كبی بولانمق
معناسنه‌در یقال غمت الرجل غمتا من الباب الرابع اذا ثقل الطعام علی قلبه فصار كالسكران

فصل الفاء

﴿ الافتأت ﴾ افتعال وزننده بر كسه‌یه عندی اصلسز باطل سوز اسناد ایلمك معناسنه‌دركه یلان آتمق تعبیر اولنور تقول
افتأت علیّ الباطل ای اختلقه و خودرأی اولمق معناسنه‌در یقال افتأت الرجل برأیه اذا استبدّ و فجأة وفات ایلمك
معناسنه‌در یقال افتئت الرجل علی بناء المفعول اذا مات فجاءة * شارح دیركه بو ماده‌نك همزه‌سی ازهری نقلی اوزره
صحیحدر یعنی مهموزدر و ابن شمیل نقلی اوزره نامعلومدر یعنی مهموزمیدر یاخود فوت ماده‌سندنمیدر معین دكلدر
و ابو زید روایتی اوزره كرچه مهموزیت اوزره مسموعدر لكن غیر مهموزی مهموزا استعمال و اقعدر نته‌كه حلأت
السویق دیرلر بن سویقه حلو قاتدم محلنده كذلك رثأت المیت دیرلر و بو دخی محتملدركه اصلی فوتدن اولمیوب مهموز اوله
و جامع اللغه‌ده فأت و افتأت برأیه عبارتیله مهموزا مرسومدر ﴿ الفت ﴾ فانك فتحی و تانك تشدیدیله برنسنه‌یی پرمقلر
ایله ریزه‌ریزه خردمرد ایلمك معناسنه‌در ترید اتمكی كبی یقال فت الشیء فتا من الباب الاول اذا دقه و كسره بالاصابع و فت
اسم اولور قیالرده اولان چتلاغه دینور جمعی فتوت كلور كذلك مصدر اولور برشیئك قوتنی ازاله ایله ضعیف قلمق
معناسنه‌در یقال فت فی ساعده ای اضعفه و بومجازدر كویاكه اعواننی كسر ایلمشدر ﴿ الفتیت ﴾ و ﴿ الفتوت ﴾ فالرك
فتحیله پرمقلر ایله ریزه‌ریزه طوغرانمش و اوفانمش نسنه‌یه دینور یقال خبز فتیت و فتوت ای مفتوت ﴿ الفتات ﴾ غراب
وزننده برشیئك اوفانتیسنه دینور یقال فتات الخبز ای ماتفتت ﴿ الفتة ﴾ فانك فتحی و ضمیله فشقی طوترو غنه دینوركه
اوفادلدقدنصكره ایچنه قاوقویوب طوترق ایدرلر و برمقدارجه خرما كومه‌سنه دینور كتلهٔ تمر معناسنه ﴿ التفتت ﴾
تفعل وزننده ریزه‌ریزه اولمق معناسنه‌در ﴿ الفتفتة ﴾ زلزله وزننده دوه صویی قانمق مرتبه سندن آز ایچمك معناسنه‌در
یقال فتفت البعیر اذا شرب دون الریّ ﴿ التفافت ﴾ فانك فتحیله ایكی اوچ كسه بیننده اولان فسلدی‌یه دینوركه سائر اهل
مجلس نه استماع و نه فهم ایده‌لر یقال بینهم فتافت ای سرار لاتسمع و لاتفهم لسانمزده فت فت نه سویله شورلر تعبیری
بوندن مأخوذ اولمق كركدركه فتافتك مفردیدر ﴿ الفتّ ﴾ فانك حركات ثلاثیله طاغنق و پراكنده معناسنه‌در یقال
اهل بیت فتّ مثلثة الفاء ای منتشرون ﴿ الفخت ﴾ فانك فتحی و خاء معجمه‌نك سكونیله آی آیدیننه دینور ضوء القمر
معناسنه تقول جلسنا فی الفخت ای فی ضوء القمر و آشجی تنجره‌دن ات پارچه‌سی چیقارمق معناسنه‌در یقال فخت
الطباخ اذا انشل الفدرة من القدرة و فخت قپانه و فاقه دینور فخ كبی و اورلك تاوانلرنده اولان دكرمی دكرمی دلیكلره
دینوركه عرب اولرینه مخصوصدر مراد طاملرنده اولان باجه‌لردركه آنلردن ایچرویه شعله نفوذ ایدر حمام قبه‌لرینك
باجه‌لری كبی و فخت مصدر اولور كسمك معناسنه یقال فخت الشیء فختا من الباب الثالث اذا قطعه و قابك قپاغنی
قالدروب آچمق معناسنه‌در یقال فخت الاناء اذا كشفه و بركسه‌نك باشنه قلجله چالمق معناسنه‌در یقال فخت رأسه
بالسیف اذا ضربه و فاخته دیدكلری قوش اوتمك معناسنه‌در یقال فخت الفاختة اذا صوّتت ﴿ الفاخته ﴾ اوكیك
قوشنه دینور * شارحك بیاننه كوره مهتاب لوننده اولدیغی باعث تسمیه‌در و فاخته اسماء نسواندندر فاخته بنت ابی
طالب كه خواهر حضرت مرتضادر و فاخته بنت عمرو و فاخته بنت الولید صحابیه‌لردر ﴿ التفخت ﴾ تفعل وزننده
اوكیك قوشنك یورویشی كبی یوریمك معناسنه‌در یقال تفخت الرجل اذا مشی مشی الفاختة و تعجب ایلمك یعنی عجب
و پندار ایله خودبینلك ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال تفخت فلان اذا تعجب ﴿ الانفخات ﴾ انفعال وزننده تاوان
دلنمك معناسنه‌در یقال انفخت السقف اذا انثقب ﴿ الفرات ﴾ فانك ضمیله بغایت طتلو و خوشكوار صویه دینور یقال
ماء فرات ای عذب جدّا * مؤلف فرات ایله عذب بیننی مبالغه و جهیله فرق ایلدی زیرا بیاننه كوره عذب ایچمی خوش
طتلو و سكیجی صو اولوب و فرات بغایت عذب اولان صو اوله جقدر و ذیل ماده‌ده و میاه فرتان و فرات ای عذب
عبارتیله فرات لفظنك جمعی فرتان اولدیغی تصریح ایلمشدركه فانك كسریله درغراب و غربان كبی كذلك مثال
مزبورده فرات لفظی واحد و جمعه مقول اولدیغی اشعار ایلمشدر لكن جمیع تفاسیرده یكسر العطش لفرط
عذوبته عبارتیله مرسوم اولمغله لامحاله مفهومنده كسرو ازاله فعلی معتبر اولمق مقرردر اكا بناء تتبع اولنوب بالآخره

كشاف حاشيه سى طيبى اشبو سمى بالفرات لانه يرفت العطش اى يكسره على القلب يعنى يكفى فى اعتبار معنى الكسر
اشتقاق الفرات منـه بالاشتقاق الكبير كجبذ من الجذب عبـارتيله ثبت ايلديكنه ظفرياب اولندى يعنى فرات لفظى
مقلوب اولان رفت ماده سندن مأخوذدر ديمكدر و فرات و صفدر شجاع كبى مصباحك بيانه كوره نادرا فرتان اوزره
جمعلنور غراب لفظنه حمل ايله و مراد فى اولان عذب لفظنه محمول اولمغله مفرد و جمعه مقول اولور يقال ماء فرات
و مياه فرات * و مؤلفك سياق رسمندن فروته عذب مفرط معناسنه اولوب فرات آندن مشتق اولمسى منفهم اولور و فرات
كوفه نهرينك اسميدر مراد نهر مشهوردركه قاليقلا جبالندن شوغنى درهسندن حاصل اولوب بعده ترجان و ارزنجان
سمتلرندن مرور و نهر مراد ايله جمع اولوب ملاطيه طرفندن روم قلعه و بيرة الفرات التندن هيت و حديثه دن كربلايه
روان و آنده دجله ايله مجتمع اولوب بصره شرقيسندن كوفه قربنده بحر هرمزه منصبّ اولور مؤلف مسامحه ايلمشدر
تثنيه بنيه سيله فراتان فرات ايله دجيل نهريدر و فرات دكزه اطلاق اولنور بحر كبى و فرات اعلام رجالدندر ﴿الفروتة﴾
فانك ضميله صويك طتلو و خوشكوار اولمق معناسنه در يقال فرت الماء فروتة من الباب الخامس اذا عذب ﴿الفرت﴾
فتحتينله بركسه يك هوشمند و صاحب رشد وروّيت ايكن عقل و ادراكى صكره دن مختلّ و ضعيف اولمق معناسنه در
يقال فرت الرجل فرتا من الباب الرابع اذا ضعف عقله بعد مسكة ﴿الفرت﴾ ضرب وزننده زنا ايلك معناسنه در يقال
فرت الرجل فرتا من الباب الاول اذا فجر ﴿الفرتنا﴾ فانك فتحى و الفك قصريله زناكار عورته دينور مادهٔ مرقومه دن
مأخوذدر * شارح ديركه مؤلف نونك زياده سنه ذاهب اولمشدر و سيبويه عندنده رباعيدر لكن معروف اولان فرتنا
برمغنيه عورت اسميدر ﴿الفرت﴾ فانك كسريله سره تعبير اولنان مقداره دينوركه قارشـدن كوچكدر فتر معناسنه
﴿الفستات﴾ فسطاط وزننده و مرادفيدركه بيوك قاره چادره دينور بعده پادشاهلرك بيوك سايوانه و اوبه تعبير اولنان چادرلرينه
دخى اطلاق اولنمشدر فارسيده خرگاه دينور و ايكيسنده دخى فانك كسريله لغتدر ﴿الفلتة﴾ فانك فتحى و لامك سكونيله
هر آيك آخر كيجه سنه دينور على قول شوال آيك آخر كوننه دينوركه آندنصكره كلان آى شهر حرام اوله مثلا جمادى
الاخره نك آخر كونى كبى و فلته برايش و برنسنه خيال و خاطرده يوغيكن آنسزين ظهور ايلك معناسنه اسمدر يقال كان
الامر فلتة اى فجاءة من غير تردد و تدبّر و بو معناى آتيدن مأخوذدر ﴿الافلات﴾ همزه نك كسريله بركسه نك الندن يا باغ
مقوله سى نسنه دن انسان ياخود حيوان آنسزين قاچوب قورتلمق و بوشنوب كتمك معناسنه دركه دوزاقدن و الدن قوشك
قاچوب قورتلمسى كبى يقـال افلتنى الشئ اى افلت منى يعنى انفلت و تخلص و بو معناده متعدى اولور يقال افلته
غيره اى اطلقه وخلصه ﴿التفلت﴾ تفعل وزننده بو دخى بو ورطه دن ناكهانى صيريلوب خلاص اولمق معناسنه در تقول
تفلت الطائر منى اى تخلص و مشتاق و آرزومند اولمق معناسنه در يقال تفلت اليه اذا نازع اليه و يقال اراه يتفلت
الى صحبتك اى ينازع اليها و يشتاق و بركسه اوزره ناكهانى آتيلوب صيچرامق معناسنه در يقال تفلت عليه اذا توثب
﴿الافتلات﴾ افتعال وزننده تفكرسز بالبداهه شعر و امثالى كلام سويلك معناسنه در يقال افتلت الكلام اذا ارتجله
و آنسزين اولمك معناسنه در يقال افتلت فلان على بناء المفعول اذا مات فجاءة و برايشه هنوز تهيئهٔ اسباب ايلمكسزين
ناكهانى اكا صتاشمق معناسـنه در يقال افتلت بامر كذا اى فوجئ به قبل ان يستعدله ﴿الفلتان﴾ فحاتله سرطان
وزننده جنبشلو نشاطلو اوياناق آته دينور و ياوز و صلب و شديد و دلير اولان آته و آدمه دينور و فلتان اصحابدن
برينك اسميدركه فلتان بن عاصمدر و برقوش آديدركه ميمون شكار ايدر * شارح بونى زجّ ايله بيان ايلمشدركه فارسيده
دوبرادران و تركيده سكسك قوشى و اوتلكوقوشى ديدكارى شكارى قوشدر ﴿الفلوت﴾ صبور وزننده شول احرام
تعبير اولنان كسوهٔ عربه دينوركه كوچك اولمغله لابس اولانك اكننده ايكى اوجى برارايه كلوب قاوشمامغله بدننى
احاطه ايليه يقـال كسـاء فلوت اذا كان لا ينضم طرفاه من صغره ﴿الفلات﴾ فانك كسريله مفاعله دن مصدر ثانيدر
بركسه يه آنسزين صتاشمق معناسنه در يقال فالته فلاتا اذا فاجأه ﴿افلت﴾ احمد وزننده و ﴿فليت﴾ زبير وزننده و ﴿فليته﴾
سفينه وزننده اسامئ رجالدندر ﴿الفلتان﴾ فانك كسريله و فحاتله لغتدر و ﴿الفت﴾ صرد وزننده و ﴿الفلّت﴾ لام
مشدده ايله قبّر وزننده يوكرك آته دينور يقال فرس فلتان و فلت و فلت اى سريع ﴿الفلت﴾ فتحتينله بركسه نك الندن
قاچوب قورتلمق معناسنه اسمدر تقول مالك منه فلت اى لا تنفلت منه ﴿الفلتات﴾ حركاتله ذكر اولنان فلته كلمه سنك
جمعيدركه برنسنه آنسزين ظهور ايلمكه دينور بو مناسبتله من غير روية ظهور ايدن بادره و هفوه و زله ده استعمال
اولنمشدر و منه يقال كثرت فلتات المجلس اى هفواته و زلاته و منه فى صفة مجلس النبى عليه السلام ﴿لا تثنى فلتاته﴾
اى زلاته اى لم يكن فى مجلسه زلات فتحفظ و تحكى ﴿المفهوت﴾ مبهوت وزننده و مرادفيدركه دم معارضه ده جوابى
قالميوب متحيرا خاموش قلان كشى يه دينور ﴿الفوت﴾ فانك فتحى و واوك سكونيله و ﴿الفوات﴾ فانك فتحيله برنسنه

الدن كتمك و يچوب صاوشمق معناسنه در شويله كه بر دخی ادراكی متعذّر اوله اصل فوت بر دخی وصول و ادراكی
ممكن اولامق وجهيله بر شيئك انساندن يچوب دور اولمسی معناسنه موضوعدر يقال فاته الامر يفوت فوتا و فواتا
اذا ذهب عنه وعربلر هو فوت فمه و فوت رمحه و فوت يده ديرلر اول نسنه آنك كوزی كوروب الی يتشمديكی يرده در
ديه جك محلده مثلا بددعا مقامنده جعل الله رزقه فوت فمه او فوت رمحه او فوت يده ديرلر يعنی حق تعالی رزقنی شو
وجهله قلسون كه كوزی كورسون آغزی ياخود مزراغی ياخود الی ايرشمسون و يقال هو منّی فوت الريح ای بحيث
لاتدركه الريح بورالرده فوت لفظی ظرف مجراسنده در مكان فوت فمه تقديرنده در و فوت هر ايكی پرمغك ارالغنه
اطلاق اولنور و فوات موت فجأه معناسنه استعمال اولنور سبق معناسندن مأخوذدر كه فاتنی فلان بكذا ديرلر سبقنی
معناسنه كه بو دخی مجازدر و منه الحديث ❊ مرّ بحائط مائل فاسرع فقيل يارسول الله اسرعت المشی فقال اخاف
موت الفوات ❊ ای موت الفجاءة (الافتيات) افتعال وزننده بركسه دن برنسنه فوت اولوب يچمك معناسنه در يقال
افتاته الامر بمعنی فاته و بركسه ايله مشورت و استيذان ايلمكسزين خود بخود بر كار و عمله مباشرت ايلمك معناسنه
استعمال اولنور كه سبق معناسنه اولان فوتدن افتعالدر و منه يقال فلان لايفتات عليه علی بناء المفعول ای لا يعمل
دون امره يعنی فلان كسه كندی خبری و امر و اذنی اولمدقجه امورندن بر ايش عمله كلمك جهتيله مسبوق اولمز
خلاصه سی بلا اذن خود بخود بركسه برخصوصله سابق اولمق ممكن دكلدر و الحاصل يقال لكل من احدث شيئا
فی امرك دونك قد افتات عليك فيه كذلك بركسه دن معاونت طلب ايلمكسزين بر ايشه مباشرت ايلسه افتات
علی الامر ديرلر و بونلر تغلب معناسنی متضمن اولمغله علی كلمه سيله متعدی اولديلر و افتيات بر كسه كنديلكندن
برنسنه پيدا ايلمك معناسنه استعمال اولنور كه بو دخی سبق معناسندن مأخوذدر يقال افتات الكلام اذا ابتدعه
و بركسه اوزره برماده ايله حكومت ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال افتات عليه فی الامر اذا حكم عليه (الافاتة)
افاده وزننده بركسه دن برنسنه يی فوت ايتدرمك معناسنه در يقال افاته اياه ای ذهب به عنه (التفاوت) تفاعل وزننده
ايكی نسنه نك بينی ايراقلشمق يعنی اوصاف جهتيله بری برينه مختلف و غيرمتناسب اولمق معناسنه در كويا كه
احدهمانك وصفی آخری فوت و سبق ايلمش اولور يقال تفاوت الشيئان اذا تباعد ما بينهما و اشبو تفاوت ماده سنك
مصدری اولان تفاوت لفظنده واوك حركات ثلاثيله لغتدر كلابيون واوی مفتوح ايدرلر و عنبریّ مكسور ايدرلر
و بو قياسدن خارجدر و باب مزبوره منحصردر كويا كه واو اوزره ضمه يی استثقال ايلرله مفتوح ايدرلر و توالی
و توانی كبی بعض مصادر معتله يه قياسله مكسور ايدرلر (الفويت) زبير وزننده خود رأی و مستبدّ بالفعل اولان
كسه يه اطلاق اولنور تصغيری تعظيمه مبنی در مذكر و مؤنثه اطلاق اولنور يقال رجل فويت و امرأة فويت ای منفرد
برأيه و لايشاور (التفوّت) تفعل وزننده برنسنه دن بعض محاسن فوت اولمغله عيب و نقيصه لو اولمق معناسنه در
و منه قوله تعالی ❊ ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت ❊ ای اختلاف و اضطراب و قرأ حمزة و الكسائی من تفوّت
قال السدّی ای من عيب يقول الناظر لو كان كذا لكان احسن يعنی ما ابدع اولان خلق الهيده وضع انكشت اعتراض
ايده جك شونه در يری يوقدر و قال الفراء التفاوت و التفوّت هما بمعنی واحد كالتعاهد و التعهد و هو الاختلاف
و عدم التناسب فانّ كلاّ من المتفاوتين فات عنه بعض ما فی الاخر و تفوّت افتيات كبی بركسه نك مالی مقوله سی
نسنه لرده امر و اذنی اولقسزين خود بخود تصرّف و اعمال ايلمك معناسنه در كه كنديلكندن اكا سابق اولمقدر يقال
تفوّت عليه فی ماله اذا فاته به بو دخی غلبه معناسنی متضمن اولمغله علی ايله صله لنمشدر ❊ فصل القاف ❊ (القتّ)

فصل القاف

قافك فتحی و تانك تشديديله قوغجيلق ايلمك معناسنه در يقال فلان يقتّ الاحاديث قتّا من الباب الاول ای ينمّها و قتّ اسم
اولور يونجه ديدكاری نباته دينور اسفست كبی علی قول قوريسنه دينور فصفص كبی و قتّ يلان سويلمك معناسنه در يقال
قول مقتوت ای مكذوب و بركسه نك عمل و اراده سنی فهم و درك ايلمك ايچون نهانيجه اكسه سنه دوشوب درپی اولمق
معناسنه در يقال قتّ الی فلان اذا اتبعه سرّا ليعلم ما يريد و چوپان هيام علتنه اوغرامش دوه نك استدلال ايچون بولنی
قوقلمق معناسنه در يقال قتّ الراعی اذا شمّ بول البعير المهيوم ليستدلّ و هيام صوصه لق تعبير ايتدكلری علتدر و قتّ
برنسنه يی طولانی كسمك معناسنه در يقال قتّ الشیء اذا قدّه و آز اتمق تقليل معناسنه در يقال قتّ الشیء اذا قلّله و حاضر
و آماده قلمق معناسنه در يقال قتّه اذا هيأه و آزجه آزجه بركدرمك معناسنه در يقال قتّ الشیء اذا جمعه قليلا قليلا
و بركسه نك ايزينه دوشوب ايزلمك معناسنه در يقال قتّ اثره اذا قصّه (التقتيت) تفعيل وزننده بو دخی قوغجيلق ايلمك
معناسنه در يقال قتّت الحديث اذا نمّه و طيب مقوله سی متفرّق اجزاسنی جمع و طبخله معجون و مركب ايلمك معناسنه در
يقال قتّت الافاويه اذا جمعها و طبخها (القتقتة) زلزله وزننده كه مكرّردر بری اوته سوز ايلتوب كتورمكله قوغجيلق

ایلك معناسنه در یقال قتقت الرجل اذانمّ (التتيتى) خصيصى وزننده بودخی مصدردر قوغجیلق ایلك معناسنه در و مبالغة و صف اولور قتات معناسنه کاسیذکر (القتات) شدّاد وزننده و (القتوت) صبور وزننده بونلرده قوغجی وسخن چین اولان مفسده دینور قتیتی کبی علی قول اوچیدخی شول کمسه یه دینورکه کوررونمز و بیلنمز یردن دائما ناسك سوزلرینی دیكلر اوله کرك قوغجیلق ایلسون کرك ایلمسون ترکیده اکا دیکله‌یجی تعبیر ایدرلر اخلاق سیئه دندر یقال رجل قتات وقتوت وقتيتى اى نمام اويسمع احاديث الناس من حيث لايعلمون سواء نمّها اولم ينمّها * بوراده مؤلفك يسمع قولی سینك و میمك شدّه‌لریله‌در (المقتت) موقّت وزننده شول زیتون یاغنه دینورکه ایچنه خوشبو ریاحین مزج وطبخ اولنمش اوله علی قول سائر ادهان طیبه مزج اولنمش اوله ومنه الحديث انه عليه السلام ﴿ ادّهن بزيت غير مقتت وهومحرم ﴾ اى بحت لايخالطه رياحين او ادهان طيبة (قته) ضبه وزننده تابعیندن ابن قته دیمکله معروف سليمان ابن حبيب المحاربیّ والدهسنك اسمیدر (الاقتتات) افتعال وزننده برشیئی بتمامه استیصال ایلك معناسنه در یقال اقتتّ الشیء اذا استأصله (قتات) غراب وزننده یمنده برموضع آدیدر (القروت) قعود وزننده سیلان ایدن قان برى برى اوزره جمع اولوب قوریمق علی قول ضرب اثرندن بدنده دریك آلتنده کوکروب قالمق معناسنه درکه قان اوتورمق تعبیر اولنور یقال قرت الدم وقرت قروتا من الباب الاول والرابع اذا يبس بعضه على بعض او اخضرّ تحت الجلد من الضرب (القرت) فتحتینله برکمسه‌نك چهره‌سی حزن وکدر یاخود غیظ وغضب سببیله متغیر اولمق معناسنه در یقال قرت الرجل قرتا من الباب الرابع اذا تغير وجهه من حزن او غيظ وقرت اسم اولور بوزه دینور جمد معناسنه (القارت) رانك کسریله مسکك بغایت اخف واعلاسنه دینور مغشوش اولان مسك ثقیل اولور وقارت هرکوروب بولدیغی نسنه‌یی اخذ ایدر اولان کشی یه دینور یقال رجل قارت ای یأخذ كل شیء وجده بعض نسخه‌ده یأخذ برنده یأکل عنوانیله مرسومدر (المقترت) اقتراتدن اسم فاعلدر قارت ایله معنای ثانیده مرادفدر (قرتيا) فتحاتله ویای مشدده ایله فلسطين سنجاغنده بربلده‌در (قرتان) فتحاتله برموضعدر (قاروت) هاروت وزننده برحصن آدیدر (القريت) قریس وزننده ومرادفیدرکه بردشدیده دینور (قرات) غراب وزننده تهامه ایله شام بیننده بروادی اسمیدر (القربوت) قربوس وزننده ومرادفیدرکه اکرك اوك قاشنه دینور قربوت السرج ای قربوسه (القلت) قافك فتحی ولامك سكونیله طاغلرده خلقی اویمه چقوره دینورکه آنده صوایرکیلور وقليل اللحم اولان کمسه‌یه دینورکه اینجه کسیم وچلیمسز تعبیر اولنور (القلت) کتف وزننده بودخی قليل اللحم اولان خلقی آریق آدمه دینور (القلت) تعب وزننده هلاك اولمق معناسنه در یقال قلت الرجل قلتا من الباب الرابع اذا هلك (المقلتة) مهلكه وزننده ومرادفیدرکه محلّ خطر وهلاکدر یقال وقع فی المقلتة ای المهلكة (المقلات) محراب وزننده همان برياوری طوغروب بردخی منقطع اولان ناقه‌یه دینور واولادی طورمز خاتونه دینور یقال امرأة مقلات اذا كانت لايعيش لها ولد (الاقلات) همزه‌نك کسریله ناقه وخاتون مقلات اولمق معناسنه در یقال اقلتت الناقة والمرأة اذا صارت مقلاتا واقلات هلاك ایلك علی قول عرضهٔ هلاك ایلك معناسنه در یقال اقلته اذا اهلكه او عرّضه للهلاك (القلتة) فلته وزننده سودی حلاوتلی اولمیان حیوانه دینورکه علتدن ناشی اولور یقال شاة قلتة ای ليست بحلوة اللبن (القلتين) بحرين وزننده یمامه‌ده برقریه آدیدر (دارة القلتين) برموضعدر (قلته) جرعه وزننده مصرده برقریه‌در (الاقلعتات) اسبطرار وزننده صاچ پك قیورجقلنمق معناسنه در یقال اقلعتّ الشعر ای اقلعدّ (قلهت) جعفر وزننده (وقلهات) صقلاب وزننده ایکی موضعلردر حضرموت دیارینك یوقاری طرفنده بربلده اوله جقدرکه قلهت وقلهات دخی دیرلر (القنوت) قعود وزننده طاعت وعبادت ایلك معناسنه در وبه فسر قوله تعالى ﴿ وقوموا لله قانتين ﴾ اى طايعين وسكوت ایلك معناسنه در ودعا ایلك معناسنه در وقيام في الصلوة معناسنه در ونمازده کلام دنیویدن امساك ایلك معناسنه در بونلرك جمله‌سی باب اوّلدن مصوغدر * شارحك بیانه کوره بونلر اطلاقات شرعیه‌دن اصل معناسی لزوم طاعتدر وامساك عن الكلام دخی نمازه مخصوصدر اذ جاء فی النهاية فی حديث زيد بن ارقم كنا نتكلم فی الصلوة حتى نزلت ﴿ وقوموا لله قانتين ﴾ فامسكنا عن الكلام * مترجم دیرکه صلوة وترده قنوت اطلاقی سائر نمازدن زیاده دعایی مشتمل اولدیغیچون یاخود طول قیامی یاخود اياك نعبد ولك نصلی ونسجد کلمه‌لرینی حاوی اولدیغیچون واول کلمه‌لری متضمن اولدیغیچون اول دعایه‌ده قنوت اطلاق ایلدیلر برروایتده سورة الخلع وسورة الحفد اسملریله ایکی سورهٔ قرآنیه‌در امام سیوطی درّمنثورده بعد المعوذتين آنلری تفسیر ایلشدر (الاقنات) همزه‌نك کسریله بددعا ایلك معناسنه در یقال اقنت الرجل اذا دعا على عدوّه لكن سائر محلده مطلقا دعا ایله مفسردر وبعض نسخه‌ده وبعض امهاتده بوماده مابعدلریله ثلاثی عنوانده مرسومدر وبصائرده مزید ایله مثبتدر واقنات نمازده قیامی اوزاتمق معناسنه در یقال اقنت المصلّی

اذا اطال القيام فى الصلوة و حج شريفه مداومت قلمق معناسنه در يقال اقنت الرجل اذا ادام الحج و چوق چوق
غزا و جهاد ايلمك معناسنه در يقال اقنت فلان اذا اطال الغزو و درگاه الهى يه تذلل و تواضع ايلمك معناسنه در
يقال اقنت الرجل اذا تواضع لله تعالى (القناتة) كرامه وزننده قليل الطعام اولمق معناسنه دركه اكول اولميوب
كمخوار اولمقدن عبارتدر يقال قنت الرجل قناتة من الباب الخامس اذا كان قليل الطعم اى الاكل (القنيت) امير
وزننده قليلة الاكل اولان خاتونه دينور يقال امرأة قنيت اى قليلة الطعم رجاله دخى اطلاق اولنور يقال رجل
قنيت اى بين القناتة و قنيت شول قربه يه دينوركه صيق و متين ديكشلى اولمغله صويى كركى كبى طوتوب برقطره سنى
آقتميه يقال سقاء قنيت اى مسيك بوراده مسيل نسخه لرى غلطدر زيرا امساك عن الكلام معناسندن مأخوذدر
و مسيك سكين وزننده در (القنعات) قافك كسريله يوزى قيللو كشى يه دينور هو يدى كردى كبى
يقال رجل قنعات اى كثير شعر الوجه (القوت) قافك ضميله و (القيت) قافك كسريله و (القيتة) و (القائت)
و (القوات) سحاب وزننده بدنى طوته جق مقدارى يعنى بدن انسانى انكله سد رمق ايليه جك غدا و توشه يه
دينور قوتك جمعى اقوات كلور و قائت فى الاصل اسم فاعلدر (القوت) قافك فتحيله و (القوت) قافك
ضميله و (القياتة) قافك كسريله بركسه يى قوتلندرمك معناسنه در يقال قاتهم يقوتهم قوتا و قوتا و قياتة
اذا عالهم قياته نك اصلى قواته در كذلك قيت و قيته دخى واويلردر (الاقتيات) افتعال وزننده قوت
و غدا اتمك معناسنه در يقال قات عياله فاقتاتوا (القائت) قوت و غدايه دينوركه ذكر اولندى و قائت ارسلانه
اطلاق اولنور و كفايت مقدارى ديرلكه اطلاق اولنور يقال هو فى قائت من العيش اى فى كفاية (المقيت)
مبين وزننده اسماء حسنادندر حافظ و نكهبان معناسنه در و مقتدر معناسنه دركه هرشيئه قادردر هركسه قوت
و غدا اعطاسنه قدرتى اولديغى كبى * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اقاته دن مأخوذدركه معناى لازمى اولان
حافظ و شاهد ديمكدركه هركس قوت و غداسى اوزرينه لازم اولان كسلرى البته محافظه و اقاته ايله وجودلرينى
حمايت ايلر و دائما اوزرلرنده قائم اولور كذلك اقتدار معناسى دخى معناى لزوميدر و منه قوله تعالى ﴿ و كان الله
على كل شئ مقيتا ﴾ اى حافظا و شاهدا و قيل مقتدرا (القيته) قافك كسريله قوت معناسنه دركه ذكر اولندى
بو معنادندركه عربلر اقتت لنارك قيتة ديرلر اطعمها الحطب معناسنه (الاستقاتة) قوت و غدا ايستمك معناسنه در
يقال استقاته اى سأله القوت (الاقاتة) همزه نك كسريله بركسه يه قوت و غدا ويرمك معناسنه در يقال
استقاته فاقاته و برنسنه يه كوچ يتمك معناسنه استعمال اولنور نته كه ذكر اولندى يقال اقات على الشئ اذا اطاقه

فصل الكاف

﴿ فصل الكاف ﴾ (الكبت) سبت وزننده بركسه يى يره چالمق معناسنه در يقال كبته كبتا من الباب
الثانى اذا صرعه و بركسه يى خجل و رسوا ايلمك معناسنه در يقال كبته اذا اخزاه و برنسنه دن صرف
و منع ايلمك معناسنه در يقال كبته اذا صرفه و كسر ايلمك معناسنه در يقال كبته اذا كسره و دشمنى
غيظ و كينله رد ايلمك معناسنه در يقال كبت العدو اذا رده بغيظه و ذليل و مهان ايلمك معناسنه در يقال
كبته اذا اذله (المكتبت) اكتباتدن اسم فاعلدر پرغم و اندوه اولان كشى يه دينور يقال هو مكتبت اى ممتلئ
غما (الكبريت) كافك كسريله فعليل وزننده جنس احجاردن حجر معروف اسميدركه آتش كبى يانار
و يقار و ياقوت احمره و آلتونه ده اطلاق اولنور بعضلر عندنده كبريت جواهر ارضيه دن برنوع جوهردركه
معدنى بلاد شرقيه دن تبت اولكه سنك وراسنده وادى نمل ديدكلرى محلده در * معلوم اوله كه كبريت ديديكى
فارسيده و تركيده كوكرد تعبير ايتدكلريدركه درت قسم اولور بياض و صارى و قرمزى و سياه اولور افضلى
قرمزى نوعيدركه كبريت احمر ديدكلريدر جواهر ارضيه دندر و وادى نمله اولور آنده چكى قدر قرنجه لر اولور
سباع كبى انسانه هجوم ايدوب پاره پاره ايدرلر كيجه لر برقاچ فرسخ مسافه دن لمعان ايدر و الآن موجود اولان
كوكردك ايوسى صارى اولاندركه چبوق كوكردى تعبير اولنور بين الاطباء اصابعى ديرلر و آچق اولانه
بز كوكردى ديرلر و بعض اماكنده عيون حاره اولديغى حالده جريان ايدر طبخ ايله كبريت اولور بو قسمى
سياهه مائل اولور و ايليجه و بانه تعبير اولنان اسى چشمه لرك منبعنده كوكرد طمرى اولمغله صو اسى نبع ايدر
و كيمياكران اكسير ذهبه كبريت احمر اطلاق ايدرلر و كبريته اصل حار اطلاق ايدرلر نته كه زيبقه اصل بارد
ديرلر و بعض ارضك ترابنده كبريتيت اولمغله كاه بكاه دخان و شعله كبى آثارى ظهور ايدر حتى ايتاليا جوارنده
آق دكزده سجلياتين ارضنده واقع برجبلدن اكثريا كثيف دخان ظهور و بعضا كمال شدت و حدتله
برطرفدن چاتليوب ايچندن شعله فشان آتش صدور ايدوب اطراف و اكنافنى خاكسار ايدر (الكبرتة)

دحرجه وزننده دوه‌نك كوده‌سنه كوكرد سورمك معناسنه‌دركه بعض اجزا ايله خلط ايدوب سوررلر يقال كبرت بعيره كبرتة اذا طلاه بالكبريت ﴿ الكتيت ﴾ شتيت وزننده تنجره قيناركن ظهور ايدن صوتنه دينوركه كت كت ديو ظهور ايدر كذلك قينايان خمر ونبيذك صوتنه دينور وكنج دوه‌نك ابتدا بوكرمسنده ظاهر اولان صوتنه دينور وخشمناك آدمك شدّت غيظ وكينه‌سى هنكامنده كنج دوه بوكورمسنه شبيه صدرنده جولان ايدن كومولتى‌يه دينور تقول سمعت منه كتيتا اى صوتا فى صوته كصوت البكر من شدّة الغيظ وكتيت بخيل وناكسه دينور ومصدر اولور آهسته‌جه تأنيله يوريمك على قول آديملرى صيق صيق آتارق تيز تيز يوريمك معناسنه يقال كتّ الرجل كتيتا من الباب الثانى اذا مشى رويدا او قارب خطوه فى سرعة وكت كافك فتحى وتانك تشديديله وكتيت دوه يابجه بوكورمك معناسنه‌در يقال كتّ البعير كتا وكتيتا من الباب الثانى اذا صاح صياحا لينا وبركمسه‌يى مغموم وتاسه‌ناك ايلك معناسنه‌در يقال كت فلانا اذا ساءه وبركمسه‌يى تذليل وخاكسار ايلك معناسنه‌در يقال كتّ فلانا اذا ارغمه وتنجره قينامق معناسنه‌در يقال كتت القدر اذا غلت وبركمسه‌نك قولاغنه برسوز فسلده‌مك معناسنه‌در يقال كت الكلام فى اذنه كتا وكتيتا من الباب الاول اذا قرّه وسارّه وكت كوده‌سنده اتى آزجه اولان چليمسز آدمه دينور اره وعورته اطلاق اولنور يقال رجل كت وامرأة كت اى قليل اللحم وكت صايمق معناسنه مصدر اولور ومنه المثل * لاتكته او تكت النجوم * اى لاتعده ولاتحصيه ويقال جاء فى جيش مايكت اى لايحصى ﴿ الكتكتة ﴾ زلزله وزننده بودخى يابجه يابجه ياخود آديملرى صيق صيق آتارق تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال كتكت الرجل اذا مشى رويدا او قارب الخطو فى سرعة وآهسته‌جه كولمك معناسنه‌دركه قهقهه‌دن دون اوله كت كت كولمك تعبير اولنور يقال كتكت الرجل اذا ضحك دونا يعنى من القهقهة ﴿ التكتكت ﴾ تزلزل وزننده كتكته ايله معناى اوّلده مرادفدر ﴿ الاكتات ﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿ الاكتتات ﴾ افتعال وزننده بونلرده قولاغه فسلده‌مك معناسنه‌در يقال اكتّ الكلام فى اذنه اكتاتا واكتته اكتتاتا اذا قرّه وسارّه واكتتات ايشتمك معناسنه‌در يقال اكتت الحديث اذا استمعه ﴿ الكتة ﴾ كافك ضميله مالك كثرو رذالنه دينور كرك صامت وكرك ناطق اولسون وكته بركمترچينك علميدر بوجهتله مطلقا كمتر وسودسز چكى قسمنه علم اوله‌رق اطلاق اولنور ﴿ الكتة ﴾ كافك فتحيله يرده اولان آزجه يشللكه دينوركه مراد برمقدارجه اوتلق اوله‌جقدر ﴿ كتكت ﴾ هدهد وزننده و ﴿ كتكتى ﴾ كافلرك ضمى وتاى ثانيه‌نك فتحى واشباعله ايكيسيده غير منصرف اوله‌رق صبيان عربه مخصوص برنوع لعبه يعنى اويون آديدر عدم انصرافه علت علميت ولعبه تأويليله تأنيثدر * بورداه مؤلفك غير مجراتين تعبيرى غير منصرفين ديمكدركه اعراب ثلاثه مجرى دكلدر ﴿ الكتكت ﴾ كافلرك فتحيله طوى قوشنك اوتمسندن حكايه‌در ﴿ الكتكات ﴾ كافك فتحيله چوق سوزلو اوزان كمسه‌يه دينور يقال رجل كتكات اى كثير الكلام ﴿ الكتيتة ﴾ عصيده وزننده ومرادفيدركه بولماج آشنه دينور ﴿ الاكحت ﴾ حاى مهمله ايله احجد وزننده قصه بويلو بودور كشى‌يه دينور ﴿ الكريت ﴾ امير وزننده برسنهٔ تامّه‌يه دينور يقال سنة كريت اى تامة * شارح ديركه اشبو كريت كلمه‌سى مطلقا تام اولان ذات العده‌يه وصف اولوركه تامّ وكامل معناسنه‌در يقال سنة كريت وحول كريت وشهر كريت اى تامّ ﴿ تكريت ﴾ تانك فتحيله بربلده آديدر بوبلده بغداد ايله موصل بيننده در بانيه‌سى اولان تكريت بنت وائل ايله مسمادر واول بكر بن وائلك كه ديار بكرا كا مضافدر خواهريدر وبونك تاى زائده او لمغله وزنى تفعيلدر ﴿ الكست ﴾ كافك ضميله قسط لفظنده لغتدركه قسط هندى ديدكارى دارو اوله‌جقدر ﴿ الكعت ﴾ كافك فتحى وعينك سكونيله قصير القامه كشى‌يه دينور مؤنثنده كعته دينور هايله ﴿ الكعيت ﴾ زبير وزننده بلبل قوشنه دينور جمعى كعتان كلور كافك كسريله تقول ما اطيب صوت الكعيت اى البلبل وبوكعيت كبى بنيهٔ تصغير اوزره موضوعدر ﴿ الاكعات ﴾ همزه‌نك كسريله شتاب وسرعتله كتمك معناسنه‌در يقال اكعت الرجل اذا انطلق مسرعا واوتورمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اكعت الرجل اذا قعد وپرغضب اوله‌رق سوار اولمق معناسنه‌در يقال اكعت فلان اذا ركب منتفخا من الغضب ﴿ ابو مكعت ﴾ محسن وزننده برشاعر كنيه‌سيدر ﴿ الكعتة ﴾ جرعه وزننده قاروره قپاغنه دينور ﴿ الكفت ﴾ كافك فتحى وفانك سكونيله بركمسه‌يى سالك اولديغى جهتدن جهت اخرايه چوبروب دوندرمك معناسنه‌در كرك ظاهرى وكرك معنوى اولسون يقال كفته كفتا من الباب الثانى اذا صرفه عن وجهه وبرنسنه‌نك اجزاسنى دوشوروب برى برينه ضم والحاق ايلك كذلك برآدم برنسنه‌يى كنديسنه ضم والحاق ايلك معناسنه‌در يقال كفت الشئ اليه اذا ضمه وقبضه قال فى الاساس كفت المتاع اذا جمعه وضم بعضه الى بعض وكفت الفراش ومنه الحديث ❊ اكفتوا صبيانكم بالليل فان للشيطان خطفة وانتشارا ❊ اى ضموهم اليكم وكفت وكفات كافك كسريله وكفيت كافك فتحيله وكفتان

فتحاتله قوش قسمی قنادلرینی دیوشوروب و قیصوب سرعتله اوچق کذلك انسان و سائر حیوان کرکی دیوشورنوب سرعتله سکرتمك معناسنه درکه معنای مذکوردن مأخوذدر ضم و قبض بولنديغيچون يقال كفت الطائر و غيره كفتا و كفاتا و كفيتا و كفتاتا اذا اسرع فى الطيران و العدو و تقبض فيه و كفت و كفيت امير وزننده بنيه‌سی خرده دیوشورملی جست و چالاك انسان و حيوانه دينور يقال رجل و فرس كفت و كفيت ای سريع خفيف دقيق و كفت كوچك تنجره‌یه دينور بونده كافك كسريله ده لغتدر و برنسنه‌نك ايچريسی طشره‌سنه دونمك معناسنه‌دركه ترسنه دونمك تعبير اولنور يقال اصلحه بالكفت و هو تقلب الشئ ظهرا البطن و كفت اولمك موت معناسنه استعمال اولنور قبره ضم اولنمق ملاحظه‌سيله يقال وقع فى الناس كفت ای موت و يقال كفت الله فلانا اذا امات و كفت قاتقسز اتمكه اطلاق اولنور يقال اكل خبزا كفتا ای بلا ادم دائما معيشته ضم اولنمسی باعث اطلاقدر (الانكفات) انفعال وزننده بولنديغی جهتدن جهت اخرايه منصرف اولمق معناسنه‌در يقال كفته فانكفت ای صرفه عن وجهه فانصرف و كنديلكندن منصرف اولمق معناسنه‌دركه مطاوع اولمز يقال انكفت الرجل اذا انصرف عن وجهه و ديوشورلمك انقباض معناسنه‌در يقال انكفت الشئ اذا انقبض و آت قسمی يمی و صوبی تقليل ايله اندامی و قارنی چكيلوب ضامر اولمق معناسنه‌دركه برامق تعبير اولنور يقال انكفت الفرس اذا ضمر و اندام و اعضا ديوشورملی و دير نكلی اولمق معناسنه‌در اعضاسی اول كونه ملزز الخلق اولانه منكفت ديرلر يقال رجل منكفت ای مجتمع الخلق (التكفيت) تفعيل وزننده بودخی برنسنه‌نك اجزاسنی ديوشوروب بری برينه ياخود كنديسنه بناشدرمق معناسنه‌در يقال كفت الشئ اذا ضمه و قبضه (الكفات) كافك كسريله مصدر درنته‌كه ذكر اولندی و كفات شول موضعه دينوركه آنده نسنه جمع و بری برينه ضم اولنور اوله و منه يقال الارض كفات لنا و قال تعالى ❊ الم نجعل الارض كفاتا احياء و امواتا ❊ ای ذات كفت ای ضم و جمع يضمهم احياء على ظهورها و امواتا فى بطونها قال البيضاوى كفاتا ای كافتة اسم لما يكفت ای يضم و يجمع او مصدر نعت به او جمع كافت كصائم و صيام او جمع كفت و هو الوعاء اجرى على الارض باعتبار اقطارها و قال الراغب تجمع الناس احياءهم و امواتهم و قيل تضم الاحياء التى هى الانسان و الحيوانات و النبات و الاموات التى هى الجمادات من الارض و الماء و غير ذلك * مترجم ديركه بيضاوى تعبيرات مرقومه ايله كشافه وارد اولان مناقشه‌دن تفصى ايلمشدر زيرا كفات اسم موضع اولديغی صورتده عمل ايده‌مز زيرا اسماء امكنه و ازمنه و آلات هرنقدر مشتق و افعال اوزره جاری ايسه‌لرده عامل اولمزلر و كفات و مكافته مفاعله وزننده آنسزين اولمك معناسنه استعمال اولنور يقال مات كفاتا و مكافتة ای فجاءة و مكافته بركمسه‌يه سكرتمكده يا آت قوشمقده مسابقه ايلك معناسنه‌در يقال كافته اذا سابقه (الاكتفات) افتعال وزننده برنسنه‌يی تمامه ديوشوروب اخذ ايلك معناسنه‌در يقال اكتفت المال اذا استوعبه اجمع (الكفات) كتان وزننده ارسلانه اطلاق اولنور (الكفيت) كافك فتحيله مصدردرنته‌كه ذكر اولندی و كفيت حيان بن قتادة السدوسی فرسنك اسميدر و كفيت شول طغارجغه و چانطه مقوله‌سنه دينوركه قطعادليكی و يرتغی اولمامغله ايچنه قونان شيئی ضايع ايلمز اوله و بلافاصله بری برينه ضميمه و مجموع اولان مدار معاشه دينوركه مراد چوق اولميوب لكن ارديكسلمز اولان مدار معاش اوله جقدر و منه الحديث ❊ حبب الیّ النساء و الطيب و رزقت الكفيت ❊ ای ما اكفت به معيشتی يعنی اضمها و اصلحها (الكفت) كافك كسريله بودخی ايچنه قونان نسنه‌يی ضايع ايلميان دغارجق مقوله‌سنه دينور (الكافت) قافك كسريله برمغاره‌نك اسميدركه سلفده مأوای لصوص ايدی نهب ايتدكلری امتعه و اشيايی اوراده جمع و ضم ايدرلر ايدی (الكفت) صرد وزننده و (الكفتة) كافك ضميله همزه وزننده شول آته دينوركه درت اياغنی بربره كتوروب طوپ كبی جميع انداميله پدرپی بردن صچرايوب آتيلور اولمغله اوزرنده استقرار و ديزكين ايله ضبط ممكن اولميه يقال فرس كفت و كفتة اذا كان يثب جميعا فلا يستمكن منه لاجتماع وثبه (المكفت) محسن وزننده شول كمسه‌دركه ايكی زره كيوب اراغنده برجامه دخی كيمش اوله (كفته) هفته وزننده مقبرهٔ مدينه اولان بقيع الغرقد نام محلك اسميدر ناسی قبض ايلديكيچون ياخود ترابی شوره اولمغله مدفونی سريعا اكل و افنا ايلديكيچون اطلاق اولندی (الكلت) كافك فتحی و لامك سكونيله بركدرمك معناسنه‌در يقال كلت الشئ كلتا من الباب الثانى اذا جمعه و دوكمك معناسنه‌در يقال كلته فى الاناء اذا صبه و آت اوينامق معناسنه‌در يقال كلت الفرس اذا ركضه و آتمق معناسنه‌در يقال كلت الشئ اذا رماه (الكلت) سكر وزننده فلت كلمه‌سنه اتباع اولور بونلرده صرد وزننده دخی لغتدرنته‌كه فلت ماده‌سنده ذكر اولندی يقال فرس فلت كلت ای سريع (الكلتة) كافك ضميله همزه وزننده كفته معناسنه‌دركه جميع انداميله بردن صچرايان آته دينور * مؤلف بونيده فلته كلمه‌سنه اتباع كونه رسم ايلمشدر لكن فلته ماده‌سنده بو معنايه

تصدی ایلامشدر نهایت ترکیبدن تفرع اولنور و بو اتباع دکلدر یقال فرس فلتة کلتة ای کفتة (الاکتلات) افتعال
وزننده ایچمك معناسنه در یقال اکتلت الماء اذا شرب (الکلیت) امیر وزننده و (الکلیت) لامك شده سیله سکین
وزننده شول ایری واوزون طاشه دینور که انکله صرتلانك اینی سدّاولنور صیاد اینك اغزینی انکله سدّ ایلدکدنصکره
موضع دیکردن حفر ایدوب اخذ ایدر (الکلتة) جرعه وزننده بغدای مقوله سی غلال خرمنندن بر حصه یه دینور که
برینك نصیبنه عائد اولور وهر نسنه دن بر مقدار و بر یغین و بر کومه شیئه دینور لسانمزده دخی مستعملدر مثلا بر کلته اوطون
و بر کلته اوتلق تعبیر اولنور یقال کلتة من الطعام ای نبذة (الانکلات) انفعال وزننده دوکلمك معناسنه در یقال
انکلت الشیء اذا انصبّ و بر نسنه نك اجزاسی دیوشوریلوب بورشمق و بوزلمق معناسنه در یقال انکلت الشیء اذا
انقبض (الکمیت) زبیر وزننده شول قرمزی آته دینور که قرمزیلغنه قنوء یعنی خالص اولمیان سیاهلق که قرامتق
تعبیر اولنور قارشمش اوله لسانمزده اکا خرمایی طوری تعبیر اولنور که رنکی قرامتق قرمزی اولور اثواب مقوله سنده
اکا کووز آندن قویو اولورسه مور تعبیر اولنور و اول آتك یلیسی و قویریغی سیاه اولور ورد ایله واشقر ایله فرقی
بودر که رنك مذکور اولورسه که خرمایی طوری اوله جقدر کمیت دینور آندن آچق اولورسه ورد دینور که فارسیده
کلکون و ترکیده آچق طوری تعبیر اولنور و یلیسی و قویریغی قرمزی اولورسه اشقر دینور که ترکیده آل تعبیر اولنور
مؤلف من الخیل عنوانیله تصریح ایلدیکی شهرتنه مبنی درو بونك بنیهٔ تصغیر اوزره وضعی سرخ و سیاه بیننده متوسط
وهر برینه قریب اولدیغیچوندر و بونك مذکر و مؤنثی برابردر فیقال مهرة کمیت بلاهاء و کمیت لوننده سواد و حمرت
اولان یعنی قرامتق قرمزی اولان باده یه اطلاق اولنور خوره اوزمندن اولان باده کبی یقال سقاه الکمیت وهو علی
فرس کمیت ای الخمر التی فیها سواد و حمرة علی الفرس الذی خالط حمرته قنوء و کمیت بن معروف و کمیت بن ثعلبه
و کمیت بن زید شعرادندر و کمیت عربده برنیچه فرسك اسمیدر (الکمتة) جرعه وزننده ذکر اولنان کمیت رنکنه دینور که
خرمایی طوری یلقدر اثوابده کووزی تعبیر اولنور (الکمت) و (الکمتة) کافلرك فتحیله و (الکماتة) کرامه وزننده آت
کمیت اولمق معناسنه در یقال کمت الفرس کمتا و کمتة و کماتة من الباب الخامس اذا کان کمیتا و کمت درونده غیظ و کینه
کیزلمك معناسنه در یقال کمت الغیظ کمتا من الباب الاول اذا اکنه (التکمیت) تفعیل وزننده خمر و دری و ثوب
و آت مقوله سنی صبغ و صنعتله کمیت قلمق معناسنه در یقال کمتت الخمر و الفرس و غیره علی بناء المفعول ای صیرت
بالصنعة کمیتا (الکمیتة) حبیبه وزننده بر شیئك اصل و اساسنه دینور یقال اخذ الشیء بکمیتته ای باصله (الکماتی)
زرابیّ وزننده ذکر اولنان خرمایی طوری آتلره دینور یقال خیل کماتیّ ای کمت و بو کماته یه منسوبدر و کمت کافك ضمیله
کویا که اکمت لفظندن جمعدر احمر و اشقر کلمه لرینه محمولدر (الاکمات) همزه نك کسریله و (الاکمتات) احمرار
وزننده و (الاکمیتات) احمیرار وزننده آت قسمی خرمایی طوری اولمق معناسنه در بنیهٔ اخیرلرده شدّت معتبردر
یقال اکمت الفرس اکماتا و اکمتّ اکمتاتا و اکمات اکمیتاتا اذا صار کمیتا (الکنت) کافك فتحی و نونك سکونیله قویّ الخلقه
و متین البنیه اولمق معناسنه در یقال کنت الرجل فی خلقه کنتا من الباب الاول اذا قوی (الکنتیّ) کرسیّ وزننده
قویّ و شدید اولان انسان و حیوانه دینور و کبیر یعنی یاشلو آدمه دینور (الکنتنیّ) نون زیاده سیله کنتیّ معناسنه در
یقال رجل کنتیّ و کنتنیّ ای کبیر * مؤلف بونلری کون ماده سنده دخی رسم ایلمشکن ظاهری اعتباریله بوراده دخی
ثبت ایلدی و بونلر کون ماده سندن مأخوذلردر نته که نهایهٔ ابن اثیرده بورسمه مسطوردر که و فی الحدیث ✻ انه دخل
المسجد و عامة اهله الکنتیون ✻ ای الشیوخ الذین یقولون کنا کذا و کان کذا و کنت کذا فکأنّه منسوب الی کنت یعنی
بو تعبیر کویا که کنت ماده سنه منسوبدر عرب آندن تصرّف ایلدیلر یاشلو پیر آدملر ای جانم بر وقتده بن شویله اولمشیدم
شمدی بویله اولدم دیملریله قولمز بوره نسبتله پیر آدمه کنتیّ و مبالغة نون زیاده سیله کنتنیّ اطلاق ایلدیلر و بونلرك
نسبتلری خطابله کنت ماده سنده اولمق جائزدر که بابالق سن اوّل شویله ایدك شمدی بویلجه مثلا خریف و معتوه کبی
بر معنا اولدك قولنه منسوب اولور (الاکتنات) افتعال وزننده خضوع و رضا کوسترمك معناسنه در یقال اکتنت
الیه اذا خضع الیه و رضی منه (الکنیت) امیر وزننده شول مشکه دینور که دیکشلری صیق و متین اولمغله صویی
امساك ایدر اوله یقال سقاء کنیت ای مسیك نته که قنیت دخی بو معنایه در (الکنت) فتحتینله سود طولومی چوق
استعمال اولنوب جابجا غسل و تنظیف اولنمامغله و سخناك و متعفن اولمق معناسنه در یقال کنت السقاء کنتا
من الباب الرابع اذا حشن * شارح اشبو حشن کلمه سنی حاء مهمله ایله تقیید ایلمشدر لکن مقتضای ماده خای معجمه ایله
اولمق اغلبدر (الکنعت) جعفر وزننده بر نوع بالق آدیدر و بو اوسقور پت دیدکاری تیکنلو بالق اوله جقدر کنعد
دخی دیرلر (الکوتیّ) رومیّ وزننده بودور کشی یه دینور و کوتیّ عدیّ بن الرعلاء نام شاعرك لقبیدر (التکییت) تفعیل

و زنده چوال و يصدق مقوله سنك ايچنى طولدرمق معناسنه در يقال كيت الوعاء تكييتا اذا حشاه و يول اسباب و مهماتنى قولايليوب آراسته ايلك معناسنه در يقال كيت الجهاز اذا يسره ﴿ الاكيات ﴾ اكياس وزنده و مرادفيدركه بغايت رشد و فطانت صاحبى كسه لره دينور * شارح ديركه تاء سيندن مقلوبه در و اكياس كيس لفظنك جميدر ﴿ كيت و كيت ﴾ ذيت و ذيت وزنده و آخرلرينك كسر اوزره بنالريله لغتدر كذا و كذا معناسنه دركه قصهٔ مبهمه دن كنايه در لسانمزده شويلجه و شويلجه ايله تعبير اولنور بونلرك تاىى هادن مقلوبه در * مترجم ديركه ذيت و ذيت دخى بو معرضده در و بونلر جمله دن كنايه اولوب جمله ايسه فى ذاتها مستحق اعراب اولمامغله مبنى اولديلر قالديكه حريرى مرحومك درة ده بيانى اوزره كيت و كيت كله سى افعالدن و ذيت و ذيت اقوالدن كنايه در پس قال فلان كيت و كيت و فعل فلان ذيت و ذيت ديمك جائز دكلدر * لكن مؤلفك تفسيرينه كوره اعم اولور و شهاب دخى شرحنده بو قولى تأييد ايلمشدر

فصل اللام

﴿ اللبت ﴾ سبت وزنده بورمق معناسنه در يقال لبت يده لبتا من الباب الاول اذا لواها و خاصة بركسه نك كوكسنه و قارننه و يانلرينه دكنكله اوروب چالمق معناسنه در يقال لبت فلانا اذا ضرب صدره و بطنه و اقرابه بالعصى ﴿ اللت ﴾ لامك فتحى و تانك تشديديله برنسنه يى دوكك معناسنه در چرپچينك بز و اسپچيارك اجزا دوكلرى كبى يقال لت الشىء لتا من الباب الاول اذا دقه و برنسنه يى محكم چكوب باغلمق معناسنه در يقال لته اذا شده و اوثقه و برشيئى ريزه ريزه اوفاتمق معناسنه در يقال لته اذا فته و برشيئى ازمك معناسنه در يقال لت الشىء اذا سحقه و قاودى صوايله ياخود ياغله اصلادوب بولامق معناسنه در يقال لت السويق اذا جدحه و بركسه برآدمه انتساب ايدوب اكا قرين و ملازم اولمق معناسنه در يقال لت فلان بفلان على بناء المفعول اذا لز به و قرن معه و بو معناى اخيردن مأخوذدر ﴿ اللتات ﴾ لامك ضميله اغاج قبوغنك اوفانديسنه دينور و كنديسيله برنسنه لت اولنه جق شيئه دينور چرپچى طوقمغى و هاون الى كبى و سائر معانيسنه كوره ﴿ اللات ﴾ تانك تشديديله برصنم آديدر ابن عباس و عكرمه و مجاهد و ابن المعتمر كبى برجماعت و جمه مذكور اوزره تشديدايله قراءت ايلديلر قال الله تعالى ﴿ افرايتم اللات و العزى ﴾ الآيه ذكر اولنان لات لت سويقدن اسم فاعلدر جاهليتده بركشى وار ايديكه دائما موسم حجده اول بتك يانده ياغله سويق تشكلك ايدوب حجاجه اطعام ايدر ايدى بعده انك اسميله اول بتى تسميه ايلديلر * مترجم ديركه اصل اول بت رجل مرقومك صورتيدركه محل مزبورده لت سويق ايدوب اطعام ايدر ايدى لات ثقيف قبيله سنك و عزى غطفان قبيله سنك بتلرى ايدى بعده كثرت استعمالله تانى تخفيف اولندى و بعض مفسرين عندنده لوى ماده سندن فعله در و اوى الفه قلب اولنمشدر اكا طواف ايتدكارى باعث تسميه در و عندالبعض اصلى لاه ايدى هاليله كه اله و معبود معناسنه در هانى حذف اولندقدنصكره اله حقيقى عز شانه حضرتلرندن قصورينه بناء علامت تأنيث اولان تاء الحاق ايدوب زعملرنجه وسيلهٔ قرب الهى اوله جق صنم مزبوره اطلاق ايلديلر ياخود تاء هادن مبدله در كيت كله سنك تاىى كبى و بعض اعلام قول اخيرى ترجيح ايلديلر پس لفظهٔ جلاله نك اشتقاقنه ذاهب اولنلره كوره اصلى لاه اولمق ارجحدر زيرا عربلر صنملرينه لاه اطلاق ايلديلركه معبود ديمكدر احتجاب ياخود ارتفاع معناسندن اولور * و مؤلف بونى ليه و لوى ماده لرنده دخى رسم ايلمشدر ﴿ التلتة ﴾ زلزله وزنده يمين غموس معناسنه دركه صاحبنى بحر كناهه طالديران يمين كاذبه در * مؤلف بونى اسم صورتنده ثبت ايلمشدر لكن مقتضاسى مصدر اولمقدر ﴿ اللحت ﴾ لامك فتحى و حاى مهمله نك سكونيله دكنكله اورمق معناسنه در يقال لحته بالعصا لحتا من الباب الثالث اذا ضربه بها و اغاجك قبوغنى صويمق معناسنه در يقال لحت العصا اذا قشرها و لحت خالص و غير مغشوش معناسنه استعمال اولنور يقال برد بحت لحت اى صادق و بو اتباع دكلدر ﴿ اللخت ﴾ لامك فتحى و خاى معجمه نك سكونيله ايرى جثه لو تنومند كشى يه دينور يقال رجل لخت اى عظيم الجسم و ايكى سبيلى براولمش خاتونه دينور مرأة مفضاة معناسنه و لخت سخت كله سنه اتباع اولور كه پك شديد ديمك اولور يقال حر سخت لخت اى شديد ﴿ لزت ﴾ لامك ضمى و زاى معجمه نك سكونيله اندلسده بر موضع ياخود بر قبيله آديدر ﴿ اللصت ﴾ لامك حركات ثلاثى و صادك سكونيله خرسزه دينور لص معناسنه جمعى لصوت كلور لصوص كبى شارح ديركه بو طى لغتيدر نته كه طس لفظنده طست ديرلر ﴿ اللفت ﴾ لامك فتحى و فانك سكونيله برنسنه يى بوروب چويرمك معناسنه در يقال لفت الشىء لفتا من الباب الثانى اذا لواه و بركسه يى تصميم ايلديكى رأى و تدبيرندن صرف و تحويل ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال لفت فلانا اذا صرفه عن رأيه و اغاجدن قبوق صويمق معناسنه در يقال لفت اللحاء عن الشجر اذا قشره و اوقه اويغون و متلائم اولميه رق همان اولديغنه كوره يلك يچورمك معناسنه استعمال اولنور يقال لفت الريش على السهم اذا وضعه غير متلائم بل كيف ما اتفق و چوبان

مواشی یه قنغیسی اولورایسه اولسون مبالات ایتمیه رك كور اوروشی كبی اوروب چالمق معناسنه استعمال اولنور یقال هوای الراعی یلفت الماشیة ای یضربها لایبالی اتیها اصاب (الالتفات) افتعال وزننده و (التلفت) تفعل وزننده برنسنه یه طوغری بیون چویروب یوز دوندرمكله توجه ایلمك معناسنه در یقال التفت الیه وتلفت اذا صرف وجهه الیه لیّ وصرف معناسنه اولان لفت كلمه سندن مأخوذدر (اللفت) لامك كسریله شلغم دیدكاری سبزه یه دینور و برنسنه نك برشقنه و بریانه دینور ومنه قولهم فلان لفته معك ای شقه وصغوه یعنی فلانك دائما بریانی سندن یكادركه همیشه میل واقبالی سنك طرفكه در دیمكدر وصغردینور بقره معناسنه وشاشقین حمقاء عورته دینور ودیشی ارسلانك فرجنه دینور ولفت حرمین بیننده قدید نام موضعده واقع طاغده كائن برصرپ یوقشلو بیلاك آدیدر وبونده لامك فتحیله ده زبانزددر (الالفت) احمر وزننده بوینوزلری بری برینه بورلمش اولان تكه یه دینور یقال تیس الفت ای ملتو احد قرنیه علی الآخر وصولاق آدمه دینور اعسر كبی وبونواحمق كسه یه دینور (اللفات) سحاب وزننده بودخی احمق كشی یه دینور (اللفوت) صبور وزننده شول خاتونه دینوركه بركسه نك تحت نكاحنده اولوب زوج اوّلدن یانده ولدی اوله همیشه توجهی ولد مزبوره اولمغله لفوت اطلاق اولنمشدر یقال امرأة لفوت ای لها زوج ولد من غیره وچهره شلك خویلو بدزندكانی كسه یه دینور وصاغیلوركن رام اولمیوب چپارزلق ایدن ناقه یه دینوركه صاغان كسه یی ایصررو الیله ایاغیله تپه لر وشول هوادار قاری یه دینوركه مجلسده نظری بریرده ثابت اولمیوب اورایه بورایه اماله وصرف ایدرتا كه سنی اغفال ایلمكله آخر كسه یه برتقریب غمز واشارتله تركیم ویره یقال هی لفوت ای لاتثبت عینها فی موضع واحدانما همها ان تغفل عنها فتغمز غیرك (اللفتاء) حولاء وزننده ومراد فیدركه كوزی شاشی خاتونه دینور وكوزه ده وصف اولور وبوینوزلری بری برینه بوروق وطولاشق اولان دیشی كچی یه دینور (اللفیتة) لامك فتحیله قواملی قویو بولامج آشنه دینور علی قول حیس دیدكاری خرما وكشك وسمن ایله ترتیب اولنان اوماج آشنه شبیه چوربایه دینور تقول اطعمنی اللفیتة ای العصیدة المغلظة اوهی مرقة تشبه الحیس (اللفتة) لامك ضمیله همزه وزننده شول چوبانه دینوركه دائما مواشی یه مبالات ایلمیه رك اوروب چالار اوله (اللوت) صوت وزننده بركسه كندیدن سؤال اولنان شیئك غیرینی خبرویرمك یعنی سائلك مطلوبی اولان جوابی ترك ایدوب غیری سیاق اوزره جواب ویرمك معناسنه در كرك اسلوب حكیم وكرك سائركونه اولسون یقال لات الرجل یلوت لوتا اذا اخبر بغیر مایسأل عنه وبرخبری كتم ایلمك معناسنه در یقال لات الخبر اذا كتمه (لواته) سحابه وزننده اندلسده برموضع وبربرستانده برقبیله آدیدر (لیت) لامك فتحی ویانك سكونی وآخرینك فتحی اوزره بناسیله كلمهٔ تمنی در یعنی برنسنه یی اومق معناسنه حرفدر فارسیده كاشكی وتركیده نولیدی وشویله اولیدی دیمك مفهومنده مستعملدر وحروف مشبهه بالفعل جمله سندندر اسمنی نصب وخبرینی رفع ایدر اكثری ممتنع ومحال اولان مواددك تمنیسنه تعلق ایدر ممكن اولان محلده استعمالی قلیلدر وكاهی وجدت كلمه سی منزلنه تنزیل اولنور یعنی ایكی مفعوله تعدیه ایلدیكی كبی بودخی اسم وخبرینی نصب ایدر یقال لیت زیدا شاخصا وانی ولعلی كبی بالذات یای متكلمه داخل اولوب لیتی دینور ونون وقایه ایله لیتنی دینور انی كبی (اللیت) لامك كسریله بیونك بربوزینه دینور صفحة العنق معناسنه یقال لفت لیته ای صفحة عنقه (اللیت) بیت وزننده و (اللوت) صوت وزننده بركسه یی توجه ایلدیكی جهتدن منع وصرف ایلمك معناسنه در یقال لاته یلیته لیتا ویلوته لوتا اذا حبسه عن وجهه وصرفه (الالاتة) اقامه وزننده لیت معناسنه در یقال الاته عن وجهه بمعنی لاته واكسلتمك معناسنه در یقال ماالاته شیئا ای مانقصه نته كه همزه ایله التدن مأخوذ ایلات دخی بومعنایه در یقال الاته وآلته ای نقصه (لات) تانك فتحیله نته كه اشبو ﴿ ولات حین مناص ﴾ كریمه سنده واقعدر لاء نافیه در تای زائده در تمت كلمه سنده اولدیغی كبی یاخود لیس كلمه سنه تشبیه اولنمغله آنده اسم فاعل اضمار اولنمشدر واشبو لات كلمه سی همان حین لفظنه مقرونا استعمال اولنور وكاهی مراد ومنوی اولهرق حذف اولنور نته كه مازن بن مالكك اشبو * حنت ولات هنت وانی لك مقروع * قولنده واقع اولمشدر * مترجم دیركه كلام مزبور امثالدندر مقروع عبد شمس نام برآدمك لقبیدر هیجمانه نام محبوبه نك معشوقی ایدی امثال میدانیده مذكور اولان ایكی وجهك احصری بودركه مزبوره هیجمانه مقروع مرقومك عاشقه سی ایدی بركون مقروع قبیلهٔ هیجمانه اوزره هجوم وشبخون ایلمك مراد ایلمكله هیجمانه برتقریبله واقفه اولمغله پدری اولان عنبره خبرویردكده رجال قبیله دن مازن بن مالك بطریق الهزل كلام مزبوری تفوه ایلدی یعنی هیجمانه كرچه مقروعه مشتاقه اولوب دیداری شوقیله كاسنی تخیل وتجسیم ایدر لكن ای هیجمانه سن مقروعه ظفریاب وصال اولمق ممكن دكلدر حنت كلمه سی حنین لفظندن ماضئ مؤنثدر آرزو واشتیاق معناسنه در ضمیر هیجمانه یه راجعدر وهنت هنین لفظندن ماضیدر انین وناله معناسنه در بومثل قبل اوانه مطلوبه آرزومند اولان كسه حقنده

ایراد اولنور * مؤلفك بصائرده مغنی اللبیب خلاصه سی اوله رق بیانی اوزره بونك حقیقتنده وعملنده اختلاف اولنمشدر بعضلر لات کلمه سی ماضیدر دیدیلر نقص معناسنه بعده نفی ایچون استعمال اولنمشدر قلّ کلمه سی کبی وعند البعض اصلی لیس ایدی علم وزننده یاء الفه قلب اولنوب وسین تایه ابدال اولنمشدر نات وناس کبی وعند البعض لاء نافیه در وتاء تأنیث لفظ ایچون زیاده قلنمشدر ثمّ وربّ کلمه لرنده زیاده قلندیغی کبی یاخود معنای نفی تأکید ایچون زیاده قلنمشدر یاخود ساعت یامدّت ماده سنه تنبیه ایچون زیاده قلندی که لیست الساعة او المدّة حین مناص سبکنده اولور وبونده تحریکی التقاء ساکنین محذورینه مبنیدر * وعلی قول لاء کذلك نافیه در وتاء حین کلمه سنك اوّلنه زیاده قلنمشدر نته که مصحف عثمانیده اویلجه مشهود اولمشدر وعملی خصوصنده دخی اوچ مذهب واردر اوّل اصلا عامل دکلدر

مطلب

اکر کندیسنی مرفوع ولی ایدرسه اول مرفوع محذوف الخبر مبتدا اولور ولا حین مناص کائن لهم تقدیرنده اولور وبور فعله قرائت اولندیغنه کوره در ونصبله اولندیغنه کوره فعل محذوفك مفعولی اولمغله ولا اری حین مناص لهم تقدیرنده اولور مذهب ثانی انّ کلمه سی کبی عمل ایدر یعنی اسمی نصب وخبری رفع ایدر ثالث لیس کبی عمل ایدر وآنده اسم فاعل اوله رق خبر تقدیر اولنمغله لیس حین مناص حاصلا لهم تأویلنده اولور ومعمولنی بعضلر حین لفظنه تخصیص ایلدیلر وبعضلر مطلقا اسم زمانه تنصیص ایلدیلر وبونك تفصیلی مغنی اللبیب شروحنده مبسوطدر

فصل المیم

فصل المیم (مؤته) میمك ضمی وهمزه نك سکونیله مشارق شامده بر موضع آدیدر آنده جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه شربت شهادت نوش ایلدیلر قیصر روم اولان هرقل عسکریله اصحاب کرام بیننده بر ملحمهٔ کبری واقع اولمشدر عسکر اسلام بش بیك ولشکر کفار ایکیوز بیك ایدی زید بن حارثه وعبد الله بن رواحه وجعفر شهید اولدقدنصکره سنجاغی خالد بن الولید الوب نائرهٔ قتالی تهییج وبازارداد وستادی ترویج ایلدیلر بعونه تعالی اشدّ فضاحتله کفاری شکست وتارمار وقتی وافرینی طعمهٔ شیر شمشیر تبار ایلدیلر ومؤته ده اعلا قلج یاپیلور سیوف مؤتیه معروفدر (المت) میمك فتحی وتانك تشدیدیله برنسنه یی چکوب یاخود سوندوروب اوزاتمق معناسنه در مدّ لفظنده لغتدر یقال متّ الحبل متا من الباب الاول بمعنی مدّه مدّا واییی قویی چرخنه ومقارهیه صارمیوب قوغه یی همان آنکله چکمك معناسنه در یقال متّ الحبل اذا نزعه علی غیر بکرة وبر کمسه یه قرابتله توسّل ایلمك معناسنه در یقال فلان یمت الیك ای یتوسل الیك بقرابة ومتّ وافر محدثین اسملریدر (المتمتة) زلزله وزننده بودخی بر کمسه یه حرمت وقرابتله توسل ایلمك معناسنه در یقال متمت الرجل الیه متمتة اذا توسل الیه بقرابة بومعناده متّ ومتمته مجازلردر کویا که متوسل اولان کمسنه نفسنی اکا مدّ ونزع ایدر (الماتة) تشدید ایله آندن اسمدر بر کمسه یه قرابت ومحرمیت جهتیله اولان حرمت ووسیله یه دینور یقال بینهما ماتة ای حرمة ووسیلة (متی) حتی وزننده علی قول فكّ ادغامله متّی یونس پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك پدرلری اسمیدر * شارح دیرکه جمهور محدثین عندنده متی حضرت یونسك والده لری اسمیدر ومتی محدثیندن محمد بن یحیی المدنی جدینك اسمیدر ومتی مخفف اولان متی کلمه سنده لغتدرکه اسم استفهام واسم شرط اولور (المتات) سحاب وزننده برکمسه یه مدار تقرّب اوله جق شیئه دینور حرمت وقرابت کبی یقال ماله متات الیه ای مایمتّ به الیه (التمتی) تمطی وزننده ومرادفیدر که کرنمك معناسنه در یقال تمتی الرجل اذا تمطی وکسمك ایچون ایپی زور وقوّتله کریله رك چکمك معناسنه در یقال تمتی فی الحبل اذا اعتمد فیه لیقطعه وبونك اصلی تمتت ایدی تاء ثالثه یایه منقلب اولدی وتمتت استعمالی مسموع اولمامشدر مؤلف بونی معتل بابنده دخی ذکر ایلمشدر (المحت) میمك فتحی وحاء مهمله نك سکونیله سخت وشدید اولان نسنه یه دینور یقال شیء محت ای شدید وپك اسی کونه دینور یقال یوم محت ای حارّ وعاقل وهوشمند علی قول ذکا وفطنت صاحبی زیرك آدمه دینور جمعی محوت کلور ومحتاء کلور کویا که محیت لفظندن جمعدر ومحت محض وخالص معناسنه در یقال عربیّ محت ای خالص (المحاتة) کرامه وزننده کون پك اسی اولمق معناسنه در یقال محت الیوم محاتة من الباب الخامس اذا کان محتا (الامحات) همزه نك کسریله بر آدمی پرغضب ایلمك معناسنه در که شدّت معناسندن مأخوذدر تقول لأمحتنك ای لأملأنك غضبا بعض نسخه ده ثلاثی عنواننده مضبوط اولمغله اکا کوره محت لفظندن وباب ثالثدن اولور (المرت) میمك فتحی ورانك سکونیله اوت اثری اولمیان چول وقیر بیابانه دینور علی قول شول چپل ومرج ونمناك ارضه دینور که التنده اولان طپراغی اصلا قوریمیوب وقطعا اوتلاق اثری نابت اولمیه جمعی امرات کلور وجمع کثرتی مروت کلور ومرت قاشی قیلسز اولان کمسه یه اطلاق اولنور یقال رجل مرت ای لاشعر بحاجبه ومرت برنسنه یی اچه تخته سی کبی دوز واملس ایلمك معناسنه در یقال مرت الشیء مرتا من الباب الثانی اذا ملسه ودوه لری بر طرفه آلارغه ایلمك معناسنه در یقال مرت الابل اذا نحاها (المروت) صبور وزننده مرت ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال مکان

(ارض)

وارض مرت ومروت ﴿المروتة﴾ بودخی اول معنایه‌در یقال ارض ممروتة ای مروت ﴿المروتة﴾ میمك ضمیله معنای
مزبوردن اسمدر ﴿المروّت﴾ سفوّد وزننده بنوحمان بن عبد العزی یوردنده بروادی اسمیدر وباهله یاخود کلب
قبیله‌سنه مخصوص بربلده آدیدر ﴿مرت﴾ جبل وزننده آذربیجان اولکه‌سنده برقریه‌در ﴿ماروت﴾ هاروت وزننده
اسم اعجمی‌در علی قول ذکر اولنان مروته لفظندن مأخوذ عربیدر * مؤلف بونی وهاروتی بیاندن سکوت ایلمشدر
بونلر قرأن کریمدن مسموع علمدرکا قال الله تعالی ﴿ وماانزل علی الملکین ببابل هاروت وماروت ﴾ الآیة بونلر فی الاصل
ایکی فرشته‌لردرکه عباده فتنهٔ ربانیه واقع اولدیلر علی قول ایکی صالح کسه‌لردرکه ملکیت خصلتلرینه مبنی ملك ایله
تعبیراولندیلر وعلی قول ایکی شیطان آدیدر وبونلر کویا که فرشته اولوب صورت بشره تمثل وبرای امتحان کندیلرده
شهوت انسانی طبع وترکیب اولندقده زهره نام برخاتونه تعلق ایدوب اکا تعلیم سحر واولدخی کندیلری معاصی
واشرا که اغرا وایقاع ایلدکدنصکره زهره تعلم ایلدیکی سحر وافسون سببیله آسمانه صعود ایدوب وحالا زهره تعبیر
اولنان کوکب اول خاتون اولمق اوزره منقول اولان کلام یهود طائفه‌سندن محکیدر وبورموز اوائلدن اولمق ملحوظدر
مطلب
یعنی عقل وروح ایکی فرشته‌یه ونفس زهره‌یه تشبیه اولنوب وعقل وروحك نفس اماره‌یه مغلوب وداعیه اولدیغی
شهواته مائل ومشعوف اولدقلری حسبیله مقتضای ذاتلرندن خروجلری رجالك نسوانه تعلق وتعشقلری حالتنه واول
سببله ذاتلرینه مترتب ومتوقع اولان کماله عدم بلوغله درجهٔ اصلیه‌لرندن انحطاطلری زندانده حبس وجود حالتنه
تشبیه اولنمشدر کویا که برکشی هرنقدر خیر وطاعتی کثیر اولوب واخلاق ملکیه ایله متصف ایسه‌ده نفس امّاره‌یه
اطاعت وانقیاد ایلدکده سماء سعادتدن حضیض بهیمیته نزول ایدوب بوجهتله زلال انسی متکدّر ونار شوق ومحبتی
خموده متحول وبینه وبین المحبوب الحقیقی حجب ظلمات هجر وانقطاع حائل اولوب وبحر شهواته غوطه‌خوار اولان
مرأهٔ ناقصه حقنده نور توفیق الهی پرتوریز اولمغله حبل عنایت الهیه‌یه تمسك واعتصام ایلدکده حضیض عالم
طبیعتدن اوج سماء صفاء روحانیته ترقّی ومنازل سنیه‌یه ومقامات ملکیه‌یه ارتفاع شرفنه مظهر اوله جغنه اشارت
ایلشلر اوله‌نته‌که شیخ ابن سینا اشارات‌ده ثبت ایلدیکی اشبو * سلامان منیّ غدوة وعشیة * علی ماجد درّ المکارم ابسالی *
بیتنده سلامان وابسال ایله مضمون مذکورده رمز اولدیغنه اشارت ایلمشدر انتهی ﴿المرمریت﴾ سلسبیل وزننده
آفت وداهیه معناسنه‌در یقال اصابه مرمریت ای داهیة ﴿المصت﴾ میمك فتحی وصادك سکونیله جماع ایلك
معناسنه‌در یقال مصت الجاریة مصتا من الباب الاول اذا نکحها وناقه‌نك یاقصراغك فرجنه ال صوقوب
رحمندن منی‌یی چکوب چیقارمق معناسنه‌در صوی ناقه‌یه وقصراغه ناجنس آشدقده صاحبی اویلجه ایدر یقال
مصت الناقة اذاقبض علی رحمها فادخل یده فاستخرج ماءه ﴿المعت﴾ میمك فتحی وعینك سکونیله اوغمق معناسنه‌در
یقال معته معتا من الباب الثالث اذا دلکه ﴿المقت﴾ میمك فتحی وقافك سکونیله و﴿المقاتة﴾ میمك فتحیله برکسه‌دن
برامر قبیح کورمکله آکا بغض ایلك معناسنه‌در یقال مقته مقتا ومقاتة من الباب الاول اذا ابغضه ونکاح المقت که
جاهلیه نکاحندندر برکشی پدرینك خاتوننی نکاح ایلمکدن عبارتدر واول کشی‌یه علی قول آندن حاصل اولانه
مقتی دینوریای نسبتله قال الله تعالی ﴿ ولا تنکحوا ما نکح آباؤکم من النساء الا ما قد سلف انه کان فاحشة
ومقتا وساء سبیلا ﴾ بغض معناسندن مأخوذدر وعربلر تعجب بنیه‌سیله فلان ماامقته عندی دیرلر اول کمسه‌نك
ممقوت ومبغوض اولدیغنی اخبار مقامنده که فلان بنم یانمده عجب مبغوضدر دیمك اولور وما امقتنی له دیرلر
فلان کمسنه بکا عجب ماقت ومبغض اولدی دیمك مقامنده ﴿التمقیت﴾ تفعیل وزننده بودخی برکمسه‌یه بغض
ایلك معناسنه‌در یقال مقت فلانا اذا ابغضه ﴿المقیت﴾ امیر وزننده و﴿الممقوت﴾ مفعول وزننده مبغوض
کمسه‌یه دینور یقال مقته فهو مقیت وممقوت ای مبغوض ﴿المکت﴾ میمك فتحی وکافك سکونیله مقیم اولمق
معناسنه‌در یقال مکت بالمکان مکتا من الباب الاول اذا اقام ﴿الاستمکات﴾ بدنده چیقان سیوجه وچبان مقوله‌سی
ارینلمك معناسنه‌در یقال استمکتت البثرة اذا امتلأت قیحا ﴿الملت﴾ میمك فتحی ولامك سکونیله برشیئی
ابرغلیوب بری اوته دپرتمك معناسنه‌در یقال ملت الشیء ملتا من الباب الثانی اذا زعزعه وحرّکه ﴿الامالیت﴾
اسالیب وزننده جست وچابك دوه‌لره دینور * شارحك بیانی اوزره مفردی مسموع دکلدر ﴿الملیت﴾ سکیت وزننده
مرخ نام شجرك یپراغنه دینور سنف المرخ معناسنه وسنف سینك کسریله خاصة شجر مرقومك یپراغنه دینور
﴿الموت﴾ میمك فتحی وواوك سکونیله اولمك معناسنه‌در یقال مات الرجل یموت ویمات ویمیت موتا من الباب الاول والرابع
والثانی ضدّحیی * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره لغت ثالثه یونسدن منقولدر ومصباحك بیاننه کوره بوباب مخصوص
اولمیوب بلکه تداخل لغتین قبیلندندر تقول متّ بکسر المیم اموت ومثله من المعتل دمت تدوم وزاد ابن القطاع

کدت تکود و تکاد و جدت تجود و تجاد و موت اسم اولورکه اولومه دینور فارسیده مرك دینور اسم جنسدر واحدی
تایله در و موت ساکن و اپسم اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال ماتت الریح اذا سکنت و اویومق معناسنه استعمال
اولنور یقال مات الرجل اذا نام و اثواب مقوله سی نسنه پیریوب چوریمك معناسنه استعمال اولور یقال مات الثوب
اذا بلی * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره حیات انواع عدیده ایله متنوّع اولدیغی کبی موت دخی متنوعدر اوّلا موت
انسان و حیوان و نباتدن قوّهٔ نامیه نك زوالنه اطلاق اولنور ثانی قوهٔ حساسه نك زوالنه اطلاق اولنور ثالث قوهٔ
عاقله نك زوالنه اطلاق اولنور که جهالت اوله جقدر و ایاه قصد بقوله عز و جل ﴿انك لاتسمع الموتی﴾ رابع حیاتی
تکدیر ایدن حزن و اندوهه اطلاق اولنور خامس اویقو یه اطلاق اولنور و سکون معناسنه استعمال اولنور و چوریمك
معناسنه استعمال اولنور ﴿المیت﴾ سید وزننده و ﴿المیت﴾ یانك سکونیله اولمش کشی یه دینور که اولو تعبیر اولنور
فارسیده مرده دینور علی قول میت تخفیفله بالفعل اولمش کشی یه دینور و میت تشدید ایله و مائت هنوز اولمیوب
لکن اولمك صددنده اولان کشی یه دینور که اولو مجل تعبیر اولنور جمعی اموات و موتی کاور جرحی کبی و میتون
و میتون کلور تشدید و تخفیفله مؤنثلرنده میته و میته دینور تشدید و تخفیفله کذلك میت دینور هاسز اشبو میت کلمه سنك
اصلی میوت ایدی فیعل وزننده واو یایه قلب و ادغام اولندی بعده تخفیفله میت دخی دیدیلر تخفیفی یا تخفیف یاخود
فرق مذکور ایچوندر و مصباحك بیاننه کوره اموات میتك جمعیدر که مخففدر بیت و ابیات کبی و موتی مرضی و جرحی
بنیه سنه محمولدر من یعقل جمعیدر و میتون ذکور عقلایه مخصوصدر و میتات تشدید ایله اناث عقلاء ایچوندر
و تخفیفله حیوان سائره ایچوندر ﴿المیتة﴾ میمك فتحی و یانك سکونیله حیواندن شول مرده یه دینور که اکاذکاة یعنی ذبح
لاحق اولمامش اوله که ذبح آنك مطهری اولمغله مردهٔ مردار تعبیر اولنور مثلا حتف انفه اولمش قیون کبی و بو
اطلاقات شرعیه دندر و بونك اصلی میته در تشدید ایله هاء اسمیه در ﴿المیتة﴾ میمك کسریله بناء نوعدر که حالت
و هیئته دالدر لسانمزده آندن اولوش ایله تعبیر اولنور یقال مات میتة حسنة ﴿ماأموته﴾ فعل تعجبدر ما اموت قلبه
تأویلنده در که نه عجب مرده دلدر دیمك اولور زیرا معناسنده زیاده و تفاضله قابلیت اولمیان فعلدن فعل تعجب
تصرّف اولنماز یقال ما اموته ای ما اموت قلبه ﴿الموات﴾ غراب وزننده اسمدر اولومه دینور موت معناسنه
شارح دیرکه علل صیغه سندن اولمغله عموم موتده استعمال اولنور ﴿الموات﴾ سحاب وزننده جانسز نسنه یه دینور
بی روح معناسنه جماد کبی و بونك اصلی مصدردر و موات شول ارضه دینور که انك مالکی اولمیه یعنی برکسه نك
زراعت و حراثت کبی تحت تملکنده اولمیوب خرابه اوله و منه الحدیث ﴿من احیا مواتا فهو احق به﴾ قال فی النهایة
الموات الارض التی لم تزرع و لم تعمر و لاجری علیها ملك احد ﴿الموتان﴾ فتحاتله حیوانك مخالفیدر که جانسز دیمکدر
و منه المثل * اشتر الموتان و لاتشتر الحیوان * ای اشتر الارضین و الدور و لاتشتر الرقیق و الدواب پس مراد عقارات
اوله جقدر و عند البعض موتان شول ارضه دینورکه هنوز حراثت و زراعت مقوله سیله احیا و اعمار اولنمامش اوله
موات کبی و منه الحدیث ﴿موتان الارض لله و لرسوله﴾ و هی الارض التی لم تحیی بعد یعنی ارض مذکوره بیت الماله
عائده در و بو موات کبی تسمیه بالمصدر * مترجم دیرکه اشبو موتان کلمه سنده اعلالك فقدانی نقیضی اولان حیوان
کلمه سنه محمول اولدیغنه مبنی در و حیوان اضطرابه دال اولمغله اعلال اولنمامشدر ﴿الموتان﴾ میمك ضمیله بطلان وزننده
مواشی قسمنه واقع اولان موت عامّه دینورکه قرغین تعبیر اولنور میمك فتحیله ده لغتدر یقال وقع فی المواشی موتان
لکن نهایه ده علی الاطلاق بیان اولنمشدر مجاز اولمق محتملدر ﴿الاماتة﴾ اقامه وزننده انسانك یا حیوانك ولدی اولمك
معناسنه در یقال اماتت المرأة و الناقة اذا مات ولدها و برکسه نك دواب و مواشیلری هلاك اولمق معناسنه در یقال
امات القوم اذا وقع الموت فی ابلهم و کذا فی غنمهم و اولدرمك معناسنه در یقال امات الشیٔ اذا موّته و برنسنه نك
قینادوب پشرمسی خصوصنده مبالغه و امعان ایتمك معناسنه استعمال اولنور یقال امات اللحم اذا بالغ فی نضجه
و اغلائه ﴿المتماوت﴾ متفاوت وزننده تماوتدن اسم فاعلدر که تفاعل بابندندر کندی نفسنی اولو مجل کوسترمك
معناسنه در بو مناسبتله مرائی صوفی یه اطلاق اولنمشدر ظاهرا کثرت عبادت و ریاضتدن امارهٔ موت اولان کمال
ضعف و نحافت اظهار ایلدیکی کذلك قولا و فعلا دنیادن چکمش صورتی ارائت ایلدیکی ملاحظه سنه مبنی در
و منه حدیث ابی سلمة ﴿لم یکن اصحاب محمد متحرّقین و لا متماوتین﴾ فالمتماوت الناسك المرآئی ﴿الموتان﴾ سکران
وزننده ذکری آتی موته دن و صفدر بایغین کشی یه و مجنون کشی یه دینور بو مناسبتله بغایت غبی و کند ذهن و بلید
کشی یه موتان الفؤاد اطلاق اولنور مؤنثنده موتانه دینور هایله یقال رجل موتان الفؤاد ای بلید و امرأة موتانة
الفؤاد ﴿الموتة﴾ میمك ضمیله بایغینلغه دینور غشی معناسنه که صرع مرضی کبی بعض عارضه دن نشئت ایدر اصل

ترکیده اوغنمق تعبیر اولنور یقال اخذه الموتة ای الغشی و دلیلکه دینور جنون معناسنه و موته ارض شامده برموضع آدیدر نته که مات فصلنده ذکر اولندی بعضلر بلا همز روایت ایلدیکنه مبنی مؤلف بوراده تکرار ایلمشدر (ذو الموتة) میمك ضمیله بنی اسده مخصوص بر فرس اسمیدر (المستمیت) مستفید وزننده شول بهادره اطلاق اولنور که جنك و قتال هنکامنده موتدن قطعا مبالات ایلیه کویا که موته طالب و متعرض اوله یقال هو مستمیت ای شجاع طالب للموت و برخصوص ایچون کمال تهالکندن ناشی طلبنده کرکی کبی دوشنوب نصب نفس و افراغ حوصلهٔ سعی و اقدام ایلیان کشی یه دینورکه کویا اکا ظفریاب اولمدیغی صورتده حیاتدن بی نصیب اولور یقال هو مستمیت للامر ای مسترسل له و مستمیت بورطه قبوغنك ایچنده اولان ایچه زاره اطلاق اولنور و بو استرخاء معناسندن مأخوذدرکه استمات الشیٔ دیرلر استرخی معناسنه (المماوتة) مفاعله وزننده جنکده دشمنه قارشو صبر و ثبات ایله مقاومت ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال ماوت قرنه اذا صابره و ثابته (الاستمات) شارح دیرکه کرچه نسخه لرده بو عنوانده مرسومدر لکن صواب اولان استماته اولمقدر هاء تعویضله اولوم ایستمك معناسنه در بو مناسبتله برنسنه نك طلبی ضمننده بی پروا هر سمته و هر طریقه سلوك ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال استمات الرجل اذا ذهب فی طلب الشیٔ کل مذهب و مهزول اولدقدنصکره ینه سمورمك معناسنه استعمال اولنور یقال استمات الرجل اذا سمن بعد هزال بو دخی استرخاء معناسندن مأخوذدر زیرا استرخت حاله دیرلر سهلت و حسنت بعد الضیق و الشدة معناسنه * مؤلف عادت غالبه سنه مخالف و المصدر الاستمات عبارتیله رسم ایلمکله البته برنکته یه مبنی اولمق منفهمدر کرچه قیاس اولان شارحك بیانی اوزره استماته اولمقدر لکن مؤلفك بروجه مذکور ایرادی البته بر دقیقه یی متضمن اولمغله ظاهرا بو خلاف قیاس اوزره بلا تعویض وارد اولمق کرکدر و البته طلب موت خلاف طبع بلکه خلاف شرع اولمغله لفظنك وضعه مخالفتی طبعه موافقت نکته سنه ده اشارت اولمق بعید دکلدر ﴿ فصل النون ﴾ (النأت) نونك فتحی و همزه نك سکونیله (و النئیت) نهیب وزننده نهیت معناسنه درکه صیقندی ایله ایکلمك معناسنه در علی قول انیندن آوازلوجه ایکلمکه مخصوصدر و بوخسته ایکلدیسی دکلدر بلکه ارسلان و قبلان مقوله سنك یاتدقلری حالده صدرلرندن خرلدی کبی سسلوجه ظهور ایدن ایکلدی اوله جقدر کدی قسمنده دخی اولورکو مولتی یه قریبدر پك دردناك آدمده دخی ظهور ایدر یقال نأت ینئت نأتا من الباب الثانی علی غیر القیاس و ینأت نأتا من الباب الثالث و نئیتا بمعنی نهت او هو اجهر من الانین و نأت حسد ایلمك معناسنه در یقال نأت فلانا اذا حسده (النئات) شداد وزننده ارسلانه اطلاق اولنور (النبت) سبت وزننده نبات معناسنه درکه اسم جنس در یرده بیتن هر نسنه یه دینور بعده ساقی اولمیانده بلکه حیوانات مأکولی اولانده عرف اولمشدرکه اوت تعبیر اولنور فارسیده کیاه دینور و نبت و نبات مصدر اولورلر براوتلو اولمق معناسنه یقال نبتت الارض نبتا و نباتا من الباب الاول و اوت بتمك معناسنه در یقال نبت البقل (الانبات) همزه نك کسریله بو دخی براوتلو اولمق معناسنه در و اوت بتمك معناسنه لازم اولور یقال انبتت الارض انباتا و انبت البقل و بتورمك معناسنه در یقال انبته الله فهو منبوت بوراده منبوت خلاف قیاس اوزره در احبه فهو محبوب کبی مترجم دیرکه اشبو ﴿ و الله انبتکم من الارض نباتا ﴾ الآیه کریمه سنده بعضلر مصدر ثلاثی مصدر مزید موضعنه وضع اولندی دیدیلر تدریجی نشو و نما بولدقلرینه مبنی یاخود قدرت الهی یه نسبت همان نبات کبی بر معنا اولدقلرینه اشارت ایچون و بعضلر نباتا لفظی حالدر دیدیلر و اهل بیان عندنده صنعت احتباکی متضمندرکه انبتکم انباتا فنبتم نباتا سبکنده در و تازه او غلانك قاسیغی قیلی بتمك معناسنه استعمال اولنور یقال انبت الغلام اذا انبتت عانته (المنبت) مجلس وزننده اسم مکاندر و بو شاذدر زیرا باب اولدن اولمغله قیاس مقعد وزننده اولمقدر (النبوت) قعود وزننده تازه قزك ممه سی یومریلنوب آغر شقلنمق معناسنه در یقال نبت ثدی الجاریة نبوتا اذا نهد (المنبوت) مزید اولان انبات صیغه سندن غیر قیاس اوزره اسم مفعولدر بتمش و بتورلمش نسنه یه دینور بونده قیاس اولان منبت اولمقدر مکرم وزننده یقال انبته الله فهو منبوت (التنبیت) تفعیل وزننده بسلمك و پرورده ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال نبت الصبیّ اذا رباه و شجر یاخود نبات دیکمك معناسنه در یقال نبت الشجر و الحبّ اذا غرسه و تنبیت اسم اولور یرده بیتن مطلقا کوچك و بیوك شجره دینور تانك کسریله ده جائزدر (النابت) بتمك شانندن اولان اوت و سبزه و شجر مقوله سنه دینور و نابت اسمادندر نابت بن زید و احمد بن نابت الاندلسیّ و علیّ بن نابت الواعظ محدثلردر (النبیت) امیر وزننده خبیت کلمه سنه اتباعا ذکر اولنور که پك حقیر و دنی و کمتر دیمك اولور یقال شیٔ خبیت نبیت ای خسیس و نبیت یمنده بر جماعت پدرینك لقبیدر اسمی عمرو بن مالك ایدی (النابتة) بر قبیله و دودمانده تازه ظهور ایدن اولاد صغاره اطلاق اولنور یقال نبتت لهم نابتة ای نشأ لهم نشأ صغار (النوابت) ثوابت وزننده هنوز امور و احوالدن غافل دهره

بصر و تجر بەسی سبق ایلامش ناپخته تازه جوانلره اطلاق اولنور اغمار احداث معناسنه و بو نابتەنك جمعیدر
یقال هم نوابت ای الاغمار من الاحداث * شارح دیرکه حشویّه طائفەسنه نابته و نوابت اطلاقی اسلامده مذهبلرینك
حدوثنه مبنیدر (الینبوت) یعفور وزننده خشخاش اغاجنه دینور و بشقه بر بیوك شجر علی قول شجر خرّوب
اسمیدرکه پچی بوینوزی اغاجیدر مفرداتده یبانی نوعیله بیان اولنمشدر (النبائت) نبیتەنك جمعیدر اعضاد فلجان
معناسنه درکه ترلا و بستان کنارلرنده و ایچلرنده جاری اولان کوچك خرقلرك طاشمسون دیو ایکی یانلرینه ایتدکلری
بازویه دینورکه فارسیده مرز تعبیر اولنور ترلا و بستان سنورلری کبی اولور کویاکه بو دخی بالهیئه نبات قسمندندر
بوراده غین معجمه و صاد و نونله اغصان الفلجان نسخەلری غلطدر صحیح اولان اعضاد اولقدرکه عضدك جمعیدر
قال فی الاساس اعضاد الدبرة وهی جدورها التی تمسك الماء و امهات سائرەده دخی اعضاد عنوانده مرسومدر
و فلجان فالك ضمیله سواقیٔ زرعه دینورکه ساقیەنك جمعیدر نته‌که تکملەده مصرّحا مسطوردر (نابت) بصرەده
بر موضعدر محدثیندن علیّ بن عبدالعزیز المؤدّب البصریّ النابتیّ اورادندر (ذات النابت) عرفاتده بر موضعدر
(نباتی) سکاری وزننده بصرەده بر موضعدر (نبات) سحاب وزننده و (نباته) سحابه وزننده و (نباته) نونك ضمیله
و (نبیت) زبیر وزننده و (نبت) سبت وزننده و (نبیته) جهینه وزننده اسامیدندر نبیته بنت الضحاك صحابیەدر
علی قول بو ثای مثلثه ایله‌در نته‌که ثبت مادەسنده ذکر اولندی و محدثیندن محمد بن سعید بن نبات النباتیّ جدّینه
منسوبدر کذلك محدثیندن احمد بن محمد النباتیّ نباتات و حشایش خواصّنی بیلدیکندن منسوب اولمشدر و شعرادن
حسین بن عبدالرحمن النباتیّ که نونك ضمیله‌در ابو نصر عبدالعزیز بن عمر بن نباتەدن تلمذ ایلدکله اکا نسبت اولنمشدر
و عبدالرحیم بن محمد بن اسمعیل بن نباته‌که خطیب ایله معروفدر بونك نونك فتح و ضمی بابنده اختلاف اولنمشدر و ضمی
اکثر و اثبتدر و عبدان بن نبیت المروزیّ که زبیر وزننده‌در محدثیندندر (النتیت) کتیت وزننده و مرادفیدرکه
تنجره کت کت قینامق معناسنه‌در نفیت دخی بو معنایه‌در یقال نتت القدر نتیتا ای کتت و نفتت کرچه مؤلف نفت
مادەسنده نفیتدن سکوت ایلمشدر * لکن شارح قید ایلمشدر (النتّ) نونك فتحی و تانك تشدیدیله و (النتیت)
کتیت وزننده افراط غضبدن ناشی برون دلیکلری شیشوب قباروب پوفلامق معناسنه‌در یقال نتّ منخره
غضبا اذا نفخ (النتنتة) زلزله وزننده بر کمسه عن اصل نظیف و پاکیزه مشرب ایکن صکره‌دن کیرلولك و مردارلق
پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال نتنت الرجل اذا تقذر بعد نظافة (التنتیت) تفعیل وزننده بر کلام و خبری بیان و تفسیر
ایلمك معناسنه‌در یقال نتت الخبر اذا فسره (النتة) نونك ضمی و تانك تشدیدیله بعض قیالرده اولان خدایی اویمه
دلیکه دینورکه یغمور صویی ایرکیلور (النثت) نونك و ثای مثلثه‌نك فتحیله ثنت لفظندن مقلوبدر یقال نثت اللحم
نثتا من الباب الرابع و هو قلب ثنت اذا تغیر کما تقدم (النحت) نونك فتحی و حای مهمله‌نك سکونیله اغاج یونمق
معناسنه‌در یقال نحت العود و نحته نحتا من الباب الثانی و الاول و الرابع اذا برأه * مترجم دیرکه کلام عربده کلمهٔ
منحوته اولورکه اشبو نحت مادەسندندر و بعضا خلال تراجمده بو فقیر دخی تعیین ایلمشدر اصطلاحلرنده نحت
ایکی کلمه‌دن بر کلمه تصویر ایلمکدن عبارتدر دولکرلك ایکی اغاجی نحت ایدوب بر اغاج ترتیب ایلدیکی کبی مثلا عبد
الشمس قبیله‌سنه نسبتده عبشمی و عبد الداره نسبتده عبدری و امرء القیسه نسبتده مرقسی و تیم اللهه نسبتده تیملی
دیدکلری کبی کذلك صهصلق قولی صهل و صلق کلمه‌لرندن و شقحطب شقّ حطب لفظلرندن منحوتدر و حوقله
و بسمله و حمدله و سبحله و حیعله و جعفله‌که جعلت فداك کلمه‌لرندن منحوتدر بو بابده‌در سیوطی مزهرده تفصیل
ایلمشدر و نحت طاش یونمقده دخی استعمال اولنور و منه قوله تعالی ﴿ و تنحتون من الجبال بیوتا ﴾ و قرأ الحسن و تنحاتون
یعنی باشباع الفتحة و هو بمعنی تنحتون قال فی البصائر و قرأ الحسن و تنحتون بفتح الحاء و زاد تنحاتون باشباع الفتحة و سیر
و سفر انسان و حیوانی زبون و مهزول ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال نحت السفر البعیر اذا انضاه و یره چالمق
و ییقمق معناسنه استعمال اولنور یقال نحت فلانا اذا صرعه و جماع ایلمك معناسنه‌در یقال نحت الجاریة اذا نکحها
و نحت محض و خالص معناسنه‌در یقال برد نحت ای خالص و نحت طبیعت و سرشت معناسنه‌درکه تسمیه بالمصدردر
(النحات) غراب وزننده و (النحیتة) نونك فتحیله بونلرده طبیعت معناسنه‌در کویاکه انسان آنك اوزرینه تراشیده
اولمشدر یقال هو کریم النحت و النحات و النحیتة ای الطبیعة و نحیته نئیت معناسنه‌درکه کومولتی یه شبیه ایکلدی یه
دینور (النحیت) نونك فتحیله بو دخی نئیت معناسنه‌در تقول سمعت نحیتة و نحیتا ای نئیتا و نحیت طراغه اطلاق اولنور
مشط معناسنه و کنارلری آشنمش کتمش دابه طرنغنه اطلاق اولنور یقال حافر نحیت ای ذاهب حروفه و برجاعته
صکره‌دن دخیل اولان کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال هو نحیت القوم ای الدخیل فیه و سیر و سفردن زبون و ناتوان

مطلب

اولمش دوه یه اطلاق اولنور یقال بعیر نحیت ای منضی (النحاتة) نونك ضمیله اغاج یونقه سنه و طلاشنه دینور برایه وتراشه معناسنه (المنحت) منبروزننده اغاج یونه جق آلته دینور که رنده تعبیر اولنور وطاش یونه جق آلته دخی اطلاق اولنور (النحایت) جمع بنیه سیله برموضع آدیدر (نحیت) زبیروزننده اسمادندر ولیدبن نحیت جبلة بن زحر نام کسه نك قاتلیدر (النخت) نونك فتحی وخای معجمه نك سکونیله نقر معناسنه در که برنسنه یی اویمق وقوش منقاریله دانه دیوشورمکدن عبارتدر یقال نخت الشیٔ نختا من الباب الاول اذا نقره ویقال نخت الطائر الحب اذا نقره وتنخ معناسنه در که پرنجی قوش منقاریله ات دیمکدن عبارتدر یقال نخت الشیٔ ونخت الطائر بمعنی نقر ونتخ وسپتدن بر ایکی خرما المق معناسنه استعمال اولنور یقال نخت من الوعاء اذا اخذ منه تمرة او تمرتین وبرکسه نك سویلدیکی سوزی کرکی کبی اراشدیروب اوته سنه واصل اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال نخت القول لاحد اذا استقصاه (النصت) نونك فتحی وصادك سکونیله خاموش اولمق معناسنه در که مراد متکلم برکلام آخری استماع ایچون سکوت ایلمکدر یقال نصت المتکلم نصتا من الباب الثانی اذا سکت (النصتة) جرعه وزننده اسمدر سکوت حالتنه دینور که صوصمه تعبیر اولنور (الانصات) همزه نك کسریله بودخی خاموش اولمق معناسنه در یقال انصت الرجل بمعنی نصت وخاموش اولوب سویلیان آدمك سوزینه قولاق طوتمق معناسنه در که خاصّ اولور یقال انصته وانصت له ای سکت له واستمع لحدیثه ومتکلمی اسکات ایلمك معناسنه در یقال انصته اذا اسکته وچالق مقوله سی لهوه میل ایلمك معناسنه استعمال اولنور که سبب سکوتدر یقال انصت اللهو اذا مال الیه (الانتصات) افتعال وزننده بودخی ساکت اولمق معناسنه در یقال انتصت بمعنی نصت (الاستنصات) متکلمك سکوتنی ایستمك معناسنه در یقال استنصته اذا طلب ان ینصت (النعت) نونك فتحی وعینك سکونیله برشیئی وصف ایلمك یعنی متصف اولدیغی صفتنی ایرادایله نشان ویرمك معناسنه در یقال نعته نعتا من الباب الثالث اذا وصفه * مؤلف مرادف اوله رق کرچه رسم ایلمشدر لکن ابن اثیر نعتی وصف حسنه تخصیص ایلمشدر کما قال النعت وصف الشیٔ بما فیه من حسن ولا یقال فی القبیح الّا ان یتکلف متکلف فیقول نعت سوء والوصف فی الحسن والقبیح مکرکه ابن اثیرك قولی عرف استعماله محمول اوله ونعت پك صوی اولوب زیاده سیله یوکرك واقرانی سابق آته اطلاق اولنور وبوتسمیه بالمصدردر یقال فرس نعت ای عتیق سباق (الانتعات) افتعال وزننده بودخی وصف ایلمك معناسنه در یقال انتعته اذا وصفه (المنتعت) اسم فاعل بنیه سیله و (النعتة) نونك فتحی وعینك سکونیله و (النعیت) و (النعیتة) نونلرك فتحیله بونلرده صوی وسباق آته اطلاق اولنور که السنه ده منعوت وممدوح اولور (النعاتة) کرامه وزننده آت بغایت جنس ویوکرك اولمق معناسنه در یقال نعت الفرس نعاتة من الباب الخامس اذا کان نعتا وبو معناده دردنجی بابدن تصرّفی متکلفك تکلفنه محمولدر زیرا باب خامس افعال غریزیّه یه مخصوص اولوب وحالت مزبوره خلقی وطبیعی اولور (الاستنعات) برکسه دن برشیئك وصفنی ایستمك معناسنه در یقال استنعته الشیٔ اذا استوصفه له (الانعات) همزه نك کسریله برکسه نعت ومدحی موجب حسن وجماله متصف اولمق معناسنه در همزه صیرورت ایچوندر یقال انعت الغلام اذا حسن وجهه حتی ینعت (النعیت) امیر وزننده ایکی شاعر لقبیدر وبنی سامة بن لویّ جماعتندن بر رجلك لقبیدر (النعتة) جرعه وزننده حسن وجمال جهتیله بغایت رفیع القدر اولان دلبره اطلاق اولنور که هرکسك ممدوحی اولور تقول عبدك او امتك نعتة ای غایة فی الرفعة یعنی بالحسن والجمال (ناعتون) یاخود ناعتین جمع بنیه لریله برموضع آدیدر (النغت) نونك فتحی وغین معجمه نك سکونیله بدندن قیل چکمك معناسنه در یقال نغت الشعر نغتا من الباب الثالث اذا جذبه (النفت) نونك فتحی وفانك سکونیله و (النفتان) فتحاتله طارلمق یاخود طارغنلقدن شیشوب قبارمق معناسنه در که معنای آتیدن مأخوذدر یقال نفت الرجل نفتا ونفتانا من الباب الثانی اذا غضب او نفخ غضبا * امهات سائره ده نفیت کلمه سی دخی مرسومدر نته که مؤلف قریبا نئیت ماده سنده دخی اشارت ایلمشدر ونفت ونفتان ونفیت تنجره شدتله قینامق یاخود چوربا تنجره نك اطرافنه یاپشمق معناسنه در که چوق قینامقدن اولور یقال نفتت القدر اذا غلت اولزق المرق بجوانبها ونفت اون ونشاسته مقوله سنه صوقونمغله قباروب قالقمق معناسنه در یقال نفت الدقیق ونحوه اذا اصبّ علیه الماء فنفخ (النفیتة) عصیده وزننده برنوع طعامدر که سخینه یعنی اوماج تعبیر اولنان طعامدن قویو اولور (النقت) نونك فتحی وقافك سکونیله کمیکدن ایلك چیقارمق معناسنه در یقال نقت المخّ من العظم نقتا من الباب الاول اذا استخرجه منه

(النكت) نونك فتحى وكافك سكونيله چوبوق ايله يره اوروب آنده اثر ايلك معناسنه دركه مراد انديشه وتفكر هنكامنده الده اولان چوپ وچوبوق ياخود پرمقله بلاقصد يره دورتوب آنده اثر ونشان ايلكدر يقال نكت الارض بقضيب او باصبع نكتا من الباب الاول اذا ضربها به فأثر فيها وآت يردن يوقرى پرتاو ايده رك سكرتمك معناسنه در يقال مرّ الفرس ينكت اى ينبو عن الارض فى عدوه وبركسه يى قفاسى اوزره يره چالمق معناسنه در يقال نكت فلانا اذا القاه على رأسه (الناكت) ساكت وزننده بعض دوه نك ديرسكنده اولان انحراف حالتنه دينوركه يورركن اول منحرف اولان ديرسك كيكى كوكسى مهره سنك يانلرينه چالنوب طوقنغله اورايى جابجا ياره ليوب يره لندررنته كه كوكسنده اولان مهره نك اكريلكى حالتنه ناخر دينوركه ديرسكنه طوقنور اولمغله ديرسكنه ياره ايدر * مؤلف وجوهرى بونى مسامحه اوزره بيان ايلشلر در اصل بونلر وجه مذكور اوزره اول انحراف حالتنه دينور قال فى الاساس وبالبعيرناكت حازّ ينكت بمرفقه حدّ كركرته (النكتة) نقطه وزننده ومرادفيدر جمعى نكات كلور نونك كسريله برمه وبرام كبى اشبو نكته ونقطه برنسنه ده لونه مخالف واقع اولان خرده بنكدن ونشاندن عبارتدر خال كبى وضمن عباره ده اولان نكتهٔ علميه بوندن مأخوذدركه منطوقدن زائد لطيفه ومعنادر ونكته بعض آينه وقلج مقوله سنك يوزنده اولان كيرو پاسه شبيه اثر ونشانه دينوركه جابجا نقطه شكلنده اولور يقال فى المرأة نكتة كثيرة وهى شبه الوسخ فيها (النكات) شدّاد وزننده دائما اعراض ناسه زباندرازلقله طعن ايدن كمسه يه اطلاق اولنور يقال هو نكات اى طعان فى اعراض الناس (الانتكات) افتعال وزننده بركمسه قفاسى اوزره يره دوشمك معناسنه در يقال نكته فانتكت اى القاه على رأسه فسقط (المنكتة) محدّثه وزننده شول خرما قورغنه دينوركه جابجابك دوشوب اولميه باشليه آلاجه لنمش تعبير اولنور يقال رطبة منكتة اذا بدا فيها الارطاب * مؤلف بسر ايله تمثيل ايلسيدى تكلفدن آزاده اولورايدى (النمت) سمت وزننده برنبات آديدركه مأكول بشى اولور (النواتىّ) دواتىّ وزننده كميجى طايفه لرينه دينور ملاحون معناسنه مفردى نوتىّ درلوطىّ وزننده وملاح انشاءالله تعالى ماده سنده الماح اولنور ونوتى معناى آتيدن مأخوذدر (النـات) تخفيفله ناس وزننده ومرادفيدر * شارحك بيانه كوره تاء سيندن مقلوبدر مزهرده مرسومدركه يمن لغتنده سينى تايه تبديل ايدرلر ناس لفظنده نات ديرلر (النوت) فوت وزننده كمال ضعفدن ناشى ايكى طرفه پو جانيه رق تمايل ايله يوريمك معناسنه در يقال نات الرجل نوتا اذا تمايل من ضعف كمى ملاحنه نوتىّ اطلاقى بوندن مأخوذدر زيرا كمى يى دومنله يايلكن اقدرمغله برطرفدن برطرفه اماله ايدرلر (النهيت) نونك فتحيله و(النهات) نونك ضميله زئير وزحير معناسنه دركه ارسلان وقپلان مقوله سى كومور دمكدن عبارتدر وبوخشم وكينه حالتنده بعض آدمدن دخى ظهور ايدر يقال نهت نهيتا ونهاتا من الباب الثانى اذ زأر وزحر شارح ديركه نهيت زئيردن دون اولور (النهات) شدّاد وزننده شدتله آكيرر اولان اشكه دينور يقال حمار نهات اى نهاق ويك كومور دنجى انسانه وحيوانه دينور يقال رجل واسد نهات اى زحّار بوراده زحار شدتله تنفس ايده نه دخى اطلاقى محتملدر ونهات ارسلانه اطلاق اولنور ولاحق بن النجار نام كمسه نك فرسى اسميدر (المنهت) محسن وزننده و(المنهت) منبر وزننده بونلرده ارسلانه اطلاق اولنور (الناهت) ناحق وزننده بوغازه اطلاق اولنور حلق معناسنه (النيت) بيت وزننده نوت معناسنه دركه ضعف ونحافتدن تمايل ايلكدر واوى ويائيدر يقال نات ينوت وينيت نوتا ونيتا اذا تمايل من ضعف وعلىّ بن عبدالعزيز النايتىّ البصرىّ المؤدّب محدّثيندندر * مؤلف بونى نبت ماده سنده نابتى عنوانده رسم ايلشيدى لكن اوراده بعض نسخه ده اسحق بن ابراهيم النابتىّ واقع اولمغله بوصورتده نسخهٔ مذكوره صواب اولور * وشارحك بيانه كوره نايت ياى تحتيه ايله بصره ده برموضعدر

فصل الواو

(الوبت) واوك فتحى وباى موحده نك سكونيله بريرده طوروب اقامت ايلك معناسنه در يقال وبت بالمكان وبتا من الباب الثانى اذا اقام (الوت) واوك فتحى وضمى وتاى فوقيه نك تشديديله و(الوتة) واوك ضميله ورشان اوتمه سنه دينوركه اسملردر وورشان مؤلفه كوره ساق حرّ يعنى اركك قمرى يه دينور وسائردن تحقيقمزه كوره يبانى كوكرجندن بيوجك ومطوّق بركوزل قوشدركه بعض ميشه مقوله سى يرلرده ايوا ايدرلر اكا آلافاخته وبزم ديارلرده قوسقووق وبوسمتلرده قوقوق تعبير ايدرلركه اوتمسندن حكايه درو عربلر صوتندن ساق حرّ ايله حكايه ايدرلر (الوتاوت) وساوس وزننده ومرادفيدركه وسوسه نك جمعيدر يقال اخذته الوتاوت اى الوساوس * شارحك بيانه كوره تاء سيندن بدل اولان لغته مبنيدر (الوقت) واوك فتحى وقافك سكونيله زماندن برمقدار مفروضه دينور فارسيده هنكام وتركيده چاغ دينور وبو اكثرى زمان ماضيده استعمال اولنور يقال مضى وقته وهو مقدار من الدهر * مؤلف بصائرده نهايت الزمان المفروض للعمل عبارتيله تفسير ايلشدركه برعمل مخصوص ايچون فرض وتقدير اولنان زمانك غايتندن عبارت اولور انكچون

(دائما)

دائما اول عمله مضاف و مقيد اوله رق استعمال اولنور وقت الفجر و وقت العصر كبى و وقت مصدر اولور برنسنه
ايچون زمان مخصوص تعيين و تحديد ايلك معناسنه تقول وقت كذا كوجدت اذا جعلت له وقتا يفعل فيه و منه قوله
تعالى ﴿ ان الصلوة كانت على المؤمنين كتابا موقوتا ﴾ اى مفروضا فى الاوقات يعنى محدود الاوقات فرض اولدى كه فى شئ
من الاحوال وقتندن اخراجى جائز دكلدر (الميقات) ميمك كسريله بودخى وقت معناسنه دركه مراد عمل مخصوص
ايچون تعيين اولنان وقتدر قال الراغب الميقات الوقت المضروب للشئ والوعد الذى جعل له وقت و قد يقال
للمكان الذى يجعل وقتا للشئ پس مكان موقوته اطلاقى اتساعه مبنى اولور و ميقاتك اصلى موقات ايدى و ميقات اسم
زمان اولور وقت موعد معناسنه و مقداريت علاقه سيله اسم مكان اوله رق استعمال اولنور ميقات الحج بو معناده دركه
حاجيلك احرام قوشندقلرى محلدن عبارتدر اهل مدينه ذو الحليفه دن و اهل عراق ذات عرق و اهل شام جحفه
و اهل نجد قرن و اهل يمن يلملم نام موضعدن و بحريلر رابغدن احرامبند اولورلر (التوقيت) تفعيل وزننده بودخى
برنسنه ايچون وقت تحديد و تعيين ايلك معناسنه در يقال وقته كذا توقيتا اذا قدّر له حينا و منه قوله تعالى ﴿ و اذا الرسل
وقتت ﴾ و قرئ اقتت و العرب تعاقب بين الهمزة و الواو كقولهم وكدت و اكدت و قرأ ابو جعفر بالواو و تخفيف
القاف و فى رواية عنه و وقتت على زنة فوعلت من المواقتة قال البيضاوى فى تفسيره اى عين لها وقتها الذى يحضرون
فيه للشهادة على الامم بحصوله فانه لا يتعين لهم قبله او بلغت ميقاتها الذى كانت تنتظره بوراده توقيت ايكى كونه تفسير
اولنمشدر شق اوّله كوره تحديد و تعيين وقت ايله و شق ثانى يه كوره برشيئى وقت محدودينه منتهى قلق ايله مفسردر
اوّله كوره ذوات اوزره بدون الاضمار واقع اولماز و ثانى يه كوره واقع اولور وجه اوّلده جعل الشئ ظرفا لنفسه
شائبه سى اولمغله ثانيدن ارجحدر (الموقوت) و (الموقت) معظم زننده اسم مفعوللردر محدود و معين اولمش وقت
ديمكدر يقال وقت موقوت و موقت اى محدود و محدود الوقت اولان شيئه وصف اولور نته كه آنفا كتابا موقوتده
ذكر اولندى قاضيعسكرلرك توجيه موقتلرى بو بابدندر (الموقت) مجلس وزننده وقت ماده سندن مفعلدر يعنى
مصدر ميمى و اسم زمان و اسم مكاندر * معلوم اوله كه مصباحدن ملخصا مرسومدركه فعل ثلاثى سالم اكر باب ثانيدن
ايسه مصدر ميمى مفعل وزننده كاوركه عينك فتحيله در و اسم زمان و اسم مكان عينك كسريله كاور و مرجع و معذره
مقوله سى شاذدر * و اكر مضاعف اولورسه مصدرنده فتح و كسر جائزدر مفرّ كلمه سى كبى اسم زمان و اسم مكان قياس
اوزره مكسور اولور * و اكر معتل الفاء بالواو ايسه مصدر و اسم زمان و اسم مكان عينك كسريله اولور موعد كبى
مانحن فيه بو بابدندر * و اكر معتل العين بالياء ايسه سالم كبى مصدر مفتوح و اسملر مكسور اولور و بعضا احدهما آخر
موضعنده مستعمل اولور * و اكر معتل اللام بالياء ايسه مصدر و اسملر مفتوح اولور بوكه مخالف اولنلر شاذدر و اكر
باب اولدن و ثالثدن اولورسه كرك صحيح و كرك غير صحيح اولسون مصدر و اسملر عينك فتحيله در نحو قعد مقعدا
و هذا مقعده و قلع مقلعا و هذا مقلعه و قام مقاما و هذا مقامه و بوندن ماعداسى شاذدر * و اكر باب رابع و سادس سالم الفاء
اولورسه مصدر و اسملر عينك فتحيله در * و اكر معتل الفاء بالواو اولوب مستقبلنده ساقط اولورسه مطلقا عينك
كسريله در * و اكر مستقبلنده ثابت اولورسه يوجل كبى عند البعض مصدر مفتوح و اسملر مكسور و عند البعض
مطلقا مكسور اولور * و اكر باب خامسدن ايسه مطلقا مفتوح اولور (الوكتة) سكته وزننده برنسنه اوزرنده اولان
لوننه مخالف بنكه و نقطه يه دينور يقال فى عينه وكتة اى نقطة (الوكتة) جرعه وزننده چقماقده كثرت استعمالله پيدا
اولان كدكه و رخنه يه دينور كرك طاش و كرك اغاج اولسون كه عربلر چقماغى مرخ اغاجندن اتخاذ ايدرلر * شارح من البعير
كلمه سيله تقييد ايلكله اكا كوره زند بيلكجه معناسنه اولمغين دوه نك برسبيله بيلكجه سنده حادث اولان رخنه ديمك اولور
قرضة الزند معناسنه در (الوكت) وعد وزننده بك آزجه نسنه يه دينور شئ يسير معناسنه و مصدر اولور برنسنه ده
اثر ايلك تأثير معناسنه يقال وكت الشئ وكتا من الباب الثانى اذا اثر فيه و طولدرمق معناسنه در يقال وكت القدح
اذا ملأه و آدمى خرده خرده و صيق صيق آتارق يورمك معناسنه در يقال وكت الرجل اذا قرمط فى المشى (التوكيت)
تفعيل وزننده بودخى طولدرمق معناسنه در يقال وكت القربة توكيتا اذا ملأها و خرما قوريغى اولماغه باشلمغله
جابجا بكاشوب آلاجه لنمق معناسنه در يقال وكتت البسرة اذا بدت فيها نقط الارطاب (الوكيت) واوك فتحيله
غمازلغه دينور سعايه و وشايه معناسنه (الواكت) ناكت وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى (الموكتة) محدّثه وزننده
و (الموكت) هاسز توكيت مذكوردن اسم فاعلدر بكلنمش خرما قوريغنه وصف اولورلر يقال بسرة موكتة و موكت
اى منكتة تذكيرى وصف خاص ادعاسنه محمولدر (الموكوت) شدت غم و تاسه دن ناشى بشره سى متغير اولمش كشى يه
دينور يقال رجل موكوت اى كمد هما (الولت) واوك فتحى و لامك سكونيله برنسنه يى اكسلتمك معناسنه در يقال

مطلب

ولته حقه ولتا من الباب الثانى اذا نقصه (الايلات) ايلاج وزننده ولت معناسنه در يقال اولت حقه يولت ايلا تا
اذا نقصه (الموموت) موقوت وزننده اندازه لنمش معروف ومقدّر معناسنه در يقال شیٔ مومو ت ای معروف مقدّر
(الوهت) واوك فتحى وهانك سكونيله برطار يره قصدرمق وصيقشدرمق معناسـنه در يقال وهته يهته وهتا
من الباب الثانى اذا ضغطه (الوهتة) وهده وزننده انيش اشاغى انكبه يره دينور هبطه معناسنه (الايهات) ايلات
وزننده ات تعفن ايدوب قوقمق معناسنه در يقال اوهت اللحم اذا انتن

فصل الهاء

(الهبيت) نبيت وزننده
شول قورقق كشى يه دينوركه برنسنه دن قورقوسندن عقلى كتمش اوله (المهبوت) هبيت معناسنه در يقال هبت
الرجل على بناء المفعول فهو هبيت ومهبوت اى الجبان الذاهب العقل (الهبت) سبت وزننده اورمق معناسنه در
يقال هبته هبتا من الباب الثانى اذا ضربه واشاغى ايندرمك معناسـنه در يقال هبته اذا هبطه وبر كيمسه يى قدر
ومنزلتندن ساقط ومنحطّ ايلمك معناسـنه استعمال اولنور يقال هبت فلانا اذا طأطأه وحطه يعنى من قدره ومنه
حديث عمر ❊ لمامات عثمن بن مظعون على فراشه هبته الموت عندى منزلة حيث لم يمت شهيدا ❊ اى حطّ من قدره
فى قلبى (الهبتة) سبته وزننده ضعف معناسنه در يقال فى عقله هبتة اى ضعف (الهتّ) هانك فتحى وتانك
تشـديديله سوزى طلاقت وانتظام اوزره متسلسل سويلمك معناسـنه در مسطره ديزلمش كلمات كبى يقال هتّ
الكلام هتا من الباب الاول اذا سرده واثوابى يرتوب پاره لمك معناسنه در يقال هتّ الثواب اذا مزّقه وبرآدمك
عرض وناموسنه تعرّضله قولا يافعلا خلل ويرمك معناسـنه استعمال اولنور يقال هتّ عرضه اذا مزّقه بوراده
الاعراض قولى الثياب اوزره معطوفدر ودوكمك معناسـنه در يقال هتّ الماء اذا صبه وبرآدمك قدر ورتبه سنه
كوره احترام ايليوب اكرام واعزازده دونجه معامله ايلمك معناسنه در يقال هتّ فلانا اذا حطّ مرتبته فى الاكرام
وخاتون بلا فاصله پيدرپى ايپلك اكيرمك معناسنه در يقال هتت المرأة اذا تابع الغزل واغاجك يپراقلرينى صيرمق
معناسنه در يقال هتّ ورق الشجر بمعنى حته وقيروب اوفاتمق معناسـنه در يقال هتّ الشیٔ اذا كسره وفته
(الهتهتة) زلزله وزننده بودخى برنسنه يى قيروب اوفاتمق معناسـنه در يقال هتهت الشیٔ اذا كسره وفته
وسوزى تيز تيز سويلمك معناسـنه در يقال هتهت فى كلامه اذا اسرع ودوه يه صو ايچركن اقدامى خصوصنده
هت هت ديو زجر وآزار ايلمك معناسـنه در يقال هتهت البعير اذا زجره عند الشرب بهت هت (المهتّ) ميمك
كسرى وهانك فتحيله و (الهتات) شـدّاد وزننده چوق سوزلو خفيف الطبع كشى يه دينور يقال رجل مهتّ
وهتات اى خفيف كثير الكلام (هت هت) فد فد وزننده دوه قسمنى صو ايچمكه سوق ايچون ايراد اولنان
صوتدن حكايه در نته كه حماره سأسـأ ديرلر قال الشـارح ومنه المثل * اذا وقف البعير على الردهة فلا تقل له
هت هت * ردهه رانك فتحيله حوض مقوله سنه دينور مثل مزبور برآدمده اثر رشد وفطانت مشهودك اولدقده
اكا نصيحت خصوصنده پك الحاح وابرام ايلمه ديه جك يرده ضرب اولنور (الهرت) هانك فتحى ورانك
سكونيله دورتمك وسانجمق معناسـنه در يقال هرت فلانا بالرمح هرتا من الباب الثانى والاول اذا طعنه برآدمك
عرضنه طوقنمق معناسى بوندن ياخود تمزيق معناسندن مأخوذدر نته كه اصول سائره ده مسطوردر وهرت اتى مهرّا
اولنجه قدر طبخ ايلمك معناسنه در يقال هرت اللحم اذا بالغ فى طبخه حتى تهرّأ واثوابى يرتوب پاره لمك معناسنه در يقال
هرت الثوب اذا مزّقه (الهريت) امير وزننده بول وواسع نسنه يه دينور سائر امهاتده واسع الشدقين عنوانيله
مرسوم اولمغله آوردلرى بول وبيوك كيمسه ديمك اولور ظاهرا نسخه لردن ساقطدر حتى نهايه ده وفى حديث
رجاء بن حيوة ❊ لاتحدّثنا عن متهارت ❊ اى متشدّق مكثار من هرت الشدق وهو سعته عبارتيله مثبتدر وهريت
ايكى سبيلى براولمش خاتونه دينور يقال امرأة هريت اى مفضاة وارسـلانه دينور وقطعا كتم اسرار ايليان
كيمسـه يه دينور يقال رجل هريت اذا كان لايكتم سرا وشـول كيمسه يه دينوركه بدزبان اولوب دائما قبيح
وناسزا سويلر اوله يقال رجل هريت اذا كان يتكلم بالقبيح * شارح بوايكى معنايى متحد اعتبار ايلمشدر لكن اظهر
اولان هربرى مستقلدر (الهرت) فتحتينله برنسـنه واسع وسائر اصوله كوره بركيمسه بيوك آوردلو اولمق
معناسنه در يقال هرت هرتا من الباب الرابع اذا صار هريتا (الهرت) كتف وزننده و (الهروت) صبور وزننده
و (الهرّات) شدّاد وزننده بونلرده ارسلانه دينور واسع الشدق اولديغيچون (الهراميت) هانك فتحيله ركايا
معناسنه دركه ديوارسز واسع وديبى يقين قويلره دينور ركايا ركيه نك جمعيدر وبوذكر اولنان هرت كلمه سندن مأخوذ
اولمق ملحوظدر * مترجم ديركه كتاب مزهرده مفردى مسموع اولميان جموع فصلنده بووجه اوزره مرسومدركه

(هراميت)

هر اميت دهناء ناحيه سنده برنيچه آبار مجتمعه يه اطلاق اولنوركه لقمان بن عاد محفورلرى اولمق اوزره مشهوردر واصمعى ضريّه نك يسارنده اولدقلرينى تصريح ايلمشـدر * پس مؤلفك تفسيرى مخالف اولور (الهفت) هانك فتحى وفانك سكونيله و(الهفات) هانك ضميله برنسنه خفتندن ناشى طاغيلوب اوچمق معناسنه در قوش تويلرى كبى يقال هفت الشئ هفتا وهفاتا من الباب الثانى اذا تطاير لخفته وانديشه وتفكرسز لسـانه نه كلورسه كثرت اوزره سوز سويلك معناسنه استعمال اولنور دكرمن جقجقه سى كبى ياخود قوله باغچه سندن بوشانمش آبو كبى يقال هفت الرجل اذا تكلم كثيرا بلا رويّة وريزه ريزه وخرده خرده اولوب اشـاغى يه طوغرى دوكيلوب دوشمك معناسنه در طاغدن طاشلر پاره لنوب دوشديكى كبى يقال هفت الشئ اذا انخفض واتضع ودقّ وهفت اسم اولور اطرافنه نسبت دوز واوتوراقلى ارضه دينور وسرعتله اينوب دوكيلان صاغانقلى يغموره اطلاق اولنور وچوق وافر معناسـنه در يقال فيه هفت اى حق وافر (المهفوت) مبهوت وزننده متحيرآدمه دينور (التهافت) تفاعل وزننده برنسنه اوزره بالاختيار پيدرپى دوشـمك معناسنه در يقال تهافت على الشئ اذا تساقط وتتابع * شارحك بيانه كوره اكثريا شرخصوصنده مستعملدر پروانه نك چراغه تهافتى كبى (الهفات) سحاب وزننده احمق وبيغز آدمه دينور (الهلت) هانك فتحى ولامك سكونيله برنسنه نك قبوغنى كيدرمك معناسنه در يقال هلت الشئ هلتا من البـاب الاول اذاقشره (الانهلات) انسـلات وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال انهلت يعدو بمعنى انسلت (الهلتى) سكرى وزننده برنبات آديدر (الهلاتة) ثمامه وزننده هنوز طوغمش قوزينك ايش وصولك تعبير ايتدكلرى دريك سـياه ومردار يابقتيسنه دينور (الهلتاة) هانك فتحيله يوردن يورده قونوب كوچر اولان طائفهٔ انسانى يه دينوركه كوچر اولى تعبير اولنور تركانلر اولوس تعبير ايدرلر يقال مرّت علينا هلتاة وهى جماعة يقيمون ويظعنون (الهلقت) قافله ولامك شده سيله جردحل وزننده پك آجلغه دينور يقال جوع هلقت اى شـديد (الهمت) سمت وزننده تريد ياغ ايچره اورتيلوب غائب اولمق معناسـنه در يقال همت الثريد همتا من الباب الاول اذا توارى فى الدسم (الاهمات) همزه نك كسريله كولمكى ياخود سوزى اخفا ايلك معناسـنه دركه پك ياپچه وكيزلوجه كولمكدن ياسويلمكدن عبارتدر يقال اهمت الكلام والضحك اذا اخفاه (الهنبتة) هانك فتحى ونونك سكونيله برايشده سولپكلك وكوشكلك ايلك معناسنه در يقال هنبت الرجل فى امره اذا استرخى فيه وتوانى (الهوتة) هانك ضمى وفتحيله الچق وچقور يره دينور دره ايچى كبى جمع جنسى هوت در هاسز (التهويت) تفعيل وزننده بركمسه يه صوت بلند ايله چاغرمق معناسنه دركه طورمسنى ياكلسنى اراده يه مبنى اولور يقال هوّت به تهويتا اذا صاح به (التهييت) ياى تحتيه ايله تفعيل وزننده بركمسه يه صوت اعلا ايله يانمه كل ديو چاغرمق معناسنه در يقال هيت به تهييتا اذا صاح به ودعاه وبو مادهٔ آتيه دن مأخوذدر (هيت لك) هانك فتحى وآخرينك حركات ثلاثيله ولغت قليله ده هاء مكسور اولور اسم فعل امر در هلمّ معناسنه دركه بروكل ديمكدر كرچه هلم كلمه سى لازم ومتعدى اولورلكن بو راده لازم اراده اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره بونده مفرد وتثنيه وجمع برابردر وعدد كنديدنصكره ذكر اولنمغله لام تبيين ايچوندر سقيالك ماده سنده اولديغى كبى تقول هيت لك وهيت لكما ولكم ولكنّ وبونك اسم فعل اولمسنده ومتصرّف اولمسنده وآخرينك حركاتنده اختلافات عديده واردر بيضاوى سورهٔ يوسفده بسط ايلمشدر ومزهرده مرسومدركه هيت لك قبطيه ده ياسريانيه وياعبرانيه ده تعال معناسنه اصلى هيتلج ايدى (هيت) هانك كسريله عراقده بربلده آديدر (هات) تانك كسريله اسم فعل امردر اعطنى معناسنه كه بكاويروبكا كتورديمكدر يقال هات يارجل وهاتيا وهاتوا وهاتين مثل عاطين * شارح ديركه امام خليل ديديكه اشبو هات كلمه سى آتى يؤتى ايتاء ماده سندن امردر همزهٔ ثانيه الفه قلب اولنوب وهاء همزه يه معاقب اولمشدر ايا وهيا واراق وهراق كبى وعربلرك ماهاتيت قوللرى بونى مؤيّددر (الهيت) هانك كسريله بغايت درين يره دينور بئرغيا كبى ارض غامضه معناسنه وهيت برمخنث يعنى مذكر سماعى اسميدركه نبى اكرم عليه السلام حضرتلرى آنى مدينه دن نفى واجلا بيورديلر على قول بونون وباى موحده ايله هنب درنته كه ماده سنده بيان اولندى

فصل الياء

(يرت) يانك فتحى ورانك سكونيله عوف بن عيسى الفرغانىّ الفقيه الشافعىّ جدّينك اسميدر (الياقوت) اقسام جواهردن جوهر معروف اسميـدر وبوفارسـيدن معرّبدر اصناف كثيره سى واردر احمر رمّانى قسمى جمله دن اجود واعلادر شربى وسوسـه وخفقان وضعف قلبه نافع وتعليق جمود دمه مانعدر (الايهات) همزه نك كسريله ات قوقق معناسـنه در يقال ايهت اللحم اذا انتن هذا آخر حرف التـاء والحمد لله تعـالى فى الآخرة والاولى وصلى الله على رسوله محمد وآله وصحبه اجمعين

باب الثاء

فصل الالف (الابث) همزه‌نك فتحى و بانك سكونيله بركسه‌يى سلطان و والى حضورنده فصل و سعايت
كونه قاله كتورمك معناسنه‌در يقال ابثه و ابث عليه ابثا من الباب الثانى اذا سبعه عند السلطان (الابث) كتف وزننده
اشر معناسنه‌دركه شدت فرح وفرط نشاط كنديسنه مستولى اولمغله مست و سربهوا اولان كشى‌يه دينور مست مى اقبال
اولنلر كبى يقال رجل ابث اى اشر (الابث) فتحتينله دوه سودى ايچمكله بورك شيشوب و كوكل سرخوش كبى
بولنمق معناسنه‌در اول سودك معتاد اولميانه كيفيتى بوبلجه‌در يقال ابث الرجل ابثا من الباب الرابع اذا شرب لبن الابل
حتى انتفخ و اخذفيه كالسكر (الاباثى) سكارى وزننده شول دوه‌لره دينوركه قارنلرى توق اولمغله چوكوب اوتورمش
اوله‌لر يقال ابل اباثى اى بروك شباع * شارح ديركه مفردى ابيث و ابيثه‌در (المؤتبثة) مؤتفكه وزننده شول طلومه
دينوركه سودايله طولوب على حاله شيشكن و طولغون قالمش اوله (الاثاثة) و (الاثاث) همزه‌لرك فتحيله و (الاثوث)
قعود وزننده اوت كور و صيق اولمغله برى برينه صارمشق اولمق معناسنه‌در يقال اث النبات اثاثة و اثاثا و اثوثا
من الباب الاول و الثانى و الرابع اذا كثر و التف و عورتك صغريسى كه قبيح تعبير اولنور بيوك اولمق معناسنه‌در يقال
اثث المرأة اذا عظمت عجيزتها (التأثيث) تفعيل وزننده بربرى ياخود دوشك مقوله‌سى نسنه‌يى چكنيه‌رك دوزتمك
معناسنه‌در يقال اثث الفراش و غيره تأثيثا اذا وطأه و وثره (الاث) همزه‌نك فتحى و ثانك تشديديله و (الاثيث) امير
وزننده عظيم و فراوان اولان نباته و سائر نسنه‌يه دينور يقال نبت اث و اثيث اى كثير عظيم جمعى اثاث كلور كرام وزننده
و اثايث كلور مؤنثى اثيثه‌در هايله و جمع مؤنثى جمع مذكر كبيدر يقال امرأة اثيثة اى عظيمة العجيزة و اثايث تنومند
على قول اوزون بويلو طولغون و تامة الاعضا اولان خاتونلره دينوركه مفردى اثيثه‌در (الاثاث) سحاب وزننده خانه
متاعنه دينوركه مطلقا خانه‌نك لوازم و مهماتى اولان اسبابدن عبارتدر فرش و اوانى و سائر لوازمى كبى و بونك مفردى
يوقدر على قول اثاث كوترى ماله اطلاق اولنور غنم و ابل و عبيد و متاع بيت كبى مفردى اثاثه‌در هايله يقال نقل
الاثاث اى متاع البيت و لا واحد له او المال اجمع و الواحدة اثاثة (الاثاثى) اثافى وزننده و مرادفيدركه ساج اياغنه
دينور سه پاتعبير اولنور * شارحك بيانه كوره ثاءفادن مبدله‌در و اثاثى بنى حبطات قبيله‌سنه مخصوص بر فرس آديدر
(اثاثه) همزه‌نك ضمى و فتحيله بر رجل آديدر و اصحابدن مسطح نام ذاتك پدرى اسميدر (الارث) همزه‌نك كسريله
ميراث معناسنه‌دركه ارثك شرعا الديغى تركه و مخلفاتدن عبارتدر همزه واودن بدلدر يقال حاز الارث اى الميراث
اى المنتقل عن الميت * شارح ديركه بونلرك اصللرى واويدر وراثه‌دن مأخوذدركه غيردن برآدمه من غير عقد مال
انتقالندن عبارتدر بعده ميتدن انتقال الملكده تخصيص اولندى و اول منتقل اولان ماله ارث و ميراث و تراث اطلاق
ايلديلر تراثك دخى اصلى وراث ايدى و ميراثك اصلى موراث ايدى مال منتقلى آلت منزلنه تنزيل ايلديلر كويا كه ميتدن
وارثه آلت نقل اعتبار ايلديلر و ارث اصل و مبنا عليه معناسنه‌در يقال هو من ارث صدق اى فى اصل صدق
و متأخرينك متقدميندن وارث و اخذ و ضبط و حفظله عامل اولدقلرى امر قديمه يعنى حالات قوليه و فعليه و شرعيه
و عرفيه‌يه اطلاق اولنور و منه الحديث ﴿انكم على ارث من ارث ابيكم ابراهيم﴾ يريد به ميراثهم ملته و ارث آتش كولنه
اطلاق اولنور رماد معناسنه و برشيئك بقيه‌سنه اطلاق اولنور (التأريث) تفعيل وزننده بر جماعت بيننه فتنه اولچروب
فساد و شورش القا ايلمك معناسنه استعمال اولنوركه معناى آتيدن مأخوذدر يقال ارث بين القوم اذا اغرى و افسد
و آتش ياقمق معناسنه‌در يقال ارث النار اذا اوقدها (الارث) حرث وزننده بودخى آتش ياقمق معناسنه‌در
يقال ارث النار ارثا من الباب الاول اذا اوقدها (التأرث) تفعل وزننده آتش يانمق معناسنه‌در يقال تأرثت النار
اذا اتقدت (الارث) همزه‌نك ضميله بر نوع تيكنلو اوت اسميدر و بو دوه تيكنى نوعندندر ودوه‌يه بغايت يرايوب
لكن صوكنده اوبوزايدر (الارث) صرد وزننده ايكى زمين ميانده اولان سنوره و فاصله نشانلرينه دينور ارف معناسنه
و بوارثه‌نك جمعيدر نته كه ارف ارفه‌نك جمعيدر (الارثة) جرعه وزننده قزل تپه‌يه دينور اكمة حمراء معناسنه
و شول فشقى‌يه دينوركه اوجاغك كولى يانده احضار ايدرلر تاكه وقت حاجتده طوترق ايدوب آنكله آتش يقارلر
و ارث كبى ايكى ارض ارالغنده اولان مرز و سنوره دينور * مؤلف ارث كلمه‌سى بونك جمعى اولديغى بياندن مشتغل
اولمشدر نته كه آنفا ذكر اولندى و طپراغى يومشق و دوزمكانه دينور و قيون رنكارندن رقطه كبى آقلو قاره‌لو آلاجه رنكه
دينور (الآرث) هاجر وزننده آقلو قاره‌لو آلاجه اركك قيونه دينور ارثاء مؤنثيدر رقطاء وزننده (الاراث) كتاب
وزننده آتشه دينور و آتش ياقمق ايچون احضار اولنان قاو مقوله‌سى طوترغه دينور (الايناث) همزه‌نك كسريله
ديشى طوغرمق معناسنه‌در يقال آنثت المرأة ايناثا اذا ولدت انثى (المؤنث) محدث وزننده ديشى طوغران
خاتونه و سائر حيوانه دينور (المئناث) محراب وزننده هربار ديشى طوغرمق عادتى اولان خاتونه و سائر حيوانه دينور

شارح دیرکه مذکرینه ده مئناث دینور زیرا مفعال بنیه سنده مذکر و مؤنث مساویدر و مئناث مخنث کسه یه اطلاق
اولنورکه مذکر سماعی تعبیر اولنور و یومشق طپراقلو ارضه اطلاق اولنورکه منبت اوله کامیذکر ومئناث ومئناثة
هایله کسمز وکند قلجه اطلاق اولنور یقال سیف مئناث ومئناثة ای کهام (الانیث) امیروزننده دیشی دموره دینورکه
ملایم اولور ارککنه که پولاد و دمشقی تعبیر اولنور ذکر اطلاق اولنور (المؤنث) مخنث وزننده دیشی یه دینورکه
حق تعالی آنی دیشی خلق ایلمشدر و مؤنث مخنث کسه یه اطلاق اولنورکه مذکر سماعی تعبیر اولنور تقول تذکر فی امر
هذا المذکر المؤنث ای المخنث (الانثیان) انثی کلمه سندن تثنیه در بدن انسانیدن خایه لره و قولاقلره اطلاق اولنور
و بجیله و قضاعه قبیله لرینه اطلاق اولنور (الانیثة) خبیثه وزننده مئناث کبی طپراغی یومشق و منبت یره اطلاق
اولنور یقال ارض انیثة و مئناث ای سهلة منبات (التأنیث) تفعیل وزننده و (التأنث) تفعل وزننده مؤنث کبی
سهولت و ملایمتله معامله قلمق معناسنه در تقول انثت له تأنیثا و تأنثت له ای لنت له جمیع حیوانك مؤنثلرنده ضعف
و سهولت اولمق علاقه سیله سهل و ضعیف اولان نسنه لرا کا تشبیه اولنمشدر (الانثی) همزه نك ضمیله فعلی وزننده
دیشی یه دینور ارککك مقابلیدر و بوحبلی کبی مخصوصه در و عربلر برخاتونی کالله وصف ایلسه لر امرأة انثی دیرلرکه
کامله دیمکدر نته که رجل ذکر دیرلرکه کامل دیمکدر (الاناث) همزه نك کسریله انثی لفظنك جمعیدر نته که اناثی
دخی جمعیدر همزه نك فتحیله که نوادردندر و اناث جماداته اطلاق اولنور موات معناسنه شجر و حجر کبی * مترجم
دیرکه مؤلف بو معنا ایله اشبو ﴿ ان یدعون من دونه الا اناثا ﴾ الآیة کریمه سنه اشارت ایلمشدر بونده بعض مفسرین
حکم لفظی اعتبار ایلدیلر زیرا معبود اتخاذ ایلدکلری صنملرك اسملری مؤنث ایدی لات و عزی و منات کبی و بعضلر
حکم معنایی اعتبار ایلدیلرکه ارجح اولان بودر زیرا صنملری جمادات اولوب و جمادات منفعل اولمغله مؤنث
حکمنده اولورلر بونك ملخصا بسطی بودرکه مطلقا موجودات قسمی بری برینه اضافتله اوچ ضرب اوزره در * اول *
فاعل غیر منفعلدرکه همان باری تعالی حضرتلریدر * ثانی * منفعل غیر فاعلدرکه جماداتدن عبارتدر * ثالث * من وجه
منفعل و من وجه فاعلدر ملائکه و انس و جن کبی زیرا بونلر حق تعالی یه نسبتله منفعل و کندیلرینك مصنوعات
و معمولاتلرینه نسبتله فاعللردر * پس ذکر اولنان معبودلری جمله جماداتدن منفعل و غیر فاعل اولمغله حق جل و علی انلره
اناث تسمیه سیله تبکیت و کمال جهل و غفلتلرینه تنبیه ایلدی بو صورتده جماداته اناث اطلاقی حقیقی اولیوب اطلاقات
شرعیه یه مقارب برمعنا اولور و فلکده اولان خرده کواکبه اطلاق اولنور نته که کبیرلرینه ذکور اطلاق اولنور

مطلب

فصل الباء

﴿ فصل الباء ﴾ (البث) بانك فتحی و ثانك تشدیدیله برنسنه یی یایوب طاغتمق معناسنه در یقال بثت الریح التراب
بثا من الباب الاول و الثانی اذا اثارته و فرقته و برخبری فاش و شایع ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال بث الخبر
اذا نشره و فرقه و درونده اولان رازی برکسه یه اظهار ایلمك معناسنه استعمال اولنور تقول بثثتك السر ای اظهرته لك
و بث منثور و متفرق اولان خرمالره اطلاق اولنور مراد چوال یاخود سپت ایچره خوشجه و صقیجه کنز اولنمامغله
بری برینه یاپشق اولمیوب طاغنق اولان خرمالردر و کنز خرمایی برقابه طولدروب اوزرینه برمقدار صورش
ایلدکدنصکره کرکی کبی باصوب صقیلامغه دینور بوکونه اولان خرما کوه دن مأمون و لذتی اوزره باقی اولور یقال
تمر بث ای متفرق منثور یعنی لم یجد کنزه و اصمعی بونی قابده اولمیوب طشره ده پراکنده طوران خرمالر ایله تفسیر
ایلمشدر مصدر بمعنی مفعولدر و بث توز و طپراق مقوله سنی توزیدوب صاورمق معناسنه در یقال بث الغبار اذا هیجه
و بث حال و شان معناسنه استعمال اولنور عادتا اظهار اولندیغنه مبنیدر یقال هو حسن البث ای الحال و شدت
اوزره اولان حزن و اندوهه اطلاق اولنورکه صاحبی صبر و تحمل ایده میوب تشکی یه ناچار اوله و منه قوله تعالی
﴿ انما اشکو بثی و حزنی الی الله ﴾ بو راده مآل اعتباریله بمعنی مفعولدر یاخود شدتندن عقل و صبر و آرامی تفریق ایلمك
ملاحظه سیله بمعنی فاعل اولور (الانبثاث) انفعال وزننده مطاوعدر یایلوب طاغلمق معناسنه یقال بث الشیء
فانبث (الابثاث) همزه نك کسریله بو دخی برنسنه یی یایوب طاغتمق و برخبری فاش و شایع ایلمك معناسنه در یقال بثه
و ابثه بمعنی و راز مکتومی برکسه یه اظهار ایلمك معناسنه در تقول ابثثتك السر ای اظهرته لك (التبثیث) تفعیل وزننده
بو دخی ابثاث معناسنه در لکن مبالغه یی متضمندر یقال بثث الخبر تبثیثا اذا بثه (البثبثه) زلزله وزننده برخبری
هرطرفه فاش و شایع قلمق معناسنه در یقال بثبث الخبر اذا نشره و فرقه و غبار مقوله سنی توزیدوب صاورمق
معناسنه در یقال بثبث الغبار اذا هیجه (المنبث) انبثاثدن اسم مفعولدر طاغلمش نسنه یه دینور بو مناسبتله بایلمش
کشی یه اطلاق اولنور مغشی علیه معناسنه عقلی طاغلمق ملاحظه سیله در تقول ضربته فوقع منبثا ای مغشیا
علیه یاخود بایلوب زمینه یایلدیغی ملاحظه سنه مبنیدر (الاستبثاث) برکسه آخردن برخبرك یاخود برسر نهانك

كنديسنه اظهار ايلسنى ايستمك معناسنه در يقال استبثّ الخبر ايّاه اذا طلب اليه ان يبثه ايّاه (البحث) بانك فتحى
وحاى مهمله نك سكونيله برنسنه نك غور وحقيقتنه اطلاع ايچون صوروب آراشدرمق معناسنه در يقال بحث عنه
بحثا من الباب الثالث اذا فتش عنه اصل بحث طپراق ايچندن برنسنه يى اراشدرمق معناسـنه موضوعدر و بحث
معدنه اطلاق اولنور كه آنده فلزات طلب اولنور بمعنى مفعولدر وايرى ييلانه اطلاق اولنور طپراغى بحث ايلديكيچون
(الاستبحاث) و (الابتحاث) افتعال وزنده و (التبحث) تفعل وزنده برنسنه يى كركى كبى تفتيش ايلمك معناسنه در يقال
استبحث عنه وابتحث وتبحث بمعنى بحث عنه وابتحاث بحثه ديدكلرى لعب آتى يى اوينامق معناسنه در يقال ابتحث الصبى
اذا لعب بالبحثة (مباحث البقر) بيان صغرى اراشديره جق محللر ديمكدركه انسان وعمارت قسمندن خالى ياخود
نامعلوم اولان بيابان اوله جقدر ومنه المثل * تركته بمباحث البقر * اى بمكان قفر او مجهول يعنى بحيث لايدرى اين هو
(البحثة) نبذه وزنده و (البحيثى) بانك ضمى وحانك تشديديله سميهى وزنده اطفاله مخصوص برلعب آديدركه
بحاثه ايله يعنى طپراغله اوينارلر طپراغى كومه كومه ايدوب برينك ايچنه برنسنه صقلارلر ديكرى مظنه ايله بولمغه سعى
ايدرلر تركيده طپراغه كومه اويونى تعبير اولنور (البحاثة) بانك ضميله طپراغه اطلاق اولنور آنده كيزلو اراشدرلديغى
حسبيله (البحوث) صبور وزنده سور قرآنيه دن سورهٔ توبه نك اسم آخريدر * مترجم ديركه سورهٔ مزبوره نك
اون بش اسمى واردر سورهٔ برآءه وتوبه ومقشقشه ومبعثره وبحوث كبى وبحوث اطلاقى منافقين احوالندن بحث
واثاره يى مشتمل اولديغنه مبنيدر نهايه ده باء مضمومه ايله بحوث عنوانده بحثك جمعى اوله رق مرسومدر وفائقدن باء
مفتوحه ايله نقل ايلمشدر وبحوث شول دوه يه اطلاق اولنوركه يورركن اللريله طپراغى كيروسنه صاوروب اثاراوله
(الباحثاء) نافقاء وزنده كوستبك وعرب طوشانى ديدكلرى جانورك دليكى اغزنده اولان طپراق يغننه شبيه طپراق
كومه سنه دينور اول جانورك يوه سنه نافقاء وقاصعاء ديرلر لكن بو اول يوه اولميوب اكا شبيه اولانه دينور (بحاث)
كتان وزنده بررجل اسميدركه بحاث بن ثعلبة بن خزيمة الانصارى اوله جقدر وعلىّ بن محمد البحاثىّ راوىٔ ابن حبان
اولان زوزنى مرحومدن ابن حبانك مؤلفى كتاب التقاسيم والانواع روايت ايلمشدر وابن حبان باى مهمله ايله در
(البرث) بانك فتحى ورانك سكونيله يومشق طپراقلو يره دينور ارض سهله معناسنه على قول يومشق قومدن اولان طاغه
وعند البعض زياده سيله يومشق ودوزو كوزل اولان ارضه دينوركه بغايت منبت وصوى اوله جمعى براث كلور بانك
كسريله وابراث كلور وبروث كلور وبرارث كلور على قول وزن اخير خطادر وبرث حاذق وماهر دليل ورهبره دينور
خرّيت معناسنه (البرث) فتحتينله بركسه صاحب ثروت وسامان اولمغله كونا كون نعمت فراوانله متنعم ومتمتع اولمق
معناسـنه در يقال برث الرجل برثا من الباب الرابع اذا تنعم تنعما واسعا (براثا) بانك فتحيله بغداد قضاسنده نهر الملك
ناحيه سنده برقريه على قول بغدادك جانب غربيسنده براسكى محله آديدر احمد بن محمد بن خالد وجعفر بن محمد وابو شعيب
البراثيون كه محدثلردر اورايه منسوبلردر وجامع براثى بغدادده برموضعدر (برعث) عين مهمله ايله جعفر وزنده
باديه ده برموضعدر (البرعث) قنفذ وزنده كوته دينور كون واست كبى جمعى براعث كلور (البرغوث) غين معجمه ايله
زنبور وزنده معروفدركه پيره ديدكلرى سياه وخرده حيوانه دينور فارسيده كيك دينور وبرغوث روم اولكه سنده
بربلده آديدر ظاهرا روم ايليده برغوس محرفى بورغاز ديدكلريدر (البرغثه) دحرجه وزنده طحلايه شبيه بررنك
اسميدركه بوزايله قرامتق آق بيننده اولور لسانمزده نفتى ديدكلريدر برغوثك لونيدر يقال به برغثة اى لون كالطحلة
(البعث) بحث وزنده كوندرمك معناسنه در يقال بعثه بعثا من الباب الثالث اذا ارسله * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل
بعث برنسنه يى برسمته اثاره وتوجيه ايلمك معناسنه موضوعدر معانىٔ سائره بوندن متفرّعدر تعلق ايلديكى نسنه نك اختلافى
حسبيله مختلف اولور بوجهتله ايكى نوع اولور برى بشرىّ دردوه يى اثاره كبى كذلك برآدمى برخصوصه ارسال كبى وثانى
الهيدر بودخى ايكى كونه در برى عدمدن اعيان واجناس وانواع ايجاد ايلمك كبى كه بو جناب خالق بيچون حضرتلرينه
مخصوصدر * وديكرى موتى احيا ايلمكدركه بونده اقدار الهى ايله بعض انبياء واولياء دخى مظهردر عيسى عليه السلام
وحضرت محمد عليه الصلوة والسلام كبى وقرآن كريمده سكز معنايه وارداولمشدركه الهام واحياء موتى وايقاظ وتسليط
ونصب حاكم وتعيين واخراج من القبور وارسال معنالريدر * ومصباحك بيانه كوره اول نسنه كه بنفسه منبعث اوله فعل اكا
بنفسه متعدى اولوركه بعثته دينور واكر بنفسه منبعث اولمزايسه فعل اكا باء واسطه سيله متعدى اولوركه بعثت به دينور
پس رسول ارسالنده بعثته وكتاب وهديه ارسالنده بعثت به ديرسن انتهى وبعث دوه نك باغنى چوزوب صاليورمك
معناسـنه استعمال اولنور يقال بعث الناقة اذا اثارها يعنى حلّ عقالها فارسلها واويقودن اوياندرمق معناسـنه
استعمال اولنور يقال بعث فلانا من منامه اذا اهبه وبعث عسكره اطلاق اولنور تسميه بالمصدردر مبعوث اولمق

مطلب

ملاحظه سنه مبنی در عینك فتحیله ده جائزدر حرف حلق اولدیغیچون نهر ونهر کبی جمعی بعوث کلور اهل سیر
بعث ایله سریه بیننی فرق ایدرلر آنلرك عندنده حضرت رسول اکرم علیه السلام بولندیغی جهاده غزوه وجهاد
ایچون اوچدن مادون اوله‌رق ارسال بیوردقلری عسکره بعث و اوچدن زیاده یه سریّه اطلاق اولنورو بعث قبوردن
موتایی دیرلدوب قالدرمق معناسنه استعمال اولنور ومنه یبعث الله الموتی ای ینشره (الابتعاث) افتعال وزننده بو دخی
کوندرمك معناسنه در یقال ابتعثه بمعنی بعثه (الانبعاث) انفعال وزننده کوندرلمك معناسنه در یقال بعثه فانبعث
(البعث) کتف وزننده کیجه‌لر اویومیوب تهجد اوزره اولان کشی یه دینور یقال رجل بعث ای متهجد سهران
(البعث) فتحتینله اویانق اولمق معناسنه در یقال بعث الرجل بعثا من الباب الرابع اذا ارقّ (التبعث) تفعل وزننده
انبعاث معناسنه در بومعناد ندرکه شعرای عرب تبعث منی الشعر دیرلر بندن آب روان کبی شعر منبعث اولدی
دیه جك یرده (البعیث) امیروزننده عمرو بن معدی کربك فرسی اسمیدر و بعیث بن حریث و بعیث بن رزام و بعیث بن
بشر شاعرلردر (المنبعث) اسم فاعل بنیه سیله اصحابدندر اصل اسمی مضطجع اولمغله رسول اکرم علیه السلام
حضرتلری تغییر بیورمشلردر (بعاث) غراب وزننده و بانك حرکات ثلاثیله منقولدر مدینه قربنده بر موضع آدیدر
وآنده بر ملحمه واقع اولمشدر یوم البعاث معروفدر (الباعوث) باغوت وزننده نصاری طائفه سنه مخصوص
استسقاء یعنی انقطاع مطر سنه‌لرنده استمطار ایلدکلری حالته دینور و بو اسم سریانیدر (البغاث) بانك حرکات ثلاثی
وغین معجمه ایله بر نوع قوش اسمیدرکه توز رنکنده اولور یعنی بوز اولور جمعی بغثان کلور بانك کسریله غزلان وزننده
بوقوشی مردار خوار ایله بیان ایدرلرکه ترکیده لوری قوشی تعبیر اولنور صیاد دکلدر بطیء الطیراندر و بغاث مطلقا
قوشلرك شریر اولنلرینه دینور شرار الطیر معناسنه درکه قوشلرك لئیم و الچق و صوت و صید مقوله سی خیر و منفعتدن
عاری بلکه شر و ضرر صاحبی اولان قسمندندر قرغه و قرتال و چیلق و دلوجه طوغان قوشلری کبی که خرسزلق
شرّیله چکنورلر پس بومعناده جمع اولور مفردی بغاثه در نعام و نعامه کبی و فی المثل البغاث بارضنا یستنسر ای
من جاورنا عزّبنا یعنی شکاره مقتدر اولمیان ادنی قوشلر بزه مجاورت سببیله جلادت پیدا ایدوب نسر و کرکس دیدکلری
صیاد قوش کبی صولت و سطوتله متصف عزیز اولورلر * زمخشری بغاثی جمع اوله‌رق اوفق قوشلر ایله تفسیر ایدوب
مثل مزبوری مؤنث اوله‌رق تستنسر عنوانندہ ایراد ایلمشدر * قالدیکه مؤلفه کوره تذکیر و تأنیث عنوانلریله ده ملایمدر
اوّله کوره تذکیر اقتضا ایدر و ثانی یه کوره تأنیث اقتضا ایدر و نسردن مراد فارسیده کرکس و ترکیده قاره قوش
دیدکلری صیاد قوشدر آق بابا دیدکلری ذکر اولنان مردار خوار نوعندندر * شارح دیرکه بعضلر مثل مزبوری بز بر
آلای عجزه و ناتوان کروهی یزکه ضعفاء دخی بزه اظهار قوّتله حقارت و اهانت ایدرلر دیمك معرضنده بیان ایلمدیلر لکن
صواب اولان وجه اولدر و بغاث بر موضع آدیدر (البغثاء) حمراء وزننده بنك بنك آقلو قاره لو دیشی قیونه دینور
مذکرنده ابغث دینور و اجناس مختلفه دن مجتمع اولان اخلاط ناسه اطلاق اولنور (البغث) فتحتینله قیون بنك بنك
آلاجه اولمق معناسنه در یقال بغث البغثان بغثا من الباب الرابع اذا صار ابغث و بغثت النعجة اذا صارت بغثاء (البعثة)
جرعه وزننده آندن اسمدر امهات سائره ده بغث فتحتینله برنسنه بوز رنکلی اولمق معناسنه و بغثه آندن اسم یعنی بوزلق
معناسنه اولمق اوزره مرسوم اولمغله مؤلفك عبارهسنده قصور اولمق غالبدر (الابغث) احمر وزننده ارسلانه اطلاق
اولنور لونه بناء و ابغث بر موضع آدیدر و بر قوش اسمیدر قره بتاق دیدکلری صو قوشی اوله جقدر (البغیث) امیر وزننده
آرپه ایله قارشق بغدایه دینور * مؤلفك و الطعام قولی زائددر زیرا طعام عرف عربده بغدایه اطلاق اولنور * شارح دخی
تصحیح ایلمشدر (البغیثاء) تصغیر بنیه سیله دوه‌نك ترکی یرینه دینورکه هکبه و خرج آتیلان یریدر (البقث) مکث
وزننده برنسنه یی قارش مورش ایلمك معناسنه در یقال بقث امره و طعامه و کلامه بقثا من الباب الاول اذا خلطه
(البلیث) امیروزننده مرعاده ایکی ییللق قرارمش چایره دینورکه آندن دوابّ و مواشی منتفع اولمازلر درین کبی که اولدخی
حمض و سائر اوتلغك قوریمشنه دینورکه آندن دخی انتفاع اولنمز * شارح دیرکه ثلیب دخی بومعنایه اولمغله مقلوب
اولمق غالبدر و بلیث دمیث لفظنه اتباع اولورکه نرم و ملایم دیمکدر یقال شیء دمیث بلیث (بلث) بحث وزننده
سماك بن مخزمه نام کسنه‌نك جدی اسمیدر و سماك عند البعض اصحابدندر (البلعثة) عینله بلکفه وزننده بدن انسانی
غلیظ و شیشمان اوله‌رق صالقی و سولپك اولمق حالتنه دینور یقال به بلعثة ای رخاوة فی غلظ جسم و سمن و بلعثه
شیشمان اولوب سولپك و صالقی اولان خاتونه دینور * شارح دیرکه مذکرنده بلعث دینور (بلکوث) زنبور وزننده
بر رجل آدیدر (بلاکث) جمع بنیه سیله بر موضع آدیدر (البلکثة) بلعثه وزننده پك ایری سیاه و یکپاره قیایه دینور
(البینیث) فیعیل وزننده بر نوع سمك بحری آدیدر (البوث) لوث وزننده بحث و تفتیش معناسنه در یقال باث عنه یبوث بوثا

مطلب

اذابحث و پراکنده ایلمك معناسنه در یقال باث متاعه اذابدّده و بوث حوث لفظنه ردیف اوله‌رق استعمال اولنور
پراکنده و تارمار دیمك اولور ومنه المثل * ترکهم حاث باث * مکسورتین وحوث بوث مفتوحتین و یاحوثا بوثا بالتنوین
ای متفرقین * بونك تفصیلی بودرکه بوث کلمه‌سی حوث لفظنه‌که ظرف مکان اولان حیث کلمه‌سنده دخی لغتدر ردیفا
استعمال اولنور غایاته تشبیها آخرلری ضم اوزره مبنی اولور و کاهجه استثقالا للضمة فتح اوزره منونا و بلاتنوین
استعمال اولنور و کاهی تخفیف ایچون مکسور اولور و کاهجه واولری الفه قلب اولنور نته‌که حیص بیص کلمه‌لری
دخی بومنوال اوزره‌در و نته‌که یای تحتیه ایله بیث کلمه‌سی حیث کلمه‌سنه ردیف اولورکه اصلی واودر و بونلر تفریق
و تبدید معناسنه فی الاصل مصدر اولوب بعده غایات کبی اسم و ظرف اوله‌رق استعمال اولنمشدرکه پراکنده
و تارمار دیمکدر کتب نحویه‌ده بومقوله تراکیب باب مخصوصدر ازجمله و قموافی حیص بیص و لقیته کفة کفة وصحرة
بحرة و جاری بیت بیت و آتیك یوم یوم و صباح مساء و تفرّقوا شغر بغر و شذر مذر و ترکهم حوث بوث و حیث بیث
ترکیبلریدرکه جزؤ اوّل ثانیدن جزؤ منزلنده اولوب و ثانی حرف عطفی متضمن اولدیغیچون مبنی اولدیلر و بونلر
موقعلرینه کوره حال ایله و ظرف ایله مأوّللردر (الاباثة) اقامه وزننده بودخی بحث و تفتیش ایلمك معناسنه‌در یقال
اباث عنه اذابحث (الابتیاث) افتعال وزننده اباثه معناسنه‌در یقال ابتاث بمعنی اباث (الاستباثة) برنسنه‌یی استخراج
ایلمك معناسنه‌در یقال استباث الشیٔ اذا استخرجه (البهثة) جرعه وزننده یبان صغرینه‌دینور و بهثه بنو سلیم
قبیله‌سندن بررجل آدیدر کذلك بنو ضبیعه‌دن بررجل آدیدر (البهث) بحث وزننده برکمسه‌یی بشر و بشاشتله
یعنی کولر یوز ایله و شوق و نشاطله قارشولمق معناسنه‌در یقال بهث الیه بهثا من الباب الثالث اذاتلقاه بالبشر
وحسن اللقاء (التباهث) تفاعل وزننده بهث معناسنه‌در یقال تباهث الیه بمعنی بهث (البهکثة) دحرجه وزننده
ایشی جست و چابك طوتمق معناسنه‌در یقال بهکث فی العمل اذا اسرع (بیث) حیث لفظنه ردیف اولور نته‌که
آنفا ذکر اولندی یقال ترکهم حیث بیث ای متفرقین * مؤلفك ای فرّقهم عبارتیله تفسیری مسامحه‌یه محمولدر

فصل التاء

مطلب

﴿ فصل التاء ﴾ (التفث) تانك و فانك فتحیله * مؤلف فی المناسك الشعث و ما کان من نحو قصّ الاظفار
و الشارب و حلق العانة و غیرذلك عبارتیله تفسیر ایلمکله مسامحه‌یه مقرون اطلاقات شرعیه‌دن اولدیغی ایما
ایلمشدر مرادی حجاجك احرامدن خروجلرنده قبل الاحرام و بعد الاحرام محظور مباح اولان صاچه و بدنه
یاغ سورنمك و طرنق و بیق کسمك و اوستره طوتمق مقوله‌سی اعماله مباشرت ایلمکدر * پس الشعث قولی ازالة
الشعث تقدیرنده اولور زیرا شعث فتحتینله صاچ و صقال مدّت مدیده یاغلنمیوب و طرانمدیغندن بری برینه
یاپشوب بچه لنمك و توز و طپراقله آلوده و وسخناك و پژمرده اولمق معناسنه‌در قالدیکه اشبو ﴿ لیقضوا تفثهم ﴾
الآیة کریمه‌سنده بعض مفسرین تفثی وسخ ایله تفسیر ایلدیلر نته‌که اعرابینك بری آخره ماأتفثك و ادرنك دیمشدر
بوکه کوره مضاف تقدیر اولنورکه لیقضوا ازالة تفثهم سبکنده اولور و بعضلر تفثی ازالهٔ وسخ ایله تفسیر ایلمکله
تقدیره حاجت اولمز و مصباح صاحبی تفث الرجل اذا ترك الادّهان و الاستحداد فعلاه الوسخ عبارتیله تفسیر
ایلمشدر کرچه ابو عبیده اشتباه ایلمشدر لکن وجه مذکور اوزره اعرابینك کلامی و قوعنه حجتدر پس آیت مرقومه‌ده
منصوص اولان قضا و تفث افعال عشرهٔ محللاتی اتیاندن عبارتدر و قضاء عنوانی بغایت ملایمدر و هر حالده
مصدر و باب رابعدندر و صاحب نهایه بو عباره ایله بیان ایلمشدر التفث مایفعله المحرم بالحج اذا حلّ کقصّ الشارب
و الاظفار و نتف الابط و قیل هو اذهاب الشعث و الدرن مطلقا و الرجل تفث و بیضاوی‌ده ثمّ لیزیلوا وسخهم
بقصّ الشارب و الاظفار و نتف الابط و الاستحداد عند الاحلال عبارتیله مرسوم اولمغله سعدی چلبی دیمشدرکه
علماء لغت اشبو تفث ماده‌سنده اختلاف ایلدیلر بعضلر نفس وسخ معناسنه‌در دیدی و بعضلر ازالهٔ وسخ
ایله تفسیر ایلدی پس اوّله کوره مضاف تقدیر اولنورکه لیقضوا ازالة تفثهم تأویلنده اولور و قضاء ایله تعبیری
ازاله‌سنه مضروب و معین اولان زمان کچمش اولمغله بعد ذلك ازاله قضاء مافات اولمش اولور و ابو السعود
لیؤدّوا ازالة وسخهم اولیحکموها بقصّ الشارب و غیر ذلك عبارتیله تفسیر ایلمکله وجه اوّلی ترجیح ایدوب
لکن قضایی اداء معناسنه حمل ایلدی و شق ثانیده دخی کذلك تأویل ایلدی * پس مؤلفك الشعث و ما کان قولی
وجه مذکور اوزره ازالة الشعث تقدیرنده اولوب و ما کان قولی ازاله اوزره معطوف اولور سیوطی مزهرده
دیدیکه بعض الفاظ عربیه واردرکه صدر اسلامده حادث اولوب اهل جاهلیت آنی بیلمزلر ایدی ازجمله تفث لفظیکه
ابو عبیده‌نك روایتی اوزره اصلا برشعرده واقع اولمدیکه آنکله معنای مذکوره استدلال اولنه بلکه اهل لغت آنی
تفسیر قرآندن ادراك ایلدیلر (التفث) کتف وزننده باشی توز و طپراقله آلوده اولوب و مشط و ادّهانی ترك سببیله

صاچی پکه لنمش کشی یه دینور یقال رجل تفث ای شعث مغبرّ (التلیث) تانك فتحیله چوراق یرده بتن خرما اغاجنه دینور (التوث) تانك ضمیله فرصاد اسمیدرکه توت تعبیر اولنان میوه‌در و ابن فارس روایتی اوزره تای فوقیه ایله توت لفظنده لغتدر و توث مرو قضاسنده برقریه آدیدر ادبادن بحر بن عبدالله بن بحر التوثیّ اورادندر و توث اسفراین و فوشنج قضالرنده برر قریه آدلریدر (التوثة) هایله توث لفظنك مفردیدر و بغدادده بر محله آدیدر محدثیندن محمد بن احمد بن قیداس و مسعود بن علی و محمد بن احمد بن علیّ الزاهد التوثیّون اورایه منسوبلردر (کفرتوثا) جزیره‌ده بر موضعدر ﴿ فصل الثاء ﴾ (الثلث) ثانك ضمی ولامك سکونیله وضمتینله اوچ جزؤدن برجزؤه دینورکه اوچده بر تعبیر اولنور تثنیه سنده ثلثان و جمعنده اثلاث دینور (الثلیث) امیروزننده بودخی ثلث معناسنه‌در (الثلث) ثانك کسریله اغاجی واکینی اوچ کونده برکره صوارمغه دینورکه بوکه مخصوصدر یقال سقی نخله اوزرعه الثلث ای بعد الثنیا یعنی مرّة فی ثلثة ایاّم و ثلث ناقه نك اوچنجی یاوریسنه دینور پس جوهرینك ولا یستعمل الّا فی الاوّل قولی منظور فیه‌در لکن جوهری معنای اوّله حصر ایلیوب بلکه بو صوارمق اغاج واکین قسمنه مخصوصدر دواب صوارمقده استعمال اولنمز دیمکله اعتراض مذکور نابجادر و بو اعتراض بعض نسخه‌لردن ساقطدر (ثلاث) ثای اولك ضمیله و (مثلث) میمك فتحیله ثلاثة ثلاثة کلمه‌لرندن معدوللردر * مترجم دیرکه سیبویه‌یه کوره عدل و وصفیتله و سائره کوره باعتبار الصیغة عدلك تکرری سببیله غیر منصرفلردر اوچر اوچر دیمکدر ایکی ثلاثه لفظندن بدل ثلاث کذلك مثلث دیدیلر مثلا ایکی لباسی بوزوب برقالیبجه نیمتن یاپدیلر قالدیکه اشبو ﴿ فانکحوا ما طاب لکم من النساء مثنی وثلاث ورباع ﴾ الآیه کریمه سنده خطاب جمله‌یه وارد اولمغله توزیعی اقتضا ایلدیکندن هر بریکز نسوان مطیبه‌دن ایکی یاخود اوچ یاخود درت نفرینی تزوج ایلمکده مرخص و مخیرلرسز دیمکدر نته‌که اقتسموا هذه الدراهم ثنتین ثنتین و ثلاثة قولندن منفهم اولان هر بری ایکی یاخود اوچ درهم آلمقدر و واو بدلی او کلمه‌سی ایراد اولنسه ناکحوندن هر بری اعداد مذکوره‌نك برینه اقتصار ایلمك منفهم اولور مقصود ایسه مشیتلرینه تعلیقله بلا تجاوز درت نفره قدر تزویجی ترخیصدر * و قالدیکه عصامك بیانه کوره ثلاث وزننده معدولیت همان اعداده بلکه اعداددن بعض کلماته منحصردر لکن شهاب تخصیص مذکوری ردّ ایله فراد کلمه‌سنك دخی فرد و فرد معدولی اولدیغی تنصیص ایلمشدر لکن فراد کلمه‌سی دخی اعداد قبیلندن اولدیغی پوشیده دکلدر انتهی (الثلث) مکث وزننده برکسه‌نك مالنك اوچده برینی آلمق معناسنه‌در تقول ثلثت القوم ثلثا من الباب الاول ای اخذت ثلث اموالهم و برکروهك اوچنجیسی اولمق یاخود کندی نفسیله اوچ نفره یاخود اوتوز نفره تکمیل ایلمك معناسنه‌در تقول ثلثتهم ثلثا من الباب الثانی ای کنت ثالثهم او کملتهم ثلاثة او ثلاثین بنفسی * شارح دیرکه معنای اخیر کانوا تسعة و عشرین فثلثتهم عنوانیله اعدادلرینی تصریحه محتاجدر (الثالث) اوچنجی دیمکدر و عربلرك ثالثة الاثافی قوللرنده ثالثه‌دن مراد طاغك کنارندن بورنوز کبی تومویب چقمش طاش اوله‌جقدرکه یاننه ایکی ایریجه طاش چاتوب اوجاق ایتمکله اول اوچنجیسی اولوب اوزرلرینه تنجره وضع ایدرلر واول طاشلره اثفیه دینور جمعی اثافیّ کلور بعده ثالثة الاثافیّ داهیۂ عظیمه‌ده استعمال اولنمشدر یقال رماه الله بثالثة الاثافیّ ای بالداهیة العظیمة و بونك خلاف عادهٔ عدده مخصوص تأنیثی مذکر اولان حجر اعتباریله‌در (الاثلاث) همزه‌نك کسریله برنسنه اوچ دانه اولمق معناسنه‌در یقال اثلث القوم اذا صاروا ثلاثة (الثلوث) صبور وزننده شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه برصاغمده سودی اوچ قاب طولدرر اوله یقال ناقة ثلوث ای تملأ ثلاثة اوانی اذا حلبت و شول ناقه‌یه‌ده دینورکه ممه‌سنك اوچ امزیکی قوریمش یاخود بریسنك سودی منقطع اولمش یاخود بری ذاتنده کور اولمغله اوچندن صاغیلور اوله یقال ناقة ثلوث اذا کانت قد یبس ثلاثة من اخلافها او صرم خلف من اخلافها او تحلب من ثلاثة اخلاف (المثلوثة) هایله شول مزاده‌یه یعنی صو طاشیدقلری طلومه و آزیق دغارجغنه دینورکه اوچ دریدن دیکلمش اوله (المثلوث) هاسز ثلثی اخذ اولنمش نسنه‌یه دینور یقال مال مثلوث ای اخذ منه ثلثه و اوچ قاتدن بوکلمش ایپ مقوله‌سنه دینور یقال حبل مثلوث ای فتل علی ثلاث قوی فارسیده اکاسه توی دیرلر (المثلث) تثلیثدن اسم مفعولدر طبخله ایکی ثلثی کیدوب بر ثلثی قالمش شرابه دینور اهل عشرت بیننده مثلث ایله متعارفدر کتب فقهیه‌ده حکم مخصوصی واردر دماغ ایدنلر مراجعتله نشئه‌یاب اوله‌لر و مثلث اوچ کوشه‌لو شیئه دینور شکل مثلث معلومدر (یثلث) یضرب علی قول یمنع وزننده و (یثلیث) یقطین وزننده و (ثلاث) سحاب وزننده و (ثلاثان) ثانك ضمیله برر موضع آدیدر (الثلثان) ظربان وزننده و لامك فتحیله جائزدر عنب الثعلب اسمیدرکه ایت اوزمی دیدکلری نباتدر (ذو ثلاث) ثانك ضمیله وضین البعیر اسمیدرکه قایشدن اورلمش یصی قولانه دینور استحکام ایچون اوچ قاتدن ایدرلر آنکله دوه‌یه محفه بند ایدرلر (یوم الثلاثاء)

ثانك فتحى و ضمى و الفك مديله سه شنبه كونيدركه هفته نك اوچنجى كونيدر * شارح ديركه بونك مقتضاسى ثلاثه اولمقدر لكن امتيازه مبنى هاء الفه قلب اولنمشدر اربعاء دخى بويلجه در جمعى ثلاثاأت و اثالث كلور (التثليث) تفعيل وزننده خرما قوريغنك ثلثى مقدارى اولمق معناسنه در يقال ثلث البسر تثليثا اذا ارطب ثلثه و قوشى آتى يارش ميدانده اوچنجى مرتبه ده كلمك معناسنه دركه مصلى ديدكلرى ايكنجى آتدنصكره كلمكدر يقال ثلث الفرس اذاجاء بعدالمصلى (المثلث) محدّث و محسن وزنلرنده شول كمسه يه اطلاق اولنوركه سلطان و والى و حاكم عندنده خلق غمز و سعايت ايدر اوله كندى نفسنى و اول آدمى و سلطان و واليى عرضهٔ هلاك ايلديكيچون اطلاق اولنمشدر تقول تجنب عن فلان فانه مثلث او مثلث اى الساعى باخيه عندالسلطان لانه يهلك ثلاثة نفسه و اخاه و السلطان

فصل الجيم

(الجأث) جيمك و همزه نك فتحيله بركمسه يرندن قالقاركن ثقلتله دپرنمك معناسنه در پيرآدمك و حامله قيامى كبى على قول ارقه سنده آغر يوك اولمغله آغرلشمق و آغر دپرنمك معناسنه در يقال جئث الرجل جئثا من الباب الرابع اذاثقل عندالقيام او عند حمل شئ ثقيل (الاجاثة) اقامه وزننده بركمسه يى يا بردابه يى آغر يوك آغرلشدرمق معناسنه دركه يوك باصمق تعبير اولنور يقال اجاثه الحمل اجاثة اذا اثقله (الجأث) مكث وزننده دابه نك يوكى آغر اولمغله ثقلتله باصق يوريوب كتمك معناسنه در يقال جأث البعير جأثا من الباب الثالث اذامرّ مثقلا و بركمسه اخبار و حوادث نقل و بيان ايلمك معناسنه در يقال جأث الرجل اذانقل الاخبار (الجؤوث) قعود وزننده برنسنه دن خوف ايلمك معناسنه در يقال جئث الرجل على بناء المفعول جؤوثا اذا فزع (الجأآث) شداد وزننده بدخوى و بدمزاج كشى يه دينور يقال رجل جأآث اى سيئ الخلق (الانجأآث) انفعال وزننده اغاج دوريلوب ييقلمق معناسنه در يقال انجأث النخل اذاانصرع (جؤثه) جرعه وزننده برقبيله آديدر (جؤاثى) كسالى وزننده مدينة الخط اسميدركه هجر مملكتنده خط ايالتنك قصبه سيدر على قول بحرين اعمالندن برحصن آديدر (الجثّ) جيمك فتحى و ثانك تشديديله كسمك معناسنه در على قول اغاجى كوكندن چكوب قوپرمق معناسنه در يقال جثّ الشجر جثا من الباب الاول اذا قطعه او انتزعه و اقتلعه من اصله و برنسنه دن بلكليوب قورقمق معناسنه در يقال جثّ الرجل اذافزع و اورمق معناسنه در يقال جثّ فلانا اذاضربه و آرى بك وزردامق معناسنه در يقال جثت النحل اذارفعت دويها (الجث) جيمك ضميله بوكسكجه يره دينوركه كوچك تپه كبى اوله هو بك تعبير اولنور و خرشاء العسل معناسنه دركه بال اوزرنده بولاشوب قلان آرى ياوريلرى و قنادلرى مقوله سى تطهيرى لازم اولان چركدن عبارتدر و چكركه اولوسنه دينور ميت الجراد معناسنه و ميوه غلافنه دينوركه قابجق تعبير اولنور و بال مومنه على قول آريلرك ياوريلرى وقنادلرى مقوله سندن باله قارشمش چركه دينوركه آنفا ذكر اولندى ياخود اوراده خرشادن مراد مروّق بال اوزره سود يوزى كبى چوكن انجه زار ديمك اوله (الجثيث) اميروزننده خرمافداننده اخذ و غرس اولنمش فدانه دينور چكردكدن يتشنه اطلاق اولنمز (المجثة) ميمك كسرى و جيمك فتحيله و (المجثاث) مفتاح وزننده شول آلته دينوركه آنكله ذكر اولنان جثيث قطع و قلع اولنور اوله اصول سائره ده مطلقا دهره تعبير اولنان آلتله مبيندر (الجثة) جيمك ضميله انسانك شخص و قالبنه دينور كوچك تپه معناسنه اولان جثّ لفظندن مأخوذدر يقال جثة الانسان اى شخصه مصباحده جثه ياتان ياخود اوتوران انسانك قالبيله مفسردر قائما اولور ايسه طلل دينور و شخص بونلردن اعمّ اوله رق مرسومدر و مفردات راغبده شخصه الناتئ عنوانيله مفسردركه آدمك طومالج قرالتيسى ديمكدر كوچك تپه معناسندن مأخوذدر لكن قطع معناسندن مأخوذ اولمقده محتملدركه آدمك كسيمى اولان قرالتيسى ديمك اولور (الجث) جيمك كسريله بلاء و محنت معناسنه در (التجثجث) تزلزل وزننده صاچ كور و فراوان اولمق معناسنه در يقال تجثجث الشعر اذا كثر و قوش سلكنمك معناسنه در يقال تجثجث الطائر اذا انتفض (الجثجاث) جيمك فتحيله بر نبات آديدر بعض مفرداتده بيان فسلكنى ايله مبيندر و جثجاث كور و فراوان اولان صاچه دينور (الجثاجث) علابط وزننده بودخى كور و فراوان صاچه دينور (الجثجثة) زلزله وزننده پيدرپى شمشك چاقمق معناسنه در يقال جثجث البرق اذاسلسل (بحر المجتثّ) اسم مفعول بنيه سيله بحور شعريه دن اون دردنجى بحردركه مستفعلن فاعلاتن فاعلاتن وزننده در بحر خفيفدن مقطوع اولديغيچون تسميه اولنمشدر (الجدث) حدث وزننده قبر و مزاره دينوركه فارسيده كور و تركيده سين تعبير اولنور جمعى اجدث كلور افلس وزننده و اجداث كلور (الجدثة) فتحاتله أت و قاطر و اشك ودوه مقوله سنك يورركن اياقلرى پاطردیسنه دينور و آغزده اتى چينر ايكن ظهور ايدن صوتنه دينور (الاجتداث) افتعال وزننده بر محلده قبر اتخاذ ايلمك معناسنه در يقال اجتدث الرجل اذااتخذجدثا (الجريث) سكيت وزننده برنوع بالق آديدر بو بالغك حقيقتنده اختلافات كثيره واقعدر بعضلر مارماهى ايله بيان ايتديلركه

يلان بالغی اوله جقدر و بعضلر بوالق بربالقدر دیدیلر و بعضلر یاین بالغی ایله و بعضلر سازان بالغی ایله تفسیر ایلدیلر
(الجرثیّ) قرشیّ وزننده برکونه اوزم آدیدر (الجرثة) جیمك و ثانك کسریله بوغازك بوغرتلغنه دینورکه فارسیده
نای کلو دیرلر حنجره معناسنه (التجرثی) تسلق وزننده که الحاق ایچوندر برکسه نك بوغازینك بوغرتلغی برعارضه
سببیله قباروب قالقمق معناسنه در یقال تجرثی الرجل تجرثیا اذا نتأت جرثته ای حنجرته (جربث) قنفذ وزننده
برموضع آدیدر (الجنث) جنس وزننده اصل و بنیاد معناسنه در یقال هو کریم الجنث ای الاصل (الجنثی) خنثی
وزننده قلجه دینور سیف معناسنه و زره و جوشن یپان آدمه دینور زرّاد معناسنه و اعلا و اجود دموره دینور بونده جیمك
کسریله ده جائزدر (التجنث) تفعل وزننده برکسه اصل و نسبنك غیری نسبه نسبتنی ادّعا ایلك معناسنه در یقال تجنث
الرجل اذا ادّعی الی غیر اصله و و لدینك غیری بی اوزلیوب اکا رقتله مهربانلق ایلك معناسنه در یقال تجنث علیه
اذا رئمه و احبه و کیزلنمك ایچون ثوب مقوله سنه بورنوب صارلمق معناسنه در یقال تجنث الرجل اذا تلفف علی الشیء
یواریه و قوش قنادلرینی سره رك کوکسنی یره ویروب یاتمق معناسنه در یقال تجنث الطائر اذا بسط جناحیه و جثم
(الجنبثة) جیمك ضمی و نونك سکونی و بای موحده نك فتحیله برکلمه درکه آنکله برامز و ناشزه عورت صفتلنور علی قول
سیاه عورته یاخود پك ایری تنومند عورته دینور دبّ البحر کبی (الجوث) فتحتینله بطنك کوکسه طوغری اوست
طرفی ایری و عظیم اولمق معناسنه درکه کبه عورت بطنی کبی کورینور علی قول بطنك قاسغه طوغری اشاغیسی
صالق و سولپك اولمق معناسنه درکه شیشمان حالتیدر (الاجوث) احمر وزننده صفت مذکوره اوزره اولان کشی یه
دینور (الجوثاء) حمراء وزننده مؤنثیدر و جوثاء اشکنبه باشنده شیردان و قرق بایر دیدکاری نسنه یه دینور قبه معناسنه
(الجوث) روث وزننده بودخی قرق بایره دینور (جؤاثی) کسالی وزننده که بحرینده برحصار آدیدر مهموز اولمغله جأث
ماده سنده ذکر اولندی جوهری وهمنه مبنی بوراده ثبت ایلشدر * شارح دیرکه جوهری ابن اثیر کبی بعض اعلامه اقتفا
ایلشدر (جویث) زبیر وزننده بغداد قضاسنده برقریه آدیدر (جویث) جیمك فتحی و واوك تشدیدیله بصره اعمالندن
بربلده آدیدر فقهادن نصر بن بشر القاضی الجوّیثیّ اورادندر (جوثه) جیمك ضمیله برموضع یا برقبیله آدیدر (الجهث)
مکث وزننده برکسه خوف یا غضب یا شوق و طرب مقوله سی عارضه سببیله ترك وقار ایدوب خفت ایلك معناسنه در
یقال جهث الرجل جهثا من الباب الثالث اذا استخفه الفزع او الغضب او الطرب

فصل الحاء

(الحبث) کتف
وزننده برنوع یلان اسمیدرکه قورقسز اولور (التحتیث) تای فوقیه ایله تحدیث وزننده وجود برعارضه سببیله
شکسته و فاتر و ضعیف اولمق معناسنه در یقال حتث بدنه و فیه تحتیث ای تکسر و ضعف (الحثّ) حانك فتحی و ثانك
تشدیدیله برکسه یی برایشه ترغیب و تشویق ایدوب قندرمق معناسنه در یقال حثه علی الامر حثا من الباب الاول
اذا حضه (الاستحثاث) و (الاحثاث) همزه نك کسریله و (التحثیث) تفعیل وزننده بونلرده قندرمق معناسنه در
یقال استحثه واحثه وحثثه بمعنی حثه (الحثحثة) زلزله وزننده بودخی قندرمق معناسنه درکه مراد تکرار
بتکرار قندرمقدر یقال حثحثه علیه اذا حضه و برنسنه یی بری اوته دپرتمك معناسنه در یقال حثحث المیل فی العین
اذا حرّکه و بولتده شمشك جابجا اوینایوب یلدرامق معناسنه در یقال حثحث البرق اذا اضطرب فی السحاب
(الاحتثاث) افتعال وزننده بودخی قندرمق معناسنه در و قندرلمق معناسنه اولمغله متعدی و لازم اولور یقال
احتثه علی الامر فاحتث (الحثحوث) حانك ضمیله چوق نسنه یه دینور و چابك و سریع معناسنه در و حثی یاخود
چرکین بچی یه دینور و قندرمق حضّ معناسنه در و عسکر آلاینه دینور کتیبه کبی (الحثیثی) خلیفی وزننده مصدر در
پك قندرمق معناسنه در یقال حثه حثا و حثیثی (الحثوث) صبور وزننده و (الحثیث) جست و چابك معناسنه در
کویا که برشیئه قندرلمغله اکا سعی و سرعت ایدر (الحثحاث) حانك فتحیله بودخی سریع و چابك معناسنه در یقال
رجل حثوث و حثیث و حثحاث ای سریع (التحاثّ) تحابّ وزننده که فی الاصل تفاعل در برایشه بری برینی تشویق
و ترغیب ایدوب قندرشمق معناسنه در یقال تحاثوا علیه ای تحاضوا (الحثاث) حانك فتحی و کسریله فی الاصل سرعت
معناسنه در نته که حثوث و حثیث آندن مأخوذدر بومناسبتله یه کی تعبیر اولنان نوم قلیله که سریع الذهاب اولور
اطلاق ایلدیلر و منه یقال ما اکتحل فلان حثاثا و حثاثا ای ما نام کما یقال ما اکتحل غماضا و عند البعض حثاث برفعله
وسیلهٔ حث و ترغیب اولان شیئه دینور بعده اویقویه سائق و باعث اولان شیء منوّمه استعمال ایلدیلر بناء علیه
ضرب مثل اوله رق ما اکتحلت عینی حثاثا دیرلر ما نمت معناسنه یعنی اویقویه وسیله و سائق اوله جق منوّم نسنه یه
کوزم نائل اولمدی که اویومدم دیمکدن کنایه در (الحث) حانك ضمیله صمان اوفانتیسنه دینور و یلدرایجی قومه
و طپراغه دینور علی قول درشت و یابس قوملغه دینور و قاتقسز اتمکه دینور و اصلا نمامش قوریجه قاوده دینور

(الاحث) فتحتينله باديه ده برموضعدر (الحدوث) قعود وزننده و (الحداثة) حانك فتحيله برنسنه مقدم يوغيكن
صكره دن پيدا اولمق معناسنه دركه قدمك نقيضيدر يقال حدث الشئ حدوثا وحداثة من الباب الاول نقيض
قدم واشبو حدث فعلى اكر قدم فعلنه كه دالك ضميله در مقارنا ذكر اولنورسه اتباعا دالى مضموم اولوركه مشاكله
بابندندر تقول اخذنى ماقدم وحدث ومنفردا ذكر اولندقده اصل حركه سنه يعنى فتحه يه ردّ اولنمق واجبدر
مترجم ديركه حريرى درّه ده بووجه اوزره بيان ايلدكدن صكره ديمشدركه بين العرب ازدواجه رعايت ايچون بعض
مبانئ الفاظى تغيير ايدوب وعند الانفراد ينه اصوللرينه ردّ ايلمك استعمالاتندندر وبونلر سماعه موقوفدركه عند البعض
بشرط حقيقت اولمش اولور ازجمله غداة كلمه سى دخى بوبابدندركه جمعى غدوات در عشايا لفظنه مقارن اولورسه
غدايا وعشايا ديرلر كرچه شهابك بونده مقاله سى واردر لكن انشاء الله تعالى محلنده بسط اولنور كذلك هنانى
ومرانى قوللرى كبى كه لدى الانفراد امرانى ديرلر نته كه ذكر اولندى كذلك فعلت به ماسائه وناءه قوللرى كبى
(الحدثان) حانك كسريله برنسنه نك اول وابتداسنه يعنى هنوز تازه لكى حالتنه وهنكامنه دينور يقال كان ذلك
فى حدثان امره اى فى اوّله وابتدائه وحدثان الدهر زمانك نوبنو پيدا اولان نوائب ونوازلنه اطلاق اولنور (الحداثة)
حانك فتحيله مصدردر نته كه ذكر اولندى وحدثان كبى برشيئك اوّل وابتداسنه اطلاق اولنور تسميه بالمصدردر
(الحوادث) حادثه نك جمعيدركه نوبنو پيدا اولان وقايع ونوائب دهر بوقلمونه اطلاق اولنور (الاحداث)
همزه نك فتحيله حدثك جمعيدركه فتحتينله در امور حادثه معناسنه در بومناسبتله دهرك نوبنو تكوّن ايدن نوب ووقايعنه
اطلاق اولنمشدر يقال نزلت به حوادث الدهر واحداثه اى نوبه واحداث اوائل سنه ده ياغان يغمورلره اطلاق
اولنور (حدث السنّ) كتف وزننده و (حديث السنّ) اميروزننده تازه نوجوانه اطلاق اولنور يقال رجل
حدث السنّ وحديث السنّ اى بين الحداثة والحدوثة فتىّ * شارح ديركه لحيانى وابن درستويه قولى اوزره كتف
وزننده حدث سنّ ايله وحديث بلاسنّ استعمال اولنمق قول عاميدر يعنى رجل حدث السنّ وحديث ديمك جائز
دكلدر وحديث يكى شيئه دينور يقال ثوب حديث اى جديد وخبرو پيام معناسنه در يعنى انسانه يقظه ومنامنده
سمع ياخود وحى جهتندن بالغ اولان هر كلامه اطلاق اولنور بوندن تركيده لقردى ايله تعبير اولنور غير قياس
اوزره جمعى احاديث كلور كويا كه احدوثه نك جمعى اولوب بعده حديثدن جمع اولنمشدر نته كه قطيع واقاطيع دخى
بويله در وجمعى حدثان دخى كلور حانك كسرى وضميله (الحديثى) خليفى وزننده بودخى خبرو داستان معناسنه در
مصدر بمعنى مفعوللدر (الحدوث) صبور وزننده و (الحدث) ندس وزننده و (الحدث) كتف وزننده و (الحدث)
بشروزننده و (الحدّيث) سكيت وزننده مبالغه لردر كثير الحديث اولان كشى يه دينور (الحدث) فتحتينله برنسنه
يكى پيدا اولمق حالتنه دينور ويكى پيدا اولان شيئه دينور فقهانك ناقض طهارت اولان حالته حدث اطلاقى بوندن
مأخوذدر جمعى احداث كلور نته كه ذكر اولندى وحدث روم اولكه سنده بربلده آديدر (الاحداث) همزه نك
كسريله برنسنه يى يكيدن پيدا ايلمك معناسنه در يقال احدث الشئ اذا ابدأه ودمورك پاسنى سيلوب جلا وصيقل
وبرمك معناسنه در يقال احدث السيف اذا جلاه وزنا ايلمك معناسنه دركه بونلر مجازدر يقال احدث الرجل
اذا زنى (المحادثة) مفاعله وزننده برى بريله سوز ياداستان سويلشمك معناسنه دركه لقردى ايلمك تعبير اولنور
يقال حادثوا اى تحادثوا وقلجه جلا ويرمك معناسنه استعمال اولنور يقال حادث سيفه اذا جلاه (المحدّث) محمد
وزننده صادق الحدس اولان كشى يه اطلاق اولنوركه هميشه ظنّ وتخمين وفراستى مصيب اولور ومنه الحديث
❊قدكان فى الامم محدّثون فان يكن فى امتى احد فعمر بن الخطاب❊ قال فى النهاية اى الملهمون كانهم حدّثوا بشئ
فقالوه بولفظك اصل معناسى كنديسنه خبرويرلمش ديمكدر نته كه اهل اسلام ميانده اولان مجذوبلرك حقنده وارد
اولان اشبو ❊ ذرو العارفين المحدّثين من آتى ❊ حديثنده بيورلمشدركه بنم امتمك مجذوبلرى كه اكثرى صورت
ديوانه ده عاقل عارف بالله اولوب بعض ملائكه مأمور اكنديلره واقعات امور واحوالدن خبرويرمه لريله انلر دخى
وتيرۀ مذكوره اوزره بعضا احوال غيبيه دن خبرويررلر انلرك اموريني مولايه تفويضله حاللرى اوزره ترك ايليه سز
ديمكدر ظاهرا مخالف اولان بعض اطوارلرندن كفّ لسان اولنمق لازمدر وبعض خارج كسه لردن دخى
اتفاقى اموره راست وموافق اوله رق بى اختيار كلمات صدور ايدركه انطاق حق تعبير اولنور پس متقلدين
ومتشبهينك وجه محرّر اوزره اتفاقى چند كلمات متطابقه سنه فريفته اولمغله كرامته حمل ايدوب شمع بى فروغنه
پروانه اولمق روش عاقلانه دن دوردر (المحدث) مكرم وزننده باديه ده ايكى صو وواسط وبغداد قضالرنده
ايكى قريه آديدر (المحدثة) هايله برموضعدر (الاحدوثه) اضحوكه وزننده بين الناس حوادث اولان خبر عجيبه

وكلام وداستان غريبه دينور جمعى احاديث كلور ومنه قوله تعالى ﴿ فجعلناهم احاديث ﴾ اى اخبارا يتحدثون بها
(الحدث) حانك كسريله همیشه قصه وداستان مقوله سى كلام سويليان كسه يه دينور سلاطينك مصاحب وقصه خوانه
حدث الملوك اطلاقى بوندندر يقال هو حدث الملك اى صاحب حديثه (الحادث) و (الحديثة) حانك فتحيله
و (احدث) اجبل وزننده بر موضع آديدر (الحدثان) فتحاتله اصحابدن اوس نام ذاتك پدرى اسميدر (الحرث) حانك
فتحى وراءنك سكونيله كسب وكار ايدوب مال جمع ايلك معناسنه در يقال حرث الرجل حرثا من الباب الاول والثانى
اذا كسب وجمع المال وبركشى درت خاتون آلمق معناسنه استعمال اولنور يقال حرث الرجل اذا جمع بين اربع زوجات
وافراط ومبالغه اوزره جماع ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال حرث امرأته اذا بالغ فى جماعها وحرث اسم اولور شول
شاهراهه اطلاق اولنوركه ممرّ دوابّ اولمغله طرنقلريله دوكيلوب كوفته اولمش اوله واشك قسمنك ذكرلرينك دبنه
وكوكنه دينور وحرث كذلك مصدر اولور چوق بنكله واوستنه چوق وارمغله دابه يى زبون ايلدروب مهزول ايلك
معناسنه كه مجازدر يقال حرث البعير اذا سار على ظهرها حتى اهزلها وتارلايه تخم اكك معناسنه در يقال حرث الرجل
اذا زرع * شارح ديركه حرث تخم اكك وتارلا سورمك معنالرينه اولمغله زرعدن اعمدر وبو معناى موضوعيدر وحرث
آتش اولچرمك معناسنه استعمال اولنور يقال حرث النار اذا حرّكها وخبر وضايع مقوله سنى تفتيش ايلك معناسنه
استعمال اولنور يقال حرث الخبر اذا فتشه وبرنسنه يى آكلايوب بيلمكه چبالمق معناسنه مستعملدر يقال حرث
الشئ اذا تفقه فيه وحراث تهيئه ايلك معناسنه دركه سيذكر يقال حرث الرجل اذا هيأ الحراث (الحرثة) جرعه
وزننده و (الحراث) سحاب وزننده يايك ايكى باشلرنده كيريش چوره جك كرتكه دينور وحرثه ذكرك باشنده اولان
كرتكه ده اطلاق اولنور (بنو حارثه) بر قبيله در حارثيون ايله معروفه جماعت كثيره انلردندر (ذو حرث) زفر وزننده
ملوك حميردن كه اذواء تعبير اولنور ابن حجر ياخود ابن الحارث الرعينى لقبيدر كه جاهليه دندر * مؤلف بونى تكرار
ايلمشدر (حريث) زبير وزننده اسامیدندر (حريث) امير وزننده اسامیدندر محمد بن احمد بن حريث البخارى
محدثدر (حرثان) عثمان وزننده بر رجل آديدر (الحارث) ارسلانه اطلاق اولنور ابو الحارث دخى ديرلر وحارث
حوران ترابنده بر طاغك قله سنك اسميدر (الحارثان) حارث بن ظالم بن جذيمه ايله حارث بن عوف بن ابى حارثه يه
اطلاق اولنور كذلك باهله قبيله سندن حارث بن قتيبه ايله حارث بن سهم نام كسه لره اطلاق اولنور (حارثه)
و (حويرثا) تصغير بنيه سى والفله و (حرّاث) كتان وزننده و (المحرّث) معظم وزننده اسامیدندر (الحراث) كتاب
وزننده تمام يونولمامش اولان اوقه دينوركه بر مقدارجه الدن چكوب تصار لنمش لكن تكميل اولنمامش اولور
واوق تمرنك دبنه دينور جمعى احرثه كلور (الحرايث) حريثه نك جمعيدر مكاسب معناسنه كه موقع كسب وكاردر
يقال خرجوا الى حرايثهم اى مكاسبهم وزبون ومهزول اولمش دوه لره اطلاق اولنور (حرث) صرد وزننده بر ارضك
اسميدر (الحارثة) غربى بغداده بر موضع معروفدر قاضى القضاة سعد الدين مسعود الحارثى كه ابن الحارث بن
مالك بن عبداندر اورادندر (بلحارث) بانك فتحيله بنو الحارث بن كعب جماعتيدركه شواذ تخفيفدندر كذلك
هر قبيله ده كه لام تعريف اظهار اولنه بورسمه تخفيف ايدرلر بلعنبر وبلهجيم كبى * مترجم ديركه بو مبحوث قبيلندندر
نته كه تحت ماده سنده بيان اولندى ابو الحويرث كه ابو الحويرثه دخى ديرلر محدثيندن عبد الرحمن بن معاويه نك كنيه سيدر
(المحرث) منبر وزننده و (المحراث) محراب وزننده آتش اولچره جك كوسكى يه دينور (الحربث) باى موحده ايله
قنفذ وزننده بر نبات آديدر (الحركثة) دحرجه وزننده ارغلامق معناسنه در يقال حركث الشئ اذا زعزعه
(الحفث) كتف وزننده قبه معناسنه دركه قرق باير وشيردان ديدكارى شيئه دينور اشكنبه نك باشنده اولور جمعى
احفاث كلور وبر نوع يلانه دينوركه بعينه دغارجق شكلنده اولور بابا كوش تعبير اولنور (الحفثة) فرحه وزننده
و (الحفث) حانك كسريله بونلرده قرق باير ديدكارى شيئه دينور (الحفاث) رمّان وزننده بر نوع يلاندركه حفث
ديدكارى مذكور يلاندن ايرى اولور (الحفاثية) كراهيه وزننده ايرى وضخامتلو اولان شيئه دينور (الحلتيث)
حلتيت وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى (الحنث) حانك كسريله كناهه دينور اثم معناسنه معناى موضوعى بودر
يقال وقع فى الحنث اى الاثم وحلف يمين معناسنه دركه بر كسه ايلديكى يمينك عهده سندن خروج ايليوب آنده كرفتار
قالمقدن عبارتدر يقال حنث فى يمينه حنثا من الباب الرابع اذا لم يف بموجبها بونك خلافنه برّ اطلاق اولنور واول
كسنه لره حانث وبارّ دينور وباطلدن حقه كذلك حقدن باطله ميل ايلك معناسنه در يقال حنث الرجل اذا مال
من باطل الى حقّ وعكسه (الاحناث) همزه نك كسريله بر كسه يى يميننده حانث قلمق معناسنه در تقول احنثته احناثا
فحنث (المحانث) ميمك فتحيله كناه ومعصيت موقعلرينه دينور محنث مفرديدر على قول مفردى غير مسموعدر

ل

(التحنث) تفعل وزننده حق تعالی یه قوللغه دورشمك یاخود اصنامدن عزلت ایتمك معناسنه‌در و منه انه صلی الله تعالی علیه وسلم ﴿ یأتی غار حرا فیتحنث فیه ﴾ ای یتعبد اللیالی ذوات العدد اومعناه یعتزل الاصنام * شارح دیرکه محدثینك اللیالی ذوات العدد قیدی همان بیان واقع ایچون اولمغله قید اتفاقیدر اجزاء تفسیردن دکلدر پس بو میل عن الباطل الی الحق معناسندن مأخوذ یاخود معنای آتیدن مأخوذدر * مترجم دیرکه تعبد و اعتزال اصنام معنالری معنای آتیدن مأخوذدرکه معنای لازمیدر زیرا سلب کناهه عبودیت و اعتزال اصنام لازم کلور قالدیکه مؤلفك اللیالی ذوات العدد قولی حقیقت تعریفدن خارجدر صحیح بخاریده ﴿ انه علیه السلام کان یتحنث وهو التعبد اللیالی ذوات العدد ﴾ عبارتیله مرسوم اولمغله قید مذکوری اجزای تفسیردن و هم الحشدر اول ایسه تحنث کلمه سنك ظرفیدر و لیالیدن مراد ایام و لیالیدرکه تغلیب اولنمشدر لیل خلوته انسب اولدیغیچون نته‌که طیبی وسائر شراح بورسمه بیان ایلدیلر و تحنث تاثم معناسنه‌درکه بناسی سلب ایچوندر کناهدن پرهیز ایلمك معناسنه‌در یقال تحنث من کذا اذا تاثم منه (حنبث) جعفر وزننده بر رجل اسمیدر (الحوث) روث وزننده عرق الحوثاء اسمیدر و حوثاء صحراء وزننده جکره و اطرافنده اولان یورك و اویکن واود مقوله‌سی اعضایه دینکله حوث آنلرده اولان طمرلره اطلاق اولنور و حوثاء سموز خاتونه دینور و حوث متفرق و تارمار معناسنه استعمال اولنور و بوث کلمه‌سی اکا ردیف اولورنته‌که ماده‌سنده بیان اولندی و منه المثل * ترکهم حوث بوث وحیث بیث * بفتح الحاء و الثاء وحیث بیث بکسر الحاء للیاء و حاث باث بقلب الواو الفاو بکسر الثاء و حوثا بوثا بالتنوین ای فرقهم و بددهم * مؤلفك تفسیری مسامحه‌یه مبنیدر صواب اولان متفرقین اولمقدر و حوث ضم اوزره بنا ایله حیث کلمه‌سنده لغت طائیه‌در (الاحاثة) همزه‌نك کسریله و (الاستحاثة) یردن طپراغی طاغیدوب ایچنده اولان شیئی ارامق معناسنه‌در یقال احاث الارض و استحاثها اذا اثارها و طلب مافیها و برنسنه‌یی تحریك ایدوب طاغتمق معناسنه‌در یقال احاث الشیء اذا حرکه وفرقه (الحوثة) حانك ضمیله بر رجل آدیدر (حیث) حانك فتحی و آخرینك ضم اوزره بناسیله برکلمه‌درکه مکانه دلالت ایدر یعنی ظرف مکاندر حین کلمه‌سی ظرف زمان اولدیغی کبی و آخرنده حرکات ثلاثه ایله لغتدر کلمهٔ مزبوره اسم مبنیدر تحریکی التقاء ساکنینه مبنیدر بعضلر غایاته تشبیهله ضم اوزره بنا قلدیلر و بعضلر استثقالا للضمة مع الیاء فتح اوزره و بعضلر خفت ایچون کسر اوزره بنا ایلدیلر * شارح دیرکه حوث دخی حیث لفظنده لغت اولمغله یدی لغتی مشتملدر

فصل الخاء

(الخبیث) امیر وزننده پلید و مردار و ناخوش نسنه‌یه دینورکه طیب مقابلیدر کرك محسوس و کرك معقول اولسون یقال شیء خبیث ضد طیب و ایچق و دوباره‌جی خداع و مکار کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال رجل خبیث ای ردی خب و آلوده و ناتمیز یار ایله الفت ایدن کمسه‌یه دینور یقال رجل خبیث ای یتخذ اصحابا خبثاء (الخبث) خانك ضمیله و (الخباثه) حداثه وزننده و (الخباثیة) کراهیه وزننده برنسنه خبیث اولمق معناسنه‌در یقال خبث الشیء خبثا و خباثة و خباثیة من الباب الاول اذا کان خبیثا و خبث خانك ضمیله برکسه فرومایه و دوباره‌جی و شیطان و مکار اولمق معناسنه‌در یقال خبث الرجل خبثا من الباب المزبور اذا کان ردیئا خبا (الخابث) خبیث و محیل و بدکار کشی‌یه دینور * مترجم دیرکه سعدی چلبی سورهٔ هودده ضایق ماده‌سنده دیدیکه کشافك بیانی اوزره بو مقوله‌ده ثبوت معناسی مراد اولورسه صفت وزننده اولوب و اکر حدوث و عروض معناسی مراد اولورسه فاعل وزننده ایراد اولنور ضیق و ضایق وسید و ساید کبی و ابو حیان دیدیکه بو حکم الفاظ مذکوره‌یه مختص دکلدر بلکه عموم اوزره‌در مطلقا ثلاثیدن ثبوت و استقرار ایچون بناء فاعل صوغ اولنورسه صفت وزننده اولور حسن و قبیح و ثقیل و فرح و سمین کبی و اکر حدوث معناسی اراده اولنورسه فاعل وزننده اولور حاسن و قابح و ثاقل و فارح و سامن کبی پس مانحن فیهده خابث و خبیث دخی بو بابدندرکه خابث خباثتی عارض اولان شخصه و خبیث جبلتنده خباثت اولان پلید مادرزاده دینور (الخبثاء) کرماء وزننده خبیثك جمعیدر (المخبث) محسن وزننده دائما فرومایه و خبیث و ناتمیز یار ایله الفت ایدن کشی‌یه دینور (المخبثان) میمك و بانك فتحیله مخبث معناسنه‌در علی قول مخبثان اسم معرفه‌در بلا حرف تعریف استعمال اولنور و ندایه مخصوصدر تقول یا مخبثان و للمرأة مخبثانة (الاخباث) همزه‌نك کسریله برکسه مخبث اولمق معناسنه‌در یقال اخبث الرجل اذا صار مخبثا (خبث) لکع وزننده‌که خبیثدن معدولدر فتمر خبیث دیمکدر و بو ندایه مخصوصدر یقال للذکر یا خبث ای یا خبیث (خباث) قطام وزننده‌که بو دخی معدولدر ندا ایله نساده استعمال اولنور یقال یا خباث ای یا خبیثة (الاخبثان) تثنیه بنیه‌سیله بول و نجسه اطلاق اولنور علی قول بخر ایله سهره یعنی آغز قوقوسیله اویقوسزلغه یاخود اویقوسزلغله قلب صقندیسنه اطلاق اولنور (الخبث) خانك ضمیله زنا ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال خبث الرجل بالمرأة خبثا من الباب الخامس اذا زنی * مصباحده باب اولدن مصوغدر (الخابثة) فاعله وزننده مصدردر خباثت معناسنه‌در (الخبثة) خانك کسریله مصدر نوعیدر کرك قول و کرك جاریه سبی و استرقاقی حلال

مطلب

اولميان طائفه‌دن اسير اولمغله طيب و مباح اولميوب حرام و خبيث اولمق معناسنه‌در بو ماده‌يه مخصوص صدر نته كه طيبه بونك مقابليدر يقال هذا سبي خبثة وولدت لخبثة وهذا العبد لاخبثة فيه وهي في الرقيق ان لايكون طيبة اى سبي من قوم لايحلّ استرقاقهم و بونك حرمتى عهد ياخود امان ويرلمش ياخود احراردن اولمق مقوله‌سى احوالدن ناشى اولور (الخبيث) سكيت وزننده مبالغه‌در كثير الخبث اولان كشى‌يه دينور يقال رجل خبيث اى كثير الخبث جمعى خبيثون كلور (الخبيثى) خطيبى وزننده مصدر در مبالغه ايچوندر خبث وخباثت معناسنه‌در (وادى تخبث) تانك وخانك ضمى و باى مشدده‌نك كسريله و ادى تخييب معناسنه‌دركه ضرو بدندر باطل معناسندن كنايه‌در و ادى تضلل و تهلك دخى بو يلجه‌در يقال وقعوا فى وادى تخبث اى فى الباطل و بونلر غير منصرفلردر شبه وزن فعل و تعريف سببلرينه مبنى كه باطل و بيهوده‌ده علم اولمشلردر و بعضلر بونلرده خانك وضاد و هانك فتحيله روايت ايلديلر لكن صحيح اولان مضموم اولمقدر (الخبث) ضمتينله و (الخبائث) خانك فتحيله كه اشبو ❊ اعوذبك من الخبث والخبائث ❊ حديثنده وارد اولديلر مراد شياطين طائفه‌سنك ذكور و اناثلريدر خبث خبيثك و خبائث خبيثه‌نك جمعلريدر * شارح ديركه خبث لفظى تخفيف ايچون بانك سكونيله‌ده مرويدر و بعضلر معناى مصدرى مراد ايله فجور و زنا مقوله‌سى خبائثدن استعاذه بيورلديغنه ذاهب اولمشلردر بوكه كوره خبائثدن مراد سائر افعال مذمومه و خصال رديّه اولور (الشجرة الخبيثة) كه اشبو ❊ ومثل كلمة خبيثة كشجرة خبيثة ❊ الآيه كريمه‌سنده واقعدر مراد حنظلدر يعنى ابوجهل قارپوزى ديدكارى آجى نباتدر ياخود كشوث دركه باغ صارمشغى ديدكاريدر كه كوكى و يپراغى و كولكه‌سى و يمشى اولماز بى خير و منفعت بر نباتدر پس بونلره شجره اطلاقى مشاكله ايچوندر و شجرهٔ طيبه‌دن مراد خرما اغاجيدر (المخبثة) ميمك و بانك فتحيله مفسده معناسنه‌دركه خبث و فساده باعث و داعى اولان نسنه‌در يقال الكفر مخبثة (الاخبعثاث) اقشعرار وزننده ارسلان يوروبشى كبى رفتار دليرانه ايله يورمك معناسنه‌در يقال اخبعثّ فى مشيه اخبعثاثا اذا مشى مشية الاسد (الخبنفثة) خانك و بانك و فانك فتحيله كونك اسميدر است و دبر معناسنه (الخثّ) خانك ضمى و ثانك تشديديله شول خار و خاشاكه و سيلندى‌يه دينوركه سيل صوبى كتوروب صويره باتوب چكلدكدنصكره يرنده قالمش اوله و پك اسكى قورى يوصونه دينور (الخثه) غصه وزننده بومشق دوه قيغنه دينور بعرهٔ لينه معناسنه و شول چاموره دينوركه دوه قيغيله ياخود صغر تزكيله يوغرلمش اوله كه انكله ناقه‌نك ممه‌لرى امزكلرينى طلا ايدرلر تاكه كيسه‌يه قونوب صارلدقده صارقى آزرده ايليه و اغاج قرنتيسندن برآوج و بردسته قرنتى‌يه دينوركه آتش طوتروغى ايدرلر بونده خانك فتحيله‌ده جائزدر (التخثيث) تفعيل وزننده بركدرمك معناسنه‌در يقال خثث الشئ تخثيثا اذاجمعه و برنسنه‌يى مرمت و اصلاح ايلك معناسنه‌در يقال خثثه اذارمّه (الاختثاث) افتعال وزننده محتشم اولمق معناسنه‌در يقال اختثّ الرجل اذا احتشم (الخرثىّ) خانك ضمى و رانك سكونيله كردىّ وزننده او اسبابنه دينور اثاث البيت معناسنه على قول متاع بيتك و غنايمك ايشه يرامز اولان كترلرينه دينور (الخرثاء) خانك كسريله برنوع قرنجه‌دركه رنكنده قزللق اولور صافى قزل قرنجه دكلدر بلكه قزل چلار برنوع قرنجه‌در (الخرثاء) خانك فتحيله شول خاتونه دينوركه ايكى بوكورلرى ايرى اولوب كوده‌سنك اتلرى صالقى و سولپك اوله (الخنث) كتف وزننده شول كيمسه‌يه دينوركه ذاتنده وجودى ملايم و صالقى و سولپك اولمغله يورركن قيريلوب بوكيلور اوله يقال هو خنث وهو من فيه انخناث اى تكسر و تثنّ امهات سائره‌ده مافيه عنوانيله مرسوم اولمغله مطلقا وصف مذكور اوزره اولان نسنه ديمك اولور (الخنث) فتحتينله بركيمسه خنث اولمق معناسنه‌در يقال خنث الرجل خنثا من الباب الرابع اذاصار خنثا (التخنث) تفعل وزننده بودخى صالقى و ملايم كوده‌لو اولمغله قيريلوب بوكيلور اولمق معناسنه‌در يقال تخنث بمعنى خنث و برنسنه اكيلوب ايكى بوكلم اولمق معناسنه‌در يقال خنثه فتخنث كماسيذكر (الانخناث) انفعال وزننده تخنث ايله معناى اولده مرادفدر يقال انخنث الرجل بمعنى تخنث (الخنث) خانك كسريله جماعت متفرقه‌يه دينور تقول رأيت خنثا من الناس اى جماعة متفرّقين و آزى ديشلرينه مجاور اولان آوردك يوقريلى اشاغيلى ايچ يوزينه دينوركه بوكلم يريدر (التخنيث) تفعيل وزننده برنسنه‌يى اكوب ايكى بوكلم ايلك معناسنه‌در يقال خنث الشئ تخنيثا فتخنث اذا عطفه فتعطف (المخنث) مؤنث وزننده معروفدركه زن خصلت اولان نامرد يادكاره دينوركه اصطلاح ظرفاده مذكر سماعى تعبير اولنور ذكر اولنان تخنيثدن مأخوذدر بونده اسم فاعل عنوانيله لغتدر نفسنى تخنيث ايلديكيچون واسم مفعول عنوانيله جائزدر پشت قحبه لوطيلره بلنى بوكدرديكيچون ديار مغرب اصطلاحنده انلره مظهر ديرلر ظاى معجمه ايله و اصل ترك لساننده ككز تعبير ايدرلر فتحتينله (الخناثة) خانك ضميله و (الخنيثة) بنيهٔ تصغير ايله بونلرده مخنث شخصه دينور (الخنث) خانك فتحى و نونك سكونيله

بر كيمسه يى سخريه ايدوب هزل و استهزا ايلمك معناسنه در يقال خنثه خنثا من الباب الثانى اذا هزئ به و طولوملك اغزينى طشره قيوروب آندن اغزيله صو ايچمك معناسنه در يقال خنث السقاء اذا كسره الى خارج فشرب منه (الاختناث) افتعال وزننده خنث ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال اختنث السقاء بمعنى خنثه (الخنثى) حبلى وزننده شول كيمسه يه دينور كه كنديده آلت ذكورت وهم آلت انوثت ايكيسى معا موجود اوله بونده حكم غالبكدر بولك جريانى و برينك اشتهاء و قوامى وحلم كبى و اكر طرفين برابر ايسه اكا خنثاى مشكل ديرلر كتب فقهيه ده احكام مخصوصه سى مشروحدر جمعى خناثى كلور حبالى كبى و خناث كلور اناث كبى و خنثى عمرو بن عدس نام كيمسه نك فرسى اسميدر * مترجم ديركه خنثى اوله رق برفرس مشهودمز اولمشدر كذلك مراهق برجوان و برقوجه قارى مشهود ومنظورمز اولمشدر (الاخناث) همزه نك فتحيله و (الخناث) خانك كسريله خنثك جمعيدر كه فتحتينله در قيورم معناسنه اسمدر ومنه * اخناث الثوب وخناثه * اى مطاويه و يقال اطو الثوب على اخناثه وخناثه اى على مطاويه يعنى ثوبى بوكلرينه قيوير و اخناث الدلو وخناث الدلو قوغه نك اغزلرنده اولان اغاج ارالرندن صو دوكوله جك يرلرينه اطلاق اولنور يقال افرغ الماء من اخناث الدلو و من خناثه اى من فروغه مؤلف لفظى اعتباريله دلوه تذكير ضميرى ارجاع ايلمشدر و لغت قليله ده مذكر اولور (ذوخناثى) خانك فتحى و الفك قصريله بر موضعدر (خنث) خانك ضمى و نونك سكونيله برخاتون آديدر و بوعلميت و تأنيثله غيرمنصرفدر (المخناث) مئناث وزننده شيوه و ادا و ناز ايله قيريلوب بوكيليجى پشت مشرب نكاره دينور يقال امرأة مخناث اى متكسرة (خناث) قطام وزننده معدولدر دائما وصف مزبور اوزره اولان نكاره دينور و بوندايه مخصوصدر (خنث) زفر وزننده بودخى معدولدر اول اداده اولان مذكره ندا اولنور و بونلر نقائص تعبير اتدندر يقال للمرأة ياخناث وللذكر ياخنث (الخنبث) قنفذ وزننده پك خبيث و بدكار اولان كيمسه يه دينور خبث لفظنه نون زياده قلنمشدر (الخنابث) علابط وزننده خائن ومذموم اولان كيمسه يه دينور بوخنث لفظندندر يقال امرأة خنابث اى مذموم خائن (الخنطثة) دحرجه وزننده صالنه رق رفتار ايله يورمك معناسنه در يقال خنطث الرجل اذامشى متبخترا (الخنفثة) قنفذه وزننده بركوچك بوجك آديدر (الخوث) فتحتينله بركيمسه نك قارنى سولپك و صالق اولمق معناسنه در يقال خوث بطنه خوثا من الباب الرابع اذا استرخى و قارن و معده طعام و شرابدن طولمق معناسنه در يقال خوث بطنه اذا امتلأ يعنى من الطعام و الشراب و الفت و انسيت ايلمك معناسنه در يقال خوث به اى الفه وانس به و بركيمسه اخوث اولمق معناسنه در يقال خوث الرجل اذاصار اخوث (الاخوث) احمر وزننده قارنى صالق و سولپك اولان كشى يه دينور (الخوثاء) حمراء وزننده مؤنثيدر و خوثاء بدنى نرم و نازك اولان تازه قيزه دينور يقال جارية خوثاء اى حدثة ناعمة (خويث) زبير وزننده ديار بكر اعمالندن بر بلده در (التخييث) تفعيل وزننده قارن بيوك و صالق اولمق معناسنه در لسان العربده بو تفعل وزننده مرسومدر ﴿ فصل الدال ﴾ (الدأث) دالك فتحى و همزه نك سكونيله نسنه يمك اكل معناسنه در يقال دأث الطعام دأثا اذا اكله * مؤلفك اطلاقنه كوره باب اولدن اولمقدر و مقتضاى همزه باب ثالثدندر و آغرلشمق معناسنه در يقال دأث الشئ اذا ثقل و كيرلنمك معناسنه در يقال دأث الثوب اذا دنس و كيرلتمك معناسنه متعدى اولور يقال دأث ثوبه اذا دنسه (الدأث) دالك كسريله قلبده جايكير اولمش شول حقد و كينه يه دينور كه دكه حالله زائل و منحل اولميه يقال فى قلبه له دأث اى حقد لا ينحل (الدأثاء) حمراء وزننده و همزه نك فتحيله جائزدر جاريه يه دينور امه معناسنه فارسيده كنيزك و تركى قديمده قرنق ديرلر جمعى دءاث كلور مخففة دالك فتحيله * مترجم ديركه مزهرده دأثاء اسم اولمق اوزره مرسومدر و همزه نك تحريكى حرف حلق اولديغنه مبنيدر و ثأدآء دخى جاريه يه ديمكله مقلوب ظن اولنور لكن دكلدر و عربلر احمق و نادان كيمسه يه ابن دأثاء اطلاق ايدرلر (الدءآئث) خبائث وزننده اصول معناسنه دركه اصلك جمعيدر ظاهرا مفردى مشكلدر (الادأث) احمد وزننده برقوملق آديدر (الدثان) دالك كسريله جاثوم معناسنه دركه يرندن آيرلميان تنبل آدمه دينور يقال رجل دثان اى جاثوم (الدوثق) كردى وزننده دوث معناسنه دركه قورمساقدر (دبيثى) تصغير بنيه سى و الفك قصريله و اسط قضاسنده برقريه در (الدث) دالك فتحى و ثانك تشديديله اوفق قطره لو ضعيف يغموره دينوركه چيسنتى تعبير اولنور و دث مصدر اولور صياد صيده قريب اولدقده اثوابه سپرلنوب اكسه سندن اوق ياخود قورشون آتمق معناسنه يقال دث الصياد به دثا من الباب الاول اذا رمى به متقاربا من وراء الثياب و شديد و مولم ضربه ايله ضرب ايلمك معناسنه در يقال دث فلانا اذاضربه فألمه و دث يانه دينور جنب معناسنه و اوته قاقق معناسنه در يقال دثه اذا دفعه و عن علم او لميوب

فصل الدال

ظنّ و تخمینله سویلنان خبره دینور یقال هذا دثّ من خبر ای رجم منه و جسد انسانی و جمع بطن حالتنده او لدیغی کبی قیور یلوب بورلمق معناسنه در یقال دثّ الرجل علی بناء المفعول دثا و هو التوآء فی الجسد * شارح دیرکه جنب انسانیده اولان التوا یه مخصوص صدر و اقعا نهایه ده دخی او یلجه در و اندن مأخوذ اوله رق دثاثیه کلمه سنی لسانده او لان بورقلق حالتیله تفسیر ایلمشدر (الدثاث) کتاب و زننده دثّ کبی بودخی ضعیف یغموره دینور تقول مطرنا دثا و دثاثا ای مطرا ضعیفا (الدثاث) رمّان و زننده صپان طاشیله قوش اوروب صید ایدن صیادلره دینور داثّ مفرد یدر (الدثة) دالك ضمیله آزجه زکام عارضه سنه دینور یقال اخذته الدثة ای الزکام القلیل (الدحث) حای مهمله ایله ندس و زننده بر کلام وخبری رابطه لوحسن نسق و انتظام اوزره تکلم ایدن آدمه دینور یقال رجل دحث ای الجید السیاق للحدیث (الدرعث) جعفر و زننده یك یاشلو او لمغله حرکتده ثقیل و کران اولان انسان و حیوانه دینور (الدعث) بعث و زننده و جودده علت و مرض یکیجه عارض اولمق معناسنه در یقال دعث الرجل دعثا علی بناء المفعول اذا ابتدأ به المرض * مؤلف اوّل المرض عنوانیله تفسیر ایلمکله مسامحه ایلمشدر و اول صداع و ارتعاش و فتور و اقشعرار مقوله سی مقدّمات مرض پیدا اولمقدن عبارتدر * مؤلف بورادہ اسم و قربا مصدر اولمق اوزره رسم ایلمکله تشویش ایلمشدر و دعث ایاقله یاخود ال ایله یرك یوزینه طپراق آتمق معناسینه در یقال دعث الرجل دعثا من الباب الثالث اذا دقّ التراب علی وجه الارض بالقدم او بالید (الدعث) دالك کسریله بریرده یا برقابده قلان صو بقیه سنه دینور و قلبده مضمر اولان کین و حقد و عداوت معناسنه در جمعی ادعاث کلور و دعاث کلور دالك کسریله (الادعاث) همزه نك کسریله یوریمکده افراط و مبالغه ایلمك معناسنه درکه یك اوزون اوزادی کتمکدن عبارتدر یقال ادعث فلان اذا امعن فی السیر * شارح دیرکه صواب اولان فی الشیء عنوانده اولمقدرکه مطلق اولور و ادعاث ابقا ایلمك معناسنه در تقول ما ادعثت عنه شیئا ای ما ابقیت و برنسنه او غورلمق معناسنه در یقال ادعثه اذا سرقه (التدعّث) تفعل و زننده برکسه درونده آخره کین و عداوت باغلمق معناسنه در یقال تدعثت صدورهم اذا احنت (بنو دعثه) دالك فتحیله عربده بر بطن در (الدعبوث) زنبور و زننده حیز و مأبون شخصه دینور ظرفای مغرب مظهر تعبیر ایدرلرکه مطهرلك منزله سنده او لان نقطه لو سیدر یقال هو دعبوث ای مأبون * غریبدرکه ابنه علتنه ابتدا فرعون مبتلا اولمشدر ارغام انف و تذلیل ایچون جهره ٔ رعوتنی خاکسار اولمشدر (الدلاث) کتاب و زننده جست و چالاك انسان و حیوانه دینور مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور یقال رجل و بعیر دلاث ای سریع و امرأة و ناقة دلاث ای سریعة جمعی دلث در دالك ضمی و لامك سکونیله (الاندلاث) انفعال و زننده برکسه اوزره کمال خشم و غضبله شتم و دشنام ایده رك حواله اولوب هجوم و استیلا ایلمك معناسنه درکه اوپوب اولاشمق تعبیر اولنور تقول اندلس فلان علینا ای انخرق و انصبّ بو ترکیب دفع و اندفاع معناسنه موضوع اولمغله معانی ٔ سائره اندن متفرّعدر * مؤلف بو ماده یی قاصرا ثبت ایلمشدر و بوراده انخراق دخی مجازدر اصل برتلمق معناسنه در کمال غضبندن چاچاك اولمق درجه سنه وارمق معناسنه مستعملدر (الدلیث) دالك فتحیله آدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه در یقال دلث الرجل دلیثا من الباب الثانی اذا قارب خطوه (الادّلاث) همزه نك و دال مشدده نك کسریله افتعال و زننده برنسنه یی اورتوب بوریمك تغطئه معناسنه در یقال ادلث جسده اذا غطاه (التدلث) تفعل و زننده برخطرناك ایشه من غیر رویّة صالدرمق معناسنه در یقال تدلث الیه اذا تقحم (الدلثاء) حمرآء و زننده شول ناقه یه دینورکه ضعفندن ناشی کردنی سوندروب اوزادر اوله یقال ناقة دلثاء اذا کانت تمدّها دیهامن ضعفها (الدلثه) زمره و زننده سوری یه دینور ثله معناسنه (المدالث) میمك فتحیله جنکاهلره دینور مواضع قتال معناسنه ظاهرا مفردی مدلثدر (الدلبوث) فتحتینله قربوس و زننده بر نبات آدیدر بو نبات سوسن برّی نوعندن عربیده سیف الغراب و ترکیده قوزغون قلیجی دیدکاریدر (الدلعث) دالك کسریله جردق و زننده و (الدلعاث) قسبار و زننده و (الدلعث) سبطر و زننده شول ارکك دوه یه دینورکه ذاتنده قویّ البنیه و توانا و تنومند اولوب و کثرت استعماالله ذلول و رام اولمش اوله (الدلعوث) جردحل و زننده و (الدلعثی) سبنتی و زننده یك ایری و ضخم الهیکل دوه یه دینور (الدلمث) علبط و زننده و (الدلامث) علابط و زننده جست و سریع اولان انسان و حیوانه دینور (الدلهث) جعفر و زننده و (الدلاهث) علابط و زننده و (الدلهاث) جلباب و زننده ارسلانه دینور (الدلهثة) دحرجه و زننده سرعتله سائره سبق و تقدّم ایلمك معناسنه در یقال دلهث الرجل اذا اسرع و تقدّم (الدمث) فتحتینله برنسنه نرم و سهل و ملایم اولمق معناسنه در یقال دمث المکان و غیره دمثا من الباب الرابع اذا سهل و لان (الدماثة) حداثه و زننده برکسه ملایم مشرب اولمق معناسنه درکه مجازدر فرق ایچون تفریق مصدر ایلمدیلر یقال دمث الرجل دماثة اذا سهل خلقه (الادموث) همزه نك ضمیله اوجاقده اتمك کومه جك یره دینورکه ساده اتّی کول اولمغله یومشق اولور

(التدميث) تفعيل وزننده بو مشتق معناسنه در يقال دمّث المضجع اذا لينه و برخبر وقصّه ذكر ايلك معناسنه در
تقول دمّث لى الحديث اى اذكره لى * مؤلف همان ذكر الحديث ايله اكتفا ايلمشدر لكن اساسده مجاز اوله رق وتقول
دمّث لى ذلك الحديث حتى اطعن فى خوضه اى اذكرلى اوّله حتى اعرف وجهه فاعلم كيف آخذفيه عبارتيله مرسوم
اولمغله كوياكه اول خبر وكلامك متكلم اوّلنى فتح واشعار ايلكله تليين وفهم مخاطبه تسهيل وتقريب ايلمش اولوركه
تمهيد مفهومنه مآل بدر (الدهكث) جعفر وزننده قصير القامه بودور كسه يه دينور (الدوثة) روثه وزننده
عسكر بوزلمق هزيمت معناسنه در يقال وقع عليهم الدوثة اى الهزيمة (الدهث) مكث وزننده اوته قاقق معناسنه در
يقال دهثه دهثا من الباب الثالث اذا دفعه (دهثه) دالك فتحيله بر رجل اسميدر (الدهلاث) دلهاث وزننده
ومرادفيدر (الدهموث) دالك ضميله كريم اولان كشى يه دينور يقال هو دهموث اى كريم (التدييث) تفعيل وزننده ذلول
ورام ومنقاد ايلك معناسنه در يقال ديّثه تدييثا اذا ذلّله (التديّث) تفعل وزننده پزونكلك ايلك قياده معناسنه در
شارحك بيانه كوره عيالنه پزونكلك ايلكه مخصوصدركه قتمر پزونك اولور و پزونك پيشاونك فارسى محرّفيدر يقال
تديّث فلان اذا افعل القيادة (الديوّث) دالك فتحى و يانك تشديديله معلومدركه بى غيرت و ناموس قلتبان و قورمساغه
دينور يقال رجل ديوّث اى لاغيرة له مادهٔ مزبوره دن مأخوذدر نهايه ده ﴿يحرم الجنة على الديوّث﴾ حديثنده عندالبعض
سريانىّ ومعرّب اولمق اوزره مرسومدر (الديثانى) فتحاتله كابوس معناسنه دركه اويقوده انسانه عارض اولان
آغرلقدر آغرباصمه تعبير اولنور (الديث) دالك كسريله بر رجل آديدر (الاديثان) تثنيه بنيه سيله بر وادى اسميدر
(الاديثون) اخبثون وزننده بر موضعدر

فصل الراء

(الربث) مكث وزننده بر كسه يى ايشندن آليقومق
معناسنه در يقال ربثه عن حاجته ربثا من الباب الاول اذا حبسه عنها (التربيث) تفعيل وزننده ربث معناسنه در
(الربيث) اميروزننده و (المربوث) ايشندن آليقونمش كشى يه دينور (الاربيثاث) افعيلال وزننده بركسه ايشندن
آليقونوب قالمق معناسنه در يقال اربأثّ الرجل اربيثاثا اذا احتبس و برقومك مصلحتلرى ضعف سببيله صورتياب
اولمىٔ بطىٔ اولديغندن هركس براقوب محللرينه طاغلمق معناسنه در يقال اربأثّ امرهم اذا ضعف وابطأ حتى تفرّقوا
اساسده بومجاز اولمق اوزره مرسومدر (الربيثة) كبيسه وزننده و (الربيثى) خطيبى وزننده كه فى الاصل مصدر در
بركسه يى مصلحتندن حبس وتوقيفه سبب اولان شيئه دينور * شارح ديركه ربيثه نك جمعى ربائث كلور ومنه الحديث
﴿اذا كان يوم الجمعة بعث ابليس جنوده فى الناس فاخذوا عليهم بالربائث﴾ اى ذكروهم الحوائج التى تربثهم (التربّث)
تفعل وزننده اويالنوب قالمق معناسنه در يقال تربّث فلان اذا تمكث (الارتباث) افتعال وزننده و (الاربثاث) احرار
وزننده طاغلمق معناسنه در يقال ارتبث القوم ارتباثا واربثّ اربثاثا اذا تفرّقوا (ربث) زفر وزننده ابن قاسط دركه
قضاعه قبيله سى سلسله سندندر (الرثّ) رانك فتحى و ثانك تشديديله اسكيمش و چوريمش نسنه يه دينور و اواسبابندن
ايشه يرامز اسكى پوسكى نسنه يه دينور جمعى رثث كلور عنب وزننده و رثاث كلور سهام وزننده بو جمعلر مؤلفك
تنسيقى اوزره رسم اولنمشدر * لكن شارح ذكرى آتى رثّه دن جمع اولمق اوزره قيد ايلمشدر قربه و قرب ورهمه ورهام كبى
(الارثّ) همزه نك و رانك فتحيله و (الرثيت) خبيث وزننده بونلرده اسكيمش چوريمش نسنه يه دينور يقال حبل رثّ
وارثّ ورثيث اى بال (الرثّة) رانك كسريله بودخى ايشه يرامز اسكى پوسكو اواسبابنه دينور و برايشه صلاحيتلرى
اولميان احمق وضعيف وچولپه كسه لره اطلاق اولنوركه اصطلاحمزده نفوس زائده تعبير اولنور (الرثاثة) حداثه
وزننده و (الرثوثة) سفوله وزننده اسكيوب پيريمكله ايشه يرامز اولمق معناسنه در يقال رثّ الشىٔ رثاثة ورثوثة
من الباب الثانى اذا بذّ و يقال رجل رثّ الهيئة اى باذّها خلقها و يقال فى هيئته رثاثة اى بذاذة يعنى اوستى باشى كهنه
پژمرده قيافت ديمكدر (الارثاث) همزه نك كسريله بودخى اسكيوب پيريمكله بدحال اولمق معناسنه در يقال ارثّ
الشىٔ بمعنى رثّ و بومعناده متعدى اولور يقال ارثّه غيره اذا جعله رثّا (الارتثاث) افتعال وزننده يارهلو كسه
معركه دن هنوز جانى وارايكن جاى امانه قالدرمق معناسنه در يقال ارتثّ فلان على بناء المجهول اذا حمل من المعركة
رثيثا اى جريحا وبه رمق *اساسده رثّه معناسندن مأخوذ اولمق اوزره مرسومدركه ايشه يرامز ضعفاء ناس معناسنه در
ومرتثّ ايچون حكم حيات اولمغله احكام لازمه سى كتب فقهيه ده مشروحدر و يقال ارتثّ فلانا على بناء الفاعل او بركسه
طوارنى آريقلغندن ناشى بوغازلمق معناسنه در يقال ارتثّ فلان ناقة له اذا نحرها من الهزال (المرث) ميمك ضمى و رانك
كسريله چادرينك ياخود سائر مصلحت ايچون قوللانديغى ايپى چورك اولان كسه يه دينور و بومعنويده دخى استعمال
اولنوركه لسانمزده عهد وقولى سست اولان كسه يه ايپى چورك تعبير اولنور يقال هومرث وهومن رث حبله (الرعثة)
رانك فتحى وعينك سكونى وفتحيله جائزدركوپه يه دينوركه قولاغه كچور بلور قرط معناسنه جمعى رعاث كلور رانك كسريله

وخروسك منقاری آلتندن صارقان قرمزی ایكه اطلاق اولنور عثنون الديك معناسنه وخرمانك چچكی قبجوغندن
دوزدكلری مشربه‌یه دینورکه تلتله دخی دیرلر (الترعّث) تفعل وزننده قولاغه كوپه طاقمق معناسنه در يقال ترعّثت
المرأة اذا تقرّطت (الارتعاث) افتعال وزننده ترعّث معناسـنه در يقال ارتعثت المرأة بمعنى ترعّثت (الرعث)
فتحتينله وعينك سكونيله جائزدر بعض كچینك زنمه‌لری یعنی قولاقلرینك آلتلرنده صالنان دریلرك اوجلری بیاض
اولمق معناسنه درکه كوپه طرزنده اولورکه مراد خدایی كوپه‌لو اولمق اولور * مؤلفك تفسیری مسامحه اوزره‌در
يقال رعثت العنز ورعثت رعثا من الباب الرابع والثالث وهو ابيضاض اطراف زنمتی العنز ورعث اسم اولور زینت
ایچون محفه اطرافنه آویزه ایلدكلری رنكین یولك پارەسنه دینور (الرعثة) جرعه وزننده بودخی ذكر اولنان محفه
آویزەسنه دینور (الراعوثة) راعونه وزننده قویلرك اغزنده اولان یبولك طاشه دینورکه صوچكنلر آنك اوزنده
طوررلر (الارعوثة) همزه‌نك ضمیله راعوثه معناسنه در (الرعثاء) حمراء وزننده برنوع اوزمه دینورکه اوزون چكردكلی
اولور وشول قیونه دینورکه قولاقلرینك آلتلرنده دریدن خدایی كوپه‌لری اوله يقال شاة رعثاء اذا كانت لها تحت اذنيها
زنمتان (الرغث) مكث وزننده بركسه‌یی یلان جزؤیجه صوقمق معناسنه در يقال رغثته الحية رغثا من الباب الثالث
اذا قرصته ونالت منه قليلا (الرغوث) غين معجمه ایله صبور وزننده هر امزكلو اولان حیوانه دینور مرضعه معناسنه
(المرغث) محسن وزننده رغوث معناسنه در يقال برذونة رغوث ومرغث اى مرضعة * شارحك بیاننه كوره رغوث
بمعنى مفعولدرکه مرغوثه دیمكدر یاخود بمعنى مفعلدرکه مرضع دیمكدر الیم مولم معناسنه اولدیغی كبی (الارغاث)
همزه‌نك كسریله خاتون یاحیوان مرضعه اولمق معناسنه در يقال ارغثت اى صارت مرضعة وامزرمك معناسنه در
يقال ارغثت ولدها اى ارضعته وبركسه‌نك رغثاسنه مزراق صانجمق معناسنه در يقال ارغثه اذا طعن فى رغثائه
وبركسه‌یه پیدرپی مزراق دورتمك معناسنه استعمال اولنور يقال ارغثه اذا طعنه بالرمح مرّة بعد اخرى (الرغث) مكث
وزننده ولد اناسنی امك معناسنه در يقال رغث الولد امه رغثا من الباب الثالث اذا رضعها وبركسه‌نك رغثاسی
آغریمق معناسـنه در يقال رغث فلان على بناء المجهول اذا اشتكى رغثاؤه وسائلره كثرت اعطا سببیله مال توكنمك
معناسنه در يقال رغث فلان على بناء المجهول اذا كثر عليه السؤال حتى نفد ما عنده وبركسه‌یه پیدرپی مزراق صانجمق
معناسـنه در يقال رغثه اذا طعنه مرّة بعد مرّة (الارتغاث) افتعال وزنـنده سود امك ارتضاع معناسـنه در
يقال ارتغث امه اذا رضعها (الرغثاء) رانك ضمی وغینك فتحیله عشراء وزننده ممه‌ده اولان سود طمرینه دینورکه
آندن سود ادرار ایدر على قول ممه‌نك آلتنده اولان سكیره دینور (الرغاث) غراب وزننده شول یره دینورکه طپراغی
پك یومشق اولمغله صویی چكوب ایچراولدیغندن پك چوق یغموره محتاجدرکه اوزرندن صوآقوب كیدر اوله يقال
ارض رغاث اذا كانت لا تسيل الا من مطر كثير (المرغث) معظم وزننده پرمقده خاتم چكوره‌جك یره دینور (الرفث)
رانك وفانك فتحیله و(الرفوث) قعود وزننده جماع ایلمك معناسنه در وفحش كلام سویلمك معناسنه در وخاتونلره
جماعه متعلق سوز سویلمك على قول یوزلرینه قارشو فحشیاته متعلق سوز سویلمك معناسنه در يقال رفث الى امرأته
ورفث ورفث رفثا ورفوثا من الباب الاول والرابع والخامس اذا جامعها ويقال رفث ورفث ورفث اذا تكلم بالفحش
شارح دیرکه بعضلر عندنده رفث فرجله اولورسه جماع ولسانله اولورسه وصاله مواعده وكوزایله اولورسه غمز
للجماع معناسنه مستعملدر * مفردات راغبده بووجهله مشروحدرکه رفث جماع ودواعی جماع مقوله‌سی بی ادبانه
تعبیراتدن ذكری مستقبح اولان تعبیری متضمن كلامدن عبارتدر وجماعدن كنایه اولور وافضاء معناسنی متضمن
اولدیغیچون الى حرفیله‌ده تعدیه ایدر يقال رفث الى امرأة ويقال ارفث الرجل كما يقال رفث اى صار ذا رفث پس
ایكی بابدن متعدی وباب خامسدن لازم اولور ورفث وارفاث متلازمین قبیلندن اولمغله احدهما آخر موضعنده
استعمال اولنور (الارفاث) همزه‌نك كسریله رفث معناسنه در يقال ارفث الرجل بمعنى رفث (الرمث) رانك كسریله
شوراوتلاغه دینورکه دوه قسمنه مخصوصدر ورمث شجر غضایه شبیه برنوع شجر آدیدر تركیده آجی ایلغین دیدكلری
شجردر وكهنه لباسلو پژمرده قیافت كشی‌یه دینور يقال رجل رمث اى خلق الثياب وبلى كوشك وضعیف اولان
كشی‌یه دینورکه مراد جماعده بلی كوشك اولاندر يقال رجل رمث اى ضعيف المتن (الرمث) مكث وزننده برنسنه‌یی
ال ایله صیغایوب اصلاح ایلمك معناسنه در يقال رمث الشئ رمثا من الباب الاول اذا اصلحه ومسحه بيده (الرمث)
فتحتینله صال تعبیر اولنان شیئه دینورکه اغاجلری بری برینه محكم چاتوب ایرمقلرده اوزرینه ركوبله عبور ایدرلر
نته‌كه طولوملردن اولانه كلك تعبیر اولنور يقال عبر الماء بالرمث وهو خشب يضمّ بعضه الى بعض ويركب فى البحر
حالا یبولك كیلر ارقه‌سنده بعض كراسته تحمیل ایله چكوب كتوردكلری صاله دخی اطلاق اولنور ورمث مصدر

اولور دوه ذكر اولنان رمث ديدكلرى نبات اكل ايلكله اسهال‌ له دردناك اولمق معناسنه‌در يقال رمثت الابل رمثا
من الباب الرابع اذا اكلت الرمث فاشتكت عنه و رمث حيوانك ممه‌سنده قلان سود بقيه‌سنه دينور و فضيلت و مزيّت
معناسنه‌در يقال لفلان على فلان رمث اى مزيّة و ياغ و يوغورت چاله‌جق يايق طولومنى آصمق ايچون باغلدقلرى
باغه دينور و رمث كذلك مصدر اولور قارشق اولمق معناسنه يقال رمث امرهم رمثا من الباب المزبور اذا اختلط
(الرمثة) فرحه وزننده و (الرمثى) سكرى وزننده و (الرماثى) سكارى وزننده شول دوه‌لره دينوركه شور اوت اوتلامغله
خسته اولمش اوله‌لر (الترميث) تفعيل وزننده سودى صاغوب ممه‌ده بر مقدار بقيه آليقومق معناسنه‌در يقال
رمّث الحالب فى الضرع ترميثا اذا ابقى فيها شيئا و برنسنه اوزره زائد اولمق معناسنه‌در يقال رمّث على الخمسين
اى زاد * شارح ديركه بوكونه محللرده اكثرى خمسينى استعمال ايتدكلرى وسط عمر اولديغنه مبنى‌در (الارماث) همزه‌نك
فتحيله چورك ايپه دينور يقال حبل ارماث اى ارمام اجزاسى اعتباريله جمع بنيه‌سيله ايراد اولنمشدر ثوب اخلاق كبى
(المرمثة) ميملك فتحيله رمث نام نبات مذكورك منبتى اولان يره دينور يقال ارض مرمثة اى تنبت الرمث (الارماث)
همزه‌نك كسريله بودخى سودى صاغوب ممه‌ده بقيه آليقومق معناسنه‌در يقال ارمث الحالب فى الضرع اذا ابقى
فيها شيئا و مطلقا ابقا ايلمك معناسنه‌در يقال ارمث فلان فى ماله اى ابقى و زائد و فاضل اولمق معناسنه‌در يقال ارمث
عليه فى المنطق اذا اربى عليه و يومشمق معناسنه‌در يقال ارمث الشىء اذا لينه (الاسترماث) بودخى بقيه آليقومق
معناسنه‌در يقال استرمث فى ماله اذا ابقى (المرموثة) ميمك فتحيله شول قويى‌يه دينوركه آنده اغاجدن صال طرزنده
بر طوره‌جق يراوله يقال بئر مرموثة اذا كان لها مقام من خشب (الرماثة) رانك فتحى و ميمك تشديديله بيان اكوزينك
اينكنه دينور (المرموثاء) ميمك فتحيله قارشقلق معناسنه اسمدر يقال هم فى مرموثاء اى فى اختلاط (رمثه) رانك
كسريله بر رجل آديدر (الرميثه) مصغر بنيه‌سيله بر موضع و بر رجل اسملريدر (الروثة) رانك فتحى و واوك سكونيله روث
كلمه‌سنك و ارواث كلمه‌سنك مفرديدركه فشقى‌يه و تزكه دينور و روثه بغداى قلبور لندقدنصكره كيرو قلان خرده صاپلرينه
دينوركه مراد چورنتى و چالقنتى اوله‌جقدر و انسانك برونى اوجنه دينور طرف الارنبه معناسنه (الروث) لوث وزننده
دابه ترسلمك معناسنه‌در يقال راث الفرس يروث روثا اذا جعس پس اقصى الارب مقدمه‌سنده روث اول حيوانات
نجسيدركه اشكنبه‌ده و بغرسقده اوله طشره چيقدقده روث ديمزلر ديو خصايصدن عدّى معدود دكلدر زيرا آندن
فعل دخى تصرّف اولنمشدر حتى مصباحده والخارج روث تسميه بالمصدر عنوانيله مصرّحدر (المراث) ميمك
فتحيله مبال وزننده دابه قسمنك دبرينه دينوركه ترسليجك موضعيدر خوران معناسنه * مؤلفك فرسه تخصيصى
نام‌لايمدر و اصلى اوزره مروت دخى دينور مقعد وزننده (روثه) جهينه وزننده بين الحرمين بر موضعدر (الريث)
ليث وزننده اكلنوب كيجكمك معناسنه‌در يقال راث الرجل يريث ريثا اذا ابطأ و ريث مقدار معناسنه‌در يقال
ماقعد عندى الّا ريثما قال كذا اى قدر ماقال و بعضا ماء ياخود ان مصدريه مقدّر اوله‌رق استعمال اولنور تقول مايستمع
لموعظتى الّا ريث اتكلم اى قدر تكلمى و ريث ابن غطفان اسميدركه بر جماعت پدريدر (التريّث) تفعل وزننده
بودخى اويالنوب كيجكمك و اياق سوريمك معناسنه‌در يقال تريّث فلان اذا ابطأ (الاراثة) اقامه وزننده كيجكدرمك
معناسنه‌در تقول ما اراثك اى ما ابطاءبك (الترييث) تفعيل وزننده يومشمق معناسنه‌در يقال ريّث الشىء
اذا لينه و يوريلوب درمانده اولمق معناسنه‌در يقال ريّث الرجل او الفرس اذا اعيا (الريّث) تشديد يا ايله كيس
وزننده بطىء الحركه اولان انسان و حيوانه دينور يقال رجل و فرس ريّث اى بطىء (مريّث العينين) معظم
وزننده‌كه تريثدن اسم مفعولدر بطىء النظر اولان كشى‌يه دينور ضعف بصردن ياخود غيرى عارضه‌دن ناشى
(الاستراثة) برامرده واقع اولان حالى كيج عدايلمك معناسنه‌دركه كيجكسنمك تعبير اولنور يقال استراث الخبر
اى استبطأه ﴿ فصل الزاى ﴾ (الزغيثى) غين معجمه ايله دبيثى وزننده محدثيندن عمرو بن عثمان بن الحمصىّ
الزغيثىّ نسبتيدر عطيه بن بقيه‌دن روايت حديث ايلمشدر ابو الفرج البغدادىّ راء مهمله ايله ضبط ايلمكله غلط
ايلمشدر * شارحك بيانه كوره زغيث زبير وزننده بر بطن اسميدر ﴿ فصل الشين المعجمة ﴾ (التشبث) تفعل
وزننده برنسنه‌يه پنچه ايله ياپشمق معناسنه‌در يقال تشبث به اذا تعلق ظاهرا بو ماده قرق اياق نام بوجك اسمى اولان
ذكرى آتى شبث لفظندن مأخوذدر و نهايه‌ده ثلاثى عنوانده دخى مرسومدر (الشبث) كتف وزننده ياپشقان
طبيعتلو ايلشكن كشى‌يه دينور (الشبثة) شينك ضميله همزه وزننده قرن و همتاسنه دائما ملازم اولوب اصلا
منفك اولميان كمسه‌يه دينور ظاهرا بوندن مراد جنكده خصمنه صاريلوب دكه حالله آيرلشمز اولان كمسه اوله‌جقدر
يقال رجل شبثة اى ملازم لقرنه لايفارقه (الشبث) شينك كسريله دره اوتى ديدكلرى نباته دينور (الشبث) فتحتينله

فصل الزاى

فصل الشين المعجمة

اور بجکه دینور عنکبوب کبی و قرق اباق و چیان تعبیر اولنان ایاقلری چوق بوجکه دینور جمعی شبثان کاور شینك
کسریله و شبث بلاحرف تعریف اسمادندر شبث بن سعد اصحابدندر و شبث بن ربعیّ تابعیندندر شبث بن منصور
و شبث ایله ملقب اولان محمد بن عبدالرحمن محدثلردر ﴿ شبیث ﴾ زبیر وزننده حلب ترابنده برکوچك طاغ آدیدر
عمر بن هلال بن بطاح الشبیثی محدثدر و شبیث بر صو آدیدر و شبیث بن الحکم بن میناکه محدثیندندر فرددر یعنی آندن
غیری شبیث ایله مسمّی یوقدر ﴿ دارة شبیث ﴾ زبیر وزننده بنو الاضبط جماعتنه مخصوص بر موضع آدیدر ﴿ الشبوث ﴾
تنور وزننده و ﴿ الشباث ﴾ رمّان وزننده کلوب معناسنه درکه دمور جیلرك قزغین دمور طوتدقلری ماشه یه و قصاجه
دینور جمعی شبابیث کاور ﴿ شبیثه ﴾ جهینه وزننده برقریه آدیدر ﴿ شباث ﴾ غراب وزننده اسمادندر شباث بن خدیج
اصحابدندر لیلهٔ عقبه ده تو لّد ایلمشدر ﴿ الشث ﴾ شینك فتحی و ثانك تشدیدیله خوشبو بر نبات آدیدرکه آنکله دری
دباغت اولنور و شثّ بال پیان بال آریسنه دینور * مؤلف و النحل العسال عنوانیله رسم ایلمکله وجه مذکور اوزره بال
پیان آری دیمك اولور حیاة الحیوانده ذکر اولندیغی اوزره بال آریسنك کیمی بال پیار و کیمی موم پیار و کیمی صو
طاشیوب بال اوزره رشّ ایدر و کیمی بیوت بنا ایدر و کیمی اوغل چیقارر بو صورتده شثّ مخصوص بال پیان قسمنه دینور
و مجازا سائره ده اطلاق اولنور و طاغ تپه لرنده جابجا آریلوب کنکرهٔ بارو شکانده قلان سیوری یه دینور جمعی
شثاث کاور شینك کسریله و شثّ بیان جوزینه دینورکه شجری قیصه و ورقی سکود و رقنه شبیه اولور و رقیله دباغت
و قضبانیله استیاك اولنور ﴿ شحیثا ﴾ حای مهمله ایله نعیا وزننده کلهٔ سریانیه در آنکله اخترمز کلیدلر و قپالو یرلر
فتح اولنور یعنی برکلیده شحیثا دیه رك یاپشلدقده آچیلور * مؤلف بونی ظاهرا تکثیر سواد ایچون تحریر ایلمشدر
﴿ الشحاث ﴾ شدّاد وزننده کرچه شحّاذ معناسنه استعمال ایدرلر لکن الحان عوامدندر و شحّاذ برم سائله دینور ﴿ الشرث ﴾
شینك فتحی و رانك سکونیله و ﴿ الشرثة ﴾ هاایله اسکی اباق قابنه دینور پابوج یمنی و قلوره کبی شرثه مفردیدر ﴿ الشرث ﴾
فتحتینله صوغوق تأثیریله الك صرتی قباروب چتلامق معناسنه در یقال شرثت یده شرثا من الباب الرابع اذا غلظ
ظهرها من برد فتشقق و اوق ایو جهیو نلامغله اکری بوکری قالمق معناسنه در یقال شرث السهم علی بناء المجهول
اذا لم یسوّ ﴿ الانشراث ﴾ انفعال وزننده بودخی صوغوقدن الك ارقه سی قباروب چتلامق معناسنه در یقال
انشرثت یده بمعنی شرثت ﴿ التشریث ﴾ تفعیل وزننده بودخی اوق ایوجه یونلامغله اکری بوکری قالمق معناسنه در
یقال شرّث السهم علی بناء المجهول اذا لم یسوّی بریه ﴿ الشرث ﴾ کتف وزننده کرکی کبی بیلنوب غمزهٔ دلبر کبی
سرتیز اولمش زاغلو قلجه دینور یقال سیف شرث ای محدّد ﴿ الشرنبث ﴾ بای موحده ایله غضنفر وزننده اللری
و ایاقلری قالین اولان کمسه یه دینور یقال رجل شرنبث ای الغلیظ الکفین و الرجلین و ارسلانه دینور و اسمادندر
﴿ الشرابث ﴾ علابط وزننده شرنبث معناسنه در ﴿ شربث ﴾ عصفر وزننده عمامه ایله بصره بیننده بر وادی اسمیدر
﴿ الشرفث ﴾ فایله جعفر وزننده برکوچك شجر اسمیدرکه سودی اولور ﴿ الشعث ﴾ فتحتینله برنسنه و برماده طاغنق
پراکنده و بی نظام اولمق معناسنه در بونی مصدر و اسم اوله رق رسم ایلمشلردر یقال شعث امره شعثا من الباب الرابع
اذا انتشر و یقال لمّ الله شعثکم ای جمع امرکم المنتشر و شعث اشعث لفظندن مصدر اولور صاچ مدت مدیده یاغلنوب
طرانمامق سببیله توز و طپراقله آلوده اولوب کچه لنمك معناسنه یقال شعث الشعر شعثا من الباب المزبور اذا اغبرّ
و تغیر و تلبد لقلة تعهده بالدهن و الاستحداد ﴿ الاشعث ﴾ احمر وزننده شول کمسه یه دینورکه صاچی مدّت مدیده
یاغلنوب طرانمامغله توز و طپراقله آلوده اولوب کچه لنمش اوله یقال رجل اشعث ای المغبرّ الرأس و اشعث قازیغه
اطلاق اولنور وتد معناسنه باشی طاغنق اولمق حسبیله وکدی اوتی دیدکاری نباتك قوریسنه اطلاق اولنور
طاغنق اولدیغیچون و اشعث اسامیدندر اشعث بن قیس بن معدی کرب و اشعث بن عبدالملك کبی اشاعثه و اشاعث
اطلاق اولنان جماعت اشعثه منسوبلردر ﴿ التشعث ﴾ تفعل وزننده پراکنده اولمق معناسنه در یقال تشعث القوم
اذا تفرّقوا و اخذ ایلك معناسنه استعمال اولنور یقال تشعثه الدهر اذا اخذه یقال تشعث ماله اذا اخذه و طعامی
آزجه یمك معناسنه در یقال تشعث من الطعام اذا اکل منه قلیلا و صاچ دهن و تنظیف مقوله سیله تعهد اولنمدیغندن
توزلنوب کچه لنمك معناسنه در یقال تشعث شعره اذا تلبد ﴿ شعث ﴾ شینك ضمیله بر موضع آدیدر ﴿ الشعیثة ﴾ بنیهٔ
تصغیر ایله بر صو آدیدر ﴿ الشعثان ﴾ عطشان وزننده اشعث معناسنه درکه باشی توزلو و پژمرده اولان کشی یه دینور
یقال هو شعثان الرأس ای اشعثه ﴿ التشعیث ﴾ تفعیل وزننده برکمسه دن دفع شر و ازالهٔ موذی ایلمك معناسنه در
یقال شعث منه تشعیثا اذا نضح عنه و ذبّ اساسده بومجاز اولمق اوزره مرسومدر تقول شعثت من فلان
شیئا اذا نتشت منه ﴿ شعیث ﴾ زبیر وزننده اسمادندر شعیث بن محرز و شعیث بن عبدالله بن الزبیث و شعیث

ا.

بن مطير وابراهيم بن شعيث محدثيندندر وشعيث بن ابى الاشعث كه ينه محدثيندندر بعضلر باى موحّده ايله روايت ايلديلر ومحمد بن عبد الله وعبد الرحمن بن حماد الشعيثيان محدثلردر بلعنبر قبيله سندن شعيث نام بطنه منسوبلردر (ابو الشعثاء) بر جماعت كنيه سيدر (المشعث) معظم وزننده عروضيون اصطلاحنده شول عروضه اطلاق اولنوركه وتدينك ايكى متحرّكنك برى ساقط اوله كوياكه وتددن محلنك غيريسنده اولان حركه اسقاط اولنمغله جزؤ متشعث اولمغين مشعث ايله تسميه اولندى اشبو تشعيث بحر خفيف ايله بحر مجتثّ عروضنده جارى اولور مثلا فاعلاتن جزؤينك وتدى كه علادر احد متحرّكينى كه مثلا عيندر ساقط اولوب فالاتن ياخود لام ساقط اولوب فاعاتن قالمغله مفعولن جزؤنه نقل اولنور (شعثه) جرعه وزننده ابن زهيردركه جاهليه دندر (شغاثى) غين معجمه ايله حبالى وزننده عراقده برقريه در موفّق الدين حسين بن نصر الضرير النحوىّ كه تصانيف غريبه صاحبيدر اورادندر (الشكوثا) شينك فتحى والفك قصرى ومديله كشوثا لفظنده لغتلردركه باغ صرمشغى تعبير اولنان نباته دينور (شلاثا) حبالى وزننده بصره قضاسنده برقريه در (الشلثان) سلطان وزننده ومرادفيدر يقال هو شلثان اى سلطان (الشنبث) جعفر وزننده ارسلانه دينور (الشنابث) علابط وزننده غليظ وبوغون اولان شيئه دينور وارسلانه دينور (الشنبثة) دحرجه وزننده ايلشمك معناسنه در يقال شنبث الهوى قلبه اذا علق به * شارحك بيانه كوره شبث ماده سندندر (الشنكباث) شينك وكافك فتحيله بررجل ياخود برموضع آديدر محدثيندن احمد بن الربيع بن نافع الشنكباثىّ واحمد بن محمد الشنكباثىّ اكا منسوبدر (الشنث) فتحتينله ايرى وغليظ اولمق شثن معناسنه در * شارحك بيانه كوره مقلوبدر (الشويثى) تصغير بنيه سى وقصر ايله برنوع خرما آديدر

فصل الصاد

(الصبث) مكث وزننده برتق كوملك مقوله سنى يماوب اصلاح ايلمك معناسنه در يقال صبث القميص صبثا من الباب الاول اذا رقّعه ورفأه

فصل الضاد المعجمة

(الضبث) مكث وزننده برنسنه يى پنچه ايله قاورهيوب طوتمق وآوجلمق معناسنه در يقال ضبث بالشئ ضبثا من الباب الثانى اذا قبض عليه بكفه واورمق معناسنه در يقال ضبث فلانا اذا ضربه (الاضطباث) افتعال وزننده كه تاء طايه قلب اولنمشدر بودخى برنسنه يى پنچه ايله قاورهيوب طوتمق وآوجلمق معناسنه در يقال اضطبث به بمعنى ضبث (الضبوث) صبور وزننده سموزلكى بيلنمك ايچون اوستنه وضع يد اولنوب كوده سى برى اوته يوقلنان ناقه يه دينور يقال ناقة ضبوث اذا كانت يشك فى سمنها فيضبث اى يجسّ باليد وضبوث ارسلانه دينور (المضابث) ميمك فتحيله ارسلانك پنچه لرينه دينور مخالب معناسنه مفردى مضبث در مخلب كبى يقال لطمه الاسد بمضابثه اى بمخالبه (الضبثة) قبضه وزننده دوه يه مخصوص بركونه تمغا اسميدركه حلقه شكلنده اولوب ايلروسندن وكيروسندن چزكيلر اولمغله پنچه طرزنده اولور (المضبوث) ذكر اولنان تمغا ايله تمغالنمش اركك دوه يه دينور (الاضباث) همزه نك فتحيله قبضات معناسنه دركه قبضه نك جمعيدر آوج معناسنه مفردى ضبثه در قبضه وزننده يقال اخذوه بالاضباث اى القبضات (الضباث) غراب وزننده ارسلانك پنچه لرينه دينور براثن الاسد معناسنه وضباث زيد ومنجى وعطيه نام كيمسه لرك كه برادرلردر پدرلرى اسميدر جاهليه دندر وضباث ارسلانه دينور (الضباثية) ضادك ضمى ويانك تشديديله شول بازويه دينوركه ايرى وقولاجى واسع وشديد اوله (الضبث) كتف وزننده و(المضبث) منبر وزننده و(المضطبث) مضطرب وزننده ارسلانه دينور (الضغث) ضادك فتحى وغين معجمه نك سكونيله برى برينه قاتوب قارشدرمق معناسنه در يقال ضغث الحديث ضغثا من الباب الثالث اذا خلطه ودوه نك سموزلكنى بيلمك ايچون ال ايله اورگجنى يوقلمق معناسنه در يقال ضغث السنام اذا عركه وورك سسلنمك معناسنه در يقال ضغث الورك اذا صوّت كرچه جميع نسخه لرده الورك عنوانيله دركه كاف ايله مرسومدركه يوچ كميكنه دينور آنك سسلنمسى بردرلو ملايم دكلدر غالبا الورل عنوانيله كه لامله دركلر تعبير اولنان جانوره شبيه بزمجه ديدكلرى جانور اولوب اقلام نساخ تغيير ايلمشلردر زيرا كلر كبى اول جانور دخى اوتوب سسلنور وثوب مقوله سى نسنه يى اهتمامسزجه يايقمق معناسنه در يقال ضغث الثوب اذا غسله ولم ينقه (الضغوث) ضبوث وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال ناقة ضغوث اى ضبوث (الضغث) ضادك كسريله بردمت اوتلغه دينوركه ياشى قوريسى قارشيق اوله جمعى اضغاث كلور اضغاث احلام ديدكلرى رؤيا بوندن مأخوذدركه قارشيق اولديغندن تعبير وتأويله صحت وصلاحيتى اولميان رؤيادن عبارتدر (الاضطغاث) افتعال وزننده تاء طايه منقلبدر طوتام طوتام ودمت دمت اوتلق ديروب ديو شورمك

فصل الصاد
فصل الضاد المعجمة

معناسنه در يقال اضطغث الرجل الضغث اذا احطبه (التضغيث) تفعيل وزننده تمتين كبى اسمدر همان يرك يوزيني
واوتلقلرى نمناك ايده جك مقدار يغموره دينور يقال اصاب الارض تضغيث من المطر وهو مابلّ الارض والنبات
من المطر (الضاغث) جوهرى روايتى اوزره برنسنه يه بورينوب وحوش كبى سسلنمكله صبيانى قورقودر
اولان آدمه دينور جوهرى بونده غلط ايلمشدر صواب اولان باى موحّده ايله ضابثدر نته كه باء بابنده ذكر
اولندى * شارح ديركه ازهرى وابن فارس ثاى مثلثه ايله رسم ايلديلر

فصل الطاء

(الطثّ) طانك فتحى وثانك تشديديله صبيانه مخصوص برلعب اسميدركه بينلرنده مطثه ديدكارى بردكرمجه تخته پاره سيله اوينارلر
مراد فرلداق ديدكارى اوله جقدر ومطثه ميمك ضمى وطانك كسريله در (الطحث) بحث وزننده برنسنه يى
ال ايله اوته قاقق معناسنه در يقال طحثه طحثا من الباب الثالث اذا دفعه باليد (طخمورث) طانك فتحى وخاى
معجمه نك سكونى وراء مفتوحه ايله سلفده عظماى ملوك فرسدن برپادشاه آديدر يديوز سنه سرير آراى سلطنت
اولمشدر كتب تواريخده هاايله طهمورث عنوانده مرسوم وثالث سلاطين پيشداديان وابن نوجهان بن هوشنك
بن سيامك بن كيومرث اولمق اوزره مرقومدر فردوسى شهنامه ده ديو بند وصفيله توصيف ايلمشدر
(الطرثوث) زنبور وزننده ذكرك باشنه دينور كمره معناسنه وبرنبات آديدركه مأكولدر تركيده قولغان تيكنى
وبين الاطباء ربّ الارض وربّ الرياح ديدكارى نباتدر قرمزيسى لذيذ ومأكول وبياضى آجى اولور بونك
برنوعى واردركه هنديدر بلّ هندى وهند ايواسى تعبير اولنور (التطرثث) تدحرج وزننده طرثوث ديوشورمك
معناسنه در يقال تطرثث الرجل اذا اجتنى الطرثوث (الطرث) حرث وزننده مطلقا تروتازه اولان نباته دينور
(الطرث) طانك كسريله فرج نسوانده ديلاق تعبير اولنان لحم زائدك اوجنه دينور طرف البظر معناسنه بوراده
البطن نسخه سى غلطدر (طريثيث) تصغير بنيه سيله نيسابور قضاسنده برقريه در (الطرخثة) خاى معجمه ايله
دحرجه وزننده دكسزلك خفت ونزق معناسنه در يقال به طرخثة اى خفة ونزق (الطرموث) زنبور وزننده
سست وضعيف وناتوان كمسه يه دينور واتّى كولده پشمش اتمكه وپوغاچه يه دينور آتش قورى وقزغين طاش
اوزره پشمش اتمك وچقل بده سى بونوعدندر (الطلوث) قعود وزننده آقق معناسنه در يقال طلث الماء طلوثا
من الباب الاول اذا سال (التطليث) تفعيل وزننده زائد وافزون اولمق معناسنه در يقال طلث على كذا تطليثا
اذا زاد (الطلثة) جرعه وزننده عقل وبدنى ضعيف اولان جاهل ونادانه دينوركه صورى ومعنوى معطل
اولور يقال هو طلثة اى جاهل ضعيف العقل والبدن (الطلحثة) حاى مهمله ايله دحرجه وزننده بركمسه يى
خوشلنمديغى امر كريهه بولاشدرمق معناسنه در يقال طلحث فلانا اذا لطخه بامر يكرهه (الطلخثة) خاى معجمه ايله
طلحثه وزننده ومراد فيدر على قول بومطلقا برنسنه يه بولاشدرمق معناسنه در يقال طلخثه به اى لطخه به
(الطمث) مكث وزننده قيزلك بكارتنى ازاله ايلك معناسنه در يقال طمثها طمثا من الباب الثانى والاول اذا افتضها
شارح ديركه بعضلر تدميه ايله اولان جماعه تخصيص ايلديلر وعليه قوله تعالى ﴿لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان﴾
اى لم يدمهن بالجماع وعن ابن عباس لم يطمث الانسية انسىّ ولا الجنية جنىّ وطمث خاتون حيض كورمك معناسنه در
يقال طمثت المرأة وطمثت طمثا من الباب الاول والرابع اذا حاضت ودكلك معناسنه دركه مجازدر يقال ماطمث هذا
المرتع قبلنا احداى ماسه وبه فسر قوله تعالى ﴿لم يطمثهن﴾ الآيه وطمث كيره دينور دنس معناسنه يقال مابفلان
طمث ريبة اى دنسها وبرنسنه فاسد وتباه اولمق فساد معناسنه در يقال مافيه طمث اى فساد (الطامث) نمازسز
خاتونه دينور يقال امرأة طامث اى حايض * مترجم ديركه لوحۀ ضميره قيد ايده جك نفايسدن شافيه شرحى
چاپرديده مرسومدركه اسم منسوب قبيلندن ايكى قسم اسم واردر برقسمى شول ذواتدركه برشيئه ملابسه سى كثير
اوله ياخود اول شئ آنك صنعت ومعاشى اولمغله اكامداوم اوله بومقوله ذوات فعال اوزره بنا قلنور تشديد عينله
زيرا تشديد تكثيرى متضمندر مثلا عامل بتوته وبايع بتوته بتات دينور وعاج صاحبنه عوّاج ودوه جى يه جمّال دينور
وبرقسمى برشيئه ملابس اولور لكن صفت تكثير اوزره اولمز بومقوله فاعل اوزره صوغ اولنور مثلا تامر كبى كه ذوتمر
معناسنه دركه خرما صاحبى ديمكدر زيرا خرماجى يه تمّار دينور ودارع كبى كه ذودرع يعنى زره صاحبى ديمكدر وبونلره
اسم فاعل نسبى ديرلر فعل اوزره جارى دكلردر همان ذوالشئ معناسنه مبنيلردر تمر يتمر ودرع يدرع صيغه لرى
وارداولمامشدر آنكچون بومقوله اسم فاعللر مؤنث اولمزلر مثلا جمل شائل وناقة شائل ديرلر نته كه ﴿السماء منفطر﴾
الآيه كريمه سى منفطرة عنوانده وارد اولمدى زيرا ذات انفطار معناسنه در كذلك ﴿بقرة لافارض﴾ كريمه سنده
ذات فروض معناسنه اولمغله فارضة وارد اولمدى ورجل كاس وطاعم دخى بو قبيلدندر وامام خليل ديديكه

❁ عيشة راضية ❁ دخی بو قبيلدندركه ذات رضا ديمكدر آنكچون مرضيه ايله مأوّلدر وآخرنده‌كی هاء مبالغه يه محمول اولور علامه وراويه كبی وبونده مجازه محمول اولقده جائزدر مبالغه نكته سنه مبنی وطالق وحايض وطامث دخی بو قبيلدندر ذات طلاق وحيض وطمث معنالرينه‌دركه بو فعللر بر زمانده حدوث وعروضلرينه تعرض ايتمكسزين انلره حاصل وثابتدر ديمكدر واكر افعال مذكوره اوزره اجرا اراده اولنورسه تاء اتيانيله طالقة غدا وحايضة الآن ديرسن كوياكه تطلق غدا وتحيض الآن ديرسن * وسيبويه ديديكه بو مقوله‌لر شیء ياخود انسان لفظنك صفتلريدر زيرا امرأة شیء ياخود انساندن عبارت اولمغله امرأة طالق قولی شیء او انسان طالق قوّه سنده‌در ومعانی اوزره حمل جادهٔ مسلوكه‌در * وكوفيون عندنده بو مقوله‌دن تانك سقوطی مؤنثه مختصّ اولديغنه مبنيدركه نسوانه مخصوص صفاتدر لكن كوفيونك بو كلاملرينك طردی امرأة حاملة ومرضعة وعكسی رجل عاشق وامرأة عاشق قوليله ابطال اولنمشدر انتهى (الطمثان) فتحاتله اسمادندر واثلة بن الطمثان ايادقبيله سنك نسبی رجالندندر (الطهثة) جرعه وزننده عقلی سست وضعيف اولان كسه‌يه دينور هر نقدر جسيم وتنومند ايسه ده

❁ فصل العين ❁ (العبث) فتحتينله لعب ولهو ايلمك معناسنه‌دركه بی فائده عملدن عبارتدر يقال عبث الرجل عبثا من الباب الاول اذا لعب * شارح ديركه اصل عبث خلط معناسنه موضوعدر بعده امور واعماله لعب ولهو قارشدرمق معناسنده استعمال اولندی واسم اوله‌رق استعمال اولنوركه ضمننده جلب نفع ياخود دفع ضرر مقوله‌سی فائده اولميان عمله اطلاق اولنور (العبث) مكث وزننده قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال عبث الشیء بالشیء عبثا من الباب الثانی اذا خلطه به وعبيثه اتخاذ ايلمك معناسنه‌دركما سيذكر يقال عبث الرجل اذا اتخذ العبيثة (العبيثة) هريسه وزننده تارخانه تعبير اولنان طعامه دينوركه كشديدكاری يوغورت قوريسيله ياغ وبغدايدن اولور علی قول آرپه وبغدای وكشی برى برينه قاتوب ايچنه چكركه وضع وطبخله ترتيب ايلدكلری بر نوع طعام اسميدر وعبيثة الناس اجناس مختلفه‌دن مجتمع اوباش واخلاط ناسه اطلاق اولنور ونسبنده قارشقلق اولان كسه‌يه دينور يقال هو عبيثة ای موتشب يعنی فی نسبه خلط (العبيث) سكين وزننده مبالغه‌در اكثر اوقاتنی بيهوده لعب ولهوه صرفله عبثه اشتغال ايدن كسه‌يه دينور (العبيث) لطيف وزننده بر نوع ريحان اسميدر (العوبث) جوهر وزننده باديه‌ده بر دربند آديدر (عوثان) عينك فتحيله ابن زاهر بن مراددركه بداء بن عامر نام كسه‌نك جديدر (العثة) عينك ضمی وثانك تشديديله كوه تعبير اولنان بوجكه دينوركه يوك وكورك مقوله‌سنه اوشوب تباه وبرباد ايدر جمع جنسی عثّ در وعثه قوجه قارى يه اطلاق اولنور ودلی زفير بدزبان عورته ده اطلاق اولنور مرأة بذيئه معناسنه * شارح بدينه نسخه‌سنی استحسان ايلامشدر يقال امرأة عثة ای بذيئة وبون وحمقاء عورته ده اطلاق اولنور (العثّ) عينك فتحی وثانك تشديديله يوك مقوله‌سنه كوه اوشمق معناسنه‌در يقال عثت العثة الصوف عثا من الباب الاول اذا لحسته والحاح وابرام ايلمك معناسنه‌در يقال عثه اذا الح عليه ويلان صوقمق معناسنه‌در عثته الحية اذا عضته (العثاث) عينك كسريله و(المعاثة) مضادّه وزننده‌كه مفاعله مصدرلريدر بسته وشرقی وموال مقوله‌سی سرود وتغنيده ترنم ايلمك معناسنه‌دركه مراد ايرلامق اوله جقدر يقال عاثّ فی غنائه معاثة وعثاثا اذا ترنّم وعثاث بر نوع انكرك يبلانلرينه دينوركه قوراق سنه‌لرده برى بربنی اكل ايدرلر * شارحك بيانه كوره مفردی عثّ در عينك كسريله (التعثيث) تفعيل وزننده بو دخی تغنيده ترانه وترنم ايلمك معناسنه‌در يقال عثث فی غنائه تعثيثا اذا ترنّم (العثعث) غبغب وزننده فساد وتباهی معناسنه‌در يقال مافيه عثعث ای فساد وعثعث مدينه‌ده بر طاغك آديدر وبرخوانده اسميدر وپوج واوجه تعبير اولنان عضولك بومشق يرينه دينور ويومشق يره دينور وشول قوم يغيننك صرتنه دينوركه آنده نبات اثرى اولميه (العثعثة) زلزله وزننده ارغلامق معناسنه‌در يقال عثعث الشیء عثعثة اذا حرّكه ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال عثعث بالمكان اذا اقام وميل وركون ايلمك معناسنه‌در يقال عثعث اليه اذا ركن (العثاعث) عينك فتحيله محن وشدائد معناسنه‌در يقال هذا زمان العثاعث ای الشدائد (العثاء) غرّاء وزننده يلانه دينور حيه معناسنه (التعاثث) تعالل وزننده ومرادفيدركه مواضعة علت اظهار ايلمك معناسنه‌در تقول تعاثثته ای تعاللته (الاعتثاث) افتعال وزننده بركسه‌يی خير ومنفعته نائل اولقدن آليقومق معناسنه‌در يقال اعتثه عرق سوء ای تعقله ان يبلغ الخير (العثيثة) مصغر بنيه‌سيله عثّ كلمه‌سندن‌كه ذكر اولنان كوه تعبير ايتدكاری بوجكه دينور مصغردر كوه‌جكز ديمكدر ومنه المثل * عثيثة تقرم جلدا املسا * يعنی كوچك كوه املس دری بی انجق اكل يسير ايله اكل ايده بيلوركه تمام تأثير ايده‌مز ديمكدر بو مثل برايشی ايشلمك بابنده هرچند جهد واقدام وبذل اهتمام ايدوب لكن بروجهله عهده‌سندن كلمكه اقتداری اولميان كسه حقنده ضرب اولنور (عثليث) عينك كسريله شام سواحلنده بر حصن آديدركه

❁ فصل العين ❁

حصن احجر دیمکله متعارفدر (العدث) مکث وزننده برکسه نك خویی سهل و ملایم اولمق معناسنه درکه یواشلق
وکوزل خویلولق تعبیر اولنور یقال به عدث ای سهولة الخلق (عدثان) عثمان وزننده بر رجل آدیدر (العرث)
حرث وزننده برنسنه یی یرندن چکمك معناسنه در یقال عرث الشیء عرثا من الباب الاول اذاانتزعه و ال ایله اوغمق
معناسنه در یقال عرثه اذا دلکه (العرطنیثا) درد بیسا وزننده بخور مریم نباتنك کوکنه دینورکه ترکیده طکوز
اغرشغی تعبیر اولنور (الاعفث) اعفت وزننده چوق آچیلان یعنی اوتوروب قالقدقجه عورت یری چوق منکشف
اولان دیوشورکسز کشی یه دینور یقال رجل اعفث ای کثیر التکشف (العنکث) عینك وکافك فتحیله بر نبات
و بر رجل اسملریدر (العکث) مکث وزننده فی الاصل اجتماع و التیام معناسنه در لکن اصل بناسی السنهٔ عربده
ترك و اماته اولنمغله همین مزید اوله رق مستعملدر (التعنکث) تدحرج وزننده هر طرفدن کلوب برکمك معناسنه در
یقال تعنکث القوم اذا اجتمعوا (العکیث) خبیث وزننده فیل دیدکاری حیوانك سدیکنه دینور بول الفیل معناسنه
(العلث) عینك فتحی و لامك سکونیله قاتوب قارشدرمق معناسنه در یقال علث الشیء بالشیء علثا من الباب الثانی
اذاخلطه به و برکدرمك معناسنه در یقال علث الشیء اذا جمعه و ارطی دیدکاری میشه اغاجیله دری دباغت ایلمك
معناسنه در یقال علث السقاء اذادبغه بالارطی و چقماقدن آتش چیقمیوب کور و فرسز اولمق معناسنه در یقال علث
الزند اذالم یور و علث دجله نك شرقیسنده برقریه آدیدرکه علوتونه موقوفه در (العلث) فتحتینله شدت و تمادی
اوزره جنك ایلمك معناسنه در یقال علث القوم علثا من الباب الرابع اذا تقاتلوا بالشدّة و اللزوم (العلیث) امیر وزننده
قارشیق آرپه و بغدای اوندن یاپلمش اتمکه دینور تقول اکلنا علیثا ای خبزا من شعیر و حنطة (العلاثة) عینك ضمیله
کشاك ایله صافی یاغی بری برینه خلط ایلکله ترتیب اولنان طعامه دینور و مطلقا هرایکی نسنه که بری برینه قارشمش
اوله علاثه دینور و علاثه بنی الاحوص جماعتندن بر رجل آدیدر و شورادن بورادن نسنه جمع ایدر اولان کسه یه ده
علاثه دیرلر یقال هو علاثة ای یجمع من ههنا و ههنا (العلثة) جرعه وزننده انسانك کفایت معاشی اولان شیئه دینور
علقه معناسنه بوراده علقه ایلشك معناسنه ده اولمق ممکندر زیرا تعلث تعلق معناسنه ده کلور یقال له علثة ای علقة
(العلث) کتف وزننده شول کمسه درکه پدرینك غیری یه منتسب اوله یعنی نسبنده قارشقلق اوله و برنسنه نك طلبکارینه
ملازم اولوب یانندن آیرلمیان کمسه یه دینور * مؤلف والملازم لمن یطالب عبارتیله رسم ایلمکله شارح دیرکه جمیع امهاتده
ملازم مطالب فی قتال و غیره عنوانده مرسومدر (المعتلث) اسم فاعل بنیه سیله بو دخی پدرینك غیریسنه منتسب
یعنی نسبنده قارشقلق اولان کشی یه دینور یقال هو علث و معتلث ای منسوب الی غیر ابیه (الاعتلاث) افتعال
وزننده آتشی چیقوب چیقمدیغی نامعلوم اولان اغاجده چقماق ایدنمك معناسنه در زیرا عربلر چقماغی اغاجدن
اتخاذ ایدرلر مرخ و عفار کبی یقال اعتلث زندا اذا اخذه من شجر لایدری ایوری ام لا و منکوحه خصوصنده خیرلوسنی
تحرّی و انتخاب ایلیوب کفؤی یاخود نه کونه اولورایسه اولسون لاابالیانه تزوج ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال
اعتلث الرجل اذالم یتخیر منکحه قال فی الاساس یقال فلان غیر معتلث الزناد اذا کان متخیرا لمنکح (التعلث) تفعل
وزننده برکسه یه کید و مکر ایله برجنحه عزو و تحمیل ایلمك معناسنه در یقال تعلث فلان لفلان الذنوب اذا تمحلها
و برنسنه یه ایلیشوب تعلق ایلمك معناسنه در یقال تعلث به اذاتعلق و برنسنه یی متین و محکم قلمیوب باشدن صاومه
یاپمق معناسنه در یقال تعلث السهم اذالم یحکم صنعته (الاعلاث) همزه نك فتحیله علث لفظندن جمعدر عینك
کسریله اول زاد و توشه یه دینورکه شیء مخصوصدن اختیار و ترتیب اولنمیوب اشیاء مختلفه دن مترتب اوله و اعلاث
الشجر شول اغاج پاره لرینه دینورکه آنلر ایله چقماق ایدینوب آتش چیقارلر تازه سی قوریسی قارشیق اوله (العنثوة)
عینك فتحی و ضمی و نونك سکونیله حلی دیدکاری نباتك که بغدایجق اوتی دیدکاریدر خاصة چورمش قوریسنه
دینورکه رعیه صلاحیتی اولمز جمعی عناثی کلور تراقی وزننده (العنثة) عینك حرکات ثلاثیله عنثوه معناسنه در
(باعیناثی) بای موحده و آخرده الفك قصریله بغداد قضاسنده برقریه آدیدر (التعویث) تفعیل وزننده برآدمی بر ایشدن
آلیقومق معناسنه در یقال عوّثه عن الامر تعویثا اذاثبطه عنه و شروع ایلیه جکی ماده دن صرف و تحویل ایلمکله
نه کونه حرکت ایلیه جکنده متحیر ایلمك معناسنه در یقال عوّثه عن الامر اذا صرفه حتی تحیر (العوث) غوث وزننده
تعویث ایله معنای اخیرده مرادفدر یقال عاثه عوثا بمعنی عوّثه (المعاث) میمك فتحیله مذهب و مسلك معناسنه در
یقال اخذ معاثا مستقیما ای مذهبا و مسلکا مستقیما و وسعت و مسامحه معناسنه در تقول انّ لی عن هذا الامر لمعاثا ای
مندوحة (التعوّث) تفعل وزننده متحیر اولمق معناسنه در یقال تعوّث الرجل اذا تحیر (العیث) لیث وزننده
برنسنه یی فساده ویروب تباه ایلمك معناسنه در یقال عاث الشیء یعیث عیثا اذا افسده (العیثة) عینك فتحیله طپراغی

يومشق يره دينور و عيثه شريفده على قول جزيره ده برقريه آديدر و شريف بلاد عربده بغايت يوكسك برطاغدر (العايث) و (العيوث) صبور وزننده و (العياث) شدّاد وزننده ارسلانه دينور (التعييث) تفعيل وزننده برايشه شروع ايلك معناسنه در يقال عيث فلان يفعل كذا اى طفق و قرا كولقده ياخود كورلمه دن ال يوردامیله برنسنه ارامق معناسنه در يقال عيث فلان اذا طلب شيئا باليد من غير ان يبصره و برنسنه مختلط و مشتبه اولمق معناسنه در يقال عيثت طيره اذا اختلطت عليه (التعيث) تفعل وزننده صويى قانمق كرته سندن اشاغى ايچمك معناسنه در يقال تعيثت الابل اذا شربت دون الرى (عيثى) عينك فتحى و الفك قصريله عجبا معناسنه دركه تعجب كلمه سيدر يقال عيثى له اى عجبا له

فصل الغين المعجمة

(الغبث) مكث وزننده كشكى ياغله اصلامق معناسنه در يقال غبث الاقط بالسمن غبثا من الباب الاول اذا لته (الغبيثة) غينك فتحيله آتدن اسمدر ياغله اصلانمش كشكه دينور و غبيثه عبيثه ايله جمله معانيده مرادفدركه ذكر اولندى (الاغبث) ابغث وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى (الاغبثاث) احمرار وزننده توزكبى بوز رنكلو اولمق معناسنه در يقال اغبث الشئ اغبثاثا اذا كان اغبث (الغث) غينك فتحى و ثانك تشديديله صفتدر آريق لاغر و مهزول معناسنه در غث و سمين متقابللردر يقال ضأن غث اى مهزول (الغثاثة) غينك فتحيله و (الغثوثة) غينك ضميله آريق و خيره و زبون اولمق معناسنه در يقال غثت الشاة يغث و يغث غثاثة و غثوثة من الباب الثانى و الرابع اذا هزلت و عربلر فلان مايغث عليه احد ديرلر مايدع احدا الاسأله معناسنه يعنى هركورديكى آدمدن جر و سؤال ايلمكه مجبولدر كويا كه اعتقادنده مهزول المال يعنى ثروت و يسار دن عارى فقير و بى نوا كمسنه يوقدر مجموع ناس حيوان سمين كبى ذى قوت و ذى غنادر كذلك فلان لايغث عليه شئ ديرلر لايقول فى شئ انه ردئ فيترك معناسنه يعنى فلان كمسه نك عندنده اشياء دنيويه دن برشئ اصلا كمتر و بى قيمت دكلدر جمله سى نفيس و فاخر اولمغله هرنه اولورسه اولسون آنى ترك ايلميوب برتقريبله اخذ و درهميان ايلمكه سعى ايلر مثل مز بورلر بغايت مرتكب و متنزل و سفله خوى تلنكى كمسه لر حقلرنده ايراد اولنور و غثاثه و غثوثه كلام فاسد و ناخوش اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال غث الحديث اذا فسد و يارهنك چركى آقق معناسنه در يقال غث الجرح اذا سال غثيثه (الغثيث) اميروزننده بودخى آريق و مهزول معناسنه در غث كبى و غثيث يارهده اولان صارى صو و ارين و چوروك ات مقوله سى چركه دينور (الاغثاث) همزه نك كسريله غثاثه معنالرينه در يقال اغث اللحم و اغث الحديث و اغث الجرح بمعنى غث (الاستغثاث) يارهنك ايچنده اولان چركى چيقارمق معناسنه در يقال استغث الجرح اذا اخرج الغثيث منه (الغثيثة) خبيثه وزننده عقل و شعورده اولان فساد و خلله دينور غثيث جرحدن مأخوذدر تقول لبسته على غثيثة و نفس خبيثة اى على فساد عقل و غثيثه شول خرما اغاجنه اطلاق اولنوركه ميوه دار اولوب لكن لذت و حلاوتى اولميه يقال نخلة غثيثة اذا كانت ترطب و لاحلاوة لها و بى خير و منفعت اولان احمق و نادان كمسه يه دينوركه اصلا برايشه يراميه (الغثة) غصه وزننده كفايت ايليه جك ديرلكه دينور بلغۀ عيش معناسنه (الغثغثة) زلزله وزننده آلات و اسلحه سز جنك ايلمك معناسنه دركه ضعيفجه ال دوكوشى اوله جقدر يقال غثغث القوم اذا تقاتلوا بلاسلاح و بريرده مقيم اولمق معناسنه در يقال غثغث بالمكان اذا اقام فيه (الاغتثاث) افتعال وزننده طوار برمقدارجه چايرنى آلمق معناسنه در يقال اغتثت الخيل اذا اصابت من الربيع اى نالت منه شيئا قليلا (التغثيث) تفعيل وزننده دوه تدريجله طاولنغه باشلمق معناسنه در بونك بابى ازاله ايچوندر تقشير و تجليد كبى تقول غث بعيرى ثم غثث اى سمن قليلا قليلا يعنى ازال غثاثته ببعض السمن (الغنث) كتف وزننده و (الغثاغث) علابط وزننده ارسلانه دينور (ذوغنث) صرد وزننده غنى قبيله سى يورننده برصو ياخود ضريه نام قريه قوروسنده برطاغك آديدر (الغرث) فتحتينله آجقمق معناسنه در يقال غرث الرجل غرثا من الباب الرابع اذا جاع (الغرثان) عطشان وزننده آج اولان كشى يه دينور جمعى غرثى كلور عطشى وزننده و غراثى كلور صحارى وزننده و غراث كلور عطاش وزننده و مؤنثنده غرثى دينور جمعنده غراث دينور عطاش وزننده پس جمع مذكر ايله مفرد مؤنث و جمع مذكر ايله جمع مؤنث مساويدر و عربلر امرأة غرثى الوشاح ديرلر اول خاتونه كه بلى اينجه اولمغله وشاحى طولدرميه وشاح خاتونلره مخصوص حمائل طرزنده مزين قلادهدر يقال هى غرثى الوشاح اى دقيقة الخصر (التغريث) تفعيل وزننده آجقدرمق و آج قومق معناسنه در يقال غرثه تغريثا اذا جوعه (غورث) جوهر وزننده ابن الحارثدركه برغزوهده نبى بالسيف عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك على الغفله قلجلرينى صيروب جلاد وار طرف نبوى يه قصد و هجوم ايلديكى آنده

حضرت باری عزّ شانه مزبورك كتفینی بیننده شیرپنجه نوعندن زلحه دیدكاری جراحتی احداث ایلمكله متزلزل اولوب زمینه سرنكون اولمشدر وقعهٔ مزبوره‌نك ملخصی بودركه غزوهٔ ذات الرقاعده فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری برشجر سایه‌سنه نزول وسیفنی شاخ شجره تعلیق ایدوب تنهاجه راحتكزین ایكن مزبور غورث برتقریبله سروقت عالیلرینه رهیاب اولوب همان اغاجدن تیغی اخذ ومن یمنعك منی دیو حواله ایلدكده حضرت رسول الله دخی الله دیجك فی الحال جبریل امین مزبورك كتفینی بیننه ضرب ایلمكله شیرپنجه حدوث و یوزی اوزره زمینه مفروش اولدی حضرت رسالتپناه اول تیغ جكركاهی الوب ومن یمنعك منی دیو حواله بیوردقده تظلم واسترحام ایلمكله تخلیهٔ سبیل بیوردیلر ترجمهٔ اولان سیر معتبرده اسمی دعثور ولقبی غورث اولمق اوزره مرسوم اولوب بعد زمان شرفیاب اسلام اولدیغی مرقومدر (الغلث) علث وزننده ومعنالرنده مرادفیدركه ذكر اولندی (الغلث) فتحتینله بودخی علث كبی شدت اوزره متمادی حرب وقتال ایلمك معناسنه‌در یقال غلث القوم غلثا من الباب الرابع بمعنی علث وچقماقدن آتش چیقمیوب كور وفرسز اولمق معناسنه‌در یقال غلث الزند اذا لم یور (الغلثی) سكری وزننده بادیه اشجارندن برآجی اغاج اسمیدر ثمری سباعی مهلكدر (الغلیث) خبیث وزننده اول شیئه دینوركه زهر ایله قارشدروب طعمه ایدرلر وآنكله نسر وعقاب صید ایدرلر قرغه بوكن ایله سائر قوش صید ایتدكاری كبی وغلث آرپه ایله قارشق بغدایه دینور (المغلوث) بودخی ارپه ایله قارشق بغدایه دینور * شارحك بیاننه كوره آرپه اونیله قارشق بغدای اتمكنه‌ده دینور نته‌كه مهمله ایله علیث دخی بومعنایه‌در وخرما ایله یاخود خرما قوریغیله دباغتلنمش دری‌یه دینور یقال سقاء مغلوث ای مدبوغ بالتمر او البسر (الاغلنثاء) اغرنداء وزننده بركسه‌یه ضرب وشتم ایده‌رك شركیر اولوب اوزرینه حواله ومستولی اولمق معناسنه‌در یقال اغلنثی علیهم اذا علاهم بالضرب والشتم (الغلث) كتف وزننده شدید القتال اولان بهادره دینور ومجنونه دینور ونشئه‌دار طعامدن یا شرابدن مست كبی كیفلنوب نشئه‌مند اولمش كمسه‌یه دینور یقال جاء وهو غلث ای به نشوة عن الطعام والشراب واول كشی‌یه دینوركه اویقو باصمغله اویوقلیه‌رق ایكی طرفه تمایل وتكسر اوزره اوله (الاغتلاث) اعتلاث وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی یقال اغتلث زندا بمعنی اعتلثه وچقماقدن آتش چیقمیوب فرسز اولمق معناسنه‌در یقال اغتلث الزند اذا لم یور (المغالث) اسم فاعل بنیه‌سیله بودخی شدید القتال اولان محارب دلاوره دینور (الغنث) فتحتینله صویی ایچوب صولوق آلمق معناسنه‌دركه ظاهرا صویی صولوقلنه‌رق ایچمك اوله‌جقدركه عبّ مقابلیدر یقال غنث الرجل غنثا من الباب الرابع اذا شرب ثمّ تنفس وبرنسنه سببیله كوكل دونوب معده بولانمق معناسنه‌در یقال غنثت نفسه اذا اخبثت ولقست (التغنث) تفعل وزننده برشیئه ملازمت ومداومت ایلمك معناسنه‌در یقال تغنث الیه اذا لزمه وثقلت ویرمك معناسنه‌در یقال تغنثه الشیٔ اذا ثقل علیه (الغناث) رمّان وزننده عشرت ومنادمه خصوصنده آداب واطواری خوب ومستحسن اولان یارانه دینوركه جمعدر ظاهرا مفردی غانث‌در یقال هم الغناث ای الحسنوا الاداب فی المنادمة (غنث) غینك فتحی ونونك سكونیله ابن اقیان بن القحم دركه بنی مالك قبیله‌سندندر (التغویث) تفعیل وزننده واغوثاه دیو فریاد ایده‌رك مدد خواه اولمق معناسنه‌دركه استغاثه‌دن اعمدر یقال غوّث الرجل تغویثا اذاقال واغوثاه (الغوث) غینك فتحی وواوك سكونیله و (الغواث) غینك ضمیله وفتحی شاذدر آندن اسملردر فریاد ایده‌رك مدد ایستمكه دینور ومدد ونصرته دخی اطلاق اولنور یقال اجابوا غوثه وغواثه بالضم والفتح ویقال هل عندك غوث وغواث * شارح دیركه فتحك شذوذینه باعث اصواتك واصواته دلالت ایدن كلماتك مجموعی ضمله وكسر ایله اولور بكاء ونباح وصراخ ونداء كبی (الاستغاثة) بركمسه‌دن مدد ونصرت ایستمك معناسنه‌در (الاغاثة) همزه‌نك كسریله و (المغوثة) معونه وزننده فریاده یتشوب مدد ایلمك معناسنه‌در تقول استغاثنی فاغثته اغاثة ومغوثة * مؤلف مغوثه لفظنی مصدر ثانی صورتنده رسم ایلدی لكن معونه كبی اسم مصدردر مصدر موضعنده استعمال ایلدیلر * شارح دیركه استغاثه بالفعل وباء واسطه‌سیله تعدیه ایدر ویقال مااغثت به المضطرّ من طعام اونجدة ای من قوّة (الغیاث) غینك كسریله اسمدر فریاده یتشمك مدد ونصرت معناسنه ماقبلنك كسره‌سنه مبنی واو یایه منقلب اولمشدر (المغاوث) میمك فتحیله صولره اطلاق اولنور میاه معناسنه بونك مفردی مغوث‌در منبر وزننده‌كه وسیلهٔ غیاث دیمكدر (الغویث) غینك فتحیله پك سكرتمكه دینور یقال انك لذو غویث ای شدة عدو (غیاث) غینك كسریله و (مغیث) مجیب وزننده اسماء رجالدندر (المغیثة)

معينه وزننده ايكى موضع اسميدر (المغيثية) ياى نسبتله بغدادده برمدرسه اسميدر (يغوث) يعوق وزننده مدحج
قبيله سنه مخصوص برصنم اسميدر (الغيث) غينك فتحى و يانك سكونيله يغموره دينور على قول شول يغموره دينوركه
مساحهٔ عرضى بر بريد يعنى اون ايكى ميل مسافه يه شامل اوله يقال نزع الغيث اى المطر او الذى يكون عرضه
بريدا و غيث يغمور ايله نابت اولان چايره وچنه اطلاق اولنور سببيت علاقه سيله يقال وقعت الماشية على الغيث
وهو الكلأ ينبت بماء السماء وغيث مصدر اولور يغمور ياغدرمق معناسنه يقال غاث الله البلاد يغيث غيثا اى انزل
بها المطر و يره يغمور نازل اولمق معناسنه در يقال غاث غيث الارض اذا اصابها و نزل بها ويقال غيثت الارض تغاث
على بناء المفعول فهى اى الارض مغيثة ومغيوثة اغاجلك چچكلرى آچغه باشلمق معناسنه استعمال اولنور يقال غاث
النور اذا اضاء وغيث اسماء رجالدندر غيث بن مريطه بنى عبس وغيث بن عامر تميم قبيله لرندندر (المغيثة) ميمك
فتحيله و (المغيوثة) اصلى اوزره يغمور ياغمش يره دينور و مغيثه ميمك فتحى و ضميله قادسيه ده برقويى آديدر و ايرانده بيهق
ناحيه سنده برقريه آديدر (الغيث) صيب وزننده صيغهٔ مبالغه در شدتله ياغان مطر كثيره دينور و عربلر فرس ذو غيث
ديرلركندنجه سكر تمسنى آرتورر اولان صوا وقلى يوكرك آت ديمكدر يقال فرس ذو غيث اذا كان يزداد جريا بعد
جرى و بئر ذات غيث ديرلر ذات مادّه معناسنه كه منبعى ياخود مجراسى اولمغله اصلا نقصان بولميوب آلندقجه مد ايدر
اولان قويى ديمكدر و غيث ابن عمرو بن الغوث دركه طىّ قبيله سندندر (مغيث ماوان) ميمك ضميله بشقه برقويى آديدر
ومغيث حضرت عائشه معتقه سى اولان بريره نك زوجى اسميدر كه اصحابدندر (التغيث) تفعل وزننده سمورمك معناسنه در
يقال تغيث البعير اذا سمن

فصل الفاء

فصل الفاء

(الفثّ) فانك فتحى و ثانك تشديديله بر نبات آديدر كه قيلمق و قتنده
انك دانه لرندن اتمك يپارلر وفث شحم حنظل اسميدر كه ابوجهل قارپوزينك ايچنده اولان اتيدر شجر حنظل
نسخه لرى غلطدر وفثّ مصدر اولور طاغتمق معناسنه يقال فثّ الجلة فثا من الباب الاول اذا نثرها يعنى مافيها
من التمر وفث طاغنق نسنه يه دينور يقال تمر فثّ اى متفرّق (الانفثاث) انفعال وزننده قيرلمق معناسنه در يقال
انفث العود اذا انكسر (المفثة) ميمك و فانك فتحيله چوقلق كثرت معناسنه در و نماو بركت معناسنه استعمال اولنور
يقال طعام كثير مفثة اى كثير نزل و نزل فتحتينله در (الافتثاث) افتعال وزننده مقهور اولمق معناسنه در يقال ما افتثوا
على بناء المفعول اى ماقهروا (الفحث) بحث وزننده برنسنه يى كركى كبى تفتيش ايلمك معناسنه در يقال فحث عنه
فحثا من الباب الثالث اذا فحص (الافتحاث) افتحاص وزننده ومرادفيدركه برنسنه يى صوروب اراشدرمق
معناسنه در يقال افتحث ماعنده اى افتحص (الفحث) كتف وزننده حفث معناسنه دركه اشكنبه اوزرنده قرق
باير و شيردان ديدكارى نسنه در (الفرث) حرث وزننده هنوز اشكنبه ايچره اولان طوار ترسنه دينور جمعى
فروث كاور و فرث كوچك ركوه يه دينوركه كوندن و سختياندن اولان مشربه در و فرث مصدر اولور كبه خاتون آش
يرمك حالتنده كوكلى بولانمق معناسنه يقال فرثت الحبلى فرثا من الباب الاول اذا غثت و طاغتمق و صاچمق معناسنه در
يقال فرث الجلة فرثا من الباب الاول والثانى اذا نثر مافيها من التمر و ديرى انسان و حيوانك بغرينه اوروب بغرينى
طاغتمق معناسنه در يقال فرث كبده فرثا من الباب الثانى اذا ضربها وهو حىّ (الانفراث) انفعال وزننده بو دخى
كبه خاتونك كوكلى بولانمق معناسنه در يقال انفرثت الحبلى اذا غثت نفسها و يقال انها لمنفرث بها و فرث كلمه سنه
مطاوع اولوركه بغرينه اورلمغله بغرى پاره پاره اولوب طاغلمق معناسنه يقال فرث كبده فانفرثت (التفرّث)
تفعل وزننده بو دخى كبه خاتونك كوكلى بولانمق معناسنه در يقال تفرثت الحبلى اذا غثت نفسها (التفريث)
تفعيل وزننده بو دخى ذى روحك بغرينه اورمغله بغرينى پاره پاره ايدوب طاغتمق معناسنه در يقال فرّث كبده
تفريثا بمعنى فرثها (الفراثة) فانك ضميله پاره لنن جكرك ريزه لرينه دينور (الافراث) همزه نك كسريله جكرى
پاره ليوب ريزه لرينى طشره القا ايلمك معناسنه در يقال افرث الكبد اذا شقها و القى الفراثة صحاحده افرث الكرش
عبارتيله مرسومدركه اشكنبه يى ياروب ايچنده كى فضلاتى دوكمك معناسنه اولور و افراث بركسه يى دائما ناسى طعن
و تشنيع ايلمك عادتى اولان اشخاصه عرضهٔ ملامت ايلمك معناسنه استعمال اولنوركه فرث منزلنده قلمق اولور
يقال افرث فلان اصحابه اذا عرضهم للائمة الناس (الفرس) فتحتينله طويمق معناسنه در يقال فرث الرجل فرثا
من الباب الرابع اذا شبع و طاغلمق معناسنه در يقال فرث القوم اذا تفرّقوا (الفرث) كتف وزننده شول يره دينوركه
نه طاغ و نه ده دوز اوله يقال مكان فرث اى لا جبل ولا سهل

فصل القاف

فصل القاف

(القبث) مكث وزننده برشيئى
آوجلمق و پنچه ايله آلمق معناسنه در يقال قبث بالشىء قبثا من الباب الثانى اذا قبض (قباث) سحاب وزننده ابن رزين
اللخمى دركه محدثيندندر و قباث بن اشيم اصحابدندر * مؤلف ترقى وجه اوزره صحابه يى تأخير ايلمشدر (القبعثى)

شمردی وزننده طبانی ایری و بیوك اولان آدمه دینور كذلك طبانلری وبقنه قلری ایری اولان اركك دوه یه دینور
مؤنثنده قبعثاة دینور هایله و قبعثاة عفل معناسنه دركه بعض خاتونك فرجنده اولان یومری شیشدر خلقی اولور
ذكرك نفوذینه مانعدر و بعضنده كیك اولوركه اكا قرن دیرلر تركیده اول خاتونه آصلق تعبیر اولنور (القتّ)
قافك فتحی و ثانك تشدیدیله چكوب كتورمك معناسنه در یقال قتّ الشیء قثامن الباب الاول اذاجرّه و طوارسورمك
معناسنه در یقال قتّ الابل اذا ساقها و برنسنه یی چكوب دیبندن قوپرمق معناسنه در یقال قتّ الشجر اذا قلعه
وقتّ برنبات آدیدر (الاقتثاث) افتعال وزننده بودخی برنسنه یی چكوب قوپرمق معناسنه در یقال اقتثه ای اقتلعه
(المقثة) میمك و قافك فتحیله چوقلق كثرت معناسنه در فایله مفثه ده لغتدر و مقثة بریصی و دكرمی تختهدركه صبیان
آنكله بینلرنده متعارف بر اویون اوینارلر طشره تركیسنده چقشاغی تعبیر ایدرلر (القثاث) غراب وزننده
متاع معناسنه در (القثاث) كتان وزننده قوغجی یه اطلاق اولنوركه جرّ و نقل كلام ایدر یقال رجل قثاث ای نمام
(قثاث) كتاب وزننده ذهبن بن قرضم نام صحابینك جدی اسمیدر محدثون قافك فتحیله تعبیر ایدرلر (القثیثی)
خصیصی وزننده مصدردر جمع مال ایلك معناسنه در یقال هو یقثّ المال قثیثی ای یجمعه (القثیثة) و (القثاثة)
قافلرك فتحیله كروه و جماعت معناسنه در یقال انتقل القوم بقثیثتهم و قثاثتهم ای بجماعتهم (القثقثة) زلزله وزننده
اولچكی تام قوللنوب مكیلی حق اوزره اولچمك معناسنه در یقال قثقث المكیال اذا وفاه و یردن قازیغی چیقارمق
ایچون ایرغالمق معناسنه در یقال قثقث الوتد اذاحرّكه لینزعه (القحث) بحث وزننده برنسنه یی بالتمام
سپوروب آلمق معناسنه در تقول قحثت الشیء قحثا من الباب الثالث ای اخذته عن آخره (القرث) حرث وزننده
كوچك ركوه یه دینوركه كوندن و سختیاندن یاپدقلری مطهره كبی صو قابیدر طشره تركیسنده قالاز تعبیر اولنور
و قرث مصدر اولور بركسه یی پك غمكین و غصه ناك ایلك معناسنه یقال قرثه الامر قرثا من الباب الاول اذا
كرثه (القرث) فتحتینله ال امكیله كسب و كار ایلك معناسنه در یقال قرث الرجل قرثا من الباب الرابع اذا كدّ
وكسب (القرّیث) قافك كسریله جرّیث وزننده ومرادفیدركه بر نوع بالقدر نته كه ذكر اولندی (القراثا)
قافك فتحی و الفك قصریله و (القریثا) نعیما وزننده برنوع خرما اغاجنك اسمیدركه خرماسی تازه قوروق ایكن
بغایت اطیب اولور (قرعث) جعفر وزننده بررجل آدیدر فی الاصل تقرعث ماده سندن مأخوذدركه بركمك تجمع
معناسنه در یقال تقرعث القوم اذاتجمعوا (الاقعاث) همزه نك كسریله بیهوده اسراف مال ایلك معناسنه در یقال
اقعث فی ماله اذا اسرف و چوق بخشش و یرمك معناسنه در یقال اقعث له العطیة اذا اجزلها (القعثة) قافك فتحی
و عینك سكونیله آز و ركو و یرمك معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال قعث له قعثة من الباب الاول اذا اعطاه
قلیلا لكن ضدّیتی و اضح دكلدر زیرا بری ثلاثی و بری مزیددر (التعقیث) تفعیل وزننده برنسنه یی تمامه استیصال
ایلك معناسنه در یقال قعثه تقعیثا اذا استأصله (الانقعاث) انفعال وزننده آندن مطاوعدر یقال قعثه فانقعث
(القعیث) امیر وزننده آزجه و قولایجه اولان شیئه دینور معنای مزبوردن مأخوذدر یقال شیء قعیث ای هین یسیر
و پك چوق سیل صوینه و پك چوق یغموره دینور (الاقتعاث) افتعال وزننده قازیلان قویدن چوق طپراق چیقارمق
معناسنه در یقال اقتعث الحافر اذا استخرج ترابا كثیرا من البئر (القعاث) غراب وزننده برمرضدركه قیون و كچی
قسمنك برونلرنده تحدّث ایدر (التقلعث) تدحرج وزننده صولوجه باتچقدن ایاغنی چكوب قوپارر طرزنده یوریمك
معناسنه در یقال تقلعث فی مشیه اذامرّ كانه یتقلع من وحل (القمعوث) زنبور وزننده دیوث و قلتبانه دینور (القنطثة)
دحرجه وزننده خوف و فزع ایله سكردوب كتمك معناسنه در یقال قنطث الرجل اذاعدا بفزع (القنعاث) قنطار
وزننده یوزنده و سائر اعضاسنده قیلی چوق اولان كمسه یه دینور یقال رجل قنعاث اذاكان كثیر الشعر فی وجهه
وجسده (التقیث) تفعل وزننده جمع ایلك و منع ایلك معنالرینه در ❊ فصل الكاف ❊ (الكباث) سحاب وزننده
اراك اغاجنك كه مسواك اغاجیدر یمشنك اولمشنه دینور (الكبث) فتحتینله ات بوزیلوب قوقمق معناسنه در یقال
كبث اللحم كبثا من الباب الرابع اذا تغیر واروح (الكبث) مكث وزننده اتك اوزرینی قپایوب اورتمكله قوقمق
معناسنه در تقول كبثت اللحم كبثا من الباب الاول ای غممته فتغیر و انتن (الكبیث) امیر وزننده و (المكبوث) قوقمش
اته دینور یقال لحم كبیث و مكبوث ای متغیر منتن (الكنبث) قنفذ وزننده صلب و شدید اولان شیئه دینور و بغایت بخیل
و ناكسه دینور (الكنبوث) زنبور وزننده و (الكنابث) علابط وزننده بونلرده زیاده سیله بخیل و جری شخصه
دینور یقال رجل كنبث و كنبوث و كنابث ای منقبض بخیل (التكبیث) تفعیل وزننده كمی یی یره اكوب ایچنده اولان
اشیایی بشقه كمی یه نقل ایلك معناسنه در و بوكوچك كمیلرده اولور یقال كبث السفینة اذا جنحها الی الارض لیحوّل

فصل الكاف

ل

مافيها الى اخرى (الكبعثاة) قبعثاة وزننده و مرادفيدر كه فرج زنانه اولان شيشدر (الكثّ) كافك فتحى و ثانك تشديديله صيق و كور و قالين اولان شيئه دينور يقال شيء كث اى كثيف (الكثيث) امير وزننده كثّ معناسنه در بوندندركه كور و صيق صقالا و كسه يه كه تخته صقال تعبير اولنور كثّ اللحيه و كثيث اللحيه اطلاق اولنور و يقال لحية كثة و كثاء اى كثيفة (الكث) كافك ضميله جميدر يقال قوم كثّ اللحية (الكثكث) كافلرك فتحيله و (الكثكث) زبرج وزننده خرده طاشلر ايله قارشيق طپراغه دينوركه مولوس تعبير اولنور (الكثكثى) كافلرك ضمى و فتحى و الفك قصريله صبيان عربه مخصوص برلعب آديدركه طپراقله اوينارلر (الكاثّ) تشديد ثايله حصاد اولان سنبله دانه لرينك صچرانتيلرندن نابت اولان اكينه دينور (الكثاثاء) كافك فتحى و الفك مديله طپراغى چوق يره دينور (الكثّ) كافك فتحى و ثانك تشديديله مصدر اولور بردن درطوپ حدثلك معناسنه يقال كثّ الرجل بسلحه كثا من الباب الاول اذا رمى به (الكثاثة) كثافه وزننده و (الكثوثة) كافك ضميله و (الكثث) كافك فتحيله صقالك ديبلرى كور و صيق اوله رق قيللرى قيصه و قيورجق اولمق معناسنه در يقال كثت اللحية كثاثة و كثوثة و كثثا من الباب الرابع اذا كثرت اصولها و كثفت و قصرت و جعدت و يقال رجل كثّ اللحية كما ذكر جمعى كثاث كلور كافك كسريله (الاكثاث) همزه نك كسريله و (الكثكثة) زلزله وزننده بركسه وجه مذكور اوزره طوپ صقاللو اولمق معناسنه در يقال اكثّ الرجل و كثكث اذا صار كثّ اللحية (الكحث) بحث وزننده برنسنه يى ايكى پنچه لى طولادروب طوبطلو و يرمك معناسنه در يقال كحث له من المال كحثا من الباب الثالث اذا غرف له بيديه منه (الكرّاث) رمّان وزننده و كتان وزننده پراصه تعبير اولنان سبزه يه دينور فارسيده كندنا دينور * شارح دير كه مائدهٔ عيسويه ده و مائدهٔ خضريه ده جمله سبزه لر بولنوب لكن پراصه يوق ايدى (الكراث) سحاب وزننده برنوع اولو اغاج اسميدر طائف جبالنده مشهوردر اولمشدر بو اغاج برتجيلر اغاجى ديدكلريدر اوزون و يومشق داللرى اولور قيرلسه سودى آقار حجازده كثيردر سودينى طعامه اضافه ايلسه لر جذامه نافعدر و كراث بر طاغك آديدر (الكراث) حرث وزننده بركسه يى غم و غصه باصمق معناسنه در يقال كرثه الغمّ كرثا من الباب الاول والثانى اذا اشتدّ عليه (الاكراث) همزه نك كسريله كرث معناسنه در يقال اكرثه الغم بمعنى كرثه (الكريث) امير وزننده شول كسه دركه برماده دن حذر و انديشه ايله عزم و مباشرتندن چكنليوب رجعت ايلمش اوله يقال انه لكريث الامر اذا كع و نكص و كريث كارث معناسنه دركه مضطرب ايديجى شديد دیمكدر يقال امر كريث اى كارث ظاهرا بو ماده دن باب رابع دخى وارداولوب لكن مؤلف اكتفا ايلمش اوله زيرا كريث كه صفتدر باب رابعى مقتضيدر و مقتضاى ماده دخى تأثر لزوميدر و بعضا بو مقوله يه متوهم صيغه تقدير ايدوب آندن بنا ايدرلر (الانكراث) انفعال وزننده كسلمك معناسنه در يقال انكرث الحبل اذا انقطع (الاكتراث) ذكر اولنان كرث لفظندن افتعالدر غمكين اولمق معناسنه در بومناسبتله برامر عظيمدن مبالات ايلك و باك و پروا چكمك معناسنه استعمال اولنمشدر تقول ما اكترث له اى ما ابالى به قال فى النهاية و فى حديث قسّ ❋ لم يخلناسدى من بعد عيسى و اكترث ❋ يقال ما اكترث له اى ما ابالى و لا يستعمل الّا فى النفى و قد جاء ههنا فى الاثبات و هو شاذ (الكريثاء) كافك فتحيله برنوع اطيب و اعلا خرما قوريغى اسميدر (الكشوث) كافك فتحى و ضميله و (الكشوثى) كافك فتحى و الفك قصريله و مديله جائزدر و (الاكشوث) همزه نك ضميله و اشبو لغت اخيره خلف يعنى رديه و ساقطه در باغ صرمشغى تعبير اولنان نباته دينوركه اغاجك داللرينه صارمشور بردە كوكى و يپراغى و يمشى و كولكه سى اولمازبى خير و منفعت كسه يى اكا تشبيه ايدرلر قال الشارح و منه * هو الكشوث فلا اصل و لا ورق * و لا نسيم و لا ظلّ و لا ثمر * (الانكلاث) انفعال وزننده ايلرو چكمك معناسنه در يقال انكلث الرجل اذا تقدّم (المكلاث) منبر وزننده امور و مصالحده ايشلك نافذ و كار كذار آدمه دينور يقال رجل مكلث اى ماض فى الامور (الكلبث) باى موحده ايله جعفر وزننده و (الكابث) قنفذ وزننده و (الكلبث) علبط وزننده و (الكلابث) علابط وزننده بغايت بخيل و ممسك و منقبض شخصه دينور (الكنثة) كافك ضميله شول نوردجه يعنى مرسين و سكود اغاجلرينك تازه چبوقلرندن دائره اولمش نسنه يه دينوركه اوزرينه خوشبو چيچكلر ديزدكدنصكره طومار كبى دوروب قفس طرزنده ايدرلر تازه قيزلر بهار ايامنده اول كونه آرايش ايدوب صفا ايدرلر و نوردجه كلمه سى نوردهٔ فارسى معربيدركه نورديدن لفظندن اسم مفعولدر دورلمش و بوكلمش نسنه يه دينور بعده وجه مذكور اوزره قفس و سپت طرزنده انواع شكوفه دن مرتب اول نسنه يه اطلاق اولندى (الكنبث) قنفذ وزننده و (الكنابث) علابط وزننده و (الكنبوث) زنبور وزننده طاش كبى بك و قاتى شيئه دينور و زياده سيله بخيل و ناكسه دينور (الكنبثة) دحرجه وزننده و (التكنبث) تدحرج وزننده بغايت بخيل و ناكس اولمق معناسنه در يقال كنبث الرجل و تكنبث اذا صار كنبوثا اى بخيلا منقبضا (الكندث) قنفذ وزننده و (الكنادث) علابط وزننده صلب و شديد

نسنه یه دینور (الكنفث) قایله قنفذ وزننده و (الكنافث) علابط وزننده قصیر القامه بودور كشی یه دینور (الكوث) لوث وزننده پاپوشه دینورکه ایاغه کیلور قفش معناسنه وقفش کفش معرّبیدر (التكویث) تفعیل وزننده اکین یکیجه درت بش دانه یپراقلنمق معناسنه در یقال كوث الزرع اذا صارله اربع ورقات او خمس و قضای حاجت ایدن کمسه نجاستنی طوشان باشلری قدر یعنی طوپاق طوپاق چیقارمق معناسنه در یقال كوّث الرجل بغائطه اذا اخرجه كرؤس الارانب بو معنانك مناسبت مأخذی معلوم اولمدی زیرا مادّه ده طوشان یوقدرکه حتی باشنی دخی اخراج ایلیه (كوثی) طوبی وزننده عراقده برقریه آدیدر * شارحك بیانی اوزره بابل قضاسنده اولوب و مولد حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه التسلیم اولمق اوزره مرویدر و كوثی مكه ده بر محله درکه بنو عبدالداره مخصوص صدر (الكوثة) روثه وزننده او جوزلغه دینور خصب معناسنه (الكاث) تخفیف ثایله كاثّ معناسنه درکه مشدده در كثّ ماده سنده بیان اولندی ﴿فصل اللام﴾ (اللبث) لامك فتحی و ضمی و بانك سكونیله و (اللبث) فتحتینله و (اللباث) كتاب وزننده و (اللباث) و (اللباثة) لاملرك ضمیله و (اللبیثة) لامك فتحیله بریرده اكلنوب طورمق معناسنه در یقال لبث الرجل من الباب الرابع اذا مكث و بونك مصدری بانك سكونیله كلمك قیاسه مخالفدر زیرا باب رابعك مصدری لازم اولدیغی صورتده حركه ایله كلمك قیاسدر تعب كبی (اللابث) و (اللبث) كتف وزننده اسم فاعلدر ماكث معناسنه شارح دیرکه لبث یولده یاغیری محللرده اكثری توقف ایدر اولان كشی یه دینور (الالباث) همزه نك كسریله و (التلبیث) تفعیل وزننده بر كمسه یی مكث ایتدرمك معناسنه در یقال البثه و لبثه اذا امكثه (اللبثة) جرعه وزننده اسمدر اكلنوب طورمق حالتنه دینور یقال طال لبثته ای توقفه (التلبث) تفعل وزننده بو دخی اكلنوب طورمق معناسنه در یقال تلبث بالمكان اذا توقف (الاستلباث) كیج عد ایلمك معناسنه درکه كیجكسنمك تعبیر اولنور یقال استلبثه ای استبطأه (اللبیث) امیر وزننده نبیث كبی خبیث لفظنه اتباع اولور یقال رجل خبیث لبیث نبیث (اللباث) سحاب وزننده قوروب چكمسی آغر و كیج اولان یایه دینور یقال قوس لباث ای بطیئة (اللبیثة) لامك فتحیله مصدر درنته كه ذكر اولندی و صفت اولور شول جماعته اطلاق اولنورکه قبائل متفرقه دن مجتمع اوله یقال جائت لبیثة من الناس ای جماعة من قبائل شتی (اللثّ) لامك فتحی و ثانك تشدیدیله الحاح و ابرام ایلمك معناسنه در یقال لثّ علیه لثا من الباب الاول اذا الحّ و بریرده مقیم اولمق معناسنه در یقال لثّ بالمكان اذا اقام و متصل یغمور یاغمق معناسنه در یقال لثّ المطر اذا دام ایاما و لثّ چه و شبنم تعبیر اولنان رطوبته دینور و مصدر اولور نباته چه دوشمك معناسنه یقال لثّ الشجر اذا اصابه الندی (الالثاث) همزه نك كسریله بو دخی الحاح ایلمك معناسنه در یقال الثّ علیه اذا الحّ و بریرده اقامت ایلمك معناسنه در ومنه الحدیث ﴿لاتلثوا بدار معجزة﴾ ای لاتقیموا بدار یعجزكم فیها الرزق والكسب و الثاث برمدت متصل یغمور یاغمق معناسنه در یقال الثّ المطر اذا دام ایاما (اللثلثة) زلزله وزننده الثاث معنالرینه در و ضعیف و زبون اولمق معناسنه در یقال لثلث الرجل اذا ضعف و حبس و توقیف ایلمك معناسنه در یقال لثلث فلانا اذا حبسه و برخصوصده تردّد ایلمك معناسنه در یقال لثلث فی الامر اذا تردّد فیه و كلامی ابانه و اظهار ایلیوب دلنی چینه رك مبهم سویلك معناسنه درکه عوام تركیده ایمر یامر سویلك تعبیر اولنور یقال لثلث كلامه اذا لم یبینه و طپراغه بولنمق معناسنه در یقال لثلثه فی التراب اذا مرّغه و طوار سورمك معناسنه در تقول لثلثت البعیر ای كردته یعنی سقته * شارح لددته نسخه لرینی تخطئه ایلمشدر و برمقدارجه دیكلندروب آرام و راحت و یرمك معناسنه در تقول لثلثوا بنا علی صیغة الامر ای روّحوا قلیلا (التلثلث) تزلزل وزننده برخصوصده تردّد ایلمك معناسنه در یقال تلثلث فی الامر اذا تردّد و طپراغه بولانوب آغنه مق معناسنه در یقال تلثلث فی التراب اذا تمرّغ (اللثلاث) و (اللثلاثة) لاملرك فتحیله شول اوشنكن بطیء الطبع تنبل كمسه یه دینورکه برایش تكلیف ایلدكده ایشته قالقدم و واردم دیه رك صورت اجابت كوستروب ینه كهالتله كیرو لنوب تأخر ایدر اوله اصطلاحزده اكاجان دورپوسی و اشك ایكولی تعبیر اولنور یقال رجل لثلاث و لثلاثة ای بطیء كما ظننت انه اجابك الی حاجتك تقاعس (اللطث) مكث وزننده اللثّ عرضیله یعنی ارقوریسیله یاخود بریصی اغاجله اورمق معناسنه در یقال لطثه لطثا من الباب الاول اذا ضربه بعرض الكف او بعود عریض و یوزه سله اورمق معناسنه در یقال لطثه اذا صكه و بركدرمك معناسنه در یقال لطث الشیء اذا جمعه و بركمسه یه طاش آتمق معناسنه در یقال لطثه بحجر اذا رماه به و برایش برآدمه صرپلنوب كوجلك معناسنه در یقال لطث الامر فلانا اذا صعب علیه و برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه در یقال لطث الشیء اذا فسد (الملاطث) مساجد وزننده شول مواضعه دینورکه آنلرده ناس بری برینه حمله و ضرب ایدر اوله لر ملطث مفردیدر (الملاطث) میمك ضمیله دائما نسنه بركدر یجی كشی یه دینور جامع معناسنه (التلاطث) تلاطم وزننده و مرادفیدركه موج دریا چارپشمق معناسنه در

﴿فصل اللام﴾

يقال تلاطث الموج اذا تلاطم و ناس اللريله برى برينه اورشمق معناسنه در يقال تلاطث القوم اذا تضاربوا بايديهم
(ملطث) منبر وزننده بر رجل آديدر (الالعث) همزه نك وعينك فتحيله دپرنمسى كيچ وثقيل اولان كمسه يه
دينور يقال رجل العث اى ثقيل بطئ (اللعث) فتحتينله بركسه العث اولمق معناسنه در يقال لعث الرجل لعثا
من الباب الرابع اذا صار العث (اللغيث) غليث وزننده وايكى معناسنده دخى مرادفدر (الالفث) فاله العث
وزننده شاشقين واحمق آدمه دينور (الاستلفاث) برمكتوم ومستور نسنه يى استخراج ايلك معناسنه در يقال
استلفث ماعنده اذا استنبط و بر نسنه يى كركى كبى صوروب اراشدرمق معناسنه در يقال استلفث الخبر اذا
استقصاه و برنسنه يى كتم ايلك معناسنه در يقال استلفث الخبر اذا كتمه وايش بتورمك معناسنه در يقال استلفث
حاجته اذا قضاها واوتلاغك چايرلرينى بالجمله اوتاروب خالى قومق معناسنه در يقال استلفث الرعى اذا لم يدع
منه شيئا (اللقث) قافله مكس وزننده قارشدرمق معناسنه در يقال لقث الشئ لقثا من الباب الاول اذا خلطه
وسرعتله برنسنه نك مجموعنى اخذ ايلك معناسنه در يقال لقث الشئ لقثا من الباب الرابع اذا اخذه بسرعة
واستيعاب (التلقيث) تفعيل وزننده بودخى قارشدرمق معناسنه در يقال لقثه تلقيثا اذا خلطه (اللكث) مكث
وزننده اورمق معناسنه در يقال لكثه لكثا من الباب الاول اذا ضربه و بركسه يه ياخود بردابّه يه تحمل
وطاقتندن زياده مضايقه و برمكله زحمته كرفتار ايلك معناسنه در تقول لكثته اى جهدته وحملت عليه (اللكاث)
غراب وزننده دوه قسمنه مخصوص برمرض آديدركه آغزنده سيوجه كبى چبانلر ويارهلر پيدا اولور ولكاث كرج
ماده سى اولان براق طاشه دينور زيرا اوچ قسم اولور برى بياض وغير برّاق و برى قرمزى و بريسى برّاق
وقات قات اولوركه اسفيداج الجصاصين تعبير ايدرلر لكاث بو اوله جقدر (اللكث) فتحتينله دوه لكاث مرضنه
اوغرامق معناسنه در يقال لكث البعير لكثا من الباب الرابع اذا اصابه اللكاث و برشيئه كيرو چرك يابشمق
معناسنه در يقال لكث به الوسخ اذا لصق به (اللكاثى) لامك ضميله بغايت آق اولان شيئه دينور لكاث مزبوره
منسوبدر (اللكاث) رمّان وزننده كرج بيان كمسه يه دينور صناع الجصّ معناسنه (اللكثة) فرحه وزننده
سموز وطاولى ناقه يه دينور يقال ناقة لكثة اى سمينة (اللوث) روث وزننده زور وقوّت معناسنه در يقال ناقة
ذات لوث اى قوّة و لوث مصدر اولور باشه صارق صارمق معناسنه يقال لاث العمامة على رأسه لوثا اذا
عصبها و لوث شرّ وشور معناسنه در يقال وقع اللوث اى الشرّ وصغمق لوذ معناسنه در يقال لاث بى لوثا اى
لاذ و يارهلره دينور جراحات معناسنه مفردى لوثه در هايله وحقد وكينه ايله اولان مطالباته دينور يقال بينهم
لوث اى مطالبات بالاحقاد وشبه الدلاله معناسنه دركه مراد بينهٔ ضعيفهٔ غيركامله در نته كه نهايه ده حديث قسامه ده
اذا كان هناك لوث عبارهسنده لوثدن مراد بينهٔ ضعيفهٔ غيرتامّه اولمق اوزره مشروحدر مثلا مقتول قبل الفوت
بنى فلان ضرب وجرح ايلدى ديو اقرارينه شاهد واحدك شهادت ايلمسى كبى ياخود بركسه ايله مقتول بيننده واقع
خصومت ثابته اولديغنه ايكى شاهدك شهادت ايلرى كبى كه بونلر بينهٔ غيركامله در وبونلر تلطيخ معناسندندر
ولوث لقمه يى چرويش ياغنه بولايوب باتمق معناسنه در يقال لاث اللقمة لوثا اذا مرّغها فى الاهالة و بركسه
خانه سنه ملازم اولوب دائما اوتورمق معناسنه در يقال لاث داره اذا لزمها و برنسنه يى اغزده برى اوته چويرهرك
چينمك معناسنه در يقال لاث الشئ اذا لاكه فى فيه و برخصوصده آغرجه اويالنهرق دپرنمك معناسنه در يقال لاث
فى الامر اذا ابطأ و بولاشدرمق معناسنه در يقال لاث ثوبه بالطين اذا لطخه به وقارشدرمق معناسنه در يقال لاثه
اذا خلطه و برنسنه يى طراوتلنمك ايچون صويه اصلاتمق معناسنه در يقال لاث الشئ اذا مرسه (اللوثة) لامك
ضميله كوشكلك استرخاء معناسنه در وكيجكمك بطوء معناسنه در وحمق و بلاهت معناسنه در وحماقتدن ناشى برايشده
اظهار غيرتله سرعت ايلك هيچ معناسنه در ومسّ جنون معناسنه دركه قاره سودا كبى شوريده دماغ اولمق حالتندن
عبارتدر يقال به لوثة اى مسّ جنون وبدنده لحم وشحم كثير اولغله سموزلك حالتنه دينور وضعيف وزبون اولمغه
دينور وشول پچاورهيه دينوركه صبيان آنلرى بريره بركديروب آنكله اويون اوينارلر (الالتياث) افتعال وزننده
اختلاط والتباس معناسنه در يقال التاث الامر التياثا اذا اختلط والتبس و برنسنه يه صاريلوب بورنمك معناسنه در
يقال التاث بردائه اذا التفّ به والتاث برأس القلم شعرة ديرلر قلمك اوجنه برقيل صارلدى معناسنه والتياث ايشده
اويالنوب آغر آغر دپرنمك معناسنه در يقال التاث فى العمل اذا ابطأ وسموروب قوتلنمك معناسنه در يقال التاث البعير اذا
سمن وتقوّى وآليقومق معناسنه در يقال التاثه عن كذا اذا حبسه عنه (التلويث) تفعيل وزننده بودخى آليقومق معناسنه در

يقال لوّثه عن كذا اذا حبسه و بولاشدرمق و آلوده قلمق معناسنه در يقال لوّث ثيابه بالطين اذا لطخها به و قاتوب
قارشـدرمق معناسـنه در يقال لوّث التبن بالقتّ اذا خلطه به و برنسـنه يى طراو تلمك ايچون صويه اصلاتمق
معناسنه در يقال لوّث الشيء اذا مرسه (الملاث) ميمك فتحيله برقومك سيد و سركرده سنه دينور التجاء معناسندن
مفعل در امور و مصالح عامّه ده مرجع و ملاذ اولديغيچون جمعى ملاوث كلور و ملاوثه كلور هـايله و ملاويث
كلور * شـارح ديركه وزن اخير اشباع كسره اولمق غالبدر (الملوث) منبر وزننده ملاث معناسـنه در يقال هو
ملاث و ملوث اى شريف يلاث به الامور (اللواثة) لامك ضميله جماعت انسانى يه دينور و خير تختهيه ياپشمامق
ايچون التنه اكدكارى اونه دينوركه اوروه تعبير اولنور و هر شيئه بولاشور اولان نسنهيه دينوركه بولاشاق تعبير
اولنور و منه يقال فلان لواثة اى يتلوّث و يتلطخ بكلّ ناس (اللويثة) لامك فتحيله بودخى بر بلوك ناسه دينور
و قبائل مختلفه دن مجتمع جماعته دينور لبيثه كبى (اللواث) غراب وزننده بودخى خير التنه صاچيلان اونه دينور
لواثه كبى (الالواث) همزه نك كسريله بر قورومش نبـات ايچره تازه نبـات بتورمك معناسـنه در يقال الوثت
الارض الواثا اذا انبتت الرطب فى اليـابس (الالوث) همزه نك فتحيله سست و سلپوك و صالقى اولان كمسه يه
دينور يقال رجل الوث اى مسترخ و كوجلو قوّتلو زورمند كمسـه يه دينمكله ضدّ اولور يقال رجل الوث اى
قوىّ و بطئ الحركه اولان كمسه يه دينور و لسـانى تكلمده آغر اولان كمسه يه دينوركه كلامى طوتغون طوتغون
تكلم ايدر يقال رجل الوث اى البطئ و يقـال رجل الوث اى الثقيل اللسـان بعض نسخه ده بلا عاطف البطئ
الثقيل اللسان وارد اولمغله ايكيسى برمعنا اولور لكن نسخهٔ اولى اولادر (الليث) لامك كسريله بر نبات آديدر
واو يايه قلب اولنمشدر (الليثة) كيسـه وزننده قرغل صقاله دينور يقال لحية ليثة اذا كانت قد اختلط شمطها
ببياضها (اللائث) لابس وزننده و (اللاثى) مقلوب اولهرق و (الليث) سيد وزننده برى برينه صارمشمش
او تلغه دينور يقال نبـات لائث و لاث و ليث اذا كان قد التفّ بعضه ببعض و لائث ارسـلانه دينور (الالاثة)
اقامه وزننده بر كمسه نك يانه بر امانت قومق معناسـنه در تقول الثت به مالى اى استودعته ايّه (المليث) معظم
وزنـنده شيشمانلقدن بطئ الحركه اولان كمسـه يه دينور يقال هو مليث اى بطئ لسمنـه (اللوثاء) لامك فتحيله
شول دائمى يغموره اطلاق اولنوركه نباتلرى برى برينك اوزرينه ياتروب صارمشدرر اولهيقال ديمة لوثاء اذا كانت
تلوّث النبات اى تلفّ بعضه على بعض (اللهثان) عطشان وزننده و مرادفيدركه صوسز ديمكدر (اللهثان)
فتحاتله و (اللهث) فتحتينله و (اللهـاث) سماع وزننده صوصه مق معناسـنه در يقال لهث الرجل لهثانا و لهثا
و لهاثا من الباب الرابع اذا عطش فهو لهثان اى عطشـان (اللهاث) غراب وزننده صوسزلق حرارتنه دينور
تقول احرقنى اللهاث اى حرّ العطش و شدّت موت معناسـنه در و خرما يپراغنك ايچنده اولان قرمزى قرمزى
نقطهلره دينـوركه خرده قورتجغز هيئتنده اولور و بو امام فرّاءدن منقولدر لكن قيـاس اولان لامك كسريله
اولمقدر نقاط و برام كبى كه نقطه و برمه نك جمعلريدر بودخى لهثه نك جمعيدر نقطه وزنـنده كما سيذكر (اللهث)
مكث وزنـنده و (اللهـاث) لامك ضميله پك صوسزلقدن ياخود تعب و محنتدن ياخود يورغنلقدن دلى طشره
چيقاروب كهل كهل صولومق معناسـنه دركه كلاب قسمنـده كثير الوقوعدر يقال لهث الرجل او الكلب لهثا
و لهـاثا من الباب الثالث اذا اخرج لسـانه عطشـا او تعبا او اعياء (الالتهـاث) افتعال وزننده بودخى لهث
معناسـنه در (اللهثة) جرعه وزننده تعب و محنت معناسـنه اسمدر و صوسزلغه دينور يقال به لهثة اى عطش
و خرما يپراغنده اولان قزل نقطهيه دينور نتهكه ذكر اولندى (اللهاثىّ) غرابىّ وزننده يوزنده چوق قرمزى
خاللرى اولان كمسـهيه دينور (اللهّاث) تشديد هايله عمال وزننده خرما يپراغندن قوصره سپتى يپان سپتجى يه
دينور (الليث) لامك فتحى و يانك سكونيله ارسلانه دينور و برنوع اورمجكه دينوركه خردهاولور صچرايوب سينك
صيدايدر و بغايت فصيح و متكلم و بليغ آدمه اطلاق اولنوركه ضرب لسانه مالك اولوب محاوره و مجادلهدهبى همتا اوله
يقال هو ليث اى لسن بليغ و ليث برقبيله پدرينك اسميدركه ابن بكر بن عبدمناة اولهجقدر و ليث عفرّين حرف راء
بابنده مذكوردر (اللايث) لابس وزننده بودخى ارسلانه دينور (الليث) لامك كسريله سرّين ايله مكه ميانده
برموضعدر آنده بروقعه اولمغله يوم الليث معروفدر و ليث الليث كلهسندن جمع اولور و الليثا ابيض وزننده دلير و بهادره
دينور اصل ليث مادهسى زور و قوّت معناسنه موضوعدر (التليث) تفعل وزننده بركمسه ارسلان هواسنده يعنى
ارسلان كبى شهامتلو و عصبيتلو اولمق معناسنه دركه ارسلان كوكللو اولمق تعبير اولنور يقال تليث الرجل اذا صار
ليثىّ الهوى (التلييث) تفعيل وزننده تليث معناسنه در يقال ليث الرجل و ليث على بناء المفعول بمعنى تليث (المليث)

منبروزننده یاوز وشدید وزورمند کمسه یه دینور (الملیث) معظم وزننده سموز اولوب رام ومذلل اولان حیوانه
دینور (الملیّث) عصیفیروزننده تنومند اولوب تویلری پك چوق اولان دوه یه دینور (اللیثة) لامك فتحیله قویّ
وشدید اولان دوه‌لره دینور یقال ابل لیثة ای شدیدة قویّة

فصل المیم

(متوّث) میمك فتحی وتای فوقیهٔ
مشدده‌نك ضمیله سفوّد وزننده‌واسط ایله‌اهواز بیننده‌بر قلعه‌آدیدر (المث) میمك فتحی وثای مثلثه‌نك تشدیدیله طولومدن
یاغ صزمق معناسنه‌در یقال مثّ النحی مثا من الباب الاول اذا رشح مافیه ومندیل ومقرمه مقوله‌سنه ال سیلمك
معناسنه‌در یقال مثّ یده اذا مسحها بمندیل ونحوه وبغه یاغلو نسنه بولاشدرمق معناسنه‌درکه طعام اکل ایدرکن
اولور یقال مثّ الشارب اذا اطعمه دسما * مؤلف تفسیرده اشراب نزاکت ایلمشدر شاربدن مراد بیقدر ویاره‌نك چرکنی
کیدرمك معناسنه‌در یقال مثّ الجرح اذانفی عنه غثیثته (المثمثة) زلزله‌وزننده بودخی طولومدن یاغ صزمق معناسنه‌در
یقال مثمث النحی اذا رشح وفتیلی کرکی کبی یاغه بولامق معناسنه‌در یقال مثمث الفتیلة اذا اشبعها بالدّهن وقارشدرمق
معناسنه‌در یقال مثمث امرهم اذاخلطه وبرنسنه‌یی ارغلامق معناسنه‌در یقال مثمث الشیٔ اذا تعتعه وحرّکه
وصویه طالدرمق معناسنه‌در یقال مثمثه اذا غطه فی الماء وبرمقدارجه دیکلندرمك معناسنه‌در لثلثه کبی تقول
مثمثوا بناعلی صیغة الامر ای لثلثوا (المثماث) میمك کسریله مثمث فعلندن بودخی مصدردر معنای مذکورلرده مشترکدر
ومیمك فتحیله اول معنالردن اسمدر (المرث) حرث وزننده برنسنه‌یی یومشیوب یاخود طراولتملك ایچون صویه
اصلاتمق معناسنه‌در یقال مرث التمر مرثا من الباب الاول اذا مرسه وچوجق پرمغنی آغزنده کوه لیوب چینیمك
معناسنه‌در یقال مرث الصبیّ اصبعه اذالاکها واورمق معناسنه‌در یقال مرث الرجل الرجل اذاضربه وبرنسنه‌یی
آغزده صوروب امملك معناسنه‌در یقال مرث الصبیّ الودع مرثا من الباب الاول والثانی اذا مصه ودع کوز بونجغنه
دینور وبومشتق معناسنه‌در یقال مرث الشیٔ اذالینه وادویه مقوله‌سنی صویه اصلاتمق معناسنه‌در یقال مرث الدواء
فی الماء اذا انقعه وقوزی‌یی یاغلوال ایله صیغایوب اوخشامق سببیله بدرایحه پیدا ایلدیکندن ناشی اناسی اکامیل وحنین
ایلیوب متنفر اولمق معناسنه‌در یقال مرث السخلة اذا نالها بسهك فلم ترأمها امها لذلك اصل معنا قوزی‌یه زفیر
بولاشدرمقدر اناسنك نفرتی تتمه‌در (التمریث) تفعیل وزننده مرث ایله معنای اخیرده مرادفدر یقال مرّث السخلة تمریثا
بمعنی مرثها وتمریث برنسنه‌یی ریزه‌ریزه ایلمك معناسنه‌در یقال مرّث الثرید اذافتته * شارح غین معجمه ایله التغتیث نسخه‌سنی
استحسان ایلمامشدر (الممرث) منبروزننده خصومت بابنده صبور ومتثبت ومتین اولان کمسه‌یه دینور وحلیم ومتأنّی
آدمه دینور والحلیم کلمه‌سنده‌واو ساقط اولان نسخه غلطدر (المرث) کتف وزننده ممرث معناسنه‌در یقال هوممرث
ومرث ای الصبور علی الخصام ویقال ممرث ومرث ای الحلیم (المرث) فتحتینله برکمسه ممرث اولمق معناسنه‌در یقال
مرث الرجل مرثا من الباب الرابع اذا صار ممرثا (الممرّثة) معظمه وزننده چسنتی کبی ضعیف یغمور اصابت ایلمش یره
اطلاق اولنور یقال ارض ممرّثة اذا کانت اصابها مطر ضعیف (المغث) میمك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله مرث
معناسنه‌درکه برنسنه‌یی تازه لنمك ایچون صویه قومق معناسنه‌در یقال مغث التمر مغثا من الباب الاول اذامرثه وبایجه
اورمق معناسنه‌در یقال مغثه اذا ضربه خفیفا وبرکمسه‌نك عرض وناموسنی دیلیوب هتك ایلمك معناسنه استعمال
اولنور یقال مغث فلانا اذاهتك عرضه ومضغه ومغث شرّ وقتال معناسنه‌در یقال بینهم مغث ای شرّ وقتال بونك
جمعی مغاث کلور میمك کسریله ومغث صویه غرق ایلمك معناسنه‌در یقال مغثه فی الماء اذاغرقه وعبث معناسنه‌درکه
ذکر اولندی یقال مغثه اذاعبثه ای خلطه (المغث) کتف وزننده کورش طوتمقده پهلوان اولان کمسه‌یه دینور یقال
فلان مغث ای مصارع شدید (الممغوث) محموم کمسه‌یه دینور یقال هو ممغوث ای محموم وشدتلو یغمور اصابتیله
یره یاتمش اوتلغه دینور پس مغث حما طوتمق وشدتلو یغمور اوتلغی یره یصلامق معناسنه اولور (المغیث) میمك
فتحیله ممغوث ایله معنای اخیرده مرادفدر (ماغث) وارث وزننده عتیبة بن الحارث نام کمسه‌نك لقبیدر (المغاث)
میمك کسریله و(المماغثه) مفاعله وزننده مخاصمه ومجادله ایلمك معناسنه‌در یقال ماغثه مماغثة ومغاثا اذا حاکّه
وخاصمه (مغاث) غراب وزننده برشجر آدیدرکه کوکندن ایکی قیراطی مقیٔ ومسهلدر عند البعض مغاث یبان
ناری کوکیدر (المکث) میمك حرکات ثلاثی وکافك سکونیله وکافك فتحیله و(المکیثی) خصیصی وزننده
و(المکیثاء) الفك مدّیله و(المکوث) و(المکثان) میملرك ضمیله بریرده اکلنوب طورمق معناسنه‌در یقال
مکث الرجل ومکث من الباب الاول والخامس اذالبث * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره انتظاره مقرون لبث
وآرام معناسنه موضعدر ووجه ممرود اوزره سکز مصدر اولور ومزهرده ضمتینله مکث لفظنی زیاده ایلمکله
طقوز مصدر اولور (التمکث) تفعل وزننده بودخی اکلنوب طورمق معناسنه‌در یقال تمکث الرجل اذا تلبث

(وبر)

و برنسنه یه منتظر اولوب بکلمك معناسنه در یقال تمکث الرجل اذا تلوّم (المکیث) امین و زنده وقار و تمکین صاحبی آدمه دینور یقال رجل مکیث ای رزین و مکیث اصحابدن رافع ایله جندب نام ذاتلرك پدرلری اسمیدر کذلك جناب نام محدثك پدری و حارث بن رافع نام محدثك جدی اسمیدر (الملث) میمك فتحی و لامك سکونیله برکسه یی طبعنه موافق خوش آمدی لطف خطاب و چرب جو ابله خوشدل ایلمك معناسنه در یقال ملثه ملثا من الباب الاول اذا طیب نفسه بکلام و انجاز و وفاسنه قصد ایلمیه رك دفع کونه یاخود استعمال ایچون برکسه یه برنسنه وعد ایلمك معناسنه در کبار زمان مواعیدی کبی یقال ملثه اذا وعده بلانیة الوفاء و کیجه هنوز قرا کو لنمغه باشلمق معناسنه در که صولر قرارمق تعبیر اولنور و بونده فتحتینله ده لغتدر و منه تقول اتیته ملث الظلام و ملثه ای حین اختلط الظلام و یاپجه اورمق معناسنه در یقال ملث فلانا اذا ضربه خفیفا و سکرتمکدن ضعیف و فرومانده اولمق معناسنه در یقال ملث الارنب اذا ضعف عن الجری (الملثة) جرعه وزنده بودخی کیجه هنوز قرارمغه باشلمق حالتنه دینور (الملث) میمك کسریله جماعدن طویمزاولان کسه یه دینور مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور یقال رجل و امرأة ملث ای لایشبع عن الجماع (الممالثة) مفاعله وزنده مداهنه ایلمك معناسنه در یقال مالثه اذا داهنه و برکسه ایله ملاعبه ایلمك معناسنه در یقال مالثه اذا لاعبه (ملث) میمك ضمی و لام مشددهنك کسریله عراقده برقریه در (الموث) لوث وزنده و (الموثان) فتحاتله برنسنه یه آخر نسنه قاتمق معناسنه در یقال ماث الشیء بالشیء یموث موثا و موثانا اذا خلطه به و برنسنه یی صویه اصلاتمق معناسنه در ازملك ایچون یاخود یومشمق ایچون یقال ماث الشیء اذا دافه فی الماء (الانمیاث) انفعال وزنده معنای مزبوردن مطاوعدر یقال ماثه فانماث انمیاثا (المیث) لیث وزنده موث معناسنه درکه آنفا ذکر اولندی یقال ماث الشیء یمیث میثا بمعنی ماث یموث (التمییث) تفعیل وزنده میث معناسنه در یقال میثه تمییثا بمعنی ماثه (الامتیاث) افتعال وزنده میث معناسنه در و ملایم رفاه و معیشته نائل اولمق معناسنه در یقال امتاث الرجل اذا اصاب لین المعاش و کشکی صو ایله ازوب ایچمك معناسنه در یقال امتاث الاقط اذا مرسه فی الماء و شربه (المیثاء) میمك فتحیله دوز و ملایم یره دینور جمعی میث کلور میمك کسریله هیف و هیفاء کبی و میثاء شام دیارنده برموضع آدیدر (ذو المیث) میمك کسریله مدینه ترابنده عقیق نام محلده برموضع آدیدر (المیث) کیس وزنده یومشق نسنه یه دینور یقال شیء میث ای لین (التمیث) تفعل وزنده یغمور سببیله یومشمق معناسنه در یقال تمیثت الارض اذا مطرت فلانت (المستمیث) مستمیل وزنده یمورطه نك قبوغی ایچره اولان اینجه زاره دینور غرقیء معناسنه تای فوقیه ایله مستمیت دخی بو معنایه در

فصل النون

فصل النون

(النأث) نونك فتحی و همزه نك سکونیله ایراق اولمق معناسنه در یقال نأث عنه نأثا من الباب الثالث اذا بعد و نأث و منأث که مقعد وزنده مصدر میمیدر سعی ایلمك معناسنه در یقال نأث الرجل نأثا و منأثا اذا سعی (المنأث) مکرم وزنده ابعاد اولنمش نسنه یه دینور مبعد معناسنه پس اناث مصدری اولور اکرام وزنده (النبث) نبش وزنده و مرادفیدر که یری ال ایله قازوب نسنه چیقارمق معناسنه در یقال نبث الارض نبثا من الباب الاول اذا نبش و طارلمق معناسنه در یقال نبث الرجل اذا غضب (الانتباث) افتعال وزنده نبث ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال انتبث الارض بمعنی نبثها و ال صونوب برنسنه یی آلمق معناسنه در یقال انتبث الشیء اذا تناوله و اون و قاود و نشاسته مقوله سی نسنه صویه قونمغله چوغالوب آرتمق معناسنه در یقال انتبث السویق و نحوه اذا ربی فی الماء و براوزره اوتورر کن اثوابنی صیغانوب یوقاری چالمق و چرنمك معناسنه در یقال انتبث الرجل اذا قلص حالة قعوده (النبث) فتحتینله اثر و نشانه دینور جمعی انباث کلور سبب و اسباب کبی (النبیثة) خبیثه وزنده قازیلان قویبدن و ایرمقدن چیقان طپراغه دینور (النبیث) خبیث لفظنه تأکیدا اتباع اولور یقال خبیث نبیث ای شرّیر (الانبوثة) اضحوکه وزنده صبیان بیننده برلعب آدیدر برچقوره برنسنه دفن ایدرلر چیقارن سائرینه غالب اولور (النثّ) نونك فتحی و ثانك تشدیدیله برکلام و خبری فاش و شایع قلمق معناسنه در یقال نثّ الخبر نثا من الباب الاول و الثانی اذا افشاه و یاره یی یاغلمق معناسنه در یقال نثّ الجرح اذا دهنه و نثّ نم و رطوبت سببیله کوشکلنوب صالقیلنمش دیواره دینورکه وصف اولور و غث کلمه سنه اتباع و مزاوجه اولور یقال کلام غثّ نثّ (النثاث) کتاب وزنده یاره یی یاغلیه جق یاغه دینور یقال نثّ الجروح بالنثاث ای الدهن (النثنثة) زلزله وزنده چوق ترلر اولمق معناسنه در یقال نثنث الرجل اذا اعرق کثیرا و مقرمه یه ال سیلمك معناسنه در یقال نثنث الید اذا مسحها بعض نسخه ده بو نثّ عنوانده مرسومدر و طلوم صزمق معناسنه در یقال نثنث الزق اذا رشح (النثیث) نونك فتحیله بودخی مصدردر طلوم صزمق معناسنه در یقال نثّ الزق نثیثا من الباب الثانی اذا رشح (النثاث) تجار وزنده ناسی دائما فصل و غیبت ایدوب مثالب و مساویلرینی نشر و افشا ایدن کسه لره دینور نثّ مفردیدر یقال هم نثاث ای مغتابون (المنثة) میمك کسری و نونك فتحیله یاره

ياغلدقلرى يولڭ پارەسنه دينور ﴿ النثيثة ﴾ سفينه وزننده طلومدن و قربه دن صيزان صيزندى يه دينور ﴿ النجث ﴾ جيمله بحث وزننده و مرادفيدر يقال نجث عن الامر نجثا من الباب الاول اذا بحث و بر كمسه يه غيرت و يره رك فرياد ايله مدد خواه اولمق معناسنه در يقال نجث فلان القوم اذا استعواهم و استغاث بهم ﴿ التنجث ﴾ تفعل وزننده بو دخى بر نسنه نك حالندن صوروب اراشدرمق معناسنه در يقال تنجث عنه اذا بحث ﴿ النجاث ﴾ شدّاد وزننده و ﴿ النجث ﴾ كتف وزننده دائما اخبار و حوادث جستجو ايدن كمسه يه دينور ﴿ الاستنجاث ﴾ استخراج معناسنه در يقال استنجث الشئ اذا استخرجه و برشيئه تصدّى و اقبال ايدوب آنڭ قيدنده اولمق معناسنه در يقال استنجث الشئ اذا تصدّى له ﴿ الانتجاث ﴾ افتعال وزننده بو دخى استخراج معناسنه در يقال انتجث الشئ اذا استخرجه و سموزلك ظهوريله بدن قباروب شيشمك معناسنه در يقال انتجث المعز اذا انتفخ و ظهر سمنه ﴿ النجيثة ﴾ نبيثه وزننده و مرادفيدركه قويى و خرق و نهر مقوله سندن اخراج اولنان طپراغه دينور و فاش و شايع اولان قبيح و ناسزا خبره اطلاق اولنور و بر كمسه نك وسع و مقدرتندن اظهار و افراغ اولنان تاب و طاقته اطلاق اولنور و منه يقال بلغت نجيثته على بناء المفعول اى بلغ مجهوده ﴿ النجيث ﴾ امير وزننده بطئ الحركه اولان انسان و حيوانه دينور و بر نوع سبزه اسميدر بونى سلحه ايله تفسير ايلمشلردر و كتم و اخفا اولنان رازه دينور و هدف معناسنه دركه نشان نصب اولنه جق طپراق كومه سندن عبارتدر تيراندازلر بيننده سپد تعبير اولنور يقال رموا فى النجيث اى الهدف وهو تراب يجمع ﴿ النجث ﴾ نونڭ ضمى و جيمڭ سكونى و ضميله زرهه دينور درع معناسنه و يوركڭ پردەسنه دينوركه يوركى محيط اولان يوفقه زار اوله جقدر غلاف القلب معناسنه و بر كمسه نك كندى بيت و منزلنه دينور جمعى انجاث كلور ﴿ التناجث ﴾ تفاعل وزننده بريبرينڭ اسرارينى فاش و شايع قلمق معناسنه در يقال تناجثوا اى تباثوا ﴿ النعث ﴾ بعث وزننده ال ايله المق معناسنه در يقال نعث الشئ نعثا من الباب الثالث اذا اخذه ﴿ الانتعاث ﴾ افتعال وزننده نعث معناسنه در يقال انتعثه بمعنى نعثه ﴿ الانعاث ﴾ همزەنڭ كسريله اسراف ايلمك معناسنه در يقال انعث فى ماله اذا اسرف و بر يره كتمك ايچون يول اسبابنى تجهيز و ترتيبه باشلمق معناسنه در يقال انعث الرجل اذا اخذ فى الجهاز للمسير و بر خصوصده جدّ و جهد ايلمك معناسنه در يقال هم فى انعاث اى دأبوا فى امرهم يعنى جدّوا و اجتهدوا ﴿ النغث ﴾ نونڭ فتحى و غين معجمه نك سكونيله دائمى و شديد اولان شرّه دينور يقال اصابه النغث اى الشرّ الدائم الشديد ﴿ النفث ﴾ نونڭ فتحى و فانڭ سكونيله تفل معناسندن اقلّ اوله رق اوفورمك معناسنه در بوندن اوفلمك ايله تعبير اولنور رقيه خوانلرڭ اوفلمسى كبى كه توكركسز اولور و تفل آزجه توكركله توف توف ديو اوفورمكدركه توفلمك تعبير اولنور يقال نفث الراقى نفثا من الباب الاول و الثانى و هو كالنفخ و اقل من التفل * نفث الشيطان * اشعار و غزلياته اطلاق اولنور * شارح ديركه اشعار اكاذيب قسمندن اولمغله شيطانه مضافدر لكن مناجات و نعوت شريفه ادعيه جمله سندن معدوددر تقول اعوذ بالله من نفث الشيطان و هو الشعر ﴿ النفاثات فى العقد ﴾ ساحره لره اطلاق اولنور ايپى دوكومليوب اكا افسونله اوفلدكلرى ايچون * مؤلفڭ سواحر ايله تفسيرى نفوس ياخود نساء اعتبارينه مبنيدر زيرا اكثرى جادولق نسوان كاريدر و منه قوله تعالى ﴿ و من شر النفاثات فى العقد ﴾ ﴿ النفاثة ﴾ نونڭ ضميله مصدورڭ يعنى ضيق نفسى اولان كمسه نك اغزندن صولويه رق اخراج ايلديكى اوفوركه دينوركه انكله استراحت ايدر * لابد للمصدور ان ينفث * مثلى بو معنادندر دردناك اولان كمسه بث شكوا ايلمك معرضنده ضرب اولنور و نفاثه عربدن بر جماعتڭ پدرلرى اسميدر و مسواكڭ آغزده قالوب اوفوريلان پارەلرينه دينوركه اوفورنتى تعبير اولنور ﴿ النفيث ﴾ خبيث وزننده يارەدن فشقروب چيقان قانه اطلاق اولنور يقال دم نفيث اذا كان نفثه الجرح ﴿ انافث ﴾ همزەنڭ فتحيله يمنده بر موضع آديدر ﴿ النقث ﴾ نونڭ فتحى و قافڭ سكونيله بر ايشده سرعت ايلمك معناسنه در يقال نقث الرجل فى الامر او فى السير نقثا من الباب الاول اذا اسرع و بر كمسه يى سوز ايله رنجيده ايلمك معناسنه در يقال نقث فلانا بالكلام اى اذاه به و پك خلط كلام ايلمك معناسنه در يقال نقث حديثه اذا خلطه كخلط الطعام و كميكدن ايلك چيقارمق معناسنه در يقال نقث العظم اذا استخرج مخه و مدفون اولان شيئى استخراج ايچون طپراغى قازمق معناسنه در و بو حقيقى و معنوى اولور كه بر مادهٔ مستورەيى خارجه چيقاروب بيلمك ايچون اشه ليوب ايچ يوزينى اراشدرمقدن عبارتدر يقال نقث الشئ اذا حفر عنه ﴿ التنقيث ﴾ تفعيل وزننده و ﴿ الانتقاث ﴾ افتعال وزننده بونلر ده سرعت ايلمك معناسنه در يقال نقث الرجل تنقيثا و انتقث انتقاثا اذا اسرع و انتقاث كميكدن ايلك چيقارمق معناسنه در يقال انتقث العظم اذا استخرج مخه و مدفونى استخراج ايچون طپراغى قازمق معناسنه دركرڭ حقيقى و كرڭ معنوى اولسون نته كه آنفا ذكر اولندى يقال انتقث الشئ اذا حفر عنه ﴿ نقاث ﴾ قطام وزننده ديشى صرتلان اسماسندندر ﴿ التنقث ﴾ تفعل وزننده بر كمسه دن كندى طرفنه ميل و مهر و محبت ايستمك

(معناسنه در)

معناسنه در یقال تنقث الرجل المرأة اذا استمالها و استعطفها * مترجم دیرکه تفعل بابی استفعال کبی طلب ایچون دخی کاور
نته که شافیه او اثلنده مصرحدر زیرا بر نسنه نك طلبی البته صوری و معنوی تکلفی متضمندر (النکث) نونك کسریله
تکرار اکیروب ایپ ایلمك ایچون اسکی کلیملرك و پلاسلرك بوزیلوب چوزیلان بوزنتیسنه و چوزنتیسنه دینور نته که
مصباحك و سائر امهاتك بیانلرینه کوره ده نکث اول بوزیلوب چوزیلان کلیمك و پلاسك اسمیدرکه بوزنتی تعبیر اولنور
پس مؤلفك تفسیری علی العاده مسامحه یه محمولدر نته که دیباجه شرحنده اشارت اولندی پس مؤلفك ان تنقض
اخلاق الاکسیة قولی الاخلاق المنقوضة سبکنده در بونك جمعی انکاث کلور نته که قریبا و حبل انکاث عبارهسیله
مؤلف دخی رسم ایلمشدر و نکث بشیر نام شاعرك پدری اسمیدر (النکث) مکث وزننده بر نسنه یی بوزمق و اوزمك
معناسنه در ایپك قاتلرینی چوزوب بوزمق و تسبیحی اوزمك کبی یقال نکث العهد و الحبل نکثا من الباب الاول
و الثانی اذا انقضه و مسواکك باشی طاغلمق معناسنه در یقال نکث السواك اذا تشعث رأسه (الانتکاث) افتعال وزننده
اوزلمك و بوزلمق معناسنه در یقال نکث الحبل فانتکث ای انتقض و بر ایشدن فراغتله بر آخر ایشه منصرف اولمق
معناسنه استعمال اولنور یقال انتکث فلان من حاجة الی اخری اذا انصرف (النکیثة) خبیثة وزننده نفس ناطقه یه
اطلاق اولنور یقال هو شدید النکیثة ای النفس و وعد و کلام و عهد مقوله سنده اولان خلف و خلاف حالتنه
اطلاق اولنور یقال قال قولا لانکیثة فیه ای لاخلف و طاقت و مقدورك نهایتنه اطلاق اولنور یقال صرف فیه
نکیثته ای اقصی مجهوده اصل نکیثه اوزیلوب بوزیلان نسنه یه دیمکله معانیٔ مزبوره بوندن مأخوذدر و نکیثه
شول خطهٔ صعبه یه یعنی امر عظیم و مشکله اطلاق اولنورکه معاهد اولان جماعت اول بابده عهد و پیمانلرینی
نکث و نقض ایدهلر اولهلر یقال وقعوا فی النکیثة ای فی الخطة الصعبة التی تناکثوا فیها العهود و نکیثة طبیعت
و سجیه یه اطلاق اولنور وزور و قوّت معناسنه استعمال اولنور (الانکاث) همزهنك فتحیله ذکر اولنان نکث
لفظندن که نونك کسریله در جمعدر اوزلمش و چوزیلوب بوزلمش نسنه یه دینور و منه یقال حبل انکاث ای منکوث
و بوثوب اخلاق و حبل ارمام قبیلندندر (النکاث) غراب وزننده برکونه سیوجهلردرکه دوه قسمنك آغزلرنده
ظهور ایدر (النکاثة) ثمامه وزننده مسواکك آغزده قلان پارهلرینه دینور و ایپك چوزیلوب بوزلمش قاتنه و تلنه دینور
(المنتکث) اسم فاعل بنیه سیله سموز ایکن آریقلنمش انسان و حیوانه اطلاق اولنور یقال رجل و بعیر منتکث ای مهزول
بعد سمن (التناکث) تفاعل وزننده بینلرنده اولان عهد و پیمانی اوزشمك معناسنه در یقال تناکثوا عهودهم اذا
تناقضوها ❧ فصل الواو ❧ (الورث) و اولك کسریله و (الوراثة) کتابه وزننده و (الارث) همزهنك کسریله که
اصلی ورث ایدی و (الرثة) عده وزننده وفات ایدن کمسهنك مال متروکنه وارث اولوب آلمق معناسنه در یقال ورث
اباه یرثه کیعده ورثا و وراثة و ارثا و رثة من الباب السادس اصل وراثه بر کمسهدن آخر کمسهیه عقد و عقد مجراسنه جاری
اولان معامله سز مال و قنیه انتقالنه موضوع اولوب بعده میتدن انتقال ایلمکده استعمال غالب اولنمشدر و اول ترکهٔ
موروثه یه میراث دینورکه اصلی موراث ایدی و ارثك و راثتنه کویا که آلتدر و ارث دینور همزهنك کسریله مصدر
اولدیغی کبی و تراث دینور تانك ضمیله اصلی وراث ایدی (الایراث) همزهنك کسریله میت بر کمسهیه مالنی ترکه
و ارث قلمق معناسنه در یقال اورثه ابوه ای جعله من ورثته * مؤلفك تفسیرنه کوره همزه صیرورت ایچون اولور
امهات سائرهنك بیانلرینه کوره متعدی اولور یقال اورثه ابوه مالا اذا جعله له میراثا (التوریث) تفعیل وزننده ایراث
معناسنه در یقال ورّثه ابوه توریثا بمعنی اورثه و توریث آتشی علو لنمك ایچون اولچرمك معناسنه در تأریث کبی یقال
ورّث النار اذا احرّکها لتشتعل (الوارث) جمیع موجودات فنایه منقلب اولدقدنصکره باقی و دائم اولان مالك الملك عزّ
شانه حضرتلرینك اسماء صفاتیه سندندر و الله الوارث الباقی بعد فناء الخلق و ماجاء فی الدعاء النبوی ❁ اللهم امتعنی بسمعی
و بصری واجعله الوارث منی ❁ ای ابقه معی حتی اموت یعنی الهی بنی سمع و بصر مله متمتع و منتفع ایدوب و انلردن هر برینی
یاخود امتاعی بن عازم جانب بقا اولنجه قدر صحیح و سالم اوله رق ابقا قیل و نهایه ده و اجعلهما عبارتیله ده و رودی مرسومدر
(الورثة) فتحاتله وارثك جمعیدر (ورثان) سکران وزننده بر موضعدر (الورث) حرث وزننده تر و تازه اولان شیئه دینور
یقال شیٔ ورث ای طریٔ (بنو الورثه) و اولك کسریله عربدن بر بطن در و الدهلرینه منسوبلردر (الوطث) و اولك فتحی
و طانك سکونیله ایاقله یره محکم اورمق معناسنه در یقال وطث علی الارض وطثا من الباب الثانی اذا ضربها بالرجل شدیدا
(الوعث) بعث وزننده شول دوزو یومشق یره دینورکه نه صافی قوم و نه طپراق اولوب ایکیسندن مرکب اولمغله ایاق
باتوب کومیلور اولدیغندن یوریمك پك دشوار اوله و مشقتلو صرپ یوله دینور و تیربلوب اوفانمش کمیکه دینور و آریقلق
هزال معناسنده در (الوعث) کتف وزننده و (الموعّث) معظم وزننده بونلرده کوج و صرپ یوله دینور ووعث

❧ فصل الواو ❧

و وعوثه و اولك ضميله يول صرپ اولمق معناسنه در يقال وعث الطريق و وعث وعثا و وعوثة من الباب الرابع و الخامس
اذا تعسر سلوكه (الايعاث) ايجاب وزننده وعث ديدكلرى ذكر اولنان مكانه ياخود صرپ يوله دوشمك معناسنه در
يقال اوعث الرجل اذا وقع فى الوعث و اسراف ايلمك معناسنه در يقال اوعث فلان اذا اسرف فى المال (الوعث)
فتحتينله بدندن برعضو شكست اولمق معناسنه در يقال وعثت يده وعثا من الباب الرابع اذا انكسرت (التوعيث)
تفعيل وزننده بركسه يى وجهه سندن صرف و منع ايلمك معناسنه در يقال وعّث فلانا اذا صرفه و حبسه (الوعثاء)
و اولك فتحيله زحمت و مشقت معناسنه در فى الاصل رملهٔ وعثاء و طريق وعثاء ديرلركه شاقه معناسنه در بعده مطلقا
مشقتده استعمال اولندى و منه قول النبى عليه السلام ﴿ اللهم انى اعوذ بك من وعثاء السفر ﴾ اى من شدته و مشقته
(الموعوث) ناقص الحسب اولان كسه يه اطلاق اولنور وعث عضودن مأخوذدر يقال رجل موعوث اذا كان ناقص
الحسب (الوعثة) و اولك فتحى و عينك سكونيله سموز خاتونه اطلاق اولنور ذكر اولنان يومشق يره تشبيه اولنمشدر
يقال امرأة وعثة اى سمينة (الوكاث) كتاب وزننده و (الوكاث) غراب وزننده تيزالدن مستعجل و ماحضر اولان
طعامه دينور يقال اطعمنا الوكاث و الوكاث اى مايستعجل به من الغدآء (الاستيكاث) طعام مذكوردن اكل ايلمك
معناسنه در تقول استوكثنا اى اكلنا من الوكاث (الولث) و اولك فتحى و لامك سكونيله چسنتى كبى آزجه يغموره دينور و محكم
و مؤكد اولميان عهد و پيمانه دينور يقال بينهم ولث من عهد اى شئ منه ليس باكيد و تكنه ده قلان خمير بقيه سنه دينور
و قربه و چناق مقوله سنده قلان صو بقيه سنه دينور كذلك قابده قلان نبيذ فضله سنه دينور و سست و ضعيف وعده
دينور و بو معناده مصدر اولور تقول ولثت له ولثا اى وعدته عدة ضعيفة و كوز اغريسنك كوزده قلان اثر و نشانه سنه
دينور و توجيه معناسنه دركه مالك مملوكنه انت حرّ بعد موتى ديمك يعنى موتنه معلقا آزاد ايلمكدن عبارتدر تدبير كبى
و بو عتق ضعيف اولمغله ولث اطلاق اولنمشدر * لكن مؤلف توجيه ماده سنده معناى مزبوردن ساكت اولمشدر
(الوالث) وارث وزننده متصل و دائمى اولان شره اطلاق اولنور بقيه معناسندن مأخوذدر يقال شرّ والث اى دائم
و دين ثقيله اطلاق اولنور يقال دين والث اى مثقل (الوهث) وعد وزننده برايشه جدّ و اصرار ايله توغل ايلمك
معناسنه در يقال وهث فى الشئ وهثا و هثة من الباب الثانى اذا انهمك فيه و برنسنه يى اياقله محكم چكنمك معناسنه در يقال
وهث الشئ اذا وطئه شديدا (التوهث) تفعل وزننده برايشده دورا دور حركتله مبالغه و امعان ايلمك معناسنه در يقال

فصل الهاء

توهّث فى الامر اذا امعن ﴿ فصل الهاء ﴾ (الهنبثة) هانك و باى موحّده نك فتحيله امر شديد و مادهٔ صعبه معناسنه در
اصول سائره ده برايش كوجلوب شدت بولمق ايله مفسردركه مصدردر و كلام مختلط اولمغه دينور (هبراثان) هانك فتحيله
ايرانده دهستان قضاسنده بر قريه در (الهثهثة) زلزله وزننده قارش مورش اولمق معناسنه در يقال هثهث الشئ
اذا اختلط و ظلم و ستم ايلمك معناسنه در يقال هثهث الوالى اذا ظلم و برنسنه يى سرعتله ارسال ايلمك معناسنه در يقال هثهثت
السحابة بقطرها اذا ارسلته بسرعة و برشيئى اياقله پك باصوب چكنمك معناسنه در يقال هثهثه اذا وطئه شديدا
(الهثهاث) خثخاث وزننده چابك و چالاك انسان و حيوانه دينور يقال رجل و قرب هثهاث اى سريع و قارشيق نسنه يه
دينور يقال شئ هثهاث اى مختلط و طپراغى چوق اولان فضا و مكانه دينور يقال بلد هثهاث اذا كان كثير التراب
و يلانجى دروغى كسه يه دينور يقال رجل هثهاث اى كذّاب (الهثاث) شدّاد وزننده بودخى يلانجى يه دينور (الهثّ)
هانك فتحى و ثانك تشديديله يلان سويلمك معناسنه در يقال هثّ الرجل هثا من الباب الاول اذا كذب (الهرث)
هانك كسريله اسكى جامه يه دينور ثوب خلق معناسنه (هرث) هانك ضميله واسط قضاسنده بر قريه آديدر (الهلثى)
سكرى وزننده و (الهلثاء) صحراء وزننده و (الهلثاءه) هايله و بو ايكى اخيرده هانك كسريله ده جائزدر و (الهلثة)
زمره وزننده شول مجتمع كروه انسانى يه دينوركه بر ماده ضمننده غريو و فرياد و آوازه لرى پرده بيرون اوله (الهلاث) غراب
وزننده بعض وقتده انسانه عارض اولان سستلك و كوشكلك و قيرقلق حالتنه دينور (الهلثأة) هانك فتحى و كسرى
و ثاى مفتوحه ايله هلاث معناسنه در تقول اخذنى هلاث و هلثأة اى استرخاء يعترى الانسان (هلثى) سكرى وزننده
بصره ده بر موضعدر * مؤلف صحاحده مرسوم اولان هلبوث كلمه سنى كه فردوس وزننده در ترك ايلمشدر چولپه و احمق
و مغشوش كسه يه دينور (الهوثة) روثه وزننده صوسزلغه دينور عطشه معناسنه در (الهيث) ميل وزننده و (الهيثان)
فتحاتله بركسه يه جزؤ بجه نسنه ويرمك معناسنه در يقال هاث له يهيث هيثا و هيثانا اذا اعطاه شيئا يسيرا و دپرنمك
معناسنه در يقال هاث الشئ اذا تحرّك و حاجت و اقتضا قدر ماله دسترس اولمق معناسنه در يقال هاث من المال اذا اصاب
منه حاجته و مالى افساد ايلمك معناسنه در يقال هاث فى المال اذا افسد فيه و ويريله جك نسنه يى وزن و كيل و تقدير
ايلميوب طپراق آتار كبى عن جراف ويرمك معناسنه در يقال هاث له اذا حثى فى الاعطاء (التهيث) تفعل وزننده مطلقا

ويرمك معناسنه در يقال تهيث له شيئا اذا اعطاه (الاستهاثة) چوقسنمق معناسنه در يقال استهاث ما اعطاه اذا استكثره و برنسنه يى فساده ويرمك معناسنه در يقال استهاث المال اذا افسده (الهيثة) هيئه وزننده جماعت انسانى يه دينور (المهايثة) مفاعله وزننده كثرت خصوصنده بركمسه ايله مجادله ايلمك معناسنه دركه برى برينه مثلا كثرت مال وكثرت اتباع خصوصنده منازعه ايلمكدن عبارتدر كرك قالى وكرك حالى اولسون يقال هايثه اذا كاثره (المهايث) اسم فاعل بنيه سيله دائما برنسنه دن چوق اخذ ايدر اولان كمسه يه دينور يقال رجل مهايث اى كثير الاخذ

فصل الياء

فصل الياء

(يافث) قابله صاحب وزننده ابن نوح عليه السلام دركه ترك طائفه سنك و يأجوج و مأجوج قوملرينك پدرلريدر آنك نسلندن منشعب اولمشلردر (ايافث) اثارب وزننده يمنده برموضع آديدر

باب الجيم

باب الجيم

معلوم اوله كه كاه اولوركه جيم مفرده ياى مشدده و مخففه دن بدل اولور مثلا فقيمى و حجى كلمه لرنده فقيمج و حجج ديرلر مترجم ديركه لغت مزبوره حنظله قبيله سى لغتيدركه يايى جيمه ابدال ايدرلر مثلا تميمى يرنده تميمج ديرلر نته كه ابو عمردن منقولدركه حنظله دن بر آدمه سن نه قبيله دنسن ديو سؤال ايلدم من فقيمج ديدى كه فقيمىّ اوله جقدر انلرك قنقيسندنسن ديدم من مرج ديديكه مرى اوله جقدر نته كه اشبو * يارب ان كنت قبلت حجتج * فلا يزال ساجح يأتيك بج * بيتنده كذلك * خالى عويف وابو علج * المطعمان اللحم بالعشج * وبالغداة كسر البرنج * مصراعلرنده واقعدر حججتى و بج بى وابو علج ابو علىّ و بالعشج بالعشى والبرنج برنىّ مقامنده در و برنى بر نوع خرما اسميدر كذلك قضاعه قبيله سى عينله ياء جمع اولسه يايى جيمه ابدال ايدرلر مثلا هذا الراعى خرج معى ديه جك يرده هذا الراعج خرج معج ديرلر عجعجهٔ قضاعيه بين العرب متداولدر نته كه عنعنهٔ قيس و تميم كه اولده واقع اولان همزه يى عينه ابدال ايدوب انك واسلم يرلرنده عنك و عسلم ديرلر كذلك كشكشهٔ ربيعه و مضر دركه كاف خطاب مؤنثدن صكره شين معجمه ايراد ايدوب مثلا رأيتكش ومرزت بكش ديرلر

فصل الهمزة

فصل الهمزة

(الابج) ابد وزننده ومرادفيدركه دهر ودائم معنالرينه در تقول لا افعله ابجا اى ابدا (الاجيج) همزه نك فتحى و جيمك كسريله آتش علو لنمك معناسنه در يقال اجت النار اججا من الباب الاول اذا تلهبت (التأجج) تفعل وزننده آتش كندى طوتشوب علولنمك معناسنه در يقال تأججت النار اذا تلهبت و تأجج تأجيج كلمه سنه مطاوع اولوركما سيذكر (التأجيج) تفعيل وزننده آتشى علولندرمك معناسنه در تقول اججت النار تأجيجا فتأججت اى الهبتها فتلهبت (الائتجاج) افتعال وزننده تأجج كبى بودخى مطاوعدر و تأجج و ائتجاج كوندز بغايت اسّى اولمق معناسنه استعمال اولنور (التأجّ) تحابّ وزننده كه تفاعلدر تأجج معناسنه در يقال تأجج النهار وائتج وتأجّ اذا اشتد حرّه (الاجّ) همزه نك فتحى و جيمك تشديديله دوه قوشى قنادلرى كورليوب خشليه رق سكرتمك معناسنه دركه مجازدر كويا كه آتش علوى كبى كورليه رك سكردوب كتمسى باعث تشبيهدر يقال اجّ الظليم اجّا من الباب الثانى والاول اذا عدا اوله حفيف و دشمن اوزره آتش علوى كبى حمله و هجوم ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال اجج الرجل بفك الادغام من الباب الثالث اذا حمل على العدوّ شارح ديركه تضعيفله ده وارد در وغير قياس اوزره باب ثالثدن ورود ايتمشدر (الاجّة) همزه نك فتحيله قارشقلق اختلاط معناسنه دركه مراد اختلاط ناسدركه كورلتويى موجب اولور يقال وقع القوم فى اجة اى فى اختلاط و تقول سمعت اجّة القوم اى خفيف اختلاطهم و اضطرابهم واجّه زياده سيله اسّيلك حالتنه دينور شدّت حرّ معناسنه (الاجاج) همزه نك ضميله طعمنده آجيلقله طوزلولق اولان صويه دينور دكز صويى كبى شوراب و تلخاب معناسنه لسانى ياقديغيچون اطلاق اولنمشدر يقال ماء اجاج اى ملح مرّ (الاجوج) قعود وزننده صو اجاج اولمق معناسنه در يقال اجّ الماء اجوجا من الباب الاول اذا صار اجاجا (الايجاج) ايجاب وزننده صويى اجاج ايلمك معناسنه در تقول آججت الماء ايجاجا اى جعلته اجاجا (يأجج) يسمع وزننده و ينصر و يضرب وزننده مكهٔ مكرمه يه سكز ميل مسافه ده برموضع آديدر (اليأجوج) يفعول وزننده آتش علوى كبى ياخود دوه قوشى كبى برى اوته يلوب يوررر اولان كمسه يه دينور يقال هو يأجوج اى يئجّ هكذا و هكذا ذكر اولنان اجّ كلمه سندن مأخوذدر و يأجوج و مأجوج كه يافث بن نوح عليه السلام اولادندن ايكى قبيله در يعنى ايكى قبيله نك پدرلرى اسملريدر ذكر اولنان اجّ كلمه سندن مأخوذدر يأجوج يفعولدر نته كه ذكر اولندى و مأجوج مفعولدر كثرت حركت و اضطرابلرى باعث تسميه در بونلر وجه مذكور اوزره مهموزدر و مهموز اعتبار ايليوب الفله تلفظ ايدنلر الفلرى زائد اعتبار ايدوب يأجوج يجج و مأجوج مجج كلمه لرندن مشتق فاعول اولديغنه ذاهب اولديلر و منه قوله تعالى ﴿ان يأجوج و مأجوج مفسدون فى الارض﴾ الآيه و رؤبة بن العجاج يايى همزه يه و همزه يى الفه ابدال الله آجوج و مأجوج

عنوانيله قراءت ايلدی و ابو معاذ الف ثانيه يی ميمه ابدال ايله يمجوج قراءت ايلمشدركه مج الماء لفظندن مأخوذ اولور مؤلف بونده دخی اقتصار ايلمشدر قالديكه همزه اعتبار ايليانلر يجج و مجج ماده سندن مأخوذدر قولنده مأخذ اولان يجج ماده سنك معناسی معلوم اولمامشدر و مجج كلمه سی كه ظاهرا مسامحه در اصل مج اولمقدركه صويی آغزدن طشره پوسكورمك معناسنه اولمغله قوم مذكورك تفرق و انتشارلرينه مبنی اطلاق اولنمش اولور و بيضاوی مرحومك بيانته كوره يأجوج و مأجوج اسم اعجميلردر غيرمنصرف اولدقلرينه مبنی و علی قول عربيلردر وجه مذكور اوزره اج الظليم ماده سندن يفعول و مفعولدر منع صرفلری هر بری قبيله اسمی اولمغله تعريف و تأنيث سببلرينه مبنيدر و راغبك بيانته كوره يأجوج اج ظليم ياخود اجيج نار ماده سندن و مأجوج موج ماده سندن مأخوذدر كثرت اضطرابلری حسبيله نار مضطرمه يه و مياه متموجه يه تشبيه اولنمشلردر لكن موجدن اولديغی صورتده وزنی نامليمدر و الحاصل بونلرده وجه مذكور اوزره اختلاف ايلديلر لكن اغلب اولان بلا همز اسم اعجمی اولمقدر طالوت و داود و هاروت كبی بعده عربلر همزه ايله تلفظ ايلديلر (الاجوج) صبور وزننده مضیء و تابان شيئه اطلاق اولنور اجيج ناردن مأخوذدر يقال جوهر اجوج ای مضیء نير (الاذج) همزه نك فتحی و ذال معجمه نك سكونيله مشروبی پك چوق ايچمك معناسنه در يقال اذج الرجل اذجا من الباب الاول اذا اكثر من شرب الشراب بوراده شرابدن مراد مطلق مشروبدر (ابذج) احمد وزننده خوزستانده بر بلده در * مؤلف يای تحتيه ايله يذج ماده سنده ايذج اهواز ناحيه لرندن بر بلده در ديو ذكر ايلمكله ظاهرا بوراده سهوه محمولدر (الارج) حرج وزننده و (الاريج) امير وزننده و (الاريجة) هاءيله رائحهٔ طيبه يه دينور تقول فغمنی ارج اللطيمة و اريجها و اريجتها ای رائحتها الطيبة و ارج واريج مصدر اولور رائحهٔ طيبه پك قوقمق معناسنه يقال ارج الطيب ارجا و اريجا من الباب الرابع اذا فاح و يقال ارج المكان اذا فاحت منه رائحة طيبة (التأريج) تفعيل وزننده كسكين رائحه لو طيبك رائحه سنی اطراره نشر ايدوب قوقتمق معناسنه در بعده اغرا و تحريش ايله ناسی بری برينه دوشورمك معناسنده استعمال اولندی يقال ارّج بينهم اذا اغراه و حرّشه و تأريج اسم اولور عند الكتاب حساب ديوانه متعلق برنسنه در ذكری آتی اوارجه دن مأخوذ و متصرّفدركه اوارجه يی ترتيب ايلمكدن عبارتدر (الارج) هرج وزننده بو دخی اغرا و تحريش معناسنه مستعملدر يقال ارج بينهم ارجا من الباب الاول بمعنی ارّج تأريجا (الارجان) فحاله خلقی بری برينه دوشوروب اغرا و افساد ايدن كمسه بری اوته يلوب يوپورمق معناسنه در يقال ارج المغری ارجانا اذا سعی (ارّجان) هيبان وزننده فارس اولكه سنده بر بلده آديدر (الارّاج) شداد وزننده يلانجی كذاب كمسه يه اطلاق اولنور دائما ناسی بری برينه دوشورر اولان مفسد و مغری شخصه دينور يقال هو ارّاج ای كذاب و يقال هو ارّاج بين الناس ای مغر بينهم (المؤرّج) معظم وزننده ارسلانه دينور (المؤرّج) محدث وزننده ابوفيد عمرو بن الحارث السدوسی لقبيدر بكر و تغلب قبيله لری بيننه القای فساد ايله تأريج حرب و قتال ايلديكی باعث تلقبيدر * شارح ديركه مرقوم نحاة بصريندندر (الاوارجة) همزه نك فتحی و رانك كسريله سلاطين ديوانلرينه متعلق مفردات دفترينه دينور و بو فارسی اواره معربيدركه ناقل معناسنه در زيرا انجيذخ تعبير اولنان پراكنده و متفرّق دفتردن كه ناس اوزره ثابت اولان حساب آنده ثبت و قيد اولنور مرقوم اوارجه تعبير اولنان دفتر مضبوطه نقل اولنور بعده جريدهٔ اخراجاته نقل اولنور و بر مقتضای حساب ديوانی اوارجه متعدّد اولور * مترجم ديركه برهانده اوار لفظی ديوانه متعلق دفتر حساب ايله و اواره هاءيله ديوانه متعلق پراكنده مفردات دفتريله بيان اولنمشدر اوارج اواره معرّبيدر حالا دولت عليه ده روزنامه ديدكلری اوله جقدر و انجيذخ همزه نك و ذال معجمه نك فتحيله انجيده معربيدركه فی الاصل متفرق و منقطع معناسنه در بعده پراكنده مفردات دفترينه اطلاق اولنمشدر و ذكر اولنان تاريخ تاريك معربيدركه ابو ابی مشتمل مسوده يه دينور خلاصه حالا دولت عليه ده دفتردار طرفندن ذمت دفتری و عسكری و علوفه خوار و اسهام و وظائف و موقوفات و سائر دفترلر انجيذخ اوله جقدر و روزنامه و باش محاسبه مقوله سنك دفترلری اوارجه اوله جقدر و تاريخ هر فرقه نك اسامی و وظائفی مقيد مسودّه دفتری اوله جقدر تفصيلنی اهل قلم بيلور (الازج) همزه نك و زای معجمه نك فتحيله بركونه بنا و عمارت اسميدر جمعی آزج كلور همزه نك مديله افعل وزننده و آزاج كلور افعال وزننده و ازجه كلور فيله وزننده اصول سائره ده ازج طولانی ياپلمش بنا ايله مفسردر خان كبی كه فارسيده اكا آهنك ديرلر و مادهٔ آتيه بونی مشعردر (باب الازج) فتحتينله بغداد ده بر محله در (التأزيج) تفعيل وزننده طولانی بنا و عمارت ياپمق معناسنه در يقال ازّجه تأزيجا اذا بناه و طوّله (الازوج) قعود وزننده سرعت ايلمك معناسنه در يقال ازج الرجل و ازج ازوجا من الباب الاول والرابع اذا اسرع و استعانت ايدن كمسه يه اعانت خصوصنده بطائت ايدوب آغرجه دپرنمك معناسنه در تقول ازج عنی

ای تثاقل حین استغنته (الازج) کتف وزننده مست سرور اولان کمسه یه دینور که شادمرك درجه سنده فرحناك
اولاندر طغیانه مؤدیدر یقال رجل ازج ای اشر پس مصدری ازج اولور فتحتینله که باب رابعدندر (الاسج) همزه نك
وسینك ضمیله جست وچابك ناقه لره دینور بونك اصلی وسج در واو همزه یه ابدال اولنمشدر مفردی وسوج در
صبور وزننده (الاشج) شین معجمهٔ مشدده نك فتحیله زنج وزننده کندره یعنی آق کونلکه شبیه بردارو اسمیدر
ترکیده چادراوشاغی دیدکلری صمغ اوله جقدر اوشهٔ فارسی معرّبیدر (الامج) فتحتینله اسی اولمق معناسنه در یقال
امج الیوم امجا من الباب الرابع اذا حرّ وصوصه مق معناسنه در یقال امج البعیر اذا عطش وامج اسم اولور پك اسی
وکرمیتلو نسنه یه دینور یقال صیف امج ای شدید الحرّ و بو تسمیه بالمصدر در وامج برموضع آدیدر (الامج) همزه نك
فتحی ومیمك سکونیله پك یوریمك معناسنه در یقال امج الرجل اذا سار شدیدا (الاوج) همزه نك فتحی وواوك سکونیله
یوجه یه ویوکسکه دینور هبوط مقابلیدر * مترجم دیرکه اوج کلمه سی اوك فارسی معربیدر منجمین اصطلاحندندر
کواکبك زمینه نهایت بعدی اولان درجه دن عبارتدر که فلك جزؤیسنك سطح محدّبی فلك حامله مماسّ اولان نقطه
اوله جقدر مقابلنه حضیض دیرلر ومفاتیح علومده اوك لفظی هندیدر بعد ابعد معناسنه در بعده منجملر تعریب ایلدیلر
نته که یونانیده افنجیون دینور و بعد اقرب معناسنه اولان حضیضه افرنجیون دیرلر (ایج) همزه نك کسریله فارس

فصل الباء

دیارنده بربلده در ❁ فصل الباء ❁ (البأج) بانك فتحی وهمزه نك سکونیله برکمسه یی یاخود بر نسنه یی جهتندن
صرف وتحویل ایلك معناسنه در یقال بأجه بأجا من الباب الثالث اذا صرفه وحیقرمق معناسنه در یقال بأج الرجل
اذا صاح وبأج درلو ولون وکونه معناسنه در جمعی بأجات کلور تقول اجعل البأجات بأجا واحدا ای لونا وضربا
واحدا * شارح دیرکه بو معناده بأج باها لفظندن معرّبدر که فارسیدر الوان اطعمه معناسنه در بعده مطلقا درلو
وصنف وکونه معناسنده استعمال اولندی انتهی و بعضا اشبو بأج کلمه سی مهموز اولمز یعنی بعضلر اصلنی بوج
اعتباریله واوی الفه ابدال ایدرلر و بأج عدیل و برابر معناسنه کلور یقال هم فی امر بأج ای سواء قال الشارح و یقال
الناس بأج واحد ای شیء واحد ویقال جعل الکلام بأجا واحدا ای وجها واحدا وفی حدیث عمر رضی الله عنه
❁ لاجعلن الناس بأجا واحدا ❁ ای طریقة واحدة وقیاسا واحدا (باباج) بای موحده ایله هامان وزننده محمد بن الحسن
نام محدثك جدی اسمیدر (الابثیجاج) ثای مثلثه و جیمله اشریباب وزننده وجوذه یاخود قلبه کسل وفتور عارض
اولمغله آغرلشوب کوشکلنمك معناسنه در تقول ابثأججت ابثیجاجا ای استرخیت وتثاقلت (البج) بانك فتحی وجیمك
تشدیدیله یارمق معناسنه در یقال بج القرحة بجا من الباب الاول اذا شقها ومزراغله دورتمك معناسنه در که مراد نافذ
اولمیه رق دورتمکدر یقال بجّ فلانا اذا طعنه بالرمح وعربلر اوتلاق طواری بوکورلری متوسع اولوب چتلامق
درجه سنده طاولندرسه بجّ الکلاء الماشیة دیرلر شق معناسندن مأخوذدر که توسعی دخی متضمن در اساسده ومن المجاز
قولهم للماشیة قد بجها الکلاء اذا فتق خواصرها سمنا عبارتیله مرسومدر (المبجة) محتجة وزننده ابجاجدن
اسم مفعول یاخود اسم فاعلدر چوق چایر اوتلامقله بوکورلری یارلمق درجه سنده وسعتلنمش ماشیه یه دینور یقال
ابجت الماشیة وهی مبجة (الابجّ) الجّ وزننده کوزینك شقی واسع اولان کشی یه دینور یقال رجل ابجّ العین اذا
اتسع شقها (البجة) بانك فتحیله برکونه سیوجه در که کوزده عارض اولور وبجه بربتك آدیدر که مشرکلر پرستش
ایدرلر ایدی وبجه دم الفصید اسمیدر که جاهلیتده دوه نك طمرندن فصد وقانی بغرسقلر ایچره حفظ ایدوب قیتلق
هنکامنده پشوروب تغدی ومهمانلره اطعام ایدرلر ایدی ذکر اولنان شق معناسندن مأخوذدر ومنه الحدیث
❁ اخرجوا صدقاتکم قد اراحکم الله من الجبهة والسجة والبجة ❁ بوراده جبهه دن مراد مذلتدر وسجه برصنم آدیدر
(بجانه) رمانه وزننده اندلس اولکه سنده بربلده در امام نسأی اصحابندن مسعود بن علیّ البجانیّ اورادندر (البجّ)
بانك ضمیله قوش پالازینه دینور فرخ الطائر معناسنه وزهیر بن جناب نام کمسه نك قلجی اسمیدر (بجّ) بانك فتحیله
بر رجل اسمیدر (البجباج) و (البجباجة) بالرك فتحیله شول ملحم کمسه یه دینور که سموزلکندن یوررکن اتلری
دترهیوب مضطرب اوله وبجباج ایری وبیوك یغنه وخرمنه دینور یقال رمل بجباج ای مجتمع ضخم وبجباجه احمق
ویکشاق وبوش بوغاز آدم مولوزینه دینور یقال رجل بجباجة ای ردیء مهذار (البجبجه) زلزله وزننده بجی بجی
دیو چوجغی اوخشایوب آوتمق معناسنه در * مؤلف بونی شیء یفعل عندمناغاة الصبی عبارتیله بیان ایلمکله مسامحه
واقتصار ایلمشدر زمخشری مقدمة الادبده بجبج الصبیّ بنواخت کودك را عبارتیله رسم ایلمکله مصدر اولدیغی
مصرّحدر (الابجج) ضمتینله یاریلوب چتلامش یاغ طلوملرینه دینور زقاق مشققه معناسنه ظاهرا مفردی
ابج در (المباجّة) مفاعله وزننده قرن وهمتاسیله میدانه چیقوب مزراغله اوغراشوب صواشمق معناسنده در

طعن رمح معناسندن مأخوذدر تقول باججته مباجة فبججتة ای بارزته فغلبته پس مغالبه دندر (التبجبج) تزلزل
وزننده برکسه شیشمان اولغله کوده سنك اتی صالقی و سولپك اولمق معناسنه‌در یقال تبجبج لحمه اذا کثر و استرخی
(البجابج) علابط وزننده شیشمان کسه‌یه دینور یقال رجل بجابج ای بادن منتفخ (بجبج) هدهد وزننده اسامیدندر
بجبج بن خداش که مغربیدر محدثیندندر (البحزج) حای مهمله وزای معجمه ایله جعفر وزننده بوزاغی‌یه دینور
شارح دیرکه یبان اکوزینك بوزاغیسی اوله‌جقدر دیشیسنه بحزجه دینور و بحزج قارنی بیوك بودورکشی‌یه دینور
وکنبج دوه‌یه دینور (المبحزج) مدحرج وزننده شول قینامش صویه دینورکه نهایت درجه‌ده اسّی اوله (البخدجة)
خای معجمه ایله دحرجه وزننده آپشی آچه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال یبخدج فی المشی ای یتفتح و یفرحج (البخدج)
جعفر وزننده شیشمان انسان وحیوانه دینور یقال بکر بخدج ای سمین منتفخ و بخدج بر رجل آدیدر (الابدوج)
اسلوب وزننده اکر قلتاغنك ایکی طرفلو تکلتو پچه سنه دینور ابدود فارسی معرّبیدر (البذج) بانك و ذال معجمه‌نك فتحیله
بریاشنده قوزی‌یه دینورکه طوقلی تعبیر اولنور عتود معزکبیدرکه بریللق اوغلاقدر چبش تعبیر اولنور جمعی بذجان
کلور بانك کسریله (الباذروج) ذال معجمه‌نك فتحیله بقلهٔ معروفه اسمیدرکه ترهٔ خراسانی دیدکلری نباتدر فسلکن
انواعندندر تقویت قلب خصوصنده بیعدیل و طبیعتی قابض لکن فضلاته مصادف اولورسه مسهلدر و بوبادروك
معرّبیدر (البرج) بانك ضمیله رکن معناسنه‌درکه برنسنه‌نك قویّ و محکم اولان جانبیدر یقال له برج قویّ ای رکن
وحصن معناسنه‌درکه طابیه وقله وشانص وپلانقه وحصار مقوله‌سی تحصن ایده‌جك محللردن عبارتدر یقال
التاذالی برج ای حسن و بروج فلکیه‌نك مفردیدرکه هر برینه برج تعبیر اولنور * مؤلف بصائرده قصر ایله یعنی کوشك ایله
تفسیر ایدوب ومعانیٔ آتیه آندن مأخوذ اولمق اوزره رسم ایلمشدر ازجمله برج که فتحتینله کوزك بیاضی سوادینی احاطه
ایلمکله سواد برج کبی قالمق و متسع اولمق معناسی که برج فلکی کبی اولمق کبی کاسیذکر قالدیکه بروج فلکیه فلك ثامنده
اعتبار اولنان اون ایکی مواقع مخصوصهٔ کواکبدن عبارتدر آنده مجتمع اولان کواکبك هیئت اجتماعیه‌لرندن متشکل
اولدقلری صورته مضاف اولمشلردر برج حمل و برج ثور و جوزاء کبی و برج اسامیدندر برج بن مسهر الطائی
شعرادندر و برج اصفهان قضاسنده برقریه آدیدر عثمان بن احمد الشاعر و کبار محدثیندن ابو نعیمك اصحابندن غانم
بن محمد اورادندر و شدید البرد بربلده‌نك دخی اسمیدر و دمشق شام قضاسنده برموضعدر محدثیندن عبدالله بن سلمه
اورادندر و نواحیٔ حلبده برقلعه یاخود برقضا اسمیدر * مترجم دیرکه جوار حلبده مسقط رأسمز اولان عینتاب
قضاسنده واقعدر برج الرصاص دیمکله معروفدر حالا اثر قلعه‌سی موجوددر ناحیه باشی برقریه اولمشدر و برج
شام اولکه سنده بانیاس ایله مرقیه بیننده برموضع آدیدر ابو البرج قاسم بن حنبل الذبیانی لقبیدرکه شاعر اسلامیدر
(البرج) فتحتینله کوزك بیاضی سوادینی بالتمام دائره‌وار محدق و محیط اولمق معناسنه‌در شویله‌که برجانبه امالهٔ چشم
ایلسه سوادندن اصلا برنسنه غائب اولمیه کویاکه سوادی برج کبی مسوّر کذلك بیاضی متسع اولور یقال برجت
عینه برجا من الباب الرابع اذا کان بیاضها محدقا بسوادها کله و برج اسم اولور حسن و جمال صاحبی مهلقا محبوبه‌یه دینور
و آفتاب کبی ظاهر و روشن و معلوم نسنه‌یه دینور جمعی ابراج کلور سبب و اسباب کبی و برج کذلك مصدر اولور
برکسه‌نك وسعت معیشت سببیله ترفّه و تعیشی واسع و فراوان اولمق معناسنه‌در یقال برج الرجل برجا من الباب الربع
اذا اتسع امره فی الاکل و الشرب وغیرهما (برجان) عثمان وزننده روم طائفه‌سندن برجنسك اسمیدر مطرّزی مغربده
ناسدن برطائفه‌درکه بلادلری قسطنطنیه‌یه قریب و بلاد صقالبه انلره مقاربدر دیو بیان ایلمشدر و خریده‌ده ارض
برجان ارض عظیمه‌در اهالیسی برقوم طاغیه و قاسیه‌در و دیارلری شمال جانبنه داخله‌در دیو مرسومدر قالدیکه
بونلردن و سائر کتب جغرافیادن منفهم اولدیغی اوزره برجان بغدان معرّبیدرکه طونه نهرینك وراسنده ارض و طائفهٔ
معروفه‌در کرچه بوجاق معرّبی اولمقده قابلدر لکن وجه مذکور اوزره بغدان معرّبی اولمسی اغلبدر و برمعروف
اوغرینك آدیدر (حساب البرجان) کذلك بانك ضمیله اهل حساب بیننده برعددك جدا و جذرنی استحصالدن عبارتدر
جداء دال مهمله ایله غراب وزننده نفسنه ضرب اولنان عددك مبلغنه دینورکه مجذور دخی دیرلر و جذر نفسنه ضرب
اولنان عددك اصلیدر مثلا اون عدد کندی نفسنه ضرب اولندقده مبلغی یوز اولور ایشته جذر اون و جداء یوز
اوله‌جقدر پس یوزك جذری سؤال اولندقده اون ایله و اونك جداسی استحصال اولندقده یوز ایله جواب ویریلور
حساب البرجان بوندن عبارتدر (ابن برّجان) هیبان وزننده صوفیه‌دن برمفسردر (الابراج) همزه‌نك کسریله برج
یاپمق معناسنه‌در یقال ابرج الرجل اذا بنی برجا (التبریج) تفعیل وزننده ابراج معناسنه‌در یقال برّج تبریجا بمعنی أبرج
(البارج) خارج وزننده استادکی قوللنان کمیجی‌یه دینور یقال هو بارج ای ملّاح فاره (البارجة) ها ایله بیوك

(جنك)

جنك كميسنه دينوركه اوستى آچق اولوركه مراد انبارسز وكوپشته سز اولاندر اوائل كميلرى خصوصا عرب كميلرى بوديار كميلرينه موافق اولمز وبغايت شرير وشرقضا كيمسه يه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال رجل بارجة اى شرّير ﴿ التبرّج ﴾ تفعل وزننده خاتون كنديسنى تزيين ايلدكدنصكره طشره چيقوب اندام وآرايشنى رجاله اظهار ايلمك معناسنه در يقال تبرّجت المرأة اذا اظهرت زينتها ومحاسنها للرّجال * مؤلفك وجه مسرود اوزره بصائرده بيانه كوره اشبو تبرّج بنيه سى برج مذكوردن متصرفدر صور كواكب ايله بروج فلكيه آراسته اولمغله حسن وزينتنه اعتبارا صور بروجيه يى نقش وتصوير ايله كوناكون قاش نسج وآندن لباس اتخاذ ايلديلر ومنه قولهم ﴿ ثوب مبرّج ﴾ اذا صوّرت عليه بروج وبومعنايه مبنى تبرج لفظى تصريف اولنوب حسن وزينتده برج فلكى يه متشبه اولمق معناسنده استعمال اولندى ومنه قولهم تبرّجت المرأة اى تشبهت بالبرج فى اظهار المحاسن وقيل ظهرت من برجها اى قصرها پس معناى ثانى يه كوره بناسى سلب ايچون اولور ومنه قوله تعالى ﴿ ولا تبرّجن تبرّج الجاهلية الاولى ﴾ الآيه بيضاوى ولا تبخترن فى مشيكن عبارتيله تفسير ايلمشدر ﴿ الابريج ﴾ ابريق وزننده ياغ چيقارمق ايچون سود چالقيه جق قابه دينوركه يايق تعبير اولنور ﴿ برجه ﴾ جرعه وزننده سنان بن ابى حارثه نك فرسى اسميدر ومغربده بربلده آديدر على بن محمد الجذامى المقرى البرجى اورادندر ﴿ البرذج ﴾ بانك وذال معجمه نك فتحيله بردهٔ فارسى معربيدركه حربيدن اسر واسترقاق اولنان قول وقراوش جنسنه دينور وشيراز قضاسنده برقريه آديدر ﴿ برديج ﴾ بلقيس وزننده آذربيجان اولكه سنده بربلده در ﴿ البرزج ﴾ زاى معجمه ايله قرطق وزننده تركيده پروز تعبير اولنان نسنه يه دينوركه قطيفه وقاش مقوله سنده اولور زئبر معناسنه وبو پرزهٔ فارسى معرّبيدر ﴿ البارنج ﴾ رانك فتحى ونونك سكونيله نارجيل اسميدركه هندستان جوزيدر ﴿ البرنج ﴾ هرقل وزننده بردواى معروف آديدر بودوا برنج كابلى وبرنك كابلى ايله معروف دوايى دانه دركه دوز ومدوّر وسياه وبر مقدار آجى وفلفلدن خرده وداخلى بياض اولور * شارحك بيانه كوره بارنج وبرنج عجميدن معرّبلردر ﴿ البرنامج ﴾ بانك فتحيله حساب مجموعه سى اولان دفتره دينور برنامهٔ فارسى معرّبيدر مترجم ديركه مشارق شريفده زمام يرسم فيه متاع التجار وسلعهم عبارتيله مفسر اولمغله كمركجى طرفندن بازركان امتعه سى قيد اولنان مفردات دفترى ديمك اولوركه فيئاتيله مقيد اولور تاكه بيعنى وكمركنى اكا كوره تنظيم ايدرلر وبرهانده برنامه سرنامه ايله مفسردركه مكتوبك عنوان والقابندن عبارتدر ﴿ البزج ﴾ بانك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله اوكونمك مفاخره معناسنه در يقال بزج الرجل بزجا من الباب الاول اذا فاخر وبركيمسه يى بركيمسه اوزره قشقرتمق معناسنه در يقال بزج علىّ فلانا اذا حرّشه ﴿ المبازجة ﴾ مفاعله وزننده بودخى مفاخره معناسنه در يقال بازج الرجل اذا فاخر ﴿ التبازج ﴾ تفاعل وزننده بربريله فخر ومباهات ايدشمك معناسنه در يقال تبازج الرجلان اذا تفاخرا ﴿ التبزيج ﴾ تفعيل وزننده برنسنه يى تزيين وتحسين ايلمك معناسنه در يقال بزجه تبزيجا اذا زيّنه وحسنه ﴿ البزيج ﴾ اميروزننده دائما احسان مقابلنده حسن مكافات ايدن آدمه دينور يقال رجل بزيج اى مكافئ على الاحسان ﴿ بزج ﴾ فتحتينله اساميدندر مبارك بن زيد بن بزج محدثيندندر ﴿ بوازيج ﴾ بانك فتحيله تكريت نام بلده قربنده بربلده آديدر اصحاب كرامدن جرير بن عبدالله البجلىّ رضى الله عنه يديله فتح اولنمشدر فقهادن منصور بن الحسن البجلىّ الحريرىّ ومحمد بن عبدالكريم البوازيجيّان اورادندر ﴿ بزرج ﴾ بانك وزاى معجمه نك ضميله وبانك فتحيله جائزدر اعلام اشخاصدندر بزرك فارسى معربيدركه اولو وعظيم ديمكدر ظاهرا بانك فتحى علامت تعريبدندر نته كه بزرجمهر نوشروانك وزيرى اولان حكيمك اسميدر وعبدالرحمن بن بزرج حفاظ غرائبدندر ﴿ بسفايج ﴾ بانك فتحيله بواسمله معروف دوايى بركوك اسميدر داخلنده فستغه شبيه يشل برنسنه اولور طعمنده عفوصت وحلاوت واردر ماليخوليا وجذام مرضلرينه نافعدر بس پايه معربيدر عقده لرى صچقلى اولمق حسبيله بس پايه اطلاق اولنمشدر ﴿ بسفاردانج ﴾ بانك ونونك فتحيله مغاث نام نباتك يمشنه دينور بسفاردانه معربيدر ومغاث محلنده ذكر اولندى ﴿ بوسنج ﴾ بانك ضمى وسين مهمله نك فتحيله پوشنك فارسى معرّبيدركه ايرانده شهرهرات ايالتنده بربلده آديدر محمد بن ابراهيم الامام واسفنديار بن الموفق وابوالحسن الداودى اورادندر وبوسنج شهر ترمد قضاسنده برقريه آديدر محدثيندن ابوحامد احمد بن محمد بن الحسين اورادندر ﴿ بطنج ﴾ طاى مهمله ايله جعفر وزننده احمد بن محمد المحدّث المتكلم الاشعرى جدينك اسميدر ﴿ البظماج ﴾ بانك كسريله وظاى معجمه نك سكونيله شول ثوبه دينوركه ايكى اوجى قطيفه كبى صچاقلى ياخود اورته سى قطيفه طرزنده خاولى وايكى طرفى ايكى درلو ارغاجدن منسوج اوله ﴿ البعج ﴾ بانك فتحى وعينك سكونيله يارمق معناسنه در يقال بعج الشئ بعجا من الباب الثالث اذا شقه وعشق ومحبت عاشقى بغايت آشفته حال ايدوب كمال اوزره محزون واندوهناك ايلمك معناسنه استعمال اولنور شويله كه چاكچاك اولمق درجه سنه ابلاغ ايليه يقال بعجه الحب ذا اوقعه فى الحزن وابلغ اليه الوجد

وعربلر فلان كيمسه سكا افراط اوزره پند ونصيحت قلدى ديه جك يرده بعج بطنه لك ديرلر بالغ فى نصحك معناسنه
(التبعيج) تفعيل وزننده بو دخى يارمق معناسنه دركه كثرتى متضمن در يقال بعجه تبعيجا اذا شققه (المبعوج) و(البعيج)
امير وزننده يارلمش نسنه يه دينور يقال شئ مبعوج و بعيج اى مشقوق و بعيج شول خاتونه دينوركه درونده هرنه وار ايسه
زوجنه كشف واظهار ايدراوله كويا كه كندى قارننىياروب ايچنده اولانى زوجنه نثر ايدر اولور يقال امرأة بعيج اذا كانت
بعجت بطنها زوجها ونثرت (البعج) كتف وزننده شول ضعيف و ناتوان كيمسه يه اطلاق اولنوركه ناتوانلغندن قارنى يارق
كيمسه كبى يورر اوله يقال رجل بعج كانّه مبعوج البطن من ضعف مشيه (الانبعاج) انفعال وزننده يارلمق معناسنه در
يقال انبعج الشئ اذا انشق و سحاب پيدرپى بوره انزاليله اجزالرى آيريلوب منفرج اولسه انبعج السحاب ديرلر انفرج
من الودق معناسنه (التبعج) تفعل وزننده انبعاج ايله معناى حقيقى و مجازيده مرادفدر (الباعجة) درەنك آچيلوب كشاده
و متسع اولان يرينه دينور (باعجة القردان) قافك كسريله باديه ده برموضع معروف آديدر (بعجه) حمزه وزننده اسماءدندر
بعجة بن زيد اصحابدندر و بعجة بن عبدالله تابعيندندر و بعجة بن قيس منصور عباسى طرفندن بنوكلابك جبايت صدقاتى
خصوصنه مأمورا والى اولمشيدى (بنو بعجة) بانك ضميله برقبيلهٔ معروفه در (التبغنج) نونله تدحرج وزننده
تغنج كلمه سنك مفهومندن اشدّ و ابلغدر محبوب و معشوق افراط اوزره نازو شيوه و ادا و عشوه ايلمك معناسنه اولور
يقال تبغنجت المرأة وهو اشدّ من التغنج (البلوج) ولوج وزننده صباح يرى اغاروب روشن اولمق معناسنه در
يقال بلج الصبح بلوجا من الباب الاول اذا اضاء و اشرق (الانبلاج) انفعال وزننده و (التبلج) تفعل وزننده
بونلرده بلوج معناسنه در يقال انبلج الصبح و تبلج بمعنى بلج (الابلاج) همزه نك كسريله بلوج معناسنه در يقال ابلج
الصبح بمعنى بلج و بر مبهم نسنه يى آچوب ايضاح ايلمك معناسنه در يقال ابلجه اذا اوضحه و فرّجه اى كشفه (الابلج)
اعرج وزننده پك واضح و بديدار اولان شيئه دينور ومنه يقال حق ابلج اى متضح و ابلج آچق قاشلو كشى يه دينور
نته كه چاتق قاشلو يه اقرن ديرلر يقال رجل ابلج اى بين البلج بين حاجبيه (الابليجاج) اشميراز وزننده برنسنه
زياده سيله واضح و روشن اولمق معناسنه در يقال ابلاجّ الشئ ابليجاجا اذا اتضح (البلجة) بانك ضمى و فتحيله آيدنلغه
دينور ضوء معناسنه و آچق قاشلولغه دينوركه قرن مقابليدر يقال به بلجة او نقاوة مابين الحاجبين (البلج) فتحتينله
آچق قاشلو اولمق معناسنه در يقال بلج الرجل بلجا من الباب الرابع اذا صار ابلج و شادان اولمق معناسنه استعمال
اولنور يقال بلج الرجل اذا فرح (البلج) ضرب وزننده اچق معناسنه در يقال بلج الباب بلجا من الباب الثانى
اذا فتحه و بلج بربتك اسميدر و بررجل آديدر و بلج كولج يوزلو بشاشتلو كشاده روى آدمه اطلاق اولنور تسميه
بالمصدر در يقال رجل بلج اى طلق الوجه (ابلوج السكر) اسلوب وزننده و (بليج السفينه) سكين وزننده ايكيسى
دخى معربلردر * مؤلف عادتى اوزره سكوتندن بشقه شارحلر دخى سكوت ايلمشلر درقالديكه ابلوج طبخ ثالثده مبالغه
اولنان شكره دينوركه قندمكرر تعبير اولنور حالا نبات شكرى ديدكاريدر معربى همزه نك ضميله در و بليج بيلهٔ فارسى
معربيدر كه كميجيلرك كوندر ومردى اغاجى ديدكارى اوزون صيريغه دينور آنكله كمى يى و قايغى صيغ يرلردن و قيلردن
دفع ايدرلر و بعضسنك اوجى كورك كبى يصى اولور لهجه صاحبى بونى دومنجى ايله بيان ايلمشدر فانظر (بلجان)
سحبان وزننده بصره ده برموضع آديدر و مرو قضاسنده برقريه آديدر (بلاج) كتان وزننده بررجل اسميدر (البلج)
ضمتينله شول كيمسه لره دينوركه وجودلرنده قسمات يرلرنده قيل اثرى اولميه و قسمات قسم لفظندن جمعدر * مؤلف ماده سنده
اختلاف اوزره تفسير ايلمشدر لكن يوز معناسنه اولمغى تقديم ايلمشدر ابلج مفرديدر (البابونج) فالوذج وزننده بابونهٔ
فارسى معربيدر كه پاپاديه تعبير اولنان شكوفه در كثيرالمنفعه در (البنج) بانك كسريله هر شيئك اصل و بنيادينه دينور
يقال رجع الى بنجه اى اصله (بنج) كنج وزننده سمرقند قضاسنده برقريه آديدر و بر نبات معروف اسميدر كه مسبت
و مخدّردر و بوحشيش حرافيشك يعنى عربيده قنب و تركيده كنور ديدكارى نباتك كه اولدخى مسكر و مخدردر غيريدر
نبات مزبور تركيده بالك و تخمنه بالك تخمى ديدكارى نبات اوله جقدر عقل و ادراكى افساد ايدوب سرسم و شوريده دماغ
ايدر بنكيلك ديدكارى حالتك محدثيدر اسرار و غنچه و غبار و حشيش و ورق الخيال و طلاى قلندريّه و مدامهٔ
حيدريّه كبى اساميلرى واردر اورام حارّه دن عارض اوجاعى مسكن و ثبور و اوجاع اذنه نافعدر و بو اوچ نوع
اولور اخبثى سياه بعده قرمزى اولانيدر اسلمى بياض نوعيدر قانون الادب صاحبنك بيانه كوره بشيوز اللى
تاريخلرنده عربده شيخ حيدر نام كمسه اشاعت ايلدى ديو مقريزى بيان ايدر اصابه ده بيرزطن نام هندى زمان
كسراده اول دياره ده ايجاد ايلدى صكره بلاد اسلامه كلوب بو سببدن يمن طرفلرنده شهرت بولدى ديمشدر
(التبنيج) تفعيل وزننده بركيمسه يه بنج مذكورى يدرمك معناسنه در يقال بنج فلانا اذا اطعمه البنج و ككلك قوشى

كندى يوه‌سنده اوتمك معناسنه‌در يقال بنجت القبجة اذا صاحت من جحرها (الابناج) همزه‌نك كسريله بركمسه
براصل كريمه انتساب ادّعا ايلمك معناسنه‌در يقال ابنج الرجل اذا ادّعى الى اصل كريم (البنج) ضرب وزننده
اصله رجوع ايلمك معناسنه‌در يقال بنج الرجل بنجا من الباب الاول اذا رجع الى اصله (البنفسج) بنفشهٔ فارسى
معربيدر تازه‌سنى استشمام محرور المزاج اولنلره نافع وشمنه مداومت خوب خواب ايراثنده مفيد ومربّاسى ذات
الجنب وذات الرّئه امراضنه وسعال وصداعه بغايت انفعدر مصباحك بيانئه كوره وزنى فعلل دركه لام مكرّردر
(البهجة) لهجه وزننده كوزللكه دينور حسن وبها معناسنه اسمدر يقال هو ذو بهجة اى حسن (البهاجة)
كرامه وزننده كوزل وخوب لقا اولمق معناسنه‌در يقال بهج الغلام بهاجة من الباب الخامس اذا حسن (البهيج)
اميروزننده پك كوزل ودلبر اولان محبوبه دينور وهميشه مسرور وشادان اولان كشى‌يه دينوركه باب آتيدن
مأخوذدر (البهج) كتف وزننده بودخى دائما شن وشادان كشى‌يه دينور (المبهاج) ميمك كسريله مبالغه‌در
زياده‌سيله خوب وحسندار اولان خاتونه دينور وسموز دوه اوركجنه اطلاق اولنور حسن ولطافتى مستلزم
اولديغيچون تقول رأيت ناقة لها سنام مبهاج اى سمين بوراده سمينه نسخه‌لرى غلطدر (البهج) نهج وزننده
بركمسه‌يى شاد ومسرور ايلمك معناسنه‌دركه سرور القاسيله چهره‌سنه حسن وكشايش ايراثندن عبارتدر يقال
بهجه بهجا من الباب الثالث اذا افرحه وسرّه (الابهاج) همزه‌نك كسريله بودخى شاد وفرحناك ايلمك معناسنه‌در
يقال ابهجه بمعنى بهجه ويرك اوتى نضارتلنوب خوشمنظر اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال ابهجت الارض
اذا بهج نباتها (البهج) فتحتينله شاد ومسرور اولمق معناسنه‌در يقال بهج الرجل بهجا من الباب الرابع اذا فرح
فهو بهيج وبهج (الابتهاج) افتعال وزننده بودخى شاد وفرحناك اولمق معناسنه‌در يقال ابتهج به اذا سرّ به
(التباهج) تفاعل وزننده باغچه‌نك چچكلرى فراوان اولمق معناسنه‌دركه حسن ونضارت ولطافتى مستلزمدر
يقال تباهج الروض اذا كثر نوره (التبهيج) تفعيل وزننده برنسنه‌يى كوزل ايلمك وكوزللندرمك معناسنه‌در يقال
بهج الله وجهه اى حسنه (المباهجة) مفاعله وزننده بركمسه‌يه حسن وجمال خصوصنده مفاخره ايلمك معناسنه‌دركه
كوزللك صاتمق تعبير اولنور يقال باهجه مباهجة اذا باراه وباهاه (الاستبهاج) برمفرّح نسنه سببيله شاد ومسرور
اولوب يوزى كوزى كولمك معناسنه‌در يقال استبهج به اذا استبشر (البهرج) جعفر وزننده مطلقا ايشه يرامز
كوتو وباطل وكمترشيئه دينور يقال شئ بهرج اى باطل ردئ ويقال درهم بهرج ومبهرج اى ردئ الفضة زيف
شارح ديركه بو نبهرهٔ فارسى معرّبى اولمق اوزره منقولدر ومغربده مرسومدركه بهرج نبهرهٔ فارسى معرّبيدركه
اداة نفى اولان نونى اسقاط وهايى جيمه ابدالله تعريب ايلديلر فى الاصل بهره سز ديمكدر بعده كومشى آلچق
وكمتر اولان على قول كومشى غشنه غالب اولان درهمده استعمال ايلديلر وابن اعرابيدن سكهٔ مبطله‌يه دينديكى
منقولدر بعده مطلقا ردئ وكمتر ومبذول وهدر وباطل نسنه‌لرده دخى مستعار اولدى وبعضا نونى اسقاط
ايليوب نبهرج دخى تلفظ ايدرلر ونهايه‌ده بعضلردن منقول اوله‌رق فى الاصل نبهلهٔ هنديه اولوب كه ردئ وكمتر
معناسنه‌در بعده فارسى‌يه نقل ايله نبهره اولوب بعده تعريبله بهرج اولمشدر امهات سائره‌ده همان درهم قيدى
اوله‌رق مرسوم اولوب لكن مؤلف الباطل والردئ عبارتيله على الاطلاق تفسير ايلمشدر پس شئ بهرج ودرهم
بهرج عنوانى صحيحدر وصرّة الفتاواده بورسمه مرسومدركه زيف شول اقچه‌دركه كلكندن آنى بيت المال ردّ
ايليه ونبهرجه تجارك ردّ ايلديكى اقچه‌در وستوقه غشى غالب اولان اقچه‌در انتهى وبهرج عامّه‌يه مباح وبيدريغ
اولان شيئه دينور ومنه قول اعرابىّ وقد نظر الى دجلة فقال انّها لبهرج لكلّ احد اى المباح (البهرجة)
دحرجه وزننده بركمسه‌يى جادّهٔ قاصده‌دن اكج طريقه صاپمق معناسنه استعمال اولنوركه بطلانه ايقاع ايلمش
اولور يقال بهرج بهم الدليل اذا عدل بهم عن الجادة القاصدة الى غيرها ويقال بهرج الشئ على بناء المفعول
اذا اخذ به على غير الطريق وبرنسنه‌يى هدر ايلمك معناسنه استعمال اولنور ومنه قول ابى محجن لابن ابى
وقاص بهرجتنى اى هدرتنى باسقاط الحدّ عنّى * مؤلف ايجاز ايلمشدر نهايه‌ده وفى حديث ابى محجن لما شرب
الخمر قال لابن ابى وقاص امّا اذا بهرجتنى فلا اشربها اى الخمر عبارتيله مسطوردر (المبهرج) مدحرج وزننده
شول حامى وصاحبسز مهمل صويه وچشمه‌يه اطلاق اولنوركه آندن بركمسه منع اولنميه يقال ماء
مبهرج اى مهمل للواردة لايمنع عنه وهدر اولان قانه اطلاق اولنور يقال دمّ مبهرج اى مهدر (البهرامج)
بانك وميمك فتحيله برنوع نبات اسميدركه ايكى نوع اولور قرمزى ويشل وايكى نوعيده خوشبودر بونبات
خلاف بلخى اوله‌جقدركه تركيده ليلاق تعبير اولنور بياض وقرمزى ومور نوعى اولور بهرامهٔ فارسى معرّبيدر

ل

(البوج) موج وزننده و (البوجان) موجان وزننده يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در يقال باج البعير يبوج
بوجا وبوجانا اذا اعيى و شمشك آچلوب چاقق معناسنه‌در يقال باج البرق اذا تكشف و حيقرمق معناسنه‌در يقال
باج الرجل اذا صاح (التبوّج) تفعل وزننده و (التبويج) تفعيل وزننده و (الانبياج) انفعال وزننده بونلرده
شمشك آچلوب يلدرامق معناسنه‌در يقال تبوّج البرق و بوّج وانباج بمعنى باج (البائجة) رائجه وزننده آفت
وداهيه‌يه اطلاق اولنور جمعى بوائج كلور ومنه يقال انباجت عليهم بوائج اى انفتقت دواه يعنى صاعقه كبى
اوزرلرينه داهيه‌لر چتلايوب ايندى (البائج) خارج وزننده اويلقده برطمرك اسميدر نسأ ديدكارى طمردن منشعب
اولور (باجه) حاجه وزننده افريقيه اولكه‌سنده بربلده آديدر فقيه و محدّث عبدالله بن محمد الباجىّ و امام و مصنف
ابو الوليد سليمان بن خلف الباجىّ اورادندر و باجه اندلس اولكه‌سنده بربلده آديدر و محدثيندن اسمعيل الشيرازى
پدرينك اسميدركه ابن باجه ديمكله معروفدر ﴿ فصل التاء الفوقية ﴾ (الترج) تانك فتحى و رانك سكونيله
برنسنه ايله تسترايدوب كيزلنمك و صقلنمق معناسنه‌در يقال ترج الرجل ترجا من الباب الاول اذا استتر و ترج
برارسلانى چوق يرك اسميدر ومنه المثل اجرأ من الماشى بترج (الترج) فتحتينله بركسه‌يه برنسنه مشكل و مشتبه
اولمغله اشكال و اشتباهده قالمق معناسنه‌در يقال ترج الرجل ترجا من الباب الرابع اذا اشكل عليه شئ من علم وغيره
(الاترجّ) و (الاترجّة) همزه‌نك و رانك ضمى و جيمك تشديديله و (الترنجه) و (الترنج) تانك و رانك ضمى و نونك
سكونيله معلومدركه تركيده اغاج قاونى تعبير اولنان ميوه‌يه دينور طعمى حامض و شهوت نسوانى مسكن و لونى
جالى و بلغمدن حادث اولان كلفى مزيل و قشرنى ثياب ايچره وضع كوه طلامسنى مانعدر تركيده ترنج و پورتقال
ديديكمزه فارسيده نارنك و عربيده نارنج ديرلر * شارح ديركه ترنج لفظنك كلام عربده نظيرى عرند كلمه‌سيدر
و ليث بونك اصلى اترجّ اولديغنى روايت ايلمشدر و اغاج قاوننك خاصهٔ لازمه‌سندندركه بولنديغى خانه‌يه جن
طائفه‌سى كيرمز حتى قوريمش قبوغى دخى مانع دخولدر آنكچون طاعون ايامنده خانه‌يه استصحاب ايدرلر
(الترنجة) تانك فتحيله شديده معناسنه‌در يقال ريح ترنجة اى شديدة (الترنج) اميرو زننده سكيرلرى شديد و متين
اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل ترنج اى شديد الاعصاب (التلج) صرد وزننده طوشنجل قوشنك ياوريسنه دينور
اصلى ولج ايدى (الاتلاج) همزه‌نك كسريله ادخال معناسنه‌در يقال اتلجه فيه اذا ادخله فيه بونك اصلى ايلاج
ايدى (التنجىّ) تانك ضمى و نونك سكونيله برنوع قوش آديدر (توج) بقم وزننده برارسلانى چوق يرك آديدر
و فارس اولكه‌سنده بربلده آديدر (التاج) اكليل معناسنه‌دركه سلاطين سالفه‌نك باشلرينه كيدكارى مجوهر كسوه‌يه
دينور جمعى تيجان كلور تانك كسريله * شارح ديركه مؤلف اكليلى تاج ايله تفسير ايلدكدنصكره و شبه عصابة
يزين بالجواهر عبارتيله ده تذييل ايدوب بوراده همان اكليل ايله بيان ايلمشدر قالديكه اصول سائره‌دن منفهم
اولديغى اوزره و شبه عصابة قولى عطف تفسيردر و تاج لفظى فى الاصل فارسيدر و عجمه مخصوص باش
كسوتيدر يعنى ملوك عجمك زر و زيور ايله مزيّن باشلرينه كيدكارى كسوتدركه سلفده هر اقليمك پادشاهلرى برر
كونه ترتيب ايدرلر ايدى بعده لفظ مزبورى عرب دخى اخذ و عمامه‌لو باش كسوتنده استعمال ايلديلر زيرا معمم
باش كسوتى عربلرك امراء و ملوكارينه مخصوص ايدى و حاليا سلاطين عثمانيه حضراتنك سر سعد افسرلرنده
سرغوجلو مرصّع قلنسوه تاج پادشاهيدر و فارسيده مطلقا تاجه افسر دينور ومنه الحديث ﴿ العمائم تيجان العرب ﴾
زيرا اكثرى باديه‌نشين اولمغله مكشوف الرأس اولورلر و تاج خلفاى عباسيه‌دن معتضد بالله خليفه‌نك سرايى اسميدر
(التتويج) تفعيل وزننده بركسه‌يه تاج كيدرمك معناسنه‌در (التتوّج) تفعل وزننده تاج كيمك معناسنه‌در يقال
توّجه فتتوّج اى البسه التاج فلبس (التوج) موج وزننده پرمق و اياق مقوله‌سى نسنه بريومشق يره كوميلوب
باتمق معناسنه‌در تقول تاجت اصبعى فيه اى ثاخت (تاجه) هايله برخاتون اسميدركه بروقعهٔ غريبه‌سى واردر
شفر ماده‌سنده مذكوردر (التاجية) بغداد شهرنده برمزارستان در تاج الملك ابو الغنايم بنا كرده‌سى اولان مدرسه‌يه
منسوبدر و كوفه‌ده برنهرك اسميدر (ذو التاج) رؤساى عربدن التى نفر كمسه لقبيدركه ابو احيحه سعيد بن العاص
و معبد بن عامر و حارثة بن عمرو و لقيط بن مالك و هوذة بن على و مالك بن خالد نام كمسه‌لردر (التائج) نسب
اوزره اسم فاعلدر صاحب تاج ديمكدر تامر و لابن كبى يقال امام تائج اى ذو تاج (المتاوج) ميمك فتحيله متوجك
جمعيدركه اسم مكاندر باشده صارق صاريله‌جق يره دينور زيرا عربلر عمامه‌يه تاج اطلاق ايدرلر نته‌كه جندل نام
راعئ شاعرك اشبو * وهن يعمين من الملاج * بقرد مخر نطم المتاوج * ارجوزه‌سنده‌كى دوه او صافنده انشاد
ايلمشدر واقعدر يعنى اول دوه‌لر اغزلرينك كپوكارينى باشلرينه آتمغله باشلرنده صارلمش صارق هيئتنده ايدرلر

فصل الثاء المثلثة (الثؤاج) نباح وزننده قیون قسمنك آوازینه دینور (الثأج) ثانك فتحی وهمزه‌نك
سكونیله قیون مله‌مك معناسنه‌در یقال ثأجت الغنم ثأجا من الباب الثالث اذا صاحت (الثائجة) مله‌یجی قیونلره
دینور مفردی ثائجدر جمعی ثوائج وثائجات كلور (ثأج) ثانك فتحی وهمزه‌نك سكونیله بحرین قضاسنده برقریه
آدیدر (الثبج) ثانك وبای موحده‌نك فتحیله اعضاء بدنیه‌دن یغرنی ایله صرتك ارالغنه دینوركه ارقه‌نك اورته‌سی
اوله‌جقدر یقال ضربه فكسر ثبجه ای مابین الكاهل الی الظهر وهرنسنه‌نك وسط ومعظمنه دینور دریانك انكین
یری كبی وبغرتلق قوشنك كوكسنه دینور وثبج مصدر اولور كلامی سیاق وسباقنه باقیه‌رق نسق واحد اوزره
سویلیوب تلوین وتفنن واضطراب اوزره پریشان سویلمك معناسنه‌در یقال ثبج الكلام ثبجا من الباب الاول اذا
لم یأت به علی وجهه ویازویی بین وواضح یازمیوب شوریده ومشوّش یازمغله فهم واستخراجدن مهمل ایلمك
معناسنه‌در مصنفلرك مسوده‌لری كبی یقال ثبج الخط اذا عماه وترك بیانه وثبج برقوش آدیدركه بتون كیجه ناله ایدر كبی
فریاد ایلر وملوك یمندن برینك اسمیدركه ملوك معاصرندن بری كندی اوزرینه سفر ایلمكله نامردلكندن ناشی
فقط كندیسی واهل وعیالنه استیمانله صلحه طالب اولوب سائر زیردستانی خارج ازصلح قومغله خصمی دخی
قول مزبور اوزره كندیسنه واهل وعیالنه قصد ایلمیوب قلمرو حكومتنده واقع بالجمله ناسی نهب وغارت ایلمشدر
بین العرب * عارض فی قومه ثبجا * مثلی سائر اولمشدر كندی قومندن ضرر اعدایی دفع ایلمیان بی حمیت حقنده
ضرب اولنور (التثبیج) تفعیل وزننده ثبج ایله ایكی معنای اوّلده مرادفدر یقال ثبج الكلام والخطّ تثبیجا بمعنی
ثبج وتثبیج چوبان ودوه‌جی مقوله‌سی كسه صوپاسنی ارقوری صرتنه واللرینی آنك آردینه وضع ایله طیانمق
معناسنه‌دركه یورغنلق حالتنده اویلجه ایدرلر یقال ثبج الراعی بالعصا اذا جعلها علی ظهره وجعل یدیه من ورائها
(التثبج) تفعل وزننده تثبیج ایله معنای اخیرده مرادفدر یقال تثبج بالعصا بمعنی ثبج (الثبجة) فتحاتله كزیده ایله
كمتر بیننده اولان ماله دینور هاء نقلیه‌در ومنه كتابه علیه السلام لوائل بن حجر ❊ انطوا الثبجة ❊ ای المتوسطة بین الخیار
والرذال (الاثبج) احمر وزننده یصی یغرینلی علی قول یغرینسی چیقق طرزنده یومری وطومالج اولان كشی یه
دینور یقال رجل اثبج ای عریض الثبج اوناتئه (الاثیبج) احیمر وزننده كه حدیث شریفده وارد اولمشدر اثبج
كلمه‌سنك مصغریدر قال فی النهایة وفی حدیث اللعان حین لاعن هلال بن امیة امرأته قال علیه السلام ❊ ان جائت به
اثیبج حمش الساقین فهو لزوجها ❊ به ضمیری حمله راجعدر (الثبج) ضرب وزننده ایاقلرینك اوجلری اوزره
چوملوب اوتورمق معناسنه‌در یقال ثبج الرجل ثبجا من الباب الثانی اذا اقعی علی اطراف قدمیه (الاثبجاج)
اطمینان وزننده طوبطلو اولمق معناسنه‌در یقال اثبأجّ السقاء اثبجاجا اذا امتلأ وبركسه‌نك وجودی ایری اوله‌رق
صالق وسلپوك اولمق معناسنه‌در یقال اثبأجّ الرجل اذا ضخم واسترخی (المثبجة) معظمه وزننده بایقوشه
یاخود قرتال قوشنه دینور (ثباج) كتاب وزننده یمنده برطاغك آدیدر (ثباج) كتان وزننده برموضع اسمیدر
(الثجّ) ثانك فتحی وجیمك تشدیدیله و(الثجوج) ثانك ضمیله صو شورلدایه‌رق آقق معناسنه‌در یقال ثجّ الماء
ثجا وثجوجا من الباب الاول اذا سال وثجّ متعدی اولور یقال ثجّ الماء اذا اساله مصباحده لازمی باب ثانیدن
ومتعدیسی باب اوّلدن اوله‌رق مرسوم وشورلدایه‌رق دوكمك ایله مفسردر وثجّ خاصة عرفاتده قربان قانی
آقق معناسنه‌در ومنه الحدیث ❊ افضل الحجّ العجّ والثجّ ❊ ای سیلان دم الهدی * شارح دیركه مؤلف بوراده
سیلان ایله تفسیر ایدوب لكن صواب اولان اساله معناسنه متعدّی اولمقدر زیرا عجّ تلبیه‌ده رفع صوت ایلمك
اولمغله ثجّ قربان قانی آقتمق معناسنه منتظم اولور (الانثجاج) انفعال وزننده و(التثجثج) تزلزل وزننده بونلرده
صو شورلدایه‌رق آقق معناسنه‌در یقال انثجّ الماء وتثجثج بمعنی ثجّ (الثجه) ثانك فتحیله شول باغچه‌یه ومرغزاره كبی
دینوركه ایچنده صو حوضلری وصو بندلری وسائر كونه صویی بند ایده‌جك یرلری اوله كه انلردن زمینه صو
دوكیلور اوله جمعی ثجات كلور (المثجّ) میمك كسریله مسلّ وزننده متكلم وسخندان خطیبه اطلاق اولنوركه
صو كبی سلس القول اوله یقال خطیب مثجّ ای مفوّه (الثجیج) امیر وزننده سیل صوینه دینور (الثجیجة) عجیبه
وزننده هنوز سود ایچره اولان كره یاغنه دینوركه اله وطلومه یاپشور اوله (المثجج) معظم وزننده طلومده
اولان شول سوده دینوركه حرارتدن یابرودتدن یاغی طولومه یاپشمغله مجتمع اولمامش اوله یقال وطب مثجج ای
لم یجتمع زبده یعنی لزق اللبن فیه من حرارة او برودة ولم یجتمع زبده (الثحج) ثانك فتحی وحای مهمله‌نك سكونیله
برنسنه‌یی شدتله چكوب كتورمك معناسنه‌در یقال ثحج الشیء ثحجا من الباب الثالث اذا جرّه جرّا شدیدا

(المتخبج) خای معجمه ایله مدحرج وزننده کوده سنك اتی صالق و سلپوك اولان انسان و حیوانه دینور شویله که یورر کن حرکت واضطراب ایدر اوله یقال رجل متخبج ای رهل اللحم (الاثرنباج) افرنباج وزننده ومرادفیدر که قوزی پریان اولور ایکن دریسنك او جلری قوریمغه باشلمق معناسنه در یقال اثرنبج جلد الحمل اذا شوی فیبس اعالیه (الثعج) فتحتینله سفر اوزره اولان کروه انسانی یه دینور پس بو اسم جمع اولور تقول رأیت ثعجا ای جماعة فی السفر (الثفج) ثانك فتحی وفانك سکونیله سمه واحمق اولمق معناسنه در یقال ثفج الرجل ثفجا من الباب الاول اذا حمق (الثفاجة) سحابه وزننده سمه کسه یه دینور که ادراکدن بی بهره اوله یقال رجل ثفاجة مفاجة ای احمق مائق ومفاجه کلمه سی تأکیددر (الثلج) ثانك فتحی ولامك سکونیله قاره دینور که فارسیده برف دیرلر وثلج مصدر اولور قار یاغدرمق معناسنه تقول ثلجتنا السماء ثلجا من الباب الاوّل ای امطرت الثلج علینا واصلاتمق معناسنه استعمال اولنور یقال ثلج الشیء اذا نقعه وبله وثلج اسامیدندر ربیع بن ثلج شعرادندر ومحمد بن عبدالله بن ابی الثلج امام بخاری مشایخندندر ومحمد بن شجاع الثلجی فقیه ومبتدعدر بنو ثلج بر قبیله در (جبل الثلج) دمشق ظاهرنده بر طاغدر (الثلاّج) حلاّج وزننده قار صتان کسه یه دینور وبر رجل اسمیدر (المثلجة) مرتبه وزننده اسم مکاندر قار باصیلان یره دینور که قارلق تعبیر اولنور کرك برده اولسون وکرك قارلق تعبیر اولنان نسنه اولسون (الاثلاج) همزه نك کسریله قار یاغدرمق معناسنه در یقال اثلجتنا السماء ای القت علینا الثلج وقارلو اولمق معناسنه در تقول اثلج یومنا اذا صار مثلوجا وقلب اضطرابدن مطمئنّ اولوب آرام وسکونت بولمق معناسنه استعمال اولنور که یورك صوغومق تعبیر اولنور تقول اثلجت نفسی ای اطمأنت وقویی حفر ایدرکن رطوبتلو بالچغه ایرمك معناسنه استعمال اولنور یقال حفر الحافر حتی اثلج ای بلغ الطین وبرکسه یی شاد ومسرور ایدوب یورکنی صوغوتمق معناسنه استعمال اولنور تقول اثلجت فلانا ای فرّحته وقاره طوتلمق معناسنه در یقال اثلج الرجل اذا اصاب الثلج * ومحمومدن حما زائل اولوب حرارتندن خلاص اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال اثلجت عنه الحمی ای اقلعت وچشمه نك یاخود قویینك صویی کسلمك معناسنه استعمال اولنور کویا که ثلج اولمغله جریاندن قالمش اولور یقال اثلج ماء البئر ای اقلع یعنی انقطع وبرکسه یی مطلوبنه ظفریاب ایلمك معناسنه درکه قلبنی اول دغدغه دن مطمئنّ ومتبرّد ایدر یقال اثلجه ای افلجه (الثلوج) قعود وزننده و(الثلج) فتحتینله بونلرده خاطر دغدغه وخلجاندن قورتیلوب آرام واطمینان بولمق معناسنه درکه یورکدن حرارت اضطراب مندفع اولوب یورك صوغومقدن عبارتدر تقول ثلجت نفسی وثلجت ثلوجا وثلجا من الباب الاول والرابع اذا اطمأنّت وثلج فتحتینله شاد ومسرور اولمق معناسنه درکه یورکی صوغومغی مستلزمدر یقال ثلج الرجل ثلجا من الباب الرابع اذا فرح (المسلوج الفؤاد) ذهن وضمیری کندو بلید اولان نادانه اطلاق اولنور نته که ذکیّ وذهین توقد واشتعال فؤاد ایله موصوف اولور یقال رجل مثلوج الفؤاد ای بلید (الثلاجی) غرابی وزننده قارکبی بغایت آق اولان شیئه اطلاق اولنور یقال نصل ثلاجیّ ای شدید البیاض (الثلج) کتف وزننده صوغوق شیئه اطلاق اولنور یقال ماء ثلج ای بارد (الثمج) دمج وزننده برنسنه یی قارشدرمق معناسنه در یقال ثمج الشیء ثمجا من الباب الثانی اذا خلطه (المثمج) محسن وزننده رنكارنك نقش ونكار ایله آلاجه ایشلین جلاّهه دینور تخلیط معناسندن مأخوذدر یقال رجل مثمج ای یشی الثیاب الوانا (المثمجة) ها ایله مؤنثیدر نقشجی قادینه دینور (الثوج) موج وزننده چوال طرزنده بر ظرف اسمیدر که خرما پیراغندن اوروب آنکله طپراق وکرج مقوله سی نسنه طاشیرلر

فصل الجيم

فصل الجيم

(الجأج) جیمك فتحی وهمزه نك سکونیله برنسنه دن قورقغله کیدرکن ایرکیلوب طورمق معناسنه در یقال جأج الرجل جأجا من الباب الثالث اذا وقف جبنا (الجبج) جیمك فتحی وبانك سکونیله بعد الضعف سموروب تنومند اولمق معناسنه در یقال جبج الرجل وغیره جبجا من الباب الاول اذا عظم جسمه بعد ضعف (ججّ) جیمك ضمیله لجّ وزننده محدثیندن منصور بن نافع البخاری لقبیدر (الجرج) حرج وزننده یوزك وبلازك مقوله سی نسنه محلنه بول کلمکله بری اوته دونوب اوینامق معناسنه در یقال جرج الخاتم فی اصبعه جرجا من الباب الرابع اذا جال وقلق لسعته وجرج غلیظ وسنکین یرلره دینور ویولك جاده لرینه دینور مفردی جرجه در وجرج کذلك مصدر اولور ذکر اولنان برده یاخود جادّه ده یوریمك معناسنه یقال جرج الرجل جرجا اذا مشی فی الجرج (الجرجة) جرعه وزننده خرجه شبیه بر ظرفك آدیدر جمع جنسی جرج در بلا هاء کرچه شارح مصحف اولدیغی تلمیح ایلمشدر لکن جرجه کرزهٔ فارسی معرّبیدر که کوچك طغارجغه وطوربه یه دینور جریج که بنیهٔ تصغیر ایله بر رجل اسمیدر آندن مأخوذدر بنو جرجه بر جماعت مکیه در ویحیی بن جرجه محدثدر (جرج) هاسز فارس اولکه سنده بر بلده در وجرج فقهاء اندلسدن محمد بن سعیدك جدی اسمیدر (جرجان) عثمان وزننده ایرانده بر بلده آدیدر (الجرجانیة) خوارزم ایالتنك

دار الملکی اولان شهرك اسمیدر کرکانج معربیدر (جرجه) فتحاتله یرموك وقعه سنده روم لشکرینك سرعسکری
اسمیدرکه شرفیاب اسلام اولمشدر (جریج) امیر وزننده اسامیدندر شبث بن قیس بن جریج الفزاری شاعر حطیئه نك
ممدوحیدر (التجریج) تفعیل وزننده اياق قایدرمق و طاینديرمق معناسنه در یقال جرّجه تجریجا اذا ازلقه (جزمازج)
جیمك فتحیله ایلغین اغاجنك یمشنه دینور کزمازك معربیدر ثمرة الاثل معناسنه در مطبوخی ایله مضمضه دیش اتلرینی
تقویت و دیش آغریسنی تسکیننده بیعدیلدر (جسمیزج) جیمك فتحی و سین مهمله نك سکونیله دوای معروف آدیدرکه
وجع عینه نافعدر بوچشمیزك معربیدرکه چشمك و چشمه زن تعبیر اولنان دارودر کوز ادویه سندندر (الجلجة)
فتحاتله جمجمه معناسنه درکه کاسهٔ سر تعبیر اولنور باشی کاسه کبی مشتمل اولان کمیکدن عبارتدر قفا کمیکی تعبیر اولنور
وباشه دخی دینور رأس معناسنه جلج هاسز جمعیدر مجازا رؤسای ناسه ده اطلاق اولنور (الجاجة) حاجه وزننده
بر نوع بونجغه دینورکه بغایت الحق و بی قیمت اولور (جوزاهنج) جیمك و هانك فتحیله بر دوای هندی آدیدر
و بوجبلا هنك معربیدرکه جبل هندی تعبیر اولنان دوادر (جیج) جیمك کسریله دوه سنی صویه کتورن کمسه نك
دوه سنه اداة دعوت اولان جئ جئ دیمکدن حکایه درکه همزه سنی تلیین ایدنلرك یاخود جئه و مجئ کلمه سندن مأخوذ
فصل الحاء المهملة
عدایلینلرك قوللرینه مبنی در ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ (الحبج) حانك فتحی و بانك سکونیله بر نسنه ناکهانی ظهور
ایلمك معناسنه در یقال حبج الامر حبجا من الباب الثانی اذا بدا و ظهر بغتة و بر نسنه یه پك یقلشوب چاتمق معناسنه در
یقال حبج الیه اذا دنا و قابلایی احاطه ایلمك و چوره سنی قوشاتمق معناسنه در یقال حبجه اذا اکتنفه و پك پك یوریمك
معناسنه در یقال حبج الرجل اذا سار شدیدا و ضرطه لمق معناسنه در یقال حبج ای حبق و اورمق معناسنه در
یقال حبجه اذا ضربه (الحبج) کتف وزننده دائما ضرطه لر اولان ضرطه زن کمسه یه دینور (الاحباج) همزه نك
کسریله بو دخی بر نسنه آنسزین ظهور ایلمك معناسنه در یقال احبج الامر اذا بدا و ظهر بغتة و کورنمك کرته سنه
کلوب چاتمق معناسنه در یقال احبج الشئ اذا قرب و اشرف حتی رؤی و ممه نك سود طمرلری قالقوب ادرار
ایلمك معناسنه در یقال احبجت العروق اذا شخصت و درّت (الحبج) حانك کسریله جماعت انسانی یه دینور
و قبیله نك جمعیتکاهلرینه دینور حانك فتحیله ده جائزدر (الحبج) فتحتینله دوه عرفج دیدکاری نبات اوتلامغله
قارنی شیشمك معناسنه در عرفج سود لکن نوعندن بش پرمق دیدکاری نباتدر یقال حبج البعیر حبجا من الباب
الرابع اذا انتفخ بطنه عن اکل العرفج و حبج دوه نك بطننده طورطوپ اولان قیغه دینورکه علتدن ناشی اولور
حتی بعضا مخرجندن چیقمامغله هلاك اولور و حبج دوه قسمنك بوکورلرینه مخصوص بر نوع داغك اسمیدر
و بر شجر حجازی آدیدر (الحبیج) ضمتینله مدینه ده بر موضعدر (حباج) سحاب وزننده شجر عبب اسمیدرکه
ماده سنده بیان اولندی (الحبرج) قنفذ وزننده بر نوع صو قوشنك اسمیدر جمعی حبارج کلور و حباریج کلور
(الحبارج) علابط وزننده طوی قوشنك ارککنه دینور (الحج) حانك فتحی و جیمك تشدیدیله قصد و آهنك
ایلمك معناسنه در یقال حجه حجا من الباب الاول اذا قصده و بر نسنه دن فراغت ایلمك معناسنه در تقول حججت عن
الامر ای کففت عنه و بریردن کلمك معناسنه در یقال حج فلان اذا قدم و میل ایله یاره یی یوقلمق معناسنه در یقال
حج الجرح اذا سبره بالمحجاج و معارضه دلیل و برهانله غالب اولمق معناسنه در یقال حج فلانا اذا غلبه بالحجة و بر کمسه یه
یا بر محله چوق تردد ایدوب واروب کلمك معناسنه در یقال حج بنو فلان فلانا اذا اکثروا الاختلاف والتردّد و مبنای
اسلام اولان ارکان خمسه دن بر رکنك ماده سی اولان نسك مفروضی ادا ایچون خاصة مکهٔ مکرمه یه قصد و توجه
ایلمك معناسنه درکه قصد معناسندن مأخوذدر یاخود تردّد معناسندن مأخوذدر یقال حج البیت اذا قصده اقامة
للنسك (الحاج) تشدیدیله و (الحاجج) فك ادغامله کعبهٔ معظمه یی موسم مخصوصده مع النیة زیارت و طواف
و نسك حجی ادا ایدن کشی یه دینور والحمد لله علی ذلك جمعی حجاج کلور زائر و زوّار کبی و حجیج کلور غازی و غزیّ کبی
و حجّ کلور حانك ضمیله بازل و بزل کبی مؤنثنده حاجّه دینور هایله جمعی حواج کلور یقال امرأة حاجة و نسوة حواجّ
شارح دیرکه اول خاتونلرکه اداء حج ایلمشلر انلره حواجّ بیت الله دیرلر اضافتله واکر اداء حج صددنده اولوب هنوز
اداء حج ایلمدیلر ایسه حواجّ بیت الله دیرلر اضافتسز لفظ حواج غیر منصرف اولمغله ظاهرا کرچه منوّن دکلدر
لکن تنوین ملحوظدر معنای مزبوری افاده ایچون نته که اضافتله زید ضارب عمرو و تنوینله ضارب عمروا ترکیبلرینك
دخی فرقلری بوکونه در * مترجم دیرکه کسائی امام ابو یوسفدن ما الفرق بین قوله انا سارق ثوب فلان بالاضافة و قوله
انا سارق ثوب فلان دیو سؤال ایلدکده اضافت صورتنده ماضی معناسنه اولمغله مقرّ سرقت اولدیغندن جزاء
لازمدر بلا اضافه ده مستقبل معناسنه اولمغله سرقت صددنده اولدیغندن نسنه لازم دکلدر دیو جواب ویرمشلردر

و یایله حاجی کلمه‌سی دخی صحیحدر اصلی حاجج اولوب جیم یایه مبدل اولمشدر حرف مضاعفی یایه ابدال بین العرب
جمله‌ٔ استعمالاندندر تظنن و تظنی و دسس و دسا و تلعع و تلعا کبی و درّه‌ده حریرینك قدم سایر الحاجّ قولنك شرحنده
حاج بوراده حجاج معناسنه اسم جمعدر آنکچون سایر لفظنك اضافتی صحیح اولدی کذلك حاجّ مفرد دخی اولور
حاضر و سامر کبی دیو رسم ایتمکله حاج لفظی مفرد کبی اسم جمع دخی اولور ایمش انتهی (الحِجّ) حانك کسریله حج
معناسندن اسمدر (الحِجة) حانك کسریله بناء مره‌در بر کره حج ایتمك معناسنه‌در و بو قیاسه مخالفدر زیرا قیاس اولان
فتحله اولمقدر و حجه سنه‌یه اطلاق اولنور حلول علاقه‌سنه مبنی یقال مضت ثلاث حجج کوامل ایکیسنکده جمعی
حجج کلور حانك کسریله ذو الحجه که شهر معروفدر کویا مجموع شهور سنه‌نك تمامی اولمغله مسمادر و حجه قولاغك بومشغنه
دینور حانك فتحیله‌ده جائزدر یقال ضرب حجته ای شحمة اذنه (الحَجة) حانك فتحیله بر نوع بونجق یاخود انجویه
دینورکه نسوان کوپه ایدوب قولاقلرینه آویزه ایدرلر (الحُجة) حانك ضمیله دلیل و برهانه دینور مقصد مستقیمی مبین
اولدیغیچون کرك عقلی و نقلی و کرك اقناعی اولسون حجت قاضی بو معنادندر یقال غلب علیه بالحجة ای البرهان
(المِحجاج) میمك کسریله دلائل و براهین سردیله علم جدلده ماهر اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل محجاج ای جدل
و محجاج جرّاحك یاره یوقلیه‌جق دمور میلنه دینور (الاِحجاج) همزه‌نك کسریله بر کمسه‌یی حج ایچون بدل کوندرمك
معناسنه‌در تقول احججت فلانا ای بعثته لیحج (وحجة الله) واو قسم و حای مفتوحه و آخرینك جرّیله عربلرك
یمینلرندندر یقولون وحجة الله لا افعل بوراده حجه مصدردر والذی فرض الحج سبکنده‌در (الحجحجة) زلزله وزننده
بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال حجحج بالمکان اذا اقام به و توجه ایلدیکی مرامدن رجعت ایتمك معناسنه‌در یقال
حملوا علی القوم ثم حجحجوا ای نکصوا و سویلمك مراد ایلدیکی کلامی لسانه آلمشیکن علی الفور بر ملاحظه ضمننده
دلنی چینیه‌رك فراغت و امساك ایتمك معناسنه‌درکه مجمجه مفهومنده‌در یقال حجحج الرجل اذا اراد ان یقول ما فی نفسه
ثم کف و امسك عنه (الحجوّج) حانك و جیمك و واو مشدده‌نك فتحیله حزوّر وزننده شول یوله دینورکه بر دوزه‌یه راست
و هموار اولمیوب گاه اکری و گاه طوغری کیده یقال طریق حجوّج ای یستقیم مرّة و یعوّج اخری (الحجیج) ضمتینله
چوق تردد اولنوب چکنمکدن ناشی چقورلنمش یوللره دینور یقال طرق حجج ای محفرة و میل ایله یوقلنمش یاره‌لره
دینور یقال جراح حجج ای مسبورة * شارحك بیاننه کوره حجیج مفردلریدر (الحجاج) حانك فتحی و کسریله جانب
معناسنه‌در و چهره‌ده قاش کمیکنه دینورکه قاش آنك اوزرنده نابت اولور و حجاج الشمس حاجب الشمس کبی کونش
طلوع ایدرکن الك اوّل ظهور ایدن کنار منزلنده جزؤ مرئیسنه اطلاق اولنور یقال بدا حجاج الشمس ای حاجبها
(الحجحج) غبغب وزننده دنی و ناکس و بی خیر و منفعت کمسه‌یه دینور (الاحجّ) ازجّ وزننده پك و سخت معناسنه‌در
یقال رأس احجّ ای صلب و صلابت و متانتندن ناشی اصلا ترلمز اولان آته دینور یقال فرس احجّ ای احقّ (حجاج)
شدّاد وزننده بر رجل آدیدر و بیهق ناحیه‌سنده بر قریه اسمیدر (یحجّ) مضارع بنیه‌سیله فقهاء قیروانیدن ابو عمران
موسی بن ابی حاجّ الفاسیّ لقبیدر (التحاجّ) تحابّ وزننده خصومت و نزاع ایدشمك معناسنه‌درکه هر بری ابراز
حجت ایده‌رك مجادله‌دن عبارتدر یقال تحاجا اذا تخاصما (الحدج) فتحتینله ابو جهل قرپوزینه دینور حنظل کبی و قاوونك
کوچك تازه دولکنه دینورکه کالك دخی دیرلر و تازه‌جه اولان قطب و بعض نسخه‌یه کوره عطب نام نباتك تیکنلرینه
دینور قطب یموق اغاجنه دینور و عطب چوبان طراغی دیدکلری نباتدرکه ایکیسیده تیکنلو اولور و بونده حانك
ضمیله‌ده جائزدر (الحدج) حانك کسریله یوکه دینور حمل معناسنه‌که فارسیده بار دینور یقال شدّ علی البعیر الحدج
ای الحمل و محفه طرزنده نسوانه مخصوص بر مرکوب آدیدر جمعی حدوج کلور و احداج کلور (الحداجه) حانك
کسریله بو دخی ذکر اولنان مرکوبه دینور بو ظاهر اشبریّه دیدکاری اوله‌جقدرکه طریق حجازده نسوان و جواری
سوار اولورلر بعضلر عماری ایله بیان ایتمکله محفه اولور و حالا روم‌ده قوچو دیدکارینه‌ده اطلاق اولنور و حداجه
مرکوب مرقومك ادواتِ لازمه‌سنه دینور قولان و سائری کبی (الحدج) ضرب وزننده دوه‌یه حدج مزبوری یوکلتمك
معناسنه‌در یقال حدج البعیر حدجا من الباب الاول اذا شدّ علیه الحدج و اورمق معناسنه‌در یقال حدجه اذا ضربه
و بر کمسه‌یه اورمق ایچون اوق آتمق معناسنه‌در یقال حدجه بالسهم اذا رماه به و بر کمسه‌یه تهمت غیر واقعه اسناد ایتمك
معناسنه‌در یقال حدجه بالتهمة اذا حملها علیه و رماه بها و مشتری‌یه غبن و تغریر الزام ایتمك معناسنه‌در یقال حدجه
ببیع سوء و بمتاع سوء اذا الزمه بیعا غبنه فیه اساسك بیاننه کوره حنظل معناسنده اصلدر معانیٔ سائره آندن متفرعدر
مثلا حدج و حداجه که مرکوب مذکوردر دوه‌یه نسبت آجی اولمغله اطلاق اولنمشدر و حدج حانك فتحیله بر کمسه‌یه
حنظل آتمقدر بعده حقیقی و معنوی نسنه آتمقده استعمال اولنمشدر کذلك اورمق و غبن ایتمك مرارتلری علاقه‌سیله

(اخذ)

اخذ اولنمشلردر ﴿الاحداج﴾ همزه نك كسريله بودخی دوه یه حدج یوكلتمك معناسنه در یقال احدج البعير اذا شدّ عليه الحدج ﴿الحدجة﴾ فتحاتله برقوش آدیدر بغرتلق قوشنه شبیه اولور ﴿ابو حديج﴾ زبیر وزننده لكلك قوشنك كنیه سیدر وحديج اسمادندر ابو شباث حديج بن سلامه اصحابدندر ﴿التحديج﴾ تفعیل وزننده حدتله قیه قیه باقق معناسنه در یقال حدجه ببصره ای حدقه ﴿محدوج﴾ و ﴿حدّاج﴾ كتان وزننده اسامیٔ رجالدندر ﴿الحدرجة﴾ دحرجه وزننده برنسنه یی محكم بوكمك معناسنه در یقال حدرج الحبل اذا فتله واحكمه ﴿المحدرج﴾ مدحرج وزننده یوزی دوبدوز واملس نسنه یه دینور یقال شیٔ محدرج ای املس وقامچی یه دینور ﴿الحدرجان﴾ حانك كسريله قصير القامه بودور كمسه یه دینور وبررجل آدیدر ﴿الحدرج﴾ جعفر وزننده كس وكمسه معناسنه در یقال مابالدّار من حدرج ای احد ﴿الحرج﴾ فتحتینله اغاجلری صیق وفراوان اولان طار یره دینور كه اوق ایشلمز اورمان كبی صیقلغندن چوبانلر وارمق ممكن اولمیه یقال دخلوا فی الحرج ای المكان الضيق الكثير الشجر وحرج كناهه اطلاق اولنور طارلغی مستلزم اولمق ملاحظه سیله در یقال وقع فی الحرج ای الاثم * شارح دیركه كنهكاره حارج دینور نسب اوزره زیرا فعلی یوقدر پس حرج اثم معناسنده اسم اولور لكن مصباحده حرج الرجل حرجا من الباب الرابع اذا اثم عبارتیله وروديني تصریح ایلمشدر وحرج بلی اینجه ناقه یه دینور ویردن یاپمه كریملو ناقه یه دینور واولمش جسدی قالدردقلری تخته یه دینوركه بری برینه باغلیوب تابوت كبی میتی اوزرینه یوكلدوب كوتوررلر تسكره تعبیر ایلدكاری اولهحقدر بعض دیار تركیه ده اكا صلاجه تعبیر ایدرلر یقال نقله بالحرج وهو خشب يحمل فيه الموتی وحرج حرجه لفظندن جمع اولور كه چتلق اغاج قورولغنه دینور وحرجه دوه سوریسنه دینور وحر املق حرمه معناسنه در یقال به حرجة ای حرمة وحرج مصدر اولور حرام اولمق معناسنه كه فعلی ضیق اولور یقال حرجت الصلوة علی الحایض حرجا من الباب الرابع ای حرمت وحرج شول ناقه یه دینوركه طاولی وسموز بولمق ایچون كندیسنه بنلمیوب واركان دوه چكلمیه وحرج كوز قاشوب خیره لنمك معناسنه دركه منافذ بصرتنك اولور یقال حرجت العين اذا حارت وهرطرفدن توز وطلاز صیقشوب كیرشمك معناسنه مستعملدر یقال حرج الغبار اذا انضمّ ﴿الحرج﴾ كتف وزننده بودخی صیق اغاجلغه دینوركه طارلغندن چوبان واصل اولمق ممكن اولمیه وشول دلیر وبهادره دینوركه حرب وقتالدن اصلا منفك ومهزوم اولمیه كویاكه جنكدن نكول كندیسنه مضایقه ویرر اوله یقال هو حرج ای لایكاد يبرح من القتال ﴿الحرج﴾ حانك كسريله بودخی كناهه دینور اثم معناسنه وشول ایپلره دینوركه شبكه طرزنده ایدوب آنكله یرتیجی جانورلری صید ایدرلر وقوریمق ایچون ایپ اوزره سرلمش ثوبه دینور جمعی حراج كلور حبال وزننده وحرج قاطر بونجغنه دینور ودعه كبی وصیادك تازی یه شكاردن تعیین ایلدیكی حصهٔ طعمه یه دینور * شارح دیركه كلبك صید ایلدیكی شكاردن كندیسنه ده حصه ویركه قانقسین دیه جك یرده احرج كلبك فانه ادعی للصید دیرلر ﴿الحرج﴾ حانك ضمیله برموضع آدیدر ﴿الحرجان﴾ حانك كسری وتثنیه بنیه سیله ایكی كمسه دربری بنی عمرو بن الحارث قبیله سندندر ودیكری غیر مذكوردر ﴿المحرّج﴾ معظم وزننده شول كلبه دینوركه بیوننده قاطر بونجغی دیزلمش خالطه سی اوله یقال كلب محرّج ای مقلد بالحرج ﴿الاحراج﴾ همزه نك كسريله حرام ایلمك معناسنه در تقول احرجت الصلاة علی الحایض ای حرّمتها وبركمسه یی كناهه قومق معناسنه در تقول احرجت فلانا ای آثمته وبركمسه یی برنسنه یه مضطر وناچار ایلمك معناسنه در تقول احرجته اليه ای الجأته جمله سی مضایقه معناسندن مأخوذدر ﴿المحراج﴾ میمك كسريله پك صوغق كیجه یه اطلاق اولنوركه صیق وطاریرلره صوقلمغه باعث اولور یقال ليلة محراج ای شديدة القرّ ﴿حارج﴾ یمنده برموضعدر ﴿حراج الظلماء﴾ حانك كسريله زیاده سیله كثیف ومتراكم اولان ظلمته اطلاق اولنور حراج ذكر اولنان حرجك جمعیدركه صیق اغاجلغه دینور یقال طرقوا فی حراج الظلماء ای ما كثف منها ﴿الحرجوج﴾ حانك ضمیله سموز اولوب یردن یاپمه كریملو ناقه یه دینور علی قول یاوز وشدید اولانه یاخود اینجه بللو یرانمش آتش یوركلو ایشلك ناقه یه دینور وبارد وشدید روزكاره دینور ﴿التحريج﴾ تفعیل وزننده صقشدرمق ومضایقه یه كرفتار ایلمك معناسنه در یقال حرّجه تحريجا اذا ضيقه ﴿حريج﴾ امیر وزننده سمرة بن جندب بن هلالك جدی اسمیدر ﴿الحرجه﴾ جرعه وزننده كوچك قوغه یه اطلاق اولنور * شارح دیركه مؤلف تجنب معناسنه دال اولان تفعل بابندن تحرّج ماده سنی اهمال ایلدی كه مشهوردر كناهدن پرهیز ایدوب صقنمق معناسنه در یقال تحرّج زيد اذا تجنب الحرج ای الاثم ﴿الحربج﴾ بای موحده ایله عصفر وزننده و ﴿الحرباج﴾ درباس وزننده مطلقا ایری ودیزمان شیئه دینور ﴿الحرازج﴾ حانك فتحی وزای معجمه نك كسريله جذام قبیله سی یوردنده برنیجه صویه اطلاق اولنور ﴿الحشرج﴾ شین معجمه ایله جعفر وزننده چاقللو یرده اولان اشمه لره دینور وشول برداغه دینوركه مكه برداغی كبی یوفقه ونازك ولطیف ونظیف اولمغله صوینی سوزر اوله

تقول سقانی بالحشرج بالکوز الرقیق الحاریّ وبعض طاغلرده اولان خلق اویمه چقوره دینورکه یغمور صویی
ایرکیلوب طورنه کوزی کبی طوری وصافی اولور وحشرج اعلام ناسدندر وکذّان الارض معناسنه درکه کوفه کی تعبیر
اولنان کوشك طاشلره دینور مفردی حشرجه در هایله وحشرجه دحرجه کبی مصدر اولور محتضر خسته موت
حالنده غرغرهٔ نفس ایلمك معناسنه یقال حشرج المریض اذا غرغر عند الموت وردّد النفس ومرکب آوازینی
بوغازنده تردید ایلمك معناسنه در یقال حشرج الحمار اذا ردّد صوته فی حلقه * مؤلف بونلری مسامحةً اسم صورتنده
رسم ایلمشدر لکن مصدرلردر (الحضج) حانك کسری وضاد معجمه نك سکونیله دوه صواردقلری حوض ایچره
باقی قلان صویه دینور حانك فتحیله ده لغتدر وناحیه معناسنه در یقال فی حضج منه ای ناحیة (الحضج) ضرب
وزننده آتش یاقق معناسنه در یقال حضج النار حضجا من الباب الاول اذا اوقدها واورمق معناسنه در یقال
حضجه اذا ضربه وغرق ایلمك معناسنه در یقال حضج الشیٔ فی الماء اذا غرقه ویلك معناسنه در یقال حضج
الرجل اذا عدا وقارنه چتلایوب یرتله جق نسنه صوقق معناسنه در یقال حضجه اذا ادخل بطنه ما کاد ینشقّ منه
(الحضج) منبر وزننده آتش اولچره جك کوسکی یه دینور ودائما یولدن صاپوب عدول ایدر اولان کمسه یه وحیوانه
دینورکه بوجه کتمز اولور یقال هو محضج ای حائد عن الطریق (الانحضاج) انفعال وزننده نهایت غضبدن پرآتش
اولمق معناسنه درکه چتلایوب پرتلغه مشرف اولور یقال انحضج الرجل اذا التهب غضبا وپریوزینه یایلوب
منبسط اولمق معناسنه در یقال انحضج ای انبسط (الحضاج) کتاب وزننده شول طولومه دینورکه برنسنه یه
طیانمش اوله (الحضاج) غراب وزننده شول کمسه یه دینورکه بلی ارقه سنه طوغری اکیلوب وقارنی طشره چیقق اوله
یقال رجل حضاج ای المتقوّس الظهر الخارج البطن (التحضیج) تفعیل وزننده کلامده تضجیع کبیدر یعنی
برسوزی تمامیله ادا ایلیوب برطرفه یاتملو ومیللو اوله رق اکسك وقاصر سویلمك معناسنه در یقال حضج الکلام
تحضیجا وهو شبه التضجیع وبوذکر اولنان حضج معناسنده درکه ناحیه یه دینور (الحفنجی) علندی وزننده کوشك
وچولپه کمسه یه دینورکه اصلا برایشه یرامز اوله یقال رجل حفنجیّ ای رخو لا غناء عنده یعنی لا نفع فیه (الحفضج)
زبرج وزننده و(الحفضاج) درباس وزننده و(الحفاضج) علابط وزننده شیشمان اولوب قارنی صالق اولان کمسه یه دینور
(الحفنضاج) حانك وفانك کسریله حفضج معناسنه در (الحفضجة) دحرجه وزننده سمورمك معناسنه در یقال هو
معصوب ما حفضج علی البناء للمجهول ای ماسمن (الحفلج) عملس وزننده و(الحفالج) علابط وزننده آپشی آیرق کمسه یه
دینورکه ایاقلری بری برینه یقین اولوب پاچه سی آیرق اولور افحج معناسنه در (الحفلیج) قندیل وزننده بودور کمسه یه
دینور (الحفالج) حانك فتحی ولامك کسریله خرده دوه لره دینور حفلج مفردیدر عملس وزننده (الحفلج) جعفر وزننده
وجودینی بری اوته تحریك ایدوب صاله رق یورر اولان کمسه یه دینور یقال هو حفلج اذا کان یحرّك جسده اذا مشی
(الحفنج) نونله عملس وزننده بودور کشی یه دینور (الحلج) حانك فتحی ولامك سکونیله پموغك چکیت تعبیر اولنان دانه سنی
چیقارمق معناسنه در یقال حلج القطن حلجا من الباب اولال والثانی اذا خلص الحبّ عنه کرچه معناسی ظاهر اولدیغندن
مؤلف تفسیرندن سکوت ایلدی لکن مصباحدن منفهم خصوصا زمخشری مقدمة الادبده حلج فلخمیدن پنبه عبارتیله که
پموغك چکردکنی چیقارمق معناسنه در بیان ایلمکله اول کونه ترجمه اولندی وپموق آتمغه ندف دینور بزم حلاج دیدیکمز
ندّاف اوله جقدر وبعضا احدهما آخر مقامنده استعمال اولنور وبتون کیجه یاخود بتون کوندز طورمیوب کتمك
معناسنه استعمال اولنور کویا که زمان مزبوری حلاجلمش اولور یقال حلج القوم لیلتهم اذا ساروها وخروس
قنادلرینی کروب یایه رق طاوغنه باصمق قصدیله اوزرینه یوریمك معناسنه استعمال اولنور یقال حلج الدیك اذا نشر
جناحیه ومشی الی انثاه للسفاد واتمکی پشوررکن اوقلاغو ایله برطرفه چویرمك معناسنه استعمال اولنور کویا که محلاج
ایله پموغی چویرر یقال حلج الخبزة اذا دوّرها بالمحلاج واورمق معناسنه استعمال اولنور تقیید واطلاق علاقه سیله
یقال حلجه بالعصا اذا ضربه بها وضرطه لمق معناسنه استعمال اولنور یقال حلج الرجل اذا حبق وآزجه آزجه یعنی
کسیك کسیك یوریوب کتمك معناسنه استعمال اولنور یقال حلج الرجل اذا مشی قلیلا قلیلا (الحلّاج) پموق
حلاجلین یعنی چکردکنی چیقاران استاده دینور بودیارلرده حلاج دیدیکمز ندّاف اوله جقدرکه پموق آتان کمسه در
عربستان سمتلرنده حلّاج بشقه ونداف بشقه در واحدهما آخر موقعنده دخی زبانزددر (الحلیج) و(المحلوج)
حلاجلنمش پموغه دینور (الحلجة) حانك فتحی ولامك سکونیله مسیره ومسافه معناسنه استعمال اولنور تقول بیننا
وبینهم حلجة بعیدة ای مسیرة (المحلاج) معراج وزننده ایاغی چابك اشکین اشکه اطلاق اولنور تیز تیز یوریمکله
کویا که پموق حلاجلر ویوفقه آچاجق اوقلاغویه اطلاق اولنور تشبیه طریقیله وحرملة بن معقل نام کمسه نك

فرسی اسمیدر و پموق حلاجلیه جق نسنه یه دینور که مراد پموقدن دانه چیقاره جق آلتدر اناطولیده و بزم دیارلرده چیر چیر تعبیر اولنور برطرزه چرخدر دانه لو پنبه یی آنك اغزینه ویروب چویررلر دانه لری بری طرفه دوکیلوب اوته طرفه خالص پنبه سی دوکیلور ایشته محلاج اول چرخ اوله جقدر (المحلج) منبر وزننده بودخی اشکین اشکه اطلاق اولنور واوزرنده پموق حلاجلیه جق نسنه یه دینور تخته وطاش وحصیر کبی وبکره وچرخ ایکنه دینور (المحلجه) هایله بودخی اوزرنده پموق حلاجلنه جق شیئه دینور ما یحلج علیه معناسنه (الحلاجة) حانك کسریله حلاجلق حرفتنه دینور (الحلیجة) خدیجه وزننده ایچنده خرما اصلدلمش سوده دینور که اکل ایدرلر علی قول یایقده چالقنمش آیران اوزره اولان یاغه دینور یاخود یاغ طولو منك صقندیسنه دینور وقنه صقندیسنه دینور عصارة الحناء معناسنه واوزرینه سود صاغلمش کره یاغنه دینور (الحلوج) صبور وزننده لمعان ایدن سحابه دینور که شمس اصابتیله التماع ایدر (التحلج) تفعل وزننده هواده سحاب بارقه لمعان ایده رك اوینایوب حرکت ایلمك معناسنه در یقال تحلج الحلوج اذا تبرق واضطرب وتحلج خلجان ودغدغۀ قلب معناسنه استعمال اولنور ومنه قول عدیّ بن حاتم لا یتحلجنّ فی صدرك طعام ضارعت فیه النصرانیة ای لایدخلنّ قلبك منه شیء فانّه نظیف * شارح دیرکه نهایه ده وفی حدیث عدیّ قال له النبی علیه السلام عبارتیله مرسوم اولغله کلام مرقوم حدیث اولور ومعنای مزبور ذکر اولنان حرکت واضطراب معناسندن مأخوذدر ومنه یقال دع ما تحلج فی صدرك ای ماشککت فیه واختلجت (المحلج) مکرم وزننده تیز الدن حاضر ودرپیش اولان شیئه دینور کویاکه دانه سی چکلمش پنبه منزلنده اولور یقال نقد محلج ای وحیّ حاضر (الحلج) ضمتینله اکول وپرخور کمسه لره دینور ظاهرا مفردی حلوج در سحاب بارقه یه یاخود پنبه دن دانه چکنلره تشبیه اولنمشدر یقال قوم حلج ای کثیرو الاکل (الاحتلاج) افتعال وزننده برکمسه نك ذمتنده اولان حقنی تخلیص واخذ ایلمك معناسنه درکه حلج قطندن مأخوذدر یقال احتلج فلان حقه اذا اخذه (التحمیج) تفعیل وزننده برنسنه یه شدّت ودقتله دیکه دیکه باقق معناسنه در یقال حمج الرجل الیه اذا نظر الیه بشدّة وکوز چقورلنوب ایچرویه باتیق اولمق معناسنه در یقال حمجت عینه اذا غارت وخشم وغضبدن ناشی چهره متغیر اولمق معناسنه در یقال حمج وجهه اذا تغیر من الغضب * شارح دیرکه بعضلر بو معانیٔ ثلاثه یی معنای واحد عدّ ایلکله تحمیج غضبدن ناشی چهره متغیر وکوز ایچرویه غائر اوله رق شدّتله دیکه دیکه باقق معناسنه اولور * مؤلفك حرف تردید ایله اوادامة النظر عنوانی قول ثانی یی تأیید ایدر پس قول اوّله کوره عادتی اوزره تشویش وتخلیط اولور انتهی وعند البعض تحمیج برنسنه دن یاخود برکمسه دن خوف وفزع سببیله یاخود برآدمه تنبیه وتهدید سببیله کوزلرینك سیاهنی آقداروب چویره رك وکوزلرینی بلردوب آیره رق خیلی زمان دیکه دیکه وقیه قیه دقتله باقق معناسنه در یقال مازال یحمج فلان ای یدیم النظر مع فتح العینین وادارة الحدقة فزعا او وعیدا وتحمیج صکره دن آریقلیوب مهزول اولمق معناسنه در یقال حمج الرجل اذا هزل (الحموج) صبور وزننده کیك وصغن مقوله سی حیوانك کوچك یاوریسنه دینور * شارح بیانه کوره جیرانك وآهونك وصغنك یاوریلرینه مخصوصدر وجه مذکور اوزره نظر ایدر اولدقلری حسبیله (الحملجة) دحرجه وزننده ایپی محکم بوکك معناسنه در یقال حملج الحبل اذا فتله شدیدا (الحملاج) حانك کسریله قیوجی کورکنه دینور منفاخ الصایغ معناسنه اساسك بیانه کوره حلج القطن ماده سندن مزیده درکما قال وکانما تنفخ فی الحملاج وهو المنفاخ کانه یحلج النار (الحنج) حانك فتحی ونونك سکونیله برنسنه یی برطرفه اکمك معناسنه در یقال حنج الشیء حنجا من الباب الثانی اذا اماله وایپی محکم بوکك معناسنه در یقال حنج الحبل اذا فتله شدیدا وبرکمسه یه برحاجت ومهمه عارض وحادث اولمق معناسنه در یقال حنجته حاجة ای عرضت له وبو معنای اوّلدن مأخوذ اولمق غالبدر (الاحناج) همزه نك کسریله بودخی برشیئی برجانبه اکمك معناسنه در یقال احنجه اذا اماله وبرطرفه اکلمك معناسنه لازم اولور یقال احنج الشیء اذا مال وسکون بولمق معناسنه در یقال احنج الشیء اذا سکن وکیزلمك معناسنه در یقال احنج الخبر اذا اخفاه وسرعت ایلمك معناسنه در یقال احنج الرجل اذا اسرع وحین تکلمده کلامی مخنثلر اداسی کبی بوروب قیورمق معناسنه در یقال احنج کلامه اذا لواه کما یلویه المخنث (الحنج) حانك کسریله اصل واساس وبنیاد معناسنه در یقال عاد الی حنجه ای اصله (الحناج) کتان وزننده مخنث کمسه یه دینور که مذکر سماعی تعبیر اولنور پشتنی پشت قحبه اماله ایدر اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر (الاحتناج) افتعال وزننده بودخی برطرفه میل ایلمك معناسنه در یقال احتنج الشیء اذا مال (المحنجة) مکنسه وزننده ادواتدن برنسنه نك اسمیدر ظاهرا برشیئی برطرفه اکه جك آلت اوله جقدر باغچوانلرك ککه دیدکلری آلتلری کبی (الحنبج) زبرج وزننده بته دینور که پیره نك برادریدر قمل کبی (الحنبج) قنفذ وزننده و (الحنابج) علابط وزننده یومری ووجودی طولغون قوندانسان وحیوانه دینور وسائر اشیایه ده وصف اولور

ل

يقال رجل وحمار وشئ حنبج وحنابج اى ضخم ممتلئ (الحنابج) حانك فتحيله خرده قرنجه لره دينور صغار النمل
معناسنه مفردى مرسوم اولمامغله ظاهرا حنبج در قنفذ وزننده ياخود مفردى نامسموعدر (الحنيبج) مصغر
بنيه سيله غنى قبيله سى يوردنده برصو آديدر (حندج) قنفذ وزننده بررجل آديدر وحندج شول پاكيزه ومنبت
قومساله دينوركه تراب طيب كبى الوان نبات انبات ايدر اوله (الحناديج) سرابيل وزننده طولانى اولان قوم يغنلرينه
على قول قيصه قيصه اولان قومقلره دينور مفردى حندج وحندوجه در حالرك ضميله (الحنادج) حانك فتحيله
عظيم الجثه اولان دوه لره دينور (الحنضج) ضاد معجمه ايله زبرج وزننده شول كوشك وسست طبيعت چواپه ومهمل
كشى يه دينوركه اصلا برايشه يراميوب والندن خير ومنفعت كلمز اوله يقال رجل حنضج اى رخو لاخير عنده (الحوج)
حانك فتحى وواوك سكونيله سلامت معناسنه دركه آفات ظاهريه وباطنيه دن سالم اولمقدن عبارتدر يقولون حوجا
لك اى سلامة * شارحك بيانه كوره بولغت يمانيه در وحوج محتاج اولمق معناسنه در يقال حاج اليه يحوج حوجا
بمعنى احتاج * شارح ديركه بعضلر مااحوجه كلمه سنى كه فعل تعجبدر شذوذه حمل ايلديلر كويا كه ثلاثيدن انصياغى
اولمامغله وبعضلر بعد حذف الزوائد احتاج ماده سندن صوغ تكلفنى ارتكاب ايلديلر ثلاثيدن ايسه وجه مذكور
اوزره مصوغ اولديغى واقع اولمغله مرقوملرك كلاملرى استقراء ناقصدن ناشى اولديغى ظاهردر (الاحتياج) افتعال
وزننده محتاج اولمق معناسنه در يقال احتاج اليه احتياجا اى صار محتاجا له وبرنسنه يه شوق ورغبتله ميل ومحبت
ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال احتاج اليه اى انعاج (الاحواج) همزه نك كسريله كه اصلى اوزره در بودخى
محتاج اولمق معناسنه در يقال احوج اليه بمعنى احتاج ومحتاج ايلك معناسنه متعدى اولور تقول احوجته انا
اى جعلته محتاجا (الحوج) حانك ضميله فقر وفاقه معناسنه در (الحاجة) جيمك فتحيله معلومدركه كشينك محتاج
اولديغى شيئه دينور فارسيده بايسته وتركيده كركلو تعبير اولنور جمع جنسى حاج كلور هاسز وجمع صيغى حاجات
وحوج كلور حانك كسرى وواوك فتحيله وحوائج كلور غير قياس اوزره ياخود بولغت مولده در ياخود تقدير مفرد
اوزره يعنى كويا كه حائجه دن جمع ايلديلر * شارح مولده قولنى تخطئه ايلمشدر زيرا اشبو ❁ ان لله عبادا خلقهم لحوائج
الناس ❁ حديثنده وارد اولمشدر وامام خليل كتابنده راح فصلنده يقال يوم راح على التخفيف من رائح فطرح الهمزة
كما خففوا الحاجة من الحائجة الاتراهم جمعوها على حوائج عبارتيله صحتنى اثبات ايلمشدر * مترجم ديركه حريرى
درّه ده حاجت لفظنك جمعنده حوائج ديدكلرينى توهيم ايليوب لكن شرحنده شهاب حاجتدن ازيداطاله ايله ديمشدركه
حاجه لفظنك عندالخليل اصلى حائجه اولمغله جمعنده حوائج دينور وحائجه عنوانى عربدن مسموعدر لكن استعمالى
نادردر وابن جنى مسموعيتنى انكار ايله حائجه يى تقديرا مفرد اعتبار ايلدى وبعضلر حوائج حوجا لفظنككه حاجه
معناسنه در جمعى اولمسنه ذاهب اولدى بوكه كوره قياس جمعى حواجى اولوب لكن قلب اولنمغله يعنى ياء تقديم اولنوب
حوائج اولور الحاصل اقوال ثلاثه مذكوره اوزره حوائج صحيح وفصحا كلامنده وارد اولمشدر ومنه الحديث ❁ اطلبوا
الحوائج عند حسان الوجوه ❁ (الحوجاء) صحراء وزننده بودخى حاجت ولازمه معناسنه در ومنه تقول مالى فيه حوجاء
ولا لوجاء وتقول مالى فيه حويجاء ولا لويجاء بصيغة التصغير اى حاجة بوراده لوجاء كلمه سيده حاجت معناسنه مستعملدر
نته كه ماده سنده مبيندر وعربلر مافى صدرى حوجاء ولا لوجاء ديرلر لامرية ولاشك معناسنى مراد ايدرلر زيرا درونه
عارض اولان ريبه وكان محتاج الازاله اولمغله مبالغة اكا اطلاق ايلديلر ويقولون كلمته فارد حوجاء ولا لوجاء اى كلمة
قبيحة ولا حسنة كما يقولون كلمته فارد على بيضاء ولا سوداء * مؤلفك بوراده تفسيرى لف ونشر مشوشدر (الحاج)
ساج وزننده برنوع تيكنلك آديدر تركيده دوه تيكنى ديدكلريدركه اوزرينه قدرت حلواسى ياغار مفردى حاجه در هايله
(التحوج) تفعل وزننده محتاج اولديغى حاجت ومهمه طلبنده اولمق معناسنه در يقال تحوج الرجل اذا طلب الحاجة
ويقال خرج فلان يتحوج اى يتطلب مايحتاجه (التحويج) تفعيل وزننده سالكى سلوك ايلديكى طريقدن
صرف وتحويل ايله صاپدرمق معناسنه در يقال حوج به عن الطريق اذا عوج به بوماده اضطراب الى الشئ معناسنه
موضوع اولمغله معانئ مذكوره بالجمله اكا مبتنيدر پس اشبو تحويج طريق آخره محتاج قلمق معناسنى متضمندر
ياخود بناسى ازاله ايچون اولمغله محتاج سلوك اولديغى طريقدن حاجتنى سلب ايلك اولور وتقول حوجت له
اى لفلان اى تركت طريقى فى هواه (الحويجاء) مصغر بنيه سيله حوجاء كلمه سندن تصغيردر نته كه ذكر اولندى
وحويجاء جاده يه مخالف بورغاج يوله اطلاق اولنوركه حين اقتضاده اكا سلوك اولنور تقول خذ حويجاء
من الارض اى طريقا مخالفا ملتويا (ذو الحاجتين) محمد بن ابراهيم بن منقذ نام كمسه نك لقبيدركه اول خلفاء عباسيه
اولان عبدالله السفاح جنابنه ابتدا اول بيعت ايلمشدر هركون ايكى حاجتنى روا ايلك بابنده عهد ايلرله مرقوم

مطلب

(آنكاه)

آنكله ملقب اولمشدر (الحيج) حانك فتحى و يانك سكونيله حوج لفظنده لغتدركه واوى و يائى اولور يقال حاج الرجل يحيج بمعنى حاج يحوج (الحاج) ساج وزننده دوه تيكننه دينور نته كه آنفا ذكر اولندى و بو يائيه در * شارح ديركه پس واو يه ده ذكرى متدافع اولمش اولور (الاحياج) همزه نك كسريله كه اصل اوزره در و (الاحاجه) اقامه وزننده بر ذكر اولنان تيكنلك انبات ايلك معناسنه در يقال احيجت الارض واحاجت اذا انبتت الحاج (الحييج) زبير وزننده ذكر اولنان حاج كلمه سندن مصغردر

فصل الخاء المعجمة

(الخبج) خانك فتحى و بانك سكونيله اورمق معناسنه در يقال خبجه خبجا من الباب الاول اذا ضربه و ضرطه لمق معناسنه در يقال خبج الرجل اذا حبق و جماع ايلك معناسنه در يقال خبجها اذا جامعها (الخباجاء) خانك فتحى و الفك مديله كثير الضراب اولان يعنى پك قوتلو و مايه لو اولمغله ديشى يه چوق آشار اولان آيغره و اركك دوه يه دينور واحمق و سبكمغز كشى يه دينور (الخبج) كتف وزننده بودخى احمق آدمه دينور (الخنبجة) قنفذه وزننده كوپه دينور دن معناسنه و بو معربدر يعنى خمبجهٔ فارسيدن ياخود خنب لفظنك مصغرى اولان خنبكدن معربدر پس كوچك كوپه اطلاق اولنمق مقتضاى ماده در (الخبربج) باى موحده وراء مهمله و نونله سفرجل وزننده نرم و نازك بدنه دينور جسم ناعم معناسنه يقال جسم خبربج اى ناعم بوراده بيائين نسخه لرى غلطدر صواب اولان وجه مذكور اوزره در نته كه عباب و محكمه اويلجه مقيددر (الخبربجة) هايله غدا كوزل اولمق يعنى مأكول و مشروبى دائما خوش و نفيس اولمق معناسنه در (الخبعجة) خانك فتحى و بانك سكونيله دحرجه وزننده سلوك ايلديكى طريقده شك و اشتباه ايدن آدمك يوريشى كبى آديملرى صيق صيق آته رق آهسته جه كيدر كتمز يوريمك معناسنه در يقال ذهب فلان يتخبعج اى يمشى مشية متقاربة كمشية المريب (الخجوج) صبور وزننده زياده سيله سرد و شديد اسن روزكاره دينوركه اوغراديغى نسنه يى شق و يادفع ايدر اوله على قول طوغرى بر دوزه يه اسميوب بوريلو بوريلو طولاشق اسر اوله يقال تهب الخجوج اى الريح الشديدة المر او الملتوية فى هبوبها (الخجوجاة) خانك و جيمك فتحيله بودخى خجوج معناسنه در (الخج) حج وزننده اوته قاقق دفع معناسنه در يقال خج الشئ خجا اذا دفعه و يارمق معناسنه در يقال خج الحطب اذا شقه و بورلمق معناسنه در يقال خج ساعده اذا التوى و جماع ايلك معناسنه در يقال خجها اذا جامعها و اسهالله چقرمق معناسنه در يقال خج اذا رمى بسلحه و طپراق صاورمق معناسنه در يقال خج برجلها اذا نسف بها التراب (الخجخجة) زلزله وزننده غم و خوف مقوله سى عارضه سببيله بوزيلوب ملول و منقبض اولمق معناسنه در يقال خجخج الرجل اذا انقبض و كيزلنمق معناسنه در يقال خجخج فلان اذا استخفى و ذكر اولنان ريح خجوج اسمك معناسنه در يقال الريح تخجخج اى تهب خجوجا و دوه يى چابك چوكرتمك معناسنه در يقال خجخجوا الابل اذا اناخوها سريعا و درونده مضمر اولان قول و انديشه يى كتم ايلك معناسنه در يقال خجخج الرجل اذا لم يبد ما فى نفسه و جماع ايلك معناسنه در يقال خجخج المرأة اذا جامعها (الخجاجة) خانك فتحى و جيمك تشديديله و (الخجخاجة) ثرثاره وزننده احمق لا يعقل كشى يه دينوركه سويلديكنى و آخرك سوزينى ادراك ايلمز اوله يقال رجل خجاجة و خجخاجة احمق لا يعقل (الخجوجى) خانك و جيمك فتحيله اياقلرى پك اوزون اولان كيمسه يه دينوركه بو قريسى قيصه اولمغله تصلق و نازيبا اولور يقال رجل خجوجى اى الطويل الرجلين يعنى المفرط فى الطول (الخداج) كتاب وزننده ناقه كونى تمام اولمزدن مقدم كوشكنى دوشورمك معناسنه در يقال خدجت الناقة خداجا من الباب الاول و الثانى اذا القت ولدها قبل تمام الايام * شارح ديركه اشبو خداج ماده سى خصايصدن دكلدر بلكه هر ذات ظلف و حافرده عام اولمغله مؤلف القاء الدابة عنوانيله ذكر ايلك اولى ايدى نته كه محكمه اويلجه مرسومدر خداج كه ثلاثيدر وجه مذكور اوزره قبل تمام مدة الحمل القاء ولده مخصوصدر كرك تام الخلقه و كرك ناقص الخلقه اولسون اول ناقه يه خادج و اول ولده خديج دينور و اخداج كه مزيددر ناقص الخلقه ولد اتيانته مخصوصدر كرك تمام المده و كرك ناقص المده اولسون * نته كه مؤلف دخى تصريح ايلمشدر اول ناقه يه مخدج و اول ولده مخدج دينور و معتاده اولان ناقه يه مخداج دينور هر حالده خداج و اخداج نقصانه دال اولمغله بالاستعاره مطلقا نقصانده استعمال اولنورلر انتهى و خداج نقصان معناسنه استعمال اولنور و منه صلاته خداج اى نقصان * مؤلف مثال مزبور ايله اشبو ﴿كل صلاة ليس فيها قراءة فهى خداج وكل صلاة لم يقرأ فيها فاتحة الكتاب خداج﴾ حديثلرينه اشارت ايلمشدر خداج لفظى وجه مذكور اوزره مصدر اولمغله حذف مضاف ايله ذات خداج تأويلنده اولوب ياخود مبالغة مصدر ايله وصف اولمشدر (الخادج) خارج وزننده شول ناقه يه دينوركه مدت حملى تمام اولمزدن مقدم كوشكنى القا ايلمش اوله و بو اوصاف مختصه دندر ياخود فاعل نسبيدر (الخديج) امير وزننده مدت حملى تمام اولمزدن مقدم ظهور ايدن دوه كوشكنه دينور (الاخداج) همزه نك كسريله ناقه نقص الخلقه كوشك

القا ایلك معناسنه در هر نقدر مدّت حملی تمام ایسه ده یقال اخدجت الناقة اذا جاءت بولد ناقص و ان كانت ایامه تامّة
كرچه اخداج لفظندن وجه مسرود اوزره بو معنا حقیقی و معنای آتی مجازی اولوب لكن تشویش اذهان ایچون
مجازی یی تقدیم ایلمشدر نته كه اضطراب عادتلریدر و عربلر اشبو موسم صیفك یغموری قلیل و ناقص اولدی دیه جك یرده
اخدجت الصیفة دیرلر كه معنای مزبوردن مستعاردر بو مثالی ابو عبیده اخدجت الشتوة عنوانیله ذكر ایلمشدر
و اساسده اخدجت الضیعة عبارتیله مرسومدر ضیعه چفتلكه دینور (المخدج) محسن وزننده ناقص الخلقه كوشك
طوغورن ناقه یه دینور كرك مدّت حملی تمام و كرك نقصان اولسون (المخدج) مكرم وزننده ناقص الخلقه طوغان
دوه كوشكنه دینور كرك كونی تام و كرك ناقص اولسون و مخدج ناقص معناسنه استعمال اولنور یقال رجل مخدج
الید ای ناقصها و مخدج اسامیدندر مخدج بن الحارث كنانه قبیله سندن بر بطن پدرینك اسمیدر محدثیندن رفیع المخدجی
آنلردندر (الخدلجة) خانك و دالك و لام مشدده نك فتحیله قوللری و بالدرلری قبق طولمه سی كبی طولغون اولان
خاتونه دینور یقال امرأة خدلجة ای ممتلئة الذراعین و الساقین (الخروج) دخول وزننده و (المخرج) میمك و رانك
فتحیله كه مصدر میمی در برمكاندن طشره چیقمق معناسنه در یقال خرج من موضعه خروجا و مخرجا من الباب الاول
مطلب
اذا برز منه و مخرج كلمه سی اسم مكان اولور یقال خرج مخرجا لطیفا * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره خروج كه بروز
معناسنه در كرك خارج اولان مقرّندن و كرك حالندن اولسون و مقرّی دخی كرك دار و بلده و كرك ثوب اولسون
و حالی دخی كرك فی نفسه و كرك فی اسبابه الخارجه حالی اولسون و اخراج كه طشره چیقارمق معناسنه در اكثری
جواهر و اعیانده مستعملدر كقوله تعالی ﴿ انكم مخرجون ﴾ و تكوین موقعنده استعمال اولنور كه صفت فعلیه در كقوله
تعالی ﴿ فاخرجنا به ازواجا من نبات شتی ﴾ و تخریج كه تفعیلدر اكثری علوم و صناعاتده مستعملدر و خرج و خراج كه
ثلج و سحاب وزننده در غلهٔ ارضدن و استغلال اولنان عبد و غلام غله سندن خارج و حاصل اولان نسنه یه دینور كه
خارج اسمیله تسمیه اولنمشدر بعده ارض خراجیه اوزره ضرب اولنان ضریبه ده یعنی رسم زمینده غالب اولمشدر
بو مناسبتله اهل ذمّت رؤسنه وضع اولنان جزیه یه دخی اطلاق اولنمشدر فیقال ادّی خراج ارضه و ادّی اهل الذمّة
خراج رأسه انتهی و خروج یوم قیامتك اسمیدر كه مراد یوم الخروج اوله جقدر كما قال البیضاوی فی تفسیر قوله تعالی
﴿ ذلك یوم الخروج ﴾ ای من القبور و هو من اسماء یوم القیمة و قد یقال للعید و خروج شعرده یعنی عروضیون اصطلاحنده
صله دنصكره ملفوظ اولان الف حرفنه اطلاق اولنور مثلا * عفت الدیار محلها فقامها * مصراعنده قافیه میم و صله هاء
و خروج الفدر زیرا روی حرفلرندن آنكله خروج اولنور و عند الاخفش خروج حروف لینه دركه واو و یاء و الفدر
(المخرج) میمك ضمی و رانك فتحیله كاه اولور كه افعال بابندن مصدر میمی اولور چیقارمق معناسنه یقال اخرجه اخراجا
و مخرجا و كاهی اسم مفعول اولور و كاهجه اسم مكان اولور زیرا فعل ثلاثیدن متجاوز اولسه اسم مكانده میم مضموم
اولمق مطرده در كما یقال هذا مدحرجنا (الخرج) خانك فتحی و رانك سكونیله و (الخراج) سحاب وزننده و خانك
ضمیله جائزدر اتاوه معناسنه دركه اموال ناسدن جبایت اولنان مبلغدر خراج كلمه سنك جمعی اخراج كلور و اخاریج
و اخرجه كلور ازمان و ازمنه كبی ظاهرا اخاریج جمع الجمع در * عجیبدر كه مؤلف خراجی اتاوه ایله كه تفسیر بالاخفی در
و اتاوه یی خراج ایله كه دوری متضمندر و جزیه یی خراج ارضله و رسم رؤس اهل ذمتله تفسیر ایدوب وجه اقناع
اوزره تبیین ایلمامشدر اساسده ادّی اتاوة ارضه و ضربت علیهم الاتاوة ای الجبایة عبارتیله مرسوم اولمغله اتاوه اتی
یأتی ماده سندن منشعب اتاء كلمه سندن كه ریع و فضل و فیض معناسنه در مأخوذ اولمغله فی الاصل ریع و فضل مال
معناسنه اولوب بعده حسب المرسوم طرف سلطانه ادا اولنان خراج و جزیه ده استعمال اولنمشدر و خرج و خراج
وجه مذكور اوزره برمعنایه در نول و نوال كبی و عند البعض خرج خراجدن اخص دركه خرج رسم رأسه مخصوصدر
و خراج رسم رأس و رسم ارضدن اعمدر و عند البعض علی العكس در و الحاصل خراج فی الاصل غلهٔ ارضدن غلهٔ
عمل عبددن خارج و حاصل اولان نسنه نك اسمیدر بعده مقاسمه یاخود وظیفه جهتیله طرف سلطاندن ارض اوزره
ضرب اولنوب بهرسنه جانب میری یه مأخوذ اولان رسم مرسومه كذلك اهل ذمّت رؤسنه وضع اولنان جزیه یه
اطلاق اولندی فیقال ادّی خراج ارضه و ادّی اهل الذمّة خراج رؤسهم و تاتارخانیه ده مشروح اولدیغی اوزره
اراضی اوچ قسمدر ارض مملكت و ارض عشریّه و ارض خراجیه در * قسم اوّل ملك پادشاه در * ثانی ملك مسلمكدر * ثالث
مطلب
ملك اهل ذمّتدر اخیرنده بیع و هبه و وقف و وصیت و ارث مقوله سی تصرّفات بالجمله جائزدر قسم اوّلده جائز دكلدر
و اراضیٔ عشریّه ارض عربدر كذلك اهل و سكانی طوعا مسلم اولان یاخود عنوة فتح اولنوب بین الغزاة تقسیم اولنان
ارضدر و اراضیٔ خراجیه بصره دن ماعدا سواد عراقدر كذلك مكه دن ماعدا فتح اولنوب اهل و سكانی آنده

تقرير اولنان ياخود اهاليسيله امامك عقد مصالحه ايلديكي ارضدر وخراج ايكي نوعدر بري خراج مقاسمه دركه
نصف وخمس وسدس كبي بعض خارجدركه ارضك طاقت وتحملنه كوره در وبري خراج وظيفه دركه واجب اولان
ارض مذكوره دن انتفاع تمكننه تعلقله در عهده ذمت اولاندر نته كه حضرت عمر رضي الله عنه صو بالغ اولان
بردونم تارلايه حنطه وشعيردن برصاع وبر درهم وضع ايلمشدر وجزيه لفظي عند البعض فارسي اولان كزيت معربيدر
وعند الاكثر عربيدر طائفه معناسنه اولان جزء ياخود قضاء وكفايت معنالرينه اولان جزاء ماده سندن مأخوذدر
خراج ارضه واهل ذمت رؤسنه ضرب اولنان كسيه اطلاق اولنمشدر لكن خراج ضريبهٔ ارضده وجزيه ضريبهٔ
رؤسده متعارف اولمشدر انتهى وقوله صلى الله عليه وسلم ❊ الخراج بالضمان ❊ اى غلة العبد للمشترى بسبب انه
في ضمانه يعني عبد مشترانك عمليله حاصل اولان غله ومنفعت مشتري نك اولور * تصوير مسئله بودركه بركمسه آخردن
برعبد اشترا ايدوب برمدت اني استغلال يعني اعماله برمقدار غله ومنفعت استحصال ايلدكدنصكره عبد مزبورك
شرعا ردي موجب برعيب قديمنه كه اني بايعي ستر واخفا ايدوب ياخود اكا مطلع دكل ايدي مشتري اول عيبه واقف
اولدقده عبد مزبوري تمام ثمنيله بايعنه رد ورجوع يعني كيرو ويروب ويرديكي اقچه يي تماما استرداد ايدر وعبد
مزبورك وجه مذكور اوزره عمليله استحصال اولنان غله بالجمله مشتري نك اولور بايع آني طلبه قادر اولمز زيرا عبد مشتري
يدنده اولديغي مدتده تلف وهلاك اولسه ضماننده اولمغله كندي مالندن اولمش اولوب بايع اوزره برنسنه ترتب
ايلمز ايدي وحديث مرقوم ❊ الغرم بالغنم ❊ حديثي كبي جوامع الكلم اقسامندندر بالضمان قولنده باء سببيه در
مقدر مستحق كلمه سنه متعلق اولمغله الخراج مستحق بالضمان تقديرنده در ياخود باء مقابله ايچوندر ومضاف محذوفدر
بقاء الخراج في مقابلة الضمان تقديرنده دركه منافع المبيع بعد القبض تبقى للمشترى في مقابلة الضمان اللازم عليه
بتلف المبيع سبكنده در وبونده عبد تمثيل طريقيله درامه وسائر اعيان املاكده جاريدر وفقهاء عظام حكم مزبور
اوزره فروع كثيره بنا ايلمشلر در خلاصه كرك خراج وكرك اراضئ مذكوره وجزيه وسائر مذكوراتك محلي كتب
فقهيه اولوب تفصيل واحكامي آنده مشروح اولمغله بوراده استطرادا بوقدرجه اجمال اولنمشدر من رام فليراجع ثمه
(الخرج) سرج وزننده خراج معناسنه دركه ذكر اولندي وخرج هنوز ظهور ونشئت ايلديكي حينده سحابه
اطلاق اولنور وكيسه دن چيقان مصرفه اطلاق اولنوركه دخل وايراد مقابليدر لسانمزده دخي خرج اطلاق اولنور
يقال له خرج كثير اى خلاف الدخل وخرج يمامه ده برموضع آديدر (الخرج) خانك ضميله معروف قابدركه فارسيده
خرجين وتركيده دخي خرج ايله متعارفدر هكبه دن بيوك اولور جمعي خرجه كلور خانك كسري وراتك فتحيله جحر
وجحره كبي وخرج ديار تميمه بروادي اسميدر (الخرج) فتحتينله برنسنه آقلو قاره لو آلاجه اولمق معناسنه در اكثري
حيوانده مستعمللدر كويا كه آره لقدن لون واحد خارج اولور * مؤلف بوني اسم صورتنده رسم ايدوب لكن مصدر
اولمق غالبدر (الاخرج) احمر وزننده آقلو قاره لو آلاجه اولان حيوانه دينور مؤنثنده خرجاء دينور يقال كبش او ظليم
اخرج اى به بياض وسواد ويقال نعامة خرجاء لسانمزده دخي اول طونده اولان آته اخرج تعبيري شايعدر واخرج
چوبان آلدانجي تعبير اولنان قوشه دينور مكاء كبي (الاخرجاج) احمرار وزننده و (الاخريجاج) احميرار وزننده
حيوان آقلو قاره لو آلاجه اولمق معناسنه در يقال اخرج الظليم واخراج اذا كان اخرج (المخرجة) منقشه وزننده
شول ارضه اطلاق اولنوركه جابجا بعض يرلرنده نبات اولوب وبعض يرلري آچيق اوله كويا كه آره لقلرندن قطعه
قطعه اخراج اولنمش اوله يقال ارض مخرجة اذا صار نبتها في مكان دون مكان (التخريج) تفعيل وزننده برنسنه يي
طشره چيقارمق معناسنه در بعده مجازا بعض افعال واحوالده استعمال اولنمشدر از جمله آنفا ذكر اولنان
معناده استعمال اولنمشدر كذلك برنسنه ظرفنده هم اجوزلق وبوللق وهم قيتلق اولمقده استعمال اولنور كويا كه
آره لقدن حالتينك بريسي تخريج اولنور يقال عام فيه تخريج اى خصب وجدب ويقال عام مخرج ومواشي مرعانك
برمقداريني اكل وبرمقداريني ترك وابقا ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال خرجت الراعية المرعى
اذا اكلت بعضا منه وتركت بعضا واستاد كندي شاكرديني حرفتنده دستور ويروب بشقه چيقارمق كذلك
خواجه افندي طالبنه بعد تكميل النسخه اذن واجازت ويروب كندي كبي خواجه ايلمك معناسنه استعمال اولنور
بونلر هر بري علم وصنعتنده استاد كامل اولدقدنصكره اولور يقال خرجه في الادب اذا دربه وعلمه فجعله خريجا
وغلام مكتب يازبوز تعبير اولنان مشق ودرس لوحنك بعض يريني يازوب وبعض يريني ترك ايلمك معناسنه استعمال اولنور
اطفال مكتب خصوصا عربستانده برلوحه اتخاذ ايدوب درسلريني ومشقلريني اكا يازوب بعد التعلم اني سيلوب درس
آتيلريني كتب ايدرلر نوآموزلره خواجه لري ترقيم ايدرلر يقال خرج الغلام اللوح اذا كتب بعضا وترك بعضا اساسده

دیرکه بر کتابك فصول و ابوابی قیداولنمیوب یرلری آچیق قالسه اول کتابه مخرّج اطلاق اولنور پس تخریج بو معنایه ده
استعمال اولنور و تخریج عمل و صنعتی یکرنك و یك نسق و یك اسلوب ایلمیوب بری برینه مخالف کونا کون ایشلمك
معناسنه استعمال اولنور یقال خرّج العمل اذا جعله ضروبا و الوانا یعنی یخالف بعضه بعضا (الخریج) قتیل وزننده
اطفال عرب بینلرنده بر لعب آدیدر آنده احدهما آخره قطام وزننده خراج خراج دیرلر وجه تسمیه دخی بودر
بریسی النده برنسنه اخذایدوب آخره اخراجیله امرایدر (الخراج) غراب وزننده مطلقا بدنده چیقان قرحه لره
و چبانلره دینور یعنی ورم حارّك مادّه سی متحلل اولمیوب ایرین باغلسه اکا خراج اطلاق اولنور بعض تعلیقاتده مؤلفك
بوراده الخراج القروح عبارتنه مفردی جمع ایله تفسیر ایلمکله صحاحك بو مقامده عبارهسی آندن اولادر دیو حرف
اندازلق ایلمشدر * مصباحده مصرح اولدیغی اوزره خراج جمع و مفردی خراجه اولمغله جمعی جمع ایله تفسیر اولنمش
اولور (الخرجة) خانك ضمیله همزه وزننده مقرّنده آرام ایلمیوب قپوجیلر کتخداسی کبی اکثری کیروب چیقار اولان
کمسه یه دینور یقال رجل خرجة ای کثیر الخروج والولوج دخول خروجك لازمیدر لکن سائر امهاتده و لجه کلمه سی
دخی منضم و ملحقدر و مقتضای مادّه دخی اویلجه اولمقدر (الخارجیّ) شول کمسه یه دینورکه اصل و ذاتنده شرف
و سیادت یوغیکن یعنی فرومایه ایکن بنفسه شان و سیادت پیدا ایلمش اوله بذاته احوال اقرانندن خروجی باعث
تسمیه در و وصف مذکورکاه اولورکه مدحه اولور اکرکندیدن اعلی کمسه نك رتبه سنه خروج ایلمش ایسه و ذمّه
اولور منزلهٔ ادنایه خروج ایلمش ایسه (بنوالخارجیة) عربدن بربطن معروفدر نسبتنده خارجیّ دینور (امّ خارجه)
جاهلیه ده بجیله قبیله سندن برخاتون ایدی که * اسرع من نکاح امّ خارجه * مثلنك منشأی ایدی قتی وافر قبیله آندن
تولد ایلمشدر نکاحی بغایت اسرع ایدی همان برکمسه کاوب کندیسنه اداة نکاح جاهلی اولان خطب دیسه کندیسی
دخی نکح دیوب اکا تسلیم اولور ایدی اکتفا ایلدیکی خارجه مزبوره نك صدری او غلیدر لکن کیمك اثر نطفه سی
اولدیغی معلوم دکلدر علی قول پدری بکر بن یشکر بن عدوان بن عمرو بن قیس عیلاندر (الخروج) صبور وزننده شول
آته اطلاق اولنورکه بیونی اوزون اولمغله دائما بیونی قوّتله کروب اوزاده رق دیزکنه سورمکله دیزکنی فرسوده
و مضمحلّ ایدر اوله بو تقریبله دائما دیزکندن خروجی باعث تسمیه در و خروج دائما سائر دوهلردن بشقه جه آلارغه
محلده چوکوب یتار اولان ناقه یه اطلاق اولنور جمعی خرح کاور ضمتینله و بو فعول بمعنی فاعل اولمغله تذکیر و تأنیثی
مساویدر (الخوارج) خارجه نك جمعیدرکه چیقیجی و چیقمق شانندن اولان نسنه در تأنیثی موصوف اعتباریله در
بو معنادندرکه عربلر بر تازه جوانك ذاتنده مرکوز اولان مایهٔ نجابتی و وایهٔ رشد و روّیتی ظهور ایدوب عاقلانه رأی
و تدبیره و رتق و فتق اموره شروع و ابتدار ایلدکده خرجت خوارجه دیرلر ظهرت نجابته و توجّه لابرام الامور
معناسنه و جمیتی خصائل و افعال و آثار اعتباریله در و عربلر قسراق آت و جاریه و قانجق اشاك مقوله سی ماله خوارج
المال اطلاق ایدرلر بیع و استعمال ایلمامرله کویا که ملك و مالرندن خارج عدّ و اعتبار ایدرلر و خوارج اهل اهواء و بدعتدن
قوم معروفدرکه ناسدن یعنی جماعت مسلمیندن خروج ایلدیلر مذهب جهتنده کندیلرینه مخصوص مقالهٔ هذیان
آمیزلری واردر * معلوم اوله که اوزرینه جماعت اتفاق ایتدکاری امام حقك اوزرینه خروج ایدن کمسه یه خارجی دیرلر
کرك اول خروج صحابه وقتنده و کرك تابعین زماننده وکرك هروقتده اولسون و اول طائفه یه خارجه و طوایفنه خوارج
اطلاق اولنور و انلر یدی فرقه در * فرقهٔ اولی محکّمه درکه وقت تحکیمده امام علی کرم الله وجهه اوزره خروج ایلدیلر
و فرقهٔ ثانیه بیهسیه درکه بیهس بن الهیصم و توابعیدر حجاج آنك دست و پالرینی قطع و قتل ایلمشدر بو خصوصده
عدلی واقع اولمشدر * فرقهٔ ثالثه ازارقه در و بونلر نافع بن الازرق نام شخصك اتباعیدر * فرقهٔ رابعه نجدانندرکه نجدة بن
عامر الحنفی توابعیدر و بونلرك بعضنه عاذریه اطلاق ایدرلرکه فروعك جهالتنده ناسی معذور عدّ ایدرلر * فرقهٔ خامسه
اصفریه درکه زیاد بن الاصفر اتباعیدر * فرقهٔ سادسه اباضیه درکه عبدالله بن اباض اتباعیدر * فرقهٔ سابعه عجارده درکه
عبدالکریم بن عجرد توابعیدر و بونلردن هربری نیچه فرقه یه منشعب اولمشلردر تفصیلی ملل و نحل نام کتابده مشروحدر
(الاخراج) همزه نك کسریله طشره چیقارمق معناسنه در یقال اخرجه ای ابرزه * معلوم اوله که درّة الغواصده مشروح
اولدیغی اوزره حرف تعدیه اولان باء ایله همزه نك فرقی خصوصنده نحویون اختلاف ایلدیلر اکثری اتحاده ذاهب
اولدیلر مثلا اخرجت زیدا و خرجت بزید قوللری مطلقا زیدی برندن طشره چیقاردم معناسنه درکرك متکلم برابر چیقسون
کرك چیقمسون دیدیلر لکن امام مبرّد فرقنه ذاهب اولمغله اخرجت زیدا قولنی حملته علی الخروج ایله تفسیر ایلدی که
بن زیدی طشره چیقاردم دیمکدر دفع به طرد یاخود سائر عمل ایله اولور متکلمك بالمعیه خروجی مدلول و مفهومندن
خارجدر امّا خرجت به دیدکده بنم خروجمه مقارن و ملابس چیقاردم معناسنه درکه بن برابرجه اوله رق چیقاروب

مطلب

مطلب

(ایلدم)

ايلتدم ديمكدر لكن قول اوّل اصح درزيرا ﴿ذهب الله بنورهم﴾ الآيه كريمه سنده معنى صحيح اولمز وشهاب بعضلردن
همزه‌نك اعميتنى نقل ايلمشدر ومنه المثل *كل من ذهب بشىء فقد اذهبه * و ليس كلّ من اذهب شيئا فقد ذهب به *
وزمخشرى و بيضاوى باء ايله تعديه‌نك همزه‌دن ابلغ اولديغنه ذاهبلردر استصحاب واستمساك معناسنى متضمن
اولديغيچون نته‌كه آيت مرقومه‌نك تفسيرنده تصريح ايلمشلردر انتهى و اخراج خراج ويرمك معناسنه‌در يقال
اخرج فلان اذا ادّى خراجه و آقلو قاره‌لو آلاجه دوه‌قوشى صيد ايلمك معناسنه‌در يقال اخرج الرجل اذا اصطاد
الخرج من النعام و لونى سياهه مشرب بياض اولان خاتون تزوج ايلمك معناسنه‌در ابوينك برى بياض و برى سياه
اولدقده اول كونه اولور و بعضا سياه عربلرده دخى واقع اولوركه بر صنف مخصوصدر عربيده اكاخلاسيه دينور
كوياكه بياضدن برمايه اختلاس ايلمشدر اصطلاحجزده اكاحبشى تعبير اولنور خطايى تعبير اولنان بكر دائمى انلرده
بولنور بغايت مقبولدر يقال اخرج فلان اذا تزوّج بخلاسية و بركسه برمقدارى اجوزلق و برمقدارى قيتلق اولان
سنه‌يه اوغرامق معناسنه‌در يقال اخرج فلان اذا مرّ به عام ذو تخريج و مواشى اوتلاغك برمقدارينى اكل و برمقدارينى
ترك ايلمك معناسنه‌در يقال اخرجت الراعية اذا اكلت بعض المرتع و تركت بعضه (الاستخراج) و (الاختراج)
افتعال وزننده ايچرودن برنسنه‌يى كندويه طوغرى چيقارمق معناسنه‌در محسوس و معقولده‌ز بانزد در قويدن
صو و طپراق و كتابدن معانى چيقارمق كبى يقال استخرجه و اخترجه اذا استنبطه سينى طلب ايچون دخى اولور
(التخرج) تفعل وزننده شاكردى استاد بشقه چيقارمق معناسنه اولان تخريج مذكوردن مطاوعدركه فنّ
و حرفتده تحصيل كمال ايلمكله استاذى اذن و دستور و يرمكين بشقه چيقمق معناسنه‌در يقال خرّجه فى الادب
فتخرّج (الخرّيج) عنين وزننده وجه مذكور اوزره بشقه چيقمش شاكرده دينور و بو بمعنى مفعولدر نته‌كه
عشيق كلمه‌سى دخى عاشق و معشوقه اطلاق اولنور يقال هو خرّيج فلان اى مخرّجه مبالغه ايله تعبيرى و صفنده
كماله مبنى‌در و فنّ اسناد حديثده متداول اولان خرّيج دخى بمعنى مفعولدر (المخترجة) افتعالدن اسم فاعل بنيه‌سيله
شول ناقه‌يه اطلاق اولنوركه اركك دوه خلقتنده ظهور ايلمش اوله يقال ناقة مخترجة اذا خرجت على خلقة
الجمل و منه الحديث ﴿ انّ ناقة صالح عليه السلام كانت مخترجة ﴾ (الاخرجان) تثنيه بنيه‌سيله بنو عامر
ديارنده ايكى جبل معروفدر (اخرجه) همزه‌نك و رانك فتحيله بر معروف قويى اسميدركه بر طاغك ديبنده
محفوردر (خراج) قطام وزننده جريبة بن الاشيم نام كمسه‌نك فرس مؤنثى اسميدر (المخارجة) مفاعله وزننده
مساهمه بالاصابع معناسنه‌دركه پرمق حسابيله برنسنه‌يى بولشمقدر مثلا بينلرنده معهود اولان نسنه‌دن بريسى
پرمق حسابيله برمقدارينى كندويه اخراج ايدوب ديكرى دخى اول حساب اوزره افراز ايلمكدر مناهده دخى
بو معنايه‌در * مترجم ديركه اوائلده عربده خصوصا على الدوام طائفهٔ اعرابده كتابت اولمامغله حساب و قسمت
مقوله‌سى نسنه‌لرى بينلرنده معهود اولان پرمق حسابيله محاسبه ايدرلر و حساب مرقوم برقاچ كونه اولور اصابع
يمنايى آحاد و يسرايى عشرات اعتبار و وضع معهود اوزره ضرب محاذاة طريقيله ضرب ايدوب آندن عدد
مطلوب استخراج ايدرلر و برطريق كتب نحويه‌ده ذكر ايتدكلرى دوالّ اربعك برقسمى اولان عقود جهتيدركه
اساتذهٔ كثيره‌يه بو حقير سؤال ايدوب بياندن سكوت ايلمشلردر بعد زمان مخصوص رساله‌سنه ظفرياب اولنمشدر
مجملى بودركه يد يمنا اصابعندن خنصر و بنصر و وسطى عقد آحاده مخصوصدر سبابه و ابهامى عقد عشراته
و يد يسرا اصابعندن سبابه و ابهام عقد مآته و خنصر و بنصر و وسطى عقد الوفه مخصوصدر پس عدد
واحد اراده‌سنده يد يمنانك جميع اصابعنى بسط ايدوب يالكزجه خنصرى آوجى ايچره ضمّ ايدر يعنى يومار
واثنين اراده‌سنده بنصرى دخى يوموب و ثالث اراده‌سنده وسطايى دخى يوماركه بو اوچك ضمى اوچ عدده
اشارت اولور و رابع اراده‌سنده بنصر و وسطايى مضموما ترك ايدوب همان خنصرى رفع ايدر و خامسده
وسطايى ضمّ و خنصر و بنصرى رفع ايدر و سادسده فقط بنصرى ضمّ و خنصر و وسطايى رفع ايدر
و سابعده بنصر و وسطى مرفوع اولوب خنصرك عقد اسفلنى يعنى اشاغى مفصلنى ضمّ و اوجنى آوجى
ايچره مدّ ايدر و احد ايله فرقى بو جهتله‌در و ثامنده بنصرى دخى وجه مذكور اوزره ايدر و تاسعده وسطايى
دخى اويلجه ايدر و اوّل عشرات اولان اونده سبابه‌نك طرنغى اوجنى ابهامك اوجنك ايچ طرفنه ايلشدروب
حلقه شكلنده كوسترر و يكرميده ابهامك اوجنى سبابه ايله وسطى ارالغنه قصدروب لحم زائد فرج هيئتنده
كوسترر و اوتوزده سبابه اوجنك ايچ طرفنى ابهامك اوجنك ايچ طرفنه ضمّ ايدوب يردن ايكنه آلور كبى
اولور و قرقده ابهامى سبابه اوزره برمقدارجه آشورر شويله‌كه سبابه‌نك اوجى ابهامك يسارى طرفندن كوكنه

(مطلب لطيف)

طوغری کلور والیده ابهامی باطن سبابه‌یه طوغری مدّ ایدر و التمشده ابهام و سبابه‌یی مدّ ایدوب عقد اولرینك
باطنلرینی بری برینه ضمّ ایدر شویله که تیرانداز اوق آتدیغی وقتده اوقی طوتدیغی شکلده اولور و تمشده ابهامك
طرنغی اوجنی وسط سبابه‌نك باطنندن اورته مفصله صقیجه ضمّ ایدوب سبابه‌نك اوجنی اوزرینه آشوری طوتار
و سکسانده ابهامی سبابه اوزره کرکی کبی آشورر شویله که ابهامك اوجنك ایچ طرفی سبابه‌نك طشره طرفندن
چاق دینه طوغری کلمکله سبابه یومولمش قالور قرقدن فرقی بو جهتله در و طقسانده سبابه‌نك اوجنی دیبنه
طوغری کرکی کبی بوکوب ضمّ ایدر و بونلره آحاد دخی ضم اولنور مثلا اوتوز اوچ عدد اراده سنده اوتوزده
ذکر اولنان وجه اوزره یردن ایکنه آلور کبی باطن طرف ابهامی باطن طرف سبابه‌یه کوشکجه ضمّ ایلدکدن
صکره اوچ اشارتی اولان خنصر و بنصر و وسطایی آوجی ایچره قبض ایدر آحاد سائره دخی بو قیاس اوزره‌در
و عقد مأت اصابع یسرانك سبابه و ابهامنه مخصوصدر یمناده اون عدد شمالده یوز اولورکه سبابه‌نك طرنغی
اوجنی ابهامك اوجنك ایچ طرفنه ایلشدیروب حلقه شکلنده ارائت ایدر کذلك یمناده یکرمی یسراده ایکیوز
اولور طقوز یوزه قدر اول قیاس اوزره‌در و عقد الوف یسرانك خنصر و بنصر و وسطاسنه مخصوصدرکه
یمناده آحاد محلیدر پس یمناده بر عدد یسراده بیك اولوب و یمناده ایکی یسراده ایکیبیك اولور هکذا طقوز بیکه
قدر و آندن زیاده اولورایسه عشرات و مأت عقودندن استعاره و استضمام اولنور ایشته نحویونك عقود اطلاق
ایتدکلری بو اوله جقدر فاحفظها وکن من الشاکرین وادع لمن بینها علی الوجه المبین (التخارج) تفاعل وزننده
چیقشمق معناسنه درکه مراد شرکانك بعضی خانه و بعضی ارض اوزره کذلك ورثه‌نك کیمی نقود و کیمی عروض اوزره
صلح و قبض ایله چیقشمقدر کتب فقهیه ده خصوصا هدایه ده فصل مخصوص ایله احکام کثیره‌سی مشروحدر
یقال اقتسموا بالتخارج و هو ان یأخذ بعض الشرکاء الدار و بعضهم الارض (الخرّاج) شدّاد وزننده خروجدن
مبالغهٔ فاعلدر عربلر اکا و لاّج کلمه‌سنی که ولوجدن مبالغه‌در ضمّ ایدوب متصرّف امور و احوال و کثیر الظرف
والاحتیال اولان کمسه‌یه اطلاق ایدرلر حیا و مبالات ائلیوب هر محله دخولك طریقنی بولمغله دخول و خروج ایله
امورینی تنظیم ایلدیکیچون یقال رجل خرّاج ولاّج ای کثیر الظرف والاحتیال (الخاروج) ساروج وزننده بر معروف
خرما لقب آدیدر (خرجه) فتحاتله بر صو آدیدر (خرجه) جرعه وزننده اسامیدندر عمر بن احمد بن خرجه محدثیندندر
(الخرجاء) صحراء وزننده مکه ایله بصره بیننده بر منزل آدیدرکه آق و قاره طاشلقدر باعث تسمیه بودر (خرجان) خانك
فتحی و ضمیله اصفهانده بر محله آدیدر (خارزنج) رانك سکونیله نیسابور ایالتنده بر بلده‌در امام خلیل تألیفکرده‌سی
اولان کتاب العین تکمله سنك صاحبی احمد بن محمد البشتی الخارزنجی اورادندر (الخرفج) و (الخرافج) خانك ضمیله
و (الخرفاج) و (الخرفیج) خانك کسریله رغد العیش معناسنه درکه وسعت و رفاه اوزره اولان خوش دیرلکه دینور
و خرفیج تر و تازه و نرم و نازك اولان شیئه دینور یقال نبت او جسم خرفیج ای غضّ ناعم (المخرفج) مدحرج وزننده بول
نسنه‌یه دینور یقال وعاء او عیش مخرفج ای واسع (الخرفج) علبط وزننده سموز انسان و حیوانه دینور یقال خروف
خرفج ای سمین (الخرفجة) دحرجه وزننده بر نسنه‌یی کثرت اوزره آلمق معناسنه‌در یقال خرفج الشیء اذا اخذه
اخذا کثیرا (الخزج) خانك و زای معجمه‌نك فتحیله زید بن عامر نام کمسنه‌نك لقبیدر مزبور اصحابدن دحیة بن خلیفه‌نك
سلسلهٔ نسبی رجالندندر اصل خزج عظیم الجثه اولمق معناسنه‌در مرقومك جثه‌سی پك عظیم اولمغله انکله تلقیب
ایلدیلر (المخزاج) محراب وزننده شول ناقه‌یه دینورکه سموروب طاولندقده دریسی کویاکه ورمنالك اولمش کبی اوله
(الخزرج) جعفر وزننده بر نوع یلك علی قول جنوب یلنك اسمیدرکه لدوس اقسامندن بودیارلرده قبله یلی تعبیر
ایتدکلریدر و خزرج ارسلانه دینور و انصار کرامدن بر قبیله‌نك اسمیدر نته‌که اوس دخی آنلردن بر قبیله‌در ایکیسی
برادرلردر و الده‌لری قیله نام خاتوندن حارثه بن ثعلبه‌نك اوغللریدر و الده‌لرینه نسبتله ابناقیله دیو شهرتیافته‌لردر
(الخزرجة) دحرجه وزننده آغسمق معناسنه‌در یقال خزرجت الشاة اذا خمعت (التخزلج) لاملة تدحرج وزننده
سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال تخزلج فی مشیه اذا اسرع (الخسیج) سین مهمله ایله امیر وزننده یولك ایپندن
طوقنمش آلاچغه یاخود آبایه و کلیمه دینورکه قویّ و محکم اولور (الخیسفوج) سین و فا ایله حیزبون وزننده حبّ
القطن یعنی پموق چکردکنه دینورکه چکیت تعبیر اولنور و چورك اغاج کراسته‌سنه دینور علی قول شجر عشر
کراسته‌سنه مخصوصدر و عشر زفر وزننده حجاز و یمنده نابت بر شجردرکه سکر العشر آندن حاصل اولور
(الخیسفوجة) ها ایله کمی دومننه دینور سکّان سفینه معناسنه یقال قعد الملاّح عند الخیسفوجة ای سکّان السفینة
(التخضج) ضاد معجمه ایله تفعل وزننده آغسمق معناسنه‌در یقال تخضجت الشاة اذا عرجت و خمعت (الانخضاج)

انفعال وزننده برنسنه برطرفه طوغری چارپق کبی اکیلوب میل ایلك معناسنه‌در یقال انخضج خفه اذا زاغ
(الاخضاج) همزه‌نك کسریله بوزمق معناسنه‌در یقال اخضجوا الامر اذا نقضوه (الحضریج) قندیل وزننده
قاون بوستاننه دینور مبطخه معناسنه بعض نسخه‌ده مطبخه عنواننده مرسوم اولمغله اولدخی صحیحدر زیرا بطیخ
و طبیخ ایکیسیده برمعنایه‌در (الخفج) خانك و فانك فتحیله دوه قسمنه مخصوص بر مرضدر * شارحك بیانه کوره
قالقارکن ایاقلری لرزه‌ناك اولورکه ضعفدن ناشیدر و خفج بو معناده مصدر اولور یقال خفج البعیر خفجا من الباب
الرابع اذا اصابه الخفج وخفج برنوع آنجل نبات اسمیدرکه ربیع موسمنده نابت اولور مفردی خفجه‌در مفرداتده بیان خردلی
ایله مبیندر و خفج جماع ایلك معناسنه‌در یقال خفج المرأة اذا جامعها و یورغنلقدن اینجکلر آغریمق معناسنه‌در یقال
خفج فلان اذا اشتکی ساقه تعبا (خفاجه) خانك فتحیله بنی عامر قبیله‌سندن بر بطن آدیدر (الخفیج) امیر وزننده
شول صویه دینورکه نه طاتلو و نه آجی اوله قویی صولری کبی ماء شریب معناسنه و ضعیف و زبون آدمه دینور (التخفج)
تفعل وزننده برطرفه طوغری اکیلمك معناسنه‌در یقال تخفج الشیء اذا مال (الخنفج) قنفذ وزننده و (الخنافج) علابط
وزننده وجودی زیاده سیله اتلو تنومند آدمه دینور یقال رجل خنفج و خنافج ای کثیر اللحم (الخفنجی) حبنطی وزننده
شول کسه‌یه دینورکه سست و سولپوك وچولپه اولمغله اصلا خیر و شرّه یرامز اوله (الخفرجة) دحرجه وزننده
غدا خوب و نفیس اولمق معناسنه‌در (الخفرنج) سفرجل وزننده نرم و نازك شیئه دینور یقال غصن خفرنج ای ناعم
(الخلج) خانك فتحی ولامك سکونیله برنسنه‌یی کندویه طوغری چکمك معناسنه‌در یقال خلج الشیء خلجا من الباب الثانی
اذا جذبه و کوزینی یا قاشنی اوینادەرق اشارت ایلك معناسنه‌در یقال خلجه بعینه او حاجبه اذا غمزه و برنسنه‌یی
یرندن چکوب قوپارمق معناسنه‌در یقال خلج الشیء اذا انتزعه اساسك بیانه کوره جذب و نزع معناسنده حقیقت
اولوب غمز وسائر معانی بر رملایمتله آندن متفرعدر و خلج تحریك ایلك معناسنه‌در یقال خلج الشیء اذا حرّکه و برنسنه
ایله مشغول قلمق معناسنه‌درکه مشغله‌یه جذب ایلمکدن عبارتدر یقال خلج فلانا اذا شغله و یقال خلجته امور
الدنیا ای شغلته و دورتمك و سانجمق معناسنه‌در یقال خلجه بالرمح اذا طعنه و جماع ایلك معناسنه‌در یقال خلجها
اذا جامعها بو ایکی معنا لازم جذب اولمق مناسبتیله‌در و ولدینی یاخود ناقه سنك ئوشکنی سوددن کسمك معناسنه‌در
یقال خلج فلان اذا فطم ولده او ولد ناقته اساسده خلجت المرأة ولدها فطمته کال یقال جذبته عبارتیله
مرسوم اولمغله کذلك مجازیتنی مشعردر (الخلوج) قعود وزننده کوز و سائر اعضا سکرمك معناسنه‌در یقال
خلجت عینه خلوجا من الباب الثانی و الاول اذا طارت (الاختلاج) افتعال وزننده بودخی اعضا سکرمك
معناسنه‌در یقال اختلجت عینه بمعنی خلجت (الخلج) فتحتینله برکسه‌نك وجودی کمیکلری چوق ایشلمکدن یاخود
اوزون اوزادی یوریمکله یورلمقدن ناشی آغریوب صزلمق معناسنه‌در یقال خلج الرجل خلجا من الباب الرابع
اذا اشتکی عظامه من عمل او من طول مشی و تعب و برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه‌در یقال خلج الشیء اذا فسد
(الخلوج) صبور وزننده شول ناقه‌یه دینورکه کوشکی کندیسندن فطم یاخود ذبح و هلاك سببیله نزع اولنمغله
سودی چکلمش اوله یقال ناقة خلوج ای اختلج عنها ولدها فقلّ لبنها و شول ناقه‌یه دینورکه بغایت جست و رونده
اولمغله یوررکن کویاکه یوریمکی جذب و نزع ایدر اوله یقال ناقة خلوج اذا کانت تخلج السیر من سرعتها معنای اوّلده
بمعنی مفعول و ثانیده بمعنی فاعلدر و خلوج پراکنده علی قول صویی چوق بلوده دینور یقال سحاب خلوج ای متفرّق
او کثیر الماء (الخلیج) امیر وزننده ایرمغه دینور نهر معناسنه اوزون اوزادی چکیلوب کتدیکی ایچون اطلاق
اولنمشدر و نهر شکلنده دریادن چکیلوب آیرلمش قطعه‌یه دینورکه کورفز تعبیر اولنور خلیج ازمیر و خلیج استانبول
کبی یقال عبر الخلیج و هو النهر و کذا شرم من البحر و خلیج اغاجدن اولان چناغه دینور مراد بیوك چناقدرکه ماء
کثیر جذب ایدر و ایپه دینور حبل معناسنه جذب شانندن اولمق حسبیله و خلیج عدولی تعبیر اولنان کیدن کو چکجه
برنوع کمی‌یه دینور و عدولی فتحتینله بحرینده عدول نام قریه‌یه منسوب برکونه کوچك کمی‌یه اطلاق ایدرلر و خلیجك
جمعی خلج کلور خانك ضمیله و خلیج مکه‌ده برطاغك آدیدر (الاخلج) اعرج وزننده بودخی ایپه اطلاق اولنور
(التخلج) تفعل وزننده کاه صاغه و کاه صوله اکیله‌رك و پوجالیه‌رق زحمتله یوریمك معناسنه‌درکویاکه برثقیل نسنه‌یی
جذب و نزع ایدر کبی یقال تخلج المفلوج فی مشیته ای تفکك و تمایل یعنی کانما یجتذب شیئا مرّة یمنة و مرّة یسرة و بری اوته
حرکت و اضطراب ایلك معناسنه‌در یقال تخلج الشیء اذا اضطرب و تحرك (الاخلیج) همزه‌نك کسریله جست و چابك
صویی آته اطلاق اولنور و اخلیج بر نبات آدیدر مراد راوندك نباتیدرکه مجتذر در مخلج دخی دیرلر (الخلج) ضمتینله عربدن
بر قومدرکه عدوان بن قیس عیلان کروهندن ایدیلر امیر المؤمنین فاروق اعظم رضی الله عنه انلری حارث بن مالك

١

بن النضر بن كنانه يه الحاق ايلدى عدواندن منتزع اولدقلريچون خلج ايله تسميه اولنديلر و خلج بدنلرى رعشه دار اولان
كسه‌لره دينور خليج مفرديدر و اصل و نسبلرى مشكوك و مشتبه اولان كروه و جماعته دينور نسبلرى خصوصنده
منازعه اولديغيچون (التخالج) تفاعل وزننده چكشدرمك معناسنه‌در بو مناسبتله برمادّه ضمننده شك و شبهه يه
دوشمك معناسنده استعمال اولنور كه عجبا بويله‌در يوخسه شويله‌در ديو قلبى برى اوته چكشدرمكدن عبارتدر تقول
تخالج فى صدرى شئ اى شككت فيه * شارح ديركه بركسه‌يى عموم و هموم هر طرفدن استيعاب ايتدى ديه‌جك
يرده تخالجته الهموم ديرلر كوياكه غمك برى برطرفه و برى برطرفه چكر (المختلج) اسم مفعول بنيه‌سيله قليل اللحم
اولان وجهه وصف اولور كوياكه اتى منتزعدر يقال وجه مختلج اى قليل اللحم (الخلج) فلزّ وزننده بعيد محله
اطلاق اولنور (خلج) دمّل وزننده بررجل اسميدر و عبدالملك بن خلج اتباع تابعيندندر (خلج) كتف وزننده ايكى
لغتنه كوره‌ده زبانزددركه ديكرى خاى مكسوره ايله اولور برشاعر لقبيدر (الخلج) خانك ضميله قيس بن حارث
نام كسه‌نك لقبيدر (الخلاج) كتاب وزننده بركونه قللو قاش آديدر (المخالجة) مفاعله وزننده خاطرى برنسنه‌نك
فكر و انديشه‌سى برى اوته چكشدرمك معناسنه‌در تقول خالج قلبى امر اى نازعنى منه فكر (ابو الخليج) اميروزننده
تابعيندن عائد بن شريح الحضرمىّ كنيه‌سيدر و خليج العقيلىّ هارون رشيد فصحالرندندر (الخلنج) سمند وزننده
برشجر آديدر و بو معرّبدر جمعى خلانج كلور بو شجر برنوع چام اغاجيدركه آندن چناق و قواطه مقوله‌سى دوزيلور
ايلغين اغاجنه شبيه اولور دمورجيلرك اكثرى كومورى آندن اولور و بو خلنك فارسى معرّبيدر (المخلوجه)
ميمك فتحيله صاغه و صوله مزراقله دورتمك معناسنه‌در و بواسمدر وراست و مصيب اولان رأى و فكر و تدبيره
دخى مخلوجه دينور يقال جاء بمخلوجة اى رأى مصيب بونده هاء اسميه ياخود مبالغه ايچوندر و بو مجازدر
كوياكه آراء و افكار جمله‌سندن صحت و احكام و اصابتى سببيله خلج و نزع اولنمش رأى و فكر صائبدر ديمكدر
ياخود مصلحتك صاغنه و صولنه ضرب انديشه ايله صور تپذير ايلدكلرى مناسبتنه مبنى‌در (الخمج) فتحتينله
مرضدن ياخود تعبدن ناشى سست و فاتر اولمق معناسنه‌دركه فرسز اولمق تعبير اولنور يقال خمج الرجل خمجا
من الباب الرابع اذا فتر يعنى من مرض او تعب و ات قوقق معناسنه‌در يقال خمج اللحم اذا انتن و خرما بوزلمق
معناسنه‌در يقال خمج التمر اذا فسد كذلك بركسه‌نك دين و عقيده و مذهبى ياخود خوى و مشربى فاسد و تباه
اولمقده استعمال اولنور يقال خمج دينه او خلقه اذا فسد و بركسه‌يى سوء بالذكر ايله ذمّ و قدح ايلمك معناسنه‌در
يقال خمج فلانا اذا اساء ذكره و خمج بررجلك اسميدر (خمايجان) خانك ضميله فارسده كارزين قضاسنده برقريه
و شيراز قربنده برموضع آديدر (الخمجة) فرحه وزننده شول ناقه‌يه دينوركه برعلتدن ناشى قطعا صو ايچمز اوله
يقال ناقة خمجة اى ماتذوق الماء لعلة (المخمج) معظم وزننده فاسد و تباه اولمش نسنه‌يه دينور يقال رجل مخمج الاخلاق
اى فاسدها (خناج) نوله غراب وزننده برقبيله آديدر (خنج) قفل وزننده فارس اولكه‌سنده بربلده‌در (الخنزجة)
زاى معجمه ايله دحرجه وزننده كبر و دماغ ايلمك تكبّر معناسنه‌در يقال خنزج علينا اذا تكبّر خنزج جعفر وزننده
برموضعدر اكا خيزج دخى ديرلر ياى تحتيه ايله (خوجان) خانك ضميله نيسابور نواحيسندن استوا نام ناحيه‌نك
قصبه‌سى اسميدر نيسابورده شيخ الحنفيه اولان ابوعمرو العرانى و صاعد بن محمد الاستوائىّ الخوجانيان اورادندر
﴿ فصل الدال المهملة ﴾ (الدبج) دالك فتحى و بانك سكونيله نقش و تزيين ايلمك معناسنه‌در يقال دبجه
دبجا من الباب الاول اذا نقشه (الديباج) دينار وزننده قاش معروف اسميدر و بوديباى فارسى معرّبيدركه تركيده
دخى ديبا تعبير اولنور ارش و ارغجى ايپك اولور و معرّباتده اصل فارسيسى ديوباف اولوب بعده اختصار ايله ديبا
بعده تعريبله ديباج اولمق اوزره مرسومدر و عربلر بعدالاخذ اصلنى باى مشدّده ايله دبّاج تخيل ايدوب بعده كذّاب
وزننده اولان مصدره عدم التباس ايچون كوياكه باى اولايى يايه قلب ايلديلر نته‌كه دينار كلمه‌سنده دخى بورسمه
بيان ايدرلر * و مصباحك بيانه كوره ديباج وجه مذكور اوزره معرّب اولوب بعده كثرت استعماله عرب تصرّف
ايدوب آندن صيغه اتخاذ و نقش و تزيين معناسنه استعمال ايلديلر مثلا باب ثانيدن اوله‌رق دبج الغيث الارض
دبجا ديديلر يغمور يرى سقى ايدوب ازهار مختلفه انبات يعنى كونا كون شكوفه‌لر ايله يرى پرنقش و نكار ايلدى
معناسنه و وزننده اختلاف اولنمشدر عند البعض وزنى فيعال دركه ياء زائده‌در و على قول اصلى دبّاجدر تضعيفله
باى موحده‌نك برى يايه ابدال اولنمشدر اوّله كوره جمعى ديابيج در ياى تحتيه ايله ثانى‌يه كوره دبابيج در باى
موحده ايله كذلك اساسك بيانه كوره ديباج ماده‌سندن متصرّف اولان موادّ مجازدر مثلا يقولون دبج المطر
الارض يدبج بالضمّ ودبجها تدبيجا اذا زيّنها بالرياض انتهى و ديباج لفظنك جمعى دبابيج كلور ياى تحتيه ايله

﴿ فصل الدال المهملة ﴾

(ودبابيج)

و دبابيج كلور باى موحده ايله ذكر اولنان اختلافه مبنى در و ديباج كنج و تازه ناقه يه اطلاق اولنور تويلرى يومشق
و اندامى لطيف اولمغله قماش مذكوره تشبيه اولنمشدر (المدبّج) معظم وزننده ديباجلنمش يعنى ديباجله تزيين اولنمش
نسنه يه دينور يقال طيلسان مدبّج اى مزيّن بالديباج و باشى و خلقت و بنيه سى چركين و قبيح اولان انسان و حيوانه
دينور يقال رجل و بعير مدبّج اى قبيح الرأس و الخلقة ظاهرا بونك بناسى ازاله ايچوندر ياخود ضدّيله مسمادر و مدبّج
بايقوش انواعندن برنوعه اطلاق اولنور كه باشى بيوك اولور تركيده پيلاق ديدكلريدر و برنوع صوقوشنه دينوركه
يلمكارى منتفخ و باشى چركين اولور (الدبّيج) سكين وزننده احد و فرد معناسنه در و بو ديباج لفظندن مأخوذدر
زيرا افراد انسانى بلاد و ديارك مدار زينتلريدر و بومقام نفيه مخصوص صدر يقال مافى الدار دبّيج اى احد * شارح
ديركه مؤلف ديباجه لفظندن سكوت ايلمشدر اساسك و شرّاح مقاماتك بيانلرينه كوره ديباجه ديباج كبى خوب
و دلكش اولان رخساره اطلاق اولنور ايكيسنه ديباجتان دينور بعده كتاب و قصيده نك رخسار موقعنده
اولان محللرينه ديباجه اطلاق اولنمشدر صنايع بدايع ايله محبرومزيّن اولدقلريچون و اطلاق و تقييد علاقه سيله
مطلقا رخسارده دخى استعمال ايدرلر يقال فلان يصون ديباجتيه و هما خدّاه و يقال لهذا الكتاب ديباجة
حسنة اذا كانت محبرة (الدجيج) دالك فتحيله يابجه يابجه يوريمك معناسنه در يقال دجّ دجيجا من الباب الثانى
اذا دبّ فى السير * شارح ديركه ابن سكيت روايتى اوزره دجيج جماعته مخصوص صدر و احدده استعمال اولنمز
فيقال مرّ القوم يدجّون دجيجا انتهى و دجيج بركمسه بازركانلق ايلمك معناسنه دركه سير و سفرى مستلزمدر يقال
دجّ فلان اذا اتجر و پرده يى صاليورمك معناسنه در يقال دجّ الرجل اذا أرخى الستر (الدجّ) حجّ وزننده خانه نك
سطحى يغموردن آقق معناسنه در يقال دجّ البيت دجّا اذا وكف (الدجج) ضمتينله زياده سيله قراكولق شدّت
ظلمت معناسنه دركه اسمدر و دجج طاشى و طپراغى سياه اولان طاغلره دينور بوكه كوره دجوج لفظندن جمع
اولور (الدجّة) دالك ضمى و جيمك تشديديله بودخى بغايت قراكولق شدّت ظلمت معناسنه در (الدجدج)
هدهد وزننده و (الدجاجى) دالك ضميله بغايت سياه اولان شيئه دينور تأكيد سواد ايچون ايراد اولنور يقال اسود
دجدج و دجاجىّ اى حالك (الديجوج) دالك فتحيله و (الدجداجة) و (الدجوجىّ) دالك فتحى و ياى نسبتله
قراكو و مظلم معناسنه در يقال ليلة ديجوج و دجداجة اى مظلمة و يقال ليل دجوجىّ اى مظلم و يقال بحر دجداج على
التشبيه اى مظلم (الدجوجاة) دالك و جيمك فتحيله يردن يايمه كريملو ناقه يه اطلاق اولنور ارخاء ستر معناسنه اولان
دجيجدن مأخوذدر يقال ناقة دجوجاة اى منبسطة على الارض (المدجّج) محدّث وزننده و (المدجّج) معظم وزننده
سلاحله آراسته اولان كشى يه اطلاق اولنور يقال رجل مدجّج و مدجّج اى شاكّ فى السلاح قال فى النهاية و فى حديث
وهب ❊خرج جالوت مدجّجا فى السلاح❊ اى عليه سلاح تامّ سمى به لانه يدجّ اى يمشى رويدا لثقله و قيل لانه يتغطى به
من دجّجت السماء اذا تغيمت و مدجّج و مدجّج كرپى تعبير اولنان جانوره اطلاق اولنور (التدجّج) تفعل وزننده
سلاحلنمق معناسنه در يقال تدجّج فى شكته اذا دخل فى سلاحه (التدجدج) تزلزل وزننده قراكولنمق معناسنه در
يقال تدجدج الليل اذا اظلم (الدجدجة) زلزله وزننده بودخى قراكولنمق معناسنه در يقال دجدج الليل اذا اظلم و دجدج
ديو دجاجه چاغرمق معناسنه در يقال دجدج الرجل اذا صاح بالدجاجة بدج دج (الدجاجة) دالك فتحيله
و مثلث اولور يعنى دالك حركات ثلاثيله ده لغتدر معروف خانكى قوشه دينور ارككنه و ديشيسنه اطلاق اولنور
تركيده ارككنه خروس و ديشيسنه طاوق تعبير اولنور پس تايى وحدت ايچوندر حمامه و بطه كبى كه مفرداپله جمع
جنسى يى فرق ايچوندر * شارحك بيانه كوره جمعى دجج كلور عناق و عنق و كتاب و كتب كبى و بعضا دجايج دخى
كلور و بو ماده آهسته يوريمك معناسندن مأخوذدر و دجاجه بريومق ايپلكه اطلاق اولنور و كشينك عيالنه اطلاق
اولنور كه رزق و نفقه لرى و ظيفهٔ لازمه سى اولان اشخاصدن عبارتدر يقال لفلان دجاجة اى عيال و دجاجه
بركمسه نك اسميدر (ذو الدجاج) بنى الحارث جماعتندن برشاعرك لقبيدر و ابو الغنايم ابن الدجاجى و سعد الله بن
نصر و اوغللرى محمد و حسن و حفيدى عبدالحق بن الحسن و عبدالدائم بن عبدالمحسن الدجاجيون محدثيندندر
(الدجان) رمضان وزننده مواشيدن شول سودامر ياورى يه دينوركه آناسنك اكسه سنده يابجه يابجه يوريوب
كيدر اوله مؤنثى دجانه در هاايله (الداجّ) حاجّ وزننده اصلى داجج ايدى دجيج لفظندن اسم فاعلدركه آهسته
يوريمك معناسنه در بعده مطلقا يوريمكده استعمال اولنمغله داجّ سير و سعى ايدن كمسه يه اطلاق اولنور بعده عربلر بونى
حاجّ كلمه سى كبى جمع معناسنده استعمال الله مكارون يعنى كراجيلره و حجاج و تجارك خدم و اعوانه و سير و سفر اوزره
اولان تجاره اطلاق ايلديلر و منه الحديث يعنى حديث ابن عمر ❊انه رأى قوما فى الحجّ لهم هيئة انكرها فقال هؤلاء

الداجّ وليسوا بالحاجّ * قال المؤلف الداجّ المكارون والاعوان والتجار وقال فى النهاية الداجّ اتباع الحاجّ كالخدم والاجراء والجمالين لانهم يدجّون على الارض اى يدبّون ويسعون فى السفر واما ماقال له رجل يارسول الله ماتركت من حاجة ولا داجة الا اتيت فمعناه ماتركت شيئا دعتنى اليه نفسى من المعاصى الا وقد ركبته وداجة اتباع لحاجة وجاء فى رواية بالتشديد قال الخطابىّ الحاجّة القاصدون البيت والداجّة الراجعون والمشهور بالتخفيف (دجوجى) هيولى وزننده عربستانده بر موضع آديدر (التدجيج) تفعيل وزننده كوك يوزى قابلايى بلوتلنمق معناسنه دركه ظلمتى مستلزمدر يقال دججت السماء تدجيجا اذا غيمت (دجوج) صبور وزننده قيس قبيله سى يوردنده برطاغ آديدر (الديدجان) داللرك فتحيله يوك دوه سنه دينور حموله معناسنه (الدحج) دالك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله برنسنه يى يراوزره چكوب سوريمك معناسنه در يقال دحج الشئ دحجا من الباب الثالث اذا سحبه وجماع ايلك معناسنه در يقال دحج الجارية اذا جامعها (الدحرجة) دالك فتحيله و (الدحراج) دالك كسريله يوارلمق معناسنه در (التدحرج) تانك فتحيله يوارلنمق معناسنه در يقال دحرج الشئ دحرجة ودحراجا فتدحرج اى تتابع فى حدود (المدحرج) اسم مفعول بنيه سيله يوالق نسنه يه دينوركه يوارلنمق شانندندر طوپ يوالغى كبى يقال شئ مدحرج اى مدوّر (الدحروجة) دالك ضميله اوصرغان بوجكنك فندق طرزنده يوارليوب كوتوردبكى يوالغه دينور (الدروج) دالك ضميله و (الدرجان) فتحاتله يوريمك معناسنه در يقال درج الرجل دروجا ودرجانا من الباب الاول اذا مشى * شارح ديركه اساسك وراغبك بيانه كوره بو ماده درجه يه يعنى نردبان پايه سنه صعود ايدركبى آهسته آهسته يوريمكه موضوعدر انكچون صبيان وشيوخك يوريمسنه تخصيص ايلديلركه ايمكليه رك يوريمكدن عبارتدر واقعا مصباحده دخى بورسمه مرسومدر انتهى ودروج ودرجان برقوم وجماعت منقرض اولمق يعنى چوب توكنمك معناسنه در يقال درج القوم اذا انقرضوا وبركسنه كيروده اصلا نسل وذرّيتى قالميه رق وفات ايلك معناسنه در وعندالبعض بركسنه مسلوكى اولان يولنه قطعا توقف وعدول ايليه رك طوغرى صاوشوب كتمك معناسنه در يقال درج فلان اذا لم يخلف نسلا اومضى لسبيله * شارح ديركه امّهات سائره ده بونلرك هربرى معناى مخصوص اوله رق مرسومدر پس بوراده اوكلمه سنده همزه طغيان قلمه محمول اولور وكبه ناقه سنه سى كذران ايدوب هنوز وضع حمل ايليوب امساك ايلك معناسنه در يقال درجت الناقة اذا حازت السنة ولم تنتج وطومار وثوب مقوله سى نسنه يى دورمك معناسنه در يقال درج الكتاب اذا طواه لكن اصول سائره ده بو معنا درج عنوانيله مرسومدركه دالك فتحى ورانك سكونيله در حتى اول دوريلان شيئه دخى درج اطلاق ايلديلركه تسميه بالمصدردر (الاندراج) انفعال وزننده بودخى انقراض معناسنه دركه برقوم وقبيله بالجمله چوب اصلا اعقاب واخلافلرى قالمامقدن عبارتدر خلفاء عباسيه كبى يقال اندرج القوم اى انقرضوا (الدرج) دالك فتحى ورانك سكونيله بودخى بركسنه طوغرى يولنه چوب كتمك معناسنه در يقال درج الرجل درجا من الباب الرابع اذا مضى لسبيله ويوكسلك درجه ومرتبه لره صعود ايلك معناسنه دركرك حسى اولسون نردبان پايه لرى كبى وكرك معنوى اولسون مراتب عليه كبى يقال درج فلان اذا اصعد فى المراتب ودين ومذهبدن ياخود كلامدن طريق واضحه ملازمت ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال درج فلان اذا لزم المحجة من الدين او الكلام وداىٔما درّاج اتى يمك معناسنه در يقال درج الرجل اذا دام على اكل الدرّاج ويل برنسنه اوزره شدّتله اسوب اوغرامق معناسنه در شويله كه اول نسنه يى هوايه قالديروب اوكنده وجه ارض اوزره چوب كيدر قيله يقال درجت الريح بالحصى درجا من الباب الاوّل اذا جرت عليه جرياشديدا ودرج خطاطلرك وسائر كاتبلرك يازو يازدقلرى طوماره دينور دورلديكيچون وبونده فتحتينله جائزدر راغبك بيانه كوره درج كتاب وثوب مقوله سنى دورمك معناسنه در دورلمش نسنه يه اطلاق اولنور نته كه طىّ دخى بويلجه در اسمله مصدر بيننى فرق ايچون بعضا تحريك ايدرلر پس حاليا خطاطلرك درج تعبير ايلدكلرى محافظه ايچون آخر كاغدا ايچره وضع وطىّ اولنديغنه مبنى در (الادراج) همزه نك كسريله بودخى كبه ناقه سنه سنى چوروب هنوز طوغرميوب امساك ايلك معناسنه در يقال ادرجت الناقة اذا جازت السنة ولم تنتج وكاغد وثوب مقوله سى نسنه يى دورمك معناسنه در يقال ادرج الطومار اذا طواه * شارحك بيانه كوره درج وادراج دورمك معناسنده مجازدر زيرا برنسنه يى دورمك درجه درجه اولور انتهى وادراج قويدن قوغه ايله صويى آهسته آهسته تأنيله چكمك معناسنه استعمال اولنور يقال ادرج الدلو اذا متح بها فى رفق وناقه نك ممه سى اوجلريني صاروب باغلمق معناسنه استعمال اولنور يقال ادرج بالناقة اذا صرّ اخلافها (التدريج) تفعيل وزننده بودخى دورمك معناسنه در يقال درّج الكتاب تدريجا اذا طواه وبركسنه يى بغايت صقشدرمغله بى تاب وتوان ايلك معناسنه دركويا كه درجه درجه

(نهايت)

نهایت طاقت و غایت محنته ابلاغ ایلمکدر تقول درّجنی الطعام او الامر ای ضقت به ذرعا و برشیئی یا برآدمی بر نسنه یه
درجه درجه تأنیله وارد رمق معناسنه در یقال درّجه الی کذا ای ادناه منه (الدرّاج) کتان وزننده قوغجی یه
اطلاق اولنور نمام معناسنه مجلس بمجلس گزوب نقل مقال ایلدیکیچون و کرپی تعبیر اولنان جانوره اطلاق اولنور
و درّاج بر موضع آدیدر (الدرّاج) رمّان وزننده ترکیده تحریفله تراج تعبیر اولنان قوش اسمیدر جثه ده ککلکه قریب
و خوشمنظر و اتی نازك بر قوشدر و بو سوکلون دیدکلری دکلدر سوکلونه مشابهدر فارسیده درّاجه تراج و سوکلونه تذرو
و عربلر معرّب اوله رق تدرج دیرلر و درّاجده دراجه دخی لغتدر هایله حمام و حمامه کبی ارککنه و دیشیسنه اطلاق
اولنور (الدروج) صبور وزننده بغایت سرعتله اسوب کذران ایدن یله دینور یقال ریح دروج ای سریعة المرّ
(المدرج) مخرج وزننده اسم مکاندر مسلك و طریقه معناسنه در (الدرج) برج وزننده نسوانك خردوات وضع
ایلدکلری قوطویه دینور حفش النساء معناسنه مفردی درجه در هایله جمعی درجه در عنبه وزننده و ادراج کلور
اتراس وزننده (الدرج) فتحتینله یوله دینور طریق معناسنه جمعی ادراج کلور سبب و اسباب کبی بو معناد ندر که عربلر
فلان کلدیکی یولدن ینه دونوب کتدی دیه جك یرده رجع ادراجه دیرلر بونده بعضلر همزه نك کسریله روایت ایتدیلر
فتحه یه کوره وجه مذکور اوزره درجك جمعیدر مبالغة یاخود هر جزؤی بر طریق اعتبارینه مبنی جمع اولمشدر و کسره یه
کوره حذف مضاف اعتبار اولنوب رجع مثل ادراجه ای مجیئه عنوانیله مأوّل اولور لکن فتحه افصحدر یقال رجع
ادراجه و یکسر ای فی الطریق الذی جاء منه کذلك عربلر ذهب دمه ادراج الریاح دیرلر دمی هدر و تلف اولوب کتدی
دیه جك یرده (الدوارج) خوارج وزننده طوارك قوائمنه یعنی ایاقلرینه اطلاق اولنور مفردی دارجه در (الدرجة)
دالك ضمیله شول پچاوره دن در طوپ دورلمش قونداغه دینور که آنی ناقه نك فرجنه و دبرینه ادخال ایدرلر بر مدت
کوزی و برونی باغلو اوله رق اول حال اوزره ترك ایدرلر تا که ناقه یی ولادت بوریسی کبی بوری طوتمغله اول حینده
کوزینك و برونك بندلرینی چوزوب و اول پچاوره یی اخراج ایتدکدنصکره بر آخر ناقه نك یاوریسنك کوده سنه کرکی
کبی سوروب اول ناقه یه اشمام ایدرلر آندن کندی ولدینك رایحه سنی حس ایله کندی ولدی قیاس ایدوب اکا یاقیلور
بو عملی ناقه نك یاوریسی ضایع اولوب بر آخر یاوری یه کندیسنی یاقق مراد ایلدکده ایدرلر تا که بو جهتله سودینی
چکمیوب کما فی الاوّل ادرار اوزره اولور اغزینه باغلدقلری باغه غمامه و برونه باغلدقلرینه صقاع دیرلر و عندالبعض
درجه شول پچاوره در که ناقه نك داخل فرجنده درد و وجع ظهور ایلدکده ایچنه ادویهٔ مناسبه وضع ایدوب ناقه نك
فرجنه ادخال ایدرلر جمعی درج کلور صرد وزننده وماجاء فی الحدیث ❊ کنّ یبعثن بالدرجة شبهوا الخرق تحتشی
بها الحایض محشوة بالکرسف بدرجة الناقة ❊ یعنی حایضلك پنبه ایله محشوّه اوله رق طوتندقلری خرقه یی ذکر اولنان
درجهٔ ناقه یه تشبیه ایلدیلر و لفظ مزبور عنبه وزننده درجه عنوانیله ده مرویدر که معناسی آنفا ذکر اولندی یعنی
نسوانك خردوات قوطولری اوله جقدر و قاضی ابو الولید الباجی فتحاتله ضبط ایلمشدر لکن وهم ظنّ اولنور (الدرّاجة)
جبانه وزننده چوجق عربه سنه دینور که یکیجه یوریمکه باشلدقده آنکله تعلیم ایدرلر * شارح دیر که کرچه نسخه لرده
الحال عنوانیله مرسومدر لکن محکمده العجلة عبارتیله مرقومدر * مترجم دیر که شارح غالبا چوجق عربه سنه حال
اطلاق اولندیغندن ذهول ایلمشدر و درّاجه دبّابه یه دینور که سلفده حصار جنکنده آنك آلتنه کیرلنوب یابجه یابجه
سوره رك حصار دیبنه وارررلر ایدی نته که ماده سنده بیان اولندی (الدرجة) دالك ضمیله و (الدرجة) فتحاتله
و (الدرجة) دالك ضمیله همزه وزننده و بونده جیمك تشدیدیله جائزدر و (الادرجّة) اسکفه وزننده نردبانه دینور
مرقات معناسنه * شارح دیر که تسمیة الکلّ باسم البعض قبیلندندر (الدرّج) سکر وزننده زحمتلو مشقتلو امور عظیمه یه
اطلاق اولنور درجه درجه نهایت جهد و طاقته بلوغ ملاحظه سنه مبنی در یقال رکب الدرج ای الامور العظیمة
الشاقة * مؤلف بونی سکر وزنیله تقیید ایلدی لکن رکع ایله تقیید ایلسه انسب ایدی زیرا بو دارجك جمعیدر
(الدرّیج) سکین وزننده طنبوره شبیه بر نوع سازك اسمیدر عربلره مخصوصدر (الاستدراج) استفعال وزننده بر کسه یی
رنك و خدعه ایله فریفته ایلمك معناسنه در که اول کمسه یی ترتیب ایلدیکی مکر و دامه درج یاخود تقریب ایلمکدن
عبارتدر یقال استدرج فلانا اذا خدعه اصل استدراج بر کسه یی آهسته آهسته بر درجه دن درجهٔ اخرایه اصعاد
کذلك بر شیئه شیئا فشیئا تقریب ایلمك معناسنه در پس بوراده رنك و مکر ایله تخییل و تسویل ایلدیکی رتبهٔ خسار
و هلاکه اصعاد یاخود قلبنی آهسته آهسته اختلاسله ورطهٔ مرتبه یه تقریبدن عبارت اولور اساسده بعضلردن
هلاکنی مراد ایلمك معناسنه منقولدر که موت و هلاك معناسنه اولان درجدن مأخوذ اولور و استدراج بر کمسه یی
بر نسنه یه نردبان پایه لری کبی درجه درجه تقریب ایلمك معناسنه در یقال استدرجه الی کذا اذا ادناه منه و بر کمسه یی

مطلب

مضطرب و بیقرار ایلمکله سراسیمه اوله رق جابجا کشت و کذاره مضطرّ قلمق معناسنه درکه مشی معناسندن مأخوذدر
یقال استدرجه اذا اقلقه حتی ترکه یدرج علی الارض ویکی طوغرمش حیوان یاوریسنی اکسه سنه دوشوروب آهسته
آهسته یورتمك معناسنه در یقال استدرجت الناقة اذا استتبعت ولدها بعدما القته من بطنها و استدراج الله تعالی العبد
انه کلما جدّد خطیئة جدّدله نعمة و انساه الاستغفار او ان یأخذه قلیلا قلیلا و لا یباغته یعنی اشبو ﴿سنستدرجهم من
حیث لایعلمون﴾ کریمه سنده واقع استدراج الهی بر بنده جرم و خطیئه سنی تجدید ایلدکجه حضرت حق جلّ وعلا
اکا ادامهٔ صحت و اقبال و دولت مقوله سی نعمت و احسانی تجدید ایدوب شکر و توبه و استغفاری یی اونتدرمقله
معاذالله تعالی غضب و عذابنه درجه درجه تقریب ایلمکدن عبارتدر آخرتدن قطع نظر دنیاده دخی اثری مشاهده
اولنور و عند البعض اول بنده یی قلیلا قلیلا تدریجیله اخذ واهلاك ایدوب بغتة اخذ ایلمامکله امهال ایلمکدن عبارتدر
درجه درجه نردبانه اصعاد ایلمك کبی * مؤلف بصائرده و استدراج الله المرء جرّه قلیلا قلیلا الی العذاب عبارتیله ده
بیان ایلمشدر مآل بردر و راغب بعضلردن سنطویهم طیّ الکتاب عبارتیله مفسر اولدیغنی نقل ایلمشدرکه اغفاللرندن
عبارت اولور و استدراج یل برکسه یه یابرنسنه یه شدّتله ارقه سندن طوقنمغله اوکنه قاتوب یده رك بنفسه یورر کبی
سوریدوب یورتمك معناسنه در یقال استدرجته الریح اذا جعلته کانه یدرج بنفسه یعنی علی وجه الارض من غیران
ترفعه الی الهوآء (درجه) دالك ضمیله همزه وزننده بر قوش آدیدر (حومانة الدرّاج) حانك فتحی ودرّاج رمان
وزننده در بعضا کتان وزننده زبانزددر طریق بصره ده بر موضع آدیدر (مدرّج) معظم وزننده ذات عرق ایله عرفات
بیننده بر موضعدر (ابو درّاج) رمان وزننده علیّ بن محمد نام محدّث مشهورك کنیه سیدر (الدرّج) دالك ضمیله شول
امور عظیمهٔ مشکله یه دینورکه تشبث ایدنلری عاجز و فرومانده ایلیه * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر (الدرج) جبل وزننده
شول ایلچی یه اطلاق اولنورکه صلح و صلاح ایچون ایکی آدم یاخود ایکی فرقه بیننه متوسط اوله یقال جاء فلان درجا
ای سفیرا بین اثنین للصلح (الدرجات) فتحاتله پایه و مرتبه لردن طبقاته اطلاق اولنورکه نردبان قدمه لری کبی بعضی
بعضندن بلند اولور * مؤلف بصائرده بیانه کوره درجات درجه نك جمعیدر فتحاتله نردبان پایه سنه دینور بعده
منزلهٔ رفیعه و مرتبهٔ عالیه ده استعمال اولنمشدر نته که فلکده درجات نجوم دخی اکا تشبیه اولنمشدر اهل هیئت مدار
نجومی اوچیوز التمش قسمه تقسیم وهر برینه درجه اطلاق ایلدیلر وانلری دخی اون ایکی برجه توزیع ایلدیلر که هر برج
اوتوز درجه و هر درجه التمشر دقیقه و هر دقیقه التمشر ثانیه و هر ثانیه التمشر ثالثه دن عبارتدر هکذا الی العاشره
مترجم دیرکه درجات مذکوره فلك اعظمده که لسان شرعده عرش اطلاق اولنور معتبردر نته که اهل تحقیق اشبو
﴿رفیع الدرجات ذوالعرش﴾ کریمه سنده اکا اشارت اولدیغنی تصریح ایلدیلر زیرا رفیع حسابده اوچیوز التمشدر
(الدارج) خارج وزننده شول توزه طپراغه اطلاق اولنورکه شدید روزکار آثار و رسوم خانه اوزره صاوروب
تمام بوریوب احاطه ایلدکدنصکره برابرجه اوکنه قاتوب یوریده یقال تراب دارج اذا صار تغشیه الریاح رسوم الدیار
وتثیره وتدرج به (الدربجة) دحرجه وزننده سرکشلکدن و چتینلکدنصکده یواشیوب رفق وملایم اولمق معناسنه در
یقال دربج الرجل او الفرس اذا لان بعد صعوبة و ناقه ولدینی اوزلیوب یاقلمق معناسنه در یقال دربجت الناقة اذا رئمت
ولدها و بطؤ وسرعتسز سکونت اوزره یوریوب کتمك معناسنه در یقال دربجت الناقة اذا دبّت دبیبا (الدرابج) علابط
وزننده کبر و ادا ایله صالنی صالنی یورین کشی یه دینور یقال هو درابج ای مختال متبختر فی مشیه (الدردجة) دحرجه
وزننده ناقه کندی یاوریسنه یاقلمق معناسنه در یقال دردجت الناقة اذا رئمت ولدها و ایکی کمسه محبت جهتنده بری
برینه موافقت ایلمك معناسنه درکه یکدیکری صدق و صفوتله سومکدن عبارتدر فاذا توافقا فی مودّتهما یقال قد دردجا
(الدرمجة) میمله دربجه وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی یقال درمجت الناقة بمعنی دربجت (الدرامج) درابج
وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی (الادرمّاج) همزه نك کسری و میمك شدّه سیله بریره اجازتسز کستاخانه کیرمك
معناسنه درکه خلاف ادبدر یقال ادرمّج علیهم اذا دمر بغیر اذن ادرمّج کلمه سنك اصلی ادرنمج ایدیکه دروج ماده سندندر
و برنسنه ایچره اطرافدن کیزلنوب پنهان اوله رق صوقلمق معناسنه در یقال ادرمّج فیه اذا دخل مستترا فیه (الدرواسج)
دالك و سینك فتحیله دروازه کاه فارسی معرّبیدرکه آت ایرینك اوك قاشندن بیونه وارنجه یره دینورکه ایکی طرفلو
ایرك تفه سنك فضله اتکیدر (الدرانج) نونله درابج وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی (الدیزج) دالك و زای
معجمه نك فتحیله آت انواعندندر و بودیزهٔ فارسی معرّبیدرکه دالك کسریله در تعریب اولندقده دالی مفتوح قلدیلر
مؤلف خیل مذکورنه رنکله متصف اولدیغنی بیان ایلمدی لکن باب میمده ادغم شول آتدرکه یوزی و دوداقلری سیاهه
مائل اولوب و اول سیاهلق سائر جسدنده اولان سیاهلقدن اشدّ اوله سائر جسدنده اولان سیاهلق قورشونی

مطلب

(دقیقه)

(سیاه)

سیاه اولور و اکا فارسیده دیزه دیرلر دیو بیان ایلمشدر کذلك لغات فارسیده دیزه مطلقا رنك و لون و خاصة یاغز تعبیر اولنان لونله و قرامتق بوز ایله مفسردر که اولدخی یاغز اوله جقدر * مؤلفك وجه مذکور اوزره بیانه کوره یاغز اوله جقدر و بوآته مخصوص دکلدر بعض ذئب و حمارده دخی اولور و فارسیده شبدیز دیدکلری پك سیاه اولانیدر که اکا قاره یاغز تعبیر اولنور نهایت مؤلفك بیانه کوره سائر اعضاسی قرامتق کوکچل بوز اولوب چهره سی قویو اولان یاغز اولور و صاحب مجمع مطلقا سیاه رنك اولان حیوانله تفسیر ایتمشدر که ینه یاغز اوله جقدر ﴿ المدسج ﴾ محسن وزننده و ﴿ المدّسج ﴾ محدّث وزننده برنوع کوچك بوجك اسمیدر که اورمجك کبی نسج ایدر ﴿ الاندساج ﴾ انفعال وزننده یوز اوزره قپانوب دوشمك معناسنه در یقال اندسج الرجل اذا انکبّ علی وجهه ﴿ المدّسج ﴾ میمك ضمی و دالك تشدیدیله منتسج کلمه سی کبیدر یعنی اول معنایه در بعض نسخه ده کالمدّسج عنوانیله مرسومدر لفظ مذکور ادّساجدن اسم فاعلدر اصل اتدسج ایدی تاء افتعال داله قلب و ادغام اولنمشدر و بو منتسج معناسنه در که انتساجدن اسم فاعلدر نسج اولمش بز و قماش مقوله سنه دینور ذکر اولنان بوجکه بو معنادن اطلاق اولنمشدر ﴿ الدستجة ﴾ دالك فتحیله دستهٔ فارسی معرّبیدر حزمه معناسنه در که برباغ و برقبضه و بردمت نسنه دن عبارتدر جمعی دساتج کلور * مترجم دیر که فارسیده دسته برنسنه نك صاپنه ده دینمکله آندن دخی معرّب اولور ﴿ الدستیج ﴾ دالك فتحیله دستی معرّبیدر که الده دوران ایدن و ال ایله استعمال اولنان قابه دینور صوو یکمز مقوله سی وضع ایتدکلری کوچك کوپچکه دستی اطلاقی بوکه مبنیدر فارسیده خاصّة اکاسبوی دیرلر ﴿ الدستینج ﴾ دالك و نونك فتحیله دستینه معرّبیدر که یارق معناسنه در که یاره معرّبیدر یصی بلازکه و قول باغنه دینور که نسوان عرب بلکچه لرینه کچوررلر ﴿ الدعج ﴾ دالك و عینك فتحیله و ﴿ الدعجة ﴾ دالك ضمی و عینك سکونیله کوز واسع اوله رق سیاهی شدید و وافر اولمق معناسنه در محاسن عیوندندر آهو کوزی کبی امّهات سائره ده دعج مصدر و دعجه اسم اولمق اوزره مرسومدر یقال دعجة العین دعجا من الباب الرابع اذا صار شدید السواد مع سعتها * شارح دیر که بعض اصولده دعج و دعجه کوزك بیاضی و سوادی کمال اوزره اولمغله مبین درحتی اساسده بو وجهله مرسومدر لکن مقدّمة الادبده دعج سیاه چشم شدن عبارتیله مفسر و هو ادعج و عین دعجاء ایله مذیّل اولمغله عینه و صاحبنه وصف اولور ﴿ الادعج ﴾ احمر وزننده بشره سی پك سیاه اولان کشی یه دینور اسود معناسنه زمخشرینك و مصباحك بیانه کوره ادعج دعج مذکوردن وصف اولمغله پك سیاه چشم اولان کشی یه دینور مؤنثنده دعجاء دینور و عینه دخی وصف اولور یقال امرأة دعجاء و عین دعجاء و پك سیاه اولان شیئه مجازا ادعج اطلاق ایدرلر یقال لیل ادعج پس مؤلفك اسود ایله تفسیری مجاز اولور و نهایه ده فی صفته علیه السلام ❋فی عینیه دعج❋ حدیثنده السواد فی العین و غیرها یریدانّ سواد عینیه کان شدیدا و قیل الدعج شدّة سواد العین فی شدّة بیاضها عبارتیله مبین اولمغله قول اوّله کوره مطلقا شدّت سواد معناسنه اولمغین مؤلفك اسود ایله تفسیری حقیقت اولور لکن ینه نهایه ده و منه حدیث الخوارج ❋آیتهم رجل ادعج❋ و قد حمل الخطابیّ هذا الحدیث علی سواد الجلد جمیعه و قال انما تأولنا علی سواد الجلد لانه قد روی فی خبر آخر آیتهم رجل اسود عبارتیله وارد اولمغله اسود ایله تفسیر تأویل اولمغین مجاز اولور ﴿ الدعجاء ﴾ دالك فتحی و عینك سکونیله جنون معناسنه در * شارحك بیانه کوره فعلاء وزننده مصدردر نته که بعضلر نعماء کلمه سنك مصدریتنه ذاهب اولدیلر عنقریب مدعوج مجنون معناسنه اولمق بونی مؤیّدر و دعجاء وصف اولور لیله ٔ محاقك اوّل کیجه سنه اطلاق اولنور که آیك یکرمی سکزنجی کیجه سیدر شدّت سواده باشلدیغی کیجه در دهماء دخی دیرلر یکرمی طقوزنجی یه سرار آخر لیاله فلته دیرلر ﴿ دعیج ﴾ زبیروزننده بر رجلك علمیدر ﴿ المدعوج ﴾ مفلوج وزننده مجنونه دینور که نور عقلی زائل اولمشدر یقال رجل مدعوج ای مجنون ﴿ الدعسجة ﴾ دحرجه وزننده سرعت ایلمك معناسنه در یقال دعسج الرجل اذا اسرع ﴿ الدعلجة ﴾ دحرجه وزننده بری اوته کیدوب کلمك تردّد و آمدشد معناسنه یقال دعلج الیه اذا تردّد الیه بالذهاب والمجیء قال فی النهایة و فی حدیث قتادة ازد ❋انّ فلانا و فلانا یدعلجان باللیل الی دارك❋ ای یختلفان یعنی یتردّدان بالذهاب و المجیء پس اولطه اورمغه ده اطلاق اولنور و دعلجه قرا کو اولمق معناسنه در یقال دعلج اللیل اذا اظلم و برنسنه یی چوق آلمق معناسنه در یقال دعلج الشیء اذا اخذه کثیرا و یوارلمق معناسنه در یقال دعلجه ای دحرجه و اطرافدن صو جمع ایلمك معناسنه در یقال دعلج فی حوضه اذا جبی فیه ﴿ الدعلج ﴾ جعفروزننده ایچی طلوچواله دینور و الوان ثیابه دینور که رنکارنك ثوب و قماشدن عبارتدر و بیهوده و بیکار سرسری کشت و کذار ایدن کمسه یه دینور و کثیر الاکل انسان و حیوانه دینور و بری برینه سویکنوب تقویت و برمکله کور و فراوان اولمش قوّتلو اوتلغه و چایره دینور و خوب چهره و خوشلقازم و نازك بدن تازه جوانه دینور و قرا کولغه دینور و قورده دینور ذئب کبی و حماره دینور و اکسه سندن سورلدکده مطیع

اولميان اونكو و سركش ناقه يه دينور و دعلج عامر بن الطفيل و عمرو بن شريحك فرسلرى اسميدر و دعلج بر يولدن
ياخود بر يردن كلوب كيدن انسان و حيوانك ايزينه دينور و دعلج بر جماعتك اسميدر (الدغبجة) غين معجمه و باى
موحده ايله دحرجه وزننده دوه لرى هركون صويه كتورمك معناسنه در يقال دغبج المال اذا اوردها كل يوم تأنيث
ضمير ابل اعتباريله در زيرا عند الاعراب مال دوه قسمندن عبارتدر و دائما نفسنى ناز و نعيم واكل وشرب نفيسله پرورده
ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال هم يدغبجون انفسهم اى هم فى النعيم والاكل يعنى كلّ يوم (المدغبج) مزعفر وزننده
بدنى شيشمان انسان و حيوانه دينور (دغبج) جعفر وزننده مرّان قربنده بر موضعدر (الدغنجة) نون ايله دحرجه وزننده
خاصّة عورت قسمى افراط اوزره سمزلكدن وجودى ايرى و عظيم اولوب حركت و قيام خصوصنده آغرلشمش
معناسنه در يقال دغنجت المرأة اذا عظمت و اثقلت و آدملرى صيق صيق و خرده خرده آتارق يورمك معناسنه در
يقال دغنج الرجل اذا مشى متقاربة و دوه لر براوغوردن صويه هجوم ايلك معناسنه در يقال دغنجت الابل اذا كرّت
على الماء و برى اوته كلوب كتمك معناسنه در يقال دغنج الرجل اذا اقبل و ادبر (الدلج) فتحتينله و (الدلجة) دالك
ضمى و فتحيله كيجه‌نك اوّلنده قالقوب يوله كتمك حالتنه دينوركه اسمدر (الادلاج) همزه‌نك كسريله كيجه‌نك اوّلنده
قالقوب يوله كتمك معناسنه در يقال ادلج القوم ادلاجا اذا ساروا من اوّل الليل (الادّلاج) همزه‌نك و دال مشدده‌نك
كسريله كيجه‌نك آخر وقتنده قالقوب يوله كتمك معناسنه در و بو افتعال بابندندر ادّكار كبى يقال ادّلج القوم اذا ساروا
من آخر الليل اساسده فتحتينله دلج و دالك فتحيله دلجه اخشامدن قالقوب بتون كيجه كتمك و دلجه دالك ضميله كيجه‌نك
آخرنده كتمك معنالرينه اسم اولمق اوزره و اوّلدن فعل افعال بابندن يقال ادلج القوم اذا ساروا الليلة كلها و ثانيدن فعل
افتعال بابندن يقال ادّلجوا بالتشديد اذا ساروا فى آخر الليل عبارتيله مرسومدر حتى قنفذه ابو مدلج اطلاقى بتون كيجه
كزوب يوريديكنه مبنيدر و مصباحده دخى بو وجه اوزره مبيندر و نهايه ده *عليكم بالدلجة فانّ الارض تطوى بالليل*
حديثنده هى سير الليل يقال ادلج بالتخفيف اذا سار من اوّل الليل و ادّلج بالتشديد اذا سار من آخره و الاسم منهما الدلجة
والدلجة بالضم والفتح ومنهم من يجعل الادّلاج بالتشديد لليل كله وكانه المراد فى هذا الحديث لانه عقبه بقوله فانّ الارض
تطوى وانشدوا لعلىّ رضى الله عنه * اصبر على السير والادلاج فى السحر * وفى الرواح على الحاجات والبكر * فجعل
الادلاج فى السحر عبارتيله مسطور و لمغله مختلف فيه اولديغى اشعار ايلشدر و اقما شهاب دخى بونده اهل لغتك
اختلافنى تصريح ايلشدر حتى ابن درستويه دلجه و دلجه‌كه فتحله و ضمله در مطلقا كيجه كتمك معناسنه در كرك اوّل و وسط
و كرك آخر اولسون ديو تنصيص و بو بابده امام ثعلبى تغليط ايلديكنى بيان ايلشدر * پس مؤلفك بيانى قاصر اولور انتهى
(الدالج) خارج وزننده شول كمسه‌دركه قويى باشندن قوغه‌يى آلوب دوكك ايچون حوضه كتورر اوله و دوه لرك
صاغيلن سودلرينى اوته ده يوك قابلره نقل ايدن كمسه‌يه دينور (الدلوج) و لوج وزننده اشبو ايكى معنادن مصدردر
قويى باشندن قوغه‌يى آلوب دوكك ايچون حوضه كوتورمك و صاغيلن سودلرى آلارغه ده يوجك قابلره نقل ايلك
معنالرينه در يقال دلج الرجل دلوجا من الباب الاول اذا اخذ الدلو و مشى بها من رأس البئر الى الحوض ليفرّغها فيه و يقال
دلج اذا نقل اللبن اذا حلبت الابل الى الجفان (المدلج) و (المدلجة) ميملرك و دالك فتحيله اسم مكاندر قويى ايله صو
دوكه‌جك حوض مابيننه دينور (المدلج) و (ابو مدلج) كه محسن وزننده در كرپى يه اطلاق اولنور بتون كيجه كزوب
يوريديكى ايچون (بنو مدلج) كنانه‌دن بر قبيله‌در (المدلجة) مكنسه وزننده شول يوك علبه‌يه يعنى كولك تعبير اولنان قابه
دينوركه صاغيلن سود اكا نقل اولنور لكن بونك بناسى آلت اولمغله معناى مذكور قياسه مخالف اولور (المدلجة) مرتبه
وزننده دلوجدن اسم مكاندر نته‌كه ذكر اولندى و مدلجه وحشى جانور اينه اطلاق اولنور كناس الوحشى معناسنه آهو
ياتاغى كبى (الدولج) جوهر وزننده بودخى وحوش اينه دينور و زير زمين تعبير اولنان ايزبه يه و لغم كبى يره دينور
(الدلجان) رمضان وزننده چوق چكركه‌لره اطلاق اولنور (مدّلج) ميمك ضمى و دال مشدده‌نك فتحيله مطلب
وزننده ابن المقدام اسميدركه محدثيندندر (دليج) زبير وزننده و (دلاّج) كتان وزننده اسماء رجالدندر (الدموج)
دخول وزننده برنسنه شيء آخره كيروب آنده محكم يرلشمك معناسنه در يقال دمج الشيء دموجا من الباب الاول اذا
دخل فى الشيء و استحكم فيه و يقال دمج الوحش فى الكناس و آدملرى صيق صيق آتارق سرعتله سكردوب كتمك
معناسنه در يقال دمجت الارنب فاسرع تقارب قوائمها فى الارض * شارحك بيانه كوره ارنب مثالدر بعير و سائر
حيوانانده دخى مستعملدر و فعلك تأنيثى ارنبك مؤنثه تخصصى قولنه مبنيدر (الاندماج) انفعال وزننده و (الادّماج)
همزه‌نك و دال مشدده‌نك كسريله افتعال وزننده و (الادرمّاج) همزه‌نك و رانك كسرى و ميمك تشديديله كه
فى الاصل ادرنماج ايدى احرنجام وزننده نون ميمه قلب و ادغام اولنمشدر بونلرده برنسنه ايچره كيروب آنده كركى كبى

(يرلشمك)

يرلشمك معناسنه در يقال اندمج الشیٔ وادّمج وادرمج اذا دخل فی الشیٔ واستحکم فیه ﴿ الدمج ﴾ دالك فتحی ومیمك سكونیله
اورلمش صاچه دینور ضفیره معناسنه * شارح دیركه مادّهٔ مزبوره انطوا وستر معناسنه موضوع اولمغله معانیٔ سائره
آندن متفرّعدر ﴿ الدمج ﴾ دالك كسریله صیق دوسته دینور یقال هو دمج فلان ای خدنه ومثل ونظیر معناسنه در یقال
هو دمجه ای نظیره ﴿ المندمج ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله مدوّر نسنه‌یه دینور یقال نصل مندمج ای مدوّر ﴿ التدامج ﴾ تفاعل
وزننده برخصوصده یاردملشمق معناسنه در یقال تدامجوا علیه اذا تعاونوا ﴿ الدامج ﴾ خارج وزننده قرا کو مظلم
معناسنه در یقال لیل دامج ای مظلم ﴿ المدماجة ﴾ میمك كسریله باشه صاریلان صارغه اطلاق اولنور عمامه معناسنه
اساسده بونلرك مجموعی مجاز اولمق اوزره مرسومدر انطوا معناسندندر ﴿ الدمّجة ﴾ دالك ضمی ومیم مشدده‌نك
فتحیله اویقوجی وخانه‌سنه ملازم تنبل كشی‌یه دینور تغلیظ ایچون تضعیف اولنمشدر یقال هو دمّجة لاخیر فیه ای
نوام لازم لمنزله ﴿ الدماج ﴾ غراب وزننده و﴿ الدماج ﴾ كتاب وزننده سرّا واقع اولان علی قول قویّ ومحكم اولان
صلح ومصالحه‌یه وصف اولور یقال صلح دماج ودماج ای خفیّ او محكم بودخی مجازدر ﴿ الادماج ﴾ همزه‌نك كسریله
برنسنه‌یی بر ثوب ایچره دوروب صارمق معناسنه در یقال ادمجه اذا لفه فی ثوب بعض شرّاحك دمج وادماج اطلاق
ایتدكاری طریقه كه متندن جزكی‌یی رفع ایلسه‌لر یكسخن كلام مرصّف اولور بو معنادن مأخوذدر نخبهٔ ابن حجر
كبی ﴿ المدمج ﴾ مكرم وزننده قار اوقنه اطلاق اولنور ومدملج معناسنه دركه عنقریب مشروحدر ﴿ دماج ﴾ غراب
وزننده بر موضع آدیدر ﴿ الدملج ﴾ جندب وزننده ایكی لغتنه كوره‌ده یعنی دالك ولامك ضمی ودالك ضمی ولامك
فتحیله و﴿ الدملوج ﴾ زنبور وزننده بازوبنده وقولچاغه دینور معضد معناسنه ﴿ الدملجة ﴾ دحرجه وزننده و﴿ الدملاج ﴾
دحراج وزننده صانع یدنده ایشلدیكی ایشی دوزلدوب هر طرفنی وجه لایق اوزره راست وهموار ایلمك معناسنه در
قیومجینك یاپدیغی بلازكی تسویه‌سی كبی یقال دملج الشیٔ دملجة ودملاجا اذا سوّی صنعته ﴿ الدمالیج ﴾ دالك فتحیله
صلابتلو پك یرلره دینور دملوج مفردیدر ﴿ المدملج ﴾ مدحرج وزننده بغایت دوز واملس اوله‌رق بری بری ایچره
درطوپ دورلمش كره شكلنده یوارلق نسنه‌یه دینور مدرج املس معناسنه دوز یوارلق طاشه وكله‌یه وطوپه مدملج
اطلاقی بوكه مبنیدر صحاح مترجمنك صیرنجق دوز یول ایله تفسیری المدرج كلمه‌سنك میمی مفتوح وهم ایلدیكنه مبنی در
میم ایسه مضموم اولمغله مطویّ معناسنه در ﴿ الدملج ﴾ عصفر وزننده معاذ بن عمرو بن الجموح انصاریتك فرسی اسمیدر
﴿ الدناج ﴾ دالك كسری ونونك تخفیفیله برایشی یاخود برخصوصی قوند ومحكم واستوار ایلمك معناسنه در یقال
دنج الامر دناجا من الباب الاول اذا احكمه ﴿ الدنج ﴾ ضمتینله عقلاء معناسنه دركه عاقل وهوشیار جماعته دینور كلمهٔ
مذكوره داناج آتیدن متصرّف اولمق محتملدر یقال هم دنج ای عقلاء ﴿ الداناج ﴾ دانای فارسی معرّبیدركه بیلیجی
عالم معناسنه در ومحدثیندن عبدالله بن فیروز البصریّ لقبیدر ﴿ الدانج ﴾ دارج وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی
یقال تراب دانج ای دارج ﴿ ادهج ﴾ احمد وزننده نجه‌نك یعنی دیشی قیون قسمنك اسمیدركه آنكله تسمیه ایدرلر وصاغمق
ایچون چاغردقلرنده ادهج ادهج دیو چاغررلر ﴿ الدهبرّج ﴾ دالك وبای موحّده‌نك ورای مشدده‌نك فتحیله ده پرهٔ
فارسی معرّبیدركه عشر ریشات یعنی اون یلك دیمكدر فارسیده ده اون عدد وپر وپره پای فارسیهٔ مفتوحه ایله یلكه
دینور بولفظ ابو نواسك صقر وصفنده سویلدیكی اشبو * بین خوافیه الی الدهبرّج * ینهس سیر المقود المحملج * بیتنده
واقعدر ﴿ الدهرجة ﴾ دحرجه وزننده سرعتله یوریوب كتمك سیر سریع معناسنه در یقال دحرج الرجل اذا سار
سریعا ﴿ الدهمجة ﴾ دحرجه وزننده بردوزه‌یه یوریوب قارشق یوریمك علی قول آدیملری صیق صیق آتارق تیز تیز
یوریمك معناسنه در یقال همج البعیر اذا مشی مختلطا او قارب خطوه واسرع ویاشلو ساخورده كمسنه بوقاغیله یورر كبی
یابجه یابجه وآغر آغر یوریمك معناسنه در یقال دهمج الشیخ اذا مشی كانّه فی قید وبر كیمسه برخبر اوزره كندی عندندن
براز سوز ضمّ وزیاده ایلمك معناسنه در یقال دهمج الخبر اذا زادفیه یعنی من عنده ﴿ الدهمج ﴾ جعفر وزننده وسعتلو
وسهولتلو اولان شیئه دینور واسع سهل معناسنه ومطلقا قورومی ویاپوسی عظیم اولان نسنه‌یه دینور ﴿ الدهامج ﴾
علابط وزننده بودخی عظیم الخلقه اولان شیئه دینور وایكی اوركجلو دوه‌یه دینور وآدیملرنی خرده خرده آتارق سرعتله
یوریین انسان وحیوانه دینور ﴿ الدهانج ﴾ نونله دهامج وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی ﴿ الدهنجة ﴾ دهمجه وزننده
وجمله معنالرنده مرادفدر ﴿ الدهنج ﴾ جعفر وزننده وفتحاتله لغتدر زمرّد كبی بر نوع جوهرك اسمیدر اشبو دهنج دهنهٔ
فارسی معرّبیدر تركیده دهنهٔ فرنكی دینمكله متعارفدر باقر وكومش معادنلرنده وسائر معدنده ابخره‌دن تكوّن ایدر
برحجردر آلتون معدننده زبرجدك تكوّنی كبی وانواعی واردر ﴿ الدوج ﴾ موج وزننده بر كیمسه‌یه خدمت ایلمك معناسنه در
یقال داج الرجل دوجا اذا خدم ﴿ الداجة ﴾ حاجه وزننده عسكرك تابعلرینه دینور خدّام ومكار وجمال كبی تأنیثی

ل

جماعت اعتباریله در * مؤلف بونی دجّ مادّه‌سنده دخی ایراد ایلمشدر که دجیج معناسنه‌در بوراده دوج ماده‌سندن
فی الاصل دائجه اولوب بعد القلب اعلال اولنمشدر و دیج آتیدن مأخوذ یائی اولمق احتمال غالبدر و داجه حاجت
صغیره معناسنه‌در یعنی مقتضی اولان شیئك یسیر و صغیرینه دینور که پك لزومی اولمیوب ناچیز مقوله‌سی اوله جقدر
علی قول داجه حاجه لفظنه اتباع و مزاوجه اوله‌رق ایراد اولنور * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال
فی النهایة و فی حدیث انه ❊ قال له رجل ماترکت من حاجة و لاداجة الااتیت ❊ تتمه که دجّ مادّه‌سنده بیان اولندی
(الدوّاج) رمّان وزننده و (الدواج) غراب وزننده اوستلك تعبیر اولنان لباسه دینور که جمله اثواب اوزره کیلور
سامینك بیاننه کوره فراجه کبی جمله لباس اوزره کیلوب جمیع اجزاء بدنی ستر ایدن لباسدر یقال ثوب دواج ای سابغ
غطی جسده کله و زمخشری مقدّمة الادبده جامهٔ زبرین ایله تفسیر ایلمشدر که اوستلك اوله جقدر حالا بنش تعبیر
ایلدیکمز لباس دخی آندندر * شارحك بیاننه کوره فارسیدن معرّبدر و الحاصل دواجه فراجه یه و سائر اوست لباسنه
شاملدر (الدیج) دالك فتحی و یای تحتیه‌نك سکونیله و (الدیجان) فتحاتله آزجه آزجه یوریمك معناسنه‌در یقال
داج الرجل یدیج دیجا و دیجانا اذا مشی قلیلا و دیجان صغیر و خرده دوه‌لره دینور که بیوکلرك اکسه‌لرنده کیدرلر
و چکرکه کروهنه اطلاق اولنور و بونلر رمضان کبی اسم اولمشلردر ❊ فصل الذال المعجمة ❊ (الذأج) ذالك فتحی
و همزه‌نك سکونیله صویی شدّتله برصولقده چکوب ایچمك معناسنه‌در علی قول آزجه آزجه ایچمك معناسنه‌اولمغله
ضدّ اولور یقال ذأج الماء و ذئج ذأجا من الباب الثالث و الرابع اذا جرعه شدیدا او شربه قلیلا قلیلا ضدّ * مؤلفك
بونی اضداددن عدّی غیر ملایمدر زیرا اختلاف مزبور قولینه کوره‌در اصل ضدّ قرء کلمه‌سی کبیدرکه حیض و طهر
معناسنه‌در و ذأج بوغزلمق معناسنه‌در یقال ذأج العصفور اذا ذبحه و یرتمق معناسنه‌در یقال ذأج السقاء اذا خرقه
و قزارمق معناسنه‌در یقال ذأج الورد اذا احمرّ (الذؤج) صبور وزننده پك قرمزی نسنه‌یه دینور قانیٔ کبی احمر
کلمه‌سنه اکثری تأکید اولور یقال احمر ذؤوج ای قانیٔ (الانذءاج) انفعال وزننده یرتلمق معناسنه‌در یقال انذأجت
القربة اذا تخرّقت (الذجّ) حجّ وزننده ایچمك معناسنه‌در یقال ذجّ الماء اذا شربه و سفردن و دیار غربتدن وطننه
کلمك معناسنه‌در یقال ذجّ فلان اذا قدم من سفر (الذاجّ) حاجّ وزننده آندن اسم فاعلدر سفردن کلان کشی‌در
(الذحج) ذالك فتحی و حای مهمله‌نك سکونیله قبوقلی شیئك قبوغنی چیقارمق معناسنه‌در سحج کبی یقال ذحجه
ذحجا من الباب الثالث اذا سحجه ای قشره و شدید یل برآدمی طوردیغی یردن آخر یره سورکدروب کوتورمك
معناسنه‌در یقال ذحجت الریح فلانا اذا جرّته من موضع الی آخر (مذحج) مجلس وزننده فی الاصل یمنده بر تپه
اسمی اولوب مالك و طئ نام برادرلری و والده‌لری آنك یاننده طوغرمغله شعبه‌لری اولان قبیله مذحج ایله تسمیه
اولندی جوهری بونی اشبو جیم بابنك میم فصلنده ثبت ایلمشدر هرنقدر میمك اصالتنی امام سیبویه جنابنه احاله
ایلمدیسه‌ده غلط ایلمشدر (الاذحاج) همزه‌نك کسریله مکث و اقامت ایلمك معناسنه‌در تقول اذحجت بالمکان ای
اقمت قال الشارح و یقال اذحجت المرأة علی ولدها اذا اقامت علیه بعد موت بعلها فقیل منه مذحج اسم قبیلة
(الذعج) ذالك فتحی و عینك سکونیله شدّتله اوته قاقق معناسنه‌در یقال ذعجه ذعجا من الباب الثالث اذا دفعه
شدیدا و جماع ایلمك معناسنه‌در یقال ذعج جاریته اذا جامعها (الذلج) ذالك فتحی و لامك سکونیله صویی یودم یودم
ایچمك معناسنه‌در یقال ذلج الماء ذلجا من الباب الاول اذا جرعه (الذوج) موج وزننده ایچمك معناسنه‌در
یقال ذاج الماء یذوج ذوجا اذا شربه (الذیج) ذالك فتحی و یانك سکونیله بودخی ایچمك معناسنه‌در پس واوی
و یائی اولور یقال ذاج الماء یذیج ذیجا اذا شربه (الذیاج) علاج وزننده باده مجلسنده همدم اولمق منادمه معناسنه‌در
و بو مفاعله بابندن مصدردر یقال ذایجه ذیاجا اذا نادمه ❊ فصل الراء المهملة ❊ (الربج) رانك فتحی و بای
موحّده‌نك سکونیله و (الروبج) جوهر وزننده کوچك و خفیف اولان درهمه یعنی اقچه‌یه دینور * شارح دیرکه
اهل بصره بیننده متداوللدر و لفظ مزبور فارسیدن دخیلدر بوجهتدن مؤلف درهم صغیر خفیف عنوانده یعنی
منکرا ایراد ایلسه انسب ایدی تا که تنوین تنویعه حمل ایله برنوع اقچه اسمی اولدیغی ظاهر اولور ایدی (الرباجة)
رانك فتحیله کند ذهن و بلید و نادان اولمق معناسنه‌در و بومصدردر لکن مؤلف فعلنه تصدّی ایلمامشدر ظاهرا
بلادت مادّه‌سنه اعتبار ایله باب خامسدن یاخود باب رابعدن مصوغدر (الرّابج) خارج وزننده کرکی کبی تاب
و طراوتنی بولوب اوزلنمش نباته دینور یقال صلیان رابج ای ممتلئ ریّان (الارباج) همزه‌نك کسریله قصیر القامه
بودور اولاد پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال اربج الرجل اذا جاء ببنین قصار * مؤلفك ببنین ایله تمثیلی تغلیبه محمولدر
(الترّبج) تفعل وزننده خاتون زوجندن نصکره اره وارمیوب اولادی اوزره قیام و آنلرك دردو مؤنتلرینه صبر و اهتمام

❊ فصل الذال المعجمة ❊

❊ فصل الراء المهملة ❊

ايلك معناسنه در يقال ترتّجت المرأة على ولدها اذا اشبلت (الرباجية) تخفيفله كراهيه وزننده حمق وبلاهتى اولان
خاتونه دينور وبو رباعيه وشناحيه كبى اسمدر (الرباجى) رانك فتحى وبانك تخفيفيله شول وجودى ايرى وياقشقسز
وغليظ كمسه يه دينوركه منزلى قريه ايله باديه بيننده اوله بعض نسخه ده الضخم الجافى وبعضنده الضخم والجافى
عنوانده مرسوم اولمغله نسخهٔ ثانيه يه كوره مطلقا ايرى وغليظ وديزمان كشى يه كذلك قبا وغليظ وناتراش اولوب
بين القرية والباديه اقامتكزين اولان كشى يه دينور والحاصل مؤلف الرباجىّ الضخم الجافى وفى بعض النسخ والجافى
الذى بين القرية والبادية عبارتيله رسم ايلمكله اول كونه ترجمه اولندى لكن بو عباره ده چندان ذائقه اولمامغله
بالضروره استقراء اولنوب لكن شفاء صدر حاصل اولمدى ظاهرا بوراده تحريف وسقاطه كبى برغبار واردر اكثر
مأخذلرده خصوصا صحاحده رجل رباجىّ يفخر باكثر من فعله عبارتيله مرسوم اولمغله قولى فعلنه غالب اولان
لافجى كمسنه اولمش اولور خلاصه بو مقام مشوّش وبى نظامدر ولفظ مزبور ظاهرا رباجهٔ مذكوره يه منسوبدر پس
مؤلفه كوره نه شهرى ونه بدوى اولمغله ايكى طرفك تورهسندن اولمامغين برمعجون ثقيل وبى رابطه وخيم شخص اولور
(الاربجان) همزه نك كسريله برنوع نبات آديدر (الرتج) رانك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله قپويى باغلمق معناسنه دركه
سوركو ومندال وكليد مقوله سيله قپايوب بند ايلمكدن عبارتدر يقال رتج الباب رتجا من الباب الاول اذا اغلقه
(الارتاج) همزه نك كسريله بو دخى رتج معناسنه در يقال ارتج الباب بمعنى رتجه وتكلم ايدن كمسه يه سوز باغلمق
معناسنه دركه حصر اولمق تعبير اولنور وبو مجازدر يقال ارتج على المتكلم بضم الهمزة يعنى على بناء المجهول اذا استغلق
عليه الكلام فلم يقدر على اتمامه * كرچه مؤلف همزه نك ضمنى تقييد ايليوب همان ضبطيله اكتفا ايلمشدر لكن مصباحده
وسائر امهاتده وهو مبنىّ للمفعول مخفف عنوانيله مشروح اولمغله وجه مذكور اوزره تصريح اولنمشدر واركككه
چكلمش ناقه رحمى اركككك منيسى اوزره عقد وبند ايلسه ارتجت الناقة ديرلر اغلقت رحمها على الماء معناسنه
زيرا منى طوتدقده رحمك آغزى منسدّ اولمغله كويا كه ناقه كنديسى قپامش اولور كذلك ارتجت الدجاجة ديرلر
امتلأ بطنها بيضا يعنى طاوغك قارنى يمورطه ايله طولدى معناسنه كه يمورطه لر ايله طولمغله كويا كه يمورطه محلنى
سدّ ايتمش اولور ودريا جوش وخروش ايلمكله صويى طاشوب هر يرى بوروب ستر واحاطه ايلمك معناسنه استعمال
اولنور كويا كه واره جق وچيقه جق يرلرى بتون سدّ واغلاق ايدر يقال ارتج البحر اذا هاج وكثر ماؤه فغمر كلّ شىء
وبليهٔ قحط وغلا هر محله عامّ وشامل اولمق معناسنه استعمال اولنور كويا كه مخرج ومخلص يرلرى بالجمله سدّ ايلمشدر
يقال ارتجت السنة اذا اطبقت بالجدب وقار ويغمور مقوله سى متصل ياغوب هر يره محيط وشامل اولمق معناسنه
استعمال اولنور يقال ارتج الثلج اذا دام واطبق وخصب ورخا هر يره عامّ وشامل اولمق معناسنه استعمال
اولنور يقال ارتج الخصب اذا عمّ الارض وديشى حيوان كبه اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال ارتجت
الاتان اذا حملت وبو اغلاق رحم مثاليله همان متحددر (الرتجان) فتحاتله چوجق يوريمكه باشلمق معناسنه در
يقال رتج الصبىّ رتجانا من الباب الاول اذا درج (الرتج) فتحتينله بو دخى متكلم سوز سويلركن حصر اولمق
معناسنه در يقال رتج المتكلم رتجا من الباب الرابع اذا استغلق عليه الكلام ورتج بيوك قپويه دينور باب عظيم
معناسنه رتاج دخى دينور (الارتتاج) افتعال وزننده و(الإسترتاج) استفعال وزننده بونلرده سوز سويلركن حصر
اولمق معناسنه در يقال ارتتج على المتكلم واسترتج عليه كلاهما على بناء المفعول اذا استغلق عليه الكلام (الرتاج)
كتاب وزننده بيوك قپويه دينور باب عظيم معناسنه وشول قپالو بيوك قپويه دينوركه اويمه كوچك قپوسى اوله كه
آندن ايشلنه ياوريلى قپو وقوزيلى قپو تعبير اولنور ورتاج مكهٔ مكرمه نك اسميدر لكن نهايه ده ومنه الحديث * جعل
ماله فى رتاج الكعبة * اى لها فكنى عنها بالباب لانّ منه يدخل اليها عبارتيله مرسوم اولمغله اضافت بيانيه اوزره
رتاجله كعبه كنايه اولنمشدر وبو عنوان كمال تعظيمى مشعردر نته كه دركاه پادشاه وعتبهٔ عليه وسدّهٔ سنيه عنوانلرى
تعظيم ايچون ايراد اولنور كذلك اساسده جعل ماله فى رتاج الكعبة اذا جعله هديا الى الكعبة قال الشاعر * اذا احلفونى
فى عليه اجنحت * يمينى الى شطر الرتاج المضبب * اى حلفت بالكعبة عبارتيله ومصباحده جعل فلان ماله فى رتاج
الكعبة اى نذره هديا وليس المراد نفس الباب عنوانيله مرسوم اولمغله مكه يه ده رتاج اطلاقى مدخل كعبه اولمق
علاقه سيله مجاز اولمق اغلبدر ورتاج قوند وصمصيق محكم وطقناز اولان شيئه اطلاق اولنور ومنه يقال ناقة رتاج
الصلا اى وثيقة وثيجة يعنى يانجق اتلرى صمصيق طقناز ومحكمدر (المراتج) ميمك فتحيله طاره جق يوللره اطلاق اولنور
مرتج مفرديدر منهج وزننده (الرتايج) رانك فتحيله قياره دينور صخور معناسنه مفردى رتاجه در رانك كسريله
شارح ديركه بونده هامسز رتاج نسخه سى غلطدر زيرا فعال فعائل اوزره جمعلنمز (المرتجة) مكرمه وزننده كه ارتاجدن

اسم مفعولدر كثير النبات اولان ارضه وصف اولور يقال ارض مرتجة اى كثيرة النبات ﴿ الرويتج ﴾ مصغر بنيه سيله
بر موضع آديدر ﴿ الرتج ﴾ رانك كسريله حرام وممنوع اولان شيئه اطلاق اولنور كه غيرك تصرّفنه وجه و سبيل
مسدود اوله نته كه غلق دخى بو معنايه مستعملدر وحلاله طلق اطلاق اولنور يقال مال رتج و غلق وهو خلاف
طلق يعنى حرام ممنوع لاسبيل اليه واوته سى چيقمز ديبسز صوقاغه وصف اولور يقال سكة رتج اى لامنفذ لها
﴿ الرجّ ﴾ رانك فتحى و جيمك تشديديله برنسنه يى برى اوته تحريك ايدوب صرصمق معناسنه دركه متعددر و لازم
اولور صرصلمق تحرّك واهتزاز معناسنه يقال رجّ الشئ رجّا من الباب الاول فرجّ اى حرّكه وهزّه فتحرّك واهتزّ
ومنه قوله تعالى ﴿ اذا رجّت الارض رجّا ﴾ اى حرّكت حركة شديدة وآليقومق معناسنه در يقال رجّه عن الامر
اذا حبسه عنه وخانه يه قپو ياپمق معناسنه در يقال رجّ الباب اذا بناه ﴿ الرجرجة ﴾ زلزله وزننده شدّتله برى اوته
اوينايوب حركت واضطراب ايلمك معناسنه در يقال رجرج الشئ اذا اضطرب لكن اساسده بو متعدّى اولمق
اوزره مرسومدر ورجرجه يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه در يقال رجرج الرجل اذا اعيى ﴿ الارتجاج ﴾
افتعال وزننده و ﴿ الترجرج ﴾ تزلزل وزننده بونلرده برى اوته شدتله حركت واضطراب ايلمك وچالقنمق معناسنه در
يقال ارتجّ البحر ارتجاجا وترجرج اذا اضطرب وهاجت امواجه قال الشارح وفى النهاية وفى الحديث ﴿ من ركب
البحر اذا ارتجّ فقد برئت منه الذمّة ﴾ اى اضطربت امواجه وفى بعض الرواية فلا دية له يعنى دريا تلاطم اوزره
ايكن گمى يه وقايغه بينوب عزيمت ايدن كمسه كندى دمنى هدر ايلمش اولور پس نفسنى هلاكه القا ايلمكله دعواسنى
كندى ملاحظه ايلسون ﴿ الرجرجة ﴾ رالرك كسريله حوض ديبنده قلان صو بقيه سنه دينور امهات سائره ده
چالقنه رق متكدر اولان صو بقيه سيله مفسردر ومقتضاى ماده دخى بويلجه اولمقدر ورجرجه جنكاهده اولان
جماعت كثيره يه يعنى چوق عسكره اطلاق اولنور دريا كبى چالقندقلرى حسبيله سائر امهاتده بو رجراجه عنوانده
مثبتدر ورجرجه توكركه اطلاق اولنور بزاق معناسنه وعقل وادراكدن بى بهره اولان كمسه يه اطلاق اولنور بيهوده
حركت واضطرابنه مبنى يقال هو رجرجة اى لاعقل له ﴿ رجرج ﴾ فلفل وزننده بر نبات آديدر ﴿ الرجاج ﴾ سحاب
وزننده آريق ومهزول وزبون قيونلره وچپلره اطلاق اولنور ضعفلرندن برى اوته صالنوب يقلدقلرى ايچون مفردى
رجاجه درهايله ورجاج كذلك ضعيف وناتوان اولان انسانلره ودوه لره دينور يقال ناس رجاج وابل رجاج اى ضعفاء
ويقال نعجة رجاجة اى مهزولة * شارح ديركه مؤلف والابل يرينه والمواشى ديسه انسب ايدى ﴿ الرجّاء ﴾ رانك
فتحى وجيمك تشديديله سموزلكدن اوركچى بيوك اولوب تيرل تيرل دترهين ناقه يه دينور يقال ناقة رجّاء اى عظيمة السنام
ومرتجته كرچه بعض نسخه ده تأنيث عنوانيله ومرتجتها واقعدر اولدخى صحيحدر كه مضاف اليهدن اكتساب
تأنيث ايلمش اولور ﴿ الرجراج ﴾ رانك فتحيله بر دواء اسميدر ﴿ رجراجه ﴾ هايله بحرين قضاسنده بر قريه آديدر
﴿ ارّجان ﴾ همزه نك وراى مشدده نك فتحيله على قول رجّان كه رانك فتحى وجيمك شده سيله در بر بلده آديدركه فارس
اولكه سنده در ورجّان كتان وزننده نجد ترابنده بر وادى آديدر ﴿ الارجاج ﴾ همزه نك كسريله قصراغك
طوغرمسى زمانى پك يقلشوب يانجقلرى دترهيوب اضطرابه باشلمق معناسنه در يقال ارجت الفرس ارجاجا اذا اقربت
وارتجّ صلاها فهى مرجّ اصله مرجج وصنف خاص جمله سندن اولمغله بلا هاء وارد اولمشدر ﴿ الردجان ﴾
فتحاتله درجان معناسنه دركه مؤلفه كوره مطلقا يوريمك وسائره كوره پير واختيار ياخود صبى يورو يشى كبى
آهسته جه ايلكيه رك يوريمك معناسنه در يقال ردج ردجانا من الباب الاول بمعنى درج درجانا ﴿ الردج ﴾ فتحتينله
شول مردار نسنه يه دينوركه عقب ولادتده هنوز برنسنه اكل ايلمزدن مقدم قوزينك ياخود آت قولوننك قارنندن
يعنى دبرندن چيقار مراد فضله سى اولهجقدر نته كه چوجقدن ابتدا چيقان فضله يه عقى ديرلر ﴿ الارندج ﴾
همزه نك وراء ودالك فتحيله و همزه نك كسريله زبانزددر سياهه وموره بويانمش كونه دينور جلد اسود معناسنه كه
آندن بعض نسنه اتخاذ اولنور وبورنده فارسى معرّبيدر تركيده دخى رنده وبعض دياره ده قارقين تعبير ايتدكلريدر
لكن اول صاغرينك كنارى وكوتوسيدر ﴿ الارداج ﴾ همزه نك فتحيله كه روبه نام شاعرك اشبو * كانّما سرولن
فى الارداج * مصراعنده واقعدر ذكر اولنان ارندج ديمكدر * مترجم ديركه بوراده ارداج ارندج معناسنه كاور
ديمك دكلدر بلكه شاعر وزن وقافيه ايچون ارندج لفظندن ارداج لفظنه عدول ايلدى پس مرادى ارندج
ديمكدر زيرا عربك جملهٔ استعمالاتندن برى دخى بودركه بعضا اقامت وزن شعر وتسويهٔ قافيه ايچون اسماء
وافعالك عدد حروفلرينى بسط يعنى زياده وقبض يعنى نقص ايدرلر وبعضا بناى آخره عدول ايدرلر مثلا اشبو
* وليلة خامدة خمودا * طخياء تغشى الجدى والفرقودا * بيتنده فرقد كلمه سندن عصفور وزننده فرقود كلمه سنه

مطلب

(واو)

واو زياده سيله وفايى ضم ايله عدول ايتدكارى كبى ومانحن فيه دخى بو قبيلدندر ونقص ايتدكارى اشبو * غرثى
الوشاحين صموت الخلخل * مصراعنده واقع خلخل كبى كه خلخالدن مختصردر لسان عربده بو مقوله استعمالات
پك چوقدر اوّل امردن عرف شايعه استناد اولنماق واجبه دندر (اليرندج) ياى تحتيه نك فتحيله شول قاره بويايه
دينور كه آنكله خف مقوله سى نسـنه بويانور ياخود زاج تعبير اولنـان قاره بويانك اسميدر بودخى معرّبدر
(الريدجان) رانك ودالك فتحيله بازركان يوكارينى كوتورن يوك دوه لرينه دينور (الرعج) رانك فتحى وعينك سكونيله
بركسه نك مال ومنالى فراوان اولمق معناسنه در يقال رعج ماله رعجا من الباب الرابع اذا كثر وبرآدمى مضطرب وبيقرار
ايلمك معناسنه در يقال رعج فلانا رعجا من الباب الثـالث اذا اقلقه وشمشك پيدرپى چاقق معناسـنه در يقال رعج
البرق اذا تتابع لمعانه وحق تعالى برآدمى صاحب ثروت ويسار قلمق معناسنه در يقال رعج الله سبحانه فلانا اى جعله
موسرا (الارعاج) همزه نك كسريله بودخى بركسه يى مضطرب وبيقرار ايلمك معناسنه در يقال ارعجه اذا اقلقه
ورفاه ويسار صاحبى اولمق معناسنه در يقال رعجه الله تعالى فارعج اى صار موسرا (الارتعاج) افتعالوزننده دترهمك
معناسنه در يقال ارتعج الرجل اذا ارتعد ومال چوغالمق معناسنه در يقال ارتعج المال اذا كثر ودره صو ايله طولمق
معناسنه در يقال ارتعج الوادى اذا امتلأ (الرفوج) فايله صبور وزننده خرما اغاجنك بوداقلرى كسلدكدنصكره آدم
اموزى شكلنده برنده قلان اوججه بداق دينه دينور وبو ازد قبيله سى لغتيدر (الرمج) رانك فتحى وميمك سكونيله قوش
نجسنى آتمق معناسنه دركه صاغنه مق وچمقرمق تعبير اولنور شكارى قوشلرك حاليدر يقال رمج الطائر رمجا من الباب
الاول اذا القى ذرقه (الرامج) خارج وزننده شول قوشه دينوركه صيادلر آنى دام ايچره وضع ايدوب آنكله شكارى
قوش صيد ايدرلر ملواح دخى ديرلر تركيده موصطره وپرلاق تعبير اولنور (الترميج) تفعيل وزنـنده يازويى
يازدقدن صكره برنسنه ايله افساد ايلمك معناسنه در هنوز مركبى ياش ايكن طپراق وپرمق سورمك كبى يقال رمّج
ماكتب ترميجا اذا افسده (الرماح) سحاب وزننده مزراغك بوغوملرينه دينور (الرانج) نونك كسريله وقليلا
مفتوح اولور برنوع املس خرما اسميدر تعضوض ديدكلرى خرما كبى مفردى رانجه در هايله وهندستان جوزينه
دينور (رنجان) سحبان وزننده مغربده بربلده آديدر اعلامدن محمد بن اسمعيل بن عبدالملك الرنجانى اورادندر
(الرواج) رانك فتحيله آقچه ومتاع مقوله سى ميان خلقده رايج اولوب يوريمك معناسنه دركه چكمك تعبير اولنور كه
كساد مقابليدر يقال راج الشىء يروج رواجا اذا نفق وروزكار برجهتده برقرار اولميوب قارشق اسمكله نه سمتدن
اسوب كلديكى نامعلوم اولمق معناسنه در يقال راجت الريح اذا اختلطت فلاتدرى من اين تجئ (الترويج) تفعيل
وزننده برنسنه يه رواج ويرمك معناسنه در تقول روجته ترويجا اى نفقته (الروّاج) كتان وزننده شول انسان
وحيوانه دينوركه صوسزلقدن ناشى حوضك اطرافنى كزينوب طولاشوراوله (الرهج) رانك فتحى وهانك سكونيله
وهانك فتحيله جائزدر زيرا حرف حلقدر توزه دينور غبار معناسنه وصوسز بلوده دينور سحاب بلا ماء معناسـنه
مفردى رهجه در هايله وشور وشغب وشرّ وفتنه يه اطلاق اولور (الرهجج) رانك كسريله ضعيف البنيه انسان
وحيوانه اطلاق اولنور ونرم ونازك بدن آدمه اطلاق اولنور (الرهجوج) رانك ضميله رهجج معناسـنه در
يقـال رجل رهجج ورهجوج اى ضعيف وكذا ناعم (الارهـاج) همزه نك كسريله توز قوپرمق معناسـنه در
يقال ارهج الرجل اذا ثار الغبار وبركسه خانه سنى چوق بخورلمق معناسنه استعمال اولنور يقال ارهج الرجل اذا
اكثر بخور بيته بعض نسخه ده ثلاثى اوله رق اذا اكثر عنوانده مرسومدر وبلوت چوق يغمور دوكمك معناسنه در
يقال ارهجت السماء اذا همت بالمطر اشبو همت كلمه سنى شـارح تخفيفله تقييد ايلمكله همى يهمى ماده سندن اولور
وتشديد ايله ده جائزدركه همّ حلب لبن معناسنه اولمغله آندن مستعار اولور ويقال نوءمرهج كمحسن من الارهاج
اى كثير المطر ونوء ماده سنده شرح اولنمشدر (الرهوجة) رهوكه وزننده برنوع يوريمك معناسنه دركه مراد دابه نك
يورغه يوريمسيدر * مترجم ديركه زمخشرى مقدمة الادبده رهوج الفرس رهوار رفت اسب يعنى آت يورغه يوريدى
عنوانيله ثبت ايدوب وابن دريد جمهره ده رهوج كلمه سنى هملاج ايله تفسير ورهوار فارسى معرّبيدر ديو تحرير ايلمكله
رهوار فارسيده يورغه يورويشلى دابه يه دينوركه تركيده تحريفله رهوان دخى ديرلر پس رهوجه آندن متصرف اولور
(الرهمج) جعفر وزننده مطلقا واسع نسنه يه دينور (الراهنامج) راهنامهٔ فارسى معرّبيدركه كتاب الطريق ديمكدر
مراد بحريلرك پوصله وقارتى تعبير ايتدكاريدركه آنكله طريق درياو ليمانلر بيلنور تقول عليك بالراهنامج وهو الكتاب
يسلك به الربانة البحر ويهتدون به فى معرفة المراسى وغيرها ﴿ فصل الزاى المعجمة ﴾ (الزأج) زانك فتحى
وهمزه نك سكونيله ميانه ناسى افسـاد ايله برى برينه قشقرتمق معناسـنه در يقال زأج بينهم زأجا من الباب الثالث

﴿ فصل الزاى المعجمة ﴾

اذا حرّش (الزأبج) جعفر وزننده جمله و مجموع معناسنه در نته که زأبج دخی بو معنایه در یقال اخذ الشیٔ بزأبجه
وزأبجه ای اخذه کله (الزبرج) زانك و بانك کسریله زینت وآرایشه دینور کرك نقش ووشی ایله وکرك جواهر
مقوله سیله اولسون و زبرج التونه دینور ذهب معناسنه و شول یوفقه سحابه دینورکه آنده حمرت اوله (المزبرج)
مدحرج وزننده یك زینتلو دیمکدر زبرجه دن اسم مفعولدر یقال زبرج مزبرج ای مزیّن (الزبردج) زانك و بانك
فتحیله زبرجد دیدکاری جوهره دینور * شارحك بیانه کوره مقلوبدر (زنبج) زانك و بانك ونون مشدده نك فتحیله
سفنج وزننده شعرادن ابراهیم بن هرمه نك راویسی اسمیدر مؤلفك راویة قولنده هاء مبالغه ایچوندر (الزجّ) زانك
ضمی و جیمك تشدیدیله دیرساك اوجنه دینورکه قول بوکلدکده دیرسکك اوجندن طومالان کمیکك باشیدر اساسك
بیانه کوره معنای ثانیدن مأخوذدر و زجّ مزراغك اشاغی طرفنده اولان دمور حربه یه دینورکه یره رکز اولنور جمعی
زجاج کلور زانك کسریله جلّ و جلال کبی و زججه کلور فیله وزننده و زجّ برموضع آدیدر و ازجّ کمه سندن جمع اولور
کاسیذکر و زج اوق تمرنه دینور بونك جمعی کذلك زججه و زجاج کلور (الزجّ) زانك فتحیله برکمسه یه مزراغك
اشاغی دموری ایله دورتمك معناسنه در یقال زجّ فلانا اذا طعنه بالزجّ وآتمق معناسنه در یقال زجّ بالشیٔ اذا رماه
و دوه قوشی یلوب سکرتمك معناسنه در یقال زجّ الظلیم اذا عدا (الازجاج) همزه نك کسریله مزراغك اشاغی اوجنه
دمور حربه یچورمك معناسنه در تقول ازججت الرمح ای جعلت له زجّا (الزجاج) غراب وزننده و حرکات ثلاثله لغتدر
صرچه یه دینور فارسیده آبکینه دینور (الزجّاج) شدّاد وزننده صرچه ایشلین کمسه یه دینورکه شیشه جی تعبیر
اولنور (الزجاجی) تخفیفله و یای نسبتله صرچه صتان کمسه یه دینور صاحب الاربعین ابو القاسم بن ابی حرث
و یوسف بن عبدالله اللغویّ المصنف المحدث وعبدالرحمن بن احمد الطبریّ و ابو علیّ حسن بن محمد بن العباس وفضل
بن احمد بن محمد الزجاجیون محدّثلردر * وابو القاسم عبدالرحمن بن اسحق النحویّ الزّجاجیّ که جمل نام کتابك مؤلفیدر
زانك فتحی و جیمك تشدیدیله در شیخی و استاذی اولان ابو اسحق ابراهیم الزجاجه منسوبدرکه نحو یوندن امام
مشهوردر (المزجّ) میمك کسری و زانك فتحیله قیصه کوندره دینورکه مزراق هیئتنده اولور (الزجج) فتحتینله انسانك
قاشی اینجه واوزون اولمق معناسنه در یقال زجّ حاجبه زججا من الباب الرابع اذا دقّ فی طول (الازجّ) فتحتینله آندن
و صفدر اینجه اوله رق اوزون قاشلو کشی یه دینورکه قیرقاشلو تعبیر اولنور اجزای حسندندر مؤنثنده زجّاء دینور یقال
رجل ازجّ وامرأة زجّاء ای دقیق الحاجبین فی طول و ازجّ سیرك آدیدر علی قول کوزلری اوزره بیاض یلکی اولان دوه
قوشنه دینور جمعی زجّ کلور زانك ضمیله (التزجیج) تفعیل وزننده قاشلری جنبس ایله دوزلدوب اینجه واوزون یاپمق
معناسنه درکه نسوانك و یولوق پشتلرك کاریدر یقال زجّج الحاجب اذا دقّقه وطوّله تطویلی اینجلدکده اوزون کورنمك
جهتیله در (الزجج) ضمتینله اینشلکه آلشمش ذلول و زبون اشکار اطلاق اولنور جیرمتنه معناسنه و تمرتلنمش حربه لره
وخشت و مزراق مقوله لرینه دینور ظاهرا الازجّ مفردیدر (زجّ لاوة) زانك ضمیله صعان نام محلده برموضع آدیدر (زجاج
النحل) ارکك دوه نك آزی دیشلرینه اطلاق اولنور زجاج رماحه تشبیه اولنمشدر * شارح دیرکه محکمده مطلقا انیاب ایله
مفسر اولمغله خصیصهٔ فحل دکلدر (احماد الزجاج) همزه نك فتحی و زانك کسریله کذلك صعانده برموضع آدیدر
(الازدجاج) افتعال وزننده قاشلرك اوجلری کوزلرك قویرقلرینه قدر کلوب چاتمق معناسنه در یقال ازدجّ الحاجب
ازدجاجا اذا تمّ الی ذنابی العین (المزجوج) میمك فتحیله دریدن اولان شول قوغه یه دینورکه یك بیوك اولمغله دوندرمسی
ممکن اولمامغین ایکی دوداقلرینی بری برینه قاوشدروب بعده دیکرلر (الزرج) درج وزننده مزراغك اشاغی حربه سیله
دورتمك معناسنه در یقال زرجه زرجا من الباب الاوّل بمعنی زجّه و زرج بعض لغتده چوق آتلرك کورلتوسنه و جلبه
واصواتنه دینور (الزرجون) زانك و رانك فتحیله قربوس وزننده اوزوم آصمه سنه علی قول چبوقلرینه دینور
و باده یه دینور خمر کبی و بعض قیالرده واقع خدایی اویمه چتورلرده برکش طوری و صافی یغمور صوینه دینور
جوهری بو لغتی و همنه مبنی نون بابنده ذکر ایلمشدر و زنی فعلول ظنّ ایلمشدر بلکه وزنی فعلوندر نته که راجزك
اشبو * هل تعرف الدار لام الخزرج * منها فظلت الیوم کالمزرّج * بیتنده مزرّج تزرّجدن اسم مفعولدر نشوان
یعنی سرخوش معناسنه در کندیدن فعل تصرّف اولنمغله نونی ساقط اولمشدر پس نونی زائده اولمغله مقامی اشبو
جیم بابیدر * شارح دیرکه زرجون زرکون فارسی معرّبی اولمغله بو الفاظ عجمی یی تصرّفدر و زرکون فارسیده التون
رنکلو دیمکدرکه صاری دیمکدر (زرنج) سمند وزننده ایرانده سجستان ایالتنك قصبه سی اسمیدر (زرنوج) زانك
فتحی و رانك سکونیله ترکستانده اوزجند نام شهرك وراسنده بر بلده آدیدر زرنوق دخی دیرلر (الزعج) زانك فتحی
و عینك سکونیله برکمسه یی مضطرب و بیقرار ایلمك معناسنه در یقال زعجه زعجا من الباب الثالث اذا اقلقه و برنسنه یی

یرندن قوپرمق معناسنه در یقال زعجه اذا قلعه من مکانه و طرد ایلمك معناسنه در یقال زعجه اذا طرده و حیقرمق معناسنه در یقال زعج الرجل اذا صاح (الازعاج) همزه نك کسریله بودخی برنسنه یی یرندن قوپرمق معناسنه در (الانزعاج) انفعال وزننده آندن مطاوعدر یقال ازعجه فانزعج ای قلعه عن مکانه فاقتلع * مصباحده ازاله عن موضعه عبارتیله مفسر اولوب بعضلر مطاوعی کلیوب بلکه مطاوعنده ازعجه فشخص دینلدیکنه ذاهب اولدقلرینی و خلیل و فارابی لفظندن مطاوعی کلدیکنه قائل اولدقلرینی نقل ایلمشدر پس اکا کوره ازعاج برنسنه یی یرندن عنفله آیرمق معناسنه اولور (الزعج) فتحتینله قلق و اضطراب معناسنه درکه بیقرار اولمقدن عبارتدر یقال زعج الرجل زعجا من الباب الرابع اذا قلق (المزعاج) میمك کسریله شول خاتوندرکه بریرده آرام و قرار ایلمز اوله (الزعبج) بای موحده ایله جعفر وزننده و (الزعبج) زبرج وزننده آق بلوده علی قول یوفقه و خفیف بلوده دینور و مطلقا خوب و دلکش اولان شیئه دینور و زعبج زیتون اسمیدر (الزعلجة) دحرجه وزننده بدخویلق سوء الخلق معناسنه در (الزغبج) غین معجمه و بای موحده ایله جعفر وزننده عتم یعنی زیتون جبلی یمشنه دینورکه نبق یعنی عربستان کرامی دیدکلری میوه نك خرده لری شکلنده اولور ابتدا ایشیل بعده بیاض بعده سیاه اولور و طعمی دارچین آجیسی کبی آجترق طتلو اولور و آندن مربی اتخاذ اولنور (الزغلجه) زعلجه وزننده و مرادفیدر آنفا ذکر اولندی لکن مهمله سی اصوبدر (الزلج) زانك و لامك فتحیله و لامك سکونیله جائزدر ایاق قایوب طایمق معناسنه در زلق کبی یقال زلج قدمه زلجا من الباب الرابع بمعنی زلق (الزلج) زانك فتحی و لامك سکونیله و (الزلیج) زانك فتحیله یره ایاغنی پك باصمیوب کنکلك قایار طرزنده خفت و سرعتله یوریوب کتمك معناسنه در یقال مر فلان یزلج زلجا و زلیجا من الباب الثانی اذا خف علی الارض و زلج مزلاج ایله قپویی قپایوب باغلمق معناسنه در یقال زلج الباب زلجا اذا اغلقه بالمزلاج (الزالج) خارج وزننده شدت و محنتلردن قورتلمش آدمه اطلاق اولنور کویا که قایوب خلاص اولور و صویی شدتله ایچر اولان کمسه یه اطلاق اولنور و بغایت املس و هموار اولمغله همان یایدن قایوب چیقر اولان اوقه دینور یقال سهم زالج اذا کان یتزلج عن القوس (الزلوج) صبور وزننده بودخی ذکر اولنان اوقه اطلاق اولنور لکن اساسده و سهم زالج ای یزلج علی وجه الارض ثم یمضی عبارتیله مثبت اولمغله یر یوزنده قایارق کیدوب نشانه وارمیوب صاوشوب کچر اولان اوق اوله جقدر * شارح دخی یزلج علی وجه الارض و لم یقصد الرمیة عبارتیله بیان ایلمشدر (التزلج) تفعل وزننده یرطاینجق اولمغله ایاق قایمق معناسنه در یقال تزلج قدمه بمعنی زلج و مشروبی شدت و مبالغه اوزره ایچمك معناسنه استعمال اولنور کویا که مجموعی حنجره دن تزلیج ایدر یقال تزلج النبیذ اذا الح فی شربه (المزلج) معظم وزننده آزنسنه یه اطلاق اولنور کویا که الدن قایوب کیدر یقال شیء و عطاء مزلج ای قلیل و شول کمسه یه اطلاق اولنورکه برقوم و جماعته صکره دن ملحق و ملصق اولوب فی الاصل اول زمره دن اولمیه و خلق و خلق جهتنده کامل اولمیوب ناقص اولان کشی یه اطلاق اولنور و هر شیئك الچق و دون اولانه اطلاق اولنور و بخیل و ناکسه اطلاق اولنور کویا که زمرهٔ انساندن تزلیج اولنمشدر و صاف و خالص اولمیان دوستلغه و محبته اطلاق اولنور یقال حب مزلج ای غیر خالص (المزلاج) مفتاح وزننده و (الزلاج) کتاب وزننده مغلاق معناسنه درکه کلیده دینور لکن مزلاج ال ایله آچیلوب انختره محتاج اولمیان و مغلاق انجق انختر ایله آچیلور اولان کلیده مخصوصدر * اساسده الغاز طریقیله یقال المزلاج یغلق به الباب و لا یغلق عبارتیله قول مزبوره تلمیح ایلمشدر فافهم و مزلاج صغریسی اتسز و آریق اولان خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة مزلاج ای رسحاء (الزلوح) صبور وزننده یایدن چاپك قایوب کیدر اولان اوقه دینورتته که ذکر اولندی و چاپك و چالاك انسان و حیوانه اطلاق اولنور یقال رجل و فرس زلوج ای سریع و زلوج عبدالله بن جحش الکنانی نام کمسه نك فرسی یاخود ناقه سی اسمیدر و بغایت املس اولمغله الدن چاپك قایوب کیدن اوقه اطلاق اولنور یقال قدح زلوج ای سریع الانزلاق من الید * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر و زلوج دور و دراز یوقشه اطلاق اولنور یقال عقبة زلوج ای بعیدة طویلة (الازلاج) همزه نك کسریله بودخی قپویی مزلاج ایله بند ایلمك معناسنه در یقال ازلج الباب اذا اغلقه بالمزلاج (التزلیج) تفعیل وزننده برکمسه آغزندن برسوز چیقاروب بین الناس فاش و شایع ایلمك معناسنه در کویا که آغزندن میانهٔ ناسه قایدرمشدر یقال زلج کلامه تزلیجا اذا اخرجه و سیره ای افشاه بین الناس و همان کفایت مقداری شیء ایله کچنمك خصوصنی صاوشدرمق معناسنه استعمال اولنور یقال فلان یزلج عیشه ای یدافعه بالبلغة (الزلجی) جمزی وزننده و (الزلیجة) ولیجه وزننده جست و چاپك ناقه یه اطلاق اولنور یقال ناقة زلجی و زلیجة ای سریعة (الزلجان) فتحاتله سبق و تقدم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال زلجه زلجانا اذا تقدمه (الزلج) ضمتینله صیرنجق اولان یالچین قیالره اطلاق اولنور صخور ملس معناسنه ظاهرا زلیج مفردیدر

(مزلج) مقبل وزننده عبدالله بن مطر نام شاعرك مخلصيدر منظومه سی اولان اشبو * نلاقی بها یوم الصباح عدوّنا *
اذا اكرهت فيها الاسنة تزلج * بيتی تلقبنه باعث اولمشدر واقعا بعض شعراء منظومه سی سببيله ملقب اولمق عادات
عربدندر نته كه كتاب مزهرده آنكچون فصل مخصوص مرسومدر (الزّمج) زانك فتحی وميمك سكونيله طولدرمق
معناسنه‌در يقال زمج القربة زمجا من الباب الاوّل اذا ملأها وناس بيننی افساد ايدوب بری برينه دوشورمك
معناسنه‌در يقال زمج بين القوم اذا حرش وبر يره دستورسز كستاخانه كيرمك معناسنه‌در يقال زمج عليهم اذا دخل
بلا اذن (الزمج) فتحتينله طارلمق معناسنه‌در يقال زمج الرجل زمجا من الباب الرابع اذا غضب (الزمج) كتف وزننده
و (المزمئجّ) ازمئجاجدن اسم فاعل اوله‌رق طارغين وخشمناك آدمه دينور يقال رجل زمج ومزمئجّ ای غضوب
(الزمجی) زانك وميمك كسريله زمكی وزننده قوشك قويريغی دیبنه دينور اصل ذنب الطائر معناسنه نته كه زمكی دخی
بو معنايه‌در (الزّمج) دمّل وزننده برنوع يرتجی قوش اسميدر فارسيده اكا دو برادران ديرلر زيرا بريسی شكاردن
عاجز اولنجه او برچفتی يتشوب اكا اعانت ايدر جوهری وهمنه مبنی فارسيده‌ده برادران دينور ديو رسم ايلمشدر
دو برادران ايكی برادر وده برادران اون برادرلر ديمكدر بو قوشه تركيده اوتلكو وسكسك قوشی تعبير اولنور
لونی صارويه مائل وصوتی كوپك اينكی صوتنه شبيهدر كوچك قوزيلری وچوجقلری قاپوب كتورر آنكچون
بزم ديارلرده اكا اوشق قپان تعبير اولنور اكثری كيجه كاوب يتاقدن چوجقلری اختطاف ايدر * شارح ديركه
بر جنس قوش دخی واردركه زمّج الماء ديرلر مصرده اكا نورس ديرلر كوكرجين جثه سنده وبياض اولور قاره بطاق
كبی صويه طالوب بالق صيد ايدر (الزأمج) زانك فتحی وهمزه‌نك سكونيله زأبج وزننده ومرادفيدركه جمله ومجموع
معناسنه‌در يقال اخذه بزأمجه ای بزأبجه ای كاه (الزمجة) زانك وميمك كسريله اركك دوه قوشنك منقارينه دينور
(المزمهجّ) هايله مقشعرّ وزننده خوشمنظر وتاب وطراوتلو چوق چايره دينور يقال كلأ مزمهجّ ای انيق ناضر
كثير (الزنج) زانك فتحی ونونك سكونيله وزانك كسريله زبانزددر و (المزنجة) ميمك ونونك فتحيله و (الزنوج) زانك
ضميله قاره‌لردن بر طائفه‌در زنجیّ مفرديدر فارسيده زنكی واولكه‌لرينه زنكبار دينور بو جهتله معرّب اولمسی
اغلبدر واولكه‌لری ماوراء صعيدده خطّ استوا تحتنده‌در (الزنج) فتحتينله پك صوصه‌مق علی قول زياده‌سيله
صوسزلق چكمكله بغرسقلری منقبض اولوب مرام اوزره طعام وشرابدن قالمق معناسنه‌در يقال زنج الرجل
زنجا من الباب الرابع اذا عطش شديدا او هوان تقبض امعاؤه ومصارينه من العطش ولا يستطيع اكثار الطعم
والشرب (المزنّج) معظم وزننده آزنسنه‌يه دينور يقال عطاء مزنج ای قليل (زنج) زانك ضميله نيسابورده بر قريه
آديدر (زنجان) سحبان وزننده اذربيجان اولكه‌سنده بر بلده آديدر محدّثيندن محمدبن احمدبن شاكر وشيخ الحرم
امام سعدبن علی وابو القاسم يوسف بن الحسن وابو القاسم يوسف بن علیّ الزنجانيون اورادندر (الزناج) كتاب
وزننده عوض ومكافات ايلمك معناسنه‌در يقال زانجه زناجا اذا كافاه (زنيج) زبير وزننده محدّثيندن ابو غسان
محمدبن عمروك لقبيدر (الزنفيلجة) زانك كسری ولامك فتحيله و (الزنفالجة) يای الفه قلبله و (الزنفليجه)
قسطبيله وزننده كنف ديدكلری ظرفه شبيه بر ظرف آديدر وكنف كافك كسريله ايچنه خردوات وضع اولنان
طوربه وطغارجق مقوله‌سی ظرفدر ولفظ مزبور زين بيلهٔ فارسی معرّبيدر مفردات فارسيده زين پيله كه تخفيفله
زنپيله دخی ديرلر محفه طرزنده اغاجدن دوزلمش برچفت ظرف ايله مفسردركه ايچنه ميوه وسبزوات مقوله‌سی
قيوب طواره يوكلدرلر وبرنوعی واردركه حصيردن وقيلدن نسج ايدر آنی باغچوانلر قوللنورلر بو جهتله حالا
اوزمجيلرك وباغچوانلرك دابّه اوزره نسنه طاشيدقلری چفته سپدلرده اطلاق اولنور وزين بيله بای عربی
وفارسيله وصف تركيبيدر اصلی بيلهٔ زين ايدی كه اكر طوبره‌سی ديمكدر اوائلده آت قسمنه تحميل ايلدكلرندن
اكره تخصيص اولنوب بعده دوابّ سائره‌يه‌ده تحميل ايلديلر وزنفيلجه آندن معرّبدر بعده تصرّفله زنفالجه
وزنفليجه دخی ديديلر مزهرك بياننه كوره وزنلری فنعيلله وفنعالله وفنعليله‌در (الزنفجة) زانك فتحی ونونك
سكونيله آفت وداهيه معناسنه‌در (الزوج) زانك فتحی وواوك سكونيله اش معناسنه‌دركه چفت اولان شيئك هر بردن
عبارتدر بو جهتله بعل وحليله‌يه يعنی خاتونك ارينه وارك خاتوننه اطلاق اولنور وتصريح تأنيث ايچون ارك خاتوننه
زوجه دخی اطلاق اولنور هايله نته كه بعل كلمه‌سی دخی بويلجه‌در يقال هو زوجها وهی زوجه وزوجته وهما
زوجان يعنی ايكی اشدر * مؤلفك بصائرده بياننه كوره زوج لفظی اش اولان حيواناتده ذكر وانثادن هر برينه اطلاق
اولنور هو زوجه ديرلركه بو آنك اشيدر ديمكدر كذلك حيواناتده وسائر اشياده هر ايكی قرينه يعنی اشك ايكيسنه بردن
زوج اطلاق اولنور مثلا خفّ ونعل كبی كه تركيده بوندن چفت ايله تعبير اولنور فرد مقابليدركه تك ديمكدر كذلك

لون وشكل مقوله‌سی اوصافده آخره مماثل یاخود مضادّ اولانك هر برینه زوج اطلاق اولنور بو جهتله بعل و بعله‌دن
هر برینه زوج دیرلر وهـایله زوجه لغتی ردیه‌در زوجك جمعی ازواج وزوجه‌نك جمعی زوجات‌در واشـبو
﴿احشروا الذین ظلموا وازواجهم﴾ کریمه‌سنده ازواج ظلمه‌یه افعاللرنده مقتدی اولان اقران ایله مفسردر کذلك
﴿ولا تمدّنّ عینیك الی ما متعنا به ازواجا منهم﴾ کریمه‌سنده اشباه و اقران ایله مفسردر ﴿ومن كل شئ خلقنا زوجین﴾
کریمه‌سـنده زوجین عنوانی بالجمله اشیاء جوهر وعرضدن وماده و صورتدن مرکب اولوب مصنوعیتی مقتضی
ترکیبدن عاری برنسنه اولمیوب والبته برصانعه محتاج و صانع دخی فرد اولدیغنه تنبیهی متضمندر وقرآن کریمده
بعض محلده ازواجدن مراد انواع متشابهه و بعض محلده اصناف و فرقه‌لردر ﴿وزوّجناهم بحور عین﴾ کریمه‌سی
وقرناهم بهنّ معناسنه‌در هرنقدر تزویج مفعولینه متعدّی ایسـه‌ده بلاباء ورودی بیننده متعارف اولان مناکحه
طورندن خارج اولدیغنه تلمیح نکته‌سـنه مبنیدر * ومصباحك ومغربك خلاصه‌سی بودرکه زوج شـکل یعنی
بر آخر شیئه طبع یاخود اوصـافدن بروصفده شـبه ونظیر اولان شیئه دینورکه آنکچون نظیر اوله اصناف
والوان کبی یاخود نقیض اوله رطب و یابس وذکر وانثی ولیل ونهار وحلو ومرّ کبی وهر ایکیسنه‌ده‌که چفت
تعبیر اولنور زوج اطلاق اولنور زوجان دینـدیکی کبی پس زوجان ایله برچفت‌که ایکیدر وایکی چفت‌که
درتدر اراده اولنور وازهریدن نحویونك اثنینه زوج اطلاقنك انکارلری منقولدر حتی ابن انبـاری اطلاق
مزبوری تخطئه ایلمشـدر زیرا عربلر مثلا زوج حمام وزوج خفاف دیمیوب انجق زوجان من حمام وزوجان
من خفاف عنوانیله تکلم ایلدکلرینی کذلك برچفت قوشـك برینه زوج دیمیوب بلکه ارککنه فرد ودیشیسنه
فرده دیدکلرینی معرض احتجاجده نقل ایلمشدر * وسجستانی دیمشدرکه واحده زوج اطلاقی جنسندن برآخرك
وجودیله مشروطدر مثلا هو زوجه دیرلرکه بو آنك اشیدر وهما زوجان دیرلرکه بو ایکی بری برینه اشدر وچفتدر
دیمکدر * نته‌که مؤلفکده مرادی بودر وزوج ار وعورتدن هر برینه اطلاق اولنور و بو لغت عالیه‌در نته‌که قرآن
کریمده زوجه عنوانی وارد اولمامشـدر وابو حاتم روایتی اوزره زوجه اهل نجد وزوج اهل حجاز لغتیدر ابن
سکیت نقلی اوزره علی العکس‌در وفقهانك ها ایله استعمالی ایضاح ایچون وخوف التباس ایچوندر وتزویج که
تفعیلدر بنفسه مفعولینه متعدّی اولور کذلك تزوّج که تفعلدر ایکی مفعوله تعدیه ایدر تقول زوّجت فلانا امرأة
وبامرأة فتزوّجها وتزوّج بها وباء ایله تعدیه‌سی ازدشنوءه لغتیدر وفقهانك زوّجتها منه قوللری‌که من کلمه‌سیله متعدیدر
موجه دکلدر * بو تفصیلدن مؤلفك اجمالی شرح وبسط اولنمشدر انتهی و ایکی اشك هر برینه اطلاق اولندیغی کبی
ایکیسنه بردن زوج اطلاق اولنور نته‌که زوجان دخی دینور یقال هما زوجان ویقال هما زوج * شـارح دیرکه
بو عربلرك هماسیان وهماسواء دیدکلری کبیدر انتهی وزوج فرد مقابلنه دینورکه چفت تعبیر اولنور شفع کبی یقال
زوج او فرد ای شفع او وتر یعنی چفتمیدر تکمیدر وزوج محفه اورتوسنه دینورکه یولك ایپندن نسج ایدرلر چفت
اولمسی یاخود ایکی رنك ایپدن ایشلندیکی حسبیله‌در ودیبا مثللو نسنه‌لرك لونه اطلاق اولنور قال فی الاسـاس
خلق الله النبات ازواجا ای اصنافا والوانا وخلق فیها من كلّ زوج ای من كل لون ﴿التزویج﴾ تفعیل وزننده
چفتلندرمك وبری برینه اش قلمق معناسنه اولمغله برخاتونی برکسه‌یه نکاحله چفت ایلك معناسنه مستعملدر تقول
زوّجته امرأة ویقال زوّجته بامرأة ای انکحته امرأة وقوله تعالی ﴿وزوّجناهم بحور عین﴾ ای قرناهم بهنّ
یعنی وجه آتی اوزره تزویج وتزوّج لغت عالیه‌ده مفعولینه بنفسـه متعدی ایکن آیت مرقومه‌ده باء واسطه‌سیله
تعدیه‌ایلمسی تزویج قرن والصاق معناسنی متضمن اولدیغنه مبنی اولمغله زوّجناهم قرناهم والصقناهم سبکنده‌در
بیضاوی بای سببیته دخی حمل احتمالنی اشعار ایلمشدر وراغبك بیاننه کوره زوّجناهم حورا عنوانده وارد اولمدیغی
جنتده واقع تزویج حور حالا بیلمزده متعارف اولان مناکحه وتیره‌سنده اولمدیغی نکته‌سنه مبنیدر ﴿التزوّج﴾ تفعل
وزننده چفتلنمك واش اولمق معناسـنه اولمغله برخاتونی نکاحله آلمق معناسـنده مستعملدر تقول تزوّجت امرأة
وبامرأة کرك تزویج وکرك تزوج صیغه‌لری وجه مذکور اوزره بنفسـه ومفعول ثانی‌یه باء ایله متعدی اولورلر
علی قول باء ایله تعدیه‌لری لغت قلیله‌درکه وجه مرسـوم اوزره ازدشنوءه لغتیدر * مؤلفك وبها قولی زوّجت
وتزوّجت مثاللرینك ایکیسنه‌ده ناظردر وضمیر مؤنث امرأیه راجع اولمغله وبامرأة ای بالباء دیمکدر وتزوّج برنسنه‌یه
کیریشوب قارشمق معناسنه استعمال اولنور یقال تزوّجه النوم ای خالطه ﴿المزواج﴾ میمك کسریله کثیرة التزوّج
اولان خاتونه دینور یقال امرأة مزواج ای کثیرة التزوّج وزوجلری چوق خاتونه اطلاق اولنورکه امّ خارجه
دیدکلری عورت کبی اوچ کونده بر بوشانوب غیریسنه واران ملعونه اوله‌جقدر ومحتملدرکه بری برندن خبرسز

ل

چوق ارده وارمش اوله هندستانده برعورت اوندن زیاده اره واروب نوبتلشدکاری محکیدر یقال امرأة مزواج
ای کثیرة الزوجة ای الازواج پس زوجه عنبه وزننده ازواج کبی زوجك جمعی اولور لکن نوادردندر (الازواج)
همزه نك فتحیله زوجك جمعیدر نته که ذکر اولندی وقرناء معناسنه استعمال اولنورکه قرینك جمعیدر ومنه قوله تعالی
﴿احشروا الذین ظلموا وازواجهم﴾ ای قرناءهم (الزاج) معروف طوزدرکه قاره بویه تعبیر اولنور انواعی واردر
وبو زاك فارسی معربیدر وزاج محدثیندن احمد بن منصور الحنظلی لقبیدر (الزیج) زانك کسری ومدیله بناء ایننه
دینورکه چرپی ایپی تعبیر اولنور معمارلرك کونیه تعبیر ایتدکاری آلته متعلق ایپدرکه او جنده شاقولی اولور فن هندسه
حکمنجه راست وکج میانی آنکله وزن وادراك ایدرلر وبو زیك فارسی معربیدر * مترجم دیرکه زیك لفظی فارسیده
ایکی معنایه دربری بنا ومعمار تخته سنه وصحیفه سنه دینورکه آنده رسم صورت بنا طرح اولنور وبری بنا ایپنه دینورکه
چرپی ایپی تعبیر اولنور وزیج کلمه سی جیم فارسیله آلتی معنایه کلور بری شول ایپلکاره دینورکه استاد نقشکارلر
نقشلری آنکله طرح ایدرلر پس اهل نجومك استخراج ایتدکاری کتاب علم سیر کواکبه که زیج تعبیر اولنور معانیء ثلاثهٔ
مذکوره نك هر برندن اخذ اولنمق ممکندر وبعضلر دیدیلرکه زیج زه معربیدرکه وتر معناسنه در علم مزبور توتیر
وتقویسی مشتمل اولمغله بوندن دخی اخذ اولنمق محتملدر (الزوج) موج وزننده معناسی مفصلا بیان اولندی وزوج
مصدر اولور میانه ناسی افساد ایدوب بری برینه قشقرتمق معناسنه یقال زاج بینهم یزوج زوجا اذا حرش (المزاوجة)
مفاعله وزننده ازدواج معناسنه درکه بری برینه اش اولمق وچفت اولمق معناسنه در یقال زاوجا مزاوجة ای
ازدوجا وازدوج کلمه سی افتعالدر اصلی ازتوج ایدی (الزهزج) زای معجمه ایله جعفر وزننده جن طائفه سنك
سسلرندن وجویلدیلرندن حکایه در جمعی زهازج کلور تقول سمعت زهازج الجن ای عزیفهم وجلبتهم * مؤلفك
وجلبتها عنوانیله ایرادی طائفه اعتبارینه مبنی در (التزهلج) تدحرج وزننده مزراغك بوغوملری وسائر یرلری
طوغری واویغون اولمق معناسنه در یقال تزهلج الرمح اذا اطرد (الزهلجة) دحرجه وزننده مدارا ایلك معناسنه در
تقول لم ازل ازهلجه حتی لان ای اداریه

فصل السین

(السجة) جرعه وزننده و(السبجة) ولیجه وزننده
سیاه عبایه وسیاه کلیمه دینور ویکسز ویقاسز اولان عرب کوملکنه دینور بقیره معناسنه * شارح دیرکه بعض امهاتده
سبجه وسبیج شبی معربی اولمق اوزره مرسومدرکه فارسیده کیجه لك ثوبه دینور وسبجة القمیص کوملکك
تیرزلرینه وقولتقلری آلتنه اوریلان پارچه لره دینورکه خشتك تعبیر اولنور (التسبج) تفعل وزننده سیاه عبا کیمك
معناسنه در یقال تسبج الرجل اذا لبس السبجة (السبیج) امیر وزننده بودخی یقاسز یکسز عرب کوملکنه دینور
(المسبج) معظم وزننده انلو کلیمه دینور یقال کساء مسبج ای عریض (السبرجه) دحرجه وزننده برایشی پوشیده
ومستور ایلك یعنی خلقدن صقلامق معناسنه در یقال سبرج علی الامر اذا عماه (سابروج) بانك فتحی ورانك
تشدیدیله بغداد ده برموضع آدیدر (السبجونة) سینك فتحی وبانك سکونیله تلکی دریسندن معمول برکونه فروه
یعنی کورك اسمیدر وبو آسمان کون معربیدرکه کوك رنکلی دیمکدر پس کوك یاخود مائی اولور اول رنکده تلکی
کورکی نامعروف اولمغله لفظ مزبور شبکونه معربی اولورسه پك ملایم اولورکه کیجه رنکلی دیمك اولورکه مراد
سیاهدر زیرا سمور کبی سیاه تلکی موجوددر خصوصا مکه اوغلاغی دریسندن یاپدقلری کورك معلومدر اکر تلکی
دریسیله مقید اولمسه سنجاب وتیون محتمل ایدی بوندن بشقه آسمان کون لفظندن تعریب مذکور محض تکلفدر
(الاستاج) و(الاستیج) همزه لرك کسریله ماسوره تعبیر اولنان دلیك قامشه دینورکه جولهه لر اکا طوقونجق ایپلکی
صاروب مکوکه ادخال ایدرلر * مترجم دیرکه استیج ستبره فارسی معربیدر واستاج آندن مشبعدر (استجه) همزه نك فتحیله
مغربده بربلده آدیدر (السج) حج وزننده فضلهٔ طبیعی صویق اولمق معناسنه درکه مراد لینت اوزره حدثلمکدر
یقال سج الرجل وغیره من الباب الاول اذا رق غائطه ودیوار صوامق معناسنه در یقال سج الحائط اذا طینه (المسجة)
میمك کسریله اسم آلتدر دیوار صوایجق تخته ماله یه دینور (السجة) سینك فتحیله برصنم آدیدر نته که بجه دخی
برغیری صنم آدیدر وسجه وسجاج که سحاب وزننده شول سوده دینور صوچوق قونمغله پك یوفقه وطوری اوله (السجج)
ضمتینله اوستی بالچقله صوانمش سطوحه دینورکه کارکیرخانه لرده اولور طایات ممدره معناسنه در ونفوس طیبه
معناسنه در ظاهرا مفردی اسج در (السجسج) غبغب وزننده نه اسی ونه صوغوق اولان کونه دینورکه معتدل اولور
یقال یوم سجسج ای لاحر ولا قر ونه پك ونه ملایم اولان یره دینور یقال ارض سجسج ای لیست بصلبة ولا سهلة وطلوع
فجر ایله طلوع شمس ما بیننه دینور ومنه حدیث ابن عباس فی صفة الجنة ﴿وهواءها السجسج﴾ وغلط الجوهری فی قوله
الجنة سجسج * شارح دیرکه حدیث آخرده ﴿نهار الجنة سجسج﴾ عبارتیله وارد اولوب محدثین ای معتدل لاحر ولاقر

اولاظلمة فيه ولاشمس اونوره كالنور الذى بين طلوع الفجر والشمس عبارتلريله تفسير ايلمكله جوهرينك استشهادى
حذف مضافه محمول اولمق محتملدر (السحج) سينك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله برنسنه نك دريسنى ياخودقبوغنى
صيروب صويمق معناسنه در يقال سحجه سحجا من الباب الثالث اذاقشره ويقال اصابه شئ فسحج وجهه يعنى
اكا برنسنه طوقنمغله يوزينك دريسنى صيروب صويدى و سحج باشك صاچنى آهسته جه طرامق معناسنه در يقال سحج
فروة رأسه اذاسرّحه لينا و تيرتيريورمك معناسنه در يقال مرّ يسحج اى يسرع و دابّه يه مخصوص برنوع سكرتمك
معناسنه دركه پك سكرتمكدن دون اولوركه لنك سكرتمسى اوله جقدر يقال سحج الفرس اذاجرى دون الشديد
(الانسحاج) انفعال وزننده سحج كلمه سندن كه درى و قبوق صيروب صويمق معناسنه در مطاوع اولور يقال سحج
جلده فانسحج (التسحيج) تفعيل وزننده تكثير ايچوندر چوق صويمق يابك صويمق معناسنه در (التسحج) تفعل
وزننده آندن مطاوعدر يقال سحج قشره فتسحج (المسحج) معظم وزننده ايصريلوب ياطرملانمغله كودهسنك دريسى
يوزلمش انسان وحيوانه دينور اكثرى حمار قسمى برى برينى قاپوب اصرمغله آنلره وصف ايدرلر يقال حمار مسحج
اى معضض مكدّح (السحاج) شدّاد وزننده شول دوه يه دينوركه دائما طبانلرينى يره سوروب طرملامقله طپراغنى
صيرر اوله يقال بعير سحاج اذاكان يسحج الارض بخفه (المسحج) و (المسحاج) ميملرك كسريله ذكر اولنان
سحج ديدكلرى سكرتمكله سكردر اولان حيوانه دينور يقال حمار مسحج و مسحاج اى يجرى دون الشديد و مسحج
دولكرلرك اغاج يوندقلرى كسر وتبر مقولهسى آلته دينور و مسحاج هر كلامده آند ايچوب يمين ايدر اولان يمينجى
عورته دينوركه برى برى اردنجه يمينى اسراع ايدر يمينك كثرتى كلامك كذبنه شاهد مصدّقدر يقال امرأة مسحاج
اى حلوف تسحج الايمان اى تسرعها (سحوج) سحون وزننده بر موضعدر (السحوج) صبور وزننده مسحاج
كبى بودخى يمينجى قارىيه دينور (السخاوج) سينك فتحى وخاى معجمه نك تخفيفيله شول خالى ارضه دينوركه نه يول
بولهجق اعلام ونشانلرى ونه ايچهجك صويى اوله كه چول تعبير اولنان بيابان اولهجقدر و بو جمع صورتنده مفرددر
(السدج) سينك فتحى ودالك سكونيله بركمسه يه برنسنه ضمننده بدگمان ايلمك معناسنه در يقال سدجه بالشئ سدجا
من الباب الاول اذاظنه به (السدّاج) شدّاد وزننده يلانجى يه دينور كذّاب معناسنه (التسدّج) تفعل وزننده
قصدا يلان پيدا ايلمك معناسنه در يقال تسدّج فلان اى تكذّب و تخلق (الانسداج) انفعال وزننده يوزاوزره قپانوب
دوشمك معناسنه در يقال انسدج الرجل اذاانكبّ على وجهه (الساذج) ذال معجمه ايله ساده معرّبيدركه بى نقش اولان
شيئه دينور * شارح ديركه بوندن الفاظ عربيه اخذ ايلمشلردر ازجمله سداجه لفظنى سهولت وحسن خلق معناسنه
استعمال ايدرلر حسن الخلق اولان آدم نقوش رديّهدن سادهدل اولمق ملابسهسيله وكثرت استعمالدن ذالنى اهمال
ايلديلر (سرنج) عرند وزننده اكراددن بر قبيله آديدر محدثيندن ابو منصور محمد بن احمد بن مهدىّ السرنجىّ
و پدرلرى اول قبيله دندر (السراج) كتاب وزننده معروفدركه فتيلى ينار چراغه دينور قنديل واكا ملحق موم وچرا
كبى * شارحك بيانه كوره جمعى سرج در ضمتينله يقال اطفأ السراج اى المصباح وكونشه اطلاق اولنوركه سراج
نهاردر يقال طلع السراج اى الشمس * شارحك بيانه كوره بو ماده ضياء معناسنه موضوعدر و سراج اعلام ناسدندر
(السرج) سينك فتحى وراءنك سكونيله صاچ اورمك معناسنه در يقال سرجت المرأة شعرها سرجا من الباب الاول
اذاضفرت ويلان سويلك معناسنه در اساسدن بو معنا مجاز اولمق منفهم اولور يقال سرج الرجل اذا كذب و سرج
آت اكرينه دينور زين اسب معناسنه * مؤلف سرج لفظنى ذكر ايدوب تفسيرندن سكوتى معروف اولديغنه مبنى ياخود
نسخه لردن ساقط اولمشدر يقال شد على الفرس سرجه اى رحله (التسريج) تفعيل وزننده بودخى صاچ اورمك
معناسنه در يقال سرجت المرأة شعرها اذاضفرت و برنسنهيى خوب وكوبجك ايلمك معناسنه استعمال اولنوركه
سراج كبى تابدار ايلمكدن عبارتدر يقال سرجه تسريجا اذابجه وحسنه (السرج) فتحتينله برآدمك چهرهسى
كوزل وتابدار اولمق معناسنه در يقال سرج الرجل سرجا من الباب الرابع اذاحسن وجهه و كذب سويلك معناسنه در
يقال سرج الرجل اذا كذب (الاسراج) همزهنك كسريله دابّهيى اكرلمك معناسنه در تقول اسرجتها اى الدابّة
اسراجا اذاشدّدت عليها السرج (السرّاج) شدّاد وزننده اكر پيان كمسه يه دينوركه لسانمزده دخى سرّاج تعبير اولنور
و يلانجى يه اطلاق اولنور كذّاب معناسنه (السراجة) سينك كسريله سراجلق حرفتنه دينور (سريج) زبير وزننده
بر معروف حدّاد اسميدركه قلج يپار ايدى سيوف سريجيه اكا منسوبدر * شارح ديركه نته كه * وفاحما و مرسنا مسرّجا *
مصراعنى بوكونه تصرّف ايدرلر * وابو سعيد محمد بن القاسم بن سريج وابو العباس احمد بن عمر بن سريج كه عالم و فقيه
عراق ايدى وهيثم بن خالد السريجيون علمادندر (سرج) سينك فتحى وراءنك سكونيله معنالرى ذكر اولندى و سرج

اسماء رجالندندر سرج ابن ابراهيم الخليل على نبينا وعليه صلوة الجليل در والده‌سى قطورا بنت يقطن در ساره
جنابلرى وفاتندنصكره تزوّج ايلمديلر ويوسف بن‌سرج وصالح بن‌سرج ومحمد بن‌سرج ومحمد بن‌سنان بن‌سرج محدثلردر وسرج
برموضع آديدر ﴿السرجج﴾ سينك ضمى وجيمك فتحيله ترتب وزننده دائم وجاودان معناسنه‌در ﴿السرجوج﴾
سينك ضميله احمق وبيغز كشى‌يه دينور ﴿السرجيجة﴾ سينك كسريله و﴿السرجوجة﴾ سينك ضميله سرشت
وطبيعت معناسنه‌در يقال الكرم من سرجيجته وسرجوجته اى من خلقه وطبيعته ﴿سرجه﴾ جرعه وزننده سميساط
نام قلعه قربنده برموضعدر وحلب قضاسنده برقريه‌در ونصيبين ايله دنيسر نام بلده بيننده برحصن آديدر ﴿سروج﴾
صبور وزننده حران قربنده بربلده‌در ﴿السردجة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌يى ترك واهمال ايلمك معناسنه‌در يقال
سردجه سردجة اذا اهمله ﴿السرنج﴾ سمند وزننده صنعت انواعندن برنوع مصنوعه اسميدر فسيفساء كبى وفسيفساء
منقش تپه جاملرينه دينور * شارحك بيانه كوره سه رنك معرّبيدركه اوچ دورلو ديمكدر لكن نه اولديغى معلوممز اولمدى
وسرنج بردواى معروف آديدركه بعضا سيلقون دخى اطلاق ايدرلر تركيده سلوكن ديدكلرى قرمزى بويادركه يانمش
قلايدن وقورشوندن معمول اولور جراحاته نافعدر * مترجم ديركه فارسيده اكا سرنج ديرلر برنج وزننده وزيل تعبير اولنان
چالقى‌يه‌ده ديرلر ﴿السرهجة﴾ دحرجه وزننده اباء وامتناع ايلمك معناسنه‌در يقال سرهج عنه اذا ابى وامتنع وايپ
ءقوله‌سى نسنه‌يى محكم بوكك معناسنه‌در يقال سرهج الحبل اذا فتله شديدا ﴿المسرهج﴾ مدحرج وزننده بغايت محكم
بوكلمش ايپه دينور يقال حبل مسرهج اى مفتول فتلا شديدا ﴿السفتجة﴾ سينك ضميله قرطقه وزننده برآدمك كندى
بلده‌سنده مالى اولمغله بلدهٔ مزبوره‌ده كنديسنه ادا واعطا ايلمك قوليله بركمسه اول آدمه ديار آخرده مال
ويرمكه دينور بوندن غرضى امن طريقدر بوعمل بزم اصطلاحمزده پوليچه تعبير ايلديكمز اوله‌جقدركه سفتجه اول
پوليچه‌در وبوسفتهٔ فارسى معرّبيدر * قالديكه مؤلف مسامحه ايله قاصر تعريف ايلمشدر امهات سائره‌ده برتاجر ياخود
بلدهٔ اخرايه كيدن كمسه خطر طريقدن ياخود دعسرت محافظه‌دن ناشى بلدهٔ مزبوره‌ده مالى ياخود شريك وصديقى
اولان بركمسه‌يه بلدهٔ مذكوره‌ده كنديسى ياشريكى ياصديقى ادا ايلمك قوليله اقچه ياغيرى مال ويرمكله مفسردر
اصل فارسيده سفته ديار اخرايه كوندريلن نسنه‌يه دينور هديه اولسون بضاعه اولسون بعده عال مزبورده وبووجه
اوزره ويريلن مالده استعمال ايلديلر كتب فقهيه‌ده پليچه احكامى مشروحدر حالا آينده وروند بيننده مشروحدر
﴿السفتجة﴾ دحرجه وزننده مادهٔ مزبوره‌دن متصرّف در اقچه‌يى پوليچه ايلمك معناسنه‌در يقال سفتج فلانا اذا عامله
بالسفتجة وهى ان يعطى مالا لاحد وللآخذ مال فى بلد المعطى فيوفيه اياه ثمه فيستفيد امن الطريق ﴿السفج﴾ سينك
فتحى وفانك سكونيله يل پك اسمكه دينور يقال ماشد سفج هذه الريح اى شدّة هبوبها ﴿الاسفيداج﴾ همزه‌نك كسريله
اسپيداب فارسى معرّبيدر تركيده تحريفله استوبج وبعض دياره‌ده آغلق ديدكلرى نسنه‌دركه يانمش قلاى وقورشونك
رمادندن حاصل اولور قورشوندن معمول اولانك احراقنده مبالغه اولنسه سلوكن حاصل اولور وداروى مزبور
ملطف يعنى حرارت معتدله سيله ماده‌يى مرقّق وجلاءدر يعنى ماده ايله سطح عضوك ماييننه كيروب ياپشمش
وقورىمش رطوبتلرى مزيل‌در ﴿السفلج﴾ عملس وزننده اوزون شيئه دينور ﴿السفنج﴾ نونله عملس وزننده جسمت
وچاپك اولان اركك دوه قوشنه دينور وبرقوش اسميدركه ككلك كبى پك قايوب كيدر بوراده عباره طائر كثير الاستنان
عنوانيله مرسوم اولمغله بورسمه ترجمه اولندى وحياة الحيوانده كثير الاسنان عبارتيله مرقوم اولمغله دبشلرى چوق
برقوش ديمك اولور ﴿الاسفنجة﴾ دحرجه وزننده برشيئك بهاسنى درساعت ويرمك كه طرنغى ديبنده ويرمك تعبير اولنور
يقال سفنج له سفنجة اذا عجل نقده ﴿الاسفنج﴾ همزه‌نك كسرى وفانك فتحيله برنوع شجرك عروقيدركه متعفن قروح
وجراحاته نافعدر اشبو اسفنج جميع مفرداتده سونكر ايله مفسردركه معروفدر حقيقتنده اختلاف اولنمشدر بعضلر
دكزده برحيواندر هلاك اولدقده امواج درياساحله آتار وبعضلر درياكپوكيدر وكيمى برنباتدر دريادده نابتدر ديديلر
ومفردات طبيه‌ده توصيفى مؤلفك توصيفنه مطابقدر واكثر اصولده همزه‌نك وفانك كسريله مقيدر ﴿السكباج﴾
سينك كسريله سكباى فارسى معرّبيدر كه سركه‌لو آش ديمكدر اتى سركه ايله طبخ ايلمك وجهله ترتيب ايدرلر تركيده
اكشى آش ديدكلريدر ﴿السكبينج﴾ سينك كسريله بردواى معروف آديدر بوسكبينهٔ فارسى معرّبيدر آت قاصنيسى
تعبير اولنان صمغدركه ادويه‌دندر ﴿السلج﴾ سينك فتحى ولامك سكونيله و﴿السلجان﴾ فتحاتله يوتمق معناسنه‌در يقال
سلج اللقمة سلجا وسلجانا من الباب الرابع اذا بلعها * شارح ديركه بركمسه دين ايدينوب طلب اولندقجه مطل وامتناع
ايلمدكده عربلر الاكل سلجان والقضاء ليان ديرلر وسلج وسلجان دوه قسمى سلج ديدكلرى نبات اكل ايلمكله اسهاله
اوغرامق معناسنه‌در يقال سلجت الابل سلجا وسلجانا من الباب الرابع والاول اذا استطلقت عن اكل السلج ومنه امك

معناسنه در يقال سلج الفصيل الناقة سلجا من الباب الرابع اذا رضعها و سلج و يركو به دينور عطاء معناسنه سجل كبى
(السلجان) سينك و لام مشدده نك كسريله صليان وزننده بوغازه دينور (السلجان) سينك و لام مشدده نك ضميله
قمحان وزننده و (السلج) سينك ضميله قبروزننده براوتدركه اوتليان دوه يى اسهاله اوغرادر (التسلج) تفعل وزننده
و (الاستلاج) افتعال وزننده مشروبى افراط ومبالغه اوزره ايچمك معناسنه دركه كوياكه بوغازينى لبريز ايلر يقال
تسلج الشراب واستلجه اذا الح فى شربه كانه ملأ به سلجانه و تسليج برنسنه يى اشتها ايله يوتمق معناسنه در يقال الطعام
طيب فيتسلجه اى يتبلعه (السلاليج) سينك فتحيله پك اوزون چنار اغاجلرينه دينور ظاهرا مفردى سلج در سلم
وسلاليم كبى (السليجة) وليجه وزننده ساجه معناسنه دركه تركيده بى تعبير ايتدكلريدر قپولرده و دولاب قنادلرنده
اولور (السلجن) سينك كسرى و لام مشدده و جيمك سكونيله سنخف وزننده كمك اسميدر كه تركيده كاك ديدكلريدر
معروفدر (السلج) صرد وزننده برنوع اصداف بحريه دركه ايچلرنده مأكول برشئ اولور تركيده استرديه
ديدكلريدر مفردى سلجه در (السليج) اميروزننده و (السلجلج) سفرجل وزننده و (السلجلج) قذعمل وزننده پك
خوش و سهل المساغ اولمغله همان چينمكسزين يوديلور اولان طعامه دينور يقال طعام سليج و سلجلج و سلجلج اى
طيب يتسلج اى يتبلع يعنى بلاعسر (سلعوج) قربوس وزننده بربلده آديدر (السلمج) جعفروزننده اوزون و اينجه
اولان اوق تمرنه دينور جمعى سلامج كلور (السلهج) بودخى جعفروزننده اوزون شيئه دينور (السماجة) سينك
فتحيله چركين و قبيح اولمق معناسنه در يقال سمج الشئ سماجة من الباب الخامس اذا قبح (السمج) ضخم وزننده
و (السمج) خشن وزننده و (السميج) اميروزننده چركين و بدمنظر اولان شيئه دينور جمعلرى سماج كلور صخام
و كرام كبى و سمج ضخم وزننده و سميج پك دسومتلو بيزه و خبيث الطعم اولان سوده دينور (التسميج) تفعيل وزننده
برنسنه يى چركين قلمق معناسنه در يقال سمجه تسميجا اذا جعله سمجا (سمنجان) كسرتينله طخارستان اولكه سنده
بربلده آديدر (السمحج) حاى مهمله ايله جعفروزننده بلى اوزون اولان قصراغه و ديشى اشكه دينور وكثير
الشحم و غليظ اللحم اولان قصراغه دينور و بوماده بونلرك دبشلرينه خاصدر و سمحج اوزون يايه دينور (السمحاج)
سينك كسريله بودخى بللرى اوزون اولان قصراغه و ديشى اشكه دينور (السمحوج) سينك ضميله كيندار اولان
اوزون آدمه دينور طويل بغيض معناسنه (السمحجة) دحرجه وزننده مطلقا اوزونلغه دينور نه اولورسه اولسون
يقال به سمحجة اى طول (السمرج) سفنج وزننده و (السمرجة) هاايله اوچ كره ده جزيه و خراجى استخراج ايلمك يعنى
اوچ قسط ايله يا اوچ دفعه مباشرتله مجموع رسم و خراجى استيفا ايلمكه دينور على قول جبايت جزيه و خراج اولنان
كونك اسميدر * مترجم ديركه سمرج كلمه سى فارسيدن معربدر ظاهرا سه مرمعربيدركه سه اوچ و مر حساب وشمار معناسنه در
عربلر اخذ و تعريب ايدوب معناى مزبورده استعمال ايلديلر و بعض اصولده ثلاث مرات اوچ نوعله مبيندركه
اعلا و اوسط وادنادر لكن بوجزيه يه مخصوص صدر خراج ارض مقوله سنده متمشى اولمز مكركه آينده اوچ قسم ايده لر
و بعض امهاتده سمرج سراى كزيت ايله يعنى جزيه دار قوناغيله مفسردر كوياكه عادتا اوچ طبقه اولوب بالاسى
جزيه دار محلى و اوسطى خدام و اسفلى محبس اولمق اعتباريله (السمرجة) دحرجه وزننده و برملك معناسنه در تقول
سمرج له اى اعطه * شارحك بيانه كوره ماده مرقومه دن متصرف اولمغله خراج و برمكه مخصوص صدر (السمعج)
جعفروزننده دسومتلو خوشمزه اولان سوده دينور (السملج) عملس وزننده خفيف و چابك انسان و حيوانه دينور
وخوشمزه سوده دينور و برنوع اوته دينوركه طوارم عاسندندر ولطيف و نازك اوته دينور واوزون اولوب مدور اولان
شيئه مسملج كبى كاسيذكر (السماليج) علابط وزننده بودخى خوش طعم اولان سوده دينور تقول سقانا السملج
و السماليج اى اللبن الحلو (السملاج) سنمار وزننده نصارا پصقليه لرندن برپصقليه نك اسميدر (السملجة) دحرجه
وزننده مشروبى آزجه آزجه سهولتله ايچمك معناسنه در تقول سملجته فى حلقى اى جرعته جرعا سهلا (المسملج)
مدحرج وزننده بودخى اوزون اولوب مدور اولان شيئه دينور سملج كبى يقال رجل سملج الذكر و مسملجه اى مدوره
طويله (السمهجة) دحرجه وزننده سوزه يلان قاتمق معناسنه در يقال سمهج كلامه اذا كذب فيه و برنسنه يى
رايج قلمق معناسنه در يقال سمهج الدراهم اذا روجها و كوندرمك معناسنه در يقال سمهج الشئ اذا ارسله و سرعت
ايلمك معناسنه در يقال سمهج الرجل اذا اسرع و ايى محكم بوكمك معناسنه در يقال سمهج الحبل اذا فتله شديدا
و مبالغه و شدتله يمين ايلمك معناسنه در يقال سمهج الرجل اذا شدد فى الحلف بونده متعدى اولمقده محتملدر
(السمهج) جعفروزننده و (والسمهجيج) زنجبيل وزننده صوقاتلمش على قول دسومتلو خوشمزه سوده دينور
يقال لبن سمهج و سمهجيج اى خلط بالماء او دسم حلو (المسمهج) مدحرج وزننده معتدل الاعضاء اولان آته دينور

(سماهج) سينك فتحيله عمان ايله بحرين بيننده برموضعدر اشباعله سماهيج دخى ديرلر ياخود سماهيج اكاقريب بشقه
برموضعدر (السماهج) علابط وزننده شول سوده دينوركه نه‌پك طتلو ونه طعمى متغيراولمش اوله‌كه ميانه اولمغله
ايچمه‌كلور اوله يقال لبن سماهج عماهج اى ليس بحلو ولا آخذ طعم لكن مؤلف عماهجى لبن خاثر ايله تفسير ايلمشدر
پس بورادە لبندن مراد يوغرد اولور (السمهاج) سينك كسريله يلانه دينور كذب معناسنه (السنج) سينك ونونك
ضميله عناب اسميدركه معروف ميوه‌در (السناج) كتاب وزننده مومدن وچراغدن ديواره وسائرنسنه‌يه صوانمش
توتون اثرينه دينوركه ايس تعبير اولنور فارسيده دوده دينور يقال لابدّ للسراج من السناج وهواثر دخان السراج
فى الحايط وچراغه دينور سراج كبى بومعنا ابن سيده‌دن منقولدر (السنج) سينك فتحى ونونك سكونيله برنسنه‌يى
لونه مغاير اولان آخر رنكه صوامق يابولاشدرمغله اكا آلوده ايلمك معناسنه‌در يقال سنجه سنجا من الباب الاول
اذا لطخه بلون غيرلونه (السنيج) اميروزننده بودخى چراغه دينور (سنج) سينك كسريله مروايالتنده برقصبه‌در
محدثيندن سليمان بن سعيد * وحافظ ابوعلى الحسين بن محمد * وحافظ محمدبن ابى بكر * ومحمدبن عمر السنجيون اورادندر
(سنج) سينك ضميله ايرانده باميان قضاسنده برقريه‌در (سنجان) عمران وزننده خراسان اولكه‌سنده برقصبه‌در
(سنجة الميزان) سينك فتحيله چكى طاشنه دينوركه ترازو كفه‌سنه مقدار موزوناتى بيلمك ايچون وضع اولنور كرچه اكا
سنجه دخى دينور لكن سين لغتى آندن افصحدر * معلوم اوله‌كه اكا فارسيده دخى سنجه ديرلر طارتمق معناسنه اولان
سنجيدن كلمه‌سندن مأخوذدر ياخود سنكه معرّبيدر پس وجه مذكور اوزره ترازونك كفه‌سنه وضع اولنان درهم واوقه
وبطمان مقوله‌سنك مجموعنه اطلاق اولنور وسنجة الزورق قايقده اولان دنك طاشنه اطلاق اولنور وسنجه قبيلهٔ
مضر ديارنده برنهرك اسميدر (سنجه) سينك كسريله محدّثيندن حفص بن عمر الرقى لقبيدر (السنجة) سينك ضميله
آق وقاره‌دن مركب الاجه لغه دينور رقطه معناسنه جمعى سنج كلور حجره وحجر كبى (المسنّج) معظم وزننده چبوقلى
وقلملى قماشه دينور يقال برد مسنج اى مخطط (السنباذج) سينك ضمى وذال معجمه‌نك فتحيله برحجردركه آنكله قلنجك
پاسى آچيلور واوستره چرخلنور وديشلره جلا ويريلور اشبوسنباذج سنبادهٔ فارسى معرّبيدر تركيده تحريفله زونپاره
ديدكلريدركه معدنى چين جزيره‌لرنده‌در (الساج) عاج وزننده برشجر آديدر مصباحك بيانه كوره ساج برشجر
عظيمدركه منبتى هندستاندر بلاد آخره آندن مجلوب اولور مفردى ساجه وجمعى ساجاتدر وزمخشرى نقلنه كوره
ساج برسياه شجر سنكيندركه هندستاندن مجلوب اولور جمعى سيجاندر نار ونيران كبى وبعضلر آبنوسه شبيه برسياه
اغاجدر لكن سياهلغى آبنوس درجه‌سنده دكلدر ديديلر وينه مصباح آبنوسى شجر معروفدر هنددن جلب اولنور
وبومعرّبدر عربيده سأسم دينور جعفر وزننده ديو نقل ايلمشدر * ومفردات طبيه‌دن تحفه صاحبى تمام فرق ايدوب
ديمشدركه آبنوس آبانس يونانيدن معرّبدر عناب اغاجنه شبيه برشجردر ثمرى اوزمه شبيه وصارى وحلاوتلى ويپراغى
صنوبر يپراغنه مشابه وهردم تازه اولور هندى نوعنده بياض جزكيلر اولور وحبشى نوعى سياه وقتى ودوزاولور
وبومعتبردر وساج هندستانده اولور چنار اغاجنه شبيه قرمزى وسياهه مائل وقتى وكثير الورق رايحه‌سى خوش
براغاجدر اهل هند ساكوته ديرلر بوديارده زاج اغاجى ديو مشهوراولان اغاج ظن اولنور ثمرى فوفل قدر ومستطيل
اولور وبعض مفرداتده هندچنارى وبعضلر هند آرديجى ديرلر ديو مبيندر خلاصه‌سى آبنوسدن بشقه برشجردر
وساج يشل على قول سياه طيلسانه دينور وطيلسان باشه واموزه آتيلان ردايه دينوركه حالا بزلرده شال بورونمكله
طيلسان اكادخى اطلاق اولنور عربلر اموزلرندن بللرينه قدر بورندكلرى ثوبه ردأ وباشلريله اموزلرينه بورندكلرينه
طيلسان ديرلر (السوج) موج وزننده و(السواج) سينك ضميله و(السوجان) فتحاتله تأنيله آهسته آهسته
يوريمك معناسنه‌در يقال ساج الرجل يسوج سوجا وسواجا وسوجانا اذا سار رويدا وسوجان برى اوته اياق اولطه‌سى
چالمق معناسنه‌در يقال ساج سوجانا اذا ذهب وجاء (سوج) حوروزننده و(سواج) غراب وزننده ايكى موضعلردر
(ابوسواج) غراب وزننده ضبه قبيله‌سندن بنوعبد مناة بن بكرك برادريدركه بذوه نام فرس مشهورك فارسى ايدى
(المسوّج) معظم وزننده ذكرمى نسبح اولنان كليمه دينور يقال كساء مسوّج اى اتّخذ مدوّرا (السهج) نهج وزننده
طيب ازملك معناسنه‌در يقال سهج الطيب سهجا من الباب الثالث اذا سحقه وييل شدّتله اسمك معناسنه‌در يقال
سهجت الريح اذا اشتدّت وييل شديد اسمكله يرك يوزينى صيروب صويمق معناسنه‌در يقال سهجت الريح الارض
اذا قشرتها وبتون كيجه يوله كتمك معناسنه مستعملدر يقال سهج القوم ليلتهم اذا ساروها (السيهج) صيقل وزننده
و(السيهوج) طيهوج وزننده و(السهوج) صبور وزننده و(السهوج) جهور وزننده شديد اسن ييله دينور
(المسهج) مخرج وزننده ييل اوغراغى اولان يره دينور يقال مكان مسهج اى ممر الريح (المسهج) منبروزننده شول فضول

(كسه يه)

كسمه يه دينوركه هرحق و باطل خصوصنده قطعا لسانى طورميوب سويلر اوله و بليغ و فصيح و سخندان كسمه يه
دينور يقال رجل مسهج اذا كان ينطق فى كلّ حقّ و باطل و يقال هو مسهج اى مصقع (الاساهيج) اساليب وزنده
انواع مختلفه يوروبشه دينور يقال يمشى اساهيج اى ضروبا مختلفة (سيج) كتف وزنده جزيرة العربده شحر ايالتنده
بربلده آديدر (السياج) كتاب وزنده باغچه ديوارى كبى دائرا مادار اولان ديواره دينور ومطلقا هرنسنه نك
چوره سى كندوسيله احاطه قلنان شيئه دينور خرمالق و باغ و باغچه اطرافنه طاشدن ياخود تيكنلى چاليدن
چكيلان ديوار كبى بزم ديارلرده سياج باغ و بوستانلره چاليدن چكيلان ديوارده متعارفدر كذلك ديوارك تپه سنه
چكيلان چالى ديوارده اطلاق ايدرلر كوپك مقوله سى كزوب يورمسون ديو چكرلر (التسييج) تفعيل وزنده
بستان و باغه دائر امادار سياج چكمك معناسنه در يقال سيج الحائط تسييجا اذا سوّره بالسياج بوراده حائط بستاندر
لكن اساسده سوّج على النخل و الكرم عنوانيله مرسوم اولمغله واوى و يائى اولديغنه اشارت اولنمشدر (سيجان)
سينك كسريله ابن فدوكس دركه بنو جشمدن بركسه در و وهب بن منبه بن كامل بن سيج سينك فتحى ياخود كسريله در
ياخود فتحتينله درهمامك برادر پدر ايكيسيده يمن اولكه سنده شيخ الشيوخ ايديلر ﴿فصل الشين المعجمة﴾
(الشأج) شينك فتحى و همزه نك سكونيله محزون و غمناك ايلمك معناسنه در يقال شأجه الامر شأجا من الباب الثالث
اذا احزنه (الشجه) فتحتينله بناسى يوكسك قپويه دينور سراى قپوسى كبى على قول مطلقا قپولره دينور ابواب
معناسنه مفردى شجه درهايله (الاشباج) همزه نك كسريله كيرو ردّ ايلمك معناسنه در آچق قپويى كيرو چويرمك
كبى يقال اشجه الشئ اذا ردّه يعنى الى مكانه (الشجّ) حجّ وزنده باش يارمق معناسنه در يقال شجّ رأسه شجا من الباب
الاول و الثانى اذا كثره وكمى كيدركن دكزى يارمق معناسنه استعمال اولنور يقال شجت السفينة البحر اذا شقته
بوراده تذكير ايله شقه نسخه لرى غلطدر و قطع مسافه ايله يول آلمق معناسنه استعمال اولنور كويا كه ياروب اوته
بچمشدر يقال شجّ المفازة اذا قطعها و شرابه صوقاتمق معناسنه استعمال اولنور كويا كه مزجله شرابى شق ايلمشدر
يقال شجّ الشراب اذا مزجه بالماء (الشجة) شينك فتحيله باش ياريغنه دينور (الاشج) همزه نك و شينك فتحيله جبهه سى
يارلمش كشى يه دينور يقال رجل اشجّ اى بين الشجج فى جبينه اثر الشجة و بوجبهه سى يارلمشه مخصوصدر مقدّمة
الادبده بوماده باب رابعدن دخى مصوغ اولديغى مصرّحدر * مؤلف كرچه آندن سكوت ايدوب لكن اشجك
تفسيرنده بين الشجج عنوانيله تلميح ايلمشدر لكن بوعنوان اكثرى مصوغ اولميانه اشارتدر نته كه شرح ديباجه ده
اشعار اولندى و اشجّ كلمه سنك دخى مقتضاسى باب رابعدن متصرّف اولمقدر پس شجج برآدمك باشى يارلمق معناسنه
اولور (الشجاج) شينك كسريله مفاعله دن مصدردر برى برينك باشلرينى يارمق معناسنه در يقال وقع بينهم
شجاج اى شجّ بعضهم بعضا (شجى) جمزى وزنده صقصغن ديدكلرى قوشه دينور عقعق كبى (التشجيج)
تفعيل وزنده برايشه عزيمت صادقه ايله عزم ايلمك تصميم معناسنه در يقال شجج على الامر اذا صمم عليه (الاشجّ)
فتحتينله اسمادندر (الأشجّ العصرى) اصحابدر و اشجّ برجاعتك اسميدر (السجوجى) شينك و جيمك فتحى و الفك
قصريله بغايت اوزون اولان كشى يه دينور كويا كه هوايى شق ايدر (الشحيج) حاى مهمله ايله نعيق وزنده و (الشحاج)
شينك ضميله و (الشحجان) فتحاتله قاطر آكرمق و قرغه اوتمك معناسنه در يقال شحج البغل و الغراب شحيجا
و شحاجا و شحجانا من الباب الثالث و الثانى اذا صوّتا و شحيج قرغه قسمى ياشلو لنمغله آوازى بوغوق و غليظ
اولمق معناسنه در يقال شحج الغراب اذا اسنّ و غلظ صوته (بنات شحاج) شدّاد وزنده قاطرلرك كنيه لريدر
بنات عنوانى ديشيلرينه مصروف دكلدر على الاطلاقدر نته كه آتلره بنات صهال تعبير ايدرلر و بونلرده مفرد ايله
تعبير غير مسموعدر (المشحج) منبر وزنده و (الشحاج) كتان وزنده يبان اشكنه دينور و شحاج اساميدندر
طلحة بن الشحاج محدثدر (بنو شحاج) ازد قبيله سنده ايكى بطندر (الاستشحاج) قرغه دن اوتمك طلب اولنمق
معناسنه در عربلر قرغه نك صوتيله فال ايلدكلرينه مبنى برخصوصه مباشرتدن اوّل قرغه نك اوتمسنه منتظر
اولورلر و منه يقال الغربان مستشحجات بالبناء للمفعول اى يستشحجن فشحجن (الشرج) فتحتينله قوغه و چوال
و خرج مقوله سنك قولپلرينه دينور عرى معناسنه كه عروه نك جمعيدر * شارحك بيانه كوره بو مفرددر جمعى
اشراج كلور * پس مؤلفك الشرج العرى عبارتيله رسمى جنس اعتبارينه مبنى اولورو كذا فى الاساس عقد شرج العيبة
اى عراها و شرج دره نك آچيلوب و سعتلنديكى يره دينور منفسح الوادى معناسنه و صمان اوغريسنه دينور مجرّة
السماء معناسنه فلكده يول شكلنده نمايان اولان بياضلقدر كه خرده كواكب سحابيه نك اجتماعندن پيدا اولور و شرج
عورتك فرجنه دينور و يارلمش يايده اولان يارىغه دينور و طوارك خايه لرينك بريسى آخرندن بيوك اولمق معناسنه در

﴿فصل الشين المعجمة﴾

(الشرج) شینك فتحی و رانك سكونیله بلوك و فرقه معناسنه‌در یقال اصبحوا فی هذا الامر شرجین ای فرقتین
و قاره طاشلقدن دوز یره جاری اولان صو آقندیسنه دینور جمعی شراج كلور شینك كسریله و شروج كلور و شرج
ایكی كسه اورتق اولمق شركت معناسـنه‌در یقال شرجه فی الامر شرجا من الباب الاول اذا شرّكه و برنسنه یه
شیٔ آخر قاتمق معناسـنه‌در یقال شرج الشراب بالماء اذا مزجه و بركدیرمك معناسـنه‌در یقال شرج الشیٔ
اذا جمعه و یلان سویلك معناسنه‌در یقال شرج الرجل اذا كذب و جامدان و طوبره و كیسه مقوله‌سنك قولپلرینی
بری برینه چكوروب بند ایلك معناسنه‌در یقال شرج الخریطة اذا داخل بین اشراجها و شدّها و شرج مثل و ماننـد
معناسنه‌در یقال هذا شرج هذا ای مثله و كونه و نوع معناسنه‌در یقال هماشرج واحد ای نوع و كرپجی بری برینك
یانـه دیزمك معناسنه‌در یقال شرج اللبن اذانضد بعضه الی بعض و شرج یمنده بر وادی آدیدر و بنو عبس قبیله‌سنه
مخصوص بر صو آدیدر (الاشراج) همزه‌نك كسریله بودخی كیسه و طوبره مقوله‌سـنك قولپلرینی بری برینه
چكوروب باغلمق معناسنه‌در تقول اشرجت الخریطة ای داخلت بین اشراجها و شدّتها (التشریج) تفعیل وزننده
اشراج معناسنه‌در یقال شرّج الخریطة ای اشرجها و لباسی سیرك دیكمك معناسنه‌در یقال شرّج الثوب اذا خاطه
خیاطة متباعدة (الشریج) امیر وزننده مثل و نظیر معناسـنه‌در كویا كه ایكی یارلمش نسنه‌نك بر پارچه‌سیدر یقال
هو شریجه ای مثله (شراج) كتاب وزننده اسمادندر سـعدبن شراج محدّث مقریٔدر و فرددر یعنی بو اسمده
بوندن غیری وارد اولمامشـدر (شراجه) سحابه وزننده بودخی اسمادندر زیدبن شراجه عوف الاعرابی نام
محدّثك شیخیدر (شرج العجوز) برد العجوز وزننده قرب مدینه‌ده بر موضع آدیدر و زر زربن صهیب الشرجی
محدثدر موضع مذكوره منسوبدر (الشریجة) ولیجه وزننده خرمادالرندن نسج اولنور بر ظرفدر كه قاون و سائر
سبزوات طاشرلر و شریجه شریجدن اتخاذ اولنان یایه دینور و شریج اوزو نلغنه یارلمش اغاجك بر یارمه‌سنه دینور
ایكی پاره‌سنه شریجان دینور و شریجه كوكرجین قفسنه دینور كه قامشدن دوزرلر بورالرده طاوق و سائر قوش قفسلرینه‌ده
اطلاق اولنور و اوقه صارلمش شول سكیر صار قیسنه دینور كه اوقك یلكی اكا یاپشدیریلور (الشریجی) شریجه منسوب
دیمكدر علیّ بن محمد الشریجی محدّثدر (الشرجة) حمزه وزننده ساحل یمنده بر بلده‌در و شول چقوره دینور كه اشمه طرزنده
قازوب ایچنه دریلر یایلمدقدنصكره صو قویوب آندن دوه‌لری صوارلر بوعملی قومسال یاخود طپراغی یومشق
یرلرده ایدرلر (الانشراج) انفعال وزننده ایكی یارلمق معناسـنه‌در یقال انشرج الشیٔ اذا انشقّ یعنی نصفین
(الشریجان) شینك فتحی و تثنیه بنیه‌سیله بری برینه مخالف اولان ایكی رنكه دینور یقال له شریجان ای لونان مختلفان
و قماش ارغاجلرینك بری برینه مخالف اولان ایكی چبوقلرینه دینور یقـال لهذه البردة شریجان ای نیرها خطان
(المشارجة) ایكی نسنه بری برینه بكزه‌مك معناسنه‌در یقال شارجه ای شابهه و یقال شارجا ای شابها و منه یقال
فتیات مشارجات ای متساویات فی السنّ (التشرّج) تفعل وزننده برنسنه شیٔ آخره كیریشوب قاتلمق معناسنه‌در
یقال تشرّج اللحم بالشحم اذاتداخل (الاشرج) احمر وزننده خایه‌سنك بری دیكرندن بیوك اولان حیوانه دینور
یقال دابّة اشرج ای بینة الشرج ای احدی خصیتیه اعظم من الاخری (الشطرنج) شینك كسریله معروف اویوندر
شینك فتحی جائز دكلدر و سـین مهمله ایله‌ده لغتدر و بوشطارتدر یاخود تشطیردن مأخوذدر علی قول معرّبدر
برهان قاطعده مرسوم اولدیغی اوزره شترنك معرّبیدر كه فی الاصل یبروح الصنم اسمی اواوب نبات مزبور ایكی
شكلی مشتمل اولمغله بومناسبتله لعب مزبوره اطلاق ایلدیلر و آنی حكیم داهر هندی علی قول او غلی صیصه اختراع
ایلمشدر بوجهتله انجمیه‌در و اصحی بودر معرّبنده شینك كسری جردحل بابنه الحاق ایچوندر (الشیطرج) شینك
كسریله بر داروی معروف اسمیدر و بوچترك هندی معرّبیدر داروی مزبور تركیده سركله دیرلر بر نباتك كوكیدر
وجع مفاصله و برص و بهق عارضه‌لرینه نافعدر (الشفارج) علابط وزننده شول كوچك تبسی‌یه و طبقه دینور كه
اوزرینه نقل و نواله قونمش صحنلر و خرده طبقلر دیزیلوب مجلسـه كله كه مراد نقل و نواله مقوله‌سی قویه‌جق
كوچك تپسی و طبق اوله‌جقدر و بو پیشیارج معرّبیدر * مترجم دیركه مفردات سائره‌ده شفارج غازیلر حلواسی
دیدكلری حلوا ایله‌ده مفسردر (الشافانج) نونك فتحیله شاباناك معرّبیدر كه بر نوف ایله متعارف اولان نبات آدیدر
بونبات بنفسج الكلاب و بین الاطباء شاباناك ایله متعارفدر (شلج) ثلج وزننده تركستانده بر قریه آدیدر محدثیندن
یوسف بن یحیی الشلجی اورادندر (الشمج) دمج وزننده قارشدرمق معناسنه‌در یقال شمج الشیٔ شمجا من الباب الاول
اذا خلطه و ایودرمك معناسنه‌در یقال شمجه اذا استعجله و دیكشی سیرك سیرك دیكمك معناسنه‌در یقال شمج الثوب
اذا خاطه خیاطة متباعدة (الشماج) سحاب وزننده نسنه معناسنه‌در تقول ماذقت شماجا ای شیئا * شارح دیركه

شماج في الاصل اوزمك بعد الاكل آندقلرى كترنه دينور ايدى بعده مطلقا ناچيز نسنه ده استعمال ايلديلر پس
مؤلفك مطلق شئ معناسنه ثبتى قاصردر ومزهرك بيانه كوره مقام نفيه مخصوصدر (الشمجى) فتحتينله والفك
قصريله بشكى وزنده جست وچالاك ناقه يه دينور يقال ناقة شمجى اى سريعة (بنو شمجى) بن جرم قضاعه دن
برجاعتدر جوهرى وهمنه مبنى بنو شمج عنوانيله رسم ايلمشدر وبنو شمخ بن فزاره خاى معجمه وميم ساكنه ايله در
كذلك جوهرى غلط ايلمكله ذبياندن برجاعتدر ديو رسم ايلمشدر (الشمرجة) دحرجه وزنده ديكيشى اهتماملە
ديكميوب سيرك وكوشك خرجى ديكمك معناسنه در يقال شمرج الثوب اذا باعد بين الغرز واساء خياطته وطفل
صغيره دايه سى كوزل پرورش وكماينبغى رعايت ايلمك معناسنه در يقال شمرجت الحاضنة الصبىّ اذا احسن حضانته
وخلط كلام ايلمك معناسنه در يقال شمرج كلامه اذا خلطه (المشمرج) حسن حضانه معناسنه اولان شمرجه دن
اسم مفعولدر بونكله اصحابدن مشمرج بن خالد السعدىّ ملقب اولمشدر (الشمرج) قنفذو زنده و (الشمرج) زنبور
وزنده اينجه ويوفقه طوقنمش ثوبه وجلّ وپلاسه دينور (الشمراج) شينك كسريله شمراخ وزنده صدق ايله مخلط
اولان يلانه دينور يقال كذب شمراج اى مخلط بالصدق (الشماريج) شينك فتحيله باطل وبيهوده وساقط اولان
نسنه لره دينور اباطيل معناسنه شمراج مفرديدر (الشنج) فتحتينله اركك دوه يه دينور جمل معناسنه وشنج مصدر
اولور درى بورشمق معناسنه يقال شنج جلده شنجا من الباب الرابع اذا تقبض (الانشناج) انفعال وزنده و (التشنج)
تفعل وزنده بونلرده درى بورش يارش اولمق معناسنه در يقال انشنج جلده وتشنج اذا تقبض (التشنيج) تفعيل
وزنده بورشدرمق معناسنه در تقول شنجته تشنيجا اى قبضته (الشنج) كتف وزنده دريسى بورشق انسان
وحيوانه دينور درى يه ده وصف اولور يقال فرس شنج النسأ اى منقبضه يعنى بوطلرينك دريسى بورشق اولان
آت كه مديحه دندر زيرا بوطلرى بورشق اولنجه بوطلرى اتلرنده يومرى يومرى يرلر اولمغله شلوار هيئتنده اولور
انك اياقلرى سست اولميوب متين اولور (المشنج) معظم وزنده بررجلك عليدر شنج شينك كسريله محدثيندن
خلاد بن عطانك جديدر وابوبكر بن عبدالله بن محمد الشنجىّ بغدادده رباط الشونيزيه شيخيدر ومحدثدر (الشهدانج)
شينك فتحيله كه شاهدانج دخى ديرلر قنب تخميدر كه تركيده كندر وكنور تخمى تعبير اولنور شهدانه وشاهدانهٔ
فارسى معرّبيدر نباتنه بنك واسرار وحشيش وورقنه غنچه تعبير ايدرلر درت كونده برطوتان ستمه يه وبهق وبرص
علتلرينه نافع ومعده ده متكوّن حبّ القرع ديدكلرى خرده قور تجغزلرك اهلاك وازاله سنه اكلا وخارجدن بطن
اوزره وضعا مفيدر (شاهترج) شاهترهٔ فارسى معرّبيدر كه تركيده شاهتره ديدكلرى نباتدر آندن حب دوزرلر
يپراغى وتخمى اكلا جرب وحكه يه نافع ومطبوخنى شرب حميات عتيقه ومزمنه يى دافعدر (شاذنج) ذال معجمه نك
فتحيله معروفدر اشبو شاذنج شادنه معربيدر كه تركيده قان طاشى ديدكلرى حجردر اكتحالى قروح عينه نافعدر (شيج)
شينك كسريله ميل وزنده بر محدث اسميدر كه طاوس جنابلرندن روايت حديث ايلمشدر

فصل الصاد المهملة

فصل الصاد المهملة

(الصوبج) صادك فتحى وضميله اوقلاغويه دينور وبو معرّبدر يعنى چوچهٔ فارسى معرّبيدر (الصجّ) صادك
فتحى وجيمك تشديديله دمورى آخر دموره اورمغله چات ديو سسلندرمك معناسنه در يقال صجّ الرجل صجا من الباب
الاول اذا ضرب حديدا على حديد فصوّتا (الصجج) ضمتينله برى برينه اوريلان دمورلردن ظهور ايدن صوته
دينور كه چاتردى تعبير اولنور (الصاروج) اخلاطيله ممتزج اوله رق نوره يه دينور كه خرزمه تعبير اولنور ازالهٔ
شعر ايدر كرج وزرنيخله خلط ايدرلر اصل صاروج آلچى يه دينور كه جاجيلر وسائرلرى استعمال ايدرلر كاس دخى
دينور بوراده نوره يه ده اطلاق اولنمشدر سارو معربيدر * ومؤلف كاس لفظنى صارو جله تفسير ايلمكله صاروج آلچى يه
وخرسانى يه اطلاق اولنديغنى اشعار ايلمشدر نته كه تصريج ماده سى دخى بونى مشعردر واكا جبسين دخى ديرلر وصو
يوجيلرك اولك تعبير اتدكلرينه ده اطلاق اولنور (التصريج) تفعيل وزنده بريره آلچى سورمك معناسنه دركه آلچيلمق
تعبير اولنور يقال صرّج الحوض تصريجا اذا طلاه به الصاروج (صرمنجان) صادك فتحيله جرمنكان معرّبيدركه
ترمذ نواحيسندن برناحيه آديدر (المصعنج) اسم مفعول بنيه سيله ديكيلوب طوران نسنه يه دينوركه مدوز وصيرنجق
وهر يرى دوز ومصيقل اوله جامع اسطوانه سى وميل كبى يقال ماهذا المصعنج بهذا المكان وهو المنصوب المدملك
(الصولجان) صادك ولامك فتحيله چوكانه دينور محجن معناسنه جريد بازلر وچاوشلر قوللنورلر وباغچوان
ككه سنه ده اطلاق اولنوركه اوجى اكرى اغاجدر آنكله داللرى چكرلر وبو چوكان فارسى معرّبيدر تركيده اكا
قاراغى تعبير اولنور جمعى صوالجه كلور (الصلج) ثلج وزنده كومش ارتمك معناسنه در يقال صلج الفضة صلجا
من الباب الاول اذا اذابها واوغمق معناسنه در يقال صلج الذكر اذا دلكه واورمق معناسنه در يقال صلجه بالعصا

اذا ضربه بها (الصلج) فتحتينله صاغرلق صمم معناسنه در (الاصلج) احمر وزننده قتی و صیرنجق اولان شیئه
دینور مجلاّ طاش کبی و صاغره دینور اصمّ معناسنه و بوخای معجمه ایله اصلخ مصحفی دکلدر پس صلج مصدر اولور
(التصالج) تفاعل وزننده مواضعة صاغرلق یاپمق معناسنه در یقال تصالج فلان اذا تصامم (الصولج) جوهر وزننده
و (الصولجة) هاله کومشه دینور و مطلقا خالص و صافی و بیغش اولان شیئه دینور (الصلج) ضمتینله تامّ العیار
صحیح و خالص اقچه‌لره دینور (الصلجة) صادك ضمی و لام مشدّده‌نك فتحیله زجه وزننده ایپك قوردینه
دینورکه بوجك دخی دیرلر فیلجه معناسنه و فیلجه پیله معرّبیدر (الصلیجة) ولیجه وزننده پوطه ده تصفیه اولنمش
خالص کومش سبیکه‌سنه دینور (صلیحا) زلیخا وزننده بررجالك علمیدر (الصلهج) جعفر وزننده ایری قیایه
دینور و یاوز و شدید ناقه‌یه دینور (الصمجة) فتحاتله قندیله دینور جمعی صمج در هاسز و بومعرّبدر شارحك
بیاننه کوره رومیه‌دن معرّبدر (صومج) جوهر وزننده یاخود (صومجان) برموضع آدیدر یاخود بو حای
مهمله ایله‌در (الصملج) عملس وزننده سخت و شدید اولان شیئه دینور (الصنج) صادك فتحی و نونك سکونیله
ترکیده زیل تعبیر ایتدکلریدرکه پرنجدن دوزرلر کوچك طبق طرزنده ایکی آلتدر وزرا مهترلری نوبت اثناسنده
بری برینه چالوب سسلندررلر کذلك صنج فارسیده و ترکیده چنك دیدکلری سازه دینورکه تللو اولور حالا عجم
دیارنده متعارفدر اوّله کوره سنج و ثانی‌یه کوره چنك معرّبیدر چلان استاد سازنده‌یه صناجه دیرلر و عربلر صنج
ایله ناسدن کنایه ایدرلر آوازی مناسبتیله و منه تقول مادری ایّ صنج هو ای ایّ الناس (الصنج) ضمتینله شیزی
دیدکلری اغاجدن مصنوع چناقلره و قواطه‌لره دینور و شیزی علی قول آبنوس اغاجلریدر (الاصنوجة) اضحوکه
وزننده یوغر یلور ایکن چکیلان خمیرتلنه دینورکه کتان حلواسنك تلی کبی سونوب اوزانور (الصناجة) صادك
فتحی و نونك تشدیدیله اوّلندن آخرینه قدر مهتاب اولان کیجه‌یه اطلاق اولنور بوراده صناجه صاحب زیل دیمك
معناسندن مستعاردر بدر اولمش قمری زیله تشبیه ایلدیلر یقال لیلة قرآء صناجة ای مضیئة و صناجه وجه مذکور
اوزره زیل چلان مهتره یاخود چنك چلان استاد سازنده‌یه دینور اعشی بن قیس نام شاعرك جودت شعری
و رقت طبیعتی سببیله صناجة العرب اطلاق ایلمشلر در مزهرك بیاننه کوره دائما کندی اشعاریله تغنی ایدر اولدیغی
باعث تلقیبدر (ابن الصناج) محدثیندن یوسف بن عبدالعظیمدر (الصنوج) قعود وزننده برنسنه‌یی اصل
و منشأینه ردّ و ارجاع ایلمك معناسنه‌در یقال صنج فلان الناس صنوجا من الباب الاول اذا ردّ کلا منهم الی اصله
و دکنکله اورمق معناسنه‌در یقال صنج بالعصا اذا ضربه بها (التصنیج) تفعیل وزننده یره چالمق معناسنه‌در یقال
صنج به تصنیجا اذا صرعه (صنجه) کنجه وزننده دیار مصر ایله دیاربکر بیننده برنهرك آدیدر و صنجة المیزان که
چکی طاشنه دینور معرّبدر تنه که سنجه دخی دینور ماده‌سنده بیان اولندی (الصنهاج) و (الصنهاجة) صادلرك
کسریله شول قوله دینورکه قوللقده عریق اوله یعنی آباء و امّهاتی قول جنسی اوله یقال عبد صنهاج و صنهاجة
ای عریق فی العبودیّة و صنهاجه مغربده برطائفه‌درکه صنهاجة الحمیری اولادندن منشعبلردر (الصوجان) صادك
فتحی و واوك سکونیله ارقه‌ده اوکورغه کمیکلری مرطّب اولمیوب تخته کبی یابس اولان انسان و حیوانه دینور و منه
یقال نخلة صوجانة ای یابسة کرّة السعف یعنی دالری قوری و سرد اولان خرما اغاجی و صوجان ناس معناسنه
استعمال اولنور یقال ایّ صوجان هو ای ایّ الناس (الصیهج) صلهج وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی
(الصیهوج) طیفور وزننده دوز و صیرنجق اولان شیئه دینور کرك یصی و کرك مدوّر اولسون و منه یقال بیت صیهوج
ای مملس (الصهابج) صادك ضمیله قیللری و تویلری قومرال اولان انسان و حیوانه دینور یقال و برصهابج ای صهابیّ
(الصهریج) قندیل وزننده و (الصهارج) علابط وزننده ترکیده صادك فتحیله صهریج و نونله صهرنج دیدکلری
زیرزمینده اولان صو خزینه‌سنه دینور (المصهرج) اسم مفعول بنیه‌سیله خراسانی کرجله صوانمش صهریجه
دینور (صهرجه) صادك فتحیله قاهرهٔ مصرك شمال طرفنده ایکی قریه اسملریدر (الصیاجة) صناجه وزننده
و مرادفیدرکه مهتاب کیجه‌یه دینور یقال لیلة صیاجة ای مضیئة

فصل الضاد المعجمة

فصل الضاد المعجمة

(الضج) ضادك
فتحی و بانك سکونیله برآدم کندی کندیسنی یورغنلقدن یاخود ضربه سببیله همان یره چالمق معناسنه یقال
ضبج فلان ضبجا من الباب الاول اذا القی نفسه علی الارض من کلال او ضرب (الاضجاج) همزه‌نك کسریله
غریو و فریاد ایلمك معناسنه‌در کرك واحد و کرك کثیر اولسون یقال اضجّ القوم اذا صاحوا و جلبوا فاذا جزعوا
و غلبوا فضجوا ضجیجا کما سیذکر (الضجیج) ضادك فتحیله مغلوب اولمغله صبر و تحمل ایده‌میوب فریاد ایلمك
معناسنه‌در یقال ضجّ القوم ضجیجا من الباب الثانی اذا جزعوا و غلبوا فضجوا و یقال اضجّ فلان و ضجّ فلان

(الضجاج) سحاب وزننده بر آدمی بر ایشه جبر وزور ایلك قسر معناسنه در و ضجاج فیل کیکنه دینور عاج کبی و بر
نوع بونجق آدیدر (الضجاج) ضادك کسریله مفاعله دن مصدر در بری بریله غوغا و شرّ و شور ایدشمك معناسنه در
نته که مضاجّه دخی که مفاعله وزننده در بو معنایه در یقال ضاجّه مضاجّة و ضجاجا اذا شاغبه وشارّه و ضجاج
بر صمغ مأكول آدیدر و مطلقا شول شجره دینور که زهرناك اولغله آنكله قوش و برتجی جانور تسمیم اولنور
(الضجوج) صبور وزننده صاغیلورکن بوكوروب فریاد ایدن ناقه یه دینور (التضجیج) تفعیل وزننده كتمك علی
قول بر طرفه میل ایدوب اكیلمك معناسنه در یقال ضجّج الرجل تضجیجا اذا ذهب او مال وذکر اولنان شجر ایله که
مرادورقی یاثمری اوله جقدر طیوری یاخود برتجی جانوری زهرلمك معناسنه در یقال ضجّج الرجل اذا سمّ الطائر
او السبع (الضرج) ضادك فتحی و رانك سکونیله یارمق معناسنه در یقال ضرجه ضرجا من الباب الاول اذا شقه
و بولاشدرمق معناسنه در یقال ضرج الثوب بالدم اذا لطخه به و برنسنه یی یره براقق معناسنه در یقال ضرج الشیٔ اذا
القاه (الانضراج) انفعال وزننده یارلمق معناسنه در یقال ضرجه فانضرج اذا انشقّ و بولانمق معناسنه در یقال
انضرجت لنا الطریق اذا اتّسعت و ایکی یاخود زیاده نسنه لرك آرالری آچق و ایراق اولمق معناسنه در یقال
انضرج ما بینهم اذا تباعد و برتجی قوش صیداوزره سوزیلوب اینمك معناسنه در علی قول پك رنج و مشقتله اخذ ایلك
معناسنه در که چتلامق درجه سنده اولور یقال انضرجت العقاب اذا انقضت علی الصید او اخذت فی شقّ (التضرّج)
تفعل وزننده بولاشمق معناسنه در یقال ضرّج الثوب فتضرّج ای لطخه فتلطخ و چتلایوب یارلمق معناسنه در
یقال تضرّج البرق ای تشقق و اغاجك چچكی یاریلوب آچق معناسنه استعمال اولنور یقال تضرّج النور اذا تفتح
و آدمك یکاغی پك قزارمق معناسنه در که اضریج معناسندن مأخوذدر یقال تضرّج الخدّ اذا احمارّ و خاتون
طشره ده کزوب زینتنی ناسه اظهار ایلك معناسنه در یقال تضرّجت المرأة اذا تبرّجت (المضروجة) میمك فتحیله
شقی واسع اولان کوزه وصف اولور یقال عین مضروجة ای واسعة الشقّ (التضریج) تفعیل وزننده برنسنه یی
اشاغی یه صالیورمك معناسنه در یقال ضرّج الجیب تضریجا اذا ارخاه و مرکوبی غارت و یغما قصدیله سکرتدرمك
معناسنه در یقال ضرّج الابل اذا رکضها فی الغارة و کلامی تزیین و تحسین ایدوب مقح و مذهّب سوئلك معناسنه در
یقال ضرّج الکلام اذا حسنه وزوّقه و بز مقوله سی نسنه یی قرمزی یه بویامق معناسنه در یقال ضرّج الثوب
اذا صبغه بالحمرة و برونه اوروب قان ایله آلوده قلمق معناسنه در یقال ضرّج الانف بالدم اذا ادماه (الاضریج)
همزه نك کسریله بر کونه كلیمه دینور که صاری ایپ ایله طوقنمش اولور و ارش و ارغاجی قرمزی ایپكدن طوقنمش
حریر ثوبه دینور و صوی و بوكرك آته دینور و قرمزی بویایه دینور (المضرّج) محدّث وزننده ارسلانه اطلاق اولنور
(المضارج) میمك فتحیله مشاقّ و متاعب معناسنه در یقال رکب المضارج ای المشاقّ و کهنه لباسلره دینور مضرج
مفردیدر (الضریج) امیر وزننده پك سكرتمكه دینور یقال عدو ضریج ای شدید (ضارج) عارج وزننده
بر موضعدر (الضربجی) جعفری وزننده زیوف اقچه یه دینور یقال درهم ضربجیّ ای زائف * مؤلف بونی یاء تحتیه ده
جی ذیلنده دخی ذکر و جوهری یه تعریض ایلمشدر لکن نسبتنه و تعریبنه تعرّض ایلمامشدر (الضولج) جوهر وزننده
کومشه دینور لکن صواب اولان صاد مهمله ایله اولمقدر (الضمج) ضادك فتحی و میمك سکونیله تقاطر ایده جك
درجه ده بدنه طیب سورمك معناسنه در یقال ضمج جسده ضمجا من الباب الاول اذا لطخه بالطیب حتی كأنه یقطر
و ضمج بر نوع کوچك بوجك اسمیدر که بغایت بد رایحه اولوب و زهرناك اولغله آری کبی آدمی صوقار مفردی
ضمجه در (الضمج) فتحتینله مأبون و حیز کمسه ترسنه شهوتلنوب روسپی کبی آلته قزمق معناسنه در یقال ضمج المأبون
ضمجا من الباب الرابع اذا هاج و ضمج بر آفتدر که انسانه اصابت ایدر و یره یاصیلوب یاپشمق معناسنه در یقال ضمج
بالارض ضمجا اذا الصق بها (الاضماج) همزه نك کسریله بو دخی یره یاپشمق معناسنه در یقال اضمج بالارض بمعنی
ضمج (الضمعج) جعفر وزننده یومری بدنلو بنیه و اعضاسی تمام خاتونه دینور کذلك اول شكل اوزره اولان
دوه یه دینور * شارح دیر که بونی جوهری مؤنثه تخصیص ایلمشدر و اقعا هر ده صفات نسواندن اولمق اوزره مثبتدر
(الضوج) موج وزننده درهنك بورغاج یرینه دینور جمعی اضواج کلور و ضوج مصدر اولور بر طرفه میل ایدوب
صاپمق معناسنه یقال ضاج الشیٔ ضوجا اذا مال و بولالمق معناسنه در یقال ضاج الوادی اذا اتسع (التضوّج)
تفعل وزننده درهنك بورغاجلری کثیر اولمق معناسنه در یقال تضوّج الوادی اذا کثر اضواجه (الانضیاج) انفعال
وزننده بو دخی بولالمق معناسنه در یقال انضاج الوادی اذا اتسع (الضوجان) و (الضوجانة) ضادلرك فتحیله
صوجان و صوجانه معناسنه در که صاد مهمله ده ذکر اولندی (الاضهاج) همزه نك کسریله کبه حیوان یاوروسنی

دوشورمك معناسنه در يقال اضججت الناقة اذا القت ولدها (الضيوج) قعود وزنده و (الضيجان) هيجان وزنده
بر طرفه ميل وعدول ايلك معناسنه در پس بو ماده واوى و يائى اولور يقال ضاج يضيج ضيوجا و ضيجانا اذا مال

فصل الطاء (الطبج) طانك و بانك فتحيله احمق اولمق معناسنه در يقال طبج الرجل طبجا من الباب
الرابع اذا حمق و طبج طانك و بانك فتحيله حماقت مستحكم اولمق معناسنه در يقال طبج الرجل طبجا من الباب المزبور
اذا استحكم حماقته * بو راده مؤلف مادهٔ مذكوره يى مثال ايله ذكر ايلدكدنصكره و الطبج استحكام الحماقة عبارتيله
رسم ايلمكله خيليجه تشويش و تتبع اولنوب بعده نهايه ده الطبج استحكام الحماقة وقد طبج يطبج فهو اطبج عنوانيله
بولنمغله بنه باب رابعدن اولدیغی امضا اولندی و باش و بوش قباق كبی ايچی قووق شيئه اورمق معناسنه در يقال طبج
رأسه اذا ضربه (التطبج) تفعل وزنده كونا كون انواع و اساليب كلام ايراد ايده رك تكلم ايلك معناسنه در يقال
تطبج فى الكلام اذا تفنن و تنوع (الطبجة) سكينه وزنده دبر و مقعده دينور (الطباهجة) طانك فتحيله لحم مشرحه
يعنى شرحه شرحه ديلنمش اته دينور * مؤلف كبابى دخى لحم مشرح ايله تفسير ايلمكله طباهجه دخى كباب ديمك اولور
نته كه بعض مفرداتده مصرحا كباب ايله مفسردر و بو تباههٔ فارسى معربيدر لكن برهانده نازك و مهرا پشمش ات ايله
و تحفه ده ياغ ايچون قزارد لمش ات ايله مفسردر و مقدمة الادبده خايكينه يعنى قايغنه ايله مبيندر (الطثرج) طانك فتحى
و ثاى مثلثه نك سكونيله قرنجه يه دينور نمل معناسنه (الطازج) تازهٔ فارسى معربيدركه قارت مقابليدر يقال شئ طازج
اى طرئ و راست و درست و پاكيزه سوزه دينور (الطسوج) سفود وزنده ناحيه معناسنه در و اوزاندن بر دانقك
دنك تعبير اولنور ربعى مقداره دينور تسوى فارسى معربيدر زمخشرى بيانه كوره يكرمى درت حبه بر ديناردر
و دينارك سدسى كه درت حبه در بر دانقدر و بر دانقك ربعى كه بر حبه در طسوجدر لكن مؤلفه كوره ايكى حبه اولور
نته كه مكك ماده سنده بيان ايلمشدر و حبه ايكى اريه دركه بر چكرد كدر و خردل بر اريه نك سدسيدر و اوچ
خردل بر پرنجدر (طفسونج) طانك و نونك فتحيله نهر دجله كنارنده بر بلده در (الطنوج) طانك ضميله صنوف
معناسنه در يقال الناس طنوج اى صنوف و كراريس معناسنه دركه كراسه نك جمعيدر جزء تعبير ايلديكمز
اوراق مجتمعه دركه عادتا اون كاغد اولور و بو معنالرده لفظ مزبورك مفردى يوقدر (طنجه) كنجه وزنده بحر مغرب
ساحلنده بر بلده آديدر (الطيهوج) طيفور وزنده عربيده سلكان ديدكلرى قوشك اركك نه دينور و بو تيهو معربيدركه
تركيده چيل قوشى ديدكلريدر * مؤلف سلكانى ماده سنده بشقه تفسير ايلمشدر لكن جميع مفرداتده طيهوج چيل
قوشيله مبيندر

فصل الظاء المعجمة (الظجّ) حجّ وزنده استغاثه و استمداد ايدن كسه نك فريادى
كبى جنكده فرياد ايلك معناسنه در يقال ظجّ الرجل ظجا من الباب الاول اذا صاح فى الحرب صياح المستغيث و اكر
جنكك غيريده فرياد ايدرسه ضجّ الرجل ديرلر ضاد معجمه ايله نته كه ذكر اولندى

فصل العين (العبجة)
عينك و بانك فتحيله اراذل و ارغاد ناسدن شول شخصه دينوركه بغض و كين ايله مجبول اولمغله ناسه دائما زباندرازلق
ايدوب و نه ديديكنى بيلمز و اصلا برايشه يرامز فضول و مذموم اوله يقال هو عبجة اى بغيض طغام لايعى مايقول
ولا خير فيه (العثج) عينك فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله و فتحتينله جائزدر ثعج معناسنه دركه سفر بر اولان كروه
انسانى يه دينور * مؤلفك والجماعة من الناس قولى الثعج قولنى عطف تفسيردر و كيجه دن بر مقداره دينور يقال مرّ عثج
من الليل اى قطعة و تدريج و تأنى ايده رك شرب مشروبه دوام ايلك معناسنه دركه آزجه آزجه ايچه رك چوق
ايچمكدن عبارتدر يقال عثج الرجل عثجا من الباب الثانى اذا ادام الشرب شيئا بعد شئ (العثجة) جرعه وزنده بودخى
سفرده اولان جماعته دينور (العثجج) عينك فتحى و ثانك سكونيله جمع كثير معناسنه در (العثوثج) سفرجل وزنده
عظيم الجثه اولوب جسيم و چالاك اولان دوه يه دينور (العثنجج) نونيله و (العثوجج) جيمله بونلرده عثوثج معناسنه در
(الاعثيجاج) اعشيشاب وزنده سرعت ايلك معناسنه در يقال اعثوجج الرجل اذا اسرع (العجّ) حجّ وزنده
و (العجيج) عينك فتحيله بلند آواز ايله حيقرمق معناسنه در عجّ الرجل عجا و عجيجا من الباب الثانى والرابع اذا صاح
و رفع صوته قال الشارح و منه الحديث ❊افضل الحجّ العجّ و الثجّ❊ فالمراد رفع الصوت فى التلبية و عجّ و عجيج ناقه يى
عاج عاج ديه رك زجر و آزار ايلك معناسنه در يقال عجّ الناقة اذا زجرها فقال عاج عاج و قوم فنون و اطوارلرنده ركوبى
چوغالتمق يعنى اكثر فنون و اوضاعلرى بنوب ايتمك اولمق معناسنه در و بو توز صاورمق معناسنه در يقال عجّ القوم
اذا اكثروا فى فنونهم الركوب و يل شديدا سمكله توزى هوايه صاورمق معناسنه در يقال عجت الريح اذا اشتدت فاثارت
الغبار (العجعجة) زلزله وزنده بلند آواز ايله تكرار بتكرار حيقرمق معناسنه در يقال عجعج الرجل بمعنى عجّ تكرر معنا
ماده نك مقتضاسيدر و دوه ضربدن ياخود حمل ثقيلدن ناشى باغرمق معناسنه در يقال عجعج البعير اذا ضرب فرغا او حمل

فصل الطاء

فصل الظاء المعجمة

فصل العين

مطلب

علیه ثقیل فرغا * مترجم دیرکه عجعجه مناسبتیله اشبو فائده تحریری مناسب کورلدی سیوطی مزهرده دیدیکه افصح لغات لغت قریش اولدیغنك وجهی بودرکه قبائل عرب زمان جاهلیتده حج ایچون هرموسمده جمع اولورلر ایدی قریش آنلرك کلاملرینی استماع ایدوب فصیح اولانی اخذ و قبیح اولانی ترك ایدرلر ایدی لهذا قریشده لغت فصیحه مجتمعه اولوب قبائل سائره لغت قبیحه دن خالی اولمدیلر کشکشه شین معجمه ایله و کسکسه مهمله ایله و عنعنه و فحفحه و وکم و وهم و عجعجه و استنطاء و وتم و شنشنه و لخلخانیه و طمطمانیه کبی * کشکشه ربیعه و مضر قبیله سنده درکه کاف خطاب مؤنثدنصکره شین معجمه ذکر ایدرلر مثلا الیکش و بکش دیرلر * و کسکسه قبیلتین مذکورتین کاف خطاب مذکردنصکره سین مهمله ایله الیکس و بکس دیرلر * و عنعنه قیس و تمیم قبیله لرنده درکه اوّلده واقع اولان همزه یی عینه تبدیل ایدرلر انّك لفظنده عنك و اسلم کلمه سنده عسلم دیرلر * و فحفحه هذیل قبیله سنده درکه حای مهمله یی عین ایدرلر حتی کلمه سنده عتی دیرلر * و وکم وهم ایکیسیده بنو کلب لغتنده درکافدن اول یاء تحتیه یاخود کسره اولسه کافی مکسور ایدرلر وهاءدن اوّل یاء یاخود کسره اولسه هایی مکسور ایدرلر * و عجعجه قضاعه قبیله سنده درکه یای مشدده یی جیمه تبدیل ایدرلر تمیمی لفظنده تمیمج دیرلر بعضلر عین حرفنه مقارنته تخصیص ایدرلر مثلا راعی معی یرنده راعج معج دیرلر * و استنطاء سعد بن بکر و هذیل و ازد و قیس و انصار عین ساکنه طا حرفنه مقارن اولورسه نونه تبدیل ایدرلر اعطی کلمه سنده انطی دیرلر * و وتم یمن لغتنده سینی تایه تبدیل ایدرلر ناس لفظنده نات دیرلر * و شنشنه کذلك یمنده کاف مطلق شینه تبدیل ایدرلر لبیك لفظنده لبیش دیرلر * و لخلخانیه الفلری تخفیف ایدرلر مثلا ماشاء الله یرنده مشاالله دیرلر * و طمطمانیه حمیر قبیله سنده درکه حرف تعریف یرنده میم تلفظ ایدرلر طاب الهواء یرنده طابم هوا دیرلر و بونلری موقعلرنده مؤلف دخی ذکر ایلمشدر (الاعجاج) همزه نك کسریله بودخی قوملك اکثری فنّ و اسلوبلری بنوب انمك و یل مشتد اولمغله توزی صاورمق معنالرینه در (المعج) میمك ضمی و عینك کسریله و (العجاج) شدّاد وزننده طلاز اولوکونه وصف اولورکه آنده یل مشتدّ اولوب توزی طپراغی هوایه صاوره یقال یوم معجّ و عجاج ای فیه اعجاج و عجاج هر صاحب صوت اولانك بلند آوازایله سسلنور اولاننه دینور یقال رجل و نهر وقوس و فحل عجاج ای صیاح و عجاج القابدندر عجاج بن روبه شاعر مشهوردر کندوسیله پدرینه تغلیبا عجاجان اطلاق اولنور (المعاجیج) میمك فتحیله شدید اسن یللره دینور یقال ریاح معاجیج ای شدیدة * شارحك بیاننه کوره مفردی معج در میمك کسری و عینك فتحیله (العجة) عینك ضمیله قایغنه تعبیر اولنان طعامه دینورکه یمورطه ایله ترتیب اولنور فارسیده خایکینه دینور و بومولّددر عربیّ صحیح دکلدر (العجاج) سحاب وزننده بون و احمق کیمسه یه دینور و توزه دینور غبار معناسنه مفردی عجاجه در عربلر فلان قبیله اوزره شبخون ایلدی دیه جك یرده لفتّ عجاجته علیهم دیرلر کذلك بولندیغی عمل و مصلحتندن فراغت ایتدی دیه جك یرده لبد عجاجته دیرلر و عجاج توتونه دینور دخان معناسنه و لوند و خذله و فرومایه اشخاصه دینور یقال هو من العجاج ای رعاع الناس و عجاجه هایله چوق و عظیم دوه سوریسنه دینور تأنیثی جماعت اعتباریله در یقال ابل عجاجة ای کثیرة عظیمة (العجعاج) عینك فتحیله بودخی بلند آوازلو نسنه یه دینور عجاج کبی و صوی و نجیب اولان یاشلو جه آته دینور (العاجّ) حاجّ وزننده یوجیلر ایله طلو یوله اطلاق اولنور رفع صوتی یاخود کثرت غباری موجب اولمق ملاحظه سیله یقال طریق عاجّ ای ممتلئ (التعجیج) تفعیل وزننده بریری دخانله طولدرمق معناسنه در (التعجج) تفعل وزننده آندن مطاوعدر یقال عجج البیت من الدخان اذا ملأه فتعجج ای ملأ منه (العدرّج) عملّس وزننده جست و سریع انسان و حیوانه دینور و عدرّج بر رجل اسمیدر و کس و کیمسه معناسنه در یقال ما بالدار من عدرّج ای احد (العذج) عینك فتحی و ذال معجمه نك سکونیله ایچمك معناسنه در یقال عذج الماء عذجا من الباب الاول اذا شربه و یقال عذج عاذج مبالغة کقولهم جهد جاهد (المعذج) منبر وزننده شـول کیمسه درکه ذاتنده غیرت و حمیتی اولوب لکن بدخوی و بدمزاج اوله و دائما ناسه لوم و توبیخ ایدر اولان کیمسه یه دینور یقال رجل معذج ای غیور سیئ الخلق و کذا کثیر اللوم (العذلجة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در یقال عذلج السقاء اذا ملأه و چوجغی کوزل غدا ایله بسلمك معناسنه در یقال عذلج ولده اذا احسن غدائه (العذلوج) عینك ضمیله کوزل غدا ایله برورده ولده دینور یقال ولد عذلوج ای حسن الغداء (المعذلج) مدحرج وزننده اتنه طلوتر و تازه اولوب شکل و اندامی خوب و دلکش اولان جوانه دینور مؤنثنده معذلجه دینور یقال شابّ معذلج ای ممتلئ ناعم حسن الخلق و یقال جاریة معذلجة (العذلاج) عینك کسریله خوش و نرم و نازك دیرلکه دینور یقال عیش عذلاج ای ناعم (العروج) قعود وزننده و (المعرج) میمك و رانك فتحیله که مصدر میمی در یوقری چیقمق معناسنه در یقال عرج الرجل عروجا و معرجا من الباب الاول اذا ارتقی و بر کیمسه نك یا بر حیوانك ایاغنه بر نسنه اصابت ایلکله آغسیه رق یوریمك

معناسنه‌در یقال عرج الرجل اذا اصابه شیٔ فی رجله فخمع و اکر آغسقلغی خلقی اولور ایسه عرج فلان دیرلر فرح
بابندن مصدری عرج اولور فتحتینله علی قول بونده مثلث اولور یعنی اوّل و رابع وخامس بابندن ایراد اولنور ﴿ الاعرج ﴾
احمر وزننده ذاتی طوپال وآغسق اولان کشی‌یه دینور مؤنثی عرجاءدر جمعی عرج کلور عینک ضمیله وعرجان
کلور عینک ضمیله یقال رجل اعرج ای بین العرج من عرج وعرجان واعرج قرغه‌یه اطلاق اولنور ﴿ الاعراج ﴾
همزه‌نک کسریله آغسق ایتمک معناسنه‌در یقال اعرجه الله تعالی ای جعله اعرج و برکیمسه ایچون عرج دوه‌لر حاصل
اولمق معناسنه‌درکه صاحب عرج اولمقدر یقال اعرج فلان اذا حصل له ابل عرج * شارح دیرکه کرچه عرج کلمه‌سی
جمیع نسخه‌ده عینک ضمیله و ابل کلمه‌سندن مؤخر اوله‌رق مضبوطدرکه اعرجک جمعیدر لکن صواب اولان حصل له
عرج من الابل عنوانده اولمق عینک فتحیله که سوری و قطیعه معناسنه‌در کماسیذکر *واعراج کونش باتدیغی وقته
داخل اولمق معناسنه‌در یقال اعرج الرجل اذادخل فی وقت غیبوبة الشمس و برآدمه برسوری دوه ویرمک معناسنه‌در
یقال اعرج فلانا اذا اعطاه عرجا من الابل ﴿ العرجان ﴾ فتحاتله آغسق آدمک یوریمسنه دینور ظاهرا مصدردر
﴿ العریج ﴾ امیروزننده محکم واستوار اولمیان شیئه اطلاق اولنور یقال امر عریج اذالم یبرم ﴿ التعریج ﴾ تفعیل وزننده
برنسنه‌یی برجانبه طوغری مائل قلمق معناسنه‌در آغسقلق معناسندن مأخوذدر یقال عرّج البناء تعریجا اذامیله و مقیم
اولمق معناسنه‌در یقال عرّج علی الشیٔ اذا اقام علیه و عرّج علی المنزل دیرلر مطیه‌سنی آنده حبس و توقیف ایدوب
کندی اقامت ایلسه وکون باتدیغی وقته کیرمک معناسنه‌در یقال عرّج الرجل اذا دخل فی وقت غیبوبة الشمس
﴿ التعرّج ﴾ تفعل وزننده بودخی مقیم اولمق معناسنه‌در یقال تعرّج علی الشیٔ اذا اقام علیه وحبس المطیة علی المنزل
﴿ الانعراج ﴾ انفعال وزننده برطرفه میل ایدوب اکیلمک معناسنه‌در یقال انعرج الشی اذا انعطف ﴿ المنعرج ﴾ اسم
مفعول بنیه‌سیله بوکری و بورغاج یره اطلاق اولنور یقال هذا منعرج الواد ای منعطفه یمنة ویسرة ﴿ المعراج ﴾ محراب
وزننده و ﴿ المعرج ﴾ منبروزننده و ﴿ المعرج ﴾ مقعدوزننده نردبانه دینور سلم معناسنه و چیقه‌جق یره دینور
مصعد معناسنه * شارحک بیانه کوره بونلرک جمعلری معاریج ومعارج کلور و معراح و معرجک که میمک کسریله‌در
اسم مکان اولملری مجازدر ﴿ العرج ﴾ فتحتینله خلقی آغسق و طوپال اولمق معناسنه‌درنته‌که ذکر اولندی وکونش
باتمق علی قول مغرب سمتنه طوغری میل ایلمک معناسنه‌درکه طولنمق تعبیر اولنور یقال عرجت الشمس عرجا
من الباب الرابع اذا غابت او انعرجت نحو المغرب ﴿ العرج ﴾ کتف وزننده شول دوه‌یه دینورکه طوغری بول ایلمز

﴿ لطیفه ﴾

اوله یقال بعیر عرج ای لایبول مستقیما دوه‌نک استقامتی بولی اکسه‌سنه طوغری اولمقدر لطائفندرکه دوه‌یه نیچون
اصل طوغریسنه بول ایلمزسز دیو سؤال ایتدکلرنده قنقی اندامم طوغریدر دیو جواب ویرمشدر ﴿ العرج ﴾ عینک
فتحی ورانک سکونیله یمنده بربلده آدیدر وهذیل قبیله‌سی دیارنده برموضع آدیدر و طریق مکه‌ده برمنزل آدیدر
عبدالله بن عمرو بن عثمان بن عفان العرجیّ الشاعر اورادندر * مؤلف بوماده‌یی وبالفتح عنوانیله رسم ایلمکله عادتی
اوزره اوّلک فتحی و ثانینک سکونیله تقیید اولندی زیرا دیباجه‌ده بیان اولندیغی اوزره بالفتح دیدکده مرادرسم
مزبوردر وبالکسر دیدکده اوّلک کسری و ثانینک سکونیله‌در وبالضم دیدکده اولک ضمی و ثانینک سکونیله‌در
وبالتحریک دیدکده فتحتینله یاخود فتحاتله‌در بعض هامشده بووجه اعتراض نابجادر و عرج دوه سوریسنه دینورکه
سکسان قدر علی قول سکساندن طقسانه قدر یاخود یوز اللی و آندن یوقاریجه یاخود بشیوزدن بیکه قدر اوله
و بومعناده عینک کسریله لغتدر جمعی اعراج کلور وعروج کلور ﴿ العریجاء ﴾ مصغر بنیه‌سیله و مد ایله پک اسّی
اولان نصف نهار وقتنه دینور هاجره معناسنه و دوه قسمی صویه برکون نصف نهارده و برکون صباح وقتنده کلمکه
دینور وآدم کونده براوکون طعام ایلمکه دینور یقال هو یأکل العریجاء ای کلّ یوم مرّة وعریجاء برموضع آدیدر
﴿ المعرّج ﴾ معظم وزننده شول ثوبه و قماشه دینورکه چبوقلی اولوب لکن چبوقلری ییلان ایکوسی کبی بربرینه
بورلمش وطولانمش اوله یقال ثوب معرّج ای مخطط فی التواء ﴿ عرج ﴾ و ﴿ عراج ﴾ عینلرک ضمیله معرفه و غیرمنصرف
اوله‌رق ضباع یعنی صرتلان و یللی قورد تعبیر اولنان جانورک کروهنه دینور قبیله منزلنه تنزیل ایلمشلردر یعنی
قبیله منزلنه تنزیل ایلملریله معرفه و تأنیث علتلرندن غیرمنصرف اولدیلر آغسق صورتنده رفتارلری باعث
اطلاقدر ﴿ العرجاء ﴾ حمراء وزننده بودخی ضبع اسمیدر شرّاحک بیانی اوزره ذکر اولنان عرج وعراج اسم
جنس کبی اولمغله واحد و جمعنه اطلاق اولنور و کاهی تای وحدتله واحدینه اطلاق اولنور و عرجاء کلمه‌سی که
فی الاصل مؤنثدر مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور مذکرنده اعرج دینمز و بوراده مؤنث مذکر اوزره تغلیب اولنمشدر
حریری درّه‌ده بووجه اوزره بیان ایلمشدرکه اصول مطرده‌دندرکه دائما مذکر اصالتنه بناء مؤنث اوزره تغلیب

(اولنور)

اولنور آلایکی ماده‌ده برعکس در بری تاریخ ماده‌سنده که لیالی ایام اوزره مغلبه در اسبق اولدیغنه مبنی و بری ضبع
عرجاء ماده‌سیدر زیرا ضبع مؤنثه مخصوص اولان اسمدر مذکرینه ضبعان دینور ضادك کسریله * تته که مؤلف
دخی بوقولی ترجیح ایلمشدر کرچه شهاب شرحنده بونی بعض لغته تخصیص ایلمشدر لکن اکثر اصولده قول مزبور
ارجحدر پس عرجاء مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور و سبب تسمیه سموز اولوب مفاصللری کوشك اولدیغندن ناشی
رفتارلرنده اغسق هیئتنده تمایل اولدیغنه مبنیدر و فی الاصل وصف اولوب کاهی اسم اوله‌رق یالکز عرجاء
دخی اطلاق اولنور غلبهٔ استعمال سببیله (ذو العرجاء) مزینه قبیله‌سی ارضنده برتپه‌نك آدیدر (عراجه) ثمامه
وزننده بررجلك اسمیدر (عریجه) حنیفه وزننده نهاوند حدودنده نسیر قلعه‌سنك صاحبی اولان نسیر بن دیسم
نام کمسه‌نك جدی اسمیدر (بنوالاعراج) بر معروف جماعتدر (العرج) عینك ضمیله محدثیندن جماعت کثیره
اسمیدر (الاعیرج) مصغر بنیه‌سیله برنوع ییلانه دینورکه قولاقلری صاغر اولوب و اکا اصلا افسون تأثیر ایلمز
وافعی کبی انسان اوزره صیچرایوب آتیلور بغایت خبیث بریلاندر و لفظ مزبور امام لیث قولی اوزره مؤنث قلنمز
جمعی اعیرجات کلور (العارج) خارج وزننده غائب و ناپدید معناسنه‌در (العرنجج) عینك و رانك فتحیله یمن
پادشاهی حمیر بن سباء اسمیدر پس حمیر لقبی اولور (الاعرنجاج) افعنلال وزننده برایشده چالیشوب جد واقدام ایلمك
معناسنه‌در یقال اعرنجج فی الامر اذا جد فیه (العربج) بای موحده ایله قنفذ وزننده ایری کوپکه دینور چوبان کوپکی کبی
کلب ضخم معناسنه * شارح دیرکه تهذیبده شکاری کابله مفسردرکه تازی تعبیر ایتدکلریدر (عرطوج) زنبور وزننده
بر پادشاه آدیدر (العرفج) جعفر وزننده بر شجر آدیدرکه دوز یرلرده بتر مفردی عرفجه‌در هایله مفرداتده عرفج
سادج بری ایله مفسردرکه بش پرمق دیدکلری نباتدر سودلکن اقسامندندر و شیخ داود قتاد ایله یعنی کورکن اغاجیله
بیان ایلمشدر لهیب آتشی زیاده‌سیله قرمزی اولور بوسببله آنکله بررجل تسمیه اولنمشدر (العرافج) عینك فتحیله
شول قوم مساللره دینورکه برطریقله مرور ایده‌جك یوللری اولمیه مفردی عرفجه‌در (لیّ العرفجة) لامك فتحی و یانك
تشدیدیله عرب میاننده برکونه جماعه اطلاق اولنورکه بینلرنده معروفدر اصل معنایولسز قوملق بورغاجی دیمکدر
قندبروتدبر (عرفجاء) عینك فتحیله بنو عمیل جماعتی یورددنده بر موضع یاخود بر صو آدیدر (العزج) مزج وزننده اوته
قاقمق معناسنه‌در یقال عزج فلانا عزجا من الباب الاول اذا دفعه و جماع ایلمك معناسنه‌در یقال عزج الجاریة اذا جامعها
و بیل ایله ترلاپی سوکوب آقدارمق معناسنه‌در یقال عزج الارض بالمسحاة اذا قلبها (العسج) نسج وزننده بیوننی ایلری
طوغری سوندروب اوزاده‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال عسج الرجل عسجا من الباب الاول اذا مد عنقه فی مشیه
(المعساج) محراب وزننده بیوننی سوندروب اوزاده‌رق یورر اولان انسان و حیوانه دینور یقال بعیر معساج ای یمد
عنقه فی السیر (العوسجة) عینك فتحیله یمنده بر موضعدر و بلاد باهله‌ده برکومش معدننك اسمیدر و بر تیکنلك
آدیدر جمعی عوسج کلورکه جمع جنسیدر ترکیده سنجان تیکنی و بعض یرده موسی اغاجی دیدکلری تیکنلو شجر
اوله‌جقدر (العسج) فتحتینله دوه قسمی ذکر اولنان عوسجه دیدکلری تیکنلك او تلامغله خسته اولمق معناسنه‌در
یقال عسجت المال ای الابل عسجا من الباب الرابع اذا مرضت من رعیة العوسجة (عوسج) جوهر وزننده طفیل بن
شعیثك فرسی اسمیدر (العواسج) جمع بنیه‌سیله برقبیلهٔ معروفه‌در (الاعسجاج) احمرار وزننده برکمسه پك پیر
وسالخورده اولمغله بلی بوکلمك معناسنه‌در یقال اعسج الشیخ اعسجاجا اذا مضی و تعوج کبرا (العسلج) قنفذ
وزننده و (العسلوج) عینك ضمیله اغاج و آصمه داللرندن هنوز یشرمش تازه و یومشق و یشل چبوغه دینور
ومنه یقال جاریة عسلوجة النبات ای ناعمة و یقال قوام عسلج ای قد ناعم (العسلجة) دحرجه وزننده اغاج
تازه و یشل داللر و فلیزلر سورمك معناسنه‌در یقال عسلجت الشجرة اذا اخرجت العسلوج (العسلج) عملس
وزننده خوش و نفیس طعامه دینور علی قول رقیق اولانته دینورکه قویو و غلیظ اولمیاندر و عسلج بحرین
قضاسنده برقریه آدیدر (العسنج) نونله عملس وزننده ارکك دوه قوشنه دینور ظلیم کبی (العشنج) شین معجمه ایله
عملس وزننده دورك یوزلو چهره‌سی منقبض بدمنظر کمسه‌یه دینور یقال رجل عشنج ای المنقبض الوجه السیئ
المنظر (الاعصج) صاد ایله اصلع وزننده و مراد فیدرکه باشنك اوکی طازکل اولان کشی‌یه دینور (العصلج)
عملس وزننده اینجکاری اکری اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل عصلج ای المعوج الساق (العضاثج) ضاد معجمه
و ثای مثلثه ایله علابط وزننده و (العضافج) فا ایله صلب و شدید اولان انسان و حیوانه دینور و ایری و سموز انسان
و حیوانه دینور (العضمجة) عینك و میمك فتحیله دیشی تلکی‌یه دینور ثعلبه کبی (العفج) عینك فتحی و کسریله
و (العفج) فتحتینله و (العفج) کتف وزننده انسان و حیوانك جوفلرنده شول نسنه‌یه دینورکه کیموس حالتندنصکره

فضلهٔ طعام معده دن اكا انتقال ایدر كودن بغرسغی دیدكلری ككیش بغرسق اوله جقدر جمعی اعفاج كلور
(الاعفج) عفجی بیوك اولانه دینور (العفج) عینك فتحی و فانك سكونیله اورمق معناسنه در یقال عفجه عفجا
من الباب الثانی اذا ضربه و جماع ایلمك معناسنه در یقال عفج الجاریة اذا جامعها (المعفج) منبر وزننده كلام
و عملنی ضبط و حفظ ایلمز اولان احمق آدمه دینور (المعفاج) مصباح وزننده و (المعفجة) مكنسه وزننده دكنكه
دینور عصا معناسنه (العفجه) فرحه وزننده شول مصلق طرزنده كوچك حوضه دینور كه بیوك حوضلرك
یانلرنده اتخاذ اولنور حوضلرك صولری چكلدكده آندن شرب و اخذ اولنور (العفنجج) عینك و فانك فتحیله
كودهسی ایری و كندوسی احمق و نادان اولان كمسهیه دینور و جست و چابك ناقهیه دینور (التعفج) تفعل وزننده
ینكج كبی اكری اكری یوریمك معناسنه در یقال تعفج فی مشیه اذا تعوّج (الاعفنجاج) افعنلال وزننده سرعت
ایلمك معناسنه در یقال اعفنجج البعیر اذا اسرع (العفشج) شین معجمه ایله جعفر وزننده كودهسی ایری اوزون
بویلو كمسهیه دینور (العفضج) ضاد معجمه ایله جعفر وزننده و (العفضاج) عینك كسریله هلقام وزننده
و (العفاضج) علابط وزننده كودهسی سموز و كمی ارسلانی كبی ایری اولوب لكن سلپوك و كوشك اولان كمسهیه
دینور و عفضج صلب و شدید اولان شیئه دینور (العفضجة) دحرجه وزننده جثهلو و سموز اولمق معناسنه در یقال
هو معصوب ماعفضج علی المجهول ای ماسمن (العلج) عینك كسریله اشكه دینور عیر معناسنه * مؤلف عیری
حمار ایله تفسیر و حمار وحشده مغلب اولمق اوزره بیان ایلمشدر و علج قویّ و سمین اولان یبان اشكنه دینور سائر
اصوللك مقتضاسی و وضع مادهنك موجبی السمین القویّ لفظی العیر و حمار الوحش كلمهلرینك هر برینه وصف
اولمقدر بو صورتده علج قویّ و سمین اولان اشكه و اویلجه اولان یبان اشكنه دیمش اولور و علج كناری قالین و غلیظ
اولان كردهٔ اتمكنه دینور و كفار عجمدن كه ماعدا العربدر كافر كشییه دینور پس عربدن اولورایسه اطلاق اولنمز
یقال هو من الاعلاج ای من كفار العجم بعض اصوللك بیانی اوزره اصلا بر دین ایله متدیّن اولمیانه اطلاق اولنور
و بعض عرب مطلقا كافره علج اطلاق ایدرلر و مغربده و مصباحده الضخم من كفار العجم عنوانیله مرسومدر جمعی
علوج كلور و اعلاج معلوجاء و علجه كلور عنبه وزننده و علج قیم مال یعنی دوابّ و مواشییه حسن تقید و تیمار
و پرورشلرنده دائما اهتمام اوزره اولان كمسهیه دینور یقال هو علج مال ای ازاؤه (العلاج) عینك كسریله و (المعالجة)
مفاعله وزننده بر خصوصه چالشوب دورشمك معناسنه در یقال عالجه علاجا و معالجة اذا زاوله و خستهیه تیمار ایلمك
معناسنه در یقال عالج المریض اذا داواه و معنای اوّلده باب مغالبهده ایراد اولنور یقال عالجه فعلجه علجا ای غلبه
فی المعالجة ای المزاولة (الاستعلاج) اعضاء یاخود بدنك دریسی غلیظ اولمق معناسنه در یقال استعلج جلده
اذا غلظ (العلج) كتف وزننده و (العلج) صرد وزننده و (العلج) خلدورك وزننده شول كاركذار شدید و جسور
كمسهیه دینور كه امور و مصالحه غالب و معترض اولنلری برروجهله دافع اولور اوله یقال رجل علج و علج و علج
ای شدید صریّع معالج للامور (العلج) فتحتینله خرما اغاجلرینك دیبلرنده چیقان فدانلرینه دینور (العلجان)
عینك ضمیله میشه اغاجنك جماعتنه دینور (العلجان) فتحاتله خاصة ناقهنك مضطرب اولمسنه دینور و علجان
بر موضع ادیدر و بر نبات معروف اسمیدر كه بادیه اوتلرندندر (العالج) خارج وزننده علجان اوتی رعی ایدن دوهیه
دینور و بر موضع آدیدر كه آنده بر عظیم قوملق واردر رمل عالج مشهوردر (العلجن) ضیفن وزننده كه نونی زائدهدر
اتی صمصق طقناز اولان ناقهیه دینور و لاابالیانه اولان عورته دینور مرأهٔ ماجنه معناسنه یقال هی علجن ای ماجنة
مترجم دیر كه بالمناسبة بعض محللرده دخی ذكر اولنمشدر كه استعمالات عربدن بسط و قبض تعبیر اولنان بر طریقه
دخی واردر بسط زیاده و قبض نقصان ایلمكدن عبارتدر مثلا بر معناده مبالغه قصدینه مبنی كلمهنك آخرینه میم
یاخود نون حرفلرینی زیاده ایدرلر شدقم و زرقم و رعشن و علجن كبی پس بوراده علجن بغایت باك و مبالاتسز پرده
بیرون عورت دیمك اولور فلیحفظ (بنو العلیج) زبیر وزننده و (بنو العلاج) عینك كسریله ایكی بطن اسمیدر
(الاعتلاج) افتعال وزننده ناس بری بریله طوتشوب یكدیكری نقش زمین ایدرك جنك و قتال ایلمك معناسنه در
یقال اعتلج القوم اذا اتخذوا صراعا و قتالا و یرك نباتی بویلنوب اوزامق معناسنه در یقال اعتلجت الارض
اذا طال نباتها و دریانك موجلری بری برینه چارپشمق معناسنه در یقال اعتلجت الامواج اذا التطمت (العلجانة)
فتحاتله شول طپراغه دینور كه روزكار بر اغاجك دیبنه سوروب ییغمش اوله و بر موضع آدیدر (العلوج) صبور
وزننده دورشهجك و چالیشهجق نسنهیه دینور بو مناسبتله طعامدن آغزده بری او بهچینیوب دوندیرهجك مقداره
اطلاق اولنور و منه یقال هو علوج صدق ای الوك صدق و یقال ماتعلجت بعلوج ای ماتألكت بالوك بوراده فعول

(بمعنی)

بمعنی مفعولدر (العلهجة) دحرجه وزننده دری یی چینیوب یوتمق ایچون آتشه طوتوب یومشتمق معناسنه در
اعرابلر شدّت قحط هنکامنده اکا مضطرّ اولورلر یقال علهج الجلد اذا الینه بالنار لیمضغ و یبلع (العلهج) جعفروزننده
بر شجر آدیدر (المعلهج) مزعفر وزننده لئیم اولان احمق کمسه یه دینور و هجین معناسنه درکه ایکی مختلف جنسدن
متولد اولاندر انسانده هجنت پدری شریف و والده سی وضیعه یعنی جاریه اوله و آتده باباسی عربی و اناسی بوزآت
اوله جوهری غلط ایدوب مادهٔ مزبوره ده هانك زیاده سیله حکم ایلمشدر * شارح دیرکه عند ائمة الصرف هاء
زائده در (العمج) دعج وزننده تیز تیز یورمك معناسنه در یقال عمج الرجل عمجا من الباب الاول اذا اسرع فی السیر و صوده
یوزمك معناسنه در یقال عمج فلان اذا سبح فی الماء و یولده صاغه و صوله بوریله رق یوریمك معناسنه در ییلان یورویشی
کبی یقال عمج الرجل اذا التوی فی الطریق یمنة و یسرة (التعمج) تفعل وزننده بودخی یولده صاغه و صوله بوریله رق
اکری بوکری چالق یوریوب کتمك معناسنه در یقال تعمج بمعنی عمج فی السیر (العمج) جبل وزننده و (العمج) سکر
وزننده ییلانه دینور حیه معناسنه یورویشی باعث تسمیه در (العوج) جوهروزننده بودخی ییلانه دینور (العموج)
صبور وزننده شول شیئه دینورکه طوغری کتمیوب اکری بوکری بوریله رق طولاشق کیدر اوله یقال سهم عموج
ای یتلوّی فی ذهابه (العمضج) ضاد معجمه ایله جعفروزننده و (العماضج) علابط وزننده سخت و شدید آته و دوه یه
دینور (العمهج) جعفروزننده و (العماهج) علابط وزننده پك قویوسوده دینور و مدمّغ و متکبر و خودبین کمسه یه
دینور و مطلقا اوزون شیئه دینور و چابك و سریع معناسنه در و کوده سی لحم و شحمله طولغون انسان و حیوانه
دینور و یری برینه صارمشمش تازه و یشل اوتلغه دینور جمعی عماهیج کلور (العمهوج) جمهور وزننده بودخی
و جودی لحم و شحمله طولمش سموز انسان و حیوانه دینور (العنج) عینك فتحی و نونك سکونیله دوه نك راکبی
یولارینی قوّتله چکوب قیچ ایاقلری اوزره ردّ ایدوب آلیقومق یاخود چکوب کیرو دوندرمك معناسنه در تاکه
یولاره آلشوب کتمکده و طورمقده معلم اولوب باش اوکرنه یقال عنج البعیر عنجا من الباب الاول اذا جذب خطامه
فیرده علی رجلیه و ذلك عند التعلیم قال الشارح و منه المثل * عود یعلم العنج * و عود عینك فتحیله قوجه دوه یه دینور
بوندن اسم عنج در فتحتینله کما سیذکر (الاعناج) همزه نك کسریله عنج معناسنه در یقال اعنج البعیر بمعنی
عنج و برامر و مصلحتك اطراف لازمه سنی ضبط و توثیقله محکم و متین قلمق معناسنه در بو فی الاصل قوغه یه عناج
دیدکاری ایپ بکورمك معناسنه اولمغله معنای مزبور بوندن مستعاردر یقال اعنج الرجل اذا استوثق من اموره
واحکمها و بر کمسه اوکورغه کمیکنده وجع پیدا اولمغله آندن دردناك اولمق معناسنه در عناج اول وجعه دینور
کما سیذکر یقال اعنج الرجل اذا اشتکی من صلبه (العنج) فتحتینله دوه یه وجه مذکور اوزره باش اوکرتمك معناسندن
اسمدر اول حالته اطلاق اولنور و عنج شیخ معناسنه در غین معجمه ده لغتدر (العناج) کتاب وزننده شول ایپه
دینورکه بیوك قوغه نك اشاغیسنه بندایتدکدنصکره بر اوجنی کتوروب قوغه نك اغزنده اولان اغاجه بند ایدرلر
تاکه قولپلره پك زور کلیوب و قولپلر یاخود آخر ایپ قوپدقده بو قوغه یی ضبط ایدر و خفیف اولان قوغه نك
عناجی شول سجمدرکه قوغه نك بر قولاغی آنکله قوغه نك اغاجنه بند اولنور بو معنادندرکه بی فکر و رؤیت تفوّه
اولنان نامضبوط سوزه عربلر قول لاعناج له دیرلر و عناج اوکورغه کمیکارینه و بله عارض اولان آغری یه دینور
وامر و مصلحته اطلاق اولنور تصرّف مناسبتیله یقال عناج فلان الی فلان ای امره الیه یعنی یتصرّف به و ملاك الامر
معناسنه درکه بر ایشك قوام و دوامنه مدار و مبتنا اولان نسنه دن و اول ایشك مدیر و مدبّری اولان کمسه دن
عبارتدر یقال هذا عناج امرك و فلان عناج امرك ای ملاکه (العناجیج) عناقید وزننده صوی و یوکرك آتلره و دوه لره
دینور عنجوج مفردیدر عنقود وزننده و عناجیج الشباب جوانلق حالتنك اوّل هنکامنه اطلاق اولنور اوقات
اعتباریله جمع ایراد اولنمشدر یقال مضت عناجیج الشباب ای اوّله (العنجج) عینك و جیمك فتحیله مطلقا عظیم اولان
شیئه دینور * شارح دیرکه بونده صواب اولان عنجج اولمقدر غضنفر وزننده (العنجج) عینك و جیمله ضمیله
فسلکن تعبیر اولنان ریحانه دینور ضیمران کبی (المعنج) منبر وزننده دائما امور و مصالحه متعرّض اولوب کیریشن
آدمه دینور لکن مقتضای ماده آرقوریدن خلقك امور و مصالحنه صوقیلور اولان فضولجه کمسه اولمقدر یقال هو
معنج ای متعرّض للامور (عنج) عینك فتحی و نونك سکونی و فتحیله کبار اتباع تابعیندن محمد بن عبدالرحمن نام ذاتك
جدّی اسمیدر (العنجة) فتحاتله مخفه قپوسنك یانده اولان سوکه دمورینه دینورکه ایکی دانه اولور (العنج) قنفذ
وزننده ثقیل و سلپوك و چولپه اولان احمق کشی یه دینور (العنبوج) عینك ضمیله عنج معناسنه در * مؤلف کالعنبوج
فیهما عبارتیله رسم ایلیوب لکن معنیین کذر ان ایلمشدر جمیع نسخه لرده الاحمق الرخو الثقیل عنوانده مرسومدر

مكرمه اصل نسخه الاحمق الرخو والثقيل ياخود والرخو الثقيل اولوب واوساقط اولمش اوله بو صورتده عنبج وعنبوج
احمقه ياخود سولپوك اولان احمقه و ثقيل آدمه ديمش اولور (العنابج) علابط وزننده اندامى تصلق و غليظ و ناتراش
كمسه يه دينور يقال رجل عنابج اى جاف (العنثج) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده و (العنائج) علابط وزننده سموز وتنومند
اولان يتشمش جوانه دينوركه كنبج ايريسى تعبير اولنور (العنفجيج) زنجبيل وزننده آپشى آچق اولان ناقه يه على قول
ياوز و حدتلو سركش و منكر اولانه ياخود دياشلو اولوب كوده سى ايرى ويومرى اولانه دينور (العناهج) علابط
وزننده اوزون اولان شيئه دينور (العوج) فتحتينله اكرى اولمق و اكرلمك معناسنه در يقال عوج الشئ عوجا من الباب
الرابع ضدّ استقام (العوج) عنب وزننده آندن اسمدر اكريلكه دينور على قول هر نسنه كه ديوار و اغاج كبى
منتصب و اكرى اوله آنده عوج دينور فتحتينله و منتصب اولميان نسنه ده كه مثلا ارض كبيدر و دين و مذهب مقوله سنده
عوج دينور عنب وزننده * مؤلفك بصائرده بيانته كوره عوج فتحتينله بصر ايله ادراك اولنانده مستعملدر خشب
منتصب كبى و عوج عنب وزننده فكر و بصيرتله ادراك اولنانه مخصوصدر دين و معاش و رأى و تدبير كبى * و مصباحك
نقلنه كوره عوج فتحتينله اجساده اولان خلاف اعتدالده مستعملدر و عوج معانى يه مخصوصدر و بيضاوى
تفسيرينه كوره عوج عنب وزننده منتصب اولميان معانى و اعيانده و عوج منتصب اولان اعيانده مستعملدر حائط و رمح
كبى * و بو مؤلفك بو رادده اولان قول ثانيسنه موافقدر (الاعوجاج) احمرار وزننده بر نسنه فى ذاته پك اكرى اولمق
معناسنه در يقال اعوجّ الشئ اعوجاجا اذا انحنى يعنى من ذاته بو تفسير مصباحدن مأخوذدر آنده بو عبارتله مرسومدركه
يقال اعوجّ الشئ اعوجاجا اذا انحنى من ذاته فهو معوجّ بتشديد الجيم و عوّجته تعويجا فهو معوّج بتشديد الواو
و تعوّج هو و اما الذى انحنى بذاته فيقال اعوجّ اعوجاجا پس تعوّج كنديلكندن اكرلمك معناسنه اولوب تعويجدن
دخى مطاوع اولور (التعويج) تفعيل وزننده طوغرى نسنه يى اكمك و اكرلتمك معناسنه در تقول عوّجته تعويجا
فهو معوّج فتعوّج هو و تعويج چكمجه و سائر ظرف مقوله سنه عاج اوتورتمق معناسنه دركه عاج آيدن مأخوذدر
يقال عوّج فلان الشئ اذا اركب العاج فيه (التعوّج) تفعل وزننده * مؤلفك تمثيلى اوزره تعويجه مطاوعدر تقول
عوّجته فتعوّج (الاعوج) احمر وزننده اكرى اولان شيئه دينور مؤنثنده عوجاء دينور و اعوج بدخوى و كج مشرب
اولان كشى يه اطلاق اولنور يقال رجل اعوج اى سيئ الخلق و اعوج بنى هلال جماعتنده بر آيغر آتك اسميدر
مقدّم كنده قبيله سنده اولوب آنلردن بنو سليم اخذ بعده بنو هلاله انتقال ايلمشيدى اعوجيات ديدكلرى آتلر
آنك نسلندندر و اعوج غنى بن اعصر نام كمسه نك آتى اسميدر (العوجاء) اعوجك مؤنثيدر زبون و آريق ناقه يه
اطلاق اولنور كه سفر و تعب سببيله خميده اولمشدر * مؤلف الضامرة من الابل عنوانده رسم ايلمكله اكا كوره ضامر
و نحيف اولان دوه جماعتنه وصف اولور لكن اساسده العوجاء الناقة العجفاء عبارتيله مرسوم اولمغله اكا اقتدا
اولندى ايكيسيده صوابدر و عوجاء بر ياصتم طاغك آديدركه طئ قبيله سنه مخصوص اولان ايكى طاغك حذاسنده در
و عامر بن جوين الطائى فرسنك اسميدر و برنيچه موضعلرك اسميدر و عوجاء يايه اطلاق اولنور قوس معناسنه
(العوج) موج وزننده و (المعاج) معاد وزننده اقامت ايلمك و اقامت ايتدرمك معناسنه لازم و متعدى اولور يقال عاج
بالمكان عوجا اذا اقام به و عاج غيره بالمكان اذا اقامه به و طورمق معناسنه در يقال عاج الساير اذا وقف و كيرو دونمك
معناسنه در يقال عاج عماعزم اذا رجع و دوه نك باشنى يولار ايله بر سمته چويرمك معناسنه در يقال عاج الراكب البعير
اذا عطف رأس البعير بالزمام لكن امهات سائره ده مطلقا عطف و اماله ايله مفسردر (عاج) كسر اوزره
مبنى اوله رق ناقه يه مخصوص زجر و آزار الفاظندندر (العاج) زبل اسميدركه تركيده باغه تعبير اولنور طراق
و قوطو مقوله سى اتخاذ ايدرلر هند قبلو بغه سنك ارقه سيدر و عاج شول ناقه يه دينوركه يانلرى ملايم اولمغله
يوريمسى سهل و دونمسى و قوللانمسى لطيف اوله و عاج فيل كميكنه دينوركه بو ديارلرده فيل ديشى تعبير ايتدكلريدر
تجربه زرع و شجره قورد تقرّب و استيلاسنى دافع و هر كون بر هفته يه قدر ايكى درهمنى صو و بال ايله ايچوب
هفته تماممنده جماع اولنسه عاقر خاتونك حملى بابنده نافعدر (العوّاج) شدّاد وزننده عاج صاحبنه و عاج بايعنه دينور
(ذو عاج) بر وادى آديدر (عوج بن عوق) عينلرك ضميله سلفده بر رجل آديدركه آدم عليه السلام حضرتلرينك
منزلنده يعنى نزول ايلديكى محلده تولد ايدوب موسى عليه السلام زمانه قدر معمر اولمشدى طول قامتى و عظم خلقتى
بابنده بعض قصاص مقوله سى مورّخلر شناعت مفرطه سرد ايلمشلردر * مترجم ديركه ردّ و قبولنه خواهشكر اولنلر
ابن خلدون مقدمه سنه مراجعت ايلسونلر (العويج) اميروزننده عروة بن الوردك فرسى اسميدر (العوجان) فتحاتله
بر نهر اسميدر (جبلا عوج) عينك ضميله يمنده ايكى طاغدر (دارة عويج) زبيروزننده بين العرب برخانمان معروفدر

(العوهج) جعفر وزننده بيونی اوزون اولان حيوانه دينور كرك دوه قوشی وكرك دوه وآهو اولسون وكنج ناقه يه دينور واياقلری پك اوزون اولان دوه قوشنه دينور وشول كيكه دينوركه ايكی بوكورلرنده سياه خطلری اوله وبيلانه دينور ومهره قبيله سنه مخصوص براركك دوه يعنی پوغور اسميدر (العواهج) خوارج وزننده عربدن برقوم آديدر (العيج) عينك فتحی ويانك سكونيله قايرمق معناسنه‌در تقول ماعيج به عيجا ای ماعباء وراضی وخشنود اولمق معناسنه‌در تقول ماعجت به ای لم ارض به وقانعق معناسنه‌در تقول ماعجت بالماء ای لم ارو ومنتفع اولمق معناسنه‌در تقول ماعجت بالدواء ای لم انتفع * شارح ديركه بعضيلر بوماده‌يی مقام نفيه تخصيص ايلديلر لكن اثباتنده دخی ورودی مشهود اولمشدر

فصل الغين المعجمة

فصل الغين المعجمة (الغبج) غينك فتحی وبانك سكونيله صويی بردن ايچميوب نفس بنفس ايچمك معناسنه‌در يقال غبج الماء غبجا من الباب الرابع اذا جرعه (الغبجة) غينك ضميله جرعه وزننده ومرادفيدركه بريودم صويه دينور (الغسلج) سينله جعفروزننده بنج اسود اسميدركه بالك تخمی ديدكلری دانه‌نك سياه نوعيدر وايكی امر وخصوص بيننده متوسط اولان امر وخصوصه دينور وطاتسز يمزه طعام وشرابه دينور (الغسلج) عملس وزننده بودخی يمزه وطاتسز طعام وشرابه دينور تقول اطعمنا غسلجا وغسلجا ای مالاطعم له من الطعام والشراب (الغصلجة) دحرجه وزننده اتی طوزلميوب وطبخنی كركی كبی خوشجه ايليه‌رك تاتاری پشورمكه دينور يقال غصلج اللحم اذا لم يملحه ولم ينضجه ولم يطيبه (الغلج) غينك فتحی ولامك سكونيله آت اختلاط واختلافسز بردوزه‌يه صوكبی سكرتمك معناسنه‌در يقال غلج الفرس غلجا من الباب الاول اذا جری بلا اختلاط (المغلج) منبروزننده صوكبی هموار سكردر اولان آته دينور ونيرده ديشی اشك كورسه همان اوزرينه هجوم ايدر اولان حشاری اشكه دينور يقال عير مغلج ای سلاّل لعانته (التغلج) تفعل وزننده بغی وظلم ايلمك معناسنه‌در يقال تغلج فلان علی فلان اذا بغی عليه وظلم ودابه صويی ايچدكدن صكره يلانمق معناسنه‌در يقال تغلج الحمار اذا شرب وتلمظ بلسانه (الاغلوج) اسلوب وزننده تروتازه اولان نهاله دينور (الغلج) ضمتينله دلبر وخوب منظر جوانلره دينور شباب حسن معناسنه‌در ظاهرا لفظ مزبور جمعدر مفردی اغلج در مؤلفك الشباب قولی شابك جمعی اولور ياخود غلج وشباب مفرددر يكيتلك وجوانلق ديمكدر (الغمج) دمج وزننده و(الغمج) فرح وزننده صويی يودم يودم ايچمك معناسنه‌در يقال غمج الماء غمجا وغمج غمجا من الباب الثانی والرابع اذا جرعه (الغمجة) غينك فتحی وضمی وميمك سكونيله بريودم صويه دينور جرعه معناسنه (الغمج) كتف وزننده شول دوه كوشكنه دينوركه اناسنك پاچه‌لری ارالغنه كيروب ممه امر اوله وطتلو اولميان صويه دينور (المغمج) معظم وزننده بودخی طتلو اولميان صودر يقال ماء غمج ومغمج ای ليس بعذب (الغملج) جعفر وزننده و(الغملج) عملس وزننده و(الغمليج) قنديل وزننده و(الغملوج) زنبور وزننده و(الغملاج) سرداب وزننده و(الغمالج) علابط وزننده يلكن طبيعتلو كسنه‌يه دينوركه حالت واحده اوزره برقرار اولماز كاه علم قرائته دور شوب قاری وكاه شاطر وكاه سخی وكاه بخيل وكاهجه شجيع وكاهجه جبان اولور اوله مؤنثنده غملج دينور كذلك جعفر وزننده وغملج دينور عملس وزننده وغمليجه دينور غينك كسريله وغملوجه دينور غينك ضميله (الغماهج) علابط وزننده وجودی ضخامتلو سموز كسنه‌يه دينور (الغنج) غينك ضمی ونونك سكونيله و(الغنج) ضمتينله و(الغناج) غراب وزننده نازوشيوه‌يه دينور شكل ودلال كبی يقال بها غنج وغنج وغناج ای شكل (الغنج) غينك فتحی ونونك سكونيله نازوشيوه ايلمك معناسنه‌در يقال غنجت الجارية غنجا من الباب الرابع اذا دلت (التغنج) تفعل وزننده نازلنمق وشيوه‌كارلق ايلمك معناسنه‌در يقال تغنجت الجارية اذا تدللت (المغناج) محراب وزننده و(الغنجة) فرحه وزننده نازنده وشيوه‌كار محبوبه‌يه دينور (الغنج) فتحتينله هذيل قبيله‌سی لغتنده پير وسالخورده كشی‌يه دينور شيخ معناسنه مهمله‌ده لغتدر (الغنج) غينك ضميله و(الغناج) كتاب وزننده دخان النؤر معناسنه‌دركه چويدوايچ ياغی ايسنه دينور قوللرينه نعل ودوكون ايدنلر آنكله توتسو ايدرلر سياه اولمق ايچون (غندجان) غينك ودالك فتحيله فارس ايالتنده برصوسز چولده واقع بر بلده‌در (الغوج) مولج وزننده برنسنه اكيلوب ابكی قات اولمق معناسنه‌در يقال غاج الغصن غوجا اذا تثنی وتعطف ومنه يقال فرس غوج اللبان ای واسع جلد الصدر كوكسنك دريسی واسع اولدقده دری هرطرفه اكيلوب بوكيلور وبوصفتده اولان آت سهل العطف اولمغله هرجانبه دوندرمسی آسان اولور (التغوّج) تفعل وزننده غوج معناسنه‌در يقال تغوّج الغصن بمعنی غاج

فصل الفاء

فصل الفاء (الفوتنج) فانك ضميله پوتنك فارسی معرّبيدركه تركيده يارپوز ديدكلری نباتدر * مؤلف اعلامه حرف تعريف ادخالی ضمننده جوهری‌يه تعريض ايدر ايكن محالّ عديده‌ده كنديلری دخی بولنمشدر (الفاثج) ثای مثلثه ايله خارج وزننده كبه ناقه‌يه دينور وكبه قالميان سموز ناقه‌يه دنمكله اضداددن اولور لكن سمن وصفيله تقابل تام اولمديغی ناستيردر وفاثج اورلجی بيوك سموز ناقه‌يه دينور (الفثج) فانك فتحی

وثانك سكونيله اكسلتمك معناسنه‌در يقال فثج الشئ فثجا من الباب الاول اذا نقصه واتسی صويه صوغوق صو
آلشديرمغله قزغنلغنی كسر ايلمك معناسنه‌در يقال فثج الماء الحارّ بالماء البارد اذا كسر حرّه وآغرلنمق معناسنه‌در حمل ثقيل
ياخود سائر عارضه سببيله يقال فثج الرجل اذا اثقل (التفثيج) تفعيل وزننده بودخی آغرلنمق معناسنه‌در يقال فثج الرجل
تفثيجا اذا اثقل كرچه اثقال حمل ثقيل تحميل ايلمك معناسنه‌ده اولوب * لكن شارحك وضع مادّه مناسبتی اشعارينه
مبنی اول كونه ترجه اولنمشدر (الافثاج) همزه‌نك كسريله ترك ايلمك معناسنه‌در يقال افثجه اذا تركه وپك يورلمغله
هارهار صولومق معناسنه‌در يقال افثج الرجل اذا اعيا وانبهر ويقال افثج على بناء المجهول (الفجّ) فانك فتحی وجيمك
شده‌سيله ايكی طاغك ارالغنده اولان واسع يوله دينور * مؤلف بصائرده ديديكه فجّ ايكی طاغ ارالغنده اولان آچق يره
دينور بعده طريق واسعده استعمال اولندی جمعی فجاج كلور فانك كسريله وفجّ مصدر اولور ياياك كريشنی بغرندن ايراق
وميدانلو قلمق معناسنه‌در يقال فججت القوس فجا من الباب الاول ای رفعت وترها عن كبدها وآپشی آيرمق معناسنه‌در
تقول فججت مابين رجلیّ ای فتحت (الفجاج) غراب وزننده بودخی ايكی طاغك ميداننده اولان واسع يوله دينور
تقول اخذنا فجا وفجاجا ای طريقا واسعا بين الجبلين (الافجاج) همزه‌نك كسريله فجاج ديدكلری طريق مذكوره كتمك
معناسنه‌در يقال افجّ الرجل اذا سلك الفجاج وآپشی آيرمق معناسنه‌در تقول افججت مابين رجلیّ ای فتحت
وسرعت ايلمك يعنی چاپك يوريمك معناسنه استعمال اولنور يقال افجّ الرجل اذا اسرع يعنی فی مشيه وقوش چقرمق
معناسنه‌در يقال افجت النعامة اذا رمت بصوتها وچفتچی ترلايی صبان ايله پك سوكوب يارمق معناسنه‌در يقال افجّ
الارض بالفدّان اذا شقها شقا منكرا (الفجّ) فانك كسريله و(الفجاجة) فانك فتحيله خام ميوه‌يه دينور وفجّ قارپوزه
دينور بطيخ شامی معناسنه (الفجاء) فانك فتحی وجيمك تشديديله كه افجّ كلمه‌سندن مؤنثدر و(المنفجة) منبثه وزننده
كريشی بغرندن آچق وميدانلو اولان يايه وصف اولور يقال قوس فجاء ومنفجة اذا بان وترها عن كبدها (المفاجّ)
ميمك ضميله اصلی مفاجج در آپشنی آييره‌رق يوريين كمسه‌يه دينور يقال هو يمشی مفاجّا ای مباعدا مابين رجليه
(التفاجّ) تشديد جيمله تفاعل وزننده آپشنی آيره‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال تفاجّ الرجل اذا مشی مفرجا بين رجليه
بناسی واحد ايچوندر ابن اثيرك بيانته كوره مبالغه‌يی متضمندر (الفحج) فتحتينله آپشی آيرق اولمق معناسنه‌در مقتضای
تمثيل باب رابعدندر وبو فحج صفتی ذكری آتی حای مهمله ايله فحج صفتندن اقبحدر كه بو پك آپشاق اولمقدر (الافجّ)
الدّ وزننده آپشی آيرق كشی‌يه دينور كه آپشاق تعبير اولنور مؤنثی فجاء در يقال رجل افجّ ای بين الفجج (الفجفج)
فدفد وزننده و(الفجفج) هدهد وزننده و(الفجفاج) خلخال وزننده چوق سوزلو لافزن بوش بوغاز كمسه‌يه دينور كه
عهده‌سنده اولميان شی ايله بيهوده لاف وتفاخر ايدر (الفجج) ضمتينله ثقيل وكرانجان كمسه‌لره دينور (الافجيج) همزه‌نك
كسريله دره‌يه علی قول واسع اولاننه دينور وطاره‌جق درين دره‌يه دينمكله اضداددن اولور * شارح دير كه عامهٔ
عرب هر دره‌يه افجيج ديرلر وبعض لغتده واسع اولاننه ويمن لغتنده ضيق عميق اولاننه دينمكله ضدّيتی غير مسلمدر
(الفجه) فانك ضميله ايكی نسنه‌نك ارالغنده اولان آچقلغه دينور فرجه معناسنه (المفج) ميمك ضميله وفانك كسريله
افجاجدن اسم فاعلدر شول دابّه طرفنه اطلاق اولنور كه مدوّر ايچريسی بوش اوله كه مديحه‌در يقال حافر مفجّ
ای مقبب (الفحج) فانك فتحی وحای مهمله‌نك سكونيله كبر ايلمك معناسنه‌در يقال فحج الرجل فحجا من الباب
الثالث اذا تكبر واياقلوك اوجلری بری برينه يقين اولوب اوكچه‌لری ايراق اوله‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال فحج
فی مشيته اذا تدانی صدور قدميه وتباعد عقباه (التفحيج) تفعيل وزننده بودخی وجه مذكور اوزره يوريمك
معناسنه‌در (الفحج) فتحتينله بر كمسه‌يه اياقلرينك اوجلری قريب واوكچه‌لری بعيد اولمق وجهيله آپشاق اولمق
معناسنه‌در كه باب رابعدندر (الافحج) اعرج وزننده وصف مذكور اوزره آپشاق اولان كشی‌يه دينور مؤنثی فحجاء در
يقال رجل افحج ای بين الفحج وهو تدانی صدور قدميه وتباعد عقباه (التفحج) تفعل وزننده آپشی آيرمق معناسنه‌در يقال
تفحج الرجل اذا فرّج بين رجليه شارح دير كه تفحيج دخی بو معنايه‌در (الافحاج) همزه‌نك كسريله قصد ايلديكی نسنه‌دن
كيرو طورمق وكيرو لنمك معناسنه‌در يقال افحج عنه اذا احجم وبر نسنه‌دن رجوع واعراض ايلمك معناسنه‌در يقال افحج عنه
اذا انثنی وصاغمال حيوانی صاغار كن اللريله پاچه‌لرينی كروب آپشنی آيرمق معناسنه‌در يقال افحج الحالب حلوبته اذا فرّج
مابين رجليها (الفخج) فانك فتحی وخای معجمه‌نك سكونيله كبر ايلمك معناسنه‌در يقال فخج الرجل فخجا من الباب الثالث
اذا تكبر (الفخج) فتحتينله ذكر اولنان فحج كبی بودخی بر كمسه آپشاق اولمق معناسنه‌در لكن بو آندن اسوء واقبحدر كه پك
آپشاق اولمقدن عبارتدر يقال فخج الرجل فخجا من الباب الرابع بمعنی فحج لكنه اسوء من الفحج (الفودج) هودج وزننده
ومرادفيدر كه محفه‌يه دينور وعروسه يعنی كلينلره مخصوص بر نوع مركب آديدر وبو هودج شكلنده اولوب مخصوص

(كلينلری)

كاينلرى بندروب محل زفافه ايلتورلركه قوچو اوله جقدر و فودج الناقه ارفاغيدر يعنى ناقه نك قصق يرلر يدركه
پاچه لرى ديبلريدر صتان تعبير اولنور يقال ناقة واسعة الفودج اى الارفاغ مفردى فودجه در (الفودجات) جمع بنيه سيله
برموضع آديدر (الفوذنج) فانك ضمى و ذال معجمه نك فتحيله برنبات آديدر و بو معربدر اشبو فوذنج پودنه ٔ فارسى
معربيدركه يارپوز ديدكاريدر فوتنج دخى ديرلر * مؤلف كرچه مغايرت صورتنده ايراد ايلدى لكن مفرداتلرك بيانته
كوره ايكيسى بردر و اقسامى واردر (الفرج) فانك فتحى و رانك سكونيله بركيمسه نك غم و غصه سنى كشف و ازاله ايلمك
معناسنه در يقال فرج الله الغمّ فرجا من الباب الثانى اى كشفه بو ماده فتح و تفريق معناسنه موضوع اولمغله معناى
مزبور مجاز اولور و فرج انسانك عورت يرينه اطلاق اولنور * مؤلفك بصائرده بيانته كوره فرج پاچه نك آرالغنه
دينوب بعده قبل و دبره اطلاق اولنمشدر مابين الرجلين اولدقلريچون حتى كثرت استعماله معناى موضوع مثابه سنده
اولمشدر * و مصباحك بيانته كوره انفراج و انفتاحلرى باعث تسميه در و كيده رك خاتونك قبلنده اغلب اولمشدر ياريق
مناسبتى اكا پك ملايمدر و فرج دربند تعبير اولنان كدكه و هر خوف و خطر محلنه اطلاق اولنور و بو معنا مستعاردر
يقال فلان يسدّ به الفرج اى يحمى به الثغر و آتك پاچه لرى ارالغنه دينور * شارحك بيانته كوره آته تخصيصك وجهى
معلوم دكلدر قال فى الاساس ملأ فروج دابّته اذا احضرها و هى مابين قوائمه و فرج موصل اياالتنده برقضا آديدر
و اضاح نام محل يانده برطريقك اسميدر (الفرجان) تثنيه بنيه سيله خرسان اولكه سيله سجستان اولكه سى ياخود
خرسانله سند اولكه سيدر سلفده ايكيسيده سرحدّ اسلامى اولدقلريچون اطلاق اولنمشدر (التفريج) تفعيل وزننده
بو دخى غمّ و غصه يى كشف و ازاله ايلمك معناسنه در يقال فرّج الله غمى اى كشفه و بركيمسه يك پيرفانى اولمق معناسنه
استعمال اولنور بو معنا كدك معناسنه اولان فرجدن مأخوذدر زيرا وجودى و حياتى خلل ياب اولور يقال
فرّج الرجل اذا هرم (الفرج) فانك ضمى و رانك سكونيله و (الفرج) ضمتينله اصلا سر صاقلمز اولان كيمسه يه دينور
فانك كسريله ده لغتدر يقال لاتفش سرّك اليه فانه فرج اى لايكتم سرّا * و كريشله بغرينك ارالغى كشاده و ميدانلو
اولان يايه دينور و همان برقات ثوب ايچره اولان خاتونه اطلاق اولنور و فرج خرج وزننده فارس اولكه سنده بربلده
آديدر محدثيندن حسن بن علىّ الفرجىّ اورادندر (الفارج) خارج وزننده و (الفريج) امير وزننده بو نلرده قبضه دن
كريشى ميدانلو اولان يايه دينور و فارج شول ناقه يه دينور كه ولادتدن يكى منفرج و متخلص اولمغله اركك دوه يه
بغض و نفرت ايليه و فريج پك ظاهر و آشكار اولان شيئه اطلاق اولنور بارز معناسنه * شارحك بيانته كوره البارد
نسخه لريكه داله در غلطدر و اقعا ماده نك ملايمتى يوقدر و فريج شول ناقه يه اطلاق اولنوركه ابتداء حملى اولان
ولدى يكيجه وضع ايلمش اوله (الفرجه) فانك حركات ثلاثيله غمّ و غصه دن تفصى يعنى خلاصلغه دينور * مصباحك
بيانته كوره فرجه فانك ضميله ارالقده اولان آچق موضعه دينور كرك ايكى و كرك زياده نسنه لرك آرالقلرى كبى
و فرجة الحائط كه ديوارك بناسنه عارض اولان خلل و كدكدر كذلك كافك ضميله در و فرجه فانك فتحيله مصدردر
معانى يه مخصوص صدركه شدّتدن قورتلمق معناسنه در و بونده ضمّ ايله ده لغتدر و ازهريدن فانك كسريله فرجه دخى
منقولدر * پس مؤلفك حركات ثلاثيله قولى متفق اولور خلاصه فانك ضميله هم اسم و هم مصدر اولور كدره كبى
و فتحى و كسريله مصدرلر در رحمه و نشده كبى بو مناسبتله ابن خلكان تاريخنده منقول اولان قضيه رسم اولندى
ابو عمرو بن العلادن محكيدركه برزمانده حجاج ظالمدن يمن ديارينه فرار و آنده اون سنه مقدارى قرار ايلدم بركون
برصحرايه چيقوب كشت و كذار ايدركن كوردم برعرب برآخر عربه ملاقى اولوب ترحيب و تأهيلدنصكره مژده كيم
حجاج فوت اولوب عالم شرّ و شورندن خلاص اولدى ديوب اشبو بيتى انشاد ايلدى * ربّما تجزع النفوس من الامر *
له فرجة كحلّ العقال * فرجه يى فتح فاايله قراءت ايلدى ابو عمرو ايدركه بو كلامى استماع ايلديكمده قنقيسندن مسرور
اوله جقمى بيلمدم حجاجك فوتى خبرندنمى يوخسه فرجه نك فتح فاايله اولديغى كوش ايلديكمدنمى زيرا بن فرجه يى
ضم فاايله تلفظ ايدر ايدم و غلط اولمق خاطرمه كلور ايدى پس فتح فاايله كوش ايلديكمده مشكلم حل اولوب شفاى
صدر حاصل اولدى * لكن قول مؤلف و ازهرى موجبنجه غلط اولمديغى متعيندر انتهى و فرجة الحائطكه ديوارده
و ديوار مقوله سندن اولان رخنه و خللدن عبارتدر فانك ضميله دركه اسمدر جمعى فرج كلور ظلم و ظلمه كبى (الافرج)
اعرج وزننده شول كيمسه يه دينوركه قيناقلرى پك بيوك اولمغله برى برينه قاوشمز اوله بو صفت اكثرى حبشه ده
اولور و افرج اكثرى عورت يرى منكشف اولور اولان ديوشورمسز پريشانجه آدمه دينور بو معنادن اسم
فرجدر فتحتينله يقال رجل افرج اى به فرج اى الذى لايزال ينكشف فرجه و افرج الثنايا اوك ديشلرى سيرك
ديمكدر يقال رجل افرج الثنايا اى افلجها (المفرج) محسن وزننده پليچلى طاوغه دينور يقال دجاجة مفرج

ای ذات فراریج و شول کیمسه یه دینورکه بك استاد تیرانداز ایکن صکره هزینه وهن و تغیر عارض اولوب تیرانداز لغنه
خلل کلمش اوله (بنو مفرج) برقبیله در (المفرج) مکرم وزننده شول مقتوله دینورکه قریه لردن یعنی شنلکدن بعید
اولان خالی صحراده بولنغله قاتلی نامعلوم اوله کذلك شول کیمسه یه دینورکه اسلامه کلوب و بر کیمسه ایله موالاة
ایلیوب یعنی مولی الموالاة اتخاذ ایلامش اوله و منه حدیث ﴿ العقل علی المسلمین عامة و لایترك فی الاسلام مفرج ﴾
ای اذاجنی کان علی بیت المال لانه لاعاقلة له نهایه نك بیانه کوره حدیث مرقومده واقع مفرج جیمله و حای مهمله
ایله ده مرویدر اصمعی حای مهمله ایله اولمسنه ذاهبدر * نته که حاء بابنده مؤلف دخی ذکر ایدر وابو عبیده ایکی
روایتی دخی تصحیح ایلمشدر الحاصل شنلکدن بعید صحراده بولنان مقتولك که قاتلی معلوم دکلدر دمی هدر و باطل
اولمیوب بیت المالدن لازم کلور کذلك اسلامه کلوب و موالاة اتخاذ ایلیان آدمك عاقله سی اولمامغله جنایت ایلدکده
جنایتی بیت المال اوزره لازم کلور (المفرّج) معظم وزننده طراغه اطلاق اولنور مشط معناسنه و دیرسکیله
قولتغی ارالغی کشاده و میدانلو اولان کیمسه یه دینور (الفروج) صبور وزننده شول پایه دینورکه ایکی کوشه سنده
اولان اکری پرلری یایه قصیلی طاره جق اولمیوب آرالغی آچق و میدانلو اوله (الفرّوج) تنور وزننده کوچك
چوجق کوملکنه دینور و اکسه سندن یرتماجی اولان قفتانه دینورکه اوسته کیلور بوحالا فراجه دیدیکمزدرکه
فارسیده فرجی دیرلر اوائلده یرتماجی اکسه سنده اولور ایدی صکره شمدیکی هیئت معهوده یه کیرمشدر قال
الشهاب الفرّوج هو الفرجیّ بالترکیة و قدلبسه النبیّ علیه السلام کما فی المشارق وقال فی النهایة انّه علیه الصلوة
والسلام ﴿ صلی و علیه فرّوج من حریر ﴾ هو القباء الذی فیه شقّ من خلفه و فرّوج طاوق پلیجنه دینور بومعناده
سبوح وزننده دخی لغتدر یمورطه دن انفراجی باعث تسمیه در (التفاریج) تفاریق وزننده تفرجه نك جمعیدر
تانك و رانك کسریله قفتانك یرتماجنه و طرابزون پرمقلرینك ارالقلرینه دینور و تفاریج الاصابع پرمقلرك آرالقلرینه
دینور (التفرجة) تانك و رانك کسریله تفاریجك مفردیدر نته که ذکر اولندی و تفرجه و تفراجه تالرك کسریله
والنفرجاء نون مکسوره ایله قورقق و ضعیف القلب کیمسه یه اطلاق اولنورکه همان جنکدن آلارغه یه منفرج
اولور یقال رجل تفرجة و تفراجة و نفرجاء ای جبان ضعیف (الافراج) همزه نك کسریله برنسنه دن آلارغه
اولوب یانندن برسمته آچیلوب آیرلمق معناسنه در یقال افرج الناس عن الطریق و القتیل اذا انکشفوا حدیث
مرقومده واقع مفرج بو معنادن مأخوذدر و افراج برمکانی ترك ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال افرجوا
عن المکان اذا ترکوه (فراوجان) فانك فتحیله مرو قضاسنده برقریه آدیدر (الفرج) فتحتینله محمد بن یعقوب
الفرجیّ نام زاهد مشهورك جدّی اسمیدر جدّینه منسوبدر (الافرنباج) احرنجام وزننده بریان اولان قوزینك
دریسنك کنارلری قوریمغه باشلمق معناسنه در یقال افرنبج جلد الحمل اذا شوی فیبس اعالیه (الفرتاج) تای
فوقیه ایله قرطاس وزننده دوه قسمنه مخصوص برتمغا آدیدر و طیّ قبیله سنه مخصوص برموضع آدیدر (الفرجة)
حای مهمله ایله دحرجه وزننده آیشنی آیره رق یوریمك معناسنه در یقال فرحج فی مشیه اذا تفحج (الفرجی)
فانك فتحی و قصر ایله فرشحه حالتنه شبیه یوریمکه دینور و فرشحه ناقه صاغیلورکن آیشنی آیرمغه دینور یقال
یمشی الفرجی و هی شبه الفرشحة (الافرنجة) همزه نك کسریله افرنك معرّبیدرکه حالا فرنك تعبیر اولنان
طائفه در مرادفرانسز قومی اوله جقدر خذلهم الله تعالی و بونده قیاس اولان راء مکسور اولمقدر اسقنط وزننك
مخرجنه اخراج ایچون کرچه آنکده فاسنك فتحی لغتدر لکن کسری اعلادر (الفاسج) فاتح وزننده
و مرادفیدرکه ذکر اولندی و شول ناقه یه دینورکه بوغور تعجیل ایلمکله چکلمه و قتندن مقدّم اکا آشمش اوله
و جست و چابك کنج ناقه یه دینور (التفسیج) تفشیج وزننده که شین معجمه ایله در و مرادفیدرکه ذکر اولنور
(الافساج) همزه نك کسریله برنسنه یی بوشلیوب ترك و فراغت ایلمك معناسنه در تقول افسج عنی ای ترکنی
و خلی عنی (الفشج) فانك فتحی و شین معجمه نك سکونیله طوار تبوّل ایلمك ایچون پاچه لرینی کروب آیرمق
معناسنه در یقال فشج الحمار فشجا من الباب الثانی اذا فرج بین رجلیه لیبول (التفشیج) تفعیل وزننده و (التفشج)
تفعل وزننده اول معنایه در و تفشیج آیشنی آیره رق یوریمك معناسنه در یقال فشج فی مشیه اذا تفحج (الفشفارج)
فانك فتحی و کسریله برنوع طعام آدیدر و بوفعفالك وزننده در * مترجم دیرکه ظاهرا بوپیشپاره معرّبیدرکه پشمانی
حلوا تعبیر اولنان حلوادر (التفضج) ضاد معجمه ایله تفعل وزننده سیلان ایلامك و جهیله قیللرك دیبلری
ترلیوب نمناك اولمق معناسنه در یقال تفضج الرجل عرقا اذا عرقت اصول شعره و لم یسل مثال مزبور تصبب
الفرس عرقا کبیدرکه عرقا کلمه سی تمیزدر و پك سمورمکدن یاغی یاریلوب چتلامق معناسنه در یقال تفضج

جسده بالشحم اذا اخذ مأخذه فانشقت عروق اللحم فی مداخل الشحم یعنی شول درجه‌ده سموروب طاولندی که
کوده‌سنده کرکی کبی باصه‌جق یرلرینی باصوب صقشدرمغله مضغه‌لر ارالرنده یاغلرك مداخلنده اولان اتلرك طمرلری
یاریلوب چتلادی لسانمزده سموزلکدن یاغی یارلمق تعبیر اولنور وحیوانك کوده‌سنك اتی اکسیلوب مهزول اولمق
معناسنه‌در یقال تفضج بدن الناقة اذا تخدد لحمها تخدّد لحم کوده‌نك اتی اکسیلوب مهزول اولمق معناسنه‌درکه
اول صورتده چقور چقور اولور * نته‌که مؤلف خدّ ماده‌سنده بیان ایلمشدر یوخسه پك سموزلکدن اولو قلنمق
معناسنه دکلدر کرچه ماده‌نك اکا دخی مساعده‌سی واردر و تفضج بولالمق معناسنه‌در یقال تفضج الشیء اذا
توسّع ﴿الانفضاج﴾ انفعال وزننده بو دخی قیللرك دیبلری ترلیوب نمناك اولمق معناسنه‌در یقال انفضج عرقا بمعنی
تفضج ویاره‌نك وچبانك آغزی یاخود ایچریسی آچلوب آیرلمق معناسنه‌در یقال انفضجت القرحة اذا انفرجت
وظلمت یاخود سیس وبلود برطرف اولمغله افق آسمان عیان اولمق معناسنه‌در یقال انفضج الافق اذا تبین وکوبك
چتلایوب آچلمق معناسنه‌در یقال انفضجت السرّة اذا انفتحت * وقوغه وقربه مقوله‌سنك ایچنده اولان صوبك
مجموعی آقمق معناسنه‌در یقال انفضجت الدلو اذا سال مافیها وبرایش کوشیوب وهن وضعف بولمق معناسنه‌در
یقال انفضج الامر اذا استرخی وضعف وافراط اوزره سمورمك معناسنه‌در یقال انفضج البدن اذا سمن جدّا
﴿الفضیج﴾ امیر وزننده تره اطلاق اولنور عرق معناسنه ﴿المفضاج﴾ محراب وزننده عفضاج معناسنه‌درکه
وجودی ایری وسموز اولوب سست وسولپوك اولان کمسه‌در ﴿الفلج﴾ فانك فتحی ولامك سکونیله فوز وظفر
معناسنه‌در یقال فلج الرجل علی خصمه فلجا من الباب الاول والثانی اذا ظفر علیه وفاز قال الشارح وفی المثل
* من یأت الحکم وحده یفلج * یعنی حاکم حضورینه خصمسز تنهاجه واران آدم فوز بولور زیرا آنی تکذیب
ایدر یوقدر فی زماننا عرض رشوت ایلدیکنه مبنیدر وفلج بولمك معناسنه‌در یقال فلج الشیء بینهم اذا قسمه
وبرنسنه‌یی نصفندن یاروب ایکی پاره قلمق معناسنه‌در یقال فلج الشیء اذا شقه نصفین وچفتجی زراعت ایچون
ترلایی سوکوب سورمك معناسنه‌در یقال فلج الاکار الارض اذا شقها للزراعة وجزیه وخراج فرض وتقدیر
ایلمك معناسنه‌در یقال فلج الجزیه اذا فرضها * مؤلفك وفی الجزیة قولی والفلج فی الجزیة تقدیرنده‌در * ونهایه‌نك
بیاننه کوره فلج دیدکاری ذکری آتی مکیالدن مأخوذدر وبو معنا اشبو ❋انّ عمر رضی الله عنه بعث حذیفة وعثمن
بن حنیف الی السواد ففلجا الجزیة علی اهلها❋ حدیثنده وارد اولمشدر اهل سواد خراجلرینی غلالدن ادا
ایدر اولمرله مکیال مزبوردن فرض وتقدیر معناسی اخذ اولنمشدر وفلج بصره ایله ضریه بیننده برموضع آدیدر
﴿الافلاج﴾ همزه‌نك کسریله بودخی فوز وظفر بولمق معناسنه‌در یقال افلج الرجل علی خصمه اذا ظفر وفاز
وظفریاب ایلمك معناسنه‌در یقال افلجه الله علیه ای اظفره وخصم اوزره ایراد ایلدیکی دلیل وبرهانی متین وراست
وروشن قلمق معناسنه استعمال اولنور یقال افلج برهانه اذا قوّمه واظهره ﴿الفلج﴾ و﴿الفلجة﴾ فالرك ضمیله فلج
وافلاجك معنای اوّللرندن اسمدر فوز وظفر معناسنه‌در یقال لمن الفلج والفلجة ای الظفر والفوز ﴿التفلیج﴾ تفعیل وزننده
بودخی بولمك معناسنه‌در یقال فلج الشیء تفلیجا اذا قسمه ﴿الفلج﴾ فانك کسریله برمعروف اولچك آدیدر نهایه ومغربده
بووجهله مرسومدرکه فالج لامك فتحیله برنوع اولچك آدیدر سریانی اولان فالفامعرّبیدر فلج دیدکاری اولچکدن کبیردر
کرّ معدّلك ایکی خمسیدر وتهذیبده فالج کرّ کبیرك نصفی وفلج سریانیده فالفا دیدکاری اولچکدر دیو مبیندر وفلج نصف
معناسنه‌درکه ایکی بولنان شیئك یاریسیدر فانك فتحیله ده جائزدر ویقال هما فلجان ای نصفان ﴿الفلج﴾ فتحتینله ایکی
ایاقلرك ارالقلری آچق وکرکی اولمق معناسنه‌درکه آپشاق اولمقدن عبارتدر ودیشلو سیرك اولمق معناسنه‌در امهات
سائره‌دن بونلر باب رابعدن مصوغ وعضوین مرقومینه وصاحبلرینه وصف اوله‌رق مرسومدر مثلا یقال فلج
الرجل وفلج ثغره وفلج نهر صغیره اطلاق اولنور جوهری لامك سکونیله تقیید ایلمکله غلط ایلمشدر ﴿افلج الاسنان﴾
سیرك دیشلی کشی‌یه دینور فلج مرسومدن صفتدر بونده البتده اسنان لفظنك ذکری لازمدر دفع التباس ایچون
یقال رجل افلج الاسنان ای متباعد ماینها وافلج قوللرینك ارالغی کشاده ومیدانلو اولان کشی‌یه دینور یقال رجل
افلج ای البعید مابین یدیه جوهری مابین الثدیین عنوانده یعنی ممه‌لرینك ارالغی آچق اولانله تفسیر ایلمکله غلط ایلمشدر
﴿الفالج﴾ خارج وزننده شول ایکی اورکچلو عظیم الجثه ارکك دوه‌یه دینورسند اولکه‌سندن مخصوص ضراب ایچون
اطراف ممالکه جلب اولنور ترکیده بوغور تعبیر اولنور وفالج نصیبلو غالب وفائز اولان اوقه اطلاق اولنور نهایه‌ده
وفی حدیث سعد ❋ فاخذت سهمی الفالج ❋ ای القامر الغالب ویجوز ان یکون السهم الذی سبق به فی النضال عبارتیله
مرسوم اولمغله قمار اوقندن ونشان اوقندن اعمّ اولور وفالج معاذالله تعالی برمرض آدیدرکه اعضا کوشیوب بدنك بریانی

طوتمزاولور خلط بلغمینك انصبابی سببیله مسالك روحك قپانمسندن اولور نصف اعضایی شق ایلدیکیچون اطلاق اولنمشدر یقال اصابه الفالج وهو استرخاء لاحد شق البدن لانصباب خلط بلغمی تنسد منه مسالك الروح وفالج اسماء رجالدندر فالج بن خلاوه عربدن بر کمسه درکه * انا منه فالج بن خلاوة * مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه بین العرب یوم الرقم ایله متعارف اولان یوم ملحمه ده انیس نام سرکرده اسیرلرینی قتل ایدرکن مزبور فالجه سندخی انیسه معاونت ایلمزمیسن دیدکلرنده انابریء منه دیمکله من بعد بر ماده دن تبری ایدن کمسنه انامنه فالج بن خلاوة دیمك مثل قالمشدر (المفلوج) ذکر اولنان فالج مرضنه مبتلا کشی یه دینور یقال فلج الرجل علی بناء المجهول فهو مفلوج (الفلوجة) سفوده وزننده سواد عراقده واقع قریه یه دینور جمعی فلالیج در فلالیج السواد ای قراها وفلوجه زراعت ایچون نطس اولمش ترلایه اطلاق اولنور وعراقده برموضع آدیدر (الفلیجة) سفینه وزننده چادرك شقه لرندن برشقه یه دینور (الفلوج) تنور وزننده یازیجی یه اطلاق اولنور کاتب معناسنه یقال هو فلوج ای کاتب * مترجم دیرکه بو ماده البته فلج ماده سندن مأخوذدر ظاهرا تقسیم معناسندن اولمق کرکدر هله فوز وظفر معناسی کاتبه کوره بعیددر زیرا کاتب ایله احتیاج همعدددر وبرموضع آدیدر (المفلج) معظم وزننده راست ومستقیم اولمیان نسنه یه اطلاق اولنور کویاکه صاپدیغی یردن ایکی بولنمشدر یقال امر مفلج ای غیر مستقیم ومفلج الثنایا اوك دیشلری سیرك اولان کمسه یه دینور یقال رجل مفلج الثنایا ای منفرجها (افلیج) ازمیل وزننده برموضعدر (فلجه) حمزه وزننده مکه ایله بصره بیننده برموضعدر (التفلج) تفعل وزننده یاریلوب چتلامق معناسنه در یقال تفلجت قدمه اذا تشققت (الفنج) فانك ونونك ضمیله فجج معناسنه درکه ثقیل وبیزه کسه لره دینور (فنج) بقم وزننده تابعیندن برذاتدرکه آندن شیخ الیمن وهب بن منبه روایت حدیث ایلمشدر وبشقه بر محدث اسمیدر (فنج) جبل وزننده فنك معربیدرکه فارسیدر ترکیده قارصق تعبیر اولنان جانوره دینورکه دریسندن اعلا کورك اولور (الفنزج) فانك وزای معجمه نك فتحیله عجمه مخصوص برکونه رقص اسمیدرکه ال اله آلوب رقص ایدرلر پنجه معربیدر ترکیده صره رقصی تعبیر ایتدکلریدر * مترجم دیرکه فنزج کذلك پنجه معربیدرکه اهل فرسك مسترقه دیدکلری ایام خمسه در وآنلر اهنود اشنود اسفندهشت هشتویش در اهل تقویم بیننده مستعملدر (الفوج) موج وزننده کروه وجماعت معناسنه در جمعی فؤوج کلور فانك ضمیله وافواج کلور وجمع الجمعی افاوج وافاویج کلور یقال قد اقبل فوج من الناس ای جماعة وفوج مصدر اولور رایحهٔ طیبه یاییلوب قوقمق معناسنه فوح معناسنده لغتدر یقال فاج المسك یفوج فوجا اذا فاح ای انتشرت رایحته وکوندز صوغوق یاخود سرین اولمق معناسنه در یقال فاج النهار اذا برد (الافاجة) افاده وزننده سرعتله یوریمك معناسنه در یقال افاج الرجل اذا اسرع وسکرتمك معناسنه در یقال افاج الفرس اذا عدا ودوه لری بلوك بلوك وکروه کروه صویه صالیویرمك معناسنه در یقال افاج الرجل اذا ارسل الابل علی الحوض قطعة قطعة (الفائجة) ایکی یوکسك یرك یاخود ایکی تپه نك ارالغنده اولان ککیش یره دینور وجماعت معناسنه در (الفیج) فانك فتحی ویانك سکونیله پیك فارسی معربیدرکه برمحلدن محل آخره تحریرات کتورن پیاده در اصطلاحمزده ساعی تعبیر اولنور وجماعت انسانی یه دینور واسماء والقاب رجالدندر احمد بن حسن الفیج وهبة الله الفیج وابو رشید الفیج واحمد بن محمد الاصبهانی ابن الفیج محدثلردر وجماعت معناسنده فیج کلمه سنك اصلی فیج ایدی کیس وزننده بعده تخفیف اولندی هین وهین کلمه لری کبی جمعی فیوج کلور علی قول فیوج زندان بکجیلرینه دینورکه دائما زندانه کیروب چیقوب حراست ایدرلر پس جمع صیغه سی انلره مخصص اولمشدر بونلر دخی پیك مقوله سی سرهنکاردر حالا رکاب سلطانیده اولان پیکلر سرعتله امر وکلام سلطانی یی اجرا ایچون مرتبدر * مؤلفك اصلنی بیانی واوی اولدیغنه تلمیحه مبنی درکه اصلی فویج ایدی کریم وزننده واو اوزره کسره نك ثقلتندن ناشی کسره حذف اولنوب کلمه ده واو ویاء مجتمع اولمق قاعدهٔ مشهوره سنه مبنی واو یایه قلب وادغام اولنمشدر نته که جید وسید کلمه لری دخی بویله در * ومعلوم اوله که سیوطی علیه الرحمه نك اتقانده ومزهرده بیان ایلدیکی اوزره بعض معربات واردرکه عرب آنی تملك وآنده اشتقاق وتصریفله تصرف ایدرلر مثلا لجام کلمه سی که لکام معربیدر جمعنده لجم دیدیلر کتاب وکتب کبی وآندن فعل وصیغه تصرف ایدوب الجمه الجاما وتلجم تلجما دیدیلر کذلك دیوان لفظنی دواوین اوزره جمعلندروب وآندن فعل اخذ ایدوب دون تدوینا دیدیلر حتی دینار کبی دیوان لفظنی استعمالده تمکنله کویاکه معرب دکلدر بلکه عربیدر دیو ادعایه مبنی اصلی دوان اولوب واوینك بری یایه ابدال اولندی دیو ادعائی حکم ایلدیلر پس ذکر اولنان پیك معربی فیج دخی بوقبیلدن اولور کویاکه سرعت معناسندن مأخوذدر بناء علیه جمعنده فیوج دیدیلر (التفویج) تفعیل وزننده تبرید معناسنه در بردنهار معناسنه اولان فوجدن مأخوذدر تقول لست برایح حتی افوج

مطلب

(ای ابرد)

ای ابرّد عن نفسی یعنی کوندز سر یلنوب نفسم بر مقدار مستریح اولدقجه بن کیدیجی دکلم (الاستفاجه) استخفاف واستسراع معناسنه در یقال استفیج فلان علی بناء المجهول ای استخف (الفیهج) صیقل وزننده بادهیه دینور خمر معناسنه وباده اولچدکاری پیمانهیه دینور وسوزکویه دینور مصفاة معناسنه (فهرج) جعفر وزننده فهره معرّبیدرکه اصطخر ایالتنده چول طرفنده واقع بر قضا اسمیدر (الفیج) فانك فتحی ویانك سکونیله چقور اولوب یاطملی واو توراقلی دوز یره دینور

فصل القاف

(القبج) قافك فتحی وبانك سکونیله ککلك قوشنه دینور حجل کبی مفردی قبجهدرکه ارککنه ودیشیسنه اطلاق اولنور * شارحك بیاننه کوره کبك فارسی معرّبیدر (القجقجة) زلزله وزننده عربه مخصوص بر لعب آدیدرکه اکا عظم وضّاح دخی دیرلر (القربج) قرطق وزننده دکانه دینور حانوت معناسنه نتهکه کربج دخی بو معنایهدر * شارحك بیاننه کوره بونلر کلبهٔ فارسی معرّبیدر (المقرعج) مسرهد وزننده اوزون شیئه دینور (القطاج) سحاب وزننده و(القطاج) کتاب وزننده کمی هلاطنه وپلامورینه دینور قلس السفینه معناسنه (القطج) مزج وزننده کمی هلاطنی محکم بوکمك معناسنهدر یاخود هلاط ایله قویدن صو چکمك معناسنهدر یقال قطج الرجل قطجا من الباب الاول اذا احکم فتل القطاج او استقی من البئر بالقطاج (القولنج) قافك فتحی وضمی ولامك فتحیله وبعضا مکسور اولور یاخود دائما مکسور در امعایه متعلق بر مرضدرکه مولم وموجع وخروج ریحه ودفع طبیعی یه مانعدر لسانمزده دخی قولنج تعبیر اولنور مزهرك بیاننه کوره بو معرّبدر یعنی کولنج معرّبیدر زیرا الفاظ عربیهده قاف وجیم مجتمع اولمز وبعض مفردات طبیهده ذکر اولندیغی اوزره مرض مزبور قولون دیدکاری ایکنجی بغرسغه عارض اولور طبیعتی محتبس ایلکله ریاح وفضلاتك خروجی متعسر اولور (قنوج) سنور وزننده هندستانده بر بلدهدر سلطان محمود غزنوی فتح ایلمشدر (القنفج) قافك وفانك کسریله عجوز ودوشکلی دیشی اشکه دینور (قاج) اسمادندر احمد بن قاج محدّثدر

فصل الکاف

(الکأج) کافك فتحی وهمزهنك سکونیله بر کمسهنك حماقتی مزداد اولمق معناسنهدر یقال کأج الرجل کأجا من الباب الثالث اذا ازداد حمقه (الکئاج) کتاب وزننده بغایت بونلق واحمق ونادانلق معناسنهدر یقال به کئاج ای حماقة وفدامة (الکثج) کافك فتحی وثای مثلثهنك سکونیله طعامدن کفایت مقداری یمك علی قول اطرافدن جلب ذخائر ایدوب چوغالتمق معناسنهدر یقال کثج من الطعام کثجا من الباب الثانی اذا اکل منه مایکفیه او امتار منه فاکثره * مؤلفك تفسیر مذکوری استخدامه محمولدر زیرا قول اوّلده واقع طعامدن مراد طعام مأکولدر وثانیدنکه ضمیر ایله مکنیدر مراد بغدای مقولهسی ذخیرهدر زیرا عربلر اول مقوله غلهیه طعام اطلاق ایدرلر دوهیه مال اطلاق ایتدکاری کبی (الکجة) لجه وزننده اطفاله مخصوص بر لعبدرکه پچاورهیی طوپ ایدوب اوینارلر حالا بو دیارلرده قایشدن یاپارلر (الکجّ) لجّ وزننده طوپ اوینامق معناسنهدر یقال کجّ الصبی کجّا اذا لعب بالکجة (الکجکجة) زلزله وزننده بو دخی بر کونه لعبدرکه است الکلبه دخی دیرلر بعض مفرداتده لجه بر کونه مبیندرکه بر مندیل مقولهسنی بوکوب او تورانلرك ارقهلرندن طولاندررلر اکا سیوشدر وکوتنه قویدم اویونی تعبیر ایدرلر (کجّ) کافك ضمیله اسمادندر قتیبة بن کجّ بخارالو بر محدّثدر ویوسف بن احمد بن کجّ القاضی که کافك فتحیله در ائمهٔ شافعیهدندر (الکدج) کافك فتحی ودالك سکونیله مشروبی افراطه کتمیوب کفایت مقداری ایچمك معناسنهدر یقال کدج الرجل کدجا من الباب الاول اذا شرب من الشراب کفایته (الکذج) کافك وذال معجمهنك فتحیله کدهٔ فارسی معرّبیدرکه خانه ومأوی معناسنهدر فارسیده میکدهیه دیمکدر (الکرج) فتحتینله جود وشجاعتله مشهور ابو دلف العجلی نام امیرك بنا کردهسی بر بلدهدرکه همدان ایله اصفهان بینندهدر ودینور قضاسنده بر قریه آدیدر وکرج مصدر اولور اتمك مقولهسی نسنه کوفلنمك وچکلنمك معناسنه یقال کرج الخبز کرجا من الباب الرابع اذا فسد وعلته خضرة (الکرّج) کافك ضمیله قبر وزننده کرهٔ فارسی معرّبیدرکه آتلك طاینه دینور مهر معناسنه (الکرّجی) یای نسبتله مخنث ومأبون شخصه اطلاق اولنور انسان طایلاقلریله اوغراشدیغنه مبنی اطلاق اولنمشدر یقال هی کرّجیّ ای مخنث (الکرارجة) کافك فتحیله و(الکریرج) قزعمل وزننده بر نوع یشل وقیصهجه بالق آدیدر بعضلرك بیاننه کوره او صقمری بالغیدر (الاکتراج) افتعال وزننده و(التکریج) تفعیل وزننده و(التکرّج) تفعل وزننده بونلرده بر نسنه کوفلنوب چکلنمك معناسنهدر یقال اکترج الخبز وکرّج وتکرّج اذا فسد وعلته خضرة مترجم دیرکه فارسیده ذکر اولنان کوفه کرّه دیمکله کرج آندن معرّب اولوب بعده متصرّف اولمق بعید دکلدر (الکربج) قرطق وزننده قربج کبی بو دخی چارشو دکانه دینور حانوت معناسنه علی قول بقال دکاننده اولان صاتلق متاع واشیاسنه دینور * مترجم دیرکه فارسیده دکانه کربه دیمکله کربج وقربج آندن معرّبدر (الکوسج) کافك فتحی وضمیله معلومدرکه فارسیده وترکیده کوسه تعبیر اولنور صقالی آز کمسهدر وبو معرّبدر وکوسج بردرلو بالغك

ل

اسمیدرکه بچق طرزنده خرطومی اولور بوبالق اوقیانوسده اولور عظیم الخلقه وزیانکار وصائل بربالقدر وبو اسمله
معروفدر و کوسج دیشلری اکسك اولان کمسه یه دینور یعنی مادرزادیکرمی سکز دیشی اولان کمسه یه دینور * شارح
دیرکه کوسجلرك دیشلری ناقص اولور وآغر یورویشلو ایاغی کندو بطیٔ اولان بارکیره دینور (الکوسجة) دحرجه
وزننده برکمسه کوسه اولمق معناسنه در یقال کوسج الرجل اذا صار کوسجا (الکسبج) برقع وزننده کسب فارسی
معرّبیدرکه صوصم پوصه سنه دینور ترکیده کوسبه تعبیر اولنور (الکستیج) کافك ضمیله کستی معرّبیدر شول قالین
ایپه دینورکه ذمّی طائفه سی اوست اثوابنك اوزرندن قوشانورلر و بوزنار دیدکاری ایپك غیریدر * لکن مؤلفك
ذمّی یه تخصیصنك وجهی معلوم اولمدی زیرا مطلقا نصارا طائفه سی قوشانورلر صاحب دررك بیاننه کوره کستیج
پرمق غلظتنده ایپدن اولور وزنّار ابریشمدن اولور وبعضلر بونی مجوس طائفه سنه تخصیص ایلدیلر (الکستج)
برقع وزننده کستهٔ فارسی معرّبیدرکه بردمت مقداری لیفه دینور (الکشعثج) شین معجمه وثای مثلثه ایله و (الکشعطج)
سفرجل وزنلرنده ایکیسیده مولّده در عربیّ صحیح دکللردر * غریبدرکه مؤلف معنالرندن ساکت اولمشدر بونی
بعض مفرداتده عرب طائفه سی بیننده متولّد اولان رومی کمسه ایله بیان ایلمشلردر و بعض نسخه لرده فایله وتای
فوقیه ایله مرسوم اولمغله آنلره کوره کشفت معرّبی اولمق محتملدرکه یهودها ورسنه دینور (الکلج) فتحتینله ذاتنده
کریم اولوب وبهادر وشجیع اولان آدمه دینورکه وصفیئ جامعدر لسانمزده کاش تعبیری بوندن محرّف ظن اولنور یقال
هو کلج ای کریم شجاع و کلج ضمه قبیله سندن برجوانمرد وکریم آدم آدیدر (الکلج) ضمتینله یاوز وشدید اولان آدمله
دینور (الکیلجة) کافك ولامك فتحیله برنوع اولچك آدیدرکه حبوبات اولچیلور جمعی کیالجه وکیالج کلور مغربك
بیاننه کوره التیوز درهم وزننی مستوعب اولان اولچکدر بونی بعض اصولده کیله تعبیر اولنان کوچك اولچك ایله
تفسیر ایلمشلردر و کیلجه محمد بن صالح نام محدّثك لقبیدر (الکمج) فتحتینله اویلوغك صغری یه طوغری واران اوجنه دینور
(الکندوج) کافك فتحیله کندو معرّبیدرکه مخزن شکلنده یاپدقلری نهانخانه درکه ایچنده متاع واشیاء حفظ ایدرلر اصل
کندو فارسیده نسنه صاقلمق ایچون یاپدقلری دیوارلو بیوك صندوق شکلنده تخته دن وچاموردن اولان ظرفه دینورکه
ترکیده صرپون وپتك وقوان تعبیر اولنور مانجانه یه و فچویه ده اطلاق اولنور وظرف مذکوره طشره لرده
ذخائر مقوله سی وضع ایدرلر وآری قوغانه کندو اطلاقی تشبیه طریقیله در وکرو دیوار بنا ایدن بنالرك السنه لرنده
زبانزد اولان کندجه تعبیرلری مولّده در لفظ مزبوری چاتی معناسنه استعمال ایدرلر واکا قندسه دخی دیرلر
(الکاکنج) کافك فتحیله خراسان شهری اولان هراة نام بلده جبالنده نابت برشجرك صمغیدر جمیع صمغلرك الطفیدر
طعمنده حلاوت وطبعنده کافوری برودت واردر ملین وقروح مثانه یه واورام حاره یه نافعدر * مؤلف عبب ماده سنده
اشبو کاکنجك شجر یاخود نبات اولدیغنی ایما ایلمشیدی بوندن بشقه جمیع مفرداتده ایت اوزمی نوعندن قنبل اوتی
دیدکاری نباتله مفسر و مستعمل اولان دانه لرینك قرمزی قشریدر دیو محرّردر بستانی وجبلی نوعی اولور طائف
وسائر محللرده دخی نابتدر (الکنافج) علابط وزننده چوق شیئه دینورنه اولورسه اولسون واتنه طلوسموز انسان
وحیوانه دینور ودانه لری کور وصیق خوشه یه وسنبله یه دینور

فصل اللام

(اللبج) لامك فتحی وبانك
سکونیله یره چالمق معناسنه در یقال لبج به الارض لبجا من الباب الاول اذا صرعه ویقال لبج به علی بناء المجهول
ای صرع یعنی کندی کندیسنه بی اختیار یره یقیلوب دوشدی واورمق معناسنه در یقال لبجه بالعصا اذا ضربه بها
(اللبیج) امیر وزننده یره اورلمش ملبوج معناسنه در بومعناده درکه عربلر برك لبیج دیرلر اوبه نك بالجمله دوه لری اوبه نك
چورەسنده یره اورلمش کبی چوکوب اوتورسه لر برك بارکاه جمعیدر یقال برك لبیج ای بارکة حول البیوت (اللبجة)
جرعه وزننده و (اللبجة) ضمتینله و (اللبجة) فتحاتله دموردن دوزلمش برقاچ چنکالی برکونه بیوك اولطه درکه بعینه
پنجه شکلنده اولور ارالقلرینی آیروب اورته سنه ات قونوب صنعتله انی کریش ایله بند ایدرلر قورد صیادلری آنی قوردك
ممرّینه وضع ایدرلر قورد کلوب اته صالدیغی کبی اول چنکللر چکه سنه و بیونه سانجلوب قصاج کبی صیقوب وکریش
دخی بیونه صاریلوب درساعت قوردی زبون ایدوب یره چلار جمعی لبج کلور فتحتینله و لبج کلور صرد وزننده
(اللباج) کتاب وزننده ضعیف العقل احمق ونادانه دینور (اللجاج) و (اللجاجة) لاملرك فتحیله خصومت معناسنه در
مراد خصومتده عناد ایلمکدر * زیرا مؤلفك بصائرده بیاننه کوره مزجور وممنوع اولدیغی خصوصده تمادی وعناد
معناسنه موضوعدر ترکیده بوندن اونکوللك ایله تعبیر اولنور یقال لججت یافلان تلجّ لجاجا ولجاجة من الباب الرابع
ویقال لججت تلجّ من الباب الثانی ای تمادیت وعندت فی الخصومة و لجاجه آجلغك شدتندن یورك اوینامغه دینور یقال
فی فؤاده لجاجة ای خفقان من الجوع (اللجوج) صبور وزننده و (اللجوجة) هایله که مبالغه ایچوندر و (اللججة)

فصل اللام

لامك ضميله همزه وزننده پك عنود ومخاصم كمسه يه دينوركه اونكو تعبير اولنور (اللجلجة) زلزله وزننده و (و التلجلج) تزلزل وزننده كلامى سلاست وطلاقتله ادا ايليوب آغزنده لقمه چيڭنر كبى ترديد ايدەرك صارمشق سويلمك معناسنه در متهم آدمك دلنى چينيه رك تمتنى سويلديكى كبى يقال جلجل فى الكلام و تلجلج اذا تردّد فيه * شارح ديركه تلجلج كلامه ده صفت اولور سوز آغزده ياخود ايچروده تردّد ايلمك معناسنه ومنه حديث علىّ رضى الله عنه ﴿ الكلمة من الحكمة يكون فى صدر المنافق فتلجلج حتى تخرّج الى صاحبها ﴾ اى تتحرك فى صدره وتقلق حتى يسمعها المؤمن فيأخذها ويعيها و تلجلج بر آدمك ياخود كنديناك مغصوب اولان خانه سنى الندن آلمق معناسنه در يقال تلجلج داره منه اذا اخذها (اللجّ) لامك ضميله جماعت كثيره يه اطلاق اولنور * شارح ديركه بو مادّه تردّد الشئ بعضه على بعض وترديد الشئ معناسنه موضوع اولمغله معانىٔ سائره آندن متفرّعدر مثلا خصومت وعناد معناسى فراغت ايليوب آنده ثبات اوزره تردّد ايلمكى متضمندر و جماعت كثيره البته برى اوته تردّد ايدرلر پس بونده لجّ اسم جمع اولور و معظم ماء تردّد امواجنه مبنى در انتهى ولجّ بحر ونهرك معظمنه يعنى انكين يرينه دينور ومنه قوله تعالى ﴿ بحر لجىّ ﴾ ويكسر اتباعا للجيم تخفيفا ولجّ قلجه اطلاق اولنور آب وتابنك تموّجنه مبنى و درەنك بر طرفنه دينور و طاغك خشونتلو صرپ يرينه دينور و عمرو بن عاصك قلجى اسميدر ولجّ پك سياه اولان دوەنك وصفنده مبالغة ايراد اولنور كوياكه معظم بحر كبى تموّج اوزره در يقال جمل ادهم لجّ مبالغة (اللجه) هايله بودخى جماعت كثيره يه و بحر ونهرك انكين يرينه اطلاق اولنور و آيينه يه و كومشه اطلاق اولنور (اللجة) لامك فتحيله ناسك غريو وفرياد وچغلتيلرينه دينور يقال ماهذه اللجة اى الاصوات والجلبة (التلجيج) تفعيل وزننده صويك انكين يرينه طالمق معناسنه در يقال لجج الرجل اذا خاض اللجة (اليلنجوج) و (اليلنجج) يانك ولامك فتحيله و (الالنجج) و (الالنجوج) همزەنك ولامك فتحيله و (اليلنجوج) يانك فتحى ولامك سكونيله و (اليلنجوجىّ) ياى نسبتله و (الالنجيج) و (اليلنجيج) و (الينجيج) لامسز و (الينجوج) مجموعى عود اغاجنه دينوركه تبخير اولنور بخورى سست وضعيف اولان معدەيى مقويدر (الالتجاج) افتعال وزننده اصوات وسائر نسنه قارشق وشوريده اولمق اختلاط معناسنه در يقال التجت الاصوات اى اختلطت (الملتجة) محتجه وزننده سياهى شديد وقويو اولان كوزه اطلاق اولنور يقال عين ملتجة اى الشديدة السواد وچايرى وچمنى پك قويو اولمغله شديد الخضره اولان يره اطلاق اولنور (الالجاج) همزەنك كسريله غريو و فرياد ايلمك معناسنه در يقال الجت الابل اذا صوّتت ورغت (الاستلجاج) بركمسه نك ذواليد اولديغى نسنه يى خصومتله ادّعا ايلمك معناسنه در يقال استلجّ متاع فلان اذا ادّعاه و يميننده صدق وصوابنى زعم ايله كفارت ايليوب عناد واصرار ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال استلجّ بيمينه اذا لجّ فيها ولم يكفرها زاعما انّه صادق قال فى النهاية وفى الحديث ﴿ اذا استلجّ احدكم بيمينه فانه آثم له عندالله من الكفارة ﴾ هو استفعل من اللجاج ومعناه ان يحلف على شئ ويرى ان غيره خيرمنه فيقيم على يمينه ولا يحنث ولا يكفر فذاك آثم له وقيل هو ان يرى انه صادق فيها مصيب فيلجّ فيها ولا يكفرها * مؤلف معناى ثانى يه ذاهب اولمشدر * معلوم اوله كه يمين اولنان نسنه دن خيرلو وافضل اولانه كفارتله انتقال اولنمق لازمدر زيرا اشبو ﴿ من حلف على يمين فرأى غيرها خيرا منه فليأت الذى هو خير وليكفر يمينه ﴾ حديثيله اولبابده امر صادر اولمشدر (التلجج) تفعل وزننده استلجاج ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تلجج متاع فلان اذا ادّعاه (اللحج) لامك وحاى مهملەنك فتحيله قلج قنه ايلشوب ياپشمق معناسنه در يقال لحج السيف لحجا من الباب الرابع اذا نشب فى الغمد ولحج كوزدن اقان چرك وچپاغه دينور غمص معناسنه (اللحج) كتف وزننده طارەجق شيئه اطلاق اولنور يقال مكان لحج اى ضيق (الملاحج) ميمك فتحيله ملحجك جمعيدر مضايق معناسنه كه طاريرلر ديمكدر (الملحج) مقصد وزننده و (الملتحج) ملتجأ وزننده صغنه جق وپناه كتورەجك يره دينور ملجأ معناسنه (اللحج) لامك فتحى وحانك سكونيله اورمق معناسنه در يقال لحجه لحجا من الباب الثالث اذا ضربه وكوزدكورمك معناسنه در يقال لحجه بعينه اذا اصابه بها و صغنمق معناسنه در يقال لحج اليه اذا لجأ ولحج ساحل يمنده عدن ابين قربنده بربلدەدر بانيسى اولان لحج بن وائل بن قطن اسميله مسمادر (الالحاج) همزەنك كسريله التجاء ايتدرمك معناسنه در يقال الحجه اليه اى الجأه (الالتحاج) افتعال وزننده الحاج معناسنه در يقال التحجه اليه اى الجأه (اللحج) لامك ضميله خانه نك بركوشه سنه دينور يقال قعد فى اللحج اى زاوية البيت وكوزك دائره اولان چقور ينه دينوركه خانهٔ چشم تعبير اولنور كفة العين معناسنه اكا وقبه دخى دينور تركيده كوزك اويومى تعبير ايدرلر بو معناده لامك فتحيله ده جائزدر وطاغ ديبلرنده و بعض درەلرده اولان شول دليك طرزنده چقوره دينوركه اغزى طار اولوب كيروسى واسع اولور جمعى الحاج كلور (اللحوجة) دحرجه وزننده بركمسه مافى الضميرى اولان كلام وخبرى تخليط وتشويش ايدەرك

صورت اخراده اظهار ایلمك معناسنه در یقال لحوج علیه الخبر اذا خلطه فاظهر غیر ما فی نفســه (التلحیج) تفعیل
وزننده لحوجه معناســنه در یقال لحج علیه الخبر بمعنی لحوج (اللحیجاء) تصغیر بنیه سیله استثناء معناسنه مستعملدر
یقال بیع او یمین مافیها لحیجاء ای مثنویّة یعنی قطعیّ المفاددر یمینده استثناء ان شاء الله دیمکدن عبارتدر و بو تلحیج
مذکورك معناســندن مأخوذ و مقام نفیه مخصوصدر (اللخج) لامك و خای معجمه نك فتحیله کوز پك چوق چرك
و چپاق باغلمق معناسنه در شویله که استقذار اولنه یقال لخجت عینه لخجا من الباب الرابع و هو اسوء الغمص و منه یقال
عین لخجة علی قول بونده صواب اولان خائین معجمتین ایله اولمقدر (اللذج) لامك فتحی و ذال معجمه نك سکونیله
صویی آزجه آزجه یودم یودم ایچمك معناســنه در یقال لذج الماء لذجا من الباب الاول اذا جرعه و برکســه دن
ابرام و الحاحله نسنه ایستمك معناسنه در یقال لذج فلانا اذا الحّ علیه فی المسئلة (اللزج) فتحتینله و (اللزوج) قعود
وزننده برنسنه خام حلوا کبی یلشك اولمغله سونوب اوزانمق معناسنه در یقال لزج الشیٔ لزجا و لزوجا من الباب
الرابع اذا تمطط و تمدّد و یلشك نســنه طوتقال کبی برشیئه صوانوب یاپشمق معناســنه در یقال لزج به اذا غری به
و تقول اکلت عسلا فلزج باصابعی ای علق (التلزّج) تفعل وزننده برنسنه صواشق و یاپشاق اولوب یلشکنمك
معناســنه در یقال تلزج النبات اذا تلجن نته که خاتم چچکی مقوله سنده مشاهده اولور و باشك صاچنی خوشبجه
کرکی کبی غسل ایلمامك سببیله بالکلیه کیردن پاك اولمیوب جابجا کیرلو قالمق معناسنه در یقال تلزّج الرأس اذا غدا
غیر نقیّ عن الوسخ و ذلك اذا غسله و لم ینقّ وسخه و بو معنا مجازیدر (اللزجة) لامك فتحی و زانك سکونیله
و (اللزجة) فرحه وزننده و (اللزیجة) سفینه وزننده طوتقال کبی یاپشاق کمسه یه دینورکه یاپشدیغندن دکه حالله
منفكّ اولمز یقال رجل لزجة و لزجة و لزیجة ای ملازج لا یبرح (اللعج) لامك فتحی و عینك سکونیله برنسنه خاطرده
خلجان ایدوب او ینامق معناسنه در یقال لعج الشیٔ فی الصدر لعجا من البــاب الثالث اذا خلج و دری بی آتشــه
طوتارکن یاقق معناســنه در که بو یاققدن ترکیده کوینذرمك ایله تعبیر اولنور نته که آتشه طوتیلان هاولی و کاغد
مقوله سنده دخی واقع اولور یقال لعج الجلد اذا احرقه و ضرب ایله مضروبك بدننی آجتمق معناسنه در یقال لعج
البدن بالضرب اذا آلمه و منه یقال ضرب لاعج ای مولم (الملاعجة) مفاعله وزننده برکسه حقنده برماده پك مشتدّ
اولمق معناسنه در شویله که درونی آزرده و المناك ایلیه یقال لاعجه الامر اذا اشتدّ علیه (الالتعاج) افتعال وزننده
برحادثه یاخود برغمّ و غصه سببیله یانوب یاقیلوب دردناك اولمق معناسنه در یقال التعج الرجل اذا ارتمض من همّ
(الالعاج) همزه نك کسریله آتش ایله اوطونی طوتشدرمق معناســنه در یقال العج النار فی الحطب اذا اوقدها
(المتلعجة) متوهّجه وزننده شول شهوانی عورته دینورکه آلات دردیله فرجی فرون کبی قزغین اولوب علوی دماغنه
چیقار اوله آنجق آتشــنك تسکینی کیر طولمبه سیله ممکن اوله یقال امرأة متلعجة ای شهوانیة متوهّجه حارّة الفرج
(الالفاج) همزه نك کسریله مفلس و بی مایه اولمق معناســنه در یقال الفج الرجل الفاجا اذا افلس (الملفج) میمك
ضمی و فانك فتحیله آندن اسم فاعلدر مفلس اولان کشی یه دینور و بو قیاســه مخالفدر یقال الفج الرجل فهو ملفج
شارح دیرکه مسهب و محصن و مهتر و مسهم کلمه لری دخی بوکونه قیاســه مخالفدر و الفاج برآدمی بیکانه و نا اهله
مضطرّ و ملتجی قلمق معناسنه در یقال الفجه الیه و هو غیر اهله ای الجأه و احوجه (اللفج) لامك فتحی و فانك
سکونیله ذلّ و حقارت معناسنه در یقال به لفج ای ذلّ (المستلفج) اسم مفعول بنیه سیله ملفج معناسنه درکه مفلس
و باد بدست درسین طلب ایچون دکلدر بو دخی اسم فاعلدر ملفج کبی و بونلردن اسم مفعول دخی فانك فتحیله وارددر
و شــدت خوفدن ناشی یورکی یرندن اوینامش کمســه یه دینور و کمال ضعف و هزالدن یره یاپشی قالمش کمســه یه
دینورکه مراد یرندن قلمدامغه مجــالی اولمیان آدمدر یقال رجل مستلفج ای لاصق بالارض هزالا (اللمج) لامك
فتحی و میمك سکونیله آغزك اطرافیله اکل ایلمك معناسنه درکه مراد یته جك نسنه آزجه اولمغله آغزی طولدرمیوب
اوك دیشلریله یاخود آغزك برطرفیله یمکدر حتی ابوزید بونی حمار قسمنه تخصیص ایلمشدرکه چایر قیصه اولمغله
اوك دیشلرینك او جلریله قوپاروب اکل ایلمســیدر یقال لمج الشیٔ لمجا من الباب الاول اذا اکله باطراف فمه بو راده
اطراف لفظنك جمعیتی اجزاسی اعتبارینه مبنی درنته که شابت مفارق رأسه ترکیبی دخی بو یلجه در و لمج جماع ایلمك
معناســنه در یقال لمج المرأة اذا جامعها (الملامج) میمك فتحیله ملاغم معناسنه درکه آغز ایچره دل یتشدیکی اطرافنه
دینور * مؤلفك و ماحول الفم قولی عطف تفسیردر (اللماج) سحاب وزننده پك آزجه و ناچیز یه جکه دینور چیخنی
تعبیر اولنور ذواق کبی تقول ماذقت شماجا و لا لماجا ای شیئا حقیرا (اللمجة) جرعه وزننده صفرالق و قهوه آلتی
تعبیر اولنان آزجه یه جکدرکه ارکن آنکله تعلل اولنور تقول اطعمنا لمجة و هی ما یتعلل به قبل الغداء (التلمج)

(تفعل)

تفعل وزننده جزئیجه قهوه التی اکل ایلمك معناسنه‌در یقال تلمج الرجل اذا اکل اللمجة (اللميج) امیر وزننده
کثیر الاکل اولان کمسه‌یه و کثیر الجماع اولان کمسه‌یه دینور (اللامج) لمیج معناسنه‌در (اللمج) دمج وزننده و (اللمج)
کتف وزننده و (اللميج) امیر وزننده سمج ماده‌سنه اتباعا ذکر اولنور یقال سمج لمج و سمج لمج و سميج لميج ای قبيح جدًّا
(الملمج) معظم وزننده متین و دوز و هموار اولان مزراغه دینور یقال رمح ملمج ای ممرّن مملس (اللمهج) سمهج وزننده
پك یاغلو و اوزلو خوشمزه سوده دینور یقال لبن سمهج لمهج ای دسم حلو و بو اتباع دکلدر (اللهج) فتحتینله برنسنه‌یه
پك حریص و آرزومند اولمغله دائمی اکا دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال لهج بالشیء لهجا من الباب الرابع اذا
اغری به فثابر علیه بو ماده‌ده حثّ و ترغیبله یعنی قندرلمغله حریص اولمق لازم دکلدر زیرا اغری به ترکیبی که بناء
مجهول اوزره‌در بنفسه دوشکون حریص اولمق معناسنه‌در نته‌که ماده‌سنده مبیندر (الالهاج) همزه‌نك کسریله
برکمسه‌نك دوه‌لرینك کوشکلری انالرینی اتمکه پك دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال الهج زید اذا لهجت فصاله
برضاع امّهاتها اول اثناده ناقه‌نك ممه‌لرینی بند ایدرلر (اللهجة) حمزه وزننده و هانك فتحیله لغتدر دله دینور لسان
معناسنه یقال فلان فصیح اللهجة و صادق اللهجة ای اللسان * شارح دیرکه بعضلر لهجه‌یی جایگاه سخن ایله یعنی
سوز سویلرکن لسانك استعمال اولنان یری ایله تفسیر ایلدیلرکه مراد لساندن مخارج حروف اولان یرلردر
و بعضلر سوز سویلدیکی حالده لسانه تخصیص ایلدیلر (الالهجاج) احمیرار وزننده برنسنه پك قارش مورش
اولمق معناسنه‌در یقال الهاجّ الشیء الهجاجا اذا اختلط یعنی بعضه ببعض و بو عیوبدندر و عربلر الهاجّت
عینه دیرلر اختلط بها النعاس معناسنه یعنی کوزینه اویقو اثری کیریشوب کوزی اویقو ایله مختلط اولسه کذلك
الهاجّ اللبن دیرلر یغورد چالنان سود قویلنوب اجزاسی بری برینه قاریشوب اویولمق درجه‌سنه وارد‌قده
لکن هنوز ایوجه قویلنوب یغورد کرته‌سنه وارمش اوله (اللهوجة) دحرجه وزننده بر ایشی محکم ایلیوب
سست و کوشك یاپمق و بر مصلحتی کوشك طوتمق معناسنه‌در یقال لهوج الامر اذا لم یبرمه بو راده وانقولی مرحوم
ابرام ایلمك معناسیله بیان ایلمکله وهن و لهوجه‌سی ظاهردر و بریان اتنی کرکی کبی نضیج بولدرمیوب چیکجه
پشورمك علی قول طبخنده مسامحه یاغفلت ایلمکله نرم و نازك ایتمیوب قاتی و بیجه پشورمك معناسنه‌در یقال لهوج
الشواء اذا لم ینضجه اولم ینعم طبخه (اللهجة) جرعه وزننده لمجه معناسنه‌درکه صفرالق و قهوه آلتی‌یه دینور تقول
اکلنا لهجة ای لمجة (التلهيج) تفعیل وزننده برکمسه‌یه قهوه آلتی یدرمك معناسنه‌در یقال لهج الضیوف اذا اطعمهم
اللهجة بعض نسخه‌ده اطعمهم ایاه واقع اولمغله تذکیری طعام یاخود مأکول اعتباریله اولور (الملهج) معظم
وزننده شول کمسه‌یه دینورکه پك اویقوجی اولمغله کار و عملدن عاجز و معطل اولور اوله یقال رجل ملهج ای ینام
و یعجز عن العمل (التلويج) تفعیل وزننده یولدن صاپدرمق معناسنه‌در تقول لوّج بنا عن الطریق تلویجا
ای عوّج (اللوجاء) صحراء وزننده و (اللويجاء) تصغیر بنیه‌سیله حوج ماده‌سنده ذکر اولندیلر و بونلر لوج
کلمه‌سندن مأخوذلردرکه آغزده برشیئی بری اوته چویروب دوندرمك معناسنه‌در بعده ذکر اولنان معنانیده استعمال
او لندیلر تقول لجت الشیء الوجه لوجا اذا ادرته فی فیك

فصل الميم

فصل الميم (المأج) میمك فتحی و همزه‌نك سکونیله
احمق و مضطرب اولان کشی‌یه دینورکه حماقتندن برراده‌ده مستقرّ اولمیوب دائما اضطراب اوزره اوله یقال
هو مأج ای احمق و مضطرب و قتال و اضطراب معناسنه‌در یقال رأیت القوم فی مأج ای فی قتال و اضطراب
و آجی و شورابه صویه دینور (المؤوجة) کدوره وزننده صو آجی و شور اولمق معناسنه‌در یقال مؤج الماء مؤوجة
من الباب الخامس اذا کان مأجا ای اجاجا فهو مأج ای اجاج و بو شکس صیغه‌سندندر (مأجج) فعلل وزننده
بر موضع آدیدر (المتوج) تای فوقیه ایله صبور وزننده اوزون اوزادی ایراق عقبه‌یه دینور تقول سرنا عقبة متوجا
ای بعیدة بونده حای مهمله ایله‌ده لغتدر (متيجه) میمك کسریله سکینه وزننده افریقیه اولکه‌سنده بر بلده‌در
(المثج) میمك فتحی و ثای مثلثه‌نك سکونیله قارشدرمق معناسنه‌در یقال مثج الشیء مثجا من الباب الأول اذا خلطه
و یدرمك معناسنه‌در یقال مثج فلانا اذا اطعمه و قویینك مجموع صوینی چکمك معناسنه‌در یقال مثج البئر
اذا نزحها ای ماءها و برکمسه‌یه جوانمردلك ایدوب عطیه بخش ایلمك معناسنه‌در یقال مثج بالعطیة اذا سمح بها
(المج) میمك فتحی و جیمك سکونیله آغزدن صو و شربت مقوله‌سنی طشره پوسکوروب آتمق معناسنه‌درکه پوسکورمك
تعبیر اولنور یقال مجّ الشراب من فیه مجا من الباب الاول اذا رماه * شارحك بیاننه کوره اشبو مجّ ماده‌سی آغزدن
صیویق نسنه آتمغه مخصوصدر نته‌که صیویق اولمیانی آتمغه لفظ دیرلر بعض ادبانك هذا کلام تمجه الاسماع
قوللری استعاره‌یه مبنیدر قال فی النهایة و منه الحدیث * انه اخذ حسوة من ماء فمجها فی بئر ففاضت بالماء الروّاء *

ای صبها و مجّ غلال جنسندن ماش تعبیر اولنان غله اسمیدر * شارحك بیاننه كوره مجّ ماش معرّبیدر و ماش لفظنی
عرب دخی اخذ و تلفظ ایدرلر (الانمجاج) انفعال وزننده صیویق نسنه سرپلوب صچرامق معناسنه‌در یقال
انمجت نقطة من القلم اذا ترششت (الماجّ) حاجّ وزننده شول پیر و سالخورده یه دینور كه پیرلكدن ناشی دائما اغزندن
سالیاری سیلان ایدر اوله یقال شیخ ماجّ ای یسیل لعابه كبرا و هرما و قوجه ناقه یه دینور دائما حلقندن صو سیلان
ایلدیكیچون (المجاج) غراب وزننده آغزدن دفع و القا اولنان توكركه و سالیاره دینور و باله اطلاق اولنور
و بعضا اكا مضاف الیهی تصریحله مجاج النحل اطلاق ایدرلر و مجاج المزن یغموره اطلاق اولنور (المجاج)
سحاب وزننده خرما ساقمنك چوبنه دینور عرجون معناسنه (المجمجة) زلزله وزننده سویلیه‌جكی سوزی خوشجه
بیان ایده‌میوب آغزندن متصل توكرك آثاركبی مش یاش اداایلك معناسنه‌در یقال مجمج الرجل فی خبره اذا لم یبینه
و كاتب كتابتنك حروفلرینی خوشجه عیان ایلمیوب چیره‌شك و مشوّش یازمق معناسنه‌در یقال مجمج الكتاب
اذا ثبجه و لم یبین حروفه و بركسه ایله مكالمه‌ده راست و صواب اولان مسلكه كتمیوب یكاش و خطا و غیر واقع
سوزلر ایله آنی حالدن حاله ردّ و تحویل ایلك معناسنه‌در یقال مجمج فلان بفلان اذا ذهب فی الكلام معه مذهبا
غیر مستقیم فردّه من حال الی حال و قال فی الاساس مجمج فی خبره اذا لم یشف (الامجاج) همزه‌نك كسریله آت هنوز
هیجان تام پیدا ایدوب قزمقسزین قوشی آتی كبی بردن اوزون اوزادی سكرتمكه باشلق معناسنه‌در یقال امجّ الفرس
اذا بدأ بالجری قبل ان یضطرم و بلاد سائره‌یه سیر و سیاحت ایلك معناسنه‌در یقال امجّ زید اذا ذهب فی البلاد و اغاجلره
صو یوریمك معناسنه‌دركه فصل بهارده اولور یقال امجّ العود اذا جری فیه الماء (المجج) ضمتینله سرخوشلر
دیمكدر سكاری معناسنه و بال اورولرینه دینور (المجج) فتحتینله آوردلر كوشمك استرخاء الشدقین معناسنه
و بو پیرفانیلره عارض اولور و آصمه‌ده و باغده اوزم قسمی نضج بولوب كماله ایرمكه دینوركه اوزم اولمق تعبیر
اولنور قال فی النهایه و فی الحدیث ❊ لاتبع العنب حتی یظهر مججه ❊ ای بلوغه و یقال مجج العنب تمجیجا اذا طاب
و صار حلوا * مؤلف تمجیجك بو معنایه ورودندن سكوت ایلشدر (المجماج) میمك فتحیله سست و مسترخی شیئه
دینور (الممجمج) مسلسل وزننده اتنه طلو طقناز عضوه دینوركه طولقونلقدن دترراوله یقال كفل ممجمج ای مرتج
(التمجمج) تزلزل وزننده عضو اتنه طلو اولمغله قرمان قوریغی كبی دترمك معناسنه‌در یقال تمجمج الكفل اذا ارتج
(التمجیج) تفعیل وزننده بركسه‌نك معیوب و متهم اولمسنی قصد ایلك معناسنه‌در یقال مجج فلان بفلان اذا اراده
بالعیب (المجّ) میمك ضمیله صاغیلوركن طاشلر اوزره صچرایان بال نقطه‌لرینه دینور (اجوج) همزه‌نك مدیله
و (یجوج) میمله یأجوج و مأجوج كلمه‌لرنده لغتدرنته كه اجج ماده‌سنده ذكر اولندی (المحج) میمك فتحی و حای مهمله‌نك
سكونیله ات و دری و اغاج مقوله‌سنی صویمق معناسنه‌در یقال محج اللحم محجا من الباب الثالث اذا قشره و كذا العود
و برنسنه‌یی یومشتمق ایچون ال ایله اوغمق معناسنه‌در یقال محج الحبل اذا دلكه لیلین و كذا الادیم و جماع ایلك معناسنه‌در
یقال محج المرأة اذا جامعها و یلان سویلك معناسنه‌در یقال محج الرجل اذا كذب و یاغ چیقارمق ایچون یایق تعبیر اولنان
طلومده سودی چالقمق معناسنه‌در یقال محج اللبن اذا مخضه و برنسنه‌دن برشیئی سیلوب كیدرمك معناسنه‌در
یقال محج شیئا عن شیء اذا مسحه و یل یریوزندن طپراغی صیروب كوتورمك معناسنه‌دركه معنای اوّلدن مأخوذدر
یقال ان الریح تمحج الارض ای تذهب بالتراب حتی تتناول من ادمتها ترابها (المماحجة) مفاعله وزننده و (المحاج)
میمك كسریله بركسه‌نك حقنی یاخود اكا ایلدیكی وعدی اوزادوب تسویف و تأخیر ایلك معناسنه‌در یقال ماحجه
مماحجة و محاجا اذا ماطله (المحوج) مخوف وزننده اوته‌سی ایراق اولان عقبه‌یه دینور یقال عقبة محوج ای بعیدة
(محاج) كتاب وزننده مالك بن عوف النصری نام كسه‌نك فرسی اسمیدر و ابو جهل ملعونك دخی فرسی اسمیدر
(المخج) میمك فتحی و خای معجمه‌نك سكونیله قویی ایچره قوغه‌یی طولمق ایچون بری اوته چالوب دپرتمك معناسنه‌در
یقال مخج الدلو مخجا من الباب الثالث اذا جذب بها و نهزها حتی تمتلیٔ و جماع ایلك معناسنه استعمال اولنور یقال
مخج المرأة اذا جامعها (التمخج) تفعل وزننده صویی بری اوته چالقیوب دپرتمك معناسنه‌در یقال تمخج الماء اذا حرّكه
(مدّج) میمك ضمیله قبر وزننده برنوع دكز بالغنك اسمیدر اكا مشق دخی دیرلر (المدلوج) دملوج وزننده و مرادفیدركه
ماده‌سنده ذكر اولندی (التمذّج) ذال معجمه ایله تفعل وزننده قاون و قربوز مقوله‌سی نضج بولوب اولمق معناسنه‌در
یقال تمذّج البطیخ اذا نضج و طولمق معناسنه‌در یقال تمذّج الاناء اذا امتلأ و برنسنه شیشوب قبارمق معناسنه‌در
یقال تمذّج الشیء اذا انتفخ و بولالمق معناسنه‌در یقال تمذّج الشیء اذا اتسع (التمذیج) تفعیل وزننده طار نسنه‌یی
بولالتمق معناسنه‌در یقال مذّجه تمذیجا ای وسّعه (مذحج) مجلس وزننده ذحج ماده‌سنده ذكر اولندی جوهری

(وهمنه)

و همنه مبنى بوراده ثبت ايلمشدر هر نقدر سيبويهه اسناد ايلمش ايسه ده (المرج) ميمك فتحى و رانك سكونيله شول اوتلو
صولو چايرلغه وچمنزاره دينور كه آنده طوارلر رعى اولنور اوله مثلا اسكدار وراسنده ابراهيم اغا چايرلغى و كاغدخانه
چايرلغى كبى ذكرى آتى مرج ديدكلرى محللر بوندن مأخوذدر و مرج مصدر اولور طوارى اوتلامق ايچون مسيب
ايدوب مرعايه صاليورمك معناسنه يقال مرج الدابة مرجا من الباب الاول اذا ارسلها للرعى و منه قوله تعالى
﴿مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لا يبغيان﴾ اى خلاهما لا يلتبس احدهما بالآخر قال البيضاوى" ارسلهما من
مرجت الدابة اذا ارسلتها والمعنى ارسل البحر الملح والبحر العذب يلتقيان اى يتجاوران ولا يتماس" سطوحهما و اقعا
نهر نيلك بحر سفيده قاوشديغى مترجم حقيرك مشهودى اولمشدر كه وافر محله قدر امتزاج و اتحاد ايلميوب يول كبى نمايان
اوله رق كيدر طعمى دخى متغير اولمديغى منقولدر بحر فارسه منصب" اولان دجله دخى اول رسمه اولديغى محكيدر
نته كه حالا اسلامبولده كاغدخانه صوينده و بعض سيل صولرنده دخى صورت مزبوره مشهوددر و بعضلر بحرينى
بحر فارس ايله كه هرمز دكزيدر و بحر روم ايله كه قلزم دكزيدر تفسير ايلديلر اكا كوره التقالرى بحر محيطده اولور
اسلافده شام ومصر وحبش اولكه لرى قياصرهٔ روم ممالكى اولمغله بحر قلزمه بحر روم اطلاق ايلديلر و مرج برنسنه يى
شئ آخره قاتوب قارشدرمق معناسنه در يقال مرج الشئ بالشئ اذا خلطه به * مؤلفك بصائرده و راغبك مفرداتده
بياننه كوره مرج بو معنايه موضوعدر مثلا مرغزاره اطلاقى اختلاط نباته مبنى در و ارسال الدابة وسائر معانى آندن
متفرعدر * مرج الخطباء خراسانده بر مرغزاردر مرج راهط شامده بر مرغزاردر * مرج القلعه باديه ده در * مرج الخليج
مصيصه نواحيسنده در * مرج الاطراخون كذلك مصيصه ده در * مرج الديباج مصيصه يه قريب يرده در * مرج
الصفر صادك ضميله قبرو زننده دمشق ترابنده در * مرج عذرا يه نه دمشق ترابنده در * مرج فريش فانك كسرى و رانك
شده سيله اندلس ديارنده در * مرج بنى هميم زبير وزننده صعيد مصرده در * مرج ابى عبيده موصل شرقيسنده در
مرج الضيازن رقه يه قريبدر * مرج عبد الواحد جزيره ده در غريبدر كه اشهر مروج اولان مرج دابقدن كه حلب
قربنده در مؤلف سكوت ايلمشدر (الامراج) همزه نك كسريله بو دخى مرج كبى طوارى مسيب ايدوب چايره
صاليورمك معناسنه در يقال امرج الدابة اذا ارسلها للرعى و منه امرج البحرين قال الشارح قال الاخفش ويقول
قوم امرج البحرين مثل مرج البحرين فعل و افعل بمعنى و امراج كبه ناقه ولدينى هنوز صوك تعبير اولنان طغارجق
ايچره هنوز اويوشمش قان اوله رق دوشورمك معناسنه در كه هنوز خلقتى مصوّر اولمامشدر بونده دخى اختلاط
ملاحظه سى واقعدر يقال امرجت الناقة اذا القت الولد غرسا و دما و طوارى اوتلاتمق معناسنه در يقال امرج
الدابة اذا رعاها و عهد و پيمانه وفا ايلميوب غدر ايلمك معناسنه در يقال امرج العهد اذا لم يف به (المرج) فتحتينله
چوبانسز كندى باشلرينه اوتليان صالمه دوه يه دينور مفرد و جمعه اطلاق اولنور زيرا فى الاصل مصدر در يقال ابل
مرج و بعير مرج اذا كانت ترعى ولا راعى لها و فاسد و تباه اولمق معناسنه مصدر اولور يقال مرج الامر مرجا
من الباب الرابع اذا فسد و برنسنه متمكن اولميوب برى اوته بيقرار اولمق معناسنه در بول يوزكك پرمقده اوينامسى
كبى تقول مرج الخاتم فى اصبعى اذا قلق و اختلاط و اضطراب معناسنه در يقال مرج الامر اذا اختلط و اضطرب
و منه الحديث ﴿كيف انتم اذا مرج الدين﴾ و عربلر بينهم هرج و مرج ديرلر كه بينهم اختلاط و فتنة و تهويش
و اضطراب معناسنه در بونده رانك سكونى هرج كلمه سنه مشاكله يه مبنيدر (المريج) اميروزننده قارشمورش
نسنه يه دينور يقال امر مريج اى مختلط و شول تازه نهاله دينور كه اغاج بوداقلرينك ار القلرينه كيرشمش اوله يقال خوط
مريج اى متداخل فى الاغصان يعنى قد التبست شناغيبه الطويلة و شول آق و يومشق كميكجكزه دينوركه حيوان
بوينوزينك وسطنده توموب چيقار و اول بوينوزك ماده سندن دكلدر جمعى امرجه كلور (المارج) خارج وزننده
توتونسز آتشه اطلاق اولنور و منه قوله تعالى ﴿و خلق الجان" من مارج من نار﴾ اى خلق الجن" او ابا الجن" من صاف
من الدخان و قوله تعالى من نار بيان لمارج قال البيضاوى" فان" المارج فى الاصل المضطرب من مرج اذا اضطرب پس
آتشدن مراد دخاندن خالص لهب ساطع اولوركه فارسيده زبانه تعبير اولنور حركت و اضطرابى باعث اطلاقدر
بعضلر اختلاط معناسندن مأخوذ اولمغله قزل و صارى و يشل علولرى برى برينه مختلط اولان لهبدر ديديلر * مؤلف
دخى بصائرده لهيب مختلط ايله تفسير ايلمشدر و فتوحاتده مرسومدركه مارج هوا ايله ممتزج آتشدر كه اكا هواى
مشتعل اطلاق اولنور ابو الجن" اولان جان" آندن مخلوقدر كه ايكى عنصردن مركبدر برى هوا و برى آتشدر نته كه
ابو البشر دخى ايكى عنصردن آفريده دركه برى خاك و برى آبدر چون آب ايله خاك ممتزج اولدقده اكا طين
اطلاق اولنور و هوا و آتش مختلط اولدقده اكا مارج اطلاق اولنور و بشر جنسده تناسل القاء آب ايله اولديغى كبى

مطلب

جن طائفه سنده دخی القاء هوا ایله حاصل اولور و جانّ ایله حضرت آدمك خلقتی مابینی التمش بیك سنه مقداریدر
وشرح مفتاحده تعریف المسند الیه بحثنده ﴿ و جعلنا من الماء کلّ شیٔ حیّ ﴾ الآیه کریمه سنی جعلنا مبدأ کلّ شیٔ حیّ
جنس الماء عبارتیله تفسیر و بو رسمه تحریر ایلمشدر که روایاتده وارد اولدیکه حضرت حق جلّ وعلا ملائکه یی صودن
خلق ایلدیکی ریحدن و جنی صودن خلق ایلدیکی آتشدن و حضرت آدمی صودن خلق ایلدیکی ترابدن خلق ایلمکله
هر ذی حیاتك مبدأی صو اولدیغی مقرّر اولور انتهی (المرجان) میمك فتحیله خرده انجولره دینور صغار اللؤلؤ
معناسنه مفردی مرجانه در و منه قوله تعالی ﴿ یخرج منهما اللؤلؤ و المرجان ﴾ قال البیضاوی ای کبار الدرّ و صغاره وقیل
المرجان الخرز الاحمر * مصباحده قول اوّل ازهریدن و ثانی طرطوشیدن منقولدر که حالا میانمزده مرجان تعبیر اولنان
قرمزی نسنه در دریادن چیقار حجر و شجر میاننده برزخدر * و مؤلفك باب ذالده بسذ مرجاندر دیدیکی مزبور
خرز احمر اوله جقدر که عرفه مبنی در و مصباحده وزنی فعلان اولمق اوزره مرسومدر * مترجم دیر که مرجان ذکر اولنان
قرمزی بو نجفه اطلاق اولنمق مقتضای ماده یه نظرا ارجحدر زیرا اول حجر و شجردن مختلط نسنه در و مرجان بر نوع
نبات ربیعی اسمیدر که بقول انواعندندر بونکده مفردی مرجانه در و مرجانه اسامیٔ نسواندندر سعید بن مرجانه
تابعیندندر پدری اسمی عبدالله در (الممراج) میمك کسریله شول ناقه یه دینور که عادتی امراج اوله یعنی قارننده یاوریسی
هنوز دم ایکن القا ایلمك عادتی اوله یقال ناقة ممراج ای عادتها الامراج و امور و مصالحی منتظم طوتمیوب مختلط
وشوریده و مختلّ ایدر اولان سرسم کسه یه دینور یقال رجل ممراج ای یمرج اموره (المرتج) تای فوقیه ایله جعفر
وزننده مردارسنج اسمیدر که درعقب ذکر اولنور و بو مرتّخ لفظندن مصحف دکلدر خای معجمه ایله سکین وزننده در
اولدخی بو معنایه در و بونده اوجه اولان میمی مضموم اولمقدر زیرا مردهٔ فارسی معرّبیدر (المردارسنج) میمك ضمیله
مردارسنك فارسی معربیدر کاهجه رایی اسقاطله مرداسنج دخی دیرلر ترکیده مرده سنك دیدکلریدر که قلایدن
و قورشوندن معمول اولور معروفدر (المزج) میمك فتحی و زای معجمه نك سکونیله بر نسنه یی شیٔ آخره قاتمق معناسنه در
یقال مزج الماء بالشراب مزجا من الباب الاول اذا خلطه به و قشقرتمق معناسنه در یقال مزج فلانا علی فلان اذا
حرّشه علیه (المزج) میمك کسریله آجی بادامه دینور لوزمرّ معناسنه و باله دینور عسل معناسنه جوهری بو معناده
میمك فتحیله تقییدایلمکله غلط ایلمشدر یاخود اول لغت ضعیفه در (المزیج) امیر وزننده بو دخی آجی بادامه دینور
(المزاج) کتاب وزننده بر شیئه قاتیلوب قارشدیرلغله باعث ترکیب اولان شیئه دینور قاتنق تعبیر اولنور صوری
و معنویدن اعمدر معنویده کیفیت تعبیر اولنور مثلا مزاج الشراب ما یمزج به یعنی شرابه مزج اولنان نسنه در صوکبی
ومزاج البدن ما رکب علیه من الطبایع یعنی طبایع اربعه دن بدنك مدار ترکیبی اولان طبیعتدر مادهٔ بدنه ممزوج
اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر * معلوم اوله که عندالمحققین مزاج بدن عناصر اربعه نك اجزالری بری برلرینه مماسّ و مترکب
و متجانس اولوب بینلرنده فعل و انفعال وقوعندن کیفیات اربع بیننده حاصل بر کیفیت متوسطه در و ایکی کونه در برینه
مزاج اوّل و برینه مزاج ثانی دیرلر * مزاج اوّل اولدر که عناصر مرکبه دن بلاواسطه حاصل اوله * و مزاج ثانی برقاچ
نسنه لرك اجتماع و امتزاجلرندن حادث اولور که اول نسنه لر دخی عناصردن مرکب اولوب هر برنده اولان قوّت آخرده
اولان قوّته مخالف اولور مثلا حرارت و برودت و رطوبت و یبوست مزاجدر کذلك دموی و صفراوی بلك مزاجدر
و سوء مزاج دیدکلری اشبو مزاجك متغیر اولمسیدر صوغوقدن یا صیجاقدن و یا سائر عارضه دن اولور انکیچون
علاجده تعدیل مزاجه محتاجدر و سوء مزاج یا حار یا بارددر یا رطب یا یابس یا مفرد یا مرکبدر بونلردن هر بری مادّی یا غیر
مادیدر و مطلقا مرض اوچ جنسدر * برینه سوء مزاج * و برینه مرض ترکیب * و برینه تفرّق اتصال دیرلر و مادّی دیدکاری
اخلاط اربعه نك بریندن اولور و غیرمادّی اخلاطدن اولمش دکلدر بونك تفصیلی قانونده مشروحدر و مزاج بر ناقه نك
اسمیدر و قادسیه و قرعا میاننده واقع مغیثه شهر قیسنده علی قول کوفه یولنده قعقاع نام محالك یمیننده بر موضع آدیدر
(الموزج) هودج وزننده خفّ اسمیدر که معروف ایاق قابیدر موزه معرّبیدر * معلوم اوله که فارسیده موزه چبلاق
ایاغه کیلان خفه دینور * قالدیکه مؤلف موزج لفظنی خفّ ایله و موق لفظنی خفّ اوزره کیلان خفّ غلیظ ایله
و جرموق لفظنی خف اوزره مطلقا کیلان خف ایله تفسیر ایلمکله مؤلفه کوره بزم مست و سمرقند طرفنك صوقان
و نسوانك چدك و درویشانك طوماق دیدکلرینه خفّ و موزج دینور که بونلر چبلاق ایاغه کیلور و خفّ خفتدن
مأخوذدر و موق مست اوزره کیلان چزمه یه و ادیکه و پوستاله دینور که بونلر غلیظ اولور و موزج و موق موزهٔ فارسی
معربیدر و جرموق کذلك مست اوزره کیلان چزمه یه و پوستاله و سائر مقوله اوست ایاق قابنه دینور و ایکی قات اوزره
کیلانه ده اطلاق اولنور مثلا بزم کیدیکمز ترلکه که شرط مسح بولنورسه مؤلفه کوره خفّ و موزج دینور اوزرینه

مطلب

مطلب

مست کیلورسه موق دینور و آنك اوزرندن کیلان چزمه یه جرموق دینورکه سرموزه معرّبیدر او اثلك کیدکارینك
اشکالی شمدی معلوم دکلدر لکن نوعی باقیدر او اثلده مست و صوقان اوزرندن خارچین و خارکش نام بر اياق قابی
کیرلر ایدیکه شمدیکی جزمه یرنده ایدی حالا بزم قالچین دیدیکمز خارچین محرّفیدر و مست دیدیکمز مس فارسیدن
محرّفدرکه اياق باغنه دینور ونهایه ده موزج کذلك خفّ ایله مفسردر و قاضیخانك ان لبس الجرموق فوق الخفین
تعبیرینه بزم دفعهٔ ثانیه تمثیلز مطابقدر خلاصه چبلاق اياغه کیلانه خفّ وموق وموزج دینور آنك اوزرندن کیلانه
کرك ادیم وکرك سائر نسنه دن اولسون جرموق دینور و بعضا جرموق چبلاق اياغه کیلورسه حکما اکا دخی خفّ
اطلاق اولنور انك اوزرندن نسنه کیلورسه اکا جرموق اطلاق اولنور مسح مسئله سنه متعلق اولغله بو وجه اوزره
اشباع اولندی پس جرموقی خفّ ایله بیان ایدن بعض فقهاء جهت مذکوره یی اعتبار ایلمشدر و موزج کلمه سنك
جمعی موازجه کلور های عجمه ایله و موازج کلور (التمزیج) تفعیل وزننده برکمسه یه نسنه ویرمك معناسنه استعمال
اولنور یقال مزّجه ای اعطاه شیئا ویشل سنبله صرارمغه باشلمق معناسنه استعمال اولنور یقال مزّج السنبل
اذا اصفرّ بعد الخضرة (الممازجة) مفاعله وزننده اوکونمك مفاخره معناسنه درکه مجازدر یقال مازج فلان
فلانا اذا فاخره (الموازج) میمك فتحیله بر موضع آدیدر (المشج) میمك فتحی و شین معجمه نك سکونیله بر نسنه یی شیٔ
آخره قاتوب قارشدرمق معناسنه در یقال مشجه به مشجا من الباب الاول اذا خلطه (المشیج) قتیل وزننده و (المشج)
سبب وزننده و (المشج) کتف وزننده و (المشج) میمك کسریله شیٔ آخر ایله مختلط نسنه یه دینور بونلرك مجموعنك
جمعی امشاج کلور ومنه قوله تعالی ﴿انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج﴾ ای مختلطة بماء المرأة ودمها و دمدن
مراد دم حیضدر وجمع بنیه سیله ورودی مجموع اعتباریله در و آنلرك هر بری خواصّ ورقّت وقوام جهتیله مختلفة
الاجزاءدر و امشاج انسانك کوبکنده مجتمع اولان اوساخ مقوله سنه دینور (المعج) میمك فتحی و عینك سکونیله
سرعتله کتمك معناسنه در یقال معج الرجل معجا من الباب الثالث اذا اسرع یعنی فی السیر ومیلی سرمه دانلق ایچره
اوینادوب دپرتمك معناسنه در یقال معج الملمول فی المکحلة اذا حرّکه و جماع ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال
معج الجاریة اذا جامعها و دوه کوشکی امّك ایچون اناسنك ممه سنی باشیله اورارق آغزینی آچوب اطرافندن اراشدرمق
معناسنه در یقال معج الفصیل ضرع امّه اذا لهزه وفتح فاه فی نواحیه لیستمکن و معج قتال و اضطراب معناسنه در
تقول ترکت القوم فی معج ای فی قتال و اضطراب (المعجة) نعجه وزننده جوانلق هنکامنك اوائلنه دینورکه دلو
قانلولق تعبیر اولنور یقال فعل فی ذلك فی معجته ای فی عنفوان شبابه (التمعج) تفعل وزننده قیورلمق و اکیلوب بوکلمك
معناسنه در * شارحك بیانه کوره تمعج مقلوبیدر یقال یتمعج السیل والحیة فی مرورهما ویتمعجا ای یتلوّی ویتثنی
(المغج) میمك فتحی وغین معجمه نك سکونیله یله رك سرعتله یوریوب کتمك معناسنه در یقال مغج الرجل مغجا من الباب
الثالث اذا عدا وسار (المفج) میمك فتحی وفانك سکونیله احمق اولمق معناسنه در یقال مفج الرجل مفجا من الباب
الاول اذا حمق (المفاجة) ثفاجه وزننده و مرادفیدرکه دنك و سمه اولان کمسه یه دینور یقال رجل مفاجة
ثفاجة (الملج) میمك فتحی ولامك سکونیله چوجق آغزینك اوجیله اناسنك ممه سنی طوتوب امّك معناسنه در یقال
ملج الصبیّ امّه وملجها ملجا من الباب الاول والرابع اذا تناول ثدیها بادنی فمه واملوج دیدکاری چکردکی آغزده
چینمك ایچون بری اوته دوندرمك معناسنه در یقال ملج الرجل ملجا من الباب الرابع اذا لاك الاملوج فی فیه و ناقه نك
سودی چکلمکله کیروسنده بر طوزلوجه نسنه قالمق معناسنه درکه آنی طادان طوز طعمی بولور یقال ملجت الناقة اذا
ذهب لبنها وبقی شیٔ یجد من ذاقه طعم الملح (الامتلاج) افتعال وزننده ولد آغزیله ممه یی چکوب صورمق معناسنه در
یقال امتلج الفصیل اللبن اذا امتصه (الاملاج) همزه نك کسریله امزرمك معناسنه در یقال املجه اذا ارضعه
(الملیج) امیر وزننده رضیع معناسنه درکه سود امن ولددر و جلیل القدر آدمه دینور وریف مصر ترابنده برقریه
آدیدر (الاملج) اعرج وزننده قرهیاغز آدمه دینور اسمر معناسنه و اوتسز صوسز خالی قیره دینور قفر معناسنه
و بردوا اسمیدرکه امله معرّبیدرکه فارسیدر هندستانده نابت بر شجرك ثمریدر بین الاطباء املج هندی دیمکله متعارفدر
داخلنده اولان چکردکی ازاله اولنوب قشری استعمال اولنور لبن ایچره اصلانمش اولورسه اول سوده شیر املج
دیرلر جاعی مقوی وبلغمی مسهل ویورکه وکوزه ومعده یه وبواسیره بغایت انفعدر (الملجان) سکران وزننده شول کمسه یه
اطلاق اولنورکه کال لؤم ودنائتندن ناشی ناقه یی صاغدیغی صورتده جوارده اولنلر سود طلب ایدرلر دیو صاغمیوب
آغزیله ممه سندن امراوله یقال رجل ملجان ای یرضع ابله لؤما (الملج) میمك ضمیله مقل چکردکنه دینور مراد مقل مکی
دیدکاری میوه نك که دوم اغاجنك ثمریدر چکردکی اوله جقدر اکا املوج دخی دیرلر و ملج عربستانده احساء نواحیسندن

ل

بر ناحيه آديدر (الملج) ضمتيله سودامركربه او غلاقلره دينور جداء رضيع معناسنه (المالج) آدم وزننده ديوار
صيوايه جق آلته دينوركه ماله تعبير اولنور و ماله فارسى اولمغله مالج معرّبيدر و مالج محدثيندن محمد بن معاويه نك جدّى
لقبيدر (الاملوج) همزه نك ضميله سرو يپراغنه شبيه بر نوع يپراق آديدركه باديه اشجارندن بر شجرك يپراغيدر جمعى
اماليج كلور و املوج ملج كبى مقل مكى چكردكنه دينور (ملنجه) ميمك كسرى و نونك سكونيله اصفهانده بر محله آديدر
(الاملجاج) احمرار وزننده و (الاملأجاج) ازبئرار وزننده چوجق نشوونما بولمغله سر پلوب ميدانه چيقمق
معناسنه در يقال املاجّ الصبىّ واملأجّ اذا طلع (المنج) ميمك فتحى و نونك سكونيله شول خرمادانه لرينه دينوركه ايكيسى
اوچى برارادە بتمكله برى برينه يابشق اوله و منج منك فارسى معرّبيدركه بنك و بالك تخمى تعبير اولنان مسكر و مخدّر دانه
اسميدر (المنج) ميمك ضميله ماش تعبير اولنان غله نك يشل و تازه اولانه دينور (منوجان) ميمك فتحيله كرمان ايالتنده
بر بلده در (منجان) مرجان وزننده اصفهان قضاسنده بر قريه در (الموج) ميمك فتحى و واوك سكونيله اسمدر دكزك
طالغه سنه دينور جمعى امواج كلور * شارحك بيانه كوره موجه موجدن اخص در و موجه نك جمعى موجات كلور
و بو مادّه اضطراب معناسنه موضوع اولمغله معانئ سائره آندن متفرّع در و موج مصدر اولور دكز جوش و خروشه
كلوب طالغه لنمق معناسنه يقال ماج البحر يموج موجا اذا اضطرب و موج بر شاعر تغلبى اسميدر و موج حقدن باطله ميل
و عدول ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال ماج فلان عن الحق اذا عدل عنه (الموجة) هايله موج واحد معناسنه در
نته كه ذكر اولندى بو معنادندركه موجة الشباب ديرلر عنفوان شباب معناسنه يقال فعل ذلك فى موجة شبابه اى فى عنفوان
شبابه (الموجى) سكرى وزننده شول آتشين ناقه يه دينوركه سرعت سير ايچون جدّ و جهدندن ناشى حركت قوائمى
مختلف اولمغله كوكسلكى و قولان ايپلرى برى اوته مضطرب اولوب چالقنور اوله يقال ناقة موجى اى ناجية قدجالت
انساعها لاختلاف يديها و رجليها (المؤوج) قعود وزننده دزلكيكه دزقپاغى تعبير اولنور درى ايله اتك بيننده
مضطرب اولوب اوينامق معناسنه در موج معناسندن مأخوذدر يقال ماجت الداغصة مؤوجا اذا مارت بين
الجلد و اللحم (ماجه) حاجه وزننده ائمۀ حديثدن ابن ماجه ديمكله معروف صاحب السنن و التفسير و التاريخ
قزوينى حافظ محمد بن يزيدك پدرلرى لقبيدر جدّى دكلدر ايكيوز طقسان اوچ تاريخنده عازم دار السلام اولمشدر
معلوم اوله كه بين المحدّثين * حافظ يوز بيك حديث شريفه متنا و اسنادا علمى محيط اولان ذاته دينور و عند البعض كتب
سته از برنده اولان كمسه در * و حجت اوچيوز بيك حديثى محيط * و حاكم جميع احاديث مرويّه يه متنا و اسنادا محيط اولانه
اطلاق اولنور (المهجة) ميمك ضمى و هانك سكونيله قانه على قول خاصة يورك قانه دينور دم القلب معناسنه و منه
يقال دفق الله مهجته اى اهلكه و جانه دينور يقال خرجت مهجته اى روحه (الامهج) و (الامهجان) همزه لرك و هالرك
ضميله و (الماهج) خارج وزننده يوفقه سود و يوفقه ايچ ياغنه اطلاق اولنور (المهج) ميمك فتحى و هانك سكونيله ممه امّمك
معناسنه در يقال مهج الولد امّه مهجا من الباب الثالث اذا رضع و جماع ايلمك معناسنه در يقال مهج جاريته اذا نكحها
و بركسه عليل اولدقدنصكره تندرست اولمغله چهره سى كوزللنمك معناسنه در يقال مهج الرجل اذا حسن وجهه
بعدعلة (الامتهاج) افتعال وزننده بركسه نك بدنندن جان چيقمق معناسنه در يقال امتهج الرجل على بناء المجهول
اذا انتزعت مهجته اى روحه (الممهوج البطن) قارنى صالقى و سلپوك اولان كشى يه اطلاق اولنور يقال رجل
ممهوج البطن اى مسترخيه (الميج) ميمك فتحى و يانك سكونيله قارشق اولمق اختلاط معناسنه در يقال ماج امره يميج
ميجا اذا اختلط (ميجى) ميمك كسريله ميى وزننده اصحابدن نعمان بن مقرّنك جدى اسميدر

فصل النون

فصل النون

(النؤوج) قعود وزننده سير و ذهاب معناسنه در يقال نأج فى الارض نؤوجا من الباب الثالث اذا ذهب (النئيج) نونك
فتحيله يل اوينامق معناسنه در يقال نأجت الريح نئيجا من الباب المزبور اذا تحرّكت و يل سسلنه رك سرعتله مرور ايلمكه
دينور يقال للريح نئيج اى مرّ سريع بصوت و بركسه يه اول كونه يل طوقنمق معناسنه در يقال نئج القوم على بناء المجهول
اذا اصابتهم ريح ذات نئيج و تضرّع و نياز ايلمك معناسنه در يقال نأج الى الله اذا تضرّع و بايقوش اوتمك معناسنه در
يقال نأج البوم اذا نأم اى صاح و اوكوز بوكورمك معناسنه در يقال نأج الثور اذا خار (النؤوج) صبور وزننده
حركت اوزره اولان يله دينور يقال ريح نؤوج اى متحرّكة (النأج) نونك فتحى و همزه نك سكونيله يمكى آهسته و كوشك
يمك معناسنه در يقال نئج الرجل نأجا من الباب الرابع اذا اكل اكلا ضعيفا (المنؤوج) معطوف وزننده و مرادفيدر
و بو حديث و كلامه وصف اولور يقال حديث منؤوج اى معطوف يعنى بعضه على بعض (النائجات) نائجه نك
جمعيدركه كيجه اوتن قوشه دينور و منه نائجات الهام اى صوائحها (النأج) شدّاد وزننده ارسلانه اطلاق اولنور
(النباج) باى موحده ايله شدّاد وزننده شديد الصوت اولان انسان و حيوانه دينور و منه يقال كلب نباج و نباجىّ

كغرابٌ اى نباح وسويق قارشديره جق آلته دينور مجدح معناسنه صوتى اعتباريله در ﴿ النباجة ﴾ هايله دبر ومقعده
اطلاق اولنور است معناسنه ضرطه سى آوازينه مبنى در يقال كذبت نباجته اى استه ﴿ نباج ﴾ كتاب وزننده باديه ده
برقريه در زهّاددن يزيد بن سعيد وسعيد بن بريد النباجىّ اورادندر وبريد زبير وزننده در ونباج ينه باديه ده برقريهٔ
اخرادر ﴿ النباج ﴾ غراب وزننده ضرطه يه دينور ردام كبى ونباج ونبيج نونك فتحيله كوپك اوريشنه دينور نباح معناسنه
﴿ منبج ﴾ مجلس وزننده بر موضع آديدر بلكه فرات ايله حلب ميانده بربلده در اكاسره بناسيدر تيمورلنك خراب
كرده سيدر وحالا ناحيه لرنده بعض معمورجه قريه لر واردر وبو من به لفظندن معرّبدر كه فارسى در بن نه ايوم ونه خوم
ديمكدر واكا نسبتنده منبجانىّ وانبجانىّ ديرلر بالرك فتحيله غير قياس اوزره ومنه يقال كساء منبجانىّ وانبجانىّ وثريد انبجانىّ
ديرلر آنده سخونت يعنى صيجاقلق اولسه يقال ثريد انبجانى اى به سخونة ﴿ الانبجان ﴾ همزه نك و بانك فتحيله شول
خميره دينور كه تمام مايه سنى آلوب قباروب كوله نمش اوله يقال عجين انبجان اى مدرك منتفخ و اشبو انبجان كلمه سنك
اورونان لفظندن غيرى نظيرى يوقدر * مؤلف بونلرى خاى معجمه فصلنده دخى ثبت ايدوب لكن افصحنى اشارت
ايلمامشدر و خاى معجمه ده مأخذى ملايمدر لكن جيمله اولانك مأخذى معلوم دكلدر * ونهايه ده دخى عجين انبخان
وخبزة انبخانية عنوانيله كه خاى معجمه ايله مرسومدر وابن حجر بخارى شرحنده بووجه اوزره رسم ايلمشدر كه
انبجانى برنوع قالين كليمه دينوركه اوجنده علمى اولمز وثعلبدن روايت ايدركه انبجانى لفظنده همزه نك فتح وكسرى
جائزدر يقال كبش انبجانىّ اى كثيرالصوف ملتفته وابوموسى المدينىّ بونى منبج شهرينه منسوب ايلدكلرينى انكار
ايلمشدر آنك نسبتنده همان منبجانى ديرلر انبجانى قول عامّه در ديدى لكن مطرّزى مؤلفه موافقت ايلمشدر كه غير
قياس اوزره انبجانىّ دخى دينور وينه نهايه ده همزه بابنده ﴿ ايتونى بانبجانية ابى جهم ﴾ حديثى تفسيرنده مرسومدر كه
انبجانى بانك كسريله وفتحيله ده مرويدر منبج نام بلده يه منسوبدر ميمى همزه يه مبدل اولمشدر وعندالبعض انبجان اسمنده
برموضعه منسوبدر وبو قول اشبه در زيرا قول اوّل تعسفى متضمندر وذكر اولنان انبجانيه دن مراد يوكدن منسوج
برنوع غليظ عبادركه هاولى اولوب وطرازسز اولور ﴿ المنبج ﴾ منبر وزننده شول فضول ولافزن كمسه يه دينوركه
ايشلميه جك شيئى لسانيله اعطا ايدر يعنى بيهوده وعدلر ايدوب وعهده سندن كلەمز اوله يقال رجل منبج اى المعطى
بلسانه مالا يفعله ﴿ النبجة ﴾ فتحاتله تپه يه دينور اكمه معناسنه جمعى نباج كلور نونك كسريله ﴿ النابجة ﴾ خارجه وزننده
آفت وداهيه معناسنه در وجاهليت اهلنه مخصوص برطعام آديدركه دوه تويني سود ايچره وضع ايدوب تمام اصلنوب
يومشدقدنصكره اكل ايدرلر ايدى واكا نبيج دخى دينور اميروزننده ﴿ الانبج ﴾ احمدوزننده وبانك كسريله ده جائزدر
انب فارسى معرّبيدركه هندستانه مخصوص برشجرك ثمريدر وبو اسمله معروفدر ﴿ الانباج ﴾ همزه نك كسريله خلط
كلام ايلمك معناسنه در يقال انبج الرجل اذا خلط فى كلامه و دائما تپه لر اوزره اوتورر اولمق معناسنه در يقال انبج
فلان اذا قعد على النباج اى الآكام ﴿ النبج ﴾ ضمتينله قاره قيلدن اولان غرائره يعنى خرار تعبير اولنان ظرفلره دينور
﴿ النبج ﴾ نونك فتحى وبانك سكونيله يارەدن ارين چيقمق معناسنه در يقال نبجت القيحة نبجا من الباب الاول اذا خرجت
و نبج شول قوغه لق وحصير اوتى ديدكلرى اوته دينوركه كمى تخته لرينك اراالقلرينه طقايوب قلفات ايدرلر عربستان
كميلرنده ايدرلر بوديارلرده كتان ايله ايتدكلرى كبى ﴿ التنبج ﴾ تفعل وزننده و﴿ الانتباج ﴾ افتعال وزننده عضوورملنوب
شيشمك معناسنه در يقال تنبج العظم وانتبج اذا تورّم ﴿ النبجان ﴾ فتحاتله وعيد معناسنه دركه تكدير وتحسير وعديله
تخويف ايلمكدن عبارتدر ومنه لالنبجانه خلجان اى لالوعيده اضطراب ﴿ ناباج ﴾ محدثيندن عبدالله بن خالدك لقبيدر
كذلك علىّ بن خلف نام محدّثك پدرى لقبيدر ﴿ النبريج ﴾ قنديل وزننده شول قوچه دينوركه خصيه لرى اخراج اولنمغله
انمش اولوب واصلا يوكى قيرقلميه وبو نبريدهٔ فارسى معرّبيدر * شارح ديركه مقتضاى تعريب نبريدج اولوب لكن تخفيف
ايچون دالى حذف اولنمشدر ﴿ النبهرج ﴾ نونك وبانك فتحيله نبهرهٔ فارسى معرّبيدركه كچمز قلب آقچه يه دينور وهر شيئك
زيوفنه ده اطلاق اولنور بوماده بهرج ذيلنده فى الجمله اشباع اولندى ﴿ النتاج ﴾ نونك فتحيله حيوان كنديسى ياورى
طوغرمق معناسنه در كمسه معاونت ايلمكسزين يقال نتجت الناقة على بناء المجهول نتاجا من الباب الثانى اذا
وضعت ولدها وبو فعل مجهوله مخصوصدر * و مصباحك بيانه كوره ناقه يه مخصوص دكلدر بلكه جميع بهايم
وضعنى مشتملدر ونهايه ده دخى بوكونه مرسومدر * وآندن اسم نتاج دركتاب وزننده ووضع حمل ايدن بهيمه يه منتوجه
وولدينه نتيجه وماميلق ايدن كمسه يه ناتج دينور يقال نتجها نتجا من باب ضرب اذا ولدها وبو فعلده اصل اولان ايكى
مفعوله تعديه ايلمكدر يقال نتجها ولدا زيرا ولدها ولدا معناسنه در وكاه اولوركه بناء مفعول اولوب فاعلى حذف
و مفعول اوّلى فاعل مقامنه اقامه اولنمغله بهيمه ايچون تصريف اولنور يقال نتجت الناقة ولدا اذا وضعته وبعضا

مفعول ثانی دخی محذوف اولور انفهامه بناء يقال نتجت الشاة ومفعول اوّل حذف اولنوب مفعول ثانی فاعل مقامنه
قائم اولمقده جائزدر فيقال نتج الولد وقد يقال نتجت الناقة ولدا بالبناء للفاعل على معنى ولدت او حملت ومزهرده
بيان اولنديغی اوزره ابتداء مبنیّ للمفعول اوله‌رق وارد اولمشدر ابن قتيبه ادب الكاتب نام كتابنده آنكچون باب
مخصوص عقد ايلمشدر هر برينه امعان ودقّت اولندقده برر نكته بولمق ممكندر مثلا اشبو نتاج ماده‌سنده عادتامامی
عمليله صورتياب اولمغله حيواناتك اولبابده اصلا مدخلی اولمديغنه اعتبار اولنور انتهی ﴿ النتج ﴾ نونك فتحی
و تانك سكونيله قيون و ناقه مثللو حيواناتی ابه لك ايدوب طوغرتمق معناسنه‌در يقال نتج الناقة اهلها نتجا
من الباب الثانی اذا ولدها فهو ناتج ﴿ الانتاج ﴾ همزه‌نك كسريله بو دخی بهايم قسمی طوغرمق معناسنه‌در
يقال انتجت الناقة على بناء المجهول اذا وضعت و طوارك طوغرمق زمانی كلوب چاتمق معناسنه در يقال
انتجت الفرس على البناء للفاعل انتاجا اذا حان نتاجها و بر كمسنه قتنده طوغرمق اوزره اولان ناقه اولمق
معناسنه‌در يقال انتج القوم اذا كانت عندهم ابل حوامل تنتج بوراده دوه‌يه تخصيص اكثره مبنی‌در ﴿ النتوج ﴾
صبور وزننده انتاج اوّلدن مصوغدر غير قياس اوزره همان طوغرمق اوزره اولان قسراغه و سائر بهيمه‌يه دينور
وبونده قياس اولان منتج اولمقدر محسن وزننده لكن قياسه مخالف وارد اولمشدر يقال هی نتوج ولا يقال منتج
و قالوا ليس فی الكلام افعل وهی فعول الا هذا ﴿ المنتج ﴾ مجلس وزننده اسم زماندر طوار طوغروب دول
دوكه‌جك وقته دينور يقال حان منتجها ای الوقت الذی تنتج فيه ﴿ النتيجة ﴾ وليجه‌وزننده دوله دينور فارسيده
زه وزاد دينور جمعی نتايج كلور منطقيونك صغری وكبری اقترانندن حاصل اولان قضيه‌يه نتيجه اطلاق ايلملری
بو معنادندر و عربلر همزاد اولان حيواناته نتايج اطلاق ايدرلر برسنه‌نك نتيجه ووليده‌لری اولمق حسبيله تقول
غنمی نتايج ای فی سنّ واحدة ﴿ الانتتاج ﴾ افتعال وزننده كبه حيوان كندی باشنه برنامعلوم يره واروب طوغرمق
معناسنه‌در يقال انتتجت الناقة اذا ذهبت على وجهها فولدت حيث لا يعرف موضعها ﴿ التنتج ﴾ تفعل وزننده
طوغران حيوان ولد چيقمق ايچون نفسنی قصوب صقنديلمك معناسنه‌دركه تركيده ايكنمك تعبير اولنور كاف
عجميله يقال تنتجت الناقة اذا تزحّرت ليخرج ولدها ﴿ المنتجة ﴾ مكنسه‌وزننده دبره اطلاق اولنور اخراج مافی البطن
ايلديكيچون ﴿ المنثجة ﴾ ثای مثلثه ايله مكنسه وزننده دبره اطلاق اولنور نثج مافی البطن يعنی اخراج فضلات
ايلديكيچون پس نثج اخراج معناسنه اولور بو معنادندركه عربلر خرج فلان منثجا ديرلر منبروزننده خرج وهو يسلح سلحا
يعنی صچاره‌ق چيقدی طشره‌يه معناسنه اسانسده بو تای فوقيه ايله قعد منتجا ای قاضيا حاجته فكانه جعل ذلك
نتاجاله عنوانيله مرسومدر ﴿ النثج ﴾ نونك فتحی وثانك سكونيله بر آدمك قارننه بچاق ايله اورمق معناسنه‌در يقال
نثج بطنه بالسكين نثجا من الباب الثانی اذا وجأه ﴿ النثج ﴾ نونك كسريله شول قورقق بی زهره كمسنه‌يه دينوركه
اصلا كنديدن خير و منفعت و بر ايشه يرامق متصوّر اولميه ﴿ النثج ﴾ ضمتينله اتمات سويد معناسنه دركه دبر
و مقعدلردن كنايه‌در امّ سويد مقعدك كنيه‌سيدر ﴿ الاستنثاج ﴾ مجهول اولان يوك دنكلرينك بريسی كوشيوب
صالقيمق معناسنه‌در يقال استنثج احد العدلين اذا استرخی ﴿ النجّ ﴾ نونك فتحی و جيمك تشديديله و ﴿ النجيج ﴾
نونك فتحيله چبان و ياره مقوله‌سنك ايچنده اولان چرك و ارين سيلان ايلمك معناسنه‌در يقال نجت القرحة نجا
و نجيجا من الباب الثانی اذا سالت بما فيها اساله مجازا قرحه‌يه اسناد اولنمشدر و سرعتله كتمك معناسنه‌در يقال
نجّ الرجل اذا اسرع فهو نجوج ﴿ النجنجة ﴾ زلزله‌وزننده منع ايلمك معناسنه‌در يقال نجنج فلانا عنه اذا منعه وتحريك
ايدوب چالقمق وصارصمق معناسنه‌در يقال نجنجه اذا حرّكه و بر خصوصه درونده قصد ايدوب لكن عزم
و مباشرت ايليوب تردّد اوزره اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال نجنج فلان الامر اذا همّ به ولم يعزم عليه
ودوه‌لری تكرار بتكرار حوض اوزره چويروب دوندرمك معناسنه‌در يقال نجنج الابل اذا ردّدها على الحوض
وبر قورقو وقتنده آرام ايليوب بری اوته كزينوب اولطه ايلمك معناسنه‌در يقال نجنج الرجل اذا جال عند الفزع
وبدوی طائفه‌سی يايلاق مرغزارده يايليوب بعده صولر اوزره قونمغه عزم ايلمك معناسنه‌در يقال نجنج القوم
اذا صلفوا فی المرتع ثم عزموا على تحضر المياه ﴿ التنجنج ﴾ تزلزل وزننده دپرنوب چالقنمق معناسنه‌در يقال
تنجنج الشیء اذا تحرّك ومتحير اولمق معناسنه‌در يقال تنجنج الرجل اذا تحير جوهری بونی استرخاء معناسيله تفسير
ايلكله غلط ايلمشدر زيرا اول تبجبج كلمه‌سيدر بائين موحدتينله * شارح ديركه ابن فارس دخی جوهری كبی
بيان ايلمشدر ﴿ النجوج ﴾ صبور وزننده سرعت معناسنه اولان نجّ مذكوردن فعولدر سريع معناسنه‌در
﴿ النخج ﴾ نونك فتحی وخای معجمه‌نك سكونيله جماع ايلمك معناسنه‌در يقال نخج الرجل المرأة نخجا من الباب الثالث

اذا باضعها و سیل صویی درەنك كنارلرینه چارپلغله كورلدەمك معناسنەدر یقال نحج السیل فی الوادی اذا اصطدم فی سندالوادی وصوّت * مؤلف بوراده و السیل و تصویته فی سندالوادی عبارتیله تفسیرایلكله و السیل و تصویته قولی نحاتك اعجبنی زید و كرمه قوللری بابندندر تخصیصی مفیددر انشاء الله تعالی دال بابنده فرند مادەسنده بو تركیب تفصیل اولنوروقویی ایچره قوغەیی طولمق ایچون بری اوته چالوب تحریك ایلمك معناسنەدر یقال نحج الدلو اذا حضحضها فی البئر و مقعد سسلنمك یعنی ضرطەلمق معناسنەدر یقال نحج استه اذا صوّت (الاستنحاج) بك نسنه ملایمت پیدا ایلمك معناسنەدر یقال استنحج الشیٔ او المكان اذا لان بعد صلابة (النحجة) ولبجه وزننده سودك ابتدا كرەیاغی آلندقدنصكره طولوم ایله دوەیه تحمیل اولنوب محلنه وارنجه حركتندن مجددا تكوّن ایدن بوقدجه كرەیاغنه اطلاق اولنور (النورج) جوهروزننده صبان دمورینه دینوركه چفتجی آلتیدر نیرج دخی دیرلر واتی وقتده اوەده كورینان سرابه دینور وخرمنجیلرك دوكن وخرمن عربەسی وجرجر تعبیر ایتدكلری آلته دینوركه آنكله خرمن دوكرلركرك تختەدن وكرك دموردن اولسون (النورجة) دحرجه وزننده بری اوتەاولطه ایله كلوب كتمك معناسنەدر و بوقوغجیلقده دخی استعمال اولنوركه بری یه اوتەیه كلوب كیدوب نقل كلام ایلمكدن عبارتدر یقال نورج فلان اذا اختلف اقبالا و ادبارا وكذا فی الكلام وهی النمیمة و المشی بها (النیرج) نورج وزننده ومرادفیدركه صبان دمورینه دینور و قوغجی یه دینور نمام معناسنه و اشكین صوی ناقه یه دینور وسرعت و تردّد ایله یلمك معناسنەدر یعنی بردوزەیه یلیوب بری اوته سرعتله یلوب یوپورمق معناسنەدر یقال عدا فلان عدوا نیرجا ای بسرعة وتردّد (النیرجة) نورجه وزننده ومرادفیدركه آنفا بیان اولندی وجماع ایلمك معناسنەدر یقال نیرج المرأة اذا جامعها (النیرنج) نونك كسری ورانك فتحیله سحر وافسونه شبیه بركونه اخذ و تلبیسه اسمیدر سحر جملەسندن دكلدر اشبو نیرنج نیرنك فارسی معرّبیدر و بوسحرك وسیمیانك غیریدر بونك مادەسی چاپكلكدر و بعض ادهان و ابخره ایله صور عجیبه اظهار ایلمكدر و اكا كوزباغجیلق تعبیر اولنور یقال هو یعرف النیرنج و هو اخذ كالسحر ولیس به * حالا بو دیارلردە اكا خیالباز وحقه باز تعبیر اولنور بعض ورای عقلده اعمال اظهار ایدرلر و بوسیمیادن بشقەدر زیرا سیمیاء خواصه متعلقدر (النارنج) رانك فتحیله نارنك فارسی معرّبیدركه ثمر معروفدر تورنج تعبیر اولنان میوەدر پورتقالەده اطلاق اولنور فارسیده تورنجه و پورتقاله بالنك واغاج قاوننه ترنج دینور و عربیده اغاج قاوننه اترج دینور (النزج) نونك فتحی و زای معجمەنك سكونیله رقص ایلمك معناسنەدر یقال نزج الغلام نزجا من الباب الاول اذا رقص (النیزج) صیقل وزننده لحم زائدی اوزون و سیوری اولان عورت فرجنه دینور یقال لاحلاوة فی النیزج و هو جهاز المرأة اذا كان نازی البظر طویله (النسج) نونك فتحی و سینك سكونیله طوقومق معناسنەدر اورمك دخی آنده داخلدر یقال نسج الثوب نسجا من الباب الثانی و الاول اذا حاكه و كلامه تناسق وتناسبله زینت وحسن نظام و قیافت ویرەرك دوزوب قوشمق معناسنه استعمال اولنور یقال نسج الكلام اذا لخصه وزوّره و برمحل اوزره طولا وعرضا ایكی درلو یل اسمك معناسنه استعمال اولنور كویا كه لحمه و سدی ایله نسج ثوب ایدر یقال نسجت الریح الربع اذا تعاورته ریحان طولا وعرضا ویقال الریحان تنسجان الربع (النساج) شدّادوزننده بز و آلاجه طوقیان جولهایه دینور واوروجی یه دینور كرك زره اورن وكرك سائر نسنه اورن اولسون ویلانجی یه اطلاق اولنور نسج كلام ایلدیكیچون (النساجه) نونك كسریله طوقوجیلق واوروجیلك صنعتنه دینور (المنسج) مقعد وزننده و(المنسج) مجلس وزننده اسم مكاندر نساج كارخانەسنه دینور (المنسج) منبر وزننده شول آلتدركه طوقومق ایچون اوزرینه بزچكیلور تركیده دستكاه محرّفی تزكاه تعبیر اولنور * شارح دیركه منسج جولها طراغنەده اطلاق اولنور و منسج الفرس آتك اموزی باشندن اشاغی یه یعنی كوركی آلتنه اطلاق اولنور ایكی طرفلو سكیرلر و طمرلر اوراده بری برینه قاوشوب منتسج اولدیغیچون (النسیج) امیروزننده فعیل بمعنی مفعولدركه منسوج معناسنەدر وعربلر فلان آدمك علم ومعرفتده یاخود هنر و صنعتده نظیری یوقدر بیهمتادر دیەجك یرده هو نسیج وحده دیرلر زیرا برثوب زیاده فاخر اولسه كسه آنك منوالی اوزره آخرینی نسج ایلیەمز (النسوج) صبور وزننده شول ناقه یه اطلاق اولنوركه بغایت رفق وسهولت اوزره هموار مشی ایدر اولمغله اوزرنده اولان یوك حركت و اضطراب ایلمز اوله علی قول شول ناقه یه دینوركه تند وشدید یورر اولمغله اوزرنده اولان یوكی اموزی باشنه سلكوب آتار اوله یقال ناقة نسوج اذا كانت لایضطرب علیها الحمل او التی تقدمه الی كاهلها لشدة سیرها (النسج) ضمتینله سجادەلره اطلاق اولنور نسیج مفردیدر (النشج) نونك وشین معجمەنك فتحیله صو آقندیسنه دینور مجرای ماء معناسنه جمعی انشاج كلور (النشیج) نونك فتحیله سسنی چیقارمیوب من غیر نحیب بوغیله رق و بكاء

بوغازنده طقانوب قصله‌رق آغلمق معناسنه‌در يقال نشج الباكى نشيجا من الباب الثانى اذا غصّ بالبكاء فى حلقه من غير
انتحاب واشك آوازينى اظهار ايلميوب صدرنده كركردوندره‌رك اوقرامق معناسنه استعمال اولنور يقال نشج الحمار
اذا ردّد صوته فى صدره وطلوم وتنجره مقوله‌سنك ايچنده اولان نسنه واقر واقر قينامق معناسنه استعمال اولنور
يقال نشج القدر والزق اذا غلا ما فيه حتى سمع له صوت وخواننده ايكى آوازه‌سنك ميانينى برمقدار فصل ايدوب
اوّلكى آوازه‌يى نغمه ايله اوزاتمق معناسنه‌در يقال نشج المطرب اذا فصل بين الصوتين ومدّ يعنى مدّ صوته بالنغمة
وقوربغه قسمى آغزينى آچيوب سسنى بوغازنده ترديد ايليه‌رك ورق ورق اوتمك معناسنه استعمال اولنور
يقال نشج الضفدع اذا ردّد نقيقه (النوشجان) نونك ضميله برقبيله ياخود بر بلده آديدر (النضج) نونك ضمى
وضاد معجمه‌نك سكونيله و (النضج) نونك فتحيله ميوه وات مقوله‌سى كركى كبى پخته اولوب نصابنى بولمق
معناسنه‌در يقال نضج التمر واللحم نضجا ونضجا من الباب الرابع اذا ادرك * مصباحده بونلر اسم اولمق ومصدرى تعب
وزننده اولمق اوزره مرسومدر وكبه ناقه‌نك سنه‌سى كچوب هنوز حامل اوله‌رق قالمق معناسنه استعمال اولنور يقال
نضجت الناقة بولدها اذا جاوزت السنة ولم تنتج (النضيج) و (الناضج) اسم فاعلدر كركى كبى پخته اولوب نصابنى
بولمشات وميوه مقوله‌سنه دينور ورأى وتدبيرى متين وكامل اولان آدمه عربلر نضيج الرأى اطلاق ايدرلر
يقال هو نضيج الرأى اى محكمه (الانضاج) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى كركى كبى پشوروب نصابنى بولدرمق
معناسنه‌در تقول انضجته اذا جعلته نضيجا (التنضيج) تفعيل وزننده بودخى ناقه‌نك سنهٔ ولادتى كچوب هنوز
حامل قالمق معناسنه‌در يقال نضجت الناقة بولدها تنضيجا بمعنى نضجت (المنضج) محدّث وزننده ذكر اولنان
ناقه‌يه دينور (المنضاج) مفتاح وزننده كباب شيشنه دينور سفود معناسنه (النعج) نونك وعينك فتحيله و (النعوج)
ضمتينله آق نسنه‌نك آقلغى قاركبى خالص وصافى اولمق معناسنه‌در يقال نعج اللون نعجا ونعوجا من الباب الاوّل
اذا خلص بياضه ونعج فتحتينله سمورمك معناسنه‌در يقال نعج البعير نعجا من الباب الرابع اذا سمن وقيون اتى
يمكدن يوركه تخمه كبى ثقلت عارض اولمق معناسنه‌در اعراب طائفه‌سى دوه اتنه مألوف اولمغله قيون اتنى
استثقال ايدر يقال نعج الرجل اذا اكل لحم الضأن فثقل على قلبه (الناعجة) دوز وطپراغى يومشق يره دينور وآق
تويلو ناقه‌يه دينور وجست وچابك رونده ناقه‌يه دينور وشول ناقه‌يه دينوركه اوزرنده نعاش وحش يعنى گاوكوهى
صيد اولنور اوله زياده‌سيله چابك اولديغندن نشئت ايدر (النعجة) حمزه وزننده ديشى قيونه دينور جمعى نعاج
كلور نونك كسريله ونعجات كلور فتحاتله * شارحك بيانه كوره بونك لفظندن مذكرى يوقدر مذكرى ضأن درنته‌كه
عكرشه ديشى طوشانه ولقوه ديشى عقاب قوشنه مخصوصدر وعربلر بقر وحشى‌يه نعاج الرمل اطلاق ايدرلر
مفردى نعجه‌دركه نعجة الرمل ديرلر وبقر وحشيدن غيرى‌يه اطلاق ايلمزلر ونعجه اساميدندر ابونعجه مشاهير شعرادن
صالح بن شرحبيل كنيه‌سيدر واخنس بن نعجة الكلبى كذلك شعرادندر (الانعاج) همزه‌نك كسريله بركسه‌نك
دوه‌سى سمورمك معناسنه‌در يقال انعج القوم اذا سمنت ابلهم (منعج) مجلس وزننده برموضع آديدر جوهرى
وهمنه مبنى فتح عينله ضبط ايلمشدر (النفج) نونك فتحى وفانك سكونيله و (النفجان) فتحاتله طوشان يرندن
صچرايوب آتلمق معناسنه‌در يقال نفج الارنب نفجا ونفجانا من الباب الاول اذا ثار كرچه اصول موجوده‌ده وجه
مذكور اوزره ارنب ايله تمثيل اولنوب لكن مصباحده نفج الارنب وغيره نفوجا عنوانيله مرسومدر ونفج ياورى
يومورطه‌دن چيقمق معناسنه‌در يقال نفجت الفرّوجة اذا خرجت من بيضتها وبرنسنه‌يى يوقارى قالدرمق
معناسنه‌در يقال نفج الثدى القميص اذا رفعه بعضلر بونى برنسنه بيومكله وشيشمكله اوزرنده اولان شيئى يوقارى
قالدرمغه تخصيص ايلديلر مثال مزبور كبى ونفج يل شدّت وقوّتله ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال نفجت
الريح اذا جاءت بقوة (النفاج) شدّاد وزننده و (المنتفج) انتفاجدن اسم فاعل بنيه‌سيله شيشكن متكبر كمسه‌يه
اطلاق اولنور رفع معناسندن مأخوذدر (النفيج) سكّيت وزننده اصلاح ايچون ميانهٔ قومه دخول وتوسّط
ايدن اجنبى آدمه دينور على قول ميانهٔ قومه داخل اولوب نه اصلاح ونه افساد ايدن آدمه دينور جمعى نفج كلور
ضمتينله (النافجة) خارجه وزننده كثير المطر اولان سحابه‌يه دينور عادتا باعث مطر اولان ريح اسميله مسمادر
ونافجه ايكوكميكلرينك ارقه طرفنه كلان اوجنه دينور نوافج جمعيدر وقيز اولادينه اطلاق اولنور بنت معناسنه
وبوذكر اولنان رفع معناسندن مأخوذدركه تكبير وتوسيعى متضمندر مهر اقچه‌سيله پدرينك مالنى مرتفع
ومعظم ايلمكله اطلاق اولنمشدر زيرا اعراب طائفه‌سى مهرى آلوب قيزى عريان تسليم ايدرلر ونافجه مسك قابنه
دينوركه مسك كوبكى اوله‌جقدر وبونافهٔ فارسى معرّبيدر لكن مصباح عربيتنه ذاهب اولمشدر ونافجه تند وشديد

ظهور ایدن یله دینور (النفجة) سفینه وزننده یایه دینور (النفاجة) کتابه وزننده جامه نك یکلری آلتنده اولان
مربع رقعه یه دینورکه یك قپاغی تعبیراولنور یقال رقع الثوب بنفاجة وهی رقعة مربعة تحت الکم (النفاجة) رمّانه
وزننده و(النفجة) نونك ضمیله جامه تیریزینه دینور توسیع ثوب ایلدیکیچون (النفج) ضمتینله ثقلاء ناسه دینور
(التنافیج) تعاشیب وزننده جامه تیریزلرینه دینور دخاریص معناسنه ظاهرا شعار یر وتعاشیب کبی مفردی نامسموعدر
(الانفاج) همزه نك کسریله سود صاغارکن قابی ممه دن ایراقجه طوتمق معناسنه در کوپوکی قباروب قالقمق ایچون
و بو البادمقابلیدرکه ممه یه اقرب طوتمقدر یقال انفج الحالب اذا ابان الاناء عن الضرع عندالحلب (الانفجانی) انبجانی
وزننده حدّو اندازه سندن و مقتضای صفت وجبلتندن خارج مفرط بالقول اولوب دائما فخر و مباهات و مواعید
بی غایات ایدر اولان چکه جالی فضول و بوش بوغاز کمسه یه دینور رفع معناسندن مأخوذدر یقال هو انفجانی
ای مفرط فیما یقول (المنافج) میمك فتحیله عظامات معناسنه در که عرب نسوانی بیوك کورنمك ایچون قیچلرینه
باغلدقلری قونداقلره دینور منفج مفردیدر (نفج الحقیبة) ضمتینله هکبه سی بیوك دیمکدر بومناسبتله قیچی بیوك
اولان عورته اطلاق اولنور یقال امرأة نفج الحقیبة ای ضخمة الارداف والمأکم جمع بنیه سی اجزاء واطراف
اعتباریله در (النافج) اسم فاعل نسبیدر ایری و بدسسه اطلاق اولنور صوت جیرکبی یقال صوت نافج ای غلیظ
جاف (التنفج) تفعل وزننده عهده و سعنده اولمیان مفاخرایله بیهوده و فضولانه لاف وکزافله تمدّح و افتخار ایلمك
معناسنه در یقال تنفج الرجل اذا افتخر بما لیس عنده (الاستنفاج) برنسنه یی اخراج و اظهار ایلمك معناسنه درکه
رفع معناسندن مأخوذدر تقول ماالذی استنفج غضبك ای اظهره واخرجه (النفرج) زبرج وزننده و(النفراج)
و(النفرجة) و(النفراجة) نونلرك کسریله و(نفرجاء) بومعرفه اوله رق قورقق بی زهره وجبان کمسه یه دینور
(النفریج) قندیل وزننده چوق سوزلو مکثار کمسه یه دینور یقال رجل نفریج ای مکثار (النفرجة) دحرجه وزننده
چوق سویلیوب اوزانلق ایلمك معناسنه در یقال نفرج الرجل اذا اکثر الکلام (النیلج) نونك کسریله شول ایچ یاغی
توتونه دینورکه بدننه نعل کسنلر کوکرمك ایچون آنکله توتسو ایدرلر ظاهرا بو نیله فارسی معرّبیدر (النموذج) نونك
و ذال معجمه نك فتحیله نموده یاخود نمونه معرّبیدر برنسنه نك مثالنه دینورکه اورنك تعبیراولنور آندن اول نسنه نك حالی
معلوم اولور کذلك برنسنه دن برمقداره دخی دینورکه آنکله ده اول نسنه نك حال و صفتی متعین اولور مثلا چوقه نك
اورنکی کبی که چشنیت و موصطره دخی تعبیراولنور و بونده همزه ایله انموذج دیمك لحن در (النوج) موج وزننده
برکسه عملنده ریا ایلمك معناسنه در یقال ناج الرجل نوجا اذا رآی بعمله (النوجة) موجه وزننده زوبعه معناسنه درکه
قاصرغه تعبیراولنان یله دینور (ناج) اسامیدندر ناج بن یشکر بن عدوان برقبیله درکه اکا نیجه علماء و رواة احادیث
منسوبدر (الوبندجان) نونك وبانك ودالك فتحیله ایرانده شابور ولایتنك قصبه سی آدیدر (النهج) نونك فتحی
وهانك سکونیله آچق و واضح یوله دینور یقال اخذ النهج ای الطریق الواضح و مصدر اولور هارهار صولومق
معناسنه یقال نهج الرجل نهجا من الباب الثانی اذا بهر وتتابع نفسه و اثوابی اسکتمك معناسنه در یقال نهج الثوب نهجا
من الباب الثالث اذا اخلقه و اثواب کندی اسکیمك معناسنه در یقال نهج الثوب مثلثة الهاء اذا بلی یعنی هانك حرکات
ثلاثیله که باب ثانی و ثالث و رابعدن متصرّفدر و نهج برنسنه عیان و آشکار اولمق معناسنه در یقال نهج الطریق و الامر
نهجا من الباب الثالث اذا وضح و عیان و آشکار ایلمك معناسنه در یقال نهج الامر اذا اوضحه و یوله سلوك ایلمك
معناسنه در یقال نهج الطریق اذا سلکه (المنهج) مقعد وزننده و (المنهاج) محراب وزننده بونلرده آچق و بللو
یوله دینور طریق و اضح معناسنه در (النهج) فتحتینله بو دخی هارهار صولومق معناسنه در یقال نهج الرجل نهجا
من الباب الرابع اذا بهر (الانهاج) همزه نك کسریله برنسنه واضح و عیان اولمق معناسنه در یقال انهج الطریق
والامر اذا وضح و واضح و عیان قلمق معناسنه در یقال انهج الامر اذا اوضحه و مرکوبی اولان دابه نك اوزرینه
چوق وارمغله یوروب صولوتمق معناسنه در یقان انهج الراکب الدابة اذا سار علیها فانبهرت و لباسی اسکتمك
معناسنه در یقال انهج الثوب اذا اخلقه و لباس کندی اسکیمك معناسنه در یقال انهج الثوب اذا بلی کرك نهج و کرك
انهاج بو معنالرده مجازدر (الاستنهاج) یول مسلوك اوله رق شاهراه اولمق معناسنه در یقال استنهج الطریق اذا صار
نهجا و برکسه نك مسلکنه سلوك ایلمك معناسنه در کرك حسی و کرك معنوی اولسون یقال استنهج فلان سبیل
فلان اذا سلك مسلکه (النهرج) جعفر وزننده واسع یوله دینور یقال طریق نهرج ای واسع (النهرجة) دحرجه
وزننده جماع ایلمك معناسنه در یقال نهرج المرأة اذا جامعها

فصل الواو

(الوأج) واوك فتحی و همزه نك
سکونیله پك آجقمق جوع شدید معناسنه در (الموتج) تای مثناة ایله معظم وزننده لوی قرینده بر موضعدر

فصل الواو

(الوثيج) ثای مثلثه ایله نسیج وزننده صیمصیق قالین و طقناز اولان شیئه دینور کرك وجود و کرك سائر نسنه اولسون یقال شیء وثیج ای کثیف ومکتنز (الوثاجة) کرامه وزننده وثیج اولمق معناسنه در یقال وثج الشیء وثاجة من الباب الرابع اذا کان وثیجا (الاستیثاج) نبات کالنی بولوب و چوغالوب کورلنمکله بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال استوثج النبت اذا علق بعضه ببعض وتم و مال یعنی دواب و مواشی چوغالمق معناسنه در یقال استوثج المال اذا کثر و مالی چوغالتمق معناسنه در یقال استوثج الرجل اذا استکثر من المال (الموتثجة) ایتثاجدن اسم فاعل بنیه سیله چایری چوق و کور اولان ارضه دینور یقال ارض موتثجة اذا کانت کثیرة الکلأ (الموثوجة) ایپلکی و طوقمسی کوشك اولان ثیابه دینور یقال ثیاب موثوجة اذا کانت رخیة الغزل و النسج غریبدر که مقتضای ترکیب ثیاب موثوجه صیق و محکم اولانه دیمکدر * مؤلف الرخوة الغزل و النسج عبارتیله تفسیر ایلمکله وضع ماده یه مخالفدر حتی اساسده ثوب وثیج ای محکم النسج عنوانیله مبیندر مکر تکلفله کثافت صفتی تحمیل اولنه (الوج) واوك فتحی و جیمك تشدیدیله سرعت ایلك معناسنه در یقال وج الرجل وجا من الباب الاول اذا اسرع و وج بردوا آدیدر ترکیده اکیر دیدکلری کوك اوله جقدر و بغرتلق قوشنه دینور ودوه قوشنه دینور و طائف ترابنده بر وادی اسمیدر که محترق واحیحدین نام ایکی طاغ ارالغنده واقعدر ومنه الحدیث ❊ آخر وطأة وطئها الله تعالی بوج ❊ یعنی آخر غزوة واخذة اوقعها الله تعالی بالکفار کانت بوج یرید غزوة حنین لا الطائف * جوهری ابتدا وج طائفده بر بلده آدیدر دیمکله غلط ایلدی ثانیا مراد طائف غزوه سیدر دیمکله غلط ایلدی و حنین وج حذاسنده بر وادیدر و غزوهٔ طائفده قتال واقع اولمامشدر * مترجم دیر که کتب سیرده غزوهٔ طائف آخر غزوهٔ نبوی اولوب کرچه غزوهٔ تبوك ختام مغازیدر لکن آنده حرب و قتال اولمامق اوزره مرسومدر و وج شهر طائفك زمینی اسمی اولوب عمالقه دن وج بن عبدالحی نام امیر اورایه نازل اولمغله اسمیله مسمی اولدیغی مصرحدر * شارح دیر که بر نیچه مصحح و عتیق صحاح نسخه لرنده واد بالطائف عنوانده مثبت اولدیغی مشهود مز اولمشدر بوندن بشقه اکثر اهل غریب غزوهٔ طائفله بیان ایلدیلر (الوجج) ضمتینله جست و چالاك دوه قوشلرینه دینور (الوحج) واوك و حای مهمله نك فتحیله صغنه جق یره دینور ملجأ معناسنه و مصدر اولور صغنمق معناسنه یقال وحج الرجل الیه وجا من الباب الرابع اذا التجأ (الایحاج) همزه نك کسریله صغندرمق معناسنه در تقول اوحجته ای الجأته (الوحجة) فتحاتله بك درین یره دینور جمعی اوحاج کلور (الودج) واوك و دالك فتحیله بیونده بر طمر آدیدر یقال قطع ودجه و هو عرق فی العنق اکثر اصوللك بیاننه کوره بو طمر شاه طمرینك ایکی طرفنده واقع ایکی طمردر که ایکیسنه ودجان دیرلر ابن اثیر وابو الهیثم بوغاز چقورینك ایکی طرفنده ایکی غلیظ طمردر که وریدان دخی دیرلر و آنلر جان طمرلریدر دیو بیان ایلدیلر که شاه طمرلری اوله جقدر * و مصباحده دیر که ودج اخدع دیدکلری طمردر که ذابح آنی قطع ایلمکله وجودده حیات اثری قالمز و دیرلر که جسدده بر طمر واردر که انقطاعی باعث مماتدر و آنك هر عضوده بر اسمی واردر بیونده ودج و ورید دیرلر * و آرقه ده نیاط دیرلر * و بلك ایچ یوزنده ابهر دیرلر که یورکه متصلدر * و بطنده وتین دیرلر * و اویلقده نسأ * و اپاقده ابجل * و قولده اکحل * و بالدرده صافن دیرلر * و مقدمة الادبده اخدع ایله وریدك کردن یعنی بیون طمری ایله ودجان * دورك بودر دوسوی ورید * یعنی وریدك ایکی طرفنده واقع ایکی طمر ایله مفسردر خلاصه عند الاکثر وریدن بشقه ایکی طمردر که عند الغضب منتفخ اولورلر * و ودج سبب و وسیله معناسنه استعمال اولنور یقال فلان ودجی الی فلان ای سببی و وسیلتی الیه (الودجان) ودج مرقومك تثنیه سیدر که ذکر اولندی و ودجان ایکی برادره اطلاق اولنور یقال هما ودجان ای اخوان (الوداج) واوك کسریله بودخی ذکر اولنان بیون طمرینه دینور ودج کبی (الودج) واوك فتحی و دالك سکونیله حیوانك ودج دیدکلری ذکر اولنان طمرینی کسمك معناسنه در یقال ودج الدابة ودجا من الباب الثانی اذا قطع ودجها و اصلاح ایلمك معناسنه در یقال ودج بین القوم اذا اصلح (التودیج) تفعیل وزننده بودخی ودج دیدکلری طمری کسمك معناسنه در و تودیج ترمدقرینده بر بلده آدیدر (الاوارجة) همزه نك فتحیله دیوان اصحابنك دفترلرینه دینور که خراج و میری و سائر واردات دیوانیه ثبت اولنور حالا دولت علیه ده دفتردار و بیوك روزنامه و محاسبه جیان مقوله سنك روزنامه سی اوله جقدر * شارح دیر که مؤلف بونی ارج ماده سنده دخی ذکر ایلدی اکر وزنی افاعله ایسه محل ذکری بورادر و اکر فواعله ایسه اورادر پس مؤلف ایکی احتماله رعایت ایلدی لکن اواره معربی اولمغله همزه سی اصلیه در که افاعله اولور (الوسیج) نسیج وزننده دوه کندیلره مخصوص بر کونه یورو یشله یوریمك معناسنه در یقال وسج البعیر وسیجا من الباب الثانی و هو سیر للابل و وسیج ترکستانده بر موضع آدیدر (الوسوج) عسوج وزننده و مرادفیدر که رونده اشکین دوه لره دینور

يقال ابل وسوج اى سريعة (الوساج) عساج وزننده ومرادفيدركه سريع معناسنه در يقال جمل وساج عساج
اى سريع و وساج اساميدندر عقبة بن وساج محدثيندندر و بكير بن وساج شعرادندر (الايساج) همزه‌نك كسريله
دوه‌يى اقدام ايدوب سرعتله يورتدرمك معناسنه در تقول اوسجت البعير اذا حملته على الوسيج (الوشيجة) وسيجه
وزننده اغاج كوكينك زير زمينه سورن طمرينه دينور وشول تذكره شكلنده ظرفه دينوركه ليفدن مشبك آغ كبى
اوروب ايكى اغاج ارالغنه بند ايلدكدنصكره آنكله خرمن يرينه بچلمش اكين دمتلرينى طاشيرلر و وشيجه عقيق
مدينه‌ده برموضع آديدر وعربلر برقوم وقبيله ايچره صكره‌دن دخيل اولان جماعته وشيجة القوم اطلاق ايدرلر
معناى اوّلدن مأخوذدر يقال هم وشيجة القوم اى حشوهم (الوشيج) وثيج وزننده مزراق اغاجنه دينوركه مراد
قارغى كسدكارى سازلقدر واوركى يه دينور بومناسبتله رحم وقرابتك برى برينه اوركى كبى مشتبك اولمسنه اطلاق
اولنور (الواشجة) برى برينه اوركى كبى كيريشوب مشتبك اولمش رحم وقرابته دينور يقال بينهم واشجة اى رحم
مشتبكة (الوشج) واوك فتحى وشينك سكونيله قرابت آخره اوركيلمك معناسنه در يقال وشجت بك قرابته
وشجا من الباب الثانى اذا اشتبكت واورمك معناسنه در يقال وشج محمله اذا شبكه بقدّ ونحوه لئلا يسقط منه شئ
(التوشيج) تفعيل وزننده بودخى اورمك معناسنه اولمغله قرابتى برى برينه اوركى طرزنده مشتبك ايلمك معناسنه
استعمال اولنور يقال وشج الله قرابته بكم توشيجا اى شبكه (الولوج) قعود وزننده و (اللجة) عده وزننده دخول
معناسنه در يقال ولج البيت يلج ولوجا ولجة اذا دخل * شارح ديركه سيبويه ديديكه اشبو ولج مادّه‌سى متعدى
ايكن مصدرى ولوج اولمق ولجت فيه معناسنى اراده‌يه مبنيدر پس سيبويه اسقاط وسطه ذاهب اولمشدر اما محمد
بن يزيد بغير وسط تعديه‌سنه ذاهب اولمشدر انتهى (الاتلاج) افتعال وزننده بودخى دخول ايلمك معناسنه در يقال
اتلج البيت اتلاجا اذا دخل (الايلاج) همزه‌نك كسريله و (الاتلاج) واوى تايه قلب ايله ادخال ايلمك معناسنه در
تقول اولجته ايلاجا واتلجته اتلاجا اى ادخلته (الوليجة) واوك فتحيله بركسه‌نك دخيله‌سى وبطانه وخاصه‌سى
اولان يعنى امور ومصالحنه دخيل وخاصه وهمرازى اولان كشى يه دينور على قول بيكانه‌دن اوله‌ق امور ومصالحنده
معتمد عليه اتخاذ ايلديكى كشى يه اطلاق اولنوركه مراد كتخدا اوله‌جقدر * قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ولم يتخذ
من دون الله ولا رسوله ولا المؤمنين وليجة﴾ الآية فالوليجة البطانة والدخيلة وخاصتك من الرجال * مؤلف
بصائرده وليجه بركشينك اهلندن اولميه‌رق معتمد عليه اتخاذ ايلديكى كشى يه دينور ديو ثبت ايلمكله عندنده معناى
ثانى مرجح اولور ويقال هو وليجتهم اى لصيق بهم (الولجة) فتحاتله شول كسمه‌لك تعبير اولنان مغاره‌يه دينوركه
ابناء سبيل يغمور متوله‌سى عارضه‌دن اوراده تستر ايدرلر ودره‌نك بورغاج يرينه دينور معطف الوادى معناسنه جمعى
اولاج كلور و ولج كلور فتحتينله كه جمع جنسيدر (الواجة) دبيله معناسنه دركه مؤلفه كوره آفت وداهيه يه وجوف
انسانى يه عارض اولور برنوع علته دينور ظاهرا بوراده مراد علت مزبوره اولمغله و وجع فى الانسان قولى والرجل المولوج
قولندن مقدم اوله‌رق عطف تفسير اولمق اقتضا ايدر پس تأخيرى تغيير نساخدر وعند الاطباء دبيله برشيشدركه
ايچنده مادّه منصب اوله‌جق يرى اولور وبو اوج كونه اولور تفصيلى كتب طبيه‌ده مشروحدر (المولوج) ذكر
اولنان والجه علتنه مبتلا كشى يه دينور يقال ولج الرجل على بناء المفعول وهو مولوج اى مصاب بالواجه (التولج)
جوهر وزننده وحشى جانور اينه دينوركه اكاولوج ايدرلر * شارح سيبويه‌دن نقل ايدركه بونك اصلى وولج اولمغله
وزنى فوعل در تاء واودن مبدله‌در زيرا كلام عربده اسم اوله‌رق تفعل يوقدر (الولج) ضمتينله نواحى معناسنه دركه
ناحيه‌نك جمعيدر وصوقاقلره دينور ازقه معناسنه وبال قوتاره‌جق كفجه‌لره دينور مغارف العسل معناسنه و لوج
مفرديدر اوّلكيلرده بمعنى مفعول وثالثده بمعنى فاعلدر (الولج) فتحتينله قوملقده اولان يوله دينور (التلج) صرد
وزننده طوشنجل قوشنك ياوريسنه دينور بونك اصلى ولج ايدى واو تايه ابدال اولندى (التوليج) تفعيل وزننده
حيل عقوديه‌دن برحيله‌در صورتى بودركه بركشى مالنى حال حياتنده بعض اولادينه تخصيص واعطا ايدر تاكه
ناس ايشيدوب من بعد كنديدن قرض ياخود هبه وجهيله برنسنه طلب وسؤال ايليه‌لر * شارح ديركه بومواضعه
اولمغله برامرى اظهار وامر آخرى ابطان اولمغله توليج اطلاق اولنمشدر ومنه ابطل مالك التوليج فى العقود وهو
جعل المال فى حياته لبعض ولده فيتسامع الناس فينقدعون عن سؤاله (ولوالج) واوك فتحى ولام ثانيه‌نك كسريله
بدخشان اولكه‌سنده بربلده‌در (الوتماج) كتان وزننده فرجه دينوركه عورت يريدر لكن بونده اصح اولان حاى
مهمله اولمقدر (الونج) واوك ونونك فتحيله ذو الاوتار اولان ساز قسمندن برنوع سازك اسميدر على قول لاغوته
تعبير اولنان سازه دينور ياخود معزف معناسنه مطلقا سازه دينور * شارحك بيانه كوره ونه معربيدركه زيل تعبير

اولنان سازدر و ونج نسف قضاسنده بر قریه آدیدر ونه معربیدر ﴿الوهج﴾ واوك فتحی وهانك سكونیله و ﴿الوهجان﴾
فتحاتله آتش یانوب علولنمك معناسنه در یقال وهج النار تهج وهجا ووهجانا من الباب الثانی اذا اتقدت * مؤلفك مثالده فعلی
مذكر وتفسیرده مؤنث ایرادی نار لفظنك تذكیر و تأنیثی اعتبارینه مبنی در ﴿الوهج﴾ فتحتینله معنای مذكوردن اسمدر
یالك معناسنه در یقال للنار وهج شدید ﴿التوهّج﴾ تفعل وزننده آتش بنفسه علولنوب مشتعل اولمق معناسنه در
یقال توهّجت النار اذا توقدت ومسك مقوله سی طیب وعطرك رایحه سی كرمیتلنمك معناسنه استعمال اولنور یقال
توهّجت رائحة الطیب اذ توقدت وپارلاق نسنه پارلدامق ویلدرامق معناسنه استعمال اولنور یقال توهّج الجوهر
اذا تلألأ ﴿الوهیج﴾ واوك فتحیله آتشك یانوب علولنمسی حالتنه دینور یقال للنار وهیج ای توقد ﴿الویج﴾ واوك فتحی
ویانك سكونیله چفتچیلرك صبان اوقی دیدكاری اغاجه دینور * مؤلف خشبة الفدّان عبارتیله تفسیر ایلمكله صبان
اوقی دیدكاری اولور لكن قانون الادبده فارسیده سمه تركیده زیوله دیدكاری اغاج ایله مفسردر لكن درست دكلدر

فصل الهاء

﴿الهبج﴾ هانك وبانك فتحیله ورم طرزنده بر حالته دینوركه بعض ناقه نك ممه سنده واقع اولور
﴿التهبیج﴾ تفعیل وزننده بر عضوی بعض عارضه ایله شیشورمك معناسنه در یقال هبّجه تهبیجا اذا ورّمه مادهٔ
مرقومه دن مأخوذدر ﴿التهبج﴾ تفعل وزننده آندن مطاوعدر ﴿المهبج﴾ معظم وزننده ثقیل النفس اولان كمسه یه
اطلاق اولنور ﴿الهبیج﴾ امیروزننده شول كیكه دینوركه ایكی یانلرنده كی قارننك تویلری ایله ارقه سی میانیدر لوننه
مخالف ایكی اوزون خطلری اوله ﴿الهوبجة﴾ جوهره وزننده بطن ارضه یاخود یوكسك یرلرك وسطنده واقع
دوز واوتوراقلی یره دینور ودره نك نهایت بولدیغی یره دینوركه دفع واساله ایلدیكی سیلندی طشره یه اورادن
مندفع اولور وصوایركیله جك یرلرده حفر اولنان كوچك حوض كبی یرلره دینوركه یغمورلر یاغوب صوچوغالدقده
صویی اورالره آقیدوب برزمان آنلردن ایچرلر * مؤلف وان یحفر عنوانده ایراد ایلمكله كرچه ظاهرا مصدر
صورتنده در لكن عادتی اوزره مسامحه ایلمشدركه وجه مذكور اوزره اول چقورلرك اسمیدر ﴿الهوابج﴾ هانك فتحیله
عمامه ده برنیچه باغچه لره اطلاق اولنور ﴿الهبج﴾ هانك فتحی وبانك سكونیله اورمق معناسنه در یقال هبجه هبجا من الباب
الثالث اذا ضربه بونك باب ثالثدن ورودی شاذدر ﴿الهبیج﴾ هانك وبانك ویای مشدده نك فتحیله هبیخ لفظنده
لغتدركه خای معجمه ایله در بی خیر ومنفعت اولان كمسه یه دینور ﴿الهبرج﴾ هانك فتحی وبانك سكونیله سریع وخفیف
اولان یورویشه دینور ومتكبر ومختال اولان كمسه یه دینور وقارشق وناهموار یورر اولان كمسه یه دینور ومنقش الاجه
ثوبه دینور ویومری جثه لو سمورز تنومند آدمه دینور بو معناده هانك ورانك كسریله ده لغتدر وقوجه اكوزه
وقوجه كیكه دینور ﴿الهبرجة﴾ دحرجه وزننده ثیاب مقوله سنه نقش ایلمك معناسنه در یقال هبرج الثوب اذا وشی
وقارشق ناهموار چالق چالق یوریمك معناسنه در یقال هبرج الرجل اذا مشی مختلطا ﴿المهبرج﴾ مسرهد وزننده
شول یای كریشنه دینوركه كثرت استعمالدن صرتی فرسوده اولوب جابجا پروزلنمكله فاسد وتباه اولمش اوله ﴿الهجیج﴾
اجیج وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی هاء همزه دن مبدله در ودرین دره یه دینور وشول دور ودراز ارضه
دینوركه آنده سلوك ایدنلر برآن اقدم شورایی قطع ایده یم دیو استعجال ایدر اوله وكاهنلرك وفالجیلرك یر اوزره
جزدكاری جزكی یه دینوركه احكاملرینه متعلق اولور جمعی هجان كلور رمّان وزننده وهجّ وهجیج مصدر اولورلر
بنایی ییقمق معناسنه یقال هجّ البیت هجا وهجیجا من الباب الاول اذا هدمه ﴿الاهجیج﴾ اكلیل وزننده بودخی درین
دره یه دینور ﴿هجاج﴾ قطام وزننده وآخرینك فتحیله جائزدر ارض طویله معناسنه اولان هجیج مذكوردن
مأخوذدر كندی باشنه كتمك معناسنده استعمال اولنمشدر بوندندركه عربلر بركمسه مشورتسز خود بخود كندی
رأییله برخصوصه مباشرت یاخود رهبر ورفیقسز برطریقه عزیمت ایلدكده فلان ركب هجاج دیرلر ركب رأسه
معناسنه صحاح مترجمنك بورادده ترجمه سی اغربدر ﴿هجاجیك﴾ تثنیه بنیه سیله بر لفظدركه بركمسه یی برنسنه دن كفّ
ومنع صددنده اولدقده ایراد اولنور وبودوالیك وحنانیك وهذاذیك كلمه لری كبی بلا واحد تثنیه اوله رق مستعمل
اولان الفاظدندر كویا كه مكررا ومؤكدا منع ایدر وبووادیٔ عمیق معناسنه اولان هجیج لفظندن مأخوذدر كویا كه
صقن صقن پیشكاهكده مهلكه وارديمك واديسنده در ﴿الاستهجاج﴾ استعجال معناسنه در یقال استهجه ای استعجله
وبركمسه مشورتسز رأی خودیله مستبدا عامل اولمق معناسنه در یقال استهجّ فلان اذا ركب رأیه ﴿الهجاجه﴾ سحابه
وزننده شول غباره دینوركه اوكنه كلان نسنه لری طپراقله اورتوب باصدرر اوله واحمق ونادان كمسه یه دینور ﴿الهجهاج﴾
و﴿الهجهاجة﴾ هالرك فتحیله بونلرده احمق وبیغز آدمه دینور ﴿هجهج﴾ هالرك فتحی وجیملرك سكونیله قیون وچپی قسمنه
مخصوص زجر وآزار اصواتندندر جوهری بونی فتح اوزره مبنیدر دیمكله غلط ایلمشدر استشهاد ایلدیكی اشبو

فصل الهاء

* بفرق بخشيه بهجج ناعقه * مصراعنده شاعر ضرورت وزن ايچون تحريك ايلمشدر (هجا) و (هجّ) هالرك فتحيله كوپك قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتنده در تركيده اوش برنده در وآخرلرينك تنوينيله ده جائزدر (الهجهجة) زلزله وزننده يرتجى جانورى زجر وكفّ وتخويف ايچون حيقرمق معناسنه در يقال هجهج بالسبع اذا صاح به ودوه يى هيج هيج ديوزجر وآزار ايلمك معناسنه در يقال هجهج بالجمل اذازجره فقال له هيج و هجهجه خاصّة اكراد طائفه سنك جنك وقتال اثناسنده غريو وفرياد وغلغله لرندن حكايه در (الهجهاج) هانك فتحيله اوركك حيوانه دينور وكوكره يوب بوكرمه يى تند وشديد اولان اركك دوه يه دينورو اوزون دوه يه واوزون آدمه دينور وناتراش كنده واحمق كمسه يه دينور وداهيه وآفته دينور (الهجهج) فدفد وزننده اصلا نبات اثرى اولميان طپراغى پك اولان يور يره دينور يقال ارض هجهج اى صلبة جدبة (الهجهج) علبط وزننده قوج قيونه دينورونه طتلو ونه شوراولان صويه دينوركه ايچملو اولورماء شروب معناسنه (الهجاهج) علابط وزننده ايرى وضخامتلو نسنه يه دينور (التهجهج) تزلزل وزننده ناقه نك طوغرمق وقتى كاوب چاتمق معناسنه در يقال تهجهجت الناقة اذا دنا نتاجها (الهج) هانك ضميله بوندروغه دينوركه چفت اكوزينك بوينه ىچوريلور (الاهتجاج) افتعال وزننده برخصوصده اوزون اوزادى اوزرينه اولوب توغل وتمادى ايلمك معناسنه در يقال اهتج فى الامر اذا تمادى فيه (الهدجان) فتحاتله و (الهداج) غراب وزننده پيروسالخورده كمسنه صارصله رق آهسته جه يوريمك معناسنه در يقال هدج الشيخ هدجانا وهداجا من الباب الثانى اذا مشى رويد فى ارتعاش (الهدّاج) شدّاد وزننده و (الهدجدج) سفرجل وزننده صارصله رق آهسته جه يورين پير آدمه دينور (الهدجة) فتحاتله ناقه ياوريسنه حنين وشفقت ايلمك معناسنه در * شارحك بيانه كوره مصدردر (المهداج) محراب وزننده ولدينه پك حنين ورقّت ايدن ناقه يه دينور (الهودج) جوهر وزننده سفرده نسوان طائفه سنه مخصوص بركونه مركوب اسميدر وبومحفه دن بشقه در بومدوّر واوستى قبه لو اولوركه حجّ يولنده كى محمل وبورالرده حالا قوچى تعبير ايتديكمز اوله جقدركه كيده رك نزاكت پيدا ايلمشدر هدجان مرقوم معناسندن مأخوذدر (التهدّج) تفعل وزننده پيروضعيف كمسه لرك دتره يه رك ظهور ايدن آوازه لرى ضعفدن ناشى كسيك كسيك ظهور ايلك معناسنه در يقال تهدّج صوته اذا تقطّع فى ارتعاش وناقه ولدينه حنين ورقت ايلك معناسنه در يقال تهدّجت الناقة اذا تعطفت على الولد (الهدوج) صبور وزننده شول تنجره يه دينوركه ديبى يوفقه اولمغله ايچنده كى تيز قينار اوله يقال قدر هدوج اى سريع الغليان (هدّاج) كتان وزننده ريب بن شريف نام كمسه نك فرسى اسميدر وبرقبيله پدرينك اسميدر (المستهدج) اسم فاعل بنيه سيله پك عجول اولان كمسه يه دينور يقال رجل مستهدج اى عجلان (المستهدج) دالك فتحيله مصدر ميمى در استعجال معناسنه در (الهرج) هانك فتحى ورانك سكونيله ناس فتنه واختلال وحرب وقتال هنكامه سنه دوشمك معناسنه در يقال هرج الناس هرجا من الباب الثانى اذا وقعوا فى فتنة واختلاط وقتل لسانمزده دخى ناس برى برينه دوشوب هرج ومرج اولدى تعبيرى واردر هرج لفظنه مزاوجة مرج رانك سكونيله تلفظ اولنور نهايه نك بيانه كوره اصل هرج برنسنه نك كثير ومتسع اولمسنه موضوعدر وسائرلرك بيانه كوره خلط معناسنه موضوعدر وهرج قپويى آچق براقق معناسنه در يقال هرج الباب اذا تركه مفتوحا وسوزه طالوب چوغالتمق على قول خلط كلام ايلك معناسنه در يقال هرج فلان فى الحديث اذا اخاض فاكثر اوخلط فيه وجماع ايلمك معناسنه در يقال هرج جاريته هرجا من الباب الاول والثانى اذا جامعها * مترجم ديركه بومعنادندركه عربلر كثرت جماع ضمننده بات فلان يهرجها ليلته جمعاء ديرلر يعنى كيجه نك جميع اوقاتنده جماع ايلدى كه چوق جماع ايلدى ديمكدر جمعاء كلمه سى ليله نك تأكيد معنويسيدر وانقولى مرحومك بومحلنه نظر اولنه وآت صوكيى بردوزه يه اشوب ياخود سكردوب كتمك معناسنه در يقال هرج الفرس اذا جرى (الهرج) فتحتينله دوه حرارت هوانك شدتندن ياخود چوق قطران سورلمكله آنك ثقلتندن باشى چكزنوب وكوزلرى قراروب سركشته وبايغين اولمق معناسنه در يقال هرج البعير هرجا من البـاب الرابع اذا سدر من شدة الحر اوكثرة الطلاء بالقطران (الهرج) هانك كسريله احمق وبون آدمه دينور ومطلقا ضعيف وزبون اولان شيئه دينور (الهرجة) هانك كسريله ملايم يايه دينوركه كباده تعبير اولنور (التهريج) تفعيل وزننده دوه يى اسى هواده پك سوروب يورمقله سركشته قلمق معناسنه در يقال هرّج البعير اذا حمله على السير يعنى فى الهاجرة حتى سدر ويرتجى جانور اوزره حيقروب اوغراشديغى نسنه دن كفّ وزجر ايلمك معناسنه در يقال هرّج بالسبع اذا صاح به وزجره وخمر ياخود نبيذ شاربنى باشدن قاره ايلك معناسنه در يقال هرّج النبيذ فلانا اذا بلغ منه (الاهراج) همزه نك كسريله بودخى دوه يى اسى وقتده پك

يورمقله سركشته قلق معناسنه‌در يقال اهرج البعير بمعنى هرّجه ﴿ المهرج ﴾ منبر وزننده و ﴿ الهراج ﴾ شدّاد
وزننده صوكبى رونده ودونده اولان آته دينور ﴿ الهراجة ﴾ هانك فتحى ورانك تشديديله لقرديه طالمش جماعته
دينور ﴿ الهربجة ﴾ دحرجه وزننده برايش محكم ومتين ايشلنميوب كوشك وكوتى ايشلنمكه دينور ﴿ الهردجة ﴾
دحرجه وزننده چابك يوريمك معناسنه‌در يقال هردج الرجل اذامشى سريعا ﴿ الهزج ﴾ هانك وزاى معجمه‌نك
فتحيله اسمدر خوش آوازه ايله ترنم وترانه‌لى شرقى وبسته مقوله‌سى سرود وغنايه دينوركه سامعى طربناك ايدوب
خاطرينى كل كبى كشاده وخندان ايليه وبوغو قليجه اولان آوازه دينور ومطلقا الفاظى متدارك ومتقارب اوله‌رق
منتظم اولان كلامه دينور علم عروض ابحرندن بحر هزج بومعنايه مبنى اطلاق اولنمشدر زيرا اجزاسى متقاربدر
وهزج مصدر اولور خواننده وجه مذكور اوزره بسته وكفته سويلمك معناسنه‌در يقال هزج المغنى هزجا من الباب
الرابع اذا ترنم اى انشد الهزج ﴿ الاهزاج ﴾ همزه‌نك كسريله شاعر بحر هزج وزننده شعر سويلمك معناسنه‌در
يقال اهزج الشاعر اذا اتى بالهزج كمايقال ارمل وارجز ﴿ التهزّج ﴾ تفعل وزننده و ﴿ التهزيج ﴾ تفعيل وزننده
بونلرده ترانه‌لى نغمات ايلمك معناسنه‌در يقال تهزّج المطرب وهزّج اذا انشد الهزج وتهزّج اوق اتان كمسه ياپى
قوروب كشاد ويردكده كريشى طنقرده‌مق معناسنه استعمال اولنور يقال تهزّجت القوس اذا صوّتت عند
الانباض ﴿ الهزيج ﴾ امير وزننده كيجه‌دن برمقداره دينور يقال مضى هزيج من الليل اى هزيع ﴿ الهزامج ﴾ علابط وزننده
صق صق برى برى اردنجه ظهور ايدن آوازه دينور تقول سمعت صوتا هزامجا اى متداركا وبونك ميمى
زائده‌در * بوصورتده مؤلف جوهرى كبى هزج ماده‌سنده ثبت ايلمك انسب ايدى ﴿ الهزمجة ﴾ دحرجه وزننده
متتابعا سوز سويلمك معناسنه‌در واختلاط صوت معناسنه‌در ﴿ الهزلاج ﴾ هانك كسريله جست وچابك قورده
دينور ﴿ الهزلج ﴾ عملس وزننده جست وچالاك معناسنه‌در يقال ظليم هزلج اى سريع ﴿ الهزلجة ﴾ دحرجه
وزننده اختلاط صوت معناسنه‌در ﴿ هسنجان ﴾ هانك وسينك كسريله عجم اولكه‌سنده برقريه آديدر ﴿ التهضيج ﴾
تفعيل وزننده دوابّ ومواشينك رعى وپرورشنى خوشجه ايتميوب برى بكزرجه ايلمك معناسنه‌در يقال هضج
ماله تهضيجا اذا لم يجد رعيها تأنيث ضمير دواب ومواشى اعتباريله‌در ﴿ الهضيج ﴾ امير وزننده كوچك چوجقلره
دينور يقال صبيان هضيج اى صغار ظاهرا بوحسيل كبى بلامفرد وارد اولان كلماتدندر ﴿ الاهليلج ﴾ همزه‌نك
كسرى ولام ثانيه‌نك فتحى وقليلا كسريله ثمر معروف اسميدر مفردى اهليلجه‌در هايله اشبو ثمر هليله ديمكله معروف
دارودر صارى نوعنه صارى هليله وسياهنه قاره هليله ديرلركه تمام نضج بولانيدر وبرنوعنه كابلى ديرلر مربّاسى
اولور حناق انواعنى مزيل وحواسّى حافظ وصداعى دافع ومعده‌ده وجودى برخانه‌ده مدبّره اولان كدبانو وجودينه
معادلدر ﴿ الهالج ﴾ خارج وزننده بيهوده رؤيالر كورر اولان شخصه دينور يقال رجل هالج اى الكثير الاحلام
بلاتحصيل ﴿ الهلج ﴾ فلج وزننده اينانلميان ماده‌لرى خبر ويرمك معناسنه‌در يقال هلج فلان هلجا من الباب الثانى اذا اخبر
بمالايؤمن به وهلج اسماندركه محمد بن العباس البلخىّ نام محدّثك جدّى اسميدر ﴿ الهلج ﴾ هانك ضميله تأويل وتعبيره
صلاحيتى اولميان رؤيالره دينوركه اضغاث احلام تعبير اولنور ﴿ الاهلاج ﴾ همزه‌نك كسريله اخفا ايلمك معناسنه‌در
يقال اهلج الشئ اذا اخفاه ﴿ الهلباجة ﴾ هانك كسريله كمى ارسلانى كبى جثه‌سى ايرى واحمق وناتراش ونادان وصغر كبى
اكول خلاصه ظاهرى وباطنى مجموعهٔ مساوى وعيوب وجامع هر شرّ وقبح اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل هلباجة
اى احمق ضخم فدم اكول جامع كلّ شرّ * شارح ديركه خلف احمردن منقولدركه براعرابيدن هلباجه‌يى سؤال ايلدم
هلباجه شول احمق كمسه‌دركه جثه‌سى پك ايرى واياقلرى بيوك وبغايت اكول اوله ديدى بعده اول اعرابى‌يه برقاچ
دفعه دخى تصادف ايلدم هر دفعه‌سنده تفسيرينه بر وصف دخى ضمّ وزياده ايلر ايدى دفعهٔ اخراده هلباجه شول
كمسه‌دركه حسى ومعنوى جميع اوصاف قبيحه‌يى جامع مجموعهٔ مكروهات اوله ديو ختام ويردى انتهى وهلباجه پك
قويو سوده ويغورده دينور ﴿ الهلبج ﴾ علبط وزننده و ﴿ الهلابج ﴾ علابط وزننده بونلرده پك قويو سوده ويغورده
دينور ﴿ الهمج ﴾ فتحتينله برنوع اوفق سينكه دينوركه سيورى سينك طرزنده اولور اشك وقيون وكچى قسمنك يوزلرينه
كوزلرينه اوشرلر تركيده ياوسى تعبير اولنور وزبون ومهزول قيون وكچى قسمنه دينور مفردى همجه درهايله وشاشقين
وچولپه واحمق كمسه‌لره دينور يقال رجل همجة اى احمق ورجال همج اى حمقى وقوجه ديشى قيونلره دينور وآجلغه
دينور جوع معناسنه ومعاش خصوصنده اولان سوء تدبيره دينور ﴿ الهامج ﴾ مبالغة همج كلمه‌سنى تأكيد ايچون
ايراد اولنور يقال همج هامج كمايقال شعر شاعر وهامج برى برينه قاريشوب چالقنوب طوران شيئه دينور سركرده‌سز
اجناس مختلفه انسان كروهى وچوبانسز حيوان سوريسى كبى ﴿ الهمج ﴾ هانك فتحى وميمك سكونيله دوه صويى

دفعهٔ واحده ده ایچوب قانمق معناسنه در یقال همجت الابل همجا من الباب الاول اذا شربت منه حتی رویت
(الاهماج) همزه‌نك كسريله اخفا معناسنه‌در يقال اهمجه اذا اخفاء و آت جدّ و اقدامله سکرتمك معناسنه در یقال
اهمج الفرس اذا جدّ فی جریه (الهمیج) امیرو زننده کنج کیکه دینور و چویك قارنلو علی قول اموزینك ایکی طرفلرنده
لونه مخالف خطلری اولانه یاخود بروجع سببیله چهره‌سی پژمرده اولمش کیکه دینور (الاهتماج) افتعال وزننده
حرارتدن یاخود غیری عارضه‌دن ناشی ضعیف و زبون اولمق معناسنه‌در یقال اهتمج الرجل اذا ضعف من حرّ
اوغیره و برکسه‌نك چهره‌سی پژمرده اولمق معناسنه‌در یقال اهتمج وجهه اذا ذبل (الهمرجة) دحرجه وزننده
برنسنه قارش مورش اولمق معناسنه‌در و خفت و سرعت معناسنه‌در و ناسك غریو و غوغا و شماطه‌سنه دینور و باطل
و بیهوده معناسنه‌در و برخبری قارشق شوریده سویلمك معناسنه‌در (الهمرجان) عنفوان وزننده بودخی اخلاط
ناسك غوغا و غریوینه دینور (الهمرّج) عملس وزننده کارکذار و امور و مصالحده ماضی اولان ایش اری آدمه دینور
(الهملاج) هانك كسريله یورغه بارکیره دینورکه رهوار تعبیر اولنور و شول آریق قیونه دینورکه زبونلغندن کمیکلرنده
ایلك قسمی اولمیه یقال شاة هملاج ای لامخّ فیها لهزالها (الهملجة) دحرجه وزننده یورغه یوریمك معناسنه‌در
و بو فارسیدن معرّبدر * لکن مصباحده عربی اولمق اوزره مرسومدر اسم فاعلنده مهملج و غیر قیاس اوزره هملاج
دینور (المهملج) مدحرج وزننده صعو بتسز رام و منقاد شیئه دینور یقال امر مهملج ای مذلّل منقاد (التهنج)
تفعل وزننده ولد اناسنك رحمنده یکیجه جانلنوب حرکته باشلمق معناسنه‌در یقال تهنج الفصیل اذا تحرّك واخذت
الحیاة فیه (الهوج) فتحتینله بویی اوزون اوله‌رق احمق و خفیف الطبع و دکسز و سریع الحرکه یل قوان اولمق
معناسنه‌در یقال هوج الرجل هوجا من الباب الرابع اذا کان طویلا فی حمق و طیش و تسرّع (الاهوج) احمر وزننده
آندن صفتدر (الهوجاء) حمراء وزننده مؤنثیدر و هوجاء شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه بنفسها دائما سرعتله یورر
اوله کویا که هوج و حماقتی اولمغله کندوسنی اتعاب ایدر و چادرلری یرندن قوپاروب برهوا ایدر اولان ریح شدیده‌یه
دینور جمعی هوج کلور هانك ضمیله (الهیج) هانك فتحی و یانك سکونیله و (الهیجان) فتحاتله و (الهیاج) هانك
کسریله برنسنه توزکبی یرندن قوپوب توزیمق معناسنه‌در یقال هاج الشیء هیجا و هیجانا و هیاجا من الباب
الثانی اذا ثار و توزتمق معناسنه متعدی اولور یقال هاجه اذا اثاره و دوه قسمی صوصه‌مق معناسنه‌درکه هیجانه
سببدر یقال هاجت الابل اذا عطشت و نبات قوریمق معناسنه استعمال اولنور یقال هاج النبت اذا یبس (الاهتیاج)
افتعال وزننده و (التهییج) تفعل وزننده بونلرده برنسنه یرندن قوپوب توزیمق معناسنه‌در یقال اهتاج الشیء
و تهیج بمعنی هاج (الهائج) خارج وزننده شهوتی حرکت ایتمش آیغره دینور و کیرکین ارکك دوه‌یه دینور و زیاده‌سیله
ثوران اوزره اولان خشم و غضبه اطلاق اولنور (الهیجاء) صحراء وزننده و قصر ایله جائزدر جنك و جداله
دینور یقال وقعت بینهم الهیجاء و الهیجی ای الحرب (الهیاج) علاج وزننده مفاعله‌دن مصدردر قتال و مقاتله
معناسنه‌در یقال هایجه هیاجا ای قاتله (الهیاج) شداد وزننده اسامیدندر هیاج بن بسطام و هیاج بن عمران
محدثلردر (التهایج) تفاعل وزننده اوغراش ایچون بری بری اوزره صچرایوب آتیلمق معناسنه‌در یقال تهایجوا
اذا تواثبوا للقتال (المهیاج) محراب وزننده وطننه بغایت چکنوب آرزومند اولان ناقه‌یه دینور و دائما سائر دوه‌لردن
مقدم صوصار اولان ارکك دوه‌یه دینور (الهاجة) دیشی قوربغه‌یه دینور جمعی هاجات کلور ظاهرا مؤنثا
وارد اولان الفاظدندر اصلی هائجه‌در (یوم هیج) اضافتله یوم ثوران دیمکدرکه فورتنه و طوفان کونی اوله جقدر
تقول یومنا یوم هیج ای یوم ریح او غیم و مطر (الهائجة) شول ارضه اطلاق اولنورکه چایری و سبزواتی قوریمش
یاخود صرارمش اوله یقال ارض هائجة اذا یبس بقلها او اصفرّ (الاهاجة) افاده وزننده اوتلری قورتمق
معناسنه‌در یقال اهاجت الریح النبت اذا ایبسته (الاهیاج) اصلی اوزره بر یری اوتلری قوریمش بولمق معناسنه‌در
یقال اهیج الارض اذا وجدها هائجة النبات (هیج) هانك کسری و جیمك کسر اوزره بناسیله و (هج) هانك
کسری و جیمك سکونیله ناقه قسمنه مخصوص زجر و آزار اصواتندندر

فصل الیاء التحتیة

(یأجج) یمنع و یضرب وزنلرنده برموضع آدیدر و بو اجج ماده‌سنده دخی ذکر اولندی سیبویه جعفر
وزننه ملحق یعنی یاء زائده اولمامغله رباعیدر دیدی (ایذج) احمد وزننده اهواز ایالتنده بربلده‌در و سمرقند
قضاسنده برقریه‌در (الیارج) رانك فتحیله نسوانك بلازك تعبیر ایتدکلری زینته دینور قلب و سوار دخی دیرلر
شارحك بیاننه کوره یارهٔ فارسی معرّبیدر و یارج اسمادندر هذیل بن نصر بن یارج محدثیندندر (الایارجة)
همزه‌نك کسری و رانك فتحیله بین الاطباء برکونه معجون مسهل و معروف اسمیدر جمعی ایارج کلور و بو ایارهٔ یونانی

فصل الیاء التحتیة

معرّبیدر دوای الهی دیمکدر * مترجم دیرکه کویا که قوّت مسهله نك سائر افعالدن ازید قدرت سبحانی یه
اختصاصی اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر و ابتدا ایارجلری تألیف ایدن فیلقریوس حکیمدر سائرلری دخی مؤلفنه
اضافتله مشهوردر ایارج جالینوس و ایارج بقراط کبی (یاج) جیمك سکونی و بعضا کسریله صقلیه ده برقلعه آدیدر
و صقلیه صادك و قافك کسریله حالا بحرسفیدده سجلیاو چچلیادیدکاری جزیرهٔ کبیره درکه اتالیا حذاسنده واقعدر

باب الحاء المهملة

فصل الهمزة (الاجاح) همزه نك حرکات ثلاثیله پرده یه واورتو یه دینور ستر معناسنه (الاحّ) همزه نك فتحی
و حانك تشدیدیله اوکسرمك معناسنه در یقال احّ الرجل احّا من الباب الاول اذا سعل (الاحاح) همزه نك ضمیله
صوسزلغه دینوزو درونده مضمر اولان غیظ و عداوت و کینه یه دینورو غمّ و غصه دن یورکده عارض اولان درد و الم
و سوزشه دینور (الاحیحة) و (الاحیح) همزه لرك فتحیله بونلرده غمّ وحزندن یورکده پیدا اولان وجع والم وسوزشه دینور
(الاحئاح) همزه نك کسریله درد دروندن شکایته دالّ اولان یااحاح لفظنی چوق سویلمك معناسنه در یاویلی دیدکاری
کبی یقال احأح زید اذا اکثر من قوله یااحاح بونك اصلی یااحاحی ایدی یاء ترخیم اولندی (التأحیح) تفعیل وزننده بوغاز
آیتلمق معناسنه در یقال احّی الرجل اذا تنحنح و بونك اصلی احّح ایدی استثقالا حاء ثانیه یایه مبدل اولدیغنه که تظنن
کلمه سنده نون ثانیه یایه قلبله تظنی اولمشدر (احیحه) تصغیر بنیه سیله ابن الجلاح درکه انصاردندر (الازوح) زای
معجمه ایله قعود وزننده برنسنه بوزیلوب دیوشورلمك معناسنه در یقال ازح الشیء ازوحا من الباب الثانی اذا تقبض ودنا
بعضه من بعض و کیرولنوب اویالنمق و کیجکمك معناسنه در یقال ازح الرجل اذا تباطأ و تخلف و ایاق سورچوب
قایمق معناسنه در یقال ازحت القدم اذا زلّت و بدنده طمرآتوب اوینامق معناسنه در یقال ازح العرق اذا
اضطرب و نبض (التأزّح) تفعل وزننده بودخی کیرولنمك و کیروچکلمك معناسنه در یقال تأزّح الرجل اذا تخلف
و تقاعس (الازوح) صبور وزننده مکارم خصال و محاسن فعالدن متخلف اولان بی مایه شخصه دینور یقال رجل
ازوح ای متخلف عن المکارم و حرون آته دینورکه سوردکجه کیروسنه کیدر اولور یقال فرس ازوح ای حرون (الاشح)
همزه نك و شین معجمه نك فتحیله طارلمق معناسنه در یقال اشح الرجل اشحا من الباب الرابع اذا غضب (الاشحان)
غضبان وزننده و مرادفیدرکه طارغین و خشمناك آدمه دینور مؤنثنده اشحی دینور غضبی کبی (الاشاح) همزه نك
کسری و ضمیله وشاح معناسنه درکه نسوان عربه مخصوص حمایل طرزنده آویزهٔ کرداندرکه نسوان عربك کردانلغی
اوله جقدر (افیح) قافله امیرو زبیروزنلرنده مذحج قبیله سی بلادینه قریب برموضعدر (الامحان) فتحاتله یاره شدت
وجعندن سانجوب زوقولمق و صزلمق معناسنه در یقال امح الجرح امحانا من الباب الثانی اذا اضرب بوجع (الامح)
همزه نك فتحی و نونك سکونیله و (الانیح) مدیح وزننده و (الانوح) قعود وزننده شدت مرضدن یاخود ضیق
نفس اولمقدن ناشی افراط ثقلتندن صقندی ایله ایکلر کبی ایقیلق معناسنه در یقال انح الرجل انحا و انیحا و انوحا
من الباب الثانی اذا زحر من ثقل یجده من مرض او بهر (الآنح) راکع وزننده آندن اسم فاعلدر جمعی انح کاورکع
وزننده (الانح) کتف وزننده و (الانوح) صبور وزننده و (الانح) همزه نك ضمیله قبر وزننده شول ناکسه دینورکه
کندیدن برنسنه طلب اولندقده بردن ردّ ایده میوب بخلی سببیله تنحنح ایدر اوله یقال رجل انح و انوح و انح اذا سئل
عنه تنحنح بخلا و انوح شول آته دینورکه سکردرکن ایکلر کبی بوغازندن صوتی کیرکیر ایدر اوله یقال فرس انوح
اذا جری قرقر (الآنحة) جارحه وزننده قیصه بویلو بودور خاتونه دینور * شارح دیرکه عبابده مذکری
دخی مرسومدر (انحه) همزه نك ضمیله قبره وزننده یمامه ده برقریه آدیدر (الآح) باب وزننده یومورطه نك بیاضنه
دینورکه مأکولدر و آح اوکسرن شخصك اوکسرمسی صوتندن حکایه در (ایحی وایحی) همزه نك فتحی
و کسری و یانك قصریله خاصة تعجب کلمه لریدرکه اوق آتان تیرانداز نشانه اوردقده پسند و استحسان موقعنده
ایراد اولنور (آح) همزه نك مدّی و حانك کسر و تنوینیله علی قول آح که همزه نك مدّی و حانك فتحیله برنسنه دن
اکراه ایدوب ایکره نك کسمه یه سویلنور برکلمه در کویا که استکراه ایده جك نسنه دکلدر یومورطه نك بیاضی کبی
لطیفدر دیو تنفردن تبعید ایدر فصل الباء (البجح) بانك و جیمك فتحیله فرحناك اولمق معناسنه در
یقال بجح بالشیء بجحا من الباب الرابع اذا فرح به و یقال بجح به بجحا من الباب الثالث لکنها ضعیفة (التبجیح)
تفعیل وزننده شادان ایلمك معناسنه در (التبجح) تفعل وزننده آندن مطاوعدر تقول بجحته تبجیحا فتبجح
(البحة) بانك ضمی و حانك تشدیدیله سس بوغنقلغی عارضه سنه دینورکه سس چتاللنوب یاخود بوغوقلنور
بعضا پك شدید اولوب بالکلیه چیقمقدن قالور حدّتلو و یاطوزلو خلطك بوغازه انصبابندن و صوغوقدن

(وسائر)

باب الحاء المهملة
فصل الهمزة
فصل الباء

وسائر عارضه دن تحدث ایدر (البجح) فتحتینله بر کسه نك سسی وجه مذکور اوزره بوغلق معناسنه در تقول بححت ابح بححا من الباب الرابع اذا اخذته بحة وخشونة وغلظ فی صوته (البح) بانك فتحی وحانك تشدیدیله و(البحح کذلك) فتحتینله و(البحاح) کتاب وزننده و(البحوح) و(البحوحة) باراك ضمیله و(البحاحة) بانك فتحیله بونلرده اول معنایه در تقول بححت بحا وبححا وبحاحا وبحوحا وبحوحة وبحاحة من الباب الثالث پس فتحتینله بحح ایکی بابدن دخی مصدر در (الابح) همزه نك وبانك فتحیله باب رابعدن صفتدر بوغوق سسلو کشی یه دینور * شارح دیرکه کرك خلقی وکرك عارضی اولسون مؤنثنده بحه دینورکه اصلی بححه در وبحاء دینور وابح مسکوك التونه اطلاق اولنور دینار معناسنه وسموز کسه یه اطلاق اولنور وعود غلیظه اطلاق اولنور * مؤلف ومن العیدان الغلیظ عبارتیله ثبت ایلکله عیدان عودك جمعیدرکه کسلمش اغاج کراسته سنه دینور کذلك طنبور ولاغوته دیدکلری سازلره دینور * شارحك بیانه کوره مراد ساز مذکوردر لکن سبب اطلاق غلظ صوت اولمغله کراسته یه وقالین آوازه لو ساز مذکوره ده اطلاقی ملایمدر وابح قار اوقنه اطلاق اولنور قدح معناسنه جمعی بح کلور بانك ضمیله وابح هذیل قبیله سندن برشاعر لقبیدر (الابحاح) همزه نك کسریله آوازی بوغمق معناسنه در یقال ابحه الصیاح اذا جعله ابح (البحبوحة) بانك ضمیله برمکانك وسطنه دینور یقال قعد ببحبوحة المکان ای وسطه (التبحبح) تزلزل وزننده برمحله کیروب آنده تمکن وقرار ایلك معناسنه در یقال تبحبح الرجل اذا تمکن فی المقام والحلول فیه وخانه ومنزلك اورته سنه وارمق معناسنه در یقال تبحبح الدار اذا توسطها یعنی صار الی وسطها (البحبحة) زلزله وزننده بودخی برمحله کیروب تمکن وقرار ایلك معناسنه در یقال بحبح الرجل بمعنی تبحبح وبحبحه جماعت انسانی معناسنه در (الابتحاح) افتعال وزننده اجوزلق وبوللق معناسنه در یقال هم فی ابتحاح ای فی سعة وخصب (البحبحی) یای نسبتله نفقه ومعاشی کذلك قوناغی ومنزلی واسع آدملره دینور بونلر بحبوحه دن مأخوذلردر (بحبح) فدفد وزننده تابعیندن بحبح القصاب دیمکله معروفدر (البحباح) بانك فتحیله طول وعرضی بس برابر اولان شیئه دینور ثیاب اولسون غیریسی اولسون یقال شیء بحباح ای مستو طوله وعرضه (بحباح) بانك فتحی وآخرینك کسری اوزره بناسیله بر کلمه درکه برنسنه تمام اولوب توکندیکنی اخبار ایچون تلفظ اولنور یعنی توکندی قالمدی دیه جك یرده بحباح دیرلر قیل لبعض بنی عامر ابقی عندکم شیء فقال بحباح ای لم یبق شیء (البحباحة) بانك فتحیله چرکین وبدمنظر اولان عورته دینور یقال امرأة بحباحة ای سمجة (البحاء) سحاء وزننده ابح کلمه سنك مؤنثیدرکه ذکر اولندی وبحاء بادیه ده بربوکسك تپه نك اسمیدر (البحیح) بانك فتحیله شحیح لفظنه اتباع ومزاوجه ایچون ایراد اولنور یقال رجل شحیح بحیح ای بخیل (البدح) مدح وزننده کسمك معناسنه در یقال بدح الشجر بدحا من الباب الثالث اذا قطعه ویارمق معناسنه در یقال بدح العود اذا شقه واورمق معناسنه در یقال بدح فلانا اذا ضربه وبر ایشی بالبداهه یعنی آنسزین ایشلمك معناسنه در یقال بدح فلان بالامر اذا بدهه ورازی عیان ایلك معناسنه در یقال بدح بالسر اذا باح به وخاتون ناز وادا ایله نازکانه نونهال کبی اکیلوب بوکیله رك رفتار ایله یوریمك معناسنه در یقال بدحت المرأة اذا مشت مشیة حسنة فیها تفکك ویوك پك آغر اولمغله حیوان تحملندن عاجز وفرومانده اولمق معناسنه در یقال بدح البعیر اذا عجز عن الحمل وبرخصوص پك ثقیل اولمغله صاحبنی باصمق معناسنه در یقال بدح الامر ای فدح وتقول بدحنی الامر ای فدحنی یعنی اثقلنی وبدح برنوع بالق آدیدر (التبدح) تفعل وزننده بودخی نکار نازنین روش نازکانه ایله یوریمك معناسنه در یقال تبدحت المرأة بمعنی بدحت (البداح) سحاب وزننده ارض متسعه یه علی قول یومشق طپراقلو اولانه دینور (البدحة) جرعه وزننده حولو یه دینور ساحه معناسنه (البدح) بانك کسریله ککیش اوه یه دینور (المبدوح) و(الابدح) احمد وزننده بونلرده اول معنایه در وابداح اوزون آدمه دینور ویانلری عریض اولان دابه یه دینور (البیدح) صیقل وزننده تنومند خاتونه دینور یقال امرأة بیدح ای بادن (ابو البداح) کتان وزننده تابعیندن ابن عاصم الانصاری کنیه سیدر (بدیح) زبیر وزننده عبدالله بن جعفر بن ابی طالبك عتقاسندندر وبرخواننده اسمیدرکه بغایت خوب آواز اولمغله نغماته دمساز اولدقده سائر خواننده لر قطع اصواته مجبور اولورلر ایدی (البدحاء) بطحاء وزننده اویلق دیبلری وچاتیلری واسع اولان دابه یه دینور یقال دابة بدحاء ای الواسعة الرفغ (التبادح) تفاعل وزننده بری برینه سرد وقاتی اولیوب کوشاك نسنه لر آتشمق معناسنه در ومنه حدیث بکر بن عبدالله * کان الصحابة یتمازحون حتی یتبادحون بالبطیخ فاذا حزبهم امر کانوا هم الرجال اصحاب الامر * شارح بالبطیخ لفظنی مقشره کلمه سیله تفسیر المشدر یعنی اصحاب کرام بری بریله مزاح ولطیفه ایدرلر ایدی حتی قاون قارپوز قبوغی آتشرلر ایدی واکر اول اثناده برامر مهم حادث اولسه همان ترك مزاح ایدوب وقاره رجعت وارباب امور ومصالح

صورتنه دخول ایله امر مذکورك تنظیم و تمشیتنه مبادرت ایدرلر ایدی (ابدح) احد وزننده و (دبیدح) دال او لانك
ضمی و ثانیدنك فتحیله باطل و بیهوده نك اسمیدر فی الاصل وسعت معناسندن مأخوذدر یقال اکل ماله بابدح و دبیدح
ای بالباطل و منه قال الحجاج لجبلة قل لفلان اکلت مال الله بابدح و دبیدح فقال له جبلة * خواستهٔ ایزد بخوردی
بلاش ماش * یعنی سن خدای متعالك مالنی اصلمسز بیهوده اکل ایلدك ظاهرا جبلهٔ مرقوم اهل فرس اولمق کرکدر
خواسته و او معدوله ایله فارسیده ماله دینور بلاش ماش بلا شئ و ماشئ مقصرلریدر (البذح) بانك فتحی و ذال
معجمه نك سکونیله یارمق معناسنه در یقال بذح لسان الفصیل بذحا من الباب الثالث اذا شقه لئلا یرتضع * شارحك
بیانه کوره لئلا یرتضع کلمه سی حقیقت تفسیردن خارج تکمیل اولمغله بذح مطلقا یارمق معناسنه در و دری و قبوق
مقوله سنی صویمق معناسنه در یقال بذح الجلد عن العرق اذا قشره و بذح اسم اولور یاریغه دینور جمعی بذوح کلور
شقوق معناسنه (البذح) بانك کسریله خاصّة مقطوع الیداولان کمسه نك یدنده اولان کسکلکه دینور (البذح)
فتحتینله یوررکن اویلقلری برینه سورنمکله پشوب دریسی یوزلمك معناسنه در یقال بذح فخذه بذحا من الباب
الرابع اذا سحج و کفایت و اغنا ایلمك معناسـنه در یقال لو سألتهم مابذحوا بشئ ای لم یغنوا شیئا (التبذّح) تفعل
وزننده بلوتدن یغمور یاغمق معناسنه درکه تشقق معناسنك لازمیدر یقال تبذّح السحاب اذا مطر یعنی سحاب یاریلوب
یغمور یاغدی (البرح) بانك فتحی و رانك سکونیله شدّت و شرّ و اذی معناسنه در یقال لقی منه برحا ای شدّة و شرّا و اذی
و یقال لقی منه برحا بارحا مبالغة * مؤلفك بصائرده بیانه کوره بو ماده براح لفظندن منشعبدرکه ستره و شجر و بنادن خالی
اولان بارز مکان متسعه دینور بعضا ظهور معناسی اعتبار اولنور مثلا فعل ذلك براحا دیرلر صراحا معناسنه کذلك برح
الخفأ دیرلر ظهر معناسنه و یاکه مرئی اولان مکان و اسعده حاصل اولمشدر و برح دیرلر ذهب فی البراح معناسنه و ریح
شدیده یه بارح اطلاقی بو معنادندر کذلك صیده بارح اطلاقی دخی بوندندر نهایت تعیین ایچون صیادك صاغ طرفندن
ظهور ایدوب صول طرفنه مرور ایدن صیده تخصیص اولنمشدر که صیاد منحرف اولمدقجه رمی ایده مز اکا بناء آنکله
تشأم ایدرلر بونك مقابلنه سانح اطلاق اولنور و لیلهٔ ماضیه یه بارحه اطلاقی دخی آندندر و مابرح دیرلر ثبت فی البراح
معناسنه و اصل برح ذهب فی البراح معناسنه اولمغله ما اقام فی مکانه معناسنی مستلزم اولمغین مقتضاسی نفی اولدیغندن زال
معناسنه مستعملدر حرف نفی تصدّرنده البته اثبات حاصل اولمغله مابرح مازال معناسنه اولورکه عند النحویّین افعال
ناقصه جمله سندندر و ذکر اولنان صید بارحدن معنای تشأم متصوّر اولمغله آندن شدّت و مشقت معناسی اخذ اولندی
انتهی (البرحین) بانك حرکات ثلاثی و رانك فتحیله دواهی و شدائد معناسنه در کویا که برح لفظندن جمعدر مبالغة جمع
سالم صورتنده استعمال اولنمشدر رنج و شدّت نکایتنده اهل قصد اولان عقلاء منزلنده اولدیغی ایذان ایچون
نته که بلغین کلمه سی دخی بویله در یقال لقی منه البرحین مثلثة الباء ای الدواهی و الشدائد و بو جمع سالم کبی معرب
اولور (البرحة) جرعه وزنـنده پك کزیده ناقه یه اطلاق اولنور جمعی برح کلور صرد وزننده شدتی یاخود
کزیده لکنك ظهوری اعتبارینه مبنیدر یقال هذه برحة من البرح ای ناقة من خیار الابل (البارح) یاز موسمنده
اسن اسّی یله دینور جمعی بوارح کلور ریح مرقومه نك ابتداسی ایارك یکرمنجی کوننده اولوب تموز ابتداسنه دك
ممتدّ اولور نته که تقویملرده اشارت ایدرلر یقال حان هبوب الریح البارح وهو الریح الحارّة فی الصیف و بارح
سانح مقابلیدرکه صیادك صاغ طرفندن ظهور و صولنه طوغری مرور ایدن صیده دینور عربلر بونکله تشأم ایدرلر
تقول لقیت بارحا من الصید وهو مامرّ من میامنك الی میاسرك و بو رنج و شدّت معناسندندر و منه المثل * انّما هو کبارح
الاروی * یضرب للنادر اروی بیان کچیلرینه دینور صرب طاغلر باشلرنده ساکن اولمریله صیاد قسمی آنلری
نه بارحه و نه سانحه کوررلر انجق مدّت مدیده ده برکره کوره بیلورلر بناء علیه نادر و کمیاب اولان نسنه حقنده مثل مزبوری
ضرب ایدرلر و بارح اسماندندر بارح بن احمد بن بارح الهروی محدّثدر (البروح) صبور وزننده و (البریح) امیر وزننده
بونلرده بارح کبی صیادك صولنه کیدن صیده دینور و بریح ابن خزیمه درکه صاحب قبیله اولان تنوخك سلسلهٔ
نسبندندر (البارحة) دون کیجه یه دینور فارسیده دوش دیرلر اوتی کیجه یه بارحهٔ اولی دینور فارسیده پرندوش دینور
(البرحاء) بانك ضمی و رانك فتحیله که جمع وزننده مفرددر مطلقا شدّت رنج و اذی معناسنه در یقال اخذته برحاء الحمی
و غیرها ای شدة اذاها (التبریح) تفعیل وزننده برحاء لفظندن متصرّفدر رنجیده ایلمك و زحمت ویرمك معناسنه در
یقال برّح به الامر تبریحا اذا جهده (التباریح) تانك فتحیله تعاشیب کبی مفردی اولمیان کلماتدندر کویا که اسم استعمال
اولنان تبریح لفظندن جمعدر شدائد معناسنه مستعملدر و منه تباریح الشوق ای توهّجه و توقده (البراح) سحاب

وزنده اصلا زرع و شجری و ستره ایده جك نسنه سی اولمیان ارض متسعه یه دینور و رأی منکره یعنی پك عظیم
اولان رأیه اطلاق اولنور که اصلا پروزی اولمیه و ظاهر و آشکار اولان امر و ماده یه دینور و براح عشوارة بن عامر بن
لیثك والده سی اسمیدر و اکافارة الجبل اطلاق ایدرلر ایدی و براح مصدر اولور مقامندن زائل اولوب برککیش
صحرایه وارمق معناسنه یقال برح الرجل مکانه براحا من الباب الرابع اذا زال عنه و صار فی البراح افعال ناقصه دن اولان
مابرح بوندندر و عربلرك لابراح قولی که لازوال دیمکدر لاریب کلمه سی کبیدر که نفی جنس ایچون اولان لا ایله منصوبدر
و لالیس معناسنه اولمغله رفعی دخی جائزدر وارسلانه و بهادر کیمسه یه حبیل براح اطلاقی کویا که شجاعت و جلادتلرندن
ناشی هر بری کندلر ایله یرلرنده مشدود اولمغله برنسنه دن خوف ایلیوب مقاملرنده ثابتقدم اولدقلری ملاحظه سنه
مبنیدر و براح کیرلو ایش آشکار اولمق معناسنه در یقال برح الخفأ براحا من الباب المزبور اذا وضح الامر * شارحك
بیانه کوره بو کلام مثلدر که برایش آشکاره یه چیقدقده عربلر برح الخفأ دیرلر زال الخفیة و وضح الامر معناسنه (البرح)
بانك فتحی ورانك سکونیله طارلمق معناسنه در یقال برح الرجل برحا من الباب الاول اذا غضب (البروح) قعود وزنده صید
صیاده صولی دوندروب یچمك معناسنه در که مراد صاغدن کلوب صول طرفه کتمکدر یقال برح الظبی بروحا اذا ولاك
میاسره ومرّ (الابراح) همزه نك کسریله برکیمسه یی برنکره و نادر نسنه متعجب قلمق معناسنه در یقال ابرحه کذا ای اعجبه
و تعظیم و اکرام ایلمك معناسنه در یقال ابرحه اذا اکرمه و عظمه (الیبروح) یاء تحتیه نك فتحی و باء موحده نك سکونیله
اصل اللفاح البرّی اسمیدر یعنی لفاح برّی دیدکلری نباتك کوکنه دینور که انسان صورتنه شبیه اولور بو کوکه بین الاطباء
یبروح الصنم و تحریفله عبدالسلام دیدکلری کوك اوله جقدر بری برینه متعانق ایکی انسان صورتنده در طبیعتی
مسبت و مخدّردر فیل دیشنی آنکله التی ساعت مقداری آتش اوزره قیناتسه لر تلیین ایدر و یپراغیله برش زحمتی
اوغوشدرسه لر یاره ایتمکسزین ازاله ایدر اکثر نسخه لرده بیروح عنوانده مرسومدر که بای موحده نك تقدیمیله در
آنی اخراج ایدن کیمسه هلاك اولدیغیچون بو اسمله مسمادر ایکی نسخه یه کوره ده برح ماده سندندر که شدّت معناسنه در
لکن تحفة المؤمنین ترجه سنده یبروح یای تحتیه نك تقدیمیله لفظ سریانی اولوب ذو الصورتین معناسنه اولمق اوزره
مسطوردر (بیرح) ضیغم وزنده ابن اسددر که تابعیندندر (بیرحی) فیعلی وزنده مدینه ترابنده بر ارضك اسمیدر
محدّثین بونی تصحیف ایدوب بئرحاء دیرلر * مؤلف آخر کتابده الف لینه بابنده دخی ذکر ایلمشدر قال فی النهایة
و فی حدیث ابی طلحة ❁ احبّ اموالی الی بیرحی ❁ اختلفت فیها الفاظ المحدثین و قال الزمخشری انها فیعلی من البراح
وهی الارض الظاهرة (البرح) عنب وزنده برکیمسه یی رنج و محنته دوچار ایدن شیئه دینور یقال امر برح ای مبرّح مشدّد
(البرح) بانك ضمیله بربطن آدیدر محدثیندن سوادة بن زیاد البرحیّ آندندر (البرح) فرح وزنده بو دخی کنده قبیله سندن
بربطن در محدثیندن قاسم بن عبدالله البرحیّ آندندر (ابن بریح) امیر وزنده طیوردن قرغه نك کنیه سیدر و آفت
و داهیه نك کنیه سیدر نته که بنت بارح دخی دیرلر (بریح) زبیر وزنده بربطن آدیدر (برح) هند وزنده ابن عسکردر که
اصحابدندر و عسکر برقع وزنده در (برحی) جرحی وزنده بر لفظدر که اوق آتان کیمسه نشانه دن خطا ایلدکده سویلنور
نته که اصابت ایلدکده مرحی دیرلر برحی رنج و محنت معناسندن و مرحی فرح معناسندن مأخوذدر یقولون للرامی
برحی ام مرحی یعنی هل اخطأت فاصابك البرح ام اصبت فاصابك الفرح (برحه) حجزه وزنده صرحه ماده سنده
مذکوردر (بریح) بربط وزنده بر موضع آدیدر که امرای عربدن نعمان بن منذرك عمی عمرو بن مامه نك قبری آنده در
(البطح) بانك فتحی و طانك سکونیله برکیمسه یی یوزی اوزره سرکی کبی یقوب براقمق معناسنه در یقال بطحه بطحا
من الباب الثالث اذا القاه علی وجهه (الانبطاح) انفعال وزنده آندن مطاوعدر یقال بطحه فانبطح و دره آچلوب
بولالمق معناسنه در یقال انبطح الوادی اذا استوسع (البطح) کتف وزنده و (البطیحه) و (البطحاء) و (الابطح) شول
واسع صو اقندیسنه دینور که آنده خرده چای و چقل طاشلری اوله ابطحك جمعی اباطح کذلك آنك و بطحانك
جمعلری غیر قیاس اوزره کتاب وزنده بطاح و بطیحه نك بطائح کلور * مؤلف تشویش ایلمشدر ابطح فی الاصل
کرچه صفت اولوب لکن اسم منزلنه تنزیل اولنمشدر قریش البطاح که اضافتله در قریش قبیله سندن شول فرقه
ایدی که مکۀ مکرمه ده اخشبان دیدکلری طاغلرك اراغنه قونارلر ایدی و قریش الظواهر خارجه قونارلر ایدی
و اکرملری قریش البطاح ایدی (التبطح) تفعل وزنده سیل صویی بطحاء مذکوره ده یایلوب متسع اولمق
معناسنه در یقال تبطح السیل اذا اتسع فی البطحاء (البطاح) غراب وزنده بر علت آدیدر که حمادن تحدّث ایدر
برسامه شبیه بر علتدر اول علته اوغرایانه بطاحیّ دیرلر و بطاح بنی یربوع جماعتنه مخصوص برمنزل آدیدر
(بطحان) عثمان وزنده مدینه ده بر موضعدر علی قول بانك فتحی و طانك کسریله در (بطحان) فتحاتله بنو تمیم

ل

دیارنده برموضعدر ﴿ البطحة ﴾ بانك فتحی و طانك سکونیله انسانك مقدار قامتنه اطلاق اولنور بطح مذکوردن مأخوذ اولمغله یریوزنده سریلوب یتان آدمك بویی قدر دیمك اولور نته‌که قامت قیامدن مأخوذدر یقال هو بطحة رجل ای قامته ﴿ التبطیح ﴾ تفعیل وزننده بریره چقل و چای طاشی دوشه‌مك معناسنه‌در کویا که چقل دوشه‌مکله اول یری بطحاء طرزنده قلمش اولور و منه الحدیث ❊ کان عمر رضی الله عنه اول من بطح المسجد ❊ ای القی الحصی فیه ووتره ای فرشه ﴿ البطحة ﴾ جرعه وزننده خصلت حسنه و سجیت صادقه معناسنه استعمال اولنور وسعت معناسندن مأخوذدر یقال هذه بطحة صدق ای خصلة صدق ﴿ البطح ﴾ بانك ضمیله ابطح لفظندن جمع آخردرکه مؤلف اکا تعرض ایلمامشدر اوسع اولان نسنه‌لره اطلاق اولنور و منه الحدیث ❊ کانت کمام الصحابة بطحا ❊ ای لازقة بالرأس غیر ذاهبة فی الهواء کمام کافك کسریله کمه‌نك جمعیدر بوراده قلنسوه معناسنه اولمغله اصحاب کرامك باش کسوتلری واسع اولدیغندن باشلرینه تمام کیلوب یاپشق اولور ایدی باشلرندن یوقری طورمز ایدی ﴿ البلح ﴾ فتحتینله خرمانك بسر ایله خلال حالتلری بیننده اولان آلاجه خرما قوریغنه دینورکه یشل و هنوز صراروب طتلولنمش اولور لطافت رایحه سیچون طبیلره ادخال ایدرلر خرماده التی مرتبه واردر ابتدا طلع بعده خلال و بلح و بسر و رطب و تمردر زهاددن احمد بن طاهر بن بکران بن البلحی که تحدیث ایلمشدر اکا منسوبدر ﴿ الابلاح ﴾ همزه‌نك کسریله خرما اغاجی بلح دیدیکی قوریغه کلمك معناسنه‌در یقال ابلح النخل اذا صار ما علیه بلحا ﴿ البلح ﴾ صرد وزننده بك قوجه کرکس قوشنه دینور علی قول آندن بیوك برقوشدرکه یلکاری خلقی محترق اولمغله یلکینك بریسی برقوش یلکاری ایچره دوشسه احراق ایدر جمعی بلحان کاور صردان وزننده اساسده و اسمه بالفارسیة همای ای سیجون و یقال مر البلح فسحنی تمناله ای وقع علی ظله عنوانیله مرسوم اولمغله اکا کوره هما قوشی اولور * لکن مترجم حقیر حلبده تجار هندك برنده میته‌سنی کوردم باشی و بالجمله سائر اعضاسی و قنادلری و یلکاری تام ایدی رنکی مائی یه قریب و جثه‌سی طغان مقدارنده لکن طولانی ایدی حتی قویریغنده منقش جیغه‌سی وار ایدی اول جیغه ایچون کباردن بری وافر التونه آنی اشترا و سلطان سلیم مرحوم حضرتلرینه اهدا ایلدی یلکلرنده اصلا احتراق اثری یوغیدی و آنك یانده برقرنجه کله‌سی دخی سیراولندی بیوجك کدی باشی قدر و رنکی مجلا سیاه و کوزلری و سزی بعینه کدی کوزی و اغزی مقدارنده و ایکی بوینوزی وار ایدی اورته پرمق مقدارنده ایدی انتهی ﴿ البلح ﴾ بانك فتحی و لامك سکونیله یاش طپراق قوریمق معناسنه‌در یقال بلح الثری بلحا من الباب الثالث اذا یبس ﴿ البلوح ﴾ قعود وزننده یوریلوب عاجز و فرومانده اولمق معناسنه‌در یقال بلح الرجل بلوحا اذا عجز و صو چکیلوب زائل اولمق معناسنه‌در یقال بلح الماء اذا ذهب و عهده غدر ایلمك معناسنه‌در یقال بلحت خفارته اذا لم تف * لسان العرب صاحبی بلح لفظنی کذب و جحد و انکار معنالریله‌ده تفسیر ایلمکله معنای مذکور بونلردن مأخوذ اولمق محتملدر ﴿ التبلیح ﴾ تفعیل وزننده بودخی یوریلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در یقال بلح الرجل تبلیحا اذا اعیی ﴿ البلوح ﴾ صبور وزننده صویی چکیلوب صوغلمش قویی‌یه دینور و قطع رحم ایدن کیمسه‌یه دینور ﴿ البالح ﴾ صالح وزننده شول یره دینورکه طپراغی صوی اولمامغله نسنه انبات ایلمیه ﴿ البلحلح ﴾ بانك و لاملرك فتحیله چقورلغی اولمیوب بصتم و یایوان اولان چناغه و قواطه‌یه دینور ﴿ التبالح ﴾ تفاعل وزننده برماده‌یی انکار ایدشمك معناسنه‌در یقال تبالحا اذا تجاحدا ﴿ بلیحاء ﴾ زلیخاء وزننده اسلیح نباتنك اسمیدر و بعض نسخه‌ده نبات کالاسلیح عنوانده مرسومدر ﴿ البلدحة ﴾ دحرجه وزننده برکیمسه کندوسنی مصروع کبی یره چالمق معناسنه‌در یقال بلدح الرجل اذا ضرب بنفسه الارض و وعده وفا ایلیوب خلف ایلمك معناسنه‌در یقال بلدح فلان اذا وعد و لم ینجز العدة ﴿ التبلدح ﴾ تدحرج وزننده بودخی وعده خلف ایلمك معناسنه‌در یقال تبلدح الرجل اذا وعد و لم ینجز ﴿ البلدح ﴾ شردح وزننده تنومند خاتونه دینور یقال امرأة بلدح ای بادنة و بلدح جده یولنده مکهٔ مکرمه طرفنده واقع بر وادی یاخود برجبل آدیدر و منه المثل * لکن علی بلدح قوم عجفی * اصلی بودرکه نعامه ایله ملقب بیهس نام کیمسه برقومی خصب و راحتده کوروب کندی قومی‌که بلدح نام محل مزبورده متمکنلر ایدی شدت و جدب و محنتده اولمغله آنلره تأسف و تحزن جهتیله کلام مزبوری تکلم ایلیوب بعده مثل سائر اولمشدر امثال میدانیده منشأی وجه دیکر ایله مشروحدر ﴿ الابلنداح ﴾ احرنجام وزننده برمکان بولالوب یایوان اولمق معناسنه‌در یقال ابلندح المکان اذا اتسع و حوض یقلمق معناسنه‌در یقال ابلندح الحوض اذا انهدم ﴿ البلندح ﴾ بانك و لامك فتحیله سموز بودوره دینور ﴿ البلطحة ﴾ بلدحه وزننده و مرادفیدر یقال بلطح الرجل بمعنی بلدح ﴿ البلاطح ﴾ علابط وزننده سلاطح لفظنه اتباعا ذکر اولنور یقال سلاطح بلاطح ﴿ البنح ﴾ بانك فتحی و نونك سکونیله اتی پاره‌لیوب بولك بولك بولمك معناسنه‌در یقال بنح اللحم

(بنحا)

بحامن الباب الثالث اذا قطعه و قسمه ﴿ البنح ﴾ ضمّيله عطايا معناسنه در اصلى منح ايدى ميم بايه مبدّل اولمشدر ﴿ البوح ﴾
بانك ضمّيله اصل و بنياد معناسنه در يقال هو كريم البوح اى الاصل و آلت تناسله و فرجه دينور و نفس و ذات معناسنه در
يقال هو كريم البوح اى النفس و جماع معناسنه در و شورش و اختلاط معناسنه در يقال هم فى بوح اى اختلاط و بوح
كونشك اسميدر ظهور معناسندندر يقال انور من بوح اى الشمس * مؤلف مجردا عن اللام و بوح اسم الشمس عبارتيله
غير منصرف اوله رق رسم ايلمشدر كه علم و مؤنثدر * شارح ديركه بعضلر بونى ياى تحتيه ايله اولان يوحدن مصحفدر
ديديلر لكن دكلدر بو دخى مخصوص اسم شمس در كما قال فى النهاية و فى الحديث ❋هل طلعت يوح❋ يعنى الشمس بالياء
التحتية و هو من اسمائها كبراح و هما مبنيان على الكسر و قد يقال بالباء الموحّدة لظهورها ﴿ الباحة ﴾ ساحه و زننده
صويك بيوك و كوم و انكين يرينه دينور و ساحه معناسنه دركه خانه نك حولو تعبير اولنان يوره سى عرصه سيدر
اساسك بيانته كوره جمعى بوح كلور بانك ضمّيله ساحه و سوح كبى و منه المثل * ابنك ابن بوحك يشرب من صبوحك *
اى الذى ولد فى عراصك يعنى اصل و لدزادهٔ صلبك اولان ولددر يوخسه ربيب و حفيد و يامقرّ اولان ولد و ليد
صلبى كبى دكلدر و باحه پك چوق و چميتلو اولان خرما آغاجلرينه دينور ﴿ الاباحة ﴾ افاده وزننده برنسنه يى بركمسه يه
حلال قلمق يعنى تناول و استعمالنده مرخص و مخير ايلمك معناسنه در پس بونك مرجعى برآدم كندى ملكى اولان
نسنه يى اخذه اذن و دستور ويرمك اولوركه حظر و منع مقابليدر زيرا احلال و تحريم شارع طرفنه متعلقدر و بو اظهار
معناسندن مأخوذدر نته كه حلال حلّ عقده دن مأخوذدر تقول ابحتك الشئ اى احللته لك و اباحه اظهار ايلك
معناسنه در يقال اباح سرّه اذا اظهره ﴿ البوح ﴾ بانك فتحى و واوك سكونيله و ﴿ البؤوح ﴾ قعود وزننده و ﴿ البؤوحة ﴾
هايله كيزلو نسنه عيان اولمق معناسنه در يقال باح الشئ بوحا و بؤوحا و بؤوحة من الباب الاول اذا ظهر و بوباء
حرفيله متعدى اولور يقال باح بسرّه اذا اظهره ﴿ البؤوح ﴾ صبور وزننده ما فى الضميرينى كتم ايتميوب دائما خلقه
اظهار و بيان ايدن كمسه يه دينور يقال رجل بؤوح اى مظهر بما فى صدره ﴿ البيحان ﴾ سكران وزننده و ﴿ البيّحان ﴾
يانك تشديديله بونلرده بؤوح معناسنه در اصللرى بوحان و بيوحان ايدى حرف حلق مجاورتيله واو يايه قلب اولندى
﴿ الاستباحة ﴾ برنسنه يى مباح و حلال عدّ ايلمك معناسنه در بو مناسبتله برقومك مجموعنى استيصال و جهيله قتل
و اهلاك ايلمك معناسنده استعمال اولندى يقال استباحهم اى استأصلهم ﴿ باح ﴾ راح وزننده بر كاتب معروف لقبيدركه
رسالهٔ باحيه نك مؤلفيدر * شارحك بيانته كوره اصفهانىّ الاصلدر ديلم امراسندن برينك كاتبى ايدى ادب
و اشعارده يگانهٔ زمان ايدى باح بما فى الفؤاد باحاقولى سبب تلقيب اولمشدر ﴿ البواح ﴾ سحاب وزننده ظاهر و عيان
معناسنه در يقال امره بمعصية بواحا اى ظاهرا مكشوفا ﴿ المبيح ﴾ اسم فاعل بنيه سيله ارسلانه اطلاق اولنور ﴿ بوحك ﴾
بانك فتحيله و يسك لفظى كبى كلمهٔ رحم و رقتدر بركمسه نك حالنه آجيوب مرحمت ايتدكده تلفظ اولنور سكا يازيق
حيف و دريغ ديمكدر و بو نفس و ذات معناسندن مأخوذدر يقولون بوحك و هى كلمة ترحّم كويسك ﴿ البياح ﴾ كتاب
وزننده و ﴿ البيّاح ﴾ كتّان وزننده بر نوع بالق آديدر ﴿ البوحى ﴾ صرعى وزننده و مرادفيدركه يره چالنمش كمسه لر
ديمكدر بوح لفظندن جمعدر صريع و صرعى كبى مقتوللده استعمال اولنور استباحه كبى مجاز در يقال تركهم بوحى
اى صرعى ﴿ بيحان ﴾ ريحان وزننده برقبيله پدرينك اسميدر ابل بيحانيه اكا منسوبدر و بيحان دائما سرّينى اظهار ايدن
كمسه يه دينور نته كه ذكر اولندى ﴿ التبييح ﴾ تفعيل وزننده اتى پاره ليوب بلوك بلوك ايلمك معناسنه در يقال بيّح اللحم
تبييحا اذا قطعه و قسمه و بركمسه يه بركزلو جه رازى اشعار ايلمك معناسنه در يقال بيّح به اذا اشعره سرّا پس بو معناده
واوى و يائى اولور ياخود اصلى واوى اولوب وجه مذكور اوزره يايه منقلب اولدى ﴿ البياحة ﴾ يانك تشديديله بالق
طوته جق آغه و طوره دينور شبكة الحوت معناسنه ❋ فصل التاء الفوقية ❋ ﴿ التحتحة ﴾ زلزله وزننده برى اوته
قلدانوب حركت ايلمك معناسنه در و حركت سيرومشى صوتندن كه اياق طاوشى تعبير اولنور حكايه اولور لكن
يابجه يابجه اولان صوتندن حكايه دركه طپردى تعبير اولنور تقول سمعت تحتحة سيره اى صوت حركته ﴿ التتحتح ﴾
تزلزل وزننده يرندن حركت ايلمك و قلدامق معناسنه در يقال ما يتحتح من مكانه اى ما يتحرّك ﴿ الترح ﴾ فرح وزننده
وضدّيدركه غمّ و همّ معناسنه در اسم و مصدر اولور يقال ما الدنيا الآفرح و ترح اى همّ و يقال ترح به ترحا من الباب الرابع
اذا غمّ به و حزن و يوكسك يردن اشاغى يه اينمك معناسنه در تقول ما زلنا الليلة فى ترح اى هبوط و فقر و احتياج معناسنه در
يقال به ترح اى فقر ﴿ التترّح ﴾ تفعل وزننده غملنمك معناسنه در يقال تترّح به اذا اغتمّ ﴿ الترييح ﴾ تفعيل وزننده مغموم و مكدّر
قلمق معناسنه در يقال ترّحه ترييحا اذا احزنه و اغمّه ﴿ الترح ﴾ كتف وزننده قليل الخير اولان كمسه يه اطلاق اولنور سائلى
محزون ايلديكيچون بوراده قلت عدمدن كنايه در يقال هو ترح اى قليل الخير ﴿ المترّح ﴾ معظّم وزننده كركى كبى

فصل التاء الفوقية

بويايه طويمش بويالو ثوبه دنور يقال ثوب مترّح اى مصبوغ صبغا مشبعا وشدّت وصعوبتلو اولان وجه معاشه دنور
يقال عيش مترّح اى ضيق شديد وآرالق آرالق كسيلور اولان ازجه سيل صوينه دنور (المترح) محسن وزنده شول
كسه يه دنوركه دائما معجب ومفرح اولميوب مكدّر اولان نسنه لرى كوروب ايشيدر اوله (تارح) آدم وزنده ابراهيم
الخليل على نبينا وعليه صلوة الجليل حضرتلرينك پدرلرى اسميدر وآزر عموجه لريدر (الشحة) ثانك ضمى وشين
معجمه نك سكونيله جدّ معناسنه دركه حظ ونصيبدر بعض نسخه ده جدّ لفظى مكسورا مضبوط اولمغله سعى واهتمام ديمك
اولور وغيرت وحميت معناسنه در قال الطرماح الشاعر * ملا بائصا ثم اعترته حمية * على تشحة من ذائد غير واهن *
اى على حمية غضب وبونك اصلى وشحه ايدى واو تايه مبدل اولمشدر وتشحه جبن وخوف وفرق على قول حرد
معناسنه دركه خشم وغضب ديمك وخبث نفس معناسنه در وحرص وطمع معناسنه در بونلرده اسمدر (التشح)
فرح وزنده ذكر اولنان معنالرك مجموعندن مصدر در مؤلف مسامحه اوزره سرد المشدر (الاتشح) احمر وزنده
آنلردن صفتدر يقال رجل اتشح اى متصف بالتشح (التفاح) رمّان وزنده فواكهدن المايه دنور فارسيده سيب
دنوركه تركيسى الما ايله همشماردر وبو تفحه دن مأخوذدركه رائحهٔ طيبه يه دنور (المتفحة) مزرعه وزنده
المالق اولان يره دنور (التفاحتان) تثنيه بنيه سيله بدنده ايكى اوجه ده اولان اويلق باشلرينه اطلاق اولنوركه الماجق
تعبير اولنور هر برينه تفاحه دنور (التوح) لوح وزنده متهيئ وآماده اولمق معناسنه در يقال تاح له الشيء يتوح توحا
اذا تهيأ (التيح) تانك فتحى وياءنك سكونيله بودخى متهيئ وآماده اولمق معناسنه دركه واوى ويائى اولور يقال تاح له الشيء
يتيح تيحا اذا تهيأ * مصباحده سهل وتيسر عبارتيله مفسر اولمغله مآللرى بردر وتيح ايكى طرفه ميلان ايده رك يوريمك
معناسنه در يقال تاح فى مشيته اذا تمايل (الاتاحة) افاده وزنده تهيئه قلمق معناسنه در يقال اتاحه الله فاتيح اى هيأه
فتهيأ وتهيئهٔ الهيدن مراد تقدير اولمغله امّهات سائره ده تقدير ايله مفسردر * مؤلف دخى متاح معناسنده تصريح ايدر
(المتيح) منبر وزنده شول فضول كسه يه دنوركه اوزرينه لازم اولميان بيهوده ومالايعنى يه دائما تعرّض ايدر اوله
على قول دائما بليه لره واقع اولان كسه يه دنور وشول آته دنوركه شوق ونشاطندن برى اوته جولان وميلان ايده رك
يورر اوله (التياح) شدّاد وزنده و(التيحان) تانك كسر ومدّيله و(التيحان) تانك كسرى وياى مشدده نك فتحيله
بونلرده متيح معنالرينه در (المتياح) محراب وزنده كثير الحركه اولوب دائما ناسزا ايشلره تعرّض ايدن فضول وكستاخه
دنور وامر مقدّر معناسنه در (المتاح) مباح وزنده بودخى امر مقدّر معناسنه در يقال امر متياح ومتاح اى مقدّر
(ابو التياح) شدّاد وزنده تابعيندن يزيد الضبعىّ كنيه سيدر انس بن مالكدن روايت المشدر ﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾
(الثحثحة) زلزله وزنده شول بوغوق سسه وخرلدى يه دنوركه بوغازك اوجنده كوچك دلك يانده ظهور ايدر
مؤلفك بيانه كوره اسمدر لكن شارحك تمثيلنه كوره مصدر در اول كونه صوتله سسلنمك معناسنه در يقال فى صوته
ثحثحة اى فيه بحة عند اللهاة (الثحثاح) ثانك فتحيله حثحاث معناسنه دركه ذكر اولندى يقال قرب ثحثاح اى حثحاث
(الانثجاح) انفعال وزنده يغمور متمادى برى برى اوزره ياغمقله سيل اولوب آقمق معناسنه در يقال انثجج
المطر اذا سال وكثر وركب بعضه بعضا ﴿ فصل الجيم ﴾ (الجبح) جيمك فتحى وباءنك سكونيله قرعه وقمار
نوعندن آشيق آتمق معناسنه دركه بزم ديارلرده شش اوينامق تعبير اولنور يقال جبح القوم بكعابهم جبحا
من الباب الاول اذا رموا بها لينظروا ايها يخرج فائزا وجبح جيمك حركات ثلاثيله آرى قسمنك بال ياپدقلرى قوغانه
دنور جمعى اجبح كلور افلس وزنده واجباح كلور (الجحّ) جيمك فتحى وحانك تشديديله برنسنه يى ياپوب دوشه مك
معناسنه در يقال جحّ الشيء جحا من الباب الاول اذا بسطه وجحّ اكل الملك معناسنه در كاسيذكر يقال جحّ الرجل
اذا اكل الجحّ (الجحّ) جيمك ضميله بورشق كوچك قاونه على قول اول كونه ابو جهل قرپوزينه دنور (الاجحاح)
همزه نك كسريله حامل قسمنك وضع حملى قريب اولمغله قارنى بيومك معناسنه در يقال اجحت المرأة اذا حملت فاقربت
وعظم بطنها وبو مادّه فى الاصل يرتجى جانورلك بروجه مذكور اولمسنه مخصوص اولوب بعده تعميم اولنمشدر
(المجحّ) آندن اسم فاعلدر صفت خاصّه در ومنه الحديث ❁ ان كلبة كانت فى بنى اسرائيل مجحا فعوى جراؤها
فى بطنها ❁ (الجحجح) غضنفر وزنده و(الجحجاح) حثحاث وزنده برقومك سيد وذيشانه دنور جمعى جحاجح
وجحاجحه وجحاجيح كلور وجحجح ناكس وبى مروّت شخصه دنور فسل معناسنه (الجحجح) هدهد وزنده
ايرى جثه لو قوچ قيونه دنور (الجحجحة) زلزله وزنده برخصوصك نهايتنه بالغ اولمغه سعى وابتدار الملك
معناسنه در يقال جحجح الرجل الشيء اذا استقصاه وبادر اليه وبرنسنه دن فارغ اولوب كيرو طورمق معناسنه در
يقال جحجح عن الامر اذا كفّ عنه وبرنسنه دن قورقمله چكنليوب كيرو دونمك معناسنه در يقال جحجح عن القرن

فصل الثاء المثلثة

فصل الجيم

اذانكص (جح جح) جيملرك فتحى و ضمى و حالرك سكونيله قيون قسمنه مخصوص زجر و آزار اصواتندندر (المجدح) منبروزننده سويق يعنى قاوودديدكلرى قاورلمش بغداى ياونى ازوب بولايوب قارشديره جق كوچك طوقمه دينور و مجدح منازل قمردن دبران ديدكلرى منزله دينور على قول بر كوچك يلدز اسميدركه دبران ايله ثريّا ميانده اولور و بو معناده ميمك ضميله ده لغتدر * شارحك بيانه كوره قول اوّل ارجحدر و ذكر اولنان دبران ديدكلرى يلدزلر جمله نجومدنصكره طلوع ايدرلر و لهذا مجدح و حادى النجوم دخى ديرلر حادى سوريجى ديمكدر و آنلر ثور برجنده بش يلدزدركه سنام الثور دخى ديرلر ايارك يكرمى التيسنده طالع اولوب سقوطى تشرينده اولور انتهى و مجدح دوه يه مخصوص بر نوع تمغا اسميدركه اويلقلرينه باصيلور (الاجداح) همزه نك كسريله دوه نك اويلغنه مجدح ديدكلرى تمغاى مذكور باصمق معناسنه در يقال اجدح الابل اذا وسمها بالمجدح و قاودى صو ايله ازوب بولامق معناسنه در يقال اجدح السويق اذالتّه (المجاديح) ميمك فتحيله انوآء معناسنه دركه رقباسى اولان كواكب طلوعنده ساقط اولان كواكبه دينور نته كه نوء ماده سنده بيان اولندى * شارح ديركه مفردى مجدح در منبروزننده ياء اشباع اولنمشدر يقال ارسلت السماء مجاديح الغيث اى الانوآء (المجدوح) ميمك فتحيله فصد اولنمش دوه نك قاننه دينوركه زمان جاهليتده صقليوب قحط ايامنده آنى بعض مخلوطاتله تناول ايدرلر ايدى (الجدح) مدح وزننده سويق صو ايله قارشدروب بولامق معناسنه در يقال جدح السويق جدحا من الباب الثالث اذالتّه (الاجتداح) افتعال وزننده جدح معناسنه در يقال اجتدح السويق بمعنى جدحه (التجديح) تفعيل وزننده بر نسنه يه برشئ بولاشدرمق معناسنه در يقال جدّحه تجديحا اذالطخه (المجدّح) معظم وزننده صو قاتلمش نسنه يه دينور يقال شراب مجدّح اى مخوّض (جدح) كسر تنيله يكى قسمنه مخصوص زجر و آزار كلماتندندر (المجداح) محراب وزننده ساحل بحر معناسنه دركه دكز ياليسيدر و بو مجازدر جدح سويق معناسندندر (الجرح) جيمك فتحى و رانك سكونيله يارهلمق معناسنه در يقال جرحه جرحا من الباب الثالث اذا كلمه و كسب و كار ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال جرح الرجل اذا اكتسب * اساسك بيانه كوره بو معنا مجازدر تأثير جارحدن مستعار اولمغله اعمال يد و رجل ايله اولان اكتسابه مخصوصدر عوامل اولان ايدئ وارجل انسانه جوارح اطلاقى دخى مكسوبده تأثير ايتديكى علاقه سنه مبنى در و بر كمسه يه قدح و طعن يا شتم ايله زباندرازلق ايدوب دلازار ايلك معناسنه استعمال اولنوركه جراحات سناندن اشد اولور يقال جرح فلانا اذا سبعه و شتمه و حاكم شاهدك كذب ياخود فسق مقوله سى تهمتدن ناشى عدالتنى اسقاطله شهادتنى ردّ ايلك معناسنه مستعملدر يقال جرح القاضى شاهدا اذا اسقط عدالته و جرح يارهلنمق معناسنه در يقال جرح الرجل جرحا من الباب الرابع اذا اصابته جراحة و شاهد مردود الشهاده اولمق معناسنه در يقال جرح الشاهد اذا جرحت شهادته (التجريح) تفعيل وزننده بو دخى يارهلمق معناسنه در كثرتى ياخود شدّتى متضمندر يقال جرّحه تجريحا بمعنى جرحه (الجرح) جيمك ضميله اسمدر يارهيه دينور جمعى جروح كلور و ندرت اوزره اجراح كلور (الجراح) كتاب وزننده جراحه نك جمعيدركه بو دخى يارهيه دينور (الجريح) امير وزننده يارهلو مجروح معناسنه در مذكر و مؤنثه وصف اولور زيرا فعيل بمعنى مفعولدر يقال رجل و امرأة جريح اى مجروح جمعى جرحى كلور قتيل و قتلى كبى (الاجتراح) افتعال وزننده بو دخى اعمال جوارحله اكتساب ايلك معناسنه در يقال اجترح الرجل اذا اكتسب (الجوارح) جارحه نك جمعيدر كواسب معناسنه در مكسوبده تأثيرى علاقه سيله بو مناسبتله قصراق آتلره اطلاق اولنور نتاجله اصحابنه كسب مال ايلدكلر يچون و كسب و كار ايلكده آلت اولان اعضاء انسانى يه اطلاق اولنوركه مراد ايدى و ارجلدر * مترجم ديركه آغزده داخلدر زيرا بعض قوّاللر

(لطيفه)

سوز صاتوب اقچه قزانورلر ندماى كبار كبى و تعيينجى پشتلرك كونلرى دخى داخلدر مدخول اولديغى كبى و شكارى اولان برتجى قوشلره و جانورلره دخى جوارح اطلاق اولنور و عربلر هذه الناقة و الاتان من جوارح المال ديرلر شابّة مقبلة الرحم معناسنه يعنى كنج اولمغله طوغروب اصحابنه كسب مال ايدن دوابندر و بو معناى اسبقدن شعبه در (الاستجراح) عيب و فساد يعنى معيوب و فاسد اولمغله جرح و ردّه مستحق اولمق معناسنه در يقال استجرح الشئ اذا صار معيوبا و فاسدا (الجرّاح) شدّاد وزننده بر رجل علميدر (الجردحة) دحرجه وزننده * مؤلف ديركه ظنّ ايدرمكه بيون اوزاتمق معناسنه در يقال جردح عنقه كانّه اطاله * شارح ديركه بو لغتى فرّاء ذكر ايدوب معناسنى تفسير ايلامشدر اكا بناء مؤلف ظنّ ايله تفسير ايلمشدر (الجرداح) و (الجرداحة) جيملرك كسريله باشى سيوريجه تپه لره دينور باشى يومرى اولميوب سوبو و سيورى اولان كمسه يه مجردح الرأس اطلاقى اكا تشبيهله در (الجزح) جيمك فتحى و زاى معجمه نك سكونيله بر كمسه بر نسنه يه ايلشميوب طوغرى كندى ايشنه كتمك معناسنه در يقال

جزح الرجل جزحا من الباب الثالث اذامضى لحاجته وعطيهٔ كثيره ويرمك على قول بركسه يه طانشميه رق خود بخود ويرمك معناسنه در يقال جزح الرجل لفلان اذا اعطاه عطاء جزيلا او اعطى ولم يشاو راحدا وآهو وجيران قسمى يتاغنه كيرمك معناسنه در يقال جزحت الظباء اذادخلت كناسها ويپراق سلكمك ايچون اغاجه اورمق معناسنه در يقال جزح الشجر اذا ضربه ليحت ورقه وكندى مالندن برآخر آدمه برمقدار بولوب ويرمك معناسنه در يقال جزح له من ماله جزحة اى قطع له قطعة وجزح وبركو يه اطلاق اولنور عطيه معناسنه كه وصف بالمصدر در يقال اعطاه جزحا جزيلا اى عطية كثيرة (الجزحة) حمزه وزننده مالدن برقطعه يه دينور (الجزح) جبل وزننده و(الجزح) كتف وزننده رأى ورشد وكياست درجه سنه بالغ اولان اوغلانه دينور يقال غلام جزح وجزح اذانظر وتكايس (جطح) كسرتين وحانك سكون اوزره بناسيله قرى معناسنه مستعملدركه قراردن امر حاضر مؤنثدر طور ديمكدر بوكلمه يى چجن چچى صاغان كمسه چچى سركشلك ايلدكده تكلم ايدرلر على قول كوچك ديشى قوزيلره ديرلر چچى يه ديمز (الجلح) جيمك فتحى ولامك سكونيله طوار اغاجك يوقارى داللرينى كيروب قبوقلرينى صويمق معناسنه در يقال جلح المال الشجر جلحا من الباب الثالث اذا رعى اعاليه وقشره (الجوالح) جوارح وزننده قارغى قامشلرك وحصير اوتلرينك باشلرندن پنبه كبى اوچوب كيدن نسنه لره دينور جالحه مفرديدر تركيده توزاق تعبير اولنور (المجالحة) مكالحه وزننده ومرادفيدركه ازغشوب بدچهره اظهار ايلمكدركه مكاشفه معناسندن مأخوذدر يقال جالحه اى كالحه وبرايشى آچقلق معناسنه در يقال جالح بالامر اذا جاهره وعداوتى عيان ايلمك معناسنه دركه آچقدن دشمنلك ايلمكدر تقول جالحنى فلان اى كاشفنى بالعداوة ومكابره معناسنه در يقال جالحه اذا كابره (المجالح) اسم فاعل بنيه سيله ارسلانه اطلاق اولنور وقيش اياممنده سود ويرر اولان ناقه يه اطلاق اولنور قوت وغزارتنى كشف ايلديكيچون جمعى مجاليح كاور ومجاليح شول قحط وغلا سنه لرينه اطلاق اولنوركه طوارلرى هلاك ايدر اوله (المجلاح) مفتاح وزننده شول جلادتلو طيانقان ناقه يه دينوركه قوراق سنه لره تحمل ايدوب سودينى چكمز اوله (الجلح) فتحتينله باشك ايكى جانبنده قيل اترى اولمامق وجه اوزره كل اولمق معناسنه دركرك خلقى وكرك عرضى اولسون يقال جلح الرجل جلحا من الباب الرابع اذا صار منحسر الشعر من جانبى رأسه اول رجله اجلح دينور زمخشرى باشنك اوكنده قيل اولميان ايله ومنيرى باشنك اوكنك ايكى طرفنده قيل اولميانله تفسير ايلمشدر (المجلح) محدث وزننده اكول كمسه يه اطلاق اولنور قابى كل باشه دوندرديكيچون يقال رجل مجلح اى اكول (المجلح) معظم وزننده اكل اولنمش نسنه يه اطلاق اولنور (الاجلح) احمر وزننده باشى وجه مذكور اوزره كل اولان كشى يه دينور وتپه سى قبه لو اولميوب مسطح اولان قوچى يه ونحفه يه اطلاق اولنور واطرافنده قورقولق تعبير اولنان ديوارى اولميوب كشاده اولان طامه اطلاق اولنوركه كارگير بيوتده اولور يازموسمنده كيجه طاملرده ياتارلر قال الشارح وفى الحديث ❊من بات على سطح اجلح فلا ذمة له❊ اى على سطح لم يحجر بجدار (الجلح) جيمك ضميله سكر وزننده بوينوزسز صغره اطلاق اولنور يقال بقر جلح اى بلاقرون كرچه مؤلف وزن مذكور ايله تقييد ايلمشدر لكن امهات سائره ده جيمك ضمى ولامك سكونيله مضبوطدركه اجلح وجلحاء كلمه لرندن جمعدر يقال ضأن اجلح وبقرة جلحاء وبقر جلح (الجلاح) غراب وزننده اوكنه نه كاورسه سپوروب كوتورر اولان سيل صوينه اطلاق اولنور يقال سيل جلاح اى جراف (التجليح) تفعيل وزننده برشيئه تصميم همت ايله اقدام ايلمك معناسنه در يقال جلح عن الشئ اذا اقدم عليه وصمم ويرتجى جانور برنسنه اوزره حمله وهجوم ايلمك معناسنه در يقال جلح الاسد على القوم اذا حمل عليهم (الجلواح) جيمك كسريله ارض واسعه يه دينور (جلحاء) صحراء وزننده بغداد قضاسنده برقريه وبصره ترابنده برموضع آديدر (الجلحاءة) جيمك كسريله قطعا نسنه انبات ايلميان كل يره دينور (الجليحه) جيمك فتحيله اعراب قسمنه مخصوص برنوع طعامدركه صافى ياغه سود صاغوب قارشدررلر كورممز كبى اولمغله اكل ايدرلر (الجليحاء) غبيراء وزننده غنى قبيله سنه مخصوص بركونه شعار وعلامتدركه شبخونده بريبرينى آنكله ادراك ايدرلر (الجلمحة) دحرجه وزننده تراش ايلمك معناسنه در ميمى زائده در يقال جلمح رأسه اذاحلقه (الجلنبح) زبرج وزننده آفت وداهيه يه دينور وزشت وبدلقاقوجه قارى يه دينور (الجلادح) علابط وزننده پك اوزون شيئه دينور جمعى جلادح كاور جيمك فتحيله جوالق وجوالق كبى (الجلندح) سمندل وزننده بغايت ثقيل وناتراش وناساز كمسه يه دينور (الجلندحة) جيمك ضميله قوى وشديد وطيانقان اولان ناقه يه دينور اركگنه اطلاق اولنمز يقال ناقة جلندحة اى صلبة شديدة (الجمح) جيمك فتحى وميمك سكونيله و(الجموح) قعود وزننده و(الجماح) جمال وزننده راكبى ضبطه قادر اولمامق وجهيله آت سركش وباشى سرد اولوب راكبنى اسلمز اولمق معناسنه در يقال جمح الفرس جمحا وجموحا وجماحا من الباب الثالث اذا اعتز فارسه وغلبه وخاتون مطلقه دكل ايكن زوجندن اذنسز

اقرباسی خانه‌سنه کتمك معناسنه استعمال اولنور یقال جمحت المرأة زوجها اذا خرجت من بیته الی اهلها قبل ان یطلقها و شتاب و سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال جمح الرجل اذا اسرع و آشق اوینیان چوجق بر آشقله آخر آشغی اوروب یرندن آیرمق معناسنه‌در یقال جمح الصبیّ الکعب بالکعب اذا رماه حتی ازاله عن مکانه ﴿الجموح﴾ صبور وزننده باشی بك سرد یاوز آته دینور یقال فرس جموح اذا کان یعتزّ فارسه ویغلبه و جموح اسمادندر و مسلم بن عمرو الباهلیّ فرسنك اسمیدر و جموح کندی هوس و هواسنه تابع اولوب اصلا نصح و تربیه ایله ردّ و منعی قابل اولمیان کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال رجل جموح اذا کان یرکب هواه فلا یمکن ردّه ﴿الجماح﴾ رمّان وزننده جنکدن منهزم اولمش عسکره اطلاق اولنورکه ردّ و ارجاعلری ممکن اولمز جامح مفردیدر و جماح اسم اولور تعلیم اوقنه دینورکه تمرنسز اولوب واوجی فندق کبی طوپاق اولور نشانندن کیرو مردود اولور و ملاعب اطفالدن شول ملعبه‌یه دینورکه براغاج تپه‌سنه میوه قصدروب آنکله بینلرنده لعب ایدرلر و شول نباته دینورکه حلی و صلیان دیدکاری اوت کبی اطرافنده یومشق قلچقلری و خوشه طرزنده پوسکلری اوله خلاصه‌سی تازه انکنار شکلنده اوله جمعی جامیح کاور و بعض اشعارده ضرورت ایچون جامح کلمشدر ﴿جماح﴾ کتان وزننده و ﴿جمیح﴾ زبیر وزننده و ﴿جمح﴾ زفر وزننده اسماء رجالدندر و جمیح زبیر وزننده آلت تناسله دینور و جمح زفر وزننده بنو نمیر یوردنده برطاغك آدیدر ﴿جمح﴾ جیمك کسریله اسامیدندر عبدالله بن جمح برشاعر ابقسیدر یعنی عبدالقیس قبیله‌سندندر ﴿الجنوح﴾ قعود وزننده میل ایلمك معناسنه‌در یقال جنح الیه جنوحا من الباب الثالث و الاول و الثانی اذا مال الیه و برآدمك قولنه طوقنمق معناسنه‌در یقال جنح فلانا اذا اصاب جناحه و کیجه ظهور ایلمك معناسنه‌در یقال جنح اللیل اذا اقبل ودوه‌یی آغر یوك باصمقله ککرکی شکست اولمق معناسنه‌در یقال جنح البعیر علی بناء المجهول اذا انکسرت جوانحه لثقل حمله ﴿الاجتناح﴾ افتعال وزننده بودخی برشیئه یاخود برطرفه میل ایلمك معناسنه‌در یقال اجتنح الیه بمعنی جنح و اجتناح فی السجود مصلی سجده‌ده ایکی اللرینك آیه‌لرینه چوکوب قوللرینی یره فرش ایلیه‌رك یردن یوقریجه دیرسکلرینی رفع ایدوب و بطننك ایکی طرفنه قصدرمیه‌رق قولتقلرینی قوغوشجه طوته‌رق بعینه قنساد شکلنده طوتمق معناسنه‌درکه بو وضع اوزره امر شرعی صادر اولمشدر یقال اجتنح الساجد اذا اعتمد علی راحتیه مجافیا للذارعین غیر مفترشهما و ناقه سرعتله یوریمك علی قول شدّت سرعت و اندفاعندن ایاقلری کوکسنه طوقنه‌رق طورطوب دیوشورلمش کبی اکسه‌سی اوکنه طیانمق وجه اوزره یلمك معناسنه‌در یقال اجتنحت الناقة اذا اسرعت او کان مؤخرها مسندا الی مقدّمها لشدّة اندفاعها و آتده اجتناح دائما بریانه طوغری میل و اعتماد ایده‌رك سکرتمسندن عبارتدرکه تك دیزکین دیدکلری آت کبی که کیمی صاغنه و کیمی صولنه اعتماد ایده‌رك سکردر یقال یجتنح الفرس اذا کان حضره واحدا لاحد شقیه یجتنح ای یعتمد علیه فی حضره ﴿الاجناح﴾ همزه‌نك کسریله بودخی میل ایلمك معناسنه‌در یقال اجنح الیه اذا مال و برنسنه‌یی اماله قلمق معناسنه‌در یقال اجنحه اذا اماله ﴿الجوانح﴾ جانحه‌نك جمعیدر کوکس تخته‌سنك آلتنده اولان ایکی طرفلو کوچك قبورغه کمیکلرینه دینورکه ککرك تعبیر اولنور اوجلری اکریجه اولدیغی باعث تسمیه‌در و منه یقال هذا امر تنقض منه الجوانح و هی الضلوع تحت الترائب ممایلی الصدر ﴿الجناح﴾ جیمك فتحیله قوشك قنادینه دینور و انسانك اللرینه اطلاق اولنور جمعی اجنحه کاور و اجنح کاور افلس وزننده کذلك انسانك بازولرینه و قولتقلرینه اطلاق اولنور و برنسنه‌نك برجانبنه اطلاق اولنور مثلا دره‌نك ایکی جانبنه جناحی الوادی اطلاق اولنور و برشیئك نفس و حقیقتنه اطلاق اولنور یقال جناح الشیء ای نفسه و قناد شکلنده انلو و یصی دیزلمش انجو دیزیسنه دینورکه آویزه ایدرلر علی قول مطلقا نظام واحد اوزره دیزلمش دیزی‌یه دینور و کنف و حمایه و پناه معناسنه استعمال اولنور یقال فلان فی جناح فلان ای فی ذراه و کنفه و حمایته و برشیئك سمت و ناحیه‌سنه اطلاق اولنور و برنسنه‌نك برطائفه‌سنه و بربلوکنه اطلاق اولنور و بونده جیمك ضمیله ده جائزدر و پنجره‌یه اطلاق اولنور یقال اشرع فلان جناحا الی الطریق ای روشنا و منظرا و جناح حوفران بن شریك نام کمسنه‌نك فرسی اسمیدر کذلك بنو سلیم جماعتنده برفرس و محمد بن مسلمة الانصاریّ و عقبة بن ابی معیطك فرسلری آدیدر و بررجل اسمیدر و جناح سیاه چهره عورته اطلاق اولنور و عربلر جناح کلمه‌سنی بعض کنایه و استعاره و جهیله استعمال ایدرلر مثلا و طنلرندن مفارقت ایدوب کتدیلر دیه جك یرده رکبوا جناحی الطائر دیرلر فارقوا اوطانهم معناسنه و برکمسه برخصوصده بغایت جدّ و سعی و اقدام ایلسه رکب جناحی النعامه دیرلر و سفر اراده‌سنده‌یز دیه جك یرده نحن علی جناح السفر دیرلر ﴿جناح جناح﴾ مکررا بچی قسمنی صاغمق ایچون چاغرمقده تکلم اولنور سیاه خاتون معناسندن مأخوذدر ﴿ذو الجناحین﴾ ایکی قناد صاحبی دیمکدر جعفر بن

ابی طالب رضی الله عنه حضرتلرینك لقبلریدر طیار کبی مؤته ملحمه سنده کفار روم ایله مقاتله ایدوب ایکی قوللری
بریده اولدقدنصکره شهیدا طائرروح پرفتوحلری جانب عرش برینه پریده اولمغله حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حقلرنده ❊ ان الله قدابدله بیدیه جناحین یطیر بهما فی الجنة حیث یشاء ❊ بیورملریله ذوالجناحین ایله ملقب
اولدیلر (ذوالجناح) اذواء تعبیر اولنان ملوك یمندن شمر بن لهیعة الحمیری لقبیدر (الجناح) جیمك ضمیله کناه و اثم
معناسنه در طریق حقدن باعث میل اولدیغیچون یقال لاجناح علیه ای لا اثم * شارح دیرکه بعضلر جناح کناه
لفظندن معربدر دیدی لکن مرجوحدر (الجنح) جیمك کسریله بودخی جانب وچوره وکنف وحمایه وناحیه
معنالرینه در وجنح اللیل کیجه دن برطائفه ومقداره اطلاق اولنور میل وذهابی ایچون وبونده جیمك ضمیله ده
جائزدر یقال مضی جنح من اللیل ای طائفة منه وجنح بررجل اسمیدر (الجناح) کتان وزننده برسرای عظیم آدیدرکه
ابومهدیه نام کمسه ظاهر بصره ده بنا ایلمشیدی (التجنح) تفعل وزننده اجتناح کبی بودخی مصلی سجده ده قوللرینی
یاتورمیوب وصقشدرمیوب قناد طرزنده طوتمق معناسنه در نته که تصویر اولندی یقال تجنح الساجد بمعنی اجتنح
(جنادح) علابط وزننده ابن میمون درکه اصحابدندر مصر فتحنده بولنمشدر (الجوح) جیمك فتحی وواوك سکونیله
قرپوزه دینور بطیخ شامی کبی وجوح مصدر اولور استیصال وجهیله هلاك ایلمك معناسنه یقال جاحتهم السنة
تجوح جوحا اذا اهلکتهم واستأصلتهم ویولدن صاپمق معناسنه در یقال جاح الرجل اذا عدل عن المحجة (الاجاحة)
همزه نك کسریله و (الاجتیاح) افتعال وزننده بونلرده استیصال وجهیله هلاك ایلمك معناسنه در یقال اجاحوهم
واجتاحوهم ای اهلکوهم واستأصلوهم (الجائحة) رایحه وزننده دواب ومواشی قسمنی اهلاك واستیصال ایلیان آفت
وشدته دینور یقال جاحتهم الجایحة (المجوح) منبر وزننده هرشیئی استیصال وجهیله هلاك ایدن نسنه یه دینور (الجاح)
پرده یه دینور ستر معناسنه اصلی جایح ایدی مستوری بالتمام ستر ایلدیکیچون اطلاق اولندی (الاجوح) اجوف وزننده
مطلقا واسع نسنه یه دینور جمعی جوح کلور جیمك ضمیله (التجویح) تفعیل وزننده ایاغی طاشره قدوب فرسوده قلق
معناسنه در تقول جوحت رجلی ای اخفیتها ﴿فصل الحاء المهملة﴾ (الحدحة) عتله وزننده بودور خاتونه
دینور یقال امرأة حدحة ای قصیرة (الحر) حانك کسری ورانك تخفیف وتشدیدیله و (الحرة) هایله خاتونك فرجنه
دینور بونلرك اصلی حرح ایدی آخرده حا ایله روسبی فرجی کبی کثرت استعمالدن تخفیف اولندی جمعنده اصلی
اوزره احراح دینور وحرون دینورلدون ومئون کبی ونسبتنده حری دینور وحرحی دینور حانك کسری ورانك
فتحیله بدوی وعدوی کبی وحرح دخی دیرلر سته دیدکلری کبی وسته بیوك قیچلی دیمك اولمغله حری وحرحی که
منسوبلردر فرجی بیوك خاتون دیمکدر وحرح که کتف وزننده در فرج دوشکونی اولان نابکار کمسه یه دینور یقال
رجل حرح ای حریص علی الحر (الحرح) جرح وزننده خاتونك فرجنه طوقنمق معناسنه در یقال حرح المرأة حرحا
من الباب الثالث اذا اصاب حرها (المحروحة) فرجنه طوقنلمش خاتونه دینور (حنح) حانك کسری ونونك سکونیله
قیون وکچی قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندندر (الحیحاء) حانك کسریله برکلمه درکه کتب صرفده حاحیت
حیحاء عبارتیله تمثیل اولنوب لکن تفسیر معناسنه تعرض ایلمدیلر واخفش دیدیکه بونك عاعیت عیعاء وهاهیت هیهاء
کلمه لرندن غیری نظیری یوقدر * شارح دیرکه حیحاء مفاعله دن مصدر ثانیدر عیعاء وهیهاء کبی اصواتدن متصرفدر
عیعاء قیون قسمنی عی عی دیه رك سورمك وهیهاء که همزه ایله هأهأه دخی دینور دوه یی علف یمکه هی هی دیو چاغرمق
یاخود هأهأ دیو سورمکدن حکایه اولمغله حیحاء دخی تکه یی یاخود حاری صویه چاغرمقدن حکایه در * نته که مؤلف
ماده لرنده بیان ایلمشدر ﴿فصل الدال﴾ (التدبیح) تفعیل وزننده رکوع هیئتنده ارقه یی بسط ایدوب باشی
اشاغی یه طوغری پك اکمك معناسنه در یقال دبح الرجل تدبیحا اذا بسط ظهره وطأطأ رأسه وبو حمار طوروشیدر
ومنه الحدیث ❊ نهی ان یدبح الرجل فی الرکوع کما یدبح الحمار ❊ وذلیل اولمق معناسنه در یقال دبح الرجل اذا ذل ومنار
ویر الماسی طپراق آلتنده قبارمغله طپراق طومالوب قالقمق معناسنه در یقال دبحت الکمأة اذا انتفخت عنها الارض
وماظهرت بعض نسخه ده انتفخ عنوانده اولمغله تذکیری تراب اعتباریله اولور وتدبیح برکسه دائما خانه سنه ملازم
اولوب تقاعدسپاهیسی کبی طشره چیقمز اولمق معناسنه در یقال دبح الرجل فی بیته اذا لزمه فلم یبرح (الاندباح) انفعال
وزننده تدبیح ایله معنای اولده مراددر (الدبیح) سکین وزننده احد وفرد معناسنه در یقال ما بالدار دبیح ای احد
وجمله دبیح دخی بومعنایه در ومقام نفیه مخصوصلردر (المدبحة) محدثه وزننده ارقه سی قنبورلنمش قوملغه اطلاق
اولنور یقال رملة مدبحة ای حدباء جمعی مدابح کلور * کرچه مؤلفك وشارحك ضبط وتقییدلری اوزره ثبت اولندی
لکن وزن مزبورك جمعی قیاسه مخالفدر وعربلرك اکل ماله بابدح ودبیدح قوللری بدح ماده سنده بیان اولندی

فصل الحاء المهملة

فصل الدال

(الدح) دالك فتحى وحانك تشديديله برنسنه يى طپراغه كوموب صاقلمق معناسنه در يقال دح الشئ فى الارض دحا
من الباب الاول اذا دسها و جماع ايلمك معناسنه در يقال دح المرأة اذا نكحها اى جامعها و بركسه يى قاقوب قفاسى اوزره
يره يقمق معناسنه در يقال دح فلانا اذا دعه فى قفاه و بو معنادندركه عربلر دعها معها ديه جك يرده دحا محادرلر يعنى اول
خاتونى موجودى و درعهده سى اولان اموال واشياسيله ترك و فراغت قيل * شارح ديركه اصلى دعها معها اولمق
دخى محتملدر لغت سعديه ده عين حايه قلب اولنور و مجانست ايچون هاء دخى حايه قلب اولنمش اولور (الاندحاح)
انفعال وزننده برنسنه يايو انلنوب بولالمق معناسنه در يقال اندح الشئ اذا اتسع (الدحداح) و (الدحداحة) دالرك
فتحيله و (الدحدح) فدفد وزننده و (الدحادح) دالك ضميله و (الدحيدحة) تصغير بنيه سيله و (الدودح)
جوهر وزننده و (الدحدحة) محمحه وزننده پك قيصه بويلو بودور كشى يه دينور (الدحوح) صبور وزننده ايرى
جثه لو تنومند عورته و ناقه يه دينور (دحندح) دالرك كسريله بر كوچك بوجك آديدر و صبيانه مخصوص برلعب
اسميدر بريكوب وضع معهود اوزره دحندح دحندح ديرلر برى خطا ايدرسه براياغى اوزره يدى كره سكرك دولانور
(دح دح) دالرك كسرى وحالرك سكونيله (دح دح) حالرك تنوينلريله بركلمه دركه برنسنه يى برتقريبله اقرار ايدن
كسه يه سويلنور اقرار ايلدك من بعد ايسم اول چبالمه فائده سى يوقدر موقعنده سويلرلر يقال للمقر دح دح و دح دح
اى اقررت فاسكت (الدودحة) حوقله وزننده سمورمك معناسنه در يقال دودح الرجل اذا سمن (الدرح) جرح
وزننده دفع ايلمك معناسنه در يقال درحه درحا من الباب الثالث اذا دفعه (الدرح) فرح وزننده پك قوجه مق معناسنه در
يقال درح الرجل درحا من الباب الرابع اذا هرم (الدرح) كتف وزننده آندن صفتدر مذكر و مؤنثه وصف اولنور
يقال رجل و ناقة درح اى هرمة (الدرحاية) دالك كسريله قارنى بيوك شيشمان بودور ه دينور يقال رجل درحاية
اى قصير سمين بطين (الدربحة) دحرجه وزننده برقورقو سببيله سكردوب قاچمق معناسنه در يقال دربح الرجل
اذا عدا من فزع و باشى اشاغى يه پك اككله بلى قنبورلدوب بوكرلتمك معناسنه در يقال دربح الرجل اذا حنى ظهره
وطأطأ رأسه و تذلل ايلمك معناسنه در يقال دربح فلان اذا تذلل (الدردح) زبرج وزننده برشيئه دوشكون حريص
اولان كسه يه دينور و پك پيرفانى اولان عجوزه كذلك رجله دينور تذكير و تأنيثى مساويدر يقال شيخ و عجوز دردح
اى هم (الدردحة) هاءيله طول و عرضى برابر اولان عورته دينوركه قبلو بغه هيئتنده اولور جمعى درادح كلور وشول
ناقه يه دينوركه پك قوجه لقدن بالجمله ديشلرى كيدوب چنه سى چنه سنه ياپشمش اوله (الدلح) دالك فتحى ولامك
سكونيله انسان و حيوان آغر يوك آلتنده آدعلرى آچه ميوب خرده خرده امكليه رك يوريمك معناسنه در يقال
دلح الرجل وغيره دلحا من الباب الثالث اذا مشى بحمله منقبض الخطو لثقله (الدلوح) صبور وزننده يغمورى چوق
بلوده دينور يقال سحابة دلوح اى كثيرة الماء جمعى دلح كلور ضمتينله قدوم وقدم كبى (الدالح) بودخى اول معنايه در
يقال سحاب دالح اى كثير الماء جمعى دلح كلور ركع وزننده و دوالح كلور كواهل كبى (التدالح) تفاعل وزننده
ايكى كسه برآغر شيئه براغاج چكوروب برابرجه كوتورمك معناسنه در صريق حاللرينك فتحى وياغ يدكى
كوتوردكلرى كبى يقال تدالحاه فيما بينهما اذا حملاه على عود (دولح) جوهر وزننده بر خاتون آديدر (الدلح)
صرد وزننده چوق ترلين آته دينور يقال فرس دلح اى الكثير العرق (الدلبحة) دربحه وزننده ومرادفيدركه
باشى اكوب بلنى قنبور لتمق معناسنه در يقال دلبح الرجل اذا حنى ظهره وطأطأه يعنى رأسه (التدميح) تفعيل وزننده
باشى اشاغى يه پك اككمك معناسنه در يقال دمح الرجل تدميحا اذا طأطأ رأسه (الدمحمح) سفرجل وزننده يوالق
دوزنسنه يه دينور طوب كله سى كبى (الدملحة) دحرجه وزننده و مرادفيدركه يوارلمق معناسنه در يقال دملح الحجر
اذا دحرجه (الدملحة) دالك وميمك ضميله ايرى جثه لو اتنه طولو طقناز طوپاچ خاتونه دينور (الدنوح) قعود وزننده
ذليل اولمق معناسنه در يقال دنح الرجل دنوحا من الباب الثالث اذا ذل (التدنيح) تفعيل وزننده دنوح معناسنه در
(الدنح) دالك كسريله نصارى طائفه سنه مخصوص بربصقليه آديدر * شارح ديركه كرچه بونى عرب تكلم ايدرلر
لكن عربيتى مظنوندر * مترجم ديركه لفظ مزبور سريانيدر كانون ثانينك آلتنجى كوننه دينوركه آنده نصارى طائفه سى
خاچلرينى صويه براقورلر واول كون بصقليه لرى اولمغله اكا اطلاق اولنور سريانيده طلوع معناسنه دركه مراد
اردن نهرندن طلوع حضرت عيسادر (الدنبح) سنبل وزننده بدخوى و بدمزاج كسه يه دينور (الداح) راح
وزننده منقش چوجق اويجاغنه دينوركه آنكله چوجقلرى آويدوب اكلندررلر ومنه * الدنيا داحة * وهو نقش يلوح
للصبيان يعللون به و برقاچ قات قيتان مقوله سندن اورلمش بلازكه دينوركه نسوان بلكجه لرينه چكوررلر وخلوق
ديدكلرى طيبه دينوركه حجازده متعارفدر واكوز مقوله سنك صرتلرنده اولان آلاجه لغه وخطوط منقشه يه

دینور (الدوحة) حجره وزننده اولو اغاجه دینور شجرهٔ عظیمه معناسنه جمع جنسی دوح کلور (الدوح) دالك
فتحی وواوك سكونیله انسانك قارنی بیویوب اشاغی صارقق معناسنه در یقال داح بطنه یدوح دوحا اذا عظم بطنه
واسترسل واغاج بیویوب اولو لنمق معناسنه در یقال داحت الشجرة اذا عظمت (الدائحة) رائحه وزننده بیویوب
اولو لنمق اوزره اولان شجره یه دینور (الاندیاح) انفعال وزننده بودخی قارن بیویوب اشاغی صارقق معناسنه در
یقال انداح بطنه بمعنی داح (التدویح) تفعیل وزننده طاغتمق معناسنه در یقال دوّح فلان ماله اذا فرّقه (الدیحان)
ریحان وزننده چکرکه یه دینور جراد کبی ﴿فصل الذال المعجمة﴾ (الذبح) ذالك فتحی وبانك سكونیله و (الذباح)
ذالك فتحیله یارمق معناسنه در یقال ذبح الشیٔ ذبحا وذباحا من الباب الثالث اذا شقه اصل معنای موضوعی بودر
وبرنسنه یی یاروب آیرمق معناسنه استعمال اولنور یقال ذبحه اذا فتقه وبوغزلمق معناسنه در یقال ذبح الشاة اذا نحرها
وبركسه نك صقالی چنه لرنده وآلت دوداغنك آلتنده بتیوب همان اككی آلتنده بوغازینه طوغری بتوب صارقق
اولورسه ذبحت اللحیة فلانا دیرلر كویاكه لحیه بچاق كبی یاخود اثر ذبح كبی بوغازنده نابت ونمایان اولمشدر اول كسه یه
قور صاغندن صقاللو تعبیر اولنور * مؤلفك بورادهٔ فهو مذبوح بها قولی بومعنایه متعلقدر بها ضمیری لحیه یه راجعدر
وذبح بوغمق معناسنه استعمال اولنور یقال ذبحه اذا خنقه وكوپ مقوله سنی یاروب دلمك معناسنه مستعملدر یقال ذبح
الدنّ اذا بزله (الذبح) ذالك كسریله بوغازلنه جق حیوانه دینور قربانلق قیون كبی * قال الشارح ومنه قوله تعالی
﴿وفدیناه بذبح عظیم﴾ وهو مایذبح (الذبح) صرد وزننده و (الذبح) عنب وزننده برنوع منتار آدیدر مراد بیاض
نوعیدر وذبح صرد وزننده یبان هاوجنه دینور جزر برّی معناسنه وبرشقه نبات آدیدر (الذبیح) امیر وزننده بوغزلنمش
حیوان مذبوح معناسنه در فعیل بمعنی مفعولدر وغلبهٔ اسمیتی مؤنثنده هاء ادخالنی موجب اولمشدر وحج شریفده
وقربان بیرامنده قربان ایلكه صلاحیتی اولان حیوانه دینوركه بچاغه كلور حیوان تعبیر اولنور وذبیح اسمعیل علی نبینا
وعلیه السلام حضرتلرینك لقبلریدر قصه لری معلومدر ﴿انا ابن الذبیحین﴾ حدیثنده بری مشار الیه وبریسی
حضرت رسول اكرمك پدرلری عبدالله بن عبدالمطلب جنابلریدر عبدالمطلبك اولاد ذكوری اولمامغله اون نفره
بالغ اولدقده برینی قربان ایلك اوزره نذر وعهد ایلمشیدی بعده اولاد مطلوبه یه نائل اولوب اوكنجیسی عبدالله اولمغله
نذرینه وفا ایلك جهتیله ذبح مراد ایلدكده بعض عقلاء دلالتیله اونردوه ایله قرعه ایدوب اوكنجی دفعه ده دوه اولمق
اوزره ظهور ایلمكله فداطریقیله یوز دوه قربان ایلدی بوملابسه ایله اكا دخی ذبیح اطلاق اولندی (الاذّباح) همزه نك
وذال مشدده نك كسریله قربانلق قیون ایدنمك معناسنه در وبو افتعال بابندندر تاء افتعال ذاله قلب وادغام اولنمشدر
یقال اذّبح الرجل اذا اتخذ ذبیحا (التذابح) تفاعل وزننده ناس بری برینی ذبح ایلمك معناسنه در یقال تذابح القوم
اذا ذبح بعضهم بعضا (المذبح) مقتل وزننده اسم مكاندر بسملكاه معناسنه قناره تعبیر اولنور وپرده اولان شول
یاریغه اطلاق اولنوركه برقارش مقداری اوله جمعی مذابح كلور (المذبح) منبر وزننده بوغازلیه جق بچاغه دینور
(الذبّاح) رمّان وزننده ایاق پرمقلرینك ایچ یوزلرنده عارض اولان یاریقلره دینوركه پك المویررو بونده غراب وزننده
لغتدر (الذباح) غراب وزننده سمیتلو برنبات آدیدر وبرو جع اسمیدركه بوغازده حادث اولور كماسیذكر (المذابح)
میمك فتحیله مذبحك جمعیدركه اسم مكاندر ومذابح محرابلره ومقصوره لره كه نصاری معابدلرنده اولور ونصاری
كتابخانه لرینه اطلاق اولنور محالّ قربیت اولدقلریچون وبو اطلاق قبل الاسلامدر (الذابح) دوه نك بیوننك
یصیلغندن بوغازی اوزره باصیلور برداغ یاخود برداغلغی اسمیدر وشول قیللره وتویلره اصلاق اولنوركه طماقله
حلقومدن ذبح اولنه جق محلك ارالغنده نابت اولور (سعد الذابح) فلكده ایكی برّاق كوكبدركه منازل قمردندر میانه لری
برذراع مقداری وبرینك كویاكه بوغازنده بركوچك كوكب واردركه كویا آنی ذبح ایدر شكلنده مرئیدر (ذبحان)
عثمان وزننده یمنده بربلده در وبرجماعت آدیدر واصحابدن عبید بن عمروك جدّی اسمیدر (التذبیح) تدبیح وزننده
ومرادفیدركه ركوع هیئتنده باشی پك اشاغی یه اككمك معناسنه در * قال الشارح ومنه الحدیث انه علیه السلام
﴿نهی عن التذبیح فی الصلوة﴾ والمشهور بالدال المهملة كما ذكر (الذبحة) ذالك ضمیله همزه وزننده و (الذبحة)
عنبه وزننده و (الذبحة) ذالك كسریله كسره وزننده و (الذباح) كتاب وزننده و (الذباح) غراب وزننده كه
بوتكراردر بوغازده حادث اولور بروجع آدیدر علی قول بعض اسباب عارضه سیله ماده سی قاندركه بوغازده مجتمع
اولمغله بوغاز شیشوب علیلی خنق واهلاك ایدر وبوخناق انواعندن خناق كلبی دیدكلریدر (الذحّ) ذالك فتحی وحانك
تشدیدیله ال ایاسیله اورمق معناسنه در یقال ذحّ فلانا ذحّا من الباب الاول اذا ضربه بالكفّ وجماع ایلمك معناسنه در یقال
ذحّها اذا جامعها ویارمق معناسنه در یقال ذحّ الحطب اذا شقه وبرنسنه یی دوكوب خرد ایتمك معناسنه در یقال ذحّ

﴿فصل الذال المعجمة﴾

الفلفل اذا دقه (الذحذحة) زلزله وزننده آدیملری صیق صیق اتارق سرعتله یورمك معناسنه در یقال ذحذح
الرجل اذا قارب خطوه مع سرعة ویل طپراغی توزیدوب صاورمق معناسنه در یقال ذحذحت الریح التراب اذا سفته
(الذوذح) کوکب وزننده بلی کوشك آدمه دینورکه قبل الایلاج انزال ایدر اوله علی قول عنین و بی رجولیت اولانه
دینور (الذحذح) هدهد وزننده و (الذحذاح) خنحاث وزننده قارنی بیوك بودوره دینور (الذرّاح) زنّار وزننده
و (الذرّوح) قدّوس وزننده و (الذرّیح) سکّین وزننده و (الذرّوح) سفود وزننده و (الذروح) صبور وزننده
و (الذراح) غراب وزننده و (الذرّح) قبر وزننده و (الذریحة) کنیسه وزننده و (الذرنوح) ذالك و نونك ضمیله
و (الذرحوح) ذرنوح وزننده و (الذرحرح) ذالك و رانك ضمیله و رانك فتحیله فعلعل وزننده و رای ثانیه نك
تشدیدیله لغتدر بر قرمزی بوجك اسمیدر که سیاه سیاه نقطه لری واردر ذباب کبی طیران ایدر و سمومدندر ترکیده قدوز
بوجکی دیدکلریدر جمعی ذراریح کلور (الذرح) جرح وزننده طعامه ذکر اولنان بوجکی قاتمق معناسنه در که تسمیم
ایچون ایدرلر یقال ذرح الطعام ذرحا من الباب الثالث اذا جعل الذراح فیه و برنسنه یی یله طوتوب صاورمق معناسنه در
یقال ذرح الشیء فی الریح اذا ذرّاه (التذریح) تفعیل وزننده بودخی طعامه قدوز بوجکی قاتمق معناسنه در یقال ذرّح
الطعام بمعنی ذرح و یکی طولومی رایحه سی کیدوب طیب اولمق ایچون چامور ایله صوامق معناسنه در یقال ذرّح الاداوة
اذا طلاه بالطین لتطیب رایحتها (الذریحیّ) وزریّ وزننده بك قرمزی دیمکدر احمر لفظنی مؤکددر مادهٔ
مذکوره دن مأخوذدر یقال احمر ذریحیّ ای ارجوان (الذریح) امیر وزننده الچق طاغلره دینور هضاب معناسنه مفردی
ذریحه در هایله و ذریح بر ارکك دوه آدیدر ابل ذریحیات اکا منسوبلردر و برجاعتك پدری اسمیدر و برجاعت آدیدر
(ذریح) زبیر وزننده حمیر قبیله سندن بر محدّث آدیدر (الذرح) فرح وزننده بر شجر آدیدر آندن دوه یه سمر اتخاذ ایدرلر
(ذرح) زفر وزننده یزید السکونی نام شاعرك پدری اسمیدر (ذو ذراریح) اذواء تعبیر اولنان ملوك یمندن برینك لقبیدر
و بنو تمیم قبیله سندن بر متعین سرکرده نك لقبیدر (المذرّح) معظم وزننده صویی غالب اولان سوده و باله اطلاق اولنور یقال
لبن وعسل مذرّح ای غلب علیه الماء (الذراح) سحاب وزننده صوقاتلمش سوده دینور یقال لبن ذراح ای ضیاح (اذرح)
افلس وزننده که رانك ضمیله درشام اولکه سنده اجربا نام قصبه یاننده بر بلده در مابینلری اوچ مرحله دردینلر غلط ایلمشدر
نته که جرب ماده سنده بیان اولندی (التذقح) قافله تفعل وزننده برکسنه یه بی اصل برجرم و جنحه عزو و اسناد ایلمك
معناسنه در یقال تذقّح له اذا تجرّم و تجنی علیه مالا یذنبه و یقال فلان متذقح للشرّ ای متلقّح ای مفتر بما لم یذنبه (الذقّاحة)
ذالك ضمی و قافك تشدیدیله دائما ناسه افترا ایدوب ایشلمدیکی جرم و جنایت اسناد ایدر اولان کمسه یه دینور (الذلّاح)
رمّان وزننده صوقاتلمش سوده دینور (الذوح) ذالك فتحی و واوك سکونیله عنف و شدّتله یورمك معناسنه در یقال ذاح
الرجل یذوح ذوحا اذا سار عنیفا و قیون وکچی مقوله سی دوابّ و مواشی یی برکدرمك معناسنه در یقال ذاح الغنم و نحوها
اذا جمعها (التذویح) تفعیل وزننده دوه سوریسنی طاغتمق معناسنه در یقال ذوّح ابله تذویحا اذا بدّدها و برنسنه یی
تفریق ایلمك معناسنه در یقال ذوّح ماله اذا فرّقه (المذوح) منبر وزننده عنف و شدّتله طوارسورن کمسه یه دینور

فصل الراء

فصل الراء (الربح) رانك کسری و بانك سکونیله تجارتده فائده ایتمك معناسنه در یقال ربح التاجر فی تجارته
ربحا من الباب الرابع اذا استشفّ وربح وربح فتحتینله و رباح سحاب وزننده اسملردر نفس فائده یه دینور مثلا
تجارتدن بش درهم انتفاع ایلسه اکا دینور وربح فتحتینله بیع و تجارت ایچون جلب اولنان آت و دوه سوریسنه
دینورکه جلب تعبیر اولنور و ایچ یاغنه دینور شحم معناسنه و دوه یاوریسنك کوشکلرینه دینور فصلان صغار معناسنه
مفردی رابح در علی قول مفرددر مطلق دوه کوشکنه دینور فصیل معناسنه جمعی رباح در رانك کسریله جمل
و جمال کبی (الرابحة) فائده لو تجارته وصف اولور یقال تجارة رابحة ای یربح فیها و بولیل نائم قبیلندن اسناد
مجازیدر (المرابحة) مفاعله وزننده برمتاعه آلندیغی بهادن یعنی سرمایه دن فضله فائده ویرمك معناسنه در

مطلب

تقول رابحته علی سلعته ای اعطیته ربحا * شارح دیر که دور شرعی دیو فقهانك تعلیم ایلدکلری اوزره استدانه
و استقراض ایدن کمسه آلدیغی نقدی رضاسیله بر مقدار ضمیمه ایله ادا ایلمکدر که اول زیاده یی ربادن تخلیص ایچون
اول قدر قیمتلو بر متاعی صاحب نقددن اشترا و بهاسی اولمق اوزره نقده ضم و جمله سی دین مشروع اولوب صکره
اول متاعی مدیون دخی برکسنه یه هبه ایدوب اولدخی صاحب اوّلنه اعطا ایدر و بو صورت تقرر ایدوب تعامل ناس
بیك سنه یه قریبدر که بویله اوله کلمشدر تعامل ناس اجماع منزله سنده در تعاملده قدم بولنان امری انکارده خطر
مقرردر انتهی (الربّاح) تشدیدباله رمّان وزننده اوغلاغه دینور و ارکك میمونه دینور و صغیر و خرده دوه کوشکنه
دینور (ربّ رباح) رانك ضمی و اضافتله بر نوع خرما اسمیدر (الربح) صرد وزننده دوه کوشکنه دینور و اوغلاغه

دینور و برنوع قوش آدیدر (الارباح) همزه‌نك کسریله مهمانه دوه کوشکاری ذبح ایلك معناسنه‌در یقال اربح فلان اذاذبح لضیفانه الفصلان و ناقه‌یی ارکن و بردخی نصف نهار وقتنده صاغمق معناسنه‌در یقال اربح الرجل الناقة اذاحلبها غدوة و نصف النهار (رباح) سحاب وزننده برجاعت آدیدر واندلس اولکه‌سنده برقلعه آدیدر محمد بن سعد اللغوی و قاسم بن الشارب الفقیه و محمد بن یحیی النحوی اورادندر (الرباحیّ) صباحیّ وزننده برجنس کافور آدیدر * جوهری صحاحده رباح برکوچك جانوردرکه کافور آندن صاغیلور دیو بیانی محض خلف یعنی غلط فاسددر و بعض صحاح نسخه‌لری اصلاح اولنوب دوبه یرینه بلده تحریر اولنمغله اولدخی غلطدر زیرا کافور برشجرك صمغیدرکه شجرك جوفنده تکوّن ایدر شجر ارغالندقده یرندن قوپوب بری برینه چارپلوب خشردایه‌رق طشره صاچلوب استخراج اولنور * مترجم دیرکه مفرداتده بورسمه مرسومدرکه کافور برقاچ قسم اولور رباحی وقیصوری وموتی دیرلر اعلاسی رباحی قسمیدرکه آق وحمرته مائل ومصطکی‌یه شبیه اولور بلاد هنددن سرندیبده نابت برشجرك صمغیدر ابتدا رباح نام پادشاه زماننده بولنمغله اکا نسبتله رباحیّ اطلاق ایلدیلر (التربیح) تفعیل وزننده برکسه خانه‌سنده میمون بسلمك معناسنه‌در یقال ربّح الرجل اذا اتخذ الرباح ای القرد فی منزله (التربّح) تفعل وزننده متحیر اولمق معناسنه‌در یقال تربّح الرجل اذا تحیر (ربیح) زبیر وزننده اسامیدندر ربیح بن عبدالرحمن بن ابی سعید الصحابیّ الخدریّ فرددر یعنی همنامی یوقدر و رواة احادیثدندر (الرجوح) قعود وزننده و (الرجحان) برهان وزننده ترازونك برکوزنده اولان موزون طرف دیکرندن زیاده اولمغله آغر کلوب اشاغی‌یه میل ایلك معناسنه‌درکه آغمق تعبیر اولنور یقال رجح المیزان رجوحا ورجحانا من الباب الثالث والاول والثانی اذامال (الارجاح) همزه‌نك کسریله و (الترجیح) تفعیل وزننده مشتری‌یه میزاندن آغر وآرتق کذلك برنسنه‌یی برینه دیکرندن زیاده ویرمك معناسنه‌در یقال ارجح لفلان ورجّح له اذا اعطاه راجحا (الراجح) و (الرجاح) سحاب وزننده صغریسی بیوك خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة راجح ورجاح ای عجزاء ورجاحك جمعی رجح کلور ضمتینله (المرجوحة) میمك فتحیله و (الارجوحة) اضحوکه وزننده و (الرّجاحة) رمّانه وزننده و (الرجاحة) ثمامه وزننده صالنجفه دینور ایپدن قوروب صالنورلر (الترجّح) تفعل وزننده برنسنه آغر کلمکله برطرفه میل ایدوب آغمق معناسنه‌در و باحرفیله متعدّی اولور ترجحت الارجوحة بالغلام اذامالت و صالنجق کبی بری اوته کیدوب کلمك و صالنمق معناسنه‌در یقال ترجّح الشیٔ اذاتذبذب ودوه یورغارکن بری اوته صالنوب ارغالنمق معناسنه استعمال اولنور یقال ترجّح البعیر اذا اهتزّ فی رتکانه (الارتجاح) افتعال وزننده بودخی برطرفه آغمق معناسنه‌در یقال ترجحت بالغلام الارجوحة فارتجح ای مال ودوه یورغارکن بری اوته ارغالنمق معناسنه‌در یقال ارتجح البعیر اذا اهتزّ فی رتکانه و صغریسی بیوك خاتونك یوررکن صغریسی بری اوته کیدوب کلسه ارتجحت روادفها دیرلر تذبذبت معناسنه (المراجحة) مفاعله وزننده قنغیمز آغر کلور دیو طارتشمق معناسنه‌در کرك حقیق وکرك معنوی اولسون و بو باب مغالبه‌ده استعمال اولنور تقول راجحته فرجحته ای کنت ارزن منه (الاراجیح) اراجیف وزننده ارجوحه‌نك جمعیدر واراجیح چول بیابانه اطلاق اولنور آنده کیدن کسه‌لری وحیوانلری یوروب ارجوحه کبی صالندیغیچون ودوه‌لرك یورغارکن بری اوته صاللنوب ارغالنملری حالتنه دینور مفردی ارجوحه‌در (المراجیح) مرجاحك جمعیدر ذات اراجیح اولان دوه‌لره دینور یقال ابل مراجیح ای ذات اراجیح وحلم ورزانت صاحبی آدملره اطلاق اولنور یقال رجال مراجیح ای حلماء ومیوه‌سی پك چوق اولان خرما اغاجلرینه اطلاق اولنور یقال نخل مراجیح ای مواقیر (الرجح) رانك ضمی وجیمك سکونیله و بعض نسخه‌ده رکع وزننده مضبوطدر هر حالده راجحك جمعیدر ترید ایله یاخود ات ایله طپطلو اولان کاسه‌لره اطلاق اولنور یقال جفان رجح ای مملؤة ثریدا ولحما وکثرت وازدحاملرندن حرکت وسیرلری ثقیل وآهسته اولان عسکرلره اطلاق اولنور یقال کتائب رجح ای جرّارة ثقیلة (مرجح) مقعد وزننده و (راجح) اسماء رجالندندر (الرحح) رانك وحای مهمله‌نك فتحیله آت وقاطر مقوله‌سنك طرنقلرنده برمقدارجه وسعت اولمغه دینورکه محامددندر پك زیاده‌سی که یایوان اولمقدر وطارلغی که کوچك ومنقبض اولمسیدر معایبدندر (الرحح) ضمتینله بول ویایوان کاسه‌لره دینور (الارحّ) اصحّ وزننده طبانلری دوز اولان کشی‌یه دینورکه کرلی اولمز یقال رجل ارحّ ای الاخمص لقدمیه وبقنه قلری یصی ویایوانجه اولان طاغ کچیسنه وجیرانه دینور (الترحرح) تزلزل وزننده طوار قسمی تبوّل ایلك ایچون آپشمق معناسنه‌در یقال ترحرح الفرس اذا فحج قوائمه لیبول (الرحرح) و (الرحراح) و (الرحرحان) رالرك فتحیله بول ویایوان اولان نسنه‌یه دینور یقال شیٔ رحرح ورحراح ورحرحان ای واسع منبسط عیش رحراح بوندن مأخوذدر ورحرحان عکاظ نام محله قریب برطاغك آدیدر

بنو تميمك آنده بروقعه‌لری اولمغله يوم رحرحان معروفدر (الرّحة) رانك وحای مشدده‌نك فتحيله يلانه دينور رحيه معناسنه بونك اصلی رحيه ايدی ياء حايه قلب وادغام اولندی (الرحرحة) زلزله وزننده بركسه قصد ايلديكی خصوصك قعر ونهايتنی پك اراشدرميوب كركی كبی اوزرينه دوشميه‌رك مسامحه‌لو طوتمق معناسنه‌در يقال رحرح الرجل اذا لم يبالغ قعر ما يريده و بر كلامی تصريح و ايضاح ايليوب كنايه و تعريضله سويلك معناسنه‌در يقال رحرح بالكلام اذا عرّض ولم يبين و برشيئی بركسه قتنده آچيوب وطميوب ستر ايلك معناسنه‌در كه آچزده قومق تعبير اولنور يقال رحرح فلان عن فلان اذا استر دونه (الردح) مدح وزننده حشم نشين طائفه‌سی چادرلرينك اكسه‌سنه برشقه دخی صوقشدرمق علی قول اوزرينه بالچيق صيوامغله متكاثف قلمق معناسنه‌در يقال ردح البيت ردحا من الباب الثالث اذا ادخل شقة فی مؤخّره او كاثف عليه الطين و ردح وجع خفيفه دينور يقال اخذه ردح ای وجع خفيف و ثابت و مستقرّ اولمق معناسنه‌در ومنه يقال ما صنعت فلانة فيقال فی جوابه سدحت وردحت قوله سدحت ای اكثرت من الولد وردحت ای ثبتت وتمكنت يعنی عند زوجها كذلك سدح الرجل وردح ديرلر حاجت ومرامنه نائل اولدی معناسنه كذلك سدحت المرأة وردحت ديرلر زوجی عندنده وقع وقدر وحرمت بولدی ديه‌جك يرده بونلرك جمله‌سی ثبات و اطمينان معناسنه‌ندر (الارداح) همزه‌نك كسريله ردح ايله معنای اوّلده مرادفدر يقال اردح البيت بمعنی ردحه (الردحه) جرعه وزننده كوچر طائفه‌سنك چادرلری اكسه‌سنه چكدكلری ستره‌يه دينور رحرم ايچون ياخود كيلار وخزينه ايلك ايچون چكرلر علی قول صكره‌دن صوقشدريلان پارچه‌يه دينور و بوللق حالتنه دينور يقال لك عنه ردحة ای سعة (الرداح) سحاب وزننده صغريسی وقيناقلری ملحم وثقيل اولان خاتونه دينور وبيوك چناغه دينور ولشكر جرّاره دينوركه كثرت و ازدحامندن سير وحركتلری آهسته وآغر اوله و داللری بداقلری واسع ومنبسط اولو اغاجه دينور استانكوی چناری كبی و يوكی آغر اركك دوه‌يه دينوركه يوك باصمغله آغرلنمش اوله و ايری قويرقلی قوچه دينور واجوزلق و بوللق يره دينور وعظيم وثقيل اولان فتنه‌يه دينور جمعی ردح كلور ضمتينله ومنه قول علیّ رضی الله عنه ❁ انّ من ورائكم امورا متماحلة ردحا ❁ ويروی ردّحا بالضم والتشديد ای امورا متطاولة وفتنة ثقيلة عظيمة (الردحیّ) كردیّ وزننده كوی بقالنه دينور يقال هو ردحیّ ای بقال القری (المرتدح) مرتجل وزننده مصدر ميمی در بوللق معناسنه‌در يقال لك عنه ردحة ومرتدح ای سعة (الرداحة) سحابه وزننده صرتلان صيدی ايچون صحرالرده ياپدقلری كوملتی‌يه دينور (الردح) فتحتينله زمان مديد معناسنه‌در يقال اقام ردحا من الدهر ای زمنا طويلا (رديح) زبير وزننده (ردحان) فرحان وزننده اساميدندر (الرزوح) زای معجمه ايله قعود وزننده و(الرزاح) سحاب وزننده دوه‌يورغنلقدن ياخود پك زبونلقدن طورغون وفرومانده اولمق معناسنه‌در يقال رزحت الناقة رزوحا ورزاحا من الباب الثالث اذا سقطت اعياء او هزالا (الرزح) مدح وزننده مزراقك ديب دموريله سانجمق معناسنه‌در يقال رزح فلانا بالرمح اذا زجّه به (الترزيح) تفعيل وزننده دوه‌يی زبونلدوب دوشكون ايلك معناسنه‌در تقول رزّحت الناقة اذا هزلتها (الرزحی) مرضی وزننده و(الرزاحی) نصاری وزننده و(المرازيح) مصابيح وزننده و(الرزّح) سكر وزننده زبونلقدن دوشكون اولان دوه‌لره دينور يقال ابل رزحی ورزاحی ومرازيح ورزّح ای ساقطة من الهزال (المرزيح) ميمك كسريله مطلقا صوت معناسنه‌در *جوهری شديد الصوت ايله بيان ايلكله غلط ايلشدر (المرزح) مقعد وزننده مقطع بعيد يعنی اوزون اوزادی مقصد ومنزله دينوركه دوه‌اكا واصل اولنجه قدر زبون وفرومانده اولور و ارض مطمئنه‌يه دينور (المرزح) منبر وزننده اصمه‌لق وهرك تعبير اولنان اغاجه دينوركه آنكله اصمه چبوقلرينی يردن قالدررلر (رزاح) سحاب وزننده ابن عدیّ ابن كعب اسميدركه عربدن برقبيله‌نك پدری ايدی (رزاح) كتاب وزننده ابن ربيعة بن حرام بن ضبه‌در (رازح) خولان قبيله‌سندن منشعب برقبيله پدريدر وعاصم بن رازح محدثيندندر واحمد بن علیّ بن رازح جاهليدر (الرسح) فتحتينله قيناقلرك واويلقلرك اتلری پك آز وصيربق اولمق معناسنه‌در يقال رسح الرجل رسحا من الباب الرابع اذا قلّ لحم عجزه وفخذه (الارسح) احمر وزننده اوتوراق يرينك واويلقرينك اتی پك آز اولان كشی‌يه دينور وقورد قسمنك صغريلری اتی قليل وخفيف اولديغندن ارسح اطلاق اولنور (الرسحاء) حمراء وزننده ارسحك مؤنثيدر ورسحاء چركين عورته اطلاق اولنور عند العرب قبحی بيوك عورت معتبره اولمق حسبيله جمعی رسح كلور حمراء وحمر كبی يقال امرأة رسحاء ای قبيحة (الرشح) رانك فتحی وشين معجمه‌نك سكونيله ترلمك معناسنه‌در يقال رشح الجسد رشحا من الباب الثالث اذا عرق وآهو شوق وشطارتندن بری اوته صچرايوب اوينامق معناسنه‌در يقال رشح الظبی اذا قفز واشر وآزجه نسنه ويرمك معناسنه استعمال اولنوركه معنای اوّلدن مأخوذ و باء حرفيله متعديدر يقال لم يرشح له بشیء ای لم يعطه (المرشح) منبر وزننده و(المرشحه) هايله تكلتی‌يه ترچيقمسون ديو تكلتی آلتنه قودقلری ترلك تعبير اولنان كچه‌يه دينوركه تكلتی كچه‌سی

اوله جقدر فارسيده نمدزين ديرلر و بعضيسنده اولمامغله تكلتى مرشحه اولور بومناسبتله اياغه كييلان ترلكه ده اطلاق
اولنور (الرشيح) اميروزننده تره دينور عرق معناسنه و برنبات آديدر امّهات سائره ده مطلقا نبات ايله مفسردر (الترشيح)
تفعيل وزننده بسلمك و تربيه ايلك معناسنه دركه بركسه ده امر مخصوصه استعدادك حصولنه سعى ايلكدن عبارتدر يقال
رشّح الصبىّ اذا ربّاه ومنه يقال هو يرشّح للملك على بناء المجهول اى يربىّ ويؤهّل له * وترشيح دوابّ ومواشى يه تقيدو حسن
رعايت و تيمار ايلك معناسنه در يقال رشّح المال اذا احسن القيام عليه و كيك ياوريسنى طوغرديغى ساعتده اوزرينى يالامق
معناسنه در يقال رشّحت الظبية ولدها اذا لحسه من الندوّة ساعة ولده (الترشّح) تفعل وزننده ياورى قوتّلنوب اناسيله
يوريمكه باشلمق معناسنه در يقال ترشّح الفصيل اذا قوى على المشى مع امّه فهو راشح وامّه مرشح زيرا اناسى يوريمكه
تربيه ايله آلشدرر (الراشح) وجه مذكور اوزره قوتلنوب اناسيله يوريمكه باشليان ياورى يه دينور و مطلقا يريوزنده كزن
حشرات واهوامه دينور وشول طاغه اطلاق اولنور كه ديبندن صو رشح ايدوب دائما نمناك اوله جمعى رواشح كلور
وبعض احجار ارالقلرندن تركبى صيزوب سيلان ايدن صو صرنديسنه دينور و رواشح ثعل الشاة معناسنه دركه
قيون قسمنك ممه لرى اوجلرنده اولان سكيل طرزنده خرده خرده زائده يه دينور (الارشح) ارجح وزننده بغايت
حدّت ذهن و ذكا و فطنت صاحبى آدمه اطلاق اولنور يقال هو ارشح فؤاد اى اذكى (الاسترشاح) چايرك
بويلنوب اوزامسنه منتظر اولمق معناسنه در يقال يسترشحون البقل اى ينتظرون ان يطول فيرعوه و قوزى
واوغلاق مقوله سنى بيوتمك ايچون تقيد ايدوب بسلمك معناسنه در يقال يسترشحون البهم اى يربوّنه ليكبر واوت
بويلنوب نشو ونما بولمق معناسنه در يقال استرشح البهمى اذا علا وارتفع (المسترشح) شينك فتحيله اسم مكاندر
قوزى واوغلاق بسليه جك يره دينور (الرصح) رانك وصادك فتحيله انسان وحيوانك اكسه لرنده ايكى اوجه نك
و قيناقلرك مابينى صيق اولمق معناسنه دركه آتده صتانى طار تعبير اولنور غير محمود در (الارصح) وصف مذكور
اوزره اولان ارككه دينور مؤنثنده رصحاء دينور (الرضح) رانك فتحى وضاد معجمه نك سكونيله چقل وچكردك
مقوله سى قاتى نسنه يى قيروب اوفاتمق معناسنه در يقال رضح الحصى والنوى رضحا من الباب الثالث اذا كسره
(الترضّح) تفعل وزننده آندن مطاوعدر يقال رضحه فترضّح (الرضح) رانك ضميله آندن اسمدر اوفانمش چكردكه
دينور مرضوح معناسنه (الرضيح) امير وزننده بودخى مرضوح معناسنه در * مؤلفك بوراده والنوى المرضوح
قولى عطف تفسيردر (المرضاح) مفتاح وزننده طاش وچكردك مقوله سنى قيره جق طاشه دينور (نوى الرضح)
هوى المدح وزننده قيرمق ايچون اوردقلرنده صيچرايان چكردكلره دينور (الارتضاح) افتعال وزننده عذر ديلمك
معناسنه در يقال ارتضح من كذا اذا اعتذر (الارفح) فايله اصلح وزننده شول بوينوزلو قوچ وتكه مقوله سنه دينوركه
بوينوزلرينك ارالغى آچق اولوب وقولاقلرينه طوغرى قيوريلوب كتمش اوله (الترفيح) تفعيل وزننده ترفى
معناسنه دركه تأهل ايدن كمسه يه بالرفاء والبنين يعنى برى بريكز ايله حسن امتزاج ايدوب دوللو دوشلو اوله سز ديو
دعا ايلكدن عبارتدر يقال رفحه ترفيحا اذا قال له بالرفاء والبنين ورفح كلمه سنك اصلى رفأ ايدى قرب مخرج سببيله همزه حايه
مبدل اولدى (الرقاحة) رانك فتحيله كسب وتجارت معناسنه در * قال الشارح ومنه تلبية الجاهلية جئناك للنصاحة
لم نأت للرّقاحة (الترقّح) تفعل وزننده امك چكوب كسب وكار ايلك معناسنه در يقال ترقّح لعياله اذا تكسب
(الترقيح) تفعيل وزننده مالك اوزرينه اولوب رعايت واصلاحنه قيام واهتمام ايلك معناسنه در يقال رقّح ماله
اذا اصلحه وقام عليه (الرقاحىّ) صباحىّ وزننده مالى تقيد ورعايتله كما ينبغى كوروب كوزه دن آدمه دينور يقال هو
رقاحىّ مال اى ازاؤه (الركح) مدح وزننده برنسنه يه سويكنوب طيانمق معناسنه در يقال ركح عليه ركحا من الباب الثالث
اذا اعتمد واستند عليه (الاركاح) همزه نك كسريله ركح معناسنه در يقال اركح عليه بمعنى ركح وطياندرمق على قول
صغندرمق معناسنه در يقال اركحه اليه اى اسنده او الجأه (الارتكاح) افتعال وزننده بودخى سويكنوب طيانمق
معناسنه در يقال ارتكح عليه اذا اعتمد عليه واستند (الركوح) قعود وزننده برنسنه يه ميل وركون ايلك معناسنه در
يقال ركح اليه ركوحا اذا ركن ورجوع وانابه ايلك معناسنه در يقال ركح اليه اذا اناب (الركح) رانك ضميله طاغك ركن
وناحيه سنه دينور جمعى ركوح كلور واركاح كلور وخانه نك ساحه وحولوسنه دينور وتمله دينور اساس كبى بونك جمعى
اركاح كلور (الركحة) جرعه وزننده بودخى ساحۀ خانه يه دينور وچناقده باقى قلان تريد قطعه سنه دينور (المرتكحة)
مرتكبه وزننده تريد ايله صمصق طولمش كاسه يه دينور يقال جفنة مرتكحة اى مكتنزة بالثريد (المركاح) مصباح
وزننده شول أيره وسمره دينوركه آتك ودوه نك ارقه لرنده كيرو قالوب قاچار اوله يقال سرج ورحل مركاح اى يتأخر
عن ظهر الفرس والبعير (الركحاء) حمراء وزننده غليظ ومرتفع اولان ارضه دينور (الاركاح) ركح لفظندن

جمعدرکه ذکر اولندی وارکاح بیوت رهبانه دینورکه مناسترده وکلیساده پاپاسلرك حجره‌لرندن عبارتدر (رکاح)
رانك کسریله برکلبك آدیدر وبنوثعلبة بن سعددن برکیمسه‌نك فرسی اسمیدر (رکاح) سحاب وزننده برموضعدر
(الترکح) تفعل وزننده برمحلده مضایقه‌سز اوتورمق معناسـنه‌در یقال ترکح فی الدار اذا توسع وتصرف ایلمك
معناسنه‌در یقال ترکح فی المعیشة اذا تصرف ولبث واقامت ایلمك معناسنه‌در یقال ترکح فی المکان اذا تلبث (الرمح)
رانك ضمیله معروفدرکه مزراغه دینور فارسیده نیزه واصل ترکیده سکو دیرلر جمعی رماح کلور رانك کسریله
وارماح کلور ورمح فقر وفاقه‌یه اطلاق اولنور مزراق کبی جکره تأثیری مناسبتیله * مؤلف بومعنایی فصل وتشویش
ایلمشدر یقال به رمح ای فقر وفاقة (الرمح) مدح وزننده مزراقله سانجمق معناسنه‌در یقال رمحه رمحا من الباب الثالث
اذا طعنه بالرمح وطوار قیچ ایاغیله تپه اورمق معناسنه استعمال اولنور یقال رمحه الفرس اذا رفسه وچکرکه خرده
چقل طاشلرینی ایاغیله کیرو چلمك معناسنه استعمال اولنور یقال رمح الجندب اذا ضرب الحصی برجلیه وشمشك
چاقمق معناسنه استعمال اولنور یقال رمح البرق اذا لمع (الرماح) شداد وزننده مزراق یپان استاده دینور یقال هو رماح
ای متخذ الرمح یعنی صانعه ورماح بن میاده برشاعر مشهوردر (الرماحة) کتابه وزننده مزراقجیلق صنعتنه دینور
(الرامح) مزراق صاحبنه دینورکه مزراقلو تعبیر اولنور یقال رجل رامح ای ذو رمح وبو اسم فاعل نسبیدر وایکی
اوزون بوینوزی اولان اکوزه ثور رامح اطلاق اولنور (السماك الرامح) سینك کسریله فکه وقصعة المساکین دیدکلری
صورت شمالیه‌نك اوك طرفنده برکوکب اسمیدر بونك اوکنده برکوکب دخی واردرکه آنك رمحیدر دیرلر اکا بناء سماك
رامح اطلاق ایلدیلر وبومنازلدن دکلدر وحذاسنده برکوکب دخی واردرکه سماك اعزل دیرلر اوکی بوش اولدیغیچون
وسماك رامح بغایت حمرتلودر (الرماح) رانك کسریله رمحك جمعیدرکه ذکر اولندی وعربلر دوه قسمی پك طاولنوب
سمورسه یاخود ناقه پك سودلو اولوب صاغمال اولسه اخذت الابل رماحها دیرلر کویاکه اول حالت سببیله صاحبنی
ذبحدن منع ایتمش اولور (الرمیح) زبیر وزننده آلت تناسله اطلاق اولنور وعصایه اطلاق اولنور ومنه یقال اخذ فلان
رمیح ابی سعد ای اتکأ علی العصا هرما وابوسعد لقمان حکیمك کنیه‌سیدرکه ابتدا عصا استعمال ایدن اودر علی قول پك
قوجه‌لغك کنیه‌سیدر یاخود مرثد بن سعدك کنیه‌سیدرکه طرف رسالتپناهه وفود ایدن وفد عادك ریسیدر پیرلکندن
عصا استعمال ایدر ایدی (ذو الرمیح) کذلك زبیر وزننده عرب طوشانی انواعندن برنوعه اطلاق اولنورکه ایاقلری
اوزون اولور (ذو الرمحین) عمرو بن مغیره‌نك لقبیدر ایاقلری اوزون اولدیغیچون کذلك مالك بن ربیعة بن عمروك لقبیدر
جنکلرده هر النده مزراق آلوب ایکیسنی دخی قوللنور ایدی ویزید بن مرداس السلمی وعبد بن قطن نام کیمسه‌لرك دخی
لقبلریدر (الارماح) همزه‌نك فتحیله رمحك جمعیدرکه ذکر اولندی وارماح دهناء نام محلده صرتلری قنبور اوزون
اوزادی برنیچه قوم بیغنلرینه اطلاق اولنور (رماح الجن) رانك کسریله طاعونه اطلاق اولنور (رماح العقرب)
عقربك قویریغنده اولان ایکنه‌لرینه اطلاق اولنور (دارة رمح) رانك ضمیله بنو کلاب یوردنده برموضعدر (ذات رمح)
اول موضعك لقبیدر (رماح) غراب وزننده برموضعدر (عبید الرماح) و(بلال الرماح) ایکی رجلك لقبلریدر
(ملاعب الرماح) شجعان عربدن عامر بن مالك بن جعفرك لقبیدرکه ملاعب الاسنه دیمکله متعارفدر لبید شاعر
مرثیه‌سنده یعنی اشبو * لوان حیا مدرك الفلاح * ادرکه ملاعب الرماح * بیتنده قافیه ایچون ملاعب الرماح عنوانیله
نظم ایلمشدر (الرماحة) جمازه وزننده اوقی شدتله آتیلان صلب ومتین یایه اطلاق اولنور یقال قوس رماحة ای
شدیدة الدفع (ابن رمح) هذیل قبیله‌سندن برآدمدر (ذات الرماح) ضبه قبیله‌سنده برقصراق آدیدرکه برنسنه‌دن
اورکوب بلکلدیکی وقتده اهل قبیله بری برینه غنایم ظهوریله مژده ایدرلر ایدی (الرنح) رانك فتحی ونونك سکونیله
باش دونمك معناسنه‌در تقول اخذنی الرنح ای الدوار وکوچك سرچه قوشی طرزنده شول نسنه‌یه دینورکه باشك
دماغنده اولور واول دماغدن آیروجه کبی اولور (المرنحة) مذبحه وزننده کمینك کوکسنه دینور صدر السفینه
معناسنه (الترنح) تفعل وزننده مستلکدن یاخود غیری عارضه‌دن یمین وشماله تمایل ایده‌رك وپوجه اوره‌رق
یوریمك معناسنه‌در یقال ترنح الرجل اذا تمایل سکرا او غیره ومشروبی آزجه آزجه صوره‌رق ایچمك معناسنه‌در
یقال ترنح الشراب اذا تمزز (الارتناح) افتعال وزننده ترنح ایله معنای اولده مرادفدر (الترنیح) تفعیل وزننده برنسنه
اوزره بایغین کبی قپانوب دوشمك یاخود بایلوب بیخود اولمق یاخود کمیکلرینه وهن وخلل کلمکله سرخوش کبی وجودینی
طوتامیوب ایکی طرفه تمایل ایده‌رك یوریمك معناسنه‌در یقال رنح علیه ترنیحا علی بناء المجهول اذا غشی علیه او اعتراه
وهن فی عظامه فتمایل (المرنح) معظم وزننده ذکر اولنان عارضهٔ ترنیحه مبتلا کیمسه‌یه دینور وعود اغاجنك پك
اطیب واعلاسنه دینور (الترنحی) تدحرج وزننده آغزده برسوزی دوندرمك معناسنه‌درکه اظهار الطیوب آغز

ايچره اداره ايلمكدن عبارتدركه مرلدامق اولەجقدر يقال ترنجح الرجل اذا ادار الكلام فى فيه (الروح) رانك ضميله
مابه حياة الانفس يعنى مادۀ حيات اولان وديعۀ الهيه يه دينوركه جان تعبير اولنور وحكما اكا نفس اطلاق ايدرلر
وروح لفظى مذكردر نفس اعتباريله مؤنث دخى اولور * مترجم ديركه روح معناى آتيدن مأخوذدر عند المتكلمين
برجسم لطيف وشفافدركه بالذات زندەدر بدنه سرايتى كلابك كله سرايتى كبيدر ديوب هبوط وعروج وبرزخده
تردد ايلمسيله احتجاج ايدرلر * ونيجەلرى روح عرضدر واول حياتدن عبارتدركه بدن آنك وجوديله حى اولور ديرلر
وفلاسفه واكثر صوفيه ديرلركه روح جسم وعرض دكلدر * بنفسه قائم برجوهر مجرددر متحيز دكلدر تدبير وتحريك كبى
تصرفله بدنه تعلق ايدر داخل و خارج دخى دكلدر وعند الاطباء روح دمدن عبارتدر مطالب عاليۀ امام رازيده
خصوصا سيوطى مرحومك روح رسالەسنده مبسوطدر انتهى * وروح قرآن عظيم الشانه اطلاق ووحى الهى يه
اطلاق اولنور وجبريل امينه اطلاق اولنور الروح ايله جبريل همشماردر وحضرت عيسايه اطلاق اولنور ونفخ
معناسنه دركه نفس ايله اوفورمك واوفلمكدر وامر نبوّته دخى روح اطلاق اولنور باعث حيات روحانى اولديغيچون
وحضرت رب العالمينك حكم امرينه اطلاق اولنور و روح برملك اسميدركه يوزى انسان يوزى وجسدى ملائكه
صورتنده در * مؤلفك بصائرده بيانه كوره روحك حقيقتى برلطيفۀ ربّانيه وعناصر عالم علويدن برعنصر شريفدركه
مدد الهى ايله عالم سفلى يه متصل و درجات حيوانات وتفاوت حالات حسبيله حيوان قسمنه متعلق اولور و انسان
نوعى صورتده ومعناوصفتده اكمل جنس حيوان اولمغله اكا متصل اولان روح افضل ارواح اولور واول لطيفه نك
حقيقتنه وقوف طور عقول بشريه نك ماوراسيدر نهايت عوارض مميزەسيله ادراك حدّ امكانده در واوچ نوع ايله
متنوعدر حيوانىّ وطبيعىّ ونفسانىّ در * روح حيوانينك مركزى قلبدر * وطبيعينك مركزى دم * ونفسانينك مركزى
دماغدر * وروح حيوانى جميع اعضايه شرايين ديدكلرى عروق ضوارب واسطەسيله واصل اولور وروح طبيعى
اطراف بدنه اورده واسطەسيله واصل اولور ونفسانى تپەدن قدمه قدر اعصاب واسطەسيله منشور اولور وروح
حيوانينك ثمرەسى حيات وراحتدر وطبيعينك قوّت وقدرتدر ونفسانينك حسّ وحركتدر انتهى (الروح) رانك
فتحى وواوك سكونيله راحت وآسايش معناسنه در ورحمت معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿ لاتيأسوا من روح الله ﴾ اى
من رحمته وسرين وملايم اسن روزكارك وجوده طوقندقده ويرديكى سرينلكه وصفا وانبساطه دينور تقول وجدت
روح الشمال اى برد نسيمها (الروح) فتحتينله بول اولمق معناسنه در يقال روح الشىء روحا من الباب الرابع اذا وسع
و خاصة اياقلرك ارالغى بول اولمق كه آپشاق اولمق تعبير اولنور و اوجەلر بربرينه قريب اوله لكن بو فحج ديدكلرى
آپشاقلقدن دوندركه اول معايبدندر وبوجزئيجه در اول آدمه اروح دينوركه وصفدر * وكان عمر رضى الله عنه اروح *
وروح رايح كلمەسندن جمع اولور خادم وخدم كبى و پراكنده اوچان قوشلره على قول اخشام هنكامنده يوەلرينه
رجعت ايدن قوشلره اطلاق اولنور (الروحانىّ) رانك فتحى وواوك سكونيله بادنسيم اوغراغى اولان ياخود راحت
وآسايشلو اولان خوش ودلكش مقامه دينوركه روحه منسوبدر الف ونون تغيير نسبدر مبالغه يى متضمندر يقال
مكان روحانىّ اى طيب (الروحانىّ) رانك ضميله كنديده روح و حيات اولان شىءدركه جانلو ديمكدر روحه
منسوبدر وملائكه يه وجن طائفەسنه نسبتده كذلك روحانى دينور بلاجسد روح اولدقلريچون كه جسمانى مقابليدر
جمى روحانيون كلور (الريح) رانك كسريله يله دينوركه هواى متحرّكەدن عبارتدر فارسيده باد و تركيده يل
ديرلر جمى ارواح كلور واو ايله وارياح كلور يايله و رياح كلور و ريح كلور عنب وزننده و جمع الجمعى اراويح
وارايح كلور * شارح ديركه اصلى روح ايدى واوك ماقبلى مكسور اولمغله يايه قلب اولندى و قرآن كريمك
قواعدندندركه ريح مفردا شدائد و عقوباتده ورياح جمعا لطائف و انعاماتده وارد اولمشدر عادتا ريح واحده مضرّ
ومهلك اولوب رياح معتدّەنك هبوبى موجب اعتدال اولديغيچون كذلك هلاك اولان امم سالفه ريح واحده ايله
تباه اولديلر و منه الحديث كان عليه السلام يقول اذا هاجت الريح ﴿ اللهم اجعلها رياحا ولا تجعلها ريحا ﴾ واما
قوله تعالى ﴿ الله الذى يرسل الريح فتثير سحابا ﴾ فالاظهر فيه الرحمة و قرئ بلفظ الجمع وهو الاصحّ و ريح استعاره
وجهيله غلبه و قوّت و رحمت و نصرت ودولت معنالرينه استعمال اولنور وخوش وطيب شيئه اطلاق اولنور
وقوقويه دينور رايحه معناسنه وريح مصدر اولور كون ياكيجه پك روزكارلو اولمق معناسنه يقال راح اليوم يراح ريحا
من الباب الرابع اذا اشتدّت ريحه * لكن مصباحده وسائر امهاتده راح يراح روحا عنوانده مثبتدر (الراح) روزكارى
شديد طوفانلو كونه دينور يقال يوم راح اى شديد الريح بونك اصلى رايح ايدى قلب وابدال له راح دنمشدر نته كه
هائر كلمەسنده هار دينور (الريع) كيس وزننده خوش وملايم روزكارلو كونه دينور يقال يوم ريع اى طيب الريح

مطلب

مطلب

(الروح)

(الروح) رانك فتحى وواوك سكونيله راحت ورحت معنالرينه دركه ذكر اولندى وروح مصدر اولور برنسنه يه يل طوقنمق معناسنه در يقال راحت الريح الشئ تراحه روحا من الباب الرابع اذا اصابته ويقال ريح الغدير على بناء المفعول اذا اصابته الريح وريح بولمق معناسنه در يقال راح الشجر اذا وجد الريح وروزكاره كيرمك يعنى روزكارلو يره وارمق على قول روزكار طوقنمغله هلاك اولمق معناسنه در يقال ريح القوم على بناء المفعول اذا دخلوا فى الريح او اصابتهم فجاحتهم (الاراحة) همزه نك كسريله بودخى روزكاره كيرمك معناسنه در يقال اراح القوم اذا دخلوا فى الريح وبركمسه يى راحت وآسوده قلمق معناسنه در يقال اراح الله العبد اذا ادخله فى الراحة وحق صاحبنه حق ومطلوبنى ردّ وادا ايلمك معناسنه در يقال اراح فلان على فلان حقه اذا ردّه عليه ويقال اروح على الاصل ودوه لرى اخشامه قرشو ياتاقلرينه چويرمك معناسنه در يقال اراح الابل اذا ردّها الى المراح بضم الميم وبرنسنه تعفن ايدوب قوقمق معناسنه در يقال اراح الماء واللحم اذا انتنا واولمك معناسنه استعمال اولنور يقال اراح فلان اذا مات وصولق آلمق معناسنه در يقال اراح الرجل اذا تنفس ويوريلوب فرومانده اولدقدنصكره دكلنوب راحت وآسوده اولمق معناسنه در يقال اراح الرجل اذا ارجعت اليه نفسه بعد الاعياء وصار ذا راحة وبرشيئك رايحه سنى بولمق معناسنه در يقال اراح الشئ اذا وجد ريحه ويقال اراح الصيد اذا وجد ريح الانسىّ ويقال اروح على الاصل (الرايحة) قوقويه دينور وقانه اطلاق اولنور يقال مافى وجهه رايحة اى دم واخشامه قريب يوالرينه وياتاقلرينه رجعت ايدن قوشلره ودوه لره اطلاق اولنور وبعد الزوال ياغان يغموره اطلاق اولنور ورايحه مصدر اولور فاعله وزننده دوه قسمى اخشام وقتى ياتاغنه دونمك معناسنه در يقال راحت الابل تراح رائحة (الريحان) رانك فتحيله فسلكن تعبير اولنان خوشبو نباته دينور على قول مطلقا خوشبوى اولان نباته ياخود اوجلرينه ياخود يپراقلرينه دينوركه محلّ رايحه در وولده اطلاق اولنور ورزق ومعيشته اطلاق اولنور ومنه قولهم *سبحان الله وريحانه* بالنصب فى كليهما بوراده ريحان رزق معناسنه در اسبح الله واسئل رزقه سبكنده در * مؤلفك اى استرزاقه قولى سؤال فعلنك تقديرينه اشارتدر وبوراده مصدر اوّل غير متصرّف ومنصوبدر ومصدر ثانى معطوفدر كرچه بعضلر سبحان لفظنك اسم مصدر يتنه ذاهب اولديلر وريحانيون برنيچه محدّثين كرامدركه بونلردر * محمد بن عبد الوهّاب وعبد المحسن بن احمد الغزالى * وعلىّ بن عبيدة المتكلم المصنف واسحق بن ابراهيم *وزكريا بن على وعلىّ بن عبد السلام الريحانيوّن عليهم الرحمة* وريحان استرزاق معناسنه استعمال اولنور يقولون سبحان الله وريحانه نصبوهما على المصدر يريدون تنزيها له تعالى واسترزاقا وهو عند سيبويه من الاسماء الموضوعة مواضع المصادر (الريحانة) هايله حنوه اسميدركه فارسيده آذريون ديدكلرى شكوفه نك نباتى نوعيدر وبرطوتام فسلكنه دينور (الراح) باده يه دينور خمر معناسنه وسرور وشادى معناسنه در تقول فقدت راحى فى الشباب اى ارتياحى وسرورى وراحه دن جمع جنسى اولوركه ال آيه سنه دينور كفّ معناسنه نته كه جمعنده راحات دينور عربلر فلانى برنسنه يه مالك اولمديغى حالده براقوب كلدم ديه جك يرده تركته على انقى من الراحة ديرلر وراح بارز وهموار اولان يرلره اطلاق اولنوركه نباتى چوق انبات ايدر اوله بونكده مفردى راحه در (الراحة) هايله راحك مفرديدركه ذكر اولندى وراحه كلينه دينور عرس معناسنه وحولو يه دينور ساحه كبى واثواب بوكنه دينور تقول اطوه على راحته اى طيه الاوّل وراحه يمنده برموضع آديدر وحرض قربنده برموضع وخزاعه بلادنده برموضع آديدر آنده برووقعه اولمغله يوم راحه معروفدر وراحه مصدر اولور كريم وسخى آدم آخره احسان ايلديكيچون صفالنوب شوق ايله جنبش ونشاطلنمق معناسنه يقال راح فلان للمعروف اى الاحسان يراح راحة من الباب الرابع اذا اخذته له خفة واريحية اى هشة وبرايشى خفت يد ايله يعنى جست وچابك طوتمق معناسنه در يقال راحت يده لكذا اذا خفت ومنه قوله عليه السلام ❁ من راح الى الجمعة فى الساعة الاولى فكانّما قرّب بدنة ومن راح فى الساعة الثانية ❁ الحديث لم يرد رواح النهار بل المراد خفّة اليها واسرع * شارح ديركه رواح مطلق كتمك معناسنه ده استعمال اولنمغله بوراده اول معنا دخى يجادر وراحه آت آيغرلنمق معناسنه كلور يقال راح الفرس يراح راحة اذا صار حصانا اى فحلا واغاج يپراق يارمق معناسنه دركه يپراقلرى كورنمكه باشلمقدن عبارتدر يقال راح الشجر اذا تفطر بورق وبرشيئك رايحه سنى آلمق معناسنه در يقال راح الشئ يريحه ويراحه اذا وجد ريحه وبركمسه دن عطيه واحسانه نائل اولمق معناسنه در يقال راح منك معروفا اذا ناله وراحه رويحه معناسنه كلوركاسيذكر (المراح) ميمك ضميله اراحه دن اسم مكاندر وزنى مفعلدر دوه وقيون معقوله سنك كيجه يه مخصوص ياتاغنه دينور (الرياح) سحاب وزننده باده يه دينور راح كبى يقال شرب الراح والرياح اى الخمر (التروّح) تفعل وزننده نبات نشو ونما بولمق معناسنه در يقال تروح النبت اذا طال وصو قريبنده اولان نسنه دن رايحه باغلمق معناسنه در يقال تروّح الماء اذا اخذ ريح غيره

لقربه و رواح وقتنده يوله كتمك ياخود بر ايش ايشلمك معناسنه در تقول تروّحنا اى سرنا فى الرواح او عملنا فيه و تقول تروّحتهم اى ذهبت اليهم رواحا (الترويحة) تسليمه وزننده ليالئ رمضانه مخصوص تراويح نمازينك هر درت ركعتنه اطلاق اولنور و بوراحت كلمه سندن تفعيله دركه مرّهٔ واحده در نته كه تسليمه سلامدن تفعيله در تسليمتين بيننده بر مقدار آرام و استراحت اولنمغله تسميه اولنمشدر اطلاقات شرعيه دندر (الاسترواح) اصلى اوزره و (الاستراحة) راحتلنمك معناسنه در يقال استروح الرجل و استراح اذا وجد الراحة و استرواح رايحه سنى آلمق ايچون برنسنه يى شدّتله قوقلمق معناسنه در يقال استروح الشئ اذا تشممه و بركسه يه يا برنسنه يه يا قلوب كاليله مأنوس اولوب آنكله الفت و آرام ايلمك معناسنه در يقال استروح اليه اذا استنام يعنى سكن اليه (الارتياح) افتعال وزننده سرور و نشاط و انبساط معناسنه در يقال ارتاح به اذا سرّ و نشط و رحمت معناسنه در و يقال ارتاح الله له برحمته اى انقذه من البلية (المرتاح) ميمك ضميله يارش آتلرينك بشنجيسنه دينوركه اون رأس اولور * مجلى مصلى مسلى تالى مرتاح عاطف مؤمّل حظى لطيم سكيت در * ومرتاح قيس الجيوش الجدلى نام كسه نك فرسى اسميدر (المراوحة) مفاعله وزننده ايكى ايشى مناوبه ايله يعنى بر كره برينى بر كره ديكرينى ايشلمك معناسنه دركه كويا برينه انتقال ايلدكده اول برينى راحت ايلمش اولور يقال راوح بين العملين اذا عمل هذا مرّة و هذا مرّة و قيامده كاه بر اياق وكاه او بر اياق اوزره طيانوب طورمق معناسنه دركه هر برنده ديكرينى ترويح ايلمش اولور يقال راوح بين الرجلين اذا قام على كل واحدة منهما مرّة و مراوحه بين الجنبين ياتاقده كاه بريانى وكاه اوبريانى اوزره دونوب ياتمقدن عبارتدر يقال راوح بين الجنبين اذا انقلب من جنب الى جنب (المروحة) مرحه وزننده چول بيابانه اطلاق اولنور مفازه كبى تفأله مبنى در وشول يره دينوركه آنده هر طرفلو روزكار اسر اوله فارسيده بادخيز و بادغيس دينور (المروحة) مكنسه وزننده اسم آلتدر يلپازه يه دينور مروح دخى دينور هاسز (الرواح) و (الرواحة) راالك فتحيله و (الراحة) و (المرايحة) ميمك ضميله و (الرويحة) سفينه وزننده شئ مجهوله يقين و اطّلاع تحصيلندن ناشى سرور و نشاط بولمغه دينور * مؤلفك سردى وشارحك بيانى اوزره بونلر اسم مصدرلردر لكن مرايحه مفاعله اولمغله ظاهرا اسم اوله رق مستعملدر و رواح و رؤح قعود وزننده و راح و رياحه كتابه وزننده آندن مصدرلردر يقال راح لذلك الامر يراح رواحا و رؤحا و راحا و رياحة من الباب الرابع اذا اشرف له وفرح و رواح اخشام وقتنه على قول زوالدن كيجه يه قدر وقته دينور وتقول رحنا رواحا وتروّحنا اى سرنا فيه او عملنا كما ذكر و يقال خرجوا برياح من العشىّ و رواح و ارواح اى باوّل و رواح روح كبى وقت مزبورده بر يره كتمك معناسنه در تقول رحت القوم و اليهم وعندهم روحا و رواحا اى ذهبت اليهم رواحا و عربلر اول ايشى بن قولا يلقله ايشلرم ديه جك يرده افعله فى سراح و رواح ديرلر فى سهولة معناسنه (الترويح) تفعيل وزننده بو دخى بعد الزوال بر يره كتمك معناسنه در يقال روّحتهم ترويحا اى ذهبت اليهم رواحا (الروائح) رايحه نك جمعيدركه قوقويه دينور كرك خوش و كرك ناخوش اولسون و رواح وقتنده يغان يغموره اطلاق اولنور (الريحة) كيسه وزننده و (الريحة) حيله وزننده ميشه اغاجلرينك ديبلرنده سنهٔ ماضيه دن قالمش نباته ياخود يغمور سز همان برودت هوا ايله نابت اولان نباته دينور (الروحاء) صحراء وزننده بين الحرمين بر موضع آديدركه مدينه يه او توز ياخود قرق ميل مسافه در و رحبهٔ شام قضاسنده بر قريه آديدر و بغداد غربيسنده نهر عيسى اعمالندن بر قريه در و روحاء قمرى آزجه يابوان چناغه وقواطه يه دينور يقال قصعة روحاء اى قريبة القعر (رواحه) سحابه وزننده اساميدندر عبدالله بن رواحه اصحابدندر (بنو رواحه) عربدن بر بطندر (ابو رويحه) جهينه وزننده بلال حبشى رضى الله عنه حضرتلرينك بالمواخاة قرنداشيدر (روح) مدح وزننده بر رجل آديدر (الروحان) سحبان وزننده بنو سعد بلادنده بر موضعدر (روحان) فتحاتله بر موضعدر (الروحة) دوحه وزننده سرين و خوش هوا كيجه يه دينور يقال ليلة روحة اى طيبة (الاروح) و (الاريح) اوسع وزننده بول شيئه اطلاق اولنور يقال محمل اروح و اريح اى واسع (الارتواح) افتعال وزننده مناوبه ايله ايشلمك معناسنه در يقال هما يرتوحان عملا اى يتعاقبانه (روحين) رانك ضميله شامده جبل لبنان قربنده بر قريه در ديبنده قسّ بن ساعده نك قبرى واردر (الرياحيه) رانك كسريله واسط قضاسنده بر قريه در (رياح) كتاب وزننده اساميدندر رياح بن الحارث تابعيندندر * و رياح بن عبيد الباهلىّ و رياح بن عبيدة الكوفىّ محدّثلردر مشاهير محدّثيندن ثابت البنانىّ معاصرلريدر و رياح بن يربوع بر قبيله پدريدر * و فاروق اعظم رضى الله عنه حضرتلرينك جدّى اسميدر و بريدة بن الحصيب و جرهد اسلمى نام كسه لرك جدلرى اسميدر * مسلم بن رياح اصحابدندر و تابعيندن بر ذات آديدر و اسمعيل بن رياح و عبيدة بن رياح و عبيد بن رياح و عمر بن عمر رياح البصرىّ * و الخيار و موسى ابنا رياح و ابو رياح منصور بن عبد الحميد محدّثلردر و رياح بن الربيع الاسدىّ * و رياح بن عمر و العبسىّ و الصواب القيسىّ و زياد بن رياح التابعىّ

اسملرنده بعض محدّثین بای موحّده ایله ضبط ایلدیلر و امام بخاری و مسلم صحیحلرنده زیادبن ریاحدن غیری مذکور
دکلدر و همان اشراط الساعه حقنده ابوهریره‌دن برحدیث روایت ایلمشدر و امام بخاری تاریخنده بای موحده ایله
حکایت ایلمشدر و عمران بن ریاح الکوفیّ و زیادبن ریاح البصریّ وقاضیٔ بصره احمد بن ریاح وامام مالك شیخی
ریاح بن عثمان و صاحب عکرمة بن عمار اولان عبدالله بن ریاح بونلرده دخی اختلاف اولنوب بعضلر بای موحده ایله
ضبط ایلدیلر و سیار بن سلامه و ابن ابی العوّام و ابوالعالیة الریاحیون محدّثلردر ظن ایدرمکه تمیمدن بربطن اولان
ریاحه منسوبلردر ﴿ رویحان ﴾ مصغر بنیه‌سیله فارس اولکه‌سنده برموضعدر ﴿ المراح ﴾ میمك فتحیله رواحدن اسم
مکاندر شول موضعه دینورکه قوم آندن یاخود اکارایح اولورلر مقتضای ماده ذهاب وایاب وقتر واحده اولمقدر
نته‌که نهایه ده مغدی کلمه‌سنی تنظیر ایلمشدر ﴿ الاریحیّ ﴾ همزه‌نك فتحیله واسع الخلق ودریادل اولان آدمه دینور
یقال رجل اریحیّ ای واسع الخلق ﴿ الاریحیة ﴾ هایله سخی وجوانمرد اولان آدم برکسه‌یه عطیه واحسان ایلدکده
کندوسی خرّم وپرنشاط اولمق خصلتنه دینور یقال اخذته الاریحیة اذا ارتاح للندی ﴿ اریح ﴾ احمد وزننده شام

فصل الزای المعجمة

دیارنده برقریه‌در ﴿ اریحاء ﴾ زلیخاء وکربلاء وزنلرنده شام اولکه‌سنده بربلده‌در ﴿فصل الزای المعجمة﴾ ﴿ زبح ﴾
زانك وبای موحّده‌نك فتحیله جرجان ایالتنده برقریه‌در محدثیندن ابوالحسن علیّ بن ابی بکر بن محمد اورادندر
﴿ الزجح ﴾ سجح وزننده ومرادفیدر کماسیذکر یقال زجحه زجحا من الباب الثالث اذا سجحه ﴿ الزح ﴾ زانك فتحی
وحانك تشدیدیله برشیئی یرندن برطرف ایلمك معناسنه‌در یقال زحّ الشیٔ زحّا اذا نحاه عن موضعه وبرنسنه‌یی عجله اوته
قاقوب بروچکمك معناسنه‌در بحیق کبی یقال زحّه اذادفعه وجذبه فی عجلة ﴿ الزحزحة ﴾ زلزله وزننده برنسنه‌یی
ایراقلشدرمق معناسنه‌در یقال زحزحه عنه اذاباعده عنه ﴿ التزحزح ﴾ تزلزل وزننده آندن مطاوعدر یقال زحزحه
فتزحزح ﴿ الزحزح ﴾ غبغب وزننده ایراقلق معناسنه‌در یقال هو بزحزح منه ای ببعد ﴿ الزحزاح ﴾ زانك فتحیله بعید
معناسنه‌در وبرموضع آدیدر ﴿ الزرح ﴾ جرح وزننده برکسه‌نك باشنی یاغیری عضوینی اوروب یارمق معناسنه‌در یقال
زرحه زرحا من الباب الثالث اذاشجه ﴿ الزرح ﴾ فتحتینله بریردن آخریره آیرلمق معناسنه‌در یقال زرح الرجل زرحا
من الباب الرابع اذازال من مکان الی آخر ﴿ الزروح ﴾ واو ایله جعفر وزننده و﴿ الزروحة ﴾ هایله کوچك تپه‌یه یاخود
دوشکلو یصتم تپه‌یه یاخود اکری اولان قوم یغینه دینور جمعی زراوح کلور ﴿ المزرح ﴾ مقعد وزننده جابجا الچقلو
وچقورلو اولان ارضه دینور ﴿ الزرّاح ﴾ رمّان وزننده حرکتلری جست ونشاطلو اولان کمسه‌لره دینور ﴿ الزقح ﴾
زانك فتحی وقافك سکونیله میمون سسنه دینور ﴿ الزلح ﴾ زانك فتحی ولامك سکونیله باطل وبی اصل شیئه دینور یقال
شیٔ زلح ای باطل وزلح مصدر اولور برشیئك چاشنیسنی بیلمك ایچون طاتمق معناسنه‌در یقال زلح الشیٔ زلحا من الباب
الثالث اذاتطعمه ﴿ التزلح ﴾ تفعل وزننده زلح معناسنه‌در یقال تزلّح الشیٔ بمعنی زلحه ﴿ الزلح ﴾ ضمتینله یولك کاسه‌لره
دینور ﴿ الزلحلح ﴾ سفرجل وزننده خفیف الجسم اولان آدمه دینور ودرین اولمیان دره‌یه دینور ﴿ الزلحلحة ﴾ هایله یوقه
آچلمش اتمکه دینورکه بازلماج تعبیر اولنور ویایوان چناغه وقواطه‌یه دینور ﴿ الزلنقح ﴾ قافله سفرجل وزننده بدخوی
کشی‌یه دینور ﴿ الزمّح ﴾ زانك ضمیله قبّر وزننده لئیم وناکس شخصه دینور وضعیف وزبون کمسه‌یه دینور وبوی قیصه
اندام وقیافتی یاقشقسز کمسه‌یه دینور وسیاه وزشت وبدچهره کمسه‌یه دینور ﴿ الزومح ﴾ جوهر وزننده زمّح معناسنه‌در
﴿ الزمحن ﴾ سبحل وزننده و﴿ الزمحنة ﴾ سبحله وزننده بخیل وبدخوی شخصه دینور ﴿ الزمّاح ﴾ رمّان وزننده بربیوك
قوش آدیدرکه بشکدن چوجقلری قاپوب کوتورر * شارح دیرکه بوقوش جاهلیت زماننده مدینه‌ده بعض یوکسك
یرلره کلوب حرب حرب دیوچاغرر ایدی وخرماره یك تعرّض ایدر ایدی برکون برکسه اوق ایله اوروب هلاك
ایلدکدنصکره اتنی اطراف قومشولره دخی تقسیم ایلدی هرکیم اکل ایلدیسه هلاك اولدی ﴿ التزمیح ﴾ تفعیل
وزننده ذکر اولنان قوشی اولدرمك معناسنه‌در یقال زمّح فلان اذا قتل الزمّاح ﴿ الزامح ﴾ راجح وزننده قومه
دینور رمل معناسنه اسمدر * شارح دمّل نسخه‌سنی تحریفه حمل ایلمشدر وبوکاهل وغارب کبی اسمدر ﴿ الزنح ﴾
زانك فتحی ونونك سکونیله مدح ایلمك معناسنه‌در یقال زنحه زنحا من الباب الثالث اذامدحه ودفع ایلمك معناسنه‌در
یقال زنحه اذادفعه وبرکمسه‌یی برمعامله ضمننده صقشدرمق معناسنه‌در یقال زنحه اذا ضایقه فی المعاملة ﴿ الزنح ﴾
ضمتینله ایولکه وکملکه جزا ومکافات ایدن آدملره دینور یقال هم زنح ای مکافئون علی الخیر والشرّ ﴿ التزنح ﴾
تفعل وزننده تفتح فی الکلام معناسنه‌در چکه‌سی آچیلوب بردوزه‌یه هارل هارل سوز سویلیوب پرکویلك
ایلمکدن عبارتدر یقال تزنّح الرجل اذا تفتح فی الکلام وصویی مرّة بعد اخری ایچمك معناسنه‌در یقال تزنّح الماء
اذا شربه مرّة بعد اخری ولاف وکذا فله نفسنی قدر ودرجه سندن عالی کوسترمك معناسنه‌در یقال هو یتزنّح

اى يرفع نفسه فوق قدره (التزنيح) تفعيل وزننده بودخى صوبى مرة بعداخرى ايچمك معناسنه در يقال زنّح الماء
بمعنى تزنّح (الزنوح) صبور وزننده جست وچالاك ناقه يه دينور (المزانحه) ممادحه وزننده ومرادفيدر يقال
زانحه اذامادحه (الزوح) زانك فتحى وواوك سكونيله دوه لرى پراكنده ايلك معناسنه در يقال زاح الابل يزوح
زوحا اذا فرّقها ودوه لرى بر كدرمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال زاح الابل اذا جمعها وبرمحلدن آيريلوب
ايراقلشمق معناسنه در يقال زاح عن مكانه اذا زال وتباعد (الازاحة) ازاله وزننده برايشى بتورمك معناسنه در
يقال ازاح الامر اذا قصاه وبرشيئى يرندن آيروب برطرف ايلك معناسنه در يقال ازاح الشئ اذا ازاغه من موضعه
ونحاه (الزواح) رواح وزننده كتمك معناسنه در يقال زاح زواحا اذاذهب وزواح برموضع آديدر زانك ضميله ده
زبانزددر (الزيح) زانك فتحى ويانك سكونيله و (الزيوح) قعود وزننده و (الزيوح) قبول وزننده و (الزيحان)
نزوان وزننده برمحلدن كيدوب ايراق اولمق معناسنه در يقال زاح الرجل يزيح زيحا وزيوحا وزيوحا وزيحانا اذا بعد
وذهب (الانزياح) انفعال وزننده اول معنايه در يقال انزاح بمعنى زاح (الازاحة) همزه نك كسريله يرندن كيدروب
ايراغ ايلك معناسنه در پس واوى ويائى اولور تقول ازحته اى اذهبته وابعدته

﴿فصل السين﴾

(السبح) مدح وزننده و (السباحة) كتابه وزننده صوده يوزمك معناسنه در يقال سبح بالنهر وفيه سبحا
وسباحة من الباب الثالث اذا عام وسبح برايشدن فارغ اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال سبح عن الامر سبحا
اذا فرغ وتحصيل معاش خصوصنده برى اوته دونشدروب تقلب ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال سبح
الرجل سبحا اذا تصرّف فى معاشه قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ان لك فى النهار سبحا طويلا﴾ اى فراغا طويلا
وقيل منقلبا وتصرّفا فى المعاش ويرى قازمق معناسنه استعمال اولنور يقال سبح فى الارض اذا حفر فيها واويومق
معناسنه استعمال اولنور يقال سبح الرجل اذا نام وسكون وآرام بولمق معناسنه در يقال سبح اذا سكن وناس
هرطرفه طاغيلوب برى اوته دونشدرمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال سبح القوم اذاتقلبوا وانتشروا فى الارض
ودور ودراز كتمك معناسنه در يقال سبح الرجل اذا ابعد فى السير وسوزى چوق سويلك معناسنه در يقال سبح
الرجل فى الكلام اذا كثر فيه بونلرك مجموعى مجازدر (السابح) و (السبوح) صبور وزننده اسم فاعلدر يوزكچ كشى يه
دينور جمعى سبحاء كلور كرماء وزننده وبوايكيسنكده جمعيدر شاعر وشعراء وودود وودداء كبى (السبّاح) شدّاد
وزننده مبالغه در پك يوزكچ آدمه دينور جمعى سباحون كلور (السابحات) سابحه نك جمعيدر سفينه يه اطلاق
اولنور ومنه قوله تعالى ﴿والسابحات سبحا﴾ وهى السفن او ارواح المؤمنين تخرج بسهولة او النجوم تسبح
اى تمرّ سريعا فى مجارى الفلك (الاسباح) همزه نك كسريله يوزدرمك معناسنه در يقال اسبحه اذا عوّمه (السوابح)
آتلره اطلاق اولنور اللريله يوزركبى سيرايتدكلرندن ناشى وبونك مفردى سابحدر فارس وفوارس كبى (سبحان الله)
تسبيح معناسنه دركه علم مصدردر حق تعالانى صاحبه دن يعنى زوجه دن وولددن وسائر نقايصدن تنزيه وتقديس
معناسنه دالدر وسبحان كلمه سى معرفه اولمغله غيرمنوّنه در زيرا علم تسبيحدر ومصدريت اوزره منصوبدر كوياكه
ابرّئ الله من السوء براءة سبكنده دركه حق تعالانى بالتأكيد والمبالغة صفات نقايصدن وشان الوهيته منافى
اضافاتدن كماليله تنزيه وتقديس ايدرم يعنى بويلجه اعتقاد واقرار ايدرم ديمكدر وعند البعض امتثال امر شريفنه
سرعت وطاعت وعبادتنه سعى ومبادرت ايدرم ديمكدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره تسبيح كه تقديس الهى
معناسنه در سباحه دن مأخوذدر عبادت الهى يه سرعت ايلك معناسنده استعمال اولنوب بعده قولى وفعلى عباداتده
تعميم اولنمشدر وسبحان لفظى فى الاصل غفران كبى مصدردر بعده تسبيحده علم اولمشدر ومصدر اوله رق دخى
استعمال اولنور انتهى وعربلر برنسنه دن تعجب مقامنده سبحان من كذا ديرلر عجباله معناسنه اكر مقام استحسان ايسه
بونك خالقنى بوخلق بديع ايچون مخصوص تسبيح ايدرم ديمك اولور واكر مقام استهجان ايسه بوندن حضرت
بارى يى تنزيه ايدرم ديمك اولور ياخود تهكما تسبيح اكا مسند اولور وسبحان نفس وذاته اطلاق اولنور ومنه
يقال انت اعلم بما فى سبحانك اى فى نفسك * وسبحان ابن احمددركه هارون رشيد اولادندندر وسبحان مصدر اوله رق
استعمال اولنوركه على الاصلدر يقال سبح الرجل سبحانا من الباب الثالث اذا قال سبحان الله (التسبيح) تفعيل
وزننده بودخى سبحان الله ديمك يعنى حق تعالانى تنزيه وتقديس ايلك معناسنه در يقال سبح الرجل اذا قال سبحان الله
ونماز قلمق معناسنه استعمال اولنوركه جزؤيله تسميه قبيلندن اولور ومنه قوله تعالى ﴿فلولا انه كان من المسبحين﴾
اى المصلين (السبوح) و (القدّوس) سينك وقافك ضمه لرى وبانك ودالك شدّه لريله ابنيهٔ مبالغه دندر اسماء صفات
الهيه دندر هربار وهرلسانده تسبيح وتقديس اولنديغچون وبونلرده سين وقافك فتحه لرى دخى جائزدر مصباحده

مرسومدركه كلام عربده فاء مضمومه وعين مشدّده مضمومه ايله سبوح وقدّوس وذرّوح وستوق وفلوق كلمه لرندن غيرى
يوقدر واوچ اوّلكيلرده فانك فتحيله ده جائزدر (السبحات) ضمتينله مواضع سجوده اطلاق اولنور مفردى سبحه در
غرفه وغرفات كبى محلّ تسبيح اولديغيچون اطلاق اولنمشدر وسبحات وجه الله ايله انوار جمال الهى مراددر * مؤلف
بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر قال فى النهاية ومنه الحديث ❁ قال جبريل عليه السلام ان لله دون العرش سبعين
حجابا لودنونا من احدها لاحرقتنا سبحات وجه ربنا ❁ وفى حديث آخر ❁ حجابه النور او النار لو كشفه لاحرقت سبحات
وجهه كل شئ ادركه بصره ❁ فسبحات وجهه تعالى جلاله وعظمته وقيل انوار وجهه تعالى وهى فى الاصل جمع سبحة
وقيل سبحات الوجه محاسنه لانك اذا رأيت الوجه الحسن قلت سبحان الله وقيل معناه تنزيه له اى سبحان وجهه
وقيل انّ سبحات وجهه كلام معترض بين الفعل والمفعول اى لو كشفها لاحرقت كل شئ ادركه بصره فكانه قال
لاحرقت سبحات الله كل شئ كما تقول لو دخل الملك البلد لقتل والعياذ بالله كلّ من فيه واقرب من هذا كله انّ المعنى
لو انكشف من انوار الله التى تحجب العباد عنه شئ لاهلك كل من وقع عليه ذلك النور كما خرّ موسى صعقا وتقطع الجبل
دكا لما تجلى الله سبحانه وتعالى (السبحة) جرعه وزننده حالا تسبيح تعبير ايلديكمز دیزى بونجقلره دينوركه مجموعنده
علم اولمشدر مدار تسبيح اولديغى باعث تسميه درو سبحه دعا معناسنه استعمال اولنور كذلك تطوّع يعنى نافله نمازه اطلاق
اولنور فرض نمازنده تسبيحات نافله اولوب ونافله نماز تسبيحات كبى نافله اولمغله اطلاق اولنمشدر (السبحة) سينك فتحى
وبانك سكونيله پوستدن اتخاذ اولنان اثوابه دينور وسبحه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك فرسلرى
اسميدر كذلك جعفر بن ابى طالبك وديكر برآدمك فرسلرى اسميدر وسبحة الله ايله جلال وعظمت الهى اراده اولنور
شارح ديركه بوضمله دركه جمعى سبحات درنته كه ذكر اولندى بوراده فتحله ذكرى اختلالدر (المسبح) معظم وزننده
قوى وشديد ومتين اولان شيئه اطلاق اولنور عادتا حقنده سبحان الله ديو تعجب اولنديغيچون ومنه يقال كساء مسبح
اى قوىّ شديد (السابح) يوزكج آدمه دينوركه ذكر اولندى وسابح القابندندر احمد بن خلف السابح محدّثيندندر
وبركة بن على السابح الشروطىّ واحمد بن خلف بن محمد ومحمد بن سعيد وعبدالرحمن بن مسلم ومحمد بن عثمان البخارىّ
السبحيون كه سينك ضميله درمحدّثلردر (السباح) كتان وزننده بردوه اسميدر (سباح) سحاب وزننده بنوسليم
معدنى يانندهبر ارضك آديدر (السبوح) صبور وزننده يوزكجه دينور وربيعة بن جشم نام كمسه نك فرسى اسميدر
(السبوحة) هايله مكهٔ مكرمه نك اسميدر على قول عرفاتده بردره نك آديدر (المسبح) محدّث وزننده بررجل آديدر
وامراء مصريه دن امير مختار محمد بن عبيدالله المسبحىّ صاحب تصانيف كثيره در دربيوز تاريخى رجالندندر (السبادح)
سينك فتحى ودالك كسريله بركلمه دركه قلت طعامده استعمال اولنور يقال اصبحنا سبادح ولصبياننا عجاعج من الغرث
يعنى بوصباح طعاممز پك قليل اولمغله چوجقلرمز آجلقدن فرياد ايلديلر (السجح) سينك وجيمك فتحيله و (السجاحة)
رجاحه وزننده محبوبك رخسارى تر وملايم وحسن اعتدال اوزره اوزونجه واتلرى آزجه اولمق معناسنه دركه
كمال تناسب جمالدر يقال سجح الخدّ سجحا وسجاحة من الباب الرابع اذا سهلا ولان وطال فى اعتدال وقلّ لحمه
(السجح) ضمتينله سهل وملايم شيئه دينور يقال مشى مشيا سجحا اى لينا وسهلا وايشلك يوله اطلاق اولنور سهولتنه مبنى
وقدر واندازه معناسنه در يقال بيوتهم على سجح واحد اى على قدر واحد (السجيح) امير وزننده بودخى سهل
وملايم شيئه دينور (السجح) سينك ضمى وجيمك سكونيله ايشلك يوله دينور (السجيحة) سفينه وزننده بودخى قدر
واندازه معناسنه در وخوى وطبيعت معناسنه در يقال الكرم من سجيحته اى طبيعته (السجاح) غراب وزننده
عنصر هوايه اطلاق اولنور (السجاح) كتاب وزننده نماج وقارشو تجاه معناسنه در تقول قعدت سجاح وجهه
اى تجاهه (الاسجح) ارجح وزننده خوب ومعتدل القيافه اولان كشى يه ونسنه يه دينور يقال غلام وشئ اسجح اى حسن
معتدل (السجحة) صفحه وزننده خوى وخلق معناسنه در (المسجوحة) و (المسجوح) بونلر ده خوى وخصلت
معناسنه در ومسجوح جهت معناسنه در (السجحاء) حمراء وزننده قورومى تام واندامى كامل آرقه سى اوزونجه
ناقه يه دينور (السجح) سجع وزننده ومراد فيدركه كوكرچين اوتمك معناسنه در يقال سجحت الحمامة سجحا من الباب
الاول اذا سجعت وبر كمسه يه تعريض وكنايه ايله سوز سويلك معناسنه در يقال سجح له بكلام اذا عرّض له (التسجيح)
تفعيل وزننده بودخى تعريض كلام ايلك معناسنه در (الانسجاح) انفعال وزننده مسامحه ومساهله ايلك
معناسنه در تقول انسجح لى فلان بكذا اى انسمح (الاسجاح) همزه نك كسريله وجه لطيفله عفو وصفح ايلك
معناسنه در ومنه اذا ملكت فاسجح اى احسن العفو (المسجح) منبر وزننده بررجل آديدر (سجاح) قطام وزننده
بنى يربوعدن برخاتون اسميدركه ادّعاى نبوّت ايلمشيدى اول خاتون اواخر عصر سعادتده ادّعاى نبوّت ايدن مسيلمة

الكذاب زمانده ظهور و عاقبت شرفند اسلام اولدی (السحّ) سینك فتحی و حانك تشدیدیله صو مقوله‌سنی
دوكمك معناسنه‌در یقال سحّ الماء سحا من الباب الاول اذا صبه وسحّ و سحوح صو یوقاریدن اشاغی‌یه آقمق
معناسنه‌در یقال سحّ الماء سحا وسحوحا اذا سال من فوق و سحّ قسب اسمیدركه كتز خرمایه دینور علی قول آغزده
طاغیلور اولان قوری خرمایه دینور و سحّ اورمق معناسنه‌در یقال سحّ فلانا اذا ضربه و دكنكله دوكمك
معناسنه استعمال اولنور یقال سحه اذاجلده و بغایت سموروب طاولنمق معناسنه‌در یقال سحّ الرجل اذاسمن غایة
السمن (التسحیح) تفعیل وزننده و (التسحسح) تزلزل وزننده و (التسحّح) تفعل وزننده بونلرده صو یوقاریدن
اشاغی‌یه آقمق معناسنه‌در یقال سحّح الماء و تسحسح و تسحّح اذاسال من فوق (السحّ) سینك ضمیله بودخی آغزده
طاغیلان قوری خرمایه دینور (الساحّة) تشدید حایله و (الساحّ) هاسز و (السحاح) كتاب وزننده و (السحاخ)
غراب وزننده‌كه بو شاذدر مطلقا سمیز انسان و حیوانه دینور یقال شاة ساحّة و ساحّ و غنم سحاح و سحاح ای سمان
(المسحّ) میمك كسری و سینك فتحیله پك یوكرك و اشكنلو آته اطلاق اولنور كویا كه سیر و جریی صبّ ایدر یقال فرس
مسحّ ای جواد (السحسح) غبغب وزننده و (السحسحة) هایله قوناغك عرصه‌سنه دینوركه خالی میدانیدر
ساحه كبی و سحسح صاغانقلی یغموره دینور (السحساح) سینك فتحیله بودخی صاغانقلی یغموردر (السحساحة)
هایله پك یاش دوكن كوزه اطلاق اولنور یقال عین سحساحة ای صبابة للدّمع (السحاح) سحاب وزننده عنصر
هوایه دینور (السدح) مدح وزننده برنسنه‌یی یر اوزره یاتروب و یایوب اوزاتمق معناسنه‌در حیوانی بوغازلمغه
یاتورمق كبی یقال سدح الشیٔ سدحا من الباب الثالث اذاذبحه و بسطه علی الارض و برنسنه‌یی یانی اوزره یاتورمق
معناسنه‌در طلو قربه‌یی یاتورمق كبی یقال سدح الشیٔ اذا اضجعه و بركسه‌یی یوزی اوزره یره چالمق معناسنه‌در
یقال سدحه اذا صرعه علی الوجه و صرتی اوزره یره براقمق معناسنه‌در یقال سدحه اذا القاه علی الظهر و دوه‌یی
چوكرمك معناسنه‌در یقال سدح البعیر اذا اناخه و برمحلده اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال سدح بالمكان اذا اقام
و مشكی طولدرمق معناسنه‌در یقال سدح القربة اذاملأها و قتل ایلمك معناسنه‌در یقال سدح فلانا اذاقتله و خاتون
زوجندن رغبت و اعتبار بولمق معناسنه‌در یقال سدحت المرأة اذاحظیت من زوجها و خاتونك اولادی كثیر اولمق
معناسنه‌در یقال سدحت المرأة اذا كثرت ولدها (الانسداح) انفعال وزننده یوزاوزره ییقمق و ارقه اوزره یره چالمق
معنالرندن مطاوعدر یقال سدحه فانسدح وهو مسدوح و سدیح (التسدیح) تفعیل وزننده بودخی قتل ایلمك
معناسنه‌در یقال سدحه اذاقتله (السادحة) سحابة شدیده‌یه دینوركه مراد شدّتله یاغان یغموری اوله جقدر اوزرینه
دوشدیكی نبات مقوله‌سنی یره چالوب یاتوردیغی ایچون (السادح) اهل خصب و رخا اولان كشی‌یه دینور یقال
فلان سادح ای مخصب و سادح برقبیله اسمیدر (السرح) سینك فتحی و رانك سكونیله یابانده صالمه اوتلایوب كزن
مواشی‌یه دینور مال سائم معناسنه و بوتسمیه بالمصدردر یقال له سرح ای مال سائم و سرح و سروح مواشی مرعایه
كیدوب بنفسها اوتلامق معناسنه‌در یقال سرح المال سرحا و سروحا من الباب الثالث اذاسام ای رعی بنفسه و سوم
مواشی‌یی اوتلامق ایچون مرعایه صالیورمك معناسنه‌در تقول سرحت المواشی ای اسمتها یعنی ارسلتها للرّعی
و سرح برنوع شجر عظیم اسمیدر نجد دیارنده نابت و صاری یمشلری اولور مفردی سرحه‌در كما سیذكر و مطلقا
تیكنسز شجره علی قول پك اوزون شجره دینور و فناء خانه‌یه‌ده سرح اطلاق اولنوركه حولو واو اوكی تعبیر اولنان
میداندر و سرح تغوط ایلمك معناسنه‌در یقال سرح الرجل اذا سلح و مثانه‌دن بول فشقرمق معناسنه‌در یقال سرح
بوله اذا انفجر و درونده مضمر اولان شیئی اظهار ایلمك معناسنه‌در یقال سرح مافی صدره ای اخرجه و كوندرمك
معناسنه‌در یقال سرح فلانا اذاارسله و سرح اسامیدندر عمر بن سواد و احمد بن عمرو بن السرح و اوغلی عمرو و حفیدی
عبدالله كه سرحیون ایله متعارفلردر محدثلردر و سرح بشقه بررجلك علمیدر (التسریح) تفعیل وزننده بودخی
طواری اوتلامق ایچون مرعایه صالیورمك معناسنه‌در یقال سرّح المواشی تسریحا اذا اسامها و زوجه‌یه طلاق
ویرمك معناسنه استعمال اولنور یقال سرّح زوجته اذاطلقها و تسهیل ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال سرّحه
اذاسهله و صاچی طرامزدن مقدّم چوزوب صالیورمك معناسنه مستعملدر یقال سرّح الشعر اذا حله و ارسله
قبل المشط (السراح) سحاب وزننده تطلیق معناسندن اسمدر طلاق معناسنه تبلیغ و بلاغ و تطلیق و طلاق كبی
و سراح حافظ مشهور ابی حفص عمر بن شاهینك جدّی اسمیدر (المنسرح) اسم فاعل بنیه‌سیله صرتی اوزره
یاتوب پاچه‌سنی آیرمش اولان كشی‌یه دینور انسراحدن اسم فاعلدر یقال انسرح الرجل اذا استلقی علی قفاه
و فرّج رجلیه و منسرح لباسندن صویونوب عریان اولان كشی‌یه دینور یقال انسرح الرجل اذاخرج من ثیابه و صار

عريانا و منسرح عروضدن برجنس يعنى بر بحر اسميدركه تفعيلى آلتى كرّه مستفعلن مفعولات مستفعلن در لسانده
سهولتله جرى و انسراحى سببيله اطلاق اولنمشدر و جست و چابك انسان و حيوانه اطلاق اولنور يقال رجل و فرس
منسرح اى سريع (السرياح) جريال وزننده پك اوزون شيئه دينور و چكركه يه دينور و بركلبك آديدر (امّ سرياح)
امرآء مكه دن درّاج بن زرعة الصبابىّ نام اميرك خاتونى كنيه سيدر (المسروح) سرابه اطلاق اولنوركه اسّى و قتلرده
ايراقدن صو هيئتنده كورينوركويا كه بيابانه صاليورلمش حيواندر (ذو المسروح) بر موضع آديدر (السريحة) سفينه
وزننده شول صريمه و ترشه يه دينوركه آنكله طلوم و قربه و اياق قابى مقوله سى ديكيلور و سيلان ايدن قاندن اوزون
اوزادى طريقه شكلنده خطه اطلاق اولنور و فارسيده خيابان ديدكلرى اوزون اوزادى ايكى طرفى صيق اغاجلو
طريقه يه دينور و پاره لنمش لباسدن براوزون دليمه دينور جمعى سرايح كلور (المسرح) منبر وزننده طراغه اطلاق
اولنور مشط معناسنه و مسرح اساميدندر سوده بنت مسرح صحابيه در على قول بوشين معجمه ايله در (المسرح) مقعد
وزننده مرعايه دينور (السريح) اميروزننده ايرسز جبلاق آته دينور يقال فرس سريح اى عرى (السرح) ضمتينله
جست و چابك آته دينور يقال فرس سرح اى سريع و كيجكدر ميوب چابك و يريلان بخششه دينور يقال عطاء سرح اى
بلامطل و رفق و سهولتلو يورويشه دينور يقال مشية سرح اى سهلة (السرحة) طلحه وزننده شول قانجق اشكه دينوركه
حمل كرته سنه بالغ اولوب لكن هنوز حامل اوليه و سرحه بركلبك آديدر و محدّثيندن عمر بن سعيدك جدّى اسميدر
جوهرى برموضعك اسميدر ديمكله غلط ايلمشدر زيرا اول شين معجمه ايله در و استشهاد ايلديكى لبيدك اشبو * فسرحة
فالمرانة فالحبال * مصراعنده دخى غلط ايلمشدر زيرا خاى معجمه و ياى تحتيه ايله ضبط ايلمشدر اصحّ اولان حاى مهمله
و باى موحّده ايله اولمقدركه حبال رمل مراددر كذلك سرحه برشجر آديدركه اكا آء دخى دينور عاع وزننده ديمكله
غلط ايلمشدر زيرا سرحه شجرك و آء آنك ثمرى اسميدركه اوزم طرزنده اولور نته كه باب همزه اولنده بيان اولندى
اشبو سرحه مؤلفك اوائل ماده ده و السرح شجر عظام ديديكى سرحك مفردى اوله جقدر * شارح ديركه سرحه
برموضع اسمى اولديغنى مراصد و لسان العرب صاحبلرى دخى ثبت ايلمشدر و خيال خاى معجمه و ياى تحتيه ايله بنو تميم
ديارنده برموضعدر و شاعرك مرادى بودر ديوان لبيد شرّاحى بو معنا ايله بيان ايلمديلر (السرحان) سينك كسريله
قورده دينور ذئب كبى سرحال دخى دينور و ارسلانه دينور و بركلبك آديدر و عمارة بن حرب البحترى و محرز بن
نضله نام كمسه لرك فرسلرى اسميدر و سرحان الحوض و سطحوضه اطلاق اولنور جمعى سراح كلور ثمان كبى و سراح
كلور ضباع كبى و سراحين كلور خزاعيل كبى (ذنب السرحان) قورد قويريغى ديمكدر تشبيه طريقيله فجر كاذبه
اطلاق اولنوركه فجر صادقدن مقدّم ظهور ايدن شفق مستطيلدر (ذو السرح) شرح وزننده حرمين بيننده بر وادى
آديدر (السرح) فرح وزننده برخصوصك تمشيتنه رفق و سهولتله عزيمت ايلمك معناسنه يقال سرح الرجل سرحا
من الباب الرابع اذا خرج فى اموره سهلا (المسرّح) معظم وزننده بررجلك علميدر (بنو مسرّح) محدّث وزننده
عربدن بربطندر (سراح) قطام وزننده برقصراق آديدر (سرّاح) كتان وزننده محلق بن حنتمك فرسى اسميدر
(سرح) كتب وزننده بنو العجلان يوردنده برصو آديدر (السرتاح) تاى فوقيه ايله قرطاس وزننده صوى و كريم و اصيل
اولان ناقه يه و طپراغى يومشق خالص و منبت اولان ارضه صفت اولور يقال ناقة سرتاح اى كريمة و يقال ارض
سرتاح اى منبات سهلة (السرجوحة) سينك و جيمك ضميله اسلوب و نسق و و تيره معناسنه در يقال هم على سرجوحة
واحدة اى استوت اخلاقهم (السردح) سينك و دالك فتحيله دوز و هموار يره دينور و طپراغى ملايم يره دينوركه
نصىّ ديدكلرى نبات انبات ايدر اوله (السرداح) و (السرداحة) سينلرك كسريله طويله ياخود كريمه ياخود
عظيمه ياخود سمينه ياخود قورومى تام و اندامى كامل قوتّه و شديده اولان ناقه يه دينور جمعى سرادح كلور
و سرداح مغيلان اغاجندن بلوكه و جماعته دينور مفردى سرداحه در هايله كه بربلوك ديمكدر (السردحة)
دحرجه وزننده اهمال ايلمك معناسنه در يقال سردح الرجل الشئ اذا اهمله (السرفح) سينك و فانك فتحيله برشيطان
آديدر (السطح) سينك فتحى و طانك سكونيله خانه نك طامنه دينوركه فارسيده بام دينور و هرشيئك اوستنه
دينوركه فارسيده فراز دينور اصل سطح يايوب دوشه مك معناسنه مصدردر طام مقوله سى مبسوط اولديغندن
سطح ايله تسميه اولندى كه تسميه بالمصدر در جمعى سطوح كلور و سطح شامده كسوه و غباغب نام قريه لر بيننده برموضع
آديدركه آنده صاحب الناقه ايله ملقب قرامطه دن ابو القاسم نام كمسه نك بروقعه سى اولمشدر خلفادن مكتفى بالله
زماننده واقع اولمشدر و سطح مصدر اولور دوپدوز دوشه يوب ياىمق معناسنه يقال سطح الشئ سطحا من الباب الثالث
اذا بسطه و سركى كبى يره چالمق معناسنه استعمال اولنور يقال سطحه اذا صرعه و يانى اوزره اوزادوب ياتورمق

معناسنه استعمال اولنور يقال سطحه اذا اضجعه و طامی وسائر شيئی دوزلدوب هموار قلمق معناسنه در يقال سطح
سطوحه اذاسوّاها و كوچك قوزی یی اناسيله برابرجه صاليورمك معناسنه در يقال سطح السخل اذا ارسله مع امه
(التسطيح) تفعيل وزننده بودخی طام مقوله سنی سيوری و يومری قلميوب دوز و يصی قلمق معناسنه در يقال سطح
سطوحه اذاسوّاها (السطيح) اميروزننده يره دوشمش مقتوله اطلاق اولنور و شول كمسه يه اطلاق اولنور كه
ارقه سی اوزره اوزانمش ياخود دوشوب سرلمش اولوب لكن ضعفندن يامقعد اولديغندن بطیٔ القيام اولهو صو
طلومنه اطلاق اولنور مزاده معناسنه و اكاسطيحه دخی دينور هايله و سطيح بنو ذئب قبيله سندن جاهليتده بركاهن
آديدركه باشندن غيری جسدنده اصلا كميك قسمی يوق ايدی مزبورك اسمی ربيع ايدی بعثت نبويدن مقدم طلوع آفتاب
رسالتی اخبار التشيدی اوچيوزسنه معمر اولدی ليلهٔ مولد نبويده نوشروانك سقوط شرفات ايوانی خصوصنی
آندن استكشاف ايلديلر وجودنده اصلا كميك اولمامغله بريره كتوردكده بوغچه كبی دوروب بوكرلر ايدی وغضبناك
اولدقده شيشوب قالقار ايدی (المسطوح) بودخی يره سرلمش مقتوله اطلاق اولنور (السطاح) رمّان وزننده
بر نبات آديدر و مطلقا يرو زينه يايلوب منبسط اولان نباته دينور قاون و قرپوز و قباق كبی (المسطح) منبروزننده خرما
سروب قوريده جق يره دينور جرين معناسنه كوياكه خرمانك بسطنه آلتدر و چادرك و آلاچغك ديره كنه اطلاق
اولنوركه آنلره آلت سطح اولهجقدر و شول دوز يالچين قيايه دينوركه اطرافنه طاشدن ديوار چويروب آنی حوض
طرزنده ايدرلر يغمور صويی مجتمع اولمق ايچون و تنكه دن يابلمش برنوع صو برداغنه دينوركه بريوزی يومريجه و بريوزی
يصی اولور اهل سفر استصحاب ايدرلر بوبرداق بعينه قبلو بغه هيئتنده و باشی يصی و آغزی واسع اولور فارسيده
اكا كشف ديرلر حالا بعض حجاج آنكله ماءزمزم كتوررلر و مسطح دوم اغاجنك قبوغندن اورلمش حصيره دينور
و بغدای قاويره جق بيوك تاوه يه دينور و شول اغاجه دينوركه آصمه نك ايكی طيساقلری اوزره ارقوری ياتروب
آصمه نك قوللرينی آنك اوزرندن آتارلر و خيرآچه جق تخته يه دينوركه يصديغاج تعبير اولنور و مسطح ابن اثاثه دركه
اصحابدندر (المسطح) معظم وزننده يك يصی يايوان برونه اطلاق اولنور يقال انف مسطح ای منبسط جدّا (السفح)
سينك فتحی و فانك سكونيله برموضع آديدر و سفح طاغك يورهسنه دينور يقال سفح الجبل ای عرضه المضطجع
علی قول طاغك كوكنه دينور اصل الجبل معناسنه ياخود اسفلنه دينوركه اتكی اولهجقدر دامن كوه معناسنه
ياخود طاغك دبنه دينور حضيض الجبل معناسنه جمعی سفوح كلور اشبو سفح كلمه سی فی الاصل انصباب معناسنه
مصدر اولمغله تسميه بالمصدردر كوياكه موضع مزبور فوق جبلدن مسفوح اولمشدر و سفح مصدر اولور صو و قان
مقوله سنی دوكوب آقتمق معناسنه يقال سفح الماء والدم سفحا من الباب الثالث ازا اراقه و يقال سفح الدمع سفحا
و سفوحا اذا ارسله و سفح و سفوح و سفحان فتحاتله صو مقوله سی كندی بوشانوب دوكلك معناسنه لازم اولور
يقال سفح الدمع سفحا و سفوحا و سفحانا اذا انصبّ (السافح) آندن اسم فاعلدر جمعی سوافح كلور يقال دمع سافح
و دموع سوافح و بو فوارس قبيلندندر (التسافح) تفاعل وزننده زنا ايدشمك معناسنه در (السفاح) قتال وزننده
و (المسافحة) مقاتله وزننده بونلرده زنا ايلك معناسنه در يقال تسافحا و سافحا و سافحها اذا زنيا و فجرا زنايه سفاح
اطلاقی نطفه تلف و هدره منصبّ اولمق ملاحظه سنه مبنيدر و بوندن مأخوذ اولهرق عربلر اجر واسفاحا ديرلر
يارش اهلی آتلرينی اوكدولسز مجانا ياريشه قوشديلر ديه جك يرده (السفاح) كتان وزننده كثير العطاء آدمه
اطلاق اولنور يقال رجل سفاح ای معطاء و فصيح و سخنور آدمه اطلاق اولنور و سفاح خلفاء عباسيه نك اوّلی
اولان عبدالله بن محمدك لقبيدر بغايت خونريز اولمغله ملقب اولمشدر و عرب رؤسالرندن برينك لقبيدر و حيد بن
بحدل نام كمسه نك قلجی اسميدر (السفوح) سينك ضميله سفحك جمعيدر يومشق قياره اطلاق اولنور (السفيح)
اميروزننده قالين و صيق آبايه و كليمه اطلاق اولنوركه صويی نشف ايليوب اوزرندن سيلان ايدر و قمار اوقلرندن
براوقك آديدركه نصيبی يوقدر هدر يره مسفوحدر و چواله اطلاق اولنور جوالق معناسنه (المسفوح) شول
دوه يه اطلاق اولنوركه يره اوزادیلوب ياتورلمش اوله و واسع و غليظ اولان نسنه لره اطلاق اولنور و صخر بن عمرو
ابن الحارثك فرسی اسميدر (المسفح) محدّث وزننده شول كمسه يه اطلاق اولنوركه دائما كندی نفسنه فائده سی اولميان
بيهوده عمله مشغول اوله (التسفيح) تفعيل وزننده آندن مصدردر يقال هو يسفح تسفيحا ای يعمل عملا لايجدی عليه
(المسفوحة) قولتقلری ككيش اولان ناقه يه وصف اولور يقال ناقة مسفوحة الابط ای واسعته (الاسفح) اصلع
وزننده و مرادفيدركه باشنك اولك طرفی كل اولان كشی يه دينور (السفحة) سينك و فانك فتحيله صلعه معناسنه دركه
باشك اوكنده قيل اولمامق و جهيله اولان كللك حالتنه دينور (الاسفح) اصلع وزننده وجه مذكور اوزره اولان كل كشی يه

(السلاح)

دینور (السـلاح) کتاب وزننده و (السلح) عنب وزننده و (السلحان) سلطان وزننده آلت حربه دینور اسم
جامعلردر علی قول دموردن اولان آلت حربه مخصوصدر قلج ومزراق کبی وسلاح لفظی مذکردر آلت تأویلیله
مؤنث دخی اولور جمعی اسلحه درکه صیغهٔ جمع مذکردر حمار واحمره کبی ومؤنث جمعی سلاحاتدر وخاصة قلجه
اطلاق اولنور وکریش چکورلدك یایه دینور ودکنکه اطلاق اولنور عصا معناسنه (التسلح) تفعل وزننده سلاحپوش
اولمق معناسنه در یقال تسلح الرجل اذا لبس السلاح (المسلحة) مملحه وزننده دربنده وسرحدّه اطلاق اولنور ثغر
معناسنه اصل مسلحه جبخانه یه دینور بوعلاقه ایله دربندو سرحدّه اطلاق اولنور وسلاحلو عسکره اطلاق اولنور
محل سلاح اولدقلریچون (السالح) صالح وزننده سلاح صاحبی یعنی سلاحلو آدمه دینور نسب اوزره اسم فاعلدر
یقال رجل سالح ای ذو سلاح وتازه چایر اوتلامغله اسهاله اوغرامش ناقه یه دینورکه سلحدن مأخوذدر یقال ناقة
سالح اذا کانت قد اسلحت من البقل (السلاح) غراب وزننده انسان ترسنه دینور نجو معناسنه * شارح رقیق اولانه
تخصیص ایلمشدر (السلح) سینك فتحی ولامك سکونیله حدثلمك معناسنه در یقال سلح سلحا من الباب الرابع اذا تغوّط
شارح دیرکه مؤلفك مقتضای کلامی سلح تغوّط کبی انسانده دخی مستعملدر * لکن مصباحك بیاننه کوره طیرو بهایمه
مخصوصدر بلکه صیوبق حدثلرینه مخصوصدرکه ترکیده چقرمق وصاغنه مق تعبیراولنور وانسانده اسهال اوزره
اولورسه بالتشبیه استعمال اولنور (الاسلاح) همزه نك کسریله بودخی یستهلك معناسنه در یقال اسلح بمعنی سلح
(الاسلیح) ازمیل وزننده براوت آدیدرکه اوتلیان حیوانك سودی فراوان اولور بونبات اسلیخ ایله متعار فدرکه خای
معجمه ایله در (السلیح) جریح وزننده یمنده برقبیله در (سیلحون) حیزبون وزننده یمنده برقریه در عامه تحریفله ساحلون
دیمکله مؤلف منع ایلمشدر (السلح) صرد وزننده ککلك قوشنك یاوریسنه دینور جمعی سلحان کلور سینك کسریله
صرد وصردان کبی (السلح) فتحتینله کوللرده یغلان یغمور صوینه دینور (التسلیح) تفعیل وزننده برکمسـه یی
سلاحلندرمك وخاصة قلج قوشاتمق معناسنه در تقول سلحته السیف ای جعلته سلاحه ویاغ طلومنی سلح دیدکلری
آتی الذکر طلا ایله سوروب اوغشدرمق معناسنه در یقال سلح نحیه اذا دلکه بالسلح (سلاح) سحاب وزننده یاخود
قطام وزننده خیبر قلعه سنك طرف اسفلنده برموضعدر وبنوکلاب یوردنده برصو آدیدرکه آندن ایچنلر اسهاله مبتلا
اولورلر هدیّه اشملری کبی (سلحین) سرمین وزننده یمنده برحصن آدیدرکه سکسان تاریخنده بنا اولنمشدر (السلح)
سینك ضمیله دهناء نام محلده بنوسعد یوردنده برصو آدیدر وبرطلا آدیدرکه آنکله یاغ طلوملرینی دلك ایدرلر دیکش
یرلری منسدّ اولمق ایچون (مسلحه) معظمه وزننده برموضع آدیدر (السلطح) قنفذ وزننده طاشسز وقیاسز وچقورسز
دوزواملس طاغه دینور (السلاطح) علابط وزننده یك یصی وعریض اولان شیئه دینور یقال شیٔ سلاطح ای عریض
ومراد قبیله سی دیارنده بروادی آدیدر (السلنطح) سمندل وزننده و (المسلنطح) میمك ضمی وطانك کسریله فضای
واسعه دینور * شارح دیرکه بونلر سطحدن مزید اولمغله مقامی سطح ماده سیدر (السلوطح) سین ولامك فتحیله
برموضعدر (السلطحة) سینك فتحیله کوده سی عریض اولان خاتونه دینور یقـال جاریة سلطحة ای عریضة
(الاسلنطاح) احرنجام وزننده یوز اوزره قپانوب دوشمك معناسـنه در یقال اسلنطح الرجل اذا وقع علی وجهه
وبرنسنه بولالوب یایوانلنمق معناسنه در یقال اسلنطح الوادی اذا اتسع (السماح) سینك فتحیله و (السماحة) هایله
و (السموح) و (السموحة) سینلرك ضمیله و (السمح) مدح وزننده و (السماح) کتاب وزننده سخی وجوانمرد اولمق
معناسنه در یقال سمح الرجل سماحا وسماحة وسموحا وسموحه وسمحا وسماحا من الباب الخامس اذا جاد وکرم مقدمهٔ
الادبده حسن وفتح بابلرندن اولهرق مرسومدر * ومصباحده همان فتح بابندن مثبت وسمح بکذا اذا جاد واعطی
عنوانیله مفسردر وهر حالده باء حرفیله متعدیدر (السمح) شکس وزننده آندن صفتدر کریم وجوانمرد آدمه دینور
مصغرنده سمیح دینور زبیر وزننده وسمّیح دینور یانك تشدیدیله وجمعنده سمحاء دینور کرماء وزننده کویا که سمیحك
جمعیدر ومسامیح دینور کویا که مسماحك جمعیدر ومؤنثنده سمحه دینور هایله وجمعنده همین سماح دینور عطاش
وزننده یقال رجل سمح وامرأة سمحة ونسوة سماح لاغیر پس انشا پردازلق صورتنده بعض کتابك کریمانه تعبیرینه
معادل سمحانه تعبیرلری غلطدر (الاسماح) همزه نك کسریله بودخی جوانمرد اولمق معناسنه در یقال اسمح الرجل
بمعنی سمح وسرکش انسان وحیوان یواشیوب رام ومنقاد اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال اسمحت قرونته
اذا ذلت نفسه ویقال اسمحت الدابّة اذا لانت بعد استصعاب (السمحة) سینك فتحی ومیمك سکونیله جومرد خاتونه
دینورکه ذکر اولندی وسرد اولمیان یایه اطلاق اولنور یقال قوس سمحة ای مواتیة وشول ملته اطلاق اولنورکه
آنده ضیق وشدّت اولمیوب احکامی سهل ویسری مشتمل اوله که مراد ملت اسلامیه در ومنه الحدیث ❋ بعثت بالحنیفیة

السمحة السهلة ✵ وسمحه جعفر طيارك فرسی اسميدر وسمح دوكومی اولميان دوز و هموار اغاج دالنه اطلاق اولنور يقال عود سمح ای لاعقدة فيه (التسميح) تفعيل وزنده رفق وسهولتله يوريمك معناسنه در يقال سمّح تسميحا اذا سار سهلا ومزراغی طوغرلتمق معناسنه در يقال سمح الرمح اذا ثقفه وسرعت ايلك معناسنه در يقال سمح اذا اسرع وبر نسنه دن قاچق معناسنه در يقال سمح اذا هرب وبر خصوصده صعوبت كوسترميوب رفق وسهولتله معامله ايلك معناسنه در يقال سمح فی الامر اذا ساهل (المسامحة) مفاعله وزنده بودخی بر خصوصده عنف وشدت وصعوبت ايليوب رفق وسهولتله معامله ايلك معناسنه يقال سامحه فی الامر اذا ساهله (السماح) كتاب وزنده سختياندن وميشيندن اولان چادرلره دينور (المسمح) مقعد وزنده سماحتدن كه سهولت معناسنه در اسم مكاندر بو مناسبتله مضايقه سی اولميان محل واسعده استعمال اولنمشدر ومنه يقال ان فی الحق لمسمحا ای متسعا ومندوحة عن الباطل (سمحه) جرعه وزنده اسمادندر سمحه بن سعد وسمحة بن هلال ايكی كسه در (سميحه) جهينه وزنده مدينه ده صويی چوق بر قويی آديدر (التسامح) تفاعل وزنده بری برينه صعوبت ومضايقه كوسترميوب سهولت ومساعده وجهيله معامله ايدشمك معناسنه در يقال تسامح القوم اذا تساهلوا (ابو السمح) مدح وزنده خدّام دركاه حضرت مصطفويدن بر ذاتك كنيه سيدر وبر تابعی كنيه سيدركه اسمی عبد الرحمن ولقبی درّاج ايدی (السنح) سينك ضمی ونونك سكونيله اوغورلولق يمن وبركت معناسنه در يقال به سنح ای يمن وبركة ومدينه قربنده بر موضع آديدركه حضرت صدّيقك آنده برباب مسكنی وار ايدی موضع مزبورده متمكّن بنی حارثدن تزوّجلری حسبيله ومحدّثيندن خبيب بن عبد الرحمن السنحیّ اورادندر وسنح الطريق يولك اورته سنه دينور يقال ذهب عن سنح الطريق ای عن وسطه (السنوح) قعود وزنده و(السنح) صلح وزنده و(السنح) ضمّتينله بركسه نك خاطرينه بركونه رأی وانديشه ياخود اوكنه برايش عارض وبديدار اولمق معناسنه در تقول سنح لی رأی سنوحا وسنحا وسنحا من الباب الثالث ای عرض وبر سوزی تصريح وبيان ايليوب كنايه وتعريضله سويلك معناسنه در يقال سنح بكذا اذا عرّض ولم يصرّح وبركسه يی رأی وتدبيرندن صرف وتحويل ايلك معناسنه در يقال سنح فلانا عن رأيه اذا صرفه وردّه وبر نسنه بركسه يه سهل وآسان اولمق معناسنه در تقول سنح الشعر لی ای تيسّر وبر آدمی بركوجلكه دوشوروب بر شرّ ومحنته اوغراتمق معناسنه در يقال سنح به وعليه اذا احرجه واصابه بشرّ وسنوح صيد صيادك صول طرفندن ظهور ايدوب صاغ طرفنه مرور ايلك معناسنه در صياده صاغ طرفی كلور بروحك ضدّيدر نته كه ذكر اولندی وعربلر بونكله تفأل ايدرلر يقال سنح الظبی سنوحا ضدّ برح (السانح) صيادك صولندن ظهور وصاغنه مرور ايدن صيده دينوركه آنكله تيمّن ايدرلر بارح مقابليدر ومنه المثل * من لی بالسانح بعد البارح * ای بالمبارك بعد الشئوم بر صياد اوزره ظبی بارح مرور ايدوب تطيرايله متألم اولدقده رفيقلری تسليه وتطييب ايچون الم چكمه شايد بر سانح دخی ظهور ايدر ديدكلرنده مثل مزبوری ايراد ايلدی بركسه دن بر نسنه ضمننده آزرده دل اولانه غم چكمه آندن خوشدل دخی اولورسون موقعنده ضرب اولنور (السنيح) اميروزنده سانح معناسنه در وانجويه علی قول انجو ديزلمزدن مقدّم ديزه جك رشته يه دينور ديزلدكدنصكره عقد دينور ومطلقا حلیّ وزينته دينوركه نسوان اتخاذ ايدرلر (سنيح) زبيروزنده بر رجل آديدر (الاستنساح) بر ماده يی كركی كبی جست وجو ايدوب اراشدرمق معناسنه در تقول استنسحته عن كذا ای استفحصته (التسنح) تفعل وزنده اول معنايه در وبر نسنه يه اكسه چويروب آرقه ويرمك معناسنه در يقال تسنّح من الريح علی صيغة الامر ای استدبر منها يعنی ولّها ظهرك (سنحان) سينك كسريله يمن مخلافلرندن يعنی ايالت عدّ اولنان ناحيه لرندن بر ناحيه آديدر وبر رجلك اسميدر (السنحنح) سينك ونونك فتحيله كيجه لر اصلا اويقو اويومز اولان كسه يه دينور يقال رجل سنحنح ای لاينام الليل (السنطاح) قرطاس وزنده فرجی واسع اولان ناقه يه دينور (الساحة) باحه وزنده ناحيه معناسنه دركه بر شيئك بر سمتنده اولان آلارغه جه محلدن عبارتدر وحشم نشين اوبه لرينك ارالقلرنده اولان آچق ميدانه دينور شهرخانه لرينك حولو تعبير اولنان عرصه لرينه اطلاقی بوندن مأخوذدر جمعی ساح كلوركه جنسيدر وسوح كلور سينك ضميله وساحات كلور (السيح) سينك فتحی ويانك سكونيله و(السيحان) فتحاتله صو يريوزنده آقوب كتمك معناسنه در يقال ساح الماء يسيح سيحا وسيحانا اذا جری علی وجه الماء وكولكه بر طرفه دونوب يوريمك معناسنه دركه بعد الزوال حالتيدر يقال ساح الظلّ اذا فاء وسيح خاصة ظاهرده يعنی يريوزنده جريان ايدن صويه دينوركه تسميه بالمصدردر ويول يول قللو نسيج اولنمش كليمه وعبايه دينور وسيح بنوحسان بن عوف يوردنده بر صو آديدر ويمامه ده اوچ وادی آديدر (السياحة) كتابه وزنده و(السيوح) قعود وزنده و(السيحان) فتحاتله و(السيح)

سیر وزننده ترهّب وعبادت ایچون یر یوزنده کزوب یوریمك معناسنه‌در سیاحت رهابنهٔ قدیمه وحالا سیاحت
درویشان بوندندر یقال ساح الرجل سیاحة وسیوحا وسیحانا وسیحا اذا ذهب فی الارض ومنه المسیح بن مریم علی
نبینا وعلیه السلام وذکرت فی اشتقاقه خمسین قولا فی شرحی لصحیح البخاری وغیره * واقعا مؤلف بصائرده دخی
اللی کونه اقوال سرد ایلمشدر لکن اوّل واثبتی لفظ سریانیدر اصلی مشیحادر شین معجمه ایله عربلر تعریب ایدوب
مسیح دیدیلر وحالا یهود طائفه‌سی دجّاله مشیح اطلاق ایدرلر مشیح ظهور ایدوب بزلره سرکرده اوله‌جقدر
دیو منتظرلردر سریانیده مشیح مبارك معناسنه اولمغله دجّال دخی اول طائفه عندنده میمون اولدیغندن اطلاق
ایلدیلر (السایح) اهل سیاحت اولان کمسه‌یه دینور وداثما صائم ومساجد ومعابده ملازم اولان کمسه‌یه اطلاق
اولنور یقال رجل سایح ای صائم ملازم للمساجد (المسیح) معظم وزننده صرتی جزکیلو مخطط اولان چکرکه‌یه
دینور وچبوقلو الاجه قاشه دینور ومخطط پرده کبی متننده اینجه اینجه یوللری اولان طریقه اطلاق اولنور وبیان
اشکنه اطلاق اولنور قارنیله یاتلری بیننده اوزون اوزون خطلری اولمق حسبیله (سیحان) ریحان وزننده شام دیارنده
بر نهر آدیدر مصیصه قربندن جریان ایدن نهردرکه تحریفله جهان صویی تعبیر ایدرلر وبصره ترابنده دخی
بر نهردرکه ساحین دخی دیرلر وبلقاء قضاسنده بر قریه‌درکه مرقد موسی علیه السلام آنده‌در (سیحون) جیحون
وزننده ماوراء النهرده وهندستانده بر نهرك آدیدر (المسیاح) مفتاح وزننده داثما غمازلق وشرّ وشورش
وفتنه بازلقله سیر ودور ایدن مفسده اطلاق اولنور یقال هو مسیاح فاجتنبوه ای یسیح بالنمیمة والشرّ فی الارض
(الانسیاح) انفعال وزننده بولانلق معناسنه‌در یقال انساح باله ای اتسع قلبه واثواب پاره پاره یرتلوب یارلمق معناسنه‌در
یقال انساح الثوب اذا تشقق وسموز لکدن قارن بیویوب یره یقین صالقیلنوب صارقق معناسنه‌در یقال انساح
بطنه اذا کبر ودنا من السمن الی الارض (الاساحة) اباحه وزننده صویی آقتمق معناسنه‌در یقال اساح نهرا
اذا اجراه وآت قویرغنی اشاغی صالیورمك معناسنه‌در یقال اساح الفرس بذنبه اذا ارخاه جوهری بو معناده لفظ
مز بوری شین معجمه ایله رسم ایلمکله غلط ایلمشدر * شارح دیرکه سائر بعض اهل لغت دخی اعجامله جزم ایلدیلر
(جبل سیاح) اضافتله کتان وزننده شام وروم بینی فاصل بر طاغدر (السیوح) سینك ضمیله یمامه‌ده بر قریه‌درو مسلم
بن علیّ السیحیّ که سینك کسریله‌در محدّثیندندر ﴿فصل الشین المعجمة﴾ (الشبح) شینك وبانك فتحیله وبانك
﴿فصل الشين المعجمة﴾
سکونیله شخص معناسنه‌درکه انسانك وسائرك مرئی اولان قالب وجسدندن عبارتدر سواد دخی دینور فارسیده کالبد
وترکیده قرالتی تعبیر اولنور جمعی اشباح وشبوح کلور (الشبحان) شبعان وزننده اوزون شیئه دینور (الشباحة) کرامه
وزننده برکسه عریض بازولی اولمق معناسنه‌در یقال شبح الرجل شباحة من الباب الخامس اذا کان شبح الذراعین
ومشبوحهما ای عریضهما قال فی النهایة فی صفته علیه السلام انه کان مشبوح الذراعین ای طویلهما وقیل عریضهما
وفی روایة شبح الذراعین (الشبح) مدح وزننده یارمق معناسنه‌در یقال شبح الشیء شبحا من الباب الثالث اذا شقه
ودری وایپ مقوله‌سنی قازقلر ارالقلرینه اوزادوب چکمك معناسنه‌در یقال شبح الجلد اذا مدّه بین اوتاد * شارح دیرکه
شبح مطلقا برنسنه‌یی اوزاتمق معناسنه‌در مؤلف تشویش ایلمشدر وشبح الداعی دیرلر دعا ایدن کمسه اللرینی کوکه
طوغری قالدروب اوزاتدقده وبرکمسه اوکنده ایاق اوزره دیکیلی ویرمك معناسنه‌در تقول شبح لنا فلان اذا مثل
وشبح مرتفع البناء قپویه دینور وبونده فتحتینله ده جائزدر (اشباح المال) دوه وقیون وسائر مواشیدن معروف ومتعین
اولنلرینه اطلاق اولنورکه کوزه کورینور اولنلری اوله‌جقدر (المشبح) معظم وزننده قبوغی کیدرلمش نسنه‌یه دینور
یقال شیء مشبح ای مقشور وقویّ ومحکم کلیمه وعبایه دینور (التشبیح) تفعیل وزننده بدآدمك پیر اولمغله باصره‌سی
خیره‌ناك اولدیغندن برقرالتی‌یی چتال کورمك معناسنه‌در یقال شبح الرجل اذا کبر فرأی الشبح شبحین وبرنسنه‌یی
انلولتمك معناسنه‌در یقال شبح الشیء اذا جعله عریضا (الشبحان) فتحاتله منقله‌نك یعنی کرپج وچامور طاشیه‌جق
تسکره‌نك ایکی طرفنه چکوریلان ایکی اغاجه دینور (الشبایح) دوه سمرینه ارالری آچق ارقوری استوار ایتدکلری
اغاجلره دینور (شباح) کتان وزننده اجأ نام جبل یاننده بر وادیدر (الشحّ) شینك حرکات ثلاثی وحانك تشدیدیله
مصدر در حرصه مقارن بخل معناسنه‌درکه طبیعی اوله تقول شححت یارجل به وعلیه تشحّ من الباب الرابع کبررت
تبرّ وشححت تشحّ من الباب الاول کمددت تمدّ وشححت تشحّ من الباب الثانی کعففت تعفّ ای بخلت وحرصت
(الشحاح) جبان وزننده و(الشحیح) امیر وزننده و(الشحشح) فدفد وزننده و(الشحشاح) حثحاث وزننده
و(الشحشحان) معمعان وزننده حرصه مقارن بخل وامساك ایله متصف ناکسه دینور وشحاح وشحیحك جمعلری شحاح
کلور کبارکبی واشحه کلور اصحه کبی واشحاء کلور اطباء کبی (الشحشح) غبغب وزننده واسع بیابانه دینور وبرنسنه اوزره

مداوم و مواظب اولان کسه یه دینور و بدخوی و بدمزاج کشی یه دینور و ضرب لسانه مالك طلاقتلو فصیح و بلیغ
اولان خطیبه دینور و شجیع و بهادر آدمه دینور و غیرت و حمیتلو آدمه دینور و کثیرالصوت اولان قرغه یه دینور
و شول یره دینور که طپراغی نشاف اولمغله اجراسی مطر کثیره محتاج اوله و آزجه یغمور دن صوبی آقوب کیدر اولان
یره دیمکله اضداددن اولور و جست و چالاك جاره دینور بو معناده هدهد وزننده دخی لغتدر و چاپك اوچان
بغرتلق قوشنه دینور و پك اوزون آدمه دینور (الشحشاح) رحراح وزننده باشلدیغی ایشه مجدّ و مواظب اولان مقدام
آدمه دینور و غیرت و حمیت صاحبی آدمه دینور و شول خاتونه دینور که بغایت کوجلو قوّتلو اولمغله مرد مثابه سنده
اوله یقال امرأة شحشاح کأنها رجل فی قوّتها (الشحشحان) معمعان وزننده بو دخی غیرتلو آدمه دینور و اوزون کسه یه
دینور (الشحشحة) زلزله وزننده صاقنمق معناسنه در یقال شحشح منه اذا حذر و کوچکن دیدکاری قوش اوتمك
معناسنه در یقال شحشح الصرد اذا صوّت و دوه صوتنی کوکسنده تردید ایدەرك کوکرەمك معناسنه در یقال شحشح
البعیر اذا ردّد هدیره و قوش سرعتله اوچق معناسنه در یقال شحشح الطائر اذا طار سریعا (المشاحّة) مفاعله وزننده
برنسنه برکسه عندنده پك معتبر اولدیغندن آخره ویرمیوب ضنت ایلمك معناسنه در یقال شاحّ فلان به علی فلان اذا
ضنّ به و منه قول المؤلفین * لامشاحّة فی الاصطلاح * (التشاحّ) تفاعل وزننده ایکی کسه برنسنه ضمننده بری برینه
بخل و ضنت ایدشمك یعنی اول نسنه یی هر بری آخری آلمیوب کندوسی آلمق مرادنده اولمق معناسنه در یقال تشاحّا
علی الامر ای لا یرید ان ان یفوتهما یعنی یرید کل منهما الاستیثار به و یقال تشاحّ القوم فی الامر اذا شحّ بعضهم علی بعض
حذر فوته (المشحشح) مسلسل وزننده بی خیر و منفعت اولان مهمل کسه یه دینور (الشحة) صحه وزننده فی الاصل
مصدر در اسم مفعول معناسنه مستعملدر و منه قولهم او صی فلان فی صحته و شحته ای فی حاله التی یشحّ علیها (الشحایح)
صفایح وزننده سودی پك آز اولان ناقه لره اطلاق اولنور مفردی شحیحه در یقال ابل شحایح ای قلیلة الدرّ (الشحاح)
کتاب وزننده آتشی چیقمیان چقماغه دینور یقال زند شحاح اذا کان لایوری و پك آز صویه اطلاق اولنور یقال
ماء شحاح ای نکد غیر غمر (الشدح) مدح وزننده سورمك معناسنه در یقال شدح الرجل شدحا من الباب الثالث
اذا سمن (الشدحة) جرعه وزننده و (المشتدح) مرتجل وزننده وسعت معناسنه در تقول لك عنه شدحة و مشتدح
ای سعة و مندوحة (الاشدح) افسح وزننده بول نسنه یه دینور (الانشداح) انفعال وزننده ارقه اوزره یاتوب
پاچه لری آیرمق معناسنه در یقال انشدح الرجل اذا استلقی و فرّج رجلیه (الشودح) جوهر وزننده کریملو یردن
یاپمه ناقه یه دینور یقال ناقة شودح ای طویلة علی الارض (الشادح) واسع معناسنه در یقال کلأ شادح ای واسع
(المشدح) مقعد وزننده فرجه دینور حر معناسنه و سعتی ایچون (الشوذح) ذال معجمه ایله جوهر وزننده ذکر اولنان
شودح ایله مرادفدر (الشرح) جرح وزننده مشکل و مبهم و مخفی مقوله سنی کشف و اظهار ایلمك معناسنه در یقال
شرح الغامض شرحا من الباب الثالث اذا کشفه و کسمك معناسنه در یقال شرح اللحم اذا قطعه و آچمق معناسنه در
یقال شرح الباب اذا فتحه و فهم ایلمك معناسنه در یقال شرح الکلام اذا فهمه و بکر قیزك بکارتنی ازاله ایلمك
یاخود خاتونی ارقه سی اوزره یاتروب جماع ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال شرح البکر اذا اقتضها او جامع
المرأة مستلقیة و برشیئی بولاتمق معناسنه استعمال اولنور یقال شرح الشیء اذا وسعه (التشریح) تفعیل وزننده
برنسنه یی دلیم دلیم کسمك معناسنه در یقال شرّح الشیء اذا قطعه (الشرحة) جزء وزننده و (الشریحة) و (الشریح)
طولانی کسیلوب دیلنمش ات دلیمنه دینور و شرحه آهو مقوله سی شکارك اتنه دینور که کرچه بر مقدار قوریوب لکن
پصدرمه کرته سنه وارمیه رق کتوریله (المشروح) چوللرده کورینن سرابه اطلاق اولنور (المشرح) مقعد وزننده
فرجه اطلاق اولنور (الشریح) زبیر وزننده بو دخی فرجه اطلاق اولنور و شریح اسمادندر و ابو محمد عبدالرحمن بن
احمد بن محمد بن ابی شریح الانصاریّ الشریحیّ که امام بغوی اصحابندندر اندن روایت احادیث ایلمشدر جدّی
اولان شریحه منسوبدر و عبد الله بن محمد و هبة الله بن علیّ الشریحیان محدّثلردر (المشرح) منبر وزننده ابن
عاهاندر که تابعیندندر و سوده بنت مشرح صحابیه در علی قول بو سینله در (الشارح) اکنی قوشلردن حفظ و حراست
ایدن بکجی یه دینور (شراحیل) شینك فتحیله بر رجل اسمیدر * شارح دیر که جبرائیل کبی کویا که اسم جلاله اولان ایل
کلمه سنه مضافدر بونده شراحین دخی دینور (شرحه) طلحه وزننده ابن عوّه در که بنو اسامة بن لؤی قبیله سندن
بر بطن پدریدر (بنو شرح) جرح وزننده بر بطن آدیدر (شراحه) سراقه وزننده همدان قبیله سندن بر خاتوندر که
امام علی کرم الله وجهه حضورنده زنا ایلدیکنی اقرار ایلمکله رجم اولندی و دیکر بر خاتون اسمیدر که امّ سهله دیمکله
معروفه در محدّثه در (شرّاح) کتان وزننده بر رجل آدیدر (الشرداح) قرطاس وزننده طبانلری غلیظ و عریض اولان

كشي يه دينور يقال رجل شرداح القدم اى غليظها عريضها و شيشمان اولمغله وجودى صالقى و سلپوك اولان آدمه
دينور و اوزون وجثه سى عظيم اولان دوه يه وعورته دينور (المشرطح) اسم فاعل بنيه سيله دائما ارضدن ارضه
سير و سفر ايدن كمسه يه دينور (الشرح) جعفر وزننده و (الشرمحىّ) نفسنه نسبتله كوجلو قوتلو آدمه دينور و پك
اوزون آدمه دينور جمعى شراح و شرامحه كلور (الشرمّح) عملس وزننده بودخى پك اوزون آدمه دينور (شرماح)
قرطاس وزننده نهاونده قريب برقلعه آديدر (الشرمساح) كسرتينله مصرده بر قريه در (الشرنفح) فايله سمندر
وزننده اياغى چابك رونده آدمه دينور شرمت تعبير اولنور كه شيرمرد محرّفيدر (شطح) شينك و طاى مشدده نك
كسريله اركك اوغلاغى زجر و آزاره مخصوص اصواتدندر (المشفح) معظم وزننده شول بدبخت و محروم كمسه يه
دينور كه كسب و كوششنده جزئى و كلى اصلا برخير و منفعته دسترس اولمزاوله (الشفلح) عملس وزننده كنارلرى غليظ
و صالقى و كوشك اولان فرج نسوانه دينور و برونك دليكرى واسع و دوداقلرى قالين و صالقى اولان كمسه يه دينور بعض
زنكى عربلر كبى و فرجنك دوداقلرى ايرى و فرجى بول اولان خاتونه دينور و كبره يمشنه دينور و برشجر آديدركه اوزدكنده
درت دانه كسكين بچاق كبى چيقمش بداقلرى اولور كه هر بريله قيون ذبح اولنور و يمشى زنكى عرب كله سى قدر
اولور و شفلح خرمانك هنوز قورق اولمزدن مقدم ياروب آچان يمشنه دينور (الشقحة) شينك فتحى و قافك سكونيله
خاصة كلبك فرجنه دينور (الشقحة) جرعه وزننده ديشى كلبك ممه لرى امزكنه دينور طبية الكلبة معناسنه و قزللغى
متغير يعنى پك قزل اولميوب صارويه مائل اولان خرما قوريغنه دينور شينك فتحيله ده جائزدر و شقره معناسنه دركه
چهره قومرال اولمقدر آنده آل اولمقدر (الاشقح) آندن صفتدر اشقر معناسنه در (الشقح) مدح وزننده قرمق
معناسنه در يقال شقح الشئ شقحا من الباب الثالث اذا كسره و كلب تبوّل ايچون اياغنى قالدرمق معناسنه در يقال
شقح الكلب اذا رفع رجله ليبول (الاشقاح) همزه نك كسريله ايراق ايلك معناسنه در يقال اشقحه اذا ابعده و خرما
قوريغى رنكلنمكله باشلمق معناسنه در يقال اشقح البسر اذا لوّن و اغاجك ميوه لرى رنكلنوب اولمغه يوز طوتمق
معناسنه در يقال اشقح النخل اذا ازهى (التشقيح) تفعيل وزننده بودخى خرما قوريغى قزارمغه باشلمق معناسنه در
يقال شقح البسر اذا لوّن (الشقحاء) صفرآء وزننده بياضى خالص اولميان كپوكه وصف اولور يقال رغوة شقحاء
اى غير خالصة البياض (الشقح) شينك ضميله قبح لفظنه اتباعا ذكر اولنور على قول قبح معناسنه اولمغله تأكيد
اولور يقولون قبحا له و شقحا اتباع او بمعنى و يقال شئ قبيح شقيح و يقال جاء بالقباحة و الشقاحة و يقال
قعد مقبوحا مشقوحا * مترجم دير كه سيوطى مزهرده اتباع و مزاوجه حرف عطفله وارد اولمق عند الاكثر ممنوع
و عند البعض جائزدر ديدى و شقح ككرم اى قبح پس بوذكر اولنانلرده اختلاف مذكور اوزره در (الشقاح) رمان
وزننده بر نبات آديدر و كوپكك كوتنه دينور است الكلب معناسنه بوراده هاايله الكلبة نسخه سى غلطدر (الشقيح)
امير وزننده خسته لكدن يكيجه افاقت بولمش كمسه يه دينور (الاشقاح) همزه نك فتحيله كوپكلرك كوتلرينه ياخود
اوردلرينه دينور مفردى شقح در شينك كسريله يقال طعن كاشقاح الكلاب اى ادبارها او اشداقها (المشاقحة) مشاتمه
وزننده و مرادفيدركه بركمسه يه سوكك و سوكشمك معنالرينه در يقال شاقحه اى شاتمه و شاقحا اى شاتما (الشقحية) عرنيه
وزننده قرمزى كسوه يه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله در يقال حلة شقحية اى حمراء نسبة الى الشقحة (الشوكحة)
جوهره وزننده اوبه قپوطرزنده اولان شيئه دينور جمع جنسى شوكح در (شلح) شينك كسريله عكبرا نام قريه قربنده برقريه
آديدر محدثيندن آدم بن محمد الشلحىّ اورادندر (الشلحاء) حمرآء وزننده وقصر ايله جائزدر كسكين قلجه دينور جمعى
شلح كلور حمرآء و حمر كبى تأنيثى آلت اعتباريله در (التشليح) تفعيل وزننده لباسدن صويوب چبلاقلمق معناسنه در
و بو سواد عراق لغتيدر يقال شلح فلانا اذا عرّاه (المشلح) معظم وزننده حمام جامكانه دينور مسلخ الحمام معناسنه (الشنح)
شينك و نونك ضميله سرخوشلر سكارى معناسنه در مفردى شناح در رباع و ربع كبى (الشناحىّ) و (الشناح) و (الشناحية)
شينلرك فتحى و اخيركراهيه وزننده جسيم و طويل اولان دوه يه دينور و شناح كنج دوه يه دينور يقال بكر شناح كثمان اى
فتىّ بونده اجتماع ساكنين ايچون يا حذف اولنمشدر اصلى شناحى ايدى و يقال بكرة شناحية (التشنيح) تفعيل وزننده
لوم و تشنيع و تقبيح ايلك معناسنه در يقال شنح عليه اذا شنع (التشويح) تفعيل وزننده انكار ايلك معناسنه در يقال
شوّح الشئ اذا انكره (الشيح) شينك كسريله بر نبات آديدر فارسيده درمنه و تركيده ياوشان ديدكارى اوتدر و يمنه
مخصوص بركونه قماش آديدر و امور و مصالحده اوزرينه دوشوب جدّ و جهد ايدر اولان آدمه دينور و بغايت
صاقنجى چورك تخته يه باصمز اولان آدمه دينور يقال رجل شيح اى حذر (الاشاحة) همزه نك كسريله برياوشانلو اولمق
معناسنه در يقال اشاحت الارض اذا انبتت الشيح و برخصوصده جدّ و سعى و اقدام ايلك معناسنه در يقال اشاح

على حاجته اذاجدّ وجهد جوهرى و اشاح الفرس بذنبه اى ارخاه عبارتيله ده ثبت الكلمه تصحيف المشدر و آنى
ليثك كتاب العين تكمله سندن اخذ المشدر آنده صواب اولان سين مهمله ايله اولمقدر * غريبدركه مؤلف منقول عنه
اولان كتابى بعدالذكر تصحيفى جوهرى يه اسناد ايلمشدر (الشايح) بو دخى امور ومصالحده جدّ واقدام ايدن آدمه دينور
و عارو ناموس صاحبى غيور آدمه دينور (المشيح) مبيح وزننده شايح ايله معناى اوّلده مرادفدر و اكسه سنده اولان
آدملرى كندو ايله بيله جه كتمكدن منع وتبعيد ايليه رك برآدمه طوغرى توجّه و اقبال ايدن كسه يه دينور اشاحه دن اسم
فاعلدر قال ابن الاثير ومنه الحديث انه عليه السلام قال ❁ اتقوا النار ولو بشق تمرة ❁ ثم اعرض واشاح المشيح الحذر والجادّ
فى الامر و قبل المقبل اليك المانع لما ورآءظهره (الشيح) شينك فتحى و يانك سكونيله برخصوصده چبالمق معناسنه در
يقال شاح على حاجته يشيح شيحا اذاجدّ (المشايحة) مفاعله وزننده و (الشياح) شينك كسريله بو دخى شيح معناسنه در
يقال شايح على حاجته مشايحة وشياحا اذا جدّ و مقاتله معناسنه در يقال شايح الرجل اذا قاتل (الشيحان) سكران
وزننده غيرتلو حميتلو آدمه دينور و پك اوزون آدمه دينور بونده كسر ايله ده جائز در وجدّ واقدام و سرعتله
سكردن آدمه دينور و ياوز و شديد النفس اولان آتشلو آته دينور و قدس شريف حواليسنده برجبل عالى اسميدر
(الشياح) كتاب وزننده قيتلغه دينور قحط معناسنه و صاقنمق حذر و پرهيز معناسنه در وهر خصوصده جدّوجهد ايلمك
معناسنه در (الشيحة) شينك كسريله برته ده فيد نام قلعه شرقيسنده برصو آديدر و حلب قضاسنده برقريه آديدر
محدثيندن يوسف بن اسباط و عبدالمحسن بن محمد التاجر و آزادكرده سى بدرو آنك اوغلو محمد بن بدر و احمد بن سعيد
بن حسن و احمد بن محمد بن سهل المحدثون الشيحيون اورادندر (المشيوحاء) الفك مدى و قصريله ياوشان ديدكلرى
نبات مذكورك منبتى اولان ارضه دينور و مشيوحاء مد ايله و مشيحى قصر ايله برجماعت برخصوصده ابتدار
واستعجال ياخود اختلاط و اختلال اوزره اولمغه دينور يقال هم فى مشيوحاء و مشيحى من امرهم اى فى امر يبتدرونه
او فى اختلاط و بونلر معيوراء كبى اسم ياخود مشيوخاء و مشيخاء كبى جمع اولمق غالبدر كويا كه جدّ و جهد معناسنه
اسم اولان شيح لفظندن جمعلردر (التشييح) تفعيل وزننده صاقندرمق معناسنه در يقال شيحه اذاحذره و مضايقه
و يرمك جهتيله خصمه نظر ايلمك معناسنه در يقال شيح خصمه اذانظر اليه مضايقة (ذو الشيح) شينك كسريله يمامه ده
وجزيره ده بررموضعلردر (ذات الشيح) بنو يربوع ديارنده برموضعدر (اشيح) احمد وزننده يمنده برحصن آديدر

❦ فصل الصاد ❦ (الصبح) صادك ضمى و بانك سكونيله فجر وقتنه دينوركه طك يرى اغاروب شفق
سوكديكى وقتدن عبارتدركه مراد فجر صادقدر فى الاصل طك يرينك اغارمسيله حاصل اولان آيدينلقدن عبارت
اولوب اتساعا اول وقته اطلاق اولنمشدر و على قول صبح اوّل نهاره دينور جمعى اصباح كلور و تقول اتيته لصبح
خامسة بالضم ويكسر وهو بالاضافة اى لصباح خمسة ايّام يعنى بشنجى كونك صباحنده اكا كلدم (الصبيحة) سفينه
وزننده و (الصباح) فلاح وزننده و (الاصباح) همزه نك كسريله كه فى الاصل مصدر درو (المصبح) مكرم وزننده
بونلرده اوّل نهاره دينوركه فارسيده بامداد ديرلر * مؤلفك وهو الصبيحة قولنده ضمير اوّل نهاره راجعدر
مصباحده صباح اوّل نهاره كذلك مساء مقابلنه اطلاق اولنوب و ثعلبدن صباح عند العرب نصف ليل اخيردن
زواله قدر و مساء زوالدن نصف ليل اوّلك آخرينه قدر وقتدن عبارت اولديغى منقولدر (الاصباح) همزه نك
كسريله صباح وقتنه كيرمك معناسنه در يقال اصبح الرجل اذا دخل فى الصباح و اصبح صار معناسنه استعمال
اولنور يعنى فعل تام اولديغى كبى فعل ناقص اولوركه وقت صباحه دلالت ايلوب امسى و اضحى كبى همان صار
معناسنه اولور و مدخولى جملهٔ اسميه اولوب اوّلى اسميت اوزره مرفوع و ثانى خبريت اوزره منصوب اولور يقال
اصبح فلان عالما اى صار وعربلر برآدمه غفلتدن بيدار اول كوزكى آچ تيقظ وتبصر قيل ديه جك يرده اصبح يافلان ديرلر
(التصبيح) تفعيل وزننده بركسه يه عم صباحا يعنى صباحك خيراولسون ديمك معناسنه در يقال صبحهم اى قال
لهم عم صباحا اشبو عم كلمه سى عينك كسريله امر حاضر اولان انعم كلمه سندن مختصردر كن ذانعومة صباحا
سبكنده در * شارح ديركه بوتعبير تحيت جاهليه در و تصبيح برمحله صباح وقتنده كلمك معناسنه در يقال صبحهم
اذا اتاهم صباحا و بركسه يه صبوح ايچورمك معناسنه در يقال صبحهم اذاسقاهم صبوحا و تصبيح اركن تناول
ايده جك قوت و غدانك اسميدركه تفعيل وزننده بنا قلنمشدر تنوير و ترغيب و تمتين كبى تقول قرّب تصبيحنا
اى غداءنا و بركسه يى كيجه يوريدوب صباح وقتى منزل مقصوده ايصال قلمق معناسنه در تقول صبحت القوم الماء
اى سريت بهم حتى اوردتهم اياه صباحا (الصبح) صادك ضميله اسمدركه ذكر اولندى و مصدر اولور بريره صباح
وقتنده كلمك معناسنه يقال صبحهم صبحا من الباب الثالث اذا اتاهم صباحا (الصبوح) صبور وزننده اركندن

❦ فصل الصاد ❦

صاغيلان سوده دينور ادبانك صباح وقتى ايچيلان باده يه صبوح اطلاقى بوندندر غبوق مقابليدر و صبوح كيجه دن
صباحه قلان شرابه دينورو صباح وقتنده صاغيلان ناقه يه دينور (يوم الصباح) يوم الغارة معناسنه استعمال اولنور
يعنى دشمنه باصقين اولنان كوندر زيرا اكثرى اركن باصقين ايتمكله خصوصا شبخون اولنلر و اصباحاه ديو استغاثه
وفرياد ايلدكارى ملابسه سيله (الصبحة) جرعه وزننده و صادك فتحيله جائزدر صباح اويقوسنه دينور
نوم الغداة معناسنه و صباح وقتنده تناول اولنان جزئيجه قهوه آلتى يه اطلاق اولنور يقال احضرنا الصبحة
وهى ما يتعلل بها غدوة وجرته ياخود شهبه يه ياخود صهبه يه مائل سياهلغه اطلاق اولنوركه وقت من بورلك
اونيدر و بوكومشى بياض اوله جقدر (الاصبح) احمر وزننده آندن صفتدر مؤنثنده صبحاء دينور حمرآء وزننده
و اصبح ارسلانه اطلاق اولنور و مادرزاد اولان قومرال قيللره و تويلره اطلاق اولنور (الاصبحاح) احيرار وزننده
قيللر و تويلر خلقى قومرال اولمق معناسنه در يقال اصباح الشعر اذا كان اصبح (الصبح) فتحتينله و (الصبحة)
صادك ضميله بودخى اول معنايه در يقال صبح الشعر صبحا و صبحة من الباب الرابع اذا كان اصبح و صبح مجلا
دمور پارلدايوب لمعان ايلمك معناسنه در يقال صبح الحديد اذا برق (التصبح) تفعل وزننده صباح وقتنده
اويومق معناسنه در يقال تصبح الرجل اذا نام غداة و اركندن جزئيجه قهوه آلتى تناول ايلمك معناسنه در يقال
تصبح زيد اذا تعلل بشئ غدوة (ذاصباح) و (ذاصبوح) اركن ديمكدر تقول اتيته ذاصباح و ذاصبوح اى بكرة
و بونلر همين ظرف اوله رق استعمال اولنورلركه ظرف غير متمكن اولور و قت صاحب هذا الاسم سبكنده اولور
پوشيده اولميه كه عربلر بعض بويله مقاملرده ذات كلمه سنى اضافه و بعضا تاپى حذف ايدرلر كرمانى تاريخ عتبى
شرحنده ديديكه ذات لفظى كاهى وجود ايله مرادف اولور جمعى ذوات كلور و لفظ ذات مؤنثدر زيرا فى الاصل
مؤنثه صفت استعمال اولنور يقال امرأة ذات جمال پس اضافتدن قطع اولندقده دخى تأنيثده ابقا ايلديلر و ميدانى
هادى للشادى نام تأليفنده ديديكه عربلر لقيته ذات يوم ديرلر آنى كونلردن بركونده كوردم و ذات مرة بركره ده
كوردم و ذات سنة بريلده و ذات شهر برآيده و ذات ليلة بركيجه ده و ذات غداة برصباحده و تاپى اسقاطيله ذاصباح
و ذامساء و ذا صبوح و ذاغبوق ديرلر و ذات الزمين و ذات العويم ديرلر مصغر بنيه سيله زمانلردن برزمانجق ايچره
و ميان سنه ده ديمكدر وكاهى لفظ ذات طرف و ناحيه معناسنه استعمال اولنور ذات اليمين و ذات الشمال كبى و حال
و حقيقت معنالرينه اولور كما قال الله تعالى ﴿و اصلحوا ذات بينكم﴾ يعنى الحال التى بينكم انتهى (المصبح) مذهب
وزننده كه صبحدن و (المصبح) مكرم وزننده كه اصباحدن اسم مكان و زمانلردر موضع اصباحه يعنى افقده شفق
طلوع ايدن موضعه دينور كذلك فجر وقتنه دينور (المصباح) مفتاح وزننده چراغه دينوركه آلت تنوير و ضيادر
يقال اصبح مصباحا اى سراجا و شول ناقه يه دينوركه پك توانا اولمغله قوتندن ناشى يتاغنده صباحليوب نهار
مرتفع اولدقجه مرعايه كتمز اوله زيرا ضعيف اولنلر هممان اركندن مرعايه هجوم ايدرلر و انلو و يصى مزراق يلمانه
دينورو برنوع بيوك كاسه يه دينوركه آنكله صبوح ايچرلر و اكا مصبح دخى ديرلر منبر وزننده (الصبوحة) صبوره
وزننده صبوح كبى دائما صباحله صاغيلور اولان ناقه يه دينور (الصباحة) ملاحه وزننده حسن و جمال صاحبى
اولمق معناسنه در يقال صبح الغلام صباحة من الباب الخامس اذا كان ذا جمال (الصبيح) شريف وزننده
و (الصباح) غراب وزننده و (الصباح) رمان وزننده و (الصبحان) سكران وزننده صاحب جمال و خوبلقا
محبوبه دينور (الصبحان) فتحاتله صبوح شربنه تعجيل ايدن آدمه دينور يقال رجل صبحان اذا كان يعجل الصبوح
(الاصبحى) ياى نسبتله برنوع قامچيدركه ملوك يمندن ذواصبح نام ملكه منسوبدر و مشار اليه امام مالك بن انسك
اجدادندندر (الاصطباح) افتعال وزننده چراغ ياقمق معناسنه در يقال اصطبح الرجل اذا اسرج و صبوح
ايچمك معناسنه در يقال اصطبح الرجل اذا اشرب الصبوح (المصطبح) و (الصبحان) سكران وزننده صبوح ايچمكه
مداوم اولان آدمه دينور (الاستصباح) چراغ ايدنمك و چراغ اوياندرمق معناسنه در يقال استصبح الرجل اذا استسرج
(الصباحية) غرابيه وزننده يصى مزراق يلمانلرينه دينور (الصبحاء) حمرآء وزننده و (المصبح) محدث وزننده
ايكى قسراق آديدر (الصباحى) غرابى وزننده پك قرمزى شيشه دينور يقال دم صباحى اى شديد الحمرة (الصباح)
غراب وزننده قنديلك شعله سنه دينور (بنو صباح) غراب وزننده بربطن آديدر (ذوصباح) بر موضع آديدر
و اقيال حميردن برملكك لقبيدر (صباح) و (صبح) صادلرك ضميله مدينه قربنده نملى نام محل قارشوسنده
ايكى صو آديدر و صباح بن طريف جاهليه دندر (صباح) سحاب وزننده ابن هذيل دركه امام زفرك برادريدر
و صباح بن خاقان بركريم معروفدر (ام صبح) صادك ضميله مكه نك كنيه سيدر (الصابح) روشن و آشكار معناسنه

مطلب

مستعملدر يقال حق صابح اى بين (صبحه) طلحه وزننده ديار بكر ايالتنده بر قلعه آديدر (الصحّ) صادك ضمى وحانك تشديديله و (الصحة) صادك كسريله و (الصحاح) صلاح وزننده ذهاب المرض يعنى بدندن مرض وعلت زائل اولوب صاغ ودرست اولمق معناسنه در كذلك هر نسنه كسرو رخنه مقوله سى عيب ونقيصه دن برئ وسالم اولمق معناسنه در يقال صحّ الرجل صحا وصحة وصحاحا من الباب الثانى اذا ذهب مرضه ويقال صحّ الشئ اذا برئ من كل عيب * شارح ديركه صحه اسم مصدر دخى اولور صاغلق معناسنه * كرچه مؤلف ذهاب المرض ايله تفسير ايلدى لكن صحت بدنده بر حالت طبيعيه دركه موضعلرندن افعال مجراى طبيعيلرى اوزره سليم اولەرق صدور ايدر وبوندن معانئ سائره مستعار اولمشدر صحت صلوة وصحت معاملات كبى بوجهتله عن زوال المرض اولديغى كبى عن ابتداء الامر دخى اولور (الصحيح) و (الصحاح) جبان وزننده آندن صفتلردر صحيحك وصحاحك جمعلرى صحاح كلور صادك كسريله وصحيحك جمعى اصحاء كلور اطباء كبى وصحايح كلور وصفايح كبى (الاصحاح) همزه نك كسريله بر آدمك اهل وعيالى كذلك دوابّ ومواشيلرى صاغ اولمق معناسنه در يقال اصحّ الرجل اذا اصحّ اهله وماشيته وصاغالتمق وصاغ قلمق معناسنه در يقال اصحّ الله فلانا اى ازال مرضه (المصحة) ميمك فتحى وصادك فتحى وكسريله جائزدر صحته سبب ووسيله اولان شيئه دينور ومنه الحديث * الصوم مصحة * اى يصحّ به (الصحصح) غبغب وزننده دوز وهموار يره دينور ارض مستويه معناسنه وبحرين قضاسنده بر موضع آديدر وتيم الله بن ثعلبه اولادندن محرزك پدرى اسميدر وتيم قبيله سندن بر جماعتك پدرى اسميدر وطئ قبيله سندن بر جماعتك پدرى آديدر (الصحصاح) و (الصحصحان) معمعان وزننده بونلرده دوز وهموار ارضه دينور وصحصحان حلب ايله تدمر بيننده بر موضع آديدر (صحاح الطريق) فلاح الرفيق وزننده شول يوله اطلاق اولنور كه صرپ ودرشت اولوب سهولت بولمامش اوله آنده قطعا سير وسلوك اولنمديغندن ناشى صرپلغنده باقى اوله تسميه بالتفأل قبيلندن ياخود اياق صدماتيله علتياب اولمديغندن ناشى اوله (الصحصحة) زلزله وزننده ظاهر وعيان اولمق معناسنه در يقال صحصح الامر اذا تبين (المصحصح) اسم فاعل بنيه سيله حقوق ومودتى درست وصحيح اولان آدمه دينور ودائما ترّهات واباطيل پيدا ايدر اولان كمسه يه دينور كه بوصحاصحه ندر (الصحيح) اميروزننده اسد بن الرهيص الطائى فرسنك اسميدر (الصحصح) و (الصحصوح) صادلرك ضميله شول كمسه يه دينور كه دائما امور واحوالك دقايق وحقايقنى تتبع ايدوب غور وكنهنه اطلاعله ضبط وادراك ايدر اوله يقال رجل صحصح وصحصوح اذا كان يتتبع دقايق الامور فيحصيها ويعلمها (الترّهات الصحاصح) وصفيتله و (ترّهات الصحاصح) اضافتله باطل وبيهوده ديمكدر يقال مذهب اهل السنة هو المذهب الصحيح وهو الحق الصريح وسائر المذاهب ترّهات صحاصح لاسدائد ولاصحايح اى الاباطيل التى لا اصل له زمخشرى تجاوز الله عنه بو مثالى مذهب اهل العدل عنوانيله ثبت ايلكله مترجم عنوان مزبوره تبديل ايلمشدر كنديلرى معتزله اولمغله مذهبلرينه مذهب عدل تسميه ايلمشدر لكن غريبدر كه اشبو دقيقه يى مطالعه ايلامشدر زيرا بوجهتله مذهبلرى فرع واهل سنت مذهبى اصل اولور زيرا عدل وعلميت علتلريله معلولا غير منصرف اولور (الصدح) مدح وزننده و (الصداح) صادك ضميله بلند آواز ايله نغمه ايلمك معناسنه دركرك انسان وكرك طيور اولسون يقال صدح الرجل والطائر صدحا وصداحا من الباب الثالث اذا رفع صوته بغناء (الصيدح) صيقل وزننده و (الصدوح) صبور وزننده و (الصيداح) صادك فتحيله و (المصدح) منبر وزننده پك سسلى بلند آواز انسان وحيوانه دينور وصيدح ذو الرمه نام شاعرك ناقه سى اسميدر وشديد الصوت اولان آته دينور بونك ذكرى تكرار قبيلندندر (الصدحة) صادك فتحى وضميله (والصدحة) فتحاتله تسخير ايچون افسون ايلدكلرى بونجغه دينور (الصدح) فتحتينله بيابانده يول بيلمك ايچون وضع ونصب اولنان نشانه دينور ميل كبى واسسز خالى مكانه دينور وشول كوچك تپه يه دينور كه بغايت سخت وسنكين قيالق اوله وبر نوع ميوه اسميدر كه عنابدن قرمزى اولور وبر نوع حجر عريضه دينور * شارحك بيانه كوره مطلقا حجر عريضه ديمكدر وسياه نسنه يه دينور جمعى صدحان كلور صادك كسريله (الاصدح) ارسلانه اطلاق اولنور (الصرح) صادك فتحى ورانك سكونيله كوشكه دينور قصر معناسنه وهر بناى عالى يه صرح اطلاق اولنور سائر ابنيه دن صريح وخالص اولديغيچون يقال بنى صرحا اى قصرا وكذا كلّ بناء عال وصرح بخت نصر نام ملكك شهر بابل قربنده مخصوص بر كوشكى اسميدر وصرح مصدر اولور بر ايشى آچقلق واظهار وعيان ايلمك معناسنه يقال صرح الامر صرحا اذا بينه واظهره (الصرح) فتحتينله هر شيئك خالصنه دينور كه مغشوش اولميه (الصريح) اميروزننده بو دخى صاف وخالص اولان شيئه دينور وخالص النسب كمسه يه اطلاق اولنور جمعى صرحاء كلور كرماء وزننده وصرائح كلور نجايب وزننده وصريح عبد يغوث بن حربك فرسى اسميدر وبنو نهشل ولخم قبيله لرينه مخصوص بر فرس

مطلب

آدیدر (الصراح) صادك فتحی وضمیله صریح معناسنه در یقال ابن صرح وصریح وصراح ای خالص وصراح
صادك ضمیله اسم اولور بركیمسه یه رو برو سوكك وسوز سویلك حالتنه دینور مصدری قریبا ذكر اولنور وصریح
معناسنه اوله رق مجازا ظرفده دخی استعمال اولنور یقال كأس صراح ای لم تشب بمزاج ویقال كلام صراح ای
خالص (الصراحة) صادك فتحیله و (الصروحة) ضمله برنسنه خالص وصاف اولمق معناسنه اسملردر وصراحه
بومعنادن مصدر اولور یقال صرح نسبه صراحة من الباب الخامس اذا خلص (المصارحة) مفاعله وزننده
و (الصراح) صادك ضمی وكسریله بركیمسه یه آشكاره برایش ایلك وآشكاره سوز سویلك وسوكك معناسنه در
یقال شتمه مصارحة وصراحا ای مواجهة ومصارحه بركیمسه قلبنده اولان مضمری اظهار ایلك معناسنه در یقال
صارح بمافی نفسه اذا ابداه (التصریح) تفعیل وزننده بركلامی ظاهر وعیان سویلك معناسنه دركه كنایه وتعریض
مقابلیدر یقال صرّح الكلام خلاف عرّض وبرایشی ظاهر وعیان قلمق معناسنه در یقال صرّح الامر اذا بینه
وبرماده یاخود خاصة حق ظاهر وعیان اولمق معناسنه در بوجهتله متعدی ولازم اولور یقال صرّح الحقّ اذا
انكشف وشرابك كپوكی كسیلوب خالص اولمق معناسنه در یقال صرّحت الخمر اذا ذهب زبدها وعربلر صرّحت
كحل ای سماء دیرلر یغمورسز اولوب قحط وشدتی خالص اولدقده وتصریح اوق اتان كیمسه نشاندن مخطی اولمق
معناسنه استعمال اولنور كه خطاسی منكشف اولور یقال صرّح الرامی اذا رمی ولم یصب ومافی الضمیری اظهار
ایلك معناسنه در یقال صرّح بمافی نفسه اذا ابداه (الاصراح) همزه نك كسریله بو دخی برماده یی ظاهر ونمایان
ایلك معناسنه در یقال اصرح الامر اذا بینه (المصراح) مفتاح وزننده شول ناقه یه دینور كه سودی كپوكسز
اوله كه خالص اولور یقال ناقة مصراح ای لاترغی (الصراحیة) صادك ضمی ویانك تشدیدیله باده قوللنه جق قابه
دینور یاء نسبت مبالغه ایچوندر فارسیده اكا پیاله دینور ویانك تخفیفیله صراحیه خالص باده یه دینور وصراحیة
الكلمات كلمهٔ خالصه دیمكدر نته كه صراح دخی دینور (المصرّح) محدّث وزننده بولودسز ایازكونه اطلاق اولنور
یقال یوم مصرّح ای بلا سحاب (الانصراح) انفعال وزننده برماده آچغه چیقمق معناسنه در یقال انصرح الحقّ
اذا بان (الصرّاح) رمّان وزننده اوجاق چكركه سنه شبیه برقوش آدیدر كه لحمی مأكولدر (صرواح) واو ایله
قرطاس وزننده یمنده برحصن آدیدر كه بلقیس ایچون حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام امریله جن طائفه سی
بنا ایلمدیلر (الصمارح) علابط وزننده خالص وصافی معناسنه در میمی زائده در (الصرحة) صادك فتحیله بارز
وآشكاره دیمكدر یقال خرج لهم صرحة برحة ای بارزا لهم ویقال انّ خروج صرحة برحة لكثیر بالفتح فی آخرهما
وبالتنوین معاو بالجر (الصردح) جعفر وزننده و (الصرداح) قرطاس وزننده مكان مستوی یه دینور (الصرادحیّ)
سرادقیّ وزننده صرح لفظندن مزید اولغله پك ظاهر وعیان اولان شیئه دینور ومنه یقال ضرب صرادحیّ ای
شدید بیّن (الصرنفح) قابله سمندل وزننده حیقریجی بلند آوازه دینور صیاح معناسنه دركرك انسان وكرك سائری
اولسون (الصرنقح) قافله صرنفح وزننده شول شهامتلو شدید الشكیمه آدمه دینوركه قطعارنك وخدعه یه مغبون
اولمیوب وشدّت وشهامتندن ناشی ید وعهده سنده اولان نسنه یه بركیمسه طرفندن طمع وامید تعلق ایلمز اوله یعنی
نه حیله ایله ونه جبروزور ایله برنسنه سی النمز اوله یقال هو صرنقح ای الشـدید الشكیمة الذی لایخدع ولایطمع
ماعنده وظریف آدمه دخی دینور (المصطح) منبر وزننده اوتلاق وچایر قسمندن عاری صحرایه دینور وخرمن دوكك
ایچون تسویه ایتدكاری مكانه دینور (الصفح) صادك فتحی وفانك سكونیله برنسنه نك برجانبنه دینور یقال قعد فی صفح
المجلس ای جانبه وصفح الجبل طاغك یاصتم اولان صرتنه ویوره سنه دینوركه آرقاج تعبیر اولنور وصفح الانسان
آدمك بریانه دینور جنب وپهلو معناسنه یقال ضرب علی صفحه ای جنبه وصفح الوجه یوزك یاصتمنه اولان یریدركه
اوزونلغنك مقابلیدر یقـال نظر الیه بصفح وجهه ای عرضه كذلك صفح السیف قلجك یاصتم یریدركه آغزینك
واوزونلغنك مقابلیدر بونده ضمله ده جائزدر جمعی صفاح كلور صادك كسریله وصفح بنوكلب جماعتنده بررجل
آدیدر وصفح مصدر اولور ترك واعراض ایلك معناسنه یقال صفح عنه صفحا من الباب الثالث اذا اعرض عنه
وتركه وكناهی عفو ایلك معناسنه استعمال اولنور كویاكه كناهندن صفحهٔ وجهیله اعراض ایدر یقال صفح عنه
اذا عفی عنه ودوه لری برر برر حوض اوزره عرض وامرار ایلك معناسنه در یقال صفح الابل علی الحوض اذا
امرّها علیه واحدا واحدا وسائلی ردّ وتخییب ایلك معناسنه استعمال اولنوركه اعراض وجه ایلمش اولور یقال
صفح السائل اذا ردّه وقلجك آغزیله اورمیوب یصتمیله یعنی یوزیله اورمق معناسـنه در یقال صفح بالسیف اذا
ضربه مصفحا ای بعرضه وبركیمسه یه مشروباتدن برنسنه ایچورمك معناسنه در یقال صفح فلانا اذا سقاه ای شراب

ل

كان و بر نسنه يى يصيلدوب انلو ايتمك معناسنه در يقال صفح الشئ اذا جعله عريضا و متعدد نسنه لرى بر بر
عرض ايلمك معناسنه در يقال صفح القوم اذا عرضهم واحدا واحدا و يقال صفح ورق المصحف اذا عرضها واحدا
واحدا و برشيئه امعانله نظر ايدوب آنى تأمل ايلمك معناسنه در كويا كه هر صفحه لرينه نظر و دقت ايتمش اولور يقال
صفح فى الامر اذا نظر فيه (الاصفاح) همزه نك كسريله بو دخى سائلى رد ايلمك معناسنه در يقال اصفح السائل
اذا رده و برشيئك آخر يوزينى چويرمك معناسنه در يقال اصفح الشئ اذا قلبه (التصفيح) تفعيل وزننده برنسنه يى
عريض قلمق معناسنه در كرك ابتداء امرده و كرك صكره دن ايلسون يقال صفح الشئ اذا جعله عريضا و اللرى
برى برينه چالمق معناسنه دركه صفحۀ كفى صفحۀ كف آخره اورمقدر يقال صفح بيديه اى صفق قال فى الاساس
التسبيح للرجال و التصفيح للنساء (التصفح) تفعل وزننده بو دخى برشيئه امعان نظر ايله باقوب آنده تأمل ايلمك
معناسنه در صفح كبى كويا كه صفحه صفحه باقوب دقت ايدر يقال تصفح فيه اذا نظر فيه (الصفوح) قعود وزننده
ناقه نك سودى چكيلوب سودسز قالمق معناسنه در يقال صفحت الناقة صفوحا اذا ذهب لبنها * شارحك بيانه كوره
ناقه مثاللدر غنم و بقر مقوله سنده دخى جاريدر (الصافح) سودى چكيلمش ناقه يه دينور و صف خاصدر (المصافحة)
مصافحه وزننده اسلشمك ايچون ايكى آدم برى برينك اللرينى طوتشمق معناسنه دركه يكديكرك صفحۀ كفنى طوتوب
و صفحۀ وجهله مقابله ايدرلر (التصافح) تصالح وزننده مصافحه معناسنه در يقال صافحا و تصافحا اى اخذ كل
واحد بيد صاحبه (الصفيح) اميروزننده كوكه اطلاق اولنور سماء معناسنه و منه ملائكة الصفيح الاعلى و هر يصى
نسنه نك يوزينه دينور كاغد يوزى كبى (المصفح) مكرم و معظم وزنلرنده يصى و انلو شيئه دينور يقال وجه هذا
السيف مصفح و مصفح اى عريض و شول آدمه اطلاق اولنور كه باشنك ايكى يانلرى يصيجه و جبينى يومريجه اوله
و برطرفه طوغرى اماله اولنمش نسنه يه دينور و آخر يوزى چويرلمش نسنه يه دينور و قصبه سى يعنى كيكى معتدل
اولان بورنه اطلاق اولنوركه دوزجه اولوب ايرلى اولميه و شول باشه اطلاق اولنوركه صدغينى يعنى طولون
تعبير اولنانكه قولاقلر ايله قاشلرك ارالغيدر صيقشدريلوب يصتم اولمغله جبهه سيله قفاسى ارالغى اوزون اوله
مراد سيوريجه و ايكى طرفى باصيق ياصتم اولان باشدر و مصفح شول قلبه دينوركه آنده ايمان و نفاق مجتمع اوله كويا كه
مؤمن طرفنه بر يوزيله و كفار جانبنه بر يوزيله اقبال و تلق ايدر و منه الحديث * القلوب اربعة فقلب اغلف فذاك
قلب الكافر و قلب منكوس فذاك قلب رجع الى الكفر بعد الايمان و قلب اجرد كالسراج يزهر فذاك قلب المؤمن
و قلب مصفح اجتمع فيه الايمان و النفاق * و مصفح قار اوقلرندن التنجى اوقه دينور و سهل و حسن اولان يوزه اطلاق
اولنور (الصفوح) صبور وزننده كريم و عفو اولانه دينور يقال هو صفوح اى كريم و عفو و شول خاتونه اطلاق
اولنوركه دائما زوجى ديدارندن بلاسبب اعراض و امتناع ايدوب يان ويرر اوله كويا كه يانيله سماحت ايلمش اولور پس
صفوح رجالده مديحه و نسوانده ذميمه در (الصفايح) صفيحه نك جمعيدر يصى نسنه لره دينور و قبائل رأسه اطلاق
اولنوركه كاسۀ سرك مشتمل اولديغى كميك قطعه لريدركه برى برينه كويا كه صكره دن ياپشدرلمشدر و صفايح بر موضع
آديدر و صفايح الباب الواحى يعنى قنادلرينك ماده لرى اولان تخته لر در بعده قنادلرينه ده اطلاق اولندى پس هر قنادينه
صفيحه دينور و صفايح يوزلرى انلو قلجلره دينور و بسيطه و محراب طاشى كبى يوفقه جه يصى طاشلره دينور (الصفاح)
رمان وزننده بو دخى يوفقه جه يصى طاشه دينور قويى آغزينه قونيلان طاش قپاق كبى و اوركجى پك بيوك اولان دوه يه
دينور جمعى صفاحات كلور و صفافيح كلور و صفاح باديه ده ذروه نام محل قربنده بر موضع آديدر (المصفحة) معظمه
وزننده شول سودلو طواره دينوركه سودى آز اولمغله ممه ده بغلق ايچون برقاچ كون صاغلميه يقال ناقة مصفحة اى مصراة
و قلجه دينور بونده محدثه وزننده دخى جائزدر جمعى مصفحات كلور (الصفح) فرح وزننده حدا عتدالدن خارج
جبهه ده اولان يصيلغه دينور يقال فى جبهة فلان صفح اى عرض فاحش (الاصفح) آندن صفتدر مؤذن مدينه ابراهيم
الاصفح آنكله ملقب اولمشدر (الصفاح) كتاب وزننده يكاقلرك عرضى جهتنده سيلنمش و صيرنمش كبى اولان
يصيلغه دينوركه اول سببله يكاقلرك اتساعى حدى متجاوز اولور و بوآت قسمنده كريهه در و صفاح طائفله مكه
بيننده واقع جبل نعمان حذاسنده برنيچه طاغلره اطلاق اولنور (المصافح) اسم فاعل بنيه سيله شول اسيرشهوته
دينوركه النه كچن نسوانله زنا ايدر اوله كرك حره و كرك جاريه اولسون يقال رجل مصافح اذا كان يزنى بكل امرأة
حرة او امة (الصقح) صادك و قافك فتحيله باشك اوكى طاز كل اولمق معناسنه در صلع معناسنه (الاصقح) آندن صفتدر
مؤنثى صقحاء در (الصقحة) فتحاتله آندن اسمدر و جه مذكور اوزره اولان طازلغه دينور (الصلاح) فلاح وزننده
(والصلوح) قعود وزننده و (الصلاحة) كرامه وزننده برنسنه فاسد و تباه اولميوب ايو اولمق معناسنه دركه اصل تركيده

(اوكات)

اوكات اولمق تعبير اولنور يقال صلح الشئ وصلح صلاحا وصلوحا وصلاحة من الباب الثالث والخامس ضدّ فسد
مصباحده باب اوّلدن دخی مرسومدر* مؤلف دخی ذكر ايدر وصلاح برنسنه برشيئه براشق واويغون اولمق معناسنه در
تقول هذا الشئ يصلح لك صلاحا من الباب الاول اى من بابك (الصلح) صادك كسرى ولامك سكونيله كه صغر
وزننده اولور و(الصالح)و(الصليح) آندن صفتلردر فاسدوتباه ولميوب ايو اولان شيئه دينور (الاصلاح) همزه نك
كسريله برنسنه يی ايو وصالح قلمق معناسنه در كرك ابتداى امردن و كرك فسادنی ازاله ايله صكره دن
قلسون كه اوكارمق تعبير اولنور يقال اصلحه ضدّ افسده وبرآدمه ايولك ايتمك معناسنه استعمال اولنور يقال
اصلح اليه اذا احسن اليه (الصلح) صادك ضميله بارشقلق معناسنه اسمدركه طرفين فساد ونزاعی قالدروب مابينلری
ايو اولمقدن عبارتدر سلم كبی وبو مذكردر نقيضی اولان حرب اوزره حملا مؤنث دخی اولور يقال وقع بينهما
الصلح ووقعت اى السلم وصلح برجماعتك اسميدر (صلح) صادك كسريله منسان قربنده برنهر آديدر (المصالحة)
مفاعله وزننده و(الصلاح) صادك كسريله طرفين جدال وفسادی ترك ايدوب بارشمق معناسنه در (الاصطلاح)
افتعال وزننده كه تاء طايه قلب اولنمشدر و (الاصتلاح) اصلی اوزره كه قاعده نك خلافيدر بونلرده مصالحه
معناسنه در افتعال بابی مشاركت ايچون دخی كلور يقال صالحه وصالحا مصالحة وصلاحا واصطلحا واصتلحا اى توافقا
(التصالح) تفاعل وزننده بودخی صلحلشمك معناسنه در يقال تصالحا تصالحا ويقال اصّالحا بونك اصلی تصالح ايدی
تدارك وادّارك كبی (صلاح) قطام وزننده وبعضا منصرف اولور مكهٔ مكرمه نك اسميدر (المصلحة) ميمك ولامك فتحيله
برامرك خيريت وصلاحنه باعث وداعی اولان شيئه دينور مفسده مقابليدر جمعی مصالح كلور يقال رأى الامام
المصلحة فی ذلك اى مايحمل على الصلاح (الاستصلاح) برنسنه نك ايو اولمسنی ايستمك كذلك برنسنه يی ايو وصالح
كورمك معناسنه در يقال استصلح الشئ نقيض استفسد (صلاح) اسماندر روح بن صلاح برمحدّثدر (صالحان)
اصفهانده برمحله در (الصالحية) شهرزها قربنده برقريه در وبغدادده برمحله وبرقريه اسملريدر ودمشق ظاهرنده
ومصرديارنده برقريه آديدر (صلح) صادك ضميله و(صلاح)و(مصلح) محسن وزننده و (صليح) زبير وزننده
اسامئ رجالدندر مؤلف صالح اسمندن سكوت ايلمشدر بصائرده بيانه كوره ابتدا آنكله مسمّا اولان صالح عليه السلام
دركه ابن عبيد بن اسف در ثمود قومنه مبعوث اولمشدر (الصلنباح) صادك ولامك كسريله سقنطار وزننده برنوع
اينجه واوزون بالق آديدر (الصلدح) جعفر وزننده يصی طاشه دينور بسيطه كبی ومنه يقال جارية صلدحة
اى عريضة (الصلندحة) صادك ولامك فتحيله طيانقان ومتين اولان ناقه يه دينور وبوارككنه اطلاق اولنمز يقال
ناقة صلندحة اى صلبة (الصلودح) صادك ولامك فتحيله متين وشديد نسنه يه دينور (الصلطح) جعفر وزننده
ايری وضخامتلو نسنه يه دينور (الصلطحة) هايله كوده سی انلو وعريض اولان خاتونه دينور (الاصلنطاح)
احرنجام وزننده بولالمق معناسنه در يقال اصلنطحت البطحاء اذا اتسعت (المصلطح) مسرهد وزننده
و(الصلاطح) علابط وزننده يك عريض اولان شيئه دينور يقال نصل مصلطح وصلاطح اى عريض ويقال صلاطح
بلاطح اتباعا (الصلوطح) صادك ولامك فتحيله برموضع آديدر (الصلفحة) دحرجه وزننده اقچه يی بصيرت اوزره
زيوف وصلاحنی بيلمك ايچون بری اوته دوندرمك معناسنه در يقال صلفح الدراهم اذا قلبها (الصلافح) صادك
فتحيله اقچه لره دينور دراهم معناسنه وبونك مفردی يوقدر (المصلفح) مدحرج وزننده ياصتم باشه دينور يقال رأس
مصلفح اى عريض (الصلنفح) سمندل وزننده چاغرغان كسه يه دينور (الصلنقح) قافله سمندل وزننده صرنقح
معناسنه دركه ذكر اولندی (الصلمحة) دحرجه وزننده تراش ايلمك معناسنه در يقال صلمح رأسه اذا حلقه
(المصلمحة) مدحرجه وزننده باشنده اصلا قيل اثری اولميان خاتونه وصف اولور يقال جارية مصلمحة الرأس اى
زعراء كويا كه باشی تراش اولمش كبيدر (الصمح) لمح وزننده حرارت هوا ايلك شديد اولمغله باشدن نفوذ ايله دماغی ارتمك
درجه سنده تأثير ايلمك معناسنه در يقال صمحه الصيف صمحا من الباب الثالث والثانی اذا اذاب دماغه بحرّه واورمق
معناسنه در يقال صمحه بالسوط اذا ضربه وبرآدمه برماده ضمننده غلظت وخشونتله معامله ايلمك معناسنه در
كرك قولی وكرك فعلی اولسون يقال صمحه اذا اغلظ له فی المسئلة وغيرها (الصماح) غراب وزننده متعفن وبد رايحه
اولان تره دينور عرق منتن معناسنه وقولتق رايحه سنه دينوركه اولدخی منتن اولور وياقی يه دينوركی معناسنه واكا
صماحی دخی دينور نفسنه نسبتله فارسيده داغ ديرلر وصماح برجانور آديدركه آق طوشاندن وعلى قول تيون ديدكلری
حيواندن كوچرك اولور واياغك چتلاغنه دوا ايچون اريديلوب مرهم كبی وضع اولنان ايچ ياغی پارهسنه دينور
(الصمحاء) جرباء وزننده طپراغی درشت اولان ارضه دينور (الاصمح) احمر وزننده شول بهادره دينوركه ميدان

محاربه ده دلاورلرك باشلرینه کرو حمله ایله ضرب ایدەرك حواله اوله (صومحان) صولجان وزننده برموضع آدیدر
(الصمحمح) صادك ومیمك فتحیله و (الصمحمحی) یای نسبتله شول متین وشدیدآدمه دینورکه کورك کمیکاری وسائر
اعضاری صیق ودیوشورکلی ومجتمع اوله وقصیرالقامه کسه یه دینوروباشی کل آدمه دینوروباشی تراش اولمش کسه یه
دینور (الصموح) صبور وزننده سخت وشدیدنسنه یه دینوریقال حافرصموح ای شدید (الصمدحة) دحرجه وزننده
حرارت هوا مشتدّ اولمق معناسنه درتقول صمدح یومنا اذا اشتدّ حرّه (الصمیدح) سمیدع وزننده پك اسی کونه دینور
وصلب وشدید نسنه یه دینور (الصمادحیّ) و (الصمادح) صادلرك ضمیله بونلرده صلب وشدید نسنه یه دینور
وهرشیئك خالصنه دینوروصمادح ارسلانه دینوروآچق وواضح یوله دینور (الصندح) صندل وزننده بسیطه کبی
یصی طاشه دینور (صنابح) علابط وزننده بربطن پدرینك اسمیدراصحاب کرامدن صفوان بن عسال آنلردندر وصنابح
بن الاعسر کذلك اصحابدندر (الصوح) صادك فتحی وضمی وواوك سکونیله درەنك ایکی طرفنده دیوار مثابه‌سنده
اولان دیك قییسنه دینور حائط الوادی معناسنه وطاغك اتکنه علی قول دیوار هیئتنده طوران دیك یوزینه دینور
وصوح مصدراولوریارمق معناسنه تقول صحت الشیٔ صوحا ای شققته (الانصیاح) انفعال وزننده آندن مطاوعدر
تقول صحته فانصاح وآی طوغوب تابداراولمق معناسنه دریقال انصاح القمر اذا استنار (التصوّح) تفعل وزننده
یارلمق وچتلامق معناسنه دریقال تصوّح الشیٔ اذا تشقق وبدنده قیللردوکلمك معناسنه دریقال تصوّح الشعر اذا تناثر
نته‌که یا ایله تصیح دخی بومعنایه‌در وسبزه وبقول مقوله‌سنك باشلری قوریمق معناسنه دریقال تصوّح البقل اذا یبس
من علاه (التصویح) تفعیل وزننده قورتمق معناسنه دریقال صوحته الشمس اذا جففته اصل سبزه مقوله‌سنی
قورتمق معناسنه اولوب بعده تعمیم اولنمشدر (الصواح) غراب وزننده کرجه دینور جصّ معناسنه وخاصّه آت
قسمنك ترینه دینور عرق الخیل معناسنه وصویی غالب سوده دینور ومرتفع ارضه دینور نجوه معناسنه بعض
نسخه‌ده رخوه عنواننده مرسوم اولمغله طپراغی کوشك یردیمك اولوروصواح خرمانك چچکنه دینور (الصاحة)
ساحه وزننده اصلا نبات انبات ایتمز اولان بی خیرو منفعت ارضه دینوروه منه یقال هذه الساحة کانها الصاحة وصاحه
برجبل یاخود برنیچه یصتم کوچك طاغلره اطلاق اولنورکه عقیق مدینه قربنده کائنلردر (الصوّاحة) رمّانه وزننده
بدندن یاریلوب دوکیلان قیللره دینور (المنصاح) میمك ضمیله منبعندن یاخود مجراسندن طاشقن اولوب یریوزنده
جاری اولان صویه دینور (صاحات) سمرات طپراغنده برنیچه طاغلردر (صاحتان) برموضعدر (الصوحان)
صادك ضمیله قوری نسنه یه دینور ومنه نخلة صوحانة ای کزّة السعف (بنوصوحان) عبدالقیس قبیله سندن
برجماعتدر (الصیح) صادك فتحی ویانك سکونیله و (الصیحة) هایله و (الصیاح) صادك کسری وضمیله
(والصیحان) فتحاتله نهایت قدرت مرتبه‌ده آواز بلند ایله حیقرمق معناسنه دریقال صاح الرجل یصیح صیحا
وصیحة وصیاحا وصیاحا وصیحانا اذا صوّت باقصی الغایة ومنه المثل * غضب فلان من غیرصیح ولانفر * ای قلیل
ولاکثیر یعنی آزدن چوقدن موجب غضب اوله‌جق برحالت یوغیکن بیهوده غضبناك اولدی دیمکدر صیح وجه
مذکور اوزره چاغرمق ونفر طاغلمق معناسنه دراصل مثل لقیته قبل صیح ونفر عنوانده ایدی‌که هنوز ناسك سسی
وشماطه‌سی وخانه‌لرندن طشره طاغلمسی یوغیکن اکا بولشدم دیمکدر مراد قبل الفجر ملاقات اوله‌جقدر بعده
بوندن انشعابله سائر محللرده دخی بلاشیٔ دیمکدن کنایه ایله استعمال ایلدیلر وعربلر صاحت النخلة دیرلر طالت
معناسنه وصاح العنقود دیرلر استتمّ خروجه من کمته وطال وهو غضّ یعنی صالقم قبجوقلرندن تمامیله چیقوب
وهنوز تروتازه اولدیغی حالده اوزامغه باشلمق معناسنه کویاکه بونلر انا النخلة وانا العنقود دیو ندا ایدرلر وبرقوم
بلکلیوب خوفه دوشدیردیه‌جك یرده صیح بهم دیرلر مجهول بنیه‌سیله وهلاك اولدیلر دیه‌جك یرده صیح فیهم دیرلر
ایچلرنده جابجاندبه وفریاد وفغان ظهوری ملاحظه‌سنه مبنیدر اکابناء فی حرفیله استعمال اولنمشدر وصیحه عذابه
اطلاق اولنور امم سالفه‌دن بعضلری صیحۀ جبریل ایله هلاك اولدقلریچون (المصایحة) مفاعله وزننده و (التصایح)
تفاعل وزننده بری برینه حیقرمق معناسنه دریقال صایح القوم وتصایحوا اذا صاح بعضهم ببعض وتصایح جابجا
یارلمق معناسنه دریقال تصایح غمد السیف اذا تشقق (الصائحة) رایحه وزننده میت اوزره نوحه ایدن قاریلرك
صیحه‌سنه دینور (التصیح) تصوّح وزننده ومرادفیدرکه ذکراولندی (التصییح) تفعیل وزننده تصویح معناسنه‌در
یقال صیحته الشمس بمعنی صوّحته (الصیاح) صیحه‌دن مبالغه اسم فاعلدر وصیاح برنوع عطر یاخود طیب
انواعندن باشك صاچنی غسل ایده‌جك برکونه نسنه‌در وصیاح بررجلك علمیدر (الصیاحة) هایله یمامه‌ده
برخرمالق آدیدر (الصیحانیّ) ریحانیّ وزننده مدینه‌یه مخصوص برنوع خرما آدیدر صیحان نام قوچ قیونه

(منسوبدرکه)

منسوبدركه دائما آنك اغاجنه ربط اولنور ايدى على قول اول قوچك اسمى صياح ايدى كتان وزننده پس نسبت مزبور تغييرات نسب قبيلندندرنته كه صنعاء شهرينه نسبتده صنعانىّ ديرلرنونله

فصل الضاد المعجمة

(الضبح) ضادك فتحى وبانك سكونيله و (الضباح) ضادك ضميله آت قسمى سكردركن كشنمكدن واوقره مقدن بشقه آغزندن هارلتى ايله ياخود اح اح ديه رك سسلنمك معناسنه دركه اول سسه هارلتى تعبيراولنور آتك صيق صيق نفسندن پيدا اولور على قول ضبح تقريب ديدكارى سكرتمكدن دون وسهل اوله رق سكرتمك معناسنه دركه دورتملك تعبير اولنور يقال ضبحت الخيل ضبحا وضباحا من الباب الثالث اذا اسمعت من افواهها صوتا ليس بصهيل ولا حمحمة اوعدت دون التقريب ومنه قوله تعالى ❊ والعاديات ضبحا ❊ و ضبح آتش برنسنه نك ظاهرينه تأثيرايله لونىنى سهلجة تغيير ايلمك معناسنه دركه كويندرمك تعبيراولنور يقال ضبحت النار الشئ اذا غيرته ولم تبالغ (الانضباح) انفعال وزننده آندن مطاوعدر يقال ضبحته النار فانضبح (الضبح) ضادك كسريله كوله دينور رماد معناسنه (الضباح) غراب وزننده مصدردرنته كه ذكر اولندى وضباح خاصّة تلكوسسنه دينور وبرموضع آديدر وبرمحدّث اسميدر (المضبوحة) منكوحه وزننده چاقق چاقه جق طاشه دينور (الضبيح) اميروزننده ريب بن شريق وشويعر ايله ملقب محمدبن حمران وحازوق الحنفىّ الخارجى واسعر الجعفىّ وداود بن متمم نام كمسه لرك فرسلرى اسميدر (ضبيح) زبيروزننده حصين بن جمام وخوّات بن جبيرك فرسلرى اسميدر (ضبح) مدح وزننده عرفاتده برموضعدركه اهل وقوفك اوائلى اورادن بوشانوب كيدرلر (ضباح) شدّاد وزننده ابن اسمعيل الكوفىّ وابن محمد بن على دركه محدثلردر (الضبحاء) حمراء وزننده شول يايه دينوركه طوغرلتمق ايچون آتشه كوسترلمكله فى الجمله آتش تأثيروتغيير ايلمش اوله (المضابحة) مفاعله وزننده روبرو برى برينه قبيح قبيح سوزلر سويلمك مقابحه ومكافحه معناسنه در واحد وزياده ايچون اولور يقال ضابحه اى قابحه وكافحه (الضحضحة) زلزله وزننده ايراقدن سراب يلدرامق معناسنه در يقال ضحضح السراب اذا ترقرق وضحضحه جرى سراب معناسنه دركه سرابك اقار صو هيئتنده كونمسندن عبارتدر * مؤلفك ترتيبنه كوره بومعناده اسمدر وظاهر ونمايان اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال ضحضح الامر اذا تبين (التضحضح) تزلزل وزننده بودخى سراب يلدرامق معناسنه در يقال تضحضح السراب اذا ترقرق (الضحّ) ضادك كسرى وحانك تشديديله كونشك نور وضياسنه دينوركه زمين اوزره واقع اوله * مؤلفك الشمس وضوءها تعبيرى اعجبى زيد وكرمه قبيلندندر قال الشارح ومنه الحديث ❊ لا يقعدنّ احدكم بين الضحّ والظلّ فانه مقعد الشيطان ❊ وضحّ اصلا سترهسى اولميوب صحرا كبى آچق وبارز وظاهر يره دينور ودائما كونش طوقنور اولان يره دينوركه كونى تعبيراولنور ومنه المثل * جاءبالضحّ والريح * اى بماطلعت عليه الشمس وماجرت عليه الريح ولا تقل بالضيح يعنى فلان اوزرلرينه كونش طوغوب واوزرلرينه يل اسن نسنه لرى آلوب كلدى كه مراد اموال كثيره كتوردكنى اشعاردر وعامّه ياايله بالضيح عنوانده تفوّه ايتملريله مؤلف نهى ايلمشدر (الضحضاح) ضادك فتحيله آزجه صويه دينور ماء يسير معناسنه على قول همان طپوغه قدر چيقان ياباالدرك نصفنه قدر چيقانه ياخود آدمى بوكليان صويه دينور وضحضاح هذيل لغتنده كثير معناسنه در يقال غنم ضحضاح اى كثير (الضحضح) غبغب وزننده بودخى آزجه صويه دينور وضحضح وضحضح كه هدهد وزننده سرابك اقار صو هيئتنده كورنمسنه دينوركه اسملردر (الضرح) جرح وزننده برنسنه يى يرندن اوته قاقوب برطرف ايلمك معناسنه در يقال ضرح الشئ ضرحا من الباب الثالث اذا دفعه ونحاه وشاهدك شهادتنى جرح والغا ايلمك معناسنه استعمال اولنور تقول ضرح شهادة فلان عنى اى جرحها يعنى دفعها عنى وطوار اياقلريله تپه اورمق معناسنه در يقال ضرحت الدابّة اذا رمحت وقبر قازمق معناسنه در يقال ضرح للميت ضرحا اذا حفرله ضريحا وضرح درى يه دينور جلد معناسنه (الضراح) كتاب وزننده بودخى طوار اياقلريله تپه اورمق معناسنه در يقال ضرحت الدابّة ضراحا من الباب الاوّل اذا رمحت (الضروح) صبور وزننده تپه كن طواره دينور يقال دابّة ضروح اى رموح واوقى پك سوره كن اولان يايه اطلاق اولنور يقال قوس ضروح اى شديدة الدفع للسهم (الضروح) قعود وزننده بازار كاسد اولمق معناسنه در يقال ضرحت السوق ضروحا اذا كسدت (الاضراح) همزه نك كسريله بازارى كساده ويرمك معناسنه در تقول اضرحت السوق اى اكسدتها * بونى مؤلف تكرار ايلمشدر وبرنسنه يى افساد ايلمك معناسنه در يقال اضرحه اذا افسده وابعاد ايلمك معناسنه در يقال اضرحه اذا ابعده (الضرح) فرح وزننده فاسد وتبهكار كشى يه دينور يقال رجل ضرح اى فاسد وبعيد معناسنه در يقال نية ضرح اى بعيدة (ضراح) قطام وزننده اسم فعل امردر اضرح معناسنه كه ايراق اول ديمكدر نته كه نزال انزل معناسنه در (الضريح) امير

وزنده بعيد معناسنه‌در و قبره على قول قبرك وسطنده اولان ياريغه و على رأى لحدى اوليوب شقّ اولان قبره‌دينور ﴿الضراح﴾ غراب وزنده بيت معمور اسميدركه سماء رابعه‌ده‌در * قال الشارح فى النهاية الضراح بيت فى السماء حيال الكعبة ﴿المضارحة﴾ مفاعله وزنده برى برينه سبّ و دشنام ايلمك معناسنه‌در يقال ضارحه اذاسابّه و نسنه آتشمق معناسنه‌در يقال ضارحه اذا راماه و برى برينه قريب اولمق معناسنه‌در يقال ضارحه اذاقاربه ﴿المضرحىّ﴾ ميمك و رانك فتحيله قنادلرى اوزون اولان چاقره‌دينور يقال صقر مضرحىّ اى طويل الجناح و كريم الاصل و قديمى خاندان اولان مرد ذيشانه‌دينور و مطلقا آق اولان شيئه‌دينور و اوزون نسنه‌يه‌دينور و بر رجل اسميدر يعنى لقبيدركه برشاعر مشهوردر ﴿المضرح﴾ ياسزاوله‌رق بودخى قنادلرى اوزون چاقره‌دينور ﴿ضريح﴾ زبير وزنده اسمادندر عرفجة بن ضريح اصحابدندر على قول شين معجمه ايله شريح‌در ﴿المضطرح﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله برطرفه آتلمش نسنه‌يه‌دينور يقال شئ مضطرح اى مرمىّ فى ناحية ﴿ضارح﴾ و ﴿ضرّاح﴾ شدّاد وزنده و ﴿مضرّح﴾ محدّث وزنده اسامئ رجالدندر ﴿ضريحه﴾ سفينه وزنده برموضع آديدر ﴿الضيح﴾ ضادك فتحى و يانك سكونيله بالده‌دينور عسل كبى و نضج بولمش مقل اسميدركه حجاز و يمنه مخصوص ميوهٔ معروفدر و صويى چوق يوفقه سوده‌دينور و ضيح مصدر اولور سوده‌صو قاتمق معناسنه تقول ضحت اللبن اضيح ضيحا اذامزجته بالماء و بر محل خالى قالمق معناسنه‌در يقال ضاحت البلاد اذاخلت ﴿الضياح﴾ سحاب وزنده بودخى صويى چوق يوفقه سوده‌دينور ﴿التضييح﴾ و ﴿التضويح﴾ تفعيل وزنده برآدمه صويى چوق يوفقه سود ايچورمك معناسنه‌در تقول ضيّحت فلانا و ضوّحته اى سقيته الضياح و سوده صو قاتمق معناسنه‌در تقول ضيّحت اللبن اذا مزجته بالماء ﴿الضيح﴾ ضادك كسريله ضحّ معناسنه‌دركه كونشه‌دينور و ضيح كلمه‌سى ريح لفظنه اتباع و مزاوجه ايله ذكر اولنور نته‌كه ضحّ ماده‌سنده بيان اولنور * مؤلف ضيح لفظنى اوراده عامّه‌يه عزو ايلكله بوراده ضحّ معناسنه‌ده ذكر ايلدكدنصكره ريح لفظنده مزاوج ايلمشدر مكركه و اتباع للريح قولى الضحّ قولنه عطف تفسير ترتيب اولنه كه محض تكلفدر و ارتكاب اولنمديغى صورتده تناقض دركاردر قالديكه ابن اثير اشبو ❊ لومات يومئذ كعب عن الضحّ والريح لورثه الزبير ❊ حديثنده و يروى عن الضيح عنوانيله‌ده مروى اولديغنى تصريح و بوروايت صحيح اولديغى صورتده ضحى الشمس قولندن مقلوب اولور ديو بيان ايلمشدر ﴿التضيّح﴾ تفعل وزنده سوده صو قاتلغله ضياح اولمق معناسنه‌در يقال تضيّح اللبن اذا صار ضياحا و بركمسه ضياح ايچمك معناسنه‌در يقال تضيّح الرجل اذا شرب الضياح ﴿الضاحة﴾ ساحه وزنده رؤيت و بصر معناسنه‌در ياخود كوزه دينور تقول ماجود ضاحتك اى بصرك او عينك ﴿المضيوح﴾ نسنه قاتلمش شيئه دينور و منه يقال عيش مضيوح اى ممذوق يعنى مغشوش غير خالص ﴿ضيّاح﴾ شدّاد وزنده اسمادندر محمد بن ضيّاح محدثيندندر و ابو الضيّاح الانصارى كه اسمى نعمان بن ثابتدر اصحاب بدردندر ﴿المتضيّح﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله شول كمسه‌يه دينوركه حوضك صوينك اكثرى ايچيلوب بعض نسنه ايله مختلط بر مقدارجه صويى قالدقدن صكره حوضه ورود ايليه مؤلف بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر ❊ من لم يقبل العذر ممن تنصل اليه صادقا كان اوكاذبا لم يرد على الحوض الامتضيّحا ❊ اى متأخرا عن الوارد ين يجئ بعد ماشربوا ماء الحوض الّا اقله فيبقى كدرا مختلطا بغيره كاللبن المخلوط بالماء

فصل الطاء المهملة

﴿المطبّح﴾ باى موحّده ايله معظم وزنده سموز آدمه دينور ﴿الطحّ﴾ طانك فتحى و حانك تشديديله ياىمق معناسنه‌در يقال طحّ الشئ طحا من الباب الاوّل اذا بسطه و برشيئى اوكجه ايله سوريوب كوتورمك معناسنه‌در يقال طحّ الشئ اذا سحبه بعقبه ﴿الطحطحة﴾ زلزله وزنده و ﴿الطحطاح﴾ زلزال وزنده قيرمق معناسنه‌در يقال طحطح الشئ اذا كسره و برنسنه‌يى تلف و اهلاك قصديله پريشان و پراكنده قلمق معناسنه‌در يقال طحطح الشئ اذافرّقه و بدّده اهلاكا * اساسده طحطحهم الزمان اهلكهم و بدّدهم و طحطح ماله اذافرّقه عبارتيله مرسومدر و طحطحه آهسته آهسته كولمك معناسنه‌دركه قص قص كولمك تعبير اولنور يقال طحطح الرجل اذا ضحك ضحكا دونا ﴿الطحطحة﴾ طانك كسريله شئ معناسنه‌در على قول قليله دينور يقال ماعليه طحطحة اى شئ او شعر ﴿الاطحاح﴾ همزه‌نك كسريله دوشورمك معناسنه‌در يقال اطحه اذا اسقطه و آتمق معناسنه‌در يقال اطحه اذا رماه ﴿الطحطاح﴾ سلسال وزنده ارسلانه دينور ﴿الطحج﴾ ضمتينله مساحج معناسنه‌دركه مسحجك جمعيدر دولكرلرك رنده‌لرينه دينور ﴿الانطحاح﴾ انفعال وزنده ياىلمق معناسنه‌در يقال انطحّ الشئ اذا انبسط ﴿المطحة﴾ مذبّه وزنده قيونك طرنغنك كيروسنه على قول قيونك اياغنده آغرشق طرزنده برنسنه‌دركه آنكله يرى سوروب كيدر مرادبقنه غنك اردنده اولان يومرىجه نسنه‌در ﴿الطرح﴾ جرح وزنده برنسنه‌يى يره براقق و الندن آتمق معناسنه‌در يقال طرحه و طرح به طرحا من الباب الثالث اذا رماه و ابعاد ايلمك معناسنه‌در يقال طرحه اذا ابعده ﴿الاطّراح﴾

(تشديد)

تشديديله طايله افتعال وزننده بودخی طرح و ابعاد ايلمك معنالرينه دريقال اطرحه بمعنى طرحه (التطريح) تفعيل وزننده
طرح معناسنه در تشديدی تكثير ايچوندر يقال طرّحه بمعنى طرحه و بنايی سمايه طوغری بلند و مرتفع يابمق معناسنه
استعمال اولنور كويا كه زميندن ابعاد ايلمشدر يقال طرّح البناء اذا طوّله ای رفعه الى السماء نته كه طرمحه دخی بو معنايه در
(الطرح) طانك كسريله و (الطرّح) طانك ضميله قبّر وزننده و (الطريح) اميروزننده ايشه يرامديغندن ناشی يبانه
آتلمش كمترشيئه دينور يقال شئ طرح و طرّح و طريح ای مطروح يعنى لقلة الاعتداد به (الطرح) فتحتينله مكان
بعيده دينور و منه يقال نية طرح ای بعيدة و طرح مصدر اولور بدخوی اولمق معناسنه يقال طرح الرجل طرحا
من الباب الرابع اذا ساء خلقه و رفاه و وسعت اوزره تنعم و تعيش ايلمك معناسنه در يقال طرح الرجل اذا تنعم تنعما
واسعا (الطروح) صبور وزننده بودخی مكان بعيده دينور و اوقی ايراق سورن يايه اطلاق اولنور يقال قوس
طروح ای ضروح و صالقملرينك صاپلری اوزون اولان خرما اغاجنه دينور يقال نخلة طروح اذا كانت عراجينها
طويلة و شول كشی يه دينور كه هر نه وقت جماع ايلسه خاتونی كبه ايدر اوله كه ولد طرح ايدر اولور يقال رجل طروح
ای محبل يعنى اذا جامع احبل (الطراح) سحاب وزننده بودخی مكان بعيده دينور (الاطريح) ازميل وزننده يوكسك
اوركجه دينور يقال سنام اطريح ای طويل يعنى الى السماء (المطرح) منبروزننده حدّت بصری اولان كوزه اطلاق
اولنور كه منظوری ايراقدن تشخيص ايدر يقال طرف مطرح ای بعيد النظر و اوزون مزراغه اطلاق اولنور يقال
رمح مطرح ای طويل و شول آيغره و بوغوره اطلاق اولنور كه بلی پك اوزون اولمغله ضراب حالنده موقع منيسی
ديشينك رحمندن بعيد اوله يقال فحل مطرح اذا كان بعيد موقع الماء من الرحم (الطرحة) طانك فتحيله ردأ و طيلسانه
اطلاق اولنور كه باشه و اموزه طرح اولنان شال مقوله سندن عبارتدر (المتطرّح) اسم فاعل بنيه سيله ضعف و فتور سببيله
زمينه دوشوب يقليجی ديمكدر و منه يقال مشى فلان متطرّحا ای كمشى ذی الكلال (طراح) سحاب وزننده و شدّاد
وزننده و (مطروح) و (ومطرّح) معظم وزننده و (طريح) زبيروزننده اسامئ رجالدندر (الطراحیّ) صراحیّ
وزننده بعيد معناسنه در يقال سير طراحیّ ای بعيد (المطارحة) مفاعله وزننده اهل مجلس بری برينه مسائل مشكله
القاسيله محاوره ايلمك معناسنه در شعر و نغماتده دخی استعمال اولنور يقال طارح القوم اذا القى بعضهم المسائل على بعض
و كذا فى الشعر و الغناء (طرحان) سحبان وزننده بصره نواحيسنده صيمره نام محلده بر موضع آديدر (الطرشحة) شين
معجمه ايله دحرجه وزننده استرخاء معناسنه دركه سستلنوب سلپولك و كوشك اولمقدن عبارتدر و يقال ضربه حتى طرشحه
شارح ديركه اكر طرشحه استرخاء معناسنه ايسه صواب اولان مثالده حتى طرشح عنوانده اولمقدر و اكر ارخاء معناسنه ده
كلور ايسه مؤلف اشارت ايلمك لازم ايدی (الطرموح) زنبوروزننده اوزون شيئه دينور (الطرمّاح) سنمّار وزننده
اصل و نسب عالی و بين الناس علوّ نسبله مشهور و متعارف اولان آدمه دينور يقال هو طرمّاح ای العالى النسب المشهور
و امور و مصالحده طامح يعنى صاحب امعان و نظر اولان دور انديش آدمه دينور و طرمّاح بن الجهم بر شاعر مشهور در
و بشقه بر شاعرك دخی لقبيدر بو محلده صحاح ترجمه سنده سقطه وار در (الطرمح) طانك و ميمك فتحيله آدملرينی سيرك
سيرك اتان انسان و حيوانه دينور (الطرمحانية) يانك تخفيفيله بيو كلنمك تكبّر معناسنه در و منه يقال مشية طرمحانية اذا كان
فيها زهو و كبر (الطرمحة) دحرجه وزننده بنايی هوايه طوغری مرتفع يابمق معناسنه در يقال طرمح البناء اذا طوّله يعنى
الى السماء (الطفح) طانك فتحی و فانك سكونيله و (الطفوح) قعود وزننده قاب مقوله سی نسنه طاشوب دوكلك
درجه سنده باشلو طولمق معناسنه دركه فارسيده سرشار و لبريز مراد فيدر يقال طفح الاناء طفحا و طفوحا من الباب الثالث
اذا امتلأ و ارتفع يعنى حتى يفيض و طفح بو معناده متعدی اولور يقال طفح الرجل الاناء طفحا اذا ملأه و كبه خاتون و سائر
حيوان مدتی تمام اوله رق ولد طوغورمق معناسنه استعمال اولنور كه اعضا و اندامی كامل اولمغله كويا كه جثه سی
طوبطلو اوله رق طوغورمش اولور يقال طفحت المرأة بالولد طفحا اذا ولدته لتمام و يل برنسنه يی هوايه آغدروب
قالدرمق معناسنه دركه باشلو طولدرمق معناسندن مأخوذدر رفعتی متضمن اولديغيچون يقال طفحت الريح القطنة
اذا سطعت بها و كتمك معناسنه استعمال اولنور تقول اطفح عنى ای اذهب عنى آنفا ذكر اولنان سطع ريح معناسندن
مأخوذ بندن زائل اولوب آخر مكانی طولدر دقيقه سندن استعمال اولنه (الطافح) طوبطلو طاشقين قابه دينور ومنه
قولهم سكران طافح ای ممتلئ من الشراب (التطفيح) تفعيل وزننده و (الاطفاح) افعال وزننده بونلرده برقابی
باشلو طولدرمق معناسنه در يقال طفح الاناء و اطفحه بمعنى طفحه (الطفاحة) طانك ضميله قينايان تنجره نك
يوزينه كلان كپوكنه دينور (المطفحة) ميمك كسريله كندو سيله قينايان تنجره دن كپوك آلنه جق كبچه يه دينور
(الاطّفاح) طانك تشديديله افتعال وزننده تنجره نك كپوكنی آلمق معناسنه در يقال اطّفح القدر اذا اخذ طفاحتها

(الطفحان) سكران وزننده شول طو بطلو قابه دينوركه ايچنده كى نسنه كنارلرندن طاشوب دوكيلور اوله يقال اناء طفحان اى يفيض من جوانبه ويقال قصعة طفحى (الطفاح) شدّاد وزننده مبالغه اسم فاعلدر پك طولديروب طاشرنجى ديمكدر بومناسبتله يوكرك ودونده حيوانده استعمال اولنور كوياكه سكرتمكى طاشرر اولور يقال ناقة طفاحة القوايم وفرس طفاح القوايم اى سريعتها يعنى عدّاء (الطفاح) كتاب وزننده اسمدر طولوقابك طولوسى ديمكدر يقال طفاح الارض اى ملؤها (الطافحة) يابسه ديمكدر تأنيثى موصوف اعتباريله دركوياكه رطوبتى طاشوب دوكلمكله اصلار طوبت اثرى قالمامشدر ومنه قولهم ركبة طافحة لاتى لايقدر صاحبها ان يقبضها يعنى بركونه قوبقورى فرجدركه بردرلو اله كلور اولمامغله اوخشيان آدم آو جلمغه قادر اولهمز (الطلح) طانك فتحى ولامك سكونيله برنوع شجر عظيم اسميدر اكا طلاح دخى دينور كتاب وزننده مفردى طلحه درهايله بوشجر تيكنلوميشه اغاجى انواعندندر اساسده وسائر مفرداتده مغيلان آغاجيله مفسردر بيضاوى دخى مغيلانله تفسير ايلمشدر صحاح مترجمنك تيكنلو بيوك آغاجلره دينور ديمسى نابجادر وطلح طلع لفظنده لغتدركه خرمانك چچكنه دينوركه ابتدا ظهور ايدر وموز اغاجنه ده طلح دينور قال الشارح فسر قوله تعالى ﴿ وطلح منضود ﴾ بشجر الموز وهو شجر عند العرب حسن اللون لخضرته وصفوته وريح نوره وموز آنك ميوه سيدركه كوچك خيار طرزنده وانجير لذتنده اولور وطلح معده سى طعامدن خالى آج آدمه اطلاق اولنور وحوض ديبنده قلان بولانق صويه دينور و(طلح) و(طلاحه) صراحه وزننده مصدر اولور پك يوريلوب درمانده اولمق معناسنه يقال طلح البعير طلحا وطلاحة من الباب الثالث اذا اعيا وبومعناده متعدى اولور يقال طلح زيد بعيره اذا اتعبه وطلح بوندن صفت اولور يورغون فرومانده انسان وحيوانه دينور وطلح مدينه ايله بدر بيننده بر موضع آديدر (الطلاح) كتاب وزننده بودخى طلح ديدكلرى شجر مزبوره دينوركه مغيلان اغاجيدر (الطلاحية) طانك كسرى وتغيير نسب اوزره ضميله طلاح نام شجر مرقوم اوتليان دوه لره دينور يقال ابل طلاحية اذا كانت ترعى شجرة الطلاح (الطلحة) فرحه وزننده و(الطلاحى) سكارى وزننده طلاح اوتلامغله قارنلرنده وجع پيدا اولان دوه لره دينور يقال ابل طلحة وطلاحى اذا كانت تشتكى بطونها من رعى شجرة الطلاح وطلحه شجر طلاح منبتى اولان ارضه دينوركه مغيلا نزار تعبير اولنور يقال ارض طلحة اى كثيرة الطلاح (الطلح) فرح وزننده بر آدمك معده سى طعامدن خالى اولمق معناسنه در يقال طلح الرجل طلحا من الباب الرابع اذا صار طلحا اى خالى الجوف من الطعام ويقال طلح الرجل كعنى يعنى على بناء المفعول فهو طليح وطلح نعمت معناسنه در يقال هو فى طلح اى فى نعمة وطلح بر موضع آديدر (الطلحة) طانك فتحى ولامك سكونيله كاغددن بر پپراغه دينور وبولغت مولّده در عربيه دكلدر حالا لسانمزده طلعه تعبيرى محرّفدر (الاطلاح) اصلاح وزننده طوار بغايت يوريلوب درمانده اولمق معناسنه در يقال اطلح البعير اذا اعيا وبومعناده متعدى اولور يقال اطلح بعيره اذا اتعبه (التطليح) تفعيل وزننده اطلاح معنالرينه لازم ومتعدى اولور وبركسه يه ابرام والحاح ايلك معناسنه استعمال اولنوركه اتعابى مستلزمدر يقال طلح عليه اذا الحّ (الطلح) طانك كسريله بودخى صفتدر يورغون وفرومانده طواره دينور مذكر ومؤنثى برابردر يقال جمل طلح وناقة طلح اى معيى ومتعب وطلح كنه تعبير اولنان بوجكه دينوركه طوارلره اوشوب ياپشور قراد دخى ديرلر وبومعناد ندركه دوابّ ومواشيسنه كركى كبى تقيد وتيمار ورعايت ايدن آدمه طلح مال اطلاق ايدرلر كوياكه كنه نك طواره ملازمتى كبى بودخى دوابّ ومواشى يه ملازمتله اهتمام ايدر يقال هو طلح مال اى ازآؤه كذلك بالطبع زندوست اولوب دائما زنانه تبعيت وآنلر ايله انس والفت ايدن يادكاره طلح نساء اطلاق اولنور يقال هو طلح نساء اى يتبعهنّ وطلح آريقلنمش مهزول وزبون طواره دينور ومواشى يى يوروب اتعاب ايدر اولان چوبانه دينور (الطليح) اميروزننده بودخى صفتدر يورغون درمانده طواره دينور يقال جمل طليح وناقة طليحة اى كالة ويقال راكب الناقة طليحان على بناء التثنية اى هو والناقة يعنى ناقه واوزرنده راكب اولان آدم ايكيسيده يورغونلردر ماقبلى دلالت ايلديكيچون معطوف حذف اولنمشدر وطليح كنه تعبير اولنان بوجكه دينور طلح كبى (الطالح) يورغون ناقه يه دينور (الطلح) ركع وزننده و(الطلايح) صفايح وزننده جمعلردر فرومانده دوه لره دينور يقال ابل طلح وطلايح اى كالة (الطلاح) طانك فتحيله صلاحك ضدّيدركه آزغون وفاسد وتبهكار اولمق معناسنه در يقال طلح الرجل طلاحا من الباب الاول ضد صلح فهو طالح ومنه قولهم لولا الصالحون لهلك الطالحون (الطليحتان) تثنيه وتصغير بنيه سيله طليحة بن خويلد ايله برادرينه اطلاق اولنور (طلحه) حمزه وزننده اساميدندر طلحة بن عبيدالله اصحابدندر رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى احد وقعه سنده طلحة الخير ايله وذات العشيره غزوه سنده طلحة الفياض ايله وحنين ملحمه سنده طلحة الجود ايله تسميه بيورديلر وطلحة بن عبيدالله بن عثمان التيمىّ كذلك اصحابدندر وطلحة بن عبيدالله بن خلف كه والدهسى صيفة

بن الحارث بن طلحة بن ابى طلحة بن عبد مناف اولمغله طلحة الطلحات اطلاق اولنمشدر (طلح الغبارى) غين معجمه نك
فتحيله بنوسنبس جماعتنه مخصوص بر موضع آديدر (ذو طلح) فتحتينله و (مطلح) مطلع وزننده بر موضعدر
(طليح) زبير وزننده حجازده بر موضعدر (مطلوح) بجيله قبيله سنه مخصوص بر قريه‌در (ذو طلوح) قعود وزننده
بنوو ديعة بن تيم اللهك‌ندر و بر موضع آديدر (الطلافح) طانك فتحيله انلو ويصى نسنه لره دينور عراض معناسنه مفردى
طلفح‌در (الطلافح) علابط وزننده بوفقه ايلكه دينور نخّ رقيق معناسنه (الطلفحة) دحرجه وزننده بر نسنه يى
تنكه كبى يوفقلتمق معناسنه‌در يقال طلفح الشئ اذا ارقه (الطلنفح) غضنفر وزننده آج كمسه‌يه دينور جايع معناسنه
و بغايت يورغون و فرومانده كمسه‌يه دينور (الطمح) لمح وزننده و (الطماح) كتاب وزننده و (الطموح) قعود وزننده
بر نسنه‌يه كوز ديكه باقق معناسنه‌در يقال طمح بصره اليه طمحا و طماحا و طموحا من الباب الثالث اذا ارتفع و بوباء
حرفيله متعدى اولور كه بركسه بر نسنه‌يه كوزينى قالدروب ديكه باقق معناسنه يقال طمح بصره اليه اذا استشرف له
وخاتون زوجنه سركشلك ايلك معناسنه‌در يقال طمحت المرأة اذا جمحت على زوجها فهى طامح و برشيئى آلوب
كوتورمك و ايلتمك معناسنه‌در يقال طمح به اذا ذهب به و برشيئك طلبى خصوصنده امعان و مبالغه ايلك معناسنه‌در
يقال طمح فى الطلب اذا ابعد فيه (الطامح) زوجنه سركشلك ايدوب قاچنور اولان خاتونه دينور و مطلقا عالى
و مرتفع نسنه‌يه دينور يقال جبل طامح اى مرتفع (الاطماح) همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يه كوزى يوقارى قالدروب
ديكه باقق معناسنه‌در يقال اطمح الرجل بصره اليه اذا رفعه (الطماح) كتاب وزننده سركشلك ايلك معناسنه‌در
كرك خاتون زوجنه و كرك دابّه صاحبنه ايلسون يقال طمحت المرأة و الدابّة طماحا اذا نشزت و جمحت (التطميح)
تفعيل وزننده آت اللرينى هوايه قالدرمق معناسنه‌دركه شاخلنمق تعبير اولنور يقال طمح الفرس اذا رفع يديه و هوايه
طوغرى چوكدروب ايشه‌مك معناسنه استعمال اولنور يقال طمح ببوله اذا رماه فى الهوآء (الطمخ) طانك كسريله كه
صاحب بن عباد محيط نام كتابنده بر شجر ايله تفسير ايلمشدر بونده صواب اولان ظاء و خاء معجمتينله اولمقدر (بنو الطمح)
فتحتينله بر قبيله‌در (الطمحات) فتحاتله و ميمك سكونيله ده جائزدر محن و شدائده اطلاق اولنور يقال اصابته
طمحات الدهر اى شدائده (ابو الطمحان القينىّ) فتحاتله بر شاعر معروفدر (الطماح) كتان وزننده پك حرص
و شره صاحبى كمسه‌يه اطلاق اولنور كه هر شيئه كوز ديكراولور يقال رجل طماح اى شره و اسد قبيله سندن بر رجل
آديدر كه امرء القيس پدرينك قاتللرندن اخذ انتقام ايچون امداد طلبيله قيصر رومه التجا ايلدكده قبيلهٔ مزبوره
مرسومى قيصره ارسال و حقنده بعض مكر و دسيسه اعماليله بالآخره امرء القيسى تسميم ايلديلر (الطماحية) شدّاديه
وزننده سميرآ نام محل شرقيسنده بر صو اسميدر (الطنح) طانك و نونك فتحيله دوه علفدن بيقمق معناسنه‌در يقال طنحت
الابل طنحا من الباب الرابع اذا بشمت و سمورمك معناسنه‌در يقال طنحت الابل اذا سمنت (طناح) سحاب وزننده مصرده
بر قريه‌در (الطوح) لوح وزننده هلاك اولمق على قول هلاكه مشرف اولمق معناسنه‌در يقال طاحت المال يطوح
طوحا اذا هلكت او اشرفت على الهلاك و بو يائيه‌دن دخى كلور يقال طاح يطيح طيحا بمعنى طاح يطوح طوحا
و طوح دوشمك معناسنه‌در يقال طاح الشئ من يده اذا سقط و بيابانده يول آزوب سركشته و حيران اولمق معناسنه‌در
يقال طاح فلان اذا تاه فى الارض (التطويح) تفعيل وزننده بركسه‌يى يول آزيدوب حيران و سركشته كزدرمك
معناسنه‌در يقال طوّحه اذا توّهه و يقال طوّحته الطوائح اى قذفته القواذف كما سيذكر و بركسه‌يه دكنكله اورمق
معناسنه‌در يقال طوّحه اذا ضربه بالعصا و بر دخى كلز يره كوندرمك معناسنه استعمال اولنور يقال طوّح فلانا
اذا بعثه الى ارض لا يجئ منها و برشيئى هوايه القا ايلك معناسنه‌دركه هوايه صالمق تعبير اولنور اهلاكى موجبدر
حسى و معنويدن اعمدر يقال طوّح به اذا القاه فى الهواء و بركسه‌يى مهلكه اولان چول بيابانه حمل و سوق ايلك
معناسنه‌در يقال طوّح بزيد اذا حمله على ركوب مفازة مهلكة (التطوّح) تفعل وزننده تطويحدن مطاوعدر برآدم
يولدن آزدرلمغله اويكا بويكا حيران و سركشته كزوب يوريمك معناسنه‌در يقال طوّح فلانا فتطوّح اى توّهه فرمى
هو بنفسه ههنا و ههنا (الطوائح) طانك فتحيله مهلكه‌يه القا ايديجى حوادثه اطلاق اولنور يقال طوّحته الطوائح
اى قذفته القواذف و لا يقال المطوّحات و هو نادر زيرا مفردى مطوّحه‌در طائحه دكلدر * شارح ديركه بورياح
لواقح قبيلندندر زمخشرى مطيحات ايله تفسير ايلمشدر (المطواح) مصباح وزننده دكنكه دينور عصا معناسنه (الطوح)
فتحتينله بعيد معناسنه‌در يقال نية طوح اى بعيدة (المطاوح) ميمك فتحيله مطاحه‌نك جمعيدر آتەجق يرلره دينور مقاذف
كبى (التطاوح) تفاعل وزننده اويكا بويكا آتشدرلمق معناسنه‌در يقال تطاوحت بهم النوى اى ترامت (الاطاحة)
همزه‌نك كسريله دوشورمك معناسنه‌در يقال اطاح شعره اذا اسقطه و بر نسنه‌يى ازاله و افنا ايلك معناسنه‌در يقال

اطاحه اذا افناه واذهبه (المطاوحة) مفاعله وزننده برنسنه يى آتشمق معناسنه در يقال طاوحه به اذا راماه به
(الطيح) طانك فتحى و يانك سكونيله طوح معناسنه دركه ذكر اولندى يقال طاح يطيح بمعنى طاح يطوح و طيح
صبان اوقنك ديبنده اولان اغاجه دينوركه صبان اككى تعبيراولنور (الطيحة) صيحه وزننده ناسك پراكنده
و پريشان اولمرينه باعث اولان امور عظيمه و حوادث جسيمه يه دينور يقال اصابتهم طيحة اى امور فرقت بينهم
(التطييح) تطويح وزننده برنسنه يى تلف و ضايع اوله جق يره آتمق معناسنه در يقال طيح ثوبه اذا رمى به فى مضيعة
و بركسه يى يول آزيدوب بيابانده سر كشته و حيران كزدرمك معناسنه در يقال طيح فلانا اذا توهه و برشيئى ضايع
ايلك معناسـنه در يقال طيحه اذا ضيعه (الاطاحة) همزه نك كسريله هلاك ايلك معناسـنه در يقال اطاح ماله
اذااهلكه و مادۂ مزبوره واويه و يائيه دركه ذكر اولندى (المطيّح) معظم وزننده فاسد و تباه اولمش نسنه يه دينور

فصل الفاء

فصل الفاء (الفتح) فانك فتحى و تاى فوقيه نك سكونيله قپالو نسنه يى آچمق معناسنه در يقال فتح الباب فتحا
من الباب الثالث ضد اغلقه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره فتح ازالۂ اغلاق معناسنه موضوعدر و بو ايكى كونه در برى
بصر ايله ادراك اولنور فتح باب و فتح قفل كبى و برى بصيرتله ادراك اولنور فتح غم و كدر كبى و بو دخى ايكى كونه در برى
امور دنيويه ده اولور القاء مسرتله تفريج غم و اعطاء مال ايله ازالۂ فقر كبى ثانى علوم مستغلقه نك كشف و اظهارنده استعمال
اولنور و بو دخى ايكى كونه در برى علوم ظاهره دى استكثار و معانيلرينى تحقيق ايله اولور ثانى علم لدنى سمتنه فتح باب قلب
ايله اولور و فتح حكومت و قضا معناسنه استعمال اولنور كه دعاوىٔ مغلقه يى فصل و كشف ايدر و ظفر و نصرت معناسنه
استعمال اولنور كه فتح باب غنيمت اولور انتهى و فتح ماء جارى يه اطلاق اولنور تسميه بالمصدر در صو كونكى ياخود بندى
آچوب اجرا ايلك معناسنه ندركه بمعنى مفعول اولور و نصر و امداد معناسنه در يقال فتح الله على نبيه اى نصره و منه
قوله تعالى ﴿ فقد جاءكم الفتح ﴾ اى النصر و كفاردن قهر ايله اولكه و ممالك آلمق معناسنه مستعملدر يقال فتح المسلمون
دار الحرب اذا غلب عليها و تملكها قهرا كويا كه باب مغلق اولمغله فتح ايلديلر ياخود اوسبيله باب غنيمتى آچديلر و فتح
نبع ديدكلرى اغاجك يميشنه دينوركه چتلنبكه شبيه اولور و نبع قين اغاجيدر آندن اوق دوزيلور و فتح اوائل بهارده ياغان
يغموره اطلاق اولنور بو دخى تسميه بالمصدر در فاتح معناسنه در و فتح اوقك تمرن چوره جك يرينه اطلاق اولنور
و حكومت و قضا معناسنه استعمال اولنور مادۂ مغلقه يى ياخود موقع حقى كشف ايلديكيچون يقال فتح الحاكم بينهما اذا
قضى و فصل و ناقه نك ممه سى دليكى بول اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال فتحت الناقة اذا صارت فتوحا * شارح ديركه
كرچه نسخه لرده كمنع عنوانيله ممثل اولوب لكن اصل كتاب اولان عبابده بناء مجهول ايله مقيددر (التفتيح) تفعيل
وزننده بو دخى آچمق فتح معناسنه در بناسى تكثير ايچوندر يقال فتح الابواب بمعنى فتح (الافتتاح) افتعال وزننده
فتح معناسنه در يقال افتتح الباب بمعنى فتح و برنسنه يه آغاز و ابتدا ايلك معناسى بوندن مأخوذدر افتتاح صلوة كبى
و ناقه نك ممه لرى دليكى واسع اولمق معناسنه در يقال افتتحت الناقة اذا صارت فتوحا (الفتاحة) فانك فتحيله بو دخى
نصر و امداد معناسنه مصدر در يقال فتح الله عليه فتحا و فتاحة اى نصره (الفتاحه) فانك كسرى و ضميله بو دخى
حكومت و قضاء معناسنه در * شارحك بيانه كوره بونلر اسمدر حكومت معناسنه يقال فلان ولىّ الفتاحة اى الحكومة
بو جهتله قاضى يه فتاح اطلاق اولنور (الافتاح) همزه نك كسريله ناقه نك ممه سى دليكى بول اولمق معناسـنه در
يقال افتحت الناقة اذا صارت فتوحا (الفتح) ضمتينله دائما آچق اولان بيوك قپويه دينور خاندان قپوسى كبى يقال
باب فتح اى واسع مفتوح و بوغلق مقابليدركه دائما مسدود اولان قپويه دينور باب بخيل كبى قال فى الاساس فناء الله
فسيح و باب الله فتح و فتح آغزى بول شيشه يه اطلاق اولنور و آغزينك طقاجى و باغى و غلافى اولميان شيشه يه
دينور (الاستفتاح) نصرت طلب ايلك معناسنه در و منه قوله تعالى ﴿ ان تستفتحوا فقد جاءكم الفتح ﴾ اى ان طلبتم
النصر و برنسنه يى آچمق معناسنه در يقال استفتح الباب بمعنى افتتح (المفتاح) مصباح وزننده و (المفتح) منبر وزننده
اسم آلتلردر كليد آچه جق انختره دينور * شارحك بيانه كوره مفتاحك جمعى مفاتيح و مفتحك جمعى مفاتح كلور و مفتاح
دوه قسمنك اويلغنه و بيونه باصيلان انختر شكلنده تمغايه اطلاق اولنور (المفتح) مقعد وزننده خزينه يه دينور كنجينه
معناسنه و كنز و دفينه يه دينور و مخزنه دينور بو تكرار قبيلندندر جمعى مفاتح كلور و منه قوله تعالى ﴿ ما ان مفاتحه لتنوء
بالعصبة ﴾ اى خزائنه (المفاتحة) مفاعله وزننده جماع ايلك معناسنه مستعملدر كشف عورت سببيله يقال فاتح الرجل المرأة
اذا جامعها و مرافعه و محاكمه ايلك معناسنه در يقال فاتح فلان فلانا اذا قاضاه اى حاكمه (التفاتح) تفاعل وزننده حاضر
بالمجلس اولنلردن كيزلوجه ايكى آدم برى بريله فسلدى كونه آهسته جه مصاحبت ايلك معناسنه در يقال تفاتحا كلاما
بينهما اذا تخافتا دون الناس (الحروف المنفتحة) صطضظ حرفلرندن يعنى صاد و طاء و ضاد و ظاء حرفلرندن ماعدا

حروفه اطلاق اولنور بودرت حروفه مطبقه دینور ماعداسنده لسانله طماق بینی منفتح اولمغله منفتحه اطلاق
ایلدیلر حروف مطبقه ده لسان منطبق علی الحنك اولمغله صوت منحصر اولور اما منفتحه ده صوت منحصر اولمز
و بونلرده بین الانحصار والجری اولان حروف دخی واردر (الفتاح) شدّاد وزننده قاضی و حاکمه اطلاق اولنور
قضاء معناسنه اولان فتح و فتاحه دن مأخوذدر یقال هو فتاح بینهما ای حاکم (الفاتحة) برشیئك اوّلنه اطلاق
اولنور یقال قرأ فاتحة السورة و خاتمتها (الفتحی) سکری وزننده معامله دن حاصل اولان ربح و فائده یه اطلاق
اولنور (الفتوح) صبور وزننده مطر وسمینك یعنی بهار یغمورینك اوّلنه اطلاق اولنور و ممه سنك دلیکی واسع
اولان ناقه یه دینور (الفتحة) جرعه وزننده برآدم مالك اولدیغی مال وملك ایله یاخود متصف اولدیغی علم و ادب
و هنر ایله خلقه تفاخر و مباهات ایلیه رك دور و دراز کلماته آچلق حالته دینور تقول ماهذه الفتحة التی اظهرتها
وهی تفتح الانسان بما عنده من ملك و ادب یتطاول به (فتّاح) کتان وزننده برقوش آدیدر * شارحك بیانه کوره
قوبرق صلان دیدکاریدر جمعی فتاتیح کلور بغیر الف و لام (الفتاحیة) غرابیه وزننده بربشقه قوشك اسمیدر
(المفاتیح) جمع بنیه سیله سموز ناقه یه دینور جمعنده مفاتیحات دینور یقال ناقة مفاتیح وانیق مفاتیحات ای سمان
ظاهرا سموز ناقه عند العرب وجوهله وسیلهٔ منافع ومفتاح فوائد اولمغله جمع بنیه سیله اطلاق ایدوب بعده مفاتیحات
اوزره جمعلندر دیلر (الفواتح) فاتحه نك جمعیدر که برشیئك اوّلنه اطلاق اولنور ومنه فواتح القرآن ای اوائل
السور (الفتح) فانك فتحی و ثای مثلثه نك کسریله لخث وزننده ومرافیدر که اشکنبه باشلرنده قرق بایر و شیردان
دیدکلری نسنه در جمعی افتاح کلور (الفحج) فانك ضمی و جیمك سکونیله برقبیله اسمیدر پدرلرینك اسمی لجوح
ابدی صبور وزننده (الفحیح) صحیح وزننده و (التفحاح) تذکار وزننده و (الفح) فانك فتحی و حانك تشدیدیله
انکرك یلانی آغزیله فشلدامق معناسنه در یقال فحت الافعی فحیحا وتفحاحا وفحا من الباب الاوّل والثانی اذا صاتت
من فیها بوندن اسم بنه فحیح درکه انکرك فشلدیسنه دینور وفح وفحیح اویورکن پوفلمق معناسنه در یقال فحّ النائم اذا
نفخ فی نومه (الفحح) ضمتینله قباروب فشلدایان انکرك یلانلرینه دینور که قزغنلقلری و قتده اولور (الفحفحة)
زلزله وزننده برآدمه دوستلغی درست و خالص قلمق معناسنه در یقال فحفح فلان الیه اذا صحح المودّة واخلصها
و برآدمك سسی برمقدار بوغلمق معناسنه در یقال فحفح الرجل اذا اخذته بحة فی صوته و اویورکن پوف پوف
دیو پوفلمق معناسنه در یقال فحفح النائم اذا نفخ فی نومه (الفحفاح) سلسال وزننده برمقدارجه سسی بوغلش
کشی یه دینور و فحفاح جنتده برنهرك اسمیدر (الفحة) فانك ضمیله بهارات قسمندن بوبر و دارچین مقوله سنك
سطح لسانده احداث ایلدیکی حرارته دینور یقال فحة هذا الفلفل یسیرة ای حرارته (الفدح) مدح وزننده
برنسنه برآدمه ثقلت و یروب باصمق معناسنه در یقال فدحه الدین فدحا من الباب الثالث اذا اثقله (الفوادح)
فادحه نك جمعیدر که آدمی باصوب ثقلت و یریجی امور عظیمه و شدیده یه دینور ومنه یقال نزل بهم فوادح الدهر
ای خطوبه و فادحه نازله و مصیبت و حادثه یه اطلاق اولنور (الافداح) همزه نك کسریله برنسنه یی ثقلت و یریجی
کوچ و مشکل بولمق معناسنه در یقال افدح الامر اذا وجده فادحا ای مثقلا صعبا (الاستفداح) افداح
معناسنه در یقال استفدحه بمعنی افدحه (التفذح) ذال معجمه ایله تفعل وزننده و (الانفذاح) انفعال وزننده دابّه
تبوّل ایچون پاچه لرینی آیروب کرمك معناسنه در یقال تفذحت الناقة وانفذحت اذا تفاجت لتبول (الفرح)
فتحتینله سوینمك سرور و بطر معناسنه در یقال فرح به فرحا من الباب الرابع اذا سرّ و بطر * مؤلفك بصائرده
بیانه کوره والبطر کلمه سی عطف تفسیر کبی اولوب لکن مصباحده معنای مخصوص اولمق اوزره مرسومدر
اوّلا مسرور و شادان اولمق معناسنه در ومنه قوله تعالی ﴿فرحین بما آتاهم الله﴾ ثانیا اشر و بطر معناسنه درکه فرط
اقبال و مسرتدن مست کبی لاابالیانه حوصله یی طاشرمقدن عبارتدر هنوز آخوردن چیقمش پروریده آتك و طایك
و مست می اقبال و دولت اولان شخصك اوضاعی کبی ترکیده اکا کوره لك و بوطورلق و طاشقنلق تعبیرا اولنور وعلیه
قوله تعالی ﴿ان الله لا یحب الفرحین﴾ ثالثا راضی وخوشنود اولمق معناسنه در وعلیه قوله تعالی ﴿کل حزب بما لدیهم
فرحون﴾ انتهی (الفرح) کتف وزننده و (الفرح) ندس وزننده و (المفروح) و (الفارح) و (الفرحان) عطشان
وزننده آندن صفتلردر مسرور و شادان کشی یه دینور فرحان کلمه سنك جمعی فراحی کلور فانك فتحیله سکاری کبی
و فرح کلمه سنك جمعی فرحی کلور کویاکه مریض اوزره محمولدرکه جمعنده مرضی دینور مؤنثلرنده فرحه دینور
و فرحی دینور عطشی کبی و فرحانه دینور رها ایله (الافراح) همزه نك کسریله برآدمی مسرور و شادان ایلمك معناسنه در
یقال افرحه اذا سرّه و همّ و دین کبی ثقیل نسنه آدمه ثقلت و ضجرت و یرمك معناسنه درکه نشاطنی ازاله یی موجبدر

پس بونده همزه سلب ایچون اولور یقال افرحه الدين اى اثقله (التفريح) تفعيل وزننده بودخى فرح ويرمك
معناسنه‌در يقال فرّحه اذا سرّه (المفراح) ميمك كسريله دائما شين وشادمان اولان كشى يه دينور (الفرحة) فانك
ضمى وفتحيله اسمدر مسرّت معناسنه‌كه سونج تعبير اولنور وبرنسنه ايله تفريح وتبشير اولنان آدمك ويرديكى مژدكانه
جائزه‌يه دينور تقول عندى لك فرحة ان بشرتنى وفرّحتنى (المفرح) مكرم وزننده فقير ومغلوب اولان كمسه‌يه
دينوركه همزه‌سى سلب ايچوندر مسلوب الفرح ديمكدر وقطعا نسب وولاسى معلوم اولميان بى وجود آدمه دينور
مؤلف بومعنايى اشبو حديثدن اخذ ايلمشدر عن عبدالله بن جعفر قال * ذكرت امنا يتمنا وجعلت تفرح له * ابن اثير
ديمشدركه ابوموسى لفظ مزبورى حاء مهمله ايله بولديغى نقل ايلمشدر لكن طبرانى بوندن اضراب ايدوب خلال احاديثه
قيد ايلدى قالديكه اكر فى الحقيقه حاء مهمله ايله ايسه ذكر اولنان افراحدن اولوركه ازاله ايچوندر اولمقوله بيكس
آدم واقعا هميشه محزون ومغموم اولور واكر جيمله ايسه مفرج لفظندن مستقبل اولوركه قوم وعشيرتى اولميان بيكس
وتنها آدمه دينور پس والده‌سنك مرادى بونلرك پدرلرى جعفر شهيد اولوب بويله بيكس قالديلر ديمكدر حتى
جواينده فخر عالم عليه السلام * اتخافين العيلة وانا وليهم * بيورديلر انتهى ومفرح ايكى قريه ارالغنده بولنان مقتوله
دينوركه قاتلى معلوم اولميه * مؤلف بونكته‌ده اشبو حديثه اشارت ايلمشدر * العقل على المسلمين عامة ولا يترك فى الاسلام
مفرح * نهايه‌نك تحقيقنه كوره عند الاكثر بوجمله‌در حا ايله‌ده مرويدر مسلوب القصاص اولمغله كويا كه دائما مغموم
ومزال الفرح‌در (الفرحانة) فانك فتحيله آق متاره دينور (المفرّح) محدّث وزننده دوا اى معروفدر مراد اطبانك
معجون مفرّح تعبير ايتدكلريدركه انجو وسائر مفرّحات ايله تركيب ايدرلر (الفرساح) سين مهمله ايله قرطاس وزننده ارض
عريضة واسعه‌يه دينور (الفرشاح) شين معجمه ايله فرساح وزننده ومرادفيدر * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وزشت
وبدلقا قوجه قارى‌يه دينور واول صفتده اولان ناقه‌يه دينور وآت وقاطر مقوله‌سى دوابّك يصى ويايوان اولان
طرنغنه دينور ويغمورسز بلوده دينور يقال سحاب فرشاح اى لا مطرله (التفرشح) تدحرج وزننده ديشى حيوان
سودى صاغيلوركن پاچه‌لرينى آيروب كرمك معناسنه‌در يقال تفرشحت الناقة اذا تفحجت للحلب (الفرشحة)
دحرجه وزننده و (الفرشحى) قصر ايله مصدر اوله‌رق كه نوادردندر صچرامق على قول اويلقلرينى يره بسط
والصاق ايده‌رك صالق ويايوان اوتورمق ياخود پاچه‌لرينى آچوب كرمك معناسنه‌در يقال فرشح الرجل فرشحة
وفرشحى اذا وثب اوقعد مسترخيا فالصق فخذيه بالارض اوفحج بين رجليه ابن اثير قول اخيرى اختيار ايلمشدر
(الفرشيح) قنديل وزننده آلت تناسله دينور (الفرطحة) فرشحه وزننده برنسنه‌يى يصيلتمق معناسنه‌در يقال فرطح
الشيء اذا عرّضه (الفرطاح) قرطاس وزننده و (المفرطح) مسرهد وزننده يصى باشه دينور كرچه جوهرى
بورسمه ثبت ايليوب لكن سهو ايلمشدر صواب اولان مفلطح اولمقدر لامله * شارح ديركه لامله ورا ايله وروده
ديوانلرده مثبتدر (الفرفح) فانك فتحيله اچه تخته‌سى كبى هموار واملس يره دينور (الفركحة) فرشحه وزننده
انسانك ايكى قيناقلرى ارالغى آچق وميدانلو اولمق معناسنه‌در (الفركاح) قرطاس وزننده و (المفركح) مسرهد
وزننده شول آدمه دينوركه مقعدينك ايكى طرفلرى قالقق اولمغله دبرى طشره طومالج اوله يقال رجل فركاح
ومفركح اذا ارتفع فدروا استه وخرج دبره (الفسحة) وسعه وزننده ومرادفيدركه بولغه دينور وبو اسمدر يقال
فيه فسحة اى وسعة (الفساحة) كرامه وزننده واسع اولمق معناسنه‌در يقال فسح المكان فساحة من الباب الخامس
اذا وسع (الفسيح) طويل وزننده و (الفساح) فانك ضميله طوال كبى و (الفسح) ضمتينله جنب كبى و (الفسحم)
قنفذ وزننده‌كه ميم زائده‌در مبالغه ايچوندر آندن صفتلردر واسع نسنه‌يه دينور و (فسح) و (فسحم) واسع الصدر
ودريادل آدمه اطلاق اولنور يقال رجل فسح وفسحم اى واسع الصدر (الافساح) همزه‌نك كسريله بودخى
واسع اولمق معناسنه‌در يقال افسح المكان بمعنى فسح (التفسح) تفعل وزننده و (الانفساح) انفعال وزننده
بول اولمق معناسنه‌در يقال تفسح المكان وانفسح اذا اتسع * مؤلف مسامحه اوزره ثبت ايلمشدر وتفسح مجلسده
يرى اوته چكيلوب برآدمه اوتوره‌جق برآچق معناسنه‌در يقال تفسح له فى المجلس اذا وسع له (الفسح)
فتح وزننده بودخى مجلسده برآدم ايچون يرى بولاتمق معناسنه‌در يقال فسح له فى المجلس فسحا من الباب الثالث
اذا وسع له وفسح سلطان ووالى مقوله‌سنك ابناء سبيله ويردكلرى خط جواز يعنى مرور تذكره‌سى كبى كاغده
دينوركه منزل فرمانى وكرك خلاصى مقوله‌سى كاغدلردر تضييقدن خلاصه سببدر وفسح بومعناده مصدر اولور
فسح يازوب ويرمك معناسنه‌در يقال فسح له الامير فى السفر اذا كتب له الفسح وآدملرى سيرك سيرك آتمق
معناسنه استعمال اولنور يقال فسح الرجل اذا باعد خطوه (الفيسحى) فانك وسينك فتحى والفك قصريله اسمدر

(آدملرى)

آدیملری سیرك سیرك آتمغه دینور یقال هو یمشی الفیسحی ای یباعد خطوه (التفاسح) تفاعل وزننده اهل مجلس
برو اوته چکیلوب صکره‌دن کلان آدمه یر بولاتمق معناسـنه‌در یقال تفاسح القوم له فی المجلس اذا توسعوا
(المنفسح) اسم فاعل بنیه‌سیله مواشیسی چوق اولان آغیله و ماندره‌یه اطلاق اولنور یقال مراح منفسح اذا کثرت
نعمه ای ماشیته (الفشح) فانك فتحی و شین معجمه‌نك سکونیله آیشنی آیرمق معناسـنه‌در یقـال فشح الرجل فشحا
من الباب الثالث اذا فرّج مابین رجلیه و بر نسنه‌دن عدول و اعراض ایلك معناسنه‌در یقال فشح عنه اذا عدل
(التفشیح) تفعیل وزننده فشح معنالرینه‌در (التفشح) تفعل وزننده حیوان صاغیلورکن آیشنی آیرمق معناسنه‌در
یقال تفشحت الناقة اذا تفاجّت و جماع ایلك معناسنه استعمال اولنور یقال تفشح جاریته اذا جامعها (الانفشاح)
انفعال وزننده تفشح ایله معنای اوّلده مرادفدر (فشاح) قطام وزننده دیشی صرتلان اسماسندندر (الفصح)
فانك فتحی و صادك سکونیله و (الفصاحة) کرامه وزننده ظهور و بیان معناسنه‌درکه بر نسنه بللو و آشکار اولمقدن
عبارتدر اصل مادّه سودك کپوکی کیدوب خالص قالمق معناسنه موضوع اولوب بعده مطلقا بر نسنه‌نك شائبه‌دن
خالص اولمسـنده استعمال اولنمشدر بو مناسبتله متکلم جریّ و طلیق اللسان اولوب کلامی بیّن و لحن و خطا
و لکنتدن سالم و خالص اولمقده استعمال اولندی کلمهٔ مفرده‌یه و کلامه و متکلمه وصف اولورنته‌که کتب معانیده
مشروحدر یقال فصح الرجل فصاحة من الباب الخامس اذا کان فصیحا و فصاحت اعجمی اولان کمسه عربیه
تعلم ایلمکله لحن و خطادن سالم عبارهٔ عربیه ایله مخاطبك فهم و ادراك ایده‌جکی کلام تکلم ایدر اولمق علی قول
ذاتنده عربی ایکن قواعد و اقیسه‌یه زیاده‌سیله آشنالق تحصیل ایلمکله فصاحتی مزداد اولمق معناسنه استعمال
اولنور یقال فصح الاعجمیّ فصاحة اذا تکلم بالعربیة و فهم عنه او یقال فصح الرجل اذا کان عربیا فازداد
فصاحة (الفصیح) امیر وزننده و (الفصح) شکس وزننده آندن صفتلردر فصیحك جمعی فصحاء کلور کرماء
کبی و ایکیسنکده جمعلری فصاح کلور کرام و صعاب کبی و فصح کلور ضمتینله رغیف و رغف و سحل و سحل
کبی مؤنثنده فصیحه دینور جمعی فصاح کلور فانك کسریله و فصائح کلور (التفصح) تفعل وزننده بو دخی عربی
اولان کمسه یك فصاحت پیدا ایلك معناسـنه‌در یقال تفصح الرجل اذا کان عربیا فازداد فصاحة * شارح
دیرکه تفصح قدرتی یوغیکن فصیحلك اظهـار ایدوب تکلفله فصاحت صاتمق معناسـنه‌ده وارد اولور
(الافصاح) همزه‌نك کسریله فصاحت و بلاغتله تکلم ایلك معناسنه‌در یقال افصح الرجل اذا تکلم بالفصاحة
و سودك کپوکی کیدوب خالص و صافی قالمق معناسـنه‌درکه اصل ترکیبك موضوعی بو معنادر علی قول یکی
طوغورمش حیوانك سودندن آغوزی کسیلوب من بعد سودی خالص اولمق معناسـنه‌در یقال افصح اللبن
اذا ذهبت رغوته او انقطع اللباء عنه و جاء اللبن الخالص بعد و طوارك سودی آغوزی کتمکله خالص کلمك
معناسنه‌در یقال افصحت الشاة اذا خلص لبنها کذلك مثانه‌دن بول طوری ظهور ایلك معناسـنه استعمال اولنور
یقال افصح البول اذا صفا و نصاری طائفه‌سی بیوك پصقلیه ایتمك معناسـنه‌در یقال افصح النصاری اذا جاء
فصحهم و فجر یری اغاروب عیان اولمق معناسـنه استعمال اولنور یقال افصح الصبح اذا استبان و کلامی
چپارزلو سویلیوب آچق و ظاهر ادا ایلك معناسـنه‌در یقال افصح الرجل اذا بیّن یعنی کلامه او مراده اظهر
و لم یجمجم و بر نسنه واضح و آشکار اولمق معناسنه‌در یقال افصح الشیٔ اذا وضح (الفصح) فانك کسریله آیاز
و آچق کونه دینورکه هواده قطعا برد و سحاب و بخار اثری اولمیه یقال یوم فصح ای بلاغیم و لاقرّ و فصح نصاری
بیراملرندن بر بیرام اسمیدر * مصباحك بیانه کوره بیوك پرهیزدن چیقوب ماه نیسانده ایتدکاری پصقلیه‌درکه قزل
یمورطه تعبیر اولنور (المفصح) محسن وزننده فصح ایله معنای اوّلده مرادفدر (التفصیح) تفعیل وزننده
بو دخی سودك کپوکی کتمك معناسـنه‌در یقال فصح اللبن اذا ذهبت رغوته (الفصح) فتح وزننده بر نسنه بللو
و عیان اولمق معناسنه‌در نته‌که اوّل مادّه‌ده ذکر اولندی بو معنادندرکه فصحك الصبح فصحا دیرلر صباح یری کرکی
کبی آچیلوب ضیاسی منتشر اولدقده (الفضح) فانك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله بر کمسه‌نك مستور اولان عیوبنی
افشا ایله رسوای ایلك معناسنه‌در یقال فضحه فضحا من الباب الثالث اذا کشف مساویه و صباح یری کرکی کبی آغاروب
آچلمق معناسنه استعمال اولنورکه کورنمیان نسنه‌لری آچغه چیقارر یقال فضح الصبح اذا بدا و یقال فضحك الصبح
بمعنی فصحك (الافتضاح) افتعال وزننده رسوای اولمق معناسـنه‌در یقال فضحه فافتضح ای انکشفت مساویه
(الفضیحة) سفینه وزننده و (الفضوح) فضول وزننده و (الفضوحة) هایله و (الفضاحة) سحابه وزننده
و (الفضاحة) کتابه وزننده آندن اسملردر رسوایلق معناسنه (الفضح) فرح وزننده بر نسنه افضح اولمق یعنی پك

آق اولمیوب شکر رنك اولمق معناسنه در معنای مزبوردن تصرّف اولنمشدر یقال فضح الشیء فضحا من الباب الرابع
اذا صار افضح ﴿ الافضح ﴾ احمر وزننده پك بیاض اولمیان آق نسنه یه دینور که شکر رنك تعبیر اولنور که بوزمتق اولور
و افضح ارسلانه و دوه یه اطلاق اولنور اکثری لون مزبورده اولدیغیچون ﴿ الفضحة ﴾ جرعه وزننده آندن اسمدر
شکر رنکلك دیمکدر ﴿ الافضاح ﴾ همزه نك کسریله صباح یری آغاروب آچلمق معناسنه در یقال افضح الصبح
اذا بدا و خرمانك قورقلری صراروب قزرمغه باشلمق معناسنه در یقال افضح النخل اذا احمرّ و اصفرّ یعنی ثمرته
﴿ الصبح الفضح ﴾ فتحتینله قزل شفق غالب اولان صباح یرینه دینور ﴿ الفضیح ﴾ امیر وزننده دوابّ و مواشینك
تیمار و رعایتنده تقید و اهتمام ایلمیوب تقصیر و تهاون ایدن کمسه یه دینور یقال هو فضیح فی المال ای سیء القیام علیه
﴿ الفضوح ﴾ صبور وزننده پك رسوای کمسه یه دینور یقولون للمفتضح یافضوح بونده حرف نداء خصیصه دکلدر
اساسده بمعنی فاعل اولمق اوزره ده مرسومدر یقال الخمر فضوح لشاربها ﴿ فاضحه ﴾ بر موضع اسمیدر ﴿ فاضح ﴾ مکه
قربنده بر موضع و نجد اولکه سنده شریف نام محلده بر وادی اسمیدر ﴿ الفطح ﴾ فانك فتحی و طانك سکونیله برنسنه یی
تنکه کبی یصی قلمق و یصیلتمق معناسنه در یقال فطح الشیء فطحا من الباب الثالث اذا جعله عریضا و دکنکله
اورمق معناسنه در یقال فطحه بالعصا اذا ضربه بها و کبه خاتون ولدیغی همان بردن طوغوری ویرمك معناسنه در
یقال فطحت المرأة بالولد اذا ازامت به و اغاج و کراسته مقوله سنی یونوب یصیلتمق معناسنه در یقال فطح العود و غیره
اذا براه و عرّضه ﴿ التفطیح ﴾ تفعیل وزننده برنسنه یی پك یصیلتمق معناسنه در ﴿ الفطح ﴾ فتحتینله باش و برون اوجی
یصی اولمق معناسنه در یقال فطح رأسه و ارنبته فطحا من الباب الرابع اذا صار عریضا و خرما اغاجی میوه طوتمق
معناسنه در یقال فطح النخل اذا القح ﴿ الافطح ﴾ احمر وزننده باشی یصی اولان کذلك برونك اوجی یایوان اولان
کشی یه دینور یقال رجل افطح ای بین الفطح بو سببله اکوزه افطح اطلاق اولنور و افطح بلکلری اکری اولان کمسه یه
دینور افدع معناسنه و قیا کارینه دینور حرباء کبی ﴿ الفطوح ﴾ صبور وزننده ایری قارنلو ناقه یه دینور یقال ناقة فطوح
ای ضخمة البطن ﴿ التفقح ﴾ قافله تفتح وزننده و مرادفیدر که برنسنه کندیلکندن آچلمق معناسنه در یقال تفقحت
الوردة ای تفتحت ﴿ الفقح ﴾ فتح وزننده کوپك انیکی هنوز کوزینی آچمق معناسنه در یقال فقح الجرو فقحا من الباب
الثالث اذا فتح عینیه اوّل ما یفتح و هو صغیر و بر کمسه نك فقحه سنه طوقنمق معناسنه در یقال فقح فلانا اذا اصاب
فقحته و برنسنه یی ادویه سفوف ایدر کبی سفوف و غبار ایلمك معناسنه در یقال فقح الشیء اذا سفه کما یسفّ الدواء
و نبات و شجر مقوله سی چچك آچمق معناسنه در یقال فقح النبات اذا ازهی و ازهر ﴿ التفقیح ﴾ تفعیل وزننده بودخی
کوچك انیك ابتدا کوزلرینی آچمق معناسنه در یقال فقح الجرو بمعنی فقح ﴿ الفقاح ﴾ قافك شده سیله رمّان وزننده
برنوع دوایی نبات آدیدر علی قول مکه آریغنك چچکنه دینور یاخود هر نباتك یکی آچش چچکنه دینور و خلقت
و اندامی کوزل خوشلقا محبوبه یه دینور ﴿ الفقحة ﴾ جمزه وزننده بودخی هر نباتك یکی آچش چچکنه دینور
و دبر حلقه سنه دینور علی قول واسع اولانه دینور جمعی فقاح کلور فانك کسریله و فقحه ال ایاسنه دینور راحه معناسنه
و بدنه بورنه جك احرام مندیلنه و فوطه یه دینور که حاجیلر بورنورلر یقال جاء و علیه الفقحة ای مندیل الاحرام
﴿ الفقاحة ﴾ سحابه وزننده بودخی ال ایاسنه دینور ﴿ التفاقح ﴾ تفاعل وزننده ارقه بی ارقه یه ویرمك معناسنه در که
فقحه لری بری برینه مقابل اولور یقال تفاقحوا ای جعلوا ظهورهم الی ظهورهم ﴿ المتفقح ﴾ متهیء وزننده شرّ و فساده
یاپنوب آماده اولان کمسه یه دینور یقال هو متفقح للشرّ ای متهیء ﴿ الفلح ﴾ فتحتینله و ﴿ الفلاح ﴾ سحاب وزننده فوز
و ظفر معناسنه در و نجات و خلاص معناسنه در و خیر و نعیمده و رفاه و راحتده دائم و باقی اولمغه دینور و سحوره
اطلاق اولنور که رمضانده تمجید طعامیدر صومك بقاسنه سبب اولدیغیچون بو معنالرده فلاح افلاحدن اسمدر
نجاح انجاحدن اسم اولدیغی کبی و فلح فلاحدن مخففدر * مؤلفك بصائرده بیانه کوره فلاح ماده سی یارمق معناسنه
موضوعدر سائر معانی بر مناسبتله آندن متفرّعدر مثلا فوز و ظفر فعلی کویا که مطلبه تأثیر ایله شقّ ایلمشدر و دوام و بقاء
مثلا زمانی شقّ ایدوب ایچنده قرار ایدر و طعام تمجید بقاء معناسندن منشعبدر و قالدیکه فلاح که فوز و ظفر و ادراك
آمال معناسنه در دنیوی و اخروی اولور دنیوی حیات دنیویه نك مدار تطیبی اولان سعاداته ظفریاب اولمقدن
عبارتدر عمر و بقاء و غنا و عزت و دولت کبی و اخروی درت نسنه درکه بقاء بلا فناء و غنا بلا فقر و عزّت بلا ذلّت و علم
بلا جهل در انتهی ﴿ الفلح ﴾ مدح وزننده یارمق معناسنه در یقال فلح الفلاح الارض فلحا من الباب الثالث اذا شقها
و منه المثل * الحدید بالحدید یفلح * ای یشقّ و یقطع و مکر و حیله ایلمك معناسنه در که مکور ینه مکر ایله فائز یاخود مکر ایله
خلاص اولور یقال فلح فلانا اذا مکره و بخش معناسنه در که برکمسه نك متاعنی مرادك دکل ایکن مواضعة مشتری

اولوب آخر مشتریلر زیاده رغبت ومیل ایله آرتق بهایه آلسونلر دیو ارتورمقدن عبارتدر که حقنده نهی شرعی وارد اولمشدر یقال فلج الرجل اذا بخش وفلج یاریغه وچتلاغه دینور جمعی فلوح کلور یقال فی رجله فلوح ای شقوق (الفلاحة) کتابه وزننده فلج مذکور ایله بخش معناسنده مرادفدر که بیان اولندی وفلاحه اکینجیلك صنعتنه دینور (الفلح) فتحتینله آلت دوداق یاریق اولمق معناسنه درکه اکا مخصوصدر یقال فلحت الشفة السفلی فلحا من الباب الخامس اذا صارت مشقوقة صفتنده افلح دینور (الفلاّح) شدّاد وزننده کمیجی طائفه سنه دینور ملاّح معناسنه کمی ایله شقّ بحر ایتدکلری ایچون و اکینجی یه دینور اکار معناسنه شق ارض ایتدکلری ایچون ومکاری یه دینور شقّ مسافه ایتدکلری ایچون (الافلاح) همزه نك کسریله فلاح بولمق یعنی مطلوبه ظفر بولمق وقورقدیغی نسنه دن یاخود عقابدن وغم ومحنتدن قورتلق ونعمت وراحتده دائم اولمق معناسنه در ومنه قوله تعالى ❁ قد افلح المؤمنون ❁ وبرنسنه ایله تعیش ایلك معناسنه در یقال افلح بالشیء اذا عاش به (التفلیح) تفعیل وزننده استهزا ایلك معناسنه در یقال فلح به اذا استهزأ به ومکر ایلك معناسنه در یقال فلح به اذا مکر به (الفلحة) فتحاتله اکین اکمك ایچون نطس اولمش حاضر ترلایه دینور (الفلحه) سفینه وزننده مرخ دیدکلری اغاجك یاریق یپراغنه دینور (الاستفلاح) فوز وفلاح بولمق معناسنه در یقال استفلح به اذا فاز به بومعنایه مبنی عند العرب استفلحی بامرك تعبیری که فوزی بامرك معناسنه در الفاظ طلاقدندر قید ازدواجدن خلاصله بالاستقلال کندی امر ومصلحتکه ظفریاب اول دیمکدر * شارح دیرکه بوکنایاتدندر وجاهلیه یه مخصوص ایدی (الفلاحة) فانك فتحیله اکینجیلکه دینور حراثت معناسنه * شارح دیرکه بونی فتحله تقیید سهودر جمیع امّهاتده فانك کسریله مقیددرکه اسمدر اکینجیلك صنعتنه دینور نته که ذکر اولندی (مفلح) محسن وزننده و (فلاح) سحاب وزننده و (فلیح) زبیر وزننده و (افلح) احمد وزننده اسامیٔ رجالدندر (الفلندح) غضنفر وزننده بوغون شیئه دینور وحضرمیّ المشجعیّ نام شاعرك پدری اسمیدر (الفلطحة) فرطحه وزننده برنسنه یی یایوب یصیلتمق معناسنه در یقال فلطح القرص اذا بسطه وعرّضه (الفلطاح) قرطاس وزننده و (المفلطح) مسرهد وزننده یصی باشه دینور یقال رأس فلطاح ومفلطح ای عریض وفلطاح برموضع آدیدر (الفلقحة) قافله دحرجه وزننده قابده اولان مشروبك مجموعنی بردن ایچمك یاخود مأکولك جمله سنی سپوری یمك معناسنه در یقال فلقح مافی الاناء اذا شربه او اکله اجمع (الفلقحیّ) جوهریّ وزننده ناسك یوزینه کولن کمسه یه دینور یقال رجل فلقحیّ ای یضحك فی وجوه الناس (التفلقح) تدحرج وزننده یوزه کولوب اظهار بشر وبشاشت ایلك معناسنه در یقال فلان یتفلقح الی الناس ای یستبشر الیهم (الفنح) فانك فتحی ونونك سکونیله صویی قانمیه جق مرتبه ده ایچمك معناسنه درکه قانمقدن عبارتدر یقال فنح الفرس فنحا من الباب الثالث اذا شرب دون الریّ (فنطح) جعفر وزننده بر رجل آدیدر (الفوح) فانك فتحی وواوك سکونیله و (الفؤوح) قعود وزننده و (الفوحان) فتحاتله و (الفیح) فانك فتحی ویانك سکونیله و (الفیحان) فتحاتله خوش رایحه قوقوب یاییلمق معناسنه در یقال فاح المسك یفوح ویفیح فوحا وفؤوحا وفوحانا وفیحا وفیحانا من الباب الاول والثانی اذا انتشرت رایحته وبو رایحهٔ طیبه یه مخصوصدر عند البعض اعمدر وقینامق معناسنه در یقال فاحت القدر اذا غلت ویاره دن قان فشقرمق معناسنه در یقال فاحت الشجة اذا نفحت بالدم وفیح بولمق سعه معناسنه در (الافاحة) همزه نك کسریله قیناتمق معناسنه در تقول افحت القدر ای اغلیتها وبدندن قانی فشقردوب آقتمق معناسنه در یقال افاح الدم اذا هراقه (الافیح) افسح وزننده و (الفیاح) سحاب وزننده واسع معناسنه در یقال بحر افیح وفیاح ای بین الفیح واسع (فیاح) قطام وزننده غارت وشبخونك اسمیدر ومنه یقولون فیحی فیاح علی بناء الامر ای اتسعی یاغارة یعنی یاخیل الغارة علی الاعداء وانتشری (الفیحاء) حمراء وزننده دار واسعه یه دینور وحوایج وبهاراتی مکمل چوربایه دینور (الفیح) فانك فتحی ویانك سکونیله واو به ده لغتدرکه ذکر اولندی وفیح وفیوح قعود وزننده بهار موسمی هر بلادو اراضی یغمورلو واکین وچایر وسائر نباتات چوق اولوب خصب ورخا اولمق معناسنه در ومنه یقال فاح الربیع فیحا وفیوحا اذا اخصب فی سعة البلاد بوراده ربیعدن مراد بهار یغموری دخی اولور وبومعنا وسعت معناسندندر (الفیاحة) فانك فتحی ویانك تشدیدیله ممه لری بیوك وسودی فراوان اولان حیوانه دینور یقال ناقة فیاحة اذا کانت ضخمة الضرع غزیرة اللبن (فیحان) ریحان وزننده بنی سعد دیارنده برموضعدر (فیحه) صیحه وزننده مزینه قبیله سی یورنده برموضعدر (فیحونه) میمونه وزننده برخاتون آدیدر (الافاحة) اراحه وزننده سرینلتمك معناسنه در تقول افح عنك من الظهیرة ای ابرد بوغلیان معناسنه اولان فوح لفظندن افعالدر همزه سی سلب ایچوندر برمقدار توقف ایدوب اویله اسیلکنی صاوشدروب هوا سرینلدکده کیده سن دیمکدر

❁ فصل القاف ❁

(القبح) قافك ضمی و بانك سكونيله چركنلك معناسنه اسمدركه حسن مقابليدر قافك فتحيله ده لغتدر يقال به قبح
ضدّ الحسن و قبح و قبح مصدر اولورلر چركين اولمق معناسنه (القباح) قافك ضميله و (القبوح) قعود وزننده
و (القباحة) فضاحه وزننده و (القبوحة) قافك ضميله بونلرده مصدرلردر چركين اولمق معناسنه يقال قبح الشیٔ
قبحا و قبحا و قباحا و قبوحا و قباحة و قبوحة من الباب الخامس ضدّ حسن (القبيح) اميروزننده و صفدر زشت
و چركين شيئه دينور جمعی قباح كلور و قباحی كلورسكاری وزننده و قبحی كلور قتلی وزننده مؤنثنده قبيحه
دينور جمعی قبائح كلور و قباح كلور قافك كسريله و قبيح بازو كميكنك دیرسك باشنده اولان اوجنه دينور علی قول
بالدر ايله اويلغك قاوشه جق يرينه دينور ايكی طرفنه قبيحان ديرلر و بازوده بركميك دخی واردركه حسن ديرلر يقال
ضرب حسنه و قبيحه و اول قبيح ديدكلرينه قباح دخی ديرلر سحاب وزننده (القبح) مدح وزننده خيردن و حسن
حالدن بعيد و محروم ايلمك معناسنه دركه لعنت مرادفيدر يقال قبحه الله قبحا من الباب الثالث ای نحاه عن الخير فهو
مقبوح و منه قوله تعالی ﴿من المقبوحين﴾ ای المبعدين عن الخير و الموسومين بحالة منكرة و قبح چبان و سيوجه
مقوله سنی دشوب ايرينی و چركنی چيقارمق معناسنه در يقال قبح البثرة اذا فضخها حتی يخرج قيحها و قيرمق
معناسنه در يقال قبح البيضة اذا كسرها (قبحاله) فعلی محذوف مصدريت اوزره مفعوللردر نته كه شقحا لفظی اتباعله
قبحاله و شقحا ديرلر خدا آنی خيردن بعيد ايلسون ديمكدر شقح ماده سنده بيان اولندی (الاقباح) همزه نك كسريله
برقبيح ايش ايشلمك معناسنه دركه قباحت ايتمك تعبير اولنور يقال اقبح الرجل اذا اتی بقبيح (الاستقباح) برنسنه يی
قبيح كورمك معناسنه دركه چركنسيمك و چركين صايمق تعبير اولنور يقال استقبحه ضدّ استحسنه (التقبيح) تفعيل
وزننده برنسنه يی ياخود بركمسه نك عملنی بكنميوب قبحه نسبتله وجه قباحتنی بيان ايلمك معناسنه در يقال قبح عليه
فعله اذا بيّن قبحه (القباح) رمّان وزننده آيويه اطلاق اولنور دبّ كبی (المقابحة) مفاعله وزننده سوكشمك معناسنه
استعمال اولنور يقال قابحه اذا شاتمه (القبيحة) قبحك مؤنثيدركه ذكر اولندی و عربلر ممه لرينك دليكلری واسع
اولان ناقه يه قبيحة الشخب اطلاق ايدرلر و بو قبح البثره معناسندن مأخوذدركه ذكر اولندی (قبحان) سلمان
وزننده بصره ده برمحله در (القحّ) قافك ضمی و حانك تشديديله لؤم و كرمدن خالص اولانه دينور يعنی خالص
لئيمه دينوركه آنده اصلا كرم اثری اولميه كذلك خالص كريمه دينوركه آنده لأمتدن اثر اولميه يقال لئيم قحّ و كريم
قحّ ای خالص و مطلقا خالص اولان شيئه دينور * مؤلفك وكلّ شیٔ قولی و الخالص من كلّ شیٔ تقديرنده در
و بوكونه تطويلی طريقهٔ ايجازينه منافيدر يقال عربیّ قحّ ای محض و جافی نسنه يه دينوركه ياقشقسز كنده و ناتراش
و غليظ نسنه دركرك انسان و كرك سائری اولسون * صحاح مترجمی بويله محللرده جافی يی جفاكار و ستمكار ايله ترجمه سی
خصوصا بو محلده تعبيراتی نابمحلدر يقال رجل و شیٔ قحّ ای جاف بونده قطعا ظرافت و نزاكت اثری اولمامغله خالص
غليظ و ناتراش اولمش اولور و قحّ خام قاونه و قارپوزه دينور (القحاحة) فضاحه وزننده و (القحوحة) قافك
ضميله اسملردر خالصلق معناسنه و قحوحه مصدر اولور خالص اولمق معناسنه يقال قحّ الشیٔ قحوحة من الباب الاول
اذا خلص (القحاح) غراب وزننده بودخی محض و خالص معناسنه در يقال اعرابیّ قحّ و قحاح ای بين القحاحة
و القحوحة خالص و يقال قحاح الامر ای فصه و خالصه و اصله * شروح و امهاتدن منفهم اولديغی اوزره اصل
قحّ كلمه سی امصاره دخول و اهل بلد ايله مختلط اولميان اعرابی يه موضوع اولوب بعده خلوص و محضيتی جهتندن
اخذ ايله هر خالص نسنه يه و فظاظت و غلظتی جهتندن هر غليظ و جافی يه اطلاق ايلمديلر (القحقحة) زلزله وزننده
سس بوغازده بری اوته تردّد ايدوب دونشدرمك معناسنه در خرلدی كبی يقال صوته يقحقح ای يتردّد فی حلقه
و ميمون قسمی كولمك معناسنه دركه كولرشكلنده صرتمسندن عبارتدر يقال قحقح القرد اذا ضحك (القحقح) هدهد
وزننده دبری احاطه ايدن كميكه دينور يقال اشتكی قحقحه و هو العظم المطيف بالدبر و برموضع آديدر (القحقاح)
سلسال وزننده و (المقحقح) اسم فاعل بنيه سيله شديد معناسنه در يقال قرب قحقاح و مقحقح ای شديد (القحيح)
قافك فتحيله صوی عبّ و جرع جهتريله ايچمكدن زياده و جهله ايچمكه دينور * شارح ديركه مؤلف بونی محيط
ابن عبادن اخذ ايدوب لكن غافل بولنمشدر ابن عباد كبی زيرا بو القحقح فوق القبّ تعبيرندن مصحفدركه ذكر
اولنديغی اوزره سكردن كميكدر قبّ ديدكاری كميكدن يوقريجه اولور حتی صغانی دخی بونده ابن عبادی
ردّ ايلمشدر (القدح) قافك كسريله هنوز يلك و تمرن چكورلمامش اوقه دينور ابن اثير بورسمه ترتيب ايلمشدركه
اوق قسمی ابتدا كسلدكده قطع دينور بعده يونلدقدنصكره بری دينور طوغرلدقدنصكره قدح و تمرن و يلك
چكورلدكدنصكره سهم دينور انتهی قار اوقنه قدح ديدكاری بوجهتله در جمعی قداح كلور قافك كسريله و جمع

قلتی اقدح کلور و اقادیح کلور که جمع الجمعی اوله جقدر و قدح غنی قبیله سنده بر فرس اسمیدر (القدح) فتحتیله شول صو قابنه دینورکه استیعاب ایلدیکی صو ایکی آدمی قاندیره علی قول صغیر و کبیرینی جامع اسمدرکه اسم جنس اولور کرك اغاجدن و کرك طپراقدن و بللوردن اولسون ترکیده کاسه و برداق وچناق تعبیر ایتدکلریدر اسکره دخی دیرلر جمعی اقداح کلور (القدّاح) شدّادوزننده قدح دوزن آدمه دینور * مؤلفك ومتخذه قولی و صانعه معناسنه در (القداحة) کتابه وزننده قدحچیلك صنعتنه دینور (القدح) مدح وزننده برکمسنه نك عرضنه یانسبنه دخل وطعن ایلك معناسنه در یقال قدح فی نسبه قدحا من الباب الثالث اذا طعن فیه و تمرن چکورر ایکن اوقی تمرنك دیبیله یارمق معناسنه در یقال قدح فی القدح اذا خرقه بسنخ النصل و چقماق چاقق معناسنه در یقال قدح بالزند اذا رام الایراء به وقدح اغاجده ودیشده اولان قورد ینکینه دینورکه رخنه سی اوله جقدر و بوتسمیه بالمصدر در قادح دخی دینور کاسیذکر و قدح کوز ایچنه باتوب چقورلنمق معناسنه درکه دائره سی قدح کبی اولور یقال قدحت عینه اذا غارت (الاقتداح) افتعال وزننده بودخی چقماق چاقق معناسنه در یقال اقتدح بالزند بمعنی قدح و کبچه ایله چوملکدن طعام قوترمق معناسنه در یقال اقتدح المرق اذا غرفه بالمقدحة و برماده ده اعمال فکر و رویتله رأی و تدبیر ایلك معناسنه استعمال اولنورکه معنای اوّلدن مأخوذدر یقال اقتدح الامر اذا دبّره (المقدح) منبروزننده و (القداح) شدّاد وزننده و (المقداح) مصباح وزننده چقماق دمورینه دینور وقدّاح شدّاد وزننده وقدّاحه هایله چقماغك طاشنه دینور و مقدح منبروزننده کفجه یه دینورکه آشچیلر قوللنور (القادح) قدح کبی بعض اغاجده و دیشده اولان قورد ینکینه دینورکه رخنه سی اوله جقدر یقال وقع فی الشجر والسنّ قدح کما ذکر و قادح ای اکال وقادح بعض اغاجده اولان چتلاغه اطلاق اولنور (القادحة) هایله دیشه و اغاجه دوشن قورتجغزه دینور (القدحة) غرفه وزننده کبچه ایله بر طالدرملق طعامه دینور تقول اعطنی قدحة من المرق ای غرفة (القدوح) صبوروزننده سینکه دینور ذباب معناسنه وصوینی ال ایله آلنمق قابل اولان قویی یه اطلاق اولنور (الاقدح) احمروزننده بودخی سینکه دینور ذباب معناسنه (القدیح) امیروزننده چوربایه دینور علی قول چوملك دیبنده قالوب کبچه ایله آلنمسی زحمتلوجه اولان بقیه یه دینور (التقدیح) تفعیل وزننده آتی اریقلتمق تضمیر معناسنه درکه بوآریقلتمغه یراندرمق وآتی یراق ایتمك تعبیر اولنور مسافهٔ بعیده یاخود جنکه کیده جك اولدقده چند روز مقدم یمنی تقلیل و هرکون کزدیروب وسکرتدرمکله یراندررلر کویا که آتی قدح کبی یعنی اوق کبی ضامر و حدید ایلك اولور یقال قدّح الفرس تقدیحا اذا ضمره و کوز چقورلنوب ایچنه باتمق معناسنه درکه کاسه کبی اولور یقال قدّحت عینه اذا غارب (القدحة) قافك کسریله اقتداح ناردن اسمدر یعنی چقماق چاقنه دینور و منه ماورد فی الحدیث ❊ لوشاء الله لجعل للناس قدحة ظلمة کما جعل لهم قدحة نور ❊ یعنی خدای متعالك ارادهٔ علیه سی تعلق ایلسیدی ناس اوزره برچاقم ظلمت ارسال ایدوب ظلمت ایچره ابقا ایدر ایدی نته که برچاقم نور عنایت ایلکله بوکونه نور و ضیا ایچره ابقا ایلدی و قدحه رأی و تدبیر معناسنه اسمدر (القدحة) قافك و دالك سکونیله قدح زند معناسندن بناء مرّه در چقماغی برکرّه چاقق معناسنه در (القدّاح) کتّان وزننده تر و تازه نباتك اوجنه دینور و بونجه دیدکلری نباتك تازه و ملایم فلیزلرینه دینور و تمیم دیارنده برموضع آدیدر (ذو مقیدحان) تصغیر بنیه سیله ابن الهان درکه ملوك یمندن بریدر (المقاذحة) ذال معجمه ایله مفاعله وزننده سوکشمك معناسنه در یقال قاذحه اذا شاتمه (التقذّح) تفعل وزننده برآدمه شرّ کیر اولوب شرّ اظهار ایلك که شر صاتمق تعبیر اولنور یقال تقذّح له بشرّ اذا تشرّر (القرح) قافك فتحی و ضمیله سلاح مقوله سنك طوقنمسیله بدنه عارض اولان یاره یه دینور مفردی قرحه در علی قول قافك فتحیله آثارینه یعنی یاره یه و ضمیله آندن حاصل اولان درد و المه دینور و قرح و قرح بدنده چیقان یاره لره دینور و قرح قافك فتحیله مصدر اولور یاره لمق معناسنه یقال قرحه قرحا من الباب الثالث اذا جرحه و بدنده یاره لر چیقارمق معناسنه در یقال قرح الرجل قرحا من الباب الرابع اذا خرجت به القروح و قرح بدنده چیقان شول قبارجغه و سیوجله یه دینورکه فساده واروب آزتمش اوله و شول اویوزلق علتنه دینورکه پك شدید اولمغله عارض اولدیغی دوه کوشکلرینی هلاك ایدر اوله و قرح لغو و باطلی حقله مقابله و ابطال ایلك معناسنه استعمال اولنور نته که جرح دخی بو معناده مستعملدر قاضینك ابطال شهادت کاذبه ایلدیکی کبی کویا که سیف حقله آنی زخمدار ایدر یقال قرحه بالحقّ اذا استقبله به و صو اولمیان محلده قویی قازمق معناسنه استعمال اولنورکه ارضی بیهوده مجروح ایدر یقال قرح بئرا اذا حفرها فی موضع لا یوجد فیه الماء (القریح) جریح وزننده و مراد فیدرکه مجروح معناسنه در و خالص معناسنه در یقال شیٔ قریح ای خالص * مؤلف بونی تکرار ایلشدر و هنوز پیدا اولوب قالقمغه بشلیان بلوده دینور و قریح ابن المخلّ اسمیدرکه

ل

سامة بن لوی القرشی نسبنك رجالندندر وقريح السحابه بلودك صو ينه دينور (المقروح) ميمك فتحيله بدننده یاره‌لری اولان کمسه‌یه دینور وشول یوله اطلاق اولنورکه یك چوق ایشلمکله چکننوب آشنمش اوله یقال طریق مقروح ای اثرفیه فصار ملحوبا (الاقراح) همزه‌نك کسریله برکسه‌نك دوه‌لری قرح علتنه اوغرامق یعنی یك اویوز اولمق معناسنه‌در یقال اقرح القوم اذا اصاب ابلهم القرح ای الجرب الشدید وقرحه‌یه مبتلا ایلك معناسنه‌در یقال اقرحه الله ای جعله قریحا وبتون طرنقلی طوار قارح اولمق معناسنه‌در یقال اقرح الفرس اذا صار قارحا کاسیذکر (القرحة) جرعه وزننده بدننده حادث اولان یاره‌یه دینورکه ذکر اولندی وقرحه آت قسمنك آلننده اولان غرّه‌دن یعنی صباح الخیر اولنان بیاضدن آزجه اولان آقلغه اطلاق اولنور وقرحه برشیئك اوّل وابتداسنه اطلاق اولنورکه هنوز ظهور ایلدیکیدر غرّه کبی تقول وصلنا قرحة الربیع او الشتاء ای اوّله (القرحاء) حمراء وزننده شول باغچه‌یه اطلاق اولنورکه جابجا اشجاری بیاض چچکلر آچمش اوله یقال روضة قرحاء ای فیها نوّارة بیضاء (القرحان) عثمان وزننده برنوع منتار اسمیدرکه کوچك وبیاض اولانیدر آق منتار ویللی منتار تعبیر اولنور مفردی اقرح یاخود قرحانه‌در وقرحان شول دوه‌یه دینورکه اصلا اویوز اولمامش اوله وشول چوجغه دینورکه اصلا چچك وقزامق چیقارممش اوله یقال بعیر قرحان اذا کان لم یجرب قط ویقال صبیّ قرحان اذا لم یجدّر الواحد والجمع سواء واما فی حدیث عمر رضی الله عنه * قرحانون * فهی لغیة * مؤلف بونکله اشو حدیثه اشارت ایلمشدر لما اراد عمر ان یدخل الشام وهی تستعر طاعونا فقیل له انّ من معك من اصحاب محمد قرحان وفی روایة قرحانون وهی لغیة یعنی وجه مذکور اوزره مفرد وجمعی برابر اولمغله جمع صورتی لغت ضعیفهٔ متروکه‌در وبوراده قرحاندن مراد اصلا وباء چیقارمیان آدملردیمکدر جرب علتی کورمیان دوه‌یه تشبیه اولنمشدر وبوراده قرحان کلمه‌سی خالص معناسنه اولان قراح وقریحدن مأخوذدر وقرحان برنسنه‌دن خارج وبریء الذمّه اولانه اطلاق اولنورکه بودخی خلوص معناسندندر تقول انت قرحان من هذا الامر ای خارج وهرکز جنك وجداله حاضر اولمامش آدمه اطلاق اولنور یقال رجل قرحان اذا کان لم یشهد الحرب قطّ ویاره اصابت ایلمش کمسه‌یه اطلاق اولنمغله معنای اوّل ایله ضدّ اولور یقال رجل قرحان اذا مسته القروح بومعناده قرحه‌دن مأخوذدر وبومعناده مذکر ومؤنث اولور (القراحیّ) غرابیّ وزننده قرحان کبی برماده‌دن خارج وبری اولان آدمه دینور واصلا حرب وقتال کورمیان کمسه‌یه دینور وبدوی اولمیوب قریه وقصبه‌ده ملازم اولان قروی آدمه دینور (المقارحة) مفاعله وزننده رو برو اولمق معناسنه‌در غرّة الفرس معناسندن مأخوذدر یقال قارحه اذا واجهه (القارح) آزی دیشنی یارمش بتون طرنقلی دابه‌یه دینورکه دیشلری تمام بتدکدنصکره اولور نته‌که اول کرته‌یه واران دوه‌یه بازل دینور جمعی قوارح کلور وقرّح کلور رکّع وزننده وشاذ اوله‌رق مقاریح کلور ومؤنثنده قارح دینور مذکری کبی وقارحه دینور هاایله وقارح آزی دیشینه‌ده دینورکه بتون طرنقلی حیوان آنکله قارح اولور * شارح دیرکه بتون طرنقلی حیوان آزیسنی یاردقده یقرح دیرلر ودوه آزیسنی یاردقده یبزل دینور وچتال طرنقلی یاردقده یصلغ دینور وقارح ارسلانه اطلاق اولنور وکریشدن ماببنی میدانلو اولان یایه دینور وکبه لکی بللو اولان ناقه‌یه دینور (القروح) قعود وزننده و (القرح) فرح وزننده بتون طرنقلی دابّه آزیسنی یاروب قارح اولمق معناسنه‌در یقال قرح الفرس قروحا وقرحا من الباب الثالث والرابع اذا صار قارحا علی قول قروح وقرح دابّهٔ مذکوره‌نك دیشلری بالجمله بتون تمام اولمق یاخود رباعیه دیدکاری دیشلرك اوته یاننده اولان دیشی دوشورمك معناسنه‌در ورباعیه اولك دیشلرك اکسه‌سنده اولان درت دیشدرکه آنك اکسه‌سنده اولان دیش دوشدکدنصکره یرنده آزی دیشی نابت اولور بونلرك مجموعنك مرجعی بردر * معلوم اوله‌که چتال طرنقلی حیوانه ظلف دینور * ودوه وفیل کبی طرنغی اولمیانه خف دینور * وبتون طرنقلی‌یه حافر دینور * وحافرك برياشنده اولانه حولی دینور * ایکی یاشنده اولانه جذع واوچ یاشنده اولانه ثنی ودرت یاشنده اولانه رباعی وبش یاشنه کیرنه قارح دینورکه آزیسنی یاروب دیشلری تمام اولانیدر * وقروح ناقه‌نك حملی بلورمك معناسنه‌در یقال قرحت الناقة قروحا اذا استبان حملها (القراح) سحاب وزننده صافی صویه دینور آب ناب معناسنه‌که اکا برنسنه قارشمامش اوله وهر خالص وبیغش نسنه‌یه دینور وشول ارضه دینورکه آنده قطعا صو واغاج اثری اولمیوب خالص یر اوله جمعی اقرحه کلور اجوبه وزننده وزرع یاخود غرس ایچون نطس اولنوب تمییز واصلاح اولنمش خاضر تارلایه دینور وقراح بغداد اولکه‌سنده درت محلك اسمیدر (القرواح) قرطاس وزننده و (القریاح) یاایله و (القرحیاء) قافك کسریله جرباء وزننده بونلرده زرع وغرس ایچون نطسلنوب اصلاح اولنمش تارلایه دینور وقرواح ایاقلری اوزون اولان ناقه‌یه دینور واوزون اولوب بدنی بغایت دوز واملس اولان خرما

اغاجنه دینور جمعی قراویح کلور وشول دوه‌یه دینورکه صویی بیوك دوه‌لر ایله ایچمکدن امتناع ایدوب کوچکلری
کلدکده آنلر ایله بیله‌جه ایچر اوله وآچق وبارز فضاء ومیدانه دینورکه اوزرنده سمایه حائل اولان سقف وشجر
مقوله‌سی نسنه اولمیه‌که تحت السماء تعبیر اولنور (القرحان) سلمان وزننده ارسلانه دینور (القریحة) سفینه وزننده
قویدن الك اوّل استخراج اولنان صویه دینور تقول شربت قریحة البئر ای اوّل مااستنبط منها وقریحه انسانك
مجبول اولدیغی طبیعته اطلاق اولنور یقال لفلان قریحة جیدة ای طبیعة * مفتاح شرحنده علامهٔ شیرازی
دیمشدرکه طبیعته قریحه اطلاقی مجاز بمراتبدر زیرا اصل قریحه قرح وحفر اولنان قویی‌یه دینور بعده الك اوّل
استنباط اولنان شیئه اطلاق اولنور بعده ابتداع اولنان شعر وخطبه مقوله‌سنه آندن محلی اولان طبیعته اطلاق
اولنمشدر لکن ابتداء امردن بڑه تشبیه اولنمق اخصر طریقدر وقریحه هرنسنه‌نك اوّلنه اطلاق اولنور تقول
اخذت قریحة الشیٔ ای اوّله وباکورته (القرح) قافك ضمیله یاره‌لره دینورکه ذکر اولندی وقریحه کبی قویدن
ابتدا استنباط اولنان صویه دینور وهر شیئك اوّلنه وتازه‌سنه اطلاق اولنور وآیك اولندن اوچ کونه دینور (الاقتراح)
افتعال وزننده بالبداهه یعنی بی توقف وبی تفکر سوز سویلمك معناسنه‌در تقول اقترحت خطبة ای ارتجلتها
ومن غیر سماع برنسنه استنباط ایلمك معناسنه‌درکه مراد کندیلکندن استخراج ایلمکدر تقول اقترحت الشیٔ
اذا استنبطته من غیر سماع * وبرنسنه‌یی اورندولیوب اختیار ایلمك معناسنه‌در تقول اقترحت الشیٔ اذا اجتبیته
واخترته وقریحه‌دن برنوظهور نسنه پیدا ایلمك معناسنه‌در تقول اقترحت الامر ای ابتدعته وبرکسه‌دن برنسنه‌یی
تحکم طریقیله ایستمك معناسنه‌در ممکن الحصولمی دکلمی فکر ایلمکسزین بك حاجتك ایسه ویررسن دیمك کبی
یقال اقترح علیه بکذا اذا تحکم واصلا رکوب اولنمامش دوه‌یه رکوب ایلمك معناسنه‌درکه الك اوّل کندیسی بنمش
اولور یقال اقترح البعیر اذا رکبه قبل ان یرکب وصواولمیان یرده قویی قازمق معناسنه‌درکه بوقرحه‌دن مأخوذدر
یقال اقترح بئرا اذا حفرها فی موضع لایوجد فیه الماء (ذو القروح) شعرای جاهلیه‌دن مشهور امرءالقیس بن
حجرك لقبیدر مرسوملك پدری قتل اولندقده استمداد ایچون قیصر رومه التجا ایدوب اولدخی حسن رعایتله
برمدّت یانده ابقا ونیازینه مساعده ایله دیارینه ارجاع ایلدی عقبندن بعض حسادك افسادینه مبنی قیصر متغیر
اولمغله اکسه‌سندن برمسموم خلعت ارسال والباس ایلمکله سمك تأثیرندن وجودنده قرحه‌لر حادث اولوب متأثرا
فوت اولمغله علتی خلالنده ذو القروح ایله ملقب اولدی *شارح دیرکه سیوطی روایتنه کوره امرءالقیس ذو الفروج ایله
ملقبدرکه فاء وجیمله‌در اصلا ارکك اولادی اولمیوب مجموعی قیز اولادی اولدیغنه مبنی ملقب اولمشدر (ذو القروح)
ذو الفروج مصحفیدر (ذو القرح) فتحتینله شعرادن کعب بن خفاجه لقبیدر (القرحاء) حمراء وزننده ایکی فرس
اسمیدر (قراح) غراب وزننده بحرین ولایتنده قطیف نام بلده‌نك دریا جهتنده اولان ساحلی اسمیدر واوراده
برقریه آدیدر (القریحاء) مصغر بنیه‌سیله بتیراء وزننده اباغك اوجی کبی برنسنه‌درکه آت قسمنك قارننده اولور
وقریحاء البعیر دوه‌نك قورساغنه دینورکه انسانك معده‌سی یرنده‌در (المقرّحة) محدّثه وزننده هنوز ادراك ایدن
تازه خرماره دینور وشول دوه‌لره دینورکه آغزلرنده قرحه‌لر پیدا اولمغله دوداقلری سلپوك وصارقق اوله یقال
ابل مقرّحة اذا حدثت فی افواهها قروح فتهدّلت لذلك مشافرها (اقرح) همزه‌نك فتحی ورانك ضمیله برموضعدر
(قرحیاء) جربیاء وزننده برموضعدر (ذو القرحی) سکری وزننده وادی القری نام محلده برموضعدر (القراحیتان)
قافك ضمی وتثنیه بنیه‌سیله ایکی بوکوره دینور حاصرتان معناسنه (التقرّح) تفعل وزننده حاضر لنمق معناسنه‌در
یقال تقرّح له اذا تهیأ (القردح) قافك ودالك ضمیله برکونه قماش آدیدر وقافك فتحیله زبازددر وایری میمونه دینور
(القردوح) زنبور وزننده بودخی ایری میمونه دینور (القردحة) دحرجه وزننده برکسه کندیدن مطلوب اولان شیئی
اقرار ایلمك معناسنه‌در یقال قردح الرجل اذا اقرّ بما یطلب منه وتذلّل ایلمك معناسنه‌در یقال قردح الرجل اذا تذلّل
(القردوحة) و(القردحة) قافلرك ودالرك ضمیله شول جوز طرزنده یومریجه کمیکه دینورکه بلوغه مقارب اولان
اوغلانك بوغازی چقورنده ظهور ایدر یقال راهق الغلام فبدت قردوحته وقردحته ای العظم کالجوزة تظهر
فی حلق المراهق (المقردح) اسم فاعل بنیه‌سیله قوشی آتلرینك اونجیسندن صکره کلان آته دینورکه خارجدر
(الاقرنداح) ذال معجمه ایله احرنجام وزننده برآدمه فضولی برجرم وجنایت اسناد ایلمك معناسنه‌در تقول اقرنذح لی
فلان ای تجنی علیّ (المقرنذح) اسم فاعل بنیه‌سیله شرّ وفساده آماده اولان کسه‌یه دینور یقال هو مقرنذح
ای مستعدّ للشرّ (القرزح) قافك وزای معجمه‌نك ضمیله برنوع شجر آدیدر وبرفرس اسمدر وعرب نسوانه مخصوص
برکونه لباس آدیدر (القرزحة) قنفذه وزننده بودوروزشت وبی اندام خاتونه دینور وبرنوع سبزه‌و برکونه کوچك

شجر آديدر (القرشحة) شين معجمه ايله دحرجه وزننده يقين يقين صچرامق معناسنه‌در يقال قرشح الرجل اذا وثب وثبا متقاربا (القزح) قافك كسريله صوغان تخمنه دينور وتجره حوايجنه دينور تابل معناسنه طوز و بو برونخود وكمون كبي بونده قافك فتحيله ده جائزدر (القزّاح) عطار وزننده ذكر اولنان حوايجك صاتيجيسنه دينور و قزح قافك كسريله بيلانك ترسنه دينور خرءالحيه معناسنه (القزح) مدح وزننده تجره يه طعام حوايجى قومق معناسنه‌در يقال قزح القدر قزحا من الباب الثالث اذا جعل القزح فيها و قزح و قزوح قعود وزننده كوپك قسمى بولنى بردن دفع ايدوب ايشه‌مك معناسنه‌دركه سيمك تعبير اولنور يقال قزح الكلب ببوله و قزح قزحا و قزوحا من الباب الثالث و الرابع اذا ارسله دفعا و قزح و قزحان فتحاتله چوملك كنديدن چيقان طعام مقوله‌سنى طملاتمق معناسنه‌دركه قپاغى آچيلديغى كبي طاشرمقدن عبارتدر ياخود اسناد مجازيدر هنوز چقيارر ايكن طملاتمق حسبيله يقال قزحت القدر قزحا و قزحانا اذا اقطرت ماخرج منها كرچه نسخه‌لرده القدر كلمه‌سى مرفوعا و اقطرت ساكنا مضبوطدر لكن قزحت متكلم و اقطرت مخاطب صيغه‌سى اولسه تكلفدن سالم اولور بلكه بو صواب اولمق غالبدر و قزح كوپك قسمنك بولنه دينور تسميه بالمصدردر و مرتفع اولمق معناسنه‌در يقال قزح الشيء قزحا اذا ارتفع و منه سعر قازح (التقزيح) تفعيل وزننده بودخى تجره‌يه طعام حوايجى قويمق معناسنه‌در يقال قزّح القدر اذا جعل القزح فيها و كلامه كذب قاتمقسزين حسن و زينت ويرمك معناسنه استعمال اولنور يقال قزّح الحديث اذا زيّنه و اغاجك يمشى چوق اولمق ايچون دينه بول قومق معناسنه‌در اكينه و سبزه‌يه اولكق ايچون كوبره دوكدكلرى كبي اغاجك دينه ده بول وضع ايدرلر يقال قزّح اصل الشجرة اذا بوّله يعني جعل فيه بولا ليكثر ثمرها و تقزيح اسم اولور بعض نباتك ياخود اغاجك داللرينك اوجلرنده كوپك پنجه‌سى كبي خرده و متشعب پيدا اولان شعبه‌يه دينور (القزيح) امير وزننده مليح لفظنه اتباعا ذكر اولنور يقال مليح قزيح (المقزحة) مكنسه وزننده مملحه‌دن يعني طوزلق تعبير اولنان ظرفدن بر نونه‌يه دينوركه مراد ايچنه بوبر و دارچين امثالى حوايج وضع اولنان ظرفدر طوزلق ياننده بوبرلك ديدكلرى اوله جقدر وفارسيده افزاردان ديرلر (التقازيح) تانك فتحيله طعام حوايجنه دينور ابازير معناسنه و بو تعاشيب كبي مفردى نامسموعدر (القزحة) جرعه وزننده صارى و قرمزى و يشل رنكلردن اولان اوزون اوزون خط و طريقه‌يه دينور جمعى قزح كلور غرفه و غرف كبي و قزحه يوكسكلك ارتفاع معناسنه‌در (قوس قزح) زفر وزننده علايم سماويه غلطى الكمّ صاغمه تعبير اولنان دائرهٔ هوائيه‌يه دينوركه اوقات رطبه‌ده حادث اولور ذكر اولنان قزحه‌دن مأخوذدر وجه مذكور اوزره طرايق متلوّنه‌يى مشتمل اولديغيچون ياخود ارتفاعى سببيله تسميه اولنمشدر و عندالبعض قزح سحاب اوزره مؤكل اولان فرشته‌نك اسميدر على قول ملوك عجمدن برينك اسميدر قوس بونلرك برينه مضاف اولمشدر * شارح ديركه قزح برشيطانك اسمى اولمغله قوس قزح تعبيرندن نهى نبوى واقع اولمشدر روى عن ابن عباس ❁ لا تقولوا قوس قزح فان قزح اسم شيطان و لكن قولوا قوس الله ❁ انتهى و قزح زفر وزننده مزدلفه‌ده برطاغك اسميدر * مصباحك بيانه كوره تقديرا قازحدن كه عالى معناسنه‌در معدول اولمغله عدل و علميتله غير منصرفدر و قوس قزح منصرفدر زيرا قزحه‌نك جمعيدر و عندالبعض اسم فرشته ياخود اسم شيطان اولمغله غير منصرفدر (القازح) عالى و مرتفع معناسنه‌در و منه يقال سعر قازح اى عال و بو مجازدر و قازح قازق كبي صلب و متين اولان ذكره دينور (التقزح) تفعل وزننده نبات چتال چتال چوق داللو بداقلو اولمق معناسنه‌در يقال تقزّح النبات اذا تشعب شعبا كثيرة (المقزّح) معظّم وزننده انجير اغاجنه شبيه برنوع شجرك اسميدركه باديه اشجارندندر (القزاح) غراب وزننده قيون و كچى قسمنه مخصوص برمرضك اسميدر (القوازح) قازحه‌نك جمعيدر مرتفعه معناسنه بو مناسبتله صو يوزنده حادث اولان قبارجقلره اطلاق اولنمشدر يقال تكثرت قوازح الماء اى نفاخاته (القساحة) فساحه وزننده و (القسوحة) فسوحه وزننده برنسنه پك اولمق معناسنه‌در يقال قسح الشيء قساحة و قسوحة من الباب الثالث اذا صلب و بركسه‌نك ذكرى قوىّ اولمغله چوق چوق قوامه كلمك معناسنه‌در يقال قسح الرجل اذا كثر انعاظه و بوكلك معناسنه‌در يقال قسح الحبل اذا فتله (الاقساح) همزه‌نك كسريله بودخى بركسه قوامذكرى كثير اولمق معناسنه‌در يقال اقسح الرجل بمعنى قسح (القسح) فتحتينله قوريمق يبس معناسنه‌در على قول بعد الانزال ذكرك انغيوب قائم طورمسنه دينور (القساح) غراب وزننده مقسوح معناسنه‌دركه صلابتلو شيئه دينور (المقاسحة) مفاعله وزننده برى برينه يبس و شدّتله معامله ايلك معناسنه‌دركه سرتلنمك و سرتلشمك تعبير اولنور يقال قاسحه اذا يابسه اى عامله باليبس و الشدّة (القاسح) بوغون شيئه دينور يقال ثوب قاسح اى غليظ (قشاح) شين معجمه ايله قطام وزننده ديشى صرتلانه دينور (القاشح) قاسح وزننده و مرادفيدركه غليظ ديمكدر يقال ثوب قاشح اى قاسح

(القشاح) غراب وزننده قوری شیئه دینور یابس معناسنه (القفح) قافك فتحی و فانك سكونیله برنسنه یی كریه كوروب آندن یكرنمك معناسنه در یقال قفحه قفحا من الباب الثالث اذا كرهه وطعامی جانی ایستمیوب امتناع ایلك معناسنه در یقال قفح عن الطعام اذا امتنع عنه و برنسنه یی دواسفوف ایدر كبی یومشق دوكوب سفوف ایلك معناسنه در یقال قفح الشیء اذا استفه كما یستف الدواء (القفحة) سفینه وزننده اوزرینه قیون سودی صاغلمش تازه كره یاغنه دینور (القفحاء) حمراء وزننده چتال چتال هوایه آغان غباره دینور یقال عجاجة قفحاء و هی ان تری شعوبا یتشعب منها (القلح) فتحتینله و (القلاح) غراب وزننده دیشلره عارض اولان صاریلغه دینور قلاح اسمدر قلح مصدر در دیشلر صرارمق معناسنه یقال قلحت الاسنان قلحا من الباب الرابع اذا اصفرت (التقليح) تفعیل وزننده علاجله دیشلرك صفرتنی كیدرمك معناسنه در كه سلب ایچوندر قردت البعیر كبی ومنه المثل * عود یقلح * علی بناء المجهول ای تنق اسنانه و تعالج من القلح عود قوجه دوه یه دینور كه دیشلری صرارر مثل مزبور سعی بیفائده ده ضرب اولنور * مترجم دیركه كتب طبیه ده مشروح اولدیغی اوزره دیشلرك لونی متغیر اولمسی فاسد بخاردن یاخود متعفن اولمش خلطدن نشئت ایدر یانمش كیك بوینوزی و مرجان هربرندن یارمشر درهم و انجو و مصطكی و ایرسا هربرندن بردرهم و مسك درت بغدای بونلری اینجه سحق ایدوب برقاچ دفعه دیشلره سورملر تغیرینی ازاله ایدوب بغایت جلاویرر (القلح) قافك كسریله كیرلو لباسه دینور ثوب وسخ معناسنه (القلح) قافك فتحیله قوجه حاره دینور (الاقلح) احمر وزننده دیشی صرارمش كشی یه دینور مؤنثی قلحاء در و بوق بوجكنه دینور و اقلح بن بسام البخاری محدثیندندر و عاصم بن ثابت بن ابی الاقلح اصحابدندر (التقلح) تفعل وزننده قحطایامنده دیار بدیار كزوب رنج و زحمتله كسب وكار ایلك معناسنه در كه محنتدن دیشلرینی صرارد ر یقال تقلح فلان البلاد اذا تكسب فیها فی الجدب (القلحم) اردب وزننده كه قوجه یه دینور موضع ذكری میم بابیدر مؤلف بونكله جوهری یه تعریض ایلمشدر (القلفحة) فاءیله دحرجه وزننده برنسنه نك مجموعنی سپوری یك معناسنه در یقال قلفح الطعام اذا اكله اجمع (القمح) قافك فتحی و میمك سكونیله حبوباتدن بغدایه دینور برنسنه نه * شارح دیركه زمخشری فائقده دیدیكه قمح اصلنده رفعت معناسنه در حنطه یه اطلاقی حبوباتك ارفع و اعلاسی اولدیغیچوندر و قمح مصدر اولور برنسنه یی سفوف كبی خرد ایدوب آوجیله آغزینه آتمق معناسنه یقال قمح السویق قمحا من الباب الرابع اذا استفه (الاقتماح) افتعال وزننده قمح معناسنه در یقال اقتمحه بمعنی قمحه (القمیحة) قریحه وزننده جوارشه اطلاق اولنور كه سفوف وجهیله تناول اولنان ادویه دن عبارتدر و جوارش كوارش فارسی معربیدركه هضم ایچون تناول اولنان دارودن عبارتدر تقول اقتمحت القمیحة ای الجوارش (القمحة) جرعه وزننده قمحه دن آغز طلوسی اولانه دینور و قمحه ورس اسمیدركه یمن زعفرانی دیدكلری دارودر و عتیق شرابك یوزینه چوكن غبار كبی كوفه دینور و زعفرانه دینور (القمحان) قافك و میم مشدده نك ضمیله عنفوان وزننده و میمك فتحیله لغتدر بودخی یمن زعفرانه علی قول عتیق شراب اوزره چوكن توز كبی كوفه و زعفرانه دینور (القموح) قعود وزننده دوه حوض اوزننده صویی ایچمیوب باشنی یوقاری قالدروب طوتمق معناسنه در كرك ابتدای امردن و كرك ایچوب قاندقدنصكره اولسون یقال قمح البعیر قوحا اذا رفع رأسه عند الحوض و امتنع من الشرب (التقمح) تفعل وزننده و (الانقماح) انفعال وزننده قوح معناسنه در (القامح) قوحدن اسم فاعلدر جمعی قمح كلور ركع وزننده و قامح مطلقا صودن كاره اولوب امتناع ایدنه دینور كرك انسان و كرك حیوان اولسون و نه علتدن ناشی اولورسه اولسون و یك صوسزلقدن بغایت سست وفاتر اولمش دوه یه دینور (المقامحة) مفاعله وزننده دوه صویه كلوب برعارضه سببیله صو ایچمیوب اعراض و امتناع ایلك معناسنه در تقول قامحت ابلك اذا وردت و لم تشرب لداء او برد و هی ناقة مقامح و ابل مقامحة و بورائم و مربع كبی بلاهاء وارد اولان صفاتدندر (الاقماح) همزه نك كسریله باشی یوقاری قالدروب كوزی اشاغی یه طوغری دیكمك معناسنه در یقال اقمح الرجل او البعیر اذا رفع رأسه و غض بصره و برونی كوكه طوتمق معناسنه استعمال اولنوركه خودبینلكدن كنایه در یقال اقمح بانفه اذا شمخ به و غلال سنبله سی اوزلنمك معناسنه در یقال اقمح السنبل اذا جری فیه الدقیق و بغدای سنبله سی كالنی بولمق معناسنه در یقال اقمح البر اذا صار قمحا نضیجا و كردنی بند ایجره اولان اسیر باغك مضایقه سندن باشنی اشاغی یه اندره میوب دائما یوقاری طوتدرمق معناسنه در یقال اقمح الغل الاسیر اذا ترك رأسه مرفوعا لضیقه قال المؤلف فی البصائر و منه قوله تعالی ﴿ فهم مقمحون ﴾ و منه حدیث علی كرم الله وجهه قال له النبی علیه السلام ﴿ ستقدم علی الله انت و شیعتك راضیین مرضیین و یقدم علیه عدوك غضابا مقمحین ثم جمع یده الی عنقه یریهم كیف الاقماح ﴾ و كذا فی النهایة و اقماح نبیذ ایچمك معناسنه در كه رفع رأسی

مستلزمدر يقال اقمح النبيذ اذا شربه بو ايكى معناده بعض نسخه ده اقتمح عنوانيله كه افتعالدندر واقع اولوب لكن
شارح استصواب ايلامشدر (القماح) كتاب وزنده و (القماح) غراب وزنده ذكر اولنان مقامحه دن اسملردركه
دوه صودن امتناعله باشنى يوقارى قالدرمغه دينور بوجهتله شهور روميه دن كانون اوّل و ثانى يه شهرى قماح و قماح
اطلاق ايلديلر زيرا شهرين مرقومينده صوغوق بغايت شديد اولمغله دوه قسمى صو ايچمكدن امتناع ايدرلر قال
فى الاساس و من ذلك قالوا لشيبان و ملحان و هما من اشد اشهر الشتاء بردا شهر اقماح لمقامحة الابل فيها عن برد الماء
وشيبان و ملحان كانون اوّل و ثانى اسملريدر * صحاح مترجمى شهر اقماحك الفنى تثنيه به حمل ايليوب اقماح فهم
ايلديكندن بشقه شدت برد ايله تفسيرى پك بارددر (القمحى) ضيزى وزنده و (القمحاة) هايله ذكرك باشنه
دينور فيشه معناسنه (القمحانة) قافك كسريله انسانك باشندن اكسه سيله قفا چقورينك ارالغنه دينور (التقميح)
تفعيل وزنده بركيمسه كندى ذمّتنه اداسى لازم كلان چوق نسنه دن طالبى آزجه نسنه ايله صاومق معناسنه در
مثلا برآدمه بيك غروش ويره جكى وار ايكن برتقريبله بشيوز غروشله قپادوب صاومق كبى يقال قمح فلان فلانا
اذا دفعه بالقليل عن كثير يجب له (القنح) قافك فتحى و نونك سكونيله برنسنه يى چوكان كبى بوكوب اكمك
معناسنه در يقال قنح الشئ قنحا من الباب الثالث اذا عطفه كالمحجن و صودن قانمغله چكيلوب باشنى يوقارى قالدرمق
معناسنه در يقال قنح الشارب اذا روى فرفع رأسه ريّا و صودن قاندقدنصكره كوكلسز زوراكى ايچمك معناسنه در
يقال قنح الشارب اذا تكاره على الشرب يعنى بعدالرىّ و براغاج يونوب آلتندن صوقشدرمغله قپويى يوقارى قاكيروب
قالدرمق معناسنه دركه مفتاحسز قپونك اولوجهله اوجه سنى چيقاروب آچمقدن عبارتدر يقال قنح الباب اذا نحت
خشبة فرفعه بها (الاقناح) همزه نك كسريله قنح ايله معناى اخيرده مرادفدر يقال اقنح الباب بمعنى قنح (التقنح)
تفعل وزنده بودخى قاندقدنصكره مع الكراهه ايچمك معناسنه در يقال تقنح الشارب اذا تكاره على الماء (القناحة)
رمّانه وزنده بركونه انختره دينوركه اوزون و اكرى اولور اكثرى باغچه قپولرى كليدلرينه ايدرلر (التقنيح)
تفعيل وزنده قناحه ديدكلرى انخترى قپويه اويدرمق معناسنه در تقول قنحت الباب اذا اصلحت القناحة عليه
(القوح) قافك فتحى و واوك سكونيله ياره ايرينلشمك معناسنه در يقال قاح الجرح يقوح قوحا اذا صارت فيه المدّة
و سپورمك معناسنه در يقال قاح البيت اذا كنسه (التقوّح) تفعل وزنده بودخى ياره ايرينلشمك معناسنه در يقال
تقوّح الجرح اذا صارت فيه المدّة (التقويح) تفعيل وزنده سپورمك معناسنه در يقال قوّح البيت اذا كنسه
(الاقاحة) همزه نك كسريله بركيمسه آخر آدمك طلب و سؤال ايليه جكى نسنه يى بعد السؤال ويرممك اوزره جزم
و تصميم ايلمك معناسنه در يقال اقاح الرجل اذا صمم على المنع بعد السؤال (القاحة) ساحه وزنده و مرادفيدر
جمعى قوح كلور سوح كبى و قاحه مدينه قربنده برموضع آديدر (القيح) قافك فتحى و يانك سكونيله قان قارشمامش
صافى ايرينه دينور مدّه معناسنه و قيح مصدر اولور ياره ايرين طوتمق معناسنه يقال قاح الجرح يقيح قيحا بمعنى قاح
يقوح قوحا پس واوى و يائى اولور (التقييح) تقويح وزنده و مرادفيدر (التقيّح) تقوّح وزنده و مرادفيدر
(الاقاحة) اقاحهٔ مذكور ايله مرادفدر پس بو ماده لر واويه و يائيه در

فصل الكاف

(الكبح) كافك فتحى و بانك سكونيله مركوب اولان دابّه يى طوردرمق ايچون لجامنى كيرو چكوب قاصمق معناسنه در يقال
كبح الدابّة كبحا من الباب الثالث اذا جذب لجامها لتقف قال فى الاساس ليس كبح الصعب الشرس الآبا للجام الشكس
نسخه لردن باب اشارتى ساقط اولمغله امهات سائره دن اخذ اولنمشدر و كبح قلجله چالمق معناسنه در يقال كبحه
بالسيف اذا ضربه به و بركيمسه يى عزم ايلديكى حاجتندن رد ايلمك معناسنه استعمال اولنور كه معناى اوّلدن
مأخوذدر يقال كبح فلانا اذا ردّه عن الحاجة (الاكباح) همزه نك كسريله كبح ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال
اكبح الدابّة بمعنى كبحها و شامخ و عالى اولمق معناسنه در يقال اكبح البناء على بناء المفعول اذا كان مكبحا اى شامخا
(الكبح) كافك ضميله مصل ديدكلرى يوغرد صويى انواعندن سياه نوعيدر كه تركلر قره قروت و چوكلك تعبير
ايدرلر على قول رخبين اسميدر كه مايئت لبنى طبخله تغليظ ايلمكله حاصل اولور تركيده لور تعبير اولنور (المكبح)
معظم وزنده شامخ و عالى نسنه يه دينور يقال انه لمكبح اى شامخ (الاكبح) احمر وزنده تند و شديد حيوانه دينور
يقال بعير اكبح اى شديد (المكابحة) مفاعله وزنده برآدمه سوكك و سوكشمك معناسنه در يقال كابحه اذا شاتمه
(الكابح) كالح وزنده شول تطير و تشأم اولنان نسنه دركه برآدمك قارشوسنه ظهور ايليه وجهه سندن رد ايتديكيچون
اطلاق اولنمشدر جمعى كوابح كلور يقال تطير من الكابح و هو ما استقبلك مما تطير منه (الكتح) كافك فتحى و تاى
فوقيه نك سكونيله طعامى طوينجه قدر يمك معناسنه در يقال كتح الطعام كتحا من الباب الثالث اذا اكله حتى شبع

و یل برکسه‌نك اوزرینه طپراق توزیدوب صاورمق معناسنه‌در یقال کثحت الریح فلانا اذا سفت علیه التراب
عند البعض کثح یل برکسه‌نك اوزرندن لباسنی چکوب کوتورمك معناسنه‌در یقال کثحت الریح فلانا اذا نازعته
ثیابه وچکرکه پرده اولان نباتی سپوری یبوب بتورمك معناسنه‌در یقال کثح الدبی الارض اذا اکل ماعلیها و کثح
کدحدن دون یعنی طرملامقدن آزجه چقل وجودی برەلمك معناسنه‌در یقال کثحه الحصی وهودون الکدح و وجودك
در یسنه اصابتله تأثیر ایلمك معناسنه‌در یقال کثح الجلد اذا اصابه فاثر فیه و اول مؤثر اولان شیئه‌ده کثح اطلاق اولنور
مؤلف بیانده استقصار ایلمشدر (الکثحة) کافك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله نوع انساندن آزجه جماعته دینور
یقال جائت کثحة من الناس وهی من الناس جماعة غیر کثیرة (التکاثح) تکاثح وزننده قلج ایله روبرو جنك ایلمك
معناسنه‌در یقال تکاثح الجیش بالسیف اذا تکالحوا به (الکثح) مدح وزننده کون آچمق معناسنه‌در یقال کثح عن استه
اذا کشف یعنی عنه الثوب و یل برکسه اوزره طپراق صاورمق معناسنه‌در یقال کثحت الریح علیه التراب اذا سفته
و برکسه‌نك مالنی نهب ایدوب مجموعنی سپوری کوتورمك معناسنه‌در یقال کثح من المال ماشاء اذا کثح ای اخذ کله
و برکدرمك معناسنه‌در یقال کثح الشیء اذا جمعه و طاغتمق معناسنه اولمغله ضد اولور یقال کثحه اذا فرقه (التکثیح)
تفعیل وزننده بودخی کون آچمق معناسنه‌در یقال کثح عن استه بمعنی کثح (التکثح) تفعل وزننده برکسه‌یه چقل
طاشلریله اورمق معناسنه‌در یقال تکثح بالحصی اذا تضرب به (الکح) کافك ضمیله فج وزننده ومرادفیدرکه خالص
دیمکدر یقال عربی کح ای قح و خالص وعربیة کحة ای قحة (ام کحه) شول خاتوندرکه آیت فرائض آنك حقنده نازل
اولمشدر مزبوره صحابیه‌در اصحابدن اوس بن ثابت الانصاری زوجه‌سی ایدی مومی الیه احد غزوه‌سنده شهید
اولوب مزبوره ایله اوچ قیزینی ترك ایلدی عمزاده‌لری جاهلیت عادتی اوزره جمع مخلفاتی اخذ و زوجه ایله صغاری
محروم ایلدکلرنده اشبو ﴿وللنساء نصیب﴾ الآیه کریمه‌سی نازل اولمشدر فخر عالم علیه السلام حضرتلری مال مزبوره
وضع ید ایلملری بابنده امر بیورملریله توقف ایدوب بعده ﴿یوصیکم الله﴾ الآیه کریمه‌سی نازل اولمغله ام کحه‌یه ثمن
و قیزلره ثلثان و باقی مزبورلره اعطا اولندی (الکحکح) هدهد وزننده و (الکحکاح) سمسم وزننده یك قوجه قاری‌یه
دینور و قوجه ناقه‌یه دینور (الکحح) ضمتینله قوجه قاریلره دینور * شارح بیانی اوزره مفردی کحاءدر (الکدح)
مدح وزننده برکسه امك چکوب کندی نفسی ایچون سعی و کوششله برایش ایشلمك معناسنه‌در یقال کدح فی العمل
کدحا من الباب الثالث اذا سعی و عمل لنفسه خیرا او شرا و کد وطرملامق معناسنه‌در یقال کدح وجهه اذا خدش
عند البعض برکسه‌نك جانانه شین و عیب و یره‌جك برنسنه ایلمك علی قول ضربه ایله یاخود سائر نسنه ایله افساد
ایلمك معناسنه‌در یقال کدح وجهه اذا عمل به مایشینه او افسده و کسب وکار ایلمك معناسنه‌در یقال کدح لعیاله
اذا کسب و طراق ایله صاچی بری برندن آیرمق معناسنه‌در یقال کدح رأسه بالمشط اذا فرج شعره و کدح
طرملامقدن پیدا اولان طرنق یاره‌سنه دینورکه طرمق تعبیر اولنور و بو تسمیه بالمصدردر یقال به کدح ای خدش جمعی
کدوح کلور (التکدیح) تفعیل وزننده بودخی یوزی طرملامق یاخود جانانه عیب و نقیصه و یره‌جك برایش
ایتمك معناسنه‌در یقال کدح وجهه اذا خدشه او عمل به مایشینه (الاکتداح) افتعال وزننده امك چکوب کسب
وکار ایلمك معناسنه‌در یقال اکتدح لعیاله اذا اکتسب (التکدح) تفعل وزننده طرملانمقدن ناشی اعضا
یره‌لنمك معناسنه‌در یقال تکدح الجلد اذا تخدش (المکدح) معظم وزننده طرملانمش دیمکدر ومنه یقال حمار
مکدح ای معضض (کودح) جوهر وزننده بر رجل اسمیدر (کدراح) قرطاس وزننده بر موضع آدیدر
(الکذح) کافك فتحی و ذال معجمه‌نك سکونیله یل طاش و طپراق صاوروب آتمق معناسنه‌در یقال کذحته الریح کذحا
من الباب الثالث اذا رمته بالحصی والتراب (الکرح) کافك کسریله پاپاس صومعه‌سنه دینورکه خلوتخانه‌سیدر
جمعی اکراح کلور (الکارح) و (الکارحة) انسانك بوغازینه دینور (الاکیراح) همزه‌نك ضمی و کافك فتحیله نصاری
طائفه‌سنك بصقلیه کونلرنده چیقوب واره‌جقلری مواضعه دینورکه آیازمه مقوله‌سی یرلر اوله‌جقدر یقال النصاری
خرجوا الی الاکیراح وهی مواضع یخرج الیها النصاری فی اعیادهم * مترجم دیرکه لفظ مزبور عبرانی یاخود سریانی
اولمق اغلبدر (الکربحة) دحرجه وزننده یره‌چالمق معناسنه‌در یقال کربحه اذا صرعه و آغر آغر سکرتمکه دینورکه
کردحه دیدکلری سکرتمکدن دون اولور (الکرتحة) تای فوقیه ایله کربحه وزننده ییقمق و یره‌چالمق معناسنه‌در یقال
کرتحه اذا صرعه (التکرتح) تدحرج وزننده سرعتله یوریوب کتمك معناسنه‌در یقال تکرتح فی مشیته اذا مر مرا
سریعا (الکردح) زبرج وزننده قوجه قاری‌یه دینور و صلب و متین کشی‌یه دینور (الکرداح) قرطاس وزننده بوکرك
انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس کرداح ای سریع العدو (الکردحة) کربحه وزننده آندن اسمدر چاپك

سكرتمكه و چاپك سكردشه دينور و كردحه يره چالمق معناسنه در يقال كردحه اذاصرعه (الكرداح) كافك ضميله بودور آدمه دينور (التكردح) تدحرج وزننده ومرادفيدركه يوارلنمق معناسنه در يقال تكردح الشئ اذاتدحرج و تكرتح معناسنه دركه ذكراولندى (الكردحاء) كافك كسرى و الفك مديله وكرچه قياس اولان فتحلى و خيزلى كبى مقصور اولمقدر بر نوع يورويشه دينوركه آدملرى اوفق اوفق آته رق تيزتيز يوريمك اولهجقدر (المكردح) مدحرج وزننده بغايت متذلل ومتصاغر ومتواضع آدمه دينور (المكرفح) فايله مدحرج وزننده خلقتى زشت و بى اندام ونازيبا كشى يه دينور مشوه معناسنه (الكرمحة) كرتحه وزننده ومرادفيدركه آهسته آهسته سكرتمك معناسنه در تقول كرمحنا فى آثارهم اى عدونا متثاقلا (الكسح) مسح وزننده سپورمك معناسنه در يقال كسح البيت كسحا من الباب الثالث اذا كنسه و يل ير يوزندن طپراغى صيرمق معناسنه در يقال كسحت الريح الارض اذا قشرت عنها التراب و عاجز اولمق معناسنه دركه پك آغسقلق معناسندن مأخوذدر يقال به كسح اى عجز و پك آغسق اولمق معناسنه در يقال فى رجله كسح اى ظلع شديد و يقال جمل مكسوح اى به ظلع شديد (ما اكسحه) فعل تعجبدر ما اثقله معناسنه كه نه عجب آغر يورويشلى ديمكدر معناى مزبوردن مأخوذدر (الاكتساح) افتعال وزننده بر آدمك جميع مالنى سپورى اخذ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اكتسحوهم اى اخذوا مالهم كله (المكسحة) مكنسه وزننده ومرادفيدركه سپوركه يه دينور (الكساحة) كافك ضميله سپورندى يه دينور كناسه معناسنه و اللرده اولان چولاقلق و اياقلرده اولان كوترملك حالتنه دينور يقال به كساحة وهى الزمانة فى اليدين و الرجلين (الكسح) فتحتينله بر كسهنك الى چولاق ياخود اياغى كوترم اولمق معناسنه در يقال كسح الرجل كسحا من الباب الرابع اذا صار اكسح (الاكسح) احمر وزننده و (الكسحان) سكران وزننده و (الكسيح) اميروزننده و (الكسيح) زبيروزننده الى چولاق ياخود اياغى كوترم اولان كشى يه دينور و اكسح طوپاله و آغسقه دينور جمعى كسحان كاور كافك ضميله و كسيح اميروزننده عاجز كسهيه دينور (الكساح) غراب وزننده دوه قسمنه مخصوص بر علت آديدركه اياقلرينى آغسق ايدر (المكسح) معظم وزننده قبوغى صويلمش نسنه يه دينور يقال عود مكسح اى مقشر (المكاسحة) مفاعله وزننده مشاربه شديده معناسنه در يعنى هر برى مشروبى سپورى ايچمك يقال كاسحا مكاسحة اذا شار با شديدة (الكسح) كتف وزننده نامرد كسهيه دينوركه لدى الاستعانه اعانه ايلمز اوله يقال رجل كسح اذا استعنته لايعينك (المكسحة) معظمه وزننده يمامهده بر موضع آديدر و بو سين و شين ايله و فتحهلر و كسرهلر ايله دهزبانزددر (الكشح) شين معجمه ايله كسح وزننده بدنده خاصره ايله ضلع خلفك يعنى بوكور ايله اكسه ايكو نك كه قيصه ايكو در ارالغنه دينوركه بوش بوكور تعبير اولنور فارسيده تهيگاه دينور بو معنادندركه فلان كسه شو ايشى ستر و اضمار ايلدى ديهجك يرده طوى كشحه على الامر ديرلر و بندن اعراض ايدوب الفت و محبتى قطع و ترك ايتدى ديهجك يرده طوى كشحه عنى ديرلر و كشح قاطر بوجغنه دينور و دع كبى جمعى كشوح كاور و كشح بوكوره عارض اولان كشح علتندن ناشى بوكوره ياقى ايلمك معناسنه در يقال كشح فلان على بناء المجهول اذا كوى من داء الكشح و هو مكشوح و كشح بر كسهيه دوشمنلك ايلمك معناسنه دركه ادبار كشح ايله اعراضى مستلزمدر يقال كشح له بالعداوة اذا عاداه و ناسى طاغتمق معناسنه دركه كشحلرينى دوندرمكى مستدعيدر يقال كشح القوم اذا فرقهم و طوار قويرغنى پاچهسى ارالغنه صوقمق معناسنه در يقال كشحت الدابة اذا ادخلت ذنبها بين رجليها و سپورمك معناسنه در يقال كشح البيت اذا كنسه و ناس طاغلمق معناسنه در يقال كشح القوم عن الماء اذا تفرقوا (الكشح) فتحتينله بر علتدركه بوش بوكوره عارض اولوركه اكاياقى ايله تدبير ايدرلر على قول ذات الجنب ديدكلرى علتدر (المكشوح) علت مزبوره يه مبتلا كشى يه دينور مكشوح المرادى نام كسنه بو سببله ملقب اولمشدر (الكشاح) كتاب وزننده بر كونه تمغا اسميدركه دوهنك بوش بوكرينه اوريلور (الكاشح) قلبنده كينه و عداوتى اضمار ايدن كسهيه دينوركه مبطن و خيرچين تعبير اولنور يقال رجل كاشح اى مضمر العداوة (المكاشحة) مفاعله وزننده معادات معناسنه در يقال كاشحه اذا عاداه (التكشح) تفعل وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال تكشح المرأة اذا جامعها (المكشاح) مفتاح وزننده بالتهيه دينور و قلجك آغزينه دينور (المكشح) منبروزننده مكشاح معناسنه در (التكشيح) تفعيل وزننده بر شيئك قبوغنى كيدرمك معناسنه در يقال كشح الشئ اذا قشره و بوش بوكوره ياقى اورمق معناسنه در يقال كشح الابل اذا كوى كشحه (الكشوح) صبوروزننده ملكهٔ سبا اولان بلقيسك سليمان على نبينا و عليه السلام طرفنه اهدا ايلديكى يدى قبضه قلجدن برينك اسميدر مجموعى بونلردر ذو الفقار صمصامه رسوب مجذوم ضرس الحمار ذو النون كشوحدر * برقاچى فخر عالم صلى الله عليه و سلم حضرتلرينه انتقال ايلمشدر (الانكشاح) انفعال وزننده ناس طاغلمق معناسنه در يقال انكشحوا عن الماء اذا تفرقوا (المكشحة)

(معظمه)

معظمه وزننده مكسحه ده لغتدركه برموضع آديدر (الكفيح) اميروزننده بركسه نك كفؤ و مماثلنه دينور وخاتوننك زوجنه وهمفراشنه دينور وناكهان ظهور ايدن مهمانه دينور (الاكفح) اسود وزننده ومرادفيدركه سياه نسنه يه دينور (الكفح) مدح وزننده برشيئك اورتوسنى كيدروب آچمق معناسنه در يقال كفحه كفحا من الباب الثالث اذا كشف عنه غطاءه واورمق معناسنه در يقال كفحه بالعصا اذا ضربه بها وطوارى طوردرمق ايچون لجامنى چكمك معناسنه در يقال كفح لجام الدابة اذا جذبه يعنى لتقف وروبرو اولمق معناسنه در يقال كفح فلانا اذا واجهه وبركسه يى آنسزين اوپمك معناسنه در يقال كفح المرأة اذا قبلها فجاءة وخجل وشرمسار اولمق معناسنه در يقال كفح الرجل عنه كفحا من الباب الرابع اذا خجل وقورقق اولمق معناسنه در يقال كفح الرجل اذا جبن (الاكفاح) همزه نك كسريله بودخى طوارى طوردرمق ايچون لجامنى كيرو چكمك معناسنه در يقال اكفح لجام الدابة اذا جذبه ورد وصرف ايلك معناسنه در تقول اكفحته عنى اى رددته (المكافحة) مفاعله وزننده و(الكفاح) قتال وزننده بودخى روبرو اولمق معناسنه در يقال كافحه مكافحة وكفاحا اذا واجهه روبرو جنك ايلك معناسى اطلاق وتقييد علاقه سنه مبنى در وفى الحديث القدسى ❁ اعطيت محمدا كفاحا ❁ اى اشياء كثيرة من الدنيا والآخرة پس بومعناى لازميله تفسيردركه حق تعالى نك معطئ حقيقى اولوب عزت وجلالتنه وحضرت محمدك قدرو منزلتنه مبنى كفاحا بالذات عطا ايلك اشياء كثيره اعطاسنى مستلزمدر وقال فى النهاية وفى حديث جابر ❁ ان الله كلم اباك كفاحا ❁ اى مواجهة ليس بينهما حجاب ولا رسول وكفاح آنسزين اوپمك معناسنه در يقال كافح المرأة اذا قبلها فجاءة (الكلوح) و(الكلاح) كافلرك ضميله ترش رولق اراسنده صرتمق معناسنه دركه دوداقلرى چكيلوب اوك ديشلرى نمايان اولمقدن عبارتدركه ترش رولغك بدلكى وپك بيزه لكيدر يقال كلح الرجل كلوحا وكلاحا من الباب الثالث اذا تكشر فى عبوس (التكلح) تفعل وزننده كلوح معناسنه در يقال تكلح الرجل بمعنى كلح وتبسم ايلك معناسنه استعمال اولنور يقال تكلح الرجل اذا تبسم وشمشك پيدرپى چاقق معناسنه استعمال اولنور يقال تكلح البرق اذا تتابع (الاكلاح) همزه نك كسريله بودخى كلوح معناسنه در يقال اكلح الرجل بمعنى كلح وبو معناده متعدى اولور تقول اكلحته انا اى جعلته متكلحا (الكلحة) فتحاتله اطرافيله دائرا مادار آغزه اطلاق اولنور يقال ما اقبح كلحته اى فمه وحواليه (الكلاح) غراب وزننده و(كلاح) قطام وزننده سنۀ مجدبه يه يعنى قوراق وقيتلق يله دينور (الكولح) جوهر وزننده چركين وبدچهره كسه يه دينور يقال رجل كولح اى قبيح (الكالح) يوزينى بورتوب تعبس ايدن ترش روكشى يه دينور وسخت وشديد زمانه اطلاق اولنور يقال دهر كالح اى شديد (المكالحة) مفاعله وزننده شدت ايلك معناسنه در ومنه يقال كالح القمر اذا لم يعدل عن المنزل يعنى آى نازل اولديغى منزلدن عدول وانصراف ايلدى كويا كه شدت وتعصب ايلدى (الكلتحة) دحرجه وزننده بركونه يوريكه دينور (كلتح) جعفر وزننده بر رجل آديدر (الكلدحة) كلتحه وزننده ومرادفيدر (الكلدح) جعفر وزننده پك ومتين آدمه دينور وقوجه قارى يه دينور (الكلمح) كافك وميمك كسريله طپراغه دينور (الكمح) كافك فتحى وميمك سكونيله مركوب اولان دابه يى توقيف ايچون لجامنى كيرو چكمك معناسنه در يقال كمح الدابة كمحا من الباب الثالث اذا كبحها (الاكماح) همزه نك كسريله كمح معناسنه در يقال اكمح الدابة بمعنى كبحها وآصمه چبوغى پيراقلنمغه باشلمق معناسنه در يقال اكمح الكرم اذا تحرك للايراق وعالى وشامخ اولمق معناسنه در يقال اكمح الرجل على بناء المجهول اذا كان مكمحا اى شامخا (الكومح) جوهر وزننده قيناقلرى بيوك اولان آدمه دينور وشول كسه يه دينوركه ديشلرى ايرى وبرى برى اوزره اولمغله آغزينى طولدرديغندن كلامى غليظ غليظ تكلم ايدر اوله (الكيوح) كيوس وزننده پارلق نسنه يه دينور يقال وجه كيوح اى مشرق وطپراغه دينور (المكمح) مكرم وزننده شامخ وعالى شيئه دينور وقد اكمح كما ذكر (المكامح) مصابيح وزننده ولادتى قريب اولان ناقه لره دينور مكماح مفريدر (الكومحان) كافك فتحيله ايكى قومسال معروف طاغلرك اسميدر (الكنتح) نون وتاى فوقيه ايله جعفر وزننده احمق وبعفز آدمه دينور (الكنثح) ثاى مثلثه ايله كنتح وزننده ومرادفيدر (الكنسح) كافك وسينك كسريله و(الكنسح) قنديل وزننده برنسنه نك اصل ومادهسنه دينور (الكوح) كافك فتحى وواوك سكونيله خصمنه جنكده غالب اولمق معناسنه در يقال كاحه يكوحه كوحا اذا قاتله فغلبه وصوبه ياخود طپراغه طالدرمق معناسنه در يقال كاحه اذا غطه فى ماء او تراب (المكاوحة) مفاعله وزننده بودخى خصمنه جنكده غالب اولمق معناسنه در يقال كاوحه بمعنى كاحه وآشكاره سوكشمك معناسنه در يقال كاوحه اذا شاتمه وجاهره (التكويح) تفعيل وزننده بودخى قتالده غالب اولمق معناسنه در يقال كوحه بمعنى كاحه وصعب انسان وحيوانى يواشتمق معناسنه در يقال كوحه اذا اذله ورد ايلك معناسنه در يقال

ل

كوّحه اذا ردّه (الاكاحة) همزه‌نك كسريله بودخی خصمه غالب اولمق معناسنه‌در يقال اكاحه بمعنی كاحه وويرمك معناسنه‌در يقال ما اكاحه ای ما اعطاه (التكاوح) تفاعل وزننده ايكی كمسه برى برينه شرّ وشور وفساد اراثته دورشمك وبری برينه اویوب اولاشمق معناسنه‌در يقال تكاوحا اذا تمارسا فی الشرّ بينهما (الكاح) (والكيح) كافك كسريله طاغك آرغاج يرينه دينوركه يوره تعبير اولنور جمعی اكياح وكيوح كاور (الكواح) كتاب وزننده ماله كال اوزره تقيد واهتمام ايدن آدمه دينور مالدن مراد دوابّ ومواشيدر يقال هو كواح مال ای ازاؤه (الكيح) فتحتينله غلظت وخشونت صاحبی اولمق معناسنه‌در (الكيح) كافك كسريله خشن وغليظ اولان شيئه دينور تذكير وتأنيثی مساويدر ومبالغة بوندن وصفله اكيح دخی دينور يقال اسنان كيح ويقال كيح اكيح ای خشن غليظ كما يقال يوم ايوم (الكيح) كافك فتحی وياءنك سكونيله قلج ضربيه تأثير ايدوب ايشلمك معناسنه‌در يقال ماكاح فيه السيف ای ماحاك (الاكاحه) همزه‌نك كسريله كيح معناسنه‌در يقال ما اكاح ای ماكاح وهلاك ايلمك معناسنه‌در يقال اكاحه اذا اهلكه

فصل اللام

(اللبح) لامك وباءنك فتحيله بهادرلق شجاعت معناسنه‌در وبر رجل اسميدركه حديث كتابلرنده مذكوردر ومنه * تباعدت شعوب من لبح فعاش اياما * لكن نهايه‌ده جيمله مرسومدر ولبح پير وسالخورده كشی‌يه دينور (اللبح) مدح وزننده و(الالباح) اكرام وزننده و(التلبيح) تفعيل وزننده بركسه لبح يعنی پير واختيار اولمق معناسنه‌در يقال لبح الرجل لبحا من الباب الثالث والبح ولبح اذا شاخ (لباح) غراب وزننده برموضع آديدر (اللتح) لامك فتحی وتای فوقيه‌نك سكونيله بركسه‌نك بدننه ياخود چهره‌سنه چقل طاشلريله اوروب برءلندرمك ياخود كوزينی چيقارمق معناسنه‌در يقال لتحه لتحا من الباب الثالث اذا ضرب جسده او وجهه بالحصی او فقأ عينه وبرآدمه بدنكاه ايله باقمق معناسنه استعمال اولنور يقال لتحه ببصره اذا رماه به كما يقال رماه بعينه وجماع ايلمك معناسنه‌در يقال لتح جاريته اذا جامعها وبركسه‌نك مجموع مالنی سپوری غصب ايلمك معناسنه‌در يقال لتح فلانا ای ماترك عنده شيئا الآ اخذ وال ايله اورمق معناسنه‌در يقال لتحه بيده اذا ضربه بها (اللتح) فتحتينله آجقمق معناسنه‌در يقال لتح الرجل لتحا من الباب الرابع اذا جاع (اللتحان) سكران وزننده آندن صفتدر مؤنثی لتحی درسكری كبی يقال رجل لتحان وامرأة لتحی ای جايع (اللاتح) صالح وزننده و(اللتاح) غراب وزننده و(اللتحة) لامك ضميله همزه وزننده و(اللتح) كتف وزننده بغايت زيرك وهوشمند وآتش ذهن اولان آدمه دينور يقال رجل لاتح ولتاح ولتحة ولتح ای عاقل داهية (الالتح) اصلح وزننده معنای مزبوردن مأخوذدر شول شاعره اطلاق اولنوركه بغايت صاحب دقت اولمغله مضامين ومعانی‌يه شعر ای سالفه‌دن ازيد متصرّف اوله يقال هو التح شعرا منه ای اوقع علی المعانی منه * قال الشارح ومنه قول الاصمعی كان جرير التح اصحابه هجاء (اللجح) لامك ضمی وجيمك سكونيله برنسنه‌دركه دحل طرزنده قويينك ودره‌نك ديبنده اولور دحل دره‌لرده اولان آغزی طار وكيروسی بول چقوره ديمكله بوندن مراد قويينك ودره‌نك ديبلرنده حوض طرزنده اولان چقوردر (اللجح) فتحتينله كوزك اوست قپاغی پك اتلو وقالين اولمغه ياخود چپاقلو وشير لغانلو اولمغه دينور لخص ياخود غمص معناسنه يقال فی جفنه او فی عينه لجح ای لخص او غمص وكوزك اوست قپاغنك يوقاريسنه دينوركه قاش آنك كناری اوزره نابت اولور عير العين معناسنه (الالحاح) همزه‌نك كسريله پك ابرام ايلمك معناسنه‌در يقال الحّ السائل فی السؤال اذا الحف وبلود وفرت اوزره يغمور ياغدرمق معناسنه استعمال اولنور يقال الحّ السحاب اذا دام مطره واركك دوه حرون اولمق معناسنه نته‌كه خلأ ناقه‌ده خاصدر يقال الحّ الجمل اذا حرن كما يقال خلأت الناقة وبنك طواری يورلمغله آغرلنوب كيرو لنمك معناسنه‌در يقال الحت المطی اذا كلّت فابطأت وپالان دابّه‌نك صرتنی سوروب ياغر ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال الحّ القتب علی ظهر الدابّة اذا عقر ظهرها (الملحاح) مفتاح وزننده شول پالانه دينوركه دابّه‌نك صرتنی ياغر ايدر اوله پك باصديغندن ناشی يقال قتب ملحاح ای عقور لظهور الدوابّ (اللحلحة) زلزله وزننده بريردن اصلا قلداميوب دائمی پايدار اولمق اولمق معناسنه‌در مادهٔ مذكوره‌دن مأخوذ ومكرّردر يقال لحلح القوم لحلحة اذا لم يبرحوا مكانهم ولحلحه قوری شيئه دينور تأنيثی موصوف اعتباريله‌در يقال خبزة لحلحة ای يابسة (التلحلح) تزلزل وزننده لحلحه ايله معنای اوّلده مرادفدر يقال تلحلح القوم بمعنی لحلحوا (اللحح) فتحتينله كوز قپاقلری چپاقدن بری برينه ياپشمق معناسنه‌در يقال لححت عينه لححا من الباب الرابع اذا لصقت بالرمص شارح ديركه بو ادغامله‌ده لغتدر (اللاح) و(اللحح) كتف وزننده و(اللحلح) غبغب وزننده طار وصيقشق يره دينور يقال مكان لاحّ ولحح ولحلح ای ضيق (اللحّ) لامك فتحيله معنای آتيه‌دن صفتدر تركيبی ياپشق وصيقشق اولان شيئه دينور ومنه تقول هو ابن عمی لحا وابن عم لحّ ای لاصق النسب اوّلده لحا كلمه‌سی حاليت اوزره منصوبدركه

ماقبلی معرفه در و ثانیده صفتدر و بونك مفرد و جمعی و مذکر و مؤنثی مساو یدر زیرا فی الاصل مصدردر و اکر
اول کسه نك قرابتی متصل اولمیوب همان اقرباء و عشیرتندن اولورسه هو ابن عمّ الکلالة و ابن عمّ کلالة دیرسن
ولح اصلی اوزره مصدراولور قرابت متصل اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال لحت القرابة بیننا لحا اذا لصقت
(الملحلح) ملم وزننده برقومك سید و ذیشاننه دینور یقال هو ملحلح ای سید (اللحوح) اتمك قطایفنه شبیه بر طعامدرکه
سود ایله اکل اولنور یمن اطعمه سندندر (اللدح) مدح وزننده ال ایله اورمق معناسنه در یقال لدحه لدحا من الباب
الثالث اذا ضربه بیده و لطح معناسنه درکما سیذکر (التلزّح) تفعل وزننده برکسه اکشی نار وارك مقوله سی اکل
ایدرکن یاننده اولان آدمك آغزی صو لنمق معناسنه درکه تشهیدن نشئت ایدر یقال تلزّح فوه اذا تحلب من اکل
رمّانة او اجّاصة یعنی حامضة (اللطح) سطح وزننده ال آیاسیله اورمق یاخود ملایمتله او خشارکبی ارقه یه اورمق
معناسنه در یقال لطحه لطحا من الباب الثالث اذا ضربه ببطن کفه او ضربا لینا علی الظهر و یره چالمق معناسنه در
یقال لطح به اذا ضرب به الارض و لطح لطخ کبیدر یعنی آنك کبی اسمدرکه بولاشیغه دینور لکن بوقوریوب
قازنمغله اثری قالمیوب همان یری بللو اولان بولاشغه دینور یقـال به لطح منه وهو کاللطخ اذا جفّ وحك
فلم یبق له اثر (اللفح) سفح وزننده قلجله اورمق معناسنه در یقال لفحه بالسیف لفحا من الباب الثالث اذا ضربه به
شارحك بیاننه کوره قلجله یابجه اورمغه مخصوصدر و لفح و لفحان قتحاتله آتشك اسیلکی چالوب یاقمق معناسنه در
یقال لفحته النار بحرّها لفحا و لفحانا اذا احرقت * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره معنای اوّل بوندن مستعاردر (اللفاح)
رمّان وزننده برنبات معروف آدیدرکه بادنجانه شبیه اولور و یبروح الصنم دیدکلری نباتك ثمرینه دینور مفردات
طبیه ده ایکیسی بر اولمق اوزره مرسومدرکه فارسیده شابیزك دینور عطرینلو و حلاوتلو اولور * ومؤلف برح
ماده سنده یبروح لفاح بری کوکنه دینور دیو رسم ایلمکله بوراده مناسبتسزجه در انجق بعض مفرداتده لفاح
فارسیده دستنبوی ایله مفسر اولدیغی رسیدهٔ نظردرکه ترکیده شمامه دیدکلری اوله جقدر (اللقح) لامك فتحی و قافك
سکونیله و (اللقح) فتحتینله و (اللقاح) سحاب وزننده ناقه کندوسنه چکیلان یغورك نطفه سنی قبول ایدوب کبه
قالمق معناسنه در یقال لقحت الناقة لقحا و لقحا و لقاحا من الباب الرابع اذا قبلت اللقاح بوراده لقاح کتاب وزننده
اسمدر (اللاقح) صالح وزننده کبه قلان ناقه یه دینور جمعی لواقح درکه فاسخ و شامذ کبی صفات مختصه سندندر و جنك
عظیمه حرب لاقح اطلاق ایدرلر یقال بینهم حرب لاقح ای شدیدة عظیمة (اللقوح) صبور وزننده بودخی کبه قالمش
ناقه یه دینور جمعی لقح کلور ضمتینله و لقوح لقاح لفظندن مفرد اولورکه مطلقـا دوه یه دینور ابل معناسـنه
و صاغمال ناقه یه علی قول طوغوردقدنصکره ایکی یاخود اوچ آیه قدر لقوح بعده لبون دینور (اللقاح) سحاب
وزننده خاصة دیشی خرمایه اوردقلری آشی یه دینور زمخشرینك بیاننه کوره ارکك خرمانك چچکنی سـفوف
کبی خرد ایدوب دیشی خرمانك چچکی قبجوغنه اکوب ادخال ایدرلر خرما آشیسی بو اوله جقدر و لقاح ارکك
خرمانك چچکنه اطلاق اولنورکه آنکله آشی اوریلور و ملوك و امراء و ضابطلرینه مطیع و منقاد اولمیان جماعت
و عسـکره علی قول جاهلیتده سبی و اسر اصابت ایلمامش قبیله و جماعته دینور (اللقاح) کتاب وزننده دوه لره
دینور ابل معناسنه لقوح مفردیدرکه ذکر اولندی و لقاح نفوس ناطقه یه دینور بونده مفردی لقحه در لامك کسریله
اساسك بیاننه کوره بومجازدر و لقاح دیشی یه چکیلان ارکك دوه نك نطفه سـنه دینور (اللقحة) لامك کسری
و قافك سکونیله نفس و ذات معناسنه درکه ذکر اولندی و لقوح معناسنه درکه صاغمال دوه یه دینور بونده لامك
فتحیله ده جائزدر جمعی لقح کلور عنب وزننده و لقاح کلور لامك کسریله و لقحه طوشنجل قوشنه دینور و قرغه یه
دینور و امزکلی خاتونه اطلاق اولنور (اللقح) فتحتینله مطلقا کبه قالمق معناسنه استعمال اولنور تقیید و اطلاق
علاقه سیله یقال لقحت المرأة و النخلة لقحا من البـاب الرابع اذا حملت و لقح لقاح کبی ارکك خرمادن آلنان
آشینك اسمیدر (الملاقح) میمك فتحیله ارکك دوه لره دینور مفردی ملقح در محسن وزننده و قارننده یاوریسی اولان
ناقه لره دینور بونك مفردی ملقحه در قافك فتحیله مکرمه وزننده (الملاقیح) مصابیح وزننده یاوری انالری اولان
ناقه لره دینور بونکده مفردی ملقحه در و ملاقیح ناقه نك قارننده اولان یاوریلره علی قول ارکك یغور دوه نك
صلبنده اولان مایه لره دینور بونك مفردی ملقوحه در * مصباحك بیاننه کوره بناء مفعول اولان لقحت بالولد
صیغه سـندن متصرّف اولمغله اصل اولان ملقوح به اولمقدر لکن حرف جرّی حذف ایدوب اسمیت ایچون
هاء ادخال ایلدیلر (التلقح) تفعل وزننده کبه اولمیان ناقه کندوسنی کبه صورتنده کوسترمك معناسـنه در
یقال تلقحت الناقة اذا ارت انّها لاقح و لم تکن و برآدمه بی اصل بر جرم و جنایت اسـناد ایلمك معناسنه در تقول

تلقح زید علیّ ای تجنی علیّ مالم اذنبه والریله اشارت ایده‌رك تكلم ایلك معناسنه‌در یقال تلقح یداه اذا اشار بهما
فی التكلم (الالقاح) همزه‌نك كسریله دیشی خرمایه آشی اورمق معناسنه‌در یقال القح القوم نخلهم ای لقحها یعنی وضعوا
طلع الذكور فی طلع الاناث مؤلفك لقحها عنوانیله تفسیرندن بو معناده ثلاثی اوله‌رق دخی مستعمل اولدیغی منفهم اولور
والقاح كبه قلمق معناسنه‌در ومنه یقال القحت الریاح الشجر اذا احلتها فهی ای الریاح لواقح وملاقح * مؤلف بصائرده
﴿و ارسلنا الریاح لواقح﴾ كریمه‌سنی ذوات لقاح ایله تفسیر ایلمشدر كه وجه مذكور اوزره لاقحك جمعیدر نسب اوزره
لابن وتامر كبی ریاح رطوبتی حامل اولوب آندن سحابه حج وایصال ایله سحاب دخی امطار ایلكله حملی جهتیله لواقح
وحج وایصالی سببیله ملاقح اطلاق اولنمشدر كه ملقحه‌نك جمعیدر كه اسم فاعلدر * شارح دیركه عندالزمخشری ملقوحك
وعند الازهری ملقوحه‌نك جمعیدر كه رطوبتله كبه قلنمش دیمك اولور وطوایح مطیحات معناسنه اولدیغی كبی لواقح
ملقحات معناسنه‌ده اولمق محتملدر (التلقیح) تفعیل وزننده القاح نخله معناسنه‌در یقال لقح النخلة بمعنی القحها
(الاستلقاح) دیشی خرمانك آشی اورلمق وقتی كلوب چاتمق معناسنه‌در یقال استلقحت النخلة اذا آن لها ان تلقح
(الملقح) معظم وزننده مجرّب ومهذّب آدمه اطلاق اولنور كویا كه احوال عالمی كاهی ادراكله عقل ونفسی ملقح
اولمشدر یقال رجل ملقح ای مجرّب قال فی الاساس جرّب الامور فلقحت عقله ویقال النظر فی العواقب یلقح
العقول وفلان ملقح منقح ای مجرّب ومهذّب (اللقیح) شقیح وزننده واكا اتباعا ذكر اولنور یقال شقیح لقیح اتباعا كامرّ
(اللكح) لامك فتحی وكافك سكونیله یومرقله یاخود اكا شبیه حالتله اورمق معناسنه‌در یقال لكحه لكحا من الباب
الثالث اذا وكزه او ضربه شبیها به (اللمح) لامك فتحی ومیمك سكونیله برنسنه‌یه لمعهٔ برق كبی چالوب آلمه باقمق
معناسنه‌در كه نظر منظورك كنه وتمامنه متعلق اولمز یقال لمح الیه لمحا من الباب الثالث اذا اختلس النظر یعنی ابصره
بنظر خفیف ولمح ولمحان فتحاتله وتلماح تانك فتحیله یلدرامق معناسنه‌در یقال لمح البرق والنجم لمحا ولمحانا وتلماحا
اذا لمعا (اللامح) و(اللموح) صبور وزننده و(اللماح) شدّاد وزننده آندن صفتلردر یلدرایجی رخشان شیئه دینور
صیغهٔ اخیره‌لر مبالغه‌در (الالماح) همزه‌نك كسریله بودخی چالوب آلمه باقمق معناسنه‌در یقال المح الیه بمعنی لمح
وبرنسنه‌یی یلدراتمق ویلدرایجی قلمق معناسنه‌در یقال المحه اذا جعله یلمح ای یلمع وكوزل خاتون كندی چهره‌سنی
سمتنده اولان اركك لمعهٔ برق كبی آچوب كوسترمك معناسنه استعمال اولنور كه بعض خوبلقانكارلرك فعلیدر
بر تقریبله یوزینی لمعهٔ برق كبی آچوب جزئیجه عرض جمال ایلدكدن صكره ینه دفعی ستر ایدر یقال المحت المرأة
من وجهها اذا امكنت من ان یلمح تفعل ذلك الحسناء تری محاسنها ثم تخفیها (اللمح الباصر) امر واضح معناسنه
مستعملدر تقول لاریتك لمحا باصرا ای امرا واضحا وبو اكثری وعید وتهدید محلنده سویلنور سكا رأی العین
كوسترم كبی (الملامح) میمك فتحیله غیر قیاس اوزره لمحه‌نك جمعیدر محاسن ومشابه كبی ولمحه اسمدر لمعه معناسنه
بعده برنسنه‌نك آخر نسنه‌یه مشابهتنده استعمال اولندی كویا كه مشبهده مشبه بهدن لمعه واثر موجوددر بعده هربرنده
مشابهت اولدیغنی اشعار ایچون جمع صیغه‌سیله تعبیر ایلدیلر یقال فی فلان لمحة من ابیه ای شبه ویقال فیه من ابیه ملامح ای
مشابه یعنی خلقی وخلقی پدرینه مشابهدر وملامح انسانك چهره‌سنده نمایان اولان خوبلق وچركینلك آثارینه اطلاق
اولنور تقول اعجبتنی ملامح وجهه ای مابدا من محاسنه اومساویه (اللماح) رمّان وزننده حدّت بصری اولوب
شكار قولاینی پك ادراك ایدن جست وچالاك طوغان واسبر وشاهین مقوله‌سنه دینور (الالمحیّ) المعیّ وزننده كه نفسنه
نسبتدر هركوردیكی نسنه‌دن اغماض العیوب نظر ایلمكه متصدّی اولان كمسنه‌یه دینور یقال رجل المحیّ اذا كان یلمح
كثیرا (الالتماح) افتعال وزننده لمح كبی اختلاس نظر ایله باقمق معناسنه‌در ومجهول بنیه‌سیله اختلاس بصرده استعمال
اولنور كه نظر قاپلق تعبیر اولنور پك دلبر محبوبه نظر ایتدكده نظرك آنده قالور كویا كه نظری اول اختلاس ایدر یقال
التمح بصره علی بناء المفعول ای ذهب به (اللوح) لامك فتحی وواوك سكونیله مطلقا یصی صحیفه‌یه دینور كرك تخته
وكرك كیك اولسون جمعی الواح كلور وجمع الجمعی الاویح كلور رواوزرینه یازو یازیلان یصی كورك كیكنه دینور
شارح دیركه مطلقا اوزرینه یازو یازیلان یصی نسنه‌یه دینور ولوح عناصر اربعه‌دن عنصر هوایه دینور بونده لامك
ضمی اعلادر ولوح مصدر اولور لمحه معناسنه كه چالوب آلمه باقمقدن عبارتدر تقول لحت الیه الوح لوحا ای لمحت الیه
و(لوح) و(لوح) لامك ضمیله و(لواح) غراب وزننده و(لووح) قعود وزننده و(لوحان) فتحاتله صوصه‌مق
معناسنه‌در یقال لاح الرجل لوحا ولوحا ولواحا ولووحا ولوحانا اذا عطش ولوح ظاهر اولمق معناسنه‌در یقال لاح الشیء
یلوح لوحا اذا بدا وشمشك چاقمق معناسنه‌در یقال لاح البرق اذا اومض وسفر یاخود صوسزلق برآدمك چهره‌سنی
بوزمق معناسنه‌در یقال لاحه العطش او السفر اذا غیره وكورمك معناسنه‌در تقول لحته ای ابصرته (الالتیاح)

افتعال وزننده صوصه مق معناسنه در يقال التاح الرجل اذاعطش (الالاحة) اقامه وزننده بودخی ظاهر وعيان
اولمق معناسنه در يقال الاح الشیٔ اذا بدا وشمشك يلدرامق معناسنه در يقال الاح البرق اذا اومض وپارلاق نسنه
پارلدامق معناسنه در يقال الاح سهيل اذا تلألأ وبرنسنه دن قورقوب صاقنمق معناسنه در يقال الاح منه اذا خاف
وحاذر وبرشيئی پارلداتمق معناسنه در يقال الاح بسيفه اذالمع به وهلاك ايلك معناسنه در يقال الاح فلانا اذا اهلكه
(التلويح) تفعيل وزننده بودخی برنسنه يی پارلداتمق معناسنه در يقال لوّح بسيفه اذالمع به وسفر ياخود صوسزلق
برآدمك چهره سنی بوزمق معناسنه در يقال لوّحه السفر او العطش اذا غيّره وامساك بدن ايده جك مقداری
غدا يدرمك معناسنه در تقول لوّح الصبیّ على بناءالامر ای قته بما يمكسه وبرشيئی آتشده قيزدروب قيزغين ايلك
معناسنه در يقال لوّحه بالنار اذا احماه وقوجه لق صاچ وصقالی اغارتمق معناسنه استعمال اولنور يقال لوّح الشيب
فلانا اذا بيّضه (الملواح) ميمك كسريله اوزون شيئه دينور وآريق حيوانه دينور ضامر معناسنه وتيز آريقليان خاتونه
دينور يقال امرأة ملواح ای سريعة الهزال وكوكس تخته سی وكوركلری وقبورغه لری بيوك اولان انسان وحيوانه
دينور يقال رجل وبعير ملواح ای عظيم الالواح وملواح عمرو بن ابی سلمه نك قلجی اسميدر وشول بايقوشه دينوركه طوغان
مقوله سی قوش صيد ايدنلر آنك اياغنه ايپ باغليوب كوملته دن طشره صاليويررلر وكاهجه برى اوته چكوب تحريك ايدرلر
شكاری قوشلر صيد ظنيله اكا هجوم ايدوب پاكرفتهٔ دام حرص اولورلر وسائر قوش ايله ده صيد ايدرلر قوشی قوش ايله صيد
ايدرلر * مثلی معلومدر حالا بغچه لرده اسكتی مقوله سی قوشلری قفصده كی قوش ايله صيد ايدرلر فارسيده اكا پايدام وتركيده
موصطره و پرلاق تعبير اولنور وملواح تيز تيز صوصر اولان انسان وحيوانه دينور (الملوح) منبر وزننده و(الملياح)
ياءتعاقبيله مفتاح وزننده بونلر ده تيز تيز صوصيانه دينور مذكر ومؤنثی مساويدر يقال رجل وبعير ملواح وملوح وملياح
ای سريع العطش (اللوحی) عطشی وزننده صوسز دابه لره دينور يقال ابل لوحی ای عطشی (الواح السلاح) پارلدامق
شانندن اولان اسلحه يه دينور قلج وخنجر كبی (الملوّح) معظم وزننده ثابت بن قيس الانصاری قلجنك اسميدر وبر رجل
اسميدر (الاستلاحة) استقامه وزننده متبصر اولمق معناسنه در يقال استلاح فی الامر اذا تبصر (الملتاح) ميمك ضميله
التياحدن اسم فاعلدر لون بشره سی كونشدن ياخود سموم كبی عارضه دن متغير اولان آدمه دينور (اللياح) سحاب وزننده
و(اللياح) كتاب وزننده صبح معناسنه استعمال اولنور ظهورينه مبنی وبيان اكوزينه دينور ثور وحشی معناسنه
وحمزه رضی الله عنه حضرتلرينك قلجی اسميدر وپك آق نسنه يه دينور ويقال ابيض لياح ای ناصع بورادة تأكيددر

فصل الميم

فصل الميم (المتح) تای فوقيه ايله مدح وزننده قويدن قوغه ايله صو چكمك معناسنه در يقال متح الماء متحا
من الباب الثالث اذا نزعه و بو قوينك آغزنده طوروب چكمكه مخصوصدر نته كه ميح ايچنه اينوب دينبدن آلمغه
مخصوصدر * قال الشارح سئل الاصمعیّ عن المتح والميح فقال الفوق للفوق والتحت للتحت ومتح بركسه يی ييقمق
معناسنه در يقال متحه اذا صرعه وبرشيئی كوكندن قوپرمق معناسنه در يقال متحه اذا قلعه وكسمك معناسنه در
يقال متحه اذا قطعه واورمق معناسنه در يقال متحه اذا ضربه ويللنمك معناسنه در يقال متح بالمرأة اذا حبق
وچقرمق معناسنه در يقال متح بسلحه اذا رمی به وچكركه يمورطلمق ايچون قويرغنی يره كومك معناسنه در يقال
متح الجراد اذا رزّ فی الارض لیبيض وكون اوزامق معناسنه در يقال متح النهار اذا ارتفع ای طال وامتدّ (التمتيح)
تفعيل وزننده بودخی چكركه يمورطلمق ايچون قويرغنی يره كومك معناسنه در يقال متح الجراد بمعنی متح (الامتاح)
همزه نك كسريله تمتيح معناسنه در يقال امتح الجراد بمعنی متح (المتوح) صبور وزننده بكره وچرخله صويی چكيلور
اولان قويی يه دينوركه درين اولور يقين اولوب صويی ال ايله آلنور اولان قويی مقابليدر يقال بئر متوح اذا كانت
يمدمنها باليد على البكرة ومسافهٔ بعيده يه اطلاق اولنور يقال عقبة ای مسافة متوح ای بعيدة (المتاح) كتان وزننده
اوزون شيئه دينور يقال ليل متاح ای طويل واوزون اوزادی كيدوب كتدكجه يورمسنی آرتوررار اولان آته اطلاق
اولنور يقال فرس متاح ای مدّاد (الامتتاح) افتعال وزننده برنسنه يی دينبدن چكوب چيقارمق معناسنه در متح الماء
معناسندندر تقول امتتحته ای انتزعته يعنی من اصله (التمتح) تفعل وزننده دابه الريله نقلليه رق يوريمك معناسنه در
ايپ ايله قويدن صو چكن آدمك اللری كبی يقال الابل تتمتح فی سيرها ای تتروّح بايديها (المجح) ميمك فتحی وجيمك
سكونيله خود بينلك ايلك معناسنه در يقال مجح الرجل مجحا من الباب الثالث اذا تكبر وشادان اولمق معناسنه در
تقول مجحت بذكره مجحا من الباب الرابع ای بجحت (المجّاح) كتان وزننده خود بين ومتكبر كسه يه دينور (التمجح)
تفعل وزننده بودخی تكبر معناسنه در يقال تمجح اذا تكبر (المجاح) كتاب وزننده مالك بن عوف النضریّ وابو جهل
بن هشامك فرسلری اسميدر (المحّ) ميمك فتحی وحانك سكونيله يپريمش لباسه دينور ثوب بالی معناسنه ومحّ مصدر

اولور ثوب يېريوب چوريمك معناسنه (المحح) فتحتينله و (المحوح) قعود وزننده بونلرده مصدرلردر محّ معناسنه
يقال محّ الثوب محا ومححا ومحوحا من الباب الرابع والثانى اذابلى (المحّ) ميمك ضميله خالص معناسنه در قحّ كبى
ويمورطه نك صاروسنه دينوركه محه دخى دينور هايله على قول يمورطه نك مطلق ايچنه دينور (المحاح) غراب
وزننده آجلق جوع معناسنه در (المحاح) كتان وزننده كذاب كسه يه دينور وشول كسه يه دينوركه قوليله سنى
ارضا ايدوب فعله كتورمز اوله يعنى مواعيد ايله سنى خوشدل ايدوب انجاز ايلمز اوله يقال رجل محاح اذا كان يرضيك
بقوله ولا فعل (المحاح) سحاب وزننده دوه رعى ايليه جك شور اوتلرى قليل اولان ارضه دينور (المحمح) غبغب
وزننده و(المحماح) سلسال وزننده خفيف وسبك مشرب وشلفه اولان كسه يه دينوركه وقور مقابليدر و پك بخيل
وناكسه دينور (الامحّ) ابحّ وزننده سموزه دينور سمين معناسنه (المحمحة) زلزله وزننده دوستلغى خالص قلمق
معناسنه در يقال محمح فلانا اذا اخلص مودّته (التمحمح) تزلزل وزننده شادان اولمق معناسنه در يقال تمحمح الرجل
اذا تبجبج وحامل خاتونك طوغورمسى يقلشمق معناسنه در يقال تمحمحت المرأة اذا دنا وضعها (محماح) ميمك
فتحى وحانك كسر او وزره بناسيله بحباح معناسنه دركه برشيئك بتوب قالمديغى اخبار ايچون سويلنور يقال محماح
وبحباح اذالم يبق شئ (المدح) ميمك فتحى ودالك سكونيله و(المدحة) ميمك كسريله اوكك ستايش معناسنه در
يقال مدحه مدحا ومدحة من الباب الثالث اذا احسن الثناء عليه * مصباحده مرسومدركه مدح برآدمى خلقيه
ياخود اختياريّه اولان صفات جميله سى سببيله حسن ثنا ايلك معناسنه اولمغله حمددن اعمّدر وخطيب تبريزيدن
منقولدركه مدح عربلرك انمدحت الارض قوللرندن مأخوذدر اتسعت معناسنه پس مدحته كلمه سى وسعت شكره
معناسنه اولور انتهى (التمديح) تفعيل وزننده و(الامتداح) افتعال وزننده بونلرده مدح معناسنه در يقال مدّحه
وامتدحه بمعنى مدحه وامتداح برارض ياخود انسان وحيوانك بوكورلرى قباروب بولالمق معناسنه در يقال
امتدحت الارض والخاصرة اذا اتسعتا ويقال فيها امّدحت كاذّكرت وبو فى الاصل امتدح ايدى تاء ميمه قلب
وادغام اولنمشدر (التمدح) تفعل وزننده بودخى مدح معناسنه در يقال تمدّحه بمعنى مدحه وممدوح اولقدن
محظوظ اولمغله تكلفله مدحه شايان بعض اوضاع واطوار اظهار ايدوب ممدوح اولمغى ايستمك معناسنه در يقال
تمدّح الرجل اذا تكلّف ان يمدح ومالك ومتصف اولمديغى نسنه لر ايله اوكونمك معناسنه در يقال تمدّح الرجل
اذا افتخر وتشبع بماليس عنده وبر ياخود انسان وحيوانك بوكورلرى بولالمق معناسنه در يقال تمدّحت الارض
والخاصرة اذا اتسعتا وجوهرى امدحت كلمه سى اندحت لفظنده لغتدر ديمكله وهم ايلمشدر * شارح ديركه صغانى
وابن برّى جوهرى كبى وضع مزبورى تقرير ايلديلر (المديح) امير وزننده و(المدحة) ميمك كسريله و(الامدوحة)
اضحوكه وزننده وسيلهٔ مدح اولان شيئه دينور جمعى مدائح كلور وامدوحه نك جمعى اماديح در (الممدّح) محمد
وزننده پك ممدوح اولان آدمه دينور يقال رجل ممدّح اى ممدوح جدّا (المذح) ميمك وذال معجمه نك فتحيله
بيان نارى چيچكندن حاصل اولان عسله يعنى شيره ولعابه دينور ومذح مصدر اولور يورركن اويلقلرى برينه
سورنمك على قول اويلق ديبلرينك ياخود قيناقلرك ارالقلرى برى برينه سورنمكله پشوب آجشمق معناسنه دركه
سموزلكدن نشئت ايدر يقال مذح الرجل مذحا من الباب الرابع اذا اصطكت فخذاه او احترق مابين رفغيه او مابين
اليتيه وخايه برنسنه يه سورنمكله جابجا چتلامق معناسنه در يقال مذح الرجل اذا انشقّقت خصيته لاحتكاكها بشئ
(الامذح) احمر وزننده بونلردن صفتدر ومنتن وبدرايحه اولان شيئه دينور يقال شئ امذح اى منتن ويقال ما امذح
ريحه اى ما انتنه وبوفعل تعجبدر (التمذّح) تفعل وزننده برنسنه يى آغزده صوروب امك معناسنه در يقال تمذّحه
اذا امتصّه وصويى پك چوق ايچمكله بوكورلر قباروب قالقمق معناسنه در يقال تمذّحت خاصرتاه اذا انتفختا (المرح)
فرح وزننده كوره وبوطور اولمق معناسنه دركه سرورى طاشرمقدن عبارتدر آخوردن چيقمش پرورده آت ومستى
اقبال اولمش استدراجلو دولتمندان صفتيدر يقال مرح الرجل مرحا من الباب الرابع اذا اشر وبطر وكبرو اداايلك
معناسنه در يقال مرح الرجل اذا اختال وشوقلى وسرورلى شن وشوخ ونشاطمند اولمق معناسنه در يقال مرح اذا انشط
وصالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال مرح الرجل اذا تبختر وكوز بولانوب شدّت اوزره ياشى سيلان ايدر اولمق
معناسنه در يقال مرحت عينه اذا فسدت وسالت شديدا (المراح) كتاب وزننده معناى اوّلدن اسمدر شدّت ايله
سونج حالتنه دينور (المرح) كتف وزننده و(المرّيح) سكين وزننده آندن صفت ومبالغه در بغايت شادان آدمه دينور
جمعلرى مرحى كلور سكرى وزننده ومراحى كلور سكارى وزننده ومرّيحون كلور (الممرح) منبر وزننده و(الممراح)
مفتاح وزننده و(المروح) صبور وزننده شن وشوق آور ونشاطمند آته دينور يقال فرس ممرح وممراح ومروح

(اى نشيط)

اى نشيط و ممراح طيب التراب اولان ارضه دينوركه نباتى تيز انبات ايدر اوله و شول كوزه دينوركه سقط اولمغله ياشى
چوق سيلان ايدر اوله و مروح صبور وزننده شول يايه دينوركه پك لطيف و نازك اولمغله تماشا ايدنلرى فرحناك ايدر
اوله ياخود اوقى حسن و سهولتله ارسال ايلكله كويا كه كنديسى نشاطلنور اوله اوّله كوره بمعنى فاعل ثانى يه كوره
بمعنى مفعولدر يقال قوس مروح اى تمرح رآؤوها لحسنها اوكان بها مرحا لحسن ارسالها السهم ﴿الامراح﴾ همزه نك
كسريله جنبش و نشاطه كتورمك معناسنه در يقال امرح الكلأ الفرس اذا انشطه ﴿المرحان﴾ فتحاتله فرح
و سرور معناسنه در يقال مرح الرجل مرحانا من الباب الرابع اذا فرح و ضعيف و زبون اولمق معناسنه در يقال
مرح الرجل اذا ضعف و كوز سقط اولمغله دائما صولنوب ياشى آقار اولمق معناسنه در يقال مرحت العين اذا فسدت
و سالت شديدا ﴿مرحى﴾ ميمك فتحى و قصر ايله برح ماده سنده ذكر اولندى كه اوق آتان كسنه نشانه اوردقده تحسين
ايچون سويلنور و مرحى شعرادن عبدالله بن الزبيرك ناقه سى اسميدر ﴿التمريح﴾ تفعيل وزننده بغداى خرمنى سپوركه
ايله طپراق مقوله سندن پاك ايلك معناسنه در يقال مرّح الطعام اى البرّ اذا نقاه من العفا بالمكانس و درى يى ياغلق
معناسنه در كرك كندى بدنى و كرك آخر درى اولسون يقال مرّح الجلد اذا دهّنه و جديد طلوم و قربه ايچره ديكش
يرلرى رطوبتله ياپشوب طوتلمق ايچون صو طولدرمق معناسنه در يقال مرّح المزادة الجديدة اذا ملأها ماء ليذهب
مرحها اى لتنسدّ عيونها و لا يسيل منها شئ و جنكاهك معظم و معركه كاه اولان يرينه وارمق معناسنه در يقال مرح
الرجل اذا صار الى مرحى الحرب بو معناده همان مرحى لفظندن اخذ اولنمشدر لكن اشتقاق جهتيله دكلدر * مترجم
ديركه مرحى رحى كلمه سندن اسم مكاندر مدار رحى معناسنه بعده معظم جنكاهه اطلاق اولنمشدر نته كه رحى ماده سنده
مرسومدر پس تمريح آندن مشتق اولمق ممكن دكلدر بلكه همان مرحى لفظنك جوهرندن اخذ و استعمال اولنمشدر
زيرا دائرهٔ اخذ دائرهٔ اشتقاقدن اوسعدر صرفيون اكا اشتقاق اكبر اطلاق ايدرلر ﴿مرحيا﴾ ميمك و راءو حانك فتحيله
مرحى كبى تيراندازلره اداى تحسيندر نته كه برح ماده سنده ذكر اولندى و بر موضع آديدر ﴿الممرّح﴾ معظم وزننده
اوزملى ياخود كروتلى و چارداقلى آصمه يه اطلاق اولنور يقال كرم ممرّح اى مثمر او معرّش ﴿مريح﴾ زبير وزننده
مدينه ده بنو قينقاع جماعتنه مخصوص براطم يعنى برقوله اسميدر ﴿مراح﴾ كتاب وزننده دره طرزنده اوچ عدد طاغ
يوللريدركه برى برينه ناظرلر در آنلردن سيل صولرى سيلان ايدر ﴿المرحة﴾ ميمك كسريله انباره دينوركه زبيب
مقوله سى قورلر ﴿المزح﴾ ميمك فتحى و زاى معجمه نك سكونيله لاغ و لطيفه و شقا ايلك معناسنه در يقال مزح الرجل مزحا
من الباب الثالث اذا دعب و مزح اكين خوشه سنه دينور سنبل معناسنه ﴿المزاح﴾ و ﴿المزاحة﴾ ميملرك ضميله اسملردر
لاغ و لطيفه يه دينور ﴿الممازحة﴾ مفاعله وزننده و ﴿المزاح﴾ ميمك كسريله برى بريله لاغ و لطيفه ايلك معناسنه در يقال
مازحه ممازحة و مزاحا اذا داعبه ﴿التمازح﴾ تفاعل وزننده ممازحه معناسنه در يقال تمازحا اذا تداعبا ﴿الامزاح﴾
همزه نك كسريله آصمه يه كرويت ايلك معناسنه در يقال امزح الكرم اذا عرّشه ﴿التمزيح﴾ تفعيل وزننده اورم
رنكلنمك معناسنه دركه بك دوشمك تعبير اولنور يقال مزّح العنب اذا لوّن و آصمه اوزم ويرمك معناسنه در يقال مزّح
الكرم اذا اثمر لكن بونده صواب اولان جيمله اولمقدر ﴿المسح﴾ ميمك فتحى و سينك سكونيله بر صيويق ياخود
بولاشق نسنه يى كيدرمك ايچون اوزينه ال سوروب صغه مق معناسنه در * مؤلف بو راده امرار اليد على الشئ السائل
و المتلطخ لاذهابه عبارتيله تفسير ايلكله بو كونه ترجه اولندى * لكن بصائرده امرار اليد على الشئ و ازالة الاثر عنه
و قد يستعمل فى كل واحد منهما عبارتيله بيان ايلكله مطلقا بر نسنه يه ال سوروب صغه مق و ياش ياخود بولاشغك اثرينى
ال ايله سيلك معنالرينه ده اولوركه هر برى معناى مخصوص اولور و منه تقول مسحت يدى بالمنديل و اساسده مسحه
بالماء و الدهن و مسح رأسه امرّ يده عليه و مسح يده على رأس اليتيم عنوانيله مرسوم اولمغله ايكى معنايه ده اشارت
اولنمشدر و مسح بر كسنه يى فريفته و مغبون ايلك ضمننده خوش آمدى و دلنشين و مطبوع سوز سويلك معناسنه
استعمال اولنوركه كوكلنى صغه مق اولور يقال مسحه اى قال له قولا حسنا ليخدعه به و فى الاساس فلان يمسح رأس
فلان اى يخدعه و طراملق معناسنه استعمال اولنور يقال مسح ذوائبها اذا مشطها و كسمك معناسنه مستعملدر
يقال مسحه بالسيف اذا قطعه به و حضرت خالق بيچون بر نسنه يى مبارك و ميمون ياخود مشؤم و ملعون يراتمق
معناسنه اولمغله ضد اولور بونلرده مجازدر يد عنايتيله ياخود يد غضبيله مسح ايلمشدر يقال مسحه الله تعالى
اى خلقه مباركا حسنا و يقال مسحه اى خلقه ملعونا قبيحا حضرت عيسى ايله دجّال ملعونه مسيح اطلاقنك
برمأخذى دخى بونلردر و مسح يلان سويلك معناسنه استعمال اولنور يقال مسح فلان اذا كذب و اورمق
معناسنه استعمال اولنور يقال مسحه اذا ضربه و جماع ايلك معناسنه مستعملدر مسّ كلمه سى كبى يقال مسحها

اذا جامعها او لچمك ذرع معناسنه در * شارحك بيانه كوره يرا و لچمكده خاصدر يقال مسح المساح الارض اذا ذرعها
ودوه بتون كون طورميوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال مسحت الابل اذا سارت يومها و فى الاساس مسحت الابل
يومها اذا سارت سيرا شديدا و دوه يى بغايت يوروب زبون و فرومانده ايلك معناسنه مستعملدر يقال مسح الابل اذا اتعبها
و ادبرها اى هزلها (التمسيح) تفعيل وزننده بودخى مسح معناسنه دركه برنسنه يه ال سورمك معناسنه در و بر كسه يى
الداتمق جهتيله مزاجنه موافق خوش آمدى سوز سويلك معناسنه در و دوه يى پك يورمغله زبون و بيحال ايلك
معناسنه در (التمسح) تفعل وزننده بودخى مسح يد معناسنه در و برنسنه يه سورنمك معناسنه در و برنسنه ايله
تبرك ايلك معناسنه دركه معناى مزبوردن مأخوذدر يقال فلان يتمسح به اى يتبرك به لفضله و عربلر فلان كسه نك
اصلا برنسنه سى يوقدر مفلس و مجرددر ديه جك يرده فلان يتمسح ديرلر بمعنى لاشئ معه كأنه يمسح ذراعيه
(التمساح) تانك فتحيله مصدر در كذب معناسنه يقال مسح مسحا و تمساحا اذا كذب (المساحة) ميمك
كسريله بودخى يرى اولچمك معناسنه در يقال مسح الارض مسحا و مساحة اذا ذرعها * مصباحك بيانه كوره
مساحه اسمدر اولچويه دينور (المسح) ميمك كسريله چوله و پلاسه دينور تقول رأيته يقعد على المسح اى البلاس
و اولو يوله اطلاق اولنور جاده معناسنه جمعى مسوح كلور (المسح) فتحتينله لباس خشونتلى اولمغله ديزلرك
ايچ طرفلرى سورينه رك پشوب آجشمق على قول يورركن بو طلر برى برينه سورنوب پشمك معناسنه در يقال مسح
الرجل مسحا من الباب الرابع اذا احترق باطن ركبته لخشونة الثوب او اصطكت ربلتاه (الامسح) احمر وزننده
آندن صفتدر مؤنثنده مسحاء دينور (المسيح) اميروزننده عيسى على نبينا و عليه السلام در يمن و بركتى سببيله تسميه
اولنمشدر و بونك اشتقاقى بابنده مشارق الانوار او زره اولان شرحده و سائر مؤلفاتمده اللى كونه وجه ذكرو بيان ايلدم
نته كه سوح ماده سنده دخى بيان اولندى * مترجم ديركه او جهى عبرانيدر مشيح لفظندن معربدر نته كه موسى موشى
لفظندن و شام سام لفظندن معربدر انتهى و مسيح دجالك دخى لقبيدر او غورسز لغندن ناشى على قول دجاله مسيح
ديرلر سكين وزننده و مسيح كومش قطعه سنه اطلاق اولنور و تره اطلاق اولنور عرق معناسنه و پك طوغرى
سوزلو آدمه دينور صديق معناسنه و سكه و نقشى سيلنمش اقچه يه دينور و دهن مقوله سيله ممسوح اولان شيئه دينور
و مسيح ممسوح بالبركة و ممسوح بالشؤم معناسنه در و كثير السياحه آدمه اطلاق اولنور و كثير الجماع اولانه ده اطلاق
اولنور و ممسوح الوجه معناسنه دركه چهره سنك بر طرفنده كوزى و قاشى سيلك اولان كسه در و پك خشونتلى منديله
و شمله يه دينوركه باغلقده و صارمقده خشونتندن ناشى مس و مسح ايدرلر تا كه ياتوب هموار اوله و مسيح كذاب كسه يه
دينور (المسيح) سكين وزننده بودخى كثير السياحه آدمه دينور (الماسح) كثير الجماع اولان كشى يه دينور و كذابه
دينور (الممسح) منبر وزننده و (التمسح) ممسح وزننده بودخى كذاب شخصه دينور (المسحاء) حمراء وزننده دوز
اولوب خرده چقل طاشلق اولان ارضه دينور يقال ارض مسحاء اى مستوية ذات حصى صغار و چقى آريق اولان
خاتونه دينور مرأة رسحاء معناسنه * شارح ارض رسحاء نسخه سنى تخطئه ايلمشدر و دوز طبان اولان خاتونه دينور يقال
امرأة مسحاء اى لا اخمص لها بونك مذكرنده امسح دينور و مسحاء ممه لرى بى حجم اولان خاتونه دينوركه سيلك ممه لى تعبير
اولنور و بر كوزى كور اولان خاتونه دينور عوراء معناسنه و كوزلرى بادامى اوليوب سيلك اولان خاتونه دينور و كزه كن
خاتونه دينوركه صوقاغه چيقدقده كزوب طولانمديغى ير قالميه يقال امرأة مسحاء اى سيارة فى سياحتها و يلانجى
قارى يه دينور كذابه معناسنه (التماسح) تفاعل وزننده برى برينى تصديق ايلك على قول بيع و شرا عقدنده بايع و مشترى
ال طوتشمق معناسنه در يقال تماسحا اذا تصادقا او تبايعا فتصافقا (المماسحة) مفاعله وزننده صورى و منافقانه
برى برينه رفق و ملايمتله مكالمه ايلك معناسنه در يقال ماسحا اذا لاينا فى القول غشا (التمسح) تانك كسريله مارد
و خبيث اولان كمسه يه دينور و مداهنه جى يلتاق كسه يه دينور (التمساح) تانك كسريله برايرى جانور دركه قبلو بغه يه
شبيه اولور نيل مصرده و سند اولكه سنده واقع نهر مهرانده اولور بو جانوركلر هيئتنده اولوب لكن پك بيوك اولور
و دريسى بغايت خشن و اللرى و اياقلرى واردر فارسيده اكا نهنك دينور فك اعلانك حركتى ايكى حيوانه
مخصوصدر برى تمساح و برى ققنس در (المسحة) سفينه وزننده اكسه طرفنده اولان صارقق صاچه اطلاق اولنور
و يايه اطلاق اولنور جمعى مسايح كلور و مسيحه حر الظهران قربنده بر وادى آديدر (المسحة) جمزه وزننده
بر شيئك اثرو نشانه اطلاق اولنور عادتا ال ايله سيلنان يرده اثرو نشان قالديغنه مبنيدر تركيده آندن سيلك ايله تعبير اولنور
بعده چهره ده اولان جمال و هزالك اثرو نشانه اطلاق اولنمشدر يقال عليه مسحة من جمال او هزال اى شئ
منه يعنى اثر ظاهر منه (ذو المسحة) اصحابدن جرير بن عبد الله البجلى لقبيدر نورانى جمال اولديغندن ملقب

او لمشدر كويا كه جمالنده مسحة ملك واقع اولمشدر قال فى النهاية وفيه يطلع عليكم من هذا الفج من خير ذى يمن به
مسحة ملك فطلع جرير البجلى يقال على وجهه مسحة ملك او جمال اى اثر ظاهر منه ولا يقال ذلك الا فى المدح
لكن مؤلف تعميم ايلمشدر (المسوح) قعود وزننده بر يره كيتمك معناسنه در يقال مسح فى الارض اذا ذهب فيها
(تل ماسح) قنسرين قضاسنده بر موضعدر (الامتساح) افتعال وزننده قيندن قلجى صيرمق معناسنه در يقال امتسح
السيف اذا استله (الامسوح) اسلوب وزننده اخشاب سفينه دن هر اوزون تختهيه دينور (المشح) ميمك وشين
معجمه نك فتحيله اويلقلرك ايچ طرفلرى برى برينه سورنوب پشمك ياخود ديزك ايچ يوزينه خشونتلى لباس سورنمكله
پشوب آجشمق معناسنه در نته كه مسح دخى بو معنايه در باب وصفتى آنك كبيدر (الامشاح) همزه نك كسريله بل پك
قوراق اولمق معناسنه در يقال امشحت السنة اذا اجدبت وصعبت وهوادن بلود آچيلوب اياز اتمق معناسنه در
يقال امشحت السماء اذا تقشع السحاب منها (المصوح) قعود وزننده كيدوب منقطع ونابود اولمق معناسنه در يقال
مصح الرجل مصوحا من الباب الثالث اذا ذهب وانقطع * قال الشارح ويقال مصحت الدار اذا اندرست وانمحى
اثرها ومصوح يردن صو صزمق معناسنه اولمغله ضد اولور يقال مصح الندى اذا رشح لكن ضديتى منظور فيه در
وآتك بوقاغيلقلرى قيللرينك كوكلرى متين اولمغله يولونمقدن ودوكولمكدن امين وسالم اولمق معناسنه در يقال
مصحت اشاعر الفرس اذا رسخت اصولها فامنت ان تنتف ولباس اسكيمك معناسنه در يقال مصح الثوب اذا اخلق
ونباتك چچكلرينك رنكى بوزولمغه باشلمق معناسنه در يقال مصح النبات اذا ولى لون زهره وكولكه چكيلوب
قصالمق معناسنه در يقال مصح الظل اذا قصر ومعناى اولده با حرفيله متعدى اولور كيدرمك معناسنه يقال مصح
بالشئ اذا ذهب به وحرف جرسز دخى متعدى اولور يقال مصح الله مرضك اى اذهبه وطوارك سودى چكيلمك
معناسنه در يقال مصح لبن الناقة اذا ذهب (التمصيح) تفعيل وزننده بو دخى كيدرمك معناسنه در يقال مصح الله
مرضك اى اذهبه (المصح) فتحتينله كولكه بوقه لوب قصالمق معناسنه در يقال مصح الظل مصحا من الباب الرابع
اذا نقص ورق (الامصح) احمر وزننده آندن صفتدر يقال ظل امصح اى ناقص رقيق (المصاحات) ميمك
ضميله غرابات وزننده كه مصاحك جمعيدر شول دوه كوشكارينك دريلرينه دينور كه ايچنى قتيق ايله طولدروب
ياورى هيئتنده ناقه نك يانته وضع ايدرلر تا كه هلاك اولمش ياوريسى ظنيله سود ويرمكدن امتناع ايلمه (المضح)
ضاد معجمه ايله مدح وزننده بر كمسه نك عرض وناموسنه شين ونقيصه ويرمك معناسنه در يقال مضح عرض فلان
مضحا من الباب الثالث اذا شانه وبر كمسه اوزرندن بر نسنه يى دفع ايلمك معناسنه در يقال مضح عنه اذا ذبّ عنه ودوه
سوريسى يانه پراكنده اولمق معناسنه در يقال مضحت الابل اذا انتشرت وقربه وطلوم مقوله سى صزمق معناسنه در
يقال مضحت المزادة اذا رشحت وكونشك پرتوى هر يره شامل اولمق معناسنه در يقال مضحت الشمس اذا انتشر شعاعها
(الامضاح) همزه نك كسريله مضح ايله معناى اولده مرادفدر يقال امضح عرضه اذا شانه (المضرح) و (المضرحى)
ميمك وضادك فتحيله چاقر طوغانه دينور * مؤلف بونى ضرح ماده سنده دخى ذكر ايلمشدر (المطح) سطح وزننده ال
ايله اورمق معناسنه در يقال مطحه مطحا من الباب الثالث اذا ضربه بيده وجماع ايلمك معناسنه در يقال مطح المرأة
اذا جامعها (الامتطاح) افتعال وزننده دره نك صويى قباروب طاشقين اولمق معناسنه در يقال امتطح الوادى اذا
ارتفع وكثر ماؤه (الملح) ميمك كسريله معروفدر كه طوزه دينور فارسيده نمك ديرلر وملح لفظى مؤنثدر قليلا مذكر
اولور وملح مصدر اولور امزرمك رضاع معناسنه در يقال ملحت فلانة فلانا اذا رضعته وعلم معناسنه استعمال اولنور كه
اسمدر مابه اللذه اولديغيچون وعلمايه اطلاق اولنور كه دينك طوزلريدر وكوزللك معناسنه در وايچ ياغنه دينور
شحم معناسنه اساسك بيانته كوره مجازدر طوزيين طوارك بدننده شحم پيدا اولمق حسبيله وملح سموزلكه اطلاق اولنور
سمن معناسنه وحرمت وذمام معناسنه استعمال اولنور يقال بينهما ملح اى حرمة وذمام وعهد وملح شوراق طوزلو صويه
دينور دكز صويى كبى عذب مقابليدر قال المؤلف فى البصائر يقال ماء ملح ولا يقال ماء مالح * مصباحك بيانته كوره بو معناده
ملح ملوحتدن اسم فاعلدر اصلى ملح ايدى كتف وزننده نته كه خشونتدن خشن كلمشدر حتى اصلى اوزره ﴿وهذا ملح
اجاج﴾ عنوانده دخى قراءت اولنمشدر بعده كثرت استعمالدن تخفيفله اكا اقتصار اولندى واهل حجاز املح الماء املاحا
تركيبنك اسم فاعلنده غير قياس اوزره مالح ديرلر ابقل الموضع فهو باقل كلديكى كبى وتهذيب خلاصه سى بودركه
ملوحه فعلى باب اولدن وثالثدن دخى وارد اولمغله قياس اوزره البته مالح وارددر واهل حجاز بو صيغه اوزره
تكلم ايدرلر انتهى وملح لفظنك جمعى ملحه كلور هايله كه تأنيث جمعدر وملاح كلور ميمك كسريله واملاح كلور وملح
كلور ميمك كسرى ولامك فتحيله (التملح) تفعل وزننده سمورمك معناسنه در يقال تملح البعير اذا سمن (التمليح)

تفعيل وزننده تملح معناسنه در يقال ملح الرجل بمعنى تملح وطعامه طوزى مقدارندن زياده قوترمق معناسنه در يقال ملح
القدر اذا اكثر ملحها وشاعر شعرنده خوش آينده مضمون ياخود بر تعبير دلنشين ايراد ايلك معناسنه در يقال ملح الشاعر
اذا اتى بشئ مليح وتمليح دوه بر مقدارجه سمورمك معناسنه در يقال ملح الجزور اذا سمن قليلا (الملحة) ميمك كسريله
ملح كبى حرمت وذمام وپيمان معناسنه استعمال اولنور يقال بينهما ملح وملحة اى حرمة وحلف وفى الامثال فلان ملحه
على ركبته * اى لاوفاءله او سمين او حديد فى غضبه * شارح ديركه قول اوّل ديز اوزرنده اولان طوز ادنى سببله
پريشان ونابوداولمسندن مأخوذدر وقول ثانى يه كوره ملح شحم معناسنه اولوب زنجى طائفه سنك اكثرى سموزلكلرى
ركبه وفخذلرنده اولمغله آنلره تشبيه اولنمشدر وقول ثالث قول اوّل شعبه سندندركه ادنى نفخ ايله طوز قسمى طوزوب
قالديغى كبى اولدخى جزئى سببله هيجانه كلوب خشم وحدّت ايدر ديمكدر وزمخشرى اساسده كثير الخصومات
اولاندن كنايه ايلمشدر يعنى مخاصم ومقاتل اولوب قطعا جراحتدن پاك وپرواسى يوقدر يارەلندقده يارەسنه اككك
ايچون ابتدا طوزينى حاضر ايدوب منظرهٔ ناسده اولان ركبه سى اوزره وضع ايدر وبعضلر بوراده ملح حرمت
معناسنه در ديدى پس اكا كوره بى حرمتلكدن كنايه اولور اكا مجالس اولدقده احترام ورعايت ايدر مجلسدن قالقوب
كتدكدنصكره رفض حرمت ايدر ديمكدركه مرجعى قول اوّل اولوركه وفاسزديمكدر وملحه بر رجل اسميدر وبرشاعر
آديدركه ملحة الجرمىّ ايله متعارفدر (المليح) اميروزننده شوراق صويه دينور ملح كبى وملاحتدن صفت اولور خوب
ودلبر معناسنه وملوحتدن وصف اولور طوزلو وطوزلنمش نسنه يه دينور يقال سمك مليح اى مملح يعنى طوزلنمش بالقكه
صلاموره ايدرلر ويقال قليب مليح اى ماؤه مليح (الاملاح) همزه نك كسريله شور صويه كلك معناسنه در يقال
املح الرجل اذاورد ماء ملحا وطتلو صو شور اولمق معناسنه در يقال املح الماء اذا صار ملحا وكان عذبا ودابّه يه شور صو
ايچورمك معناسنه در يقال املح الابل اذا سقاها ماء ملحا وطعامه طوزى قدرندن زياده قوترمق معناسنه در يقال املح
القدر اذا اكثر ملحها (الملوحة) ميمك ضميله و(الملاحة) كرامه وزننده و(الملوح) قعود وزننده صو شور اولمق
معناسنه در يقال ملح الماء وملح ملوحة وملاحة وملوحا من الباب الخامس والثالث والاول اذا صار ملحا وملاحه
كوزل وخوب چهره اولمق معناسنه در يقال ملح الغلام ملاحة من الباب الخامس اذا حسن (المليح) اميروزننده
بونلردن صفتدر (الملاح) ميمك ضميله كباروزننده و(الملاح) كباروزننده كه آندن ابلغدر پك كوزل آدمه دينور
مليحك جمعى ملاح كلور كرام كبى واملاح كلور اشراف كبى وملاحون وملاّحون كلور (الملح) ميمك فتحى ولامك
سكونيله غيبت ايلك معناسنه دركه مجازدر يقال ملحه ملحا من الباب الثالث اذا اغتابه وقوش پرواز ايدركن قنادلرينى
تيرتيراوله رق چوق چوق اوينادمق معناسنه در يقال ملح الطائر اذا كثر سرعة خفقانه بجناحيه وقيون مقوله سنى پريان
ايلك ايچون اسى صوده خشليوب دريسندن تويلرينى ازاله ايلك معناسنه در يقال ملح الشاة اذا سمطها وامزرمك
معناسنه در يقال ملح الولد اذا ارضعه وبرنسنه يى طوزلمق معناسنه در يقال ملح السمك والقدر اذا طرح فيه الملح مذكر
ضميرى تغليب ايچوندر ويقال فيه ملح ملحا من الباب الثانى وطواره شوراق طپراق يدرمك معناسنه دركه اكثرى بچى
قسمنه يلادرلر يقال ملح الماشية اذا اطعمها سبخة الملح وهى ملح وتراب (الملح) فتحتينله آتك قيچ اياغنده اولان سكيرده كه
اكريجه تعبير اولنور حادث اولور برمرض آديدر وملح برموضع آديدر وسياهله مختلط آق اولمق معناسنه دركه نعتنده
املح دينور (الملاحة) ميمك فتحى ولامك تشديديله و(المملحة) ميمك ولامك فتحيله طوزتكوّن ايدن يره دينوركه طوزله
تعبير اولنور (الملاح) شدّاد وزننده طوز صتان كسه يه ياخود طوز صاحبنه دينور وكميجى طائفه سنه دينور طوزلو
دكز صوينه ملازمته مبنى وليمان وبوغاز رئيسنه دينوركه نهر وبحرك بوغازلرينى اصلاح ايلك درعهده لريدر يقال هو
ملاح نوتىّ ويقال هو من الملاحين اى متعهد النهر ليصلح فوهته (الملاحة) كتابه وزننده كميجيلك ورئيسلك صنعتنه
دينور (الملاحية) ميمك ضمى ولامك تشديديله و(الملاح) رمّان وزننده بر نبات آديدر تركيده يبان نخودى ديدكلريدر
(الملاح) كتاب وزننده سفينه يى اجرا ايدن روزكاره دينور وطوربه يه دينور ومزراق يلمانه دينور وارالقده اولان پرده يه
دينور ستره معناسنه وپويرازيلى عقبنده لدوس اسمكه دينور ويغمور ياغاركن يره عارض اولان سرينلكه دينور ومفاعله
بابندن مصدر ثانى اولور برخاتونك ممه سنى امك مراضعه معناسنه وناقه نك فرجى آغريدقده علاج وتدبير ايلكه دينور
وطوزلو صولره دينوركه ملحك جمعى اولور (الملاحىّ) غرابىّ وزننده وبعضا مشدّد اولور برنوع بياض اوزمه دينوركه
اوزون اولور پرمق اوزمى تعبير اولنور وبرنوع انجيره دينور وارا كدن يعنى مسواك اغاجنك يمشندن بركونه يه دينوركه
آنده بياض وحمره وشهبه اولور (الملحة) طلحه وزننده دريانك انكين يرينه دينور لجة البحر معناسنه (الملحة) جرعه وزننده
مهابت وبركت معنالرينه در وملح لفظندن مفرد اولور كه خوش ودلكش ولطيف كلامه دينور وسياهله ممتزج آقلغه

(دنوركه)

دینورکه الاجه لقدر وپك کوجکلك معناسنه اسمدر شدّت زرق معناسنه (الاملح) احمر وزننده آقلی قاره‌لی الاجه
قوچه دینور ملح وملحه‌دن صفتدر مؤنثنده ملحاء دینور یقال کبش املح ای مختلط البیاض والسواد ویقال نعجة ملحاء
(الاملحاء) احمرار وزننده قیون آقلو قاره‌لو قیر آلاجه اولمق معناسنه‌در یقال املحّ الکبش املحاحا اذا کان املح
(ملحان) میمك کسریله سلفده جمادی الآخره آینك اسمیدر وشهور رومیه‌دن کانون ثانی اسمیدر نته‌که کانون اوّله
شیبان دیرلر ایکیسیده بیاض ثلجله ابیض اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر وملحان یمنده برمخلاف یعنی برایالت وناحیه
آدیدر وسلیم قبیله‌سی دیارنده برطاغك آدیدر (الملحاء) حمراء وزننده املحك مؤنثیدرکه ذکر اولندی وبتون
بیراقلری دوکلمش اغاجه اطلاق اولنور وارقه‌ده یغرنیدن اشاغی صغری‌یه کلنجه ارقه‌نك اتنه دینور وعظیم عسکره
وآلایه اطلاق اولنور کتیبۀ عظیمه معناسنه لمعان سلاح ملاحظه‌سیله وملحاء ملوك شامدن آل منذره مخصوص
برمرتب عسکرك اسمیدر ویمامه‌ده بروادی اسمیدر (المملوح) و(المملح) معظم وزننده ملیح کبی طوزلنمش نسنه‌یه
دینور یقال سمك ملیح ومملوح ومملح ای جعل فیه ملح (الاستملاح) برنسنه‌یی خوب وملیح عدّ ایلمك معناسنه‌درکه
کوزلسنمك تعبیر اولنور یقال استملحه اذا عدّه ملیحا (ذات الملح) برموضع آدیدر (قصر الملح) خوارالریّ قربنده
برموضع آدیدرکه عجملر اکاده نمك دیرلر (ملیح) زبیر وزننده هرات قضاسنده برقریه‌در وخزاعه‌دن برجماعت
آدیدر (امیلح) مصغر بنیه‌سیله بنور بیعة الجوع جماعتی یوردنده برصودر وبرموضع آدیدر (الملوحة) سفوده وزننده
حلب قضاسنده برقریۀ کبیره‌در (ملیحه) جهینه وزننده برموضعدر (الامتلاح) افتعال وزننده طوغری سوزه
یلان قاتمق معناسنه‌درکه قیون کبی آلاجه ایلمش اولور یقال امتلح الرجل اذا خلط کذبا بحقّ (الاملاح) جمع بنیه‌سیله
برموضع آدیدر (ما امیلحه) فعل تعجبك مصغریدر ما احیسنه معناسنه بونه کوزلجه‌در دیمکدر بوایکی کلمه‌دن غیری
فعل تعجب مصغرا وارد اولمامشدر * شارح دیرکه بو بصریون مذهبنه مبنیدرکه فعل تعجبده افعل کلمه‌سنك فعلیتنه
ذاهبلردر اما کوفیون اسمیتنه ذاهب اولمغله مطلقا تصغیرینی تجویز ایلمشلردر (الممالحة) مفاعله وزننده بری بریله
طعام اکل ایلمك معناسنه استعمال اولنورکه طوز اتمك یمك تعبیر اولنور یقال مالح فلان فلانا اذا آکله ویقال هو
یحفظ حرمة الممالحة وامزرمك معناسنه‌در یقال مالحته اذا راضعته وبومشارکت ایچون اولدقده بری برینك
چوجغنی امزرمك معناسنه اولور یقال مالحتنا اذا ارضعتا ولدهما (ملحتان) میمك کسریله اودیۀ قبلیه‌دن بروادی
اسمیدر (المنح) منع وزننده ویرمك معناسنه‌در یقال منحه الشیء منحا من الباب الثالث والثانی اذا اعطاه ایاه وبرآدم
ماشیه‌سنك یوك ویاغی وسود وولدی مقوله‌سی منافعنی برآخر آدمه منتفع اولمق ایچون عاریه جهتیله تعیین وتفویض
ایلمك معناسنه‌در یقال منحه الناقة اذا جعل له وبرها ولبنها وولدها (المنحة) میمك کسریله معنیین مزبورین‌دن
اسمدر ویرکویه دینور عطیه معناسنه ووجه مذکور اوزره ویریلن ناقه‌یه دینور (المنیحة) سفینه وزننده بودخی
اسمدر ذکر اولنان ناقه‌یه دینور (الاستمناح) استعطاء معناسنه‌درکه عطیه ایستمکدن عبارتدر یقال استمنحه اذا طلب
عطیته (المنیح) امیر وزننده قمار اوقلرندن براوقدرکه آنك نصیبی یوقدر وینه قمار اوقلرندن شول اوقه دینورکه
فائز اولمغله تبرکا وتفألا استعاره ایدرلر علی قول نصیبلو اولان اوقه دینور ومنیح بنی تیم برادری قویمك فرسی اسمیدر
وقیس بن مسعود الشیبانی فرسنك اسمیدر وبررجل آدیدر (المنیحة) هایله قعقس نام کمسه‌نك فرسی اسمیدر (الامناح)
همزه‌نك کسریله دابه ومواشینك طوغورمق وقتی کلوب چاتمق معناسنه‌در یقال امنحت الناقة اذا دنی نتاجها
(الممنح) محسن وزننده طوغورمسی یقلشمش حیوانه دینورکه وصف خاصدر (الممانح) اسم فاعل بنیه‌سیله شول
ناقه‌یه اطلاق اولنورکه سائرلرك سودی چکیلدکدنصکره ینه اول سود ویرر اوله ومنقطع اولمیان ممتد یغموره
اطلاق اولنور (الامتناح) افتعال وزننده عطیه آلمق معناسنه‌در یقال امتنح الرجل اذا اخذ العطاء ویقال امتنح مالا
اذا رزقه (التمنح) تفعل وزننده برآدمه مال اطعام ایلمك یعنی تصدق ایلمك معناسنه‌در تقول تمنحت المال ای اطعمته
غیری ومنه حدیث امّ زرع * فآکل واتمنح * (الممانحه) مفاعله وزننده کوز متصل یاش دوکمك معناسنه مستعملدر
یقال مانحت العین اذا اتصلت دموعها (المانح) و(المناح) اسامیٔ رجالدندر (المیح) میمك فتحی ویانك سکونیله
و(المیحوحة) شیعوعه وزننده برکونه خوب ونازك یوریمك معناسنه‌درکه مراد صالنی صالنی کولکه‌سنه باقه‌رق
یوریمکدر یقال ماح الغلام میحا ومیحوحة اذا مشی یتبختر وینظر فی ظله * اساسك بیاننه کوره قویدن قوغه‌یی ال ایله
طولدرمق معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن مأخوذدر ومیح قاز یورویشی کبی نازکانه رفق وسهولتله
یوریمك معناسنه‌در یقال ماح الرجل اذا مشی مشیة البطة وقویینك صویی پك آز اولمغله ایچنه اینوب قوغه‌یی
ال ایله طولدرمق معناسنه‌در یقال ماح الرجل اذا دخل البئر فملأ الدلو لقلة مائها وفائده‌لندرمك معناسنه‌در یقال

ماحه اذا نفعه و مسواكلنمك معناسنه در يقال ماح فاه بالسواك اذا استاك و مسواكله اغزدن توكرك و سالیار چيقارمق معناسنه در يقال ماح من فيه الريق بالمسواك اذا استخرجه به و شفاعت قلمق معناسنه در تقول مح لى عند السلطان اى اشفع لى و ويرمك معناسنه در يقال ماحه اذا اعطاه (المياحة) كتابه وزننده بو دخى ويرمك معناسنه در يقال ماحه يميحه ميحا و مياحة اذا اعطاه (الامتياح) افتعال وزننده ويرمك معناسنه در يقال امتاحه اذا اعطاه و حرارت ياخود شدت عمل حيوانى غرق عرق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال امتاحت الشمس زفرى البعير اذا استدرّت عرقه قال فى الاساس امتاحه الحرّ و العمل اى عرّقه (المماحة) مفاعله وزننده برى بريله الفت و مخالطت ايلمك معناسنه در يقال مايحه اذا خالطه (الماحة) ساحه وزننده و مراد فيدر كه حولويه دينور (الماح) يورطه نك صاريسنه على قول بياضنه دينور (الميح) ميمك كسريله چكردكى يومشق اولان كثرخرمايه دينور شيص النخل معناسنه (التميح) تفعل وزننده اينشه اينركبى يوزى يره مائل آهسته و نازكانه يوريمك معناسنه در يقال مرّ فلان يتميح اى يتكفؤ (المياح) كتان وزننده عقبة بن سالمك فرسى اسميدر (التمايح) تفاعل وزننده هر طرفه تمايل ايدەرك يوريمك معناسنه در يقال تمايح السكران اذا تمايل (الاستماحة) عطيه ايستمك ياخود شفاعت رجا ايلمك معناسنه در تقول استمحته اى سألته العطاء او سألته ان يشفع لى (المايح) مرداس بن حوّى نام كمسه نك فرسى آديدر

فصل النون

(النبح) نونك فتحى و بانك سكونيله (و النبيح) نونك فتحيله و (النباح) نونك ضميله و (النباح) نونك كسريله و (التنباح) تانك فتحيله كوپك اورومك و كيك و تكه و يلان سسلنوب ملەمك معناسنه در يقال نبح الكلب و الظبى و التيس و الحية نبحا و نبيحا و نباحا و نباحا و تنباحا من الباب الثالث و الثانى اذا صات * مصباحده نباح غراب وزننده اسم اولمق اوزره مرسومدر كوپك و كيك سسنه دينور (الانباح) همزه نك كسريله و (الاستنباح) كوپكى اوردرمك معناسنه در تقول انبحته و استنبحته اى حملته على النباح (النبوح) نونك ضميله اوبه خلقنك غريو و هنكامه سى و كوپكلرينك اصواتنه دينوركه مجموعى بردن مسموع اولور تقول سمعت نبوح الحىّ اى ضجتهم بما معهم من كلاب بورادە نبوح نبحك جمعيدركه اسم اولەرق مستعملدر اساسك بيانه كوره اصل نبح و نباح كلب صوتنه كه اورومك تعبير اولنور موضوعدر بعده كيك مقولەسى حيوان اصواتنده دخى استعمال اولندى و نبوح جماعت كثيره يه اطلاق اولنور (النباح) كتان وزننده علىّ المرتضى رضى الله عنه حضرتلرينك مؤذنلرى اولان عامرك پدرى اسميدر و نباح شديد الصوت اولان كشى يه اطلاق اولنور و كوز بونجغى ديدكلرى بونجقلره دينوركه مكەدن جلب اولنوب نسوان قلادەلرى ارالقرينه ديزرلر مفردى نباحه در (ابو النباح) محدثيندن محمد بن صالح كنيه سيدر (النباح) رمّان وزننده قرقره و ترديد ايله اوتمسى چوق اولان چاوش قوشنه اطلاق اولنور (النباح) غراب وزننده مصدر و اسمدر نته كه ذكر اولندى و نباح اسودك يعنى بابا كوش تعبير اولنان برنوع ايرى صياه يلانك آوازينه اطلاق اولنور (النبحاء) حمراء وزننده باغرغان كيكه اطلاق اولنور ظبية صياحه معناسنه (ذو نباح) غراب وزننده تيمن نام تپه قربنده شربه ديدكلرى محلده برياصتم طاغك آديدر (النتح) نونك فتحى و تاى فوقيەنك سكونيله تره دينور عرق معناسنه و نتح و نتوح قعود وزننده مصدرلردر بدندن تر چيقمق معناسنه يقال نتح العرق نتحا و نتوحا من الباب الثانى اذا خرج من الجلد و طلومدن ياغ صزمق معناسنه استعمال اولنور يقال نتح الدسم من النحى اذا رشح و كذا الندى من الثرى يعنى نمناك طوپراقدن رطوبت صزدى و بو معناده متعدى اولور صزدرمق معناسنه يقال نتحه الحرّ اذا رشحه و نتوح نتح لفظندن كه اسم اولەرق مستعملدر جمع اولور صموغ الاشجار معناسنه كه اغاج يوصلرينه دينور اغاجدن ترشح اتديكيچون (المنتحة) مكنسه وزننده كونه اطلاق اولنور است معناسنه (الانتياح) همزه نك و تانك كسريله جوهرى كرچه بونى نتح معناسنه تفسير ايلمشدر لكن آنك بو ماده يه مناسب معناسى يوقدر بونده اوچ كونه غلط ايلمشدر اول تركيب يعنى نتح مادەسى صحيحدر يعنى معتل دكلدر انكيچون انتياحك اندەمدخلى و مطاوعتى يوقدر زيرا انتياح نوح ياخود نوحدن افتعال اولور نتحدن انتتاح اولملودر * ثانيا انتياحك عربيده معناسى يوقدر ثالثا استشهاد ايلديكى اشبو * رقشاء تنتاح اللغام المزبدا * ارجوزەسنده روايت ميمله تمتاح عنوانندەدر نونله دكلدر * شارحك بيانه كوره نسخهٔ موثوقهٔ صحاحده الانتتاح عنوانده مشهودمزدركه افتعالدر و ارجوزەده اصل تنتح اولوب اشباع اولنديغى غالبدر نته كه سايغدر * مترجم صحاح بو هنكامەلردن غفلتله افعال بابندن اولەرق رسم ايلمشدر (الينتوح) يعسوب وزننده برقوش آديدر (النجاح) نونك فتحيله و (النجح) نونك ضميله اسملردر ظفر بالشئ معناسنه كه حاجت و مطلوب اولان ايش بتمك و برآدم كندى حاجتنه ظفرياب اولمق معنالرينه در (النجح) نونك فتحى و جيمك سكونيله ذكر اولنان معنالردن مصدردر ايش كندى بتمك و طالبك ايشى بتمك معناسنه تقول نجحت الحاجة نجحا من الباب الثالث اذا ظفرت بها و يقال

انجح الله طلبتك فنجحت هوای قضیت * مؤلف بوماده‌یی دخی اقتصار و مضایقه اوزره رسم ایلمکله اساسدن
و مصباحدن و شارحدن تحقیق اولنه‌رق ترجمه اولنمشدر و برکوج مصلحت سهولت بولمق معناسنه‌در یقال
نجح امره اذا تیسر وسهل (الانجاح) همزه‌نك کسریله بو دخی برآدمك ایشی بتمك معناسنه‌در یقال انجحت الحاجة
اذا قضیت و حاجتنی روا قلمق معناسنه‌در یقال انجح الله حاجته اذا قضیها و برکسه حاجتنه ظفریاب اولمق
معناسنه‌در یقال انجح زید اذا صارذا نجح و انجاح غالب اولمق معناسنه مستعملدر یقال انجح بك الباطل ای غلبك
فاذا غلبته فانجحت به (المنجح) محسن وزننده ایشی بتن و ایش بتورن آدملره دینور جمعی مناجیح و مناجح کاور
(التنجح) تفعل وزننده و (الاستنجاح) برکسه‌دن کندی حاجتنی روا الملسنی ایستمك معناسنه‌در یقال تنجح الحاجة
و استنجحها اذا تنجزها قال فی الاساس استنجحنی حاجته وبالله استفتح و ایاه استنجح و تنجز قضاء حاجتی طلب ایلمك
معناسنه اولمغله صحاح مترجمنك بوراده و تنجز ماده‌سنده حاجت بتورمك معناسنه ترجمه‌لری نابجادر حتی ینه
زمخشری اساسده استنجحه حاجت رواکردن خواست ازوی یعنی آندن حاجتنی روا ایتمکی ایستدی عنوانیله
و مصباحده تنجز الحاجة اذا طلب قضاها ممن وعده ایاها عنوانیله تفسیر ایلمشدر (النجیح) امیروزننده فکر درست
و رأی صواب معناسنه مستعملدر یقال رای نجیح ای صواب و ایش بتوریجی آدمه دینور یقال رجل نجیح ای منجح
و سیر شدید و سریع معناسنه استعمال اولنورکه موصل منزل مقصوددر یقال سیر نجیح ای شدید (الناجح) بودخی
سیر سریعه وصف اولور و متیسر اولان مطلوبه دینور (التناجح) تفاعل وزننده پیدرپی صادق رؤیالر کورمك
معناسنه مستعملدر یقال تناجحت احلامه اذا تتابعت بصدق (نجیح) امیروزننده (و نجیح) زبیروزننده (و نجاح)
سحاب وزننده (و منجح) محسن وزننده اسامیدندر عبدالله بن نجیح که امیروزننده‌در محدثیندندر (النجاحة) نونك
فتحیله صبر معناسنه مستعملدرکه ظفر مقصودی مستلزمدر ومنه نفس نجیحة ای صابرة (النحیح) نونك فتحیله
بوغاز خرلدامق کبی بوغازك ایچ طرفندن ایچرووده سسی تردید ایلمك معناسنه‌در بوغازه بلغم طیقاندقده اولور
یقال نح الرجل نحیحا من الباب الثانی اذا تردد صوته فی جوفه و نحیح شحیح لفظنه اتباع اولور یقال فلان شحیح
نحیح ای بخیل جدا (النحنحة) زلزله وزننده و (التنحنح) تزلزل وزننده بونلرده نحیح معناسنه‌در لکن بونلر مکرر
اولمغله ایچ ایچ دیو بوغازی مکررا خرلدادوب سسلندرمك اولور یقال نحنح الرجل و تنحنح بمعنی نح زمخشری
اوکسرمکله تفسیر ایلمشدر کویاکه معنای لازمیدر وفقهاء بلا عذر تنحنحی مفسدات صلواتدن عد ایلمشلردر
بونلری وانقولی قارن کورلده‌مکله ترجمه ایلمسی اغربدر و نحنحه برآدمی وجه قبحله رد ایلمك معناسنه استعمال
اولنور یقال نحنح السائل اذا رده ردا قبیحا (النح) نونك فتحی و حانك تشدیدیله دابه‌یی سرعتله یورتمك معناسنه‌در
زجر ایله یاسوطله یاغر ایله یقال نح الجمل نحا من الباب الاول اذا احثه ای اسرعه (النحاحة) نونك فتحیله صبروثبات
معناسنه‌در وجود و سخاء معناسنه‌در و بخل و دنائت معناسنه کلمکله ضد اولور (النحانحه) جماجمة وزننده
بخیل و لئیم اولان جماعته اطلاق اولنور کندیلردن برنسنه طلب اولندقده نحنحهٔ حلق ایتدکلریچون مفردی
نحنح دریقال قوم نحانحة ای بخلاء لئام قال فی الاساس هؤلاء من اقوام غیر اقزام و جماجمة غیر نحانحة و عربلر ما انا
بنحنح النفس عن کذا دیرلر ما انا بطیب النفس عنه معناسنه کویاکه نحنحه ایله بلغمدن پاك اولمش بوغازه تشبیه
اولنمشدر (نحیح) زبیروزننده ابن عبد الله‌درکه بنی دارم جماعتندن برشخص جاهلیدر (الندح) مدح وزننده
و (الندح) نونك ضمیله چوقلق کثرت معناسنه‌در و بولق سعه معناسنه و ککیش و متسع اولان یره دینور و طاغك
مقابله‌یه کلان دیوار کبی رکننه دینور سند الجبل معناسنه جمعی انداح کاور و ندح نونك فتحیله مصدر اولور بولالتمق
معناسنه یقال ندحه ندحا من الباب الثالث اذا وسعه و منه قول ام سلمة لعایشة رضی الله عنهما * قد جمع القرآن ذیلك فلا
تندحیه * ای لاتوسعی الذیل بخروجك الی البصرة وارادت قوله تعالی ❁وقرن فی بیوتکن ولاتبرجن❁ الآیة (الندحة)
حمزه وزننده و (الندحة) جرعه وزننده و (المندوحة) میمك فتحیله و (المنتدح) میمك ضمی و دالك فتحیله بونلرده بوللق
سعه معناسنه‌در و بول یره دینور مندوحه و منتدح اسم مفعوللردر یاخود اسم مفعول معناسنه مصدرلردر تقول من ذلك
لك ندحة و ندحة و مندوحة و منتدح ای سعة قال الشارح و منه حدیث عمران بن الحصین ❁ان فی المعاریض لمندوحة
عن الکذب❁ یعنی برسوزی توریه و کنایه طریقیله سویلمکده کذبدن خلاص و براءت واردرکه کذبدن عد اولنمز مراد
یلان سویلیه‌جکنه کنایه و توریه و الغاز جهتیله سویله دیمکدر (الندح) نونك کسریله آغرلق ثقل معناسنه‌در
و ایراقدن کورینان شیئه دینور (بنو منادح) جهینه قبیله‌سندن بر بطندر (التندح) تفعل وزننده توسع معناسنه‌درکه
بوللمق و ناس مجلسده سیرك سیرك ککیش اوتورمق معناسنه‌در بو مناسبتله قیون و کچی قسمی بغایت طوقلقلرندن

ناشی صقشمیوب سیرك سیرك ككلیش یاتمق معناسنده استعمال اولنمشدر یقال تندّحت الغنم من مرابضها اذا
تبددت واتسعت من البطنة * شارح دیركه مأخذ قاموس اولان عبابده فی مرابضها ومسارحها عنوانیله مثبت
اولمغله بوراده من فی معناسنه‌در پس تندّح مرابضه مخصوص اولمیوب مرعاده دخی طوق اولدقلرنده هر بری
برطرفه چكیلورلر وآج اولدقلرنده بردانه اوتلق اوزره مجموعی هجوم ایلدكدن بشقه مجتمعا اوتلامق عادتلریدر
واساسده تندّحت الغنم فی مرابضها اذا امتدّت واتسعت من البطنة عنوانیله مرسومدركه طوقلقدن بری برندن
چكیلوب متسع اولدیلر دیمكدر پس * وانقولی وقانون الادب مترجمنك ترجمه‌لری عجیبدر (نادح) اسامیدندر
(الاندحاح) همزه‌نك كسری ونونك سكونیله بونك موضع ذكری دحح فصلی اولوب لكن جوهری غلط ایلكله
بوراده رسم ایلدی فی الحقیقه دحح ماده‌سندن انفعالدر (الاندیاح) بو دخی انداح كلمه‌سندن مصدردر بونكده
موضعی دوح ماده‌سیدر جوهری بونده دخی غلط ایدوب بوراده ذكرایلدی * مترجم دیركه‌زبیدی مرحومك لحن
العوام كتابنده مشروح اولدیغی اوزره ابتدا وهم مزبور ابوعبیده‌ده واقع اولمشدر جوهری دخی من غیر ملاحظة
آندن صحاحه نقل وثبت ایلمشدر (النزح) نونك فتحی وزای معجمه‌نك سكونیله و (النزوح) قعود وزننده بعیداولمق
معناسنه‌در یقال نزحت الدار نزحا ونزوحا من الباب الثالث والثانی اذا بعد ونزح قویینك مجموع صویینی چكمك
یاخود دیبنده برمقدارجه صوقالنجه چكمك معناسنه‌در یقال نزح البئر اذا استقی ماءها حتی ینفداو یقلّ وبو معناده
لازم اولور یقال نزحت البئر فهی نازح وبرآدم دیارندن غیبت بعیده ایله غائب اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال نزح به
علی بناء المجهول اذا بعدعن دیاره غیبة بعیدة وبرآدمك یابرجاعتك هپ قویلرینك صولری چكیلوب بتمك معناسنه‌در
یقال نزح القوم اذا نزحت آبارهم (الانزاح) همزه‌نك كسریله بودخی قویینك صویی توكنجه قدر یاخود آزجه
قالنجه قدر چكمك معناسنه‌در یقال انزح البئر بمعنی نزحها (النازح) و (النزح) ضمتینله و (النزوح) صبور وزننده
ایراق اولان شیئه دینور وصویی چكیلمش قویی‌یه دینور (النزح) فتحتینله بولانق صویه دینور وصوینك اكثری
چكیلمش قویی‌یه دینور (النزیح) امیر وزننده بعید معناسنه‌در یقال بلدنزیح ای بعید (المنزحة) مكنسه وزننده قوغه‌یه
وصو چكمكده قوغه منزلنده اولان شیئه دینور طولمبه بقراجی كبی (المنتزح) میمك ضمی وزانك فتحیله مصدر
یاخود اسم مكاندر یقال هو بمنتزح ای بعدجوهری ابن هرمه نام شاعر كندی اوغلنك مرثیه سنده * فانت من الغوائل
حین ترمی * ومن ذمّ الرجال بمنتزاح * بیتنك الفی اشباعه حمل ایلمشدر مرثیه تعبیرنده سهو ایلمشدر زیرا شاعر اول
قصیده ایله قاضی جعفر بن سلیمانی مدح ایلكله قصیده مدحیه اولور (المنازیح) مصابیح وزننده دیارندن بعیداولان
اشخاصه دینور منزاح مفردیدر یقال قوم منازیح ای بعیدون من اوطانهم (النازح) اسمادندر محمد بن نازح
محدثیندندر لیث بن سعیددن روایت ایلمشدر (النسح) نونك فتحی وسینك سكونیله و (النساح) غراب وزننده
خرماتلاشندن وباشلرنده اولان قبوقلردن زنبیل وسپت دیبلرنده قلان خرت مرت مقوله‌سنه دینور ونسح مصدر
اولور صاورمق معناسنه یقال نسح التراب نسحا من الباب الثالث اذا اذراه (النسح) فتحتینله طمع ایلك معناسنه‌در
یقال نسح به نسحا من الباب الرابع اذا طمع به (المنساح) مصباح وزننده طپراق آتاجق وطپراق صاوره‌جق
كوركه دینور (نساح) سحاب وكتاب وزنلرنده یمامه‌ده بر وادی آدیدر آنده بروقعه اولمغله یوم نساح بین العرب
معروفدر (نسیح) نونك ضمی ویای مشدده‌نك كسریله كویا كه نسیح لفظندن مصغردر ینه یمامه‌ده بر وادی آدیدر
(النشح) نونك فتحی وشین معجمه‌نك سكونیله و (النشوح) قعود وزننده قانمق مرتبه‌سندن آز ایچمك علی قول طلوم
كبی طولمق درجه‌سنده ایچمك معناسنه اولمغله ضداولور یقال نشح الماء نشحا من الباب الثالث اذا شربه دون
الریّ اوشربه حتی امتلأ لكن بو اختلافه مبنی اولمغله مؤلفك اضداددن تعدادی منظور فیهدر ودابه‌یه برمقدارجه
صوسزلغنی تسكین ایده‌جك قدر صو ایچورمك معناسنه‌در یقال نشح الخیل اذا سقاها ماینقأ غلتها (النشوح)
صبور وزننده آزجه صویه دینور (النشح) ضمتینله سرخوشلره اطلاق اولنور نشوح مفردیدر (النشاح) كتان
وزننده شول طلومه وقربه‌یه اطلاق اولنوركه صو ایله طلمو اولمغله طشره رشح ایلیه یقال سقاء نشاح ای ممتلئ
نضاح (النصح) نونك ضمیله و (النصاحة) فصاحه وزننده و (النصاحیة) كراهیه وزننده اوكوت ویرمك معناسنه‌در
یقال نصحه ونصح له نصحا ونصاحة ونصاحیة من الباب الثالث اذا وعظه * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره بو ماده
ایكی معنایه موضوعدر بری خلوص ونقاء وبری التیام ورفاء معناسیدر ناصح منصوح له اولانه قولنی اخلاص ایلك
مناسبتیله پند ووعظده استعمال اولندی یاخود خیاط ثوب ممزوقی رفؤ واصلاح ایلدیكی كبی ناصح منصوح لهك
حالنی اصلاح ایلكله پند ونصیحتده استعمال اولندی ونصیحت كه اوكوده دینور اسمدر منصوح لهك دنیوی

(واخروی)

و اخروی بالجمله خیرینی اراده‌دن عبارتدر و جیز اسمادندر جمعیت معانی‌یی متضمن بر کلمه‌در فلاح لفظی کبی دنیا و اخری
خیرینی اجمع اولمغله کلام عربده عدیلی یوقدر نته‌که مدار دین اولان اشبو ❁ الدّین النصیحة لله و لرسوله و لکتابه و لائمة
المسلمین وعامّتهم ❁ حدیثی ناطقدر * قالدیکه نصیحت لله حضرت حقك وحدانیتنه صحت اعتقاد وعبادات و طاعاتنده

مطلب

اخلاص نیتدن عبارتدر * و نصیحت للرسول فخر عالم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك رسالت و نبوّتنی تصدیق
وشرعنی تقبل و امر و نهینه انقیاد ایلمکدن عبارتدر *و نصیحت للکتاب قرآن مبینی تصدیق ومنطوی اولدیغی احکامله
عمله قلمقدن عبارتدر *و نصیحت للائمة امام المسلمین اولنلره شرعه موافق او امر و نواهیلرنده اطاعت و بغی وخروجدن
مجانبت ایلمکدن عبارتدر * و نصیحت للعامّه هر کسی مصالحلرینه ارشاد وخیره دلالتدن عبارتدر انتهی *ونصح برنسنه
خالص و بیغش اولمق معناسنه در یقال نصح الشیٔ اذا خلص و لباس دیکمك معناسنه در یقال نصح الخیاط الثوب
اذا خاطه و عربلر نصح الرجل الریّ دیرلر صویی ایچوب کرکی کبی سیراب اولدی معناسنه که خلوص معناسندن
مأخوذدر نته‌که اساسده نصحت الابل الریّ ای صدقته عبارتیله مجاز اولمق اوزره مرسومدر و نصح الغیث البلد یرلر
یغمور شمول اوزره یاغمله قطعاً آچق و ارالق قالمامق وجه اوزره هر یرده متصل چایرلر و نباتلر نابت اولدی معناسنه که
خیاطت معناسندن مأخوذدر ترزی اصلا تو بده فتق و خلل ترك ایتمیه‌رك لباسی دیکوب ملتئم ایلدیکی مناسبتنه مبنیدر
(الناصح)و (النصیح) امیروزننده پندو نصح ایدن آدمه دینور ناصحك جمعی نصح کلور رکع وزننده و نصاح
کاور قطاع کبی و ناصح الجیب درونی غلّ وغشدن پاکیزه صافدل آدمه اطلاق اولنور جیبدن مراد قلبدر و ناصح
خالص باله اطلاق اولنور و ترزی‌یه دینور خیاط معناسنه و ناصح حارث بن مراغه یاخود فضالة بن هندلك فرسی اسمیدر
و سوید بن شدّادك فرسی آدیدر و ناصح و نصیح اسامیٔ رجالندندر (التنصح) تفعل وزننده بودخی جامه دیکمك
معناسنه در یقال تنصح الثوب اذا خاطه و ناصحلنمك معناسنه در یقال تنصح فلان اذا تشبه بالنصحاء (النصیحة) سفینه
وزننده نصح و نصاحتدن اسمدر او کوده دینور فارسیده پند دیرلر (النصاح) شدّاد وزننده و (الناصحیّ) مبالغة
نفسنه نسبتله ترزی‌یه دینور خیاط کبی (النصاح) کتاب وزننده لباس دیکه‌جك رشته‌یه دینور جمعی نصح کلور
ضمتینله و نصاحه کلور نونك کسریله * شارح دیرکه جمعنده اولان کسره و الف مفردنده اولنلرك غیریدر دلاص
کلمه‌سی کبی و هاء تأنیث جمع ایچوندر و نصاح شیبة القاری پدرینك اسمیدر (المنصحة)و (المنصح) میملرك کسریله
اسم آلتلردر ایکنه‌یه دینور مخیطه کبی (المتنصح) اسم مفعول بنیه‌سیله یمالو لباسه دینور یقال ثوب متنصح ای مترقع
و هریری محکم دیکلمش جامه‌یه ده دینور یقال ثوب متنصح ای مخیط جیدا (المنصوحة) شول ارضه اطلاق اولنور که
هر طرفنه کرکی کبی یغمور یاغمقله چایر و چمنلری بری برینه متصل اولوب اصلا خالی یری قالمامش اوله یقال ارض
منصوحة ای مجودة متصلة النبات (الانصاح) همزه‌نك کسریله صویه قاندرمق معناسنه‌در که ذکر اولنان
نصح ریّ معناسندن مأخوذدر یقال انصح الابل اذا اروا ها (النصاحات) نونك کسریله جالات وزننده دریلره
دینور جلود معناسنه مفردی نصاحه‌در بری برینه دیکلدیکیچون اطلاق اولنمشدر و میمون آغنه اطلاق اولنور که میمون
صیادلری برقاچ ایپلری شبکه طرزنده حلقه حلقه ایتدکدنصکره بر محله نصب و آنکله صید ایدرلر ونصاحات سراة
قضاسنده بر نیچه طاغلرك آدیدر (النصحاء) صحراء وزننده بر موضعدر (منصح) منبر وزننده بر بلده‌در (المنصحیة)
میمك و صادك فتحیله تهامه‌ده بر صو آدیدر (منصح) مسکن وزننده بر موضعدر (الانتصاح) افتعال وزننده
نصیحتی قبول ایلمك معناسنه در یقال انتصح الرجل اذا قبل النصح (التوبة النصوح) صبور وزننده توبهٔ صادقه
دیمکدر یاخود رجوع و توبه ایتدیکی کناهه بردخی رجوع ایلمامك یاخود توبه ایلدیکی کناهی بردخی ارتکاب
ایلمامکه قصد نیتله مقرّر اولان توبه‌دن عبارتدر مؤلف بونکله اشبو ❁ توبوا الی الله توبة نصوحا ❁ کریمه‌سنه اشارت
ایلمشدر بیضاوی دیرکه نصوح ابنیهٔ مبالغه‌دندر توبه ایله نفسنه نصح ایدن تائبك صفتیدر بعده مبالغة اسناد مجازی
جهتیله توبه‌یه وصف اولمشدر امام علی رضی الله عنه حضرتلرندن سؤال ایتدکلرنده آلتی نسنه‌دن عبارتدر
دیدیلر که ذنوب ماضیه‌یه ندامت * وفرائض فائته‌یی قضاء * ورد مظالم * واستحلال خصوم * وذنوبه عائد اولمامغه عزیمت
و سابقده نفسی معصیتده ایلدیکی کبی من بعد طاعات الهیه‌ده تربیه ایلمکدر (النضح) نونك فتحی و ضاد معجمه‌نك
سکونیله صوسرپمك و صولمق معناسنه در یقال نضح البیت نضحا من الباب الثانی اذا رشه و بر مقدارجه صو ایله
صوسزلغنی نوعا تسکین ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال نضح عطشه اذا سکنه و ایچوب قانمق علی قول
قانمقدن دون ایچمك معناسنه‌در که بونلرده مجازدر جکرینه صوسرپمش اولور یقال نضح الرجل اذا روی
اوشرب دون الریّ ضدّ لکن اختلافه مبنی اولمغله ضدّیتی مسلم دکلدر و اکین و اشجار مقوله‌سنی سقادوه‌سیله

صوارمق معناسنه مستعملدر يقال نضح النخل اذا سقاها بالسانية و بر آدمه اوق سرپمك معناسنه مستعملدر يقال
نضح فلانا بالنبل اذا رماه و اغاج يپراقلرى ظهور نده يارلمق معناسنه در كه يپراق يارمق تعبير اولنور بو دخى مجازدر
كوياكه اغاج يپراقلرى سرپمش اولور يقال نضح الشجر اذا تفطر ليخرج ورقه و تازه اكين سنبله سى اوزلنمكه
باشلمق معناسنه مستعملدر يقال نضح الزرع اذا ابتدأ الدقيق فى حبه وهو رطب و تبوّل ايدركن اويلقلره بول
طوقوندرمق معناسنه مستعملدر يقال نضح بالبول على فخذيه اذا اصابهما به و سپتده اولان خرمالرى بوشالدوب
صاچمق معناسنه مستعملدر يقال نضح الجلة اذا نثرمافيها و برمسلط نسنه يى صاووب دفع ايلمك معناسنه مستعملدر
يقال نضحه عنه اى ذبه و دفعه و نضح تنضاح و تانك فتحيله قربه دن صوصزمق معناسنه در يقال نضحت القربة
نضحا و تنضاحا من الباب الثالث اذا رشحت وكوز پيكار كبى ياش فشقرمق معناسنه دركه بونلرده مجازدر يقال
نضحت العين اذافارت بالدمع (الانضاح) همزه نك كسريله بو دخى تازه اكين دانه لرى اوزلنمكه باشلمق معناسنه در
يقال انضح الزرع بمعنى نضح و برشيئه برنسنه بولاشدرمق معناسنه مستعملدر كرك حقيقى وكرك معنوى اولسون
يقال انضح عرضه اذا لطخه (المناضحة) مفاعله وزننده بو دخى برحواله نسنه يى صاومق معناسنه در يقال
ناضحه عنه اذا ذبّه و دفعه (الانتضاح) افتعال وزننده بو دخى كوزپيكار كبى ياش فشقرمق معناسنه در يقال
انتضحت العين بمعنى نضحت و متوضى بعد الوضوء وسوسهٔ شيطانى يى دفع ايچون عورت يرينه برمقدار صو
سرپمك معناسنه مستعملدر يقال انتضح المتوضئ اذا نضح ماء على فرجه بعد الوضوء (التنضح) تفعل وزننده
انتضاح ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تنضحت العين بمعنى انتضحت و برمضايقه لى نسنه دن صيرلوب چيقمق
معناسنه دركه سرپلمك معناسندن مأخوذدر يقال تنضح منه اذا انتفى و تنصل (الاستنضاح) بو دخى بعد الوضوء
عورت يرينه برمقدار صو سرپمك معناسنه مستعملدر يقال استنضح المتوضئ بمعنى انتضح (النضوح) صبور وزننده
و (النضحية) جهنيه وزننده اوقى پك ايراق سورن متين يايه اطلاق اولنور يقال قوس نضوح و نضحية اى طروح
نضاحة بالنبل و نضوح آغزاوتنه دينور وجور معناسنه آغزك نيره سنه وضع اولنورسه اولسون و برنوع طيب
اسميدر (النضاح) شدّاد وزننده سقادوه سنى شدتله سوروب تيز تيز زرع و اشجار صوارر اولان سقايه دينور
و نضاح بن اشيم كلبىّ بر رجلدر (المنضحة) مكنسه وزننده زرافه معناسنه دركه اكين و اغاج و باغچه صوارهجق آلته
دينوركه باقردن و توجدن اولور باغچوانلرك تنكه دن كوز كوز سطلرى كبى (النطح) سطح وزننده بوينوزلى حيوان
بوينوزيله اورمق معناسنه دركه سوسمك تعبير اولنور يقال نطحه الكبش نطحا من الباب الثالث والثانى اذا ضربه
بقرنه و نطح منازل قمردن شرطان اسميدر كه حمل برجنده مصوّر اولان حمل صورتنك ايكى بوينوزى مثابه سنده در
و بو تسميه بالمصدردر اكا ناطح دخى ديرلر (الانتطاح) افتعال وزننده مشاركت ايچوندر تناطح كبى بوينوزلو
حيوانلر سوسشمك معناسنه در يقال انتطحت الكباش اى تناطحت (النطيحة) نصيحه وزننده سوسلمكدن هلاك
اولمش ديشى حيوانه دينور منطوحه معناسنه در مذكرنده نطيح دينور * لكن مؤلف بصائرده نطيحه منطوحه
معناسنه اولوب آخرنده كى هاء قرينه واكيله كبى اسميت ايچون اولمق اوزره ثبت ايلمشدر و نطيح صيادك
قارشوسندن ظهور ايدوب كلان شكاره اطلاق اولنور كرك قوش و كرك سائر جانور اولسون كوياكه صيادى
بوينوزيله استقبال ايدر و بو عند الصياد مشؤمدر و نطيح اوغورسز مشؤم كشى يه اطلاق اولنور كه مجاز بمرتبتين در
و جبهه سنده ايكى دائره سى يعنى چفته سى اولان آته اطلاق اولنوركه كريه و نامبارك عدّ ايدرلر جنديلر چفته لو تعبير
ايدرلر بردانه اولورسه مسعود اعتبار ايدرلر (الناطح) نطح ديدكلرى مذكور منزل قمره اطلاق اولنور و صيادك
اوكندن ظهور ايدن صيده اطلاق اولنور نطيح كبى و ناطح بوينوزلو حيوانه دينور و منه يقال ماله ناطح و لا خابط اى شاة
و لا بعير برنسنه يه مالك دكلدر ديه جك يرده ضرب اولنور (النواطح) ناطحك جمعيدر محن و شدائده اطلاق اولنور
بوينوزلو سوسن حيوانه تشبيهله يقال كلأك الله من نواطح الدهر اى حفظك من شدائده (النطحة) فتحه وزننده بناء مره
دركه بر كرّه سوسمك معناسنه در و جنك و قتل معناسنده استعمال اولنور و منه الحديث * فارس نطحة او نطحتان ثم
لا فارس بعدها ابدا * اى فارس تنطح مرّة او مرّتين ثمّ يزول ملكها يعنى اهل فرس كه مجوسيلردر اهل اسلامله بر كرّة
ياخود ايكى كرّة حرب و قتال ايدرلر بعده سامان ملك و دولتلرى زائل و جمعيت و سلطنتلرى مضمحل اولور
شارحك بيانه كوره فارس اهل فارس تقديرنده در و نطحة و نطحتان كلمه لرى بعض امّهاتده رفعله و بعضده نصبله
مضبوطدر رفع روايتنه كوره لهم نطحة تقديرنده در و نصبه كوره ينتطح نطحة تقديرنده در بو صورتده نصبلرى
فعل محذوفدن مصدريت اوزره اولور نطحه ماده سى فعله دال اولديغيچون حذف اولنمشدر و بونده نطحتان

(كلمه سنك)

كلمه سنك الفى احوال ثلاثده تثنيه نك الفله وروى لغتنه مبنيدر ساحران لفظى كبى انتهى (الانظاح) ظاى معجمه ايله
انضاح وزننده وآنده لغتدر كه اكين خوشه سى اوزلنمكه باشلمق معناسنه در يقال انظح السنبل اذاجرى فيه الدقيق
(النفح) نونك فتحى وفانك سكونيله و (النفاح) نونك ضميله و (النفحان) فتحاتله طيب و عطرك رايحه سى يايلمق
معناسنه در يقال نفح الطيب نفحا و نفاحا و نفحانا من الباب الثالث اذافاح و يل اسمك معناسنه مستعملدر يقال
نفحت الريح اذاهبت و اساسده نفحت الريح اذا نسمت و تحركت اوائلها عنوانيله مرسومدر و طمرك قانى آتيلوب
فشقرمق معناسنه مستعملدر يقال نفح العرق اذانزى منه الدم و برنسنه يى ايراقدن قلج صالوب چالمق معناسنه
مستعملدر كوياكه همان رايحه سى وارر يردن چالار يقال نفح الشئ بسيفه اذاتناوله يعنى من بعيد و بركسه يه نسنه
ويرمك معناسنه مستعملدر يقال نفح فلانا بشئ اذا اعطاه وكيسو يى برى اوته صالوب تحريك ايتمك معناسنه
مستعملدر مطيب اولغله كوياكه رايحه سنى نشر ايدر يقال نفح اللمة اذا حركها (النفحة) لمحه وزننده تاء وحدتله
برقوقام رايحهٔ طيبه دينور و براسيم يله دينوركه نفس آنكله تروح ايدر واستعاره جهتيله شر وكريهه ده دخى
استعمال اولنور نفحة العذاب آندن برقطعه ديمكدر * مؤلف بونكله اشبو آيت كريمه يه اشارت ايلمشدر قال الله تعالى
﴿ ولئن مستهم نفحة من عذاب ربك ﴾ اى قطعة منه و نفحه خالص سوده اطلاق اولنور (النفوح) صبور وزننده
سودى فراوان ناقه يه اطلاق اولنوركه صاغمقسزين همان سودى ادرار ايدر اوله عطاء معناسندن مأخوذدر
واوقى يك ايراق سورن يايه اطلاق اولنور (النفيحة) نونك فتحيله نفوح ايله معناى ثانيده مرادفدر و نبعك يعنى
ايلغين اغاجنك بربداغنه دينوركه آندن ياى اتخاذ ايدرلر (المنافحة) مكافحه وزننده و مرادفيدركه رو برو مخاصمه ايلمك
معناسنه در كرك لسانله وكرك يد وآلاتله اولسون يقال نافحه اذا كافحه و خاصمه نفح بالسيف معناسندن مأخوذدر
(الانفحة) همزه نك كسرى وفانك فتحى وحانك تخفيفيله وقليلا حاء مشدد اولور كذلك قليلا فا مكسور اولور و (المنفحة)
ميمك كسريله و (البنفحة) باى موحده نك كسريله برنسنه دركه كوچك سود امن اوغلاغك قارنندن چيقار سود ايله
اصلانمش يولك پارچه سنه صقلدقده پنير كبى منجمد اولوب قاتيلنور اوغلاق اوتلامغه باشلدقده اول قورصق اولور
تركيده اكا پنير مايه سى وقورصاق مايه سى تعبير اولنور جوهرى اشبو انفحه يى كرش ايله تفسير ايلمكله سهو ايلمشدر
شارح ديركه جوهرى مطلق كرش ايله بيان ايلمامشدركه سهوه عزو اولنه بلكه اوغلاق نسنه يدكدنصكره اكا
كرش دينور ديمكله مؤلفك كلاميله متحددر انتهى و اشبو پنير مايه سى هر حيوانده اولور خصوصا طاوشنك
پنير مايه سنى محمومك ابهامنه تعليق مدار شفادر و انفحه لفظنك جمعى انافح كلور (النفح) فتحتينله بعيد معناسنه در
يقال نبة نفح اى بعيدة (النفيح) سكين وزننده و (المنفح) منبر وزننده برقومك اقربا و متعلقاتندن دكل ايكن آنلره
صكره دن دخيل و مختلط اولانه دينور يقال رجل نفيح و منفح اى معن (الانتفاح) افتعال وزننده برآدمه مخاصمه
و جهيله معترض اولمق معناسنه در يقال انتفح به اذا اعترض له و موضع آخره منقلب اولمق معناسنه در يقال انتفح
الى موضع كذا اى انقلب اليه (النفاح) شداد وزننده هر كسه منعم و كثير النفع اولان خيرلو آدمه دينور يقال رجل
نفاح اى نفاع منعم على الخلق و خاتونك زوجنه دينور (الانفحة) همزه نك و فانك فتحيله بادنجانه شبيه برشجر آديدر
(النقح) نونك فتحى و قافك سكونيله كميكدن ايلك چيقارمق معناسنه در يقال نقح العظم نقحا من الباب الثالث اذا
استخرج مخه و برنسنه نك قبوغنى كيدرمك معناسنه در يقال نقح الشئ اذا قشره و اغاج دالنك دوكملرينى يونوب
دوزلتمكله اصلاح و هموار قلمق معناسنه در يقال نقح الجذع اذاشذبه عن ابنه و نقح يازموسمنده هواده ظهور ايدن
آق بلوده دينور (التنقيح) تفعيل وزننده بودخى كميكدن ايلك چيقارمق معناسنه در يقال نقح العظم بمعنى نقحه
و اغاجك دالنى يونوب دوكملرى دوزلتمك و هموار ايلمك معناسنه در يقال نقح الجذع بمعنى نقحه و تنقيح الشعر بوندن
مأخوذدركه بيكانه الفاظ و حشو ياتدن و تعبيرات بارده و معانئ شارده دن پاكيزه و مهذب قلمقدن عبارتدر يقال
نقح الشاعر شعره اذاهذبه * قال الشارح خير الشعر الحولى المنقح غريبدركه وانقولى وقانون الادب مترجمى حولى كلمه سنى
سنه معناسنه حمل ايله شعرك خيرلوسى يلنده چيقوب الفاظ ثقيله دن پاك اوله ديو تفسير ايلمشدر بوراده حول ايسه
حذاقت و دقت نظر معناسنه در (الانتقاح) افتعال وزننده بودخى كميكدن ايلك چيقارمق معناسنه در يقال
انتقح العظم بمعنى نقحه (الانقاح) همزه نك كسريله تنقيح شعر معناسنه در يقال انقح الشعر بمعنى نقحه و قحط
و ضرورت ايامنده بيع ايچون قلجك زينتنى صويوب چيقارمق معناسنه استعمال اولنور يقال انقح الرجل اذا قلع
حلية سيفه فى الجدب و الفقر (المناقحة) منافحه وزننده و مرادفيدركه مخاصمه معناسنه در يقال ناقحه اذا نافحه
كوياكه برى برينك قوللرينى بودايوب دريلرينى صويارلر (النقح) فتحتينله طاشى طپراغى اولميان خالص قومه دينور

(التنقح) تفعل وزننده برحيوانك ضعفوز بونلغندن وجودنده شحم وقوّتى آزالمق معناسنه‌در يقال تنقح شحمه اذاقلّ (النكاح) نونك كسريله وطئ معناسنه‌دركه جماع ايلكدر وجماعك اباحتى ايچون برخاتونى انشسايه موضوع شرعى اولان زوّجت وتزوّجت قوللريله كندويه زوج يعنى اش ايلك معناسنه‌در وبوطرفينده جارى اولوركه برخاتون برارى كندوسنه وجه مذكور اوزره چفت ايلك معناسنه‌ده اولور يقال نكح الرجل المرأة نكاحا من الباب الثالث والثانى اذاوطئها ويقال نكحها اذا عقدها وزوّجها للوطئ ويقال نكحت المرأة اذا تزوّجت وهى ناكح وناكحة اى ذات زوج ويقال للمرأة حللت فانكحى اى فتزوّجى* معلوم اوله كه كتب فقهيه‌ده نكاح لفظى فى الاصل ضمّ وجمع معناسنه اولمق اوزره مرسومدر كما قال الشاعر* انّ القبور تنكح الايامى * النسوة الارامل اليتامى* ومغربك بياننه كوره وطئ معناسنده حقيقت اولوب سببيت علاقه‌سيله عقد وتزوّجده دخى استعمال اولندى* لكن مصباحك بياننه كوره غلبه ومخامره معناسنه اولان نكح دوآء ونكح نعاسدن ياخود انضمام معناسنه اولان تناكح اشجار ماده‌سندن ياخود نكح المطر معناسندن مأخوذ اوله بوصورتلرده عقد وجماعك هر برنده حقيقت اولمز فى الواقع معنيين مزبورندن هر برى بلاقرينه منفهم اولمز مثلا نكح فى بنى فلان قولى عقدى مشعردر ونكح زوجته قولى جماعى مفيددر وبوكيفيت مجاز علامتلريدر واكر معانئ مذكوره‌دن مأخوذ دكلدر دينور ايسه البته اشتراك مترجح اولور زيرا قسميندن هر برى انجق مع القرينه منفهم اولور لكن المجاز خير من الاشتراك مؤدّاسنجه برينك مجازيتنه قائل اولمق اسلمدر* وراغبك مفرداتده تقريرينه كوره اصل عقد معناسنه موضوعدر جماع آندن مستعاردر بونك صورت عكسى محالدر زيرا تعاطئ جماعى استقباح ايتدكلرى كبى ذكر وتصريحنى دخى استقباح ايتملريله اسماء جماعك مجموعنى كنايه ايلشلردر پس غيرمستفظعى مستفظعدن استعاره ايلك محالدر* ومؤلف بصائرده الوطئ وقديكون للعقد قوليله عكسنى تلميح ايلشدر انتهى ونكاح كوزه اويقو غلبه ايدوب يكنكى قارشمق معناسنه‌در مؤافك عادتى اوزره بومجازدر يقال نكح النعاس عينه اذاغلبها ويره يغمورپك تأثير ايدوب ثرى اطلاق اولنان نمناك طپراغه قدر وارمق معناسنه مستعملدر يقال نكح المطر الارض اذا اعتمد عليها وبورادە اعتماد لفظى عمد الثرى ماده‌سندن مأخوذدركه يغمور ثرايه تأثيرايدوب اصلاتمق معناسنه‌در (الناكح) و(الناكحة) وجه مذكور اوزره ذات زوج اولان خاتونه دينور يقال امرأة ناكح وناكحة اى ذات زوج پس طالق وحايض كبى نسب اوزره مبنيدر ونهايه‌نك بياننه كوره همان فعلدن اسم بنا ايتدكلرى صورتده ناكحه ديرلر هايله والابلاهاء ناكح خاصدر فيقولون نكحت وهى ناكحة انتهى (الاستنكاح) بودخى كندوسنه خاتونى عقد ونكاح ايلك معناسنه‌در يقال استنكح المرأة بمعنى نكحها (الانكاح) همزه‌نك كسريله برخاتونى برارە تزويج ايلك معناسنه‌در يقال انكح المرأة اذا زوّجها يعنى غيره (النكح) نونك ضمى وكسريله اسمدر نكاح معناسنه‌در زمان جاهليتده كلۀ مزبوره الفاظ نكاحدن ايدى بركشى برخاتونه خطب ديدكده خاتون نكح ديوب بينلرنده عقد ونكاح متحقق اولورايدى وزمان مزبورده امّ خارجه نام برخاتون وارايدى‌كه بركشى كنديسنه خطب ديدكده بى توقّف نكح ديوب اول آدمه وارر ايدى بوجهتله ضرب مثل اولوب پك سريع نسنه حقنده* اسرع من نكاح امّ خاجة* ديو ضرب ايلديلر (النكحة) نونك ضميله همزه وزننده و(النكح) هاسز كثيرالنكاح اولان كشى‌يه دينور يقال رجل نكحة ونكح اى كثيرالنكاح (النكح) مدح وزننده خاصة جماع ايلك معناسنه‌در يقال نكحها نكحا اذا بضعها (المناكح) مقابح وزننده نسوانه اطلاق اولنور بالقوّة ياخود منكوح اولدقلرى حسبيله قال الشارح ومنه المثل* ان المناكح خيرها الابكار* (التناوح) تفاعل وزننده برى برينه مقابل اولمق معناسنه‌در يقال تناوح الجبلان اذا تقابلا (النوح) نونك فتحى وواوك سكونيله و(النواح) نونك ضميله و(النياح) كتاب وزننده و(النياحة) كتابه وزننده و(المناح) مراح وزننده ميت اوزره فرياد وفغان ايده‌رك آغلمق معناسنه‌دركه تركيده صاغى صاغمق تعبير اولنور يقال ناحت المرأة زوجها وعلى زوجها تنوح نوحا ونواحا ونياحا ونياحة ومناحا اذا بكت عليه بصياح وعويل وبوندن اسم نياحه‌در مصدرى كبى كه صاغى تعبير اولنور ونوح نغماتله كوكرجين اوتمك معناسنه استعمال اولنور يقال ناحت الحمامة اذا سجعت (النوح) كذلك نونك فتحى وواوك سكونيله كه صحب وزننده‌در و(الانواح) اصحاب وزننده و(النوّح) ركع وزننده و(النوايح) نوايب وزننده و(النايحات) ميت اوزره صيحه وفرياد ايله اغليان قاريلره دينور وبونلر نايح ونايحه‌نك جمعيدركه اوّلكى تخصيص وصفه مبنيدر نته‌كه مغيب ومغيبه دخى ديرلر زوجنى غائب ايدن خاتونه قالديكه عربستانده نوايح ديرلر برطاقم قاريلر اولوركه اجرتله ميتك خانه‌سنده وجنازه ارقه‌سندن ميتك محاسننى ذكر ايده‌رك فرياد ايله بكا ايدوب كيدرلر تركيده صاغوجيلر تعبير ايدرلر (المناحة) ميمك فتحيله اسم مكاندر محلّ نياحته دينور تقول كنافى مناحة

مطلب

(فلان)

فلان ای موضع نیاحته (الاستناحة) سین تأکید ایچون اولغله نوحه ایلمك معناسنه در یقال استناح اذا ناح و قورد
اولومق معناسنه در یقال استناح الذئب اذا عوی و آغلق معناسنه در یقال استناح الرجل اذا بکی و برکسه دن اغلق
ایستمك معناسنه در یقال استناحه اذا استبکاه (التنوّح) تفعل وزننده محفه پوسکلی کبی صارقق نسنه بری اوته
او بنایوب دپرنمك معناسنه در که تقابل معناسندن مأخوذدر یقال تنوّح الشیء اذا تحرّك و هومتدلّ (نوح) نونك ضمیله
کلمهٔ اعجمیه در بر پیغمبر ذیشان اسمیدر خفتی ایچون منصرفدر یعنی عجمه و تعریف ایله کرچه غیر منصرف اولمق
لازمدر لکن وسطنك خفتی یعنی سکونی ایکی سببك برینك ثقلتنه مانع اولغله منصرف اولمشدر لوط و هود کلمه لری
دخی بویلجه در و خطیب اسحق بن محمد النوحیّ و خطیب اسماعیل بن محمد النوحیّ که محدثلردر جدلری اولان
نوح نام کسه یه منسوبلردر (النوایح) جمع بنیه سیله بر موضع آدیدر (النیح) نونك فتحی و یانك سکونیله بدنك
کمیکاری تازه و رطب ایکن پکشمك معناسنه در کرك صغیرك و کرك کبیرك اولسون یقال ناح العظم ینیح نیحا اذا اشتدّ
بعد الرطوبة من الکبیر و الصغیر و نیح و نیحان فتحاتله اغاجك تازه داللری بری اوته تمایل ایلمك معناسنه در یقال
ناح الغصن نیحا و نیحانا اذا تمایل (النیح) کیس وزننده پك و شدید کمیکه دینور یقال عظم نیح ای شدید
(التنییح) تفعیل وزننده کمیکی پکشدرمك معناسنه در یقال نیح الله عظمه ای شدّه و کمیکی اوفاتمق معناسنه کلمکله
ضدّ اولور یقال نیح الله عظمه ای رضّضه و بر نسنه ویرمك معناسنه در تقول مانیحته بخیر ای ما اعطیته شیئا
ظاهرا بو تشدید عظم معناسندن مأخوذدر که مظهر اعطا اولان کسه یه عطیه مایهٔ قوّت اولور حتی نیحه نونك
کسریله زور و قوّت معناسنه مستعملدر ﴿ فصل الواو ﴾ (الوحّ) مدح وزننده و (الوتح) فرح وزننده

﴿ فصل الواو ﴾

و (الوتح) کتف وزننده پك آزجه و ناچیز اولان شیئه دینور یقال شیء وتح و وتح و وتح ای قلیل تافه (الوتیح) امیر وزننده
وتح معناسنه در (الوتح) مدح وزننده مصدر اولور و بر کوبی ناچیز ایلمك یعنی پك ناچیز نسنه ویرمك معناسنه در
یقال وتح عطاءه یتح و تحا اذا جعله وتحاو بونده وعد کبی واودن آخرنده هاء عوضیله تحه دخی دینور (الایتاح) همزه نك
کسریله بو دخی وتح معناسنه در یقال اوتح عطاءه بمعنی وتحه و بر آدمك مالی آفت اصابتیله آزالمق معناسنه در یقال
اوتح فلان اذا قلّ ماله یعنی من اصابة الآفة و بر آدمی فوق الغایه رنج و مشقته اوغراتمق معناسنه در یقال اوتح
فلانا اذا اجهده و بلغ منه (الوتاحة) واوك فتحیله و (الوتوحة) واوك ضمیله و یرکی پك ناچیز اولمق معناسنه در یقال
اوتحه فوتح و تاحة و وتوحة من الباب الخامس ای کان قلیلا تافها (الوتحة) فتحاتله ذکر اولنان وتحك واحدیدر
شیء حقیر و ناچیزه دینور یقال ماغنی عنه وتحة ای شیئا (الوجاح) واوك حرکات ثلاثی و جیمله پرده یه دینور یقال
لیس دونه وجاح ای ستر (الموجح) معظم وزننده شول دری یه دینور که اصلا قیورمی و بورشغی اولمیوب اکچه
تخته سی کبی املس و هموار اوله و بغایت تفه لی صیق و محکم اولان بزه دینور و ملجأ معناسنه در مناوینك تقییدینه
کوره میمك ضمیله در که اسم مفعولدر الجاء و اضطرار اولنمش آدمه دینور نسخه لرك ضبطنه کوره فتحله در که اسم
مکاندر صغنه جق یره دینور و کرچه الجاء ماده سندن ملجأ اسم مکان دخی اولور لکن ابن اثیرك تقریرندن اسم
مفعول اولمق مستبادر (الوجیح) امیر وزننده بو دخی تفه لی محکم بزه دینور (الموجوح) آرقه سندن ردّ ایله
قپانمش قپویه دینور یقال باب موجوح ای مردود پس مأخذی اولان وجح قپوبی ارقه سندن اورتمك معناسنه اولمش
اولورکه وجاح مذکوردن مأخوذدر (الوجح) فتحتینله مغاره یه شبیه یره یعنی کسمه لکه دینور که یغموردن اورایه
التجا اولنور (الوجاح) سحاب وزننده یالچین قیایه دینور صفاء املس معناسنه و مرئی اولان شیئك ابتداء امرده نظره
تعلق ایدن یرینه دینور که ظهور معناسندن مأخوذدر و منه تقول لقیته ادنا وجاح و هو اوّل شیء یری (الایجاح)
همزه نك کسریله بر نسنه ظاهر و عیان اولمق معناسنه در یقال اوجح الشیء اذا ظهر و بدا و قویی قزان کمسه یالچین
قیایه وارنجه قازمق معناسنه در یقال اوجح الحفار اذا بلغ فی الحفر الوجاح و بول یاخود دفع طبیعی آدمی تقاضا
ایدوب صقشدرمق معناسنه در یقال اوجح البول زیدا اذا ضیق علیه و بر آدمی بر نسنه یه مضطرّ ایلمك معناسنه در
یقال اوجحه الیه اذا الجأه و بر یره پرده چکورمك معناسنه در یقال اوجح البیت اذا ستره ای ارخی علیه الستر (التوجیح)
تفعیل وزننده بو دخی ظاهر و عیان اولمق معناسنه در یقال وجّح الشیء اذا ظهر و بدا (الوحوحة) وعوعه وزننده
آوازی بوغوق و طوتقون اوله رق سسلنمك معناسنه در یقال وحوح الرجل وحوحة اذا صات بصوت فیه بحح و شدّت
بردن ال اوشومکله آغز ایله الی هاولمق معناسنه در یقال وحوح الرجل اذا نفخ فی یده من شدّة البرد * و انقولی
مرحومك وحوحه یی ابتدا اسم اوله رق بعده صوغوقدن شیشمك ایله ترجمه سی غریبه علی الغریبه در (الوحوح)
واولرك فتحیله جلد و چالاك و حدید النفس و ماضی الهمه عزوم و کارکذار آدمه دینور یقال هو وحوح ای منکمش

حديد النفس و قوىّ و زورمند آدمه دينور يقال رجل و حوح اى قوىّ و بلند آواز اولان كوپكه دينور و خفيف
و سبكمشرب آدمه دينور و قور مقابليدر يقال هو و حوح اى خفيف و بر قوشك اسميدر (الوحواح) سلسال
وزننده و حوح ايله اوج اوّلكى معنالرده مرادفدر (التوحوح) تزلزل وزننده قوش قسمى يمورطه سى اوزره
كمال رقت و محافظه سندن ناشى چلقنوب آورلمق معناسنه در يقال توحوح الظليم فوق البيض اذا رئمها و اظهر
ولوعه بها و ظليم دوه قوشنك اركگنه دينور خروسدن ماعدا قوشلرده نوبتله ارككلرى دخى يمورطه اوزره
ياتارلر (وح) واوك فتحى و حانك سكونيله صغر قسمنه مخصوص زجر و آزار اصواتندندر تركيده هوو تعبيرى
يرنده در ووحّ تشديد حايله قازيغه دينور و تد معناسنه و بر فقير آدم اسميدر و منه المثل * هو افقر من وحّ * اى منه
او من الوتد قازيغنده برك و بار و شاخى اولمامغله فقره مناسبدر و وح بر موضع آديدر (الايداح) همزه نك كسريله
مطلقا اقرار ايلمك على قول برامر باطلى اقرار ايتمك و على رأى كنديسنى قائد اولان كمسه يه ذلّ و انقياديني اقرار
ايلمك معناسنه در مثلا ضابط آدمنه انقياديني اقرار ايلمك كبى يقال اودح الرجل اذا اقرّ او بالباطل او بالذلّ و الانقياد
لمن يقوده و بر آدمه سرفرو قيلوب رام و منقاد اولمق معناسنه در يقال اودح له اذا اذعن و خضع و انقاد و حوضى
ترميم و اصلاح ايلمك معناسنه در يقال اودح الحوض اذا اصلحه و دوه طاولنوب خوشحال اولمق معناسنه در
يقال اودحت الابل اذا سمنت و حسنت حالها و قوچ قسمى قيونلره يوكورميوب طورمق معناسنه در يقال اودح
الكبش اذا توقّف و لم ينز (الودحة) فتحاتله و تحه وزننده و مراد فيدر كه شئ حقيره دينور تقول ما اغنى عنى
ودحة اى وتحة (الوذح) واوك و ذال معجمه نك فتحيله قيون قسمنك نجسندن و بولندن قويريغى تويلرينه ياپشوب
قوروبى قلان شيئه دينور كه چقلداق تعبير اولنور مفردى و ذحه در هاايله جمعى وذح در واوك ضميله بدنه و بدن كبى
و بوندن فعل تصريفيله و ذح مصدر اولور قيون چقلداق طوتمق معناسنه يقال و ذحت الشاة توذح و تيذح كوجل
يوجل و ييجل و ذحا من الباب الرابع اذا صارت ذات وذحة و وذح اويلقلرك ايچ طرفى برى برينه سورنمكله پشمك
معناسنه در يقال وذح الرجل اذا احترق باطن فخذيه (الوذح) مدح وزننده ذوح معناسنه در كه عنف و شدّتله
يوريوب كتمكدر يقال و ذح الرجل يذح و ذحا بمعنى ذاح (الوذاح) سحاب وزننده خاصّة شول روسبى و فاجره يه
دينوركه قول جنسلرينه اويار اوله قيون چقلداغى كبى يقال هى وذاح اى فاجرة تتبع العبيد (الوذحة) فتحاتله
ودحه وزننده و مرادفيدر تقول ما اغنى عنى وذحة اى ودحة (الاوذح) احمر وزننده لئيم و فرومايه يه دينور يقال عبد
اوذح اى لئيم (وذيح) زبير وزننده بشر تميمىّ نام شاعرك پدرى اسميدر (الوشاح) واوك ضمى و كسرى و شين معجمه ايله
نسوان عرب حلياتندن شول كردانلغه دينوركه انجودن و سائر جواهردن هرايكى دانه نك ارالغنه نوع آخردن بر
دانه توسيط ايده رك ايكى قورديزرلر و اول ايكى قورك بريسنى آخرى اوزره منضمّ و معطوف ايدرلر كذلك
وشاح شول حلى يه دينوركه برعريض ميشين پارهسنى انواع جواهر ايله ترصيع و تزيين ايدوب خاتونلر آنى حمائلى
طاقنورلر و واوى همزه يه ابدال ايله اشاح دخى ديرلر جمعى وشح كلور ضمتينله و اوشحه كلور و وشائح كلور و كنايه
طريقيله اينجه بللو خاتونه غرثى الوشاح اطلاق ايدرلر يقال هى غرثى الوشاح اى هيفاء و غرثى آج خاتونه دينور
(التوشح) تفعل وزننده و (الاتشاح) افتعال وزننده كه واو تايه قلب اولنمشدر خاتون وشاح طاقنمق
معناسنه در يقال توشحت المرأة و اتشحت اذا تلبست الوشاح و قلج قوشانمق معناسنه مستعملدر يقال توشح
بسيفه اذا تقلد و يقال توشح بثوبه * مؤلف توشح ثوبى تبيين ايلامشدر مطرزى بيانه كوره آندن عبارتدركه
ثوبى وشاح كبى صاغ قولتوغندن آلوب صول اوموزينك اوزرينه القا ايدرلر محرم احرامى اويلجه ايتديكى كبى
و قصارلر بزى اويلجه صارديغى كبى (التوشيح) تفعيل وزننده خاتونه وشاحه طاقمق معناسنه در تقول وشحتها اى
قلدتها (الوشاح) كتاب وزننده شيبان النهدى نام كمسه نك قلجى اسميدر (ذو الوشاح) عمر بن الخطاب رضى الله عنه
حضرتلرينك قلجى اسميدر و بنوسوم بن عدىّ جماعتندن برينك لقبيدر (الوشاحه) كتابه وزننده قلجه اطلاق
اولنور (واشح) ازد قبيله سندن بر بطندر (وشحى) سكرى وزننده بنى عمرو بن كلاب يوردنده بر صودر (الوشحاء)
حمراء وزننده شول سياه ديشى كچى يه دينوركه پهلوسنده حمائل طرزى بياضلق اوله (الوضح) واوك و ضاد
معجمه نك فتحيله صباح برينك و آيك آيدنلغنه دينور يقال جاء فى وضح الصبح اى فى بياضه و يقال ركبت فى وضح
القمر اى فى ضوئه * شارح ديركه كاهجه مطلقا ضوء و بياض مراد اولور و مصباحك بيانه كوره بو معنالرده باب
رابعدن مصدر دخى اولور انتهى و وضح برص ديدكلرى عارضه يه ده اطلاق اولنوركه ابرشلق تعبير اولنور بشره ده
پول پول حادث اولان بياضلقدر و بعض آتك جبهه سنده اولان غرّه يه اطلاق اولنوركه صباح الخير تعبير اولنان

بیاضلقدر ترکیده صقر تعبیر اولنور کذلك بعض آتك ایاقلرنده سکیل تعبیر اولنان آقلغه اطلاق اولنور تحجیل معناسنه
و وضح بنی عمرو بن کلاب یوردکده برصو آدیدر و پیر لکدن صاچ و صقاله عارض اولان آقلغه اطلاق اولنور شیب
معناسنه و مغشوش اولمیان درهم صحیحه اطلاق اولنور و آچق ایشلك یوله اطلاق اولنور و سوده اطلاق اولنور و بر نوع
نسوان زینتنك اسمیدر که صافی کومشدن دوزیلور جمعنده اوضاح دینور و وضح خلخاله ده اطلاق اولنور و بر مقدارجه
خرده چاره اطلاق اولنور نته که لمعه لفظی دخی بونده استعمال اولنور (الوضوح) قعود وزننده و (الضحة) عده
وزننده و (الضحة) ضادك فتحیله برنسنه روشن و عیان اولمق معناسنه در یقال وضح الامر یضح وضوحا وضحة
و ضحة اذا بدا وظهر وانکشف فهو واضح و وضاح (الواضح) آندن اسم فاعلدر روشن و عیان اولان شیئه دینور
و آجل دوه یه اطلاق اولنور که پك بیاض اولمیه (الوضاح) مبالغه اسم فاعلدر پك روشن و عیان اولان شیئه دینور
و بشره سی بیاض خوب سیما آدمه اطلاق اولنور و کوندزه اطلاق اولنور نهار معناسنه و وضاح جذیمة الابرش
نام کسه نك لقبیدر وجودنده برص اولدیغیچون و بر بری الاصل بر کسه نك لقبیدر که بنو امیه موالیسندن ایدی
و ضاحیه نام قریه اکا منسوبدر (عظم وضاح) عینك فتحیله اطفال عربه مخصوص بر اویوندر چوجقلك بری
النه بر بیاض کمیك آلوب کیجه قرا کولغنده علی العمیاء بر طرفه آتار سائرلری هر طرفه پراکنده اولوب جست وجو
ایدرلر بولان چوجق سائرلره غالب اولور و اول کمیکی آرارکن عظم وضاح ضحن اللیلة ولا تضحن بعدها دیو
فریاد ایدرلر (بکر الوضاح) صباح نمازینه اطلاق اولنور نته که ثنی دهمان یتسو نمازینه اطلاق اولنور (الاستیضاح)
ایراقده کی نسنه یی کوره بیلورمیم دیو الی کوز اوزره قویوب باقق معناسنه در یقال استوضح الشیء اذا وضع یده
علی عینیه لینظر هل یراه * مؤلف مسامحه ایله تفسیر ایلمشدر و برکسه دن برمبهم نسنه یی ایضاح و عیان ایلمکی ایستمك
معناسنه در یقال استوضح فلانا امرا اذا سأله ان یوضحه له (المتوضح) اسم فاعل بنیه سیله اصلا اختفا ایلیوب
دائما آشکاره کزن آدمه دینور و یولك آچغنده یعنی اورتاسنده کیدوب بر یره قویتولمز اولان آدمه دینور و پك بیاض
اولمیان آجل دوه یه دینور و اکا متوضح الاقراب دخی دیرلر (الواضحة) شول دیشلره اطلاق اولنور که ضحك
حالنده عیان و مرئی اوله ومنه یقال ما ترك الله له واضحة ای سنا او اسنانا تبدو عند الضحك (توضح) ایضاحدن
مضارع معلوم بنیه سیله امرء نام موضعله اسود العین نام قوم تپه بیننده برموضع آدیدر (الوضحة) فتحاتله دیشی
اشکه دینور اتان کبی (الموضحة) اسم فاعل بنیه سیله شول باش یاریغنه اطلاق اولنور که باش کمیکنك وضحی یعنی
بیاضنی اظهار ایلیه که کمیکه قدر تأثیر ایلمش اولور * شارحك بیاننه کوره بونده قصاص ترتب ایدر و شارحك بیاننه
کوره باش یاریغی اون بر مرتبه در (۱) حارصه در که پرتیلوب قان چیقمیه (۲) دامعه در که قان چیقه اما سیلان ایلمیه
(۳) دامیه در که قان سیلان ایلیه (٤) متلاحمه در که دریدن صکره ات دخی یاریله (٥) باضعه در که انجق دریسی پرتلمش
اوله (٦) موضحه در که کمیکه دك یاریله (۷) ملطاء در که قصری دخی جائزدر دری و اتی تمام پرتیله لکن جلد رقیق
پرتلمیه که اکا سمحاق دینور (۸) هاشمه در که کمیك دخی قیریله (۹) منقله در که کمیك یرندن اوینامش اوله (۱۰) آمه در که
کمیکدن ایچرو اولان جلدکه ام الدماغدر اکا قدر یاریله (۱۱) دامغه در که دماغه دك اول دری دخی یاریله بونلرك کتب
فقهیه ده احکام مخصوصه لری واردر (الاواضح) همزه نك فتحیله ایام بیضه اطلاق اولنور که هر آیك اون اوچ و اون
درت و اون بشنجی کیجه لریدر و بونك اصلی وواضح ایدی واو همزه یه منقلب اولمشدر مفردی واضحه در قال فی النهایة
امر النبی علیه السلام بصیام الاواضح ای ایام اللیالی الاواضح وهی البیض (الوضیحة) سفینه وزننده دوه و قیون
قسمنه دینور که نعم دخی دینور مؤلفه کوره نعم دوه و قیون قسمنه یاخود خاصة دوه یه دینور لکن زمخشری یه کوره دوه
و صغر و قیون و کچی یه اطلاق اولنور و وضیحه نك جمعی وضائح کلور (الوضح) مدح وزننده کبه حیوانك حملی ظاهر
اولمغله ممه لرینك باشلری قرارروب سود دلنمکه باشلمق معناسنه در یقال وضحت الابل باللبن وضحا اذا المعت (الوطح)
سطح وزننده شول چرك و چامور و چقلداق مقوله سنه دینور که قیون و کچی مقوله سنك بقنه قلرینه و یرتجی قوشلرك
پنجه سنه قصیلمش اوله امهات سائره ده بو فتحتینله مضبوطدر و وطح مصدر اولور برکسه یی ایکی ال ایله زور و عنف
ایده رك اوته قاقوب یتی و یرمك معناسنه یقال وطحه یطحه وطحا من الباب الثالث اذا دفعه بیدیه عنیفا (التواطح)
تفاعل وزننده بری برینه شر کیر اولمق و اویوب اولاشمق یاخود مقاتله ایلمك معناسنه در یقال تواطح القوم اذا تداولوا
الشر بینهم او تقاتلوا و دوه لر حوض اوزره صقشمق معناسنه در یقال تواطحت الابل الحوض اذا ازدحمت علیه
(الوطیح) شریف وزننده قلاع خیبردن بر قلعه آدیدر (الوقاحة) قافله فصاحه وزننده و (الوقوحه) واوك ضمیله
(و القحة) قافك کسریله و (القحة) قافك فتحیله و (الوقح) وعد وزننده برنسنه پك و محکم و متین اولمق معناسنه در یقال

مطلب

وقح الحافر ووقح ووقح وقاحة ووقوحة ووقحة وقحة ووقحا من الباب الخامس والرابع والثاني اذا اصلب وبر كيمسه ادبسز كستاخ وبی حيا اولمق معناسنه استعمال اولنور كه قاتی يوزلو لكدر يقال وقح الرجل اذا قلّ حياؤه (الواقح) اسم فاعلدر پك ومحكم شيئه دينور وبو ماده اكثری حافرده استعمال اولنور يقال حافر واقح ای صلب (الاستيقاح) و(الاقاحة) افاده وزننده بونلرده برنسنه صلب ومتين اولمق معناسنه در يقال استوقح الحافر واوقح بمعنی وقح (الموقّح) معظم وزننده شول آدمه اطلاق اولنور كه فتی چوق حوادث شديده كورمكله پخته وكار آزموده اولوب امور واحوالده استحكام پيدا ايلمش اوله يقال رجل موقّح ای مجرّب وفی الاساس كدّته البلايا حتی استحكم (الوقاح) سحاب وزننده صلابتلو پك شيئه دينور يقال حافر وقاح ای صلب جمعی وقح كلور واولك ضميله بو معنادندر كه عربلر اصلا ركوبدن فاتر اولميوب طيانقان اولان فارسه وقاح الذنب اطلاق ايدرلر كه قويريغی محكم ديمكدر يقال رجل وقاح الذنب ای صبور علی الركوب (التوقيح) تفعيل وزننده حوضی كرپچلر ايله وطاشلر ايله اقتضا ايدن يرلرينی ترميم واصلاح ايلمك معناسنه دركه صلابت معناسندندر يقال وقّح الحوض اذا اصلحه بالمدر والصفايح وطوارلك طرنغنی ارنمش ايچ ياغيله كركی كبی ياغليوب پكشديرمك معناسنه در يقال وقّح الحافر اذا اصلبه بالشحم المذاب (الوكح) واولك فتحی وكافك سكونيله برنسنه يی طبانله كركی كبی چكنمك معناسنه در يقال وكح الشیٔ برجله وكحا من الباب الثانی اذا وطئه وطأ شديدا (الوكح) ضمتينله ايری پليچلره دينور فراخ غليننه معناسنه (الاستيكاح) قوش ياوريلری اريلشمك معناسنه در يقال استوكحت الفراخ اذا استغلظت * شارحك بيانته كوره وكح كلمه سی نسبت اوزره واكحك ياخود وكوحك جمعيدر واستيكاح مسئول اولان شيئه بخل وامساك ايلمك معناسنه دركه غلظتدن نشئت ايدر يقال سأله فاستوكح ای امسك ولم يعط (الاوكح) احمر وزننده طاشه وطپراغه اطلاق اولنور (الايكاح) همزه نك كسريله يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه در يقال اوكح الرجل اذا اعيا وطپراغی طاشه وارنجه قدر قازمق معناسنه در يقال اوكح فی حفره ای بلغ الحجر وعطيه يی كسمك معناسنه در يقال اوكح العطية اذا قطعها وبر ايشدن فراغت ايدوب كيرو چكيلمك معناسنه در يقال اوكح عن الامر اذا كفّ عنه (الولح) واولك فتحی ولامك سكونيله دابّه يه طاقتندن ازيد يوك يوكلمك معناسنه در يقال ولح البعير يلحه ولحا ولحة من الباب الثانی اذا حمله ما لا يطيق (الوليحة) سفينه وزننده غراره دينوركه قيلدن اوريلور ظرف معروفدر وچوله دينوركه آت صرتنه آتيلور جل معناسنه جمع جنسی وليح وجمع بنيدسی ولايح در (الوتّاح) كتان وزننده خاتون فرجنك يارينه دينور (الوحمة) لحمه وزننده بدنده كونش تأثيرندن حادث اولان اثره دينور كونش يانغی اوله جقدر (المواتحة) مفاعله وزننده برينه اويمق معناسنه در يقال واتحه مواتحة اذا وافقه (ويح) واولك فتحی ويانك سكونيله كلمهٔ رحم وشفقتدر وای ويازيق وحيف ديمكدر كه بر آدمك حالنه آجيوب رحم ورقّت ايتدكده سويلنور يقال ويح لزيد بالرفع وويحا لزيد بالنصب رفع صورتنده ويح مبتدا مابعدنده اولان ظرف خبريدر ومسوّغ ابتداء تنويندن يا تنكيردن منفهم اولان تعظيم ارادهسيدر ياخود بو مقوله كلمات امثال قبيلندن اولمغله جهت تركيبی مقطوع النظردر ياخود دعا مقامنه قائمدر ياخود تعجب معناسنی متضمندر ونصبی صورتی اضمار فعله مبنيدر تقدير كلام كويا كه حكايه طريقيله الزمه الله ويحا ديمك اولور ويقال ويح زيد وويحه بونلر نصب واضافتله درينه اضمار فعل ايله منصوبدر ويقال ويحما زيد بالحاق تمّة ماعند البعض اصلی وی كلمه سيدر كه اداة تعجبدر كاهی حايه موصول اولوب ويح دينوركه رحم وشفقت محلنده ايراد اولنور وكاهی لامه موصول اولوب ويل دينوركه كلمهٔ عذاب اولور وكاهی باء موحده يه متصل اولوب ويب دينوركه ويل معناسنه در وتعجب ايچون اولور وكاهی سينه متصل اولوب ويس دينوركه كلمهٔ رأفتدر * شارح ديركه هايه وخاء معجمه يه ده موصول اولور * تته كه مؤلف ويخ ماده سنده ذكر ايلمشدر

فصل الياء

(يوح ويوحی) يانك ضمی وثانيده الفك قصريله كونشك اسملرندندر يقال جعلك الله اعمر من نوح وانور من يوح ای شمس

باب الخاء المعجمة

فصل الهمزة

(التأبيخ) توبيخ وزننده ومرادفيدركه لوم وسرزنش ايلمك معناسنه در يقال ابّخه تأبيخا ای وبّخه وعذله * شارحك بيانی وزره همزه واودن مبدله در (الاخيخة) سفينه وزننده اون وصافی ياغله ياخود زيتون ياغيله ترتيب ولنان طورنجه بولامج اسميدركه بوزه كبی ايچيلور (اخّ) همزه نك فتحی وخانك تشديديله كلمهٔ تكرّه وتأوّهدركه آه ديمكدر غيظدن ياحزندن ناشی سويلنور يقال ضربه واوجعه فقال اخ پس بواصواتدن اولور وآه معرّبی اولمق اغلبدر زمخشری مقدمة الادبده * چنين م ن * عبارتيله تفسير ايلمشدركه شويله ايله ديمكدر مثلا بر كمسه دن بر نامعقول حركت صدور ايتدكده [illegible] ايچون بويله ايتدك نيچون ايده يورسن مقامنده كذلك بر ماده دن اظهار حزن ايلدكده سويلنور

فصل الياء
باب الخاء المعجمة
فصل الهمزة

لسانمزده آخ تعبیراولنور همزه نك مدیله مثلا آخ آدم نیچون سوز دکلمزسن دینور واخّ همزه نك فتحی وکسریله بحسه
دینور قذر معناسنه واخّ کلمه سندن مخفف اولورکه برادره دینور ﴿اخ﴾ همزه نك کسری وخانك سکونیله دوه‌یی
چوکرمك ایچون تفوّه اولنان صوتدن حکایه‌در وکخ معناسنه‌درکه الکدن براق دیمکدر اطرح معناسنه وبوایکیده بعضا
همزه‌لری مفتوح اولور وبونلر اصواتندر ﴿اخّا﴾ همزه نك ضمی وخانك تشدیدیله بصره‌ده برموضعدرکه نیچه نهر
وقرایی مشتملدر ﴿الارخ﴾ همزه نك فتحی وراءنك سکونیله و﴿التأریخ﴾ تفعیل وزننده و﴿المؤارخة﴾ مفاعله وزننده
کتابت مقوله‌سی عمله تعیین وقت ایلمك معناسنه‌در یقال ارخ الکاتب الکتاب ارخا من الباب الاول وارّخه تأریخا
وآرخه مؤارخة اذا وقّته ﴿الارخة﴾ جرعه وزننده آندن اسمدر تعیین اولنان وقته دینور حالا لسانمزده تاریخ تعبیر
ایتدیکمزدر تاریخ ایسه مصدر اولان تأریخدن محرّفدر * اشبو ماده مؤلفك اطلاقنه کوره عربی صرف اولور بعضیلر
اختلاف ایلمشلردر بعضلر مسودۀ دفتردیوان اسمی اولان تاریك فارسیدن معرّبدر دیدیلر هله ماه روزه‌دن مورّخ کلمه‌سی
معرّبدر دینلر غرابت ایلمشدر قالدیکه ابتدا وضع تاریخ فاروق اعظم رضی الله عنه امریله اولمشدرکه امام علی دلالت
ایلمشدر درّة الغوّاصده ومصباحده مثبت اولان دررکرانمایه‌دندرکه بیان تاریخی عربلر لیالیدن اعتبار ایدرلر زیرا
امّی اولدقلری حسبیله تعیین ایّامده حساب بیلمدکلرندن ناشی هلالك ظهورینه تمسك ایدرلر هلال ایسه کیجه ظهور ایدر
بوجهتدن لیل عندلرنده نهاره سابقدر وتاریخ کتابی تعیینده مثلا لعشرین خلت من الشهر الفلانیّ ولخمس وعشرین
خلون عنوانلرنده تحریر ایلمك اوهامدندر صواب اولان ابتدای ماهدن نصفنه قدر خلت وخلون عنوانیله ونصف
ثانیده بقیت وبقین عبارتیله رسم اولنمقدر ونفایسدندرکه مثلا کتابت ایچون تاریخ وضع ایلسه‌لر ازجمله ماه رجبك
اوّل کوننده وضع ایتسه‌لر کتبت فی غرّة رجب وایکنجی کونده کتبت للیلتین خلت من رجب واوچنجی کونده
لثلاث لیال خلون دیمك لازمدر تااونجیده لعشر لیال خلون دیوب بعده لاحدی عشر لیلة خلت من رجب دیمك
کرکدر تااون بشنجیده لخمسة عشر لیال بقین ویکرمنجیده لعشر لیال بقین کذلك لخمس لیال بقین وللیلتین بقیتا ولیلة
بقیت دیمك کرکدر واکر شهردن مثلا ایکی ساعت باقی قالدقده کتابت تمام اولسه فی عقب شهر فلان دینور عینك فتحی
وقافك سکونیله اکر تمام شهرده ختام بولورسه فی عقب شهر دینور کتف وزننده یاخود فی عقبان شهر دینور غضبان
وزننده خذها وکن من الشاکرین ﴿الارخ﴾ همزه نك فتحی وکسری وراءنك سکونیله ارکك صغره دینور کاو نر
معناسنه ﴿ارخ﴾ فتحتینله اجأ نام جبل قربنده برموضع آدیدر ﴿الارخیّ﴾ همزه نك ضمی ویانك تشدیدیله کنج صغره
دینورکه طانه تعبیر اولنور ﴿الاراخ﴾ کتاب وزننده عندالبعض یبان اوکوزینه دینور ارخ مفردیدر همزه نك فتحیله
﴿الارخیة﴾ کردیّه وزننده صغن یاوریسنه دینور ﴿الازخ﴾ همزه نك فتحی وزای معجمه نك سکونیله ارخ لفظنده لغتدرکه
ارکك اوکوزه دینور ﴿اضاخ﴾ ضاد معجمه ایله غراب وزننده برموضع آدیدر بقعه اعتباریله مؤنث دخی اولور ﴿الافخ﴾
همزه نك فتحی وفانك سکونیله برآدمك یافوخنه اورمق معناسنه‌در یقال افخه افخا من الباب الاول اذا ضرب یافوخه
﴿الیافوخ﴾ یاقوت وزننده باشك مقدمیله مؤخرینك کمیکاری قاوشدیغی یره دینورکه کوچك چوجقلرك یومشق
اولمغله حرکت ایدر ترکیده بنقلده‌یق وایمك تعبیر اولنور جمعی یوافیخ کلور یقال ضرب یافوخه وهو حیث التقی عظم
مقدّم رأسه ومؤخره بوصورتده اصلی یفخ یعنی فاءالفعلی یا اولمغله وزنی یفعول اولور پس موضع ذکری یاء فصلی
اولورجوهری وهمنه مبنی بوراده رسم ایلمشدر * شارح دیرکه وزنك یفعول وفاعول اولمسی مختلف اولمغله جوهری
وهمدن سالمدر انتهی ویافوخ اللیل کیجه نك معظمنه یعنی تمام حکم ظلمتی افراغ ایلدیکی وقته اطلاق اولنور وسطی
کرته‌سنه طوغریدر تقول سرینا یافوخ اللیل ای فی معظمه * مؤلف باشك اوکیله اکسه کمیکارینك قاوشدیغی‌یر اعتباریله
معظم لیلده استعمال ایلمشدر واساسده ضرب یافوخ اللیل اذا سری فی اوّله عبارتیله مرسوم اولمغله اول مطلقا باشی
علاقه ایلمشدر پس وانقولینك کیجه اوزوننه دخی دینور قولی قاصردر ﴿الایتلاخ﴾ افتعال وزننده برنسنه شوریده
وقارش مورش اولمق معناسنه‌در یقال ایتلخ الامر علیهم اذا اختلط وچایرلرپك چوغالوب اوزامق معناسنه‌در یقال
ایتلخ العشب اذا عظم وطال * مؤلف واوفصلنده ولخ کلمه‌سنی التفاف عشب ایله تفسیر ایلمکله ایتلاخ آندن مأخوذ اولمق
اغلبدر واختلاط معناسنه التفاف ملایمدر وایتلاخ قارنده ریح بری اوته دپرنمك معناسنه‌درکه اختلاطی مستلزمدر
یقال ایتلخ مافی البطن اذا تحرّك * قال الشارح وسمع له قراقر وسود آکشیمك معناسنه‌در یقال ایتلخ اللبن اذا حمض
﴿التأوّخ﴾ تفعل وزننده قصد وآهنك ایلمك معناسنه‌در یقال تأوّخه اذا قصده ﴿ایخ﴾ همزه نك کسر ومدّی
وخانك کسر اوزره بناسیله اخ لفظی کبی دوه قسمنی چوکرتمکه مخصوص صوتدر ﴿فصل الباء﴾ ﴿بخ﴾
بانك فتحی وخانك جرّیله اصواتندر برنسنه‌یی استعظام محلنده سویلنور مثلا بوایش پك عظیم اولدی وعظیمدر

مطلب

فصل الباء

دیه جك یرده بخ دیرلر عظم وفخم محلنده در كه استجابی متضمندر وكاه اولور كه مبالغه ایچون تكرار ایدوب بخ بخ دیرلر اوّل كسر و تنوینله و ثانی سكوناه در و مفردنده قلیلا سكونله تلفظ اولنور و بخ دینور كسرایله و بخ دینور جرایله و بخ دینور ضم وتنوینله و بخ بخ دینور ایكیسیده ساكن اولەرق (بخّ بخّ) تشدید و جرایله مكررا رضا واعجاب محلنده یعنی پك قبول و استحسان مقامنده استعمال اولنور یاخود مدح و فخر محلنده سویلنور فارسیده خوشاخوشا ونیكانیكا وزهی زهی ایله ادا ایدرلر ولسانمزده په په دینوركه اندن محرّفدر * شارح دیركه كاه اولوركه مبالغةوصف ایدرلر كماقال العجاج * فی حسب بخّ وعزّ اقعسا * كمایقال رجل اقّة لمن یتاقّف به وبوندن بخبخة تصرّفیله برنسنه یی استحسان موقعنده بخ بخ دیمك معناسنه استعمال ایدرلر تقول بخبخت فلانا اذا قلت له بخ بخ انتهی (التبخبخ) تزلزل وزننده هوانك اسیلكی سكون وآرام بولمق معناسنه در یقال تبخبخ الحرّ اذا سكن وقیون وكچی قسمی اولدقلری یرده قرار ایلك معناسـنه در یقال تبخبخت الغنم اذاسكنت حیث كانت (البخبخة) زلزله وزننده دوه اسریوب كوكرەمك معناسنه دركه آوازینی حكایه ایلكدر یقال بخبخ البعیراذا هدر واویله اسیلكنی صاوشدیروب سرینلتمك معناسنه دركه اول وقتده یوله كتمیوب سرینلكه قدر تحمل ایلكدن عبارتدر یقال بخبخ الرجل اذا ابرد من الظهیرة وبدنه هزال كلكله پك آریقلقدن اتلری چتردامق معناسنه در یقال بخبخ لحمه اذا صار یسمع له صوت من هزال بعد سمن واویوركن بخ بخ دیو موشلدامق معناسنه در یقال بخبخ فی النوم اذا غطّ (البخّ) بانك فتحی و خانك تشدیدیله آدمك دارغنلغی كچمك معناسنه در یقال بخّ الرجل اذا سكن من غضبه واویقوده موشلدامق معناسنه در یقال بخّ فی النوم اذا غط وبخ وصف اولور سریّ و ذیشان اولان آدمه دینور یقال رجل بخّ ای سریّ (المبخبخة) اسم مفعول بنیه سیله اچریلری كنكیش اولان قارنلو دوەلره دینور یقال ابل مبخبخة ای عظیمه الاجواف (البخی) بانك فتحی وخانك تخفیفی وقلیلا تشدیدیله شول اقچه یه دینوركه آنده بخ لفظی مرسوم اوله نته كه مع كلمه سی منقوش اولانه معمعیّ دینور یقال درهم بخیّ ای كتب علیه بخ * شارح دیركه كرچه معمعی یه قیاسـله بخبخی دینمك لازم ایدی لكن خاء حرفی لساننده ثقیل اولمغله افراده قصر ایلدیلر * مترجم دیركه خلاصة الفتاواده ومغربده مشروح اولدیغی اوزره درهم بخیّ صاربی اولان بخ نام امیره یاخود كلمهٔ استجاده واستحسان اولان بخ لفظنه منسوب اوله یاخود پك صافی وجید اولدیغندن هركورن بخ بخ دیر اوله (البدیخ) داله امیروزننده عظیم الشان آدمه دینور جمعی بدخاء كاور یقال هو بدیخ ای العظیم الشان (البدخ) بانك فتحی و دالك سكونیله و (البداخة) كرامه وزننده عظیم الشان اولمق معناسنه در یقال بدخ الرجل وبدخ وبدخ بدخا وبداخة من الباب الثالث والرابع والخامس اذا كان بدیخا (التبدخ) تفعل وزننده بیوكلنمك واولولنمق معناسنه در یقال تبدّخ الرجل اذاتعظم وتكبر (البیدخة) بانك فتحیله اتنه طلو طقناز خاتونه دینور یقال امرأة بیدخة ای تارّة (بیدخ) بیدق وزننده بر خاتون آدیدر (البذخ) بانك و ذال معجمه نك فتحیله تكبرلك ایلك معناسنه در اصل بذخ علوّ و رفعت معناسنه موضوع اولمغله معنای مزبور آندن مأخوذدر یقال بذخ الرجل بذخا من الباب الرابع اذاتكبر ویوكسلك معناسنه در یقال بذخ الشیٔ اذا علا (التبذّخ) تفعل وزننده بذخ معناسـنه در (الباذخ) عالی معناسـنه در یقال جبل وشرف باذخ ای عال جمعی بواذخ كلور فوارس كبی یقال جبال بواذخ ای شواخ (البیذخ) بیدق وزننده تنومند خاتونه دینور یقـال امرأة بیذخ ای بادنة وبیذخ برمعروف خرمالق آدیدر (بذخ) فتحتینله و (بذخ) كسرتینله بخ معناسنه دركه ذكراولندی (البذخ) بانك كسریله و (البذخ) كتف وزننده و (البذّاخ) كتّان وزننده آغزندن طغارجغی چیقارەرق اسریوب كوكرەین دوەیه دینور یقال بعیربذخ وبذخ وبذّاخ ای هدّار مخرج لشقشقته (البذاخیّ) غرابیّ وزننده عظیم اولان شیئه دینور یقـال شیٔ ورجل بذاخیّ ای عظیم (البذلخة) دحرجه وزنـنده و (البذلاخ) دحراج وزننده فعله چیقارمیه جغی سوزلك معناسنه دركه لاف وكذافله وعدبی انجاز ایلكدن عبارتدر یقال بذلخ الرجل بذلخة وبذلاخا اذاقال ولم یفعل (المبذلخ) اسم فاعل بنیه سـیله و (البذلاخ) بانك كسریله لافزن كسه یه دینور یقال رجل مبذلخ وبذلاخ اذا كان یقول ولا یفعل (البربخ) بای موحده ایله فرفخ وزننده صویك منفذ ومجراسنه دینوركه صو یولی اوله جقدر وصو یولنه دوشه دكاری كنكه وكنكلر ایله دوشنمش كاریزه دینور مفردی بربخه در وبربخ برموضع آدیدر (البرخ) بانك فتحی و رانك سكونیله نماء و بركت وفضل وزیادت معناسنه در و رخیص اولان نرخ وسعره دینور یقال كیف اسعارهم فیقال برخ ای رخیص * شارح دیركه ابن دریددن بونك اصلی عبرانی یاخود سریانی اولدیغی منقولدر انتهی وبرخ قهر وغلبه معناسنه در یقال برخه برخا من الباب الثانی اذاقهره وبركسه نك بیوینی كذلك بلنی شكست ایتمك معناسنه در یقال برخ عنقه اوظهره اذادقه وقلجله بر آدمه اوروب اتنك برمقدارینی كسدرمك معناسنه در

(یقال)

يقال برخه اذا قطع بعض لحمه بالسيف (البريخ) اميروزننده بلى قيرلمش مكسور الظهر معناسنه در (التبريخ) تفعيل
وزننده خضوع و مسكنت ايلمك معناسنه دريقال برّخ الرجل الى فلان اذا خضع (البرزخ) بانك و زاى معجمه نك فتحيله
ايكى نسنه اراسنده حاجز و حائل اولان فاصله و حجابه دينور بو مناسبتله وقت موتدن قيامته قدر يعنى دنياو آخرت بيننده
اولان عالمه اطلاق اولنور و برزخ لفظنك جمعى برازخ كلور * شارحك بيانه كوره برزن فارسى معرّبيدر كه كوچه
و طريق و اسع معنالرينه در و برازخ الايمان اوّل ايمانله آخرى مابينى ياخود شك ايله يقين بيننده عبارتدر * مؤلف
بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر قال فى النهاية و منه حديث عبد الله و قد سئل عن الرجل يجد الوسوسة فقال
❊ تلك برازخ الايمان ❊ يريد بين اوّله و آخره فاوّله الايمان بالله و رسوله و ادناه يعنى آخره اماطة الاذى عن الطريق
او اراد مابين الشك و اليقين (البزخ) بانك و زاى معجمه نك فتحيله كوكس چيقوب ارقه داخل اولمق و جهيله قنبور
اولمق معناسنه در يقال بزخ الرجل بزخا من الباب الرابع اذا خرج صدره و دخل ظهره (الابزخ) آندن صفتدر
مؤنثنده بزخاء دينور احدب و حدباء كبى و بزخاء عوف بن كاهل الاسلمىّ فرسنك اسميدر (التبزيخ) تفعيل وزننده
بركسه يه خضوع و سرفرو قلمق معناسنه دركه معناى مزبوردن متصرّفدر يقال بزّخ له اذا استخذى (التبازخ) تفاعل
وزننده برنسنه دن قيچنليوب كيرو لنمك معناسنه در يقال تبازخ عن الامر اذا تقاعس و بركسه نك صغريسى طشره يه
طوغرى چيقق و طومالج اولمق معناسنه در يقال تبازخت المرأة اذا خرجت عجيزتها (بزاخه) بانك ضميله
برموضع آديدر كه آنده صدّيق اكبر حضرتلرينك بروقعه لرى اولمشدر يعنى زمان خلافتلرنده تنبى ايدن طليحة بن
خويلد ايله اهل اسلام ميانده برجنك عظيم واقع اولمشدر خالد بن الوليد سرعسكر ايدى اهل اسلام غالب
اولوب بعده طليحه زمان فاروقيده شرفياب اسلام اولمشدر (البزخ) بانك فتحى و زانك سكونيله جرف
معناسنه دركه برنسنه يى كورومك و سپورى آلوب كوتورمكدن عبارتدر * شارح مناوى ديركه بزخ محيط ابن
عبادده جزف ايله مقيددركه برنسنه يى بلاوزن و كيل و حساب كيفما اتفق اخذ ايلمكدن عبارتدر هرحالده مصدر در
يقال بزخ الشىء بزخا من الباب الثانى اذا جرفه او جزفه (البزمخة) دحرجه وزننده كبر ايلمك معناسنه در يقال
بزمخ الرجل اذا تكبر (البطيخ) بانك كسرى و طانك تشديديله قاون تعبير اولنان فاكهه يه دينوركه هوايه
اوزاميوب يريوزينه منبسط اولان سبزوات جمله سندندر مفردى بطيخه در و بوقرپوزه دخى شامل اولوب فرق
ايچون قرپوزه بطيخ شامى و بطيخ هندى اطلاق ايدرلر اصل عربيده قرپوزه فجّ دينورنته كه بيان اولندى * مصباحك
بيانه كوره بانك فتحى عاميه در زيرا اوزان عربيده فعل يوقدر و اهل حجاز طانى تقديميله طبيخ ديرلر و بطيخ
اسمادندر محمد بن ابى بكر بن بطيخ شامىّ الاصل و محدثيندندر آنك اصحابندن حديث اخذ و روايت ايتمشدرز
(المبطخة) ميمك و طانك فتحيله و طانك ضميله جائزدر قاون بستانه دينوركه قاونلق تعبير اولنور پس طانك ضميله
مقبره كبى اولور (الابطاخ) همزه نك كسريله برآدمك قاونى كثير اولمق معناسنه در يقال ابطخ القوم اذا كثر عندهم
البطيخ (البطخ) بانك فتحى و طانك سكونيله يلامق معناسنه در يقال بطخ الشىء بطخا من الباب الاول اذا لعقه (الباطخ)
آندن اسم فاعلدر بوندندركه عربلر حق و عاجز آدمه باطخ الماء اطلاق ايدرلر صوقسمى يلانمق شانندن اولان
نسنه لردن اولديغيچون (البطاخىّ) غرابىّ وزننده ايرى جثه لو يومرى آدمه اطلاق اولنور بطخدن متصرّفدر
يقال رجل بطاخىّ اى ضخم (البطخة) فرحه وزننده يومرى جثه لو ايرى جماعته اطلاق اولنور انسان اولسون
حيوان اولسون يقال ابل و رجال بطخة اى ضخام (البلخ) فتحتينله بيوكلنمك معناسنه در يقال بلخ الرجل بلخا
من الباب الرابع اذا تكبر (التبلخ) تفعل وزننده بلخ معناسنه در يقال تبلخ بمعنى بلخ (البلخ) بانك كسرى و فتحيله كه
جلف و صعب كبى صفتلردر خودبين و متكبر يادكاره دينور (البلخ) بانك فتحيله شجر سنديان اسميدركه بلوط اغاجى
نوعندندر عربستان ميشه سى و بعض دياره تحريفله زندكان اغاجى تعبير ايدرلر و بلخ اوزونلق طول معناسنه در
يقال فى قامته بلخ اى طول و بلخ ديار شرقيده بربلدهٔ معروفه آديدر (البلاخ) غراب وزننده بودخى شجر سنديانه
دينور (البلخ) بانك ضميله بليخ لفظنك جمعيدركه جزيرهٔ ابن عمرده جارى برنهرك آديدر و اكا بلخ دخى ديرلر ضمتينله
و اباليخ و بليخات و بلايخ دخى ديرلركه جمله سى جمع بنيه سيله در انهار كثيره انصبابيله عظيم اولديغنه مبنى اطلاق
اولنمشدر (البلخاء) حمراء وزننده بون خاتونه دينور بلهاء كبى يقال امرأة بلخاء اى حمقاء (البلاخ) بانك كسريله
قچلرى بيوك اولان خواتينه اطلاق اولنور يقال نسوة بلاخ اى ذوات اعجاز ظاهرا مفردى بلخه در (البلاخية)
غرابيه وزننده وجودى بيوك ياخود قومى ايچره شرف و منزلتى اولان خاتونه دينور يقال امرأة بلاخية اى
عظيمة او شريفة (بلخان) فتحاتله ابيورد قربنده بربلده در (البلخيه) فتحاتله برشجر آديدركه ايريلنوب نارا غاجنه

شبیه اولور وخوشمنظر چچکاری اولور ترکیده لیلاق دیدکاری شجر اوله جقدر (البوخ) بانك فتحی وواوك
سکونیله مشتعل اولان آتش سکون بولمق معناسنه در وسکون غضبده دخی استعمال اولنور یقال باخ النار
والغضب یبوخ بوخا اذا سکن ویوریلوب فرومانده اولمق معناسنه مستعملدر یقال باخ الرجل اذا اعیا (البؤوخ)
قعود وزننده ات بوزلمق معناسنه در یقال باخ اللحم بؤوخا اذا تغیر (البوخ) بانك ضمیله شورش واختلاط
معناسنه در یقال هم فی بوخ ای فی اختلاط (الاباخة) اباحه وزننده آتشی سوندرمك معناسنه در تقول ابخت
النار ای اطفأتها

فصل التاء

فصل التاء (التخّ) تانك فتحی وخانك تشدیدیله صوصم پوصه سنه دینورکه کسبه
تعبیر اولنور واکشی خمیره دینورکه مایه تعبیر اولنور (التخوخة) تانك ضمیله خمیر اکشیمك ومایه لنمق معناسنه در
یقال تخ العجین تخوخة من الباب الاوّل اذا حمض (الاتخاخ) همزه نك کسریله مایه ایچون خمیری اکشتمك
معناسنه در یقال اتخّ العجین (التخنخة) زلزله وزننده پپه یلك لکنت معناسنه در (التختاخ) دخداخ وزننده
و(التختخانیّ) لخلخانی وزننده پپه یی آدمه دینور یقال رجل تختاخ وتختخانیّ ای الکن (التاخّ) تشدید خایله
طعامه اشتهاسی اولمیان کمسه یه اطلاق اولنورکه تخوخت خمیردن مأخوذدر معده سنه حموضت عروضی سببیله
طعامه بی اشتها اولور یقال اصبح تاخّا ای لایشتهی الطعام (تخ تخ) تالرك کسری وخالرك سکونیله طاوق وخروس
قسمنه مخصوص صوت آزاردرکه لسانمزده کش کش ایله ادا اولنور (الترخ) تانك فتحی ورانك سکونیله حجام
یو اشجه ملایمت اوزره نشتر ایله دری یی آزدن یرتوب قان آلمق معناسنه در یقال ترخ الحجام ترخا من الباب الثالث
اذا شرطه ولم یبالغ فی التشریط (التنوخ) نونله قعود وزننده برمکانده اقامت ایلمك معناسنه در یقال تنخ بالمکان
تنوخا من الباب الاوّل اذا اقام (التنتیخ) تفعیل وزننده تنوخ معناسنه در یقال تنخ بالمکان بمعنی تنخ (تنوخ)
صبور وزننده برقبیله در مادهٔ مذکوره دن فعولدر موضعلرنده بالجمله اجتماع واقامتلرندن ناشی تسمیه اولنمشدر
جوهری وهمندن ناشی نوخ ماده سنده ذکر ایلمشدر * شارح دیرکه جوهری ینه اقامت معناسنه اولان اناخه دن
اخذ ایلمکله وهمی مدفوعدر (التنخ) فتحتینله یاغلی طعامی چوق یمکله تخمه وامتلا اولمق معناسنه در یقال تنخ
الرجل تنخا من الباب الرابع اذا اتخم (الاتناخ) همزه نك کسریله طعامدن امتلا ایلمك معناسنه در یقال اتنخه الدسم
اذا اتخمه (المتانخة) مفاعله وزننده جنکده خصمنه مقاومت ایلمك معناسنه در یقال تانخه فی الحرب اذا ثابته (التوخ)
تانك فتحی وواوك سکونیله پرمق یاخود ایاق خمیرکبی برشیشکن یا برکوشك شیئه باتوب کومیلمك معناسنه در یقال تاخت
الاصبع فی الشیٔ الوارم اوالرخو توخا اذا خاضت (التیخ) شیخ وزننده متیخه ایله یعنی عصا ایله اورمق معناسنه در یقال
تاخه یتیخه تیخا بالمتیخة اذا ضربه بالعصا ویقال وتخه وتخا (المتیخة) مکنسه وزننده و (المیتخة) یانك تقدیمیله
و(المتیخة) سکینه وزننده عصایه دینور علی قول خرما اغاجندن اولان جریده یاخود عرجون اسمیدرکه خرما سالقمنك
چوپی اوله جقدرکه دیبنده اولور

فصل الثاء المثلثة

فصل الثاء المثلثة (الثلخ) ثانك فتحی ولامك سکونیله اوکوز قسمی بهارده
چایر اوتلامغله اسهال اولوب یورکی سورمك معناسنه در یقال ثلخ البقر ثلخا من الباب الثالث اذا رمی خثاه ایام الربیع
(الثلخ) فتحتینله برنسنه یه بولاشوب آلوده اولمق معناسنه در یقال ثلخ الثوب ثلخا من الباب الرابع اذا تلطخ (التثلیخ) تفعیل
وزننده بولاشدرمق معناسنه در تقول ثلخته تثلیخا اذا لطخته (الثوخ) ثانك فتحی وواوك سکونیله و (الثیخ) شیخ
وزننده پرمق یاخود ایاق برشیشکین یاخود خمیر وچامور کبی نسنه یه باتوب کومیلمك معناسنه در تته که تاءفوقیه ایله ده لغتدر
یقال ثاخت الاصبع ثوخ ثوخا وثیخ ثیخا اذا خاضت فی وارم اورخو

فصل الجیم

فصل الجیم (الجبخ) جیمك فتحی
وبانك سکونیله قاراو بنادقلری آشقلری مقتضاسی اوزره جولان ایتدرمك معناسنه در یقال جبخ القامر الکعاب جبخا
من الباب الثانی اذا اجالها (الاجباخ) همزه نك فتحیله برقاچ امکنه یه اطلاق اولنورکه آنده خرما قلروار در تته که
طرفة الحجارة اشبو * انّ الجرامق ترجوان ندسّ لکم * باب الثدیخ ضباع بین اجباخ * بیتنده ذکر ایلمشدر (الجخّ)
جیمك فتحی وخانك تشدیدیله بریردن آخریره نقل ایلمك معناسنه در یقال جخّ الرجل جخا اذا تحوّل من مکان الی آخر
ومصلی سجده ده قارننی یره یاتورمیوب یوقاری طوتر اولدیغی حالده بازولرینی یاننه قصدرمیوب قوغوش طوتمق
معناسنه در یقال جخّ المصلی فی صلاته اذا رفع بطنه وفتح عضدیه عن جنبیه وچوکدیره رك ایشه مك معناسنه در یقال جخّ
ببوله اذا رمی به ویوررکن ایاقله طپراق صاچوب صاورمق معناسنه در یقال جخّ برجله اذا نسف بها التراب ویان
اوزره یرلشه رك واعضاسی صالیویره رك اوزانوب یاتمق معناسنه در یقال جخّ الرجل اذا اضطجع متمکنا مسترخیا
وجماع ایلمك معناسنه در یقال جخّ جاریته اذا مسحها ای جامعها وجخّ صفت اولور هلباجه معناسنه که ماده سنده
بیان اولندی وثقیل وناتراش کمسه یه دینور یقال رجل جخّ ای وخم ثقیل (الجخجخة) زلزله وزننده بودخی جماع ایلمك

معناسـنه در يقال تجخجخ جاريته اذا جامعها وضميرده منوى اولان ماده يى سويليوب كتم ايلمك معناسـنه در يقـال
تجخجخ الرجل اذا كتم مافى نفسه و بركسه يه حيقروب ندا ايلمك معناسنه در يقال تجخجخ اليه اذا صاح و نادى و برنسنه يى
استحسان مقامنده جخ جخ ديمك معناسـنه در كما سيذكر يقال تجخجخ الرجل اذا قال جخ جخ و بر شيئك معظمنه يعنى
عظيم و مجتمع اولان يرينه كيرمك معناسنه در دكزك انكنى و ناسك مجتمع يرى كبى يقال تجخجخ الرجل اذا دخل فى معظم
الشئ و بر آدمى يقوب يره چالمق معناسنه در يقال تجخجخ فلانا اذا صرعه (التجخجخ) تزلزل وزنده بو دخى جماع
ايلمك معناسـنه در يقال تجخجخ جاريته اذا جامعها وكوشيوب سـست و مسترخى اولمق معناسـنه در يقال تجخجخ
الرجل اذا استرخى و كيجه قرا كوسى باصمق معناسـنه در يقال تجخجخ الليل اذا تراكم ظلامه (جخ) بخ وزنده
و مرادفيدر كه كلمهٔ رضا و استحساندر نته كه ذكر اولندى (الجفخ) جيمك فتحى و فانك سكونيله فخر و كبر ايلمك معناسنه در
يقـال جفخ الرجل جفخا من الباب الثالث اذا فخر و تكبر (الجفاخ) شدّاد وزنـده خود بين و متكبر شخصه
دينور (المجافخة) مفاخره وزنده و مرادفيدر يقال جافخه اى فاخره (الجلخ) سلخ وزنده سيل صويى دره يى
طولدرمق معناسنه در يقال جلخ السيل الوادى جلخا من الباب الثالث اذا ملأه و يره چالمق معناسنه در يقال جلخ به
اذا صرعه و بركسه يى اصروب و طرملايوب يرملك معناسنه در يقال جلخ بطنه اذا سحجه و جماع ايلمك معناسنه در
يقال جلخ جاريته اذا نكحها اى جامعها و بر شيئى سوندروب اوزاتمق معناسنه در يقال جلخ الشئ اذا مدّه و بركسه يى
قلجله اوروب بر مقدار اتنى كسدرمك معناسنه در يقال جلخ فلانا بالسيف اذا قطع من لحمه بضعة (الجلاخ) غراب
وزنده دره يى طولدرن سيل صوينه دينور يقال سيل جلاخ اى جزاف و جلاخ بر رجل آديدر (الجلواخ) جيمك
كسريله واسع صو ايله ممتلى اولان دره يه دينور (مجالخ) مساكن وزنده تهامه ده بر وادى آديدر (الاجلخاخ)
احمرار وزنده بدن ضعيف و زبون اولوب كيكلر سـست اولمغله حركتدن قالمق معناسنه در يقال اجلخ الشيخ اجلخاخا
اذا ضعف و فترت عظامه فلا ينبعث و مصلى سجده ده بازولرينى يانلرندن آيرو طوتمق معناسنه در يقال اجلخ المصلى
فى السجود اذا فتح عضديه يعنى عن جنبيه (الاجلنخاء) اسلنقاء وزنده بناء بندبند سوكيلوب چوكمك معناسنه در
يقال اجلنخى الجدار اذا تقوّض و برك (الجمخ) جيمك فتحى و ميمك سكونيله كبر و فخر ايلمك معناسنه در يقال جمخ
الرجل جمخا من الباب الاول اذا فخر و تكبر (الجامخ) خودبين و متكبر كسه يه دينور جمعى جمّخ كاور ركع وزنده
(المجامخة) مفاخره وزنده و مرادفيدر يقال جامخه اذا فاخره (الجنبخ) قنفذ وزنده ايرى و يومرى جثه لو آدمه دينور
و پك اوزون آدمه و سائر نسنه يه دينور و يوكسك شيئه دينور و ايرى كهله لره دينور مفردى جنبخه در هايله (الجندخ)
قنفذ وزنده ايرى چكركه يه دينور (الجوخ) جيمك فتحى و واوك سكونيله سيل صويى اوكنه كلان نسنه يى سوكوب
قوپرمق معناسنه در يقال جاخ السيل الوادى اذا اقتلع اجرافه يعنى دره نك يارلرينى سوكوب قوپردى (التجويخ)
تفعيل وزنده جوخ معناسنه در يقال جوّخ السيل الوادى بمعنى جاخ و بركسه يى ييقمق معناسنه استعمال اولنور يقال
جوّخه اذا صرعه (التجوّخ) تفعل وزنده بناء و يار مقوله سى چوكمك معناسنه در يقال تجوّخت البئر اذا انهارت
و يارده ن قان قيناممق معناسنه در يقال تجوّخت القرحة اذا انفجرت (الجوخان) سلمان وزنده خرمايى سروب
قوريده جق يره دينور جرين معناسنه (الجوخة) جيمك ضميله چقوره دينور حفره معناسنه (جوخى) سكرى وزنده
جوارى و اماء اسماسندندر كه محبوبه لرينه تسميه ايدرلر و جوخى واسط اعمالندن بر قريه آديدر نحولدن محمد بن عبدالله
الجوخانى اورادندر و بو صنعانى كبى نونله در و زباله قربنده بر موضع آديدر بونده مدّ ايله ده زبانزددر (الجيخ) شيخ
وزنده جوخ معناسنه دركه ذكر اولندى

فصل الخاء

﴿ فصل الخاء ﴾ (خنوخ) نونله صبور وزنده على قول (اخنوخ)
همزهٔ مفتوحه ايله ادريس نبى على نبينا و عليه السلام حضرتلرينك اسميدر * مؤلفك بصائرده بيانته كوره كلمهٔ مزبوره
سريانيدر كثير العبادة معناسنه در و ادريس دخى عند الاكثر اعجميه در يونانيده اسمى اطرشمين در حياتده اولان درت
پيغمبرك بريدر كه ادريس و عيسى و خضر و الياس در و درت نبى سريانينك بريدر كه اوچى آدم و شيث و نوح در
نبوت و حكمت و سلطنت جهتلرينى جامع اولمغله مثلث بالنعمه اطلاق اولنمشدر علوم رياضيه كنديلرينك اثر معتبرلريدر
(الخوخة) خانك فتحى و واوك سكونيله اوطه نك ديوارنده اولان باجه يه دينور كه آندن ايچرويه اشيق كيرر و ايكى
خانه ارالغنده برى برينه چكه جك كوچك قپو طرزنده دليكه دينور كه اوزرنده تخته قپوسى اولميوب آچق اوله قومشودليكى
تعبير اولنور و خوخه دريه اطلاق اولنور كه بدنك باجه سيدر و بر كونه يشل قماشه دينور و شفتالويه دينور جمع جنسى خوخ در
(الخوخاء) صحراء وزنده و (الخوخاءة) هايله احمق و بيغز آدمه دينور جمعنده خوخاؤن دينور (الخوخية) بلهنيه
وزنده آفت و داهيه يه دينور (روضة خاخ) مكه ايله مدينه بيننده بر موضع آديدر و خاخ كلمه سى منصرف و ممنوع اولور

فصل الدال

يعنى بالعلميه مكان وبقعه اعتبارلريله منصرف وغير منصرف اولور واحمد بن عمر الخاخىّ القطربلىّ محدثيندندر
فى الاصل موضع مزبوره منسوبدر (الاخاخة) همزه‌نك كسريله چاير قسمى بك آزجه اولديغندن خفى درجه‌سنده اولمق
معناسنه‌در يقال اخاخ العشب اذا خفى وقلّ يعنى كأنه دخل فى الخوخة ﴿فصل الدال﴾ (التدبيخ) تفعيل وزننده
ركوع هيئتنده اوله‌رق باشنى اشاغى يه پك اكوب ارقه‌سنى طوماتمق معناسنه‌در نته‌كه تدبيح دخى بو معنايه‌در يقال دبّخ
الرجل تدبيخا اذا قبب ظهره وطأطأ رأسه (الدبّاخ) رمّان وزننده بين اطفال العرب بر اويون آديدر تركيده
خربنده‌اويونى ديدكاريدر (الدخّ) دالك فتحى وضمى وخانك تشديديله تتونه دينور دخان معناسنه (الدخدخة) زلزله
وزننده سركش انسان وحيوانى يواشتمق ورام ومنقاد ايلمك معناسنه‌در يقال دخدخه اذا ذلّله وكفّ ومنع ايلمك
معناسنه‌در تقول دخدخ عنى كذا اى كفه وآديملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال دخدخ الرجل
اذا قارب الخطو ويوريلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در يقال دخدخ الرجل اذا اعيا * قال الشارح ويقال دخدخ
البعير اذا برك من اعياء بو صورتده وانقولينك اعيا كلمه‌سنى متعدى يه حمل ايله يورغون ايتمك معناسيله ترجمه‌سى وهمدر
ودخدخه سرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال دخدخ الرجل اذا اسرع يعنى فى المشى ودخدخه تتونى دفع ايلمك
معناسنه‌در تقول دخدخ عنى الدخان اى كفه (الدخداخ) سلسال وزننده بر كوچك بوجك آديدر ودخداخ
بشار بن برد نام شاعرك برادرى اسميدر وامام مالك تلاميذندن خداش نام محدثك پدرى اسميدر (الدخَخ) الواندن
كدورتلى سياه‌رنكه دينوركه قرامتق اولور تتون رنكى كبى قهوه رنكى تعبير اولنور وبوندن فعل تصرفيله نعتنده
ادخّ دينور يقال لونه دخخ وهو ادخّ اى سواد وكدرة (الدخدخ) هدهد وزننده و(الدخادخ) علابط وزننده
بودوركشى يه دينور يقال رجل دخدخ ودخادخ اى قصير و(دخدخ) و(دخدوخ) واو زياده‌سيله اصواتدندر بر
آدمى ايسمر واسكات ايلمك محلنده آزار ايله ايراد اولنوركه صوص ديمك يرنده‌در سوزينى اغزنده قومق موقعنده سويلنور
اذا ارادوا ان يقدعوا الرجل ويردّوا كلامه فى فيه قالوا له دخدخ ودخدوخ (التدخدخ) تزلزل وزننده بوزيلوب
بورترمق معناسنه‌در يقال تدخدخ الرجل اذا انقبض (الدربخة) دحرجه وزننده ديشى كوكرجين چفتلشمك
ضمننده اركگنه رام اولمق معناسنه‌در يقال دربخت الحمامة لذكرها اذا طاوعته للفساد وركوع هيئتنده اوله‌رق
باشنى اكوب ارقه‌سنى بسط ايلمك معناسنه‌در يقال دربخ الرجل اذا طأطأ رأسه وبسط ظهره (الدلخ) فتحتينله سمورمك
معناسنه‌در يقال دلخ الرجل دلخا من الباب الرابع اذا سمن (الدلخ) كتف وزننده و(الدلوخ) صبور وزننده آندن
وصفلردر (الدلّخ) ركّع وزننده و(الدوالخ) دوالب وزننده دالخك جمعيدر طاولنوب سمن وقوّت صاحبى دوه‌لره
دينور يقال ابل دلخ ودوالخ اى مخصب (الدالخ) خصب ورخا صاحبى آدمه دينور جمعنده دالخون دينور (الدلخة)
دالك ضميله همزه وزننده و(الدلاخ) غراب وزننده قيچى بيوك اولان خاتونه دينور يقال امرأة دلخة ودلاخ
اى عجزاء جمعى دلاخ كلور دالك كسريله (الدلوخ) صبور وزننده پك چوق ميوه طوتمش خرما اغاجنه دينور (دمخ)
دالك فتحى وميمك سكونيله بر طاغك آديدر ودمخ مصدر اولور مرتفع اولمق معناسنه يقال دمخ الشئ دمخا
من الباب الثالث اذا ارتفع وبر آدمك باشنى يارمق معناسنه‌در يقال دمخ رأسه اذا شدخه (الدامخ) نه اسّى ونه صوغوق
اولان معتدل كيجه يه دينور يقال ليل دامخ اى لا حارّ ولا بارد (دماخ) غراب وزننده اعرابه مخصوص بر اويون آديدر
(دماخ) كتاب وزننده نجداولكه‌سنده بر نيچه طاغلره دينور (التدنيخ) تفعيل وزننده خضوع ومسكنتله سرفرو
قلمق معناسنه‌در يقال دنخ له تدنيخا اذا خضع وذلّ وطأطأ رأسه وبر آدم كندى خانه‌سنده دوام اوزره اقامتكزين اولمق
معناسنه‌در يقال دنخ فلان اذا اقام فى بيته وقاون وقرپوز مقوله‌سى سبزوات بالجمله اوكوب تميوب كيمى باتوب وكيمى
چيقمق معناسنه‌در يقال دنخت البطيخة اذا انهزم بعضها وخرج بعضها وقفا كيكى بيوك اولوب قولاق
توزلرينك اوزرلرينه چوكك اولمغله قولاق توزلرى ايكى يانلرنده اولان كيكلرك اكسه‌لرينه طوغرى صوقيلوب
كيركين وباتيق اولمق معناسنه‌در يقال دنخت ذفراه اذا اشرفت قمحدوته عليها ودخلت هى خلف الخششاوين
(المدنّخ) محدّث وزننده دائما فحشيات سويليان بدزبان كسه‌يه دينور يقال رجل مدنّخ اى فحاش وباشى دوز اولميوب
تضاريسلى يعنى چاقر چقور اولان آدمه دينور يقال رجل مدنّخ اذا كان فى رأسه انخفاض وارتفاع (الدنخان)
فتحاتله آغر يوك سببيله ايمكلمه‌رك زحمت وثقلتله يوريمك معناسنه‌در يقال دنخ الرجل دنخانا اذا تثاقل فى المشى
بالحمل (الدنفخ) دالك وفانك فتحيله ايرى ويومرى نسنه‌يه دينور وبر رجل اسميدر (الدوخ) دالك فتحى وواوك
سكونيله خوار وذليل اولمق معناسنه‌در يقال داخ الرجل يدوخ دوخا اذا ذلّ وشهرلرى كزوب قهر وغلبه ايله سكاننه
استيلا ايلمك معناسنه‌در يقال داخ البلاد اذا قهرها واستولى على اهلها (التدويخ) تفعيل وزننده واوى بابه

قلبله تديخ دخی لغتدر دوخ ايله معنای ثانيده مرادفدر يقال دوّخ البلاد و دیّخها بمعنی داخها و تدويخ ذليل ايلك
معناسنه در يقال دوّخه اذا اذلّه (الدايخ) اصلی داوخ ايدی پك قرآكو كيجه يه دينور يقال ليل دايخ ای مظلم (الديخ)
دالك كسريله خرما صالقمنه دينور جمعی ديخه كلور ديك و ديكه كبی ﴿فصل الذال المعجمة﴾ (الذوذخ)

﴿فصل الذال المعجمة﴾

ذال معجمه ايله كوكب وزننده حين جماعده حدثليان كشی يه دينوركه قوۂ ماسكه‌نك ضعفندن نشئت ايدر عذيوط
معناسنه و عنين آدمه دينور (الذخذاخ) سلسال وزننده بالطبع مفتش اولان كمسه يه دينوركه هرشيئی صورشدروب
آراشدير اوله يقال رجل ذخذاخ ای منقب عن كل شیء ای باحث مفتش (الذخذخان) معمعان وزننده
چوق سوز بيلور طلاقتلو فصاحت و بيان صاحبی متكلم آدمه دينور يقال رجل ذخذخان ای ذو المنطق المعرب
(ذاذيخ) تاريخ وزننده حلب اعمالندن برقريه آديدر (الذيخ) فتحتينله و (الذيخ) عنب وزننده برنوع اغاجك
يمشی اسميدر (الذيخ) ديك وزننده قورده دينور ذئب كبی و جریء و دلير آدمه دينور و آيغر آته دينور و كبر
و نخوت معناسنه در و برقزل كوكب آديدر و خرما صالقمنه دينور و پك تويلو اولان اركك صرتلانه دينور
ديشيسنه ذيخه دينور هايله جمعی ذيوخ كلور و اذياخ كلور و ذيخه كلور عنبه وزننده (التذييخ) تفعيل وزننده
تذليل معناسنه در يقال ذيّخه تذييخا اذا ذلّله و ديشی خرما آشی بی طوتمامقله ميوه‌دن بوش قالمق معناسنه در يقال
ذيّخت النخلة اذا لم تقبل الابار (المذيخة) مسبعه وزننده قوردلره دينور ذئاب معناسنه و بو ذيخ لفظندن جعلدر
شيخ و مشيخه كبی (الاذاخة) همزه‌نك كسريله برمحلك چوره‌سنی دور و طواف ايلك معناسنه در يقال اذاخ بالمكان
اذا اطاف به و دار ﴿فصل الراء﴾ (الربيخ) اميروزننده ايری دوه‌سمرينه دينور قتب ضخم معناسنه جوهری

﴿فصل الراء﴾

الضخم من الرحال قولنی جمله وهم ايلديكندن رجل ضخم و مسترخی ايله تفسير ايلكله غلط ايلشدر اكر المسترخی
قولی اولمسيدی تحريف ناسخه حمل اولنور ايدی (الربوخ) صبور وزننده شول خاتونه دينوركه جماع حالنده
بايلوب بيخود اولور اوله و بوشدّت شهوته ممازج رخاوتدن نشئت ايدر يقال امرأة ربوخ اذا كانت يغشی عليها
عند الجماع (الربخ) فتحتينله خاتون ربوخ اولمق معناسنه در يقال ربخت المرأة ربخا من الباب الرابع اذا صارت ربوخا
يغشی عليها عند الجماع و دوه قسمی قومسالده شدّت و محنتله يوريوب زحمت چكمك معناسنه در يقال ربخت الابل
فی الرّمل اذا اشتدّ عليها السيرفيه (الرباخ) رانك فتحيله ربخ ايله معنای اوّلده مرادفدر يقال ربخت المرأة رباخا
من الباب الثانی اذا صارت ربوخا (الارباخ) همزه‌نك كسريله ربوخ اولان جاريه اشترا ايلك معناسنه در يقال اربخ
الرجل اذا اشتری جاريةً ربوخا و قوملق قالين و كثيف اولمق معناسنه در يقال اربخ الرّمل اذا تكاثف و محن و شدائده
اوغرامق معناسنه در يقال اربخ الرجل اذا وقع فی الشدائد (الترّبخ) تفعل وزننده كوشيوب صالقيلمق معناسنه در
يقال تربّخ الرجل اذا استرخی (رابخ) نجداولكه سنده برموضع آديدر (مربخ) محسن وزننده باديه‌ده برقوملق آديدر
(الرتوخ) تای فوقيه ايله قعود وزننده چامور و خمير معموله می نسنه صيويق اولمق معناسنه در يقال رتخ الطين
و العجين رتوخا من الباب الاول اذا رقّ و برمحلده مقيم اولمق معناسنه در يقال رتخ بالمكان اذا اقام به و قصد ايلديكی
خصوصدن تخلف ايلك معناسنه در يقال رتخ عن الامر اذا تخلف (الارتخ) احمر وزننده قوری نسنه يه دينور
يقال جلد ارتخ ای يابس (الرتخ) كتف وزننده شول كنه يه دينوركه طوارك دريسنك اوستلرينی ياروب ياپشور اوله
يقال قراد رتخ اذا كان يشقّ اعلی الجلد فيلزق به (الرتخ) رانك فتحی و تانك سكونيله ترخ لفظيله ايكی معنالرنده دخی
مرادفدركه ذكر اولندی (الرتخة) فتحاتله ردغه معناسنه دركه صولو و صيويق بالچغه دينور (الرخاخ) خای معجمه ايله
وسعتلو دير لكه دينور يقال عيش رخاخ ای واسع و طپراغی كوشك يره دينور يقال ارض رخاخ ای رخوة نته‌كه
رخاء دخی بومعناره دركه اول معتلدر و رخاخ ككيش يره دينور ارض متسعه معناسنه علی قول طپراغی كسكلی
شيشكين يره دينوركه اياقله چكنندكجه اياق التنده قيريلوب او فانور اوله و آنده يوريمك عسير اولور و رخاخ كلمه سنك
جمعنده رخاخی دينور ظاهر ارخايخ مقلو بيدر (الرخ) رانك ضميله يومشق تر و تازه نباته دينور و رخ سطرنج مهره لرندن
برمهره آديدر جمعنده رخخه دينور قرط و قرطه كبی و رخّ بربيوك قوش آديدركه كركدن ديدكلری بيوك جانوری
قاپوب كوتورر بونی خطا و هند اقليملرنده اولور ديو حكايه ايدرلر و ضخامتنه دائر مبالغۀ عظيمه ذكر ايدرلر و رخ
نيسابور شهرينك ارباع نواحيسندن برربعك آديدر اعلامدن هارون بن عبد الصمد الرخّی النيسابوری اورادندر
(الارخاخ) همزه‌نك كسريله برخصوصده مبالغه ايلك معناسنه در يقال ارخّ فی الامر ارخاخا اذا بالغ فيه
(الارتخاخ) افتعال وزننده كوشيوب سلپو كلمك معناسنه در يقال ارتخّ الرجل اذا استرخی و رأی و فكر و تدبيرده
مضطرب اولمق معناسنه در يقال ارتخّ رأيه ای اضطرب (الرخرخ) غبغب وزننده و (الرخراخ) سلسال وزننده

صيويق چاموره دينور يقال طين رخرخ ورخراخ اى رقيق (المرخّ) مضطرّ وزننده بچكين سرخوشه اطلاق اولنور يقال سكران مرخّ اى طافح (رتّخان) رمّان وزننده مرو قضاسنده برقريه آديدر (رخه) رانك ضميله بر موضعدر (الرخّ) رانك فتحيله برنسنه‌يى اياقله چكنمك معناسنه در يقال رخّ الشيء رخّا من الباب الاول اذا وطئه ومشروبه صو قاتمق معناسنه در يقال رخّ الشراب اذا مزجه بالماء (الردخ) رانك فتحى ودالك سكونيله باش يارمق معناسنه در يقال ردخ رأسه بمعنى شدخه (الردخ) فتحتينله اوزلو ياپشقان بالچقه دينور ردغ معناسنه (الرزخ) رانك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله مزراغك ديب دمورينه دورتمك معناسنه در يقال رزخه رزخا من الباب الاول اذا زجّه بالزّج (الرسوخ) قعود وزننده برنده ثابت واستوار اولمق معناسنه در يقال رسخ الشيء رسوخا اذا ثبت * مؤلفك قاعده‌سنه كوره باب اوّل اولمق لازمدر لكن امّهات سائره‌ده باب ثالثله مقيددر وكولك صويى چكيلوب يره باتمق معناسنه استعمال اولنور يقال رسخ الغدير اذا نشّ ماؤه ونضب فذهب ويغمورك رطوبتى قعر زمينه تأثير ايدوب تاكه نمناك اولان طپراغه ايرشمك معناسنه مستعملدر يقال رسخ المطر اذا انصب نداه فى الارض فالتقى الثريان والثريان فتحاتله ثرى لفظندن تثنيه‌در (الارساخ) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى برنده ثابت واستوار قلمق معناسنه‌در يقال ارسخه اذا اثبته (الرصوخ) رسوخ وزننده ومرادفيدر يقال رصخ فى الامر بمعنى رسخ (الرضخ) رانك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله پك نسنه‌يى قيروب اوفاتمق معناسنه‌در يقال رضخ الحصى رضخا من الباب الثالث والثانى اذا كسرها وآزجه عطيه ويرمك معناسنه‌در يقال رضخ له اذا اعطاه اعطاء غير كثير وبرنسنه‌يى زور ايله يره چالمق معناسنه‌در يقال رضخ به الارض اذا جلده بها وبوينوزلو حيوانلر سوسشمك معناسنه‌در يقال رضخت التيوس اذا اخذت فى النطاح ورضخ شول خبره دينوركه برنبذه كوشمزد اولوب لكن استيقان اوتمامغله مجمل ومبهم قاله عطيهٔ قليله معناسندن مأخوذدر ومنه يقال هم يرتضخون الخبر (المرضاخ) مفتاح وزننده شول طاشه دينوركه آنكله خرما چكردكنى قيررلر دوه‌يه يدرمك ايچون (المراضخة) مفاعله وزننده برنسنه‌يى مع الكراهه ويرمك معناسنه‌در يقال راضخ زيد شيئا اذا اعطاه كارها وبرى برينه طاش آتمق معناسنه‌در يقال راضخ فلان فلانا اذا راماه بالحجارة (الارتضاخ) افتعال وزننده عجمى الاصل اولوب بعده عرب ايچره نشئت ايدن آدمك لسانى هرنقدر عربى‌يه ياتقين ايسه‌ده ينه تكلمده عجم لسانى چالمق معناسنه‌در اصل ارتضاخ عطيهٔ قليله‌يه نائل اولمق معناسنه اولمغله معناى مزبور آندن مأخوذدر يقال هو يرتضخ لكنه عجمية اذا نشأ معهم ثم صار الى العرب فهو ينزع الى العجم فى الفاظ ولو اجتهد (التراضخ) تفاعل وزننده آتشمق معناسنه‌در تقول تراضخنا اى ترامينا (الرفوخ) رانك وفانك ضميله آفات ودواهى‌يه دينور ظاهرا مفردى رافخدر (الرافخ) وسعتلو خوش ديرلكه دينور يقال عيش رافخ اى رافغ (الرخ) رانك كسريله طوب چتلق اغاجلغه دينور (الرمخاء) حمراء وزننده رمخ مذكورى اوتلامغه دوشكون اولان قيون قسمنه دينور (الرمخة) عنبه وزننده (الرمخة) بسره وزننده خرمانك بكلنمش قوريغنه دينور بلح معناسنه جمعى رمخ كلور عنب كبى ورمخ كلور صرد كبى (الارماخ) همزه‌نك كسريله خرما اغاجى رمخ ويرمك معناسنه‌در يقال ارمخت النخلة اذا اثمرت الرمخ وسركش آدم يواشيوب رام اولمق معناسنه‌در يقال ارمخ الرجل اذا لان وذلّ وطوار قوجالمغه يوز طوتمق على قول پك طاولنوب ايلكلرى طولقون اولمق معناسنه‌در يقال ارمخت الدابة اذا اخذت فى السنّ او انقت (الرنخ) رانك فتحى ونونك سكونيله پك سست وفاتر اولمق معناسنه‌در يقال رنخ الرجل رنخا من الباب الاوّل اذا فتر فتورا (الترنيخ) تفعيل وزننده سركش انسان وحيوانى رام ايلمك معناسنه‌در يقال رنّخه اذا ذلّله (الترنّخ) تفعل وزننده ال ايله ياپشوب طوتمق معناسنه‌در يقال ترنّخ به اذا تشبث به (التروّخ) تفعل وزننده چامور بتاغنه دوشمك معناسنه‌در يقال تروّخ فى الطين اذا وقع فيه (الريخ) شيخ وزننده و(الريوخ) قعود وزننده بركسه كوشيوب صالقيلنمق على قول آيشى آريلوب قاوشدرمقدن عاجز اولمق معناسنه‌در يقال راخ الرجل يريخ ريخا وريوخا اذا استرخى او تباعد مابين فخذيه حتى عجز عن ضمهما (الترييخ) تفعيل وزننده سست وزبون قلمق معناسنه‌در يقال ضربوا فلانا حتى ريّخوه اى وهّنوه (المريّخ) معظم وزننده مرداسنج اسميدركه مرده‌سنك تعبير اولنان داروى معروفدر وقطرداق كبى شول ملايم كيكه دينوركه بوينوزك ديب طرفنده‌كى ايچنده اولور برياض كميكدر واكا مريخ دخى دينور اميروزننده جمعى امرخه‌در (ريخ) ديك وزننده خراسانده بر موضع ياخود نيسابورده برناحيه‌در محدثيندن محمد بن القاسم بن حبيب الصفار وذريتلرى كه هپ محدثلر وريخيون ايله مشتهرلردر اورادندر

فصل الزاى المعجمة

(الزتوخ) تاى فوقيه ايله قعود وزننده كنه ديدكلرى بوجك آيرلمق ايچون كندوسنه ياپشان آدمه ياپشمق معناسنه‌در يقال زتخ القراد زتوخا من الباب الاوّل اذا شبث

فصل الزاى المعجمة

بمن علق به (الزخّ) زانك فتحى و خانك تشديديله بركسه يى براو برق يره قاقوب دوشورمك معناسنه در يقال زخّه زخّا من الباب الاوّل اذا اوقعه فى وهدة و بركسه يه غيظ و غضب ايتمك معناسنه در يقال زخّ زيدا اذا اغتاظ و صچرامق معناسنه در يقال زخّ الرجل اذا وثب و چوكديره رك ايشه مك معناسنه در يقال زخّ ببوله اذا رماه و دوه يى عنف و شدّتله سوروب كتمك معناسنه در يقال زخّ الحادى اذا سار بالابل سيرا عنيفا و جماع ايلمك معناسنه در يقال زخّ المرأة اذا جامعها و زخّ و زخيخ آتش كوزى يلدارمق معناسنه در يقال زخّ الجمر زخّا و زخيخا من الباب الثانى اذا برق (المزخّة) ميمك كسرى و فتحيله بر آدمك خاتوننه دينور آلت جماع و محلّ جماع اولديغيچون (الزخّة) زانك فتحيله مزخّه معناسنه در فعله بمعنى مفعولدر (المزخّة) ميمك و زانك فتحيله اسم مكاندر خاتونك فرجنه دينور (الزخزخة) زلزله وزننده بو دخى جماع ايلمك معناسنه در يقال زخزخ المرأة اذا جامعها (الزخّاخة) سحاقه وزننده جماع هنكامنده فرجندن صو فشقردان قارى يه دينور يقال امرأة زخّاخة اذا كانت تزخّ بالماء عند الجماع (الزرنيخ) زانك كسريله حجر معروفدر كه تركيده زرنيق تعبير اولنور بياض و قرمزى و صارى نوعى اولور و زرنيخ صعيد اولكه سنده برقريه آديدر (الزلخ) زانك فتحى و لامك سكونيله صيرنجق يره دينور كه ياشلغندن ياخود ياليچيلغندن اياق طوتمامغله قايوب كيدر اوله مزلّه و مزلقه كبى و براوق آتمى مسافه يه دينور غلوة السهم معناسنه و زلخ مصدر اولور مزراغك ديب دموريله دورتمك معناسنه يقال زلخه بالرمح زلخا من الباب الثانى اذا زجّه (الزلخ) كتف وزننده بو دخى صيرنجق و طايغجق يره دينور (الزلخ) فتحتينله سمورمك معناسنه در يقال زلخ الرجل زلخا من الباب الرابع اذا سمن (الزُلخة) زانك ضميله قبّره وزننده قيراق تعبير اولنان نسنه در زخلوفه معناسنه باديه ده قيراقلرى ديك اشاغى صيرنجق يراوله جقدر و زلخه بركونه وجع اسميدر كه انسانك ارقه سنه عارض اولوب كتدكجه بومريلنوب غليظ اولور مبتلا اولان آدم العياذ بالله تعالى حركتدن قالور (الزلخان) زانك فتحى و لامك سكونيله و (الزلخان) فتحاتله يورمكده يولداشلره سبق و تقدّم ايلمك معناسنه در يقال زلخ الرجل زلخانا و زلخانا من الباب الاوّل اذا تقدّم فى المشى (زليخا) زانك فتحيله صاحبهٔ حضرت يوسف عليه السلام اسميدر (التزليخ) تفعيل وزننده بر يرى ياليچين صيرنجق ايلمك معناسنه در يقال زلخه تزليخا اذا ملسه (الزمخ) زانك فتحى و ميمك سكونيله كبر ايلمك معناسنه در يقال زمخ الرجل زمخا من الباب الثالث اذا تكبر (الزامخ) يوكسك شامخ معناسنه در يقال جبل زامخ اى شامخ و باشلو اولچولمش اولچكه اطلاق اولنور يقال كيل زامخ اى وافر (الزموخ) صبور وزننده و (الزمخ) فتحتينله ايراق و يك صرب يوقشه دينور يقال عقبة زموخ و زمخ اى بعيدة شديدة (زمّيخ) زانك ضميله قبيط وزننده يبهق ايالتنده برقصانك آديدر (الزنخ) زانك و نونك فتحيله ياغ بوزلمق معناسنه در كه رايحه سى متعفن اولور يقال زنخ الدهن زنخا من الباب الرابع اذا تغير و تازه قوزى و اوغلاق سود امركن بوغازينه سود طورمقدن ياخود بوغازى قوريمقدن ناشى باشنى يوقارى طوتمق معناسنه در يقال زنخ السخل اذا رفع رأسه عند الارتضاع من غصص او يبس حلق (الزنخ) كتف وزننده رايحه سى بوزلمش ياغه دينور يقال دهن زنخ اى متغير (الزنوخ) قعود وزننده زنوخ معناسنه دركه ذكر اولندى يقال زنخ القراد زنوخا من الباب الاوّل و الثانى بمعنى زنخ (التزنخ) تفعل وزننده تكلمده آچلق و اولوق كبى بوشالمق معناسنه در يقال تزنخ فى الكلام اذا تفتح كويا كه فارسيده اولان زنخ كلمه سندن متصرفدر و تزنخ تكبر معناسنه در يقال تزنخ الرجل اذا تكبر (الزنخة) فرحه وزننده افراط اوزره صوسزلقدن بغرسقلرى چكيلوب و قارنلرى طاراولوب بوكورلرى برينه ياپشمش اولان دوه لره دينور يقال ابل زنخة اذا ضاقت بطونها عطشا (زواخ) غراب وزننده بر موضع آديدر مكان و بقعه اعتباريله منصرف و غير منصرف اولور (الزيخ) شيخ وزننده و (الزيخان) فتحاتله جور و ظلم ايلمك معناسنه در يقال زاخ الرجل زيخا و زيخانا من الباب الثانى اذا جار و ظلم و اولديغى محلدن آلارغه اولمق معناسنه در يقال زاخ عن المكان اذا تنحى (الازاخة) همزه نك كسريله اولديغى يردن آلارغه ايتمك معناسنه در يقال ازاخه اذا نحاه (التزيخ) تفعل وزننده يردن آيرلمق معناسنه در يقال تزيخ عن مكانه اذا تزيّل

فصل السين

(التسبيخ) تفعيل وزننده تخفيف معناسنه در ذكرى آتى سبيخ قطندن مأخوذدر يقال سبخ الله عنك الحمى تسبيخا اى خففها و تسكين معناسنه در يقال سبخ الله الحرّاى سكنه و حلاجلنمش پنبه و يوك مقوله سنى اكيرمك ايچون اوزون اوزون دورمك معناسنه در يقال سبخ القطن و نحوه اذا لفه يعنى لتغزله المرأة و طمر و جعدن ناشى شدّتله آتمقدن و آغريدن ساكن اولمق معناسنه دركه راحته منقلب اولور يقال سبخ العرق اذا سكن من ضربان و الم * قال الشارح سمعت اعرابيا يقول الحمد لله على تسبيخ العرق و اساغة الريق و مشغله دن فارغ و خالى اولمق معناسنه در يقال سبخ الرجل

فصل السين

اذا كان فارغا و نوم شديد معناسنه در يقال سبخ الرجل اذا نام شديدا و اتّى ساكن اولمق معناسنه در يقال سبخ الحرّ
اذا سكن و فتر (السبخ) سينك فتحى و بانك سكونيله بودخى مشاغلدن فارغ اولمق معناسنه در ومنه قرئ قوله
تعالى ﴿ انّ لك فى النهار سبخا طويلا ﴾ اى فراغا و سبخ نوم شديد معناسنه در يقال سبخ الرجل سبخا من الباب
الاوّل اذا نام شديدا و ايراقلنمق معناسنه در يقال سبخ الرجل اذا تباعد (السبيخ) اميروزننده اوزرينه مرهم
مقوله سى دوا قونمق ايچون يصلنمش يموق پارهسنه دينور مفردى سبيخه در هايله و حلاجلندقدنصكره اكيرلمك
ايچون اوزون اوزون دورلمش يموق سبيكه لرينه دينور كه طشره تركيسنده بدرك تعبير اولنور و قوشلرك توكيلوب
هواده اوچان يلكنه دينور جمعى سبايخ كلور (السبخة) فتحاتله بانك سكونيله ده لغتدر طپراغى چوراق يره دينور
جمعى سباخ كلور سينك كسريله و سبخه بصره ده برموضع آديدر عبّاد عبادن فرقد بن يعقوب السبخىّ اورادندر
و سبخه چوق طوران صوبك يوزينه چوكن يوصون مقوله سى نسنه يه دينور (الاسباخ) همزه نك كسريله يرچوراق
اولمق معناسنه در يقال اسبخت الارض اذا كانت سبخة و يرى سباخه يعنى چوراق طپراغه وارنجه قدر قازمق معناسنه در
يقال اسبخ فى حفره اذا بلغ السباخ (التسبخ) تفعل وزننده اتّى ساكن اولمق معناسنه در يقال تسبخ الحرّ اذا سكن
و فتر (السخاخ) سحاب وزننده طپراغى يومشق و صوى و پاكيزه اولان ارضه دينور كه هرنه كه زرع و غرس اولنسه
سريعا نشو و نما بولور غريبدر كه وانقولى صحاحك الارض اللينة الحرّة قولنده واقع حرّه كلمه سنى حانك فتحيله وهم
ايتمكله حرارتى ملايم اولان ير ايله ترجمه ايلمشدر اول ايسه حاى مضمومه ايله دركه ارض طيبه ديمكدر و سخاخ ماوراء
النهرده برموضع آديدر (السخاسخ) سينك فتحيله سخاخ معناسنه دركه صوى و منبت و طپراغى يومشق يره دينور
(السخّاء) خانك تشديديله رخّاء وزننده و مرادفيدر كه طپراغى يومشق يره دينور جمعى سخاخى كلور رخاخى كبى (السخّ)
سينك فتحى و خانك تشديديله سير و حفر مقوله سى عملرده مبالغه و امعان ايلمك معناسنه در يقال سخّ فى الحفر و السير
سخا من الباب الاوّل اذا امعن و چكركه يمورطلمق ايچون قويريغنى يره كومك معناسنه در يقال سخت الجرادة
اذا غرّزت ذنبها فى الارض جميع امهاتده و شروحده بو معنا سخّ ايله مقيد اولمغله وانقولينك سخاخ ايله ترجمه سى
وهمدر (السخّ) سينك ضميله كلمهٔ اعجميه ده و عربيده مستعملدر اوزاندن يكرمى درت بطمان مقدارى دينور (الانسداخ)
انفعال وزننده يايلمق معناسنه در يقال انسدخ على الارض اذا انبسط (السربخ) باى موحده ايله جعفر وزننده ارض
واسعه يه دينور و شول ارضه دينور كه آنده برطرفه يول بولنميوب هرطرف اوه اولمغله اكادوشنلر كراه اولوراوله
يقال ارض سربخ اى مضلة (السربخة) دحرجه وزننده بى تمكين و خفيف مشرب اولمق معناسنه در يقال سربخ
الرجل اذا خفّ وزق و تانّى ايله آهسته آهسته يوريمك معناسنه در يقال سربخ الرجل اذا مشى رويدا واويله اتيلكنده
برمحله يوريوب كتمك معناسنه در يقال سربخ الرجل اذا مشى فى الظهيرة (السرباخ) قرطاس وزننده واسع بيابانه
دينور يقال مهمه سرباخ اى واسع (المسربخ) مسرهد وزننده بعيد يره دينور يقال مكان مسربخ اى بعيد
(السردوخ) سينك ضميله اوزرينه صو دوكيلان يعنى تر و تازه اولمق ايچون صوده اصلديلان خرمايه دينور
(الاسفاناخ) همزه نك كسريله سبزهٔ معروفدر تركيده تحريفله اسپناق ديد كاريدر طبيعتى ملين و برمقدار جالى يعنى مادّه
ايله سطح عضوك بينه كيروب ياپشمش و قورومش رطوبتلرى مزيل و غساله يعنى رطوبت و سيلانى سببيله سطح
عضودن فضلاتى منقى در و بل و كوكس آغريلرينه نافعدر (السلخ) سينك فتحى و لامك سكونيله مذبوحك دريسنى
يوزوب چيقارمق معناسنه در يقال سلخ الشاة سلخا من الباب الاوّل و الثالث اذا كشط جلدها و انسان آرقه سندن لباسنى
صويمقده دخى استعمال اولنور يقال سلخت المرأة درعها اذا نزعت و منه سلخ الله النهار من الليل اى استله يعنى
حق تعالى نهارى ليلدن صيروب چيقاردى و سلخ آى آخر اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال سلخ الشهر اذا مضى
و آيى آخره يتشدرمك يعنى آيك آخرينه واصل اولمق معناسنه مستعملدر يقال سلخ فلان شهره اى امضاه و صار فى
آخره و نبات صراروب قوريمغه باشلدقدنصكره ينه يشروب تازه لنمك معناسنه مستعملدر يقال سلخ النبات اذا احضرّ
بعد الهيج و يلان قاوله مق معناسنه در يقال سلخت الحية اذا انسرى عن سلختها * بوراده مؤلف فعلينك برينى مؤنث
و برينى مذكر ايرادى حيه لفظنك تأنيث و تذكيرينه مبنيدر و سلخ آيك آخر كوننه اطلاق اولنور كه تسميه بالمصدر در
ياخود بمعنى مفعولدر و مذبوحدن يوزيلوب طلوم چيقارديلان درى يه دينور (المسلوخ) دريسى يوزيلوب
چيقارلمش قيونه دينور (الانسلاخ) انفعال وزننده ذبيحه نك دريسى يوزيلوب چيقارلمق معناسنه در بو مناسبتله سلخ
كبى آى آخر اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال انسلخ الشهر اذا مضى و كوندز كيجه دن صيريلوب چيقمق معناسنه
مستعملدر يقال سلخ الله النهار من الليل فانسلخ (السلخة) ذكر اولنان سلخك مفرديدر كه طلوم چيقاريلان درى يه

(ويلانك)

و يلانك قاو تعبيراولنان صويلمش دريسنه دينور (المنسلخ) ميمك ضمى و لامك فتحيله بودخى سلخ كبى آيك آخر كوننه
اطلاق اولنور (السالخ) شول اويوزعلتنه اطلاق اولنوركه اصابت ايلديكى دونك دريسى صويلوب چيقار اوله
و سالخ سياه يلانه دينوركه پك ايرى اولور بهرسنه قاولديغيچون اطلاق اولنمشدر مؤنثنده اسوده دينور سالخه ايله
صفتلنمز يقال اسود سالخ و اسودان سالخ يعنى لاتثنى فى الصفة و يقال اساود سالخة و سوالخ و سلخ كركع و سلخة بالهاء
(الاسلخ) احمروزننده باشنك اوكى كل اولان آدمه اطلاق اولنور اصلع معناسنه و پك قرمزى چهرهلو آدمه اطلاق
اولنور (السليخة) سفينه وزننده بركونه عطر اسميدركه كوياكه صويلمش قبوقدر بونك حقيقتى هند و عمانده نابت
برشجر داللرينك قشريدر بعضا دارچين ايچلرنده دخى بولنور و بويدى قسم اولور عنبرقبوغى ديدكارى قرمزى نوعيدر
و اكا قرفة الدار صينى دخى ديرلر و سليخه هنوز طوغمش ولده اطلاق اولنور و بان ديدكارى اغاجك مسك و سائر طيب ايله
تربيه اولنمقسزين سادهدهننه دينور و بان تركيده سورقون اغاجى و بلك اغاجى ديدكارى سهى و موزون برشجردر و سليخة
الرمث مرعاى دوابدن رمث ديدكارى شجرلك مرعى اولميان يرينه دينوركه قبوغندن صويلمشى اولور (المسلاخ) ميمك
كسريله خاصة يلانك صويلمش دريسنه دينوركه قاو تعبيراولنور بهرسنه بركره قاو ليوب چيقار ديغى كوملكدن عبارتدر
و هنوز يمشى يشل و خام ايكن دوكيلور اولان خرما اغاجنه اطلاق اولنور و بوزلمش درى يه دينور اهاب معناسنه (السليخ)
اميروزننده شول كشى يه دينوركه شديد الجماع اولوب لكن كبه المز اوله يقال رجل سليخ مليخ اى شديد الجماع و لايلقح
و دادى اولميان يمزه نسنه يه دينور طپراق و طاش كبى يقال شئ سليخ مليخ اى لاطعم له بورادهمن لاطعم نسخهلرى غلطدر
نته كه مليخ مادهسنده مااليه مثبتدر (السلاخة) سينك فتحيله دادسزلغه دينور يقال فيه سلاخة ملاحة اى ليس له طعم
(السلخ) فتحتينله ايپلك اكيردكارى ايكده قلان ايپلك بقيهسنه دينور (الاسلخاخ) احمرار وزننده يان اوزره اوزانوب
ياتمق معناسنهدر صويلمش درى كبى يقال اسلخ الرجل اسلخاخا اذا اضطجع (الاسليخ) ازميل وزننده برنبات آديدر
(السماخ) سينك كسريله صماخ وزننده و مرادفيدركه بورادهمرادقولاقدر و سماخ شيشه آغزينك باغنه دينور عفاص
معناسنه (السمخ) سينك فتحى و ميمك سكونيله برآدمك قولاغنه اوروب ايشتمكدن آليقومق معناسنهدر يقال سمخه
سمخا من الباب الثالث اذا اصاب سماخه فعقره و اكين طپراقدن هنوز ياروب كورنمك معناسنهدر يقال سمخ الزرع
اذا طلع اوّلا (السمخة) سينك كسريله اكينك طپراقدن اوج كوسترمسى هيئتنه دينوركه بناء نوعدر يقال انّ هذا
الزرع لحسن السمخة بوكوياكه ذكراولنان سماخدن مأخوذدر شيشهنك آغزى باغى شيشهنك اوجنده جزؤيجه
مرئى اولمق مناسبتنه مبنيدر (السملوخ) سينك ضميله صملوخ معناسنهدركه قولاق دليكنك ايچ طرفيدر و بغدايجق
اوتى ديدكارى اوتك داللرندن قوپريلان تازه فليزه دينور (السملاخ) سينك كسريله سملوخ ايله معناى اوّلده مرادفدر
(السماخى) سينك فتحى و ياى مشدده ايله دادسز و يمزه اولان سوده و سائر طعامه دينور و شول سوده دينوركه
طلوميله يوغرداولمق ايچون چتور ايچره موضوع اوله (السنخ) سينك كسريله برنسنهنك اصل و مبناسنهدينور
يقال فلان لاسنخ له اى لااصل له و سنخ السنّ ديشك كوكنه و منبتنه دينور و سنخ الحمى اسمه عارضهسنك سورت
و حدتنه اطلاق اولنور و سنخ خراسانده برقريه آديدر اعلامدن ذاكر بن ابى بكر السنخى اورادندر (السنوخ) رسوخ
وزننده و مرادفيدركه ثابت و استوار اولمق معناسنهدر يقال سنخ الشئ سنوخا بمعنى رسخ (السنخ) فتحتينله برنسنه
بوزلمق تغير معناسنهدر يقال سنخ الدهن سنخا من الباب الرابع بمعنى زنخ اى تغير و طعامى چوغه كتمك معناسنهدر
يقال سنخ من الطعام اذا اكثر (السناخة) سينك فتحيله و (السنخة) فتحاتله بد و متعفن رائحه يه دينور يقال له سناخة
و سنخة اى ريح منتنة و سناخه كير و پاسه دينور و سنخ معناسنه و دباغت اثرلرينه دينوركه متعفن اولور (السنخ) كتف
وزننده سنخهسى چوق و خيره دينور يقال بلد سنخ اى نخمة (سانخ) نصر بن احمد نام محدثك جدّى اسميدر على قول
بوحاى مهمله ايلهدر (التسنيخ) تفعيل وزننده نسنه ايستمك معناسنهدر يقال سنخ منه الشئ اذا طلبه (السنختان)
سينك ضمى و نونك سكونيله ايكى آدم بويى مقدارى اولان قويى يه دينور * شارحك عبابدن نقلى اوزره ترجمه اولندى
(المسنخ) مسرهد وزننده مسرنخ معناسنهدركه ذكر اولندى و اويله اسيلكنده يوله كيدن آدمه دينور (السوخ)
سينك فتحى و واوك سكونيله اياق يوردكن چامورلق كبى يومشق يره باتوب كومِلمك معناسنهدر يقال ساخت قوائم
الحمار تسوخ سوخا بمعنى ثاخت و برنسنه صويك ديبنه چوكمك معناسنه مستعملدر يقال ساخ الشئ فى الماء اذا رسب
(السيوخ) و (السووخ) قعود وزنلرنده و (السوخان) فتحاتله قعرزمينه باتمق معناسنهدركه خسف اولمق تعبير اولنور
يقال ساخت الارض بهم سيوخا و سووخا و سوخانا اذا انخسفت * بونده بايله متعدى اولمغله مؤلف لازميله تفسير ايلمشدر
(السواخية) علابطه وزننده چوق چامورلغه دينور (السواخ) غراب وزننده و (السواخى) سينك ضمى و واوك

تشدیدی و الفك قصریله شقّاری وزننده چامور باتاغنه دینور یقال صارت الارض سواخا وسوّاخی اذاصارت ذات سواخیة و سوّاخی کلمه سنك مصغرنده سو یوخه دینور وجوهری سواخی علی وزن فعالی ای کثر بها زراغ المطر قولی یعنی سوّاخی حیاری کبی فانك فتحیله فعالی وزننده در دیمسی غلطدر (التسوخ) تفعل وزننده باتاقلغه دوشمك معناسنه در یقال تسوّخ الرجل اذا وقع فی السواخ (سوخ) سینك ضمیله برقریه آدیدر (السیخ) شیخ وزننده و (السیخان) فتحاتله رسوخ و ثبات معناسنه در یقال ساخ الشیء یسیخ سیخا و سیخانا اذا رسخ و پرمق یاخود آیاق چامور کبی یومشق یره کوملك معناسنه در یقال ساخت قدماه ای ثاخت (السیاخ) کتاب وزننده چاموردن یاپوپیان بناره دینور بناءالطین معناسنه * شارح مناوی دیرکه سیاخ سائر امهاتك بیانی اوزره مفرددر بناء الطین معناسنه جمعی سیوخدر

فصل الشین المعجمة

(الشخ) شینك فتحی و بانك سکونیله سود صاغیلورکن ظهور ایدن فشردیسندن حکایه در تقول سمعت شخ اللبن ای صوته عندالحلب (الشخ) شینك فتحی و خای معجمه نك تشدیدیله ایشه مك معناسنه در یقال شخ الصبی شخا اذا بال و سود صاغیلورکن فشردامق معناسنه در یقال شخ اللبن اذاصات عند الشخب و اویورکن موشلدامق معناسنه در یقال شخ فی نومه اذاغط (الشخیخ) شینك فتحیله حین تبوّلده بولی چوبوق کبی اوزادی چوکدرمك معناسنه در یقال شخ ببوله شخیخا اذا امتدّ کالقضیب (الشخشخة) زلزله وزننده شخیخ معناسنه در یقال شخشخ ببوله یعنی شخ به و شخشخه سلاح و کاغد خاشردیلرینه و قفشدیلرینه دینورکه حکایه در و بونده مصدر دخی اولور خشخشه کبی و شخشخه چوکمش ناقه کوکسنی یوقاری طوتمق معناسنه در یقال شخشخت الناقة اذا رفع صدرها وهی بارکة (الشخشاخ) سلسال وزننده بولی چبوق کبی اوزادی چوکدرراولان کمسه یه دینور (الشدخ) شینك فتحی و دالك سکونیله قباق و قاون کبی رطب نسنه یی قیرمق علی قول باش و کیك مقوله سی یابس نسنه یی قیرمق معناسنه در یقال فی الاوّل شدخ البطیخ او الحنظل شدخا من الباب الثانی و یقال فی الثانی شدخ رأسه او العظم شدخا اذا کسره وصحاح ونهایه و سائر بعض امّهاتده قاون و باش کبی ایچی بوش نسنه یی کسرایله مقیددر کرك رطب و کرك یابس اولسون و اساسده تنویعله شیء اجوفی کسر و یارخص و ملایم نسنه یی صیقوب او فاتمغله مقیددرکه اولدخی اجوف اوله نته که حنظل ایله تمثیلی آنی مشعردر و شدخ میل ایلك معناسنه در * شارحك بیانه کوره طریق مستقیمدن میل و انحراف ایلك معناسنه در کرك حسی و کرك معنوی اولسون یقال شدخ الرجل اذامال عن القصد و آتك آلننده اولان بیاض برونه قدر ممتد اولوب یایلق معناسنه در یقال شدخت غرّة الفرس اذا انتشرت و سالت سفلا و برکمسه نك مشدّخنه یعنی بورغاج برینه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال شدخ فلانا اذا اصاب مشدّخه (التشدّخ) تفعل وزننده و (الانشداخ) انفعال وزننده شدخك معنای اوّلندن مطاوعدر یقال شدخ الحنظل فتشدّخ و انشدخ ای انکسر (الشادخة) آتك آلنندن برونه قدر ممتد اولان غرّه یه دینور (الاشدخ) احمر وزننده شادخه سی اولان ارکك آته دینور مؤنثنده شدخاء دینور واشدخ ارسلانه دینور (المشدّخ) معظم وزننده هنوز رطب اولمامش خرماقوریغنه دینورکه ال ایله صیقلنجه قیریلوب اوفانور اوله و بیونك بورغاج برینه دینور مقطع العنق معناسنه (الشدخة) نبذه وزننده تروتازه نباته دینور (الشداخ) شینك ضمیله طوّال وطیّاب وزننده که مبالغه در و شینك فتحیله ده بعضاز بازددر یعمر بن عمرو الکنانی لقبیدر جاهلیتده حکام عربدن ایدی کعبهٔ مکرّمه نك تولیتی خصوصنده قصی ایله خزاعه بیننده نزاع واقع اولمغله کیدرك ضرب لسان حرب سنانی مؤدّی اولوب بالآخره مرقومه مراجعت اولدخی دماء خزاعه یی تحت قدمنه شدخ یعنی هدر وابطال ایله قصی طرفنه حکم ایتمکله شدّاخ ایله تلقیب ایندیلر * اساسك بیانه کوره عربلر شدخ دماءهم تحت قدمه دیرلر دملرینی هدم و ابطال ایتدی معناسنه که د کر اولنان غرّهٔ شادخه دن مأخوذدر (اشداخ) همزه نك فتحیله عقیق مدینه ده بروادی اسمیدر (الشادخ) تروتازه کنج اوغلانه دینور و شادخ اعتدالدن منحرف اولان شیئه دینور یقال امر شادخ ای مائل عن القصد (الشدخ) فتحتینله خلقتی ناتمام اولان دوشوکه اطلاق اولنور (الشاذیاخ) ذال معجمه نك کسریله شهر نیسابورك اسم قدیمیدر و مرو قضاسنده برقریه آدیدر (الشرخ) شرح وزننده هرشیئك اصلنه و عرقنه دینور و برشیئك سیوریجه توموب چیقان اوجنه دینور حرف ناتیء معناسنه مثلا شرخا الفوق دیرلر تثنیه بنیه سیله اوق کزینك کرتکنك ایکی جانبنه که تومسکجه اولور و شرخا الرحل دیرلر سمرك اوك و اکسه قاشلرینه و شرخ جوانلق حالتنك اوّل هنگامنه اطلاق اولور تقول فعلته شرخ شبابی ای فی ریعانه واوّله و بهرسنه تولد ایدن دوه یاوریلرینه دینور و انسانك ولدینه دینور یقال هو شرخ فلان ای نجله و هنوز صوار لمامش واوق یچورلمامش ساده تمرنه دینور وشرخ شارخ لفظندن جمع اولور صحب و صاحب کبی نوجوانلر دیمکدر وشرخ یاشداشه دینور همزاد معناسنه یقال هو شرخه ای تربه و لدته و مثل و مانند معناسنه در یقال هما

(شرخان)

شرخان ای مثلان جمعی شروخ کلور و شرخ و شروخ قعود وزننده دوه قسمی آزی دیشی یارمق معناسنه‌در
یقال شرخ ناب البعیر شرخا و شروخا من الباب الاول اذا شقّ البضعة (الشارخ) تازه دلو قنلو یه دینور شابّ
معناسنه (الشروخ) شینك ضمیله شرخك جمعیدر که ذکر اولندی و شروخ ایری میشه اغاجلرینه دینور که تیکنلو
اولور مغیلان کبی و قولهم شروخ شرّخ کرکّع للمبالغة پس بونکده مفردی شرخدر (بنو شرخ) بر بطن اسمیدر
(الشرباخ) بای موحده ایله قرطاس وزننده سولپو کلنوب فاسد و تباه اولمش منتاره دینور (الشرداخ) شرباخ
وزننده طبانی بیوك و انلو اولان آدمه دینور یقال رجل شرداخ القدم ای عظیمها و عریضها (الشلخ) شینك فتحی
و لامك سکونیله اصل و عرق معناسنه‌در یقال انه لکریم الشلخ ای الاصل و العرق و انسانك و لدینه علی قول نطفه‌سنه
دینور قال الشارح و منه قول لبید * ذهب الذین یعاش فی اکنافهم * و بقیت فی شلخ کجلد الاجرب * و شلخ
عورتك فرجنه دینور و شلخ مصدر اولور قلجله برکسه‌یی اوروب اتنی قوپارمق معناسنه‌در یقال شلخه بالسیف شلخا
من الباب الاول اذا هبره به (شالخ) هاجر وزننده جدّ ابراهیم علی نبینا و علیه التسلیم اسمیدر (الشمخ) شینك فتحی
و میمك سکونیله و (الشموخ) قعود وزننده پك یوکسك و بلند اولمق معناسنه‌در یقال شمخ الجبل شمخا و شموخا من
الباب الثالث اذا علا و طال یعنی الی السماء * مؤلفك عادتنه کوره کرچه باب اوّلدن اولمق لازمدر لکن اصول سائره‌ده
باب ثالثله مقیددر و شمخ و شموخ تکبر ایلمك معناسنه استعمال اولنور رفع انف مناسبتیله یقال شمخ الرجل بانفه اذا تکبر
و شمخ بن فزاره عربدن بر بطن آدیدر جوهری تصحیفله جیم بابنده ذکر ایلمشدر (الشمخ) فتحتینله بعید اولان قصد
و نیته اطلاق اولنور یقال نیة شمخ ای بعیدة (الشماخ) شدّاد وزننده اسمادندر شماخ بن حلیف و شماخ بن المختار
و شماخ بن العلا و شماخ بن عمرو و شماخ بن ضرار و شماخ بن ابی شدّاد شاعرلردر (شمیخ) زبیر وزننده بر رجل
اسمیدر که ابو عامر ایله مکنیدر (الشامخ) یوکسك و عالی نسنه‌یه دینور یقال جبل شامخ ای شاهق و عزّ و تعظمله
برونی یوقاری طوتان بادکاره اطلاق اولنور یقال رجل شامخ ای رافع انفه عزّا جمعی شمّخ کلور رکّع وزننده و شامخ
بر رجل اسمیدر (الشموخ) صبور وزننده ایراق مسافه‌یه اطلاق اولنور یقال مفازة شموخ ای بعیدة (الشمراخ)
شینك کسریله و (الشمروخ) شینك ضمیله چوپلو صالقمه دینور که اوزرنده خرما یاخود اوزم اوله و شمراخ طاغك
تپه‌سنه دینور و پك یوکسك بلودلره دینور و آت قسمنك آلننده اولان غرّه‌یه یعنی بیاضه دینور که اینجه و اوزون
اولوب برون دلیکلرینك ارالغنه قدر اینوب لکن دوداغنه وارمامش اوله ترکیده اکا صقر تعبیر اولنور و بو وجه
اوزره اولان آته شمراخ اطلاق اولنمز جوهری اطلاق اولنور دیمکله غلط ایلمشدر (ذو الشمراخ) مالك بن عوف
النضری نام کسه‌نك فرسی اسمیدر (الشمراخیة) خوارجدن بر طائفه‌درکه عبدالله بن شمراخ اصحابیدر (الشمرخة)
دحرجه وزننده دالدن صالقم کسمك و صالقم صیرمق معناسنه‌در تقول شمرخ العذق علی بنیة الامر ای اخرط
شماریخه بالمخلب قطعا (الشناخ) کتاب وزننده طاغك بر طرفه طوغری سیوریلوب چیقان برونه دینور (المشنخ)
معظم وزننده تیکنلری آریتلانمش خرما اغاجنه دینور (التشنیخ) تفعیل وزننده خرمانك تیکنلرینی آریتلیوب پاك
ایلمك معناسنه‌در یقال شنّخ علیه نخله تشنیخا اذا نقّح عنه سلاءه (الشندخ) قنفذ وزننده طقناز کوده‌لی اوزون
و شدید اولان انسان و حیوانه دینور و آرسلانه دینور و آتشلو یاوز آته دینور و شول طعام و ضیافته دینور که بر
جدید قوناق بنا ایدن یاخود سفردن کلان یاخود ضایعنی بولان کسه ترتیب ایدر ترکیده بقیاز تعبیر اولنور (الشنداخ)
شینك ضمیله و (الشنداخ) شینك کسریله و (الشندخة) و (الشنداخیّ) شینلرك ضمیله بونلرده طعام مذکوره
دینور (الشندخة) دحرجه وزننده و جه مذکور اوزره شندخ دیدکاری طعام ضیافتی ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال
شندخ الرجل اذا عمل الشندخ (الشیخ) شینك فتحی و یانك سکونیله و (الشیخون) سیحون وزننده سیماسنده پیرلك
ظاهر اولان یعنی پیر و سالخورده اولان کشی‌یه دینور علی قول اللی یاخود اللی بر یاشندن آخر عمره قدر یاخود
سکسانه قدر شیخ اطلاق اولنور شیخك جمعی شیوخ کلور و شیوخ کلور شینك کسریله که مجاورت یایه مبنیدر
و اشیاخ کلور و شیخة کلور عنبه وزننده و شیخة کلور صبیه وزننده و شیخان کلور ضیفان وزننده و مشیخة کلور
میمك و یانك فتحیله و مشیخة کلور میمك فتحی و شینك کسریله و مشیوخاء کلور مدّ ایله و مشیخاء کلور میمك فتحی و شینك
کسریله و مشایخ کلور * مصباحك بیاننه کوره مشیخة میمك و یانك فتحیله اسم جمعدر مشایخ آنك جمعیدر و شیخك
مصغرنده شییخ دینور و شییخ دینور یاء ایچون شینك کسریله و قلیلا شویخ دینور و او ایله جوهری قلیلا ورودینی
درك ایلمامکله شویخ کلدیکنی انکار ایلمشدر لکن جوهری صحاح لغت قیدنده اولمغله نوادره مبالات ایلدیکی
یاندن مستغنیدر و شیخ لفظنك مؤنثنده شیخة دینور ها ایله و شیخ بر شجر آدیدر و خاتونك زوجنه اطلاق اولنور و شیخه

ها ايله اسد وحنظله قبيله لرينك بلادنده برباض قوملق آديدر ذوالحرق الطهوىّ نام شاعرك قول صحيح اوزره
اشبو *ومن جعره بالشيخة اليتقصع* مصراعنده مذكور شيخه دن مراد ذكر اولنان قوملقدر * مترجم ديركه مصراع
مزبورك صدرى *ويستخرج اليربوع من نافقائه * مصراعيدر واستاد ومرشده شيخ اطلاقى علم وفضيلتده اكبر
اولديغندندر (الشيخان) ياى نسبتله وتثنيه بنيه سيله عبد اللطيف بن نصر وعبد الله بن محمد بن عبد الجليل نام
كسه لردركه شيخ ميهنى حضرتلرينه منسوبلردر (الشيخ) فتحتينله و(الشيوخة) شينك ضميله و(الشيوخية) ياى
مشدده ايله و(الشيخوخة) شينك فتحيله و(الشيخوخية) ياى مشدده ايله مصدرلردر انسان قوجامق معناسنه در
يقال شاخ الرجل شيخا وشيوخة وشيوخية وشيخوخة وشيخوخية اذا صار شيخا (التشييخ) تفعيل وزننده بودخى
قوجامق معناسنه در يقال شيّخ الرجل بمعنى شاخ وبرآدمى تعظيم قصديله ياشيخ ديو چاغرمق ومحاوره ده ياشيخ ديه رك
خطاب ايلمك معناسنه در يقال شيخه اذا دعاه شيخا او قال له ياشيخ تبجيلا وبركسه يى تعييب ايلمك معناسنه در يقال شيّخ
عليه اذا عابه وبرآدمى رسواى وبدنام ايلمك معناسنه در يقال شيّخ به اذا فضحه (التشيّخ) تفعل وزننده قوجالمق
معناسنه در يقال تشيّخ الرجل اذا صار شيخا (الاشياخ) شيخك جمعيدركه ذكر اولندى ومنه قولهم اشياخ النجوم اى
اصولها مراد سبعهٔ سياره در * قال الشارح وهى الدرارىّ اى السيارات (رستاق الشيخ) اصفهانده برموضعدر
(شيخان) تثنيه بنيه سيله مصعب بن عبد الله نام محدثك لقبيدر ومدينه ده برموضع آديدركه احد ملحمه سنده لشكرگاه
حضرت رسول الله ايدى عليه السلام (الشيخة) شينك كسريله برصرب عقبه آديدر طپراغنك بياضى اولمسى باعث
تسميه در (الشاخة) قدّ واندامى معتدل اولان آدمه دينور

فصل الصاد

(الصبخة) صادك وبانك فتحيله سبخه
معناسنه دركه شوراق يره دينور وصبخة القطن سبخه در محلنده ذكر اولندى (الصخّ) صادك فتحى وخانك تشديديله
برقاتى وپك نسنه يى برمجوف اولبوب مصمت اولان شيئه اورمق معناسنه در مثلا طاش ودمورودكنك مقوله سنى بر
قيايه اورمق كبى يقال صخّ الحديد على الصخرة صخا من الباب الاوّل اذا ضربه بها وصخّ وصخيخ وجه مذكور
اوزره اوريلان قيا سسلنمك معناسنه در يقال صخت الصخرة صخا وصخيخا اذا صاتت حين قرعت بالشئ الصلب
صخه هاءيله آندن اسمدركه قيانك آوازندن حكايه در لسانمزده طاقردى تعبير اولنور تقول سمعت للصخرة المقروعة
صخة اى صوتا وصخّ وصخيخ ترغه دوه نك ياغرينى برونيله دورتشدرمك معناسنه دركه كمك تعبير اولنور يقال صخّ
الغراب اذا طعن دبرة البعير (الصاخّة) خانك تشديديله شول شديد صيحه وآوازه دينوركه شدتندن قولاقلرى صاغر
ايدر اوله وصاخه قيامته وداهيه يه اطلاق اولنور قيامته اطلاقى نفخهٔ صور حسبيله در مبالغة قيامته وصف اولور
وصاخه اسناد مجازى اوزره مصمه معناسنه ده اولور زيرا مصمّ حقيقتده مسمع اولاندر وبو صخّ كلمه سندن
مأخوذدركه قولاغى صاغر ايلمك معناسنه در مجازا آوازشديده ده استعمال اولنمشدر يقال صخه صخا اذا ضرب اذنه
فاصمها ويقال صاح بهم صيحة تصخّ الاذان وداهيهٔ شديده يه اطلاقى دخى سماعنه قولاقلر طيانمديغنه مبنيدر * مؤلف
اقتصار وجهى اوزره ثبت ايلمشدر (الصرخة) صادك فتحى وراءنك سكونيله صيحهٔ شديده يه دينور قال فى الاساس
له عولة كعولة الثكلى وصرخة كصرخة الحبلى وصرخه مؤذنك اذانه اطلاق اولنوركه حقيقت شرعيه در
تقول سمعت الصرخة الاولى اى الاذان الاوّل (الصراخ) غراب وزننده حيقرمق ياخود شدتله حيقرمق
معناسنه اسمدر ومصدر اولور يقال صرخ الرجل صراخا من الباب الاول اذا صاح او شديدة (التصرّخ) تفعل
وزننده تكلفله حيقرمق معناسنه در يقال تصرّخ الرجل اذا تكلف الصراخ (الصارخ) مدد وفريادة يتشن آدمه
دينور مغيث معناسنه در فريادرس تعبير اولنور ومدد ايستيان دادخواهه دينور مستغيث معناسنه بوصورتده ضدّ
اولور * اساسده صراخ صوت مغيث وصوت مستغيث ايله مفسر اولمغله صارخ وصريخ انلردن مأخوذدر
وصارخ خروسه اطلاق اولنور (الصريخ) امير وزننده بودخى صارخ معناسنه دركه مغيث ومستغيثه دينور
(المصرخ) محسن وزننده مدد واغاثه ايدن واعانت ايدن آدملره دينور (الاصطراخ) افتعال وزننده مشاركت
ايچوندر برى برينه فرياد ايرشمك معناسنه در يقال اصطرخ القوم اذا تصارخوا اى صرخ بعضهم ببعض
(الصارخة) فاعله وزننده مصدردر فريادة يتشمك معناسنه در يقال صرخه صارخة اذا اغاثه وصارخه
استغاثه صوتنه دينور تقول سمعت صارخة القوم اى صوت استغاثتهم (الصراخ) كتان وزننده طاوس قوشنه
اطلاق اولنور چاغرغان اولديغيچون (صرخ) قفل وزننده برطاغك اسميدر (الصربخة) دربخه وزننده خفت
ونزق معناسنه دركه بى تمكين وشبكمشرب اولمقدر (الاصلخ) اصلح وزننده اصلا ايشتمز اولان صاغره دينور يقال
رجل اصلخ اى اصمّ جدّا لايسمع البته بونك مأخذى صلخدر فتحتينله يقال صلخ الرجل صلخا من الباب الرابع

(واصلخ)

و اصلخ اویوزارکاك دوه‌یه دینور مؤنثنده صلخاء دینور یقال جمل اصلخ و ناقة صلخاء و ابل صلخی و یقال جرب صالخ
ای سالخ یسلخ جلد البعیر (التصالخ) تفاعل وزننده مواضعة صاغرلق کوسترمك معناسنه در یقال تصالخ الرجل
اذا تصامّ (الصلوخ) صبور وزننده مهلك و قتال اولان داهیه‌یه اطلاق اولنور یقال داهیة صلوخ ای مهلکة
(الاصلخاخ) احمرار وزننده یان اوزره او زانوب یاتمق معناسنه در یقال اصلخّ الرجل اصلخاخا اذا اضطجع (الصماخ)
کتاب وزننده و (الاصموخ) اسلوب وزننده قولاغك دلیکنه دینور و قولاغك کندیسنه ده دینور و منه تقول هذا
کلام یولم صماخی و اصموخی و هو خرق الاذن و الصماخ ایضا الاذن نفسها * شارح دیرکه کل اذن ولود وکل صماخ
بیوض دیرلر یعنی ولدی بطننده حاصل اولان ذی روحده اذن تعبیر اولنور و یمورطه سنده پیدا اولانده صماخ دینور
حتی صحاحده نکل سکاء تبیض و کل شرفاء تلد دیمشدر و صماخ آزجه صویه دینور تقول عندی صماخ ای قلیل من الماء
(صماخ) غراب وزننده بر صو آدیدر (الصمخ) صادك فتحی و میمك سکونیله بر آدمك صماخنه اورمق معناسنه در
یقال صمخه صمخا من الباب الاول اذا اصاب صماخه و یومرقله برینك کوزینه اورمق معناسنه در یقال صمخ عینه
اذا ضرب بها بجمع کفه و جهره‌یه کونش طوقنمق یاخود کونش چالمق معناسنه در یقال صمخت الشمس وجهه اذا
اصابته او اشتدّ وقعها علیه (الصمخة) فرحه وزننده کودهسی تروتازه و مطرّا اولان محبوبه‌یه دینور یقال امرأة
صمخة ای غضة (الصمّاخة) جبّانه وزننده اشکنبه نك باشنده شیردان و قرق بایر تعبیر اولنان شیئه دینور قطنه معناسنه
(الصمخ) صادك کسریله قوریجه برنسنه درکه قیون قسمی طوغوردقدن صکره جه ممه‌لرینك امزکارنده اولوز یواشجه
شق ایدرلر آندنصکره خالص سود کلمکه باشلر اکا مه پوصی تعبیر ایدرلر مفردی صمخه در ها ایله (الصملاخ) صادك
کسریله و (الصملوخ) صادك ضمیله قولاق دلیکنك ایچنه دینور و قولاق چرکنه دینور (الصمالخ) علابط وزننده
بك قویی سوده دینورکه یوغرد کبی قاتیلنمش اوله (الصمالخیّ) سمالخی وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی
صمالخ النصیّ بغدایجق اوتنك کوکارندن اینجه اولان فلیزلرینه دینور (الصنخ) صادك کسریله سنخ وزننده
و مرادفیدرکه ذکر اولندی (الصنخ) کتف وزننده اصناخی یعنی دیشلرینك کوکاری چیقمش آغزه دینور یقال فم صنخ
اذا خرجت اصناخه (الصناخیة) غرابیه وزننده اری و یومری جثه لو کسه‌یه دینور یقال رجل صناخیة ای ضخم
(الصنخة) فتحاتله کیر و پاسه دینور یقال فی ثوبه صنخة ای درن (الصاخة) تخفیفله اعضاده اولان کیکی جانور
اصرمقدن یاخود برنسنه طوقنمقدن عارض اولان شیشه دینورکه اثری قالمش اوله و داهیه‌یه دینور جمعی صاخات
و جمع جنسی صاخ در (الاصاخة) همزه‌نك کسریله برسوزه قولاق طوتوب دکلك معناسنه در یقال اصاخ له
اصاخة اذا استمع له (الصوّاخ) رمّان وزننده بتاقلق یره دینور یقال بلد صوّاخ اذا کان تصوخ فیه الارجل
(الصوخ) سوخ وزننده و مرادفیدرکه ایاق چامور مقوله‌سی یره باتمق معناسنه در یقال صاخت الرجل بمعنی ساخت

فصل الضاد المعجمة

فصل الضاد المعجمة

(الضخّ) ضادك فتحی و خانك تشدیدیله کوزیاش دوکمك معناسنه در یقال ضخت العین ضخا
من الباب الاول اذا دمعت و بولی چبوق کبی اوزادی چوکدرمك معناسنه در یقال ضخّ ببوله اذا مدّه و صو سرپمك
معناسنه در یقال ضخّ الماء اذا نضحه (المضخة) میمك کسریله شول قامشه دینورکه ایچنه برطیقاج اغاج صو قفله ایچندن
صو فشقردرلر چوجق ملاعبندندر (الضردخ) ضادك کسری و دالك فتحیله عظیم اولان شیئه دینور (الضرداخ)
قرطاس وزننده بغایت صوی و عالی جنس اولان خرما اغاجنه دینور یقال نخلة ضرداخ ای صفیة کریمة (الضمخ)
صمخ وزننده بدنه تقاطر ایدر درجه سنده طیب سورمك معناسنه در یقال ضمخ جسده بالطیب ضمخا من الباب الاول
اذا لطخه به حتی کانّه یقطر (التضمیخ) ضمخ معناسنه در یقال ضمخ بدنه بمعنی ضمخ (الانضماخ) انفعال
وزننده و (الاضطماخ) افتعال وزننده و (التضمخ) تفعل وزننده طیب سورنمك معناسنه در یقال انضمخ
بالطیب و اضطمخ و تضمخ اذا تلطخ به (الضمخة) ضادك کسریله سموز خاتونه یاخود سموز ناقه‌یه دینور و شیره‌سی
تقاطر ایدن تازه خرمایه دینور (ضاخ) بادیه‌ده بر موضع آدیدر (الضاخة) خانك تخفیفیله آفت و داهیه‌یه دینور

فصل الطاء

فصل الطاء

(الطبخ) طانك فتحی و بانك سکونیله پشورمك معناسنه در کرك بریان و کباب و قاورمه جهتیله
و کرك تنجره‌ده پشورمك جهتیله اولسون یقال طبخ اللحم طبخا من الباب الاول و الثالث اذا انضجه (الانطباخ)
انفعال وزننده و (الاطّباخ) همزه‌نك و طای مشدده‌نك کسریله افتعال وزننده مطاوعلریدر پشمك معناسنه
یقال طبخه فانطبخ و اطبخ و اطّباخ افتعال وزننده طبیخ اتخاذ ایلمك معناسنه در یقال اطبخ الرجل اذا اتخذ طبیخا
(المطبخ) معقد وزننده اسم مکاندر آشخانه‌یه دینور (المطبخ) منبر وزننده اسم آلتدر تنجره‌یه دینور (الطباخ) کتان
وزننده آشجی‌یه دینور (الطباخة) کتابه وزننده آشجیلق حرفتنه دینور (الطباخة) کناسه وزننده طبخ اولنور کن

تنجره نك فوران ايدوب دوكيلان كپوكنه دينور (الطبيخ) اميروزننده منصفدن يعنى ياريسى قالنجه قيناديلان شرابدن
بر نوعه دينور يقال هو يشرب الطبيخ و هو ضرب من المنصف و كرجه و طوغله يه اطلاق اولنور يقال اتلف ماله
فى الطبيخ اى الجص والآجر (الطبّخ) طانك ضميله قبر وزننده عذاب فرشته لرينه اطلاق اولنور كه طبخ
اجساد عصاة و كفاره مأمورلردر طابخ مفرديدر (الطباخ) سحاب و غراب وزنلرنده برنسنه نك محكم و استوار لغنه
دينور وزور و قوّت معناسنه در و سموزلك معناسنه در يقال مافى فعله طباخ اى احكام و ليس له طباخ اى قوّة
و فى بدنه طباخ اى سمن (الطبيخ) سكين وزننده قاونه دينور بطيخ كبى * شارحك بيانه كوره حجازيون لغتيدر (الطابخ)
شديد الحراره اولان حمايه اطلاق اولنور يقال به الحمى الطابخ اى الصالب (الطابخة) اويله اسيسنه اطلاق اولنور
هاجره معناسنه و طابخه عامر بن الياس بن مضرك لقبيدر (طبابخ الحرّ) اسينك سمومنه اطلاق اولنور يقال ظهرت
طبابخ الحرّ اى سمائمه (الطباخية) كراهيه وزننده و (الطباخية) غرابيه وزننده اتنه طلو كنج خاتونه على قول
كوزل و عقل و رشد صاحبه سى قادينه دينور يقال امرأة طباخية و طباخية اى شابّة مكتنزة او عاقلة مليحة (المطبخ)
محدّث وزننده كار قسمنك الثاولكى ياوريسنه دينور * شارح ديركه اوّل لفظى سهودر صواب اولان ثالث اولمقدركه
اوچنجى ياشنه كيرن ولدى ديمك اولور انتهى و مطبخ اتنه طلو كنج دلو قلنويه دينور (التطبيخ) تفعيل وزننده صبى
نشو و نما بولوب يال و بال صاحبى اولمق معناسنه در يقال طبخ الصبىّ اذا ترعرع و كبر (الاطبخ) احمر وزننده و (الطبخة)
نبذه وزننده حماقتده متانت و استحكامى يعنى پك شاشقين احمق اولان آدمه دينور يقال رجل اطبخ و طبخة اى
مستحكم الحمق (المطابخ) جمع بنيه سيله مكه ده بر موضع آديدر (الطبراخ) قرطاس وزننده علىّ بن ابى هاشم نام
محدثك پدرى لقبيدر على قول ميمله طمراخدر (الطخّ) طانك فتحى و خانك تشديديله برنسنه يى آتوب ابراقلشدرمق
معناسنه در يقال طخّ الشئ طخا من الباب الاوّل اذا رماه و ابعده و جماع ايلك معناسنه در يقال طخّ جاريته اذا جامعها
(المطخة) ميمك كسريله بر تخته پاره سيدركه چوجقلر بر طرفنى يوقلدوب آنكله چليك كبى او ينارلر بو بر ال آيه سى قدر
دكرمى و منقش تخته دركه دائرا مادار كرتوب كرتكنه ايپ صاروب برى اوته الندن اتارق او ينارلر بزم ديارلرده
اكا چقشاغى تعبير ايدرلر (الطخوخ) قعود وزننده بدخويلق و بد مزاجلق شرس و سوء معاشرت معناسنه در
مقتضاى بنيه بو مصدر اولمقدر (الطخطاخ) سلسال وزننده بدخوى و بد مزاج كمسه يه دينور و طخطاخ الحلى
نسوانلرك حليالرى آوازينه دينوركه جغشدى تعبير اولنور و برى برينه صيقشوب قات قات متكاثف اولان ظلمانى
سحابه دينور و بر رجل اسميدر (الطخاطخ) علابط وزننده قرا كولق ظلمت معناسنه در (المتطخطخ) اسم فاعل
بنيه سيله پك سياه نسنه يه دينور و ضعيف البصر اولان آدمه دينور (الطخطخة) زلزله وزننده طاغنق نسنه نك
اجزاسنى برى برينه ضمّ و الصاقله دوزلتمك معناسنه در يقال طخطخ الشئ اذا سوّاه و ضمّ بعضه الى بعض و طخطخه
خنده ايدن كسه نك طخ طخ ديه رك كولمسندن حكايه در قهقهه كبى (الطرخة) شرحه وزننده شول بيوك
حوض طرزنده صلقه دينوركه حوضك ياغيرى صويك مجراسى يانندة اتخاذ اولنوركه حوضدن ياغيرى مجرادن
اكا كلوب اقتضاسى اوزره اورادن مزرعه يه ياخود باغچه يه اجرا اولنور و لفظ مزبور دخيلدر يعنى عربىّ خالص
دكلدر (طرخان) سلمان وزننده و بونده طانك ضمى و كسرى جائز دكلدر هر نقدر اهل حديث ضمله و كسرايله استعمال
ايدرلر ايسه ده و بو اهل خراسان لغتيدر شريف و ذيشان اولان رئيسك اسميدر يعنى آنلره اطلاق اولنور
جمعى طراخنه كلور * مترجم ديركه لفظ مزبور ترخان فارسى معرّبى اولمق ظن اولنوركه سلاطينه خدمات
پسنديده سى سبق ايلكله مطلوبات ديوانيه دن معاف و مسلّم و هر وجهله مرخّص تام اولوب رجا و شفاعتلرى
مقبول اولان آدمه دينوركه عندلرنده وزارتدن پايه لودر * و مؤلف بطريق ماده سنده ديكر كونه بيان ايلشدر
انتهى (الطرخون) طانك فتحيله ترخن معرّبيدركه كوكى عاقرقرحا ديدكارى داردر تناولى شهوت جماعيه يى
قاطعدر بو نبات لسانمزده دخى طرخون تعبير اولنان سبزه در و عاقرقرحا آنك يبانى نوعنك كوكيدر (الطرّيخ)
سكين وزننده طوزلنوب صلاموره باصيلان كوچك بالقلره دينوركه طرهوز ديدكلرى اوله جقدر (طرخاباذ)
طانك فتحيله جرجان قضاسنده بر قريه در طرخ آباد معرّبيدر (الطرثخة) ثاى مثلثه ايله دربخه وزننده خفت
و نزق معناسنه دركه وقار و تمكين و نزاكت مقابليدر (الطلخ) بلخ وزننده شول سيل صويى كتوردبكى چامورلو
بولانق صويه دينوركه آنده جابجا دعموص يعنى صوجولهاسى و ايت بالغى ديدكلرى سياه و خرده بوجكلر قالمغله
ايچمسى ممكن اولميه و طلخ مصدر اولور برشيئه ياخود بر آدمه ذكر اولنان چامورى بولاشدرمق معناسنه در يقال طلخ
الشئ اذا لطخ الطلخ به و برنسنه يى قرارتمق معناسنه در يقال طلخ الشئ اذا سوّده و كتابتى بوزوب افساد ايلك

معناسنه در يقال طلخ الكتابة اذا افسدها و نجس بولاشدرمق معناسنه در يقال طلخه بالقذر اذا لطخه به (الطلخاء) حمقاء وزننده ومرادفيدركه بون خاتونه دينور و طلخاء مصرده برموضع آديدر دمياطه موصل اولان شاخ نيل اوزره واقعدر (الاطلخاخ) احمرار وزننده كوز ياشيله طولمق معناسنه در يقال اطلخّ دمع عينه اذا تغرق وكوز ياشى آقمق معناسنه در يقال اطلخّ دمعه اذا سال (الطمخ) طانك فتحى و ميمك سكونيله كبر ونخوت ايلمك معناسنه در يقال طمخ الرجل طمخا من الباب الاوّل اذا تكبر (الطمراخ) طانك فتحيله علىّ بن هاشم نام محدثك پدرى اسميدر على قول باى موحده ايله درنته كه ذكر اولندى (الطنخ) طانك و نونك فتحيله ياغلى طعامى چوق يمكله تخمه و امتلا اولمق معناسنه در يقال طنخ الرجل طنخا من الباب الرابع اذا بشم واتخم وغلب على قلبه الدسم وسمور مك معناسنه در يقال طنّخ الرجل اذا سمن (التطنيخ) تفعيل وزننده و (الاطناخ) همزه نك كسريله تخمه و امتلا ايلمك معناسنه در يقال طنخه تطنيخا واطنخه اطناخا اذا اتخمه (الطنخة) حركاتله احمق و بيغزكسه يه دينور (الطنخ) طانك كسريله كيجه دن بربلوكه دينور يقال مرّ طنخ من الليل اى طائفة (الطماليخ) طانك فتحيله طاغنق و يوفقه بلوطلره دينور بوماده برمقتضاى ترتيب طنخ ماده سندن مقدم ايراد اولنمق لازم ايكن جميع نسخه لرده بو محلده اولمغله آنلره اقتفا اولندى (طوخ) طانك ضميله مصر اولكه سنده اوندرت موضع آديدر (الطوخ) طانك فتحى و واوك سكونيله بركسه يه برقبيح و ناسزا سوز سويلك يابركريه ايش ايتمك معناسنه در يقال طاخ فلانا يطوخ طوخا اذا رماه بقبيح من قول او فعل (الطيخ) شيخ وزننده قبيح نسنه يه بولاشوب آلوده اولمق معناسنه در كرك حسى وكرك معنوى اولسون يقال طاخ الرجل يطيخ طيخا اذا تلطخ بالقبيح و بومعناده متعدى اولور يقال طاخ فلانا اذا لطخه بالقبيح و بيوكلنمك معناسنه در يقال طاخ فلان اذا تكبر و بيهوده و باطل ايشه دورشمك معناسنه در يقال طاخ الرجل اذا انهمك فى الباطل (التطيخ) تفعل وزننده بودخى بركريهه يه بولاشمق معناسنه در يقال تطيّخ فلان اذا تلطخ بالقبيح (التطييخ) تفعيل وزننده برفنا و چركين شيئه بولاشدرمق معناسنه در يقال طيّخ فلانا اذا لطخه بالقبيح و سموزلك كوده يى لحم و شحم ايله طلوم كبى طولدرمق معناسنه در يقال طيخه السمن اذا ملأه شحما و لحما و بركسه يى عذاب و محنت باصوب هلاك ايلمك معناسنه در يقال طيخ العذاب عليه اذا الحّ عليه فاهلكه (الطيخة) طانك فتحى و يانك سكونيله بردرلو ايشه يرامز اولان احمق آدمه دينور يقال رجل طيخة اى احمق لاخير فيه و فتنه و اختلاله دينور تقول اتانا فلان زمن الطيخة اى الفتنه (المطيخ) معظم وزننده فاسد و تباه اولمش نسنه يه دينور يقال شئ مطيخ اى فاسد و اوزرينه قطران سورلمش دوه يه دينور يقال بعير مطيخ اى مطلى بالقطران (الطيخ) طانك كسريله ضحك صوتنى حكايه در تقول قالوا طيخ طيخ مبنيا على الكسر اى قهقهوا

فصل الظاء المعجمة

(الظمخ) عنب وزننده چنار آغاجى صورتنده بر اغاجك اسميدر مفردات طبيه ده ثمر شجرهٔ حور ايله مبيندركه حور رومى ديدكلريدر كهربا آنك صمغى اولديغى منقولدر و ظمخ طئ قبيله سى لغتنده انجير اغاجنه دينور مفردى ظمخه در ها ايله ياخود سكون ميمله در كسره وكسر كبى وكاهى جمعنده دخى ميم ساكن اولور تينه و تين كبى

فصل العين المهملة

(العهمخ) عينلرك ضميله برنوع شجردركه كندوسيله و يپراغيله تداوى اولنور بعض لغويوّن عينله اولديغى انكار ايدوب خاى معجمه ايله خعخع در ديديلر و اهل بيان كتابلرنده خانك تقديميله عهخع عنوانده مرسومدر لكن غلطدر لفظ مزبورى اهل معانى فصاحت بحثنده تنافر حروفه تمثيل ايلمشلردر لكن ها ايله هعخع عنوانده رسم ايلمرله مؤلفك عينى تقديمله ايرادى مخالف اولور مكر تحريف نساخه محمول اوله وشرّاح هانك كسرى وخانك كسر و فتحيله تقييد ايلمشلردر و بونى براعرابينك * تركت ناقتى ترعى الهعخع * قولندن اخذ ايلديلر

فصل الفاء

(الفتخة) فانك فتحى و تاى فوقيه نك سكونى و فتحيله برنوع خاتم كبير اسميدركه ال و اياق پرمقلرينه كچوررلر على قول خاتم كبى كموشدن برحلقه در نسوان عرب پرمقلرينه طاقنورلر حجازده معادن سبعه دن ياپيلوب كلان حلقه لر كبى اكر قاشى اولورسه خاتم دينور مايختم به اولديغيچون بزم ديارلرده دخى متعارفدر اكا زهكير محرّفى زيكير تعبير ايدرلر نسوان باش پرمقلرينه طاقنورلر جمعى فتخ كلوركه جمع جنسيدر و فتوخ كلور و فتخات كلور فتحاتله (الفتخ) فتحتينله مفاصل اعضا ملايم و كوشك اولمق معناسنه در على قول ال اياسى و طبان طويل و عريض اولمق معناسنه در يقال فتخ الرجل فتخا من الباب الرابع اذا استرخت مفاصلها و لانت او كان عريض الكف و القدم فى طولهما و فتخ بعض دوه قسمنك خلقى ديزلرنده و اينجكلرنده اولان اكريلكه شبيه حالته دينوركه نوعا اكريجه كورينور خلقى اولان اكريلكه طرق دينور و فتخ صداسى اولميان چكراغى يه و دف پولنه دينور (الافتخ) احمر وزننده پنجه لرى يصى و بيوك اولان ارسلانه دينور معناى

فصل الظاء المعجمة
فصل العين المهملة
فصل الفاء

مزبوردن مأخوذدر يقال اسد افتخ اى عريض الكف (الفتخ) فتح وزننده الك ياخود اياغك پرمقلرينى آوج وطبان جانبنه ملايمجه وكوشكجه بوكمك معناسنه در مصلى تشهدده رفع مسبحه حالتنده ايتديكى كبى يقال فتخ الرجل اصابعه فتخا من الباب الثالث اذا عرّضها وارخاها * مؤلف كرچه بابندن سكوت ايلمشدر * لكن مقدمة الادبده باب ثالث فصلنده فتخ سرانكشتان باسوى كف واشكستن يعنى پرمقلرك اوجلرينى آيه طرفنه كوشكجه بوكمك ايله مرسوم اولمغله اكا اتباع اولندى وبو ذكر اولنان رخاوت مفاصل معناسندن مأخوذدر (التفتيخ) تفعيل وزننده فتخ معناسنه در يقال فتخ اصابعه تفتيخا بمعنى فتخها (الفتخاء) صحراء وزننده سود صاغه جق كولك طرزنده اغاجدن دوزلمش بر نسنه دركه بال صاغان كسه اسكمله كبى آنك اوزرينه اوتوروب بال صاغار وفتخاء لينة الجناح اولان طوشنجل قوشنه دينور * شارح ديركه فى الاصل صفت لازمه سندن اولوب بعده اسم قلنمشدر زيرا مرغ مزبور زمينه نزول حالتنده جناحلرينى كوشدوب آهسته جه نازل اولور انتهى وممه لرينك امزكلرى قارنى طرفنه طوغرى مائل ومرتفع اولان ناقه يه فتخاء الاخلاف اطلاق ايدرلركه ذمايمدندر وبو معناى اولدن منشعبدر وبو حالت نسوان وچتال طرنقلو حيوان حقلرنده مدايحدندر (فتاخ) كتاب وزننده برموضعدر (فتوخ الاسد) ارسلان پنچه لرينك الك واو يناق يرلرينه اطلاق اولنور وبو فتخك جميدركه ذكر اولنان معنادن مأخوذ اسم قلنمشدر (الافتاخ) همزه نك كسريله سكرتمك يابراراق يردن كلمك سببيله بى تاب اولوب هار هار صولومق وخشلق معناسنه در يقال افتخ الرجل اذا اعيا وانبهر (الافاتيخ) اساليب وزننده منتاره شبيه نسنه لردركه منتاردن اوّلجه ظهور ايدر منتار ظنيله حفر واستخراج اولندقده معلوم اولور (الافتخ) ذكر اولنان لين ورخاوت معناسندن افعلدر بومناسبتله كوزلرى فاتر اولان محبوبه افتخ الطرف اطلاق اولنوركه چشم مخمور وچشم خسته وچشم خواب آلود تعبير اولنور يقال غلام افتخ الطرف اى فاتر (فتيخ) زبير وزننده برموضع آديدر (الفخ) فانك فتحى وخانك تشديديله فق وقپان تعبير ايتدكاريدركه آنكله قوش مقوله سى صيد ايدرلر جمعى فخاخ كلور فانك كسريله وفخوخ كلور وفخ مكه ده برموضع آديدركه عبدالله بن عمر الفاروق رضى الله عنهما آنده مدفوندر وفخ مصدر اولور اياقلرك مفاصلى كوشيوب سلكيلمك معناسنه نته كه فخه هايله وفخخ فتحتينله بومعنايه در يقال فخت رجلاه فخا وفخة وفخخا اذا استرخت وفخ وفخيخ اويقوده پك پك موشلدامق معناسنه در يقال فخ النائم فخا وفخيخا اذا غطّ ورايحه هرطرفه يايلق معناسنه در يقال فخت الرائحة اذا فاحت (الفخة) فانك فتحيله مصدر دركه ذكر اولندى وفخه جماعدنصكره اولان اويقويه دينور ومردار ونا پاك عورته دينور وجثه سى ايرى عورته دينور وارقه اوزره اولان اويقويه دينور وصباح اويقوسنه دينور وكباده يايه دينور (الفخيخ) موشلدامق معناسنه دركه ذكر اولندى وانكرك يلانى اغزندن فشلدامق معناسنه دركه مصدر واسم اولور يقال فخت الافعى فخيخا اذا فخت وتقول سمعت فخيخ الافعى اى فحيحها يعنى فشلديسنى ايشتدم (الفخفخة) زلزله وزننده باطل وبى اصل نسنه ايله لاف وتفاخر ايلمك معناسنه در يقال فخفخ الرجل اذا فاخر بالباطل (الفدخ) شدخ وزننده ومرادفيدركه ذكراولندى يقال فدخ رأسه بالحجر فدخا من الباب الثالث اذا شدخه وبورطب نسنه يى قيروب اوفاتمغه مخصوص صدر (الفرخ) فانك فتحى ورانك سكونيله قوش يالجنه دينور وهر حيوانك ياوريلرينه اطلاق اولنور كذلك نباتك صغار ينه يعنى ديبلرنده چيقان فليزلرينه اطلاق اولنور جمعى افرخ كلور افلس كبى وافراخ كلور وفراخ كلور فانك كسريله وفروخ كلور وافرخه كلور وفرخان كلور فانك كسريله وفرخ ذليل ومطرود اولان كشى يه اطلاق اولنور وياريلوب اوج ويرمك اوزره اولان اكينه اطلاق اولنور وفرخ بررجالك عمليدر ودماغك اولك طرفنه دينور (الافراخ) همزه نك كسريله قوش ياورى صاحبى اولمق يعنى ياورى چيقارمق معناسنه در يمورطه يه ده مسنداولور يقال افرخت الطائرة والبيضة اذا صار لها فرخ وهى مفرخ ودروندن خوف واندیشه زائل اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال افرخ الروع اذا ذهب وبو افرخ قلبه الروع سبكنده دركه ياورى كبى دروندن خوفى اخراج ايلدى ديمكدر وتقول افرخ روعك بالامر اى سكن جأشك واضطرابك ومبهم ومشتبه اولان نسنه بيّن وعيان اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال افرخ الامر اذا استبان بعد اشتباه * اساسك بيانه كوره بيضه دن خارج اولان فرخه تشبيهه مبنيدر وعربلر مستور اولان سرّى اظهار ايلدى ديه جك يرده افرخ القوم بيضتهم ديرلر ابدوا سرّهم معناسنه مؤلف بيضتهم لفظنى مفعول اوله رق رسم ايدوب لكن اساسده تميز اولمق اوزره مرسومدركه ❊ الامن سفه نفسه ❊ قبيلندندر (التفريخ) تفعيل وزننده بودخى افراخ كبى ياورى چيقارمق معناسنه در يقال فرخت البيضة والطائرة تفريخا بمعنى افرخت ودروندن خوف وخدشه زائل اولمق معناسنه استعمال اولنور نته كه ذكر اولندى يقال فرّخ

الروع اذاذهب و برنسنه دن بلکلیوب قورقمق معناسنه در یقال فرّخ الرجل اذا فزع و رعب و قوش یاوریسی کبی
ضعیف اولمق معناسنه در یقال فرّخ القوم اذا ضعفوا و صاروا کالفراخ و اکین فلیزلنمک معناسنه در یقال فرّخ
الزروع اذانبتت افراخه (المفرخ) محسن وزننده یاوری چیقاران قوشه کذلك یمورطه یه دینور یقال طائرة مفرخ
و بیضة مفرخ و بوو صف خاصدر (المفارخ) میمك فتحیله مفرخك جمعیدرکه اسم مکاندر قوشلرك یاوری چیقارهجقی
یره دینور کومس و فوللق کبی (الاستفراخ) یاوری چیقارمق ایچون قوش بسلمك معناسنه در یقال استفرخ الحمام اذا
اتخذها للفراخ (الفرخ) فرح وزننده دروندن خوف و خدشه کیدوب امین و مطمئن اولمق معناسنه در یقال فرخ
الرجل فرخا من الباب الرابع اذازال فزعه و اطمئن و قوش یاوریسی کبی یره یاپشمق معناسنه درکه خوفدن نشئت ایدر
یقال فرخ الی الارض اذالزق بها (فرّوخ) تنّور وزننده حضرت ابراهیمك فرزندی اسمیدرکه اسمعیل و اسحق على
نبینا و علیهم السلام حضرتلرینك برادرلریدر وسط بلادده ساکن اولان عجم طائفه سی آنك ذریتندندر (الفرخة)
حمزه وزننده یصی مزراق تمرنسنه دینور (فریخ) زبیر وزننده محدثیندن ازهر بن مروانك لقبیدر و فریخ فرخ
لفظندنکه مصغردر تعظیم ایچون استعمال اولنور جذیل و عذیق کلمه لری کبی و منه یقال هو فریخ قریش * قال الشارح
یقولون فلان فریخ قومه اذا کانوا یعظمونه و یکرمونه و صغر على وجه المبالغة فی کرامته لسانمزده دخی یاوریجق
و قوزیجق تعبیری مقام مزبورده ایراد اولنور (المفردخ) مسرهد وزننده بدنی کل کبی تر و تازه اولان کنج ایریسی
نوجوانه دینور (الفرسخ) فانك و سینك فتحیله جوهری بونی صحاحده ثبت ایدوب لکن برمعنا ذکر ایلامشدر
فرسخ اوّلا برنسنه دیکمك سکون معناسنه در * قال الشارح یقولون اذا احتبس المطر اشتدّ البرد و اذا امطر کان للبرد
فرسخ ای سکون و فرسخ ساعت معناسنه در یقال فرسخ اللیل و النهار ای ساعتهما و راحت و آسایش معناسنه در
یقال ماله فرسخ ای راحة و بومعنادن مأخوذدرکه اوچ میل هاشمی على قول اون ایکی بیك ذراع یاخود اون بیك
ذراع مسافه یه فرسخ اطلاق اولنور زیرا مسافهٔ مزبوره یی قطع ایدن کمسه سکون و استراحت ایلمکه محتاجدر * مترجم
دیرکه میل تعبیر اولنان مسافه مختلف فیهدر و عندالاکثر درت بیك آدیمی مستوعب مسافه دن عبارتدرکه هر میل
بیك باع و هر باع درت ذراع و هر ذراع یکرمی درت اصبع و هر اصبع التی شعیردرکه قارن قارنه اوله و بر شعیر شعردن
یعنی قیلدن التی دانه مقداریدر و شعر قاطر قوریغندن بر قیلدر و طریق مکه ده مبنی اولان امیال اول مقداردر
بنو هاشم تجدید و تعمیر ایلملریله آنلره مضاف اولمشدر * و مصباحده فرسخه دحرجه وزننده بوللقسعه معناسنه در
اوچ میل مسافه دن عبارت اولان فرسخ بوندن مأخوذ اولمق اوزره مرسومدر * و نهایه نك بیانته کوره دائم و کثیر
اولوب اصلا منقطع اولمیان شیئه فرسخ دینور و ساعت و وقت معناسنه در مسافهٔ معلومه اسمی اولان فرسخ بوندن
مأخوذدر و جمیع مفردات فارسیه ده فرسخ فرسنك معرّبی اولمق اوزره مثبتدرکه اوچ میلدن عبارتدرکه اون ایکی
بیك آدیم مسافه دن عبارتدر انتهی و فرسخ فرجه معناسنه درکه ایکی نسنه میاننده اولان ارالغه و آچقلغه دینور
و فرجه سی اولمیان شیئه دینمکله کویاکه ضدّ اولور و فرسخ سکون و حرکت ارالغنده اولان وقت و ساعته دینور
و زمان طویله دینور تقول انتظرتك فرسخا من النهار ای زمانا طویلا منه و اصلا منقطع اولمیوب کثیر و دائم اولان
شیئه دینور قال فی النهایة و فی حدیث حذیفه ❁ ما بینکم و بین ان یصبّ علیکم الشرّ فراسخ الا موت رجل ❁
یعنی عمر بن الخطاب (التفرسخ) تدحرج وزننده و (الافرنساخ) احرنجام وزننده صوغوغك سورت و شدّتی
مندفع اولمق معناسنه درکه سکون معناسندن مأخوذدر یقال تفرسخ البرد و افرنسخ اذا انکسرت سورته و غصه
و کدر زائل اولوب خاطر کشایش بولمق معناسنه در یقال تفرسخ عنه الهمّ و افرنسخ اذا انفرج و بوراحت
و فرجه معنالرندن مأخوذدر کذلك حمانك شدّت و بحرانه فتور کلمك معناسنه در یقال تفرسخت الحمى و افرنسخت
اذا انکسرت (الفرسخة) دحرجه وزننده بودخی بردك شدّتی مندفع اولمق معناسنه در یقال فرسخ البرد اذا
انکسر (المفرسخة) مدحرجه وزننده واسعه دیمکدر تأنیثی موصوف اعتباریله در یقال سراویل مفرسخة ای
واسعة و بو وسعت معناسنه اولان فرسخه دن مأخوذدرکه معنای مزبوری مؤلف بورادہ بالاشاره بیان ایلدی
(الفرشخة) شین معجمه ایله بوللقسعه معناسنه در (الفرشخ) فرسخ وزننده برنسنه دیکمکه دینور سکون و آرام
معناسنه در و منه قال ابو زید اذا احتبس المطر اشتدّ البرد و اذا مطر الناس کان للبرد فرشخ ای سکون * لکن
بومثالی شارح سکون معناسنه اولان فرسخده ایراد ایلمشدر مصحّف و لغت اولمق محتملدر (الفرضخ) ضاد
معجمه ایله زبرج وزننده عقربه دینور (الفرضاخ) قرطاس وزننده یصی کوده لو ایری تنومند على قول پك اوزون
کشی یه دینور یقال رجل فرضاخ ای ضخم عریض او طویل مؤنثنده فرضاخه دینور و فرضاخه و فرضاخیه

ل

یای مشدده ایله مه‌لری بیوك اولان خاتونه دینور یقال امرأة فرضاخة و فرضاخیة ای عظیمة الثديين (المفرضخ) مسرهد وزننده ضعیف و ناتوان کسه‌یه دینور یقال رجل مفرضخ ای ضعیف (الفرفخ) فالرك فتحیله پرپهن فارسی معربیدر که سموز اوتنه دینور و پرپهن عریض الجناح معناسنه اولمغله نبات مزبورك یپراقلری نوعا عریض اولدیغندن اطلاق ایلدیلر و فرفخ بغدای کسمکارینه دینور که خرمنده دوکن ایله دوکولدکدنصکره کیرو قلان خرده صاپلریدر مفردی فرفخه در (الفرتخة) دحرجه وزننده سرکش ایکن یواشیق معناسنه در یقال فرتخ الرجل و الفرس اذا لان بعد صعوبة و حیوان اورکوب قاچدقدنصکره سکون و آرام بولمق معناسنه در یقال فرتخ الفرس اذا سکن بعد النفار (الفسخ) نسخ وزننده ضعیف اولمق معناسنه در یقال فسخ الرجل فسخا من الباب الرابع اذا ضعف و بیلامك جهل معناسنه در یقال فسخ الشيء اذا جهله و برنسنه یی الدن طرح ایلك معناسنه در یقال فسخه اذا طرحه و رأی و تدبیری افساد ایلك معناسنه در یقال فسخ رأیه اذا افسده و عقد و رأی و عهد مقوله‌سنی بوزمق معناسنه در یقال فسخ البیع و الرأی اذا نقضه و بری برندن آیروب طاغتمق معناسنه در یقال فسخ الشيء اذا فرقه و فسخ ضعیف العقل کذلك ضعیف البدن اولان آدمله دینور تسمیه بالمصدردر * مؤلفك و البدن قولنده‌کی واو او معناسنه در و کندی خصوص و مصلحتنه صالح اولمیوب یعنی مقصودی اولان حاجتنه قائم و طریق تحصیلنه یولیله سالك و عازم اولمیوب تکاسل ایله یاخود نادانلغله طوتدیغندن مرادینه ظفر بولمز اولان کسه‌یه ده دینور یقال رجل فسخ اذا کان لایظفر بحاجته و لایصلح لامره و فسخ اعضانك مفاصلنی یعنی اکلرینی یرندن آیروب چیقارمق معناسنه در یقال فسخ یده فسخا من الباب المزبور اذا ازال المفصل عن موضعه * شارحك بیانه کوره بد مثالدر مطلقا اعضاده مستعملدر و انقولینك یدی ازاله ایلك معناسنه در قولی نابجادر (الفسخة) حمزه وزننده فسخ کبی بودخی عقلی ضعیف اولانه کذلك بدنی ضعیف اولانه اطلاق اولنور (الفسیخ) امیر وزننده فسخه معناسنه در (الانفساخ) انفعال وزننده منعقد اولا ماده بوزلمق معناسنه در یقال انفسخ العزم و البیع و النکاح اذا انتقض (الفسخ) فتحتینله برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه در یقال فسخ الشيء فسخا من الباب الرابع اذا فسد (التفسخ) تفعل وزننده تویلر دریدن کذلك دری اتدن و ات کیکلردن آیریلوب طاغلمق معناسنه در و بومیته مخصوصدر ذی حیاتده استعمال اولنمز یقال تفسخ الشعر عن الجلد اذا زال و تطایر * مؤلف مثالده اقتصار ایلشدر و منه قول الفقهاء و تفسخت الفأرة فی البئر و تفسخ انسان و حیوان آغر یوك کوتورمکدن بی تاب و توان اولمق معناسنه در یقال تفسخ الربع تحت الحمل اذا ضعف و عجز ربع صرد وزننده بهار وقتنده طوغمش دوه کوشکنه دینورکه اوّل نتاجدر و انقولینك آلتی یاشنده اولان دوه‌لر ایله تفسیری غریبدر (الفشخ) شین معجمه ایله فسخ وزننده ال ایله برکسه‌نك باشنه اورمق علی قول چهره‌یه شمار اورمق معناسنه در یقال فشخه فشخا من الباب الثالث اذا ضرب رأسه بالید او صفعه و ظلم ایلك معناسنه در یقال فشخه اذا ظلمه و اویونده یلان سویلك معناسنه در یقال فشخ الصبيّ فی اللعب اذا کذب فیه (التفشیخ) اعضا و مفاصلی کوشدوب صالقیلتمق معناسنه در یقال فشخ الرجل اذا ارخی مفاصله (الفصخ) صاد مهمله ایله فسخ وزننده صورتا غباوت یعنی بیلمزلك اظهار ایتمك معناسنه در یقال فصخ عنه فصخا من الباب الثالث اذا تغابی عنه و برعضوك اکنی یرندن آیرمق معناسنه در یقال فصخ یده بمعنی فسخها و معامله‌ده الدانمق معناسنه در یقال فصخ فلان علی بناء المجهول اذا غبن فی البیع (الفصیخ) امیر وزننده و (الفصیخة) هایله و (الفاصخة) رأینده مصیب اولمیان کج ذهن و غلط اندیش کسه‌یه دینور معنای مزبوردن مأخوذدر یقال رجل فصیخ و فصیخة و فاصخة ای غیر مصیب الرأی و فاصخه‌نك جمعی فواصخدر و بونلرده‌کی هاء راویه و طاغیه و هیوبه کبی مبالغه ایچوندر (الفضخ) فانك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله ایچی بوش نسنه‌یی قیرمق معناسنه درکه خصائصدندر قباق و باش و قاون کبی یقال فضخ البطیخ او الرأس فضخا من الباب الثالث اذا کسره و شدخ معناسنه درکه مؤلفه کوره رطب یاخود یابس نسنه‌یی قیروب اوفاتمق معناسنه در یقال فضخه بمعنی شدخه و کوز چیقارمق معناسنه استعمال اولنور یقال فضخ عینه اذا فقأها و فضخ الماء حین انزاله منینك دیك دیك آتمسندن عبارتدر * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلشدر قال فی النهایة و فی حدیث عليّ قال له ❊ اذا رأیت فضخ الماء فاغتسل ❊ ای دفقه یرید به المنی (الافتضاخ) افتعال وزننده فضخ ایله ایکی اوّلکی معنالرده مرادفدر یقال افتضخه بمعنی فضخه (الافضاخ) همزه‌نك کسریله صالقمك صیقیلوب شراب ایچون شیره‌سی آلنه‌جق وقتی کلوب چاتمق معناسنه در یقال افضخ العنقود اذا حان ان یعتصر (الفضیخ) امیر وزننده اوزوم شیره‌سنه دینور

وبركونه شرابه دينوركه خرد اولمش خرما قوريغندن ايدرلر آتشه كوسترمكسزين وصويى غالب اولان سوده دينور (المفضخة) مكنسه وزننده شول طاشـه دينوركه آنكله خرما قوريغنى ازوب آندن شيره اتخاذ ايدرلر وواسع قوغه يه دينور يقال دلو مفضخة اى واسعة (المفاضخ) ميمك فتحيله فضيخ ديدكارى ذكر اولنان شرابى باصه جق قابلره دينور مفردى مفضخدر مقعد كبى (الانفضاخ) انفعال وزننده برنسـنه بوللوب آچيلمق وميدانلنمق معناسنه در يقال انفضخت القرحة وغيرها اذا انفتحت واتسعت وشدّتله آغلمق معناسنه در يقال انفضخ زيد اذا بكى شديدا وقوغه صويى عنف وشدّتله آتاركبى دوكلك معناسنه مستعملدر وقوغه يه اسناد مجازيدر يقال انفضخت الدلو اذا دفقت مافيها من الماء ودوه نك اوركجى يارلمق معناسنه در يقال انفضخ سنام البعير اذا انشدخ (الفضوخ) صبور وزننده شاربنى سرخوش وعقلنى ووجودينى شكسته ومغشوش ايدن شرابه اطلاق اولنور يقال شراب فضوخ اذا كان يفضخ شاربه اى يكسره ويسكره (الفقخ) فانك فتحى وقافك سكونيله و (الفقاخ) كتاب وزننده خاصة باشه ياخود مطلقا ايچى بوش نسنه يه اورمق معناسنه در يقال فقخه فقخا وفقاخا من الباب الثالث اذا ضربه (الفلخ) سلخ وزننده سلع معناسنه دركه برشيئى ايكى يارمق معناسنه در يقال فلخه فلخا من الباب الثانى اذا سلعه * كرچه مؤلف سلع لفظنى مصدر اوله رق ذكر ايتامشدر لكن مصباحده شق معناسـنه تصريح ايلمشدر وبعض نسخه ده كسعه عنوانده مرسوم اولمغله بركسه نك دبرينه ال ايله ياخود اياقله اورمق معناسنه اولور لكن نسخهٔ اولى اكثرنده مرقومدر وفلخ برمبهم ومستور نسنه يى واضح وعيان قلمق معناسـنه در يقال فلخ الامر اذا اوضحه (الفيلخ) صيقل وزننده دكرمنه دينوركه ايكى طاشـدن عبارتدر على قول صو دكرمننك برطاشـنه دينوركه ايكيسنه فيلخان دينور وخاصة دكرمنك آلت طاشنه دينور (التفليخ) اورمق معناسـنه در يقال فلخه تفليخا اذا ضربه (الفنخ) فانك فتحى ونونك سـكونيله قهر وغلبه ايلك معناسـنه در يقال فنخه فنخا من الباب الثالث اذا قهره وتذليل وتحقير ايلك معناسنه در يقال فنخ فلانا اذا ذلّله وبركسه نك وجودى كميكنى قناتمقسزين ويارمقسزين خرد ايلك معناسـنه در يقال فنخ عظمه اذافتته من غير شقّ ولا ادماء (التفنيخ) تفعيل وزننده فنخ ايله ايكى معناى اوّللرده مرادفدر يقال فنخه تفنيخا بمعنى فنخه (المفنخ) منبر وزننده شول غالب وزبردست آدمه دينوركه دائما اعداسنى قهر وغلبه ايله تذليل ايدوب اكثر اوقاتده باشلرينى كوزلرينى شكست ايدر اوله (الفنيخ) اميروزننده كوشك وضعيف وزبون اولان آدمه دينور (الفنشخة) شين معجله ايله دحرجه وزننده يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه در يقال فنشخ الرجل اذا اعيا وبرخصوصدن كيرو لنمك معناسنه در يقال فنشخ عن الامر اذا تأخر عنه وتبوّل ايدركن پاچه لرينى كرمك معناسـنه در يقال فنشخ الرجل اذا فجّ بين رجليه عندالبول وپيرو اختيار اولمق معناسنه در يقال فنشخ الرجل اذا كبر وشاخ (المفنشخ) اسم فاعل بنيه سيله شول سلپوك آدمه دينوركه دائما اويوقلايوب يقيلور اوله (التفنشخ) تدحرج وزننده پاچه لرى كروب آيرمق معناسـنه در يقال تفنشخت المرأة اذا باعدت بين رجليها (فنشخ) فانك وشينك فتحيله بررجلك عليدر (الفوخان) فتحاتله يل اسمك على قول سسلنه رك اسمك معناسـنه در يقال فاخت الريح تفوخ فوخانا اذا سطعت او اذا كان لها صوت ويللنمك معناسنه در يقال فاخ الرجل اذا خرجت منه ريح (الافاخة) همزه نك كسريله فوخان ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال افاخ الرجل بمعنى فاخ وهوايى سرينلندرمك معناسـنه مستعملدر تقول افخ عنا من الظهيرة اى ابرد (الفيخة) فانك فتحى ويانك سكونيله سـكرّجه يه دينوركه اسكره تعبير اولنان كوچك چناغه دينور ومثـانه بولاغه دينور وفيخة الحرّ اسيلكك شدّت وسورتنه دينور وفيخة النبات اوتلرك چوغالوب برى برينه صارمشيق اولمسـنه دينور تقول آذتنى فيخة الحرّ اى شدّته وتقول اعجبتنى فيخة النبات اى كثرته والتفافه (الفيخ) شيخ وزننده و (الفيخان) فتحاتله فوخان معناسنه دركه ذكر اولندى يقال فاخت الريح تفيخ فيخا وفيخانا بمعنى فاخت تفوخ وفيخ صاچلوب طاغلمق معناسـنه در يقال فاخ الشئ اذا انتشر (الافاخة) همزه نك كسريله متأسّف وپشيمان اولمق معناسنه در يقال افاخ الرجل اذا سقط فى يده واعراض ايدوب يوز چويرمك معناسـنه در يقال افاخ من فلان اذا صدّعنه اى اعرض وواويهٔ مذكوره كبى بودخى يللنمك على قوله ضرطه ايله برابرجه حدثلك معناسنه در يقال افاخ الرجل اذا ضرط اواحدث مع خروج الريح قال فى النهاية وفى الحديث ❁ انه خرج يريد حاجة فاتبعه بعض اصحابه فقال تنحّ عنى فانّ كل بائلة تفيخ ❁ اى نفس بائلة پس تبوّل ايدن آدم قربنـده طورمق آدابه مخالف اولمغله جائز دكل ايمش

فصل القاف

(القفخ) قافك فتحى وفانك سكونيله و (القفاخ) كتاب وزننده فقخ معناسنه دركه ذكر اولندى (القفخة) جزه وزننده كوسنمكله اركك طالب اولان اينكه دينوركه دوكه سيمش تعبير اولنور يقال

بقرة قفخة اى مستحرمة (القفيخة) سفينه وزننده اعرابه مخصوص برنوع طعام اسميدركه خرما ايله وچروبش
ياغيله ترتيب اولنور (الاقفاخ) همزه‌نك كسريله اينك كوسنيوب دوكه‌يه كلمك معناسنه‌در يقال اقفخت
لبقرة اذا استحرمت كذلك ديشى قوردارككه قزمق معناسنه‌در يقال اقفخت الذئبة اذا ارادت السفاد (القفاخ)
غراب وزننده اتنه طلو قورومى كوزل خوش اندام خاتونه دينور (القلخ) سلخ وزننده و (القليخ) قافك فتحيله
اركك دوه كوكرمك معناسنه‌در يقال قلخ البعير قلخا وقليخا من الباب الثالث اذا هدر وقلخ برقورى نسنه‌يى بر
آخر قورى شيئه اورمق معناسنه‌در يقال قلخ الرجل اذا ضرب يابسا على يابس وشجر ونبات مقوله‌سنى كوكندن
قوپاروب چيقارمق معناسنه‌در يقال قلخ الشجرة اذا قلعها وقلخ قوجه اشكه دينور واسرمش دوه‌يه دينور وايچى
بوش قامشه دينور (التقليخ) تفعيل وزننده قامچى ايله اورمق معناسنه‌در يقال قلخ فلانا بالسوط اذا ضربه به
ونبات پكشمك معناسنه‌در يقال قلخ النبت اذا اشتدّ (قلاخ) غراب وزننده يمنده برموضوع آديدر وقلاخ اسماندر
قلاخ العنبرىّ برشاعردر بنو العنبر قبيله‌سندندر وقلاخ بن زيد كذلك برشاعردر وقلاخ بن حزن سعد قبيله‌سندن
برشاعردر جوهرى استشهاد ايلديكى بيتى قلاخ سعدى‌يه اسنادى صحيح دكلدر زيرا اول قلاخ عنبرينكدر
جوهرينك ايراد ايلديكى بيت بو اوله‌جقدر * انا القلاخ فى بقائى مقسما * اقسمت لااسأم حتى تسأما * وسعدينك
بيتى بودر * انا القلاخ بن جناب بن جلا * ابو خناثير اقود الجملا * وجناب قلاخك جديدر (قلخ قلخ) فتحتينله
اصواتندر اركك دوه‌يى ديشى‌يه چكدكلرى هنكامده ايراد ايدرلر (الاقاخ) همزه‌نك كسريله كبر ونخوتله برونى
هوايه طوتمق معناسنه‌در يقال اقخ الرجل بانفه اذا تكبر وشمخ ومتعظم ومتكبر كسه‌لرك اوتوروشى كبى اوتورمق
معناسنه‌در يقال اقخ الرجل اذا جلس كالمتعظم (القنفخ) حنظل وزننده برنبات آديدر وشدتلو آفت وداهيه‌يه دينور
بو معناده قافك كسريله‌ده جائزدر (القوخ) فوخ وزننده بركسه‌نك ايچريسى برمرض سببيله فاسد وتباه اولمق
معناسنه‌در يقال قاخ جوفه قوخا اذا فسد من داء (القاخ) پك مظلم وسياه كيجه‌يه دينور يقال ليلة قاخ اى سوداء

فصل الكاف

(الكخ) كافك فتحى وخانك تشديديله و (الكخيخ) كافك فتحيله اويقوده كخ كخ ديو
خرلدامق معناسنه‌در يقال كخ النائم فى نومه كخا وكخيخا من الباب الثانى اذا غط (كخ كخ) كافلرك فتحى وكسريله
وخالرك سكونيله وتشديدلريله وتنوينلريله لغتدر وبو اصواتندر چوجق قسمنى برنسنه يمكدن وبرنسنه آلمقدن وبر
مردار شيئه بولاشمقدن زجر ومنع ايچون تلفظ اولنور قال فى النهاية ومنه الحديث ❊ اكل الحسن او الحسين تمرة
من تمر الصدقة فقال له النبى عليه السلام كخ كخ ❊ يعنى حضرت حسن ياخود حسين زكاته محسوب آستانهٔ سعادته
مجلوب اولان خرمالردن بردانه‌سنى آلوب اكل مراد ايتدكده اهل بيت اموال صدقاتدن متنزه اولدقلرينه بناء رسول اكرم
عليه السلام حضرتلرى صقين اكل ايلمه يرينه براق ديو زجر ومنع ايلدى وبونك تكررى تأكيد ايچون ولفظ مزبور
على قول اعجمى معربدركه اسم فعل امر اولور (كرخ) كافك فتحى ورانك سكونيله بغدادده برمحله آديدر (كرخ باحدّا)
حاى مهمله‌نك ضمى ودالك تشديديله سرّ من رأى قصبه‌سنده‌كه حالا سامرّه تعبير اولنور برقريه‌در (كرخ جدّان)
جيمك ضمى ودالك تشديديله خانقين قربنده برقريه‌دركه خانقين ايله شهرزور ميانه‌سنده‌در امام كرخى اورادندر (كرخ الرقه)
جزيرهٔ ابن عمرده برقريه‌در (كرخ ميسان) ميمك فتحيله سواد عراقده برقريه‌در (كرخ خوزستان) ايرانده برشهر
معروفدركه كرخه دخى ديرلر (كرخ عبرتا) عينك وبانك فتحيله نهروان قضاسنده برقريه‌در (كرخيتى) الف مقصوره
ايله اربل قربنده بربيوكسك تپه اوزره برقلعه آديدر (الكراخة) سحابه وزننده حصير پاره‌سنه دينور وبو سواد عراق
لغتيدر (الكارخ) رانك كسريله صوسوق ايدن كسه‌يه دينوركه صويولجى تعبير اولنور يقال هو كارخ اى يسوق الماء
(كروخ) صبور وزننده هرات قضاسنده برقريه‌در (اكيراخ) مصغر بنيه‌سيله برموضعدر ياخود بوحاى مهمله ايله‌در
(كرخايا) كافك فتحيله برصو حصه‌سنك اسميدركه عراقده نهر عيسانك برشاخندن آلوب تحتنده اولان اراضى‌يى سقى
وافاضه ايدر (الكشخان) قرنان وزننده وكافك كسريله ديوث وقرمساق كسه‌يه دينور (التكشيخ) تفعيل وزننده
و (الكشخ) كافك فتحى وشينك سكونيله بركسه‌يه كشخان ديمك معناسنه‌در تقال كشخته تكشيخا وكشخته كشخا
اذا قلت له يا كشخان (الكشمخة) كافك وميمك فتحيله ملاح اسميدركه بيان نخودى ديدكلرى نباتدر بغايت
طيب وتر وملايم اولور اكل ايدرلر (الكشملخ) كافك ضمى وميم ولامك فتحيله بودخى نبات مذكوره دينور
(الكفخ) كافك فتحى وفانك سكونيله دكنكله اورمق معناسنه‌در يقال كفخه بالعصا كفخا من الباب الثالث اذا ضربه
بها وقفخ معناسنه‌دركه ذكر اولندى يقال كفخه بمعنى قفخه (الكفخة) نفخه وزننده طوپلنمش بغايت آق وخالص
كره ياغنه دينور (المكفخ) منبر وزننده قوى وشديد اولان شيئه دينور يقال رجل وعمود مكفخ اى قوى (الكمخ)

كافك فتحى و ميمك سكونيله كبرو نخوت ايلمك معناسنه در يقال كمخ بانفه كمخا من الباب الثالث اذا تكبر و اسهال
او زره يستهلك معناسنه در يقال كمخ به اذا سلحه و فارس ديزكيني چكوب آتى آليقومق معناسنه در يقال كمخ اللجام
اذا كبحه (الكامخ) هاجروزننده بر نوع ادام يعنى قاتيق اسميدر اشبو كامخ كامهٔ فارسى معربيدر مرى دخى ديرلركه
سلغده كوناكون نباتلردن و بغداى و اون و سوددن تارخانه كبى ترتيب اولنوب طعامى تشهيه و هضم ايچون
برابرجه تناول ايدرلر ايدى حالا بوطرفلرده ترشى و طراطور و صلاطه مقوله سى و هاويار مثللولر آنك مقامنده اولمغله
بونلره ده اطلاق اولنور مفردات طبيه دن تحفة المؤمنين ترجه سنده مفصلا مشروحدر حالا بدويلر صفره لرينه ترشى
مقامنده اولمقوله دادسز بر شئ كتوروب يمك ار القرلرنده تناول ايدرلر * حتى منقولدركه بر بدوى يه خبز ايله كامخ
كتورديلر مقدما كامخى كورممش ايدى ماهذا ديو سؤال ايلدكده اته كامخ ديملريله بدوى قدعرفت انه كامخ فا يكم
كمخ به يعنى كامخ اولديغنى بيلدم انجق بونى كيم كمخ يعنى تغوط ايلدى ديدى زيرا كمخ تغوط معناسنه كلور نته كه
ذكر ايلدى پس بدوى كامخ لفظى كمخدن مأخوذ نجس ديمك فهم ايلدى وينه بر اعرابى يه كامخ ويردكلرنده
بونى ندن يارلر ديو سؤال ايلدى آنلرده بغداى ايله سوددن ياپيلور ديدكلرنده ابوان كريمان فانجب يعنى پدرومادرى
كريم و نجيب اما كندوسى ناخلفدر ديدى (الكماخ) غراب وزننده كبر و تعظم معناسنه اسمدر (كاخ) سحاب
وزننده روم اولكه سنده بر بلده آديدر على قول كمخ در القسنز بلدهٔ مزبوره ارض روم ايالتنده در ارزنجان ايله
مابينلرى بر مرحله در (الاكاخ) اقاخ وزننده و مرادفيدركه ذكراولندى (الكوخ) كافك ضميله و (الكاخ)
كوچر اوليلرك سازلقدن اوستى اوركج طرزنده چاتمه اولرينه دينوركه باجه سى پنجره سى اولماز كرد و تركمان طائفه سى
هوغ تعبير ايدرلر جمعى اكواخ و كوخان كلور و كيخان كلور كافك كسريله و كوخه كلور عنبه وزننده

فصل اللام

(اللبخ) لامك فتحى و بانك سكونيله اورمق معناسنه در يقال لبخه لبخا من الباب الثالث
اذا ضربه و بر كسه دن برنسنه يى اخذ ايلمك معناسنه در يقال لبخ الشئ منه اذا اخذه و قتل ايلمك معناسنه در يقال
لبخه اذا قتله و بر آدمدن برنسنه يى اخذ ايلمك ضمننده حيله دوزمك معناسنه در يقال لبخ الرجل اذا احتال للاخذ
و سوكمك معناسنه در يقال لبخه اذا شتمه (اللبخة) فتحاتله بر شجر عظيم آديدركه ميوه سى خرمايه شبيه و لذيذ اولور
لكن طعمى بر مقدار كراهتلودر بر كسه آنك بخلش كراسته لرينى طاغتسه در حال رعاف عارض اولور و ايكى تخته سى
برارايه كتوريلوب برى برينه ضم و وصل اولنسه يكپاره بر تخته اولور * ابو باقل حضرميدن منقولدركه انبياء
بنى اسرائيلدن بر پيغمبر ذيشانك ديشلرينك دبلرينه چوركلك عارض اولمغله دركاه الهى يه اشتكا ايلمريله ذكر
اولنان لبخه تناوليله وحى اولندى و آندن تناول ايليوب شفاياب اولديلر * و منقولدركه مقدما فارس اولكه سنده
نشئت ايدوب طعمى سميتلو ايدى بعده مصر ديارينه نقل اولنوب باذنه تعالى سميتى زائل اولدى شجر مزبور حالا
صعيد مصرده پك چوقدر چنار آغاجى شكلنده اولور و لبخ اسميله مشتهردر (اللبوخ) قعود وزننده جسد پك اتلو
سموز اولمق معناسنه در يقال لبخ جسده لبوخا اذا كثر لحمه (اللبيخ) امير وزننده وجودى ملحم اولان كشى يه
دينور يقال رجل لبيخ اى لحيم (اللباخية) غرابيه وزننده لحيمه خاتونه دينور (اللبخة) سفينه وزننده كوبك
مسكنه دينور (التلبخ) تفعل وزننده كوبك مسكيله طيبلنمك معناسنه در يقال تلبخ الرجل اذا تطيب باللبخة
(اللباخ) كتاب وزننده شمار ايله برى برينه اورشمق معناسنه در يقال لابخه لباخا اذا لاطمه و ضاربه (اللتخ)
لامك فتحى و تاى فوقيه نك سكونيله بولاشدرمق معناسنه در يقال لتخه بالشئ لتخا من الباب الثالث اذا لطخه
و يارمق معناسنه در يقال لتخه اذا شقه و بر آدمى قامچى ايله دوكوب دريلرينى پاره پاره صيرمق معناسنه در يقال
لتخه بالسوط اذا سحله و شق جلده و قشره (التلتخ) تلطخ وزننده و مرادفيدركه بولاشمق معناسنه در يقال
تلتخ بالشئ اذا تلطخ (اللتخة) فرحه وزننده آفت و داهيه يه دينور (اللتخان) عطشان وزننده آج كسه يه دينور
جايع معناسنه (اللخ) لامك فتحى و خانك تشديديله برسوزى راست و درست سويليوب التباس و ابهاملو سويلمك
معناسنه در يقال لخ فى كلامه لخا من الباب الاول اذا جاء به ملتبسا مستعجما و كوزك ياشى چوق اولمق معناسنه در يقال
لخت عينه اذا اكثر دمعها و بر آدمه شمار اورمق معناسنه در يقال لخ فلانا اذا لطمه و اتباع ايلمك معناسنه ديقال لخ
فى الجبل اذا اتبعه و بر خبرى كركى كبى صورشدروب اوته سنى اراشدرمق معناسنه در يقال لخ الخبر اذا تخبر و استقصاه
و بريرى قازار ايكن اكرى كتمك معناسنه در يقال لخ فى الحفر اذا مال فيه و طيب سورمك معناسنه در يقال لخ فلانا بالطيب
اذا طلابه (الالتخاخ) افتعال وزننده برنسنه قارش مورش اولمق معناسنه در يقال التخ الامر اذا اختلط و او تلقمز
رى برينه صارمشمق معناسنه در يقال التخ العشب اذا التف (الملتخ) مضطر وزننده بجكين سرخوشه اطلاق

اولنور شوریده دماغ اولدیغیچون یقال سکران ملتخ ای طافح ولاتقل ملطخ * مؤلف بونکله جوهری یه تعریض ایلمشدر لکن جوهری عامّه یه عزو ایلمشدر (اللخلخانیة) نطق وتکلمده اولان عجمه ولکنت حالتنه دینور فصاحت وطلاقتله ادا اولنمامقدن عبارتدر یقال به لخلخانیة ای عجمة فی منطقه (اللخلخانی) یای نسبتله لساننده عجمه اولان آدمه دینور یقال رجل لخلخانی ای غیر فصیح مزهرده مسطور اولدیغی اوزره عنعنه قیس وتمیم لغتنده اولدیغی کبی لخلخانیه شحر وعمان عربلرینك لغتنده درکه مثلا ماشاءالله دیه جك یرده مشیاالله و عجعجه قضاعه قبیله سی لغتنده درکه یای مشدده یی میمه ابدال ایدرلر مثلا تمیمی یرنده تمیمج دیرلر انتهی (اللخة) لامك وخای مشدده نك فتحیله مردار وآلوده خاتونه دینور یقال امرأة لخة ای قذرة منتنة (اللاخ) تشدید خایله وحای مهمله ایله ده لغتدر اشجاری صیقشمش وبری برینه صارلمش قوریلق چتلق دره یه دینور یقال واد لاخ ای ملتف المضایق یعنی کثیرالشجر مؤتشب وخای معجمه نك تخفیفیله الخی کلمه سندن که افعلدر اشتقاق کبیر ایله آندن مأخوذ اولورکه اکری و معوّج معناسنه در اسماعیل علیه السلام قصه سی ضمننده ابن عباس حضرتلرینك روایت ایلدکلری حدیثنده ذکر اولنان اوچ لغاتله ده مرویدر مؤلفك مرادی اشبو حدیثدر قال فی النهایة وفی حدیث اسماعیل وامّه هاجر ❁ والوادی یومئذ لاخّ ❁ ای ضیق ملتفّ بالشجر والحجر متضایق وقیل هو لاخ بالتخفیف ای معوج الفم ویروی بالحاء المهملة (اللخوخ) صبور وزننده معیوب اولان شیئه دینور یقال اصل لخوخ ای معیوب (لخلخان) لاملرك فتحیله بر قبیله آدیدر (اللطخ) لامك فتحی وطانك سکونیله مردار نسنه بولاشدرمق معناسنه در یقال لطخه بکذا لطخا من الباب الثالث اذا لوّثه و برآدمه برشرّ وکریهه عزو واسناد ایلمك معناسنه درکه معنوی آلوده قلمقدر یقال لطخ بشر علی المجهول اذا رمی به * شارحك بیاننه کوره بناء معلوم اوزره ده مستعملدر ولطخ بر مقدارجه نسنه یه اطلاق اولنور کویا اله بولاشه جق مقدارکه بر بولاشم تعبیر اولنور فی الاصل مصدر اولوب اسم قلنمشدر یقال فی السماء لطخ من السحاب ای قلیل منه وتقول سمعت لطخا من خبر ای یسیرا (اللطخة) لامك ضمیله همزه وزننده و (اللطیخ) سکین وزننده بون واحمق آدمه دینور لطخه نك جمعی لطخات کلور (اللطخ) کتف وزننده طعامی اوستنه باشنه و صاچنه صقالنه توکوب بولاشدیره رق اکل ایدن کمسه یه دینور یقال رجل لطخ ای قذر الاکل (اللطوخ) صبور وزننده بولاشدیره جق نسنه یه دینور (اللفخ) لامك فتحی وفانك سکونیله برکمسه نك باشنه دکنکله اورمق علی قول چهره سنه سله ایله اورمق معناسنه در یقال لفخه علی رأسه لفخا من الباب الثالث اذا ضربه بالعصا او لطمه (التلمخ) تفعل وزننده قریحه دن بربد سوز پیدا ایدوب سویلمك معناسنه در یقال تلمخ الرجل بکلام قبیح اذا اتی به (الملامخة) مفاعله وزننده و (اللماخ) لامك کسریله شمارلشمق معناسنه در یقال لامخه ملامخة ولماخا اذا لاطمه (اللوخ) لامك فتحی وواوك سکونیله قارشدرمق معناسنه در یقال لاخه یلوخه لوخا اذا خلطه (الالتیاخ) افتعال وزننده قارشمق معناسنه در یقال لاخه فالتاخ ای اختلط و یوغرولمش خمیر مایه لنمق معناسنه در یقال التاخ العجین اذا اختمر (اللواخة) و (اللیاخة) لاملرك کسریله سودایله بیله جه ارتمش کره یاغنه دینور کسره یه مجاورتله واو یایه ابدال اولندی ❁ فصل المیم ❁ (المتخ) لتخ وزننده برنسنه یی یرندن چکوب چیقارمق معناسنه در یقال متخ الشیء متخا من الباب الثالث والاول اذا انتزعه من موضعه وجماع ایلمك معناسنه در یقال متخ المرأة اذا جامعها وکسمك معناسنه در یقال متخ الشیء اذا قطعه و اورمق معناسنه در یقال متخه اذا ضربه وابعاد ایلمك معناسنه در یقال متخه اذا ابعده و یوکسلمك معناسنه در یقال متخ الشیء اذا ارتفع وچکرکه یمورطلق ایچون قویریغنی یره کومك معناسنه در یقال متخت الجرادة فی الارض اذا غرّزت ذنبها لتبیض و اسهم لله حدثملك معناسنه در یقال متخ بسلحه اذا رمی به و برمحلده ثابت واستوار اولمق معناسنه در یقال متخ فی الشیء اذا رسخ و بعض نسخه ده معنای اوّل عقبنده کامتاخه کلمه سی مرسوم اولوب لکن امتاخ لفظی موخدن یاخود میخدن افتعال اولمغله بو ماده یه ملایم اولمدیغی ظاهردر (المتیخة) سکینه وزننده دکنکه دینور و اینجه رك اولان قوللق صوپاسنه وطویقه یه دینور (المتیخ) سکین وزننده اوزون و یومشق اغاج کراسته سنه دینور یقال عود متیخ ای طویل لین (المخّ) میمك ضمی وخای معجمه نك تشدیدیله کمیکده اولان ایلیکه دینور یقال بالعظم مخّ ای نقی و بنی یه اطلاق اولنور دماغ معناسنه وکوزك بیاض وسیاهنی جامع شحمه یه اطلاق اولنور و برفرسك اسمیدر ومخّ هرشیئك محض و خالصنه دینور جمعی مخاخ کلور میمك کسریله و مخخه کلور عنبه وزننده یقال هو مخه ای خالصه ومخّ ایلیك کبی یومشق نسنه یه اطلاق اولنور لکن بو معناده مناوی میمك فتحیله تقیید ایلمشدر (التمخیخ) تفعیل وزننده و (التمخخ) تفعل وزننده و (الامتخاخ) افتعال وزننده و (المخمخة) زلزله وزننده کمیکدن

(ایلیك)

ايليك چيقارمق معناسنه در يقال مخخ العظم و تمخخه و امتخه و مخمخه اذا اخرج مخه (المخيخ) اميروزنده ايليكلى كيكه دينور يقال عظم مخيخ اى ذو مخ ويقال شاة مخيخة اى ذات مخ (الامخاخ) همزه نك كسريله كيك ايليكلنمك معناسنه در يقال امخ العظم اذا صار فيه مخ و سمورمك معناسنه مستعملدر يقال امخت الشاة اذا سمنت و اغاجه صو يوريوب تاب و طراوتلنمك معناسنه مستعملدر يقال امخ العود اذا ابتل وجرى فيه الماء و اكين اوزلنمك معناسنه مستعملدر يقال امخ الزرع اذا جرى فيه الدقيق (المخاخة) ميمك ضميله كيكدن صورلقله آغزه كلان ايليكه دينور (المخايخ) ميمك فتحيله كزيده و توانا دوه لره دينور مفردى مخيخدر يقال ابل مخايخ اى خيار (الممخ) محب وزننده امر طويل ديمكدر يقال امر ممخ اى طويل * شارح مناوى ديركه طويل كلمه سى تحريف ناسخدر عبابده و سائر امهاتده طائل عنوانده در كه مفيد معناسنه در و اقعا مقتضاى ماده دخى اويلجه اولقدر (المدخ) مدح وزننده اولولق عزت و عظمت معناسنه در و معونت تامه معناسنه در كه كما ينبغى مدد و اعانت ايلكدر يقال مدخه مدخا من الباب الثالث اذا اعانه تاما (المادخ) و (المديخ) اميروزنده و (المتمادخ) عزيز و عظيم اولان آدمه دينور (المدوخ) صبور وزننده و (المتمادخ) بر ايشى تأنيله طوتميوب عجله ايله ايشلر اولان كمسه يه دينور يقال رجل مدوخ و متمادخ اذا كان يعمل الشئ بعجلة (التمادخ) تفاعل وزننده و (الامتداخ) افتعال وزننده بغى و طغيان ايلك معناسنه در يقال تمادخ عليه اذا بغى و تمادخ بر خصوصدن آغرلشوب كيرو لنمك معناسنه در يقال تمادخ عنه اذا تثاقل و تقاعس (التمدخ) تفعل وزننده طوغرى يوريميوب ييلان كبى هر طرفه صاپه رق يوريمك معناسنه در يقال تمدخت الناقة اذا تعكست فى سيرها و بيو كلنمك معناسنه در يقال تمدخ الرجل اذا تكبر و پك سموروب طاولنمق معناسنه در يقال تمدخت الابل اذا امتلأت سمنا (المذخ) ميمك و ذال معجمه نك فتحيله بيان نارينك چيچكنده اولان لزوجتلى شيره يه دينور كه آغزه آلوب صورمقله تلذذ ايدرلر (التمذخ) تفعل وزننده ذكر اولنان شيره يى اموب صورمق معناسنه در يقال تمذخ الرجل اذا تمصص المذخ و طوغرى يوريميوب ييلان كبى هر طرفه صاپه رق يوريمك معناسنه در يقال تمذخت الناقه و الرجل اذا تعاكسا فى السير بو راده ميمله تماكس نسخه لرى غلطدر (المرخ) ميمك فتحى و رانك سكونيله بر شجردر كه سريع الورى در يعنى چقماق كبى چاقلدقده همان آتش چيقار * معلوم اوله كه باديۀ عربده شجر العفار ديرلر بر اغاج واردر و مرخ ديرلر بر اغاج دخى واردر كه عربلر آنلردن چقماق اتخاذ ايدرلر مرخ چقماق دمورى و عفار طاشى منزلنده در و منه قوله تعالى ❊ الذى جعل لكم من الشجر الاخضر نارا ❊ الآية قال البيضاوى كالمرخ و العفار بان يسحق المرخ على العفار و هما خضراوان يقطر منهما الماء فتنقدح النار فسبحان الملك القادر و آنلردن دوزيلان چقماغه زندوزنده ديرلرتته كه بابنده مشروحدر و منه المثل * فى كل شجرة نار و استمجد المرخ والعفار * و مرخ مصدر اولور لطيفه و مزاح ايلك معناسنه در يقال مرخه مرخا من الباب الثالث اذا مزحه و بلانى مروخ سوره رك اوغشدرمق معناسنه در يقال مرخ جسده اذا دهنه بالمروخ و مرخ بر موضع آديدر (المروخ) صبور وزننده بدنه سوريلوب اوغشديريله جق شيئه دينور كرك دهن و كرك ادويه مقوله سى اولسون (التمريخ) تفعيل وزننده بو دخى جسده مروخ سوره رك اوغشدرمق معناسنه در يقال مرخ جسده اذا دهنه بالمروخ (الامراخ) همزه نك كسريله خمير مقوله سى نسنه يى صولوجه ايلكله يوفقه قلق معناسنه در يقال امرخ العجين اذا رققه (ذو الممروخ) بر موضع آديدر (المريخ) سكين وزننده مرداسنج اسميدر كه مرده سنك تعبير اولنان دارودر و مريخ احمق و بيغز كمسه يه دينور و بر نوع اوزون اوقه دينور كه درت يلكلى اولور تركيده منزل اوقى ديدكلريدر كه فارسيده تيرپرتابى ديرلر و مريخ سبعۀ سياره دن بر كوكب اسميدر كه فلك خامسده اولور فارسيده بهرام دينور سهم مذكور ايله تسميه اولنمشدر فوقنده اولان ايكى كوكبه نسبتله سريع السير اولديغيچون و عند البعض لوننده حمرت و صفرت اولمغله مريخه يعنى مرداسنجه تشبيه اولنمشدر و مريخ سرت اولميوب ملايم اولان اغاجه دينور (المريخ) قتيل وزننده بوينوزك ايچنده اولان كوچك بوينوزه دينور كه قطرداق كبى يومشق و بياض اولور (المرخ) كتف وزننده يومشق آغاجه دينور و دهن و طيبى چوق سورينور اولان آدمه دينور يقال رجل مرخ اى كثير الادهان (مارخه) ماريه وزننده سلفده بر خاتون ايديكه ناسدن پك حيا و تستر ايدر ايدى بر كون آنى بر قبرنبش ايدركن كوردكلرنده هذا احياء مارخة ديملريله ضرب مثل اولمشدر (المرخة) جرعه وزننده خرما قوريغندن بلح ياخود بسر ديدكلرى قوروغه دينور جمعى مرخ كلور غرفه و غرف كبى (الامرخ) احمر وزننده شول حيوانه دينوركه بدننده بنك بنك آق و قرمزى نقطه لرى اوله يقال ثور امرخ اذا كانت به نقط بيض و حمر (المرخ) سكر وزننده حيوان قوريغنه دينور (مريخ) زبير وزننده حارث بن دلف نام كمسه نك فرسى اسميدر (المارخ) جارى معناسنه در يقال ماء مارخ اى جار و مجرى معناسنه در يقال رجل مارخ اى مجرى الماء (المرخاء) حمراء وزننده نشاط و شطارت و جنبشندن

سرعتله آشوب كيدر اولان ناقه يه دينور (مرختان) ميمك فتحيله و (مرخ) فتحتينله بر موضع آدلريدر (مرخات) عرفات وزننده يمن دكزنده بر ليمان آديدر (ذو مرخ) فتحتينله حجازده بر دره آديدر (ذو مراخ) سحاب وزننده بر وادى آديدر (المسخ) فسخ وزننده برشيئك صورتنى برزشت وچركين صورته تحويل ايلمك معناسنه در يقال مسخه مسخا من الباب الثالث اذا حوّل صورته الى اخرى اقبح ومنه يقال مسخه الله قردا وبو دعائيه اولمق ويهود قصه سنه اشارت اولمق محتملدر كما قال الله تعالى ﴿ وجعل منهم القردة والخنازير ﴾ الآية يعنى يهود طائفه سندن اهل سبتى حق تعالى ميمون صورتنه وكفار مائدهٔ عيسايى خنزير صورتنه مسخ ايلدى على قول اصحاب سبتك جوانلرينى ميمون و پيرلرينى خنزير صورتنه مسخ ايلدى ومسخ طوارى پك اوستنه واروب يورمقله مهزول و بى تاب ايلمك معناسنه مستعملدر يقال مسخ الناقة اذا اهزلها وادبرها اتعابا (المسيخ) ميمك كسريله كه صفر وزننده صفتدر و (المسيخ) امير وزننده صورتى صورت قبيحه يه محوّل اولان كمسه يه دينور ومنه حديث ابن عباس ﴿ الجانّ مسيخ الجنّ ﴾ والجانّ الحيات الرقاق ومسيخ چركين چهره لو انسانه وسائر اشيايه كذلك ملاحت وصباحتى اولميان كمسه يه دينور و بيمزه و بى طعم اولان ات و فاكهه مقوله سنه اطلاق اولنور يقال رجل وشئ مسيخ اى مشوّه الخلق ورجل مسيخ اى لاملاحة له ولحم او فاكهة مسيخ اى لاطعم له وضعيف و زبون كمسه يه و احمق و بيغز آدمه اطلاق اولنور (الماسخىّ) ياى مشدده ايله ياىجى يه دينور قواس معناسنه (الماسخية) يايلره دينور فى الاصل ماسخه نام ياىجينك ياپديغى يايلره اطلاق اولنوب بعده اعلا يايلر ده دخى استعمال اولندى حتى مطلق ياىجى يه ده ماسخىّ ديديلر و اول ازدقبيله سندن بر استاد ياىجى ايدى (الممسوخ) صغريسنك اتى آزجه و چليمسز اولان آته اطلاق اولنور يقال فرس ممسوخ اى قليل لحم الكفل ويقال امرأة ممسوخة العجزاى رسحاء (المسخية) ميمك كسريله بر نوع بساط آديدر (الامساخ) همزه نك كسريله اعضاده اولان شيش طاغلمق معناسنه در يقال امسخ الورم اذا انحلّ (الامتساخ) افتعال وزننده قلج صيرمق معناسنه در يقال امتسخ السيف اذا استله (الانمساخ) انفعال وزننده آريق اولمق معناسنه در ومنه قول الخيال يكره انمساخ حماة الفرس اى ضموره وحمات آتك بوط اتنه دينور (الامسوخ) همزه نك ضميله بر نبات معروف آديدر كه تركيده آت قوريغى و بوقو ملجه اوت ديدكلريدر تسمين بدن و تحسين لون و تنقيهٔ رحم ايچون نافعدر و طبيعتى يابس و قابضدر (المصخ) مسخ وزننده و آنده لغتدر يقال مصخه مصخا بمعنى مسخه و برنسنه يى طشره چكوب چيقارمق معناسنه در يقال مصخ الشئ اذا انتزعه و برشيئى آلمق معناسنه در يقال مصخه اذا اخذه (الامتصاخ) افتعال وزننده و (التمصخ) تفعل وزننده بونلر دخى اخذ ايلمك معناسنه در يقال امتصخه وتمصخه اذا اخذه (الامصوخة) اضحوكه وزننده ثمام ديدكلرى نباتك يپراغنه دينور جمع جنسى امصوخ در و جمع بنيه سى اماصيخ كلور (الامصاخ) همزه نك كسريله ذكر اولنان نبات يپراقلنمق معناسنه در يقال امصخ الثمام اذا اخرجت اماصيخه (المصوخة) ميمك فتحيله ممه لرينك كوكلرى صالق و سلپوك اولان قيونه دينور (مصاخ) رمان وزننده بر نبات آديدر كه صوغان قشرى كبى قشرلرى اولور (الامّصاخ) همزه نك و ميم مشدده نك كسريله كه فى الاصل افتعال بابندندر ولد اناسى رحمندن صيريلوب منفصل اولمق معناسنه در يقال امّصخ الولد امّصاخا اذا انفصل عن امه اى عن رحم امه (المضخ) ميمك فتحى و ضاد معجمه نك سكونيله بدنى سرتاپا طيب ايله آلوده ايلمك معناسنه در يقال مضخ الرجل جسده مضخا من الباب الثالث اذا لطخه بالطيب و انقولى صاد مهمله اولان مصخ ماده سنى ضاد معجمه ايله وهم ايلديكندن ناشى ضاد معجمه ايله تقييدى خطادر (المطخ) لطخ وزننده طعامى چوق اكل ايلمك معناسنه در يقال مطخ الرجل مطخا من الباب الثالث اذا اكل كثيرا و يلادمق معناسنه در يقال مطخ العسل اذا لعقه و قويدن قوغه ايله صو چكمك معناسنه در يقال مطخ الماء اذا متحه من البئر بالدلو وال ايله اورمق معناسنه در يقال مطخ بيده اذا ضربه بها و برآدمك عرض و ناموسنى تلويث ايلمك معناسنه در يقال مطخ عرضه اذا دنّسه ومطخ حوض دينده قلان صولو بالچغه دينور كه آندن صو ايچمك قابل اولميه (الماطخ) كوشك و صالق سكردر اولان آته دينور (المطاخ) كتان وزننده احمق و بيغز آدمه دينور يقال رجل مطاخ اى احمق و متكبر شخصه دينور (مطخ مطخ) ميملرك و طالرك كسرى و خالرك سكونيله اصواتدندر يلان سويلينه سوزك كذب و باطلدر مقامنده سويلنور (الملخ) سلخ وزننده شدتله يوريوب كتمك معناسنه در يقال ملخ الرجل ملخا من الباب الثالث اذا سار شديدا و اكثرى باطل و بيهوده ايشلره سعى و تردد ايلمك معناسنه در يقال يملخ فلان فى الباطل اى يتردد فيه ويكثر و برنسنه يى پنچه ايله ياخود ديش ايله طوتوب چكمك معناسنه در يقال ملخ الشئ اذا جذبه قبضا او عضا و يورركن شيوه ايله اكيلوب قيرلمق معناسنه در يقال ملخت المرأة اذا تثنت و تكسرت و جماع ايلمك معناسنه در يقال ملخ المرأة اذا جامعها و طعامك دادى بوزلمق

معناسنه در يقال ملخ الطعام اذا زنخ و آت قسمی شوق و شطارته كلوب اويناممق معناسنه در يقال ملخ الفرس اذا لعب
و تكه سی كندی بولنی ايچمك معناسنه در يقال ملخ التيس ببوله اذا شربه و اركك حيوان چوق آشمقدن
ناشی سست و فاتر اولمق معناسنه در يقال ملخ الفحل اذا جفر عن الضراب (الملوخ) قعود وزننده و (الملاخة)
مذحه وزننده بونلرده ملخ ايله معنای اخيرده مرادفلردر يقال ملخ الفحل ملخا و ملوخا و ملاخة اذا جفر عن الضراب
(المليخ) اميروزننده شول اركك حيوانه دينوركه آشديغی ديشيلری كبه ايدر اوله يقال فحل مليخ ای بطیء
الالقاح و فاسد و تباه اولمش نسنه يه دينور و ضعيف و زبون آدمه دينور و طعمی اولميان بيزه و ناخوش نسنه يه دينور
(الامتلاخ) افتعال وزننده برنسنه يی يرندن چكوب چيقارمق معناسنه در يقال امتلخ الشیء اذا انتزعه و قيندن قلجی
صيرمق معناسنه در يقال امتلخ سيفه اذا استله و دابه نك باشندن لجامنی صيروب چيقارمق معناسنه در يقال امتلخ
اللجام اذا اخرجه من رأس الدابة (التملخ) تفعل وزننده برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه در يقال تملخ الشیء اذا فسد
بو معنادندركه بلی كوشك اولان آدمه متملخ الصلب اطلاق اولنور يقال رجل متملخ الصلب ای موهونه و تملخ
برنسنه يی يرندن چكوب قوپرمق معناسنه در يقال تملخت العقاب عينه اذا انتزعتها (المماخلة) مفاعله وزننده
رشمك و اويناشوب ملاطفه ايتمك معناسنه در يقال ماخله اذا لاعبه و مالقه (الملاخ) شداد وزننده قاچق عادتی
اولان كوله يه دينور يقال غلام ملاخ ای اباق (مستملخ) اسم فاعل بنيه سيله ابن عكرمة بن ابی ذؤيب الهذلی در
(الموخ) ميمك فتحی و واوك سكونيله دارغنلق ساكن اولمق معناسنه در يقال ماخ الغضب يموخ موخا اذا سكن (ماخ)
بخاراده بر محله آديدر و محدثيندن احمد بن خنب البخاری جدينك اسميدركه ماخك دخی ديرلر (ماخان) بر رجلك
علميدر و مرو قضاسنده بر قريه در (ماخوان) و او معدوله ايله بشقه بر قريه در (الميخ) شيخ وزننده صالنه رق
يوريمك معناسنه در يقال ماخ يميخ ميخا اذا تبختر فی المشی (التميخ) تفعل وزننده ميخ معناسنه در يقال تميخ بمعنی ماخ

فصل النون

(النبخ) نونك فتحی و بای موحده نك سكونيله قيون و كچی و سائر حيوانده و انسانده چيقان
چيچك عارضه سنه دينور و كثرت عملدن الده و پرمقلرده چيقان قبارجغه دينور و بونده فتحتينله لغتدر و قوغه لق
و حصيراوتی تعبير ايتدكلری نباتك كوكينه دينوركه قحط ايامنده اكل ايدرلر (النابخة) نابغه وزننده سوز بيلور سخنور
و متكلم آدمه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال رجل نابخة ای متكلم و خودبين و متكبر كمسه يه دينور و ارض بعيده يه دينور
يقال ارض نابخة ای بعيدة (النبخاء) حمراء وزننده يوكسك يره دينور ارض مرتفعه معناسنه و شول طپراغی كوشك
ارضه دينوركه قومدن اولميوب بلكه پك و طاشلق يردن اوله يعنی اطرافی پك و طاشلق اولوب كنديسی كوشك اوله
جمعی نباخی كلور حبالی وزننده (الانباخ) همزه نك كسريله ارض مذكوره ده اكين اكمك معناسنه در يقال انبخ الرجل
اذا زرع فی النبخاء و نبخ اكل ايتمك معناسنه دركه حصيراوتنك كوكيدرنته كه ذكر اولندی يقال انبخ الرجل اذا اكل
النبخ و مايه سی اكشيوب فاسد اولمش خمير يوغورمق معناسنه در يقال انبخ الخباز اذا عجن عجينا انبخانا (النبوخ)
قعود وزننده خميرك مايه سی پك اكشيوب فاسد اولمق معناسنه در يقال نبخ العجين نبوخا من الباب الثانی اذا حمض
و فسد (النباخ) كتان وزننده و (الانبخان) همزه نك و بانك فتحيله مايه سی پك اكشيوب فاسد اولمش خميره دينور
مزهر سيوطيده انبخان صفت اوله رق وزنی افعلان اولمق اوزره مرسومدركه همزه سی زائده در * مؤلف جميله
انبخان كلمه سنك اروناان لفظندن غيری نظيری يوقدر ديمكله اشبو انبخان لفظی آنی هادمدر (الانبخانی) يای
مشدده ايله شول تريده دينوركه هنوز صيجق و بوغلری چيقار اوله علی قول كاك ايله و زيتون ياغيله مرتب اوله رق
اوجاقده قباروب قالقمغله اوزرينه صوغوق صو دوكيلوب ينه كوشيوب سنمش اوله يقال ثريد انبخانی اذا كان له
بخار و سخونة او هو يسوی من الكعك و الزيت فينتفخ فيصب عليه الماء فيسترخی * مؤلفك مستقبل بنيه لريله ايرادی
مسامحه كونه محضا تعريفه مبنيدر (الانبخانية) زيادهٔ هايله كه موصوف اعتباريله در ايری اتمكه دينور ياخود كومج
قرصی كبی قالين و دكرمی اولان اتمكه دينوركه صومون ديدكلريدر يقال خبزة انبخانية ای ضخمة او كانها كور الزنابير
(النبخة) نبذه وزننده نكته معناسنه دركه پرمقله ياچبوقله يره ايتدكلری نشانه دينور نونك ضميله ده لغتدر و آتش
و چراغ ياقه جق كبريته دينور و كمی تخته لرينك ارالرينه وضع و استوار ايلدكلری حصيراوتی قيتغنه دينوركه آنك
اوزرينه قلفات ايدرلر و بونده فتحاتله لغتدر (الانبخ) احمر وزننده غليظ و ناتراش و بدهيكل قبا آدمه دينور
و لونی بغايت كدورتلو قرامتق چوق طپراغه دينور (النتخ) نونك فتحی و تای فوقيه نك سكونيله برنسنه يی
يرندن چكوب قوپرمق معناسنه در يقال نتخ ضرسه نتخا من الباب الثانی اذا نزعه و قلعه و يرتجی قوش
منقاريله اتی ديدوب چكمك معناسنه در يقال نتخ البازی اللحم اذا خطفه بمنسره و طوقومق معناسنه در

ل

يقال نتخ الثوب اذا نسجه و برنسنه يه كوز آقداروب التفاتله باقمق معناسنه‌در يقال نتخ اليه ببصره اذا نظر اليه
(المنتاخ) منقاش وزننده و مراد فيدركه جنبستره يه دينور (المتنتخ) متنفس وزننده متغلى معناسنه‌دركه دائما
غاليه ديدكلرى طيب سورينور اولان كشى يه دينور (النجخ) نونك فتحى و جيمك سكونيله فخر و مباهات ايلمك
معناسنه‌در يقال نجخ الرجل نجخا من الباب الثالث اذا فخرو بر قازمق معناسنه در يقال نجخ البئر اذا حفرها و نوء
هيجان ايلمك معناسنه‌در مراد زعم اعراب اوزره نوءك سقوطيله يغمور ياغمقدر نته‌كه نوء ماده‌سنده تفصيل اولندى
يقال نجخ النوء اذا هاج و سيل صويى شدتله كلمكله دره‌نك ديوارى منزلنده اولان كنارلرينى اوروب صويك
اورته‌سنه آتمق معناسنه‌در يقال نجخ السيل اذا دفع فى سند الوادى لخذفه فى وسط الماء (النجاخ) غراب وزننده
اوكسرن كسه‌نك اوكسركى آوازينه دينور (الناجخ) و (المنجخ) محدث وزننده سسلو اوكسرن كسه‌يه
دينور و ناجخ كورلدى يجى دكزه دينور و دكز مدّ ايلدكده صوينك ساحله طوقنديغندن حاصل اولان كورلتويه
دينور (النجوخ) صبور وزننده بودخى كورلتولى دكزه دينور (النجاخة) نونك فتحى و جيمك تشديديله شول
خاتونه دينوركه جماع هنكامنده فرجى سسلنوب اوتر اوله على قول فرجى پك صولو اولمغله جماع اولنوركن منديل
ايله برطرفدن چيقان رشحاتى سيلر اوله ياخود حين جماعده بغرسقلرينك اوجلرى اوينايوب ورق ورق ايده‌رك
سسلنور اوله يقال امرأة نجاخة اذا كان لفرجها صوت عند الجماع او هى الرشاحة التى تمسح الابتلال او التى
ينتجخ سرمها كانتجاخ سرم الدابّة اذا صوّت بوراده نجاخه و انتجاخ ذكر اولنان نجاخدن مأخوذدر (النجيخة)
سفينه وزننده شول كره ياغنه دينوركه يايغك اطرافنه ياپشوب طوپلنميه (التناجخ) تفاعل وزننده تفاخر معناسنه‌در
يقال تناجخا اذا تفاخرا و دكزك و ايرمغك طالغه‌لرى برى اوته چالقنه‌رق كنارلرده‌كى يارلرى هدم و اسقاط
ايلمك معناسنه‌در يقال تناجخ الموج اذا اضطرب حتى اثّر فى الاجراف (منجخ) محسن وزننده اوزون اوزادى
برقوملق آديدر (النخ) نونك فتحى و خانك تشديديله شدتله يوريمك معناسنه‌در يقال نخّ الرجل نخا من الباب الاوّل
اذا سار سيرا عنيفا و نخّ شول دوه‌لره دينوركه زكات آلان كسنه‌نك يانته چوكريلور تاكه زكاتلرينى اخذ ايليه و نخّ برنوع
اوزون دوشمه آديدر مفرداتده احرام وولنسه ديدكلرى تويلو دوشمه اوله جقدركه فارسيدن معرّبدر و نخّ دوه‌يى
چوكرتمك ايچون اخ اخ ديمك معناسنه‌در يقال نخّ بالابل و نخّها اذا قال لها اخ اخ لتبرك (النخ) نونك ضميله و (النخاخة)
ثمامه وزننده ايليكه دينور مخ معناسنه (النخة) نونك فتحيله بركسه‌نك رقيقنه يعنى عبد مملوكنه دينور كرك كوله و كرك
جاريه اولسون و ايشليان صغرلره دينوركه چفت صغرلرى اوله جقدر بقر عوامل معناسنه و بونده نونك ضميله
لغتدر و نخه اشكلره دينور حمر معناسنه و بونده نونك حركات ثلاثيله لغتدر و اوده بسلنان مطلقا حيوانا ته دينور
و چوبانلره دينور رعاء معناسنه نونك ضميله ده جائزدر و دوه‌جيلره دينور جمّالون معناسنه و شول خبره دينوركه حق
ياخود باطل اولديغى معلوم اولميه و خفيف يغموره دينور و زكات ديوشورن كسه زكاتى ديوشوردكدنصكره
كندى نفسيچون اجرت بها برالتون آلمق معناسنه‌در و اول التونه ده نخه دينور (النخنخة) نونك فتحيله نخنخه
معناسنه‌دركه ذكر اولندى (النخنخة) زلزله وزننده برنسنه‌يى آلارغه ايلمك معناسنه در يقال نخنخ الشئ اذا نحاه
و شدتله يوريوب كتمك معناسنه‌در يقال نخنخ زيد اذا سار شديدا و دوه‌يى اخ اخ ديه‌رك چوكرملك معناسنه‌در يقال
نخنخ الابل اذا ابركها (التنخنخ) تزلزل وزننده دوه چوكمك معناسنه دركه نخنخه‌دن مطاوعدر يقال نخنخ الابل
فتنخنخت اى بركت (نخيخ) اميروزننده اسمادندر سعد الدين نخيخ بزم اصحابمز يعنى شافعىّ المذهب اولان خراسان
فقهالرينك جديدر حديث شريفده روايتى و نظم اشعارده مهارتى وارايدى (الاندخ) احمر وزننده قليل الكلام
اولان احمق و سمه آدمه دينوركه سوز بيلمديكندن و ادراك ايلمديكندن ايسم اولوب طورر (المندخ) منبروزننده
شول بيعار كسه‌يه دينوركه فحش و هرزه سويلنمكدن و سويلكدن اصلا مبالاتى اولميه يقال رجل مندخ اى لا يبالى
بما قيل له من الفحش او قال (التندّخ) تفعل وزننده عهده‌ٔ تملك و اقتدارنده اولمديغى نسنه ايله فضولا نه فخر
و كذاف ايلمك معناسنه‌در يقال تندّخ الرجل اذا تشبّع بما ليس عنده (الندخ) مدخ وزننده برنسنه‌يه عنفله چاتوب
چارپمق معناسنه‌در دكزده برقايغك آخره چاتوب چارپمسى كبى يقال ندخه ندخا من الباب الثانى اذا صدمه و منه
يقول راكب البحر ندخنا ساحل كذا (الانداخ) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى عنفله آخر نسنه‌يه چاتدروب
چارپدرمق معناسنه‌در يقال اندخه به اذا صدمه به و كذا يقول راكب البحر اندخنا المركب الساحل اى
صدمناه به (النذخ) نونك فتحى و ذال معجمه‌نك سكونيله شدتله سعى ايدوب كتمك معناسنه‌در يقال نذخ العير نذخا
من الباب الثالث اذا سعى شديدا (الانداخ) همزه‌نك كسريله نذخ معناسنه در يقال انذخ بمعنى نذخ (النوذخ)

جوهر وزننده قورقاق آدمه دینور جبان معناسنه (النسخ) فسخ وزننده برنسنه‌یی یرندن زائل قلمق معناسنه‌در یقال
نسخه نسخا من الباب الثالث اذا ازاله * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره نسخ برنسنه آخر نسنه‌یی متعقب اوله‌رق زائل قلمق
معناسنه موضوعدر ظلك شمسی و شمسك ظللی و شیبك شبابی ازاله‌سی كبی بعضا بوندن ازاله منفهم اولور كه بالكلیه
اوّلكنی زائل ایدر و بعضا اثبات منفهم اولور نسخ كتاب كبی كه برمكتوبك صحیفهٔ اخرایه صورتنك نقلی كبی و بعضا
ازاله و اثباتدن ایكیسیده منفهم اولور انتهی و نسخ برنسنه‌یی تغییر ایتمك و بوزمق معناسنه‌در یقال نسخت الریح
آثار الدّار اذا غیرتها و برنسنه‌یی ابطال ایدوب آخر نسنه‌یی انك مقامنه قائم قلمق معناسنه‌در یقال نسخ الشیء اذا
ابطله و اقام شیئا مقامه و مسخ معناسنه‌در كه برنسنه‌نك صورتنی بر اقبح صورته تحویل ایتمكدن عبارتدر یقال
نسخه بمعنی مسخه و بر كتابی قارشوسنده نسخه ایدوب صورتنی یازمق معناسنه‌در یقال نسخ الكتاب اذا كتبه
عن معارضة و برنسنه‌یی آخر محله نقل و تحویل ایتمك معناسنه‌در یقال نسخ ما فی الخلیة اذا حوّله الی غیرها
(الانتساخ) افتعال وزننده و (الاستنساخ) بونلر دخی بر كتابك نسخه‌سنی المق معناسنه‌در یقال انتسخ الكتاب
و استنسخه اذا كتبه عن معارضة (النسخة) نونك ضمیله منقول منه اولان اصل مكتوبك اسمیدر (التناسخ) تفاعل
وزننده و (المناسخة) مفاعله وزننده بری برینی ازال ایله متعاقب اولمق معناسنه‌در و منه التناسخ و المناسخة فی المیراث
یعنی فرضیونك مناسخه اطلاق ایتدكلری مسئله بو معناد‌ندر كه برمیتك وارثلری دخی قبل تقسیم التركه فوت
اولمغله مال متروك آخر ورثه‌لره انتقال ایتمكدن عبارتدر و تناسخ الازمنه زمانلرك آنا فآنا حالدن حاله تحوّل و تداولندن
عبارتدر علی قول قرنلرك پیدرپی انقراض و انقضاسندن عبارتدر كه بری برینی نسخ و ازاله ایله متعاقب اولورلر
و تناسخیه اطلاق اولنان طائفه دخی بو معناد‌ندر طائفهٔ مرسومه تناسخ ارواحه قائل و حشر و نشری منكر اولمریله
تكفیر اولنورلر (النسخة) سفینه وزننده و (النسخیة) جهنیه وزننده بعیده معناسنه‌در تأنیثی موصوف اعتباریله‌در
یقال بلدة نسیخة و نسخیة ای بعیدة (النسوخ) نونك ضمیله قادسیه‌ده برقریه آدیدر (النضخ) نونك فتحی و ضادك
سكونیله صو سرپمك معناسنه‌در یقال نضخه نضخا من الباب الثالث اذا رشّه بعضلر عندنده بو نضح ایله
مرادفدر كه اولدخی صو سرپمك معناسنه‌در علی قول مهمله‌نك مفهومندن دوندر كه مهمله كركی كبی صوله‌مق و بو صو
سرپمكدر و نضخ صو پیكاردن شدّتله قینایوب چیقمق علی قول اشاغیدن یوقاری‌یه فشقرمق معناسنه‌در یقال نضخ
الماء اذا اشتدّ فورانه من ینبوعه او ما كان من سفل الی علو و دشمنه اوزره اوق سرپمك معناسنده مستعملدر یقال
نضخ النبل فی العدوّ اذا فرّقها و نضخ شول عطر و طیب اثرینه دینور كه ثوبده و سائر نسنه‌ده قالمش اولور یقال
بقی فیه نضخ منه و هو اثر یبقی فی الثوب و غیره من الطیب (النضاخ) كتان وزننده فراوان یغموره اطلاق اولنور
یقال غیث نضاخ ای غزیر (النضخة) نبذه وزننده تای وحدتله مطره معناسنه‌در پس نضخ مطر معناسنه‌در
(النضاخ) نونك كسریله مفاعله‌دن مصدر‌در بری برینه صو سرپمك معناسنه‌در یقال ناضخه مناضخة و نضاخا
اذا نضخ كلّ واحد منهما (الانتضاخ) افتعال وزننده صو صاچلمق معناسنه‌در یقال انتضخ الماء اذا ترشّش
(المنضخة) مكنسه وزننده اسم آلتدر زرّاقه‌یه دینور كه عامّه نضاخه دیرلر و زراقه زای مضمومه و رای مشدّده ایله
بغچوانلرك بغچه صولدقلری آلته دینور كه تنكه‌دن سوزكی چورلمش قوغه اوله‌جقدر طشره تركیسنده چمقرق
تعبیر اولنور و نفتجیلر دخی انكله نفت یاغی قوللانورلر بو مناسبتله حریق طولمبه‌سنه‌ده منضخه اطلاقی ملایمدر
(النطخ) نونك كسری و طانك سكونیله شر كلمه‌سنه اضافتله استعمال اولنور صاحب شر دیمكدر یقال هو نطخ شرّ
ای صاحبه (النفخ) نونك فتحی و فانك سكونیله اوفورمك معناسنه‌در یقال نفخ بفمه نفخا من الباب الاوّل اذا اخرج
منه الریح و یللنمك معناسنه استعمال اولنور كه فم اسفل ایله اوفورمكدر یقال نفخ بالمرأة اذا ضرط و نفخ ارتفاع
الضحی یعنی نهار مرتفع اولوب قبا قوشلق و قننه وارمق معناسنه مستعملدر * شارح دیر كه مؤلفك مأخذی اولان
محكمده انتفخ النهار اذا علا عبارتیله مرسوم اولوب مؤلف آندن تصرّفله ثلاثی اوله‌رق ثبت ایلمشدر لكن اخلال
ایلمشدر انتهی و نفخ فخر و كبر معناسنه استعمال اولنور یقال رجل ذو نفخ ای فخر و كبر * شارح دیر كه متعظم كمسه تعظم
ایدرك نفس و نفسنی جعله پوفلدیغی حسبیله نفخ كبر و فخر معناسنه استعمال اولندی یاخود شیطان درونه نفخ یعنی
خود بینلك القا ایلمكله لازمی اولان كبر معناسنده استعمال اولندی و اساسده نفخ شدقیه تكبر عنوانیله مرسومدر
(التنفیخ) تفعیل وزننده پك اوفورمك معناسنه‌در یقال نفخ الرجل بفمه بمعنی نفخ لكن هی للكثرة (النفیخ) امیر وزننده
آتش اوفلمكه مؤكل و معین اولان كمسه‌یه دینور (المنفاخ) میمك كسریله اسم آلتدر كوروكه دینور (الانفخ) احمر
وزننده بادخایه كشی‌یه دینور كه دبّه تعبیر اولنور طوربه شیشوب قبارر مادّه‌سی ریح غلیظه‌در تركیده قاوُلجُ دینور

يقـال رجل انفخ اى فى حصيتيه نفخة (النفخة) نونك حركات ثلاثى و فانك سـكونيله اسمدر اوفوركه دينـور
وقارن شيشكنلكنه اطلاق اولنور يقال به نفخة اى انتفاخ بطن (النفخاء) نبخاء وزننده ومرادفيدركه ذكر
اولندى ونفخاء اياقده اينجكلك يوقاريسنه اطلاق اولنوركه قبا بالدراوله جقدر (الانفخان) و (الانفخانى) همزه لرك
ضمى وكسريله كه فاء همزه لره تابعدر شيشمان كشى يه اطلاق اولنور مؤنثلرى هايله در يقال رجل انفخان وانفخانى
اى ممتلئ سمنا ويقال امرأة انفخانة وانفخانية (النفخ) ضمتيله تنومند كنبج ايريسى دلوقنلويه دينور (النفاخ)
رمّان وزننده قاربرعلت حادثه دن ناشى بدنه عارض اولان شيشه دينور يقـال به نفاخ اى ورم من داء يحدث
(النفاخة) رمّانه وزننده نهر وجدول وچشمه مقوله سنده صويك يوزينه چيقان خرده چقالره اطلاق اولنور كرچه
مؤلف بجـاره ايله تعبير ايلدى لكن مقتضاى ماده صويك يوزنده پيـدا اولان قبرجق اولمق ملايمدر ونفـاخه
برشيشكن شيشه دينوركه بالق قسمنك قارننده اولور بالغك اول نصاب وكاليدركه انك سببيله صويى دفع ايده رك
مكث وجريان ايدر بونى بالق قورسغى ديدكاريله بيان ايتشلردر (المنفوخ) بيوك قارنلو كمسه يه اطلاق اولنور
وشيشمان آدمه اطلاق اولنور (نفاخ) كتان وزننده مغرب زمينده بر بلده آديدر (النقاخ) قافله غراب وزننده بغايت
صافى وبارد وخوشكوار اولان صويه دينور يقال شرب النقاخ اى الماء البارد و العذب الصافى ومطلقا خالص
وبيغش اولان شيئه دينور يقال هذا نقاخ العربية اى خالصها وامن وعافيت وآسايشله اولان اويقويه دينوركه
خواب راحت تعبير اولنور (النقخ) نونك فتحى وقافك سـكونيله اورمق معناسـنه در يقال نقخه نقخا من الباب
الثالث اذا ضربه وباشى دماغه قدر يارمق معناسـنه در يقال نقخ دماغه اذا كسره اول يار يغه دامغه دينـور
(الانتقاخ) افتعال وزننده كميكدن ايليك چيقارمق معناسنه در يقال انتقخ الرجل المخ اذا استخرجه (الانقخ) احمر
وزننده بينيسى آز اولان انسان وحيوانه دينور مكتب خواجه سى كبى يقال ظليم انقخ اى قليل الدماغ (النقخة)
فتحاتله پك سموزلكدن آغرآغريوريان ناقه يه دينور يقال ناقة نقخة اذا كانت تثاقل فى مشيها سمنا (النقاخ) رمّان
وزننده باشك قولاقله قولاق طوزلرى بيننده اولان كميك طرفلرندن اولك جانبنه طوغرى اولان يرينه دينور يقال
اشتكى نقاخه وهو مقدّم من القفا من الاذن والخشيشاء (النكخ) نكح وزننده يومرقله برآدمك بوغازينه اورمق
معناسنه در يقال نكخ فى حلقه نكخا من الباب الثالث اذا لهزه (التنوخ) تفعل وزننده اركك دوه ناقه يى آشمق ايچون
چوكرمك معناسنه در يقال تنوّخ الجمل الناقة اذا اركها للسفاد وبو معناده لازم اولور يقال تنوّخت الناقة اذا بركت
(الاناخة) همزه نك كسريله بودخى دوه يى چوكرمك معناسـنه در يقال اناخ الناقة اذا ابركت لكن اناخه مطلقا
دوه يى چوكرمك معناسنه در وجه مذكور اوزره ناقه يه مخصوص دكلدر (الاستناخة) دوه چوكمك معناسنه در
يقال اناخ الناقة فاستناخت وتنوخت اى بركت ولا يقال ناخت ولا اناخت * شارح ديركه چوكمك معناسنه اناخه
آستعمالى كثيردر (النوخة) نوحه وزننده اقامت معناسنه اسمدر معناى مذكوردن مأخوذدر (المناخ) ميمك
ضميله اسم مكاندر دوه يى چوكرده جك يره دينور مبرك الابل معناسنه (المنيخ) ميمك فتحيله ارسلانه دينور (النائخة)
ارض بعيده معناسنه در (ذومناخ) منار وزننده اذوآء تعبير اولنان اقيال يمندن لهيعة بن عبدشمس نام ملكك لقبيدر
(تنوخ) تانك فتحيله برقبيله آديدركه تنخ ماده سنده ذكرى اولندى جوهرى وهمندن ناشى بوراده رسم ايتشدر

فصل الواو

فصل الواو (التوبيخ) تفعيل وزنـده لوم وسرزنش ايلمك معناسـنه در (وبخه) نبذه وزننده لوم
وسرزنش معناسنه اسمدر يقال وبخه توبيخا اذا لامه وعذله وبرآدمك مرتكب اولديغى كارك وخامتنى عنف وشدتله
افاده ايدرك تهديد ايلمك معناسنه در يقال وبّخ فلانا اذا انبه وهدده (الوتخ) واوك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله دكنكله
اورمق معناسنه در يقال وتخه بالعصا وتخا من الباب الثانى اذا ضربه بها (الوتخة) فتحاتله صولو صيويق بالچغه دينور
وحل معناسنه وشئ معناسنه در يقال ما اغنى عنه وتخة اى شيئا (الميتخة) ميمك كسريله دكنكه دينور عصا معناسنه
الايتاخ همزه نك كسريله پك زحمت ومشقته اوغرايوب رنجيده اولمق معناسنه در تقول اوتخت منى يافلان اى بلغت منى
يعنى اجهدت اصل ايتاخ ذكر اولنان بالچغه دوشمك معناسنه اولمغله بو معنا آندن مأخوذدر (الوتخة) واوك وثاى مثلثه نك
فتحيله صودن اولان ياشلغه واصلاقلغه دينو يقال فى الحوض وثخة اى بلة (الوثيخة) وثيقه وزننده هرجنسدن برى
برينه مخلوط اولمش تازه چايرلغه دينور وات ياغنه مختلط اولان يوقمه كميكه دينور * مؤلف مارق من العظام واختلط
بالودك عباراتيله ثبت ايدوب * لكن شارح عبابده من الطعام عنوانيله مرسـوم اولمغله من العظام نسخه سى غلط
اولديغى تنصيص ايتشدر اكا كوره ات ياغيله مختلط اولمش صيويق طعام ديمك اولور چورباكبى وواقعا مقتضاى
ماده شـارحك قولى اولمق ملايمدر وثيخه صيويق چامورلى ارضه دينور يقـال ارض وثيخة اى ذات وحل

(و بوغردر

ويوغردكبي پك قويوسوده دينور ﴿ الموثوخ ﴾ و﴿ الموثخ ﴾ معظم وزننده ضعيف الخلقه كمسه يه اطلاق اولنور ذكر
اولنان صيويق معناسندن مأخوذدر يقال رجل موثوخ الخلق وموثخه اى ضعيفه ﴿ الوخ ﴾ واوك فتحى وخانك تشديديله
ناخوشلق الم معناسنه در وقصد واراده معناسنه در ﴿ الوخوخة ﴾ زلزله وزننده بر جنس قوشك اوتمسندن حكايه در
﴿ الوخواخ ﴾ سلسال وزننده قارنى صالق ودريسى ككيش اولان آدمه دينور يقال رجل وخواخ اى مسترخى البطن
متسع الجلد وعنين وبى رجوليت كمسه يه دينور وضعيف وناتوان كشى يه دينور واوشنكن آدمه دينور كسلان معناسنه
وكوشك خرمايه دينور ﴿ الورخ ﴾ واوك فتحى ورانك سكونيله بر نوع شجردركه مرخ ديدكارى شجر مذكوره شبيه
اولور ﴿ الوريخة ﴾ سفينه وزننده اصلاق يره دينور يقال ارض وريخة اى مبتلة وصيويق خميره دينور ﴿ الاستيراخ ﴾
و﴿ التورّخ ﴾ تفعل وزننده يراصلاق اولمق معناسنه در يقال استورخت الارض وتورّخت اذا ابتلت وتورّخ خمير
صولوو صيويق اولمق معناسنه در يقال تورّخ العجين اذا استرخى ﴿ الورخ ﴾ فتحتينله بو دخى خمير صيويق وكوشك
اولمق معناسنه در يقال ورخ العجين ورخا من الباب الرابع اذا استرخى ﴿ الايراخ ﴾ ايرادوزننده خميرى صيويق وكوشك
قلمق معناسنه در تقول اورخت العجين اذا ارخيته ﴿ الورخة ﴾ فرحه وزننده چايرلرى كور وبرى برينه صارمشق
اولان يره دينور يقال ارض ورخة اى ملتفة العشب ﴿ التوريخ ﴾ تفعيل وزننده تأريخ لفظنده لغتدركه برنسنه يه تعيين
وقت ايلمك معناسنه در يقال ورّخ الكتاب بمعنى ارّخه ﴿ الوسخ ﴾ واوك وسينك فتحيله كيرلنمك معناسنه در
يقال وسخ الثوب يوسخ وياسخ وييسخ وسخا من الباب الرابع اذا علاه الدرن * مصباحك بيانه كوره وسخ اسم
دخى اولور كيره وپاسه دينور ﴿ الاستيساخ ﴾ و﴿ التوسّخ ﴾ تفعل وزننده و﴿ الاتساخ ﴾ افتعال وزننده كه فى الاصل
اوتساخ ايدى بونلرده كيرلنوب پاسلنمق معناسنه در يقال استوسخ الثوب وتوسّخ واتسخ بمعنى وسخ ﴿ الايساخ ﴾
همزه نك كسريله و﴿ التوسيخ ﴾ تفعيل وزننده متعديلر در كيرلتمك معناسنه يقال اوسخ الثوب ووسّخه اذا جعله
وسخا ﴿ وسخاء ﴾ صحراء وزننده برموضعدر ﴿ الوشخ ﴾ واوك فتحى وشين معجمه نك سكونيله كوتو وضعيف وكمتر
اولان شيئه دينور نه اولورسه اولسون وخرماسپتنه دينور ﴿ الوشخة ﴾ فتحاتله خرما يپراغندن اورلمش زنبيل وسپت
مقوله سى ظرفه دينور ﴿ الوصخ ﴾ واوك وصاد مهمله نك فتحيله وسخ وزننده ومرادفيدركه كيروپاسه دينور
﴿ الوضوخ ﴾ ضاد معجمه ايله صبور وزننده شول صويه دينوركه همان قوغه نك يارسى مقدارى كبى اوله ﴿ الوضخ ﴾ مدح
وزننده قوغه يه يارسى مقدارينه طوغرى صوقومق معناسنه در يقال وضخ الدلو وضخا من الباب الثانى اذا جعل الماء
فيها شبيها بالنصب ﴿ الايضاخ ﴾ همزه نك كسريله وضخ معناسنه در يقال اوضخ الدلو بمعنى وضخها وقويدن
آزجه صو چكمك معناسنه در يقال اوضخ له اذا استقى قليلا وقويينك صويى آزالمق معناسنه در يقال اوضخت البئر
اذا قلّ ماؤها ﴿ المواضخة ﴾ مفاعله وزننده و﴿ الوضاخ ﴾ واوك كسريله و﴿ التواضخ ﴾ تفاعل وزننده قويدن صو
چكمك وسكرتمك ويوريمك مقوله سى حالتلرده يارشمق معناسنه در يقال واضخ صاحبه مواضخة ووضاخا اذا باراه
فى الاستقاء والعدو والسير ويقال تواضخا اذا تبارى فى السقى والسير * شارح ديركه فى الاصل استقاء ماده سنه موضوع
اولوب بعده مطلقا معارضه ده استعمال اولندى ﴿ التواطخ ﴾ طاى مهمله ايله تفاعل وزننده نيچه كمسه لر برنسنه يى
الدن اله دوراتدرمك معناسنه در يقال تواطخ القوم الشئ اذا تداولوه بينهم ﴿ الوليخ ﴾ اميروزننده برنوع كتان بزينه
دينور ﴿ الوخلة ﴾ فرحه وزننده و﴿ الوليخة ﴾ وليمه وزننده ﴿ والمؤتلخة ﴾ مؤتفكه وزننده اصلاق وياش يره دينور يقال
ارض وخلة ووليخة ومؤتلخة اى ورخة ووليخه يوغردكبى پك قويوسوده دينور وصيويق چاموره دينور
﴿ الاستيلاخ ﴾ يرياشاروب اصلاق اولمق معناسنه در يقال استولخت الارض اذا ابتلت ﴿ الومخة ﴾ نبذه وزننده
آتش كبى جكره تأثيرايدن دلسوز لوم وتوبيخه دينور * مؤلفك والومخة قولى عذله يى مفسردر يقال ماهذه الومخة
اى العذلة المحرقة والوبخة ﴿ ويخ ﴾ ويح وزننده ومرادفيدركه اداة رحم ورقتدر نته كه محلنده ذكر اولندى ويخ
وويح وويس وويه وويل وويب اخواتدركه التى كلمه دن عبارتدر يدنجيلرى يوقدر * شارح ديركه عول وبسّ كلمه لرى
دخى بونلردندر نته كه مؤلف جمله سنى ماده لرنده بيان ايلشدر وكوفيون عندنده ويك ووين كلمه لرى دخى بونلردندر

فصل الهاء

﴿ الهبيخة ﴾ باى موحده وياى تحتيه ايله عملسه وزننده جاريه يه دينور ودايه يه وسودآناسنه دينور
واتنه طلوتروتازه محبوبه يه دينور ﴿ الهبيخ ﴾ عملس وزننده چولپه وصالق احمق كشى يه دينور واصلا برايشه يرامز
اولان كمسه يه دينور وبيوك دره يه وبيوك چايه وايرمغه دينور وبردره اسميدر وتروتازه نوجوانه دينور ﴿ الهبيخى ﴾ هانك
كسرى والفك قصريله اسمدر صالنه رق يورويشه دينور يقال يمشى الهبيخى وهى مشية فى تبختر ﴿ الاهبياخ ﴾
اجلوّاز وزننده صالنه رق يوريمك معناسنه در يقال اهبيخ الرجل اهبياخا اذا مشى فى تبختر ﴿ هخ ﴾ هانك كسرى

وخانك سكونيله تنخنح ايله بوغازيني آريتليان آدمك صوتنده حكايه‌در (هيخ) هانك كسر ومدى وخانك كسر
اوزره بناسيله ايخ كبى دوه قسمنى چوكرده‌جك صوتدن حكايه‌دركه هيخ هيخ وايخ ايخ ديه‌رك چوكردرلر (التهييخ)
تفعيل وزننده طعامك ات ياغنى چوق قومقله پك ياغلو ياپمق معناسنه‌در يقال هيخ الهريسة تهييخا اذا اكثر
ودكها وتكه‌يى پچى‌يه آشمغه قندرمق معناسنه‌در يقال هيخ التيس اذا حثه على السفاد (الهيخ) قنب وزننده
شول اركك دوه‌يه دينوركه چوكرمك ايچون كنديسنه هيخ هيخ ديدكجه باغرر اوله

فصل الياء (يتاخ)
تاى فوقيه ايله سحاب وزننده برموضع ياخود برقبيله آديدر محدثيندن احمد بن محمد بن يزيد اليتاخى اورادندر (اليفخ)
نفخ وزننده بركسه‌نك يافوخنه يعنى باشده بنقلدەيق تعبير اولنان يرينه اورمق ياطوقنمق معناسنه‌در يقال
يفخه يفخا اذا اصاب يافوخه فهو ميفوخ * مؤلف بونى افخ ماده‌سنده تفصيل ايلمشدر (الاينا خ) همزه‌نك كسريله
ناقه‌يى اركك دوه ايله مجامعت ايچون ايخ ايخ ديه‌رك چاغرمق معناسنه‌در يقال اينخ الناقة اذا دعاها الى الضراب
فقال لها اينخ اينخ واينخ همزه‌نك كسرى ونونك فتحى وخانك كسر اوزره بناسيله‌در (يوخ) يانك فتحى وواوك سكونيله
ليث لغوى بونى ذكر ايدوب لكن نه معنايه اولديغنى تفسير ايلمامشدر وبونك بناسى اوزره يوم كلمه‌سندن غيرى وارد
اولمدى ديمشدر * شارحك بيانته كوره يوح لفظندن مصحفدركه شمس اسماسندندر تجزت الخاء بعون مفيض الآلاء

باب الدال المهملة

فصل الالف (الابد) همزه‌نك وباى موحده‌نك فتحيله دهر معناسنه‌دركه زمان طويل وامد ممدوددن عبارتدر
جمعى آبادكلور همزه‌نك مديله وابودكلور همزه‌نك ضميله * مؤلفك بصائرده بيانته كوره ابد متجزى اولميان زمان ممتدك
مدتندن عبارتدر زمان متجزى اولور ابد متجزى اولماز مثلا وقع فى زمان كذا دينور فى ابد كذا ديمز پس ابد آخرك انضمامى
قابل اولمامغله تثنيه وجمعلنمسى كرچه ممكن اولميوب لكن اسم جنسى بعض افرادينه تخصيص ايتدكلرى كبى بونى دخى
بعض مشمولاتنه تخصيصله جمع وتثنيه‌سنه مساغ بولديلر حتى بعضلر بونك جمعنى مولد عد ايلديلر * وشارح ديركه
ابد ظرف زماندر وقت بيغايهٔ مستقبلده مستعملدر ضدى ازل ماضيده مستعملدر ودهر معناسنه‌ده استعمال اولنوركه
زمان مديدن عبارتدر وبونلر جمعلرينه مضاف اولوب ابد الآبادو ازل الآزال دينور ايكى معناى سرمدى جامع كلمه‌لردر
وابد لفظندن بعض مشتقاق تصريف ايدوب آنلره تأكيد ايچون مضاف ايدرلر * نته‌كه مؤلف دخى سرد ايلمشدر انتهى
وابد همیشه ودائم معناسنه استعمال اولنور ابدى دائمى ديمكدر ومنه يقال لا آتيه ابد الابدية وابد الآبدين كعابدين
وابد الابدين كارضين وابد الابد بفتحتين وابد الابيد كالعبيد وبد الآباد وابد الدهر وابيد الابيد كلها بمعنى يعنى
تأكيد لدوام الامر كما يقال دهر الداهرين وعوض العائضين وابد قديم ازلى معناسنه‌دركه صفات الهيه‌دندر
(الاوابد) همزه‌نك فتحيله وحوشه يعنى وحشى جانورلره اطلاق اولنور عادتا حتف انفه هلاك اولمدقلرى جهتندن
كوياكه دائميلردر زيرا اكثرى ضربهٔ صياد كبى وبرى برينك تسلطى كبى آفات عارضه‌دن هلاك اولورلر نته‌كه ييلانك
موت طبيعيسى اولمامغله حالى اوزره ترك اولنسه طول حياتله زنده اولور بناء عليه اكا حيه اطلاق اولنمشدر * شارحك
بيانته كوره مفردى آبددر مؤنثنده آبده دينور عابد وعابده كبى پس توحش معناسى اشتقاق كبير جهتيله بوندن
مأخوذدر انتهى واوابد آفات ودواهى‌يه اطلاق اولنور ذكرى مدت مديده السنه‌ده باقى اولديغى حسبيله وقوافئ
شرده يعنى فصاحت وبلاغتى جهتيله تنظيرو پيرولكى قابل اولميان اشعاره اطلاق اولنور بلاد بعيده‌يه منقول ومتحف
اولديغنه مبنى بوراده قافيه‌دن مراد شعردر جزؤ اصيل ايله كل اراده اولنمشدر قال فى الاساس فلان مولع باوابد الكلام
وهى غرائبه وباوابد الشعر وهى التى لا تشاكل جودة (الآبد) ركع وزننده اوابد كبى وحشى جانورلره اطلاق اولنور
(الابد) فتحتينله اسمدركه ذكر اولندى وبرباشنده كى ولده دينور وابد مصدر اولور طارلمق معناسنه يقال ابد الرجل
ابدا من الباب الرابع اذا غضب وتوحش ايلمك معناسنه‌در يقال ابد البهيم اذا توحش (الابد) ابل وزننده و(الابد)
كتف وزننده و(الابد) قنو وزننده طوغورغان حيوان وانسانه دينور يقال اتان وامة ابد وابد وابد اى ولود ويقال
ناقة ابدة اى ولود وابد ابل وزننده كه كسرتينله‌در جاريه‌يه دينور كنيزك معناسنه واوركك متوحشه ديشى اشكه دينور
(الابدان) همزه‌نك كسرى وتثنيه بنيه‌سيله جاريه ايله قصراق آته اطلاق اولنور (الابيد) اميروزننده برنوع نبات
اسميدركه مرعادندر (ابّده) همزه‌نك ضمى وبانك تشديديله قبره وزننده اندلس اولكه‌سنده بربلده‌در (مأبد) مجلس
وزننده برموضعدر جوهرى ياى تحتيه وهميله غلط ايدوب ميد فصلنده ذكر ولاجل الاستشهاد انشاد ايلديكى
بيتده آنى تصحيف ايلمشدر (التأبّد) تفعل وزننده وحشتلنمك معناسنه‌در يقال تابّد الرجل وغيره اذا توحش وبرمكان
اسمسز خالى وتنها قالمق معناسنه‌در يقال تابّد المنزل اذا اقفر اى خلى من اهله وچهره سيسلنمك معناسنه‌در يقال

فصل الياء
باب الدال المهملة
فصل الالف

ابدالوجه اذا كلف و بر آدمك قوّت شهوانيه‌سی قليل و ضعيف اولغله مدّت مديده تأهل ايليوب اركن طورمق
معناسنه‌در يقال تأبّد الرجل اذا طالت عزبته وقلّ اربه فی النساء ای فی التمتع بهنّ (الابود) قعود وزننده توحّش
ايلك معناسـنه‌در يقال ابدت البهيمة ابودا من الباب الثانی و الاول اذا توحّشت و بر محلده مقيم اولمق معناسـنه‌در
يقال ابد بالمكان ابودا من الباب الثانی اذا اقام به و شاعر شعرنده مأنوس الاستعمال اولميان و معناسی متعارف اولميان
غريب و وحشی تعبيرات ايراد ايلك معناسـنه‌در يقال ابد الشاعر اذا اتی بالعويص فی شعره و مالايعرف معناه
(المؤبدة) محسنه وزننده وحشی و سركش اولان دوه‌لره دينور يقال ابل مؤبدة ای وحشية معتاصة (التأبيد) تفعيل
وزننده باقی و مخلد قيلمق معناسنه‌در يقال ابّده تأبيدا اذا خلده و منه يقال فلان وقف ارضه وقفا مؤبّدا اذا جعلها
بحيث لاتباع ولاتورث (الآبدة) عابده وزننده داهيه و بليه‌يه دينوركه مدّت مديده دللرده داستان اولوب قالور اوله
مؤلف بونی اوابد ضمننده ايراد ايلمشدر (الاتاد) تای فوقيه ايله كتاب وزننده شول ايپه دينوركه سركش اينكی صاغمق
مراد ايلدكده ضبطی ايچون آنكله اياقلرينی بند ايدرلر (اتيده) جهينه وزننده بر موضع آديدر (الاثيداء) ثای مثلثه ايله
رتيلاء وزننده عكاظ نام محلده بر مكان آديدر (الاجاد) جيمله كتاب وزننده كوچك قيصه كر طرزنده اولان مقوّس
نسنه‌يه دينور امهات سائره‌ده كوچك كر ايله مفسردر قاپولرك عتبهٔ علياری كبی (الاجد) ضمتينله عنق وزننده
شول ناقه‌يه دينوركه وجودی قویّ و قوروممی و بنيه‌سی محكم و صيقی اولوب قبورغه‌لری بری برينه بتشك اولمغله
يكپاره كبی اوله كه بغايت قویّ و توانا اولور و بو ناقه‌يه مخصوص صدر اركك دوه‌يه وصف اولماز يقال ناقة اجد اذا كانت
قوية موثقة الخلق متصلة فقار ظهرها (الايجاد) همزه‌نك كسريله ناقه‌يی وصف مذكور اوزره قوند و قویّ قلمق
معناسـنه‌در يقال آجدالله الناقة اذاقوّاها بعده برنسـنه‌يی مطلقا قویّ و محكم قلمق معناسـنده استعمال اولندی
يقال آجدالله بعد ضعفه ای قوّاه و اشبو ايجاد كلمه‌سنك همزه‌سی يايه قلبله ايجاد تلفظ اولنور (الموجد) مكرم
وزننده قویّ و محكم اولان شيئه دينور يقال بناء موجد ای محكم (اجد) كسرتينله دوه قسمنه مخصوص زجر
وآزار كلماتندندر (الاحد) همزه‌نك وحای مهمله‌نك فتحيله واحد معناسنه‌دركه اوّل عدد حسابدر فارسيده يك
و تركيده بر تعبير اولنور يقال احد واثنان واحد عشر واحدی عشر و يوم الاحد كه هفته كونلرندندر برنجی كوندر خلق
سماوات و ارضينه بدأ الهی واقع اولديغی كوندركه برنجی كون ديمكدر بعده آنده علم اولمشدر و يومك اضافتی
اضافة العامّ الی الخاصّ قبيلندندر واحد لفظك جمعی آحاد كلور واحدان كلور همزه‌نك ضميله علی قول بونك جمعی
يوقدر پس آحاد واحدان واحدك جمعی اولور شاهد واشهاد وحاجر وحجران كبی و عندالبعض احد ايله آنجق ذات
اجلّ واعلی وصفلنور زيرا بو اسم شريف حق تعالی‌يه خاص وخالص در * مؤلف بونيده ايجاز ايلمشدر لكن بصائرده
بيانه كوره احد لفظی ايكی كونه استعمال اولنور بری نفی و بری اثبات مقامنده‌در نفيه مختصّ اولان استغراق جنس
ناطقين ايچون اولمغله قليل و كثيره شامل اولور علی طريق الاجتماع و الافتراق پس مافی الدار احد قولی مافيها واحد
ولااثنان فصاعدا لامجتمعين ولامفترقين ديمكدر بو سببله اثباتده استعمالی صحيح دكلدر زيرا متضادينك نفيی صحيح
اولوب اثباتی صحيح اولماز مثلا فی الدار احد قولنده واحد منفردك اثباتيله مجتمع و مفترق اولەرق مافوقنك دخی اثباتی
لازم كلور بو ايسه ظاهر الاحاله‌در و مافوق واحده شمولی ايچون مامن احد فاضلين قولی صحيح اولور خلاصه‌سی
احد ايله نفی مقامنده مخاطب اولمغه صالح شخص اراده اولنور و واحد و جمع و مذكر و مؤنثی مساوی اولور
تركيده آندن كس و كمسه ايله تعبير اولنور و اثبات مقامنده اوچ كونه استعمال اولنور اوّلا عشراته مضموم واحدده
استعمال اولنور احد عشر و احد وعشرين كبی ثانی اوّل معناسنه مضاف و مضاف اليه اولەرق استعمال اولنور
كقوله تعالی ﴿اما احدكما فيسقی ربّه خمرا﴾ و كقولهم يوم الاحد ای يوم الاوّل و يوم الاثنين ثالث وصف مطلق
اولەرق استعمال اولنور و بو همين ذات اقدس ربّانی و صفنه مخصوص صدر كما قال الله تعالی ﴿قل هو الله احد﴾ و بونك
اصلی وحد ايدی واو ايله لكن وحد غيرده دخی استعمال اولنور اشبو وصف خاصّ الهی اولان احدّيتك
مآلی صفت سلبيه دركه شريك و نظيردن منزه و مبرّادر ديمكدر نته كه بيضاوی عليه الرحمه سورهٔ اخلاص تفسيرنده
ديمشكدركه احد مجموع صفات جلاله يعنی هر نقدر صفت سـلبيه وار ايسه جمله‌سـنه دلالت ايدر نته كه لفظهٔ
جلاله جميع صفات كماله يعنی بالجمله صفات ثبوتيه و سلبيه‌يه دلالت ايدر محشی سعدی چلبی ديمشدركه قاضينك
تعبيرندن منفهم اولان بودركه بو راده احد كلمه‌سنك همزه‌سی واودن مقلوبه‌در زيرا اصلية الهمزه اولان احد اثباتده
همان كل كلمه‌سنه مقرونا استعمال اولنور و علیّ القاری امام زجّاجدن بورسمه نقل ايدركه احد كلمه‌سنك اصلی وحد
ايدی يعنی باب خامسدن وحد يوحد صيغه‌سـندن اسم فاعلدر حسن كلمه‌سی حسن يحسن بنيه‌سـندن اسم فاعل

مطلب

اولديغى كبى عربلر واو مفتوحه يى استثقال ايلدكلريله واوى همزه يه ابدال ايلديلر وشاح واشاح ووسماء اسماء كبى
پس زجاجك قولى على الاطلاق اولوب وجوه مذكوره استعمالياتدن اولور و مقالهٔ مرقومه تماتندر كه احد ايله
واحدك فرقى واردر احدنفى موضعنده نفى عامّى مقتضى اولور مثلا مارأيت احدا ديدكده متكلم افراد انسانيدن
برفردى كورممش اولور وواحد نفى خاصّى اقتضا ايلكله مارأيت واحدا ديدكده برشخصى كورميوب مافوقنى
كورمش اولور واسم احد عندالاطلاق ذات اقدس الهى يه خاصدر حتى رجل احد ديمك جائزدكلدر ونشوان بن
ابى سعيد الحميرى شمس العلوم نام كتابنده بو زمين اوزره پرتو افشان بيان اولمشدر كه احد كلمه سى واحد معناسنه در
وبونده اوچ قول واردر ابتدا اوّل معناسنه در يوم الاحد كبى ثانى اصلى واحد ايدى واو همزه يه مبدّل اولدقدنصكره
همزهٔ ثانيه حذف اولندى ثالث احد وحد معناسنه ووحد واحد معناسنه در وبونك تفصيلى اوائل متعلقات
الفعل بحثنده شرح مفتاح وتقديم مسند ايله بحثنده مطوّلده مشروحدر ومصباحده دخى مبسوطدر انتهى
واحد كلمه سنك مؤنثنده احدى دينور لكن منفرد استعمال اولنماز مثلا احدى عشرة واحدى وعشرون دينور
(احدى الاحد) ثانيده همزه نك كسرى وحانك فتحيله كه احدانك جمعى اوله جقدر فوق الغايه مشكل وشديد
وهائل نسنه يى اطلاق اولنور يقال نزلت به احدى الاحد اى امر متفاقم وبونده تأنيث داهيه اعتباريله در
(احد الاحدين) همزه لرك وحالرك فتحيله و (واحد الاحدين) و (واحد الاحاد) و (احدى الاحد) بونلرك
مجموعيده لامثل له معناسنه در يعنى فضيلتله متفرّد اولنلر بيننده مثل ونظيرى يوقدر ديمكدر كه لسانمزده يكدانه لر
يكدانه سى تعبير اولنور يقال فلان احد الاحدين وواحد الاحدين وواحد الاحاد واحدى الاحد اى لامثل له
وهو ابلغ المدح واحدى الاحد عقل قبول ايتميه جك امر منكر عظيمده استعمال اولنور يقال انى باحدى الاحداى
بالامر المنكر العظيم (الاحد) همزه نك فتحى وحانك سكونيله عهد و پيمان ايلمك معناسنه در يقال احد الرجل احدا
من الباب الرابع اذا عهد (احد) ضمتينله مدينهٔ منوّره قربنده بر جبل معروف اسميدر اطراف جبالدن توحّدى
باعث تسميه در * مصباحك بيانه كوره بقعه توهميله مؤنث وغير منصرف اولور لكن ضعيفدر (احد) فتحتينله
على قول دال مشدّده ايله نجدا ولكه سنده بر موضعدر وبوحدد ماده سنده دخى مذكوردر (الاستيحاد) باكسر اولمق
انفراد معناسنه در يقال استاحد الرجل اذا انفرد وعربلر ما استأحد به ديرلر لم يشعر به معناسنه كه اكا شعور وادراكه
متفرّد اولمدى ديمكدر (الاتحاد) اتفاق وزننده كه تاء واودن مبدله در بو دخى منفرد اولمق معناسنه در يقال اتحد
الرجل اذا انفرد * شارح ديركه اتحاد اشياء متعدّده اجتماعله بر اولمق معناسنه ده كلور انتهى (احاد احاد) همزه لرك
ضمى ودالرك فتحيله واحدا واحدا يعنى بر بر ديمكدر وبونلر لفظا ومعنا معدول اولملريله غير منصرفلردر يقال
جاء القوم احاد احاد اى واحدا واحدا نته كه ثلاث ورباع دخى بو نهجه در (التأحيد) تفعيل وزننده بر عدده
واحد زياده قلمق معناسنه در يقال احّد العشرة اذا صيرها احد عشر وايكى يى دخى زياده يى جمله بر ايلمك
معناسنه در يقال احّد الاثنين اذا صيرهما واحدة * مؤلفك بوراده واحدة لفظنى تأنيثله ايرادى ظاهرا معدوده
نظر ايله مميزه قياس ايلديكندن بشقه امّهات سائره ده اشبو حديث آتى الذكرده مؤنثا مثبت اولمغله اكا سبق ذهنى
ياخود خاصّة تلميحنه مبنى در ﴿ وهو مرّ عليه السلام بسعد وهو يشير فى التشهد باصبعين فقال احّدا حدّ ياسعد ﴾
اى اشر باصبع واحدة مؤلف ديركه ائمه دن مرويدر كه واحد لفظنك كندى جنسندن يعنى لفظندن تثنيه سى
يوقدر كذلك اثنين لفظنك كندى جنسندن واحدى يوقدر (المستأخذ) خاى معجمه واسم فاعل بنيه سيله بر مرضدن
ناشى معلول ومتألم اوله رق درد واندوه ايله باشى اشاغه اكوب منقبض اولان كسه يه دينور ياخود بونده صواب اولان
ذال معجمه ايله اولمقدر كه مطلقا مستكين وخاضع ورمد ووجعدن سر بزمين اولان آدمه دينور كما سيذكر ان شاء الله
تعالى (الادّ) همزه نك كسرى ودالك تشديديله و (الادّة) ها ايله عجب معناسنه در كه مراد عجيب اولان نسنه در
تركيده طكاق تعبير اولنور وحدّى متجاوز فظيع وقبيح نسنه يه دينور يقال جاء باد وادّة اى عجب وكذا امر فظيع
وآفت وداهيه يه دينور وعقل قبول ايليه جك منكر نسنه يه دينور جمعى اداد كلور همزه نك كسريله واددكلور عنب
وزننده وادّ قهر وغلبه وزور وقوّت معنالرينه در (الادّ) همزه نك فتحى ودالك تشديديله بو دخى شئ منكره دينور
وغلبه وقوّت معنالرينه دركه اسمدر ومصدر اولور دوه بوكورمك معناسنه يقال ادّ البعير ادّا من الباب الاوّل
اذا هدر وناقه ياوريسنه اوزليوب چكنمك معناسنه در يقال ادّت الناقة اذا حنت يعنى الى ولدها وبر نسنه يى سوندروب
اوزاتمق معناسنه در يقال ادّ الشئ اذا مدّه وسير وذهاب معناسنه در يقال ادّ فى الارض اذا ذهب فيها وبر كسه يه
بر مشكل بلا صناشمق معناسنه در يقال ادّته الداهية ادّا من الباب الاوّل والثانى والرابع اذا دهته (التأدّد) تشدّد

(وزننده)

وزنده ومرادفيدركه برنسنه قاتيلنق وسردلنمك معناسنه در يقال تأدّد الامر اذا تشدّد (ادد) عمرو زنده يمنده برقبيله
پدرينك اسميدر ومنصرفدر وضمتينله لغتدر (ادّ) همزه نك ضميله ابن طابخه دركه بر بشقه قبيله نك پدريدر (ارد)
درد وزنده خراسان بلادنده بوسنج قضاسنده برقريه آديدر (ارد) همزه نك ضميله فارس ايالتنده بربلده در
(اردستان) همزه نك فتحيله اصفهان قربنده برقريه در (اردشير) همزه نك فتحيله ملوك مجوسدن برشاه اسميدر
(ازد) همزه نك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله ابن الغوث اسميدركه يمندن برقبيله نك پدرى ايدى وبونده افصح
اولان سينله اولمقدر انصار كرام بالجمله آنك نسلندندر وقبيلهٔ مزبوره اوچ صنفدر ازد شنوءه وازد عمان وازد سراة در
وازدين الفتح الكشى محدثيندندر وكش كافك فتحيله در (الاسد) همزه نك وسينك فتحيله معروفدركه ارسلانه دينور
جمعى آساد كلور همزه نك مديله واسود كلور همزه نك ضميله واسد كلور همزه نك ضمى وسينك سكونيله ضمتيندن
مخففدر وآسد كلور همزه نك مديله كه افلس وزنده در واسدان كلور همزه نك ضمى وسينك سكونيله ومأسده كلور
مشيخه كبى مؤنثنده اسده دينور ها ايله واسد مصدر اولور ارسلانى كوردكده دهشتلنمك معناسنه يقال اسد الرجل اسدا
من الباب الرابع اذا دهش من رؤية الاسد وارسلان كبى جرئ ودلير اولمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور يقال
اسد الرجل اذا صار كالاسد يعنى فى الجرأة والشجاعة وخشم وغضب ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اسد الرجل اذا غضب
وسفاهت اوزره اولمق معناسنه مستعملدر يقال اسد الرجل اذا سفه واسد ايله نيچه كيمسه لر مسمادر اسد بن خزيمه
مضردن برقبيله پدريدر واسد بن ربيعة بن نزار برقبيلهٔ اخرى پدريدر (المأسدة) ميمك وسينك فتحيله جعدركه
ذكر اولندى ومأسده اسم مكان اولور ارسلان ياتاغى يره دينور (الاسد) همزه نك فتحى وسينك سكونيله فتنه وشقاق
القاسيله ميانه ناسى افساد ايلمك معناسنه در يقال اسد فلان اسدا من الباب الثانى اذا افسد بين القوم وشتم وآزار ايله برآدمى
رنجيده وآزرده ايلمك معناسنه در يقال اسد فلانا اذا سبعه واسد ازد لفظنده لغت فصيحه درنته كه ذكر اولندى
(ذو الاسد) فتحتينله بررجل لقبيدركه لقمان بن عادك برادرى اوله جقدر (الاسده) فرحه وزنده خطيره معناسنه دركه
آغيله دينور وصيده اوكرنوب باوليمش كلب معلمه دينور ضاريه معناسنه تركيده قانقمش وباوليمش تعبير اولنور
(الاستيساد) ارسلانلنمق يعنى ارسلان كبى اظهار دليرى وشجاعت ايلمك معناسنه در يقال استأسد الرجل اذا صار
كالاسد وبرمهول نسنه اوزره ارسلان كبى جرأت وصولت ايلمك معناسنه در يقال استأسد عليه اذا اشترأ عليه
ونبات واشجار كورلنوب نشو ونما ايله هرطرفه شاخلر وفيلير صالمق معناسنه مستعملدر يقال استأسد النبت اذا طال
وبلغ اى قوى والتف وذهب كل مذهب وبركسه اوزره بربنى قشقرتمق معناسنه استعمال اولنور يقال استؤسد الرجل
عليه على بناء المجهول اذا هيج عليه اى اغرى (الايساد) همزه نك كسريله برنسنه اوزره انسان وحيوانى قشقرتمق
معناسنه در يقال آسد الكلب عليه واوسده ايسادا اذا اغراه * شارحك بيانه كوره اوسده كلمه سنك واوى همزه دن
منقلبه در (التأسيد) تفعيل وزنده ايساد معناسنه در يقال اسّده عليه تأسيدا بمعنى آسده (الاساده) همزه نك كسرى
وضميله وساده معناسنه دركه يصديغه دينور (الاسدىّ) كرسىّ وزنده برنوع نبات اسميدر * شارح ديركه صواب
اولان ثياب اولمقدر (اسيد) اميروزنده اصحاب كرامدن يدى نفر وتابعيندن بش نفر ذوات اسملريدر (اسيد) زبيروزنده
بودخى اساميدندر اسيد بن حضير واسيد بن ثعلبه واسيد بن يربوع واسيد بن ساعده واسيد بن ظهير واسيد بن ابى الجدعاء كه
عبدالله ايله معروفدر واسيد بن اخى رافع بن خديج واسيد بن سعيه بالجمله اصحاب كرامدندر على قول اسيد بن سعيه امير
وزنده در وعقبة بن اسيد تابعيندر (اسيد) مصغرا ياى مشدده ايله سيد ماده سنده مرسومدر (اسدآباد) همدان
قربنده بربلده ونيسابور قضاسنده برقريه اسميدر (الاصدة) همزه نك ضمى وصادك سكونيله كوچك عرب قزلرينه
مخصوص بركونه كوچك كوملك اسميدر على قول بيوك قفتان آلتندن كيلان كوچك زبونه واچلكه دينور واكا
اصيده دخى دينور سفينه وزنده ومؤصده دينور معظمه وزنده (التأصيد) تفعيل وزنده ذكر اولنان قيصى
ياخود ثوبى كيدرمك معناسنه در تقول اصّدته تأصيدا اى البسته الاصدة (الاصدة) همزه نك كسريله قومك
جميتكاهنه دينور يقال هذه اصدة القوم اى مجتمعهم وبونك جمعى اصد كلور كسره وكسر كبى (الاصيد) امير
وزنده اوكنه دينور فناء معناسنه (الاصيدة) سفينه وزنده حيوانات آغيلنه دينور خطيره معناسنه (الايصاد)
همزه نك كسريله قپويى قپايوب باصرمق معناسنه درنته كه واو ايله ده لغتدر يقال آصد الباب واوصده ايصادا اذا
اغلقه (الاصاد) كتاب وزنده طاغ ارالقلرنده اولان چقوره دينوركه آنده صو ايركيلوب قالور وچوملك
وسائر نسنه لرك قپاقلرينه دينور طباق معناسنه ظاهرا مفردى اصده در همزه نك كسريله (الآصدة)
همزه نك مديله بودخى اصاد معناسنه در (ذات الاصاد) همزه نك كسريله برموضع آديدر (الاطد) همزه نك وطانك

فتحيله شجرعو شجك يعنى موسى اغاجنك قيرلمش كراسته‌لرينه دينور (التأطيد) تفعيل وزننده ثابت و پايدار ايلك معناسنه‌در توطيد كبى يقال اطّدالله ملكه اى ثبته (الافد) همزه‌نك وفانك فتحيله بر ايشده عجله وسرعت ايلك يعنى تيز تيز طوتمق معناسنه‌در يقال افد الرجل افدا من الباب الرابع اذا عجل واسرع وبر ايشده اويالنوب آغر دپرنمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال افد الرجل اذا ابطأ و برنسنه يك يقين كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال افد الشئ اذا دنا وازف وانقولينك تخصيصى بلا مخصصدر زيرا الترّحل قولى مثالدر وافد اجل وامد معناسنه‌دركه برنسنه‌نك غايت مدّتندن عبارتدر يقال ضرب له افدا اى اجلا وامدا (الافد) كتف وزننده معانئ مزبوره‌دن صفتدر مستعجل ومبطئ كسه‌لره دينور (الاستيفاد) بودخى برنسنه يك يقين كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال استأفد الشئ اذا دنا واذف (الافدة) فتحاتله تأخير معناسنه‌در (المؤفّد) محدّث وزننده تأفيددن اسم فاعلدركه تأخير ايلك معناسنه‌در ومنه يقال خرج مؤفّدا اى فى آخر الشهرا والوقت وبوذكر اولنان اجل وامد معناسندن مأخوذ اولمق دخى محتملدر (الاكد) همزه‌نك فتحى وكافك سكونيله خرمن دوكمك معناسنه‌در يقال اكد الحنطة اكدا من الباب الاوّل اذا داسها (التأكيد) تفعيل وزننده توكيد لفظنده لغتدركه تقويت واحكام معناسنه‌در يقال اكدا الشئ تأكيدا اى وكده وقوّاه تأكيد نحويّون بوندن مأخوذدر (الاكيد) امير وزننده محكم ومتين شيئه دينور يقال امر اكيد اى وثيق (الاكايد) همزه‌نك فتحيله و (التآكيد) تفاعيل وزننده شول تسمه‌لره وصريملره دينوركه آنلر ايله آت ايرينك قاشى ايرك ايكى طرفلرينه صاريلوب بند اولنور اكايد لفظنك مفردى اكاددر كتاب وزننده وتآكيدك مفردى تأكيددركه تمتين كبى اسم قلنمشدر وبونده وكايد وتواكيد دخى لغتدر (الالدة) همزه‌نك كسريله ولده لفظنده لغتدركه ياشداشه دينور وولد لفظندن جمع اولور (التألد) تفعل وزننده متحير اولمق معناسنه‌در يقال تألد الرجل اذا تحير (الالادة) ولاده وزننده وآنده لغتدر يقال الدالصبىّ الادة بمعنى ولد ولادة (الامد) همزه‌نك وميمك فتحيله غايت ومنتهى وانجام معناسنه‌دركه صوك تعبير اولنور يقال بلغ الشئ امده اى غايته ومنتهاه ويقال امد مأموداى منتهى اليه * شارحك بيانه كوره مأمود ضرب وزننده امد لفظندن مفعولدركه غايته رسيد اولمق معناسنه‌در وامد طارلمق معناسنه‌در يقال امد عليه امدا من الباب الرابع اذا غضب عليه (الآمد) جامد وزننده خير ومنفعتله ياخود شرّ ومضرّتله مملو اولان كسه‌يه دينوركه كويا هر برينى نهايته ابلاغ ايلمشدر يقال رجل آمداى مملوء من خيراو شرّ وطلو كمى‌يه اطلاق اولنور سفينهٔ مشحونه معناسنه‌و آمد ثغورده يعنى سرحدّ عراق وعربده بر بلده آديدركه حالا ديار بكر ايالتنك قاعده‌سيدر نهايت حدودده وقوعى باعث تسميه‌در (التأميد) تفعيل وزننده برنسنه‌يه نهايت مدّت بيان وتعين ايلك معناسنه‌در يقال امدّله تأميدا اذا بيّن له الامد مثل اجّل تأجيلا (المؤمّد) معظم وزننده شول قربه‌يه اطلاق اولنوركه ايچنده بر يودم بيله صو اولميه نهايت خلوّه بالغ اولمش اولور يقال سقاء مؤمّد اى مافيه جرعة ماء (الامدة) عمده وزننده هر شيئك بقيه‌سنه اطلاق اولنور (الامّدان) همزه‌نك ضمى وكسرى وميمك تشديديله كه اسحمان واضحيان وزننده‌در بر موضع آديدر ويربوزنده جارى اولان صويه دينور وبواوچ لفظك رابعى يوقدر * شارح ديركه مراد اوّلى همزه اوله‌رق وزن مزبورده بو اوچدن غيرى وارد اولمامشدر پس عنفوان وصليان مقوله‌سيله اعتراض وارد اولمز * مترجم ديركه الحوان كلمه‌سيله منقوض اولور نته‌كه مزهرده وافعلان اسما الحوان وصفة اسحمان عنوانيله مرسومدر * وغريبدركه مؤلف سحم ماده‌سنده اسحمان كلمه‌سنى زبرقان ايله وزن ايدوب ضمى تخطئه ايلمشيكن بوراده مضموما ثبت ايلمشدر (انده) نونله عمده وزننده اندلس اولكه‌سنده بر بلده‌در فقهاء وحفاظدن يوسف بن عبدالعزيز الانديّ كه ابن دبّاغ ايله مشتهردر اورادندر (الاندرورد) و (الاندرورديّة) همزه‌نك وواوك فتحه‌لريله بركونه آياق طونيدركه ايچ طونك اوزرندن كيلور شلوار وچقشير كبى كه چرچه اولور على قول تبانه دينوركه اصل ايچ طونيدر طومان دخى دينوركه تبان محرّفيدر وكلمهٔ مزبوره اعجميه‌در عرب استعمال ايلمشلردر (الاود) همزه‌نك وواوك فتحيله اكرى اولمق معناسنه‌در يقال اود الشئ اودا من الباب الرابع اذا اعوجّ (الآود) آدم وزننده‌كه افعل در آندن صفتدر اكرى شيئه دينور مؤنثنده اوداء دينور حمراء كبى (الاود) همزه‌نك فتحى وواوك سكونيله برنسنه‌يى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه‌در تقول ادت العود اودا من الباب الاوّل اذا عطفته واودواو دواو دقعود ووزننده بر آدمى بر امر مشكل فوق الغايه ثقلته دوشوروب زحمت ومشقته اوغراتمق معناسنه مستعملدر كويا كه بلنى ايكى قات ايدر يقال آده الامر يؤده اودا واوودا اذا بلغ منه المجهود وفى البيضاوى قوله تعالى ﴿ ولا يؤده حفظهما ﴾ الآية اى ولا يثقله مأخوذ من الاود وهو الاعوجاج بوراده وانقولينك ثقيل اولمق قولى ثقيلدر واود برجانبه ميل ايلك معناسنه مستعملدر يقال آد الشئ اذا مال ورجوع

ایلك معناسنه مستعملدر یقال آد الفیء اذا رجع کویا که ایکی قات اکلمکله ارقه سنه رجوع ایلمشدر و اود بر رجل
اسمیدر (الانئیاد) انفعال وزننده اود کلمه سندن مطاوعدر اکیلوب ایکی قات اولمق معناسنه‌در تقول ادت العود
فانأد ای عطفته فانعطف (التأوید) تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی اکوب ایکی قات ایلك معناسنه‌در (التأود)
تفعل وزننده تأویددن مطاوعدر تقول اوّدته فتأود و برنسنه برآدمه ثقلت ویرمك معناسنه‌در یقال تأوّده الامر
اذا اثقل علیه (التآدی) تفادی وزننده بودخی ثقلت ویرمك معناسنه‌در یقال تآداه الامر اذا اثقل علیه (المآود)
مقاعد وزننده آفات ودواهی‌یه اطلاق اولنور ثقلت ومحنتی سببیله یقال رماه باحدی المآود ای الدواهی * شارحك
محکمدن نقلنه کوره مفردی یوقدر (اود) همزه‌نك ضمیله بادیه‌ده برموضع آدیدر (الاوید) همزه‌نك فتحیله ناسك
شماته‌سنه وجغلتی و کورلتیسنه دینور تقول سمعت اوید القوم ای ازیزهم وحسهم (ذواود) همزه‌نك فتحی و واوك
سکونیله اذواء اطلاق اولنان ملوك یمندن برینك لقبیدر اسمی مرثد ایدی التیوزسنه یمنده پادشاهلق ایلمشدر (الاید)
کید وزننده قوی و مشتد اولمق معناسنه‌در یقال آد الشیء یئید ایدا اذا اشتد و قوی و اید اسم اولور قوّت و صلابت
معناسنه‌در یقال ذو اید ای قوّة و اید مدینه‌ده برموضعدر (الآد) همزه‌نك مدیله که اصلی اید ایدی بودخی صلابت
و قوت معناسنه‌در (المؤایدة) مفاعله وزننده قوی قلمق و تقویت ویرمك معناسنه‌در تقول آیدته مؤایدة اذا
قوّیته و به قریء قوله تعالی ﴿اذ آیدتك بروح القدس﴾ ای قوّیتك (التأیید) تفعیل وزننده بودخی تقویت
معناسنه‌در تقول ایدته تأییدا ای قوّیته فهو مؤید ومأید ای قوی مؤید مکرم وزننده‌در که مؤایده‌دن اسم مفعولدر
قیاس اولان مؤاید اولمقدر لکن بو یلجه غیر قیاس اوزره مسموعدر (الایاد) کتاب وزننده آلت تأیید و مدار
تقویت اولان شیئه دینور و حصن و معقل و پرده و کنف و هواء و ملجأ معنالرینه استعمال اولنور و منیع و حصین
طاغه اطلاق اولنور و شول طپراغه اطلاق اولنور که حوضك و چادرك دائر امادار چورەسنه دوکرلر تا که قوتیله
حوضك صوینی طشره‌یه جریاندن و یغمورك صوینی چادره دخولدن منع ایلیه و اطرافندن مرتفع اولان قوملغه
دینور و عسکرك صاغ قولنه و صول قولنه اطلاق اولنور ایکیسنه ایادان دینور یقال کرّ علی ایادی العسکر و هما
جناحاه و ایاد معد قبیله‌سندن منشعب برجماعت آدیدر و پك چوق دوه‌لره اطلاق اولنور * مؤلفك و کثرة الابل
قولی و الابل الکثیرة سبکنده‌در (المؤید) مؤمن وزننده امر عظیمه دینور یقال امر مؤید ای عظیم و آفت و داهیه‌یه
دینور جمعی مواید کلور (التأید) تفعل وزننده قوتلنمك معناسنه‌در صوری و معنوی‌یه شاملدر یقال تأید الرجل به
اذا تقوّی به (الاید) کیس وزننده ذکر اولنان اید صیغه‌سندن صفتدر قوی و شدید معناسنه‌در

فصل الباء

(البجود) جمیله قعود وزننده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال بجد بالمکان بجودا من الباب الاول اذا اقام به و دوابّ
و مواشی اصلا اوتلاقدن آیرلیوب همیشه ملازمت ایلك معناسنه مستعملدر یقال بجدت الابل اذا لزمت المرتع
(التبجید) تفعیل وزننده بودخی اقامت ایلك معناسنه‌در یقال بجد بالمکان بمعنی بجد (البجدة) نبذه وزننده اصل
و اساس معناسنه‌در یقال هو بجدته ای اصله و صحرا و بیابانه دینور و برایشك ایچ یوزینه دینور یعنی برفعلك مستور
و خفی اولان سمتنه دینور که هر کس اکا محرم اولمیه یقال هو عالم ببجدة امرك ای دخلته و باطنه و بو معناده بانك
ضمیله و ضمتینله لغتدر و بجده علم و شعور معناسنه استعمال اولنور که برمحلده اقامتك لازمیدر و منه یقال عنده بجدة
ذلك ای علمه بو مناسبتله برنسنه‌نك حقیقت ثابته‌سنه اتقان و جهیله مطلع و عالم اولان آدمه امثال طریقیله ابن بجده
اطلاق اولنور یقال هو ابن بجدتها ای عالم بذلك الامر بوراده ضمیر امر مرقومك حقیقتنه عائد یاخود فی الاصل
ارضه راجع اولمغله و تیرهٔ مثل اوزره جاری اولمشدر و حاذق و هادی رهبر حقنده دخی ایراد اولنور که ضمیر ارضه
یاخود طریقه ارجاع یاخود من غیر ملاحظة مثل طریقه‌سیله ایراد اولنور مثلا فلان بو یولده یاخود مطلقا رهبرلك
ایده بیلورمی دیدکلرنده هو ابن بجدتها دیرسن یعنی حاذق و استاذ رهبردر دیمکدر کذلك تفوه ایلدیکی سوزنده
ثابت و برقرار اولان کسه حقنده دخی ایراد اولنور فلان کسه قطعا سوزندن نکول ایلمز سویلدیکی سوزده تثبت
اوزره‌در دیه‌جك یرده هو ابن بجدتها دیرلر (البجد) بجد وزننده جماعت انسانی‌یه دینور یقال مر علیه بجدای
جماعة و بو زرأس دخی ازید آت قسمنه دینور (البجاد) کتاب وزننده شول کلیم و عبایه دینور که یول یول مخطط
نسج اولنمش اوله بعض غزواتده فخر عالم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك قلاغوزلغی خدمتیله شرفیاب اولان
عبدالله ذو البجادین جنابلرینی آنکله تلقیبی ایکی شقه بجادی ازار و ردا ایتدکلرینه مبنیدر و شعرادن طفیل البجادیّ
جدّی اولان بجاد نام کسه‌یه منسوبدر (بجودات) بانك فتحیله بنوسعد دیارنده برنیچه مواضع معروفه اسمیدر
(بجدد) قعدد وزننده اسامیدندر ثوبان بن بجدد فخر انام علیه السلام حضرتلرینك موالیسندندر (بحید)

ز بيروزنـده بر رجل اسميدر (ام بجيد) حواء بنت يزيد كنيه سيدر كه صحابيه در (ابن بجدان) عثمان وزننده تابعيندندر وعمر بن بجدان اصحابدندر (بجد) بانك وجيم مشدده نك كسريله كه جلق وحمص وحلز وزننده در بر موضع آديدر كلمات مذكوره نك خامسى يوقدر (ابجد) همزه نك فتحيله كه حروف هجايى جامع كلماتك اوّليدر فى الاصل ابجد وهوّز وحطى وكلمن وسعفص وقرشت كه آلتى نفر در مدين اولكه سنده شاهلر ايدى كلمن جمله سنك رئيسى يعنى شهنشاهى ايدى وبونلر شعيب عليه السلام قومندن ايديلر يوم ظله ده جمله سى هلاك اولديلر حتى مرسوم كلمن نام شاهك قزى پدرينـه مرثيه اوله رق اشبو كفته يى نظم وانشاد ايلمشدر * كلمن هدّم ركنى * هلكه وسـط المحله * سيد القوم اتاه * الحتف نار اوسط ظله * جعلت نار عليهم * دارهم كالمضمحله * اسلاف ابتدا كتابت عربيه حروفنى بونلرك اسملرينك حروفى عددنجه وضع ايدوب بعد زمان ثخذ وضظغ حروفلرينه ده ظفرياب اولمريله آنلره رديف ايلمكله بو التى حروفه روداف اطلاق ايلديلر * شارح ديركه اصل ابجدك اسمى ابوجاد ايدى تكرر حروف سببيله قصر ايلديلر حتى حروف ابجاده تعبيرى بوندندر (البخنداة) خاى معجمه ايله علنداة وزننده و (البخندى) قصر ايله كيكلرى وسكيرلرى تام اولوب جثه واندامى يرلو يرنده اولان خاتونه دينور جمعى بخانداكاور (الابخنداء) اعلنداء وزننده دوه قسمى عظيم الهيكل اولمق معناسنه در يقال ابخندى البعير اذا عظم ويقال ابخندت الجارية اذا تمّ قصبها (التبديد) تفعيل وزننده طاغتمق معناسنه در يقال بدّد الشئ تبديدا اذا فرّقه ويوريلوب بى تاب اولمق على قول اوتورديغى يرده اويوقلمق معناسنه در يقال بدّد زيد اذا اعيا اونعس وهو قاعد لا يرقد (التبدّد) تفعل وزننده طاغلمق معناسنه در يقال بدّد الشئ فتبدّد اى تفرّق وبرنسنه يى حصه حصه بولشمك معناسنه در يقال تبدّدوا الشئ اذا اقتسموه بددا اى حصصا وتبدّد نسوانك زينتى كوكسنك هريرينى احاطه واستيعاب ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال تبدّد الحلىّ صدا الجارية اذا اخذه كله (بدادبداد) بالرك فتحى ودالرك كسر اوزره بناسيله و (بدادبداد) فتح اوزره مبنى اوله رق و (بددبدد) كذلك مفتوح اوله رق و (بددابددا) منوّن اوله رق طاغنق طاغنق معناسنه در يقال جاء الخيل بدادبداد وبدادبداد وبددبدد وبددابددا اى متفرّقة * شارح ديركه بونلر حال موقعنده در متبدّدة سبكنده در قالديكه شرح تسهيلده مشروح اولديغى اوزره كسر ايله بدادبداد كلمه سى علم جنسدر بودخى نكره ايله متأوّلدر يعنى متبدّدة تأويليله حالدر انتهى (البدّ) بانك فتحى ودالك تشديديله آيرمق معناسنه در يقال بدّ رجليه بدّا من الباب الاول اذا فرّقهما وبدّ يورلمق تعب وكلال معناسنه در تقول عرض لى منه بدّ اى تعب وبركسه يى برنسنه دن كفّ ومنعله بعيد وبرطرف ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال بدّ فلان صاحبه عنه اذا ابعده وكفه وتجافى به (التباديد) و (الاباديد) تانك وهمزه نك فتحيله بونلرده طاغنق طاغنق ديمكدر يقال ذهبوا تباديد واباديد اى متبدّدين ويقال طير اباديد وتباديد اى متفرّقة ولفظ مزبور جوهرى اوزره متصحف اولوب يعنى جوهرى تصحيف ايلمكله ياى تحتيه ايله يباديد عنوانده رسم واشبو * يرونى خارجا طير يباديد * صورتيله استشهاد ايلمشدر بوايسه طير اليناديد دركه نونله واضافتله در وقافيه مكسوره در وبيت مذكور عطارد بن قرّان نام شاعركدر * شارح ديركه مؤلف بو تعقيبى تكملهٔ صغانيدن اخذ ايدوب لكن صغانى يناديد وتباديد روايتلرينى اعتراف ايلمشدر وبونلر جمع اقصارلردر عباديد وشعارير كبى مفردلرى مسموع دكلدر انتهى (الابدّ) همزه نك وبانك فتحيله ذكرى آتى بدد كلمه سندن صفتدر ايكى قوللرى يانلرندن ككيش وميدانلو اولان ياخود عظيم الخلقه اولمغله اعضاسى برى برندن متباعد ياخود اويلقلرينك ارالقلرى ككيش وكشـاده اولان كشى يه دينور يقال رجل ابدّ اى متباعد اليدين او عظيم الخلق المتباعد بعضه من بعض او المتبـاعد مابين الفخذين جوهرى لفظ مزبور ضمننده استشهاد ايلديكى اشبو * الدّيمشى مشية الابد * مصراعنده غلط ايلمشدر زيرا صواب اولان * بداء تمشى مشية الابدّ * عنوانده اولمقدر زيرا برخاتون وصفنده نظم اولنمشـدر وابدّ جولهايه اطلاق اولنور حايك معناسـنه بزنسج ايدركن ميانهٔ فخذينى آچق طوتديغيچون واللرينك ارالقلرى آچق وميـدانلو اولان آته دينور (الابدّ الزنيم) ارسلانه اطلاق اولنور اللرينك ارالغى ميدانلو اولديغيچون ابدّ لئيم كبى ويالكز كزديكيچون زنيم ايله توصيف اولندى (البدد) فتحتينله بركسـه ابدّ اولمق معناسـنه دركه ذكر اولندى يقال بدد الرجل بددا من الباب الرابع اذا صار ابدّ وبدد معارضه وجهيـله مبايعه ايلمكه دينوركه برى برينه بالمقابله برر نسنه بيعندن عبارتدر يقال بايعه بددا اذا باعه معارضة يعنى عارضه بالبيع وبدد تاب وطاقت معناسنه دركاسيذكر وحاجت معناسنه در يقال ماله بدد اى حاجة (البدّ) بانك كسريله مثل ونظير معناسنه در يقال ماله بدّ اى مثل (البديد) و (البديدة) بالرك فتحيله بونلرده مثل وهمتا معناسـنه در وبديد شول ايچى طولمش نسـنه يه دينوركه آتى وطوارى باصمسـون ديو قلطاغك وپالانك آلتنه قورلر

اكرده نكاتو و پالانده تپنكى تعبير اولنور ايكى طرفنه بديدان وهر برينه بديد دينور بداد دخى ديرلر كاسيذكرو بديد
خرج تعبير اولنان ظرفه دينور وككيش بيابانه دينور مفازه واسعه معناسنه و بديده بلا وداهيه يه دينور (البدّ)
بانك ضميله سبورى سينكه دينور بعوض معناسنه وصنمه دينوركه فارسى اولان بت لفظندن معرّبدر جمعى بدده
كلور قرده وزننده وابداد كلور اقراد وزننده وبتخانه يه دينور بيت الصنم معناسنه وحصه ونصيب معناسنه در
(البداد) بانك كسريله بودخى حصه ونصيب معناسنه در وبديد معناسنه دركه ايرو پالان آلتلرينه قونيلان حشوه
دينوركه ذكر اولندى ايكيسنه بدادان دينور وشول كچه پارچه سنه دينوركه طوارك ياغرى اوستنه قورلر وبداد
مصدر اولور سفرده رفيق اولان آدملر عارفانه طريق اوزره هربرى بر مقدار نسنه اخراج ايدوب حوايج ومهماتلرينه
صرف ايلك معناسنه دركه قومانده تعبير اولنوركاسيذكر (البداد) بانك ضميله و(البدّة) كذلك بانك ضميله بونلرده
حصه ونصيب معناسنه در جوهرى بانك كسريله تقييد ايلكله تخطئه اولنمشدر وبدّه غايت وانجام معناسنه در
(لابدّ) لافراق ولامحاله معناسنه در وبدّ فراق معناسنه اولوب لاء نفى داخل اولمغله فراق منفى ولزوم لازم اولديغندن
لازمدر والبته ديمك اولور * شارحك بيانه كوره بونك استعمالى نفيه مخصوصدر اثباتده مولّددر مصنفين عبارتلرنده
كثير الوقوعدر ومتنوعا ايراد ايدرلر مثلا لابدّلها من قوانين ولابدّ منه ولابدّ وان يكون كبى لابدّ ثابت اوكائن
تقديرنده در وتركيب اخيرده واقع واو من معناسنه در على قول زائددر تزيين كلام ايچون ياخود لانك اسميله خبرى
بيننده كى لصوقى تأكيد ايچون ياخود تثنيهٔ بدّ اولان بدّان كلمه سنه التباس وهمى ايچون زياده قلنمشدر وعند البعض
واو عاطفه در مقامه مناسب معطوف عليه تقدير اولنور مثلا لابدّ ان يورد وان يكون كبى وتعبير مذكوردن
فارسيده چاره نيست ايله ادا اولنور انتهى (البدادة) بانك فتحيله اسمدر و(البداد) بانك كسريله كه مفاعله دن
مصدردر نته كه ذكر اولندى و(المبادّة) مفاعله وزننده بونك اوچيده رفقاء سفردن هربرى عارفانه وجهيله
قانده ايلك معناسنه در يقال بادّ القوم بدادا ومبادّة اذا اخرج كلّ واحد منهم شيئاثمّ جمع فانفقوه بينهم بوندن
اسم بداده در ووجه مذكور اوزره على طريق المعارضه مبايعه ايلك معناسنه در يقال بادّه مبادّة وبدادا اذا بايعه
معارضة (البادّ) تشديد داله اويلغك ايچ يوزينه دينوركه بوط اوله جقدر (البدّاء) زناء وزننده فرجنك كنارلرى
ايرى ويومرى اولان خاتون دينور يقال امرأة بدّاء اى ضخمة الاسكتين (الابتداد) افتعال وزننده ايكى كمسه
برنسنه يى ياخود بركمسه يى ايكى طرفندن طوتمق على قول ايكى طرفندن كلوب حواله اولمق معناسنه در يقال
ابتدّاه ابتدادا اذا اخذاه من جانبيه واتياه منهما وبونده مفرد بنيه سيله ابتدّه ديمك صحيح اولماز زيرا حصه معناسندن
مأخوذدر وقال فى الاساس السبعان يبتدّ ان الرجل اذا اتياه من جانبيه والضاربان يبتدّان المضروب والتؤمان
يبتدّان امّهما اى يرتضعان ثدييها (البدّة) بانك فتحيله و(البدّة) بانك كسريله بدكبى تاب وطاقت معناسنه در
يقال ماله به بدد وبدّة وبدّة اى طاقة (بديد) بارك فتحيله يخ يخ وزننده ومرادفيدركه په په ديمكدر نته كه ذكر اولندى
(التباد) فى الاصل تفاعل وزننده هركس جنكاهده قرن وهمتاسنه صتاشمق معناسنه در يقال تبادّ الجيش
اذا اخذوا اقرانهم لكلّ رجل رجل * مؤلف لكلّ رجل قوليله مقابلهٔ جمع ضمننده اولان توزيعه اشارت ايلشدر
(البداد) سحاب وزننده فى الاصل فرقه معناسندن منشعب حصه معناسنه اولوب بعده جنكاهده اولان قرن وهمتاده
استعمال اولندى ومنه يقال لقى الجيش بدادهم اى اخذوا اقرانهم لكلّ رجل رجل ومنه يقال لوكان البداد لماطاقونا
اى لوبارزناهم رجل ورجل يعنى بر بر ميدانده اوغراش ايلسك ايدى آنلر بزه مقاومت ايده مزلر ايدى سلفده ايكى
عسكر بر بر ميدانده هركس همتاسيله جنك ايتمك عادتلرى ايدى ومناسبت مذكوره حسبيله بداد مبارزه معناسنده
استعمال اولندى كه هركس همتاسيله محاربه دن عبارتدر (بداد) قطام وزننده اسم فعل امردر جنكده هركس بر بر قرن
وهمتاسيله اوغراش ايلسون ديمكدر يقولون ياقوم بداد بداد اى ليأخذ كلّ رجل قرنه (الاستبداد) مستقل
وباشلو باشنه اولمق معناسنه در يقال استبدّ فلان برأيه اذا تفرّد ومنه المثل من استبدّ برأيه فقد هلك (الابداد)
همزه نك كسريله يره طوغرى ال اوزاتمق معناسنه در يقال ابدّيده ابدادا اذا مدّها الى الارض وعطيه دن هركسه
خصه سنى ويرمك معناسنه در يقال ابدّ العطاء بينهم اذا اعطى كلا منهم بدّته اى نصيبه (بدبد) فدفد وزننده
بر موضع آديدر (بديد) زبير وزننده جلزة بن مكروه نام شاعرك جدّى اسميدر (البرد) بانك فتحى ورانك سكونيله
صوغوقلغه دينوركه اسمدر حرّ مقابليدركه اسيلكدر ومنه قول الشاعر * فاغتنم برد الربيع سيما وقت السحر * فاجتنب
برد الخريف سيما وقت المطر * وبرد مصدر اولور صوغومق معناسنه يقال برد الماء بالثلج من الباب الاول بردا
اذا صار باردا وصوغتمق معناسنه متعدى اولور يقال برده اذا جعله بارداو برد مبالغةٌ وصف اولور صوغوق ديمك

مطلب

اولور يقال ماء برداي باردو برد اويقويه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ لا يذوقون فيها بردا ﴾ اي نوما * مؤلفك
بصائرده بيانه كوره حرّه حركت واضطراب مختص اولديغي كبي برده دخي ثبوت وسكون مخصوص اولمغله كاه
ثبوت وسكونده وكاهي آنلرك ملايملرنده ومعرضلرنده استعمال اولنور نته كه ثبوت ونوم وموت ولزوم وضعف
معنالرنده استعمالي بو راده دخي مثبتدر پس نومه برد اطلاقي نائمك ظاهر جلدينه برودت عروضي ياخود نائمه سكون
طرياني علاقه سنه مبنيدر وبرد آغزيارينه اطلاق اولنور اعراب هر لطيف نسنه يه بردو بارد اطلاق ايدرلر زيرا باديهٔ
حارّه ده ماء بارد اعز وكياب اولور بومناسبتله محبوبك آغزي يارينه برد اطلاق ايليوب بعده تعميمله مطلقا توكركه دخي
استعمال ايلديلر ومنه قوله * برود الثنايا واضح الثغر اشنب * وبرد بركسه يه يابر نسنه يه صوغوق طوقنوب اوشمك
معناسنه در تقول بردنا الليل وعلينا اي اصابنا برد وموت معناسنه مستعملدر ميته فقدان روح سببيله برودت ياخود
سكون عارض اولديغيچون يقال برد الرجل اذا مات ووجوب ولزوم معناسنه استعمال اولنور كه ذكر اولنان ثبوت
معناسي اوله جقدر يقال برد حق على فلان اي وجب ولزم وآريقلنوب مهزول اولمق معناسنه مستعملدر سكون معناسندن
مأخوذدر يقال برد مخه اذا هزل واكه ايله دموري اكه لمك معناسنه در يقال برد الحديد اذا سحله * مؤلفك بصائرده بيانه
كوره برد قتل معناسنه مستعمل اولمغله سحل معناسي بوندن مأخوذدر كه مجاز بمرتبتين اولور كما تقول بردته اي قتلته
وكوزه سرمه چكمك معناسنه در يقال برد العين اذا كحلها وبو معنا برود لفظندن متصرفدر كه صبور وزننده در بر نوع
سرمه يه وتوتيايه اطلاق اولنور كه حرارت عين دفعي ايچون ايچنه بعض مبرّد دارو مزج ايدوب كوزه چكرلر آندن
تصرف اوله اول كحل وتوتيايي كوزه چكمكه برد اطلاق ايدوب بعده تعميم ايلديلر وبرد اتمك وسائر طعام اوزره صو
دوكمك معناسنه دركه مراد تسي اولان اتمك وطعامدر صوغتمق ايچون دوكمك اوله جقدر يقال برد الخبز اذا صبّ
عليه الماء وبرد قلج ضربه يه ايشليوب كيرو دونمك معناسنه مستعملدر كه سكون معناسندن مأخوذدر يقال برد
السيف اذا نبا وضعيف وزبون اولمق معناسنه مستعملدر يقال برد زيد اذا ضعف ويقال برد على بناء المجهول وبر
كمسه يه بريد كوندرمك معناسنه در كما سيذكر يقال برده اذا ارسله البريد وبرد برطاغ وبر صو وبر موضع اسملريدر
(البرودة) سهوله وزننده بو دخي صوغومق معناسنه در يقال برد الماء برودة من الباب الخامس اذا كان باردا
(البارد) و (البرود) صبور وزننده و (البراد) بانك ضميله و (المبرود) برد كبي بونلرده صوغوق ديمكدر يقال ماء
برد وبارد وبرود وبراد ومبرود بو راده برد مبالغه و صفدر نته كه ذكر اولندي وباردو مبرود باب اوّلدن وصفدر لكن
مبرود صكره دن صوغومش اولاندر وبرود وبراد باب خامسدندر براد برودن ابلغدر وبارد بي تعب حاصل اولان
خوش وكوارا ديرلكه اطلاق اولنور باديهٔ حارّه ده ماء بارد كياب اولمغله دسترس اولدقده نه كونه صفابخش اولمق
حسبيله اعراب هر خوش ولطيف وعزيز نسنه يه بارد اطلاق ايدرلر ومنه عيش بارد اي هنيء وبرود ومبرود صوغومق
ايچون اوزرينه صو دوكلمش اتمك وطعام مقوله سنه دينور وبرود خاوي اولميان ثوبه اطلاق اولنور يقال ثوب برود اذا
لم يكن له زئبر (التبريد) تفعيل وزننده صويي صوغوتمق على قول خاصة قار ايله صوغوتمق معناسنه در يقال برّد الماء اذا
جمله باردا او خلطه بالثلج وضعيف وزبون قلمق معناسنه استعمال اولنور نته كه مأخذي ذكر اولندي يقال برّده المرض
اذا اضعفه (الابراد) همزه نك كسريله صوغوق نسنه كتورمك معناسنه در يقال ابرده اذا جاءبه باردا وبر آدمه
صوغوق صو ايچورمك معناسنه در يقال ابرد له اذا سقاه باردا وسرينلك وقتي اولان آخر نهار هنكامنه كيرمك معناسنه در
يقال ابرد الرجل اذا دخل في آخر النهار وتقول جئتك مبردين اي في آخر النهار وضعف ويرمك وضعيف وبيمجال ايلمك
معناسنه در يقال ابرده المرض اذا اضعفه وبر محله بريد كوندرمك معناسنه در يقال ابرد فلانا اذا ارسله بريدا (البرد)
فتحتينله طلويه دينور كه كوكدن يغار حبّ الغمام دخي ديرلر ويقال برد القوم على بناء المفعول اذا وقع بهم البرد وبرد
بر موضع آديدر (البرد) كتف وزننده و (الابرد) احمر وزننده طلو ياغديران بلوده دينور يقال سحاب برد وابرداي
ممطر البرد (المبردة) مكرمه وزننده و (المبرودة) طلو ياغمش وطلو اورمش يره دينور يقال ارض مبردة ومبرودة اذا
وقع بها البرد (البرد) بانك ضميله بر نوع مخططيعني چبوقلي قماش آديدر برد يماني زبانزددر جمعي ابراد كلور وابرد كلور
وبرود كلور وبر نوع عبايه دينور كه احرام كبي بدنه بورينورلر وبوجعدر مفردي برده در وحالا بو ديارلرده خرقه تعبير
ايتديكمز لباسه ده برده اطلاق اولنور ومنه المثل * هما في بردة اخماس * اي يفعلان فعلا واحدا * مؤلفك خمس ماده سنده بياني
اوزره خمس خانك كسريله ملوك يمندن بريدر كه برد خمس ديدكلري معروف قماشي الك اوّل اول نسج ايتدردي وعند البعض
بر كونه قماشدر كه طولي بش ذراع اولور ايكي آدم بري بريله كمال محبت وصداقتله يكدل ويكجهت اولدقلرنده مثل
مزبوري ضرب ايدرلر كويا كه ايكيسي ثوب واحد ايچره بكوجوددر ديمكدر وبنه امثالدندركه ايكي كمسه مخاصمه

(وشقاق)

وشقاق و معاداتده شدت و یكدیكره ایراث شر و مضرت ایلسه‌لر وقع بینهما قدبرود یمنة دیرلر یمنه یانك ضمی و میمك فتحیله یمن لفظنك واحدیدركه یمن دیارنده منسوج قماشلره دینور بغایت قویّ و مستحكم اولمغله برتلمسی پك دشوار و انجق برحادثهٔ عظیمه اصابتنه موقوف اولور و برده بررجل اسمیدر (البرّادة) جبانه وزننده صو صوغوده‌جق قابه دینوركه بودیارلرده قارلق تعبیر اولنور و صو صوغومق ایچون بردق آصدقلری چنكاله و آصقی‌یه دینور مؤلف وكوّازة یبرّد علیها عبارتیله رسم ایلدكله اصول سائره‌دن كوّازه كوزه‌آو یز معرّبی اولوب وتعریف مذكور ایله معرّف اولمغله وجه مذكور اوزره ترجمه قلندی حتی اهل طائف اكا طهیان دیرلر دیو مصرّحدر و معرّب اولدیغی صورتده كوّازه صوصوغتمق ایچون بردق وضع ایتدكاری سه پامقوله‌سی بر دیمك اولور رجبانه قبیلندن اولور (الابردة) همزه‌نك و رانك كسریله برعارضه اسمیدركه انسانك ایچریسی برودت اوزره اولور (البردة) بانك فتحی و رانك سكونیله و فتحاتله لغتدر تخمه و امتلأ علتنه دینور طبیعتی و معده‌یی تبرید ایلدیكیچون و برده دیشی قیونك علمیدر و نسف قضاسنده برقریه آدیدر محدثیندن عزیز بن سلیم البردیّ اورادندر و شیراز اولكه‌سنده برقریه آدیدر (الابتراد) افتعال وزننده بركمسه سرینلمك ایچون صوغوق صو دوكنمك یاخود یوركی صوغتمق ایچون صوغوق صو ایچمك معناسنه‌در یقال ابترد فلان الماء اذاصبه علیه باردا اوشربه لیبرّد كبده (التبرّد) تفعل وزننده صوغوق صو یه كیروب طورمقله سرینلمك معناسنه‌در یقال تبرّد فی الماء اذا استنقع فیه (الابردان) تثنیه بنیه‌سیله صباح و اخشامه اطلاق اولنور سرین اولدقلریچون نته‌كه بردین دخی دیرلر و ابردان ظل و فیئه اطلاق اولنور (البراد) بانك ضمله (والبرود) قعود وزننده برنسنه‌دن فتور كلمك معناسنه‌دركه ایشدن صوغومق تعبیر اولنور یقال برد الرجل عنه برادا وبرودا اذافتر (المبرد) منبر وزننده اكه‌یه دینور سوهان معناسنه قتل معناسنه اولان برددن اسم آلتدر (البرادة) بانك ضمیله اكه آغزندن دوكیلان اكنتی‌یه دینور (البردیّ) فردیّ وزننده قوغه‌لق و حصیراوتی دیدكاری سازلغه دینوركه آندن حصیر نسج اولنور مصباحك بیاننه كوره بوبرد لفظنه منسوبدر (البردیّ) كردی وزننده برجنس اعلا خرما آدیدر فارسیده سنك اشكنك دیدكلریدر و محمد بن احمد بن سعید الجیانیّ البردیّ محدثیندندر لكن بوبردی‌یه منسوبدر (البرید) فرید وزننده اولاق ایچون منزلخانه‌لرده مرتب اولان آتلره و قاطرلره دینوركه منزل طواری تعبیر اولنور و رسول معناسنه‌دركه برمحله كوندریلان ایلچی و اولاق و ساعی مقوله‌سیدر و درت فرسخ مسافه‌یه دینوركه اون ایكی میل مسافه‌دن عبارتدر هر فرسخ اوچ میل مسافه‌در بعض نسخه‌ده فرسخان عنوانده مرسوم اولمغله شارح دیركه كتب لغتده برید فرسخان ایله مفسر اولوب مؤلفك فراسخ اربعه ایله تفسیری حقیقت شرعیه‌در قالدیكه لساندن و نهایه‌دن و فائقدن و شرحدن مستفاد اولدیغی اوزره برید كلمه‌سی فارسی اولان بریده‌دم كلمه‌سندن مخفف و معرّبدركه قویریغی كسلمش دیمكدر سلفده منزل طوارلرینك علامت ایچون قویریقلرینی قطع ایدرلر ایدی بعده اول بریده راكب اولان ایلچی‌یه و اولاغه‌ده اطلاق اولندی كیده‌رك سكتین بیننه یعنی میانه‌سی ایكی یاخود درت فرسخ مسافه‌یی مشتمل اولان ایكی منزلخانه‌نك میانه‌ده اطلاق اولندی سلفده هرایكی یاخود درت فرسخ محلده بر منزلخانه مرتب اولور ایدی و بوتعبیر لسانمزده منزل ایله معبردركه اصل منزل اسم مكاندر منزل آتنده و اولاقده دخی مستعملدر * پس مؤلفك المرتب قولی البغل المرتب تقدیرنده‌در * شارح دیركه سلفده منزل حیوانی قاطره مخصوص ایدی حتی شارح المرتب قولنی فی ثغر او رباط و نحو ذلك وكان یرتب فی كلّ سكة بغال عبارتیله تقیید ایلمشدر و بعض امهاتدن منفهم اولان بودركه برید ذكر اولنان ثبوت و لزوم معناسنه اولان برددن مأخوذدر طریق معلومه‌سنه ملازم اولان اولاغه و ایلچی‌یه اطلاق اولنوب بعده بومناسبتله هر سریع و رونده‌یه و اول جمله‌دن اولاغك مركوبنه اطلاق اولندی حتی قوشك ایكی جناحنه ده بریدان اطلاق ایلدیلر بعده اولاقلرك مكان مخصوصلرینه ده اطلاق ایلدیلر * و مؤلفك واثنی عشر میلا قولی عطف تفسیریدر انتهى و برید فرانق یعنی دائما ارسلانك اوكنده كیدن قره قولاق تعبیر ایتدكاری جانوره‌ده اطلاق اولنور ارسلانك اوكنجه پیك كبی انذار ایچون حیقره‌رق كتدیكیچون زیرا آنك سسنی ایشیدن حیوانلر ارسلان كله‌جكنی حسّ ایله برطرف اولورلر كذلك برید منزل آتلری اوزره تعیین اولنان سوریجیلره اطلاق اولنوركه اولاقلرك اوكنجه چپارلر (سكة البرید) خوارزم شهرنده برمحله‌در محدثیندن ابراهیم بن محمد بن ابراهیم و منصور بن محمد الكاتب البریدیّان اورادندر (بردی) جمزی وزننده دمشق شامده جاری نهرلرك اعظمی اولان نهرك اسمیدر مخرجی زبدانی ناحیه‌سنده‌در و حجازده برجبل و حلب قضاسنده برقریه و طرسوس ترابنده برنهر آدیدر (بردیّا) فتحتینله و یای مشدده ایله شامده برموضع یاخود برنهرك اسمیدر (تبرد) زبرج وزننده برموضع آدیدر (بردّون) فتحتینله و دال مشدده ایله یمنده ذمار قضاسنده

مطلب

برقریه آیدر (البردة) فتحاتله پیکارك اورته سنه دینور تقول شربت من بردة العین ای من وسطها وبردة بنت موسی
بن نجیح درکه محدثه در (بردة الضأن) بانك ضمیله بر نوع سوده اطلاق اولنور (البرداء) کرماء وزننده دتره دیجی اسمه
علتنه اطلاق اولنور اوشتمه ایله کلدیکیچون * مترجم دیرکه مزهرده بیان اولندیغی اوزره رحضاء دخی بو وزنده درکه
تر ایله کلان اسمه علتنه دینور وبونلر صعداء ونفساء وعشراء کبی فعلاء وزننده وارد اولان مؤنثدر زیرا حمی
مؤنثدر یقال اخذته البرداء ای الحمی بالقرة (ذو البردین) بانك ضمیله عامر بن احیمرك لقبیدر ومشاهر اسخیادن
ربیعة بن ریاحك لقبیدر (الابیرد) مصغر بنیه سیله حمیر قبیله سندن برآدم ایدیکه بنی سلیم قبیله سنه کیدوب واوراده
قتل اولندی وابیرد الیربوعی شعرادندر وابیرد بن هرثمة العذری شاعر آخردر (الباردة) اعلام نسواندندر (برداد)
صلصال وزننده اسمادندر ابراهیم بن برداد محدثیندندر (بردان) سلمان وزننده سمرقند قضاسنده برقریه در (بردان)
فتحاتله برموضعدر وبردان ابراهیم بن سالم القرشی التیمی المدنی لقبیدر پدرندن حدیث روایت ایلمشدر صحیح
بخاریده مذکوردر وبردان نخله شامیه ده برپیکار آدیدر وسماوه ده برصو آدیدر ونجد بلادنده عقیل قبیله سی
یوردنده برصو آدیدر وحجازده بنو نصر قبیله سی یوردنده برصو آدیدر وبغداد قضاسنده برقریه در حافظ ابو طاهر
السلفی شیخی ابو علی محمد بن البردانی اورادندر وکوفه قضاسنده برقریه در وطرسوس ترابنده برنهر ومرعش جوارنده
برنهر وتباله ده دارة جلجل حذاسنده برقویی ویمنده نهد بلادنده برموضع ویمامه ده برموضع وحمی قضاسنده برچوراق
صو آدلریدر (الابرد) احمر وزننده قپلانه اطلاق اولنور قتال اولدیغیچون جمعی ابارد کلور مؤنثی ابرده در
(بردالخیار) فرد الدیار وزننده محدثیندن برینك لقبیدر (بردانیه) فتحاتله بلد اسکاف نواحیسنده برقریه در القدوة
احمد بن مهلهل البردانی الحنبلی اورادندر (البردی) جهنی وزننده که ایوب بن عبدالرحیم بن البردی البعلی ایله
مشتهردر محدثیندندر اصحابندن بزلر حدیث روایت ایده رزکه متأخریندندر واوس بن عبدالله البریدی که زبیری
وزننده در جدی اولان بریدة بن الحصیب الصحابی حضرتلرینه منسوبدر وسرخاب البریدی رواة حدیثدندر
وبریده وبراد شداد وزننده اسامیدندر ابو الابرد تابعیندندر اسمی زیاد ایدی (بردشیر) اردشیر وزننده کرمان
ایالتنده بربلده در بانیسی اسمی اولان اردشیر ایله مسمی اولوب بعده تعریب اولندی (بردرایا) بانك ودالك فتحیله
نهروان بغداد اعمالندن برموضع اسمیدر (البرجد) جمیله قنفذ وزننده قالین کلیمه وعبایه دینور (برجد) ابجد
وزننده عربدن برآدمك لقبیدر (بردجرد) بانك فتحی وراءنك ضمی وجیمك کسریله همدان قربنده بربلدهٔ معروفه در
(البرخداة) بانك ضمی وراءنك فتحی وخانك سکونیله اتنه طلو بدنی تروتازه ونازك اولان خاتونه دینور (برقعید)
زنجبیل وزننده موصل قربنده بربلده در (البرند) فطحل وزننده شول قلجه دینورکه آنده اثر قدیم یعنی دموری
چکیلورکن بریرنده اثر قالمش اوله علی قول برندفرند وزننده ومرادفیدرکه قلجك جوهرینه دینور طبان وخراسانی
قلجلرده اولور وراءنك فتحیله ده لغتدرکه فطحل وزننده اولور وعرعرة بن البرند وهاشم بن البرند محدثلردر
(المبرندة) اسم فاعل بنیه سیله وجودی اتلو شیشمانجه خاتونه دینور یقال امرأة مبرندة ای الکثیرة اللحم
(بزده) بانك فتحی وزای معجمه نك سکونیله نسف اعمالندن برقریه آدیدر نسبتنده بزدی وبزدوی دینور واو
زیاده سیله معمریندن قریهٔ مرقومه دهقانی یعنی سرکردهٔ اهالیسی اولان منصور بن محمد بن قرینه یاخود
مزینه که بو صحیحدر اورادندر امام بخاریدن جامع صحیحی تحدیث ایدن محدثلرك الك آخریدر (البعد) بانك
ضمی وعینك سکونیله ایراقلق معناسنه اسمدر قرب مقابلیدر یقال بینهما بعد ای ضد قرب وبعد مصدر اولور
ایراق اولمق معناسنه یقال بعد الشیء بعدا من الباب الخامس ضد قرب * وموت معناسنه استعمال اولنور یقال
بعد الرجل اذا مات وعربلر بددعا موقعنده بعد اله دیرلر ابعده الله معناسنی اراده ایدرلرکه حق تعالی اول
کمسه یی بزدن بعید ایلسون بردخی آنی کورمیه لم دیمکدر نته که سحقاله دیرلر بو معناده وبونلرده مختار اولان
مصدریت اوزره منصوب اولمقدر بنو تمیم رفعله بعد له وسحق له دیرلر وبعد وبعاد کتاب وزننده که بو دخی مصدردر
لعن ونفرین معرضنده استعمال اولنورکه خیردن یاخود حیاتدن بعید اولسون دیمك اولور یقال بعدا له وبعادا
ای لعنا وبعد وبعده هاایله رأی وحزم وفکر درست معناسنه استعمال اولنورکه دورا دور اندیشه نك لازمیدر
یقال انه لذو بعد وبعدة ای ذو رأی وحزم وبعده بعد کبی ایراقلق معناسنه اسمدر تقول بیننا بعدة من الارض
ومن القرابة (البعد) فتحتینله بو دخی ایراق اولمق معناسنه در یقال بعدت الدار بعدا من الباب الرابع ضد قربت
وهلاك اولمق معناسنه در یقال بعد الرجل بعدا اذا هلك وبعد ایراق معناسنه اولورکه مبالغة وصف بالمصدردر
یقال منزل بعد ای بعید (البعید) و (الباعد) و (البعاد) بانك ضمیله صفتلردر ایراق اولان شیئه دینور

بعيد كلمه سنك جمعى بعداء كلور كرماء كبى و بعد كلور ضمتينله رغيف و رغف كبى و بعدان كلور رغفان كبى و كاهجه
باعد كلمه سى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال بعد باعد مبالغة و يقال تنح غير بعيد و غير باعد و غير بعد بفتحتين اى كن
قريبا يعنى برمقدار آلارغه جه اول امايك ايراغه كتمه ديمكدر (المبعد) ميمك كسريله مجلس وزننده دائما دور
و دراز سفر ايدن آدمه دينور يقال رجل مبعداى بعيد الاسفار (الابعاد) همزه نك كسريله بعيد ايلك معناسنه در
يقال ابعده ضدقربه و بددعاء موقعنده استعمال اولنور يقال ابعده الله اى نحاه عن الخير يعنى حق تعالى آنى
خير و فلاحدن بعيد ايلسون و يقال ابعده الله اى لعنه يعنى حق تعالى آنى رحمتدن بعيد ايلسون (المباعدة) مفاعله
وزننده و (البعاد) قتال وزننده و (التبعيد) تفعيل وزننده بعيد ايلك معناسنه در يقال باعده مباعدة و بعادا
و بعده تبعيدا بمعنى ابعده (الابعد) اقرب وزننده و (البعد) صرد وزننده ذم و قدح معرضنده خير و منفعت معناسنه
استعمال اولنور يقال انه لغير ابعد و بعد اى لاخير فيه اصل ابعد و بعد غور و كنه و قعر معناسنده مستعار اولمغله
معناى مزبوره كالازم كلشدر پس فلان غير ابعد و بعد قولى فلان ايچون برخصوصده غور يعنى برايشك كنه و حقيقتنه
اطلاع ايده جك ذهن و نظرى يوقدر انديشه سى يوقه ساده دل آدم اولمغله ايشه كوجه صالح دكلدر ديمكدر
و يقال ماعنده ابعد او بعداى طائل و فائدة * شارح ديركه بوراده ما كلمه سى الذى معناسنه اولمغله آنك قتنده اولان
نفع و مطلوب سائرلرده اولاندن ابعددر ديمك اولور ياخود نافيه يه حمل ايله آنك يانده غور و حقيقتلو برمنفعت
يوقدر ديمك اولور (بعد) صكره ديمكدر كه قبل مقابليدر مفردا ذكر اولنورسه مبنى و مضافا ذكر اولنورسه معرب
اولور و حكى من بعد بالجر و افعل بعدا بالنصب و يقال جئت بعيدكما اى بعدكما (الاستبعاد) ايراقلشمق معناسنه در
يقال استبعد عنه بمعنى تباعد و ايراق عد ايلك معناسنه دركه ايراقسنمق تعبير اولنور يقال استبعد الشئ اذا عده
بعيدا (البعيد) زبير وزننده بعد لفظندن مصغردر بعيدات جمعيدر دويرات كبى تركيده آندن صكره جه ايله تعبير
اولنور و منه يقال رأيته بعيدات بين اى بعيد فراق و مكبر اوله رق بعيدات بين دخى ديرلر * شارحك بيانينه كوره
برآدم بركمسه يى بردفعه كوروب بعده مفارقت ايليوب ينه كوروب مفارقت ايلدكدنصكره بردخى كوردكده رأيته
بعيدات بين ديركه فراق صكره جه لرنده كوردم ديمكدركه حاصلى آرالق آرالق كوردم ديمك اولور بوراده تصغير
تقريبى مفيددركه ما بينلك فاصله لى اولمز زيرا ظروفك تصغيرى تقريبى متضمندر و بونك جمعى غير قياس اوزره در
زيرا مذكردر (امابعد) بركلمه دركه خطباى عرب امراء محضرنده انشاد ايلدكلرى خطبه ده بعد الدعاء ايراد
ايدرلر بعد دعائى لك تقديرنده در ابتدا داود عليه السلام على قول كعب بن لوى تكلم ايلمشدر پس مؤلفينك
ديباجه لرده امابعد قوللرى بعد البسملة و الحمدلة و التصلية تقديرنده اولور (الاباعد) اقارب مقابليدركه نسب
جهتندن ايراق يعنى ايراقدن خصم اولان كمسه لره دينور (بعدان) سحبان وزننده يمنده برناحيه آديدر (بغداد)
داللرى مهملتين ايله و (بغذاذ) ذاللرى معجمتين ايله و هربرينى آخر اوزره تقديمله كه درت لغت اولور و (بغدان) نونله
و (بغدين) تثنيه بنيه سيله و (مغدان) ميمله كه مجموعى يدى صورتدر مدينة السلام اسميدركه عراقك دار الملكى
اولان شهر بهشت آباد اوله جقدر * شارح ديركه مشهورى بغداددركه كلمهٔ فارسيه در بغ صنم اسمى اولمغله عطيهٔ
صنم ديمكدر و برهان قاطعده باغ داد مخفف اولمق اوزره مرسومدر و بعضلر ذال معجمه ايله بغذان و بغذين و مغذان
و بغدام و بهداد صورتلرينى دخى زياده ايله اون ايكى يه ابلاغ ايلمشدر سلفده نهر شطك حذاسنده قوشلر قلعه سى
ديدكلرى محلده ايدى بعده منصور دوانقى حالا موجود اولان سوادى بنا و اسم دجله وادى السلام اولمغله شهر
مزبورى دخى مدينة السلام ايله مسما ايلدى (التبغدد) تدحرج وزننده بغداده منتسب اولمق يعنى بن بغدادلو يم
ديمك ياخود بغداد اهلنه تشبه ايلك يعنى بغدادلو لنمق معناسنه در يقال تبغدد الرجل اذا انتسب الى بغداد
او تشبه باهلها * شارح ديركه بو ماده دن بغادده لفظى بغداده منسوب جماعته اطلاق اولنور هياطله و احامره
قبيلندندر (باغنده) برقريهٔ معروفه در واسط قرالرندندر (بافد) سكون فاايله كه اجتماع ساكنينله در كرمان ايالتنده
بر بلده در بافت معربيدر (البلد) فتحتينله و (البلدة) لامك سكونيله مكهٔ مكرمه شرفها الله تعالى اسميدر * شارح
ديركه تفخيما ثريايه النجم اطلاقى قبيلندندر * مؤلفك بصائرده بيانينه كوره بلد و بلده محيط و محدود و معين اولان شول مكانه
دينوركه قطان و سكانك اجتماع و اقامتلريله متأثر اوله جمعى بلاد و بلدان كلور شهره بلده اطلاقى بو جهتله در
و آبادان اولميان مفازه يه بلده اطلاقى موطن وحوش و ترابه موطن حشرات و مقبره يه موطن اموات اولديغنه مبنيدر
و حاجبين بيننده اولان آچقلغه بلده اطلاقى محدود اولان مكان مذكوره تشبيهله دركذلك دوه نك كوكسى مهره سنه
بو جهتله در و كاه اولوركه صدر انسانده مستعار اولور و ذكر اولنان تأثر اعتباريله اثر و نشان معناسنه استعمال

ل

اولنور واقامت اعتبار يله لزوم واقامت والزام معنالرينه استعمال اولنور وموطننه ملازم اولان كمسه غير موطننده
متحيراولمق مناسبتيله تحيرودهشت وانجماد ذهن معنالرينه استعمال اولنور الحاصل هرجزؤ تعريفندن
برروجه اعتبار يله برر معناده استعمال اولنور انتهى واطرافندن مستحيز ومتميز ومتعين اولان هرقطعهٔ ارضه بلد
وبلده اطلاق اولنور كرك عامر يعنى آبادان وكرك غامر يعنى شنلكدن وبنادن وزراعت واشجار مقولهسى
عمارت اثرندن خالى اولسون وطپراغه اطلاق اولنور وبلد قبرومزاره ومزارستانه اطلاق اولنوروخانه وسرايه
اطلاق اولنوروده قوشنك يواسنه دينوركه آنده يمورطه چيقارر وبلد جزيرهٔ ابن عمرده برشهرك اسميدر كذلك فارس
اولكهسنده برشهر وبغداد قضاسنده برقريه آديدر وحمى ضريهده برطاغك اسميدر وبلد جسدده وسائر
نسنهده اولان اثر ونشانه دينور يقال فى جلده بلداى اثر بومعناده جمعى ابلاد كلور اثر وآثار كبى وبلد كوكسه
اطلاق اولنور صدر معناسنه وال آياسنه اطلاق اولنور ومنازل قمردن برمنزل اسميدركه نعايم ايله سعد ذابح
نام منزللر ماييننده كواكبدن ساده برقطعهدر وكاهجه آندن منصرف اولوب قلادهيه نزول ايدركه التى عدد
كواكب مستديرهدن عبارت وقوس شكلندهدر وبونلر قوس برجندهدر وبلد كميجيلرك اسقنديل تعبيرايتدكلرى
نسنهيه دينوركه قورشوندن مصنوع يوالق شاقول كبى برشيئدر آنكله دكزك صوينى قياس ايدرلر يقال قاس
الملاّح الماء بالبلد وهوهنة من رصاص يقيس بها الملاّح الماء وبلد مطلقا ارضه اطلاق اولنور جزؤك اسمى كله اطلاق
ايلديلر وبلد مصدر اولور قاشلرك ارالغى قيلدن ساده آچق اولمق معناسنه نتهكه بلدهدخى بومعنايهدر بانك ضميله
يقال بلد الرجل بلدا وبلدة من الباب الرابع اذا كان ابلج بعض امّهاتده ضمله بلده اسم اولهرق مقيددر وبلد برنسنهنك
اصل وعنصرينه اطلاق اولنور وشول يره اطلاق اولنوركه آنده اصلا برچقور واوجاق مقولهسى حفر اولنيوب
وقطعا آتش يانوب برينى تغيير ايلامامش اوله يعنى خلقت اصليهسى اوزره اوله وبوغازك چقوريله چورهسنه ياخود
وسطنه دينور وجنس مكانه دينور عراق وشام كبى كه ولايت واولكه اوله جقدر آندن جزؤ مخصصه يعنى مفرز
اولان برقطعهيه كه معمور ومأهولدر بلده دينور هايله بصره ودمشق كبى پس بلدة دمشق من بلد الشام وبلدة
القاهرة من بلد مصر عنوانندن تعبير اولنور وبلده اندلس ديارنده برشهر آديدر شيوخ معتزلهدن سعيد بن محمد
البلدىّ اورادندر وبلد فتحتينله كذلك مصدر اولور ناس برارض ايچون برى بريله قتال ايدهرك اكا ملازمت ايلك
معناسنهدركه آنده اقامت ضمننده برى بريله مقاتله ايلكدن عبارتدر يقال بلد القوم وبلد وابلدا من الباب الرابع
والاول اذا لزموا الارض يقاتلون عليها (البلود) قعود وزننده بريرده دوام اوزره مقيم اولمق على قول اول يرى
بلده ايدنمك معناسنهدر يقال بلد بالمكان بلودا من الباب الاول اذا اقام به ولزمه او اتخذ بلدا (الابلاد) همزهنك كسريله
برآدمىّ برنسنهيه على الدوام ملازم قلمق معناسنهدر يقال ابلده اياه اذا الزمه وبركمسهنك دابّهسى بليد اولمق معناسنهدر
يقال ابلد القوم اذا صارت دوابهم بليدة ويره ياپشمق معناسنهدر كرك حقيقى اولسون وكرك معنوى اولسونكه
كمال فقر وفاقهدن كنايه اولور يقال ابلد القوم اذا لصقوا بالارض (المبالدة) مفاعلة وزننده برى برينه قلجله ياخود
دكنكله اورشمق معناسنهدر يقال بالده مبالدة اذا بالطه بالسيوف او العصىّ (التبلد) تفعل وزننده كه كند
وكاهل اولمق معناسنهدركه بلادت آتيهدن مأخوذدر تجلد مقابليدر يقال تبلد الرجل والدّابّة ضد تجلد وتبلد
ندامتدن ناشى هاى مدد ديواللرى برى برينه چالمق معناسنهدر يقال تبلد الرجل اذا صفق يديه وسركشته ومتحير
اولمق معناسنهدر يقال تبلد الرجل اذا تحير وبرنسنهيه تحسر وتأسف وتلهف ايلك معناسنهدر يقال تبلد الرجل
اذا تلهف ويره دوشمك معناسنهدر يقال تبلد الرجل اذا سقط الى الارض وآخر كمسهنك بلدهسنه ياارض محدودهسنه
مسلط اولمق معناسنهدر يقال تبلد الامير اذا تسلط على بلد الغير وقطعا شنلكى اولميان بلده نزول ايلك معناسنهدر
يقال تبلد القوم اذا نزلوا ببلد ما به احد وتأسفدن ناشى ايكى اللرينى آرقهسنه دوندرمك معناسنهدر يقال تبلد
الرجل اذا قلب كفيه (البلادة) جلاده وزننده بركمسه فهمسز واذعانسز كند وناقص العقل وكوردل اولمق
معناسنهدر يقال بلد الرجل وبلد بلادة من الباب الخامس والرابع اذا كان بليدا (البليد) اميروزننده و(الابلد) كند
ذهن وكاهل وكوردل اولان كشىيه دينوركه فطن وذكى مقابليدر * مؤلف تبلدى تجلده مقابل تفسير ايدوب
بونلرى آنك مضموننه احاله ايلمكله بلادت جلادت مقابلى اولمش اولور لكن جميع امّهاتده هم جلادت وهم
فطانت مقابلى اولهرق مبيندر وبليد اشكنمسز قابران دابّهيه دينوركه هرنقدر ركض وتحريك اولنسه نشاطلنوب
اشمز اوله يقال جمل وبرذون بليداى لاينشطه تحريك وابلد عظيم الجثه ديزمان كمسهيه دينوركه بلادت آنك
لازمهسندندر يقال رجل ابلداى العظيم الخلق (المبلود) معتوه وفرتوت آدمه دينور (التبليد) تفعيل وزننده

بطالیندن اولمق معناسنه درکه امور دنیویة و اخرویه‌دن اصلا برشیئه توجه الیوب بیکار اولمقدن عبارتدر یقال
بلدالرجل تبلیدا اذالم یتجه لشیٔ وجود و سخادن بی بهره اولوب دائما بخل و امساك اوزره اولمق معناسنه‌در
یقال بلد فلان اذا بخل ولم یجد وبر آدم کندیسنی یره چالمق معناسنه‌در یقال بلد الرجل اذا ضرب بنفسه
الارض و بلود امساك مطرایلك معناسنه مستعملدر یقال بلدت السحابة اذا لم تمطر ویارش آتی کیرو قالمق
معناسنه‌در یقال بلد الفرس اذا لم یسبق (البلندی) بانك و لامك فتحی وقصر ایله پك عریض اولان شیئه دینور
(المبلندی) اسم فاعل بنیه‌سیله صلب وقویّ اولان ارکك دوه‌یه دینور وکوده‌سی اتلو کثیر اللحم انسان وحیوانه دینور
(المبلد) محسن وزننده اسکیدن قالمش حوضه دینور (البلدة) بانك ضمیله آچق قاشلو اولمق معناسنه درکه ذکر
اولندی و بو بلد معناسی اولان ارض محدوده‌دن مأخوذدر و اول مناسبتله یوزك دائره‌جه مرئی اولان چهره‌سنه
و قلعنه اطلاق اولنور یقال مااملح بلدة وجهه ای هیئته (بلدود) قربوس وزننده مدینه نواحیسنده بر موضع
آدیدر (البلد) بانك ضمیله حصاة القسم اسمیدر کرك التوندن وکومشدن و کرك قورشوندن اولسون و حصاة
القسم شول خرده طاشلره دینورکه سفرده یاخود صو عزیز اولدیغی یرلرده برقاب ایچره وضع و اوزرینه آنلری
اورته‌جك قدر صودوکرلر و بو طریقله بینلرنده تقسیم ایدرلر و اکامقله دخی دیرلر * شارح درکه التوندن و نحاسدن
خرده چقل کبی بندقه‌لر دخی دوزرلر (البلند) سمند وزننده قنه اغاجنك کوکنه دینور (البند) بانك فتحی و نونك
سکونیله بیوك سنجاغه دینور علم کبیر معناسنه * شارحك بیانی اوزره فارسیدن معربدر جمعنده بنود دینور سنجاغك عربیده
لوآء و رایه کبی اسملری واردر لکن لوآ بیراقده مستعملدر و کوچك سنجاقده دخی مستعملدر و رایه بندکبی بیوك سنجاقده
مستعملدر و علم جمله‌سنه عامدر سرعسکر اولان رایه‌یه و لوآء سرعسکره تابعدر و بر سنجاق بکنه منصب اولمغله
چسپان حکومتکاهه ده لوآء اصطلاح اولمشدر لکن هر اولکه‌ده تعبیرلر مختلفدر روم دیارنده بند و لوآء و سنجاق
و شامده جند و حجازده مرض و عراقده کوره و اهوازده طسوج و جبالده‌که اصفهان اولکه‌سیدر رستاق و یمنده
مخلاف تعبیر اولنور انتهی * و بند مستعمل اولان حیله و منصوبه‌یه دینورکه فندود وزن تعبیر اولنور و صو سدینه دینورکه
صو بندی تعبیر اولنور بونلر فارسیدن مأخوذدر و بند بر موضع آدیدر و سنطرنج اوینده فرز ایله منعقد اولان بیدقه
دینور (البند) بانك کسریله ام سالفه‌دن سند نام کسه‌نك قرنداشلری اسمیدرکه بر جماعت ایدی * مترجم دیرکه کتب
تواریخده یرفین بن یقطن بن حام بن نوحك هند و سند وبند نام اوچ اوغلو وار ایدی‌که هند هندستانی و سند
سندستانی اختیار و آباد ایلدیلر دیو مشروحدر (البنودة) سفوده وزننده کوته دینور دبر معناسنه (بندویه)
نفطویه وزننده اعلام رجالدندر عوف بن بندویه و محمد بن بندویه محدثلردر (البود) بانك فتحی و واوك سکونیله
قویی‌یه دینور بئر معناسنه (بهدی) سکری وزننده مشاهیر عربدن ابن سعد بن الحارث بن ثعلبه‌در و بهدی یاخود ذو بهدی
بر موضع آدیدر (ام بهد) بنت ربیعه درکه بر معروفه خاتوندر (البواهد) نواهد وزننده آفات و دواهی‌یه دینور (البواد)
بانك فتحیله و (البید) کیدوزننده و (البیاد) بانك فتحیله و (البیود) قعود وزننده و (البیدودة) حیدوده وزننده بر کمسه
منقطع اولمق وجه اوزره کتمك معناسنه درکه نام و نشانی نابود و ناپیدا اولمقدن عبارتدر یقال باد الرجل یبید بودا
و بیدا و بیادا و بیودا و بیدودة اذا ذهب وانقطع اصول سائره‌ده هلاك ایله مفسر اولوب مؤلفك مآل تفسیری
دخی اودر و بیود کونش باتمق معناسنه استعمال اولنور یقال بادت الشمس بیودا اذا غربت (البیدآء) صحراء
وزننده چول بیابانه دینور فلاة کبی جمعی بید کاور عید وزننده و بونده قیاس اولان بیداوات اولمقدر زیرا بیدو زنی
تکسیر صفاتدر و بیداوات وزنی تکسیر اسمادر و بیدآء بین الحرمین بر دوز ارضك آدیدر (البیدانة) سکرانه
وزننده دیشی یبان اشکنه دینورکه اسم اولور علی قول بیدآءده یعنی تنها بیابانده ساکن اولانه دینور پس جوهری
و همندن ناشی اسم اوله‌رق رسم ایلمشدر جمعی بیدانات کاور (بید) بانك فتحی و یانك سکونی و دالك فتحی اوزره
بناسیله و (بایده) بانك اشباعیله غیر معناسنه‌در یقال فلان کثیر المال بید انه وباید انه بخیل ای غیر انه و علی معناسنه
اولور یعنی استعلا ایچون اولور لکن اصول سائره‌ده مع معناسیله مثبتدر و من اجل معناسنه اولورکه آندن
اوتوری ایله تعبیر اولنور و منه قوله علیه السلام ﴿انا افصح العرب بید انی من قریش﴾ و بید کتر طعامه دینور یقال
طعام بید ای ردیٔ (بیدان) میدان وزننده بر رجل آدیدر و بر موضع یاخود بنو جعفر بن کلاب جماعتنه
مخصوص بر صو آدیدر

فصل التاء

(تبرد) زبرج وزننده بر موضع آدیدر (التریدیّ) فریدیّ وزننده ترید
منسوب دیمکدرکه مراد عمر بن محمد نام شاعردر * شارحك بیانه کوره بو مصحفدر صواب اولان زای معجمه ایله اولمقدرکه
یمنده بر بلده‌در (ماترید) تانك ضمیله بخاری قضاسنده بر قریه‌در امام الهدی ابو منصور محمد بن محمد بن محمود المقسر

مطلب

المتكلم الماتريدى اورادندر (التقدة) تانك كسرى و فتحيله كزبره اسميدركه كشنش ديدكارى نباتدر و كرو ياء يعنى
قرمان كميونى وطتلوجه اوت ديدكارى نباته دخى دينور (التقرد) زبرج وزننده بودخى كروياء اسميدركه قرمان
كميونيدر على قول مجموع ابزاره دينور اسم جنسدر (التالد) صاحب وزننده و (التلد) تانك فتحى وضمى و لامك
سكونيله و فتحتينله لغتدر و (التلاد) كتاب وزننده و (التليد) امير وزننده و (الاتلاد) همزه نك فتحيله و (المتلد) مكرم
وزننده بركسه نك خانه زادى اولان قول وجاريه و دوابّ و مواشى مقوله سنه دينوركه مال قديم تعبير اولنور و بو طارف
و طريف مقابليدركه مال حادث تعبير اولنور (التلود) قعود وزننده مال قديم اولمق معناسنه در يقال تلد المال تلودا
من الباب الاول و الثانى اذا كان تالدا و بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال تلد بالمكان تلودا من الباب الاول اذا اقام به
شارحك بيانى اوزره بونلرده تاء واودن مبدله در (الاتلاد) همزه نك كسريله مالى تليد ايلمك يعنى يانده توليد ايله
مال قديم صاحبى اولمق معناسنه در يقال اتلد المال اتلادا اذا انتج عنده و كان ذا مال تالد (المتلد) معظم وزننده
اسكيدن قالمش نسنه يه اطلاق اولنوركه چوقدنكى تعبير اولنور يقال خلق متلد اى قديم (التليد) امير وزننده
و (التلد) فتحتينله شول كمسه يه دينوركه بلاد عجمده يعنى ديار اسلاميه نك غيريده تولد ايدوب كوچك ايكن دار اسلامه
كتورلمكله دار اسلامده نشو و نما بولمش اوله چركس و كورجى غلاملرى و جاريه لرى كبى فى الاصل عجمده تولد
ايدوب كوچك ايكن عرب اولكه سنه كتوريلوب اوراده نشو و نما بولمش اولانه دينور بعده عربدن دار اسلامله
كنايه اولندى كرك عبد و جاريه و كرك سائرى اولسون فى الاصل قول جنسنه مخصوصدر اكر عبد ايسه مذكر بنيه سيله
و جاريه ايسه تليده و تلده عنوانيله اولور نته كه مولّد و مولده بلاد اسلاميه ده متولّد اولان عبد و جاريه يه اطلاق
اولنور قال فى النهاية و فى حديث شريح ❁انّ رجلا اشترى جارية و شرط انّها مولدة فوجدها تليدة فردّها❁
و المولّدة التى ولدت فى بلاد الاسلام فى الواقع اكرماده ٔ مذكوره ده عرض و قيمته مؤثر اولور ايسه ردّ اولنور و الآ
ابقا اولنور و اشبو مادّه لر واوى اولوب معناى مذكوره دلالت و فرق ايچون تايه قلب اولنمشدر و تلد فتحتينله
مصدر اولور بريرده مقيم اولمق معناسنه يقال تلد بالمكان تلدا من الباب الرابع اذا اقام به (الاتلاد) اكراد وزننده
عبد القيس قبيله سندن منشعب برنيچه بطنلره اطلاق اولنور (التلد) تانك ضميله طوشنجل قوشنك ياوريسنه
دينور (التتليد) تفعيل وزننده مال جمع ايدوب و بركمسه يه برنسنه ويرميوب بخل و امساك ايلمك معناسنه در يقال
تلد فلان تتليدا اذا جمع و منع يعنى جمع مالا و منع عن غيره (تليد) امير وزننده و (تليد) زبير وزننده اساميدندر
(التود) تانك ضميله باديه اشجارندن برشجر آديدر (ذو التود) برموضع آديدركه ذكر اولنان شجرك منبتى اولمغله
آنكله تسميه اولنمشدر (التيد) زيد وزننده رفق و سهولت و تأنى معناسنه در يقال تيدك ياهذا اى اتّئد يعنى ترفق
و لا تعجل اتّئد و أدماده سندن اولمغله بونك دخى اصل واودر و يقال تيدك زيدا اى امهله و اشبو تيدك كلمه سى
مصدردر و كاف مجروردر ياخود اسم فعل امردر و كاف خطابيه در و يدك كبى و ابن مالك اسم فعل اولمغه حصر
ايلمشدر و يقال تيد زيد بجر زيد و بو مصدر اولمغه مبنيدركه فضرب الرقاب قبيلندن اولور (تيدد) تانك و دالك
فتحيله برموضعدر

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾

(الثأد) فتحتينله زير زمينده اولان ياش طپراغه دينور ثرى
معناسنه و ياشلغه دينورندى معناسنه و صوغوقلغه دينور و ثأد مصدر اولور نمناك اولمق معناسنه يقال ثئد الشئ ثأدا
من الباب الرابع اذا ندى و اوشومك معناسنه يقال ثئد الرجل اذا برد و ثأد فتحتينله و همزه نك سكونيله جائزدر
امر قبيح معناسنه در و يومشق اولان خرما قوريغنه دينور و ترو تازه و ملايم اولان نباته اطلاق اولنور و مزاجه موافق
اولميان ناخوش مكانه اطلاق اولنور ياش يركبى (الثئد) كتف وزننده نمناك يره دينور يقال مكان ثئد اى ند و اوشومش
و صوغوق چكمش كمسه يه دينور يقال رجل ثئد اى مقرور (الثئدة) فرحه وزننده ترو يومشق و طولغون اويلغه
وصف اولور يقال فخذ ثئدة اى ريّاء ممتلئة (الثأداء) حمراء وزننده جاريه يه اطلاق اولنور * اساسك بيانه كوره
عربلر تحقيرمحلنده يا ابن الثأداء ديرلر يا ابن الرطبه ديدكارى كبى كه اداة دشنامدر كويا كه فاجره اولمغله فرجى اصلا قورى
قالمديغنى كنايه ايدرلر و بن عاجز دكلم ديه جك يرده ما انا ابن ثأداء ديرلر زيرا اولاد جاريه اكثرى عجز ايله
و ضعف رأيله متصف اولورلر و بوراده مراد عرب جاريه سى اولاديدر و ثأداء بون خاتونه اطلاق اولنور يقال
امرأة ثأداء اى حمقاء (الثأدة) نبذه وزننده كوده سى اتلو خاتونه اطلاق اولنور رطبه كبى (الثآدة) جهاله وزننده
سموزلك سمن معناسنه در رطوبت كبى يقال فيها ثأدة اى جهالة (الثرد) برد وزننده اتمكى خرده
طوغرمق معناسنه در يقال ثرد الخبز ثردا من الباب الاول اذا فته * شارح ديركه تهذيبده و مصباحده اتمكى
طوغرهيوب ات صوينده اصلامق ايله مفسردر و ثريد اكاديرلر يوخسه مؤلفك قولنه كوره يالكز طوغرامش اتمك

اولمق اولور و بو جمله یه مخالفدر و اقعا اساسده دخی ثردت الخبز و هو ان تفته ثم تبله بمرق عبارتیله مؤسسدر انتهی
و ثردثوبی بویه ایچره طالدرمق معناسنه‌در یقال ثرد الثوب اذا غمسه فی الصبغ و طشاقلی حیوانی انه مکه سهولت
کلمك ایچون طشاقلرینی اوغوشدرمق معناسنه‌در یقال ثرد الخصیة اذا دلکها مکان الخصاء و ذبیحه‌یی بیونی
طمرلرینی قطع ایتمکسزین یعنی کور بچاغله چبالیه‌رق قتل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ثرد الذبیحة اذا قتلها
من غیر ان یفری اوداجها و ثرد ضعیف یغموره دینور و بر نبات آدیدر (الاتّراد) همزه‌نك وتای فوقیهٔ مشدده‌نك
کسریله و (الاثراد) ثای مثلثه ایله‌که ایکیسیده فی الاصل افتعال وزننده‌در اتمکی ترید ایلمك معناسنه‌در یقال
اتّرد الخبز و اثرده اذا جعله ثریدا *شارحك بیانی اوزره اشبو اثرد اصلده اثترد ایدی افتعل وزننده مخرجلری
متقارب اولان ثاء و تاء حرفلرینك اجتماعی مستوجب ادغام اولوب وثای مثلثه مهموسه وتای فوقیه مجهوره‌دن
اولمغله ادغامك صحتنه مانع اولدیغندن ثای مثلثه تایه وتاء ثای مثلثه یه قلب و ادغام اولندیلر (التثرید) تفعیل
وزننده بو دخی حیوانی بیون طمرلرینی کسمکسزین قتل ایلمك معناسنه‌در یقال ثرّد الذبیحة بمعنی ثردها و تثرید
آزجه بولاشغه دینور تمتین کبی اسمدر یقال اصاب الارض تثرید من مطر ای لطخ خفیف و تثرید مجروحی جنکاهدن
زخمدار اوله‌رق اوردوسنه کوتروب کتمك معناسنه‌در یقال ثرّد فلان علی بناء المجهول من المعرکة اذا حمل
مرتثا (الاثردان) عنفوان وزننده و (المثرودة) و (الثرودة) صبوره وزننده ثریده یه دینورکه ترید تعبیر اولنان
طعامدر ات صوینه اتمك طوغرمغله ترتیب اولنور ثریده معروف اولدیغندن مؤلف ابتدا اکا تعرض ایلمدی
و مثروده و مثرّده معظمه وزننده برمقدار یغمور یاشاردیسی اصابت ایلمش یره دینور یقال ارض مثرودة و مثرّدة
اذا کانت قد اصابها لطخ من مطر (الثرد) فتحتینله ایکی دوداق یاریق اولمغه دینور یقال فی شفتیه ثرد ای تشقق
(مثرود) محدّث مشهور عیسی بن ابراهیم الغافقیّ جدینك اسمیدر (المثرّد) محدّث وزننده شول کمسه‌یه دینورکه
حیوانی طاشله یاخود دکیك ایله ذبح ایلیه‌که منهیاتدندر علی قول بچاغی کسکین اولمیان قصابه دینورکه بو دخی
منهیاتدندر (المثراد) مفتاح وزننده ذکر اولنان آلته دینور (الثرید) امیر وزننده غبار کبی شرابك یوزنده تکوّن
ایدن شیئه دینورکه کوپده اسکیدکجه پیدا اولور (الاثرنداء) اغرنداء وزننده برکسه‌نك کوکسی اتلو اولمق معناسنه‌در
یقال اثرندی الرجل اذا کثر لحم صدره (ابو ثراد) سحاب وزننده صلحادن عوذ بن غالب المصری کنیه‌سیدر
(الثرمدة) دحرجه وزننده اتی چیکجه پشورمك یاخود کوله بوله‌مق معناسنه‌در یقال ثرمد اللحم اذا اساء عمله و لم
ینضجه او لطخه بالرماد و ثرمده دوه مرعاسی اولان شور اوت نوعندن بر اوتك اسمیدر (ثرمداء) مدایله بر موضع
یاخود بنی سعد دیارنده بر صو آدیدر (ثرمد) سرمد وزننده اجأ نام طاغده برشعب اسمیدر (الثعد) رعد وزننده
تازه خرمایه دینور رطب کبی علی قول ارطاب غالب اولان یعنی اولمق درجه‌سنه بالغ اولان قوریغنه دینور و تازه
سبزه و تره مقوله‌سنه دینور و یومشق نسنه‌یه دینور یقال ثری ثعد ای لین و عربلر فلان کسه‌نك آزدن چوقدن
برنسنه‌سی یوقدر دیه‌جك یرده ماله ثعد معد دیرلر ای قلیل و لا کثیر معد دخی ثعد معناسنه‌در (المثعئد) مطمئنّ وزننده
و جودی پالوزه کبی تر و نرم اولان تازه اوغلانه دینور یقال غلام مثعئدّ ای ناعم (الثفافید) فایله سراویل وزننده
قات قات اولمش بیاض بلودلره دینور و لباسك ایچ یوزنده اولان آستارلرینه دینور علی قول اعرابه مخصوص بر نوع
لباسلره دینور و عند البعض برشیئك آلتنه صاقلدقلری اشیاء خفیه‌یه دینور یاخود اشبو ثفافید کلمه‌سی فثافیددر یعنی آندن
مقلوبدر پس مقلوب اولمدیغی صورتده یاعبادید و شماطیط کبی مفردی مسموع دکلدر یاخود ثفید مقوله‌سی مفرد ایله
مقدّر و مقلوب اولدیغی صورتده مفردی اصلنك مفردی اولور (المثافید) مصابیح وزننده بو دخی جامه‌لرك
آستارلرینه دینور شارحك قولنه کوره مفردی مثفددر میمك کسریله (التثفید) تفعیل وزننده لباسی آستارلمق
معناسنه‌در یقال ثفد درعها تثفیدا اذا بطنه نسخه‌لرده ضمیر تأنیثله بطنها عنوانده مرسوم اولمغله غلطدر زیرا درع
الحدید مؤنث و درع المرأه مذکردر کذلك درعه نسخه‌لری غلطدر (ثکد) ثانك فتحی و کافك سکونیله بنو تمیم
یوردنده بر صو آدیدر (ثکد) ضمتینله بشقه بر صو آدیدر (الثلد) ثانك فتحی و لامك سکونیله فیل قسمی صیویق
ترسلمك معناسنه‌در یقال ثلد الفیل ثلدا من الباب الثانی اذا سلح رقیقا * شارح دیرکه بو فیله مخصوصدر سائر حیوانده
استعمال اولنمز (الثمد) ثانك فتحی و میمك سکونیله و فتحتینله لغتدر و (الثماد) کتاب وزننده اصل و مادّه‌سی اولمیان
آزجه صویه دینورکه کیروسی کلمز اولور علی قول بعض طاشلق مقوله‌سی درشت یرلرده ایرکیلوب قلان برمقدارجه
صویه دینور یاخود قیش موسمنده ظهور و یاز هنکامنده زائل اولان صویه دینور و ثمد ثمد وزننده مصدر اولور صویی
ثمد اوله‌رق اتخاذ ایلمك معناسنه‌درکه برچقور مقوله‌سی یره برمقدار صو ایرکیلدوب حفظ ایلمکدر یقال ثمد الرجل

الماء ثمدا من الباب الاول اذا اتخذه ثمدا بان جعل ماء المطر فی الرکایا و الاحفار و صویی آز التمق معناسنه در بو مناسبتله
ثمدته النساء دیرلر زنفن ماءه معناسنه که خاتونلر فلانك ماء صلبنی افنا ایلدیلر دیمکدر اول آدمه مثمود دینور کما
سیذکر و ثمد سمورمك معناسنه در یقال ثمد الرجل اذا سمن (الاثماد) همزه نك کسریله و (الاستثماد) بونلرده ثمد
معناسنه در یقال اثمد الرجل الماء و استثمده بمعنی ثمده و استثماد برآدمدن عطیه و احسان طلب ایلك معناسنه
استعمال اولنورکه مال کثیرندن شیء قلیل ایستمکدر یقال استثمده اذا طلب معروفه قال فی الاساس استثمدنی فلان
فثمدت ای استعطانی فاعطیت (الاثتماد) اعتماد وزننده و (الاثماد) ثای مشدده ایله آزجه صویه کلمك معناسنه در
یقال اثمد الرجل و اثمد اذا ورد الثماد و اثمد کلمه سنك اعلالی اثرد ماده سنده بیان اولندی (المثمود) محمود وزننده
شول صویه دینورکه کثرت وازدحامدن توکنمکه قریب اولوب همان برمقدارجه قالمش اوله یقال ماء مثمود اذا نفد
من الزحام علیه الا اقله و شول کسه یه اطلاق اولنورکه کندیدن پك چوق استعطا اولنمغله و یرمکدن موجودی
توکنمش اوله یقال رجل مثمود اذا کان قدسئل فافنی ماعنده عطاء ای سأله الناس فاعطاهم کثیرا حتی فنی ماله و شول
کشی یه اطلاق اولنورکه کثرت جماعدن خاتونلر صلبنده اولان نطفه سنی قطع و افنا ایلمش اوله یقال رجل مثمود
اذا کان قدثمدته النساء ای نزفن ماءه یعنی منیه (الاثمد) همزه نك و میمك کسریله سرمه طاشنه دینور حجر الکحل
معناسنه بو دیارلرده سرمهٔ اصفهانی دیو مشهوردر قلای ایله ممزوج برسیاه طاشدر ایوسی اصفهانده طاغ اتکارنده اولور
مغرب دیارنده دخی اولور سحقله سرمه ایدوب کوزه چکرلر (ثمد) احمد وزننده و میمك ضمیله ده زبانزددر بر موضع آدیدر
شارح دیرکه امرء القیسك اشبو *تطاول لیلك بالاثمد* و نام الخلی و لم ترقد* بیتنده اثمد موضع مذکوردر (الاثمیداد)
اصمیداد وزننده سمورمك معناسنه در یقال اثماد الرجل اذا سمن (ثمود) صبور وزننده قدمادن برقبیله آدیدر
غیرمنصرفدر قبیله اعتباریله و منصرف اولور ابو قبیله اسمی اولمق اعتباریله و ثانك ضمیله ده زبانزددر و قرآن کریمده
ضمله ده قراءت اولنمشدر و بونلر قوم صالح علیه السلامدر (المثمعد) مضمحل وزننده بشره سی ظاهر و کشاده
و هیئتی لطیف و نرم و رنکین و نازك اولان چهره یه دینورکه شعرانك جانبخش اولدقلری روی دلارادر یقال وجه
مثمعد ای ظاهر البشرة الحسن السحنة (الثمعد) سرمد وزننده چهره سی وصف مذکور اوزره اولان تازه
اوغلانه دینور یقال غلام ثمعد اذا کان وجهه مثمعدا (المثمغد) غین معجمه ایله مثمعد وزننده کوده سی پك یاغلو
سموز اوغلاغه دینور یقال جدی مثمغد ای ممتلیء شحما (الثندوة) ثانك ضمی و فتحی و دالك ضمیله ممه نك اتنه
علی قول کوکنه دینور * مؤلف بونی همزه بابنده دخی ذکر ایلمشیدی و حریری درّه ده بونی رجال ممه سنه و ثدیی
نسوان ممه سنه تخصیص ایدوب لکن شهاب شرحنده شواهد ایله منع ایلمشدر (الثوهد) جوهر وزننده شول
اوغلانه دینورکه سموز و قورومی و اندامی تام و بلوغه مقارب اوله مؤنثی ثوهده درها ایله (الثهمد) سرمد وزننده
و جودی ایری و سموز خاتونه دینور و ثهمد بر موضع آدیدر (الثهود) ثوهد وزننده و مرادفیدر ظاهرا مقلوبدر

فصل الجیم

(الجحد) جیمك فتحی و حای مهمله نك سکونیله و (الجحود) قعود وزننده برنسنه یی بیلورایکن
انکار ایلك معناسنه در یقال جحده حقه و بحقه جحدا و جحودا من الباب الثالث اذا انکره مع علمه یهود طائفه سنه
جحود اطلاقی نبوت رسالتپناهی بیله رك انکار ایتدکلرینه مبنیدر و جحد عن علم و انکار عن جهل اولور (و جحد)
و جحود برکسنه یی بخیل بولمق معناسنه در یقال جحد فلانا اذا صادفه بخیلا و جحد قلت خیر معناسنه درکه مراد
فقر و ضیق معاشدر (الجحد) فتحتینله برنسنه پك آز اولمق معناسنه در یقال جحد الشیء جحدا من الباب الرابع
اذا قل و نکد و نبات اوزامیوب بودور قالمق معناسنه در یقال جحد النبت اذا لم یطل و برکسه فقر و ضیق معاش
اوزره اولمق معناسنه در یقال جحد الرجل اذا قل خیره (الجحد) جیمك ضمیله بودخی فقر و قلت خیر معناسنه در
(الجحد) کتف وزننده و (الجحد) سعد وزننده و (الاجحد) اسعد وزننده قلیل الخیر اولان یعنی فقر و فاقه سی اولان
کسه یه دینور یقال رجل جحد و جحد و اجحد ای قلیل الخیر * اساسده قلت خیر فقر ایله بخلدن عبارتدر دیو مشروحدر
و جحد کتف وزننده کوده سی قالین و قیصه اولان آته دینور یقال فرس جحد ای غلیظ قصیر مؤنثنده جحده دینور
ها ایله جمعی جحاد کلور کتاب وزننده (الجحاد) شداد وزننده شول کشی یه دینورکه بلی پك اولمغله کیچ انزال ایدر اوله
یقال رجل جحاد ای بطیء الانزال (الجحادی) غرابی وزننده ایری و عظیم الهیکل اولان شیئه دینور (الجحادیة)
ها ایله سود ایله طو بطلو اولان قربه یه دینور و خرما ایله یاخود بغدا ایله طلو اولان غراره یه یعنی خراره دینور (الجخادی)
خای معجمه ایله غرابی وزننده شول صحن تعبیر اولنان یایوان قابه دینورکه اکا سود صاغیلور و ایری و یومری
کوده لو دوه یه دینور علی قول مطلقا ایری و دیزمان شیئه دینور (ابو جخاد) غراب وزننده چکرکه نك کنیه سیدر

فصل الجیم

﴿ الجدّ ﴾ جيمك فتحى و دالك تشديديله بابانك باباسنه و انانك باباسنه دينور تركيده دده و بيوك بابا تعبير اولنور جمعى اجداد كلور وجدود و جدوده كلور عمّ و عمومه كبى * مؤلفك بصائرده بياننه كوره جدّ مادّه سى اصل قطع ارض مستويه معناسـنه موضوعدر سعى و جهد و قطع خاص و قطع ثوب لازمى اولان يكيلنمك و بو مناسبتله ليل و نهار و طريقه و قطع مسافه ضمننده اولان اعانه ملابسه سى فيض الهى كه غنا و بخت و نصيب و شان معين اولان عظمت و بو مناسبتله اب كبيرلره اطلاقى اندن متفرعدر انتهى * و جدّ بخت و طالع نيك معناسنه در يقال فلان ذو جدّ اى بخت وحظ و نصيب معناسـنه در تقول جددت به اجدّ جدّا من الباب الرابع اذا حظظت به و قدر و وقع و حظوه معناسنه در * قال الشارح و منه الحديث ﴿ قمت على باب الجنة فاذا عامّة من يدخلها الفقراء و اذا اصحاب الجدّ محبوسون ﴾ اى ذو الحظ و الحظوة و رزق و قسمت معناسـنه در يقال هو مجدود اى مرزوق و اولو لق عظمت معناسـنه در يقال جدّ فى عيون الناس جدّا من الباب الثانى اذا عظم و جدّ ايرمق كنارينه دينوركه قيى تعبير اولنور نهرك عرضى اوراده منقطع اولور و يرك يوزينه دينوركه سير ايله قطع اولنور و پك نصيبلو قسمتى بول آدمه دينور تسميه بالمصدردر يقال رجل جدّ اى عظيم الحظ و يغموردن طام آقق معناسـنه در يقال جدّ البيت جدّا من الباب الثانى اذا وكف عن المطر و بونده جيمك كسريله لغتدر كوياكه سقف يدرپى طاملتغه جهد ايدر و جدّ كسمك معناسـنه در يقـال جد الشئ جدا من البـاب الاول اذا قطعه و خرما كسمنه دينوركه تسميه بالمصدردر جداد دخى دينور كما سـيذكر * شارح ديركه كرچه صرام نخل ايله مفسردر لكن انده متعارف اولان جداددر جدّ اول معنـاده مصدر اوله رق وارددر يقولون جدّ النخلة جدّا اذا صرمه انتهى ﴿ الجدّ ﴾ جيمك كسريله بو دخى ايرمق قييسـنه دينور شاطئ نهر معناسـنه و مصدر اولور چالشوب چبالمق معناسـنه يقال جدّ فى الامر جدا من الباب الثانى اذا اجتهد و بر نسـنه يى كرچكدن ايشلمك معناسنه دركه هزل و لاغ و لطيفه مقابليدر يقال جدّ فى الامر جدّا من الباب الاوّل و الثانى ضدّ هزل و عجله ايلمك معناسنه در يقال جدّ فى الامر اذا عجل و تحقيق ايلمك معناسـنه در يقال جدّ فلان اذا حقق و مبالغه و امعان اولنان امر محققه اطلاق اولنور يقال عذاب جدّ اى محقق مبالغ فيه و يقال فلان عالم جد عالم اى متنـاه بالغ الغاية و عربلرك اجدّك لاتفعل قولى همين مضـاف اوله رق استعمال اولنور و بو قسمى متضمندر جيم مكسور اولورسه مخاطبك حقيقتنه يمين ويرمك اولوركه سـنك ذات و حقيقتك ايچون ديمك اولور و فتحى صورتنده بخت و اقبالنه استحلاف اولورو اوايله و جدّك لاتفعل ديدكده جيم مفتوح اولور شـارح ديركه واو صورتنده قسم ظاهردر و آنده جد كلمه سى مجرور اولور لكن اوّلكى صورتلرده اختلاف اولنمشدر هر حالده همزه اسـتفهاميه در اصمعى يه كوره اجدّ منك ايدى باء حذف اولنوب جدّ نزع خافضيت اوزره منصوب اولدى سنك حقيقتكه ياخود بختكه يمين ويررمكه بونى ايشلرميسن ديمك اولور و ابو عمرو مالك اجدّا منك ايله تفسـير ايلمكله نصبى مصدريت اوزره اولور بوكه كوره جيم دائما مكسـور اولور حاصل معنا بونى كرچكدن اوله رقمى ايشلرسين ديمك اولور * پس مؤلف اصمعى قولنى اختيار ايلمشـدر و تسهيل و ارتشافده بونك تفصيلات متنوعه سى مبسوطه در ﴿ الجده ﴾ جيمك كسريله بو دخى سـاحل نهره دينور و يرك يوزينه دينور و كوپك بيوننه چكوردكارى قلاده يه دينوركه خالطه تعبير اولنور و جده مصدر اولور يكى اولمق معناسـنه يقال جدّ الثوب جدة من الباب الثانى اذا صار جديدا و خرقه يه ده جده اطلاق اولنور كما سـيذكر ﴿ الجدة ﴾ جيمك ضميله بو دخى نهرك قييسـنه دينور و مكه يه مجاور بحرك خاصّة سـاحلى اسميدر و اوراده بعينه بر موضع آديدركه حالا كسر ايله جدّه تعبير اولنان بندردر و جده اوزون اوزادى طريقه يه دينور * شارح ديركه جمعى جدد كلور صرد وزننده و منه قوله تعالى ﴿ و من الجبال جدد بيض و حمر ﴾ اى طرائق تخالف لون الجبل و علامت و نشـانه دينور تقول عرفت من جدّته اى من علامته و بعض حمارك صرتنده اولان شول خلق جزكى يه دينوركه لوننه مخالف اولور و ذكر اولنان طريقه ياخود جزكى معناسـندن مأخوذ اوله رق بركسـه خود بخود بر رأى ايدوب اكا عامل اولسه ركب فلان جدّة من الامر ديرلر و بر موضع آديدر و جده خرقه يه اطلاق اولنور كسر ايله جده كبى يقال ماعليه جدّة و جدّة اى خرقة ﴿ الجديد ﴾ اميروزننده بو دخى يرك يوزينه اطلاق اولنور و پك نصيبلو آدمه دينور يقال رجل جديد اى عظيم الحظ و تزكاهدن هنوز كسلمش بزه دينوركه قطع معناسـندن مفعولدر يقال ثوب جديد اى كما جدّه الحائك بوراده كما لفظنك كافى مبادرت ايچوندر بو مناسبتله هر يكى نسنه يه جديد اطلاق اولنمشدر جمعى جدد كلور سرير و سرر و جديد اولومه اطلاق اولنور مقطوع و مجزوم اولديغيچون ياخود قاطع اولديغيچون و جديد يمامه ده بر نهرك اسميدر ﴿ الجدد ﴾ فتحتينله بو دخى يرك يوزينه دينور و بوقه قوملغه دينور و بر نوع

يومرى كبى عارضه يه دينوركه دوه قسمنك بيونلرنده حادث اولور و طپراغى قالين دوز وهموار ارضه دينور
(الجدّ) جيمك ضميله بودخى پك نصيبلو آدمه دينوروكاه اولوركه مبالغة نفسنه نسبتله جدّىّ دخى ديرلر وجدّ جدّه
كبى مكه نك ساحلنه دينور وهر شيئك جانبنه دينور وسموزلكه دينور وتنومندلكه دينورو بر نوع ميوه اسميدركه طلح
ميوه سنه شبيه اولور مفردنده جدّه دينورو چايرلقده واقع اولان قويى يه دينورو صويى چوق اولان قويى يه وصويى
آز اولان قويى يه ديمكله ضدّ اولور وآزجه صويه دينورو بيابانك براوجنده اولان صويه دينورو قديم صويه دينور
وبرموضع آديدر (المجدود) بودخى پك نصيبلو آدمه دينور (الجداد) جيمك كسريله خرما كسمنه دينور صرام النخل
معناسنه وجداد جدود لفظندن جمع اولوركه ضمله درقلاص وقلوص كبى سموز قانجق اشكه دينور (الجداد) جيمك
فتحيله بودخى خرما كسمنه دينور يقال حان جدّ النخل وجداده وجداده اى صرامه (الاجداد) همزه نك كسريله خرما
كسمى وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال اجدّ النخل اذا حان جداده وسعى وكوشش ايلك معناسنه در يقال
اجدّ فى الامر اذا اجتهد و برنسنه يى كرچكدن عن جزم ايشلمك معناسنه در جدّ كبى يقال اجدّ فى الامر ضدّ هزل
وبر نسنه يى يكيلمك ويكيدن ياپمق معناسنه در يقال اجدّ الثوب اذا صيره جديدا و طپراغى قالين دوز يرده كتمك
معناسنه در يقال اجدّ الرجل اذا سلك الجدد و يول غليظ و مستوى اولمق معناسنه در يقال اجدّ الطريق اذا صار
جددا وعربلر فلان نسنه دن اعراض ايدوب آنى ترك ايلدم ديه جك يرده اجدّت قرونى منه ديرلر تركته معناسنه
قرون نفس ناطقه يه دينور بوراده اجداد تحقيق واحكام معناسنه اولمغله اجدّت نفسى الرفض والاعراض منه
تقديرنده در ياخود قطع معناسندن مأخوذدر اصمعى اجدّ فلان امره بذلك عبارتنى احكمه ايله تفسير ايلمشدر
(التجديد) تفعيل وزنده و (الاستجداد) بونلرده برنسنه يى يكيلمك و يكيدن ياپمق معناسنه در يقال جدّد
الثوب واستجدّه بمعنى اجدّه (التجدد) تفعل وزنده يكيلنمك معناسنه در يقال جدّده فتجدّد وطوارك ممه سندن
سودى چكيلوب توكنمك معناسنه دركه انقطاع معناسندن مأخوذدر يقال تجدّد الضرع اذا ذهب لبنه (الجدّة)
جيمك فتحيله ذكر اولنان جدّك مؤنثيدر انانك اناسنه وبابانك اناسنه دينور وبوجدّ وجدّه كلمه لرى وجه مسرود
اوزره صفتلردر برّ كلمه سى كبى (الجدّاد) رمّان وزنده كهنه لباسلره دينور * شارحك بيانى اوزره كداد فارسى
معرّبيدر وبرى برينه بند اولمش نسنه يه دينور ايپ واغاج داللرى مقوله سى كبى وكوچك طاغلره دينور جبال صغار
معناسنه * شارح ديركه صواب اولان حبال اولمقدر حاى مهمله ايله (الجدّاد) كتّان وزنده ميخانه جى يه
اطلاق اولنور بايع الخمر معناسنه عقولى قطع ايلديكيچون (الجديدان) و (الاجدّان) تثنيه بنيه لريله ليل ونهاره
اطلاق اولنور (الجدجد) جيملرك فتحيله طپراغى پك اوله رق دوز وهموار اولان ارضه دينور (جدجد) هدهد
وزنده چكركه يه شبيه بر كوچك پرنده آديدر تركيده آغستوس بوجكى واوراق بوجكى ديدكاريدر وبر نوع سيوجه
اسميدركه كوزك سياهنك كوكنده ظهور ايدر وبو بين الاطباء نفاطات ديدكارى اوله جقدركه طبقهٔ قرنيه ده حادث
اولوردارى كبى اوفه جق صولوجه سيوجه در وجدجد جندبه شبيه بربوجك آديدر تركيده اوجاق چكركه سى
ديدكاريدركه عربيده صرّار الليل دخى ديرلر كيجه لر دورور دراز فرياد ايدر وجدجد پك اسّى يه دينور حرّ عظيم معناسنه
(الجدّاء) جيمك فتحى ودالك تشديديله ممه سى كوچك اولان خاتونه دينور يقال امرأة جدّاء اذا كانت صغيرة الثدى
وقولاغى كسيلك دابّه وماشيه يه دينور وبر عارضه سببيله سودى چكيلمش حيوانه دينور يقال شاة جدّاء اذا كانت ذاهبة
اللبن واصلا صو قسمى اولميان بيابانه دينور يقال فلاة جدّاء اى لاماء فيها وجدّاء حجازده بر قريه آديدر (جدّاء)
جيمك كسريله طائف ترابنده ال آيه سى كبى دوز واصلا تستر ايده جك وقويتوله جق شجر وحجر مقوله سى نسنه سى
يوق آچق برموضع اسميدر واكاجدّ وجدان دخى ديرلر بومناسبتله عربلر ملتبس ومشتبه ومشكوك اولدقده نصكره
واضح ومستبان اولان مادّه حقنده مثل طريقيله *صرحت جداء وبجدّاء* وبجدّ انصرافله وبجد عدم انصرافله
وبجدّان ديرلر وضح بعد الالتباس معناسنه تركيب اوّله كوره تاء تأنيث جدّاء ضميريدر تراكيب اخيره يه كوره
قصه دن ياخود خطه دن عبارتدر وجدّ لفظنده انصراف موضع وعدم انصراف بقعه اعتباريله در (الجدود)
صبور وزنده سودى آزالمش قيونه دينور يقال نعجة جدود اذا قلّ لبنها وبرموضع آديدر (المجادّة) تشديد
داللە مفاعله وزنده بركمسه ايله حقيت ادعاسيله خصومت ايلك معناسنه دركه هر برى حق بنم طرفمده در ديو ادعا
ايلمكدن عبارتدر يقال جادّه فى الامر اذا حاقه (الجادّة) يولك اولو يرينه دينوركه وسطندن عبارتدر معظم
الطريق معناسنه جمعى جواد كلور بعض امّهاتده مطلقا اولو يول ايله مفسردركه شاهراره تعبير اولنور
يقال اخذ الجادّة اى معظم الطريق (جدّ الاثافى) و (جدّ الموالى) جيملرك ضميله عقيق مدنيه ده ايكى

(موضعدر)

موضعدر (جدان) جیمك ضمیله برموضعدر وجدان بن جدیلة بن اسد ربیعة الفرس قبیله سندن بر بطن کبیرك پدریدر (الجدیدة) جیمك فتحیله مصرده ایکی قریه در (الجدیدة) مصغرا حصن کیفی قربنده برقلعهٔ حصینه اسمیدر ونجد بلادنده باغلو باغچه لو برموضع آدیدر ظاهرا نجد غلطدرکه موضع مزبور حجازده درکه حالا برقریهٔ عظیمه در وجدیده سماوه ده برصو آدیدر (اجداد) همزه نك فتحیله بادیه ده برموضعدر (ذوالجدّین) عبدالله بن عمرو بن الحارث ایله فارس الضحیاء دیدکاری عمرو بن ربیعه یه اطلاق اولنور بوراده جد نصیب معناسنه در (جدید) زبیر وزننده ابن خطاب الکلبی درکه تابعیندندر مصر فتحنده حاضر اولمشدر (الجرد) فتحتینله اصلا نبات اثری اولمیان قیر صحرا وفضایه دینور * اساسك بیانه کوره بو ماده صویونمق معناسنه موضوعدر معانئ سائره آندن متفرعدر وفضای مزبوره جرد اطلاقی تسمیه بالمصدر در تقول نزلنا فی جرد ای فی فضاء بلا نبات وجرد مصدر اولور عرصه ومکان نباتدن خالی اولمق معناسـنه یقال جرد المکان جردا من الباب الرابع اذا کان اجرد وآت اوفق تویلو اولمق معناسنه در یقال جرد الفرس اذا کان اجرد وجرد بنو تمیم بلادنده برموضع آدیدر وجرد دوابه مخصوص برعیب اسمیدر علی قول بو ذال معجمه ایله درکه آرد سکیری شیشکن اولقدر وجرد چکرکه یی چوق یمکدن قورداشنی دیدکاری بجیکه مبتلا اولمق معناسنه در یقال جرد الرجل اذا شری جلده من اکل الجراد (الجرد) فرد وزننده بودخی نبات اثری اولمیان مکانه دینور وصف بالمصدر در یاخود صعب کبی صفتدر یقال مکان جرد ای لانبات به وبر نسنه نك قبوغنی صویوب کیدرمك معناسنه در یقال جرد العود جردا من الباب الاول اذا قشره ودرینك تویلرینی یولوب قوپرمق معناسنه در یقال جرد الجلد اذا نزع شعره وبرکسه دن بر نسنه ایسته یوب ممنوع ومحروم اولمق علی قول مسئولی مع الکراهه ویرلمك معناسنه در یقال جرد القوم اذا سألهم فمنعوه او اعطوه کارهین وصویوب جبلاقمق معناسنه درکه معنای اصلیدر یقال جرد زیدا من ثوبه اذا عرّاه وپموغی حلاجلمق معناسنه در یقال جرد القطن اذا حلجه وجرد اسکی لباسه دینور تسمیه بالمصدر در ثوب اسکیدکده خاولری دوکیلوب املس اولور یقال ثوب جرد وبردة جرد ای خلق وجرد فرج وذکردن هر برینه اطلاق اولنور وقلفانه اطلاق اولنور و مالدن بقیه قلانه اطلاق اولنور وآرقه یه دینور (الاجرد) احمر وزننده بودخی اوتسز قیره دینور یقال مکان اجرد ای لانبات فیه وتویسز آدمه دینور یقال رجل اجرد ای لاشعر علیه واوفق ویوفقه تویلو آته دینور که جیده در یقال فرس اجرد ای قصیر الشعر ورقیقه ویارشده سائرلری سبق ایدر اولان آته اطلاق اولنور کویا که سوریدن مجرد اولور یقال فرس اجرد ای سباق واجرد تام وکامل معناسنه استعمال اولنور نقصاندن منجرد اولدیغیچون یقال یوم اجرد ای تام وکذا الشهر والعام ویقال مارأیته مذ اجردان ای یومان او شهران تامان واجرد بتون طرنقلی حیوانك ذکرینه اطلاق اولنور قابندن صویلوب چیقدیغی ایچون وآرقه یه دینور جرد کبی یقال رمی فلان علی اجرده ای علی ظهره اکثری اعراب طائفه سنك صرتی آچق اولور (الجرداء) حمراء وزننده و (الجردة) فرحه وزننده نبات اثری اولمیان ارضه دینور یقال ارض جرداء وجردة ای لانبات فیها وجرداء صافی شرابه اطلاق اولنورکه صودن منجرد اولور یقال خمر جرداء ای صافیة (التجرید) تفعیل وزننده قوراقلق یری نباتدن خالی قیلمق معناسـنه در یقال جرد القحط الارض اذا جعلها جرداء وبر نسـنه نك قشرنی صویمق معناسنه در یقال جرّد العود اذا قشره ودرینك تویلرینی قوپروب قاولتمق معناسنه در یقال جرد الجلد اذا نزع شعره وایستدیکی نسنه دن محروم اولمق یاخود مع الکراهه نائل اولمق معناسنه در جرد کبی یقال جرّد القوم اذا سألهم فمنعوه او اعطوه کارهین وصویوب جبلاقمق معناسنه در یقال جرد زیدا من ثوبه اذا عرّاه وپموغی حلاجلمق معناسـنه در یقال جرد القطن اذا حلجه وقلجی قنندن صیرمق معناسنه در یقال جرّد السیف اذا سله ویازوی نقطه واعراب مقوله سی ضابطه دن خالی یازمق معناسنه در یقال جرد الکتابة اذا لم یضبطه وحج قران ایلیوب حج افراد ایلمك معناسـنه در یقال جرد الحجّ اذا افرده ولم یقرن وکهنه اثواب کیمك معناسنه در یقال جرد الرجل اذا لبس الجرود ای الخلقان (الجارود) فاعول وزننده که ابنیهٔ مبالغه دندر بغایت قوراق سنه یه اطلاق اولنور که هر یری نبات اثرندن مجرّد ایده یقال سنة جارود ای مقحطة یعنی تجرد النبات واوغورسز شوم قدم کمسه یه اطلاق اولنور که اوغرادیغی یری خیردن خالی ایدر اوله یقال رجل جارود ای مشئوم یعنی یجرّد الخیر بشئومه وجارود اصحابدن بشر بن عمرو العبدی لقبیدر جرد مرضنه اوغرامش دوه لرینی آلوب دایلرینه فرار ایلکله مرض مزبور دایلرینك دوه لرینه سرایتله جمله سی هلاك اولمغین جارود ایله تلقیب ایلدیلر وجرد جیمك ضمیله برمرضدر که دوه لرك تویلری ودریلری قاولیوب قبقزل اتی ظاهر اولور واکثری هلاك اولور (الجارودیة) زیدیه دن برطائفه درکه ابوجارود زیاد بن ابی زیاد نام کمسه یه منسوبلردر * شـارح دیرکه امام باقر حضرتلری

مرسومه سرحوب تسمیه ایلمشیدی که دریاده ساکن برشیطان آدیدر وطائفهٔ مسفوره مذاهب زایغه یه ذاهبلردر
از انجمله امامتی امام علی حضرتلرینه نص ایله حصر ایدرلر ایله مخالفت ایدنلری تکفیر ایدرلر وحسنین
حضرتلرندن صکره امامتی شورادر درلر (التجرّد) تفعل وزننده صویبوب جبلانمق معناسنه‌در یقال جرد
زیدا من ثوبه فتجرد وقینایان نسنه‌نك قینامسی ساكن اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال تجرد العصیر اذا
سكن غلیانه وسنبله قبجوقلرندن چیقمق معناسنه مستعملدر یقال تجرّدت السنبلة اذاخرجت من لفائفها وبرایشه
سعی واقدام ایلك معناسنه استعمال اولنورکه خفت ایچون صویبوب وتشمیر ساق ایلمك لازمیدر یقال تجرّد
زید لامره اذاجد فیه وحاجه تشبه ایلك معناسنه مستعملدر احرام ایچون صویمق مناسبتیله یقال تجرّد بالحج
اذا تشبه بالحاجّ * مؤلف بونكله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال عمر رضی الله عنه ❊ تجرّدوا بالحجّ وان لم
تحرموا ❊ ای تشبهوا بالحاجّ (الانجراد) انفعال وزننده بودخی صویمق معناسنه‌در یقال جرّد زیدا فتجرّد وانجرد
شارح دیركه كرچه مؤلفك تمثیلندن مطاوع اولمق ظاهردر لكن اصمعی دیدیكه انجراد مطاوع دكلدر بلكه
ابتداء صویمق تعرّی معناسنه‌در پس مطاوع اولدقده صویلمق وبرأسه اولدقده صویمق ایله تعبیر اولنور وانجراد
آت اوفق ویوفقه تویلی اولمق معناسنه‌در یقال انجرد الفرس بمعنی جرد ویول یاخود یوریمك پك اوزایوب
ممتد اولمق معناسنه مستعملدر بریره صاپوب یاخود ایلشمكدن منجرد اولدیغیچون یقال انجرد به السیر اذا امتدّ
شارح دیركه بوراده السیل نسخه‌سی محرّفدر واقعا اساسده انجرد بنا السیر اذا امتدّ وطال من غیرلیّ علی شیٔ
عبارتیله مؤسسدر (الجردة) جیمك ضمیله و (المجرّد) معظم وزننده و (المتجرّد) رانك فتحیله اوچی دخی
حاصل بالمصدر اولان صویقونلق معناسنه‌در یقال امرأة بضة الجردة والمجرّد والمتجرد ای بضة عند التجرد یعنی
صویقونلغی پك نازكدر واشبو متجرّد كلمه‌سی رانك فتحیله مصدردر لكن حاصلی مراددر واكر رآء مكسور اولورسه
آندن جسم اراده اولنور (الجریدة) سعیده وزننده اوزون اولان خرما دالنه دینور كرك یاش وكرك قوری
اولسون علی قول یپراقلری ازاله اولنمشنه دینور لكن آغاجندن كسلمش اولانیدر وبومفرددر جرید جمع جنسیدر
تركیده جرید تعبیر اولنان دكنك بوندن مأخوذدر وجریده ایچلرندن اصلا پیاده اولمیان سواری آلاینه اطلاق
اولنور پیاده‌دن مجرّد اولدیغیچون ومال بقیه‌سنه اطلاق اولنور وجرید اجرد كبی زمان تامّ وكامل معناسنه
استعمال اولنور نقصاندن مجرّد اولدیغیچون یقال یوم جرید ای تام ومارأیته مذجرید ان ای مذیومین اوشهرین
بوراده مذاسم وجریدان خبریدر (الجرد) جیمك ضمیله بودخی ایچلرنده پیاده اولمیان سواری بلوكنه اطلاق اولنور
یقال خیل جریدة وجرد ای لارجّالة فیها (الجرادة) سحابه وزننده برخاتون آدیدر وعبدالله بن شرحبیل
وابوقتاده حارث بن ربعی وسلامة بن نهار بن ابی الاسود نام كمسنه‌لرك فرسلری آدیدر وعامر بن طفیلك فرسی
اسمیدركه كندیدن صكره سرح بن مالك آلمشدر (جرادة العیار) برمشهور فرس اسمیدر علی قول عیار اولك
دیشلری كدك برآدم ایدی بردیری چكركه طوتوب اكل ایلمكه مبادرت ایلدكده دیشنك كدیكندن هزار زحمتله
قورتلوب قاچمغله جرادة العیار برتقریبله برمضیقدن خلاص اولانك حقنده مثل اولدی (الجرادتان) ایكی چنكی
خاتونلر ایدی كه مكه‌ده اولورلر ایدی علی قول نعمان بن منذر نام امیرك چنكیلری ایدی (المجرّد) معظم وزننده
و(الجردان) جیمك ضمیله اجرد كبی بتون طرنقلی حیوانك ذكرینه اطلاق اولنور علی قول جمیع حیواناته شاملدر
وجردان لفظنك جمعی جرادین كلور (الجرّاد) جلاّد وزننده توج قابلره جلا وصیقل ویرن وپاسنی آچوب تصفیه ایدن
آدمه اطلاق اولنور *قانون الادب مترجمنك رو ینه مال تعبیرینی ضرطه ایله تفسیری اغربدر (الاجردّ) كسرتین ودال
مشدده ایله اكبرّ وزننده وبعضا تخفیفله اثمد وزننده زبانزددر برنبات اسمیدركه انكله منتاره استدلال اولنور (الجراد)
سحاب وزننده چكركه یه دینوركه معروفدر مذكر ومؤنثنه اطلاق اولنور یرك یوزینی نباتدن تجریدی باعث تسمیه‌در
شارح دیركه بواسم جنسدر مفردی جراده‌در بقر وبقره كبی تأنیث وتذكیری یكساندر پس مذكرنده حق لفظ
آخردن اولمقدركه واحد مذكر جمعه ملتبس اولمیه زیرا اسماء كثیره‌سی واردر انتهی *وجراد برموضع وبرطاغ
آدیدر وجراد ناس معناسنه استعمال اولنور یقال مادری ایّ جراد عاره ای ایّ الناس ذهب به اوغری‌یی جراده
تشبیه ایلدیلر (المجرودة) چكركه‌سی چوق یره دینور یقال ارض مجرودة ای كثیرة الجراد (المجرود) چكركه
یمكدن قارنی وجعناك اولان آدمه دینور یقال جرد الرجل علی بنـاء المجهول اذا شكی بطنه عن اكل الجراد
فهو مجرود وچكركه اصابت ایلمش اكینه دینور یقال جرد الزرع اذا اصابه الجراد فهو مجرود (الجرادیّ)
غرابیّ وزننده صنعاء یمن قضاسنده برقریه‌در (الجرادة) جیمك ضمیله بصره ایله یمامه بیننده برقومسال آدیدر

﴿جراد﴾ غراب وزننده بنو تميم ديارنده برصوآديدر ﴿دارابجرد﴾ جيمك كسريله ايكي موضع آديدر بو دار ابكرد معربيدر ﴿ ابن جرده ﴾ جيمك فتحيله بغداد مالدارلرندن برمعروف آدم ايدي ﴿جرادي﴾ فرادي وزننده برموضع آديدر ﴿ جردان ﴾ عثمان وزننده عقيق يننده بر وادي اسميدر ﴿ المتجرده ﴾ اسم فاعل بنيه سيله نعمان بن منذرك زوجه سي اسميدر ﴿جرود﴾ صبور وزننده دمشق ترابنده برموضعدر ﴿اجارد﴾ همزه نك ضميله و ﴿جارد﴾ طارد وزننده بر موضع اسملريدر ﴿ الاجرهداد ﴾ اصعهداد وزننده سرعت ايلك معناسنه در يقال اجرهدّ الرجل في السير وغيره اجرهدادا اذا اسرع و برنسنه سونوب اوزامق معناسنه در يقال اجرهدّ الشيء اذا امتدّ وطال و مستمرّ ودائم اولمق معناسنه در يقال اجرهد الشيء اذا استمرّ و يرنبات اثرندن خالي اولمق معناسنه در يقال اجرهدت الارض اذا لم يوجد فيها نبت ويل بغايت قحط وصعوبت اوزره اولمق معناسنه در يقال اجرهدّت السنة اذا اشتدّت وصعبت اي غلب عليها القحط ﴿ الجرهدة ﴾ دحرجه وزننده يوريمكده پك سرعت ايلك معناسنه در شارحك بياني اوزره مصدردر مجرهد سرعتله يورر اولان رونده يه دينور وجرهده بيوك صو دستيسنه دينور جرّه معناسنه وجرهدّه دخي لغتدر مرزبه وزننده ﴿ الجرهد ﴾ جعفر وزننده و ﴿ الجرهد ﴾ سنبل وزننده نشاطلو جست وچابك رونده يه دينور وجرهد بن خويلد اصحابدندر ﴿ الجسد ﴾ جيمك وسينك فتحيله انسانك وجنّ وملائكه نك جسم وبدنه دينور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره جسد جسمدن اخصدر ذوي العقوله مخصوصدر لكن جسم ابعاد ثلثه يي مشتمل اولمغله سائر حيوان وجماداته اطلاق اولنور پس سائره اطلاقي تشبيه وجهيله اولور وجسد لون صاحبي اولانه وجسم صو وهوا كبي لوني اولميانه اطلاق اولنور بو جهتله دم وزعفرانه اطلاق ايلديلر انتهى * وجسد زعفرانه دينور وبني اسرائيلك بوزاغيسنه اطلاق اولنور كه سامري حلياتدن دوزوب جبريل امين حضرتلرينك آتي اياغي التندن الديغي طپراق بركتيله مظهر حيات اولوب واكا عبادت ايلديلر كما قال تعالى ﴿ فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار ﴾ پس جسد كلمه سي بدل اولور بعضلر ذا جسد ايله تأويل ايلديلر وجسد قوريمش قانه اطلاق اولنور ومصدر اولور برنسنه يه قان ياپشمق معناسنه در يقال جسد الدم به جسدا من الباب الرابع اذا لصق به ﴿ الجساد ﴾ كتاب وزننده بودخي زعفرانه دينور ﴿ الجسد ﴾ كتف وزننده و ﴿ الجاسد ﴾ و ﴿ الجسيد ﴾ امير وزننده بونلرده قوريمش قانه دينور ﴿ المجسد ﴾ مكرم وزننده و ﴿ المجسد ﴾ معظم وزننده زعفرانله بويانمش نسنه يه دينور يقال ثوب مجسد ومجسد اي مصبوغ بالزعفران ومجسد معظم وزننده شول آوازه يه اطلاق اولنور كه نغمات لطيفه وترنّمات محسنه اوزره نقش وتركيب اولنمش اوله كويا كه نغمات رنكينله تجسيد اولنمشدر يقال صوت مجسد اي مرقوم على نغمات ومحسنة ﴿ المجسد ﴾ منبر وزننده جبلاق بدنه مماس وملتصق اولان لباسه دينور كوملك وازار كبي ﴿ الجساد ﴾ غراب وزننده بر وجع اسميدر كه انسانك بطننه عارض اولور * شارحك بيانه كوره يورك صيرنديسي اولهجقدر ﴿ جسداء ﴾ صحراء وزننده بطن جلذانده برموضع آديدر ﴿ذو المجاسد﴾ ميمك فتحيله عامر بن جشمك لقبيدر ابتدا ثيابيني زعفرانله صبغ ايدن اولدر ﴿الجلسد﴾ جوهري بو كلمه يي كرچه بوراده ذكر ايلدي لكن سديد وموجه دكلدر لامي اصليه در ﴿ الجضد ﴾ جيمك فتحي وضاد معجمه نك سكونيله جلد معناسنه دركه جست وبهادر آدمه دينور اصلي جلد ايدي عربلر لامي ضاده ابدال ايدرلر يقال رجل جضد اي جلد ﴿ الجعد ﴾ رعد وزننده قيورجق صاچه وصقاله دينور سبط مقابليدر على قول قيصه اولانه دينور يقال شعر جعد وهو خلاف السبط او القصير منه وجعد قيورجق صاچلي كشي يه وصف اولور مؤنثنده جعده دينور يقال رجل جعد وامرأة جعدة اذا كان في شعره جعودة وجعد نمناك طپراغه اطلاق اولنور لينتي سببيله متراكم اولمق ملاحظه سيله در يقال ثرى جعد اي ند وپك قويو وغليظ اولان چورباو بولامج مقوله سي طعامه اطلاق اولنور يقال حيس جعد اي غليظ وحيس خرمايي وياغي وكشكي خلطله مرتب اولور برطعام آديدر وجعد كريم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور يقال رجل جعد اي كريم اساسك بيانه كوره عربلر جعودت شعر ايله موصوف اولمغله عربيتندن كنايه ايدرلر وجعد وجعد اليدين بخيل شخصه ده اطلاق اولنور يقال رجل جعد اي كريم ورجل جعد وجعد اليدين اي بخيل وفرومايه ولئيم الحسب اولان كمسه يه جعد القفا اطلاق اولنور ميدان مكارمده سرفراز اولمديغيچون يقال فلان جعد القفا اي لئيم الحسب وپرمقلري قصير اولانه جعد الاصابع اطلاق اولنور وجعد سوبو اولميوب دورك اولان يوزه ويكاغه وصف اولور يقال خدّ جعد اي غير اسيل وجعد تويي پك چوق دوه يه اطلاق اولنور يقال بعير جعد اي كثير الوبر واغزنده قات قات كپوك يغلمش دوه يه جعد اللغام اطلاق اولنور يقال بعير جعد اللغام اي متراكم الزبد ومغول وچيني يوزلري كبي دكرمي

و بی ملاحت اولان یوزه وصف اولور یقال وجه جعد ای مستدیر قلیل الملح وجعد اسامیٔ رجالدندر (الجعودة)
ضمتیله و (الجعادة) سعاده وزننده صاچ قیورجق اولمق معناسنه‌در یقال جعد الشعر جعودة وجعادة من الباب
الخامس ضدّ سبط (التجعد) تفعل وزننده صاچ قیورجقلنمق معناسنه‌در یقال تجعد الشعر اذا صار جعدا
و بورشوب بورتلمق معناسنه مستعملدر یقال تجعد الشیٔ والرجل اذا تقبض (التجعید) تفعیل وزننده صاچی
قیورجق ایلمك معناسنه‌در یقال جعد شعره اذا جعله جعدا (المجعد) معظم وزننده یك قویو اولان چوربا
مقوله‌سنه اطلاق اولنور جعد کبی یقال حیس مجعد ای غلیظ (ابو جعده) و (ابو جعاده) ثمامه وزننده سباعدن
قوردك کنیه‌سیدر (بنو جعدة) برجماعتدر شاعر مشهور نابغة الجعدیّ آنلردندر (الجعدة) وعده وزننده
دیشی قوزی‌یه دینور رخل معناسنه (الجعادید) صنادید وزننده برصاری وغلیظ وقوری نسنه‌درکه بعینه
پنیر کبی رطوبتلو ورخاوتلو اولور هنوز طوغورمش طوارك ممه‌سندن آغوز چیقمزدن اقدمجه اول ظهور ایدر
(جعید) زبیر وزننده اسماء رجالدندر (الجلد) جیمك کسریله و (الجلد) فتحتینله هرحیوانك دریسنه دینور
مسك معناسنه جمعی اجلاد وجلود کلور وجلد انسانك آلت تناسلنه اطلاق اولنور کنایه وجهیله وبه فسر قوله
تعالی ﴿ وقالوا لجلودهم لم شهدتم علینا ﴾ الآیة ای لفروجهم (الاجلاد) جلدك جمعیدرکه ذکر اولندی وعربلر
اجلاد الانسان وتجالید الانسان دیرلر آدمك وجودینك جماعت شخصنی وجسمنی یعنی مجموع اعضاسنی اراده ایدرلر
یقال ماأشبه اجلاد فلان او تجالیده باجلاد ابیه او تجالیده واجلاد جلیدك دخی جمعیدر کما سیذکر (المجلد)
معظم وزننده شول کمیکه دینورکه بالکلیه اتی زائل اولوب همان اوزرنده بر دری قالمش اوله یقال عظم مجلد اذا
لم یبق علیه الا الجلد ومجلد کیلی یاخود وزنی معلوم برمقدار معین حمل یعنی یوکه دینورکه ارقه‌ده یاخود دابه‌یه
تحمیل اولنور یعنی بین العرب مکیل وموزوندن برمقداره دینورکه بینلرنده معلومدر * شارحك بیانی اوزره التیوز
رطل مقداریدر ومجلد ضربدن قطعا باك وپرواسی اولمیان آته اطلاق اولنور یقال فرس مجلد اذا کان لا یفزع
من الضرب (التجلید) تفعیل وزننده بوغازلنمش دوه دریسنی یوزوب چیارمق معناسنه‌در وبو خصائصدندر
وبناسی سلب ایچوندر یقال جلد الجزور اذا نزع جلده (الجلد) جیمك فتحی ولامك سکونیله قامچی ایله اورمق
معناسنه‌در یقال جلده جلدا من الباب الثانی اذا ضربه بالسوط وبرکسه‌نك دریسنه طوقنمق یا اورمق معناسنه‌در
یقال جلده اذا اصاب جلده اصل معنا بودر بعده بوندن مجلد تصریف ایلدیلرکه اسم آلتدر قامچی‌یه اطلاق
ایلدیلر بعده قامچی ایله اورمق معناسی بوندن تفریع ایلدیلر وجلد برآدمی برخصوصه جبر واکراه ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال جلده علی الامر اذا اکرهه وجماع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال جلد جاریته
اذا جامعها ویلان صوقمق معناسنه مستعملدر یقال جلدته الحیة اذا لدغت وجلد وصف اولور یاوز وقویّ
وبهادر آدمه دینور جلید کبی * شارح دیرکه اصل جلد مصدر در آدمك دریسی قوّت اکتساب ایلمك معناسنه بعده
مبالغة وصف ایدوب وآندن جلادت تصرف ایلدیلر وجلد یره دوشمك معناسنه‌درکه ضربك لازمه‌سیدر یقال جلد به
علی بناء المجهول اذا سقط الی الارض (الجلد) فتحتینله جلد لفظنده لغتدرکه ذکر اولندی وجلد هلاك اولمش دوه
یاوریسنك یوزلمش دریسنه دینورکه ایچنی ثمام دیدکاری اوتلمق فتغیله طولدروب بعینه یاوری شکلنه کیرمکله
اناسنه عرض ایدرلر آنی کندی یاوریسی اولمق تخییلیله سائر دوه‌نك یاوریسنه حنین ایدوب وسودینی چکمز اولور
علی قول جلد مرده اولمش یاورینك ینه شول دریسنه دینورکه سائر یاوری‌یه کیدیروب اول یاوریسی هلاك اولان
ناقه‌یه عرض ایدرلر آنی استشمامله کندی یاوریسی قیاس ایدوب اکا یاقیلور وجلد طپراغی پك وصرتی دوز وهموار
اولان ارضه دینور وشول قیونه دینورکه هرطوغوردقجه قوزیسی هلاك اولور اوله وایچلرنده کوچکاری اولمیان
بیوك دوه سوریسنه دینور واولاد والبانی اولمیان قیون وکچی‌یه ودوه‌یه دینور وجلد شدّت وزور وقوّت معناسنه
اسم اولورو بومعناده مصدر اولور کما سیذکر کذلك مصدر اولور برقراغیلی اولمق معناسنه یقال جلدت الارض جلدا
من الباب الرابع اذا اصابها الجلید (الجلادة) کرامه وزننده و (الجلودة) جیمك ضمیله و (الجلد) فتحتینله و (المجلود)
محلوف ومعقول کبی مصدر اوله‌رق جست ودلیر وبهادر اولمق معناسنه‌در یقال جلد الرجل جلادة وجلودة
وجلدا ومجلودا من الباب الخامس اذا کان ذا شدّة وقوّة (الجلد) سعد وزننده و (الجلید) امیر وزننده آندن
وصفلردر اول تسمیه بالمصدردر ثانینك جمعی اجلاد کلور وجلداء کلور کرماء کبی وجلاد کلور کبار کبی (التجلد)
تفعل وزننده فی ذاته جلادتی یوغیکن تکلفله جلادت کوسترمك معناسنه‌در یقال تجلد فلان اذا تکلف الجلد
(الجلاد) کتاب وزننده صلب وکبیر خرما اغاجلرینه دینور وپك سودلو ناقه‌لره دینور علی قول سودلری ودوللری

(اولمیان)

اولمیانلرینه دینور * شارحك بیانه كوره مفردی جلده در بلده وزننده (الجلدة) فتحاتله بودخی طپراغی پك وصرتی
دوزیره ودائما یاوریسی هلاك اولان قیونه دینور (المجالید) محاریب وزننده بودخی سودی فراوان اولان دوه‌لره
دینور مجلاد مفردیدر (المجلد) منبر وزننده شول دری پارچه‌سنه دینور كه نوحه كار قاریلر آنكله چهره‌لرینه
اوره‌رق افغان ایدرلر جمعی مجالید كلور ظاهرا غیر قیاس اوزره (المجالدة) مفاعله وزننده آلت حربله اورشمق
معناسنه در یقال جالدوا بالسیوف اذا تضاربوا (الجلید) امیر وزننده جست وبهادره دینور كه ذكر اولندی وجلید
قراغی تعبیر اولنان رطوبته دینور كه رطب هوا لرده یره ساقط اولور فارسیده شبنم دینور (الاجلاد) همزه‌نك كسریله
یر قراغیلی اولمق معناسنه در یقال اجلدت الارض اذا اصابها الجلید وقراغی‌یه طوتلمق معناسنه در یقال اجلدوا
علی بناء المجهول اذا اصابهم الجلید وبر كسه‌یی بر شیئه مضطر وناچار ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اجلده الیه
اذا الجأه واحوجه (المجالد) اسم فاعل بنیه‌سیله محدثیندن ابو سعید مجالد بن سعید بن عمیر الهمدانی الكوفی در كه
اتباع تابعیندندر امام شافعی آنك حقنده كان مجالد یجلد بیوردیلر بوراده یجلد مجهول اوزره یكذب معناسنه در كه
یرمی بالكذب دیمكدر اورمق معناسندن مستعار در یاخود ضرب وتعزیرك ملزومی اولان ظن یاخود تهمت معناسنه
مستعملدر حتی اساسده فلان لیجلد بخیر ای یظن به عنوانیله مرسومدر (الاجتلاد) افتعال وزننده قابده اولان
صویك مجموعنی ایچمك معناسنه در كویا كه دریسی بیله ترك ایلمامكدر یقال اجتلد ما فی الاناء اذا شربه كله (جلدان)
و (جلداء) جیملرك كسریله جداء وجدان معناسنه در یعنی حجازده بر بارز موضع اسملریدر جدآء وجدان كبی اكا
جلدان وجلداء دخی دیرلر ومنه المثل صرحت بجلدان وجلداء كما ذكر فی جدان (بنو جلد) سعد وزننده
بر جماعتدر (جلود) قبول وزننده اندلسده بر قریه در حفص بن عاصم الجلودی اورادندر اما صحیح مسلمی روایتدن
احمد بن محمد بن عیسی الجلودی النیسابوری جیمك ضمیله در جوهری وهمنه مبنی ولاتقل بالضم قولیله نهی
ایلمشدر * شارح دیر كه نیسابورده سكة الجلود نام محله‌یه منسوبدر (المجلد) محدث وزننده كتاب جلدلیان استاده
دینور (الجلندی) حبنطی وزننده و (الجلندد) دال‌ایله فاجر وزناكار كسه‌یه دینور بونی عاجز ایله تفسیر ایدنلر
تصحیف ایلمشلردر (المجلندی) مغرندی وزننده بغایت صلب ومتین انسان وحیوانه دینور (جلنداء) جیمك ضمی
ولامك فتحی ومد ایله سلفده عمان اولكه‌سنك شاهی اسمیدر الف مقصور اوله‌رق لام مضمومه ایله ده‌زبازددر جوهری
وهمنه مبنی الفك قصری ولامك فتحیله تقیید ایلمشدر نته كه اعشی دیمشدر * وجلنداء فی عمان مقیما * ثم قیسا فی
حضرموت المنیف * (جلد) سعد وزننده و (جلید) زبیر وزننده و (جلده) جیمك كسریله و (مجالد) اسماء
رجالدندر وعبدالله بن محمد بن ابی الجلید كه امیر وزننده در محدثیندندر (الجلبدة) عربده وزننده آت كرو هنك
كورلتولرینه وهنكامه‌لرینه دینور تقول سمعت جلبدة الخیل ای اصواتها (الجلخمد) سفرجل وزننده غلیظ نسنه‌یه دینور
یقال شیٔ ورجل جلخمد ای غلیظ (المجلخد) خای معجمه ایله مسبطر وزننده آرقه‌سی اوزره اوزانوب یتان كسه‌یه
دینور یقال رجل مجلخد ای مستلق پس اجلخداد آرقه اوزره اوزانوب یاتمق معناسنه در (الجلخدی) حبنطی وزننده
اصلا بر ایشه یرامیان بی خیر ومنفعت شخصه دینور یقال رجل جلخدی ای لا غناء عنده یعنی لا خیر ولا نفع فیه (جلسد)
جعفر وزننده و (الجلسد) معرف اوله‌رق بر صنم آدیدر (الجلعد) جعفر وزننده صلب وشدید اولان انسان
وحیوانه دینور ویردن یابمه اشكه دینور وقوجه قاری‌یه دینور وقیس بلادنده بر موضع آدیدر (الجلعدة) دحرجه
وزننده سرعتله قاچوب كتمك معناسنه در یقال جلعد الرجل اذا اسرع فی الهرب وبر كسه‌یی یقوب یره اوزاتمق
معناسنه در تقول جلعدت فلانا ای صرعته ومددته صریعا (الاجلعداد) اسبطرار وزننده یره چالنمغله اوزانوب
یاتمق معناسنه در یقال اجلعد الرجل اذا امتد صریعا (الجلاعد) علابط وزننده یاوز وتوانا اولان اركك دوه‌یه
دینور جمعی جلاعد كلور (الجلفدة) فا ایله جلبده وزننده منفعتی اولمیان بیهوده شماطه وغریوه جلبه‌یه
دینور یقال لیس فیه الا جلفدة ای الجلبة التی لا غناء فیها (الجلمد) جعفر وزننده قیایه دینور صخر معناسنه ویاوز
وشدید آدمه دینور ها ایله جلمده دخی دینور یقال رجل جلمد وجلمدة ای شدید وصفره دینور بقره معناسنه وضخامتلو
دوه سوریسنه یاخود قوجه اولنلرینه دینور ویوز رأسدن متجاوز اولان بر سوری قیونه دینور (الجلمود) عنقود
وزننده بودخی قیایه وایری ویاخود دیاشلو اولان بر سوری دوه‌یه دینور (الجلمد) زبرج وزننده اتان الضحل
معناسنه در كه آزجه صو ایچره تو ملوب چیقمش قیایه دینور (الجلمدة) ها ایله طاشلق یره دینور یقال ارض جلمدة
ای حجرة (الجلامید) جلمودك جمعیدر كه قیالره دینور وعربلر فلان اوزره فلان ثقلتنی طرح ایلدی دیه‌جك یرده
القی علیه جلامیده دیرلر (ذات الجلامید) بر موضع آدیدر (الجمد) جدو زننده و (الجمود) قعود وزننده طوكمق

معناسـنه در يقال جمد الماء وكل سـائل و جمد جمدا و جمودا من الباب الاول والخامس ضدّ ذاب و جمد وصف
اولور كه طوكن شيئه دينور مبالغة تسميه بالمصدر در و جمد و جمود بخيل اولمق معناسنه مستعملدر كه خير واحسانى
جارى اولمز يقال جمد الرجل و جمد جمدا و جمودا اذا بخل و جمد كسمك معناسنه مستعملدر فى الاصل طوكدرمق
معناسنه اولمغله جريانى قطع معناسندن متصور در يقال جمد الشئ اذا قطعه و واجب ولازم و مستقر اولمق معناسنه
مستعملدر طوكمق معناسندن مأخوذ در تقول جمد حق على فلان اى وجب (الجامد) جمود دن اسم فاعلدر يقال
ماء جامد و جمد و عربلر آلتون وكومش مقوله‌سى ماله كه صامت دخى ديرلر جامد اطلاق ايدرلر نته كه ناطقه كه حيوان
مقوله‌سى مالدر ذائب اطلاق ايدرلر يقال لك جامد هذا المال وذائبه اى صامته و ناطقه و سعيد بن ابى سعد الجامدىّ
زاهد مشهور در وحديثده روايتى دخى وار در (التجميد) تفعيل وزننده برنسنه طوكمق ايستمك يعنى طوكمق
اوزره اولمق معناسنه در يقال جمد الماء اذا حاول ان يجمد (الجمد) فتحتينله قاره اطلاق اولنور ثلج كبى و جامد لفظندن
جمع اولور خدم وخادم كبى و جمد طوكمش صويه دينور كه بوز تعبير اولنور و يوكسكجه يره اطلاق اولنور جمعى
اجماد و جماد كلور جيمك كسريله و جمد ابن معدى كرب در كه كنده قبيله‌سى ملوكندندر و جمد بغداد قضاسنده
برقريه آديدر (الجماد) سحاب وزننده قوراق يره اطلاق اولنور كه اصلا يغمور طوقنمامش اوله و قوراق سنه يه
دينور كه آنده اصلا يغمور ياغمامش اوله *مؤلفك الارض والسنة لم يصبها مطر قولنده لم يصبها قولى ايكيسنك قيديدر
اساسده و سنة جماد و ارض جماد لاحيا فيها اى لامطر عنوانيله مرسومدر و جماد كند وكاهل ناقه يه اطلاق اولنور
و بو حصان كبى مؤنث وصفى فعال در و جماد سود سز ناقه يه اطلاق اولنور يقال ناقة جماد اى لالبن فيها و برنوع ثوب
اسميدر بونده جيمك كسريله ده زبانزد در و عربلر بخيل كمسه يه جماد الكف اطلاق ايدرلر يقال فلان جماد الكف
اى بخيل (جماد) قطام وزننده بخيل شخصى ذم و قدح معرضنده ايراد اولنور و بو مصدر دن معدول فعل امر در
جامد الحال اولمقدن خالى اولمسون ديمكدن قال فى الاساس جماد له دعاء على البخيل بجمود الحال و نقيضه حماد له
(جمادى) حبارى وزننده شهور عربيه اسملرندندر كه ايكى آيدر برى جمادى الاولى برى جمادى الآخره در و بو معرفه
و مؤنثدر كه غير منصرفدر جمعى جماديات كلور قبل الاسـلام جمادى الاولى يه جمادى خمسه ديرلر ايدى محرمدن
بشنجى آى اولمق حسبيله و جمادى الآخره يه جمادى سته ديرلر ايدى وقت اسلامده اولى و آخره يه تبديل اولندى
مترجم ديركه تأنيثى عين اعتباريله در سلفده شهور اثنا عشرك بر راسملرى وار ايدى نته كه جمادى الاولى حنين
و آخره ربىّ ايله مسمى ايدى و سائرلرى دخى محللرنده مرسومدر مؤتمر و ناجر و و لصان كبى دفعهٔ ثانيه ده اسامىٔ
شهور وضعى مراد ايتملريله اول هنگامده امسـاك سماء سببيله انجماد عيون وقوعنـا اولمغله شهرين مذكورينه
جمادى اطلاق ايلديلر آندنصكره جريان انهار و سـائر اسباب تعظمله عندلرنده معظم و عاليقدار اولمق حسـبيله
رجب ديديلر و تشعب قبائل ياخود اشعاب عود وقوعنه مبنى شعبان و شـدّت حرارت زماننده رمضان ديديلر
و شول اذناب ناقه ياخود كوچ وقتنه تصادف ايلمكله شوّال و ترك رحلت و فراغ محاربه ايامنه ذو القعده و زيارهٔ
كعبهٔ معظمه هنگامنه ذو الحجه و تركو تحريم غارت ايامنه محرّم و ضعف اركان و صفرت وجوه و الوان ياخود برى
بربنى غارتله ديارلربنى صفر و خالى قويدقلرى وقتنه صفر و بهـار وقتنه ربيع و تثنيه سـنده ربيعان ديديلر و جمادى
علميت و تأنيثله غير منصرفدر اوّلده اولى و ثانيده آخره ايله متصف اولور متقدمه و متأخره معناسنه در ثانيده آخرى
ديمديكى واحده معناسنه اولمغله متقدمه و متاخره يه شـامل اولمغين التباسى مشتمل اولور * و معلوم اوله كه رمضان
اسماء حسناى الهيه دن اولديغى بعض محققين ثبت ايلديلر كما فى جواهر التفسـير و فى الحديث ❊ لاتقولوا رمضان
ولكن انسبوه كما نسبه الله ❊ و فى الفتوحات لاتقولوا رمضان فان رمضان من اسماء الله تعالى * پس اضافت شهر ايله
شهر رمضان تعبيرى بونكته يه مبنى در و ربيع آيلرينه دخى شهر مضاف اولور كه موسم بهار معناسنه اولان ربيعدن
امتيازه مبنى در پس محرم صفر شهر ربيع الاوّل و شهر ربيع الآخر و رجب و شـعبان و شهر رمضان ديه‌رك تعداد
اولنور انتهى و (جمادى) ياشسز كوزه وصف اولور كه صاحبنك قسوة قلبندن ياشدّت حزنندن نشئت ايدر يقال
عين جمادى و ظلت العين جمادى اى جامدة لاتدمع (الجمود) صبور وزننده بو دخى معناى مزبورده وصف اولور
يقال عين جمود و رجل جامد العين اى قليل الدمع كناية عن قسوة القلب (الجمد) جيمك ضمى و ضمتينله يوكسكجه
ارضه اطلاق اولنور (اجمد) احمد وزننده ابن عجيان در كه اصحابدندر (الجوامد) اراضى بينلرنده اولان حدلره
و سـنور و فاصله‌لره اطلاق اولنور مفردى جامده در (جمد) حمد وزننده اسماندر جمد الكندىّ اصحابدندر
(جماد) كتاب وزننده بر محدثدر (جمد) عنق وزننده نجد ترابنده بر جبل آديدر (جمدان) عثمان وزننده مكه يولنده

(يتبع)

مطلب

ينبع ايله عيص بيننده بر طاغ آديدر و باديه ده اجى نام موضعله ثنيهٔ غزال بيننده بر وادى آديدر ﴿ الجماد ﴾ كتان وزننده
كسيجى قلجه دينور قطع معناسندندر يقال سيف جماد اى صارم ﴿ الاجماد ﴾ همزه نك كسريله طوكدرمق معناسنه در
بو مناسبتله الزام و ايجاب معناسـنده مستعملدر نته كه ثلاثيسى لزوم و وجوب معناسـنه مستعملدر تقول اجمدت
حق عليه اى اوجبته و الزمته ﴿ المجمد ﴾ محسن وزننده پك بخيل و ممسك شخصه دينور يقال رجل مجمد اى بخيل
متشدّد يعنى المبالغ فى البخل و قمار اويوننده امين على قول قوم بينلرنده امين و معتمد اولان كمسه يه دينور و جمادى
آينه داخل اولمش كمسـه يه دينور و بى خير و منفعت اولان شخصه اطلاق اولنور يقال رجل مجمد اى قليل النفع
بو راده قلت عدمدن كنايه در ﴿ المجامد ﴾ مجاور وزننده خانه سى بتشك قومشو يه اطلاق اولنور ايكيسيده دائما برى
برى جوارنده كويا كه منجمد اولوب برقرار اولورلر تقول هو مجامدى اى جارى بيت بيت ﴿ الجمعدة ﴾ جيمك و عينك
فتحيله بريرده بركش طاش كومه سـنه دينور ياخود بو ابن عباددن تصحيفدر يعنى ابن عباد محيط نام كتابنده بونى
آنكله تفسير ايلدى لكن جمعره دن تصحيف ايتمشدر ﴿ الجند ﴾ جيمك ضميله عسكره و بر آدمك اعوان و انصارينه
دينوركه حزب و جيش كبى اسم جمعدر جمعى جنود كلور * مؤلفك بصائرده بياننه كوره جند فتحتينله ارض غليظه يه
موضوع اولمغله آندن اخذله غلظت اعتبارينه مبنى عسـكره و اتباع و اعوانه جند اطلاق ايلديلر جيمك ضميله
انتهى * و جند شهر و مدينه يه اطلاق اولنور و خلقدن على حدة يعنى بشـقه بشـقه صنفه اطلاق اولنور يقـال
هذا جند قد اقبل و هؤلاء جند قد اقبلوا نتـه كه امّت لفظى دخى بو كونه دركه مجموعه و بر صنفدن اولان رجل
واحده اطلاق اولنور و فى المثل * انّ لله جنودا منها العسـل * شارح ديركه اشـتر نخعى رضى الله عنه كه شجعان
اصحابدن و امير المؤمنـين علىّ المرتضى كرّم الله وجهه طرفندن اولوب صفين وقعه سـنده شـاميلرى بغايت
تضييق و شـيرازهٔ جمعيتلرينى تمزيق درجه سـنه كلمشيدى ناكهان عسـل زهرناك تناول ايلمكله وفات ايتمكين
معاويه جنابلرى حقنده بو مثلى ايراد ايلدى ﴿ الجند ﴾ فتحتينله طپراغى غليظ يره دينور و بر نوع طاشلره دينوركه
رخاوتده چامور ه شبيه اولور و جند يمنده بر بلده آديدر و جند بن شهران معافر قبيله سندن بر بطندر و علىّ بن
جند محدثيندندر ﴿ جند ﴾ نجم وزننده نهر سيحون اوزرنده بر بلده در ﴿ جنده ﴾ عمده وزننده و ﴿ جناد ﴾ كتان
وزننده اسمادندر خلاد بن جنده و هيثم بن جناد محدّثلردر ﴿ جناده ﴾ ثمامه وزننده بر نيچه اصحاب كرام اسملريدر
﴿ جنيد ﴾ زبير وزننده اسمـاء و القابدندر جنيد بن عبد الرحمن و برادرى حميد اصحابدندر و جنيد سلطان طائفهٔ
صوفيه اولان ابو القاسم سـعيد بن عبيد حضرتلرينك لقبيدر ﴿ اجنادين ﴾ تثنيه بنيه سـيله دمشق ناحيه سـنده
بر موضعدر ﴿ جند يسابور ﴾ موضع آخردركه اهواز ولايتندندر ﴿ الجيد ﴾ كيس وزننده ايو و بهتر شيئه دينوركه
كوتو و كمتر مقابليدر يقـال شئ جيد ضدّ ردىّ جمعى جيـاد و جيادات كلوركه بو جمع الجمعدر و جيائد كلور
فارسيده نيكو دينور * مصاحبك بياننه كوره عند البصريين بونك اصلى جويد ايدى شريف وزننده و عند الكوفيين
جيود ايدى ﴿ الجودة ﴾ جيمك ضميله و ﴿ الجودة ﴾ جيمك فتحيله بر نسنه ايو اولمق معناسنه در يقال جاد الشئ يجود
جودة و جودة اذا صار جيدا و بر آدم ايو ايش ايشلمك معناسـنه در قول و فعله شـاملدر يقال جاد فلان اذا اتى
بالجيد و آت اشكنى كوزل و دپرنشى خوش و سكرتمسى اعلا اولمق معناسـنه در يقال جاد الفرس جودة و جودة
اذا صار جوادكما سيذكـر و جوده جيمك فتحيله صوصه مق على قول صوسزلقدن هلاكه مشرف اولمق
معناسـنه در يقال جيد الرجل يجاد على بناء المجهول جودة اذا عطش و اشرف على الهلاك اساسك بياننه كوره
عطشه يه جوده اطلاقى تفأله مبنى در مهلكه يه مفازه اطلاقى كبى و جوده امزغنمق معناسـنه در يقال جاد الرجل
اذا نعس و بركسه يه شوق و آرزو ايله منجذب و منساق اولمق معناسنه مستعملدر عطش معناسـندن مأخوذدر
تقول انّى لاجاد اليك اى اشتاق و اساق اساسده انّى لاجاد الى لقائك و انّه ليجاد الى فلانة اى يشتاق اليها كما تقول
يظمأ * پس مؤلف تشويش اوزره ثبت ايلمشـدر و جوده ضمله يمنده بر وادى اسميدر ﴿ الاجادة ﴾ اراده وزننده
و ﴿ الاجواد ﴾ اصلى اوزره بر نسنه يى يا برايشى ايو قلمق و ايو كورمك معناسنه در يقال اجاد فلان الشئ و اجوده
اذا جعله جيدا و بر ايو ايش ايشلمك يا بر ايو نسنه پيدا قلمق معناسنه در يقال اجاد فلان اذا اتى بالجيد و جود و كرم
جهتيله بركسه يه نسـنه ويرمك معناسنه در يقال اجاده درهما اى اعطاه اياه و آت جواد اولمق معناسـنه در يقال
اجود الفرس اجوادا على الاصل اذا صار جوادا و فرس جواد صاحبى اولمق معناسنه در يقال اجاد فلان و اجود
اذا صار ذا جواد و بر كوزل و يارار يغموره مظهر اولمق معناسنه در يقال اجيدت الارض على المجهول اذا اصابها
مطر جود و جواد و سخى ولد حاصل ايلمك معناسنه در يقال اجاد فلان بالولد اذا ولده جوادا و ايو و رايج اقچه ويرمك

معناسنه در يقال اجاده النقد اذا اعطاه جيادا (المجواد) مفتاح وزننده دائما برايشى ايو ايدر اولان كسه يه دينور
يقال صايغ مجواد اى مجيد وخوش آينده ومتين ورنكين شعر نظم ايدن شاعرده وصف اولور يقال شاعر مجواد
اى مجيد (الاستجاده) برنسنه يى ايو بولمق ياخود ايو نسنه طلب ايتمك معناسنه در يقال استجاد الشئ اذا وجده
او طلبه جيدا و برآدمدن جود وكرم ايستمك معناسنه در يقال استجاده اى طلب جوده فاجاده و فرس جواد طلب
ايلمك معناسنه در يقال استجاد الفرس اذا طلبه جوادا (الجواد) سحاب وزننده صفتدر كريم وجوانمرد آدمه دينور
مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور يقال رجل جواد اى سخىّ وامرأة جواد اى سخية جمعى اجواد واجاود كلور وجود
كلور جيمك ضميله قذل وقذال كبى وجوده كلور هاايله وجواد اشكنى ودپرنشى كوزل صوى ويوكرك آته اطلاق
اولنور جمعى جياد كلور يقال فرس جواد اى بين الجودة رايع (الجود) جيمك ضميله جوانمردلك ايلمك معناسنه در
يقال جاد الرجل جودا اذا تكرّم وجود آجلغه اطلاق اولنور ذكر اولنان عطشه كبى تفأل قبيلندندر وجود برقلعه
آديدر (التجويد) تفعيل وزننده آت جواد اولمق معناسنه در يقال جوّد الفرس اذا صار جوادا * شارح ديركه تجويد
برنسنه يى كوزل ايلمك وخوشجه ياپمق معناسنه ده كلور مثلا تجويد حروف حرفلرك هربرينى مخرجلرندن صفتلريله
ادا ايلمكدن عبارتدر انتهى (الجود) جيمك فتحيله چوق يغموره على قول فوقنده يغمور اولميان يعنى عادتاندن زياده
ياغماز اولان يغمورلره دينور بوراده جود جائدك جمعيدر صحب وصاحب كبى وكاه اولوركه جود سحابه وصف
اولور تقول هاجت سماء جود وتثنيه بنيه سيله ده ايراد اولنور يقال مطرتان جودان وتقول مطرنا مطرتين جودين
پس بونلرده جمعيت قطرات اعتباريله در وجود وجؤود دقعود وزننده كوزيك چوق ياش دوكمك معناسنه در يقال
جادت العين جودا وجؤودا اذا اكثر دمعها وجان ويرمك اوزره اولمق معناسنه در يقال جاد بنفسه اذا قارب ان يقضى
وبرآدمه عشق ومحبت غالب اولمق معناسنه در يقال جاده الهوى اذا شاقه وغلبه وبرآدم برآخر آدمه جود وكرم بابنده
غالب اولمق معناسنه در يقال جاد فلان فلانا اذا غلبه بالجود (المجودة) مقوله وزننده ايو ونافع يغمور ياغمش يره دينور
يقال جيدت الارض واجيدت فهى مجودة (التجاويد) ايو ونافع يغمورلره دينوركه شدتى وضررى وفورتنه سى
اولميه واشبو تجاويدك مفردى يوقدر تعاشيب كبى (المجيد) مبين وزننده ذكر اولنان جود وجؤود كلمه سندن اسم
فاعل مزيددر موت حاضر معناسنه در يقال حتف مجيد اى حاضر كذلك ايو ايتمك معناسنه اولان اجاده دن دخى
اسم فاعلدر يقال شاعر مجيد (الجواد) غراب وزننده اسمدر صوسزلغه ياخود پك شديد اولان صوسزلغه دينور
مصدرى ذكر اولندى يقال اخذه الجواد اى العطش او شدّته وامز غنغه دينور نعاس معناسنه (المجود) مقول
وزننده پك صوصه مش ياخود صوسزلقدن هلاكه مشرف اولمش انسان وحيوانه دينور يقال جيد الرجل يجاد
فهو مجود اى عطش او اشرف على الهلاك كما ذكر (الجودى) جيمك ضميله جزيرهٔ ابن عمرده موصل قربنده
برطاغدركه طوفانده سفينهٔ نوح عليه السلام اكا ناشوب اوراده مستقر اولدى واجأ نام جبل ياننده برطاغك دخى
اسميدر (ابو الجودى) تابعيندن برذاتدر اسمى غير معروفدر وشعبة بن حجاجك شيخى اولان حارث بن عميرك كنيه سيدر
(الجادى) زعفران اسميدر (التجاود) تفاعل وزننده بحث وجدال ايدنلر قنقيسنك دليل وبرهانى اجود
واصلحدر ديو هر برى نظر ودقت ايلمك معناسنه در يقال تجاود القوم اذا نظروا ايهم اجود حجة (الجودياء) جيمك
ضمى ومدايله كليه دينور (الجيد) جيمك كسريله يائى اولمغله عنقريب ذكر اولنور (بجوده) باى موحده نك
فتحيله تميم ديارنده برموضعدر (جوّ جواده) جيمك فتحيله طى قبيله سى ديارنده برموضعدر (ابجاد) بى معنى عبث
وباطله اطلاق اولنور كوياكه حروف مقطعاتدن معنا ومفهوم مستفاد اولمديغنه مبنى در يقال وقع القوم فى ابجاد اى
فى باطل (الجهد) جيمك فتحى وضمى وهانك سكونيله تاب وطاقت معناسنه در يقال افرغ جهده وجهده اى طاقته
ورنج ومشقت معناسنه در يقال اصابه منه جهد اى مشقة وجهد غايت ونهايت معناسنه در مستعملدر طاقت
معناسندن مأخوذدر ومنه يقال اجهد جهدك اى ابلغ غايتك يعنى غايت مقدوركى صرف ايدوب چالشه بيلديكك
قدر چالش * مصباحك بيانه كوره غايت معناسنه اولان جهد انجق فتحله در وجهد مصدر اولور چالشمق معناسنه
يقال جهد فى الامر جهدا من الباب الثالث اذا جدّ وبرآدمى ياداية يى نهايت مرتبه رنج ومشقته اوغراتمق معناسنه در
يقال جهد دابته اذا بلغ جهدها وبركسه يى امتحان ايلمك معناسنه مستعملدر يقال جهد بزيد اذا امتحنه
ومرض مريضى زبون ومهزول قلمق معناسنه مستعملدر يقال جهد المرض فلانا اذا هزله وسودك بالجمله
ياغنى اخراج ايلمك معناسنه مستعملدر يقال جهد اللبن اذا اخرج زبده كله وطعامه اشتها ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال جهد الطعام اذا اشتهاه وطعامى چوغه كتمك معناسنه مستعملدر يقال جهد الطعام

اذا كثر من اكلة وقوله تعالى ﴿ واقسموا بالله جهد ايمانهم ﴾ اى بالغوا فى اليمين واجهدوا اجهد البلاء جيمك فتحيله كه
﴿ كان النبى عليه السلام يتعوذ بالله من جهد البلاء ودرك الشقاء وشماتة الاعداء ﴾ حديثنده وارددر مراد اول حالت
شديده دركه اكا مبتلا اولان كمسه موتى اكا ترجيح واختيار ايدر ياخود فقر وفاقه ايچره كثرت عيالدن عبارتدر
(الاجتهاد) افتعال وزننده چالشوب صرف مقدور ايلك معناسنه در يقال اجتهد فى الامر اذا جدّ وبذل الوسع
(الاجهاد) همزه نك كسريله بودخى نهايت مرتبه رنج ومشقته اوغراتمق معناسنه در يقال اجهد دابته اذا بلغ جهدها
وطعامه اشتها ايلك معناسنه مستعملدر يقال اجهد الطعام اذا اشتهاه وصاچ وصقاله قيرچاپك يوريوب چوغالمق
معناسنه مستعملدر يقال اجهد الشيب اذا كثر واسرع وير بارز وظاهر اولمق معناسنه در يقال اجهدت الارض
اذا برزت وبر نسنه عيان وآشكار اولمق معناسنه مستعملدركه جدّ وجهدك لازميدر يقال اجهد الحق اذا ظهر
ووضح وبر خصوصده حزم واحتياط ايلك معناسنه دركه مبالغهٔ فكرك لازميدر يقال اجهد فى الامر اذا احتاط
وبر نسنه آخر نسنه يه قارشمق معناسنه دركه تفريقى متعذر در يقال اجهد الشئ اذا اختلط يعنى بغيره وبر كمسنه مالنى
طاغيدوب افنا ايلك معناسنه دركه محنتى مورثدر يقال اجهد ماله اذا افناه وفرّقه وخصومت وعداوت بابنده بذل
وسع ايلك معناسنه در يقال اجهد العدوّ اذا جدّ فى العداوة وپك يقين اولمق معناسنه در يقال اجهدلى القوم اذا
اشرفوا زيرا قومك قريبتى ثقلتى موجبدر وبر نسنه يابر ايش تو لكنه كلوب حصولى ممكن وآسان اولمق معناسنه در
يقال اجهدلك الامر اى امكنك (الجهد) فتحتينله بر كمسنه نك وجه معاشى پك ضيق وشدت اوزره اولمق معناسنه در
يقال جهد عيشه جهدا من الباب الرابع اذا نكد واشتد (الجاهد) جهد لفظنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال
جهد جاهد مبالغة (الجهاد) سحاب وزننده شول پك يره دينوركه آنده اصلا نبات اثرى اولميه يقال ارض جهاد اى
صلبة لانبات بها اول يره تركيده پورتعبير اولنور وجهاده سوالاغاجنك يمشنه دينور (الجهاد) قتال وزننده و(المجاهدة)
مقاتله وزننده دشمن دينله حرب وقتال ايلك معناسنه دركه مراد مقاتله ده افراغ وسع ايلمكدر يقال جاهد الاسلام
مجاهدة وجهادا اذا قاتلوا مع العدو (الجهادى) قصارى وزننده ومرادفيدركه جهد وسعى وصرف مقدورك
نهايتنه دينور تقول جهادك ان تفعل اى قصارك (الجهيدى) مصغر بنيه سيله مقصورا جهد معناسنه در عجيلى
عجله وعهيدى عهد معناسنه اولديغى كبى تقول لابلغنّ جهيد اى فى الامر اى جهدى يعنى غاية جهدى بوراده
تصغير تعظيم ايچوندر مزهرده بيان اولنديغى اوزره عهيدى وعجيلى وجهيدى ولغيزى ومربطى مقوله سى مصغرا
ومقصورا اورداولان الفاظك آخرلرنده واقع ياء ادات تصغير دكلدر بلكه بونلر حضارى وشقارى مقوله سى اسمايه
محمول اولنمشدر (الجهيد) سعيد وزننده شول مرعايه اطلاق اولنوركه مجموعنى دواب ومواشى اوتلايوب
بتورمش اوله يقال مرعى جهيد اذا صار قد جهده المال (التجاهد) تفاعل وزننده بر ماده ضمننده بذل مقدور
ايلك معناسنه در يقال تجاهد فى الامر اذا بذل وسعه بوراده تفاعل ثلاثى معناسنه در توانى كبى (الجيد) جيمك
كسريله بيونه دينور عنق معناسنه على قول بيونده قلاده چوره جك يره ياخود بيونك اوكنه دينور مقدم العنق
معناسنه جمعى اجياد وجيود كلور وجيد خاتونلرك يوكدن اولان كوچك ايش لباسنه دينور (الجيد) فتحتينله
بر كمسنه نك كردنى اوزون ياخود اينجه رك اوزون اولمق معناسنه در يقال جاد الغلام يجاد جيدا من الباب الرابع اذا طال
جيده او دقّ مع طول (الاجيد) احمر وزننده آندن صفتدر مؤنثنده جيداء وجيدانه دينور جمعى جود كلور جيمك
ضميله واجيد بن عبدالله محدثيندندر (اجياد) همزه نك فتحيله برقيون آديدر ومكه ترابنده بر ارض ياخود بر طاغك آديدر
تبع يمنك خيلى يعنى آتلرى اوراده آرام ايتمكله اجياد ايله تسميه اولندى * شارح ديركه كويا جواد جمعى اولان اجياد ايله
مسمى اولمشدر لكن جوادك جمعى جياد وجيدك اجياد اولمغله مؤلفك بو توجيهى سديد دكلدر بلكه امراى عربدن
مضاض اوراده عمالقه دن يوز نفر كمسنه نك بيونلرينى اورمغله اجياد ايله تسميه اولندى ونهايه ده جياد عنوانده
مرسومدر مؤلفك توجيهى اكا ملايم اولور ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ (الحتود) تاى فوقيه ايله قعود وزننده اقامت
ايلك معناسنه در يقال حتد بالمكان حتودا من الباب الثانى اذا اقام وحتود جمع اولور مشارع معناسنه دركه نهردن
صو آله جق وصويه كيره جك يرلردر حتد مفرديدر فتحتينله (الحتد) ضمتينله شول كوزه دينوركه اصلا صويى
منقطع اولميه كه مراد شيرلغانلو كوز اوله جقدر يقال عين حتد اذا كانت لا ينقطع ماؤها جوهرى بوراده عينى
پيكاره حمل ايلمكله وهم ايلمشدر * شارح ديركه زبيدى مختصر العينده جوهرى يه موافق ثبت ايلمشدر وحتد
ضمتينله عيون منسلقه يه دينوركه سلاق علتنده اوغرامش كوزلردر وسلاق بر علتدركه اكثرى كوزك پيكارنده ظهور
ايدر حدتلو رطوبتدر كيده رك يايلوب كوزك فسادينه مؤدى اولور علامتلرى كوز قپاقلرى قزاروب غليظ اولمقدر

﴿ فصل الحاء المهملة ﴾

ل

وكاهجه كپرك بتن برلرك تقرّحنه مؤدى اولور اول كوزه شيل تعبير اولنورو بومعنـاده حتد جمعدر حتد مفرديدر
فتحتيله كذلك حتود مفرديدر صبورووزننده وحتد ضمتينله برشيئك اصل وجوهر ومادهسنه دينور (المحتد) منزل
وزننده اصل و بنياد معناسنهدركه اقامت معناسـندن اسم مكاندر يقال فلان من محتد صدق اى اصل صحيح ومحتد
سرشت وطبيعته اطلاق اولنور يقال كريم المحتد اى الطبع (الحتد) كتف وزننده هر شيئك خالص الاصل
و پاك جوهر اولانه دينور يقال هو حتد اى خالص الاصل (الحتد) فتحتينله برنسـنهنك اصل وجوهرى
خالص و پاكيزه اولمق معناسنهدر يقال حتد الشئ حتدا من الباب الرابع اذا كان حتدا (التحتيد) تفعيل وزننده
برنسنه يى خالص الاصل و افضل اولديغيچون اختيار ايلك معناسنهدر تقول حتدت الشئ اذا اخترته لخلوصه
وفضله (الحدّ) حانك فتحى ودالك تشديديله ايكى نسنه بيننده حاجز وحائل اولان شيئه دينوركه احدهما آخره
مختلط ومتعدى اولمغه مانع اولور تركيده سنور تعبير اولنور * مؤلفك بصائرده بيانته كوره اصل ماده منع معناسنه
موضوعدر وحد برشيئك غايت ومنتهاسـنه دينور تماديدن مانع اولديغيچون يقال هذا حدّ الارض اى غايتها
ومنتهاها وهر شيئك كسكين اولان برينه دينور قلجك آغزى كبى كه بر طرفنك منتهاسيدر يقال ضربه بحدّ السيف
وحدّته و بونلر تسميه بالمصدردر وحد الانسـان آدمك بأس ونجدت وقوتندن عبارتدركه غيرك تسلطنه مانعدر
وحدّ الشراب بادهنك سورتندن وتيزلكندن عبارتدركه شربه مانعدر شـاعرانهسى كسكين شراب غمومى چابك
دفع ايدر وحدّ دفع ومنع ايلك معناسـنهدركه معناى اصليدر يقال حدّه عنه حدّا من الباب الاول اذا دفعه
ومنعه وجرم وجنايت ايدن كسنهيه بردخى اول قباحته كنديسى معاودتدن وسائره بالعبره ارتكابدن مانع اولور شئ
ايله تأديب وتعزير ايلك معناسنهدركه مراد حد شرعى اورمقدر يقال حدّ المذنب اذا ادّبه بما يمنعه وغيره عن الذنب
وبو تأديب دخى حدّ ايله مسمـادركه تسميه بالمصدردر جمعى حدود كلور ومنه حدود الله تعـالى و بو اسم فاعل
معناسـنهدركه حلال ايله حرام بينى فاصل وتقرّب وتعدّىيه مانع اولورلر وانسانه عارض اولان غضب وبطش
وتيزلك حالتنه دينورو بومعنـاده حدّ وحدّت كه شـدّت وزننده در مصدر اولور تقول حددت عليه حدّا وحدّة
من الباب الثانى اذا غضبت عليه و برنسنه يى آخر نسـنهدن فصل وتمييز ايلك معناسـنهدركه اختلاطى منع ايلكدر
يقـال حدّ الشئ عن الشئ اذا ميّزه عنه * مؤلفك عن الشئ قولى عن الشئ الآخر تقديرنده اولمغله اعادهٔ معرفه
خدشهسى وارد اولمز و پچاق مقولهسى آلتى بيلكىيه سورمكله ياخود آغزينى اكه لمكله كسكين ايلك معناسنهدر يقال
حدّ السكين حدا اذا مسحها بحجر او مبرد فحدّت حدّة اى شحذها فتشحذت مؤنث ضميرلرى سكين كلمهسنه راجعدركه
مذكر ومؤنث اولور * مؤلف بصائرده حددت السكين اى رققت حدّه عنوانيله بيان ايلكله كسكين ايلك معناى
لازمى اولور و بو اعتبـار ايله من حيث الخلقه ياخود من حيث المعنى كسكينلكده استعمـال اولنور ديو ثبت
ايلمشـدر حدّت بصر وحدّت ذهن كبى وحدّ وحداد كتاب وزننده خاتون زوجى وفاتندنصكره عدّتى هنكامنده
ياس طوتوب زيب وزينتى ترك ايلك معناسنهدركه نفسنى آرايشدن منع ايدر يقال حدّت المرأة حدّا وحدادا من الباب
الثانى والاول اذا تركت الزينة للعدّة اى لاجل كونها فى عدّة زوجها المتوفى (الحدد) فتحتينله دفع ومنع ايلك معناسنهدر
حدّ كبى يقال دون ماسألت عنه حدد اى منع * قال فى الاسـاس مالى عنده حدد اى بدّ وحدد طارلمق معناسنه
مستعملدر يقال حدّ عليه حددا من الباب الثانى اذا غضب عليه پس حدّ ادغامله وفك ايله استعمال اولنور وباطل
وبيهوده معناسنه استعمال اولنوركه اهل رشدى ارتكابدن منع ايدر ومنه يقال دعوة حدد اى باطلة وخبر حدد
اى باطل كاذب وحدد ارض تهامه بر طاغك وكلب قبيلهسى ديارنده بر ارضك اسميدر (الحدّة) شدّه وزننده انسانه
عارض اولان تيزلك وكسكينلك حالتنه اطلاق اولنور وطارلمق معناسـنه استعمال اولنور تقول حددت عليه
حدّ او حدة كما ذكر و پچاق مقولهسى آلت بيلنوب كسكين اولمق معناسـنهدر تقول حددت السكين حدّا فحدّت حدّة
(الحديد) اميروزننده همحدّ وهمسنور معناسنهدركه برى برينه متصل ومجاور اولان ارض ومكانك بريدركه فاصلهلرى
مشترك اوله صاحبلرىكه ايكيسـنك بر سنورى اولمغله مشترك الحدّ اولورلر تقول دارى حديدة داره اى حدّها
كحدّها وحديد دموره دينور جمعى حدائد وحديدات كلور صلابتى جهتيله نفسنى رخنهدن منع ايلديكيچون
ياخود غيرى منع ودفع ايلديكيچون ياخود حدت شانندن اولديغيچون اطلاق اولندى وحديد كسكين شيئه دينور
يقال سكين حديد وحديدة وناب حديد وحديدة ورجل حديد الطبع واللسـان وكويشى كسـكين رايحهلو اولان
حيوانه حديد الجرّه اطلاق اولنور يقال ناقة حديدة الجرّة اذا كانت توجد فيها رائحة حادة اى ذكية (المحادّة)
مشـادّه وزننده مفاعله بابندن اسم فاعل مؤنثدر حديد معناسـنهدركه همسنور اولان ارض ياخود داره دينور

(تأنيثى)

تأنيثی موصوف يامسند اليه اعتباريله در تقول داری حديدداره و محادتها ای حدّها كحدّها و محادّه مصدر اولور
مغاضبه معناسنه يقال حادّه محادّة اذا غاضبه و مخاصمت و مخالفت معناسنه در يقال حادّه اذا عاداه و خالفه (الحدّاد)
شدّادوزننده دمورجی‌يه دينور آهنكر معناسنه و زندانجی‌يه دينور سجان معناسنه محبوسی خروجدن منع ايلديكيچون
ياخود زنجيرو بوقاغی كبی دمورلر ايله اوغراشديغيچون و قپوجی‌يه دينور بواب معناسنه كه بونده دخی منع واردر
ودريايه اطلاق اولنور و بر ايرمق آديدر (الاستحداد) استعداد وزننده اوستره طوتمق معناسنه دركه كنايه‌در
يقال استحدّ الرجل اذا احتلق بالحديد و غضبه كلمك معناسنه‌در يقال استحدّ عليه اذا غضب (الاحداد) همزه‌نك
كسريله برنسنه‌يی كسكين ايلمك معناسنه‌در يقال احدّ السكين بمعنی حدّها و حداد كبی خاتون عدّت ايچره آرايشی
ترك ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولندی يقال احدّت المرأة بمعنی حدّت (التحديد) تفعيل وزننده بودخی كسكين
ايلمك معناسنه‌در يقال حدّد السكين بمعنی احدّها و يغمور كيج ياغمغله اكين وقتندن كيرو قالمق معناسنه‌دركه
خروجنی منع ايدر يقال حدّد الزرع اذا تأخّر خروجه لتأخّر المطر و برنسنه‌يه قصد ايلمك معناسنه‌دركه عزم
و توجهنی كسكين ايدر يقال حدّد اليه وله اذا قصد (الاحتداد) افتعال وزننده كسكينلنمك معناسنه‌در تقول
حددت السكين فاحتدّت و غضبه كلمك معناسنه مستعملدر يقال احتدّ الرجل اذا غضب (الحداد) غراب وزننده
و (الحدّاد) رمّان وزننده صيغهٔ مبالغه‌لردر پك كسكين شيئه دينور يقال سيف و سكين حداد و حدّاد و يقال رجل
حديد و حداد من قوم احدّاء و احدّة و حداد بالكسر پس احدّاء و احدّه و حداد حديدك جمعيدر و بوراده حدّت
لسانده و فهم و ذكاده و غضبده و طبيعتده اولور (حداد حديّة) حداد قطام وزننده‌در و حديّه بنيهٔ تصغير ايله‌در
ايكيسی مركب اوله‌رق بركسه‌نك طلعت و ديدارينی استكراه موقعنده ايراد اولنور يقولون حداد حديّة لمن
يكرهون طلعته بوراده حداد اسم فعل امردر ممنوع اول ديمكدر و حديّه حدأه‌دن مصغردركه چيلق قوشنه
دينور (المحدود) خيردن ممنوع و محروم اولان كمسه‌يه اطلاق اولنور كذلك شردن دخی محروم اولانه دينور
(الحد) حانك ضميله بودخی خيردن محروم اولانه دينور امّهات سائره‌ده محدود مباحات و محرماتدن محروم يعنی
حلال و حرامدن بی‌بهره اولانله مفسردركه مراد افقر فقيرديمكدر جميله مجدودك ضدّيدر و حد حانك ضميله محدوددن
اخص دركه مباحاتدن بی‌بهره ديمكدر يقال رجل محدود و حدّای محروم و ممنوع عن الخير و رجل محدود ای عن الشرّ
(الحادّ) كسكين شيئه دينور يقال رائحة حادّة ای ذكية و حادّ زوجندنصكره ماتمله زيب و زينتی ترك ايدن خاتونه
دينوركه ثلاثيدندر (المحدّ) احداددن اسم فاعلدر بودخی حادّ معناسنه‌در و بونلر صفات مختصه‌دندر يقال امرأة
حادّ و محدّ اذا تركت الزينة للعدّة لام توقيتيه‌در (ابو الحديد) حروريه طائفه‌سندن بركسه‌در (امّ الحديد) كهدل
نام شاعرك زوجه‌سيدر (حدّ) حانك ضميله برموضعدر (الحدّة) حانك ضميله كشبه و صبه معناسنه‌دركه برطوپاق
نسنه‌يه و بر صائم يابر ايچم سود مقوله‌سنه دينور سائل آنكله دفع اولور (الحدادة) سحابه وزننده كشينك
زوجه‌سنه اطلاق اولنور خلاف رضادن منع ايدر اولديغيچون (الحداد) سحاب وزننده كه عربلرك حدادك ان تفعل
كذا قولنده واقعدر غايت و جهد معناسنه مستعملدر يقال حدادك ان تفعل كذا ای قصارك يعنی غاية جهدك
معلوم اوله كه جهد و جهاد و حماد و حمادی و حداد و قصار و قصاری مقوله‌سی الفاظكه عربلر بركسه‌يه برايشی
البته ايشلمسی بابنده كركی كبی اقدام ايلدكلرنده مثلا قصارك ياخود قصاراك ياخود غناماك ان تفعل كذا ديرلر
نهاية النهايه اول ايشی ايتمك كركسن ديمكدر مجموعندن غايت مراد ايدرلر لكن هر برنده معنای مادّه معتبردر مثلا جهدك
ان تفعل كذا غاية جهدك و حمادك ان تفعل كذا غايتك و فعلك المحمود و قصارك غايتك المقصور ديمكدر و بونلر مثل
مجراسنده‌در و حدادك غايتك الممنوعة عن ان لاتفعل غيره سبكنده‌در بونلر غاية الغايه معناسنده وضع عرفی ايله
مستعمللردر (المحدّ) ميمك و حانك فتحيله و (المحتدّ) مشتدّ وزننده مصدر ميميلردر منع معناسنه‌در تقول مالی عنه
محدّ و محتدّ ای بدّ و محيد يعنی فراق و انصراف لازميله مفسردر (بنو حدّان) فدّان وزننده ابن قريع دركه تميم قبيله‌سندن
بربطن‌در شعرادن اوس الحدّانی اورادندر (حدّان) حانك ضميله اساميدندر حسن بن حدّان محدّثيندندر ذو حدّان
بن شراحيل و ذو حدّان بن شمس و سعيد بن ذی حدّان تابعيندندر و حدّان بن شمس و ذو حدّان قبيلهٔ همدان انسابنك
رجاللرندندر (حدّه) حانك فتحيله مكه ايله جدّه بيننده برموضعدر سلفده اكا حدّاء ديرلر ايدی و صنعاء قربنده برقريه
آديدر (الحدادة) سحابه وزننده بسطام ايله دامغان بيننده برقريه‌در (الحدّاديه) شدّاديه وزننده واسط قضاسنده
برقريه‌در (حدوداء) جلولاء وزننده بلاد عذره‌ده برموضعدر (الحدحد) فدفد وزننده بودوركسه‌يه دينور
(الحدبد) علبط وزننده پك قويو سوده دينوركه يوغردكبی اوله يقال لبن حدبد ای خاثر (الحدنبدی) حانك و دالك

فتحی و الفك قصر یله عجب معناسنه درکه تعجب اولنه جق نسنه یه دینور یقال حدنبدی ای العجب ابو حدرد حانك
و رانك فتحیله اصحابدن سلامة بن عمیر بن ابی سلمة الاسلمی کنیه سیدر بوندن غیری عینك تکریریله فعلع وزننده
وارد اولمامشدر (الحرد) حانك فتحی و رانك سکونیله قصد و آهنك اتمك معناسنه در یقال حرده حردا من الباب
الثانی اذا قصده و منع اتمك معناسنه در یقال حرده اذا منعه و دلمك معناسنه در یقال حرد الخشب اذا ثقبه و حرد
توصف اولور حارد و حرید کبی کاسیذکر و حرد طارلمق معناسنه در یقال حرد علیه و حرد حردا من الباب الثانی
والرابع اذا غضب (التحرید) تفعیل وزننده بودخی منع اتمك معناسنه در یقال حرده اذا منعه و ایپك و اورغانك
بوکوملرینی بری بری ایچره صوقشدرمغله دکرمیلتمك معناسنه در یقال حرد الحبل اذا ادرج فتله فجاء مستدیرا
و برنسنه یی اکمك یعنی کمر کبی مقوس قلمق معناسنه در یقال حرد الشیء اذا عوجه یعنی جعله کهیئة الطاق
و حشم نشین طائفه سنك هوغ تعبیر ایتدکلری اوه نزول و اقامت اتمك معناسنه در یقال حرد زید اذا آوی الی کوخ
مسنم مؤلفك مسنم قولی صفت کاشفه در خاء بابنده بیان اولندی (الحرد) فردو زننده و (الحارد) و (الحرد) کتف
وزننده و (الحرید) امیر وزننده و (المتحرد) متجرد وزننده ناسدن کنارکیر اولان آدمه دینور یقال رجل حرد و حرد
و حرید و متحرد ای معتزل عن الناس و متنح و یقال حی حرید ای منفرد اما لعزته او لقلته یعنی شول جماعتدر که عزت
و مناعتلرندن یاخود قلتلرندن ناشی قبیلهء دیکره قارشمیوب بشقه جه قونوب کوچر اوله و حریدك جمعی حراد کلور
و حرداء کلور کرام و کرماء کبی و حرد کتف وزننده و حارد خشمناك آدمه دینور و حرد اسمادندر زیاد بن الحرد
عمرو بن العاص موالیسندندر و حرد شول کریشه دینور که بعض قاتلری بعضندن اوزون اوله یقال و ترحرد اذا
کان بعض قواه اطول من بعض (الحرود) قعود وزننده قومندن عزلت ایدوب بشقه جه قونوب کوچلك معناسنه در
یقال حرد الرجل و الحی حرودا اذا اعتزل عن قومه و انفرد یعنی نزل منفردا او متنحیا و لم یخالطهم و حرودا ایلرك
اوجلرینه دینور بونك مفردی حرددر حانك کسریله (الحردان) غضبان وزننده و مرادفیدر (الحرد) حانك
کسریله دوه نك کسلمش اورکوجندن برپارچه یه دینور و دوه قسمنك دبرینه دینور مبعر بعیر معناسنه و اکا حرده
دخی دینور هایله و حرد قوریدیلوب صلاموره اولان بالغه دینور (المحاردة) مفاعله وزننده و (الحراد) حانك
کسریله دوه قسمنك سودی کسلمك علی قول آزالمق معناسنه در یقال حاردت الابل محاردة و حرادا اذا انقطعت
البانها او قلت و یل یغمور آزجه اولمغله قوراقجه اولمق معناسنه در یقال حاردت السنة اذا قل ماؤها یعنی مطرها
(الحرود) صبور وزننده و (المحارد) محارب وزننده و (المحاردة) هایله سودی کسلمش یاخود آزالمش ناقه یه
دینور یقال ناقة حرود و محارد و محاردة ای بینة الحراد یعنی منقطع الدر او قلیله (الحرد) فتحتینله بر علتدر که دوه نك
ایاقلرینه یاخود اللرینه عارض اولور یوررکن ایاقلرینی یا اللرینی سلکوب یره اورمرق کیدر علی قول اللرینك باغ
برنده اولان سکیرینه یبوست کلمکله ضعیف اولدیغندن ایمتدیکی یره باصه میوب خبط ایدر و حرد زرهلو آدمه
اکننده اولان زره ثقلت ویروب باصمقله انبساط او زره یوریمکه قادر اولمیوب باصقن یوریمك معناسنه در یقال
حرد الرجل حردا من الباب الرابع اذا ثقل الدرع علیه فلم یقدر علی الانبساط فی المشی و کریشك بعضی قاتلری بعضندن
اوزون اولمق معناسنه در یقال حرد الوتر اذا کان بعض قواه اطول من بعض (الحردی) کردی وزننده و (الحردیة)
هایله سازلقدن اورلمش چیت تعبیر ایتدکلری بدرکه ینه سازلقدن چویرلمش آغیلك دیواری اوزره بند اولنور که سقف
کبی اوزری آنکله اورتیلور * غریبدرکه بوراده مؤلف حیاصة الحظیرة التی تشد علی حائط القصب عبارتیله ثبت
اتمکله قامشدن چویرلمش آغیل دیواری اوزرینه بند اولنان سازلق دیمك اولور * شارحك تفصیلنه کوره ترجمه
ایلدیکمز وجه سالف اوزره در * لکن مؤلف بصائرده الحردی خظیرة من قصب عبارتیله رسم اتمکله قامشدن
وسازلقدن چویرلمش آغیل دیمك اولور قامشی بری برینه عرضا وصل و احکام ایله دیوار ایدرلرکه اکا چیت تعبیر ایدرلر
و مصباحده الحردی حزمة من قصب تلقی علی خشب السقف کلمة نبطیة عنوانیله مرسوم اولمغله آغیلك و هوغ
تعبیر ایتدکلری سازلق اولك سقفلرینی اورتدکلری سازلق طوتامی دیمك اولور که اولکی ترجمه یه اقربدر بعده ینه
مصباحده و عن اللیث انه یقال هروية قال و هی قصبات تضم ملویة بطاقات من الکرم یرسل علیها قضبان الکرم
عنوانیله مرقوم اولمغله ینه سازلقدن اورلمش چیت دیدکلریدرکه آصمه لره کرویت ایدرلر الحاصل فهم
عاجزانه مز اوزره سازلقدن یاپیلان چاتی و چارطاق و کرویتدرکه آغیل و هوغ سقفلرینه و آصمه لره وضع
و استوار ایدرلر و حردی لفظنك جمعی حرادی در (المحرد) معظم وزننده کوچر اولیلرك هوغ تعبیر ایتدکلری

اوه دینورکه اوستی چاتی اولمغله اورجلو اولور * مؤلفك المسنم قولی صفت کاشفه‌در واکری یعنی کمر طرزنده مقوّس نسنه‌یه دینور وشول آلاچق وهوغ مقوله‌سی اوه دینورکه سقفی ذکر اولنان حرادی دیدکلری کرویت ایله اورتلمش اوله (التحرد) تفعل وزننده کونك اوزرنده اولان تویلری کیدرمك معناسنه‌در یقال تحرد الادیم اذا القی ماعلیه من الشعر (الحرد) حانك ضمیله پك چاپك اوچان بغرتلق قوشلرینه دینور * شارحك بیانه کوره خصائصدندر یقال قطا حرد ای سراع (الاحراد) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی یالکز قلمق معناسنه‌درکه زمره‌سندن آیروب بشقه‌جه قلمقدن عبارتدر یقال احرده اذا افرده وچاپك چاپك یوریمك معناسنه‌در یقال احرد فی السیر اذا اغذّ (الاحرد) همزه‌نك فتحیله بخیل ولئیم شخصه دینور (الحریداء) سویداء وزننده بنوابی بکر بن کلاب بلادنده برقوملق آدیدر وحریداء برسکیر آدیدرکه طوارك ایاغنك باغ یرنده وبوقاغیلغنده حادث اولمغله ایاغی کوشدوب صالق ایدر (الحرداء) حمراء وزننده علت مربوره‌یه اوغرامش دابه‌یه دینورکه یکه‌رك یورر * شارحك بیانه کوره بوعنقریب ذکر اولنان حرد علتیدر وحرداء آندن صفتدر (الحرادید) حانك فتحیله ایپلرك اوجلرینه دینور حرود دکبی حردود مفردیدر (المحارد) میمك فتحیله دوه‌نك دوداقلرینه دینور مشافر معناسنه محرد مفردیدر منبر وزننده (الانحراد) انفعال وزننده یلدز آقق معناسنه‌در یقال انحرد النجم اذا انقضّ کویاکه زمره‌سندن انفراد ایدر ویلدز آقق تعبیری تعبیر عامیدر حقیقتی بشقه کونه‌در (حردان) عثمان وزننده دمشق قضاسنده برقریه‌در (المحرد) مجلس وزننده دوه‌نك مفصل عنقنه علی قول صرتنده پالان اوریله جق یرینه دینور (حرداء) صحراء وزننده بنی نهشل بن الحارث لقبیدر (الحردة) حانك کسریله ساحل یمنده بربلده‌در (الحرافد) حانك فتحی وفانك کسریله کزیده دوه‌لره دینور حرفد مفردیدر جعفر کبی (الحرقدة) حانك وقافك فتحیله بوغاز ایچره اولان دوکمه دینورکه خارجده کورینان یومریجه‌در (الحرقد) زبرج وزننده آغزده دلك کوکنه دینور راصل اللسان معناسنه (الحراقد) حرافد وزننده ومرادفیدر (الحرمد) جعفر وزننده و(الحرمد) زبرج وزننده لون ورایحه‌سی متغیر اولمش سیاه چاموره دینور (المحرمدة) اسم فاعل بنیه‌سیله ایچنده سیاه چاموری چوق اولان پیکاره دینور یقال عین محرمدة ای کثیرة الحمأة (الحزد) حانك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله حصد معناسنه‌در کما سیذکر (الحسد) فتحتینله و(الحسود) قعود وزننده و(الحسادة) سحابه وزننده برفاضل ومتنعم آدمك نعمتی وفضیلتی کندوسنه متحول اولمسنی یاخود آندن زائل ومسلوب اولمسنی تمنی ایلمك معناسنه‌در یقال حسده الشیٔ وحسد علیه حسدا وحسودا وحسادة من الباب الثانی والاول اذا تمنی ان تحوّل الیه نعمته وفضیلته اویسلبهما * شارح دیرکه غبطه ایله فرقی بوجهتدندر زیرا غبطه برآدمك نائل اولدیغی نعمتك مثلی کندیده دخی اولمغی تمنی ایلمکدر ینه اول آدمده اول نعمت برقرار اولمق اوزره اهل عزیمت بونیده محظوراتدن عدّ ایدرلر وغبطه‌یه حسد اطلاقی عرف اوّلده شایع ایدی * حتی مؤلف غبطه‌یی حسد ایله‌ده تفسیر ایلمشدر انتهی وتقول حسدنی الله ان کنت احسدك ای عاقبنی علی الحسد پس جزاء حسد حسد ایله تسمیه اولنمشدر نته‌که جزاء سیئه سیئه ایله مسمادر (التحسید) تفعیل وزننده بودخی حسد معناسنه‌در یقال حسّده بمعنی حسده (الحاسد) آندن اسم فاعلدر جمعی حسد رکاورکع کبی وحساد کلور فساق وحسده کلور فسده کبی (الحسود) صبور وزننده وصفدر حسد جبلیسی اولان شخصه دینور جمعی حسد کلور ضمتینله (التحاسد) تفاعل وزننده بری برینه حسد ایلمك معناسنه‌در یقال تحاسدوا اذا حسد بعضهم بعضا (الحشد) حانك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله برکدرمك معناسنه‌در یقال حشد الشیٔ حشدا من الباب الثانی والاول اذا جمعه واکینك جمله‌سی بتمك معناسنه‌در یقال حشد الزرع اذا نبت کله وناس بری برینه تعاون خصوصنده عجله وسرعت ایلمك علی قول چاغرلمریله سرعتله اجابت ایلمك یاخود برخصوص ایچون هرطرفدن کلوب برکمك معناسنه‌در یقال حشد القوم اذا خفوا فی التعاون اودعوا فاجابوا مسرعین او اجتمعوا لامر واحد وناقه ممه‌سنده سودی یاوری‌یه ویرمیوب وادرار ایلیوب یغمق معناسنه‌در یقال حشدت الناقة اذا حفلت اللبن فی ضرعها وحشد جماعته اطلاق اولنور وشینك فتحیله‌ده جائزدر (الاحشاد) همزه‌نك کسریله و(الاحتشاد) افتعال وزننده و(التحاشد) تفاعل وزننده بونلر دخی ناس برکمك معناسنه‌در یقال احشد القوم واحتشدوا وتحاشدوا اذا اجتمعوا (الحشود) صبور وزننده شول ناقه‌یه دینورکه ممه‌سنده سودی تیز برکدرر اوله یقال ناقة حشود اذا کانت تسرع جمع اللبن فی ضرعها وشول ناقه‌یه دینورکه هرچکلدکده کبه قاله اصلا برنده بوش قالمیه یقال ناقة حشود اذا کانت لاتخلف قرعا واحدا ان تحمل (الحشد) کتف وزننده شول مروّتلو آدمه دینورکه درعهده‌سی اولان

سعی ومدد وعون وبذل مال مقوله سی عنایتی قطعا ترك ودریغ ایلمز اوله یقال رجل حشد اذا کان لایدع عندنفسه
من الجهد والنصرة والمال وشول درهیه دینورکه آز یغموردن آنده صو آقوب کیدر اوله طپراغنك پکلکندن
اقتضا ایدر یقال واد حشد اذا کان یسیل من ادنی مطر وهرکز صویی منقطع اولمیان چشمه یه دینور یقال عین
حشد اذا کانت لاینقطع ماؤها (المحتشد) اسم فاعل بنیه سیله ذکر اولنان حشد ایله معنای اولده مرادفدر
(الحشاد) سحاب وزننده شول یره دینورکه طپراغی پك اولمغله ادنی یغمور یاغسه آقوب کیدر اوله علی قول طپراغی
کوشك اولمغله پك چوق یغمور یاغمدقجه آقمز اوله یقال ارض حشاد اذا کانت تسیل من ادنی مطر اولا تسیل الا عن
دیمة (الحاشد) شول کسمه یه دینورکه ناقه نك هربار صاغمسی وقیام وتیماری خصوصنده اهمال وفتور ایلمز اوله
وچوق یمش طوتمش خرما دالنه اطلاق اولنور یقال عذق حاشد ای الکثیر الحمل وبرکوچك قبیله آدیدر
(حشاد) کتان وزننده برو ادی اسمیدر (المحشود) شول آدمه اطلاق اولنورکه خلق امرینه مطیع اولریله هربار
خدمتنه سرعت وشتاب ایدوب مجتمع اوله لر یقال رجل محشود ای مطاع یحفون لخدمته ای یسرعون ویجتمعون الیه
(الحصد) سعدو زننده و (الحصاد) سحاب وزننده و (الحصاد) کتاب وزننده اکین وچایر مقوله سنی بچمك معناسنه در
یقال حصد الزرع والنبات حصدا وحصادا وحصادا من الباب الثانی والاول اذا قطعه بالمنجل واولمك معناسنه در
یقال حصد الرجل اذا مات (الاحتصاد) افتعال وزننده حصد معناسنه در یقال احتصد الزرع بمعنی حصده
(الحاصد) اسم فاعلدر اکین بچن آدمه دینورکه اوراقجی تعبیر اولنور جمعی حصد کلور فسد کبی وحصاد کلور
حساد کبی (الحصاد) سحاب وزننده مصدر درکه ذکر اولندی واکینك بچیم وقتنه دینور حانك کسریله ده جائزدر
وبرنبات آدیدرکه قیون وکچی قسمی ایچون پیراقلری سلکلوب دیوشوریلور وحصاد بچلمش اکینه ده دینور
(الحصد) فتحتینله بودخی بچلمش اکینه دینور وبرنبات آدیدر وقوریمش اوتلغه دینور وایپ محکم بوکلك معناسنه
مصدر اولور یقال حصد الحبل حصدا من الباب الرابع اذا اشتد فتله وکریش وایپ وزره مقوله سی متانت اوزره
اوریلوب قوی ومحکم اولمق معناسنه در یقال حصد الوتر والحبل والدرع اذا استحکم صناعته (الحصید) امیر
وزننده و (الحصیدة) هایله بونلرده بچلمش اکینه دینور وحصیده اکینك بچیم یرندن اشاغیسنه طوغری یرلرینه
دینورکه اورالرینه اوراق ایشلمز اولور کوکنه قریب آکیزلری اوله جقدر واکینلو ترلایه ده دینور مزرعه معناسنه
(الاحصاد) همزه نك کسریله اکینك بچیم وقتی کلوب چاتمق معناسنه در همزه حینونت ایچوندر یقال احصد الزرع
اذا حان ان یحصد وایپی بوکمك معناسنه در یقال احصد الحبل اذا فتله (الاستحصاد) احصاد ایله معنای اولده
مرادفدر یقال استحصد الزرع بمعنی احصد وطارلمق معناسنه در یقال استحصد الرجل اذا غضب وناس هرطرفدن
کلوب بری برینه انضمامله برکمك معناسنه درکه معنای آتیدن مأخوذدر یقال استحصد القوم اذا اجتمعوا
وتضافروا وایپ محکم بوکلك معناسنه در یقال استحصد الحبل اذا استحکم ای فتل محکما (المحصد) مجمل وزننده
شول قوریمش اکینه دینورکه هنوز کوکی اوزره یرنده قائم اوله ومحکم بوکلمش ایپه دینور یقال حبل محصد
ای شدید الفتل بوعلاقه ایله رأی وفکر وتدبیری متین اولان آدمه محصد الرأی اطلاق اولنور یقال رجل
محصد الرأی ای شدیده (الاحصد) احمر وزننده و (الحصد) کتف وزننده و (المستحصد) اسم فاعل بنیه سیله
بونلرده محکم بوکلمش ایپه دینور (الحصداء) حمراء وزننده حلقه لری صیق وکوزلری طار وبغایت محکم واستوار
اولان زرهه دینور یقال درع حصداء ای ضیقة الحلق محکمة ویپراقلری فراوان اولان اغاجه دینور یقال
شجرة حصداء ای کثیرة الورق (المحصد) منبر وزننده اوراغه دینور منجل کبی (الحضد) حانك وضاد معجمه نك
ضمیله و (الحضد) صرد وزننده حضض اسمیدرکه حولان هندی دیدکلری دارودر (الحفد) حانك فتحی
وفانك سکونیله و (الحفدان) فتحاتله ایشده کوجده پك جست وچابك دپرنوب سرعت ایلمك معناسنه در یقال
حفد الرجل حفدا وحفدانا من الباب الثانی اذا خف فی العمل واسرع وبرآدمه خدمت ایلمك معناسنه مستعملدر
یقال حفد فلانا اذا خدمه وحفدان خبب دیدکلری یوروییشدن دونجه یوریمکه دینور حفد کبی که فتحتینله در
کما سیذکر (الاحتفاد) افتعال وزننده بودخی حفد وحفدان معناسنه در یقال احتفد الرجل اذا خف فی العمل
واسرع (الحفد) فتحتینله حافدك جمعیدرکه برکسمه نك خدم واعوان وانصارینه دینور یقال هم حفده ای خدمه
واعوانه وحفد حفدان کبی خببدن دون اولان یوریمکه دینورکه مراد سرعتله آدیمی صیق صیق وتیزجه
تیزجه آته رق یوریمکدر یقال حفد الرجل حفدا وحفدانا اذا مشی دون الخبب (الاحفاد) همزه نك کسریله بودخی
ذکر اولنان یورویشله یوریمك معناسنه در یقال احفد الظلیم بمعنی حفد وبرکسمه یی سرعت ایتدرمك معناسنه در

(یقال)

يقال احفده اذا حمله على الاسراع (الحفدة) فتحاتله كذلك حافدك جمعيدر بر آدمك بناتنه يعنى قيزاولادينه على قول اولاد اولادينه دينور وعلى رأى اصهارينه يعنى دامادلرينه دينور خدمتنده مسرع اولدقلريچون ومنه قوله تعالى ﴿ وجعل لكم من ازواجكم بنين وحفدة ﴾ الآية وحفده آلاجه ونقشكارى ايشلميانلره اطلاق اولنور سرعتلريچون (الحفيد) اميروزننده بو دخى بر آدمك ولد ولدينه دينور * مؤلف بو راده مسامحه ايلشدر تركيده اكا طورون تعبير اولنور (المحفد) مجلس على قول منبروزننده بر كونه ظرفدركه دابه قسمنه آنكله يم ويريلور طوربه كبى ومحفد مجلس وزننده مطلقا اصل و بنياد معناسنه در خاصة دوه اور كجنك اصلنه يعنى كوكنه وديبنه دينور وآلاجه ومنقش ثوب وقاشك آلاجه سنه ونقشنه دينور * مؤلف وشى الثوب عبارتيله رسم ايلكله * شارح ديركه فى الحقيقه آلاجه مرادد ياخود ثوب موشّى تأويلنده دركه آلاجه ثوب ديمك اولور ومحفد يمن اولكه سنده برقريه آديدر (المحتفد) معتقدوزننده سريع القطع اولان قلجه اطلاق اولنور يقال سيف محتفد اى سريع القطع (المحفد) منبروزننده ثوبك اوجنه دينور و برنوع پيمانه اسميدركه آنكله نسنه اولچيلور * شارحك بيانه كوره قتل ديدكارى اولچكدر (محفد) مقعدوزننده يمنده سحول قضاسنده برقريه در (المحفود) مخدوم معناسنه دركه كنديسنه خدمت اولنان آدمدر يقال رجل محفود اى مخدوم (الحفرد) زبرج وزننده جوهر دانه سنه دينور حبّ الجوهر معناسنه و برنوع نبات آديدر (الحفندد) سفرجل وزننده شول مال يعنى دواب ومواشى صاحبنه دينوركه اوزرلرينه حسن قيام يعنى تقيد وتيمارى خصوصنده كوزل اهتمام ايدر اوله (الحقد) حانك كسريله و(الحقد) حانك فتحى وقافك سكونيله و(الحقد) فتحتينله و(الحقيدة) عقيده وزننده عداوتى قلبنده امساك ايلك يعنى درونده كين طوتمق معناسنه در يقال حقد عليه وحقد عليه حقدا وحقدا وحقدا وحقيدة من الباب الثانى والرابع اذا امسك عداوته فى قلبه وتربص لفرصتها اى لاجراء عداوتها وحقد حانك كسريله اسم اولور كين معناسنه جمعى احقاد وحقود كلور وحقايد كلور وحقد فتحتينله يغمور قطعا ياغميوب محتبس اولمق معناسنه در يقال حقد المطر حقدا من الباب الرابع اذا احتبس وبلود يغمور ياغدرميوب امساك ايلك معناسنه در يقال حقدت السماء اذا لم تمطر ومعدنده ماده قالميوب برنسنه چيقمز اولمق معناسنه در يقال حقد المعدن اذا انقطع فلم يخرج شيئا ودابه پك سموروب لحم وشحمله بدنى طولمق معناسنه در يقال حقدت الناقة اذا امتلأت شحما (التحقد) تفعل وزننده بر كسه يه درونده كين طوتوب اجراسنه فرصت كوزتمك معناسنه در يقال تحقد عليه بمعنى حقد عليه (الحقود) حسود وزننده پك كيندار اولان كسنه يه دينور يقال رجل حقود اى كثير الحقد (الاحقاد) همزه نك كسريله بر آدمى آخر حقنده كيندار ايلك معناسنه در يقال احقده اذا صيره حاقدا ومعدندن فلزاته متعلق نسنه آرايوب بولامغله صفراليد اولمق معناسنه در يقال احقد القوم اذا طلبوا من المعدن شيئا فلم يجدوه (الاحتقاد) اعتقاد وزننده بو دخى يغمور قطعا ياغميوب محتبس اولمق معناسنه در يقال احتقد المطر اذا احتبس (المحقد) محتد وزننده ومرادفيدركه اصل و بنياد معناسنه در (الحقلد) عملس وزننده پك بخيل وناكس ونامرده دينور يقال رجل حقلد اى ضيق بخيل * مؤلف بصائرده ضيق كلمه سى بخل معناسنه ده مستعمل اولمغله مثلا ضيق بخيل قوللرنده مبالغه يى مفيد اولور ديو بيان ايلكله وانقولينك حقلدى خلق طاراولان بخيل ايله ترجمه سى مضايقه لودر وحقلد ضعيف وبيمجال كسنه يه دينور وزهيرنام شاعرك شعرنده واقع اولان حقلد آثم وكناهكار ياخود عقد وعداوت معناسنه در كرچه مجموع نسخه لرده الاثم لفظى مد ايله مضبوطدر لكن مقتضاى ترديد آثم وكناهكار اولمق اغلب ملحوظدر * ومؤلفك قول زهيردن مرادى اشبو بيتدر نقى تقى لم يكثر غنيمة * بنهكة ذى قربى ولا بحقلد * تته كه مغنى اللبيب صاحبى باب خامسده بو وجه اوزره رسم ايلشدركه بر وقتده ابوحيان ايله بر محلده اجتماعمز اولمغله بيت مزبورده واقع ولا بحقلد لفظنك معطوف عليهندن بكا سؤال ايلدى بن دخى ابتدا حقلدك معناسنى بيلهلم ديو لغته مراجعت اولندقده حقلد سيّئ الخلق معناسنه اولديغى معلوم اولمغله پس ولا بحقلد قولى شئ متوهمه معطوفدر زيرا لم يكثر غنيمة قولى ليس بمكثر غنيمة سبكنده در ديدكده پسند واستعظام ايلدى بو صورتده مؤلفك قولنه ايكى وجهله مخالفدر و بونك وزنى فعلل در (الحقلد) زبرج وزننده بدخوى وثقيل وكرانجان اولان كسه يه دينور يقال رجل حقلد اى سيّئ الخلق ثقيل الروح (الحكد) حانك فتحى وكافك سكونيله اصلنه رجوع ايلك معناسنه در يقال حكد الشئ الى اصله حكدا من الباب الثانى اذا رجع اليه (الاحكاد) همزه نك كسريله كيرولنوب برشيئه طيانمق معناسنه در يقال احكد الرجل اليه اذا تقاعس واعتمد اليه (المحاكدة) محاكمه وزننده احكاد معناسنه در يقال حاكد اليه بمعنى احكد (المحكد) محتد وزننده ومرادفيدركه اصل و بنياد معناسنه در و صغنه جق يره دينور ملجأ معناسنه (الحلبد) زبرج وزننده يردن پايمه قيصه

مطلب

دوه يه دينور مؤنثی حلبده‌در (الحلبدة) علبطه وزننده ايری كوده لو قيونلره دينور يقال ضأن حلبدة ای ضخمة
حلبدمفرديدر (الحلقد) قافله‌زبرج وزننده بدخوی وكرانجان كمسه‌يه دينور حقلدكبی (المحاليد) مقاليدوزننده
سودلی چكلمكه باشلمش دوه‌لره دينور يقال ابل محاليداى ولت البانها مفردی نامذكوردر (الحمد) حانك فتحی
وميمك سكونيله شكر وسپاش معناسنه‌دركه مراد ثناء جميلدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره حمد ثناء بالفضيله‌دن
عبارتدر مدحدن اخص وشكردن اعمدر زيرا مدح بالاختيار ومسخرا يعنی خلقة جميله مقابلنده واقع اولور
مثلا جود وسخا مقابلنده اولديغی كبی طول قامتی وحسن وصباحتی مقابلنده دخی مدح اولنور وحمد بوراده
همان جود وسخا مقابلنده اولور حسن مقابلنده اولمز وشكر همان نعمت واحسان مقابلنه مخصوصدر پس
هر شكر حمد اولوب هر حمد شكر دكلدر وهر حمد مدحدر وهر مدح حمد دكلدر ولغوی وعرفينك متعلق
ومدلول ومورد جهتلريله فرقلر ديابيج كتب مصنفينده مبسوط ومشحوندر انتهی وحمد جزاء وعوض مكافات
معناسنه استعمال اولنور ورضا وخوشنودلق معناسنه استعمال اولنور واوزرينه لازم كلان حقی ومنت نعمتی
ادا ايلمك معناسنه استعمال اولنور (المحمد) مجلس وزننده و (المحمد) مقعد وزننده و (المحمدة) ميم ثانيه‌نك
كسريله و (المحمدة) ميم ثانيه‌نك فتحيله بونلرده حمد معناسنه مصدرلردر يقال حمده حمدا ومحمدا ومحمدا ومحمدة
ومحمدة من الباب الرابع * شارح ديركه محمده اسم دخی اولور مايحمد به معناسنه‌كه سبب حمد اولان خصلتدن عبارتدر
محامد بونك جمعيدر وحمد برنسنه‌يی پسنديده بولمق معناسنه اولور يقال حمد الارض اذا صادفها حميدة وتقول احمد
اليك الله ای اشكره عندك * معلوم اولەكه كلام مزبورده واقع حمد لفظی الی ايله صله لنمغله بعضلر مؤلف كبی تاويل
ايلديلر وبعضلر الی مع معناسنه اولمغله احمد معك الله ديمكدر ديديلر وبعضلر اشكر اليك نعم الله ايله تاويل ايلدی
وبعضلر انها فعلی تضمينله انهی اليك حمد الله ديمكدر ديديلر انتهی وحمد محمود معناسنه وصف بالمصدر اولور
يقال رجل حمد ومنزل حمد ای محمود وامرأة حمدة ای محمودة بونده مصدريت مقطوع النظردر (المحمود)
و (الحميد) فعيل بمعنی مفعولدر مؤنثی حميده‌در وبونده هاءا لحاقی فاعل معناسنه اولانه تشبيهله‌در وحميد اسماء
رجالدندر (الاحماد) همزه‌نك كسريله برآدمك امری حمده مؤدی اولمق وعاقبت امری محمود اولمق معناسنه‌دركه
همزه صيرورت ايچوندر علی قول مدح وثناء اولنه‌جق ايش ايشلمك معناسنه‌در يقال احمد الرجل اذا صار امره
الی الحمد اوفعل مايحمد عليه وبرنسنه‌يی دلخواه اوزره پسنديده بولمق معناسنه‌در يقال احمد الارض
اذا صادفها حميدة وبرآدمك فعل ومذهبندن راضی اولوب لكن نشر واشاعه‌دن ايسم اولمق معناسنه‌در
يقال احمد فلانا اذا رضی فعله ومذهبه ولم ينشره للناس بوراده واو او معناسنه‌در وبر آدمك ايشلديكی ايش
كندی عندنده پسنديده اولمق معناسنه‌در يقال احمد الرجل امره اذا صار عنده محمودا يعنی ايشنی كوزل ايلمكله
بكندی (التحميد) تفعيل وزننده‌كه تكثير ايچوندر مكررا حمد وثنا ايلمك معناسنه‌در يقال حمد الرجل اذا حمد الله
مرة بعد مرة ومنه محمد عليه الصلوة والسلام كانّه حمد مرة بعد مرة (الحماد) مبالغه‌در يقال انه لحماد لله
عزوجل ای كثير الحمد (حماد) قطام وزننده مصدردن معدولدر حمد وشكر ايلمك معناسنه‌در تقول حمادله
ای حمدا وشكرا له كلمهٔ معدوله مبالغه‌يی متضمن اولمغله * مؤلف شكری دخی ارداف ايلمشدر (حمادی) قصاری
وزننده و (حماد) الف مقصوره‌سز قصار وزننده غايت ومنتها معناسنه‌در يقال حمادك ان تفعل وحمادی ان افعل كذا
ای غايتك وغايتی معلوم اوله‌كه حداد ماده‌سنده نوعا بسط اولنديغی اوزره بو وزنلرده اولان بعض الفاظ موزونی
اولان قصاری وقصار كلمه‌لرينه حمل ايله غايت ومنتها معناسی اراده وهر ماده‌نك مدلولی دخی اعتبار اولنور
وقصاری دخی بوكونه‌دركه عاقبت مقصوره ديمكدر وبونلر لازم الاضافه‌در پس حمادك لفظی عاقبتك المحموده
قوه‌سنده‌در وبونلر استعمالات عربده شايعدر (احمد) اسعد وزننده (حميد) زبير وزننده حامد (حماد) كتان
وزننده (حميد) امير وزننده (حمد) سعد وزننده (حمدون) (حمدين) (حمدان) سلمان وزننده (حمدی) سكری
وزننده (حمود) تنوّر وزننده (حمدويه) دالك وواوك فتحی ويانك سكونيله بونلرك مجموعی اسماء رجالدندر * شارح
ديركه حمدويه اهل لغت عندنده وجه مذكور اوزره‌در لكن محدثين دالك ضم ومدی ويانك فتحيله تلفظ ايدرلر (يحمد)
يمنع وزننده و (يحمد) اعلم لفظنك آتيسی يعنی مستقبلی وزننده برقبيله پدرينك اسميدركه ثلاثی ومزيددن زبانزددر
جمعنده يحامد دينور يعنی كيده‌رك قبيله اسمی اولمغله جماعتنه يحامد ديرلر بونده هاء تأنيث جمع الحاقيله يحامده
ديمك موجه ايدی مهالبه كبی لكن شاذدر ياخود هر فردی يحمد اعتبارينه مبنيدر (الحمدة) فتحاتله آتش علوينك
كورلتوسنه دينور تقول سمعت حمدة النار ای صوت التهابها (المحتمد) اسم فاعل بنيه‌سيله يك اسّی ديمكدر معنای

مزبور بوندن مأخوذدر * شارح دیرکه احتمد احتدم مقلوبی اولوب بعده تصریف وذکر اولنان حمده دخی بوندن
اخذ وغضب معناسی دخی تفریع اولندی یقال یوم محتمد ای شدید الحر (حماده) حمامه وزننده یمامه‌ده بر ناحیه‌در
(المحمدیة) نواحیٔ بغدادده بر قریه‌در واسکندریه نواحیسندن ارض برقه‌ده بر بلده‌در وافریقیه‌ده زاب ناحیه‌سنده
بر بلده‌در وکرمان ایالتنده بر بلده‌در وتونس قربنده بر قریه‌در وری شهرنده بر محله‌در ومغربده ایالت مسیله‌نك
مدینه‌سی اسمیدر ویمامه‌ده بر قریه‌در (التحمد) تفعل وزننده امتنان ایلمك معناسنه‌در تقول هو یتحمد علی
ای یمتن (الحمدة) حانك ضمیله همزه وزننده چوق حمد ایدن آدمه دینور یقال رجل حمدة ای مکثر الحمد للاشیاء
(الحمد) فتحتینله طارلمق معناسنه‌در یقال حمد الرجل حمدا من الباب الرابع اذا غضب (الاحمد) اسعد وزننده
افعل تفضیلدر ومنه المثل * العود احمد * ای اکثر حمدا زیرا اکثری برنسنه‌یه کرکی کبی تجربه وخبرت ویقین تحصیل
ایلدکجه اکا عودت اولنمز بو وجهله اکا رجوع بغایت محمود وموافق اولمغله مؤدیٔ حمد کثیر اولور پس احمد قولی
اکسب للمحمدة تأویلنده اولور یاخود معناسی بر آدم لطف واحسان ایلسه البته مظهر حمد وثنا اولور واکر ینه
احسان ایلمکه عودت ایدراسه اول‌کیدن ازید حمد وثنایه مؤدی اولور بو توجیهلره کوره بمعنی فاعلدر وعند البعض
احب کلمه‌سی کبی بوراده بمعنی مفعولدر احسان ابتداء محمود واکر اکا عودت ایدر ایسه بغایت محمود اولمغه
احق والیقدر دیمك اولور مثل مزبوری ابتدا خداش بن حابس ایراد ایلمشدر بنی ذهل قبیله‌سندن رباب نام
محبوبه‌نك تزوجنه طالب اولدقده فقرینه مبنی قیزك پدر ومادری رد وابا ایلمریله مزبور دخی بر مدت ترك ایدوب
لکن عشق ومحبتی اولمغله تحمل ایده‌میوب ینه کوی دلارا دیه‌رك آرامکاهلری جانبنه توجه ایلمکله اوبه‌لرینه
تقرب ایلدکده نظم ایلدیکی ابیاتی‌که اشبو * الا لیت شعری یار باب متی اری * لنا منك نجحا او شفاء فاشتفی * بیتی
اول جمله‌دندر انشادینه ابتدار ایدوب درون خیمه‌ده رباب شعر مذکوری کوش وحفظ وخداشه مقصودك معلوم
اولدی علی الصباح پدرمه کلوب ینه بنی خطبه وطلب قیل خبریله بر آدم ارسال ایلدکدنصکره والده‌سنه هل
انکح الا من اهوی والتحف الا من ارضی یعنی بن محبت ایلدیکم وراضی وخشنود اولدیغم آدمدن غیری‌یه می
تزویج اولنه‌جغم دیدکده مادری لا دیدی پس قضیه بویله ایسه بنی خداشه تزویج ایلك دیدکده مادری خداش
قلیل المال اولمغله سنی اکا نیجه ویرهلم دیدی رباب اذا جمع المال السیٔ الفعال فقبحا للمال دیمکله مادرینی
الزام ایلدی بو جانبدن خداش دخی علی الصباح اوبه‌لرینه کلوب اختطاب ایلدکده ربابی تزویج
ایلملریله خداش * العود احمد * والمرأة ترشد * والورد یحمد * دیمکله من بعد کلام مزبور ضرب مثل اولدی
(محمود) قرآن کریمده سورهٔ فیلده مذکور اولان فیلك اسمیدرکه ابرهه دیدکاری تبهکار آنکله هدم بیت الله
الحرام قصدیله مکه‌یه اعتزام ایلمشیدی مکه‌یه تقرب ایلدکده فیل مزبور بروك ایدوب هر نقدر اقدام ایتدیلر
ایسه توجهدن روکردان اولوب عاقبت جنود ابابیل ایله مخذول وکعصف مأکول اولدیلر (احمد) وجه مذکور
اوزره اسمادندر احمد بن محمد بن یعقوب بن حمدویه محدثیندندر بوراده حمدویه حانك ضمی ومیم مشددهنك ودالك
مدیله‌در یاخود حمدوه‌در یامز (حمدونه) زیتونه وزننده هارون الرشید مرحومك دخترلری اسمیدر وحمدون بن
ابی لیلی محدثندر (حمدیه) عربیه وزننده ابو الحصیندن راویٔ مسند امام احمد اولان ابراهیم بن محمدك جدی اسمیدر
(الحمردة) سلسله وزننده حوض دیبنده قلان بولانق چامورلی صویه دینور (الحند) عنق وزننده اشمه تعبیر
اولنان خرده قویلره دینور مفردی حنوددر قبول وزننده (الحنجد) قنفذ وزننده اوزون اوزادی قوم یغنته دینور
(الحنجود) زنبور وزننده بوغازك دلیکنه دینورکه هوا کیروب نفس آله‌جق مجرادر حنجره کبی وبر نوع اوزون
شیشه‌یه دینورکه ایچنه کوز اوتی کبی سفوفلر قورلر وکوچك سپت شکلنده بر کونه ظرف اسمیدر (الحود) حانك
فتحی وواوك سکونیله حید لفظنده لغتدرکه عنقریب مذکوردر پس واوی ویائی اولور (حاود) واوك کسریله
حدان قبیله‌سندن منشعب بر قبیله آدیدر (المحاودة) مفاعله وزننده بر آدمه اسمه علتی اصلا صالیورمیوب مستولی اولمق
معناسنه‌در یقال فلان تحاوده الحمی ای تتعهده (حود) هود وزننده بر موضعدر (الحید) کید وزننده و(الحیدان)
جولان وزننده و(المحید) مصیر وزننده و(الحیود) قعود وزننده و(الحیدة) قعده وزننده و(الحیدودة) شیخوخه
وزننده برنسنه‌دن میل وعدول ایلمك وصاپمق معناسنه‌در یقال حاد الرجل عنه یحید حیدا وحیدانا ومحیدا وحیودا
وحیدة وحیدودة اذا مال وحید کید وزننده اسم اولور بر شیئك جوانبندن تومسك اولان یرینه دینورکه بادیٔ نظرده
دیوار کبی اوراسی مشخص اولور مراد هر شیئك یومری اولان یری اوله جقدر مثلا باشده قفا چقورندن یوقریجه ایکی
طرفلی قناد طرزنده اولان کمیکلرك هر بری کبی تقول ضربت علی حیدة رأسه وحیدی رأسه وهما الهجرتان فی جانبیه کذلك

ل

قولاغك اطرافنده وجوددن زياده اولان كميك كبي كه سردو تومسك محللريدر وحيدالجبل طاغك كوكسنده ياخود
كنارنده قناد كبي برطرفه مرتفع اولان يرينه دينور ومطلقا اك اكرى اولان ايكو وقبورغه كميكنه دينور وبونلر
تسميه بالمصدر در محللرندن برطرفه مائل اولديغيچون اطلاق اولندى وحيديان كچيسنك بوينوزنده اولان دوكومه
وبوغومه اطلاق اولنور ومطلقا بوينوز وطاغ وتپه مقوله سنده اولان طومالج تومسكه دينور جمعى حيود واحياد
كلور وحيد كلور عنب وزننده وحيد مثل ونظير معناسنده در حانك كسريله ده لغتدر ﴿ الحيدان ﴾ سحبان وزننده
طوار قسمى يورركن اياقلرندن برطرف اولان چقل طاشلرينه دينور وحيدان بر رجل آديدر ﴿ الحيد ﴾ فتحتينله
طعــامه دينور وقيون قسمنك ياوريسى ولادت دمنده قارنده ايليشوب خروجى دشــوار اولمق حالتنه دينور
﴿ الحيدى ﴾ جمزى وزننده خودبين ومحتال كسه نك يورويشنه دينور يقال يمشى حيدى اى مشية المحتال وحيدى وحيد
كيس وزننده شول اركك اشكه دينوركه شطارت وجنبشــندن كندى كولكه ســندن اوركوب برطرفه صاپوب
صچرار اوله يقال حمار حيدى وحيد اذا كان يحيد عن ظله نشاطا مذكر او صافنده اشــبو حيدى لفظندن غيرى
فعلى وزننده وارد اولمامشدر * شارح ديركه ولظى ووقرى وقفطى وجمزى كلمه لرى دخى وزن مذكور اوزره در
ولظى شديد الدفع كشى يه ووقرى قيون چوبانه وقفطى كثيرالنكاح اولان كشى يه وجمزى سريع حماره دينور
﴿ حيده ﴾ كيده وزننده ﴿ حيد ﴾ حانك كسريله ﴿ احيد ﴾ احمد وزننده ﴿ حياده ﴾ سعاده وزننده اسمادندر ﴿ حيدعوّر ﴾
عينك ضمى وواوك تشديديله ياخود حيد قوّر ياخود حيد خوّر يمنده برطاغدركه آنده برمغاره واردر ايچنده سحر
تعلم اولنور ﴿ المحايده ﴾ مفاعله وزننده و ﴿ الحياد ﴾ حانك كسريله برنسنه دن برطرف اولمق معناسنه در يقال حايده
محايدة وحيادا اذا جانبه ﴿ الحياد ﴾ سحاب وزننده شىء معناسنه در ياخود برصاغم سوده دينور يقال ماترك حيادا
اى شيئا او شخبا من اللبن ﴿ الحيدة ﴾ كيده وزننده برنســنه يه كج نظر ايلمكه دينور تقول مانظر الىّ الّا نظر الحيدة
اى نظر السوء يعنى فيه حيدودة ﴿ حيدى حياد ﴾ فيحى فياح وزننده بورادن برطرف اول برجانبه عدول ايله ديمكدركه
حيدوده ايله امردر وحياد قطام وزننده فى الاصل داهيه يه خطابدر بعده دفع اول ثقلت واســتيلاڭى ترك ايت
ديه جك يرده مثل اولمشدر كرك مذكر وكرك مؤنث اولسون ﴿ التحييد ﴾ تفعيل وزننده برنســنه يى اكرى بوكرى
قلمق معناسنه در يقال قدّ السير فحيده اذا جعل فيه حيودا ﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾ ﴿ الاخبنداء ﴾ اسرنداء وزننده
انسان وسائر حيوان فيل كبي بيوك جثه لو وصلب ومتين اولمق معناسنه در يقال اخبندى البعير اذا عظم وصلب
وكوده نك سكيرلرى تامّ وكامل اولمق معناســنه در يقال اخبندى الرجل اذا تمّ قصبه ﴿ الخنبداة ﴾ حبنطاة وزننده
كوده سنك سكيرلرى تامّ ووافر اولان ياخود داتنه طلمو صيق كوده لو ؏لى قول قيناقلرى قرمان قيونى قويريغى كبي طولغون
اولوب آغرلغندن چكه مز اولان خاتونه دينور يقال جارية خبنداة اى تامّة القصب او تارّة ممتلئة او ثقيلة الوركين
وقباق طولمه سى كبي طولغون ودكرمى بالدره دخى وصف اولور يقال ساق خبنداة اى مستديرة ممتلئة بونك مذكرى
خبندى در حبنطى وزننده جمعى خباند وخبنديات كلور ﴿ الخدّان ﴾ خانك فتحى ودالك تشديديله وتثنيه بنيه ســيله
و ﴿ الخدتان ﴾ خانك ضميله يوزده كوزلرك قويرقلرندن آوردك نهايتنه قدر يرلره دينور ياخود برونى صاغ وصولدن
محيط ومكتنف اولان يرلره ياخود كوزلك خانه سندن چكه كميكنه قدر يره دينور تركيده يكاق وفارسيده رخسار دينور
اختلاف مذكورك مرجعلرى متحددر مفردى اولان خدّ مذكردر اذن وعينه مقيس دكلدر زيرا تعدّد حقيقيسى
يوقدر ايكى يكاق بريوزدر وخدّيوله اطلاق اولنور طريق معناسنه خدّ مذكوردن مستعاردر وجماعت انسانى يه
اطلاق اولنور جبهه كبي يقال مضى خدّ من الناس اى جماعة ويرده اولان اوزون اوزادى حفره يه يعنى ياريغه
وخندكه اطلاق اولنور وكوچك نهر وجدوله اطلاق اولنور وهودج ومحفه نك صفيحه سنه يعنى صاغلو صوللو
اخشابنك يوزلرينه اطلاق اولنور جمعى اخدّه كلور وخداد وخدّان كلور خالرك كسريله وخدّ مصدر اولور
برشىء برنسنه يه تأثير ايدوب يرايلمك معناســنه يقال خدّالدمع فى خدّه خدّا من الباب الاول اذا اثر فيه ﴿ الخدّه ﴾
خانك ضميله ذكر اولنان خدّ تانك مفرديدركه يكاغه دينور لغت قليله ده وخدّ كبي يرده اولان اوزون اوزادى
خندكه وياريغه دينور ﴿ الاخدود ﴾ اسلوب وزننده بودخى يرده اولان اوزون ياريغه وخندكه دينور جمعى اخاديد
كلور واخاديد قامچى ايله ضرب اولنان شخصك كوده سنده حادث اولان اثرلره دينوركه اوزون اوزادى ياريق
وچتلاقلر اولور ﴿ التخديد ﴾ تفعيل وزننده و ﴿ التخدّد ﴾ تفعل وزننده كوده نك اتى مهزول اولوب ازالمق معناسنه در
كوياكه هريرى اخدود كبي اولور يقال خدد لحمه وتخدد اذا هزل ونقص وتخديد بومعناده متعدى اولور يقال
خدد السير لحمه اذا هزله ونقصه وتخددات بورشمق معناسنه در يقال تخدد اللحم اذا تشنج ﴿ خدّاء ﴾ دالك تشديديله

بر موضعدر (الخدود) حدود وزننده طائف نواحیسندن بر ناحیه در (خدّ العذراء) شهر کوفه نك لقبیدر (خدد) زفر وزننده بنوسلیم یوردنده بر موضعدر و هجر ترابنده بر صو آدیدر (الخداد) کتاب وزننده دوه قسمنك خدّینه مخصوص بر تمغا آدیدر و بر موضع اسمیدر (خدخد) هدهد وزننده و (خدخد) علبط وزننده بر بوجك آدیدر (المخادّة) مفاعله وزننده بر آدمه غیظ وکین حسبیله عملنده معارضه ایلك معناسنه در یقال خادّه مخادّة اذا حنق علیه فعارضه فی عمله (الخرید) فرید وزننده و (الخریدة) هایله و (الخرود) صبور وزننده اصلامسّ اولنمامش یعنی دامننه دست رجال طوقنمامش بکر قیزه دینور علی قول بغایت اهل حیا و پردکی اولمغله مجلسده اکثری ساکت و اپسم و آوازی نرم و آهسته اولان قیزه دینور بنات زمانه کبی تقول رأیت خریدا وخریدة وخرودا ای بکرا لم تمسّ او الخفرة الطویلة السکوت الخافضة الصوت المتسترة جمعی خرائد کلور و خرد کلور ضمتینله و خرّد کلور رکع وزننده کویاکه اسم فاعلدن جمعدر و خرید شرم و حیا اثرینه مقرون نرم و ملایم و آهسته سسه دینورکه قیزسسی تعبیر اولنور یقال صوت خرید ای لین علیه اثر الحیاء و خریده دلمدك انجویه اطلاق اولنور یقال لؤلؤة خریدة اذا کانت لم تثقب (الخرد) فتحتینله قیز خرید اولمق معناسنه در یقال خردت الجاریة خردا من الباب الرابع اذا صارت خریدا و خرد اوزون اوزادی خاموش اولمق معناسنه درکه خریده معناسندن متفرعدر یقال خرد الرجل اذا طال سکوته (التخرّد) تفعل وزننده بو دخی قیز خریده اولمق معناسنه در یقال تخرّدت الجاریة بمعنی خردت (خرد) فرد وزننده سعد بن زید مناة نام کسه نك لقبیدر (الاخراد) همزه نك کسریله اوزون اوزادی سکوت ایلك معناسنه در یقال اخرد الرجل اذا سکت طویلا و اوتانمق معناسنه در یقال اخرد الغلام اذا استحیی و لهو و لعبه مائل اولمق معناسنه در یقال اخرد الی اللهو اذا مال الیه و ذلّ و حقارتدن ناشی خموش اولمق معناسنه در یقال اخرد الرجل اذا سکت من ذلّ لا حیاء (الخربد) علبط وزننده اکثی و بغایت قویو یوغرده دینور (المخرمد) اسم فاعل بنیه سیله مقیم یعنی دائما خانه سنده اقامته ملازم آدمه دینور و دائما باشنی یره اکوب خاموش و اپسم طوران کسه یه دینور (خویزمنداد) خانك ضمی و زای معجمه نك کسری و میمك فتحی و نونك سکونیله امام ابو بکر المالکیّ الاصولی پدرینك اسمیدر (الخضد) خانك فتحی و ضاد معجمه نك سکونیله اغاجك دالنی یارمقسزین و آیرمقسزین قیرمق معناسنه در کرك یاش و کرك قوری اولسون یقال خضد العود رطبا او یابسا خضدا من الباب الثانی اذا کسره ولم یبن * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اکثر استعمالی رطب و ملایم نسنه ده در و خضد کسمك معناسنه در یقال خضد الشیء اذا قطعه و دوه قسمی بر آخر دوه ایله اوغراشوب بیوننی باصوب اکلك معناسنه مستعملدر یقال خضد البعیر عنق آخر اذا ثناه و اغاجك تیکنلرینی کسوب کیدرمك معناسنه در یقال خضد الشجر اذا قطع شوکه و برنسنه یی شدّتله سسلندیره رك اکل ایلك علی قول خیار و هاویج مقوله سی کورك و یاش نسنه اکل ایلك معناسنه در یقال خضد زید اذ اکل اکلا شدیدا او شیئا رطبا کالقثاء و الجزر (الانخضاد) انفعال وزننده و (التخضد) تفعل وزننده خضدك معنای اوّلندن مطاوعلردر یقال خضد العود فانخضد و تخضد ای انکسر بلا ابانة و انخضاد میوه مقوله سی پاره لنوب طاغلمق معناسنه در یقال انخضدت الثمار اذا تشدّخت (الخضد) فتحتینله میوه قسمی صولوب پزمرده اولمغه دینور و خضد شول درد و وجعه دینورکه اعضایه عارض اولوب لکن کسر اولمغله بالغ اولمز یعنی وجوده شکستلك ایراث ایده جك درجه ده اولمز و شجردن کسلمش یاش و تازه بداغه علی قول قرلمش بداغه دینور و خضد بر نبات آدیدر و خضد نبات قسمنده اولان کوشکلکه و ضعف و توانی یه دینور بو جهتله خیار مقوله سی نسنه ده اولان کورکلکه ده دینورکه تکسری موجبلردر (الخضاد) سحاب وزننده خضد کبی و جمع مزبوره دینور و بر شجر آدیدر (الیخضود) یعفور وزننده بو دخی اغاجدن قیرلمش بداغه دینور (الخضد) کتف وزننده و (المخضود) قیام و حرکتدن عاجز و فرومانده آدمه اطلاق اولنور یقال رجل خضد و مخضود ای عاجز عن النهوض (المخضد) منبر وزننده شدید الاکل اولان کسه یه دینورکه یك یك و بد بد سسلندیره رك اکل ایدر یقال رجل مخضد ای شدید الاکل (الاخضد) احمر وزننده و (المتخضد) اسم فاعل بنیه سیله اکیلوب بوکیلن شیئه دینور تازه چبوق کبی (الاخضاد) همزه نك کسریله طای قسمی جنبشندن و بو طورلغندن اغزنده اولان لجامك طماغنی چکه یه چالوب ایکی طرفه چکشدرمك معناسنه در یقال اخضد المهر اذا جاذب المرود نشاطا و مرحا (الاختضاد) افتعال وزننده دوه یه بواشیق ایچون یورنسه لق بچوروب تمك معناسنه در یقال اختضد البعیر اذا خطمه و رکبه (الخفد) خانك فتحی و فانك سکونیله و (الخفد) فتحتینله و (الخفدان) فتحاتله یوریمکده سرعت ایلك یعنی تیز تیز یوریمك معناسنه در یقال خفد الرجل و خفد خفدا و خفدا و خفدانا من الباب الاوّل

والرابع اذا اسرع فی مشیه ﴿ الخفیدد ﴾ فعیلل وزننده جست وسریع انسان وحیوانه دینور وارکك دوه‌قوشنه
دینور ظلیم کبی جمعی خفادد و خفادید و خفیددات کلور وخفیدد ابو الاسود بن حمران نام کسه‌نك فرسی اسمیدر
﴿ الخفدود ﴾ بهلول وزننده و ﴿ الخفدد ﴾ قنفذ وزننده یراسه قوشنه دینور خفاش کبی وخفدود بر بشقه قوشك
دخی اسمیدر ﴿ الاخفاد ﴾ همزه‌نك کسریله ناقه یاوریسنی ناقص دوشورمك معناسنه‌در یقال اخفدت الناقة
اذا اخدجت وکبه اولمیان ناقه کندیسنی کبه صورتنده کوسترمك معناسنه‌در یقال اخفدت الناقة اذا اظهرت
انها حامل ولم تکن ﴿ الخفود ﴾ صبور وزننده ناقص یاوری دوشوررا ولان ناقه‌یه دینور ﴿ خفدان ﴾ سرطان وزننده
بر موضعدر ﴿ الخلد ﴾ و ﴿ الخلود ﴾ قعود وزننده بقاء ودوام یعنی ابدی ودائمی قالمق معناسنه‌در یقال خلد خلدا
وخلودا من الباب الاوّل اذا دام وبقی * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره خلد وخلود بر شیئ تغییر وفساد اعتراضندن
متبرّی وسالم اوله‌رق حالت اصلیه‌سی اوزره باقی اولمق معناسنه موضوعدر بو جهتله تغیّر وفسادی پك کیج اولان
نسنه‌یی عربلر خلود ایله وصف ایدرلر ازجمله اثافی‌یه خوالد اطلاق ایدرلر طول مکثی حسبیله یوخسه دوام وبقاء
اعتبارینه مبنی دکلدر زیرا فانیدر بو مناسبتله دوام وبقاء معناسنه‌ده استعمال ایدرلر عصاتك خلود فی النار اولمری
طول مکث اعتباریله‌در وخلد جنته اطلاق اولنور وصف بالمصدر در یاخود دار الخلدتأویلنده‌در تقول ادخلنا
الله الخلد ای الجنة وخلد بر نوع طوبغار قوشنه دینور وکوزسز صیچانه علی قول کوزسز بر کوچك جانوره دینورکه
قیرلرده یر آلتنده ساکن اولور صوغانی وپرحصه‌یی پك سومکله دلیکی آغزینه وضع ایدرلر رایحه‌سنی آلدقده
چیقوب صید ایدرلر وبونده خانك فتحیله‌ده لغتدر * مؤلف بو جانوری کرچه تردید ایله ذکر ایلدی لکن ایکیسی
بر درکه ترکیده کوستبك وکور صیچان وکوزسز سپل تعبیر ایدرلر ترلالری دلیك دلیك ایدرلر معروفدر اوست دوداغی
تعلیق حمای ربعه نافع ودماغی کل یاغیله دوکوب طلا ایلسه‌لر برص وبهق وتمرکی واویوز وصراجه وکلف
وسائر بشره امراضنه مفیددر واشبو خلد لفظنك جمعنده مناجد دینورکه لفظنك غیریدر نته‌که خلفه لفظنك
جمعنده مخاض دینور وخلد بیلازکه دینور سوار معناسنه وکوپه‌یه دینور قرط معناسنه جمعی خلده کلور قرده
وزننده و خلد تابعیندن عبدالرحمن الحمصیّ لقبیدر وبغدادده منصور خلیفه‌نك بر کوشکی اسمیدرکه خراب اولوب
یری بر محله اولدی خلد تسمیه‌سی بر فائده‌یی مفید اولمدی اورایه نیچه کسه‌لر منسوبلردر لکن مشایخ صوفیه‌دن
جعفر الخلدیّ اورایه منسوب دکلدر بلکه آنك لقبیدر ﴿ الخلدة ﴾ فتحاتله بو دخی کوپه‌یه دینور قرط کبی ﴿ الخلد ﴾
فتحتینله خاطره دینور بال معناسنه وکوکله دینور قلب معناسنه ونفس ناطقه‌یه دینور بقاء انسانیله باقی اولدقلریچون
﴿ الخلود ﴾ قعود وزننده خلد کبی دائمی اولمق معناسنه‌در نته‌که ذکر اولندی وخلد ضرب وزننده وخلود کیج
قوجه‌مق معناسنه استعمال اولنور یقال خلد الرجل خلدا وخلودا من الباب المزبور اذا ابطأ عنه الشیب
وقد اسنّ وبر یرده مقیم اولمق معناسنه مستعملدر یقال خلد بالمکان وخلد الیه اذا اقام رکون للبقاء معناسنی
متضمن اولمغله الی حرفیله صله لندی کماسیذکر ﴿ الاخلاد ﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی کیج قوجه‌مق معناسنه‌در
یقال اخلد الرجل اذا ابطأ عنه الشیب وبر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال اخلد بالمکان والیه اذا اقام * مؤلف
بصائرده ﴿ ولکنه اخلد الی الارض ﴾ الآیة کریمه‌سنی رکن الیها ظاناً انّه یخلد فیها عبارتیله تفسیر ایلمکله میل ورکون
فعلنی تضمین ایلمشدر بو جهتدن الی ایله دخی صله لنور واخلاد بر نسنه‌یه علی الدوام ملازمت ایلمك معناسنه‌در
یقال اخلد بصاحبه اذا لزمه وبر نسنه‌یه میل ایلمك معناسنه‌در یقال اخلد الیه اذا مال لکن بو معنا تضمینه مبنی
اولدیغی آنفا ذکر اولندی ﴿ التخلید ﴾ تفعیل وزننده اخلاد ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر یقال خلد الرجل
وخلد بالمکان بمعنی اخلد ﴿ الخوالد ﴾ جمع اوله‌رق صاج ایاقلری تعبیر اولنان طاشلره اطلاق اولنور اثافیّ معناسنه
اوبه کوچدکدنصکره یرلرنده قالدقلریچون وطاغلره وطاشلره اطلاق اولنور ﴿ المخلد ﴾ معظم وزننده تخلیددن
اسم مفعولدر ومنه قوله تعالی ﴿ یطوفون علیهم ولدان مخلدون ﴾ الآیه ای مقرّطون او مسوّرون او لایهرمون ابدا
ولا یجاوزون حدّ الوصافة خلدوجه‌مذکور اوزره کوپه‌یه وبیلازکه دیمکله تخلیدآندن مأخوذ اولمش اولمغین
کوپه‌لیلر یاخود بیلازکلیلر یاخود هرکز پیرلك یوزینی کورمیوب وتازه جوانلقله خدمته سزاورلق هنکامنده
برقرارلردر دیمکدر ﴿ خالد ﴾ و ﴿ خویلد ﴾ و ﴿ خالده ﴾ و ﴿ مخلد ﴾ مقعد وزننده و ﴿ خلید ﴾ زبیر وزننده و ﴿ یخلد ﴾ ینصر
وزننده و ﴿ خلادّ ﴾ کتان وزننده و ﴿ خلده ﴾ حمزه وزننده و ﴿ خلیده ﴾ جهینه وزننده اسامیٔ ناسدندر ومسلمة بن
مخلدکه معظم وزننده‌در اصحابدندر ﴿ الخالدان ﴾ خالد بن نضلة بن الاشتر ایله خالد بن قیس بن المضلل مراد اولور
غریبدرکه مؤلف جزائر خالداتی دیباجه‌ده یاد ایتمشیکن موقعنده سکوت ایلدی * مترجم فقیر اوراده بیان ایلمشدر

(الخمد)

(الخمد) جد وزنده و(الخمود) قعود وزنده آتشك قوری سونمیه‌رك علوی ساكن اولمق معناسنه‌در يقال خمدت النار وخمدت خمدا وخمودا من الباب الاوّل والرابع اذا سكن لهبها ولم يطفأ جمرها وخمد وخمود بايلوب بخود اولمق معناسنه مستعملدر يقال خمد المريض اذا اغمی عليه قال الشارح ومنه قوله تعالی ❋خامدون❋ كناية عن موتهم وحمانك شدّت و بحرانی دیكلمك معناسنه مستعملدر يقال خمدت الحمی اذا سكن فورانها (الاخماد) همزه‌نك كسريله آتشك علوينی باصدرمق معناسنه‌در تقول اخمدت النار ای سكّنت لهبها وساكن وساكت اولمق معناسنه مستعملدر همزه صيرورت ايچوندر يقال اخمد الرجل اذا سكن وسكت (التخمود) تنور وزنده آتشك علوی ساكن اولوب قوری منطفی اولمامق ايچون دفن ايتدكاری يره دينور اوجاق ايچی كبی (الخود) خانك فتحی و واوك سكونيله خلقت واندامی خوب خوش لقا و پالوده كبی تر و تازه و نرم و نازك بدن محبوبهٔ رعنايه دينور يقال عنده خود ای حسنة الخلق الشابة الناعمة جمعی خودات كلور وخود كلور خانك ضميله وحسين بن علیّ بن خود محدّثيندندر (التخويد) تفعيل وزنده سرعتله يوريوب كتمك معناسنه‌در يقال خوّد الرجل اذا سار سريعا و ديشی دوه سوروسنه بغور صاليويرمك معناسنه‌در يقال خوّد الرجل اذا ارسل الفحل فی الابل و برمقدار طعامه يعنی غلال و ذخائره نائل اولمق معناسنه‌در يقال خوّد الرجل من هذا الطعام اذا نائل شيئا منه (التخوّد) تفعل وزنده اغاجك تازه دالی برطرفه ميلان ايلمك معناسنه‌در يقال تخوّد الغصن اذا تثنی ای تميل (خود) ثمر وزنده بر موضع آديدر وزن فعل وعلميتله غير منصرفدر (الخيد) عيد وزنده رطبه اسميدر كه يونجه‌يه دينور لكن بورادن مراد هنوز باش ويرمدك تازه اكيندركه قصيل تعبير اولنور و بونك اصلی خويد فارسی ايدی تعريب وتغيير ايدوب خيد ديديلر

فصل الدال المهملة

(الدأدة) زلزله وزنده لهو و لعب ايلمك معناسنه‌در يقال دأدد الغلام يدأدد دأددة اذا الهی ولعب (الدّد) دالك فتحی و ثانيه‌نك تخفيفيله لهو و لعب معناسنه‌در بونده اوچ لغت واردر بری مذكوردر و بری ددادر قفا وزنده و بری ددن‌در فتحتينله و نونله يقال هذا دد و ددا و ددن قال فی النهاية و فی الحديث ❋ ما انا من دد ولا الدد منی ❋ ای ما انا فی شیء من اللهو واللعب ولا ذلك منی يعنی من اشغالی و دد بر موضع آديدر و بر خاتون اسميدر و زماندن بر مقداره دينور يقال مضی دد من الدهر ای حين و بو ددی مادّه‌سنده دخی اعاده اولنور ان شاء الله تعالی (الددد) كتف وزنده كه طرمّاح نام شاعرك اشبو * واستطرقت ظعنهم لما احزأل بهم * آل الضحی ناشطا من داعب ددد بيتنده واقعدر لاهی و لاعب معناسنه‌در صفت اوچ حرفله تمام اولمدقجه متمكن اولمديغيچون كندی جنسندن دال ثالثه ايله اتباع ايلمشدر و ناشط ايله مرادی شوق نازعدر * شارح ديركه بونده بر لغت دخی واردركه دال ثانيه‌نك ضمی و آخرده نونله‌در بعضلر منقوص و بعضلر مكمل ديملريله معتل باننده دخی مثبتدر دمامينی شرح تسهيلده تفصيل ايلمشدر (الدرد) فتحتينله آغزده ديشلر دوكيلوب كتمك معناسنه‌در يقال درد الرجل دردا من الباب الرابع اذا ذهبت اسنانه و مصباحده و بقيت اصولها عبارتيله مذيل‌در صفتنده ادرد و مؤنثنده درداء دينور كذلك درداء سنه دخی وصف اولور (الدرداء) حمراء وزنده وصف مؤنثدركه ذكر اولندی و درداء و دردم داللرك كسری و ميم زياده‌سيله قوجه ناقه‌يه دينور علی قول پك قوجه‌لقدن ديشلری دوكيلوب همان ديلرنده اثرلری قالمش اوله كه ديكوه‌ليه‌رك يراولور يقال ناقة درداء و دردم ای مسنة او لحقت اسنانها بدردها * شارح ديركه دردم لفظنك اصلی درداء ايدی ميمه ابدال و تخفيفا كسر ايله دردم ديديلر و بو تأكيدی متضمندر انتهی مؤلف تای فوقيه ايله كتيبة كانت لهم عبارتيله قيد ايلمكله كتيبه عسكر آلاينه ديمكين اول كونه ترجمه اولندی و انقو لی غالبا ثای مثلثه ايله رؤيت ياخود ظنّ ايلمش اولمغله قوم يعنی ايله تفسير ايلمشدر فلينظر و درداء بين العرب بر كتيبهٔ مخصوصه يعنی بر آلای اسميدر (الدرديّ) كردی وزنده برنسنه‌نك دبنه چوكن تفلنه و پوصه‌سنه دينوركه طورطو تعبير اولنور و طورطو درديّ محرّفيدر تقول لاتشرب دردی الزيت وهو ما يبقی فی اسفله (الدريد) زبير وزنده ادرد كلمه‌سنك مرخما مصغريدر و بونكله بعدنی كسه‌لر مسمادر (ابو الدرداء) عويمر بن مالك الانصاریّ و زوجه‌سی امّ الدرداء خيرة بنت ابی حدرد الاسلمیّ صحابی وصحابيه‌در * شارح ديركه ابو الدرداء زهّاد اصحابدندر شامك فتحنده ابتدا بونلر قاضی اولدی اصحّ اقوال اوزره اوتوز ايكی تاريخنده رحلت ايدوب باب الصغيرده دفن اولندی و بعضلر مدينهٔ منوره‌يه عودت ايلدی ديديلر * مترجم ديركه حالا اسكدار قبرستاننده ابو الدرداء مرقدی اولمق حكايتی بابی اصلدر ياخود بشقه اول كنيه‌ده بر ذاتك اولمق كركدرتته كه خاك اسلامبولده نيچه اصحاب مراقدی سويلنور آنلرك حضرت ابو ايوبدن غيريسی ثابت دكلدر لكن هر برينك روحانيتلرينه توجّهله فاتحه اهداسی مانع دكلدر روحلری قنده ايسه بهرحال واصل اولور تعصبك عالمی يوقدر (دعد) دالك فتحی و عينك سكونيله ام حبين يعنی قيا كاری ديدكاری كارك لقبيدر و برخاتون اسميدر

فصل الدال المهملة

منصرف وغیر منصرف اولور جمعی دعود کلور ودعدات کلور دالك فتحیله وادعد کلور افلس کبی * شارح دیرکه هند کلمه سی دخی لغت فصیحه ده منصرف وغیر فصیحه ده غیر منصرفدر ورجالده زید وعمرو علم جنس مثابه سنده مستعمل اولدیغی کبی نسوانده دخی هند ودعد اول مثابه ده مستعملدرنته که تراجم نقول فتاواده متداولدر (دنباوند) دالك ضمیله کرمان ترابنده بر طاغك آدیدر عامّه دماوند دیرلر وری نواحیسنده دخی بر صرپ ویوکسك طاغك آدیدر ابو الحنکه نام کمسه سحر ونیرنجاتله مشتغل اولدیغیچون حضرت عثمان آنی اورایه نفی وتغریب ایلدی (الدودة) دالك ضمیله معلومدرکه کوچك قورتجغزه دینورکه دانه لرده ومیوه لرده حاصل اولور خرده بوجکدر فارسیده کرم دیرلر کاف فارسینك کسریله جمع جنسی دود کلور وجمع بناسی دیدان کلور دالك کسریله (الدود) دالك فتحی وواوك سکونیله که فی الاصل فتحتینله در برنسنه قورتلنمق وقورد دوشمك معناسنه در یقال داد الطعام یداد دودا من الباب الرابع اذا صار فیه الدود (الادادة) و(التدوید) و(التدیید) یاء معاقبه سیله تفعیل وزننده بونلرده دود معناسنه در یقال اداد الطعام ودوّد ودیّد بمعنی داد وتدوید چوجق قیراق ایله اویناملق معناسنه در یقال دوّد الصبیّ اذا لعب بالدوداة کما سیذکر (دودان) دالك ضمیله بردره آدیدر ودودان بن اسد بر قبیله پدریدر (ابو دواد) غراب وزننده ایاد قبیله سندن برشاعردر وقاضی احمد بن ابی دواد رجل معروفدر وابو دواد یزید الراسبی وابو دواد جوریة بن الحجاج وابو دواد عدیّ بن الرقاع شاعرلردر ومحمد بن علیّ بن ابی داود محدثدر (الدوّاد) رمّان وزننده کوچك قورتجغزلره دینور صغار الدود معناسنه وضرطه یه دینور وجست وچالاك آدمه دینور (داود) قالون وزننده اسم اعجمیدرکه بر پیغمبر ذیشان اسمیدر (الدوداة) دالك فتحی وواوك سکونیله غریو وفریادناسه دینور تقول سمعت دوداة الناس ای جلبتهم وقیراغه دینور ارجوحه معناسنه (دوید) زبیر وزننده اسماندر دوید بن زید جاهلیه دن برکمسه درکه درتیوز اللی سنه معمر اولدی زمان اسلامی معتوه وبی شعور اولدیغی وقتده ادراك ایلدی اختضاری حالنده اشبو ارجوزه یی انشاد ایلدی * الیوم یبنی لدوید بیته * لو کان للدهر بلا ابلیته * او کان قرنی واحدا کفیته * یاربّ نهب صالح حویته * وربّ غیل حسن لویته * ومعصم مخضب ثنیته * ودوید بن طارق محدثدر

فصل الذال المعجمة

(ذرود) درهم وزننده بر طاغ آدیدر (الذود) ذالك فتحی وواوك سکونیله و(الذیاد) کتاب وزننده طوار سورمك معناسنه در یقال ذاد الابل یذود ذودا وذیادا اذا ساقها ودفع وطرد ایلمك معناسنه در یقال ذاده اذا طرده ودفعه وذود اوچ دوه دن اونه قدر علی قول اون بشه وعلی رأی یکرمی یه یاخود اوتوزه وارنجه یاخود ایکی ایله طقوز نفر بیننده اولان دوه لره دینور ذود کلمه سی بومعناده مؤنثدر وهمان مؤنثره اطلاق اولنور یعنی کروه مذکور مجموعی ناقه اولمغه محتاجدر ومفرد وجمعی برابردر علی قول جمعدر مفردی یوقدر یاخود مفرددر جمعی اذواد درو عربلرك الذود الی الذود ابل قوللری که امثالدندر آنده ذود کلمه سنك اثنتین موضعنده اولدیغنه دلالت ایدر زیرا اثنتین تثنیه ضم اولندقده جمع اولور * شارح دیرکه ﴿لیس فیما دون خمس ذود من الابل صدقة﴾ حدیثنده ذکور واناثه عام اولمغله اناثه تخصیصلری موجه دکلدر * مؤلف بونده ابو عبیده اتباع ایلمشدر سائر اهل لغت تعمیم ایلدیلر ومثل مزبورك دلالتی دخی منظور فیهدر زیرا آنده الی مع معناسنه در یاخود معدّر مضموم لفظنه متعلقدر ومثل مزبور آزنسنه ایله آزنسنه مجتمع اولدقده چوق اولور دیه جك یرده ضرب اولنور (الذائد) اسم فاعلدر سائق ودافع وطارد معنالرینه در جمعی ذوّد کلور رکع کبی وذوّاد کلور حساد کبی وذاده کلور قاده کبی وذائد حرون دیدکلری فرس مشهور نسلندن بر آتك اسمیدر وجیب بن اسافك قلیجی اسمیدر وذائد حرمت وحقیقتی حامی اولان حمیتلو آدمه اطلاق اولنور یقال فلان ذائد ای حامی الحقیقة مثالب شین وعاری دافع اولدیغیچون وذائد امرء القیس بن بکر نام شاعرك لقبیدر اشبو * اذود القوافی عنی ذیادا * ذیاد غلام غویّ جرادا * بیتنی نظم وانشاد ایلدیکیچون تلقیب ایلدیلر (الذوّاد) کتّان وزننده بودخی حامی الحقیقه اولان آدمه دینورکه مبالغه در وذواد اقبال حمیردن ذی مرحب نام امیرك قلیجی آدیدر وذوّاد بن ابی الرقراق برشاعردر وذواد بن علیّه محدثدر وذواد المبارك صاحب ذکر ومنقبتدر وابو الذوّاد بر امیردر رواة حدیثدندر (المذود) منبر وزننده لسانه اطلاق اولنور یقال هو حدید المذود ای اللسان وطواره یم ویره جك یملك وآخور دیدکلری یره دینور ومذود الثور صغرك بوینوزینه اطلاق اولنور ومذود برطاغك آدیدر (ذیاد) کتاب وزننده اسماندر محذّر بن زیاد اصحابدندر وزیاد بن عزیز شعرادندر (ذوید) زبیر وزننده اسماندر عبد الله بن معقل بن ذوید اصحابدندر وعبد الله بن ذوید ولید بن مسلمك شیخیدر وفروة بن مسیك بن ذوید اصحابدندر (المذاد) میمك فتحیله اسم مکاندر اوتلاغه دینور مرتع معناسنه طوار سوق اولندیغیچون (الاذادة) همزه نك کسریله برآدمه حرم ومتعلقاتنك حمایتی ضمننده اعانت ایلمك معناسنه در تقول

اذدت فلانا اذا اعنته على ذياداهله * قال الشارح وهذا كما تقول اطلبته اذا اعنته على طلبته

فصل الراء المهملة

(الرأد) رانك كسرى و همزه‌نك سكونيله ياشداشه دينور ترب معناسنه تقول هذا رئدى اى تربى و قرنى فى السنّ و طارلق معناسنه در يقال وقع فى الرئد اى الضيق و اغاج دیبندن چیقان فليزلره دينور (الرأد) و (الرأدة) رالرك فتحى و ضمى و همزه‌لرك سكونيله و (الرؤدة) صبوره وزننده و (الرأدة) تسهيل همزه ايله تازه و دلبر محبوبه‌يه دينور يقال جارية رأد و رؤد و رأدة و رؤدة و رأدة اى شابة حسنة و رأد سعد وزننده چكه كميككنك دیبنه دينور و رؤد رانك ضميله تؤده معناسنه دركه بر ايشده تأنى و رفق و سهولتله عمل و حركت ايلمكدن عبارتدر و أدمادّه‌سنده مرسومدر يقال عليك بالرؤد اى التؤدة نته‌كه واو ايله رود دخى بو معنايه‌در (الترأد) تفعل وزننده و (الارتأد) افتعال وزننده محبوبك بدنى نازككندن پالوده كبى دردر دترهمك معناسنه در يقال ترأد الغلام و ارتأد اذا اهتزبدنه نعمة و ترأد يل صاغه صوله او ينيارق چپارزاسمك معناسنه در يقال ترأدت الريح اذا اضطربت اى تمايلت يمينا و شمالا و پيرلكدن ياخود ضعفدن ناشى يرندن دتره‌يه‌رك قالقمق معناسنه در يقال ترأد زيد اذا قام فاخذته رعدة و تازه آغاج دالى هر طرفه ميلان ايدوب اكيلمك معناسنه در يقال ترأد الغصن اذا تفيأ و تذيل و بيون بورلمق معناسنه در يقال ترأد العنق اذا التوى (رائد الضحى) عائد وزننده و (رأد الضحى) سعد وزننده و همزه‌نك تسهيليله دخى زبانزددر قوشلق وقتنك ارتفاعنه يعنى ارتفاعى و قتنه دينوركه قبا قوشلق تعبير اولنور تقول لقيته رائد الضحى و رأده و راده اى وقت ارتفاعه اساسده ديديكه رأد الضحى نهارك خمس اوّلنده شمسك ارتفاعى و ضوئنك انبساطى وقتندن عبارتدر و اكاشابّ النهار دخى ديرلر و بو جاريةٌ رأده معناسندن مأخوذدر پس بوكه كوره كنج قوشلق وقتى اولمق غالبدر و رأد الارض يرك نبات مقوله‌سندن خالى اولمسيدركه كويا بى موى اولان تازه‌يه تشبيه اولنمشدر تقول اعجبنى رأد هذه الارض اى خلاءها (الربود) قعود وزننده بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال ربد بالمكان ربودا من الباب الاول اذا اقام به و آليقومق و حبس ايلمك معناسنه در يقال ربده اذا حبسه ظاهرا بونده مصدرى ربد اولمق كركدر عبد وزننده (المربد) منبر وزننده محبس معناسنه دركه حبس اولنه‌جق محلدر كويا كه كنديسى حابس و آلت حبس اعتبار اولنمغله اسم آلت وزننده كلمشدر و مربد خرمايى سروب قوريده‌جق يره اطلاق اولنور جرين معناسنه و بصره‌ده بر موضع آديدر (الربدة) رانك ضمى و بانك سكونيله بوزه مائل بولانق رنكه دينور مراد قرامتق كول رنكيدركه كدورتلو سحاب لونيدر قرامتق بوز تعبير اولنور يقال به ربدة اى لون الى الغبرة (الاربداد) احمرار وزننده و (الاربيداد) احميرار وزننده قرامتق بوز رنكلى اولمق معناسنه در يقال اربدّ الشئ و اربادّ اذا كان لونه ربدة و آقلو قاره‌لو آلاجه اولمق معناسنه در يقال اربدّ الثور و اربادّ اذا كان مربدّا كما سيذكر (الربداء) حمراء وزننده و (الاربد) احمر وزننده ربده‌دن و صفلردر قرامتق بوز رنكلو نسنه‌يه دينور * مؤلف اشارتله چكمشدر يقال شاة ربداء و معز اربد اذا كان فى لونه ربدة و ربداء داهيةٌ منكره‌يه اطلاق اولنور يقال داهية ربداء اى منكرة و شول ديشى كچى‌يه دينوركه لونى سياه اولوب قرمزى قرمزى بنكلرى اوله يقال عنز ربداء اى سوداء منقطة بحمرة پس مذكرنده اربد دينور بورنكده كچى مقبولدكلدر داهيه معناسى بوندن مأخوذدر و اربد بر نوع ييلانه دينوركه بغايت موذى و خبيث اولور بوز ييلان ديدكلرى اوله‌جقدر و اربد ارسلانه اطلاق اولنور و اربد بن ضابئ و اربد بن شريح و اربد بن ربيعه شاعرلردر و اربدة ياخود اربد التميمى تابعيندندر (التربد) تفعل وزننده برنسنه‌نك لونى بوزلمق معناسنه در يقال تربد لونه اذا تغير و كوك يوزى بلوتلنمق معناسنه در يقال تربدت السماء اذا تغيمت و بركمسه چهره‌سنى اكوب يوزى اكشيمك معناسنه در يقال تربّد الرجل اذا تعبس (الربد) صرد وزننده قلج دمورنده اولان جوهره دينور فرند معناسنه (المتربد) اسم فاعل بنيه‌سيله اربد كبى ارسلانه اطلاق اولنور (الربيد) امير وزننده كوپ و دستى مقوله‌سنه استف اوزره باصيلوب اوزرينه صو سرپدكلرى خرما باصقنه دينور (الربيدة) سفينه وزننده ايچنده سجلات حفظ ايلدكلرى ظرفه اطلاق اولنور دفتر صنديغى كبى (الرابد) خزينه داره اطلاق اولنور خازن معناسنه حابس مال اولديغيچون (المربّد) معظم وزننده آقلو قاره‌لو آلاجه نسنه‌يه دينور يقال ضأن مربّد اى مولع بسواد و بياض (مربد النعم) منبر الحرم وزننده مدينه قربنده بر موضع آديدر (الرثد) رانك فتحى و ثاى مثلثه‌نك سكونيله متاعى استف ايلمك معناسنه در يقال رثد المتاع رثدا من الباب الاول اذا نضده يعنى وضع بعضه على بعض (الرثيد) امير وزننده و (المرثود) و (الرثد) فتحتينله بربرى اوزره ديزيلوب استف اولمش متاعه دينور (الارتثاد) افتعال وزننده رثد معناسنه در يقال ارتثد المتاع بمعنى رثده و منه يقال تركتهم مرتثدين ما تحملوا بعداى ناضدين متاعهم يعنى بن آنلرى هنوز متحمل اولدقلرى متاعلرينى استف ايدر اولدقلرى حالده براقوب كلدم ديمكدر (الرثد) رانك كسريله بريرده مقيم اولان جماعته دينور (الرثد)

فتحتينله ضعفهٔ ناسه دینور تقول ترکنا علی الماء رثدامایطیقون تحملا ای ضعفة و رثد مصدر اولور بولانق و بولانق
اولمق معناسنه یقال رثد الماء رثدا من الباب الرابع اذا کدر ﴿ الارثار ﴾ همزه نك کسریله بودخی بولانق اولمق معناسنه در
یقال ارثد الماء بمعنی رثد و برجماعت بریرده مقیم اولمق معناسنه در یقال ارثد القوم اذا صاروا رثدا وقویی قازان کمسه
نمناك طپراغه ایرشمك معناسنه در یقال احتفر فلان حتی ارثد ای بلغ الثری ﴿ المرثد ﴾ مقعد وزننده کریم آدمه دینور
وارسلانه دینور و بر رجل آدیدر و ملوك یمندن برینك اسمیدر که التیوز سنه سلطنت سورمشدر ﴿ یرثد ﴾ یمنع وزننده
بروادی اسمیدر ﴿ الرجد ﴾ رانك فتحی و جیمك سکونیله دترهمك معناسنه در کرك صوغوقدن و کرك خوفدن اولسون
یقال رجد الرجل رجدا علی بناء المجهول اذا ارتعش ﴿ الترجید ﴾ تفعیل وزننده رجد معناسنه در یقال رجّد ترجیدا
علی بناء المجهول کذلك بمعنی رجد ﴿ الارجاد ﴾ همزه نك کسریله برآدمی دترتمه طوتمق معناسنه در یقال ارجد الرجل
علی المجهول ای ارعد ﴿ الرجّاد ﴾ کتان وزننده خرمن یرینه اکین دمدی طاشیان آدمه دینور یقال هو رجّاد ای نقال
السنبل الی البیدر ﴿ الرجاد ﴾ کتاب وزننده بچیلان اکین دمدلرینی خرمن یرینه طاشیمق معناسنه در یقال رجد الرجل
رجادا من الباب الاول اذا نقل السنبل الی البیدر ﴿ الرخودة ﴾ رانك و واوك فتحیله و اکثر نسخه لرده خای معجمه نك
ضمیله مضبوطدر یومشقلق و تازه و ترلك لین و نعومت معناسنه در و اجوزلق و بوللق خصب و رفاه و وسعت
عیش معناسنه در ﴿ الرخودّ ﴾ اردبّ وزننده اتلو جانلو کیکلری نرم و بدنی نازك محبوبه دینور یقال غلام رخودّ ای لین
العظام سمین مؤنثی رخودّه در هایله ﴿ الردّ ﴾ رانك فتحی و دالك تشدیدیله و ﴿ المردّ ﴾ میمك و رانك فتحیله ﴿ و المردود ﴾
معقول و محلوف کبی مصدر اوله رق و ﴿ الرّدیدی ﴾ خطیبی و خلیفی وزننده کیرو دوندرمك معناسنه در یقال رده ردا
و مردا و مردودا و ردیدی من الباب الاول اذا صرفه یعنی عن وجهه ﴿ الرداد ﴾ سحاب وزننده ﴿ و الرداد ﴾ کتاب
وزننده آندن اسملر در کیرو دوندرمکه دینور و عربلر ردّ علیه الشیء دیرلر اول نسنه یی آندن قبول ایلمسه و ردّ فلانا دیرلر
قولنده یاخود فعلنده تخطئه ایلسه و ردّ کوتو و کمترشیئه اطلاق اولنور که وصف بالمصدر در یقال شیء ردّ ای ردیء
و لساننده اولان طوتقنلغه دینور که کلامی سلاست و طلاقتله ادا ایده میوب کویاکه حروفی کیرو چویره رك تکلم ایدر
یقال فی لسانه ردّ ای حبسة ﴿ المردودة ﴾ استره یه اطلاق اولنور که باش تراش ایدرلر موسی معناسنه بوکیلوب صاپنه
رداولندیغیچون موسی مؤنث اولمغله مردوده عنوانده وارد اولمشدر پس چاقی یه ده اطلاق اولنور وچاقی چاکی
محرّفیدر و مردوده طلاق ویرلمش خاتونه اطلاق اولنور پدری خانه سنه ارجاع اولندیغیچون یقال امرأة مردودة
ای مطلقة ﴿ الرّدیّ ﴾ حمی وزننده بودخی مطلقه خاتونه دینور ﴿ الردّ ﴾ رانك کسریله برشیئك عمادینه اطلاق اولنور که
اکا اعتماد ایدر اکا ظهرنی ردّ ایتدیکیچون یاخود کندیسنك عوارضنی و حوادثنی اول عماد ردّ و دفع ایلدیکیچون
یقال هو ردّه ای عماده ﴿ الردّة ﴾ رانك فتحیله چرکینلك قبح معناسنه در که مردودیتی مستلزمدر یقال فی وجهه ردّة
ای قبح ﴿ الردّة ﴾ رانك کسریله ارتداد لفظندن اسمدر مرتدلکه دینور کاسیذکر یقال قتلوا اهل الردة ای الارتداد
عن الدین و رده طوارك طوغورمزدن اقدم ممه سی سود ایله طولمسنه دینور که مقدّما چکیلان سودینك رجعتندن
عبارتدر و ردّه ذقنده یعنی اککده اولان کیرولك یعنی ایچری طوغری قاچقلق و باصقلغه دینور کویاکه اوزایه جق
ایکن رجعت ایدوب قالمشدر یقال فی ذقنه ردة ای تقاعس و طاغدن کیرو عکس ایدن صدایه اطلاق اولنور
تقول سمعت ردة الجبل ای صداه و دوه نك ایکنجی مرتبه ده صو ایچمسنه اطلاق اولنور یقال شربت الابل
ردّة ای عللا ﴿ الترداد ﴾ تانك فتحیله تردید معناسنه در که کثرت ردّ یعنی تکرار ایلمکدن عبارتدر و بو ثلاثیدر یقال
ردّه تردادا ای ردّده اشبو ترداد و تجوال و حثیثی و رمّیا وزنلری که ثلاثیدن مصدرلردر تکثیر ایچوندر ﴿ المردد ﴾
معظم وزننده برخصوصده حیران و سرکردان اولمش آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مردّد ای حائر بائر ﴿ الارتداد ﴾
افتعال وزننده کیرو دونمك معناسنه در یقال ارتدّ علی اثره اذا رجع رانك کسریله ردّه بوندن اسمیدر نته که ذکر
اولندی * مؤلف بصائرده دیدیکه ردّه و ارتداد کلدیکی یولدن کیرو دونمك معناسنه در لکن ردّه کفره رجوع
و ارتداد اعمّ اوله رق مستعملدر یقال هو من اهل الردّة فاقتلوه و یقال ارتدّ عن طریقه اذا رجع و یقال ارتدّ
عن دینه ﴿ المرادّة ﴾ مفاعله وزننده برنسنه یی برکمسه اوزره کیرو ردّ و ارجاع ایلمك معناسنه در یقال رادّ الشیء
علیه مرادةً اذا رده علیه ﴿ الاردّ ﴾ فتحتینله که افعل تفضیلدر انفع معناسنه مستعملدر کویاکه پك نافع اولمغله
مرّة بعد اخری کندوسی کیرو ردّ ایدوب اخذ ایدر و بو احبّ کبی محبوبدن متصرّفدر یقال شیء اردّله ای انفع له
﴿ الرادة ﴾ و ﴿ المردة ﴾ میمك و رانك فتحیله فائده و منفعت معناسنه مستعملدر یقال لا رادّة فیه و لا مردّة ای لا فائدة
قال فی الاساس ما یردّ علیك هذا ای لا ینفعك و یقال ضیعة کثیرة الردّ و المردّ ای الربع و راده عربه و طریقه

مقوله سنك اوكنده اولان ايكى منحرف اغاجلر بيننه ارقورى اوزاتدقلرى اغاجه دينوركه عربه اوقى تعبير اولنور
(المردّ) اسم فاعل بنيه سيله شهوت پرست آدمه دينور يقال رجل مردّ اى شبق وطالغه سى چوق دكزه دينور يقال
بحر مردّ اى موّاج وطارغين كسه يه دينور يقال رجل مردّ اى غضبان وعزوبت يعنى اركنلكى على قول غربت
وسفرى مدّت مديده متمادى اولمش آدمه دينور يقال رجل مردّ اى الطويل العزوبة او الغربة وياش برده او تورمقدن
متأثر اولمغله فرجى وممه سى شيشوب قبارمش اولان ناقه يه دينور يقال ناقة مردّ اذا كانت قد انتفخ ضرعها
وحياؤها لبروكها على ندى وبيوك ممه لى قيونه دينور يقال شاة مردّ اى اضرع وصويى پك چوق ايچمكله شيشوب
آغرلنمش اولان اركك دوه يه دينور يقال جمل مردّ اذا اكثر من شرب الماء فثقل جمعى مرادّ كلور (المردود)
بودخى عزوبتى ياخود غربتى اوزامش آدمه دينور (الردد) عنق وزننده چركين آدملره دينور يقال رجال ردد
اى قباح مفردى رديدر صدد وصديد كبى (الرديد) امير وزننده يغمورى آقش بوش بلوده دينور يقال سحاب
رديد اى هريق ماؤه (الاسترداد) بركسه دن برنسه نك كيرو ردّ اولنمسنى ايستمك معناسنه در يقال استردّه الشىء
اذا طلبه وسأله ردّه (ردّاد) كتان وزننده بر مجبر يعنى قيريق چيقق صاريجى اوستادك اسميدر بعده هر مجبّره اكا نسبتله
ردّادى اطلاق اولنمشدر (الرشد) رانك ضميله و (الرشد) فتحتينله و (الرشاد) فساد وزننده طوغرى يول بولوب
سلوك ايلمك معناسنه دركرك حسى وكرك معنوى اولسون يقال رشد الرجل ورشد رشدا ورشدا ورشادا من الباب
الاول والرابع اذا اهتدى ورشد طريق حقده تصلب وتثبت جهتيله مستقيم اولمق معناسنه دركه معنوى جهتيدر
اطلاقات شرعيه دندر يقال فلان على الرشد اى الاستقامة على طريق الحق مع تصلب فيه (الاسترشاد) رشد
ورشاد معناسنه در يقال استرشد الرجل بمعنى رشد بوراده استفعال ثلاثى معناسنه در واسترشاد رشد وهدايت
طلب ايلمك معناسنه در يقال استرشد الرجل اذا طلب الرشد (الرشدى) جمزى وزننده اسمدر رشد ورشاد بولمغه
دينور (الارشاد) همزه نك كسريله طوغرى يول كوسترمك معناسنه در يقال ارشده الله تعالى اى هداه (الرشيد)
امير وزننده اسماء صفات الهيه دندر مرشد معناسنه دركه طوغرى يوله هادى وامور مقدّره سنده حسن التقدير
ديمكدر والله الرشيد الهادى الى سواء الصراط والذى حسن تقديره فيما قدّر بوراده مرشد معناسنه اولمغله فعيل
بمعنى مفعل در ورشيد اسكندريه قربنده برقصبه آديدر وبررجل اسميدر (الرشيديّه) ياى نسبتله برطعام معروفدر
هارون رشيده منسوبدر فارسيده اكا رشته دينوركه رشته حلواسى اوله جقدركه حالا كتان حلواسى ديدكلريدر
نته كه مأمونيه حلواسى اوغلى مأمونه منسوبدر (المراشد) ميمك فتحيله مقاصد طرق معناسنه دركه منزل
مطلوبه موصل اولان طوغرى يوللردر مفردى مرشددر مقصد وزننده يقال هو يهدى الى المراشد اى مقاصد
الطرق (الرشدة) رانك فتحى وكسريله حلالزاده لك معناسنه مستعملدر زنيه مقابليدركه حرامزاده لك ديمكدر
يقال ولد لفلان ولد لرشدة ضدّ زنية پس ابن رشده حلالزاده ديمكدر (امّ راشد) فاره نك كنيه سيدر و (راشد)
و (رشد) قفل وزننده و (رشيد) امير وزننده و (رشيد) زبير وزننده و (رشد) جبل وزننده و (رشدان) سحبان
وزننده و (رشاد) سحاب وزننده و (مرشد) مقعد وزننده و (مرشد) مظهر وزننده اسامىء رجالدندر (الرشادة)
سحابه وزننده قيايه دينور صخره معناسنه واوجى طولدېرن طاشه دينوركه آيه له تعبير اولنور جمع جنسى
رشاددر (حبّ الرشاد) رانك فتحيله حرف اسميدركه تره تخميدر وحرف قفل وزننده حرمان معناسنه اولمغله
تفألا حبّ الرشاد اطلاق ايلديلر سليم ومفازه كبى (الراشديّة) بغداد قضاسنده برقريه در (بنو رشدان) رانك
فتحى وكسريله بر بطن اسميدر مقدّما بنو غيان ايله مسمّا اولمغله فخر انام عليه الصلوة والسلام حضرتلرى
تفألا تغيير وغيان لفظنه محاكى ومشاكل اولمق ايچون بنو رشدان اطلاق بيورديلر (الرصد) قصد وزننده
و (الرصد) فتحتينله برنسنه يى مطمح نظر ايدوب كوزتمك معناسنه در يقال رصده رصدا ورصدا من الباب الاول
اذا رقبه (الترصّد) تفعل وزننده رصد معناسنه در يقال ترصّده بمعنى رصده (الراصد) اسم فاعلدر
وراصد ارسلانه اطلاق اولنور شكار اوزره صچرايوب قاپمغى كوزتديكيچون (الرصيد) امير وزننده مطلقا
برتجى جانوره اطلاق اولنور علاقهٔ مزبوره يه مبنى (الرصود) صبور وزننده شول ناقه يه دينوركه سائر
دوه لر صو ايچنجه قدر مكث ايله آنلرك تكميل اولمسنى كوزه دوب بعده ايچر اوله يقال ناقة رصود اذا كانت
ترصد شرب غيرها لتشرب هى (الارصاد) همزه نك كسريله بركسه ايچون برنسنه يى آماده قلمق معناسنه استعمال
اولنور كوياكه اول نسنه يى اكا مترقب قيله جق برطريقه وضع ايدر تقول ارصدته له اذا اعددته له وايولكه
ياخود كتلكه عوض ومكافات ايلمك معناسنه استعمال اولنور بودخى علاقهٔ مذكوره قيلنمشدر تقول ارصدت له خيرا

ل

اوشرّا اذا كافأته (المرصاد) مفتاح وزننده شول يوله وشول مكانه دينوركه آنده ديدبان مقوله‌سى اوتوروب
دشمنى كوزه درلر * مؤلف بصائرده ديديكه مرصاد رصده مخصوص مكاندر مبالغة كوياكه آلت رصد اعتبار
اولنمشدر مضمار وميقات دخى بوقبيلدندر ومرصاد مبالغه اولور كماقال تعالى ﴿ انّ ربّك لبالمرصاد ﴾ اى المكان
الذى يترقّب فيه الرصد ويجوز ان يكون صيغة مبالغة كالمطعان والمعوان (الرصدة) جرعه وزننده ارسلان صيد
ايلك ايچون قازيلان چقوره اطلاق اولنور زبيه معناسنه وقلج باغنده اولان حلقه‌يه دينوركه توجدن وكومشدن
اولور (الرصدة) جزه وزننده بردن ياغن صاغانقلى يغموره دينور (الرصد) فتحتينله مصدردر نته‌كه ذكر اولندى
ورصد جمع اولور راصدون معناسنه وبوحرس وحارس وخدم وخادم كبيدر يقال قوم رصد اى راصدون ورصد
آزجه يغموره وآزجه چايره دينور جمعى ارصاد كاور (المرصدة) محسنه وزننده شول يره دينوركه آنده برمقدارجه
چاير اوله يقال ارض مرصدة اذا كان بها شئ من رصد اى كلأ وعندالبعض مرصده شول يره دينوركه اكا يغمور
ياغمقله آنده چاير بتمك مأمول اوله يقال ارض مرصدة اذا كانت مطرت وترجى لان تنبت (رصّد) رانك ضمى وصاد
مشدده‌نك كسريله يمنده برقريه آديدر (الرضد) رانك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله متاعى برى برى اوزره استف
ايلك معناسنه‌در يقال رضد المتاع رضدا من الباب الاول اذا رثده (الارتضاد) افتعال وزننده آندن مطاوعدر
يقال رضده فارتضد (الرعد) رانك فتحى وعينك سكونيله سحابدن مسموع اولان صوته دينوركه كوك كورلتوسى
تعبير اولنور صوت السحاب معناسنه على قول رعد برفرشته اسميدركه سحابى سوق ايلكه مأموردر كورلده برلك
سحابى موضع مأموره سوق ايدر نته‌كه حادى يعنى نغماتله دوه سورن كمسه حداء ونغماتله دوه‌يى سوروب
كوتورر *شارح ديركه تعريف اوّل شرعيه وحكميه وثانى شرعيهٔ محضه‌در ورعد مصدر اولور كوك كورلده‌مك
معناسنه يقال رعد السحاب رعدا من الباب الثالث والاول اذا صات وعربلر زيد فلانى وعيد شديد ايله تهديد
وتخويف ايلدى ديه‌جك يرده رعدله زيد وبرق ديرلر تهدّده معناسنه نته‌كه لسانمزده كورلده‌يوب شاقيدى
تعبيرى واردر وبوبرق كلمه‌سنه مقارنا استعمال اولنور وفلان خاتون زيب وزينتله پرآرايش اولدى ديه‌جك يرده
رعدت فلانة وبرقت ديرلر تحسنت وتزينت معناسنه عادتا شمشك چاقوب كوك كورلده دكده هركس نظر ايدر
اولمق ملاحظه‌سنه مبنى‌در (الراعدة) كورلده‌يجى سحابه‌يه دينور ومنه المثل * ومنه صلف تحت الراعدة *
مؤلف بونى صلف ماده‌سنده ربّ صلف عنوانيله ذكر ايلمشدر وبو امثالدندر صلف فتحتينله قلت فيض وخير
معناسنه اولمغله مكثار يعنى پك لافزن اولوب لكن اصلا خير ومنفعتى اولميان بخيل حقنده ضرب اولنور * مؤلف
موضع مزبورده ايكى مضرب دخى بيان ايلمشدر (الارعاد) همزه‌نك كسريله بركمسه‌يى وعيد ايله كندى طرفندن
قورقتمق على قول عنف وزجر وتنبيهاتله قورقتمق معناسنه‌دركه اوّلده قورقويه دوشورمكدر يقال ارعد زيدا اذا
اوعده اوتهدّده وكوك كورلتوسنه اوغرامق معناسنه‌در يقال ارعد الرجل اذا اصابه رعد وبرآدمى دترتمه طوتمق
معناسنه‌در صوغوقدن ياخود قورقودن يقال ارعد فلان على المجهول اذا اخذته الرعدة وقوم يغنى اشاغى
صيريلوب دوكلك معناسنه‌در دترمك معناسندن منشعبدر يقال ارعد الكثيب على المجهول اذا انهال (الارتعاد)
افتعال وزننده مضطرب اولمق معناسنه‌در يقال ارتعد الرجل اذا اضطرب (الرعدة) رانك كسرى وفتحيله
آندن اسمدر مضطرب بلغه دينور ودترمكه دينور لرزه معناسنه (المرعد) مكرم وزننده اشاغى‌يه صيريلوب دوكيلور
اولان قوم يغننه دينور يقال كثيب مرعد اى منهال (الرعديد) رانك كسريله و (الرعديدة) هايله قورقق كمسه‌يه
اطلاق اولنور يقال رجل رعديد ورعديدة اى جبان وبدنى تر و تازه ونازك محبوبه‌يه اطلاق اولنور يقال جارية
رعديد ورعديدة اى رخصة وپالوذه‌يه اطلاق اولنور تقول اطعمنا الرعديد اى الفالوذ (الرعّاد) كتّان وزننده
برنوع بالق اسميدركه چقن برآدم اكامسّ ايلسه الى درساعت اويشوب دترمكه باشلر اول بالق ديرى اولدقجه
وچوق سوزلو پركوكمسه‌يه دينور (الرعيداء) مصغر بنيه‌سيله بغدايدن آرتلنوب آتيلان بكانه دانه‌لره دينور زوان
وقرموق كبى (الرعودد) سفرجل وزننده برناقه آديدر (المرعدد) اسم فاعل بنيه‌سيله مبرم سائله دينور يقال
سائر مرعدد اى ملحف فى السؤال (ذات الرعد والصليل) حرب وقتالدن كنايه‌در صليل قلج آوازيدر يقال جاء
بذات الرعد والصليل اى الحرب (ذات الرواعد) آفت وداهيه‌يه اطلاق اولنور (الترعّد) تفعل وزننده دترمك
معناسنه‌در يقال ترعّدت الالية اذا ترجرجت (الرغد) رانك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله و (الرغد) فتحتينله
سهولت ورفاه ووسعت اوزره اولان ديرلكه دينور يقال عيشة رغد ورغد اى واسعة طيبة ورغد فتحتينله
ورغاده سعاده وزننده مصدرلردر ديرلك رفاه ووسعت اوزره اولمق معناسنه يقال رغد رغد عيشه ورغد رغدا ورغادة

(من)

من الباب الرابع والخامس اذا طاب واتسع ورغد فتحتیله راغد لفظندن جمع اولور خدم وخادم کبی یقال قوم
رغد ونساء رغد ای ذوو عیش رغد (الارغاد) همزه‌نك کسریله مواشی یه اوتلاقده مسیب براقق معناسنه‌درکه
بکندیکی کبی خودسراو تلیوب کزه یقال ارغدوا مواشیهم اذا ترکوها وسومها و برآدم خصب ورفاه اوزره اولمق
معناسنه‌در یقال ارغد القوم اذا اخصبوا (الرغیدة) عقیده وزننده سود بولامجنه دینورکه سودی قینادوب اون
چالمغله مرتب اولور (المرغادّ) میمك ضمی ودالك تشدیدیله ارغیداد لفظندن اسم فاعلدر شول طارغین آدمه
دینورکه غضبندن جواب ویرمز اوله یقال هو مرغادّ ای غضبان لایجیبك وشول خسته‌یه دینورکه علتی هنوز
بك مشتدّ اولیوب لکن وجودنده صارلق پیدا اوله یقال مریض مرغادّ اذا کان لم یجهد وفیه ضعضعة * قال
الشارح قال النضر یقال ارغادّ الرجل فهو مرغادّ وهو الذی بدأ به الوجع فانت تری فیه یبسا وفترة وضعضعة ومرغادّ
کرکی کبی اویقوسنی استیفا ایلمکسزین بیدار اولمش کیمسه‌یه دینورکه هنوز خمیازه‌سی واویوشقلغی باقی اولور یقال
نائم مرغادّ اذا لم یقض کراه وشول کمسه‌یه دینورکه برخصوص ایچون رأی وتدبیرنده شك وتردّد اوزره اولوب
نه کونه رأی ونه درلو حرکت ایده‌جکنی بیلمز اوله یقال رجل مرغادّ ای شاك فی رأیه لایدری کیف یصدره کذلك
هرشوریده ومختلط وپریشان اولان شیئه مرغادّ دینور مصدری ارغیداددرکه ذکر اولندی (الرغیداء) رعیداء
وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی (الارغلداد) اقشعرار وزننده رغدمذکوردن افعلالدر زیاده‌سیله رفاه ووسعت
معاش اوزره اولمق معناسنه‌در یقال ارغلدّ الرجل اذا رغد عیشه مبالغة (الرفد) رانك کسری وفانك سکونیله
اسمدر عطا وبخشش وصله وجائزه‌یه دینور یقال هو عظیم الرفد ای العطاء والصلة (الرفد) رانك فتحی وفانك
سکونیله بیوك ووسعتلو کاسه‌یه دینور رانك کسریله‌ده لغتدر وعربلر فلان وفات ایلدی دیه‌جك یرده هریق رفده
دیرلر نته‌که بومعناده صفرت وطابه وکفئت جفنته دخی دیرلر بدنی جاندن خالی اولدی دیمکدن کنایه‌در ورفد
رانك فتحیله مصدر اولور عطیه ویرمك معناسنه یقال رفده رفدا من الباب الثانی اذا اعطاه ورفد طوارك پالانی ایچنه
رفاده قومق معناسنه‌در یقال رفد للدابة اذا جعل فی اکافها رفادة (الارفاد) همزه‌نك کسریله یاردم ایتمك معناسنه‌در
یقال ارفده اذا اعانه ونسنه ویرمك معناسنه‌در یقال ارفده اذا اعطاه وطوار پالانه رفاده قومق معناسنه‌در یقال
ارفد للدابة اذا جعل لها رفادة (الرفادة) رانك کسریله آت ایرنده اولان اکرم دیدکاری بچه کبی شیئه دینورکه
ایکرك التنه وضع ایدرلر ایکر صرتنی سورمسون ایچون ویاره صاردقری پچاوره‌یه دینور وزمان جاهلیتده قریش
بیننده واقع اولان عارفانه‌یه دینورکه بهرسنه بینلرندن بقدر الوسع برمقدار مال اخراج ایدوب انکله غلال وزبیب
اشترا وحجاج ایچون مهیا و حجاج وروده اطعام ایدرلر ایدی (الرافدان) تثنیه بنیه‌سیله دجله ایله فراته اطلاق اولنور
کثیر الفیض اولدقلری ایچون (الارتفاد) افتعال وزننده کسب وکار ایتمك معناسنه‌در جلب رفدی مستلزمدر یقال
ارتفد المال اذا اکتسبه (الاسترفاد) یاردم استمك معناسنه‌در یقال استرفده اذا استعانه (الترافد) تفاعل وزننده
بری بریله یاردملشمق معناسنه‌در یقال ترافدوا اذا تعاونوا (الترفید) تفعیل وزننده برآدمی اولو لمق معناسنه‌در
یقال رفّده اذا سوّده وعظمه وترفید هروله‌یه یعنی یلکه شبیه برنوع یورویشه دینور تمئین کبی اسمدر (المرافید)
میمك فتحیله سودلری هرکز منقطع اولمیان قیونلره اطلاق اولنور یقال شاة مرافید اذا کانت لاینقطع لبنها (الرفود)
صبور وزننده بمعنی فاعلدر برصاغمده سودی بیوك چناغی طولدرر اولان ناقه‌یه اطلاق اولنور یقال ناقة رفود
ای تملأ الرفد بحلبة واحدة (بنو ارفده) ارفله وزننده حبش طائفه‌سندن برجنسدر (الرفدة) حمزة وزننده
سوارقیه‌ده برصودر (رفیده) جهینه وزننده برکوچك قبیله‌درکه الرفیدات دیرلر نته‌که آل هبیره‌یه الهبیرات دیرلر
(رافد) و (رفید) زبیر وزننده ومرفد مظهر وزننده اسامئ رجالدندر (الروافد) سقف بیته وضع اولنان اخشابه
دینور (الرقد) رانك فتحی وقافك سکونیله و (الرقاد) رانك ضمیله و (الرقود) قعود وزننده اویومق معناسنه‌در
یقال رقد الرجل رقدا ورقادا من الباب الاول اذا نام لکن رقاد کیجه اویقوسنه مخصوصدر ورقد ورقود
اسمدر ورقد سعد وزننده بادیه‌ده برطاغ آدیدرکه آندن دکرمن طاشلری قطع اولنور (الرقود) رانك ضمیله و (الرّقد)
رکع وزننده راقدك جمعیدرکه نائم معناسنه‌در یقال رجل ناقد وقوم رقود ورقد ای نیام (الیرقود) یعفور وزننده
اویقوجی کمسه‌یه دینور یقال رجل یرقود اذا کان یرقد کثیرا (المرقد) محسن وزننده منوّم دارویه دینورکه شرب
وتناول ایدنی اویودر اولور یقال ناوله الطبیب مرقدا ای دواء یرقد شاربه وآچق یوله دینور شاهراه معناسنه‌که دوز
ولطیف اولمغله دابه راحت کیدوب راکبی استراحتندن اویور اولور (المرقد) مقعد وزننده اسم مکاندر یاتوب
اویویه‌جق یره دینور مضجع معناسنه مزاره اطلاقی بومناسبتله‌در * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿ یاویلنا من بعثنا

من مرقدنا ❊ (الارقاد) همزه‌نك كسريله اويوتمق معناسنه‌در يقال ارقده اذا انامه و بريرده مقيم اولمق معناسنه
استعمال اولنور فى الاصل همزه‌سى صيرورت ايچوندر يقال ارقد بالمكان اذا اقام به (الرقدان) فتحاتله جنبش
و نشاطدن ناشى شطارتله برى اوته قالقيوب صچرامغه دينور (الارقداد) ارمداد وزننده سرعتله يوريمك
معناسنه‌در يقال ارقدّ الرجل اذا اسرع (المرقدّى) مرعزّى وزننده امور و مصالحنده جست و چالاك اولان آدمه
دينور يقال رجل مرقدّى اذا كان يسرع فى اموره و بوارقداد مذكوردن مفعلى وزننده‌در بوراده وانقولى مرحوم
اويقويه وارمشدر (الراقود) ماعون وزننده بيوك كوپه دينوركه خم خسروانى تعبير اولنور على قول ايچى زفتلى
اشاغيسى سيورى و سوبو اولان نوعنه دينوركه يوقاريسى قارنلو اولور تقول عندى راقود خلا و هو دنّ كبير
او طويل الاسفل يسيع داخله بالقار * شارح ديركه جوهرى بونى معرّبدر ديدى لكن اصلنى بيان ايلمدى امّهات
سائره‌ده عربى اوله‌رق مثبتدر و مبالغه‌در پك اويوديجى ديمكدر عن اصل ايچى طلا اولمش بيوك نبيذ كوپنه
دينور ايدى كه شاربى البته رقدهٔ سكر و سكونه مبتلا ايدر بعده مطلقا بيوك كوپده استعمال ايلديلر و راقود بر كوچك
بالق آديدر (الرقيدات) تصغير بنيه سيله بنوكلب يوردنده بر صو آديدر (الرقدة) رانك فتحى و قافك سكونيله فى الاصل
مصدر بناء مره‌در بو مناسبتله اون كون مقدارى هوانك پك اسّى اولمسنده استعمال اولندى كوياكه اول ايامده هوا
تحرّك ايليوب نائم اولور تقول اصابتنا رقدة من حرّاى قدر عشرة ايّام (الترقيد) تفعيل وزننده طوار قسمنه
مخصوص بر كونايورويشه دينور ظاهرا راحت اشمسى اوله جدركه راكبنى اويودر (رقاد) غراب وزننده و (راقد)
صاحب وزننده اساميدندر (الركود) قعود وزننده طورمق سكون و آرام معناسنه‌در يقال ركد الماء و الريح ركودا
من الباب الاول اذا سكن و ثبت و ترازو كفه‌لرى بس برابر اولمق معناسنه مستعملدركه حركت ايلمز اولور يقال
ركد الميزان اذا استوى (الركود) قبول وزننده سودى اصلا كسلميوب دائمى اولان ناقه‌يه اطلاق اولنور يقال ناقة
ركود اذادام لبنها و لاينقطع و طوبطلو چناغه اطلاق اولنور يقال جفنة ركود اى ملأى (الرماد) سحاب وزننده
و (الرمدداء) رانك و دالك كسريله و (الارمداء) اربعاء وزننده آتش كولنه دينور خاكستر معناسنه (الارمد) احمر
وزننده كول رنكنده اولان شيئه دينور يقال رمد الشئ رمدا من الباب الرابع اذا كان فى لون الرماد فهو ارمد و ارمد رماد
لفظنه تأكيد اولور كما سيذكر و كوزى آغريان آدمه دينور رمد آتيدن وصفدر (الرمداء) حمراء وزننده ارمدك مؤنثيدر
و نعامه‌يه يعنى دوه‌قوشنه اطلاق اولنور رمادىّ اللون اولديغيچون (الرمد) رانك ضميله سيورى سنكه اطلاق اولنور
(الرمدد) زبرج وزننده و (الرمدد) درهم وزننده و (الرمديد) حنديد وزننده ارمد كبى رماد لفظنه تأكيد اولور
ياخود رماددن معناى وصفيت اخذ اولنمغله هالك دىمك اولور يقال رماد ارمد و رمدد و رمديد اى كثير دقيق
جدّا او هالك (الارماد) همزه‌نك كسريله فقير و كدا اولمق معناسنه‌در و بو تراب كبيدر يقال ارمد الرجل اذا افتقر
و قيتلغه دوچار اولمقله طوارلرى هلاك اولمق معناسنه‌در يقال ارمد القوم اذا محلوا و هلكت مواشيهم و ديشى طوارك
قبل النتاج ممه‌سى سودلو اولمق معناسنه‌در يقال ارمدت الناقة اذا اضرعت و بركسه‌نك كوزينى آغرتمق معناسنه‌دركه
رمد آتيدن مأخوذدر يقال ارمد الله عينه اى جعلها رمداء (الترميد) تفعيل وزننده بودخى طوارك ممه‌سى قبل النتاج
سودلى اولمق معناسنه‌در يقال رمّدت الناقة اذا اضرعت (الرمد) كتف وزننده چوق طورمقله متغير اولمش
صويه دينور يقال ماء رمد اى آجن (الرمد) فتحتينله كوز آغريمق معناسنه‌در يقال رمدت عينه رمدا من الباب الرابع
اذا هاجت و يقال رمد الرجل اذا هاجت عينه (الارمداد) احمرار وزننده رمد معناسنه‌در لكن بو ابلغدر يقال
ارمدّ الرجل و ارمدّت عينه ارمدادا (الرمد) سعد وزننده و (ارمدّ) و (المرمدّ) محمرّ وزننده كوز آغريسنه مبتلا
كشى‌يه دينور مؤنثى رمداءدر عينه و مرأه‌يه وصف اولور (بنو الرمد) سعد وزننده و (بنو الرمداء) ايكى بطنلردر
و ابو الرمداء البلوىّ اصحابدندر بلى قبيله‌سندندر (الرمد) سعد وزننده و (الرمادة) سعاده وزننده انسان
و دوابّ و مواشى قسمى هلاك اولمق معناسنه‌در يقال رمدت الغنم رمدا من الباب الثانى اذا هلكت من برد
او صقيع كوياكه كول كبى اولديلر و منه عام الرمادة فى ايام عمر رضى الله عنه هلكت فيه الناس و الاموال من القحط
(المرمئدّ) مشمئزّ وزننده امور و اعمالده ايشلك و نافذ و جارى آدمه دينور يقال رجل مرمئدّ اى ماض جار (الرمادة)
سحابه وزننده يمنده و فلسطين و مغرب زمينده بر موضع آديدر و مكه ايله بصره بيننده بر بلده‌در و حلبده
بر محله و بلخ قضاسنده بر قريه و نيسابورده بر قريه ياخود بر محله و برقه ايله اسكندريه بيننده بر بلده آديدر (رمادان)
رانك فتحيله بر موضعدر (رمدة حتان) كسرة فتان وزننده بر اوفورملك ناچيز شيئه اطلاق اولنور يقال
ماتركوا الارمدة حتان اى لم يبق منهم الّا ماتدلك به بيديك ثم تنفخه فى الريح بعد حته (الرند) رانك فتحى و نونك

(سكونيله)

سكونيله برنوع خوش رايحه لو شجر اسميدر وعود اغاجنه دينور ومرسين اغاجنه ده دينور آس كبى مفردات
سائره ده دفنه اغاجى وبيان مرسنى اغاجيله مفسردر ورند عربستانه مخصوص برنوع ظرفدركه كوچك چوال
طرزنده خرما يپراغندن اوررلر اشاغيسى واسع ويوقاريسى مخروطى اولور آنكله خرما طاشورلر (ذورندد)
بجاج بصره جاده سنده برموضع آديدر محدثيندن عمر بن ابراهيم بن شبيب الرندى اورادندر (رنده) زبده
وزننده اندلسده تاكرنىّ ولايتنده برحصن آديدر خطيب اندلس اولان عبيد الله بن عاصم وبزم شيخ مشايخمز
اولان احمد بن ابى العافية الرندىّ اورادندر (الرهد) رانك فتحى وهانك سكونيله برنسنه يى پك ازمك
معناسنه‌در يقال رهد الشئ رهدا من الباب الثالث اذا سحقه شديدا (الرهادة) سعاده وزننده تر ونازكلكه
دينور (الرهيدة) عقيده وزننده وجودى كل كبى تر وتازه ونرم ونازك اولان كنج محبوبه‌يه دينور يقال
امرأة رهيدة اى شابّة رخصة ناعمة ورهيده خرده بولغوردن اولان سودلو آشه دينور تقول اطعمنا رهيدة
وهو البرّيدقّ ويصبّ عليه اللبن (الرهودية) رفق وملايمتله معامله ايلمكه دينور (الترهيد) تفعيل وزننده
برحماقت عظيمه اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال رهّد الرجل اذا اتى بالحماقة العظيمة (المرهود) سست وكوشك
نسنه‌يه دينور يقال امر مرهود اى لم يحكم وتقول تركتهم مرهودين اى غير عازمين ولاحازمين على امر (الرود)
رانك فتحى وواوك سكونيله و (الرياد) كتاب وزننده طلب ايلمك معناسنه‌در يقال راده يروده رودا وريادا اذا طلبه
وروديرى اوته كلوب كتمك تردّد معناسنه‌دركه آمد شد ايتمك واو لطه ايلمك تعبير اولنور يقال راد الرجل اذا ذهب
وجاء ورياد الابل دوه قسمنك مرعاده برى اوته كتمسندن عبارتدر يقال رادت الابل ريادا اذا اختلفت مقبلة
ومدبرة (الارتياد) افتعال وزننده بودخى طلب ايلمك معناسنه‌در يقال ارتاد الشئ اذا طلبه (المراودة) و (الرواد)
مفاعله بابندن ديلمك مشيئت معناسنه‌در يقال راوده مراودة ورودا اذا شاء * مؤلفك بصائرده بياننه كوره رود
ورياد برنسنه‌نك طلبنده رفق وسهولتله تردّد ايلمك معناسنه موضوعدر سائر معانى آندن متفرعدر (الريد) رانك
كسريله ديلمكه دينوركه اسمدر مشيئت معناسنه (الارادة) اعاده وزننده ديلمك معناسنه‌در يقال اراد الشئ اذا شاء
(الرائد) دكرمن النه اطلاق اولنوركه ال دكرمننك صاپى اوله جقدر يد الرحى معناسنه اوته‌يه بروبه كيدوب
كالديكيچون واو تلاق ارامق ايچون ايلرويه كوندردكلرى آدمه اطلاق اولنور (المراد) ميمك فتحيله و (المستراد)
مستراح وزننده اسم مكانلردر اوتلاقده دوه‌لرك تردّد ايلدكلرى موضعه دينور (الرادة) عاده وزننده‌كه اصلى
رائده‌در (والروادة) ثمامه وزننده و (الرائدة) زائده وزننده شول خاتونه دينوركه دائما قومشولرك اولرينى
طولاشور اوله يقال امرأة رادة وروادة ورائدة اى طوّافة فى بيوت جاراتها (الرودان) فتحاتله مصدردر خاتون
قومشو اولرينى چوق طولاشمق معناسنه‌در يقال رادت المرأة رودانا اذا اكثرت الاختلاف الى بيوت جاراتها (الرأد)
تسهيل همزه ايله رائد معناسنه‌دركه ذكر اولندى وبوراد كلمه‌سى اصلنده رود ايدى فتحتينله كه فعل بمعنى فاعلدر بعده
واو الفه منقلب اولدى يقال رجل راد اى رائد (المرود) منبر وزننده سرمه ميلنه دينور سرمه‌داندن سرمه آرايه‌جق
آلتدر وآت كملرنده دوران ايدن دموره دينوركه صولوق اوله‌جقدر وبكره‌نك دمور ايكنه دينوركه آنك اوزرنده دوران
ايدر (الرود) رانك ضميله مهل وتأنّى معناسنه‌در يقال امش على رود اى على مهل رويد كلمه‌سى بوندن مصغردر
(الارواد) همزه‌نك كسريله و (المرود) مكرم وزننده و (المرود) مخرج وزننده‌كه مصدرلردر برايشى رفق وتأنيله
آهسته‌جه طوتمق معناسنه‌در يقال ارود فى السير اروادا ومرودا ومرودا اذا رفق (الرويد) و (الرويداء)
و (الرويديه) بونلرده رفق وسهولت معناسنه‌در * مؤلف بوراده اقتصار ايلمشدر وبوبعضلرك ارواددن مرخّمدر
ديملرى ملايم دكلدر زيرا اوجه مذكور اوزره رود كلمه‌سى كه راء مضمومه ايله مهل وتانّى معناسنه‌در پس رويد كلمه‌سى
آندن مصغردر يابجه ويواشجه ديمكدر يقال مشى رويدا ورويداء ورويديّة اى على رفق ويقال رويدا اى مهلا ويقال
رويدك عمرا اى امهله واشبو رويد كلمه‌سى افعل يعنى امر معناسنه اولورسه كاف خطاب داخل اولور يعنى
اسم فعل امر اولور ايسه كاف خطاب داخل اولور وبودرت وجه اوزره مستعملدر برى اسم فعل امر اولور
تقول رويدك عمرا اى امهله (ثانى) صفت واقع اولور يقال ساروا سيرا رويدا (ثالث) حال واقع اولور يقال
سار القوم رويدا بوراده معرفه‌يه متصل اولمغله صفت اولمغه صلاحيتى اولمديغندن حال قلنمشدر (رابع) مصدر
اولور يقال رويد عمرو بالاضافة ويقال رويدكنى وللمخاطبة رويدكنى ورويدكمانى ورويدكمونى ورويدكننى
(الرود) رانك فتحى وواوك سكونيله و (الرائدة) ملايم اسنيله دينور يقال ريح رود ورائدة اى لينة الهبوب رفق
معناسندندر رود بوراده وصف بالمصدردر (ماتريد) تانك ضميله سمرقندده برمحله آديدر (الروند الصينى) سيحل

وزنده داروى معروفدر اطبا الف زياده سيله راوند اطلاق ايدرلر وحالا راونداىله متعارفدر چين ديارندن كلمكله
راوندچينى ديرلر (راوند) اصفهان نواحيسنده برموضعدر واعلامدن احمد بن يحيى الراوندى مروالرودشهرينك
اهاليسندندر (ابن روّاد) شدّاد وزنده تابعيندندر اسمى عبدالعزيزدر (الريد) زيد وزنده طاغك برطرفندن
اوزانوب چيقان سيورى وتومسك برينه دينور جمعى ريودكاور (الريدة) هاايله و(الرادة) عاده وزنده و(الريدانة)
رانك فتحيله ملايم اسن يله دينور واويده لغتدر يقال ريح ريدة ورادة وريدانة اى رود وريده عنده بربلده در
وحضرموت اولكه سنده ايكى قريه وقنسرين قضاسنده برقريه در (ريدان) ميدان وزنده قنسرين قضاسنده
برحصن آديدر

فصل الزاى المعجمة

(الزأد) زانك فتحى وهمزه نك سكونيله برآدمى برقورقنج نسنه ايله
بلكاتمك معناسنه در يقال زأده زأدا من الباب الثالث اذا افزعه (المزؤد) مسعود وزنده برقورقنج نسنه دن بلكايوب
قورقش آدمه دينور يقال زئد الرجل على بناء المجهول فهو مزؤد اى مذعور (الزؤد) زانك ضمى وضمتينله اسمدر
قورقنج نسنه دن عارض اولان قورقويه دينوركه تركيده آندن بالك ايله تعبير اولنور فارسيده بالك ديرلر (الزبد) رانك
وبانك فتحيله كپوكه دينور صويك وسائر شيئك اولسون وزبد عنده برطاغ آديدر وقلسرين قضاسنده برقريه در
وحمص شهرينك اسم قديميدر ياخود حمص قضاسنده برقريه در وبغداد غربيسنده برموضع آديدر وزبد سعد بن
ابى وقاص رضى الله عنه حضرتلرينك امّ ولدى اسميدر (الازباد) همزه نك كسريله برنسنه كپوكلنمك معناسنه در
يقال ازبد البحر اذا صار ذا زبد وآغاج بياض چچكار ايله چچكلنمك معناسنه مستعملدر يقال ازبد السدر
اذا نوّر يعنى كالزبد على الماء (الزبد) زانك ضميله و(الزبّاد) رمّان وزنده كره ياغنه دينوركه قيون وبچى
قسمنك سودندن يايقله اخراج اولنور كپوكه مشابه اولديغيچون آندن مأخوذ اولدى كذلك قيمغه ده اطلاق
اولنور * مصاحبك بيانه كوره لبن بقردن استخراج اولنانه ده اطلاق اولنور دوه لبندن استخراج اولنانه حباب
دينور وزبده هاايله زبددن اخصدر (الزبد) عبد وزنده كره ياغى يدرمك معناسنه در يقال زبده زبدا من الباب
الاوّل اذا اطعمه الزبد وسود طلومنى ياغى چيقمق ايچون چالقمق معناسنه دركه يايمق تعبير اولنور يقال زبد
السقاء اذا مخضه ليخرج زبده وبركسه يه چوق نسنه بخش ايلك معناسنه مستعملدر كثرت جهتيله تشبيه اولندى
يقال زبدله زبدا من الباب الثانى اذا رضخ له من ماله (المزدبد) افتعالدن اسم فاعلدر كره ياغنك صاحبنه دينور
(التزبيد) تفعيل وزنده آورد كپوكلنمك معناسنه دركه مكثارك حاليدر يقال زبّد شدقه اذا تزبّد (التزبّد) تفعل
وزنده تزبيد معناسنه در ويوتمق معناسنه استعمال اولنوركه قايمق كبى يوتمقدر على قول برشيئك زبده وخلاصه سنى
آلمق معناسنه در يقال تزبّد الشئ اذا ابتلعه او اخذ صفوته وآند ايچمكه شتاب وسرعت ايلك معناسنه
مستعملدركه همان قايمق يودركبى يوتمغه ايومكدر يقـال تزبّد اليمين اذا اسرع اليها (زبّاد) رمّان وزنده
و(زبّادى) حوّارى وزنده برنبات آديدر امّهات سائرده سكيرلى بپراق ايله مبين در وزبّاد خيرى اولميان يعنى
يوفقه اولوب ياغسز اولمغله ايشه يرميان سوده دينور (مزبّد) محدّث وزنده بررجل اسميدر (زبيد) زبير
وزنده ابن الحارث دركه محدّثيندندر صحيحين رجالنده بوندن غيرى زبيد يوقدر وزبيد مدحج قبيله سندن
بربطندركه عمرو بن معدى كربك قوميدر امام ذهرى اصحابندن محمد بن الوليد ومحمية بن جزء وصاحب القالى
محمد بن الحسين اللغوى وايكى فرزندلريكه آنلرده لغويلردر بطن مزبور رجالندندر (زبيد) امير وزنده يمنده
بربلده در محدّثيندن موسى بن طارق ومحمد بن يوسف ومحمد بن شعيب اورادندر (زبيدان) بانك ضميله فيعلان
وزنده برموضع آديدر (الزباد) سحاب وزنده عطر معروف اسميدركه قليه مسك تعبير ايتدكلريدر فقهاء ولغويون
زباد بردابّه دركه آندن طيب حلب اولنور ديملريله تعريفنده غلط ايلديلر زيرا دابّهٔ مذكوره ديدكارى كديدركه
مراد بيان كديسيدر زباد آندن حاصل اولان طيبك اسميدر واول طيب مذكور كدينك قويرغى التنده واويلقلرنده
دينه طوغرى رشحه يعنى تردر ابتدا آنى طوتوب زياده سيله تحريك ايله مضطرب ايلدكدنصكره وجودندن
عرق ترشح ايلمكله اول موضعلرندن ترلرينى قامش قبوغيله ياخود برپچاوره ايله صيروب اخذ ايدرلر * مترجم ديركه
اول كدى هند وحبشه بيابانده اولوروا كا مسك كديسى تعبير اولنور مكه يه تجارلر قويريقلرينى كتوروب بيع ايدرلر
بعينه مسك كبى قوقار خلق آلوب امتعه ايچره وضع ايدرلر مشهوردر او لمشدر ومنقولدركه آنى تعجيز وتحريكله
عرقنانك ايدوب آنك دريسندن جمع ايدرلرسنه تمامنه قدر سمورروب قوتلنوروا كر برسنه ترك ايلسه لر سبب هلاكى اولور
اول تعريق اكا دواى موقّت معنوى اولور ايمش وزباد مغربده بربلده آديدر وزباد اسمادندر زباد بن كعب جاهليدر
وزباد بنت بسطام بن قيس ووليد بن عبدالملكك زوجه سيدر ومحمد بن احمد بن زباد على قول ابن زبد محدّثدر وقول ثانى

(اشهردر)

اشهردر (ابوالزبد) زانك ضميله محمد بن المبارك العامرى كنيه سيدر (زبد) كتف وزننده حوفزان نام كسه نك فرسى اسميدر (زبده) عمده وزننده بنت الحارث دركه بشر حافينك همشيره سيدر وحسن بن محمد بن زبده محدثدر (زبد) عبد وزننده ابن سنان دركه محدثدر (زبيده) جهينه وزننده هارون رشيدك زوجه سيدر كه جعفر بن منصورك دختريدر (الزبيدية) طريق مكه ده مغيثه يه قريب بر بركه آديدر وبلاد جباله برقريه وواسط قضاسنده برقريه وبغداده برمحله وآندن آشاغيده بر بشقه محله آديدر (الزبرجد) سفرجل وزننده جوهر معروف اسميدر يعنى جواهردن بريشيل طاشدر زمرد كبى لكن آچق رنك اولوب فستقى تعبيراولنان اولنه ملوندر قيس بن حسان بن ثابت يك حسن وجمال صاحبى اولمغله زبرجد ايله ملقب اولمشيدى (الزرد) فردوزننده يوتمق معناسنه در يقال زرد اللقمة زردا من الباب الرابع اذا بلعها وبوغازى صيقوب بوغمق معناسنه در يقال زرده زردا من الباب الاول اذاخنقه وزره اورمك معناسنه در يقال زرد الدرع اذاسردها وزرد اسفراين قضاسنده برقريه آديدر (الازدراد) افتعال وزننده بودخى يوتمق معناسنه در لكن تكلفى متضمندر يقال ازدرد اللقمة بمعنى زردها * مؤلف ابتلعها ايله تفسيرايلسيدى انسب ايدى (المزرد) مقعد وزننده بوغازه اطلاق اولنور محل زرد اولديغيچون (المزرد) منبروزننده و(الزراد) كتاب وزننده شول ايپه دينوركه آنكله دوه نك بوغازينى قصارلرتا كه كوشنى دفع ايدوب راكبنى آلوده ايتميه وزراد مطلقا بوغازى بوغه جق ايپ وكريش مقوله سنه دينور مخنقه معناسنه (المزرد) محدث وزننده شماخ نام شاعرك برادرى لقبيدر (زرده) حمزه وزننده درتنك قضاسنده برقلعه وشيرازده برطاغ آديدر (الزرد) كتف وزننده لقمه يى چابك يودار اولان كشى يه دينور يقال رجل زرد اى سريع الابتلاع (الزردان) فتحتله نسوان فرجنه دينوركيرلرى يوتديغيچون ياخود طارلغندن كيرلرى بوغديغيچون وجه ثانى عموم اوزره وصف اوله مزمكر اطلاقى توسع بالمجازه محمول اوله وظاهر ابوقنوان كبى وصفدر (الزرد) فتحتينله اورلمش زرهه دينور فعل بمعنى مفعولدر (الزراد) شداد وزننده زره اورجى كمسه يه دينور سراد معناسنه (زرند) سمند وزننده كرمان ايالتنده بربلدۀ معروفدر واصفهانده برقريه در محمد بن العباس النحوى اوراندر ومدينه قربنده برموضعدر (الزراوند) زانك فتحيله دواى معرف آديدر ايكى نوع اولور اركك نوعنه زراوند طويل وديشى نوعنه زراوند مدحرج ديرلر (الزغد) زانك فتحى وغين معجمه نك سكونيله دوه زيادسيله كوكره يوب بوكورمك معناسنه در يقال زغد البعير زغدا من الباب الثالث اذاهدر شديدا وضلومى آغزندن ياغ چيقمق ايچون صيقمق معناسنه در يقال زغدسقاءه اذا عصره حتى يخرج الزبد من فيه وبرآدمك بوغازينى صيقمق معناسنه ده استعمال اولنور يقال زغد فلانا اذاعصر حلقه وبركمسه يى برآدم اوزره استعوا ايدرك قشقرتمق معناسنه مستعملدر يقال زغده بالكلام عليه اذاحرشه عليه (الزغيد) اميروزننده طلوم صيقلدقده آغزندن چيقان ياغه دينور (الزغاد) شدادوزننده طاشقين ايرمغه دينور يقال نهر زغاد اى زخار كثيرالماء (الازغاد) همزه نك كسريله امزرمك معناسنه در يقال ازغدته اذا ارضعته (المزغد) مشمئز وزننده دارغين آدمه دينور يقال رجل مزغئد اى غضبان (الزغد) فتحتينله ديرلكه دينور يقال زغدرغد اى عيش رغد (الزغبد) زانك وبانك فتحيله كره ياغنه دينور زبد معناسنه (الزغردة) دحرجه وزننده دوه قسمى كورلتوسنى ايچريسنده ترديد ايليه رك كوكرمك معناسنه در يقال زغرد البعير اذاهدر مرددا فى جوفه (الزفد) زانك فتحى وفانك سكونيله طولدرمق معناسنه در يقال زفد الاناء زفدا من الباب الاول اذاملأه وآته اربه يى چوق ويرمك معناسنه در يقال زفد فلان فرسه شعيرا اذا اكثر عليه (الزمرد) ضمات ثلاث وتشديد رايله زمرذ اسميدر كه ذال معجمه ايله در * مؤلف زمرذى زبرجد ايله تفسير ايلمشدركه بوارسطو قوليدر وسائرلرى عندنده زبرجد آلتون معدننده تكون ايدر يشيل وصاف اولوركم رنك اولانه مصرى ويشله مائل صارى يعنى فستقى رنكنه قبرسى وقرمزى يه مائل صارى يه كه جمله دن كمتردر هندى ديرلر وزمرد آلتون وغيرى معدننده تكون ايدر برقاچ قسم اولور برى ذبابى دركه اونى يشيل سينكه شبيه اولور غايتده صاف وصويى كسكيندر كويا تموج ورقص ايدر وبريسنه ريحانى دينور وبريسنه فستقى دينور وبريسنه صابونى دينور بياضه مائل يشيل اولور وبعضلر بوقسمى زبرجد نوعندن عد ايدرلر (الزمرد) زانك وميمك فتحيله فعلل وزننده رجل مؤنث ومرأه مذكره ديمكدر وبو معربدر يعنى زن مرد فارسى معربيدركه عورت صفتنده اولان اركك وارككك شيوه سنده اولان عورته اطلاق اولنور (الزماورد) زانك ضميله ورد ماده سنده مرسومدر (الزند) قند وزننده قولك اوجنك ال ايله قاوشديغى يره دينوركه بيلك كميكى اوله جقدر ايكيسنه زندان دينور * شارح ديركه سرچه پرمق جانبندن اولانه كوع وباش پرمق طرفندن اولانه كرسوع ومجموعنه زندير لر واوراية بلكجه تعبيراولنور وبيلكه ساعد دينور انتهى * وزند مرخ وعفار نام شجرلردن اهل باديه نك دوزدكارى چقماغه دينوركه ايكى دانه اولور اوستنده كى كويا اركك وآلتنده كى ديشى اولور برى برينه سوره رك آتش

چیقارلر اوستنده اولانه زند وآلتنده اولانه زنده دیرلر وایکیسنه زندتان دیمز یعنی زندان دینورکه مذکر تغلیب اولنور
جمعی زنادکلور زانك کسریله و ازندکلور افلس وازنادکلور وعربلر برخصوصده کندیسنه یاری ومعاونتله ایشنك
حصولپذیر اولمسنه باعث اولان آدمه ورت بك زنادی دیرلر وزند برتیکنلو آغاج اسمیدر مفرداتده شجر غار ایله مبیندر .
دفنه اغاجی اوله جقدر وزند بخارا قضاسنده برقریه در محدثیندن احمد بن محمد بن حمدان بن عازم الزندی اورادندر
وثوب زندیجی دیدکاری بزاورادن چیقار وزند نجد بلادنده برطاغك آدیدر واسامئ رجالدندر زند بن الجون مشهور
ادیب وشاعر ابو دلامه نك اسمیدر * مترجم دیرکه مزبور ابو دلامه صاحب نوادر حکایات وناظم ابیات پرنکات
مورد لطائف ومضحکات ظریف وادیب برذات ایدی عباسیه دن سفاح ومنصور ومهدینك ندماسندن ایدی جملهٔ
لطائفندندرکه منصور خلیفه نك عمسی قیزی وفات ایلدکده حزن وملال ایله دفننه حاضر اولوب قبری کنارنده
قعود وجنازه وروردینه منتظر ایدی بو اثناده ابو دلامه کلوب خلیفه یه یقین اوتوردقده منصور خطاب ایدوب
ای ابو دلامه بورایه نه حاضر لدك دیوب قبره اشارت ایلدی ابو دلامه خلیفه نك عمسی قیزینی حاضرلدم دیدکده خلیفه

(لطیفه)

بی اختیار خنده ناك اولدی انتهی * وزند بن اعراق الثری نسب عدنان رجالندندر وزند مصدر اولور طولدرمق
معناسنه یقال زند السقاء زندا من الباب الاول اذا ملأه (زندنه) منکنه وزننده بخاری قضاسنده بربشقه قریه در
(زندرود) اصفهانده بر ایرمق آدیدر (زندورد) واوك فتحیله واسط قربنده برقریه در حالا خرابه در (زنده) حمزه
وزننده روم اولکه سنده بربلده در (زند) فتحتینله برموضع آدیدر وزند درجه یه دینورکه ناقه نك جوفنه صوقدقلری
قونداقدر نته که ماده سنده بیان اولندی وزند مصدر اولور صوصه مق معناسنه یقال زند الرجل زندا من الباب
الرابع اذا عطش (المزند) معظم وزننده بغایت بخیل وناکس شخصه دینورکه مجازدر یقال رجل مزند ای بخیل
ضیق ونسبی متهوم اولان شخصه اطلاق اولنور یقال هو مزند ای دعیّ وانمزجه اولان ثوبه دینور یقال ثوب
مزند ای قلیل العرض (التزنید) تفعیل وزننده یلان سویلك معناسنه در یقال زند الرجل اذا کذب وبر آدمه
استحقاقندن زیاده اشکنجه ایلك معناسنه در یقال زند فلانا اذا عاقبه فوق حقه وطولدرمق معناسنه در یقال زند
السقاء اذا ملأه وچقماق چاقمق معناسنه در یقال زند الرجل اذا اوری زنده وتزنید ناقه نك فرجنی ایکی جانبدن
کوچك خلالر ایله خلاللیوب بعده قیللر ایله باغلیوب قاوشدرمغه دینور بونی ناقه طوغورركن رحمی طشره یه
چیقدقده ایدرلر وتزنید زیاده ایلك معناسنه مستعملدر تقول ما زندك احد علیه ای ما زیدك (الازناد) همزه نك کسریله
زیاده اولمق معناسنه در یقال ازند الشیء اذا زاد وزیاده قلمق معناسنه در تزنید کبی تقول ما ازندك احد علیه
وما ازندك ای ما زیدك ودردندن افاقت بولمش آدمینه اول دردینه رجوع ایلك یعنی آغریسی نکس ایتمك معناسنه در
یقال ازند الرجل فی وجعه اذا رجع الیه (التزند) تفعل وزننده برکمسه یه جواب ویرمکده اضطر ایله تنکدل ودمبسته
اولمق معناسنه مستعملدر یقال تزند الرجل اذا ضاق بالجواب ودارلمق معناسنه مستعملدر یقال تزند الرجل اذا غضب
(زندنا) زانك فتحیله نسف قضاسنده برقریه در (زندان) سحبان وزننده هرات اعمالندن مالین قضاسنده
برقریه در ومرو قضاسنده برقریه در ومصیصه قضاسنده برناحیه در (الزهد) زانك ضمی وهانك سکونیله
و (الزهادة) سعاده وزننده برنسنه یه رغبتسز اولمق معناسنه در یقال زهد فیه وزهد وزهد زهدا وزهادة من الباب
الثالث والرابع والخامس ضدّ رغب وعند البعض زهاده دنیا وزهد امر دینده اولان پرهیزه مخصوصدر (الزهد)
زانك فتحی وهانك سکونیله برنسنه یه تقدیر وتخمین ایلك معناسنه در یقال زهد الشیء زهدا من الباب الثالث اذا حزره
وخرصه (الازهاد) همزه نك کسریله بودخی تقدیر وتخمین ایلك معناسنه در یقال ازهده بمعنی زهده (الزهد) فتحتینله
زکات ماله اطلاق اولنور (الزهید) امیر وزننده آز نسنه یه دینور یقال شیء زهید ای قلیل وتنك مشرب کمسه یه دینور
یقال رجل زهید ای ضیق الخلق وقلیل الاکل آدمه دینور یقال رجل زهید ای قلیل الاکل وطاره جق دره یه دینور
یقال واد زهید ای ضیق (الزاهد) عابد وزننده زهد لفظندن اسم فاعلدرکه پرهیزکار دیمکدر وزهید کبی خلقی
طار آدمه دینور واسماء رجالندندر زاهد بن عبد الله وابو الزاهد الموصلیّ محدثلردر (الازدهاد) افتعال وزننده
برنسنه یی آز نسیمق معناسنه در یقال ازدهد الشیء اذا عدّه قلیلا (التزهید) تفعیل وزننده برکمسه یی برنسنه یه رغبتسز
قلمق یعنی رغبتنی صرف ایله آندن پرهیز ایتدرمك معناسنه در یقال زهّد فلانا فیه وعنه ضدّ رغبه وبرکمسه یی بخله
سوق یاخود بخله نسبت ایلك معناسنه در یقال زهّد فلانا اذا بخله (التزاهد) تفاعل وزننده برآدمی هر طرفدن
احتقار ایلك معناسنه در یقال تزاهدوا فلانا اذا احتقروه (الزاد) عاد وزننده آزیغه دینور توشه معناسنه (الزود) زانك
فتحی وواوك سکونیله آزیق طوتمق معناسنه در یقال زاد الرجل یزود زودا اذا اتّسس الزاد (المزود) منبر وزننده آزیق

(قوبجق)

قو بحق طغار جغه دینور توشه دان معناسنه جمعی مزاود کلور (الازادة) همزه نك کسریله و (التزوید) تفعیل
وزننده بر کسه یی آزیقلندرمق معناسنه در (التزوّد) تفعل وزننده آزیقلنمق وآزیق طوتمق معناسنه در تقول ازدت
المسافر وزوّدته فتزوّد (رقاب المزاود) عرب بیننده عجم طائفه سنك لقبیدر اکثری مزود قرمزی سختیاندن اولغله
طائفهٔ عجم دخی قزل بکزلو اولدقلرندن اطلاق ایلدیلر یاخود مزودکبی یونلری اوزون یاخود طلو مزودکبی جثه لری
غلیظ اولدقلرندن اطلاق اولنه (زویده) جهینه وزننده مهالبه دن بر خاتون آدیدر (زوّاد) کتان وزننده اسمادندر
زوّاد بن علوان وزوّاد بن محفوظ القریعی محدثلردر (ازواد الرکب) اوچ آدمك لقبی ایدی بری مسافر بن ابی عمرو
وبری زمعة بن الاسود وبری ابو امیة بن المغیره در بونلر یولده اولدقلرنده اهل قافله قطعا زاد طریق اتخاذ ایلیوب
مجموعنی کندیلر اداره واطعام ایدرلر ایدی (زاد الرکب) بر فرس اسمیدر که سلیمان نبی علیه السلام درکاهنه ازد
قبیله سی وفود ایتدکلرنده اول آتی آنلره احسان ایلمشلر ایدی (ذو رود) ضمّ رایله حمیر امراسندن سعید نام امیرك
لقبیدر حضرت صدّیق رضی الله عنه مدّت خلافتلرنده یمن اهالیسنك دفعهٔ ثانیه ردّتلری مسموعلری اولدقده
مومی الیهه امرنامه تحریر وتسییر ایلمشلر ایدی (الزید) زانك فتحی وکسری ویانك سکونیله و (الزید) فتحتینله و (الزیادة)
زانك کسریله و (المزید) مصدر میمی اوله رق و (الزیدان) میدان وزننده که بو شاذدر شنأن لفظی کبی مجموعی
آرتمق معناسنه در یقال زاد الشیء زیدا وزیدا وزیادة ومزیدا وزیدانا اذا نمی وفضل جوهری زانك فتحیله
زواده لفظنی دخی ذکر ایلمکله تصحیف ایلمشدر زیرا اول راء مهمله ایله زواره وزیاره کلمه لریدر نموّ ذکرندن عاری اوله رق
شارح دیرکه جوهری کسائی راویسی اولان یعقوبدن روایت ایلمکله ناقل مأمون الغوائل در انتهی * ومادهٔ مزبوره
متعدّی دخی اولور آرترمق معناسنه یقال زاده الله خیرا فزاد (التزید) تفعیل وزننده بو دخی آرترمق معناسنه در
یقال زیّده فزاد (الازدیاد) افتعال وزننده آرتمق معناسنه در یقال زیّده فازداد لکن بونلر زیاده یی متضمندر اساسده
بو متعدّی اوله رق دخی مثبتدر قال تقول ازددت مالا ای زدته (الاستزادة) بر آدمی عطاسنده مقصر عدّ ایلمك استقصار
معناسنه در که معنای آتینك ملزومیدر یقال استزاده اذا استقصره اساسده فلان یستزید فلانا ای یستقصره ویشکوه
عبارتیله واقع اولغله ترجمه ده ضمیر آدمه ارجاع اولندی واستقصرت فلانا دینورسه تقصیردن مأخوذ واستقصرت
الثوب دینورسه قصردن مأخوذ اولور واستزاده بر کسه دن بر نسنه یی آرترمسنی ایستمك معناسنه در یقال استزاد
فلانا اذا طلب منه الزیادة (التزیّد) تفعل وزننده اسعار غالی بهایه چیقمق معناسنه در یقال تزیّد السعر اذا غلا ویلان
سویلمك یعنی سوزینه یلان قاتمق معناسنه در یقال تزیّد فی حدیثه اذا کذب ودابّه قسمی عنق دیدکلری یورویشدن
زیاده جه یوریمك معناسنه در وعنق فتحتینله دابه بیونلرینی اوزادوب یره دوشنه رك صوکبی روان اولمغه دینورکه اکثری
کیجه لرده دوه قسمی اویلجه یوریوب منزل آلورلر یقال تزیّدت الناقة اذا سارت فوق العنق وکلام وسائر نسنه لرده
تکلفله زیاده ایلمك معناسنه در یقال تزیّد فی کلامه وغیره اذا تکلف الزیادة فیه (التزاید) تفاعل وزننده تزیّد ایله معنای
اخیرده مرادفدر (المزادة) میمك فتحیله صو مشکنه وطلومنه دینور راویه معناسنه علی قول ایکی دریدن دیکیلوب ککیش
اولمق ایچون آرالغنه بر دری دخی ضم وزیاده ایتدکلری مشکه وطلومه دینور جمع جنسی مزاد وبنیه سی مزاید کلور
شارح دیرکه قول اخیر بر مقتضای ماده اصوبدر زیرا اوله کوره اوی اولمق اقتضا ایدر صو دخی زاد جمله سندن اولدیغنه
بناء وثانی یه کوره زیادهٔ مرقومه یه مبنی یاخود صو فی ذاته اعز اولوب خصوصا بادیه ده مادهٔ حیات اولغله زیاده اولمسنه
تفألا اطلاق اولنمش اولور (الزوائد) پالانك کیروسنده اولان زمعات یعنی بر ازپالانك ماده سندن اولمیان زائد نسنه لره
اطلاق اولنور (ذو الزوائد) ارسلانه اطلاق اولنور سباع سائره دن زوائدی اولدیغیچون واصحابدن جهنیّ الاصل
بر ذاتك لقبیدر (زید) و (زیید) زبیر وزننده و (زیاد) زانك کسریله و (زیّاد) شداد وزننده و (زیاده) و (زیّاده) ها ایله
و (زیدکا) و (مزید) میمك فتحیله و (زیدلا) زیادهٔ لا ایله و (زیدویه) عمرویه کبی اسماء رجالدندر (زیادان) زانك کسریله
بر نهر وبصره اعمالندن بر ناحیه آدیدر (زیدان) سحبان وزننده اهواز ایالتنده بر بلده در ویمنده بر کوشك وکوفه ده بر موضع
آدیدر (ابو زیدان) بر دوای معروف اسمیدر * شارح فاوانیا ایله یعنی عود الصلیب ایله بیان ایدرکه شقایق کوکیدر لکن
مفرداتده همزه سز بوزیدان مستعجله ایله مبیندرکه تلکی طشاغی دیدکاری کوکدر (زیداون) زانك وواو لك فتحیله سوس
قضاسنده بر قریه در (یزید) مضارع بنیه سیله دمشقده بر نهر آدیدر (الزیدان) میدان وزننده بصره ده بر نهردر
(الیزیدیة) شروان شهرینك اسم قدیمیدر (الزیدی) یمامه ده بر قریه در (الزیدیة) بغداد قضاسنده بر قریه در وبنی
نمیر قبیله سی یوردنده بر صودر (الزیادیة) زانك کسریله قیروان شهرنده بر محله در (زید) بر موضع آدیدر
ووجه مذکور اوزره اسمادندر زید بن علیّ بن حسین بن علیّ بن ابی طالبدر محدثلردن زیدیون دیدکاری

ل

جاعت مذهب یاخود نسب جهتیله اکا منسـوبلردر وزید بن عبد الله الزیدی زید بن ثابت نسلندندر (حروف
الزیادة) عند الصرفیین الیوم تنساه حرفلریدر * شارح دیرکه حروف مزبوره‌یی یوزاو توزدن زیاده‌ترا کیبله ترکیب
ایلدیلر ازانجمله مازنیدن حروف زیاده‌ندر دیو سؤال ایتدکلرنده اشبو * هویت السمان فشیبتنی * وقد کنت قدما هویت
السمان * بیتنی قراءت ایدوب سـؤال ایدنلر فهم ایلمامکله تکرار استجواب ایلدکلرنده سألتمونیها فاعطیتکم ثلثة
اجوبة دیدیلر (تزید) تانك فتحیله ابن خلواندرکه برقبیله پدریدر تزیدیه دیدکلری برود آنلره منسوبدر واول قاش
قرمزی ایپکله چبوقلی اولور (الزیائد) زانك فتحیله زیادات معناسـنه‌در یقال ابل کثیرة الزیائد ای الزیادات
وبو اسم مصدر اولان زیاده‌نك جمعیدر ﴿فصل السین المهملة﴾ (الاسأد) ابعاد وزننده پك سرعتله کتمك
علی قول قطعا صباحه قدر نزول ایلمامك اوزره بتون کیجه بردوزه‌یه سوروب کتمك معناسنه‌در وعلی رأی دوه قسمی
بتون کیجه وکوندز یوریوب کتمکه مخصوص صدر یقال اسأد اسأدا اذا اغذ فی السیر او سار لیلته بلا تعریس او هو سیر
الابل اللیل مع النهار قال فی الاساس بات یسئد السیر لیلته کلها یدیمه (السأد) فتحتینله ایچمك معناسـنه‌در یقال
سئد الماء سأدا من البـاب الرابع اذا شرب ویاره هو النوب آزتمغله وجعی نکس ایلمك معناسنه‌در یقال سئد
جرحه اذا انتقض ای نکس (السئد) کتف وزننده آزیدوب نکس ایدن یاره‌یه دینور یقال جرح سئد ای منتقض
(السأد) سینك فتحی وهمزه‌نك سـکونیله و (السأد) فتحتینله بوغمق معناسـنه‌در یقال سأده سأدا وسأدا
من الباب الثالث اذا خنقه (السؤدة) عمده وزنـنـده یکتلك وکنجلك چاشنیسندن وقوتندن قلان بقیه‌یه دینور
یقال للمرأة بها سؤدة ای بقیة من الشباب (المسئد) منبر وزننده یاغ طلومنه دینور (السؤاد) غراب وزننده برعلت
آدیدرکه شور صویی چوق ایچمك سببیله انسانه ودوه وقیون مقوله‌سنه عارض اولور (المسؤد) مسجود وزننده
ذکر اولنان سؤاد علتنه مبتلا اولانه دینور یقال سئد الرجل او البعیر و الغنم علی بناء المجهول فهو مسؤد اذا اصابه
السؤاد (السبد) سینك فتحی وبانك سـکونیله تراش ایلمك معناسـنه‌در یقال سبد الشعر سبدا من الباب الاول
اذا حلقه (الاسباد) همزه‌نك کسریله سبد معناسـنه‌در یقال اسبد الشعر بمعنی سـبده ونصی دیدکلری بغدایجق
اوتنك اسکیلری کوکارنده تازه‌سی بتمك معناسنه‌در یقال اسـبد النصی اذا نبت حدیثه فی قدیمه (التسبید)
تفعیل وزننده اسباد ایله ایکی معناده دخی مرادفدر وتسبید باشه یاغ سورنمکی ترك ایلمك معناسـنه‌در یقال سبد
الرجل اذا ترك الادهان فی رأسه وقوش یاوریسی تویلنمکه باشلمق معناسنه‌در یقال سبد الفرخ اذا بدا ریشه وتراش
اولمش باشك قیللری قباروب بتمکه یوز طوتمق معناسـنه‌در یقال سبد الرجل اذا بدا شعر رأسـه وباشك صاچنی
چوزوب اصلا تدقد نصکره طرامیوب واورمیوب اویلجه حالی اوزره ترك ایلمك معناسنه‌در یقال سبد رأسه اذا سرح
شعره وبله ثم ترکه (السبد) سینك کسریله سباعدن قورده دینور وآفت وداهیه‌یه دینور فلان کسه اوغریلر ایچره
داهیه‌در دیه‌جك یرده هو سبد اسباد دیرلر (السبد) فتحتینله برمقدارجه قیله دینور بومعناده‌ندرکه فلانك آزچوق
نسنه‌سی یوقدر دیه‌جك یرده ماله سبد ولا لبد دیرلرکه مرادکچی وقیون ودوه مقوله‌سی مالدن برشیئه مالك دکلدر
دیمکدر (السـبد) صرد وزننده قاسیغه دینور تراش مناسبتیله ودوه‌لر صو ایچمکه کلدکده صو بولنمامق ایچون
حوضی سـد ایتدکلری ثوبه دینور وبرنوع قوش آدیدرکه تویلری بغایت یومشق اولمغله صرتنه ایکی قطره صو
طملسه همان آقوب کیدر اولور * شارح دیرکه ابو منجوب اصمعیدن سـبد خطاف بری اولدیغنی حکایه ایلمشدر
وسبد مکه قربنده برموضع آدیدر وسبد اوغورسزلغه دینور شئوم معناسنه وسبد بن رزام بن مازن عربدن برکسه‌در
(السبد) کتف وزننده اوتلانمش چایر بقیه‌سـنه دینور (الاسباد) همزه‌نك فتحیله برنوع سیاه ثیاب اسمیدر سبد
مفردیدر سینك کسریله ونصی دیدکلری اوتلرك ابتدا ظهور ایدن اوجلرینه دینور (السبندی) حبنطی وزننده پك
اوزون شیئه دینور وجرئی ودلیر اولان انسانه وحیوانه دینور وسباعدن قپلانه دینور جمعی سباند وسبانده کلور
وعند البعض سبندی بیکار صاحب لهو وبطالت تبهکار شخصه دینور (السـبردة) دحرجه وزننده تراش ایلمك
معناسـنه‌در یقال سبرد شعره اذا حلقه وناقه هنوز تویلنمدك یاوری دوشورمك معناسـنه‌در یقال سبردت الناقة
اذا القت ولدها لاشعر علیه (المسبرد) اسم فاعل بنیه‌سیله تویلنمدك یاوری دوشورن ناقه‌یه دینور (ساتیدا) تای
فوقیه‌نك کسریله که یزید بن مفرغ نام شـاعرك اشبو * فدیرسوی فساتیدا فبصری * فحلوان المخافة فالجبال بیتنده
واقعدر میا فارقین ترابنده برطاغك اسمیدر اصلی سـاتید ما ایدی شاعر ضرورت ایچون مایی حذف ایلمشـدر
پس بوراده آنی ذکر واصلنه تنبیه لازم اولمغله ثبت وبیـان اولندی (السجود) قعود وزننده خضوع وتواضع
وتذلل ایله سرفرو قلمق معناسنه‌در یقال سجد له سجودا من الباب الاول اذا خضع * شارح دیرکه سجود فی الاصل

(معنای)

معنای مزبوره موضوعدر رکن نماز اولان سجود اطلاقات شرعیه دندر زیرا زمینه وضع جبهه دن اعظم خضوع
و مسکنت اولمازانتهی * وسجود اياق اوزره ستون کبی دیك طورمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال سجد الرجل
اذا انتصب (الاسجاد) همزه نك كسريله باشی اشاغه ايدوب اكيلمك معناسنه در طاپو قلمق كبی يقال اسجد الرجل
اذا طأ طأ رأسه وانحنى و قپاقلرینی قیپراق برنسنه یه متصل نظر ايلك معناسنه در يقال اسجدله اذا ادام النظر
اليه فی امراض اجفان بوراده امراض اجفان غضّ اجفان معناسنه در که مجازدر (المسجد) مقعد وزننده
جبهه یه اطلاق اولنور وارأب سبعه نك مجموعنه مساجد اطلاق اولنور كه سجده حالنده يره دكن اعضای
سبعه در وآنلر جبهه وايكی ال وايكی ديز وايكی اياقدن عبارتدر (المسجد) مجلس وزننده وجيمك فتحيله جائزدر
معروفدر كه نماز قيله جق محلدر فارسيده مزكت دينور وقاعدهٔ مطّرده دندر كه هرفعل كه باب اوّلدن متصرف
اوله آندن اسم زمان واسم مكان ومصدر ميمی عينك فتحيله مفعل وزنی اوزره مدخل كبی آلا برنيچه كلمه ده عينك
كسرينی التزام ايلديلر فتحی دخی جائزدر هرنقدر عربدن مسموع دكل ايسه ده وآنلر اشبو مسجدومطلع ومشرق
ومسقط ومفرق ومجزر ومسكن ومرفق ومنبت ومنسك كلمه لريدر وشول فعل كه باب ثانيدن متصرف اوله آندن
اسم زمان واسم مكان عينك كسريله ومصدر ميمی فتحيله كلور مثلا نزل منزلا دیرسن زانك فتحيله نزول معناسنه
وهذا منزله دیرسن زانك كسريله محلّ نزول معناسنه (السجد) فتحتينله اياق برعاضه سببيله شيشمك معناسنه در
يقال سجدت رجله سجدا من الباب الرابع اذا انتفخت (الاسجد) احمر وزننده آندن صفتدر (الاسجاد) همزه نك
فتحيله اسود بن يعفر نام شاعرك قولنده يعنی اشبو * من خمر ذی نطف اغنّ منطق * وافی بهـا كدراهم الاسجاد *
بيتنده واقعدر مراد يهود ياخود نصاری طائفه سيدر ياخود جزيه معناسنه در ياخود دراهم الاسجاد بركونه
مخصوص اقچه در كه اكا صورتلر ضرب ونقش ايدوب بت پرستلر سجده ايدرلر * شارح ديركه اكا سرهٔ
عجم سكه لری ايديكه كندی صورتلرینی ضرب ايدوب كورنلر اكا اظهار خضوع ايدرلر ايدی حالا اوروپا
قراللرينك سكه لری كبی (الساجد) اسم فاعلدر سجده ايدن آدمه دينور بو معنادندر كه عربلر فاتر وخسته نما
كوزه ساجده اطلاق ايدرلر يقولون عين ساجدة ای فاترة ونخلة ساجدة ديرلر خرما اغاجنك ميوه سی پك
فراوان اولمغله يره طوغری مائل اولدقده (السجّد) ركع وزننده ساجدك جمعيدر وقوله تعالى ﴿ وادخلوا الباب
سجدا ﴾ ای ركعا قال البيضاوی ای متطأمنين مخبتين اوساجدين لله تعالى شكرا على احراجكم من التيه
مؤلف نماز قيله جق سجاده ماده سنی ظاهرا مولّد اولديغيچون ذكر ايلامشدر عربيده خمره اطلاق اولنوركه
اطلاقات شرعيه دندر قالديكه سجاده فی الاصل سجده كار اولان جبهه ده واقع اثر ونشانه اطلاق اولنوب بعده
موضع سجده اوله جق معهود دوشمه ده استعمال اولندی آخرنده كی تاء نقليه در ياخود تبانه وخماره كبی شذوذا
اسم مكان اولان فعاله بابندندر (ساجرد) جيمك كسريله شهر قاشان قربنده برقريه آديدر وبو شنج قضاسنده
بشقه برقريه در (السجدد) قنفذ وزننده شديد ومارد كسه يه دينور (السخد) سينك فتحی وخای معجمه نك سكونيله
اتی نسنه يه دينور يقال ماء سخد ای حارّ (السخد) سينك ضميله ولدايله آنا قارنندن چيقان صاری وغليظ صويه
دينور (السخدود) زنبور وزننده ياوز وحدّتلو آدمه دينور يقال رجل سخدود ای حديد (المسخد) معظم وزننده
برعارضه سببيله مخمور كبی دماغ وقوالرينه غلظت ووجودينه فتور وثقلت عارض اوله رق بكزی صارارمش
يوزی كوزی شيشمش آدمه دينور يقال اصبح فلان مسخدا ای خاثر النفس مصفرّا ثقيلا مورّما وانقولينك ثقيل
وصاری بكزلو اولان كسه ديديكنه نظر اولنه (التسخيد) تفعيل وزننده اغاجك يپراقلری رطوبتلنمكله بری
برينك اوزرينه بنكشيوب قاتلنمق معناسنه در يقال سخد ورق الشجر تسخيدا على بناء المجهول اذا ندی وركب
بعضه بعضا (السخود) جعفر وزننده نرم ونازك بدن تازه جوانه دينور يقال شباب سخود ای ناعم (التسديد)
تفعيل وزننده برنسنه يی اوزونلغنه طوغرلتمق معناسنه در برآدمه طوغری مزراغی طوغرلتمق كبی يقال سدّد
الرمح نحوه تسديدا اذاقوّمه وبرآدمی قولا يافعلا راست وصوابه توفيق ايلك معناسنه در يقال سدّد فلانا اذا وفّقه
للسداد ای الصواب من القول والعمل (السداد) سحاب وزننده راست وصواب اولان شيئه دينور تقول قلت له
سدادا ای صوابا وسداد مصدر اولور راست وصواب اولمق معناسنه يقال سدّ الشیء سدادا من الباب الثانی اذا
صار سديدا ای مستقيما وسداد اسمادندر سداد بن سعيد السبعیّ حديث روايت ايلشدر (السدّ) سينك فتحی ودالك
تشديديله برشيئك كديكنی ياپوب محكم واستوار ايلك معناسنه در يقال سدّ الثلمة سدّا من الباب الاول اذا اصلحها واوثقها
وسد طاغه اطلاق اولنور معنای آتيدن مأخوذدر كه تسميه بالمصدردر وايكی نسنه ارالغنده حاجز وحائل اولان

شيشه اطلاق اولنور بو معناده سينك ضميله ده جائزدر على قول ضمله خلق اولانه وفتحله انسان عمليله اولانه اطلاق
اولنور * شارح ديركه قرأن كريمده ﴿ بين السدّين و السدّين و من بين ايديهم سدّا ﴾ و سدّا قرائتلرى بو جهتدندر و سد
وعيب ونقيصه اطلاق اولنور معيوبى تكلمدن منع ايلديكيچون جمعى اسدّه كلور قياس اولان سدود اولمق ايكن
غيرقياس اوزره كلمشدر يقال هو برئ من الاسدّة اى العيوب و مابه سدّ اى عيب يسدّ فاه فلا يتكلم لكن اساسده بو سداد
عنوانيله مرسومدر بو معنادندركه لاتجعلنّ بجنبك الاسدّة ديرلر لاتضيقنّ صدرك فتسكت عن الجواب كمن به عيب
من صمّ او بكم معناسنه يعنى صاغرلق و دلسزلك نقيصه سى اولنلركبى جوابدن تنكدل اولوب سكوت ايله ديمكدر
و سدّ قورقور چبوقدن اورولمش سله تعبير اولنان ظرفه دينور ﴿ الاستداد ﴾ افتعال وزننده طوغرلق معناسنه در يقال
استدّ الشئ اذا استقام * قال الشارح ومنه * اعلمه الرماية كلّ يوم * فلما استدّ ساعده رمانى * اصمعى بونى شين معجمه ايله
روايت ايلمشدر واستداد كذلك و دليك مقوله سى نسنه قپانمق معناسنه در يقال استدّت عيون الخرزة اذا انسدّت
﴿ الاسداد ﴾ همزه نك كسريله راست و صوابه دوش اولمق ياخود راست و صوابى طلب ايلمك معناسنه در يقال اسدّ
الرجل اذا اصاب السداد او طلبه ﴿ السدد ﴾ فتحتينله طوغرى اولمق معناسنه در يقال سدّ الشئ سددا من الباب
الرابع اذا استقام ﴿ السداد ﴾ سينك كسريله شيشه نك آغزى طيقاجنه و طپاسنه دينور و سائر بو مقوله نك آغزلرى
باغنه كذلك يجيد و دربند مقوله سنك آغزينى بندايدن عسكره و محافظه اطلاق اولنور مايسدّ به الشئ معناسنه در
وعربلرك سداد من عوز و اصبت سدادا من عيش قوللرنده كذلك كسر ايله دركه احتياج رخنه سنى سدّ ايده جك
نسنه ديمكدر سدّرمق كبى وعوز احتياج معناسنه در و بونلرده قليلا مفتوح اولور على قول فتحى لحن
وخطادر حريرى درّة الغوّاصده بوكونه بيان ايلديكه نضر بن شميل المازنى بركيجه مأمون خليفه نك حضورنده
محاورات ادبيه يه مشتغل ايكن مناسبتله احوال نسوان بابنده مأمون حدّثنا هشيم عن مجاهد عن الشعبيّ عن ابن عباس
قال قال النبى عليه السلام ﴿ اذا تزوّج الرجل المرأة لدينها و جمالها كان فيها سداد من عوز ﴾ حديثنى سينك فتحيله قراءت
ايلديلر نضر همان حدّثنا عوف بن جميلة عن الحسن عن علىّ بن ابى طالب قال قال النبى عليه السلام ﴿ اذا تزوّج الرجل
المرأة لدينها و جمالها كان فيها سداد من عوز ﴾ عنوانيله كه سينك كسريله در قراءت ايلدكده همان مأمون استوا
وكسر ايله قرائتك وجهندن استنبا ايلمكله نضر مفتوحه نك لحن اولديغنى بيان ايلدى پس مأمون بنى تلحين
ايلك مناسبميدر ديدكده حاشا حدّم دكلدر لكن لحن جناب شريفكزده واقع اولمدى بلكه هشيم فى ذاته لحانه
اولمغله بو خطا آندن صادر اولدى ديوب فتحله استقامت و كسرايله سدّ ثلمهٔ احتياج ايده جك بلغه معناسنى افاده
ايلدكده مأمون واقف حال اولمغله قبح الله من لا ادب له ديوب وزيرى اولان فضل بن سهله خطابا نضره اللى بيك
درهم اعطا ايلمسى بابنده تذكره تحرير و نضره ترفيقا برسرهنك ايله ارسال ايلدى فضل قصه يه واقف اولدقده
اوتوز بيك درهم دخى كندى علاوه ايلمكله نضر برمجلسده سكسان بيك درهمه نائل اولدى انتهى * و سداد ناقه نك
ممه سى دليكلرنده قوريوب قلان سوده اطلاق اولنور و سداد بن رشيد الجعفى محدثدر ﴿ السدّ ﴾ سينك ضميله هوا
يوزينى طوتان سياه بلوده اطلاق اولنور جمعى سدود كلور و شول دره يه اطلاق اولنوركه آنده ايرى طاشلر
و قيالر اولمغله يغمور صولرى آنده برمدّت ايركيلوب قالور اوله جمعى سدده كلور سينك كسريله و سدّ كولكه يه
اطلاق اولنور شعاعى سدّ ايلديكيچون و سدّ قبيلهٔ غطفان يوردنده واقع بركوچك طاغده برصو آديدر و يمن
اولكه سنده برحصن اسميدر و سدّ دره يه دينور و سداسدّ لفظندن جمع اولور سدو بندايدجى نسنه لره دينور ومنه يقال
جراد سدّ اى كثير سدّ الافق ﴿ سدّ ابى جراب ﴾ سينك كسريله عقبهٔ منادن اشاغيجه ده برموضعدركه منايه كيده نك صاغ
طرفنده كى مقبره سمتنه دوشر ﴿ سدّ قناة ﴾ بردره آديدركه شعيبه نام محله منصبّ اولور ﴿ السدّ ﴾ سينك كسريله راست
و درست سوزه دينور يقال كلام سدّ اى صحيح ﴿ السدّة ﴾ سينك ضميله قوناغك قپوسنه دينور باب الدار معناسنه سدّ
اولنور اولديغيچون جمعى سدد كلور صرد وزننده امام مشهور اسمعيل الكوفى السدّى مسجد كوفه نك قپوسى
اشيكنده نسوان نقابلرى بيع ايلمكله سدّه يه منسوب اولمشدر * شارح ديركه زمخشرى سده يى سراى قپوسنك اوستنده كى
اورتو ايله تفسير ايلديكه صوندرمه و صچاق تعبير ايتدكلرى اوله جقدر و ابو عمرو قپو اوكنده اولان صفه و سدّ ايله
بيان ايلمشلردر اهل باديه عندنده چادر قپوسنك فناسيدركه درگاه تعبير اولنور * پس مؤلفك تفسيرى اهل حضره كوره
اولور و سده مسدود اولان كرلو بنابقيه سنه دينوركه مراد سدا و لنمش كرلو بنا يرينه دينور محراب و مسدود پنجره
و صفه ايچلرى كبى و سده برونه مخصوص برطوتقنلق عارضه سنه دينوركه استشمامدن منع ايدر اطباء سدّهٔ مساماتى
بوندن اخذ ايلديلر ﴿ السداد ﴾ غراب وزننده بو دخى ذكر اولنان سدّه علتنه دينور ﴿ السدد ﴾ ضمتينله شول بيوك

مطلب

وكشاده كوزلره اطلاق اولنوركه حدّت نورى اولمامغله منظورى ايوجه كورەمز اوله واقعا بعض لقمه كوزلرده اولور مفردى سادّه‌در يقال عين سادّة وعيون سدداى مفتحة لاتبصر بصرا قويا على قول سادّه شول كوزه اطلاق اولنوركه معاذالله تعالى آقلق عارض اولمغله بصرى زائل اولوب رؤيتدن معطل ومن بعد قارەسى عودتندن محروم قاله وسادّه بك قوجه ناقه‌يه اطلاق اولنور جماد كبى قالديغيچون وانسانك صارقق صاچنه اطلاق اولنور (المسدّ) ميمك فتحيله بستان ابن عامر اسميدر جوهرى وهمندن ناشى بستان ابن معمر عنواننده رسم ايلدى لكن جوهرى اصمعيدن نقل ايلمكله مؤلفك توهيمى نابجادر (سدّين) سجين وزننده ساحلده بر بلده‌در (الاسداد) همزه‌نك فتحيله سدّك جمعيدركه حاجز وحائل معناسنه‌در بو معنادندركه فلانه يوللر قپانوب نه سمته كيده‌جكنى بيلمز اولدى ديه‌جك يره ضربت عليه الارض بالاسداد ديرلر (السرد) فردوزننده و (السراد) كتاب وزننده ميشين وسختيان مقوله‌سى نسنه ديكمك معناسنه‌در يقال سرد الاديم سردا وسرادا من الباب الثانى والاول اذاخرزه ودلمك معناسنه‌در يقال سرد الشئ اذا ثقبه وجنك لباسى اولان زره اورمك معناسنه‌در يقال سرد الدرع اذانسجه وسرد لفظى مطلقا اورلمش زرهلره وسائر حلقه حلقه اورلمش نسنه‌لره اسم جامعدركه وصف بالمصدردر يقال جاؤا وعليهم سرد اى دروغ وسرد كلامى جواهر منظومه كبى حسن ادا ايله متصلا ومنتظما سوق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سرد الحديث اذا اجاد سياقه وسرد ازدبلادنده بر موضع آديدر وسرد متصلا اورج طوتمق معناسنه مستعملدر يقال سرد الصوم اذا تابعه (التسريد) تفعيل وزننده سرد ايله ايكى معناى اوّلده مرادفدر (السرد) فتحتينله برآدم پيدرپى اورج طوتراولمق معناسنه‌در يقال سرد الرجل سردا من الباب الرابع اذا صار يسرد صومه (السرندى) سبنتى وزننده امور ومصالحنده جست وچالاك وشديد ودلير اولان آدمه دينور مؤنثنده سرنداة دينور هاء ايله وسرندى تيم قبيله‌سندن بر شاعر آديدر (الاسرنداء) اغرنداء وزننده ومرادفيدركه برآدمه شركير وغالب ومستولى اولمق معناسنه‌در يقال اسرنداه اذا اعتلاه واغرنداه (السراد) سحاب وزننده يك اولان خرما اورقلرينه دينور خلال صلب معناسنه مفردى سراده‌در وشول خرمايه دينوركه اغاجى صوسز قالمغله جودتنه مضر اولمش اوله (الاسراد) همزه‌نك كسريله خرما اغاجى يك قورق طوتمق معناسنه‌در يقال اسرد النخل اذا صار ذا سراد (سرندد) قنفذ وزننده و (سردد) جندب وزننده و (سردد) جعفر وزننده تهامه‌ده بر وادى آديدر (سارده) وارده وزننده ابن يزيد بن جشم در انصار كرامك نسبى رجالندندر (ابن مسرد) منبر وزننده ابن جاريه ديمكدر ياخود ابن قينه ديمكدركه چكى ومطربه زاده‌در كلمات شتومه‌دندر اوّله كوره جاريه قسمى ديكيش ديكر اولدقلرندن ثانى‌يه كوره سرد نغمات ايدر اولدقلرندن ناشيدر قال فى الاساس هو ابن مسرداى ابن امة لانها من الخوارز (السريد) اميروزننده پاپوشچيلرك بيز تعبير ايتدكارى آلته دينور اشفى كبى * شارح ديركه بيزه مسرد ومسراد دخى دينور (سردانيه) بحر مغربده بر جزيرۀ كبيره اسميدر حالا سردنيا ديدكاريدركه سبته داخلنده قورسقه اطه‌سنه قريبدر (سردرود) سينك فتحيله همدان قضاسنده بر قريه‌در (السرمد) جعفر وزننده دائم وجاويد معناسنه‌در يقال عيش سرمداى دائم واوزون كيجه‌يه اطلاق اولنور يقال ليل سرمداى طويل مترجم ديركه امام رازى قولى اوزره سرمد سرد لفظندن مأخوذدركه توالى وتعاقب معناسنه‌در زمان تعاقب اجزاء حسبيله مستمر اولديغيچون سرد ايله تسميه اولنوب بعده مبالغة ميم زياده اولندى انتهى * وسرمد حلب اعمالندن بر موضع آديدر (السمرندى) آنفا سرد ماده‌سنده نونك زياده‌سنه مبنى ذكر اولندى وموضع ذكرى بومحلدر ترتيب هجايه مبنى (السرهدة) دحرجه وزننده طفلك غداسنى كوزل ايدوب خوشجه پرورده ايلمك معناسنه‌در يقال سرهد الصبىّ اذا احسن غداءه ودوه‌نك اوركجنى كسمك معناسنه‌در يقال سرهد السنام اذا قطعه (المسرهد) مدحرج وزننده سموز اوركجه دينور يقال سنام مسرهد اى سمين ومسرهد بر رجل آديدر معظم وزننده مسدّد نام محدّثك پدرى اسميدركه سلسله‌سى بو رسمه‌در مسدّد بن مسرهد بن مجرهد بن مسربل بن مغربل بن مرعبل بن مطربل بن ارندل بن سرندل بن غرندل ماسك بن المستورد الاسدى در * مترجم ديركه احمد بن عليه ابو نعيم نسب مذكورى سرد ايلدكده هذا رقية العقرب ديو جواب ايلمشدر (السعد) سينك فتحى وعينك سكونيله و (السعود) قعود وزننده قوتلو وفرخنده ومبارك اولمق معناسنه‌در تقول سعد يومنا سعدا وسعودا من الباب الثالث اذا يمن مثلثة يعنى يمن كلمه‌سنك عيننده حركات ثلاث جاريدر وسعد مدينه قربنده بر موضع آديدر وحجازده بر طاغك اسميدر وبر بلده آديدركه آنده زره ايشلنور عندالبعض بر قبيله‌دركه دروع سعديه اكا منسوبدر وسعد ثلث اللبنه يعنى لباسك قولتقلرى آلتنه وضع ايتدكارى خشتك تعبير اولنان مربع الشكل پارچه‌نك ثلثنه دينور ثلثه كه

سعيد زبير وزنده ربعنه دينوركه سيذكر وسعد مبارك وفرخنده‌نسنه‌يه دينوركه وصف اولور جمعى سعودكاور
وسعود النجوم يعنى سعد لفظنك مضاف اولديغى كواكب اوندر سعد بلع سعد الاخبيه سعدالذابح وسعد
السعودكه بودرت منازل قمردندر * مترجم ديركه لطائفدندركه ملك اشرفك حضورنده ادبادن شهاب
قوصى حاضر ايكن ناكاه سعدالدين نام طبيب داخل اولدقده ملك شهابه خطاب ايدوب اشبو سعد حقنده
نه‌ديرسن ديدى شهاب دخى ياMولانا اكر اشبو سعد مجلسكزده بولنورسه سعد السعود اولور واكر برسماط
باشنده‌بولنورسه سعدبلع اولور واكر مهمان خيمه‌سنده‌اولورسه‌سعداخبيه‌واكراهل اسلامدن برخسته‌يه‌واررسه
سعد ذابح اولور ديديكى لطيفه بك دلپسند اولمشدر انتهى * وسعد ناشره وسعد الملك وسعد البهام وسعد الهمام
وسعدالبارع وسعد مطردر وبو التى منازلدن دكلدر واشبو ذكر اولنان سعوددن هرسعد ايكيشر كوكبدركه
ميانه‌لرى ناظره نسبت برذراع مقدارى مشاهده اولنور * مترجم ديركه درت كوكب اولكه منازلدندر جدى
ودلو برجلرنده‌در سعدبلع اسفندار مذماه‌جلالينك اون برنجى‌وشباطك اون ايكنجى كونى طلوع ايدر وسعداخبيه
فروردينماهك ايكنجى ومارتك اوننجى كونى‌وسعد ذابح بهمنماهك يكرمى‌سكزنجى‌وكانون‌ثانينك‌اوتوزنجى كونى
وسعد السعودينه اسفندار مذماهك يكرمى دردى وشباطك يكرمى بشنجى كونى طلوع ايدر انتهى * وقبائل
عربدن سعود چوقدر سعد تميم وسعد قيس وسعد هذيل وسعد بكركبى وامثالدندركه * بكل وادبنو سعد *
ديرلر منشأى بودركه اضبط بن قريع السعدى كندى قومندن روكردان اولوب آخر قبائله انتقال ايلدى
لكن آنلرى بكنميوب ينه قومنه رجوع وكلام مزبورى ايراد ايلدى وآندن مرادى سعد بن زيد بن مناة بن
تميم ايدى‌كه كندى قبيله‌سى آندن منشعبدر يعنى قنغى قبيله‌يه واردم ايسه بزم قبيله رجالى كبى آنلرده ناموافقدر
وينه امثالدندركه * اسعدام سعيد * ديرلر زبيروزنده‌محبوبميدركه مكروهميدر خيرميدر شرميدر ديه‌جك موقعده
ضرب اولنور منشأى بودركه ضبة بن ادك سعدوسعيدنام ايكى اوغلو وار ايدى بركون دوه‌لرينى ارامق ايچون
بيابانه كتديلر بر وقتدن صكره سعد كلوب سعيد نابديد اولمغله دائما ضبه قارشودن برقرالتى كورسه اسعدام
سعيد ديرايدى عربلر اخذ ايدوب آنكله تشأم ايدراولديلر وسعد بنو ملكان جماعتنه مخصوص برصنم اسميدر وامام على
كرم الله وجهه حضرتلرينك ❊ اوردها سعد وسعد مشتمل ماهكذا ياسعد تورد الابل ❊ قولى شرع ماده‌سنده
مرسومدر (السعيد) زبيروزنده لباس قولتقلرينه اوردقلرى خشتك تعبير اولنان مربع پارچه‌نك ربعنه دينورتته‌كه
ثلثنه سعددينوركه ذكر اولندى (الاستسعاد) برنسنه‌يى اوغورلو عدايلمك وميمنتلو طوتمق معناسنه‌در يقال
استسعد به اذا عده سعدا (السعادة) كرامه‌وزنده نيكبخت وخوب طالع اولمق معناسنه‌در شقاوت مقابليدركه بدبخت
اولمقدن عبارتدر نته‌كه سعوده نحوسه مقابليدر يقال سعدالرجل سعادة من الباب الرابع وسعد على بناء المجهول
فهوسعيد على الاول ومسعود على الثانى ضدشقى وسعيد اسمادندر وسعيد ايرمغه دينور نهر معناسنه كذلك مسعود
اسماء رجالدندر (الاسعاد) همزه‌نك كسريله برآدمى سعادتلو قلمق معناسنه‌در يقال اسعده الله تعالى فهو مسعود
ولايقال مسعد نته‌كه احبّ واحمّ واجنّ صيغه‌لرنده محبوب ومحموم ومجنون ديرلر واسعاد مدد واعانت ايلك
معناسنه‌در يقال اسعده اذا اعانه (لبيك) و (سعديك) اى اسعادا بعد اسعاد نته‌كه لبيك كلمه‌سى الباباً لك بعد الباب
معناسنه‌در لبيك كلمه‌سى‌كه تثنيه اوله‌رق كافه مضاف اولمشدر وبو ثلاثيدر على قول الباب كلمه‌سنك زوائدى
حذف اولنمشدر كذلك سعديك كلمه‌سنده‌دخى اسعادك زوائدى حذف اولنمشدر وبونلر مصدر مثنى اولمغله فعللرينك
حذفى ملتزمدر وسعديك كلمه‌سى انجق لبيك كلمه‌سنه مقرونا ذكر اولنور نته‌كه اشبو حديثده وارد اولمشدر كان
عليه السلام يقول فى افتتاح الصلوة ❊لبيك وسعديك والخير بين يديك والشرّ ليس اليك❊ پس معنالرى طاعتكده مكررا
يعنى على الدوام مقيم وخدمتكده ملازم ومداوم اولورم ديمكدر زيرا اسعاد اعانه معناسنه اولمغله بوراده اعانتده قيام
واهتمام ايدن كمسه كبى خدمت عبوديتكده على الدوام قيام واقدام ايدرم وياخود خدمت عبوديتكده سائر خدمه‌يه اسعاد
واعانت ايدرم ديمكدر (الاسعد) احمد وزنده سعادتدن افعل تفضيلدر مؤنثى سعدى‌در بشرى وزنده بنو اسعد
بربطندر (السعدانة) سينك فتحيله كركرة البعير معناسنه‌دركه دوه‌نك كوكسنده اولان دكرمى مهره‌در
وكوكرجين قوشنه على قول بر مخصوص كوكرجين اسميدر وعربلره مخصوص پاپوش تصمه‌سنك آلت عقده‌سنه
دينوركه مراد اوچه‌سى باغنك دوكوميدر وسعدانة الاست دبرك سياه دائره‌سنه وصفره‌سنه دينور وسعدانة الميزان
ترازو كوزلرينك آلتنده اولان دوكوملرينه دينور اعرابك ترازولرى ايپدن دوزيلور وسعدانات كه سعدانه‌نك جمعيدر
آت قسمنك قوللرى سكيرلرينك آلتلرنده بعض طرنق طرزنده اولان مهرلره اطلاق اولنور وسعدانه خاتونلرك ممه‌لرى

باشلرینه دینور * مؤلف کرچه بونی تصریح ایلدی لکن سعدان لفظنك وصف آتیسندن منهم اولمشدر
﴿الساعدان﴾ انسانك بیلکلرینه دینورکه دیرسکدن کفه قدر اولان مقداردن عبارتدر عملده کفه مساعده‌لرینه
مبنیدر سغ بیلکجه یه دینورکه بیلازك موضعیدر وعضد دیرسکدن اوموزه وارنجه مقداره دینورکه قول تعبیر اولنور
وبعضلر ساعده دخی قول تعبیر ایدرلر وساعدی الطائر قوشك ایکی قنادندن عبارتدر ﴿السواعد﴾ صوینك نهره
یاخود بحره منصب اولدیغی مجرالرینه دینور مفردی ساعده‌در وبدنده کمیکلره ایلك جریان ایده‌جك مجرالره دینور
﴿السعد﴾ سینك ضمیله و﴿السعادی﴾ حباری وزننده طیب معروف اسمیدرکه ترکیده طوپلق دیدکلری کوکدر
اوکولمسی مشکل اولان یاره‌لرده استعمالی کثیر المنفعه‌در وسعد یمامه قربنده برموضع آدیدر وبرطاغك اسمیدر
﴿ساعده﴾ ارسلان اسماسندندر وبررجل آدیدر ﴿بنوساعده﴾ خزرج قبیله سندن برجماعت آدیدر مدینه‌ده برصفه بنا
وآنده ایوا ایدرلر ایدی ﴿السعیدة﴾ سینك فتحیله جاهلیتده بربیت ایدی‌که اکا حج وطواف ایدرلر ایدی ﴿السعیدیّة﴾
مصرده برقریه‌در ویمن قاشلرندن برجنس قاش آدیدر ﴿السعد﴾ ضمتینله برنوع خرما اسمیدر ﴿السعد﴾ فتحتینله
جبل ابی قبیس آلتنده جاری برصو آدیدر ومکه ایله منا بیننده برسازلق آدیدر ﴿السعداد﴾ سلمان وزننده برنوع
اوت اسمیدرکه دوه مرعالرینك افضلیدر دمور تیکننه شبیه تیکنلی وآقلغی آندن اکثر وورقی آندن الین اولور
اوجلرنده خرده تیکنلری اولمغله ممه امجکنی اکا تشبیهله سعدانة الثدی دیرلر ومنه المثل * مرعی ولا کالسعدان *
یعنی خوش اوتلاقدر لکن سعدانه عدیل اولماز برمزیتلو نسنه‌دن ازید نسنه‌یی افاده موقعنده ضرب اولنور ﴿التسعد﴾
تفعل وزننده سعدان مذکوری آره‌مق معناسنه‌در یقال تسعد الرجل اذا طلب السعدان ﴿سعدان﴾ سبحان وزننده
اسعاددن اسم مصدردرنته‌که سبحان کلمه‌سی تسبیحدن اسم مصدردر ومنه یقال سبحانه وسعدانه ای اسبحه واطیعه
﴿الساعدة﴾ چرخده بکره‌یی طوتان اغاجه دینور ﴿سعید﴾﴿مسعود﴾﴿مسعده﴾﴿مساعد﴾﴿سعدون﴾﴿سعدان﴾
﴿اسعد﴾﴿سعود﴾ ضمتینله اسماء رجالدندر ﴿سعاد﴾ غراب وزننده وسعده وسعیده وجهینه وزننده
اسماء نسواندندر ﴿الاسعد﴾ اویوزه شبیه برعلت آدیدرکه دوه قسمنه عارض اولوب دریلری جابجا یاریلوب چتلار
وتأثیرندن دوه‌یه ضعف وهرم عارض اولور وبوتسمیه تفأل قبیلندندر ﴿السعاد﴾ کتان وزننده ابن سلیماندرکه
محدثدر ﴿المسعودة﴾ بغدادده ایکی محله آدیدر ﴿بنوسعدم﴾ جعفر وزننده مالك بن حنظله قبیله سندن بربطندر
میمی زائد اولمغله محلی بومقامدر ﴿دیرسعد﴾ برموضعدر حمام سعد حجاج کوفه طریقنده برموضعدر
﴿مسجد سعد﴾ قادسیه یاننده مغیثه ایله قرعاء بیننده برمنزل آدیدر ﴿السعدیة﴾ بنوسعد بن الحارث جماعتنه
مخصوص برنزولگاه آدیدر وبنوعمرو بن ساعده یوردنده برموضع ویمامه‌ده بنورفاعه یوردنده برموضع وبنواسد
یوردنده برقویی وبنوکلاب دیارنده برصو وبنوقریظ دیارنده برصو آدیدر وحلب قضاسنده ایکی قریه آدیدرکه
سعدیّهٔ علیا وسعدیّهٔ سفلی اطلاق اولنور ﴿السعدی﴾ سکری وزننده حلب قضاسنده برقریه وحلهٔ بنی مزیدده
برموضع آدیدر ﴿السعدتین﴾ مغربده شهر مهدّیه قربنده برقریه‌در خلف نام شاعر اورادندر ﴿اسعرد﴾ همزه‌نك
وعینك کسریله بربلده آدیدر المسندة زینب بنت المحدث سلیمان بن هبة الله خطیب بیت لهیأ اورادندر
بیت لهیاء صحراء وزننده شامده برقریه‌در ﴿السغد﴾ سینك ضمی وغین معجمه‌نك سکونیله سمرقند ترابنده مفرح باغ
وبساتین دلکشا ومثمر اشجار پرصفایی مشتمل اماکن نزهتفزا اسمیدر محدثیندن کامل بن مکرم وعلی بن حسین
واحمد بن حاجب اورادندر * معلوم اوله‌که اشبو وادیٔ سغد سمرقنددن بخارا جانبنه سکز مرحله قدر ممتد اولوب
جمله اشجار مشتبکه وانهار جاریه وچمنزار یرلردر بووادینك وسطی قریه‌لر وباغ وباغچه‌لر ودلکشا بستانلر
ایکی جانبی مزارع ووراسی مراعی ومراتعدر آثار صورلر کنارنده چنستان وباغچه‌لر ایچره قصور دلستان وحوضلر
ونشیمنکاهلر ایلشلر اولقدر مسافه بالجمله مسیرهٔ نزهتکاهدر بالجمله خیابان اولمغله ارالرده اولان قریه‌لر اوزرینه
وارمایجه نمایان اولماز مشهور اولان مسائر اربعك بریدر ایکنجیسی ابله اوچنجیسی شعب بوان دردنجی غوطهٔ
دمشقدر ﴿السغد﴾ سینك فتحی وغینك سکونیله وجود شیشمك معناسنه‌در یقال سغد الرجل علی بناء المجهول
اذا ورم وسغد ملایم یغموره دینور یقال رماه الله بسغد مغد ای بمطرلین مغد لفظی اتباعدر ﴿الساغدة﴾
ساعده وزننده و﴿المسغدة﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله سوددن کرکی کبی استیفا ایله ایکی آنا قوزیسی کبی
بغایت سمورمش دوه کوشکلرینه دینور یقال فصال ساغدة ومسغدة ای رواء من اللبن سمان ﴿سغدان﴾
عثمان وزننده بخاری قضاسنده برقریه‌در ﴿سغادی﴾ سکاری وزننده برنبات آدیدر ﴿السغاد﴾ کتاب
وزننده ارکك دیشی‌یه آشمق وچفتلشمك معناسنه‌در یقال سغد الذکر علی الانثی وسغد سغادا من الباب الثانی والرابع

اذانزا * شارحك بيانى اوزره سباع ودوابّ وطيوره مخصوصدر انسانده مجازا استعمال اولنور ﴿الاسفاد﴾
همزه‌نك كسريله اركك حيوانى ديشى‌يه چكوب آشدرمق وچفتلشدرمك معناسنه‌در يقال اسفدتيسه على
العنز اذا انزاه عليها ﴿التسافد﴾ تفاعل وزنده حيوانلر برى برينه اركككك ايدوب آششمق معناسنه‌در يقال
تسافدت السباع اذا سفد بعضهم على بعض ﴿السفود﴾ تنور وزنده دموردن اولان كباب شيشنه دينور معناى
مزبوردن مأخوذدر كبابه سافد كبى ايلشديكنه مبنيدر ﴿التسفيد﴾ تفعيل وزنده اتى كباب اتمك ايچون شيشه
صابليوب ديزمك معناسنه‌در يقال سفد اللحم اذا نظمه فى السفود للاشتواء * مؤلفك اذا نظمه فيها قولنده
ضمير مؤنث حديده‌يه راجعدر ﴿الاستسفاد﴾ طواره اكسه‌سى طرفندن كلوب بنمك معناسنه مستعملدر يقال
استسفد بعيره اذا اتاه من خلفه فركبه ﴿التسفد﴾ تفعل وزنده دوه‌يه اكسه سكيرينه باصوب بنمك معناسنه‌در
يقال تسفد البعير اذا تعرقبه ﴿الاسفند﴾ همزه‌نك كسرى وفانك فتحى وكسريله باده‌يه دينور خمر معناسنه * شارح ديركه
اشبو اسفند كذلك اسفنط كلمه‌سنك اكثر لغويون روميدن معرّب اولمق اوزره ثبت ايلديلر ﴿السقدد﴾ قافله
قعدد وزنده يارانمش وياغلى بولمش آته دينور فرس مضمر معناسنه ﴿الاسقاد﴾ همزه‌نك كسريله و﴿التسقيد﴾
تفعيل وزنده آتى پراندرمق معناسنه‌در يقال اسقد الفرس وسقده اذا ضمره ﴿السقدة﴾ عقده وزنده و﴿السقيدة﴾
جهينه وزنده قيا قوشى تعبير اولنان باشى قزل قوشه دينور حمره كبى سقده‌نك جمعى سقد كلور صرد وزنده
وسقيده‌نك سقيدات كلور ﴿سكده﴾ حمزه وزنده افريقيه دكزينك ساحلنده بر بلده آديدر ﴿سكندان﴾ سپندان
وزنده مرو قضاسنده بر قريه‌در ﴿سكاكند﴾ سمرقند وزنده طخارستان اولكه‌سنده بر ايالت آديدر قهادن على بن
الحسين السكاكندى اورادندر ﴿السلخد﴾ خاى معجمه ايله جردحل وزنده و﴿السلخداة﴾ خبنداة وزنده قوى وتوانا
ناقه‌يه دينور جمعى سلاخد كلور ﴿السلغد﴾ غاايله جردحل وزنده و﴿السلغدّ﴾ قرشبّ وزنده احمق ونادان كمسه‌يه
دينور وصالق وچولپه آدمه دينور ودارغين آدمه دينور وسباعدن قورده دينور وطونى آل آته دينور واكول وشروب
اولان عبد البطن كشى‌يه دينور مؤنثى ها ايله‌در ﴿السلقد﴾ قافله زبرج وزنده يرانمش وياغلى بولمش آته دينور فرس
مضمر معناسنه بو ماده‌يى سائر اهل لغت اهمال ايدوب كتابلرينه ثبت ايلديلر ﴿السلقدة﴾ دحرجه وزنده آتى
پراندرمق معناسنه‌در يقال سلقد الفرس اذا ضمره ﴿السمود﴾ قعود وزنده تكبرندن ناشى باشنى قالديروب يوقارى
طوتمق معناسنه‌دركه صورتمق تعبير اولنور اول كمسه‌يه صورتقان وصورورداق تعبير اولنور يقال سمد الرجل
سمودا من الباب الاول اذا رفع رأسه تكبرا ويوكسلمك معناسنه‌در يقال سمد الشئ اذا علا وجدّ واقدامله يوريوب
كتمك معناسنه‌در يقال سمدت الابل اذا جدّت فى السير وبرايشه مداومت اوزره سعى وجهد ايدوب دورشمك
معناسنه‌در يقال سمد فى العمل اذا دأب فيه وحيران وسركردان ديكيلوب طورمق معناسنه‌در يقال سمد الرجل
اذا قام متحيرا وعبثه اشتغال لهو ولعب ايلمك معناسنه‌دركه حزن وسرور جهتيله اولور يك حزنندن الى برايشه
وارميوب بيهوده لهو ايله مشتغل اولور وسرور جهتى ساز چالمق وبسته اوقومق مقوله‌سيدر بو جهتله
سازنده وخواننده‌يه سامد اطلاق ايدرلر يقال سمد الرجل اذا لهى ﴿السماد﴾ سحاب وزنده كولله قارشق كوبره‌يه
وفشقى‌يه دينوركه ترلاره وبستانلره چكرلر وفشق خشكى محرّفيدر ﴿التسميد﴾ تفعيل وزنده ترلايه ذكر اولنان
كوبره‌يى چكمك معناسنه‌در يقال سمد الارض اذا جعل فيها السماد وباشك مجموع قلنى تراش ايلمك معناسنه‌در يقال
سمد الشعر اذا استأصله اى حلقه كله ﴿السوامد﴾ سواعد وزنده‌كه روبه‌نك اشبو * سوامد الليل خفاف الازواد *
مصراعنده‌و اقعدر دوايم السير معناسنه‌در جوهرى غلط ايدوب قارنلرنده علف اولميان دوه‌لر ايله تفسير ايلدى زيرا
اول خفاف الازواد قولنك تفسيريدر وانقولى مرحوم بولفظى اهمال ايلمشدر ﴿السمد﴾ عمد وزنده دائم وسرمد
معناسنه‌در تقول هولك سمدا اى سرمدا ﴿السميد﴾ سعيد وزنده حوّارى اسميدركه خاص اتمكه دينور وبوذال معجمه ايله
افصحدر ﴿الاسمداد﴾ احمرار وزنده و﴿الاسميداد﴾ احيرار وزنده غضبدن ناشى طلوم كبى شيشوب قبارمق
معناسنه‌در يقال اسمدّ الرجل واسمادّ اذا ورم غضبا ﴿سمدان﴾ همدان وزنده بر حصن آديدر ﴿السمرود﴾ زنبور
وزنده يك اوزون شيئه دينور ﴿الاسمعداد﴾ اقشعرار وزنده پرغضب اولمق معناسنه‌در يقال اسمعدّ الرجل
اذا امتلأ غضبا وبرعضو شيشمك معناسنه‌در يقال اسمعدّت انامله اذا تورّمت ﴿الاسمغداد﴾ غين معجمه ايله
اسمعداد معنالرينه‌در ﴿السمغد﴾ حضجر وزنده اركان واعصابى قوىّ وشديد اولان اوزون آدمه دينور
واحمق وبيغز كمسه‌يه دينور ومتكبر شخصه دينور يقال رجل سمغد اى طويل شديد الاركان ويقال رجل سمغد
اى احمق وكذا متكبر ﴿السمند﴾ سينك وميمك فتحيله آته دينور فرس معناسنه وبو لفظ فارسيدر عرب دخى استعمال

ایدر لکن فارسیده رنکی قوله اولان آت ایله مبیندر (سمندو) دالك ضم و اشباعیله روم اولکه سنده برقلعه آدیدر
شارح دیرکه حالا بلغراد دیدکلریدر لکن بلغرادقربنده سمندره دیدکلری اولمق غالبدر (سمندور) آخر دهرایله هندستانده
ملتان قربنده بربلده آدیدر (السمهد) جعفر وزنده قوری ویك اولان شیئه دینور (السمهدد) سفرجل وزنده
ایری کودهلو جسیم دوهیه دینور (الاسمهداد) اسعداد وزنده دوهنك اورکجی بیوك اولمق معناسنهدر یقال
اسمهد سنام البعیر اذا عظم (السند) سینك و نونك فتحیله طاغك اتکندن یوقاری اولوب دیوار کبی متوجهك
مقابلهسنه کلان یرینه دینور یقال نزلوا قرب سند الجبل و هو ماقابلك منه وعلی عن السفح و برکسهنك معتمدینه
کذلك ملجأ و پناهنه دینور دلیل و برهانه سند اطلاقی بو معنادندر که مدعی اکا طیانور پس معتمد حسی
و معنویدن اعمدر یقال هو سنده ای معتمده و هو قوی السند و سند برنوع قماش یمنی اسمیدر جمعی اسناد کلور
علی قول مفرد وجمعی برابردر (التسنید) تفعیل وزنده ذکر اولنان قماشدن دیکلمش جامه کیمك معناسنهدر یقال
سند الرجل تسنیدا اذا لبس السند (السنود) قعود وزنده برنسنهیه ارقه ویروب طیانمق معناسنهدر یقال
سند الیه سنودا من الباب الاول اذا اعتمد و طاغك یوقاریسنه چقمق معناسنهدر یقال سند فی الجبل اذا صعد
و برنسنهیه یاقلشمق معناسنهدر یقال سند الرجل للخمسین اذا قارب لها و ناقه قویرغنی قالدیروب صغریسنك
صاغنه صولنه اورمق معناسنهدر یقال سند ذنب الناقة اذا خطر فضرب قطاتها یمنة و یسرة یعنی کندی
عمیله قویرغی یوقاری قالقوب بری اوته اوردی (التساند) تفاعل وزنده و (الاستناد) افتعال وزنده بونلرده
برنسنهیه سویکنوب طیانمق معناسنهدر یقال تساند الیه و استند اذا اعتمد و بو معنادندر که عربلر برعسکر جنك
و غزایه توجه ایتدکلرنده فرقه فرقه اولوب هرفرقهلر بشقه بشقه بیراقلر آلتنده عزیمت ایلسهلر خرج الجیش
متساندین دیرلر که هرفرقه بر بیراغه تساند ایتمش اولور (الاسناد) همزهنك کسریله بودخی طاغه چقمق معاسنهدر
یقال اسند فی الجبل اذا صعد و برنسنهیه برشیئی یابرآدمی سویکندروب طیامق معناسنهدر تقول اسندته الیه
اذا جعلته متکأ الیه کذلك برآدمی طاغه چیقارمق معناسنهدر تقول اسندته فی الجبل اذا اصعدته و برکلام وخبری
برآدمه عزو و نسبت ایلك معناسنه مستعملدر یقال اسند الحدیث الی قائله اذا عزاه و بو اصعاد معناسندن مأخوذدر
نته که رفع دخی بو معنایه مستعملدر بالایه مرفوع اولدیغیچون (المسند) مکرم وزنده قائلنه اسناد اولنان کلام
و خبره دینور یقال حدیث مسند ای مرفوع الی قائله جمعی مساند کلور و امام شافعیدن مسانید کلدیکی مرویدر
و مسند دهر و زمانه اطلاق اولنور و هرشیء اکا اسناد اولندیغیچون و دعی معناسنهدر که بوراده نسبی متهم یعنی
حرامزاده دیمکدر و مسند حمیر قبیلهسنه مخصوص برنوع یازویه دینور تقول رأیت مکتوبا بالمسند کذا و هو خط
حمیر و مسند برطاغك اسمیدر (المسندی) یایله محدثیندن عبدالله بن محمدك لقب منسوبیدر احادیث مسندهیی تتبع
و استقرا ایدوب احادیث مرسله و مقطوعهیه نظر ایلمدیکندن تلقیب و تنسیب اولندی * معلوم اولهکه بعض اسناد
حدیث سلسلهسنده بعض راوی اسقاط اولنور اکر اول سقط سندك مبدأنده واقع اولوب حدیث آندن ایلرویه اسناد
اولنورسه اکا حدیث معلق دیرلر مثلا بخاری حضرتلرینك قال یحیی عن کثیر عن عمر بن الحکم عن ثوبان عن ابی
هریرة اسنادنده اولدیغی کبی و اکر سقط سندك آخرنده یعنی تابعیندن اوته اصحابدن اولورسه اکا حدیث مرسل مطلب
دیرلر مثلا سعید بن المسیب حضرتلرینك قال النبی علیه السلام عنوانده ایراد ایلدیکی کبی و اکر مبدأ و آخردن واقع
اولورسه منقطع دیرلر و اکر اسناد صحابۀ کرامدن برینه منتهی اولورسه موقوف و اکر تابعین و تبع تابعینه منتهی
اولورسه اول سنده مقطوع دیرلر و علی القاری منقطعی مرسل و معضل و معلقه شامل تعریف ایلمشدر انتهی
(السنید) سعید وزنده بودخی مسند کبی دعی معناسنهدر که متهوم النسب کمسهدر (سنید) زبیر وزنده بر محدث
لقبیدر حسین بن داود المصیصی اولهجقدر (السناد) کتاب وزنده قوی و طیانقان ناقهیه اطلاق اولنور و سناد
عروضیون اصطلاحنده شعرك ردفینی بری برینه مخالف اولمقدن عبارتدر جوهری مثالده غلط ایلدی و روایت
یعنی استشهاد ایلدیکی بو قطعهدر * فقد الج الخدور علی العذاری * کأن عیونهن عیون عین * فان یك فاتنی اسفا
شبابی * و اصبح رأسه مثل اللجین * زیرا جوهری لجین لفظنی مصغر بنیهسیله تقیید ایلمکله بیت اولده واقع عین
لفظنهکه عینك کسریلهدر مخالف هذا ایلمشدر لجین ایسه بوراده امین وزنده اولمغله سناددن سالمدر و لجین
شیرهسی قوییلنمق ایچون دوکولن خاتم چیچکنه دینورکه بوراده مرادمعنای مزبوردر و عیب مزبورده قافیهنك هر
بری برحرکهیه مستند اولمغله سناد اطلاق ایلدیلر (المساندة) مفاعله وزنده شاعر شعرنده سناد ارتکاب ایلمك
معناسنهدر یقال ساند الشاعر اذا نظم شعره بالسناد و برکسهیه معاونت و مظاهرت ایلك معناسنه مستعملدر

يقال ساند فلانا اذا عاضده وكانفه و مكافات ايلك معناسنه مستعملدر يقال ساند على العمل اذا كافاه (سنداد)
سينك كسرى و فتحيله بر نهر معروف آديدر على قول عذيب نام محلده بر قصرك اسميدر (السندان) سلمان وزننده
دمورجى اورسنه دينور * شارحك بيانى اوزره سندان سينك كسريله فارسيدر معرّبنده سينى مفتوح ايتديلر و سندان
عباس نام محدثك اوغلى اسميدر (السندان) سينك كسريله عظيم و شديد اولان آدمه دينور كذلك عظيم و شديد
اولان قورده دينور (السندانة) هايله ديشى اشكه دينور (السند) هند وزننده بلاد معروفه اسميدر على قول انساندن
بر طائفه آديدر كه اولكهٔ مزبورده ساكن اولمغله اولكهٔ مزبور آنلر ايله تسميه اولندى مفردنده سنديّ دينور
هندى كبى * شارح ديركه سند اقليم معروفدر سند بن حام اسمندن مأخوذدر اقليم هنده مجاوردر و سند
هندستانده بر نهر كبير اسميدر و اندلسده بر ناحيه آديدر و مغربده بر بلده آديدر (سند) قند وزننده باجه ايالتنده
بر بلده در (السندى) سينك كسريله امويه دن هشامك فرسى اسميدر و هارون خلافتنده شحنهٔ بغداد اولان
ابن شاهك نام كسه نك لقبيدر (السندية) مغيثه غربيسنده بر صو آديدر و بغداد قضاسنده بر قريه آديدر
محدثيندن محمد بن عبد العزيز السندوانى او رادندر سند ايله سنديه نسبتلرينى فرق ايچون تغيير ايدوب سندوانى ديديلر
(المساندة) اسم فاعل بنيه سيله كوكسى و اوكى ارسلان اوكى كبى بلند اولان ناقه يه دينور على قول اعضاسى برى برينه
مساند اولانه يعنى صولپك و اعضاسى دوشولك اولميوب دربنكاو و طقناز اولانه دينور (سنديون) سينك كسريله
و دالك فتحيله مصرده ايكى قريه در برى فوّه اقليمنده و ديكرى شرقيه ده واقعدر (السود) سينك ضميله و (السودد)
سينك ضمى و دالك فتحيله و (السؤدد) همزه ايله قنفذ وزننده سيادت معناسنه در * شارحك بيانه كوره مؤلف
تشويش ايلمشدر زيرا سود و سودد و سيادت مصدرلردر بر آدم قومى بيننده اولو و عظيم القدر اولمق معناسنه در
و بو سوادن مأخوذدر كه جماعت كثيره امورينى متولى اولمقدن عبارتدر و سؤدد قنفذ وزننده اسمدر اولولق
و سركردهلك معناسنه يقال ساد الرجل يسود سودا و سؤددا و سيادة اذا مجد (السيد) جيد وزننده آندن صفتدر
اولو و مهتر و سركرده آدمه دينور جمعى ساده كلور كه اصلى سيده ايدى و سيائد كلور تبيع و تبايع كبى و سيد و سيد
كسر تيله امع وزننده باشلوبچى يه دينور (السائد) قائد وزننده سيد معناسنه در كه قومك اولوسنه دينور على قول
رتبه سى سيددن دون اولانه دينور مثلا سيد بر بلده ده عين الاعيان و شيخ البلد و سائد ايكنجى اعيان كبى كذلك
والى و كتخدا كبى و سرعسكر ايله بيكباشى كبى * مترجم ديركه اشبو ﴿و ضائق به صدرك﴾ الاية كريمه سنده صاحب
كشاف ايتديكه بوراده ضائق لفظى ضيق اوزره اختيارك وجهى بودركه ضيق عارض غير لازم اولورسه
آندن ضائق ايله تعبير اولنور رسول اكرم عليه السلام افسح الصدر اولمغله مقام ضائق مقاميدر سيد و جواد
كلمهلرى دخى بورسمه در اكر سيادة و جود صفت ثابته سى ايسه سيد و جواد و اكر حادث ايسه سائد و جائد ايله
تعبير اولنور كذلك هر ثلاثيدن ثبوت و استقرار ايچون مبنى اولان بنيهٔ وصف اوزره مبنى اولور و حدوث معناسى اراده
اولندقده فاعل اوزره بناقلنور مثلا حسن ماده سنده حسن و حاسن و ثقلت ماده سنده ثقيل و ثاقل و فرح ماده سنده
فرح و فارح و سمن ماده سنده سمين و سامن دينور كذا فى الحاشية السعدية (الاسادة) همزه نك كسريله
و (الاسواد) اصلى اوزره بركسه سيد اوغلان حاصل قلمق على قول اسود اللون اوغلان حاصل قلمق معناسنه
اولمغله ضد اولور يقال اساد الرجل و اسود اذا ولد غلاما سيدا او غلاما اسود لكن ضديتى منظور فيهدر زيرا
اختلاف قولينه مبنيدر (الاسود) احمر وزننده سواد ايله متصف يعنى سياه اولان شيئه دينور و ايرى و بيوك يلانه
دينور بو نوعى سياه اولديغنه مبنيدر و سرچه قوشنه دينور كه مراد ارككيدر و اسود القوم جماعتك بك اولو
و جليل الشان اولانه دينور كه سيادتندر يقال هو اسود القوم اى اجلهم و اسود القلب سواد قلب معناسنه در كما
سيذكر السهم الاسود كندوسيله تيمن و تفأل اولنه جق سهم مباركه اطلاق اولنور كويا كه قديمدنبرو اللرك كثرت
اصابتندن قرارمش اولور ياخود عربلر اخضره اسود اطلاق ايدوب و اخضر كثير الخير معناسنه مستعمل اولديغنه
مبنيدر يقال رمى فلان بسهمه الاسود و هو المبارك يتيمن به اسود العين و اسود النساء و اسود العشاريات و اسود الدم
و اسود الحمى بر رجبل آديدر (الاسوداد) احمرار وزننده و (الاسويداد) احميرار وزننده قرارمق معناسنه در
يقال اسود الشئ و اسواد اذا صار اسود (السوادية) سينك فتحيله بو دخى سرچه قوشنه دينور (الاسودان)
تثنيه بنيه سيله خرما ايله صويه اطلاق اولنور و يلان ايله عقربه اطلاق اولنور (الاستياد) افتعال وزننده بر قومك
سيد و ذيشانينى قتل على قول اسير ايلك معناسنه در يقال استاد و ابنى فلان اذا قتلوا سيدهم او اسروه و عند البعض
سيد قومدن تزوج ايچون قيز ديلك معناسنه در يقال استاد و ابنى فلان اذا خطبوا اليه (السواد) سحاب وزننده

مطلب

اسمدر سیاه لونه دینور بو مناسبتله هر شیئك شخصنه دینورکه حیوان ایسه روحدن قطع نظر شبح و قالبیدر قرالتی
تعبیر اولنور تقول رأیت سوادا ای شخصا و سواد مال کثیره اطلاق اولنور و سواد البلده شهرك ناحیه لرنده اولان
کوی کندو چفتلکلرندن عبارتدر یقال خرجوا الی سواد المدینة وهو قراها یعنی ماحولها من القری و الریف
و انساندن جمعیتلو عدد کثیره و جمهور عظیمه اطلاق اولنور و منه الحدیث ﴿علیکم بالسواد الاعظم﴾ و هو الکثیر
من الناس عامتهم و سواد القلب که حبة القلب دخی دیرلر یورکده اولان سیاه نقطه یه دینورکه فارسیده دانۀ دل دیرلر
اکا سوداء القلب و اسود القلب و سویداء القلب دخی دینور یقال اجعل هذا فی سواد قلبك و سودائه و اسوده
و سویدائه ای فی حبته و سواد بر رجل آدیدر و سواد العراق اول او لکه نك قصبات و قرالرندن عبارتدرکه بصره ایله
کوفه بیننده اولاندن عبارتدر و سواد بلقاء قربنده بر موضع آدیدر (السواد) سینك کسریله فسلدشمك معناسنه در
سینك ضمیله ده لغتدر لکن اوله کوره مفاعله دن مصدر در فسلدی ایدن آدملر بری برینه سواد و شخصنی قریب
ایتدکلری ایچون تقول ساودته سوادا ای ساررته و ثانی یه کوره اسمدر (السواد) غراب وزننده قیون و کچی
قسمنه عارض اولور بر مرض در یقال سئد الغنم علی بناء المجهول فهو مسئود کذلك انسانه عارض اولور بر علتدرکه
خرمایی پك چوق یمك سببیله جکر آغریسندن عبارتدر و سواد بکز صرارمغه و بکزه عارض اولان صاریلغه دینور
و طرنغه عارض اولان یشللکه دینورکه چوراق صو ایچمکدن حادث اولور و سواد مصدر اولور علت مزبوره یی
مورث اولان صویی ایچمك معناسنه یقال ساد الرجل یسود سوادا اذا شرب ماء مسودة کما سیذکر (السید) سینك
کسریله ارسلانه دینور و سباعدن قورده دینور (السیدانة) سینك کسریله بودخی قورده دینور (السویداء)
مصغر بنیه سیله حبة القلب در نته که ذکر اولندی و سویداء حوران قضاسنده بر قریه آدیدر امام غزالی اصحابندن
عامر بن دغش اورادندر و مدینه قربنده بر موضع و آمد ایله حران بیننده بر بلده و حمص ایله حما بیننده بر قریه
آدیدر (السوداء) اسود لفظندن مؤنثدر و سوداء القلب سویداءدرکه ذکر اولندی (الحبة السوداء) شونیز
اسمیدرکه چورك اوتی دیدکلری داروی انفعدر و سوداء حمص قضاسنده بر ایالت آدیدر (التسود) تفعل وزننده
اولنمك معناسنه مستعملدر یقال تسود الرجل اذا تزوج (ام سوید) مصغر بنیه سیله دبرك کنیه سیدر (السود)
سینك فتحی و واوك سکونیله شول طاغ طوروغنه دینورکه دوز و قره طاشلق اوله آندن بر قطعه یه سوده دینور
هایله و بو مناسبتله بعض نسوانه تسمیه اولندی و سود قیس قبیله سی یوردنده نیچه جباله اطلاق اولنور (التسوید)
تفعیل وزننده دلیر و جسور اولمق معناسنه در یقال سود الرجل اذا جرء و سادات قتل ایلمك معناسنه در یقال
سود فلان اذا قتل السادة و اسکی پلاسی دوه نك باغرینه قومق ایچون دوکوب یومشتمق معناسنه در یقال سود
المسح البالی اذا دقه لیداوی به اوبار الابل (اسوده) همزه نك و واوك فتحیله بر صو آدیدر (اسوده) افئده وزننده
بر نیچه جبال و مواضعه اطلاق اولنور (سود) سینك ضمیله بر رجل اسمیدر (بنوسود) برقاچ بطن در (سیدان)
سینك کسریله بر تپه آدیدر و سیدان بن مضارب محدثدر (المسود) معظم وزننده اهل بادیه نك بر کونه طعامیدرکه
بغرساقلر آلوب ناقه نك طمرینی فصد ایلمکله ایچنی قانیله طولدروب آغزینی بند و بریان ایدرلر قیتلق طعاملرندندر
(المساودة) مفاعله وزننده بری برینه کید و مکر ایلمك معناسنه در یقال ساوده اذا کایده و ارسلانی قوغوب سورمك
معناسنه در یقال ساود الاسد اذا طرده و اوتلق آز و قیصه اولمغله طوار حق اوزره قوپاره میوب آغزیله بری اوته
چینیتی کبی چکشدرمك معناسنه در یقال ساودت الابل النبات اذا عالجته بافواهها و لم تمکن منه لقصره و قلته
و برکسه ایله اولولق یاخود سیاهلق خصوصنده بحث ایدوب اکا غالب اولمق معناسنه در یقال ساود فلانا
اذا غالبه فی السودد او السواد (السوادیة) سینك فتحیله کوفه قضاسنده بر قریه در (السودتان) سینك فتحیله
بر موضعدر (اسید) یای مشدده مکسوره ایله علم شخصدر (اسیده) زبیده وزننده عمرو بن ربابه نك قزیدر (المسودة)
میمك و واوك فتحیله مفعله وزننده شول صویه دینورکه ایچن آدم ذکر اولنان سواد علتنه مبتلا اوله یقال ماء
مسودة ای یصاب علیه السواد یعنی من شربه (ابو سوده) کنیه در عثمان بن ابی سوده محدثیندندر * مترجم دیرکه
مؤلف علیه الرحمه سهو اسودی ذکر ایدوب حجر اسودی اهمالی غرائبدندر تبرکا بالاجمال ذکر اولنورکه حجر اسود
بیت شریفك یمن طرفنه منسوب کوشه سنده موضوع بر سیاه طاشدر ابتداء جنتدن حضرت آدمه انس ایچون
اخراج اولنان اشیانك بریدر الست بربکم خطابنده قالوا بلی اقرارلری آنك درونه ودیعه قلنمغله آنی تجدید ایچون
استلامله حجاج طوافه ابتدا ایدرلر فی الاصل نور محض بر جوهر عالمتاب ایدی اهل جاهلیت ملامسه سیله اول
رنکه کیرمشدر (السهد) سینك ضمی و هانك سکونیله او یانقلق معناسنه اسمدرکه مراد اویقوسزلقدر ارق کبی

(السهد) فتحتینله مصدردر اویانق اولمق معناسنه یقال سهد الرجل سهدا من الباب الرابع اذا ارق ای لم ینم (السهد) ضمتینله اویقوسی آز اولان آدمه دینور یقال رجل سهد ای قلیل النوم (التسهید) تفعیل وزننده برآدمی اویانق ایلمك یعنی اویوتمامق معناسنه در تقول سهدته تسهیدا اذا جعلته اسهد ویقال سهده الهمّ والوجع (المسهد) معظم وزننده آندن اسم مفعولدر (السهدة) سینك فتحیله اویانقلق یقظه معناسنه در کرك ظاهری و کرك باطنی اولسون که غفلت مقابلیدر یقال هو ذوسهدة ای یقظة بومعنادندرکه فلان کسـه دن کلام یاخود خبر جهتیله براعتماد اولنه جق حالت مشـاهده ایلدم دیه جك یرده مارأیت منه سهدة دیرلر زیرا غافل آدمك قول و فعلی مغشوش واوهن اولور اساسده مارأیت منه سهدة ای نبهة للخیرورغبة فیه عنوانیله مرسومدر (الاسهد) احد وزننده افعل تفضیلدر بومناسبتله بغایت بصیرت وتیقظ وحزم وتدبیر صاحبی آدمه اطلاق اولنور تقول هو اسهد رأیا منك ای احزم وایقظ (السهد) مهد وزننده کوزل وخوش نسـنه یه دینور یقال شیء سهد مهد ای حسن مهد مزاوجه ایچوندر اویانقلق حالتی غفلتدن کوزل اولمغله معنای مزبور تصویر اولنمشدر (السهود) جهور وزننده تازه ونازك بدن جوانه دینور علی قول بلندقامت قویّ وشـدید دلوقانلو یه دینور معنـای مزبوردن مصوّردر یقال غلام سهود ای غضّ حدث اوطویل شـدید (الاسهاد) همزه نك کسریله خاتون برصقندی ایله ولدی طوغورمق معناسنه در یقال اسهدت المرأة بالولد اذا ولدته بزحرة واحدة (سهدد) سینك ودالك فتحیله برطاغك اسمیدر وبوغیرمنصرفدر * شـارحك بیانه کوره صخره یاخود بقعه اعتبار ینه مبنی در لکن بعیددر (سهید) امیر وزننده ابوحاتم بن حبـانك جدّی اسمیـدر (سـید) فتحتینله ابیورد قضاسـنده برقریه آدیدر

فصل الشین المعجمة

(الشحدود) حای مهمله ایله سرسور وزننده بدخوی آدمه دینور یقال رجل شحدود ای سیّ ء الخلق (شخدد) خای معجمه ایله جعفر وزننده برجل آدیدر (الشدّة) شینك کسری ودالك تشدیدیله اشتداد معناسـندن اسمدر قاتیلق وسردلك حالتنه دینور فارسـیده سختی مرادفیدر (الشدّة) شینك فتحیله جنکده خصم اوزره حمله ایلمك معناسنه در یقال شدّ علی العدوّ شدّة من الباب الاول اذ حمل علیه * شارح دیرکه صحاحده بومعناشدّ ایله مرسومدر وشدّه بناء مرّه ایله مصرّحدر (الشدّ) شینك فتحیله سکرتمك معناسنه درکه سیرده شـدّت ایتمکدن عبارتدر یقال شدّالرجل شـدّا من الباب الاول والثانی اذا عدا وشـدّ النهار کوندزك ارتفاعندن عبارتدرکه قبا قوشـلق اولمقدر یقال شدّ النهار اذا ارتفع * شارح النار نسخه سنی تخطئه ایلمشـدر واقعا جمیع امهاتده النهـار عنوانیله مثبتدر وقال فی الاسـاس اتانا شـدّ النهار وشـدّ الضحی وهو ارتفـاعه وشدّ برنسنه یی قویّ ومحکم قلمق معناسـنه در یقال شدّ عضده ای قوّاه وبرنسـنه یی محکم باغلمق معناسـنه در اصل معنـای موضوع له بودر سـائر معانی بوندن مأخوذدر یقال شدّه اذا اوثقه یعنی عقد قویّا (الاشـتداد) افتعـال وزننده برنسـنه قاتی ومحکم اولمق وقاتیلنمق معناسـنه در یقال شـدّه فاشتدّ وسکرتمك معناسـنه مستعملدرکه سیروسرعتده شدّت ایلمکدر یقال اشـتدّ الفرس اذا عدا (التشـدّد) تفعل وزننده قاتیلنمق وسردلنمك معناسنه در یقال تشدّد الشیء اذا اشتدّ وبرایشی قاتیلق وسردلکله طوتمق وقاتیلق ایلمك معناسنه در یقال تشدّد فلان الامر اذا اشتدّ فیه (المشادّة) مفاعله وزننده بودخی برخصوصی سردلکله وقاتیلقله طوتمق معناسنه در ومنه الحدیث ﴿لن یشادّ الدین احد الاغلبه﴾ اراد غلبة الدین علیه ای من یقاومه ویکلف نفسه من العبادة فوق طاقته وهو مثل الحدیث الآخر ﴿انّ هذا الدین متین فاوغل فیه برفق﴾ مترجم دیرکه مکهٔ مکرمه ده مجاورتمز اسناسـنده مکتب خواجه لرندن بر رفیق وقرنمز وار ایدی زعمنجه مجاهده قصـدیله کیجه لر حرم شریفده چبلاق طاش اوزره پیشگاه بیت شریفده قعود وتوجّه ومراقبه کونه اعمال نفسیه سنه اکباب ایدر ایدی اشبو حدیث شریفی تلقین ایله مشـادّه دن زجر ایتدکجه بوفقیرك رخاوتنه حمل ایله منتهی اولمیوب کتدکجه تشدّدینی تشدید ایلدی چند روز کذرانده چبلاق طاشدن وجودی متأثر اولوب دیزلرینه صزی علتی عارض وقعود وقیامدن بیچاره محروم اولدی انتهی (المتشدّد) اسم فاعل بنیه سیله پك بخیل وناکسه اطلاق اولنورکه مالی حقانیت اوزره بذل وانفاقدن تشدّد ایدن مرد مذمومدر یقال رجل متشـدّد ای بخیل (الاشدّ) همزه نك فتحی وشینك ضمیله وهمزه نك ضمیله زبانزددر ولفظ مزبوراشبو ﴿حتی یبلغ اشدّه﴾ الآیه کریمه سنده واقعدر مراد قوّت یعنی کمال قوّت وطاقتدرکه انسانده اون سکز ایله اوتوز یاشك بیننده اولور ولفظ مزبور جمع بناسی اوزره مفرددر آنك کلمه سی کبی که ایکیسـیده افلس وزننده مفردلردر وبونلرك نظیری یعنی ثالثی یوقدر علی قول اشدّ کلمه سی جمعدر لفظندن مفردی یوقدر ابابیل وعبادید کبی وعلی رأی مفردی شدّه در شینك کسریله مع هذا

فعله بنيه سی افعل وزنی اوزره جمعلمز وعند البعض مفردی شددر شینك فتحیله کلب واکلب کبی وبعضره کوره
مفردی شددر شینك کسریله ذئب واذؤب کبی حال بوکه اشبو شد وشد کلمه لری عربدن مسموع دکلدر پس بوکونه
تقدیر قیاسه مبنیدر *مؤلفك وهمزه نك ضمیله جائزدر قولی ظاهر اشینك ضمه سنه تبعیته مبنیدر * مترجم دیرکه بیضاوی
علیه الرحمه سوره انعامده وهو جمع شدة کنعمة وانعم اوشد کصر واصر وقیل مفرد کانك عبارتیله وسورهٔ
احقافده ﴿حتی اذا بلغ اشده﴾ کریمه سنده اذا استکهل واستحکم قوته وعقله عنوانیله رسم ایلمشدر انتهی
وعبد الباسط صاحب کشافك ﴿ثم لتبلغوا اشدکم﴾ کریمه سنده وحده لان الغرض الدلالة علی الجنس والاشد
کمال القوة والعقل وهو من الفاظ الجموع التی لم تستعمل لها واحد قولنده وفیه مناقضة لقوله وحده ومقتضاه
ان الاشد مفرد لا جمع قولیله نقض ایراد ایلمشدر لکن اوراده وحده ضمیری ﴿نخرجکم طفلا﴾ کریمه سنده واقع طفل
لفظنه راجعدر انتهی (الشدید) امیر وزننده شدتدن وصفدر قاتی وسرد نسنه یه دینور وقوی ومحکم شیئه
دینور وبهادر ودلاوره اطلاق اولنور وبخیل وناکسه اطلاق اولنور وارسلانه اطلاق اولنور وشدید صدیق
اکبر حضرتلرینك موالیسندندر وشدید بن قیس محدثیندندر (شدید) زبیر وزننده برشاعر آدیدر (شداد) کتان
وزننده بررجل آدیدر (الحروف الشدیدة) سکز حرفدن عبارتدرکه اجدت طبقك کلامی جامعدر وبو حروف
رخوه مقابلیدر اسکانی حالنده جری صوت تماما محتبس اولمغله شدتله متصف اولمشدر (الاشداد) همزه نك
کسریله برکسه ایله دابهٔ شدیده اولمق یعنی تند وشدید دابه صاحبی اولمق معناسنه در یقال اشد الرجل اذا کانت معه
دابة شدیدة وعربلر اشد لقد کان کذا دیرلر دالك شده سیله واشد لقد کان کذا دیرلر تخفیفله اشهد دیه جك یرده
اولده هایی داله قلب وثانیده تخفیف ایدرلر (اشد) افعل تفضیل بنیه سیله یوسف صدیق علی نبینا وعلیه السلام
حضرتلرینك برادرلری اسمیدر * شارح دیرکه اخوهٔ یوسف علیه السلام جملهٔ تفاسیر وسیرده اون برنفر اولمق
اوزره مثبتدر اشد ایله مسمی اولانی یوقدر مؤلفك مأخذی عجبانه در (ابو الاشد) برپهلوان کنیه سیدر وبرمحدث
کنیه سیدر علی قول بوسین مهمله ایله در (الشرود) قعود وزننده و(الشراد) شینك ضمیله و(الشراد) شینك
کسریله طواراورکوب قاچمق معناسنه در یقال شرد البعیر شرودا وشرادا وشرادا من الباب الاول اذا نفر * مترجم
دیرکه اساسده ومن الکنایة قال النبی علیه السلام لخوات رضی الله عنه ﴿اما یشرد بعیرك﴾ فقال اما منذ قیده الاسلام فلا
کلامی خوات حضرتلرینك برقصه سنه اشارتدرکه *اشغل من ذات النحیین *مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه جاهلیه ده
بنوتیم قبیله سندن برخاتون اسواق عربدن برینه برقاچ طلوم یاغ کتوروب صاتمق اراده سنده ایکن خوات
بن جبیر جنابلری که هنوز مظهر شرف اسلام اولمامشیدی محل مزبوره کلوب اول خاتونی کوزدکده حسن وجمالنه
تعلقله توقانه کلدی پس یاغ اشترا ایلمك شیوه سیله خاتونك یانته کلوب طلومك برینی چوزدروب چاشنیسنه باقدی
آنی بکنمیوب دیکرینی چوز دردی آنی دخی بکنمیوب غیریسنه انتقال صورتنده اولدی شمدی چوزلمش
طلوملرك اغزلری خاتونك ایکی النده قالمغله همان اکسه سنه چکوب طونسز خاتونه مباشرت وقضای وطر ایلدی
خاتون نه یاپسون اطرافده کسه یوقدرکه فریاد ایده طلومی صالیورسه یاغ کیدر حاصلی خواهو ناخواه بالغی یوتدی
بعد زمان خوات شرفیاب اسلام اولوب وقصهٔ مذکوره مسموع حضرت نبوی اولمغله اکا کنایه بیوردیلر
انتهی (الشارد) و(الشرود) صبور وزننده شرودن صفتدر شاردك جمعی شرد کلور فتحتینله خدم وخادم کبی
وشرودك جمعی شرد کلور ضمتینله زبور وزبر کبی وشرود بین الشعراء پك مطبوع ونکره ونادره اولدیغندن
ضرب مثل کبی دیار بدیار منتشر اولان اشعاره اطلاق اولنور یقال قافیة شرود ای سایرة فی البلاد بوراده قافیه دن
مراد شعردر کلیت وجزئیت علاقه سنه مبنیدر (التشرید) تفعیل وزننده دابه یی اورکیدوب قاچرمق معناسنه در
بومناسبتله قوغوب سورمك معناسنده استعمال اولندی یقال شرده اذا طرده وطاغتمق معناسنه استعمال
اولنور یقال شرد شملهم اذا فرق جمعهم وبرآدم عیب ونقیصه سنی ناسه نشر وتشهیر ایلمك معناسنه
استعمال اولنور یقال شرد بفلان اذا سمع الناس بعیوبه (الاشراد) همزه نك کسریله مطرود قلمق معناسنه در
یقال اشرده اذا جعله شریدا ای طریدا (بنو الشرید) امیر وزننده سلیم قبیله سندن بربطندر (الشقدة)
شینك کسری وقافك سکونیله برنبات آدیدرکه یاغلو وسودلو اولور (الشکد) شینك فتحی وکافك سکونیله
ویرمك معناسنه در یقال شکده ایاه شکدا من الباب الاول اذا اعطاه (الشکد) شینك ضمیله اسمدر ویرکویه
دینور بخشش وعطا معناسنه وشکر معناسنه درکه علی وجه التعظیم ثنا ایلمکدن عبارتدر (الاشکاد) همزه نك
کسریله و(التشکید) تفعیل وزننده بونلر دخی ویرمك معناسنه در یقال اشکده وشکده اذا اعطاه واشکاد مالك کمتر یی

قزانمق معناسنه‌در يقال اشكد فلان اذا اقتنى رذال المال (الشمردى) حبركى وزننده براوت ياخود بر شجر آديدر
(الشمرداة) هايله جست ورونده ناقه‌يه دينور (الشمرذاة) ذال معجمه ايله شمرداة معناسنه‌در (الشهادة) سعاده
وزننده برنسنه‌نك حقيقتنه مطلع اولوب قطعى بيلمك معناسنه‌در يقال شهد الرجل وشهد شهادة من الباب الرابع
والخامس اذا خبر قطعا بوراده خبر علم معناسنه‌در وكاه اولوركه تخفيف ايچون هانك اسكانيله شهد الرجل
ديرلر * مؤلفك بصائرده بياننه كوره شهود وشهاده حضور مع المشاهدة معناسنه موضوعدر واول بصر ايله
وبصيرت ايله اولوركه علم اوله‌جقدر وبعضا حضور مجرّده استعمال اولنور لكن حضور مجرّدده شهود
وحضور مع المشاهده‌ده شهاده لفظنى استعمال اولى در وشهاده‌كه شاهدلك اوله‌جقدر بصرايله يابصيرت ايله
مشاهده سببيله حاصل اولان علم واطّلاعدن ناشى صادر اولان قولدن عبارتدر وكاه اولوركه قسم مجراسنه اجرا
اولنور تقول اشهد بالله انه كذا اى احلف وبالله لفظندن مجرّدا دخى مستعملدر انتهى وشهادت برامرى كوروب
ياخود بيلديكى وجه اوزره خبرويرمك معناسنه‌دركه طانقلق ويرمك تعبير اولنور يقال شهد لزيد بكذا شهادة
من الباب الرابع اذا ادّى ماعنده من الشهادة وقوله تعالى ﴿شهدالله انه لااله الاهو﴾ الآية اى علم الله اوكتب الله
اوقال الله معنيين اخيرين معناى لازميدر وقول المؤذن اشهد ان لااله الاالله اى اعلم وابين ان لااله الاالله وشهاده
اسم اولور فى سبيل الله قتل اولنمغه دينوركا سيذكر وعربلر بن يمين ايدرم ديه‌جك يرده اشهد بكذا ديرلر احلف
معناسنه نته‌كه ذكر اولندى (الشهود) قعود وزننده برمحله حاضر اولمق معناسنه‌دركه غيبت مقابليدر يقال
شهد المجلس شهودا من الباب الرابع اذا حضره (الشاهد) آندن اسم فاعلدر حاضر معناسنه جمعى شهود
كلور وشهدكلور ركع كبى وشاهد شهادتدن دخى اسم فاعلدركه فارسيده كواه وتركيده طانق ديرلر بونك جمعى
شهدكلور صحب وصاحب كبى وجمع الجمعى شهود واشهاد كلور بومعنادندركه عربلر ناقه‌نك طوغورديغى يرده
قلان دم وصوك واش ديدكلرى درى وسائر آثار وعلاماتنه شهود الناقه اطلاق ايدرلر وشاهد اسماء نبويه‌دندر
عليه الصلوة والسلام وشاهد لسانه اطلاق اولنور وفرشته‌يه يعنى حفظه‌يه اطلاق اولنور وجمعه كوننه اطلاق
اولنور ويلدزه اطلاق اولنور وآتك جنس اولوب بوكركلكنه دلالت ايدن سكرتمى حالتنه اطلاق اولنور
وولدطوغديغى حينده برابرجه ظهور ايدن سموك طرزنده غليظ صويه اطلاق اولنور وچابك بحريلن امرومصلحته
اطلاق اولنوركه فوريجه حاضراولور وصلوة الشاهد مغرب نمازيدركه يلدزكورنمكه باشلر * مترجم دير كه ﴿وشاهد
ومشهود﴾ كريمه‌سنده معانئ مزبوره‌نك اكثريله مفسردر انتهى (الاستشهاد) برآدمدن برماده‌يه شاهدلك
ايلمسنى ايسته‌مك معناسنه‌در يقال استشهده اذا سأله الشهادة وشهيد اولمق معناسنه‌در يقال استشهد فلان
على بناء المجهول اذا قتل فى سبيل الله (الشهيد) امير وزننده شاهد وكواه معناسنه‌در وبونده شينك كسريله‌ده
زبانزددر * قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿معها سائق وشهيد﴾ اى من شهدله وعليه وشينك كسرى هرفعيل
وزنيكه عينى حرف حلق اوله كرك وصف وكرك جامد اولسون فاء الفعلنك كسريله‌ده سايغ اولمق مطرده‌سنه
مبنيدر وشهيد شهادت خصوصنده امين وموثوق به اولان كسه‌يه دينور وشهيد اسماء حسنادندر علمندن اصلا
برنسنه غائب اولميوب مجموع اشياء علمنده حاضر اولان ذات اجلّ واعلانك اسم شريفيدر والله الشهيد لايغيب
عن علمه شئ وشهيد عرف شرعده فى سبيل الله مقتول اولانه اطلاق اولنور فعيل بمعنى مفعول وبمعنى فاعلدر واكا
شهيد اطلاقى غسلنه ياخود نقلنه ملائكهٔ رحمت حاضر اولدقلرينه مبنيدر ياخود حق جل وعلا وملائكه‌لرى
آنك جنت ايله منعم اولمسى خصوصنده شاهد اولدقلرينه مبنيدر ياخود يوم قيامتده امم خاليهٔ سالفه حقنده استشهاد
اولنان ذواتدن اولديغيچوندر ياخود شاهده اوزره يعنى متأثر الارض اوزره ساقط اولديغيچون ياخود كوياكه وفات
اتميوب حضور الهيده حاضر وزنده اولديغيچون ياخود عالم ملك وملكوتى مشاهده ايلديكنه مبنيدر وشهيدك
جمعى شهداءكلور كرماءوزننده (الشاهدة) هايله ارضه اطلاق اولنور (المشاهدة) مفاعله وزننده برنسنه‌يى
روبروكورمك معناسنه‌در يقال شاهده اذا عاينه (المشهد) محسن وزننده ارى ياندن كلش خاتونه دينور
مغيبه مقابليدر يقال امرأة مشهد اذا كانت قدحضر زوجها (التشهد) تفعل وزننده نمازده يعنى قعده‌ده كلمهٔ
شهادتى مشتمل اولان تحياتى اوقومق معناسنه‌دركه وضع شرعيدر يقال تشهد المصلى اذا قرأ التحيات
فى الصلوة (المشهود) جمعه كونى على قول قيامت كونى ياخود عرفه كونيدر مراد ﴿وشاهد ومشهود﴾ آيت
كريمه‌سنده واقع مشهود اوله‌جقدر (الشهد) مهد وزننده بال دينور عسل معناسنه شينك ضميله ده جائزدر
شهده هايله آندن اخصدر جمعى شهادكلور شينك كسريله * شارحك بياننه كوره شهد كومج بالنه دينور وشهد

(١ خزاعه)

خزاعه قبیله سندن بنو المصطلق جماعتی یوردنده برصویك آدیدر (الاشهاد) همزه نك كسریله برنسنه یی حضوره كتورمك معناسنه در یقال اشهده اذا احضره و قز بالغه اولمغله حیض كورمك معناسنه در یقال اشهدت الجاریة اذا حاضت و ادركت و بركسه دن مذی كلمك معناسنه دركه ملاعبه یا مطلوب نفسی تخیل و یا مذاكره و مشاهده ایله تلذذدن ناشی ذكردن ماء مقید كلمكدن عبارتدر یقال اشهد الغلام اذا امذی و شهید اولمق معناسنه در یقال اشهد الرجل علی بناء المجهول اذا قتل فی سبیل الله (التشهید) تفعیل وزننده بودخی ذكردن مذی كلمك معناسنه در یقال شهد الرجل اذا امذی (المشهد) مكرم وزننده اشهاد مذكوردن اسم مفعولدر معركه ده شهید اولان آدمه دینور (المشهد) مقعد وزننده و (المشهدة) هایله و (المشهدة) هانك ضمیله ناسك حاضر اوله جق یرلرینه دینور یقال هذا مشهد القوم و مشهدتهم و مشهدتهم ای محضرهم (شهید) زبیر وزننده اسامیدندر الشیخ الزاهد عمر بن سعد بن شهید امیرحص ایدی و احمد بن عبد الملك بن شهید ادیب مشهوردر قرطبیّ الاصلدر حانوت العطار نام كتابك مؤلفیدر (التشوید) تفعیل وزننده كونش طوغوب یوكسلمك معناسنه در (التشوّد) تفعل وزننده تشوید معناسنه در یاخود بونلر ذال معجمه ایله در (الشید) شینك كسریله دیوار صیوایه جق كرج و بالچق مقوله سی صوایه دینور جوهری تعمیم معرضنده من طین او بلاط عنوانیله رسم ایتمكله غلط ایلمشدر صواب اولان ملاط اولمقدر میمله زیرا بلاط قالدرم طاشنه دینمكله آنكله دیوار صوانمز و ملاط چاموره دینوركه آنكله دیوار صوانور (الشید) كید وزننده دیواری صوا ایله صوامق معناسنه در یقال شاد الحائط یشید شیدا اذا طلاه بالشید و هلاك اولمق معناسنه در یقال شاد الرجل اذا هلك (المشید) متین وزننده ذكر اولنان صوا ایله صوانمش بنایه دینور یقال حائط و قصر مشید ای معمول یعنی مبنیّ بالشید و بومكیل كبی اسم مفعولدر (المشیّد) مؤیّد وزننده مطوّل یعنی هوایه طوغری رفع و اعلا اولنمش بنایه دینور جوهرینك مشید امیر وزننده واحد ایچون و مشید مؤید وزننده جمع ایچوندر دیمه سی غلطدر زیرا جمع ایچون اولان مشیده دركه مشیدك جمعیدر * شارح دیركه اوّلا جوهری قول مزبوری كسائیدن نقل ایلمشدر ثانیا واحد ایچون و جمع ایچون دیمه سی استعماله مبنیدر و مثال اوله رق ایراد اولنان ﴿فی بروج مشیدة﴾ كریمه سنده بروج جمع اولمغله صفتی مؤنثا ایراد اولندی پس مشیده لفظی مشیدك جمعیدر دیمك اغربدر قال البیضاوی ای فی قصور و حصون مرتفعة و قرئ مشیدة باسم الفاعل وصفا لها بوصف فاعلها كقولهم قصیدة شاعرة و مشیدة من شاد القصر اذا رفعه (الاشادة) همزه نك كسریله برشیئی رفع صورتله چاغرمق معناسنه در * اساسك یانه كوره اشاده بنایی یوكسلك یاپمق معناسنه در بعده بر آدمك ذكرینی عالی ایلمك یعنی عیانا مدح و ثنا ایله مشهور و نامدار ایلمك معناسنه استعمال اولندی یقال اشاد بذكره اذا رفعه بالثناء علیه و اشاد علیه قبیحا و بقبیح دیرلر بركسه یی امر مكروهله ذكرو تشهیر ایلسه و اشاد صوته و بصوته دیرلر بلند آواز ایله چاغرسه انتهی و اشاده غائب اولان نسنه یی تعریف و ندا ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اشاد بالضالّة اذا عرّفها و هلاك ایلمك معناسنه در یقال اشاده اذا اهلكه (الشیاد) كتاب وزننده خاصّة دوه قسمنی چاغرمق معناسنه در یقال شاد بالابل یشید شیادا اذا دعاها و بدنه طیب قسمنی اوغوب یدرمك معناسنه دركه ذكر اولنان صوامق معناسندن مأخوذدر یقال شاد الطیب بجلده اذا دلكه (التشیید) تفعیل وزننده بودخی بدنه كركی كبی طیبی اوغوب یدرمك معناسنه در یقال شید الطیب بدنه اذا دلكه به

فصل الصاد المهملة

(الصخد) صادك فتحی و خای معجمه نك سكونیله چهره یی كونش چالوب یاقق معناسنه در یقال صخدته الشمس صخدا من الباب الثالث اذا احرقته و كوچكن دیدكلری قوش اوتمك معناسنه دركه عربلر آنكله تشأم ایدرلر یقال صخد الصرد اذا صاح اساسده بونی مجاز اوله رق صخدت الهامة عنوانیله ذكر ایلمشدركه بایقوشك اوتمه سنی خرابیتله عربلر تشأم ایلدكلرینه مبنیدر (الصخود) قعود وزننده بركسه نك كلامنه قولاق طوتوب دیكلمك معناسنه در یقال صخد الیه صخودا اذا استمع (الصخد) فتحتینله هوا یك اسّی اولمق معناسنه در یقال صخد النهار صخدا من الباب الرابع اذا اشتد حرّه (الصیخود) حیدود وزننده و (الصخدان) سكران وزننده خانك فتحیله ده زبانزددر پك اسّی كونه دینور یقال یوم صیخود و صخدان ای شدید الحرّ و صیخود و صیخاد بغایت پك و قاتی قیایه دینوركه كولنك مقوله سی آلات كار ایلمز اوله یقال صخرة صیخود و صیخاد ای شدیدة (الصیخد) صیقل وزننده عین الشمس معناسنه دركه چشمهٔ آفتابدر شعاعك قینایوب مستفیض اولدیغی یری اوله جقدر (الاصخاد) همزه نك كسریله اسّی هوایه داخل اولمق معناسنه در یقال اصخد الرجل

اذادخل فی الحرّ وقیاکلری کونشك حرارتیله اصیمق معناسنه در یقال اصخد الحرباء اذاتصلی بحرّ الشمس
جانور مذکورك کوزی بغایت بارد اولمغله دائما اصیمق ایچون کوزینی کونشدن دورایمز انك ایچون آفتاب پرست
اطلاق ایدرلر (المصخدة) میمك وخانك فتحیله نصف النهار وقته دینورکه پك اسّی اولور جمعی مصاخدکلور (صخد)
صادك فتحی وخانك سکونیله بربلده آدیدر بلده تأویلیله غیرمنصرف دخی اولور (الصیخدون) حیزبون وزننده
پکلك صلابت معناسنه در لکن وزن مزبور اسم وصفته مخصوص اولمغله مؤلفك صلابتله که معنای مصدریدر
وجهی معلوم اولمدی مقتضاسی صلب عنوانیله صفت اولمقدر (الصاخد) فرد ضعیف وبی اهل وبی یار اولان
آدمه دینور یقال واحد قاحد صاخد ای صنبور قاحد لفظی واحده مزاوج اولمغله ظاهرا صاخد لفظی دخی اکا
مزاوج اولمق غالبدر (الصدود) قعود وزننده برنسنه دن یوز چویروب اعراض ایلك معناسنه در یقال صدّ عنه
صدودا من الباب الاول اذااعرض عنه (الصدّ) صادك فتحیله برآدمی برنسنه دن منع وصرف ایلك معناسنه در
یقال صدّ فلانا عن کذا صدّا اذامنعه وصرفه عنه (الاصداد) همزه نك کسریله بودخی منع وصرف ایلك معناسنه در
یقال اصدّ فلانا عن کذا اذا منعه وصرفه ویاره وچبان مقوله سی ایرنلنمك معناسنه در یقال اصدّ الجرح اذا قیح
(الصدید) صادك فتحیله فریاد ایلك معناسنه در یقال صدّ الرجل صدیدا من الباب الاول والثانی اذا ضج
وصدید یاره دن اقان صاری صویه دینور وقینایه رق قویلنوب قاتیلنمش اسّی صویه دینور (الصدد) فتحتینله
برنسنه نك قارشوسنه دینور کذلك قربنه دینور یقال داره صدد داره ای قبالته وقربه وبوظرفیت اوزره منصوبدر
قال فی الاساس داری صدد داره وبصددها ای قبالتها واخذت من صدد ای قرب وانا بصدد من هذا الامر
(التصدید) تفعیل وزننده ال چالمق معناسنه در یقال صدّد الرجل اذاصفق وبوصدد لفظندن مأخوذدرکه اللر
بری برینه مقابل اولور (التصدّد) تفعل وزننده برکسه نك آرقوری اوکنه کلمك معناسنه درکه تعرّض ایلك تعبیر
اولنور یقال تصدّدله اذاتعرّض وبونلرك دال ثانیه لری یایه ابدال ایله تصدیه وتصدی دخی دینور صدد مذکوردندر
لکن وجه مزبور بعضك قولیدر حتی معتل بابنده * مؤلف دخی صدایه مقابله ایلك ملاحظه سنه مبنی تعرّض ایله
تفسیر ایلمشدر (الصدّاد) رمّان وزننده یلانه اطلاق اولنور یولده تعرضنه یاخود سلوکدن منعنه مبنی وصدّاد
حشرا تدن برجانورك علی قول سام ابرصك اسمیدرکه یلانه آغو وبرن دیدکاری کلر اوله جقدر جمعی صدائدکلور
وصدّاد صنویه واره جق یوله دینور (الصداد) کتاب وزننده خاتونلرك تستر ایچون طوتندقلری چار مقوله سی ستره یه
دینور (الاصطداد) افتعال وزننده خاتون صداد مذکور ایله پرده لنمك معناسنه در یقال اصطدّت المرأة اذا احتجبت
بالصداد (صدّاء) تشدید ایله عدّاء وزننده صدءآء لفظنده لغتدرکه برمخصوص قویی یاخود صویی طاتلو براسمه
آدیدر ماء ولا کصدّاء مثلی آندندر نته که باب همزه ده بیان اولندی (الصد) صادك فتحی وضمیله طاغه دینور
ودره نك برقیسنه دینور ایکی قیسنه صدّان دینور (الصدّان) صادك ضمی وتثنیه بنیه سیله اوق کزینك ایکی
طرفلو کرتکنه دینور شرخا الفوق معناسنه یقال وضع السهم بین الصدّین ای بین الشرخین (الصدود) صبور
وزننده تازه قیزلرك پرده لنمزدن مقدم کیدکاری قیصه لباسه دینور مجحول معناسنه واول سرمه وتوتیا مقوله سنه دینورکه
آیینه اوزره اوغوب کوزه چکرلر (صدصد) فدفد وزننده برخاتون آدیدر (صداصد) علابط وزننده هذیل
قبیله سنه مخصوص برطاغك آدیدر (الصرد) فرد وزننده خالص وبیغش اولان نسنه یه دینور حتی حب صرد
لالغرض اولان محبتدر ومنه تقول احبك حبا صردا ای خالصا وطاغلرك مرتفع اولان یرینه دینور ومزراق
طانلرینی مزراغه قاقدقلری برچینه دینور وعسکر عظیمه دینور وبونده فتحتینله ده لغتدر وصرد صوغوقه
دینور سرد فارسی معرّبیدر وصرد مصدر اولور اوقی آتدیغی نسنه یه چکورمك معناسنه یقال صرد السهم الرامی
صردا من الباب الاول اذا انفذه (المصراد) مفتاح وزننده صوغوقه پك متحمل اولان آدمه دینور وصوغوقه
متحمل اولمیان آدمه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل مصراد ای قویّ علی البرد ویقال رجل مصراد ای ضعیف
علی البرد ومصراد یلمانی تیز اولمغله آتیلان شیئه چکوب ایشلر اولان اوقه دینور کاسیذکر وقیر یره دینورکه
اثر نبات وشجردن خالی اوله یقال ارض مصراده ای لاشجر بها ولاشیٔ یعنی من النبات (الصرد) کتف وزننده
صوغوقه متحمل اولمیان آدمه دینور ودائما صرتنك ایره کلن یری یاغر وجداو اولور اولان آته دینور یقال
فرس صرد اذا کان دبر موضع السرج منه کاسیذکر وشول سوده دینورکه صوغوق چالمغله یایلوب اصلا اویمیه
یعنی یوغرد اولمیه یقال لبن صرد ای منتفش لایلتئم (الصرد) فتحتینله تیز اوشومك معناسنه در یقال صرد الرجل
صردا من الباب الرابع اذا وجد البرد سریعا وآتك ایره کلن یری یاغر اولمق معناسنه در یقال صرد الفرس

اذادبر موضع السرج منه فهو دبر و طلومدن سودی یایدقده کره یاغی طو پلنمیوب پاره پاره چیقمق معناسنه‌در یقال صرد السقاء اذا خرج زبده متقطعا و کوکل برنسنه‌دن صوغویوب فارغ اولمق معناسنه مستعملدر تقول صرد قلبی عنه اذا انتهی و اوق نشاندن خطا ایلمك معناسنه‌در یقال صرد السهم اذا اخطأ و اوقك یلمانی آتیلان شیئه ایشلیوب چکمك معناسنه اولمغله ضد اولور یقال صرد السهم اذا نفذ حدّه لکن ضدّیتی منظور فیهدر (الاصراد) همزه‌نك کسریله بودخی اوقی نشانه کچورمك معناسنه‌در یقال اصرد الرامی السهم اذا نفذه (الصارد) نشانه نافذ اولان اوقه دینور یقال سهم صارد ای نافذ و صارد اصحابدن عاصم بن ثابت بن ابی الاقلح جنابنك قلیجی اسمیدر (المصرد) مکرم وزننده نشاندن خطا ایدن اوقه دینور یقال سهم مصرد ای مخطئ (الصرد) صادك ضمی و رانك فتحیله ایری باشلو برقوش آدیدرکه سرچه قوشلرینی شکار ایدر بعضلر دیدیکه ابتدا قوشلردن رضای باری ایچون صائم اولان بوقوشدر جمعی صردان کلور صادك کسریله بوقوش ترکیده کوچکن دیدکلریدرکه آلاجه اولور تویلرندن یلپازه ایدرلر و صرد آت قسمنك صرتنده اولان یاغر وجدا و صاغالدقدنصکره برنده قلان بیاض نشانه دینور (الصردان) تثنیه بنیه‌سیله دل التنده اولان ایکی طمره اطلاق اولنورکه دلك قوامریدر سیاه اولور بعضلر دل آلتی اولدم دیو آندن فصد ایدرلر (الصریدة) فریده وزننده شول دیشی قیونه دینورکه صوغوق تأثیر ایلمکله ضعف و ضرر ایراث ایلمش اوله جمعی صرائد کلور (الصراد) رمان وزننده و (الصرّید) قبیط وزننده یغموری اولمیان بوقعه‌جه بلوده دینور (التصرید) تفعیل وزننده آز اتمق معناسنه‌در یقال صرّده اذا قلله و قانمق مرتبه‌سندن دونجه صوارمق معناسنه‌در یقال صرّده اذا سقاه دون الریّ (المصطرد) مضطرب وزننده بغایت کیندار و مبطن و شدید الغیظ آدمه دینورکه دوه کینلو تعبیر اولنور یقال رجل مصطرد ای حنق شدید الغیظ (الصرداء) صحراء وزننده بر طاغ آدیدر (الصمرد) زبرج وزننده میمی اصلیه اولمغله موضع ذکری بو محل دکلدر مؤلف بونکله جوهری‌یه تعریض ایلمشدر (الصرخد) خای معجمه ایله جعفر وزننده باده‌یه دینور خمرکبی و شام دیارنده بربلده آدیدرکه اکا خمر نسبت اولنور (صرفند) صادك و فانك فتحیله ساحل بحر شامده بربلده‌در (الصعود) قعود وزننده نردبان و طام مقوله‌سی یوکسکه چیقمق معناسنه‌در یقال صعد فی السلم صعودا من الباب الرابع اذا رقی (التصعید) تفعیل وزننده طاغه چیقمق معناسنه‌در یقال صعد فی الجبل وعلی الجبل تصعیدا اذا رقی واشبو طاغه چقمق معناسنده ثلاثینك استعمالی عربدن مسموع اولمدی * لکن مصباحك بیاننه کوره لغت قلیله‌در و تصعید انکبه یره طوغری اینمك معناسنه‌در کویاکه بناسی سلب ایچوندر یقال صعد فی الوادی اذا انحدر و برنسنه‌یی ارتمك معناسنه‌در یقال صعد السمن اذا اذابه (الاصعاد) همزه‌نك کسریله آفاقدن مکهٔ مکرمه‌یه کلمك معناسنه‌در یقال اصعد الحاجّ اذا اتی مکة * مؤلفك بصائرده و شارحك بیانلرینه کوره فی الاصل امکنهٔ مرتفعه‌یه کیتمك معناسنه‌در مثلا بصره و شام طرفلرندن نجد و حجاز دیارینه کیتمك کبی بعده مکه‌یه عزیمته تخصیص ایلمدیلر نته‌که علی العکس عزیمته انحدار ایله تعبیر ایلمدیلر مثلا عارضنا الحاجّ فی مصعدهم دیرلر حجاجه مکه‌یه کیتدکلرنده راست کلدك معناسنه و عارضنا الحاجّ فی منحدرهم دیرلر بصره و شام طرفلرینه رجعتلرنده تصادف ایلدك معناسنه انتهی و اصعاد ایراق کیتمك معناسنه مستعملدر یقال اصعد فی الارض اذا مضی و بووجه مذکور اوزره امکنهٔ مرتفعه‌یه کیتمك معناسنه اولوب بعده ارض بعیده‌یه کیتمکده استعمال اولندی و اصعاد تصعید کبی انکبه‌یه طوغری اینمك معناسنه‌درکه همزه‌سی ازاله ایچوندر یقال اصعد فی الوادی اذا انحدر و ناقه صعود اولمق معناسنه‌در یقال اصعدت الناقة اذا صارت صعودا و ناقه‌یی صعود قلمق معناسنه‌در تقول اصعدت الناقة اذا جعلتها صعودا کما سیذکر (التصعد) تفعل وزننده و (التصاعد) تفاعل وزننده برآدمه برمشقتلو نسنه رنج و زحمت و یرمك معناسنه‌در عقبه معناسنه اولان صعود آتیدن مأخوذدر تقول تصعدنی الشیء و تصاعدنی ای شقّ علیّ (الاصّعد) همزه‌نك کسری و صاد مشدده‌نك فتحی و عین مشدده‌نك ضمیله و (الاصّاعد) همزه‌نك کسری و صادك تشدیدی و عینك ضمیله و (الاصطعاد) همزه‌نك و طانك کسریله یوکسکه چقمق صعود معناسنه‌در * مؤلف بنه ایجاز ایلمشدر اصّعد کلمه‌سی اصّعد یصّعد کلمه‌سندن مصدردرکه اصلی تصعد یتصعد ایدی تاء تفعل صاده قلب و ادغامله حسب القاعده اوّلنه همزهٔ وصل مکسوره ادخال اولندی و اصّاعد کلمه‌سی اصّاعد یصّاعد صیغه‌سندن مصدر در بونکده اصلی تصاعد یتصاعد ایدی نته‌که اطّهر و اثّاقل کلمه‌لرینك اصللری تطهر و تثاقل ایدی و بونکله مؤلف اشبو ﴿کانما یصعد فی السماء﴾ الآیة کریمه‌سنه تلمیح ایلمشدرکه ابن کثیر ثلاثی عنوانده و حفص یصعد عنوانده‌که اصلی یتصعد ایدی و ابو بکر یصاعد عنوانده قراءت ایلمدی و اصطعاد اصطعد کلمه‌سندن مصدردرکه افتعالدر تاء طایه قلب اولنمشدر و بونلر

تكلفی متضمندر (الصعود) صبور وزننده چقلق شاندن اولان طاغ و نردبان و بایر و تپه مقوله‌سی یره دینور
هبوط مقابلیدر جمعی صعد كلور زبور وزبر كبی و صعائد كلور عجوز و عجائز كبی و شول ناقه‌یه دینوركه بوسنه
ناقص الخلقه یاوری دوشورمكله كچن سنه‌كی یاوریسنه یاقلمش اوله و جهنمده برطاغك آدیدر و صرپ و كوچ یوقشه
دینور یقال عقبة صعود ای شاقة (الصعوداء) جلولاء وزننده بودخی كوچ و صرپ یوقشه دینور (بنات صعده)
حمزه وزننده یبان اشكارینه اطلاق اولنور یوكسك طاغلرده ایوا ایتدكلریچون نسبتنده غیرقیاس اوزره صاعدیّ
دیرلر و صعده شول قارغی‌یه دینوركه دوز و هموار بتمكله طوغرلتمغه محتاج اولیه و قانجق اشكه اطلاق اولنور
و برنوع قیصه و یلمانی عریض خشت طرزنده حربه‌یه دینور آله كبی و صعده بردیشی كچی اسمیدر و ذویب بن هلالك
فرسی اسمیدر و یمنده برموضع آدیدر محدثیندن محمد بن ابراهیم بن مسلم الصعدیّ اورادندر و بنوسلول یوردنده واقع
ایكی طاغك جوفنده برصو آدیدر و بنوعوف یوردنده برصو آدیدر (الصاعد) صعوددن اسم فاعلدر و عربلرك
بلغ كذا فصاعدا قوللری فافوق ذلك معناسنه‌در * مترجم دیركه تلویحك انّ صیغة الجمع موضوعة للاثنین فصاعدا
قولنده حسن چلبی مرحومك بیاننه كوره فاء عاطفه‌در و صاعدا حالدر عاملی مضمردر فذهب الموضوع صاعدا
تقدیرنده‌در نته‌كه اخذته بدرهم فصاعدا فذهب الثمن صاعدا تقدیرنده‌در انتهی و صاعد بلقاء بن قیس الكنانی
و صخر بن عمروك فرسلری آدیدر (الصعداء) صحراء وزننده و (الصعدد) قنفذ وزننده رنج و مشقته اطلاق اولنور
(الصعداء) صادك ضمیله برحاء وزننده اوزون اوزادی صولوق آلمغه دینوركه مراد برضجرتدن متأثرا ایچی
چكلدكدنصكره اوزون اوزادی صولوق آلمق اوله‌جقدر یقال تنفس الصعداء ای تنفس طویلا (الصعید) سعید
وزننده طپراغه دینور علی قول یرك یوزینه دینور وجه ارض معناسنه جمعی صعد كلور ضمتینله و صعدات كلوركه
جمع الجمع اوله‌جقدر یقال قعد علی الصعید ای التراب او وجه الارض و صعید یوله دینور طریق معناسنه ❊ ومنه
ایاكم والقعود بالصعدات ❊ و بو امام علیّ المرتضی كلامیدر مراد ممرّ الناس اولان طریقلرده قعوددن تحذیردر
و صعید قبرو مزاره دینور و مصر اولكه‌سنده نیچه بلاد یعنی برایالت اسمیدركه طولا اون بش مرحله مسافه‌یی
مشتملدر و وادی القری قربنده برموضع آدیدر آنده مسجد نبوی واردر علیه السلام (صعائد) صادك ضمیله
برموضعدر (الصعد) فتحتینله سخت و شدید معناسنه‌در (المصعد) معظم وزننده آتش ایله معمول اولان شرابه
دینور اذابه معناسنه اولان تصعیددن مأخوذدر یقال شراب مصعد ای عولج بالنار اطبانك و اهل كافك تصعید
تعبیرلری بوندن مأخوذدركه برنسنه‌نك لطیفنی آلمق ایچون اجزاسنی آتش ایله تسخین و تدخیندن عبارتدر
المصعاد میمك كسریله خرما اغاجنه چیقه‌جق كنده دینوركه ایپدن نردبان طرزنده دوزرلر حابول دخی دیرلر
(صعد) صادك ضمیله و صعدد هدهد وزننده و صعادی حباری وزننده و صعیداء مریطاء وزننده برموضع
آدلریدر الصعادیة غرابیة وزننده كوده‌سی اوزون ناقه‌یه اطلاق اولنور یقال ناقة صعادیة ای طویلة (صغد)
صادك ضمی و غین معجمه‌نك سكونیله سمرقند قربنده برموضع آدیدر بوسغد اوله‌جقدركه ذكر اولندی و بخارا ترابنده
برموضعدر (صغدبیل) بای موحده‌نك كسریله ارمنیه اولكه‌سنده بربلده‌در نوشروان عادل بناسیدر * مترجم
دیركه جغرافیاده بوشهر یالكز دبیل عنوانیله مرسومدر برمعمور شهردر ارمنیه‌نك پای تخت قدیمی ایدی آنده
اعلا قرمز چیقار (الصفد) صادك فتحی و فانك سكونیله بوقاغو ایله محكم بند ایلمك معناسنه‌در یقال صفده
صفدا من الباب الثانی اذا شدّه واوثقه (الاصفاد) همزه‌نك كسریله و (التصفید) تفعیل وزننده صفد
معناسنه‌در یقال اصفده و صفده بمعنی صفده (الصفد) فتحتینله و بركویه دینور عطیه معناسنه بند معنوی
اولدیغیچون و بوقاغویه دینور جمعی اصفاد كلور قیود معناسنه و منهما یقال الصفد صفدای العطاء قید * مؤلفك
بورادە و الاصفاد القیود عبارتیله صفد لفظنك جمعنه و اشبو ❊ مقرّنین فی الاصفاد ❊ آیت كریمه‌سنه اشارتدر
(الصفاد) كتاب وزننده اسیر بند ایده‌جك باغه دینور (الصفرد) زبرج وزننده ابو الملیح اسمیدركه طویغار قوشی
دیدكلری جبان قوشدر (الاصفعید) همزه‌نك كسری و فانك فتحیله خمر اسماسندندر (الصلد) صادك فتحی
و كسری و لامك سكونیله بغایت پك و طاینجق نسنه‌یه دینور مرمر و صماقی طاش كبی یقال حجر و ارض صلد
ای صلب املس و اصلا ترلمز اولان آته اطلاق اولنور یقال فرس صلد اذا كان لا یعرق و صلد مصدر اولور طوار
سكردركن ایكی اللرینی شدتله یره اورمق معناسنه‌در یقال صلدت الدابة صلدا من الباب الثانی اذا ضربت بیدیها
الارض فی عدوها و طاغه چیقمق معناسنه‌در یقال صلد فی الجبل اذا صعد و آزی دیشلری بری برینه سورلمكله
غجرداموق معناسنه‌در یقال صلدت انیابه اذا صوّت صریفها و پك اولمق معناسنه‌در یقال صلدت الارض اذا صلبت

(و طاس)

وطاس كوتى كل باش پارلدەمق معناسنەدر يقال صلدت صلعته اذا برقت ﴿ الصلودد ﴾ سفرجل وزننده بودخى صلدكبى پك وطايجق شيئه دينور ﴿ الصلود ﴾ صبور وزننده صلدكبى بودخى ترلمز اولان آته دينوركه ذميمەدر وصلود يالكز منفرد نسنەيه دينور يقال شئ صلود اى منفرد ودبى قالين اولمغله كيچ قينار اولان چوملكه وتنجرەيه دينور يقـال قدر صلود اى البطيئة الغلى وسودى آز اولان ناقەيه اطلاق اولنور يقـال ناقة صلود اى بكيئة وخوف وفزعندن طاغه فرار وصعود ايدن آدمه دينور ﴿ الصالدة ﴾ قجردايان آزى ديشه دينور جمعى صوالد كلور ﴿ الاصلاد ﴾ همزەنك كسريله پك اولمق معناسنەدر يقال اصلدت الارض بمعنى صلدت ﴿ الصلود ﴾ قعود وزننده چقماقدن سـس چقوب آتش چقمز اولمق معناسنەدر يقال صلد الزند صلودا من الباب الثانى اذا صوّت ولم يور ﴿ الصلادة ﴾ جلادە وزننده بخيل اولمق معناسـنەدر يقال صلد الرجل صلادة من الباب الرابع اذا بخل ﴿ التصليد ﴾ صلادە معناسنەدر يقال صلد الرجل اذا بخل ﴿ الصليد ﴾ امير وزننده يالكز نسنەيه دينور منفرد معناسنه ويلداريجى شيئه دينور يقال شئ صليد اى بريق ﴿ المصلاد ﴾ محراب وزننده سودى پك آز ناقەيه دينور وشول ناقەيه دينوركه كرچه طوغور اولوب لكن سودسز اوله ﴿ الصلداء ﴾ صادك كسريله و ﴿ الصلداءة ﴾ هايله طپراغى پك وقالين اولان يوريره دينور يقال ارض صلداء وصلداءة اى غليظة صلبة ﴿ الصلّاد ﴾ كتان وزننده آتشسز چقماغه دينور يقـال عود صلّاد اذا كان لاينقدح يعنى منه النـار بدويلر چقماغى مرخ وعفار اغاجندن اتخاذ ايتدكلرى محللرنده بيان اولندى ﴿ المصلد ﴾ محسن وزننده شول سودە دينوركه ياغ بولاشقلى قابه صاغلقله يوزنده كپوكى اولميه ﴿ الصلدة ﴾ صادك فتحى ولامك سكونيله جلادتلو ناقەيه دينور يقال ناقة صلدة اى جلدة ﴿ صلدد ﴾ جعفر وزننده يمنده ياخود رحرحان قربنده برموضعدر ﴿ الاصليد ﴾ ازميل وزننده بخيل وناكسه دينور يقال هو اصليد اى بخيل ﴿ الصلخد ﴾ خاى معجمه ايله جعفر وزننده و ﴿ الصلخد ﴾ حضجر وزننده و ﴿ الصلخد ﴾ جردحل وزننده و ﴿ الصلخاد ﴾ قرطاس وزننده و ﴿ الصلخدى ﴾ سبنتى وزننده و ﴿ الصلاخد ﴾ علابط وزننده قوىّ وتوانا ياخود شهامتلو جست وچالاك اولان اركك دوەيه دينور يقال جمل صلخد وصلخد وصلخد وصلخاد وصلخدى وصلاخد اى صلب قوىّ او شهم ماض ﴿ الاصلخداد ﴾ اقشعرار وزننده اياق اوزره ديكيلوب طورمق معناسنەدر يقـال اصلخدّ الرجل اصلخدادا اذا انتصب قائما ﴿ الصيلخود ﴾ فيلسوف وزننده ياوز ناقەيه دينور يقـال ناقة صيلخود اى شديدة ﴿ الصلغد ﴾ غين معجمه ايله جردحل وزننده قزل برونلى آدمه دينور متقشر الانف معناسنەكه قشرتدن مأخوذدر شدّت حرت معناسنه ﴿ الصمد ﴾ جد وزننده قصد وآهنك ايلمك معناسنەدر يقال صمده واليه صمدا من الباب الاول اذا قصده واورمق معناسـنەدر يقال صمده اذا ضربه ويره برنسنەيى ديكمك معناسنەدر يقال صمده اذا نصبه وصمد ضباب قبيلەسى يوردنده برصو آديدر وطپراغى قالين يوكسك يره دينور پور باير كبى ويوزى كونش چالوب ياقق معناسـنەدر يقال صمدت الشمس وجهه اذا اثر لفحها فيه وشيشەنك اغزينى طپا ايله ياخود درى ايله بند ايلمك معناسـنەدر يقال صمد القارورة صمدا من الباب الثالث اذا جعل لها سدادا او عفاصا شارح ديركه شرطسز باب ثالثدن ورودى اغربدر ﴿ الصمد ﴾ فتحتينله قومك اولوسنه وعاليشانه دينور دركاهى ارباب حاجاته مقصد اولديغيچون يقـال هو صمد القوم اى سـيدهم ودائم وجاويد معناسـنەدر ورفيع وعالى معناسنەدر وايچى طلو شيئه دينور مصمت معناسنەكه مجوف مقابليدر * قال الشارح وفى النهاية من اسماء الله تعالى الصمد وهو السيد الذى انتهى اليه السودد وقيل هو الدائم البـاقى وقيل الذى لاجوف له وقيل الذى يصمد اليه فى الحوائج اى يقصد * راغب اصفهانى بوراده بردقيقه ايراد ايلمشدر يعنى حق تعالى يه لاجوف له معناسنه اولان صمد اطلاقنك وجهى بودركه چون لاجوف له اولان شئ ايكى قسم اولور برى انساندن دون اولور جمادات كبى وبرى انسـاندن عالى اولور نصارى طائفەسى ايسـه حضرت عيسـايه الوهيت اسناد ايلديلر پس الله الصمد قول شريفى اسـناد مذكورك ردّينه تنبيهدرنتەكه بومعنايه ﴿ وامّه صديقة كانا يأكلان الطعام ﴾ قول شريفيله اشارت بيورلدى وشول آدمه دينوركه جنك وقتال هنكامنده اصلا صوصه يوب آجقمز اوله وشول قوم وجماعته دينوركه اصلا كار وحرفتلرى ومدار معاش اولەجق نسنەلرى اولميه اصحاب صفه كبى ﴿ الصماد ﴾ كتاب وزننده شيشەنك طپاسـنه وطيقاجنه على قول دريدن اولان آغزى باغنه دينور وصماد مفـاعله بابندن مصدر اولور اورشمق معناسـنه يقال صامده صمادا اذا جالده وضـاربه وصارقدن غيرى باشـه صاردقلرى نسنەيه صماد دينور شمله ومنديل كبى ﴿ الصمدة ﴾ حمزە وزننده شول قيايه دينوركه دبى يره كومولمش وباشى ير ايله بس برابر اوله على قول باشى يردن يوكسك اوله وشول ناقەيه دينوركه نيچه يللر چكيلوب لكن كبه قالميه يقال ناقة صمدة اى متعيطة

لم تلقح (المصومد) اسم فاعل بنيه سيله غليظ اولان شيئه دينور (المصمد) معظم وزننده مقصود معناسنه دركه
قصد اولنمش نسنه در پس تصميد دخی قصد معناسنه در لكن مبالغه يی مشتملدر و مصمد شول صلب وقوند
نسنه يه دينوركه آنده اصلا وهن وضعف اثری اولميه يقال شیء مصمد ای مافيه خور (المصماد) محراب وزننده
شول ناقه يه دينوركه صوغوق وقوراق وقتلرده دخی سودی منقطع اولميه يقال ناقة مصماد ای باقية علی القرّ
والجدب دائمة الرسل جمعی مصامد ومصاميد كلور (الصمخدد) خای معجمه ايله سفرجل وزننده و(الصمخدد)
قزعمل وزننده خالص وبيغش نسنه يه دينور ومنه يقال انت فی صمخدد قومك ای فی صميمهم (الاصمخداد)
اصلخداد وزننده غضبدن شيشوب قبارمق معناسنه در يقال اصمخد الرجل اذا انتفخ غضبا (الصمرد) زبرج
وزننده سودی پك چوق ناقه يه دينور وسودی آز ناقه يه دينمكله ضد اولور (الصمارد) صماديد وزننده
طپراغی پك اولان پور يرلره دينور وسموز قيونلره وچپلره دينور وآريق وزبون اولنلرينه دينمكله ضد اولور
مفردی صمرد مذكوردر (الاصمعداد) اصمخداد وزننده پك سرعتله كتمك معناسنه در يقال اصمعدّ الرجل
اذا انطلق سريعا (المصمعدّ) مشمعلّ وزننده ارسلانه دينور (الصمغد) غين معجمه ايله سبحل وزننده صلب
وشديد اولان انسان وحيوانه دينور (المصمغدّ) مشمعلّ وزننده بدنی شيشكن آدمه دينور كرك سموزلكدن
وكرك مرضدن اولسون يقال رجل مصمغد ای منتفخ من شحم او مرض (الصندد) نوئله زبرج وزننده بهادر
اولان سيد وذيشان آدمه دينور علی قول حليم وعلی رأی جوانمرد وكريم ياخود حسب ونسب صاحبی
شريف آدمه دينور يقال رجل صندد ای سيد شجاع او حليم او جواد او شريف وطاغك برطرفندن برون كبی
يالكزجه چيقان سيوری اوجنه دينور وصندد تهامه ده برجبل آديدر (الصنديد) قنديل وزننده بودخی
فی نفسه بهادر اولان عاليشان آدمه دينور يقال رجل صنديد ای سيد شجاع وشدتلو يله وصوغوقه اطلاق اولنور
يقال اصابتهم ريح صنديد وبرد صنديد ای شديد وايری قطره لو يغموره اطلاق اولنور يقال غيث صنديد ای عظيم
القطر وغالب وزبردست آدمه اطلاق اولنور جمعی صناديد كلور وحمايت عسكر ايدن شجعانه صناديد اطلاق
اولنور * شارح وجاعة العسكر نسخه سنی تخطئه وحماة العسكر نسخه سنی تصويب ايلمشدر وصنديد شدت
حره دخی اطلاق اولنمغله مبالغة يوم حامی الصناديد ديرلر شديد الحر معناسنه (صندوداء) صادك فتحيله شامده
برموضعدر (التصويد) تفعيل وزننده صاد حرفنی يازمق معناسنه در يقال صود الكاتب تصويدا اذا كتب
الصاد *مؤلفك بصائرده بيانته كوره صاد سين مخرجنه مجاور حرف مخصوصدر مذكر ومؤنث اولور جمعی اصواد
وصادات كلور وطقسان عدده دال اولور وكاهجه بر كلمه دن مختصر اولور كه اكا صاد كافيه اطلاق اولنور ﴿المص﴾
و﴿كهيعص﴾ كبی وبری دخی صاد ضروره دركه بعض پيه يی كسه تاء موقعنده تلفظ ايدر وبری دخی صاد لغوی دركه
خروسه دينور كذلك باقر تنجره يه دينور ودوه يه مخصوص برعلت آديدر وقيل فی قوله تعالی ﴿ص والقرآن
ذی الذكر﴾ الآية هو الحرف وقيل معناه تلقه بالقبول من صاديت كذا (الصهد) مهدوزننده صخد لفظنده لغتدركه
برنسنه يی كونش چالوب ياقق معناسنه در يقال صهدته الشمس صهدا من الباب الثالث اذا صخدته (الصيهد)
صيقل وزننده حر هوادن ناشی ايراقدن بيابانده آقار صو شكلنده كورينان شيئه دينور سراب جاری معناسنه
تركيده ايلغم سالغم تعبير اولنور وصيهد زياده اسيلكه دينور واوزون شيئه دينور وشول بيابانه دينوركه صوينه
ظفرياب اولنميه ايراق يامخوف ياخود صوسز اولديغيچون وايری وباشی اكری اولان آلت تناسله دينور وصيهد يمن
ايله حضرموت بيننده برموضع آديدر (الصهدان) فتحاتله هوانك اسيلكی شديد اولمق معناسنه در (الصيهود)
طيهوج وزننده اوزون شيئه دينور وصوينه ظفرياب اولنميان بيابانه دينور ورفعتندن ناشی ال ايرشميان نسنه يه اطلاق
اولنور منه يقال عز صيهود ای منيع (الصهود) جهور وزننده جسيم وتنومند آدمه دينور يقال رجل صهود
ای جسيم (الصيد) قيد وزننده آو آولمق معناسنه در يقال صاد الظبی يصيده ويصاده صيدا من الباب الثانی
والرابع اذا اصطاده ای تناوله بالظفر وتقول صدت فلانا صيدا اذا صدته له وصيد مصيد معناسنه دركه صيد
وشكار ولنمش نسنه در علی قول ممتنع وبی مالك اولانه اطلاق اولوركه مرادو حشی وحلال اولان شكاردر وبو فعل
بمعنی مفعولدر ياخود تسميه بالمصدر در * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿لاتقتلوا الصيد وانتم حرم﴾ وصيد يمنده
بريوكسك طاغك آديدر اول طاغه موصل يوقشه نقيل صيد اطلاق ايدرلرو صيد كذلك مصدر اولور برآدمی
يابر حيوانی اصيد قلمق معناسنه تقول صدته صيدا اذا جعلته اصيد كماسيذكر (الصيدان) ميدان وزننده فلزاتدن
باقره دينور نحاس كبی والتونه دينور ذهب معناسنه وطاشدن يابلمش چوملكه دينور (الصيدانة) هايله غول بيابانی يه

دينور و بدخوى قارى يه دينور وچوق سوز لو بكشاق قارى يه دينور يقال امرأة صيدانة اى السيئة الخلق وكذا الكثيرة الكلام (الصيداء) صحراء وزننده ارض غليظه يه دينور و صيداء ساحل شامده بر بلده آديدر و حوران قضاسنده بشقه بر بلده آديدر وصداء لفظنده لغتدركه بر قويى يا بر اشمه آديدر همزه بابنده ذكر اولندى و صيداء بر محبوبه اسميدركه شاعر ذو الرمّه اشعارنده انكله تشبب و تغزل ايدر ايدى و صيداء كوفكى طاشنه دينوركه آندن چوملك دوزرلر (بنو الصيداء) اسد قبيله سندن بر بطن آديدر (المصيد) منبر وزننده و (المصيدة) هايله و (المصيدة) معيشه وزننده آغه و دوزاغه دينوركه انكله شكار طوتيلور (الصيد) فتحتينله بر آدمك بوينى بر طرفه اكريجه اولمق معناسنه در يقال صيد الرجل صيدا من الباب الرابع اذا صار اصيد اى مائل العنق (الاصيد) احمر وزننده آندن وصفدر (ابن صائد) على قول ابن الصياد بركسنه دركه دجّال اولمسى ظنّ اولنور * مترجم ديركه مصابيح شريفده اشراط ساعت بحثنده ابن الصياد عنوانيله مرسوم و قصه سى مبسوطدر يهود طائفه سندندر زمان سعادتده تولّد ايلدى عبدالله بن عمر و جابر حضرتلرى مزبورك دجّال اولمسى بابنده يمين ايلديلر (الصيود) قبول وزننده بغايت آوجى يه دينور يقال كلب صيود و صقر صيود اى صياد و صيود بر فرس مشهور آديدر (الصيود) تنور وزننده نشانه طوغرى واروب اصابت ايدر اولان اوقه اطلاق اولنور يقال سهم صيود اى صائب (الصاد) و (الصيد) صادك كسريله و فتحتينله لغتدر بر علت آديدركه دوه قسمنك باشنه عارض اولمغله منقادى اولمش آت كبى دائما برونلرى آقوب و باشنى متصل يوقارى طوتر و يقال بعير صاداى ذو صاد نته كه رجل مال ديرلر ذو مال معناسنه * مترجم ديركه مزهرده بو باب مخصوصدر يقال رجل مال و امرأة مالة اى ذو مال و بعير صاد و ناقة صادة و هاع و هاعة و لاع ولاعة و صاد معدنيا تدن توجه دينور و باقره دينور على قول باقرك بر نوعنه دينور و دوه نك ايكى كوزى اراغنده بر طمر اسميدركه علت مذكوره اكا عارض اولور جمعى اصياد و جمع الجمعى اصايد كلور (الاصادة) افاده وزننده دوه يه رنج و اذا ايلك معناسنه در يقال اصاد البعير اذا آذاه و ذكر اولنان صيد علتنه دوا ايلك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اصاده اذاداوا ه من الصيد (الاصيد) احمر وزننده بوينى بر طرفه مائل اولان كسه يه دينوركه ذكر اولندى يقال رجل اصيد اى مائل العنق و صاد ديدكارى مرض مزبوره مبتلا دوه يه دينور يقال بعير اصيد اى به الصاد و اصيد پادشاهه اطلاق اولنور سر بلند اولديغيچون وكبر و دماغندن ناشى باشنى يوقارى طوتوب صورودر اولان كسه يه اطلاق اولنور مرض مزبوره مبتلا دوه يه تشبيهله در و اصيد ارسلانه اطلاق اولنور (المصطاد) و (الصياد) بونلرده ارسلانه اطلاق اولنور

فصل الضاد المعجمة

(الضأد) ضادك فتحى و همزه نك سكونيله خصومت ايلك معناسنه در يقال ضأده ضأدا من الباب الثالث اذا خصمه و ضأد خاتونك فرجنه دينور (الضؤد) و (الضؤدة) ضادلرك ضمى و همزه لرك سكونيله و (الضؤودة) ضمتينله اسملردر زكام علتنه دينور (الضؤاد) زكام وزننده مصدردر زكام علتنه اوغرامق معناسنه در (المضؤد) مسعود وزننده زكام علتنه اوغرامش كسه يه دينور يقال ضئد الرجل ضؤادا على بناء المفعول فهو مضؤد اى مزكوم (الاضأد) اسعاد وزننده زكام علتنه اوغراتمق معناسنه در يقال اضأده اى ازكه (ضئيده) سعيده وزننده بر صو آديدر (الضبد) ضادك و باى موحده نك فتحيله غيظ وغضب معناسنه در (الضبد) عبد وزننده خرمانك تازه سيله قوريغى برى برينه قاتمق معناسنه در يقال ضبد الرجل ضبدا من الباب الاول اذخلط بين الرطب و البسر (التضبيد) تفعيل وزننده بر آدمه اغضاب ايده جك بر نسنه ذكر ايلك و خاطرينه كتورمك معناسنه در يقال ضبد فلانا اذا ذكره مايغضبه (الضدّ) ضادك كسرى و دالك تشديديله و (الضديد) اميروزننده مثل و نظير معناسنه در يقال هو ضدّه و ضديده اى مثله و مخالف معناسنه اولمغله اضداددن اولور يقال هو ضدّه و ضديده اى مخالفه وكاه اولوركه ضدّ ايله جماعت اراده اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ويكونون عليهم ضدّا﴾ مؤلفك بصائرده بيانه كوره ضدّ لفظى اسمدر جمعى اضداد كلور عند الاخفش مفرد و جمع اولور كما فى قوله تعالى ﴿ويكونون عليهم ضدّا﴾ اى منافين بغوى عون ايله تفسير ايلمشدر زيرا بر آدمك معينى عدوسنه مضادّ اولور وعكرمه اعداء ايله تفسير ايلدى و اهل لغت مقابلهٔ اربعى ضدّ قسمنه ادخال ايلديلركه برى تقابل تضاددر سواد و بياض كبى و برى تضايفدر ضعف و نصف و اب و ابن كبى و برى وجود و عدمدر عمى و بصر كبى و برى ايجاب وسلبدر كل انسان ههنا وليس كل انسان ههنا كبى (الضدّ) ضادك فتحيله خصمه غالب اولمق معناسنه در يقال ضدّه فى الخصومة ضدّا من الباب الاول اذا غلبه و بر كسه دن بر نسنه يى رفق و سهولتله صرف و منع ايلك معناسنه در يقال ضدّه عنه اذا صرفه و منعه برفق و طولدرمق معناسنه در يقال ضدّ القربة اذا ملأها (الاضداد) همزه نك

كسريله طارلمق معناسنه‌در يقال اضدّ الرجل اذا غضب (بنو ضدّ) ضادك كسريله عاد قومندن بر قبيله‌در
(المضادّة) مفاعله وزننده مخالفت ايلك معناسنه‌در يقال ضادّه مضادّة اذا خالفه (المتضادّان) يكديكره مخالف
اولان ايكى نسنه‌لره دينور (ضرغد) غين معجمه ايله فرقد وزننده بر طاغ ياخود بر مقبره اسميدر على قول غطفان
قبيله‌سنه مخصوص بر حرّه يعنى قره طاشلق اسميدر منصرف وغير منصرف اولور (الضغد) ضادك فتحى وغين
معجمه‌نك سكونيله بر كمسه‌يى بوغمق ياخود بوغازينى صيقمق معناسنه‌در يقال ضغده ضغدا من الباب الثالث
اذا خنقه اوعصر حلقه (الضفد) فايله وفد وزننده ال آياسيله بر آدمه اورمق معناسنه‌در يقال ضفده ضفدا
من الباب الثانى اذا ضربه بباطن كفه (الضفادى) ضادك فتحى ودالك كسر ومدّيله ضفادع معناسنه‌دركه ضفدعك
جمعيدر قورباغه‌يه دينور ياء عيندن مبدّله‌در نته‌كه ثعالب لفظنده ثعالى دخى دينور * مترجم ديركه مزهرده ابدال باب
مخصوص صدر ازجمله سادسده سادى وخامسده خامى وارانبده اراني دير لر انتهى (الاضفيداد) اصميداد وزننده
طارغنلقدن شيشوب قبارمق معناسنه‌در يقال اضفأدّ الرجل اذا انتفخ غضبا (الضفند) نونك شده‌سيله سفنج
وزننده قارنى بيوك وجودى سولپك وصالقى آدمه دينور يقال رجل ضفندای رخو بطين (الضفندد) سفرجل
وزننده ايرى جثه‌لو احمق كمسه‌يه دينور يقال رجل ضفندد اى ضخم احمق (الضماد) و(الضمادة) ضادلرك كسريله
مرهمله ياره‌يه صاردقلرى صارقى‌يه دينور يقال ضمد جرحه بالضماد والضمادة اى العصابة (الضمد) حمد وزننده
ياره‌يى مرهملو باغ ايله باغلمق معناسنه‌در يقال ضمد الجرح ضمدا من الباب الاول والثانى اذا شدّه بالضمادة وباشه
دكنكله اورمق معناسنه‌در يقال ضمده بالعصا اذا ضرب بها على رأسه * اساسده ضمد رأسه بالسيف عنوانده مجازا اوله‌رق
مرسومدر عممه دخى بو قبيلدندر وضمد تازه اوته وقورى اوته ديمكله ضدّ اولور يقال شبعت الابل من ضمد الارض
اى من رطبه ويابسه وقيون وكچى قسمنك كزيده وخيارينه وكمتر ورذالنه ديمكله كذلك ضدّ اولور ومداجاة ومدارا
معناسنه‌در خاتون ايكى دوست اتخاذ ايدنمك يعنى ايكى اويناش ايدنمك معناسنه‌دركه معناى اوّلدن مأخوذدر
اساسده ضمدت فلانة اذا جمعت بين زوجها وبين خدنها او اتخذت خدنين عنوانيله مرسومدر (التضميد) تفعيل
وزننده بو دخى ياره‌يى مرهملو باغ ايله باغلمق معناسنه‌در يقال ضمد الجرح بمعنى ضمده (التضمد) تفعل وزننده ياره‌لو
آدم مرهملو باغله باغلنمق معناسنه‌در يقال ضمده فتضمد (الضمد) فتحتينله قوريمق معناسنه‌در يقال ضمد الشئ
ضمدا من الباب الرابع اذا يبس ودروننده كين طوتمق معناسنه‌در يقال ضمد عليه اذا حقد وضمد بر كمسه ذمتنده
باقى قلان حقه دينور تقول لناعند فلان ضمد اى غابر يعنى باق من الحق من معقلة اودين (الاضماد) همزه‌نك كسريله
بر كدرمك معناسنه‌در يقال اضمد القوم اذا جمعهم وعرفج ديدكلرى اغاجك يپراقلرى طمور جقلنوب لكن
هنوز اوج ويرميوب جوفنده طورمق معناسنه‌در يقال اضمد العرفج اذا تجوّفته الخوصة (ضماد) كتاب وزننده
بر رجل اسميدر (الضمد) ضادك كسريله دوسته دينور خدن معناسنه (الضاد) حروف هجادن عرب قومنه
مخصوص بر حرفدر (الضوادى) هوادى وزننده خوش آمد سوزلره دينوركه مخاطب آنكله چوجق كبى آويديلور
اوله ظاهرا مفردى ضاديه‌در (الضهد) مهد وزننده قهر ايلك معناسنه‌در يقال ضهده ضهدا من الباب الثالث
اذا قهره (الاضطهاد) افتعال وزننده ضهد معناسنه‌در يقال اضطهده بمعنى ضهده (الاضهاد) همزه‌نك كسريله
بر كمسه‌يه جور وستم ايلك معناسنه‌در يقال اضهد به اذا جار عليه (المضطهد) مضطرب وزننده ارسلانه اطلاق
اولنور (الضهيد) ضادك ويانك فتحيله صلب وشديد اولان آدمه دينوركه جبار وقهار اوله يقال رجل ضهد اى صلب
شديد وضهيد بر موضع آديدر على قول بو صاد مهمله ايله‌در وبوندن غيرى فعيل وزننده مسموع دكلدر * شارح ديركه
عتيد كلمه‌سى دخى واردر (الضهدة) عمده وزننده شول زبون آدمه دينوركه هر كسه مقهور اولور اوله يقال هو
ضهدة لكل احداى يقهره كل من شاء ﴿ فصل الطاء المهملة ﴾ (الطرد) فرد وزننده سوروب ايراق ايلك
معناسنه‌در يقال طرده طردا من الباب الاوّل اذا ابعده وبونده فتحتينله لغتدر ودوه‌لرى اطرافندن سوروب
چويره‌رك طوپلامق معناسنه‌در يقال طرد الابل اذا ضمّ من نواحيها وقوغمق معناسنه‌در تقول طردته اى نفيته عنى
وبر قومه اوزره اوغرايوب چكمك معناسنه مستعملدر تقول طردتهم اى اتيتهم وجزتهم (الطرد) كتف وزننده شول
اير كلمش يغمور صوينه دينوركه ايچنه طوار كيروب تلويث ايتمش اوله (الطرد) فتحتينله حيله وخدعه ايله يا آلات
وشكارى ايله آو آولمغه دورشمك معناسنه‌در يقال طرد الصياد طردا من الباب الرابع اذا زاول الصيد (الطريد)
بعيد وزننده خرما اغاجنك چوپنه دينور واوزون كونه اطلاق اولنور يقال يوم طريد اى طويل وبر آدمك شول ولدينه
اطلاق اولنوركه ديكر ولدندن صكره جه توّلد ايلمش اوله ثانى اوّلى طرد ايتمش اولور واوّل كنه ده طريد اطلاق اولنور

فصل الطاء المهملة

مطرود معناسنه ولیل ونهاره طریدان اطلاق اولنور یکدیکری طرد ایلدیکیچون (الطرّاد) شدّاد وزننده
و(المطرّد) معظم وزننده بونلرده اوزون کونه اطلاق اولنور یقال یوم طرّاد و مطرّد ای طویل وطرّاد برکونه کوچك
کمی یه دینورکه بغایت سرعتله کیدر قرلغج کبی وواسع مکانه اطلاق اولنور یقال مکان طرّاد ای واسع ودوز وککیش
طامه اطلاق اولنور یقال سطح طرّاد ای مستو واسع وشول امامه اطلاق اولنور نمازلرده قرائتی تطویل ایلمکله
جماعتی اوصندروب طرد ایدر اوله یقال امام طرّاد اذا کان یطوّل علی الناس القراءة حتی یطردهم وطرّاد
محدّثیندن برجماعتك اسملریدر (الطریدة) فریده وزننده آردندن قوغولوب سوریله‌رك اخذ وشکار اولنمسنه سعی
واقدام اولنان صید وفراری مقوله‌سنه دینور وحرامیلرك سرقت ایدوب سوروب ایلتدکاری دوه سوریسنه
اطلاق اولنور وایکیجیلرك واوقجیلرك قوغوش آغاجی تعبیر ایتدکاری آلته دینورکه ماده‌سی برقامشدر برکسکین
نسنه‌سی اولمغله آنکله ایکاری واوقلری یونوب پرداخت ایدرلر وانسزجه اوزون اوزادی چاپراغه دینور وحریردن
اوزنلغنه بولنمش شقه‌یه اطلاق اولنور واطفال عربه مخصوص براویون آدیدر عامّه اکمسه وضبطه دیرلر اوینیان
اوشاغك الی آخرك باشنه یا اموزینه دکرسه‌مسه اولوروا کر آیاغنه طوقنورسه اسن اولور وطریده اصلمدوب اوجاق
وفرون سیلدکاری پچاوره‌یه دینور (المطردة) مکنسه وزننده بودخی ذکر اولنان پچاوره‌یه دینور (الطراد) کتاب
وزننده و(المطرد) منبر وزننده قیصه مزراغه دینورکه حربه تعبیر اولنور آنکله یبولك شکارلره مبادرت ایدرلر وطراد
ومطارده مفاعله‌دن مصدرلردر حرب وصواشده دلاورلر بری برینه حمله ایلمك معناسنه‌در هرنقدر طردیوق ایسه‌ده
لزوم عادیسی ملاحظه‌سنه مبنیدر یقال طارد الاقران مطاردة وطرادا اذا حمل بعضهم علی بعض ویقال هم
فرسان الطراد (طرّاد) رمّان وزننده برموضع آدیدر (الطردة) طانك کسریله ایکی سواری بری برینه برکرّه حمله
ایلمك معناسنه‌درکه بناء مرّه اولور لکن قیاس فتحله اولمقدر (بنو طرید) امیر وزننده و(بنو مطرود) عربدن ایکی
بطن آدیدر (الطردین) طانك ضمیله اکراد طائفه‌سنه مخصوص بر طعام آدیدر (المطردة) میمك فتحی وکسریله یولك
آچیق وایشلك یرینه وایشلك یوله دینور یقال اخذ المطردة ای محجة الطریق (التطرید) تفعیل وزننده قامچی‌یی
اوزادوب سوندرمك معناسنه‌در یقال طرّد السوط اذا مدّه (الاطراد) ابعاد وزننده برکمسه‌نك طرد وابعادی
یاخود شهردن نفی واخراجی بابنده امر ایلمك معناسنه‌در یقال اطرده الامیر اذا امر بطرده او باخراجه عن البلد
ومسابقه خصوصنده ایکی طرفلو بحث ایلمك معناسنه‌در یقال اطرد المسابق صاحبه اذا قال له ان سبقتنی فلك علیّ کذا
وان سبقتك فلی علیك کذا (الاستطراد) مکیده‌دن برنوعدر مراد خصمه قاچه‌مق کوسترمکدرکه حیل حربیه‌دندر
الکرّ بعد الفرّ مفهومیدر زیرا انهزام صورتی کوسترلدکده دشمن مغرور اولوب لاابالیانه سوروب کاورکن
بردن دونوب اوزرلرینه هجوم اولندقده اکثری برزده وپریشان اولورلر یقال استطردوا لهم اذا اظهروا الانهزام
لیحملوا علیهم (المطارد) میمك فتحیله تهامه‌ده برنیچه طاغلره اطلاق اولنور (الاطراد) همزه‌نك وطای مشدّده‌نك
کسریله افتعال وزننده برقاچ نسنه بری برینه تابع اولوب نسق واحد اوزره چکیلوب کتمك معناسنه‌در یقال اطّرد
الامر اذا تبع بعضه بعضا وجری وبر ایش طوغریلوب یولنه کیرمك واویوب درست اولمق معناسنه‌در یقال اطّرد
الامر اذا استقام (الطود) طانك فتحی وواوك سکونیله طاغه علی قول او طاغه دینور جمعی اطواد کلور وطوده کلور
قرده وزننده * مؤلفك بصائرده بیانی اوزره قول ثانی‌یه کوره ﴿ کالطود العظیم ﴾ کریمه‌سنده عظیم ایله وصف سائر جبال
عظیمه‌یه نسبتله اولور وطود یوکسك قوملغله اطلاق اولنورکه تپه طرزنده اولور وطود برآدمك علمیدر وعرفات اوزره
مشرف برطاغك اسمیدرکه یمنده صنعاء شهرینه قدر ممتد اولمشدر وصعید مصر قضاسنده‌بربلده آدیدر وطود مصدر
اولور ثابت وپایدار اولمق معناسنه یقال طاد الشیء یطود طودا اذا ثبت (ابن الطود) یوکسك طاغلردن یوارلنوب
دوشن ایری قیایه وبیوك طاشه دینور (الطاد) آغر وثقیل نسنه‌یه دینور واسرعش دوه‌یه دینور (المطادة) میمك
فتحیله ایراق بیابانه دینور (المطاود) میمك فتحیله متالف معناسنه‌درکه مهلکه وخطرناك اولان یرلردن عبارتدر
یقال ذهبوا فی المطاود ای المتالف (التطوید) تفعیل وزننده و(التطود) تفعل وزننده بلاد وقصباتی طولشوب
کزمك معناسنه‌در یقال طوّد الرجل وتطوّد اذا طوّف یعنی فی البلاد (المطوّد) معظم وزننده بعید معناسنه‌در
یقال مکان مطوّد ای بعید (الانطیاد) انفعال وزننده برنسنه هوایه طوغری اوزانوب یوکسلمك معناسنه‌در ومنه یقال
بناء منطاد ای مرتفع ذاهب فی الهوی صعدا

فصل العین المهملة

فصل العین المهملة (العبد) عینك فتحی وبانك سکونیله
مطلقا انسانه اطلاق اولنور کرك حرّ وکرك بنده اولسون * شارحك بیانه کوره مربوب اولدیغنه مبنیدر وراغبك
بیانه کوره عابد معناسنه وصف بالمصدردر وعبد برقاچ کونه‌در بری بحکم الشرع عبددرکه بیع وابتیاعی صحیح اولان

انساندر ثانی عبد بالایجاددرکه حق تعالی یه مخصوصدر ثالث عبد بالعبادة و الخدمة در و بو ایکی کونه در بری عبد الله
على الاخلاص در ثانی عبد الدنیا و اعراضها در و اپاده قصد النبی علیه السلام بقوله ❁ تعس عبد الدرهم تعس
عبد الدینار ❁ و عبد لفظی عابددن ابلغدر و مسترق اولان عبدك جمعی عبید کلوب و عابد معناسی ملحوظ اولان عبدك
جمعی عباد و سائر کونه جموع مذکوره در پس عبید حق تعالایه مضاف اولدقده عباددن اعم اولور و لهذا قال الله تعالى
❁ و ما انا بظلام للعبید ❁ پس بونده عبد الشمس و عبد اللات ایله تسمیه اولنانلر دخی داخلدر مبالغه بو جهته ناظردر
و عبد قول جنسنه دینور مملوك معناسنه که حرّ مقابلیدر و لام زیاده سیله عبدل دخی دینور جمعی عبدون کلور و عبید
کلور عینك فتحیله و اعبد کلور افلس کبی و عباد کلور عینك کسریله و عبدان کلور عینك ضمیله و عبدان کلور
کسرتینله و دالك شده سیله و معبده کلور مشیخه کبی و معابد کلور محاسن و عبدّاء و عبدّی کلور کسرتینله و دالك
تشدیدی و الفك مدّی و قصریله و عبد کلور ضمتینله و عبد کلور ندس وزننده و معبوداء کلور مشیوخاء کبی جمع
الجمعی اعابد کلور * مترجم دیرکه مؤلف عبد لفظنك جمعی اون درت و بر دخی جمع الجمع اولمق اوزره ثبت ایلمشدر
و ابن مالك ایکی بیتده اون اولمق اوزره نظم ایدوب و سیوطی طقوز دخی استدراك له اشبو منظومه سنده بیان ایلمشدر
جموع لعبد لابن مالك نظمها * و زدت علیها مثلها فاستفد و جد * عباد عبید جمع عبد و اعبد * اعابد معبوداء معبدة
عبد * کذلك عبدان و عبدان اثبتا * کذاك العبدّی و امدد ان شئت ان تمد * و قد زید اعباد عبود عبدّة * و خفف بفتح
و العبدّ ان ان تشد * و اعبدة عبدون ثمت بعدها * عبیدون معبودی بقصر فخذ نسد * و شارحك بیانته کوره عبد
وصف اولوب لکن اسمیت غالب اولمشدر انتهی * و عبد بر نوع خوشبو نبات اسمیدر دوه قسمی آندن بغایت خوشلنور
و قیصه و یصی تمرنه عبد اطلاق ایدرلر و عبد بنو اسد یوردنده بر طاغك اسمیدر و بشقه یرده بر طاغك دخی اسمیدر
و طی بلادنده بر موضعدر (العبدیّة) یای مشدده ایله و (العبودة) و (العبودیّة) و (العبادة) کتابه وزننده طپق
و قوللق ایلك طاعت معناسنه درکه فی الاصل انقیاد و خضوع معناسنه در و اوزان ثلاثهٔ اخیره مصدرلردر یقال
عبد الله تعالى عبودة و عبودیّة و عبادة من الباب الاوّل اذا طاع له طاعة و عربلر عبدت به او ذیه دیرلر بنیهٔ مجهول له
اغریت معناسنه که بن آنی رنجیده ایلمکه اغرا اولندم دیمکدر * شارحك بیانته کوره بو ترکیب حرص یاخود غضب
معناسندن مأخوذدر پس موقعی باب رابع ماده سی اولور (الدراهم العبدیّة) سلفده بر جنس اقچه ایدی که حالا
متداول اولان اقچه دن افضل و وزنده ارجح ایدی (العبد) فتحتینله طارلمق معناسنه در یقال عبد علیه عبدا من الباب
الرابع اذا غضب * شارح دیرکه ❁ و انا اول العابدین ❁ کریمه سنده غضب ایدنلر ایله ده تفسیر اولنمشدر و عبد
زیاده سیله اویوز اولمق معناسنه در یقال عبدت الابل اذا جربت شدیدا و پشیمان اولمق معناسنه در یقال عبد الرجل
اذا ندم و برکسه کندی نفسنه بر تقصیر سببیله لوم و توبیخ ایلك معناسنه در یقال عبد على نفسه اذا لام و حریص
اولمق معناسنه در یقال عبد له اذا حرص و انکار ایلك معناسنه در یقال عبد ماقاله اذا انکره (العبدة) فتحاتله
زور و قوّت معناسنه در یقال به عبدة ای قوّة و سموزلك سمن معناسنه در یقال ناقة ذات عبدة ای قوة و سمن و دوام
و بقاء معناسنه در یقال ماله عبدة ای بقاء و طیب ازدکاری سماقی طاشه دینور و عبده عار و حمیت معناسنه در یقال
اخذته عبدة ای انفة (ذو عبدان) حیوان وزننده اذواء تعبیر اولنان ملوك یمندن برینك لقبیدر (عبدان) کذلك
فتحاتله یمنده بر قاج نواحی آدیدر (عبدان) سحبان وزننده مرو قضاسنده بر قریه در خواهر زاده دیمکله معروف
امام فاضل عبد المجید بن عبد الرحمن ابو القاسم اورادندر قاضی ابو الحسین علی بن الحسن الدهقانی مرحومك
همشیره زاده سیدر و عبدان برکسه اسمیدرکه بصره ترابنده بر نهر حفر ایتدرمشدر نهر عبدان اکا مضافدر (عبید)
زبیر وزننده بر فرس اسمیدر و اسماء رجالدندر (عبیدان) سلیمان وزننده بر وادی آدیدر (بنو العبید) زبیر وزننده
بر بطن آدیدر نسبتنده عبدی دینور هذیل و هذلی کبی (ام عبید) زبیر وزننده خالی و تنها بیابانه على قول اصلا
یغمور اصابت ایلیان چول بیابانه اطلاق اولنور یقال وقعوا فی ام عبید ای الفلاة او الخالیة او ما اخطأها المطر (العبیدة)
بنیهٔ تصغیر ایله قرق بایر و شیردان دیدکاری نسنه یه دینور فحث معناسنه (ام عبیده) سفینه وزننده و اسط قربنده
بر قریه آدیدرکه سید احمد الرفاعی قدس سره حضرتلرینك مرقدلری اورادهدر (عبود) تنور وزننده بر اویقوجی
کمسه اسمیدرکه اوطون دیوشوردیکی یرده بر هفته متصلا اویومشدر و بر موضع و بر جبل آدیدر و حدیث معضلده یعنی اشبو
❁ ان اوّل الناس دخولا الجنة عبد اسود یقال له عبود ❁ حدیثنده وارد اولان عبودك قصه سی بودرکه سلفده حضرت
حق جل و علا بر شهر اهالیسنه بر پیغمبر ارسال ایلدی و اکا عبود نام بر عبد اسوددن غیری کمسه ایمان کتورمدی و قوم
مزبور بر چاه عمیق حفر ایدوب نبیّ مشار الیهی اکا القا و چاهك اغزینه بر صخرهٔ صماء وضع ایتدیلر عبود مزبور هر کون

(طاغدن)

طاغدن اوطون كتوروب فروخت وآنكله مأكولات ومشروبات اشترا ايلدكدنصكره اول چاهك آغزينه كلوب
صخره‌يي رفع وكتوردیکی نسنه‌يي ادلا ايدر ايدي بر كون عادتي اوزره اوطون ديوشوروب يورلمغله استراحت ايچون
جانب ايسرى اوزره ياتمش ايدى يدى سنه متصل اويودى چون خوابدن بيدار اولدى ياتديغى نهاردن همان برساعت
مقدارى اويودى قياسيله اوطونى يوكلنوب شهره كلدى و اوطونى فروخت ايدوب چاه مرقومه كلدى اول پيغمبرى
آنده بولمدى مكر كنديسى اويقوده ايكن قوم مزبوره توفيق وهدايت ظهور ايتمكله اول پيغمبرى چاهدن اخراج
ايتمشلر ايدى آنلردن دائما عبودى سؤال ايلدكده لاندرى اين هوديو جواب ويررلر ايدى من بعد * نومة عبودية *
ضرب مثل اولدى (ابن عبود) محدثيندندر (المعبد) منبروزننده دموربيله وچپايه دينور مسحاة كبى (العبابيد)
عينك فتحيله هر فرقه‌سى برسمته پراكنده اولان كروه كروه پياده وسوارى‌يه دينور عباديد دخى بومعنايه‌در وبونلرك
لفظلرندن مفردلرى يوقدر وعبابيد وعباديد تپه‌لره دينور اكام معناسنه وايراق يوللره دينور وعباديد برموضع
آديدر وايكى قيناغك اطرافنه دينور يقال مذ راكبا عباديده اى مذرويه (عابود) قدس قربنده بربلده‌در (عابد)
برطاغك آديدر وعابد بن عمر بن مخزوم قريشدن بركسه‌در عبدالله بن السائب الصحابى وعبدالله بن المسيب المحدث
العابديان آنك نسلندندر (العباد) عينك كسريله عربدن برنيچه قبائل متفرقه‌در كه حيره نام محلده نصرانيت
اوزره اتفاق واجتماع ايلديلر بونده عينك فتحى غلطدر جوهرى وهمنه مبنى فتحله تقييد ايلمشدر (الاعباد)
همزه‌نك كسريله برآدمى بركسه‌يه قول ايلمك معناسنه‌در كرك حقيق وكرك مجازى اولسون تقول اعبدنى فلان
فلانا اى ملكنى اياه وقول ايدنمك معناسنه‌در تقول اعبدنى اى اتخذنى عبدا وناس برآدمك باشنه اوشوب دوكك
معناسنه‌در يقال اعبد القوم بالرجل اذا ضربوه يعنى اجتمعوا عليه فضربوه وناس بركك معناسنه‌در يقال اعبد
القوم اذا اجتمعوا وبرآدمك مركوبى يوريلوب قالمق معناسنه‌در يقال اعبد به على المجهول اى ابدع وكلت
راحلته (العبادية) شداديه وزننده مرج نام محلده برقريه آديدر (عبادان) عينك فتحى وبانك شده‌سيله عراقده
بر جزيره آديدر كه آنى دجله‌نك ايكى شعبه‌سى احاطه ايلمشدر اورادن بحر فارسه منصب اولور قال الشارح
ومنه المثل * وليس وراء عبادان قرية * (عباده) عينك فتحى وبانك تشديديله برجاريه وبرمخنث اسميدر (المعبد)
معظم وزننده مطلقا مذلل اولان شيئه دينور يول اولسون غيرى اولسون يقال بعير معبد وطريق معبد اى مذلل
ومكرم ومحترم معناسنه اولمغله ضداولور بونده بناء تفعيل ازاله ايچوندر ومعبد قازيغه اطلاق اولنور وحشارى اولان
اركك حيوانه دينور وشول بلده‌يه دينوركه بالكليه عمرانيتى زائل اولمغله آنده قطعا اثر ونشان وآب واشجاره دائر
نسنه قالمامش اوله وقطرانله ياغلنمش دوه‌يه دينور (التعبيد) تفعيل وزننده ذكر اولنان معبد لفظندن تفعيلدر
وتعبيد دابه اوركوب قاچق معناسنه‌در يقال عبد البعير اذا ذهب شاردا واكلنمك معناسنه‌در يقال ماعبد ان
فعل كذا اى مالبث وقول ايدنمك معناسنه‌در يقال عبد فلان اذا اتخذ عبدا (الاعتباد) افتعال وزننده
و (الاستعباد) قول ايدنمك معناسنه‌در يقال اعتبد الرجل واستعبد اذا اتخذ عبدا ويقال فلان اعتبده الطمع
واستعبده اى اتخذه عبدا (التعبد) تفعل وزننده حضرت بارى‌يه قوللق ايلمك معناسنه‌در كه لازمهٔ دين اسلامى
ادايه تكلفله سعى واهتمام ايتمكدن عبارتدر يقال تعبد الرجل اذا تنسك وسركشلك ايلمك معناسنه‌در يقال
تعبد البعير اذا امتنع وصعب وطوارى بيمجال ايدنجه قدر آرقه‌سندن قوغوب كتمك معناسنه‌در يقال تعبد البعير
اذا طرده حتى اعيا وقول ايدنمك معناسنه‌در يقال تعبد فلانا اذا اتخذه عبدا (المعبدة) معظمه وزننده زفت ايله
قلفاتلنمش سفينه‌يه دينور يقال سفينة معبدة اى مقيرة (عبدة بن الطيب) حمزه وزننده بررجل آديدر علقمة بن
عبده فتحاتله بررجلدر (العبدى) عبدالقيس قبيله‌سنك نسبتيدر عبقسى دخى ديرلر نته‌كه عبد الشمس قبيله‌سنه
نسبتده عبشمى ديرلر (العبدان) ايكى عبدالله‌ه اطلاق اولنور برى عبدالله بن قشيردركه اعور ديدكلريدر
وابن لبينى ايله معروفدر كه بنيهٔ تصغيرايله‌در وديكرى عبدالله بن سلمة بن قشيردركه سلمة الخير ديمكله معروفدر
(العبيدتان) عينك فتحيله عبيدة بن معاوية بن قشيرايله عبيدة بن عمرو بن معاويه‌در (العبادلة) عينك فتحيله
عبدالله بن عباس وعبدالله بن عمر الفاروق وعبدالله بن عمرو بن العاص بن وائل حضراتيدر عبدالله بن
مسعود عبادله‌دن دكلدر جوهرى غلط ايلمكله عبادله‌دن عد ايلمشدر * شارح ديركه اللى قدر صحاح نسخه‌لرينه
مراجعت ايلدم برنده دخى ابن مسعودك ذكرينه تصادف ايلدم غالبا مؤلفك نسخه سنده زيادهٔ محرفه واقع
اولمشدر وعبادله لفظى نحت طريقيله عبد اللهك جمعيدر عبدل كلمه‌سنك جمعى دكلدر * ومؤلف لام
ماده‌سنده عبادله‌يي درت عد ايلمشدر عبدالله بن الزبير حضرتلرينى دخى درج ايلمشدر انتهى (العبدل) زيادهٔ

ل

لامله عبد معناسـنه در که ذکر اولندی و عبدل حضر موت شهرینك اسم قدیمیدر (ذو عبدان) سحبان وزننده
اعبود بن السکسك جماعتندن بر امیرك لقبیدر که اذواء بمندندر (عباد) کتاب وزننده و (عباد) غراب وزننده
و (معبد) مسکن وزننده و (عبدید) حلتیت وزننده و (اعبد) افلس وزننده و عباد کتان وزننده و (عبید) زبیر
وزننده و (عبیده) هایله و (عبید) سعید وزننده و (عبیده) هایله و (عبده) حمزه وزننده و (عبده) عمده وزننده
و (عباده) ثمامه وزننده و (عبدل) زیادهٔ لامله و (عبدك) زیادهٔ کافله و (عبدوس) واو وسینله اسامیٔ رجالدندر
(العبرد) قنفذ وزننده و (العبرد) علبط وزننده و (العبردة) علبطه وزننده و (العبارد) علابط وزننده سمین و نرم
و نازکبدن محبوبه یه دینور که نزاکتندن بدنی پالوذه کبی دردر دترر اوله یقال جاریة عبرد و عبرد و عبردة و عبارد ای
بیضاء ناعمة ترتجّ من نعمتها و عبرد قنفذ وزننده یوفقه و کثراوتلغه دینور یقال عشب عبرد ای رقیق ردیٔ (العبرود)
زنبور وزننده و (العبارد) علابط وزننده تازه و یومشاق داله دینور یقال غصن عبرود و عبارد ای ناعم لین و یقال
شحم عبرود اذا کان یرتجّ ای یضطرب سمنا (العتید) تای فوقیه ایله عبید وزننده تدارك اولنوب حاضر و مهیا اولان
شیئه دینور یقال شیٔ عتید ای حاضر مهیاء و عتید اسماء رجالدندر عتید بن ضرار شعرادندر (المعتد) مکرم وزننده
بودخی حاضرلنمش نسنه یه دینور یقال شیٔ معتد ای معدّ (العتادة) سعاده وزننده و (العتاد) ثبات وزننده
حاضر و آماده اولمق معناسنه در یقال عتد الشیٔ عتادة و عتادا من الباب الخامس اذاتهیأ و عتاد عدّه معناسنه در که
تدارکی مهمّ اولان ساز و ساماندن عبارتدر یات و یراق تعبیر اولنور یقال قداعدّ عتاده ای عدّته و بیوك و ککیش
کاسه یه دینور (التعتید) تفعیل وزننده و (الاعتاد) اکرام وزننده حاضر و مهیا قلمق معناسنه در تقول عتدت الشیٔ
واعتدته اذاهیأته (العتد) فتحتینله و (العتد) کتف وزننده سکرتمك ایچون تهیئه اولنمش آته دینور علی قول شدید
و تام الخلقه اولانه دینور یقال فرس عتد و عتد ای معدّ للجری او شدید تامّ الخلق (عتید) زبیر وزننده بر موضعدر
(العتیدة) شول طبله یه یاخود قوطو یه دینور که ایچنه طیب وضع اولنه بویدان و عنبردان معناسنه کرك عروسك
و کرك سائر کسه نك اولسون (العتدة) تحفه وزننده عتاد کبی یات و یراغه دینور عدّه معناسنه جمعی اعتد کلور
(عتائد) علابط وزننده جازده بر موضعدر (العتود) صبور وزننده سدر اغاجنه یاخود طلح اغاجنه دینور و بر
یاشنده اوغلاغه دینور که چبش تعبیر اولنور جمعی اعتده کلور و عدّان کلور عینك کسریله اصلی عتدان ایدی
(التعتد) تفعل وزننده صانع صنعتنده دقّت و اهتمامله اظهار حذاقت ایلمك معناسنه در یقال تعتد فی صنعته اذا
تأنّق (عتود) درهم وزننده عینك فتحیله ده زبانزددر بر وادی اسمیدر وزن مزبورده خروع و درود و عتور
کلمه لری دخی وارد اولمشدر جوهری و همنه مبنی خروع کلمه سندن ماعدا یی سلب ایلمشدر * شارح دیرکه وزنین
اخیرین متفق دکلدر (عتید) جعفر وزننده بر موضع آدیدر و بر رجل اسمیدر عینك کسریله ده زبانزددر (العجد)
عینك ضمیله قوری اوزمه دینور و یاش اوزمك دانه سنه دینور عینك فتحیله ده جائزدر علی قول قوری اوزمه شبیه
بر میوه آدیدر (العجد) عینك فتحیله قوری اوزمك دانه سنه علی قول ایشه یرامیان کترینه دینور (العجد) فتحتینله
قرغه لره دینور غربان معناسـنه مفردی عجده در هایله (المتعجد) متعجد وزنـنده طارغین و تیز مشرب و آتشین
آدمه دینور یقـال رجل متعجد ای غضوب حدید (العجرد) جعفر وزننده جست و چالاك و سبکپا آدمه دینور
و غلیظ و شدید انسان و حیوانه دینور یقال هو عجرد ای خفیف سریع و کذا غلیظ شدید و یمنده ذمار قضاسنده
بر قریه آدیدر و بر رجل اسمیدر و عبدالکریم بن العجرد خوارج طائفه سنك سرکرده سیدر اصحابنه عجارده
اطلاق اولنور و عجرد ذکره دینور (العجارد) علابط وزننده بودخی ذکره دینور (المعجرد) اسم فاعل و (المعجرد)
اسم مفعول بنیه لریله چبلاق عریان معناسـنه در (العجرّد) عملس وزننده جریٔ و دلیر آدمه دینور و صویونمش
متجرّد کسه یه دینور (العنجرد) عینك و جیمك فتحی و رانك کسریله بدزبان و سلیطه علی قول خبیثه یاخود بدخوی
قاری یه دینور یقال هی عنجرد ای سـلیطة او خبیثة او السیئة الخلق (العجلد) علبط وزننده و (العجالد) علابط
وزننده قویو سـوده دینور (التعجلد) تدحرج وزننده بر خصوص عظیم و مشتد اولمق معناسـنه در یقال تعجلد
الامر اذا عظم واشتدّ جوهری عنجد ماده سنی و همنه مبنی بو مقامده ذکر ایلمشدر (العدّ) عینك فتحی و دالك
تشدیدیله صایمق معناسنه در که اعدادی بری برینه ضم ایلمکدن عبارتدر یقال عدّ الدراهم عدّا من الباب الاول
اذا احصاها (العدد) فتحتینله و (العدید) ندید وزننده آندن اسملردر صایی دیمکدر فارسیده شمار دینور و عدد
صایلمش نسنه یه دینور معدود معناسـنه که فعل بمعنی مفعولدر و عدد انسانك سنین عمرینه اطلاق اولنور که عدّ
اولنور * شارح دیرکه بر خاتون جوانلقده الفت ایلدیکی بر آدمی بعد زمان کوردکده قنی اول اوّلکی شاب و جلادتك

نیجه اولدی دیو سؤال ایلمکله شخص مزبور * من طال امده وکثر ولده ورق عدده ذهب جلده * کلامیله جواب
ویرمشدر وعدید قرن معناسنه مستعملدرکه برآدمك کفؤ وهمتاسنه دینور وعدید القوم اول قومك عشیرتندن
اولمیوب لکن آنلردن معدود اولان اجنبیّ الاصل کمسه‌یه دینور یقال فلان عدید القوم ای یعدّ فیهم ولیس منهم
ویای کریشنك طنقر دیسنه دینور وعمیره قبیله‌سنه مخصوص بر صو آدیدر (العدّ) عینك کسریله شول ماء جاری‌یه
دینورکه آنك اصل ومادّه‌سی قطعا منقطع اولمیه بیکار صویی کبی وعدّ کثرت معناسنه استعمال اولنورکه عادتا
کثرتندن تعداد اولنمغی آدم خواهشکر اولور یقال انهم لذو عدّ ای کثرة وقدیم اولان قویی‌یه دینور وکفؤ وهمتا
معناسنه مستعملدر (العداد) کتاب وزننده بو دخی قرن وهمتا معناسنه‌در وویرکی‌یه اطلاق اولنور بخشش
معناسنه وجنون اماره‌سنه وآشفته‌لك علامتنه دینورکه ناس اکا خیال تعبیر ایدرلر یقال به عداد ای مسّ من الجنون
وعداد مفاعله‌دن مصدر اولور مناهده معناسنه‌که برمقله حساب ایلمکدر وعداد موت وقتنه اطلاق اولنورکه
انفاس معدوده‌نك انقضاسی زمانیدر وعداد القوس یای کریشنك طنقر دیسنه دینور ویلان صوقدیغی یرك
سنه‌سی تمامنده تکرار وجعی عودت ایلك حالتنه دینورکه مبتلاسی اول کونی صایوب کلور * مترجم دیرکه مطلقا
زهر تناول ایدنلرده بو حالت ظهور ایدر نته‌که فخر الانام علیه السلام حضرتلری خیبرده تناول بیوردقلری
شاة مسمومه لقمه‌سنك هر سنه وقتی کلدکده وجعی حرکت ایدر ایدی کاسیذکر ویوم عداد جمعه یاخود فطر
یاخود اضحی کونیدر وعداد دفتر دیوانده برکروه زمره‌سنده معدود اولمقده استعمال اولنور یقال عداد فلان
فی بنی فلان ای یعد منهم فی الدیوان وفلان کمسه‌یه آیده برکرّه ملاقی اولدم دیجك یرده لقیته عداد الثریّا دیرلر مرّة
فی الشهر معناسنه قرك آیده برکره ثریاّ منزلنه نزولیله آیده بر دفعه کورشدیکندن کنایه ایدرلر (العدیدة) سعیده
وزننده حصه وبهره معناسنه مستعملدر یقال له منه عدیدة ای حصة (الایام المعدودات) که اشبو ❊ ایاما معدودات ❊
الآیة کریمه‌سنده واقعدر مراد ایام تشریقدرکه عید اضحانك اوّل کوننده‌نصکره کلان اوچ کوندر اوّل کوننه
یوم النحر دینور (العدّة) عینك کسریله فی الاصل مصدردر بعده معدود معناسنه استعمال اولندی بو مناسبتله
صایلمق شاننده اولان جماعت معناسنه مستعمل اولدی کرك عددی معلوم اولسون کرك اولمسون وآندن ترکیده
نیجه ایله تعبیر اولنور ومنه عندی عدّة کتب ای جماعة کتب وتقول رایت عدّة رجال وعدّة نساء ای جماعة
وعدّة المرأة یعنی مطلقه یاخود زوجی وفات ایلمش خاتونك عدّتی ایاّم اقراسی وایاّم احداد آدیدرکه ایاّم معدوده‌در
مراد طلاقله یوز کون وزوجك موتیله یوز اوتوز کوندر مدّت مزبوره‌نك انقضاسندن مقدّم زوج آخره عقد
اولنمز یقال هی فی العدّة وهی ایاّم اقرائها وایاّم احدادها علی الزوج (العدّان) عینك فتحی وکسریله برنسنه‌نك
دور وهنکامنه اطلاق اولنور علی قول اوّل وقتنه یاخود افضل اوقاتنه اطلاق اولنور یقال کان ذلك فی عدّان
شبابه وعدّان ملکه ای فی زمانه وعهده او اوّله او افضله (الاعداد) همزه‌نك کسریله لوازم ومهماتی تدارك
ایدوب حاضر ومهیا قلمق معناسنه‌در یقال اعدّ الشیٔ اذا هیأه (العدة) عینك ضمیله یات ویراغه دینورکه
برنسنه‌نك لوازم ومهماتندن عبارتدر یقال اخذ عدّته ای هبئته وعدّه وعدّ هاسز بعض نوجوانلرك یوزلرنده
مرجك کبی خرده خرده ظهور ایدن سیوجه‌لره دینورکه بلوغ هنکامنده اولور نمش دخی دینور ناس اکا یکتلك
چبانی تعبیر ایدرلر (التعدید) تفعیل وزننده برنسنه‌یی اقتضای زمان ایچون یات ویراق ایدوب آماده قلمق
معناسنه‌در یقال عدد المال تعدیدا اذا جعله عدّة للدهر (الاستعداد) برامرك وقوعنه یراقلنوب آماده اولمق
معناسنه‌در یقال استعدّله اذا تهیأ (التعادّ) فی الاصل تفاعل وزننده و (التعدّد) تفعل وزننده شیٔ معدود
اوزره زیاده اولمق معناسنه‌در یقال هم یتعادّون ویتعدّدون علی الف ای یزیدون علیه (المعدّان) میمك
وعینك فتحیله‌که تثنیه‌در آتك صرتنك ایکی طرفنده تکلتو کلن یرلرینه دینور ومعدّ ابن عدناندرکه ابو العرب‌در
علی قول میمی اصلیه‌در زیرا فعلنده تمعدد دیرلر (التمعدد) تمسکن وزننده معدّ قبیله‌سنه تشبه ایدوب
آنلر کبی مسکنت اوزره اولمق یاخود آنلره نسبت ادّعا ایلمك یاخود آنلر کبی معاش قلیله صبر وقناعت ایلمك
معناسنه‌در یقال تمعدد الرجل اذا تزیاّ بزیّ معدّ او تنسب الیهم او تصبر علی عیشهم جوهری اشبو ❊ تمعددوا
واخشوشنوا ❊ حدیثنی حضرت عمردن موقوفا ذکر ایلمکله وهم ایلمشدر صواب اولان قال النبی علیه السلام
عنوانیله مرفوعا ذکر ایلمکدر ابن ابی حدرد عنوان مذکور ایله روایت ایلمشدر وتمعدد اوغلان یال
وبال صاحبی اولوب وجودی تمام قوّت واعضا واندامی غلظت بولمق معناسنه مستعملدر یقال تمعدد
الغلام اذا شبّ وغلظ (المعیدیّ) معدیّ کلمه‌سنك مصغریدر اصلده دالك تشدیدیله اولوب یاء تصغیر ایله

ایکی تشدیدك اجتماعنی استثقال ایلدکلرندن دالی تخفیف ایلدیلر ومنه المثل * تسمع بالمعیدی خیر من ان تراه * وبعضلر لاان تراه عبارتیله حکایت ایتدیلر یعنی معیدی دیدکاری کمسه یی سنك ظهر غیبدن سماعت رأی العین رؤیتکدن خیرلو وانسبدر قول ثانی یه کوره تسمع کلمه سی ان ناصبه دن تجرید اولنوب قیاس اوزره مرفوع ومعنای امر ایله مأوّلدر اسمع به ولاتره سبکنده در قالدیکه معیدی دیدکلری بلغادن برکسه ایدی نعمان بن منذر حضورنده وصف اولنمغله برکون مجلسنه احضار ایدوب لکن معیدی قصیر القامه وعظیم الجثه عبوس ونازیبا اولمغله چشم نعمانده محتقر اولمغین معیدی بوشیوه یی فهم ایلکله همان * انما المرء باصغریه ای بلسانه وقلبه اذانطق نطق ببیان واذا قاتل قاتل بجنان * دیدی نعمان بوکلامی کوش ایلدکده تسمع بالمعیدی کلامنی ایراد ایلکله من بعد ضرب مثل اولدی ﴿ذومعدّی بن بریم﴾ اذواء یمندن برینك لقبیدر ﴿العدد﴾ عنب وزننده عداد لفظندن مخففدرکه یلان صوقدیغی یرك سنه سی تمامنده وجعی دپرنمکه دینور ﴿المعادّة﴾ فی الاصل مفاعله وزننده و﴿العداد﴾ قتال وزننده یلان صوقدیغی یرك سنه سی تمامنده وجعی دپرنمك معناسنه درکه مبتلاسی عندنده ایام معدوده در یقال عادّته اللسعة معادّة وعدادا اذا اتته لعداد ومنه الحدیث ❁ مازالت اکلة خیبر تعادّنی ❁ وعاقبت اکله مرقومه سبب شهادتلری اولدی ﴿العدعدة﴾ زلزله وزننده شتاب وسرعتله یوریمك معناسنه در یقال عدعد الرجل اذا اسرع واعجل فی المشی وبغرتلق قوشی اوتمك معناسنه در یقال عدعد القطاء اذا صوّت ﴿عدعد﴾ فدفد وزننده قاطر قسمنه مخصوص زجر وآزارا صواتدندر ﴿العرد﴾ فرد وزننده مرمر میل کبی دیکیلوب طوران صلب وشدید نسنه یه دینور واشکه دینور حمار معناسنه وقوام بولمش ذکره اطلاق اولنور وبیونك کوکنه دینور مغرز العنق معناسنه وعرد مصدر اولور نبات مقوله سی نسنه یردن ظهور ایدوب قالقمغه باشلمق معناسنه یقال عرد النبت والناب وغیره عردا من الباب الاول اذا اطلع وارتفع وبرنسنه یی ایراغه آتمق معناسنه در یقال عرد الحجر اذا رماه بعیدا وقورقوب قاچمق معناسنه در یقال عرد الرجل عردا من الباب الرابع اذا هرب ﴿العردة﴾ عینك ضمیله همزه وزننده بنو صخر یورنده برقدیم صو یاخود برتپه اسمیدرکه دبنده صو واردر ﴿العردات﴾ فتحاتله بجیله قبیله سی یورنده بر وادی آدیدر ﴿عراد﴾ سحاب وزننده برنبات آدیدر وصلب وغلیظ اولان نباته دینور ﴿العرادة﴾ سحابه وزننده چکرکه یه دینور وحالت معناسنه در یقال هو فی عرادة خیر ای فی حالة خیر وعراده ابودواد الایادی وربیع بن زیاد الکلبی وکاعبة العرنی نام کمسه لرك فرسلری اسمیدر وبرکسه اسمیدرکه آنی جریر هجو ایلشدر ﴿العرّادة﴾ سجاده وزننده سلفده حصار آلاتندن برآلت اسمیدرکه منجنیقدن کوچك اولور آنکله ده یوالق آتیلور ایدی وعرّاده نصیبین قربنده برقریه آدیدر ﴿العرّاد﴾ کتان وزننده ماغر بن مجالد نام کمسه نك فرسی اسمیدر ومحدثیندن احمد بن محمد بن موسانك جدّی اسمیدر ﴿العرید﴾ فرید وزننده بعید معناسنه در یقال مکان عرید ای بعید ودأب وعادت معناسنه در یقال له عرید حسن ای عادة ﴿العرّوند﴾ عینك وراء مشدده نك ضمی وواوك فتحیله صنعا ایالتنده برحصن آدیدر ﴿العرداد﴾ مقداد وزننده فیله دینورکه حیوان معروفدر وصلابتلو دلاوره دینور وشول ایری دکنکه دینورکه یره دیکوب اکا آت ودوه باغلرلر ﴿العرندد﴾ سفرجل وزننده و﴿العرند﴾ ضمتینله قسقتی پك نسنه یه دینور قیاکبی ﴿العرد﴾ کتف وزننده و﴿العردّ﴾ عتلّ وزننده بونلرده عرندد معناسنه در ﴿التعرید﴾ تفعیل وزننده بودخی قورقوب قاچمق معناسنه در یقال عرّد الرجل اذا هرب واوق آتیلان شیئه ایشلیوب چکمك معناسنه در یقال عرّد السهم فی الرمیة اذا انفذ منها وبرآدم سلوك ایتدیکی یولی ترك ایتمك معناسنه درکه مراد آنی بوشلیوب بشقه یه صاپمقدر یقال عرّد الرجل اذا ترك الطریق یعنی وانحرف عنها وفلکده کوکب ارتفاع بولمق معناسنه در یقال عرّد النجم اذا ارتفع ویلدز وسط سمادن زوال وغروبه میل ایلك معناسنه در یقال عرّد النجم اذا مال للغروب بعد تکبد السماء ﴿عرده﴾ حمزه وزننده بر موضعدر ﴿العارد﴾ منتبذ معناسنه درکه فرقهٔ دیکردن آلارغه اولمش متنحی ومتحیز دیمکدر مولی بنی فزاره اولان جحل نام شاعرك اشبو * تری شئون رأسه العواردا * مصراعنده واقع عوارد کلمه سی یکدیکردن منتبذ ومتحیز دیمکدر یاخود غلیظه دیمکدر جوهری ضمیر تأنیثله رأسها عنوانده انشاد ایلکله غلط ایلشدر زیرا شاعر آنی برجمل وصفنده ایراد ایلشدر ﴿العربدّ﴾ قرشبّ وزننده وبانك کسریله جائزدر مطلقا تند وشدید اولان شیئه دینور ودأب وعادت معناسنه در وانکرك یلاننك ارککنه دینور وخاصة برنوع یلانه دینورکه قزغر اولوب لکن کمسه یی صوقوب آزرده ایلز علی قول برنوع قزل وخبیث وموذی یلان اسمیدر وعربلر رکبت عربدّی دیرلر مضیت فلم الو علی شیٔ معناسنه یعنی برنسنه یه طولشوب ایلشمیه رك یل کبی چکوب کتدم دیمکدر وبوذکر اولنان شدید معناسندندر ﴿العربد﴾ زبرج وزننده یلانه دینور حیه معناسنه ودرشت وخشن اولان ارضه دینور ﴿العربدة﴾ دحرجه وزننده بدخویلق ایلك معناسنه درکه

مرادبزم عشرتده همدمیله الفتسزلك ایدوب بدمستلك ایلمکدر یقال عربدفلان اذا اظهر سوءالخلق و لم یعاشر بندیمه
(العربید) قندیل وزننده و (المعربد) اسم فاعل بنیه سیله مجلس عشرتده ندیم وحریفنه بدمستلك ایدوب رنجیده ایدر
اولان کسه یه دینور یقال هو عربیدومعربدای موذ ندیمه فی سکره (العرجد) جیمله برقع وزننده و (العرجدّ) طرطبّ
وزننده و (العرجود) زنبور وزننده خرما سالقمنك چوپنه دینور و عرجود اوزمدن ابتدا خرد و خرده سکیل
طرزنده ظهور ایدنه دینور (عرجده) حنظله وزننده بر رجل اسمیدر (العرقدة) قافله دحرجه وزننده ایپ مقوله سنی
محکم بوکمك معناسنه در یقال عرقد الحبل اذا فتله شدیدا (العزد) عینك فتحی و زای معجمه نك سکونیله جماع ایلمك
معناسنه در یقال عزد جاریته عزدا من الباب الثانی اذا جامعها (العسد) عینك فتحی و سینك سکونیله یوله کتمك
وکزمك معناسنه در یقال عسد الرجل عسدا من الباب الثانی اذاسار وایپ مقوله سنی پك محکم بوکمك معناسنه در
یقال عسد الحبل اذا فتله فتلا شدیدا و جماع ایلمك معناسنه در یقال عسد جاریته اذا جامعها (العسود) عینك کسریله
قثول وزننده یلانه آغوو برن دیدکلری کلرك ارککنه دینور و یلانه دینور وقویّ و شدیدا ولان انسان وحیوانه دینور
(العسودة) هایله برکونه آق بوجکدرکه تازه کلینلرك و قزلرك پرمقلری او جلرینی اکا تشبیه ایدرلر قوملقلرده اولور
جمعی عساود و عسودات کلور و اول بوجکك کنیه سی بنت النقادر نونك فتحیله (العسجد) جعفر وزننده فلز آتدن
آلتونه دینور ذهب کبی و بالجمله جوهر قسمنه اطلاق اولنور اسم جنس در انجو و یاقوت وسائرلری کبی یقال له عسجد
کثیر و هو الذهب و الجوهر کله کالدرّ و الیاقوت وایری و یومری دوه یه دینور (العسجدیّة) یای مشدده ایله مشاهیر
عربدن دیناری دیدکلری کسه نك آتی دوللرندن بر آتك اسمیدر و بر موضع آدیدر و دوه کوشکلرینك بیوکلرینه دینور
و آلتون یوکلو دوه لره اطلاق اولنور یقال ابل عسجدیّة اذا کانت تحمل الذهب و بکلك اولوب همان امراء وملوکه
مخصوص و موکبلرنده مرکوبلری ویدکاری اولان دوه لره اطلاق اولنور رکاب الملوك معناسنه فی الاصل نعمان بن منذر
نام امیرك موکبنده زیب و زینتله کندی بنوب وچکدکاری دوه لره دینور ایدی بعده مطلقا رکاب الملوك اولنلرینه
اطلاق اولندی (العسقد) قافله قنفذ و زننده اوزون و احمق کسه یه دینور یقال رجل عسقدای طویل احمق وفیل کبی
صیق کوده لو وایری و اندامی یاقشقسز تصلق آدمه دینور یقال هو عسقدای تارّ جافی الخلق (العشد) عینك فتحی
و شین معجمه نك سکونیله برکدرمك معناسنه در یقال عشد الشیء عشدا من الباب الثانی اذا جمعه (العصد) قصد
وزننده بورمق معناسنه در یقال عصده عصدا من الباب الثانی اذا لواه و جماع ایلمك معناسنه در یقال عصد المرأة
اذا جامعها و بر آدمی برخصوصه جبرواکراه ایلمك معناسنه در یقال عصد فلانا اذا اکرهه علی الامر و عصد
منی یه دینور (الاعصاد) همزه نك کسریله بودخی بورمق معناسنه در یقال اعصد الحبل اذا لواه و برکسه نك قانجق
مرکبنه چکمك ایچون کندی ارکك مرکبنی اعاره ایلمك معناسنه در تقول اعصدنی حمارك علی بناء الامر ای اطرقنی
یعنی اعرنی ایاه لانزیه علی اتانی (العصود) قعود وزننده اولمك معناسنه در یقال عصد الرجل و عصد عصودا
من البـاب الرابع والاول اذامات (العاصد) قاصـد وزننده اولورکن باشنی اموزی طرفنه بوروب دوندیرن
ارکك دوه یه دینورکه دوه قسمنك حالیدر یقال صار جمله عاصدا ای لوی عنقه عند الموت (العصیده) قصیده وزننده
معروفدر یعنی بولامج آشنه دینور و محدّثیندن برجمـاعتك لقبیدر (العصید) عینك کسریله حذیم وزننده حیزّ
ومأبون یادکاره دینورکه مذکر سماعی تعبیر اولنور یقال فلان عصیدای مأبون و عصید حذیفة بن بدر یاخود حصن بن
حذیفه نك لقبیدر (العصوّد) واوك شدّه سیله شمردل وزننده اوزون نسنه یه دینور یقال یوم عصوّد ای طویل
(العصودّ) قرشبّ وزننده وجودی اینجه رلك باریکبدن خاتونه دینور و بومعنادندرکه فلان کسه استشاره سز خود
بخود کندی رأیله عمل ایلدی دیه جك یرده رکب عصودّه دیرلر رکب رأیه معناسنه * شارح رأسه نسخه لرنی
تخطئه ایلمشدر کویاکه رأیبی نحافت بدنی اولان خاتونه تشبیه ایلدیلر (العصواد) عینك کسری و ضمیله چتین
خویلو شدید و تندمشرب و شریر کسه یه دینور کرك رجل وکرك مرأه اولسون یقال رجل و امرأة عصواد ای عسر
شدید صاحب شرّ وتعب و محنت ایراثیله فرومانده ایدن شـیئه دینور یقال ورد عصواد ای متعب وامر عظیم
دینور یقال هم فی عصواد ای امر عظیم (العصاوید) عصوادك جمعیدر و عصاوید جنکده همان کندی اقران
وهمتالری ایله اوغراشوب سائره التفات ایتمز اولان پهلوانلره دینور یقال قوم عصاوید فی الحرب اذا کانوا یلازمون
اقرانهم و لایفارقونهم و عصاوید الکلام هموار اولمیوب طولشق و بورغاج وچبره شك سوزلره دینور و عصاوید
الظلام قات قات کثیف و متراکم اولان ظلمتلره دینور کذلك بری برینه صقشمش مزدحم و متراکب اولان دوه لره دینور
و صوسز دوه لره دینور (العصودة) دحرجه وزننده و (التعصود) تدحرج وزننده حیقره رق جنك و قتال ایلمك

معناسنه‌در یقال عصود القوم وتعصودوا اذا صاحوا واقتتلوا (العصلد) جعفر وزننده و (العصود) زنبور
وزننده صلب وشدید اولان شیئه دینور (العضد) عینك فتحی وضمی وکسری وضاد معجمه‌نك سکونیله و (العضد)
کتف وزننده و (العضد) ندس وزننده و (العضد) عنق وزننده دیرسکدن اوموز باشنده کورەکه وارنجه اولان
عضوه دینورکه قول تعبیر اولنور فارسیده بازو دینور جمعلری اعضد واعضاد کلور یقال ضرب عضده وعضده
وعضده الی غیرها وهو مابین المرفقین الی الکتف وعضد ندس وزننده برنسنه‌نك برناحیه‌سنه اطلاق اولنور
ومعین وناصر معناسنه استعمال اولنور مفرداً وجمعاً استعمال اولنور تقول هم عضدی واعضادی ای معینی وناصری
نته‌که ساعد دخی بو معناده استعمال اولنور وعربلر فتّ فلان فی عضده دیرلر کسر من ثبات اعوانه وفرّقهم عنه
معناسنه یعنی بازوسنده اولان شیئی ریزه ریزه ایتدی‌که اعوان وانصاری حقلرنده نیتلرنی نقضله باشندن آنلری
پراکنده ایلدی دیمکدن کنایه‌در (الاعضاد) عضدك جمعیدرکه ذکر اولندی واعضاد الحوض واعضاد الطریق
حوضك ویولك ایکی طرفلرینه ایکی بازو کبی نصب وبنا اولنان دیوارلرینه اطلاق اولنور کذلك مطلقا هرشیئك
اعضادی اول مقوله سدّ وبنادن عبارتدر وعضد ندس وزننده وعضید امیر وزننده خرما اغاجنك طریقه‌سنه
یعنی صره‌سنه اطلاق اولنور بونك جمعی عضدان کلور غربان وزننده (العضد) عینك فتحی وضادك سکونیله
کسمك معناسنه‌درکه مراد اغاجك دالرنی کسوب بودامقدر اصابت بالعضد معناسندن مأخوذدر یقال عضد
الشجر عضدا من الباب الثانی اذا قطعه * مؤلفك اطلاقنه کوره عموم معناسنه‌ده مستعمل اولور وعضد برکسه‌یه
یاردم ایتمك معناسنه مستعملدرکه قول قناد اولمق تعبیر اولنور یقال عضده عضدا من الباب الاول اذا اعانه
ونصره وبرآدمك قولنه اورمق وقولنه طوقنمق معناسنه‌در یقال عضد فلانا اذا اصاب عضده وبرآدم قول آغریسنه
مبتلا اولمق معناسنه‌در یقال عضد فلان علی بناء المجهول اذا شکی عضده ودوه‌نك صرتنی سمرباصوب یاغر وجدا و
ایلمك معناسنه‌در یقال عضد القتب البعیر اذا عضه فعقره ودوه‌لرك اطرافندن کلوب طوپلمق معناسنه‌در یقال
عضد الرکائب اذا اتاها من قبل اعضادها وضمّ بعضها الی بعض (العضد) کتف وزننده حوضك دیوارینه
قریب اولان آدمه دینور وقولی آغریان کسه‌یه دینور وشول ارکك اشکه دینورکه پك حشاری اولمغله دیشی اشکلر
اوزره هرطرفندن هجوم ایدوب قاچمغه مجال ویرمیوب درطوب برآرایه برکدرر اوله (العاضد) بودخی ذکر اولنان
حشاری اشکه دینور یقال حمار عضد وعاضد اذا کان یضمّ الاتن من جوانبها وعاضد یولده دائما طوارك برجانبنده
کیدن آدمه دینورکه نه ایلروسنه ونه کیروسنه چکر وشول ارکك دوه‌یه دینورکه ناقه‌نك قولندن آغزیله طوتوب
چوکرر اوله‌که آشمق ایچون ایدر (العضد) فتحتینله کسلمش یابودانمش اغاجه دینور شجر معضود معناسنه فعل بمعنی
مفعولدر وبرعلت آدیدرکه دوه قسمنك قوللرینه عارض اولور ویقال عضد البعیر عضدا من الباب الرابع اذا اصابه
العضد (المعضد) منبر وزننده آغاج کسه‌جك آلته دینور وقولچغه وبازوبنده دینور یقال فی عضده المعضد ای الدملج
وشول قلجه دینورکه اغاج مقوله‌سی نسنه‌لر کسمکله مبتذل قلنمش اوله (المعضدة) مکنسه وزننده اقچه کیسه‌سنه
دینور یقال جاء وعنده معضدة ای همیان الدراهم (الاعضد) قولی اینجه اولان آدمه دینور دقیق العضد معناسنه
وبرقولی قصه اولان انسان وحیوانه دینور یقال رجل اعضد اذا کانت احدی عضدیه قصیرة * بومثالدن مؤلف
عضد لفظنك تأنیثنه اشارت ایلمشدر لکن مصاحبك بیانه کوره عضد اهل تهامه عندنده مؤنث وبنو تمیم عندنده
مذکردر (العضدة) فرحه وزننده قولی قصه اولان اله وصف اولور یقال ید عضدة اذا قصرت عضدها
(العضاض) عینك فتحیله رباع وزننده‌که منقوصدر حالت نصبده یایی اعاده اولنور بویی قصه کودەسی صمصق
وطقناز طوپاج اوغلانه دینور یقال غلام عضادای قصیر مکتل مقتدر الخلق وتقول رایت عضادیا کرباعیا وعضاد
رباع وسحاب وزنلرنده قوللری قالین وتصلق اولان خاتونه دینور یقال امرأة عضاد وعضاد ای غلیظة العضد
سمجتها وعضاد سحاب وزننده بودورکسه‌یه دینور اراولسون عورت اولسون یقال رجل وامرأة عضادای قصیر
(العضاد) کتاب وزننده و (المعضاد) مفتاح وزننده قولچغه وبازوبنده دینور ومعضاد دهره تعبیر اولنان دمور
آلته دینورکه اوراق شکلنده اولور چوبانلر آنکله دوه‌لر ایچون اغاج بوداقلرنی کسرلر * مؤلف بونی عضاد ترتیبنده
ثبت ایلمکله تشویش ایتدیکنی شارح تنصیص ایلمشدر ومعضاد قصابك ساطورینه دینورکه آنکله کمیك قیرارلر
ومطلقا قول باغنه اطلاق اولنور قولچق کبی وطوتساغك قولنه بند ایتدکاری کند کبی وشول قلجه اطلاق
اولنورکه دائما آنکله اغاج مقوله‌سی کسمکله مبتذل قلنه (عضدان) عثمان وزننده برقلعه آدیدر (عضیدة
الظهریّ) جهینه وزننده برمحدّث اسمیدر وظهریّ ظانك کسریله‌در (الیعضید) یقطین وزننده بربقله آدیدر

بو نبات خندریلی دیدکاریدرکه هندباء برّی یه شبیه اولور (الاعضاد) همزه نك كسريله و (التعضيد) تفعيل وزننده آتدیغی اوقی نشانه اورەمیوب صاغنه یاصولنه صاپتمق معناسنه‌در يقال رمى السهم فاعضد اذا ذهب يمينا وشمالا (المعضد) معظم وزننده شول ثوبه دینورکه قول یرنده علم و طرازی اوله (المعضد) محدّث وزننده برياندن اولمغه باشلامش خرما قورغنه دینور (الاعتضاد) افتعال وزننده برنسنه یی قوله المق معناسنه‌در تقول اعتضدت الشيء اى جعلته فى عضدى و برکمسه‌دن معاونت طلب ایلك معناسنه‌در تقول اعتضدت به اى استعنت به (الاستعضاد) ثلاثی معناسنه‌درکه اغاج کسمك معناسنه‌در يقال استعضد الشجرة اذا عضدها و اغاجدن میوه دوشورمك معناسنه مستعملدر يقال استعضد الشجرة اذا اجتناها (العضادیّ) عينك حركات ثلاثيله قولی بیوك اولان کشی‌یه دینور يقال رجل عضادیّ اى عظيم العضد (العضديّة) فتحاتله فید شرقیسنده برصو آدیدر (التعاضد) تفاعل وزننده یاردملشمق معناسنه‌در يقال تعاضدوا اذا تعاونوا (المعاضدة) معاونه وزننده و مرادفیدر يقال عاضدوا اى عاونوا (العطوّد) عملس وزننده شدتلو و رنج و مشقتلو کوچ نسنه‌یه دینور يقال سفر عطوّد اى شديد شاقّ * بو ماده صحاحده و سائرده عطرّد مادەسندن صکره مرسومدر و خماسی‌یه ملحق اولدیغی مصرّحدر و مزهرده مزید ثلاثی و صفت اولەرق مرقومدر * پس مؤلف مقام مناسبنده ثبت ایلمشدر و عطوّد سیر سریع معناسنه‌در يقال سير عطوّد اى سريع و شول اولو و ایشلك یوله دینورکه آنده سالك دیلدیکی یردن عزم و سلوك ایدر اوله يقال طريق عطوّد اى بين لاحب يذهب فيه حيث ما يشاء و نجيب و اصيل آدمه دینور واوزون طاغه و اوزون کونه دینور و زاغلنمش کسکین تمرنه و بتمانه دینور و سنهٔ تامّه‌یه و یوم تامّه دینور يقال مضت عليه سنة عطوّد اى كريت و ذهب يوما عطوّدا اى اجمع (العطرّد) عملس وزننده عطوّد معنالرینه‌درکه ذکر اولندی (عطارد) عينك ضمّيله خنس اقسامندن یعنی سیاره جمله‌سندن برکوکب آدیدر سماء سادسه‌ده اولور و عطارد لفظی منصرف و غیر منصرف اولور * مؤلفك سماء سادسه‌ده اولور دیمسی یوقاریدن اشاغی‌یه عدّ اعتباریله‌درکه خلاف متعارفدر سريع السير اولدیغی باعث تسمیه‌در مادهٔ مرقومه‌دن مأخوذدر و عطارد بنو تميم قبیله‌سندن بر رجل اسمیدرکه متعلقاتیله ابو رجاء عمران بن ملحان نام کمسه‌نك قومی ایدی و عطارد بن حاجب بن زراره شول کمسه‌درکه برحلهٔ فاخره‌سی وار ایدی برکون فاروق اعظم حضرتری اول حله‌یی بازارده مزاد اولورکن کورمکله رسول علیه السلام حضرتلرینه حلهٔ مزبوره‌یی اشترا بیورسکز جمعه کونلرنده تلبس بیوررديکز دیدیلر و قوس ماده‌سنده مزبورك منقبه‌سی مسطوردر (العطرود) زنبور وزننده عده یعنی موعود یاخود عدّه و عتاد طرزنده اولان شیئه دینور و منه تقول عطرده لنا على بناء الامر و اجعله لنا عطرودا اى صيره لنا عندك كالعدة او كالعدّة و العتاد (العفد) عينك فتحی و فانك سكونیله و (العفدان) فتحاتله ایکی ایاغی برابرجه بریره کتوروب سکرتمکسزین پرتاو ایلك معناسنه‌در يقال عفد الرجل عفدا و عفدانا من الباب الثانى اذا صف رجليه فوثب من غير عدو و عفد کوکرجین قوشنه دینور على قول کوکرجینه شبیه برقوشدر (الاعتفاد) افتعال وزننده بدآدم کندی اوزرینه مسکننك قپوسنی بند ایدوب برکمسه‌دن سؤال ایلمه‌رك ایچروده آجندن هلاك اولمق معناسنه‌در و بونی قحط سنه‌لرده اعراب طائفه‌سی ایدرلر ایدی حميت و عصبيتلرندن کمسه‌دن سؤال ایلیوب آجلقلرندن هلاك اولمغی اختیار ایدرلر ایدی يقال اعتفد الرجل اذا اغلق بابه على نفسه فلا يسأل احدا حتى يموت جوعا و لقى رجل جارية تبكى فقال مالك قالت نريد ان نعتفد و اعتفاد اعتقاد لفظنده لغتدر يقال اعتفد كذا اى اعتقده (العقد) عينك فتحی و قافك سكونیله دوکم باغلمق معناسنه‌درکه دوکمك و دوکملك تعبیر اولنور حسی و معنویدن اعمدر يقال عقد الحبل و البيع و العهد عقدا من الباب الثانى اذا شدّه و فلان کمسه فلانه صغنوب پناه کتوردی دیه‌جك یرده عقد فلان عنقه الى فلان دیرلر و عقد برنسنه‌یی حساب ایلك معناسنه مستعملدر يقال عقد الحاسب اذا حسب و کفیل و ضامن اولمق معناسنه مستعملدر تقول عقدت له اى كفلت و عهد معناسنه مستعملدر تقول عقدته عليه اى عاهدته و عقد وصف اولور آرقه‌سی دیرنکلو محکم و متین ارکك دوه‌یه دینور يقال جمل عقد اى موثّق الظهر (العقد) فتحتينله بجيله‌دن على قول يمندن برقبیله آدیدرکه بشر بن معاذ و ابو عامر عبد الملك بن عمرو اول قبیله‌دندر و عقد مصدر اولور بر آدمك لساننده طوتقنلق معناسنه‌که طلاقتله تكلمه مقتدر اولمز يقال عقد الرجل عقدا من الباب الرابع اذا كان فى لسانه عقدة و چفتلشمش دیشی کوپکك فرجی ارککك آلتنه یاپشوب صیقمق معناسنه‌در يقال عقدت اللعوة اذا تشبثت ظبيتها بسرة قضيب الثمم و عقد درطوب ایرکلش قوم کومه‌سنه دینور (الاعقد) احمر وزننده لساننده طوتقنلق اولان کشی‌یه دینورکه پلتك تعبیر اولنور و اعقد کوپکه اطلاق اولنور و قوریغی

بورغاج قورده اطلاق اولنور ﴿العقد﴾ كتف وزننده بودخی درطوب ایركمش قوم ییغنلرینه دینور مفردی عقده‌در
ولسانده طوتقنلق اولان آدمه دینور وشول اركك دوه‌یه اطلاق اولنوركه كوده‌سی قیصه وعمله صبور یعنی
طیانقان ومتحمل اوله ﴿العقدة﴾ فتحاتله آغزده‌دلك كوكنه اطلاق اولنور اصل اللسان معناسنه ﴿العقدة﴾ عینك
كسریله قلاده‌یه دینوركه كردانلقدر جمعی عقود كلور یقال جائت وفی عنقها عقد من الدرّ ای قلادة * شارح
دیركه عقد فی الاصل مصدردر عقد مذكور كبی بعده عقده مناسبتیله قلاده‌یه اطلاق اولندی ﴿المعقد﴾ منزل وزننده
دوكم یرینه دینور ومنه قولهم هو منی معقد الازار ای قریب المنزلة ﴿العاقد﴾ قویینك حریمنه دینوركه دائرا مادار
قرق ذراع چوره‌سندن عبارتدر یقال بنی فی عاقد البئر ای حریمها وماحولها وعاقد شول آهویه اطلاق اولنوركه
اویومق ایچون بیوننی اكمش یاخود باشنی پاچه‌سی آرالغنه صوقشدرمش اوله وشول ناقه‌یه اطلاق اولنوركه دول
طوتدیغنی بعض علامتله اقرار واظهار ایلمش اوله ﴿العقداء﴾ حمراء وزننده جاریه‌یه اطلاق اولنور وقویرغی
دوكملنمش طرزنده یعنی طوپاق اولان قیونه اطلاق اولنور یقال شاة عقداء اذا صار ذنبها كانه معقود ﴿العقدة﴾
عمده وزننده اسمدر دوكه دینوركه فارسیده كره دیرلر وعقده ولایت معناسنه مستعملدركه بر بلده‌یه والی اولمقدن
عبارتدر عقد لواء یاخود بیعت معقوده ملاحظه‌سیله‌در جمعی عقد كلور صرد وزننده قال فی النهایه وفی
حدیث عمر رضی الله عنه ﴿ قال هلك اهل العقد وربّ الكعبة ﴾ یعنی اصحاب الولایات علی الامصار
من عقد الالویة للامراء وفی حدیث ابیّ ﴿ هلك اهل العقدة وربّ الكعبة ﴾ یرید البیعة المعقودة للولاة
وعقده شول عقار وضیعه مقوله‌سنه اطلاق اولنوركه صاحبی آنی كندی ملكی اولمق اوزره اعتقاد ایلمش
اوله ودوكم یرینه دینوركه آنك اوزرینه دوكیلور وولایت وسلطنت وخلافت مقوله‌سی حالات ایچون عقد
اولنان بیعته اطلاق اولنور نته‌كه ذكر اولندی وچوق وصیق اغاجلق یره كذلك چتلق خرمالغه اطلاق
اولنور ومنه المثل * هو آلف من غراب عقدة * یعنی اشجاری كثیر وفراوان اولان یرك قرغه‌سندن زیاده الفتلو
ومونسدر زیرا اول یرك قرغه‌سی كثرت اشجاردن غیری یره نقل وایوا ایلمز وعقده دوه‌لره اوتلغی كافی اوتلاغه
اطلاق اولنوركه اوراده باغلنوب سائر محله كتمزلر وعقده كلمه‌سی هر ارض مخصبه‌یه اسم اولمغله منصرف
اولور اسم جنس اولدیغیچون وبعینها بر ارضك علمی اولمغله غیر منصرف اولور وعقده مدار معاش
یعنی بر آدمك وجه معاشی اكا منوط ومعقود اولان شیئه اطلاق اولنور علمانك اریه‌لقلری كبی یقال هو عقدة
معاشه وهی مافیه بلاغ الرجل وكفایته وكوپكك ذكرینه اطلاق اولنور وارض مخصبه‌یه دینوركه ذكر اولندی
وعقده وجوب ولزوم معناسنه مستعملدر ومنه عقدة النكاح والبیع وغیره ای وجوبه واوتلاقده شول چایره
اطلاق اولنوركه سنهٔ ماضیه‌دن قالوب بهار موسمنده تازه‌لنه جنبة المرعی معناسنه وشول دوابّ ومواشی‌یه
دینوركه اوتلق مقوله‌سی علفلری قالمامغله اغاج اوتلامغه مضطرّ اوله‌لر والده اولان صنق یره اطلاق اولنوركه
بر عارضه ایله شكسته اوله وعقده یزد قربنده بر بلده آدیدر وعقدة بنت معترّ بن بولان طیء نسلندندر عربدن
عقدیّون دیدكلری جماعت اكا منسوبلردر وطرمّاح نام شاعر آنلردندر وعقده بر رجل آدیدر وعقدة الجوف
وعقدة الانصاب ایكی موضعدر ﴿العقد﴾ صرد وزننده عقده‌نك جمعیدركه ذكر اولندی وعربلر خشم وكینه‌یه
عقده اطلاق ایدرلر ومنه یقال تحللت عقده اذا سكن غضبه ﴿عقد﴾ صرد وزننده یاخود كتف وزننده بصره
ایله ضریّه بیننده بر موضعدر ﴿بنو عقیده﴾ جهینه وزننده بر قبیله‌در ﴿العقدان﴾ فتحاتله بر نوع خرما آدیدر
﴿البناء المعقود﴾ شول بنایه اطلاق اولنوركه دیوارنده جابجا قپو طرزنده كمرلر عقد اولنمش اوله وانلری عظیم
بنالرده تقویت واستحكام ایچون طرح ایدرلر نته‌كه بعض حصار وسرای عظیم دیوارلرنده مشهوددر قال
فی الاساس بناء معقود ومعقد اذا جعل له عقود ای طاقات معطوفة كالابواب ﴿الیعقید﴾ یقطین وزننده
آتشده قواملنمش باله دینور وبال ایله قوام بولمش طعامه دینور عقیده كبی یقال اتی بالیعقید وهو عسل یعقد بالنار
وكذا طعام یعقد بالعسل ﴿العقید﴾ امیر وزننده معاقد معناسنه‌دركه بری برندن مفارقت ایلمامك اوزره
عهد وپیمان ایدن كسه‌لرك هر بریدر احدهما آخرك عقیدیدر حلیف دخی دیرلر یقال هو عقیده ای معاقده
وعقید ومعاقد معاهد معناسنه‌دركه بر نسنه‌نك یا بر امرك حفظ ونكاهنی عقد قلبله ملتزم اولان كسه‌در یقال
هو عقیده ومعاقده ای معاهده وعربلر بالطبع كریم اولانه عقید الكرم وبالطبع لئیم اولانه عقید اللؤم اطلاق
ایدرلر ذكر اولنان معاهد معناسندن مأخوذدر یاخود بمعنی مفعولدر ﴿العنقاد﴾ عینك كسریله و﴿العنقود﴾
زنبور وزننده صالقمه دینوركه دانه عقد ایلمسی باعث تسمیه‌در اوزم واراك وبطم اغاجلرینك صالقمی كبی ﴿التعقید﴾

تفعیل وزننده یك دوكلمك یاخود چوق دوكلمك معناسنه در و برنسنه یی قویلنجه قدر قینادوب قوامه كتورمك معناسنه در تقول عقدت العسل اذا اغلیته حتی غلظ و بنا و عمارتی معقود ایلمك معناسنه در تقول عقدت البناء اذا جعلت له عقودا ای طاقات كما ذكر (الاعقاد) همزه نك كسریله بودخی نسنه یی قینادوب قوامه كتورمك معناسنه در تقول اعقدته ای اغلیته حتی غلظ (الاستعقاد) دیشی خنزیر كوسنومك معناسنه در یقال استعقدت الخنزیرة اذا استحرمت (المعقّد) محدّث وزننده ساحر و جادویه اطلاق اولنور نفث عقده ایلدیكیچون تقول اعوذ بالله من شرّ المعقّد ای الساحر (المقعد) معظم وزننده غامض و مشكل كلامه اطلاق اولنور تعقید لفظی و تعقید معنوی بوندن مأخوذدر یقال كلام معقد ای غامض (التعقد) تفعل وزننده برنسنه قویلوب قوام بولمق معناسنه در یقال تعقد الدبس اذا غلظ و برنسنه یاملش قپو كمری طرزنده اولمق معناسنه در یقال تعقد قوس قزح اذا صارت كعقد مبنیّ و تعقد فی البئر ایچریسی طاشله اورلمش قویینك اشاغیسنده اولان طاشلری چقوب یوقاریسی دینده صو ایركله جك یره كیرمكدن عبارتدر (الاعتقاد) اعتفاد وزننده و مرادفیدركه دوكلنمك معناسنه در بو مناسبتله برنسنه یه كوكل باغلمق معناسنه مستعملدركه قلب اكا قرارداده اولوب تمكن قلمقدن عبارتدر یقال اعتقد كذا ای عقد علیه القلب و اول ربط قلب ایلدیكی شیئه عقیده اطلاق اولنور هاء اسمیتله و اعتقاد عقار و چفتلك و سائر مال و علاقه كسب و پیدا ایلمك معناسنه دركه عقدهٔ مذكوره دندر یقال اعتقد الرجل ضیعة و مالا اذا اقتناهما (التعاقد) تعاهد وزننده و مرادفیدركه عهدلشمكدر یقال تعاقدوا اذا تعاهدوا و كوپك چفتلشدكدنصكره بری برینه باغلنمق معناسنه در دیشینك منیسی پك لزوجتلی اولدیغندن یاپشوب اركك آلتنی شیشورمكله كلیدلنور دیرلر یقال تعاقدت الكلاب اذا تعاظلت (المعقود) رأی ثابت معناسنه مستعملدر یقال ماله معقود ای عقد رأی (المعقاد) بونجق دیزیسنه دینوركه اطفالك بیونلرینه تعلیق ایدرلر (عقدان) عثمان وزننده فرزدق نام شاعرك لقبیدر بودور اولدیغیچون ملقب اولمشدر (العكدة) عمده وزننده قویروق صوقنده اولان یوچ ككنه دینور مرجك مقداری بر ككدر عصعص دخی دیرلر فاتحهٔ خلقت آدم و خاتمهٔ فناء و عدم اولدیغی مرویدر و عكده زور و قوّت معناسنه در یقال به عكدة ای قوة و كار اینه دینور جحر الضّب معناسنه (العكدة) فتحاتله آغزده لسانك كوكنه دینور و جوفده یوركك كوكنه دینور و شول قوش یلكنه دینوركه اتمك طبخ ایدنلر آنكله اتمكه جابجا نقطه طرح ایدرلر (العكد) عقد وزننده برنسنه نك وسطنه دینور یقال عكد الشیء ای وسطه و عكد مصدر اولور برخصوص امكانه كلوب تولكنی بولمق معناسنه تقول عكدنی الامر عكدا من الباب الثانی ای امكننی و صغنمق معناسنه در یقال عكد الیه اذا لجأ (الاعكار) همزه نك كسریله بودخی صغنمق معناسنه در یقال اعكد الیه اذا لجأ (المعكد) مسجد وزننده صغنه جق یر ملجأ معناسنه (المعكود) بریرده علی الدوام مقیم و ملازم اولان آدمه دینور و ممكن و قابل اولان شیئه دینور و محبوس كسه یه دینور و دائمی حاضر و ثابت اولان طعامه دینور (العكد) فتحتینله كلر و دوه قسمی سمورمك معناسنه در یقال عكد الضّب و البعیر عكدا من الباب الرابع اذا سمن و برنسنه یه یاپشمق معناسنه در یقال عكد به اذا لزق (العكد) كتف وزننده سموز كلره و دوه یه دینوركه معنای مزبوردن و صفدر مؤنثی عكده در هایله و عكد بری بری اوزره بیغلمش قوری اغاج یغندیسنه دینور (الاستعكاد) بودخی كلر و دوه قسمی سمورمك معناسنه در استعكد الضب و البعیر بمعنی عكد و قوش قسمی یرتجی قوشك خوفندن برنسنه یه التجا ایله منضم اولمق معناسنه در یقال استعكد الطائر اذا انضمّ الی الشیء مخافة الجوارح (عكاد) سحاب وزننده یمنده شهر زبید قربنده برطاغ آدیدر اهل و سكانی هنوز لغت فصیحه اوزره برقرارلردر اختلاط الساندن احتراز ایله غربایی یانلرنده اوچ كوندن زیاده ایوا ایلمزلر (الاعتكاد) افتعال وزننده بریره یاخود برایشه علی الدوام مهمّ ایدوب ملازمت ایتمك معناسنه در یقال اعتكده اذا لزمه (العكردة) دحرجه وزننده سموروب قوّتلنمك معناسنه در یقال عكرد الغلام اذا سمن وقوی و مركوب اولان دابه راكبنی كرها كندی مألوف اولدقلری شیوه‌لرینه مضطرّ ایلمك معناسنه در تقول عكردت ناقتی ای رجعت بی قبل الآفها و انا كاره (العكرد) جعفر وزننده و (العكرد) برقع وزننده و (العكرد) علبط وزننده (العكرود) عصفور وزننده بلوغی متقارب علی قول اتلو جانلو اوغلانه دینور یقال غلام عكرد و عكرد و عكرد و عكرود ای متقارب الحلم او سمین (العكلد) علبط وزننده و (العكالد) علابط وزننده پك قویو سوده دینور عند البعض لامی زائده در (العلد) عینك فتحی و لامك سكونیله بیون سكیرینه دینور و پك قاصقتی شیئه دینور یقال شیء علد ای صلب شدید و علد مصدر اولور صلب و شدید اولمق معناسنه یقال علد الشیء

علندا من الباب الرابع اذا صلب واشتدّ (العلنداة) عينك كسريله برموضعدر (العلندى) حبنطى وزنده مطلقا
يوغون وغليظ اولان شيئه دينور عينك ضميله ده لغتدر وميشه اغاجى نوعندن مغيلان كبى براغاجك اسميدر مفردى
علنداة وجمعى علاندكلور وضمتينله علندى دخى ديرلر (العلادى) عينك ضميله فرادى وزنده ياوز وشديد
دوه يه دينور (العلود) عينك كسريله قثول وزنده بيوك نسنه يه دينور كبير معناسنه ورزانت ووقار صاحبى
سيد وسركرده يه دينور يقال هو علود اى سيد رزين وقور (العلودة) هايله سركش آتلره دينور واول آتلره
دينوركه اكسه سندن سورلدكجه يدلميه وپك قوجه دوه يه دينور (الاعلنداء) اسرنداء وزنده دوه غليظ وشديد
اولمق معناسنه در يقال اعلندى الجمل اذا غلظ واشتدّ (المعلندد) عند ماده سنده مرسومدر (العلودة) دحرجه
وزنده بركمسه يرنده دائمى ثابت اولمق معناسنه در شويله كه بركمسه تحريكنه قادر اولميه يقال علود الرجل اذا لزم
مكانه فلم يقدر احد على تحريكه (الاعلوّاد) اجلوّاز وزنده برآدمك وجودى غليظ وشديد اولمغله آغر اولمق
معناسنه در يقال اعلوّد الرجل اذا غلظ واشتدّ وزن (العلكد) زبرج وزنده عجوز داهيه يه دينور ظاهرا داهيه
صفت كاشفه در وبودور وشيشمان كوزه خوار ايشه يرامز قارى يه دينور (العلكدّ) قرشبّ وزنده ايج ياغنه
دينور (العلكد) علبط وزنده پك قوى بوسوده دينور (العلكد) جعفر وزنده و(العلكد) زبرج وزندو (العلكد)
علبط وزنده و(العلاكد) علابط وزنده غليظ شيئه دينور (العلنكد) سفرجل وزنده صلب وشديد اولان شيئه
دينور (العمادة) و(العماد) عينلرك كسريله اوزرنده اكيرلمش ايپلكى يومق ايده جك شيئه دينور جمعى علامده
وعلاميدكلور (العلهدة) دحرجه وزنده چوجغك غداسنى كوزل ايدوب خوشجه تربيه وتغديه ايلمك معناسنه در
تقول علهدت الصبى اذا احسنت غداءه (العمود) ثمود ززنده معروفدركه ديركه دينور ستون معناسنه جمعى
اعمده كلور وعمدكلور ضمتينله وعمدكلور فتحتينله وبوقصد معناسندن مأخوذدر وعمود القوم برقومك قوام امورى
اولان سيد ومهترينه اطلاق اولنور يقال هو عمود قومه اى سيدهم وعمود السيف قلجك صرتنده اولان اوزون
اوزون طريقه يه اطلاق اولنوركه بعض قلجده اوچ دانه اولور اوجنه قدر چكيلور و(عمود الجيش) سرعسكره
وسپهسالاره اطلاق اولنور رئيس العسكر معناسنه بعض نسخه ده رسيل العسكر عنوانده مرسوم اولمغله عسكرك
طليعه سى وچرقه جيسى ديمك اولور وعمود البطن انسانك كوكسنده رهابه ديدكلرى دل كبى كمكدن كوبكك
اشاغيجه سنه قدر ممتد اولان طمره اطلاق اولنور على قول آرقه يه اطلاق اولنوركه بطنك قوامى ومدار امساكيدر
اساسنده قول ثانى ملتزمدر وعمود الكبد برطمردركه جكرى سقى ايدر پس ماساريقا طمرى اوله جقدر زيرا اطباء
ديرلركه اخلاط اربعه كه صفرا وسودا ودم وبلغمدن عبارتدر صورت تكونى بووجه اوزره دركه اكل وشرب
اولنان نسنه معده ده بعد الهضم صافيسى اطراف معده ده منشعب ماساريقا تعبير اولنان خرده طمرلر اعانه سيله
آق جكره واصل وآنده تكرار طبخله هضم اولدقدنصكره صافيسى قان اولوب جميع اعضايه غدا وقوت اولمق
ايچون تقسيم اولنور وجكرده حين طبخده اسفله رسوب ايدن تفلى سودا اولوب اوزرنده حاصل وپخته كپوك
صفرا وآنك فوقنده خام كپوك بلغم اولور انتهى * وعمود السنان يلانك ايكى اغزينك اورته سنده تومسكجه چكيلان
اوزون طمره اطلاق اولنور وعمود الاذن قولاغك معظم وقوامنه اطلاق اولنوركه كرتلكى اوله جقدر وعمود
پك حزين واندوهناكه اطلاق اولنور كوياكه شدت حزنندن ستون كبى بى عقل وجان اولوب ياخود قيام وقعوده
مجالى اولمامغله برنسنه يه طيانه رق قيام وقعود ايدر اولديغنه مبنى در تقول رأيته عمودا اى حزينا شديد الحزن وعمود
الظليم دوه قوشنك اياقلرندن عبارتدر وعمود البئر اوزرينه چرخ وضع ايتدكلرى ايكى طرفلو ميللردن عبارتدر
وعمود السحر بحر وزنده يورك طمرينه اطلاق اولنوركه وتين ديدكلريدر وعربلر اعتماد ايتدكلرى وجه اوزره
رأى وتدبيرلرنى تقرير وتقويم ايلمريله مصلحتك سمت راستنه سلوك ايتديلر ديه جك يرده استقاموا على عمود رأيهم
ديرلر على وجه يعتمدون عليه معناسنه (العميد) اميروزنده بودخى برقومك سيد وذيشاننه دينوركه امور ومصلحتلرنده
صمد ومقصدلريدر (العماد) كتاب وزنده طيانه جق نسنه يه وديركه دينور وعمود كبى رئيس عسكره ياخود رسيل
عسكره دينور وابنيهٔ رفيعه يه دينور مفردى عماده در هايله بومعناده عماد مذكر ومؤنث اولور وعربلر فلان طويل
العماد ديرلر زائرين ومسافرينه منزلى علامتلو ونشانلو اولمغله سائرلرندن متعين وممتاز ديمكدن كنايه ايدرلر كوياكه
چادرينك ديركنك اوزونلغله خاندانلغى اراده ايدرلر واهل اخبيه يه كه حشم نشينلردر اهل العماد اطلاق ايدرلر
على قول اهل العماد ابنيهٔ رفيعه اصحابيدر (العمدة) زبده وزنده و(العمدان) سلطان وزنده رئيس العسكر ياخود
رسيل العسكر معناسنه در عمود وعماد كبى نته كه ذكر اولندى وعمده اعتماد اولنه جق شيئه دينور (العمد) حمد

وزننده سقف وخیمه ودیوار مقوله سنه دیرك قومق معناسنه در یقال عمد السقف عمدا من الباب الثانی اذا اقامه بعماد
وقصد ایلك معناسنه در كه سهو وخطا مقابلیدر كه شروع ایلدیكی كاری جدّ ایله ملحوظ ومقصود ایلمكدن
عبارتدر یقال عمد للشیء اذا قصده ومرض مریضی زبون ودردناك ایلك معناسنه در یقال عمد المرض فلانا
اذا اضناه واوجعه وثقلت ویرمك معناسنه در یقال عمده اذا فدحه ودوشورمك معناسنه در یقال عمد الشیء
اذا اسقطه وبركسه یه عمود ایله اورمق معناسنه در یقال عمده اذا ضربه بالعمود وبرآدمك عمود بطننه اورمق
معناسنه در یقال عمد فلانا اذا ضرب عمود بطنه ومحزون ایلك معناسنه در یقال عمده اذا احزنه وتعجب معناسنه
استعمال اولنور تقول انا اعمد منه ای اتعجب * مترجم دیر كه ابن فارس فقه اللغه ده عربلرك اعمد من سید قتله قومه
كلاملرنده اعمد كلمه سنك معناسی هنوز معلوم اولمدی دیمشدر * مؤلفك تفسیرینه كوره تعجب معناسنه اولور
ونهایه ده عجب معناسنه ده اولدیغی مصرحدر انتهی * وعربلر اول ایشی بن جدّ ویقین جهتیله ایشلدم دیه جك یرده
فعلته عمدا علی عین وفعلته عمد عین دیرلر * قال الشارح قال الصغانی وهذا احتراز ممن یری شبحا فیظنه صیدا
فیرمیه فانه لایسمی عمد عین لانه انما تعمد صیدا علی ظنه (الاعماد) همزه نك كسریله بودخی سقف وخیمه مقوله سنك
آلتنه دیرك وضعیله طوردرمق معناسنه در یقال اعمد السقف اذا اقامه بعماد (الانعماد) انفعال وزننده آندن
مطاوعدر دیر كه آلنمق معناسنه در یقال اعمد الجدار فانعمد (التعمد) تفعل وزننده بودخی برایشی قصد ایلك
یعنی جدّ وعزیمتله شروع ایلك معناسنه در یقال تعمد الشیء اذا قصده (التعمد) فتحتینله طارلمق معناسنه در
یقال عمد الرجل عمدا من الباب الرابع اذا غضب آنفا ابن فارسك نقل ایتدیكی كلامه نهایهٔ ابن اثیرده مصادمه
اولندی مكر كلام مزبور ابوجهل ملعونك ایمش ابن مسعود حضرتلری مسفوری قتل ایدركن تفوّه ایلمش ابن
اثیر تعجب معناسیله وبعضلردن غضب یاخود توجع معناسیله بیان ایلمشدر * انتهی وعمد برنسنه یه دوام وجهیله
ملازمت ایلك معناسنه در یقال عمدبه اذا لزمه ودوه نك اوزكی چوق بنلمكدن ناشی طشره سی صاغ اوله رق
ایچریسی دردناك اولمق معناسنه در یقال عمد البعیر اذا انفضخ داخل سنامه من الركوب وظاهره صحیح
وطپراق یغموردن پك اصلانمق معناسنه در یقال عمد الثری اذا بلله المطرحتی اذا قبضت علیه تعقد ندا اوته یعنی
طپراق یغموردن شول درجه ده اصلاندی كه آلوب صیقسه لر طورطوب اولور وعمد دابه یه چوق بنمكدن ایكی
قیناقلر قباروب دریلری صیرلمق معناسنه در یقال عمدت الیتاه من الركوب اذا ورمتا واختلجتا (عمد الثری)
كتف وزننده یاش طپراقلو مكان دیمكدر بونكله كثیر الاحسان اولان آدمدن كنایه ایدرلر یقال فلان عمد الثری
ای كثیر المعروف (المعمود) و (العمید) امیر وزننده و (المعمد) معظم وزننده درد عشق ومحبتدن زار وزبون
اولان آشفته حاله اطلاق اولنور یقال رجل معمود وعمید ومعمد اذا كان قدهدّه العشق ومعمد آلتنه دیرك وضع
اولنمش سقف وخیمه مقوله سنه وصف اولور یقال خباء معمد ای منصوب بالعماد وبرنوع قاش آلاجه سنه
دینور كه نقش وزمانی اوزون اوزون عمود هیئتنده اوله یقال وشی معمد وهوضرب منه ای علی هیئة العماد
(العمدّ) عتلّ وزننده و (العمدّانی) عتلانی وزننده اتلو جانلو كوجلو قوتلو كنج ایریسنه دینور مؤنثی هایله در
یقال غلام عمدّ وعمدانیّ وجاریة عمدّة وعمدّانیة ای شابّ ممتلیء شبابا (المعمودیة) تخفیف یایله نصاری طائفه سنه
مخصوص برصو اسمیدر كه یكی طوغمش چوجقلرینی اكا طالدیررلر بوعمل سائر طائفه نك ختانلری منزلنده در كه
ختان آنلره موجب تطهیر اولدیغی كبی عمل مزبور دخی نصاری آیینلرنده مدار طهارتدر * مترجم دیر كه
معمودیه كلمه سی معموذیت معرّبیدر كه ذال معجمه ایله در عبرانیده طهارت معناسنه در نصاری طائفه سنك
هر كلیسا ومناسترلرنده مرمردن مبنی بر حوض اولمغله كشیش برتنها وقتده آنی صوایله طولدیروب ایچنه
طوز یاخود بلسان یاغی القا ایدر تا كه تعفننه مانع اوله پس بركسه تنصر ایلدكده بعض اعیان نصاری محضرنده
كشیش بدكیش اول كمسه یی قارشوسنده اقامت واول صویه بعض انجیل آیتلرینی قراءت ایلدكدنصكره لسانلرنجه
اولیوس ایله یعنی تثلیثه دائر بعض اعتقادات باطله ایله اكا امر وتنبیه اولدخی تلقیٔ بالقبول ایدوب بعده اول
صودن اخذ ومرسوملك اوزرینه ایشته بن سنی اب وابن وروح القدس اسمیله تغطیس وتطهیر ایده یورم بونلر
شاهد اولسونلر دیه رك اول صویی آنك اوزرینه صبّ ایلدكدنصكره برمندیل ایله مسح ایدر وچوجقلری
ولادتلرینك سكزنجی كونی تغطیس ایدرلر پدر ومادرلری چوجغی آلوب كشیش حضورینه كتوررلر كشیش
دخی ذكر اولنان هذیانی تقریر ایلدكجه بالوكاله پدر ومادری تصدیق وقبول ایدرلر واول صویی طوز یاخود بلساندن
تعفندن حفظ ایلمكله عدم تعفنی كشیشك بركتنه عزو ایدرلر بودخی ایقاد قندیل كبی شعبدهٔ رهابنه دندر انتهی

(وادی عمد) هادیٔ جد وزننده حضر موت ترابنده بر وادی آدیدر (التعمید) تفعیل وزننده سیل صویی ایرکلك
ایچون لوکنی طوتمق معناسنه‌در تقول عمدت السیل اذا سددت جریته بتراب ونحوه حتی یجتمع فی موضع (الاعتماد)
افتعال وزننده طیانمق معناسنه‌در یقال اعتمد علی الشیٔ اذا اتکأ و فلان کسه بتون کیجه اصلا طورمیوب صباحه قدر
سوروب کتدی دیه‌جك یرده اعتمد لیلته دیرلر کویاکه تمام لیلی عماد اتخاذ ایلمشدر (المعمد) مکرم وزننده و (العمدان)
جلبان وزننده اوزون شیئه اطلاق اولنور (غور العماد) غین معجمه‌نك فتحیله مکه‌یه قریب بنو سلیم یوردنده
بر موضعدر (عماد الشبی) شین معجمه‌نك فتحی و قصر ایله مصرده بر موضعدر (العمادیة) موصل شمالیسنده بر قلعه
آدیدر (عمود غریفه) غین معجمه‌نك کسری و رانك سکونیله غنی قبیله‌سی ارضنده بر طاغك آدیدر (عمود المحدّث)
معظم وزننده محارب قبیله‌سی یوردنده بر صودر (عمود سوادمه) مغربده واقع بر طاغدرکه جمله طاغلردن اطولدر
(عمود الحفیرة) حانك فتحیله بر موضعدر (عمود البان) و (عمود السفح) ایکی اوزون و یوکسك طاغلردرکه تپه‌لرینه
انجق قوش قسمی چیقه بیلور (عمود الکود) کافك فتحی و واوك سکونیله بنو جعفر یوردنده بر صودر (العمرّد)
عملس وزننده اوزون شیئه دینور و قوی اولوب چتین خویلو اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل عمرد ای شرس
الخلق قویّ و خبیث موذی قورده دینور و خبیث و داهیه اولان کسه‌یه دینور و شول صوی و اصیل اولان دوه‌یه
دینورکه راحله اتخاذ ایدرلر و عمرّد و علة بن شراحیل نام کسه‌نك فرسی اسمیدر و مشرح و مخوس و جد و ابضعه
نام کسه‌لرك قیز قرنداشلری اسمیدر مزبورلره سید انام علیه السلام حضرتلری لعن و نفرین ایلدیلر (العنجد)
جعفر وزننده و (العنجد) قنفذ وزننده و (العنجد) جندب وزننده قوری اوزمه دینور علی قول بر نوعنه یاخود
سیاه اولانه دینور یاخود دکتر و کوتو اولانه دینور (العنجدة) دحرجه وزننده یاش اوزم عنجد اولمق معناسنه‌در
یقال عنجد العنب اذا صار عنجدا (المعنجد) اسم فاعل بنیه‌سیله طارغین و تیز مشرب آدمه دینور یقال رجل
معنجد ای غضوب حدید (عنجد) و (عنجده) اسامیدندر جوهری بو ماده‌یی و همندن ناشی نه ثلاثی و نه رباعی
اوله‌رق ذکر ایلمامشدر لکن جوهری عتد ماده‌سی عقبنده مزید ثلاثی اوله‌رق ذکر ایلمکله مؤلفك توهیمی نابجادر
(العنود) قعود وزننده طوغری یولدن صاپمق معناسنه‌در یقال عند عن الطریق و عند و عند عنودا من الباب
الاول والرابع والخامس اذا مال و طمردن قان کسلیوب متصل آقق معناسنه مستعملدر یقال عند العرق اذا سال
فلم یرقأ و طوار سوریدن آیریلوب یالکزجه اوتلامق معناسنه مستعملدر یقال عندت الناقة اذا رعت وحدها
و برآدم حق بیله‌رك ردّ و مخالفت ایلك معناسنه مستعملدر یقال عند الرجل اذا خالف الحق و ردّه عارفا به * اساسك
بیانه کوره بو معنایه موضوعدر ماعداسی بوندن متفرّعدر (الاعناد) همزه‌نك کسریله بودخی طمردن قان دیکمیوب
متصل آقق معناسنه‌در یقال اعند العرق بمعنی عند و پیدرپی قوصمق معناسنه‌در یقال اعند فی قیئه اذا اتبع بعضه
بعضا و برآدمه موافقت جهتیله معارضه ایلك معناسنه‌درکه آنك ایشلدیکی کبی ایشلمکدن عبارتدر مبارات
دخی بو معنایه‌در یقال اعند فلانا اذا عارضه بالوفاق و مخالفت جهتیله‌ده معارضه ایتمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور
یقال اعند فلانا اذا عارضه بالخلاف مصباحده بو معانده عنوانیله مرسومدر (العنید) امیر وزننده و (العاند)
شول کسه‌درکه حق بیله‌رك خلافنی ایشلر اوله ترکیده اونکو تعبیر اولنور کفر عنادی بوندندر و عاند دائما یولدن
صپان دوه‌یه اطلاق اولنور جمعی عند کلور رکع وزننده (المعاندة) مفاعله وزننده مفارقت و مجانبت معناسنه‌در
یقال عانده اذا فارقه و جانبه و معانده و عناد برآدمه مخالفتله معارضه ایلك معناسنه‌در یقال عانده معاندة
و عنادا اذا عارضه بالخلاف و برشیئه ملازمت ایلك معناسنه‌در یقال عانده اذا لازمه (عند) عینك حرکات
ثلاثی و نونك سکونی و دالك فتحیله بر اسمدرکه مکان قرب و حضوره دلالت ایدر حسی و کرك معنوی اولسون ترکیده
آندن قتنده ایله و فارسیده نزد ایله تعبیر اولنور و بو ظرف غیر متمکندر مقتضای اضافت اوزره زمانی اولور و اکا حروف
جارّه‌دن انجق من حرفی داخل اولور تقول جئت عند طلوع الشمس و جئت من عنده و کاه اولورکه ظرف اولمیه‌رق
استعمال اولنور یقال عندی کذا فیقال و لك عند بالرفع و کاه اولورکه آنکله قلب و معقول اراده اولنور یعنی کاهجه
حضور قلبی‌یه دلالت ایدرکه اعتقاد معناسنه استعمال اولنور تقول عندی کذا ای فی قلبی و اعتقادی کذا و کاهجه
معقول لدیعنی حضور حسی‌یه ظرف اولدیغی کبی حضور معنوی‌یه‌ده ظرف اولور یقال عنده خیر او شر و کاه اولورکه
آنکله اغرا اولنور یعنی اسم فعل امر اولور اغرا و تحضیض معناسنه تقول عندك زیدا ای خذه و لاتقل الی عنده
والی لدنه یعنی بو ایکی کلمه‌یه وجه مسرود اوزره من حرفی مخصوص اولمغله الی حرفیله لحن و خطادر حریری
درّة الغواصده بو وجه اوزره تحقیق ایلمشدرکه عند کلمه‌سنه حروف جارّه‌دن همان من حرفی داخل اولور زیرا منّ ام

حروف جارّه‌در وهر بابك امّ واصلی اولان کلمه ایچون مخصوص مزیت وامتیاز اولدیغی درکاردر نته‌که مکسور
اولان ان کلمه‌سنك خبرینه لام دخولیله ممتاز اولوب وافعال ناقصه‌دن کان کلمه‌سنك خبری فعل ماضی اولمغله
متعین اولدی وعند کلمه‌سی ملك وحکم وفضل واحسان معنالرینه‌ده استعمال اولنور انتهی * وعند کلمه‌سی
کذلك عینك حرکات ثلاثیله ناحیه معناسنه‌در (العند) فتحتینله جانب معناسنه‌در یقال جاء من عنده ای من
جانبه (العنود) صبور وزننده یغموری چوق بلوده اطلاق اولنور یقال سحابة عنود ای کثیرة المطر وشول قار
اوقنه اطلاق اولنورکه سائر اوقلرك جهتلرینه مغایر نصیبلو ظهور ایلیه (العندأوة) همزه بابنده ذکر اولندی
(العندد) جندب وزننده و (العندد) قنفذ وزننده چاره معناسنه‌درکه آندن خلوّ وافتراق ممکن دکلدر تقول
مالی عنه عندد وعندد ای بدّ وافتراق وعندد جندب وزننده حیله ومحیص معناسنه‌در تقول لیس لی فیه عندد
ای حیلة ومحیص وقدیم معناسنه‌درکه چوقدانکی شیئه دینور یقال شیٔ عندد ای قدیم (المعلندد) اسم مفعول
بنیه‌سیله بو دخی چاره معناسنه‌در تقول مالی عنه معلندد ای بدّ وخلوّ وطریق وسبیل معناسنه‌در تقول
مالی الیه معلندد ای سبیل (المعلندد) اسم فاعل بنیه‌سیله صو واوتلاق اثری اولمیان قیر اراضی‌یه دینور (الاستعناد)
قئ وغثیان غلبه ایلمك معناسنه‌در یقال استعنده القیٔ اذا غلب علیه وسرکش دوه وآت مقوله‌سی یولاری وباغی
اسلیوب زورلمق معناسنه‌در یقال استعند البعیر والفرس اذا غلبا علی الزمام والرسن وخلق اراسنه کیروب دکنکله
هرکسه چالوب اورشدرمق معناسنه‌در یقال استعند عصاه اذا ضرب بها فی الناس وبرکسه حیا ایتمکسزین
ناس اراسنده زنا ایلمك معناسنه‌در یقال استعند الذکر اذا زنی به فیهم ذوی العقول اولان بونی ارتکاب ایلمامکله
آلته اسناد اولندی واستعناد طلومی برطرفه اکوب ایچنده اولان شیئی آغزندن ایچمك معناسنه‌در یقال استعند السقاء
اذا اختنثه فشرب من فیه وقصد وآهنك ایلمك معناسنه‌در یقال استعند فلانا اذا قصده (عناد) و (عناده) عینلرك
فتحیله اسماء رجالدندر (عنده) حمزه وزننده بنو مهره‌دن بر خاتوندر علقمة بن سلمه‌نك والده‌سیدر (العوینه)
دریهم وزننده بنو خدیج جماعتنه مخصوص بر قریه‌در وبنو عمرو بن کلاب وبنو نمیر جماعتلرینه مخصوص بر صودر
(عنقود) زنبور وزننده براکوزك علمیدر وصالقم معناسنه اولان عنقود عقد ماده‌سنده ذکر اولندی * مؤلف
بونکله اوّلك خماسی وثانینك مزید ثلاثی اولدیغنه اشارت ایلمشدر (العنکد) جعفر وزننده پك نسنه‌یه دینور
واحمق کمسه‌یه دینور یقال رجل عنکد ای احمق (العود) و (العودة) عینلرك فتحیله و (المعاد) میمك فتحیله کیرو
دونمك رجوع معناسنه‌در یقال عاد الیه یعود عودا وعودة ومعادا اذا رجع * مؤلفك بصائرده بیانته کوره منصرف
اولدیغی نسنه‌یه ینه رجوع ایلمك معناسنه موضوعدر واول بالذات یا بالقول یاخود بالعزیمة اولور واشبو ﴿اولتعودنّ
فی ملتنا﴾ الآیه کریمه‌سنی لتصیرنّ الی ملتنا عبارتیله تفسیر ایلمشدر زیرا عربلر عاد علیّ من فلان مکروه دیرلر صارمنه
الیّ معناسنه وبو مجاز کونی اولور لکن بیضاوی تغلیبه حمل ایلمشدرکه جماعت واحد اوزره مغلبدر حضرت
شعیب ایله قومی مخاطب اولمشدر انتهی * وعود صرف وتحویل ایلمك معناسنه‌در یقال عاده اذا صرفه ورد ایلمك
معناسنه‌در یقال عاد السائل اذا ردّه وعود وعیاد وعیاده عینلرك کسریله خسته خاطرینی صورمغه وارمق معناسنه‌در
مرّة بعد اخری وارلدیغیچون یقال عاد المریض عودا وعیادا وعیادة اذا زاره وعود عائد لفظندن جمع اولور صحب
وصاحب کبی وعود بر نسنه‌یی نوبت بنوبت ایشلمك معناسنه‌درکه عادت ایدنمك تعبیر اولنور یقال عاد الشیٔ
اذا انتابه ای صیره عادة وبر ایشه ایکنجی دفعه‌ده باشلمق معناسنه‌درکه تکرار ایلمك تعبیر اولنور یقال عاده اذا بدأه
ثانیا قال الشارح ومنه * بدأتم فاحسنتم فاثنیت جاهدا * فان عدتم اثنیت والعود احمد * وعود قوجه دوه‌یه وقوجه
قیونه اطلاق اولنور کندیلرك عمل وسیره معاودتلری یاخود کندیلره سنینك معاودتی اعتبارینه مبنیدر بونك جمعی
عیده وعوده کلور فیله وزنلرنده یاء کسره مجاورتنه مبنیدر وعود قدیم اولان یوله اطلاق اولنور معاوده سلاّك
اعتباریله وبونلر وصف بالمصدردر یقال اخذ عود الطریق ای قدیمها وعود ابیّ بن خلف وابو ربیعة بن ذهل
نام کمسنه‌لرك فرسلری اسمیدر وعود سیادت قدیمه‌یه اطلاق اولنورکه اباعن جد خاندان قدیم اولمقدن عبارتدر
ناسك خانمانلرینه معاودتلری یاخود سیادتك نسللرینه معاودتی اعتباریله‌در یقال له عود السودد ای قدیمه وعربلر
برکسه کتدیکی یردن قطعا فصل وتراخی ایتمکسزین همان ایزی اوزره عودت ایلسه رجع عودا علی بدء ورجع
عوده علی بدئه دیرلر وبونلر عائدا تأویلنده درنته‌که وحده متوحّدا سبکنده‌در وکتدیکی یرده مکث ایتمیوب ینه
عودت ایدرسن دیه‌جك یرده لك العود والعواد بالضمّ والعودة دیرلر وفی المثل * راجم بعود اودع * ای استعن علی
حربك بالمشایخ الکمل عود وجه مذکور اوزره یاشلو دوه‌یه دینمکله بوراده مراد ساخورده آدملر درآنلر تجربه کار وامور

دیده اولمریله محاربه خصوصنده کامل پیرلرك رأی وتدبیرلرندن استعانتده مزاجه واهتمام ایله یاخود محاربه
قیدندن فراغت ایله دیمکدر * کارها راست کندمردم دانا سخن * که بصد لشکر جرار میسر نشود * (العیاد)
کتاب وزننده عیادهٔ مریض معناسنه درکه ذکر اولندی وعود کبی برایشه دفعهٔ ثانیه ده یعنی تکرار باشلمق معناسنه در
یقال عاد الشیء عودا وعیادا اذا بدأ ثانیا (العوادة) عینك ضمیله بودخی عیادهٔ مریض معناسنه مصدردر وعوده
ورجوع معناسنه در وجماعت طعامدن فارغ اولدقدنصکره برآدمه مخصصا اعاده اولنان طعامه اطلاق اولنور
مثلا طعام عقبنده وارد اولان مهمانه خاصة اعاده اولنان طعام کبی یقال جاءله بالعوادة وهی ما اعید علی الرجل
من طعام یخص به بعدما یفرغ القوم (العواد) قطاع وزننده و (العود) رکع وزننده عود کبی بونلرده عائدك جمعیدرکه
خسته یه عیادت ایدنلردر (المعود) مقول وزننده و (المعوود) اصلی اوزره عیادهسنه کلدکلری خسته یه دینور
(الاعتیاد) افتعال وزننده برنسنه یی عادت ایدنمك معناسنه در یقال اعتاد الشیء اذا اتاه ای صیره عادتا لنفسه (العود)
عینك ضمیله خشب معناسنه درکه شجردن کسلمش اغاجدر برنده ینه عودت ایده جکی اعتباریله در جمعی عیدان
کلور واعواد کلور وبو مناسبتله خاصة لاغوته دیدکلری سازه اطلاق اولنمشدر کذلك تبخیر ایلدکلری عود اغاجنه
اطلاق اولنمشدر ودل دیبنده اولان کیکه اطلاق اولنور (العواد) شداد وزننده لاغوته چلان سازنده یه دینور
(العودان) تثنیه بنیه سیله سید انام علیه السلام حضرتلرینك منبر منور وعصای مکرملرینه اطلاق اولنور (ام العود)
عینك ضمیله اشکنبه اوجنده شیردان دیدکلری نسنه نك کنیه سیدر (عاد) صار معناسنه درکه افعال ناقصه دندر
یقال عاد کذا ای صار * مترجم دیرکه بو مجاز کونی اولوب بعده افعال ناقصه جهه سنه الحاق ایلدیلر رجع وزار معناسنه
اولورسه فعل تام اولور (عاد) داد وزننده سلفده برقبیله اسمیدرکه هود علیه السلام قومیدر پدرلری اسمیله مسمادر
قوم وقبیله تأویلیله منصرف وغیر منصرف اولور وعاد خلق معناسنه استعمال اولنور تقول ما ادری ای عاد هو ای
ای خلق عاد بوراده غیر منصرفدر (العادی) یای نسبتله قدیم شیئه اطلاق اولنور کویا که عاد قومنه منسوبدر
بئر عادیه بوندندرکه صکره دن حفر اولنیوب قدیمدن قلان قویی اوله جقدر (العید) عینك کسریله برآدمه
معتاد ومألوف اولان شیئه دینورکه کیدر کیدر ینه کلور هم ومرض وحزن وسائر حالات کبی وجمعیت ناس اولان
یوم معروفه دینورکه بیرام تعبیر اولنور سنه ده ایکی کره ایدرز بری بعد الصوم که عرفه سی عرفیدر وبری اضحیه درکه
عرفه سی شرعیدر عوددن یاخود عاددن مأخوذدر * شارح بیاننه کوره جمعی اعیاددر خشب معناسنه اولان عودك
جمعنه ملتبس اولمامق ایچون یایه ابدال اولندی وعید طاغ اشجارندن برشجر آدیدر وبر معروف ارکان دوه نك اسمیدر
نجائب عیدیه انك نسلندندر یاخود عیدی بن ندغی بن مهرة بن جیدان یاخود عاد بن عاد یاخود عادی بن عادی
نام کمسه یه یاخود بنو عید بن الآمری جماعتنه منسوبلردر (التعیید) تفعیل وزننده بیرام ایلك معناسنه در
یقال عید القوم اذا شهدوا العید (العیدان) عینك فتحیله اوزون خرما اغاجلرینه دینور مفردی عیدانه در
رسول انام علیه السلام حضرتلرینك کیجه لر اوردك مثابه سنده قوللندقلری چناق اول نوع اغاجدن ایدی
وعیدان بر موضع آدیدر وبر رجل اسمیدر (المعاد) میمك فتحیله مصدردرکه ذکر اولندی ومعاد اسم مکان اولور
عالم آخرته اطلاق اولنورکه مرجع ومصیردر وحج شریفه ومکهٔ مکرمه یه وجنت اعلایه اطلاق اولنور وبکلیهما
فسر قوله تعالی * ان الذی فرض علیك القرآن لرادك الی معاد * اصل معاد عودت اولنه جق مکانه دینور مرجع
معناسنه وواریله جق یره دینورکه صیرورتندر مصیر معناسنه (العائدة) فائده وزننده معروف واحسانه
وصله وعطیه یه اطلاق اولنور وعطف وشفقته اطلاق اولنور ومنه یقال فلان کثیر العائدة ای المعروف والصلة
والعطف وفائده ومنفعت معناسنه مستعملدر ومنه یقال هذا اعود علیك ای انفع (التعوید) عواده دیدکلری طعام
مذکوری اکل ایلك معناسنه در یقال عود الرجل اذا اکل العوادة وبرآدمه برنسنه یی معتاد ایتدرمك معناسنه در
یقال عوده ایاه اذا جعله یعتاده ودوه قوجه مق معناسنه در یقال عود البعیر اذا صار عودا (العادة) دأب ودیدن
معناسنه درکه توره تعبیر اولنور عاد وعید کسر ایله جمعیدر یقال له عادة حسنة ای دیدن (التعود) تفعل وزننده
و (المعاودة) و (العواد) عینك کسریله برنسنه یی عادت ایدنمك معناسنه در یقال تعود الشیء وعاوده معاودة وعوادا
اذا جعله من عادته (الاعادة) افاده وزننده بودخی برشیئی عادت ایدنمك معناسنه در یقال اعاد الشیء بمعنی تعوده وکیرو
دوندرمك معناسنه در یقال اعاده الی مکانه اذا ارجعه وتکرار ایلك معناسنه در یقال اعاد الکلام اذا کرره (الاستعادة)
عادت ایدنمك معناسنه در یقال استعاد الشیء بمعنی تعوده وبرکسه دن برفعلی ینه ایشلمکی طلب ایلك معناسنه در
یقال استعاده اذا سأله ان یفعله ثانیا وبرکسه نك عودت ایلمسنی ایستمك معناسنه در یقال استعاده اذا سأله ان یعود

(المعاود) اسم فاعل بنیه‌سیله برنسنه‌یه مواظب و مداوم اولان آدمه اطلاق اولنور دائما اکا عودتی اعتباریله‌در
و بطل و بهادر آدمه اطلاق اولنور کرّ و حملاتده معاوده‌سنه مبنیدر (المعید) میمك ضمیله مطیق و توانا آدمه اطلاق
اولنور و بالدفعات ناقه‌لره آشان ارککدوه‌یه اطلاق اولنور و ارسلانه اطلاق اولنور و امور آشنا و کارآگاه مجرّب
و حاذق آدمه اطلاق اولنور یقال هو معید ای عالم بالامور حاذق * مترجم دیرکه مدرسین اصطلاحنده معید تعبیری
اعاده‌دن مأخوذدرکه درسنی طالب علمه بردخی تقریر و تذکیر ایدن کمسه‌در اول طالبه مضاف دیرلر و مصر آتی کبی
کرکی کبی تعلیم و تأدیب اولنمش رام و ذلول آته مبدیٔ و معید اطلاق ایدرلر یقولون فرس مبدیٔ و معید و هو الذی
قد ریض و ذلل و ادّب نه طرفه اجاله اولنسه همان دلخواه اوزره جولان ایلدیکی ملاحظه‌سنه مبنیدر و بالدفعات
غزا و جهاد ایدن آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مبدیٔ معید اذا کان قد غزی مرّة بعد مرّة و شول آدمه اطلاق
اولنورکه طورا بعد طور امور و احواله تجربه‌سی سبق ایلمش اوله یقال فلان مبدیٔ معید اذا کان قد جرّب الامور
مرارا (المتعید) متسید وزننده ظلوم و ستمکار کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال هو متعید ای ظلوم و طارغین آدمه دینور
یقال رجل متعید ای غضبان و دائما ناسه جنایت و افترا ایدن شخصه اطلاق اولنور و هرکسی وعید ایله ایعاد ایدر
اولان کمسه‌یه اطلاق اولنور (ذو الاعواد) همزه‌نك فتحیله غوی بن سلامة الاسدی یاخود ربیعة بن مخاشن یاخود
سلامة بن غوی نام کمسه‌نك لقبیدر مزبورك مضر قبیله‌سی اوزره موظف و معین خرجی اولمغله هر سنه کندیسنه
ادا ایدرلر ایدی و قتاکه پیرناتوان اولدقده تسکره اوزره وضع و تابوت کبی اوموزلرینه آلوب میاه عربی دور ایده‌رك وظیفهٔ
مزبوره‌یی جبایت ایدرلر ایدی علی قول ذو الاعواد اکثم بن صیفی نام کمسه‌نك جدّی لقبیدرکه اهل زمانك اعزّ
و امنعی ایدی سریرینه بر خائف کلوب التجا ایلسه مادهٔ خوفندن امین و بر ذلیل کلسه عزیز و بر جایع کلسه شبعان
اولور ایدی (عادیاء) مدّ ایله سموءل بن حیا نام کمسه‌نك جدّی اسمیدر (جران العود) جیمك کسری و عینك فتحیله
بر شاعر لقبیدر قوجه دوه‌نك بیونی دیمکدر (عواد) قطام وزننده اسم فعل امردر عد معناسنه‌درکه عودت ایله
دیمکدر نزال انزل معناسنه اولدیغی کبی (التعاود) تفاعل وزننده جنکاهدن هر عسکر کندی اوردوسنه عودت ایلمك
معناسنه‌در یقال تعاودوا فی الحرب اذا عاد کلّ فریق الی صاحبه (العواد) عینك حرکات ثلاثیله کندیسنه
عودت اولنه‌جق شیئه دینور و منه یقولون عد الینا فلك عندنا عواد حسن ای لك ماتحبّ (معوّد الحکماء) مروّج
العلماء وزننده معاویة بن مالك نام کمسه‌نك لقبیدر اشبو * اعوّد مثلها الحکماء بعدی * اذا ما الحقّ فی الاشیاع نابا *
بیتنی نظم و انشاد ایلدیکیچون تلقیب ایلدیلر (معوّد الفتیان) ناجیة الجرمی نام شاعرك لقبیدر نجدة الخارجی
طرفندن عاشر تعیین اولنان کمسه‌یی دوکدکده اولدخی اکا بد معامله ایلمکله قلج ایله چالوب قتل و اشبو * اعوّدها
الفتیان بعدی لیفعلوا * کفعلی اذا ما جار فی الحکم تابع * بیتنی انشاد ایلمکله لقب مرقومله مقلب اولدی (التعید) تفعل
وزننده چشم زخم اولان کمسه نظر ایتدیکی شیئه نظری طوقنمق ایچون شدّتله بد نظر ایلمك معناسنه‌در یقال
تعید العائن علی المعیون اذا تشهق علیه و تشدّد لیبالغ فی اصابته بعینه و خاتون الدینی اویناده‌رق کدی کبی
اوتقلرینك یوزلرینه آتیلوب دشنام و دلازار ایلمك معناسنه‌در یقال تعیدت المرأة اذا اندرأت بلسانها علی ضرّاتها
و حرّکت یدیها (عیدان السقاء) عینك کسریله شاعر مشهور احمد بن حسین المتنبی پدرینك لقبیدر سبب تلقیبی
باب همزه‌ده ذکر اولندی (العهد) مهد وزننده وصیت ایلمك و اصمرلمق معناسنه‌در یقال عهد الیه عهدا
من الباب الرابع اذا اوصاه و برکمسه‌یه برخصوصده تقدّم ایلمك معناسنه‌در یقال عهد الیه فیه اذا تقدّم و عهد
مؤثق معناسنه‌درکه برکمسه‌یی اینانوب اعتماد ویره‌جك سوزدن عبارتدر فارسیده اکا پیمان دیرلر یقال بینهما عهد
ای موثق و آند و یمین معناسنه‌در و ولیّ الامر طرفندن ولاة و حکامه تحریر اولنان مکتوبه اطلاق اولنورکه عهدنامه
تعبیر اولنور و صیت معناسندن مأخوذدر زیرا احکام شرعیه‌یه رعایت و احوال عباده نهج عدالت اوزره نظر و دقت
وصیتلرینی متضمن اولور و حق و حرمتی حفظ و رعایت ایلمك معناسنه‌در یقال عهد الحرمة اذا رعاه و حفظه
و امان و ذمّت معناسنه‌در انکیچون دار اسلامه امان ایله داخل اولان حربی‌یه ذو عهد اطلاق اولنور و برکمسه ایله
بولشمق التقاء معناسنه‌در تقول عهدته بمکان کذا ای لقیته و تقول عهدی به بموضع کذا ای لقائی و بیلمك معناسنه‌در
تقول عهدته ای عرفته و تقول الامر کما عهدت ای کما عرفت و عهد معهد معناسنه‌درکه برنسنه ضمننده عهد و پیمان
واقع اولمش منزله دینور تسمیه بالمصدردر و بهار موسمنده اوّل یاغان یغموره دینور و شول یغموره دینورکه بر یغموردنصکره
یاغوب اوّلکی یغمورك آخرینك رطوبتنه بونك اوّلی ادراك ایتمش اوله و زمان و هنکام معناسنه‌در تقول
کان ذلك فی عهد شبابی و فی عهد فلان ای فی زمانه و وفاء و انجاز معناسنه‌در یقال عهد وعده اذا وفاه و خدای

متعالی برلمك توحيد معناسنه در ومنه قوله تعالی ﴿ الا من اتخذ عند الرحمن عهدا ﴾ وهو توحيد الله تعالی وعهد
ضمان وكفالت معناسنه در تقول عهد الیّ فلان فی كذا اذا ضمن ﴿ المعاهدة ﴾ مفاعله وزننده بركسه ايله عهد
وپيمان ايلمك معناسنه در ومنه قوله تعالی ﴿ واوفوا بعهد الله اذا عاهدتم ﴾ الآيه ﴿ المعهد ﴾ مقعد وزننده مكان
عهددر * شارح ديركه مطلقا محضر ومشهد ناس اولان محله ده اطلاق اولنور ﴿ العهدة ﴾ عينك فتحيله
و﴿ العهدة ﴾ عينك كسريله و﴿ العهاد ﴾ كتاب وزننده بونلرده اوّل بهار يغمورينه دينور ﴿ المعهود ﴾ اوّل بهار
يغموری ياغمش مكانه دينور يقال عهد المكان علی بناء المجهول فهو معهود ای مطر باوّل مطر الوسمیّ
﴿ العهيدی ﴾ عينك ضمی وهاء مشدده نك فتحيله سميهی وزننده و﴿ العهدان ﴾ عمران وزننده بونلرده
ضمان وكفالت معناسنه اسملردر ﴿ التعهّد ﴾ تفعل وزننده و﴿ التعاهد ﴾ تفاعل وزننده و﴿ الاعتهاد ﴾ افتعال
وزننده برنسنه نك محافظه سنی درعهدهٔ التزام ايلمكله اصلا آندن غفلت اوزره اولميوب دائما احوالنی تفقد
ومحافظه سنی تجديد وتأكيد ايده رك كوروب كوزتمك معناسنه در يقال تعهده وتعاهده واعتهده اذا تفقده
واحدث العهد به * شارح ديركه بومطر بعد مطر معناسنه اولان عهد ماده سندن مأخوذدر ويقال تعهد
ضيعته وتعاهدها واعتهدها اذا تحفظ بها وجدّد العهد بها ﴿ العهدة ﴾ عمده وزننده عهد وامان تحرير
اولنمش صحيفه يه دينوركه عهد نامه تعبير اولنور كذلك بيع وشرا ماده سی محرّر اولان ورقه دينور حجت وتمسك كبی
وخطّ وكتابتده اولان ضعف ورداءت حالتنه دينور يقال فی خطه عهدة ای ضعف كذلك عقل وادراكده
اولان ضعف ونقصانه دينور يقال فی عقله عهدة ای ضعف وعهده مقام نفيده رجعت معناسنه مستعملدر
تقول لا عهدة لی ای لا رجعة وعهده بركونه كفالته اطلاق اولنوركه اوزرينه آلمق وبيونه آتمق تعبير اولنور كفالت
عاديه در مثلا تقول عهدته علی فلان ای ما ادرك فيه من درك فاصلاحه عليه ﴿ الاستعهاد ﴾ بركسه دن درعهده
ايلديكی برشيئك يا برامرك رؤيت ومحافظه مقوله سی حالاتنی اتمام ورعايت ضمننده دلخواهی اوزره شرط آلوب
موجبنجه وثيقه تحرير ايلمك معناسنه در يقال استعهد من صاحبه اذا اشترط عليه وكتب عليه عهدة وبركسه يه
كندی طرفندن هروجهله مأمون اولمق ايچون برآخر آدمی ضامن وكفيل ايلمك معناسنه در يقال استعهد
فلانا من نفسه اذا ضمنه حوادث نفسه ﴿ العهد ﴾ كتف وزننده امور وولاياتی متعاهد اولان آدمه دينوركه
پادشاه ووالی اوله جقدر يقال هو عهد وهو من يتعاهد الامور والولايات ﴿ العهيد ﴾ امير وزننده بركسه ايله
عهد وپيمان ايدن كشی يه دينور معاهد معناسنه احدهما آخرك عهيديدر يقال هو عهيده ای معاهده
وزوركار چكورمش قديم وعتيق نسنه يه دينور يقال شیٔ عهيد ای قديم عتيق ﴿ بنو عهاده ﴾ ثمامه وزننده
بربطندر ﴿ الاعهاد ﴾ همزه نك كسريله برآدمی وسوسه وانديشه ايلديكی ماده دن تأمين وتبرئه ايلمك معناسنه در
تقول انا اعهدك من اباق هذا العبد ای ابرّئك واؤمنك وبركسنه يه برنسنه ضمننده كفيل اولمق معناسنه در تقول
انا اعهدك من هذا الامر ای اكفلك ﴿ المعهدة ﴾ معظمه وزننده نفضه اصابت ايتمش اولان يره دينور ونفضه
عمده وزننده شول يغموره دينوركه بريرك بعضنه اصابت ايدوب وبعضنه اصابت ايلمامش اوله يقال ارض معهدة
اذا صارت قد اصابتها النفضة من المطر ﴿ العيدانة ﴾ عينك فتحيله يك اوزون اولان خرما اغاجنه دينور وبو واوی
ويائيدرنته كه ذكر اولندی جمع جنسی عيداندر

﴿ فصل الغين المعجمة ﴾

﴿ الغدّة ﴾ غينك ضمی ودالك تشديديله
و﴿ الغدد ﴾ صرد وزننده كوده ده يعنی دری ايله ات بيننده حادث اولان هريومريجه عقده يه دينوركه اطرافی شحم اولور
بز تعبير اولنور كتب طبيه ده مشروح اولديغی اوزره بعضا قولاق آردنده وقولتقلرده وقاسقلرده تحدّث ايدر وبونلره
اورام مغابن اطلاق اولنور اما خلق ايچنده قولاق آردنده اولانه شديد ايسه باشدن ايمه ويازمه وقولتقلرده اولانه
كوپك ممه سی وقاسقلرده اولانه خيارجق تعبير ايدرلر بونلر اسّی ورملردر ماده نك اول موضعه بحران طريقيله
انصبابندن ويا بعض اعضاء رئيسه نك اول موضعه دفعندن نشئت ايدر بونلرده وجع اولور * مؤلفك تعريفی
وجعی اولميان عقده دركه بز تعبير اولنور اكثری بدنك بريرنده برچبان ظهور ايلسه بحرانندن اورالرده اويلجه عقده
پيدا اولور پس اورام مرقومه يه غدّه تعبيری عرفيدر انتهی * وغدّه هرسكير ار الغنده سخت وصلب قطعه يه دينور
جمعی غدد كلور صرد وزننده وغدّه وغدد فتحتينله دوه قسمنك طاعوننه دينور علی قول غدّه همان دوه نك
قارننده حادث اولور كردننه وپاچه لرينه سرايت ايلدكده هلاك اولور جمعی غداد كلور غينك كسريله
وغدّه اور ويومری ديدكلری بيوك عقده يه دينوركه بيونك وبوغازك خارجنده تحدث ايدر سلعه دخی ديرلر
ودوه نك اوربجيله آلتنده اولان شحمنه دينور وبربلوك ماله يعنی دوابّ ومواشی يه اطلاق اولنور جمعی غدائد

﴿ فصل الغين المعجمة ﴾

كاور (الغدّ) مدّ وزننده و (الاغداد) و (التغديد) دوه غدّه چيقارمق معناسنه در يقال غدّ البعير على بناء المجهول
واغدّ واغدّ على المعلوم والمجهول وغدّد على المجهول فهو مغدود وغادّ ومغدّ اولا يقال مغدود اذا صار ذا غدّة
واغداد طارلق معناسنه در يقال اغدّ عليه اذا غضب اساسده بو مجاز اوله رق اذا انتفخ من الغضب كانه بعير به
غدّة عبارتيله مرسومدر واغداد بر آدمك دوه سى غدّه چيقارمق معناسنه در يقال اغدّ القوم اذا غدّت ابلهم
وتغديد بر آدم كندى حصه ونصيبنى آلمق معناسنه در يقال غدّد فلان تغديدا اذا اخذ نصيبه وبو معناى آتيدن
مأخوذدر (الغدائد) و (الغداد) غينك كسريله انصباء معناسنه دركه نصيبك جمعيدر بونلركده مفردلرى غدّه در
(المغداد) ميمك كسريله مبالغه در چوق چوق طاريلور اولان ياخود دائمىّ الغضب اولان آدمه دينور مذكر
ومؤنثه وصف اولور يقال رجل وامرأة مغداد اى كثير الغضب او دائمه (غداود) غينك ضمى وواوك فتحيله
سمرقندده بر محله در (الغرد) فتحتينله بلند آواز ودلكش الحانله نغمات ايلمك معناسنه در وبو اكثرى قوش
قسمنده مستعملدر يقال غرد الطائر غردا من الباب الرابع اذا رفع صوته وطرّب به وغرد بر نوع منتاره دينور
غرده كبى كاسيذكر (التغريد) و (الاغراد) و (التغرد) بونلرده غرد معناسنه در يقال غرّد الطائر واغرد وتغرّد
بمعنى غرد (الغرد) غينك كسريله جلف وزننده و (الغرد) كتف وزننده و (المغرّد) محدّث وزننده يا (الغرّيد)
سكيت وزننده آواز بلند والحان دلپسند ايله نغمات ايدن قوشه وخواننده يه دينور (الاستغراد) نغمه وترانه
ايلمسنى ايستمك معناسنه در ومنه يقال استغرد الروض الذباب اذا دعاه بنغمته اى بنضارته الى ان يغرّد (الغرد) فرد
وزننده سازلقدن اولان اوه دينور تركمان اوى كبى خصّ دخى دينور وغرد عباسيه دن متوكل خليفه نك سرّ من رأى
قصبه سنده بر سراى دلاراسى اسميدر و (غرد) و (غرد) فتحتينله و (غرده) و (غرد) غينلرك كسريله و (غراد)
و (غراده) غينلرك فتحيله و (المغرود) ميمك ضميله بر نوع منتار اسميدركه كوچك نوعى اوله جقدر اوّللرك جمعى
غرده كلور عنبه وزننده وغراد كلور غينك كسريله ومغرودك جمعى مغاريد كلور (المغروداء) ميمك فتحيله ذكر
اولنان منتارى چوق يره دينور يقال ارض مغروداء اى كثيرة المغاريد (الاغرنداء) اسلنقاء وزننده بر كمسه يه شتم
وضرب وقهر ايله غلبه واستيلا ايدوب اكا حواله وشر كير اولمق معناسنه در يقال اغرنداه وعليه اذا علاه بالشتم
والضرب والقهر وغلبه (الغرقد) فرقد وزننده بر نوع بيوك شجر على قول عوسج يعنى سنجان تيكنى ديدكارى
شجرك بيوكنه دينور مفردى غرقده در هايله وآنكله تسميه ايدرلر وبقيع الغرقد كه مدينهٔ منوره مقبره سيدر فى الاصل
شجرمز بورك منبتى اولمغله اكا مضاف اولمشدر وغرقد يمورطه نك ايچيله قبوغى بيننده اولان اينجه وآق زاره دينور
(الغزيد) غينك كسرى وزاى معجمه نك سكونيله جذيم وزننده ايرى سسلو شديد الصوت معناسنه در على قول
بو غرّيد مصحفيدر كه سكيت وزننده در غرد ماده سنده آنفا بيان اولندى وغزيد تر وتازه اولان نباته دينور ياخود
بو معناده راى مهمله ايله در (المتغلد) متقلد وزننده يلمش عتيق آغويه دينوركه تناول ايدنى على الفور هلاك ايدر
اوله يقال سمّ متغلد اى متعتق غير ملبث لصاحبه (الغمد) غينك كسريله قلجك قينى دينور جفن السيف معناسنه
جمعى اغماد كلور وغمود كلور (الغمدان) ضمتينله ودالك تشديديله غمد معناسنه در (الغمد) حد وزننده قلجى
قينه قومق معناسنه در يقال غمد السيف غمدا من الباب الثانى والاوّل اذا جعله فى الغمد (الاغماد) همزه نك كسريله
غمد معناسنه در يقال اغمد السيف بمعنى غمده واشياء متعدده يى برى برينك ايچنه صوقشدرمق معناسنه مستعملدر
كوياكه برى برينه غمد ايدر يقال اغمد الاشياء اذا ادخل بعضها فى بعض (الغمود) قعود وزننده عرفط ديدكارى
اغاجك يپراقلرى وافر وفراوان اولمق معناسنه در شويله كه وفرتدن تيكنلرى كورنمز اوله يقال غمد العرفط
غمودا من الباب الاول اذا استوفرت خصلته ورقاحتى لا يرى شوكها وقويينك صويى چكيلوب كورنمز اولمق
معناسنه در يقال غمدت الركية اذا ذهب ماؤها (الغمد) فتحتينله قويينك صويى چوغالمق على قول آزالمق
معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال غمدت البئر غمدا من الباب الرابع اذا كثر ماؤها او قلّ لكن بو قولينه مبنى اولمغله
ضدّيتى غير معقولدر (التغمد) تفعل وزننده قلجى قينه صوقمق معناسنه در بو علاقه ايله بر شيئى بر نسنه ايله
بوريوب ستر ايلمك معناسنه مستعملدر ومنه يقال تغمده الله برحمته اى غمره بها ويقال تغمد فلانا اذا ستر ما كان منه
يعنى فلاندن صادر اولان زلّاتى ستر وتغطئه ايلدى وتغمد قابى طولدرمق معناسنه مستعملدر يقال تغمد الاناء اذا
ملأه (التغميد) تفعيل وزننده بو دخى ستر ايلمك معناسنه مستعملدر يقال غمد فلانا اذا ستر ما كان منه (الاعتماد)
افتعال وزننده قلج قينه كيرمك معناسنه در بو مناسبتله بر آدم كيجه يه داخل اولمق معناسنه مستعملدر يقال اغتمد
الليل اذا دخل فيه (برك الغماد) بانك فتحى وكسرى وغينك حركات ثلاثيله بر موضع آديدر غينك فتحى امام فرّاء

ل

حكايتيدر على قول بو معموره ارضك منتهاسنده واقعدر قول اخيرى ابن عليم باهر نام كتابنده ثبت ايلدى (غمدان) عثمان وزننده يمنده صنعاء شهرنده بر قصر عالى اسميدر ملوك يمندن يشرح بنا كردهسيدر عجايب دهردن معدوددر درت وجهى مشتملدركه قرمزى و بياض وصارى و يشـل ايدى دروننده يدى تاوانلو بر قصر دخى وار ايدىكه هر ايكى تاوانك ارالغى قرقر ذراع ايدى حضرت عثمـان زمان خلافتلرنده هدم ايتدردى (الغامدة) اوزرى طپراقله قپانوب اورتلمش قويى يه اطلاق اولنور و بو عيشة راضية قبيلندندر يقال بئر غامدة اى متدفنة و اشيا ايله طوبطلو كمى يه وصف اولور غامد وآمد دخى دينور يقال سفينة غامدة وغامد وآمد اى مشحونة و غامد بر قبيله بدرينك اسميدر غامديون ديدكلرى جماعت اكا منسـوبلردر على قول غامد مزبورك لقبيدر اسمى عمر بن عبدالله ايدى قومى بيننده برامر عظيمى اصلاحله ستر ايلمسى باعث تلقيبدر (الغماريد) غينك فتحيله مغاريد معناسنهدركه غرد مادهسنده ذكر اولندى غمرود مفرديدر زنبور كبى (غنجده) قنفذ وزننده اصحابدن رافع بن حارثك والدهسى اسميدر و بونده غنجره وجيم بدلى عنتره دخى دينوركه بومهملهدر (الغيد) فتحتينله بيون بر طرفه نهال تازه كبى ميلانلو اولوب يانلر تروترم و نازك اولمق معناسـنهدركه آهو ومحبوب دلجو صفتلريدر يقال غيد الغلام غيدا من الباب الرابع اذامال عنقه ولانت اعطافه (الغيداء) حمراء وزننده ترمو نزاكتندن نهال تازه كبى هر طرفه تمايل ايدهرك يورر اولان محبوبهيه دينور يقال جارية غيداء اى متثنية لينا (التغايد) تفاعل وزننده هر طرفه تمايل ايدهرك يوريمك معناسنهدر يقال تغايدت المرأة فى مشيته اذا تمايلت وتثنت لينا (الاغيد) احمر وزننده ملايمتندن بر طرفه ميلان ايدن تر و تازه نباته اطلاق اولنور و نباتى چوق يره دينور و شول كمسهيه دينوركه اوتورديغى يرده اويقويه وارمغله بيونى بر جانبه ميلان ايلمش اوله (غيدان) ميدان وزننده يمنده بر موضعدر و غيدان الشباب جوانلغك اوّل هنكامنه دينور تقول فعلته فى غيدان شبابى اى اوّله (الغادة) ساده وزننده شول محبوبهيه دينوركه ترو تازه و نازك اولمغله نهال نورسته كبى هر طرفه تمايل ايدهرك يورر اوله يقال امرأة غادة اى ناعمة لينة بينة الغيد و ترو تازه فدانه دينور و بر موضع آديدر (غيدغيد) غينلرك كسريله مكرّرا بر كمسهيى پك عجله ايلمك بابنده تكلم ايدرلر يقولون غيدغيد اى اعجل وجه مذكور اوزره ميلان معناسندن مأخوذدر

فصل الفاء

(الفؤاد) غراب وزننده يوركه دينور قلب معناسنه و بو مذكردر جمعى افئده كلور على قول فؤاد مرى يه يعنى قزل اويكنه متعلق اولان نسنهلره دينور جكرو ريه و يورك كبى و بوندن فانك فتحى و واو ايله ده لغتدر لكن غريبدر و فوأد تحرّق و توقد معناسـنه اولان تفؤد آتيدن مأخوذدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قلبه فؤاد اطلاقى تفؤد اعتبارينه مبنيدر و عند البعض قلب اخص درتنهكه ذكر اولندى و منه قوله عليه السلام ﴿ اتاكم اهل اليمن هم ارقّ قلوبا و الين افئدة ﴾ اشبو حديث بيانده ابن اثير قلب ايله تفسير ايلمشدر و عند البعض فؤاد وسط قلب ياخود غشاء قلب ايله اولديغى رسم ايلمشدر و عند المحققين قلبكه اصل جانب ايسرده مودع صنوبرى الشكل جسمانيدن عبارتدر تركيده يورك دينور اكا متعلق اولان لطيفهٔ ربّانى يهكه محل اسراردر فؤاد دينور تركيده اكا كوكل تعبير اولنور انتهى (الفأد) فانك فتحى و همزهنك سكونيله اتمكى پشمك ايچون كوله كومك معناسـنهدر يقال فأد الخبز فأدا من الباب الثالث اذا جعله فى الملة واتى آتش ايچره كباب و بريان ايلمك معناسـنهدر يقال فأد اللحم فى النار اذا شواه و بر كمسـهنك يوركنه اورمق و كوكلنه طوقنمق معناسـنهدر يقال فأد زيدا اذا اصاب فؤاده وخوف بر آدمى جبـان ايلمك معناسنهدركه بر نسـنهدن خوف ايلمكله من بعد اولمقوله نسـنهلردن قورقر اولور يقال فأد الخوف فلانا اذا جبنه (الافتأد) افتعال وزننده بودخى اتى آتش ايچره كباب ايلمك معناسنهدر يقال افتأد اللحم فى النار اذا شواه وآتش ياقمق معناسـنهدر يقال افتأد القوم اذا اوقدوا نارا (الافؤود) همزهنك ضميله الخوص وزننده اسى كولده پشمش اتمكه دينور وكولده اتمك پشـورمك ايچون يابدقلرى اوجاغه دينور (المفتأد) اسم مفعول بنيهسنده بودخى كولده پشمش اتمكه دينور (المفأد) منبر وزننده و (المفأد) مصباح وزننده و (المفأدة) مكنسه وزننده كباب شيشنه دينور واوجاق قارشديرهجق كوسكويه دينور جمعى مفائد كلور (الفئيد) فريد وزننده آتشه اطلاق اولنور كباب پشـورديكى مناسبتيله و كباب اولمش اته وكولده پشمش اتمكه دينوركه بونلرده بمعنى مفعولدر و يوركسز جبان آدمه دينور (المفؤد) مفقود وزننده فئيد ايله ايكى معناى اخيرده مرادفيدر و يوركندن دردى اولان آدمه ياخود دردلو يوركه دينور يقال فئد الرجل او الفؤاد على المجهول اذا اشتكاه او وجع فهو مفؤد (التفؤد) تفعل وزننده آتش يانوب علولنمك معناسـنهدر يقال تفأدت النار اذا تحرّق و توقد ذكر اولنان فؤاد بوندن مأخوذدر (الفأد) فتحتينله بودخى بر كمسه يوركندن دردلو اولمق ياخود يورك آغريمق معناسنهدر

يقال فئد الرجل او الفؤاد فأدا من الباب الرابع اذا اشكا فؤاده او وجع (الفثائيد) ثائين مثلثين ايله بری بری اوزرينه
قات قات يغلمش آق بلود پاره‌لرينه دينور و اثواب آستارلرينه دينور بطائن ثياب معناسنه * مؤلف مفردلرينه
تعرض ايلامشدر ظاهرا فثاددر ياخود تعاشيب قبيلندندر (التفئيد) تفعيل وزننده جامه‌يی آستارلمق معناسنه‌در
يقال فئد درعه اذا بطنه (الفثافيد) ايکنجيده فا ايله فثائيد معناسنه‌در نته‌که ثفافيد دخی بو معنايه‌در (الفديد)
فانك فتحيله بلند آواز ايله ياخود قتی آواز ايله حيقرمق علی قول قيون سوريسی سکردرکن آياقلری سسلنمك
ياخود قيونلر چوبانلر ايله بيله جه سکردرکن آياقلری سسلنمك ياخود حفيف کبی سسلنمك معناسنه‌در و حفيف
حای مهمله ايله قوش اوچارکن قنادلرندن ظهور ايدن سسه دينور يقال فدّ الرجل فديدا من الباب الثانی اذا رفع
صوته او صات شديدا او هو صوت عدو الشاء او صوت عدوها مع رعاتها و حداتها او صوت کالحفيف و فديد
سکرتمك معناسنه‌در يقال فدّ الرجل اذا عدا و بر آدمی وعيد ايله تهديد ايلمك معناسنه‌در تقول هو يفدّلی و يعدّ
ای يوعدنی (الفدفدة) زلزله وزننده فديد ايله معنای اوّلده مرادفدر يقال فدفد الرجل بمعنی فدّ و بر قورقنج
نسنه‌دن قورقغله قاچوب کتمك معناسنه‌در يقال فدفد الرجل اذا عداها ربا من سبع او عدوّ (الفدّاد) شدّاد
وزننده ايری سسلو قالين و تصلق تکلم ايدن کشی‌يه دينور يقال رجل فدّاد ای صيت جافی الکلام و يره‌پك
باصوب پاط پاط يورر اولان کسه‌يه دينور و بيك مهاره‌قدر که يوز ايکيوز يا بشيوز يا طقوز يوز يابيك نفر دوه‌يه مالك
اولان آدمه دينور غريو و شماطه معناسندن مأخوذدر يقال هو فدّاد ای مالك المئين من الابل الی الالف و متکبر
و خودبين شخصه دينور جمعی فدّادون کلور و فدّادون دوه‌جيلره و صغر تماجلره و چوبانلره و اشکجيلره و اکينجيلره
و اصحاب وبره يعنی بدوی طائفه سنه اطلاق اولنور و اکينلرنده و دوابّ و مواشيلرنده بلند آواز ايله حيقرر اولان آدملره
اطلاق اولنور قال الشارح و منه الحديث ﴿ان الجفاء و القسوة فی الفدّادين﴾ و انقولينك جفاء لفظنی جيمك فتحيله
و هم و ظمله بيانی عجيبدرزيرا بو جيمك ضميله ناتراشلق و غلظت و قبالق معناسنه‌در و فدّادون دوه‌لری چوق اولان
آدملره دينور (الفدّادة) ها ايله قوربغه‌يه اطلاق اولنور و قورقق جبان کسه‌يه اطلاق اولنور هر نسنه‌دن باغرر
اولديغيچون بونده دالك تخفيفيله‌ده جائزدر (الفدفد) هدهد وزننده و (الفدفد) علبط وزننده بونلرده ايری
سسلو تصلق و قالين تکلم ايدن کسه‌يه دينور و (فدفد) علبط وزننده هدبد معناسنه‌درکه پك قويو سوده دينور
(فداده) سلاله وزننده بر قوش آديدر (الفدفد) غبغب وزننده بيابانه دينور و طپراغی پك و غليظ و مرتفع اولان مکانه
دينور و دوز و هموار يره دينور و بر رجل آديدر (الفدّين) فانك فتحی و دالك تشديديله حوران قضاسنده بر موضعدر
حضرت عثمان نسلندن اولوب هارون رشيد ايامنده ادّعای خلافت ايدن سعيد بن خالد العثمانی اوراده‌در (التفديد)
کبر و ادا ايله يوريمك معناسنه‌در يقال فدّد الرجل اذا مشی کبرا و بطرا و صاتجی طائفه‌سی صاتديغی شيئی چاغرمق
معناسنه‌در يقال فدّد البايع اذا صاح فی شراه (الفرد) فانك فتحی و رانك سکونيله نصف الزوج معناسنه‌درکه
چفتك يار يسی ديمکدر ترکيده‌تك تعبير اولنور يقال هذا فرد ای نصف الزوج و يالکز يکانه و يکدانه اولان شيئه
دينور متحد معناسنه جمعی فراد کلور فانك کسريله يقال هذا شیء فرد ای متحد و دنياده مثل و نظيری اولميان
کسه‌يه دينور بيهمتا معناسنه جمعی افراد کلور و فرادی کلور سکاری وزننده‌که بو غير قياس اوزره‌در کويا که فردان
لفظندن جمعدر و يقال سيف فرد ای لانظير له * مترجم دير که آستانهٔ امن آشيانه‌يه ورودمزدن چند روز مرورنده
اجلاء کرامدن بر ذاتك زيارتنه وارلوب مجلسلری علماء ايله غاصّ اولمغله مکر بينلرنده بيضاوی مرحومك سورهٔ
بقره‌ده رؤيت بحثنده و ذلك للمؤمنين فی الآخرة و الافراد من الانبياء فی بعض الاحوال فی الدنيا عبارتنده واقع الافراد
ماده‌سنك استکشافی متداول ايمش بالدفعات معاطات کؤس مباحثات وقوعندنصکره کما کان مشکل اوله‌رق علی حاله
قالدقده بو فقير صاحب مجلسدن رعايت ادبله بعد الاستيذان بو مقوله بسط لسان بيان ايلديکه اوّلا بيضاوی
حضرتلرينك متصوّفه اولديغی عندکزده مقررميدر دکليدر ديو سؤال مزی بعد التصديق اشبو افراد عنوانی بوراده
تصوّف اصطلاحنه مبنی در ديديکمزده بين الاعجاف و الاقبال استکشاف صورتی ابراز ايتلريله بورسمه تفصيله
ابتدار اولنديکه بوراده افرادن مراد فخر الانام عليه الصلوة و السلام حضرتلريدر اکمل افراد نوع انسانی اولمغله
احد و شفع و وتر فرديتلرينی جامعدر کذلك ﴿اول ما خلق الله نوری﴾ حديثی موجبنجه اوّل مخلوق و ﴿کنت نبيا و آدم
بين الماء و الطين﴾ حديثی مقتضاسنجه اوّل انبياء و ﴿و لکن رسول الله و خاتم النبيين﴾ الآيه کريمه‌سی مقتضاسنجه
خاتميت فردلرينی جامعدر و ﴿اوتيت جوامع الکلم﴾ حديثی اشبو کليت و جمعيته اشارتدر اکا مبنی لسان حقيقتده ذات
شريفلرينه افراد تعبير اولنور بيضاوی دخی اهل حقايقدن اولمغله جوهرا و صيغة افراد عنوانيله ثبت ايلمشدر

دیو تقریر ایلدیکمزده تعبیرات مذکوره سامعه لرینی قرع ایلدیکندن ناشی محل بیان التماسلرنده شیخ اکبر قدس سره
الانور حضرتلری فصوصده فص محمدیه یی کلمهٔ فردیه ایله ترتیبلری اکا اشارت اولوب شراح دخی وجه مذکور
اوزره مع الزیاده بسط و تفصیل ایتمشلردر دیدیکمزده درحال فصوصی و شروحنی احضار و مراجعت و واقف کیفیت
اولدقلرنده سکوت ایله کویا که شاباش محمدت اولدیلر صائب *دو چیز می شکند شان شعر را *تسلیم بی و قوف و سکوت
وقوفمند * انتهی و فرد چهره ده چکه کیکلرینك برینه اطلاق اولنور ایکیسنه فردان دینور و عربه مخصوص شول
پاپوشه اطلاق اولنور که تصعدسی قات قات دیکلمیوب همان یالکز قات و بغایت یوفقه و نازك اوله قال فی النهایة
و فی الحدیث ❋ جاء رجل یشکو رجلا من الانصار شجه فقال یاخیر من یمشی بنعل فرد اوهبه لنهدة ونهد لاتسبین
سلبی وجلدی ❋ اراد النعل التی هی طاق واحد ولم تخصف طاقا علی طاق ولم تطارق وهم یمدحون برقة النعال
وانما یلبسها ملوکهم وساداتهم فاراد یاخیر الاکابر من العرب و فرد یالکز شیئه دینور منفرد معناسنه کما سیذکر
و عربلر بن فلانه یالکز اولدقلرمز حالده بولشدم دیه جك یرده لقیته فردین دیرلر و فرد بر موضع آدیدر و اسماء رجالدندر
زیاد بن الفرد یاخود ابن ابی الفرد اصحابدندر و حفص الفرد المصری جبریه طائفه سندن برکسه در و فرد عبدالله بن
رواحه حضرتلرینك قلیجی اسمیدر (الفارد) و (الفرد) سرد وزننده که ذکر اولندی و (الفرد) جبل وزننده و (الفرد)
کتف وزننده و (الفرد) ندس وزننده و (الفرد) عنق وزننده و (الفردان) سحاب وزننده و (الفرید) حلیم
وزننده و (الفرود) قبول وزننده جمله سی یالکز منفرد معناسنه در و فارد اشجار سائره دن بشقه جه آلارغه ده
نابت شجره اطلاق اولنور یقال شجرة فارد ای متنحیة یعنی انفردت عن سائر الاشجار و سوریدن بشقه جه اولان
آهویه اطلاق اولنور یقال ظبیة فارد ای منفردة عن القطیع و فارد بر موضع آدیدر و بغایت ابیض و اعلا اولان
شکره دینور یقال سکر فارد ای اجود وابیض و فارد نجد بلادنده بر طاغك آدیدر (الفاردة) و (المفراد) مصباح وزننده
و (الفرود) صبور وزننده اوتلاقده یالکزجه اوتلار اولان ناقه یه وصف اولور یقال ناقة فاردة و مفراد و فرود اذا کانت
تنفرد فی المرعی (افراد النجوم) و (فرود النجوم) آفاقده طلوع ایدن کواکبه اطلاق اولنور که مراد آفاقده جابجا تابان
اولان دراری کواکبدر لمعانلری سببیله کواکب سائره دن منفرد و ممتاز اولورلر (التفرید) تفعیل وزننده بر آدم علم دیننده
فقیه و عالم اولوب اختلاط ناسدن انزوا و عزلت و امر و نهی الهی یی رعایت ایچون اختیار وحدت ایلك معناسنه در یقال
فرد الرجل تفریدا اذا تفقه و اعتزل الناس و خلا لمراعاة الامر و النهی ومنه الحدیث ❋ طوبی للمفردین و سبق المفردون
وهم المهتزون بذکر الله تعالی وهم ایضا الذین هلکت لداتهم و بقوا هم ❋ حدیث اولده مفرددن مراد وجه مذکور
اوزره ناسدن عزلت ایدن فقهادر و حدیث ثانیدن مراد عشق الهی ایله وجده کلوب دائما ذکر الله ایله طربناك
اولان ذواتدر و همزاد و اقرانلری بالجمله آخرته کیدوب کندولری یالکزجه اسلام و عبادت اوزره قائم اولان ذوات دخی
اراده اولنور نهایه ده اشبو عبارتله مرسومدر ❋ سبق المفردون و فی روایة طوبی للمفردین قیل و ما المفردون قال الذین
اهتزوا فی ذکر الله و قیل فرد اذا تفقه و اعتزل الناس و خلا بمراعاة الامر و النهی وقیل هم الهرمی الذین هلك اقرانهم
من الناس و بقوا یذکرون الله عزوجل اوچنجی معنا ❋ طوبی لمن طال عمره و حسن عمله ❋ حدیثنه اقربدر پس بو معنالرده
تفرید اطلاقات شرعیه دن اولور و مفرد شول سواره اطلاق اولنور که یاننده همان کندی دوه سی اوله یقال راکب
مفرد ای ما معه غیر بعیره (الفرود) قعود وزننده بر خصوصده یالکزلق ایلك معناسنه درکه مراد یالکز باشنه
ایشلمکدر یقال فرد فلان بالامر و فرد و فرد فردا من الباب الاول و الرابع و الخامس اذا تفرد به (الافراد) همزه نك
کسریله فرود معناسنه در یقال افرد بالامر اذا تفرد به و بر نسنه یی کروهندن آیروب بشقه جه چیقارمق
معناسنه در یقال افرده اذا عزله و برکسه یه ایلچی کوندرمك معناسنه درکه یالکزجه اولور یقال افرد الیه رسولا
اذا جهزه و خاتون ایکیز طوغورمیوب بردانه طوغورمق معناسنه در یقال افردت المرأة اذا وضعت واحدا
وهی مفرد اشبو مفرد سائر حیوانلرده وصف اولور لکن ناقه یه اطلاق اولنمز زیرا ناقه قسمی قطعا ایکیز
طوغورمز (الانفراد) انفعال وزننده بو دخی بر ماده ده تفرد ایلك معناسنه در یقال انفرد بالامر اذا تفرد به (الاستفراد)
انفراد معناسنه در یقال استفرد بالامر اذا تفرد به و برکسه ایله یالکزجه اولمق معناسنه در یقال استفرد فلانا
اذا تفرد به و بر شیئی زمره سی ایچندن آیروب بشقه جه قلمق معناسنه در یقال استفرد الشیء اذا اخرجه من بین
اصحابه (الفراد) غراب وزننده و (الفراد) کتاب وزننده و (الفرادی) سکاری وزننده و (فراد) رباع وزننده و (فراد)
قانك فتحیله ایکیسیده غیر منصرف اولورق و (فردی) سکری وزننده بر بر دیمکدر یقال جاء القوم فرادا و فرادا
و فرادی و فراد و فراد و فردی ای واحدا بعد واحد بونلرك مفردلری فرد لفظیدر فتحیله و فرد کلمه سیدر کتف وزننده

وفريددر وفردان درسكران وزننده مفردلرى فرداولمق جائز دكلدركه فانك فتحى ورانك سكونيله در كرچه نسخه لرده
فراد كلمه سى دخى موجوددركه فانك فتحيله غير منصرف اوله رق لكن بصائرده مثبت دكلدر ❁ ولقد جئتمونا
فرادى ❁ الآيه كريمه سنك تفسيرنده صيغ مزبوره يى ثبت ايدوب وفراد عنوانيله ده قراءت اولنديغنى نقل ايلمشدركه
فانك ضميله در ثلاث ورباع صيغه سنه تشبيها اعراب اجرا اولنمشدر وفردى مرضى كبى فريدك جمعيدر
كذلك فرادى اسارى كبى فريدك جمعيدر وبعضلر بونك معدوليتنه ذاهب اولديلر (فرد) سرد وزننده و(فرد)
كردوزننده و(فرد) قردوزننده و(فرده) حمزه وزننده و(فردى) جمزى وزننده و(فارد) و(الفردات) ضمتينله
برموضع آدلريدر وفرده تمره وزننده باديه ده برطاغك آديدر وطئ قبيله سى ديارنده برطاغك آديدر وجرم قبيله سى
يوردنده برصو اسميدر على قول بوقافله در (الفريد) اميروزننده يكتا ويكانه يعنى اقران وامثالى يوق وصف وطورنده
بردانه ديمكدر وياالكزجه تنها معناسنه در وشول بيوجك التون تكمه يه دينوركه اينجو ايله قارشيق التون ديزيسنده
التون ايله اينجو ارالغنه ديزلمش اوله كه فاصله اولورفارسيده اكاجاورسه دينور جمعى فرائد كلور وفريد وفريده بردانه
نفيس جوهره اطلاق اولنورنه درلو جوهراولورسه اولسون وشول اينجو ديزيسنه دينوركه آرالقلرى غيرى نسنه
ايله فصل اولنمش اوله وفريد شول اوكورغه كيكلرينه دينوركه ياالكزجه اولوب بيون دوكمجكنك كه دوه نك سمرى
اغاجنك اوجى آتك اوزرينه كلور آشاغيسنده اولان آلتى عدد اوكورغه كيكنك نهايتيله قويرق ديبندن بروجه اولان
آلتى عدد اوكورغه كيكلرينك ارالغنده اولور هربرينه فريده دينور مجموعنه فرائد دخى دينور (الفرّاد) شدّاد وزننده
فريد ديدكلرى ذكر اولنان اينجو ديزيسى صتان كذلك ايشليان آدمه دينور (الفردود) سرسور وزننده برنيچه
كواكبه دينوركه ثريانك اكسه سنده صره وارديمركوزلردر (المفرّد) معظم وزننده آرالقلرى فريد مذكور ايله
فصل اولنمش التون ديزيسنه دينور يقال ذهب مفرّد اى مفصل بالفريد (الفرنداد) كسرتينله برشجر آديدر
وبرموضع آديدركه ذوالرّمه نام شاعرك قبرى آنده در (الفوارد) شول ناقه لره اطلاق اولنوركه اركك دوه لر آنلره ميل
واشتها ايلميه لر مفردى فارده در (الفردين) تثنيه بنيه سيله برنوع قارغى يه دينور (الفردة) همزه نك ضميله همزه
وزننده شول آدمه دينوركه يوله وبرمحله دائما ياالكزجه كيدر اوله يقال رجل فردة اذا كان يذهب وحده (الفردات)
فانك ضميله برمحلده اولان سيرك سيرك تپه لره اطلاق اولنور (الفرد) سردوزننده و(الفرد) كتف وزننده و(الفريد)
و(الفرد) فتحتينله و(الفردد) جعفر وزننده جوهردار قلجه وصف اولوركه بى نظير اولور يقال سيف فرد وفرد
وفريد وفرد وفردد اى ذو فرند و(فردد) جعفر وزننده سمرقند قضاسنده برقريه آديدر (الفرثدة) ثاى مثلثه ايله
دحرجه وزننده برآدمك يوزى طولغون اتلو اولمق معناسنه در يقال فرثد وجهه اذا كثر لحمه وامتلأ (الفرشدة)
شين معجمه ايله آيشاق اولمق معناسنه در يقال فرشد الرجل اذا باعد بين رجليه (الفرصد) و(الفرصيد) فانك
كسريله قورى اوزمك وياش اوزمك چكردكنه دينور (الفرصاد) فانك كسريله بودخى فرصد معناسنه در
وفرصاد توت اغاجنه على قول ميوه سنه ياخود قرمزى اولاننه دينور وبرنوع قزل بويه آديدر (الفرقد) غرقد وزننده
صغرياوريسنه على قول يبان صغرينك ياوريسنه دينور وشول معهود پرلاق يلدزه دينوركه يوله كيدنلر آنكله اهتدا
ايدرلر يعنى سمت مسلوكى آنكله بولوب راه راستلرندن عدول وانحراف ايلمزلر وبو قطب شمالى يه قريب ايكى كوكبدركه
هربرينه فرقد وايكيسنه فرقدان اطلاق ايدرلر فارسيده دوبرادران وتركيده ايكى قرداش تعبير اولنور وبعض
اشعارده شدّت اتصالنه بناء مفرد اوله رق وارد اولمشدر * شارحك بياننه كوره جمع اوله رق فراقد عنواننده دخى وارد
اولنمشدر كوياكه هرجزؤلرى بركوكب عدّ اولنمشدر * مترجم ديركه اشبو ❁ وبالنجم هم يهتدون ❁ آيت كريمه سنده
نجمى خنس ايله وبعضلر ثريا وفرقدان وبنات نعش وجدى مثللو درارئ كواكب ايله تفسير ايلديلر زيرا بين العرب
كواكب مذكوره وسهيل وشعرى وعين الثور وقلب الاسد وعيوق مقوله سى كواكبلر هداة اولوب يعنى يمن وحجاز
طرفلرندن شام وعراق ومصر طرفلرينه ورود ايدنلر قطب شمالى طرفنده اولان كواكب براقه يى رهبر وعلى العكس
كيدنلر جنوبى جانبنده اولنلرى منظر ايدرلر بوجهتله هربرى عندلرنده معهوددر اكا مبنى مؤلف والنجم الذى
عبارتيله ايراد ايلديكه حرف تعريف عهد خارجى ايچوندر وهما فرقدان قولى خصائص تراكيبندندركه ديباجه ده
ثبت اولندى انتهى * وفرقد اسماء رجالدندر فرقدكه برقبيله يه وبرمحله منسوب دكلدر وعتبه بن فرقد ايكيسيده
اصحابدندر وفرقد بخارا ايالتنده برموضع آديدر (الفرقود) زنبور وزننده بودخى فرقد كبى على الاختلاف بوزاغويه
دينور وذكر اولنان يلدزه دينور (فراقد) علابط وزننده بردره يوليدركه وادئ صفرايه منتهى اولور (الفرند)
كسرتينله قلجك جوهرينه وآلاسنه دينوركه دمورى اعلا اولوب صوينى كركى كبى بولدقده ظهور ايدر * مؤلفك

مطلب

بوراده الفرند السيف وجوهرد ووشيه عبارتيله تفسيری اعجبنی زيدو كرمه تركيبی قبيلندندر و بعض محللرده بورسمه تقييد ايلديكی عباره بومقامه احاله اولنور ايدی ملخصی بودركه اشبو اعجبنی زيد وكرمه تركيبندن مراد زيدك كرمنی وصفدر زيدك ذكرنی تقديم ايلملری كرمنه تعظيم ومبالغه نكته سنه مبنيدر زيرا زيدك نفسی كرمنك ذكرينه وسيله اولمشدر وظاهر وضميرايله تقوّی ياخود تخصيص اراده اولنمغله مبالغه يی متضمن اولور وبو تركيب بين العرب عطف مخصوصدر والحاصل اعجبنی زيد وكرمه قولی اعجبنی كرم زيد قولندن ابلغدر نته كه بيضاوی سورهٔ جاثيه ده ❁فبای حديث بعد الله وآياته يؤمنون❁ كريمه سی تفسيرنده ای بعد آيات الله وتقديم اسم الله للمبالغة والتعظيم كما فی قولك اعجبنی زيد وكرمه عبارتيله نكتهٔ مرقومه تلميح وشيخ زاده وجه مشروح اوزره شرح وتصريح ايلمشدر كذلك زمخشری سورهٔ هودده افترای شفاعت وآلهه ماده سنده من الالهة وشفاعتها عبارتيله بيان ايلكله شارح كشاف طيبی مرحوم عطف وشفاعتها علی الآلهة علی منوال اعجبنی زيد وكرمه لانّ المفتری الشفاعة لاالآلهة قوليله تصريح مراد ايلمشدر * پس بومقامده فرند خاصة قلج قسمنك آب وتابنه يعنی صوينه وآلا تعبير اولنان جوهرينه دينوركه سراپا قلجك يوزنده مرئی اولور فتقول اعجبنی فرند هذا السيف ای جوهره ووشيه و فرند قرمزی كله دينور حوجم معناسنه وبرنوع ثوب معروف اسميدر بو معناده پرند فارسی معربيدر لكن فارسيده پرند فتحتينله منقش قماشه دينور و فرند نار دانه سنه دينور حبّ الرمّان معناسنه (الافرند) همزه نك كسريله بودخی قلجك جوهرينه وآلاسنه دينور (الفرند) فسكل وزننده طعامه قاتيلان حوايجه دينور نخود وبوروكون كبی ابزار معناسنه جمعی فراندكلور (الفرنداة) كسرتينله بغرتلق قوشنه دينور (فرنداد) جحنبار وزننده ارض دهناده برطاغك آديدر حذاسنده برطاغ دخی اولمغله ايكيسنه فرنداذان اطلاق ايدر (الفرهد) قنفذ وزننده و (الفرهود) زنبور وزننده طقناز وغليظ الجثه آدمه دينور واتنه طلو بدنی نرم ونازك جوانه دينور وارسلان ياوريسنه دينور وهراندامی خوب ودلبرتازه جوانه دينور وبونده فانك وهانك فتحيله لغتدر وفرهود طاغ چپيسنك اوغلاغنه دينور وفرهود بر بطن پدرينك اسميدركه يحمد قبيله سندن منشعبدر واضع فنّ عروض اولان امام خليل بن احمد اول بطندندر نسبتنده فرهودی وفراهيدی ديرلر جمع بنيه سيله وفراهيد بنيه سی كوچك وخرده اولان قيونلره دينور (فرهاد) فانك كسريله لكن فتحيله مشهوردر اسم اعجميدر فرهاد وشيرين قصه سی مشهوردر (فرهادجرد) جيمك كسريله مرو قضاسنده برقريه در وجرد لفظی كرد فارسی معرّبيدركه عمل معناسنه در * مؤلفك بيانته كوره بوراده كردكاف عربينك فتحيله اولمقدر لكن لغات فارسيه ده كاف عجمينك كسريله مرسومدركه جمع معناسنه در مضاف اليه تقديم اولنمشدر (الفزد) فانك فتحی وزای معجمه نك سكونيله فصد معناسنه در يقال لم يحرم من فزدله ای من فصدله ومعناسی عنقريب مذكوردر (الفساد) صلاح وزننده و (الفسود) قعود وزننده برنسنه آزوب تباه اولمق معناسنه دركه حدّ اعتدالدن خارج اولمقدن عبارتدر صلاح مقابليدر يقال فسد الشیء وفسد فسادا وفسودا من الباب الاول والثانی والخامس ضدّ صلح وفساد برآدمك مالنی ظلما اخذ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اخذ الامير مال فلان فسادا ای ظلما فساد بو معناده اسميدر وقورا قلغه وقحط وغلايه اطلاق اولنور يقال فی السنة فساد ای جدب (الفاسد) اسم فاعلدر تباه اولمش نسنه يه دينور ذو فساد معناسنه (الفسيد) امير وزننده باب خامسدن صفتدر فاسد معناسنه ايكيسنكده جمعی فسدی كلور ساقط وسقطی ومريض ومرضی كبی ولم يسمع انفسد يعنی انفعالدن دخی ورودينی قياس آبی دكل ايكن مسموع اولمامشدر (المفسدة) مصلحه وزننده وآنك ضدّيدركه برشيئك يابرخصوصك تباه وفاسد اولمسنه باعث اولان شيئه دينور جمعی مفاسد كلور يقال هذا الامر مفسدة له ای باعث لفساده بووزنده اولان كلمات بالجمله ماده لرينه داعی وباعث معناسنه اولور مبخله ومجبنه ومصلحه كبی وانقولی مرحوم برنسنه نك فسادينی ديلك معناسيله ترجمه سی صلاحدن بعيددر (التفسيد) تفعيل وزننده برنسنه يی فساده ويرمك معناسنه در يقال فسده تفسيدا اذا افسده (التفاسد) تفاعل وزننده صلهٔ ارحامی قطع ايدشمك معناسنه مستعملدر يقال تفاسدوا اذا قطعوا الارحام (الاستفساد) برنسنه نك فاسد وتباه اولمسنی ايستمك معناسنه در يقال استفسد ضدّ استصلح (الفصد) قصد وزننده و (الفصاد) كتاب وزننده قان چيقمق ايچون طمری يارمق معناسنه دركه قان آلمق تعبير اولنور يقال فصد الحجام فصدا وفصادا من الباب الثانی اذا شقّ العرق وبرآدمه عطيه يی جزم وامضا ايلمك معناسنه مستعملدر يقال فصدله عطاء اذا قطع له وامضاه (المفصود) و (الفصيد) فصد اولنان آدمه وطمره دينور يقال رجل وعرق مفصود وفصيد وفصيد اول طمردن چيقان قانه دينوركه اعراب طائفه سی دودی فصد وقانی بغرسق ايچره حفظ ايدوب قتلق زماننده پشروب مهمانی آنكله

اطعام ایدرلر ومنه المثل * لم یحرم من فصدله *وتخفیف ایچون صادی اسکان ایدرلر اصل مثل بودرکه ایکی آدم
براعرابی‌یه نزیل اولوب بشقه‌جه بیتوتت ایلدیلر اعرابی برینی وضع مذکور اوزره ضیافت ایلیوب علی الصباح
مهمان دیکر بوندن سؤال ایلدیکه اخشام صاحب خانه سنی نه کونه طعام ایله ضیافت ایلدی اولدخی ماقریت
وانما فصدلی یعنی بن اطعمهٔ نفیسه ایله ضیافت اولنمدم همان بنم ایچون فصد ایلدیلر دیدکده مهمان دیکر کلام
مزبوری ایراد ایلمکله مثل اولدی شئ یسیر ایله قناعت موقعنده ضرب اولنور وکلام مذکور من فزدله عبارتیله ده
منقولدرکه آنفا ذکر اولندی وبعضلر من قصد له عنوانیله نقل ایلدیکه قاف ایله‌در اعطی قصدا دیمکدرکه
قلیلا معناسنه‌در اول کمسه‌که کندی ایچون راحله فصد اولنوب برمقدار قانیله متغدی ومکرم اوله البته ضیافتدن
محروم اولمز دیمك اولور بعض مقصودینه نائل اولان کمسه حقنده ضرب اولنور (الافتصاد) افتعال وزننده
فصد معناسنه‌در یقال افتصد العرق بمعنی فصده (الفصیدة) عصیده وزننده و (الفصدة) عمده وزننده قان ایله
قارشدریلوب یوغرلمش خرمایه دینورکه اعراب طائفه‌سی بعض علت ایچون آنی صبیانه یدیررلر (الافصاد)
همزه‌نك کسریله و (الانفصاد) انفعال وزننده آغاجك یپراقلرینك کوزلری یاریلوب طومورجقلنمق معناسنه
مستعملدر یقال افصدت الشجرة وانفصدت اذا انشقت عیون ورقها (المنفصد) منفصل وزننده و (المتفصد)
متوحّد وزننده آقیجی صیویق نسنه‌لره اطلاق اولنور صو وقان وترکبی (التفصید) تفعیل وزننده فی الاصل
مصدر اولوب بعده اسم اوله‌رق یارق وچتلاق معناسنه استعمال اولنمشدر ومنه یقال فی الارض تفصید ای تشقق
وتخدّد وبریره برمقدارجه صوابرکلك معناسنه مستعملدر (المفصد) منبر وزننده نیشتره دینورکه فصد آلتیدر
(الفقد) فانك فتحی وقافك سکونیله و (الفقدان) فانك کسریله و (الفقود) قعود وزننده موجود نسنه‌یی غائب
ایلمك معناسنه‌درکه کم ایتمك ویاوی قلمق ویتورمك تعبیر اولنور یقال فقد الشئ فقدا وفقدانا وفقودا من الباب الثانی
اذا عدمه وانقولی مرحومك غائب ایدوب ارامقله ترجمه‌سی غائب اولەجق ماده‌دندر (الفقید) و (المفقود) غائب
اولان شیئه دینور وعربلر برآدم موت وفقداندن بی باك اوله‌رق وفات ایلدکده مات فلان غیر فقید ولا حمید
وغیر مفقود ولا محمود دیرلر غیر مکترث لفقدانه معناسنه (الافقاد) همزه‌نك کسریله برکمسنه‌یه برنسنه‌سنی غائب
ایتدرمك معناسنه‌در یقال افقده الله ایاه ای جعله مفقودا (الفاقد) شول خاتونه اطلاق اولنورکه زوجی یاخود
ولدی وفات ایلمش اوله علی قول زوجی وفات ایلدکدنصکره بشقه اره وارمش اوله یقال امرأة فاقد اذا صارت
قدمات زوجها او ولدها او تزوّجت بعدموت زوجها وفاقد شول اینکه اطلاق اولنورکه یاوریسنی یرتیجی جانور
پارەلمش اوله یقال بقرة فاقد اذا صارت قد سبع ولدها (الافتقاد) افتعال وزننده و (التفقد) تفعل وزننده برآدم غائب
ایلدیکی نسنه‌یی آراشدرمق معناسنه‌در یقال افتقد الشئ وتفقده اذا طلبه بعد غیبته (الفقد) فانك فتحی وقافك
سکونیله برنبات آدیدر بونده فتحتین جائز دکلدر ازهری وهمنه مبنی فتحتینله تقیید ایلمشدر نبات مذکور ترکیده
بش پرمق وآید اغاجی دیدکلریدرکه تخمنه حبّ الفقد دیرلر آید تخمی معروفدر وفقد برنوع شربت آدیدرکه قوری
اوزمدن یاخود بالدن یاخود باغ صرمشغی دیدکلری نباتدن ترتیب ایدرلر (الفقدد) قنفذ وزننده بودخی شربت مذکوره
دینور (التفاقد) تفاعل وزننده بری برنی غائب ایلمك معناسنه‌در یقال تفاقد القوم اذا فقد وابعضهم بعضا (الافلود)
فایله زنبور وزننده بالغ وتامّ الخلقه ومتناسب الاعضاء ونازك بدن اولان اتلو جانلو یتشمش کوزل اوغلانه دینور یقال
غلام افلود ای تامّ محتلم سبط ناعم سمین (الفلهد) جعفر وزننده و (الفلهد) قنفذ وزننده و (الفلهود) زنبور
وزننده و (المفلهد) مدحرج وزننده بلوغه یقلشمق صیق کوده‌لو اتنه طلو تازه اوغلانه دینور یقال غلام فلهد
وفلهد وفلهود ای حادر سمین راهق الحلم (الفند) فانك کسریله اولو طاغه علی قول اولو طاغدن طولانی برقطعه‌سنه
دینور فانك فتحیله ده جائزدر وفند عرب خیالرندن شهل الزمانی لقبیدر وفند هرکز یغمور طوقنمامش ارضه دینور
وآغاجك تازه دالنه وچبوغنه دینور ودرلو درلو نوع وکونه معناسنه‌در وبریره مجتمع اولمش قوم وجماعته دینور وفند
حرمین شریفین بیننده برطاغك اسمیدر وعائشه بنت سعد بن ابی وقاصك آزادکرده‌سی اولان ابوزیدك اسمیدر
* ابطأ من فند * مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه سیده‌سی اولان عائشه که مدینه‌ده ساکنه ایدی مزبوری اتمکجی
فروندن آتش کتورمك ایچون النه برکورك ویروب چارشویه کوندردی اولدخی چارشویه قریب برمحلده
کوردیکه مصر قاهره‌یه برقافله عزیمت ایده‌یور آنلره اتباع ایدوب مصره عزیمت وبرسنه مصرده اقامت
ایلدکدنصکره مدینه‌یه عودت ایلدی بعد الوصول فروندن برمقدار آتش آلوب اولرینه شتاب وسرعتله کیدرکن
ایاغی سورچوب یقلغله النده اولان آتش دوکیلوب پراکنده اولدقده * تعست العجلة * دیمکله اولدخی مثل اولمشدر

بعده بریره کیدوب کیجیکن کسه حقنده ابطأ من فند ضرب مثل اولدی (الفند) فتحتینله پك پیرلكدن یاخود
برمرضدن ناشی دماغه اختلال کلمكله عقل و شعوره وهن و خلل طاری اولمق معناسنه درکه پیرلكدن اولانه بونامق
تعبیر اولنور یقال فند الرجل فندا من الباب الرابع اذا خرف وانكر عقله لهرم او مرض و سوزنده یاخود رأی و تدبیرنده
خطا ایلك معناسنه در یقال فند فلان فی قوله اورأیه اذا اخطأ و یلان سویلك معناسنه در یقال فند الرجل
اذا کذب (الافناد) همزه نك کسریله بودخی ذکر اولنان فند معنالرینه در یقال افند الرجل بمعنی فند و برآدمك
رأی و تدبیرینی تخطئة ایلك معناسنه در یقال افند فلانا اذا خطأ رأیه (المفند) محسن وزننده افناددن اسم
فاعلدر بونامش کشی یه دینور یقال فلان مفند ای منكر عقله من هرم و بونسوانه وصف اولوب عجوز مفندة
دینمز زیرا نسوانك کنجلك هنكامنده دخی رأی و رشد و تدبیرلری اولمزکه حتی پیرلكده ضعف طاری اوله هر حالده
ناقصات العقل اولدقلری مسلمدر (التفنید) تفعیل وزننده برآدمی تكذیب ایلك معناسنه در یقال فنده اذا کذبه
و عجز و اعیایه نسبت ایلك معناسنه درکه عاجز در الندن نسنه کلمز دیمكدن عبارتدر یقال فنده اذا عجزه و برکسه نك رأی
و تدبیرینی تخطئه ایلك معناسنه در یقال فند فلانا اذا خطأ رأیه و آتی یراندرمق معناسنه در یقال فند الفرس
اذا ضمره و برآدمك عهده سنه برخصوص احاله ایدوب حصولنی آندن دیلك معناسنه در یقال فند فلانا علی الامر
اذا اراده منه و علی الدوام شرب شرابه ملازم اولمق معناسنه در یقال فند فی الشراب اذا عكف علیه و طاغك
سیوریجه برونكی چقان یرینه اوتورمق معناسنه در یقال فند فلان اذا جلس علی شمراخ الجبل (المفاندة) مفاعله
وزننده و (التفند) تفعل وزننده بونلرده برکسه یی برمصلحته مؤکل ایدوب آندن حصولنی دیلك معناسنه در
یقال فاند فلانا علی الامر وتفنده اذا اراده منه و تفند پشیمانلق کوسترمك معناسنه در یقال تفند منه اذا تندم
(الافناد) همزه نك فتحیله ارکان اللیل معناسنه در یعنی افناد فند لفظنك جمعیدرکه فانك کسریله در جبل یاخود
جبلدن برقطعه یه و طائفهٔ مجتمعه یه دینورکه ذکر اولندی بعده بومناسبتله کیجه نك برركن و طائفه سنه اطلاق
اولندی یقال مضی فند من اللیل ای رکن و طائفة منه و مضت افناد اللیل ای ارکانه و طوائفه و منه الحدیث
❊ صلی الناس علی النبی علیه الصلوة و السلام افنادا افنادا ❊ ای فرادی بلا امام و قیل جماعات جماعات و حزروا ای
قدروا و جدوا ثلثین الفا و من الملائكة ستین الفا لان مع کل ملكین وقوله صلی الله علیه وسلم ❊ تتبعونی افنادا افنادا
یهلك بعضكم بعضا ❊ ای تتبعونی ذوی فند ای ذوعجز و کفر للنعمة نهایه ده بو عبارتله مرسومدر وفی الحدیث ❊ الا انی
من اولكم وفاة تتبعونی افنادا یهلك بعضكم بعضا ❊ ای جماعات متفرقین قوما بعد قوم و احده فند والفند الطائفة من
اللیل و یقال هم فند علی حدة ای فئة و منه الحدیث ❊ اسرع الناس بی لحوقا قومی و یعیش الناس بعدهم افنادا یقتل
بعضهم بعضا ❊ ای یصیرون فرقا مختلفین ومنه الحدیث ❊ لما توفی رسول الله علیه السلام صلی علیه الناس افنادا ❊ ای
فریقا بعد فریق فرادی بلا امام (الفندأوة) فانك کسری و دالك فتحیله دولكر آلاتندن بغایت کسكین کسره
دینور یقال قدوم فندأوة ای حادة قدوم کلمه سی مؤنث سماعیدر (الفندأیة) باب همزه ده ذکر اولندی (الفود) فانك
فتحی و واوك سكونیله باشك قولاقلره قریب و مشرف اولان سمتدن قیللری فراوان اولان یره دینور و باشك برطرفنه
دینور ایكیسنه فودان دینور و بوعلاقه ایله مطلقا ناحیه معناسنه مستعملدر تقول قعدت فی فود الوادی ای ناحیته
و یوكك بردنكنه اطلاق اولنور عدل معناسنه و چواله دینورکه ظرف معروفدر و فوج و کروه معناسنه در یقال
جاء فود من الناس ای فوج و فود مصدر اولور قاتمق و قارشدرمق معناسنه یقال فاد الزعفران به یفود فودا اذا
خلطه به و اولمك معناسنه در یقال فاد فلان اذا مات نته که بونده فید دخی لغتدر کما سیذکر و فود برآدمك مالی زائل
اولمق علی قول مالی ثابت اولمق معناسنه در یقال فاد المال لفلان اذا ذهب او ثبت و الاسم الفائدة نته که یائیه دن دخی
لغتدر پس فائده ثابت اولان ماله دینورکه قول ثانی یه ناظردر (الاستفادة) و (التفید) تفعل وزننده مال قزانمق
معناسنه در یقال استفاد المال و تفیده اذا اقتناه لكن مؤلف یائیه یی تخلیط ایلشدر (الافادة) اراده وزننده برآدمه
مال ویرمك معناسنه درکه فائده لندرمكدن عبارتدر تقول افدته المال ای اعطیته ایاه و هلاك ایلك معناسنه در
تقول افدت فلانا ای اهلكته و امته (الفواد) سحاب وزننده کوکله دینور فؤاد لغتنده لغتدر (التفود) تفعل
وزننده طاغك چیپسی طاغك تپه سنه چقمق معناسنه درکه فود رأسدن مأخوذدر یقال تفود الوعل فوق الجبل اذا
اشرف (المفواد) و (المفیاد) مصباح وزننده افاده دن مبالغه در یقال رجل متلاف مفواد و یقال مفیاد ای متلف
مفید بوراده افاده اهلاك معناسنه اولمغله متلاف اتباع و جهیله مؤکد در انفاع معناسنه ده ممكندر (التفاود)
تفاعل وزننده بری برینه افاده ایله فائده لشمك معناسنه در لكن صواب اولان تفاید اولمقدر یا ایله یقال

همايتفاودان العلم والصواب يتفايدان اى يفيد كلّ صاحبه (الفهد) مهد وزننده سباعدن پارس ديدكارى
جانورك اسميدر فارسيده يوز دينور جمعى فهود وافهد كلور وفهد دوه سمرينك وسطنده اولان محه دينوركه
كلب دخى ديرلر وفهد مصدر اولور برآدمك ايشنى غائبانه دلخواهى اوزره كوزلجه كورمك معناسنه يقال فهد
لفلان فهدا من الباب الثالث اذا عمل فى امره بالغيب جيلا (الفهدة) هايله كوته دينور است معناسنه وفهده
عبيد بن مالك النهشلى فرسنك اسميدر (الفهدتان) تثنيه بنيه سيله دوه نك ايكى قولاقلرينك اكسه لرنده اولان
ايكى طومالج كيكاره دينور وفهدتاالفرس آت قسمنك كوكسنده اولان ايكى طرفلو يومريجه اتلره دينوركه بالق
طرزنده اولور (الفهد) فتحتينله برآم اويويوب محافظه سى اوزرينه لازم اولان نسنه نك حفظندن تغافل
ايلك معناسنه در پارس قسمى نوّام اولمغله آندن اخذ اولنمشدر يقال فهد الرجل فهدا من الباب الرابع اذا نام
وتغافل عمايجب تعهده وچوق اويومق وكرنمك مقوله سى حالاتده پارسه بكزه مك معناسنه در يقال فهدالرجل
اذا اشبه الفهد فى نومه وتمدّده * مترجم ديركه پارس قسمى چوق اويومقده مثلدر يقال * اثقل رأسا من فهد *
و * انوم من فهد * ملاّ خسرو عليه الرحمه درر ده امام سرخسيدن نقل ايلمشدركه پارسده برنيچه خصال خاصه
واردر برى بودركه صيدك ممرّ ومأواسى سمتنده پوصولنوب طورر تاكه قولاينه كلدكده اوزرينه هجوم وپرتاو
ايدر وسائر حيوان شكارى كبى تعليم ضمننده ضرب اولنمز بلكه برمعلم كلب شكار ايلديكى جانورى اكل ايلدكده
آنى پارسك حضورنده ضرب ايدرلر اولدخى آندن اعتبار واتعاظ ايدر واصلا خبيث نسنه يى اكل ايلمز صاحبندن
لحم طيب طلب ايدر وصيدك اكسه سندن برنيچه دفعه وثوب وهجوم ايدر يتشورسه فبها واكر يتشميه جكنى
تيقن ايدرسه بيهوده اتعاب نفس ايليوب عودت ايدر بنى آدم بونلر ايله متصف اولمق لايقدر وحالا پارس ايله
عراق طرفنده صيد ايدرلر انتهى (الفهد) كتف وزننده و (الفهد) ابل وزننده صفتدر پارسه تشبه ايدن
كشى يه دينور ثانيده فانك كسره سى هاء مجاورتنه مبنيدر (الفوهد) ثوهد وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى
مؤنثنده فوهده دينور (الافهود) اسلوب وزننده فوهد معناسنه در (الافاهيد) جمع بنيه سيله ربذه يولنده
برموضع آديدر (الفيد) صيد وزننده صالنه رق يوريمك معناسنه در يقال فادالرجل يفيد فيدا اذا تبختر واولمك
معناسنه در يقال فاد فلان اذامات وبركيمسه نك مالى ثابت وبرقرار اولمق على قول زائل اولمق معناسنه در يقال
فاد المال لفلان اذا ثبت اوذهب وادويه واجزاء مقوله سى نسنه يى صويه اصلاتمق معناسنه در يقال فادالزاعفران
اذا دافه وبرنسنه دن صاقنمغله برجانبه عدول ايدوب يان ويرمك معناسنه در يقال فاد الرجل اذا حذر شيئا فعدل
عنه جانبا وفائده ومنفعت حاصل اولمق معناسنه در يقال فادت الفائدة اذا حصلت وفيد اصلانمش زعفرانه دينور
مفيد معناسنه در وآت قسمنك دوداقلرى اوستنده بتن تويلره دينور وفيد طريق مكه ده برقلعه آديدر بانيسى اولان
فيد بن فلان ايله مسمادر وفيد كولده پتمش اتمك اوزرندن كولى صيروب كيدرمك معناسنه در يقال فاد الملة
عن الخبزة اذا افادها اى ازالها (فيد القريّات) قافك ضميله برموضعدر (حرم فيده) حانك فتحيله برموضعدر
(التفيد) تفعل وزننده بودخى صالنه رق يوريمك معناسنه در يقال تفيد الرجل اذا تبختر (الفياد) صياد وزننده
اركك بايقوشه دينور ودائما صالنه رق يورين آدمه دينور يقال رجل فياد اى متبختر وشول كيمسه يه دينوركه
النه كيرن طعامى اتمكه دوروب اكل ايدر اوله يقال اعرابىّ فيّاد اذا كان يلفّ ماقدر عليه فيأكله (الفيادة) هاء
مبالغه ايله فياد ايله ايكى معناى اخيرده مرادفدر (الفائدة) زائده وزننده برآدمك علمدن ياخود مالدن استفاده يعنى كسب
وتحصيل ايلديكى نسنه يه دينور جمعى فوائد كلور وبو فى الاصل اسم فاعلدر وبونفع معناسنه اولان فيددن
مأخوذدر يقال حصلت منه فائدة وهى مااستفدت من علم او مال (التفييد) تفعيل وزننده فيادك يعنى بايقوشك
اوتمسندن تشأم ايلك معناسنه در يقال فيّدالرجل اذا تطير من صوت الفياد (الافادة) اراده وزننده مال ايله
فائدلنمك معناسنه در تقول افدت المال اذا استفدته وبركيمسه يه مال ويرمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور تقول
افدت المال اذا اعطيته (التفايد) تفاعل وزننده مال ايله فائده لشمك معناسنه در يقال هما يتفايدان بالمال اى يفيد
كلّ صاحبه ولاتقل يتفاودان كامرّ (فايد) زايد وزننده برطاغك آديدر

فصل القاف

(القتاد) تاى
فوقيه ايله سحاب وزننده برنوع شجر اسميدركه بغايت پك ومتين اولوب اكنه كبى تيكنلرى اولور تركيده كون
ديدكلردركه كبير وصغير نوعى اولور كثيرا ديدكلرى صمغ صغير نوعندن حاصل اولور * اصعب من خرط القتاد *
مثلندن مراد شجر مزبوردر (القتاديّة) ياى مشدده ايله قتاد مزبورك تيكنلرنى اوتليان دوه لره دينور
مفردى قتادى در يقال بعير قتاديّ وابل قتاديّة اذا كانت تأكل شوك القتاد (التقتيد) تفعيل وزننده قتاد اغاجنى

كسوب تيكنلريني ياقدقدنصكره دوه‌لره علف ايلمك معناسنه‌در يقال قتد القتاد اذا قطعه فاحرقه فعلف الابل
(القتد) فتحتينله دوه‌لر وجه مذكور اوزره قتاددن اولان علف اكل ايلمك معناسنه در يقال قتدت الابل قتدا
من الباب الرابع اذا اكلت العلف من القتاد (القتدة) فرحه وزننده وجه مذكور اوزره علف قتاد اكل ايدن
دوه‌لره دينور (القتادى) سكارى وزننده قتاد يمكدن قارنلرى دردنالك اولمش دوه‌لره دينور يقال ابل قتادى
اذا صارت قداشتكت من اكل القتاد جمعى اقتاد واقتد وقتود كلور * شارح ديركه جميع نسخه‌لرده سهو وسقط
واردر زيرا جميع امهاتده ومأخذ مؤلفده بو محلده قتد كلمه‌سى مرسوم وجموع مذكوره آنك اولمق اوزره مرقومدر
وقتد فتحتينله دوه سمرينك آغاجنه وتخته‌سنه دينور پس بومقامده والقتد خشب الرحل عبارتى ساقطدر
(قتاده) سحابه وزننده اساميدندر (ابوقتاده) اصحابدن حارث بن ربعى السلمى كنيه‌سيدر وقتادة بن دعامه
تابعيندندر وقتادة بن النعمان وقتادة بن ملحان اصحابدندر و بكر بن وائل نام كيمسه‌نك قصراغى اسميدركه
زيم نام آتك اناسيدر (قتائده) علابطه وزننده برصرپ يلاك ياخود بر يوقش آديدر على قول هر يوقش عقبه‌يه
قتائده دينور (تقتد) تنصر وزننده حجازده برقريه ياخود براشمه آديدر (قتنده) ضمتينله اندلسده بربلده‌در
(قتاد) سحاب وغراب وزنلرنده بنوسليم يوردنده برجبل عظيم آديدر (ذات القتاد) فلج نام موضعك وراسنده
برموضعدر (القتود) قافك ضميله برطاغك آديدر (القتادىّ) صحابىّ وزننده خزرج قبيله‌سنده برفرس آديدر
ذكر اولنان قتاده ديدكلرى فرسه منسوب دكلدر (القترده) دحرجه وزننده برآدمك يانش مانجه‌سى يعنى
سودى وپنير وكش وقيماق مقوله‌سى نسنه‌لرى چوق اولمق معناسنه‌دركه كثرت مواشى متفرّعيدر يقال قترد
الرجل اذا اكثر لبنه واقطه (القتردة) قافك ورانك كسريله چوق ماله دينوركه مراد مواشيدر يقال عليه قتردة
مال اى مال كثير (القترد) زبرج وزننده و (القتارد) علابط وزننده و (المقترد) اسم فاعل بنيه‌سيله قيونى
كچيسى چوق اولان آدمه دينور يقال رجل قترد وقتارد ومقترد اى ذو غنم كرچه جوهرى وسائرلرى بونلرى
بورسمه ثبت وبيان ايلديلر لكن مجموعى مصحفدر صواب اولان ثاى مثلثه ايله اولمقدر نته‌كه عنقريب مرسومدر
وثاى مثلثه ايله اولديغنى ائمهٔ لغتدن ابوعمرو وابن اعرابى وسائرلرى تصريح ايلمشدر لكن جوهرى ابوعبيده‌دن
روايت ايلمكله تاى فوقيه ايله‌ده لغت اولمق محتملدر * مؤلف آندن ساكت اولمشدر (القثد) قافك وثاى مثلثه‌نك
فتحيله قثايه يعنى قجوره شبيه برسبزه آديدر على قول قجوردن برنوع ياخود خياره دينور مفردى قثده‌در هايله
(القثد) قصد وزننده ذكر اولنان قثدى يمك معناسنه‌در يقال قثد الرجل قثدا من الباب الثانى اذا اكل القثد
(الاقتثاد) افتعال وزننده بستاندن قثد كسمك معناسنه در يقال اقتثد الرجل اذا قطع القثد * مؤلف الاقتثاد
القطع عنوانيله رسم ايلمكله مسامحه ايلمشدر (القثرد) برقع وزننده و (القثرد) زبرج وزننده و (القثرد) جعفر
وزننده و (القثارد) علابط وزننده اومتاعنه دينوركه خرت مرت تعبير اولنور قاش البيت معناسنه و (قثرد)
جعفر وزننده و (قثرد) علبط وزننده و (قثارد) علابط وزننده و (مقثرد) اسم فاعل بنيه‌سيله قيونى قوزيسى
فراوان اولان آدمه دينور ياخود اسباب وتجملات خانه‌سى چوق اولانه دينور و (قثرد) زبرج وزننده اصمه‌نك
ديبنده قوريوب قالمش خار وخاشاكه دينور وناس كثيره دينور (القثارد) شفارج وزننده كوملك وقفتان
مقوله‌سى لباسك اتكلرى اوجلرينه دينور ذلاذل معناسنه (القثرد) جعفر وزننده يولك پارچه‌لرينه دينور
قطع الصوف معناسنه وشول كهنه وناچيز اومتاعنه دينوركه برمحله كوچلدكده اعتبار اولنميوب يرلرنده
ترك اولنه يقال هو كالقثرد لايلتفت وهو مالايحمل من المتاع عند الرحيل (القحدة) قافك وحاى مهمله‌نك فتحيله
دوه اورگجنك دبينه على قول اورگجه ياخود اورگجك ايكى بوكورلرينك مابيننه دينور جمعى قحاد كلور
قافك كسريله واقحد كلور (المقحدة) ميمك وحانك فتحيله بودخى اورگجك دبينه دينور (القحد) قصد وزننده
دوه‌نك قحده‌سى اولمق معناسنه‌دركه مراد عن اصل بيوك اورگجلى اولمقدر على قول اورگجى پك بيومك
معناسنه‌در يقال قحد البعير قحدا من الباب الثالث اذا صارله قحدة اى سنام كالقبة او عظمت قحدته يعنى بعد الصغر
(القحدة) قافك فتحيله و (المقحاد) ميمك كسريله بيوك اورگجلى ناقه‌يه دينور يقال ناقة قحدة ومقحاد اى
كبيرة القحدة مقحادك جمعى مقاحيد كلور * شارح ديركه جمله قحد كذلك مقحاد وصف اولور وقحده فى الاصل
قحده ايدى فرحه وزننده (القاحد) واحد لفظنه اتباع اولور يقال واحد قاحد نته‌كه صخد ماده‌سنده ذكر
اولندى (بنوقحاده) ثمامه وزننده برقبيله‌در بنويربوع فارسلرندن يزيد القحاديّه‌نك والده‌سى آنلردندر (القحاد)
كتان وزننده شول يالكزجه كشى‌يه دينوركه نه برادرى ونه اولادى اوله يقال رجل قحاد اى لا اخ له ولا ولد (القمحدوة)

قافك و ميمك فتحيله رباعی اولمغله محلنده مذكوردر مؤلف بونكله جوهری يه تعريض ايلمشدر (القدّ) قافك فتحی
و دالك تشديديله برنسنه يی تمامه كسمك علی قول اوزونلغنه كسمك وعلی قول اوزونلغنه يارمق معناسنه‌در يقال قدّ
الشیء قدّا من الباب الاول اذا قطعه مستأصلا اومستطيلا اوشقه طولا وقدّ صويلمش كوچك قوزی واوغلاق
دريسنه دينور ومنه المثل * ما يجعل قدّك الی اديمك * ای ای شیء يضيف صغيرك الی كبيرك يعنی كوچك ايشكی
بيوكه قياس ونسبت ايلمكه باعث ندر اديمدن مراد جلد عظيمدر والی كلمه سی معنا اعتباريله در * مؤلفك قولنه
كوره مقـدّر مضافا قولنه متعلقدر مثل مزبور طور وحدّينی تجـاوز ايدن فضول حقنده كذلك برامر حقيری
امرخطيره قياس ايدن كمسـه حقنده ضرب اولنور وقدّ قامچی يه اطلاق اولنور سوط معناسـنه ومنه الحديث
❁ لقاب قوس احدكم وموضع قدّه فی الجنة خير من الدنيا ومافيها ❁ كرچه عنقريب كسر ايله قدّ لفظنی دخی مؤلف
سوط ايله تفسـير ايلمشدر لكن نهايه‌ده لفظ حديث كسر ايله منصوصدر * ومؤلف دخی بصائرده كسر ايله تقييد
ايلمشـدر لكن بصائرده قد قافك فتحيله مقدود معناسـنه‌ده كلديكنی اشعار ايلمكله بوتقديرجه سوطه اطلاقی
صورت بولور وقدّ قدر يعنی مقدار واندازه معناسنه مستعملدر يقال هو علی قدّ ذاك ای قدره وبرآدمك قامتنه
اطلاق اولنوركه شخصنك اعتدال خلق اوزره تقطيعی يعنی كسيمندن عبارتدر جمعی اقدّ كلور همزه‌نك فتحی
وقافك ضميله وقداد كلور قافك كسريله واقدّه كلور اجلّه كبی وقدود كلور حدود كبی يقال غلام حسن القدّ ای
القامة وتقطيعه واعتداله وقدّ كذلك مصدر اولور مسافر بيابانده قطع مسافه ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال
قدّ المسـافر الفلاة اذا خرقها ای قطعها ومتكلمك ياخود كندينك كلامنی قطع ايلمك معناسـنه مستعملدر يقال قدّ
الكلام اذا قطعه (الاقتداد) افتعال وزننده قدّ ايله معنای اوّلده مرادفدر يقال اقتدّ الشیء اذا قطعه مستأصلا
اومستطيلا اوشـقه طولا وامور ومصالحده تدبير وتمييز ايلمك معناسـنه مستعملدر آندن اصطلا حجزده كسوب
بچمك ايله تعبير اولنور يقال اقتـدّ الامور اذا دبّرها وميزها (التقديد) تفعيل وزننده قدّ ايله بو دخی معنای
اوّلده مرادفدر يقال قدّد الشیء تقديدا بمعنی قدّه (الانقداد) انفعال وزننده و (التقدّد) تفعل وزننده قدّ وتقديده
مطاوعلردر يقـال قدّ الشیء وقدّده فانقدّ وتقدّد ای انقطع مسـتأصلا او مسـتطيلا اوانشقّ طولا وتقدّد آراء
واهوالری مختلف اوله‌رق ناس فرقه فرقه اولمق معناسـنه مستعملدر يقال تقدد القوم اذا صاروا فرقا مختلفة
الاهواء وبرنسنه قوريمق معناسنه مستعملدركه قديد آتيدن مأخوذدر يقال تقدّد الشیء اذا يبس وناس پراكنده
اولمق معناسنه استعمال اولنور يقال تقدّد القوم اذا تفرّقوا ولباس يپريوب پاره‌لنمك معناسنه مستعملدر يقال تقدّد
الثوب اذا تقطع ودابه برمقدارجه آريقلق علی قول آر يقلدقدنصكره سمورمكه باشلمق معناسـنه مستعملدر يقال
تقدّدت الناقة اذا هزلت بعض الهزال اوكانت مهزولة فابتدأت فی السمن اشبو ايكی قول طريقه معناسنه اولان
قدّه دن مأخوذدر قول اوّله كوره كوده سنده هزالدن وقول ثانی يه كوره شحمدن طريقه‌لر پيدا اولور (القدّ)
قافك ضميله برنوع دكز بالغنك اسميـدر (القدّ) قافك كسريله دريدن ياپيلان قابه دينورنته كه قحف اغاجدن
اولانه دينور وقدّ قامچی يه اطلاق اولنور فتحله قد كبی كه ذكر اولندی ودباغت اولنمامش خام دريدن اوزونلغنه
كسلمش قايشلره وصريمله دينور قامچی يه اطلاقی بوندندر مفردی قدّه درهايله وقدّه اوزون اوزادی طريقه يه
اطلاق اولنور وكلاب قبيله سی يوردنده برصوآديدر بونده تخفيفله دەمز بازدر وقدّه آراء واهوالری مختلف اولان
فرقه‌لردن برفرقه يه اطلاق اولنور جمعی قدد كلور عنب وزننده ومنه قوله تعالی ❁ كنّا طرائق قددا ❁ ای فرقا
مختلفة اهواءها (المقدّ) ميمك كسريله مدقّ وزننده دريدله جك دمور آلته دينور بچق كبی (المقدّ) ميمك فتحيله
مردّ وزننده يوله اطلاق اولنور طريق معناسنه وبو اسم مكاندر ومكان مستوی يه اطلاق اولنوركويا كه اطرافدن
قدّ وتمييز اولنمشدر ومقدّ اردن قضاسنده برقريه آديدر خمر مقدّی اورايه نسبت اولنور جوهری غلط ايلمكله دالی
تخفيف وميم فصلنده مقد عنوانيله ثبت ايلمشـدر * شارح ديركه ازهری ابوعمرودن تخفيف داله روايت ايلمشدر
انتهی وشراب المقدی تخفيفله درذكر اولنان مقدّينك كه تشديد ايله‌در غيريدر * مترجم ديركه نهايه‌ده بو وجهله
مرسومدركه شراب مقدّی تشديد ايله نصفی قالنجه طبخ اولنور برنوع شرابه دينور نصفندن قطع اولنـان شيئه
تشبيه اولنمشدر وقليلا دالی تخفيف اولنور پس جوهری يه ومؤلفه منافی اولور انتهی (القداد) غراب وزننده
برنوع قارن آغريسـنك اسميدر بورو وكسنتی تعبير اولنان وجع اوله جقدركه بغرسـقلر كسيلور قياس اولنور
مقدّمهٔ باسوردر يقال اخذه القداد وهو وجع فی البطن وقداد بن ثعلبة بن معـاويه بجيله قبيله‌سـندندر
(المقدود) ذكر اولنان قداد علتنه مبتلا كشی يه دينور يقال قدّ الرجل علی بناء المفعول فهو مقدود ای اصابه القداد

(القداد) سحاب وزننده كرپى ديدكلرى جانوره دينور قنفذ معناسنه وعرب طوشانه دينوركه ترلا صيچانى
دخى ديرلر يربوع معناسنه اكينلرى كسوب طوغرادقلريچون اطلاق ايلديلر (قدقد) فلفل وزننده برطاغ
اسميدركه انده حجر البرام يعنى كوفه كى تعبير اولنان طاش معدنى واردر (القديد) زبيروزننده بركونه كوچك قطعه
پلاس اسميدر و بررجل آديدر و بروادى اسميدر وحرمين بيننده برموضع آديدر وقيس الغاضرى نام كمسه نك
فرسى اسميدر (قدقداء) قافلرك ضمى وفتحيله برموضع آديدر (القديد) حديدوزننده مشرر ومقدد اولان يعنى
ديلم ديلم ديلنوب كونشده قوريديلان على قول اوزون اوزون ديلنن اته دينور لسانمزده پصدرمه تعبير اولناندر عربيده
اشراره دخى دينور تقول اطعمنا القديد اى اللحم المشرر المقدد او ماقطع منه طولا وقديدك اسكيمش ثوبه اطلاق
اولنور (القديديون) قافك فتحيله تباع عسكره يعنى برمحله اردو ولشكر كتدكده انلرك تابعلرينه اطلاق
اولنوركه مراد سپاه زمره سندن اولميوب لكن اهل صنعتدن اولمريله بعض مصالح عسكرى يى رؤيت ايچون
كيدرلر شعاب و بيطار وحداد وحلاق كبى حالا اردوى اسلاميه يه تعيين اولنان اصناف واهل حرفت قديديون در
و بونده قافك ضمى جائز دكلدر * مترجم ديركه نهايه ده ضم قافى تجويز ايلمشدر زيرا اشبو عبارتله مرسومدر القديديون
هم تباع العسكر والصناع كالحداد والبيطار بلغة اهل الشام هكذا يروى بفتح القاف وكسر الدال وقيل هو بضم القاف
وفتح الدال كانهم لخستهم يلبسون القديد وهو مسح صغير وقيل هو من التقدد والتفرق لانهم يتفرقون فى البلاد
للحاجة وتمزق ثيابهم وتصغيرهم تحقير لشانهم ويشتم الرجل فيقال له ياقديدى ياقديدى واساسده يقال فى الشتيمة
ياقديدى ياقديدى وهم القديديون تباع العسكر من الصناع عبارتيله مصغرا مرسوم اولمغله كذلك مؤلفه مخالفدر
انتهى (مقداد) مصباح وزننده ابن عمرو بن الاسود دركه اصحابندندر اسود مقدادى تربيه ياخود تبنى ايلمكله
كنديسنه نسبت اولنمشدر اسودى جدى ظنيله قرآء حديث لحن وخطا ايدرلر * شارح ديركه مقداد بن الاسود
ايله مشتهر اولمغله باعث نسبتى وجه مذكوره مبنيدر واسود ابن عبد يغوث بن وهب بن عبد مناف الزهرى در
قرآء حديثك خطالرى عمرو ايله اسود بيننه ابن لفظنى توسيط ايتدكلرندن ناشيدر (القيدود) طيفور وزننده ارقه سى
اوزون اولان ناقه يه دينوركه ماده مرقومه دن مأخوذدر جمعى قياديد كلور (الاستقداد) بردوزه يه
مستمر اولوب كتمك معناسنه در قده دن مأخوذدر يقال استقد الامر اذا استمر واستوى ودوه لر يولده وجه واحد
اوزره قطارلنوب اوق كبى طوغريلغنه چكيلوب كتمك معناسنه در يقال استقدت الابل اذا استقامت على وجه
واحد (قد) قافك فتحى ودالك سكونيله بركلمه دركه حرفيه واسميه اولور واسميه ايكى وجه اوزره مستعملدر
وجه اول يكفى كلمه سنه مرادف اسم فعل مضارع اولور يتشور وكفايت ايدر معناسنه بوصورتده مدخولى منصوب
اولور مثلا قدنى درهم وقدزيدا درهم دينور يكفى معناسنه وجه ثانى حسب كلمه سنه مرادف اسم اولوركه كافى
معناسنه در فارسيده بس دينور بوصورتده غالبا يعنى عند البصريين مبنى اوله رق استعمال اولنور قد حرفيه يه
لفظده مشابه اولديغيچون مثلا قدزيد درهم دينور دالك سكونى وزيد لفظنك جريله وكاهى يعنى عند الكوفيين
معرب اوله رق استعمال اولنور قدزيد درهم دينور دالك رفعيله نته كه حسبه درهم دينور رفعله وحرفيه اولان
قدسين وسوف كبى حرف تنفيسدن وجازم وناصبدن مجرد اولان فعل متصرف اخبارى مثبته مخصوصدر بونلرك
مقابلنه داخل اولماز * شارح ديركه اشبو * لولا الحياء وان رأسى قدعسى * فيه المشيب لزرت ام القاسم * بيتنده
عسى كلمه سى اشتد وظهر معناسنه متصرف اولمغله ماده نقض اولمز انتهى * اشبو حرفيه اولان قد كلمه سى التى معنايه
دلالت ايدر اول توقع يعنى مدخولى اولان فعل متوقع ومنتظر اولور مثلا قد يقدم الغائب كبى بو معناده ماضى يه
دخولى مختلف فيه در ثانى ماضى يى حاله تقريب ايچون اولور قدقام زيد كبى ثالث تحقيق ايچون اولور كقوله تعالى
﴿ قد افلح من زكيها ﴾ رابع نفى ايچون اولور ما لفظى كبى مثلا قد كنت فى خير فتعرفه قولى كبى كه تعرف لفظنك
نصبيله در ما كنت فى خير معناسنه در خامس تقليل ايچون اولور قد يصدق الكذوب كبى سادس تكثير ايچون
اولور اشبو * قد اترك القرن مصفرا انامله * مصراعنده اولديغى كبى جوهرى قد كلمه سنى اسم قيلرسك
مشدد ايدرسن ديمكله غلط ايلمشدر زيرا انجق ايكى حرفدن مركب اولوب آخرى حرف علت اولان كلمه مشدد
اولور مثلا هو لفظنده هو دينور وتشديدينك وجهى حرف علت مع التنوين ساكن اولمغله اسم حرف واحد
اوزره قالمامغه مبنى در واما قد كلمه سيله بركمسه يه تسميه اولنسه مثلا هذا قد ورأيت قدا ومررت بقد دينور تخفيفله
كذلك من وعن كلمه لرى دخى بورسمه در بونلرك نظيرى يد ودم وامثاليدر * شارح ديركه جوهرينك قولى اخفش
وبصريوندن برجماعت مذهبيدر * مترجم ديركه مؤلفك بوراده كلامى بصائره مخالفدر زيرا بصائرده ديمشدركه

اکرقد کلمه سنی اسم قیلرسك مشدد ایدرسن مثلا کتبت قدّا حسنة دیرسن کذلك لووکی وهو کلمه لرنده دخی
حال بویلجه در زیرا حروف مزبوره نك نقصنه یعنی آخرلری ید ودم کبی ناقص اولدقلرینه دلیل اولمامغله اسم
اولدقلری حالده آخرلرینه کندی جنسلرندن برحرف زیاده قیلوب ادغام ایلك واجب اولور (القرد) فتحتینله
یوکك و یپاغینك یولنتسنه علی قول فنا وکترالکندن قبول اولنمیوب آتیلاننه دینورکه ایشه یرامز اولور مفردی
قرده در هاایله که آندن برپاره دیمکدر ومنه المثل * عثرت علی الغزل باخرة فلم تترك بنجد قردة * یعنی اول نادان خاتون
انجام کار اکیرمك خصوصنك لزومنه مطلع اولوب بهر حال مقتضی اولدیغی خاطرینه کلمکله کوره یغنلرنده یولك
ویپاغی براغنتیلرینی قومیوب بالجمله دیوشوروب اکیرمکه باشلدی مقدمندن ایسه اعلا یولك بولمغه وسعتی واراپدی
مثل مزبور برحاجتی وقت امکانده ترك و اهمال ایدوب بعد الفوت طلبی قیدنده اولان کمسه حقنده ضرب اولنور
* ضیعت اللبن فی الصیف * مثلنه مدانیدر وقرد یپراقلری صیرلنمش خرما دالنه دینور بونکده مفردی قرده در
وقرد شول خرده صاری توی کبی نسنه یه دینورکه طرثوث دیدکلری نباته یاپشق اولور وقرد مصدر اولور
قیللر قیورجقلنوب طورطوب اولمق معناسنه یقال قرد الشعر قردا من الباب الرابع اذا تجعّد ومیشین وسختیان
دباغت اولنورکن فاسد وتباه اولمق معناسنه در یقال قردا لادیم اذا حلم و برکسه عجزندن ناشی سکوت ایلك
معناسنه در یقال قرد الرجل اذا سکت عیا ودیشلر صرارمق معناسنه در یقال قردت اسنانه اذا اصفرّت وساقزك
دادی آزمق معناسنه در یقال قرد العلك اذا فسد طعمه وقرد شول خرده خرده سحاب قطعه لرینه دینورکه
بیولك سحابك آلتنده اولوب بری برینه ملتئم اولمیه رق پاره پاره کورینور اوله ولسانده اولان تردّد حالتنه
دینورکه طلاقتله بی پروا تکلم ایده میوب دلنی چینیه رك تکلم ایدر اولور یقال فی لسانه قردای لجلجة (التقرّد) تفعل
وزننده بودخی قیللر قیورجقلنوب طوپلنمق معناسنه در یقال تقرّد الشعر بمعنی قرد (الاقراد) همزه نك کسریله
بودخی برآدم عجزندن یاخود یورغنلقدن ناشی ساکت اولمق معناسنه در یقال اقرد الرجل اذا سکت عیا وساکن
اولمق معناسنه در یقال اقرد المتحرك اذا سکن وذلّ وخضوع ایلك معناسنه در یقال اقرد الیه اذا ذلّ وخضع
وکندیسنی اولو صورتنده کوستورمك معناسنه در یقال اقرد الرجل اذاتماوت (التقرید) تفعیل وزننده اقراد ایله
معنای اوّلده مرادفدر یقال قرّد الرجل اذا سکت عیا وطواردن کنه تعبیر اولنان بوجکی آیرتلیوب قوپرمق
معناسنه درکه سلب ایچوندر یقال قرّد البعیر اذا انتزع قردانه وتذلیل ایلك معناسنه در یقال قرّده اذا ذلّله وخضوع
وتواضع ایلك معناسنه در یقال قرّد الیه اذا خضع وبر آدمی آلداتمق ورنك ایلك معناسنه در یقال قرّد فلانا اذا
خدعه (القرد) فرد وزننده کسب ایله مال برکدرمك معناسنه در یقال قرد المال قردا من الباب الثانی اذا جمعه
وکسبه وطلومه یاغ یاخود سود جمع ایلك معناسنه در یقال قرد فی السقاء اذا جمع فیه سمنا اولبنا وقرد بیونه
دینور عنق معناسنه وبوکرد فارسی معرّبیدر وقیصه نسنه یه دینور (القرد) کتف وزننده یکه کبی بری بری
اوزره درطوپ قاتلنوب منعقد ومتراکم اولان بلوده دینور یقال سحاب قردای منعقد متلبد وکوده سنك اتری
صیصیق طقناز اولمغله سلپوکلکی اولمیان آته عربلر قرد الخصیل اطلاق ایدرلر خصیل اصیل وزننده اتلی
برلو برنده اولان آته دینور وقردکنه دیدکاری بوجك اوشمش حیوانه دینور یقال بعیر قردای کثیر القرود
(المتقرّد) متفرّد وزننده بودخی شول خرده خرده بلود پاره لرینه دینورکه بیولك بلودك جابجا آلتنده اولوب بری برینه
متصل اولمیه (القراد) غراب وزننده انسان ممه سنك دوکمجکنه دینور کذلك آت ممه سنك امزکنه دینور وکنه
تعبیر اولنان بوجکه دینورکه طواره استیلا ایدر جمعی قردان کلور قافك کسریله وقراد اسمادندر قراد بن صالح
بن غزوان واوغللری محمد وعبدالله محدثلردر (القرد) قافك ضمیله بودخی کنه دیدکاری بوجکه دینور (القرود) صبور
وزننده شول دوه یه دینورکه صاحبی کنه سنی آیرتلدیغی حینده اورکوب وسرکشلك ایلیوب اویلجه طورر اوله یقال بعیر
قروداذا کان لا ینفر عن التقرید (القرد) قافك کسریله معرو فدر یعنی میمون تعبیر اولنان جانوره دینور فارسیده بوزینه دیرلر
جمعی اقراد وقرود کلور وقرد کلور عنب وزننده وقرده کلور فیله وزننده وقرده کلور قافك فتحی ورانك کسریله
مصباحده عنب وزننده قرد مؤنث اولان قرده نك جمعی اولمق اوزره مرسومدر وقرد بن معاویه هذیل قبیله سندن
برکسه درکه * ازنی من قرد * مثلنك منشأیدر بغایت زنا کار کسه ایدی علی قول مراد جانور مذکوردر زیرا میمون
حیوانلر ایچره زناکارلقله ممتازدر وعربلر شول زعم ایتدیلرکه زمان جاهلیتده برمیمون آخرك جفتیله زنا ایلمکله
سائرلری آکاه اولوب آنی رجم ایلدیلر (القرّاد) شداد وزننده میمون بسلین کمسه یه دینورکه میمونجی تعبیر اولنور
(القردد) مهدد وزننده برطاغك آدیدر وقردد مرتفع یره دینور جمعی قرادد کلور وقرادید کلور اشباعله وقردد

وجه و سلوب وطريقه معناسنه‌در يقال جاء بالحديث على قردده اى على وجهه (القردودة) قافك ضميله بودخى مرتفع ارضه دينور وبر موضع اسميدر و (قردودة الظهر) دابه‌نك ارقه سنك مرتفع اولان يرينه دينور و (قردودة الشتاء) قيش موسمنك شدّت وحدّتندن عبارتدر تقول ماهذه الرحلة فى قردودة الشتاء اى فى شدّته وحدّته (القرديدة) قافك كسريله پك سوزلو صلب الكلام آدمه دينور يقال رجل قرديدة اى صلب الكلام ودابه‌نك صرتنده اولان طولانى خطه دينوركه اصل رنكنه مخالف اولور وكرديده معناسنه‌دركه اسيذكر وانسانك باشنه اطلاق اولنور وطاغك تپه سنه دينور (قرد) زفروزننده برموضعدر (قردى) سكرى وزننده جزيرهٔ ابن عمرده برموضع آديدر (القرديّة) عربيه وزننده حاجز ايله معدن نقره بيننده برصو آديدر (ذوقرد) فتحتينله مدينه قربنده برموضعدر آنده نبى اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك صاغمال ناقه‌لرى رعى اولنمغله كفار اعرابدن برطائفه اغاره ايلدكلرنده خبردار اولملريله اوزرلرينه غزا ايلديلر غزوهٔ ذى قرد معروفدر (القرصد) جعفر وزننده كسمكه دينوركه صمانك اريسيدر قصرى معناسنه فارسيده كفه دينور (القرمد) جعفر وزننده كندسيله طلا اولنور اولان شيئه دينور زعفران وكرج كبى وبرنوع طاشه دينوركه جابجا يارىقلرى اولور آتشده تمام پشدكدنصكره آنكله ابنيه بنا ايدرلر امّهات سائره‌ده بوكرج ياپدقلرى طاش ايله مفسردر وقرمد آجرّ اسميدركه خزف مطبوخدر تركيده طوغله تعبير اولنور * مؤلفك ولا آجرّ قولى عطف تفسيردر وقرمد برموضع آديدر (القرميد) قافك كسريله بودخى طوغله‌يه دينور تركيده كرميد دخى دينور وقرميد اردبّه معناسنه‌دركه طوغله‌دن ياپلمش بيوك كاريزه دينور واروپه معناسنه‌دركه طاغ كچيسنك ديشيسنه دينور ياخود اروپه اردبّه مصحّفيدر (القرمود) زنبور وزننده غضانام شجرك يمشنه دينور وطاغ كچيسنك اركگنه دينور (القرمدة) دحرجه وزننده قرمطه معناسنه‌دركه يازوپى صيق صيق يازمق وآديملرى صيق صيق آته‌رق يورىمكدن عبارتدر يقال قرمد الكتاب وقرمد فى المشى اذا قرمط (المقرمد) مدحرج وزننده زعفران مقوله‌سى طلا سورلمش بزه دينور يقال ثوب مقرمد اى مطلّى بشبه الزعفران وطوغله ايله ياخود قرمد ديدكلرى حجر مذكور ايله ياپلمش بنايه دينور يقال بناء مقرمد اى مبنىّ بالآجرّ والحجارة يعنى بالقرمد وبلند وعالى بنايه دينور يقال بناء مقرمد اى مشرف عال (القرهد) قنفذ وزننده اتلو جانلو بدنى نرم ونازك تازه جوانه دينور يقال غلام قرهد اى تارّ ناعم رخص (القراهيد) فراهيد وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى (قاروندا) رانك وواوك فتحيله اتباع تابعيندن كثيرك پدرى اسميدر (القزد) زاى معجمه ايله قصد وزننده ومرادفيدر يقال قزده قزدا بمعنى قصده (القسودّ) قافك كسرى ودالك تشديديله قنولّ وزننده بيونى قالين وقوىّ ومحكم اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل قسودّ اى الغليظ الرقبة القوىّ (قسبند) قافك ضمى وبانك فتحيله كه فعلل وزننده‌در اهل لغت كرچه بونى ابنيه‌ده ذكر ايدوب لكن تفسيرينه تصدّى ايتمديلر بنم عندمده بوكسبند فارسى معربيدركه خاتونلرك حيض بزيدر ياخود كوسبند معربيدركه قيونه دينور (القشبند) شين معجمه ايله قسبند وزننده اوزون بويلو كردنى عظيم آدمه دينور مؤنثنده قشبنده دينور هايله يقال رجل قشبند اى طويل عظيم العنق ويقال امرأة قشبندة ظاهرا بودخى لغت آخردن معرّبدر (القشدة) قافك كسريله قيماق ياخود كره ياغى سويق ايله وخرما ايله طبخ اولنوب حلوا اولدقده دينه چوكن پوصه كبى چوكنديه دينور وقشده برنوع سودلو نبات آديدر وبوقه قيماغه ياخود كره ياغنه دينور (القشادة) قافك ضميله قشده ايله معناى اولده مرادفدر (القشد) كشط وزننده ومرادفيدركه برنسنه‌يى شى آخرك اوزرندن ازاله ايدوب اول شيئى آچمق معناسنه‌در يقال قشده اذا كشطه (القصد) قافك فتحى وصادك سكونيله يول طوغرى اولمق استقامت طريق معناسنه‌در * شارح ديركه فى الاصل بو معناده مصدردر بعده وصف اوله‌رق استعمال اولنمشدر يقال سبيل قصد اى مستقيم كوياكه سالكك وجههٔ مقصدينه قصد ايدر ومنه قول تعالى ﴿وعلى الله قصد السبيل﴾ واعتماد ايتمك معناسنه‌در يقال قصد اليه اذا اعتمد وبرنسنه‌يه توجّه وعزم وآهنك ايتمك معناسنه‌در يقال قصده وله واليه قصدا من الباب الثانى اذا امّه ومعتدلانه حركت ايتمك يعنى برايشده وسط حاله رعايت ايدوب افراطدن مجانبت ايتمك معناسنه‌در يقال قصد فى الامر ضدّ افرط اى لم يتجاوز فيه الحدّ ورضى بالتوسّط وشاعر قصائد منظومه نظمنده ابياتى برى برينه مواصلتله اطاله ايتمك معناسنه‌در يقال قصد الشاعر اذا واصل عمل القصائد وقصد وصف اولور نه تنومند ونه انجه‌رك اولان معتدل وجودلى كشى‌يه دينور يقال رجل قصد اى ليس بجسيم ولا بضئيل وبرشيئى قيرمق معناسنه‌در نه‌كونه اولورسه اولسون على قول ياريسندن قيرمغه مخصوصدر يقال قصد الشئ اذا كسره باىّ وجه كان او بالنصف وعدل وداد ايتمك معناسنه‌در يقال قصد الرجل اذا عدل وبركسه‌يه برماده ضمننده زور وجبر ايتمك معناسنه‌در يقال

قصد فلانا على الامر اذا قسره * شارح سائر نسخه‌لری تخطئه ایلمشدر (الاقتصاد) افتعال وزننده قصد کبی اعتدال اوزره حرکت ایلمك معناسنه‌در معتدل اولان کمسه البته‌ده راستی قصد ایدر یقال اقتصد فی الامر ضدّ افرط اعدم تفریط بوکه لازم کلور و اقتصاد شاعر قصائد منظومه‌سنده ابیاتی بری برینه وصل ایله اطاله ایلمك معناسنه‌در یقال اقتصد الشاعر اذا اصل عمل القصائد (المقتصد) مقتدر وزننده و (المقصد) معظم وزننده وجودی نه ایری و نه اینجه اولان آدمه دینور (التقصید) تفعیل وزننده قصد کبی برنسنه‌یی قیرمق یاخود نصفندن قیرمق معناسنه‌در یقال قصد الشیء اذا کسره او بالنصف (الانقصاد) و (التقصد) برنسنه قیرلمق معناسنه‌در یقال انقصد الرمح وتقصد اذا انکسر (القصد) فتحتینله عوسج اسمیدرکه موسی اغاجی و سنجان تیکنی دیدکلری شجردر و قصد العوسج والارطی والطلح بومقوله اغاجلرك تر و تازه یومشق داللرینه اطلاق اولنور و قصد آجلغه دینور جوع معناسنه و مغیلان کبی تیکنلو ایری میشه اغاجلرینك کوز مو سمنده چچکلرینك طومور جقلنمسنه علی قول هر تیکنلو اغاجك ابتدا نابت اولدیغی حینده نباتنك ظهور ایلمسنه دینور (القصادة) سعاده وزننده سمورمك معناسنه‌در یقال قصد البعیر قصادة من الباب الخامس اذا سمن (القصدة) قافك کسریله قیریلمش نسنه‌دن بر پارچه‌یه دینور جمعی قصد کلور عنب وزننده (القصد) کتف وزننده و (القصید) امیر وزننده و (الاقصاد) همزه‌نك فتحیله قیریق شیئه دینور یقال رمح قصد وقصید واقصاد ای متکسر * شارح دیرکه بوراده اقصاد عندالاخفش جمع وزنی اوزره کلان اوزاندندر وسائرلر عندنده اجزاسنه نسبتله مصوغ اولان جمعدر ثوب اخلاق وقدر اعشار دخی بویلجه‌در انتهی * وقصید شول شعره اطلاق اولنورکه شطر ابیاتی تامّ وکامل اولوب واوچ بیت وآندن زیاده اوله علی قول اون التی بیت ودخی زیاده اوله حالا بین الشعراء هاء اسمیتله قصیده تعبیر ایتدکلریدر لکن جوهری قولی اوزره قصید قصیده‌نك جمع جنسیدر سفین وسفینه کبی * مترجم دیرکه شاعر شعر مزبور ایله برمقصود قصد ایدر اولمغله قصیده اطلاق اولنمشدر ذکر اولنان مواصلهٔ ابیات معناسی دخی اول مقصده مبنی‌در نته‌که صاحب معیار بورسمه بیان ایلمشدر قالدیکه طبع مستقیم وعلم عروض قویم اجتماعندن حاصل اولان اثر موزونه شعر دیرلرکه علم معناسنه‌در شعوردن اولمغله طبعك کمال مدخلی اولمسنه دلیلدر وشعرك انواعی واردر بیت رباعی قطعه مفرد مثنوی نظیره تخمیس تاریخ کبی فنّ بدیعده اولان محسنات معروفدر بونلرك بری قصیده‌درکه قصد عازم ایله نظم اولنادر اکثر ادباء عندنده یدی بیتدن زیاده‌یه اطلاق اولنور وبعضا مطلعنده یاخود اواخره قریب خلالنده تغزل اولنور وکریزکه مرامه انتقال ایلمکه مناسبت پیدا ایدن معنایی مفید بربیتدر آندنصکره تاج‌که شاعر مخلصی آنده ایراد ایدر صکره دعا ایلر اکر تاریخی وار ایسه اثناسنده یاخود آخرنده ایراد ایدرك آخر بیتنه مقطع دینور وبیت القصید مبنا علیه اولان بیتدرکه ابیات سائره‌دن رنکین وجودت طبعه تصادفله دلنشین اولور نته‌که دیمشلردر * قصیده‌ده بر اولور بیت نادر المضمون * انتهی وقصید سموز ایلکه دینور یقال مخّ قصید ای سمین علی قول سموزدن دون اولانه دینورکه نه سموز ونه آریق اولانیدر وایلیکلی کمیکه دینور یقال عظم قصید ای ممخّ وقوریمش اته دینور یقال لحم قصید ای یابس وایلیکلی سموز ناقه‌یه دینور یقال ناقة قصید ای سمین بها نقی ودکنکه دینور عصا معناسنه وسموز اورکجه دینور واعمال فکر ورویتله تنقیح وتهذیب اولنمش متین وپاکیزه شعره دینور یقال شعر قصید ای منقح مجوّد (القصود) صبور وزننده بودخی سموز ایلیکه علی قول معتدل اولانه دینور یقال مخّ قصود ای سمین اودونه یعنی وفوق المهزول (القصیدة) سفینه وزننده بودخی ایلیکلی سموز ناقه‌یه ودکنکه دینور (الاقصاد) همزه‌نك کسریله آتیلان اوق طوقندیغی شخصی همان قلداتمیوب یرنده هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال اقصد السهم اذا اصاب فقتل مکانه وفی الاساس اقصده السهم واقصاد برکسنه‌یی مزراقله بلاخطأ اورمق معناسنه‌در یقال اقصد فلانا اذا طعنه فلم یخطئه ویلان برکسنه‌یی صوقدیغی کبی دفعی هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال اقصدته الحیة اذا لدغته فقتلته (المقصدة) معظمه وزننده دوه قسمنه مخصوص برکونه داغ وتمغا اسمیدرکه قولاقلرینه باصیلور (المقصد) مکرم وزننده شول آدمه دینورکه خسته اولوب علی الفور وفات ایلمش اوله (المقصدة) محمده وزننده شول خاتونه دینورکه وجودی عظیم واندامی تامّ ووافر اولمغله هر کورك آدمی عجبناك ایدر اوله یقال امرأة مقصدة ای عظیمة تامّة تعجب کلّ احد وبویی برمقدارجه قصیر اولان خاتونه دینور یقال امرأة مقصدة ای التی الی القصر (القاصد) قریب معناسنه مستعملدر یقال سفر قاصد ای قریب اعتدال معناسندن مأخوذدر وعربلر بیننا وبین الماء لیلة قاصدة دیرلر هینة السیر معناسنه‌که بطؤ وتعبسز برکیجه‌لك مسافه وار دیمکدر (القعود) قافك ضمیله و (المقعد)

مطلب

ميمك و عينك فتحيله كه مصدر ميمى در مطلقا اوتورمق جلوس معناسنه در على قول قعود اياق اوزرندن اوتورمق
و جلوس ياتوركن ياخود سجده ده ايكن قالقوب اوتورمقدن عبارتدر قول اوّله كوره يوقاريدن آشاغى يه و ثانى يه كوره
آشاغيدن يوقارى يه انتقالله اولور يقال قعد الرجل قعودا و مقعدا من الباب الاول اذا جلس او هو من القيام
و الجلوس من الضجعة و من السجود و باء حرفيله متعدى اولور يقال قعد به اذا اقعده و قعود قيام معناسنه كلكله ضدّ
اولور يقال قعد الرجل اذا قام و قوش كوكسنى يره ويروب ياتمق معناسنه استعمال اولنور يقال قعدت الرخمة
اذا جثمت و خرما اغاجى برسنه ميوه طوتوب اوبرسنه بوش قالمق معناسنه مستعملدر يقال قعدت النخلة اذا حملت
سنة و لم تحمل اخرى و برآدم جنك و خصومتده كندى همتاسنه كوجى يتمك معناسنه استعمال اولنور يقال قعد فلان
بقرنه اذا اطاقه بوراده باء تعديه ايچوندر و بركمسه جنك ايچون اقرانى تهيئه ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال
قعد للحرب اذا هيأ لها اقرانها و فدان اوزدك باغلمق معناسنه مستعملدر يقال قعدت الفسيلة اذا صار لها جذع اى ساق
و خاتون ولد و حيضدن و معامله ٔ زوجيه دن قالمق معناسنه مستعملدر يقال قعدت المرأة اذا صارت قاعدا
كما سيذكر و قعود خاتون طول اولمق ايمه معناسنه در يقال قعدت المرأة اذا آمت و قعد كلمه سى افعال ناقصه دن صار
معناسنه استعمال اولنور و منه يقال حدّد شفرته حتى قعدت كانّها حربة اى صارت يعنى بچاغنى اول رتبه ده بيلدى كه
كويا كه مزراق بلانى اولدى و منه يقولون ثوبك لاتقعد تطير به الريح اى لاتصير الريح طائرة به ثوبك لفظى مضمر
اخفظ كلمه سيله منصوبدر (الاقعاد) همزه نك كسريله اوتورمق معناسنه در يقال اقعده اذا جعله قاعدا و اوتورن آدمك
بويى قدر قويى قازمق على قول صويه وارميوب بر يوزينه قريب قازوب اويلجه ترك ايلمك معناسنه در يقال اقعد
البئر اذا حفرها قدر قعدة او تركها على وجه الارض و لم ينته بها الماء و برآدمه خدمت ايلمك معناسنه استعمال اولنور كه
معنا مخدومى اقعاد ايدر يقال اقعد فلانا اذا خدمه و برآدمك نفقه و مؤنتنى كندى كسب و اداره ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال اقعد اباه اذا كفاه الكسب * شارح ديركه اقعاد اقامه معناسنه ده كلور يقال اقعده اى اقامه پس بوذكر
اولنان قيام معناسندن اولور (المقعد) ميمك و عينك فتحيله مصدر دركه ذكر اولندى و مقعد و مقعده اسم مكان
اولور اوتوره جق يره دينور (القعدة) قافك كسريله بناء نوعدر لسانمزده آندن اوتورش ايله تعبير اولنور يقال
هو حسن القعدة و يقال يقعد قعدة الدبّ يعنى آيو اوتوروشى كبى اوتورر و قعده قاعد اولان كمسه نك اوتورديغى
مكاندن اخذ ايلديكى مقداره دينوركه اوتورمقلق و برآدم اوتوره جغى ير تعبير اولنور لكن اساسده طول انسان قاعد
عبارتيله مفسر اولمغله بئر مذكوره اكا مبنى ترجمه اولندى و بو معناده قافك فتحيله ده جائزدر و قعده برآدمك اك
صكره تولد ايدن ولدينه اطلاق اولنوركه خاتمه اولاديدر مذكر و مؤنثى و مفرد و جمعى مساويدر يقال هو و هى و هم
قعدته اى آخر ولده (ذو القعدة) قافك فتحى و كسريله شهور عربيه دن برشهرك اسميدركه شوّال عقبنده كلور اشهر
حرمدندر شهر مذكور حلولنده عربلر سفر و جدالدن قعود ايلدكلرينه مبنى آنكله تسميه ايلديلر جمعنده ذوات القعده
دينور (القعد) فتحتينله خوارجه دينور امام على كرّم الله وجهه حضرتلرينه نصرتدن قعود ايتدكلرينه مبنى
اطلاق اولندى و اول طائفه نك رأى و مذهبلرينه اتباع ايدنه قعدى دينور * اساسده قعد خوارجدن برطائفه اولمق
اوزره مرسومدركه امام على يه نه نصرت ايتديلر و نه محاربه ايتديلر و قعد دفتر و ديوان سلاطين و امراده اسم
و رسملرى اولميان يعنى علوفه خوار و موظف اولميان جماعته اطلاق اولنوركه سپاه و عسكرى زمره سندن خارج
اولنلردر يقال قوم قعد اى لاديوان لهم و حرب و قتاله و غزا و جهاده كتمين اوتوراق زمره سنه اطلاق اولنور
يقال قوم قعد اى لايمضون الى القتال بونلرده قعد قاعدك جمعيدر خدم و خادم كبى و قعد مفرد اولور انسانك نجس
و قاذوره سنه اطلاق اولنور و دوه نك بيلك كمكلرنده سستلك و كوشكلك اولمغه دينور يقال فى وظيف البعير قعد
اى استرخاء (القعدة) فتحاتله نسوانه مخصوص بركونه مركب اسميدر هودج و محفه كبى و قالچه يه دينور طنفسه
معناسنه (ابنة اقعدى و قومى) جاريه يه اطلاق اولنور اوتورقالق قزى ديمكدر يقال داره مملوّة بابنة اقعدى و قومى
اى بالامة (القعاد) غراب وزننده و (الاقعاد) همزه نك كسريله اسم اولورق كوترملك علتنه دينوركه معاذالله تعالى
حركتدن آليقور اقعاد فى الاصل مصدر در يقال به قعاد و اقعاد اى داء يقعده و قعاد و اقعاد همزه نك فتحيله برمرض
آديدركه دوه نك اويلقلرى اكسه سنده اولان قبا اتلرينه عارض اولوب دوه يى باصمغله يره مائل ايدر (المقعد) مكرم
وزننده كوترم آدمه دينور فارسيده زمينكير ديرلر و مقعد اصطلاح عروضيينده اقعاد عارض اولان شعره دينوركه
هر بيتنده زحاف واقع اوله على قول بيتك عروضندن برعلت سببيله قوّتى نقص اولمش اوله يقال شعر مقعد و هو كلّ
بيت فيه زحاف او مانقصت من عروضه قوة * شارح ديركه قول اوّل امام خليل قوليدر لكن اكثرى كتب عروضده

اقعادی بحر کامله تخصیص وعروضنك تنویع واختلافیله تنصیص ایلمشلردر و مقعد سلفده برکسـه اسمیدرکه
صنعتی اوقلره یلك چکیرمك ایدی و مقعدنسر یعنی کرکس دیدکلری قوشك یاوریسنه دینور وشول کرکس قوشنه
دینورکه برزهرناك طعمه ایله صیداولنوب یلکلری یولنمش اوله وشول تازه خاتون ممه سنه دینورکه یاتقین اولیوب
قالقق اوله اقعاد اقامه معناسنده ده کلمکله ظاهرا بوآندن مأخوذدر یقال ثدی مقعد ای ناهد لم ینثن ومقعد الانف
بروتلرینك دلیکلری ککیش اولان کشی یه دینور یقال رجل مقعد الانف اذا کانت فی منخریه سعة (المقعدات)
مکرمات وزننده قوربغه لره دینور ضفادع معناسـنه تقول اسهرتنی المقعدات ای الضفادع وبغرتلق قوشنك
هنوز اوچغه باشلامامش یاوریلرینه دینور (القاعد) اوزدك باغلمش خرما فدانته اطلاق اولنور علی قول الی یتشور
اولان خرما اغاجنه دینور یقال فسیلة قاعد اذا صار لها جذع او هی النخلة التی تنالها الید وقاعد حبوباتله طوبطلو
چواله اطلاق اولنور وولددن وحیضدن ومعامله زوجیه دن قالمش خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة قاعد اذا قعدت
عن الولد والحیض والزوج مترجم دیرکه اشبو ﴿ والقواعد من النساء اللاتی لا یرجون نکاحا فلیس علیهن جناح ﴾ الآیه
کریمه سنی بیضاوی العجائز اللاتی قعدن عن الحیض والحمل عبارتیله تفسیر ایلدکدنصکره والفاء فیه یعنی فی لیس
لان اللام فی القواعد بمعنی اللاتی او لوصفها به عبارتیله فاء دخولنی تعلیل ایلمشدر پس قول اوّل حدوث معناسی اراده
اولندیغنه مبنی اولوراکا کوره قواعد قاعده نك جمعی اولمق لازمدر تاکه حدوث معناسی مراد اولندقده مرضعه
دیرلرها ایله و قول ثانی حدوث معناسی مراد اولنمدیغنه کوره درکه اسم موصول اولمز المؤمن الکافر کلمه لری کبی انتهی
(القواعد) قاعده نك جمعیدر قوایم وقائمه کبی وقواعد الهودج شول درت آرقوری اغاجه اطلاق اولنورکه هودج
انلرك اوزرلرینه ترکیب واستوار قلنور (القعدیّ) قافك ضمی وکسری وعینك سکونیله عاجز آدمه اطلاق اولنور
یقال رجل قعدیّ وقعدیّ ای عاجز (قعید النسب) سعید الحسب وزننده جدّ اکبرینه قریب الآباء اولان آدمه
اطلاق اولنورکه پدرلری معمریندن اولمغله جدّ اعلاسنه واسطه سی آز اولور (القعدد) قنفذ وزننده و (القعدد)
جندب وزننده و (الاقعد) احمد وزننده و (القعدود) زنبور وزننده بونلرده قعید النسب معناسنه در یقال رجل
قعید النسب وقعدد وقعدد واقعد وقعدود ای قریب الآباء من الجدّ الاکبر * مترجم دیرکه بو مناسبتله سند اعلی
صاحبی اولان عالمه قعید الاسناد اطلاق اولنور وجه مذکور اوزره نسبده جدّ اکبر ایله مثلا زیدك میانه لرنده کلن
اجدادلری معمریندن اولوب وآخر عمرلرنده ولدحاصل ایلملریله سائرلرك جدّ اعلالرینه موصل اولان واسطه لرندن
آنك واسطه سی آز اولمغله آنلردن اقرب اولور کذلك سند اعلی صاحبی دخی بو رسمه اولور وسند اعلی عند العلماء
بغایت معتبر و مفتخردر بناء علیه اسلاف علماء سند اعلی تحصیلی ایچون بلاد بعیده یه سیر وسفر مشقتنی مرتکب اولورلر
ایدی بو فقیر دخی اساتذهٔ عدیده دن اجازتنامه یه نائل ایکن سند اعلا تحصیلی ایچون حجاز وعربستانه سفر وبتوفیقه
تعالی مدت مدیده دنبرو دلخواه همز اولان مطلبمزه ظفرمیسر اولمشدر الحمد لله علی ذلك سائر اجازتنامه مزده نبی اکرم
سرلوحهٔ عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه اوتوز اوچ واسطه ایله منتهی اولور وحالا بین العلماء متداول اولان
بومرتبه در وسند اعلایی مشتمل اولان اجازتنامهٔ مرقومه مزده اون التی واسطه ایله متصل اولوروبو امام فربری
طریقدرکه معمریندن نیچه مشایخ عظامی محتوی در ازجمله سکزنجی درجه ده شیخ عبد الکریم الفرغانی یوز قرق
سنه معمر اولمشدر کذلك اوننجی مرتبه ده بولنان یحیی بن عمار الختلانی یوز قرق اوچ سنه معمر اولمشدر رحمة الله
علی شیخی ومشایخه انتهی و (قعدد) قنفذ وزننده جدّ اعلاسنه بعید الاباء اولان کمسه یه اطلاق اولنمغله ضدّ
اولور یقال رجل قعدد ای البعید الاباء وقورقق اولوب مکارمدن قاعد اولان لئیم وفرومایه شخصه اطلاق اولنور
یقال هو قعدد ای جبان لئیم قاعد عن المکارم وبی نام وبی شهرت اولان خامل کمسه یه اطلاق اولنور (القعدیّ)
و (القعدیة) قافلرك ضمی وکسری وعینلرك سکونیله و (الضجعیّ) ضادك ضمی وکسری وجیمك سکونیله
وبونده ها ایله ضجعیه دیمز و (القعدة) و (الضجعة) قافك وضادك ضمیله همزه وزننده اکثر اوقاتی اوتوروب یاتمقله
کذران ایدن تنبل وکاهل کشی یه اطلاق اولنور یقال رجل قعدیّ وقعدیة وضجعیّ وقعدة ضجعة ای کثیر القعود
والاضطجاع (القعود) صبور وزننده چوبانك ایش دوه سنه دینورکه هر حاجتی ایچون اکا بنوب اورایه بورایه
قوللندیغی دوه دن عبارتدر فارسیده اکارخت دیرلر جمعی اقعده کلور وقعده کلور ضمتینله وقعدان کلور قافك کسریله
وقعاید کلور وقعود دوه قسمندن قلوص وبکره دینور ثنی مرتبه سنه بالغ اولنجه قدرکه ابتدا رکوبه صلاحیتنه مبنی در
وبکر کنج ارکك دوه یه وقلوص ابتداء رکوبه صالح اولان کنج دیشی دوه یه دینور ثنی مرتبه سنه بالغ اولنجه قدر امّهات
سائره ده قلوص قعوده مقابل اولمق اوزره بو وجهله مرسومدرکه قلوص شول دیشی دوه درکه ابتداء رکوبه صالح

اوله ثنی مرتبه سنه وارنجه قدر بعده ناقه اطلاق اولنور وقعود شول ارکك دوه درکه ابتداء رکوبه صالح اوله ثنی
مرتبه سنه وارنجه قدر بعده جمل اطلاق اولنور وقلوصه قعود اطلاق اولنمز * پس مؤلفك قولی آنلره مخالف اولوروثنی
بش یاشنی چکوب آلتنجی یه کیرمش دوه در وقعود مطلق دوه کوشکنه دینور فصیل معناسنه (القعودة) هایله و(القعدة)
همدهوزننده قعود ایله معنای اوّلده مراد فدر وقعده اشکه اطلاق اولنور حمار معناسنه جمعی قعدات کلور ضمتینله وقعده
آتك اکرینه اطلاق اولنور سرج معناسنه ودابّه نك پالانه اطلاق اولنور رحل معناسنه (الاقتعاد) افتعال وزننده
چوبان دوه نك برنی قعده یعنی ایش دوه سی ایدنمك معناسنه در یقال اقتعده الراعی اذا اتخذه قعدة (القعید) امیروزننده
قنادلری هنوز دوزلوب اوچمق درجه سنه وارممش چکرکه یه دینور وپدره اطلاق اولنور اب معناسنه ومنه قولهم
قعیدك لتفعلن کذا ای بابیك وبو بین العرب یمین در وقعیدك لفظی مقدّر اقسم کلمه سیله منصوبدر وعربلرك قعیدك الله
وقعدك الله قوللری که قافك فتحی وکسریله در بونلر قسم دکلدر بلکه استعطاف واسترحامی متضمن درزیرا جواب قسم
ایله مجاب دکلر در بلکه بونلر فعل موقعنده واقع مصدر منصوبلر در عربلرك عمرك الله قوللری کبی که عمرتك الله تعمیرا
منزلنده درکه بن سنکچون اللهدن عمر طویل نیاز ایدرم حق تعالی سکا اوزون عمر احسان ایلسون دیمکدر بونك کبی
قعیدك الله وقعدك الله قوللری قعدك الله تقدیریله سألت الله ان یحفظك سبکنده درو بو معنا حق تعالانك ﴿عن الیمین وعن
الشمال قعید﴾ قول شریفندن مأخوذ درکه اوراده قعید حافظ ونکهبان معناسنه در بو مقامده بورسمه ترجمه ایلدیکمز

مطلب

بعض نسخه نك هامشنده وبعضنك درونده مرسومدر وچند سطر مرورنده وقعدك الله ویکسر وقعیدك الله
نشدتك الله وقیل کانّه قاعد معك بحفظه علیك اومعناه بصاحبك الذی هو صاحب کلّ نجوی عبارتی واقع اولمغله
قول اوّله مخالفدر زیرا قول ثانیده دخی جواب اولمیوب ومفهومی قسم در قالدیکه اساس ومزهر وسائر امّهاتدن
استنباط اولندیغی اوزره جوابه مقارن اولان یمین در نته که مؤلف دخی قول اوّلك استعطاف اولدیغنی عدم جواب
ایله تعلیل ایلمش در وجوابدن مجرّد اولان یمین دکلدر پس قول ثانیده البته جواب ذکری لازمدر ظاهرا سهو یاخود
سقطات نسخ در ازجمله اساسده قعدك الله وقعیدك لاافعل ومزهرده لااتیك عبارتیله مرسومدر پس معنا حفظ
وصونی دائما سنك همدمك یاخود جمیع اسرارکه مطلع حاضر وناظرك اولان ذات اجلّ واعلا یه سکا یمین ویررم که
مثلا شونی ایتمدکی یاخود صفت مذکوره ایله متصف اولان باری تعالی حقیچون بو ایشی ایشلم یاخود سکا کلم
دیمك اولور وجه مذکوره اوزره بونلرده فعل مضمر ایله منصوبلردر وابوسعید السیرافی دیمشدرکه قول مزبورك
مرجع وملخصی سألتك بقعدالله ای بوصفك ایّاه بالثبوت والدوام فتأخذ قعدا وقعیدا سبکیدرکه قاعده بنادن
مأخوذدر وقعید مقاعد معناسنه درکه برآدمك جلیس وهمدمی اولان کمسه در احدهما آخرك قعیدیدر وقعید
حافظ ونکهبان معناسنه مستعملدر وبونك مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر وشول صیده دینورکه صیادك
اکسه طرفندن ظهور ایلیه نطیح مقابلیدر (القعیدة) سعیده وزننده کشینك زوجه سنه اطلاق اولنور یقال
هی قعیدته ای امرأته وهکبه طرزنده پلاسدن برنسنه درکه اعراب طائفه سی آنك اوزرینه اوتوررلر مراد اسکمله
طرزنده یوکدن نسج اولنمش برنسنه درکه ایچنی طولدروب اوزرنده قعود ایدرلر بومناسبتله اسکمله یه واوتوراق
تخته سنه اطلاق اولور وشول غراره یه یعنی خرار تعبیر اولنان ظرفه یاخود اکا شبیه ظرفه اطلاق اولنورکه ایچنه
پصدرمه وکاك مقوله سی نسنه قورلریده اوتورمسی ملاحظه سنه مبنی در ایچی طلو اولورسه بالفعل والاّ بالاول اولور
واوزون اولمیان قوملغه علی قول یره یاپشق اولان قوملغه اطلاق اولنور (التقعد) تفعل وزننده اوتورشمق معناسنه در
بومناسبتله برآدمك مصلحتنه نصب نفس ایله قیام واهتمام ایلمك معناسنه استعمال اولنورکه سائر اموره قیامی
ترك ایدر یقال تقعد فلانا اذا قام بامره وقعود قیام معناسنه ده کلمکله آندن دخی مأخوذ اولمق محتملدر وتقعد برآدمی
ایشندن آلیقومق معناسنه استعمال اولنور یقال تقعده اذا ریّثه عن حاجته وبرخصوصی طلبدن فارغ اولمق معناسنه
مستعملدر یقال تقعد عن الامر اذا لم یطلبه یعنی ترك طلبه (المقعدد) مدحرج وزننده بودخی مقعد کبی کرکس
یاوریسنه دینور وزهرناك طعمه ایله صید اولنوب یلکلری یونولمش کرکس قوشنه دینور (المقعدة) مکرمه
وزننده خرما یپراغندن اورلمش قوصره یه دینور وشول قویی یه دینورکه صویی ظهور ایلمامکله ترك اولنمش اوله
یقال بئر مقعدة اذا کانت قد حفرت فلم ینبط ماؤها (المقعدان) مکرمان وزننده بادیه اشجارندن برشجردرکه
رعی اولنمز (التقعید) تفعیل وزننده بودخی اقعاد کبی برآدمه خدمت ایلمك معناسنه در یقال قعده اذا خدمه
وبرآدمك مؤنت ومهمه سنی رؤیت واداره ایلمك معناسنه در یقال قعد اباه اذا کفاه الکسب (الاقعنداد) افعنلال
وزننده بریرده مقیم اولمق معناسنه در یقال اقعندد بالمکان اذا اقام به (القعد) قافك فتحی وفانك سکونیله برآدمك

(اکسه)

اكسه سنه سله اورمق معناسنه در يقال قفده قفدا من الباب الثانى اذا صفع قفاه بباطن كفه و برايش ايشلمك معناسنه در يقال قفد الرجل اذا عمل العمل ﴿الاقفد﴾ احمر وزننده بيونى كوشك وسلپوك على قول بيونى غليظ اولان انسان وحيوانه دينور يقال رجل اقفد اى المسترخى العنق او الغليظه وشول آدمه دينوركه اوكجه لرى يره يتشوب دكيه رك پرمقلرينك اوجلرينى باصه رق يورراوله يقال رجل اقفد اذا كان يمشى على صدور قدميه من قبل الاصابع ولاتبلغ عقباه الارض والرى وآياقلرى قورى وپرمقلرى قيصه اولان آدمه دينور اكثرى زنجيلرك صفتيدر يقال هو اقفد اى الكز اليدين والرجلين القصير الاصابع ﴿القفد﴾ فتحتينله انسان وحيوان اقفد اولمق معناسنه در يقال قفد الرجل والبعير قفدا من الباب الرابع اذا كان اقفد وقفد دوه قسمنك طبانى ايچ يوزه طوغرى مائل اولمق معناسنه در يقال قفد البعير قفدا اذا كان مائل الخفة الى الجانب الانسى فهو اقفد وقفد انسان قسمنده آياقلرينك اوكجه طرفى قورى واينجه وايلروسى قبا اولمق حسبيله اكسه طرفندن نظر ايدنه بادئ نظرده ايلروسى كورينور اولمقدن عبارتدر وطوار قسمنده قفد بلكجه لرى ديك اولوب وطرنقلرى اوزره ميللو اولمقدن عبارتدركه بلكجه لرى اكيلمامكله طرنقلرينك اوجلرينى باصه رق يورر بوحالت آردآياقلرنده دخى اولنور معايبدندر اقفد بونلردن صفتدر وقفد صارغك اوجنى صاليورميه رك باشه صارق صارنمغه دينور يقال اعتم بالقفد اذالف عمامته ولايسدل عذبته ﴿القفداء﴾ صحراء وزننده بودخى اوجنى صارقتميه رق صارق صارنمغه دينور ﴿القفدانة﴾ فتحاتله سرمه دانلق غلافنه دينور وميشيندن وسختياندن اولان كيسه يه وطغارجغه دينوركه ايچنه عطر مقوله سى نسنه قورلر يقال جعله فى القفدانة اى الخريطة من ادم للعطر وغيره ﴿القعمدد﴾ سفرجل وزننده بودور آدمه دينور يقال رجل قعمدد اى قصير ﴿القفند﴾ عملس وزننده قتى باشلو على قول بيوك باشلو آدمه دينور ﴿القفندد﴾ سفرجل وزننده عظيم الالواح اولان يعنى كوكس تخته سى وكورك مقوله سى كيكارى بيوك اولان آدمه دينور جمع مكسرى قفاند وسالمى قفنددون كلور يقال رجل قفندد اى العظيمة الالواح ﴿القلد﴾ قافك فتحى ولامك سكونيله برنسنه يى بريره بريكدرمك معناسنه در يقال قلد الماء فى الحوض واللبن فى السقاء والشراب فى البطن قلدا من الباب الثانى اذاجمعه فيه وبرنسنه يى برنسنه اوزرينه بوروب صارمق معناسنه در يقال قلد الشئ على الشئ اذالواه وايپ بوكمك معناسنه در قلاده بوندن مأخوذدر يقال قلد الحبل اذافتله وبر آدمى هركون اسيتمه طوتمق معناسنه در يقال قلدت الحمى فلانا اذا اخذته كل يوم واكينى صوارمق معناسنه در يقال قلد الزرع اذا سقاه ودمورى يوقلدوب تنكه ايلدكدنصكره برنسنه اوزرينه صارمق معناسنه در يقال قلد الحديدة اذا رققها ولواها على شئ وقلد سوار مقلود معناسنه دركه سيذكر ﴿القليد﴾ اميروزننده و﴿المقلود﴾ بوكلمش ايپه دينور يقال حبل قليد ومقلود اى مفتول وقليد نسنه باغليه جق شريده دينور ومقلود تللرى ياخود صحيفه لرى برى برى اوزره صاريلوب بورلمش اولان بلازكه دينور قلدكبى يقال سوار مقلود وقلد اى ملوى ﴿الاقليد﴾ همزه نك كسريله سركش ناقه نك برونه چكوردكارى برونسه لغه دينور وانختره دينور مفتاح معناسنه * مؤلفك بصائرده بياننه كوره كليد فارسى معربيدر جمعى غير قياس اوزره مقاليد كلور ملايح ومحاسن ومشابه ومذاكير كبى ومنه قوله تعالى ﴿ له مقاليد السموات ﴾ الآية لكن بورادە مقلاد ومقلد دخى انختره ديمك اوزره لغت مخصوصه اوله رق ثبت الملكله مقاليد مقلادك جمعى اولمق اوزره رسم الملشدر نته كه اكثر مفسرين اكا ذاهبلردر * ومترجم ديركه نمايسدندركه آيت مذكورەده مقاليد سموات وارضدن مراد خزائنلريدر خير وفياضه دن عبارتدر بيضاويده مرسوم اولديغى اوزره حضرت عثمان رضى الله عنه مفخر انام عليه الصلوة والسلام حضرتلرينه مقاليد مذكورەدن سؤال ايلدكلرنده ﴿ لا اله الا الله والله اكبر وسبحان الله وبحمده واستغفر الله ولاحول ولاقوة الا بالله هو الاول والاخر والظاهر والباطن بيده الخير يحيى ويميت وهو على كل شئ قدير ﴾ كلمه لريدر ديو جواب ايلديلر يعنى اكامداومت ايدن سموات وارضينك خير وفيضنه مظهر اولور بيورديلر انتهى * واقليد خرما سپدينك آغزينى صاروب باغلدقلرى شريده دينور وتوجدن دوزلمش تله دينوركه دوه نك برونه چكوردكارى برونسه لغه چكوروب اوجنى بولارينه بند ايدرلر وكاهجه كوپه حلقه سنه دخى بند ايدرلر واقليد كردنه دينور عنق معناسنه جمعى اقلاد كلور ﴿المقلاد﴾ مفتاح وزننده ﴿والمقلد﴾ منبر وزننده بونلرده اقليد كبى انختره دينور نته كه ذكر اولندى جمعلرى مقالد ومقاليد كلور ومقلاد خزينه يه اطلاق اولنور نته كه آيت مذكورەده بيان اولندى ومعناى اولدندركه فلان آدمك امورى بغايت تنك وشديد اولدى ديه جك يرده ضاقت مقالده ومقاليده ديرلر ضاقت عليه اموره معناسنه ومقلد منبر وزننده مطلقا قابه دينور وطاء معناسنه وطوربه يه دينور مخلاة معناسنه

واولیجکه دینور مکیال معناسنه واوجی اکری دکنکه دینورکه چوکان طرزنده اولور باغچوانلرك ککه‌لری کبی
واوراق کبی اکری اولان انختره دینورکه فارسیده کوزکلید دیرلر (القلاد) کتاب وزننده اقلید کبی دوه‌برونسه لغنه
وبعضا کوپه‌یه یچوردکلری توج تله دینور (القلداء) حمراء وزننده کردنی اوزون ناقه‌یه دینور یقال ناقة قلداء
ای طویلة الاقلیدیعنی العنق (القلید) سکیت وزننده مقلاد کبی بودخی خزینه وکنجینه‌یه دینور (القلد) قافك
کسریله جدّه‌یه کیدوب کلان مکهٔ مکرّمه قافله‌سنه دینور ومحموم اولان کمسه‌یه حمانك نوبتی کله‌جك کونه دینور علی قول
حمای ربعك که درت کونده برطوتار نوبتی کوننه دینور قافلهٔ مزبوره‌یه بومناسبتله قلد اطلاق ایلدیلر زیرا کیدوب
کلملری درت کون مدتدر وسقی اولنه‌جق صو حصه‌سنه دینور یقال اخذ قلده ای حظه من الماء وانسان جماعتنه
دینور ودابه قسمنك آلت تناسلنه دینور وهفته‌ده بردفعه یغمور یاغمغه دینور تقول سقتنا السماء قلدا ای مطرتنا فی کلّ
اسبوع وقلدقو الطه تعبیر اولنان قابه شبیه برکونه قاب اسمیدر وذکر اولنان صوحصه‌سندن مأخوذ اولمق اوزره
فلان آدمه ایشیمی احاله وتفویض ایلدم دیه‌جك یرده اعطیت فلانا قلد امری دیرلر فوضت امری الیه معناسنه
(القلدة) قافك کسریله قشده معناسنه‌درکه ذکر اولندی (القلادة) قافك کسریله کردن بنده دینورکه حلی جنسندن
بیونه آویخته ایدوب بالای سینه‌ده پالهنك کبی اولور کردانلق وکردانجلق تعبیر اولنور فتل معناسنه اولان قلد لفظندن
مأخوذدر یقال قلده قلادة وهی ماجعل فی العنق (التقلد) تفعل وزننده قلاده طاقمق معناسنه‌در یقال تقلدت
المرأة اذا لبست القلادة تقلد امر وحکومت بوندندرکه کردانیه کبی بیوننه آلمقدن عبارتدر (ذوالقلادة) حارث بن
ضبیعه‌نك لقبیدر (المقلد) معظم وزننده بیونده قلاده یچوره‌جك یره دینور تقلیددن اسم مکاندر ویوکرك آته
اطلاق اولنور قوشیده سائرلری سبق ایلدیکیچون بیوننه پیرایه یچوردکلرینه مبنی وقلج تقلد ایدنلرك اوموزلرنده
قلج باغنك یرینه دینور (ملقدالذهب) معظم النسب وزننده سادات عربدن برینك لقبیدر (بنومقلد) بربطن‌در
(مقلدات الشعر) معظم وزننده و(قلائدالشعر) شول اشعاره اطلاق اولنورکه ناظمندنصکره روزکاره یادکار قاله
قلائد قلاده‌نك جمعیدر یقال بقیت منه مقلدات الشعر وقلائده ای البواقی علی الدهر (التقالد) تفاعل وزننده
حصه‌لری اولان صوبی نوبتلشمك معناسنه‌در یقال هم یتقالدون الماء ای یتناوبونه (الاقلاد) همزه‌نك کسریله
غرق ایلمك معناسنه‌درکه انختر معناسنه اولان اقلید مذکوردن مأخوذدر یقال اقلد البحر علیهم ای اغرقهم
یعنی کأنه اغلق علیهم (الاقلوّاد) اجلوّاز وزننده اویقو باصمق معناسنه‌در یقال اقلوّده النعاس اقلوّادا
اذا غشیه (الاقتلاد) افتعال وزننده صوبی ال ایله چالوب طولدروب آلمق معناسنه‌در یقال اقتلد الماء اذا غرفه
(التقلید) تفعیل وزننده برآدمك بیوننه قلاده طاقمق معناسنه‌در تقول قلدت المرأة قلادة اذا جعلتها فی عنقها
تقلید الولاة بومعنادندر یقال قلده الوالی العمل اذا فوّضه الیه کأنه جعل قلادة فی عنقه اصطلاحزده آندن بیوننه
طولامق ایله تعبیر اولنور وعلامت اولمق ایچون حج قربانانك بیوننه برنسنه یچورمك معناسنه مستعملدر یقال
قلد البدنة اذا علق بعنقها شیئا لیعلم انها هدی (الاقلعداد) اصمعداد وزننده بردوزه‌یه سیروسیاحت ایلمك
معناسنه‌در یقال اقلعدّ الرجل اذا مضی علی وجهه فی البلاد وصاچ پك قیور جقلنمق معناسنه‌در یقال اقلعدّت
الشعر اذا اشتدّت جعودته (قلقشنده) قافلرك وشین معجمه‌نك فتحیله مصرده برقریه‌در (القمحدود) قافك ومیمك
فتحی ودالك ضمیله انسانك قولاقلری اکسه‌لرنده قفادن یوقاری وقذالك اوستنده واقع تومسکجه یومری‌یه دینورکه
آدم آرقه‌سی اوزره یاتنجه اوراسی یره کلور وقذالك مؤخرینه یعنی اکسه‌سنه‌ده دینور جمعی قماحد کلور وقذال
اکسه چقورندن قولاغه وارنجه یره دینور پس بوندن مراد قولاق طوزلرنده اولان یومریجه کیکاردر جوهری بونی
قحد ماده‌سنده ذکر ایلمسی منظور فیه‌در * شارح دیرکه ابن حیان دخی میمك زیاده‌سنه ذاهب اولمشدر (القمد) حمد
وزننده اباء وتمنع ایلمك معناسنه‌درکه سوز طوتمیوب سرکشلك ایلمکدن عبارتدر یقال قمد الرجل قمدا من الباب الثانی
اذا ابی وتمنع وبرخیر ایشده علی قول شرّ ایشده مقیم ومداوم اولمق معناسنه‌در یقال قمد الرجل اذا اقام فی خیر او شرّ
(القمد) فتحتینله برآدمك کردنی اوزون اولمق علی قول کردنی اوزون اوله‌رق ایری وقالین اولمق معناسنه‌در یقال قمد
الرجل قمدا اذا کان طویل العنق او ضخم العنق فی طول (الاقمد) احمر وزننده آندن صفتدر مؤنثنده قمداء دینور
حمراء وزننده وقمدّ دینور عتلّ وزننده وقمدّه دینور هایله وقمدّانیه دینور ضمتینله وتشدید داله (وقمدّ) عتلّ وزننده
شدید القوام اولان ذکره دینور یقال ذکر قمدّ ای شدید الانعاظ (القمد) ضمتینله وتخفیف داله و(القمدّ) تشدید
داله و(القماد) غراب وزننده و(القمدود) زنبور وزننده و(القمادیّ) غرابیّ وزننده و(القمدّان) و(القمدّانی)
ضمتینله وتشدید داله شدید علی قول غلیظ اولان کشی‌یه دینور یقال رجل قمدّ وقمدّ وقماد وقمدود وقمادیّ وقمدّان

(وقمدّانی)

وقدانی ای شدیدا وغلیظ (الاقاد) همزه‌نك كسریله برنسنه‌یه بیونی سوندیروب باقمق معناسنه‌در یقال اقدالیه
اذا طمح الیه بعنقه و برآدمه شبق وشهوت غلبه ایتمك معناسنه‌در یقال اقدالرجل اذا انعظ و بر نسنه‌یی آقتمق
معناسنه‌در یقال اقدالماء وغیره اذا اساله جوهری اقهدّ ماده‌سنی بوراده ذكر ایلمكله وهم ایلمشدر (القمعدّ) مشمعلّ
وزننده شول اونكو متمرّد كسه‌یه دینوركه بر ماده ضمننده اكا بر آدم هر نقدر وسعی مرتبه سویلسه بر وجهله
نرم و رام اولمزاوله یقال رجل مقمعدّ وهو من تكلمه بجهدك ولا یلین لك ولا ینقاد و قارننك یوقاریسی بیوك واشاغیسی
سلپوك اولان كسه‌یه دینور رجل مقمعدّ اذا كان قد عظم اعلا بطنه واسترخی اسفله (القمهد) جعفر وزننده
شول كسه‌یه دینوركه ذاتنده لئیم الاصل و فرومایه اولدیغی حالده بدچهره و زشت لقا اوله یقال رجل قمهد ای لئیم
الاصل القبیح الوجه (القمهد) قنفذ وزننده اولدیغی یرندن اصلا آیرلمیوب دائمی مقیم اولان كسه‌یه دینور یقال
هو قمهد ای مقیم لایبرح (الاقمهداد) اقشعرار وزننده باشی یوقاری قالدرمق معناسنه‌در یقال اقمهدّ الرجل وغیره
اذا رفع رأسه و بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال اقمهدّ بالمكان اذا اقام و قوش قسمی یاوریسی یملركن یاوری
دترر شكلنده حركت واضطراب ایلمك معناسنه‌در یقال اقمهدّ الفرخ اقمهدادا وهو شبه الارتعاد فیه اذا زقّ
(القند) قافك فتحی و نونك سكونیله و (القندة) ها ایله و (القندید) صندید وزننده شكر قامشنك عصاره‌سندن
منجمد اولان عسله یعنی شیره‌یه دینور مراد كمالیله اصلاح اولنمامش شكر اوله‌جقدر و قند لفظی معرّبدر
یعنی كند فارسی معرّبیدر اصل شكرك انواعی بوندن معمول اولور شكره نسبت قند صافی یاغه نسبت كره یاغی
منزله‌سنده‌در وها ایله قنده اخص‌در وقندید صكره‌دن متصرفدر وقندید یمن زعفرانی دیدكاری داروی‌یه
دینور ورس كبی و باده‌یه دینور خمر كبی علی قول شول اوزم شیره‌سنه دینوركه ایچنه طیبه متعلق بعض نسنه‌لر
قویوب قارشدرلمش اوله تقول سقانا قندیدا ای خمرا او هو عصیر تجعل فیه افواه ثم یفتق و قندید عنبره وكافوره
ومسكه دینور و بر نوع طیبه دینوركه زعفران ایله معمول اولور یعنی ركنی زعفراندر وقندید بر آدمك كندی حال
وشانته دینور كرك نیك و كرك بد اولسون جمعی قنادید كلور ومنه یقال جاء بالامر علی قنادیده ای علی وجهه (القندد)
زبرج وزننده بودخی بر آدمك حال وشانته دینور یقال ماقندیده وقندده ای حاله (القند) معظم وزننده
و (المقنود) و (المقندی) میمك ضمیله كه اصلی مقندد ایدی قند مذكور ایله معمول اولان شیئه دینور یقال سویق
مقند ومقنود ومقندی اذا كان معمولا بالقند (القندأو) قافك كسریله باب همزه‌ده ذكر اولندی (سمرقند) رآء
بابنده مرسومدر (قناد) سحاب وزننده واسط شرقیسنده بر موضعدر (قند) قافك كسریله محدّثیندن محمد بن
سعیدك جدّی اسمیدر (قندة الرقاع) قافك فتحیله بر نوع خرما اسمیدر (القند) قافك ضمیله خصیه‌یه دینور ظاهرا
كند معرّبیدر قندین تثنیه‌سیدر اصمعینك خصه‌لری عظیم اولمغله ابو القندین ایله ملقب اولمشدر (القنفد) قنفذ
وزننده وآنده لغتدركه كرپی‌یه دینور (القود) قافك فتحی و واوك سكونیله و (القیادة) عیاده وزننده و (المقادة)
میمك فتحیله و (القیدودة) حیدوده وزننده و (التقواد) تذكار وزننده دابه‌یی اوكندن چكمك معناسنه‌دركه
یدمك تعبیر اولنور سوق مقابلیدر یقال قاد الدابة یقود قودا وقیادة ومقادة وقیدودة وتقوادا نقیض ساقها وقود
مصدردن منقول اسم جنس اولور بر بلوك آتلره اطلاق اولنور یدلمك شانلرندن اولمق حسبیله علی قول مركوب
اولنیوب یولارلریله یدیلان آتلره اطلاق اولنوركه بالفعل اولور یقال مرّبنا قود من الخیل ای جماعة او هی التی
تقاد بمقاودها ولاتركب وقود كذلك مصدر اولور اون صو ایله یاخود سائر شیء ایله طبخ اولنوب طوپ طوپ
یوملنمق معناسنه یقال قید الدقیق علی بناء المجهول قودا اذا طبخ وتكتل وتكبب (الاقتیاد) افتعال وزننده بودخی
دابه‌یی یدمك معناسنه‌در و دابه منقاد اولوب یدكه كلمك معناسنه‌در یقال اقتادت الدابة فاقتادت وانقادت (التقوید)
تفعیل وزننده بودخی یدمك معناسنه‌در لكن تكثیری متضمن‌در یقال قوّد الدابة بمعنی قادها (المقود) مقول وزننده
و (المقوود) اصلی اوزره یدكه كلان دابه‌یه دینور یقال دابة مقود و مقوود (الانقیاد) انفعال وزننده دابه یدكی قبول
ایلمك معناسنه‌دركه یدلمك و یدكه كلمك تعبیر اولنور یقال قادّ الدابة فانقادت و بر آدم سركشلك ایلمیوب رام ومطیع اولمغله
خضوع وتواضع وسرفرو ایلمك معناسنه مستعملدر یقال انقادله الرجل اذا خضع وذلّ و یول واضح و كشاده اولمق
معناسنه مستعملدر تقول انقادلی الطریق اذا وضح (القائد) عائد وزننده دابه‌یی یدیجی آدمه دینوركه یدكجی تعبیر
اولنور جمعی قوّد كلور ركع وزننده وقوّاد كلور زوّار وزننده وقادة كلور سادة وزننده سر عسكره وچاوشه و پزونكه
قائد اطلاقی بو معناده‌در وقائد الجبل طاغك بورننه اطلاق اولنوركه بر طرفه طوغری چیقان سیوری اوجندن عبارتدر
و مطلقا اوزون و زادی ارضده بر یوزینه طوغری اوزون اوزادی چكیلمش طاغه اطلاق اولنور و اكین ترلاسنده

اولان خرقرلك الك بيوكنه اطلاق اولنور سائرلری كويا كه قائددر وقائد قطب شمالی سمتنده بنات نعش صغری تعبير اولنان يدی كوكبك اولنه دينوركه كواكب مزبورهنك آخری اولهجقدر زيرا تعداد اولندقده آخرندن بده اولنور كوياكه كواكب سائرهنك قائديدر * وايكنجيسنه عناق ديرلر وآنك برجانبنده اولانه قائد صغير وايكنجيسنه عناق ديرلر وآنك سمتنده اولانه صيدق دينوركه بناتك وسطنده برخفی كوكبدر سهی ديدكاری بو كوكب اولهجقدركه ضرب مثلدر آنكله حدت بصر امتحان اولنور * واوچنجيسنه حور ديرلر * معلوم اولهكه اشبو بنات نعش صغری كه بنات نعش كبری ديدكاری صورت شكلندهدر وكبری قطب شمالی جوارنده دبّ اكبر صورتنده مركوز يدی كوكبدركه يديكر تعبير اولنور دردينه نعش ديرلر مربع الشكل اولديغيچون واوزرنده اولان اوچ كوكبه بنات ديرلر كذلك صغری دخی قطب جوارنده دبّ اصغر صورتنده مركوزلردر بونكده دردينه نعش ديرلر فرقدان اول جملهدندر ايلروسنده اولور بينلری ناظره نسبت برذراع مقداريدر بونلرك وراسندهايكی خفی كوكب دخی واردر وبناتدن بريسی جدی ديدكاری كوكبدركه بناتك نهايتندهدر ايكی ديكر كوكب خفيلردر * مؤلفه كوره بوكه ملايمتی بوقدر انتهى (الاقادة) افاده وزننده يدمك ايچون برآدمك يدكنه آت ويرمك معناسنهدر يقال اقاده خيلا اذا اعطاه ليقودها بوراده مناسب اولان فرسا ديمك ايدی وقصاص ايلمك معناسنهدركه قاتلی مقتول مقابلنده قتل ايلمكدن عبارتدر قود آيدن مأخوذدر يقال اقاد القاتل بالقتيل اذا قتله به ويغمور فراوان اولوب هر طرفه شامل اولمق معناسنه مستعملدر قيادتدن مأخوذدر يقال اقاد الغيث اذا اتسع وسبق وتقدم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اقاد فلان اذا تقدم (المقود) منبر وزننده كنديسيله طوار يديلهجك يولار مقولهسنه دينور (القياد) قافك كسريله و (المقادة) ميمك كسريلهكه اصلی مقودهدر بونلرده مقود معناسنهدر وعربلر فلان آدمه زمام اختيارينی تسليمله اكا كای رام ومنقاد اولدی ديهجك يرده اعطاه مقادته ديرلر (القؤود) صبور وزننده و (القيد) ميت وزننده و (الاقود) احمر وزننده يدكه كلوب صاحبنه بغايت رام ومنقاد اولان حيوانه دينور يقال فرس وبعير قؤود وقيد واقود ای ذلول منقاد واقود بيونه سخت وشديد اولان آدمه اطلاق اولنور يديلان دابه ايكی طرفه التفات ايدهمديكی كبی بيونی شديد اولان كمسهده ايكی طرفه سهولتله التفات ايدهمز اساسده بوبيونی اوزون كمسه ايله مفسردركه بنه مجازدر وقود زاد وطعامه بخيل اولان كمسهيه اطلاق اولنور زيرا لئيم اولان كمسه طعام اكل ايدركن ايكی طرفنه التفات ايلمز شايد برآشنا كوروب دعوت ايلمك اقتضا ايدر ديو يقال رجل اقود ای بخيل علی الزاد واقود پك اوزون طاغه اطلاق اولنور وشول كمسهيه اطلاق اولنوركه برنسنهيه توجه واقبال ايلسه دكه حالله آندن منصرف اولميه معنای سابقدن مأخوذدر يقال هو اقود ای اذا اقبل علی شیء لم يكد ينصرف عنه (المقاد) ميمك فتحيله اسم مكاندر اصلی مقود ايدی يدهجك مكانه دينور بومعناددركه عربلر فلان نسنهيی يافلان كمسهيی صاغ طرفه آلدم ديهجك يرده جعلته مقاد المهر ديرلر زيرا طای قسمی اكثری صاغ طرفدن يديلوب چكيلور و (مقاد) صمان ترابنده برطاغك آديدر (القياديد) قافك فتحيله كودهسی اوزون اولان ديشی مركبلره وسائر حيوانلره اطلاق اولنور قيدود مفرديدر يقال اتان قيدود وفرس قيدود ای طويل (القيد) قافك كسريله و (القاد) قاب وزننده قدر ومقدار معناسنهدر تقول بيننا وبينه قيد رمح وقاد رمح ای قدره (المقود) معظم وزننده بودخی پك اوزون طاغه اطلاق اولنور (القود) فتحتينله قصاص معناسنه اسمدركه قاتلی مقتول مقابلنده قتل ايلمكدن عبارتدر فی الاصل مصدردر يقال طلب القود من القاتل ای القصاص وبوقياده معناسندن متصرفدر مقصوص مربوطا قياده اولنديغی ملاحظهسيلهدر وقود مصدر اولور انسان وحيوانك آرقهسی اوزون اولمق معناسنه يقال قود الرجل والفرس قودا من الباب الرابع اذا صار ظهره طويلا كذلك بيونی اوزون اولمق معناسنهدر يقال قود الرجل اذا صار عنقه طويلا اقود بونلردن صفتدر (القوداء) حمراء وزننده پك يوكسك ثنيه يعنی بيلانه وكريوهيه وصف اولور يقال ثنية قوداء ای عالية (القواد) كتان وزننده حيز لغتنده برونه دينور انف معناسنه (قويد) زبير وزننده اساميدندر احمر بن قويد بر رجل معروفدر (القائدة) قاعده وزننده بريوزينه اوزانوب دوشنمش تپهيه اطلاق اولنور يقال اكمة قائدة ای ممتدة علی الارض (القهد) مهد وزننده نقی اللون اولان يعنی رنكی خالص وصافی اولوب شائبهٔ غش وكدورتدن پاكيزه اولان شيئه دينور يقال شیء قهد ای النقی اللون واونی كدورتلو بياض اولان شيئه دينوركه شكر رنك ديدكاری بوز اولهجقدر يقال شیء قهد ای ابيض اكدر وبرجنس قيونه دينوركه لوننه قومرالق غالب وقولاقلری خرده اولور علی قول تويی قومرالجه وچهرهسی بنفسجی اولوركه حجاز طرفنه مخصوصدر جمعی قهاد كلور قافك كسريله وعلی رأی يونوزسز

اولان قیونه دینورکه چومار تعبیر اولنور الاکیلب الوجه نسخه‌لری شارحك بیانی اوزره خطادر صواب
اولان الاکیلف اولمقدر فایله و قهد صغن کیکنك یاوریسنه دینور جؤذر کبی و حذف معناسنه‌درکه حای مهمله
وذال معجمه‌نك فتحیله در برنوع سیاه و خرده قیونلره دینور بوراده سائر نسخه‌لره التفات اولنمیه و قیصه قویرقلی
قیونه دینور روم ایلی قیونلری کبی و کوچك جثه‌لو لطیف و مطبوع اولان صغره دینور و طمورجق نرکسه
وزرّینه دینور و قهد مصدر اولور یکجه دوشمیوب آدیمی صیقجه صیقجه آتاره‌رق یورمك معناسنه یقال قهد فی مشیته
قهدا من الباب الثالث اذا قارب فی خطوه ولم ینبسط (قهد) فتحتینله برموضع آدیدر (قهاد) کتاب وزننده برموضع
آدیدر (قهید) زبیروزننده ابن مطرّف‌درکه غفار قبیله‌سندندر اصحابدن اولمسی مختلف فیه‌در (القهمد)
جعفر وزننده فرومایه و دنی و خسیس اولان شخصه دینور و زشت و بدچهره کسه‌یه دینور تقول لا تصحبه فانه قهمد
ای لئیم الاصل دنیٔ وکذا ذمیم الوجه (القید) صید وزننده معلومدرکه بوقاغی‌یه دینور جمعی اقیاد و قیود کلور
و طوتساغك قوللرینی آرقه‌سندن چکوب باغلدقلری باغه دینور و سمر اغاجلرینی بری برینه ضمّ ایلمك ایچون چکوب
صاردقلری صارقی‌یه‌ده اطلاق اولنور و قید بنو تغلب قبیله‌سندن برفرسك اسمیدر و قید السیف قلج باغلرینك
دیبلرنده اولان اوزون باغدن عبارتدرکه آنی کوچك بکره شکلنده نسنه‌لر طوتر (قید الاسنان) دیش اتلرینه
اطلاق اولنور (قید الفرس) دوه‌نك بوینه مخصوص برکونه تمغادرکه آتك بوقاغوسی شکلنده باصیلور (قید الاوابد)
یوکرك آته اطلاق اولنور یوکرکلکی سببیله و حوشه یتشوب حرکتدن آلیقو دیغی ایچون و قید مقدار معناسنه‌در
قاد دخی بو معنایه‌در لکن واویه‌ده قافك کسریله تقیید ایلمشیدی یقال ما بینه قید قوس و قادها ای مقدارها
و قید مصدر اولور باغلق و مجهولا باغلنمق معناسنه‌در یقال قید الرجل علی بناء المجهول قیدا بمعنی قید (المقید)
معظم وزننده تقییددن اسم مکاندر آتك ایاقلرنده بوقاغو اوریله‌جق یره دینورکه بوقاغیلق تعبیر اولنور و نسوانك
ایاقلرنده خلخال یکوره‌جك یره اطلاق اولنور و مقید اسم مفعول اولور باغلنمش دوه‌یه و سائر نسنه‌یه دینور جمعی
مقایید کلور و شول موضعه دینورکه آنده ارکك دوه‌یی بند ایدوب حلی اوزره تخلیه و ترك ایدرلر (القید) کیس
وزننده شول انسان و حیوانه دینور کندیسنی باغلمق مراد ایدلدکده سرکشلك ایلیوب مساهله ایلیه یعنی رام اوله
یقال هو قید وهو من ساهلك اذا قدته وانقول لی اذا قدته کلمه‌سنی قیادتدن وهم ایلمشدر فلینظر (القیاد) کتاب
وزننده شول ایپه دینورکه آنکله دوه و سائر دوابّ بند اولنور (التقیید) تفعیل وزننده بوقاغویه اورمق و بنده
چکمك معناسنه‌در بو مناسبتله منع معناسنده استعمال اولندی و منه الحدیث ❁ قید الایمان الفتك ❁ ای انّ الایمان
یمنع من الفتك بالمؤمن کما یمنع ذا العیث من الفساد یعنی مؤمنك ایمانی برمؤمنی غیلة قتل ایلمسنه مانع اولور نته‌که ایمان
عن اصل مؤمن اولانی فساده شروعدن مانع اولور و تقیید تأخیذ معناسنه استعمال اولنورکه افسونله برآدمی
بند و تسخیر ایلمکدن عبارتدر و تقیید الکتاب یازویه نقطه و حرکه وضعیله ضبط ایلمکدن عبارتدرکه التباسه
مانع اولور یقال قید الکتاب اذا اشکله * مترجم دیرکه تقیید مذکور حادثدر سلفده بعض اشکال و التباسدن
ناشی اختراع اولنمشدر از انجمله حضرت عثمان رضی الله عنه فتنه‌سنه سبب اولمشدر زیرا مصره ارسال ایلدکلری

مطلب

محمد بن ابی بکر الصدیقك یدنده اولان منشورنده فاقبلوه کلمه‌سنی فاقتلوه عنوانیله قراءت ایلدلری اساس فتنه اولدی
و بورسمه کتابتی اعجام و اعراب و تقیید و تشدید مقوله‌سی علاماتله معلم ایلمکی حجاج ظالمه نسبت غیرواقعدر زیرا
محمد ابهری تصریحی اوزره قلم عربی‌یی اوچ کسه وضع ایلدی اوّلا مرامر بن مرّه وضع صور حروف ایلدی ثانیا
اسلم وصل و فصل ایله ترکیب کلمات ایلدی ثالثا عامر بن خدره اعجام و نقط و شدّه و مدّ و جزم امثالی اشکال ترتیب
ایلدی و ابو الاسود الدئلی آندن تعلم ایلدی انتهی (تقیید) تفعیلدن قیدت کلمه‌سنك مؤنثدر مضارعی وزننده‌در
دوه‌رعیندن شور اوتلغی چوق برارضك اسمیدر دوه‌لری قید ایدر اولدیغیچون تسمیه اولنمشدر (مقیدة الحمار)
خای معجمه ایله معظمة الخیار وزننده حرّه‌یه اطلاق اولنورکه جاریه مقابلیدر باش اورتوسیله قید اولنمش دیمکدر
بعض امهاتده بو ترکیبده الحمار کلمه‌سی حای مهمله ایله و الحرّة لفظی حانك کسریله مقیدر حرّه قره طاشلغه
دینمکله حمار قسمنك اشوب یوریمیه‌جکی یر دیمك اولور و بعض نسخه بوکه موافق و قول آتی بونی مؤیددر
(بنو مقیده) معظمه وزننده عقربلره اطلاق اولنور لسان العربده و اصول سائره‌ده بنو مقیدة الحمار عنوانیله مرسوم
اولمغله قاموس نسخه‌لرنده سقط واقعدر و اقعا قره طاشلق عقرب معدنی اولدیغی بی ریبدر (القید) قافك

فصل الكاف

کسریله مقدار معناسنه‌در فصله‌ده وواو ایله لغت اولدیغی ذکر اولندی ❁ فصل الکاف ❁ (الکأد) کافك
فتحی و همزه‌نك سکونیله غمناك و محزون اولمق معناسنه‌در یقال کأد الرجل کأدا من الباب الثالث اذا کئب

(الكأداء) لأداء وزننده شدّت و محنته دینور یقال وقع فی کأداء ای فی شدّة و ظلم وستم و حزن و الم معنالرینه در
و برنسنه دن صاقنمق حذار و احتراز معناسنه در یقال هو اهل الکأداء ای الحذار و پك قراکو کیجه یه دینور و صرب
یوقشه دینور کاسیذکر (الکؤداء) کافك ضمی و همزه نك فتحیله صعداء معناسنه درکه دردناك اولان آدمك ایچنی
چکرك صولق آلمسندن عبارتدر (التکأد) تفعل وزننده برنسنه ضمننده پك رنج و زحمته اوغرایوب سوزناك اولمق
معناسنه در یقال تکأد الشیء اذا تکلفه و کابده و صلی به و برآدمه برنسنه مشکل و رنج ومشقتلو اولمق معناسنه در تقول
تکأدنی الامر ای شقّ علیّ (التکاؤد) تفاعل وزننده بودخی برنسنه مشقتلو و زحتلو اولمق معناسنه در تقول تکأدنی
الامر ای شقّ علیّ (الکؤود) صبور وزننده صرب یوقشه دینور یقال عقبة کؤود و کأداء ای صعبة (الاکویداد)
اشمیزاز وزننده پیرلکدن ناشی وجود دترهمك معناسنه در یقال اکوأدّ الشیخ اذا ارعد کبرا (المکوئدّ) اسم فاعلدر
وجودی دترهین پیرآدمه دینور (الکبد) کافك فتحی و بانك سکونیله و (الکبد) کافك کسریله و (الکبد) کتف وزننده
معروفدرکه جکره دینور و بومؤنثدر قلیلا مذکر اولور جمعی اکباد کلور و کبود کلور (الکبد) جدو زننده برآدمك
جکرینه اورمق معناسنه درکه حقیقتده جکر اوزرینه اورمقدر یقال کبده کبدا من الباب الثانی و الاول اذا ضرب کبده
و برنسنه یه قصد و آهنك ایلك معناسنه در یقال کبده اذا قصده و برودت هواناسی تضییق ایله زحمت
و مشقته اوغراتمق معناسنه در یقال کبد البرد القوم اذا شق علیهم و ضیق (الکباد) غراب وزننده جکر آغریسنه
دینور قال الشارح و منه الحدیث ❋ الکباد من العبّ ❋ و هو شرب الماء من غیر مص (الکبد) فتحتینله برآدم جکر
آغریسندن دردناك اولمق معناسنه در یقال کبد الرجل کبدا من الباب الرابع اذا الم یعنی من وجع الکبد و کبد قارن
بیوك اولمق معناسنه در یقال کبد بطنه اذا عظم و کبد عنصر هوایه دینور و شدّت و مشقت معناسنه در
یقال لقی منه کبدا ای شدّة و مشقة و کبد الرمل قوملغك وسطنه اطلاق اولنور و کبد السماء فلکك وسطنه
اطلاق اولنور یقال بلغت الشمس کبد السماء ای وسطها (المکبود) جکر آغریسنه مبتلا کمسه یه دینور
یقال کبد الرجل علی بناء المجهول اذا اشتکی کبده فهو مکبود (الکبد) کتف وزننده انسان و حیوانك بکماله
جوفنه دینورکه اجزاء جوفیه سی اوله جقدر یورك و جکر و طلاق و سائری کبی و برشیئك وسطنه و معظم
و فراوان اولان یرینه دینور مثلا کبد البحر دریانك انکین یرندن عبارتدر و کبد القوس یایك علاقه سنك ایکی
طرفنك ما بیننه علی قول مقبضندن یعنی ال طوتان یرندن ایکی طرفلو بر اندازه مقداری یرینه دینور * شارح دیرکه
امهات سائره ده یایك اورته یریله مفسردرکه چاق اوق چیقان موضعیدر یایك بغری تعبیر اولنور * مؤلفك قول اوّلی
اصمعی قولیدر یعنی علاقه نك ایکی طرفنك ما بینیدرکه آندن بروبه کایه بعده ابهر بعده طائف بعده سیه دینورکه
کوشهٔ کانده اولان اکریدر انتهی * و کبد بنی کلاب یوردنده برقزل طاغ آدیدر و کبدیانه دینور جنب معناسنه و محدّثیندن
عبد الحمید بن و لیدك لقبیدر ثقلت و کرانلغی باعث تلقیبدر (دارة کبد) بنی کلاب یوردنده بر موضعدر (کبد الوهاد)
واوك کسریله سماوه ده بر موضعدر (کبدقنه) قافك ضمیله غنی قبیله سی یوردنده بر موضعدر (کبد الحصاة) برشاعر
لقبیدر (الکبیداء) تصغیر بنیه سیله و (الکبیداة) هایله و (الکبداء) صحراء وزننده و (الکبد) عبد وزننده
بونلر دو وسط سمایه اطلاق اولنورکه خط نصف نهار فرض اولنان یریدر (و کبداء) صحراء وزننده ال ذکرمننه دینور
و قبضه سی آوجی طولدیرن یایه دینور یقال قوس کبداء اذا کانت یملأ الکف مقبضها و اورته سی ایری و یومری
و سیر و حرکتی بطیء اولان خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة کبداء ای الضخمة الوسط البطیئة السیر بونك
مذکرنده اکبد دینور و کبداء عظیم الوسط اولان قوملغه اطلاق اولنور یقال رملة کبداء ای عظیمة الوسط
(التکبد) تفعل وزننده کونش فلکك اورته سنه وارمق معناسنه در یقال تکبد الشمس السماء اذا صارت فی کبیداتها
و برنسنه یه قصد و آهنك ایلك معناسنه در یقال تکبد فلان الامر اذا قصده و سود یوغردکبی قتیلنمق معناسنه در
یقال تکبد اللبن اذا خثر (التکبید) تفعیل وزننده بودخی کونش فلکك وسطنه کلك معناسنه در یقال کبدت الشمس
السماء اذا صارت فی کبیداتها (سود الاکباد) قره جکرلولر دیمکدر کویا آتش کین و عداوت جکرلرینی یاقوب
کورکبی سیاه ایلدیکی ملاحظه سیله اعداء و دشمانه اطلاق اولنور یقال هم سود الاکباد ای الاعداء (الاکبد)
احمروزننده وسطی ایری و سیر و حرکتی بطیء اولان کشی یه دینور و اکبد برقوش آدیدر و جکرکاهی یومری
و قالقق اولان انسان و حیوانه دینور (المکابدة) مفاعله وزننده و (الکباد) کافك کسریله برایشدن رنج و زحمت
کورمك و آنك ضمننده پك مشقت چکمك معناسنه در یقال کابد الامر مکابدة و کبادا اذا قاساه (الکابد) آندن
اسمدر رنج و محنته دینور و بوکاهل و غارب کبیدر یقال وقع فی کابد ای مقاساة (الکبدة) حمزه وزننده شول

بو نجغه دینورکه افسونکران آنی تسخیر خصوصنده استعمال ایدرلر (الاکباد) کبد لفظنك جمعیدرکه جکرلر
دیمکدر نته‌که ذکر اولندی بو معنادندرکه بر آدمه علم یاخود غیری نسنه طلبی ایچون بلاد بعیده‌دن و اطراف
واکنافدن ناس ورود ایدر اولسه‌لر فلان تضرب الیه اکباد الابل دیرلر (الکتد) کافك وتای فوقیه‌نك فتحیله
برکوکب آدیدر بوکوکب اسد صورتنك اموزنده واقعدر وکتد مکه‌ده برطاغك آدیدرکه مغمس جانبنده واقعدر
وکتد انسانك وآتك آرقه‌سنده ایکی کورکاك قاوشدیغی یره دینور علی قول یغرنی‌یه وعلی رأی یغرنی ایله
ارقه‌نك آرالغنه دینور جمعی اکتاد وکتود کلور (الکتد) کتف وزننده بودخی ارقه‌ده علی الاختلاف ذکر اولنان
یره دینور بو مادّه مطبوع اولان وانقولی نسخه‌لرنده ثای مثلثه ایله مضبوط اولغله طبعی غلطدر (الاکتد) احمر
وزننده یوکسك یغرنیلی آدمه دینور یقال رجل اکتد ای المشرف الکتد (تکتد) تنصر وزنده برموضع آدیدر
(الاکتاد) همزه‌نك فتحیله جماعات معناسنه‌در علی قول اشباه وامثال معناسنه‌در یاخود شول کروهه دینورکه
بری برینك اکسه‌لرنده متتابعا سرعتله کیدر اوله‌لر یقال هم اکتاد ای جماعات اواشباه اوسراع بعضها فی اثر بعض
و بونك مفردی یوقدر بوراده تأنیث ضمیری جماعت اعتباریله‌در (الکدّ) کافك فتحی ودالك تشدیدیله بر ایشده
رنج وشدّت چکمك معناسنه‌درکه لازمدر یقال کدّ الرجل فی العمل کدّا من الباب الاول اذا تعب ووقع
فی الشدّة ومنه یقال حصل بجدّك لا بکدّك یعنی بو خصوص سنك مساعدهٔ بختکله حاصل اولدی یوخسه
امك چکوب سعی وزحمتکله دکلدر وکدّ برکسه‌دن بر نسنه طلبنده الحاح وابرام ایلك معناسنه‌درکه وجه آتی
اوزره معنای متعدیدن مأخوذدر یقال کدّ فی الطلب اذا الحّ وپرمقله اشارت ایلك معناسنه‌در یقال کدّ الرجل
اذا اشار بالاصبع وصاچ طرامق معناسنه‌در یقال کدّ رأسه اذا مشطه وکدّ اسم اولور ایچنده نسنه دوکیلن
شیئه دینور هاون ودیبك کبی وکدّ کذلك مصدر اولور برکسه‌دن کدّ طلب ایلك یعنی آنی رنج وتعبه اوغراتمق
وبر خصوصده زحمت چکدرمك معناسنه یقال کدّ فلانا اذا طلب منه الکدّ پس بو معناده متعدی اولور
نته‌که امهات سائره‌ده وکدّه اتعبه لازم ومتعدّ عبارتیله مصرّحدر وکدّ بر نسنه‌یی ال ایله چکوب قوپرمق
معناسنه‌در جامد اولسون سائل اولسون یقال کدّ الشیء اذا نزعه بیده یکون فی الجامد والسائل (الاکتداد)
افتعال وزننده و(الاستکداد) بونلرده برآدمك برخصوصده رنج وزحمت چکمسنی ایستمك معناسنه‌درکه مراد
رنج وزحمته اوغراتمقدر یقال اکتدّ فلانا واستکدّه اذا طلب منه الکدّ واکتداد بخل وامساك اوزره اولمق
معناسنه‌در یقال اکتدّ الرجل اذا امسك یعنی لا ینال خیره الّا بعسرة (الکددة) قصاله و(الکددة) همزه وزننده
و(الکدادة) سلاله وزننده تنجره دیبنده یاپشوب قلان طعامه دینورکه چوملك یالغی تعبیر اولنور وکداده قشده
معناسنه‌درکه ذکر اولندی وبادیه‌ده مروّت نام محلده بنو یربوع یوردنده بر موضع آدیدر (الکدید) امیر
وزننده ایریجه دوکلمش طوزه دینور ملح جریش معناسنه وطوز قسمی بری برینك اوزره بوشالدیلوب دوکلدکده
صادر اولان صوتنه دینورکه خاشردی تعبیر اولنور تقول سمعت کدید الکدید مثل الحدید وهو الملح الجریش
وکذا صوته اذا صبّ وکدید حرمین بیننده برصو آدیدر وارضدن بطن واسعه دینور وطپراغی غلیظ اولان یره
دینورکه مروری عسیر اولور (یوم الکدید) بین العرب بریوم معروفدر (الکدة) کافك کسریله بودخی طپراغی
غلیظ اولان ارضه دینور (الکداد) ثمام وزننده اشك کنکری وبغدایجق اوتی دیدکلری اوتك رعی ایلکه
صلاحیتی اولمیانه دینور وکداد برآیغر اشك آدیدرکه بعض اشکلر اکا نسبت اولنور بنات کداد دیدکلری
اول اشکلر اوله‌جقدر (الاکدّه) اعزّه وزننده اوتلانمش اوتلاق بقیه‌لرینه دینور مفردی کداده‌در ثمامه کبی
(الاکداد) همزه‌نك فتحیله و(الاکادید) فرقه‌لر وسورولر وبلوکلر دیمکدر تقول رأیتهم اکدادا واکادید ای فرقا
وارسالا * شارح دیرکه اصلی اکتاد ایدی که ذکر اولندی مفردی یوقدر واکادید اکدادك جمعیدر (الکدکدة) زلزله
وزننده و(الکدکاد) زلزال وزننده افراط اوزره کولمك معناسنه‌در یقال کدکد الرجل کدکدة وکدکادا اذا افرط
فی الضحك وقلجه جلا ویرن کسه قلجك یوزینه مصقله سورمك معناسنه‌در یقال کدکد الصیقل اذا ضرب المدوس
علی السیف اذا جلاه وآغرآغر یورمك معناسنه‌در یقال کدکد الرجل اذا تثاقل فی المشی وطرد شدید ایله طرد ایلك
معناسنه‌در یقال کدکده اذا طرده طردا شدیدا (الاکداد) همزه‌نك کسریله بودخی بخیل وممسك اولمق معناسنه‌در
یقال اکدّ الرجل اذا امسك (الکدود) صبور وزننده صویی زحمت ومشقتله آلنان قویی‌یه اطلاق اولنور یقال بئر
کدود اذا کانت لم ینل ماؤها الّا بجهد (الکدیدة) هنیهه وزننده بنو ابی بکر بن کلاب یوردنده برصو آدیدر (کدد)
صرد وزننده بصره قربنده بر موضعدر (کدد) جبل وزننده بنی سلیم دیارنده بر موضعدر وکدد کتد لغتنده

ل

نعتدر نته‌كه ذكر اولنـدی (المكدّ) میمك كسری وكافك فتحیله ذكر اولنـان كدّ لفظندن اسم آلتدر طراغه دینور مشط معناسنه (التكدید) تفعیل وزننده و (التكدكد) تزلزل وزننده كدكده كبی طرد شدید ایله طرد ایلك معناسـنه‌در یقـال كدّده وتكدكده اذا طرده طردا شـدیدا (الكرد) فرد وزننده بیونه دینور عنق كبی علی قول بیونك كوكنه دینور * شـارحك بیانی اوزره بوقصر ایله كردن فارسی معرّبیـدر یقال ضرب كرده ای عنقه او اصلها وكرد مصدر اولور طوار سورمك معناسـنه یقال كرد الدابة كردا من الباب الاول اذا ساقها ودشمنی آرقه‌سندن قوغوب كتمك معناسنه‌در یقال كرد العدوّ اذا طرده وكسمك معناسنه‌در یقال كرده اذا قطعه ومنه شارب مكرود ای مقطوع (الكرد) كافك ضمیله ناسـدن بر طائفهٔ معروفه‌در جمعی اكراد كلور جدلری اولان كرد بن عمر ومزیقیاء بن عامر بن السماء ایله بنامل‌در * مترجم دیركه برهان ترجمه‌سنده بوفقیر سبب تسمیه‌لرینی مفصلا بیان ایلمكله اكا مراجعت اولنه وكرد دبره معناسنه‌دركه تارلادن برقطعهٔ محدوده‌در تركیده اولك تعبیر اولنور بردونمدن آز اولور بستانلرده اولانه عربستان سمتنده مشاره وبو دیارلرده تحته تعبیر ایدرلر جریب بردونم یره دینور مؤلف كرد لفظنی دبره ایله ودبره‌یی مشاره ایله ومشاره‌یی كرد ایله تفسیر الطسی اعجبدر (الكردة) هاایله مفردیدر وكرده بیضاء نام بلده قضاسـنده برقریه آدیدر وكرد اسامیدندر كرد بن القاسم ومحمد بن كرد الاسفرائنی ومحمد بن الكریدی مصغر بنیه‌سیله وعبدالله بن القاسم كه كردین ایله ملقبدر محدثلردر (الكردیدة) كافك كسریله خرما یغندن قطعهٔ عظیمه‌یه دینور وخرما دنكنه دینور علی قول خرما دنكنك ایكی كوشه‌لرنده قالش خرمالره دینور جمعی كرادید كلور وكراد كلور كافك كسریله وكردید اسمادندر عبدالحمید بن كردید موثوق به محدثدر (الكردیه) كافك كسریله خرما دنكنك كوشه‌لرنده قلان خرماره دینور (المكاردة) مفاعله وزنـنـده جنكده بری بریله مطارده ومدافعه ایلك معناسـنه‌در یقال كارده مكاردة اذا طارده ودافعه (الكربدة) عربده وزننده سكرتمكده چبالمق معناسـنه‌در یقال كربد فی عدوه اذا جدّ فیه (الكرمدة) كربده وزننده سكرتمك معناسـنه‌در یقال كرمد فی آثارهم اذا عدا (الكركیدة) كافك كسریله كردیده وزننده ومراد فیدركه ذكر اولندی (كزد) كافك فتحی وزای معجمه‌نك سكونیله برموضع آدیدر (الكساد) فساد وزننده و (الكسود) قعود وزننده برنسنه رایج اولمامق معناسنه‌دركه بازارده وبیع وشراده اولان حدّ معین قلت رغبات سببیله اعتباردن ساقط اولوب كچمز ویوریمز اولمقدن عبارتدر یقال كسد المتاع وكسد كسادا وكسودا من الباب الاول والخامس اذا لم ینفق (الكاسد) و (الكسید) آندن اسم فاعللردر كسید باب خامسدندر وروا جی اولمیان شیئه دینور یقال متاع كاسد وكسید ای ذو كساد ویقال سوق كاسـد وكسید واكسد سوق كلمه‌سنك تأنیثی غالبدر وكسید آلچق ودون اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال شیء كسید ای دون (الاكساد) همزه‌نك كسریله بازارده بیع وشرا اولیوب كاسد اولمق معناسنه‌در یقال اكسدت سوقهم اذا صارت اكسد (الكسـد) كافك ضمیله قسـط وزننده ومراد فیدركه بو اسمله معروف دوایی كوك اسمیدر (الانكساد) انفعال وزننده قیون وكچی سوریسی بری برینه رجوع وملتحق اولمق معناسنه‌در یقال انكسدت الغنم الی الغنم اذا رجعت الیها غنم ثانیدن مرادینه كندی سوریسیدر اذا اعیدت المعرفة معرفة یراد بها عین الاول قاعده‌سنجه آخر سوری مراد اولنمق غیر محتملدر فی الاصل بیعه عرض اولنان غنملر كاسد اولدیغندن چویروب ینه سوریلرینه قاتلمق معناسنه اولوب بعده مطلقا سوریدن آیرلمش اغنام ینه كندی سوریلرینه قاتلمقده استعمال اولندی (كشتغدی) كافك ضمی وشین معجمه‌نك سكونی وتای فوقیه‌نك فتحی وغین منقوطه‌نك فتحیله وقصر ایله رواة حدیثدن برذاتدركه كشتغدی الخطابی دیمكله معروفدر واوغلو محمد دخی روایت ایلمشدر وبزلر آنلرك اصحابندن روایت ایدرز یعنی سلسلهٔ مشایخمزدندر * شارح دیركه مؤلف شیخی سراج الدین عمر البلقینی مومی الیه محمددن روایت المشـدر وكشتغدی فی الاصل لفظ تركی اولان كونش طوغدی لفظندن متصرّفدر (الكشد) كافك فتحی وشینك سكونیله برنسـنه‌یی دیش ایله كسمك معناسـنه‌در هاوج كسمسی كبی یقال كشد الشیء كشدا من الباب الثانی اذا قطعه باسنانه كقطع الجزر وناقه‌یی اوچ پرمقله صاغمق معناسنه‌در یقال كشد الناقة اذا حلبها بثلاث اصابع وكشد برنوع مأكول دانه آدیدر (الكشود) صبور وزننده شول ناقه‌یه دینوركه ممه‌سی اوچ پرمقله صاغیلوب وسودی دخی اول اوزره ادرار ایدر اوله وممه‌لری قیصه ودلیكلری طار اولان ناقه‌یه دینور یقـال ناقة كشود ای ضیقة الاحلیل القصیرة الحلف (الكشد) ضمتینله كثیر الكسب اولان آدملره دینور واهل وعیاللری ایچون چالشوب وصلهٔ رحم ایدن كسه‌لره دینور مفردی كاشد وكشود وكشددر فتحتینله (الاكشاد) همزه‌نك كسریله كره یاغنی اریدوب خالص صافی یاغ ایلك معناسنه‌در یقال اكشد الرجل اذا اخلص الزیدة (الكعد) سعد وزننده چواله دینور (الكعدة) هاایله شیشـه

(قپاغنده)

قپاغنه دینور (الكاغد) غین معجمه نك فتحی و كسریله معروفدركه اوزرینه یازو یازیلور قرطاس دخی دینورو بو
فارسیدن معربدر تركیده دخی كاغد دینور (الكلد) كافك فتحی و لامك سكونیله متاع مقوله سی نسنه یی بری
برینك اوزرینه یغمق معناسنه‌در یقال كلد الشیٔ كلدا من الباب الثانی اذا جمع بعضه علی بعض (التكلید) كلد
معناسنه‌در یقال كلد الشیٔ بمعنی كلده (الكلد) فتحتینله چقلمسز و مولوزسز اولوب طپراغی پك وسخت اولان
یره دینورو قپلانه دینور نمركبی و طپراغی غلیظ اولان تپه‌لره علی قول اول كونه اراضی‌یه دینور مفردی كلده‌در
(كلده) حمزه وزننده اسماددندر كلدة بن حنبل و حارث بن كلده اصحابدندر و كلده بین العرب بر طبیب معروف آدیدر
و ضرار بن فضالة بن كلده و پدری وجدّی شاعرلردر (ابو كلده) اركك صرتلانك كنیه سیدر (الكلندی) حبنطی
وزننده باشی یصّی تپه‌یه دینورو بر موضع آدیدر (المكلندد) و (المكلندی) اسم فاعل بنیه‌لریله شدید و غلیظ اولان
انسانه دینور (الاكلنداء) اسرنداء وزننده و (التكلد) تجلد وزننده غلیظ و شدید اولمق معناسنه‌در یقال اكلندی
الرجل وتكلد اذا غلظ واشتدّ (الاكلنداد) احمكاك وزننده بر آدم كندیسنی بر نسنه‌نك یاخود بر كسه‌نك
اوزرینه بردن آتوب براقق معناسنه‌در یقال اكلندد الرجل علیه اذا القی علیه بنفسه و بر نسنه صلابتلو اولمق
معناسنه‌در یقال اكلندد الشیٔ اذا صلب و بر آدم بر نسنه‌دن امتناعله تقبّض ایلمك معناسنه‌در یقال اكلندد الرجل
اذا تقبض وامتنع (الكالد) كاسد وزننده چوقدانكی نسنه‌یه دینور یقال ذیخ كالد ای قدیم (ابو كلهده) كافك
فتحیله عرب كنیه‌لرندندر (الكمدة) عمده وزننده و (الكمد) حمد وزننده و (الكمد) فتحتینله لون بوزیلوب
صفوتی زائل اولمق معناسنه اسمدر یقال فی لونه كمدة وكمد وكمد ای تغیّر وذهاب صفاء وحزن شدیده اطلاق اولنور
تغیر لونه سبب اولدیغیچون وكمد فتحتینله مصدر اولور حزن شدید سببیله یورك خسته و دردناك اولمق معناسنه یقال
كمد الرجل كمدا من الباب الرابع اذا مرض قلبه من الكمدة و لباس اسكیوب رنك و رونقی زائل اولمق معناسنه‌در یقال
كمد الثوب اذا اخلق واملاسّ (الكامد و الكمد) كتف وزننده و (الكمید) امیر وزننده محزون و غمكین و خسته دل
كشی‌یه دینور (الاكماد) همزه نك كسریله بر آدمی حزن و غم خسته خاطر ایلمك معناسنه‌در یقال اكمده الهمّ اذا غمه
و امرض قلبه (المكمود) شاذّ اوله‌رق آندن اسم مفعولدر و بو احبه فهو محبوب و اجنه فهو مجنون قبیلندندر
یقال اكمده الحزن فهو مكمود (الكمد) حمد وزننده چرپیجی بزی چرپمك معناسنه‌در یقال كمد القصّار الثوب
من الباب الاوّل اذا دقه * امّهات سائره‌ده بزی اوجه آغار تمیه‌رق چرپمك ایله مفسّردر و مقتضای مادّه دخی اویلجه
اولمقدر (الكماد) كتاب وزننده آندن اسمدر بز چرپمكه دینور وكماد شول كیرلو پچاوره‌یه دینوركه آتشده
قزدیرلوب وجعی اولان عضو اوزره یاقی كبی وضع اولنور عضوده اولان ریحدن و قارن سانجوسندن آنكله
استشفا اولنور (الكمادة) هایله كماد معناسنه‌در (التكمید) تفعیل وزننده ذكر اولنان كماد ایله وجعی اولان
عضوی قزدرمق معناسنه‌در یقال كمد عضوه اذا سخنه بالكمادة (الكمّدة) ضمتینله و تشدید داله علبه وزننده
آلت تناسله دینور (كمرد) جعفر وزننده سمرقند قصاسنده بر قریه آدیدر (الكمهدة) قنفذه وزننده ذكرك باشنه
دینوركه اوجیدر علی قول كرتكندن یوقاری‌یه دینور فیشله معناسنه (الكمهد) قنفذ وزننده كمهده‌سی بیوك اولان
كشی‌یه دینور (الاكمهداد) اقهداد وزننده و مرادفیدركه ذكر اولندی یقال اكمهدّ الفرخ بمعنی اقهدّ (كنابد)
علابط وزننده چركین چهره‌یه دینور یقال وجه كنابد ای قبیح (الكنود) قعود وزننده كفران نعمت ایلمك
معناسنه‌دركه شكر مقابلیدر یقال كند النعمة كنودا من الباب الثانی اذا كفرها (الكنود) عنود وزننده كفران
نعمت ایدر اولان شخصه دینور فارسیده ناسپاس دینور یقال هو كنود ای كافر النعمة وكنود كافره اطلاق اولنور
و حاشا طرف ربّانی‌یه لوم و اعتراض ایدن تبهكاره دینوركه مصائب و بلیاتی تعداد ایدوب مظهر اولدیغی نعم
و فیوضاتی مسامحه و نسیان ایدر و بخیل و ناكسه اطلاق اولنور و عاصی و كنهكاره اطلاق اولنور یقال هو كنود
ای كافر و لوّام لربه تعالی و كذا بخیل و عاص و اصلا بر نسنه انبات ایلمز اولان ارضه اطلاق اولنور یقال ارض
كنود ای لاتنبت شیئا و طعامی مسافرسز یالكزجه اكل ایدر اولان جری‌یه اطلاق اولنور و سائل و مستحقینه
رفد و عطاسنی منع ایدن لئیمه اطلاق اولنور و دائما عبدینی ضرب ایدر اولان كسه‌یه اطلاق اولنور یقال
هو كنود اذا كان یأكل وحده و كذلك یمنع رفده و كذلك یضرب عبده قال المؤلف فی البصائر قال الله تعالی ﴿ ان
الانسان لربه لكنود ﴾ قال الكلبیّ ای لكفور بالنعمة و قال الزجاج ای لكافر وقال الحسن الكنود اللوّام لربه یعدّ
المصائب و ینسی النعم و قال الخلیل تفسیر هذه الایة انه یأكل وحده و یمنع رفده و یضرب عبده پس بو صورتده صفات
ثلاثی مشتمل اولان كسه اولور و كنودز وجنك حق و مودتنه كفران ایدن قاری‌یه اطلاق اولنور یقال امرأة كنود

ای كفور للمودّة و المواصلة یعنی فی زوجها وكنود بر رجلك علیدر (كنده) عمده وزننده سمرقند قضاسنده بر قریه‌در (كنده) حمزه وزننده خجند نواحیسندن بر ناحیه اسمیدر نسوانی حسن وجماله موصوفه‌در (الكندة) كافك كسریله طاغك بر قطعه‌سنه دینور و كنده یمندن بر قبیله‌نك پدری اولان ثور بن عفیرك لقبیدر كندیّ دخی دیرلر پدرینك حق و نعمتنه كفرانله ترك ایدوب دایلرینه ملتحق اولدیغیچون ملقب اولدی (كناد) كتان وزننده ابن اودع الغافقی دركه فخر انام علیه السلام حضرتلرینك دركاهنه سفارتله وفود ایلمشدر (الكند) قند وزننده كسمك معناسنه‌در یقال كند الشیء كندا من الباب الاول اذا قطعه (الكنعد) جعفر وزننده بر نوع دكز بالغی اسمیدر لهجه صاحبی اوسقور بوت ایله بیان ایلمشدر (الكود) كافك فتحی و واوك سكونیله منع ایلمك معناسنه‌در یقال كاده یكوده كودا اذا منعه و كود و مكاد و مكاده میملرك فتحیله قرب معناسنه‌دركه بر ایشی هنوز ایشلیوب ایشلمكه قرب اولمقدن عبارتدر آندن اصطلاحجزده ایشلمك ایستدی و ایشلیه یازدی ایله تعبیر اولنور بونلرك فعلی اولان كاد یكاد افعال مقاربهٔ اربعه جمله‌سندندر یقال كاد زید یفعل وكید زید یفعل كودا ومكادا و مكادة من الباب الرابع اذا قارب ولم یفعل بوراده كید كلمه‌سی مجهول دكلدر بر لغته مبنی دركه ماضیٔ غائبده فتحهٔ حرف اولایی كسره‌یه نقل ایدرلر و اشبو كاد ماده‌سی كه فعل مقاربه‌در نفی اداتندن مجرّد اولورسه فعلك نفیینی یعنی عدم وقوعنی انباه و اشعار ایدر واكر مقرون بالنفی اولورسه فعلك وقوعنه دلالت ایدر پس كاد زید یفعل لم یفعل و ما كاد یفعل فعل سبكنده اولور وكاهجه اشبو كاد ماده‌سی صلهٔ كلام اولوركه زائد اولور و منه قوله تعالی ❊ لم یكد یراها ❊ ای لم یرها و بعضا اراد معناسنه استعمال اولنور و منه قوله تعالی ❊ اكاد اخفیها ❊ ای ارید و یقال عرف مایكاد منه ای مایراد منه و عربلر بن آنی مهم عدایدوب اكا یقلشمم دیه‌جك یرده لامهمة و لا مكادة دیرلر لا اهمّ و لا اكاد معناسنه و كود بذل جان ایلمك معناسنه‌در یقال هو یكود بنفسه كودا من الباب الاوّل ای یجود (یكود) یجود وزننده بر موضع آدیدر (الاكویداد) اشمیزاز وزننده بر آدمك پیر اولوب وجودی دترر اولمق معناسنه‌در یقال اكوأدّ الرجل اذا شاخ وارتعش (الكودة) حمزه وزننده طپراق و سائر نسنه كومه‌سنه دینور جمعی اكواد كلور (التكوید) تفعیل وزننده طپراغی یاسائر نسنه‌یی بریكدروب كومه ایلمك معناسنه‌در یقال كوّد التراب تكویدا اذا جمعه و جعله كثبة واحدة (كواد) غراب وزننده و (كوید) زبیر وزننده اسماء رجالدندر (الكهد) مهد وزننده و (الكهدان) فتحاتله یوریمكده یاخود ایش ایشلمكده سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال كهد الرجل كهدا و كهدانا من الباب الثالث اذا اسرع و سرعت ایتدرمك معناسنه‌در تقول كهدته ای اسرعته و بر نسنه‌نك طلبنده الحاح و اقدام ایلمك معناسنه‌در یقال كهد فی الطلب اذا الحّ و بغایت یوریلوب بیحال اولمق معناسنه‌در یقال كهد الرجل اذا تعب و اعیا و كهد رنج و مشقت معناسنه‌در یقال اصابه جهد و كهد بمعنی واحد (الكهود) صبور وزننده سریع و چالاك معناسنه‌در كهود الیدین سریعة الیدین دیمكدركه چیره دست تعبیر اولنور و منه یقال اتان كهود الیدین ای سریعة (الكوهد) جوهر وزننده پیرلكدن وجودی دترر اولان آدمه دینور یقال هو كوهد ای مرتعش كبرا (الكهداء) حمراء وزننده جاریه‌یه اطلاق اولنور امه معناسنه خدمتده سرعتی باعث اطلاقدر (الاكهاد) همزه‌نك كسریله یورلمق معناسنه‌در یقال اكهد الرجل اذا تعب و یورمق معناسنه متعدی اولور یقال اكهده اذا اتعبه (الاكوهداد) اقهداد وزننده و مرادفیدركه ذكر اولندی یقال اكوهدّ الفرخ بمعنی اقهدّ (الكید) كافك فتحی و یانك سكونیله و (المكیدة) معیشه وزننده بر آدمه مكر و خباثت ایلمك معناسنه‌در یقال كاده یكیده كیدا اذا مكره و حیله ایلمك معناسنه‌در یقال كادله اذا احتال له و حرب و قتال معناسنه‌در احتیالی مشتمل اولدیغیچون یقال كاده اذا حاربه و چقماق آتش چیقارمق معناسنه‌در یقال كاد الزند اذا اخرج النار و قوصمق معناسنه‌در یقال كاد الرجل اذا قاء و قرغه چبالیه‌رق اوتمك معناسنه‌در یقال كاد الغراب اذا اجتهد فی الصیاح و جان ویرمك معناسنه‌دركه واوی دخی بو معنایه‌در یقال كاد بنفسه اذا جاد بها و خاتون حیض كورمك معناسنه‌در یقال كادت المرأة اذا حاضت و واوی اولان كود معناسنه‌دركه فعل مقارب اولور یقال كاد یفعل كذا اذا قارب وهمّ و یقال كید یفعل كما ذكر فی الواویة وتقول لا كید او لاهمّا ای لا اكاد و لا اهمّ كما ذكر (التكاید) تفاعل وزننده سردلك وقاتیلق معناسنه‌در یقال فیه تكاید ای تشدّد و تكاید بری برینه مكر و خدعه ایدشمك معناسنه‌در یقال هما یتكایدان ای یتماكران ولا تقل یتكاودان (الاكتیاد) افتعال وزننده مكر و خدعه ایلمك معناسنه‌در یقال اكتاده اذا احتاله

❊ فصل اللام ❊ (اللبود) قعود وزننده و (اللبد) فتحتینله بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال لبد الرجل بالمكان و لبد لبودا و لبدا من الباب الاوّل و الرابع اذا اقام به و بر نسنه‌یه یاپشمق معناسنه‌در یقال لبد به و لبد به اذا لزق به

❊ فصل اللام ❊

(الالباد)

(الالباد) همزه‌نك كسريله بو دخی یاپشمق معناسنه‌در یقال البد بالارض اذا لزق وآتك اكرینه تكلتو یاپمق معناسنه‌در
یقال البد السرج اذا عمل له لبدا وآتك صرتنه تكلتو قومق معناسنه‌در یقال البد الفرس اذا شدّ علیه اللبد
ای وضعه علی ظهره وقربه‌یی چواله قومق معناسنه‌در چواله لبید دینور كما سیذكر یقال البد القربة اذا جعلها
فی جوالق وقپو مقوله‌سی یره كیررکن باشی اكمك معناسنه‌در یقال البد رأسه اذا طأطأه عند الدخول وبر نسنه‌یی
بر نسنه‌یه یاپشدرمق معناسنه‌در یقال البد الشیء بالشیء اذا الصقه به ودوه قسمنك موسم بهارده تویلری یكیدن
ظهور ایدوب سمورمكه یوز طوتمق معناسنه‌در یقال البدت الابل اذا خرجت اوبارها وتهیأت للسمن واصلا
منفك اولمیه‌رق بصر مصلی موضع سجوده ملازم اولمق معناسنه مستعملدر یقال البد بصر المصلی اذا لزم
موضع السجود ویرتغه یامه اورمق معناسنه‌در یقال البد الخرق اذا رقعه (اللبد) صرد وزننده و(اللبد) كتف
وزننده منزلندن هركز آیرلمیوب كسب وكار ایچون سیر وحركت ایتمز اولان تنبل آدمه دینور كه گویا كه
كویا كه یرینه یاپشق اولور یقال رجل لبد ولبد اذا كان لایبرح من منزله ولایطلب معاشا ولبد صرد وزننده نسور
لقمانك آخری یعنی الك صكره‌یه قلان نسرینك اسمیدر هلاك اولمز ظنیله تسمیه ایلشدر ونسر كركس دیدكلری
قوشدر لقمان مزبور لقمان حكیمك غیریدر وبو عاد قومندندر عربلر شویله زعم ایدرلركه قومی مزبور لقمانی
استسقا ایچون حرم شریفه ارسال ایدوب كندی حرمده ایكن قومی بالجمله مظهر قهر الهی اولمغله مزبور
كویا كه طرف ربانیدن ایكی ماده ضمننده تخییر اولندی كویا كه مزبور حرمده حق جلّ وعلی دركاهندن طول
عمر نیاز ایلدكده قومرال تویلو طاغ اكوزی ولدلری اوله‌رق كه یدی دانه هر بری اسمر ومطر اصابت ایلمیان اوتسز
صوسز طاغده ایوا ایدر اوله‌لر آنلری استصحاب یعنی هر بری هلاك اولدقده یرینه بر ینی استصحاب ایدوب آنلرك
مجموعنك عمری قدر معمر اوله یاخود یدی دانه نسر اتخاذ ایده كه هر بری هلاك اولدقده یرینه یاوریلرندن برینی
اخذ ایدوب عمر طبیعی اوزره معمر اولوب اول هلاك اولدقده بر یاوری دخی اتخاذ ایلیه خلاصه بو منوال اوزره
نسور سبعه‌نك عمری مقداری معمر اوله پس لقمان شق ثانی‌یی اختیار ایلدی وهر نسر سكسان سنه معمر اولوب
الك صكره قلانه بو هلاك اولمز زعمیله لبد اطلاق ایلدی بعده لبد دخی هلاك اولمغله لقمان دخی اكا پیرو اولدی
وهر برینك اسم مخصوصی واردر وعربلر آنكله تشأم ایدوب یاشوم موقعنده یالبد دیرلر ولبد صرد وزننده ولابد
ولبد سكر وزننده چوق ماله اطلاق اولنور یقال مال لبد ولابد ولبدای كثیر (لبدی) و(لبادی) لاملرك ضمی وبالرك
تشدیدیله وتخفیفیله بر قوش آدیدر امهات سائره بیاننه كوره بلدرجین قوشنه اطلاق اولنور اطفال عرب آنی
كوردكده لبادی البدی لبادی البدی دیه‌رك اطرافنی دور ایدرلر اولدخی اولدیغی یره یاپشوب سینه‌رك طورمغله
واروب اخذ ایدرلر (الملبد) محسن وزننده دائما قویریغیله اویلقلرینه ضرب ایدن دوه‌یه دینور یقال بعیر ملبد ای
ضارب فخذیه بذنبه (التلبد) تفعل وزننده یوك وییاغی مقوله‌سی نسنه‌نك اجزاسی بر برینه كیریشوب كچه كبی
یاپشمق معناسنه‌دركه كچه لنمك تعبیر اولنور یقال تلبد الصوف ونحوه اذا تداخل ولزق بعضه ببعض وقوش كوكسنی
یره ویروب یاتمق معناسنه مستعملدر یقال تلبد الطائر بالارض اذا جثم علیها (اللبد) و(اللبدة) لاملرك كسریله و(اللبدة)
عمدة وزننده كچه‌یه دینور كرك یوكدن وكرك قیلدن اولسون جمعی الباد ولبود كلور (اللباد) كتان وزننده كچه‌جی‌یه
دینور ولبده لامك كسریله ارسلانك زبره سنده یعنی اموزلری ارالغنده كچه كبی مجتمع ومتراكب اولان تویلره اطلاق
اولنور بو جهتدن ارسلانه ذو لبده دیرلر * مؤلفك وكنیته ذو لبدة قولنده كنیه‌دن مراد لقبدر ولبده صلیان دیدكلری
اوتلغك كوكنده كچه پارچه‌سی كبی نسنه‌یه اطلاق اولنور واویلغك ایچ یوزینه اطلاق اولنور وچكركه سوریسنه
اطلاق اولنور وكوملكك كوكسنه اوردقلری بیوك یمه‌یه دینور علی قول كوملكك یاقه‌سنی یمادقلری بوكولمش
ایلكه دینور ولبده برقه ایله افریقیه بیننده بر بلده آدیدر (اللبد) لامك كسریله امر وشان وخصوص معناسنه‌در ومنه
یقال فلان لایحقّ امره اذا كان یتردّد فیه ولبد بساط معروف اسمیدركه حالا كچه تعبیر ایتدكلری دوشمه اوله جقدر
وتكلتویه دینوركه آت اكرینك ایچنه وضع اولنور (ذو لبد) هذیل بلادنده بر موضع آدیدر (اللبد) فتحتینله یوكه
دینور صوف معناسنه فارسیده پشم دیرلر ولبد مصدر اولور دوه قسمی اشك كنكری دیدكلری اوتی چوق اكل
ایتمكله امتلا اولمق معناسنه‌دركه كویش كتورمز اولور یقال لبد البعیر لبدا من الباب الرابع اذا دعص من الصلیان
(اللبادة) رمانه وزننده چوبان مقوله‌سنك كچه‌دن یغمورلقلرینه دینوركه كپنك تعبیر اولنور حالا لباده دیدكلری
لباس كه قپامه وخرقه دخی دیرلر آندن مأخوذدر (اللبید) امیر وزننده چواله دینور وطوربه‌یه دینور ولبید اسماء
رجالدندر لبید بن ربیعة بن مالك ولبید بن عطارد بن حاجب ولبید بن ارنم الغطفانی شاعرلردر * مترجم دیركه

الا كلّ شيء ماخلا الله باطل * وكلّ نعيم لامحالة زائل * بيتى لبيد اوّلكدر (لبيد) زبير وزنده و (لبيد) كريم وزنده
برقوش آديدر و ابو لبيد بن عبده شاعر وفارس در (اللبد) جدو زنده بر مقدار يوكى ديدوب صو ايله اصلاتدقدنصكره
كچه كبى ديكوب آرقده اولان لباسى پرتماموق ايچون قلچ قيننك اوجنه صارمق معناسنه در يقال لبد الصوف لبدا
من الباب الثانى اذا نفشه وبله بماء ثمّ خاطه وجعله فى رأس الغمد وقاية للجفاد ان يخرقه (التلبيد) تفعيل وزنده بودخى
لبد معناسنه در يقال لبد الصوف تلبيدا بمعنى لبده و يرتق نسنه يه يمه اورمق معناسنه در يقال لبد الكساء اذا رقعه
و احرامده اولان حاجى باشنك صاچى پريشان اولميوب طوپلنمق ايچون صاچنه صمغ مقوله سى نسنه سوروب
ياپشدرمق معناسنه در يقال لبد المحرم رأسه اذا جعل فيه شيئا من صمغ ليتلبد شعره (اللبّدى) لامك ضمى وباى
مشدده نك فتحى و الفك قصريله بريره مجتمع اولمش كروه انسانى يه اطلاق اولنور (اللبود) صبور وزنده كنه تعبير
اولنان بوجكه اطلاق اولنور (الالتباد) افتعال وزنده آغاجك يپراقلرى برى برى اوزره طورطوب ياپشمق معناسنه در
يقال التبدت الورق اذا تلبدت اى تلبد بعضه على بعض و آغاجك يپراقلرى صيق و كور اولمق معناسنه در يقال التبدت
الشجرة اذا كثرت اوراقها (اللابد) و (الملبد) محسن وزنده (وابو لبد) صرد وزنده (وابو لبد) عنب وزنده
ارسلانه دينور (اللتد) لامك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله برآدمك كوكسنه يومرقله اورمق معناسنه در يقال لتده يتده
لتدا من الباب الثانى اذا لكزه (اللثد) ثاى مثلثه ايله لتد وزنده تريدى قاب ايچره برى برينك اوزرينه دوبدوز يغمق
معناسنه در يقال لثد القصعة بالثريد لثدا من الباب الثانى اذا جمع بعضه على بعض وسوّاه ومتاعى استف
ايلك معناسنه در يقال لثد المتاع اذا رثده (اللثدة) لامك كسريله بدوى طائفه سندن كوچر اولميان مقيم قوم
وجماعته دينور (اللحد) جحد وزنده قبرك برياننده اويلن يارىغه دينور جمعى الحاد ولحود كلور لحدى اوليان
قبره ضريح دينور حالا بعض بلاد عربده لحد مغاره طرزنده بر مخزندركه ميتلرى آنك درونه وضع و اوزرنده
هر برينك برابرينه علامت نصب ايدرلر ولحد مصدر اولور قبرك برياننى اويوب يارمق معناسنه يقال لحد القبر
لحدا من الباب الثالث اذا عمل له لحدا يعنى اذا شقّ من عرض القبر و ميتى دفن ايلك معناسنه در يقال لحد الميت
اذا دفنه و برنسنه يه ميل ايلك معناسنه در يقال لحد اليه اذا مال (الملحود) مفعول وزنده بودخى لحد معناسنه دركه
شقّ اولان قبردر و بوصفات غالبه دندر ويقال قبر لاحد وملحود اى ذولحد (الالحاد) همزه نك كسريله قبره
لحد ايلك معناسنه در يقال الحد القبر اذا عمل له لحدا و برنسنه دن ميل وعدول ايلك معناسنه در يقال الحد
عنه اذا مال وعدل حقدن عدول ايدن مذهب باطل سالكنه ملحد اطلاقى بومعنادندر والحاد نزاع وجدال
ايلك معناسنه در يقال الحد الرجل اذا مارى وجادل والحاد فى الحرم يعنى اشبو ✽ ومن يرد فيه بالحاد ✽ الآيه
كريمه سنده واقع الحاددن مراد مأمور اولديغى اعمال وحركاتده قصد وعدلى ترك ايلك ياخود حاشا اشراك
بالله ياخود ظلم وستم ياخود احتكار غلال ايلكدر يقال الحد الرجل فى الحرم اى ترك القصد فيما امر به او اشرك
بالله او ظلم او احتكر الطعام والحاد برآدمه باطل سوزلر سويليه رك تحقير وآزار ايلك معناسنه در يقال الحد بزيد
اذا ازرى به وقال عليه باطلا (الالتحاد) افتعال وزنده بودخى برنسنه يه ميل ايلك معناسنه در يقال التحد اليه
اذا مال (اللحود) صبور وزنده اكرى بوكرى قازلمش قويى يه اطلاق اولنور يقال ركية لحود اى زوراء مخالفة
عن القصد (اللحادة) لامك ضميله لحاته وزنده ومرادفيدركه آغاج قبوغنك صويلتوسنه دينور وات پارهسنه دينور
(الملاحدة) مفاعله وزنده برى برينه كج نظر وكج درون اولمق معناسنه در يقال لاحد فلان فلانا اذا اعوجّ كلّ
منهما (الملتحد) التحاددن اسم مكاندر ميل اولنه جق مكانه دينور بو علاقه ايله صغنه جق يره وآدمه اطلاق اولنور
ومنه قوله تعالى ✽ ولن اجد من دونه ملتحدا ✽ اى ملتجأ (اللديدان) لامك فتحيله تثنيه اوله رق قولاقلردن اوته جه
بيونك ايكى يانلرينه دينور هربرينه لديد دينور يقال ضربه على لديدى عنقه اى صفحتيه دون الاذنين ولديدان
هرشيئك ايكى جانبنه اطلاق اولنور مثلا لديدى الوادى چايك ايكى قييسيدر جمعى الدّه در اعزّه كبى و الديد خونى ايله
آغزك برياننه وضع اولنان دوايه اطلاق اولنور لدود كبى و لديد بنو اسد يوردنده برصو آديدر (التلدّد) تفعل وزنده
تردد وحيرتدن ناشى صاغه صوله بيون چويروب باقمق معناسنه در يقال تلدّد الرجل اذا تلفت يمينا وشمالا وتحير
متبلدا وبريرده اكلنوب قالمق معناسنه در يقال تلدّد الرجل اذا تلبث (المتلدد) اسم مفعول بنيه سيله بيونه اطلاق
اولنور (الملتدّ) مرتدّ وزنده خلوّ وفراق معناسنه مستعملدركه تلفت عنق معناسندن مأخوذدر يقال ماله عنه
ملتدّ اى بدّ (اللدود) صبور وزنده لديد كبى آغزى آغريان آدمك خونى ايله آغزينك برياننه وضع وسقى اولنان
دوايه دينور جمعى الدّه كلور اجله كبى و لدود بركونه وجع اسميدركه آغزده و بوغازده حادث اولور وشديد الخصومه

اولان آدمه دینور (اللدّ) مدّ وزننده و (اللدود) قعود وزننده لدود دیدکلری ذکراولنان آغزدواسی ترتیب ایلك معناسنه در یقال لدّ اللدود لدّا ولدودا من الباب الاول اذا عمله ولدّ برآدمك آغزی آغزیسنه خونی ایله بریاندن دوا وضع ایلك معناسنه در یقال لدّ فلانا اللدید اذا صبّ فی احد شق فمه اللدود و برکسه ایله خصومت ایلك معناسنه در یقال لدّه اذا خصمه وحبس ایلك معناسنه در یقال لدّه اذا حبسه وشدید الخصومه اولمق معناسنه در تقول لددت یافلان لدّا ای صرت الدّ ولدّ چواله دینور (الالداد) همزه نك کسریله بودخی آغز آغزیسنه وجه مذکوراوزره دوا وضع ایلك معناسنه در یقال الدّه الدادا بمعنی لدّه (الملدود) آغزی ایچره ذکراولنان دوا وضع اولنمش کمسه یه دینور یقال لدّ الرجل علی بناء المجهول فهو ملدود (اللادّ) و (اللدود) خصومت معناسنه اولان لدّ کلمه سندن اسم فاعلدر (الالدّ) همزه نك ولامك فتحیله بیونك طمرلری اوزون اولان دوه یه دینور یقال بعیر الدّ ای طویل الاخدع و متعند و متمرّد شدید الخصومه آدمه دینورکه اصلاحق وانصاف طرفنه میل ایلیه جمعی لدّ کلور لامك ضمیله ولداد کلور لامك کسریله فی الاصل الدّ لدید انی یعنی صفحهٔ کردنلری شدید اولان آدمدرکه بیونی برطرفه کوجلکله چویرر اوله صکره خصم متمرّدده استعمال اولندی (الالندد) و (الیلندد) فتحتینله بونلرده شدید الخصومه مصرّ ومتعند آدمه دینور (اللدیدة) عدیده وزننده چچکلر ایله مزیّن باغچه یه دینور روضهٔ زهرا معناسنه (الملدّ) میمك کسری ولامك فتحیله عمرو بن عبدود نام کمسه نك قلجی اسمیدر (لدّ) لامك ضمیله فلسطین قضاسنده برقریه آدیدر حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام دجّال ملعونی انك قپوسی اوکنده قتل ایده جکدر (التلدید) تندید وزننده و مرادفیدرکه بین الناس برآدمی تشهیر ایلك معناسنه در یقال لدّد به بمعنی ندّد (الالتداد) افتعال وزننده لدودی یعنی آغزه وضع اولنان دواء مذکوری یوتمق معناسنه در یقال التدّ الرجل اذا ابتلع اللدود و برنسنه دن میل وعدول ایلك معناسنه در یقال التدّ عنه اذا زاغ ومال (اللسد) لامك وسینك فتحیله و (اللسد) قصد وزننده حیوان یاوریسی اناسنك ممه سنده اولان سودی بالجمله امك معناسنه در یقال لسد الطلی امّه ولسد لسدا ولسدا من الباب الرابع والثانی اذا رضع مافی ضرعها کله و قابی یلامق معناسنه در یقال لسد الاناء و لسده اذا لحسه (الملسد) منبر وزننده کثیر اللسد اولان دوه کوشکنده وسائر یوری یه دینور یقال فصیل ملسد ای کثیر اللسد (اللغد) لامك ضمی وغین معجمه نك سکونیله و (اللغدود) زنبور وزننده و (اللغدید) لامك کسریله بوغازده اولان اتجکزه دینور مراد بوغازك داخلنده کوچك دلك اطرافنده اولان اتدر زنخدانله بوغازك ارالغنده اولور علی قول قولاق ایچره زوائداته دینورکه قولاغك ماده سندن زائددر قولاق ممه سی تعبیر اولنور یاخود آغزك چاق نهایتنده بوغازه قدر دائر اولان اته دینور جمعی الغاد ولغادید کلورکه ترتیب اوزره در عند البعض لغد قولاغك آلت طرفندن بومشغنك منتهاسنده اولان اته دینورکه چکه کمیکنك اوستنده قولاق یومشغنك ارالغنده اولان ات اوله جقدر (اللغد) وعد وزننده یولدن صپان دوه یی یوله دوندروب کتورمك معناسنه در یقال لغد الابل لغدا من الباب الثالث اذا ردّها الی القصد والطریق وقولاغی طوغرلتمق ایچون چکوب سوندرمك معناسنه در یقال لغد اذنه اذا مدّها لیستقیم و برآدمی ایشندن آلیقومق معناسنه در یقال لغد فلانا عن حاجته اذا حبسه (المتلغد) متعند وزننده کیندار ومبطن آدمه دینور یقال رجل متلغد ای متغیظ (الملاغدة) مفاعله وزننده و (الالتغاد) افتعال وزننده برکسه مراد ومقصودی اولان شیئك غیریسنی النه آلمق معناسنه در مثلا مرادی اولان شیئه ال صوندقده النه غیریسی چکمك کبی یقال لاغده والتغده اذا اخذ علی یده دون ما یریده (لغده) عمده وزننده اصفهانی الاصل براديب ونحوی اسمیدر (اللكد) فتحتینله برنسنه یه کیر ولکه یاپشوب قالمق معناسنه در یقال لكد علیه الوسخ لكدا من الباب الرابع اذا لزمه ولصق به ظاهرا لکه لكد محرّفی کبیدر (اللكد) لامك فتحی وکافك سکونیله برکسه یه ال ایله اورمق علی قول اوته قاقق معناسنه در یقال لكده لكدا من الباب الثانی اذا ضربه بیده او دفعه (الملكد) منبر وزننده هاون النه شبیه نسنه درکه آنکله بعض اشیاء دوکیلور لهجه هاون ایله وبعض تراجده طوقاج ایله مبیندر (الالكد) احر وزننده شول لئیم وخسیسه اطلاق اولنورکه کیرکبی قومنه ملصق اوله یعنی لئامتندن ناشی جهت تعیشنی ثقلتله قومنه تحمیل ایدوب بخصوصه مصارف ومسافر قیدندن آزاده اولان دون وناکسه دینور یقال رجل الكد ای ملصق بقومه (لكاد) کتان وزننده بررجل آدیدر (اللكد) کتف وزننده بخیل و بدخوی کمسه یه دینور یقال رجل لكد ای لحز (الملاكد) اسم فاعل بنیه سیله شول اباغی بوقاغیلی آدمه دینورکه یورزکن اباقلرینی بوقاغی کیروچکشدروب زحمت ویرمکله بوقاغی ایله اوغراشور اوله وملاكد بررجل آدیدر (التلكد) تفعل وزننده برآدمك بیونه صارلمق معناسنه در یقال تلكده اذا اعتنقه و برکمسه نك کوده سنك اتی قاتلنوب غلیظ وطقناز اولمق معناسنه در یقال تلكد فلان اذا غلظ لحمه واكتنز و برشیئك

بعض اجزاسی بعضنه منضم اولوب یاپشمق معناسنه در یقال تلکد الشیٔ اذا لزم بعضه بعضا (اللمد) حدوزننده
ذلّ و مسکنتله برآدمه تواضع ایلك معناسنه در یقال لمده لمدا من الباب الثانی اذا تواضع له بالذلّ و یوزه شمار اورمق
معناسنه در یقال لمده بمعنی لدمه * شارحك بیانه کوره مقلوبدر (اللمدان) سکران وزننده خوار و ذلیل آدمه
دینور (الالود) اسود وزننده شول سرکش و طاغی یه دینور که قطعا عدل و حقانیت طرفنه میل ایلیوب و برکسه نك
امر و فرمانه انقیاد ایلمز اوله یقال رجل الود ای لایمیل الی عدل و لا ینقاد لامر جمعی الواد کلور و شول شدید آدمه
دینور که برکسه یه اطاعت و سرفرو ایلمز اوله یقال رجل الواد اذا کان لا ینقاد لامر و الود قالین و سرد بیونه دینور (اللود)
فتحتیله برکسه الود اولمق معناسنه در که اصلا عدل و انصافه میل و فرمانه انقیاد ایتمز اولمقدن عبارتدر یقال لود الرجل
لودا من الباب الرابع اذا کان الود (اللهد) مهدوزننده یوك پك آغر اولمغله حاملنی باصمق معناسنه در یقال لهده الحمل
لهدا من الباب الثالث اذا اثقله و دابه یی پك اوزرینه و اروب اتعاب ایلکله زار و زبون ایلك معناسنه در یقال لهد دابته
اذا جهدها و احرثها و برنسنه یی یمك علی قول یلامق معناسنه در یقال لهد الشیٔ اذا اکله او لحسه و برکسه یی
ذلّ و حقارتندن ناشی اوته قاقشدرمق علی قول ممه لرینك و آرقه کوزکارینك دیبلرینه اورمق یاخود کوده سنی ال ایله
صقشدرمق معناسنه در یقال لهد فلانا اذا دفعه دفعة لذلّه او ضربه فی اصول ثدیه و اصول کتفیه او غمزه و لهده
قسمنك کوکسنه صدمه و یوك بصمه مقوله سی حادثه سببیله عارض اولان چتلاغه دینور و بر ورم اسمیدر که طوارك
یانیله اموزی آرالغنده اولان اتده حادث اولور و بر علت آدیدر که انسانك ایاقلرنده و بوغازنده عارض اولور انفراج
و انشقاق کبی و ثقیل و نادان و اصلا بر ایشه یرامز عاجز و حقیر کسه یه دینور (التلهید) تفعیل وزننده لهد کبی برآدمی
ذلندن ناشی اوته قاقمق یاخود ممه لرینك و کوزکارینك دیبلرینه اورمق یاخود ال ایله صیقمق معناسنه در یقال لهده
بمعنی لهده (الالهاد) همزه نك کسریله ظلم و جور ایلك معناسنه در یقال الهده اذا ظلمه و جاره و تحقیر ایلك معناسنه در
یقال الهد به اذا ازری به و برنسنه یه چوکوب آغرلغیله باصمق معناسنه در یقال الهد الی الارض اذا تثاقل الیها
و قتال و جدال اوزره اولان ایکی آدمك بری طوتوب آخرنی خصمنه شرکیر اوله رق بوشلمق معناسنه درکه برینه
اهانت و دیکرینی محافظه دن عبارتدر یقال الهد بفلان اذا امسك احد الرجلین و خلی الاخر علیه یقاتله (اللهیدة)
عصیده وزننده کوشکجه چانمش بولماج آشنه دینور تقول اطعمنا اللهیدة ای العصیدة الرخوة (الالهاد) غراب
وزننده انجقرغه دینور فواق معناسنه (اللیاد) سحاب وزننده شیٔ معناسنه در تقول ماترکت له لیادا ای شیئا بوکونه
محللرده تنوین تحقیر ایچوندر ﴿ فصل المیم ﴾ (المأد) میمك فتحی و همزه نك سکونیله تر و تازه نبات آب و تاب
و طراوتنی بولوب نرم تن جوان کبی تمایله باشلمق معناسنه درکه بو حالت نیسان آینده صورت بولور یقال مأد النبات
مأدا من الباب الثالث اذا اهتزّ و تروّی و جری فیه الماء و تمولان و مأد تر و تازه نازك بدن آدمه و وصف مذکور اوزره
نهاله دینور یمؤد دخی دینور کاسیذکر پس وصف بالمصدر اولور و مطلقا نرم و نازك شیئه اطلاق اولنور و شول
صوصزندیسنه دینور که منبعدن قینامزدن اوّل برك بوزنده ترشح ایلیه (الامأد) همزه نك کسریله نباتی پرآب و تاب
ایلك معناسنه در یقال امأد الریّ النبات اذا جعله مأدا (الیمؤد) یعفور وزننده بو دخی تر و تازه و نازك بدن آدمه
و اول کونه نهاله دینور یقال رجل و غصن مأد و یمؤد ای ناعم غضّ مؤنثنده مأده کذلك یمؤد و یمؤده دینور و یمؤد بر قویی
یاخود بر موضع آدیدر (الامتئاد) افتعال وزننده کسب ایلك معناسنه در یقال امتأد خیرا اذا کسبه (المثید) مجید
وزننده بو دخی تر و تازه و نرم و نازك نسنه یه دینور یقال شیٔ مثید ای ناعم (مأبد) منزل وزننده سراة قضاسنده
بر بلده آدیدر (المتود) تای فوقیه ایله قعود وزننده بر یرده مقیم اولمق معناسنه در یقال متد بالمکان متودا من الباب الاوّل
اذا اقام (المثد) میمك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله طاشلر و قیالر آرالغنده کیزلنوب آرالقلرندن سینه رك دشمن طرفنه
نظر ایله قومنه دیدبانلق ایلك معناسنه در یقال مثد الرجل بین الحجارة مثدا من الباب الاوّل اذا استتر و نظر بعینه
من خلالها الی العدوّ ربأ للقوم و برآدمی و صف مذکور اوزره دیدبان قلمق معناسنه در تقول مثدت فلانا اذا جعلته
مأثدا (المأثد) منزل وزننده دیدبانه دینور (المجد) میمك فتحی و جیمك سکونیله نیل الشرف و الکرم یعنی برآدم شان
و شرف و کرم و جلالته نائل اولمغه دینور که اسمدر بوندن اولوقله تعبیر اولنور علی قول مجد انجق آباء و اجداد ایله
قائم اولور یعنی نسبنده شرف و کرم اولیان آدمه وصف اولمز هر نقدر کندیسی زمانا شرفند ایسه ده لسانمزده آندن
کشی زاده لکله تعبیر اولنور و عند البعض خاصة اصول و آباسیله قائمدر مثلا برآدم زماننده شرفند اولمیوب لکن
اصول و آباسی متشرّف اولسه مجد اول آدمه وصف اولور اکرچه زمانه کندی دخی شرفند ایسه نور علی نور اولور
مؤلفك بصائرده بیانه کوره بو معناده مجد ذکری آتی مجد ابلدن مأخوذدر که مرعای واسعده بولنمسندن عبارتدر

﴿ فصل المیم ﴾

پس بو مناسبتله سعهٔ کرم و جلالت معناسنه استعمال اولندی و مجد و مجاده مصدر اولور برآدم اهل مجد اولمق معناسنه
یقال مجد الرجل و مجد مجدا و مجادة من الباب الاول و الخامس اذا کان ماجدا فهو ماجد و مجید و مجد بجود معناسنه
کلور کما سیذکر و مجد تیم بن غالب بن فهرك قزی اسمیدر بنو مجد دیدکلری جماعت آنك ذرّیتندندر و بو غیر منصرفدر
قلیلا منصرف اولور (الماجد) و (المجید) صاحب مجد اولان آدمه دینور ماجد باب اوّلدن و مجید باب خامسدندر
و ماجد چوق نسنه یه اطلاق اولنور یقال شیءٌ ماجد ای کثیر و خوشخوی و نازك مشرب و صاحب کرم آدمه اطلاق
اولنور یقال رجل ماجد ای حسن الخلق سمح و ماجد بر رجلك اسمیدر و مجید رفیع و عالی معناسنه‌در و کریم
و شریف الفعال آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مجید ای رفیع عال و کذلك الکریم و الشریف الفعال و مجید بن
حیدة بن معدّ اشعر یوندن بطن پدرینك اسمیدر (الامجاد) همزه‌نك کسریله و (التمجید) تفعیل وزننده برکسه
حقنده تعظیم و ثنا ایلك معناسنه‌درکه اولوٌلق تعبیر اولنور یقال امجده و مجده امجادا و تمجیدا اذا عظّمه و ثنی
علیه و عطیهٔ کثیره و یرمك معناسنه‌در یقال امجد فلان العطاء و مجده اذا کثّره و امجاد دوه قسمی
چایری چوق مرعایه اوغرامق علی قول تازه چایردن طویمغه قریب اوتلامق معناسنه‌در یقال امجدت الابل
اذا وقعت فی مرعی کثیر او نالت من الخلی قریبا من الشبع و امجاد و تمجید دوه‌یی طویورمق علی قول قارنی
طلوسی یاخود قارننك نصفی طلوسی علف ویرمك معناسنه‌درکه یاری طویورمق تعبیر اولنور یقال امجد الابل
و مجدها اذا اشبعها او علفها ملءَ بطنها او نصف بطنها (التماجد) تفاعل وزننده برآدم کندی مجد و شرفنی
یاد ایدوب ناسه طفره لنمق معناسنه‌در یقال تماجد الرجل اذا ذکر مجده و نیجه کسه‌لر بری برینه مجد و شرف جهتیله
تفاخر ایلك معناسنه‌در یقال تماجد القوم اذا تفاخروا و اظهروا مجدهم (المجاد) میمك کسریله مفاعله‌دن مصدردر
باب مغالبه‌ده استعمال اولنورکه مجادت جهتیله یارشمقدن عبارتدر یقال ماجده مجادا اذا عارضه بالمجد فمجده ای
غلبه (المجد) میمك فتحی و جیمك سکونیله و (المجود) قعود وزننده بونلرده امجاد و تمجید کبی دوه قسمی
اوتلاغی فراوان یره دوشمك یاخود تازه چایردن طویمغه قریب اولمق معناسنه‌در یقال مجدت الابل مجدا و مجودا
من الباب الاول اذا وقعت فی مرعی کثیر او نالت من الخلی قریبا من الشبع و دوه‌یی ارکی کبی طویورمق علی قول
قارنی طلوسی یاخود نصفی طلوسی طویورمق معناسنه‌درکه یاری طویورمقدر یقال مجد الابل اذا اشبعها او علفها
ملءَ بطنها او نصف بطنها (مجید) زبیر وزننده بر رجل آدیدر (مجدوان) نهروان وزننده نسف قضاسنده
بر قریه‌در (مجدون) میمك فتحی و کسریله بخارا قضاسنده بر قریه‌در (ذو ماجد) یمنده بر قصبه‌در (الاستمجاد)
فراوان اولمق معناسنه‌در و منه المثل * فی کلّ شجر نار و استمجد المرخ و العفار * ای استکثر من النار بعض نسنه‌یی
بعض دیکر اوزره تفضیل معرضنده ضرب اولنور (ابو ماجدة الحنفیّ) تابعیندندر (المخدة) میمك فتحی و خای
معجمه‌نك سکونیله مدد و معونت معناسنه‌در یقال هو محتاج الی مخدته ای معونته (المدّ) میمك فتحی و دالك
تشدیدیله سیل معناسنه‌در * مؤلفك بصائرده بیانته کوره مدّ ماده‌سی بر نسنه‌یی چکوب سوندرمك معناسنه
موضوعدر بعده اکا مناسب اسملرده و معنای مصدریلرده استعمال اولندی و مصباحك بیاننه کوره بورادہ سیل
کلمه‌سی اسمدرکه سیل صویی دیمکدر جمعی مدود کلور کرچه مصدر دخی اولور یقال مدّ النهر مدا من الباب الاول
اذا سال و مدّ ارتفاع نهار معناسنه‌درکه کون قبا قوشلق اولمقدن عبارتدر و بو اسمدر نته‌که اساسده اتیته
مدّ النهار و هو ارتفاعه عنوانیله مرسومدر معنای مصدری قریبا مذکوردر و مدّ کاتب دویتدن مداد یعنی
مرکب آلمق معناسنه‌در استمداد کبی یقال مدّ الکاتب من الدواة اذا اخذ منها مدادا بالقلم للکتابة و بحرك یاخود نهرك
صویی چوغالوب طاشقین اولمق معناسنه‌درکه جزر مقابلیدر یقال مدّ البحر و النهر اذا کثر ماؤه کویاکه صویی
اوزادوب سوندرمش اولور پس تفسیر مذکور معنای لازمیدر و بر نسنه‌یی یایمق و دوشه‌مك معناسنه‌در یقال
مدّ الشیء اذا بسطه و یقال مدّ الله الارض ای بسطها و بر شیئه کوزی قالدروب دقت و رغبتله صیقجه نظر ایلك
معناسنه‌در یقال مدّ نظره الیه اذا طمح ببصره الیه و بر کسه‌یه بر نسنه ضمننده مهلت ویرمك معناسنه‌درکه وقتنی
اوزاتمقدن عبارتدر یقال مدّ المدیون اذا امهله و بر نسنه‌یی چکوب سوندرمك معناسنه‌درکه معنای موضوع له‌در
یقال مدّ الشیء و مدّ به اذا جذبه و مطله و کون قبا قوشلق اولمق معناسنه‌در یقال مدّ النهار اذا ارتفع و بر آدمه
یاردم ایلك و یاروپاور اولمق معناسنه‌در کویاکه آنك حیات و بقاسنی اوزاتمش اولور یقال مدّ زید القوم اذا صار لهم
مددا و مدّ مدی معناسنه مستعملدرکه مراد مدی البصردر لسانمزده آندن کوز ایرمی ایله تعبیر اولنور تقول
بینی و بینه قدر مدّ البصر ای مداه و دوه‌یه مدید ایچورمك معناسنه‌در یقال مدّ الابل اذا سقاها مدیدا کما سیذکر

و تزلایه مداد یعنی کوبره وفشقی دوکمك معناسنه درکه تزلایه قوت ایرات ایدر یقال مدّ الارض اذا جعل فیها مدادا ای سرقینا (الامداد) همزه نك کسریله بو دخی برآدمه برنسنه ضمننده مهلت و یرمك معناسنه در یقال امدّ فلانا اذا امهله و برنسه نك وعده سنی تأخیر ایدوب اوزاتمق معناسنه در یقال امدّ اجله اذا اخّره و برکسه یه برآدم غیری کسه تعیینی ایله یاردم ایلك معناسنه در یقال امدّ فلان الجند اذا نصرهم بجماعة غیره و ویرمك معناسنه در یقال امده بمال اذا اعطاه و اعانه و اغاثه معناسنه در یقال امده اذا اغاثه بعضلر عندنده ثلاثیدن اولان مد ماده سی شر و مکروهده و امداد ماده سی خیر و محبوبده استعمال اولنور ومنه قوله تعالى ❊ و نمدّ له من العذاب مدّا ❊ ❊ وامددناهم بفاكهة ولحم مما يشتهون ❊ و امداد کاتبه قلمله بریازلق مرکب ویرمك معناسنه در یقال امدّ الکاتب اذا اعطاه مدة قلم و یاره ده مده یعنی ایرین پیدا اولمق معناسنه در یقال امدّ الجرح اذا حصلت فیه المدّة و عرفج دیدکلری میشه آغاجنه صو یوریوب طراوته باشلمق معناسنه درکه خصایصدندر یقال امد العرفج اذا جرى فیه الماء (الامتداد) افتعال وزننده مطاوعدر برنسنه چکیلوب اوزانمق معناسنه در یقال مد الحبل وبالحبل فامتدّ (الاستمداد) مدکبی بو دخی دویتدن مرکب آلمق معناسنه در یقال استمدّ الکاتب من الدواة اذا اخذ منها المداد و برآدمدن مدد و عنایت ایستمك معناسنه در یقال استمد و االامیر اذا طلبوا منه المدد (التمدید) تفعیل وزننده برنسنه یی پك چکوب سوندرمك معناسنه در (التمدّد) تفعل وزننده تمدید معناسنه در یقال مدد الحبل و تمدده بمعنى مده و تمدد مطاوع اولور یقال مدّده فتمدد (الممادة) فی الاصل مفاعله وزننده و (المداد) قتال وزننده بونلرده برنسنه یی چکوب سوندرمك معناسنه در یقال مادّ الشیء ممادّة و مدادا فتمدد و ممادّه مماطله معناسنه درکه دین و وعده مقوله سی اوزاتمقدن عبارتدر یقال ماده ممادة اذا ماطله (المدید) امیر وزننده چکیلوب سونمش نسنه یه دینور یقال شیء مدید ای ممدود و اوزون شیئه اطلاق اولنور یقال شیء مدید ای طویل جمعی مدد کلور ضمتینله و مدید عروضیون اصطلاحنده ابحر عروضیه دن ایکنجی بحرك اسمیدر بحر اوّل طویلدر اسباب و اوتادینك طولی باعث تسمیه در و مدید دوه یه مخصوص برعلف آدیدرکه صویه اون یاخود صوصم یاریه قارشدیروب دوه یه ایچوررلر و مدید مکه قربنده بر موضع آدیدر و طواریمنه دینور علف معناسنه (المدیدان) تثنیه بنیه سیله عارض عمامه نك اکسه سنده واقع ایکی طاغه اطلاق اولنور (المداد) میمك کسریله یازو یازه جق مرکبه دینور نقش کبی و فشقی یه و کوبره یه دینور سرقین معناسنه و چراغك یاغنه مدد و مدار اولان زیتون یاغی و شیرلغان مقوله سی یاغه دینور و اورنکه دینور مثال معناسنه یقال هذا علی مداد واحد ای علی مثال واحد و طریقه و اسلوب و وتیره معناسنه در یقال بنوا بیوتهم علی مداد واحد ای علی طریقة واحدة و مداد ما به المدّ معناسنه در کندیسیله برنسنه چوغالوب فراوان اولان شیء اوله جقدر و منه الحدیث ❊ فی الحوض میزابان مداد هما الجنة ❊ ای تمدها انهار الجنة (مداد قیس) کتاب لیس وزننده اطفال عرب بیننده برلعب معروف آدیدر (المدمد) غبغب وزننده ایرمغه دینور نهر معناسنه و اوزون قوملغه دینور حبل معناسنه * شارح جبل نسخه سنی تخطئه ایتمشدر (المد) میمك ضمیله ایکی رطل شیء صیغان اولچکك اسمیدر علی قول بر رطل و ثلث رطل مقداری نسنه صیغاندر و علی رأی معتدل الجسم اولان برآدمك ایکی آوجنك طلوسی مقدارندن عبارتدرکه ایکیسنی بردن اوزادوب طولدردقده استیعاب ایدر و بن بوکونه تجربه ایتدم و صحیح و موافق بولدم و مدید اولندیغی باعث تسمیه در جمعی امداد کلور و مدده کلور عنبه وزننده و مداد کلور میمك کسریله * شارح دیرکه قول اول اهل عراق و ثانی اهل حجاز قولیدر انتهی و بعضلر سبحان الله مداد کلماته قولنده مداد کلمه سی بوندندر دیدیلر یعنی ذکر اولنان مدّك جمیدر قدر ما یوازنها فی الکثرة عیار کیل او وزن تقدیرنده در و سبحان الله مداد السموات دخی بوکونه درکه تمثیل جهتیله کثرتدن کنایه در (المدّة) میمك ضمیله غایت و انجام معناسنه در کرك زماندن و کرك مکاندن اولسون مدّ و امتداددن مأخوذدر یقال لهذه الامّة و الارض مدة ای غایة و زماندن برمقداره دینور برهه معناسنه تقول اقمت عنده مدة ای برهة من الدهر و مدّه دویتدن قلم اوزره آلنان بریازم مرکبه دینور (المدّة) میمك کسریله یاره ده حادث اولان ایرینه دینور قیح معناسنه غلیظ اولمغله سوندیکیچون تندکه رقیقنه صدید دینور (الامدود) سلوب وزننده دأب و عادت معناسنه درکه اوزون اوزادی اعتیاد اولنور یقال له امدود حسن ای عادة (الامدّة) اسنه وزننده بزطوقویه جق ایپلکك ارشلرینه دینور سدی معناسنه ظاهرا امدادك جمیدر اسنه قرینه سیله و جولهه لرك جیئیر تعبیر ایتدکلری نسنه یه دینورکه ایپلکی طوقومغه باشلدقده دستکاهك ایکی طرفنده بزك ایکی جانبنی طوتان آلتدن عبارتدر (الامدان) کسرتینله افتان وزننده چوراق صویه دینور ماء ملح معناسنه و یردن صیزوب چیقان صو صزندیسنه

دینور بو معناده قلیلا میمك تشدیدی و دالك تخفیفیله لغتدر (المدان) میمك کسری و دالك تشدیدیله بو دخی چوراق
صویه دینور شوراب معناسنه (المادّة) شول زیادهیه دینورکه مزید اولدیغی نسنهیه متصل اوله فارسیده وترکیده
مایه تعبیر اولنور یقال مادّة الشیٔ وهی الزیادة المتصلة به (المدمدة) زلزله وزننده قورقوب قاچمق معناسنهدر
یقال مدمد الرجل اذا هرب (المرود) و (المرودة) میملرك ضمیله و (المرادة) میمك فتحیله عتوّ و طغیانده مقدم و متثبت
اولمق علی قول عتوّ وطغیانله متصف اولان صنف و اشباهی جملهسندن خروج و امتیاز ایله عتوّ و طغیان
و عناد و عصیانك غایت و کمالنه بالغ اولمق معناسنهدرکه بین الطغاة متفرّد و ممتاز اولور یقال مرد الرجل و مرد مرودا
و مرودة و مرادة من الباب الاول والخامس اذا اقدم و عتا او بلغ الغایة التی بها یخرج من جملة ما علیه ذلك الصنف
مؤلفك بصائرده بیاننه کوره بو ماده تجرد و تجرید معناسنه موضوع اولمغله مرود و مراده جنس خیراتدن متعرّی
اولمق معناسنهدرکه شروره تمحضی مستلزمدر و مبالغه ایچون بوندن تمرّد صیغهسی دخی متصرفدر (المارد)
و (المرید) امیر وزننده و (المتمرّد) متعند وزننده آنلردن اسم فاعللردر ماردك جمعی مردهکلور کاتب و کتبه کبی
و مریدك جمعی مرداء کلور حنفاء کبی *مترجم دیرکه مشایخ طرق مریدلرینه که صاحب اراده اولان طالب و سالکلردن
عبارتدر بعض عوامك مرده تعبیرلری خطادر زیرا مرده وجه مذکور اوزره ماردك جمعیدر مریدك جمعی مریدوندر
مثلا فلان شیخ مردهلریله کلدیلر دیرلر بو ذمیمهدر مدیحه دکلدر (المرد) فرد وزننده کسمك معناسنهدر یقال مرد الشیٔ
مردا من الباب الاول اذا قطعه و برآدمك عرض و ناموسنی هتك و خرق ایلمك معناسنهدر یقال مرد فلانا اذا مزق
عرضه و مرد و مرود بر نسنهیه علی الدوام ادمان ایلمك و خوی و طبیعت ایدوب اکا ممارست قلمق معناسنهدر یقال مرد
علی الشیٔ مردا و مرودا اذا امرن واستمر و چوجق اناسنك ممهسنی اموب سودینی آز التمغله بو مشتق معناسنهدر یقال
مرد الصبی ثدی امه اذا مرسه و اتمکی بو مشتق ایچون صویه اصلاتمق معناسنهدر یقال مرد الخبز اذا ماثه حتی یلین
و مرد مسواك اغاجنك تازه یمشنه دینور علی قول پختهسنه دینور و مرد طواری پك سورمك معناسنهدر یقال
مرد الدابّة مردا اذا ساقها شدیدا و قایقجی و کمیجی مردی ایله یعنی کندر دیدکلری صریق ایله کمی یی و قایغی
صیغدن یا کناردن اوته قاقق معناسنهدر یقال مرد الملاح السفینة اذا دفعها بالمردی (الامرد) احمر وزننده هنوز
بیغی ترلمیه باشلیوب لکن چهرهسی آیینه کبی خطدن صاف اولان سادهرو جوانه دینور مرد مادهسی تجرده
موضوع اولدیغی ذکر اولندی یقال شاب امرد اذا کان قد طرّ شاربه و لم تنبت لحیته (المرد) فتحتینله و (المرودة)
میمك ضمیله اوغلان امرد اولمق معناسنهدر یقال مرد الغلام مردا و مرودة من الباب الرابع اذا صار امرد
و مرید اکلنه مداومت ایلمك معناسنهدر یقال مرد الرجل اذا داوم علی اکل المرید کماسیذکر (التمرّد) تفعل
وزننده برجوان خیلی زمان امرد قالدقدنصکره صقالی کلمك معناسنهدر یقال تمرّد الغلام اذا بقی زمانا ثم التحی
و عتوّ و طغیان و عناد و استکبار اوزره اولمق معناسنهدر و منه المثل *تمرّد مارد و عزّ الابلق* کماسیذکر (المرداء)
حمراء وزننده شول قوم مساله اطلاق اولنورکه اصلا اوت بتورمز اوله و مرداء بلدهٔ هجر ترابنده بر مخصوص قوملق
آدیدر و اصلا قاسغنده قیل بتمز اولان خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة مرداء ای لا اسب لها بو راده تاء فوقیه ایله
است نسخهلری غلطدر صحیح اولان باء موحده ایله اولمقدرکه شعر الرکب معناسنهدر و مرداء یپراقدن عاری اولان
آغاجه اطلاق اولنور یقال شجرة مرداء ای لا ورق علیها و مرداء نابلس قضاسنده برقریهدر الفك قصریله ده
زبانزددر (مریداء) مصغر بنیهسیله بحرین قضاسنده برقریهدر (التمرید) تفعیل وزننده بنایی یالچین قیا کبی دوز
و املس ایلمك معناسنهدر یقال مرد البناء تمریدا اذا ملسه و سوّاه و منه قوله تعالی ﴿صرح ممرّد من قواریر﴾ الآیة
ای مملس و بنایی یوکسك یاپمق معناسنهدر و منه یقال بناء ممرّد ای مطوّل یعنی الی السماء و تمرید و تمراد تذکار وزننده
کوکرجینه کومس یاپمق معناسنهدر یقال مرد للحمام تمریدا و تمرادا اذا جعل لها التمراد (المارد) عاتی
و طاغی یه دینور نته که ذکر اولندی و بو کسك نسنهیه دینور یقال بناء مارد ای مرتفع و بو مجازدر و مارد یمامهده
بمارض نام جبل معروفك برون کبی چیقان سیوری اوجلرنده برنیچه یوکسك سیاه قیالرك آدیدر و دومة الجندل
قضاسنده برحصار اسمیدر نته که تیماء قضاسنده ابلق نام برحصار دخی واردرکه ایکیسیده منیع و متین حصن
حصینلردر ملکهٔ حیره اولان زبّاء نیچه زمان فتح و تسخیرلری بابنده اقدام بی پایان ایدوب انجام کار عاجز و نومید
اولمغله وجه مذکور اوزره تمرّد مارد و عزّ الابلق دیه رك یأس و حرماننه عودت ایلمشدر و کلام مزبور من بعد ضرب
مثل اولمغله عهدهٔ اقتداردن بیرون اولان عزیز و ممتنع حقنده ایراد اولنور (التمراد) قرطاس وزننده کوکرجین
اونده اولان کومسه دینورکه آنده یمورطلر معروف قوشخانه کبی بری برینك اوزرنده منتسق اولورسه که برج تعبیر اولنور

تمارید اطلاق ایدرلر (المردیّ) کردیّ وزننده کمجیلرك وقایقجیلرك کوندرآغاجی دید کاری اوزون صریغه دینور (مراد) غراب وزننده برقبیله پدرینك لقبیدر اسمی یحابر ایدی عتوّ و تمرّدی سببیله مراد ایله ملقب اولدی (المراد) سحاب وزننده و(المرّاد) کتّان وزننده بیونه اطلاق اولنور عنق معناسنه جمعی مراریدکلور (ماردون) جزیرهٔ ابن عمرده برقلعهٔ معروفه آدیدر اعراب بالحروف ایله معربدر حالت نصب وجرّنده ماردین دینور تقول تجبنی ماردون ورایت ماردین ومررت بماردین قلعهٔ مزبوره حالا مردین ایله زبانزد در (المرید) امیروزننده سود ایچره اصلادلمش خرمایه دینور و صوقاتلمش سوده دینور (المرّید) سکیت وزننده پك مارد و متمند اولان آدمه دینور یقال رجل مرّید ای شدید المرادة (مرید) زبیروزننده مدینه‌ده برموضع آدیدر و مرید الدلّال و عبد الاوّل بن مرید وربیعة بن مرید و احمد بن مرادکه غراب وزننده محدثلردر (مارده) مغربده قرطبه اعمالندن برولایت آدیدر (ثنیة مردان) تبوك ایله مدینه بیننده برصرپ بیلاك آدیدر (مرند) سمند وزننده آذربیجان ایالتنده بربلده در (الامرخداد) خای معجمه ایله اصمعداد وزننده برنسنه صالق وکوشك اولمق معناسنه در یقال امرخدّ الشیء امرخدادا اذا استرخی (المزد) میمك فتحی وزای معجمه نك سکونیله صوغوقه دینور تقول مارأینا فی هذا العام مزدا ای بردا و برکونه جماع اسمیدر (المسد) میمك فتحی و سینك سکونیله ایپ بوکمك معناسنه در یقال مسد الحبل مسدا من الباب الاول اذا فتله و بولده بردوزه یه جدّ و تعبله سوروب کتمك معناسنه در یقال مسد فی السیر اذا اداب (المسد) فتحتینله دموردن اولان چرخ اوقنه و ایکنه دینور و خرما لیفندن علی قول مقل نام شجرك لیفندن بوکلمش ایپه دینور و عندالبعض مطلقا بوکلمش ایپه دینور یاخود محکم و متین بوکیلوب اورلمش اولان ایپه دینور جمعی مساد کلور میمك کسریله و امساد کلور * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره مسد مصدر و مسد فتحتینله اسمدر قبض وقبض کبی ممسود معناسنه درکه پك محکم اورلمش ایپه دینور کما فی قوله تعالی ﴿فی جیدها حبل من مسد﴾ یعنی جعل فی جیدها حبل حدید قدلوی لیاشدیدا (الممسود) ممدود وزننده وجودی قوندوقویّ و اعصاب واندامی دیرنکلو کشی یه اطلاق اولنور یقال رجل ممسود ای مجدول الخلق مؤنثنده ممسوده دینور (المساد) کتاب وزننده مسئب معناسنه درکه یاغ طلومنه دینور و مساد مسد حبل معناسندن تصرّفله قوام معناسنه استعمال اولنور و منه یقال فلان احسن مساد شعره ای احسن قوام شعره (المصد) قصد وزننده ممه امك معناسنه در یقال مصد الصبیّ ثدی امّه مصدا من الباب الاول اذا رضع و جماع ایلك معناسنه در یقال مصد المرأة اذا جامعها و برنسنه یی آغزه آلوب صورمق معناسنه در یقال مصد الشیء اذا مصه و کولك کورلك معناسنه در یقال مصد السحاب اذا رعد و صوغوق شدید اولمق معناسنه در یقال مصد البرد اذا اشتدّ و بو معناده فتحتینله لغتدر و مصد هوانك اسیلکی شدید اولمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال مصد الحرّ اذا اشتدّ و برآدمی تذلیل و تحقیر ایلك معناسنه در یقال مصد فلانا اذا ذلّله و مصد یوکسك یاره دینور جمعی امصده کلور و مصدان کلور میمك ضمیله (المصد) فتحتینله و (المصاد) سحاب وزننده بونلرده یوکسك یاره دینور و مصاد طاغك بلند اولان برینه دینور و مخصوص برطاغك آدیدر و نیسة بن حبیب نام کمسه نك فرسی اسمیدر و بر رجل آدیدر بونده میمك ضمیله ده زبانزد در (المصدة) حمزه وزننده یغموره دینور تاء وحدت جنسی ایچوندر تقول ما اصابتنا مصدة ای مطرة (المضد) میمك فتحی و ضاد معجمه نك سکونیله دکنکله باشه اورمق معناسنه در یقال مضد رأسه اذا ضمده (المضد) فتحتینله حقد و کینه معناسنه در یقال فی قلبه له مضد ای حقد (المعد) سعد وزننده برنسنه یی اوغورلین سرعتله قاپمق معناسنه در یقال معد الشیء معدا من الباب الثالث اذا اختلسه و برنسنه یی سرعتله بر و یه چکوب کتورمك معناسنه در یقال معد الشیء اذا جذبه بسرعة و برآدمك معده سنه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال معد فلانا اذا اصاب معدته و برسمته کتمك و سیرو سیاحت ایتمك معناسنه در یقال معد فی الارض اذا ذهب و اوك دیش ایله برآدمك اتنی اصرمق معناسنه در یقال معد لحمه اذا انتهسه و برنسنه فاسد و تباه اولمق معناسنه در یقال معد الشیء اذا فسد و معد و معود قعود وزننده برنسنه یی آلوب ایلتمك معناسنه در یقال معد بالشیء معدا و معودا اذا ذهب به و معدا یری و غلیظ اولان شیئه دینور یقال شیء معدای ضخم غلیظ و قالینلغه دینور یقال فیه معدای غلظ و ترو تازه سبزه یه دینور و تازه خرمایه دینور و رونده و چابك دوه یه دینور و معد اسماء رجالدندر معد بن مالك طیّ قبیله سندن و معد بن الحارث جشم قبیله سندندر و معد تعد کلمه سنه اتباع اولور یقال رطب تعد معدای رخص (المعدة) هایله و (المتمعدة) متمکنه وزننده بونلرده ترو تازه خرمایه دینور یقال رطبة معدة و متمعدة ی طریّة (الامتعاد) افتعال وزننده معد ایله ایکی اوّلکی معناده مرادفدر یقال امتعده اذا اختلسه و یقال امتعده اذا جذبه بسرعة (المعدة) کلمه وزننده و (المعدة) میمك کسریله رعده وزننده جوف بدنده اکل اولنان

(طعام)

طعام بغرسقلره انمزدن مقدم و ارديغى يره دينوركه قورسق تعبيراولنان ظرفدر اظلاف واخفاف صاحبى حيوانلرك
اشكنبه سى منزلنده در قوش قسمنده اولانه طاشلق تعبيراولنور جمعلرى معدكلور كتف وزننده كه جمع جنسى در
ومعدكلور عنب وزننده ظاهرا بوجذب معناسندن ياخود فساد معناسندن مأخوذدر يقال اشتكى معدته ومعدته
وهى موضع الطعام قبل انحداره الى الامعاء وهو لنا بمنزلة الكرش للاظلاف والاخفاف (الممعود) معده سى فاسد
اولمغله طعامى هضم ايتمز اولان آدمه دينور يقال معد الرجل على بناء المجهول اذا ذربت معدته فلم تستمرئ الطعام
فهو ممعود (المعدّ) تشديد داله مرد وزننده يانه دينور جنب معناسنه وقارينه دينور بطن معناسنه وارقه ده كورك
تعبيراولنان يرك آلتى يانده اولان اته دينور وآتك ايكى يانلرنده راكبك اوكجه لرى كلن يرلرك هر برينه دينور وآتك
كوركى التنده واقع بر طمرك اسميدر (المعدان) تثنيه بنيه سيله آت قسمنك كوركارينك باشريله ايكى طرفلو صرتنك
نهايتلرى آرالقلرينه اطلاق اولنور ومعدّ بر كوچك قبيله اسميدر مذكردر ومؤنث اولور قبيله تأويليله نسبتنده معدّى
دينور ومنه المثل * تسمع بالمعيدى خير من ان تراه * نته كه عدد ماده سنده بيان اولندى (التمعدد) تدحرج وزننده معدّ
قبيله سنه تشبهله آنلرك قيافتنه كيرمك معناسنه دركه تنعم عجمانه يه رغبت ايليوب خشن وغليظ ملبوسات ومأكولاتنه
قناعت ايلمكدن عبارتدر يقال تمعدد الرجل اذا تزيّا بزيّ المعدّ * مؤلف بونى عدد ماده سنده دخى ذكر ايلدى
وتمعدد خسته صاغالمق معناسنه در يقال تمعدد المريض اذا برأ ومهزول كمسه سمورمكه يوز طوتمق معناسنه در يقال
تمعدد المهزول اذا اخذ فى السمن (الممعد) منبر وزننده اوزون اوزادى يلوب سكردن قورده وصف اولور يقال ذئب ممعد
اى يجذب العدو وجذباو بوجذب بالسرعه معناسندن مأخوذدر (المغد) ميمك فتحى وغين معجمه نك سكونيله ياورى آناسنى
امك معناسنه در يقال مغد الفصيل امّه مغدا من الباب الثالث اذا رضعها وبر نسنه يى آغزده صورمق معناسنه در يقال مغد
الشئ اذا مصه ومغدو مغد فتحتينله بدن سمور وب لحم وشحم ايله طولمق معناسنه در يقال مغد البدن مغد او مغدا اذا سمن
وامتلأ ومزاجه موافق غدا ومعيشت وجودى آب وتاب وطراوتله تر وتازه قلمق معناسنه در يقال مغد بدنه العيش اذا غذاه
ونعمه ونبات وسائر نسنه بويلنوب يال وبال صاحبى اولمق معناسنه در يقال مغد النبات وغيره اذا طال وخوش
ديرلكده نشو ونما ايله ذوق وصفاده اولمق معناسنه در يقال مغد الرجل فى ناعم عيش اذا عاش وتنعم وجماع ايلمك معناسنه در
يقال مغد جاريته اذا جامعها ومغد تر وتازه ونازك شيئه اطلاق اولنور يقال عيش وشباب وغصن مغداى ناعم واتنه
طلو صمصق طقناز دوه يه دينور يقال بعير مغداى تارّ لحيم ومطلقا ايرى واوزون شيئه دينور وآت قسمنك آلننده
واقع غرّه موضعنك قيللرينى برينه بياض قيل بتمك ايچون يولمق معناسنه در يقال مغد موضع الغرة من الفرس اذا
انتقه حتى يسمت ومغد تنضب نام شجرك يمشى اسميدر وبيوك قوغه يه دينور ولفاح ديدكلرى نباتك اسميدر كه
ماده سنده بيان اولندى وبادنجانه دينور بونده فتحتينله ده جائزدر وخياره شبيه بر ميوه آديدر (الامغاد) همزه نك
كسريله مشروبى پك چوق ايچمك معناسنه در يقال امغد الرجل اذا اكثر من الشرب وامزرمك معناسنه در يقال
امغدت الصبيّ اذا ارضعته (مغدان) ميدان وزننده بغداد لفظنده لغتدركه شهر معروف اسميدر نته كه ماده سنده
بيان اولندى (المقدى) ميمك وقافك فتحى ودالك تخفيفيله بر كونه شراب آديدركه بالدن معمول اولور شام
ديارنده واقع مقد نام قريه يه منسوب دكلدر زيرا قريهٔ مزبوره نك اسمى تشديد داله در نته كه قدد ماده سنده ذكر
اولندى جوهرى وهمندن ناشى اورايه نسبت ايلمشدر (المقديّة) كذلك تخفيفيله بر نوع بز آديدر ثياب مقدية
بين العرب معروفدر (المكد) عقد وزننده و(المكود) قعود وزننده بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال مكد بالمكان
مكدا ومكودا من الباب الاوّل اذا اقام به وناقه نك مدّت البانى اوزامغله سودى اكسلمك معناسنه در يقال مكدت
الناقة اذا نقص لبنها من طول العهد (المكود) صبور وزننده سودى دائم وبرقرار اولان ناقه يه دينور يقال ناقة
مكود اذا كانت دائمة الغزر وسودى آز اولان ناقه يه دينكله اضداددن اولور يقال ناقة مكود اى قليلة اللبن
ياخود قول ثانى ليث لغوينك اغلوطه لرندندر (المكداء) حمراء وزننده و(الماكدة) سودى چوق اولان ناقه يه
دينور يقال ناقة مكداء وماكدة اى كثيرة اللبن (الماكد) اصلا منقطع اولميان دائمى شيئه اطلاق اولنور يقال ماء
ماكد اى دائم لا ينقطع (مكاده) جبانه وزننده اندلسده بر بلده در (المكد) ميمك كسريله طراغه دينور مشط كبى
(المكد) ميمك ضميله مكود جمعيدركه ذكر اولندى (الاماكيد) اساليب وزننده ذمتده فلان ديت اقچه سنك
بقيه لرينه اطلاق اولنور امكود مفرديدر (الملد) ميمك فتحى ولامك سكونيله بر نسنه يى چكوب اوزاتمق معناسنه در
يقال ملد الشئ ملدا من الباب الاول اذا مدّه وملد املود واملید معناسنه دركه سيذكر وغول بيابانى يه دينور
(التمليد) تفعيل وزننده ميشين وسختيان مقوله سنى سور شديره رك يومشتمق معناسنه در يقال ملد الاديم تمليدا

اذا مرّنه (الملد) فتحتينله و (الملدان) فتحاتله یکیتلك و تازه‌لك معناسنه‌در و تازه نهالك بری اوته صالنمسنه دینور (الملد) میمك فتحی و لامك سکونیله و (الاملود) اسلوب وزننده و (الاملید) ازمیل وزننده و (الاملدان) عنفوان وزننده و (الاملدانیّ) یای مشدّده ایله و (الاملد) امرد وزننده و (الاملد) قنفذ وزننده تروتازه و نازك بدن جوانه دینور کذلك تروتازه و مطرّا نهاله دینور یقال شابّ ملدوا ملود واملید واملدان واملدانیّ واملد و املد ای ناعم لین وکذا غصن ویقال امرأة املود واملودانیة وملدانیة بالفتح و املودة وملداء ای ناعمة (ملود) صبور وزننده اوزجند قضاسنده برقریه‌در یاخود بوذال معجه ایله‌در (الاملید) ازمیل وزننده ال آیه‌سی کبی دوز واملس صحرایه دینور یقال قاع املید ای املیس (امّدان) همزه‌نك و میم مشدده‌نك کسریله افعلان وزننده برموضع آدیدر (مند) میمك ضمیله صنعاء یمن قضاسنده برقریه آدیدر (مندد) جعفر وزننده برموضعدر (خویزمنداد) خای معجه فصلنده ذکر اولندی (میمند) میمك فتحیله فیروز آباد قربنده برقصبه‌در وغزنه ایالتنده بشقه برقصبه‌در سلطان محمود بن سبکتکین وزیری علیّ بن احمد المیمندی اورادندر (المهد) عهد وزننده کوچك چوجق ایچون تهیئه و توطئه اولنان موضعه دینورکه بشك تعبیر اولنور فارسیده کهواره دینور یقال اضجع الصبیّ فی المهد وهو مایهیأ له ویوطّأ و مهد ارضه اطلاق اولنور جمعی مهود کلور و مهد مصدر اولور یایوب دوشه‌مك معناسنه یقال مهد الفراش مهدا من الباب الثالث اذا بسطه وکار و کسب ایلمك معناسنه‌در یقال مهد الرجل اذا کسب و عمل (المهاد) کتاب وزننده بودخی ارضه اطلاق اولنور و دوشکه و دوشمه‌یه دینور فراش معناسنه جمعی امهده کلور و مهد کلور ضمتینله ومنه قوله تعالی ❊ الم نجعل الارض مهادا ❊ ای بساطا ممکنا للسلوك وقوله تعالی ❊ و لبئس المهاد ❊ ای بئس ما مهد لنفسه فی معاده (المهد) و (المهدة) میملرك ضمیله بشك کبی طوماچ تومسك یره دینور علی قول الجوق اوله‌رق دوز و یومشق یره دینور جمعی مهده کلور عنبه وزننده و امهاد کلور (التمهید) تفعیل وزننده یایوب دوشه‌مك معناسنه‌در یقال مهد الفراش تمهیدا اذا بسطه و بر ایشی تسویه و تنظیم و اصلاح ایلمك معناسنه مستعملدر یقال مهّد الامر اذا سوّاه و اصلحه و برماده‌ده عذر و بهانه بسط و بیان ایلمك معناسنه مستعملدر یقال مهدله العذر اذا بسطه و معتذرك عذرینی تصدیق ایله قبول ایلمك معناسنه مستعملدر یقال مهد عذره اذا قبله (الامتهاد) افتعال وزننده بودخی امك چکوب کسب وکار ایلمك معناسنه‌در یقال امتهد الرجل اذا کسب و عمل و دوه‌نك اورکجی یوکسك اوله‌رق دوشکلو اولمق معناسنه‌در کویاکه بشك طرزنده اولور یقال امتهد السنام اذا انبسط فی ارتفاع (المهید) امیر وزننده خالص و صافی کره‌یاغنه اطلاق اولنور (مهدد) جعفر وزننده اسماء نسادندر (الامهود) اسلوب وزننده قرموص معناسنه‌درکه شکار کوزتمك ایچون یاخود اتمك پشورمك ایچون ایچریسی بول و آغزی طار چقوره دینور (الممهد) معظم وزننده شول صویه اطلاق اولنورکه نه اسّی و نه صوغوق اوله ترکیده ایلی تعبیر اولنور یقال ماء ممهد ای لا حارّ و لا بارد (التمهد) تفعل وزننده متمکن و برقرار اولمق معناسنه‌در یقال تمهد الرجل اذا تمکن (المید) صیدوزننده و (المیدان) فتحاتله دپرنمك معناسنه‌در یقال ماد الشیء یمید میدا و میدانا اذا تحرّك و برطرفه میل ایلمك معناسنه‌در یقال ماد الشیء اذا زاغ و نشوونما بولمق معناسنه‌در یقال ماد الشیء اذا زکا و مضطرب اولوب چالقنمق معناسنه‌در یقال ماد السراب اذا اضطرب و صالنمق معناسنه‌در یقال ماد الرجل اذا تبختر و برکمسه‌یی زیارت ایلمك معناسنه‌در یقال ماد فلانا اذا زاره و برآدمه ذخیره کتوروب ذخیره‌لندرمك معناسنه‌در یقال ماد قومه اذا مارهم و برآدمه سرخوشلقدن یاخود کمی‌یه بنمکدن ناشی باش دونوب معده بولانمسی عارض اولمق معناسنه‌در یقال ماد الرجل اذا اصابه غثیان ودوار من سکر اور کوب بحر * و سبزه و نباته قراغی مقوله‌سی رطوبت طوقنمغله متغیر اولمق معناسنه‌در یقال مادت الحنظلة اذا اصابهاندی فتغیرت (المائدة) فائده وزننده بغدای و ارپه مقوله‌سی ذخیره‌یه دینور طعام معناسنه بوراده طعامدن مراد ذخیره‌در و اوزرنده بالفعل طعام حاضر اولان سفره‌یه و تبسی‌یه دینور طعام وضع اولنمیان ساده سفره‌یه و تبسی‌یه مائده اطلاق اولنمز بلکه اکا خوان دینور * مؤلفك بصائرده بیانه کوره مائده فاعله بمعنی مفعوله‌در یاخود نسب اوزره‌در تحرّك یاخود ذخیره معناسندن مأخوذدر * مترجم دیرکه ❊ ربّنا انزل علینا مائدة من السماء ❊ الآیه کریمه‌سنك ناطق اولدیغی اوزره آسماندن مائدهٔ عیسویه نازل اولمشدر پولی و تیکنی یوق پشمش بالق اولوب باشی طرفنده طوز و قویریغی سمتنده سرکه و اطرافنده پراصه‌دن ماعدا انواع سبزه و بش دانه نان عزیز برینك اوزرنده زیتون و دیکرنده بال و برنده یاغ و برنده پنیر و برنده پصدرمه وار ایدی و مائدهٔ حضریه دخی پنیر و خرما و انار و موز و عنب و رطب و پراصه‌دن ماعدا جمله بقول موجود ایدی فرق

كونده بر كرّه نازل اولور ايدى بر دفعه غزوهٔ تبوكده سرور كائنات عليه افضل الصلوات حضرتلريله ملاقى
اولدقلرى كون رأس اربعين اولمغله على العاده مائده نزول ايلدكده اصحاب كرامدن حذيفه وانس دخى مائدهٔ
مرقومه يه حاضر اولمرله درت نفر ذات خجسته سير تناول ايلدكلرى تصريحكردهٔ عسقلانيدر انتهى * ومائده
تشبيه طريقيله سفره وسينى شكلنده اولان دائرهٔ ارضيه يه اطلاق اولنور (الميدة) ميمك فتحيله مائده ايله ايكى
اولكى معنالرده مرادفدر (ميدى) ميمك فتحى والفك قصريله من اجل معناسنه دركه آنكچون وآندن اوتورى
ديمكدر يقال فعله ميدى ذلك اى من اجله * شارح ديركه لسان العربده الفمز ميد ذلك عنوانده مرسومدر
وعربدن ميدى ذلك مسموع اولديغى تصريح ايلمشدر حتى امهات سائرهده ﴿انا افصح العرب بيد انى من قريش﴾
حديثنده ميد انى عبارتيله ده مرويدر انتهى (الميداء) ميمك كسريله و (المدّ) ميمك فتحى ودالك تشديديله قياس
ومبلغ ومقدار معناسنه در تقول لم ادر ما ميداء ذلك الشئ ومدّه اى ما مبلغه وقياسه وميداء الطريق يولك ايكى
جانبنه وبعدينه اطلاق اولنور تقول لم ادر ما قدر ميداء ذلك الطريق اى ما قدر جانبيه وما قدر بعده وميداء
برنسنه نك حذاء ومقابلنه دينور يقال هذا ميداؤه وبميدائه وبميداه بحذف الهمزة اى بحذائه (ميادة) صيادة
وزننده برسياه جاريه آديدر ورماح بن ابرد بن ثوبان نام شاعرك والدهسى اسميدر والدهسنه اضافتله ابن ميادة ايله
مشهوردر (الميدان) ميمك فتحى وكسريله كه يايه مجاورتدن ناشى در معروفدركه عرصهٔ واسعه يه دينور جمعى
ميادين در مسابقه ده حركتكاه اولديغى باعث تسميه در وميدان نيسابور شهرنده برمحله آديدر امثال وسائر تصانيف
ادبيه صاحبى ابو الفضل محمد بن احمد الميدانى اورادندر كذلك اصفهانده برمحله آديدر ابو الفضل المطهر بن احمد
المقيد المحدّث اورادندر كذلك بغداده برمحله آديدر اعلامدن عبد الرحمن بن جامع وصدقة بن ابى الحسين
ومحدثيندن برجماعت اورايه منسوبلردر وخوارزم شهرنده برمحله آديدر وشارع الميدان بغدادده برمحله دركه حالا
خرابه در وميدان برشاعر قفعسى آديدر (الممتاد) ممتاز وزننده مستعطى معناسنه دركه اسم فاعلدر ومستعطى معناسنه دركه
اسم مفعولدر يعنى امتياد كلمه سندن كه ميددن افتعالدر هم اسم فاعل وهم اسم مفعول اولور امتياد استعطاء
معناسنه در وجوهرينك مائد برطاغك آديدر ديمسى غلط صريحدر صواب اولان باء موحده ايله مأبد اولمقدر منزل
وزننده كرك انتقاد ايلديكى كتب لغتده وكرك استشهاد ايلديكى بيتده مأبددر * شارح ديركه معجم ومراصدده
ياى تحتيه ايله اولمغله جوهرى غلطدن بريدر

فصل النون

(النأد) سحاب وزننده و (النآدى)
حبالى وزننده و (النؤد) صبور وزننده آفت وداهيه يه دينور (النأد) سعد وزننده يردن چيقان صوصزنديسنه
دينور نزّ معناسنه اسمدر ونأد مصدر اولور حسد ايلمك معناسنه يقال نأده نأدا من الباب الثالث اذا حسده
ويردن صو صزمقله نمناك اولمق معناسنه در يقال نأدت الارض اذا نزّت وبركسه يه آفت وداهيه اوغرامق
معناسنه در يقال نأدت الداهية فلانا اذا دهته (النثد) نونك وثاى مثلثه نك فتحيله جارى ومتحرك نسنه ديكلمك
معناسنه در يقال نثد الشئ نثدا من الباب الرابع اذا سكن وركد ويردن منتار بتمك معناسنه در يقال نثدت الكمأة
اذا نبتت (النجد) نونك فتحى وجيمك سكونيله اطراف وحواليسندن مرتفع اولان ارضه دينور جمعى انجد كلور
وانجاد كلور ونجود ونجد كلور ضمتينله ونجودك جمعى كه جمع الجمع اولور انجده كلور بومناسبتله جزيرة العربده
غورك يعنى ارض تهامه نك خلافى يعنى مقابلى اولان ارضه اطلاق اولنمشدر طرف اعلاسى تهامهٔ يمن وطرف اسفلى
ارض عراق وشام ايله محدود وحجاز طرفندن اوّلى يعنى رأس سنورى ذات عرق نام موضعدر اراضىٔ سائرهٔ
مذكوره دن ارتفاعى باعث تسميه در وبونده نجد لفظنك ضمّ جيمله ده زبانزد ومذكردر * مترجم ديركه كتب
جغرافياده مثبت اولديغى اوزره يمن اولكه سنك حدودى شرقده بلاد عمّان وجنوبده بحر عرب وغربده بحر سويس
وشمالده حجاز وبلاد حجردر اولكهٔ مزبور درت قسمدر نفس يمن وبرى تهامه وبرى نجد وبرى احقاف در
بحر طرفنده اولان غوردر واكا تهامه دخى ديرلر وتهامه يه ناظر اولان اماكنه سرواة ديرلر حدودى غربده
بعض بحر سويس وجنوبده بحر عرب وشرقده نفس يمن وشمالده ارض حجازدر ومملكت حجاز نجد ايله
تهامه بينني حاجزدر حدودى شرقدن نجد وغربدن تهامه وجنوبدن يمن وشمالدن ارض شام وبلاد مكه
ومدينه دن حجر وطائف وتبوك وسائريدر ونجد مملكتى ايكى قسمدر برى نجد حجاز وبرى نجد عارض در
نجد حجاز شرقيسنده واقع ولايتدركه اون التى نواحيدن عبارتدر شيخ نجدى نسبت اولان بلد ابليس بونده در
ونجد عارض بغايت واسع يرلردر جبل العارض ديدكلرى طاغ بوندن بحر حالا عمارتيه طاغى تعبير ايدرلر
انجق ايكى مدخلى واردر برى عينيه ده در وبريسى درعيه ده در برمدتدنبرو خروج وعقائد زايغه ايله

جزيرة العربه استيلا ايدن وهّابى طائفه‌ذر عيه‌دندر صحيح البخارى حديثلرندن قال النبى عليه السلام * اللهمّ بارك لنا فى شامنا وفى يمننا * قالوا وفى نجدنا قال * اللهم بارك لنا فى شامنا وفى يمننا * قالوا وفى نجدنا قال * هناك الزلازل والفتن وبها يطلع قرن الشيطان * حديثنده ديار نجد منبت فتن ونفاق ومعركهٔ شقاء وشقاق اولديغى مصرّح جناب رسالتپناه عليه صلوة الاله حضرتلرى خاك مزبوردن نشئت ايليجك اصحاب شرّ وشقوتى معجزه اولنق اوزره اشعار بيورمشلردر واقعا بلاد مزبوره‌دن ابتدا شيخ نجدى صورتنده ابليس لعين ظهور ايدوب بعده آفتاب سپهر نبوّتك سمت عقبايه ميلانلرى زماننده ادّعاى نبوّت ايدن مسيلمة الكذّاب وسائر مرتدّين دوزخ‌آب بعد زمان قرامطه طائفه‌سى واوتوزقرق سنه‌دنبرو وهّابيون ديدكارى خوارج خروج وذروهٔ بغى وطغيانه عروج ايلديلر خذلهم الله تعالى انتهى * ونجد يوكسك اولهرق آچق وايشلك يوله دينور يقال اخذ النجد اى الطريق الواضح المرتفع ومعناى اوّلدندركه عربلر هو طلاع انجد وطلاع انجدة وطلاع نجاد وطلاع النجاد ديرلر ضابط للامور غالب معناسنه نته‌كه مراتب عاليه وامور ساميه‌يه عروج ايدن آدمه طلاع الثنايا اطلاق ايدرلر ونجد خانه‌نك مدار زينتى وباعث رفعتى اوله‌جق دوشمه ومندر ومقعد ويصدق مقوله‌سى امتعه‌يه اطلاق اولنور جمعى نجود كلور ونجاد كلور نونك كسريله ونجد حاذق وماهر قولاغوزه دينور وآغاج قسمندن عارى اولان مكانه دينور ونجد مصدر اولور خصمه غلبه ايلك معناسنه يقال نجده الرجل نجدا من الباب الثانى اذا غلبه ونجد شبرم يعنى اغاج سودلكنى ديدكارى شجره شبيه برشجر آديدر ويمن اولكه‌سنك نهايتنده بلاد مهره‌دن برارض مخصوصه اسميدر ونجد شول دلير وبهادره دينوركه سائرلرك عاجز اولدقلرى امر صعب وعظيمه جرئ ونافذ ومقتدر اوله يقال هو نجد اى شجاع ماض فيما يعجز غيره وغمّ وغصه واندوه معناسنه‌در ومصدر اولور پك ترلمك معناسنه يقال نجد البدن عرقا من الباب المزبور اذا سال ونجد ممه‌يه دينور ثدى معناسنه (التنجيد) تفعيل وزننده خانه‌يى تزيين ايلك معناسنه‌دركه شانى ترفيعدن عبارتدر يقال نجد البيت اذا زيّنه قال فى الاساس بيت منجد اى مزيّن وبركسه‌يى تقلبات زمان اهل تجربه ومحكم الرأى ايلك معناسنه‌در يقال نجده الدهر اذا حنكه (النجد) كتف وزننده و(النجد) عضد وزننده و(النجيد) امير وزننده بونلرده شجيع وپردل آدمه دينوركه سائرلرك عاجز اولدقلرى امور عظيمه‌يه نفوذ وتمشيته مقتدر اوله ونجيد مغموم وغصه‌ناك آدمه دينور منجود كبى معناى سابقدن مأخوذدر وارسلانه اطلاق اولنور (النجادة) سعاده وزننده و(النجدة) سجده وزننده وجه مذكور اوزره دلير وبهادر اولمق معناسنه‌در يقال نجد الرجل نجادة ونجدة من الباب الخامس اذا كان نجيدا (المنجود) مغموم وغصه‌ناك آدمه دينور نجد مذكوردن مفعولدر يقال نجد الرجل على بناء المجهول فهو منجود اى مكروب وهالك ومقهور معناسنه‌در يقال صار منجودا اى هالكا (النجد) فتحتينله ترلمك معناسنه‌در يقال نجد الرجل نجدا من الباب الرابع اذا عرق وبليد وكاهل وكند ذهن اولمق معناسنه‌در يقال نجد الرجل اذا بلد وفرومانده اولمق معناسنه‌در يقال نجد الرجل اذا اعيى (الانجاد) همزه‌نك كسريله نجد اولكه‌سنه وارمق ياخود نجد اولكه‌سنه چيقمق معناسنه‌در يقال انجد الرجل اذا اتى نجدا او خرج اليه وترلمك معناسنه‌در يقال انجد الرجل اذ عرق وبركمسه‌يه معاونت ايلك معناسنه‌در يقال انجد فلانا اذا اعانه وبلند ومرتفع اولمق معناسنه‌در يقال انجد البناء اذا ارتفع وهوا آچاز اولمق معناسنه‌در يقال انجدت السماء اذا اصحت وبرآدم اهل وقومنه قريب اولمق معناسنه‌در يقال انجد الرجل اذا قرب من اهله ودعوته اجابت ايلك معناسنه‌در يقال انجد الدعوة اذا اجابها (النجود) صبور وزننده بيونى اوزون اولان ناقه‌يه وديشى اشكه دينور على قول كبه اولمز اولنلرينه دينور يقال ناقة نجود واتان نجود اى طويلة العنق او لا تحمل وايشلك وروند ناقه‌يه دينوركه يولده سائرلرى سبق وتقدّم ايدر اوله يقال ناقة نجود اى ماضية متقدّمة وسودى پك چوق اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة نجود اى مغزار ودائما يوكسك يرلره چوكوب اوتورر اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة نجود اذا كانت تبرك على المكان المرتفع وشول ناقه‌يه دينوركه كويا سائر ناقه‌لر ايله معارضه ايدركبى آنلر سودى چوق ويرنجه بودخى چوق ويرر اوله يقال ناقة نجود كانها تناجد الابل فتغزر اذا غزرن ونبالت ومزيت اهلى اولان عاقله ولبيبه خاتونه دينور جمعى نجد كلور كتب وزننده ونجود اساميدندر عاصم بن ابى النجود بن بهدله قرّادندر وبهدله مومى اليهك والده‌سى اسميدر (النجدة) سجده وزننده نجاده معناسنه‌دركه ذكر اولندى ونجده حرب وقتال معناسنه‌دركه اسمدر يقال وقعت بينهم نجدة اى قتال وبهادرلق شجاعت معناسنه‌در وبأس وشدت معناسنه‌در وقورقو وهول وفزع معناسنه‌در ونجده اساميدندر نجدة بن عامر الحنفى يمامه اهلندن برخارجى اسميدر اصحاب واتباعنه نجدات اطلاق اولنور (النجاد) كتاب وزننده

قلج باغنه دینور حمائل السیف معناسنه حسن کنایاتدندرکه طویل القامه اولان آدمه طویل النجاد اطلاق ایدرلر
(النجاد) کتان وزننده یورغانجی یه دینورکه دوشك ومندر ویصدق مقوله سنی دیکوب طولادرر اولان کسه‌در
(الناجود) کافور وزننده باده یه دینور خمر معناسنه در یقال شرب الناجود ای الخمر سبب شجاعت اولدیغیچون
اطلاق اولنمشدر وباده قونیلان قابه دینور جام وصراحی وباطیه وسائری کبی یقال روّق الخمر فی الناجود ای فی اناءها
وزعفرانه دینور وقانه دینور دم کبی (المنجدة) مکنسه وزننده اوکندره کبی خفیف دکنکه دینورکه آنکله طوار
اشوب یوریمکه حثّ واغرا اولنور وشول تپنکی آغاجلرینه دینورکه قیق کبی آنلرایله دوه‌سمرینك اکسه سنده اولان
هکبه طرزنده ترکیسنك ایچنی طولادیررلر (المنجد) منبر وزننده کوچك طاغجغزه دینور وبرنوع نسوان پیرایه سنه
دینورکه فصوصله مزیّن اولور حقیقتی برقلاده درکه اینجو وآلتون ویوزك قاشی کبی ذی قیمت احجار ایله یاخود
قرنفل ایله تزیین ایدرلر وبرقارش قدر انلو اولور خاتونلر حمائلی یونلرینه چکوروب قلج باغی کله جك یردن ممه‌لری آلتنه دك
نازل اولور جمعی مناجد کلور (المنجد) معظم وزننده مجرّب معناسنه درکه اسم مفعول عنوانیله در تقلبات دهریه ایله
احوال عالمه تجربه‌لری سبق ایلمش عارف وآکاه آدمه دینور یقال هو منجد ای مجرّب (الاستنجاد) یاردم ایسته‌مك
معناسنه در یقال استنجاده اذا استعانه وبعد الضعف قویّ وتوانا اولمق معناسنه در یقال استنجد الرجل اذا قوی
بعد ضعف وبرنسنه‌دن هیبتلندکدنصکره اکا دلیر اولمق معناسنه در یقال استنجد علیه اذا اجترأ علیه بعد هیبة
(نجد مریع) مجد سریع وزننده و(نجد خال) خای معجمه ایله و(نجد عفر) و(نجد کبکب) برر موضع اسملریدر
(نجد العقاب) عینك کسریله دمشق قضاسنده برموضعدر (نجد الود) واوك ضمیله هذیل بلادنده برموضعدر
(نجد برق) یمامه‌ده برموضعدر (نجد اجأ) طیّ قبیله سی یوردنده برسیاه طاغك آدیدر (نجد الشری)
شین معجمهٔ مفتوحه ایله برموضع آدیدر (النجود) قعود وزننده برنسنه بللو وعیان اولمق معناسنه در یقال
نجد الامر نجودا من الباب الاول اذا وضح واستبان (ابو نجد) عروة بن الورد نام شاعرك کنیه سیدر (ابو نجید)
زبیر وزننده عمران بن حصینك کنیه سیدر (المناجد) مناجده‌دن اسم فاعلدر مقاتل وجنکاور بهادره
دینور ومناجد معین ومددکاره دینور پس مناجده مقاتله ومعاونه معنالرینه‌در (النواجد) ناجده‌نك جمعیدر
کوده‌ده اولان یاغك اوزون اوزون طریقه‌لرینه دینورکه سموزلکدن اولور (التنجد) تفعل وزننده یوکسلمك ارتفاع
معناسنه در یقال تنجد الشیء اذا ارتفع (المناحدة) حای مهمله ایله معاهده وزننده ومراد فیدرکه برکسه ایله عهد
ایلمك معناسنه در یقال ناحده اذا عاهده وتقول هم یناهد ونتا ای یتعهد ونتا (الندّ) نونك فتحی ودالك
تشدیدیله و(الندید) نونك فتحیله و(الندود) قعود وزننده و(الندد) فتحتینله و(النداد) کتاب وزننده حیوان
اورکوب قاچوب کیتمك معناسنه در یقال ندّ البعیر ندّا وندیدا وندودا وندادا وندادا من الباب الثانی اذا شرد
ونفر وندّ برنوع طیب اسمیدر علی قول عنبره دینور نونك کسریله‌ده لغتدر مفرادت طبیه‌ده ندّ بخور انواعندن
برطیب مرکب اسمی اولوب نجاشی مخترعاتندن اولمق اوزره مرسومدر فارسیده اکا کشنه وشش پنجه دیرلر
وندّ یوکسلك اویوکه دینور تل مرتفع معناسنه وچاموردن باشی یصی یوك تپه یه دینور ویمنده برحصارك اسمیدر
(الندّ) نونك کسریله مثل ومانند معناسنه در یقال ماله ندّ ای مثل جمعی انداد کلور ویقال هی ندّ فلانة ولا یقال ندّ
فلان لکن مصباحده ندّ وندید مثل مخالفه اطلاق اولنمق اوزره منصوصدر (الندید) امیر وزننده بودخی مثل وهمتا
معناسنه در جمعی ندداء کلور حنفاء وزننده (الندیدة) هایله ندید معناسنه در جمعی نداند کلور قصیده وقصائد کبی
(التندید) تفعیل وزننده برآدمك مثالب ومعایبنی آشکاره لسانه آلمغله رسوای وتشهیر ایلمك معناسنه درکه مادهٔ
مرقومه‌دن مأخوذدر یقال ندّد به اذا صرّح بعیوبه وبرآدمه بدوفنا کلمات ایشتدرمك معناسنه در یقال
ندّد به اذا اسمعه القبیح وپراکنده ایلمك معناسنه در یقال ندّد الابل اذا فرّقها (النادّ) تشدید داللّه رزق
وروزی معناسنه در یقال لیس له نادّ ای رزق فی الاصل مال ناطقه اطلاق اولوب بعده رزقده استعمال اولندی
(الندد) فتحتینله طاغنق پراکنده معناسنه در یقال ابل نددای متفرقة (الانداد) همزه‌نك کسریله پراکنده قلمق معناسنه در
یقال اندّ الابل اذا فرّقها (الانادید) و(التنادید) پراکنده‌لر وپریشانلر دیمکدر یقال ذهبوا انادید وتنادید اذا تفرّقوا
فی کل وجه وبونلرك تعاشیب وشعاریر کبی مفردلری مسموع دکلدر (التناد) تشدید داللّه فی الاصل تفاعل وزننده
طاغلق تفرق معناسنه در وبری برندن اورکمك تنافر معناسنه در ومنه قوله تعالی فی سورة المؤمن ﴿ یوم التنادّ ﴾
بالتشدید وقرأ به ابن عباس وجماعة ای یندّ بعضهم من بعض نحو ﴿ یوم یفرّ المرء من اخیه ﴾ وقرأ الباقون بالتخفیف
من النداء (ندد) جعفر وزننده برموضعدر ومدینهٔ منوره‌نك اسمیدر (المنادة) محاده وزننده مخالفت معناسنه در

ل

تقول ناددته مناداة اى خالفته (النرد) فرد وزننده لعب معروف آديدر و بوفارسيدن معرّبدر ملوك فرسدن اردشير بن بابك وضع و اختراع ايلمشدر آنكچون اكا اضافتله نردشير ديرلر * مؤلف غريب اضافه ايلمشدر كتب تواريخده مبين اولديغى اوزره اصل لعب مزبور ايكى زاره مخصوص ايدى كه كعبتين ديدكلريدر و بواردشير اختراعيدر بعده سائر پوللرى و لعبنده اولان شيوه‌لرى بزرجمهر اختراع ايلدى و لعب مزبور يدى كونه‌در فاردكه فريد دخى ديرلر زياد وستاره وخانه كير وطويل كه حالا طوله تعبير ايتدكلريدر بوديارلرده اول متعارفدر وده هزار ومنصوبه‌در قالديكه بوديارلره كل بهار و كوست ديدكلرى انواع مذكوره‌دن ايكى كونه سيدركه اسملرى مبدّلدر و نرد بركونه چوال آديدركه ديبى واسع و يوقاريسى مخروطى اولور خرما يپراغندن اوريلوب ديكلدكدنصكره اطرافنه سراسر ليفدن اورلمش شريت صرتمغله طاش كبى محكم ومتين اولوب ديرك كبى ديكنه طورر واصلا دوريلوب ييقلمز خرما ديوشورمى وقتنده آنكله خرما نقل ايدرلر و نرد بركونه تركيب آديدركه طلا وجهيله آنكله مداواة اولنور بو تركيب ضمادات انواعندندر اطبانك قرص نردى ديدكلريدركه صندل احمر و فوفل وشياف ماميثا واسفيداج قلعى وكل ارمنى و بزر بنج ومرداسنج وخولان مكى و بوش در بندى و راوند و برجزء لفاح كوكى و افيون يارمشر جزء صوايله قارشديروب طوله زارى كبى ترتيب ايلدكدنصكره كشنش صويى و كلاب وسركه ايله ضماد ايدرلر جميع اورام حارّه‌يه نافعدر (النردىّ) ياى نسبتله لعب نرده منسوب ديمكدر رواتدن عباس نردى كه هارون رشيددن حديث روايت ايلمشدر لعب مزبورده يك ماهر ايدى (النشد) نونك فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله و (النشدة) و (النشدان) نونلرك كسريله ضايع وغائب اولان شيئى آرامق معناسنه‌دركه آرايوب صورشدرمقدن عبارتدر مالك ايله دلاّلك فعليدركه مسترشد اولورلر يقال نشد الضالة نشدا و نشدة و نشدانا من الباب الاول اذا طلبها و غائب اولان شيئى بولان آدم ندا ايله تعريف ايلمك معناسنه‌در يقال نشد الضالة اذا عرّفها و تعريف و اجدك فعليدركه بن برنسنه بولدم صاحبنى بيلم صاحبى هركيم ايسه كلوب بعد الوصف بندن اخذ ايلسون ديو بالنفس ياخود دلاّل واسطه سيله ندا ايلمكدن عبارتدرتنه‌كه مزيددن انشاد دخى بومعناره‌در * شارح ديركه ائمه‌دن كراع بو ايكى معنانك ضديتنه ذاهب اولمشدر انتهى و برشيئى كركى كبى بيلمك معناسنه‌در يقال نشد فلانا اذا عرفه معرفة و برماده‌نك حقيقتنى طلب ضمننده برآدمدن يمين ايلمك ايستمك معناسنه‌در يقال نشد فلانا بالله اذا استحلفه يعنى سأله واقسم عليه بالله و نشد برآدمه انشدتك الله ديمك يعنى برماده‌نك كنه وحقيقتنى سؤال ضمننده الله ايچون والله عشقنه واللهى سورسك طوغرى سويله معناسنه‌در يقال نشد فلانا اذا قال له انشدتك الله اى سألتك بالله و يقال نشدك الله بفتح الدال اى نشدك بالله بوراده نشده كلمه سى كه نونك كسريله‌در مصدر اولان نشده‌دن مخففدر عمرك الله قعدك الله كبى فعلى حذف ومصدر موضع فعله وضع ومفعول اوّل اولان كافه مضاف اولمشدر و استعمالاتندركه عربلر نشدتك بالله الا فعلت ديرلركه فعلى اسم مستثنى موقعنه ايقاع ايدرلر كذلك حرف جرسز نشدتك الله الا فعلت ديرلركه مفعولينه متعديدر دعوت منزلنده اولديغندن ياخود ذكرت معناسنى تضمين ايلدكلرندن ناشى و بوراده الا فعلت قولى مصدر ايله مأوّلدركه الاّ فعلك ديمكدر و نشد فعلنده البته نفى تقديرى لازمدر زيرا استثناء مفرغدر پس ما اطلب منك شيئا من الاشياء الا فعلك سبكنده اولور (المناشدة) و (النشاد) نونك كسريله برآمه يمين ويرمك معناسنه‌در يقال ناشده مناشدة ونشادا اذا حلفه (الانشاد) همزه‌نك كسريله ضايع اولان شيئى بولان آدم تعريف ايلمك معناسنه‌دركه مثلا برجوهر غائب ايدن وارمى ديو ندا ايلمكدن عبارتدرتنه‌كه ثلاثيسى دخى بومعنايه كلديكى ذكر اولندى يقال انشد الضالة اذا عرّفها و ضايعى كوسترمكه بيلن آدمدن دلالت طلب ايلمك يعنى آرايوب صورشدرمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور يقال انشد الضالة اذا استرشد عنها وشعر اوقومق معناسنه‌در يقال انشد الشعر اذا قرأه و برآدمى روبرو هجو ايلمك معناسنه‌در يقال انشد بهم اذا هجاهم (التناشد) تفاعل وزننده برى برينه شعر اوقومق معناسنه‌در يقال تناشد القوم اذا انشد بعضهم بعضا (النشدة) نونك كسريله مصدردرتنه‌كه ذكر اولندى واسم اولورسه ديونور يقال سمع نشدته اى صوته (النشيد) نونك فتحيله رفع صوت معناسنه‌در و بين القوم انشاد اولنان شعره ديونوركه بمعنى مفعولدر (الانشودة) همزه‌نك ضميله بودخى انشاد اولنان شعره ديونور جمعى اناشيد كلور ونشيدك جمعى نشايد كلور (الاستنشاد) برآدمدن شعر اوقومق استه‌مك معناسنه‌در يقال استنشده الشعر اذا طلب منه انشاده (التنشد) تفعل وزننده برخبرو ماده‌يى بيلمك ايچون نامك مطلع اولميه‌جغى جهتلردن نزاكتله صورشدرمق معناسنه‌در يقال تنشد الاخبار اذا اراغها ليعلمها قال فى الاساس تقول تنشدت الاخبار اذا كنت تريغ ان تعلمها من حيث لا يعلمها الناس

(منشد) محسن وزننده جبل رضوی ایله ساحل بیننده برموضع وطیّ قبیله‌سی جبالنده بشقه برموضع آدیدر
(النضد) نونك فتحی وضاد معجمه‌نك سكونیله برنسنه‌یی بری بری اوزره نظام اوزره یغوب استف ایلك معناسنه‌در
یقال نضد المتاع نضدا من الباب الثانی اذا جعله بعضه فوق بعض فهو منضود ونضید (التنضید) تفعیل
وزننده نضد معناسنه‌در یقال نضد متاعه تنضیدا بمعنی نضده فهو منضد (النضد) فتحتینله بری بری اوزره
استف اولمش متاعه علی قول كزیده وخیارینه دینور واوزرینه امتعه واثواب استف ایلدكاری سریره دینور
واولولق شرف وشان معناسنه‌در وشریف وذیشان آدمه دینور وسموز ناقه‌یه دینور جمعی انضاد كلور وانضاد
القوم كروه وجماعتنه اطلاق اولنور كذلك قومك عدد وشمارینه دینور وانضاد الجبال طاغلرده بری بری اوزره
اولان ایری وبیوك طاشلره وقیالره اطلاق اولنور وانضاد السحاب بری بری اوزره قات اندرقات بلوطلره اطلاق
اولنور (النضود) صبور وزننده بودخی سموز ناقه‌یه دینور (النضیدة) قصیده وزننده یصدغه اطلاق اولنور
وساده معناسنه وایچی طولمه اولان خانه متاعنه اطلاق اولنور شلته ومندر كبی (نضاد) قطام وزننده عالیه‌ده
برطاغك آدیدر وبومذكردر مؤنث دخی اولور بنو تمیم غیرمنصرف مجراسنه اجرا ایدرلر (الانتضاد) افتعال وزننده
بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال انتضد بالمكان اذا اقام (النفاد) فایله كساد وزننده و(النفد) فتحتینله برنسنه
دوكنمك معناسنه‌در یقال نفد الشیء نفادا ونفدا من الباب الرابع اذا فنی (الانفاد) همزه‌نك كسریله برنسنه‌یی دوكتمك
معناسنه‌در یقال انفد الشیء اذا افناه وبرآدمك مال وذخیره‌سی دوكنمك معناسنه‌در یقال انفد القوم اذا فنی مالهم
وزادهم وقویینك صویی قالمیوب بتمك معناسنه مستعملدر یقال انفدت الركیة اذا ذهب ماؤها (الاستنفاد)
بودخی برشیئی دوكتمك معناسنه‌در یقال استنفد الشیء اذا افناه (الانتفاد) افتعال وزننده مدیوندن دائن
حقنی بالتمام اخذ واستیفا ایلك معناسنه مستعملدر یقال انتفد حقه اذا استوفاه وسود صاغمق معناسنه
مستعملدر كه ممه‌دن سودی استیفا ایلكدن عبارتدر یقال انتفد اللبن اذا حلبه (المنتفد) اسم فاعل
بنیه‌سیله جماعتدن الارغه اولان آدمه اطلاق اولنور كویاكه آنلردن نفسنی استیفا ایلمش اولور
یقال قعد فلان منتفدا ای متنحیا (المنتفد) اسم مفعول بنیه‌سیله كه اصل انتفاددن مصدر میمیدر سعت
وفسحت معناسنه‌دركه معنای مزبوردن مأخوذدر ومنه یقال فیه منتفد عن غیره ای مندوحة وسعة (المتنفد)
تفعلدن اسم مفعول بنیه‌سیله كه اسم مكاندر نزاع وتشویش واضطراب اولنه‌جق محله دینور نزاع وخصومت
معناسنه‌ندر ومنه یقال تجد فی البلاد متنفدا ای مراغما ومضطربا (النقد) نونك فتحی وقافك سكونیله
برنسنه اشتراسنده پیشین ودرساعت ویریلن اقچه‌یه دینور معنای مصدریدن مأخوذدر نسیئه مقابلیدر
شارحك بیانه كوره جمعی نقود كلور یقال نقد جید ونقود جیاد ونقد مصدر اولور اقچه وسائر نسنه‌نك
زیوف وكترینی سچوب اوكورتلمك معناسنه یقال نقد الدراهم وغیرها نقدا من الباب الاول اذا میزها یعنی
میز جیدها من ردیها وبرنسنه‌نك قیمتنی پیشین ومعجلا ویرمك معناسنه‌دركه طرنغی دیننده ویرمك تعبیر اولنور
یقال نقده الثمن اذا اعطاه نقدا قال الشارح ومنه حدیث جابر وجمله قال ﴿فنقدنی ثمنه﴾ ای اعطانیه نقدا معجلا
وپرمقله جوزاویمق معناسنه‌دركه مراد پرمقله جوزك ایچنی چیقارمقدر وبومجازدر یقال نقد الجوز اذا نقره
بالاصبع ودوزاغه‌دوشمش قوش برونیله دوزاغه پیدرپی اورمق معناسنه‌دركه ككلمك تعبیر اولنور بودخی مجازدر
یقال نقد الطائر الفخ اذا ضرب فیه بمنقاره‌ای بمنقاره ونقد وزن وعیاری تام اولان اقچه‌یه دینور تسمیه بالمصدردر
یقال درهم نقد ای وازن وبرشیئه طوغری اوغورلین باقق معناسنه‌در ناقدك منقوده نظر ایلدیكی كبی یقال
نقد الرجل الشیء والیه بنظره اذا اختلس النظر نحوه قال فی الاساس وهو ینقد بعینه الی الشیء ای یدیم النظر
الیه باختلاس حتی لایفطن له ویقال مازال بصره ینقد الی ذلك نقودا كانما شبه بنظر الناقد الی ماینقده ونقد یلان
صوقمق معناسنه‌در یقال نقدته الحیة اذا لدغته (التنقاد) تذكار وزننده بودخی مصدر ثلاثیدر اقچه وسائر نسنه‌نك
زیوف وكترینی سچوب اوكورتلمك معناسنه یقال نقد الدراهم وغیرها نقدا وتنقادا اذا میزها (الانتقاد) افتعال
وزننده بودخی تنقاد معناسنه‌در یقال انتقد الدراهم وغیرها اذا میزها واقچه‌یی قبض ایلك معناسنه‌دركه مراد
نقد اوله‌رق آلمقدر یقال انتقد الدراهم اذا قبضها یعنی نقدا وچوجق بوییوب یكت اولمق معناسنه‌در یقال
انتقد الولد اذا شبّ (التنقد) تفعل وزننده بودخی برنسنه‌یی اوكرتلمك معناسنه‌در یقال تنقد الدراهم وغیرها بمعنی
نقدها (النقد) نونك كسریله خیره وجوره اولمغله بیومسی كیج اولان اوغلانه دینور نونك ضمیله‌ده جائزدر یقال
غلام نقد ونقد ای بطیء الشباب قلیل اللحم (النقد) ضمتینله وفتحتینله برنوع شجر آدیدر مفردی نقده‌در هاایله

مفرداتده نبات عفصر ايله مبين در (النقد) فتحتينله بر جنس قيون اسميدر كه قبيح الشكل اولورلر جمعى نقاد و نقاده
كلور * شارح ديركه بو قيون بحرين ولايتنه مخصوصدر آياقلرى پك قيصه و بدشكل اولورلر * اذل من النقد * مثلندن
مراد مذكور قيونلردر انتهى * و نقد مصدر اولور آغزده ديشلر چوريوب اوفانمق و آشنمق معناسنه يقال نقد
ضرسه نقدا من الباب الرابع اذا تكسر و ائتكل مقدمة الادبده ديشه مخصص دكلدر و طوارك طرنغى صويلوب
يوزلمك معناسنه دركه طاشر قفدن اولور يقال نقد الحافر اذا تقشر و نقد اسم اولور نقد مذكور كبى خيره و جوره
اولان اوغلانه دينوركه كيج بيويوب ميدانه كله (المنقاد) منقار وزننده و مرادفيدركه قوشلك برونه دينور
(النقاد) كتان وزننده نقد و تميز دراهم ايدن آدمه دينور و نقد ديدكلرى مذكور قيونلرك چوبانه دينور (انقد)
احمد وزننده كرپى يه دينور قنفذ كبى و كاه اولوركه اكا حرف تعريف ادخال اولنور و منه المثل * بات بليلة انقد * زيرا
كرپى قسمى بتون كيجه اويوميوب جولان ايدر * مترجم ديركه انقد كلمه سنه حرف تعريف داخل اولمديغى افكل كبى
معرفه اولديغنه مبنى درو حرف تعريفك دخولى ذكر اولنان نقد ماده سندن كه فتحتينله ديش چوريوب اوفانمق
معناسنه وصف اولديغنه مبنيدر حتى مستقصاده و قيل الانقد الذى تشتكى سنه من النقد و هو فساد فى الاضراس
بخرقها و هو لا ينام عبارتيله مرسومدر انتهى * و انقد قبلو بغه يه دينور (النقدة) نونك كسريله كرويا اسميدر كه قرمان
كمونى ديدكلرى نباتدر (الانقدان) همزه نك كسريله قبلو بغه يه دينور (الانقاد) همزه نك كسريله آغاج يپراقلنمق
معناسنه در يقال انقد الشجر اذا اورق (نوقد قريش) نونك فتحيله نسف قضاسنده بر قصبه در امام عبد القادر
بن عبد الخالق النوقدى اورادندر (نوقد خرداخن) خاى معجمه لرك ضميله قضاى مزبورده بشقه بر قصبه در
اعلامدن محمد بن سليمان المعدل النوقدى اورادندر (نوقد ساره) بر قصبه در فقهادن ابراهيم بن محمد بن نوح
النوقدى اورادندر (المناقدة) مفاعله وزننده بركسه ايله محاسبه ده تدقيق و استقصا ايلمك معناسنه در يقال ناقده
اذا ناقشه (المنقدة) مكنسه وزننده شول خرده سقسى يه دينوركه اوزرنده جوز ايچلرينى اويارلر آلت منزلنه منزلدر
(النقردة) دحرجه وزننده بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال نقرد بالمكان نقردة اذا ارب به و تقول مالك منقردا
اى مقيما (النكد) فتحتينله بر آدمك ديرلكى تنك و دشوار اولمق معناسنه دركه رغد مقابليدر يقال نكد عيشهم نكدا
من الباب الرابع اذا اشتد و عسر و قويينك صويى آز المق معناسنه در يقال نكدت البئر اذا قل ماؤها (النكد) نجد
وزننده قارغه آوازى چيقه بيلديكى قدر اوتمك معناسنه در مادهٔ مذكوره دن مأخوذدر كويا كه عهدهٔ اقتدارنده
اولان آوازى افراغ ايدر يقال نكد الغراب نكدا من الباب الاول اذا استقصى فى شحيحه و بر آدمك حاجتنى منع ايلمك
معناسنه دركه مرادمطلبنه مساعده و قضا ايلمامكدر يقال نكد زيد حاجة عمرو اذا منعه اياها و سائله مسئولنى دريغ
ايلمك ياخود مسئولندن آزنسنه و يرمك معناسنه در يقال نكد فلانا اذا منعه ماسأله اولم يعطه الا اقله و بر آدمك
سؤالى كثير و منالى قليل و يسير اولمق معناسنه در يقال نكد الرجل على بناء المجهول اذا كثر سؤاله و قل نائله (النكد)
كتف وزننده و (النكد) فتحتينله كه تسميه بالمصدردر و (النكد) شكس وزننده و (الانكد) احمر وزننده
اوغورسز بى خير و منفعت كسنه يه دينور يقال رجل نكد و نكد و نكد و انكد اى شؤم عسر يعنى لا خير فيه
و يقال قوم انكاد و مناكيد اى مناحس قليلوا الخير (النكد) نونك ضمى و فتحيله آز و يركو يه دينور يقال عطاء
نكد اى قليل و نكد نونك ضميله سودى پك چوق اولان ناقه لره دينور بونده نكد نكداء كلمه سندن جمعدر و سودى
اولميان ناقه لره ديمكله اضداددن اولور معناى ثانى ابن فارسدن منقولدر معناى اول پك سودلو اولمغله
كويا كه سائر ناقه لرك معاونتنى مانع اولديغى ملاحظه سنه مبنى در قال فى الاساس ناقة نكداء اى لا لبن لها
و ابل نكد و يقال للغزار نكد لئلا تعان و نكد شول ناقه لره دينوركه ياورى يلرى طورنمغله امزرمدكلرى يچون
سودلرى چوق اولور اوله يقال ابل نكدا اذا كانت لا يبقى لها ولدها فيكثر لبنها لانها لا ترضع بو نكده
مفردى نكداء در (المنكود) پك آز و يركى يه دينور يقال عطاء منكود اى نزر قليل (نكيدى)
چليپا وزننده روم ديارنده بر شهر آديدركه بقراط حكيمك مقريدر شهر مزبور حالا اناطوليده كه سلفده
روم عد اولنور ايدى قونيه قربنده نيكده ديدكلرى شهردر فى الاصل فارسى اوله رق نيكده ايله مسمادر دخى
ديرلركه ايو و كوزل قريه ديمكدر (التناكد) تفاعل وزننده برى برينى صرپه چكوب چتنلك ايله معامله ايلمك
معناسنه در يقال تناكدا اذا تعاسرا (المناكدة) مفاعله وزننده بر آدمه كوجلك و چتنلكله معامله ايلمك و صرپه
چكمك معناسنه در يقال ناكده اذا عاسره (نمرود) نونك ضميله جبابره دن بر شخص معروف اسميدر * شارح
ديركه لفظ مزبور اعجمى در دالك اهمال و اعجاميله منقولدر و جبار مرسوم ابراهيم خليل على نبينا و عليه سلام

(الجليل)

الجليل حضرتنى آتشه القا ايدن شخص مستحق التنكيل در كيانياندن كاووس اولديغى دخى محكى در (النود) نونك فتحى و واوك سكونيله و (النواد) نونك ضميله و (النودان) فتحاتله او يوقلقدن ناشى برى او ته اكيلمك معناسنه در يقال نادالرجل ينود نودا و نوادا و نودانا اذا تمايل من النعاس (نواده) قتاده وزننده يمنده برقريه در سام بن نوحك مرقدى آنده در (التنود) تفعل وزننده برى او ته حركت ايلمك معناسنه در يقال تنوّد الغصن اذا تحرّك و منه نودان اليهود فى مدارسهم * مؤلف بو نكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر قال فى النهاية و فى الحديث ❊ لا تكونوا مثل اليهود اذا نشروا التوراة نادوا ❊ اى حرّكوا رؤسهم و اكتافهم پس قرأن كريم تلاوت ايدركن اطفال مكتب كبى تحريك اعضادن اجتنابله سكونت و اطمينان اوزره اولمق واجبه دندر (نوند) نون اولانك ضمى و ثانيه نك سكونيله كه التقاء ساكنينى متضمن در نيسابورده برمحله آديدر رواتدن عبدالله بن حمشاد النوندىّ اورايه منسوبدر (باب نوند) سمرقندده برمحله در محدّثيندن احمد النوندىّ اورايه منسوبدر (النهود) قعود وزننده تازه قزممه سى تورنج كبى توموب آغرشقلنمق معناسنه در يقال نهد الثدى نهودا من الباب الثالث و الاول اذا كعب و قز تورنج ممه لى اولمق معناسنه در يقال نهدت المرأة اذا كعب ثديها و برآدم اوتورديغى يردن قالقمق معناسنه در يقال نهد الرجل اذا نهض (التنهيد) تفعيل وزننده بودخى قز تورنج ممه لى اولمق معناسنه در يقال نهدت المرأة بمعنى نهدت (المنهد) محدّث وزننده و (الناهد) و (الناهدة) تورنج ممه لى قزه دينور و ناهد ارسلانه اطلاق اولنور نهد آيدن مأخوذدر (النهد) مهد وزننده و (النهد) طلب وزننده دشمنه طوغرى قصد و هجوم ايلمك معناسنه در يقال نهد لعدوّه نهدا و نهدا اذا صمد لهم و مهدى ارمغاننى تعظيم يعنى هديهٔ عظيمه ترتيب ايلمك معناسنه در رفعتدن مأخوذدر يقال نهد الهدية اذا عظمها و نهد بلند و مرتفع نسنه يه دينور و ارسلانه دينور و كريم آدمه دينور و شول آته اطلاق اولنوركه اندامى خوب و ياقشقلى و طاولى و اوسته لكلى اوله و نهد يمنده برقبيله آديدر (الانهاد) همزه نك كسريله بودخى ارمغانى عظيم و فراوان ايلمك معناسنه در يقال انهد الهديّة اذا عظمها و برقابى طولدرمق ياخود طولمغه يقين ايلمك معناسنه در يقال انهد الاناء اذا ملأه او قارب ملأه (النهودة) سهوله وزننده آت قسمى نهد اولمق معناسنه دركه ذكر اولندى يقال نهد الفرس نهودة من الباب الخامس اذا كان نهدا (النهد) نونك كسرى و فتحيله سفره اولان يولداشلرك كندى بينلرنده بروجه عارفانه على السويّه ترتيب و اخراج ايلدكلرى قاتيه يه دينور يقال عاملوا بالنهد و هو ما تخرجه الرفقة من النفقة بالسويّة فى السفر (التناهد) تفاعل وزننده يولداشلر قاتيه ايدشمك معناسنه در يقال تناهد الرفقة اذا اخرجوا النهد (النهدان) سكران وزننده شول قابه دينوركه برنسنه ايله طوبطلو اولوب لكن آغزندن طاشمز اوله تركيده سيله تعبير اولنور على قول استيعاب ايلديكى نسنه آنك ايكى ثلث مقدارينه بالغ اوله يقال اناء نهدان اى ملآن لم يفض بعد او بلغ ثلثيه (المناهدة) مفاعله وزننده جنكده دشمنه مقابله و مقاومت ايچون حركت و قيام ايلمك معناسنه در يقال ناهد عدوّه اذا ناهضه و يرمق حسابيله حصه بولشمك معناسنه در يقال ناهدوا اذا ساهموا بالاصابع بوكه مخارجه دخى ديرلر ماده سنده تفصيل اوزره بسط و بيان اولندى نفايسدندر (النهداء) حمراء وزننده اطرافندن يوكسك اولان قوملغه دينور يقال رملة نهداء اى مشرفة (النهيدة) عصيده وزننده شول طعامه دينوركه حنظل چكردكنك اوزينى تمام قينادوب نضج بولدقدنصكره اون ايله قارشديروب اكل ايدرلر (النهيد) سعيد وزننده يوقه قايمغه دينور (النهاد) غراب وزننده مقدار معناسنه در يقال هذا نهاد مائة اى زهاؤها (النهود) قعود وزننده كعب ثدى معناسنه دركه ذكر اولندى و نهود يچوب كتمك معناسنه در نه حال و كيفيتله اولورسه اولسون يعنى بردوزمه ياخود ارالقده قعود و آرام ايده رك اولسون يقال نهد الرجل نهودا اذا مضى على كلّ حال (نهاوند) نونك حركات ثلاثيله در فتحه و كسره صغانيدن و ضمه لبابدن يعنى لباب مصنفى ابن اثيردن منقولدر ايرانده همدان جنوبيسنده بلاد جبلدن بربلده آديدر اصلى نوح آوند ايدى تخت و مسند نوح معناسنه زيرا اول شهر نوح بنا كرده سيدر ياخود اصلى اينهاوند ايدى اين بو معناسنه و هاء اداة جمع و وند قابه قاجاغه دينور شهر مزبورده قاب قاجاق مقوله سى فراوان اولمغله كويا كه آنكله مسمادر لكن فارسيده نهاوند شهرستان معناسنه اولوب شهر مزبور سائرلره نسبت عظيم اولديغى باعث تسميه اولمق اقربدر

﴾ فصل الواو ﴿

(الوأد) واوك فتحى و همزه نك سكونيله قزى ديرى ايكن قبره قويوب دفن ايلمك معناسنه در يقال وأد بنته وأدا من الباب الثانى اذا دفنها حية * شارح ديركه جاهليه ده عربلر قز اولاديني فقر و مجاعتدن ياخود لحوق عاردن ناشى ديرى اوله رق قبره دفن ايدرلر ايدى و بعضلر مجاعت خوفيله اوغلانى دخى دفن ايدرلر ايدى

﴾ فصل الواو ﴿

﴿واذا المؤدة سئلت﴾ كريمه سی اولبابده نازل اولدی ووأد ووئيد مطلقا سسه على قول بلند وشديد اولاننه دينور تقول
سمعت للهدة وأدا ووئيدا ای صوتا اوعاليا شديدا وكوكره مش دوه بوكورمسنه دينور (الوئيد) و (الوئيدة)
و (الموؤدة) ديری ايكن دفن اولنان قزه دينور (التؤدة) تانك ضمی و همزه نك فتحيله و (الوئيد) واوك فتحيله
و (التوءاد) تذكار وزنده اسملردر رزانت وتمكين وتأنّی معناسنه دركه خفت وعجله مقابليدر (الاتأد) همزه نك
وتاء مشدده نك كسريله كه افتعال وزنده در اصلی اوتأد ايدی و (التوءد) تفعل وزنده برخصوصده عجله وخفت
ايليوب تمكين وتأنی ايله آهسته آهسته دپرنمك معناسنه در يقال اتّأد فی الامر وفی مشيه وتوأد اذا ترزن فيه
وتأنّی وفعل ذلك فی تؤدة وبركسه دورودراز سفر ايدوب نام ونشانی نابود وناپيدا اولسه توءّدت عليه الارض
ديرلر غيبته وذهبت به معناسنه (الموائد) ميمك فتحيله آفات ودواهی معناسنه در * شارح ديركه اصلی مآود
ايدی كه مقلوبدر وتؤده كلمه سنك دخی اصلی وءده ايدی تكأه ووكأه كبی (الوبد) فتحتينله برآدمك ديرلكی ضيق
وشدّت اوزره اولمغله بدحال اولمق معناسنه در وبووجه مذكور اوزره باب رابعدن مصدردر آنكله تنك عيش
وبدحال اولان كمسه صفتلنور يعنی فی الاصل مصدر اولوب مبالغة وصف بالمصدر اولمشدر بوجهتله مفرد
وجمعی مساويدر يقال رجل وبد ای سیّئ الحال ويقال رجال وبد وكاه اولوركه اوباد اوزره جمعلنور نعت صحيح توهمنه
مبنی قال فی الاساس فلان فی وبد وهو سوء الحال وهو وبد وقوم اوباد ای محاويج ووبد برآدمك عيالی كثير ومالی
قليل اولمق معناسنه دركه معنای اوّل ايله متقاربدر يقال وبد الرجل وبدا من الباب الرابع اذا كثر عياله وقلّ ماله
ودارلمق معناسنه در يقال وبد عليه اذا غضب واسّی اولمق معناسنه در يقال وبد اليوم اذا حرّ وعيب ونقيصه
معناسنه در يقال مافيه وبد ای عيب واثواب اسكيوب يپرنمك معناسنه در يقال وبد الثوب اذا بلی ووبد طاغلرده
اولان خلق اويمه چقوره دينوركه آنده يغمور صوبی ايركيلور (الوبد) عبد وزنده بودخی ذكر اولنان چقوره
دينور (الوبد) كتف وزنده آج كمسه يه دينور جايع معناسنه ووبد نظر كمسه يه دينوركه هرنيه نظر ايلسه معاذالله
تعالی اصابت ايدر اوله اول كوزه عين الكمال تعبير اولنور يقال فلان وبد ای شديد الاصابة بالعين (المتوبّد)
متسيد وزنده بودخی نظری شديد الاصابه اولان آدمه دينور (الايباد) همزه نك كسريله يالكز قلمق و يالكز
براقمق معناسنه در يقال اوبده ای افردوه (الاوبد) احمد وزنده برموضع آديدر (المستوبد) اسم فاعل بنيه سيله
برمكانی بيليان آدمه دينور يقال هو مستوبد ای جاهل بالمكان وبدحال وتنك معاش كمسه يه دينور يقال رجل
مستوبد ای السیئ الحال (الوتد) واوك فتحی وتای فوقيه نك سكونيله و (الوتد) فتحتينله و (الوتد) كتف وزنده
آغاجدن دوزيلوب يره ياخود ديواره قاقيلان شيئه دينوركه قازيق تعبير اولنور ووتد عروضيون اصطلاحنده
اوچ حرفی مشتمل اولان جزؤه دينور علی كلمه سی كبی مؤلفك بيانی وتد مجموع ديدكلرينه كوره دركه ايكی متحرك
بعدهما ساكندر تفاعيلده فعو جزؤيدر وبرده وتد مفروق واردركه ايكی متحرك بينهما ساكندر مفعولات
جزؤندن لات كبی مابه القوام اولديغی سبب تسميه در ووتد انسانك هرقولاغنده عذار طرفندن مقدّمنده واقع خرده
تومسكچه وسيوريچه كرتلكه اطلاق اولنور كوياكه قولاغك وتدی منزلنده در ايكيسنه وتدان دينور ووتد لفظنك
جمعی اوتاد كلور (الواتد) واحد وزنده وتد لفظنی تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال وتد واتد ای ثابت (الاوتاد)
وتد لفظنك جمعيدركه ذكر اولندی واوتاد الارض طاغلره اطلاق اولنور كما قال الله تعالی وتبارك ﴿والجبال
اوتادا﴾ واوتاد البلاد رؤساء وسركارلرينه اطلاق اولنور واوتاد الفم آغزده اولان ديشلره اطلاق اولنور (الوتد)
وعد وزنده و (التدة) عده وزنده قازيغی قاقمق معناسنه در يقال وتد الوتد يتد وتدا وتدة اذا ثبته وقازيق كندو
يرلشمك معناسنه لازم اولور يقال وتد الوتد اذا ثبت والامر منه تد علی زنة عد تقول تد وتدك بالميتدة (الايتاد)
همزه نك كسريله بودخی قازيق قاقمق معناسنه در يقال اوتد الوتد اذا ثبته (التوتيد) تفعيل وزنده بودخی
متعدی ولازم اولور يقال وتد وتده اذا ثبته ووتد الوتد اذا ثبت هو وتوتيد الذكر آلت تناسلی قازيق كبی قوامه
كتورمكدن عبارتدر يقال وتد ذكره ای انعظه (الميتد) منبر وزنده و (الميتدة) هايله قازيق قاقه جق طوقمقه
دينور (الوتدات) فتحاتله بنو عبدالله بن غطفان يوردنده برنيچه طاغلره اطلاق اولنور يوم الوتدات بين العرب بريوم
معروفدركه آنده بروقعه اولمشدر (واتده) فائده وزنده باديه ده برصو آديدر (الوتدة) فرحه وزنده نجد ياخود
دهناء ترابنده برموضع آديدر (ليلة الوتده) فرحه وزنده بين العرب برليلهٔ معروفه در آنده بنو تميم بنو عامر بن صعصعه
اوزره شبخون ايلمكله بينلرنده قتال عظيم واقع اولمشدر (الوجد) واوك فتحی وجيمك سكونيله و (الجدة) عده
وزنده و (الوجد) واوك ضميله و (الوجود) قعود وزنده و (الوجدان) واوك كسريله و (الاجدان) واوی همزه يه

(ابدالله)

ابدالله بولمق معناسنه درکه فارسیده یافتن دینور یقال وجد المطلوب کوعد ووجد کورم یجده بکسر الجیم و یجده
بضم الجیم ولانظیر لهـا ثنی فی المثال وجدا وجدة ووجدا ووجودا ووجدانا واجدانا اذا ادرکه * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره وجود برقاچ نوع اولور ازجمله حواسّ خمسك بریله اولور نحو وجدت زیدا ووجدت طعمه
ووجدت صوته ووجدت خشونته ووجود بقوّة الشهوه اولور نحو وجدت الشبع ووجود بقوّة الغضب اولور
وجود حزن ووجود سخط کبی ووجود بالعقل او بواسطة العقل اولور معرفة الله ومعرفة النبوّه کبی وحق جلّ وعلا
طرفنه منسوب اولان وجود علم مجرّد معناسنه اعتبار اولنور زیرا حق تعالی جوارح و آلاتله موصوفیتدن منزّهدر
کقوله تعالی ﴿ وان وجدنا اکثرهم لفاسقین ﴾ ومعدوم دخی وجه مذکور اوزره دروکاه اولورکه برشیئه تمکن
واقتداردن وجود ایله تعبیر اولنور کقوله تعالی ﴿ اقتلوا المشرکین حیث وجدتموهم ﴾ ای حیث رأیتموهم وقوله
تعالی ﴿ فلم تجدوا ماء فتیمموا ﴾ معناه فان لم تقدروا علی الماء کذلك غناو یساردن جده ووجدان ایله تعبیر اولنور
وبعض محققین موجوداتی اوچ نوعه تقسیم ایلدی اوّل شول موجود درکه مبدأ ومنتهاسی یوقدرو بو ذات اجلّ
واعلادر * ثانی مبدأ ومنتهاسی اولان موجوددر جواهر دنیویه کبی * ثالث مبدأی اولوب منتهاسی اولمین موجوددر
نشأهٔ آخره ده انسان کبی * شارح دیرکه صیغهٔ مذکوره ده یجد کلمه سی که جیمك ضمیله درکه بنوعامر لغتیدر واوك
سقوطنه باعث فی الاصل بین الیاء والکسره واقع اولمسیدر بعده جیمك کسره سی ضمه یه مبدّل اولوب ضمهٔ
عارضه یه اعتبار اولنمدیغندن واو اعاده اولنمدی انتهی * ومطلوب عنوانندن غیری مال وسائر منافع مقوله سنه
مسند اولدقده مصدری واوك حرکات ثلاثیله وجد وعده وزننده جده اولور زنکین اولمق معناسنه یقال وجد
المال وغیره وجدا ووجدا ووجدا وجدة اذا استغنی * ووجد وعد وزننده وجده عده وزننده وموجده موکبه
وزننده دار اولمق معناسنه در یقال وجد علیه یجد بکسر الجیم و یجد بضمها وجدا وجدة وموجدة اذا غضب
مؤلف بصائرده وجدان لفظنی دخی بعضلردن حکایه ایلمشدر ووجد وعد وزننده عشق ومحبت معناسنه
مخصوصدر یقال وجد به وجدا اذا احبه و یقال له بها وجد ای محبة اهل طریقك اصطلاحلرندن اولان وجد
بومعنادندر کذلك وجد محزون وغمناك اولمق معناسنه در لکن بونده ماضی مکسور العین اولور یقال وجد به
وجدا اذا حزن به باء سببیه در ووجد واوك حرکات ثلاثیله زنکینلك غنی معناسنه اسمدر یقال متعه من وجده
ای من غناه ووجد حرکات ثلاثله صو ایرکله جك یره دینور جمعی وجاد کلور واوك کسریله (الایجاد) همزه نك
کسریله زنکین ایلك معناسنه در یقال اوجده الله تعالی ای اغناه و برآدمی مطلوبنه نائل ایلك معناسنه درکه
مطلوبنی بولدرمقدن عبارتدر یقال اوجد فلانا مطلوبه اذا اظفره به و برکمسه یی برخصوصه اکراه ایلك
یعنی زوراکی ایشلتمك معناسنه در یقال اوجده علی الامر اذا اکرهه علیه و بعد الضعف قویّ قلمق معناسنه در
یقال اوجده بعد ضعف اذا قوّاه و یقال آجده بقلب الواو الفا ووار ایلك معناسنه در یقال اوجده الله
تعالی ای جعله موجودا (الموجود) یوغیکن وار اولان شیئه دینور یقال وجد الشیء من العدم علی بناء
المجهول فهو موجود ولا یقال وجده الله وانما یقال اوجده الله فوجد فهو موجود یعنی ان اسم المفعول
علی زنة مفعول علی خلاف القیاس من المزید مثل اجنه الله فهو مجنون (التوجد) تفعل وزننده رنجش
پیدا ایلك معناسنه در حزن معناسنه اولان وجددندر یقال توجد السهر وغیره اذا شکاه (الوجید) وحید
وزننده دوز و هموار یره دینور یقال ارض وجید ای مستو جمعی وجدان کلور واوك ضمیله (الواحد) حای
مهمله ایله اوّل عدد حسابدرکه بر تعبیر اولنور و بعضا تثنیه قلنوب واحدین دینور جمعی واحدون کلور * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره وحدت انفراد معناسنه در و واحد فی الحقیقه قطعا جزؤی اولمیان نسنه در بعده هر موجوده
اطلاق اولندی حتی اعداد ومراتبك جمله سنی واحد ایله وصف ایلك صحیحدر مثلا عشرة واحدة ومائة
واحدة والف واحد دینور پس واحد لفظ مشترکدر آلتی وجه اوزره استعمال اولنور * اوّل واحد فی الجنس
اوفی النوع در کقولنا الانسان والفرس واحد فی الجنس وزید وعمرو واحد فی النوع * ثانی واحد بالاتصال
اولاندر بودخی یا من حیث الخلقه اولور کقولك شخص واحد یا من حیث الصناعه اولور کقولك حرفة واحدة
ثالث عدیم النظیر اولمق جهتیله واحد اولاندر بودخی یا من حیث الخلقه اولور کقولك الشمس واحدة یاخود
من حیث دعوی الفضیله اولور کقولك فلان واحد دهره نته که نسیج وحده دخی بوقبیلدندر * رابع امتناع
التجزی جهتیله واحد اولاندر بودخی یا صغرندن ناشی اولور هباء کبی که ذرّه تعبیر اولنان غباردر یاخود صلابتندن
ناشی اولور الماس کبی * خامس مبدأ اولمق جهتیله واحد اولاندر اولدیغی یا مبدأ عدد اولور واحد اثنان کبی یا مبدأ

خط اولور النقطة واحدة كبی بونلرك مجموعنده وحدت عارضه در حق جلّ وعلی حضرتلری واحد ایله وصف اولندقده معناسی تجزّی و تكثّردن منزّهدر دیمك اولور ولصعوبة هذه الوحدة قال الله تعالی ﴿ واذا ذكر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون ﴾ و واحد ایله سائر نعمنه دخی وصفلنور لكن احد ذات اجلّ واعلایه مخصوصدر و بو مناسبتله محقق صمدانی محمد امین بن صدر الدین الشروانی صدّره الله تعالی فی سرادق قربه السبحانی حضرتلرینك اخلاص شریف تفسیرنده صحیفه زیب اولدقلری نفیسه نك بو مقامده ثبتی مناسب كورلمشدر خلاصه سی بودركه قل هو الله احد كلام درّی النظامنده سائر اسماء حسنی بیننده احد اسم شریفنك وجه ایثاری و لفظهٔ جلال اوزره ترتیب و اجراسنك نكته سی بودركه مقام مزبور مسؤل عنه یعنی طائفهٔ قریش صف یا محمد ربّك الذی تدعونا الیه كلامیله استیصاف ایلدكلرندن ناشی وصف الهی یی مقتضی اولغله جمیع صفات علیهٔ ربّانیه ایله وصف ایلك مناسب اولوب لكن جهت تفصیلی كثرتندن ناشی متعذّر یاخود متعسر و بالجمله صفت جمالیه وجلالیه یه راجع اولمق حسبیله ابتدا جمیع صفات كمالی مستجمع اولمق اعتباریله ذات جلیلك علمی اولان لفظهٔ جلالی ذكر ایله صفات جمالیه یه اشارت بعده اسم احد ایله نعوت جلالیه یه الماح ایلدی زیرا احدیّت كثرت نسبیه نك قهرو اضمحلالنه منبئدر كما قال الله تعالی ﴿ لله الواحد القهار ﴾ كویا كه جوابلرنده حق جلّ شانه جمیع صفات جمال ونعوت جلالله متصف ذات اجلّ واعلادر دیمش اولدی و بو تعبیر وعد و وعیدی متضمندر و صفت جماله دال اولانی تقدیم سبق وسعت رحمته اشارتدر قالدیكه احدی و احد اوزره ایثارینك دقیقه سی بودركه احدیّت ذاته قیاسله مأخوذدر زیرا احدیّت كرك عددی و كرك تركیبی و تحلیلی و كرك بونلرك لازمی اولان جسمیت و لوازم جسمیت جهتلریله اوله رق جمیع انحاء تعدددن عاریه بساطت صرفه در * اما واحدیّت انتفاء تعدد عددیدن عبارتدر مثلا زید واحددر احد دكلدر وحق سبحانه وتعالی هم واحد و هم احددر لكن احدیتنك اعتباری و احدیتی اعتبارینك غیریدر تفصیلی بودركه موجود حقیقی واحددركه اول جملهٔ اعیانده علما وعینا ساری اولان وجود حق مطلق و هویت غیبیه در بو اعتبار ایله اكا علم وادراكك تعلق ممكن دكلدر زیرا حجاب عزتده محتجبدر پس بو اعتبار ایله معرفتنه خوض ومباشرت و طلبنه اظهار شوق و محبت تضییع وقت و طلب محالدر بناء علیه حضرت باری عزّ اسمه لسان رحمت و بیان ارشاد ایله ﴿ ویحذركم الله نفسه والله رؤف بالعباد ﴾ بیوردیلر قالدیكه اول وجود حق ایچون درجات تعینات و مراتب تنزلات واردر و اول مراتب علمیهٔ اجمالیه و تفصیلیه ده و غیبت روحیه و مثالیه و شهودیه ده ظهور و تجلی و اعیان ثابته نك احكام و آثاریله انصباغی اوله جقدر كما قال تعالی ﴿ رفیع الدرجات ذو العرش ﴾ الآیه پس اوّل درجات تعینی وحدت صرفه و جمیع قابلیاته مشتمل قابلیت محضه در كرك جمیع صفات و اعتباراتدن تجرّد قابلیتی و كرك مجموعیله اتصاف قابلیتی اولسون و جمیع صفات و اعتباراتدن تجرد حتی اعتبار تجرددن دخی تجرد اعتباری مرتبهٔ احدیت و الوهیتدر بو اعتبار ایله ذات جلیل احد و اله تسمیه اولنور و بو اعتبارك متعلق بطون ذات و اولیت و ازلیتدر * و جمیع صفات و اعتباراتله اتصاف اعتباری مرتبهٔ واحدیت و ربوبیتدر بو اعتبار ایله ذات عزیز واحد و ربّ تسمیه اولنور و بو اعتبارك متعلق ظهور ذات و آخریت و ابدیتدر * پس احدیت كثرت نسبیهٔ وجودیه نك احدیّت ذاتده انقطاع و استهلاكی مقامیدر امّا واحدیّت كثرت عینیه در هر نقدر اوراده كثرت عینیت منتفی ایسه ده لكن كثرت نسبیه اوراده متعلقدر منشأ جمیع اعداد اولان واحد عددیده تصفیت و ربعیت و تثنیه متعقل اولدیغی كبی و جمیع تعینات وجودیهٔ غیر متناهیه مرتبهٔ واحدیتده متعقل اولان نسبت معهوده نك مظاهریدرتته كه جمیع مراتب عددیهٔ غیر متناهیه نك واحده نسبتی اویلجه در بو تقریردن اسم احدی واحد اوزره ایثارك دقیقه سی ظاهر اولدی * و قالدیكه توحید ایچون اوچ مرتبه واردر ادناسی توحید الافعالدركه علم یقین یاخود عین یقین یاخود حق یقین ایله لا مؤثر فی الوجود الا الله حكمنی تحقیق ایلكدن عبارتدر بو دخی یا ورای حجاب قوّت فكریه دن یاخود مشكوة نبوّتدن اقتباسله صورتپذیر اولور اشبو مرتبهٔ توحید اوّل فتوحات سلاك زادخدادر و بونك علامتی توكل محضدر * مرتبهٔ ثانیه مرتبهٔ توحید صفاتدركه جمیع قدرتی قدرت شاملهٔ الهیه ده مستغرق و جملهٔ علمی علم كامل ربّانیده مضمحل بیلمكدن عبارتدر بلكه هر بر كمال عكوس انوار كمال هویتدن بر لمعه اولدیغی تحقیقدن عبارتدرتته كه شمس تجلی و جمیع اعیان اوزره نشر پرتو ایلدكده منبصر اولان كمسه اول پرتو اثر شمس اولوب اعیانك قابلیتی و شمسك پرتوینه مناسبتی حسبیله شعشعه ریز اولدیغی تحقیق ایدر بو مرتبه مرتبهٔ اولادن اعلاو آنی مستلزمدر * مرتبهٔ ثالثه مرتبهٔ توحید ذاتدركه استهلاك و فنا فی الله و رجوع الی العدمیة الاصلیة مقامیدر زیرا ارباب مكاشفه لا موجود الا الله و (كل شیء هالك الا وجهه) امرینی بالمشاهدة العیانیة رؤیت ایدرلر لانه بصیر

(هالكا)

هالكافى وقت من الاوقات بل هو كذلك ازلا وابدا وفى هذا المقام ينمحى الاشارة وينطمس العبارة * الله پس باقى هوس * وواحد متقدّم معناسنه استعمال اولنور كرك علم وفضيلتده جمله يه سابق ومتقدّم اولسون وكرك سائر ناسه متقدّم اولسون يقال فلان واحد قومه بونك جمعى وحدان كلور واولك ضميله واحدان كلور همزهٔ مضمومه ايله واو همزه يه مبدلدر وواحد احد معناسـنه كلوركه يالكز وتك ديمكدر فريد كبى نظير وهمتاسى يوق حتى اسماء حسنادن واحد بو معنايه در (الوحادة) سعاده وزننده و (الوحودة) و (الوحود) واولرك ضميله و (الوحد) و (الوحدة) وعد ووعده وزنلرنده و (الحدة) عده وزننده يالكز قالمق معناسنه دركه مراد بريحك اولمقدر يقال وحد الرجل وكعلم ووحد ككرم يحد فيهما وحادة ووحودة ووحودا ووحدا ووحدة وحدة اذا بقى مفردا * مؤلف كعلم وككرم عنوانيله تقييد الحكله باب رابعه وخامسه اشارت ايلشدر لكن شراح مراحك بيانه كوره اصوب اولان وجود صيغه سى كبى كورم ياخود كورث عنوانيله تنظير ايلك ايدى وباب خامسده عين مضارعك مكسور اولمسى نظائرى اولان يعدو يصف صيغه لرينه اتباعه مبنى در زيرا معتلّ الفاء صيغه سنده وجد يجد صيغه سندن غيرى مضموم العين يوقدر اول دخى لغت بنى عامريه وضعيفه در وورث وورم وومق بابلرى كه مضارعده دخى مكسور العين در اصل باب رابعدن ايكن خلاف قياس اوزره كلديلر وبو عقيل لغتيدر * شارحك بيانه كوره تداخل اللغتين قبيلندن اولور * مصباحده باب ثانيدن وباب خامسدن اوله رق مرسومدر قالديكه باب خامسدن مضارعنده عينك كسرى حرف حلق اوزره ضمه نك استثقالنه مبنى اولمق وجدان مترجم حقيرده ارجحدر انتهى * وعربلرك رأيته وحده كلامنده وحده لفظى كه ضميره مضافدر مصدر در تثنيه وجمعى يوقدر بصريون عنـدنده حاليت اوزره منصوبدر مصدريت اوزره دكلدر جوهرى بصريون عنـدنده مصدريت اوزره منصوبدر ديمكله خطا ايلشـدر وبصريوندن يونس على لفظى اسـقاطله وحده لفظى ظرفيت اوزره منصوب ايلدى يعنى اكا ذاهب اولدى وعند البعض اسم متمكن در مثلا جلس وحده وعلى وحده وجلسا على وحدهما ووحديهما وجلسوا على وحدهم وهذا على حدته وعلى وحده دينور على توحده معناسـنه وعربلر مدح مقامنده هو نسيج وحده ديرلر اضافتله يعنى مقدّما پك اعلا ونازك ثوبه وصف ايدى كه آنك منوالنده آخر ثوب وضع ونسج اولنمامغله يالكز طوقنمش ديمكدر بعده مطلقا بى نظير وبيهمتا اولان نسنه ده مثل اولمشدر كرك انسان وكرك سائر نسـنه اولسون وذم وقدح معرضنده جحيش وحده وعيير وحده ديرلر جحيش جحشك وعيير عيرك مصغريدر وتصغير تعظيم ايچوندر * غرائبـدندركه مؤلف جوهرى يى تخطئه ايلمش ايكن بصائرده بعينها جوهرينك عبارتنى خود بخود ايرادو ثبت ايدوب ديمشدركه رأيته وحده قولنده وحده لفظى عنداهل الكوفة ظرفيت اوزره وعنداهل البصره فى كل حال مصدريت اوزره منصوبدر كوياكه اوحدته برؤيتى ايحادا تقديرنده در آنى يالكز اولديغى حالده كوردم ديمك اولور بعده وحده بو جمله نك مقامنه وضع اولندى وبعض بصريون حاليت اوزره منصوبيتنه ذاهب اولدى وابن اعرابى تمكننه قائل اولدى انتهى (التوحد) تفعل وزننده بودخى بريحك يكانه اولمق معناسنه در بو باب تكلفى متضمن دكلدر مبالغه جلالت جهتنه محمولدر يقال توحد الرجل بمعنى وحد * قال الشارح ومنه توحّد الله بالربوبية وهو المتوحّد بجلاله وعربلر توحّده الله بعصمته ديرلر حق تعالى آنى مظهر عصمت ايدوب اموربنى غيره توكيل ايلسون معناسنه (التوحيد) تفعيل وزننده نسنه يى بر قلق معناسنه در يقال وحّده توحيدا اذاجعله واحدا ويطرد الى العشرة يعنى يقال ثناه وثلثه وربّعه وخمسه الى عشرة وتوحيد الهى حق جلّ وعلانك واحد حقيقى اولوب شريك ونظيردن منزه اولديغنى ايمان ايلكدن عبارتدر يقال وحّد الله تعالى اى آمن به تعالى وحده بوندن لسانمزده برلمك ايله تعبير اولنور والله الاوحد والمتوحد اى ذو الوحدانية (الوحد) و (الاحد) فتحتينله و (الوحد) كتف وزننده و (الوحيد) امير وزننده و (المتوحّد) يالكز يكانه ويكتا معناسنه در يقال رجل وحد واحد ووحد ووحيد ومتوحّد اى منفرد كتف وزننده وحدك مؤنثى وحده در (الايحاد) همزه نك كسريله برنسنه يى يالكز ايلك معناسنه در بو مناسبتله اوحده للاعداء ديرلر تركه معناسنه يعنى دشمنه مقابل آنى يالكز براقدى ديمكدر وفلان آدم يالكزجه قالدى اهل واقرباسى قالمدى ديه جك يرده اوحدالله جانبه ديرلر بنى وحده معناسـنه وايحاد بارى تعالى برآدمى علم وفضيلت وسائر مزيت جهتيـله فريد عصر قلمق معناسنه در يقال اوحدالله فلانا اذا جعله واحد زمانه وبردانه طوغورمق معناسنه دركه ايكيز طوغورمق مقابليدر يقال اوحدت الشاة اذا وضعت واحدة (الموحد) ايحاد مذكوردن اسم فاعلدر بردانه طوغورر اولان خاتونه وسائر حيوانه دينور صفت خاصه در مفرد كبى (موحد) ميمك وحانك فتحيله (احاد) و (وحاد) همزه نك وواوك ضمه لريله هر برى ايكى واحد لفظندن معدوللردر غير منصرفلردر ايكى كرّه ثلاثة يرينه ثلاث ياخود مثلث ديوب عدولله

غیرمنصرف اولدقلری کبی وبونك مبنی اختصاردر وآندن ترکیده بر بر ایله تعبیر اولنور یقال دخلوا موحد
واحادووحادای واحدا واحدا (الوحد) شکس وزننده وصفدر یالکز باشنه اولان وحشی حیوانه دینور واصل
ونسبی معروف اولمیان بیوجود آدمه اطلاق اولنور یقال رجل وحد اذا کان لایعرف نسبه واصله (المیحاد) محراب
وزننده بری برندن آیرو بشقه جه اولان تپه لرك هر برینه اطلاق اولنور جمعنده مواحید دینورکه بشقه جه بشقه جه
برنیجه تپه لر دیمك اولور وجوهری المیحاد من الواحد کالمعشار من العشرة قولنده قدمی منهج صوابدن زایغ
اولمشدر زیرا بوندن مرادی اشتقاقی بیان ایسه عدیم الجدوادر واگر معشار عشرة عشرة دیمکدر نته که میحاد فرد
فرد دیمکدر دیمك ایسه محض غلطدر زیرا معشار وعشر عینك ضمیله عشره دن واحددر یعنی برجزؤدر لکن
میحادده واحددن واحد یعنی برجزؤدر دیمك صحیح دکلدر (الوحید) امیروزننده صفتدر نته که ذکر اولندی
ووحید برموضع آدیدر (الوحیدان) تثنیه بنیه سیله قبیلهٔ قیس بلادنده ایکی صو آدیدر (الوحیدة) هاایله مدینه
نواحیسندن برناحیه در حرمین بیننده در (الحدة) عده وزننده مصدردر نته که ذکر اولندی وعربلر فعله من ذات
حدته وعلی ذات حدته ومن ذی حدته دیرلر من ذات نفسه ورأیه معناسنه یعنی آنی یالکزجه بشقه باشنه ایتدی
فرد واحدك مدخل ومشارکتی یوقدر (الاوحد) واحددن وصفدر بردانه دیمکدر ومنه والله الاوحد کاذکر
ای ذو الوحدانیة وعربلر اوایش بکا مخصوص دکلدر بن آنده یالکزجه دکلم دیه جك یرده لست فیه باوحد دیرلر
وبونك مؤنثنده وحداء دینمز (احدی) همزه نك کسریله احد کلمه سنك مؤنثیدر ودائما غیره مقارنتله استعمال اولنور
معناسی یالکز ایکن لفظی یالکز اولمز فیقال احدی عشرة واحدی وعشرون وعربلر کریم الآباء والامهات یعنی ایکی
طرفدن صوی واصیل اولان انسان ودوه وآت مقوله سنه هو ابن احداها دیرلر بوراده احدادن مراد والده در
زیرا عربلر واحدامه دیرلرکه یکانه وبیهمتا دیمکدر لسانمزده دخی اناسنك بردانه سی تعبیر اولنورکه مراددر یتیم
کبی یکتا دیمکدر وضمیر تأنیث امهاته راجعدر (واحد الآحاد) احدماده سنده بیان اولندی (احدی بنات طبق)
آفت وداهیه یه اطلاق اولنور وییلانه اطلاق اولنور وجهی طبق ماده سنده مرسومدر (بنوالوحید) بنوکلابدن
برجماعتدر (الوحدان) واوك ضمیله برارضك اسمیدر (الوخد) واوك فتحی وخای معجمه نك سکونیله و(الوخدان)
فتحاتله و(الوخید) وجیف وزننده دوه قسمی سرعتله یوریمك علی قول دوه قوشی کبی ایاقلرینی قالدروب
آتارق یوریمك یاخود آدملرینی سیرك سیرك آتارق یوریمك معناسنه در یقال وخد البعیر وخدا ووخدانا ووخیدا
من الباب الثانی اذا اسرع فی السیر اورمی بقوائمه کمشی النعام اوهو سعة الخطو فهو واخد ووخاد ووخود
(الود) و(الوداد) واوك حرکات ثلاثیله و(الودادة) سعاده وزننده و(المودة) محبه وزننده و(المودة)
میمك کسریله و(الموددة) فك ادغام ودالك کسریله و(المودودة) معقوله وزننده سومك حب ومحبت معناسنه در
تقول وددته بکسر العین وددته بفتحها اوده بالفتح فیهما ودا وودادا بالتثلیث فیهما ووداده ومودة وموددة
ومودودة من الباب الرابع والثالث ای حببته وبوعض یعنی بعض صیغه سی کبی وجه مسرود اوزره باب رابعدن
وشذوذ اوزره باب ثالثدندر * شارح دیرکه ترکیب مذکور لوکلمه سنه مقرونا استعمال اولنورسه تمنی معناسنه اولور
ومنه قوله سبحانه وتعالی ﴿یود احدهم لو یعمر﴾ الآیة ای یتمنی * مصباحده موده اسم اولمق اوزره مصدرحدر
وباب ثالثدن ورودینی کسائیدن نقل ایلمشدر (الود) کذلك واوك حرکات ثلاثیله صفت مشبهه اولور بر وغر وحر
کبی دوست ومحب معناسنه یقال هوودله مثلثا ای محب وکثیر الحب اولان آدمه دینورکه هرکسه وهرشیئه محبتی
مبذول اولور یقال رجل ودای کثیر الحب وود واوك ضمیله محبون معناسنه کلور یعنی جمع اولور غر کلمه سی اغرك
جمعی اولدیغی کبی بودخی اود کلمه سندن بالاعتبار جمع اولور یاخود حب کلمه سی کبی اسم جمع اولور یاخود وصف
بالمصدر اولمغله مفرد وجمعی اراده اولنور یقال قوم ود ای محبون (الودید) فریدوزننده بودخی دوست ومحب
معناسنه درکه بمعنی فاعلدر (الودود) صبور وزننده (والمود) میمك کسری وواوك فتحیله کثیر الحب اولان
آدمه دینور وبونلر مبالغه یی متضمندر ومود کلمه سی مخذم وملعب کلمه لری کبی مبالغه ایچون اولان اسم فاعلدر
یقال رجل ودود ومودای کثیر الحب * شارح دیرکه ودود دیددن ابلغ اولدیغنه مبنی اسماء حسناده مختار اولمشدر
یعنی عباد صالحینه رضاورحتی کثیر اولان حق جل وعلانك اسم شریفیدر وبمعنی مفعول اولمق دخی جائزدرکه
محبوب فی قلوب الاولیاء دیمکدر (الاوداء) احباء وزننده ودیدك جمعیدر و(الاوداد) ودك جمعیدر واوك
کسریله حب واحباب کبی و(الودید) شارحك تصحیحنه کوره سبق قلم ناسخدر و(الاود) واوك کسری وضمیله ودك
وودك جمعیدر قفل واقفل وذئب واذؤب کبی دوستان ویاران دیمکدر (ود) واوك فتحی وضمیله برشتك اسمیدر

كما جاء فى التنزيل ﴿ ولاتذرنّ ودا ولاسواعا ولايغوث ويعوق ونسرا ﴾ الآيه بونلرك هر برى بر صنم اسميدركه قوم
نوح عليه السلام پرستش ايدرلرايدى بعده هر برينك اسملرى كفار عربه منتقل اولمغله اسماء مذكوره ايله مسمى برر
صنم اتخاذ ايتديلر كلب قبيله‌سى ودّ اسميله بر صنم اتخاذ ودومة الجندل حصننه وضع ايلديلر راغب وجه
تسميه سنده كرچه لمودّتهم له اولاعتقادهم ان بينه وبين البارى مودّة عبارتيله عربيتنه ذاهب اولمشدر لكن وجه
مذكور اوزره قوم نوحك اصنامى اولمغله هر برى اعجمى اولور (الودّ) واوك فتحيله قازيغه دينور وتد معناسنه
شارحك بياننه كوره اصلى وتد ايدى تاء داله قلب وادغام اولنمشدر وودّ بر طاغك آديدر (ودّان) فدّان وزننده
ابواء قربنده بر قريه آديدر صعب بن جثامة الودّانى آنده ساكن اولمغله اورايه منسوب اولمشدر *شارحك بياننه كوره
مزبور طرف رسالتمداره هجرت واغتنام صحبت ايدوب ابن عباس وشريح بن عبيد الحضرمى كنديدن روايت
ايلديلر عهد خلافت شيخ اكبرده انتقال ايلدى وودّان افريقيه‌ده بربلده آديدر ادباء وشعرادن على بن اسحق
الودّانى اورادندر وفيد قربنده براوزون طاغك دخى آديدر وسمرقند نواحيسنده بررستاق وقضانك آديدر (الودّاء)
واوك فتحى ودالك شده سيله و(برقة ودّاء) بانك ضميله و(بطن الودداء) كرماء وزننده بر موضع آديدر (التودّد)
تفعل وزننده بركسه‌نك محبتنى كندوسنه جلب ايلك معناسنه دركه كندوسنى عمل وتدريجله اكا سودرمكدن عبارتدر
بونك بناسى عمل متكرر فى المهله ايچوندر تفهم كبى يقال تودّده اذا اجتلب ودّه وبرآدمه دوستلق ومحبت كوسترمك
معناسنه‌در يقال تودّد اليه اذا تحبب (التوادّ) فى الاصل تفاعل وزننده سوشمك معناسنه‌در يقال توادّوا
اذا تحابّوا (المودّة) محبه وزننده مصدردركه ذكر اولندى ومودّه كتاب ونامه‌يه اطلاق اولنور وبه فسر قوله تعالى
﴿ تلقون اليهم بالمودة ﴾ اى بالكتب قال البيضاوى تفضون اليهم المودّة بالمكاتبة * پس مؤلفك تفسيرى تفسير باللازم
اوبالملزوم اولور وآيت مذكوره سورهٔ ممتحنه‌نك اوّليدر حاطب بن ابى بلتعه رضى الله عنه مكه اوزره عزم وغزو
حضرت نبوى‌يى مكتوبله قريشه آدم ارسال ايلمكله اعلام ايلدكده اولبابده آيت مرقومه نازل اولمشدر ومودّه بر
خاتونك اسميدر (الورد) فرد وزننده هر شجرك نورينه يعنى چيچكنه دينور بعده فارسى وتركيده گل تعبير اولنان
چيچكده علم غالب اولمشدركه عربيده حوجم دخى دينور مفردى ورده‌در هايله *شارحك بياننه كوره ورود آتى معناسندن
مأخوذدر زيرا ثمار سالدن ابتدا وارد چيچكدر وورد كميت ايله اشقر بيننده اولان آته يعنى سياه طورى ايله آل بيننده
اولان آته اطلاق اولنوركه آچق طورى تعبير اولنور فارسيده كلكون دينور وورد لفظنك جمعى وردكلور واوك ضميله
ووِرادكلور واوك كسريله واورادكلور وورد جرىء ودلير آدمه اطلاق اولنور بو نده وارد معناسنه دركه اصلا خوف
واندىشه ايلميوب هر شيئه ورود ايدر اولديغنه مبنيدر وورد زعفرانه دينور وارسلانه اطلاق اولنور وردلوننده
اولديغيچون وورد حجازده بر حصن آديدر وبرشاعرك لقبيدر وعدىّ بن عمرو الطائىّ وهذيل بن هبيره وحارث بن مشمت
العنبرىّ وعامر بن الطفيل بن مالك نام كمسه‌لرك فرسلرى اسميدر واسامئ رجالدندر (الورودة) بروده وزننده
آت ورديعنى كلكون اولمق معناسنه دريقال ورد الفرس وروده من الباب الخامس اذا كان وردا (الوارد) وردكبى
جرىء ودلير آدمه اطلاق اولنور وصويه كلان آدمه دينور جمعى ورّاد وواردون كلوركما سيذكر ووارد سابق
ومتقدّم معناسنه مستعملدر وشجيع وبهادره اطلاق اولنور واوزون صارقق صاچه وصف اولور يقال شعر
وارد اى طويل مسترسل قال فى الاساس شعر وارد اى يرد الكفل بطوله (المتورّد) اسم فاعل بنيه‌سيله بودخى
ارسلانه اطلاق اولنور (ابو الورد) آلت تناسلك كنيه‌سيدر كثرت ورودينه مبنى وبرشاعر مشهور كنيه‌سيدر
ومغيرة بن شعبه‌نك كاتبنك كنيه‌سيدر (الورد) واوك كسريله حمانك يعنى استمه‌نك اسماسندندر على قول يومنك
يعنى نوبتى كوننك اسميدر وروددن مأخوذدر وصويه وسائر نسنه‌يه مشرف اولمق يعنى يقين كلمك معناسنه دركرك
اكا داخل اولسون وكرك داخل اولمسون * مؤلفك بصائرده بياننه كوره ورد لفظى بو معناده اسمدر مصدرى
وروددر يقال ورد الماء ورودا اذا بلغه ووافاه من غير دخول ويكون دخولا والاسم الورد بالكسر وبونك مقابلى
صدردركه صودن عودت ايلمكدر وورد قرآن كريمدن بر جزؤه اطلاق اولنور يعنى بهر كون قراءت ايچون
وظيفه اتخاذ اولنان بر مقداره دينور حصهٔ ماء معناسندن مأخوذدر صاحب نهايه‌نك بياننه كوره قرآن كريمى على
غير التأليف سور مختلفه‌يه شامل مساويه الاوراق اجزاء ايدوب هر جزؤى بركون تلاوت ايدرلر اول اجزانك
هر جزؤينه ورددينور جمعى اورادكلور نته‌كه حزب واحزاب دخى بورسمه‌در وورد برسورى قوشه اطلاق اولنور
وعسكره اطلاق اولنور وصو حصه‌سنه دينور هر نوبتده اكا ورود اولديغيچون وصو اراده‌سنده اولان
يعنى صويه متوجه اولان جماعته دينور * مصباحك بياننه كوره تسميه بالمصدردر (التورّد) تفعل وزننده

بودخی صویه ورود ایلمك معناسنه‌در یقال تورد الماء بمعنی ورّده وصودن حصه استه‌مك معناسنه‌در یقال
تورّد الرجل اذا طلب الورد بوراده تفعل استفعال معناسنه‌درکه مطرده‌در وبر جماعت بر محله آزجه
آزجه وبلوك بلوك کلوب کیرمك معناسنه‌در حصه معناسنه اولان ورددن مأخوذدر یقال تورّدت الخیل
البلدة اذا دخلتها قلیلا قلیلا ﴿الاستیراد﴾ بودخی صویه ورود ایلمك معناسنه‌در یقال استورد الماء بمعنی
تورّده وبر آدمی مورده یعنی جادهٔ طریقه یاخود صویه کله‌جك یره احضار ایلمك معناسنه‌در یقال استورده
اذا احضره المورد ﴿الورّاد﴾ شدّاد وزننده وارد کبی بودخی صویه کلان آدمه دینور یقال ورد الماء فهو
وارد وورّاد ﴿الواردة﴾ صو اراده‌سنده اولان جماعته دینور یقال قوم وردو واردة اذا کانوا یریدون الماء
وواردہ جادّهٔ طریقه اطلاق اولنور مفعول معناسنه‌در راضیه کبی یقال سلك الواردة ای الجادّة وبربلده آدیدر
﴿المواردة﴾ مفاعله وزننده برآدمله برابر صویه کلمك معناسنه‌در یقال وارده اذا ورد معه ﴿الموردة﴾ مزله وزننده صویه
کله‌جك یره دینور وجادّه‌یه اطلاق اولنور ﴿الوریدان﴾ سعیدان وزننده وریدك تثنیه‌سیدر بوینده ایکی طمره اطلاق
اولنور هر برینه ورید دینور جمعی اورده وورود کلور * مترجم دیرکه مؤلفك بصائرده بیانه کوره وریدان بوینك
ایکی طرفنده باشدین وارد ایکی طمردرکه انسان غضبناك اولدقده مسوالك کبی منتفخ اولور آیت کریمه‌ده واقع
حبل الوریددن مراد بونلرك هر بریدر اضافتی بیانیه‌در زمخشری بمعنی اللام اولمغی تجویز ایلمشدر واول ایکی
طمروتین دیدکاری یورك طمرینه اینوب متصل اولورلر وبونده ورید بمعنی فاعلدر باشدن وارد اولدیغیچون
یاخود بمعنی مفعولدر مورد روح اولدیغیچون وانقولی مرحوم غریب ترجمه ایلمشدر فلینظر ﴿الوردة﴾ واوك
فتحیله ورد لفظنك مفردیدر نته‌که ذکر اولندی ومنه یقولون عشیة وردة اذا احمرّ افقها وبو تشبیه جهتیله‌در
قال المؤلف فی البصائر عشیة وردة اذا احمرّ افقها عند غروب الشمس وکذلك عند طلوعها وذلك علامة الجدب
پس بوتعبیره کوره حمرت شدّت معناسندن کنایه اولور اولمغله خشکیٔ ساله دخی تلمیحی متضمن اولور ومنه قوله
تعالی ﴿فاذا انشقت السماء فکانت وردة کالدهان﴾ ای کلون الورد یتلوّن الوانا یوم الفزع الاکبر کما یتلوّن الدهان
المختلفة وقیل اذا احمرّت السماء کالورد قامت القیمة ویقال وقع فلان فی وردة ای هلکة بوراده شدتدن کنایه اولان
حمرتی ملاحظه‌یه مبنیدر ﴿عین الورده﴾ رأس عین دیدکاری موضع اسمیدرکه ماوراء نهر فراتده‌در ﴿الاوراد﴾
حنین قربنده بر موضعدر ﴿ورد﴾ فرد وزننده و ﴿ورّاد﴾ شدّاد وزننده و ﴿وردان﴾ سحبان وزننده اسامیٔ رجالدندر
ووردان بر وادی آدیدر ونبیّ اکرم علیه السلام حضرتلرینك موالیلرندندر کذلك عمرو بن العاصك موالیسندندر
مصر اولکه‌سنده سوق وردان دیدکلری قریه اکا مضافدر ﴿بنات وردان﴾ دوابّ معروفه‌در یعنی حمام بوجکی
دیدکاری بوجکلردر بنت وردان مفردیدر ﴿الایراد﴾ همزه‌نك کسریله انسانی یاحیوانی مورده یعنی صویه کله‌جك
یره احضار ایلمك معناسنه‌در یقال اورده اذا احضره المورد مطلقا کتورمك معناسی بوندن مأخوذدر ﴿التورید﴾
تفعیل وزننده آغاج چچك آچمق معناسنه‌در یقال ورّدت الشجرة اذا نوّرت وخاتون یکاقلرینی کلکونه ایله کلکون
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ورّدت المرأة اذا حمرت خدها ﴿وردانه﴾ شهدانه وزننده بخاری قضاسنده بر قریه‌در
﴿الوردانیة﴾ کردانیه وزننده بر قریه آدیدر ﴿الوردیة﴾ فردیه وزننده بغدادده بر مقبره آدیدر ﴿ورده﴾ زرده وزننده
طرفه نام شاعرك والده‌سی اسمیدر ﴿واردات﴾ بر موضع آدیدر ﴿الوارد﴾ وروددن اسم فاعلدرکه ذکر اولندی
بو معنادندرکه عربلر بورنك اوجی اوزون اولان کمسه‌یه وارد الارنبه اطلاق ایدرلر یقولون فلان وارد الارنبة
ای طویلها ﴿الایریداد﴾ احمیرار وزننده آت قمی کلکون اولمق معناسنه‌در یقال ایرادّ الفرس اذا صار وردا
وبونك اصلی اوراددی واو ساکنه‌نك ماقبلنك کسره‌سی یایه تبدیلنه سبب اولدی ﴿المستورد﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله
ابن شدّاددرکه صحابه‌دندر ﴿الزماورد﴾ زای معجمه‌نك ضمیله یمورطه ایله اتدن مرتّب بر نوع طعام آدیدر وبو معرّبدر
عامّه بزماورد دیرلر بو طعام ترکیده قادین بوطی وقاضی لقمه‌سی دیدکلریدرکه قاورلمش ات وتره ویمورطه ایله
مرتّب اولور خراسانده اکانواله ونرجس المائده اطلاق ایدرلر وبو فارسیدن معربدر فارسیده بای مفتوحه ایله
بزماورددر بزم مجلسه دینور معربنده باء محذوفدر ﴿الوساد﴾ کتاب وزننده مطلقا سویکنه‌جك ویصدنه‌جق
نسنه‌یه دینور متکاء معناسنه ووساد ووساده هایله وواوك حرکات ثلاثیله خاصة باش یصدیغنه دینور مخدّه
معناسنه اصل مخده یوز یصدیغنه دینورکه خد وضع اولنور بعده مطلقا باش وضع اولنوب یاتدقلری یصدیغه
اطلاق اولندی وساد ووساده‌نك جمعی وسدکلور ووسایدکلور ضمتینله وعربلر وساده ایله نومدن وعریض الوساده
ایله کثرت نومدن کنایه ایدرلرکه بطالت وکهالت لازمه‌سیدر ومنه الحدیث ﴿انّ وسادك لعریض﴾ کنایة عن

(کثرة)

كثرة النوم لانّ من عرض وساده طال نومه اوكناية عن عرض قفاه وعظم رأسه وذلك دليل الغباوة زيرا عربلر
غبىّ وبليد آدمه عريض القفا كذلك عظيم الرأس اطلاق ايدرلر وقيافتنامه‌ده دخى بورسمه موصوفدر (التوسّد)
تفعل وزننده يصدغه يصدانمق معناسنه‌در يقال توسّد الوسادة اذا استند وقوله عليه السلام فى شريح الحضرمىّ
❁ ذاك رجل لايتوسّد القرأن ❁ يحتمل كونه مدحا اى لايمتهنه ولايطرحه بل يجله ويعظمه وذما اى لايكبّ على
تلاوته اكباب النائم على وساده ومن الاول قوله عليه السلام ❁ لاتوسّدوا القرأن ❁ ومن الثانى انّ رجلا قال لابى
الدرداء انىّ اريد ان اطلب العلم فاخشى ان اضيعه فقال لان تتوسّـد العلم خير لك من ان تتوسّـد الجهل صاحب
نهايه‌نك بيانته كوره قرأنى توسّد ايتمز يعنى وساده اتخاذ ايلمزكه مراد كيجه‌لر قرأنك اوزرينه ياتمز بلكه همه‌شب
اويوميوب قرأن تلاوتنه مواظبت ايلر ديمكدر لسانمزده دخى فلان شيئك اوزرينه ياتدى هيچ بركونه اسلديكى
واكا دائر مقاله‌سى بوقدر تعبيرى واردر بوكه كوره مدح اولوب وقرأن آنى متوسّد اولمش اولور وذمّ اولديغنه
كوره كيجه‌لر قرأنى وساده‌يه بدل اتخاذ ايتمز ديمك اولوركه نومندن كنايه اولور (التوسيد) تفعيل وزننده برآدمى
يصدغه سويكندرمك معناسنه‌در يقال وسّده الوساد فتوسّد (الايسـاد) همزه‌نك كسريله يوريمكده سرعت
ايلمك معناسنه‌در يقال اوسد فى السير اذا اغذّ وكلبى شكاره قندروب قشقرتمق معناسنه‌در يقال اوسد الكلب اذا
اغراه بالصيد ويقال آسده مهموزا (وسـاده) كتابه وزننده مدينه يولنده بر موضعدركه شـام طرفنده‌در
(ذات الوسائد) نجد ارضنده بر موضعدر (الوصيد) سعيد وزننده اواوكنه ويوره‌سـنه وحولويه‌دينور فنا
معناسنه وقپونك آلت ايشكنه دينور عتبه معناسنه وآغيل طرزنده قيون وكچى ياتورمق ايچون طاشدن ياپلان
محوطه‌يه دينوركه طاغلرده وبيانلرده ياپدقلرى ماندره اوله‌جقدر ووصيد اصحاب كهف حضراتنك اختفا
ايتدكلرى مغاره‌نك اسميدر * مؤلفك بصائرده بيانته كوره بوقول بعض‌در (ووصيد) ايپه دينور حبل معناسنه
وكوكلرى يرى برينه يقين اولان صيق نباته دينور وطاريره وطارنسـنه‌يه دينور ضيق معناسنه وآغزى قپاقله
قپانمش نسنه‌يه دينور مطبق معناسـنه وايكى دفعه سنت اولمش آدمه دينور * شارح ديركه حق عباره والذى
ختن مرتين عنوانده اولمقدر يقـال غلام ورجل وصيد اذا صار قدختن مرتين وآغاج داللرندن چويرلمش
آغيله‌دينور (الوصد) فتحتينله اورمك وطوقومق معناسـنه‌در نسج كبى يقال وصد الثوب وصدا من الباب
الثانى اذا نسجه (الوصّاد) شدّاد وزننده اوروجى وطوقويجى كسه‌يه دينور نساج معناسـنه (الموصّد)
معظم وزننده پرده‌يه دينور خدر معناسنه (الايصاد) همزه‌نك كسريله طوار ايچون آغيل ايدنمك معناسنه‌در
يقال اوصد الرجل اذا اتخذ حظيرة وتازى‌يى وسائر شكارى جانورى آوه قشقرتمق معناسنه‌در يقال اوصد
الكلب وغيره اذا اغراه يعنى بالصيد وقپويى اورتوب قپامق معناسنه‌در يقال اوصد الباب اذا اطبقه واغلقه
ويقال آصده مهموزا كما ذكر فى محله (الاستيصاد) بودخى طوار ايچون آغيل ايدنمك معناسنه‌در يقال استوصد
الرجل اذا اتخذ حظيرة (الوصد) وعد وزننده ثابت وپايدار اولمق معناسـنه‌در يقال وصد الشئ وصدا
من الباب الثانى اذا ثبت ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال وصد بالمكان اذا اقام به (التوصيد) تفعيل وزننده
تحذير ايلمك معناسنه‌در يقال وصّده توصيدا اذا حذره (الوطد) وعد وزننده و(الطدة) عده وزننده برنسنه‌يى
مركزنده كركى كبى يرلشدروب متين واستوار ايلمك معناسنه‌در اساس واستوانه كبى يقال وطد الشئ يطدو طدا وطدة
من الباب الثانى اذا اثبته وثقله وبرشيئى شئ آخره ضم والحاق ايلمك معناسنه‌در يقال وطد الشئ اليه اذا ضمه وبرمكانى
تسويه وتمهيد ايلمك معناسنه‌در يقال وطده منزلة اذا مهدها ويرى بكشمك ايچون طبانلمق معناسـنه‌در يقال وطد
الارض اذا ردمها لتصلب قال فى الاساس وطد المكان اذا ضربه بالميطدة ليتصلب لاساس بناء او غيره ودائم اولمق
معناسنه‌در يقال وطد الشئ اذا دام ويرنده ثابت وپايدار اولمق معناسنه‌در يقال وطد الشئ اذا ثبت ورسا وكزوب
يوريمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال وطد الرجل اذا سار ووطد وطئ لفظنده لغتدركه اياقله چكنمك معناسنه‌در
بومناسبتله قهر وپايمال واستيصال ايلمكده استعمال اولنور ومنه فى رواية ❁ اللهم اشدد وطدتك على مضر ❁ وفى رواية
❁ وطأتك ❁ بمعنى واحد اى خذهم اخذا شديدا (الوطيد) و(الموطود) مركزنده ثابت واستوار قلنان شيئه دينور يقال
وطده وطدا فهو وطيد وموطود (التوطيد) تفعيل وزننده بودخى برنسنه‌يى مركزنده كركى كبى يرلشدروب چوكرمك
معناسنه‌در (التوطد) تفعل وزننده آندن مطاوعدر يقال وطد الشئ فتوطد اى اثبته فتثبت (الميطدة) ميمك كسريله
شول بيوك طوقمه‌دينوركه آنكله بنا تملى وطپراغى كوشك اولان ير بكشمك ايچون ضرب اولنور (الوطائد) وطيده‌نك
جمعيدر ماج آياقلرينه اطلاق اولنور اثافى معناسنه وجامع كبى بنيانلرده اولان قواعد واساطينه دينور (المتواطد)

متواتر وزنده شول دائم و ثابت شیئه دینورکه بعضی بعضینك اثر و عقبنده اوله زمان کبی و سخت و شدید نسنه یه
دینور (العدة) عینك کسریله و (الوعد) وجد وزننده و (الموعدة) مصدر میمی اوله رق و (الموعود) مفعول
وزننده (والموعودة) مصدوقه وزننده قولله برنسنه یی ایده جك وایشلیه جك اولمق معناسنه درکه برکسه یه سوز
ویرمك تعبیر اولنور یقال وعده الامر و بالامر عدة ووعدا وموعدا وموعدة وموعودا وموعودة و یقال وعده خیرا وشرا
یعنی وعد ماده سی خیرده و شرده استعمال اولنور واکر خیر وشر لفظلری کلامدن اسقاط اولنورسه خیرده وعده
دیرلرکه مصدری وعد وعده در و شرده اوعده دیرلرکه مصدری ایعاددر کذلك وعد لفظنك مصدری اوله رق وعید
دیرلر * خلاصه بلا قرینه اولدقده وعد خیرده و ایعاد ووعید شرده استعمال اولنور و خیرده اوعده الخیر وشرده
اوعده بالشر عنوانیله ده محکی در ومنه یقال اوعده فضلا و اوعده بالضرب و قالدیکه وعید کلمه سی وجه مذکور
اوزره مصدر در شره نیت ایلدیکنی و ایصال مضرت ایلیه جکنی اخبار ایله قورقو ویرمکدن عبارتدر یقال وعده
وعیدا اذا هدده و دوه کوکرمك معناسنه استعمال اولنور کویاکه صولته قصد ایدر یقال وعد الفحل وعیدا اذا
هدر * مصباحك بیاننه کوره عند العرب خلف وعد کذبدر و خلف وعید کرمدر زیرا وعد کرمدن حاصل اولمغله
آنك تغییری لامت اولدیغندن روا ولایق دکلدر لکن وعید غضبدن حاصل اولوب و غضب ساکن وزائل اولور
مقوله سندن اولمغله وعیدك دخی سکون و زوالی درکاردر کذلك وعد حق العباد علی المولی و وفاء حق خصوصنده
حضرت باری اولی در ووعید حق الله اولمغله عفو و صفح جهتنده اکرمدر واکرمؤاخذه ایدرسه کناه عباد
جراسی اولمغله عدلدر (المیعاد) میقات وزننده اسم زماندر وقت وعد معناسنه در و اسم مکان اولور و مصدر اولور
مواعده معناسنه و اصول سائره ده وعد معناسیله مفسردر (الایعاد) همزه نك کسریله شره و ایصال ضره نیت
ایلدیکنی اخبار ایله قورقتمق معناسنه در یقال اوعده اذا هدده (التواعد) تفاعل وزننده و (الاتعاد) اتفاق وزننده
وعده لشمك معناسنه در عند البعض تواعد خیرده واتعاد شرده استعمال اولنور یقال تواعدوا و اتعدوا اذا وعد
بعضهم بعضا اتعد اصلنده اوتعد ایدی واو تایه قلب و ادغام اولندی و ناس یقولون ائتعد یأتعد فهو مؤتعد بالهمز
قال الشارح کما فی اتسر ائتسر یأتسر و یقال اوتعد یاتعد فهو موتعد وایتسر یاتسر فهو موتسر و اتعاد وعدی قبول
ایلك معناسنه کلور تقول وعدته فاتعد (المواعدة) مفاعله وزننده واحد و اشتراك ایچون اولور و باب مغالبه ده
استعمال اولنور یقال واعده الوقت و الموضع فوعده ای کان اکثر وعدا منه باب مبالغه وعد و بیع و رمی بابلرندن
غیریده البته باب اوله خاصدر (الواعد) اسم فاعلدر و منه یقال فرس واعد کانه یعدك جریا بعد جری و یقال سحاب
واعد کانه وعد بالمطر و یقال یوم واعد کانه یعد بالحر او بالبرد اوله و یقال ارض واعدة اذا کانت ترجی خیرها من النبت
(التوعد) تفعل وزننده وعید ایله قورقتمق معناسنه در یقال توعده اذا تهدده (الوغد) واوك فتحی و غین معجمه نك
سکونیله احمق و ضعیف العقل و دنی و فرومایه اولان کسه یه دینور علی قول ضعیف الجسم کسه یه دینور یقال رجل
وغد ای احمق ضعیف رذل دنیء او الضعیف جسما و چوجغه دینور صبی کبی وقوم و جماعتك خدمتکارینه دینور
خادم القوم معناسنه جمعی اوغاد کلور و وغدان کلور واوك ضمیله و وغدان کلور واوك کسریله و وغد سبز و اتدن
بادنجانه دینور مغد کبی و قمار اوقلرندن بر اوقك اسمیدرکه آنك نصیبی یوقدر و کوله یه دینور عبد کبی (الوغادة)
سعاده وزننده برکسه وغد اولمق معناسنه در یقال وغد الرجل وغادة من الباب الخامس اذا کان وغدا (المواغدة)
مفاعله وزننده بر لعب آدیدر و مواغده برآدمی تقلید ایله بعینه آنك کبی ایشلمك معناسنه در یقال واغده اذا فعل
کفعله و رفیق و قرینله برابرجه معارضه اوزره یوریمك معناسنه درکه یوریمکده یارشمقدن عبارتدر یقال واغده
اذا جاراه و کاه اولورکه مواغده بر ناقه نك سیرنده دخی تحقق ایدر زیرا برالی و برایاغی دیکرلرینه موافقت و مجارات
ایدر (الوفد) واوك فتحی و فانك سکونیله و (الوفود) قعود وزننده و (الوفادة) کتابه وزننده و (الافادة) واودن
بدل همزه ایله ایلچیلك یاخود سائر مصلحت ایچون بر دولتدن بر دولته یاخود امیر و سلطان حضورینه کلمك معناسنه در
یقال وفد الیه ای الی الامیر و علیه وفدا و وفودا و وفادة وافادة من الباب الثانی اذا قدم و ورد * مؤلف کرچه بوراده
اطلاق ایلمشدر لکن بصائرده بیانی اوزره ترجه اولندی و سائر امهات دخی بصائره موافقدر و هو وافد وقوم وفود
کشهود و وفد کصحب جمع اصحاب و اوفاد و وفد کرکع و اوزون اوزادی یوکسك قوم تپه سنك ذروه سنده اولان
قوملغه دینورکه اطرافندن یوکسك و هر جانبه حواله اولور و بو مجازدر زیرا بر قومك ایلچیسی بینلرنده اهل رفعت
و شرف اولمق مطرده در و بوراده وفد مفرددر جمیله ذروة الجبل نسخه لری غلطدر حای مهمله ایله الحبل در وانقولی
دخی جبل و هم ایلمشدر (الوافد) واحد وزننده وجه مذکور اوزره ایلچی یه و بر مصلحت ضمننده قومی طرفندن

(امیر)

اميرو سلطانه كلان آدمه دينور ودوه لرك اوكنجه وبغرتلق وسائر قوشلرك اوكنجه كيدن دوه يه وقوشه اطلاق اولنور
ووافد آغزك هر طرفنده يناقدن شول موضعه اطلاق اولنور كه طعام مضغ ايدركن يومريلنوب پيرلك حالنده ديشلر
دوكلدكدنصكره چقورلنور ايكى طرفنه وافدان دينور * ومن شاب غار وافداه * ضروب امثالدندر وفلان پير اولوب
ديشلرى دوكلدى ديه جك يرده غار وافداه ديرلر تركيده آوردلرى چوكدى تعبير اولنور ووافد عربدن بر كوچك قبيله
آديدر ﴿ الايفاد ﴾ همزه نك كسريله بر آدمى الچيلكله اميره يا سلطانه كوندرمك معناسنه در يقال اوفده اليه وعليه
اذا ارسله وفدا وبرنسنه بلند ومرتفع اولمق معناسنه در يقال اوفد الشئ اذا اشرف وارتفع ومنه سنام موفد اى مرتفع
وآهو قسمى قولاقلرينى ديكوب باشنى يوقارى طوتمق معناسنه در يقال اوفد الريم اذا رفع رأسه ونصب اذنيه وبرنسنه
اوزره حواله ومشرف اولمق معناسنه در يقال اوفد عليه اذا اشرف عليه وسرعتله كتمك معناسنه در يقال
اوفد الرجل اذا اسرع بونلرك مجموعى وفادتدن مأخوذدر ﴿ التوفّد ﴾ تفعل وزننده ارتفاعدن ناشى اطرافنه حواله
اولمق معناسنه در يقال توفّد عليه اذا اشرف ﴿ التوفيد ﴾ تفعيل وزننده بر آدمى الچيلكله يوللامق معناسنه در
يقال وفّده اليه وعليه بمعنى اوفد ﴿ المستوفد ﴾ مستوفز وزننده ومرادفيدر كه چوملوب اوتوران آدمه دينور كه
برلشميوب قالقمق اوزره آياقلرينى ديكوب اوتورر يقال قعد مستوفدا اى مستوفزا بونك مصدرى استيفاددر وانقولينك
آياق اوزره اوتورمق تعبيرى غريبدر ﴿ بنو وفدان ﴾ سحبان وزننده بر جماعتدر ﴿ الاوفاد ﴾ وفدك جمعيدر كه ذكر
اولندى وعربلرك وهم على اوفاد قوللرنده واقع اوفاد وفدك جمعيدر كه وفاده معناسندن مأخوذ سرعت وعجله
معناسنه اسمدر نته كه اوفاز دخى بو معنايه در * قال المؤلف فى البصائر امسينا على اوفاد واوفاز اى على سفر قد اشخصنا
﴿ الوقد ﴾ واوك وقافك فتحيله آتشه دينور نار معناسنه بصائرك بيانه كوره بو ابن فارسدن منقولدر ووقد مصدر اولور
آتش ياتمق معناسنه ﴿ الوقد ﴾ وعد وزننده و﴿ الوقود ﴾ قعود وزننده و﴿ القدة ﴾ عده وزننده و﴿ الوقدان ﴾ فتحاتله
بونلرده آتش ياتمق معناسنه در يقال وقدت النار وقدا ووقدا ووقودا وقدة ووقدانا من الباب الثانى اذا اشتعلت
﴿ الاتّقاد ﴾ اتفاق وزننده و﴿ التوقّد ﴾ تفعل وزننده و﴿ الاستيقاد ﴾ بونلرده آتش طوتشوب ياتمق معناسنه در
يقال اتّقدت النار وتوقّدت واستوقدت بمعنى وقدت وتوقّد واستيقاد متعدى اولورلر آتشى ياقوب علولندرمك
معناسنه در تقول توقدت النار واستوقدتها اى اشعلتها ﴿ الايقاد ﴾ همزه نك كسريله بودخى آتشى ياقمق معناسنه در
تقول اوقدت النار اذا اشعلتها وعربلر اوقدت للصبى نارا ديرلر تركته معناسنه زيرا چوجق آتشه نظر ايده رك
آويشوب كندى كنديسنه قالور وبرسمته سفر ايدن كمسه حقنده حق تعالى آنى بردخى كيرو دوندرمسون ديو
بددعا موقعنده ابعد الله داره واوقد نارا اثره ديرلر لارجعه الله ولاردّه معناسنه * شارحك بيانه كوره عربلر شرّ
ومضرّتندن هراسان اولدقلرى كمسه برجانبه سفر ايلدكده شرّ ومضرّتى وجوديله اولمغى تفألا اكسه سندن آتش
ايقاد ايدرلر مبناى مثل بو عادتلريدر ﴿ الوقود ﴾ صبور وزننده و﴿ الوقاد ﴾ كتاب وزننده و﴿ الوقيد ﴾ امير وزننده
آتش ياقه جق اودونه وسائر چورچوپه دينور كه طوترق تعبير اولنور فارسيده آتش افروز ديرلر وقرئ قوله تعالى
﴿ النار ذات الوقود ﴾ بهنّ اى بالوقود والوقاد والوقيد ﴿ الوقّاد ﴾ شدّاد وزننده مبالغه در پك علولانيجى ديمكدر بو مناسبتله
ظريف وماضى وكاركذار آدمه اطلاق اولنور كه اصطلاحمزده آتشين وآتشپاره تعبير اولنور يقال رجل وقاد
اى ظريف ماض ومضئ وتابدار اولان شيئه اطلاق اولنور الماس كبى وقلب وقاد آتش كبى حدتلو زيرك ونشاط
وفهم وفراستده سريع التوقد اولان ذهن وقلبه اطلاق اولنور يقال له قلب وقّاد اى سريع التوقد فى النشاط
والمضاء الحادّ ﴿ المتوقد ﴾ ظريف وماضى وكاركذار آدمه اطلاق اولنور ﴿ الوقدة ﴾ واوك فتحيله نهايت مرتبه ده شديد
اولان اسيلكه اطلاق اولنور انكچون ايام باحوره ايام وقده اطلاق اولنور يقال طبختهم وقدة الصيف وهى اشدّ الحرّ
﴿ الوقيديّة ﴾ سعيديّه وزننده برجنس كچى اسميدر ايرى وقزل تويلو اولور تويلرى آتش كبى پارلدار ﴿ واقد ﴾ و﴿ وقاد ﴾
شداد وزننده و﴿ وقدان ﴾ سلمان وزننده اسماء رجالدندر وابو واقد الليثى كه اسمى حارث بن عوفدر اصحابدندر
وآنك اوغلى واقد وبشقه ابو واقد الليثى كه اسمى صالح بن محمددر تابعيندندر وواقد بن ابى مسلم الواقدى محدث
مشهوردر جدّينه منسوبدر ﴿ الميقاد ﴾ ميقات وزننده آتشى چابك چيقان چقماغه دينور يقال زند ميقاد اى سريع الورى
وبو اسم آلتدر ﴿ الوكود ﴾ قعود وزننده مقيم اولمق معناسنه در يقال وكد بالمكان وكودا من الباب الثانى
اذا قام به ﴿ الوكد ﴾ واوك فتحى وكافك سكونيله قصد وآهنك ايلمك معناسنه در يقال وكده اذا قصده وبرنسنه يه
اصابت ايلمك معناسنه در يقال وكده اذا اصابه وبرنسنه يى پكشدروب محكم قلمق معناسنه در يقال وكد العقد
اذا اوثقه ويقال اكده بالهمز وطوارك پالاننى قولان ايله چكوب باغلمق معناسنه در يقال وكد الرجل اذا شدّه ووكد

مهمّ اولان مراد ومقصوده اطلاق اولنور مبالغة وصف بالمصدردر يقال هو وكده اى مراده وهمه وقصده ووكد
حرمين بيننده برموضع على قول جبال مكه‌دن خلاطى نام جبل اوزره مشرف بركوچك طاغك اسميدر (الوكائد)
دابه‌نك پالانى صاروب بند ايتدكلرى تصمه‌لره وصريملره دينور مفردى وكاددر كتاب كبى وواوى همزه‌يه ابدالله اكاد
دخى ديرلر (الوكد) واوك ضميله سعى وجهد ومشقت معناسنه اسمدر يقال صرف وكده اى سعيه وجهده وبر
كسه‌نك قصد ايلديكى فعل وعمله اطلاق اولنور ومنه تقول مازال ذلك وكدى اى فعلى وفى النهاية اى دأبى وقصدى
(التوكيد) تأكيد وزننده ومرادفيدر كه محكم واستوار ايتلك معناسنه‌در يقال وكده بمعنى اكده وتوكيد تأكيددن افصحدر
(التوكد) تأكد وزننده ومرادفيدر كه متانت واستحكام بولمق معناسنه‌در يقال توكد الامر بمعنى تأكد (المواكدة)
اسم فاعل بنيه‌سيله يورمكده چاليوب جدّ وجهد ايدر اولان ناقه‌يه دينور سعى وجهد معناسندن مأخوذدر يقال ناقة
مؤاكدة اى دائبة فى السير (المتوكد) متوكل وزننده برخصوصك تمشيتنه قائم وآماده اولان آدمه اطلاق اولنور همّ وقصد
معناسندندر يقال ظل متوكدا بامر كذا اى قائما مستعدّا (المياكيد) و(التواكيد) و(التأكيد) جمع بنيه‌لريله آت
اكرينك قاشلرينى صاروب باغلدقلرى صريملره وتصمه‌لره دينور ظاهرا تعاشيب كبى بلامفردلردر (الولد) واوك ولامك
فتحيله و(الولد) واوك ضميله و(الولد) واوك كسريله و(الولد) واوك فتحيله جمله‌سى برمعنايه‌در يعنى انسانك
وسائر حيوانك بنفسه وبحقيقته زاده‌سنه دينور كه دول وياورى تعبير اولنور تبنى واتخاذ جهتيله اولانه اطلاق
اولنمز مفرد وجمعى برابردر وگاه اولور كه جمعنده اولاد وولده دينور واوك كسريله والده دينور واوى همزه‌يه ابدالله
وولد دينور واوك ضميله وبونلر فتحتينله ولدك جميدر ومن الامثال ﴿ولدك من دمّى عقبيك﴾ وبو مؤنثه خطابدر
يعنى سنك ولدك انجق اول كسه‌در كه سنك ايكى اوكچه‌لركى قانله آلوده ايلشدر مراد سنك لوخسه اولديغك شخص‌در
تبنى ايلديكك ولد سكا ولد حقيقى اولمز طفيل بن مالكك اوغلى عقيلى كبشه بنت عروه تبنى ايدوب بركون عقيل اصل
والده‌سنه كلمكله بربهانه ايله والده‌سى عقيلى ضرب ايتدكده كبشه كلوب بنم اوغلمى نيچون ضرب ايدرسن
ديو استصحاب ايلمكله عقيلك والده‌سى كبشه‌يه خطابا كلام مزبورى ايراد ايلدى وعربلر بيلم اول نه مقوله
كسه‌در ديه‌جك يرده ما ادرى ايّ ولد الرجل هو ديرلر ايّ الناس معناسنه * شارح ديركه زمخشرى سورهٔ لقمان
اواخرنده ولد ولد ولده دخى متناول اولور لكن مولود ولد حقيقى‌يه خاصدر ديو ثبت ايدوب لكن قول مزبور
فقهاء قولنه مخالفدر وصاحب مصباح ولد لفظى مفرد وتثنيه وجمع ومذكر ومؤنثه اطلاق اولنور ديو تسويه
ايلشدر * نته كه مؤلف دخى تنبيه ايلشدر پس واقفك وقفت لولدى قولنده ولد تذكير وتأنيثه متناول اولور (الوليد)
سعيد وزننده مولود معناسنه‌دركه مراد يكى طوغمش چوجقدر ومطلقا چوجغه اطلاق اولنور صبى معناسنه
وكوله‌يه اطلاق اولنور عبد معناسنه وبو ايكيسنك مؤنثلرنده ولائد دينور وولدان دينور واوك كسريله اساسك
بيانته كوره ولائد وليده‌نك وولدان وليدك جميدر وكوله وجاريه‌يه وليد ووليده اطلاقى قبل الحلمدركه صبى‌يه ملحقلردر
ويقال يعنى من المثل * هذا امر لاينادى وليده * مثل مزبور خير وشرّه دائر اولان نسنه‌لرده ضرب اولنور يعنى
شئ معهوده اول مرتبه مشتغل ومستغرق اولمشلردركه برچوجق اعزّ وانفس اشيالرينه الى اوزاتسه زجر ومنع
ايچون اكا صيحه ايلمزلر پس برامر عجيبه كمال اشتغال واستغراق موقعنده ضرب اولنور مستقصاده ايكى قول دخى
مرسومدر برى مبادرت ايتدكلرى ماده بغايت زور اولمغله اكا كبار ناس نداودعوت اولنوب صغارى ندا اولنمز پس برامر
قوىّ وشديد بابنده ضرب اولنور ثانى بغايت خصب ووفرت نعمت وغنيمته مظهر اولملريله ولدان اعزّ وانفسى تناول
ايلسه‌لر زجر ومنع اولنمزلر بوكه كوره سعت ووفرتده ايراد اولنور (امّ الوليد) دجاجه‌نك يعنى طاوغك كنيه‌سيدر (الولاد)
واوك كسريله و(الولادة) هايله و(الالادة) واوى همزه‌يه ابدالله و(اللدة) عده وزننده و(المولد) موعد وزننده
طوغورمق معناسنه‌در يقال ولدت المرأة تلد ولادا و ولادة والادة ولدة ومولدا اذا وضعت حملها وهى والد
ووالدة ويقال شاة والد ووالدة وولود وولودك جمعى ولددر واوك ضميله * كرچه مؤلف بوراده امّه والد ووالده
اطلاق ايلدى كه صفات مختصه سلسله‌سنه ادخال ايتدى لكن بصائرده والاب يقال له والد والامّ والدة ويقال
لهما الوالدان يعنى بالتغليب عنوانيله رسم ايلشدر * شارح ديركه والد ذى كذا معناسنه يعنى نسب اوزره
اولورسه والده‌يه دخى اطلاق اولنور (الايلاد) همزه‌نك كسريله طوغورمق معناسنه‌در تقول ولدت الشاة توليدا
كاسيذكر فاولدت هى اى وضعت وهى مولد كمحسن من مواليد وموالد * شارح ديركه مؤلف كرچه مواليد وموالدى
مولده جمع ترتيب ايلدى لكن قياسه مخالفدر زيرا بونلر مولودك جمعلريدر * مترجم ديركه مولودك جمعى
مواليد وموالد كلديكى كبى مولدك دخى كلور نته كه مفطرك مفاطير ومطفلك مطافل كلور ومواليد ميامين

(ومياسير)

ومياسيركبي قياسدر ومصباحده ايلادك همزه‌سی صيرورته حمل اولنمشدر قال واولدت المرأة ايلادا اذا حان
ولادها كما يقال احصدالزرع اذا حان حصاده (التوليد) تفعيل وزننده طوغورتمق معناسنه‌در كه قابله فعليدر
يقال ولدتها القابلة وتقول ولدت الشاة توليدا فاولدت هی وتوليد بسلمك تربيه معناسنه مستعملدر ومنه قول الله
عزّ وجلّ لعيسى على نبيناوعليه السلام ❋ انت نبيّ وانا ولدتك ❋ ای ربيتك فقالت النصارى انت نبيی وانا ولدتك
تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا بوراده ابتدا نبوّتدن مأخوذ اولان نبيی كلمه‌سنی تصحيفله ابنك مصغری اولان بنيّ
اولمق اوزره قراءت ايلديلر بعده توليدی طوغورتمق معناسنه حمل ايلديلر (اللدة) لامك كسريله مصدردر نته‌كه
ذكر اولندی ولده ياشداشه دينور ترب وهمزاد معناسنه يقال هو لدته ای تربه جمعی لدات ولدون كلور جمع
مصغرنده وليدات ووليدون دينور لديّات ولديون صحيح دكلدر نته‌كه بعض عرب غلط ايدوب اويلجه تفوّه
ايلديلر لده كلمه‌سنك اصلی ولد ايدی وعده وعده كبی كه مصدردر بعده اسم قلندی تصغير وتكسير كلماتی اصولنه
ارجاع ايلمكله مصغرنده وليد دينور بعضلر ظاهر لفظه نظر ايله لدی ديملريله مؤلف غلطلرينه تنبيه ايلمشدر * قالديكه
مؤلف اشبو لده كلمه‌سنی معتل بابنده رسم وبونك موضع ذكری بورادر جوهری ولد بابنده ذكر ايلمكله وهم ايلدی
ديو جوهری يی توهيم ايدوب وبوراده اكا تنبيه ايلمامشدر پس معتل اولديغی صورتده البته مصغری لدی اولمغله
مؤلف حفرهٔ تغليظنه كندی واقع اولمش اولور فتنبه ولدة ولادت وقتنه دينور يقال حانت لدتها ای وقت
ولادتها (المولد) موعد وزننده و (الميلاد) ميقات وزننده بونلرده اسم زمانلردر ولادت وقتنه دينور * مترجم

مطلب

ديركه مولد لفظی زمان ولادت مصطفى عليه الصلوة والسلام ايچون عرف اسلامده مخصص وميلاد كلمه‌سی
حضرت عيسى عليه السلام ايچون مصطلح اولمشدر ومولد لفظی اسم مكان اولور (المولّدة) معظمه وزننده
و (الوليدة) شول جاريه‌يه اطلاق اولنوركه عرب ايچره تولّد ايتمش اوله يعنی اصلی عجمدن اولوب كنديسی
بين العرب تولّد واولاد عرب ايله نشو ونما بولوب آنلرك آدابلريله متأدّب اولمش اوله كلام مولّد بوندن مأخوذدر
وجه شبه عدم عراقت يعنی بی بهرهٔ اصالت اولمقدر يقال كلام مولّد ای ليس من اصل لغتهم ومولّده صكره‌دن
محدثه اولان هر شيئه اطلاق اولنور هاء تأنيث موصوف اعتباريله‌در ومولّدون تعبير اولنان شعرايه
حدوثلرينه مبنی مولّد اطلاق اولنمشدر * شارح قرافی بووجه اوزره ترتيب طبقات ايلمشدركه شعرای عرب

مطلب

درت طبقه اوزره‌در * اوّل جاهليوندركه اسلام زماننه ادراك ايلديلر امرئ القيس وعنتر كبی * ثانی مخضرمون
دركه جاهليه اولوب وزمان اسلامی ادراك ايدنلردر حسان وكعب كبی بونده اسلام شرطدر زيرا خضرمه قطع
معناسنه اولمغله كفردن منقطع اولملری لازمدر پس مسلم اولميان جاهليه‌يه ملحقدر * ثالث مولدوندر فرزدق وجرير
كبی * رابع محدثوندر معرّی وابن رومی كبی انتهی * وعربلر ثابت ومحقق اولميان شيئه كذلك واهی ومزوّر ومصنع
اولان شيئه مولد اطلاق ايدرلر ومنه يقال هذه بينة مولدة ای غير محققة ويقال كتاب مولد ای مفتعله (المولّد)
محدّث وزننده ابه‌قادينه دينور قابله معناسنه (الولوديّة) واوك ضم وفتحيله كه ثانی وصف اولور ياء مصدريتدر
چوجقلق حالتنه اطلاق اولنور يقال فعل ذلك فی ولوديته ای فی صغره وستم وجفاء وقلت رفق وملايمت
معنالرينه مستعملدركه صبيان افعاليدر (وليد) اميروزننده (ولاد) كتاب وزننده اسماء رجالدندر (بنوولاده)
كتاب وزننده برجماعتدر (الومد) واوك وميمك فتحيله هوارا اكداوله‌رق اسّی پك شديد اولمق معناسنه‌در
على قول ومد شول رطوبته دينوركه حرارت هوانك شدّت وصميمی هنكامنده كيجه‌لر درياطرفندن ظهور ايدر
وبومعناده مصدر اولور وعند البعض ومد كيجه پك اسّی اولمق معناسنه‌در يقال ومد الليل ومدا من الباب الرابع
اذا اشتدّت حرّها مع سكون الريح اوندّيت فی صميم الحرّ من قبل البحر اواشتدّت حرّها وومد دارلمق معناسنه
مستعملدر يقال ومد عليه اذا غضب (الومدة) فتحاتله كيجه‌نك پك اسّيلكنه دينوركه اسمدر (الومد) كتف وزننده
و (الومدة) هايله ذكر اولنان ومدايله متصف كيجه‌يه دينور يقال ليلة ومدو ومدة ای ذات ومدتذكيری اختصاصه
مبنيدر (الوهدة) واوك فتحی وهانك سكونيله و (الوهد) هاسز الچق واوبرق يره دينور ارض منخفضه
معناسنه جمعی اوهد كلور ووهاد كلور واوك كسريله ووهدان كلور واوك ضميله وبونجد مقابليدر يقال سار
فی النجاد والوهاد ووهده يرده اولان دره كبی درين چقوره اطلاق اولنور يقال وقع فی وهدة ای هوّة فی الارض
(اوهد) احمدوزننده اثنين كوننك اسم قديميدركه بازار ايرتسی كونيدر جمعی اواهد كلور (التوهيد) تمهيدوزننده
ومرادفيدركه بسط ايلمك معناسنه‌در يقال وهد الفراش بمعنی مهده (التوهّد) تفعل وزننده اوبرق يره ايتمك معناسنه‌در
بومناسبتله جماع ايلمكلده استعمال اولندی يقال توهّد المرأة اذا جامعها ❋ فصل الهاء ❋ (الهبد) عبدوزننده

فصل الهاء

و (الهبيد) اميروزنده ابوجهل قرپوزينه دينور حنظل كبى على قول چكردكنه دينور وهبد مصدر اولور
ابوجهل قرپوزينى قيروب پشورمك معناسنه‌در يقال هبد الحنظل هبدا من الباب الثانى اذا كسره و طبخه اشبو
ابوجهل قرپوزى باديه‌ده اولور بغايت آجى نسنه‌در بدويلر ديوشوروب قيررلر وچكردكنى چيقاروب بريره
وضع وبرنيچه كون اوزرينه صود وكمكله مرارتنى ازاله ايلدكدنصكره ضرورت هنكامنده طبخ واكل ايدرلر
واساسده هبيد چكردكى اولمق اوزره مرسومدر وهبد حنظل ديوشورمك معناسنه‌در يقال هبد الهبيد اذا جناه
وبرآدمه حنظل يدرمك معناسنه‌در يقال هبد فلانا اذا اطعمه الهبيد (التهبد) تفعل وزننده و (الاهتباد) افتعال
وزننده بونلرده حنظل ديوشورمك معناسنه‌در يقال تهبد الرجل الهبيد واهتبده اذا جناه (الهوابد) دائما حنظل
ديوشورر اولان آدملره دينور (هبود) تنور وزننده برآدم آديدر وعمرو بن الجعيدك فرسى اسميدر وبرصو
اسميدركه اكا صيغهٔ جمله هبابيد دخى ديرلر واول موضع اسمى دكلدر جوهرى بونده وهم ايلمشدر (الهبردانة)
هانك كسرى وبانك سكونيله سرين واورته‌سى يومرى وصيق واطرافى دوز هندسه ايله قونمش تريده وصف
اولور يقال ثريدة هبردانة مبردانة اى باردة مصعنبة مسوّاة ململة بورادة مبردانه ازدواج ايچوندر (الهجود)
قعود وزننده اويومق معناسنه‌در يقال هجد الرجل هجودا من الباب الاول اذا نام * مؤلف بصائرده سهرايله‌ده
تفسيرو اضداددن اولديغنى تقرير ايلمكله معناى آتى آندن مأخوذ اولور (الهجود) صبور وزننده كيجه وقتنده
اويانوب نماز قيلر اولان آدمه دينور وبو اطلاقات شرعيه‌دندر يقال رجل هجود اى مصلّ بالليل جمعى هجود كلور
راقد ورقود كبى وهجّد كلور ركع وزننده (التهجد) تفعل وزننده بودخى اويومق معناسنه‌در يقال تهجد الرجل
اذا نام واويانمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال تهجد الرجل اذا استيقظ وجه مذكور اوزره سهر معناسنه‌ده
موضوع اولمغله تهجدى تأثم وتحرّج قبيلنه ادارجه حاجت يوقدر (التهجيد) تفعيل وزننده بودخى اويانمق
معناسنه‌در يقال هجد النائم اذا استيقظ واويانديرمق معناسنه‌در يقال هجده اذا ايقظه واويوتمق معناسنه‌در يقال
هجده اذا نوّمه وچوكش دوه قسمى بيوننك ايچ يوزينى يره اوزادوب ياتورمق معناسنه‌دركه اويقويى مستلزمدر
يقال هجد البعير اذا القى جرانه بالارض (الاهجاد) ايجاد وزننده اويومق معناسنه‌در يقال اهجد الرجل اذا نام
واويوتمق معناسنه‌در يقال اهجده اذا انامه وبرآدمى اويور بولمق معناسنه‌در يقال اهجد الرجل اذا وجده نائما
ودوه بيوننك ايچ يوزينى يره اوزداوب ياتورمق معناسنه مستعملدر يقال اهجد البعير اذا القى جرانه بالارض
(هجد) هانك كسرى وجيمك سكونيله آت قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندندر لسانمزده‌كى داه كبى
(الهدّ) هانك فتحى ودالك شدّه‌سيله (والهدود) قعود وزننده بنايى كورلتى ايله يقوب كوچورمك معناسنه‌در
يقال هدّ البناء هدّا وهدودا من الباب الاول اذا هدمه شديدا وكسره يعنى بشدّة صوت وپك پيرفانى اولمق معناسنه
لازم اولور يقال هدّ الرجل يهدّ كلّ يملّ من الباب الرابع ويهدّ كيقلّ من الباب الثانى اذا هرم * شارح ديركه هدّ
پيرفانى‌يه‌ده اطلاق اولنور مهدود معناسنه قال فى الاساس هدّنى هذا الامر وهدّ ركنى اذا بلغ منك وكسرك
وهدّ كريم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور بونده بمعنى فاعل وبمعنى مفعول اولمق محتملدر اوّله كوره تيشهٔ جود
ايله كندى مالنى هدم ايدر وثانى‌يه كوره سائللر هدم ايدر وهدّ دوه كوكرمك معناسنه‌در يقال هدّ البعير
من الباب الثانى اذا هدر وهدّ وهدد فتحتينله صوت غليظ معناسنه‌در تقول سمعت هدّا وهددا اى صوتا غليظا
شارح ديركه بو معناده مصدر دخى اولورلر وهدّ ضعيف وزبون آدمه اطلاق اولنور مهدود معناسنه وبونده هانك
كسريله‌ده لغتدر ينه مهدود معناسنه ذبح ومذبوح كبى جمعى هدّوندر هانك فتحى وكسريله وعربلر مررت برجل
هدّك من رجل وهدّك من رجل ديرلر حسبك من رجل معناسنه وبونده مفرد وجمع ومذكر ومؤنث مساويدر
ويقال مررت بامرأة هدتك من امرأة وبرجلين هدّاك وبرجال هدّوك وبامرأتين هدّتاك وبنساء هددنك
ويقال انه لهدّ الرجل بفتح الدال اى لنعم الرجل ويقال فلان يهدّ على بناء المجهول اذا اثنى عليه بالجلد * مؤلفك
بصائرده وزمخشرينك اساسده وسائر اصوللرك بيانته كوره هدّ وجه مذكور اوزره هدم شديد معناسنه‌در
بومناسبتله زور وجلادت معناسنده استعمال اولندى مثلا لهدّ الرجل ديرلر لام تأكيد ايله پك جلادتلو ديه‌جك
يرده فى الاصل هدّ غيره سبكنده اولوب بعده مثل مجراسنه اجرا ايلديلر ومعناى مزبوردن نزع ايله مطلقا تعجب
معناسنده استعمال ايلديلر ومنه انّ ابالهب قال لهدّ ماسحركم صاحبكم اى عجب وكاه اولوركه حسب معناسنه
استعمال اولنور كوياكه كمال قوّت وجلادتندن اول يالكزجه سكا اعانته كفايت ايدر سائردن استمداده
حاجت يوقدر ديمك معرضنده‌در وبونده ايكى قول واردر برى مصدر مجراسنه اجرا ايدرلر بونده تذكير

و تأنيث و مفرد و جمع مساوی اولور مثلا مررت برجل هدّك من رجل ديرسن دالك كسريله ثانی فعل اولەرق
تصرف ايدوب جمع و تثنيه و تذكير و تأنيث احوالنه رعايت اولنور مثلا مررت برجل هدّك من رجل ديرسن
ماضی اولەرق و برجلين هدّاك و برجال هدّوك و بامرأة هدّتك و بامرأتين هدّتاك و بنساء هددنك ديرسن وكاه
اولوركه فعل مدح معناسنه استعمال اولنور بنه معنای مزبوردن منتزعدر يقال انه لهدّ الرجل ای لنعم الرجل
كذلك فلان يهدّ يرلر مجهول بنيه سيله و بوموصوفك زور و جلادت و شدّتنك و صفنده كمال مبالغه يی متضمندر
شول درجه ده جلد و زورمنددركه كويا كندی زور و جلادتی نفسنی هدّ و هدم ايتمك اوزره در و اصمعی
بونی ماضی معلوم بنيه سيله نقل ايلمشدر قال يقال انه لهدّ الرجل اذا اثنی عليه بجلد و شدّة كوياكه اوصافی
بغايت عظيم اولمق حسبيله ناقلنی هدم ايدر ديو توجيه ايلمشدر * فخذها وكن من الشاكرين (الهادّ) اسم
فاعل بنيه سيله دكزدن كلن كورلتولی صوت شديده اطلاق اولنور يقال سمع اهل الساحل هادّا من قبل
البحر ای صوتا فيه دویّ و بوفی الاصل اسم فاعلدر بعده صوت مرقومده اسم اولمشدر (الهادّة) هايله كوك
كورلتوسنه اطلاق اولنور (الاهدّ) فتحتينله و (الهدادة) هانك فتحيله قورقق جبان آدمه اطلاق اولنور بوراده
افعل تفضيل احب لفظی كبی بمعنی مفعولدر و هداده اسمدر جمع جنسی هاسزدر يقال رجل اهد و هدادة ای
جبان (هدد) زفر وزنده ابن بدد دركه بای موحده ايله زفر وزنده در حضرت موسی و خضر عليهما السلام
قصه لرنده غصبا سفينه لری اخذ ايدن پادشاهك اسميدر و بو امام بخاری حضرتلرندن مرويدر بيضاوی ملك
مزبورك اسمی جلندی بن كركر ياخود منولة بن جلندی الازدی اولمق اوزره رسم ايلمشدر (الهدود) صبور
وزنده طپراغی يومشق دوز يره دينور يقال ارض هدود ای سهلة بوراده مهدود معناسنه در كوياكه خشونتی
هدّ اولنمشدر و هدود پك صرپ يوقشه دينور يقال عقبة هدود ای شاقة بوراده بمعنی فاعلدر كوياكه صعود
ايدن دوابّ و انسانی كمال اتعابله هدّ ايدر و انكبه و انش يره دينور حدور معناسنه فارسيده نشيب دينور (الهديد)
امير وزنده پك اوزون آدمه دينور (الهدهد) هالرك ضميله مطلقا قرقره ايدن يعنی الحان و نغماتله اوتن قوشه
دينور و خاصة معروف قوشك اسميدركه چاوش قوشی و ايبك تعبير ايتدكلريدر هدهده دن مأخوذ دركما سيذكر
و اكاهدهد دخی دينور علبط وزنده و هداهد دينور علابط وزنده و هدهد كثير الهدهده اولان كوكرجين قوشنه
دينور بونلرك جمعی هداهد و هداهيد كلور هالرك فتحيله (الهدهد) غبغب وزنده جن طائفه سنك اصواتنه
دينوركه جويلدی تعبير اولنور مفردی مسموع دكلدر يقال زعم انه سمع هدهد الجنّ ای اصواته بونك حقيقتنی
جنجی خواجه لردن استماع ايلمك لازمدر (التهديد) تفعيل وزنده قورقتمق و قورقوويرمك معناسنه در هدّ
مذكوردن مأخوذدر يقال هدّده اذا خوّفه (الهدهده) زلزله وزنده دوه كوكره يه رك بوكورمك معناسنه در
يقال هدهد البعير اذا هدر و آغازه و الحانله قوش اوتمك معناسنه در يقال هدهد الطائر اذا قرقر و چوجغی
اويوتمق ايچون اناسی بری اوته تحريك ايدوب صالەمق معناسنه در يقال هدهدت الصبيّ امه اذا حرّكته
لينام و برنسنه يی يوقاريدن انكبه يه طوغری صاليورمك و يوارلمق معناسنه در يقال هدهد الشیء اذا احدره من علو الی
سفل و تخيل معناسنه استعمال اولنور تقول يهد هد الی كذا علی بناء المجهول ای يخيل كوياكه نفسنه اول كونه
آواز كلور ياخود عالم بالادن اويلجه سانح اولور (هداهد) علابط وزنده يمنده بركوچك قبيله آديدر و لطف
و منفعت معناسنه استعمال اولنور يقال مافی ودّه هداهد ای لطف يعنی آنك دوستلغی هدهده لو قوش دكلدر
(الهداهد) هانك فتحيله رفق و تأنیّ معناسنه در تقول عليك بالهداهد ای الرفق (الهداد) سحاب وزنده
بودخی رفق و تأنیّ معناسنه دركه شدّت و عنفی هدّ و هدم لازميدر ومنه تقول هداديك بالتثنية ای مهلا
و بوهذا ذيك و حنانيك قبيلندندركه مهلا بعد مهل ديمكدر (هدّ) هانك فتحی و دال مشدده نك كسريله اشك قسمی
صو ايچركن ترغيب و اغرا ايچون ايراد اولنان اصواتندندر سأكبی (الهدّة) هانك فتحيله مكه ايله عسفان بيننده
علی قول طائف قضاسنده بر موضع آديدر و كاهجه تخفيف ايله هده ديرلر ياخود صواب اولان ادّه اولمقدر نته كه
فصلنده ذكر اولندی (هديد) زبير وزنده اسم جمع دركه رجال عربدندر (التهادّ) توادّ وزنده كه تفاعلدر
ناس بری برينی معاقب بر محله كلمك يا كتمك معناسنه در كوياكه كيروده كی ايلروده اولانی هدو هدم ايدر ومنه يقال
هم يتهادّون ای يتساتلون (الهدهاد) هانك فتحيله صاحب مسائل قاضيدر يعنی قاضی يه مسائل سؤال ايدن
كمسه نك اسميدر بركيجه بر بلده قاضيسی قاطرينه بنوب يالكزجه باغچه يه كيدركن براوغری قاضی افندی يه شركير
اولوب بينهماده مسائل عديده كذران و بالآخره جهت علميه ايله افندی يی افهام ايلكله ثلاثی مجرّدكبی عريان

ایلمشدر مخصوص منقبه نامه‌سی و شیرین حکایه‌سی واردر ﴿الهدبد﴾ علبط وزننده و ﴿الهدابد﴾ علابط وزننده
بك قویو سوده دینورکه یوغردکبی اوله بوجهتله یوغرده دخی اطلاق اولنور وهدبد خفش معناسنه‌درکه بعض
کوزده اولان خلقی کوچکلك وضعف بصردن عبارتدر یقال بعینه هدبد ای خفش وضعف عین بورادە
وضعف عین عطف تفسیردر وهدبد برنوع سیاه صمغك اسمیدر وضعیف البصر اولان آدمه‌ده دینور وعشا
معناسنه‌درکه شبکور علتیدر طاوق قراکوسی تعبیراولنور عمش معناسنه دکلدر جوهری بونده غلط ایلمشدر
شارح دیرکه جوهرینك تفسیری بعض اهل لغت قولیدر ﴿الهرد﴾ فرد وزننده برنسنه‌یی یرتوب پاره‌لمق معناسنه‌در
یقال هرد الشیٔ هردا من الباب الثانی اذا مزّقه وخرقه واتی زیاده‌سیله پشورمك علی قول پیریوب مهرّا اولنجه
پشورمك معناسنه استعمال اولنور یقال هرد اللحم اذا انعم فی انضاجه او طبخه حتی تهرّی و برنسنه‌یه کوج یتمك
وآکا قادر اولمق معناسنه استعمال اولنور یقال هرد الشیٔ اذا قدر علیه وهرد قارشقلق هرج معناسنه‌در یقال
وقعوا فی هرد ای هرج وبرآدمك عرض وناموسنه طوقنمق معناسنه‌درکه مقراض لسانله جامهٔ عرضنی چاکچاك
ایلمکدن عبارتدر یقال هرد فی عرضه اذا طعن فیه وبرنسنه‌یی افساد وتباه ایلمك ایچون شقّ ایلمك معناسنه‌در یقال
هرده اذا شقه للافساد ﴿التهرید﴾ تفعیل وزننده بودخی اتی مهرّا اولنجه پشورمك معناسنه‌در یقال هرّد اللحم
اذا طبخه حتی تهری وهرد ایله بویانمش جامه کیمك معناسنه‌در یقال هرّد الرجل اذا لبس المهرود ﴿الهرد﴾ فتحتینله
ات مهرّا اولنجه‌قدر پشمك معناسنه‌در یقال هرّد اللحم فهرد هردا من الباب الرابع اذا تهرّی ﴿الهرد﴾ هانك کسریله
دود قوشنه دینور وساقط وعمل مانده آدمه دینور ﴿الهرد﴾ هانك ضمیله کرکم اسمیدرکه اکثر عندنده زردچوب
دیدکلری دارودر وبرنوع قرمزی چامور اسمیدرکه آشی بویه‌سی کبی آنکله‌ده نسنه بویارلر وبرنوع کوك اسمیدرکه
آنکله‌ده نسنه بویانور وبوعروق صفر دیدکلری صاری بویه اوله‌جقدر بعضلر ورس ایله بیان ایلدیلر ﴿الهردیّ﴾
کردیّ وزننده ذکر اولنان هرد ایله بویانمش ثوبه دینور ﴿الهردیّة﴾ کردیه وزننده حردیّه معناسنه‌درکه محلنده
ذکر اولندی ﴿الهردة﴾ حجزه وزننده ابی بکر بن کلاب بلادنده برموضعدر ﴿الهردا﴾ هانك کسری والفك قصری
ومدّیله برنبات آدیدر بوکشمیر جبالنه مخصوص بردوای کوك اوله‌جقدر ﴿الهیردان﴾ هانك فتحی ورانك ضمیله
اوغری‌یه دینور لصّ معناسنه وبرنبات آدیدر وبررجل اسمیدر ﴿هردان﴾ عثمان وزننده برموضع وبررجل آدیدر
﴿الهرادة﴾ اراده وزننده ومرادفیدرکه دیلمك معناسنه‌در هاء همزه‌دن مبدلدر تقول هردت الشی اهریده
هرادة ای اردته نته‌که اراق ماده‌سنده هراق یهریق دیرلر هالر همزه‌دن بدلدر ﴿الاهرد﴾ احمد وزننده یرتمق
معناسنه اولان هرد مذکوردن افعل تفضیلدر وبمعنی مفعولدر پك یرتق نسنه‌یه دینور بومناسبتله آوردی اوسع
اولان آدمه اهرد الشدق اطلاق ایدرلر یقال هو اهرد الشدق ای اهرته ﴿الهسد﴾ فتحتینله ارسلانه دینور اسد کبی
هاء همزه‌دن مبدلدر ودلیر وبهادر آدمه اطلاق اولنور جمعنده هساد دینور هانك کسریله ﴿التهکید﴾ تأکید
وزننده تشدید معناسنه‌در یقال هکد علی غریمه تهکیدا اذا شدد علیه * شارحك بیانه کوره بونکده هاسی همزه‌دن
مبدلدر ﴿الهلد﴾ هانك فتحی ولامك سکونیله استمه عارضه‌سی ناسی عموم اوزره طوتمق معناسنه‌در یقال هلد
الوعك الناس هلدا من الباب الاول اذا اخذهم وعمهم ﴿الهمود﴾ قعود وزننده اولمك معناسنه‌در معنای آتیدن
مأخوذدر یقال همد فلان همودا من الباب الاول اذا مات وآتش بالکلیه سویمك علی قول حرارتی ساکن
اولمق معناسنه‌در وبومعنای موضوعدر یقال همدت النار اذا طفئت اوذهبت حرارتها * قال الشارح قال
الاصمعی خمدت النار اذا سکن لهبها وهمدت اذا طفئت البتة وهمود وهمد جد وزننده ثوب چوق زمان
بوکیلی طورمقدن ناشی اسکیوب پاره‌لنمق معناسنه استعمال اولنور شویله‌که ظاهرا صحیح ظنّ اولنوب اله آلدقده
پیریوب دوکیله یقال همد الثوب همودا وهمدا اذا تقطع من طول الطیّ یعنی اذا مسسته تناثر وبرعمران وشجر
ونبات مقوله‌سندن ویغمور فیضندن عاری ارض موات اولمق معناسنه مستعملدر یقال همدت الارض اذا لم یکن
بها حیوة ولاعود ولانبت ولامطر وهی هامدة ﴿الاهماد﴾ همزه‌نك کسریله بریرده اقامت ایلمك معناسنه‌در
معنای مزبوردن مأخوذدر کویاکه ذاهمود اولور یقال اهمد بالمکان اذا اقام به وسرعتله یوریمك معناسنه اولمغله
ضدّ اولور یقال اهمد فی السیر اذا اسرع وبونده همزه سلب ایچوندر ضدیتی ثابت دکلدر وجماعت طعام
یمکه بردن کیرشمك معناسنه‌درکه سکونی واقامتی مستلزمدر یقال اهمد القوم فی الطعام اذا اندفعوا وبرنسنه
سکون وآرام بولمق معناسنه مستعملدر یقال اهمدت الریح اذا سکنت وبرنسنه‌یی تسکین ایلمك معناسنه‌در یقال
اهمدت الهدیّة غضبه اذا سکنته وبرامر مکروه ونامعقول حقنده طنیوب اپسم طورمق معناسنه مستعملدر

يقال اهمد فلان اذا سكت على مايكره ﴿ الهامد ﴾ اسم فاعلدر شول نسنه يه دينور كه طول مدت سببيله رنكنه تغير و سوادكلوب چورومش و ييرومش اوله يقال شئ هامد اى بال مسود متغير و قورومش او تلغه اطلاق اولنور يقال نبات هامد اى يابس و اصلا نبات اثرى اولميان مكانه اطلاق اولنور يقال مكان هامد اى لانبات به ﴿ همدان ﴾ سلمان وزننده يمنده بر قبيله آديدر ﴿ التهميد ﴾ حميد وزننده بركسه اوزره ديوان امرا وسلاطيندن مكتوب ومرسوم اولان ماله يعنى علوفه يه و وظيفه يه دينور يقال استوفى التهميد و هو المال المكتوب عليك فى الديوان ﴿ همد ﴾ فتحتينله ضبه قبيله سى بوزنده بر صو آديدر ﴿ هند ﴾ هانك كسريله و ﴿ الهنيدة ﴾ مصغر بنيه سيله خاصة يوزمهار دوه نك اسميدر على قول يوزدن زياده و على رأى يوزدن آشاغى و عند البعض ايكيوز دوه نك اسميدر و هند بر خاتونك آديدر جمعى اهند و اهناد و هنود كلور * مترجم ديركه زمخشرى مستقصاده * اعمر من نصر * مثلنك منشأى اولمق اوزره بر غريبه نقل ايدركه نصر بن دهمان نام برآدم وار ايدى يوز طقسان سنه معمر اولوب بنيه سى كال اوزره فرسوده اولدقدنصكره اطرافيله شبابيتى عودت و نيجه زمان خرامان كلشن سراى عافيت اولدى نته كه سلمة بن خرشب الانمارى اشبو ابياتله اشعار ايلمشدر

※ و نصر بن دهمان الهنيدة عاشها ※ و تسعين حولا ثم قوم فانصاتا ※

※ و عاد سواد الرأس بعد بياضه ※ و راجعه شرخ الشباب الذى فاتا ※

※ فعاش بخير فى نعيم و غبطة ※ و لكنه من بعد ذا كله ماتا ※

و زمخشرينك بيانه كوره هند و هنيده مطلقا يوز عدده دينور نته كه ابيات مذكوره ده واقعدر لكن جائزدركه ابتدا مؤلفك قولى اوزره يوز دوه يه موضوع اولوب بعده على الاطلاق استعمال اولنه و هند وجه مذكور اوزره بر خاتونك اسمى اولوب بعده نسوانده علم جنس كبى استعمال اولنور نته كه رجالده زيد و عمرو اول وجهله مستعملدر و هند تأنيث و علميتله ممنوع اولوب و خفت ايچون منصرف اولور و جمع مكسرنده هنود و جمع سالمنده هندات دينور انتهى * و هند بر رجل آديدر ﴿ بنو هند ﴾ عربدن بر بطندر و هند نامندن بر جيل وطائفه آديدركه اولكه لرينه هندستان تعبير اولنور نسبتنده هندى دينور رومى و تركى كبى و هم مفرديدر بونده هندك جمعى هنود كلور ﴿ الاهاند ﴾ و ﴿ الهنادك ﴾ هانك فتحيله رجال هنده دينور اهاند هندى و هنادك هندك لفظلرندن جمعدركه ايكيسيده فارسيلردر اولده زوائد حذف اولنمشدر و هندك لفظنده كاف تصغير يعنى تحقير ايچوندر اكثر اهل هند مجوس اولدقلرى ايچون بعده عرب تعريب و بوكونه تصرف ايلديلر ﴿ الهندوانى ﴾ هانك كسرى و ضميله اهل هند يابدقلرى يعنى هندستانده معمول قلجه و سائر نسنه يه دينور ياء نسبت ايچوندر الف و نون تأكيد نسبت و هانك ضمى تغيير نسب ايچوندر قبساطى كبى يقال سيف هندوانى اى منسوب الى رجال الهند يعنى معمول بها ﴿ التهنيد ﴾ تفعيل وزننده بر خصوصده تقصير و توانى ايلك معناسنه در يقال هند فى الامر اذا قصر فيه و بايقوش كبى چاغرمق معناسنه در يقال هند الرجل اذا صاح صياح البومة و برآدمه بغايت بد ادا ايله سوكمك معناسنه در يقال هند فلانا اذا شتمه شتما قبيحا و شاتمه مقابله ايليوب شتمنى هضمله سكوت ايلك معناسنه در يقال هند الرجل اذا شتم على بناء المجهول فاحتمله و امسك عن الشتم و قلجى بيليوب كسكين قلمق معناسنه در يقال هند السيف اذا شحذه و مباشرت ايلديكى ايشدن فراغت ايلك على قول تأخر ايلك معناسنه در يقال ماهند فلان عن امر اى ما كذب او تأخر بورادة تكذيب احجام عن الامر معناسنه در و نكار نازنين لطف ادا و اظهار جمال عالم آرا و سائر شيوهٔ خاطر ربا ايله بر بيچاره نك كوكلنى آلوب كنديسنه عاشق شيدا قلمق معناسنه در يقال هندته المرأة اذا اورثته عشقا بالملاطفة ﴿ هندوان ﴾ هانك و دالك ضميله ايرانده خوزستان ترابنده بر نهر اسميدر و بر موضع آديدر ﴿ درهندوان ﴾ دالك فتحيله بلخ شهرنده بر محله آديدر فقيه حنفى امام ابو جعفر محمد بن عبد الله الهندوانى اورايه منسوبدر فارسيده هندولر قپوسى ديمكدر ﴿ هندمند ﴾ هانك كسرى و دال و ميمك فتحيله سيستان اولكه سنده بر نهر اسميدر و اول بر غريب نهردركه اكا بيك عدد نهر منصب اولور ايكن اصلا ماده سنده تزايد ظاهر اولمز كذلك آندن بيك عدد نهر منشق اولور ايكن قطعا نقصان شائبه سى مشاهده اولنمز * شارح ديركه نهر مرقوم اهل عرفان يننده بحر علمه مثالدر ﴿ هناد ﴾ حماد وزننده بر محدث آديدر ﴿ هناده ﴾ هايله اعلام نسواندندر ﴿ دير هند ﴾ دمشق قضاسنده بر قريه آديدر و حيره ترابنده ايكى موضع اسميدر ﴿ الهود ﴾ هانك فتحى و واوك سكونيله برآدم ارتكاب ايتديكى كاره پشيمان اولوب آندن حقه توبه و رجوع ايلك معناسنه در يقال هاد الرجل يهود هودا اذا تاب و رجع الى الحق * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل هود بر نسنه دن رفق و سهولتله رجوع ايلك معناسنه موضوعدر مشى بالتأنى و سكون و سائر معانى آندن متفرعدر ﴿ الهود ﴾ فتحتينله هوده نك جمعيدركه دوه اوركجنه دينور اصلا ككى اولميوب صافى لحم و شحم اولغله ملايم

اولدیغیچون (الهود) هانك ضمیله یهود طائفه سنه دینور و هود بر پیغمبر ذیشان اسمیدر و یهود لفظی یهدان اوزره جعلنوریانك ضمیله * مؤلف بوراده بك ایجاز ایلمشدر بصائرده بیانه کوره هود هائدك جمیدر تائبون معناسنه عائدك جمعی عود اولدیغی کبی بعده یهود طائفه سنده اسم جنس اولمشدر و تعظیم و مبالغه یه مبنی آنکله بر نبیّ ذیشان مسمّا اولمشدرکه اول هود بن عامر بن شالح بن فالغ بن ارفخشد بن سام بن نوح علیه السلام در * اکثر عندنده وجه مذکور اوزره عربیدر و عندالبعض نوح و لوط کبی اسم اعجمیدر و عندالبعض اصل اسمی عابردر رفق و سکون و وقار ایله متصف اولدیغیچون هود اطلاق اولندی و یهود مادهٔ مرقومه دن مضارعدر طائفهٔ جهوده علم اولمشدر عبادت عجلدن تائب اولدقلری ملاحظه سنه مبنی و بو علمیت و وزن فعل علتلریله یاخود امّت و قبیله اعتباریله غیر منصرفدر واکا حرف تعریف دخولی جائزدر جمعیت اعتباریله و تنوین دخی داخل اولور زیرا وزن فعلدن باب اسمایه نقل اولنمشدر ونسبتنده یهودی دینور زنج و زنجی کبی و واحدیدر وعندالبعض یهود یهودا معرّبیدر کویاکه اکبر اولاد یعقوب علیه السلام ایله تسمیه و اکا نسبت اولنمشلردر و طائفهٔ مسفوره یه جهود اطلاقی رسالت حضرت محمدی یی علیه الصلواة و السلام عیانا بیلورلر ایکن حسده مبنی انکار ایلدکلری ایچوندر انتهی (التهوید) تفعیل وزننده برکسه یی یهود دیننه دوندرمك معناسنه درکه یهودی قلمقدر یقال هوّده تهویدا اذا حوّله الی ملة یهود نته که اثرده ﴿ثمّ ابواه یهوّدانه﴾ وارد اولمشدر وجنّ طائفه سیله سویلشمك معناسنه در یقال هوّد الرجل اذا تجاوب الجنّ وزم و نازك ترانه و ترجیعله تغنی ایلك معناسنه در یهودك توراة قرائتلری کبی یقال یهوّد الرجل ای یرجّع الصوت فی لین و برآدمی وجد و شوقه کتوروب طربناك و هوادار ایلك معناسنه در یهود توراتی حزین و مؤثر صوت و مقامله قراءت ایتلریله سامعی طربناك ایتدکلری کبی یقال هوّد فلانا اذا طرّبه و الهاه وآهسته آهسته یوریمك معناسنه در یهودك عندالقراءة حرکت خفیفه لری کبی یقال هوّد الرجل اذا مشی رویدا و شراب شاربی مست ایلك معناسنه در یابجه یابجه بخاری دماغه استیلا ایلدیکنه مبنی یاخود شرب الیهود مشربنه مبتنی در یقال هوّده الشراب اذا اسکره و تهوید نرم و ضعیف آواز ایله سسلنمك معناسنه در یقال هوّد الرجل اذا صوّت بصوت ضعف لین و ایاق سوروبه رك آغر آغر یوریمك معناسنه در یقال هوّد فی السیر اذا ابطأ و سوزی یك آهسته سکون و ملایمت اوزره سویلك معناسنه در یقال هو یهوّد فی المنطق ای یسکن یعنی یؤدّی بسکون و رفق و مهل و دوه نك اورکجی اتنی یمك معناسنه درکه هودهٔ مذکوردن مأخوذدر یقال هوّد الرجل اذا اکل السنام (الهوادة) هانك فتحیله لین و رفق و ملایمت معناسنه در یقال هو علی هوادة ای لین و رفق و بین القوم وسیلهٔ صلاح و موافقت اولنمسی مأمول اولان شیئه دینور یقال هو یصیر هوادة ای یرجی به الصلاح بین القوم و رخصت و محاباة معناسنه در (التهواد) تذکار وزننده مصدر ثلاثیدر تهوید کبی نرم و ضعیف آواز ایله سسلنمك معناسنه در یقال هاد الرجل تهوادا اذا صوّت بصوت ضعیف لین و سوزی سکون و ملایمت اوزره سویلك معناسنه در یقال هاد فی المنطق تهوادا اذا ادّاه بسکون و رفق (التهوّد) تفعل وزننده بو دخی کلامی نرم و سکون اوزره سویلك معناسنه در یقال تهود فی المنطق اذا اداه بسکون و یهودی اولمق معناسنه در یقال تهود الرجل اذا صار یهودیّا و میانه ده رحمی یاخود حرمتی قطع ایلیوب وصل و رعایت ایلك معناسنه در یقال تهوّد الرجل اذا توصّل برحم او حرمة (المهاودة) مفاعله وزننده بینهماده اولان عداوتی ترکله بارشمق معناسنه درکه رفق و ملایمتك لازمیدر یقال هاوده اذا واعده و صالحه بوراده مواعده نسخه سی غلطدر و بری برینه میل و توجّه قلمق معناسنه در یقال هاوده اذا مایله و یقال هاودا اذا مایلا و معاودت معناسنه درکه هود مذکوردن مأخوذدر یقال هاوده اذا عاوده (اهود) احد وزننده اثنین کوننك اسم قدیمیدر اوهد کبی و برقبیله آدیدر (یهودا) یای تحتیه نك فتحیله یوسف صدّیق علیه السلام حضرتلرینك برادرلری اسمیدرکه اکبر اولاد یعقوب علیه السلام در و والده لری بشقه در لکن عبرانیده ذال معجمه ایله یهوذا عنوانده مرسومدر (الهید) کید وزننده و (الهاد) غیر قیاس اوزره یایی الفه قلبله برآدمی مهول و موحش نسنه ایله بلکلندرمك معناسنه در یقال هاده یهیده هیدا و هادا اذا افزعه و برکسه یی غصه ناك ایلك معناسنه در یقال هاده اذا کرّبه و برنسنه یی تحریك ایلك معناسنه در یقال هاده اذا حرّکه و برنسنه یی اصلاح ایلك معناسنه در یقال هاده اذا اصلحه * مؤلف وحرّکه و اصلحه عنوانده رسم ایلمکله هر بری معنای مخصوص اولمق اوزره ترجمه اولندی لکن زمخشری برنسنه یی اصلاح ایچون تحریك معناسنه رسم ایتمکله اکا کوره ایکیسی برمعنا اولور حتی افساد ایچون تحریکده استعمال اولنمزدیو تصریح ایلمشدر و نهایه ده ﴿لا تهید نکم الطالع المصعد﴾ حدیثنده اصل الهید التحریك دیدکدنصکره قیل له علیه السلام فی مسجده یارسول الله هذه

فقال (بل عرش كعرش موسى) حديثنده اى اصلحه و قيل هو الاصلاح بعد الهدم عبارتيله مختلف اولديغنى
اشعار ايلمشدر زيرا هدم تحريك لازميدر وسائر بعض امهاتدن دخى زمخشرى قولى منفهم اولغله ايكيسى معناى
واحد اولمق متأيددر و هيدبر نسنه يى يرندن ازاله ايلمك معناسنه در يقال هاده اذا ازاله و برطرفه صرف و تحويل
ايلمك معناسنه در يقال هاده اذا صرفه و مضطرب و بيقرار ايلمك معناسنه در يقال هاده اذا ازعجه وزجر و منع ايلمك
معناسنه در و بعضلر يعنى يعقوب يهيد كلمه سى انجق حرف نفى ايله استعمال اولنور مثبتا استعمال اولنمز ديدى
تقول مايهيدنى ذلك اى مايزعجنى و بوندن مرادى همان صيغهٔ مستقبلدر مادّه دكلدر نته كه احاديثده مثبتا
وارد اولمشدر و هيد و هيد هانك كسريله و هاد دوه قسمنى طورمقدن زجر و آزاره مخصوص صوتدر و معناى
مزبوردندر عربلر بركسه نك وضع و شاندن استفهام موقعنده هيد مالك ديرلر دالك نصبيله ماشانك مقامنده
اصلى اهيدك ياخود تهيدنى هيد ايدى و منه تقول ضربته فاقال لى هيد مالك اى لم يتغير و ماقال ماشانك و يقال اتى
فلان القوم فاقالوا له هيد مالك اى ماحالك و بوهئ مالك كبى مثل مجراسنده جارى اولمشدر و عربلر فلان
آدم بيلديكنه وبيلمديكنه احسان ايدر ديه جك يرده فلان يعطى الهيدان و الريدان ديرلر اى يعطى من عرف و من
لم يعرف هيدان هيددن صفتدر مضطرب ايدن آدمه دينوركه بوراده مراد استعطا ايله مضطرب ايدندر و ريدان
راء مهمله ايله روددن مأخوذدر مشاكلة بابله استعمال اولندى و هيد و هاد حركت معناسنه كلور يقال ماله هيد
و هاد اى حركة و هيد مضطرب اولان شيئه دينور تسميه بالمصدردر (التهييد) تفعيل وزننده هيد ايله اوچ
اوّلكى معناده مراد فدر يقال هيده تهييدا اذا افزعه وكرّبه وحرّكه واصلحه و سرعتله يوريمك معناسنه در
يقال هيد الرجل اذا اسرع فى السير (هيود) صبور وزننده بر طاغك آديدر (ايّام هيد) كيد وزننده زمان
جاهليه ده برموت عامّه ايّاميدركه اون ايكى بيك آدم فوت اولمشدر (هيده) هانك فتحيله بنى ابى بكر بن كلاب
يوردنده مضجع نام بلده نك يوقارى سمتنده بردرين انكبه نك آديدر

فصل الياء التحتية

(الايبد) باى موحده ايله احمد وزننده بر نبات آديدركه شعير نباتنه شبيه اولور طوار قسمنه بغايت يرار (اليدّ) دالك
تشديديله يد مخففه ده لغتدركه اله دينور دست معناسنه نته كه معتل بابنده مرسومدر (يرد) فرد وزننده
ادريس عليه السلامك پدرلرى اسميدر (يزد) يانك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله شيراز ايله خراسان بيننده بر بلده
آديدر يزديون محدثيندن برجاعتدركه اكا منسوبلردر (يزدود) مردود وزننده بشقه بر بلده در (يزدآباد) رى
قضاسنده بر قريه در (يندد) ندد ماده سنده ذكر اولندى (ياقد) صاحب وزننده حلب قضاسنده بر قريه آديدر

باب الذال المعجمة

فصل الهمزة

(الاخذ) همزه نك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله و (التأخاذ) تذكار وزننده بر نسنه يى آلمق
معناسنه در يقال اخذه اخذا وتأخاذا من الباب الاول اذا تناوله * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اخذ حوز الشئ و تحصيله
معناسنه موضوعدر واول كاه اولوركه تناول جهتيله اولور و آندن فارسيده ستادن و تركيده آلمق ايله تعبير اولنور يقال اخذه
اى تناوله و كاه اولوركه قهر و غلبه جهتيله اولور و آندن فارسيده كرفتن و تركيده طوتمق ايله تعبير اولنور يقال اخذته
الحمى ومعانئ سائره كه بونلردن منشعبه در هر برى بو ايكى اصلى بر مناسبتله متضمن در انتهى * واخذ سيرت وطريقت
معناسنه مستعملدر بونده مأخوذ معناسنه دركه آدمك طوتديغى سجيه و طريقه ديمكدر يقال ذهبوا و من اخذ
اخذهم بفتح الهمزة و كسرها و رفع الذال ونصبها و يقال من اخذه اخذهم و يكسر اى من سار بسيرتهم
وتخلقوا بخلا يقهم واخذ برآدمى بغتة طوتمق معناسنه استعمال اولنور مجرمى طوتمق كبى يقال اخذه اذا اوقع به
واشكنجه ايلك معناسنه مستعملدركه معناى مزبورك لازميدر يقال اخذه بذنبه اى عاقبه عليه (الاخذ) همزه نك كسريله
دوه قسمنه مخصوص بر داغك اسميدركه دوه يه بر مرض و علت عروضندن خوف و انديشه ايلدكلرنده بريانه
باصرلر كوياكه آنكله كله جك مرض اخذ اولنمش اولور (الاخذ) ضمتينله كوز آغريسنه اطلاق اولنور طوتمق
معناسندن مأخوذدر لسانمزده دخى كوز آغريسى طوتدى كوزى طوتدى تعبيرى زبانزددر راغب بونى كنايه
قلمشدر يقال به اخذ وبعينه اخذ اى رمد واخذ اخاذ و اخاذه دن جمع اولوركه همزه نك كسريله صو كولنه
اطلاق اولنور صوبى آقتميوب طوتديغنه مبنى در قال فى النهاية و منه حديث مسروق * جالست اصحاب رسول الله
عليه السلام فوجدتهم كالاخاذ * وهو مجتمع الماء وجمعه اخذ مثل كتاب وكتب وقيل هو جمع الاخاذة وهو
مصنع للماء يجتمع فيه (الاخذ) فتحتينله دوه كوشكى سوددن تخمه و امتلا اولمق معناسنه دركه طوتمق معناسندن
مأخوذدر يقال اخذ الفصيل اخذا من الباب الرابع اذا اتخم من اللبن و دوه قسمى دلورمك معناسنه مستعملدر

فصل الياء التحتية

باب الذال المعجمة

فصل الهمزة

يقال اخذ البعير اذا اعتراه جنون وكوز اغريمق معناسنه‌در يقال اخذت عينه اذا رمدت وبو معنا ابن السيد
روايتيدر ﴿الاخذة﴾ همزه‌نك ضميله سحر طرزنده بركونه رقيه وافسونه دينور على قول بر نوع بوجغه دينور كه
افسونكارلر آنى اخذ وتسخير ناس ايچون اعمال ايدرلر افسون مزبور دخى تسخيره متعلقدر جادو قاريلرك اعمال
ايلدكلرى افسون ياخود بوجق اوله‌جقدر يقال لفلانة اخذة تؤخذ بها الناس اى رقية او خرزة وعربلر اخشام
نمازندنصكره‌جه اولان ساعته يعنى صونرقرار ديغى وقته اخذة النار اطلاق ايدرلر زيرا ساعت مزبوره اشرّ الساعه
اولمغله كوياكه پرآتش اولديغندن آندن چقماق چاقيلوب آتش آلمق ممكندر زعم ايدرلر ومنه يقال بادر بزندك اخذة
النار واقعا اوقت مذكور خطرناكدر نته‌كه حديث شريفده ❊ اكفتوا صبيانكم بالليل ❊ وارد اولمشدركه مراد زمان
انتشار ظلمتدر ﴿الاخيذ﴾ امير وزننده اسيره اطلاق اولنور طوتساق تعبير اولنور وشيخ غريبه اطلاق اولنور ﴿الاخاذة﴾
همزه‌نك كسريله قلقانك ال ايله طوته‌جق يرينه اطلاق اولنور مقبض الجحفة معناسنه وشول ارضه اطلاق اولنوركه كشى
كندى نفسيچون جائز يعنى اتخاذ وتملك ايلمش اوله واكا اخاذ دخى دينور هاسز كذلك شول ارضه اطلاق اولنوركه
آخرك ملكى اولميه‌رق پادشاه جانب ميريدن برآدمه اعطا وتمليك ايلمش اوله يقال هى لك اخاذة وهى ارض اعطاكها
الامام ليست ملكا لاخر واخاذ واخاذه اخذك مفرديدركه ذكر اولندى ﴿الاخذ﴾ كتف وزننده شول دوه‌يه اطلاق
اولنوركه سمورمكه على قول قوجالمغه يوز طوتمش اوله يقال بعير اخذ اذا كان قد اخذ فيه السمن او السن وشول
سوده اطلاق اولنوركه اكشيمكه يوز طوتمقله حريفيت پيدا ايدوب دلى بورار اوله يقال لبن اخذ اى قارص ﴿الاخوذه﴾
همزه‌نك ضميله سود اكشيوب طعمنده حريفيت پيدا اولمق معناسنه‌در يقال اخذ اللبن اخوذة من الباب الرابع
اذا حمض ﴿التأخيذ﴾ تفعيل وزننده سودى اكشتمك معناسنه‌در تقول اخذت اللبن تأخيذا اذا احمضته ﴿المآخذ﴾
مصايد وزننده ومراد فيدركه مصيده‌نك جمعيدر دوزاغه دينور يقال صاد الطير بالمآخذ اى بالمصايد ﴿المستأخذ﴾
اسم فاعل بنيه‌سيله بردرد ووجع سببيله باشنى يره اكوب ساكت وصامت طوران دردناكه اطلاق اولنور وخضوع
واستكانت صاحبى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مستأخذ اى مستكين خاضع وبلك اوزون صاچه اطلاق اولنور
كوياكه بتون قديني اخذ ايلمش اولور يقال شعر مستأخذ اى طويل ﴿المؤتخذ﴾ بودخى اسم فاعل بنيه‌سيله خضوع
واتكانتلو آدمه اطلاق اولنور ﴿المؤاخذة﴾ مفاعله وزننده برآدمى صوچى مقابله‌سنده عقاب ايلك معناسنه‌در
يقال آخذه بذنبه مؤاخذة اذا عاقبه ولاتقل واخذه * شارح ديركه يمن لغتنده واو ايله واخذه واردر حتى قرآن كريمده
واو ايله‌ده قراءت اولنمشدر ﴿الاتخاذ﴾ افتعال وزننده برى برينى طوتمق معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر يقال
ائتخذ القوم اذا اخذ بعضهم بعضا وكاه اولوركه همزه تايه قلب وادغام اولنوب اتخذ ديرلركه مصدرى اتخاذ اولور
وبونده مشاركت معناسى يوقدر تركيده ايدنمك ايله تعبير اولنور * مؤلف بصائرده ديركه بونده اختلاف ايلديلر
بعضلر تخذ يتخذ تخذا ماده‌سندن افتعالدر ديديلر تاى اصليه ايله تاى افتعال جمع اولمغله ادغام اولنديكه قاموسده
دخى فصل آتيده ثبت ايلمشدر وعند الاكثرين مهموز اولان اخذ يأخذ ماده‌سندن مأخوذدر وبوقول عند المؤلف
مرجوحدر آكا بناء بوراده ويقال ائتخذوا عنوانيله رسم ايلمشدر وكاه اولوركه اتخذ ماده‌سى جعل مجراسنه اجرا
اولنمغله مفعولينه تعديه ايدر ومنه قوله تعالى ❊ لاتتخذوا اليهود والنصارى اولياء ❊ الآية نجوم اخذ منازل
قمره اطلاق اولنوركه هر منزل نيچه كوكبه مشتملدر قمرى هر كيجه بر منزل اخذ ايدر على قول استراق سمع ايدن شياطينه
فرشته‌لرك رمى ايتدكلرى رجوم نجومدن عبارتدر ﴿الاستخاذ﴾ سينله اتخاذ معناسنه‌دركه ايدنمك تعبير اولنور
يقال استخذ ارضا اى اتخذها * شارح ديركه استخذ اصلده اتخذ ايدى تاى اولايى سينه ابدال ايلديلر وعند
البعض استفعالدر تخفيفا تانك بريسى حذف اولندى ﴿الاذّ﴾ همزه‌نك فتحى وذالك تشديديله كسمك معناسنه‌در
يقال اذّ الشئ اذّا من الباب الاول اذا قطعه ﴿الاذوذ﴾ صبور وزننده پك كسيجى كسكين شيئه دينور يقال
سيف اذوذ وشفرة اذوذ بلاهاء اى قطاع وبو فعول بمعنى فاعل اولمغله تذكير وتأنيثى برابردر ﴿اذ﴾ همزه‌نك كسريله
بركلمه‌دركه زمان ماضى‌يه دلالت ايدر وسكون اوزره مبنى درو بونك حق جمله‌يه مضاف اولمقدر فارسيده آنكاه مرادفيدر
تقول لقيتك اذ انت شاب يعنى سنك جوانلغك وقتده سكا راست كلمشيدم ديمك اولور واذ كلمه‌سى زمان ماضى ايچون اسم
اولور بوصورتده اكثرى ظرف واقع اولور كقوله تعالى ❊ فقد نصره الله اذ اخرجه ❊ الآية وبعضا مفعول به واقع اولور
كقوله تعالى ❊ واذكروا اذ كنتم قليلا ❊ وبعضا مفعولدن بدل اولور كقوله تعالى ❊ واذكر فى الكتاب مريم اذ انتبذت ❊
الآية بوراده اذ كلمه‌سى اذكر كلمه‌سنك مفعولى اولان مريم لفظندن بدل اشتمالدر وكاهى كندودن استغنا اولنمغه صالح
اولان بر اسم زمانه مضاف اليه اولور يومئذ كلمه‌سى كبى كه يوم لفظنه مضاف اليه اولمشدر اول كون ديمك اولور وحينئذ

و مامنذ دخی بونك كبیدر بو صورتده اذ كلمه سی منوّن اولور یاخود استغنا او لنمغه صالح اولمیان اسم زمانه مضاف الیه اولور كقوله تعالى ﴿ بعد اذ هدیتنا ﴾ و كاهی زمان مستقبل ایچون اسم اولور كقوله تعالى ﴿ یومئذ تحدّث اخبارها ﴾ و تعلیل ایچون اولور كقوله تعالى ﴿ ولن ینفعكم الیوم اذ ظلمتم ﴾ و مفاجأه ایچون اولور اكربینا و بینما كلمه لرندنصكره واقع اولورسه نته كه اشبو * استقدر الله خیرا وارضین * به فبینما العسر اذ دارت میاسیر * بیتنده اولدیغی كبی یعنی عسر و شدّت ارالغنده ایكن ناكاه یسر و مسرّت ظهور ایدر و اشبو اذ كلمه سنك ظرف زمان یاخود ظرف مكان یاخود مفاجأه معناسنه حرف یاخود حرف زائد مؤكد اولمسی بابنده بین النحاة اقوال كثیره وار در كتب نحویه ده مبسوطدر (الازاذ) زای معجمه ایله سحاب وزننده بر نوع خرما اسمیدر (ازذ) فتحتینله اسامیدندر جابر بن ازذ وامّ بكر بنت ازذ رواة حدیثدندر

﴿ فصل الباء الموحدة ﴾

﴿ فصل الباء الموحدة ﴾ (البذّ) بانك فتحی و ذالك تشدیدیله و (البذیذة) بانك فتحیله قهر و غلبه ایلمك معناسنه در یقال بذه بذّا و بذیذة من الباب الاول اذا غلبه و بذّ كوه كه خرمایه دینور كه طاغیلور اولور جنس عدّ اولنمز یقال تمر بذّ ای منتثر و بذّ ایرانده ارّان ایله اذربیجان ایالتلری بیننده بر ولایت آدیدر كه آنده دائره سی اوچ دونم مقداری بر محل وار در ایچنده بر آدم طوره جق مقدار بر یر وار در كه آنده دعا مستجابدر و آشاغی طرفندن بر بیوك نهر جاری اولور كه حمای عتیقه یه مبتلا اولنلر اندن اغتسال ایلدكده حماسی زائل اولور و بذّ بالكسر فرد معناسنه در فذّ لفظنه مؤكد اوله رق ذكر اولنور یقال فذّ بذّ ای فرد و بذّ بذاذه دن وصف اولور پژمرده قیافت و پریشان شكل اولان آدمه دینور یقال رجل بذّ الهیئة و باذّ الهیئة ای رثّها و مثل و نظیر معناسنه كلور یقال ماله بذّ ای مثل (البذیذة) بانك فتحیله مصدر در نته كه ذكر اولندی و نصیب و قسمت معناسنه در یقال اخذ بذیذته ای نصیبه و بذیذه پریشان حاللق و تنك معاشلق معناسنه در یقال هو علی بذیذة ای تقشف (الابذّ) فتحتینله احذّ لفظنه مؤكد اولور بو دخی بك یالكزجه دیمك اولور یقال احذّ ابذّ ای فرد (البذاذة) و (البذاذ) بارك فتحیله و (البذاذ) كتاب وزننده و (البذوذة) عمومه وزننده بدحال و پژمرده قیافت اولمق معناسنه در تقول بذذت یارجل بذاذة و بذاذا و بذاذا و بذوذة من الباب الرابع ای سأت حالك و هو باذّ الهیئة و بذّها ای رثّها كما ذكر (البذّة) بانك كسریله بذیذه كبی حصه و نصیب معناسنه در یقال اخذ بذّه و بذیذته ای نصیبه (البذیذ) بانك فتحیله بذ كبی مثل و مانند معناسنه در (بذاذیك) بانك و ذالك فتحیله تثنیه بنیه سیله وارد اولان كلماتندر نته كه هذا ذیك دخی بونك كبیدر هذاذیك هذّ لفظندن مأخوذدر كه قطع معناسنه در و بذاذیك بذّ لفظندندر كه فرد معناسنه در بو مناسبتله ایله عربلر الناس هذاذیك و بذاذیك دیرلر ههنا و ههنا معناسنه كه ناس اوراده بوراده فرقه فرقه و یالكزجه طورررلر دیمكدر اصل هذاذیك قطعا بعد قطع و بذاذیك فردا بعد فرد دیمكدر بعده موقع مزبورده استعمال اولندی و بو كونه مثنی وارد اولان كلمات ایچون مزهرده سیوطی باب مخصوص عقد ایلمشدر (المباذّة) مفاعله وزننده مبادرت و مسابقت معناسنه در تقول باذذته مباذّة اذا بادرته (الابتذاذ) افتعال وزننده مدیوندن مطلوبنی آلمق معناسنه در تقول ابتذذت منه حقی اذا اخذته (الاستبذاذ) استبداد وزننده و مرادفیدر كه مستقل و خودسر اولمق معناسنه در یقال استبذّ بامره بمعنی استبدّ و بو فرد معناسنه اولان بذّ مذكوردندر (البسذ) سكر وزننده مرجانه دینور و بو معرّبدر خفی اولمیه كه مرجان دیدكلری نسنه یه حجر شجری اطلاق اولنور زیرا حجر و شجر بیننده برزخ قعر دریاده نابت بر شیء درغوّ اصلر كوكنه برانلكلی كند چوروب بعده طشره دن زورایله چكوب چیقاررلر شمس و هوا طوقندقده جمودت و حمرت پیدا ایدر هندیده اكاپتوالی دیرلر فارسی و تركیسی مرجاندر و اصل عربیده مرجان اینجونك خردهسنه دینور * مؤلفك بو راده مرادی عربی صحیح اولان دكلدر و بعضلر كوكنه مرجان و شاخنه بسد دینور دیو بیان ایلمشدر و مصباحده طرطوشی عربی اولدیغنی اشعار ایلمشدر و بو بسد فارسی معرّبیدر كه انشاءالله در (بغذاذ) بونده یدی لغت وار در نته كه مهمله ده بیان اولندی (البوذ) بانك فتحی و واوك سكونیله ناسه شر كیر اولوب تعدّی ایلمك معناسنه در یقال باذ الرجل یبوذ بوذا اذا تعدی علی الناس و محتاج اولمق معناسنه در یقال باذ الرجل اذا افتقر و تواضع ایلمك معناسنه در یقال باذ الیه اذا تواضع (ابن بوذویه) بانك و ذالك و واوك فتحیله بر كسه در كه روایت حدیث ایلمشدر (التخذ) تانك و خانك فتحیله آلمق اخذ معناسنه در یقال تخذ الشیء تخذا من الباب الرابع بمعنی اخذه و قریء قوله تعالى ﴿ لو شئت لتخذت علیه اجرا ﴾ و قریء لاتخذت الآیه و اتخذ كلمه سی اتخاذدن ماضیدر كه تخذ لفظندن افتعالدر تای افتعال تای اصلیه ایله ادغام اولنمشدر نته كه ابن اثیر دیمشدر كه اتخاذ اخذدن افتعال دكلدر زیرا اخذدن اولسه فاءالفعلی همزه اولمق ملابسه سیله ماضیسنده ائتخذ دینور همزه ایله و همزه ایسه تایه ادغام اولنمز و بو جوهری قولنه مخالفدر زیرا جوهری دیدی كه اتخاذ اخذدن افتعالدر ماضیده همزه تلیین و تایه قلب و ادغام اولندی و بو وجه اوزره شایع اولمغله تاه مبدله یی اصل كلمه دن اولمق توهمیله آندن ثلاثی بنا

ایدوب تخذ یتخذ دیدیلر واهل عربیه جوهرینك خلافنه ذاهبلردر *شارح دیرکه اکثر ائمهٔ لغت جوهری یه موافقدر
حتی زجاجی مادهٔ مزبوره یی بالکلیه انکار ایلمشدر وابن مالك شواذدن عد ایلمشدر نته که اتزر ازاردن واتمن امن دن
واتهل اهل دن شذوذ اوزره افتعالدر بالکز ابو علیّ الفارسی مادهٔ مرقومه یی ثبت ایلدی وبونك تفصیلی تسهیل
شروحنده مبسوطدر وخلاصه شرحنده ابن ام قاسم تصریح ایلمشدر وابو حیان اتخذ کلمه سنك اصلی اوتخذ ایدی
وخذدن افتعالدر ولغت صحیحه در دیو اثبات ایلمشدر * واقعا مؤلف دخی همزه یی اشعار ایلمشدر نته که اخذ ماده سنده
ذکر اولندی وسعدی چلبی تاء واودن مقلوبه در قولی ظاهرا ابو حیان قولیدر لکن بیضاوی واتخذ افتعل من تخذ
کاتبع من تبع ولیس من الاخذ عند البصریین وقرأ ابن کثیر والبصریان لتخذت ای لاخذت واظهر ابن کثیر ویعقوب
وحفص الذال وادغمه الباقون عنوانیله ذکر ایلمکله قول مزبور مذهب بصریین اولدیغنی تصریح ایلمشدر (ترمذ)
اثمد وزننده بخاری قضاسنده برقصبه آدیدر ابن سمعانی انساب نام کتابنده ذکر ایلمشدرکه اهل معرفت ترمذك تاء
ومیمی مضموما تکلم ایدرلر وترمذ اهالیسندن لسانلرنده تانك فتحی ومیمك کسریله متداولدر وبعضلر تایی مفتوح وبعضلر
مضموم وبعضلر مکسور تلفظ ایدرلر ﴿ فصل الجیم ﴾ (الجائذ) عائذ وزننده جأذ آتیدن اسم فاعلدر صویی
قطع وتأنی ایلمیه رك ایچیوب برصولقده ایچن آدمه دینور عباب معناسنه (الجأذ) جیمك فتحی وهمزه نك سکونیله
صویی وجه مذکور اوزره ایچمك معناسنه در یقال جأذ الماء جأذا من الباب الثالث اذا عبه (الجبذ) نبذ وزننده برشیئی
برو چکمك جذب معناسنه در جبذه جبذا من الباب الثانی بمعنی جذبه وبو جذب لفظندن مقلوب دکلدر بلکه
لغت مستقلهٔ صحیحه در جوهری وسائرلری مقلوبیت دعوالرنده واهملردر (الاجتباذ) آندن افتعالدر جذب معناسنه در
یقال اجتبذه بمعنی جذبه (الجبذه) فتحاتله هنوز یومشیوب خشونتلی اولان خرما بینیسنه دینور (جباذ) قطار
وزننده منیه یه یعنی موته یاخود نیت جابذه یه دینور نفوسی جذب ایلدیکیچون ونیت صاحبنی مطلوبه جذب
ایتدیکیچون نته که جذاب دخی بو معنایه در وبو فعال وزننده در سیوطی مزهرده بونلر ایچون باب مخصوص
عقد وجباذ اسم منیه اولمق اوزره رسم ایلمشدر (الجنبذة) جیمك وبانك ضمی وفتحیله یاخود بانك فتحی لحن در قبه
طرزنده یعنی مرتفع ومستدیر اولان شیئه دینور * مؤلف کالقبة عنوانده ذکر ایلمکله وجه مذکور اوزره اولان شیء
دیمکدر یاخود جنبذه معناده قبه کبیدر یعنی مرادفدر دیمکدر * شارحك بیاننه کوره بوراجحدر زیرا جنبذه کنبد
معربیدرکه قبه یه دینور هاء وحدت ایچوندر وجنبذ نیسابور قضاسنده برقریه وفارس ایالتنده بربلده اسمیدر
وجنبذ بن سبع اصحابدندر وقصر الجنبذ مدینه ده برقصرك آدیدر (الانجباذ) انجذاب وزننده ومرادفیدر یقال
انجبذ الیه اذا انجذب (الجخوذة) خای معجمه ایله دحرجه وزننده یلمك معناسنه در یقال جخوذ الرجل اذا عدا
(الجذّ) جیمك فتحی وذالك شده سیله سرعتله یوریمك معناسنه در معنای آتیدن مأخوذدر یقال جذّ فی سیره جذّا
من الباب الاول اذا اسرع وبرنسنه یی بالتمام کسمك معناسنه در یقال جذّه اذا قطعه مستأصلا وقیرمق معناسنه در
یقال جذّه اذا کسره (الجذاذ) جیمك حرکات ثلاثیله آنلردن اسمدر کسیك وقریق نسنه یه دینور بمعنی مفعولدر
(الجذجذة) زلزله وزننده بو دخی برنسنه یی تمامه کسمك معناسنه در یقال جذجذه اذا قطعه مستأصلا (الجذاذ)
و (الجذاذة) جیملرك فتحیله برشیئك شیء آخر اوزره اولان فضل وزیاده سنه دینور کویا که مفضولی جذّ وقطع ایدر
یقال جذاذه وجذاذته علیه کذا ای فضله وزیادته (الجذاذ) غراب وزننده معدندن چیقان التون جرلرینه دینورکه
آنلری ذوبله آلتون حاصل اولور وآلتونك برنوعی واردرکه اوت کبی بترا کاعقیان دیرلر جردن حاصل اولمز (الجذاذات)
قراضات وزننده ومرادفیدرکه کسنتیلره وقرپنتیلره دینور تقول عندی جذاذات الفضة ای قراضاتها (الجذّان)
رمان وزننده جذانه نك جمع جنسیدر برنوع کوشك طاشه دینورکه کوفکی تعبیر ایتدکلریدر کذّان کبی (جذّاء)
جیمك فتحی وذالك شده سیله برموضع آدیدر وجذاء قطع اولنان رحم وقرابته وصف اولور یقال رحم جذاء ای لم توصل
رحم کلمه سنك تأنیثی قرابت اعتباریله در وجذاء اوفانمش دیشه وصف اولور یقال سنّ جذّاء ای متهتمة (الجذّة)
جیمك ضمیله شیء معناسنه مستعملدر فی الاصل کسلمش نسنه نك برپاره سنه دینور یقال ما علیه جذة ای شیء بوراده ثوب
کسنتیسی معناسنندرکه اوزرنده برپاره لباس مقوله سی یوقدر دیمکدر (الجذیذ) لذیذ وزننده و(الجذیذة) هایله سویق
اسمیدرکه قاود تعبیر اولنان نسنه در وجذیذ مکه قربنده برموضع آدیدر (التجذیذ) تفعیل وزننده برآدم ناسی کندیسنه
تابع ایلمك استیوب فرد واحد اکا تابع اولمیوب اباقلمق معناسنه در یقال جذّذ الرجل تجذیذا اذا استتبع القوم فلم یتبعه
احد (الانجذاذ) انفعال وزننده کسلمك معناسنه در یقال انجذّ الشیء اذا انقطع (الجرذ) فتحتینله طوارلك آردسکیرنده
عارض اولان مطلقا ورمه دینور (الجرذ) صرد وزننده برنوع صچان آدیدر بو بیوك نوعی اوله جقدرکه فندق صچانی

﴿ فصل الجیم ﴾

(مقابلیدر)

متقابلیدر جمعی جرذان کلور جیمك ضمیله *مترجم دیرکه لطائفدندرکه عبد الملك امویه برپیرزن * انّ بیتی لخال من الجرذان * عبارتنه مشتمل برعرضحال تقدیم ایلدکده مشار الیه دقیقه یه انتقال ایلمکله اکافتی و افر اجناس ذخایر احسان ایلدیلر (الجرذة) فرحه وزننده ذکر اولنان فارهسی چوق یره دینور یقال ارض جرذة ای کثیرة الجرذان (ام جرذان) جیمك کسریله برنوع خرمایه اطلاق اولنور (الجراذین) جیمك فتحیله جرذانه نك جمعیدرکه جیمك کسریله در بربشقه خرمانك اسمیدر (ذواجراذ) همزه نك فتحیله نجد بلادنده برموضعدر (الاجرذ) افعج وزننده ومرادفیدرکه آیشاق کشی یه دینور (الاجراذ) همزه نك کسریله اخراج معناسنه در یقال اجرذه اذا اخرجه و یالکز قلمق معناسنه در یقال اجرذه اذا افرده و برنسنه یه مضطرّ و ناچار ایلمك معناسنه در یقال اجرذه الیه اذا اضطرّه (المجرّذ) معظم وزننده اشمش یورتمش کار آزموده و امور دیده آدمه دینور یقال رجل مجرّذ ای مجرّب محنك اساسك بیاننه کوره تجرید ذکری آتی جرذ قرحه معناسنددرکه تجرید اول قرحه یی ازاله ایلمك معناسنه درکه بابی سلب ایچوندر ومنه یقال جرّذ الشجرة اذا شذبها کانه ازال جرذها ای عیبها او ابنها التی هی کالجرذان ومنه رجل مجرّذ ای قدهذبته الامور وشذّبته (الجرذ) جیمك فتحی و رانك سکونیله یاره یاخود چبان جرذ دیدکلری ورم مزبور هیئتنده طومالوب عقده پیدا ایلمك معناسنه درکه آغر شقلنمق تعبیر اولنور یقال جرذت القرحة جرذا من الباب الاول اذا تعقدت کالجرذ بعض نسخه ده کالجرذ قولی صرد وزننده مضبوط اولمغله اکا کوره بیوك فاره کبی متعقد اولمق معناسنه اولور (الجربذة) دحرجه وزننده و (الجرباذ) جیمك کسریله دوه وآت قسمنه مخصوص برکونه یوریمك علی قول شیشمان آدمك یلسی کبی آغر آغر یلمك یاخود قریب القدر یعنی آدیملری خرده خرده آتوب باشنی اشاغی طوته رق وایاقلرینی آغر آغر چپارزلو نامنتظم حرکت ایتدیره رك طولاشقلی سکرتمك یاخود طرنقلرینك اوجلری طوپاق اولمغله قالقق اوله رق یره یقین اولمقدن عبارتدرکه طرنقلری اوجلرینی بصه رق سکرتمك اولور (المجربذ) اسم فاعل بنیه سیله علی الاختلاف المذکور جربذه سی اولان آته ودوه یه دینور یقال فرس مجربذ القوائم اذا کان له جربذة (الجرنبذ) غضنفر وزننده یوغون وغلیظ نسنه یه دینور (الجرنبذة) هایله والده سنك زوجی اولان یعنی بابالغی اولان آدمه دینور یقال هو جرنبذة ای لامّه زوج (الجلوّذ) عجوّل وزننده غلیظ وشدید اولان شیئه دینور انسان وحیوان وسائر نسنه اولسون (الجلذاء) جیمك کسریله طوپراغی غلیظ یره دینور یقال ارض جلذاء ای غلیظة (الجلذاءة) هایله ارض مذکوره دن برقطعه در هاء مخصصه در (جلذان) جیمك کسریله طائف قربنده برحمی یعنی برچایر قورو لغنك اسمیدرکه طپراغی بغایت یومشاق وزمینی ال آیه سی کبی هموار در (الجلذیّ) و (الجلاذیّ) یالرك تشدیدیله شدید وغلیظ اولان دوه یه دینور واهل کار وصنعت اولان آدمه دینور ونصاری طائفه سنك کلیسا ومناسترلری خدمتکارینه دینور خادم البیعه معناسنه وپاپاسه دینور راهب معناسنه بوراده والرهبان نسخه لرینی شارح تخطئه ایلمشدر وسرعتله اولان یورویشه دینور یقال سار سیرا جلذیّا وجلاذیّا ای سریعا وجلاذی لفظنك جمعی جلاذی کلور جیمك فتحیله (الجلذ) جیمك ضمیله کوزسز صچانه دینورکه کوستبك دیدکلریدر جمعی مفردینك غیری اوله رق مناجذ کلور بوخلد لفظندن مصحف دکلدر (الاجلوّاذ) افعوّال وزننده آتش کبی بغایت سرعتله کتمك معناسنه در یقال اجلوّذ الفرس اذا مضی واسرع فی السیر و یغمور کلمك یعنی اوزون اوزادی کسیلوب قطعا یاغمز اولمق معناسنه در یقال اجلوّذ المطر اذا ذهب یعنی امتدّ وقت تأخره وانقطاعه (الجنبذ) قنفذ وزننده نار اغاجنك چیچکنه دینور * شارح دیرکه مؤلفك کالجلنار من الرّمان قولی تشبیه فی المعناددرکه جلنار دیندیکی کبی جنبذ دخی دینور قالدیکه جنبذ قبه یه دیمکله ارتفاعی متضمن اولدیغنه مبنی هر طومور جقلنمش چیچکه وخاصة نارك طومور جقلنمش چیچکنه اطلاق اولنمق اوزره امّهات سائره ده مرسومدر انتهی * وجنبذ کلمه سنك معانیٔ سائره سی جبذ ماده سنده مشر وحدر اصالت نوننه مبنی موضع ذکری بومقامدر وجنبذ بن سبع یاخود سباع برکمسه درکه نبیّ اکرم علیه السلام حضرتلریله برکونك وقت صباحنده کافر اوله رق حرب وقتال واخشامنده مسلم اوله رق اعداسیله جنك وجدال ایلدی وقعهٔ مزبوره غزوهٔ حدیبیه ده واقع اولمشدر (الجوذیّ) جیمك ضمیله کلیمه دینور کساء معناسنه (الجوذیاء) جیمك ضمیله کمیجی طائفه لرینك کیدکلری کبه یه وعبایه دینور (الجهبذ) جیمك وبانك کسریله نقاد وخبیر اولان آدمه دینور یقال هو جهبذ من الجهابذة ای نقاد خبیر * شارح دیرکه جهبذ کلمه سی کهبد فارسی معرّبیدرکه نقد دراهم خصوصنده ماهر وفایق اولان صرّاف ونقاده دینور بعده غوامض اموره واقف ودقایق شناس مرد عارفده استعمال اولندی وتصریف ایدوب جمعنده جهابذه دیدیلر واقعا برهان قاطعده بومعنایه و سمسار معناسنه مرسومدر وسمسار بایع ومشتری بیننده اولان میانجی یه دینور (جیذة) جیمك کسریله اسامیدندر محمد بن

احمد بن جيذه ابن اعرابى راويسيدر ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ (التحبيذ) تفعيل وزننده برآدمه افعال مدحدن
اولان حبذا كلمه سنى ديمك معناسنه در تقول لا تحبذنى تحبيذا اى لاتقل لى حبذا * شارح ديركه لفظ مزبور الفاظ
مولدهٔ منحوته دندر ويقال حبذه تحبيذا اذا قال له حبذا كما يقال حمدل زيد اذا قال الحمد لله وسبحل زيد اذا قال
سبحان الله (الحذّ) حانك فتحى وذالك تشديديله برنسنه يى تمامه كسمك جذّ معناسنه در يقال حذّ الشئ حذا
من الباب الاول بمعنى جذّه (الحذذ) فتحتينله حيوانك قويرغى خفيف اولمق يعنى قيللرى وتويلرى آز اولمق
معناسنه در نعتنده احذّ دينور قال فى الاساس فرس احذّ اى خفيف هلب الذنب او مقطوعه وحذذ اهل عروض
اصطلاحنده زحافاتدندر بحر كاملك متفاعلن جزؤينك آخرندن وتدى ساقط اولمغله متفا قالوب يرينه فعلن
نقل اولنمقدن عبارتدر معناى مزبوردن مأخوذدر (الحذاء) احذّ كلمه سنك مؤنثيدر شول قصيده يه وصف
اولوركه بحر كاملدن اولمغله كنديسنده حذذ زحافى جارى اولمش اوله يقال قصيدة حذّاء اذا كان فيها الحذذ
وشول يمينه اطلاق اولنور آند ايچن كسه آنده اصلا توقف ايليوب سرعتله درساعت ادا ايتمش اوله يقال
يمين حذاء اذا كانت يحلف صاحبها بسرعة همان دعوايى قطع ايلديكيچون اطلاق اولنمشدر ويمين لفظى
مؤنثدر وحذاء قطع اولنان رحم وقرابته وصف اولور يقال رحم حذاء اذا صارت لم توصل وشول چابك ناقه يه
وسائر ديشى حيوانه وصف اولوركه روزكار كبى سرعتله مرور ايدوب اكا اصلا برنسنه ايلشوراولميه يقال ناقة
وفرس حذاء اى سريعة ماضية لا يتعلق بها شئ بعض ادبانك دنيايه حذّاء اطلاقى بو معنادندر وحذاء شول
قصيده يه اطلاق اولنوركه حدّه دن چكيلش كبى عيب ونقيصه دن آزاده اولوب اصلا وضع انكشت اعتراض
ايده جك يرى اولمامغله مثل سائر كبى السنه وبلدانده سائر اوله بو جهتله اضداددن اولور يقال قصيدة حذاء اى
سائرة لا عيب فيها كويا كه تيغ بلاغتله شائبهٔ عيبى قطع اولنمشدر ياخود ذكر اولنان حيوان سريعه تشبيه
اولنمشدر (الاحذّ) ذكر اولنان حذذ لفظندن وصفدر قويرغنك قيللرى وتويلرى آز اولان اركك حيوانه
وحذذ جارى اولان جزؤ بحر كامله اطلاق اولنور واحذ تيز دست اولان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل احذّ
اى خفيف اليد مباشرت ايتديكى ايشى چابك قطع واتمام ايلديكيچون اطلاق اولنمشدر وآريق وزبون حيوانه
اطلاق اولنور قلت شعر ذنب معناسندن مأخوذدر يقال فرس احذّ اى ضامر وشديد ومنكر وعظيم اولان
امر وخصوصه اطلاق اولنور جمعى حذّ كلور حانك ضميله يقال امر احذّ اى شديد منكر كال شدّت وفظاعتندن
ناشى كويا كه اشباه ونظائرى منقطعدركه آنك كبى شديد ومنكر نسنه نك وجودى ممتنعدر ياخود آنك تدبير وتدارك
وكفايتى خصوصندن مقدور بشر منقطع اولديغى ملاحظه سنه مبنيدر واحذّ خاصّة خمس سريعه اطلاق
اولنور وخمس بشنجى كون صو ايچر اولان دوه در يقال خمس احذّ اى سريع وبو خصائصدندر (الحذة) حانك
ضميله ات پارچه سنه دينور قطع معناسندن مأخوذدر تقول اعطانى حذة من اللحم اى قطعة (الحذحاذ) حثحاث
وزننده سرعتله اولان يورويشه دينور يقال قرب حذحاذ اى سريع وقرب فتحتينله تمام بر كيجه يوريوب صويه
ايرشمكه دينور (الحرفذة) حانك وفانك فتحيله صوى وكريم اولوب لكن آريق ومهزول اولان ناقه يه دينور جمعى
حرافذ كلور (الحضذ) حانك وضاد معجمه نك ضميله حضض لفظنده لغتدركه خولان ديدكلرى دوايى دارو اسميدر
(الحماذىّ) غرابىّ وزننده شدّت حرّ معناسنه دركه مراد حرّ شديددر * مؤلف مسامحه ايلمشدر يقال حرّ حماذىّ
اى شديد (الحنذ) حانك فتحى ونونك سكونيله و (التحناذ) تذكار وزننده قيون وقوزى وبوزاغى مقوله سنى بريان
ايدوب كال اوزره نضيج بولمق ايچون اوزرينه قزغين طاشلر وضع ايلمك معناسنه در يقال حنذ الشاة حنذا وتحناذا
من الباب الثانى اذا شواها وجعل فوقها حجارة محماة لتنضجها * مؤلف بوراده عبارهٔ مرسومه ايله تفسير ايلمكله
اويله ترجمه اولندى لكن بصائرده بيانه كوره ايكى بيوك قزغين طاشلر اراغنده طاشلرى دكيشه رك وبريانى
چويره رك بريان ايلمكدن عبارتدر وطاشلرك وضعى بريانك لزوجتى منصبّ اولمق ايچوندر وبو معناى آتيدن
مأخوذدر قال الله تعالى ﴿ فجاء بعجل حنيذ ﴾ اى مشوىّ بين حجرين وانما يفعل ذلك ليتصبب عنه اللزوجة التى فيه
وهو من قولهم حنذت الفرس وقال البيضاوى الحنيذ المشوىّ بالرضف وقيل الذى يقطر ودكه * مؤلف بصائرده
وجه مذكور اوزره قولينى معناى واحد اولمق اوزره جمع ايلمشدر وصاحب اساس معناى مذكورى موضوع له
ومعناى آتيى مجاز عد ايلمشدر بو بريانك خلاصهٔ طريقى بودركه بر فرون ياتنور ياپوب ايچنده آتش ايقاد واوزرينه
طاشلر وضع وبريانى انك اوزرينه وبريانك اوزرينه كذلك قزغين قزغين طاشلر وضع ايدرلر انتهى * وحنذ
آتى بر يا ايكى باش سكرتدكدنصكره ترلمك ايچون كونشمه قارشو اوزرينه چول اورتمك معناسنه در يقال

حنذ الفرس اذا ركضه واعداه شوطا او شوطين ثم ظاهر عليه الجلال فى الشمس ليعرق ويوله كيدن آدمی كونش
ياقوب قاورمق معناسنه مستعملدر يقال خنذت الشمس المسافر اذا احرقته وصهرته (الحنيذ) امير وزننده ذكر
اولنان فرون بريانند دينور على قول بريان اولدقدنصكره هنوز ياغلو صويى تقاطر ايدن اسى بريانه دينور ووجه
مذكور اوزره سكر ديلوب ترلمك ايچون چوللنمش اولان آته دينور واكا محنوذ دخی دينور وحنيذ اصنمش
اسى صويه اطلاق اولنور يقال ماء حنيذ اى مسخن وحنيذ ادهاندن بر نوع دهنك اسميدر وغسل مطيب
معناسنه دركه نسوان عرب خاتم چچكی مقوله سی طيب قاتوب باشلرينی غسل ايتدكلری اسى صودن عبارتدر
وحنيذ بنو سعيد ديارنده بر صويك آديدر (حنذ) فتحتينله مدينه قربنده بر موضع ياخود بنی سليم يوردنده بر صو
آديدر (حنساذ) قطام وزننده كونشك اسماسندندر (الحنذة) حانك ضميله شديد اسى يه دينور يقال اخذتنا
الحنذة اى الحرّ الشديد (الحنذوة) قنفذه وزننده طاغك بر شعبه سنه دينور (الحنذيان) حانك وذالك كسريله
كثير الشرّ اولان خيرسز كمسه يه دينور يقال هو حنذيان اى الكثير الشرّ (الحنذيذ) حانك كسريله چوق ترلين
آدمه دينور يقال رجل حنذيذ اى كثير العرق (المحنذى) اسم فاعل بنيه سيله دلی زفير بد زبان وشتام كمسه يه
اطلاق اولنور كه دليله جكرلری احراق ايدر (الاحناذ) همزه نك كسريله شرابه صويى پك چوق قاتمق على قول
آزجه قاتمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال احنذ الرجل اذا اكثر من المزاج فى الشراب او اقلّ لكن بونلر قولينه
مبنى اولمغله ضديتی غير مسلمدر قال فى الاساس اذا سقيته فاحنذله اى اسقه صرفا قليل المزاج يحنذ جوفه
(الاستحناذ) ترلمك ايچون كونشه قارشو ياتمق معناسنه در يقال استحنذ الرجل اذا اضطجع فى الشمس ليعرق (حناذ)
كتان وزننده بر رجلك اسميدر (الحوذ) حانك فتحی و واوك سكونيله برنسنه يى حفظ وصيانت ايلك حوط معناسنه در
يقال حاذه يحوذه حوذا اذا حاطه وطواری سرعتله سورمك معناسنه در يقال حاذ الدابّة اذا ساقها سريعا وبرشيئی
كوزه دوب محافظه ايلك معناسنه در يقال حاذه اذا حافظ عليه (الاحواذ) همزه نك كسريله بودخی عنف وسرعتله
طواری سورمك معناسنه در يقال احوذ الدابة اذا ساقها سريعا وبر كمسه اوزرنده اولان لباسی قاوشديروب
بريكدرمك معناسنه در يقال احوذ ثوبه اذا جمعه وكاسه جی ياپديغی كاسه يی خفيف ياپمق معناسنه در يقال حاذ
الصانع القدح اذا اخفه (حاذ المتن) ذالك تخفيفيله آتك صرتنده تكلتی كلان يره دينور كه ايكی طرفلو اولور ايكيسنه
حاذين دينور يقال استولى الحصان على حاذى الفرس اى على موضع اللبد من متنها وحاذان آتك او يلقلری آردلرنده
قويريغنی صالدقده ايكی طرفلو دكن يرلره دينور وحاذ آرقه يه اطلاق اولنور خفيف الحاذ بو معنادندر كه قليل
المال والعيال اولان آدمه اطلاق اولنور يوكی آز اولمغله آرقه سی خفيف اولور وحاذ بر شجر آديدر (الاحوذیّ)
احجدیّ وزننده كار وعملده حاذق وجست وچيره دست اولان آدمه دينور سوق سريع معناسندن مأخوذدر يقال
رجل احوذیّ اى خفيف حاذق وشول كمسه يه اطلاق اولنور كه امور ومصالحده چالاك اولوب هر نه كونه امر ومصلحت
اولور ايسه اكا غالب وقاهر اولمغله على التكمال حقندن كلوب بهمه حال آنی پروزسز رؤيت وتمشيت ايدوب واكا
اصلا برنسنه حائل اولميه وبر مصلحت كنديسنه تعب وشدّت ويرميه مرحوم كرجی سلانيكی حسن اغا كبی يقال
رجل احوذیّ اى مشمر للامور قاهر لها لايشذّ عليه شئ (الحويذ) امير وزننده بودخی احوذی معناسنه در
(الحوذان) سحبان وزننده بر نبات آديدر بعض مفرداتده نيلوفر ايله مبيندر (الحوذیّ) حانك ضميله اوكنده اولان
حيوانی سير وسرعته حثّ والجا ايدرك قوغوب كيدن آدمه دينور (الحواذ) كتاب وزننده ايراقلق بعد معناسنه در
يقال بينهما حواذ اى بعد (الاستحواذ) غالب ومستولى اولمق معناسنه در يقال استحوذ عليه اذا غلب عليه
واستولى بو استحوذ العير على الاتان اى استولى على حاذيها معناسندن مأخوذدر كه حاذ جانب ظهر معناسنه در نته كه
ذكر اولندی وبونده واو الفه قلب اولنميوب استصوب كبی اصلی اوزره وارد اولمشدر (الحاذة) حاله وزننده
ومرادفيدر يقال هما بحاذة واحدة اى بحالة حاذ كبی حال دخی آتك آرقه سنده تكلتی كلان يره دينور بعده مناسبت
لفظيه ايله شان وحالت معناسنده استعمال اولندی (الحيذوان) حانك فتحی وذالك ضميله ورشان اسميدر كه يبانی
قومری نوعندن قوسقووق تعبير اولنان قوشدر عربيده ساق حرّ دينور كه ايكيسيده صوتيله مسمادر * مؤلفه كوره
ساق حرّ قومرينك اركككنه دينور ﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾ (الخذيذ) شديد وزننده يارەنك صاری صويى آقمق
معناسنه در يقال خذّ الجرح خذيذا من الباب الاول اذا سال صديده (خرّبوذ) خانك وراى مشدده نك فتحی وبانك ضميله
مكىّ الاصل محدّث ولغوى اولان معروفك پدری اسميدر (الخرداذیّ) خانك فتحيله خمر اسماسندندر * شارحك
بياننه كوره خوردادیّ فارسى معرّبيدر (الخنذيذ) خانك كسريله اوزون شيئه دينور طويل معناسنه ويوكسك

﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾

طاغلك تپه سنه دينور و آيغره دينور فحل معناسنه و انكش اكديج حيوان و انسانه دينور خصى معناسنه طوارده اكديج
و انسانده طواشى و خروسده امليق تعبير اولنور بو صورتده اضداددن اولور و خنذيذ مجيد و مفلق يعنى فصاحت
و بلاغتده يكانه و طرح مضامين و سوق معانى و تعبير دلنشينده مفرد زمانه اولان شاعر ماهره دينور يقال شاعر
خنذيذ اى مجيد مفلق و شول بهادره دينور كه جنكده اقرانى اوزره حمله و هجوم ايليه جكى سمتى اشكال و ابهام
ايدر اوله كه حيل حربيه دندر شجاع بهمه معناسنه بو زمخشرى يه كوره در *و مؤلفه كوره نيره دن كتور لديكى مبهم اولان
بهادره دينور يقال هو خنذيذ اى شجاع بهمة و خنذيذ سخى و جوانمرد آدمه دينور و بلاغت و طلاقت صاحبى
خطيبه دينور و حليم و متأنى اولان سيد قومه دينور و عربك ايام و تواريخنه و انساب و اشعارينه بغايت عارف و واقف
اولان آدمه دينور اصمعى كبى و بدزبان و بذى اللسان كسه يه دينور و شول يله دينور كه شدتدن طوز و طپراغى هوايه
صاورر اوله اعصار ريح معناسنه و خنذيذ عقفان ضبابى نام كسه نك فرسى اسميدر (الخنذوة) خانك و ذالك ضميله
بو دخى يوكسك طاغك باشنه دينور (الخنذيان) خانك و ذالك كسريله بو دخى دلى زفير بدزبان آدمه دينور يقال رجل
خنذيان اى بذئ اللسان (الخنذية) دحرجه وزننده بر آدمه فحش و فناسوز سويلك معناسنه در يقال خنذى الرجل
خنذية اذا خرج الى البذآء تنه كه خنظيه دخى بو معنايه در جوهرى خنذيه يى معتل و خنظيه يى ظاء بابنده ذكر
ايلمشدر حالا كه ايكيسيده وادى و احددندر يعنى معتل دكلردر برى ذالى و برى ظائيدر (التخنذذ) تدحرج وزننده
بى حيا و فتاك و بى باك اولمق معناسنه دركه بر كسه دن شرم و مبالات اگليوب ديلديكنى ارتكاب ايدر اولمقدن عبارتدر
يقال تخنذذ الرجل اذا صار خليعا فاتكا (الخوذة) خانك ضميله جنك اسبابندن توغلغه يه دينور كه باشه كيلور مغفر
معناسنه جمعى خوذ كلور غرف كبى (المخاوذة) مفاعله وزننده مخالفت معناسنه در يقال خاوذه اذا خالفه و موافقت
معناسنه اولمغله ضد اولور يقال حاوذه اذا وافقه (التخاوذ) تعاهد وزننده و مرادفيدر كه عهدلشمك معناسنه در
يقال تخاوذوا اذا تعاهدوا (الخوذان) خانك فتحيله خدمتكارانه دينور يقال هو من خوذان القوم اى من خدمهم
بو معنادندر كه عربلر بر آدم اصحاب فضل و مزيتدن تأخير اولندقده ذهب فلان فى خوذان الخامل ديرلر (خوذ الحمى)
خانك كسريله استمه نك وقت نامعلومده كلسنه دينور كه موقت اولمديغندن اولور (الخائذ) و (المخاوذ) اسم فاعل
بنيه لريله تحت قدرتدن خارج اولان شئ عزيزه دينور كه ذاتنده مطلوب و محتاج اليه اوله يقال امر خائذ لائذ و مخاوذ
ملاوذ اى معوز لائذ و ملاوذ اتباعدندر ﴿فصل الدال﴾ (الديبوذ) دالك فتحيله ايكى آرغاج اوزره طوقنمش ثوبه
دينور دوپود فارسى معربيدر ثوب ذو نيرين معناسنه جمعى ديابوذ و ديابيذ كلور و كاهجه دال مهمله ايله ده تعريب
اولنور (الداذى) تشديد يا ايله شراب فساق اسميدر كه باده اوله جقدر *شارح ديركه بو دخى خردادى كبى معربدر
﴿فصل الذال المعجمة﴾ (الذاذى) ياى مشدده ايله بر نوع نبات اسميدركه اوزون صالقمى اولور كرچه ياى
نسبيه ايله وارددر لكن منسوب دكلدر ﴿فصل الراء﴾ (الربذة) فتحاتله شول يولق و پاچى پارچه سنه دينوركه
آنكله دوه يه قطران سوريلوب و شول پچاوره يه دينور كه آنكله قيو مجيلر ايشلدكلرى ايشه سوروب جلا ويررلر رانك
كسريله ده لغتدر و ربذه مدينه قربنده بر قريه آديدر كه ابوذر غفارى رضى الله عنه اوراده مدفوندر محدثيندن
موسى بن عبيده و برادرلرى عبيدالله و محمد الربذى اورادندر و ربذه قامچينك اوجنه دينور و قاتيلق شدت
معناسنه در (الربذة) رانك كسريله اصلا بر ايشه يرامز خير و منفعتسز شخصه دينور يقال هو ربذة اى لا خير
فيه و شيشه نك اغزينى صاردقلرى صارقى يه دينور و زينت ايچون دوه و قيون مقوله سنك قولاقلرينه تعليق
ايتدكلرى رنكين يولك پاره سنه دينور و نسوانك حيض بزلرينه دينور و مطلقا مردار شيئه دينور جمعى ربذ
كلور عنب وزننده و رباذ كلور رانك كسريله (الربذى) فتحتينله و تشديد ياله ياى كريشنه دينور و قامچى يه
دينور فى الاصل قرية مزبوره ده كريش و قامچى معمول اولمغله كيدهرك مطلق اولمشدر (الربذ) فتحتينله كار
و عملده تيز دست اولمق معناسنه در يقال ربذت يده بالقداح ربذا من الباب الرابع اذا خفت (الربذ) كتف
وزننده رونده و سبكپا آته و دوه يه اطلاق اولنور يقال فرس ربذ اى خفيف القوائم (ربذ العنان) جنكدن منهزم
اولمغله يالكز باشنه فرار ايدن آدمه اطلاق اولنور تقول رأيته ربذ العنان يهرب اى منفردا منهزما (الربذة) فرحه
وزننده اتسزجه ديش اته وصف اولور خفت معناسندن مأخوذدر يقال لثة ربذة اى قليلة اللحم (ذو ربذات)
فرحات وزننده كلامنده عثرات و سقطاتى كثير اولان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ذو ربذات اى كثير السقط
فى كلامه (الرباذية) تخفيف يا ايله علانيه وزننده شر و شور و فتنه يه دينور يقال بين القوم رباذية اى شر و فتنة
(المرباذ) محراب وزننده و (الربذانى) فتحاتله چوق سوزلو هرزه كو و هرزه چانه آدمه اطلاق اولنور يقال رجل

﴿فصل الدال﴾
﴿فصل الذال المعجمة﴾
﴿فصل الراء﴾

مرباذ و ربذانی ای مکثار مهذار (الارباذ) همزه‌نك کسریله کسمك معناسنه‌در یقال اربذه اذا قطعه و ربذ نام قریهٔ مزبوره‌ده معمول قامچیلر اتخاذ ایلك معناسنه‌در یقال اربذ الرجل اذا اتخذ السیاط الربذیة (الربذاء) صحراء وزننده بنت جریر بن الخطفی الشاعردر و برجاعتك اسمیدر (ابو الربذاء) عرب کنیه‌لرندندر (الرذاذ) سحاب وزننده ضعیف یاغشلو یغموره علی قول سکون و ملایمتله دائمی و قطره‌لری غبار کبی بغایت خرده اولان یغموره دینور عبدالبعض چه تعبیر اولنان رطوبتدنصکره‌جه یاغان چسنتی‌یه دینور * قال الاصمعی الطل ثم الرذاذ فهو اقوی من الرذاذ و رذاذ مصدر اولور بلودوجه مذکور اوزره یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال رذت السماء رذاذا اذا امطرت الرذاذ (الارذاذ) همزه‌نك کسریله بودخی مطر مذکور امطار ایلك معناسنه‌در یقال ارذت السماء بمعنی رذت و طولوم و یاره مقوله‌سنك ایچنده اولنلری طشره‌رشح و سیلان ایتدکده ارذ السقاء و الشجة دیرلر (المرذ) و (المرذوذة) اسم مفعول بنیه‌لریله ذکر اولنان چسنتی یاغمش یره دینور یقال ارض مرذ و مرذوذة اذا صارت قدمطر علیها الرذاذ (المرذ) اسم فاعل بنیه‌سیله رذاذلو کونه دینور یقال یوم مرذ ای ذو رذاذ (الروذة) رانك فتحی و واوك سکونیله بری اوته کیدوب کلك معناسنه‌درکه اولطه ایلك تعبیر اولنور یقال راذ الرجل روذة اذا ذهب و جاء (راذان) مدینه ترابنده برموضع آدیدر محدثیندن ولید بن کثیر اورادندر و عراقده ایکی قضا آدیدر برینه راذان اعلی و برینه راذان اسفل دیرلر محمد بن حسن الزاهد راذان اعلادندر ﴿ فصل الزای المعجمة ﴾ (الزباذیة) علانیه وزننده شر و فتنه‌یه دینور لکن بونده صواب اولان راء مهمله ایله اولمقدر نته ذکر اولندی (الزمرذ) زانك و میمك و راء مشدده‌نك ضمیله اجناس جواهردن زبرجد دیدکاری جوهره دینور زمرد فارسی معربیدر * شارح دیرکه مؤلف ارسطو قولی اوزره زمرذ دایله زبرجدی برعد ایلشدر سائرلری تفریق ایدرلر و بعضلر زمردك بیاضه مائل یشل نوعی که صابونی تعبیر ایدرلر بونی زبرجد نوعندن عد ایدرلر زیرا زمرد بش نوع اولور اعلاسی ذبابی نوعیدرکه بغایت یشل و صاف و صویی کویا که رقص و تموج ایدر و برنوعنه ریحانی و بریسنه فستقی اطلاق ایدرلر و زبرجدك یشل و صاف اولانه مصری و یشله مائل صاری اولانه قبرسی و قرمزی‌یه مائل صاری نوعنه هندی دیرلر الچق نوعی بودر (الزاذ) ازاذ معناسنه‌درکه برنوع خرما اسمیدر (زاذان) اسامیدندر منصور بن زاذان برمحدث ذیشاندر و محمد بن ابراهیم بن زاذان الزاذانی الحافظ اصفهان محدثلرینك سندلریدر (بنات زاذان) حیرلك یعنی اشکارك کنیه‌سیدر ﴿ فصل السین ﴾ (السبذة) فتحاتله زنبیله شبیه برظرفك اسمیدر و بومعربدر یعنی سبد فارسی معربیدرکه ترکیده سپت تعبیر ایتدکاریدر هاء وحدت ایچوندر (اسبذ) احمد وزننده هجر ایالتنده بربلده آدیدر (الاسابذة) جهابذه وزننده فرس قدیمدن برجاعت آدیدر اسبذ دیدکاری بلدهٔ مرقومه‌ده ساکن اولورلر ایدی مطرده‌دندرکه برکلمهٔ عربیه‌ده سین و ذال معجمه مجتمع اولمز بناء علیه بوکلملر معربلردر (السنباذج) سینك ضمیله بیلکی طاشنه دینور حجر مسن معناسنه و بومعربدر یعنی سنپارهٔ فارسی معربیدر و سنپاده ترکیده محرفی اولان صونپاره دیدکاریدرکه حکاکار قوللنورلر * لکن مؤلف باب جیمده قول مزبوره منافی ثبت ایلشدر (اسفیذبان) همزه‌نك فتحیله اصفهانده برقریه آدیدر و نیسابورده بشقه برقریه آدیدر محدثیندن عبدالله بن الولید اورادندر (السمیذ) سمید معناسنه‌درکه ذکر اولندی و عبدالله بن محمد الدورقی و محمد بن علی ابن اخت طبرزد و بونك عمی مبارك بن علی و ابو القاسم احمد بن احمد بن علی البغدادی السمذیونکه سینك و میمك کسریله‌در محدثلردر ﴿ فصل الشین المعجمة ﴾ (شبذ) فتحتینله ابیورد قضاسنده برقریه‌در حافظ رشید الدین ابو بکر احمد بن ابی المجد ابراهیم الخالدی الشبذی و حفیدی علامه شمس الدین ابراهیم بن محمد و اوغلو علامه یحیی بن ابراهیم اول قریه‌دندر (الشبرذی) حبنطی وزننده جست و چابك دوه‌یه دینور مؤنثنده شبرذاة دینور و شبرذی تغلب قبیله‌سندن بررجل آدیدر (الشبرذة) دحرجه وزننده سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال شبرذ الرجل اذا اسرع (الشجذة) شینك فتحی و جیمك سکونیله ضعیف یاغشلی برمقدارجه چسنتی‌یه دینور یقال امطرت السماء الشجذة ای المطرة الضعیفة (المشجاذ) مقلاع وزننده و مراد فیدرکه صپانه دینور (شجاذ) قطام وزننده مشجاذ لفظندن معدولدر لکن مزهرده شجاذ لفظی مطرهٔ ضعیفه معناسنه مثبت اولمغله مؤلفك معدول عنه قولنده ضمیر شجذه لفظنه راجع اولمق اقتضا ایدر (الاشجاذ) همزه‌نك کسریله برنسنه برکمسه‌یه شدتلو و صعوبتلو اولمغله آنی محنته اوغراتمق معناسنه‌در یقال اشجذه الشیء اذا اشتد علیه وآذاه و یغمور متصل یاغدقدنصکره کسیلوب ساکن اولمق معناسنه‌در یقال اشجذ المطر اذا انجم بعد الانجام و بلودك یغموری ضعیف یاغمق معناسنه‌در یقال اشجذت السماء اذا ضعف مطرها (الشحذ) شینك فتحی و حای مهمله‌نك سکونیله

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

﴿ فصل السین ﴾

﴿ فصل الشین المعجمة ﴾

قلج و بچاق مقوله سنی بیلیوب کسکین ایلمك معناسـنه در یقـال شحذ السکین شحذا من الباب الثالث اذا احدّها
وآجلق حرارتی معده یی اشعال ایلمك معناسنه مستعملدر یقال شحذ الجوع المعدة اذا ضرمها و طرد و تبعید ایلمك
معناسـنه در یقال شحذ الرجل اذا طرده و برکسه یه تیز نظر ایله قیه قیه باقق معناسـنه مستعملدر معنای اوّلدن
مأخوذدر یقـال شحذه بعینه اذا رماه بها و عنف و شدّتله طوار سورمك معناسـنه در یقـال شحذ الدابة
اذا ساقها شدیدا و دارلق معناسـنه مستعملدر معنای اوّلدن مأخوذدر یقـال شحذ علیه اذا غضب و برشیئك
قبوغنی صویمق معناسـنه در یقال شحذه اذا قشره وسؤالده ابرام و الحاح ایلمك معناسـنه مستعملدر یقـال
شحذ فی السؤال اذا الحّ وهو شحاذ ملحّ ولاتقل شحاث (الاشحاذ) همزه نك کسریله بودخی کسکین ایلمك
معناسـنه در یقال اشحذ السکین بمعنی شحذها (التشحذ) تفعل وزننده بودخی طرد ایلمك معناسـنه در یقـال
تشحذه اذا طرده * شارح اشبو تفعل نسخه سنی استدراکله تفعیل اولمق اوزره تصویب ایلمشدر (الشحذان)
فتحاتله طواری پك سورر اولان آدمه دینور سوّاق معناسـنه وآج آدمه دینور جایع معناسـنه وسعی و سیرنده
جست و سبکپا کسه یه دینور (المشحاذ) محراب وزننده دکرمی تپه یه دینور وارض مستویه یه دینور و طاغك
باشـنه دینور (الشحاذ) شـداد وزننده مبرم دلنجی یه دینور نته که ذکر اولندی بعضلر ثای مثلثه ایله شحاث
اطلاق اتمکله مؤلف نهی ایلمشـدر لکن شهاب درّة الغوّاص شرحنده بعض اهل لغتك تصحیحنی تصریح
ایلمشدر و شحاذ القابدندر ابن ابی الفتح الشحاذ محدثیندندر (المشحذ) منبر وزننده بیلکویه دینور مسن معناسنه
و طواری عنف و شدّتله سورر اولان سوریجی یه دینور (شحاذ) کتاب وزننده اسمادندر محمد بن ابی شحاذ ضبه
قبیله سـندن برشاعردر (المشاحذة) مفاعله وزننده ناقه ولادت هنکامنده بوری زحتندن قویریغنی قالدیروب
شدّتله ایکی طرفه بوروب صارمق معناسنه در یقال شاحذت الناقة عند المخاض اذا رفعت ذنبها فالوته الواء شدیدا
(الاشحاذ) خای معجمه ایله اکرام وزننده کوپکی قشقرتمق معناسـنه در یقال اشحذ الکلب اذا اغراه (الشذّ)
شینك فتحی وذالك تشـدیدیله و (الشذوذ) قعود وزننده برطائفه نك ایچندن چیقوب بشـقه جه اولمق
معناسنه در یقـال شذّ الشیء شذّا و شذوذا من الباب الاول والثانی اذا انذر عن الجمهور * معلوم اوله که مزهرك
بیاننه کوره شذوذ اطراد مقابلیدر و کلام عربده شذوذ و اطراد درت کونه در اوّل قیاس و استعمالده معا مطرد
اولور وغایة مطلوبه بودر مثلا ضربت زیدا وقام عمرو کبی ثانی قیاسـده مطرد و استعمالده شـاذ اولور مثلا
یذر و یدع کلمه لرینك ماضیلری کبی ثالث استعمالده مطرد و قیاسده شاذ اولور مثلا اخوص الرمث واستصوبت
الامر کبی که واو الفه قلب اولنمامشـدر رابع قیاس و استعمالده معا شـاذ اولور مقوود و معوود کلمه لری کبی
واونله در بونکله اصلا احتجاج اولنمز زیرا بونده اصلین مفقوددر وقیاسده شـاذ و استعمالده مطرد اولانله
اسـتدلال صحیحدر و استعمالده شـاذ وقیاسـده مطرد اولانله تمهید احتجاج صحیح دکلدر زیرا رأسا مرفوض
منزلنده در و بعضا شاعرك اکا رجوعی جائزدر اجلل کلمه سی کبی انتهی * و شذ کلمه سی متعدی اولور جمهوردن آیروب
بشقه جه قلمق معناسنه یقال شذه شذا کذّه لاغیر یعنی من الباب الاول لامن الثانی اذا ندره عن جمهوره (التشذید)
تفعیل وزننده و (الاشذاذ) همزه نك کسریله بونلرده شذ معناسنه در یقال شذذه و اشذّه بمعنی شذّه و اشذاذ بر نادر
و نامطرد سوز سویلمك معناسنه مستعملدر یقال اشذ الرجل اذا جاء بقول شاذّ و برنسنه یی آلارغه و برطرف ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال اشذّ الشیء اذا نحاه و اقصاه (الشذاذ) رمان وزننده قلیل اولان جماعته اطلاق اولنور و قبیله
و منازلی ایچره اولمیان کمسه لره اطلاق اولنور مراد کندی قبیله لرنده و کندی یوردلرنده اولمیوب آخر قومك بیننده
اولان آدملردرکه یابانجی تعبیر اولنور و بعض امّهاتده شذاذ رخال وزننده مرسومدرکه بنه جمعدر (الشذّان) شینك
کسری و ذالك تشدیدیله نبق آغاجنه دینور سدر کبی (الشذان) شینك فتحی و ضمی و ذالك تشدیدیله متفرق و پراکنده
اولان چقل طاشلرینه و سائر نسنه لره دینور یقال اصابه شذان الحصی ای ما تفرق منه شینك فتحیله اسم جمعدر
کذّان لفظی کبی که کوفه کی طاشلرینه دینور وشینك ضمیله شـاذّ لفظندن جمعدر شابّ و شبان کبی (الشاذّ)
اسم فاعلدر جمهوردن سچیلوب چیقان آدمه دینور کذلك حکم عامدن یاخود قاعدهٔ کلیه دن خارج و متفرد اولانه
اطلاق اولنورکه اصطلاح علومدندر نته که ذکر اولندی و شـاذ هلال بن فیاض نام محدثك لقبیدر (التشرید)
تشرید وزننده و مرادفیدر و قوله تعالی ﴿ فشرّذبهم من خلفهم ﴾ الآیة بالذال المعجمة قرأة الاعمش و قال ابن جنی
لم یمرّ بنا فی اللغة ترکیب شرذ و کانّ الذال بدل من الدال المهملة و قال البیضاوی و قریٔ بالذال المعجمة و کانه مقلوب شذر
(الشرنبذ) غضنفر وزننده یوغون و غلیظ اولان شیئه دینور (الشعوذة) دحرجه وزننده تیزدستلك ایله برنسنه یی

مطلب

(منظره)

منظرهٔ نامده حقیقتنه مخالف صورت آخرده كوسترمك معناسنه‌دركه سحره شبیه برمعنادر حقه‌بازلق تعبیر
اولنور ماده‌سی همان چابكلكدر كوناكون شیوه‌لری واردر نته‌كه بعض مشهودمز اولمشدر * شارح دیركه شعوذه
وشعبذه اهل بادیه لغتی دكلدر * مترجم دیركه لغت فارسیده شینك ضمیله شعبده مرسوم اولغله ظاهرا شعوذه وشعبذه
آندن معربدر (المشعوذ) اسم فاعل بنیه‌سیله و (المشعوذ) اسم مفعول بنیه‌سیله حقه‌بازه دینور اسم مفعول بنیه‌سی
مبالغه‌یه محمولدر یقال هو مشعوذ ومشعوذ وعمله الشعوذة وهی خفة فی الید واخذ كالسحر یری الشیء بغیر ما علیه اصله
فی رای العین (الشعوذیّ) یای مشدده ایله امرانك برطرفه ارسال ایلدكاری پیك و بریدك اثناء راهده و محل مأمورنده
احوالنی تجسس ایچون خفیة ناظر كونه ارسال ایتدكاری آدمه دینور مؤلف والشعوذیّ رسول الامراء علی البرید
عبارتیله تفسیر ایلمكله بیان شارح اوزره اول كونه ترجمه اولندی لكن اساسده وقیل للبرید الشعوذیّ لخفته
عنوانیله مرسوم اولغله مطلقا پیك و بریده اطلاق اولنور سرعتنه مبنی (شعوذ) جعفر وزننده اسامیدندر
غالب بن شعوذ وشعوذ بن عبدالرحمن وشعوذ بن خلیده محدثلردر وشعوذ بن مالك نعمان بن منذرك رهط
وجماعتندندر (الشعبذة) شعوذه وزننده وآنده لغتدر یقال شعبذ شعبذة بمعنی شعوذ وهو مشعبذ ای مشعوذ
شارح دیركه شعبذه‌نك كنیه‌سی ابو العجبدر سیمیا دخی بونوعدندر آنك اهلنه كوزباغجی تعبیر اولنور اعمالنده
یالكز نفس انسانینك مدخلی واردر سحر وطلسم كبی افاعیل علویه‌یه تعلقی یوقدر (الشقذان) فتحاتله و(الشقیذ)
امیر وزننده و(الشقذ) كتف وزننده اویومزاولان آدمه دینور یقال رجل شقذان وشقیذ وشقذ اذا كان لایكاد ینام
وشقذان وشقذ بدنظر آدمه دینوركه هرنیه نظر ایلسه كوزی اصابت ایدر اوله علی قول شدید البصر وسریع
الاصابه اولان كمسه‌یه دینور یقال رجل شقذان وشقذ ای یصیب الناس بالعین او شدید البصر سریع الاصابة * معلوم
اوله‌كه اویومزاولان آدم شدید البصر اولغله باقدیغی نسنه‌یه كوزی دكر اولور سمیت چشمی موجب سهر اولغله
معاذالله تعالی صاحبنه دخی جالب ضرردر ونظرك وقوعی اثرایله ثابتدر ﴿العین حق﴾ كبی نته‌كه كوز انسانی
قبره ودوه‌یی قدره ادخال ایدر دیرلر واول كوزه عین الكمال تعبیر ایدرلر سلفده كمال نام برآدم كوزی پك دكرایمش یاخود
نظر هرشینك كاملنه تعلق ایلدیكنه مبنیدر وآنك اصابتی صاحبنك دناءت وخباثتنه كوره دكلدر صلحاده دخی
وقوعی جائزدر حتی نفی مسئله‌سیله عمل اولنمامشدر اصحاب كرامدن بعضلرده وقوعی وانسان عین الانسان علیه
صلوة الرحمن حضرتلرینك عتابی و وقت نظرده خالی الذهن و معجب بولنیوب ذاكر بولنوب بارك الله و ماشاء الله كبی
نیچون ذكرالله لسانكزدن جاری اولمزدیو تعلیم بیوردقلری واقعدر مع الغفله ذهن حالتنه تعجب لاحق اولدیغی آنده
نظر ایله عین عاینندن برتیر مسموم كبی رشتهٔ باصره ممتد ومعیونه واصل اولوب درحال متأثر واول حالت ظاهر اولور
و بو قوتِ نفسیهٔ انسان اثریدر وحسود بالطبع اولان كمسه جبلی بدنظر اولور ﴿حصنت نفسی وحصنتكم بالحیّ القیوم
الذی لایموت ابدا ودفعت عنی وعنكم السوء بالف لاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم﴾ اثرایله ثابت برحصن
معنوی وعقب ارنب استخوانی دائما اوزركده بولنمق سحر ونظر اصابتنه سپر صوری اولدیغی مجربدر و پیشانیء
صبی‌یه برالف یازلمق خواصدندر انتهی * وشقذان حربا اسمیدركه قیا كاری دیدكاری جانوردر جمعی شقذان كلور
شینك كسریله وقورده دینور ذئب كبی بونده شینك كسریله ده لغتدر (الشقذ) فتحتینله برآدم كوزی پك دكر
اولمق معناسنه‌در یقال شقذ الرجل شقذا من الباب الرابع اذا كان شقذانا ای عیونا وشقذ نسنه معناسنه‌در یقال
ماله شقذ ولانقذ ای شیء وعیب وخلل معناسنه استعمال اولنور یقال مابه شقذ ولانقذ ای عیب وخلل وبونده
شینك ونونك ضمه‌لریله زبانزددر ونقذ اتباعدر (الشقذ) شینك فتحی وقافك سكونیله بودخی قورده دینور
ذئب كبی ومصدر اولور برسمته كیدوب محلندن دور اولمق معناسنه كما سیذكر (الشقذان) شینك كسریله مجموع
حشرات و هوامه اطلاق اولنور وطوی قوشنك وبغرتلق قوشنك یاوریلرینه دینور (الشقذ) صرد وزننده
قیاكارینك یاوریسنه دینور بومعناده شینك فتحی وكسریله‌ده جائزدر جمعی شقذان كلور صردان كبی وشقاذی
كلور صحاری كبی (الشقذاء) صحراء وزننده و(الشقذی) جمزی وزننده بغایت آچقمش اولان طوشنجل
قوشنه دینور (الاشقاذ) همزه‌نك كسریله قوومق طرد معناسنه‌در تقول اشقذته فشقذ وشقذ شقذا من الباب
الثانی والرابع ای طردته فذهب كامر (المشاقذة) مفاعله وزننده خصومت ایتمك معناسنه‌در یقال شاقذه
اذا عاداه (الشمذ) شینك فتحی ومیمك سكونیله و(الشماذ) كتاب وزننده و(الشموذ) قعود وزننده كبه قلان ناقه
كبه لكنی ارائت ایچون قویریغنی یوقاری قالدرمق معناسنه‌در یقال شمذت الناقة شمذا وشماذا وشموذا من الباب
الثانی اذا لقحت فشالت ذنبها لتری اللقاح وهی شامذ من شوامذ وشمذ وشماذ ازار وسراویل مقوله‌سی

مطلب

ثوبی یوقاری صغیوب چرممك معناسـنه مستعملدر یقال شمذ ازاره اذا رفعه یعنی الی رکبتیه و خرما اغاجی آشی
طوتمق معناسنه در یقال شمذت النخل اذا ابرّت و خاتون رحمنك خروجی خوفندن ناشی فرجنه یچاوره صوقمق
معناسـنه در یقال شمذت المرأة فرجها اذا حشـته بخرقة خشـیة خروج رحمها (الشامذ) شمذ مذکوردن اسم
فاعلدر کبه قالمغله کبه لکنی ارائت ایچون قویریغنی قالدیرن ناقه یه دینور وصف خاصدر جمعی شوامذ وشمذ کلور
رکع وزنـنده وشامذ مطلقا کبه ناقه یه دینور خلفه معناسـنه و عقربه دینور (الشوامذ) شامذك جمعیدرکه ذکر
اولندی وشوامذ آشی طوتمش خرما اغاجرینه دینور (المشمذ) منبروزننده صاریغه دینور عمامه معناسنه (الاشمذة)
و (الیشمذة) همزه نك و یانك ومیملرك فتحیله چابك اوچار اولان قوشلره دینور (الیشمذان) یانك ومیمك فتحیله
و (الشمیذان) شینك تقدیمیله قورده دینور ذئب کبی (الاشتماذ) افتعال وزننده قوچ دیشی قیونك قویریغنی قالدروب
آشمق ایچون اورشدرمق معناسنه در یقال یشتمذ الکبش ای یضرب الیة الانثی حتی ترتفع فیسفد (الشمذة) فتحاتله
آصمه نك قولنی آشیردقلری شیئه دینور معنای مزبوردن مأخوذدر ومنه یقال * الحبلة فی شمذتها * وذلك انهم یدنون
الی الحبلة شجرة ترتفع علیها کلام مزبور مثل مجرا سنده در برنسنه محل لایقنی بولدقده ایراد اولنور (الشمرذی)
شبرذی وزننده وجلهٔ معنایسـنده مرادفیدرکه ذکر اولندی و تغلب قبیله سـندن بر رجلك اسمی اولان مذکور
شبرذی لفظنده دخی لغتدرکه شبرذی دیدکاری کبی شمرذی دخی دیرلر (الشمهذ) جعفر وزننده کسکین نسـنه یه
دینور حدید معناسـنه وجست و چالاك اولوب آزی دیشلرینك اوجلری کسکین اولان کوپکه دینور (الشمهذة)
دحرجه وزننده برنسـنه یی کسـکین ایتمك معناسـنه در یقال شمهذ السکین اذا حدّده ودموری تنکه کبی یوفقلتمق
معناسـنه در یقال شمهذ الحدید اذا رققه (شنبوذ) شینك و نونك فتحیـله اسماء اعجمیه دندر محمد بن احمد بن شنبوذ
قرّادن مستجاب الدعوة برذات ایدی و علیّ بن شنبوذ بودخی قرّادندر واحمد بن محمد بن شنبذ که جعفروزنـنده در
قاضئ شهر دینوردر و محدثیندندر (المشوذ) منبروزننده و (المشواذ) محراب وزننده صاریغه دینور عمامه معناسنه
جعلری مشاوذ ومشاویذ کلور ومشوذ پادشاهه و برقومك سـید وسرکرده سـنه اطلاق اولنور یقال هومشوذ
ای ملك اوسید (الشـیذة) شینك کسریله بناء نوعدرکه باشـه صارق صارینش حالتنه دینور عمه کبی یقال
فلان حسن الشیذة ای العمة (الاشـاوذ) اجانب وزننده خلق و ناس معناسنه مستعملدر اشوذك جمعیدر صارق
صارنمق مناسبتیله تعمیم اولنمشدر ومنه یقال فلان خیر الاشاوذ ای الخلق (اشوذ) احمد وزننده ابن سام بن نوح
علیه السلامدر (التشویذ) تفعیل وزننده برآدمك باشنه صارق صارمق معناسنه در تقول شوّذته ای عممته وکونش
غروبه میل ایلمك معناسـنه مستعملدر یقـال شوّذت الشمس اذا مالت للمغیب وکونشك اطرافنی صـاروبه مائل
یغمورسز ایجه و یوفقه بلوطلر احاطه ایلمك معناسنه مستعملدر وبوفوراق سـنه لرده اولور یقال شوّذ السحاب
الشمس اذا عمها وصار حولها جلب سحاب رقیق لاماء فیه قال الشارح وفیه صفرة (التشوّذ) تفعل وزنـنده
و (الاشتیاذ) افتعال وزننده صارق صارنمق معناسـنه در تقول شوّذته فتشوّذ واشـتاذ ای عممته فتعمم واعتم
﴿فصل الصاد﴾ (اصبهبذان) همزه نك و بانك فتحیله دیلم اولکه سنده بربلده آدیدر (الاصبهبذیة) عراق دیارنده
برنوع رایج اقچه نك اسمیدر اصبهبذه منسوبدرکه سپهبد فارسی معرّبیدر سرعسـکر دیمکدر واصبهبذیة بغداده
بین الدربین برمدرسه اسمیدر ﴿فصل الطاء﴾ (الطبرزذ) طانك وبانك فتحیله برنوع شـکره دینور کویاکه
اطرافندن تبر ایله اوریلوب قیرلمغه محتاج اولدیغندن آنکله تسمیه ایلدیلر وبونبات شکری دیدکلری متین ومستحکم
شکر اوله جقدر وبوتبرزد فارسی معرّبیـدر اصمعیدن نونله ولامله طبرزن وطبرزل دخی منقولدر (الطرمذة)
طانك ومیمك کسریله و (المطرمذ) اسم فاعل بنیه سیله قولنی فعله اخراج ایلمز اولان لافزن کسـه یه دینور علی قول
تحقیق امور ایلمز اولان شخصه دینورکه کوتاه نظر تعبیر اولنور یقال رجل طرمذة ومطرمذ اذا کان یقول ولا یفعل
او لا یحقق فی الامور (الطرمذة) دحرجه وزننده اندازه سندن خارج لاف وکذاف ایلمك معناسنه در یقال طرمذ
علیه فهو طرماذ وطرمذان بکسرهما ای صلف مفاخر نفاخ بومقوله آدمه فضول وآورد تعبیر اولنور (الطفذ)
طانك فتحی وفانك سکونیله قبر ومزاره دینور فتحتینله ده لغتدر جمعلری اطفاذ کلور وطفذ مصدر اولور میتی
قبره کومك معناسـنه در یقال طفذ المیت طفذا من الباب الثانی اذا رمسه وقبره (طنبذ) قنفذ وزنـنده مصرده
برقریه آدیدر عبد الملك بن مروانك سودقرنداشی مسلم بن یسار الطنبذی که تابعین ومحدّثیندندر اورادندر یاقوت حموی
مشترك نام کتابنده ثبت ایلدیکی اوزره طنبذ ایکی موضعدر بری صعید مصرده بربلده در دیکری تونس اولکه سنده
اقلیم محمودیه ده برموضعدر ﴿فصل العین المهملة﴾ (العشجذة) شین معجمه ایله دحرجه وزنـنده بلودك

﴿فصل الصاد﴾
﴿فصل الطاء﴾
﴿فصل العین المهملة﴾

يغموری ضعيف اولمق معناسنه‌در يقال عثجذت السماء عثجذة اذا ضعف مطرها (العنذية) سلقيه وزننده قندرمق وقشقرتمق معناسنه‌در يقال عنذى به عنذية اذا اغرى (العنذيان) عينك وذالك كسريله بدخوى قارى‌يه دينور يقال امرأة عنذيان اى سيئة الخلق (العائذة) چهره‌ده قولاق ايله اكك كيكنك دبينه دينوركه بو قارى طرفندن اولمغله ايكيسنك ديبلرى بردر (العوذ) عينك فتحى و واوك سكونيله و (العياذ) عينك كسريله و (المعاذ) و (المعاذة) ميملرك فتحيله صغنمق التجا معناسنه‌در يقال عاذ به يعوذ عوذا وعياذا ومعاذا ومعاذة اذا التجأ ويقال عوذ بالله منك اى اعوذ بالله منك وبرآدم برآدمى ضربله تخويف ايدوب لكن هنوز ضرب ايلمكسزين برتقريب يدندن صيريلوب خلاص اولسه افلت منه عوذا ديرلر بعض نسخه‌ده بو فتحيله مضبوط اولمغله اكا كوره كراهت معناسندن منشعب اولور و عوذ اسماء رجالدندر (العياذ) كتاب وزننده مصدر درتنه‌كه ذكر اولندى او عياذ صغنه‌جق يره اطلاق اولنور تسميه بالمصدردر تقول هو عياذى اى ملجأى وشول قوشه اطلاق اولنوركه اخذينه مانع اولور طاغ وسائر محله پناه ايتمش اوله بونده مصدر بمعنى فاعلدر و عياذ آهو وسائر حيوان يقينده طوغورمش اولمق معناسنه‌دركه معاذ ولداولمقدن عبارتدر يقال عاذت الظبية وغيرها عياذا اذا كانت حديثة النتاج (المعاذ) و (المعاذة) ميملرك فتحيله مصدرلردرتنه‌كه ذكر اولندى وعربلرك معاذ الله ومعاذة الله قوللرى اعوذ بالله معاذا ومعاذة سبكنده‌در يعنى مصدرى فعلدن بدلدر هرنقدر فى ذاته فعله مقارن استعمال اولنمديسه‌ده سبحان الله كبى ويقال معاذة الله ومعاذ الله ومعاذ وجه الله ومعاذة وجه الله وهو مثل المعنى والمعناة والمأتى والمأتاة ومعاذ ومعاذه اسم مكان اولورلر تقول هو معاذى ومعاذتى اى ملاذى ومعاذ اسامئ رجالدندر ومعاذه هايله رقيه وحرز وافسونه دينور واسماء رجالدندر وبنو الاقيشر جماعتنه مخصوص برصويك آديدر (التعوّذ) تفعل وزننده و (الاستعاذة) بونلرده صغنمق معناسنه‌در يقال تعوّذت بالله واستعذت بالله اى اعتصمت ولجأت به (العائذ) قريبا طوغورمش اولان حيوانه دينوركه انسانده نفسأ منزلنده‌در عياذ مذكوردن اسم فاعل مختص‌در جمعى عوذ وعوذان كلور حوران وحائر كبى (الاعاذة) و (الاعواذ) اصلى اوزره عياذ كبى بودخى آهو وسائر حيوانات يقينده طوغورمش اولمق معناسنه‌در يقال اعاذت الظبية وغيرها واعوذت بمعنى عاذت عياذا وهى معيذ ومعوذ (العوذة) عينك ضميله بودخى رقيه وحرز وافسونه اطلاق اولنور (التعويذ) عوذه معناسنه‌در تمتين كبى اسمدر جمعى تعاويذ كلور يقال عاذه بالمعاذة والعوذة والتعويذ اى الرقية (العوذ) فتحتينله صغنه‌جق يره دينور ملجأ معناسنه وكراهت وناخوشى معناسنه‌در عواذ دخى بو معنايه‌در سحاب كبى تقول ماتركت فلانا الا عوذا وعواذا منه اى كراهة (وعوذ) آغاجدن اوفانوب دوكيلان يپراغه دينور وناسدن سفله ورذال وفرومايه‌يه دينور (العوّذ) سكر وزننده تيكنلك ديبلرنده ياخود طوارايرشميه‌جك صرپ يرلرده بتمش اولان اوتلقلره اطلاق اولنور وكيكه ياپشق اولان اته اطلاق اولنور يقال اطيب اللحم عوّذه اى ماعاذ بالعظم وشول قوشلره اطلاق اولنوركه اخذلرينه مانع اوله‌جق طاغ مقوله‌سى صرپ يرلره التجا ايلمش اوله‌لر (المعوّذ) معظم ومحدّث وزنلرنده بودخى تيكنلك ديبلرنده ياخود طوار ايرشميه‌جك صرپ يرلرده نابت اولان اوتلغه دينور (بنو عائذه) و (بنو عوذه) و (بنو عوذى) عربدن برر بطندر (عائذ الله) برقبيله‌نك اسميدر ياخود صواب اولان عيذ الله اولمقدر سيد وزننده (عويذة) مصغر بنيه‌سيله برخاتون آديدر (العاذ) تميم قربنده سرف نام محلده برموضع آديدر (العاذة) هايله هذيل ياخود كنانه بلادنده برموضعدر (التعاوذ) تفاعل وزننده بربرينه صغنمق معناسنه‌در يقال تعاوذ القوم اذا عاذ بعضهم بعضا (المعوّذ) معظم وزننده بيونده قلاده چكيره‌جك يره دينوركه اسم مكاندر محل تعويذدن عبارتدر وبرندن قطعا برطرفه وبرمحله آيرلمز اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة معوّذ اذا صارت لا تبرح فى مكان واحد واوبه‌نك حواليسنده اولان دومرعاسنه دينور (المعوذتان) اسم فاعل بنيه‌سيله سورهٔ فلق وسورهٔ ناسه اطلاق اولنور هربرى تعويذى متضمندر (العائذ) و (العائذة) و (المعوّذ) محدث وزننده اسماء رجالدندر (عائذ الله) كبار تابعيندن ابو ادريس الخولانى اسميدر (سكة معاذ) نيسابورده برمحله‌در (عيذون) سحون وزننده صاحب الامالى ابو على اسماعيل بن علىّ القالى نام امام نحوينك جدّى اسميدر (العوائذ) فلكده درت عدد كوكب معهوده اطلاق اولنوركه مختلف تربيعله مركوز ووسطلرنده بركوكب دخى واردركه اكا ربع ديرلر زفر وزننده (العيذان) شيطان وزننده بدخوى آدمه دينور يقال رجل عيذان اى السئ الخلق

فصل الغين المعجمة

(الغذّ) غينك فتحى وذالك تشديديله يارده اولان چرك وهجران آقق على قول ياره آزوب شيشمك معناسنه‌در يقال غذّ الجرح غذّا من الباب الاول والثانى اذا سال بما فيه اوورم واكسلتمك معناسنه‌در يقال غذّه اذا نقصه (الاغذاذ) همزه‌نك كسريله بودخى يارده اولان چرك آقمق معناسنه‌در يقال اغذّ الجرح بمعنى غذّ وتيز تيز يورمك معناسنه‌در

يقال اغذّ السير وفى السير اذا اسرع (الغذيذة) غينك فتحيله يارهده اولان غليظ ايرينه دينور يقال سالت غذيذة الجرح اى مدّته (الغاذّ) شول جراحته دينوركه لا ينقطع ايشليوب سيلان ايدر اوله جسدك نيرهسنده اولورسه اولسون وكوزده بر طمر آديدركه دائما رطوبتى سيلان اوزره اولوب قطعا منقطع اولمزنته كه اكا حادث وباعث اولانه غرب ديرلر بين الاطباء ايكى جهتله اولور برى اكثرى كوزك برون طرفنده اولان پكارنده بر چبان حادث اولوب آنده مادّه مجتمع اولدقده سيلان ايدر فرغ وملأن ديدكارى چبان كبى دائما عودت ايدر وبريسى كوزك قوّت ماسكه سنك ضعفندن ياخود رطوبتى انضاج ايدر هاضمه سنك ضعفندن اولور وغاذّ بومعنالرده كاهل وغارب كبى اسمدر وغاذ حسّ وادراك معناسنه در (الغاذّة) هايله رتّماعة الصبىّ معناسنه دركه كوچك چوجغك تپه سنده بتقلده يق ديدكارى يومشق يره دينور نته كه اكا غاذيه دخى دينور ساريه وزننده * لكن مؤلف معتل بابنده بوندن ساكت اولمشدر (الغذغذة) زلزله وزننده اكسلتمك معناسنه در يقال غذغذمنه اذا انقصه (التغذغذ) تزلزل وزننده برى اوته صچرامق معناسنه در يقال تغذغذ الظبى اذا وثب (المغاذّ) ميمك ضميله شول صوسزدوه يه دينوركه صويى قوقليوب ايچمكدن امتناع ايدر اوله يقال بعير مغاذّ اى عيوف يعاف الماء (الغليذ) غليظ وزننده ومرادفيدر (الغنديذ) غنديذ وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال غنذى به بمعنى غنذى به (الغانذ) بوغازده صوت مخرجنه دينوركه بوغازك ايچى اوله جقدر * مؤلفك الحلق ومخرج الصوت عنوانيله بيانى عادتى اوزره مسامحه يه محمولدر (الغيذان) شيطان وزننده ظنّ وحدسنده مصيب اولان صاحب فراسته دينور يقال فلان غيذان اى يظنّ فيصيب (المغتاذ) مغتاظ وزننده ومرادفيدركه صاحب غيظ وكين اولان مبطن آدمه دينور يقال رجل مغتاذ اى مغتاظ

فصل الفاء

(الفخذ) كتف وزننده انسان وحيوانده اوجه ايله بالدرك مابينى اولان عضوه دينوركه اويلق تعبير اولنور وبونده فخذ دخى لغتدر فانك فتحى وخانك سكونيله وفخذ دخى لغتدر فانك كسريله وفخذ كلمه سى مؤنثدر وفخذ برآدمك اقرب عشيرتندن اولان جماعته اطلاق اولنوركه يك يقين خصمى اوله جقدر * شارح ديركه بالجمله عشيرتك اوّلى شعبدر بعده قبيله بعده فصيله بعده عماره بعده بطن بعده فخذدر الك اوّل رأسدر وفخذ بومعناده مذكردر زيرا نفر معناسنى متضمندر انتهى * وفخذك جمعى افخاذ كلور وفخذ مصدر اولور برآدمك اويلغنه اورمق ياطوقنمق معناسنه يقال فخذه فخذا من الباب الثالث اذا اصاب فخذه فخذ بالمجهول وهو مفخوذ (التفخيذ) تفعيل وزننده برقوم وعسكرى مخذول وپريشان ايلك معناسنه مستعملدر فى الاصل برقبيله يى فخذ فخذ تفريق ايلك معناسنه در يقال فخذ القوم تفخيذ اذا خذلهم وفرّقهم وبرآدم عشيرتنى فخذ فخذ چاغرمق معناسنه در يقال فخذ العشيرة اذا دعاهم فخذا فخذ (الفخذاء) حمراء وزننده شول خاتونه دينوركه بغايت قوّتلو اولمغله پاچه سى ارasنه كيرن آدمى اويلقلريله صيقوب ضبط ايدر اوله بيچاره منكنه يه دوشمشه دونر يقال امرأة فخذاء اذا كانت تضبط الرجل بين فخذيها (التفخذ) تفعل وزننده تأخر معناسنه مستعملدر يقال تفخذ الرجل اذا تأخر (الاستفخاذ) برآدمك بدنى طقناز واتى سلپوك اولمق معناسنه در يقال استفخذ اذا استخذى (الفذّ) فانك فتحى وذالك تشديديله يالكز فردويكانه معناسنه در جمعى افذاذ وفذوذ كلور يقال هو فذّ اى فرد وقمار اوقلرندن اوّلكى اوقه اطلاق اولنور برنصيبى اولمق حسبيله * شارحك بيانه كوره مجموعى اون اوقدر فذّ توأم رقيب حلس نافس مسبل معلا بونلر نصيبلودر سفيح منيح وغذ بونلر بى نصيبدر وفذّ طاغنق خرما دانه لرندن هر برينه اطلاق اولنوركه برى برينه ياپشق اولميه وفذّ مصدر اولور طرد شديد معناسنه يقال فذّه فذّا اذا طرده شديدا (المفذّ) اسم فاعل بنيه سيله يالكز برقوزى طوغوران قيونه دينور افذاذ برطوغورمق معناسنه در يقال شاة مفذّ اذا صارت قد ولدت واحدة (المفذاذ) ميمك كسريله برر دانه طوغورمق عادتى اولان قيونه دينور يقال شاة مفذاذ اذا كانت عادتها ان تلد واحدا (الافذّ) اوزرنده يلكى اولميان اوقه اطلاق اولنور يقال سهم افذّ اى ليس عليه ريش (الفذفذة) زلزله وزننده بركسه اوزرينه على الغفله آتيلوب صچرامق ايچون كرپى كبى بوزيلوب كوچلك معناسنه در يقال فذفذ الرجل اذا تقاصر ليثب خاتلا (الاستفذاذ) و (التفذذ) تفعل وزننده برآدم برماده ده برأسه مستقل اولمق معناسنه مستعملدر يقال استفذّ به وتفذّذ اذا استبدّ (الفذاذى) فرادى وزننده و (الفذاذ) غراب وزننده و (الفذاذ) رمّان وزننده پراكنده اولان اشخاصه اطلاق اولنور تقول اكلنا فذاذى وفذ اذا وفذّ اذا اى متفرقين وبونلر فاذّ وفذيذك جمعلريدر فرادى وفراد كبى (الفرهذ) فانك وهانك ضميله فرهد معناسنه دركه ذكر اولندى (الفرهوذ) فانك ضميله و (الفراهيذ) بونلرده فرهد معناسنه در على قول بونلرده صواب اولان دال

مهمله ایله اولمقدر (الفطذ) فانك فتحی و طانك سكونیله بركسه یی بر نسنه دن زجر ومنع ایلك معناسنه در یقال فطذه عنه فطذا من الباب الثانی اذا زجره (الفلذ) فانك فتحی و لامك سكونیله برآدمه بلا تأخیرو لاوعد بر نسنه ویرمك علی قول چوق ویرمك یاخود براوغوردن ویرمك معناسنه در یقال فلذله من المال فلذا من الباب الثانی اذا اعطاه بلا تأخیرو لاعدة او اكثر منه او اعطاه دفعة (الفلذ) فانك كسریله دوه نك جكرینه دینور كبد البعیر معناسنه (المفالذة) مفاعله وزننده زنانه حرف اندازلق ایلك معناسنه دركه معنای مزبوردن مأخوذدر یقال فلان ذو مطارحة ومفالذة اذا كان یفالذ النساء ای یطارحهن (الفلذة) فانك كسریله جكردن بر پارهیه دینور كذلك آلتون وكومش وات پارهسنه اطلاق اولنور جمعی افلاذدركه طرح زائد اوزره در وفلذ كلور عنب وزننده و افلاذ الارض كنوز مدفونهیه اطلاق اولنور * مؤلف بونكله حدیث آتی یه اشارت ایلشدر قال فی النهایة و فی حدیث اشراط الساعة ﴿وتقیء الارض افلاذ كبدها﴾ ای تخرج كنوزها المدفونة فیها (الفالوذ) و (الفولاذ) فانك ضمیله دمورك اركگنه دینوركه چلیك وفارسی اولهرق پولاد تعبیر اولنور * شارحك بیاننه كوره فولاذ پولاد معربیدر و فالوذ آندن متصرفدر انتهی * وفالوذ معروف حلوانك اسمیدركه پالوده وتحریفله شهریلرك بلته تعبیر ایتدكلریدر * مترجم دیركه زجاج امالیده دیمشدركه فالوذ كه حلوای معروفدر سرطراط ومزعزع ولواص دخی دیرلر اما فالوذج اعجمی وفالوذق مولددر ومزهرده فالوذج پالوده فارسی معربی اولمق اوزره مرسومدر (المفلوذ) پولاددن چكیلمش آلته دینور یقال سیف مفلوذ اذا صار قد طبع من الفولاذ (التفلیذ) تفعیل وزننده بر نسنه یی پاره پاره بولمك معناسنه در یقال فلذه تفلیذا اذا قطعه (الافتلاذ) افتعال وزننده برآدمك مالندن بر بولك و برمقدار اخذ ایلك معناسنه در تقول افتلذته المال ای اخذت من ماله فلذة (الفانیذ) پانیذ فارسی معربیدركه قامش حلواسنه و پنیرشكرینه دینور

فصل القاف

(قباذ) غراب وزننده ابو كسری یعنی نوشروانك پدری اسمیدركه فارسیده دال مهمله ایله در (قباذیان) بلخ ترابنده برموضع آدیدر (القباذیة) قنابولمش چوقدانكی نسنهیه اطلاق اولنورتته كه نوحی وعادی دخی زبانزددر وتأنیثی موصوف اعتباریله در یقال حنطة قباذیة ای عتیقة ردیة (القذة) قافك ضمی وذالك تشدیدیله اوقك یلكنه دینور ریش السهم معناسنه جمعی قذذ كلور غرف وزننده و پرهیه دینور برغوث كبی جمعی قذان كلور قافك كسریله وقذه ناقه نك فرجنك برجاننه دینور ایكی جاننه قذتان دینور و انسانك و آتك قولاغنه دینور و قذه بركلمه دركه اطفال عرب بینلرنده معهود اولان شعار بر نام لعبی بلوك بلوك او ینادقلرنده لعبنا شعار بر قذة وقذة وقذان وقذان دیرلر قذة وقذان غیر منصرفلردر شارحك بیاننه كوره متفرقین معناسنه در (القذذ) صرد وزننده بو دخی پرهیه دینور برغوث كبی (القذ) قافك فتحیله اوقه یلك یچورمك معناسنه در یقال قذ السهم اذا الصق القذة به و یلككك اطرافنی قرقوب دكرمی و هرطرفی دوبدوز و برابر اولمق اوزره پرداخت ایلك معناسنه در یقال قذ الریش اذا قطع اطرافه وحزفه علی نحو التدویر والتسویة وطاش واكاشبیه قاتی وغلیظ نسنه آتمق معناسنه در یقال قذ الحجر اذا رمی به ویقال فی كل غلیظ واكسه طرفندن ایكی قولاغك ارالغنه اورمق معناسنه در یقال قذه اذا ضرب مقذه (الاقذاذ) همزه نك كسریله بو دخی اوقه یلك یچورمك معناسنه در یقال اقذ السهم اذا الصق القذة به (الاقذ) یلككی اوقه دینور ویلككسز اوقه دخی دینور یقال سهم اقذ اذا كان علیه ریش ویقال سهم اقذ ای لاریش علیه ومنه یقولون ماله اقذ ولا مریش ای شیء او مال ولا قوم ویلان كبی بغایت هموار یونولمش اوقه دینوركه اصلا بر یرنده وربی وقاچغی اولمیه یقال سهم اقذ ای المستوی البری بلا زیغ (المقذ) میمك كسریله اوق یلككنی پرداخت ایده جك آلته دینور وبچاغه اطلاق اولنور (المقذ) مرد وزننده اكسه طرفندن ایكی قولاغك مابیننه دینور وباشك مؤخرنده قیل بتدیكی یرك نهایتنه دینور ومقذ برموضع آدیدر (القذاذة) ثمامه وزننده آلتون وسائر نسنه نك اطرافندن كسیلان كسنتی یه وقرپنتی یه دینور (المقذذ) معظم وزننده مزین شیئه اطلاق اولنور وصاچنك وپرچنك اوزون یرلری قرقلوب تنظیم وتسویه اولنمش كسهیه دینور وجست وخفیف الهیئه اولان آدمه اطلاق اولنور ومطلقا تسویه وپرداختله حسن ولطافت بولمش نسنهیه اطلاق اولنوركه فارسیده پیراسته دینور (المقذوذ) بو دخی مزین نسنهیه اطلاق اولنور (المقذذة) معظمه وزننده و (المقذوذة) آغرشق كبی دكرمی اولان قولاغه وصف اولور یقال اذن مقذذة ومقذوذة ای مدورة (التقذقذ) تزلزل وزننده طاغه و بایره چقمق معناسنه در یقال تقذقذ فی الجبل اذا صعد وقویی یه یا برچقوره دوشوب هلاك اولمق معناسنه در یقال تقذقذ فی الركیة اذا وقع فیها فهلك وبرآدم مرشد ورهبرسز بلا رویة كندی باشنه سلوك ایلك معناسنه دركرك حسی وكرك معنوی اولسون یقال تقذقذ الرجل اذا ركب رأسه (القاذة) یلككلو

اوقلره دينور بومناسبتله اهل جنك بهادرلره اطلاق اولنور نته كه شاذه ميانهٔ عسكرده طورەمز اولان جبان
اشخاصه اطلاق اولنور بوعلاقه ايله عربلر فلان كسه بغايت شجيع وبهادردر كوزى كورديكى كسه‌لرى همان
طعمهٔ شمشير ايدر ديه‌جك يرده مايدع شاذة ولا فاذة ديرلر شجاع يقتل من رأه معناسنه وبونفيه مخصوص تعبيراتدندر
(القذّان) رمان وزننده باشك ايكى طرفنك قيللرنده پيرلكدن ناشى ظهور ايدن بياضه اطلاق اولنور كذلك قوش
قسمنك قنادلرنده اولان بياضه دينور (القذاذات) قافك ضميله قرقيلان اوق يلمكندن وساٸر نسنه‌لردن دوكيلان
قرپنتيلره دينور * شارح ديركه بوآنفا ذكر اولنان قذاذه‌نك جمعى اولمغله تكراردر (القشذة) قشده وزننده وجملهٔ
معانيسنده مراد فيدركه مهمله ده بيان اولندى وبوازهريدن منقولدر (القشمذين) كس مبين وزننده يمن لغتنده
كوكه دينور سماء معناسنه (القلذ) فتحتينله كهله يه شبيه بربوجك اسميدركه بهايم قسمنك كودەلرينه ياپشوب
هلاك ايلەيجه آيرلمز تركيده صقرغه تعبير ايتدكلريدركه كنه‌دن بشقه اولور (القلذة) فرحه وزننده صقرغه
اوشمش بهيمه يه دينور يقال بهيمة قلذة اذا كانت قد علق بها القلذ (القنفذ) قافك ضمى وفانك ضمى وفتحيله
شيهم اسميدركه كرپى تعبير اولنان جانورك اركگنه دينور مؤنثى قنفذه‌در هاايله وقنفذفاره يه دينوروده‌نك قولاقلرى
توزلرينه دينور وبريكمش يوكسك قوم يغننه دينور وقوملغك وسطنده نابت آغاجه دينور وشول مكانه دينوركه
صيق وبرى برينه صارمشق اوتلر بتوره قنفذ الدراج ديدكلرى موضع معناى اخيردندر (القنفذة) هاايله مؤنثدركه
ذكر اولندى وقنفذه بنونمير جماعتى يوردنده برصو آديدر (التقنفذ) تدحرج وزننده برآدمه دكنكله كرپى يه
اوررگبى اورمق معناسنه‌در يقال تقنفذه بالعصا اذا ضربه كما يضرب القنفذ (القنافذ) قنفذك جمعيدر واوزون
اولميان طوپاق طاغلره على قول اوزونجه قوم يغنلرينه ياخود بعض يوللرده اولان باشى سيورى تپه‌لره اطلاق
اولنور (قنفذ الليل) كيجه كرپيسى ديمكدر كرپى قسمى كيجه‌لرى اويوميوب هرطرفى جولان ايدر اولديغيچون
عربلر قوغجى ونقال مقال آدمه اطلاق ايدرلر يقولون هو قنفذ ليل اى نمام (اقياذ) جمع بنيه سيله كه مرار فقعسى
نام شاعرك اشبو * كانّها والعهد من اقيـاذ * اسّ جراميز على وجاذ * بيتنده واقعدر برموضع آديدر

فصل الكاف

فصل الكاف (الكذّان) كتان وزننده برنوع طاشك اسميدركه كسك كبى يومشق اولور تركيده
كوفكى تعبير اولنور (الاكذاذ) همزەنك كسريله ذكر اولنان طاشلغه اوغرامق معناسنه‌در يقال اكذّ القوم
اذا صاروا فى الكذّان (الكذ كذة) زلزله وزننده پك قرمزيلق حمرت شديده معناسنه‌در (الكذّ) كافك فتحى
وذالك تشديديله برنسنه خشونتلى سرت اولمق معناسنه‌در يقال كذّ الشىء كذّا اذا خشن (الكاغذ) كاغد
لفظنده لغتدر (الكاواذ) كافك كسريله موسى نبى على نبينا وعليه السلام حضرتلرينه نازل اولان توراة شريفك
تابوتى اسميدركه صندوقهٔ سكينه‌در چمشير آغاجندن ومذهّب طولى اوچ ذراع وعرضى ايكى ذراع مقدار ايدى
بوجهتله لفظ مزبور عبرى اولور (امّ كاواذ) آفت وداهيه‌نك كنيه‌سيدر (كاواذى) كافك فتحى والفك قصريله
ومدّيله بغداد اسفلنده برقريه آديدر (كلواذ) كافك فتحيله برارضك اسميدر (الكنابذ) علابط وزننده شول
آدمه دينوركه يوزى چينى ومغول يوزلرى كبى دورك وايرى وچركين اوله يقال رجل كنابذ اى جهم ضخم الوجه
قبيح (الكاذة) انسان وحيوانك اويلقلرينك طشره طرفلرندن فرجلرينك چورەسنه على قول يانجق اتلرينه
دينوركه قبالات اوله‌جقدر جمع جنسى كاذدر وكاذه بغداد قضاسنده برقريه آديدر ابوالحسين بن زرقويه شيخى اولان
موثوق الرواية اسحق بن محمد الكاذى اورادندر (الكاذان) و(الكوذان) سكران وزننده بدنى يومرى پك
سموز آدمه دينور (التكويذ) تفعيل وزننده بدنه طوتيلان فوطه كاذه ديدكلرى عضو مذكوره ايرشمك معناسنه‌در
يقال كوّذ الازار اذا بلغ الكاذة وهو اى الازار مكوّذ وتكويذ جماع ايدن انسان وحيوان فرجك كاذەلرينه يعنى
يانلرينه دورتشدرمك معناسنه‌در يقال كوّذ الناكح اذا كان طعن فى جوانب الركب ودكنكله دبره اورمق
معناسنه مستعملدر يقال كوّذه اذا ضرب بالعصا فى دبره (الكاذىّ) ياى مشدده ايله برشجر آديدركه چچكلريله
ادهان تطييب اولنور بوشجر بلاد هندو عمانده نابت وخرما آغاجنه شبيه وچچكى بغايت خوشبو اولور ياغلر ايله
تربيه ايدرلر ياغنه دهن كاذى ديرلر حجاج مكه‌دن صوينى كتوررلر دال مهمله ايله كادى صويى تعبير ايدرلر

فصل اللام

فصل اللام (اللجذ) لامك فتحى وجيمك سكونيله نسنه يمك معناسنه‌در يقال لجذ الطعام لجذا من الباب
الاول اذا اكله وطوار چايرى هنوز اوتلامق معناسنه‌در يقال لجذ الحما اذا رعى ابتداء وطوار چايرى دللرينك
اوجلريله اوتلامق معناسنه‌دركه چايرپك قيصه اولمقدن اولور يقال الماشية تلجذ الكلأ اى تأكله باطراف
اللسان وبرنسنه‌دن آزجه آلمق معناسنه‌در يقال لجذ منه اذا اخذ منه شيئا يسيرا وسائل كنديسنه بردفعه

ويرلدكدنصكره يوزسزلك ايدوب تكرار تكرار دلنجيلك ايلك معناسنه‌در يقال لجذ فلان اذا اكثر من سؤال بعد ان يعطى مرّة وقندرمق معناسنه‌در يقال لجذه اذا احضنه ودل ايله يلامق معناسنه‌در يقال لجذه اذا لحسه (الملجاذ) محراب وزننده چاپرلر قيصه اولمغله ديشلرى اوجلريله قوپاروب اكل ايدن طواره دينور يقال دابّة ملجاذ اذا كانت تأخذ البقل بمقدّم فيها (اللجاذ) كتاب وزننده قندرمه‌يه دينور غراء معناسنه (اللذّة) لامك وذال مشدده‌نك فتحيله نقيض الالم يعنى داد وخوشلق معناسنه‌دركه فارسيده مزه دينور جمعى لذّات كلور مؤلف نقيض الالم عبارتيله تفسير وامهات سائره‌ده لذّ الشئ صار شهيا وزمخشرى مزه ايله تفسير ايلمريله وجه متعارف اوزره لذّه داد وخوشلق وچاشنى ومزه ديمك اولور * شارح ديركه لذّه ماده‌سى شهوه ياخود اكا قريب معنايه موضوعدركه تركيده وجه مذكور اوزره داد وخوشلق تعبير ايتدكلريدر وبوكيفيت اوجاعدن سالمه اولوب وانجق صحيح المزاج اولانده حاصل اولمغله مؤلف ضدّ الالم عنوانيله تفسير ايلدى * ومؤلف المى وجع ايله بيان ايلمكله لذّه آنك نقيضى اولمز بلكه بشاعتك نقيضى اولور ولذّه باده‌يه اطلاق اولنور خمر معناسنه (اللذاذ) و(اللذاذة) لاملرك فتحيله برنسنه‌يى دادلو وخوشمزه بولمق معناسنه‌در يقال لذّ فلان الشئ ولذّ به لذاذا ولذاذة من الباب الرابع اذا وجده لذيذا وبرنسنه دادلو وخوشمزه اولمق معناسنه لازم اولور يقال لذ الشئ اذا صار لذيذا (الالتذاذ) افتعال وزننده و(الاستلذاذ) بونلرده برنسنه‌يى خوشمزه بولمق معناسنه‌در يقال التذّه والتذّ به واستلذّه اذا وجده لذيذا (اللذّ) لامك فتحيله اويقويه اطلاق اولنور (اللذيذ) امير وزننده دادلو وخوشمزه شيئه دينور بودادلولق حلاوت مفهومى دكلدر لذت عام وحلاوت خاصدر فارسيده لذت وجه مذكور اوزره مزه وحلاوت شيرينى مرادفيدر وطعم لذتدن اعمدركه فارسيده چاشنى مرادفيدر ولذيذ باده‌يه اطلاق اولنور خمر معناسنه لذّ كبى جمعى لذ كلور لامك ضميله ولذاذ كلور لامك كسريله يقال شرب اللذّ واللذيذ اى الخمر وبوكه لذت اسنادى ملدوغه سليم اطلاقى قبيلندندر (اللذلاذ) جلاج وزننده كار وعملده جست وچيره دست وچالاك آدمه دينور يقال رجل لذلاذ اى سريع خفيف فى عمله ولذلاذ سباعدن قورده اطلاق اولنور (اللذلذة) زلزله وزننده برآدم لذلاذ اولمق معناسنه‌در يقال لذلذ الرجل اذا صار لذلاذا (روضة ملتذّ) اضافتله مدينه قربنده بر موضع آديدر (الالذّة) اعزّه وزننده ناسك لذتنى اخذ ايدن كسه‌لره دينوركه مراد ناسك دائماذوق ولذتلريله صفاياب اولان كسه‌لردر * مؤلف الذين يأخذون لذتهم عبارتيله تفسير ايلمكله عادتى اوزره ضمير جمع ناسه راجعدر وجوهرينك اسم موصول اولان لذ كلمه‌سنى بوراده ذكرى وهمدن ناشيدر زيرا انك موضعى مستقل بابيدر * شارح ديركه لذ كلمه‌سى الذى لفظنده لغت اولنجه موضع ذكرى بومحل اولمق مناسبدر بومقوله‌لر جمع الاشباه والنظائر قبيلندندر (اللمذ) لامك فتحى وميمك سكونيله لمج لفظنده لغتدركه اطراف فم ايله اكل ايلمك معناسنه‌در يقال لمذ الرجل بمعنى لمج * مترجم ديركه مؤلف باب ميمده تلام سحاب وزننده تلاميذ ديمكدر جوهرى بوماده‌دن غيريسنى ذكر ايلمدى وبوتلام بوماده‌دن يعنى تلم بابندن دكلدر انجق اول باب ذالدندر ديو عادتى اوزره من غير رويّة جوهرى‌يه حرف انداز اولور ايكن هفوة الكامل حفره‌سنه دوشمشدر زيرا باب ذالدن اولديغى صورتده اكر تاى اصليه ايسه بوراده تاء فصلنده ذكر اولنملو ايدى واكر زائده ايسه اشبو لمذ ماده‌سنده ثبتى لازم ايدى اشبو محالّ ثلاثه‌نك برنده اصل وفرعنه تعرض ايلميه‌رك جوهرى‌يه سنك انداز اعتراض اولمسى من العجايبدر * قالديكه لسان العربده تلمذ ماده‌سنده ثبتله التلاميذ الخدم والاتباع واحده تلميذ عبارتيله بيان ايلمكله تانك اصليه اولمسنى تحقيق ايلمشدر * وزمخشرى مقدمة الادبده دحرجه بابنده تلمذه تلمذة شاكردى كرد' وراعنوانيله ثبت ايلمكله تاء اصليه اولوب وتلمذه شاكردلك معناسنه اولديغنى تصريح ايلمشدر وتلميذ لفظنى شاكرد ايله تفسير وجمعى تلاميذ وتلامذه كلديكنى بياندنصكره زاى معجمه ايله وتلماز مثله عنوانده ذكر ايلمشدر پس تلميذ تلمذه‌دن مأخوذ فعليل اولور وقالديكه جمعنك هايله تلامذه‌دخى كلمسى شاذ ياخود اسم اعجمى اولمق توهمنه مبنى‌در وفعليل فانك كسريله‌در وزمخشرينك تلمازدخى تلميذ معناسنه‌در قولى‌كه تانك كسرى وزاى معجمه ايله‌در اول لغت آخردر لمزدن مأخوذ وتاى زائده‌در اصل لمز كوز ايله اشارت معناسنه اولوب بعده آندن تلمز تصرف وبرشيئى مرّة بعد اخرى طلب ايلمك معناسنده استعمال اولنمغله آندن تلماز اخذ وشاكرده اطلاق اولندى كرّة بعد اخرى طلب وتحصيل علاقه‌سنه مبنى‌در بعده اذا امية بن الصلت نام شاعرك قصيدهٔ داليهٔ مهمله‌سنده * باولى قوى فبتل ومتلمد * مصراعنك شرحنده شارحى متلمد متلمذ معناسنه‌دركه تلمذه‌دن اسم فاعلدر خادم معناسنه بوماده‌ده دالك اهماليله‌ده لغتدر ديو بيان ايلمشدر پس بوكه كوره تاء اصليه اولوب ولغت مستقله اولور وبو اهمال صورتنده تاى زياده‌يه حمل ايدنه كوره لمد ماده‌سندن مأخوذ اولوركه تواضع بالذّل معناسنه‌در مناسبت معلومدر وذال معجمه

مطلب

صورتنده تابی زیاده‌یه حمل ایدنه کوره اکل باطراف الفم معناسنه اولان لذمادەسندن مأخوذ اولوب شیئا فشیئا
علوم وصنایعی اطرافیله تعلم ایلمکده مستعار وبعده آندن تلمیذ متصرف اولمش اولور کرچه بوکونه استعاره واقعدر
لکن تانك اصلیه اولمسی وجه مسرود اوزره محققدر وقالدیکه کرك جوهرینك وکرك مؤلفك التلام التلامیذ حذف
ذاله قوللرنده محذوفی همان ذاله حصر اکتفاء قیلنمشدر زیرا یاء دخی محذوفدر مرادلری بعض اشعارده تلام
عنوانده وارد اولمغله تلامیذدن مرخم اولدیغی اشعاردر ازانجمله غیلان بن سلمه‌نك اشبو * ومر بال مضاعفة
دلاص * قداحرز شکها صنع التلام * بیتنده و * مثل الحمالیج بایدی التلام * مصراعنده اولدیغی کبی بونلرده تانك
کسری وفتحیله ده مرویدر کسره کوره تلام غلام وصایغ معناسنه‌در وفتحه کوره تلامیذدن مرخم اولورنته که اشبو
درس المنا بمتالع فابان * مصراعنده المتالفظی المنازل مرخمیدر کذلك اشبو * فکانما تذکی سنابکها حبا * مصراعنده
حباکلمه‌سی حباحب مرخمیدر که نار الحباحب دیمکدر وبوکونه ترخیملر ضرورت شعردن ناشیدر وغیر مقبوللدر خلاصه
تلمیذ لفظی ذالیدر میمه تعلق یوقدر صورتنه رعایة جوهری میمده ثبت ایدوب مؤلف دخی جوهری‌یه اعتراضی ملتزم
اولمغله کال تهالکندن ناشی باب ذالده سهو وباب میمده ثبت ایلمشدر تجاوز الله عنه * پس سیاق مرسومدن مستنبط اولدیغی
اوزره تفعلل وزننده تلمذ عنوانی خطا اولوب دحرجه وزننده تلمذه عنوانی صوابدر تقول تلمذ لفلان اذا صار تلمیذا له وتلامیذ
لفظی اشعار قدماده وارد اولمشدر ازجمله امیة بن الصلت نام شاعرك * وبها تلامیذ علی قذفاتها * حبسوا قیاما فالفرائص
ترعد * بیتنده واقع وشارح دیوانی التلامیذ الخدم یعنی الملائکة عبارتیله بیان ایلمشدر وابو حنیفة الدینوری کتاب النباتده
لبیدك * فالماء یجلو متونهن کما یجلو التلامیذ لؤلؤا قشبا * بیتنده التلامیذ غلمان الصناع عبارتیله تفسیر ایلمشدر کذلك
مقامات حریریده * فوجدته محاذیا لتلمیذ * قولنده شارح شریشی التلمیذ متعلم الصنعة والتلمیذ الخادم والجمع التلامیذ
وطلبة العلم تلامیذ شیخهم عبارتیله شرح ایلمشدر واخی چلبی مرحوم صدر الشریعه شرحنده التلمیذ هو الشخص
الذی یسلم نفسه الی معلم لیعلمه صنعته سواء کانت علما او غیره فیخدمه مدة حتی یتعلمها منه فیأکل معه ویکون فی عیاله
ولیس له اجرة معلومة عبارتیله جامعا تعریف ایلمشدرکه مراد شاکرد اولمه جقدر لکن اکل عنوانی بالاده ذکر
اولنان مأخذه اشارت کبی برمعناظن اولنورکه صحیح اولمدیغی تنصیص اولنمشیدی وهذا القدر یکفی لاهل الیقین
فخذها وکن من الشاکرین (اللوذ) لامك فتحی وواوك سکونیله و(للواذ) لامك حرکات ثلاثیله و(اللیاذ) کسرهٔ
لام مجاورتندن واوی یایه ابدال ایله برنسنه‌یه پناه کتوروب طواده‌لنمق وآردنده صاقلنمق معناسنه‌درکه صغنمق اوله جقدر
یقال لاذ بالشیء یلوذ لوذا ولواذا مثلثة ولیاذا اذا استتر به واحتصن وبرشیئك هر طرفنی قابلامق احاطه معناسنه‌در یقال
لاذ الطریق بالدار اذا احاط بها ولوذ طاغك برجانبنه اطلاق اولنور تسمیه بالمصدردر یقال اعتصم بلوذ الجبل ای بجانبه
وطاغك دائرا مادار چورەسنه اطلاق اولنور ودره‌نك بورغاج یرینه دینور تقول نزلنا فی لوذ الوادی ای منعطفه
جمعی الواذ کلور ولوذ یمنده برطاغك آدیدر (الملاوذة) مفاعله وزننده بو دخی بریره صغنمق معناسنه‌در یقال
لاوذ به ملاوذة بمعنی لاذ به وملاوذه ولواذ برکسه‌دن اوغورلنوب سیکمك معناسنه استعمال اولنور یقال لاوذ عنه
ملاوذة ولواذا اذا راغ قال فی الاساس ولا یقال راغ عن کذا الا اذا کان عدوله عنه فی خفیة ومخالفت معناسنه‌در
یقال لاوذه اذا خالفه وبری برینه صغنمق معناسنه‌در یقال لاوذ القوم اذا لاذ بعضهم ببعض (الالاذة) همزه‌نك
کسریله بو دخی احاطه معناسنه‌در یقال الاذ به اذا احاط (الملاذ) مکان وزننده و(الملوذة) میمك کسریله که آلت
منزلنه تنزیل اولنمشدر حصن ومعقله اطلاق اولنورکه التجا اولنه جق محل متیندن عبارتدر قلعه وحصار وصرپ
جبال کبی (اللوذانیة) لامك فتحیله بو دخی برکسه‌دن اوغورلنوب کیزلنمك معناسنه‌در ملاوذه کبی (التلاوذ) تذکار
وزننده بو دخی نیجه کسه‌لر بری برینه صغنمق معناسنه‌در وبونواد ردندر ومعنای مزبورده اسمدر یقال لهم تلواذ ای
ملاوذة یلوذ بعضهم ببعض (لوذان) سحبان وزننده برموضعدر ولوذان الشیء اول نسنه‌نك ناحیه‌سنه دینور
یقال نزل فی لوذان البلدة ای ناحیتها (اللاذة) برجنس قرمزی حریرقماش اسمیدرکه چین دیارنده نسج اولنور جمع
جنسی لاذ کلور یقال جاء وعلیه لاذة وهو ثوب حریر احمر صینیّ برهان قاطعده لاد دال مهمله ایله غایتده نازك
وخوشقماش دیبا ایله مفسر وعربیده دخی بو معنایه‌در دیو مصرح اولمغله ظاهرا اول بواولوب ولاذ آندن
معرّبدر (الملاود) میمك فتحیله مأز معناسنه مستعملدرکه مئزرك جمعیدر فوطه‌یه وپشتماله دینور پس ملاوذ ملوذك
جمعیدر مشوذ ومشاوذ کبی (اوذالحصی) لامك فتحیله برموضع آدیدر (لاوذ) واوك فتحیله ابن سام بن نوح
علیه السلامدر (لوذان) سلمان وزننده اسمادندر خزز بن لوذان برشاعردر

فصل المیم

(المذمذة) زلزله
وزننده یلان سویلمك معناسنه‌در یقال مذمذ الرجل مذمذة اذا کذب (المذمیذ) میمك کسریله و(المذیذ) امیروزننده

يلانجی یه دینور یقال رجل مذمیذ و مذیذای کذّاب (المذماذ) ﺷﺤﺤﺎﺙ وزننده چاغرغان آدمه دینور صیاح
معناسنه (المذمذیّ) میمك فتحیله ظریف آدمه دینور یقال رجل مذمذیّ ای ظریف (المرذ) میمك فتحی ورانك
سکونیله اتمکی یومشتق ایچون صویه قومق معناسنه در یقال مرذ الخبز مرذا من الباب الاول اذا مرثه (الملاّذ)
شداد وزننده اکثر یاران زمانه کبی لافزن و متصنع الفتی صوری وعدی موهوم حقوق و محبتی فوق الحلقوم اولان
شخصه دینور یقال رجل ملاذ ای مطر مذ متصنع لاتصحّ مودّته اویله سی شخصه روم مشرب تعبیر اولنور
وملاذ جست وچالاك حیوانه دینور یقال ذئب ملاذ ای خفیف سریع (الملوذ) منبروزننده و (الملذان) فتحاتله
و(الملذانیّ) یای مشدده ایله بونلرده ملاذ ایله معنای اوّلده مرادفلردر (الملذ) میمك فتحی ولامك سکونیله یلان
سویلك معناسنه در یقال ملذ الرجل ملذا من الباب الثانی اذا کذب و مزراق سانجمق معناسنه در یقال ملذ فلانا
اذا طعنه بالرّمح والك اوزرینی برنسنه ایله سیلك معناسنه در یقال ملذه علی یده اذا مسحه وآت قسمی سکردرکن
اللرینك موضعنه آیاقلری یتشمکه وسع مزید بولامق وجهیله قوللرینی غایة الغایه کرمیلوب سوندیرهرك سرعتله
سکرتمك معناسنه درکه بك یوکرك آتك حالیدر یقال یملذ الفرس ای یمدّ ضبعیه حتی لایجد مزید اللحاق ویسرع
فی عدوه (الملذ) فتحتینله قراکولق قارشمق معناسنه در یقال ملذ الظلام ملذا من الباب الرابع اذا اختلط
(الامتلاذ) افتعال وزننده برآدمدن بخشش آلمق معناسنه در تقول امتلذت منه کذا اذا اخذت منه عطیة

مبحث مذ ومنذ

(منذ) میمك ضمی و نونك سکونیله کلمهٔ بسیطه در یعنی مرکب دکلدر ضمّ اوزره مبنی در و مذکلمه سی میمك ضمیله
منذ کلمه سندن محذوفدر سکون اوزره مبنی در و بونلرك بعضا میملری مکسور اولور و بونلری اسم مجرور ولی
وتعقیب ایدر و بوصورتده حرف جرّ اولوب مابعدلرینی جرّ ایدرلر اکر مقام ماضی ایسه حرف جرّ اولان من
معناسنه اولورکه مارأیته مذومنذ اشهر کبی و اکر مقام حاضر ایسه فی معناسنه اولورلر مارأیته منذ للیلة ای
و اکر معدود ایسه من والی معنارینه اولورلر جمیعا مارأیته منذ یوم الخمیس کبی که پنجشنبه کوندن بوکونه کلنجه
کورمدم دیمك اولور وکاه اولورکه بونلری اسم مرفوع ولی ایدرکه بوحالت ثانیه در منذیومان کبی بوصورتده
کندیلر مبتدا و مابعدلری خبر اولوب حاضرده و معدودده امد وغایت و ماضیده اوّل مدّت معنارینه اولورلر
وعند البعض بونلر ظرفلردر مابعدلرندن کندیلر ایله اخبار اولنور بوصورتده بین بین معناسنه در مثلا لقیته
منذیومان قولی بینی و بین لقائه یومان سبکنده در وکاه اولورکه بونلری جملهٔ فعلیه ولی ایدرکه بوحالت
ثالثه در نته که اشبو * مازال مذعقدت یداه ازاره * مصراعنده وارد اولمشدر یاخود جملهٔ اسمیه ولی ایدر
نته که * ولازلت ابغی المال مذانا یافع * مصراعنده واقع اولمشدر بوصورتلرده جمله یه یاخود جمله یه مضاف
اولان زمانه مضاف اولهرق ظرف اولورلر علی قول بوصورتلرده کندیلر مبتدالردر جمله یه مضاف زمان تقدیر
اولنوب واول کندیلره خبر اولورلر و مذ کلمه سنك اصلی وجه مذکور اوزره منذ ایدی التقاء ساکنین صورتنده
مذ لفظنك ذالنی ضمه یه ارجاعلری اکا دلالت ایدر مذ الیوم کبی اکر فی الاصل حرکه سی ضمه اولمسیدی قاعدهٔ
مطرده موجبنجه کسره یه رجوعی لازم ایدی و بوندن بشقه مصغرنده منیذ دیرلر و عند البعض مذ کلمه سی اکر اسم
ایسه اصلی منذدر واکر حرف ایسه کندیسی اصل در یعنی برأسها مستقله در وکاهجه ذالرك فتحیله منذ الیوم
ومذ الیوم دیرلرکه تخفیفه مبنی در و علی قول منذ کلمه سی مرکبدر اصلی حرف جرّ اولان من ایله طیّ قبیله سی
لغتنده الذی معناسنه اولان ذو کلمه سیدر واو حذف اولنوب ضمهٔ ذاله مزاوجه ایچون میمی مضموم قلنمشدر
وعلی رأی من ایله اذ کلمه سندن مرکبدر کثرت تداولدن ناشی تخفیفا همزه حذف اولنوب اجتماع ساکنین
ایچون ذالی مضموم قلندی و عند البعض اصلی من ایله اسم اشارت اولان ذا کلمه سیدر پس مارأیته مذ یومان
قولی من ذا الوقت یومان تقدیرنده در و اقوال مسروده نك مجموعی تعسف وجادّه دن خروج و تنکبی متضمندر
(المأذیّ) یای مشدده ایله یك بیاض باله علی قول تازه سنه یاخود خالصنه یاخود جید و اعلاسنه دینور
آنه بالی کبی و نرم و نازك اولان زرهه دینورکه جنك لباسیدر و بالجمله سلاحه و آلت حربه دینور (المأذیة)
هایله بودخی خشونتسز نرم و لطیف اولان زرهه دینور یقال درع ماذیّ و ماذیّة ای لینة سهلة درع لفظی
مذکر و مؤنث اولمغله وجه مذکور اوزره وصف اولمشدر و ماذیّة بادهیه دینور خمر معناسنه (الماذّ) تشدید ذال ایله
نیکخو و نازك مشرب شوخ وشنکل و پاکیزه نفس وشیرین صحبت آدمه دینور یقال رجل ماذّ ای حسن الخلق
وفکه النفس (المیذ) میمك کسریله هندستانده برطائفه اسمیدر و بو ابن عباددن منقول و منظور فیه در (میبذ)
میسر وزننده ایرانده یزد نام بلده قربنده بر بلده آدیدر

فصل النون

(النبذ) نونك فتحی و بانك

سكونيله برنسنه يى الدن اوك طرفه على قول اكسه طرفه آتمق على رأى مطلقا آتمق معناسنه در و بو اول نسنه يه
عدم اعتداد و اعتباردن ناشى اولور يقال نبذالشئ نبذا من الباب الثانى اذا طرحه من يده امامه او وراءه او هو عامّ
ونبذ ونبذان فتحاتله بدنده طمر او ينامق معناسنه دركه طمر آتمق تعبير اولنور يقال ينبذ عرقه نبذا ونبذانا اى يضرب ضربانا
و نبذ شئ قليل و يسيره اطلاق اولنور كه عدم اعتباردن ناشى الدن آتيلور اولان شئ ناچيزدر و بو فى اصل مصدردر
اسم اولمشدر جمعى انباذ كلور يقال اخذمنه نبذا اى شيئا قليلا يسيرا و نبذ شراب قورمق معناسنه دركه كوپ مقوله سى
نسنه يه خرما و اوزم مقوله سنى براقوب اوزرينه صوو ضع و برزمان ترك ايلمكدن عبارتدر يقال نبذ النبيذ اذا القى
التمر او الزبيب فى الجرّ و غيره و ترك عليه الماء ليصير نبيذا و يقال نبذ التمر او الزبيب (النبذة) نونك فتحى و ضمى و بانك
سكونيله ناحية الشئ معناسنه در كويا كه اول ناحيه شئ مذكوردن بر طرفه آتلمش كبيدر يقال جلس نبذة و نبذة
اى ناحية (النبيذ) اميروزننده فعيل بمعنى مفعولدر الدن براقلمش و آتلمش غير معتبر نسنه يه دينور يقال شئ نبيذ
اى ملقى لعدم الاعتداد و كوپه باصلمقله حاصل اولان خرما و اوزم شيره سنه و باده سنه دينور * شارح ديركه وجه مذكور
اوزره منبوذ فى الظرف اولديغى وجه تسميه در كرك مسكر و كرك غير مسكر اولسون و كرك اوزمدن و خرمادن و كرك
بالدن و ارپه و بغدايدن اولسون نهايت عرفده خمر اوزمك و نبيذ خرمانك شرابنده غالب اولمشدر انتهى (الانباذ)
همزه نك كسريله و (التنبيذ) تفعيل وزننده بونلرده نبذ كبى شراب قورمق معناسنه در يقال انبذ التمر و نبذه بمعنى
نبذه (الانتباذ) افتعال وزننده بودخى انباذ معناسنه در يقال انتبذ التمر بمعنى نبذه و آلارغه يه چكيلوب كناره كير
اولمق معناسنه دركه نبذهٔ مذكوره دن مأخوذدر يقال انتبذ فلان اذا تنحى و اعتزل ناحية و جنكده ايكى طرفك عسكرى
بعد الكرّ بر جانبه چكلمك معناسنه در بونده افتعال اشتراك ايچوندر يقال انتبذ الجيش اذا تحيز كل من الفريقين
فى الحرب (المنبوذ) ولدزنايه اطلاق اولنور كه حرامزاده در پيچ تعبير اولنور معناى آتيدن منشعبدر و بو معنا
امر اكثرى يه محمولدر و شول صبى يه اطلاق اولنور كه والده سى يوله براقوب كتمش اوله اكثرى فقرندن ممرّ الناس
اولان يول اوزره ياخود حمام قپوسنه و مسجده براقوب اولادى اولميانلر ياخود اهل خيرات اولنلر آلوب تربيه ايدرلر
و كاهجه والده سى طفل حرامزاده يى دخى القا ايدر نته كه شاعر ديمشدر * اشك رياكه زاهدان ريخت بخانهٔ خدا * قحبه
بمسجد افكند طفل حرامزاده را * و فى الحديث ❊ صلى رسول الله عليه الصلوة والسلام على قبر منبوذ ❊ اى لقيط و يروى
على قبر منبوذ اى قبر بعيد من القبور * قال الشارح و يعضد الثانية ماروى من طريق آخر ❊ انه مرّ بقبر منتبذ عن القبور
فصلى عليه ❊ و منبوذ آريقلغندن ناشى اتى اكله صالح اولميان قيون و كچى مقوله سنه اطلاق اولنور كه آتلمغه لايق اولور
(النبيذة) قصيده وزننده منبوذ ايله معناى ثالثده مرادفدر هاء اسميه در (المنابذة) مفاعله وزننده انتباذ كبى جنكده
هر طرفك عسكرى بر جانبه چكلمك معناسنه در يقال نابذ الجيش فى الحرب اذا تحيز كل من الفريقين و منابذه
فى البيع مثلا احدهما آخره انبذ الىّ الثوب او انبذه اليك و قد وجب البيع بكذا او كذا ديمكله عقد معامله قلمقدن عبارتدركه
اكا بيع الالقاء دخى اطلاق ايدرلر ياخود كندى يدنده اولان مثلا ثوبى اكا رمى اولدخى بوكه مثلنى رمى ايله عقد شرا
ايلمكدن عبارتدر ياخود اذا نبذت الحصاة اليك وجب البيع ديوب بعده القاى حصاة ايتمكله اولان انعقاددن
عبارتدر معاملهٔ مزبوره معاطاة غير معقوده اولمغله آندن نهى شرعى صادر اولمشدر و منه الحديث ❊ انه نهى
عن المنابذة فى البيع ❊ وهو ان تقول انبذ الىّ الثوب او انبذه اليك و قد وجب البيع بكذا او كذا قال فى النهاية ليجب البيع
او ان ترمى اليه بالثوب و يرمى اليك بمثله او ان تقول اذا نبذت الحصاة وجب البيع (المنبذة) مكنسه وزننده يصدغه
و منديره اطلاق اولنور اوتورمق ايچون طرح اولنديغيچون كويا كه آلت طرح ملاحظه اولنمشدر يقال جلس على
المنبذة اى الوسادة (الانباذ) ارذال وزننده اوباش ناسه اطلاق اولنور كه طرح و تبعيد ايده جك ارذالدر نبذك
جمعيدر يقال هم الانباذ اى الاوباش (النواجذ) نونك فتحيله آغزده ديشلرك نهايتنده اولان درت ديشه دينوركه
يكرمى سكزدن زياده بر ديشدر بعد البلوغ حاصل اولور فوقانى و تحتانى درت ديشدر على قول نواجذ انياب در
يعنى آزى ديشلريدركه درت دانه سيورى ديشدر ايكيسى فوقانى و ايكيسى تحتانى در و على رأى آزى ديشلرينك
اوته يانلرنده بناشى اولان ديشلر دركه آنلرده درت دانه در ياخود اضراسك مجموعنه دينور مفردى ناجذدر * شارح
ديركه قول اوّل ارجحدر انتهى * و عربلر عض على ناجذه ديرلر بلغ اشدّه معناسنه كه كمال قوّتى هنكامنه بالغ اولدى
ديمكدر زيرا ناجذ بلوغ و كمال وجود هنكامنده ظهور ايدر انكيچون اكا ضرس الحلم دخى ديرلر اكثرى يكرمى ياشنده
ظهور ايدر پس قول اوّل معتبر و ارجح اولور و بر ديش دخى واردركه انسان يسرلنا الله تعالى يوز ياشنه و ارنجه
ديشلرك اك نهايتنده طلوع ايدر اكا قوزى ديشى تعبير ايدرلر (النجذ) نونك فتحى و جيمك سكونيله نواجذ ايله

برنسنه‌یی یك اصرمق معناسنه‌در یقال نجذه نجذا من الباب الثانی اذا عضه شدیدا بالنواجذ و برآدمه برنسنه
ضمننده الحاح و ابرام ایلك معناسنه مستعملدر یقال نجذه اذا الحّ علیه (المنجذ) معظم وزننده کونا کون حوادث
چرخ بوقلمونه واقف اولمغله احوال عالمه تجربه‌سی کچمش نیك و بد دهره تحصیل وقوف ایلمش حقایقدان آدمه
اطلاق اولنور یقال رجل منجذ ای مجرّب و یقال نجذته التجارب ای احکمته و منجذ بلیات کثیره‌یه دوچار اولمش
آدمه اطلاق اولنور یقال فلان منجذ اذا صار قد اصابته البلایا (المناجذ) میمك فتحیله جلذ ماده‌سنده ذکر اولندیکه
کوستبکه دینور زیرا لفظنك غیرندن جلذ کلمه‌سنك جمیدر (الانجذان) همزه‌نك فتحی و جیمك ضمیله بر نوع نبات
آدیدرکه سموه مقاوم و وجع مفاصله بغایت نافع و بول و لبن و حیضی جذب و ادرارده عجیب التأثیردر آنك ابیض
نوعنك کوکی اشترغازدرکه دوه تیکنی دیدکلری دوایی اوتدر مقطع‌در یعنی لطافتی سببیله خلط لزج ایله سطح
عضوك بیننه و نفس ماده‌نك آرالقرینه نفوذ و اجزای صغاره تقسیله دافعدر و ملطف‌در یعنی حرارت معتدله‌سی
سببیله ماده‌یی ترقیق ایدیجیدر اشبو انجذان انکدان فارسی معرّبیدر ترکیده بالدرغان و حلتیت اغاجی دیرلر سیاه
و بیاض نوعی اولور بیاضی افضلدر (النواخذة) نونك فتحی و خای معجمه‌نك کسریله ناخذاة لفظندن جمعدرکه
ناخدای فارسی معربیدرکه ملاك سفینه یعنی کیلرك صاحبلرینه دینور یاخود وکلاسنه دینورکه کمی اصحابنك
وکیللریدر قپودان تعبیر ایتدکلریدر رئیسه‌ده اطلاق اولنور و آندن فعل اشتقاقیله تنخذ فلان دیرلر ترأس وزننده‌که
قپودان اولدی معناسنه * معلوم اوله‌که ناخدای کلمه‌سی وصف ترکیبی اولان ناوخدایدن مخففدر کمی صاحبی
دیمکدر فی الاصل خدای ناو ایدی بعده کمی متصرفنده غالب اولمشدر ومنه * موج خطردن اولدی آسایشه مدار *
تا یانه اوتورمشیدم ناخدالرك * (النذیذ) نونك فتحیله ایشه‌مك معناسنه‌در یقال نذّ الرجل نذیذا من الباب الاول
اذا بال و نذیذ برونده چیقان سموکه یاخود آغزدن کلان بلغمه اطلاق اولنور (النفاذ) نونك فتحیله و (النفوذ)
قعود وزننده برنسنه برآخر نسنه‌یه طوقنوب ایشلدکدنصکره اوته طرفنه چکوب صاوشمق معناسنه‌در یقال
نفذ السهم الرمیة نفاذا و نفوذا من الباب الاول اذا جازعنها و خلص منها و نفاذ و نفذ اوق طوقندیغی نشانك یاخود
سائر نسنه‌نك ایچروسنه ایشلیوب کیروسی هنوز ایچروده اولدیغی حالده اوجی اوته طرفندن چیقمق معناسنه‌در
یقال نفذ السهم من الرمیة نفاذا و نفذا اذا خالط جوفها و خرج طرفه من الشقّ الاخر وسائره فیه و نفاذ نحویون
اصطلاحنده اضمار ایچون اولان هاء وصلت حرکه‌سندن عبارتدر اشبو * تجرد المجنون فی کسائهی * مصراعنده کسائه
ضمیرینك کسره‌سی کبی شارح دیرکه * رحلت سمیة غدوة اجمالها * مصراعنده هانك فتحه‌سی و بلد عامیة اعماؤه *
مصراعنده هانك ضمه‌سی دخی نفاذدر و بو امام اخفشدن مأثوردر و نفوذ و نفاذ برآدم برجماعتك ارالغندن
اوق کبی چکوب ایلرو صاوشمق معناسنه استعمال اولنور یقال نفذ فلان القوم اذا جاوزهم و تخلفهم قال الشارح
و فی النهایة فی حدیث ابن مسعود ❊ انکم مجموعون فی صعید واحد ینفذکم البصر ❊ معناه انه ینفذ بصر الرحمن حتی یأتی
علیهم کلهم قال الکسائی نفذنی بصره ینفذنی ای بلغنی و جاوزنی و قیل اراد ینفذهم بصر الناظر لاستواء الصعید
(الانفاذ) همزه‌نك کسریله اوقی نشاندن اوته چکورمك معناسنه‌در بو مناسبتله حکم و فرمانی روا و اجرا ایلمکده مستعملدر
یقال انفذ الوالی الامر اذا قضاه و برآدم برقومه واروب آنلردن اولمق علی قول بولده کیدرکن ارالقلرینی یاروب
اورته‌لرنده یوریوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال انفذ فلان القوم اذا صار منهم اوخرقهم و مشی فی وسطهم و برقومك
ارالغندن اوق کبی صاوشوب ایلرویه چکمك معناسنه مستعملدر یقال انفذ فلان القوم اذا جاوزهم و تخلفهم (النافذ)
نفوذدن اسم فاعلدر ایشلیوب اوته چکر اولان شیئه دینور بو مناسبتله مسلك عام اولان طریقه وصف اولور یقال
طریق نافذ ای سالك یعنی عام یسلکه کلّ احد و جمیع امورنده یورغو کبی ماضی و مؤثر اولان آدمه اطلاق اولنور
یقال رجل نافذ ای ماض فی جمیع اموره و مطاع اولان حکم و فرمانه وصف اولور یقال امر نافذ ای مطاع (النفوذ)
صبور وزننده و (النفّاذ) شداد وزننده بونلرده جمیع امورنده بغایت ماضی و جاری و نافذ اولان آدمه اطلاق اولنور
(النفیذ) امیر وزننده بودخی مطاع اولان حکم و فرمانه اطلاق اولنور یقال امر نفیذ ای مطاع (النفذ) فتحتینله
انفاذ معناسنه اسمدر یقال امر بنفذه ای بانفاذه و یقال قام المسلمون بنفذ الکتاب ای بانفاذ ما فیه و منفذ مخرج و مخلص
معناسنه‌درکه فعل بمعنی مفعلدر یقال اتی فلان بنفذ ما قال ای بالمخرج منه (المنتفذ) منتخب وزننده بوللق سعه
معناسنه مستعملدر و بو مصدردر یقال فیه منتفذ ای سعة (النوافذ) بدنده نفس و ذاته فرح یاخود ترح ایصال ایدن
جمله مساماته اطلاق اولنور هر بر سمه یعنی دلیکه نافذه دینورکه اصرّان و خنابتان و فم و طبجه‌دن عبارتدر اصرّان
قولاق دلیکلریدر و خنابتان برون دلیکلریدر و فم آغزدر و طبجه جمله دبردر (التنافذ) تفاعل وزننده مدعی

ومدّعى عليه حاكه مرافعه ومحاكه ايدشمك معناسنه در يقال تنافذوا الى القاضى اذا خلصوا اليه يعنى ارتفعوا نته كه هر برى حجت و بينه لرينى اظهار ايله محاكه ده صرف مقدور ايلسه لر دال مهمله ايله تنافدوا ديرلر (النقذ) نونك فتحى و قافك سكونيله قورتارمق معناسنه در يقال نقذه منه نقذا من الباب الاول اذا خلصه و نجاه و سلامت و نجات معناسنه استعمال اولنور و منه قولهم نقذا لك للعاثر بو اصلده نقذك الله نقذا ايدى قال فى الاساس تقول العرب نقذا لك اذا دعوا له بالسلامة (الانقاذ) همزه نك كسريله و (التنقيذ) تفعيل وزننده و (الاستنقاذ) و (التنقذ) تفعل وزننده بونلرده قورتارمق معناسنه در يقال انقذه منه ونقذه واستنقذه وتنقذه اذا خلصه ونجاه (النقذ) فتحتينله قورتاريلمش شيئه دينور

وبو فعل بمعنى مفعولدر قبض ونفض كبى يقال هو نقذه اى ما انقذه ونقذ مصدر اولور قورتلمق معناسنه يقال نقذ الرجل منه نقذا من الباب الرابع اذا نجا وعربلرك ماله نقذ قولى شقذ ماده سنده ذكر اولندى (الانقذ) احد وزننده كرپى يه دينور قنفذ معناسنه (النقيذة) قصيده وزننده دشمن اخذ و تملك ايلدكدنصكره تخليص واسترجاع اولنان آته دينور ولباس جنك اولان زرهه اطلاق اولنور بونده بمعنى فاعلدر وذات الزوج اولان خاتونه اطلاق اولنور منقوذه معناسنه در يقال امرأة نقيذة اى ذات الزوج (منقذ) محسن وزننده بر رجل اسميدر (نقذه) فتحاتله بر موضع آديدر (اناهيذ) همزه نك فتحيله ابن عباد نقلى اوزره زهره يلديزينك اسميدر على قول بو دال مهمله ايله وفارسيدر غير معرّبدر بو صورتده كلام عربيده مدخلى يوقدر * شارح ديركه فارسيده ناهيددر دال مهمله ايله بعده تعريب ايدوب ناهيذ و اناهيذ ديديلر

فصل الواو

(الموبذان) و (الموبذ) ميمك ضمى و بانك فتحيله فقيه الفرس وحاكم المجوس اولان كسه يه دينور جمعى موابذه در آخرنده اولان هاء عجمه ايچوندر يعنى اسم اعجمى معرّب اولديغنى اشعار ايچون الحاق اولنمشدر * مترجم ديركه مجوسك قاضى القضاة مقامنده اولانه موبد موبدان ديرلر تعريبله موبذ موبذان ديديلر * ومؤلفك حاكم المجوس قولى عطف تفسيردر زيرا فرسدن مراد فرس قديمدركه آتش پرست مجوسلر ايدى عالملرى حاكم اولورلر نته كه حالا يهودك عالم و حاكمنه عربيده حبر و لسانلرنده خاخام و نصارانك بطريق و پاپاس ديدكلرى كبى و قالديكه آخر موابذه الحاق اولنان هاء مذكوره مناسبتيله * خفى اولميه كه جمعك آخرينه الحاق اولنان هاء اوچ موضعده مطرده در اوّل اسم اعجمى معرّبدر كرك تعويض ايچون اولسون استاذ و استاتذه كبى و كرك بلا تعويض اولسون موبذ و موابذه و كيلج و كيالجه كبى * ثانى مفردده اولان ياى نسبته تعويض ايچون الحاق اولنور اشعثى و اشاعثه و قرمطى و قرامطه و مهلبى و مهالبه كبى * ثالث الف خامسه دن معوّض اولور حبنطى و حبانطه وعفرنى و عفارنه كبى و مضاعفدن جبار و جبابره كبى قسم اولدندر و مواضع مذكوره نك غيريده الحاق هاء قليلدر فحوله و حجاره كبى * ومؤلف كرچه اشبو موبذ ماده سنى فصل واوده ثبت ايدوب لكن و جه مذكور اوزره معرّب اولمغله محلى فصل ميم اولديغى ناپوشيده در (الوجذ) واوك فتحى و جيمك سكونيله طاغلرده اولان خدايى اويمه چقوره دينور كه آنده صوايركيلور وحوضه اطلاق اولنور جمعى وجذان كلور و اوك كسريله و وجاذ كلور كذلك واوك كسريله (الوجذ) كتف وزننده وجاذى چوق يره دينور يقال مكان وجذ اى كثير الوجاذ (الايجاذ) همزه نك كسريله بر آدمى برنسنه يه ناچار ايلمك معناسنه در يقال اوجذه اليه اذا اضطره وجبر و اكراه ايلمك يعنى برفعلى بر آدمه زوريله ايشلتمك معناسنه در يقال اوجذه عليه اذا اكرهه (الوذوذة) زلزله وزننده سرعت وشتاب معناسنه در يقال وذوذ الرجل وذوذة اذا اسرع و يقال مرّ الذئب يوذوذ اى يسرع (الوذواذ) خحاث وزننده سرعتله تيز تيز يورر اولان آدمه دينور يقال رجل وذواذ اى سريع المشى (الورذ) وعد وزننده كجكمك و اوياتمق معناسنه در يقال ورذ فى حاجته يرذ ورذا اذا ابطأ (الوقذ) واوك فتحى وقافك سكونيله شدتله پك اورمق معناسنه در يقال وقذه يقذه وقذا اذا ضربه شديدا * شارح ديركه مضروبك اعضاسى فرسوده اولوب موته مشرف اولمق درجه سنده اورمق اوله جقدر انتهى * و بركسه يى يره چالمق معناسنه مستعملدر يقال وقذه اذا صرعه و يواشتمق وساكن ايلمك معناسنه مستعملدر يقال وقذه الحلم والورع اذا اسكنه و برآدمه غالب اولمق معناسنه مستعملدر يقال وقذه اذا غلبه و بركسه يى خسته وعليل اوله رق براقوب ترك ايلمك معناسنه مستعملدر يقال وقذه اذا تركه عليلا (الوقيذ) امير وزننده و (الموقوذة) آغاجله ضرب اولنه رق قتل اولنان قيونه اطلاق اولنور كه جاهليه افعالندن ايدى يقال شاة وقيذ و موقوذة اى قتلت بالخشب فعيل بمعنى مفعول اولمغله تأنيث وتذكيرى مساويدر ووقيذ يره چالنمش صريع معناسنه در و بطئ وثقيل آدمه اطلاق اولنور يقال رجل وقيذ اى بطئ ثقيل وشول خسته يه اطلاق اولنور كه شدت مرضندن اولو محل درجه سنه وارمش اوله يقال مريض وقيذ اى الشديد المرض المشرف على الموت (الموقوذ) بودخى اولو مجل مرتبه سنه وارمش خسته يه اطلاق اولنور يقال مريض موقوذ اى شديد المرض مشرف على الموت (الايقاذ) همزه نك كسريله بودخى برآدمى عليل اوله رق براقوب كتمك معناسنه در

مطلب

(يقال)

يقال اوقذه اذاتركه عليلا (الموقذة) معظمه وزننده شول ناقه یه اطلاق اولنور که صرار یعنی ولدی امملک ایچون
ممه سنی صاردقلری ایپلر ممه سنه تأثیر ایلمکله بره لندرمش اوله علی قول ولدی اموب لکن ممه سی پك بیوك اولمغله
سودی آز چیقار اولدیغندن پك چکمکدن و باشیله اورمقدن ممه سنده علت حادث اولمش ناقه یه دینور یقال ناقة
موقذة اذا كانت قد اثر الصرار فى اخلافها او التى يرضعها ولدها ولايخرج لبنها الا نزرا لعظم الضرع فيوقذها
ذالك ويأخذها له داء (الموقذ) منزل وزننده بدنده اولان اوج یره اطلاق اولنور که مراد ضرب اولندقده بغایت
متأثر اوله جق یر اوله جقدر طپوق و دیز و دیرسك و اموز باشی کبی قال فى الاساس ضرب على موقذ من مواقذه وهى
المواضع التى يشتد عليها الضرب كالكعب والركبة والمرفق والمنكب جمعی مواقذ کلور (الوقائذ) واوك فتحیله
دوشمش قالدرم طاشلرینه اطلاق اولنور مفردی وقیذه در (الولذ) واوك فتحی ولامك سكونیله چابك یوریمك
معناسنه در یقال ولذ الرجل یلذ ولذا اذا اسرع فى المشى و چابك دپرنمك معناسنه در یقال ولذ الرجل اذا تحرك
سريعا (الولاذ) شداد وزننده ملاذ معناسنه درکه ذکر اولندی (الومذة) واوك فتحی ومیمك سكونیله پك خالص
وصاف اولان آقلغه دینور قار کبی بیاض نق معناسنه

فصل الهاء

(الهبذ) هانك فتحی و بانك سكونیله
یلمك معناسنه در یقال هبذ الرجل هبذا من الباب الثانى اذا عدا وتیز تیز یوریمك معناسنه در یقال هبذ الرجل
اذا اسرع فى المشى و قوش سرعتله اوچمق معناسنه در یقال هبذ الطير اذا اسرع فى الطيران (الاهتباذ) افتعال
وزننده و (الاهباذ) اکرام وزننده و (المهابذة) مفاعله وزننده بونلرده مشى و طیرانده سرعت ایلمك معناسنه در
(الهابذة) پك جست وچالاك اولان ناقه یه دینور (الهذ) هانك فتحی وذالك تشدیدیله و (الهذذ) فتحتینله و (الهذاذ)
هانك ضمیله برنسنه یی چابك كسمك على قول هر نسنه یی كسمك معناسنه در یقال هذه هذا و هذذا و هذاذا من الباب الثانى
اذا قطعه سريعا او هو قطع كل شئ و چابك چابك اوقومق معناسنه مستعملدر یقال هذ القرآن اذا اسرع
فى قراءته (الاهتذاذ) افتعال وزننده بودخی سرعتله كسمك معناسنه در یقال اهتذه بمعنى هذه (الهذوذ) صبور
وزننده و (الهذاذ) شداد وزننده بغایت كسیجی كسكین نسنه یه دینور یقال سيف هذ وذو هذاذاى قطاع و هذاذ
شول حیوانه اطلاق اولنور که بغایت رونده اولمغله سائرلره سبق و تقدم ایدر اوله یقال جمل هذاذاى سابق متقدم
(الهذهاذ) خضخاث وزننده بودخی بغایت كسیجی قطاع معناسنه در وصرپ و بعید اولان مسافه یه على قول
سریع اولان دوه یه دینور یقال قرب هذهاذاى بعيد صعب او سريع بوراده قرب صو یه بركیجه لك مسافه یه دینور
وكاهجه صو یه كتور یلان دوه یه اطلاق اولنور (الهذاهذ) علابط وزننده و (الهذ) هانك ضمیله بونلرده
بغایت كسیجی قطاع معناسنه در (هذاذیك) تثنیه بنیه سیله قطعا بعد قطع معناسنه در اشبو هذاذیك قطع
معناسنه اسم اولان هذاذك تثنیه سیدر هجاجیك و لبیك مثللو تكرار و تأكیدی متضمن در هذا بعد هذ یعنى قطعا
بعد قطع دیمكدر و مزهرده بونلر ایچون باب مخصوص موضوعدر دوالیك و حنانیك و هذاذیك و هجاجیك و لبیك
و سعدیك كبی و بونلر عربدن تثنیه بنیه لریله صادر اولمشدر (الهذاهذ) هانك فتحیله شول كسه لره دینور كه
هر كوردكارى شخصه هذا منهم او من خدمهم یعنی بوده آنلردندر یاخود آنلرك اتباع و متعلقاتندندر دیرلر كه
سعاة و وشاة مقوله سى اوله جقلردر و بو اسم اشارت اولان هذا لفظندن متصرفدر كلهٔ مز بوره یی چوق تفوه
ایلدكلرینه مبنى در (الهرابذة) موابذه وزننده هند قومنك كه سلفده مجوسى و حالا بعضیسى آتش پرستلردر
آتشكده لرینك قومه سنه یعنى خدامندن اولوب امور و مهماتنى رؤیت ایدن كسه لره على قول عظماسنه یاخود علماسنه
یاخود آتشكده لرده یالكز آتشك خدامنه یعنى كلخنیسنه دینور مفردى هربذدر زبرج وزننده و بو هربد معربیدر
(الهربذة) دحرجه وزننده دوابه مخصوص بركونه یوریمكه دینور كه خبب دیدكارى یورویشدن یواشجه اولور
و خبب على قول قوردلنكى دیدكارى یورویشدر (الهربذى) هانك و بانك كسرى و الفك قصریله صالنى بولانى
ادا ایله یوریمكه دینور و ینكج كبی یان یان یوریمكه دینور و منه یقال عدى الجمل الهربذى اى فى شق * شارح دیركه بونلر
فى الاصل هرابذه یورویشى كبی یوریمك اولوب بعده وضع مذكورده استعمال اولندی (المهروذة) میمك فتحیله بركلمه دركه
همان بلبل باغ ما او حى علیه من التحیات او فاها حضرتلرینك عیسى بن مریم علیه السلام آخر زمانده نازل اوله جقلرینى
مبین صادر اولان اشبو ﴿ینزل عند المنارة البیضاء شرقى دمشق فى مهروذتین﴾ حدیثنده مسموع اولمشدر محدثین
بین ممصرتین عنوانیله تفسیر ایلدیلر و ممصر اسم مفعول بنیه سیله بویاسى آچق صارى اولان ثوبه دینور و بعضلر دال
مهمله ایله روایت ایلمكله هرد ایله یعنى زرده چاو ایله بویانمش جامه دیمك اولور قال فى النهایة بین مهرودتین اى فى شقتین
او حلتین قال ابن الانبارى القول عندنا بین مهروذتین اى بین ممصرتین (الهمذى) هانك فتحیله سرعت معناسنه در

و بو نسبت اوزره وارداولان الفاظدندر و ناقة سريعه يه دينور و شدّت مطر و شدّت حرّ معناسنه دريقال يوم ذو همذى ای ذوشدة مطر وكذا ذوشدّة حرّ (الهمذانى) فتحاتله چوق سوزلو كثير الكلام كشى يه دينور يقال رجل همذانىّ اى الكثير الكلام و بر دوزه يه يوريموب اختلاط اوزره كوناكون يوريمكه دينور يقال يمشى همذانيا وهواختلاط نوع فى نوع (الهمذان) فتحاتله كوزل و لطيف يوريمكه دينور رسمان فى السير معناسنه و همذان عجمده بر بلده در بانيسى اولان همذان بن فلوج بن سام بن نوح عليه السلام ايله مسمادر حالا دال مهمله ايله متعارفدر (الهنبذة) هانك و بانك فتحيله امر شديد معناسنه در جمعى هنابذدر (الهوذة) حوزه وزننده بغرتلق قوشنه دينور جمع جنسى هوذدر على قول هوذه معرفه اوله رق بشقه بر قوشدر و بر رجل آديدركه صاحب اليمامه ابن علىّ الحنفيدر (الهاذة) بر نوع شجردر جمعى هاذدر (اليهوذ) يهوديده لغتدر

باب الراء

فصل الهمزة

(الابر) جبر وزننده و (الابار) كتاب وزننده و (الابارة) كتابه وزننده خرما اغاجنى و اكنى اصلاح ايلمك معناسنه دريقال ابر النخل والزرع ابرا و ابارا و ابارة من الباب الاول و الثانى اذا اصلحه * شارح ديركه مؤلف تشويش ايلمشدر زيرا بو ماده ابره دن مأخوذ دركه ايكنيه يه دينور مرتبة اولاده ديشى خرما اغاجنى اركك خرما طلعيله آشيلامق معناسنه استعمال اولندى كويا كه اركك دن بر ابره آلوب ديشى يه ادخال ايدر بو جهتله ديشى خرمايى اصلاح ايلمكله ميوه يه قالور بعده زرع و سائر اشجار اصلاحنده استعمال اولندى انتهى * و ابر و ابار اهلاك ايچون كوپكه اتمكله ايكنه يوتدرمق معناسنه دركه معناى موضوعدر يقال ابر الكلب اذا اطعمه الابرة فى الخبز و عقرب قويريغى اوجنده اولان ابره ايله برآدمى صوقمق معناسنه مستعملدر يقال ابرته العقرب اذا لدغت بابرتها اى طرف ذنبها و برآدمى فصل و غيبت معناسنه مستعملدر يقال ابر فلانا اذا اغتابه و هلاك ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ابر القوم اذا اهلكهم (التأبير) تفعيل وزننده بودخى خرما آغاجنى و اكنى وجه مذكور اوزره اصلاح ايلمك معناسنه دريقال ابر النخل و الزرع تأبيرا بمعنى ابره (الابرة) همزه نك كسريله ايكنه يه دينور مسلة الحديد معناسنه فارسيده سوزن ديرلر جمعى ابر كلور همزه نك كسرى و بانك فتحيله و ابار كلور همزه نك كسريله و ابرة العقرب صوقديغى ايكنه سيدركه فارسيده نيش دينور و ابرة العرقوب انسانك اوكچه سى اوزره اولان قالين سكيردن عبارتدركه براوجى بالدره و براوجى اوكچه يه ملاصق اولور و ابرة الذراع انسانك قولنك اوجنه اطلاق اولنور على قول قولدن برمقلر طرفنه طوغرى ممتد اولوب بيلكچه نك اوجيله مساوى اولان اينجه ركه اطلاق اولنور و ابره آت قسمنك قيچ اياقلرنده اكريجه تعبير اولنان سكيردن طپوغنه قدر منحدر اولان سكيره اطلاق اولنور و مقل اغاجنك فدانه اطلاق اولنور جمعى ابرات كلور همزه نك كسرى و بانك سكونيله و ابر كلور همزه نك كسرى و بانك فتحيله و ابره نميمه معناسنه مستعملدركه قوغ تعبير اولنور اسمدر يقال انه لذو ابرة اى نميمة و ابره انجير اغاجنه شبيه بر شجرك اسميدر (الابّار) عطار وزننده ايكنه يپانه و ايكنه صتانه دينور على قول همان ايكنه يپانه دينور ايكنه صتانه ابرىّ دينور قبطىّ وزننده بونده بانك فتحى لحن و خطادر و ابّار پره يه اطلاق اولنور برغوث معناسنه (اشياف الابار) اصناف الكبار وزننده كوز ادويه سندن بر دوانك اسميدر مفردات طبيه ده مرسوم اولديغى اوزره صفتى يانمش قورشون و يانمش باقر و اثمد و توتياى هندى غير حادّ و صمغ و كثيرا سكز درهم و افيون و مرّ صاف يارمشر درهم كندر بش درهم صو ايله قارشديروب استعمال ايدرلر كوزده اولان قرحه يى اوكولديجيدر (المئبر) منبر وزننده ايكنه موضعنه دينوركه ايكنه قو دقلرى ظرفدر ايكنه دان تعبير اولنور و بو منبركبى آلته مشبه اولان اسم مكاندندر و مئبر نميمه و افساد بين الناس معناسنه مستعملدر مئبره دخى بو معنايه درهايله جمعى مآبر كلور يقال انه لذو مئبر فى الناس اى ذو نميمة و افساد و خرما آشيسنه دينور و اينجه اوزون قو ملغه اطلاق النور (الابر) فتحتينله صلاحيت بولمق يعنى اوكمق معناسنه دركه معناى مذكوردن مأخوذدر يقال ابر الشىء ابرا من الباب الرابع اذا صلح (آبر) كامل وزننده سجستان ايالتنده بر قريه آديدر محدثيندن محمد بن الحسين الحافظ الابرىّ اورادندر (الائتبار) افتعال وزننده برآدم بركمسه دن كندى خرما اغاجنك آشيلامسنى ياخود اكينك اصلاح ايلمسنى طلب ايلمك معناسنه دريقال ائتبر فلانا اذا سئله ابر نخله اوزرعه و بو سؤالى متضمن اولمغله اتخاذ بناسندن منشعبدر و ائتبار قويى قازمق معناسنه دريقال ائتبر البئر اذا حفرها (ابير) زبير وزننده بر صو آديدر و ابير اساميدندر ابير بن العلاء محدثيندندر و عصمة بن ابير و عويف بن الاضبط بن ابير اصحابندندر بنو ابير بر قبيله در (ابرين) همزه نك فتحيله يبرين لفظنده لغتدركه بر قوملق آديدر (الآبار) همزه نك مديله شهر واسط قصبالرندن بر قصبا آديدر (آبار الاعراب) اجفر ايله فيد بيننده بر موضع آديدر (المئبرة) مكنسه وزننده دوم آغاجندن ابتدا سوروب چيقان شاخه اطلاق اولنور و نميمه يه اطلاق اولنور نته ذكر اولندى (المأبور) ايكنه

باب الراء
فصل الهمزة

بوتدرلمشه و عقرب صوقشه دینور بو مناسبتله بر تهمتله متهم اولمش آدمه اطلاق اولنور و منه قول علی کرم الله وجهه
* لست بمأبور فی دینی * ای بمتهم فی دینی * فیتألفنی النبی علیه الصلاة و السلام بتزویجی فاطمة * و یروی بالثاء المثلثة
ای لست ممن یؤثر عنه الشر قال فی النهایة قیل لعلی کرم الله وجهه الا تتزوج ابنة رسول الله علیه الصلاة و السلام
* فقال مالی صفراء و لا بیضاء و لست بمأبور فی دینی * (الاترور) همزه نك ضمی و تای فوقیه نك سكونیله تؤرور لفظنده
لغتدر كما سیذكر (التأتیر) تفعیل وزننده توتیر معناسنه دركه یایه چله چكورمكدر یایی قورمق تعبیر اولنور یقال أتّر
القوس تأتیرا بمعنی وتّرها توتیرا همزه واودن مبدله در (اترار) همزه نك ضمیله تركستانده بر بلده در (الاثر) همزه نك
و ثای مثلثه نك فتحیله بر نسنه نك برنده قلان بقیه سنه دینور مثلا تقول رأیت اثر الدار ای بقیتها جمعی آثار و أثور
كلور و بو جنس در واحدی هایله در * شارحك بیانی اوزره اصل اثر بر نسنه نك وجودینه دلالت ایدن نسنه یه
موضوعدر اول مناسبتله بقیه سنه اطلاق اولنوب و بر مناسبتله سائر معانی آندن متفرّع اولمشدر انتهی * و اثر خبر
و حدیث معناسنه مستعملدر كه منقول عنه دن بقیه در تقول سمعت منه الاثر ای الخبر حدیث و سنته اثر اطلاقی
بو معناده در تقول وجدت ذلك فی الاثر ای الحدیث و السنة محدثیندن حسین بن عبد الملك و عبد الكریم بن منصور
الاثریان اكا منسوبلر در و (اثر و اثر) همزه نك كسریله ایاغك برده قلان نشانه دینور كه ایز تعبیر اولنور بو مناسبتله
صكره جه و بعد معناسنده استعمال اولندی یقال خرج فی اثر فلان و اثره ای بعده یعنی عقبه لسانمزده آندن ایزینی
بصه رق ایله تعبیر اولنور و اثر فتحتینله مصدر اولور اصحاب و همدملری اوزره استیثار یعنی اشیاء حسنهٔ معهوده یی
یالكز كندی نفسی ایچون اختیار ایلمك معناسنه دركه كندی ایچون اول نسنه لری استبقا ایلمكدن عبارتدر یقال
اثر الرجل علی اصحابه اثرا من الباب الرابع اذا فعل الاستیثار ای اختار لنفسه اشیاء حسنة معهودة بینه و بین اصحابه
و بر نسنه یه باشلمق شروع معناسنه دركه آنی ایشلمكله ابقا ایلمش اوله جقدر یقال اثر یفعل كذا ای طفق و امور
سائره یی ترك ایدوب خاصة بر خصوصه جزم طریقیله عزم ایلمك معناسنه دركه آنی امور سائره دن بقیه عد ایلمش
اولور یقال اثر علی الامر اذا عزم و له تفرّغ و اثر علامت و نشانه اطلاق اولنور مناسبتی ذكر اولندی (الایتثار)
افتعال وزننده و (التأثر) تفعل وزننده بر یره كیدن آدمك ایزینه اویمق معناسنه در یقال ایتثر فلانا و تأثّره اذا تبع اثره
(التأثیر) تفعیل وزننده بر نسنه ده اثر و نشان قومق معناسنه در یقال اثّر فیه تأثیرا اذا ترك فیه اثرا مثلا قلج ضربه ده
بر اثمك و ایشلمك معناسنده اولان تأثیر كذلك بر سوز آدمه تأثیر ایلمك بو معنادن منشعبدر (الآثار) اثرك جمعیدر
علامتلره دینور یوللرده مسافه علاماتی اولان اعلام و امیاله اطلاقی بو مناسبتله در (الاثر) امر وزننده همزه نك
كسریله ده لغتدر قلجك جوهرینه دینور كه علامت جودتی اوله جقدر یقال ما احسن اثر السیف ای فرنده جمعی اثور
كلور و اثر و اثاره كتابه وزننده و اثر همزه نك ضمیله مصدر اولورلر بر آدمدن بر كلام و حدیث نقل و روایت ایلمك
معناسنه یقال اثر الحدیث منه اثرا و اثارة و اثرة من الباب الثانی و الاول اذا نقله و رواه فی الاصل اثر و اثاره تتبع اثر
معناسنه اولمغله كویا كه حدیثك یاخود محدثك اثرینه متتبع اولور و اثار امر وزننده بوغور دوه ناقه یه چوق آشمق
مستعملدر بو دخی تتبع اثر معناسندندر یقال اثر الفحل اثرا اذا اكثر من ضراب الناقة و بر آدمه اكرام ایلمك معناسنه در
مكرمه معناسنه اولان مأثرهٔ آتیه دن مأخوذدر یقال اثره اذا اكرمه (الاثیر) همزه نك فتحیله اثر كبی بو دخی قلجك
بوزنده اولان جوهرینه دینور و خالص دوسته اطلاق اولنور یقال هو اثیری ای من خلصائی و بو خلاصة السمن
معناسنه اولان اثر آتیدن مأخوذدر و كاه اولور كه اثیر كثیر لفظنه اتباعا ذكر اولنور یقال شیءٌ كثیر اثیر كما یقال كثیر
بثیر (الاثرة) همزه نك ضمیله مصدر در نته كه ذكر اولندی و اثره استیثاردن اسم اولور فتحاتله اثره كبی كما سیذكر
و اسلافدن متوارث اولان مكرمته اطلاق اولنور بقیه مناسبتیله یقال فلان له اثرة ای مكرمة متوارثة و سلفدن مأثور
و منقول اولان علم بقیه سنه اطلاق اولنور كه روایت و كتابتله اثری باقی قالور یقال هم علی اثرة من العلم ای بقیة منه
یأثرونها عن الاوّلین و قیتلغه اطلاق اولنور جدب معناسنه شدتی چوق زمان السنه ده باقی قالدیغنه مبنی و حالت غیر
مرضیه یه اطلاق اولنور بو دخی اختصاص للنفس معناسنه اولان استیثار آتیدن اسمدر یقال له اثرة ای حال غیر مرضیة
(الاثر) همزه نك ضمیله بدنده یاره او كولدقدنصكره برنده قلان اثر و نشانه دینور و چهرهٔ انسانیده اولان آب و تاب
و رونقه اطلاق اولنور قلجك جوهرینه اطلاق ایتدكاری اثر لفظندن متفرّعدر و بو ایكی معناده ثانك ضمیله ده زبانزددر
یقال ما احسن اثر وجهه ای ماؤه و رونقه و اثر بر كونه تمغا آدیدر كه دوه نك طبانتك ایچ یوزینه باصیلور دوه غائب
اولدقده ایزینی سوروب اول نشانله بولمق ایچون (الاثر) همزه نك كسریله ایزه دینور نته كه ذكر اولندی و اثر صافی
یاغك خلاصه سنه دینور كه كره یاغی اریدیلوب سوزلدكده خلاصه قلان یاغدن عبارتدر بقیه مناسبتنه مبنی در

و بونده همزه نك ضمیله ده لغتدر (الاثر) همزه نك فتحی و ثانك ضمیله عجز وزننده و (الاثر) کتف وزننده که ایکیسیده
صفتدر اصحاب و رفقاسی اوزره اشیاء حسنه یی استیثار یعنی آنلردن دریغ ایدوب همان کندی نفسیچون اختیار
ایدر اولان کمسه یه دینور و بونلر استیثاردن اسم اولان اثره دن صفتلردر یقال رجل اثر و اثر ای یستأثر علی اصحابه یعنی
یختار لنفسه اشیاء حسنة (الاثرة) فتحاتله و (الاثرة) همزه نك ضمیله کاسیذ کر و (الاثرة) همزه نك کسریله و (الاثری)
حسنی وزننده صفت مذکوره دنکه استیثاردندر اسملردر برنسنه خصوصنده مستقل و مستبد اولمق حالتنه دینور
قال الشارح و منه الحدیث ❊ سیکون بعدی اثرة ❊ ای یستأثر بعضکم علی بعض و الاستیثار التفرد بالشیء من دون غیره
و قال فی النهایة قال للانصار ❊ انکم ستلقون بعدی اثرة فاصبروا الها ❊ الاثرة بفتح الهمزة و الثاء اسم من آثر یوثر ایثارا اذا
اعطی ارادانه یستأثر علیکم فیفضل غیرکم فی نصیبه من الفیء و الاستیثار الانفراد بالشیء و قال فی الاساس و فی الحدیث
❊ سترون بعدی اثرة ❊ ای تستأثر امراء الجور بالفیء (و اثره) فتحاتله مأثور و منقول اولان علم بقیه سنه اطلاق اولنور اثره
کبی نته که ذکر اولندی (المأثرة) میمك و ثانك فتحیله و (المأثرة) ثانك ضمیله اثره کبی اسلافدن متوارث اولان مکرمت
و مفخرت یادکارینه اطلاق اولنور جمعی مآثر کلور مفاخر وزننده یقولون مآثر العرب ای مکارمها و مفاخرها التی تؤثر
و تذکر عنها (الاثارة) سحابه وزننده اثره کبی علم بقیه سنه اطلاق اولنور که روایت و کتابتله اثری باقی قالور * قال الشارح
و منه قوله تعالی ❊ او اثارة من علم ❊ الآیة قال البیضاوی او بقیة من علم بقیت علیکم من علوم الاولین (الاثیرة) و فیره
وزننده یرده یورکن آیاغنك ایزی عظیم اولان دابه یه طلاق اولنور یقال دابة اثیرة ای عظیمة الاثر فی الارض بحافرها
(الآثر) فاعل وزننده اثر و حدیث نقل و روایت ایدن آدمه دینور و شیء حسنی اصحابی اوزره استیثار یعنی اول امردن
کندی نفسنه تخصیص ایدن آدمه اطلاق اولنور یقال رجل آثر اذا کان یستأثر علی اصحابه کما فی مفردات الراغب اثره
مزبوره دن فاعلدر و اثره بو علاقه ایله فضل و تقدم معنالرینه مستعملدر پس آثر فاضل و اسم فاعل اوله رق مقدم معناسنه
استعمال اولنور * و منه قولهم فعل ذلك آثرا ما و اثر ذی اثیر کلاهما علی بنیة الفاعل و الاثیر علی زنة الامیر و اول ذی اثیر
و اثیرة ذی اثیر و اثرة ذی اثیر بضم الهمزة فی الاثرة و اثر ذی اثیرین بکسر الهمزة * و الاثیرین بصیغة التثنیة و اثر ذی اثیرین
بالفتحات فی الاثر و آثر ذات یدین * و آثر ذی یدین کلاهما علی صیغة الفاعل کلها بمعنی اول کل شیء * یعنی آنك فعلنی امور
سائره اوزره ترجیح و اختیار ایله جمله افعاله تقدیم ایلدم وجه مذکور اوزره اثیر فضل و تقدم معناسندن مأخوذ اولمغله
بوراده قبل و مقدم معناسنه در کذلك اثره و اثر و اثر مقدم معنالرینه در و مثال اولده آثرا ماقولنده آثر اسم فاعلدر نصب
اوزره در یاخود فعلت و افعلت اوزره کلان افعالدن مؤثر معناسنه در و حالیت اوزره منصوبدر یاخود اثر عازم
معناسنه در و ما کلمه سی زائده در محذوفدن عوض در نته که افعل هذا امالا دیرلر که افعل هذا ان لا یفعل هذا سبکننده در
و سائرلری ظرفیت اوزره منصوبلردر (المأثور) شول قلجه اطلاق اولنورکه یوزنده جوهر و سائر کونه مقبول
و معتبر لکننه دائر اثر و نشان اوله علی قول صرتی دیشی دموردن و اغزی پولاددن چکلمش اوله یاخود جن طائفه سنك
معمولی اوله یقال سیف مأثور اذا کان فی متنه اثر او متنه حدید انیث و شفرته حدید ذکر او هو الذی یعمله الجن و قول
علی رضی الله عنه و لست بمأثور فی دینی قد ذکر فی ا بر (الایثار) همزه نك کسریله برنسنه یی اختیار ایلمك معناسنه در
یقال آثره ایثارا اذا اختاره وجه مذکور اوزره فضل معناسنه مستعار اولمغله اندن ایثار تفضل و اختیار معنالرینه
منشعب اولمشدر و ایثار برنسنه یی برنسنه یه تابع و درپی قلمق معناسنه درکه ایز معناسنه اولان اثردن مأخوذدر
یقال اثر کذا بکذا اذا اتبعه ایاه (الثؤثور) عصفور وزننده شول دمور داغلغی یه دینورکه آنکله دوه نك طبانینه تمغا
اوررلر تا که غائب اولدقده آنکله ایزی معلوم اوله و ثؤثور جلواز معناسنه درکه ضابط و محتسب خدمتکارینه دینور
قول اوشاغی تعبیر اولنور قوللق بکجیسی و تفنکجی باشی سرهنکلری و ترسانه چاوشلری و کمرکجی یساقجلری
مقوله سیدر ایز معناسنه اولان اثردن منصرفدر (المئثرة) مکنسه وزننده ثؤثور ایله معنای اولده مرادفدر (الاستیثار)
برشیئی سائره و یرمیوب کندی نفسنه تخصیص و اختیار ایله آنده مستبد و متفرد اولمق معناسنه در یقال استأثر بالشیء
اذا استبد به و خص به نفسه و عربلر استأثر الله بفلان دیرلر اول آدم وفات ایدوب حقنده مغفرت ربانی مرجو و مأمول
اولسه و بو کنایه در اول آدمی کویا که حق تعالی بین الوری اختیار و اصطفا ایله متفرد ایلدیکنه تفألدر (ذو الآثار)
اسود نهشلی نام کمسه نك لقبیدرکه مشاهیر شعرادندر هجوده پك ماهر اولمغله بر قومی هجوا یلدکده هر کس هجوینی حفظ ایدر
اولمغله اول قومده کویا که آثار ترك و ابقا ایدر ایدی یاخود سائر شعرانك اشعارینه نسبت مزبورك اشعاری سائر سباعك آثارینه
نسبت ارسلانك آثارینه شبیه اولدیغیچون تلقیب اولندی (الاثیر) زبیر وزننده اسامی رجالدندر اثیر بن عمرو السکونی
طبیب کوفی در و مغیرة بن جمیل بن اثیر ابو سعید الاشج شیخیدر (الاجر) زجر وزننده عاملك عملی مقابلی اولان عوض

وجزا یه دینور جمعی اجور وآجار کلور * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اجر واجره عامله عملی مقابلنده عائد اولان ثوابه دینور
کرك دنیوی وکرك اخروی اولسون لکن اجرت ثواب دنیویده واجر اخرویده خاص اولدی واجر واجرت ماده لری
من عقد اولان کذلك عقد مجراسنه جاری اولان عمله اطلاق اولنور وجزاء من عقد وغیر عقد اولانه اطلاق اولنور
کذلك نافع وضارّه ده اطلاق اولنور لکن اجر واجرت نافعه مخصوص صدر وکاه اولورکه اجر ایله مهر نکاحدن کنایه
اولنور انتهی * واجر مصدر اولور عامله عملی مقابلنده حسن مکافات ایلمك معناسنه یقال اجره اجرا من الباب الاوّل
والثانی اذا جزاه واجر ذکر حسن ونیکنام معناسنه استعمال اولنور اجر وحسن جزا یی عادتا مستلزم اولدیغنه مبنی
قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿وآتیناه اجره فی الدنیا﴾ الایة قیل هو الذکر الحسن واجر مهره یعنی نکاح مقابله سنده
منکوحه یه ویریلان اقچه یه اطلاق اولنور که کابین تعبیر اولنور قال فی الاساس ومنه قوله تعالی ﴿علی ان تأجرنی ثمانی حجج﴾
ای تجعلها اجری علی التزویج یرید المهر وقوله تعالی ﴿وآتوهنّ اجورهنّ﴾ کنایة عن المهور واجر واجار کتاب وزننده
واجور قعود وزننده بدنده صنق کمیك اکری وعقده لی قالدیغی حالده اوکولمق معناسنه در یقال اجر العظم اجرا
واجارا واجورا من الباب الاوّل اذا برأ علی عثم وصنق کمیکی وجه مزبور اوزره صاروب اوکولتمق معناسنه در تقول
اجرت العظم ای جبرته علی عثم واجر برنسنه یی اجرتله کرایه ویرمك معناسنه در یقال اجر المملوك اجرا اذا اکراه
وثواب وجزا حاصل اولمق معناسنه در یقال اجر فلان فی اولاده علی بناء المفعول اذا ماتوا فصاروا اجره وثوابه
وقال فی الاساس اجر فلان ولده اذا ماتوا فکانوا له اجرا وصنق عضو صارلمق معناسنه در یقال اجرت یده علی بناء
المجهول اذا جبرت (الاجارة) همزه نك حرکات ثلاثیله اجر کبی عمل مقابلی ویریلان جزایه دینور که اسمدر (الایجار)
همزه نك کسریله بودخی عامله عوض وجزا ویرمك معناسنه در یقال آجره یوجره ایجارا اذا جزاه وبرنسنه یی
کرایه ویرمك معناسنه در یقال آجر المملوك اذا اکراه وایجار واوی اولان وجر افعالنده لغتدر که مزراغله آغزه
دورتمك معناسنه در یقال آجره الرمح ایجارا بمعنی اوجره ای طعنه فی فیه (المؤاجرة) مفاعله وزننده بودخی برشیئی
کرایه ویرمك معناسنه در یقال آجر المملوك مؤاجرة اذا اکراه * شارح دیرکه زمخشری اساسده آجرنی فلان
داره فاستأجرتها وهو موجر ولا تقل مؤجر فانه خطأ قبیح ولیس اجر هذا علی فاعل ولکن افعل وانما الذی هو فاعل
قولك آجر الاجیر مؤاجرة کقولك شاهره وعاومه عبارتیله معنای مزبورده مؤاجره یی تخطئه ایلمشدر لکن ابن قطاع
وسائر بعض ائمه دن ورودی مأثور اولمغله مؤلف دخی آنلره اتباع ایلدی وواقعا مصباحده دخی ورودی مرسومدر
ومؤاجره فاجره عورت وشخص مأبون کندوسنه اجرتله فعل شنیع ایتدرمك معناسنه درکه فرج ودبرنی کرایه ویرمکدن
عبارتدر یقال آجرت المرأة مؤاجرة اذا اباحت نفسها باجر واجرتله ارغاد طوتمق وارغادلغه طوتلمق معنالرینه در
تقول آجرته فاجرنی مؤاجرة ای صار اجیری (الاجرة) همزه نك ضمیله کرایه دینور که اسمدر فارسیده مزد دینور اجرت
قدم ایاق کراسیدرکه اپاق تری تعبیر اولنور (الایتجار) افتعال وزننده اجر وثواب طلبیله تصدّق ایلمك معناسنه در
یقال ایتجر فلان ایتجارا اذا تصدّق وطلب الاجر قال الشارح ومنه الحدیث فی الاضاحی ﴿کلوا وادّخروا وأتجروا﴾
ای تصدّقوا طالبین للاجر وبونده ادغامله اتّجروا جائز دکلدر زیرا بو اجردن مأخوذ در تجاره دن مأخوذ دکلدر (الاستیجار)
برکسه یی اجرتله ارغادلغه طوتمق معناسنه در تقول استأجرته ای اتخذته اجیرا (الاجیر) امیر وزننده اجرتله طوتیلان
ارغاده دینور (الاجّار) همزه نك کسری وجیمك شدّه سیله طامه دینور سطح معناسنه جمعی اجاجیر واجاجره کلور
تنه که تونله انجار دخی لغتدر جمعی اناجیر کلور (الاجّیری) خصیصی وزننده دأب وعادت معناسنه در یقال اجّیراه
کذا ای عادته (الآجور) فاعول وزننده و(الیاجور) یای تحتیه ایله و(الاجور) صبور وزننده و(الآجر) همزه نك
مدی وجیمك ضمیله و(الآجر) هاجر وزننده و(الآجر) صاحب وزننده و(الآجرون) همزه نك مدی وجیم
ورانك ضمه لریله مجموعی آجر معناسنه درکه همزه نك مدی وجیمك ضمی ورانك تشدیدیله کرمیده دینور ومجموعی
معرّبلردر یعنی آکور فارسی معرّبلردر (آجر) همزه نك مدی وجیمك فتحیله ام اسمعیل علی نبینا وعلیه السلام
اسمیدرتنه که هاجر ایله معروفه در * شارح دیرکه همزه هادن مبدلدر (درب آجرّ) همزه نك مدّی وجیمك ضمیله
بغداده ایکی موضع اسمیدر (الاخر) همزه نك وخای معجمه نك ضمیله قدم لفظنك ضدّیدرکه ضمتینله ایلرو معناسنه
اولمغله اخر کیرو معناسنه در یقال مضی قدما وتأخر اخرا وهر شیئك صوکنه دینورکا سیذکر واکسه وخلف
معناسنه مستعملدر یقال شق الثوب اخرا ومن اخر ای من خلف (التأخر) تفعل وزننده و(التأخیر) تفعیل وزننده
و(الاستئخار) کیرو لنمك وکیرویه قالمق معناسنه در یقال تأخّر الرجل واخر واستأخر ضدّ تقدم وتأخیر متعدی اولور
کیرولمك وکیرویه قومق معناسنه تقول اخّرته تأخیرا فتأخّر (الاخرة) و(المؤخرة) مخمسه وزننده برشیئك کیروسنه

اطلاق اولنور بومعنادندركه كوزلك قويريغنه آخرة العين ومؤخرة العين اطلاق اولنور تقول نظر الىّ باخرة عينه ومؤخرتها اى بماولى اللحاظ ويقال بمؤخرّها بالتثقيل* قال الشارح وهذا قليل وآخرة الرحل وآخر الرحل ومؤخرّ الرحل معظم وزننده ومؤخرة الرحل معظمه وزننده وبونلرده تشديد وتخفيف وخارك فتحى وكسرى جائزدر سمرك آردقاشنه دينوركه راكب اكا استناد ايدر قادمه مقابليدر (الاخران) تثنيه بنيه سيله درت مه لوحيوانك او يلقلرى جانبنده اولان ايكى مه لرينه اطلاق اولنور (الآخر) فاخروزننده صوك معناسنه دركه اوّل مقابليدر يقال اوّله كذا وآخره كذا ويقال جاء عن آخرهم * مؤلفك بصائرده بياننه كوره آخر لفظى اوّل مقابلى اسمدر نهايته موضوعدرنته كه اوّل كلمه سى بدايته موضوعدر وبو آخر يأخر اخورا صيغه سندن نسب اوزره اسم فاعلدر مؤنثنده آخره دينور هاايله وآخر غائب معناسنه استعمال اولنور يقال ابعدالله الاخر اى الغائب بوندن غرض حاضرينه دعادر (الاخرة) هاايله آخرك مؤنثيدر وآخره دار البقايه اطلاق اولنوركه صفت غالبه درمراد نشأه ثانيه درنته كه دار دنيا ايله نشأه ثانيه دن تعبير اولنور وكاه اولوركه دار لفظى ترك اولنور كما فى قوله تعالى ﴿ليس لهم فى الاخرة الا النار﴾ وكاه موصوف اولهرق ذكر اولنور ومنه قوله تعالى ﴿والدار الاخرة خير﴾ الآية وعربلر سكا ايكنجى دفعه ده كلدم ديه جك يرده اتيتك آخرة مرتين ديرلر (الاخير) امير وزننده بودخى آخر معناسنه دركه اوّل مقابليدر وغائب معناسنه ده استعمال اولنور آخركى حضور فضيلتندن متأخرّ اولديغيچون وهر شيئك اك صكره سنه اطلاق اولنور كاسيذكر (الآخر) همزه نك مدّى وخانك فتحيله غير معناسنه دركه فارسيده ديكر مراد فيدر ايكى نسنه نك برينه نسبتله اول بريدر جمعى آخرون كلوروا ونونله واخر كلور همزه نك ضمى وخانك فتحيله مؤنثنده اخرى دينور همزه نك ضميله واخراة دينور هاايله جمعنده اخريات دينور كذلك اخر دينور همزه نك ضمى وخانك فتحيله * شارح ديركه آخر لفظى افعل وزننده افعل تفعيلدر فى الاصل اشدّ تاخرا معناسنه اولوب بعده غير معناسنه استعمال اولندى واخر لفظى كه جمع آخر واخرى در شروح كافيه ده معدولتى وجمعيتى بابنده كلمات كثيره مبسوطه در * مؤلف وجه مذكور اوزره مذكرك دخى جمعى اخر كلور ديو رسم ايلشدر بوجهتله بعضلرك ﴿فعدّة من ايام اخر﴾ آيت كريمه سنده نكته تطلبى لاطائل اولور وعربلر اتيتك آخر مرّتين ديرلر ايكنجى دفعه ده سكا كلدم معناسنه نته كه آخرة مرّتين دخى بومعنايه دركه ذكر اولندى واخرى آخره كبى دار بقايه كه نشأه ثانيه در اطلاق اولنور وعربلر لا افعله اخرى الليالى ولا افعل اخرى المنون ديرلر ابدا معناسنى مراد ايدرلر الى آخر الدهر سبكنده در ويقولون جاء اخرى القوم يعنى من كان فى آخرهم ويقولون جاء فى اخرياتهم اى فى اواخرهم (الاخرة) فتحاتله وهمزه نك ضميله جائزدر و (الاخير) امير وزننده نته كه ذكر اولندى و (الاخر) ضمتينله كذلك ذكر اولندى و (الاخرىّا) همزه نك وراانك كسرى وياانك تشديديله و (الاخريّا) همزه نك ضميله و (الاخريّا) همزه نك وراانك كسريله و (الاخريّا) همزه نك مدّيله مجموعى هر شيئك آخرينه اطلاق اولنور يقال جاء اخرة وباخرة واخيرا واخرا واخريّا واخريّا واخريّا وآخريّا اى آخر كل شئ * شارح ديركه مؤلفك باخرة قولندن معرّف باللام اولهرق مستعمل اولماسى فهم اولنوب لكن جار ومجرورك مجموعى حال اولمغله معرفا دخى استعمال اولندى (الاخرة) فرحه وزننده وپرهسى معناسنه استعمال اولنور تقول بعته باخرة اى بنظرة (المئخار) مصباح وزننده شول خرما آغاجنه اطلاق اولنوركه ميوه سى قيشك وكسيك صوكلرينه قدر قالور اوله يقال نخلة مئخار اذا صارت يبقى حملها الى آخر الشتاء والصرام (آخر) آنك وزننده ايرانده دهستان ايالتنده بربلده آديدر اعلام رواتدن اسمعيل بن احمد وعباس بن احمد بن الفضل اورادندر (الآدر) آدم وزننده و (المأدور) مغدور وزننده ادره علتنه مبتلا اولان آدمه دينوركه عورت يرنده قيل بتن يرينك جوفنده اولان اينجه زاركبى درى يرتلوب بغرسقلر خايه نك قابنه ايمكله خصيه سى قوغه كبى شيشوب قبارمش اولور تركيده دبه طشاق تعبير اولنور وفتق مزبور همان صول طرفدن حادث اولور على قول شول كسه يه دينوركه خصيه لرينك برنده فتق اصابت ايلش اوله يقال رجل آدر ومأدور وهو من ينفتق صفاقه فيقع قصبه فى صفنه ولا ينفتق الا من جانبه الايسر او من يصيبه فتق فى احدى خصيبه (الادر) فتحتينله مصدردر برآدم دبه طشاق اولمق معناسنه يقال ادر الرجل ادرا من الباب الرابع اذا صار آدر (الادرة) همزه نك ضميله اسمدر دبه طشاقلغه دينور وبونده فتحاتله ده جائزدر (الادراء) حمراء وزننده شول خصيه يه اطلاق اولنوركه فتق اثرى اولميه رق بيوك اوله يقال خصية ادراء اى عظيمة بلا فتق (المأدر) مأدورك جمعيدر (الادر) همزه نك ضميله آدرك جمعيدر يقال قوم مأدر اى ادر (آذار) همزه نك وذال معجمه نك مديله اسم اعجميدر وشهور روميه دن شهر سادس اسميدركه حالا مارت تعبير اولنور تشرين اوّلدن عدّ ايتملريله شهر سادس اولور (الارّ) همزه نك فتحى وراانك تشديديله طوارسورمك معناسنه در يقال ارّ الدابّة ارّا من الباب الاول اذا ساقها وطرد وتبعيد ايلك معناسنه در يقال ارّ فلانا اذا طرده

وجاع ايلمك معناسنه‌در اركبي ارّ ايلمك لطائفدندر يقال ارّها اذا جامعها واسهال سببيله يورك سوروب چقرمق
معناسنه در يقال ارّ السلح اذا رماه واسقطه * شارح ديركه بوراده و سقوطه نسخه لرى محرّفدر صواب اولان
اسقاطه اولمقدر وارّ آتش ياقمق معناسنه در يقال ارّ النار اذا اوقدها وارّ شول چبوغه دينوركه تيكنلوميشه
آغاجندن قوپاريلوب وتيكنلرى ازاله واطرافى ملايم اولنجه قدر يره اوردقدنصكره صو ايله اصلا دوب اوزرينه
طوز اكرلر وآنى رحمى لقاح قبولندن قلان ناقه‌نك رحمنه ادخال ايله دوا ايدرلر واكا ارار دخى دينور همزه‌نك
كسريله وارّ كلمه‌سى معناى مزبوردن مصدر اولور يقال ارّ الناقة ارّ اذافعل بها الارّ والارار (الارّة) هرّه وزننده
آتشه دينور (الارير) صرير وزننده قمار اويناركن غلبه حيننده ماجن وكمحيا ولا ابالى اولان قمارجى شوق
وجنبشله چاغروب باغروب هنكامه ايلمك على قول مطلقا سسلنمك معناسنه در يقال ارّ الماجن عند القمار والغلبة
اريرا اذا صات اوهو مطلق الصوت وارير اسم اولور اول صوته دينور (ارار) همزه‌لرك فتحيله قيون وكچى قسمنى
چاغره‌جق اصواتدندر (الايترار) افتعال وزننده استعجال معناسنه در يقال ائترّ الرجل اذا استعجل (المئر) ميمك
كسرى وهمزه‌نك فتحيله كثير الجماع اولان آدمه دينور (الازر) همزه‌نك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله قپلامق
احاطه معناسنه در يقال ازر الشئ ازرا من الباب الثانى اذا احاطه وزور وقوت معناسنه در وضعف وزبونى
معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال رجل ذو ازر اى قوّت وذو ازر اى ضعف * شارحك بيانته كوره مادّهٔ مذكوره
ازر ماده‌سندن مأخوذدركه بله باغلدقلرى فوطه وپشتمال مقوله‌سنه دينور پس احاطه معناسى وشدّ ازاردن
ملحوظ قوّت معناسى كذلك ازار ذاتنده ثوب ضعيف اولمق حسبيله ضعف معناسى وعون وظهر معنالرى آندن
منشعبدر انتهى * وازر قوتلندرمك تقويه معناسنه‌در يقال ازره ازرا اذا قوّاه وازر ارقه‌يه اطلاق اولنور يقال
شدّ به ازره اى ظهره (الازر) همزه‌نك ضميله بلده ازار باغليه‌جق يره دينور معقد الازار معناسنه (الازر) همزه‌نك
كسريله اصل ومبنا معناسنه در يقال هو من ازر كريم اى اصل وازاره دينور كماسيذكر (الازرة) همزه‌نك كسريله
بناء نوعدر بردرلو وبرهيئتله ازار طوتمق معناسنه‌دركه حالته دالدر آندن لسانمزده طوتنش ايله تعبير اولنور يقال
انه لحسن الازرة اى هيئة ايتزاره (الازار) همزه نك كسريله بدنه بورونه‌جك جار وملحفه‌يه دينور وبومذكردر
مؤنث دخى اولور وبعضا هاء تأنيثله ازاره دخى دينور * شارح ديركه كرچه مؤلف مطلقا ملحفه ايله تفسير
ايلدى لكن اصل ازار بلدن اشاغى طوتيلان فوطه وپشتمال مقوله‌سنه دينور نته‌كه رداء بلدن يوقارى طوتيلان
ثوبه دينور مثلا حاجك بلدن يوقارى طوتندقلرى احرام رداء وبلدن اشاغى طوتندقلرى ازاردر انتهى
وازار لفظنك جمعى آزره كلور حمار واحمره كبى وازر كلور زانك سكونيله حمار وحمر كبى
وازار مطلقا آدمى ستر ايدن نسنه‌يه اطلاق اولنور انكچون بر آدمك بيتنه ازار اطلاق ايدرلر وازار عفاف
وعصمت معناسنه مستعملدر يقال انها من اهل الازار اى العفاف ويقال هو عفيف الازار وكشينك
زوجه‌سنه اطلاق اولنور لباس كبى وديشى قيونه اطلاق اولنور وديشى قيونى صاغمق ايچون چاغردقلرى
صوتدن حكايه اولوركه ازار ازار ديو چاغررلر سكون را ايله (المئزر) منبر وزننده بودخى ازاره دينور لحاف
وملحف كبى (الايتزار) افتعال وزننده ازار طوتمق معناسنه در يقال ايتزر بالازار اذا لبسه ولا تقول اتزّر
بادغام الهمزة فى التاء وقد جاء فى بعض الاحاديث ولعله من تحريف الرواة * مؤلفك مرادى اشبو حديثدر قال
فى النهاية وفى الحديث ﴿كان يباشر بعض نسائه وهى مؤتزرة فى حالة الحيض﴾ اى مشدودة الازار وقد جاء
فى بعض الروايات وهى متزرة وهو خطأ لانّ الهمزة لاتدغم فى التاء (التأزّر) تفعل وزننده بودخى ازار طوتمق
معناسنه در يقال تأزّر الرجل بمعنى ايتزر (المؤازرة) مفاعله وزننده بر آدمك احسانله حزنّنى دفع ايلمك معناسنه‌در
يقال آزره مؤازرة اذا واساه وبر نسنه‌يه مقابل اولمق معناسنه‌در يقال آزره اذا حاذاه وبر آدمه ياردم ايلمك معناسنه‌در
يقال آزره اذا عاونه وبو معنالرده واو ايله موازره شاذدر ومؤازره اكين قوّتلنوب برى برينه صرمشمق معناسنه
مستعملدر يقال الزرع يؤازر بعضه بعضا اذا تلاحق والتف (التأزير) تفعيل وزننده برنسنه‌يى بوريمك معناسنه‌در
يقال ازّره اذا اعطاه وقوّت ويرمك وقوتلندرمك معناسنه‌در يقال ازّره اذاقوّاه ومنه يقال نصر مؤزّر اى بالغ شديد
(آزر) هاجر وزننده اهواز ايله رامهرمز بيننده برناحيه آديدر وسلفده بر صنمك اسميدر وبعض لغات عربيه‌ده
آرز كلمه‌سى ذمّ ودشنام كلماتندندر وآزر ابراهيم الخليل على نبينا وعليه سلام الجليل حضرتلرينك عموجه‌لرى اسميدر
پدرلرى اسمى تارخ‌در * شارح ديركه قرآن كريمده آزره اب اطلاقى عادت عرب اوزره جارى اولمشدر بيضاويده بووجه
اوزره مرسومدركه كتب تواريخده ذكر اولنديغى اوزره پدرلرينك اسمى تارخ‌در على قول ايكيسيده علمدر اسرائيل

ويعقوب كبى و على رأى تارخ علم و آزر و صفدر شيخ ياخود معوج معناسنه و منع صرف عجمى اولوب موازننه محمول
اولديغنه مبنى در ياخود نعت عربيدر ازردن ياخود وزردن مشتقدر و اقرب اولان علم عجميدر و عند البعض
آزر بر صنم آديدر كه مرسوم اكا عبادت ايدر ايدى ملازمت عبادتنه مبنى اسميله مسما اولمشدر ياخود حذف مضافله
اكا اطلاق اولنمشدر كه عابد آزر تقديرنده اولور ياخود مراد صنم مزبوردر آزر كلمه سى مابعدينك مفسر اولديغى
فعل مضمر ايله منصوبدر انتهى * وآزر ازاردن وصف اولور احمر وزننده شلوارلغى بياض اولوب اياقلرى سياه اولان
آته اطلاق اولنور على قول شلوارلغى و اياقلرى بياض اولانه ياخود شلوارلغى بياض اولوب اياقلرى نه درلو اولورسه
اولسون اطلاق اولنور يقال فرس آزر اذا كان ابيض الفخذين و لون مقاديمه اسود او همّا و احدا واى لون كان لكن
اساسده وفرس آزر ابيض العجز فان نزل البياض الى الفخذين فهو مسرول و خيل ازر بحمر يعنى جمع عنوانده مرسومدر
(المؤزّرة) معظمه وزننده شول ديشى قيونه وصف اولور كه آياقلرى شلوارلغه قدر سياه اولمغله كويا كه سياه شلوار كيمش
اوله يقال نعجة مؤزّرة كانها ازرت بسواد (الاسر) همزه نك فتحى و سينك سكونيله برنسنه يى محكم باغلمق معناسنه در
يقال اسر الشئ اسرا من الباب الثانى اذا شدّه * شارح ديركه اسر فى الاصل اسار ايله يعنى صرم ايله سمر اغاجنى چكوب
باغلمق معناسنه موضوعدر بعده مطلقا باغلمق و بو مناسبتله تقويه و برمك و قوى قلمق و اسير ايلمك معنالرى متفرع
اولمشدر انتهى * و اسر برشيئى صرم و سائر صارقى مقوله سيله صارمق معناسنه در يقال اسره اذا عصبه و انسانك خلق
و خلقنى محكم و قوى قلمق معناسنه مستعملدر يقال اسره الله اى خلقه ذا قوّة و شدّة فى الخلق و الخلق و بو معناده اسر
اسم اولور و منه قوله تعالى ﴿وشددنا اسرهم﴾ اى خلقهم قال البيضاوى فاحكمنا ربط مفاصلهم بالاعصاب
وقال المؤلف وشددنا اسرهم اى مفاصلهم او المراد مصرّتى البول و الغائط اذا خرج الاذى تقبضتا او معناه انهما
لا يسترخيان قبل الارادة تفسير اوّله كوره حضرت حق جل و علا بيورركه بن عظيم الشان خلاق بيچون آنلرك مفاصلنى
برى برينه وصل و شدّ ايله متين و استوار ايلدم و تفسير ثانى يه كوره بول و غائط مجرالرندن هر برينى حدثلر چيقدقدنصكره
بوزيلوب ديوشوريلور قيلدم ياخود اخراج حدثى مرادلرندن مقدم سبيللرينى كوشيوب مسترخى اولمز ايلدم ديمكدر كه
حاصل معنا اولور (الاسر) همزه نك ضميله بول طوتلمق معناسنه در نته كه حدث ديكرك انقباضنه حصر دينور
يقال اخذه الاسر اى احتباس البول * شارح ديركه اسر اسمدر مصدرى اسردر فتحتينله يقال اسر الرجل اسرا
من الباب الرابع اذا احتبس بوله (عود اسر) و (عود يسر) يا تحتيه ايله ياخود ثانى لحن و خطادر شول آغاج پارهسنه
اطلاق اولنور كه بولى طوتيلان آدمك قارنى اوزره وضع ايلمكله تدبير و تيمار ايدرلر اعراب ادويه سندندر و اول
اغاج اعراب بيننده معروفدر ظاهرا حالا تسبيح دوزدكلرى يسر آغاجى اولمق كركدر كه معروفدر نته كه كتب
طبيه ده عود يسر عنوانده مرسومدر قال فى الاساس عولج فلان بعود الاسر و هو الذى يوضع على بطن المأسور
فيبرأ و تقول العامّة عود يسر و هو خطأ الا ان يقصد به التفأل (الاسر) ضمتينله تخت آياقلرينه اطلاق اولنور
قوايم السرير معناسنه (الاسر) فتحتينله صرچه يه دينور زجاج معناسنه (الاسار) كتاب وزننده مطلقا باغه
و صارقى يه دينور مايشدّ به معناسنه جمعى اسر كلور ضمتينله * شارح بونى اسير بند ايده جك قايشه تخصيص
ايلمشدر و اسار يسار لفظنده لغتدر كه يمين مقابليدر (الاسير) امير وزننده طوتساغه دينور اخيذ معناسنه كرك باغلو
اولسون و كرك اولمسون فى الاصل اسار ايله باغلو اولان طوتساغه دينوب بعده توسيع اولندى و خاصة باغلو اولانه
دينور مقيد معناسنه و محبوس و مسجونه اطلاق اولنور جمعى اسراء كلور امراء وزننده و اسارى كلور سكارى وزننده
و اسارى كلور همزه نك فتحيله خباطى وزننده و اسرى كلور مرضى و قتلى وزننده و اسير برى برينه صارمشمش
نباته اطلاق اولنور يقال نبات اسير اى ملتفّ (الاسرة) عمده وزننده متين و محكم زرهه اطلاق اولنور درع
حصينه معناسنه قوّت معناسندن مأخوذدر و برآدمك اقرب اولان رهط و عشيرتنه اطلاق اولنور مدار تقويت
اولديغيچون يقال هو من اسرة فلان اى رهطه الادنون (التأسّر) تفعل وزننده بر آدمى بر بهانه ايله اويالندرمغله
مقصدندن آليقويوب كيجكدرمك معناسنه مستعملدر يقال تأسّر عليه اذا اعتلّ و ابطأ (اسارون) همزه نك فتحيله
عقاقيردندر بين الاطباء بو اسمله معروف نباتدر كه ادويه دندر تركيده كدى اوتى تعبير اولنور (اسير) امير وزننده و (اسير)
زبير وزننده و (اسيره) جهينه وزننده اسامئ رجالدندر (اسرال) همزه نك كسريله لام بابنده مرسومدر (تأسير
السرج) تباشير الفرج وزننده آتك اكرينى صاردقلرى صرمله دينور * شارحك بيانى اوزره تعاشيب كبى مفردى
نامسموعدر ياخود مفردى تأثيردر كه تمتين كبى اسمدر (الاشتر) شين معجمه و تاى فوقيه ايله طرطب وزننده كوفه ده
بعض علويه نك لقبيدر مراد زيد بن جعفردر و لفظ مزبور شتر ماده سنده مرسومدر (الاشر) فتحتينله شدّت

و وفرت اوزره فرحناك اولمق معناسنه درکه طاشقنلق و بوطورلق تعبير اولنور يقال اشر الرجل اشرا من الباب
الرابع اذا مرح (الاشر) كتف وزننده و (الاشر) ندس وزننده و (الاشر) شكس وزننده و فتحتينله لغتدركه وصف
بالمصدر اولور و (الاشران) سكران وزننده و فرت اوزره شادان اولان كشى يه دينور جمعلرى اشرون كلور شينك
كسريله و اشرون كلور شينك ضميله و اشر كلور ضمتينله و اشرى كلور سكرى وزننده و اشارى كلور خباطى وزننده
و اشارى كلور سكارى وزننده (المئشير) مكثير وزننده كه ابنيهٔ مبالغه دن بغايت جنبشلو و شاطر و نشاطمند انسان
وحيوانه دينوركه بو طور تعبير اولنور يقال رجل مئشير و ناقة مئشير و جواد مئشير اى نشيط (الاشر) ضمتينله و (الاشر)
فتحتينله ديشلرده اولان كسكينلكه و دقت و لطافتنه دينوركه خلقى و استعمالى اولور جمعى اشور كلور يقال فى ثغرها
اشر و اشر و هو حسنه و تحزز اطرافه يكون خلقة و مستعملا (اشر المجل) زفر وزننده اوراق تعبير اولنان آلتك ديشلرينه
دينور (الاشر) حشر وزننده ديشلرى كسكين ايلمك معناسنه در يقال اشرت اسنانها اشرا من الباب الثانى اذا حززتها
اكثر قوجه قاريلر احداثه تشبه ايچون بعض نسنه لر ايله ديشلرينى تحديد و تجليه ايدرلر و اشر بچقى ايله كراسته بچمك
معناسنه در يقال اشر الخشب بالمنشار اذا شقه (التأشير) تفعيل وزننده بو دخى ديشلرى كسكينلتمك معناسنه در
يقال اشرت اسنانها تأشيرا اذا حززتها (المؤتشرة) و (المستأشرة) اسم فاعل بنيه لريله ديشلرى تأشير ايدر
اولان خاتونه دينور (المؤشر) معظم وزننده مطلقا يوقلنوب كسكينلنمش نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ
مؤشر اى مرقق (المئشار) منشار وزننده و آنده لغتدركه بچقى يه دينور (الآشرة) عاشره وزننده بچقى ايله
كسلمش نسنه يه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله در و بو عيشة راضية قبيلندندر يقال خشبة آشرة اى مأشورة
(التأشير) تفعيل وزننده اسمدر چكركه نك ديش مقامنده اولان نسنه سنه دينوركه آنكله اصر جمعى تآشير كلور
تباشير وزننده (الآشر) عاشر وزننده چكركه نك بالدرلرنده اولان اينجه تيكنلره دينور كذلك چكركه نك قويريغى
اوجنده اولان عقده يه دينوركه قوش چيناقلرى شكلنده اولور و اكا اشره دخى دينور عمده وزننده و مئشار دينور
منشار وزننده (اشيره) سفينه وزننده مغربده بر بلده در عبدالله بن محمد الحافظ النحوى اورادندر (الاصر)
عصر وزننده قيرمق معناسنه در يقال اصر الشئ اصرا من الباب الثانى اذا كسره و بر نسنه يى بر جانبه طوغرى
اكمك معناسنه در يقال اصر الشئ اذا عطفه و بر كمسه يى آليقومق حبس معناسنه در يقال اصر فلانا اذا حبسه
و چادره ذكرى آتى اصار ديدكلرى ايپ چكيرمك معناسنه در يقال اصر البيت اذا جعل له اصارا (الاصر) همزه نك
كسريله عهد و پيمان معناسنه در و بو حبس معناسندن مأخوذدركه بو ماده نك اصل موضوعيدر كسر و عطف
معنالرى دخى آندن مأخوذدر زيرا هر برنده حبس معناسى متصوردر مثلا كسرده طول و درستلك حالتلرندن
آليقومق و عطفده استقامتدن آليقومق ملحوظدر و عهد و پيمانده ناقضنى ثواب و خيراتدن آليقومق متصوردر
و اصرك جمعى آصار كلور تقول لا اصر بينى و بينه و يقال بينهم آصار يرعونها اى عهود و اصر گناهه اطلاق
اولنور مرتكبنى جنتدن آليقومق علاقه سيله يقال به اصر اى ذنب و آغرلق ثقل معناسنه در يقال حمل عنهم الاصر
اى الثقل بو معنالرده همزه نك ضمى و فتحيله ده جائزدر و اصر بر آدمى بر نسنه يه ميل ايتديرن شيئه دينور يقال هو
اصره عليه اى مايعطفه و طلاق ياخود عتق ياخود نذر ايله اولان يمينه اطلاق اولنور زيرا بونلر اثقل ايمان اولمغله
كفارتله خلاص متصور دكلدر قال فى النهاية و فى الحديث ❊ من حلف على يمين فيها اصر فلا كفارة لها ❊ و هو
ان يحلف بطلاق او عتاق او نذر و اصر قولاغك دليكنه دينوركه كوپه چكيريلور جمعى آصار كلور همزه نك
مديله و اصران كلور همزه نك كسريله (الآصرة) ناصره وزننده رحم و قرابته اطلاق اولنور سبب ميلان
اولديغيچون تقول ليس بينى و بينه آصرة اى رحم و قرابة و منت و احسانه اطلاق اولنور تقول على منه
آصرة اى منة جمعى اواصر كلور و آصره چادرك اتكلرينى قازيغه بند ايتدكلرى كوچك ايپه دينور (الاصار)
كتاب وزننده و (الاصارة) هاءيله بونلرده چادرك اتكلرينى بند ايتدكلرى كوچك ايپه دينور جمعى اصر كلور
ضمتينله و اصار چادرك ايپنى چكيره جك قازيغه دينور وزنبيله دينور و اوتلغه دينور حشيش معناسنه و شول
چوله و كيمه دينوركه ايچنه بچلمش اوتلق وضع ايدرلر جمعى اصر كلور ضمتينله و آصره كلور افعله وزننده (الايصر)
همزه نك فتحى و صادك كسريله بو دخى چادرك اتكلرينى باغلدقلرى كوچك ايپه دينور و اوتلغه و ايچنه اوتلق
وضع ايلدكلرى پلاسه دينور جمعى اياصر كلور (المأصر) مسجد و مرقد وزنلرنده حبسخانه يه و زندانه دينوركه اسم
مكاندر محبس معناسنه جمعى مآصر كلور مساجد وزننده و عامه معاصر ديرلر عينله وزن ثانى شاذدر (الاصير)
امير وزننده برى برينه متقارب اولان نسنه لرك هر برينه دينور كويا اصارلرى متقارب اولان چادرلرك هر برى كبى

وبری برینه صارمشـوب طوپلنمش اولان صاچه دینور یقال شعر اصیر ای ملتفّ وکثیف وطویل اولان
صچاغه دینور یقال هدب اصیر ای کثیف طویل (المؤاصر) مجاور وزننده قومشویه دینور فی الاصل اصار
اصاره یعنی طناب طنابه همجوار اولانه دینوب بعده علی الاطلاق استعمال اولندی تقول هو جاری مطانبی
ومؤاصری ومکاسری ای جاری (المتأصر) متناصر وزننده بری برینه همجوار اولان آدملره دینور یقال
ثمّ حیّ متأصرون ای متجاورون (الایتصار) افتعال وزننده نبات چوغالوب اوزامق معناسنه در یقال ایتصر
النبت اذا طال وکثر ویرك نباتلری بری برینه متصل یتمك معناسـنه در یقال ایتصرت الارض اذا اتصل نبتها
وبرنسنه کثیر العدد اولمق معناسنه در یقال ایتصر القوم اذا کثر عددهم (الاطر) همزه نك فتحی وطانك سکونیله
برنسنه یی اکوب ایکی بوکمك معناسنه در مثلا یایی قورمق ایچون اکمك کبی یقال اطر القوس وغیرها اطرا من الباب
الثانی والاوّل اذا عطفها واوقه اطره قلمق یعنی اوقك کزینه سکیر صارمق معناسـنه در یقال اطر السهم اذا
جعل له اطرة واطر یایك وسحابك مقوّس ومنحنی اولان یرینه دینور منحنی القوس والسحاب معناسنه وبو تسمیه
بالمصدر در واطر چادرك دائره سـنه قصناق طرزنده قوشاق ایلمك معناسنه درکه اکثری شریتدن ایدرلر یقال
اطر البیت اذا اتخذله اطارا کالمنطقة حوله (التأطیر) تفعیل وزننده اطر ایله ایکی اوّلکی معنالرده مرادفدر یقال
اطّر القوس تأطیرا واطّر السهم تأطیرا بمعنی اطر وتأطیر قز قسمی اره وارمیوب چوق زمان اتاسی اونده اسکیوب
قالمق معناسنه در یقال اطّرت البنت اذا بقیت فی بیت ابویها زمانا (الاطیر) امیر وزننده کناهه اطلاق اولنور
تقول آخذنی باطیر غیری ای بذنب غیری وطار لغه دینور یقال فیه اطیر ای ضیق وسوزه دینور کلام معناسنه
تقول سمعت منه اطیرا ای کلاما وایراقدن ظهور ایدن شرّه دینور یقال اصابه اطیر ای شرّ قداتی من بعید
(الاطرة) عمده وزننده یارلمامق ایچون اوق کزینك اوزرینه صاردقلری سکیره دینور وآلت تناسلك باشنك
کرداکرد چوره سنه اطلاق اولنور وطرنغك اطرافنی احاطه ایدن اته اطلاق اولنور وآت قسمنك یانجقلری
باشندن بوکورلزی نهایتنه قدر ابهر دیدکلری طمرك اوجنه دینور وچناق وچوملك قیرقلرینی کناد ایتدکلری
شیئه دینورکه قاتله یوغورلمش کولدن عبارتدر (الاطار) کتاب وزننده چادرك قوشغنه دینور وقالبور والك
وفوچی مقوله سنك قصناغنه وبرنسـنه نك اطرافنه چوریلان پروازه وحاشیه سنه دینور واطار ذکر اولنان
اطره ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر وحلقه ودائره اولمش کروه انسانی یه اطلاق اولنور وکروید یاپمق ایچون
بوریلوب بوکیلان آصمه چبوقلرینه دینورکه قصناق شکلنده ایدرلر وانسـانك دوداغیله بیغنك قیللری بینی
فصل ایدن قوسه اطلاق اولنورکه سنت وجهی اوزره بیق کسلنجه ظاهر اولور * قال الشارح سئل عمر بن
عبد العزیز عن السنة فی قصّ الشارب فقال تقصه حتی یبد والاطار واطار بالجمله هرنسنه یی احاطه ایدن شیئه
اطلاق اولنور (التأطّر) تفعل وزننده بریرده عوق اولوب قالمق معناسنه در یقال تأطر الرجل بالمکان اذا تحبس
ومزراق مقوله سی نسنه اکیلوب ایکی قات اولمق معناسنه در یقال تأطّر الرمح اذا تثنی وخاتون اصلا بریره چقمیوب
دائما خانه سنده اقامت ایلمك معناسنه در یقال تأطّرت المرأة اذا اقامت فی بیتها وبرنسنه اکریلمك معناسنه در یقال
تأطّر الشیء اذا اعوجّ (الانئطار) انفعال وزننده بودخی اکریلمك معناسنه در یقال انئطر الشیء اذا اعوجّ (المأطور)
مفطور وزننده شول قویی یه دینورکه یاننده برقویی دخی اوله وبادیه ده شول صویه دینورکه طپراغی یومشق یرده
اولمغله چوکوب ییقلمامق ایچون اطرافی احشابله اوریلوب پکشدرلمش اوله (المأطورة) هایله دائرا مادار قولپلو
واغزی قصناقلو کولکه دینورکه اکاسود صاغیلور (اطربه) همزه نك ورانك فتحیله مغربده بربلده آدیدر (الافر)
همزه نك فتحی وفانك سکونیله و(الافور) قعود وزننده سکرتمك معناسنه در یقال افر الرجل افرا من الباب الثانی
اذا عدا وآهو کبی جنبش ونشاطندن صچرایوب قالقمق معناسنه در یقال افر الشاطر اذا وثب وبرنسنه شدّتله
قینامق معناسنه در یقال افر الحرّ والقدر اذا اشتدّ غلیانهما ودوه قسمی زبون وبی تاب اولدقدن صکره سموروب
نشاطمند اولمق معناسنه در یقال افر البعیر اذا نشط وسمن بعد الجهد وخدمتده جست وچابك اولمق معناسنه در
یقال افر الغلام اذا خفّ فی الخدمة وطرد ایلمك معناسنه در یقال افر اذا اطرد * شارح دیرکه کرچه جمله نسخه لرده
طرد عنوانیله مفسر در لکن تحریفدر صواب اولان بطر عبـارتیله اولمقدر نته که امّهات سـائره ده بورسمه
مرسومدر (الافر) فتحتینله بودخی برنسنه شدّتله قینامق معناسنه در یقال افر الحرّ والقدر افرا من الباب الرابع
الرابع اذا اشتدّ غلیانهما ودوه بی تاب اولوب زبونلدقدنصکره وجود بولوب نشاطمند اولمق معناسنه در یقال
افر البعیر اذا سمن ونشط بعد الجهد (الاستیفار) افر ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال استأفر البعیر بمعنی افر

مطلب

(المئفر) منبر وزننده جست و چابك خدمتكاره دينور (الافرّة) ضمتينله و رانك تشديديله جماعت معناسنه‌در تقول رأيت افرّة من الناس اى جماعة و بليه معناسنه‌در يقال وقع فى افرّة اى بلية و قارشقلق اختلاط معناسنه‌در تقول تركتهم فى افرّة اى فى اختلاط و قاتيلق شدّت معناسنه‌در و افرّة الصيف يازمو سمنك اوّلنه دينور و بو فعله وزننده‌در و بونلرده فتحتينله‌ده لغتدر (افران) سلمان وزننده نسف قضاسنده برقريه آديدر (افرّ) همزه‌نك فتحى و فانك ضمى و رانك تشديديله عراقده بربلده‌در (اقرّ) همزه‌نك و قافك ضميله باديه‌ده بر وادى اسميدركه دوه مرعاسى اولان شور او تلقلر ايله و صولر ايله مملو و آباداندر (الاكرة) همزه‌نك ضمى و كافك سكونيله كره لفظنده لغت غير فصيحه‌دركه طوپه دينور الده او ينارلر و شول چقوره دينوركه آنده صو ايركيلوب طورلمغله آندن صافى و طورى صو اخذ ايدرلر (الاكر) مكر وزننده و (التاكر) تفعل وزننده ذكر اولنان چقور قازمق معناسنه‌در يقال اكر الرجل اكرا من الباب الاوّل و تأكر اذا حفر الاكرة (الاكار) شدّاد وزننده چفتجى يه دينور حرّاث معناسنه اكر مذكوردن مأخوذدر صبان ايله يرى سوكوب قازديغيچون تسميه اولندى و اكارك جمعى اكره كلور فتحاتله كويا كه تقديرا آكرك جمعيدر ناصر وزننده (المؤاكرة) مفاعله وزننده مخابره معناسنه‌دركه ترلادن حاصل اولان غلالك بعضى اوزره عقد مزارعتله بالاشتراك زراعت ايلمك معناسنه‌در يقال آكر الرجل مؤاكرة اذا خابر (الامر) همزه‌نك فتحى و ميمك سكونيله و (الامار) كتاب وزننده و (الآمرة) عافيه وزننده بيورمق معناسنه‌دركه نهى مقابليدر يقال امره و امر به امرا و امارا و آمرة من الباب الاول ضدّ نهاه * مؤلفك بصائرده بيانته كوره امر وجه مذكور اوزره مصدر اولور و اسم مصدر اولوركه فارسيده فرمان و تركيده بيورق و بيورلدى تعبير اولنور جمعى اوامر كلور و جمع مذكور خلاف مطّرده اولمغله بعضلر بوكونه تصحيح ايلديلركه امر فى الحقيقه مأموربه اولمغله مفعول فاعله تحويل اولندى نته كه امر عارف و امر معروف و عيشة راضية ديرلر بعده قياس اوزره فاعل فواعل اوزره جعلندى و عند البعض حال و شان معناسنه اولان امردن فرق ايچون اوامر اوزره جعلندى زيرا امر مذكورك جمعى امور در و حال و شان و حادثه معناسنه اولان امر افعال و اقواله عامّ و شاملدر و على ذلك قوله تعالى ﴿اليه يرجع الامر كله﴾ و مصباحك بيانته كوره بيورمق معناسنه اولان امرك امر حاضرندن همزه حذف اولنوب مر و بكذا دينور نته كه كل و خذ كلمه‌لرى دخى بويله‌در و اكر حرف عطفله مذكور اولورسه همزه ردّ اولنوب وأمر بكذا دينور لكن كل و خذ كلمه‌لرنده همان تخفيفله دركه همزه ردّ اولنمز انتهى * و امر حادثه معناسنه استعمال اولنوركه امر و فرمانك لازمه‌سيدر يقال وقعوا فى امر عظيم اى حادثة بونك جمعى امور كلور * شارح ديركه حال و شان معناسى دخى بوندندر يقال امره مستقيم اى حاله و شانه انتهى * و امر بك و والى اولمق معناسنه كلور يقال امر فلان علينا و امر و امر امرا من الباب الاوّل و الرابع و الخامس اذا ولى * شارح ديركه مؤلف بونده اقتصار ايلمشدر زيرا باب اوّل و رابعك مصدرلرى امردر و باب خامسك مصدرى اماره‌در همزه‌نك فتحيله و امره و اماره همزه‌لرك كسريله آندن اسملردر انتهى (الامرة) همزه‌نك كسريله معناى مزبوردن اسمدر بكلكه دينور يقال له امرة علينا اى ولاية جوهرينك امره كلمه‌سنى مصدر ديمسى وهمدر * مترجم ديركه زمخشرى دخى نشده كلمه‌سى كبى مصدر يتنه ذاهب اولمشدر (الايمار) ايجاب وزننده بودخى بيورمق امر معناسنه‌در يقال آمره ايمارا بمعنى امره امرا و ايمار حق تعالى برآدمك نسل و مواشيسنى چوق ايلمك معناسنه‌در يقال آمره الله ايمارا اى كثر نسله و ماشيته و قولهم امره كنصره لغية غير فصيحة و قوله عليه السلام ﴿خير المال مهرة مأمورة و سكة مأبورة﴾ اى مهرة كثيرة النتاج و النسل و الاصل مؤمرة كمكرمة و انما هو للازدواج او لغية كما سيذكر (الائتمار) افتعال وزننده مطاوعدر امرى قبول ايلمك معناسنه‌دركه بويرق طوتمق تعبير اولنور يقال امره فأتمر و مشاوره ايلمك معناسنه مستعملدر زيرا برى برينك امرينه امتثال ايدرلر و بونده افتعال اشتراك ايچوندر يقال ائتمره فى امره اذا شاوره و همّ و قصد ايلمك معناسنه مستعملدر و به فسر القتيبى قوله تعالى ﴿ان الملأ يأتمرون بك﴾ اى يهمّون بك (الامرة) همزه‌نك فتحى و ميمك سكونيله بناء مرّه‌در تقول له علىّ امرة مطاعة اى له علىّ امرة اطيعه فيها (الامير) كبير وزننده برقوم اوزره فرمانروا اولان آدمه دينوركه اصطلاحزده بك تعبير اولنور يقال هو امير اى ملك بيّن الامارة بكسر الهمزة و يفتح مؤنثى اميره‌در ها ايله جمعى امراء كلور كرماء وزننده * مؤلفك اماره‌ده كسر همزه و فتح ديديكى سابقا ذكر اولنديغى اوزره اسم و مصدر اولديغنه مبنى‌در * مترجم ديركه مستقيم‌زاده مرحومك بيانته كوره باى لفظى كه تركيده زنكين آدمه دينور اولادعرب بونى بك و امير معناسنده استعمال ايدرلر طومانباى يلبباى خيرباى قايتباى كبى و امير سيد معناسنه اولمق تركيده عرف اولمشدر اكرچه سيادت قوم امارتى مستلزمدر لكن عربيده سيده شريف و ساداته اشراف ديدكلرى شرفده آل عبادر انتهى * و امير اعمايى يدوب كوتورن آدمه

اطلاق اولنور وقومشو یه اطلاق اولنور و امیرمؤامر معناسنه درکه اسم مفعولدر مشاور دیمکدرکه کندیسیله امور
مشاوره اولنان کمسه دن عبارتدر ومنه الحدیث ❊امیری من الملائکة جبریل❊ ای صاحب مشورتی (المؤمّر) معظم
وزننده تأمیردن اسم مفعولدر امیر نصب اولنمش آدمه دینور یقال هو مؤمر علینا ای مملك وسنور کسلمش مکانه دینور
اماره دن مأخوذدر یقال مکان مؤمّر ای محدّد وارض مؤمّرة وعلامتلنمش نسنه یه دینور یقال شیء مؤمّر ای موسوم
وتمرن بچورلمش قارغی یه اطلاق اولنور یقال قناة مؤمّر اذا صارت قدجعل فیها السنان ومسلط معناسنه مستعملدر
یقال فلان مؤمر علیهم ای مسلط (اولو الامر) یعنی امر وفرمان صاحبلری که مراد رؤسای قوم وعلمای عظامدر
مؤلف بونکله ❊یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم❊ الایه کریمه سنه اشارت ایلمشدر
راغبك مفرداتده بیانته کوره بونده اقوال عدیده واردر عند البعض مراد زمن حضرت رسول اللهده کائن امراء
کرامدر وعلی قول ائمهٔ اهل بیتدر یاخود مطلقا آمرون بالمعروفدر وابن عباس رضی الله عنهما فقهاء ومطیعون لله
اولان اهل دین ایله تفسیر ایلمشدر * اشبو اقوال مذکوره نك مجموعی صحیحدر زیرا مطلقا ناسك مرتدع اولدقلری
اولی الامر درت صنفدر * اوّل انبیاء عظامدر آنلرك حکمی عامّه وخاصّه نك ظاهر وباطنلرینه متعلقدر * ثانی ولاة
کرامدر آنلرك حکمی عامّه وخاصّه نك همان ظاهرلرینه متعلقدر باطنلرینه مدخلی یوقدر * ثالث حکماء بنامدر آنلرك
حکمی خاصّه نك همان باطنلرینه در * رابع وعّاظ ونصاح ذوی الاحترامدر آنلرك حکمی عامه نك باطنلرینه در
ظاهرلرینه تعلقی یوقدر پس اولو الامر اشبو اصناف اربعه نك جمله سی اولغله اطاعتلری واجبه دندر انتهی (الامر)

مطلب

فتحتینله و(الامرة) هایله برنسنه کثرت وکمال بولمق معناسنه در یقال امر الشیء امرا وامرة من الباب الرابع اذا کثر وتمّ
مؤلفك بصائرده بیانته کوره بو معنا امر واماره ٔ مذکوره دن مأخوذدر فی الاصل کثرت قوم وجماعت معناسنه مستعملدر
زیرا برقوم وجماعت متکثر اولدقده تسویه وتعدیل امورلری ضمننده البته برامیر وسایسه محتاج اولورلر بعده مطلقا
کثرت وکمالده استعمال اولندی وبرخصوص شدت بولمق معناسنه در یقال امر الامر اذا اشتدّ وخاصة برآدمك
مواشیسی چوغالمق معناسنه در یقال امر الرجل اذا کثرت ماشیته وامر احد وفرد معناسنه درکما سیذکر (الامر) کتف
وزننده کثیر وفراوان اولان شیئه دینور یقال شیء امر ای کثیر ومبارك وفرخنده طالع آدمه اطلاق اولنور یقال رجل
امر ای مبارك (الامّر) همزه نك کسری ومیم مشدده نك فتحیله امّع وزننده و(الامّرة) هایله امّعه وزننده وهمزه لرك
فتحیله جائزدر شول ضعیف الرأی وکلیل التدبیر وبی رشد ورویّت کمسه یه دینورکه امور ومصالحنده بنفسه اهل حلّ
وعقد اولمامغله بالجمله امر ومرادنده کیم نه دیرسه آنك رأینه تابع وتدبیرینه موافق اولورا وله یقال رجل امّر وامّرة
ای ضعیف الرأی یوافق کلّ احد علی مایرید من امره کله قال فی الاساس رجل امّر ای لا رأی له یقول لکل احد مرنی
مترجم دیرکه بعض اصولده اشبو امّر کلمه سی منحوت اولمق اوزره مذکوردر کویا که اصلی انی امرؤ ایدی که بن بالکز
برکسه یم یعنی رأی وتدبیره قدرتم یوقدر معاونته محتاجم دیمکدر نته که امّع کلمه سی دخی انی معك لفظلرندن منحوتدرکه
استقلاله قدرتی اولمامغله هرکیم نه رأی ایدرسه بنده سنکله بیله یم سکا قائلم دیمکدر انتهی * وامّر وامّره کوچك قوزیلره
دینور (الامرة) فتحاتله یوللرده اولان ایری طاشلره دینور کذلك علامته یعنی یوللرده وبیابانلرده نشان ایچون نصب
اولنمش میلره دینور ومناره کبی یوکسك تپه یه دینور رابیه معناسنه جمع جنسی امر درهاسز (الامارة) و(الامار) سحابه
وسحاب وزننده وعده کاهه دینور تقول بیننا امارة وامار ای موعد ووقت وساعت معناسنه در وعلم ونشان معناسنه در
یقال نصب امارة وامارا ای علما بعده مطلقا علامت معناسنده استعمال اولندی قال فی الاساس قال الشاعر * اذا طلعت
شمس النهار فانها * امارة تسلیمی علیك فسلمی * (الامر) همزه نك کسریله عقل قبول ایلمیه جك درجه عجیب وعظیم
ومنکر اولان شیئه اطلاق اولنور یقال امر امر ای منکر عجب قال الشارح هو من قولهم امر الامر اذا کثر وکبر ومنه قوله
تعالی ❊لقد جئت شیئا امرا❊ ای منکرا عظیما (الامر) فتحتینله که ذکر اولندی و(التأمور) تفعول وزننده و(التؤمور)
عصفور وزننده ایکیسنده دخی همزه ایله وهمزه سز ثابتدر احد وفرد معناسنه درکه فارسیده کس وترکیده کمسه دینور
یقال ما بالدار امر وتأمور وتؤمور ای احد * شارحك بیانته کوره فی الاصل امّاره اولمق حسبیله نفس وقلبه اطلاق
اولنوب بعده احد وفرد معناسنده استعمال اولندی وتأمور قابه اطلاق اولنور وعا معناسنه یقال وضعه فی التأمور
ای فی الوعاء ونفس ناطقه یه وحیاته اطلاق اولنور امّاره وباعث امر اولدیغیچون ویورکه اطلاق اولنور قلب معناسنه
ویورك حبه سنه وسویدایه اطلاق اولنورکه دانهٔ دل تعبیر اولنور تقول اجعله فی تامورك ای فی قلبك ویوركك حیاتنه
وقاننه اطلاق اولنور دم القلب معناسنه قال الشارح قال فی النهایة وفی حدیث ابی موسی * سعد اسد فی تامورته * التامورة
ههنا عرین الاسد وهو بیته الذی یکون فیه وهی فی الاصل الصومعة فاستعارها للاسد والتامورة والتامور علقة

القلب ودمه فيجوز ان يكون اراد انه اسد فى شدة قلبه وشجاعته انتهى * وعند البعض تامور مطلقا قانه دينور دم معناسنه وزعفرانه دينور ورحده اولان ولده وولد تكوّن ايدن قابه دينوركه مشيمه اوله جقدر و پادشاهك وزيرنه اطلاق اولنوركه امر ماده سندندر يقال هو تامور الملك اى وزيره و تازه قزلرك ياخود صبيانك لعب و بازيچه لرينه اطلاق اولنور و پاپاسلرك صومعه و ناموسلرينه ده دينوركه وحدتخانه لرى اوله جقدر و صويه دينور ماء معناسنه و ارسلان يتاغنه دينور عرّيسة الاسد معناسنه و باديه يه دينور خمر معناسنه و ابريقه دينوركه صو وضع اولنور و قوطويه دينور حقه كبى و اشبو درت معناى اخيرده هايله تاموره دخى لغتدر و بونك وزنى تفعول اولغله موضع ذكرى بو مقامدر جوهرينك توهمى كبى دكلدر يعنى تايى زائده در جوهرى اصليه اعتبار ايله وزنى فاعول قياسيله تمر ماده سنده ايراد ايلشدر فى الحقيقه اساسده دخى وهو تفعول من الامر عنوانيله مرسومدر لكن نهايه ده جوهرى كبى تمر ماده سنده مثبتدر (التاموريّ) تشديد يا ايله و (التأمريّ) تانك فتحى و همزه نك سكونى و ميمك ضميله و (التؤمريّ) تانك و ميمك ضميله انسانه اطلاق اولنور تقول ما رأيت تأموريا و تأمريا و تؤمريا احسن منه اى انسانا (آمر) عامر وزننده و (مؤتمر) مقتدر وزننده ايام عجوزكه شدّت برد كونلريدر الك آخر كوننه دينور * شارح ديركه التيجى كوننه آمر و يدنجيسنه مؤتمر ديرلر مجموعى بو ترتيب اوزره در صنّ و صنبر و وبر و مطفى الجمر و مكفئ الظعن و آمر و مؤتمر حرف تعريفسز و حرف تعريف ايله شهر محرّم الحرامك اسم قديميدر جمعى مآمر و مآمير كلور مساجد و مصابيح وزننده و بونلر غير قياس اوزره در (امّره) امّعه وزننده بر بلده نك و بر طاغك آديدر معناى لغويسى بوندن اقدمجه بيان اولندى (وادى الامير) مصغر بنيه سيله بر موضع آديدر (يوم المأمور) بنو الحارث جماعتنه مخصوص بر يوم معروفدر (المأمورة) معموره وزننده كه اشبو ﴿ خير المال مهرة مأمورة و سكة مأبورة ﴾ حديثنده وارد اولمشدر كثيرة النتاج و النسل معناسنه دركه دولى دوشى فراوان ديمكدر مهره آت قولونه دينور كرهٔ اسب معناسنه و سكه سينك كسريله صره وارى ديكلمش نخلستانه دينور و مأبوره ابردن اسم مفعولدركه ذكر اولندى * قال المؤلف و الاصل مؤمرة و انما هو لازدواج اولغية كما سبق يعنى فى الاصل تكثير نسل معناسنه اولان ايمار مزبوردن اسم مفعول اولوب مأبوره يه مشاكله و ازدواج ايچون مأموره عنوانيله ايراد اولندى ياخود مأمور وجه مذكور اوزره امردن لغت ضعيفه اوله رق اسم مفعولدر (المؤآمرة) مفاعله وزننده و (الاستيمار) بونلرده ايتمار كبى مشورت ايتمك معناسنه در يقال آمره فى امره و وامره بالواو و استأمره اذا شاوره (التأمّر) تفعل وزننده بو دخى مشاوره معناسنه در يقال تأمّر اذا شاور و بركسه اوزره تسلّط ايلك معناسنه مستعملدركه اميرلك معناسندن مأخوذدر على ايله صله لنور يقال تأمّر فلان عليهم اذا تسلّط (اليامور) يافوخ وزننده بر نوع دابهٔ برّيه آديدر على قول اوعال يعنى طاغ كچيسى جنسندندر (التآمير) تباشير وزننده مفاوزده اولان اعلام يعنى يابانده سمت طريق و ساعت بيلك ايچون نصب اولنان ميلره و نشانلره دينور مفردى تؤمور در عصفور وزننده (بنو عبيد بن الآمريّ) كه عامريّ وزننده عربدن بر قبيله در نجائب عيديه آنلره منسوبدر (الاوار) غراب وزننده آتشك و كونشك اسيسنه دينوركه اسمدر تقول لفحنى اوار النار و اوار الشمس اى حرّه و صوسزلغه اطلاق اولنور يقال كاد يغشى عليه من الاوار اى العطش نته كه صوسزلغه حرّه دخى اطلاق اولنور قال فى الاساس و يقال رجل اواريّ اى شديد العطش و اوار تتونه اطلاق اولنور دخان معناسنه و آتش يالكنه اطلاق اولنور تقول لفحنى اوار النار اى لهيبها و جنوب يعنى لدوس يلنه اطلاق اولنور حارّ اولديغيچون جمعى اور كلور همزه نك ضميله (الاورة) فرحه وزننده اسيلكى شديد اولان ارضه دينور يقال ارض اورة اى شديد الحرّ كذلك لدوس يلى شدتله اسر اولان يره دينور يقال ارض اورة اى شديد الجنوب (الاستيوار) برنسنه دن بلكمك معناسنه در يقال استأور منه اذا فزع و دوه اوه ده اوركوب قاچمق معناسنه در يقال استأورت الابل اذا نفرت فى السهل كما يقال استوأرت بتقديم الواو اذا نفرت فى الحزن يعنى صرپ و درشت يرده اوركوب قاچسه لر استوأرت دينور لكن مؤلف وأر ماده سنده اذا تتابعت على نفار و احد عبارتيله تفسير ايلكله بو كلامى منافى اولور و استيوار قرا كولقده عجله ايلك يعنى عجله و شتابله كتمك معناسنه دركه علو و دخان معنالرندن مأخوذدر يقال استأور الرجل اذا عجل فى الظلمة كما يقال استوأر بتقديم الواو * لكن مؤلف وأر ماده سنده بو معنادن ساكت اولمشدر و استيوار بك خشم و غضبه كلك معناسنه مستعملدر يقال استأور القوم غضبا اذا اشتدّ غضبهم و بو حرارت و علو معناسندندر و چوكوب اوتورمش دوه صيچرايوب قالقمغه ياخود آدمجل دوه بركسه اوزره آتلمغه ياتوب طورامق معناسنه مستعملدر يقال استأور البعير اذا تهيأ للوثوب (الاور) جور وزننده شمال معناسنه دركه پو راز يليدر يقال

هبّ الاوار ای الجنوب ویقال هبّ الاور ای الشمال و اور السحاب بلودك بری اوته جنبش و اضطرابندن عبارتدر
تقول اعجبنی اور السحاب و مورها ای اضطرابها و اور مصدر اولور جماع ایلمك معناسنه یقال آر المرأة یؤر اورا
و یئیر ایرا اذا جامعها * لکن مؤلف ایر ماده‌سنده بو معنادن سکوت ایلشدر (الآر) همزه‌نك مدیله عار معناسنه‌درکه
ننك و ناموسدر * شارحك بیانه کوره همزه عیندن مبدله‌در (آره) ساره وزننده مزینه قبیله‌سی یوردنده بر طاغك آدیدر
(وادی آره) ینه ساره وزننده اندلسده بر دره آدیدر (اواره) ثمامه وزننده تمیم قبیله‌سی یوردنده بر صو یاخود بر طاغ
آدیدر (اوریاء) بوریاء وزننده بر رجل آدیدر * شارح دیرکه رجل مزبور بنی اسرائیلدندر داود نبی علی نبینا و علیه
السلام حضرتلرینك مظهر افتتان اولدقلری خاتونك زوجیدر (الاهرة) همزه‌نك و هانك فتحیله کوزل حاله دینور
یقال هو فی اهرة ای حال حسنة و هیئت و شکل و قیافت معناسنه‌در و او اثوابنه دینور یقال ظعن و لم یبق اهرة ای اثاث
بیت جمع جنسی اهردر هاسز و جمع صیغی اهرات درحرکاتوزننده (اهر) قصر وزننده مجدد اردبیل ایله تبریز بیننده
بر بلده آدیدر (الایر) خیر وزننده معلومدر یعنی آلت تناسله دینور جمعی ایور کلور و آیار کلور مدّایله و آیر کلور افعل
وزننده و ایر صبایلنه دینور یقال هبّ الایر ای ریح الصبا (الایر) همزه‌نك کسریله و (الایّر) سید وزننده و (الاور)
همزه‌نك ضمیله و (الاوور) صبور وزننده بونلرده صبایلنه دینور (الایار) سحاب وزننده فلزّات معدنیاتدن توجه دینور
صفر معناسنه (ایّار) شدّاد وزننده شهور رومیه‌دن حزیران آیندن مقدّم اولان آیك اسمیدرکه مایس دخی اطلاق
اولنور بعض نسخه‌ده بعد حزیران مرسوم اولمغله غلطدر * شارحك بیانه کوره لفظ مزبور فی الاصل رومی
و یانك تخفیفیله‌در (الایّار) همزه‌نك کسری و یانك شده‌سیله هوایه دینور عناصردندر (الایر) کیر وزننده ریح صبایه
دینورکه ذکر اولندی و بوغه دینور قطن معناسنه و کومش اکنتیسنه دینورکه اکه‌لنورکن دوکیلان برادهسیدر
نحاتة الفضه معناسنه و ایر غطفان دیارنده بر طاغك آدیدر (الایاریّ) همزه‌نك ضمیله عظیم الایر یعنی کیر کبیر صاحبی
آدمه دینور تغییر نسبله کویاکه ایر کثیره مالکدر (المئیر) منبر وزننده کثیر الجماع اولان آدمه دینور یقال رجل مئیر
ای نیاك (ایار) همزه‌نك ضمی و یانك کسریله حوران قضاسنده بر موضعدر

فصل الباء الموحدة

(البئر) بانك کسریله معلومدر یعنی قویی‌یه دینور فارسیده چاه دیرلر و بئر لفظی مؤنثدر جمعی ابأر کلور همزه‌نك فتحی
و بانك سکونیله و آبار کلورکه مقلوبدر و ابؤر کلور افلس وزننده و آبر کلور آمل وزننده‌که وزنی اعفل‌در و جمع کثرتی
بئار کلور بانك کسریله (البأّر) کتان وزننده قویی قازیجی کسنه‌یه دینورکه قویجی تعبیر اولنور حفار البئر معناسنه
(الابآر) همزه‌نك کسریله احضار وزننده بر آدم ایچون قویی قازمق و قویی پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال ابأر فلانا
اذا جعل له بئرا (البأر) نصر وزننده قویی قازمق معناسنه‌در یقال بأر الرجل بأرا من الباب الثانی اذا حفر البئر
و برنسنه‌یی صقلایوب کزلمك علی قول ادّخار ایلمك معناسنه مستعملدرکه معنای ملزومیدر یقال بأر الشیء اذا خبأه
او ادّخره و آخرته خیر و حسنه تقدیم ایلمك علی قول کیزلوجه خیر عمل ایشلمك معناسنه مستعملدر یقال بأر الرجل
الخیر اذا قدّمه او عمله مستورا (الابتآر) افتعال وزننده بو دخی قویی قازمق و قویی ایدنمك معناسنه‌در یقال ابتأر
الرجل بمعنی بأر کذلك بأر ایله معانیء سائره‌ده مرادفدر (البؤرة) حفره وزننده و مرادفیدرکه چقوره دینور و آتش
یاقه جق اوجاغه دینورکه صحراده چقور قازوب اوجاق ایدرلر و ذخیره‌یه دینورکه ادّخار اولنان نسنه‌در (البئرة)
بانك کسریله و (البئیرة) قصیره وزننده بونلرده ذخیره‌یه دینور تقول ابتأرت البؤرة و البئرة و البئیرة ای الذخیرة
(الببر) صبر وزننده سباعدن بر جانور معروف اسمیدر بو جانور بو اسمله معروفدر و هندستانه مخصوصدر ارسلانك
دشمنیدر دیرلر جمعی ببور کلور و ببر کلمه‌سی اعجمیدن معرّبدر * مترجم دیرکه بوندن بشقه ببر بر کوچك جانور کده
اسمیدرکه کدی قدر اولور دریسندن کورك ایدرلر (ببرویه) عمرویه وزننده اسمادندر نصر بن ببرویه اسحق ابن
شاذان نام محدثدن روایت حدیث ایلشدر (البتر) بانك فتحی و تاء فوقیه‌نك سکونیله کسمك علی قول برنسنه‌یی دیبندن
یاخود بتمامه کسمك معناسنه‌در یقال بتر الشیء بترا من الباب الاول اذا قطعه او مستأصلا * شارح دیرکه امهات سائره‌ده
برنسنه‌یی قبل التمام کسمك ایله مفسردرکه ناقص براقق اولور (الباتر) ساتر وزننده و (البتار) ستار وزننده و (البتار)
غراب وزننده‌که بو دخی صیغهٔ مبالغه‌در کسکین قلیجه وصف اولور یقال سیف باتر و بتار و بتار ای قاطع (الابتر) احمر
وزننده قویریغی کسلمش ارکك حیوانه دینور یقال جحش ابتر ای مقطوع الذنب مؤنثنده بتراء و جمعنده بتر دینور حمر
وزننده یقال ماهم الا کالحمر البتر و ابتر بر نوع خبیث یلانك اسمیدر * شارحك بیانه کوره قویریغی کوچك اولور و ابتر فن
عروضده مثمن اولان بحر متقاربك دردنجی بیتنه و مسدّس اولانك ایکنجی بیتنه اطلاق اولنورکه آنلرده بتر علتی جاریدر
مؤلف ایجاز ایلشدر اوّلا بتر عروضیون اصطلاحنده قطع ایله حذفك اجتماعندن عبارتدر و اول عندغیر الزجاج

(متقارب)

متقارب ايله مديده مخصوص صدر * و مؤلف زجاج قولنه ذاهب اولمشدر بحر متقاربك ايكى عروضى وار در برى صحيحه
و برى مجزوءٔ محذوفه در و عروض اولانك درت ضربى وار در اولى صحيح ثانى مقصور ثالث محذوف رابع ابتر در مثالى
خليلىّ عوجا على رسم دار * خلت من سليمى و من ميه * بيتيدركه فعولن فع قالمشدر و عروض ثانيه نك ايكى ضربى
وار در اوّلى كنديسنه مماثلدر ثانى ابتر در مثالى * تعفف و لاتبتئس * فما يقض يأتيكا * بيتيدر و جمهور عندنده مديده
دخى جريان ايدركه فاعلاتن فاعل قالور انتهى * و ابتر معدم و مفلس و مفتقر آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ابتر اى معدم
و عقبيدن قطعا نسل و ذرّيتى قالميان كمسه يه اطلاق اولنور يقال رجل ابتر اى لاعقب له قال الشارح و منه قوله تعالى
﴿ انّ شانئك هو الابتر ﴾ اى انّ من ابغضك لبغضه لك هو الابتر الذى لاعقب له اذ لا يبقى منه نسل ولا حسن ذكر پس عقب
نسل و ذريته و حسن ذكر و محمدته شاملدر و ابتر خاسر و زيانديده يه اطلاق اولنور يقال فلان ابتر اى خاسر
و قولپسز آزيق چانطه سنه و قولپسز قوغه يه اطلاق اولنور يقال مزاد و دلو ابتر اى لاعروة له و مطلقا خير و نفعدن
منقطع و بى بهره اولان امر و ماده يه و كار و عمله اطلاق اولنور يقال امر ابتر اى منقطع عن الخير قال الشارح و منه الحديث
﴿ كلّ امر ذى بال لايبدئ فيه بحمد الله فهو ابتر ﴾ و يقال خطبة بتراء اذ لم يذكر فيها اسم الله تعالى و حيواندن اشك
قسمنه و قول جنسنه ابتر اطلاق اولنور قلت خيرلرندن ناشى و ايكيسنه ابتران دينور قال فى الاساس ليته اعارنا ابتريه
و هما عبده و عيره لقلة خيرهما و ابتر مغيرة بن سعدك لقبيدر ﴿ البتر ﴾ فتحتينله حيوانك قويروغى كسلمك معناسنه در
يقال بتر ذنب الحمار بترا من الباب الاول فبتر هو اى قطعه فانقطع ﴿ البترية ﴾ كرديه و زنده زيديه گروهندن بر طائفه نك
لقبيدركه ذكر اولنان مغيرة بن سعده منسوبلردر بتر ابترك جمعيدر ﴿ الابتار ﴾ همزه نك كسريله و يرمك معناسنه در
يقال ابتره اذا اعطاه و ويرميوب دريغ ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال سئله فابتر اى منع بو معنالرده قطع معناسنه
اولان بتردن مأخوذدر ايكيسيده قطعى مستلزمدر اوّلكيده ويرمكله لسان سائلى و ثانيده مسئول و عطيه يى قطع
ايتمش اولور و ابتار كونشك شعاعى شاخ شجر كبى ممتد اولديغى وقتده كه اوّل نهار اوله جقدر قوشلق نمازى قلمق معناسنه
مستعملدر و بو صلوة اشراق و قتيدر يقال ابتر المصلى اذا صلى الضحى حين تقضبت الشمس اى يمتدّ شعاعها كالقضيب
قال فى الاساس البتيراء هى الشمس فى اوّل النهار لقلة ضوءها و ابتار حق تعالى بر آدمى ابتر قلمق يعنى نسل و ذرّيتدن
و ذكر و ثنا و نام و محمدتدن بى بهره و محروم توفى ايلمك معناسنه در يقال ابتر الله الرجل اذا جعله ابتر ﴿ الاباتر ﴾ علابط
وزننده بودور آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اباتر اى قصير و نسل و ذرّيتى اولميان آدمه اطلاق اولنور يقال فلان
اباتر اى لانسل له و قطع رحم ايدن كمسه يه اطلاق اولنور يقال هو اباتر اذا كان يبتر رحمه ﴿ البتراء ﴾ حمراء وزننده
ابترك مؤنثيدر ماضيه و نافذه اولان حجته و حديده يه وصف اولور يقال حجة و حديدة بتراء اى ماضيه نافذة و بتراء تبوك
يولنده بر موضع اسميدركه قربنده مسجد نبوى وار در و خطبهٔ بتراء اول خطبه دن عبارتدركه آنده بسمله و تصليه ذكر
اولنميه يقال خطبة بتراء اذا لم يذكر الله فيها و لم يصلّ على النبى عليه السلام * مترجم ديركه اهل ادب همزه يه عين بتراء
اطلاق ايدرلر زيرا كاسه سى منقطع عين شكلنده در ﴿ البتيراء ﴾ مصغر بنيه سيله كونشه اطلاق اولنور لكن اساسده وجه
مذكور اوزره اوّل نهاره مخصوص صدر ﴿ الانبتار ﴾ انفعال وزننده كسلمك معناسنه در يقال انبتر الشئ اذا انقطع و سكرتمك
معناسنه مستعملدر يقال انبتر الرجل اذا عدا ﴿ البترة ﴾ بدره وزننده قانجق اشكه دينور اتان كبى بتيره مصغريدر
﴿ بتران ﴾ عثمان وزننده بنى عامر يوردنده بر موضع آديدر ﴿ بتر ﴾ بانك ضميله زباله نام موضع اوزره مشرف و ممتد
بر نيچه طاغلره اطلاق اولنور و اندلس اولكه سنده بر موضع آديدر ﴿ بتير ﴾ امير وزننده اندلسده مرسيه قضاسنده بر
حصن آديدر ﴿ بتيره ﴾ سفينه وزننده قريش قبيله سندن ابن الحارث بن فهر اسميدر ﴿ بترى ﴾ كبرى وزننده اسمادندر
عبدالله بن احمد بن بترى و مسلمة بن محمد البترى محدثلردر ايكنجى ذكر اولنان بتر نام موضعه منسوبدر ﴿ البثر ﴾ بانك
فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله و فتحتينله لغتدر چوق كثير معناسنه در و آز قليل معناسنه در * غريبدركه مؤلف ضديتندن
سكوت ايلمشدر يقال شئ بثر اى كثير و يقال شئ بثر اى قليل و بثر بدنده چيقان خرده سيولجه يه دينور خراج صغير معناسنه
جوهرينك صيغهٔ جمع ايله صغار قولى غلطدر * شارح ديركه بثر اسم جنس اولمغله جمعله تفسير شايع و ذايعدر حتى
مؤلف خراج لفظنى ماده سنده بنيهٔ جمع اولان قروح ايله تفسير ايلمشدر و اقعا اساسده خرجت به بثرة فعصرها و بجلده
بثر شتى عبارتيله مرسومدر و بثر و بثور قعود وزننده و بثر فتحتينله مصدرلردر بدنده خرده سيولجه چيقمق معناسنه يقال
بثر وجهه و بثر و بثر بثرا و بثورا و بثرا من الباب الاول والرابع والخامس اذا خرجت به بثرة و بثر بانك فتحى و ثانك سكونيله
شول ارضه دينوركه طاشلرى عربلرك حرّه تعبير ايتدكلرى قره طاشلغه شبيه لكن بونك طاشلرى بياض اوله وجه شبه
صيق و برى برى اوزره يغن طاشلق تپه اولمسيدر و بثر اشمه تعبير اولنان صو يى يقين خرده قويلره دينور و ذات عرق نام

محلده بر صویك یاخود بر موضعك آدیدر (البثر) كتف وزننده مادهٔ مرقومه‌دن وصفدر بدننده سیوجه‌لر چیقمش آدمه دینور (التبثر) تفعل وزننده بودخی برآدم بدننده سیوجه‌لر چیقارمق معناسنه‌در یقال تبثر وجهه بمعنی بثر (البثیر) امیر وزننده كثیر لفظنه اتباعاً ذكر اولنور یقال شئ كثیر بثیر وكاه اولور كه مستقلا معنای مرقومده استعمال اولنور بثر كلمه‌سی كبی یقال شئ بثیر ای كثیر (الباثر) شول صویه دینور كه من غیر حفر یر یوزنده ظاهر اوله یقال ماء باثر ای باد من غیر حفر وحسود آدمه دینور یقال رجل باثر ای حسود (المبثور) حسد اولنان كسه‌یه دینور یقال هو مبثور ای محسود وپك زنكین آدمه دینور یقال فلان مبثور ای غنیّ جدا (الابثیرار) اقشعرار وزننده بر بلوك سواری مسابقه ایچون یارشده جدّ واقدامله قوشمق معناسنه‌در یقال ابثأرّت الخیل اذا ركضت للمبادرة (البثراء) صحراء وزننده بلاد بجیله‌ده بر طاغك آدیدر كه سلطان الزاهدین ابراهیم بن ادهم علیه رحمة الربّ الاكرم آنده تعبّد ایلمشدر (الابثعرار) ابثیرار وزننده ومرادفیدر كه آنفا ذكر اولندی یقال ابثعرّت الخیل بمعنی ابثأرّت (البجرة) بجره وزننده مطلقا كوبكه دینور سرّه معناسنه كرك بیوك وكرك كوچك اولسون وبعض قارنده ویوزده وبیونده دوكوم واوفق بز طرزنده ظهور ایدن یومریجه عقده‌یه دینور جمعی بجر كلور غرفه وغرف كبی بو معناده‌در كه برآدم مجموع عیوبنی وكزلو وآشكاره اولان جملهٔ امور واحوالنی كشف وبیان وذكر وعیان ایلدی دیه‌جك یرده ذكر عجره وبجره دیرلر وعجره دخی عقدهٔ مذكوره‌یه دینور اساسده تقول القیت الیه عجری وبجری اذا اطلعته علی معایبك لثقتك به واصل العجر العروق المتعقدة الناتیة والبجر ماتعقدت منها علی البطن خاصة عبارتیله مرسومدر (ابن بجرة) سلفده بر میخانه جیدر كه شهر طائفده اولور ایدی وعبدالله بن عمرو بن بجره اصحابدندر وعقبة بن بجره كه فتحاتله‌در تابعیندندر وشبیب بن بجره كه كذلك فتحاتله‌در بر نامرد وخبیث ایدی كه ابن ملجم نام لعین ایله امیرالمؤمنین علیّ المرتضی رضی الله عنه حضرتلرینك شهادتی ماده‌سنده همدست مشاركت اولمشیدی لعنهماالله تعالی (الابجر) احمر وزننده كوبكی طشره چیقق اولان آدمه دینور وبوعلتدن دكلدر بلكه خلقیدر اكا آصمه كوبك تعبیر اولنور صفره‌سی طشره چیقق اولور یقال رجل ابجر اذا كانت قدخرجت سرّته وابجر قارنی بیوك اولان آدمه دینور یقال رجل ابجر ای عظیم البطن وابجر كلمه‌سنك جمعی بجر وبجران كلور بالرك ضمی وجیملك سكونیله وابجر كمی هلاطنه وپلامورینه دینور وعنترة بن شدّادك فرسی اسمیدر وبر رجل آدیدر (البجر) فتحتینله برآدم ابجر اولمق معناسنه‌در یقال بجر الرجل بجرا من الباب الرابع اذا كان قدخرجت سرّته ویقال بجر الرجل اذا كان عظیم البطن وبرآدم قانمامق اوزره قارنی سود ایله یاخود صو ایله طولوم كبی طوبطلو اولمق معناسنه‌در یقال بجر الرجل اذا امتلأ بطنه من اللبن والماء فلم یرو فهو بجر ككتف وبر ایشه مبادرتدن كوشیوب آغرلشمق معناسنه‌در تقول بجرت عن هذا الامر اذا استرخیت عنه وتاقلت (البجر) بانك ضمی وجیمك سكونیله شرّ وكریهه‌یه دینور یقال هو اهل البجر ای الشرّ وامر عظیمه وخطب جسیمه كذلك تعجب اولنه‌جق امر عجیبه دینور جمعی اباجر وجمع الجمعی اباجیر كلور یقال اتی بامر بجر ای عظیم وكذا عجب (البجریّ) و(البجریّة) كردیّ وكردیّه وزننده آفت وداهیه‌یه دینور جمعی بجاریّ كلور بانك فتحیله قریّ وقاریّ كبی تقول لقیت منه البجاریّ ای الدواهی (التبجر) تفعل وزننده مشروبی ایچمكده افراط ومبالغه ایلك معناسنه‌در یقال تبجر النبیذ اذا الحّ فی شربه (البجیر) امیر وزننده كثیر كلمه‌سنه اتباعاً ذكر اولنور یقال كثیر بجیر (الابجیرار) ابثیرار وزننده بودخی بر ایشدن پك فتور كلمكله كوشیوب آغرلشمق معناسنه‌در تقول ابجأررت عن الامر ابجیرارا اذا استرخیت عنه وتاقلت (البجراء) صحراء وزننده ارض مرتفعه‌یه دینور (البجرات) فتحاتله و(البجیرات) بنیهٔ تصغیر ایله عتیق مدینه اوزره مشرف ومنتهی اولان جبل شورانده بر نیچه صویه اطلاق اولنور (الباجر) باهر وزننده ایچریسی شیشكن اولان آدمه دینور مستسقی كبی یقال فلان باجر ای منتفخ الجوف (باجر) هاجر وزننده بر صنم آدیدر كه ازد قبیله‌سی پرستش ایدرلر ایدی وجیمك كسریله زبانزددر (بجیر) زبیر وزننده ابن اوس الطائیدر وبجیر بن زهیر كعب صحابی حضرتلرینك برادریدر وبجیر بن بجره حمزه وزننده‌و بجیر بن ابی بجیر وبجیر بن عمران وبجیر بن عبدالله اصحابدندر ومحمد بن عمر بن بجیر الحافظ وحفیدی احمد بن عمر ومطهر بن ابی نزار البجیریان محدّثلردر (البحر) بانك فتحی وحای مهمله‌نك سكونیله مطلقا چوق صویه دینور ماء كثیر معناسنه وعند البعض فقط طوزلو شوراب اولان چوق صویه دینور جمعی ابحر وبحور وبحار كلور مصغرنده ابیحر دینور بحیر دینمز * شارح دیر كه بو شواذّ تصغیردر وبحیر كرچه قیاس اوزره‌در لكن قلیل الاستعمالدر * مؤلفك بصائرده بیانته كوره فی الاصل بحر ماء كثیری جامع اولان مكان واسعه موضوعدر بعده كاهجه سعت مكانیه‌سی اعتبار اولنوب مثلا بحرت كذا دیرسن اوسعته معناسنه كویا كه وسعت بحر كبی آنی توسیع

(ایتدم)

ایندم دیمکدر ومنه بحرت البعیر اذا شققت اذنه شقا واسعا بحیره اطلاق اولنان ناقه بو معنادندر و بو مناسبتله مطلقا واسع و برنسنه ده متوسع اولان شیئه بحر اطلاق اولنور حتی یوکرك وواسع الجری اولان آته دخی بحر تعبیر اولنور کذلك علومده متوسع اولان حبره ده بحر اطلاق ایدرلر وکاهجه بحردن ملوحتی اعتبار اولنوب ماء بحر دیرلر ملح معناسنه وعند البعض بحر فی الاصل طوزلی صویه موضوعدر پس اشبو ﴿البحران هذا عذب فرات وهذا ملح اجاج﴾ کریمه سی تغلیبه حمل اولنور انتهی * و بحر کریم و جوانمرد آدمه اطلاق اولنور وصولقلی یوکرك آته اطلاق اولنور یقال رجل بحر ای کریم و فرس بحر ای جواد واو تلو صولو آبادان یره اطلاق اولنور مکان ریف معناسنه ورحم نسوانك عمقنه یعنی اوغلان یاتاغنك دیبنه اطلاق اولنور کثرت دم سببیله و بحر مصدر اولور یارمق معناسنه یقال بحر الارض بحرا من الباب الثالث اذا شقها وخاصة قولاق یارمق معناسنه در یقال بحر الناقة اذا شق اذنها بحیره بوندن مأخوذدر کاسیذکر و بحر اسامیٔ رجالدندر (البحیرة) عشیره وزننده شول ناقه یه یاخود دیشی قیونه اطلاق اولنورکه قولاغی علامت ایچون شق اولنمش اوله زمان جاهلیتده بر ناقه یاخود قیون اون بطن یعنی اون دفعه طوغورسه قولاغنی شق ایدوب تسییب و آزاد و رکوب و ذبح و انتفاعی جهتلرندن ترك و معاف ایدرلر ایدی اگر حتف انفها هلاك اولورسه لحمنی نسوان طائفه سنه تحریم ایدوب زمرهٔ رجال اکل ایدرلر ایدی بحیره دیدکاری بودر وعند البعض بحیره شول ناقه درکه چوبانسز تخلیه و تسییب اولنمغله کندی باشنه صالمه او تلیوب گزر اوله وعلی قول شول ناقه درکه بش دفعه طوغوروب بشنجیسی ارکك اولورسه اول ناقه یی ذبح ایدوب لحمندن نسوان و رجال اکل ایدرلر ایدی و اگر بشنجیسی دیشی اولورسه ناقه نك قولاغنی شق ایدوب لحم و لبن و رکوب و وبری مقوله سنی نفسلرینه تحریمله آزاد ایدرلر ایدی و حتف انفها هلاك اولدقده لحمی نسوان طائفه سنه حلال اولور ایدی وعلی رأی بحیره سائبه نك دیشی اولان یاوریسیدرکه آنی دخی اناسی کبی آزاد و معاف ایدرلر ایدی و سائبه ماده سنده بیان اولندی و بعضلر عندنده بحیره قیون قسمنه مخصوصدرکه بش بطن طوغوردقده قولاغنی شق و آزاد ایدرلر ایدی * مؤلف بصائرده همان قول اوله حصر ایلمشدر نته‌که بوراده تقدیم ایلمشدر ومنه قوله تعالی ﴿ماجعل الله من بحیرة ولا سائبة﴾ الآیة و بحیره سودی فراوان اولان دیشی حیوانه اطلاق اولنور جمعی بحائر و بحر گلور ضمتینله (الباحر) باهر وزننده احمق و بیغز آدمه دینور یقال رجل باحر ای احمق و خالص الحمرة قانه دینور و یلانجی کذاب کمسه یه دینور و فضول و گستاخ و هرزه کاره دینور یقال هو باحر ای کذاب و کذا فضولی وخاصة رحم قانه دینور و سمه و مبهوت آدمه دینور (البحرانی) بانك فتحی و حانك سکونیله بو دخی رحم قانه دینور نهایه ده کویا که قعر رحم معناسنه اولان بحره منسوب یاخود غلیظ و کثیر اولدیغندن دریایه منسوبدر دیو مرسومدر الف و نون مبالغه ایچون زیاده قلنمشدر و بحرانی بحرین نام بلده نسبتیدر کاسیذکر (البحرة) بلده وزننده و مرادفیدر و بحره الچق واو برق یره دینور و روضهٔ عظیمه یه دینور و صوایرکیله جك یره دینور و بحره مدینهٔ منوره نك اسمیدر و بحرین قضاسنده بر قریه آدیدر و مطلقا شول قریه یه اطلاق اولنورکه آنده نهر جاری و ماء نافع و ثابت اوله یعنی اوتلو صولو آبادان اوله جمعی بحر گلور هاسز و بحار گلور (بحرة الرغاء) رانك ضمی و غین معجمه ایله طائف ترابنده بر موضعدر و بحره بارز و آشکاره معناسنه استعمال اولنور ومنه قولهم لقیه صحرة بحرة ای بلا حجاب و ینوّنان یعنی منوّنا منصوب اوله رق دخی استعمال اولنور و صحره کلمه سی دخی بارز و بی حائل معناسنه در و ترکیب مزبور عند البعض حال ایله مأوّلدر و عند البعض مصدرلردر و اوّله کوره مرکبدر و بحره تابعیه دن صفیهٔ محدّثه نك والده سی اسمیدر و شعرادن یمین بن معاویه نك جدّی اسمیدر و بحرین ترابنده بر موضع آدیدر و طائف قضاسنده بر قریه آدیدر (بحیر) زبیر وزننده تهامه ده بر طاغك آدیدر و اسد قبیله سندن بر رجل اسمیدرکه آندن سفیان بن عیینه نام فقیه و زاهد آثار و اخبار حکایت ایلمشدر و علیّ بن بحیر محدّثین تابعیندندر کذلك عاصم بن بحیر علی قول بو امیر وزننده ابن بحیردر و عبد الرحمن بن بحیر محدثیندندر علی قول امیر وزننده و جمله بجیردر (البحر) فتحتینله خوفدن ناشی سمه کبی متحیر و مبهوت اولمق معناسنه در یقال بحر الرجل بحرا من الباب الرابع اذا تحیر من الفزع و پك صوصه مق معناسنه در یقال بحر الرجل اذا اشتدّ عطشه و وجودك اتی اریوب زائل و مهزول اولمق معناسنه در یقال بحر الرجل اذا ذهب لحمه و دوه قسمی زبون و بی تاب اولوب چهره سی سیم سیاه اولنجه قدر جدّ و اقدامله سگرتمك معناسنه در یقال بحر البعیر اذا اجتهد فی العدو طالبا او مطلوبا فضعف حتی اسودّ وجهه (البحر) کتف وزننده بو ذکر اولنان معنالردن وصفدر و سلّ مرضنه اوغرامش کمسه یه ده بحر دینور مرض مزبور خلق ایچنده ورم و قوری خسته لك دیدکاری علتدر (البحیر) امیر وزننده دخی مرض سله مبتلا آدمه دینور یقال رجل بحر و بحیر ای به السلّ و بحیر درت نفر اصحاب و درت نفر تابعی اسملریدر و احمد بن محمد بن جعفر و حفیدی

سعيد بن محمد و مطهر بن بحير بن محمد و اسماعيل بن عون البحريون محدّثلردر جدلری اولان بحيره منسوبلردر (بحيرى) بانك فتحى و الفك قصريله و (بيحر) صيقل وزننده و بيحره هايله اسماء رجالدندر (البحور) صبور وزننده شول آته اطلاق اولنور كه كتدكجه سكرتمسى زياده جودت ايدوب اوزرينه قويه بوكونه آت پك صولقلى يوكرك اولمغله كتدكجه آرتورر اولور يقال فرس بحور اذا كان يزيده الجرى جودة (الباحور) آيه دينور شق ظلمت ايلديكيچون يقال طلع الباحور اى القمر و باحور و باحورا عاشورا وزننده شهور روميه‌دن تموز آينده اولان شدّت حرارته دينوركه مراد شهر مرقومده معروف بدى كوندر هوانك بغايت اصيلكى اولوركويا كه عالمى اصيلكله ياخود اصيلكى شق ايدر * مترجم ديركه امام سيوطى مزهرده بونى مولداتدن تعداد ايلمشدر (بنات بحر) شول بوقه بلودلرك كنيه سيدركه موسم صيفدن مقدّمجه نمايان اولور على قول صواب اولان خاى معجمه ايله اولمقدر جوهرى و همنه مبنى حاى مهمله ايله ثبت ايلمشدر * لكن مؤلف ترديد ايله ذكر ايدركن جوهرى‌يى توهيمى نامستقيمدر (البحران) سلطان وزننده اطباء تعبيراتندندر مولده‌در * مترجم ديركه بين الاطباء خسته‌يه امراض حادّده خصوصا حما بجره دفعة عارض اولان حدّت و شدّته اطلاق اولنور و لفظ يونانى اولمق اوزره مرسومدر يقولون هذا يوم بحران مضافا و يوم باحورى على غير قياس بو اصطلاح اطبادندر ليلهٔ بحران اول كيجه‌دركه مرض طبيعته غالب اولوب طبيعت مرض ايله مقاومت و مصارعت ايدر مثلا دشمن بر قلعه‌يى محاصره ايدوب يورويش صددنده اولدقده اهل قلعه اعدايى ردّ و دفع و فريقينك مقاومت و مقاتلنه تشبيه ايتمشلردر اول كيجه اطباء مريضه دوا ويرمكدن احتما ايدرلر تا كه طبيعت تدبير دوايه اشتغال سببيله مرض ايله كمال مقاومتنه غفلت و فتور كليه بلكه اذا خليت و نفسها بالجمله قوتنى دفع مرضه توجيه ايدوب باذنه تعالى اولكه مرضى دفع يازبون ايليه و ليالىٔ بحران ابتدا ايام مرضدن عدّ اولنمق اوزره برقاچ ليالىٔ مخصوصه‌در و اجود بحران يدنجى كيجه‌ده اولديغى كتب طبيه‌ده مذكوردر برامرك و جنك ياغيرى حوادثك كمال شدّتى و فصل طرفينى وقتنه دخى مجازا اطلاق اولنور (البحرين) تثنيه بنيه سيله بر بلده آديدر بصره ايله عمان ميانده بر بلده‌در نسبتنده بحرىّ و بحرانى دينور على قول بحرىّ ديمك مكروهدر بحره منسوب اولانه مشتبه اولمامق ايچون محمد بن المعتمر و عباس بن يزيد البحرانيان محدّثلردر (الباحرة) باهره وزننده بر نوع تيكنلو اغاج آديدر و صوى و كزيده ناقه‌يه اطلاق اولنور يقال ناقة باحرة اى صفية (بحر) بانك و حانك ضميله اساميدندر بحر بن ضبع اصحابدندر و ضبع دخى ضمتينله‌در و عمر بن محمود بن بحر الوازنانى‌كه جبل وزننده‌در و عمزاده‌سى محمد و هشام بن بحران‌كه عثمان وزننده‌در محدثلردر (الابحار) همزه‌نك كسريله دريا سفرى ايتمك معناسنه‌در يقال ابحر الرجل اذا ركب البحر و سلّ مرضنه يعنى قورى خسته‌لكه مبتلا اولمق معناسنه‌در يقال ابحر الرجل اذا اخذه السلّ و بلاقصد بر آدمه مصادف اولمق معناسنه‌در يقال ابحر فلان اذا صادف انسانا بلا قصد اى لرؤيته و بر آدمك بورنى پك قزارمق معناسنه‌در يقال ابحر الرجل اذا اشتدّت حمرة انفه و بر يرك صوا يركيله‌جك محللرى چوق اولمق معناسنه‌در يقال ابحرت الارض اذا كثرت مناقعها و صو شور اولمق معناسنه‌در يقال ابحر الماء اذا ملح و صويى بغايت طوزلو و شور بولمق معناسنه‌در يقال ابحر الرجل الماء اذا وجده بحرا اى ملحا لم يسغ (الاستبحار) دريا كبى يايلوب منبسط اولمق معناسنه‌در يقال استبحر زيد فى العلم و المال اذا انبسط و شاعر و قصه خوان و خطيب مقوله‌سى سوزده بحركبى توسعله چوق سوز بولوب سويلمك معناسنه مستعملدر يقال استبحر الشاعر اذا اتسع له القول (التبحر) تفعل وزننده‌در يالتمق معناسنه‌دركه كثرت و وسعتده درياكبى بيكران اولمقدن عبارتدر بو علاقه ايله برآدم مال فراوانه مالك اولسه تبحر فى المال ديرلر و علم و دانشده توسّع و تعمق پيدا ايلسه تبحر فى العلم ديرلر (بحرانه) بانك فتحيله يمنده بر بلده‌در (بحران) بانك فتحى و ضميله حجازده فرع ناحيه‌سنده بر موضعدر (بيحر) يمنع وزننده ابن عامردركه اصحابدندر (البحيرية) مصغر بنيه‌سيله يمامه‌ده بر موضع آديدر (بحيرآباذ) بانك فتحيله مرو قضاسنده بر قريه‌در (البحار) تجار وزننده كميجى‌يه دينور ملاح كبى جماعتنه بحاره دينور هاء جمعيتله يقال هو بحّار و هم بحّارة (بنو بحرى) سلمى وزننده بر بطن‌در (ذو بحار) كتاب وزننده بر طاغك ياخود بر يومشق و دوز يرك اسميدركه اطرافنى طاغلر احاطه ايلمشدر (بحار) بانك كسريله منصرف اولەرق و منع صرفى دخى جائزدر بر موضع آديدر (بحار) غراب وزننده بشقه بر موضعدر ياخود ذكر اولنان مكسوره‌ده لغتدر (بحيره) جهينه وزننده اون بش موضع اسميدر (البحتر) تاى مثناة ايله قنفذ وزننده اعضا و اندامى ديرنكلو طقناز و طوپاچ اولان بودوره دينور يقال هو بحتر اى قصير مجتمع الخلق و بحتر بين العرب بر معروف بوغورك آديدركه آندن دوغمه دولت آلورلر ايدى ابل بحتريه اكا منسوبدر و بحتر اسماندندر بحترين

عبود بن عنيز طيء قبيله سندن بر طائفه نك پدريدر شاعر مشهور ابو عبادة البحتري آنلره منسوبدر جوهري وهمندن ناشي عنيز كلمه سني كه زاي معجمه ايله مصغر بنيه سنده در نونله عنين عنوانده رسم ايلشدر * شارح ديركه بعض اصول صحاحده زايله مثبتدر وبحتر شعراي جاهليه دن جدي بن تدول نام كسه نك جدي اسميدر (التبحتر) تدحرج وزنده ذكر اولنان بحتر جماعتنه منتسب اولمق معناسنه دركه آنلردنم ديو ادعا ايلكدن عبارتدر يقال تبحتر الرجل اذا انتسب الى البحترية (البحثرة) ثاي مثلثه ايله دحرجه وزنده برنسنه يي صاچوب پريشان ايلك معناسنه در يقال بحثر الشيء اذا بحثه وفرقه ومكتوم ومستور نسنه يي ظاهره كشف واستخراج ايلك معناسنه در يقال بحثر الشيء اذا استخرجه وكشفه وسود كسيلوب دانه دانه اولمق معناسنه در يقال بحثر اللبن اذا تقطع وتحبب ويقال لبن مبحثر اي منقطع متحبب (التبحثر) تدحرج وزنده بحثره دن مطاوعدر يقال بحثر الشيء فتبحثر اي بحثه وفرقه فتفرق (البحدري) بانك ودالك ضمه لريله شول مقرقم يعني سود اورمش چوجغه دينور كه بيومز اولور فارسيده شيرزده ديرلر تركيده سود خيره سي تعبير اولنور يقال صبي بحدري اي مقرقم لايشب (البخر) بانك فتحي وخاي معجمه نك سكونيله فعل بخار دريعني بخار ماده سندن مصدر در بخارلنمق يعني بوغلنمق معناسنه در يقال بخرت القدر بخرا من الباب الثالث اذا ظهر بخارها (البخر) فتحتينله آغزده وسائر نسنه ده اولان بد ومنتن رائحه يه دينور * شارحك بيانته كوره آغز قوقوسنده مشهوردر وبو معناده مصدر اولور آغز وسائر نسنه بدقوقق معناسنه يقال بخر الفم مثلا بخرا من الباب الرابع اذا انتنت ريحه وآنكله صاحبي دخي متصف اولور وبخر علتدندر اسبابي كتب طبيه ده مبسوطه در ومطلقا رائحهٔ منتشره يه بخر اطلاق اولنور (الابخر) احمر وزنده آغزي بدقوقان كشي يه دينور مؤنثي بخراءدر (الابخار) همزه نك كسريله برآدمي بد رائحه لو نسنه ياخود مرض ابخر قلمق معناسنه در يقال ابخره الشيء اذا صيره ابخر (البخار) غراب وزنده اسي صودن وسائر اسي نسنه دن نشئت ايدن دخانه دينوركه بوغ تعبير اولنور تقول رايت بخارا وهو دخان من حار (المبخور) مخمور كسه يه اطلاق اولنوركه بخار شراب دماغني سست ايلشدر يقال شرب فصار مبخورا اي مخمورا (الباخر) باهر وزنده اكين صواريجي يه دينور ساقي الزرع معناسنه (بنات بخر) بحر وزنده حاي مهمله ده ذكر اولنديكه قبيل موسم صيفده نمايان اولان بوقه بلودلرك كنيه سيدر * مترجم ديركه مؤلف بوني ميم فصلنده بنات مخر عنوانيله ده ثبت ايلشدر وابن اثيرمر تصع نام كتابنده بنات بخر ويقال بنات مخر عبارتيله ذكر وقبيل صيفده نيچه ايام افقلرده نمايان اولان آق وانيجه بلودلر ايله تفسير ايلدكدنصكره عند البعض دريا طرفندن باديه آفاقنده نشئت ايدن بلودلردن عبارتدر وآنلرك بعضنك مطري بعضندن اكثر اولور وعلى قول موسم صيفده اخشامدنصكره جه ناحيهٔ مشرقدن ظهور ايدن بوقه بلودلردر ديو بيان ايلكله بنات بحر وخاي معجمه ايله بنات بخر وميمله بنات مخر دخي صحيح اولور ومخرشق معناسنه در ياخود ارسال الماء في الارض معناسنه اولمغله انلردن مأخوذ اولور انتهى (البخور) صبور وزنده توتسويه دينوركه آنكله بخورلنوب تطيب اولنور عود وعنبر كبي وبخور بين الناس ميعهٔ سائله ده متعارفدركه دوم جازي آغاجنك صمغيدر عسل لبني دخي ديرلركه تحريفله عسلبند تعبير اولنور يقال تبخر بالبخور وهو ما يتبخر به (بخور مريم) برنوع نبات آديدركه جلاء يعني ماده ايله سطح عضوك ميانته كيروب ياپشمش وقورمش رطوبتلري زياده سيله ازاله ايديجيدر ومفتح يعني مجراده سده ايراث ايدن ماده يي اخراج ايدوب نفوذ ايليه جك نسنه لرك نفوذيني تسهيل ايدر ومدر يعني بول وحيض وعرق ولبن كبي مائيتلي اغذيه وفضول سياله يي اخراج ايدر ونفاعدر بو نبات بو اسمله معروفدر كوكنه طموز آغرشغي تعبير اولنور وبوندن ماعدا بخور الاكراد وبخور السودان نام برنبات دخي واردر (البخراء) صحراء وزنده شامده برارضك اسميدر وحجازده قليعه قربنده برماء متننه نك اسميدر وبرنوع نبات اسميدركه بخره دخي ديرلر مواشي علفندندر (بخارا) بانك ضمي والفك مدي وقصريله بربلده اسميدر * مترجم ديركه بلاد ماوراء النهردندر بخارا لغت فرس قديمده مجمع علم معناسنه اولان بخاردن مأخوذدر اسم قديمي محلث ايدي (البخارية) بصره ده برسكه يعني برصوقاق اسميدركه زياد نام امير آنده بخاري الاصل بيك نفر عبد اسكان ايلشيدي (بخار) غراب وزنده اسمادندر علي بن بخار محدثيندندر واحمد بن محمد بن علي البخاري كه محدثدر بخار عوده منسوبدر زيرا خانلرده آنكله خلقي تبخير ايدر ايدي واحمد بن بخار وعلي بن البخاري محدثلردر (البخترة) تاي فوقيه ايله دحرجه وزنده و(التبختر) تدحرج وزنده بركونه كوزل يورويشله يوريمك معناسنه در * مؤلف تفسيرده مسامحه ايلشدر زيرا همان مشية حسنة عبارتيله بيان ايلشدر جميع اصولده مرسوم اولديغي اوزره صالنه رق خرام ورفتار ايله يوريمك معناسنه در يقال بختر الرجل وتبختر اذا مشي مشية حسنة يعني بالتمايل ومشي المتكبر المعجب بنفسه (البختري)

اختری وزننده دائما خرام و رفتار ایله یورر اولان آدمه دینور یقال رجل بختری ای الحسن المشی و جسم و اندامی
خوب ودلبر اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو بختری ای حسن الجسم و معجب و مختال و خودبین آدمه اطلاق اولنور
و بختری ابن ابی البختری و بختری ابن عبید محدثلردر (البختیر) بانك کسریله بختری ایله ایکی معنای اخیرده مرادفدر
(البخترة) ثای مثلثه ایله صوده یاخود ثوبده اولان بولانقلغه و کدورته دینورکه اسمدر یقال فی الماء او الثوب بخترة
ای کدر و بختره مصدر اولور طاغتمق و تارمار ایتمك معناسنه (التبختر) تدحرج وزننده آندن مطاوعدر یقال
بختر الشیء فتبختر اذا بدده و فرقه فتفرق (المبادرة) مفاعله وزننده و (البدار) قتال وزننده برنسنه طرفنه غیری بی
سبق ایچون سرعت و شتاب ایلك معناسنه در بنفسه و الی ایله تعدیه ایدر یقال بادره و الیه مبادرة و بدارا اذا عاجله
(الابتدار) افتعال وزننده مبادره معناسنه در یقال ابتدره و الیه بمعنی بادره بو ایکی باب اشتراك ایچونده کلور مسابقه
و استباق کبی (البدور) قعود وزننده (والبدر) قدر وزننده بونلرده برنسنه یه سبق غیر ایچون سرعت و شتاب
ایلك معناسنه در یقال بدر غیره بدورا و بدرا و بدر الیه اذا عاجله و برآدمه بغتة علی الفور برایش حادث و ناگه ظهور
اولمق معناسنه در یقال بدره الامر و الیه اذا عجل الیه و استبق و بدر نور ایله ممتلی اولمش آیه دینورکه اون درت کیجه لك
آیدر یقال طلع البدر و هو القمر لیلة کماله * مؤلف بصائرده راغبدن نقل ایدرکه بدر تسمیه سی شمسه طلوع جهتیله
مبادرتندن ناشیدر یاخود امتلاء جهتیله بدره یه تشبیه اولنمشدر علی التقدیرین فی الاصل مصدر در فاعل معناسنه در
نته که بادر دخی دیرلر لکن بنم وجدانمده اقرب اولان بدر اصل ماده در بعده معانی جهتلری اعتبار اولنمشدر بعضا
بدر کذا دیرلر طلع طلوع البدر معناسنه که مراد سبق و سرعتدر و بعضا امتلا جهتنی اعتبار ایدرلر کیسه معناسنه
اولان بدر بوندن مأخوذدر کذلك بیدر دخی بوندندر انتهی * و بدر برقومك سرکرده و ذیشانه اطلاق اولنور یقال
هو بدر القوم ای سیدهم و خدمتده چالاك و سبکپا اولان تام الاعضاء غلام بالغه اطلاق اولنور و طبقه اطلاق
اولنور جرم بدر کبی مستدیر اولدیغیچون و بدر برموضع آدیدر معرفه اولمغله مؤنثدر تذکیری دخی جائزدر یعنی بقعه
و موضع تأویللریله تأنیث و تذکیری جائزدر علی قول موضع مزبورده برقویینك اسمیدرکه بدر بن قریش حفر ایتمکله
اسمیله موسوم اولدی بوکه کوره مؤنثدر و بو بین الحرمین واقعدر بدر غزوه سی آنده اولمشدر * بحمده تعالی مترجم
بی نوا زیارتلریله کامروا اولمشدر و بدر یمن مخلافندن بر مخلاف یعنی برناحیه آدیدر و باهله قبیله سی یوردنده برطاغك
آدیدر و وارده قربنده بشقه برطاغك آدیدر و بادیه ده برموضع اسمیدر و معاویة بن حفص بلادنده برطاغك آدیدر
و ایکی نفر صحابی اسمیدر و بدری یای نسبتله بدر غزاسنه حاضر اولان اصحاب کرامدرکه اصحاب بدر تعبیر اولنور
اما ابو مسعود عقبة بن عمرو البدری که بودخی اصحابدندر غزوهٔ بدره حاضر اولمیوب قبل الوقعه بدر نام صوباشنه
نازل اولمغله اکا نسبتله بدری دیدیلر و بدر بن عمرو فزاره قبیله سندن بربطندر علامهٔ عصر تاج الدین عبد الرحمن بن
ابراهیم بن سباع البدری الفزاری انلره منسوبدر * و بدر مطلقا تام و وافر کامل اولان شیئه اطلاق اولنور و بدری
الغیث کذلك یای نسبتله موسم شتادن مقدم یاغان یغموره اطلاق اولنور مسابقتی ایچون تقول قد اخذنا بدری الغیث
و هو ما کان قبل الشتاء و بدری الفصلان سموز و طاولی دوه کوشکنه اطلاق اولنور و بدر و بدره هایله تازه قوزی
دریسندن چیقان طولومه اطلاق اولنور بوشکوه دن بیوجك اولور جمعی بدور کلور و بدر کلور بانك کسریله و دالك
فتحیله و بدره ایچنده بیك علی قول اون بیك درهم و علی رأی یدی بیك دینار اولان کیسه یه اطلاق اولنور و بدره
برموضع آدیدر و عین بدره شول کوزه اطلاق اولنورکه حدید البصر اولمغله منظوری جمله دن اقدم کورر اوله
علی قول علت و نقصانی اولمیوب بدر کبی تام و کامل کوزه اطلاق اولنور یقال عین بدرة اذا کانت تبدر بالنظر
او تامة کالبدر (البدری) جمزی وزننده مبادر و مسابق معناسنه اسمدر تقول استبقنا البدری ای مبادرین (البادرة)
نادره وزننده برکسه دن غضب حالنده حدتدن ناشی سبق و صدور ایدن خطا و هفوه یه اطلاق اولنور کرك قولی
و کرك فعلی اولسون تقول صدرت منه بادرة و اخاف بادرته و هو ما یبدو من حدته فی الغضب و یقال فلان حار النوادر
حاد البوادر و بادره قلجك اوجنه دینورکه نامولنك سیوری اولان اوجیدر یقال طعنه ببادرة السیف ای شباته
و بدیهه معناسنه درکه حاضر جوابلق شیوه سیله بالبداهه بی تکلف سویلنان کلامدن عبارتدر یقال ذو بادرة نادرة
ای بدیهة و ورق حواءه یه یعنی قنه نباتنك یپراغنه دینورکه ابتدا ظهور ایدنیدر و مطلقا هر نباتك اك اول یاریلوب
کورینان اوجنه اطلاق اولنور یقال ظهرت بادرة هذا النبات ای اول ما یتفطر منه و ورس یعنی یمن زعفرانی دیدکلری
دارونك پك تازه و اجودینه دینور و جودده بادره اموز ایله بیونك مابیننده اولان اتجکزه دینور یقال احمرت بوادر
الخیل و هی اللحمات بین المناکب و العنق و بادرة الانسان ممه نك التی یاننده رغثا دیدکلری سکیرك اوستنده و ممه

باشنك اشاغيسنده اولان اجكزه دينور ايكى طرفلو اولغله بادرتان ديرلر وبادرەنك جمعى بوادر در (البادر)
باهر وزننده بدر معناسنه دركه اون درت كيجه‌لك آيدر (البيدر) صيقل وزننده كدس معناسنه دركه دوكولمك
غله خرمننه دينور تركيده ملاغمه تعبير اولنور وخرمن يرينه ده بيدر دينور يقال وضع البيدر فى البيدر اى الكدس
فى موضعه الذى يداس فيه (البيدرة) شيطره وزننده غله‌يى يغوب خرمن ايلك معناسنه در يقال بيدر الطعام
اذا كوّمه (الابدار) همزه‌نك كسريله بركسه اوزره بدر طوغمق على قول ليله‌ٔ بدرده يوله كتمك معناسنه در تقول
ابدرنا اى طلع لنا البدر او سرنا فى ليلة البدر وسبق ومبادرت معناسنه در ومنه قولهم ابدر الوصىّ فى مال اليتيم
اذا بادر كبره يعنى يتيم رشدو بلوغه بالغ اولنجه قدر وصىّ جنابلرى مالنه مبادرت ايلدى (البيدرى) خوزلى وزننده
راست ودرست اولان لغته وصف اولور كه خلل ونقصاندن پاكيزه وكامل اولور ومنه يقال لسان بيدرى اى مستوية
وبونك الفى تأنيث ايچوندر وتأنيثى لغت اعتباريله در (البدريّة) قدريه وزننده بغدادده برمحله آديدر يحيى بن المظفر
السلامى البدرى اكا منسوبدر (البذر) بانك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله مطلقا زراعت ايچون عزل وافراز اولنان
حبوباته دينور كه تخم تعبير اولنور * شارح ديركه بذر فى الاصل مصدر در مبذور معناسنه در پاتسميه بالمصدر در ياخود
فعل بمعنى مفعول در ضرب الامير ونسج اليمن كبى بعضلر عندنده بذر حبوباته مخصوص صدر حنطه وشعير كبى وبزر زاى
معجمه ايله رياحين وبقوله مخصوص صدر واستعمالده متعارف اولان بودر لكن امام خليل عندنده بذر وبزر زراعت ايچون
تهيئه اولنان هر حبه‌يه اطلاق اولنور * مؤلف قول اوّله ذاهبدر انتهى * وبذر هنوز يردن چيقوب ظاهر اولان نباته
اطلاق اولنور على قول هنوز لون مخصوصيله متلوّن اولمغه باشلمش نباته دينور * مؤلف او هو ان يتلوّن بلون عنوانيله
رسم ايلكله بونده دخى مسامحه ايلمشدر وبذرك جمعى بذور كلور وبذار كلور بانك كسريله وبذر مصدر اولور
يردن تخم ياروب نباتى ظهور ايلك معناسنه يقال بذرت الارض بذرا من الباب الاوّل اذا خرج بذرها وظهر نبتها
ويره اكين اكمك معناسنه در يقال بذر الارض اذا زرعها وبذر نسل وذرّيته اطلاق اولنور يقال انّ هؤلاء لبذر
سوء اى لنسل سوء وصاچوب طاغتمق معناسنه استعمال اولنور يقال بذر الشئ اذا فرّقه وبثه (التبذير) تفعيل وزننده
بودخى يره تخم اكمك معناسنه در يقال بذّر الارض اذا زرعها وصاچوب طاغتمق معناسنه در يقال بذّر الشئ
اذا فرّقه وبثه وتجربه ايلك معناسنه مستعملدر تجربه اولنه جغك احوالنى ادراك ايچون تقسيم ايلك مناسبتنه مبنيدر
يقال بذّر فلانا اذا جرّبه قال فى الاساس ولو بذّرت فلانا لوجدته رجلا اى لو جرّبته وقسمت احواله ومالى هرزه
واسراف وجهيله پراكنده ايلك معناسنه مستعملدر يقال بذّر ماله اذا فرّقه اسرافا (البذارة) ثمامه وزننده بودخى
نسل وذرّيته اطلاق اولنور يقال هو كثير البذارة اى النسل وبركت وزياده وفائده معناسنه مستعملدر يقال طعام
فيه بذارة اى نزل يعنى زيادة وفائدة (البذير) كثير وزننده واكا اتباعا استعمال اولنور يقال كثير بذير (البذر) فتحتينله
ذكر اولنان تبذيردن مأخوذدر شذر كلمه‌سنه مركبا استعمال اولنور كه اولدخى تفرّق معناسندن مصوغدر متفرّق
معناسنه مستعملدر يقال تفرّقوا شذر بذر اى فى كلّ وجه يعنى متفرّقين فى كلّ جهة وتركيب مزبور حال موقعنده در
وجزئينى مبنيدر زيرا جزؤ ثانى حرف عطف تقديريى متضمن در وبونلرده شينك وبانك كسريله‌ده زبانزد در
وتركيب مرقوم ووقعوا حيص بيص ولقيته كفة كفة وصحرة بحرة وتفرّقوا شغر بغر تركيبلرى ذكر اولنان
وجه اوزره ديرلر وكاهجه بانى ميمه ابدال ايله شذر ومذر دخى ديرلر (المبذور) چوق نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال مال
مبذور اى كثير (البذور) صبور وزننده و(البذير) امير وزننده قوغجى‌يه اطلاق اولنور كه نشر مقال ايدر
يقال رجل بذور وبذير اى نمام وكندى رازينى كتم واخفا ايده ميوب سائره افشا ايدر اولان آدمه اطلاق اولنور يقال
هو بذور وبذير اى لا يستطيع كتم سرّه (البذر) كتف وزننده و(البيذار) بيطار وزننده و(البيذارة) هاءِ ايله
و(التبذار) تانك كسريله و(البيذرانىّ) حيدرانىّ وزننده چوق سوزلو پركوى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل بذر
وبيذار وبيذارة وتبذار وبيذرانىّ اى كثير الكلام وبذر بركتلو نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال طعام بذر اى فيه بذارة
(التبذارة) تانك كسريله مالنى بيوجه تلف واسراف ايدن كسه‌يه اطلاق اولنور يقال رجل تبذارة اذا كان يبذّر ماله
(بيذره) بانك فتحيله اسماءندر عبدالله بن بيذره كه شاعر الفسو ايله ملقبدر فسو ماده‌سنده مذكوردر (البذرّى) ضمتيله
والفك قصريله كفرّى وزننده باطل وبيهوده معناسنه در ماده‌ٔ بذردن مأخوذدر زيرا باذر مآل عملندن غافل اولمغله
كوياكه تخمنى بيهوده‌يه صرف ايدر اولور يقال اتى بالبذرّى اى الباطل (البذارّة) بانك فتحى وذالك تخفيفى ورانك
تشديديله وكاهجه راء تخفيف اولنور و(النبذرة) نونك فتحيله تبذير مال معناسنه در (بذّر) بقّم وزننده مكه‌ده برقويى
آديدر (التبذّر) تفعل وزننده صويك لونى بوزيلوب صرارمق معناسنه در يرالتنده كى بذر كبى محلنده چوق طورمق

مناسبتیله یقال تبدّر المـاء اذا تغیّر واصفرّ (المستبذر) اسم فاعل بنیه‌سیله سرعتله کذران ایدن شیئه دینور تخم
صاچقدن مأخوذدر یقال سحاب مستبذر ای مسرع ماض (الابذعرار) اقشعرار وزننده بوزغون عسکر کبی
قاچوب تارمار اولمق معناسنه‌در یقال ابذعرّ القوم اذا تفرّقوا وفرّوا و بر بلوك سواری شیء مطلوبلرینه ادراك ایچون
براوغوردن مسابقتله آت سوروب قوشتمق معناسنه‌در یقال ابذعرّت الخیل اذا ركضت تبادر شیئا تطلبه (الابذقرار)
قافله ابذعرار وزننده هرطرفه پراکنده اولمق معناسنه‌در یقال ابذقرّ القوم اذا تبدّدوا وتفرّقوا وابذعرار معناسنه‌در
یقال ابذقرّت الخیل بمعنی ابذعرّت و منه یقال ما ابذقرّ الدم فی الماء ای لم یتفرّق اجزاؤه فیمتزج به ولکنه مرّ فیه مجتمعا
متمیزا منه یعنی صو ایچره قانك اجزاسی طاغلمدی‌که صو ایله کرکی کبی ممتزج اوله لکن صوده اجزاسی مجتمع و صودن
آیروجه اوله‌رق آقوب کتدی نته‌که نهر نیل دریایه ملاقی اولدقده خیلی یره‌دك قارشمیوب اویلجه متمیزا آقوب کیدر
مؤلف بونی امذقرار ماده‌سنده دخی ذکر ایلمشدر (بردرایا) بانك فتحی و رانك سكونی و دال مفتوحه ایله سیبویه روایتی
اوزره برموضع آدیدر * شارح دیرکه کلمهٔ مزبوره کتاب سیبویه‌ده مرسومدر مصغرنده حذف زوائد ایله بریدر دینور
جعیفر وزننده (بردشیر) زنجبیل وزننده کرمان ایالتنده بر بلده آدیدر (البرّ) بانك کسری و رانك تشدیدیله صله و انعام
معناسنه‌در یقال وصله بالبرّ ای الصلة * مؤلفك بصائرده بیانه کوره اصل برّ بانك فتحیله بحر مقابلنه موضوعدر بعده
آندن توسع معناسی اعتبار اولنوب کسر باایله برّ کلمه‌سی اخذ و توسع فی فعل الخیر معناسنده استعمال اولندی طرف
الهی‌یه نسبت اولندیغی کبی بعضا عباده دخی نسبت اولنور مثلا برّ العبد ربّه دیرلر توسع فی طاعته معناسنه پس
جناب باریدن ثواب و عباددن طاعت مراد اولنور و اولدخی ایکی نوعدر بری اعتقاد و بری اعمال جهتیله‌در و برّ
والدین آنلره خدمت و احسانده توسع ایلمکدن عبارتدر که عقوق مقابلیدر و برّ صدق کلامده دخی استعمال اولنور
خیر متوسعدن اولمق حسبیله و صدق یمین بوندن منشعبدر و قبول حج معناسی ثواب الهی جمله‌سندندر و حنطه‌یه
با مضمومه ایله برّ اطلاقی غداء خصوصنده اوسع مایحتاج الیه اولمق مناسبتیله‌در انتهی * و برّ جنت اعلایه اطلاق
اولنور تقول جعلنا الله من اهل البرّ ای الجنة و خیر و فضل و حسنه معناسنه استعمال اولنور یقال فلان اهل البرّ ای
الخیر و وسعت اوزره یعنی کثیر و فراوان احسان ایلمك معناسـنه‌در یقال فلان یبرّ برّا من الباب الثانی ای یتسع
فی الاحسان و حج ایلمك معناسنه‌در یقال برّ فلان اذا حج و حج مقبول اولمق معناسنه‌در یقال برّ حجك بفتح الباء ای علی البناء
للفاعل و برّ حجك بضم الباء فهو مبرور ای مقبول و یقال برّ الله حجه ای قبله پس بو راده برّ کلمه‌سی لازم و متعدی اوله‌رق
مستعملدر مصباحده همزه ایله تعدیه‌سی دخی مرسومدر فیقال ابرّ الله حجه و قال فی النهایة الحجّ المبرور هو الذی
لایخالطه شیء من المأثم و قیل المقبول المقابل بالبرّ و هو الثواب یقال برّ حجه و برّ حجه و برّ الله حجه و ابرّه پس قول اوّل
عبد طرفندن و قول ثانی حضرت باری طرفندن صدوره مبنیدر نته‌که آنفا ذکر اولندی و برّ کرچکلك صدق معناسنه
مستعملدر تقول بررت فی القول برّا من الباب الرابع اذا صدقت فیه و طاعت و انقیاد معناسنه‌در یقال فلان یبرّ خالقه
ای یطیعه قال الشارح و به فسر قوله تعالی ﴿اتأمرون الناس بالبر﴾ الآیة ای الطاعة والعبادة و منه الحدیث ﴿لیس
من البرّ الصیام فی السفر﴾ و معنای مزبورده برّ کلمه‌سنك اسم علمی برّة لفظیدر بانك فتحی و آخرده ها ایله کرچکلك
و طاعت و عبادت معناسنه‌در معرفه اوله‌رق انکچون غیر منصرفدر تعریف و تأنیث علتلرینه مبنی و برّ و مبرّه مضرّه
وزننده والدینه و سائر حقوقلری مترتب اولان اهل و اقاربه احسان ایله مهربانلق ایلمك معناسنه‌در که عقوق مقابلیدر که
تضییع حقوقدن عبارتدر تقول بررت والدی و بررته برّا و مبرّة من الباب الرابع و الثانی اذا احسنت الیه و وصلته * شارح
دیرکه باب رابعدن امر حاضری برّ کلور بانك فتحیله و باب ثانیدن برّ کلور بانك کسریله و برّقیون و کچی سوریسی
سورمك معناسنه‌در یقال برّ الغنم اذا ساقها و برّ کوکله اطلاق اولنور تقول اکون مکان البرّ منه ای الفؤاد و یقال هو
مطمئنّ البرّ ای الفؤاد و تلکی انیکنه دینور ولد ثعلب معناسنه و فاره‌یه دینور و جرذ دیدکلری بر نوع ایری فاره‌یه دینور
و برّ یمینده صادق اولمق معناسـنه‌در حنث مقابلیدر کاسیذکر و برّ کلمه‌سی توسّعا القابدندر محمد بن علیّ بن البرّ
اللغویّ ابن القطاع نام امام و ادیبك شیخیدر و برّ اسماء رجالدندر و فی الامثال * فلان لایعرف هرّا من برّ * ای مایهرّه
ممایبره او لایعرف القط من الفار او دعاء الغنم من سوقها او دعاءها الی الماء من دعائها الی العلف او العقوق من اللطف
او الکراهیة من الاکرام او الهرهرة من البربرة (التبرّر) تفعل وزننده بودخی طاعت و انقیاد ایلمك معناسـنه‌در
یقال فلان یتبرّر خالقه ای یطیعه (البرّ) بانك فتحیله برّ مذکوردن وصفدر جملهٔ عباده برّ و عطوفت و احسانی
عمیم اولان ذات جلیل کریمك اسماء حسناسندندر و صادق و راستکوی آدمه اطلاق اولنور یقال هو برّ ای صادق و برّ
و احسانی فراوان اولان آدمه دینورکه بارّ دخی دینور لکن برّ بارّدن ابلغدر یقال رجل برّ و بارّ ای کثیر البرّ جمعی

ابرار و برره كلور * شارح ديركه برّك جمعى ابرار و بارّك برره در يقال رجل برّ من قوم ابرار و بارّ من بررة و برّ بانك فتحيله
مصدر اولور يمينده صادق اولمق معناسنه كه حنث مقابليدر بانك كسريله ده لغتدر و بو معناده برور دخى مصدر در
قعود وزننده تقول بررت فى يمينك و بررت برّا و برّا و برورا من الباب الرابع والثانى اى صدقت بونده فى ايله متعدى
اولور و يمينه دخى اسناد اولنور يمين صادق اولمق معناسنه كه يمين يرينى بولمق تعبير اولنور يقال برّت اليمين برّا
و برّا و برورا اذا صدقت و برّ بحر مقابليدر كه صحراء معناسنه در قاره تعبير اولنور يقال هو مسفار ركب البرّ والبحر
و قهر و غلبه ايلك معناسنه مصدر اولور يقال برّه برّا كدّه مدّا يعنى من الباب الاوّل اذا قهره بفعال اومقال
و برّ اساميدندر برّ بن عبدالله الدارىّ اصحابدندر و ابو عمرو بن عبدالبرّ اندلس علماسندندر و اديب ابو محمد عبدالله
بن برّى و علىّ بن برّى و على بن بحر بن برّى البرّى و حفيدى محمد بن الحسن بن علىّ و برادر زاده سى حسن بن محمد بن
بحر بن برّى محدّثلردر امّا حسن بن على بن عبدالواحد و عثمان بن مقسم البرّيان كه بونلرده محدّثلردر بانك ضميله دركه
برّه يعنى حنطه يه منسوبلردر (البرّ) بانك ضميله بغدايه دينور حنطه معناسنه جمعى ابرار كلور (البارّ) برّ و احسان
صاحبنه دينور نته كه ذكر اولندى و بارّ القابدندر ابراهيم بن الفضل البارّ كرچه حفاظدندر لكن كذّاب او لغله
موثوق به دكلدر (الابرار) همزه نك كسريله يمين ايدن آدمك يمينى تصديق ايلك يعنى يمينده راستدر ديو حكم
و تحقيق ايلك معناسنه در يقال ابرّ فلان يمين فلان اذا امضاها على الصدق كما يقال احنثها و ابرار قاره يه سفر
ايلك معناسنه در نته كه ابحار دكزه سفر ايلك معناسنه در يقال ابرّ فلان اذا ركب البرّ اى سافر فيه و برآدمك اولادى
چوق اولمق معناسنه در يقال ابرّ الرجل اذا كثر ولده و ناس مجتمع اولوب كثرت بولمق معناسنه در يقال ابرّ القوم
اذا كثروا و غالب و زبردست اولمق معناسنه در يقال ابرّ فلان عليهم اذا غلبهم و قيونلرى صودن صحرايه چويروب
چيقارمق معناسنه در يقال ابرّ الشاء اذا اصدرها يعنى الى البرّ (البرير) امير وزننده اراك اغاجنك هنوز ظهور ايدن
يمشنه دينور و برير اسماء رجالدندر و بريره هاايله بنت صفوان دركه صحابيه در (البرّيّة) رعيّه وزننده صحراء و بيابانه دينور
و ريفيه مقابليدر كه صو و نبات اثرى اولميان قيرچوله دينور جمعى برارى در (البرّيّت) بانك فتحى و راى مشدده نك
كسريله بو دخى صحرا و بيابانه دينور بونك وزنى فعليت در جمعى براريت در يقال نزلوا بالبرّيّة و البرّيّت اى الصحراء
وكذا ضدّ الريفية (البربور) بانك ضميله بلغوره دينور تقول اطعمنا طعاما من البربور و هو الجشيش من البرّ (البربرة)
زلزله وزننده خاصّة كچى قسمى چاغرمق معناسنه در يقال بربر المعز اذا صات و مجلسده سوزى چوغالتمق و غريو
و فرياد ايلك معناسنه در يقال بربر القوم اذا اكثروا الكلام و صاحوا و جلبوا (البربار) ثرثار وزننده چوق سوزلى پركوى
آدمه و چاغرغان آدمه دينور يقال رجل بربار اى كثير الكلام بلا منفعة و رجل بربار اى صياح ذو جلبة و بربار مطلقا
شديد آوزلو شيئه دينور و منه يقال دلو بربار اذا كان لها صوت و ارسلانه اطلاق اولنور (بربر) عرعر وزننده
ناسدن برجيل يعنى برطائفهٔ مخصوصه اسميدر جمعى برابره در هاء ازالهٔ عجمه ايچوندر طائفهٔ مزبوره مغرب زمينده
اولورلر و آنلردن بشقه برطائفه يه دخى بربر اطلاق اولنور كه حبش ايله زنكبار ميانده ساكن اولورلر تزوج مراد
ايتدكلرنده دسترس اولدقلرى رجالك آلاتنى قطع ايدوب مخطوبه لرينه بدل نكاح اولمق اوزره عرض و عدا ايدرلر بونلرك
جمله سى قيس غيلان نسلندندر على قول فى الاصل بونلر حمير قبيله سندن ايكى بطن ايدى كه برينه صنهاجه و برينه
كتامه ديرلر ايدى افريقش نام پادشاه مغرب زمينه سفر ايدوب افريقيه نام بلده يى فتح ايلديكى هنكامده مزبورلر
موكب شاهده بالمعيه بربر زمينه عزيمت و مشار اليهك عودتندنصكره كنديلر اوراده اقامت ايلديلر ابو سعيد سابق
و ميمون مولى عفان و محمد بن موسى و عبدالله بن محمد و حسن بن سعد البربريون محدّثلردر و بربر مطرب و مغنىّ اسميدر
(المبرّ) مصرّ وزننده كه ابراردن اسم فاعلدر ضابط معناسنه در قهر و غلبه معناسندن مأخوذدر يقال انه لمبرّ
لذلك اى ضابط له (البربراء) حيراء وزننده بنو سليم قبيله سى يوردنده نيچه جباله اطلاق اولنور (البرّة)
بانك فتحيله برّ و احسان معناسندن اسمدر نته كه ذكر اولندى و بر موضع آديدر كه آنده قابيل هابيلى قتل ايلدى
و برّه زمزم صوينك اسميدر كثرت منافعى سببيله تسميه اولنمشدر و برّه بنت عبدالمطلب عمّة النبى عليه السلام در
و شيخ معاذ بن معاذ اولان ربيعك پدرى ابراهيم بن محمد السمنانىّ جدينك اسميدر و يمامه ده ايكى قريه آديدر
برينه برّهٔ عليا و برينه برّهٔ سفلى ديرلر و برّه بر رجل آديدر (برّه) بانك ضميله ابن رئاب دركه جحش بن رئاب دخى
ديرلر امّ المؤمنين زينب رضى الله عنها جنابلرينك پدرلرى اسميدر (مبرّه) معرّه وزننده مدينهٔ منوّره قربنده
بر تپه نك آديدر (البرّى) قرّى وزننده كه بانك ضمى و رانك شده سيله در كلمهٔ طيبه يه دينور يقال اتى بالبرّى
اى الكلمة الطيبة (المبربر) اسم فاعل بنيه سيله بو دخى ارسلانه اطلاق اولنور (الابترار) افتعال وزننده

برآدم همدملرندن بشقه جه دیکیلوب طورمق معناسنه در یقال ابترّ الرجل ابترارا اذا انتصب منفردا عن اصحابه
(المبترّ) مکرّ وزننده شول قیونه دینورکه ممه سنده آق و قره الاجه لق اوله یقال ضأن مبترّ اذا کان فی ضرعها لمع
(الابرّ) افعل تفضیل بنیه سیله شول بدوی عربه اطلاق اولنورکه یوردی شهرستاندن پك بعید اوله ومنه قولهم
اصلح العرب ابرّهم ای ابعدهم فی البرّ یعنی فی البلد وفی التهذیب افصح العرب زیرا اهل حضره اختلاط
ایلدکاری حسبیله لسانلری مضبوط الفصاحه قالور پس اصلح تعبیری فصاحت جهتنه منوطدر وابرّ کلمه سنده
معنای تفضیل برّیت جهتنه مربوطدر شهرستانه قریب اولان بدویلردن زیاده برّی اولانلر دیمکدر (البرّانی)
ربّانی وزننده غیرقیاس اوزره برّ وصحرایه منسوب دیمکدر بعده بارز وعلانیه مقامنده استعمال اولندی نته که
جوّانی بونك مقابلیدر ومنه حدیث سلمان * من اصلح جوّانیه اصلح الله برّانیه * یعنی درونی اصلاح ایدن آدمك
خدای متعال بیرونی اصلاح ایدر (البرّانیة) بانك فتحیله بخارا قضاسنده برقریه در فقهادن سهل بن محمود
البرّانیّ ومحدثیندن نجیب محمد بن محمد البرّانیّ اورایه منسوبلردر (البرابیر) شعاریر وزننده فریك پلاوینه دینورکه
سود ایله طبخ اولنور (البربر) دلدل وزننده کثیرالاصوات اولان شلتاق آدمه دینور جقجقهٔ آسیاب کبی یقال
هو بربر ای الکثیرالاصوات (ربر) بالرك کسریله قیون وکچی قسمنی یمکه چاغره جق اصواتندر (البزر) بانك
فتحی وزای معجمه نك سکونیله مطلقا یره اکیله جك نباتك تخمنه دینورکه مراد بقول ورياحین تخمی اوله جقدر نته که
بذر ماده سنده بیان اولندی جمعی بزور کلور وبزر تنجره حوایجنه دینور بیر ونخود وکمون وسائری کبی تابل معناسنه
بونك جمعی ابزار وابازیر کلور ظاهرا جمع الجمع در وبو ایکی معناده بانك کسریله ده لغتدر پس فتح افصحدر وبزر ولده
اطلاق اولنور یقال ما اکثر بزره ای ولده وبروندن اقان سموکه دینور مخاط معناسنه وبزر مصدر اولور اورمق
معناسنه یقال بزره بزرا من الباب الثانی اذا ضربه وتخم اکمك معناسنه در یقال بزر البذور یعنی بذرها وسومکورملك
معناسنه در یقال بزر الرجل اذا امتخط وطولدرمق معناسنه در یقال بزر الاناء اذا ملأه وتنجره یه حوایج قومق
معناسنه در یقال بزر القدر اذا القی الابزار فیها (الابزاریون) همزه نك فتحیله محدثیندن برجماعتدر بیع ابزاره منسوبلردر
محمد بن یحیی الابزاریّ آنلردندر (البزری) جمزی وزننده که عربلرك عزّة بزری قوللرنده واقعدر ضخمة قعساء
معناسنه درکه عظیم ورفیع ومنیع واستوار دیمك اولور یقال عزّة بزری ای ضخمة قعساء * شارح دیرکه فی الاصل
بزری کلمه سی بزر مذکوردن مصوغ اولغله عدد کثیر معناسنده استعمال اولندی بعده عزّته وضفله عظیم ورفعت
جهتی اراده اولندی نته که اشبو * اتت لی عزّة بزری تروح * مصراعنده واقع اولمشدر ابن سیده بو راده مضاف
تقدیر ایدوب ذوعزة بزری سبکنده در دیدی انتهی (بنو البزری) کذلك جمزی وزننده بنو ابی بکر بن کلاب درکه
والدهلرینه منسوبلردر (ابو البزری) تابعیندن یزید بن عطاردك کنیه سیدر بونده رانك کسری لحن در (التبزر)
تفعل وزننده ذکر اولنان بنو البزری جماعتنه نسبت ادّعاسنده اولمق معناسنه در یقال تبزّر فلان اذا تنسب
الی بنی البزری (البیزر) حیدر وزننده و(المبزر) منبر وزننده چرپجی طوقمغنه دینور مدقة القصار معناسنه (البیزار)
بیطار وزننده آلت تناسله اطلاق اولنور * شارح دیرکه فی الاصل بیزر معناسنه در وبیزار بازدار وبازیار فارسی
معربیدر بازدار وبازیار طوغانجی دیمکدرکه آلیجی قوش بسلیان کسه در شاهنجی باشی وچقرجی باشی کبی کذلك
بازدار فارسیده اکار یعنی اکنجی یه ده دیمکله بیزار آندن تعریبله اکنجی دیمك اولور * مؤلفك تثنیه بنیه سیله معرّبا
بازدار وبازیار قولی اکا محمولدر (البیزارة) هایله بیولك وایری دکنکه دینور صوپه وطویقه کبی یقال ضربه بالبیزارة
ای العصا العظیمة (بزار) غراب وزننده یاخود اصحاب وزننده نیسابور قضاسنده برقریه آدیدر (البزراء) حمراء
وزننده ولدی چوق خاتونه اطلاق اولنور بزر مذکوردن وصفدر یقال امرأة بزراء ای کثیرة الولد (المبزور) ولده
اطلاق اولنور بزر کبی یقال له مبزور کثیر ای ولد (بزره) حمزه وزننده برموضع آدیدر وعلیّ بن فضلان وعمر بن
محمد الحافظ البزریان محدثلردر (بزرویه) بانك فتحی ورای مهمله نك ضمیله محدثیندن احمد بن یعقوب الاصفهانی
لقبیدر (البزار) جزّار وزننده بغدادده یعنی اهل بغداد لساننده بزر کتان یاغی بیع ایدن آدمه دینورکه بزر یاغجی
تعبیر اولنور * مؤلف بیاع بزر الکتان ای زیته عبارتیله رسم ایلمکله بزر تخمی صتانه بزّار دیندیکی کبی لغت بغدادیونده
یاغنی صتانه بزّار اطلاق اولندیغنه تلمیح ایلمشدر محدثیندن دینار ابو عمر وخلف بن هشام وحسن بن الصباح وبشر
بن ثابت وابراهیم بن مرزوق ویحیی بن محمد وعبید بن عبد الواحد وصاحب المسند احمد بن عمر وواحد بن عوف
بن جدیر وجعفر بن محمد العبدیّ البزارون بزّار مذکوره منسوبلردر (ابزر) احمد وزننده فارس ایالتنده بربلده
آدیدر (التبزعر) تدحرج وزننده برکسه برآدمه بدخویلق ایدوب شرکیر اولمق وداد سزلق ایلمك معناسنه در

تقول تبزعر فلان علينا اى ساء خلقه ﴿بزعر﴾ جعفر وزننده بر رجل آديدر ﴿بسبر﴾ جعفر وزننده بر قريه آديدر ظن ايدرمكه همدان قضاسـنده‌در امام صائن الدين عبدالملك بن محمد البسبرى اورادندر ﴿البسر﴾ كسر وزننده برايشده عجله ايلك معناسنه‌دركه تأنى ايلامكدن عبارتدر يقال بسر الرجل فى الامر بسرا من الباب الاول اذا عجل فيه راغبك مفرداتده بيانه كوره مادهٔ مذكوره استعجال معناسنه موضوعدر معانى و مشتقات سائره‌آندن مأخوذدر واساسك بيانه كوره خرما قوريغنه موضوع بسر مادهٔ تركيبدر و بسر و بسور قعود وزننده يوز اكشتمك معناسنه‌در يقال بسر الرجل بسرا و بسورا اذا عبس راغبك قول مزبورينه كوره ﴿وجوه يومئذ باسرة﴾ آيت كريمه‌سى قبل دخول النار وقوعنه محمول اولور سائر محللر دخى اكا قياس اولنور و بسر قهر ايلك معناسنه‌در ذكر آتى ضراب فحل معناسندن منشعبدر يقال بسره اذا قهره و چبان و ياره مقوله‌سنى صاغالمزدن مقدم صيقوب دشمك معناسـنه‌در يقال بسر القرحة بسرا اذا نكأها قبل النضج و ديشى خرمايه موسمندن مقدم اركك خرمادن آشى اورمق معناسنه‌در يقال بسر النخلة اذا لقحها قبل اوانه و كوسنوك اولمزدن اقدم ناقه‌يه بوغور آشمق معناسنه‌در يقال بسر الفحل الناقة اذا ضربها قبل الضبعة و وقتى دكل ايكن حاجت طلب ايلك معناسنه‌در يقال بسر الحاجة اذا طلبها فى غير اوانهـا و خرما قوريغنى اولمش خرمايه خلط ايله ايكيسـندن قارشق نبيذ ترتيب ايلك معناسنه‌در يقال بسر التمر اذا نبذه فخلط البسر بالتمر و طولومك سودى هنوز اويوب يوغرد ياخود آيران اولمزدن اوّل ايچمك معناسـنه‌در يقال بسر السقاء اذا شرب منه قبل ان يروب مافيه و قبل حلول الاجل داينى صقشـدروب دين اداسنى طلب ايلك معناسـنه‌در يقال بسر الدين اذا تقـاضاه قبل محله و بسر اسم اولور صوغوق صويه دينور يقال شرب البسراى الماء البارد و برشيئه باشلق معناسنه‌در يقال بسر به اذا ابتدأ به ﴿الابسار﴾ همزه‌نك كسريله بودخى ياره و چبان اولمزدن مقدم صيقوب دشمك معناسـنه‌در يقال ابسر القرحة بمعنى بسرها و بى وقت و بى محل حاجت طلب ايلك معناسـنه‌در يقال ابسر الحاجة اذا طلبها فى غير اوانها وخرما قوريغنى خرما ايله قارشدروب بردن نبيذ ايلك معناسنه‌در يقال ابسر التمر بمعنى بسره و محلى اولميان يرده‌قويى قازمق معناسنه‌در يقال ابسر الرجل اذا حفر فى ارض مظلومة وكمى دريايه كتميوب طورمق ياخود تورمق معناسـنه‌دركه همزه‌سى سلب ايچوندر يقـال ابسر المركب فى البحر اذا وقف وانقولى بونى متعدّى اولمق اوزره ترجمه ايتكله غير مصيبدر ﴿الابتسار﴾ افتعال وزننده بودخى ديشى خرمايه موسمندن مقدّم آشى اورمق معناسـنه‌در يقال ابتسر النخلة اذا لقحها قبل اوانه و بى وقت حاجت طلب ايلك معناسـنه‌در يقال ابتسر الحاجة اذ طلبها فى غير اوانها و برشيئه باشلق معناسـنه‌در يقال ابتسر به اذا ابتدأ و برنسنه‌يى تر و تازه ايكن آلمق معناسنه‌در يقال ابتسر الشئ اذا اخذه طريا و آياق اويوشمق معناسـنه‌در يقال ابتسرت رجله اذا خدرت و برشيئك رنكى بوزلمق معناسنه‌در يقال ابتسر لونه على بناء المجهول اذا تغير ﴿التبسر﴾ تفعل وزننده بودخى بى وقت حاجت طلب ايلك معناسنه‌در يقال تبسر الحاجة بمعنى ابتسرها و آياق اويوشمق معناسـنه‌در يقال تبسرت رجله اذا خدرت وهوا سرين اولمق و سرينلنمك معناسنه‌در يقال تبسر النهار اذا برد و طوار قورى اوتلق كوكارينى كلوب اوتلامق معناسنه‌در يقال تبسر الثور اذا اتى عروق النبات اليابس فاكلها ﴿البسر﴾ بانك ضميله هر شيئك تازه‌سنه دينور و تازه صويه دينوركه هنوز يغمور سببيله پيدا اولان صودن عبارتدر جمعى بسار كلور بانك كسريله و بسر شاب و شابّه‌يه يعنى تازه و نوجوان اوغلانه و قيزه اطلاق اولنور و رطب كرته‌سنه وارمامش اولان خرما قوريغنه دينور مفردى بسره‌در هايله و بونده سينك ضميله جائزدر جوهرى خرمانك مراتبنى تعداد صددنده الك اوّل چيچك ايكن طلع بعده خلال بعده بلح بعده بسر بعده رطب بعده تمر اطلاق اولنور ديمسى جيد دكلدر زيرا قصر مدارج ايلمشدر بلكه صواب اولان ذكر ايلديكى اوزره اوّل درجه‌سنه طلع وانعقاده باشلدقده سياب دينور و يشللنوب دكرميلندكده جدال و سراد و خلال دينور و برمقدار جه بيودكده بغو و ايريلندكده بسر بعده مخطم بعده موكت بعده تذنوب بعده جمسه بعده ثمده و خالع و خالعه دينور تمام نضج بولدقده رطب و معو دينوركه تازه خرمادر اك صكره تمر دينور و بونك تفصيلنى الروض المسلوف فيماله اسمان الى الالوف نام تأليفمزده بسط و بيان ايلمشدرز طالبى اولنلر اكا مراجعت و نظر ايلمه‌لر انشاءالله تعالى * شارح ديركه جوهرى مراتب كليه‌يى بيان ايلمشدر انتهى * وبسر بغداد قضاسـنده برقريه‌آديدر اعلامدن ابوالقاسم علىّ بن محمد البسرى وزاهد ابوعبيد اورادندر و بسر اسمـاء رجالدندر بسر بن ارطأه و بسر بن جحـاش و بسر بن راعى العير و بسر بن سفيان و عبدالله بن بسر اصحابدندر و احمد بن عبدالرحمن و عمزاده‌سى محمد بن عبدالله و احمد بن ابراهيم

ومحمد بن الوليد البسريون محدثلردر وبسر بن محجن وبسر بن سعيد وبسر بن حميد وبسر بن عبيدالله
وعبدالله وسليمان ابنا بسر تابعيندندر وبسر حوران ناحيه سنده برقريه آديدر (البسرة) هايله بسرك مفرديدركه
ذكر اولندى وبسره هنوز طلوع ايدركن كونشه اطلاق اولنور يقال بدت البسرة وهى الشمس فى اول طلوعها
وقصيب كابك يعنى كلب آلتنك باشنه اطلاق اولنور وبسره برنوع بوبحق آديدر وبسره بنت ابى سلمه ربيبهٔ رسول
اكرم صلى الله عليه وسلمدر (البسارة) بانك كسريله شول يغموره دينوركه موسم صيفده سند وهنداولكه لرينه متصل
ياغوب برساعت مقدارى منفك اولمز * شارح ديركه بلاد مرقومه خواصندندر بياسره لساننده اول ايامه ايام البسار
واول يغموره تحريفله برسأه تعبير ايدرلر ولغت مرقومه هنديدر (الباسور) ناسور وزننده برعلت معروفه نك
اسميدر جمعى بواسير كلور * شارح ديركه علت مزبوره ريحى ودموى اولور طول عمره دليلدر واصلا مراقدن
منفك اولمز وعلل مهلكه دن دكلدر ولفظ مزبور بسره ماده سندن مأخوذدر وعندالبعض عربى دكلدر (البياسرة)
قياصره وزننده سند اولكه سنده برعسكردركه بغايت جنكاور اولدقلرندن اولطرفك كميجيلرى محاربهٔ اعداايجون
مخصوص علوفه ايله آنلرى لوند اتخاذ ايدرلر مفردى بيسرىّ در قيصرىّ وزننده ويزيد بن عبدالله البسرىّ
البصرىّ محدثدر وبيسرى آخرك سكونيله درامراء مصريه دن برامر اسميدركه قاهرهٔ مصرده قصر بيسرى
اكا منسوبدر حالا خرابه در (المبسار) ميمك كسريله شول خرما اغاجنه دينوركه صوى وكرم اولمامغله قورييغى تحته
ايدوب يتشدرمز اوله يقال نخلة مبسار اذا كانت لاتنضج البسر (المبسرات) مبشرات وزننده شول يللره اطلاق
اولنوركه هبوبلريله يغموره استدلال اولنه يغموريلى تعبير اولنور مفردى مبسره در يقال تهبّ المبسرات اى رياح
يستدل بهبوبها على المطر (البسور) صبور وزننده ارسلانه دينور عباسته مبنى (البسرة) حمزه وزننده بنو عقيل
يوردنده برصويك آديدر (المباسرة) اسم فاعل بنيه سيله شول ديشى طواره دينوركه هنوز كركى كبى قيزوب كوسنولك
اولمقسزين ارككه ميل ايدوب سور ينور اوله يقال ناقة وفرس مباسرة اذا صارت تهمّ بالفحل قبل تمام وداقها
(الباسرة) خاسره وزننده ذكر اولنان بسر وبسوردن اسم فاعل نسبى دراكشى وبورتق وجه ووجوهه وصف
اولور ومنه قوله تعالى ❋وجوه يومئذ باسرة❋ اى متكرّهة متقطبة كما ذكر (بسكره) بانك كسرى وفتحيله مغربده
بربلده دركه بسكرة النخيل ديمكله معروفه در حافظ علىّ بن جباره ابو القاسم الهذلىّ اورادندر (البشتيرى)
بانك ضمى وشين معجمه نك سكونيله شيخ الاسلام عبدالقادر ابن ابى صالح الجيلىّ نسبتيدر حفيدلرى قاضى ابو صالح
الجيلىّ بورسمه نسبت ايلمشدر مومى اليه عبدالقادر كيلانى قدس سرّه حضرتلرى اوله جقدر * شارح ديركه
محل نسبتلرى نيره اولديغى بيان ايلامشدر ظاهرا بونشتيرى مصحفيدر نونك فتحيله كه بغداد نواحيسندن شهر
ابان قربنده برقريه در (البشر) بانك وشينك فتحيله انسانه دينوركه حيوان ناطقدر ذكر وانثى ومفرد وجمعى
مساويدر وبعضا تثنيه قلنوب بشرين دينور فرد اراده سيله وجمعلنوب ابشار دينور وبشر انسانك ظاهر جلدينه
يعنى دريسنك طشره يوزينه دينور بعضلر تعميم ايلمديلر يعنى سائر حيوانكده ظاهر جلدينه اطلاق اولنور ديديلر
مفردى بشره در هايله وجمع الجمعى ابشاردر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل بشره مطلق ظاهر جلد معناسنه
موضوع اولوب بعده ظهور جلدى اعتباريله انسانه اطلاق اولندى زيرا سائر حيوانلرك صوف وشعر ووبر ايله
جلدلرى مستور اولور ومعانىٔ سائره برر مناسبتله آندن متفرعدر انتهى (البشر) بانك فتحى وشينك سكونيله دريك
وسائر نسنه نك يوزينى قازيوب صيرمق وصويمق معناسنه در يقال بشر الاديم وغيره بشرا من الباب الاول اذا قشر
بشرته وبشره ظاهر اولنجه قدر يعنى قيرقوب يالين ايلك معناسنه در يقال بشر الشارب اذا حفاه حتى تظهر
بشرته وچكركه قسمى ير يوزنده اولان نبات مقوله سنى بالجمله اكل ايدوب يرى جبلاق ايلك معناسنه در يقال بشر
الجراد اذا اكل ما على وجه الارض وبرايشى بنفسه كندى اليله كورمك معناسنه در يقال بشر الامر اذا باشره كما سيذكر
وبرآدمه برنسنه ايله مژده ايلك معناسنه در يقال بشره بمولود بمعنى بشره لكن تفعيل ابلغدر وبرنسنه يابرمژده
سببيله شاد اولوب يوزكوزكولمك معناسنه در تقول بشرت به وبشرت به بشرا من الباب الرابع والثانى اذا سررت به
وبرآدمه كولريوز ايله بولشمق معناسنه در تقول بشرنى فلان بوجه حسن اى لقينى به (الابشار) همزه نك كسريله بودخى
دريك وسائر نسنه نك يوزينى قازيوب صيرمق معناسنه در يقال ابشر الاديم به بمعنى بشره ومژده ايلك معناسنه در يقال
ابشره به بمعنى بشره وفرحناك اولمق معناسنه دركه لازمدر يقال ابشر فلان به اذا فرح ومنه قولك ابشر بخير وعليه
قوله تعالى ❋وابشروا بالجنة❋ الآية وابشار يربشره سنى يعنى بته جك سبزه ونباتنى ظاهره اخراج ايلك معناسنه در يقال
ابشرت الارض اذا اخرجت بشرتها اى ما ظهر من نباتها وحيوان دول طوتوب كبه قالمق معناسنه در يقال ابشرت

الناقة اذا لقحت و برايشي يا برنسنه يي خوب و رونق و لطافتلو قلمق معناسنه در يقال ابشر الامر اذا حسنه و نضره
(التبشير) تفعيل و زننده مژده ايلمك معناسنه در يقال بشره به تبشيرا فابشر (البشور) قعود وزننده بو دخي مژده
ايلمك معناسنه در يقال بشره به بشرا و بشورا فبشر به (الاستبشار) ثلاثي معناسنه دركه مژده ايلمك معناسنه در يقال
استبشره به بمعنى بشره و بشارتلنوب فرحناك اولمق معناسنه در يقال بشره فاستبشر (البشارة) بانك كسريله و (البشرى)
طوبى وزننده اسملردر مژده يه دينور و بشاره مبشره و يريلان عطيه يه دينوركه مژده بها تعبير اولنور بو ايكي معناده بانك
ضميله ده جائزدر (البشارة) بانك فتحيله حسن و جمال معناسنه در و منه قولهم هو ابشر منه اى احسن و اجمل و اسمن
(البشر) بانك كسريله كولر يوزلولك طلاقت معناسنه يقال لقيني فاظهر البشر اى الطلاقة و البشاشة و بشر بر موضع
آديدر و جزيره ده بر طاغك اسميدر و قبيلهٔ تغلب يوردنده بر صو ياخود بر وادى آديدركه احرار البقول انبات ايدر
و احرار البقول تره كبي پشمكسزين اكل اولنان نباتاته دينور و بشر بكرمى يدى نفر اصحاب كرام آديدر و ابو الحسن
صاحب سهل بن عبد الله و احمد بن محمد بن احمد و ابو عمرو البشريون محدثلردر (بشرويه) سيبويه وزننده بر جماعتك
اسميدركه محدثلردر (بشرى) جمزى وزننده مكهٔ مكرمه ده نخلهٔ شاميه ترابنده بر قريه آديدر (بشرى) بانك ضميله اربى
وزننده شامده بر قريه آديدر (البشار) غراب وزننده ايشه يرامیان كمسنه لره اطلاق اولنور سقاط الناس معناسنه كه
انسان يونقه سى مثابه سنده اولنلردر و قشار و خشار كبي يقال هو من بشار الناس اى سقاطهم (بشره) بانك كسريله
عون بن عبد الملك جاريه سى اسميدر و ماويه بن قيسك فرسى آديدر (البشير) امير وزننده فعيل بمعنى فاعلدر مژده جي يه
دينور مبشر معناسنه در * مؤلف بشير لفظى دخي نذير كبي مبشر معناسنه اولديغندن ياخود ايضاح ايچون مبشر ايله
تفسير ايلمشدر و كولر يوزلو خوب و جميل آدمه اطلاق اولنوركه بشاره دن مأخوذدر مؤنثى بشيره درها ايله و بشير سلمى
جبالندن بر كوچك طاغك آديدر و اندلسده اقليم آديدر و يكرمى التى نفر اصحاب كرام اسميدر و محدثيندن بر جماعتك
اسملريدر و احمد بن محمد و عبد الله بن الحكم و مطلب بن بدر البشيريون محدثلردر و قلعهٔ بشير ايرانده زوزن ايالتنده
بر قلعه در و حصن بشير بغداد ايله حله ميانده بر حصندر (المبشورة) خلقت و اندامى و لون و بشره سى خوب
خاتونه دينور يقال امرأة مبشورة اى حسنة الخلق و اللون (التباشير) تعاشيب وزننده بشرى معناسنه دركه
مژده ديمكدر * شارح ديركه بو تباشير كلمه سى بنيهٔ جمع اوزره وارد اولان كلماتدندر تعاشيب و تعاجيب و تقاطير كبي
مبالغة مژده معناسنده استعمال اولندى كه مفرددر و بوندن فعل متصرف اولمز * اساسك بيانه كوره تباشير كويا كه
تبشيرك جمعيدركه مبشر معناسنه در مثلا تباشير الفجر وقت صباحك اوائلنه اطلاق اولنوركه صبحك قدومنى
تبشير ايدر انتهى * و تباشير الصبح وقت صباحك اوائلنه اطلاق اولنور يقال طلعت تباشير الصبح اى اوائله و هر شيئك
اوائلنه اطلاق اولنور و يريوزنده حادث اولان يول يول طريقه لره اطلاق اولنوركه يل شدتله طوقنوب صيرمقدن
پيدا اولور و طوارك يانلرنده بياض بياض واقع اولان ياغر اثرلرينه اطلاق اولنور و تباشير النخل خرمانك تازه
طرفنده لرندن عبارتدر يقال رأى الناس فى النخل التباشير اى البواكير و خرما رطب اولمغه هنوز باشلدقده آغاجنده
حادث اولان رنكارنك الوانه اطلاق اولنور يقال ظهرت تباشير النخل اى الوانها اول ما ترطب (المباشرة) مفاعله
وزننده برايشه بالذات كشى كندى شروع ايلمك معناسنه دركه غيره تفويض ايلمامكدن عبارتدر بشرهٔ
مذكوره دن مأخوذدر يقال باشر الامر اذ وليه بنفسه و جماع ايلمك معناسنه مستعملدر على قول ايكيسى ثوب
واحد ايچره بشره لرى برى برينه سورشمك معناسنه در يقال باشر المرأة اذا جامعها او صارا فى ثوب واحد فباشرت
بشرته بشرتها (التبشر) تانك و بانك ضمى و شين مشدده نك كسريله بر قوش اسميدركه اكا صفاريه دخي ديرلر
تركيده صارى آصمه ديدكلريدر جوهرى بانك فتحيله تقييد ايلمشدر مفردى تبشره درها ايله (مبشر) محدث وزننده
(بشار) كتان وزننده (بشاره) كنانه وزننده (بشر) عجل وزننده اساميدندر (بشير الثقفى) زبير وزننده و بشير العدوى
و بشير السلمى على قول بو بشردر بانك كسريله اوچيده صحابيدر و بشير بن كعب و بشير بن يسار و بشير بن عبد الله
و بشير بن مسلم و عبد العزيز بن بشير محدثلردر (المبشر) مكرم وزننده كه عربلرك رجل مؤدم مبشر قولنده و اقعدر
باب ميده ادم فصلنده مرسومدر حاذق و مجرب آدمدن كنايه در (تل باشر) شينك فتحيله حلب قربنده بر موضع آديدر
اعلامدن محمد بن عبد الرحمن الباشرى اوراندر موضع مزبور مسقط رأسيدر او لان عينتاب قضاسنده بر خرابه قلعه يى
مشتمل بر قريه درو ناحيه باشيدر (ابو البشر) آدم صفى الله على نبينا و عليه السلام حضرتلرينك كنيه لريدر و عبد الله
بن عبد الآخر نام محدثك كنيه سيدر و رواة احاديث زمره سندن بهلوان اليزدى كنيه سيدركه دجال دريعنى كذاب و غير
موثوق درو مكى بن ابى الحسن بن بشر محدثدر (البصر) بانك و صادك فتحيله حواس خمس ظاهريدن باصره نك حس

و ادراك كندن عبارتدركه كوزك كورمسى تعبير اولنور حاسهٔ باصره ايله شئ منظورى ادراكى اوله جقدر حس
العين معناسنه اسمدر جمعى ابصار كلور * مؤلفك بصائرده بياننه كوره بصر جارحهٔ ناظره يه يعنى كوزه و آنده اولان
قوت حسيه يه اطلاق اولنور و من الاول قوله تعالى ﴿ كلمح بالبصر ﴾ وقوت مدركهٔ قلبيه بصيرت كذلك بصر اطلاق
اولنوركه مجازدر آندن لسانمزده قلب كوزيله تعبير اولنور و بصرك جمعى ابصار و بصيرتك بصائردر و اولده يعنى كورمك
معناسنده مزيد اوله رق ابصرته ابصار دينور و ثانيده يعنى بصيرتده كه مراد بيلمكدر افعالدن ابصرته و ثلاثيدن بصرت به
دينور باب خامس و رابعدن علمت معناسنه انتهى * و بصر القلب نظر و خاطرندن عبارتدركه قلب كوزيله كورمك
تعبير اولنور مراد علم و ادراكدر نظر و فكر ايله و بصر فتحتينله و بصاره بانك فتحى وكسريله بر آدم كورر اولمق
معناسنه در يقال بصر الرجل به و بصر به بصرا و بصارة من الباب الخامس و الرابع اذا صار مبصرا * مؤلف بورادة
كرچه كورمك معناسنه ابصار صيغه سنى ذكر ايلميوب لكن مبصرا عنوانيله اشارت ايلمشدر و بصائرده وجه مذكور
اوزره تخصيصى بورايه منافيدر و اصول سائره ده بصر و بصاره و ابصار كورمك و بيلمك معنالريله مفسر اولمغله
مؤلف ينه تشويش ايلمشدر ﴿ الابصار ﴾ همزه نك كسريله كوره بيلورميم ديو برشيئه نظر ايدوب قوة باصره يى اكا
صرف ايلمك معناسنه در يقال ابصر الشئ اذا نظر اليه هل يبصره و ابصار بصره شهرينه كلمك معناسنه در يقال
ابصر الرجل اذا اتى البصرة ﴿ التبصر ﴾ تفعل وزننده بودخى برنسنه يى كوررميم ديو صرف نظر ايلمك معناسنه در
يقال تبصره اذا نظر اليه هل يبصره و برنسنه يى كركى كبى تأمل و ملاحظه ايله ادراك ايدوب مطلع اولمق معناسنه در
يقال تبصره اذا تأمل فيه و تعرف ﴿ المباصرة ﴾ مفاعله وزننده ايكى آدم قنقيمز اقدم كورورز ديو برنسنه يه باقشمق
معناسنه در يقال باصرا مباصرة اذا نظرا ايهما يبصر قبل ﴿ التباصر ﴾ تفاعل وزننده بربريله كورشمك معناسنه در
يقال تباصروا اذا ابصر بعضهم بعضا ﴿ البصير ﴾ امير وزننده بصر و بصيرتدن فعيلدر كوريجى مبصر و بينا
معناسنه در يقال رجل بصير اى مبصر جمعى بصراء كلور علماء وزننده و بيليجى عالم و دانا معناسنه در يقال رجل
بصير اى عالم و يقال فلان بصير بالتجارة اى عالم بها ﴿ البصيرة ﴾ سفينه وزننده عقيدة القلب معناسنه در و منه قوله تعالى
﴿ ادعوا الى الله على بصيرة ﴾ اى على معرفة و تحقق قال الشارح و منه حديث عثمان رضى الله عنه ﴿ و لتختلفن على بصيرة ﴾
اى على معرفة من امركم و يقين و بصيره فطنت و فراست معناسنه دركه قلب كوزى كشاد اولمغله دقت نظر
ايدوب برامرك ظاهر و باطننى كما ينبغى ادراك ايدر اولمقدن عبارتدر و اول نور الهيدر يقال له بصيرة صادقة اى
فطنة و يقال له فراسة ذات بصيرة مبالغة و بصيره بيتك يعنى عرب خيمه سنك ايكى شقه سى اراغنده كى شقه يه و اراغنه
دينوركه ايچرو ياخود طشره آندن كوريلور شهرخانه لرنده ايكى بلوكنك اراغنه مثلا خارجيه و داخليه ميانده
اولان فاصله يه اطلاق اولنور و بصيره حجت و دليل و برهانه اطلاق اولنور تقول هو بصيرتى عليه اى حجتى * قال
الشارح قوله تعالى ﴿ بل الانسان على نفسه بصيرة ﴾ قال الاخفش جعله هو البصيرة كما تقول للرجل انت حجة على
نفسك و بصيره زخمدار اولان شكاره كنديسيله استدلال اولنان قانه اطلاق اولنوركه بر طرفه فرار ايلسه
آنكله ايزلنور و بكر قزك بعد الازاله بكارتى قاننه اطلاق اولنور و قلقانه و زرهه اطلاق اولنور لمعانلريله مبصر
اولدقلريچون و مدار عبرت اولان شيئه اطلاق اولنوركه دقت و امعانله آندن اعتبار اولنور تقول امالك بصيرة
فيه اى عبرة تعتبر بها و شهيد معناسنه دركه شاهد و كواه ديمكدر * قال المؤلف فى البصائر و منه قوله تعالى
﴿ بل الانسان على نفسه بصيرة ﴾ اى عليه من جوارحه بصيرة تبصره و تشهد له و عليه يوم القيمة و تأنيث البصيرة
لان المراد بالانسان هنا جوارحه و قيل الهاء للمبالغة ﴿ الباصر ﴾ اسم فاعل نسبى در دقت و امعان صاحبى ديمكدر
و كاه اولوركه مبالغة لمح و نظره وصف اولور يقال لمح باصر اى ذو بصر و تحديق ﴿ البصرة ﴾ بانك فتحى و صادك
سكونيله و بانك كسرى و فتحاتله و صادك كسريله ده زبانزددر برشهر معروف آديدركه بندر عراقدر على قول بصره
بس راه فارسى معربيدركه چوق يوللو ديمكدر * شارح ديركه ارجح اولان بصره ديدكلرى كوفه كى طاش
يرنده چوق اولوب و آنلر ايله مبنى اولديغى باعث تسميه در خلافت فاروق اعظم زماننده بنا اولنمشدر و بصره
مغربده دخى بربلده آديدر تاريخ هجريدن درتيوز سنه مرورنده خراب اولدى و بصره ارض غليظه يه دينوركه
يوريرتعبير اولنور ايراقدن پارلدار و برنوع طاشه دينوركه كوشك اولوب و انده بياضلق اولور يعنى خالص بياض اولميوب
لكن يربر بياضلغى اولمغله ايراقدن پارلدايوب كورينور تركيده كوفكى تعبير ايتدكلريدر ﴿ البصرة ﴾ بانك ضميله طپراغى
قزل و پاكيزه و منبت اولان ارضه دينور و آزجه سود بقيه سنه دينوركه كورينور اولور ﴿ بصرى ﴾ حبلى وزننده
شام ديارنده بربلده در و بغداد قضاسنده عكبراء قربنده برقريه در محمد بن محمد بن خلف الشاعر البصروى اورادندر

(بوصير) بانك ضميله مصراولكه سنده درت قريه آديدر * شارح ديركه قصيدهٔ برده صاحبي شرف الدين محمد بن سعيد البوصيري صعيد ناحيه سنده اولان بوصيرندر و بوصير برنوع نبات آديدر بو نباته يونانيده قلومس و تركيده صغر قوريغى ديدكلرى نباتدركه بش صنف اولور (البصر) نصر وزننده كسمك معناسنه در يقال بصره بصرا من الباب الاوّل اذا قطعه و ايكى ميشين يا سختيان قطعه سنك برى برينه ديكمك ايچون كنارلرينى براراية كتوروب قاوشدرمق معناسنه در يقال بصر الاديمين اذا ضم حاشيتاهما للخياطة (التبصير) تفعيل وزننده بودخى كسمك معناسنه در يقال بصره تبصيرا اذا قطعه و شهر بصره يه كلمك معناسنه در يقال بصر الرجل اذا اتى البصرة و برامرك حقيقتنى برآدمه تعريف وايضاح ايلمك معناسنه در يقال بصره الامر اذا عرّفه واوضحه و كودهنك ال و اوياق برلرينى وآنلرده اولان اتلرى پاره پاره كسوب تكه تكه ايلمك معناسنه در يقال بصر اللحم اذا قطع كلّ مفصل و ما فيه من اللحم و يكى طوغمش كوپك انيكى كوزلرينى آچمق معناسنه در يقال بصر الجرو اذا فتح عينيه و باش كسمك معناسنه در يقال بصر رأسه اذا قطعه (البصر) بانك ضميله طرف وجانب معناسنه در و هرشيئك اوجنه دينور و بموغه دينور قطن معناسنه و قبوغه دينور قشر معناسنه و دري يه دينور جلد معناسنه بونده بانك فتحيله ده جائزدر و سخت و غليظ طاشه دينور بونده بانك حركات ثلاثيله لغتدر (بصر) صرد وزننده برموضع آديدر (الباصر) صادك فتحيله هاون اغاجنك كوچكنه دينور قتب صغير معناسنه (الباصور) اته دينور لحم معناسنه و قطع ديدكلرى نهاليدن كوچكجه اولان دوه پالانه دينور (المبصر) محسن وزننده ثوبك و منطق وكلامك ومشى وسيرك وسط و معتدلنه دينور يقال ثوب و منطق و مشى مبصر اى وسط و چادرى قپوسنه بصيره ديدكلرى شقهٔ مزبوره تعليق ايدن خيمه نشينه دينوركه ابصاردن اسم فاعلدر و ارسلانه اطلاق اولنور ايراقدن فريسه سنى يعنى شكارينى كوروب قصد و هجوم ايلديكيچون ومبصر كذلك ابصاردن اسم فاعل اولور كوريجى و كوستريجى و كورونيجى و بيلنجى و بيلدريجى وواضح وآشكار معنالرينه و منه قوله تعالى ﴿والنهار مبصرا﴾ اى يبصر فيه و قوله تعالى ﴿وجعلنا آية النهار مبصرة﴾ اى بينة واضحة وقوله تعالى ﴿وآتينا ثمود الناقة مبصرة﴾ اى آية واضحة بينة و قوله تعالى ﴿فلما جاءتهم آياتنا مبصرة﴾ اى تبصرهم اى تجعلهم بصراء (ابوبصره) كه طلحه وزننده در جميل بن بصرة الغفارى در و ابو بصير اميروزننده عقبة بن اسيد الثقفى و ابو بصيرة الانصارى صحابيلردر (الاباصر) برموضع آديدر (الاستبصار) استبانه معناسنه دركه لازم و متعدى اولور واضح وعيان اولمق و برنسنه يى واضح وعيان قلمق معنالرينه يقال استبصر الامر اذا استبان و استبصره الرجل اذا استبانه * شارح ديركه سينى طلب ايچونده كلور طلب بصيرت معناسنه اولور (بصار) كتاب وزننده نصر بن دهمان نام كسهنك جدى اسميدر مزبورك منقبه سى هند ماده سنده ذكر اولندى (البضر) بانك فتحى و ضاد معجمه نك سكونيله بظر لفظنده لغتدر قيز قسمنك سنت اولمزدن مقدم لحم زائدينه دينور (البضرة) نضره وزننده برشيئك هدر و باطل اولمسنه دينور و منه قولهم ذهب دمه بضرا مضرا بكسر الباء و الميم اى هدرا (البطر) بانك و طانك فتحيله افراط اوزره شادمان اولمق معناسنه در يقال بطر الرجل بطرا من الباب الرابع اذا نشط و اشر و برآدمك نعمت و مالى پك فراوان اولغله تحملنه بى هضم و بى حوصله اولديغندن ناشى مست كبى مدهوش و حيران اولمق معناسنه دركه نودولتان و مست مى اقبال و سامان اولنلرك شيوه سيدر يقال بطر الرجل اذا حار و دهش من قلة احتمال النعمة و مال و نعمت و اقبالك و فرت و تماديسى سببيله كفران نعمتله طغيان ايلمك معناسنه در بوندن لسانمزده بوطورلق ايله تعبير اولنوركه عربيه دن مأخوذدر يقال بطر الرجل اذا طغى بالنعمة راغب مفرداتده دهش يعترى الانسان مع سوء احتمال النعمة و قلة القيام بحقها و صرفها الى غير وجهها عبارتيله تفسير ايلمشدر و بطر برنسنه كراهت و استقباحه لايق دكل ايكن آنى كريه و قبيح كورمك معناسنه در يقال بطر الشئ اذا كرهه من غير ان يستحق الكراهة و بطر الحق حق اولان نسنه دن تكبر و تجبر سببيله اباو اعراض ايلمكدن عبارتدر * مؤلف بونكله اشبو ﴿الكبر بطر الحق﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر قال فى النهاية و منه الحديث ﴿الكبر بطر الحق﴾ هو ان يجعل ما جعله الله حقا من توحيده و عبادته باطلا و قيل هو ان يتجبر عند الحق فلا يراه حقا و قيل هو ان يتكبر عن الحق فلا يقبله پس مؤلف قول ثالثه ذاهب اولمشدر (البطر) بانك فتحى و طانك سكونيله يارمق معناسنه در يقال بطره بطرا من الباب الاول و الثانى اذا شقه (البطير) اميروزننده بمعنى مفعولدر يارلمش مشقوق معناسنه در و بمعنى فاعل اولور نعلبند معناسنه طوارلك طرنغنى كسوب و طوارى فصد ايلديكيچون يقال فلان بطير اى معالج الدواب (البيطر) حيدر وزننده و (البيطار) الفله و (البيطر) هزبر وزننده و (المبيطر) مسيطر وزننده بونلرده نعلبنده دينور و بيطر هزبر وزننده ترزى يه اطلاق اولنور خياط معناسنه (البيطرة) دحرجه

وزننده نعلبندلك صنعتنه دينوركه مراد بيطارلق ايلمكدر يقال بيطر الدابة بيطرة (بيطره) بانك كسرى و يانك فتحيله
مغربده اوچ موضع آديدر (البطرير) بطريق وزننده دائما خلقك يوزينه چاغروب زباندرازلق ايدن كمسه يه دينور
يقال رجل بطرير اى صخّاب طويل اللسان وغىّ وضلالتده منهمك ومتمادى اولان كراهه دينور يقال رجل بطرير
اى متماد فى الغىّ مؤنثده بطريره دينور هايله (الابطار) همزه نك كسريله بركمسه يى مدهوش وحيران ايلمك معناسنه در
يقال ابطره اذا ادهشه وبرسببله برآدمى صاحب بطر ايلمك معناسنه در يقال ابطره المال اذا جعله بطرا اى ذا بطر
وانسان وحيوانه طاقتندن زياده يوك تحميل ياخود معاشنى قطع ايلمكله بدننى زاروزبون ايلمك معناسنه مستعملدر
معناى مزبوردن مأخوذدر يقال ابطره ذرعه اذا حمله فوق طاقته اوقطع عليه معاشه وابلى بدنه ذرعه كلمه سى
بدل اشتمالدر ذرع بوراده طاقت معناسنه در واساسده لاتبطرنّ صاحبك ذرعه اى لاتقلق امكانه ولا تستفزّه بان
تكلفه غير المطاق عبارتيله مرسومدر (البطر) بانك كسريله هدر وباطل معناسنه در يقال ذهب دمه بطرا اى هدرا
(البطر) كتف وزننده اسمادندر نصر بن احمد بن البطر محدثدر (البظر) بانك فتحى وظاى معجمه نك سكونيله
عورت فرجنك ايكى دوداقلرينك اراسنده اولان لحم زائده دينوركه ديلاق وديلجك تعبير اولنور جمعى بظور
كلور (البيظر) صيقل وزننده و (البنظر) قنفذ وزننده و (البظارة) بانك ضمى وفتحيله بونلرده بظر معناسنه در
وبظاره بانك ضميله اوست دوداغك وسطنده اولان صارقجه ات پارهسنه دينور وبظارة الشاة قيون قسمنك فرجى
اوجنده اولان كوچك ات پارهسنه دينور (البظراء) حمراء وزننده بظرى اوزون اولان خاتونه دينور يقال امة
بظراء اى طويلة البظر (البظر) فتحتينله اسمدر خاتونك بظرى اوزون اولمغه دينور وبظر خاتمه دينور (الابظر)
احمر وزننده سنتسز اولان آدمه دينور يقال رجل ابظر اى اقلف (البظرة) تمره وزننده قولتق التنده اولان آزجه
قيللره دينور وكرسيسز يعنى قاشمسز يوزك حلقه سنه دينور (البظرة) غرفه وزننده بودخى اوست دوداغك
وسطنده اولان صارقجه مرجك دانه سى كبى اتجكزه دينور (البظرير) بانك كسريله يوزه چاغريجى زباندراز
خاتونه دينور صخّابه معناسنه * مؤلف طاى مهمله ايله بطريرى رجل صخّاب ايله تفسير ايدوب مؤنثى هايله تقييد
ايلمشيدى اكا قياس ايله بوراده صخّابه نك هاىى مبالغه يه حمل ايله وصف مذكورده اولان كشى يه اطلاق اولنوب
مؤنثنده بظريره ديمك اولور بونده لسان بظره تشبيه اولنمشدر (البظر) بانك كسريله هدر وباطل معناسنه در يقال
ذهب دمه بظرا اى هدرا (البيظر) صيقل وزننده بظر معناسنه دركه ذكر اولندى ومنه قولهم يابيظر شتم للامة يعنى
جوارى يه مخصوص شتم ودشنام كلماتندندر (المبظرة) محدّثه وزننده سنتجى قارى يه دينور يقال هى مبظرة اى
خافضة (التبظير) تفعيل وزننده عورتى سنت ايلمك معناسنه در بناسى ازاله ايچوندر يقال بظرت المبظرة المرأة اذا
خفضتها ومن الامثال * هو يمصه ويبظره * اى قال له امصص بظر فلانة (البعر) بانك فتحى وعينك سكونى وفتحيله
ذات الخفّ والظلف يعنى دوه وقيون وكچى وآهو قسمنك ترسنه دينوركه قيغ تعبير اولنور مفردى بعره درهايله جمعى
ابعاردر وبعر قعر وزننده مصدر اولور قيغلمق معناسنه يقال بعر البعير اوالمعز بعرا من الباب الثالث اذا تغوّط
شارح ديركه بعر الارنب قولى دخى عربدن مسموعدر وبعر فقر تامّ معناسنه مستعملدر يقال اعجزه البعر اى الفقر التامّ
(المبعر) مقعد وزننده و (المبعر) منبر وزننده مطلقا چارپاى قسمنك دبرينه اطلاق اولنور (البعير) بانك فتحى
وقليلا كسريله بازل على قول جذع اولان اركك دوه يه دينور وقليلا ناقه يه ده اطلاق اولنور بازل آزى ديشنى
يارمش وجذع بش ياشنه كيرمش دوه در وبعير اشكه دينور حمار معناسنه ومطلقا يوك كوتورن حيوانه دينور بوايكى
معنا نحاتدن ابن خالويه روايتيدر وبعيرك جمعى ابعره واباعر واباعير وبعران وبعران كلور بانك ضمى وكسريله (البعر)
فتحتينله دوه قسمى بيويوب بعير اولمق معناسنه در يقال بعر الجمل بعرا من الباب الرابع اذا صار بعيرا (البعرة)
بانك فتحى وعينك سكونيله برآدمه فى الله غضب ايلمكه دينور يقال له على فلان بعرة اى غضبة فى الله (البعرة)
فتحاتله ذكرك باشنه دينور كمره معناسنه (المبعار) ميمك كسريله شول قيونه دينوركه سودينى صاغاركن قيغلر
اوله (البعار) كتاب وزننده آندن اسمدر سودى صاغيلوركن قيغلمغه دينور (البعار) غراب وزننده نق
اسميدركه سدر اغاجنك ميوه سيدر عربستان كراسى تعبير اولنور (بعّار) شدّاد وزننده برموضع آديدر وبرمعروف
رجل لقبيدر (البيعرة) حيدره وزننده برموضع آديدر (بعرين) يبرين وزننده شامده بر بلده آديدر ياخود
بوعاميه در صواب اولان القله بارين در (باعربايا) عينك كسرى وباى موحده وياى تحتيه ايله ياخود باعرباى
نصيبين ناحيه سنده بربلده آديدر وموصل قضاسنده برقريه آديدر (الابعار) همزه نك كسريله و (التبعير) تفعيل
وزننده بغرسق ايچره اولان فضلاتى چيقاروب تميز ايلمك معناسنه در يقال ابعر المعى وبعره اذا نثل مافيه

من البعر (باعرباى) عينك كسريله ابن حبيب نقلى اوزره قپولرنده كليد اولميان كيسه‌لره دينور * شارح ديركه
بو اعجمى اولمق غالبدر واول ايكى احتماله مبنيدر برى مضياف وبرى ديوث اولمقدر (البعثرة) ثاى مثلثه ايله
دحرجه وزننده برنسنه‌يه دقت واهتمامله نظر ايدوب تفتيش ايلمك معناسنه‌در يقال بعثره اذا نظر اليه وفتشه
وبرنسنه‌يى طاغيدوب برى برينك اوزرينه چويرمك معناسنه‌در يقال بعثر الشئ اذا فرّقه وبدّده وقلب بعضه
على بعض وداخلده اولان نسنه‌يى كشف واستخراج ايلمك معناسنه‌در يقال بعثر الشئ اذا استخرجه فكشفه واثار
مافيه وحوضى يقوب آلتنى اوستنه دوندرمك معناسنه‌در يقال بعثر الحوض اذا هدمه وجعل اسفله اعلاه وبعثره
معده بولانوب دونمك معناسنه اسم اولور يقال اخذته البعثرة اى غثيان النفس وكيرلولكه‌لو رنكه دينور لون
وسخ معناسنه ابن بعثر نام شاعر پك وسخناك اولمغله آنكله تكنيه ايلديلر وحله وصلة ابنا بعثر قبيله‌ٔ بكر بن عامر
رجالنه‌ندر (البعذارة) بانك كسريله دپرتمك معناسنه‌در يقال بعذر الشئ بعذارة اذا حرّكه وبرآدمى عيبلمك
معناسنه‌در يقال بعذر فلانا اذا نقصه * شارح ديركه صواب اولان نقضه اولمقدركه سلكمك معناسنه‌در (البعكرة)
دحرجه وزننده قلجله كسمك معناسنه‌در يقال بعكره بالسيف اذا قطعه به (البغر) بانك وغين معجمه‌نك فتحيله
و(البغر) غينك سكونيله دوه قسمى دائما صويى ايچوب قانه‌مز اولمغله كثرت شرب سببيله مرض پيدا ايلمك
معناسنه‌در يقال بغر البعير وبغرا بغرا وبغرا من الباب الرابع والثالث اذا شرب ولم يرو فاخذه داء من الشرب
(البغر) كتف وزننده و(البغير) امير وزننده ذكر اولنان علته اوغرامش دوه‌يه دينور جمعى بغارى كلور
بانك فتحى وضميله (البغر) بانك فتحى وغينك سكونيله وفتحتينله جائزدر بردن ياغان پك صاغانقلى يغموره دينور
ومصدر اولور بردن صاغانقلى يغمور ياغدرمق معناسنه‌در يقال بغرت السماء بغرا من الباب الثالث اذا امطرت
دفعة شديدة ويقال بغرت الارض على بناء المجهول وبغريرى صوارمق معناسنه‌در تقول بغرنا الارض اى
سقيناها (البغور) ظهور وزننده يغمور ظهورينه دلالت ايدن كوكب مغربه ساقط اولوب يغمور احداث ايلمك
معناسنه‌دركه بوعربلرك نوء ديدكلريدر نته‌كه ماده‌سنده بيان اولندى يقال بغر النجم بغورا من الباب الثالث
اذا سقط وهاج بالمطر (شغربغر) شذر مذر كبى فتح اوزره مبنيدر تارمار معناسنه مستعملدر وتركيبى شذرمذر
كبيدر نته‌كه ذكر اولندى وبوشغر ماده‌سنده‌در يقال تفرّقوا شغر بغر اى فى كل وجه وبونلرده اوّللرك كسريله‌ده
زبانزددر (البغرة) ثمره وزننده شول اكينه دينوركه يغمور عقبنده زرع اولنمغله يپراقلنوب فليزلنجه‌يه‌دك
آنده نمناك طپراق اثرى باقى اوله اكينجيلر بيننده داربيرلو تعبير اولنور وبغره عطاء دائمى‌يه اطلاق اولنور
صاغانقلى يغمور معناسندن مأخوذدر يقال له بغرة من العطاء اى لايغيض اى دائم العطاء (البغر) فتحتينله شول
خبيث صويه دينوركه آندن ايچن طوار بغر علتنه اوغرايه وصويى پك‌چوق ايچمكه دينور على قول بر علت
آديدركه ذكر اولندى تركيده اكادولاب وصوصه‌لق تعبير اولنور وبغر صوسزلغه دينور تقول اخذنى البغر
اى العطش (البغبور) بانك ضميله شول طاشه دينوركه بت‌پرست طائفه‌سى بتلرى ايچون ذبح ايليه‌جك قربانلرينى
آنك اوزرنده ذبح ايدرلر وبغبور چين پادشاهلرينك لقب مخصوصلريدر ففغور ايله مشهوردر (البغثر) ثاى مثلثه
ايله جعفر وزننده احمق وضعيف العقل وثقيل وناتراش كيمسه‌يه دينوروكيرلو پاسلو مردار آدمه دينور يقال
رجل بغثر اى احمق ضعيف ثقيل وخم وكذا وسخ وايرى وديزمان اركك دوه‌يه دينور وبغثر بن لقيط شعراء
جاهليه‌دندر (البغثرة) دحرجه وزننده كوكل بولانمق ومعده دونمك معناسنه‌در يقال بغثرت نفسه اذا خبثت
وغثت وقارش‌مورش وشوريده اولمق معناسنه‌در يقال بغثر القوم اذا هاجوا واختلطوا ويقال وقع القوم فى بغثرة
اى هيج واختلاط وطاغتمق معناسنه‌در يقال بغثرهم اذا فرّقهم (بغثر) عصفر وزننده كلب قبيله‌سندن بررجل
آديدر (التبغثر) تدحرج وزننده بودخى معده بولانمق معناسنه‌در يقال تبغثرت نفسه اذا خبثت وغثت (بغشور)
بانك فتحيله هراة ايله سرخس بيننده بربلده‌در نسبتنده غيرقياس اوزره بغوى دينور وبوكوشور فارسى معربيدركه
طوزلو چقور ديمكدر اعلامدن على بن عبدالعزيز وبرادرزاده‌سى ابوالقاسم كه معمرلردن اولوب مسند الدنيا ايله
ملقبدر وابراهيم بن هاشم ومحمد بن علىّ الدباس وصاحب التفسير والمصابيح محيى السنه امام حسين بن مسعود
البغوى بلدهٔ مرقومه‌دندر شارح ديركه تعريب مذكور غريبدر * مترجم ديركه فارسيده بغ كلمه‌سى چقوره ديمكله
تكلف تعريبدن اسلم اولمق اغلبدر (البقرة) بانك وقافك فتحيله صغر قسمنه دينور فارسيده كاو مراديدر مذكر ومؤنثنه
اطلاق اولنور هاى وحدت ايچوندر جمع جنسى بقردر هاسز وجمع صيغى بقراتدر حركات كبى وبقردر ضمتينله
وبقاردر رمّان وزننده وابقوردر همزه‌نك ضميله وبواقردر امّا باقرو بقيركه امير وزننده‌در وبيقور طيفور وزننده

و باقور و باقوره اسم جمعلردر (البقار) شدّاد وزننده صغر صاحبنه دینور و بروادی آدیدر ورمل عالج نام
موضعده برمحل آدیدر آنده جن طائفه‌سی چوقدر وبقار عرب صبیانه مخصوص برلعب آدیدر لعب مزبور
بقیری دیدکلریدر کاسیذکر و بقار دمورجی یه دینور حدّاد معناسنه (قنة البقار) قافك ضمی و نون مشدده ایله بنی اسد
یوردنده بردره آدیدر (عصا بقاریّه) سخت وشدید صو یمانتی یه اطلاق اولنور یقال عصا بقاریّة ای شدیدة
(البقر) فتحتینله کلب معلم بقر وحشی یی کوردکده کمال فرحندن سمه کبی حیران اولمق معناسنه‌در یقال بقر الکلب
بقرا من الباب الرابع اذا رأی البقر فتحیر فرحا و (بقر) بانك فتحی وقافك سکونیله و (بقر) فتحتینله کونشه یاخود
سائر نسنه یه باقمقدن کوز قاشوب کورمز اولمق معناسنه‌در یقال بقر الرجل بقرا و بقرا من الباب المزبور اذا حسر
فلا یکاد یبصر ویوریلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در یقال بقر الرجل اذا اعیا (البقر) بانك فتحی وقافك
سکونیله یارمق معناسنه‌در یقال بقره بقرا من الباب الاول اذا شقه کرچه نسخه‌لرده کنعه لفظیله باب ثالثه اشارت
اولوب * لکن شارح تغلیط ایلمشدر وامهات سائره‌ده دخی باب اولدن مرسومدر وبقر طار نسنه‌یی بولاتمق
معناسنه‌در یقال بقره اذا وسّعه وصو یرلرینه نظر و دقت ایده‌رك صویی کورمك معناسنه‌در یقال بقر الهدهد الارض
اذا نظر موضع الماء فرأه * مؤلفك هدهد ایله تمثیلی اولبابده بینا اولدیغنه مبنی‌در و برماده‌یی جستجو ایدوب مطلع
اولمق معناسنه‌در یقال بقر فی بنی فلان اذا عرف امرهم وفتشهم قال فی الاساس بقر عن العلم اذا فتشه (البقیر) امیر
وزننده و (المبقور) یارلمش مشقوق معناسنه‌در یقال قمیص بقیر ومقبور ای مشقوق و (بقیر) و بقیره هایله شول
پرده وجامه یه دینورکه عرب نسوانی همان شق ایدوب یکسزجه بوغازلرینه چکوروب کیرلر و بقیر شول آت قولونه
دینورکه ماسکه یاخود سلا ایچره توّلد ایلمش اوله ماسکه مشیمه وسلا صوك وایش دیدکلری‌دریدر بعضا برابر
چیقمغله شق ایدرلر (الباقر) امام محمد بن علی بن الحسین بن المرتضی رضی الله عنهم حضرتلرینك لقبیدر وسعت
معناسندندر علم وفضیلتده توسّع وتبحرینه مبنی‌در و بو اشتقاق کبیر جهتیله‌در و باقر کوزك پیکارنده بر طمر آدیدر
وارسلانه اطلاق اولنور (التبیقر) تفیعل وزننده بولالمق معناسنه‌در یقال تبیقر الشیء اذا توسّع ویقال تبیقر الرجل
فی العلم اذا توسع فیه (التبقر) تفعل وزننده بودخی بولالمق معناسنه‌در یقال تبقر اذا توسّع (البیقرة) بیطره وزننده
هلاك اولمق معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا هلك وفاسد وتباه اولمق معناسنه‌در یقال بیقر الشیء اذا فسد ومتکبر
کیمسه‌نك یورویشی کبی یوریمك معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا مشی کالمتکبر وفرومانده اولمق معناسنه‌در یقال
بیقر الرجل اذا اعیا و برنسنه‌ده شك وشبهه ایلمك معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا شك فی الشیء واولمك معناسنه‌در
یقال بیقر العدوّ اذا مات و برمحله قونمق معناسنه‌در یقال بیقر الدار اذا نزلها وبدوی قسمندن بری قومنی بادیه‌ده ترك
ایدوب کندیسی شهر وقریه یه کوچمك معناسنه‌در یقال بیقر فلان اذا نزل الی الحضر واقام وترك قومه بالبادیة
و برآدم بی نام ونشان اوله‌جق سمته چیقوب کتمك معناسنه‌در یقال بیقر فلان اذا خرج الی حیث لایدری وباشنی
یره اکه‌رك سرعتله یوریوب کتمك معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا اسرع مطاطئا رأسه ومالی برکیمسه یه ویرمیوب
جمع وادّخارینه حریص اولمق معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا حرص بجمع المال ومنعه وآت قسمی برالنی یوقاری
قالدروب طرنغنك اوجیله باصمق معناسنه‌در نته‌که صفون ایاغنه مخصوصدر یقال بیقر الفرس اذا خام بیده
وشام اولکه‌سندن عراق دیارینه عزیمت ایلمك معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا خرج من الشام الی العراق ومطلقا
برارضدن ارض اخرایه نقل وهجرت ایلمك معناسنه‌در یقال بیقر فلان اذا هاجر من ارض الی ارض و برآدمك مال
ومتاعی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال بیقر الرجل اذا کثر ماله ومتاعه (البقیری) بانك ضمی وقاف مشدده‌نك
فتحیله سمیهی وزننده عرب صبیانه مخصوص برکونه لعب آدیدر عنقریب ذکر اولنان بقار دخی بودر چوجقلر
برقاچ کومه طپراق ییغوب نزاکتله برکومه‌نك ایچنه برنسنه‌یی وضع وکتم ایدرلر هرکیم تعیین ایدوب بولورسه
اوکدله مستحق اولور طپراغه کومه اویونی تعبیر اولنور (التبقیر) تفعیل وزننده ذکر اولنان بقیری اویونی
اوینامق معناسنه‌در یقال بقر الصبیّ تبقیرا اذا لعب البقیری (البیقران) حیزران وزننده برنوع نبات آدیدر (البقاری)
بانك ضمی وقافك تشدیدی ورانك فتحیله یلان سوزه دینور یقال اتی فلان بالبقاری ای الکذب وآفت وداهیه یه
دینور یقال افزعته البقاری ای الداهیة (البقر) صرد وزننده بودخی داهیه معناسنه‌در ومنه المثل * جاء فلان بالصقر
والبقر والصقاری والبقاری * ای الکذب او الداهیة (البیقر) صیقل وزننده جلاهه دینور حائك معناسنه (الابیقر)
بنیهٔ تصغیر ایله بی خیر و بی منفعت کیمسه یه دینور که اصلا برایشه یرامز اولور یقال رجل ابیقر ای لاخیر فیه

(المقبرة)

(المبقره) ميمك وقافك فتحيله بوله اطلاق اولنور (عين البقر) عكار قصبه سنده بر چشمه آديدر (عيون البقر) صغر
كوزى تعبير اولنان بر نوع اوزمه دينوركه سياه وايرى دانه لو ويوالق وحلاوتى آزجه اولور وفلسطين ديارنده
بركونه اريكه اطلاق اولنور (البقرة) فتحاتله بر نوع قوش اسميدركه رنكى آق وسياه الاجه اولوب لكن آقلغى
بوزه مائل اولور جمع جنسى بقردر هاسز وبقر كوفه يه قريب خفّان نام محل قربنده بر موضع آديدر (قرون بقر)
بنى عامر ديارنده بر موضع آديدر (دعصابقر) دالك كسريله حجازده شـقّ دهناده ايكى دعصه يعنى قومدن
تپه نك اسميدر (ذو بقر) ربذه نام قصبه قورولغنده اخيله ديدكلرى موضع ارالغنده بر وادى اسميدر (الباقرة)
شق معناسـندن اسم فاعلدر آريجى ديمكدر تأنيث موصوف اعتبار يله در ومنـه يقال فتنة باقرة اى صادعة
للالفة شاقة للعصا (بقيره) سفينه وزننده اندلسده بر حصن آديدر واندلس شرقيسنده بر بلده آديدر (بقيرة)
جهينه وزننده عمرو بن صخر بن اشنع نام كسـه نك فرسى اسميـدر (بقير) زبير وزننده ابن عبدالله بن شهاب
اسميدركه محدثدر (البقطرية) بانك وطانك ضميله بياض وواسع اولان ثوبلره دينور يقال ثياب بقطرية اى بيض
واسعة (بقطر) عصفر وزننده بر رجل آديدر ثياب مزبوره اكا منسوبدر (بكبره) مجبره وزننده هرات اهاليسندن
عبدالسلام نام كسه نك لقبيدركه حديث روايت ايلمشدر (البكرة) بانك ضمى وكافك سكونيله غدوه معناسنه دركه
اركن وچين صباح تعبير اولنور * شارح ديركه اكر كوننى تعيين ايلميوب همان اركن كلدم ديمك مراد اولنور سه اتيته
بكرة ديرسن واكر متعين كونك اركن وقتنده كلدم ديمك مراد اولنور سه اتيته بكرة ديرسن ظروف غير متمكنه دن اولمغله
تنوين ادخال اولنمز (البكر) فتحتينله بو دخى اركن بكره معناسنه در (الابكار) همزه نك كسريله آندن اسمدر اصباح كبى
اركنلكه دينور وابكار مصدر اولور بريره اركن كلمك معناسنه يقال ابكره ابكارا ذا اتاه بكرة وبر نسنه يه سرعت ايلمك
معناسنه در وبو معناى مزبوردن مأخوذدر وسائر معانى دخى آندن منشعبدر وسرعت نه وقتده اولور سه اولسون
يقال ابكر اليه اذا بادر اليه فى اىّ وقت كان وبر آدمى اركن واروب قالدرمق ايچون بر كسه يى تعيين ايلمك معناسنه در
يقال ابكره على اصحابه اذا جعله يبكر عليهم وسبق وتقدم ايلمك معناسنه استعمال اولنور يقال ابكر فلان اذا تقدم
وبر آدمك دوه لرى اركن صويه كلمك معناسنه در يقال ابكر القوم اذا وردت ابلهم بكرة (البكرة) بانك فتحى وكافك
سكونيله تركيده تحريفله مقاره تعبير اولنان قويى چرخنه دينوركه دكرمى خشبه اولوب اورته سنده تكرلكى اولمغله
اكا ايپ چوروب صو چكرلر على قول محاله سريعه يه يعنى عظيم وسريع الدوزان اولان مقاره يه وچقريغه دينور
كافك فتحيله ده جائزدر جمع جنسى بكردر فتحتينله حلقه وحلق كبى اوّله كوره وبكرات در فتحات وزننده وبكره كروه
وجماعت معناسنه در وكنج ناقه يه دينور جمعى بكار در بانك كسريله مذكرى بكردر * شارح ديركه ابو عبيده ديديكه
دوه دن بكر انسانده كنج اوغلان وبكره كنج قز وقلوص جاريه وبعير انسان وجمل رجل وناقه امرأة منزلنده در
انتهى ومن الامثال * صدقنى سنّ بكره * برفع سنّ ونصبه اى خبرنى بما فى نفسه وما انطوت عليه ضلوعه يعنى سنّ
لفظنك رفعى ونصبيله مرويدر رفعى صورتى توسع ومجازه مبنى در ونصبى صورتنده صدقنى عرّفنى معناسنه حمل
اولنمغله سن كلمه سى مفعول ثانى اولور بكرينك سننى بكا معرّف تعريف ايلدى ديمك اولور پس معرّف حالى اولور ياخود
مضاف تقدير اولنور صدقنى خبر سنّ بكره ديمك اولور ياخود فى تقدير اولنمغله حذف وايصال قبيلندن اولور
صدقنى فى سنّ بكره سبكنده اولور نته كه صدق فى الحديث وصدقه الحديث ديرلر مثل مزبورك منشأى بودركه بر آدم
بر كسه دن بر بكر يعنى بر اركك كنج دوه اشترا ايده جك اولوب صاحبندن ياشنى سؤال ايلدكده بازل در ديديكه دوه
قسمنك آزى بى ياروب كاله وارديغى كرته در اول خلالده دوه بر نسنه دن اوركوب فرار ايلمكله صاحبى توقيف ايچون
حسب العاده هدع هدع ديو چاغردقده مشـترى كلام مرقومى ايراد ايلدى زيرا هدع لفظى كوچك كوشكلرى
تسكين وتوقيف ايچون تكلم اولنور (البكور) قعود وزننده بر آدمه يا بر يره اركن كلمك معناسنه در يقال بكر عليه واليه
وفيه بكورا من الباب الاول اذا اتاه بكرة (التبكير) تفعيل وزننده بو دخى بكور معناسنه در يقال بكر عليه اذا اتاه بكرة
وسبق وتقدم ايلمك معناسنه در يقال بكر عليه اذا تقدّم ونمازه اوّل وقتنده كلمك واوّل وقتنده ادا ايلمك معناسنه
استعمال شرعيدر يقال بكر المصلى اذا اتى الصلوة لاول وقتها وتبكير بر كسه يى اركن قالدرمق ايچون بر آدمى تعيين
ايلمك معناسـنه در يقال بكره على اصحابه اذا جعله يبكر عليهم (الابتكار) افتعال وزنـنده بو دخى اركن كلمك
معناسنه در يقال ابتكر عليه اذا اتاه بكرة وجمعه ده خطبه نك اوّلنه يتشمك معناسنه استعمال شرعيدر يقال ابتكر
الرجل اذا ادرك اوّل الخطبة وميوه نك طورفنده سنى اكل ايلمك معناسنه در يقال ابتكر الرجل اذا اكل باكورة الفاكهة
وخاتون ابتداء اوغلان طوغورمق معناسنه در يقال ابتكرت المرأة اذا ولدت ذكرا فى الاوّل (المباكرة) مفاعله وزننده

بو دخی بریره یا برکسه یه ارکن کلمك معناسنه در یقال باکره اذا اتاه مباکرة ومنه * المباکرة مبارکة (البکر) ندس وزننده
و (البکر) کتف وزننده بکوردن وصفدر سحرخیز اولان آدمه دینور یقال رجل بکر و بکر ای قوی علی البکور (التبکر)
تفعل وزننده سبق وتقدم ایلمك معناسنه در یقال تبکر الرجل اذا تقدم (البکر) فتحتینله عجله ایلمك معناسنه در یقال
بکر الی الشیء بکرا من الباب الرابع اذا عجل (الباکور) اوّل بهارده یاغان یغموره دینور یقال امطرت السماء
الباکور وهو المطر اوّل الوسمی ومطلقا سائردن عجله وچابك یتشن نسنه یه دینور طرفنده میوه کبی مؤنثنده باکوره دینور
وباکوره میوه یه دینور ثمره معناسنه و بو مجازدر و میوه سی سائردن مقدم یتشور اولان خرما اغاجنه دینور یقال نخلة
باکورة اذا اصارت تدرك اوّلا (المبکر) محسن وزننده و (البکور) صبور وزننده بونلرده اوائل بهارده یاغان یغموره
اطلاق اولنور و بکور میوه سی سائردن اقدم یتشور اولان خرما اغاجنه اطلاق اولنور جمعی بکر کلور ضمتینله
مؤلف بوراده بنه تشویش ایلمشدر زیرا عادتی اوزره جمعه بکر عبارتنده کی ضمیر باکوره عائد اولمق مقتضی در اول ایسه
بکوره راجعدرنته که مصباحده و سائر امهاتده باکورك جمعی بواکیر و بکورك بکردر رسول و رسل کبی دیو منصوصدر
(البکیرة) سفینه وزننده و (المبکار) مصباح وزننده بونلرده میوه سی مقدم ادراك ایدن خرما اغاجنه دینور یقال نخلة
بکور و بکیرة و مبکار اذا اصارت تدرك اوّلا و مبکار سریعة الانبات اولان صوی وقوتلو ارضه اطلاق اولنور یقال
ارض مبکار ای سریعة الانبات (البکر) بانك کسریله هنوز دوشیزه اولان قزه دینور عذرا معناسنه جمعی ابکاردر
مصدری بکاره درکه قز بکر اولمق معناسنه در عذره کبی * شارح دیرکه تقدم معناسندن مأخوذدر و باکره تعبیری
غلطدر و بکر مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور یعنی هنوز تزوج ایلامش اوغلانه ده دینور انتهی * و بکر شول خاتونه کذلك
شول ناقه یه اطلاق اولنور که دوشیزه حکمنده اولور و هر شیئك اوّلنه بکر دینور و مسبوق بالمثل اولمیان هر عمل و صنعته
اطلاق اولنور و هنوز حامل اولمامش صغر اینکنه علی قول کنجنه دینور که طانه تعبیر اولنور * قال الشارح و منه قوله
تعالی ﴿لا فارض ولا بکر﴾ الآیة ای لا مسنة ولا فتیة و یغموری چوق سحابه دینور یقال سحابة بکر ای غزیرة و ابوینك
اك اوّلکی ولدینه اطلاق اولنور که ایلك چوجغی تعبیر اولنور و اك ابتدا اوزم ویرمسی اولان آصمه یه اطلاق اولنور
یقال کرم بکر اذا حمل اوّل حمله و ضربة بکر شول قلیج ضربه سنه اطلاق اولنور که برده کسوب قتل ایلمکله ایکنجی یه
حاجت قومیه یقال ضربة بکر ای لا تثنی قال الشارح و منه الحدیث ﴿ان ضربة علی رضی الله عنه کانت بکرا﴾ ای قاطعة
قاتلة بواحدة لا یحتاج ان یعیدها (البکر) بانك ضمی و فتحی و کافك سکونیله ناقه نك ولدینه علی قول کنج ناقه یه
و علی رأی ثنی یه دینور جذع اولنجه قدر یاخود ابن مخاضنه دینور ثنی اولنجه قدر یاخود ابن لبونه دینور یاخود هنوز
بازل اولمیانه دینور جمعی ابکر کلور افلس کبی و بکران کلور بانك ضمیله و بکاره کلور بانك فتحی و کسریله * معلوم اوله که
مؤلفه کوره ثنی بش یاشنی بتروب آلتی یه واران بعیر و ناقه یه دینور و جذع ثنی حدندن اوّل اولانه دینور اجذاع بقره ده
اوچ یاشنه وارمق معناسنه در و ابن مخاض بر یاشنی چکوب ایکنجی یه کیرمش اولاندر و ابن لبون ایکی یی چکوب
اوچنجی یه وارمش اولاندر و بازل طقوزنجی یه واراندر (البکرات) حرکات وزننده قلجك زینتلری جمله سندن اولان
حلقه لره دینور و بکرات بنو ذویب جماعتی یوردنده اولان صو یاننده برنیچه عالی طاغلره اطلاق اولنور و اول صویك
اسمی بکره در بانك فتحیله و بکرات جرجان نام موضعده یاخود طریق مکه ده برنیچه سیاه و عظیم صخره لره اطلاق
اولنور (البکرتان) تمرتان وزننده بنی جعفر یوردنده ایکی کوچك طاغه دینور و اوراده بر صوو واردرکه اکا ده بکره دینور
(بکار) شداد وزننده شیرازه قریب بر قریه آدیدر و بر رجل اسمیدر (بکر) عنق وزننده یمنده بر حصن آدیدر (بکیر)
زبیر وزننده اسماء رجالدندر (ابو بکره) تمره وزننده اصحابدن نفیع بن الحارث یاخود نفیع بن مسروح کنیه سیدر طائف
ملحمه سنده حصاردن بکره ایله اشاغی یه نزول ایلمکله فخر انام علیه السلام حضرتلری ابو بکره ایله تکنیه ایلدیلر
(ابو بکره) اوّل خلفاء راشدین در رضی الله عنهم اسمی عبد الله و پدری ابو قحافه نك اسمی عثمان در رجالده ابتدا اشرف یاب
اسلام اولان بودر سبب کنیه سی ابتدا تکبیر اسلام ایلدیکیدر نسبتنده کذلك بنی بکر بن عبد مناة و بکر بن وائل
نسبتلرنده بکری دینور و بنی ابی بکر بن کلاب جماعتنه نسبتنده بکراوی دینور (بکر) سکر وزننده طئ قبیله سی
یوردنده بر موضعدر (البکران) سکران وزننده ضریه ناحیه سنده بر موضع و بر قریه اسملریدر (بکرون) حمدون
وزننده بر رجل اسمیدر (بکهور) تکفور وزننده ملوك هنددن بر پادشاهك اسمیدر (البلور) تنور وزننده
و (البلور) سنور وزننده و (البلور) سبطر وزننده جوهر معروف اسمیدرکه لسانمزده دخی بلور دینور و بلور سنور
وزننده عظیم الهیکل اولان بهادره دینور و سائر ملوك هنددن عظیم الشان اولان پادشاهه علم مخصوصدر
رای رایان دیمکدر (بلنجر) جیمله غضنفر وزننده خزر اولکه سنده باب الابواب اکسه سنده بر بلده آدیدر واحد

بن عبید بن ناصح بن بلنجر محدث نحویدر (بلغر) غین معجمه ایله قرطق وزننده صقالبه اولکه‌سنك قاعدة الملکی
اولان شهرك اسمیدر شمال طرفنده دوشر صوغوغی بغایت شدید اولور عامه بلغار دیرلر صقالبه فتالیهٔ یونانی
معربیدر روس‌ولەوجه و مجار و لایتلرینی حاویدر (البلهور) غضنفر وزننده مکان واسعه دینور (البنور) صبور
وزننده هرحالی صنانمش مجرب و مختبرآدمه دینور یقال هو بنور ای مختبر (البنادرة) بانك فتحیله معدنلره ملازمت
ایدن تجاره دینور علی قول پهالو صاتمق ایچون امتعه و اشیایی صاقلر اولان تجاره دینورکه مطره‌باز تعبیر اولنور
فارسیده کیسه‌دار دیرلر مفردی بندار در بانك ضمیله یقال هم بنادرة ای تجار یلزمون المعادن او الذین یخزنون البضایع
للغلاء و بندار محدثیندن محمد بن بشارك لقبیدر امام مالکك تخریج ایلدکلری احادیثی جمع و ضبط ایلدیکیچون
ملقب اولمشدر (البندر) جعفر وزننده کمی یتاغی و کمی لیمانی اولان یره دینور مرسی و مکلا معناسنه حالا ازمیر
و اسکندریه‌کبی اسکله اولوب بازرکان مقری اولان شهره بندر تعبیری بوملابسه ایله‌در (البنصر) بانك کسریله
اورته پرمقله صرچه پارمق بیننده اولان پرمغه دینورکه آدسز پرمق تعبیر اولنور فارسیده بی‌نام دیرلر و بنصر لفظی
مؤنثدر جوهرینك بونی بصر ماده‌سنده ذکری وهمدر یعنی نونی اصلیه‌در *شارح دیرکه مصباحده صادك کسریله
منصوصدر (البور) بانك فتحی و واوك سکونیله زراعت ایچون اصلاح و اعمار اولنمزدن مقدم علی حالها اولان
یعنی سوکیلوب نطس اولنمامش و صبان کیرممش ارضه دینورکه ارض میته اوله جقدر علی قول شول نطس
اولمش‌ترلایه دینورکه کله جك سنه زراعت اولنمق ایچون دکلندروب بوسنه نسنه زرع اولنمامش اوله زیرا بهرسنه زرع
اولنسه یورلمغله حاصلاتی ضعیف و قلیل اولور بزم دیارلرده بانك ضمیله بور تعبیر و معنای اولی اراده ایدرلر و بور
مصدر اولور برنسنه‌نك کنهنه واقف اولمق ایچون یوقلامق و صنه‌مق معناسنه‌در یقال بار فلانا یبوره بورا اذا اختبره
و بور و بوار تبار وزننده هلاك اولمق معناسنه‌در یقال بار الرجل بورا و بوارا اذا هلك و بازار کساده وارمق
معناسنه‌در یقال بارت السوق اذا کسدت و بور بائرك جمعی اولور هالك و حائر معنالرینه صحب و صاحب کبی
و بور کذلك مصدر اولور ناقه‌یی کبه میدر دکلمیدر بیلمك ایچون یغوره عرض ایلمك معناسنه زیرا اکر کبه ایسه کندیسنی
یغور استشمام ایلدکده وجهنه تبول ایدر یقال بار الناقة بورا اذا عرضها علی الفحل لینظر الاقح ام لا و برنسنه
هدر و باطل اولمق معناسنه‌در یقال بار عمله اذا بطل و منه قوله تعالی ﴿ومکر اولئك هو یبور﴾ و بور کبه اولدیغنی
بیلمك ایچون یغور ناقه‌یی استشمام ایلمك معناسنه‌در یقال بار الفحل الناقة اذا تشممها لیعرف لقاحها من حیالها
(الابتیار) افتعال وزننده بودخی تجربه و اختبار ایلمك معناسنه‌در یقال ابتار فلانا اذا اختبره و جربه و جماع ایلمك
معناسنه‌در یقال ابتار المرأة اذا نکحها ای جامعها (الابارة) همزه‌نك کسریله هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال
اباره الله ابارة ای اهلکه (البوار) بانك فتحیله بودخی هلاك و کساد معنالرینه‌در نته‌که ذکر اولندی و بوار الایم
بو معنادندرکه طول خاتونك ارەوارمیوب اوده چوریوب قالمسندن عبارتدر مؤلف بو نکاه ﴿نعوذ بالله من بوار الایم﴾
حدیثنه تلمیح ایلمشدر (البور) بانك ضمیله شول کمسه‌یه دینورکه نیت و عقیده‌سی فاسد اولمغله هالك اولوب آنده دنیا
و آخرته متعلق خیر و فلاح شائبه‌سی اولمیه و بونده مفرد و تثنیه و جمع و مذکر و مؤنث برابردر زیرا فی الاصل مصدردر
یقال رجل و امرأة بور و قوم بور ای فاسد و هالك لاخیر فیه * قال الشارح و منه قوله تعالی ﴿وکنتم قوما بورا﴾
ای هالکین عندالله تعالی لفساد عقیدتکم و سوء نیتکم و بور کذلك ارض میته‌یه دینورکه غرس و زراعت ایچون
سوکیلوب اصلاح و اعمار اولنمامش اوله (البائر) و (البائرة) هایله بونلرده ارض مذکوره‌یه دینور یقال ارض بور
و بائر و بائرة ای متروکة فلم تعمر و بائر فاسد العقیده اولمغله هالك اولان کمسه‌یه دینور بوملابسه ایله حائر لفظی تأکید
ایچون اتباع اولنور یقال رجل حائر بائر اذا کان لم یتجه لشیء ولا یأتمر رشدا و لا یطیع مرشدا (بوار) قطام
وزننده‌که کسر اوزره مبنی‌در هلاك اسمیدر یقال نزلت بوار علی الناس ای الهلاك (المبور) منبر وزننده شول
یغوره دینورکه ناقه‌نك کبه اولوب اولمدیغنی بغایت حس و ادراك ایدر اوله یقال فحل مبور ای عارف
بالناقة انها لاقح ام حائل (البوری) و (البوریة) بالرك ضمیله و (البوریاء) بانك فتحی و مد ایله و (الباری)
و (الباریاء) تخفیف یاء و مد ایله و (الباریة) تشدید یا ایله حصیره دینورکه سازلقدن اوریلوب فرش اولنور
بوریای فارسی معربیدر حصیرجی‌یه و حصیر صتانه بوار دینور امام بخاری و امام مسلمك شیخی حسن
بن الربیع البواری بیعنه منسوبدر و بوری و بوریاء یوله اطلاق اولنور طریق معناسنه (بار) نیسابور
قضاسنده برقریه‌در اعلامدن حسین بن نصر الباری النیسابوری اورادندر (سوق البار) یمنده بربلده‌در
(باری) بانك سکونیله بغدادده برقریه‌در (باره) شام اولکه‌سنده برسنجاغك آدیدر و اعمال جزیره‌دن براقلیم

عرفی اسمیدر بونلرك نسبتلرنده بارئ دینور (بوره) بانك ضمیله مصرده بربلده‌در سمك بوری دیدكلری بالق
اورایه منسوبدر و علمادن هبة الله بن‌معدو برادر زاده‌سی محمد بن عبدالعزیز و سائر بعض ذوات اورایه منسوبلردر
(بور) نور وزننده فارس دیارنده بربلده‌در و بور اسامئ رجالدندر بور بن اضرم امام بخاری شیخیدر و بور بن محمد
و بور بن عمار البلخیانو بور بن‌هانی و سائر بعض محدثلرك اسمیدر (بوری) شوری وزننده عكبراء قربنده برقریه‌در
محمد بن ابی‌المعالئ بن البورانئ نام محدث اورادندر (بوری) رانك كسریله زوری وزننده‌كه زار فعلندن امردر
اعلام علمادندر (البورانیة) بانك ضمیله برنوع طعام اسمیدركه مأمون خلیفه‌نك حلیله‌سی اولان بوران بنت
حسن بن سهله منسوبدر حالا بزم دیارلرده بورانی تعبیر ایدرلر برلطیف طعامدر وقاضی ابوبكر البورانی
ابن جمیع الصیداوئ شیخنك شیخیدر وعبدالله بن محمد بن بورین بانك ضمیله وابو بكر بن بورین محدثلردر
(البویرة) جهینه وزننده برموضع اسمیدركه بنو نضیرك آنده خرماقلری وار ایدی (البوری) بانك ضمیله مكان
بوره منسوب دیمكدر بومعنادندركه برغلامی كندی باشنه بوشلیوب لا ابالیانه روشله ایسته‌دیكنی ایشلر اولوب
تأدیب وكوشمالندن اغماض ومسامحه اولنور اولسه ارسله بوریّه دیرلر یعنی ترك ورائه ولم یؤدّب بزم دیارلرده
بومقوله تأدیب وتربیه‌سز نشو ونما بولان اوغلان حقنده بورینه كورینه بیومش تعبیر ایدرلر (البهترة) بانك وتانك ضمیله
و(البهتر) هاسز بودور خاتونه دینور مرأة قصیره معناسنه (البهترة) دحرجه معناسنه یلان سویلك معناسنه در یقال
بهترالرجل اذا كذب (البهدرئ) بانك ودالك ضمی ویانك شده‌سیله سود چالمش چوجغه دینوركه بیومز اولور
بحدری دخی دیرلر (البهر) بانك ضمی وهانك سكونیله و(البهرة) هایله ككیش یره دینور ارض متسعه معناسنه‌كه
كتدكجه متسع اوله ودره‌نك وسطنه دینوركه خیرو اطیب اولان محلیدر یایوان اولور آنده چایر وچمن نابت اولور
مؤلف سرّ الوادی وخیره عبارتیله تفسیر ایلكله خیر مقابله‌سیله اكثر نسخه شین معجمه ایله شرّه صاعشلر در غلطدر
زیرا سرّ دره‌نك وسطنه ویایوان یرینه دینوركه سائر محللرندن خوش وخیرو اطیب اولور وبهر ارض محدودهٔ
معینه‌یه دینوركه بلد معناسنه وبی‌تاب اولقدن ناشی نفس كسیلوب هارهار صولومق معناسنه‌در بونده اسم ومصدر
اولور حتی صولغان علتنه ده اطلاق اولنور (المبهور) و(البهیر) امیر وزننده معنای مزبوردن وصفلردر هارهار
صولوین وصولغان علتنه اوغرامش كمسه‌یه دینور یقال بهر الرجل علی بناء المفعول اذا عدا حتی غلبه البهرای
الربو فهو مبهور وبهیر (البهرة) بانك ضمیله بهر ایله ایكی معنای اوّلده مرادفدركه ذكر اولندی وبهره مدینه
نواحیسنده برموضع آدیدر ویمامه‌ده برموضع آیدر وبهره هرشیئك اورته‌سنه دینور یقال بهرة اللیل وبهرة الوادی
وبهرة الفرس وبهرة الحلقة ای وسطه (الانبهار) انفعال وزننده یوریلوب نفس كسلمكله هارهار صولومق
معناسنه‌در یقال انبهر الرجل اذا انقطع نفسه وتابع من الاعیاء (البهر) قهر وزننده و(البهور) قعود وزننده
بغایت آیدین وتابدار اولمق معناسنه‌در یقال بهرت الشمس بهرا وبهورا من الباب الثالث اذا اضاءت وبهر
غالب اولمق معناسنه‌در یقال بهره اذا غلبه وطولدرمق معناسنه‌در یقال بهر الاناء اذا ملاٴه وایراق اولمق معناسنه‌در
یقال بهر الرجل اذا بعد وخائب اولمق معناسنه‌در یقال بهر الرجل اذا خاب * شارح والحبٌ نسخه‌لرینی تخطئه
ایدوب صواب اولان والخیبة اولقدر دیو بالاستشهاد تنصیص ایلمشدر وغصه وتاسه‌یه اوغرامق معناسنه‌در
یقال بهره الامر اذا كربه وبرآدمه قذف وافترا ایلك معناسنه‌در یقال بهر فلانا اذا قذفه بالبهتان ووسع وطاقتدن
زائد تكلیف ایلك معناسنه‌در یقال بهر فلانا اذا كلفه فوق طاقته وتعجب ایلك معناسنه‌در یقال بهرا له ای عجبا
ویقال بهرا له ای تعسا یعنی هلاكا وبوقهر وغلبه معناسندندر فعل مضمر مهجور ایله منصوبدر مغلوب ومقهور
اولسون دیمكدر قال فی الاساس بهراله دعاء علیه بان یغلب وبهر آیك ضیاسی كواكب سائره‌نك ضیاسنه غالب
اولمق معناسنه مستعملدر یقال بهر القمر اذا غلب ضوٴه ضوء الكواكب وبرآدم امثال واقرانه فایق اولمق معناسنه‌در
یقال بهر فلان اذا برع ای فاق اقرانه (الابهر) احمر وزننده آرقه‌یه دینور ظهر معناسنه وآرقه‌ده برطمر آدیدركه
سائر طمرلردن عظیم اولانیدر وبیون طمرینه دینوركه شاه طمر دیدكلریدر ورید العنق معناسنه واكحل دیدكلری
طمره دینوركه قولده قان آلنه‌جق اوچ طمرك اورته‌سنده اولان طمردر اكابدن طمری تعبیر ایدرلر اطباء عرق الحیوة
اطلاق ایدرلر * مترجم دیركه ابن اثیر بیانی اوزره ابهر دیدكلری طمر باشدن نشئت ایدوب ایاغه قدر ممتد اولور
وشرایین دیدكلری كوچك طمرلر اكا متصل اولور باشده ایكن نامه وبوغازده ورید وكوكسده ابهر وآرقه‌ده
وتین دیرلركه یورك طمریدر یورك اكا متصلدر حركت ایدر وسائر شرایین آندن منشعب اولور اول طمرك كسلمسی
سبب هلاكدركه اودی قوپدی دیدكلری بودر واول طمره اویلقده نسأ و بالدرده صافن دیرلر انتهی * وابهر قوش

(قنادنك)

قنادينك جانب اقصرنده اولان يلكه دينور جمعى اباهر در قوش قنادينك يلكلرى بش مرتبه در اولكى يلكلره قوادم
دينور بعده مناكب بعده خوافى بعده اباهر الڭ صكره كلى دينور وابهر سيۀ قوسك يعنى يايك ايكى باشنده اولان
اكرى يرلرك آرقه سنه دينور على قول طائف ايله كليه ارالغنه دينور طائف ياى خانه سيدر وكليه اوق دكديكى اينجه يردر
معلوم اوله كه تير اندازلر يايك باشلرينه كوشۀ كمان واورايه صاردقلرى درى يه زاغ تعبير ايدرلر طونجى اكا پچورلر
آنك بريسنه كه بوكم يريدر قصن وآندن برى يه صال وال طوته جق يره كه يايك وسطيدر قبضه اطلاق ايدرلر وابهر
شول پاكيزه وصوى ارضه دينوركه اكا سيل صوبى چيقوب نظامنه خلل وتغيير ايراث ايتمز اوله وابهر ضريع يابس
اسميدر ضريع مؤلفه كوره شبرق ديدكلرى اوتدر وسائر مفردات بيانه كوره جوف بحرده نابت اولور بر دكرمى
بيراقلو اوتدركه موجۀ دريا طرحيله سواحلده بولنور وابهر آب هر فارسى معربيدر كه ماءالرحى يعنى دكرمن صوبى
ديمكدر بومناسبتله قزوين ايله زنجان بيننده واقع برشهر عظيمه تسميه اولندى * مترجم مؤلف كرچه آب هر فارسيده
دكرمن صوبى ديمك ديوب لكن مفردات فارسيده ظفر ياب اولنمامشدر * مؤلف البته اعلمدر ظاهرا پهلوى ياخود
سكزى لسانيدر وابهر اصفهان نواحيسنده بركوچك شهرك دخى اسميدر وحجازده برطاغك آديدر (بهراء) زهراء
وزننده برقبيله آديدر الفك قصريله ده زبانزددر نسبتنده بهرانى وبهراوى دينور نونله غير قياس اوزره در (البهار)
سحاب وزننده برخوشبو نبات آديدر پاپاديه نوعندن صفر كوزى ديدكلرى پاپاديه نك كوچك وصارى نوعيدركه
صارى پاپاديه ديدكلريدر وبهار مطلقا خوب ومنير وتابدار اولان شيئه دينور چهرۀ محابيب كبى وآتك سينه سنه دينور
لبب الفرس معناسنه كذلك سينه سنده اولان بياضه دينوركه بندطور ديغى يرده اولان بياض اوله جقدر وبهار مرو
قضاسنده برقريه آديدر كه بهارين دخى ديرلر محدثيندن رقاد بن ابراهيم البهارى اورادندر (البهار) بانك ضميله بته دينور
صنم معناسنه وقرلغچ قوشنه دينور خطاف كبى وبرنوع بياض بالق آديدر وحلاجلنمش بوغه دينور واوزاندن اوچيوز
رطل ياخود درتيوز ياخود التيوز على قول بيك رطل اولان وزن ومقداره دينور * شارح ديركه عمرو بن العاص
ديمشدركه طلحة بن عبيدالله وفات ايلدكده يوز بهار ترك ايلدى كه هر برنده اوچ قنطار التون وكومش وار ايدى پس عمرو
بهارى وزن اولنه جق ظرفدن عبارت ايلدى وابو عبيد ديديكه بهار اوچيوز رطله اطلاق اولنور كلام عربده وبن
كلمۀ مزبوره يى قبطيه ظن ايدرم لكن ازهرى عربى ولغت شام اولديغنى تصريح ايلمشدر انتهى وبهار دريامتاعنه دينوركه
دريادن ظهور ايدن امتعه در لؤلؤ وصدف وسائرلرى كبى وشول يوكه دنكنه دينوركه آنده درتيوز رطل وزننده نسنه
اوله وبهار ابريق طرزنده بركونه قابك اسميدر (البهيرة) اميره وزننده قومى بيننده سيده وشريفه اولان خاتونه دينور
عقيله كبى يقال هى بهيرة اى سيدة شريفة وخلقتى صغير وضعيف وزبون خاتونه دينور وشول خاتونه دينوركه صغريسى
پك بيوك وثقيل اولمغله يورركن چكه ميوب ثقلتندن هارهار صولور اوله يقال امرأة بهيرة اذا كانت ثقيلة الارداف فاذا مشت
انبهرت (الابهار) همزه نك كسريله برآدم برعجيب نسنه پيدا ايلك معناسنه در يقال ابهر الرجل اذا اتى بالعجب وفقير ايكن
غنى اولمق معناسنه در يقال ابهر فلان اذا استغنى بعد فقر ونصف النهار وقتنك حرارتندن يانوب ياقلمق معناسنه در يقال
ابهر الرجل اذا احترق من حرّ بهرة النار وبرآدم اخلاق جهتيله رنكارنك اولمق معناسنه دركه كاه نيكخو وكاه
بدخويلق ايلمكدن عبارتدر يقال ابهر فلان اذا تلوّن فى اخلاقه دماثة مرة وخبثا اخرى وبرآدم سيده
وشريفه خاتون المق معناسنه در يقال ابهر فلان اذا تزوج بهيرة (الابتهار) افتعال وزننده بركمسه ارتكاب ايتمديكى
فجور مقوله سى فعل شنيعى ايتدم ديو يلاندن ادّعا ايلك معناسنه در مثلا فلان خاتونله همبزم ووصال اولدم ديو ادّعا
وكندى نفسنه افترا ايلك كبى يقال ابتهر الرجل اذا ادّعى كذبا وقال فجرت ولم يفجر * قال الشارح ومنه شعر الكميت
قبيح بمثلى نعت الفتاة * امّا ابتهارا وامّا ابتيارا * الابتهار ان يقول فعلت لفلانة ولم يفعل والابتيار ان يقول فعلت
وقد فعل وابتهار برآدم كندى مرتكب اولديغى فعل قبيحى آخر بيكناه كمسه يه اسناد ايله آلوده قلمق معناسنه در
يقال ابتهر فلانا اذا رماه بما فيه ودعايى تضرّع وخلوص وتذلل اوزره ايلك على قول قطعا خاموش اولميه رق
هرساعت دعا ايلك معناسنه در يقال ابتهر فى الدّعاء اذا ابتهل اويدعو كلّ ساعة لايسكت وبرآدم خيالنه
آلديغى نسنه اوزره اويومق معناسنه در يقال ابتهر الرجل اذا نام على ماخيل وبركمسه نك حقنده بذل مقدور ايلك
معناسنه دركرك آنك نفع وحمايتى وكرك ضرّ واهانتى ضمننده اولسون يقال ابتهر لفلان وفى فلان اذا لم يدع
جهد اماله اوعليه وبرر وسبى سببيله رسواى اولمق معناسنه در يقال ابتهر بفلانة على بناء المفعول اذا شهربها
وبرنسنه ياريسندن قيريلوب ايكى پاره اولمق معناسنه در يقال ابتهر السيف اذا انكسر نصفين (التبهر) تفعل
وزننده طولمق معناسنه در يقال تبهر الاناء اذا امتلأ وهواده سحاب ايشليوب پرلدامق معناسنه در يقال

تبهرت السحابة اذا اضاءت (المباهرة) مفاخره وزننده ومرادفيدر يقال باهر فلانا اذا فاخره (الابهيرار) احيرار
وزننده كيجه يارى اولمق على قول قرا كولنى چوكوب باصمق ياخود اكثرى كچمك ياخود ثلثى مقدارينه يقين
حصه سى قالمق معناسنه در يقال ابهارّ الليل اذا انتصف او تراكبت ظلمته اوذهبت عامته او بقى نحو ثلثه (الباهرات)
سفينه لره اطلاق اولنور صويى غلبه سندن ناشى شق ايتدكلريچون مفردى باهره در (الباهر) برطمر آديدركه
انسانك دماغندن باشليوب كاسه سندن يافوخه قدر ممتدّ اولور (البهور) جرول وزننده ارسلانه دينور (البهزر)
زاى معجمه ايله جعفر وزننده رأى متين صاحبى حصيف ورشيد وهوشمند آدمه دينور وشريف وذيشان آدمه دينور
يقال هو بهزر اى حصيف عاقل وكذا شريف (البهزرة) قنفذه وزننده جثه سى عظيم ناقه يه دينور واوزون خرما
اغاجنه على قول ميوه سى ال ايله ديوشوريلور اولانه دينور بو ايكى معناده بانك فتحيله ده لغتدر جمعى بهازر كلور
(بيار) كتاب وزننده بيهق ايله بسطام بيننده بر بلده آديدر ونسأ قضاسنده برقريه آديدر (البيرة) بانك كسريله
سميساط قلعه سى قربنده بر بلده آديدر بو بلده فرات كنارنده حالا بيره جك ديدكلريدركه بيرة الفرات دخى ديرلر
وبيره قدس ايله نابلس بيننده برقريه آديدر وحلب وكفرطاب قضالرنده وجزيرهٔ ابن عمرده برر قريه آدلريدر واحمد
ابن عبيد بن الفضل بن سهل بن بيرى كه سار كلمه سندن امر اولان سيرى وزننده در محدثيندندر (ابيار) همزه نك
فتحيله مصر ايله اسكندريه بيننده بر بلده آديدر

فصل التاء الفوقية

(الاتأر) همزه نك كسريله اظهار
وزننده بر نسنه نك اردنجه باقه قالمق معناسنه در تقول اتأرته واليه البصر اتأرا اذا اتبعته اياه ودكنكله اورمق
معناسنه در تقول اتأرته بالعصا اذا ضربته بها وبر نسنه يه كركى كبى حدّت ودقتله باقمق معناسنه در يقال اتأر اليه
النظر اذا احدّه اليه * شارح ديركه بو مادّه معانئ مزبوره ده مزيد اوله رق مسموعدر (التأر) تانك فتحى وهمزه نك
سكونيله بر آدمى آزار ايله قووب سورمك معناسنه در يقال تأر فلانا تأرا من الباب الثالث اذا انتهره * مؤلف كرچه
انتهارى ماده سنده بيان ايليوب لكن شارحك بيانى اوزره اساسده مرسوم ومفسردر (التأرة) تانك فتحى وهمزه نك
سكونيله بركرّه ديمكدر مرّه معناسنه فى الاصل وجه مذكور اوزره مهموز اولوب كثرت استعمالدن ناشى همزه سى
ترك اولنمشدر جمعى تئر كلور تانك كسرى وهمزه نك فتحيله * مؤلف بونى تور ماده سنده دخى ثبت ايلمشدر يقال
فعل ذلك تأرة وتأرة بعد تارة اى مرّة بعد مرّة (التؤرور) زنبور وزننده شرطى يعنى صو باشى ومحتسب مقوله سى
ضابطلرك تابع وخدمتكارينه دينوركه سرهنك وقول اوشاغى تعبير اولنور وپادشاه ووالئ ولايت اعوانه
دينوركه علوفه خوار اولميه رق خدمتنده اوله جمعى تأريردر (التبر) تانك كسرى وبانك سكونيله مطلقا التونه
وكومشه دينور ذهب وفضه معناسنه على قول هنوز صياغت اولنمامش يعنى اريدوب برشئ ياپلمامش التون
وكومش خرده لرينه دينور بعد الصياغه ذهب وفضه دينور وعند البعض معدندن مستخرج اولانه دينور
صياغت اولنمزدن مقدّم كه طپراقله مختلط اولور وصرچه قريقلرينه وخرده لرينه دينور مكسر الزجاج معناسنه
وتوج وباقردن مطلقا مستعمل اولوب نسنه ياپيله جق فلزّاته اطلاق اولنور (التبر) صبر وزننده قيرمق معناسنه در
يقال تبر الشئ تبرا من الباب الثانى اذا كسره وهلاك ايلمك معناسنه در يقال تبره اذا اهلكه (التتبير) تفعيل وزننده
تبر معناسنه در تشديدى تكثير ومبالغه ايچوندر يقال تبره اذا كسره ويقال تبره اذا اهلكه (التبار) سحاب وزننده
هلاك معناسنه اسمدر قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ولا تزد الظالمين الا تبارا﴾ اى هلاكا * مصباحك بيانه كوره
تتبيردن اسمدركه كلم كلاما وودّع وداعا ديرلر (التبراء) حمراء وزننده خوب رنك اولان ناقه يه وصف اولور تبردن
مأخوذدر يقال ناقة تبراء اى الحسنة اللون (المتبور) هالك معناسنه در يقال رجل متبور اى هالك (التبرير) تانك
فتحيله نسنه ديمكدر استعمالى مقام نفيه مخصوصدر تقول ما اصبت منه تبريرا اى شيئا (التبرية) تانك ورانك كسرى
ويانك تخفيفيله باش قيللرينك ديبلرنده كپك طرزنده نسنه يه دينوركه قوكاق تعبير اولنور (التبر) فتحتينله هلاك
اولمق معناسنه در يقال تبر الرجل تبرا من الباب الرابع اذا هلك (الانتبار) انفعال وزننده نهى اولنديغى نسنه دن نهى
قبولله امتناع ايلمك معناسنه در يقال انتبر عن الامر اذا انتهى (التتر) تالرك فتحيله قوم معروف اسميدركه اولكه لرى ترك
اولكه سنه سنورداشدر حالا تاتار تعبير اولنان طائفه اوله جقدر * مترجم ديرلر كتب تواريخده بورسمه مرسومدركه
نوبت سلطنت تركستان ترك بن يافث خاندانندن آلنجه خانه انتقال ايدوب مزبورك مغول وتاتار نام ايكى اوغلى
اولمغله جمله مملكتى بينلرنده تقسيم ايلدى مغول وتاتار اويماقلرى آنلردن منشعب ومشتهر اولدى (التواثير)
ثاى مثلثه ايله تباشير وزننده جلاوزه معناسنه دركه صو باشى وشهر ضابطلرينك سرهنكلرينه واعوان واتباعنه
دينور (التاجر) فاجر وزننده آلم صاتم ايدن آدمه دينوركه بازركان تعبير اولنور يقال هو تاجر اى يبيع ويشترى

و میخانه جی یه دینور ومنه التاجر فاجر جمعی تجار کلور رجال وزننده و تجار کلور عمال وزنده و تجر کلور صحب
وزننده و تجر کلور کتب وزننده و تاجر مباشرت ایلدیکی ایشده حاذق و استاذ ماهر اولان آدمه اطلاق اولنور
یقال هو تاجر بالامر ای حاذق و صاتی بازاره کلور اولان رواجلو ناقه یه اطلاق اولنور تاجره دخی دینور هایله
یقال ناقة تاجر وتاجرة ای نافقة فی التجارة و فی السوق و بغایت صوی و پاکیزه جنس اولان آت قسمنه اطلاق اولنور
ومنه یقال هو علی اکرم تاجرة ای علی اکرم خیل عتاق (المتجرة) میمك و جیمك فتحیله اسم مکاندر تجارتکاه اولان
یره دینور یقال ارض متجرة ای یتجر فیها والیها (التجر) زجر وزننده و (التجارة) کتابه وزننده بازرکانلق ایلمك
معناسنه در یقال تجر الرجل تجرا و تجارة من الباب الاول اذا کان یبیع ویشتری (التخرور) خای معجمه ایله عصفور
وزننده جلد و کثیف اولمیان یعنی نه چابك و نه ثقیل و کندا اولان آدمه دینور یقال هو تخرور ای الذی لایکون جلدا
ولا کثیفا و محمد بن علیّ بن الحسین التخاریّ که بخاریّ وزننده در محدّثدر مداینی نام محدّثدن و کندیدن دارقطنی
روایت حدیث ایلمشدر (الترّ) تانك فتحی و رانك تشدیدیله و (الترور) قعود وزننده بدنده کیك کسیلوب بری برندن
آیرلمق معناسنه در یقال ترّ العظم ترّا و تروراً من الباب الاول و الثانی اذا بان وانقطع و مطلقا بر نسنه کسلمك معناسنه در
یقال ترّ الشیء اذا قطع و ایراقلشمق معناسنه مستعملدر یقال ترّ عن بلده اذا تباعد و ترّ و ترور و ترارة سحابه وزننده
بدن کرکی کبی لحم و شحمله طولوب و صیقالوب کیکلر اته و یاغه قانمق معناسنه در یقال ترّ الرجل ترّا و تروراً و ترارة
اذا امتلأ جسمه و تروّی عظمه و ترّ وصف اولور قویشی و دپرنشی آت کبی چابك اولان بارکیره دینور یقال برذون
ترّ ای سریع الرکض و اعضا و اندامی اویغون و معتدل اولان آته دینور یقال فرس ترّ ای معتدل الاعضاء و نهایت
طاقت و مجهود معناسنه در یقال بذل ترّه ای مجهوده و دوه قوشی چقروب صاغنمق معناسنه در یقال ترّت
النعامة ترّا اذا القی ما فی بطنه (الاترار) همزه نك کسریله کسمك معناسنه در یقال اترّ الشیء علی بناء المفعول اذا
قطع و ایراق ایلمك معناسنه در یقال اترّه اذا ابعده (المترّ) نونله انترار دن اسم فاعلدر بو دخی قویشی و دپرنشی
جست و چابك اولان بارکیره دینور یقال برذون منترّ ای سریع الرکض (الترّ) تانك ضمیله اصل و عنصر معناسنه در
یقال هو کریم الترّ ای الاصل و معمارلرك چرپی تعبیر ایتدکلری ایپه دینورکه انکله بنا تقدیر ایدرلر (الترّة) کذلك
تانك ضمیله حسناء و رعناء اولان قیزه دینور یقال جاریة ترّة ای حسناء و رعناء (الترائیر) شراشیر وزننده رعناء
و حسناء اولان قیزلره دینور مفردی ترتور در (الترترة) زلزله وزننده ارغلامق معناسنه در یقال ترتر الشیء اذا حرّکه
ومنه حدیث ابن مسعود فی الرجل الذی ظنّ انه شرب الخمر فقال * ترتروه * ای حرّکوه و زعزعوه و استنکهوه حتی
توجد منه الریح لیعلم ما شرب و ترترة سوزی چوغالتمق و پرکویلق ایلمك معناسنه در یقال ترتر الرجل اذا اکثر الکلام
و ترترة بدنده کذلك کلامده اولان سستلکه و صالقیلغه دینور یقال فی بدنه او فی کلامه ترترة ای استرخاء (الترتور) زنبور
وزننده شهر ضابطنك سرهنکنه دینور جلواز کبی و ترتور برقوش آدیدر (الاترور) همزه نك ضمیله صوباشینك و شهر
ضابطنك غلامنه دینورکه قول اوشاغی تعبیر اولنور و کوچك اوغلانه دینور * قال الشارح و منه المثل فیه ضعف
عصفور و عقل اترور و هو الغلام الصغیر (التترتر) تزلزل وزننده و مرادفیدرکه صارصلمق و ارغلانمق معناسنه در
یقال تترتر السریر اذا تزلزل و تقلقل (التراتر) تانك فتحیله محن و شدائد معناسنه در یقال اصابته التراتر ای الشدائد
(الترّی) تانك ضمی و رانك تشدیدیله عوّی وزننده کسلمش اله دینور ید مقطوعه معناسنه * شارحك بیاننه کوره اترّ لفظندن
مؤنثدر احسن و حسنی کبی قطع معناسندندر یدده غالب اولمشدر و یقال ید ترّی ای مقطوعة (التارّ) حارّ وزننده
ترارة دن اسم فاعلدر اتنه طلو کوده سی صیقی طقناز آدمه دینور و تارّ اجلقدن یاخود سائر عارضه دن ناشی صالقی
و سست اندام اولان کمسه یه دینور یقال رجل تارّ ای مسترخ من جوع او غیره (اترار) همزه نك ضمیله بر معروف بلده
آدیدر (تستر) جندب وزننده ایرانده بر بلده آدیدر شینین معجمتین ایله ششتر تعبیری لحن در بلدهٔ مزبوره نك سوری
بعد الطوفان الك اوّل طرح و بنا اولنان سوردر (تشرین) تانك کسریله شهور رومیه دن برآیك آدیدر ایکیسی
تشرینانْدر بو کوز آیلریدرکه اوّلی تشرین اول و ثانیسی تشرین ثانیدر رأس سنه یی طائفهٔ روم آندن اعتبار ایدرلر
(تعار) کتاب وزننده قیس بلادنده بر طاغك آدیدر و بر نیچه رجال اسملریدر (التعر) تانك فتحی و عینك سکونیله حیقرمق
معناسنه در یقال تعر الرجل تعرا من الباب الثالث اذا صاح (التعّار) شدّاد وزننده قانی طور میان یاره یه دینور یقال
جرح تعار ای لا یرقأ (التعر) فتحتینله جنك قزیشوب آتش حرب مشتعل اولمق معناسنه در یقال تعرت الحرب تعرا
من الباب الرابع اذا اشتعلت (تعکر) تعلو وزننده یمنده بر جبل یاخود بر حصنك آدیدر (التغران) غین معجمه ایله غلیان
وزننده قاینامق معناسنه در یقال تغرت القدر و تغرت تغرانا من الباب الثالث و الرابع اذا غلت و عند البعض صواب اولان

نونله نغراندر زيرا تاى فوقيه ايله عربدن مسموع اولمدى بلكه بو امام خليل اوزره تصحيف اولنوب جوهرى وسائرلرى اكا تابع اولديلر * شارح ديركه مؤلف قول اخيرده ابن برّى يه پيرو اولوب برّانى سويلمشدر ابن اعرابى وسائر ائمه تغران تايله نغران لفظنده كه نونله در لغت اولديغنى تنصيص ايلمشلردر (التغور) قعود وزننده بلوديغمورى چشمه كبى آقتمق معناسنه در يقال تغرت السحابة تغورا اذا انفجرت بالماء ويقال تغر الكلب اذا انفجر بالبول (التيغار) تانك كسريله قيفال وزننده اجّانه اسميدركه لكنه شبيه بيوك طاسه وكاسه يه دينور تركيده تغار تعبيرى بوندن مأخوذدر (التغار) شدّاد وزننده تعّار معناسنه دركه ذكر اولندى يقال جرح تغّار اى تعّار (التغارة) سياره وزننده شول ناقه يه دينوركه سكردركن اغزى كپوروب وكيتدكجه شدّتلنوب واصلا بر جانبه صپار اولميه يعنى راست اوق كبى كيدر اوله يقال ناقة تغارة اذا صارت تزبّد عندالعدو وتشتدّ ولاتنثنى فى مرّها (التغر) تانك فتحى وغينك سكونيله طمردن قان فشقروب آقق معناسنه در يقال تغر العرق تغرا من الباب الثالث اذا انفجر وقربه نك وطلومك يرتق ودليك يرلرندن صو خروج ايلمك معناسنه در يقال تغرت القربة اذا خرج الماء من خرق فيها (التفرة) تانك كسرى وضمى وفانك سكونيله و(التفرة) كلمه وزننده و(التفرة) تؤده وزننده اوست دوداغك اورته سنده اولان بيوه دينور هنديده اكا ناغه دينور وتفره كلمه وزننده بر نبات آديدر وهنوز بتمكه باشليان نباته دينور وآغاج آلتلرنده بتن نباته على قول شول اوته دينوركه پك كوچك اولمغله طوار آنى اوتلامغه قدرتياب اولميه (التافر) و(التغر) كتف وزننده و(التفران) فتحاتله كيرلو پاسلو سفله قيافت اولان كشى يه دينور منجم وكيميا كركبى يقال رجل تافر وتفر وتفران اى وسخ (الاتفار) همزه نك كسريله برآدمك برونى قيللرى اوست دوداغك اورته سنده اولان بيوه قدر چيقوب صارقق معناسنه در يقال اتفر الرجل اذا خرج شعرانفه الى اتفرته ومغيلان اغاجنك ابتدا چيچكلرى ظاهر اولمق معناسنه در يقال اتفر الطلح اذا طلع فيه نشأته (المتفرة) محسنه وزننده اوتلرى هنوز كوچك ايكن رعى اولنمش ارضه دينور يقال ارض متفرة اذا صارت قد اكل كلاؤها صغيرا (التفتر) دفتر وزننده وآنده لغتدر (التقرة) قافله كلمه وزننده كرويا اسميدركه قرمان كونى وطتلوجه اوت ديدكلرى نباتدر (التقر) كلم وزننده تنجره حوايجنه دينور طوز وبير ونخود كبى توابل معناسنه (التكرى) و(التكر) تالرك ضمى وكاف مشدده لرك فتحيله كرچه سائر اصول نسخه لرنده بورسمه مضبوطدر لكن صواب اولان تالرك فتحى وكاف مشدده لرك ضميله جبل وزننده اولمقدر بغدادك اشاغى جانبنده برقريه اسميدر وتكرى سند اولكه سنده سرعسكره اطلاق اولنور جمعنده تكاكره دينور (تكرور) تانك ضميله مغربده بربلده آديدر تكرور عربلرى معروفدر (التمر) تانك فتحى وميمك سكونيله معروفدركه خرمايه دينور اسم جنسدر واحدى تمره در هايله جمعى تمراتدر فتحاتله وتمور وتمران در تالرك ضميله * شارح ديركه بو ايكى صيغه ايله انواع مراد اولنور زيرا جنس حقيقى اوزره جمع اولنمز كثير وقليله شمولى اولديغيچون (التمار) كتان وزننده خرماصتان آدمه دينور (التمرىّ) ياى نسبتله خرمايى پك سون آدمه دينور يقال هو تمّار اى بايع التمر ويقال تمرىّ اى محبه (المتمور) ممور وزننده زاد وذخيره سى خرما اولان آدمه دينور (التتمير) تفعيل وزننده خرمانك تازه سى كركى كبى اولوب تمر حدّينه وارمق معناسنه در يقال تمر الرطب تتميرا اذا صار فى حدّ الرطب واغاج خرما طوتمق على قول ميوه سى رطب اولمق معناسنه در يقال تمرت النخلة اذا حملت التمر او صار ماعليها رطبا وبرآدمه خرما يدرمك معناسنه در يقال تمر القوم اذا اطعمهم التمر وبرنسنه يى قورتمق معناسنه مستعملدر زيرا رطبى قورتمنجه تمر اولمز يقال تمر الشىء اذا يبسه واتى تكه تكه طوغرايوب قورتمق وقديد ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تمر اللحم اذا قطعه صغارا وجففه (الاتمار) همزه نك كسريله بودخى رطب خرما حدّينه وارمق معناسنه در يقال اتمر الرطب اذا صار فى حدّ التمر وبرآدمك خرماسى چوق اولمق معناسنه در يقال اتمر القوم اذا كثر تمرهم (التمر) امر وزننده مصدر اولوره برآدمه خرما يدرمك معناسنه يقال تمر فلان القوم تمرا من الباب الاوّل اذا اطعمهم التمر (التامر) خرماسى چوق اولان آدمه دينور يقال رجل تامر وقوم تامرون اذا كثر تمرهم (التامور) امر ماده سنده ذكر اولندى (التمارىّ) غرابى وزننده برنوع باديه شجرينك اسميدر (التمرة) تانك ضميله قبره وزننده ياخود ابن تمره سرچه دن كوچك برقوشك آديدر * شارح ديركه خرمالقلرده اولور نه وقت كورلسه آغزنده البته خرما اولور (تيمر) حيدر وزننده شامده برقريه آديدر (تيمرى) قصر ايله شامده برموضع اسميدر (تيمرة الكبرى) حيدره وزننده (تيمرة الصغرى) اصفهان قضاسنده ايكى قريه آدلريدر (تمر) فتحتينله يمامه ده برموضعدر (تمير) زبير وزننده وتمره فتحاتله يمامه ده ايكى قريه اسملريدر (عقيق تمره) شقيق جمره وزننده تهامه ده برموضعدر (عين التمر) كوفه قربنده برچشمه

آدیدر (تمران) سحبان وزننده بر بلده آدیدر (تیمار) تانك فتحیله بر طاغك اسمیدر (التمرة) فرحه وزننده تمردن مأخوذ وصفدر طیبه و پاکیزه معناسنه مستعملدر تأنیثی موصوف اعتباریله در ومنه یقال نفس تمرة ای طیبة وتقول دعنی ان نفسی غیر تمرة یعنی بنی بوشله شمدی مزاجم ناخوشدر (التمرة) تانك ضمیله شول دری پارهسنه دینورکه فوقك یعنی ذکرك باشنك یاننده اولور مراد ختان برنده اولان دریجکزدر (الاتمئرار) اطمینان وزننده برنسنه پك وقاتی اولمق معناسنه در قوری خرما کبی یقال اتمأرّ الرمح اذا اصلب وآلت تناسل قازیق کبی قوامه کلوب قاتیلنمق معناسنه در یقال اتمأرّ الذکر اذا اشتدّ نعظه (المتمئرّ) مطمئنّ وزننده آلت تناسله اطلاق اولنور وجرذان دیدکلری فارهنك صلب وشدید اولاننه دینور (التومریّ) تانك ومیمك ضمیله برکسه دیمکدر احد وفرد معناسنه وبونفی مقامنه مخصوصدر یقال مابالدّار تومریّ ای احد * مؤلف بونی امر مادهسنده انسان ایله تفسیر ایلمشدر (التنور) تانك فتحی ونون مشدّدهنك ضمیله اتمك پشورهجك اوجاغه وفرونه دینور کانون الخبز معناسنه * شارح دیرکه مصباحك بیانی اوزره اشبو تنور کلمهسی اعجمی اولوب عرب دخی موافقت ایلمشدر وابو حاتم عربی صحیح دکلدر دیدی جمعی تنانیردر وقرطبی دیدیکه تنور اسم اعجمی در عرب تعریب ایلدیلر زیرا اصل بناسی تنردر کلام عربده ایسه قبل الراء نونی مشتمل کلمه یوقدر ومزهرده فارسیدن مأخوذ اولمق اوزره مرسومدر انتهی * وتنور یر یوزینه دینور وجه الارض معناسنه وبه فسرّ قوله تعالی ﴿وفار التنّور﴾ الآیة وصو قینایوب چیقان یره دینور مفجر الماء معناسنه پیکار کوزی کبی ودرهنك صویی واروب مجتمع اولهجق یره دینور محفل ماء الوادی معناسنه وتنور شهر مصیصه قربنده بر طاغك آدیدر (التنار) شدّاد وزننده تنور یپان آدمه دینور اوجاقجی تعبیر اولنور (ذات التنانیر) زباله قارشوسنده بر عقبه آدیدر (تنینیر) مصغر بنیه سیله خابور قضاسنده ایکی قریهدر برینه تنینیر العلیا وبرینه تنینیر السفلی دیرلر (تنیره) حلیمه وزننده سودان ولایتنده بر قریه اسمیدر (التور) جور وزننده آقمق معناسنه در یقال تار الماء یتور تورا اذا جری وتور ایلچیه دینور رسول معناسنه وصو ایچهجك کوچکجه قابك اسمیدرکه طپراقدن وتوجدن دخی یاپیلور طاس وبرداق ومشربه کبی یقال توضأ بالتور وهو اناء یشرب فیه بونده تور کلمهسی مذکردر (التورة) هایله شول قز جغزه دینورکه عشاق میاننده کلام کوتوروب کتورمك ایچون ارسال اولنور کوچك پزونك اولهجقدر یقال ارسلت الیه تورة وهی جاریة ترسل بین العشاق * شارحك بیاننه کوره تارهدن مأخوذدر لانها تارة عند هذا وتارة عند ذاك (التارة) وقت وحین وهنکام معناسنه درکه ومرّه معناسنه درکه برکرّه دیمکدر جمعی تارات وتیردر تانك کسری ویانك فتحیله مؤلف بونی مهموزا دخی ذکر ومهموز الاصل اولدیغنی تنصیص ایلمشدر راغب مفرداتده بو عربلرك تار الجرح قولندن مأخوذ درکه التام معناسنه دردیو بیان مأخذ ایلمشدر ومنه یقال فعله تارة ای مرّة وفعله تارات ای حالا بعد حال وشیئا بعد شیء * مترجم دیرکه درّة الغواصده مسطوردرکه اصحاب کرام برکون مؤوده خصوصنده اختلاف ایلریله باب مدینهٔ علم اولان مرتضی کرم الله وجهه حضرتلرینه مراجعت ایلدیلر مشار الیه حضرتلری بورسمه حل عقدهٔ اشکال ایلمشدرکه مولودهنك اوستندن تارات سبع کذران ایلدیکجه مؤوده اطلاقی متحقق اولمز حضرت فاروق دخی حاضر بالمجلس اولمغله همان زبان استحسانله صدقت اطال الله بقاك دیدیلر بو عنوانله دعا ابتدا انلردن صادر اولدی وتارات سبعدن مراد اشبو ﴿ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین ثم جعلناه نطفة فی قرار مکین ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فکسونا العظام لحما ثم انشأناه خلقا آخر﴾ الآیه کریمهسنده مبین اولان طبقات سبع درپس مولود حیا ولود ایدوب استهلال ایلدنصکره دیری اولهرق دفن اولنورسه مؤوده اطلاق اولنور انتهی (الاتارة) همزهنك کسریله برنسنهیی مرّة بعد مرّة اعاده وتکرار ایلمك معناسنه در یقال اتار الشیء اذا اعاده مرة بعد مرة وبرنسنهیه حدّت ودقتله نظر ایلمك معناسنه درنته که همزه ایله اتأر دخی بو معنایه در تقول اترت النظر الیه بمعنی اتأرته (تاراء) مدایله ارض شامده تبوك قربنده بر موضع آدیدر مسجد تاراء آنده مسجد حضرت نبویدر علیه السلام (تاران) قلزم ایله قصبهٔ ایله میاننده بر جزیرهدر (التارات) تارهنك جمعیدرکه ذکر اولندی وعربلرك یاتارات فلان قولندهکی تارات وترمقلوبیدر یعنی او تار مقلوبیدرکه انتقام مقتول معناسنه در یا او تار فلان دیمك اولور (توران) تانك ضمیله جمیع ماوراء النهر یعنی نهر جیحون وراسنده اولان اولکهنك اسمیدر پادشاهنه تورنشاه دینور * معلوم اولهکه فریدون شاهك اوچ اوغلی وار ایدیکه تور وسلم وایرجدر ایرجیکه کوچك اوغلیدر ولیّ عهد ایدوب بیوك اوغلی توره آب جیحونك وراسنی احاله وسلمه فراتدن اقصای مغربه دك تفویض ایلدی اکا بناء اولکهٔ مزبوره توره نسبتله توران اطلاق اولندی نته که نهرك بری طرفنه ایرجه

مطلب

نسبتله ایران دیدیلر بعده تورانشاه وایرانشاه ملوکارینه لقب مخصوص قلندی و توران حران قضاسنده بر قریه آدیدر سعدبن الحسن العروضی التورانی و محمدبن احمد القزاز التورانی اورادندر (غبة توران) غین معجمه نك ضمیله سند اولکه سنده خور الدیبل نام بلده قربنده بر موضعدر (التایر) حایر وزننده شول کشی یه دینورکه بر کار وعملدن فتور وکلال کلدکدنصکره تکرار اکا مباشرت ومداومت ایدر اوله یقال رجل تایر ای مداوم علی العمل بعدفتور (التیهور) طیفور وزننده دوز واو تور اقلی یره دینور ارض مطمئنه معناسنه ودره نك یوقاریسیله اشاغیسی بیننه دینورکه مراد تپه سیله دیبنك ارالغیدر کذلك طاغك تپه سیله اشاغیسنك ارالغنه دینورکه یوره سی اوله جقدر وخود بین وخودپسند ومدمّغ کشی یه دینور یقال رجل تیهور ای تائه متکبر ودریانك تپه کی یوکسك طالغه سنه دینور وشول قوملغه وقومدن تپه یه دینورکه آنده جرف یعنی سیل صویی یاردیغی یار اوله جمعی تیاهیر وتیاهر کلور (التوهری) جوهری وزننده اوزون اورکجه دینور سنام طویل معناسنه (التاهور) بلوده دینور سحاب معناسنه (التیار) شدّاد وزننده دکزلك یاریلوب صاچلان طالغه سنه دینورکه قوم تعبیر اولنور تیر معناسندن مأخوذدر یقال بحر متلاطم التیار وهو موجه الذی ینضح وتیار غایت کبرندن باشنی یوقاری قالدیران سربهوا مدمّغ کشی یه دینور یقال رجل تیار ای تائه متکبر قال فی الاساس رجل تیار ای تیاه یطمح طموح الموج من تیهه ای کبره وتیار قانی چاپك جریان ایدن طمره وصف اولنور یقال قطع عرقا تیارا ای سریع الجریة (التیر) تانك کسریله کبر ونخوت وتیه معناسنه در یقال اخذه التیر ای التیه وخانه نك ایکی دیواری بیننه آرقوری وضع اولنان آغاجه دینور * مؤلفك جوز ماده سنده بیاننه کوره تیر لفظ فارسیدر واول اوق وکریشله تعبیر اولنان قالین دیرك اوله جقدرکه برباشنی بری دیواره وبرباشنی دیکر دیواره وضع ایدرلر کارکیر بنالرده اولور (نهرتیری) ضیزی وزننده اهواز ترابنده بر ایرمق آدیدر حمید بن تیر الطویل یاخود ابن تیرویه که شیرویه وزننده در بر محدثدر که نماز ایچره قیامده ایکن وفات ایلدی عمرو بن تیری سیری وزننده که سار فعلندن امر حاضردر ابن مبارکك شیخیدر

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾

(الثأر) ثانك فتحی وهمزه نك سکونیله قاتل ذمتنده مستقرّ اولان دم ودیته دینورکه اسمدر تقول ثأری عند فلان ای ذحلی ودمی من القتیل ومقتولك قاتلدن دم ودیت وقصاصنی طلب ایلمك معناسنه مصدر اولور یقال ثأر به وثأره ثأرا من الباب الثالث اذا طلب دمه * مؤلف مسامحه اوزره ثبت ایلمشدر وثأر بر آدمك حمیم وقریبنی قتل ایدن کسه یه دینورکه ذمتنده دم وانتقام ثابت اولور تقول فلان ثأری الذی عنده ذحلی وهو قاتل حمیمه جمعی أثآر کلور همزه نك فتحی وثانك سکونیله وآثار کلورکه مقلوبدر بونلردن اسم ثؤره در ثانك ضمی وهمزه نك سکونیله وثؤوره در ثانك ضمی وهمزه نك ضم ومدیله مقتول ایچون قاتل ذمتنده ثابت اولوب اخذی مطلوب اولان کینه وانتقامه دینورکه اوج تعبیر اولنور تقول قتلت به ثأری وادرکت ثؤرتی وثؤورتی ای ذحلی ویقولون یاثارات زید ای یاقتلة زید پس ثارات ثأر لفظندن جمع اولورکه وجه مذکور اوزره قاتله دینور * شارح دیرکه جمع صددنده مؤلف بوندن سکوت ایلمشدر لکن امهات سائره ده منصوصدر ونهایه ده اشبو ﴿ یاثارات عثمان ﴾ حدیثنده ایکی وجهله مرسومدر اوّلا حذف مضافله یااهل ثاراته تقدیرنده درکه یاایها الطالبون بدمه دیمکدر ثانی بوراده ثأر قاتل معناسنه اولمغله قاتللری تقریع وتقظیع وتصدیع وانتقام خصوصنده شدت کینه لرینی اعلام وتصریح ایچون ندا اولنمشدر وزمخشری وجه اوّله ذاهب اولمشدرکه مقتولك جانبدارلرینی اخذ کینه وانتقامه حثّ واغرا ایچون ندا ایدرلر نته که محبّ خاندان اولنلر یزیدیلره داد حسین دیو فریاد ایدرلر کذلك زمخشری دیدیکه اخذ انتقام ایدن آدمه ده ثأر اطلاق اولنور زیرا طالب ومطلوبدن هر بری آخرك ثأری در بری صید لفظی کبیدرکه مأثور معناسنه در وبری عدل کبیدرکه فاعل معناسنه در وفاعل معناسنه اولان ثأر ثایر لفظندن محذوفدر یعنی مختصر اولمق جائزدر شاك وشایك ولاث ولایث کبی پس الفی مهموز اولمز زیرا الف فاعلدر انتهی وثأر مقتولك قاتلنی قتل ایله انتقامنی آلمق معناسنه در یقال ثأر القتیل وثأره بالقتیل ثأرا اذا قتل قاتله قال فی الاساس ثأرت فلانا بحمیمی اذا قتلته به وتقول ثأرت حمیمی وبحمیمی اذا قتلت قاتله فعدوّك مثؤر وحمیمك مثؤر ومثؤر به انتهی وتقول ثأرتك بکذا ای ادرکت به ثأری منك وعربلر لاثأرت فلانا یداه دیرلر لانفعتاه معناسنه یعنی ثأری نفع بالید معناسنده استعمال ایدرلر ثأرت حمیمی معناسندن مأخوذدر (الاثئار) اظهار وزننده برکمسه کینه وانتقامنی آلمق معناسنه در یقال اثأر الرجل اذا ادرك ثأره (الاستثئار) انتقام آلمق ایچون آخردن مدد طلب ایلمك معناسنه در یقال استثأر ولیّ القتل اذا استغاث لیثأر بمقتوله (الثؤرور) ثؤرور وزننده ومراد فیدرکه تاء ماده سنده ذکر اولندی (الثائر) بائر وزننده منتقم آدمه دینورکه انتقامنی آلمدقجه برنسنه اوزره طورمیه یعنی بر ایشه مشغول اولمیه یقال رجل ثائر اذا کان لایبقی علی شیء حتی یدرك ثأره (الاثأر) همزه نك وثای مشدده نك کسریله انتقام آلمق معناسنه در تقول اثأرت من فلان ای ادرکت منه ثأری واثأر

کلمه سنك اصلی اثتأر ایدی افتعالدن ثانی ثایه قلب و ادغام اولندی (الثأر المیم) میمك ضمیله شول انتقامه اطلاق اولنور که انك طالبی اکا نائل اولدقده آسوده و خوشدل اولوب خواب راحته وارە یقال اصاب الثار المنیم وهو الذی اذا اصابه الطالب رضی به فنام بعده (الاثبجرار) اطمینان وزننده برنسنه دن خوف ایلکله کیرو طوروب آندن فارغ اولمق معناسنه در یقال اثبجرّ الرجل عنه اذا ارتدع من فزع و انقولی دترەمك ایله ترجمه ایلکله ظاهرا نسخه سی ارتعد اولمغله محمولدر واثبجرار مدهوش و متحیر اولمق معناسنه در یقال اثبجرّ الرجل اذا تحیر واورکوب قاچمق معناسنه در یقال اثبجرّ الحمار اذا نفر و جفل و بر آدم حزم و رشد و تدبیر جهتنده ضعیف و قاصر اولمغله رأی درستله بر ماده یی فصل و قطعه بی قدرت اولمق معناسنه در یقال اثبجرّ الرجل اذا ضعف عن الامر ولم یصرمه و بر آدم ارقه سی اوزره دونمك معناسنه در کرك عزیمت وکرك وقوف حالنده اولسون یقال اثبجرّ الرجل اذا رجع علی ظهره و بر سمته کیدرکن کتمیوب کیرو دونمك معناسنه در یقال اثبجرّ القوم فی مسیر اذا ترادّوا ای تراجعوا و آقمق معناسنه در یقال اثبجرّ الماء اذا سال (الثبجارة) ثانك کسریله شول چقوره دینورکه اولوغك دوکیلان صوینی قازوب چقورلتمش اوله (الثبر) صبر وزننده بر ایش ایله بر آدمی الیقومق معناسنه در یقال ثبر فلانا بالشیء ثبرا من الباب الاول اذا حبسه علیه و برخصوصدن منع و صرف ایلمك معناسنه در یقال ثبر فلانا عن الامر اذا منعه و صرفه و بر آدمی برنسنه دن خائب و نومید ایلمك معناسنه در یقال ثبر فلانا اذا خیبه و لعن و نفرین ایلمك معناسنه در یقال ثبره اذا لعنه و قوغوب سورمك معناسنه در یقال ثبره اذا طرده و دریا جزر ایلمك یعنی ساحلدن کیرو چکلمك معناسنه در یقال ثبر البحر اذا جزر (التثبیر) تفعیل وزننده بو دخی برآدمی بر ایش اوزره الیقومق معناسنه در یقال ثبر فلانا بالشیء تثبیرا اذا حبسه علیه (الثبور) قعود وزننده هلاك اولمق معناسنه در یقال ثبر الرجل ثبورا اذا هلك و ویل و عذاب معناسنه در یقال یدعو اهل النار واثبوراه ای واویلاه و هلاك ایلمك معناسنه در یقال ثبره الله ای اهلکه (المثابرة) مفاعله وزننده برنسنه یه مداومت و اشتغال ایلمك معناسنه در یقال ثابره علی الامر مثابرة اذا واظب (التثابر) تفاعل وزننده صچراشمق معناسنه در یقال تثابر القوم اذا تواثبوا (الثبرة) تمره وزننده طپراغی یومشق دوز یره دینور ارض سهله معناسنه و برکونه طپراغه دینورکه نوره یه شبیه اولور ویرده اولان چقوره دینور و ثبره ضبة قبیله سی یوردنده بر دره آدیدر (الثبرة) ثانك ضمیله صبره وزننده ومرافیدرکه حج خرمنه دینور (ثبیر الاثبرة) ثانك فتحیله و ثبیر الخضراء و ثبیر النصع نونك کسریله و ثبیر الزنج و ثبیر الاعرج و ثبیر الاحدب و ثبیر عیناء ظاهر مکه ده بر طاغك اسملریدر و ثبیر مزینه یوردنده بر صویك اسمیدرکه شریس بن ضمرة المزنی یه رسول انام علیه السلام حضرتلری اقطاع بیوردیلر و مزبورك اسمنی شریحه تبدیل بیوردیلر شراست معناسندن استکراه سببیله (المثبر) منزل وزننده محبس معناسنه در و مقطع و مفصل معنالرینه درکه کسیله جك و آیریله جق یرلردر و شول موضعه دینورکه انده عورت یاخود ناقه وضع حمل ایلیه و دوه بوغزلنه جق یره دینور (الثبر) فتحتینله یاره نك اغزی آچلمق معناسنه در یقال ثبرت القرحة ثبرا من الباب الرابع اذا انفتحت (الاثبیرار) احمیرار وزننده بر ایشدن کسل و فتور سببیله آغرلشوب اویالنمق معناسنه در تقول اثباررت عن الامر اذا تثاقلت عنه (الثبار) کتاب وزننده برخصوص حصولپذیر اولمغه یقلشمغه دینور یقال هو علی اثبار امر ای علی اشراف من قضائه (الثجرة) ثانك ضمی و جیمك سکونیله چقور و الچق یره دینور و دره نك واسع و معظم اولان یرینه دینور وسطی کبی یقال وقف السیل فی ثجرة الوادی ای فی معظمه و مجتمع اعلا الحشا یعنی اجزای جوفیه نك یوقاری طرفلرینك جمع اولدیغی یره دینورکه کوکس ایله کوبكك مابینی اولان یردر علی قول اول یرك وسطنه دینور و کوکس چقورینك چوره سنه دینور و ثجرة البعیر دوه نك کوکسی چقورینه صارقان تویلره دینور سبلة البعیر معناسنه و نبات و سائر نسنه لردن طاغنق اولان قطعه لرینك هر برینه دینور جمعی ثجر در غرف و غرفه کبی (الثجیر) امیر وزننده اوزم و سائر صیقلور اولان نسنه نك جبره و پوصه سنه دینور (الثجر) فجر وزننده برنسنه یی آخر نسنه نك پوصه سنه قاتمق معناسنه در یقال ثجر التمر ثجرا من الباب الاول اذا خلطه بثجیر البسر ای تفله * شارح دیرکه مصباحده الثجیر ثفل کل شیء یعصر و هو معرب و قال الاصمعی الثجیر عصارة التمر و العامة تقول بالتاء و ثجر غلیظ و عریض اولان شیئه دینور یقال ورق ثجر ای غلیظ عریض و ثجر نجران قربنده بر صویك آدیدر علی قول وادی القری ایله شام بیننده واقعدر (الاثجر) احمر وزننده بو دخی غلیظ * و عریض اولان شیئه دینور و فیصه و دیبی قالین اوقه دینور یقال سهم اثجر ای غلیظ الاصل قصیر (الثجر) کتف وزننده بو دخی غلیظ و عریض شیئه دینور (التثجیر) تفعیل وزننده بولالتمق معناسنه در یقال ثجره اذا وسّعه و انلولتمك معناسنه در یقال ثجره اذا عرّضه و تثجیر وجودده اولان کوشکلکه و سلپوکلکه دینورکه اسمدر یقال فی لحمه تثجیر ای رخاوة (الثجر) صرد وزننده جماعات متفرقه یه دینور

ذکراولنان ثجره‌نك جمعیدر ودیبلری قالین وعریض اولان اوقلره دینور (الانثجار) انفجار وزننده ومرادفیدرکه یردن صو قینایوب آقق معناسنه در یقال انثجر الماء اذا انفجر وصوو فرتندن ناشی یك طاشقین اولمق معناسنه در یقال انثجر الماء اذا فاض کثیرا (المثجر) معظم وزننده بوغوملری اولان داله دینور یقال خیزران مثجر ای ذوانابیب (مثجور) ابن غیلان درکه جریرك هجوکرده سیدر (الثرّة) رای مشدده ایله ذرّه وزننده صویی یك فراوان اولان بیکاره وایازمه‌یه دینور یقال عین ثرّة ای غزیرة وممه سنك دلیکلری واسع اولان ناقه‌یه یاخود قیونه اطلاق اولنورکه سود فراوان آقار یقال ناقة اوشاة ثرّة ای واسعة الاحلیل وسودی فراوان اولان ناقه‌یه وقیونه اطلاق اولنور یقال ناقة اوشاة ثرّة ای غزیرة جمعی ثرور کلور وثرار کلور ثانك کسریله وثرّه زخمك قانی فراوان اولان طعنه‌یه‌ده وصف اولور یقال طعنة ثرّة ای کثیرة الدم وچوق سوزلو اوزان قاری‌یه اطلاق اولنور یقال امرأة ثرّة ای کثیرة الکلام (الثرّارة) طرّاره وزننده و(الثرثارة) سلساله وزننده و(الثرثورة) ثانك ضمیله بونلرده صویی فراوان اولان چشمه‌یه دینور یقال عین ثرّارة وثرثارة وثرثورة ای غزیرة وثرثاره اوزان وپرکوی قاری‌یه دینور (الثرور) صبور وزننده سودی یك چوق ناقه‌یه وقیونه دینور یقال ناقة ثرور اذا کانت غزیرة وکذلك الشاة (الثارّة) بودخی چوق سوزلو قاری‌یه دینور (الثرّ) حرّ وزننده و(الثرورة) ثانك ضمیله و(الثرارة) حراره وزننده و(الثرور) سرور وزننده معانی مزبوره‌دن مصدرلردر یقال ثرّت العین والناقة والشاة ثرا وثرورة وثرارة وثرورا من الباب الاوّل والثانی والرابع اذا غزرت وثرّ ثانك فتحیله پراکنده قلمق معناسنه در یقال ثرّ الشیء ثرّا من الباب الثانی اذا بدّده وفرّقه وثرّ وصف اولور بول نسنه‌یه دینور یقال عین ثرّ ومکان ثرّ ای واسع وچوق سوزلو آدمه دینور یقال رجل ثرّ ای مکثار ویغموری چوق بلوده دینور یقال سحاب ثرّ ای کثیر الماء ودپرنشی چابك اولان آته دینور منثرّ دخی دینور منجرّ وزننده یقال فرس ثرّ ومنثرّ ای سریع الرکض (الثرثرة) زلزله وزننده بودخی تارمار ایتمك معناسنه در یقال ثرثر الشیء اذا بدّده وفرّقه وسوزی دونه دونه چوق سویلمك معناسنه در یقال ثرثر الکلام اذا اکثره وردّده وچوق طعام یمك معناسنه در یقال ثرثر فی الطعام اذا اکثر اکله وطعامی بری برینه قاتوب قارشدرمق معناسنه در یقال ثرثر الطعام اذا خلطه (الثرثار) سلسال وزننده یاوه‌کو کسه‌یه دینور یقال رجل ثرثار ای مهذار وچاغرغان آدمه دینور یقال رجل ثرثار ای صیاح وثرثار سنجار ایله تکریت بیننده برایرمق یاخود بربیوك دره‌نك اسمیدر (الاثرارة) همزه‌نك کسریله انبرباریس اسمیدرکه بو اسمله معروف دوایی نباتدر ترکیده قادین طوزلغی تعبیر اولنور (الثرثور) ثانك ضمیله ارمینیه دیارنده ایکی نهرك اسمیدر برینه ثرثور کبیر وبرینه ثرثور صغیر درلر (التثریر) تفعیل وزننده یری نمناك ایلمك معناسنه در یقال ثرّر بالمکان اذا ندّاه (الثعجرة) دحرجه وزننده دوکك معناســنه در یقال ثعجر الشیء اذا صبه (الاثعنجار) احرنجام وزننده دوکلك معناسنه در یقال ثعجر الماء فاثعنجر ای انصبّ (المثعنجرة) اسم فاعل بنیه‌سیله شول چناغه دینورکه ایچنه قونیلان یاغی طاشوب دوکیلور اوله ظاهر ادیبی چقور اولمیوب وطارلغندن اولور تأنیثی موصوف اعتباریله در یقال جفنة مثعنجرة اذا کانت یفیض ودکها (المثعنجر) بودخی اسم فاعل عنوانیله آقیجی نسنه‌یه دینور یقال ماء اودمع مثعنجر ای سائل (المثعنجر) اسم مفعول بنیه‌سیله دکزك اورته‌ســنه دینورکه پك انکین یریدر اوراده اولان صویك کثرتنه سائر محللری بکزه‌مز اولور وقول ابن عباس وذکر علیا ❊علمی الی علمه کالقرارة فی المثعنجر❊ ای مقیسا الی علمه کالقرارة موضوعة فی جنب المثعنجر یعنی ابن عباس دیدیلرکه بنم علمم علم مرتضایه قیاس ونسبت اولنسه مثعنجر جنبنه موضوع اولان قراره یعنی غدیر صغیر کبیدر وجوهری وصغانی معثنجر کلمه‌سنك مصغرنده مثیعج ومثیعیج دینور دیملری غلطدر صواب اولان ثعیجر اولمقدر نته‌که محرنجم مصغرنده حریجم دیرسن یعنی میم ونونی زائددر (الثعر) ثانك فتحی وعینك سکونیله وثانك ضمیله وفتحیتنله لغتدر شول صمغه شبیه سیّال نسنه‌یه دینورکه سمر یعنی مغیلان اغاجنك کوکندن ظهور ایدر سمّ قاتلدر (الثعر) فتحیتنله بدنده سکیل چوق اولمق معناسنه در یقال ثعر الرجل ثعرا من الباب الرابع اذا کثرت ثآلیله (الثعرور) ثانك ضمیله بودور کشی‌یه دینور یقال رجل ثعرور ای قصیر وثعرور طرثوث دیدکلری نباته علی قول طرثوثك اوجنه دینورکه ذکر باشی کبی اولور وطرثوث قولغان تیکنی دیدکلریدر قال الشارح فی النهایة وفی الحدیث ❊یخرج قوم من النار فینبتون کما ینبت الثعارير❊ جمع ثعرور وهی القثاء الصغار شبهوها لان القثاء ینمی سریعا وقیل هی رؤس الطراثیث تکون بیضاء وثعرور سکیله دینور ثؤلول معناســنه وآمله صوغانك کوکنه دینور وعجور دیدکلری سبزه‌نك صغیرینه دینور وذونون دیدکلری نباتك یمشنه دینور بادیه نباتندر (الثعران) و(الثعروران) ثانك ضمی وتثنیه بنیه‌سیله شول ممه باشلرینه شبیه ایکی طرفلو اوزنجه سکیللره دینورکه آت قسمنك خایه‌لرینك ایکی طشره طرفلرینی احاطه ایدر کذلك قیون قسمنك دخی ممه‌لرینك طشره

طرفلرينى احاطه ايدر (الثعارير) جمع بنيه سيله قوش قونمز اوتنه شبيه بر نبات آديدر و برونده حادث اولان چتلاقلره
دينور (الثعررة) جلبيه وزننده برونده چتلاقلر ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال ثعرر الانف اذا بدا فيه التشقق
(الاثعار) همزه‌نك كسريله يلاندن مواضعه جهتيله اخبار و حوادث تجسس ايلمك معناسنه‌در يقال اثعر الرجل اذا
تجسس الاخبار بالكذب (الثغر) ثانك فتحى و غين معجمه‌نك سكونى و فتحيله خيار عشبنبدندر يعنى بر كونه اوتلق
اسميدر كه بالجمله اوتلقلرك كزيده‌سيدر دوه قسمنك محبوبيدر مفردى ثغره‌در هايله و ثغر مطلقا آچلمش بر تغه و ياريغه
ياخود طاغلرده و بعض يرلرده اولان كدكه و رخنه‌يه دينور و آغزه دينور فم معناسنه و ديشلره دينور على قول
مقدّملرينه يعنى اوك ديشلره دينور * قال الشارح و فى المصباح الثغر المبسم ثم اطلق على الثنايا و عند البعض ثغر منبتلرنده
ثابت اولان ديشلره دينوركه چقدقدنصكره اطلاق اولنمز و دار الحرب قربنده اولان سرحدّه دينوركه محل خوف
اولمغله اورايه محافظ و مرزبان تعيين اولنور دشمن آغزى تعبير اولنسان يرلر اوله جقدر و مطلقا فروج بلداندن
يعنى هر بلده و مملكتك سرحدّنده و داخلنده اولان كدكلره و دربندلره دينوركه خوفناك محللردر دشمن ياخود
حرامى مقوله‌سنك مرور كاهلريدر واكا ثغرور دخى دينور زنبور وزننده و ثغر شهر كرمان قربنده ساحل بحر
هندده بر بلده آديدر و ثغر مصدر اولور كدك آچق و رخنه ايلمك معناسنه يقال ثغر الرجل ثغرا من الباب الثالث
اذا ثلم و كدك طوتمق معناسنه اولمغله ضد اولور يقال ثغر الثلمة اذا سدّها و بر آدمك ديشلرينى شكست ايلمك معناسنه‌در
يقال ثغر فلانا اذا كسر ثغره و بر آدمك بر حادثه سببيله ديشلرى اوفانمق معناسنه‌در يقال ثغر فلان على بناء المجهول
اذا دقّ فه فهو مثغور و چوجغك ديشلرى على قول اوك ديشلرى دوشمك معناسنه‌دركه صكره يرينه ثابتى نابت
اولور يقال ثغر الصبىّ على بناء المفعول اذا سقطت اسنانه او رواضعه فهو مثغور (الثغرة) نقره وزننده ايكى طرفلو
بيون چنبرلرينك بيننده اولان بوغاز چقورينه دينور يقال طعن فى ثغرته اى نقرة نحره التى بين الترقوتين و ثغرة
البعير دوه‌نك بيوننك نهايتنده اولان چقوره دينوركه اورادن ذبح اولنور و ثغرة الفرس آت قسمنك كوكسنك
اوستنده اولان چقوردن عبارتدر و ثغره ارضك بر ناحيه‌سنه دينور و دوز و ملايم يوله دينور طريق سهله معناسنه
(الاثغار) همزه‌نك كسريله چوجق ديشلرينى دوشورمك معناسنه‌در يقال اثغر الغلام اذا القى ثغره و چوجغك ديشلرى
بتمك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال اثغر الغلام اذا نبت ثغره و بر آدمك ديشلرى اوفانمق معناسنه‌در يقال اثغر الرجل
على بناء المجهول اذا دقّ فه (الاثّغار) همزه‌نك و ثاى مشدده‌نك كسريله بودخى چوجغك ديشلرى بتمك معناسنه‌در
يقال اثّغر الغلام اذا نبت ثغره كما يقال ادّغر و بونلرك اصلى اثتغر ايديكه افتعالدندر (المثغور) ديشلرى دوشمش
اولان چوجغه دينور كما ذكر (الثغور) ثانك ضميله ثغر كلمه‌سنك مفرديدر طاغنق متفرّق معناسنه مستعملدر و منه
يقال امسوا ثغورا اى متفرّقين (ثغور) صبور وزننده يمنده حمير قبيله‌سنه مخصوص بر حصن آديدر (ثغره) صبره
وزننده اعراض مدينه‌دن بر ناحيه‌نك اسميدر اعراض نواحئ مدينه‌يه اطلاق اولنور (الثفر) ثانك فتحى و ضمى
و فانك سكونيله سباع و مخالبك يعنى يرتجى و وحوش و طيورك خاصة فرجنه دينور حياء ناقه‌يه مخصوص اولديغى
كبى على قول فرجلرندن مسلك قضيب يعنى آلت كيره‌جك يرينه دينوركه اخصّ اولور (الثفر) فتحتينله و بعضا فاء
ساكن اولور آت اكرينك كيروسنده اولان قايشه دينوركه قوسقون تعبير اولنور سمرلى و پالانلى دابّه‌لرده قوسقون
اولمامغله پالدم تعبير اولنور يقال شدّ ثفره و هو السير فى مؤخّر السرج (الاثفار) همزه‌نك كسريله اكره و پالانه قوسقون
و پالدم ياپمق على قول قوسقون و پالدم طاقمق معناسنه‌در يقال اثفر السرج اذا عمل له ثفرا او شدّه به و دابه‌يى
اكسه‌سندن سورمك معناسنه مستعملدر يقال اثفر البغل اذا ساقه من خلفه و بو معنادندركه فلانك دبرينه ذكرمى
بناشدروب طيادم ديه‌جك يرده اثفرته بيعة سوء ديرلر الزقتها باسته معناسنه بيعه سلعه‌دن كنايه‌دركه مراد سلعهٔ
سوء بدنيدر و اثفار كبه كچى ولادت علامتنى بلورتمك معناسنه‌در يقال اثفرت العنز اذا بينت الولادة (المثفار)
مصباح وزننده شول آته و سائر طواره دينوركه اكرينى و پالاننى دائما كيرويه سلكوب آتار اوله يقال دابة مثفار
اى ترمى بسرجها الى مؤخرها و مأبون و ككزكسه‌يه اطلاق اولنوركه مذكر سماعى تعبير اولنور (المثفر) منبر وزننده
مثفار معناسنه‌در يقال هو مثفار و مثفر اى مأبون (الاستثفار) بر آدم آرد اتكنى عورتلرك طون بزى كبى اويلقلرى
اراسندن اوك طرفنه چكوب كتورمك معناسنه‌در يقال استثفر بازاره اذا ادخله بين فخذيه ملويّا و كوپك قسمى
قويريغنى پاچه‌سى ارالغنه قيصديروب قارننه ياپشدرمق معناسنه‌در يقال استثفر الكلب بذنبه اذا ادخله بين فخذيه حتى
يلزقه ببطنه (الثفر) حفر وزننده طوارى اكسه‌سندن سورمك معناسنه‌در يقال ثفر الحمار ثفرا من الباب الثانى
اذا ساقه من خلفه (التثفر) قافله تفعل وزننده صبرسزلقدن ناشى تردّد و اضطراب ايلمك معناسنه‌در يقال

تثغر الرجل اذا تردّد وجزع (الثمر) فتحتينله اغاجك يمشنه دينور فارسيده ميوه دينور يقال ادرك ثمر الشجر اى حمله
وهر نوع ماله اطلاق اولنور يقال كان له ثمر اى انواع المال اسم جنس اولمغله مفردى ثمره در هاءله وثمره در ميمك
ضميله ثمره وزننده جمعى ثمار در جبل وجبال كبى وجمع الجمعى ثمر در ضمتينله كتب وزننده ومنتهى الجموعى اثمار در
اعناق وزننده وثمر فلزاتدن التونه وكومشه اطلاق اولنور يقال له ثمر اى ذهب وفضة وثمره شجره يه اطلاق
اولنوركه مجاز مرسلدر وباشك دريسنه دينور جلدة الرأس معناسنه وثمرة اللسان دلك اوجنه اطلاق اولنور
ثمرهٔ سوطدن مأخوذدر قال فى الاساس ضربنى بثمرة لسانه اى بعذبته اذا لسنك وثمرة السوط قامچينك اوجنده
اولان عقده يه اطلاق اولنور ميوه يه تشبيها يقال سوط عظيم الثمرة اى العقدة فى طرفه ونسل وذريته اطلاق
اولنور يقال كثر الله ثمرة سلطاننا اى نسله وذريته وولده (الثمار) سحاب وزننده بودخى ميوه يه وهر نوع ماله
اطلاق اولنور (الثمور) قعود وزننده اغاج يمش طوتمق معناسنه در يقال ثمر الشجر ثمورا من الباب الاول اذا صار
فيه الثمر وبرآدم مالدار اولمق معناسنه مستعملدر يقال ثمر الرجل اذا تموّل وطوار اوتلامق ايچون صاحبى اغاج
بريكدرمك معناسنه در يقال ثمر للغنم اذا جمع لها الشجر (الاثمار) همزه نك كسريله بودخى اغاج ميوه ويرمك
معناسنه در يقال اثمر الشجر اذا صار فيه الثمر وطولومده كره ياغى چالقيوب يايار كن ياغ دانه دانه اولمق معناسنه
مستعملدر ثمره تشبيه اولنمشدر يقال اثمر السقاء اذا ظهر عليه تحبب الزبد قال فى الاساس انّ لبنك لحسن الثمر وهو
مايرى عليه اذا مخض من امثال الحصف فى الجلد وبرآدمك مالى چوغالمق معناسنه مستعملدر يقال اثمر الرجل
اذا كثر ماله (الثامر) ثموردن اسم فاعلدر و (المثمر) اثماردن فاعلدر مأخذلرى اوزره ايكيسيده ميوه طوتمش
اغاجه دينور وعند البعض ثامر ميوه سى هنوز ظهور ايدن اغاجه ومثمر ميوه سى ديوشورلك درجه سنه كلمش
اغاجه دينور يقال شجر ثامر ومثمر اذا صار فيه الثمر او شجر ثامر اذا خرج ثمره ومثمر اذا بلغ ثمره ان يجنى (الثمراء)
حمراء وزننده ثمره نك جمعيدر * كرچه مؤلف جمع ثمرة عبارتيله جمعيتنى تنصيص ايدوب لكن اغرب اولمغله
شجراء كبى اسم جمع اولمق غالبدر وثمراء بعينه برنوع اغاجك آديدر وشهر طائفك سراة جانبنده واقع شقنده
بركوچك طاغك اسميدر وثمراء يمشلو اغاجه دينور يقال شجرة ثمراء اذا صار قد خرج ثمرها وثمرى چوق ارضه
دينور يقال ارض ثمراء اى كثيرة الثمر (الثميرة) سفينه وزننده بودخى كثير الثمر اولان ارضه دينور وياقده يايلوب
چيقاركن هنوز طوپلنمامش دانه دانه ظاهر اولان ياغه دينور يقال ظهرت ثميرة الزبد وهى مايظهر منه قبل
ان يجتمع وكره ياغى ظهور ايتمش على قول هنوز ياغى وقيمغى چيقمامش سوده دينور يقال شرب الثميرة اى اللبن
الذى ظهر زبده او الذى لم يخرج زبده (الثمير) اميروزننده ثميره ايله ايكى معناى اخيرده مرادفدر (الثمر) كتف
وزننده و (المثمور) مال كثيره دينور يقال مال ثمر ومثمور اى كثير ومثمور كثير المال آدمه دينور يقال رجل مثمور
وقوم مثمورون اى كثير والمال (التثمير) تفعيل وزننده طولومده ياغ يايار ايكن دانه دانه ظهور ايلك معناسنه در
يقال ثمر السقاء تثميرا اذا ظهر عليه تحبب الزبد ونبات واشجار قسمى چچكلرينى دوكوب يمش باغلمق معناسنه در
يقال ثمر النبات اذا نفض نوره وعقد ثمره وبرآدم مالنى بركتلنديروب نشوونما ايله چوغالتمق معناسنه در يقال
ثمر الرجل ماله اذا نماه وكثره وتقول ثمر الله مالك (الثامر) ميوه لو اغاجه دينوركه نته كه ذكر اولندى وحبوباتدن
بوكرلجه يه دينور وحماض نباتنك چچكنه دينوركه قرمزى اولور (ابن ثمير) اميروزننده مهتاب كيجه نك كنيه سيدر
(ثمر) تمروزننده بر وادى آديدر (ثمر) فتحتينله يمنده بر قريه آديدر (ثمير) زبيروزننده محمد بن عبد الرحيم نام محدثك
جدى اسميدر (الثمرة) فرحه وزننده ثمرك مؤنثيدر وثمر فى الاصل نما بولمش مال مباركه اطلاق اولنوب اول علاقه
ايله ثمره نفس طيبه ده استعمال اولندى ومنه تقول مانفسى لك بثمرة اى مالك فى نفسى حلاوة * مؤلف حاصل معنا
ايله تفسير ايلمشدر (الثنجارة) نونله ثجاره وزننده ومرادفيدركه اولوق صوايله پيدا اولان حفره يه دينور (الثور)
جور وزننده و (الثؤر) قعود وزننده و (الثوران) فتحاتله برنسنه يرندن توزوب قالقمق معناسنه در توزك
وطالغه نك قالقمسى كبى يقال ثار الشئ يثور ثورا وثؤورا وثورانا اذا هاج وصيچرامق معناسنه در يقال ثار اليه
اذا وثب وتوزتوزوب هوايه آغمق معناسنه در يقال ثار الغبار اذا سطع وخاصة بغرتلق قوشى وچكركه يرلرندن
قالقمق معناسنه در يقال ثار القطا والجراد اذا نهض وبدندن قان قينايوب چيقمق معناسنه مستعملدر يقال ثار الدم
اذا ظهر وثورا قط يعنى كش ديدكارى يوغورد قوريسندن قطعهٔ عظيمه يه اطلاق اولنور جمعى اثوار وثوره كلور
عنبه وزننده وثور اركك اوكوزه دينور ارضى اثاره ايتديكيچون كويا كه مصدر ايله مسمادر ثاير معناسنه در جمعى
اثوار در وثيار در ثانك كسريله وثوره وثيره در عنبه وزننده وثيره در وثيران در جيره وجيران وزننده يامجاورت

کسره یه مبنی در مؤنثی ثوره در و ﴿ ثور ﴾ برقومك سید ومهترینه اطلاق اولنور یقال هو ثور القوم ای سیدهم
ویوصونه دینور طحلب معناسنه وطرنغك دیبنده اولان بیاضه دینور ومطلقا یوصون کبی صویك یوزینـه چوکن
شیئه دینور ودلیلکه دینور یقال اصابه الثور ای الجنون وافقده شفقك نشر وهیجانله تابنده اولان قزللغنه اطلاق
اولنور یقال سقط ثور الشفق ای حمرته الثائرة فیه واحمق وبیمغز آدمه اطلاق اولنور یقال هو ثور ای احمق وثور
فلکده بر برجك آدیدرکه آنده کواکبدن ثور صورتی مرسومدر ایکنجی برج اولهجقدر وثور عاص بن سعیدك
فرسی اسمیدر ومضردن برقبیله پدرینك اسمیدر امام ومحدث سـفیان بن سعید اول قبیله دندر ومزینه بلادنده
بروادی اسمیدر ومکه ده برطاغك آدیدرکه تنزیل مبینده مذکور اولان مغاره آنده در مراد ﴿ ثانی اثنـین اذهما
فی الغار ﴾ آیتنده مذکور اولان غاردر واکا ثور اطحل دخی دینور اطحل طاغك آدی اولوب ثور بن عبد مناة اکا
نازل اولمغله کندیسنه منسوب اولمشدر لکن بوصورتده اطحل ثور دیمك لازم ایدی وثور مدینه ده دخی برطاغك
آدیدر ومنه الحدیث الصحیح ﴿ المدینة حرم مابین عیر الی ثور ﴾ واما قول ابی عبید بن سلام وغیره من اکابر الاعلام ان
هذا تصحیف والصواب الی احد لان ثورا انما هو بمکة فغیر جید یعنی مدینهٔ منوره حوزه سی عیر نام طاغدن ثور نام
طاغه قدر حرم محترمدر ابو عبید وسائر اکابر اعلام مدینهٔ منوره ده ثور نام طاغ یوقدر ثور مکه ده اولمغله الی ثور
کلمه سی الی احد کلمه سنك مصحفیدرکه راویلر تصحیف ایتمشلردر دیلریله بو کلاملری جید وبجا دکلدر زیرا امام ومحدث
وزاهد شیخ شجاع البعلی حافظ ابو محمد عبد السلام البصری نام محدثدن روایت ایلیه رك بکا بو وجه اوزره خبر
ویرمشدرکه مدینه ده احد طاغنك اکسه سنه مائل حذاسنده بر کوچك طاغ واردرکه اکا ثور دیرلر ومرة بعد
اخری ارض مزبوره یه آکاه اولان عربلردن سؤال ایلدیکمده بالجمله اوراده ثور نامنده بر کوچك طاغ اولدیغنی
اخبار ایلدیلر بوندن بشقه شیخ عفیف الدین المطری کندی پدری اولان محمددن که حافظ وثقه در روایت ایلمك
اوزره بکا تحریر ایلدی که احد طاغنك شمالی اولان خلفنده بر دکرمی کوچك طاغ واردرکه ثور تسمیه اولنور اهل
مدینه نك بالجمله خلفا عن سلف معلوملریدر ﴿ التثور ﴾ تفعل وزننده بو دخی ثور وثوران معنالرینه در یقال تثور الرجل
بمعنی ثار ﴿ الاثارة ﴾ همزه نك کسریله توزتمق وتوز قوپرمق معنالرینه متعدیدر یقال اثاره واثره وهثره اذا هیجه
شارح دیرکه بوراده مؤلفك اثره قولی مقلوبدر لکن اکا کوره مد ایله آثره اولمق لازمدر هثره قولی که ها همزه دن
بدلدر آندن آبیدر اساسده واثرت الصید والاسد واستثرته ای هیجته عبارتیله مرسوم اولمغله که اثاره دن متکلمدر
سائر مأخذلرده دخی بو کونه مرسوم اولدیغندن ظاهرا مؤلف متکلمدن غیبته زیغ ایله ثلاثی عنوانده ثبت ایلمشدر
﴿ التثویر ﴾ تفعیل وزننده اثاره معناسنه در یقال ثوره بمعنی اثاره وبر نسنه یك ایچ یوزندن بحث وتفتیش ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال ثور عن القرآن اذا بحث عن علمه ﴿ الاستثارة ﴾ بو دخی اثاره معناسنه در یقال استثاره بمعنی اثاره
﴿ ثور الشباك ﴾ شینك کسریله و ﴿ برقة الثور ﴾ بانك فتحیله ایکی موضعلردر ﴿ ثوری ﴾ قصر ایله وبعضا مد ایدرلر دمشق
ترابنده بر نهرك آدیدر ﴿ ابو الثورین ﴾ تثنیه بنیه سیله تابعیندن محمد بن عبد الرحمن کنیه سیدر ﴿ الثورة ﴾ دوره وزننده
چوق نسنه یه اطلاق اولنور یقال ثورة من مال ورجال ای کثیر ﴿ الثوارة ﴾ مبالغه بنیه سیله خوران معناسنه مستعملدرکه
حیوانك دبرو مقعدینه دینور ﴿ الثائر ﴾ ثوراندن اسم فاعلدر بو مناسبتله خشم وغضبه اطلاق اولنور یقال ثار ثائره اذا هاج
غضبه ﴿ الثیر ﴾ ثانك کسریله کوزك پرده سنه دینور یقال علی عینه ثیر ای غطاء ﴿ المثیرة ﴾ اثاره دن اسم فاعلدر ترلایی
سوکوب طپراغنی قوپاروب توزیدن یعنی نطس ایدن چفت اوکوزینه دینور یقال بقرة مثیرة اذا کانت تثیر الارض
﴿ المثاورة ﴾ مفاعله وزننده و ﴿ الثوار ﴾ ثانك کسریله صچراشمق معناسنه در واحد وفصاعد ایچون اولور یقال ثاوره
مثاورة وثوارا اذا واثبه ﴿ ثویر ﴾ زبیر وزننده ابن ابی فاخته سعید بن علاقه درکه تابعیندندر وثویر جزیره ده تغلب
قبیله سی منازلندن بر منزلك آدیدر وضریه جبالنه قریب بر طاشلق وقوملق یرك اسمیدرکه جعفر بن کلاب جماعتنه
مخصوصدر

﴿ فصل الجیم ﴾

﴿ الجأر ﴾ جیمك فتحی وهمزه نك سکونیله و ﴿ الجؤار ﴾ غراب وزننده فریاد وزاری ایله
درکاه حقه دعا ونیاز واستمداد ایلمك معناسنه در معنای آتیدن مأخوذدر یقال جأر الی الله جأرا وجؤارا من الباب الثالث
اذا رفع صوته بالدعاء الیه وتضرع واستغاث وصغر واکوز قسمی بوکورمك معناسنه در یقال جأر البقرة والثور اذا صاحا
بقره بیان صغرینه ده شاملدر هاء وحدت ایچوندر وجأر نبات بوی سوروب اوزامق معناسنه مستعملدر رفع صوت
معناسندن مأخوذدر یقال جأر النبات جأرا اذا طال نبتها قال فی الاساس کما یقال صاحت الشجرة اذا طالت وجأر تازه
وفراوان اولان اوتلغه اطلاق اولنور ارتفاع شاننده اولدیغیچون یقال فی ارضه نبت جأر ای غض کثیر وتنومند
وضخامتلو آدمه اطلاق اولنور یقال رجل جأر ای ضخم ویقال هو اجأر منه ای اضخم ﴿ الجأر ﴾ کتان وزننده و ﴿ الجئر ﴾

كشف وزننده بونلرده ضخامتلو آدمه دينور (الجائر) اسم فاعل بنيه سيله كوكل بولنوب غثيان كلمك معناسنه در رفع صوتله اولديغنه مبنى در يقال اخذه الجائر اى جيشان النفس وبوغازه نسنه طيقانمغه دينور غصص معناسنه وبوغازه عارض اولان حرارت وياتقلق كبى كيفيته دينوركه غضب مقوله سى حالات نفسيه دن حادث اولور على قول حوضته شبيه برحالتدركه پك ياغلو نسنه يمكدن عارض اولور بوغازى اكشيوب ككردكجه اكشى اكشى كلور تقول اخذنى الجائر وهو حرّ الحلق اوشبه حوضة فيه من اكل الدسم (الجأر) جيمك فتحى وهمزه نك سكونيله و (الجأر) كتان وزننده و (الجؤر) صردو زننده و (الجوّر) عجف وزننده پك فراوان يغموره دينور يقال غيث جأر وجأر وجؤر وجوّر اى غزير كثير بوراده جوّر واو مشدد ه ايله اولغله ظاهرا همزه دن مبدله در صحاحده جور ماده سنده مرسومدر وجأر مصدر اولور برآدمك اچرو كوكسنده برنسنه طيقانوب قالمق معناسنه يقال جئر الرجل جأرا من الباب الرابع اذا غصّ فى صدره (الجؤار) غراب وزننده انسانه پك مستولى اولان قئ واسهال عارضه سنه اطلاق اولنور شماطه سنه بناء يقال اخذه الجؤار اى القئ والسلاح (الجبر) صبر وزننده خلاف كسر معناسنه دريعنى قيريغى بتورلمك معناسنه در قيريق كميكى صاروب بتورلمك وقيريق قابى كنتاد ايلمك كبى يقال جبر العظم جبرا من الباب الاول ضد كسره اى اصلحه * مؤلفك بصائرده بياننه كوره جبر ماده سى قهردن بركونه شيوه ايله برنسنه يى اصلاح ايلمك معناسنه موضوعدر كاهجه اصلاح مجرده استعمال اولنور ومنه قول على رضى الله عنه ❊ يا جابر كل كسير ويا مسهّل كل عسير ❊ وكاهى قهر مجرده استعمال اولنور ومنه الحديث ❊ لا جبر ولا تفويض ❊ وسائر معانى بوندن منشعبدر انتهى وجبر پادشاهه اطلاق اولنور رناسى كندى مرادى اوزره قهر ياخود اصلاح ايلديكيچون وبورجل عدل قبيلندندر وقوله اطلاق اولنور عبد معناسنه پس اضداددن اولور لكن جبر بوراده مفعول معناسنه اولغله ضدّيتى غيرمسلمدر وجبر شجيع وبهادر آدمه اطلاق اولنور يقال رجل جبر اى شجاع وجبر قدر مقابلنه دينور جبريّه قدريّه مقابليدركه سيذكر وغلامه دخى جبر اطلاق اولنور وعود يعنى قيريق چيقق صاره جق آغاج پارەسنه ده دينور وجبر اسماء رجالدندر مجاهد بن جبر محدثيندندر و (جبر) و (جبور) قعود وزننده و (جباره) كتابه وزننده مصدر اولور قيريق كميكى صاروب اصلاح ايلمك معناسنه در يقال جبر العظم جبرا وجبورا وجبارة فجبر على المجهول اذا اصلحه وفقيره احسان ايلمك على قول فقير ايكن اعطاء مال ايلمكله زنكين ايلمك معناسنه مستعملدر يقال جبر الفقير اذا احسن اليه او اغناه بعد فقر وجبر برآدمى برنسنه اوزره اكراه ايلمك يعنى زورا كى ايشلتمك معناسنه در يقال جبر فلانا على الامر اذا اكرهه (التجبير) تفعيل وزننده بودخى صنق كميكى صاروب اوكولتمق وفقيرى مالدار ايتمك معنالرينه در يقال جبر العظم والفقير بمعنى جبر (الانجبار) انفعال وزننده و (التجبر) تفعل وزننده جبر وتجبيردن مطاوعلردر يقال جبر العظم والفقير وجبره فانجبر وتجبر وتجبر كبرلنمك معناسنه در يقال تجبر الرجل اذا تكبر واغاج يشروب بپراقلنمق معناسنه در يقال تجبر الشجر اذا اخضرّ واورق وچاير بردفعه اوتلاندقدنصكره تكرار يشروب برمقدارجه اوتلانمغه صالح اولمق معناسنه در يقال تجبر الكلأ اذا اكل ثم صلح قليلا وخسته افاقت بولوب خوشحال اولمق معناسنه در يقال تجبر المريض اذا صلح حاله وبركمسه ماله نائل اولمق معناسنه در يقال تجبر الرجل مالا اذا اصابه وبرآدمك اليندن كيدن نسنه سى ينه النه كيرمك معناسنه در يقال تجبر الرجل اذا عاد اليه ماذهب عنه (الاجتبار) افتعال وزننده جبر وتجبر معناسنه در يقال اجتبره فتجبر وفقير ايكن غنى اولمق معناسنه دركه جبر كلمه سنه مطاوع اولور يقال جبر الفقير فاجتبر (الاستجبار) اجتبار معناسنه در يقال جبره فاستجبر (الاجبار) همزه نك كسريله جبر كبى برآدمى برنسنه يه اكراه ايلمك وزوراكى طوتدرمق معناسنه در يقال اجبره على الامر اذا اكرهه وبرآدمى جبره نسبت ايلمك معناسنه در يقال اجبر فلانا اذا نسبه الى الجبر (الجبريّة) جيمك وبانك فتحه سيله قدريّه مقابليدر بونده بانك سكونى لحن وخطادر ياخود بانك سكونى صوابدر فتحى قدريه لفظنه مشاكله وازدواجه مبنى در جبريّه طائفه سى عباددن قدرتى واختيارى نفى ايدرلر انساندن صادر اولان افعال رعشهٔ اضطرارى مثابه سنده در من طرف الله جبر واكراهله صادر اولور ديديلر (الجبار) قهار وزننده علوّ وعظمت وقهر وعزت صاحبى حق جل وعلانك اسماء صفاتيه سندن براسم شريفدر وجبار مخلوقدن هرعاتى ومتمرده اطلاق اولنور نته كه جبير دخى دينور سكيت وزننده وجوزاء برجنك اسميدر * مترجم ديركه بلكه جوزاء برجنده برصورتك اسميدر آياق اوزره والنده برچوماق قالدرمش بركمسه يه خشمله ضرب ايدر هيئتنده در نهراردن صاغ طرفنه ملاصق جريان ايدر وايكى پارچه سى ارالغنده برطوشان صورتى واردر وصورت مرقومه منطقه نك جنوبيسنده واقعدر وجبار شول سنكين كوكله وصف اولوركه اصلا اكار رحم وشفقت اثرى داخل اولميه يقال قلب جبار اذا كان لا تدخله الرحمة ودائما ناحق يره قتل نفوس ايدن خونى يه

اطلاق اولنور يقال هو جبار اى قتال فى غير حقّ وعظيم و قوى و بالا بلند اولان آدمه اطلاق اولنور و جبار اسامىٔ
رجالدندر جبار بن الحكم و جبار بن سلمى و جبار بن صخر وجبار بن الحارث اصحابدندر جبار بن حارثى فخر انام عليه
السلام حضرتلرى عبدالجبار ايله تسميه بيوردیلر و جبار الطائى محدثدر و جبار كنج و اوزون اولان خرما آغاجنه
اطلاق اولنور بونده ضمله ده لغتدر وشول خودبين ومتكبر كسه يه دينوركه كمال كبرندن بركسه ايچون كندى اوزرنده
حقّ وحقوق بيلمز اوله هر كس كندى عندنده لاشئ مثابه سنده اولوب كوجى يتشدكده جبر او قهر اطوعا وكرها ديلديكنى
آلوب اجراى مذاق ايدر اوله يقال هو جبار اى متكبر لا يرى لاحد عليه حقا (الجبرية) و (الجبرياء) جيملرك كسريله
و (الجبريّة) كسرتينله و (الجبريّة) فتحتينله و (الجبروّة) فتحتين و رانك ضمى و واو مشدده نك فتحيله و (الجبروتى)
فتحتينله و (الجبروت) عظموت وزننده و (الجبريّة) صبريّه وزننده و (الجبروّة) رانك ضمى و واوك تشديديله
و (التجبار) تذكار وزننده و (الجبّورة) جيمك فتحى و بانك تشديديله و (الجبّورة) جيمك و باى مشدده نك ضميله
و (الجبروت) جيمك ضميله مجموعى اون اوچ مصدر در مبالغه يى متضمندر بونلردن فعل متصرف دكلدر كبر و عظمت
و جلالت معناسنه در (جبرائل) جيمك فتحى و بانك سكونيله فرشتهٔ معروف اسميدر كه ناموس اعظم در عبدالله ديمكدر
جبر عبد وايل اسم جلاله در ولفظ مزبورده اون درت لغت واردر جبرئل همزه ايله و ياسز وجبوئيل يا ايله جبرعيل كبى
و جبريل حزقيل وزننده وجبرئلّ همزه و تشديد لامله و جبريل جيمك فتحيله سمويل كبى و جبرائل جبراعل كبى وجبرائيل
جبراعيل كبى وجبرئلّ جيمك فتحى و بانك سكونى ولامك تشديديله جبرعلّ كبى وجبرالّ خزعالّ كبى وجبرالّ طربالّ كبى
و جبريل همزه سز ياى ساكنه ايله و جبريل ياى مفتوحه ايله و جبرييل يائينله سلسبيل وزننده وجبرين جيمك فتحى و نونله
و جبرين جيمك كسريله در (الجبار) سحاب وزننده مقبره اطرافنده اولان عرصه يه دينور فناء الجبان معناسنه (الجبار)
غراب وزننده هدر و باطل و بيهوده معناسنه در يقال ذهب دمه جبارا اى هدرا و باطلا و جبار الحرب ديت و قصاص
اولميان قانه اطلاق اولنور و سيل صوينه دينور و هر مفسد و مهلك اولان شيئه جبار اطلاق اولنور و برنسنه دن
برئ الذمّه اولان كسه يه دينور يقال انا منه خلاوة وجبار اى برئ و خلاوه فالج ماده سنده ذكر اولندى وجبار ثلثا كوننك
اسم قديميدر جيمك كسريله ده لغتدر و بنو خميس بن عامر يوردنده بر صويك آديدر (جابر بن حبه) نان عزيزك اسميدر
كنيه سى ابوجابردر جبر جوع ايدر (الجبارة) كتابه وزننده و (الجبيرة) سفينه وزننده يارق اسميدر كه يصى بلازكه
دينور نسوان عرب بيلكجه لرينه يچوررلر و جبيره بدنده قريق وچيقق اعضايى صاردقلرى تخته لره دينور ومنه يقال
مسح على الجبيرة وهى العيدان التى تجبر بها العظام (جباره) كتابه ياخود ثمامه وزننده در ابن زراره اسميدر كه اصحابدندر
(جوبر) جوهر وزننده دمشق ترابنده بر نهر ياخود بر قريه آديدر على قول جوبره در اعلامدن عبدالوهّاب بن عبدالرحيم
و احمد بن عبدالله بن يزيد الجوبريان اورادندر و اكا نسبتده جوبرانىّ دخى دينور محدثيندن عبدالرحمن بن محمد بن يحيى
الجوبرانىّ دخى اورادندر و جوبر نيسابور قضاسنده بر قريه آديدر اعلامدن محمد بن على بن محمد الجوبرى اورادندر
و بغداد سوادنده بر قريه آديدر (جويبار) جيمك ضمى و يانك سكونيله و (جوبار) يامز ايكيسيده صحيحدر لفظ فارسيدر
جوى كوچك ايرمق و بار مسيل جوى معناسنه اولمغله بعد التركيب مسيل النهر الصغير ديمك اولور خراسانده هرات
قضاسنده بر قريه يه علم اولمشدر احمد بن عبدالله التيمى الوضّاع كه وضع احاديث ايلر ايدى اورادندر و جويبار سمرقند
قضاسنده بر قريه آديدر ابو علىّ الحسن بن علىّ السمرقندى اورادندر و نسف شهرنده بر محله آديدر محمد بن السرىّ
بن عباد نام محدث كه امام بخارى راويسيدر اورادندر و مروشهرنده بر قريه آديدر صاحب السمعانىّ عبدالرحمن بن محمد
بن عبدالرحمن اورادندر و اصفهانده بر محله آديدر محمد بن علىّ السمسار و عبدالجليل بن محمد بن كوتاه الحافظ اورادندر
و جويبار جرجان قضاسنده بر موضع آديدر اعلامدن طلحة بن ابى طلحه اورادندر (جابر) و (جباره) ثمامه وزننده
و (جباره) كتابه وزننده و (جبر) صبر وزننده و (جبار) شدّاد وزننده و (جبير) زبير وزننده و (جبره) طلحه وزننده
و (جوير) مصغر بنيه سيله اسماء رجالدندر (جابر) يكرمى ايكى نفر صحابهٔ كرام اسميدر (جبر) صبر وزننده بش نفر
و (جبير) زبير وزننده سكز نفر و (جباره) كتابه وزننده بر نفر صحابى اسملريدر و عمران بن موسى بن جباره و محمد بن
جعفر بن جباره محدثلردر (جبره) طلحه وزننده بنت محمد بن ثابتدر كه اتباع تابعيندن بانوى معروفه دركه رواة احاديثدندر
و جبره بنت ابى ضيغم البلويّه شاعرهٔ تابعيه در (ابوجبير) زبير وزننده و ابوجبيرة ابن الحصين كه سفينه وزننده در
اصحابدندر ابوجبيرة بن الضحاك صحبتنده اختلاف اولندى زيد بن جبيره محدثدر و احمد بن علىّ بن محمد بن جبيره كه
جهينه وزننده در ابن عساكرك شيخيدر (الجبيريوّن) زبيريوّن وزننده بصره ده محدثيندن برجماعتدر
جبير بن حية بن مسعوده منسوبلردر سعيد بن عبدالله بن زياد بن جبير و اوغلو اسمعيل و عبدالله بن يوسف بن عيسى

آنلردندر (جبرين) غسلين وزننده اعزاز ناحيه سنده برقريه‌در نسبتنده غير قيـاس اوزره جبرانى دينور ابن
نقطه جيمك فتحيله ضبط ائلشـدر احمد بن هبة الله النحوىّ المقرىّ اورادندر (المجبّر) محدّث وزننـده قريق
وچيقق صاران آدمه دينوركه چيققجى تعبير اولنور ومحدّثيندن احمد بن موسى بن القاسم لقبيدر ومجبر بانك فتحيله
عبدالرحمن بن عمر بن الخطاب لقبيدر * شارحك بيانه كوره صباوتنده بريوكسك محلدن دوشوب بعض اعضاسى
شكسته اولمغله عمه‌سى حفصه‌يه انظرى الى ابن اخيك المكسر ديدكلرنده تفألا بل المجبر ديمكله من بعد انكله ملقب
اولدى (جبر) بقم وزننده محدّثيندن محمد بن عصام الاصفهانى لقبيدر (المتجبر) متكبّر وزننده ارسـلانه اطلاق
اولنور (باب جبار) شدّاد وزننده بحرين قضاسـنده برقريه‌در (جابار) اساميدندر محمد بن جابار زاهد معروفدر
شبلى حضرتلريله صحبت ائلشـدر ومكى بن جابار محدّثيندندر (الجابرىّ) برمحدّثدر علم حديثـده جزؤ معروف
صـاحبيدر ومحمد بن الحسن الجابرىّ قاضى عياض راويسـيدر ويوسف بن جبروية الطيالسى عمرويه وزننده
محدّثيندر (جبران) عثمان وزننده برشاعردر (جبرون) جيحون وزننده ابن عيسى البلوى وجبرون بن سـعيد
الحضرمى وجبرون بن عبدالجبار وعبدالوارث بن سفيان بن جبرون محدّثلردر (المجبورة) و (جابره) طيبه‌نك يعنى
مدينهٔ منوّره‌نك اسماسـندندر (الانجبار) همزه‌نك فتحيله بين الاطبّاء بو اسمله معروف برنفاع نباتدر آندن عصاره
اتخاذ اولنور (اجيتر) تاى فوقيه ايله حيدر وزننده بودور كشى‌يه دينور يقال رجل جيتر اى قصير (جاثر) ثاى
مثلثه ايله ابن ارم بن سام بن نوح عليه السلام دركه ابو ثمود در (الجثر) كتف وزننده شول مكانه دينوركه طپراغنه
چوراقلق على قول طاشلق مختلط اوله يقال مكان جثر اى فيه تراب يخالطه سبخ او حجارة (جحار) جيمله سحاب
وزننده بخارا قضاسنده برقريه آديدر صالح بن محمد بن صالح ابو شعيب الجحارىّ المحدّث العابدكه ارباب كرامتدندر
اورادندر (الجحر) جيمك ضمى وحاى مهمله‌نك سكونيله حشرات وسـباع مقوله‌سى جانورلرك كنديلرى ياتمق
ايچون حفر واتخاذ ايتدكلرى هرشيئه يعنى هر يره دينوركه اين تعبير اولنور جمعى جحره‌در عنبه وزننده واجحاردر
(الجحران) عثمان وزننده بودخى اينه دينور يقال دخل الضبّ جحره وجحرانه * قال الشارح ومنه قول عايشة رضى الله
عنها (اذا حاضت المرأة حرم الجحران) يروى بكسر النون على التثنية يريد الفرج والدبر يعنى اجتمع الاثنان فى الحرمة بعد
ماكانت الحرمة فى احدهما وروى بضم النون يريد الفرج (الجحر) جيمك فتحى وحانك سكونيله جانور اينه كيرمك
معناسنه‌در يقال جحر الضبّ جحرا من الباب الثالث اذا دخل الجحر وجانورى قاچيروب اينه صوقق معناسنه‌در
يقال جحر فلان الضبّ اذا ادخله فى الجحر وكونش وسط سمايه طوغرى يوكسلمك معناسنه مستعملدر كوياكه جحرينه
قاچوب كيدر يقال جحرت الشمس اذا ارتفعت ويغمور ياغميوب حبس اولمق معناسنه مستعملدر يقال جحر الربيع
اى لم يصبنا مطره وخير ومنفعت متخلف اولمق معناسنه مستعملدر يقال جحر الخير اذا تخلف وكوز چقورلنوب
ايچرى باتمق معناسنه مستعملدر يقال جحرت العين اذا غارت وجحر درين مغاره‌يه اطلاق اولنور وصف بالمصدردر
تقول دخلنا من المطر فى جحر اى غار بعيد القعر (الانجحار) انفعال وزننده و (التجحر) تفعل وزننده مطاوعلردر
يقال جحر فلان الضبّ فانجحر وتجحر اى ادخله فدخل فيه (الاجحار) همزه‌نك كسريله بودخى جانورى قاچيروب
اينه صوقق معناسنه‌در يقال اجحر الضبّ اذا ادخله فى الجحر وبرآدمى برنسنه‌يه ياخود بركسه‌يه مضطرّ والجا
ايلك معناسنه مستعملدر تقول اجحرته اى الجأته ويغموره دلالت ايدن كواكب امساك ايلك معناسنه مستعملدر
يقال اجحرت النجوم اذا لم تمطر وناس قحط وغلايه كيرمك معناسنه مستعملدر يقال اجحر القوم اذا دخلوا فى القحط
(الاجتحار) افتعال وزننده جانور اين ايدنمك معناسنه‌در يقال اجتحر الضبّ له جحرا اذا اتخذه (الجحرة) طلحه
وزننده بغايت قحط وشديد اولان سنه‌يه اطلاق اولنور حانك فتحيله ده جائزدر يقال اتت عليهم الجحرة وهى السنة
الشديدة القحط (الجحراء) حمراء وزننـده ايچرى باتيق چقور كوزه وصف اولور يقال عين جحراء اى متجحرة
(الجحارية) علابطه وزننده صيق وديرنكلى كوده‌لى طقناز حيوانه اطلاق اولنور يقال بعير جحارية اى مجتمع
الخلق (الجواحر) اينلرينه كيروب كزلنور اولان جانورلره دينور يقال هوامّ جواحر اى الدواخل فى الجحرة
(الجاحر) رفيق وهمپارندن دائما تخلف ايدر اولان انسان وحيوانه اطلاق اولنور (الجحرمة) دحرجه وزننده
بدخويلق سوء الخلق معناسنه‌در ميمى زائده‌در يقال به جحرمة اى سوء الخلق (المجحر) منظر وزننده صغنه‌جق يره
ويوصولنه‌جق يره دينور ملجأ ومكمن معنـالرينه‌در جمعى مجاحردر يقـال دخلوا فى مجاحرهم اى ملاجئهم
ومكامنهم (الجحنبار) جيمك وحانك كسريله برنبات آديدر وايرى وديزمان كشى‌يه دينوركمى ارسلانى كبى على قول
جوفى عظيم وواسع ياخود كوده‌سنك وسطى بيوك جوفى واسع بودور كمسه‌يه دينور واكا جحنباره‌ده دينور هايله

ایکیسنده دخی ضمه ایله ده لغتدر (الجنبره) فتحتینله بودور خاتونه دینور (الجحدر) جیمك و دالك فتحیله بودور كشی یه
دینور و جحدر بر رجل آدیدر (الجحدره) دحرجه وزننده یره چالمق معناسنه در یقال جحدره اذا صرعه و یوارلمق
معناسنه در یقال جحدره اذا دحرجه (التجحدر) تدحرج وزننده قوش قسمی یرندن دپرنوب اوجمق معناسنه در یقال
تجحدر الطائر اذا تحرك فطار (الجحادری) جیمك ضمیله عظیم الهیكل انسان و حیوانه دینور (الجحاشر) شین معجمه ایله
علابط وزننده كوده سی طقناز و درنكلی و مفصللری ایری بنیه سی عظیم فیل هیئت انسان و حیوانه دینو و قبورغه لری
قیصه اولان یوارلق آته دینور مؤنثی جحاشره در هاایله (الجحشر) جعفر وزننده جحاشر معنالرینه در
(جحشر) قنفذ وزننده بر رجل آدیدر (الجخر) جیمك و خای معجمه نك فتحیله اتك رایحه سی بوزلمق معناسنه در یقال
جخر اللحم جخرا من الباب الرابع اذا تغیرت رایحته و جخر بعض عورت قسمنك فرجندن كلان رایحهٔ مكروهه یه
دینور *شارح دیر كه بو معناده مصدر دخی اولور و جخر قویینك ایچریسی ككیش اولمق معناسنه در یقال جخر جوف
البئر جخرا من الباب المزبور اذا اتسع و قارن طعامدن بوش اولمق معناسنه در یقال جخر البطن اذا خلا و طوار قسمی
ایچریسی بوش ایكن یعنی آج قارننه ایكن صو ایچمكله مزاجی متغیر اولوب و صوقارنلرنده بری اوته چالقنوب اضطراب
ایلدیكندن ناشی شكسته حال اولمغله زبون و مهزول صورتنده كورنمك معناسنه در یقال جخرت الغنم اذا شربت
علی خلأ بطن فتخضخض الماء فی بطونها فتراها جخرة خاسفة (الجخراء) حمراء وزننده فرجی بدبوی اولان خاتونه
دینور یقال امرأة جخراء اذا كانت فی قبلها جخر ای رایحة مكروهة و جخراء بنی شجنه قبیله سنه مخصوص بر بلده
آدیدر و جوفی واسع بدنی بدبوی اولان خاتونه دینور یقال امرأة جخراء ای واسعة تفلة و طار اولوب دائما چرك
و چپاقلو اولان كوزه وصف اولور یقال عین جخراء اذا كانت ضیقة و فیها غمص و رمص (الجخر) كتف وزننده
كثیر الاكل آدمه دینور و قورقق كمسه یه دینور یقال رجل جخر ای جبان و اویلقلرینك اتی آزجه چلیمسز آدمه
دینور و فاسد العقل تباه مغز آدمه دینور كه هر نسنه دن عاجز و قاصر اوله و چركین و بد چهره و بد قیافت آدمه
دینور یقال رجل جخر ای سمج و تیز آجیقان آدمه دینور یقال رجل جخر ای سریع الجوع (الجاخر) بول دره یه
دینور یقال واد جاخر ای واسع (الجخر) فخر وزننده قویینك باشنی توسیع ایتمك معناسنه در یقال جخر الرجل
جخرا من الباب الثالث اذا وسع رأس بئره و جخر سمرقند قضاسنده بر قریه آدیدر (الاجخار) همزه نك كسریله
و (التجخیر) تفعیل وزننده بونلرده جخر معناسنه در یقال اجخر الرجل و جخر بمعنی جخر و اجخار قویی اولمیان
یردن اتمه قازوب چوق صو پیدا ایتمك معناسنه در یقال اجخر الرجل اذا انبع ماء اكثیرا من غیر موضع بئر و بر آدم
كركی كبی یایقنوب استنجا ایتمامكله هنوز موضع استنجاده رایحهٔ قذره قالمغین بدبوی اولمق معناسنه در یقال اجخر
الرجل اذا غسل دبره و لم ینق فبقی نتنه و جخراء اولان خاتون آلمق معناسنه در یقال اجخر الرجل اذا تزوج امرأة جخراء
(التجخر) تفعل وزننده حوضك ایچنده اولان چامورلری قوریمغله یاریلوب صویی چكیلوب كتمك معناسنه در یقال
تجخر الحوض اذا تفلق طینه و ذهب ماؤه و حوضك صویی قینایوب آقق معناسنه در یقال تجخر الحوض اذا انفجر
ماؤه (الجخدر) جعفر وزننده و (الجخدری) حیدری وزننده و (الجخادر) علابط وزننده بغایت ایری و ضخامتلو
آدمه دینور (الجدر) جیمك فتحی و دالك سكونیله و (الجدار) كتاب وزننده دیواره دینور حایط معناسنه جمعی
جدر كلور جیمك ضمی و دالك سكونیله مخففدر و جدر كلور ضمتینله و جدران كلور جیمك ضمیله *شارحك بیاننه كوره
جدر جدارك جمیدر كتاب و كتب كبی و جدران جدرك جمیدر بطن و بطنان كبی * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره
جدار و حایط دیواره دینوب لكن جدار نتو و ارتفاع و حایط احاطه اعتباریله در و جدار ماده سندن معنای نتو
اعتبارینه مبنی جدر الشجر دیرلر نخود كبی خرده ثمری ظهور ایلدكده كذلك ارضدن ناتی اولان نباته جدر اطلاق
اولنور و جدری الصبیان دخی اعتبار مذكور ایله ثمر شجره تشبیه اولنمشدر و جیدر قصیره دینور جداردن مشتق در
تهكما بر حرف زیاده اولنمشدر و جدیر منتها معناسنه مستعملدر بر شیئك جداره انتهاسی كبی كویا كه اولدخی منتهادر
لایق و حقیق معناسی بوكه مبنی در انتهی * و جدر بدر وزننده قومساله مخصوص بر نبات آدیدر جمعی جدور در و جدر
حطیم كعبه یه اطلاق اولنور و دیوارك دیبنه دینور و دیوارك برجانبنه دینور و جدر مصدر اولور چوجغك بدننده
چیچك چیقمق و چوجق چیچك چیقارمق معنالرینه یقال جدر الجدری فیه و جدر الصبی علی بناء المجهول و یشدد
فهو مجدور و مجدر و جدر اغاجك یمشی نخود كبی باش ویروب چیقمق معناسنه مستعملدر یقال جدر الشجر جدرا
من الباب الاول اذا خرج ثمره كالحمص و یردن نباتك اوجلری جدری طرزنده چیقمغه باشلمق معناسنه مستعملدر
یقال جدر النبت اذا طلعت رؤسه كانه الجدری و ال كثرت عملدن قبارمق معناسنه مستعملدر یقال جدرت

اليد اذا مجلت و بر آدمی بر شیئه لایق و جسبان قلمق معناسنه در یقال جدر الرجل له اذا جعله جدیرا الیه و بر یره دیوار چویرمك معناسنه در یقال جدر الجدار اذا حوّطه و برکمسه دیواری سپرلنوب ارقه‌سنده کیزلنمك معناسنه در یقال جدر الرجل اذا تواری بالجدار (الاجدار) همزه‌نك کسریله بر یرده جدر دیدکاری نبات مذکور اولمق معناسنه‌در همزه صیرورت ایچوندر یقال اجدر المکان اذا صار فیه الجدر و آغاجك یمشی نخودکبی ظهور ایتمك معناسنه‌در یقال اجدر الشجر اذا خرج ثمره کالحمص و یردن نباتك اوجلری جدری کبی چیقمق معناسنه‌در یقال اجدر النبت اذا اطلعت رؤسه کانّه الجدریّ (الجدریّ) جیمك ضمی و فتحی و دالك ایکی صورتده دخی فتحیله چیچك تعبیر اولنان قبارجغه دینور که چوجقلرده چیقار (المجدور) و (المجدّر) معظم وزننده چیچك چیقارمش چوجغه دینور بری ثلاثیدن و بری تفعیلدندر یقال جدر الصبیّ و جدّر فهو مجدور و مجدّر کما ذکر (المجدرة) ملعبه وزننده چیچك علتی چوق اولان یره دینور یقال ارض مجدرة ای کثیرة الجدریّ (التجدیر) تفعیل وزننده چوجق چیچك چیقارمق معناسنه‌در تکثیری متضمن در یقال جدّر الصبیّ کما ذکر و اجدار ایله ایکی معنای اخیرده مرادفدر یقال جدّر الشجر و جدّر النبت بمعنی اجدر و دیواری بلندیاپمق معناسنه‌در یقال جدّر الجدار اذا شیده (الجدر) جیمك کسریله بر نبات آدیدر مفردی جدره‌در (الجدر) فتحتینله یومرویه دینور که بدنده خلقی یاخود ضربدن یابر جراحتدن حادث اولور واحدی جدره‌در هاایله جمعی اجداردر و بوغازده ظهور ایدن ورمه و اوره دخی اطلاق اولنور واشك قسمنك بوینده حادث اولان قبارغه و اصریق اثرینه دینور و آغاجك چیچکنده ابتدا ظاهر و منعقد اولان حبه‌یه دینور و جدر مصدر اولور انسانك بدننده اور یایومری چیقمق معناسنه یقال جدر الرجل جدرا من الباب الرابع اذا خرج به جدر و آصمه پیراقلنمغه یوزطوتمق معناسنه‌در یقال جدر الکرم اذا همّ بالایراق (اجدر) صردو زننده بودخی کوده‌ده ظهور ایدن یومری‌یه دینور و احدی جدره‌در غرفه و غرف کبی (الجدور) قعود وزننده اشکك بوینده او ریاخود اصریق اثری اولمق معناسنه‌در یقال جدر الحمار جدورا من الباب الاول اذا صار فی عنقه جدر (الجدیر) امیر وزننده ایکی طرفی دیوارلو اولان یره دینور یقال مکان جدیر اذا صار قدبنی حولیه جدار و لایق و خلیق و سزاوار معناسنه‌در علاقه‌سی ذکر اولندی جمعی جدیرون در و جدراء کاورکرماء وزننده یقال هو جدیر بکذا ای خلیق (الجدارة) کرامه وزننده لایق و سزاوار اولمق معناسنه‌در یقال جدر بکذا جدارة من الباب الخامس اذا کان خلیقا به قال الشارح و یقال ما اجدره بالخیر و هو اجدر به و جداره نباتك اوجلری جدری شکلنده کورنمکه باشلمق معناسنه‌در یقال جدر النبت جدارة اذا اطلعت رؤسه کانها الجدریّ (المجدرة) میمك و دالك فتحیله و (المجدور) اهل لیاقت دیمکدر یقال انه لمجدرة ان یفعل و مجدور ای مخلقة اصل بو صیغه باعث و داعیٔ ماده معناسنه موضوعدر مثلا مجبنه جبنه و مبخله بخله باعث و داعی دیمکدر پس مجدره‌ و مخلقه آنده برخصلت و استعداد واردرکه کندیسنی عمل مرقومك فعلنه لیاقتی داعی و سزاوارلغنه باعثدر دیمکدرکه مآلی اهل لیاقت دیمکدر و مجدور بوراده فعل متعدیدن مفعولدر (الجدیرة) حظیره وزننده و مرادفیدرکه آغیله و ماندره‌یه اطلاق اولنور و سرشت و طبیعت معناسنه‌در یقال به جدیرة کریمة ای ضبیعة (الجدارة) کتابه وزننده حجازده بردره آدیدرکه نیچه قرایه مشتملدر (جدر) فتحتینله حمص ایله سلمیه بیننده برقریه آدیدر نسبتنده جدری دینور و غیر قیاس اوزره جیدری دینور حیدری کبی (الجدرة) فتحاتله ازد قبیله‌سندن برجماعت آدیدر کعبهٔ معظمه‌نك دیوارینی علی قول حجر و حطیمی انلر بنا ایتملریله جدره ایله تسمیه اولندیلر و جدره قصیّ بن کلابك والده‌سی لقبیدر (الاجتدار) افتعال وزننده دیوار یاپمق معناسنه‌در یقال اجتدر البناء اذا بنی الجدار (الجیدر) حیدر وزننده و (الجیدریّ) و (الجیدران) شیقران وزننده بودور و قصیر القامه کشی‌یه دینور (المجدور) برنسنه‌یه لایق قلنمش و یاقشدرلمش دیمکدرکه ذکر اولندی و بدنی قلیل اللحم چلمسز کشی‌یه اطلاق اولنور یقال رجل مجدور ای قلیل اللحم (ذوجدر) بدر وزننده مدینه قربنده برچراکاه آدیدر (المجدار) محراب وزننده اکینلو ترلالرده وحوش منع و اخافه سیچون نصب اولنان طاشدن یاپمه هیکله دینورکه اویوق تعبیر اولنور و منه فلان کالمجدار لیس له مقدار و هو ما ینصب فی الزرع مزجرة للسباع (عامر بن جدره) فتحاتله اك اوّل خطّ عربی‌یی کتب ایدن کمسه‌در (عامر الاجدار) همزه‌نك فتحیله برجماعتك پدریدر کوده‌سنده یومریلر اولمغله مضاف اولمشدر (جدره) جیمك ضمیله ابن سبره‌درکه صحابیدر (الجندرة) دحرجه وزننده یازلمش عتیق یاخود آزده و فرسوده مقوله‌سی خط اوزرینه قلم کزدیروب تجدید و اصلاح ایتمك معناسنه‌در یقال جندر الکتاب اذا امرّ القلم علی مادرس منه و قاشلك فرسوده اولان نقش و نکارینی اعاده ایتمك معناسنه‌در کرك نقشنی اصلاحله و کرك پرداختله اولسون بومناسبتله اوتولمکه دخی اطلاق اولنور یقال جندر الثوب اذا اعاد وشیه بعد ذهابه * شارح دیرکه جندره کلمه‌سی

(بومعناده)

بومعناده فارسیدن معرّب ظنّ اولنور فی الواقع جندره فارسیده رختهال تعبیر اولنان آلته دینورکه آنکله قماش
پرداخت ایدرلر بومناسبتله مجلد جندره سنه‌ده اطلاق اولنمشدر عرب تعریب وتصرّف ایلمك غیر غریبدر
وابوقرصافه جندرة بن خیشنه صحابیدر (الجذر) جیمك فتحی وذال معجمه‌نك سكونیله كسمك معناسنه‌در یقال
جذر الشیء جذرا من الباب الاوّل اذاقطعه وجذر برنسنه‌نك كوكنه وبنیادینه دینور اصل معناسنه علی قول
لسانك وذكرك وحسابك اصل واساسنه دینودكه بونلرده خاص اولور * اساسده تعمیمله مرسومدر قال نزلت المحبة
فی جذر قلبه ای اصله وغلظ جذر لسانه وما اغلظ جذر قرن هذا الثور وبونلرده جیمك كسریله لغتدر علی قول
اصل معناسنده كسر ایله‌در * قالدیكه مؤلفك اصل حساب دیدیكی مثلا اون عددی كندی نفسنه ضرب ایلسك
یوز اولور اونكه اصل مضروبدر جذردر حاصل اولان یوزه مجزور وجداء دخی دیرلر كذلك اوچ عددی نفسنه
ضرب ایله طقوز اولور اوچ جذر وطقوز مجذور وجداءدر یقال ماجذر هذا العدد ومجذوره وجداؤه ای اصله
ومبلغه وجذر برنسنه‌یی كوكندن كسمك معناسنه‌در یقال جذره اذا استأصله وجذر بیونك كوكنه دینور مغرز
العنق معناسنه جمعی جذوردر (الاجذار) همزه‌نك كسریله بودخی برنسنه‌یی تمامه كوكندن كسمك معناسنه‌در
یقال اجذره اذا استأصله (الجؤذر) همزه ایله قنفذ وزننده وذالك فتحیله لغتدر و(الجیذر) حیدر وزننده و(الجوذر)
واو ایله فوفل وزننده و(الجوذر) كوكب وزننده و(الجوذر) جیمك فتحی وذالك كسریله بقره وحشیه ولدینه یعنی
صغن تعبیر اولنان حیوانك یاوریسنه دینور (المجذر) محسن وزننده یاوریلی صغنه دینور یقال بقرة مجذر ای ذات
جؤذر (الانجذار) انفعال وزننده كسلمك معناسنه‌در یقال جذره فانجذر ای قطعه فانقطع (الاجذئرار) اشمئزاز
وزننده برآدم بركمسه ایله سوكوشوب مخاصمه ایلمك ایچون قارشوسنه عمود كبی دیكلمك معناسنه‌در یقال اجذأرّ الرجل
له اذا انتصب للسباب ونبات بتوب لكن بویلنموب بودور قالمق معناسنه‌در یقال اجذأرّ النبات اذا نبت ولم یطل
(الجیذرة) حیدره وزننده برنوع بالق اسمیدركه ایری زنكی عربزی شكلنده سیاه اولور او قیانوسلك قدرغه بالقلرندندر
(المجذّر) معظم وزننده عبدالله بن زیاد البلویّ لقبیدر وعلقمة بن المجذّر الكنانیّ ایكیسیده اصحابدندر ومجذّر ایری
طومرق كبی یوغون وهریانی دیزمان اولان طقناز بودوره دینور وكوده‌سنك اتلری كیكارینك ایچ طرفنده آز اولوب
اطرافنده وجملرنده اولان دوه‌یه دینور (الجیذر) حیدر وزننده بودخی كوده‌سی یوغون وهریانی ایری آدمه دینور
علی قول بودال مهمله ایله‌در جوهری وهمله بوراده ثبت ایلمشدر لكن بورسمه متردّد اولان ماده‌ده توهیم غیر مستقیمدر
(الجذمور) عصفور وزننده برشیئك اصلنه علی قول اوّلنه دینور وبداق دیبنه دینوركه كسلدكدنصكره اغاج
اوزدكنده یومریجه كتوك كبی قالور جمعی جذامیردر اول علاقه ایله جمله وجمیع معناسنه استعمال اولنور یقال اخذه
بجذموره وبجذامیره ای بجمیعه (الجذمار) جیمك كسریله جذمور ایله معنای ثانیده مرادفدر (الجذامر) علابط
وزننده عهد وحقوقی پك قطع ایدن كمسه‌یه دینور یقال رجل جذامر ای قطاع للعهد (الجرّ) جیمك فتحی ورانك
تشدیدیله برنسنه‌یی اوته‌دن برویه چكمك معناسنه‌در یقال جرّ الشیء جرّا من الباب الاوّل اذا جذبه وجرّ حجازده اشجع
قبیله‌سی دیارینه قریب برموضع آدیدر وجرّ جرّه لفظندن جمع جنسی اولوركه بیولك دستیره دینور وجرّ طاغك
دیبنه دینور اصل الجبل معناسنه یاخود صواب اولان الجر اصل الجبل اولمقدر یعنی كتب لغتده الجر اصل الجبل
عبارتیله مرسوم اولمغله امام فرّاء الجر اصل كلمه‌سنی كه علابط وزننده جبل معناسنه‌در التباس رسمی‌یه بناء الجرّ
اصل الجبل اولمق اوزره فهم ایلمكله مصحفا ثبت ورروایت ایلمشدر وجرّ چقور وانكبه یره دینور وصرتلان اینه
دینور جحر الضبع معناسنه وتلكی اینه دینور وزنبیله دینوركه ظرف معروفدر ودوه سكیرینك صو یتیسندن
مصنوع همیان طرزنده بركونه ظرفه دینوركه سفربر اولان خاتونلر اكا پشمش ات قویوب پالانك كیروسنه تعلیق
ایدرلر كتدیكی یرده بری اوته صالنوب حركت ایدر وشول ایپه دینوركه چفتجیلر آنكله بیوندرق مقوله‌سی
آلات وادواتی صاروب بند ایدرلر وجرّ مصدر اولور طواری آهسته‌جه سورمك معناسنه یقال جرّ الابل
جرّا اذا ساقها رویدا ودوه اوتلایه‌رق كتمك علی قول راكبی ارخای مهار ایتمكله اوتاره‌رق كتمك معناسنه‌در
یقال جرّت الابل اذا رعت وهی تسیر او اذا تركها راكبها ترعی قال فی الاساس فلان یجرّ الابل علی افواهها
اذا سار بها سیر الینا وهی تأكل ودوه كوشكی اناسنی امسون ایچون لسانی شقّ ایلمك معناسنه‌در یقال جرّ
لسان الفصیل اذا شقّه لئلا یرتضع وكبه ناقه قارننده ولدینی سنه‌سی تمامندنصكره بر یا ایكی آی یاقرق كون دخی وضع
ایلیوب چكوب كوتورمك معناسنه‌در یقال جرّت الناقة اذا لم تنتج ولدها بعد تمام السنة شهرا او شهرین او اربعین
یوما وكبه قصراق اون برآیدن زیاده چكوروب وضع ایلمامكله چكوب كوتورمك معناسنه‌در یقال جرّت الفرس اذا لم تنتج

ولدها بعد احد عشر شهرا * شارح دیرکه آت قسمنك مدت حملی اون بر آی مقداریدر آندن یکرسه جرّ دینور
و بو صورتده قولون بغایت قوتلو اولور و جرّ کذلك نسوان قسمی مدّت حملدن طقوز آیی یکورمك معناسنه در یقال
جرّت المرأة اذا جازت ولادتها علی تسعة اشهر و جنایت ایلمك معناسنه مستعملدرکه جرّ فتنه و کناهدن عبارتدر یقال
جرّ فلان علی نفسه و علی غیره جریرة یجرّ بالضم و یجرّ بالفتح جرّا من الباب الاول و الرابع اذا جنی و جریره اسمدر
کما سیذکر (الاجترار) افتعال وزننده و (الاجدرار) تایی داله قلبیله بونلرده برنسنه یی برو چکمك معناسنه در
یقال اجترّ الشیء و اجدرّه بمعنی جرّه و اجترار کویش کتورن حیوان کویش کتورمك معناسنه در یقال اجترّ البعیر
اذا اتی بالجرة (الاستجرار) بودخی جرّ و جذب معناسنه در یقال استجرّه بمعنی جرّه و چکلمك انجذاب معناسنه
کلمکله برآدمه تسلیم زمام انقیاد ایله فرمانبر اولمق معناسنه استعمال اولنور بوندن چکدیکی یره کتمك ایله تعبیر اولنور
تقول استجررت لفلان ای امکنته من نفسی فانقدت له (التجریر) تفعیل وزننده بودخی جرّ و جذب معناسنه در
یقال جرّر الشیء بمعنی جرّه (عین الجرّ) فتحله شامده بر بلده آدیدر (الجرّة) جیمك فتحیله طپراقدن یاپلمش بیوك
دستی یه دینورکه ال ایله چکوب کوتورمسی قابل اولور جمع جنسی جرّ درهاسز و جمع صیغی جرار در جیمك کسریله
و جرّه اتمکه دینور خبز کبی علی قول خاصة کولده پشمش اتمکه دینور (الانجرار) انفعال وزننده چکلمك معناسنه در
یقال انجرّ الشیء اذا انجذب و جرّ کبی دوه او تلیه رق کتمك علی قول را کبی یولارینی بوشلیوب اوتارق یوریوب کتمك
معناسنه در یقال انجرّت الابل بمعنی جرّت (الاجرار) همزه نك کسریله بودخی دوه یاوریسنك اناسنی امسون دیو
دلنی شقّ ایلمك معناسنه در یقال اجرّ الفصیل اذا شقّ لسانه لئلا یرتضع و حیوان کویش کتورمك معناسنه در
یقال اجرّ البعیر اذا اتی بالجرّة و برنسنه یی برآدمه چکدیروب سورتدرمك معناسنه در یقال اجرّه الرسن اذا اسحبه
بو مناسبتله امثالدندرکه اجرّ فلانا رسنه دیرلر ترکه یصنع ماشاء معناسنه یعنی فلان کمسه یی مطلق العنان ایدوب
کندی باشنه ترك ایلدی نه ایشلرسه ایشلسون ایپنی سوروبه رك کزوب یوریسون دیمکدر و اجرار مدیونه دین ایچون
بر مقدار مهلت و یروب وقت آخره سورتدرمك معناسنه مستعملدر یقال اجرّه الدین اذا اخّره له و خواننده اصوات
متتابعه ایله تغنی و سرود ایلمك معناسنه مستعملدرکه کسیموب پیدرپی اجرار ایلمکدن عبارتدر یقال اجرّ فلان اغانیه
اذا تابعها قال فی الاساس اجرّنی اغانیّ اذا غناك صوتا ثم اردفه و اصواتا متتابعة و مزراق اوردیغی آدمك
او زرندن مزراغی کیرو چکمیوب سانجلمش اوله رق ترکله سورتدرمك معناسنه مستعملدر یقال اجرّ فلانا اذا طعنه
و ترك الرمح یجرّه کویا که اول آدمه مزراغی کندیسی سورتدررا ولدی * و انقولی مرحومك اشبو اجرار ماده سی
ترجمه سنه چشم انصافله نظر اولنه (الجرور) صبور وزننده شول کبه ناقه یه دینورکه تمام سنه دن صکره بر یا ایکی آی
یاخود قرق کون دخی زیاده یکمش اوله و یدکه کلمز اولان سرکش حیوانه دینورکه قوّو دمقابلیدر یقال فرس و جمل
جرور اذا کان یمنع القیاد و پك درین اولان قویی یه دینور کویا که درینلکندن ایپی کندیسنه جرّ و جذب ایدر یقال بئر
جرور ای بعیدة و کوترم خاتونه دینورکه سورینه رك کیدر یقال امرأة جرور ای مقعدة (الجرّة) جیمك کسریله
بناء نوعدرکه هیئت و حالته دلالت ایدر یقال ما احسن جرّته ای هیئة جرّه و جرّه کویش دیدکاری شیئه دینورکه
اشکنبه سی اولان حیوان اکل ایلدیکی نسنه یی کیرو چیقاروب ساقز کبی چینیوب ینه بلع ایدر بونده جیمك فتحیله ده
جائزدر یقال کظم البعیر جرّته و هی ما یفیض به البعیر فیأکله ثانیة و کذا الغنم بطنلرندن کیرو جرّ ایتدکاری ایچون اطلاق
اولنمشدر و جرّه شول چینتی یه و لقمه یه اطلاق اولنورکه دوه قسمی علف کلنجه قدر آنی آغزنده بری اوته چینیوب
آوینور بو کویشدن بشقه در یقال یجترّ البعیر بالجرّة و هی اللقمة التی یتعلل بها الی وقت علفه و جرّه قونوب کوچر اولان
حشم نشین اوبه سنه دینور تقول اتیت علی جرّة ای جماعة یقیمون و یظعنون و ناب بن ذی الجرّه شول کمسه درکه
حضرت عثمان رضی الله عنه اصحابندن اولمغله عجمده ریشهر نام بلده نك فتحی خصوصنده اهل عجمدن سهرك نام
بطالی که سرعسکر ایدی قتل ایلمشدر و سوم بنت جرّه بر اعرابیه در (الجرّة) جیمك ضمیله و فتحیله لغتدر بر ذراع
مقدارنده بر اغاجدرکه اوجنده آغ و اورته سنده بر ایپ اولور آنکله آهو شکار ایدرلر * قال الشارح و منه المثل
* ناوص الجرّة ثم سالمها * یعنی آهو دوزاغه دوشدکده مضطرب اولوب صکره ساکن اولور کویا که دوزاق ایله
مسالمه ایلر بر مقدار تعصب و مخالفت ایدوب بعده ناچاری انقیاد ایدن حقنده ضرب اولنور انتهی * و جرّه شول اولچك
طرزنده بر کونه قابه دینورکه دموردن اولوب و دیبنده جا بجا سوزکی کبی دلیکاری اولمغله اکینجی قسمی آنك ایچنه تخم
طولدیروب بری اوته کتدیکی یرده ترلایه تخم القا ایدر باغچوان سقایه سی کبی بر قابدر و یزید بن الاخنس بن حبیب بن
جرّه اصحابندندر (الجرّی) جیمك و راء مشدده نك کسریله بر نوع بالق اسمیدرکه اوزون و املس یعنی ییلان کبی دوز

ويولسز اولور يهود طائفه سی آنی اكل ايلمزلر مفردات صاحبلری بونی يابن بالغی ايله بيان ايدرلر حتی تحفه مترجمی بونانيده
سلورس ومصرده سلور ومازندرانده كاليس ديرلر ديو تفصيل ايلمشدر وشارح مارماهی يعنی ييلان بالغی ايله بيان ايلمشدر
وقال فی النهاية وفی حديث ابن عباس ﴿انه سئل عن اكل الجرّی فقال انما هو شیء حرّمه اليهود﴾ وهو نوع من السمك
يشبه الحية ويسمی بالفارسية مارماهی (الجرّية) كسرتين وتشديد يا ايله و (الجرئة) كسرتين وهمزه ايله قورسغه دينور
يقال القاه فی جرّيته وفی جرئته ای حوصلته همزه ايله مهموزدر (الجارّة) جارّة وزننده شول دوه لره دينور كه
يولارلريله چكيلور اوله يقال ابل جارّة ای تجرّ بازمّتها * شارح ديركه جارّه مجروره معناسنه اولمغله عيشة راضية وماء
دافق قبيلندن اولور ومنه الحديث ﴿ليس فی الابل الجارّة صدقة﴾ وهی العوامل سميت جارّة لانها تجرّ بازمّتهـا
وجارّه صويه واران يوله اطلاق اولنور تقول انتهيت الی جارّة ای الطريق الی الماء (الجرير) حرير وزننده شول ايپه
دينوركه دوه نك باشنه يولاردن بشقه جه چكوررلر عذار دابّه منزله سنده در ويولاره اطلاق اولنور وقال الشارح وفی الحديث
انّ الصحابة نازعوا جرير بن عبد الله زمامه فقال النبیّ عليه السلام ﴿خلوا بين جرير والجرير﴾ ای دعوا له زمامه وجرير
ايله بعض كمسه لرده تسميه اولنمشدر ابوجرير وجرير الاقط وجرير بن عبد الله بن جابر البجلیّ وجرير بن عبد الله الحميری
وجرير بن اوس بن حارثه اصحاب كرامدندر (المجرّ) مردّ وزننده كاركيربنالر سطحنده جائز ديدكاری اوق تعبير اولنان
ايری ديركه دينوركه عوارض يعنی كريشلمه وهاطل تعبير اولنان ديركاری آنك اوزرينه آرقوری وضع ايدرلر (المجرّة)
ها ايله باب السماء يعنی كوك قپوسنه دينور علی قول شرج يعنی فارسيده كهكشان تركيده صمان اوغريسی ديدكاری بياضه
دينوركه كيجه لر فلكده خرده كواكب سحابيه اجتماعندن يول شكلنده كورينان بياضدر برطرفه طوغری چكيلديكيچون
اطلاق اولندی (مجرّ الكبش) مناده برموضع آديدر (الجريرة) سفينه وزننده ذنب وجنايت يعنی صوچه دينوركه
كندی نفسی ياخود غيری اوزرينه جرّ وجذب ايدر يقال جرّ علی نفسه جريرة وكذا علی غيره ای ذنبا وجناية فعيله بمعنی
مفعوله در (من جرّاك) جيمك فتحی ورانك تشديدی وتخفيفله و (من جرّائك) كذلك رانك تشديد وتخفيفی وهمزه ايله
و (من جريرتك) جيمك فتحيله من اجلك معناسنه دركه سنكيچون وسندن اوتوری ديمكدر تقول فعلت ذلك من جرّاك
ومن جرّائك ويخففـان ومن جريرتك ای من اجلك جرّ وجذب معناسندن مأخوذدر (الجـارّ) حارّ لفظنه اتباعا
ايراد اولنـور كه حای مهمله ايله در يقـال هذا الشیء حارّ جارّ (الجرجار) قرقار وزننده برنوع نبـات آديدر
وچاغرغان دوه يه دينور يقال ابل جرجار ای كثير الصوت ورعدآوازينه دينور (الجرجارة) ها ايله دكرمنه دينور
(الجرجر) جيملرك كسريله بودخی چاغرغان دوه يه دينور وجرجير معناسنه دركاسيذ كر (الجراجر) جيمك فتحيله ايری
وضخامتلو دوه لره دينور يقال ابل جراجر ای ضخام مفردی جرجوردر وجرجور جماعت وكروه معناسنه در وصوی
وجنسی پاك دوه يه دينور وتامّ وكامل معناسنه در يقال مائة جرجور ای كاملة (الجراجر) علابط وزننده پك بوكوريجی
دوه يه دينور يقال بعير جراجر ای صخاب وصويی چوق ايچر اولان دوه يه دينور وچاغلغان صويه دينور يقال ماء
جراجر ای مصوت (الجرجر) عرعر وزننده شول قكلی يه دينوركه دموردن وآغزی بچق كبی ديش ديش تكرلكلی
اولمغله اوكوزه قوشوب آنكله خرمن دوكرلر خرمن عربه سی تعبير اولنور بقله ديدكاری سبزه يه دينور جيمك كسريله ده
جائزدر (الاجرّان) تثنيه بنيه سيله انس وجنه اطلاق اولنور ثقلان كبی (الجارور) سيل صوينك خرقدن پيدا اولان
چايه دينور (الجرّاره) مبالغه بنيه سيله شول عسكره وصف اولوركه پك فراوان اولمغله سير وحركتلری آغر وآهسته
آهسته اوله كويا كه پك چوق عدّه وعتادی صعوبتله چكوب كتوررلر يقـال كتيبة جرّارة ای ثقيلة السير لكثرتها
قال فی الاساس جيش جرّار يجرّ عتاد الحرب وجرّاره برجنس عقرب آديدركه قويريغی سوريه رك يوريوب كيدر
مؤلف تصغير ايله عقيرب عنوانندہ ايراد ايلمكله تصغير وتكثيره محتملدر بوعقرب عجمده اهواز اولكه سنده چوق اولور
پك قتالدر وجرّاره بطيحه ده برناحيه آديدر (الجرجر) و (الجرجير) جيملرك كسريله معروف سبزه آديدركه صوتره سی
وصوكردمه سی تعبير اولنور (المجرّ) ملمّ وزننده عبد الرحمن بن سراقة بن مالك بن جعشم نام كمسه نك قلجی اسميدر
(ذو المجرّ) فتحتينله محطّ وزننده عتيبة بن الحارث بن شهابك قلجی آديدر (الجرجرة) غرغره وزننده دوه قسمی آوازينی
بوغازنده ترديد ايلمك معناسنه در يقال جرجر البعير اذا ردّد صوته فی حنجرته مؤلف مسامحه اوزره تفسير ايلمشدر
وجرجره بوغازه صو دوكمك معناسنه دركه جيرجير سسلنمكی موجبدر يقال جرجر الماء اذا صبه فی حلقه وصو بوغازه
نزول ايدركن جيرجير سسلنمك معناسنه در يقال جرجر الشراب اذا صوّت يعنی فی حلقه وبرآدمه بورسمه صو ايچورمك
معناسنه در يقال جرجره اذا سقاه علی تلك الصفة (التجرجر) تزلزل وزننده جرجره ايله ايكی معناسی اولدر مرادفدر
يقال تجرجر البعير وتجرجر الماء بمعنی جرجر وبلا فاصله قوند قوند سسلنديره رك صو ايچمك معناسنه در يقال تجرجر

الماء اذا جرعه جرعا متدارکا (المجارّة) مفاعله وزننده برآدمك حقنی اوزادوب سورندرمك معناسنه در علی قول برکمسه یه جنایت ایلمك معناسنه در یقال جارّه مجارّة اذا ماطله اوجاناه (الجزر) جیمك فتحی وزای معجمه نك سکونیله دریاده وایرمقده صو ساحله کلدکدنصکره کیرو چکلمك معناسنه درکه مدّ مقابلیدر یقال جزر البحر جزرا من الباب الثانی ضدّ مدّ ای رجع اذا خلف دریانك جزر ومدّی معلومدر بحر قلزمده مشهود مترجم حقیر اولمشدر کتب جغرافیاده کونا کون اسبابه ربط ایلمشلردر لکن اقوی واظهری مداخلهٔ قمر ایله اوقیانوسك حرکتنه مربوطدر و جزر کسمك معناسنه درکه معنای موضوعیدر یقال جزر الشیء جزرا من الباب الثانی وقد یأتی من الاول اذا قطعه و صو یره سو یشوب باتمق معناسنه در یقال جزر الماء جزرا من البابین المزبورین ایضا اذا نضب و جزر دریایه اطلاق اولنور فاعل معناسنه مبالغه در و آری قوانندن بال صاغمق معناسنه مستعملدر یقال جزر العسل اذا شار من خلیته و جزر بادیه ده بر موضع آدیدر وحلب قضاسنده بر ناحیه آدیدر وجزر جزار معناسنه کلور کتاب وزننده (الجزر) فتحتینله شول ارضه دینور که آندن صو یك مدّی منجزر و منقطع اولور مراد بحر ایچره اولان ارضدر که آنده دریانك مدّی کسیلور جزیره دخی دینور که آنکله مشهوردر ترکیده آطه تعبیر اولنور و جزر معروف بستانی و یبانی کوك اسمیدر که ترکیده هاویج تعبیر اولنور کزر فارسی معرّبیدر بولی مدرّ و جماعی مقوّی و دم حیضی محدّر ورقنك ضمادی او یولمش یارەلره نافعدر و بونده جیمك کسریله ده لغتدر و جزر سموز قیونه اطلاق اولنور بوغزلنمغه جسبان اولمق ملحوظنه مبنی در مجموعنك مفردی جزره در هایله و جزره حفاظدن صالح بن محمد البغدادی لقبیدر و جزر شول ات پارەلرینه دینور که وحوش وطیور یمك ایچون قیره وضع ایدرلر جاهلیه ده مضیاف وخانداناولانلر مخصوص دوه بوغازلیوب بورسمه وحوش وطیوره ضیافت ایدرلر ایدی (الجزور) صبور وزننده دوه یه دینور بعیر معناسنه علی قول ناقهٔ مجزوره یه مخصوصدر جمعی جزائر و جزر و جزرات کلور ضمتینله * مؤلف الجزور البعیر او خاصّ بالناقة المجزورة عبارتیله رسم ایلمکله اول کونه ترجمه اولندی قالدیکه امّهات سائره نك بیانی اوزره جزور بوغازلنه جق دوه یه دینور ذکر و انثی مساویدر لکن لفظ جزور مؤنثدر رعت الجزور دیرلر بعضلر بوغازلنه جق ناقه یه تخصیص ایلمشدر و بعضلر مایؤول الیه اعتباریله مطلقا دوه یه جزور اطلاق ایلدیلر مؤلفك قولی ایکیسنه ده محتملدر و جزور ذبح اولنه جق قیونلره ده اطلاق اولنور مفردی جزره در تمره وزننده (الاجزار) همزه نك کسریله برآمه بوغازلنه جق قیون و یرمك معناسنه در یقال اجزر فلانا اذا اعطاه شاة یذبحها و دوه نك بوغازلنه جق وقتی کلوب چاتمق معناسنه در یقال اجزر البعیر اذا حان له ان یذبح و پیر آدمك وفاتی دملری حلول ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اجزر الشیخ اذا حان له ان یموت و خرمانك کسیم وقتی چاتمق معناسنه در یقال اجزر النخل اذا حان جزاره ای صرامه (الجزّار) شدّاد وزننده و (الجزّیر) سکّیت وزننده دوه قصابنه دینور (الجزارة) کتابه وزننده دوه قصابلغی حرفتنه دینور (المجزر) مجلس وزننده اسم مکاندر دوه بوغازلنه جق یره دینور (الجزارة) جیمك ضمیله بوغازلنان دوه نك کسیلان اللرینه و آیاقلرینه وکردننه اطلاق اولنور و قصابه و یریلان اجرته دینور معنای اوّل بوندن مأخوذدر اجرت مقابلی قصابه و یرلدیکیچون (الجزیرة) سفینه وزننده آطه یه دینور که قره دن منقطع ارضدن عبارتدر و جزیره بصره قضاسنده بر ارضك اسمیدر که بصره ایله ابله بیننده در (جزیرة قور) خزینة نور وزننده دجله ایله فرات ارالغنده بر موضع کبیردر که نیچه بیوك بلده لره مشتملدر آنك مخصوص تاریخ مدوّنی واردر که ابو عروبة الحرّانی تألیف ایلمشدر و اکا نسبتده جزریّ دینور (الجزیرة الخضراء) اندلس اولکه سنده بر بلده در کرچه صو ایله محاط دکلدر لکن لطافت و نظارت جهتیله اطرافندن امتیازی باعث تسمیه در بونك نسبتنده جزیریّ دینور و جزیرهٔ خضراء زنکبارده بشقه بر جزیره در که آنده ایکی شاه واردر یکدیکره منقاد دکلدر هر بری مستقلا شاهلردر و اندلس خلقی جزیره اطلاق ایلسه لر اندلس شرقیسنده مجاهد بن عبدالله بلادینی مراد ایدرلر (جزیرة الذهب) ارض مصرده ایکی موضعدر (جزیرهٔ شکر) زفر وزننده اندلسده بر بلده در (جزیرة ابن عمر) موصل شمالیسنده بر بلده در که قضاسنی نهر دجله هلال هیئتنده احاطه ایلمشدر (جزیرهٔ شریك) مغربده بر ایالتدر (جزیرهٔ بنی نصر) دیار مصرده بر ایالتدر (جزیرهٔ قوسنیا) مصر ایله اسکندریه بیننده بر ناحیه در و جزیره یمامه ده بر موضع آدیدر و فسطاط مصرده بر محله آدیدر نیل طاشدقده اطرافنی احاطه ایلمکله اورته سنده آطه طرزنده قالور (جزیرة العرب) بحر هند ایله بحر شام و بر طرفدن نهر دجله و فرات احاطه ایدن اولکه در یاخود طولا عدن ابین دن اطراف شامه قدر و عرضا جدّه دن معمورهٔ عراقه قدر محدود اولان ارضدن عبارتدر * مترجم دیرکه تحدیدین متحددر و کتب جغرافیاده شرقا بحر هرمز که اوته سی بحر هنددر و جنوبا بحر هند و غربا بحر قلزم ایله محاط اولان ارضدر که جزیره شکلنده در جمله سکّانی عرب اولمغله آنلره مضاف اولمشدر

(الجزائر الخالدات) واكاجزائر السعادات دخی دیرلر بحر محیطك جانب غربیسنده التی جزیره‌دن عبارتدرکه اهل تنجیم مبدأ طول بلادی اورادن اعتبار ایلدیلر ترابی بغایت اطیب و هواسی اعدل اولمغله شرقیه و غربیه اولان اجناس فواکه و اثمار و انواع ریاحین و ازهار و بالجمله حبوبات اوراده بلازرع و غرس نابت اولور بوآطه‌لر حالا قناریه آطه‌لری تعبیر ایتدکاریدرکه بحر محیطه سفر بر اولنلر اوراده صولنوب کیدرلر قناریه دیدکاری قوش اورادن نشئت ایلمشدر (جزائر بنی مرغنای) مغربده بر بلده‌در (الجزار) کتاب وزننده خرما کسیجی دیمکدر که اسمدر و جزار وجزار جیمك فتحیله جزر کبی مصدر اولور خرما کسمنده خرما کسمك معناسنه یقال جزر النخل جزرا وجزارا وجزارا من الباب الثانی والاول اذا صرمه (التجازر) تفاعل وزننده سوکشمك معناسنه‌در یقال تجازرا اذاتشاتما (الاجتزار) افتعال وزننده و (التجزر) تفعل وزننده بغایت شدت اوزره جنك و قتال ایلمك معناسنه‌در شویله‌که لاشه‌لری میدانده وحوش و طیوره ضیافت ایچون ترك ایده‌لر یقال اجتزروا فی القتال وتجزروا اذا ترکوهم جزرا للسباع (الجزیر) امیر وزننده اهل سواد یعنی عراق لغتنده شول کسه‌یه دینورکه اهل قریه آنی اجرتله طوتارلرتاکه والی و کوی آغالری طرفلرندن ورود ایدنلرك و سائر مهمانلرك مهمات و خدماتلرینی رؤیت و اداره و تمشیت ایلیه حالا اناطولی ولایتلرنده کزیر تعبیر ایدرلر کوی کزیری و محله کزیری معروفدر جزیر و کزیر فارسی معربیدر (جزرة) غرفه وزننده یمامه‌ده بر موضع و کوفه ایله فید بیننده بر دره آدیدر (الجسر) جیمك فتحی و کسریله اوزرندن اوته یقایه عبور اولنه جق شیئه دینورکه کپری تعبیر اولنور جمعی اجسردر وجسوردر * کرچه مؤلف قنطره‌یی دخی جسر ایله تعریف ایلمشدر لکن جسر استعمالده مطلقدر کرك طاشدن و تخته‌دن و کرك دوز و کرك یوکسك اولسون و قنطره‌نك مفهومنده احکام و ارتفاع معتبر اولمغله طاشدن کرلو یوکسك اولانه مخصوصدر مثلا نهر طونه اوزره قوردقری کپری‌یه جسر دینوب قنطره دیمز وزمخشری جسری کوچك وقنطره‌یی بیوك کپری ایله تفسیر ایتمشدر و عرف فقهاده خشب و الواحدن اتخاذ و وضع و رفعله مبنی اولانه جسر و حجر و آجردن موضوعا اتخاذ اولنانه قنطره اطلاق اولنور نته‌که نهایهٔ هدایه‌ده مشروحدر و جسر عظیم الهیکل اولان دوه‌یه اطلاق اولنور مؤنثی جسره‌در هایله و بالا بلند بهادر آدمه اطلاق اولنور و ایشلك یاخود اوزون ایركك دوه‌یه اطلاق اولنور و مطلقا ضخامتلو انسان و حیوانه اطلاق اولنور و جسر قضاعه قبیله‌سندن بر جماعت آدیدر وجسر بن عله وجسر بن شبیع الله وجسر بن محارب وجسر بن تیم‌که رجال عربدندر جمله‌سی جیمك فتحیله‌در و ابوجسر المحاربی وجسر بن وهب و حفیدی جسر بن زهران وجسر بن فرقد وجسر بن حسن وجسر بن عبدالله المرادی جیملرك کسریله‌در نته‌که بعض محدثین قولیدر لکن صواب اولان بونلرده جیمك فتحیله‌در و جسره بنت دجاجه بر محدثه قادیندر حضرت عایشه‌دن روایت حدیث ایلمشدر (الجسور) صبور وزننده جسر کبی بالابلند بهادره دینور یقال رجل جسور ای شجاع طویل و دلیر و مقدام آدمه دینورکه جسارت آتیه‌دن مأخوذدر (الجسر) جیمك ضمی و سینك سکونیله و ضمتینله جسور کلمه‌سنك جمعیدر (الجسور) قعود وزننده و (الجسارة) کرامه وزننده یغور ناقه‌یه اشمغی ترك ایلمك معناسنه‌در یقال جسر الفحل جسورا وجسارة من الباب الاول اذا ترك الضراب و بر آدم نافذ و دلیر اولمق معناسنه‌درکه یورکلو اولمغله بر نسنه‌دن کوزینی صاقنیوب اکاسالدررر اولمقدن عبارتدر یقال جسر الرجل اذا مضی و نفذ و قطع مفازه ایلمك یعنی بیابانی کپری کبی کچوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال جسرت الرکاب المفازة اذا عبرتها و بریره کپری قورمق معناسنه‌در یقال جسر الرجل اذا عقد جسرا (الاجتسار) افتعال وزننده بودخی بیابانی کپری کبی کچوب کتمك معناسنه‌در یقال اجتسرت الرکاب المفازة بمعنی جسرتها و کمی دریا یوزنده کپری کبی صالنوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال اجتسرت السفینة البحر اذا رکبته و خاضته قال فی الاساس اذا عبرته (الجسرة) جیمك فتحی و سینك سکونیله و (المتجاسرة) ایشلك ورونده ناقه‌یه وصف اولور یقال ناقة جسرة و متجاسرة ای ماضیة (التجسیر) تفعیل وزننده بر آدمه قوت قلب و یرمکله دلیرلندرمك معناسنه‌در یقال جسر فلانا اذا شجعه (جسرین) جیمك کسریله دمشق قضاسنده بر قریه آدیدر (جیسور) طیفور وزننده موسی نبی علی نبینا و علیه السلام قتل ایلدیکی غلامك اسمیدر علی قول حای مهمله ایله‌در یاخود جلبتوردر یاخود حنبتوردر * شارح دیرکه موسی لفظی سبق قلمدر زیرا جمیع اصولده حضرت خضرك قتل ایلدیکی غلام اسمی اولمق اوزره مرسومدرکه نته‌که قصه‌سی قرآن مبینده مشروحدر انتهی (التجاسر) تفاعل وزننده سرکشلکدن یاخود دیکلکدن باشنی یوقاری طوتمق معناسنه‌در یقال تجاسر الرجل اذا تطاول و رفع رأسه کبرا و دلیرلك اظهاریله بر شدید نسنه‌یه جرأت و اقدام ایلمك معناسنه‌در یقال تجاسر

مطلب

عليه اذا اجترأ و برآدمه اورمق قصديله دكنكي بري اوته دپردوب او يناتمق معناسنه در يقال تجاسر لفلان بالعصا اذا تحرّك له بها (امّ الجسير) زبيرو زننده جميل عذري نام شخص معروفك معشوقه سي اولان بثينه نام نكارك قز قرنداشي كنيه سيدر (الجسمور) عصفور وزننده انسانك ارقه طرفندن جثه سنك محسوس اولان قوامنه و حسن هيئت و اعتدالنه دينور يقال مااحسن جسموره اي قوام ظهره و جثته (الجشر) نشر وزننده طواري او تلامق ايچون او تلاغه چيقارمق معناسنه در يقال جشر الدوابّ جشرا من الباب الاول اذا اخرجها للرعي و آت سوريسني بدوي طائفه سي او به نك او كنه چيقاروب همان اور القده او تلاتمق معناسنه در يقال جشر الخيل اذا نزاها فرعاها امام بيته و برنسنه يي ترك ايلمك معناسنه در يقال جشر الشيء اذا تركه (التجشير) تفعيل وزننده جشر ايله معناي اوّل و ثالثده مرادفدر يقال جشر الدوابّ و جشر الشيء بمعني جشر و قابي بوشالتمق معناسنه در يقال جشر الاناء اذا فرّغه (الجشر) فتحتينله شول ماله يعني دوابّ و مواشي يه دينوركه يانده او تلانوب كيجه لر او به يه كلميه يقال مال جشر اذا صار يرعي في مكانه لايرجع الى اهله بالليل و دوه لر ايله يانده اخشامليوب اوه كلميان قوم و جماعته دينور يقال اصبحوا جشرا اذا كانوا يبيتون مع الابل يعني لايرجعون الى بيتهم و ساحل بحرده اولان بالچقلره دينوركه طاش كبي تحجر ايدوب خشونت و وجود پيدا ايلمش اوله لر * شارح ديركه مؤلفك مصدره قصري قاصردر زيرا بوكونه اسم دخي اولور انتهى * و جشر معناي مزبورده مصدر اولور يقال جشر الساحل جشرا من الباب الرابع اذا خشن طينه و يبس كالحجر و جشر اركن آدامه دينور رجل عزب معناسنه و بهار موسمنده يتشن سبزه لره دينور يقال ماانضر جشر الربيع اي بقولها و جشر مصدر اولور كوكس صوغوق تأثيري كبي عارضه سببيله خشونتلنوب و سس غلظتلنوب بوغو قلنمق معناسنه يقال جشر الرجل جشرا من الباب الرابع اذا خشن صدره و غلظ صوته (الجشير) ميرو زننده بو دخي دوه لر ايله يانده اخشامليوب اهلندن آيروجه اولان آدمه دينور (الجشرة) عمده وزننده اسمدر كوكسه بعض عارضه سببيله عارض اولان خشونته و سسده اولان بوغونلغه دينور تقول اصابتني من البرد جشرة اي خشونة في صدري و غلظة في صوتي و بو معناده جشر مذكور كبي مصدر اولور يقال جشر الرجل على بناء المجهول فهو مجشور اذا خشن صدره و غلظ صوته (المجشور) معناي مزبوردن اسم مفعولدر و پك يوغون اوكسركلي دوه يه دينور يقال بعير مجشور اذا صار به سعال جاف (الاجشر) احمر وزننده ذكر اولنان جشر لفظندن صفتدر صدرنده خشونت و سسنده غلظت اولان كشي يه دينور مؤنثنده جشراء دينور حمراء كبي (الجشور) قعود وزننده شفق سوكوب طاك يري آچلمق معناسنه در يقال جشر الصبح جشورا من الباب الاول اذا طلع (الجاشريّة) مطلقا صباح وقتي ايچمك على قول خاصة دوه سوديني صباح دمنده ايچمك معناسنه در كرچه مصدردر لكن آندن فعل متصرّف اولمز و جاشريّه برقبيله آديدر و برخاتون اسميدر و جاشريّه نصف نهار وقتنه و سحر وقتنه اطلاق اولنور و بركونه طعام آديدر (الجشير) اميرو زننده يانده اخشامليان آدمه دينوركه ذكر اولندي و جشير دريدن اولان تركشه دينور و بيوك چواله دينور (الجشّار) كتّان وزننده آت ايلقيسي اوتليه جق چايرلق صاحبنه دينور (المجشر) معظم وزننده اهلندن جدا قلنمش آدمه دينور يقال رجل مجشر اي مغرّب (المجشرة) معظمه وزننده چايره چيقاريلان آت سوريسنه دينور يقال خيل مجشرة اي مرعية (المجشّر) محدث وزننده محدثيندن سوّار العجليّ پدرينك اسميدر (ابو الجشر) حشر وزننده ايكي كمسه نك كنيه سيدر (المجشر) منبر وزننده شول حوضه دينوركه آنده حيوان صوارلمز اوله و جوهرينك جشر حشر وزننده سود طولو مي كيرلو پاسلو اولمق معناسنه در و منه يقال وطب جشر ككتف اي وسخ قولي مصحفدر صواب اولان حاي مهمله ايله اولمقدر شارح ديركه مؤلف بوبابده حمزة الاصبهاني يي تقليد ايلمشدر * ميداني و سائر ائمۀ لغت ايسه مرقومي تزييف و تغليط و صواب اولان جيمله اولمقدر ديو تنصيص ايلديلر انتهى (المجظئرّ) ظاي معجمه و همزه ايله مقشعرّ وزننده برآدمه شر كيراولمغه آماده اولان كمسه يه دينوركه كويا القاي شرّ ايلمك ايچون ديكيلوب طورر اوله تقول مالك مجظئرّا اي معدّا شرّك كانك منتصب (الجعر) جيمك فتحي و عينك سكونيله دبرده قلان نجس قوريسنه دينوركه چقلداق تعبير اولنور على قول پنچه و مخلب صاحبي هر يرتجي جانورك نجسنه دينور و بوتسميه بالمصدردر جمعي جعوردر يقال رمي الجمل بعره و الذئب بجعره اي نجوه و جعر مصدر اولور كه اصلدر يرتجي جانور ترسلمك معناسنه يقال جعر الضبع جعرا من الباب الثالث اذا خرئ (الجاعرة) بو دخي جعر معناسنه دركه على الاختلاف المذكور نجسه دينور و دبره على قول دبر حلقه سنه دينور (المجعر) مقعد وزننده دبره دينور يقال ضرب مجعره اي مقعده (المجعار) مصباح وزننده يبوست طبعي غالب و كثير اولان آدمه اطلاق اولنور فضلاتي سخت اولمق مناسبتيله يقال رجل

بجعار اذا كثر يبس طبيعته ﴿الانجعار﴾ انفعال وزننده جعر كبى يرتجى جانور ترسلمك معناسنه در يقال انجعر الذئب
بمعنى جعر ﴿الجعراء﴾ سوداء وزننده كوته دينور است معناسنه وجعراء بلعنبر يعنى تميم قبيله سندن بنى العنبر
جماعتنك لقبيدر سبب تلقيب بودركه آنلردن دغه بنت منعج نام خاتونك زمان وضع حملى حلول ايدوب اول خلالده
نوعا اسهاله دخى اوغرامغله ولادت بوريسنى اسهال تقاضاسى ظنيله صحرايه سرعت و بر چقوره قعود ايدوب
ايكى بورى بردن حكمنى اجرا ايلمكله همين دفع طبيعى ايلدم قياسيله قيام وچادره كاوب ضره سنه ياهنتاه هل يفغر
الجعر فاه يعنى غائط آغزينى آچرمى ديو استكناه ايلدكده ضره سى عاقله اولمغله ماده يه انتقال ايدوب بلى آغزينى
آچق دكل بلكه پدرينى بيله چاغررديو قالقوب اول چقوردن چوجغى آلوب كتوردى اكا مبنى جماعت مزبوره يه
جعراء اطلاق ايلديلر ومرقومه دغه بلاهتده ضرب مثلدر ﴿الجعرّى﴾ زمكى وزننده بودخى كوته دينور است
معناسنه وجعرّى بين العرب سبّ ودشنام كلماتندندركه لؤم وفرومايكى يه نسبت اولنان كمسه يه تفوّه اولنور
واطفاله مخصوص بر لعب آديدركه ايكى چوجق برينى ايكى طرفلو الارى اوزره كوتورب كيدرلر ﴿الجاعرتان﴾ تثنيه
بنيه سيله اشك قسمنك دبرنده اولان ايكى طرفلو كميكلرك موضعنه دينوركه آت قسمنده ايكى يانجق تعبير اولنور وآت
قسمنك ايكى طرفلو اويلقلرى باشندن برى اوته قويريغى اورديغى يرلره دينوركه بنه يانجق اوله جقدر على قول ايكى
طرفلو پوج كميكلرينك اوجلرينه دينوركه تومسك اولوب اويلقلرى اوزره مشرف اولور مآل متحد وتعبير مختلفدر
قال فى الاساس كوى دابته فى جاعرتيه وهما مضر باذنبه ﴿الجعار﴾ كتاب وزننده بركونه داغ وتمغا اسميدركه آتك
ذكر اولنان جاعره لرينه باصيلور وشول ايپه دينوركه قويدن صو چكن آدمك دوشمامك ايچون بلنه بند ايدرلر
براوجى طشره ده مربوط ياخود برآدمك النده اولور ﴿التجعر﴾ تفعل وزننده قويدن صو چكن آدم بلنه جعار
ديديكى مزبور ايپى باغلنمق معناسنه در يقال تجعر المستقى اذا شدّ وسطه بالجعار لئلا يقع فى البئر ﴿الجعرة﴾ عمده وزننده
مزبور جعارك كوده ده يرايتديكى اثره دينور و برنوع ارپه يه دينوركه دانه سى ايرى وپك آق اولور ﴿جيعر﴾ حيدر
وزننده و﴿جعار﴾ قطام وزننده و﴿امّ جعار﴾ و﴿امّ جعور﴾ جعفر وزننده ديشى صرتلانه اطلاق اولنور جعرى كثير
اولديغيچون ومن الامثال * تيسى جعار * ياخود * عيثى جعار * بو مثل برآدمى تكذيب وكلامنى ابطال ايلمك معرضنده
ضرب اولنور تيسى جعار قولى كه امر مخاطبه در كونى كالتيس فى حمقه ياضبع ديمكدر زيراتكه قسمى پك احمق اولور
قابل تصديق اولميان كلام متكلمك حماقتنه دالدر وعيثى كلمه سى افساد معناسنه اولان عيثدن امر حاضردر يقال
عاث الذئب الغنم اذا افسدها يعنى يلان سوزلر ايله كوره يم سنى برفساد القا ايله مألنده اولور كذلك امثالدندركه
* روعى جعار * ديرلر ضم راء روعى ايله كه بودخى امر مخاطبه در قورقق كمسه تذلل وفراره ابتدار ايلدكده ضرب
اولنور ويقال روعى جعار وانظرى اين المفر ﴿الجعور﴾ صبور وزننده بنو نهشل جماعتنه كذلك بنو عبدالله بن دارم
جماعتنه مخصوص برصوايركيله جك مصنعه كبى يرك اسميدركه آنلرى يغمور صوبى طولدردقده قيون وكچى
قسمنك صولرى خصوصندن امين وفارغ البال اولورلر ﴿الجعرور﴾ زنبور وزننده بركوچك بوجك آديدر وكوتى
وكمتر خرمايه دينور ﴿ابو جعران﴾ جيمك كسريله بوق بوجكنك كنيه سيدر ﴿ام جعران﴾ قرتال قوشنك كنيه سيدر
﴿الجعرانة﴾ جيمك كسريله وگاه اولوركه عينى مكسور ورايى مشدّد ايدرلر لكن امام شافعى تشديدى تخطئه
ايلمشدر مكه ايله طائف بيننده برموضع آديدر جعرانه ايله ملقبه اولان ريطه بنت سعد لقبيله مسماةدر نستعيذ بالله
﴿ ولاتكونوا كالتى نقضت غزلها ﴾ الآيه كريمه سندن مراد مزبوره ريطه در دائما ايپلكى اكيروب بعده نقض
ايلمكله حماقتله مثل اولمشيدى وجعرانه ارض عراق اوّلنده باديه ناحيه سندن بشقه برموضع آديدر ﴿ذو جعران﴾
عثمان وزننده اذواء تعبير اولنان اقيال يمندن برقيل يعنى برملك لقبيدر ﴿الجعبر﴾ جعفر وزننده بودور
قصير القامه كشى يه دينور مؤنثى جعبره در وشول قواطه يه دينوركه قالين وديوارلرى قيصه اولوب واويومى محكم
اولميه وجعبر بنى نميردن بررجل آديدركه فرات وراسنده قلعهٔ جعبره مستولى اولمغله كنديسنه نسبت اولنمشدر ﴿الجعبرة﴾
دحرجه وزننده برآدمى يره چالمق معناسنه در يقال ضربه فجعبره اذا صرعه وجعبره كذلك اسم اولور بدخلقت
وبداندام اولان بودور خاتونه دينور ﴿الجعبريّة﴾ بودخى ذكر اولنان خاتونه دينور ﴿الجعثرة﴾ ثاى مثلثه ايله
دحرجه وزننده بريكدرمك معناسنه در يقال جعثر المتاع اذا جمعه ﴿الجعاجر﴾ حضاجر وزننده جعجره نك
جمعيدركه طرطبه وزننده در شول نسنه لره دينوركه خميردن كوناكون صورتلرله دوزوب شيره ولحم مقوله سنى طبخ
ايدركن ايچنه براقوب برابر طبخ اولندقدنصكره اكل ايدرلر ﴿الجعدر﴾ جعفر وزننده بودور كوتاه قدكشى يه دينور
﴿الجعادرة﴾ بنادره وزننده بنو مرّة بن مالك بن الاوس جماعتنه اطلاق اولنور ﴿الجعذرىّ﴾ ذال معجمه ايله جعفرىّ

وزنده اكول و اينهان كسمه يه دينور (الجعظرىّ) ظاى معجمه ايله جعذرى وزننده فظّ و غليظ يعنى درشت و بدخوى وكندە كسمه يه على قول اكول و غليظ اولان ناتراشه دينور و شول بودور كشى يه دينوركه عهده سنده اولميان نسنه ايله تفاخر ايدوب لاف وكذافله كورك كبى هوايى پوفلر اوله يقال رجل جعظرىّ اى قصير منتفخ بما ليس عنده (الجعظارة) جيمك كسريله جعظرى ايله معناى اخيرده مرادفدر و قليل العقل و سبكمغز آدمه دينور (الجعنظار) كسرتينله كوپك كبى طعامه حريص اولوب صغر كبى طويمز اولان شخصه دينور يقال رجل جعنظار اى شره نهم وجثه سى ايرى و ديزمان اولان اكول و اينهان كسمه يه دينور (الجعنظر) سفرجل وزننده جعنظار معناسنه در (الجعظرة) دحرجه وزننده شيشمان آدم كبى بطىء الحركه اولان كسمه آغر آغرلنمك معناسنه در يقال جعظر الرجل اذا سعى بطيئا و يقال سعى الجعظرة اذاتثاقل فى سعيه وجعظره ارقه ويروب قاچمق معناسنه در يقال جعظر الرجل اذا فرّ وولىّ مدبرا (الجعظر) جعفر وزننده شول آدمه دينوركه قيچى پك بيوك اولمغله يوروركن قرامان قيونى قويريغى بى اوته صالديغى كبى بودخى قيناقلرينى تحريك ايدر اوله تقول رأيت جعظرا اى ضخم الاست اذا مشى حرّكها (الجعظار) جيمك كسريله كودەسى يوغون اولان بودوره دينور يقال رجل جعظار اى قصير غليظ (الجعفر) فايله كوچك ايرمغه دينور نهر صغير معناسنه و بيوك و واسع اولان ايرمغه ده ديمكله اضداددن اولور و صو ايله طوپطلو اولان ايرمغه على قول جدول ديدكلرى كوچك چايدن زيادەجه اولانه دينور و پك سودلو ناقه يه اطلاق اولنور و جعفر اساميدندر جعفر بن كلاب برقبيله پدرينك اسميدر * قال الشارح و منه قولهم رأيت جعفرا على جعفر فى جعفر اى على ناقة غزيرة فى النهر الصغير و كذا الكبير الواسع و النهر الملآن او فوق الجدول (الجعفرىّ) ياى نسبتله برقصر اسميدركه متوكل خليفه سرّ من رأى نام قصبه قربنده بنا ايلمشيدى (الجعفريّة) بغدادده برمحله در و جعفريّة ديشو دالك فتحى و شين معجمه نك ضميله و جعفريّة الباذ نجانية مصر ديارنده ايكى قريه در (الجعمرة) دحرجه وزننده اركك اشك كندى كنديسنى كرپى كبى طورطوپ ديوشوروب ديشى اشك او زره ياخود اصروب قايمسنى قصد ايلديكى سائر اشك او زره آتيلوب صالمق معناسنه در يقال جعمر الحمار اذا جمع نفسه و جرامیزه ثم حمل على العانة او غيرها اذا اراد كدمه (الجفر) جفر وزننده شول قوزى يه دينوركه بيويوب اشكنبه لنمكله ممه دن كسيلوب او تلمغه اعتياد ايليه على قول درت آيلغه بالغ اولان قوزى يه دينور جمعى اجفار و جفار كلور جيمك كسريله و جفره كلور فتحاتله * شارح ديركه مؤلف من اولاد الشاء و جوهرى من اولاد المعز عبارتيله ايراد ايلمشدر زيرا اهل لغت اختلاف ايلديلر اكثرى جوهرى قولنه موافقدر انتهى * وجفر مصدر اولور قوزى ذكر اولنان كرته يه وارمق معناسنه در يقال جفر ولدالشاء جفرا من الباب الاوّل اذا عظم و استكرش او بلغ اربعة اشهر و جفر كودەسنك اتلرى قباروب طعام اكل ايدر اولان صبى يه اطلاق اولنور ايكيسنكده مؤنثلرنده جفره دينور قال فى الاساس ذبح له جفرة و هى الماعزة الجذعة وجفر ايچريسى طاش ايله اورلمامش على قول برمقدارى اورلمش اولان قويى يه اطلاق اولنور يقال جفر و اجفرا اى بئر المتطوا و طوى بعضها و جفر مدينه نواحيسندن ضريه ناحيه سنده برموضع آديدر اوراده سعيد بن سليمانك چفتلكى اولمغله اكثرى اوراده خروجندن جفرى ايله ملقب اولمشدر وجفر مكه ده بنى تيم بن مرّه جماعتنه مخصوص برقويى آديدر و بنو نضر يوردنده برصويك اسميدر و عطفان بلادنده برصو ايركيله جك محلّ آديدر (جفر الفرس) برصو آديدركه اكا برفرس دوشوب برقاچ كون آنده قالمغله بركسه واقف اولميوب آندن صو آلوب ايچدكدنصكره فرس مزبور زنده و درست ظهور ايلمشدر (جفر الشحم) بنو عبس جماعتى يوردنده برصو آديدر (جفر البعر) بنو ابى بكر بن كلاب يوردنده برصودر (جفر الاملاك) حيره نواحيسنده برموضعدر (جفر الهبأة) برموضعدركه آنده بدر فزارينك فرزندلرى اولان حمل ايله حذيفه قتل اولنديلر (جفرة بنى خويلد) بنو عقيل يوردنده برصودر * مترجم ديركه كتب تواريخده مرسوم اولديغى او زره جفر و جامع ايكى كتاب اسميدركه امام علىّ كرّم الله وجهه تأليف بيورديلر جلد جفره كتب ايلدكلرى باعث تسميه در انتهى (الاستجفار) و (التجفر) تفعل وزننده بونلرده جفر معناسنه در يقال استجفر ولدالشاء و تجفر بمعنى جفر (الجفرة) حفره وزننده كوكسك ايچريسنه دينور جوف الصدر معناسنه على قول قارن ايله ايكى يانلرى قاوشديغى يره دينور و چقور شكلنده واسع اولوب دكرمى اولان ارضه دينور جمعى جفاردر * قال الشارح و منه حديث طلحة ﴿ فوجد ناه فى بعض تلك الجفار ﴾ و هى جمع جفرة اى الحفرة الواسعة المستديرة و جفرة الفرس آت قسمنك بلنه اطلاق اولنور يقال فرس عظيم الجفرة اى وسطه جمعى جفر كلور غرف كبى و جفار كلور جيمك كسريله و جفره بصره ده برموضع آديدركه آنده بمش تاريخنده كه امويّه عهديدر برجنك عظيم واقع

اولمشدر واكبر قراء بصره‌دن جعفر بن حيان العطاردى "الجفرى" عام الجفره‌ده يعنى سنهٔ مزبوره‌ده تولد ايلمكله اكا نسبت اولندى ((المجفر)) مكرم وزننده اورتالغى چوق وواسع اولان آته وسائر حيوانه دينور يقال فرس مجفراى واسع الجفرة ((الجفير)) امير وزننده شول اوق تركشنه دينوركه يالكز دريدن اولوب آنده اغاج اولميه على قول آغاجدن اولوب دريسى اولميانه دينور تقول ملأ الجفير قبل ان يقع النفير وهو جعبة من جلود لاخشب فيها اومن خشب لاجلود فيها وجفير ضريه ناحيه‌سنده بر موضع آديدر ((جفير)) زبير وزننده بحرين قضاسنده بر قريه‌در ((الجفور)) قعود وزننده يغور ناقه‌يه چوق آشمقدن ناشى فتور كلوب سست ومنقطع اولمق معناسنه‌در يقال جفر الفحل جفورا من الباب الاول اذا انقطع من الضراب يعنى لكثرته وبولالمق معناسنه‌در يقال جفر الشئ اذ اتسع وبر آدم برعلت ومرضدن چيقمق يعنى قورتلمقله وسعت بولمق معناسنه‌در يقال جفر فلان من المرض اذا خرج يعنى برأ ونجى منه ((الاجتفار)) افتعال وزننده و((الاجفار)) افعال وزننده و((التجفير)) تفعيل وزننده بونلرده يغور ديشى‌يه چوق آشمقدن سست اولوب منقطع اولمق معناسنه‌در يقال اجتفر الفحل واجفر وجفر اذا انقطع من الضراب واجفار غائب ونابديد اولمق معناسنه‌در يقال اجفر الشئ اذا غاب وجاعدن كسلمك معناسنه‌در يقال اجفر عن المرأة اذا انقطع واحبابدن دوستلغى كسوب زيارتنى ترك ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اجفر صاحبه اذا قطعه وترك زيارته ((الجوفر)) جوهر وزننده ومرادفيدر ((الجيفر)) حيدر وزننده ياوز ارسلانه دينور شرزه شير معناسنه وجيفر اساميدندر جيفر بن الجلندى ملكت عمان ملكنك اسميدركه سلطان الانبياء عليه افضل التحايا حضرتلرى طرفندن نامه وسفارتله كيدن عمرو بن العاص رضى الله عنه يدنده عمانده اولدقلرى حالده بلا رؤية مرقوم وبرادرى عبدالله شرفيافتهٔ اسلام اولوب ينه ايالتلرى كنديلره تقرير اولندى وضميرة بنت جيفر صحابيه‌دندر ((المجفر)) و((المجفرة)) ميمك وفانك فتحيله جاعك قطعنه باعث اوله‌جق شيئه دينور كثرت شرب قهوه كبى يقال طعام مجفر ومجفرة اذا كان يقطع عن الجماع ومنه قولهم الصوم مجفرة للنكاح ((المجفر)) معظم وزننده رايحهٔ جسدى متغير اولمغله بدبوى اولان كشى‌يه دينور يقال رجل مجفر اذا صار قد تغيرت رائحة جسده ((من جفرك)) جيمك فتحى وفانك سكونيله و((من جفرك)) فتحتينله و((من جفرتك)) من اجلك معناسنه‌دركه سنكچون وسندن اوتورى ديمكدر يقال فعله من جفرك ومن جفرك ومن جفرتك اى من اجلك ((منهدم الجفر)) قويسى ييقق ديمكدر بو مناسبتله معدوم العقل آدمه اطلاق اولندى يقال رجل منهدم الجفر اى لاعقل له ((الجفرّى)) كفرّى وزننده والفك مديله جائزدر آغاجك چچكى قابنه دينوركه قبجوق تعبير اولنور ((الجفار)) كتاب وزننده قويبلره وآشمه‌لره دينور جفرك جمعيدر وجفار بنى تميم يوردنده برصو آديدر وپك سودلو ناقه‌لره اطلاق اولنور ((الاجفر)) احمر وزننده خزيميه ايله فيد ميانده برصو آديدر ((الجكيرة)) جكره لفظنك مصغريدركه فتحاتله لجاجه معناسنه‌دركه اونكولكدن عبارتدر يقال ماهذه الجكرة اى اللجاجة ((الجكر)) فتحتينله برآدم اونكو اولمق معناسنه‌در يقال جكر الرجل جكرا من الباب الرابع اذا لج ((جكار)) كتاب وزننده بر رجل آديدر ((الاجكار)) همزه‌نك كسريله برآدمه يدنده اولان مالنى بيع ايلمسى ضمننده ابرام والحاح ايلمك معناسنه‌در يقال اجكره اذا الحه فى البيع بوراده جيمله الجّ نسخه‌لرى غلطدر ((الجلبار)) ضمتين وتشديد بايله قلجك قابنه يعنى قلجى غلافى وسائر ادواتيله وضع ايلدكلرى قابنه دينور قراب السيف معناسنه على قول قلجك آغزينه دينور ((جلبار)) بطنان وزننده اصفهانده بر محله آديدر ((جلفار)) فايله بطنان وزننده مرو قضاسنده بر قريه آديدر جلفر آندن مقصوردر وكلبر معربيدر كل كوكسلو ديمكدر ((جلفار)) جلنار وزننده عمان نواحيسنده بر بلده آديدر ياغ وپنير مقوله‌سى اشياء بحر هرمزده اولان قيس جزيره‌سنه آندن جلب ونقل اولنور ((الجلنار)) جيمك ضمى ولام مشدده‌نك فتحيله كلنار فارسى معربيدركه نار چچكنه دينور منقولدركه برآدم هنوز اصغر ايكن اوچ دانه‌سنى قوپروب يوتسه برسنه‌يه قدر كوز آغريسى كورمك خواصندندر لكن كتب طبيه‌ده صاحب رمد ياخود غيرى كمسه چهارشنبه كونى طلوع آفتابدن مقدم آچلمامش غنچه‌سندن برقاچ دانه‌سنى آغزيله قوپروب يوتسه ختام سنه‌يه دك كوز آغريسى كورمز ومجربدر ديو مرسومدر ((الجمرة)) جيمك فتحى وميمك سكونيله برقاچ دانه آتش قورينه دينوركه كوزدخى تعبير اولنور نار متقده معناسنه جمع جنسى جمردر * شارحك بيانه كوره جمع صيغى جمرات وجمار كلور جيمك كسريله يقال القى اللحم على الجمر اى النار المتقدة وجمره بيك نفر سوارى‌يه اطلاق اولنور اعدايى آتش كبى سوزان ايتدكلريچون ياخود جميت معناسندن مأخوذدر يقال جمرة كالجمرة اى الف فارس كالنار المتقدة وجمره شول قبيله‌يه اطلاق اولنوركه اصلا برفرده وبر قبيله‌يه منضم اولميوب على حدة خودسر اوله‌لر شدت وشهامتلرندن ناشى مظاهرتدن

مستغنی اولورلر علی قول اوچیوز سواری‌یی حاوی اولان قبیله‌یه اطلاق اولنور وجره خرده چقل طاشنه دینور
حصاة کبی که فارسیده سنکریزه دینور وجره مناسك حجدن اولان جراتك مفردیدر که اوچ جره‌در بری برینك
عقبنجه جار یعنی خرده طاشلر آتیلور جرهٔ اولی وجرهٔ وسطی وجرة العقبه تعبیر اولنور وجه تسمیه عن قریب
ذکراولنور * مؤلف بوراده مسامحه ایلمشدر زیرا وجه مذکور اوزره جره‌نك جمعی جمرات وجمار کلور نهایت
جمرات فعل مخصوص مناسکده غالبدر (جمرات العرب) اوچ کروهدن عبارتدر بری بنوضبة بن ادّ وبری بنوالحارث
ابن کعب وبریسی بنونمیر بن عامردر علی قول عبس وحارث وضبه قبیله‌لریدر بونلر لأمّ برادرلردر مقدّما
والده‌لری رؤیاسنده مشاهده ایدرکه فرجندن اوچ دانه جره ظهور ایلدی برمدّتدنصکره کعب بن المدان نام کمسه
مزبوره‌یی تزوّج ایدوب فراشندن حارث تولد ایلدی که بونلر یمنك اشرافیدر بعده بغیض بن ریث نام آدمه
واروب آندن عبس تولّد ایلدی که بونلر عربك سلحشور جندیلریدر آندنصکره ادّ نام کمسنه تزوّج ایدوب آندن ضبه
طلوع ایلدی پس ایکی جره که عبس ایله ضبه‌در مضرده وبر جره یمنده اولور وجره بنت ابی قحافه صحابیه‌در
وابوجمرة الضبعی که اسمی نصربن عمران‌در وعامر بن شقیق بن جمره وابو بکر بن ابی جمرة الاندلسی علماء
ومحدّثیندندر (التجمیر) تفعیل وزننده بریکدرمك معناسنه‌در یقال جمّر الشیء اذا جمعه وناس برارایه کلوب بریکمك
معناسنه‌در یقال جمّرالقوم علی الامر اذا تجمعوا وانضموا وخاتون صاچنی اکسه‌سنه طوپلامق معناسنه‌در یقال
جمّرت المرأة اذا جمعت شعرها فی قفاها وخرما اغاجندن خرما بینیسنی کسمك معناسنه‌در یقال جمّرالرجل
اذا قطع جمار النخل وباشبوغ عسکری دشمن اولکه‌سندن کیرو صالیورمیوب معیتنده آلیقومق معناسنه‌در
یقال جمّرالقائد الجیش اذا حبسهم فی ارض العدوّ ولم یقفلهم (الجمر) جیمك فتحی ومیمك سکونیله بودخی ناس
برخصوص ضمننده برارایه کلوب بریکمك معناسنه‌در یقال جمرالقوم علی الامر جمرا من الباب الثانی اذا تجمعوا
وانضموا وایاغی بوقاغیلی آت صیچرایه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال جمرالفرس اذا وثب فی القید وبر آدمه آتش
کوزی یاخود خرده چقل طاشی ویرمك معناسنه‌در یقال جمرة اذا اعطاه جمرا وبر آدمی آلارغه وبرطرف ایلمك
معناسنه‌در یقال جمر فلانا اذا نحاه ومنه الجمار بمعنی یعنی مناسك حجدن منا ده رمی اولنان جمره‌لر بوندن مأخوذدر
زیرا حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه التسلیم شیطانی آنلر ایله طرد وتبعید ایلدی یاخود اسراع معناسنه اولان
اجماردن مأخوذدر زیرا شیطانه طاش آتدقلرنده ملعون حضرت ابراهیم اوکندن سرعتله فرار ایلدی (الاجمار)
همزه‌نك کسریله بودخی ناس برارایه کلوب بریکمك معناسنه‌در یقال اجمرالقوم بمعنی جمروا وخاتون صاچنی
اکسه‌سنه طوپلمق معناسنه‌در یقال اجمرت المرأة اذا جمعت شعرها فی قفاها وسرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال
اجمرالرجل اذا اسرع فی السیر وبوقاغیلو آت صیچرایه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال اجمرالفرس اذا وثب
فی القید وبرنسنه‌یی بخورلمق معناسنه‌در یقال اجمر ثوبه اذا بخره وآتشه عود اغاجی قومق معناسنه‌در
یقال اجمرالنار مجمرا اذا هیّأها ودوه قسمنك طبانیله پرمق یرنده اولان کمیکلری ارالرنده خطوط اولمیوب دوپدوز
اولمق معناسنه‌در یقال اجمرالبعیر اذا استوی خفه فلا خط بین سلامیه واغاج اوزرنده اولان تازه خرمالرك
مقدارینی تخمین وتقدیر ایلدکدنصکره تخمینی جمع وحساب ایلمك معناسنه‌در یقال اجمرالنخل اذا خرصها
ثم حسب فجمع خرصها ویکی آی کیجه ایچره کورنمیوب نهان اولمق معناسنه‌در یقال اجمرت اللیلة اذا استتر فیها لهلال
وبرحالت جمله‌یه عام وشامل اولمق معناسنه‌در یقال اجمرالامر بنی فلان اذا عمهم وایلغاره وچاپوله کیدنلر آتلری
بریکدروب یاندرمق معناسنه‌در یقال اجمرالخیل اذا اضمرها وجمعها (الاستجمار) بودخی ناس برارایه کلوب
بریکمك معناسنه‌در یقال استجمرالقوم اذا اجتمعوا وانضموا وعسکر اعدا اولکه‌سنده سرعسکر معیتنده عوق اولنوب
قالمق معناسنه‌در یقال استجمرالجیش اذا حبسوا فی ارض العدوّ ولم یقفلوا وچقل طاشلریله استنجا ایلمك معناسنه‌در
یقال استجمرالرجل اذا استنجی بالجمار (التجمر) تفعل وزننده بودخی عسکر دیارلرینه رجعت ایتمیوب اولکهٔ اعداده
سرعسکر معیتنده قالمق معناسنه‌در یقال تجمرالجیش بمعنی استجمروا (المجمر) منبر وزننده بخوردانه دینور آلت
بخور اولمق اعتباریله وبومذکردر مؤنث دخی اولور مبخره ومدخنه یاخود نار اعتباریله ومجمر عود اغاجنه‌ده اطلاق
اولنور که آلت بخوردر (المجمرة) میملرك فتحیله بودخی بخوردانه دینور اسم مکاندر (المجمر) مکرم وزننده بودخی
بخوردانه وعود اغاجنه دینور (الاجتمار) افتعال وزننده مجمر ایله بخورلنمق معناسنه‌در یقال اجتمر بالمجمر اذا تبخربها
(الجمار) رمّان وزننده و(الجامور) خرما کوبکی وخرما بینیسی دیدکلری نسنه‌یه دینور که خرما اغاجلرك تپه‌لرنده
اولور آق ولذیذ وطعمی سوده قریبدر شحم النخل دخی دیرلر (الجمار) سحاب وزننده کروه وجماعت معناسنه‌در

(جاری)

(جماری) جمادی وزننده وتنوینله ده استعمال اولنور هپ وجمله معناسنه دریقال جاؤ اجماری وجمارا ای باجمعهم (الجمیر)
امیروزننده ناسك جمعیتکاهلرینه دینور یقال هذا جمیر القوم ای مجتمعهم (الجمیرة) سفینه وزننده اورلمش صاچه
دینور ضفیره معناسنه (ابناجمیر) لیل ونهاره اطلاق اولنور موقع اجتماع اولدقلریچون نته که ابناسمیر دیرلر مسامره
ومحاکات واقع اولدیغیچون (الجمیر) زبیروزننده اسامیدندر خارجة بن الجمیر اهل بدردندر انصارك حلیفیدر علی قول
خای معجمه ایله در یاخود حای مهمله ایله در برقبیله اسمی اولان حمیر کبی یاخود حمیردر حمارك مصغری کبی یاخود
اسمی حارثه در یاخود حمزة بن الحمیردر یاخود اسمی جاریه در یاخود ابوخارجه در (الجمیر) مسیطر وزننده برطاغك
آدیدر (جمران) عثمان وزننده بربلده در (المجمر) محسن وزننده و(المجمر) مکرم وزننده صلب ومتین اولان طوار
طرنغنه وصف اولور یقال حافر ومجمر ومجمر ای صلب (نعیم المجمر) محسن وزننده فاروق اعظم رضی الله عنه
حضرتلرینك کوله سی اولان نعیم اوله جقدر مسجد نبوی یی چقل طاشلریله دوشه دیکیچون تلقیب اولندی (الجثوره)
ثای مثلثه ایله جهوره وزننده یغلمش طپراق کومه سنه دینور تراب مجموع معناسنه * مترجم دیرکه بوجرثری کلهلردن
منحوت اولمق ملحوظدر (الجمخور) خای معجمه ایله جهور وزننده ایچی بوش یوجغز شیئه دینورکه قووق تعبیر
اولنور اجوف معناسنه (الجمخر) جعفر وزننده قامش کبی ایچی بوش اولان کیکه دینور (الجزرة) زای معجمه ایله
دحرجه وزننده برنسنه دن خوف ایلمکله اقدام ایده میوب ایزی اوزره دونوب قاچمق معناسنه در یقال جمزر الرجل
اذانکص وهرب (الجمعرة) دحرجه وزننده جعمره معناسنه درکه ذکر اولندی وجمعره غلیظ وسخت وبلند اولان
سیاه قیایه دینور علی قول یوکسك طاشلغه دینور وجمعره مصدر اولور کومه لنمش بوغرد قوریسنی ذکر میلتمك معناسنه
یقال جمعر الجمعورة اذادوّرها (جمعر) جعفر وزننده برقبیله آدیدر وقویی قازیلور کن چیقان صاری بالچغه دینور
(الجمعور) جمهور وزننده جمع عظیم معناسنه در (الجمعورة) هایله آغرشغه دینورکه اغاجك تپه سنه چکورلمش اوله
چادردیرکنك تپه سنده اولان آغرشق کبی وکش دیدکاری بوغرد قوریسنك کومه سنه دینور (الجمهور) عصفور
وزننده شول قوم یغننه دینورکه یك یوکسك اولمغله اطرافنه حواله ومشرف اوله وجمهور الناس انساندن کروه
عظیمه دینور جلّ الناس کبی جمعی جماهیردر یقال هذا قول الجمهور وشهد ذلك الجماهیر ای جلّ الناس وهرشیئك
معظم ووفراوانه دینور وجمهور بنی سعد جماعتی یوردنده برقاره طاشلق آدیدر وکریمه وپاك نژاد اولان خاتونه دینور
(الجمهرة) دحرجه وزننده بریکدرمك معناسنه دریقال جمهر الشیء اذاجمعه وقبرو مزاری صووایلیوب همان اوزرینه
طپراق بریکدروب اویلجه طپراقلمق معناسنه دریقال جمهر القبر اذاجمع علیه التراب ولم یطینه * قال الشارح ومنه حدیث
موسی بن طلحة ❁ انّه شهد دفن رجل فقال جمهروا قبره ❁ ای اجمعوا علیه التراب ولا تطینوه ولا تسوّوه وجمهره
برخبرك برطرفنی سویلیوب سامعه مفید ومقصود اولان طرفنی کتم ایلمك معناسنه در یقال جمهر علیه الخبر اذا اخبره
بطرف وکتم المراد (الجمهوریّ) یای نسبتله برنوع شراب مسکر آدیدر علی قول اوچ سنه لك اوزم شرابنه دینور یقال
سقاه جمهوریّا وهو الشراب المسکر او نبیذ العنب اتت علیه ثلاث سنین مفرداتده اوزم شیره سی نصفی قالنجه قینادیلوب
ترك اولنانه اطلاق اولنور دیو مرسومدر (المجمهرة) اسم فاعل بنیه سیله شول ناقه یه دینورکه قوم یغنی کبی بنیه وترکیبی
صیقی وقوندوز برنکلی اوله یقال ناقة مجمهرة اذا کانت مداخلة الخلق یعنی کانها جمهور الرمل (التجمهر) تدحرج
وزننده برکمسه یه شرکیرلکله بالاپرو ازلق ایدوب حواله اولمق معناسنه دریقال تجمهر فلان علینا اذا تطاول (جناره)
جیمك کسریله استراباد ایله جرجان بیننده بربلده در (الجنور) تنور وزننده بغدای واریه دوکه جك یره دینورکه خرمن یری
تعبیر اولنور (الجنبر) بای موحده ایله مقعد وزننده ایری ودیزمان ارکك دوه یه دینور وبودور قصیر القامه کمسه یه دینور
وطوی قوشنك یاوریسنه دینور وجنبر جعدة بن مرداسك فرسی اسمیدر (الجنبار) بانك شده سیله جحنبار وزننده
و(الجنبار) سمسار وزننده بونلرده طوی قوشنك یاوریسنه دینور وجحنبار وزننده اسامیدندر شبیل بن الجنبار
برشاعردر (الجنثر) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و(الجنثر) قنفذ وزننده ضخامتلو سموز ارکك دوه یه دینور جمعی
جناثردر (الجنثورة) جثوره وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی (الجندرة) جدر ماده سنده ذکر اولندی (جندیسابور)
جیمك ضمی ودالك فتحیله اهواز ایالتنده تستر نام بلده قربنده بربلده آدیدر یعقوب بن الصفار نام شاهك قبری
اوراده در کتب جغرافیاده کند شاپور معرّبی وخوزستان ولایتنك قاعدة الملکی اولمق اوزره مرسومدر شاپور بن
اردشیر بناسیدر (الجناسریة) جیمك ضمیله بصره یه مخصوص برکونه خرما اغاجیدرکه میوه سی سائر اغاجلردن
یك کیج ظهور ایدر (الجنافیر) فایله جماهیر وزننده یك اسکی قبرلره دینورکه اسلافدن قالمش اوله وقبور عادیّه معناسنه
مفردی جنفوردر جمهور وزننده (الجور) دور وزننده عدل نقیضیدرکه ظلم وستم معناسنه در بونده علی ایله متعدّی

او لور يقال جار عليه يجور جورا اذا ظلم و لم يعدل و جور قصد مقابليدر كه جادۀ معتدلۀ مستقيمه دن صاپمقدر كرك
حسى و كرك معنوى او لسون يقال جار فلان ضدّ قصد اى مال عن القصد و يقال جار عن الطريق اذا مال و جور
جائر معناسنه كلور كه ستمكار و اعتدال و جادّه دن منحرف كسه لره دينور و بو مبالغة وصف بالمصدر در يقال رجل
جور اى جائر و جائرك جمعى جوره كلور فتحتينله و جوره كلور جيمك ضمى و واوك فتحيله كه غير قياس اوزره در و جاره
كلور كه اسم جمعدر ياخود اصلى جائره در جماعت اعتباريله در يقال قوم جورة و جورة و جارة اى جائرون (الجار)
قومشويه دينور مجاور و همسايه معناسنه تقول هو جارى بيت بيت اى مجاورى و شول آدمه دينور كه بر ظالم اكا ظلم ايدركن
بر يسى دادو امدادينه يتشوب تخليص و تأمين ايلمش اوله يقال هو جاره و هو الذى اجره من ان يظلم و امداده يتشن
آدمه دينور مجير معناسنه تقول هو جارى اى مجيرى و استمداد ايدن آدمه دينور تقول اجرا الجار اى المستجير و بر آدمك تجارت
اورتاغنه دينور تقول هو جارى اى شريكى فى التجارة و خاتونك زوجنه اطلاق اولنور نته كه زوجك خاتوننه جاره
دينور يقال هو جارها و هى جارته اى زوجها و زوجته و عورتك فرجنه اطلاق اولنور و مسافه سى قريب اولان
قوناغه اطلاق اولنور و كوته اطلاق اولنور است معناسنه نته كه جاره دخى دينور * مترجم ديركه براعرابينك عورتى
حائض اولوب اول حالده قربان ايلمك داعيه سنه دوشمكله حالت مزبوره يى مشاهده ايلدكده * و يؤخذ الجار بذنب
الجار * ديه رك تحتانى يه مباشرت ايلديكى منقولدر و جار ملك و عقارده مقاسم اولان شريكه اطلاق اولنور و حليفه
اطلاق اولنور كه يكديكره امداد و اعانت ايلمك اوزره عهد و يمين ايدن آدملرك هر برندن عبارتدر معانئ مذكوره ده
متضايفدر و ناصر و معين معناسنه مستعملدر جمعى جيران كلور جيمك كسريله و جيره كلور عنبه وزننده و اجوار كلور
و جار بحر قلزم اوزره يعنى ساحلنده بر بلده آديدر آنكله مدينه ميانى بر مرحله مسافه در عبد الله بن سويد الصحابى الجارى
اورادندر ياخود بو الحارثىّ اولمغله تصحيف اولنمشدر و عبد الملك بن حسن و عمر بن سعد و عمر بن راشد و يحيى بن محمد
الجاريون محدثلردر و جار اصفهان قضاسنده بر قريه آديدر محدثيندن عبد الجبار بن فضل و ذاكر بن محمد الجاريّان
اورادندر كذلك بحرين قضاسنده بر قريه آديدر و موصل شرقيسنده بر طاغك آديدر (جور) نور وزننده شيراز
اولكه سنده فيروز آباد ايالتنك مدينه سى يعنى قاعدة الملكى اولان شهرك آديدر اعلا كلى اولمغله ورد جورىّ اكا نسبت
اولنور و اكا علمادن ذوات كثيره منسوبدر و جور نيسابورده بر محله آديدر اعلامدن محمد بن احمد الوليد الاصبهانىّ
الجورى اورادندر جور كلمه سى مؤنث اولمغله غير منصرفدر بلده و محله و بجمه اعتباريله و بعضا مذكر و منصرف
اولور * مترجم ديركه ماه و جور بحثى كافيه ده مشروحدر و جور اسماء رجالدندر محمد بن شجاع بن جور و محمد بن اسمعيل كه
ابن جور ديمكله مشهوردر محدثلردر (جور) زفر وزننده اصفهان قضاسنده بر قريه در (الجوز) جيمك كسريله
هجف وزننده پك تند آواز اولان شيئه اطلاق اولنور كه حدّى متجاوز اولور و منه يقال غيث جوز اى شديد الرعد
و يقال بازل جوز اى شديد الصوت (الجوار) سحاب وزننده چوق و ديبى درين اولان صويه دينور يقال فى ارضه
جوار اى ماء كثير قعير و جوار الدار بر خانه نك حدّ و سنورنده ممتدّ و دوره و حذاسنده واقع اولان عرصه و خانه
مقوله سنه دينور طوار كبى و جوار جوارى لفظنده لغتدركه كيلره دينور سفن معناسنه و بو صاعد لغويدن منقول
و غريبدر (شعب الجوار) مدينه قربنده بر طاغ يوليدر (الجوار) كتاب وزننده اصل قومشولغه دينور بعده بر آدمه
لدى الاقتضاء امداد و اعانت و حفظ و حمايت ايلمك اوزره عهد و امان و يرمكده استعمال اولندى شويله كه من بعد اول
آدم اول كمسه نك زير امان و زنهارنده مأمون اولور * شارح ديركه مؤلف بونده مسامحه ايلدى زيرا جوار وجه مذكور
اوزره اولان امان و زنهاره دينور بونده جيمك ضميله ده جائزدر تقول العرب هو فى جوارى و جوارى اى فى عهدى
و امانى انتهى * و جوار مصدر اولور امان طلب ايلمك معناسنه يقال جار الرجل جوارا اذا طلب ان يجار (الجوار) كتان
وزننده چفتجى يه دينور اكار معناسنه (المجاورة) مفاعله وزننده و (الجوار) جيمك فتحى و قليلا كسريله كه اسم اولان
جواره عدم التباس ايچوندر بر آدمه قومشو اولمق معناسنه در يقال جاوره مجاورة و جوارا اذا صار جاره و مجاوره
مسجدده اعتكاف ايلمك معناسنه مستعملدر يقال جاور المسجد اذا اعتكف فيه مجاورت حرمين بو معنادندر (التجاور)
تفاعل وزننده و (الاجتوار) افتعال وزننده كه مشاركت ايچوندر قومشو لشمق معناسنه در يقال تجاوروا
واجتوروا اذا جاور بعضهم بعضا * شارح ديركه اجتور كلمه سى اعلال اولنمدى تجاور معناسنه اولديغيچون
زيرا تجاور كلمه سيده اعلال اولنمدى حتى سيبويه تجاوروا اجتوارا و اجتوروا تجاورا ديرايدى احدهما آخر معناسنه
اولديغى مشهور اولمغله احتمال آخر مسلوب اولديغندن و نادرا اعلال اوزره اجتاروا دخى وارداولمشدر (الاستجارة)
امان ويرلمك و حفظ و حمايت اولنمغى نياز ايلمك معناسنه در يقال استجار فلان اذا طلب ان يجار (الاجارة) همزه نك

(لطيفه)

(كسريله)

کسریله قورتارمق معناسنه در یقال اجار فلانا اذا انقذه و پناه کتورنی حمایت ایلمك معناسنه در یقال اجاره اذا اعاذه ومنه یقال من استجار بالله اجاره و متاعی ظرف ایچره قومق معناسنه مستعملدرکه حفظی مستلزمدر یقال اجار المتاع اذا جعله فی الوعاء و اجاره و جاره همزه سز غیرقیاس اوزره که اسم مصدردر مصدر مقامنده مستعملدر یساقچیلق ایلمك معناسنه در یقال اجار فلانا اجارة و جارة اذا خفره (التجویر) تفعیل وزننده یره چالمق معناسنه در یقال جوّره اذا صرعه و برآدمی جور وستمه نسبت ایلمك یعنی حقنده جائر وستمکر دیمك معناسنه در یقال جوّره اذا نسبه الی الجور و برنسنه نك التنی اوستنه یعنی ترسنه چویرمك معناسنه مستعملدر یقال جوّر البناء اذا قلبه و ترسنه چویریلان شیئه مجوّر دینور معظم وزننده یقال ثوب مجوّر ای مقلوب ومنه المثل * یوم بیوم الحفض المجوّر * یعنی بوکون حفض مجوّر کوننك بدلیدر حفض فتحتینله قیل چادره و او اثوابنه دینور منشأ مثل بودرکه بر پیر آدمك برصغیر برادر زاده سی وار ایدی کاه پکاه عموجه سنك اوطه سنه دخول و اورتالغی تنها بولدقده ایچنده بولنان امتعه واشیایی آلتی اوستنه دوندرر ایدی بعدمدة کندیسی دخی عموجه سی مرکزینه واردقده بعینه اکا برادر زاده لری دخی مستولی اولوب عموجه سنه ایتدیکنی کندیسنه بولدردیلر چادره کیروب بو حالی کوردکده کلام مزبوری ایراد ایلدی سوء فعلیله مجازات اولنان منکوب کسنه یه شماتت موقعنده ضرب اولنور (التجوّر) تفعل وزننده دوشمك معناسنه در یقال تجوّر الرجل اذا سقط و یان اوزره یاتمق معناسنه در یقال تجوّر زید علی فراشه اذا اضطجع و بنا ییقلمق معناسنه در یقال تجوّر البناء اذا تهدّم (الجهندر) جیمك ضمی وهانك و دالك فتحیله برنوع خرما آدیدر (الجهرة) جیمك فتحی وهانك سکونیله اسمدر ظاهر وآشکار اولان شیئه دینور ومنه قوله تعالی ﴿ارنا الله جهرة﴾ ای عیانا غیر مستتر یعنی حائلسز آشکاره جه اراءت قیل * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره جهر ماده سی حاسهٔ بصرك یاخود حاسهٔ سمعك افراطی سببیله برشیئك کمال ظهورینه موضوعدر حاسهٔ بصر ایله اولان مثلا رأیته جهرة و جهارا کبی که آنی عیانا کوردم دیمکدر جهر بئر واجتهار بوندن متفرعدر و حاسهٔ سمع ایله اولان جهر بالقول کبیدر وجوهر کلمه سی آندن فوعلدر شول عینه دینورکه کندیسی باطل اولنجه محمولی دخی باطل اولور حاسه یه کمال ظهورندن ناشی تسمیه اولنمشدر انتهی (الجهر) قهر وزننده و (الجهار) کتاب وزننده برنسنه عیان وآشکار اولمق معناسنه در یقال جهر الامر جهرا و جهارا من الباب الثالث اذا علن و برسوزی آشکاره جه سویلمك معناسنه در بنفسه و باایله متعدّی اولور یقال جهر الکلام و بالکلام اذا اعلن و رفع صوت ایلمك معناسنه در یقال جهر الصوت اذا اعلاه و عسکری چوغالتمق معناسنه مستعملدر یقال جهر الجیش اذا استکثرهم و برارضه سلوك ایلمك معناسنه مستعملدرکه کندیسنی اوراده اظهاری مستلزمدر یقال جهر الارض اذا سلکها و برآدمی بی حائل آشکاره جه کورمك علی قول برآدمه نظر ایلدکده کوزینه بیوك کورنمك معناسنه در یقال جهر الرجل اذا رأه بلا حجاب او نظر الیه و عظم فی عینه و خوب چهره و خوشلقا انسانك وسائر نسنه نك هیئت زیبا و جمال دلاراسی خاطره بدیع و عجیب کلمك معناسنه مستعملدر یقال جهره الشیء اذا راعه جماله و هیئته و یاغ چیقمق ایچون یایغی چالقمق معناسنه در یقال جهر السقاء اذا مخضه و علی الغفله برجماعته شبخون ایلمك معناسنه در یقال جهر القوم القوم اذا صبحهم علی غرّة و قویی آریتلیوب پاك ایلمك علی قول مجموع صوینی چکمك یاخود قویی قازارکن صویه یتشمك معناسنه در یقال جهر البئر اذا نقاها او نزحها او بلغ الماء و برنسنه یی کشف ایدوب ظاهره چیقارمق معناسنه در یقال جهر الشیء اذا کشفه و کونش برآدمك کوزینی خیره لندروب قاشدرمق معناسنه در یقال جهرت الشمس المسافر اذا اسدرت عینه و برکیمسه یه تعظیم ایلمك معناسنه در یقال جهر فلانا اذا عظمه و برنسنه یی تقدیر و تخمین ایلمك معناسنه در یقال جهر الشیء اذا حزره و جهر طپراغی غلیظ و درشت اولان تپه یه و یوکسك یره دینور و یله دینور سنه معناسنه یقال مضی علیه جهر ای سنة و دهر و زماندن برمقداره دینور تقول بعت منه عهد امذ جهر ای قطعة من الدهر (الاجهار) اظهار وزننده بودخی سوزی آشکاره سویلمك معناسنه در یقال اجهر الکلام و بالکلام اذا اعلنه فهو مجهر و یقال اجهر بالقراءة و برآدمك شاشی اوغلی اولمق علی قول موزون قد و خوب صورت و خوشلقا اوغللری اولمق معناسنه در یقال اجهر الرجل اذا جاء بابن احول او ببنین ذوی جهارة (المجهر) منبر وزننده و (المجهار) محراب وزننده سوزی جهر ایله سویلمك عادتی اولان آدمه دینور یقال رجل مجهر و مجهار اذا کانت عادته ان یجهر الکلام (الاجتهار) افتعال وزننده بودخی عسکری چوغالتمق معناسنه در یقال اجتهر الجیش اذا استکثرهم و خوبلقا و خوش صورت انسان وسائر نسنه نك حسن وهیئتی خاطره عجب ویرمك معناسنه در یقال اجتهر الشیء اذا راعه جماله و هیئته و قویی آریتلیوب پاك ایلمك علی قول بالجمله صوینی چکمك معناسنه در یقال اجتهر البئر اذا نقاها او نزحها و برشیئك

کورونشی بیوك اولمق معناسنه درکه کوزه بیوك کورنمکدن عبارتدر تقول اجتهرته اذارأیته عظیم المرأة و برنسنه یی ابرالقده حائل اولمیه رق آشکاره کورمك معناسنه در تقول اجتهرته اذارأیته بلاحجاب بینك و بینه (الجهر) فتحتیله کوز قاشمغله کونشده باقدیغی نسنه یی کورمکدن کلیل اولمق معناسنه در یقال جهرت العین جهرا من الباب الرابع اذالم تبصر فی الشمس (الجهارة) کرامه وزننده برکیمسه فخیم اولمق یعنی کوزه بیوك کورنور اولمق معناسنه در یقال جهر الرجل جهارة من الباب الخامس اذافخم یعنی بین عینی الرائی و صوت بلنداولمق معناسنه در یقال جهر الصوت اذا ارتفع و جهاره اسم اولور برآدمك قامت و قیافت و اندامی خوب و دلکش اولمغه دینور یقال رجل ذوجهارة ای حسن القدّ والخدّ (الجهیر) امیروزننده و (المجهر) مکرم وزننده و (الجهوریّ) یای نسبتله کلامه وصف اولور بلند آواز ایله سویلنان سوزه دینور یقال کلام جهیر و مجهر و جهوریّ ای عال * شارح دیرکه جهوری صاحب آواز بلنده دخی وصف اولور یقال رجل جهوریّ انتهی * و جهیر خوشلقا و خوب چهره انسانه اطلاق اولنور یقال رجل جهیر ای بین الجهورة و الجهارة ذومنظر و لطف و احسانه سزاوار اولان آدمه دینور یقال رجل جهیر ای خلیق للمعروف جمعی جهراء کلور امراء وزننده و صو قارشمامش خالص سوده دینور یقال لبن جهیر ای غیرممذوق بالماء (الجهورة) جیمك ضمیله جهاره معناسنه درکه خوشمنظرلغه دینور یقال رجل ذوجهورة و جهارة ای حسن المنظر (الجهر) کتف وزننده جهیر معناسنه درکه خوشمنظر و صاحب جمال آدمه دینور (المجهورة) معمور اولان قویی یه دینور یقال بئر مجهورة ای معمورة و حروف مجهوره عندالصرفیین اون سکز حرفدن عبارتدرکه اشبو * ظلّ قوّر بض اذاغزاجند مطیع * کلامی جمع ایدر مقابلنه حروف مهموسه دینور * شارحك بیاننه کوره حروف مذکوره تلفظ حالنده مخرجلرینه اعتمادی اشباع ایدرلر شویله که نفسی کندیلر ایله جریاندن منع ایدرلر بوجهتدن مجهوره اطلاق اولندی اما مهموسه ده نفس بونلر ایله جریان ایدر زیرا مخرجلرینه اعتمادلری ضعیفدر (الجهر) جیمك ضمیله برآدمك هیئتنه و حسن منظرینه دینورکه اصطلاحزده کوستورش تعبیر اولنور یقال مااحسن جهره ای هیئته و حسن منظره (الاجهر) احمر وزننده خوشمنظر و خوب قیافت اعضاسی متناسب و اندامی تامّ و موزون محبوبه دینور یقال غلام اجهر ای حسن المنظر و الجسم التامّه و شاشیلغی بداولمیوب ملاحتلو اولان شاشی یه دینور یقال رجل اجهر ای احول ملیح الحولة و قاشق کوزلو آدمه دینورکه کونش پرتونده برنسنه یی کورەمز اوله یقال رجل اجهر اذا کان لایبصر فی الشمس و شول آته دینورکه آلننده اولان صباح الخیری بتون یوزینه شامل اولمش اوله یقال فرس اجهر اذا کان قدغشیت غرّته وجهه (الجهراء) حمراء وزننده ذکر اولنان اجهرك مؤنثیدر و شول یره دینورکه آنده اغاج و تپه و دره و انکبه یرلر اولمامغله ال آیاسی کبی دوبدوز اوله یقال ارض جهراء اذا کانت مستویة لاشجر فیها ولااکام و کروه و جماعت معناسنه در و یمورطه سی بیوك اولوب طشره اوغرامش کوزه وصف اولورکه صاحبنه لقمه کوز تعبیر اولنور یقال عین جهراء ای جاحظة و جهراء الحیّ افاضل قبیله یه اطلاق اولنور یقال هذا رأی جهراء الحیّ ای افاضلهم (الجوهر) جورب وزننده مطلقا شول حجره دینورکه کندیسندن انتفاع اولنه جق نسنه استخراج اولنور اوله مراد جواهر معدنیه اولان احجاردرکه فلزّاتدن عبارتدر و جوهر الشیء اول نسنه نك جبلتی کندیسی اوزره موضوع اولان نسنه یه اطلاق اولنور یعنی اول نسنه نك اصل مایه و ماده سیدرکه اول نسنه آندن صورتپذیر حصول اوله مثلا جوهر انسانی مایهٔ جبلیتدرکه نشو و نماو بالجمله اوضاع و اطواری نك موضوع علیهیدر * مترجم دیرکه احجار معروفه یه جوهر اطلاقی معنای اوّلدن مأخوذدر و مؤلفه کوره جوهر عربیدر جهردن مأخوذدر نته که ذکر اولندی لکن متعارف اولان کوهر فارسی معربیدر و اهل حکمت اصطلاحنده جوهر بنفسه قائم و موضوع مقوّمدن مستغنی موجوددر و متکلمین عندنده متحیز بالذاتدر مقابلی عرضدر و عرض قائم بالجوهردر بومناسبتله سیدشریف قدس سره حضرتلرینك اشبو تقسیم منظومه سی فائده ملاحظه سیله ثبت اولندی

※ موجود منقسم بدو قسمست نزد عقل ※ یاواجب الوجود و یاممکن الوجود ※
※ لکن دوقسم کشت یقین جوهر و عرض ※ جوهر به پنج قسم شدای ناظم عقود ※
※ جسم و دواصل اوکه هیولی و صورتست ※ پس نفس و عقل این همه را یادکیرزود ※
※ نه کشت باز جنس عرض این دقیقه را ※ اندر خیال و نظم بمن عقل می نمود ※
※ کم است وکیف واین متی ومضاف ووضع ※ پس یفعل است و ینفعل و ملك در وجود ※
※ اجنـاس کائنـات مقولات عشر شـد ※ نی کشت کم ازین نه برین دیکری فزود ※

وجوهر جریء و مقدام و دلیر آدمه اطلاق اولنور یقال هوجوهر ای جریء مقدم (الجهار) قتال وزننده و (المجاهرة) مقاتله

(وزنده)

وزننده مغالبه معناسنه‌در يقال جاهرهم بالامر جهارا ومجاهرة اذا غالبهم وجهار كتاب وزننده اسم اولور جهره كبى
عيان وآشكاره معناسنه جيمك فتحيله‌ده جائزدر يقال لقيه جهارا وجهارا اى عيانا ﴿جهور﴾ جعفر وزننده برموضع
آديدر وبر رجل آديدر ﴿الجيهر﴾ حيدر وزننده و﴿الجيهور﴾ طيفور وزننده اته قونوب تباه وافساد ايدن سينكه‌ دينور
﴿الجهور﴾ صبور وزننده جهردن مبالغه‌در بو مناسبتله جهور الصوت شول آته اطلاق اولنور كه بلند آوازاولوب
وآوازى ككزندن چيقميوب كشنديكى حينده كتدكجه بلند ومشتد اولوب ميدانلو ودورودراز كيدراوله يقال فرس
جهور الصوت اى ليس باجش ولا اغن ثم يشتد صوته حتى يتباعد ﴿جهار﴾ كتاب وزننده هوازن قبيله‌سنده
برصنمك اسميدر ﴿جير﴾ جيمك فتحى ويانك سكونى ورانك كسرا اوزره بناسيله وكاه اولوركه منون اولور واين وزننده
لغتدر كه فتح اوزره مبنى اولور عندالعرب كلمهٔ يميندر حقا معناسنه كه اسم اولور يقال جير لا افعل اى حقا ولا جير
لا افعل اى لا حقا على قول جير حروف جوابيه‌دندر نعم معناسنه‌در على رأى اجل معناسنه‌در اجل كرچه نعم كبى كلمهٔ
جوابدر لكن تصديقده اجل نعم‌دن احسن واستفهامده على العكس‌در * شارح ديركه ابن هشام قول ثانى‌يه حصر
ايلشدر واستادم ابن ابى ربيعدن روايت ايدركه جير كلمه‌سى اسم فعلدر اعرف معناسنه وابن هشام بوندن غافل
اولمشدر انتهى ﴿الجير﴾ فتحتينله بعض آدمده اولان بودورلغه وبداندا ملغه وحقير الجثه‌لكه دينور يقال به جيراى
قصر وقماءة ﴿الجيار﴾ كتان وزننده آلچى‌يه دينور صاروح معناسنه لكن مراد خرزمه‌دركه نوره اوله‌جقدر
وطارغنلقدن ياخود آجلقدن ناشى صدره يعنى فم معده‌يه عارض اولان يانقسى دادسزلغه دينوركه بوغازى وفم
معده‌يى ياقه‌رق براكشيلك حالتيدر واكا جاير دخى دينور تقول اخذنى جيار وجائر من الغضب اوالجوع اى حزارة
وجيار بحرين نواحيسنده برموضع آديدر ﴿جير﴾ بقم وزننده مصرده برقضانك آديدر ﴿جيره﴾ كيسه وزننده حجازده كنانه
قبيله‌سى يوردنده برموضع آديدر ﴿جيرويه﴾ نفطويه وزننده اساميدندر يوسف بن جيرويه محدثيندندر ﴿المجير﴾
معظم وزننده شول حوضه دينوركه كوچكلنمش على قول قازيلوب درينلنمش على رأى آلچى وخراسانيله صوانوب
بادانه اولنمش اوله يقال حوض مجير اى مصغر او مقعر او مجصص ﴿جيران﴾ جيمك كسريله اصفهان قضاسنده برقريه‌در
محدثيندن محمد بن ابراهيم واحمد بن محمد بن سهل وهذيل بن عبدالله الجيرانيون اورادندر وسيراف ايله عمان بيننده
برقضا آديدر ﴿جيرون﴾ جيحون وزننده دمشق شهرى على قول جامع كبيرى قربنده اولان قپوسنك آديدر وبو مطرزى
قوليدر ياخود جيرون نام اميره منسوبدركه زماننده آنك حصنى ايدى وباب الحصن حالا باقيدر مهيب وهائلدر لكن
شاملو بيننده جامعك شرقيسنده اولان قپو باب جيرون ديمكله متعارفدر * شارح ديركه جيرون شول عفريتك اسميدركه
سليمان على نبينا وعليه السلام حضرتلرينك امريله حصن مزبورى بنا ايلدى صكره اول حصن كليسا وبعده جامع
اولدى تمت الجيم بعون الله المعين الكريم ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ ﴿الحبر﴾ حانك كسرى وبانك فتحيله يازى
يازه‌جق مركبه دينور نقش معناسنه * مؤلفك بصائرده بياننه كوره حبر اثر مستحسن معناسنه موضوعدر جمال وبها
معناسى وسائر معانى آندن منشعبدر وعالم ودانايه حبر اطلاقى قلوب ناسده اثر علومى باقى قالديغنه مبنيدر كذلك
افعاللرى اسوهٔ آثار حسنه‌در نته‌كيم امام على كرم الله وجهه بيورديلركه ﴿ العلماء باقون مابقى الدهر اعيانهم
مفقودة وآثارهم فى القلوب موجودة ﴾ انتهى * وحبر عالم ودانا آدمه على قول صالح وپرهيزكار آدمه اطلاق اولنور
بو معناده حانك فتحيله‌ده جائزدر كعب الحبر بوندندر كسرايله‌ده زبانزددر كعب الاحبار لحن اولمغله تفوهندن مؤلف
نهى ايلشدر * شارح ديركه مرحوم كعب كه ابن ماتع الحميرى در اعلم علماء اهل كتاب ايدى خليفهٔ اول زماننده اسلامه
كلمكله تابعيندندر علم وحفظى متفق وموثوقيتى محقق اولمغله قتى وافر روايت محكمه‌سى واردر زمان خلافت
ذى النورينده عازم سوى جنان اولديلر وبونده حبر كلمه‌سى ايكى صورتده دخى عالم معناسنه اولمغله كعب لفظى منون
وموصوف اولور ومكسور اولوب مركب معناسى مراد اولورسه بلاتنوين اولوركه مضاف اولور وجه اضافت كثرت
كتابت وكثرت كتب ملابسه‌سيله‌در * ومؤلف كرچه كعب الاحبار اطلاقندن نهى ايلدى لكن احبار حبرك جمعى
اولمغله كعب العلماء اطلاقى مسموعدر ابوعبيده وابن قتيبه اطلاقنه ذاهب اولديلر انتهى * وحبر كلمه‌سنك جمعى احبار
كلور وحبور كلور * شارحك بياننه كوره احبار مكسوره‌نك جمعيدر مثل وامثال كبى وحبور مفتوحه‌نك جمعيدر فلس
وفلوس كبى وحبر كسرايله اثر ونشانه معناسنه‌دركه معناى موضوعيدر تقول انظر الى حبر عمله اى اثره وخاصة اثر
نعمت ورفاه وسامانه دينور وحسن وجمال معناسنه‌در قال الشارح ومنه الحديث ﴿ يخرج رجل من النار قد ذهب
حبره وسبره ﴾ اى حسنه وهيئته وحبر آلاجه‌يه دينور وشى معناسنه اسمدر مصدرى حانك فتحيله‌در يقال برد فيه
حبر اى وشى ويقال حبر البرد اذا وشاه وحبر ديشلرك بياضنه عارض ومختلط اولان صاريلغه دينور يقال شاب

فصل الحاء المهملة

مطلب

بياض اسنانه حبراى صفرة بو معنالرده حبرك جمى حبوردر ومثل و نظير معناسنه‌در يقال ليس له حبر اى مثل و نظير
وحبر بر بلده آديدر (المحبرة) ميمك وبانك فتحيله حبر مذكوردن اسم مكاندر مركب قويه‌جق حقه يه و ديويته‌دينور
ميمك كسرى جائزدكلدر جوهرى غلط ايدوب ميمك كسريله تقييد ايلدى و ميمك فتحى وبانك ضميله لغتدر مقبره وزننده
وكاه اولوركه ضرورت ايچون رايى مشدّد ايدرلر * شارح ديركه ابن مالك وابو حيان ايكى وجهى دخى حكايت ايلديلر
حتى مصباحده بونده اوچ لغت واردر برى ميمك وبانك فتحيله دركه اجودى بودر ثانى مقبره ومأدبه وزننده‌در ثالث
ميمك كسريله‌در (الحبرىّ) حانك كسريله مركب صتانه دينوركه مركبجى تعبير اولور حبارديمك جائزدكلدر جبار
وزننده * شارح ديركه وزن مزبور مبالغه ايچون كلديكى كبى نسبت ايچون وحرفت وصنايعه دلالت ايچون كلور
بزّاز وخباز ونجار كبى بوجهتله اطلاقنى اكثر صرفيون تصريح ايلديلر انتهى (الحبر) حانك فتحيله ذكر اولنديغى
اوزره عالم ياخود صالح معناسنه در مكسوره كبى وديشلرك بياضنه عارض اولان صفرته دينور وسونمك فرح
وسرور معناسنه‌در حبور وحبره كبى كما سيذكر ونعمت ووسعت عيش ورفاه معناسنه‌در (الحبرة) حانك فتحيله بودخى
ديشلره عارض اولان صفرته دينور وفرح ومسرّت معناسنه مصدر اولور كما سيذكر ونعمت ورفاه معناسنه دركه
مصدردر وجنتده اولان سماع ونغمه وترانه يه دينور ومنه قوله تعالى ﴿فهم فى روضة يحبرون﴾ اى يسرّون وقيل
ينعمون ويكرمون وفسرّ الزجاج بالسماع فى الجنة وحبره هرخوب ودلكش نغمه وترانه يه دينور تقول سمعت حبرة
اى نغمة حسنة وبرنسيه‌يى وصف جميلده مبالغه ايلمك معناسنه در ومنه يقال تحبرون اى تكرمون اكراما يبالغ فيه
(الحبرة) حانك ضميله بودخى ديشلره عارض اولان صفرته دينور وبعض بيوك اغاجلرده شول طومرق كبى بداق
ديبلرنده اولان يومرى عقده يه دينوركه قلع ايدوب قواطه وكرسن وچناق مقوله سى بعض قابلر دوزرلر (الحبر)
كسرتينله و(الحبرة) هايله بونلرده ديشلره عارض اولان صفرته دينور (الحبر) فتحتينله بر آدمك ديشلرى صرارمق
معناسنه در يقال حبرت اسنانه حبرا من الباب الرابع اذا قلحت ومسرور وشادمان اولمق معناسنه‌در يقال حبر الرجل
اذا سرّ واثر معناسنه‌در واثر ونشانه قالق معناسنه‌در يقال حبر جلده على بناء المجهول اذا ضرب فبقى اثره ومجروح
اولان عضوك كيكنده عقده قاله رق اوكولمق معناسنه در يقال حبرت يده على المجهول اذا برئت على عقدة فى العظم
ومنبت يرك نباتى فراوان اولمق معناسنه در يقال حبرت الارض المحبار اذا كثر نباتها ويارە نكس ايدوب آغزى
قپانمق معناسنه در على قول اوكولوب يرنده اثر ونشانه‌لرى قالمق معناسنه در يقال حبر الجرح اذا نكس وغفرا وبرأو
بقيت له آثار (الحبور) سرور وزننده حبر وحبره كبى شادمان اولمق معناسنه در يقال حبر الرجل حبرا وحبرة
وحبورا اذا سرّ (الاحبار) همزه‌نك كسريله شاد ايتمك معناسنه‌در يقال احبره اذا سرّه (الحبار) سحاب وزننده
و(الحبار) كتاب وزننده بونلرده اثر ونشانه دينور تقول بجلده حبار الضرب وبيده حبار العمل اى اثره (الحبر)
كتف وزننده و(الحبير) اميروزننده تازه وجديد شيئه دينور يقال شئ حبر وحبير اى ناعم جديد وحبير شول
سحابه دينوركه قپلان پوستى كبى جابجا آلاجه اوله كه يغمورك كثرتندن اوبلجه كورينور و آلاجه ومنقش قماشه
دينور يقال برد حبير اى موشى ويكى ثوبه دينور يقال ثوب حبير اى جديد حبير كلمه‌سنك جمعى حبر كلور حانك ضميله
وحبير عربدن بر بطن آديدر وبر شاعر اسميدر جوهرينك حبير دوه‌نك آغزنده اولان كپوكه‌ده دينور ديو تفسيرى
غلطدر صواب اولان آنده خبير اولمقدر خاى معجمه ايله * شارح ديركه ابن سيده ايكيسنى دخى تصريح ايليوب
نهايت اعجامى ترجيح ايلشدر (الحبرة) عنبه وزننده اساميدندر (ابو حبره) تابعيندندر وحبرة بن نجم محدثدر وحبره
برنوع قماش يمنى اسميدر بونده حانك فتحيله‌ده جائزدر جمعى حبر كلور عنب كبى وحبرات كلور فقرات كبى شارح ديركه
قماش مزبور پنبه دن وكتاندن مخطط آلاجه‌در برد حبرة ديرلر وصف اوله‌رق وبرد حبرة ديرلر اضافتله بوراده حبره
وشى مذكور معناسنه در نته كه ثوب قرمز ديرلر اضافتله (الحبرىّ) عنبىّ وزننده حبر ديدكلرى قماش مذكورى
صتان آدمه دينور حبار ديمك جائز دكلدر (حبير) زبير وزننده اساميدندر مطرّف بن ابى الحبير ويحيى بن المظفر
ابن الحبير محدثلردر (الحبارى) حانك ضمى والفك قصريله طوى ديدكلرى قوشه دينور مذكر ومؤنثه ومفرد وجمعه
اطلاق اولنور وآخرنده اولان الف تأنيث ايچوندر جوهرى تأنيث ايچون دكلدر ديمكله غلط ايلشدر زيرا تأنيث
ايچون اولمزايسه البته منصرف اولور بو ايسه منصرف دكلدر * مترجم ديركه شهاب جوهرينك مراديني بوكونه
تحرير ايلشدركه الفى تأنيثيه دكلدر ديمك تأنيثى حسى دكلدر زيرا مذكره ده اطلاق اولنور شاة وحمامه‌نك تأنيثلرى
كبى اولور وجوه مقرّره دندركه هر الفك كه تأنيثيه اوله اكاها لاحق اولمز لكن حبارى كلمه‌سنده حباراة مسموع
اولمغله الفى تأنيثيه اولمز انتهى وحبارى كلمه‌سنك جمعى حباريات كلور (الحبرور) زنبور وزننده و(الحبرير)

مطلب

حانك كسريله و (الحبربر) غضنفر وزننده و (الحبربور) ضمتيله و (اليحبور) يعفور وزننده و (الحبور) تنور وزننده
طوى قوشنك ياوريسنه دينور حبرور و حبرك جمعلرى حبابير و حبارير كلور زنابير و ثعارير وزنلرنده و يحبور بر قوش
آديدر على قول طوى قوشنك اركگنه دينور (حبريل) قنديل وزننده بحرين ترابنده بر طاغك آديدر (المحبر)
معظم وزننده مالك بن نويره نك قاتلى اولان ضرار بن الازور نام كمسه نك فرسى آديدر و محبر شول آدمه دينوركه كودەسنى
پيرەلر اكل ايلمكله جابجا پيره ينكلرى قالمش اوله يقال رجل محبر اذا صار قد اكل البراغيث جلده فبقى فيه حبر اى اثر
و كوزل و موزون يونلمش اوقه دينور يقال قدح محبر اذا كان قدا جيد بريه و شول قيونه دينوركه كوزلرنده آق و قاره
الاجەلرى اوله يقال شاة محبرة اذا كان فى عينيها تحبير من سواد و بياض (المحبر) محدّث وزننده شاعر و فارس اولان
ربيعة بن سفيانك لقبيدر و شعراى جاهليه دن طفيل بن عوف غنوينك لقبيدر شعرى كوزل نظم ايلديكيچون
(حبرّى) زمكى وزننده بر وادى آديدر (نار احبير) كار اكسير وزننده نار الحباحب اوله جقدر كه آتش بوجكنك
اوچاركن لمعان ايدن شعله سندن عبارتدر (حبران) عثمان وزننده بر قبيله پدرينك اسميدر تابعيندن ابوراشد
و محدّثيندن بر جماعت آنلردندر (يحابر) يقاتل وزننده قبيلهٔ مراد پدرلرى اولان ابن مالك بن ادد اسميدر
(الحنبر) قنبر وزننده و (الحبربر) سفرجل وزننده شئ معناسنه مستعملدر مقام نفيه مخصوصدر تقول ما اصبت
منه حنبرا و لا حبربرا اى شيئا و باشنده بر توى يوقدر ديه جك يرده ما على رأسه حبربرة ديرلر ما على رأسه شعرة معناسنه
اثر معناسنه اولان حبردن مأخوذلردر و حبر بر جثه سى كوچك اركك دوه يه دينور و حبربرە هاءيله بدچهره و زشت
اندام كوزه خوار قارى يه دينور مرأة قئة معناسنه (حبرّ) فلز وزننده بر موضع آديدر (ابو حبران الحمانى) عمران
وزننده حسن و جماله موصوف بر كمسه ايدى حمان حانك كسرى و ميمك تشديديله بر قبيله در (ابو حبره) عنبه
وزننده شيحة بن عبدالله كنيه سيدركه تابعيندندر * شارح ديركه مؤلف بونى تكرار ايلمشدر قريبا ذكر اولنان
ابو حبره بودر (المحبار) محراب وزننده طپراغى صوى و پاكيزه اولمغله نباتى تيز انبات ايدن يره دينور يقال ارض محبار
اى طيبة سريعة الانبات (الحابور) فسقه و سفها مجلسنه دينوركه مراد بزم عشرتدر سرور معناسنه اولان حبردن
فاعول در يقال رأيته فى الحابور اى مجلس الفساق (حبرحبر) مكرراً حالرك ضميله قيون قسمنى صاغمق ايچون چاغرەجق
صوتدن حكايه در (التحبير) تفعيل وزننده برنسنه يى خوب و لطيف و نازك ايلمك معناسنه در شعر و كلام و كتابت
و سائرى اولسون يقال حبر الشعر و الخط و غيره اذا حسنه (حبره) حانك كسريله مدينه ده بر حصار پچه اسميدر
و حبره بنت ابى ضيغم شاعره در (حبرويه) حمدويه وزننده اساميدندر ليث بن حبرويه محدّثيندندر (سورة الاحبار)
همزه نك فتحيله سور قرآنيه دن سورهٔ مائده يه اطلاق اولنور * الربّانيون والاحبار * آيت كريمه سنه مشتمل اولديغيچون
(حبرون) حانك فتحيله اساميدندر احمد بن حبرون بر شاعر آديدر (حبرى) سكرى وزننده و (حبرون) زيتون وزننده
بيت مقدس قربنده ابراهيم نبى على نبينا و عليه السلام حضرتلرينك مدينه لرى اسميدر (الحبتر) تاى فوقيه ايله
جعفر وزننده تلكى يه دينور ثعلب كبى و بودور آدمه دينور و قيس بن حبتر تابعيندندر (الحبيتر) عبيطر وزننده
بودور آدمه دينور (الحباتر) علابط وزننده قطع رحم ايدن كمسه يه دينور يقال هو حباتر اى قاطع رحمه (الحبترة)
دحرجه وزننده بدن زبون و لاغر و نحيف اولمغه دينور (الحبترىّ) حيدرىّ وزننده عامر بن ابى ضبّ الكلبىّ لقبيدر
(الحبجر) جيمله سبطر وزننده و (الحباجر) علابط وزننده و (المحبجرّ) مسبكرّ وزننده قالين و غليظ اولان
شيئه دينور (الحبجر) قنفذ وزننده و (الحباجر) علابط وزننده طوى قوشنك اركگنه دينور (التحبجر) تدحرج
وزننده قارن ايچره بغرسقلر بر عارضه سببيله قيور يلوب بورلمق معناسنه در يقال تحبجرت الامعاء اذا التوت
(الاحبجرار) اقشعرار وزننده طار غنلقدن طولوم كبى شيشوب قبارمق معناسنه در يقال احبجرّ الرجل اذا انتفخ
غضبا و برنسنه يوغونلشمق معناسنه در يقال احبجرّ الشئ اذا غلظ (الاحبنجار) احرنجام وزننده احبجرار ايله
معناى اوّلده مرادفدر (حبقرّ) حانك فتحى و قافك ضمى و رانك تشديديله كه فعلل وزننده در كرچه صرفيون
بونى ابنيه جمله سنده ذكر ايدوب لكن معناسنى تفسير ايلمديلر كلمهٔ مرقومه فى الاصل حبّ قرّ لفظلرندن مركبدركه
منحوت اولور حبّ دانه و قرّ صوغوق معناسنه اولمغله بعد التركيب طلو دانه سنده علم ايلمديلر حالى عينه ابدالله
عبقرّ دخى ديرلر پك بارد نسنه حقنده * ابرد من حبقرّ و عبقرّ * ديو ضرب ايدرلر بو توجيهه دليل ابو عمرو بن العلاء
مثل مزبورى ابرد من عبّ قرّ عنوانيله ذكر ايلمسيدر عبّ لفظى برد اسميدركه طلويه دينور (الحبوكر) غضنفر
وزننده شول قومسال يره دينوركه آنده يول و ايز اثرى اولمامغله مسافر و سلاك وجههٔ مقصودلرندن كمراه
اولور اولەلر و آفت و داهيه يه دينور و ايرى جثه لو كودەسى ديو شورملى طقناز آدمه دينور و بدنى ضعيف

وزبون اولوب آدملرینی صیق صیق آتان آدمه دینور جمعی حباکرکلور ﴿الحبوکری﴾ الف مقصوره ایله وام
حبوکروام حبوکری وام حبوکران بونلرده آفت وداهیه یه اطلاق اولنور وحبوکری جنك برطرف اولدقدنصکره
جنك واقع اولان میدان ومعرکه یه دینور جنك هنكامنده اطلاق اولنمز وجثه سی خرده جلیز چوجغه دینورکه
بویومز اولور ﴿الحباکری﴾ علابطی وزننده بودخی ضخامتلو واعضاسی دیرنکلی طوپاج آدمه دینور ﴿الحبکرة﴾
دحرجه وزننده بریکدرمك معناسنه در یقال حبکر الشیء اذا جمعه ﴿التحبکر﴾ تدحرج وزننده حیران اولمق معناسنه در
یقال تحبکر الرجل اذا تحیر ﴿الحتر﴾ حانك فتحی وتای فوقیه نك سکونیله برنسنه یی محکم ومتین بند ایلمك معناسنه در یقال
حتر الشیء حترا من الباب الاول والثانی اذا شدّه واحکمه وبرشیئه قیه قیه باقمق معناسنه در یقال حتره اذا احدّه
النظر واهل وعیالك رزق وانفاقنده خست وتقصیر ایلمك معناسنه در حتور دخی بو معنایه در قصور وزننده یقال
حتر فلان اهله حترا وحتورا اذا قتر علیهم النفقة وپك پك نسنه یمك معناسنه در یقال حتر الرجل اذا اکل شدیدا
ونسنه ویرمك علی قول آز ویرمك معناسنه در یقال حتره اذا اعطاه او اقله قال فی الاساس یقال فلان اذا انفق قتر
واذا اعطی حتر واطعام ایلمك معناسنه در یقال حتره اذا اطعمه وحتر طولانی اولان یوکسك ارضه دینور حانك
کسریله ده جائزدر وآز نسنه یه دینور تقول اعطانی حترا ای شیئا قلیلا وارکك تلکی یه دینور وداتمق ذوق
معناسنه در تقول ماحترت الیوم شیئا ای ماذقت ﴿الاحتار﴾ همزه نك کسریله بودخی برنسنه یی محکم بند ایلمك
معناسنه در یقال احتره اذا شدّه واحکمه واطعام ایلمك معناسنه در یقال احتر فلانا اذا اطعمه ﴿الحترة﴾ غرفه
وزننده بودخی شیء قلیله دینور یقال ما اعطاه حترة ای شیئا قلیلا وچادرك اتکلری قیصه اولوب یردن یوقاری
اولدقده وصل ایلدکلری شقه یه دینور ویوزده ایکی آوردك قاوشدیغی یره دینور ویکی بنا بنیاد ایدن آدمك
احبابه ترتیب واحضار ایلدیکی طعامه دینور وکیره معناسنه وچهره ده بیغك قرقله جق یرینه دینور ﴿الحتر﴾
حانك کسریله حتره ایله معنای ثانیده مرادفدرکه چادر اتکنه اوریلان وصاله یه دینور وبخششه دینور یقال
اعطاه حترا ای عطیة وچادر اتکلرینه وصل ایچون شقه ایدنمك معناسنه درکه بونده مصدردر یقال حتر الرجل
حترا اذا اخذ للبیت حتارا ﴿الحتار﴾ سحاب وزننده حترکبی چادر اتکلرینه وصل ایلدکلری پارچه یه دینور
وبرنسنه یی دائر امادار احاطه ایلیان شیئه دینور قولاغك چوره سنده اولان زه وچادر شقه لرینك پروازلری وطرنغی
احاطه ایدن ات وقلبور والك قصناقلری کبی وحتار دبر حلقه سنه دینور علی قول دبر ایله قبل ارالقنه علی رأی
خایه لر ارالغنده اولان زه کبی اوزون جزکی یه دینور وکوزك ایچ طرفندن قپاغك دائر امادار زهنه دینورکه کوزی
احاطه ایدر ودوه نك اغزینك نهایتنده اولان آزی دیشی هیئتنده اولان ات پارهسنه دینور وشول ایپه دینورکه
قیل چادرلرك ارقوری چوره سنه شریت کبی بند ایدرلرکه اکا طنابلری باغلنور ﴿الحتیرة﴾ وکیره وزننده
ومرادفیدرکه حتره کبی یکی بنا ایچون یارانه ترتیب اولنان بقیاز طعامنه دینور تقول اطعمنا الحتیرة والحترة ای الوکیرة
﴿الحترة﴾ ضربه وزننده برکره امك رضعهٔ واحده معناسنه در پس حترامك معناسنه مصدر اولوب حتره بناء مرّه
اولور ﴿المحتور﴾ شول سود امر چوجغه ویاوری یه دینورکه قحط سببیله اناسنك سودی آز اولدیغندن آزجه
امزیریلور اوله یقال شبّ محتورا وهو الذی یرضع شیئا قلیلا للجدب وقلة اللبن ﴿المحتر﴾ محسن وزننده اهل وعیالنه
ترزیق وانفاق خصوصنده خست وتقصیر ایدن ناکسه دینور یقال رجل محتر ای مقتر ﴿التحتیر﴾ تفعیل
وزننده یکی بنا یاپدرن آدم احباب ایچون بقیاز طعامی ترتیب وضیافت ایلمك معناسنه در یقال حتر فلان للاحباب
اذا اتخذلهم وکیرة وچادر اتکلرینه وصاله اکلمك معناسنه در یقال حتر البیت اذا جعل له حترا ﴿الحثر﴾ حانك
وثای مثلثه نك فتحیله بدنده خرده خرده سیوجه لر چیقمق معناسنه در یقال حثر الجلد حثرا من الباب الرابع اذا بثر
وکوزك قپاغنده کذلك قزل قزل سیوجه لر پیدا اولمق علی قول آغریدن ناشی قپاقلر غلظتلنوب خشونت بولمق
معناسنه در یقال حثرت العین اذا خرج فی اجفانها حبّ حمرا وغلظت اجفانها من رمد وبرنسنه غلظتلنوب
ضخامت پیدا ایلمك معناسنه در یقال حثر الشیء اذا غلظ وضخم وبال وبکمز مقوله سی متغیر اولمغه یوزطوتغله دانه
دانه اولمق معناسنه در یقال حثر العسل اذا تحبب لیفسد وبولامق معناسنه در یقال حثر الشیء اذا اتسع وحثر
برنسنه نك عکرینه وطورطوسنه دینور یقال ما اکثر حثر الزیت ای عکره ومسواك آغاجنك یمشنه دینور بریرکبی
وحثر العنب هنوز پك واکشی اولان اوزم قوریغنه دینور وساقمك یکیجه ظهور ایدن دانه سنه دینور وبرنوع
قرمزی منتارلره دینورکه قومسال یرلرده بترکیرودن طپراق کومسی ظن اولنور قازیلوب آچلدقده قوملق آلتنده
کوردینور مفردی حثره در هایله ﴿الحثارة﴾ حانك ضمیله صمان اوفانتیسنه دینور حثاله معناسنه ﴿الحوثرة﴾ صومعه

وزننده ذکرك باشنه دینور حشفه معناسنه (بنوحوثره) عبد القیس قبیله‌سندن بر بطندر وعبد المؤمن بن احمد
ابن حوثرة الحوثری الجرجانی محدّثیندندر (الحثیرة) وکیره وزننده ومرادفیدر که یکی بنا ایچون احبابه ترتیب
وضیافت اولنان طعامه دینور (الاحثار) احضار وزننده خرما اغاجنك چیچکلرینك قبجوقلری یاریلوب خرده
سبوجه‌لر طرزنده دانه‌لری ظهور ایلمك معناسنه‌در که هنوز قوروغه باشلمزدن اوّلجه اولور یقال احثر النخل اذا تشقق
طلعه وکان حبه کالحثرات الصغار قبل ان یصیر حصلا (التحثیر) تفعیل وزننده ادویه وسفوف مقوله‌سنی ایوجه
تخمیر ایلمامکله دانه دانه ایلمك معناسنه‌در یقال حثر الدواء تحثیرا اذا حببه (الحثفر) حانك وفانك ضمیله دهن
مقوله‌سنك چوکندیسنه وپوصه‌سنه دینور ومالك ایشه یرامیوب کمتر اولاننه دینور تقول اخذ هو من المال اجوده
وابقی لنا حثفره ای سقطه ورذاله جمعی حثافیر کلور وحثافیر حذافیر کبی جمله وجمیع معناسنه‌در تقول اخذت بحثافیر
الامر ای بآخره یعنی بمجموعه (الحثفرة) قنفذه وزننده یاغ وبال دستیلرینك دیبلرنده قالمش اولان تفله وطورطی‌یه
دینور یقال قد بقی فی الجرّة حثفرة ای حثورة وقذی یبقی فی اسفلها (الحجر) حانك حرکات ثلاثی وجیمك سکونیله
و (الحجران) حانك ضمی وکسریله منع ایلمك معناسنه‌در یقال حجره حجرا وحجرانا من الباب الاوّل اذا منعه
ویقال حجر علی الصغیر القاضی اذا منعه من التصرّف فی ماله وحجر حانك فتحی وکسریله انسانك قوجاغنه دینور
حضن وکنار وآغوش معناسنه‌در یقال نشأ فی حجر فلان ای فی حضنه فقهانك حجر حضانه تعبیرلری بوندندر
وحرام معناسنه‌در که اسمدر شرعا محرّم اولان نسنه‌دن عبارتدر یقال هذا حجر علیك ای حرام وفی التنزیل
﴿حجرا محجورا﴾ ای حراما محرّما وقریء بالفتح والکسر و (حجر) همان فتحله بیاض وپاکیزه قوملغه دینور
وکوزك خانه‌سنه دینور محجر العین معناسنه وحجر یمامه ایالتنك قصبه‌سی یعنی قاعدة الملکی اولان شهرك آدیدر
وبنو عقیل دیارنده بر موضع اسمیدر وعذره قبیله‌سی بلادیله غطفان بلادی بیننده بر وادی آدیدر وبنو سلیمه
مخصوص بر قریه آدیدر بونده حانك کسریله ده زبانزددر وغطفان بلادنده بر طاغك آدیدر وعنده بر موضع اسمیدر
وبر موضع آدیدر که اوراده دوس قبیله‌سیله کنانه میاننده بر وقعه اولمشدر وحجر حجره لفظندن جمع جنسی اولور که
ناحیه معناسنه‌در یقال تنحی فی حجرة ای ناحیة (حجر ذی رعین) بر قبیله پدرینك لقبیدر تابعیندن عباس بن خلید
ومحدّثیندن عقیل بن باقل وقیس بن ابی زید وهشام بن حمید وبونك ذرّیتلری اول قبیله‌دندر (حجر الازد)
ازد قبیله‌سندن بر بطندر حافظ عبد الغنی وحافظ وامام ابو جعفر الطحاوی آندندر (المحجر) مصدر وزننده
حجر کبی حرام معناسنه‌در وحجر ومحجر مصدر اولورلر یقال حجره علیه حجرا ومحجرا اذا حرّمه وشول چای
قییسنه دینور که یوکسکجه اولمغله صوینی طشره‌یه نشف وسیلاندن منع وامساك ایلیه (الحجر) حانك کسریله
حجر مذکور ایله معنای اوّلده مرادفدر نته که ذکر اولندی وحجر عقل وهوش معناسنه‌در ناسزا اموردن
صاحبنی منع ایلدیکیچون یقال هو من ذوی الحجر ای العقل و (حجر الکعبة) بیت شریفك جانب شمالیسنده واقع
حطیم ایله مدار اولان موضعدن عبارتدر که بیت شریفدندر کویا که بیت شریفك قوجاغیدر یاخود حجر ایله
محاط اولدیغی ملاحظه‌سنه مبنیدر وحجر وادی القری قربنده ثمود قومنك دیاری یاخود بلادی اسمیدر وفیه
قوله تعالی ﴿کذّب اصحاب الحجر المرسلین﴾ طائفهٔ مزبوره حضرت صالح قومیدر وحجر قصراق آته اطلاق
اولنور ارککی ضرابدن منع ایلدیکیچون بونده هایله حجره دیمك لحندر جمعی حجور وحجوره درضمله واحجاردر
وحجر خصملق وقرابت معناسنه‌در که بیکانه‌یی مانعدر تقول بینی وبینه حجر ای قرابة وبر آدمك قوجاغنده یا اوکنده
اولان ثوبه دینور وحجر الرجل وحجر المرأة ار وعورتك نامحرم یرلرینه اطلاق اولنور وحجر بنی سلیم دیارنده بر قریه
آدیدر بو ایکی ماده ده فتحله ده جائزدر وحفظ وکنف وحمایت معناسنه مستعملدر یقال نشأ فلان فی حجر فلان
وفی حجره بالفتح ای فی حفظه وستره ووهب بن راشد الحجری علماء مصردندر (الحجر) فتحتینله طاشه دینور
آلت منع اولدیغیچون جمعی احجار وجمع قلتی احجردر وحجاره کلور حانك کسریله وآخرده هایله وحجار کلور
هاسز مؤلف بو راده حجری صخره ایله تفسیر ایلمشدر که تفسیر بالاخصدر زیرا صخره حجر عظیمه دینور که قیا تعبیر
اولنور وبصائرده معروف جوهر صلب ایله بیان ایلمشدر وحجر معدندن چیقوب هنوز ذوب وصیاغت اولنمامش
کومشه والتونه اطلاق اولنور حجران التون ایله کومشدر وحجر قومه اطلاق اولنور رمل کبی وحجر اسود کعبهٔ
معظمه جدارنده معروف سنك اسعددر کالنه مبنی یالکز حجر دخی اطلاق اولنور وحجر اندلسده بر شهر عظیم اسمیدر که
بر جبل اوزرنده واقعدر محدّثیندن محمد بن یحیی الحجری اورادندر وبر بشقه موضع آدیدر وحجر الذهب دمشقده
بر محله آدیدر وحجر شغلان شین معجمه‌نك فتحیله انطاکیه قربنده بر حصن آدیدر وحجر آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور

يقــال رمى بمحجر الارض اى بداهية و صحابه‌دن اوس حضرتلرينــك پدرى اسميدر وشعراى جاهليه‌دن ديگر اوس نام كمسه‌نك پدرى آديدر و محدثيندن انس جنابنك پدرى اسميدر على قول بو ايكى كتف و زننده‌در و ايوب ابن حجر و محمد بن يحيى بن ابى حجر حديث روايت ايلديلر (ذو الحجرين) ازد قبيله‌سندن بر كمسه‌دنك لقبيدر دخترى بر طاش ايله دوه‌سنه چكردك قيروب و بر بشقه طاش ايله زوجى ايچون آريه اوكودوب اون ايلديگيچون تلقيب اولندى (لاحجر) همزه‌نك و حاءنك ضمى و رانك تشـديديله اردن وزننده بو دخى طاشه دينور حجر گبى (الحجرة) فرحه وزننده و (الحيرة) حذيره وزننده و (المحجرة) طاشلق يره دينور فارسيده سنگلاخ ديرلر يقال ارض حجرة وحيرة ومحجرة اى كثيرة الحجر (الحجر) ضمتينله طرنغك چوره‌سنى زه گبى احاطه ايدن اتجگزه دينور (الحجر) صرد وزننده حجره‌نك جمعيدر كه چارداغه دينور غرفه معناسنه و دوه آغيلنه دينور كه اطرافى طاشـدن چوريلور حجرة الدار كه اوطه‌يه دينور بوندن مأخوذدر (الحجرات) ضمتينله و (الحجرات) حانك ضمى و جيمك فتحيله و (الحجرات) جيمك سكونيله بونلرده حجر گبى حجره‌نك جمعلريدر صيغهٔ اخيره زمخشريدن منقولدر (الحاجر) شول يوكسك ارضه دينوركه اورته‌سى الچق و چقورجه اوله يقال ارض حاجر اى مرتفعة ووسطها منخفض و شول دره و چاى كنارينه دينوركه يوكسكجه و چايه طوغرى انكبه اولمغله صويى طوتوب طشره سيلاننه مانع اوله تقول رأيته يقعد فى حاجر الوادى وهو شفته التى تمسك الماء و رمث ديدكلرى نبتك دائر امادار معظم ولان منبتد دينوركه اكا مخصوص حوزه‌در جمعى حجران گلور حانك ضميله حائر و حوران و شاب و شبان گبى و (حاجر) باديه‌ده حجاج قوناقلرندن بر قونق آديدر (الحجرى) كردى وزننده حانك كسريله ده لغتدر حق و حرمت و ذمت معناسنه‌در تقول بيننا و بينه حجرى اى حق و حرمة (حجر) حانك ضمى و جيمك سكونى و ضميله امرء القيس نام شاعر مشهورك پدرى و جد اعلاسى اسملريدر و حجر بن ربيعه و حجر بن عدى و حجر بن النعمان و حجر بن يزيد اصحابدندر و حجر بن العنبس تابعيندندر و حجر يمنده بر قريه آديدر كه نواحئ بدردندر اعلام علادن يحيى بن المنذر و محمد بن احمد بن جابر الحجرى اورادندر (الحجور) صبور وزننده بنو سعد بلادنده بر موضع آديدر كه عمان و راسنه دوشر و يمنده بر موضع آديدر (الحاجور) حاجر گبى صويى طشره سيلاندن منع ايدن چاى قييسنه دينور و بو مبالغه‌در (الحجورة) تنوره وزننده و (الحاجورة) سبينه مخصوص بر لعب آديدر بر دائره چيزوب برايسى انك ايچنده طورر ماعداسى مزبورى دائره‌دن طوتوب چيقارمق ايچون اطرافنى احاطه ايدرلر تركيده طور طوت اويونى و فارسيده خرسك ديرلر (محجر) مجلس وزننده و (محجر) منبر وزننده ايچه‌يه اطلاق اولنور حديقه معناسنه اطرافنه حاجر و حاجز ياپلمغله بيگانه ممنوع اولور جمعى محاجردر يقال قمت مياه المحاجر اى الحدائق و محجر العين كوزك او يومنه دينوركه فارسيده حانهٔ چشم دينور نقابك كوزلك تعبير اولنان دليكلندن او بو جهه كوزينك دائره‌سندن عبارتدر على قول نقابك وجه مذكور وزره كوزلكنده دينوركه عرب نسوانى نقابلرينك كوزه كله جك يرلرنده كوزدائره‌سنجه بر دليك ايدوب طشره‌يه آنلردن نظر ايدرلر بو خسه بوديارك عورتلرى گبى تابسينه كشاده اتمزلر قال فى الاساس امرأة بيضاء المحاجر و بدا محجرها من النقاب و محجر باشده صارلمش اولديغى حالده صاريغه اطلاق اولنور و كويك و جنتمك چوره‌وحواليسنه دينور امراء يمنك مخصوص قوروقلرينه محجر و جمعنده محاجر اطلاق بوندندر يقال لهذه القرية محجر فيها رعى كثير وهو ما حولها (الاستحجار) سكون ايچون اوطه ايدنمك معناسنه‌در يقال استحجر الرجل اذا اتخذ حجرة اى لنفسه و بر نسنه‌يه جرأت واقدام ايدوب صالدرمق معناسنه‌در كه طاش گبى صلابتلنمك لازميدر يقال استحجر عليه اذا اجترأ (التحجر) تفعل وزننده بو دخى حجره ايدنمك معناسنه‌در يقال تحجر الرجل اذا اتخذ حجرة و بر آدمه تقاضا و تضييق ايتمك معناسنه مستعملدر اصل تحجر طاش گبى پكشمك معناسنه‌در يقال تحجر على فلان اذا ضيقه و يقال تحجر ما وسعه الله تعالى اذا ضيقه على نفســه (الحجرى) جهنى وزنــده محدثيندن مظفر بن عبد الله بن بكر نسبتيدر (الاحجار) همزه‌نك فتحيله بنى تميمدن بر بطنه اطلاق اولنور فى الاصل اسملرى جندل و جرول و صخر ايدى كه هپ حجر اسملرندندر و احجار حمام بن مرة الشـيبانى فرسنك اسميدر و احجار الخيل شــول صوى قصر اقره دينوركه همين دوللرينى آلمق ايچون اتخاذ ايدرلر عربلر بونك مفردينى استعمال اتمزلر * شارح ازهريدن مفردا استعمالنى حكايت ايلشدركه مفردى حجردر حانك كسريله (احجار المراء) ميمك كسريله مدينه خارجنده قبا نام محلده بر موضعدر (احجار الزيت) داخل مدينه‌ده بر موضعدر (محجر) معظم وزننده و محدث وزننده بر صويك ياخود بر موضعك آديدر (الحجيرات) مصغر بنيه‌سيله اوس بن مغراء نام كمسه‌يه مخصوص بر منزل آديدر (الحنجور) زنبور وزننده كوچك سپته دينور يقال وضعه فى حنجور اى سفط صغير و شول شيشه‌يه دينوركه ايچنه كوز اوتى مقوله‌سى سفوفلر قورلر و حنتوم

معاسنه‌دره * مؤلف كرچه حلقومى حلق ايله تفسير ايلمشدر لكن مسامحه ايلمشدر و بوراده حلقوم ايله بيانى ابهامه
مشتملدر بصائرده نونك اصالتنه مبنى زائد بحثنده ايراد و رأس غلصمه ايله بيان ايلمشدر غلصمه بوغازده بوغر تلغك
باشنده‌كى يومرى يه دينور قالديكه بوغازك فضاسنده ايكى مجرى واردركه برهوا كيروب نفس آله‌جق مجرادر بوكه
حنجور و حلقوم و حنجره و قصبهٔ ريه ديرلر تركيده بوغر تلق و فارسيده ناى كلو دينور بونك محلى رقبه‌نك اوكنده وضع
اولنمشدركه حساظاهردر و ديكرى طعام تناول اولندقده معده‌يه واصل اوله‌جق مجرادركه بوكه مرئ و بلعوم ديرلر
تركيده قزل اويكن و فارسيده كلوى سرخ ديرلر براوجى فم معده‌يه و اصل اولور (الحنجرة) حانك و جيمك فتحيله
بودخى حنجور معناسنه‌دركه حلقومدر حنجره‌نك جمعى حناجر كلور و حناجر بربلده آديدر * مؤلف كالحنجرة
والحناجر جمعه و بلد عبارتيله رسم ايلمكله تشويش ايلمشدر جمعه ضميرى حنجره لفظنه راجعدر و بلدا كامعطوفدر
حنجورك جمعى حناجير و حنجره‌نك حناجر كلور قال فى البصائر قوله تعالى * و بلغت القلوب الحناجر * الآيه جمع
حنجرة و هى رأس الغلصمة من خارج (التحجير) تفعيل وزننده آى اتجه‌رك و بوقه‌رق پروازكى آغيلنمق على قول
بوقه‌جه بلود ايچره اولمغله چوره‌سى بلوددن هاله شكلنده اولمق معناسنه‌در يقال حجر القمر اذا استدار بخط دقيق
من غير ان يغلظ او صار حوله دارة فى الغيم و دوه قسمنك كوزلرينك چوره‌سى دكرمى داغله داغلنمق معناسنه‌در
يقال حجر البعير اذا وسم حول عينيه بميسم مستدير (الاحتجار) افتعال وزننده سرحد و سنور اولان يره سائرى منع ايچون
ميل مقوله‌سى نشان نصب ايلمك معناسنه‌در يقال احتجر الارض اذا ضرب عليها منارا اى يمنعها به عن الغير و برنسنه‌يى
قوجاغه آلمق و قوجاغه قومق معناسنه‌در يقال احتجر اللوح اذا وضعه فى حجره و بر يره يا بر آدمه پناه كتورمك معناسنه‌در
يقال احتجر به فلان اذا التجأ اليه و استعاذه و دوه‌لرك قارنلرى بر عارضه سببيله بكشمك معناسنه‌دركه اول سببله طولوب
و طويمامق درجه‌سنه بالغ اولور يقال احتجرت الابل اذا تشددت بطونها (وادى الحجاره) اندلس سرحدنده
بربلده‌در محدث و شاعر محمد بن ابراهيم بن حيون الحجارى اورادندر (حجور) قسور وزننده بر رجل اسميدر (حجار)
كتان وزننده ابن ابجردركه حكام عربدندر (حجير) زبير وزننده اساميدندر حجير بن الربيع و هشام بن حجير محدثلردر
و حجير بن سوأة جابر بن سمرة الصحابى جديدر (الحدر) غدر وزننده و (الحدور) صدور وزننده يوكسكدن انكبه يردن
انيش آشاغى ايندرمك معناسنه‌در طاغدن و تپه‌دن ايندرمك كبى يقال حدر الشئ حدرا و حدورا من الباب الاول
و الثانى اذا حطه من علو الى سفل * شارح ديركه مطاوعى انحداردر و حدر و حدور لازم دخى اولور يقال حدر الرجل
اذا هبط انتهى * و حدر برايشده سرعت ايلمك معناسنه مستعملدركه اول ايشى تطويلدن حط ايدر يقال حدر القرأة
حدرا اذا اسرع فيها و ضربه ياخود صدمه سببيله كوده‌نك دريسى شيشوب غلظلنمك معناسنه مستعملدركه
شيشوب قبارمق سببيله قوام وجوده محط اولور يقال حدر جلده حدرا و حدورا اذا ورم و غلظ من الضرب و بو معناده
متعدى اولور يقال ضربه حتى حدر جلده اى ورمه و بز و مقعد مقوله‌سنك صچاقلرينى و پوسكللرينى بوكمك معناسنه
مستعملدركه اول سببله طولندن حط و قصر اولنور يقال حدر الثوب اذا فتل هدبه و مسهل دوا بغرويى اسهال ايدوب
سورمك معناسنه مستعملدركه اسفله ازال ايدر يقال حدر الدواء بطنه اذا امشاه و برنسنه‌يى احاطه ايلمك معناسنه‌دركه
استطاله‌دن كويا كه حط ايلمش اولور يقال حدر الشئ اذا احاط به و اعضاء و اندام قالين و ديرنكلو و صمصيق اولديغى
حالده سمورمك معناسنه مستعملدر يقال حدر الرجل حدرا من الباب الاول اذا سمن فى غلظ و اجتماع خلق و كوز ياشى
صو آقنديسى كبى صاليويروب آقمق معناسنه‌در يقال حدرت العين الدمع حدرا من الباب الاول و الثانى اذا سالت به
و حدر كوزده اولان شاشيلغه اطلاق اولنور برطرفه منحدر اولديغيچون يقال فى عينه حدر اى حول (التحدير) تفعيل
وزننده بودخى برايشده سرعت ايلمك معناسنه‌در يقال حدر القرأة و المشى اذا اسرع و ضربه سببيله كوده‌نك دريسى
غلظلنوب شيشمك معناسنه‌در يقال حدر جلده بمعنى حدر (الاحدار) همزه‌نك كسريله بودخى ضربه‌دن كوده‌نك
دريسى شيشمك معناسنه‌در يقال احدر جلده بمعنى حدر و بو معناده متعدى اولور يقال احدر جلد فلان اذا ضربه
حتى ورمه و بز مقوله‌سنك صچاغنى بوكمك معناسنه‌در يقال احدر الثوب اذا فتل هدبه (الحدارة) كرامه وزننده
بر آدمك وجودى ديرنكلى و اندامى قالين و طقناز اوله‌رق سموز اولمق معناسنه‌در يقال حدر الرجل حدارة من الباب
الخامس اذا سمن فى غلظ و اجتماع خلق (الحدر) فتحتينله و (الحدور) قبول وزننده و (الاحدور) اسلوب وزننده
و (الحدراء) صحراء وزننده و (الحادور) آقنديلى انيش و انكبه يره دينور فارسيده نشيب دينور و حدر كوز ياشى صو
كبى اينوب آقمق معناسنه مصدر اولور يقال حدر الدمع حدرا من الباب الاول و الثانى اذا سال (الحدورة) حانك فتحيله
و (الحدورة) حانك ضميله و (الحادورة) معناى مزبوردن اسملردن بر آدمك يوقاريدن آشاغى يه طوغرى اينمسنه دينور

تدلك كوز باشنك آقندیلی صوکبی آقمه سنه دینور (الاحدر) احمر وزننده شاشی کوزلو کشی یه دینور یقال رجل احدر ای احول واو یلقلری اته طولو اولوب یوقاریلری اینجه رك اولان دوه یه دینور یقال بعیر احدر اذا کان ممتلئ الفخذین دقیق الاعلی (الحدراء) حمراء وزننده احدرك مؤنثیدر شاشی کوزلو خاتونه دینور ویان اتری واو یلقلری اته طولو اولوب یوقاریسی اینجه رك وناز کجه اولان آتره دینور که وصف حسن ونعت جیلدر (وحدراء) برخاتون اسمیدر که فرزدق اشعارنده آنکله تشبیب وتغزل ایدرایدی (الحدرة) بدره وزننده و (الحدری) کفری وزننده بیوك کوزه دینور علی قول قپاقلری اتی صلب وغلیظ اولانه یاخود حدید النظر اولانه دینور یقال عین حدرة وحدری ای عظیمة او غلیظة صلبة او حادة النظر (الحادر) ارسلانه اطلاق اولنور غلظت وضخامتندن ناشی واندامی دیرنکلو سموز علی قول خوبلقاولوب کوستورشلی اولان دلبر جوانه وصف اولور یقال غلام حادر ای سمین او حسن جیل وشدید البطش وزورمند اولان جوانه دینور ومنه قوله تعالی ﴿ وانا لجمیع حادرون ﴾ ای مؤدون بالکراع والسلاح حذاق بالقتال اقویاء نشیطون له او معناه سائرون خارجون طالبون موسی علیه السلام * قال الشارح وهذا قراءة ابن مسعود قال الازهری وهو شاذ وقرأ عاصم وغیره حذرون و حاذرون بالذال المعجمة بو راده حادر تفسیر اولنه کوره سمن وغلظت معناسندن وثانی یه کوره هبوط معناسندن مأخوذدر که قصر طول مسافه یی مستلزمدر ومؤدون کلمه سی آلتی یؤدی صیغه سندندر قوی و متهیئ دیمک معناسنه در (الحیدر) صیقل وزننده و (الحیدرة) هایله بونلرده ارسلانه دینور و حیدره هلکه وتهلکه معناسنه مستعملدر یقال رماه الله بالحیدرة ای بالهلکة (الحادور) انکبه یره دینور که ذکر اولندی وکوپه یه اطلاق اولنور قرط معناسنه ومسهل دارویه اطلاق اولنور یقال شرب حادورا ای مسهلا (الحیدار) بیطار وزننده بلك اولان چقل ضدینه دینور (الحدرة) حانك فتحی ودالك سکونیله برکونه یاره درکه کوز قپاغنك ایچ طرفنده خروج ایدر * شارح دیرکه بیاض الجفن نسخه لری غلطدر صواب اولان بباطن الجفن اولمقدر (الحدرة) حانك ضمیله کثرت واجتماع معناسنه در تقول ماهذه الحدرة فیهم ای الکثرة والاجتماع ودوه سوریسنه دینور (الحنادر) علابط وزننده بصری کسکین اولان آدمه دینور که قوت بصری زیاده اولور یقال رجل حنادر ای حاد البصر (الحندر) و (الحندور) و (الحندورة) حالرك ضمیله و (الحندورة) حانك کسری ودالك فتحیله هرکوله وزننده و (الحندور) حانك کسری ودالك ضمیله و (الحندیر) و (الحندارة) حالرك کسریله و (الخندور) حانك کسری ودالك فتحی و واوك ضمیله و (الحندیرة) حانك کسریله کوزك سیاهنه دینور حدقه معناسنه ومنه تقول العرب هو علی حندر عینه وعلی حندورة عینه ای یستثقله فلا یقدر علی النظر الیه بغضا وتقول جعلته علی حندیرة عینی وحندورتها ای جعلته نصب عینی (الحدر) عتل وزننده بوغون وغلیظ نسنه یه دینور (الانحدار) انفعال وزننده برعضوك دریسی ضربه سببیله شیشوب غنغنلنمق معناسنه در یقال انحدر جلده اذا تورم وغلظ وانیشه ایتمك معناسنه در یقال انحدر الرجل اذا انهبط (المنحدر) میمك ضمی وحا ودالك فتحیله که انحداردن اسم مکاندر و (المنحدر) دالك ضمیله که میمه اتباع اولنمشدر و (المنحدر) میمك وحانك ودالك فتحیله که میم داله اتباع اولنمشدر موضع انحداره دینور (التحدر) تفعل وزننده تنزل معناسنه در یقال تحدر من الجبل اذا تنزل (الحدبار) و (الحدبیر) حالرك کسریله آریق وزبون اولان ناقه یه دینور تقول باع منی حدبارا وحدبیرا ای ناقة ضامرة وحدبار زیاده سیله ضعف وزبونلغندن یاخود کثرت عملدن اورکبی نحو اولمق کرته سنه وارمش ناقه یه دینور وقوراقلیله دینور سنة جدبه معناسنه وتپه یه علی قول ارضدن مرتفع وتومسك اولان یره دینور جمعی حدابیر کلور (الحذر) حانك کسری وذال معجمه نك سکونیله و (الحذر) فتحتینله و (المحذورة) مصدوقه وزننده که مصدردر صاقنمق پرهیز واحتراز معناسنه در یقال حذر الشیء حذرا وحذرا ومحذورة من الباب الرابع اذا احترز منه (الاحتذار) افتعال وزننده بودخی صاقنمق معناسنه در یقال احتذر منه بمعنی حذر (الحاذورة) و (الحذریان) حانك وراناك کسریله و (الحذر) کتف وزننده و (الحذر) ندس وزننده هرنسنه دن صاقنوب احتراز ایدراولان متیقظ واندیشه ناك آدمه دینور که اصلا چورك تخته یه باصمز اولور حذر کلمه سنك جمعی حذرون کلور وحذاری کلور حانك فتحی و ثالثك قصریله وجمع وجاعی کبی یقال رجل حاذورة وحذریان وحذر وحذر ای متیقظ شدید الحذر (ابن احذار) همزه نك فتحیله حزم وحذر واحتیاط صاحبی آدمه اطلاق اولنور یقال هو ابن احذار ای ابن حزم وحذر (المحذورة) مصدردرکه ذکر اولندی ومحذوره قورقویه دینور یقال وقاك الله من کل محذورة ای فزع وحذر اولنه جق داهیه یه اطلاق اولنور یقال رماه الله بمحذورة ای داهیة تحذر وجنك وجداله اطلاق اولنور یقال وقعت بینهم محذورة ای حرب (حذار حذار) مکررا قطام وزننده وقلیلا ایکنجی حذار منون اولورکه من تقدیریله اسم اولور اسم فعل امردر احذر معناسنه در که نزال انزل

و مناع امنع معناسنه در تکراری تأکید ایچوندر تقول حذار حذار یافلان ای احذر (حذار) غراب وزننده اسامیدندر
ربیعة بن حذار حاتم کبی بر جواد معروفدر (ذو حذار) الهان بن مالك جد عتندندر و حبیبه بنت عبد العزی بن حذار
بر شاعره خانمدر و ربیعة بن حذار الاسدی حکم عربدندر که بر مدة مشکله ده اکا تحاکم ایدرلر ایدی علی قول بو کتاب
وزننده در (الحذیر) نذیر وزننده و مرادفیدر که قورقودیجی آدمه دینور تقول انا حذیرك منه ای احذرك (الحذریة)
حانك کسری و یانك تخفیفیله هبریه وزننده یرصدن بر قطعهٔ غلیظه یه دینور و بنو سلیم قبیله سنه مخصوص بر حرّه
یعنی قاره طاشلق آدیدر و غلیظ و درشت اولان تپه یه دینور و خروسك بوینی تویینه دینور که بری بریله دوکشدکده
قباروب قالقر عفریه دخی دیرلر یقال نفش الدّیك حذریته ای عفریته جمعی حذاری کلور حانك فتحی و رانك کسریله
و حذار کلور که مقلوب و محذوفدر داب و شاك کبی (الحذرّی) حانك ضمیله کفرّی وزننده باطل و بیهوده معناسنه در
یقال وقع فی الحذرّی ای الباطل (حذران) عثمان وزننده (حذیر) زبیر وزننده ایکی رجالك علمیدر (الحذاریات)
حانك ضمیله نامی تخویف و تحذیر ایدن جماعت و عسکره دینور (الاحذیرار) اقشعرار وزننده پك خشم و غضبه کلمك
معناسنه در یقال احذأرّ الرجل احذیرارا اذا غضب و تغیّظ (حذرك) فتحاتیله و (حذاریك) حانك فتحی و تثنیه
بنیه سیله اسم فعل امردر صاقن متیقظ اول معناسنه در تقول حذرك زیدا و حذاریك اذا کنت تحذّره منه ایکنجیده
تثنیه تکرار و تأکیدی متضمن در حذرا بعد حذر سبکنده در و اولکیده خذ حذرك سبکیله مأوّل اولور (ابو حذر)
فتحتینله حرباء یعنی قیاکارینك کنیه سیدر پك محترز اولور (ابو محذوره) مؤذن رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اولان
سمرة بن معیرك کنیه سیدر (حیذر) حیدر وزننده اسامیدندر عمر بن محمد بن علیّ بن حیذر محدثدر ابن عساکر
بورسمه ضبط ایتمشدر (المحاذرة) مفاعله وزننده مشارکت ایچوندر بری برینی قورقتمق و صاقندرمق معناسنه در یقال
حاذرا ای حذر کل واحد منهما الآخر (الحذفور) عصفور وزننده و (الحذفار) حانك کسریله جانب معناسنه در یقال
قعد فی حذفور و حذفار ای فی جانب و حذفور بر قومك شریف و نیشانه دینور و حذفور جمع کثیره دینور و حذفور
و حذفار جمله و مجموع معناسنه در جمعی حذافیردر یقال اخذ الشیئ بحذفوره و بحذفاره و بحذافیره ای باسره
او بجوانبه او باعالیه و حذافیر جنك و قتاله متهیئ و آماده اولان عسکره دینور و منه قولهم اشدد حذافیرك ای تهیأ
(الحذمر) زبرج وزننده قصیره نسنه یه دینور (الحذامیر) حذافیر وزننده و مرادفیدر که هپ و جمله معناسنه در
مفردی حذمور در یقال اخذه بحذامیره ای باسره لم یدع منه شیئا (الحرّ) حانك فتحی و رانك تشدیدیله اسی یه دینور که
اسمدر برد مقابلیدر تقول یومنا به حرّ شدید جمعی حرور کلور حانك ضمیله و احارر کلور غیر قیاس اوزره
و حرّ و حرور قعود وزننده و حراره مصدر ارلور اسی اولمق معناسنه در تقول حررت یایوم کملات تحرّ بالفتح حرّا
و حرورا و حرارة من الباب الرابع و حررت کررت حرّا من الباب الاوّل و حررت کفررت حرّا من الباب الثانی
ضد بردت و حرّ دوه قسمنه مخصوص زجر و آزار اصواتندندر کیدرکن طوروب باغرلشدقده سوق ایچون ایراد
اولنور نته که قیون قسمی الحیه صوتیله سوق ایدرلر و حرّ حرّه کله سندن جمع جنسی اولور نته که جمع صیغی حرار در
حانك کسریله و حرّات درکه جمع مؤنث سالمدر و حرّین درکه جمع مذکر بنیه سی اوزره در و احرّین کلور مفردی
احرّ اولمق توهمنه مبنی و حرّه شول قاره طاشلق ارضه دینور که طاشلری آتشده یانمش صورتنده چوریوب
پاره نمغه یوز طوتمش اوله بادیه ده قبائل عربدن هر برینك بر حرّهٔ مخصوصه لری اولور که قیش فصلنده چادر ایله
اوراده تمکن و ایوا ایدرلر حرّهٔ بنی سلیم و حرّهٔ بنی عقیل دیدکلری بو اوله جقدر اوراده رعی و چرا ایدن دوه یه
حرّی دیرلر یای نسبتله و حرّ متعدّی اولور برنسنه یی استحق و کرمنالك ایلمك معناسنه در یقال حرّ الماء حرّا من الباب
الاوّل اذا اسخنه و حریره دیدکاری طعام پشورمك معناسنه در یقال حرّ الرجل حرّا من الباب الثانی اذا طبخ الحریرة
(الحرّی) یای مشدده ایله حرّه دیدکاری یرده رعی و چرا ایدن دوه یه دینور یقال بعیر حرّی اذا کان یرعی فی الحرّة
(الحرّ) حانك ضمیله کشی زاده و آزادیه دینور عبد مقابلیدر یقال العبد حرّ ان قنع و الحرّ عبد ان طمع و هر شیئك گزیده
و افضلنه اطلاق اولنور تقول اکلنا حرّ الفاکهة ای خیارها و صوی و پاك جنس آته اطلاق اولنور یقال فرس حرّ
ای عتیق و حرّ الطین قوم و طاش و مولوز ایله مختلط اولمیوب پاکیزه اولان بالچیغه اطلاق اولنور کذلك حرّ الرمل
پاکیزه و طیب النبات اولان قوم ساله اطلاق اولور یقال طین حرّ ای طیب و یقال رمل حرّ ای طیب یعنی طیب
النبات و حرّ کله سنك جمعی احرار کلور و حرار کلور حانك کسریله و حرّ کوکرجین پلازینه دینور فرخ الحمامه
معناسنه و آهو یاورسینه دینور و یلان یاورسینه دینور و کوزل ایش فعل حسن معناسنه در تقول ما هذا منك بحرّ
ای فعل حسن و ازاذ دیدکلری بر نوع خرمانك تازه سنه دینور و چاقر طغانه دینور و اسبری طغانه دینور

بازی معناسنه که فارسیده بازسابید دیرلر وحرّ الوجه انسانك یوزندن ظاهر ومنظور اولان یرینه دینورکه یوزك
بومری یری اوله‌جقدر فارسیده رخسار دینور یقال ضرب حرّ وجهه وهو مابدا منه وحرّ الرمل قوملغك
اورته‌سنه دینور یقال نزل فی حرّ الرمل ای وسطها وحرّ اسامیٔ رجالدندر حرّ بن یوسف الثقفی اول کمسه‌درکه
موصل دیارنده نهر الحرّ دیدکلری ایرمق آکا منسوبدر مرقوم حفر ایتمشدر وحرّ بن قیس وحرّ بن مالك
صحابیلردندر وحرّ نجدده اولکه‌سنده بر وادی آدیدر وجزیره‌ده بر بقعه‌ده وادی آدیدر (وحرّ الفرس) آت قسمنك ظاهر
دیبنده یعنی قولاقلرینك طشره طرفنده اولان سیاهه دینورکه اکثری طوری آتلرده اولور (جبل حرّ) قابلا
حاء مکسوره اولور برقوش آدیدر * شارحك بیانه کوره عراق دیارنده اولور (ساق حرّ) قری قوشنك ارککنك
آدیدر * مترجم دیرکه سائر اصولدن منفهم اولدیغی اوزره بوقوش یبانی کوکرجین نوعندن حکایهٔ صوتی اولان
قوسقوروق تعبیر اولنان قوش اوله‌جقدر عرب بو ساق حرّ دیرلر که بو دخی حکایهٔ صوتیله مسمادر بهار موسمنده باغچه‌لرده
چوق طاغلرده چوق اولور ظاهرا مؤلف قری جنسندن عد ایتمشدر (الحرّان) حانك ضمیله تثنیه‌در حرّ نام
معروف کمسه ایله برادری ابی نام کمسه ارادة اولنور (الحرّ) حانك کسریله مخفف اولان حر کلمه‌سنده لغتدر بو دخی
حرح لفظندن مخففدرکه عورتك فرجنه دینور (الحرّة) حانك فتحیله قاره طاشلق یره دینورکه ذکر اولندی و بونده چیقان
خرده خرده سیوجه‌یه دینور و مؤلم و موجع اشکنجه و عذابه دینور و ظلمت کثیره‌یه دینور و بر موضع اسمیدرکه حنین
وقعه‌سی آنده واقع اولدی و تبوك قربنده بر موضع آدیدر و تقده قربنده بر موضع آدیدر و مدینه ایله عقیق بیننده
بر موضع آدیدر و مدینه‌نك قبله جانبنده بر موضعدر و عبس و فزاره و بنی القین قبیله‌لری بلادنده و دهناء نام محلده
بر موضع آدلریدر و حجازك یوقاری سمتنده بر موضعدر و فید قربنده و طیّ قبیله‌سی جبالنده و ارض بارقده
و نجد بلادنده ضریه قربنده بر موضعدر و یومره یورنده بر موضعدر و خیبر قربنده بر موضع آدیدرکه حرّة
النار دیدکلریدر و ظاهر مدینه‌ده تحت و اقمده بر موضعدرکه آنده ثانی امویه اولان یزید پلید علیه مااستحق
وقتنده بر وقعه اولمشدر وقعهٔ حرّه دیرو فدر مسفور طرفندن نهب مدینه و استیصال اصحاب ایچون مسلم بن عقبه
وارو ب خسارت کلییه جسارت ایلمشدر وحرّة بنی طریقنده بریك نام محلده بر موضع آدیدر وحرّة غلاس لکتان
وزننده وحرّة ابن لاءى ضمیله وحرّة اهلك غراب وزننده وحرّة شوران عثمان وزننده وحرّة الحماره حانك
کسریله وحرّة الجمل نفل وزننده وحرّة میطان میمك کسریله وحرّة معشر وحرّة لیلی وحرّة عباد کتان وزننده
وحرّة الرجلاء وحرّة قباء مدینه‌ده بر موضعلردر وحرّة معصدر اولور صوصه‌مق معناسنه یقال حرّ الرجل
حرّة من الباب الرابع اذا عطش و یقال رماه الله بالحرّة تحت القرّة یعنی حق تعالی آنی بك بارد کونده
اوشتمکدن صکره عطش دردینه اوغراتسون یا بو ماردده صوسزلق بك اشدّ اولور بورده حرّه حانك کسریله
تفقد اولنور قرّه لفظنه مشاکله و ازدواج ایچون (الحرورية) حانك فتحیله و (الحرورة) حانك ضمیله و (الحرار)
حانك کسریله و (الحرّية) حانك ضمیله مصدرلردر بر آدم حرّ اولمق یعنی کشی زاده و آزاده اولمق معناسنه یقال
رجل حرّ ای بین الحرورية و الحرورة و الحرار و الحرّية (الحرّة) حانك ضمیله کشی زاده و کریمه اولان خاتونه دینور
یقال امرأة حرّة ای کریمة و آزاده خاتونه دینورکه امه و جاریه مقابلیدر جمعی حرائر کلور غیر قیاس اوزره یقال
هی حرّة ای ضدّ امة (حرّة الذفری) قولاق توزنده کوبه‌نك اوینه جقی یره اطلاق اولنور و حرّة السحاب
کثیرة المطر اولانیدر (ابو حرّة الرقاشی) بر ذات معروفدر که بصری و تباع تابعیندندر (اللیلة الحرّة) هر ایك
ابتدا کیجه‌سنه اطلاق اولنور بو مناسبتله داماد چلبی حلیله‌نك ابتداء زفافده درّه سنی ثقب و حصاری ثقب
یعنی بکارتی ازاله ایتمامش ایسه اول حلیله حقنده باتت بلیلة حرّة دیرلر اصمعیه کذلك بلیلة حرّة دیرلر وصفتیله
تهکه آخرلیالی شهره شیباء دینور ابتدا کیجه بکری زائل اولنورسه باتت بلیلة شیباء دیرلرکه شیب ماده‌سنده
بیان اولندی وقال فی الاساس یقال باتت بلیلة حرّة اذا لم تمکن زوجها من اقتضاضها و یقال باتت بلیلة شیباء اذا
غلبها الزوج بالاقتضاض کانها ذهبت بامر شدید تشبیب منه الذوائب پس حرّه یعنی کریمه اولدیغیچون کویا که
مغلوبه اولمدی کذلك اول کیجه کریمه اولدیغیچون مزبوره‌یه مغلوبه کلدی (الحرّان) عطشان وزننده حرّدن
صفتدر صوسز کشی‌یه دینور یقال هو حرّان ای عطشان مؤنثنده حرّی دینور عطشی کبی و حرّان شعرادن
احمد بن محمد المصیصی لقبیدر و جزیرهٔ ابن عمرده بر بلده آدیدر امام حسن بن محمد بن ابی معشر الحرّانی اورادندر
وکاه اولورکه نسبتنده حرنانی دیرلر غیر قیاس اوزره * شارح دیرکه فعلان و فعال اولمسی مختلفدر و حرّان
بحرین قضاسنده ایکی قریه‌در حرّان کبری و حرّان صغری دیرلر و حلب قضاسنده بر قریه‌در و غوطهٔ دمشقده

برقريه‌در وباديه‌ده برقوملق آديدر (حرارة) صحابه وزننده محدثيندن احمد بن على الرجال لقبيدر ومحمد بن احمد بن حرارة البردعى تحديث ايلمشدر (حرّان) رمّان وزننده اصفهانده برصوقاغك آديدر (حرّى) برّى وزننده اساميدندر نهشل بن حرّى شاعر معروفدر ونصر بن سيار بن رافع بن حرّى اتباع تابعيندندر ومالك بن حرّى تابعيندندر (الحرير) امير وزننده درونى برحرارت اولان آدمه دينور كرك غيظ وغضب وكرك سائر سبب ايله اولسون تقول رأيته حريرا اى قد تداخله الحرارة غيظا اوغيره وحرير ميمون بن موسى المرئى نام كمسه‌نك فرسى اسميدر وحرير ايپكدن نسج اولنمش قماشه واطلسه دينور * شارح ديركه حرير اصل ايپكه دينوب بعده ايپكدن منسوج اولان قماشده استعمال اولندى نته‌كه مطرزى مغربده الابريسم المطبوخ سمّى الثوب المتخذ منه حريرا عبارتيله تعريف ايلمشدر وكتب فقهيه‌ده احكام مخصوصه‌سى واردر حرّ وكريم اولديغيچون اطلاق اولندى (امّ الحرير) طلحة بن مالكك جاريه‌سيدر (المحرور) حرير ايله معناى اولده مرادفدر (الحريرة) بريره وزننده اون وسود ايله ياخود چرويش ياغيله پشور دكارى بولامج آشنه دينور وحريره حريرك مفردى اولوركه ايپكدن منسوج قماشه دينور (الحرور) صبور وزننده كيجه وقتى اسن ريح حارّه‌يه دينور وبعضا كوندز دخى اسر وبوباد سمومك غيريدر وكونشك اسيسنه دينور يقال لفحه الحرور اى حرّ الشمس ومتصل دائمى اولان اسيلكه دينور وآتشه اطلاق اولنور (حرير) زبير وزننده اسحق بن ابراهيم الموصلى شيخنك اسميدر مزبور اسحق خلفاء عباسيه زماننده سرآهنك كروه موسيقى شناسان ايدى وقيس بن عبيد بن حرير اصحابدندر (الحرّية) حانك ضميله قوم ساجه اولوب نرم وملايم اولان يره دينور يقال ارض حرّية اى لينة رملية و(حرية العرب) اشراف وساداتلرينه اطلاق اولنور (الحريرة) هريره وزننده نخله قربنده برموضعدر (حرّين) حانك ضمى وراى مشدده‌نك كسريله آمد شهرينه قريب بربلده آديدر (حروراء) جلولاء وزننده وبعضا مقصور اولور كوفه قضاسنده برقريه‌در (الحرورية) حانك فتحيله خوارجدن برطائفه‌دركه رئيسلرى نجده نام كمسه ايدى حروراء نام قريهٔ مزبوره‌يه منسوبلردر (التحرير) تفعيل وزننده كتاب وسائر نسنه‌يى طوغرى وبرلو برنده درست وپاكيزه يازمق معناسنه‌در يقال حرّر الكتاب وغيره اذا قوّمه بوفى الاصل برنسنه‌يى حرّ يعنى خالص ايلك معناسنه اولوب بعده يازويى كوزل وطوغرى يازمق وسائر ايشى ياقشغيله كورمكده استعمال اولندى بعده كتابتده غالب اولدى * قال فى الاساس حرّر الكتاب اذا حسنه وخلصه باقامة حروفه واصلاح سقطه وتحرير قول وجاريه آزاد ايلك معناسنه‌در يقال حرّر الرقبة اذا اعتقها (محرر) معظم وزننده ابن عامردركه اصحابدندر ومحرر بن قتاده شول كمسه‌دركه زمان خلافت صدّيق اكبرده بنوحنيفه ردّته شروع ايلدكده اولادينه ثبات اسلامله توصيه واغرا ايلدر ايدى ومحرّر بن ابى هريره تابعيندندر (محرّر دارم) اضافتله مكرّر ظالم وزننده بركونه يلان اسميدر (الاستحرار) حرب وقتال قزيشوب شدّتلنمك معناسنه‌در يقال استحرّ القتل اذا اشتدّ (الاحرّ) حرّ لفظندن افعل تفضيلدركه حانك ضميله‌در بومناسبتله حسن وجمال جهتندن ارق والطف ونازكتر اولانه اطلاق اولنور يقال هو احرّ حسنا منه اى ارق منه رقة حسن (الحارّ) اسى نسنه‌يه دينور بوعلاقه ايله كوج ومحنت وزحمتلو عملده استعمال اولنور تقول كلفنى حارّا اى عملا شاقا شديدا وحارّ برون دليكلرنده اولان قيللره دينور يقال نتف حارّه اى شعر منخريه (الاحرار) همزه‌نك كسريله اسى اولمق معناسنه‌در يقال احرّ النهار اذا صار حارّا وبرآدمك دوه‌لرى صوسز اولمق معناسنه‌در يقال احرّ الرجل اذا صارت ابله حرارا اى عطاشا (حرحار) ثرثار وزننده جهينه بلادنده بوموضعدر ومحمد بن خالد الحرّورى كه علمسى وزننده‌در محدثيندندر (الحيزبور) حانك وزاى معجمه‌نك فتحيله حيزبون وزننده ومرادفيدركه قوجه قارى‌يه دينور پيرزن معناسنه (الحزر) حانك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله برنسنه‌يى تقدير وتخمين ايلك ونظر ايله اندازه‌يه آلمق معناسنه‌در يقال حزر الشئ حزرا من الباب الاوّل والثانى اذا خرصه وقدره وحزر نجد اولكه‌سنده برموضع آديدر وحزر چهره اكشيوب بورتلمق معناسنه‌در يقال حزر وجهه حزرا اذا عبس وبسر فهو حازر (المحزرة) ميمك وزانك فتحيله كه مصدر ميمى‌در حزر معناسنه‌دركه تقدير وتخمين ايلمكدر يقال حزره حزرا ومحزرة اذا خرصه وقدره (الحزرة) حمزه وزننده برنوع شجرهٔ حامضه اسميدر وكزيده واعلا اولان ماله يعنى دوه‌يه دينور تعديد وتقدير اولنور اولديغيچون يقال هذه حزرة المال اى خيارها جمعى حزرات كلور فتحاتله وحزره نيقهٔ مرّه‌يه يعنى سدر آغاجنك آجى اولان ميوه‌سنه على قول مرارتنه دينوركه اسم اولور وحزره برو ادى آديدر (بئر حزره) بين العرب برمعروف قويى اسميدر (الحازر) زانك كسريله اكشى سوده واكشى يوغرده دينور يقال حزر اللبن حزرا فهو حازر اى حامض واكشى شراب ونبيذه دينور يقال حزر النبيذ فهو حازر اى حامض واكشى وبورتق

ل

چهره یه اطلاق اولنور یقال وجه حازر ای عابس یاسمرو رایحه سی ناخوش اربه اونسه دینور تقول اطعمنا خبزا من حازر وهو دقیق الشعیرله ریح لیست بطیبة (حزیران) حانك فتحیله شهور رومیه دن برشهر معروفك اسمیدر (الحزوره) قسوره وزننده کثرت استعمالدن کرکی کبی رام وذلول اولان ناقه یه دینور تقول اشتریت حزورة ای ناقة مشتلة مذللة وکوچك تپه یه دینور رابیهٔ صغیره معناسنه جمعلری حزاور وحزاوره کلور وحزاویر کلور (الحزوار) حانك کسریله بودخی کوچك تپه یه دینور (الحزوّر) عملس وزننده کوجلو قوتلو اوغلانه دینور یقال غلام حزوّر ای قویّ وزورمند کشی یه دینور وضعیف وبی درمان کشی یه دیمکله ضدّ اولور یقال رجل حزوّر ای قویّ وضعیف ومحمد بن ابراهیم بن یحیی بن الحکم بن الحزوّر الثقفیّ الحزوّری الاصفهانیّ محدّثیندندر (المحزور) مزبور وزننده ترش روی وداءما دارغین صارقق چهره لی آدمه دینور یقال رجل محزور ای متغضب (الحزراء) حمراء وزننده بك اکشی سوده دینور صربهٔ حامضه معناسنه (الحزفرة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در یقال حزفر الاناء اذا ملاءه ویوك دنکی شریت ایله چکوب باغلمق معناسنه در یقال حزفر المتاع اذا شدّه وجنك ایچون ساز وسلاحله حاضرلنمق معناسنه در یقال حزفر القوم اذا استعدّوا یعنی تهیّأوا للحرب وحزفره دوز وهموار اولان ارضدن شول یره دینورکه صیرنجق وطاشلوجه اوله یقال ارض حزفرة ای ملساء من الارض المستویة فیها حجارة (الحزفرّه) اردبّه وزننده پك وشدید اولان مکانه دینور (الحزمر) جعفر وزننده پادشاهه دینور ملك معناسنه (الحزمرة) دحرجه وزننده متبصرانه حزم واحتیاط ایلمك معناسنه در یقال حزمر فی امره اذا حزم وطولدرمق معناسنه در یقال حزمر القربة اذا ملأها وخاصّة پراصه نك چچکلری یاریلوب اوج کوسترمك معناسنه در یقال حزمر الکرّاث اذا تفتق نوره (الحزمور) عصفور وزننده و (الحزامیر) حذافیر وزننده هپ وجمله معناسنه در حزامیر حزمورك جمعیدر یقال اخذه بحزموره وبحزامیره ای بحذافیره (الحسر) حانك فتحی وسین مهمله نك سکونیله مسدود وپوشیده اولان نسنه یی آچوب عیان ایلمك معناسنه در یقال حسر الشیٔ حسرا من الباب الاوّل والثانی اذا کشفه ویقال حسر کمه عن ذراعه وحسرت المرأة خمارها مؤلفك بصائرده بیانه کوره کشف معناسنه موضوعدر معانیٔ سائره بر مناسبتله آندن منشعبدر ازانجمله محسره مکنسه معناسنه در سپورندی یی ازاله ایله یری کشف ایلدیکیچون وحسور یوریلوب فرومانده اولمق معناسنه در قوّت وطاقتی منکشف اولدیغیچون حسورعین دخی بویلجه در وحسرت که فوت اولان نسنه یه دریغ وتأسّف ایلمك معناسنه در فوتی سببیله مقدّما ارتکابنه حامل وباعث اولان نسنه یی جهل کندیدن منکشف وزائل اولدیغیچون یاخود فرط غم سببیله قوتی منکشف اولدیغیچون یاخود فائت اولانی وکندیدن صادر اولان بادره یی تدارکدن عجز واعیاء وضیله عهدهٔ اقتدارنده اولمدیغی منکشف اولدیغیچون انتهی * وحسر برشیئك قبوغنی صویوب کیدرمك معناسنه در یقال حسر الغصن اذا قشره ودابّه یی پك سوروب فرومانده قلمق معناسنه در یقال حسر البعیر اذا ساقه حتی اعیاه وسپورمك معناسنه در یقال حسر البیت اذا کنسه ویوریلوب بی تاب اولمق معناسنه درکه لازم اولور یقال حسر الرجل والبعیر حسرا من الباب الثانی اذا اعیا (الحسور) ظهور وزننده مسدود وپوشیده نسنه آچلوب عیان اولمق معناسنه در یقال حسر الشیٔ حسورا من الباب الاول اذا انکشف وکوز اوزون اوزادی بردوزه یه باقق سببیله یوریلوب فرسز اولمق معناسنه درکه طونوقلنمق تعبیر اولنور یقال حسر البصر حسورا من الباب الثانی اذا کلّ وانقطع من طول مدی (الحسیر) امیروزننده و (المحسور) اوزون اوزادی بردوزه یه باقق حسبیله فری کیدوب طونوقلنمش بصره ونظره وصف اولور یقال بصر حسیر ومحسور ای کلیل منقطع وحسیر فوت اولمش نسنه یه دریغ وتأسّف ایدن آدمه دینور تقول ماانابه حسیر ای متلهف ویوریلوب فرومانده اولمش انسان وحیوانه دینور یقال رجل وبعیر حسیر ای معیی جمعی حسری کلور قتیل وقتلی کبی وحسیر عبد الله بن حیانك فرسی اسمیدر (الاحسار) همزه نك کسریله بودخی طواری چوق سورمکله یوروب درمانده ایلمك معناسنه در یقال احسر البعیر اذا ساقه حتی اعیاه (الحسرة) حانك فتحی وسینك سکونیله و (الحسر) فتحتینله فوت اولمش نسنه یه کمال آرزودن دریغ وتأسّف ایلمك معناسنه در یقال حسر الرجل علیه حسرة وحسرا من الباب الرابع اذا تلهف ویوریلوب فرومانده اولمق معناسنه در یقال حسر البعیر اذا اعیی (الاستحسار) بودخی یوریلوب بی تاب اولمق معناسنه در یقال استحسر البعیر اذا اعیی (المحسر) مجلس وزننده ومقعد وزننده لغتدرکه باب اوّلدندر بر آدمك خلقه خبر ویروب وصف ایده جك صفت وطور وکردارینه اطلاق اولنورکه بالفعل مرئی اولمز منظر مقابلیدر یقال فلان ملیح المنظر وکریم المحسر ای المخبر وانسانك یوزینه اطلاق اولنور یقال حسن المحسر ای الوجه وخوی وطبیعته

اطلاق اولنور (المحسر) معظم وزننده ایذا و تحقیر و تذلیل اولنمش کسنه یه دینورکه حسرت و تلهفده محمولدر یقال
رجل محسر ای مؤذی محقر (حسار) سحاب وزننده حزره دیدکلری نباته شبیه علی قول خردل نباتنه شبیه براوتلق
آدیدر مواشی مرعاسندندر (المحسرة) مکنسه وزننده ومرادفیدرکه سپورکه یه دینور (الحاسر) شول آدمه اطلاق
اولنورکه جنکده باشنده طوغلغه و اکننده زرهی یاخود جبه و جوشنی اولمیه یقال رجل حاسر ای لامغفرله
ولادرع ولاجبة له و شول آیغره دینورکه دیشی یه آشمقدن عدول ایدر اوله که قوتی منکشف و ضعفی ظاهر اولور
یقال فحل حاسر اذا کان یعدل عن الضراب (التحسیر) تفعیل وزننده برآدمی حسرت و تأسفه براقمق معناسنه در
یقال حسر فلانا اذا اوقعه فی الحسرة و قوش قسمی توینی دوکمك معناسنه در یقال حسر الطائر اذا اسقط ریشها
و برادمی رنجیده و تحقیر ایلك معناسنه در یقال حسر فلانا اذا اذاه و حقره (بطن محسر) محدث وزننده که وادئ
محسر ایله زبانزددر مزدلفه قربنده بر وادی آدیدر منا ایله مزدلفه میانده در * مترجم دیرکه اصحاب فیلك فیلی اوراده
چوکوب کعبه یه توجهدن ابا ایلدیکی باعث تسمیه در اصحابنی تحسیر ایلدیکنه مبنی یاخود شیطان اوراده متحسر
اولدیغنه مبنی در و قیس بن المحسر اصحابدندر (التحسر) تفعل وزننده فوت اولمش نسنه یه دریغ و تأسف ایلك
معناسنه در یقال تحسر علیه اذا تلهف و دوه قسمنك افراط اوزره فرومانده لغندن تویلری دوكلك معناسنه در یقال
تحسر و بر البعیر اذا سقط من الاعیاء و برآدمك كوده سنك اتلری یرلو یرنده اویغون اولمق معناسنه درکه تناسی عیان
اولور یقال تحسرت الجاریة اذا صار لحمها فی مواضعه کذلك دوه قسمی چایرکی کبی طاولندروب کوده سی
یاغلی و اورکجی یوکسلوب اوزاندقدنصکره برمدت رکوب و اعمال اولنمغله حاملقدن ناشی کوده سنده اولان
سلپوکلك زائل و صالق و طاغنق اولان اتلری یرلو یرنه کلوب صیقی و مستحکم اولمق معناسنه مستعملدر یقال
تحسر البعیر اذا سمنه الربیع حتی کثر شحمه و تمسك سنامه ثم رکب ایاما فذهب رهل لحمه و اشتد ما تزیم منه فی مواضعه
(الحشر) نشر وزننده لطیف و نازك اولان قولاغه دینور آنده اولورسه اولآته فلم قولاقلی تعبیر اولنور مفردی
و تثنیه و جمعی مساویدر زیرا فی الاصل مصدردر یقال اذن حشر ای لطیف و یقال اذنان حشر و آذان حشر
مؤلفك بصائرده بیانه کوره حشر برجماعتی مقر و مأوالرندن نفیر اوزره ازعاج و اخراج ایلکه موضوعدر بعده
جماعت ملابسه سیله جمع معناسنده استعمال اولندی و لطیف و نازك اولان قولاغه و اوق یلکنه وصف اولدی
حدت و انتشاری علاقه سیله یعنی اینجه و دیك اولمغله کویاکه اوزونلغنه یرندن منزعج اولمشدر انتهی * وحشر
کذلك لطیف و نازك اولان اوق یلکنه دینور یقال قذة حشر ای لطیف و اینجه و نازك اولان تمرنه ده وصف اولور
یقال سنان حشر ای دقیق * شارح دیرکه مطلقا وجه مذکور اوزره لطیف و نازك شیئه حشر اطلاق اولنور
وحشر مصدر اولور تمرنی و سائر نسنه یی اینجه و نازك قلمق معناسنه یقال حشر السنان حشرا من الباب الثانی
والاول اذا دققه و لطفه و جمع ایلك معناسنه در یقال حشر الناس اذا جمعه و برآدمی وطنندن اجلاء و ابعاد ایلك
معناسنه مستعملدر یقال حشر فلانا اذا اجلاه عن وطنه جلا ماده سی متعدی و لازم کلور و قوراق و قیتلق سنه
حیوانلری سپوری قیروب بچورمك معناسنه مستعملدر یقال حشرت السنة الشدیدة المال اذا اجحفتها و اهلکتها
و برآدمك ذکری یاخود قارنی پك ایری و بیوك اولمغله او کنده دیکلوب طورمق معناسنه مستعملدر یقال حشر فلان
فی ذکره و فی بطنه علی بناء المجهول اذا کانا ضخمین من بین یدیه کذلك برآدمك باشی پك بیوك و شدید اولمق معناسنه
مستعملدر یقال حشر فی رأسه اذا اعتز ذلك و کان اضخمه و حشر اسامیدندر سالم بن حرملة بن حشر و عتاب بن
ابی الحشر اصحابدندر (الاحتشار) افتعال وزننده بودخی برآدمك باشی پك ایری و شدید اولمق معناسنه مستعملدر
یقال احتشر فی رأسه علی بناء المجهول بمعنی حشر (المحشر) مجلس و مقعد وزنلرنده اسم مکاندر حشر و جمع
اولنه جق موضعه دینور یقال یساق الناس الی المحشر ای المجمع (الحاشر) اسماء نبویه دندر علیه الصلوة والسلام
قال الشارح لانه یحشر الناس خلفه و علی ملته دون ملة غیره (الحشار) کتان وزننده برموضع آدیدر (الحشرات)
قبحاتله هوامه اطلاق اولنورکه متحرك و مخوف اولان کوچك جانورلردر عقرب و یلان و فاره و کلر کبی علی قول
کوچك بوجکلره دینور دواب صغار معناسنه قرنجه و چکرکه کبی * شارحك بیانی اوزره مفردی حشره درقصبه
و قصبات کبی جمعیتلری باعث تسمیه در * پس مؤلفك کالحشرة قولی مسامحه اولور و حشرات بری اولان یمشلره
اطلاق اولنور ثمار بری معناسنه صمغ و سائری کبی (الحشرة) قبحاتله بودخی هوامه یاخود دواب صغاره اطلاق
اولنور وجه مذکور اوزره بو مفرددر زمخشری مقدمة الادبده هامه یی جنبنده ایله یعنی متحرك اولوب موذی و مخوف
اولان کوچك جانور ایله تفسیر ایلمشدر کلر و سوسمار و عقرب و یلان و فاره و کوستبك کبی و حشره یی جنبندهٔ خرد

يعنى متحرك اولان كوچك بوجكلر ايله بيان ايلمشدر قرنجه و عنكبوت و چكركه و سلوك و چيان و خنفساء كبى بونلر
اصلا ارضدن مفارقت ايلميوب دائما ارضده مجتمع اولدقلرى باعث تسميه‌در انتهى * وحشره حبوبات قسمنك
ايچ قبوغنه دينور زيرا حبوباتده ايكى قبوق اولور طشره قبوغنه قصره و اوزرينه مقارن اولانه حشره دينور جمع
جنسى حشردر هامش وحشره شكار اولنه جق حيوانك مجموعنه دينور على قول عظيمنه ياخود مأكول اولانه
دينور طوشان وجيران كبى (الحشر) فتحتينله كپكه دينور نخاله معناسنه و ضمتينله لغت رديه‌در (الحشورة) قسوره
وزننده طاولولقدن ايكى يانلرى قباروب قالمش اولان آته دينور و شول قوجه قارىيه دينوركه ذاتنده بخل ولأمتى
اوله رق متظرفه اوله وقارنى بيوك قارىيه دينور و اعضاسى ديرنكلى وقوند وصمصيق اولان دابه‌يه دينور مفردى
حشوردر يعنى جماعت اعتباريله حشوره كه مؤنثدر جمع اعتبار اولنور (الحشر) كتف وزننده شول طولومه
دينوركه نه بيوك و نه كوچك اورته ومعتدل اوله كويا كه ايكى طرفيده جمع ايلمش اولور يقال وطب حشر اذا كان
بين الصغير والكبير (الحصر) قصر وزننده برآدمى بر طاره جق يره طيقايوب اطرافندن صقشدرمق معناسنه‌در
يقال حصره حصرا من الباب الثانى والاول اذا ضيق عليه * واقول مرحوم طار ايتمك واحاطه ايتمكله ترجمه‌سى غريبدر
جوهرى ضيق عليه واحاطه به عبارتيله ايراد ايلمكله اطرافنى چوبروب صقشدرمق ديمك اولور وحصر برآدمى سفردن
ياخود غيرى ايشدن آليقومق معناسنه‌در يقال حصر فلانا اذا حبسه عن السفر وغيره ودوه‌نك اوزرينه ذكرى آتى
حصار چكوب باغلمق معناسنه‌در يقال حصر البعير اذا شده بالحصار وقبض اولمق معناسنه مستعملدر يقال حصر
الرجل على بناء المجهول اذا اعتقل بطنه كما سيذكر واحاطه واستيعاب ايلمك معناسنه‌در يقال حصره اذا استوعبه
وعسكر برآدمى چب چوره احاطه ايلمك معناسنه‌دركه حصار ايتمك تعبير اولنور يقال حصر القوم بفلان اذا اطافوا به
(الاحصار) همزه‌نك كسريله بو دخى برآدمى سفردن ياخود غيرى ايشدن حبس ايدوب آليقومق معناسنه‌در
يقال احصره عن السفر وغيره اذا حبسه عنه وقبض اولمق معناسنه مستعملدر يقال احصر الرجل على
المجهول اذا اعتقل بطنه وناقه حصور اولمق يعنى ممه‌سنك دليكلرى طاره جق اولمق معناسنه‌در يقال
احصرت الناقة اذا كانت حصورا وبرآدمى برعلت ياخود ادرار ظهورى صقشدرمغله كندى نفسنى تضييق
ايدرقلمق معناسنه‌در يقال احصره المرض او البول اذا جعله يحصر نفسه (الاحتصار) افتعال وزننده بو دخى
دوه‌يه ذكرى آتى حصار چكوب باغلمق معناسنه‌در يقال احتصر البعير اذا شده بالحصار (الحصر) حانك ضميله
قبض اولمغه دينوركه اسمدر قبضلق تعبير اولنور مصدرى ذكر اولندى * شارح ديركه حصر غائطه واسر
بوله مخصوصدر يقال به حصر اى اعتقال بطن واعوذ بالله من الحصر والاسر (المحصور) منقبض اولان
آدمه دينور يقال حصر الرجل على المجهول فهو محصور اى معتقل البطن (الحصر) فتحتينله بر غصه وتاسه
سببيله تنكدل اولمق معناسنه‌در يقال حصر الرجل حصرا من الباب الرابع اذا ضاق صدره ويقال حصر صدره
وبخيل وناكس اولمق معناسنه‌در يقال حصر الرجل اذا بخل ويقال فى يده حصر اى بخل وتكلمده عاجز اولمق
معناسنه‌در يقال حصر فلان اذا عيي فى المنطق وعرف شرعده قرآن كريم تلاوت ايدركن ايلروسى خاطره كلمامكله
طوتيلوب دمبسته اولمق معناسنه مستعملدر يقا حصر الامام فى القراءة اذا عيي ولم يقدر عليه اى على منطق القراءة
وناقه حصور اولمق معناسنه‌در يقال حصرت الناقة اذا صارت حصورا ونسوانه تقرب وجماعدن امتناع ايدر
اولمق معناسنه‌دركرك عجز وعنتدن وكرك ازالهٔ شهوته اجتهاد وعفتندن ناشى اولسون يقال حصر الرجل عن المرأة
اذا امتنع عن اتيانها وكتم راز ايلمك معناسنه‌در يقال حصر بالسر اذا صانه (الحصير) امير وزننده غصه وتاسه
سببيله تنكدل اولمش آدمه دينور يقال جعله الغم حصيرا اى الضيق الصدر وحصير بارية‌يه دينوركه معروف
دوشمه‌در سازلقدن ايشلنور تركيده دخى حصير ديرلر اجزاسى برى برينى تضييق ايلديكيچون اطلاق اولنور
وشول طمره دينوركه طوارك يانلرى اوستندن قارنى طرفنه طوغرى آرقورى چكيلوب اوزانمشدر على قول محل
مزبورده اولان اتجكزه دينور ياخود قبل بتن درينك آلتنده اولان درى ايله ايكو كيكلرينك آرقوريدن ارالغنده اولور
وحصير يانه دينور يقال ضرب حصيرى الدابة اى جنبيها وپادشاهه اطلاق اولنور ناسدن محصور يعنى محتجب
اولديغيچون ياخود ناسى هربار حضورينه وصول ودخولدن حاصر يعنى مانع اولديغيچون يقال غضب الحصير
على فلان اى الملك وزندانه اطلاق اولنور يقال خلده الحصير فى الحصير على الحصير اى الملك فى السجن على
البارية ومجلسه اطلاق اولنور ويوله وطريقه اطلاق اولنور وصويه دينور وانساندن وسائر نسنه‌دن صره وطابوره دينور
صف معناسنه ويريوزينه دينور جمعى احصره وحصر كلور ضمتينله وحصير قلجك جوهرينه على قول ايكى جانبنه

دنبور و بخیل و ناکسه دینور و شول عیاش مشربه دینورکه بخل و دنائتندن ناشی شرب شراب ایلمز اوله یقال رجل
حصیر اذا کان لایشرب الشراب بخلا و حصیر جهینه قبیله سی یوردنده بر طاغك اسمیدر علی قول غطفان
یوردنده در و حصیر مطلقا معروف حصیرکبی منسوج اولان شیئه دینور و شول منقش و مزین و دلکش ثوب و قماشه
دینورکه منظره یه حصیرکبی یایلوب آچلدقده سیر و تماشا ایدنلرك قلوبنی حسن و لطافتی جهتیله کندیسنه اخذ
و حصر ایدر اوله یقال ثوب حصیر ای مزخرف موشی اذا نشرت اخذت القلوب مأخذه لحسنه و حصیر
بر وادی آدیدر و یمنده بر حصن و حصار آدیدر و مدینه قربنده تملی صولرندن بر صو آدیدر (الحصور) صبور
وزننده بودخی غم و غصه دن تنکدل اولمش آدمه دینور یقال رجل حصور ای ضیق الصدر و ممه سنك دلیکاری
طاره جق اولان ناقه یه دینور یقال ناقة حصور ای الضیقة الاحلیل و شول آدمه اطلاق اولنورکه قدرتی
وار ایکن نسوانه جماعه رغبت ایلمیه علی قول جماعدن ممنوع اوله مثلا بعض کسه برکونه علته مبتلا اولورکه جماع
اکا مضر یاخود مهلك اولمغله اطباء آنی جماعدن منع ایدرلر و علی رأی حصور اصلا شهوت و توقانی اولمامغله
نسوانه قربان ایلمز اولان کسه یه دینورکه عنین اوله جقدر یقال رجل حصور اذا کان لایأتی النساء و هو قادر علی
ذلك او الممنوع منهن او من لایشتهیهن و لایقربهن * شارح دیرکه یحیی نبی علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینه
حصور اطلاقی قدرت تامه سی وار ایکن لذائذ دائره دنیویه دن بشقه نفس نفیسلرینی ضبط ایدوب اصلا جماعه
میل و تأهله رغبت ایلمدکلرینه مبنیدر انتهی * و حصور خدیم و طواشی یه دینور مجبوب معناسنه و بخیل و ناکسه دینور
و شول آدمه دینورکه برنسنه دن هیبت و دهشتلنمکله اقدام ایده میوب کیرویه چکلمش اوله یقال هو حصور منه
ای هیوب محجم عنه و بغایت کتم راز ایدن آدمه دینور یقال رجل حصور ای کاتم للسر (الحصیرة) سفینه وزننده
خرمایی سروب قوریده جق یره دینور جرین التمر معناسنه و شول انجکزه دینورکه آت قسمنك آرقوری یانلرنده
اولور آریقلقده ظاهره چیقوب کورینور و حصیره اسمادندر حارث بن حصیره محدثیندندر (ذوالحصیرین)
عبدالملك بن عبدالأله نام کسنه نك لقبیدر و اله همزه نك ضمیله عله وزننده در خرماالرندن منسوج و زفت ایله اندوده
ایکی حصیری اولمغله آنکله ملقب اولمشیدی و ذاتنده بهادر اولمغله قبیله سنه بر دشمن توجه ایلدکده رهکذرلرنده
واقع دربنده واروب او حصیرلری پیش و پسنه مترس ایدوب تیر ایله بنفسه دشمنك کذرانی سد و منع ایدر ایدی (الحصر)
کتف وزننده بخیل و ناکسه دینور (الحصراء) حمراء وزننده شول خاتونه دینورکه فرجی بتشك اولمغله ذکر نافذ اولمیه
یقال امرأة حصراء ای رتقاء اول خاتونه آصلق تعبیر اولنور (الحصار) شداد وزننده اعلامدن بر جماعت افرادینك
اسملریدر (الحصار) کتاب وزننده و (الحصار) سحاب وزننده شول یصدق طرزنده مندره دینورکه دوه نك اوزرینه
چکوب اکسه سنی هاودلك آرد قاشی کبی یوکسلك وایلر یسنی قتیق و یولك مقوله سیله طولدیروب اولك قاشی کبی
یوکسلدوب اورته سنه سمرکبی سوار اولورلر یقال جعل علی البعیر حصارا و حصارا و هو وساد یرفع مؤخرها
و یحشی مقدمها کالرحل یلقی علی البعیر و یرکب و یقال بعیر محصور اذا القی علیه الحصار (المحصر) منبر وزننده
بودخی حصار معناسنه در علی قول بوکوچك دوه سمرینه دینور (المحصر) مقعد وزننده اوزرینه کش دیدکلری
بوغرد قوریسی سریله جك شیئه دینور اسرازه معناسنه (المحتصر) اسم فاعل بنیه سیله ارسلانه اطلاق
اولنور (المحاصرة) و (الحصار) قتال وزننده دشمنك اطراف و جوانبنی احاطه ایله تضییق ایلمك معناسنه در یقال
حاصروا الاعداء محاصرة و حصارا اذا ضیقوا علیهم و احاطوا بهم * شارح دیرکه حصن معناسنه اولان حصار سور
ایله مسور اولدیغیچوندر و قلعه باروسنه حصار اطلاقی حاصر اولدیغنه مبنیدر انتهی (الحصری) کردی وزننده امام
قراء شیخی اولان علی بن عبدالغنی المقری نسبتیدر و برهان الدین ابوالفتوح نصر بن ابی الفرج و سائر بعض ذوات
و حسن بن حبیب الحصایری محدثلردر (الحضور) حانك و ضاد معجمه نك ضمیله و (الحضارة) نظاره وزننده حاضر
اولمق معناسنه درکه غیبت مقابلیدر یقال حضر الرجل و حضر حضورا و حضارة من الباب الاول و الرابع ضد غاب
مؤلف کنصر و علم عبارتیله تقیید ایلمکله باب اولدن و رابعدن اولمق اوزره بیان اولندی لکن شارحك تحقیقی اوزره
ایکیسنکده مستقبلی مضموم العین اولمغله تداخل اللغتین قبیلندن اولور فضل یفضل کبی نته که وحدت ماده سنده
وحد یحد دخی اول قبیلدندر انتهی و حضور و حضاره متعدی اولور حاضر ایلمك معناسنه یقال حضره اذا جعله حاضرا
و خوش نشینلر صویه وار مشکن بشقه سمته منصرف اولمق معناسنه مستعملدر تقول حضرنا عن ماء ای تحولنا عنه
بو معنا عن ایله صله لندقده اولور بعینه رغبت ماده سی کبیدر رغبه والیه دیرلر میل معناسنه و رغب عنه دیرلر اعراض
معناسنه (الاحتضار) افتعال وزننده و (التحضر) تفعل وزننده بونلرده حاضر و در پیش اولمق معناسنه در یقال

احتضر الرجل وتحضر بمعنى حضر و احتضار خسته محتضر اولمق معناسنه در يقال احتضر المريض على بناء
المجهول اذا حضره الموت (الاحضار) همزه نك كسريله حاضر قلمق معناسنه در يقال احضر الشئ اذا جعله
حاضرا و يقال احضره اياه يعنى متعديا بالمفعولين و احضار آت قسمى اوزون اوزادى سكرتمك معناسنه مستعملدر
كويا كه عهدهٔ اقتدارنده اولان سكرتمكى حاضر قلمش اولور يقال احضر الفرس اذا ارتفع فى العدو (الحضرة)
حانك حركات ثلاثى و ضادك سكونيله و (الحضر) فتحتينله و (الحضرة) هايله و (المحضر) مقعد وزنده برآدمك
قرب و پيشكاهنه دينوركه محل حضور اوله جقدر تقول فعلته بحضرته مثلثة الحاء و بحضره و بحضرته و محضره
اى بقربه و جنبه و فنائه اصحاب ترسيلك حضرة فلان تعبيرلرى بوندندركه كمال تعظيم ايچون سلام و ثنايى آنك تجنسنه
ايصال ايدرلر (الحاضر) غائب مقابليدر جمعى حضر كلور ركع كبى و حضور كلور شاهد و شهود كبى (الحضرة)
حانك كسريله بناء نوعدر حضور هيئتنه و حالتنه دالّ اولور و استعمالى خير مقامنه مخصوصدر تفأل جهتيله يقال
رجل حسن الحضرة اذا حضر بخير (الحضر) فتحتينله و (الحضرة) ضادك سكونيله و (الحاضرة) و (الحضارة)
حانك كسرى و فتحيله باديه مقابليدركه بلاد و قرى و قصبات ديمك اولور بدوى صحرايى ديمكدركه خوش نشين
طائفه سيدر حضرى شهرى و قروى اوله جقدر يقال هو من اهل الحضر و الحضرة و الحاضرة و الحضارة اى خلاف
البادية و حضاره كتابه وزنده مصدر اولور شهرده و كويده اقامت ايلمك معناسنه كه شهرى ياخود قروى اولمق
مراددر يقال حضر فلان حضارة اذا اقام فى الحضر و بوبداوه مقابليدر (الحضر) حانك فتحى و ضادك سكونيله
كوفه قربنده مسكن نام محل قارشوسنده بر بلده آديدر ساطرون نام شاه عجم بنا ايلمشدر و حضر ار و عورتك نامحرم
برينه اطلاق اولنور و تطفيل معناسنه دركه طفيلى اولمقدر يعنى طال قاوقلق ايلكه دينوركه هرجا آش آنجا باش
و صيتنى طوتمقدن عبارتدر و حضر انسانك قاسغنده و يوقاريجه سنده اولان بزكى يومريجه اته دينور (الحضر)
حانك ضميله آت قسمى اوزون اوزادى سكرتمكه دينور يقال ما اشدّ حضره اى ارتفاع عدوه (المحضير) مكثير
وزنده صولقلو يوكرك آته دينور محضار ديمز ياخود محضار لغت رديه در يقال فرس محضير اى شديد العدو جمعى
محاضير كلور و منه قولهم ما السبق فى المضامير الا للجرد المحاضير (الحضر) كتف وزنده و (الحضر) ندس
وزنده طال قاوق آدمه دينوركه خلقك طعامى چيقه جق وقتى كوزه دوب همان اولوقتده قوزغون كبى سفره باشنه
قونر يقال رجل حضر و حضر اذا كان يتحين طعام الناس حتى يحضره و حضر كتف وزنده اصلا سفر و غربت
اراده سنده اولميان آدمه دينور على قول حضرى يعنى شهرى و قروى اولان كمسنه يه دينوركه بدوى مقابليدر يقال
رجل حضر اى لا يريد السفر او حضرىّ و حضر ندس وزنده فصاحت و فقه و بيان صاحبى آدمه دينوركه
اولبابده ملكات قوتيه سى اولمغله مراد ايلديكى آنده مسائل و معانئ مطلوبه يى استحضار و احضار ايدر اوله
يقال رجل حضر اى ذو بيان و فقه يعنى يستحضر المسائل و المعانى حين ما اراد (المحضر) مقعد وزنده اسم مكاندر
صويه رجوع ايده جك يره دينور مرجع مياه معناسنه و بر ماده ضمننده تسطير اولنان رقعه نك متضمن اولديغى
خصوص صكك صحتنى اعلام ايچون ذيلنده بطريق الشهاده حاضر بالمجلس و واقف بالماده اولنلرك رسم ايلدكارى
خطوطه اطلاق اولنوركه امضالرى اوله جقدر و حالا اصطلاحمزده دخى محضر تعبير اولنور اعلام و محضر معلومدر
كوياكه اصحاب امضا اول رقعه يه حاضر اولمشلردر * شارح ديركه مؤلف مسامحه ايلمشدر زيرا يالكز خطوط
مرقومه يه يعنى امضالره محضر اطلاقى عربدن مسموع دكلدر بلكه اول امضالرى متضمن رقعهٔ معهوده دن عبارتدر
و محضر اهل بداوه دن مياه اوزره نازل اولان قوم و قبيله يه دينور قوم حضور معناسنه و سجل و دفتره اطلاق اولنور
يقال اثبته فى المحضر اى فى السجل و ناسك حاضر اوله جق محلّ و موضعلرينه دينور مشهد معناسنه و محضر اجأ نام جبل
يانندە بر قريه آديدر و محضره هايله كوفه ايله بصره يوللرينك بيننده مكه جانبنه دوشر بر صو آديدركه بنى عجل جماعتنه
مخصوصدر (حاضوراء) باديه ده بر صو آديدر (الحضيرة) سفينه وزنده خرما وضع اولنه جق يره دينوركه مرادخرمايى
صروب قوريده جق يراوله جقدر و جماعت قوم ياخود درت يابش ياسكز ياطقوز يااون نفر جماعته دينور على قول
شول نفره اطلاق اولنوركه انلر ايله غزو و جهاده عزم اولنور يقال حضرت الحضيرة بالمحضر اى جماعة القوم
او الاربعة او الخمسة او الثمانية او التسعة او العشرة او النفر الذين يغزى بهم و عسكرك چرقه جيسنه دينور مقدمة
الجيش معناسنه و ولد توليد ايدن خاتونك ولادت قانى انقطاع عندنصكره القا ايلديكى نسنه يه دينوركه صولك تعبير اولنور
جمع جنسى حضيردر على قول اول قويو قانه دينوركه ولد ايله برابر چيقوب ايش تعبير اولنان دريده اولور و يارده مجتمع
اولان قان و ايريك مقوله سى ماده يه دينور (المحاضرة) مفاعله وزنده برى بريله اورشمق معناسنه دركه قوتلرينى

احضار ایلمش اولورلر یقال حاضره اذا جالده واحد واشتراك ایچون اولورو سلاطین وکبار حضورنده زانو بزانو
اوتورمق معناسنه در یقال حاضرا السلطان اذا جاثاعنده و برکسه ایله برابرجه سکردیشوب قوشمق معناسنه در
یقال حاضره اذا عدامعه و برآدم کندی حقی خصوصنده برکسه ایله مجادله و مغالبه ایلدکدنصکره اول کسه غالب
کلمکله اول حقی آلوب کوتورمك معناسنه در یقال حاضره علی حقه اذا غالبه فغلب علیه فذهب به (حضار) قطام
وزننده برکوکب آدیدر بوکوکب جنوبده سهیل یلدزندن مقدمجه طلوع ایدر حتی ناس بونی سهیل ظن ایدرلر
(حضرموت) حانك وراء ومیمك فتحه لریله وکاهجه میم مضموم اولورکه عنکبوت وزننده اولور یمنده بربلده آدیدر
کذلك برقبیله آدیدر فی الاصل ایکی کلمه اولمغله ترکیبله اسم واحد قلنمشدر اسم اوّل فتح اوزره مبنی واسم ثانی
غیرمنصرف اعرابیله معرب اولوب هذا حضرموت دینور وکاهجه مضاف اعتباریله رانك ضمی وموت کلمه سنك
خفضیله هذا حضرموت دینور ودیلرسك ثانی یی منون ایلرسن نته که سام ابرص ورامهرمز دخی بوقبیلدندر مصغرنده
حضیرموت ونسبتنده حضرمی دینورکما یقال نعل حضرمیة ای ملسنة یعنی اوزونجه ولطیف دیکلدرزیرا حضرموتده
یاپیلان آیاق قاپی اول هیئت اوزره اولور وکاه اولورکه اصلی اوزره حضرموتی دینورکما یقال نعلان حضرموتیتان
شارح دیرکه مؤلف بوماده یی باب میمده دخی ذکر ایلدی واعرابنده بروجه دخی واردرکه ایکی جزؤی دخی مبنی اولمقدر
خمسة عشر کلمه سی کبی حرف عطف معناسنی متضمن اولدیغیچون ووجه تسمیه سی بحر نام تفسیرده مرسوم اولدیغی
اوزره حضرت صالح علی نبینا وعلیه السلام ارضی مذکوره یه نزول وحضورلرنده موت وانتقاللری حاضر اولدیغی
باعث تسمیه در (حضور) صبور وزننده یمنده برطاغك وبرشهرك آدیدر (الحاضر) در پیش اولان شیئه دینورکه
ذکر اولندی وحاضر بادی مقابلیدرکه شهر وقریه ساکننه دینور وعظیم اولان اوبه یه وقبیله وجماعته دینور
حی عظیم معناسنه ودهناء طاغلرندن برطاغك آدیدر وقنسرین قضاسنده برقریه آدیدر وحلب خارجنده برمحلهٔ
عظیمه آدیدر (الحاضرة) هایله شهر وقراره دینور بادیه معناسنه یقال هو من اهل الحاضرة ای خلاف البادیة
وحاضره فیل دیدکلری حیوانك قولاغنه دینور (ابوحاضر) اصحابدندر اسمی معروف دکلدر وابوحاضر اسیدیّ
حسن فائق وجمال رایقله مشهور برکسه در وابوحاضر بشر بن ابی حازم کنیه سیدر (الحواضر) حاضره نك
جمعیدرکه فیل قولاغنه دینور ومطلقا بیوك قولاقلی نسنه لره ذوحواضر اطلاق ایدرلر یقال عسّ ذوحواضر
ای ذوآذان (المحضور) حاضردن اسم مفعولدر عربلرجن طائفه سنك حاضر اوله جغی نسنه ده استعمال ایدرلر
ومنه قولهم اللبن محضور ای کثیر الافة تحضره الجن وکذلك الکنف محضورة ای تحضرها الجن والشیاطین
ومنه فی التنزیل ❁ اعوذبك رب ان یحضرون ❁ ای یحضرونی الجن ویصیبنی بسوء (حضار) سحاب وزننده
یمامه ایله بصره میاننده برطاغك آدیدر وهجان اولان یعنی آق تویلو یاخود قزل تویلو دوه لره دینور حانك
کسریله ده لغتدر وبونك مفردی یوقدر علی قول مفرد وجمعی برابردر (الحضار) کتاب وزننده شول خلوق دیدکلری
طیبه دینورکه قزلك چهره سنده سورلمش اوله یقال یتضوع حضارها ای خلوقها الذی فی وجهها وشول
ناقه یه دینورکه هم قوی وتوانا وهم کوزل یورویشلی اوله یقال ناقة حضار اذا صارت قدجمعت قوة وجودة سیر
(حضاره) جبانه وزننده یمنده بربلده آدیدر (الحضار) غراب وزننده دوه قسمنه مخصوص برمرض آدیدر
(محضوراء) مدوقصر ایله بنی ابی بکر بن کلاب یوردنده برصو آدیدر (الحضراء) حمراء وزننده شول ناقه یه وسائر
دابه یه دینورکه اکل وشرب خصوصنده دائما سائرلره سبق وتقدم ایدر اوله یقال ناقة وأتان حضراء اذا کانت
تبادر فی الاکل والشرب (الحضر) عنق وزننده طالقاوق واویونتی تعبیر اولنان شخصه دینورکه ضیافته دعوتسز
واروب حاضر اولور یقال رجل حضر ای واغل (حضیر) زبیر وزننده اسامیدندر اسید بن حضیر صحابیدر پدرینه
حضیر الکتائب دخی دینور ایدی (الاحتضار) افتعال وزننده حاضر اولمق معناسنه ومنه قوله تعالی ❁ وکل
شرب محتضر ❁ ای یحضرون حظوظهم من الماء وتحضر الناقة حظها منه قال البیضاوی قوله تعالی ❁ ونبئهم ان الماء
قسمة بینهم ❁ خطاب لنبیهم صالح علیه السلام یعنی ان الماء مقسوم لها ای للناقة یوم ولهم یوم وبینهم لتغلیب
العقلاء کل شرب محتضر یحتضره صاحبه فی نوبته او یحضر عنه غیره واحتضار خسته موته اقرب اولمق معناسنه
مستعملدر یقال احتضر المریض علی بناء المجهول اذا حضره الموت (محاضر) بن الموزع محدثیندندر شمس
الدین الحضائریّ فقیه بغدادیدر (الحضجر) حانك کسری وضادك فتحیله قرنی بیوك وواسع اولان انسان وحیوانه
دینور وسود طلومنه دینور وطب معناسنه علی قول واسع اولانه دینور جمعی حضاجردر وحضاجر صرتلان
ویللی قورد تعبیر اولنان جانورك اسمیدر علی قول ولدینه دینور واشبو حضاجر کلمه سی معرفه وغیرمنصرفدر

زيرا واحدلك علميدر بنيهٔ جمع اوزرده * شارح ديركه عظيم البطن اولدقلريچون تسميه اولنمشدر كافيه نك غير منصرف
بحثنده مفصلدر وحضاجر شول دوه لره اطلاق اولنوركه شوراوت اوتلدقدنصكره اوزرينه صو ايچمكله
بوكورلري قباروب قالقمش اوله يقال ابل حضاجر اذا صارت قد اكلت الحمض وشربت فانتفخت خواصرها
(الحضجرة) حانك كسرى وضادك فتحيله شول دوه سوريسنه دينوركه كثرتندن ناشى چوبان بريكدر ميوب بر اكنده
رعى ايدر اوله لر (الحضجور) زنبور وزننده ايرى وديزمان شيئه دينور يقال ضرة حضجور اى ضخمة وضرعمه يه
وحيوان سوريسنه دينور (الحضجرة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در يقال حضجر الاناء اذا ملأه
(الحطر) حانك فتحى وطانك سكونيله جماع ايلك معناسنه در يقال حطر الجارية حطرا من الباب الاول اذا نكحها
اى جامعها ويايه چله كچيروب قورمق معناسنه در يقال حطر القوس اذا وترها ويره چالمق معناسنه دركه مجهولا
مستعملدر يقال حطربه على المجهول اذا جلدبه الارض (الحاطورة) ايشلك كسكين قلجه دينور يقال سيف
حاطورة اى حالوقة (الحطمرة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در يقال حطمر الاناء اذا ملأه ويايه چله كچيروب
قورمق معناسنه در يقال حطمر القوس اذا وترها (المحطمر) اسم فاعل بنيه سيله طارغين وخشمناك آدمه دينور
يقال رجل محطمر اى غضبان (الحظر) حانك فتحى وظاى معجمه نك سكونيله برنسنه يى بركمسه يه ويرميوب منع وحجر
ايلك معناسنه در يقال حظره الشئ وحظر عليه حظرا من الباب الاول اذا منعه وحجره ودوه لر ايچون آغيل اتخاذ ايلك
معناسنه در يقال حظر للمال اذا اتخذله حظيرة ودواب ومواشى يى آغيلده آليقومق معناسنه در يقال حظر
المال اذا حبسه فى الحظيرة وبرآدم برنسنه يى كنديسنه طوغرى بريكدرمك معناسنه مستعملدر يقال حظر الشئ
اذا حازه (الاحتظار) افتعال وزننده بودخى دوه لر ايچون آغيل ايدنمك معناسنه در يقال احتظر الرجل اذا اتخذ
حظيرة (الحظيرة) سفينه وزننده خرما سروب قوريده جق يره دينور يقال نشر التمر فى الحظيرة اى الجرين وبرنسنه يى
دائر امادار محيط اولان شيئه دينور كرك آغاجلقدن وكرك سازلقدن اولسون ايچنه دخولدن منع ايلدكيچون
بوجهتله چاليدن وسازلقدن چويريلوب كيجه لر ايچنده مواشى ياتوردقلرى يره كه تركيده آغيل تعبير اولنور حظيره
دينور اسم حال ايله محله تسميه اولنمشدر نته كه حظار دخى دينور تقول ادخل الغنم فى الحظيرة (الحظار) حانك
كسرى وفتحيله برنسنه نك چوره سنه چويرلمش ديواره دينور حايط معناسنه ودوه قسمنى صوغوقدن محافظه ايچون
چاليدن وسازلقدن ياپدقلرى چويرنتى يه دينوركه آغيل تعبير اولنور (الحظر) كتف وزننده شول آغاجلره
وچاليلره دينوركه آنلر ايله آغيل چويريلور وياش تيكنلكلره اطلاق اولنور اكثرى آنكله آغيل ياپدقلريچون
وبو معنادندركه عربلر فلان كوجى يتشميه جك عهده سى تاب وطاقتندن خارج كيفيته اوغرادى ديه جك يرده وقع
فى الحظر الرطب ديرلر فيما لا طاقة له به معناسنه در كذلك نميمه ونقل مقال وسعايتله القاى فتنه وفساد ايدى
ديه جك يرده اوقد فى الحظر الرطب ديرلر وقال فى الاساس يقال جاء بالحظر الرطب للنمام والكذاب لانه يسنوقد
بنمائمه نار العداوة كذلك برآدم مال كثير ياناس كثير ياخود بركذب شنيع وبشيع كتوردكده جاء بالحظر الرطب
ديرلر جاء بكثرة من المال او الناس او بالكذب المستبشع معناسنه (حظيرة القدس) جنته اطلاق اولنور حظيرهٔ
مذكوره دن مأخوذدر يقال احله الله فى حظيرة القدس اى الجنة وعربلر بخيل وقليل الخير اولان آدمه نكد الحظيرة
اطلاق ايدرلر نكد سودسز حيوانه ديمكله آغيلندن كمسه يه فيض وفائده اولمديغى حسبيله يقال هو نكد الحظيرة
اى قليل الخير وحظيره دجيل اعمالندن بربلده آديدر (الحظيرى) ياى نسبتله حظيره نام بلده يه منسوب ديمكدر محمد
بن احمد بن محمد الجبائى وعبد القادر بن يوسف الحظيريان محدثلردر (المحظار) محراب وزننده برنوع يشل سينكه
دينور بو سينكك كوزلرى كوك وجثه سى بيوك وقويريغنده نيشترى اولور يوللرده دابه لره مسلط اولوب بغايت
آزرده ايلر تركيده بودلك تعبير اولنور (حظره) ثمره وزننده اساميدندر ادهم بن حظرة اللخمى اصحابدندر
وحظرة بن عباد آنك اولادندركه خارجى ايدى (التحظير) تفعيل وزننده حظر كبى منع وحجر ايلك معناسنه در تكثير
ومبالغه ايچوندر ومنه زمن التحظير يعنى كتب احاديث وسيرده مسطور اولان زمان تحظيردن مراد فاروق اعظم
رضى الله عنه حضرتلرى زمان خلافتلرنده دفعهٔ ثانيه ده يهود طائفه سنى ارض حجازدن طرد واجلا ايلدكدنصكره
وادى القرى حوزه سنى مسلمين ايله بنى عذره بينلرنده تقسيم وهر برمحلنه حد وسنور حاجز تعيين ايلدكلرى هنكامدر
(الحظاير) يمامه ده برموضع آديدر (المحظور) ممنوع معناسنه در بو مناسبتله محرم معناسنه مستعملدركه مباح
مقابليدر ومنه قوله تعالى ﴿ وما كان عطاء ربك محظورا ﴾ اى مقصورا على طائفة دون اخرى (الحفر) حانك فتحى
وفانك سكونيله مطلقا برنسنه نك ايچنى اشوب قازمق وچقور ايتمق معناسنه در يقال حفر الشئ حفرا من الباب الثانى

اذا نقاه كما تحفر الارض بالحديدة و جماع ايلك معناسنه مستعملدر يقال حفر المرأة اذا جامعها و حيوانى كثرت اعمال
ياخود كثرت حلب سببيله آرقلتمق معناسنه مستعملدركه كودهسى چقور چقور اولور يقال حفر العنز اذا هزلها
و عربلر مثلا زيدك امور و احوالنه اطلاع ايچون كركى كبى تجسس و تفتيش ايلدى ديه جك يرده حفر ثرى زيد
ديرلر فتش عن امره و وقف عليه معناسنه قال فى الاساس تقول حفرت ثرى فلان اذا فتشت عن امره للوقوف
و حفر چوجغك ديشلرى دوشمك معناسنه مستعملدركه يرى چقورلنور يقال حفر الصبىّ اذا سقطت رواضعه
و ديشلرك ديبلرنده خرده خرده سيوجهلر چيقمغله ياخود فاسد اولوب صرارمغله چوريوب تباه اولمق معناسنه دركه
من بعد اوفانوب دوكلمكله يرلرى چقور اولور يقال حفر فوه على بناء المجهول و حفر و حفر حفرا من الباب الثانى
والرابع اذا فسدت اصول اسنانه بسلاق يصيبها او بصفرة تعلوها و يقال حفرت و حفرت و حفرت اسنانه اذا
تأكلت و حفر برشيئك اوته سنه كسب اطلاع ايلك معناسنه مستعملدر و منه قولهم غيث لا يحفره احد اى لا يعلم اقصاه
(الاحتفار) افتعال وزننده بودخى قازمق معناسنه در يقال احتفر الارض بمعنى حفرها (الحفرة) غرفه وزننده
و (الحفيرة) سفينه وزننده چقوره دينور تقول تبصر يامسرع قدّامك حفرة و حفيرة اى محتفر و حفيره برموضع
آديدر (المحفر) منبر وزننده و (المحفار) محراب وزننده و (المحفرة) مكنسه وزننده دموربيله اطلاق اولنور و قازمه
تعبير اولنان آلته دينور يقـال حفر الارض بالمحفر والمحفار والمحفرة اى بالمسحاة او الحديدة التى يحتفر بها (الحفر)
فتحتينله ككيش قويى يه اطلاق اولنور بئر موسعه معناسنه و فانك سكونيله لغتدر و قازلمش چقوردن چيقان طپراغه
دينور يقال كثر الحفر على الشط اى تراب الحفرة جمعى احفار و جمع الجمعى احافير كلور و حفر ديشلرك ديبلرنده حادث
اولان سيوجهلر سببيله حدوث ايدن چوروكلكه ياخود صارلغه دينور فانك سكونيله ده لغتدر يقال فى اسنانه
حفر و حفر اى سلاق باصولها او صفرة فعلى آنفا ذكر اولندى و حفر كوفهده برموضع آديدركه اكا متعينان عمر بدن
عمر بن سعد الحفرىّ نازل اولور ايدى و بونده هايله حفره ديمك صحيح دكلدر و حفر مكه ايله بصره ميانده برموضع
آديدر و حفر ابو موسى بصرهدنك مكه جادهسنده واقع اشمه قويلره دينوركه ابوموسى الاشعرى حفر ايتديرمشدر
و حفر ضبه سواجن ناحيهسنده برنيچه اشمهلرده اطلاق اولنور و حفر سعد بن زيد مناة دهناءده واقع اسنده برنيچه اشمهلردر
(الاحفار) همزهنك كسريله چوجق ديشلرينى دكشمك معناسنه دركه آلتلى اوستلى درت اوك ديشلرى دوشمكدن
عبارتدر يقال احفر الصبىّ اذا سقطت له الثنيتان العليان والسفليان كذلك آت قسمنك طابى ديشلرينى دكشمك
معناسنه مستعملدركه ايكى ياشنى تمام ايدوب اوچنجى يه وارنجه ثناياسنى و بشنجى يه وارنجه رباعياتنى دوشورمكدن
عبارتدر يقال احفر المهر اذا سقطت ثناياه و رباعياته و قويى حفر ايدنه اعانت ايلك معناسنه در يقال احفر فلانا بئرا
اذا اعانه على حفرها (الحفير) امير وزننده چقوره دينور و قبر و مزاره اطلاق اولنور و حفير برموضع آديدركه
مكه ايله بصره بيننده واقعدر و ديكر برموضع آديدر (الحافر) اسم فاعلدر سير و عدونده يرى حفر ايلديكيچون
دابهنك طرنغنه اطلاق اولندى بعده ركن اعظمى اولمق علاقهسيله دابهنك كنديسنه اطلاق اولنور نته كه دوه قسمنه
خفّ و چتال طرنقلويه ظلف اطلاق اولنور و منه يقال هذا البلد ممرّ العساكر و مدقّ الحوافر جمعى حوافردر
و حافر و حافره برنسنهنك اوّلنه اطلاق اولنور دابه قسمنك طرنغى اوّل سير و مشى اولمق مناسبتيله و منه قولهم التقوا
فاقتتلوا عند الحافرة اى اوّل ملتقى يعنى يرى برينه ملاقى اولدقلرنده ابتداى ملاقات آننده جنك و قتاله باشلديلر و عربلر
كلديكم يولدن ايزم اوزرهينه عودت ايلدم ديه جك يرده رجعت على حافرتى ديرلر اى طريقى الذى اصعدت فيه
اى سرت فيه و حافره خلقت اولايه اطلاق اولنوركه مراد ابتداى خلقتدر يقال الآن قد تعسف و قد كان نجيبا
فى الحافرة اى فى خلقته الاولى و يقال رجع الى حافرته اى الى خلقته الاولى و حالته و برنسنه آخرى اوّله ردّ اولنور
حيثيتيله برشيئه عودت ايلمكه دينور قال المصنّف فى البصائر و منه قوله تعالى ﴿ ائنا لمردودون فى الحافرة ﴾ اى الى امرنا
الاوّل و هو الحيوة و قال مجاهد اى خلقا جديدا و قال ابن الاعرابى اى الى الدنيا كما كنا يقال عاد الى حافرته اى رجع
الى حالته الاولى و اذا رجع من الطريق الذى جاء منه ايضا و منه المثل النقد عند الحافرة والحافر * اى عند اوّل كلمة اصل
مثل بودركه عند العرب آت قسمى اكرم اموال اولمغله اصلا ويردهسى بيع ايلزلر برمشترى ظهور ايدوب عقد معامله
ايلدكده بهاسى برآن تأخير اولنميوب اقچهسنى تسليم ايلدكجه طرنغى طورديغى يردن برخطوه زائل اولمزديه جك يرده ايراد
اولنور اصطلاحزده دخى طرنغى ديبنده تعبيرى بوندن مأخوذدر على قول حافر آتك طرنغنه دينديكى كبى سكرتدكده
طرنغيله قازديغى چقوره ده دينور راضيه و مرضيه كبى بوراده مراد يارش منتهاسنده طرنغى سائردن مقدّم باصديغى
چقوراوله جقدر بحثله قوشى يه لتدكلرنده النقد عند الحافرة ديرلر يعنى هر كيمك آتى سبق ايدرسه وضع اولنان اوكدوله

مستحق اولور مثل مزبورك اصلى بودر بعده مطلقا اولیتده استعمال اولندی و تأنیثله حافره دن مراد ذات فرسدرکه آت الحاله هذه بم یانمده ایکن اقچه سی تسلیم اولنمق لازمدر دیمك اولور (الحفراة) حانك کسریله برکونه نبات آدیدر قومسالرده نابت اولور جمع جنسی حفری کلورکه هاسنردر و حفراة بغدای دساویره جك برمقلو اغاجه دینورکه یابا تعبیر اولنور (الحاقیرة) فانك تشدیدیله برنوع سیاه بالق آدیدر (الحفار) کتان وزننده قبرقازیجی یه اطلاق اولنور و اصحابدن سراقة بن مالکك فرسی اسمیدر (الحفار) کتاب وزننده شول اغاجه دینورکه حشم نشین اولنلر آنی اکوب و اورته سی دلوب قیل چادرلك اورته دیرکنك اوجنی اکا ادخال و استوار ایدرلر (الحفایر) حانك فتحیله حجاج کوفه نك یساری اوزره بنی قریط جماعتنه مخصوص برصویك آدیدر (الحفیرة) مصغر بنیه سیله عراقده برموضع آدیدر (الحفری) حانك ضمیله حفره یه منسوب دیمکدر اعلامدن یحیى بن سلیمان الحفری نام ذاتك خانه سی قیروان مغربده برحفره اوزره واقع اولمغله اکا نسبت اولنمشدر (محفور) بحرروم کنارنده بربلده آدیدر عین مهمله ایله معفور لحن و خطادر آنده اعلا و فاخر کلیملر و قالیچه لر نسج اولنور (الحقیتر) تای فوقیه ایله عمیثل وزننده بودور کوتاه قد آدمه دینور (الحاقورة) قافله سماع رابعه نك اسمیدر (الحقر) فقر وزننده و (الحقریة) حانك ضمیله و (الحقارة) حانك حرکات ثلاثیله و (المحقرة) میمك و قافك فتحیله خوار و ذلیل اولمق معناسنه در یقال حقر الرجل والشیء وحقر حقرا و حقریة و محقرة و حقارة من الباب الثانی والخامس اذا ذل حقر ومتعدی اولور خوارلمق و خوار کورمك معناسنه یقال حقر فلانا حقرا من الباب الثانی اذا ذله (التحقیر) تفعیل وزننده و (الاحتقار) افتعال وزننده و (الاستحقار) بونلرده خوارلمق و خوار کورمك معناسنه در یقال حقره تحقیرا و احتقره و استحقره اذا اذله و تحقیر کوچلتمك تصغیر معناسنه مستعملدر یقال حقر الکلام اذا صغره و منه قول النحاة حقر الاسم ای صغره و باب التحقیر ای التصغیر (الحیقر) حانك فتحی و قافك فتحی و ضمیله یك خوار و حقیر علی قول ضعیف و ناتوان یاخود فرومایه اولان کمسه یه دینور تقول مارأیت مثله حیقر ای ذلیلا او ضعیفا او لئیم الاصل (الحروف المحقورة) بین الصرفیین جد قطب حرفلریدرکه بش حرفدن عبارتدر حروف قلقله دخی دیرلر (المحقرات) اسم مفعول بنیه سیله کوچکلر دیمکدر صغایر معناسنه (التحاقر) تفاعل وزننده اظهار ذل و حقارت یا اظهار صغر ایلمك معناسنه در یقال تحاقر الرجل اذا تصاغر (الحقر) فتحتینله برسببله صکره دن خوار و حقیر اولمق معناسنه در تقول حقرت و نقرت یارجل ای صرت حقیرا نقیرا (الحکر) مکر وزننده ظلم و ستم ایلمك معناسنه در یقال حکره الوالی حکرا من الباب الثانی اذا ظلمه و برکمسه ایله حسن معاشرت و امتزاج الطبوب سوء الفت ایلمك معناسنه در یقال فلان یحکر فلانا اذا ساءت معاشرته و حکر بال ایله مختلط یاغه دینورکه کوچك چوجقره یلادرلر و کوچك قواطه یه و اغاج چناغه دینور یقال وضع الحکر بالحکر ای السمن المخلوط بالعسل یلعقهما الصبی فی القعب الصغیر و حکر آزنسنه یه دینور تقول اعطانی حکرا ای شیئا قلیلا بو ایکی معناده حانك ضمیله ده لغتدر (الحکر) فتحتینله شول ماله دینورکه آغربهایه چیقسون دیو صاحبی صاتمیوب حبس و توقیف اولنمش اوله و بومحکور معناسنه در عدد و معدود کبی یقال فی یده حکر ای مال محتبس انتظارا لغلائه و اکا حکر دخی دینور صرد وزننده و (حکر) فتحتینله لج و عناد ایلمك معناسنه مصدر اولور یقال حکر الرجل حکرا من الباب الرابع اذا لج و خودرأی اولمق معناسنه در یقال حکر بالامر اذا استبدبه و حکر بریکمش صویه دینور یقال فی النقرة حکر ای ماء مجتمع (الحکر) کتف وزننده زیاده بهایه چیقمق ایچون حبس مال ایدن کمسه یه دینورکه مطرباز تعبیر اولنور یقال انه لحکر لایزال یحبس سلعته (التحکر) تفعل وزننده و (الاحتکار) افتعال وزننده بونلرده مال آغربهایه چیقمق ایچون حبس ایلمك معناسنه در یقال تحکر المال و احتکره اذا احتبسه انتظارا لغلائه و تحکر تحسر معناسنه در یقال انه لیتحکر علیه ای یتحسر (الحکرة) حانك ضمیله احتکاردن اسمدر مطربازلغه دینور یقال فلان حرفته الحکرة ای الاحتکار و حکره یمن مخلافلرندر یعنی ایالتلرندن برایالت آدیدر (المحاکرة) مفاعله وزننده لج و عناد ایدشمك معناسنه در یقال حاکره اذا لاجه (الاحمر) همزه نك و میمك فتحیله قرمزی نسنه یه دینور حمرتدن صفتدر یقال هو احمر و هو مالونه الحمرة و اوزرنده سلاحی اولمیان آدمه اطلاق اولنور کویاکه قزل اتی ظاهردر نته که مسلح آدمه ازرق اطلاق اولنور یقال رجل احمر ای لاسلاح معه و احمرك جمعی حمر و حمران کلور حالرك ضمی و میملرك سکونیله * شارح دیرکه اکر مصبوغ اولور ایسه جمعی حمر و حمران کلور و اکر ذو الحمره مراد اولور ایسه جمعی احامر کلور مؤلف بوندن سکوت ایلمشدر و احمر بیاض اولان شیئه دینور یشله اسود و سیاهه اخضر اطلاقی کبی * قال الشارح و منه الحدیث ❊ بعثت الی الاحمر

(والاسود)

و الاسود ای العجم و العرب لانّ الغالب علی الوان العجم الحمرة و البیاض و قیل اراد بالاحمر الابیض مطلقا فانّ العرب
تقول امرأة حمراء ای بیضاء انتهی قال المؤلف و منه الحدیث قال علیّ لعایشة ﴿ ایاك ان تلونیها یا حمیراء ﴾ ای یا بیضاء
و هو تصغیر الحمراء و احمر التونه و زعفرانه اطلاق اولنور و اته و باده یه دخی اطلاق اولنور تقول نحن من اهل
الاسودین لا من اهل الاحمرین ای من اهل التمر و الماء لا من اهل الخمر و اللحم و احمر بر کونه خرمانك اسمیدر و احمر اسامی
و القابدندر احمر ابو عسیب سرور انام علیه السلام حضرتلرینك کوله لری اسمیدر و ام سلمه رضی الله عنهانك کوله سی
اسمیدر و احمر بن معاویة بن سلیم و احمر بن سواء بن عدیّ و احمر بن قطن الهمدانیّ و احمر المدنیّ صحابه لردر
﴿ الموت الاحمر ﴾ یعنی قزل اولوم که مراد قتلدر سفك خون مناسبتیله علی قول موت شدیددر که سکرات و سائر شداید
ظهور ایدن موتدر نعوذ بالله تعالی یقال رماه الله تعالی بالموت الاحمر ای القتل او الموت الشدید بو مناسبتله مطلقا
سخت و شدید او لان حالتده استعمال اولندی و منه قولهم الحسن احمر ای یلقی العاشق منه ما یلقی من الحرب یعنی
عاشق بیچاره اول حسن و جمال جهتندن کوردیکی شدّت و محنتی جنك و قتال جهتندن کوردیکی کبیدر ﴿ الاحامرة ﴾
احمرك جمعیدر که ذکر اولندی و احامره سلفده عجمدن بر قوم ایدی که بصره یه نازل اولمشلر ایدی و احامره جمع
بنیه سیله ذکر اولندقده ات و باده و خلوق دیدکاری طیب مراد اولور * شارح دیرکه اساسده خلوق یرینه زعفران
مرسومدر کما قال الاعشی * انّ الاحامرة الثلثة اهلکت * مالی وکنت بها قدیما مولعا * اللحم و الرّاح العتیق و اطلی
بالزعفران فلن ازال مردّعا * ﴿ الحمراء ﴾ احمرك مؤنثیدر و حمراء عجم طائفه سنه یعنی عرب مقابلی اولان جنس انسانی یه
اطلاق اولنور فرس و روم و ترك و هندی داخلدر و قیتلق یله اطلاق اولنور شدّتدن ناشی یقال سنة حمراء ای
شدیدة و اسیلکی یك شدید اولان نصف نهار و قتنه اطلاق اولنور یقال ظهیرة حمراء ای شدیدة الحرّ و حمراء
مغربده لبله ایالتنك شهری اسمیدر و فسطاط مصرده بر موضع آدیدر و قدس شریفده بر موضع آدیدر و یمنده
بر قریه آدیدر و حمراء الاسد مدینه یه اوچ میل مسافه ده بر موضع آدیدر و حمراء مصر دیارنده اوچ قریه آدیدر
و مضر الحمراء اضافتله قریش قبیله سندن مضر بن نزار اوله جقدر پدری وفاتنده میراثنی تقسیم ایدوب کندیسی
التون و برادری ربیعه آتلری اخذ ایلدکاه اکا مضر الحمراء و برادرینه ربیعة الفرس اطلاق ایلدیلر علی قول
جنك هنکامنده متعلقاتیله علامتلری قزل شقه لی بیراقلر اولدیغی باعث تسمیه در ﴿ الحمار ﴾ حانك کسریله اشکه
دینور شدت معناسندن مأخوذدر فارسیده خر دیرلر اهلی و وحشی اولور و حشیسنه حمار وحش دینورکه
یابان اشکی و طاغ اشکی تعبیر اولنور جمعی احمره در و حمر در ضمتینله و حمیر در حانك فتحیله و حمور در حانك
ضمیله و حمرات در ضمتینله که جمع الجمعی اوله جقدر و محموراء کاورمشبوخاء کبی و حمار حیوان سمرینك اوك طرفنده
اولان تخته یه دینورکه اوك قاشی آندن یاپیلور و مهره تخته سنه دینورکه اوزرنده بر نسنه یه مهره و صیقل اورپلور وسه پای
تعبیر اولنان نسنه یه دینورکه یره دیکلمش اوچ اغاج اولوب اوزرلرندن ارقوری بر اغاج دخی اوزاتدقدنصکره
اوزرنده کراسته بیچرلر و حمار یمن دیارنده بر وادی آدیدر و حمار اسامیدندر حمار بن مالك علی قول * حمار بن مویلع
اکفر من حمار * مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه مرقوم اهل اسلامدن اولوب قرق سنه مدت ناسه جود و کرم و مروّتله
امرار ایام ایلدی و صلبندن اون نفر اولاد ذکوره نائل اولمغله بر کون مجموعی بردن شکاره کیدوب ناکاه بمقتضای
حضرت اله جوّ هواده برق و باران پیدا و بر صاعقه صدمه سیله جمله سی عازم اصوب بقا اولدیله مرسوم بو حالتی
استماع ایلدکده اولادمی بورسمه نابود ایدن معبوده عبادت ایلمم دیو نعوذ بالله تعالی مرتدّ اولمغین حتنده غضب و قهر
ربانی ظهور و دار دیاریله هباء منثور ایلدی ﴿ ذو الحمار ﴾ اسود عنسی دیدکاری خرهرزه کاردرکه اوائل خلافت
صدّیق اکبرده ادّعای نبوّت ایلدی یمن خلقندن و عنس قبیله سندن ایدی بر سیاه اشکی اولمغله اشك اوینادنلرکبی تعلیم
ایلمشیدی رتبکه سجده ایله دیدکده در ساعت سجده یه واروب و دیز اوزره اوتوردیسه بر قاعده اوتورر ایدی قصه سی
مترجم حقیرك سیر نبوی کتابنده مشروحدر * بعضلر ذو الخمار ایله ضبط ایلمشدرکه اعجاملهدر نقاب پوش اولدیغی
سبب اطلاق ایلمشدر ﴿ اذن الحمار ﴾ بر نوع نبات آدیدر بو نبات قنطریون اوله جقدرکه ترکیده دخی اشك قولاغی
تعبیر ایدرلر ﴿ الحمارة ﴾ ها ایله قانجق اشکه دینور اتان کبی پس بقر و بقره قبیلندن اولمز و صیادلك کومله سی اطرافنده
چیب چوره دیکیلی اولان مترس طاشلرینه اطلاق اولنور و ایری و بیوك قیایه اطلاق اولنور و هودج و محفه اغاجنه
دینورکه قالین اولور و لحد اوزره وضع اولنان یصی و انلو بیوك طاشه دینور جمعی حمائر کلور * مترجم دیرکه فارسیده
دخی هر ایری و کنده اولان شیئه خر اطلاق اولنور مثلا خربط بك ایری قازه دینور انتهی * و حماره بادیه ده بر قاره طاشلق
آدیدر و حمارة القدم ایاغك پرمقلرینك فوقنده اولان یومری و تومسك یره اطلاق اولنور مؤلف المشرفة فوق اصابعها

عبارتیله وراغب ظهر عظمها القریب من المفصل وصاحب نهایه ما اشرف بین مفصلها واصابعها من فوق عنوانیله
بیان ایلمکله برمقدار ایله مفصلك یعنی طپوقله قاوشدیغی یرك ارالغندن اوست طرفده اولان تومسك اولورکه شیعی
طائفه‌سی اورانك کیکنه کعب اطلاقیله غسل خصوصنده اهل سنته مخالفت ایدرلر حتی نهایه ده وفی حدیث علیّ رضی
الله عنه ❁ یقطع السارق من حمارة القدم ❁ وفی حدیث آخر ❁ انه کان یغسل رجله من حمارة القدم ❁ حدیثلرنده وجه
مذکور اوزره بیان ایلمشدر خلاصه‌سی انجك ایله ایاغك اوك طرفدن قاوشدیغی اوینانق یریله برمغك مابینی اولان اورته‌سی
تومسك یاصتیر اولور حتی قهستانیده ویقطع رجله الیسری من الکعب عبارتی آنی مصرحدر (الحمارّیّة) فنّ
فرائضده فریضهٔ مشترکه مسئله‌سنك لقبیدر * مترجم دیرکه صورت مسئله بودرکه برخاتون فوت اولوب زوجی
ولامّ اخوه‌ولابوین اخوه‌سنی ووالده‌سنی ترك ایلسه نصف زوج ایچون وسدس والده ایچون وثلث لامّ اخوه ایچوندر
لابوین اخوین بونلرده مشارك اولمزلر امسئله التیدندر اوچ زوجك وبر والده‌نك وایکی لامّ اخوه‌نکدر بو مسئله‌یه
مشترکه وحماریّه اطلاقنك وجهی بودرکه ابوبکر رضی الله عنه منبر اوزره اولدیغی حالده بو مسئله‌یی کندیلردن
سؤال واستفتا ایلدکلرنده زوج ایچون نصف وامّ ایچون سدس ولام اخوه ایچون ثلث واردر لابوین اخوه ایچون
نسنه یوقدر دیو جواب ایلدیلر بعده حضرت عمره سؤال ایلدیلر ابتدای امرده حضرت ابوبکرك قولی اوزره جواب
وردکده لابوین اخوه‌دن بریسی یا امیر المؤمنین فرض ایده‌لم که پدرمز حمار ایدی ایکیمز خود بر والده‌دن متولد کلمی یز
دیدکده حضرت عمر تفکر ایدوب واقعا بر والده‌دندر دیو ثلثده تشریك ایلدیلر (حمارقبان) تشدید باء ایله فعلان
وزننده بر بوجك آدیدر فارسیده خرك زمین وترکیده یراشکی واولیادوه‌سی واشك قوردی دیدکلری بوجکدر که
چکرکه کبی اوزون ایاقلی وقنادلری اولور بو قبب ماده‌سنده دخی ذکر اولندی (الحماران) تثنیه بنیه‌سیله شول ایکی
طاشه اطلاق اولنور که یره دیکوب واوزرلرینه آرقوری بربصی یوك طاش وضع ایدوب اوزرینه کش دیدکلری یوغرد
قوریسنی سررلر (الحمر) صرد وزننده تمرهندی‌یه دینور وبر قوشك اسمیدر که حمرد دخی دینور میمك تشدیدیله ترکیده
قیاقوشی دیدکلریدر که باشی وبرونی قزل اولور مفردلری حمره وحمّره در هایله (الحومر) جوهر وزننده بو دخی
تمرهندی‌یه دینور (ابن لسان الحمره) سکره وزننده عبدالله بن حسین یاخود ورقاء بن الاسعر نام خطیبك کنیه‌سیدر که
اهل بلاغت وبیان وعلم انسابده نادرهٔ زمان ایدی (الیحمور) یعفور وزننده بلك قرمزی شیئه دینور ویحمور برداّبه
وبر قوشك اسمیدر وبیان اشکنه دنور (الحمّارة) جبّانه وزننده فرس هجین یعنی بارکیره دینور که فارسیده اسب
پالانی دیرلر وحماره اشك صاحبلرینه یعنی اشکجی تعبیر اولنان قافله وجماعته دینور واکا حامره دخی دینور اسم فاعل
نسبیدر (المحمّر) معظم وزننده بو دخی بارکیره دینور (الحمارّة) حانك فتحی ومیمك تخفیفی ورانك تشدیدیله وضرورت
شعر ایچون بعضا تخفیف اولنور هواده اولان شدت حرارته دینور یقال احرقت النبات حمارّة الصیف ای شدة حرّه
شارح دیرکه کتاب فصیحده مذکور اولدیغی اوزره اشبو حمارّه کلمه‌سی فی الاصل تخفیفله در مبالغه ایچون مشدد
اولدی نته‌که زعارّه کلمه‌سی دخی بورسمه‌در وبونلر فی الاصل مصدرلردر وبونلردن فعل متصرف دکلدر (الحمیر)
و(الحمیرة) حالرك فتحیله اشکز معناسنه‌در که آق ترشه‌یه وصرمه دینور آنکله آت اکربنی صاروب بند ایدرلر (الحمر)
حانك فتحی ومیمك سکونیله قابشك یوزینی صیروب ترشه ایلمك معناسنه‌در یقال حمر السیر حمرا من الباب الاول
اذا سحا قشره ومذبوحك دریسنی یوزمك معناسنه‌در یقال حمر الشاة اذا سلخها وباش تراش ایلمك معناسنه‌در
یقال حمر الرأس اذا حلقه (الحمرّ) فلزّ وزننده شول یغموره دینور که غایت شدتندن یرك یوزینی صیروب صویه یقال
غیث حمرّ اذا کان یقشر الارض ویاز موسمنك پك سخت وشدید اولان اسیسنه دینور وپك شریر اولان کمسه‌یه دینور
(بنو حمرّی) زمکی وزننده بر قبیله‌در (المحمر) منبر وزننده دباغلرك دری قازیجق آلتلرینه دینور محلاء معناسنه
وشول کمسه‌یه دینور که پك ممسك اولمغله بر نسنه‌یی ویرر ایسه ده پك کوجلك ایله ویرر اوله یقال هو محمر ای الذی لا یعطی
الاعلی الکدّ ولئیم وفرومایه‌یه دینور کرك انسان وکرك حیوان اولسون یقال رجل وفرس محمر ای لئیم یعنی یشبه الحمار
(الحمر) فتحتینله آت قسمی اریه‌یی چوق یمکله اریه‌لق علی قول آغزینك رایحه‌سی بوزلق معناسنه‌در تخمه اولقدن
نشئت ایدر یقال حمر الفرس حمرا من الباب الرابع اذا سنق من اکل الشعیر او تغیرت رایحة فیه وبر آدم افراط غضبدن
بر آتش اولق معناسنه‌در یقال حمر الرجل اذا تحرّق غضبا وطوار بسلنوب کرکی کبی طاولنمق سببیله اشك کبی بلید
وکندپای اولق معناسنه‌در یقال حمرت الدابّة اذا صارت من السمن کالحمار بلادة (احامر) علابط وزننده بر طاغك
اسمیدر ومدینه‌ده بر موضعك آدیدر که بغیبغه‌یه اضافتله احامر بغیبغه ایله متعارفدر (احامره) هایله بر صوایرکیله جك
چقورك اسمیدر (الحمرة) حانك ضمیله قرمزیلغه دینور که رنك معروفدر اسمدر وبر آغاجك آدیدر که اشك قسمی آندن

(ملله)

يك خوشلنورلر و حمره وباء نوعندن بر ورم آديدر بين الاطباء بنه حمره ايله متعارفدر و حمره اساميدندر حمرة بن يشرح
بن عبد كلال تابعيندندر و حمرة بن مالك نسب رجال همدانندندر و حمرة بن جعفر بن ثعلبه تميم قبيله سی نسبنده در
و مالك بن حمره اصحابدندر ومالك بن ابی حمرة الكوفی و ضحاك بن حمره و عبدالله بن علی بن نصر بن حمره ضعيف
الروايه لردر و حمره پك طاتلو لغه دينور كه شدت معناسندن مأخوذدر يقال رطب ذو حمرة ای حلوة (حمير) تشديد ميمله
كوياكه حمارك مصغريدر رمان وزننده اساميدندر حمير بن اشجع اصحابدندر و حمير بن عدی العابد محدثدر (حمير)
زبير وزننده اساميدندر عبدالله و عبدالرحمن ابنا حمير بن عمر و جمل وقعه سنده حضرت عايشه طرفنده اوله رق
قتل اولنديلر (حمران) عثمان وزننده ديار ربيعه ده بر صويك آديدر و رقه ده بر موضعك اسميدر (قصر حمران) باديه ده
بر موضعدر و تكريت قربنده بر قريه آديدر (حامر) فرات اوزرنده بر موضع آديدر و سماوه طرفنده بر وادی اسميدر
و بيرين و راسنده بر وادی آديدر و بنوز هير بن جناب يوردنده بر وادی آديدر و قبيلهٔ غطفان يوردنده بر موضع
آديدر (الاحمار) همزه نك كسريله بر آدمك قزل بكزلو ولدی اولمق معناسنه در يقال احمر الرجل اذا ولدله ولد
احمر و طواره آغزينك رايحه سنی تغيير ايدنجه قدريم ويرمك معناسنه در يقال احمر الدابة اذا علفها حتی تغير فوها
(التحمير) تفعيل وزننده بر كسنه يه بهی اشك ديمك معناسنه در يقال حمر فلانا اذا قال له يا حمار و بر نسنه يی ات تكه لری
كبی كسوب طوغرامق معناسنه در يقال حمر الشیء اذا قطعه كهيئة الهبر و حمير قبيله سنك لسانی اوزره تكلم ايلمك
معناسنه در يقال حمر الرجل اذا تكلم بالحميرية منقولدر كه بر كون امير قبيلهٔ حميركه عنده اعنتم ملوك ايدی خواص
و ندماسيله شكاره چيقوب بر يالچين قيا اوزره واقع طاغ باشنده سايبان ايچره قعود و اطرافی سير و تماشا ايدركن بر اعرابی
كلوب ملاقات ايچون بعد الاستيذان پيشگاه اميره مثول ايلدكده امير اول اعرابی يه ثب ديو امر ايلدی كه وثوبدن
امر حاضردر حمير لغتنده جلوس معناسنه در اعرابی عربية فصيحه اوزره صيچرامق معناسنی فهم ايلدكله امتثالا
للامر همان اول يوكسك قيادن اشاغی يه پرتاب ايدوب بنيان وجودی خراب و يباب اولدی امير حضاردن بو كيفيتك
سببنی استفسار ايلدكده آنلر دخی ماده يی تفهيم ايلديلر امير مشاراليه ليس عندنا عربيت من دخل ظفار حمر ای
فليحمر ديديلر و عربيت لفظنی وقفه تكلم ايلدكله تای طويله ايله مرسوم اولور و تحمير دری يی فناو ناخوش دباغت ايلمك
معناسنه در يقال حمر الجلد اذا دبغه رديئا (التحمير) تفعيل وزننده حمير لنمك يعنی تحمير كبی حمير قبيله سنك لغتی اوزره تكلم
ايلمك معناسنه در يقال تحمير الرجل اذا تكلم بالحميرية * شارح ديركه حمير قبيله سی از جمله حرف تعريفی ميمه تبديل ايدرلر
نته كه لسان مزبور اوزره ❊ ليس من امبر امصيام فی امسفر ❊ حديثی صادر اولمشدر و تحمير بدخوی اولمق معناسنه در يقال
تحمير الرجل اذا ساء خلقه (الاحمرار) اصفرار وزننده و (الاحميرار) اشهيباب وزننده اوزان مبالغه دندر پك قزارمق
معناسنه در ثلاثيسی باب خامسدندر وافعيلال ابلغ اولغله احمر قانی اولمق اولور يقال احمر الشیء و احمار اذا صار احمر
و احمرار جنك ومحنت مقوله سی قزيشوب مشتد اولمق معناسنه در يقال احمر البأس اذا اشتد (المحمر) مضطر وزننده
شول كبه ناقه يه دينوركه قارننده ياوريسی بوزيلوب پچيده اولغله هلاك اولنجه خروج ايلميه يقال ناقة محمر اذا صارت
قدالتوی فی بطنها ولدها فلا يخرج حتی يموت (المحمرة) محدثه وزننده خرميه طائفه سندن بر فرقه دركه مبيضه طائفه سنه
مخالفت ايدرلر مفردی محمردر ها جماعت اعتباريله در مبيضه طائفه سی ثنويه دن بر فرقه دركه دائما باض بيراق و بياض
اثواب تلبس ايدرلر ايدی و محمره دائما قرمزی استعمال ايدرلر ايدی و خرميه مجوسدن بر فرقه در (حمير) درهم وزننده
يمنده صنعا نام شهرك غربيسنده بر موضع آديدر و بر قبيله پدرينك اسميدر كه حمير بن سبأ بن يشجب بن يعرب بن قحطان در
قبيله مذكوره آنكله مشتهردر و خارجة بن حمير صحابيدر علی قول بو حميردركه حمارك مصغريدر ياخود جميله در
نته كه ماده سنده ذكر اولندی (حمار) حانك كسريله و (حمران) عثمان وزننده و (حمراء) و (حميراء) مصغر بنيه سيله
اساميدندر (الحميراء) حانك فتحيله مدينه قربنده بر موضع آديدر (حميتره) حانك ضمی و ميمك و تای فوقيه نك فتحيله
عيذاب صحراسنده بر موضع آديدر (الحمطرة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در يقال حمطر القربة اذا ملاها
و يای قورمق معناسنه در يقال حمطر القوس اذا وترها (المحمطرة) اسم مفعول بنيه سيله اياغ اوزره قالقمش يوكلو
دوه لره دينور يقال ابل محمطرة ای قائمة موقرة ای محمولة (الحنيرة) نوله سفينه وزننده كمر بنانك چاتيسی قاويشن
محدب يرينه دينور و يايه علی قول كريش چكوريلمامش يايه دينور و چاتيسی بصی اوليوب اوركج كبی مقوس اولان كمره دينور
قال الشارح قال فی النهاية و فی حديث ابی ذر رضی الله عنه ❊ لو صليتم حتی تكونوا كالحناير لم ينفعكم حتی تحبوا آل
رسول الله عليه الصلوة و السلام ❊ الحناير جمع حنيرة و هی القوس بلا وتر او الطاق المعقود و كل شیء منحن فهو حنيرة
و حنير حلاج يايه دينوركه نسوان آنكله پموق حلاجرلر (الحنورة) سنوره وزننده بر بوجك آديدر (الحنز) حانك فتحی

و نونك سكونيله حنبره يعنى كمر بنا ايلك معناسنه در يقال حنبر الحنبرة اذا بناها * شارح ديركه كرچه نسخ قاموسده ثاى مثلثه
ايله ثناها عنوانده مرسوم اولوب لكن امّهات سائره ده باى موحده ايله بناها عبارتيله مثبتدر (الحنبر) قنبر وزننده
بودور آدمه دينور و بر رجل اسميدر (الحنبرة) دحرجه وزننده صوغوق شديد اولمق معناسنه در يقال حنبر البرد اذا
اشتدّ (الحنبتر) تاى فوقيه ايله جردحل وزننده شدت و سختى معناسنه در (الحنترة) تاى فوقيه ايله طارلق ضيق معناسنه در
يقال فيه حنترة اى ضيق (الحنتار) قنطار وزننده جوجه آدمه دينوركه جثه سى صغير و قصير اولور يقال هو حنتار
اى قصير صغير (الحنثرة) ثاى مثلثه ايله طارشيئه دينور ضيق معناسنه و بنوعقيل يورنده بر صويك آديدر (الحنثر)
درهم وزننده و (الحنثرىّ) ياى نسبتله احمق و سبكمغز كشى يه دينور يقال رجل حنثر و حنثرىّ اى احمق (الحنجرة)
دحرجه وزننده بوغازلمق معناسنه در يقال حنجره اذا ذبحه و كوز چقورلنوب ايچرى باتمق معناسنه در يقال حنجرت
العين اذا غارت و حنجره بوغازه دينوركه حجر مادّه سنده ذكر اولندى (المحنجر) اسم فاعل بنيه سيله بر كونه علت
آديدركه قارنه عارض اولور (الحنادر) علابط وزننده قوت بصره سى زياده اولمغله نظرى حدّتلو اولان آدمه دينور
يقال رجل حنادر العين اى حديد النظر (الحندورة) حانك ضميله حدر ماده سنده ذكر اولندى (حندر) قنفذ وزننده
عسقلان قضاسنده بر قريه آديدر محدثيندن سلامة بن جعفر و محمد بن احمد الحندريان اورادندر (الحنزرة) حانك
و زاى معجمه نك فتحيله طاغك بر شعبه سنه دينور تقول نزلنا فى الحنزرة اى فى شعبة الجبل (الحنزقرة) قافله جردحله
وزننده و (الحنزقر) جردحل وزننده كه هاسزدر ياقشقسز تصلق بودوره دينور و حنزقره هانى يلانه دينور حيه
معناسنه جمعى حنزقرات كلور (الحنصار) صاد ايله قنطار وزننده كيكلرى خرده و اينجه اولوب قارنى بيوك اولان آدمه
دينور يقال رجل حنصار اى الدقيق العظم عظيم البطن (الحنطريرة) نون و طانك فتحيله بلوده دينور يقال مافى
السماء حنطريرة اى شئ من السحاب (التحنطر) تدحرج وزننده بر آدم بر ماده ضمننده اويله بويله دور و تردّد ايلك
معناسنه در يقال تحنطر الرجل فى الامر اذا تردّد واستدار (الحور) دور وزننده و (المحار) و (المحارة) ميمك
فتحيله و (الحؤور) قعود وزننده كيرو دونمك رجوع معناسنه در يقال حار الرجل يحور حورا و محارا و محارة و حؤورا
اذا رجع و اكسملك نقصان معناسنه در يقال حار الشئ اذا نقص و حور باشده صاريلان صاريغك كورينك يعنى
طولامنك اك آلت طولامنه دينور زيرا صارق چوزلدكده اكا رجوع اولنور و بو تسميه بالمصدر در * قال الشارح
و منه الحديث ﴿نعوذ بالله من الحور بعد الكور﴾ معناه النقصان بعد الزيادة او من فساد الامور بعد صلاحها و اصله
من نقض العمامة بعد لفها و حور حيران اولمق معناسنه در يقال حار الرجل حورا اذا تحير و صوو قويى مقوله سنك
دريلكنه و ديبنه دينور يقال بئر بعيدة الحور اى القعر و العمق و منه يقال هو بعيد الحور اى عاقل كما يقال بعيد الغور و يقال
فلان مايحور و مايحور اى ماير كو و مايتو يعنى نشو و نما حالتنه رجوع ايلز و مايحور كلمه سى اتباعدر زيرا اتباع
و ازدواج واو ايله ده وارددر و حور قصارلق ايلك يعنى بزى چربوب آغارتمق معناسنه در تقول حرت الثوب
حورا اى غسلته و بيضته (الحور) حانك ضميله هلاك معناسنه در تقول رأيته فى روضة الحور اى الهلاك و اكسلمه
نقص معناسنه در يقال فلان قد اصابه حورى محارة اى نقصان فى نقص كاسيذكر و حورا حور و حوراء
كلمه لرندن جمع اولور كه سياه چشم محبوب و محبوبه يه دينور كاسيجئ يقال غلام احور و جارية حوراء و غلمان
و جوار حور و حور اسميدر حور بن خارجه طئ قبيله سندن بر كسه در و حورا حاره كلمه سندن كه ردّ ايلك
معناسنه در اسم اولور ردّ و اعاده معناسنه تقول لم يتيسر لى حوره اى ردّه و تقول العرب انه فى حور و بور اى فى غير
صنعة و لا تاوة او فى ضلال يعنى فلان آدم بر ايش ايله كوجله مقيد دكلدر بيكار و هرزه كرددر ياخود دكراهدر (الحور)
فتحتينله بر آدمك كوزينك سياهى دكرمى و قپاقرى اينجه و نازك و اطرافى بر كمسنه كبى آق اولديغى حالده كوزينك
بياضنك بياضلغى و سياهنك سياهلغى قوى و شديد اولمق يعنى آقى آق و قاره سى قاره اولمق معناسنه در على قول
بدنى سيم صافى كبى پك بياض ارله رق كوزينك بياض و سوادى پك قوى اولمق معناسنه در و على رأى آهو كوزى كبى
بتون سياه چشم اولمق معناسنه در اشبو قول ثالث بنى آدم كوزنده اولميوب آهو و جاموس كوزلرينك وصفى اولوب انجق
بعض اشعارده بر وجه استعاره استعمال اولنور يقال حور الغلام و الجارية حورا من الباب الرابع اذا اشتدّ بياض
بياض عينه و سواد سوادها و استدارت حدقتها و رقت جفونها و ابيض ماحواليها او اشتدّ بياضها و سوادها فى شدّة
بياض الجسد او اسودّت العين كلها مثل الظباء و لا يكون فى بنى ادم بل يستعار لها حوراء جنانك وجه تسميه لرى
وصف مذكوره مبنى در و حور شول كل شفتالو رنك آل مختيانه دينوركه آنكله صندوقه سپت و آنا كرى مقوله سى
نسنه لر قبلانور جمعى حوران كلور حانك ضميله قال الشارح و منه الحديث كتابه عليه السلام ﴿لوفد همدان لهم

من الصدقة الثلث والناب والفصيل والفرض والكبش خوزىّ اى منسوب الى الحور وهى جلود تتخذ
من جلود الضأن تصبر حمرا تغشى بها السلال وحور باصلغى ايچون بيضاء ديدكارى خشبه يه دينور وحور بنات
نعش صغرى ديدكارى كواكب شماليهٔ سبعه‌دن اوچنجى كوكبه دينور نته‌كه وقد ماده‌سنده تفصيل اولندى
وقرمزى يه بويانمش سختيانه دينور ايچ آستارى آندن اولان جزمه يه خف محوّر ديرلر كاسيد كروحور صغره دينور
بقركبى جمعى احوار در وبرنوع نبات آديدر مفرداتده كهربا آغاجيله بيان اولنمشدر وشول نسنه يه دينوركه يانمش
قلايدن مصنوع اولوب نسوان طائفه‌سى آنكله يوزلرينه طلا ايدرلر بواسفيداج رومى ديدكاريدركه برنوعى
قلايدن وبرنوعى قورشوندن معمول اولور وحور شئ معناسنه‌در تقول مااصبت منه حورا اى شيئا (الاحور)
احمر وزننده كوزى ذكر اولنان حور صفتيله متصف اولان كشى يه دينور مؤنثنده حوراء وجمعلرنده حور
دينور واحور بريلدز على قول مشترى يلدزينه دينور واحور عقل وهوش معناسنه مستعملدر صفوت ونقاء
وخلوص علاقه‌سيله يقال مايعيش فلان باحور اى بعقل يعنى صاف كالطرف اى العين الاحور الناصع البياض
والسواد واحور يمنده برموضع آديدر وعبدالرحمن بن شماسة بن ذئب بن احور تابعيندندر (الاحورى) يانى نسبتيله
قارلى تر وبغايت آق اولان شيئه دينور مبالغة نفسنه منسوبدر يقال ثوب احورى اى ابيض ناعم (الاحورار)
احمرار وزننده برآدم مبالغه وجهله احور العين اولمق معناسنه‌در يقال احوّر الرجل احورارا اذا احور مبالغة
وبر نسنه پك آغارمق معناسنه‌در يقال احورّ الثوب اذا ابيضّ (المحوّر) معظم وزننده آستارى ذكر اولنان حور
يعنى قرمزى سختيان اولان جزمه يه دينور يقال خفّ محوّر اذا كانت بطانته من الحور (الحواريّات) حانك
فتحيله شهر خاتونلرينه اطلاق اولنور چهره‌لرى بياض اولديغيچون زيرا حوار آقلغه دينور وحوارىّ ناصر
ومددكاره على قول خاصّهٔ انبياى عظام عليهم السلام حضرتلرينك انفاذ احكام شرعيه‌لرى بابنده يارى ونصرت
ايدنلره اطلاق اولنور خلوص ونقاء عزم مناسبتيله وحوارىّ چرچى يه دينور قصار معناسنه بزلرى آغارتديغيچون
وخالص ودرست دوست‌ه دينور حميم معناسنه * مترجم ديركه مؤلف بصائرده ﴿قال الحواريّون﴾ الآيهٔ كريمه‌سنده
حواريوّن جمعدر وحوار بياض معناسنه‌دركه اسمدر مؤنثى حواريّاتدركه نسوان حضريه‌يه اطلاق اولنور
وآيت مرقومه‌ده حواريوّن انصار عيسى عليه السلامدر خلوص عقيده ونقاى علاقه‌لرى باعث تسميه‌در على
قول جماعت مرقومه قصارلر ايدى وعلى رأى صيادلر ايدى اغفال صيد ايچون صيادلر بياض اثواب تلبس
ايدرلر وعند البعض دائما افادهٔ علم وتعليم امر دينله نفوس ناسى تطهير وتنقيه ايلدكارى باعث تسميه‌دركه سبب
معنوى اولور وقصارلق اسناد ايدنلرك مرادلرى دخى بودر وصيادلق عزو ايدنلرك مرادلرى تحيير امر دين
وآخرت اولان نفوس ناسى اصطياد وطريق حقه قود ايتدكارينه مبنيدر وعلى قول آنلر ملوك ايدى دائما بياض
كيرلر ايدى قالديكه حوار وجه مذكور اوزره زمانكى اسمدر وحوارىّ منصرفدر زيرا حواره منسوبدر بختى
وكرسى جمعلرى اولان بخاتىّ وكراسىّ قبيللرندن دكلدر * شارح ديركه بعضلر حوارىّ جمعدن جنسه منقولدر
ديديلر زيرا مفرد وجمعه اطلاق اولنور ومحقق تفتازانى اصلى حور ايدى فتحتينله ونسبتنده حوارىّ ديديلر تغيير
نسب ايچون مبالغة الف زياده اولندى ديوتحقيق ايلمشدر انتهى (الحوّارى) حانك ضمى وواوك تشديدى والفك
قصريله بغايت بياض وخالص اونه اطلاق اولنوركه خاص اون تعبير اولنور ومطلقا آغارتلمش اونه دينور
(حوّارون) حانك فتحى وواوك تشديديله بربلده آديدر (الحوراء) حمراء وزننده احورك مؤنثيدركه ذكر اولندى
ودارمى اولان داغه وياقى يه دينوركه مدوّره معناسنه وحوراء مدينه قربنده برموضع آديدركه بحر قلزمده مصر
جانبندن ورود ايدن سفينه‌لرك اسكله‌سيدر حالا متروكدر وحوراء بنو نبهان يوردنده برصو آديدر (ابو الحوراء)
قنوت دعاسى حديثنك راويسى اولان محدثك كنيه‌سيدر وفرددر يعنى اول كنيه‌ده ثانيسى يوقدر قال الشارح اسمه
ربيعة قال عن الحسن بن علىّ رضى الله عنهما قال علمنى ابى اوجدّى رسول الله عليه السلام ان اقول فى قنوت الوتر
﴿ اللهم اهدنى فيمن هديت وعافنى فيمن عافيت وتولّنى فيمن تولّيت وبارك لى فيما اعطيت وقنى شرّ ماقضيت انّك
تقضى ولا يقضى عليك انّه لايذلّ من واليت تباركت وتعاليت ﴾ (المحارة) ميمك فتحيله اسم مكاندر رجوع
ايليه‌جك ورجوع اولنه‌جق مكانه دينور وقولاغك ايچنه دينور جوف الاذن معناسنه وبدنده اموز باشى
دونه‌جك يره دينور مرجع الكتف معناسنه وصدفه يه يعنى اعضاده اولان كميكاردن بازونك نهايت بولوب
اموز ايله قاوشديغى يرده اولان يومريجه كميكاره اطلاق اولنور وسائر اول مقوله كميكاره دينوركه اويناق
يرلرنده اولان بوغاز كميكاردن عبارتدر وهودج طرزنده برنوع مركبه اطلاق اولنوركه نسوان ركوب ايدرلر

و نسر ایله سنبك مابیننه یعنی آت قسمنك طرنغی ایچره چکرکه هیئتنده یابس ات پارهسیله طرنغی او جنك آره لغنه
دینور ومحاره جزکی یه دینور خط معناسنه و بعض نسخه لرده ظای معجمه ایله حظ مرسوم اولمغله بهره و نصیب
دیمك اولور مادهنك بوکه نوعا ملایمتی واردر و محاره ناحیه معناسنه در و نقصان معناسنه در و منه المثل * حور
فی محارة * ای نقصان فی نقصان آنافأنا نقص واد بارده اولان یاخود اصلا صلاح بولمیان یاخود بعد الصلاح فاسد
اولان حقنده سویلنور (الحواری) سکاری وزننده القابدندر احمد بن ابی الحواری و ابی الحوّاری که سمانی
وزننده در وابو القاسم الحواری ایکی زاهد معروفدر (الحوار) حانك ضمی و بعضا کسریله دوه قسمنك طوغوردیغی
آنده یاوریسنه دینور علی قول اناسندن منفصل یعنی مه دن منفطم اونجه قدر اطلاق اولنور جمعی احوره وحیران
کلور حانك کسریله وحوران کلور حانك ضمیله (المحاورة) میمك ضمیله و (المحورة) میمك و واوك فتحیله و (المحورة)
مقوله وزننده و (الحویر) امیر وزننده و (الحوار) سحاب وزننده و (الحیرة) سیره وزننده و (الحویرة) مصغر
بنیه سیله جواب معناسنه در سائله اداره اولندیغی علاقه سیله محاوره کرچه مفاعله دن مصدر در لکن اسم منزلنه
منزلدر و محاوره اصل مصدر اوله رق قارشو لقلی جواب دوندرمك معناسنه در تقول حاورته محاورة ای راجعته
الکلام (التحاور) تفاعل وزننده محاوره ایدشمك معناسنه در یقال تحاوروا اذا تراجعوا الکلام بینهم و جوابلشمق
معناسنه در یقال تحاوروا اذا تجاوبوا (المحور) منبر وزننده اسم آلتدر شول دمور ایکه دینورکه بکره ایله خطاف
دیدکلری دمورلك بیلرینی جمع ایدر یعنی ایکیسیده آنك اوزرنده اولور کذلك شول اغاج اوقه دینورکه چرخ آنك
اوزرنده دوران ایدر مراد بکرهنك وچرخك اوقلری اوله جقدر که آنك اوزرنده دوران ایدرلر و قوشاق وقولان
مقوله سنك اوجلرنده اولان طوقه لرك دوران ایلدکلری کوچك دمور ایکجکزه دینور وداغلغییه دینور مکوات
معناسنه و اتمکجیلرك خمیر آچه جق اغاجلرینه دینورکه اوقلغی ومردانه تعبیر اولنور (التحویر) تفعیل وزننده اتمکجی
خمیری اوقلاغی ایله آچوب حاضرلمق معناسنه در یقال حوّر الخبزة اذا هیاها وادارها لیضعها فی الملّة و دوهنك
کوزینك چورهسنی داغلمق معناسنه در یقال حوّر عین البعیر اذا ادار حولها میسما و کیرو دوندرمك معناسنه در
یقال حوّر الشیء اذا رجعه وخائب وخاسر قلمق معناسنه در یقال حوّره الله تعالی ای خیبه * مؤلفك معنای ثانیی تکرار
ایلمشدر (الحویر) امیر وزننده عداوت و مضارّه معناسنه درکه طرفیندن دائر در یقال بینهما حویر ای عداوة و مضارّة
(الحورور) سفرجل وزننده حورلی نسنه معناسنه در تقول ما اصبت منه حورا و حورورا ای شیئا (حوریت)
تکریت وزننده بر موضع آدیدر (الحائر) زبون و مهزول اولان حیوانه و انسانه دینور یقال رحل و فرس حائر ای مهزول
وچرویش باغنه دینور و عراقده بر موضع آدیدرکه مشهد امام حسین رضی الله عنه آنده در اعلامدن نصر الله بن
محمد الکوفی وعبد الحمید بن فخار الحائریان اورادندر (الحائرة) اصلا قوجامق بیلمین دیشی قیون و خاتونه اطلاق اولنور
کویا که دونه دونه کنجلنوب تازه لنورلر یقال شاة و مرأة حائرة اذا کانت لاتشبان ابدا و قطعا خیر و منفعت مأمول
اولمیان شیئه دینور یقال ماهو الا حائرة من الحوائر ای لاخیر فیه (حوره) حانك فتحیله رقه ایله بالس بیننده بر قریه در
محدثیندن صالح الحوریّ اورایه منسوبدر و قبلیه ده بر وادی اسمیدر (حوری) رانك کسریله دجیل مضافاتندن
بر قریه در زهاددن حسن بن مسلم و سلیم بن عیسی اورادندر (حوران) سلمان وزننده دمشق شام کورهلرندن بر کوره
آدیدر و نجد ترابنده بر صو آدیدر و بادیهٔ سماوهده بر موضع آدیدر و حوران فیل دریسنه دینور (الاحارة) اداره
وزننده و مرادفیدرکه کیرو دوندرمك معناسنه در یقال طحنت الطاحونة فما احارت شیئا ای ما ردّت شیئا من الدقیق
معنای مزبوردن حور ضمیله اسمدر نته که ذکر اولندی و احاره ناقه حوار دیدکلری یاوری صاحبی اولمق معناسنه در
یقال احارت الناقة اذا صارت ذات حوار و جواب دوندرمك معناسنه در تقول کلمته فما احار الیّ جوابا ای ما ردّ
(المحاور) میمك فتحیله محورك جمعیدرکه بکره و چرخ اوقلرینه و ایکلرینه دینور بو مناسبتله عربلر فلانك ایشی بغایت
سست و مضطرب اولدی دیه جك یرده قلقت محاوره دیرلر اضطرب امره معناسنه (عقرب الحیران) قیش وقتنده
ظهور ایدن عقربه اطلاق اولنور دوهنك حوار دیدکلری یاوریلرینی لدغ ایتدکلری ایچون (الحورورة) سفرجله وزننده
بك بیاض چهره لی خاتونه دینور تقول رأیت حورورة ای مرأة بیضاء و بو ثلاثی الاصل اولوب خماسی یه ملحق اولمشدر
(المحوّرة) معظمه وزننده دوهنك اورکچی یاغیله آغاردلمش آغاج چناغه و قواطه یه دینور یقال جفنة محوّرة ای مبیضة
بالسنام (الاستحارة) مخاطبدن ردّ جواب طلب ایلك معناسنه در یقال استحاره اذا استنطقه (قاع المستحیرة) بر بلده
آدیدر (الحیرة) و (الحیر) حانك فتحی ویانك سکونیله و (الحیر) فتحتینله و (الحیران) طیران وزننده بر نسنه یه
بر دوزهیه بك چوق باقمق سببیله کوزی طوتلمق معناسنه درکه اول حالت صاو شمدقدنصکره بر شیئی کورهمز اولور

(اصل)

اصل معنای موضوعی بودر یقال حار الرجل یحار حیرة و حیرا و حیرا و حیرانا من الباب الرابع اذا نظر الی الشیء فغشی علیه و برآدم سرکشته و دنك و مانق اولمق معناسنه مستعملدرکه نیره یه کیده جکنی و نه یاپاجغنی بیلمز اولور یقال حار الرجل اذا لم یهتدلسبیله و بر یرده صو بر طرفه اقیوب بری اوته چالقنوب دونمك معناسنه مستعملدر یقال حار الماء اذا تردد یعنی کانه لایدری کیف یجری (الحیران) سکران وزننده و (الحائر) مادهٔ مرقومه دن و صفدر سرکشته و دنك و مانق آدمه دینور مؤنثنده حیراء دینور حمراء وزننده جمعنده حیاری دینور حانك فتحی و ضمیله و حائر صو مجتمع اوله جق یره دینور و شول حوضه دینورکه اکا یغمور صویی آقه جق مجری و مسیل تسبیب و تسییل اولنمش اوله و مرتفع یرلر اراغنده اولان دوز و اوتوراقلی مکانه دینور و بستانه دینور الفی طرحله حیر دخی دینور جمعی حوران کلور حانك ضمیله و حیران کلور حانك کسریله وات باغنه دینور و دلك معناسنه و کربلاء چولنه اطلاق اولنور و کربلاده برموضع آدیدر (الحیراء) صحراء وزننده بودخی کربلاء چولنه اطلاق اولنور (حیری الدهر) حانك فتحی و کسری وآخرده یانك تشدیدیله و حیری دهر یای اخیره نك تخفیف و سکونیله و حیری دهر یانك تخفیف و نصبیله و حاری دهر یانك تشدید و نصبیله و حیر دهر عنب وزننده مدة الدهر معناسنه مستعملدر حیرتدن ناشی متوقف کسه یه تشبیهه مبنیدر تقول لاآتیه حیری الدهر و حیری الدهر و حیری دهر و حیری دهر و حاری دهر و حیر دهر ای مدة الدهر و دوامه یعنی زمان طوردقجه بن اکا وارمم دیمکدر و یقولون حیر ماقلته ای ربما رب بوراده تکثیر ایچوندر معنای مزبوردن منشعبدر (التحیر) تفعل وزننده بودخی حیرت کبی حیران اولمق معناسنه در یقال تحیر الرجل بمعنی حار و صو بر یرده ایرکیلوب بری اوته چالقنوب دونمك معناسنه مستعملدر یقال تحیر الماء اذا دار و اجتمع و بر محل صو ایله طوپطلو اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه بر طرفه جریانی بیلمز اولور یقال تحیر المکان بالماء اذا امتلأ و دلیقانلونك جوانلغی غایت وکماله رسیده اولمغله اعضاء و اندامنده قطعا نقصان شائبه سی قالمیوب تام الشباب اولمق معناسنه مستعملدر یقال تحیر الشباب اذاتم آخذا من الجسد کل مأخذ یعنی امتلأ و بلغ الغایة و تم جسده و هوا یوزنده سحاب بر طرفه توجه ایلمیوب اولدیغی یرده طورمق معناسنه مستعملدر یقال تحیر السحاب اذا لم یتجه جهة و قاب برنسنه ایله طوپطلو اولمق معناسنه مستعملدر یقال تحیرت الجفنة اذا امتلأت دسما و طعاما (الاستحارة) تحیر ایله معنای اول و ثانی و ثالثده مرادفدر * اساسك قولنه کوره مجموعیله مرادفدر یقال استحار الرجل و استحار المکان بالماء و استحار الشباب بمعنی تحیر (الحیر) کیس وزننده قابلایی بلوده دینور غیم معناسنه (الحیر) عنب وزننده و (الحیر) فتحتینله مال کثیره و اهل و متعلقات کثیره یه دینور (الحیرة) حانك کسریله نیسابورده بر محلة آدیدر قاضیء نیسابور محمد بن احمد بن حفص اورادندر و کوفه قربنده بر بلده آدیدر نسبتلرنده حیری دینور قیاس اوزره و حاری دخی مسموعدر غیر قیاس اوزره کعب بن عدی الحیری بوحیره دندر و فارس اولکه سنده بر قریه و عانه قربنده بر بلده آدیدر اعلامدن محمد بن مکارم اورادندر (الحیرتان) تثنیه بنیه سیله حیره ایله کوفه مراد اولنور (المستحیرة) بر بلده آدیدر وات یاغیله طوپطلو اولان قواطه یه و چناغه وصف اولور (المستحیر) هامنز بیابانك ارقوری طرفنه سالك اولان یوله اطلاق اولنورکه نیره یه موصل اوله جغی معلوم اولمز و شول ثقیل و کثیف سحابه اطلاق اولنورکه بر طرفه سوق ایدریل اولمامغله مترددد اوله رق متوقف اوله (الحیاران) حانك کسریله برموضعدر (حیره) کیسه وزننده عامه ده جبل نطاعده بر بلده در (الحیر) غیر وزننده مواشی آغیلنه یاخود چایر قورولغنه شبیه اولان یره دینور و حیرسر من رأی نام قصبه ده برقصر اسمیدر (الحیره) میره وزننده چایرلو چمنلو سبزه زار یره دینور یقال اصبحت الارض حیرة ای مخضرة مبقلة (حیار بنی القینقاح) کتاب وزننده قنسرین بریه سنده بر ناحیه در (الحارة) خانه لری بری برینه قریب و صیقجه اولان شهر محله سنه دینور یقال داره فی حارة فلان و هی کل محلة دنت منازلهم (الحریرة) جهینه وزننده دمشق شهرنده بر محله در محدثیندن ابراهیم بن مسعود الحویری اورادندر (حیربیر) حانك و یانك کسری و رالرك فتح اوزره بناسیله و (حیربیر) جر و تنوینله حور بور معناسنه در یقال انه فی حیربیر و فی حیر بیرای فی حور بور کما تقدم

فصل الخاء المعجمة

(الخبر) فتحتینله نبأ و حدیث معناسنه درکه نقل و تحدیث اولنان کلامدن عبارتدر فارسیده پیام و پیغام و ترکیده صالق تعبیر اولنور جمعی اخبار و جمع الجمعی اخابیردر (الخابر) و (الخبیر) و (الخبر) کتف وزننده و (الخبر) حبر وزننده صفتلردر خبر بیلان کسه یه دینور یقال هو خابر و خبیر و خبر و خبر ای عالم بالخبر (الاخبار) همزه نك کسریله خبر و یرمك معناسنه در یقال اخبره بالشیء اذا انبأه به و سودلو ناقه یی پك سودی چوق بولمق معناسنه در تقول اخبرت اللقحة ای وجدتها غزیرة (الخبر) و (الخبرة)

ل

خانك كسرى و ضميله و (المخبرة) ميمك و بانك فتحيله و (المخبرة) ميمك فتحى و رانك ضميله بر نسنه نك كنه و حقيقتى او زره
بيلمك معناسنه در يقال خبرالرجل بالشئ وخبره و خبره خبرا و خبرة و مخبرة و مخبرة من الباب الرابع و الاول اذا علمه
يعنى بكنهه و حقيقته و بونلر اسم اوله رق استعمال اولنور و منه تقول لى به خبر و خبرة و مخبرة و مخبرة اى علم و تقول
لاخبرنّ خبرك بضم الخاء اى لاعلمنّ علمك و خبر خانك ضميله و خبره خانك كسريله برشيئى كركى كبى بيلمك ايچون
يوقليوب صنه مق معناسنه در يقال خبره خبرا و خبرة من الباب الاول اذا بلاه و منه قول ابى الدرداء رضى الله
عنه ﴿و جدت الناس اخبر تقله﴾ اى وجدتهم مقولا فيهم هذا اى مامن احد الا و هو مسخوط الفعل عند الخبرة
كرچه مؤلف كلام مزبورك قائلندن سكوت ايدوب لكن كتب احاديثده ابو الدرداء حضرتلرينه معزوّ
اولمغله اشارت اولندى بونده اخبر كلمه سى امر حاضردر صورت امرده خبردر و تقله كلمه سى اقلى افعندن مستقبلدر
مجزومدر قلى بغض معناسنه در و هاء سكتيه در اذا خبرتهم قليتهم سبكندن در ناسك پك بواطن احوالنه امعان
ايلمه كه زيرا حقايق افعال و دقايق اطوارلرينه مطلع اولديغكده اكثرى ظاهرلرينه كلى مخالف اولمغله البته آنلره
بغض و عداوته مجبور اوله جغك دركاردر خصوصا فى زماننا سلام و يره جك آدم بوله مزسن كندى نفسمز دخى
اول مقوله دندر عصمنا الله تعالى و طهرنا من ادناس السمعة و النفاق و الرياء و خبر و خبره طعامى يافلو ياپمق
معناسنه در يقال خبر الطعام خبرا و خبرة اذا دسمه (الاختبار) افتعال و زنده بودخى برشيئى كركى كبى بيلمك
معناسنه در يقال اختبر الشئ اذا علمه بكنهه و برنسنه يى كركى كبى بيلمك ايچون يوقليوب صنه مق معناسنه در
يقال اختبره اذا بلاه * شارح ديركه تجربه مرّة بعد اخرى صنه مق اولمغله اختبار ايله فرقى اولمشدر (التخبر)
تفعل و زنده بودخى برنسنه يى بالحقيقه بيلمك معناسنه در يقال تخبره بمعنى اختبره يعنى علمه و بر آدمدن خبر
صورشدرمق معناسنه در بونده تخبر استخبار معناسنه در يقال تخبر فلانا اذا سأله الخبر و برقاچ كمسه لر كندى بينلرنده
قيون اشترا و ذبح ايدوب اتنى بولشمق معناسنه در يقال تخبر القوم اذا اشتروا شاة بينهم فذبحوها و اقتسموا لحمها (الخبر)
خانك فتحى و بانك سكونيله بيوك آزيق چانطه سنه دينور توشه دان بزرك معناسنه خانك كسريله ده جائزدر جمعى خبور
كلور بو معنادندر كه عربلر فلان بيلديكى خبرى اصلا كتم ايلميوب مجموعنى فلانه نقل و اخبار ايلدى ديه جك يرده اخبره
خبوره ديرلر انبأه ماعنده معناسنه و خبر سودى پك چوق ناقه يه دينور خانك كسريله ده لغتدر بونكده جمعى خبور كلور
و خبر شيرازده برقريه آديدر صاحب المسند فضل بن حماد الخبرىّ اورادندر و يمنده برقريه آديدر و خبرا كينه دينور زرع
معناسنه و طاغلرده صوايركيله جك يره دينور و سدر آغاجنه دينور كه عربستان كرامى تعبير اولنور (الخبراء) صحراء
وزننده بودخى بيوك آزيق چانطه سنه دينور مزادهٔ عظيمه معناسنه و سدر آغاجنك منبتى اولان اوه يه دينور جمعى خبارى
خانك و رانك فتحيله و خبارى كلور رانك كسريله و خبراوات كلور حضراوات كبى و خبار كلور خانك كسريله و خبراء سدر
آغاجنك ديبلرنده اولان كوچك حوض كبى صوايركيله جك يره دينور (الخبر) كتف وزننده بودخى سدر آغاجنه دينور
(الخبرة) فرحه وزننده بودخى سدر آغاجنك منبتى اولان اوه يه دينور (الخبار) سحاب وزننده شول ارضه دينوركه طپراغى
يومشق و كوشك اوله شويله كه دابه كيدركن كاه كوميلوب و كاه صرصيلور اوله و منه المثل * من تجنب الخبار امن العثار *
يعنى خبار ديدكلرى ارض مذكوره دن برطرف اولوب انده كزميان آدم توكزيوب ييقلمقدن امين اولور و خبار جراثيم
معناسنه دركه جرثوم جمعيدر اشجار ديبلرنده مجتمع اولان طپراغه دينور و ترلا صچانلرينك يوه سنه دينور (الخبر) فتحتينله
پيام معناسنه دركه ذكر اولندى و خبر مصدر اولور بر يرك خبارى يعنى صچان دليكلرى چوق اولمق معناسنه در يقال خبرت
الارض خبرا من الباب الرابع اذا كثر خبارها (فيفاء الخبار) ياخود فيف الخبار فالرك فتحيله عقيق مدينه نواحيسنده بر
موضع آديدر (المخابرة) مفاعله وزننده ترلادن حاصل اولان غله نك نصفى ياخود ثلث و ربعى كبى حصهٔ معينه اوزره
عقد مزارعتله اكين اكمك معناسنه در قال الشارح و منه الحديث انه عليه السلام ﴿نهى عن المخابرة﴾ و هى المزارعة على
النصف و نحوه و مخابره مواكره معناسنه دركه زراعت بر آدمه ترلا تخصيص ايلمكدر يقال خابره اذا آكره (الخبر) خانك
كسريله مخابره نك معناى اوّلندن اسمدر يقال انعقد بينهما خبر اى عقد المزارعة على النصف و نحوه (الخبير) امير وزننده
اكينجى يه دينور اكار معناسنه و خاصة عالم بالله اولان مرد آكاهه دينور يقال رجل خبير اى عالم بالله تعالى و دوه توينه
دينور و بر معناسنه و عشب و نباته دينور و دوه نك آغزى كپوكنه دينور و قيللرك و تويلرك دوكنتيسنه دينور نسالة الشعر
معناسنه و خبير محدثيندن احمد بن عمر انك پدر ينك جدّى اسميدر (الخبيرة) سفينه وزننده بدندن دوكيلان قيللرك
و تويلرك برطاقمه سنه يعنى بركلچه سنه و برطوتامنه دينور هاء وحدت تخصيص ايچوندر و برنيچه كمسه لر بينلرنده اشترا
و ذبح اولنوب اتى تقسيم اولنه جق قيونه دينور و شول قيون يوكنه دينوركه ابتدا قرقدقده قرقلمش اولمغله پك ايو و كوزل

اوله (الخبرة) خانك ضميله بو دخي انى بولشمك ايچون بر قاچ آدملرك بيلنرنده مشترك اشترا و ذبح اولنان قيونه دينور و قاب
ايچره اير يچه بر كومه تريده دينور يقال في الجفنة خبرة اى تريدة ضخمة و شول حصه يه دينور كه حين قسمتده اخذ اولنور
ات و بالق وسائر نسنه اولسون و اهل و عيال ايچون اشترا اولنان شيئه دينور اتمك وطعام وات كبي وتقديم اولنان شيئه
دينور ومسافر قسمنك سفره ايچره يوله كوتور ديكى طعامه دينور وشول چناغه وقواطه يه دينور كه ايچنده درت ياخود بش
بينندهات و اتمك اوله (المخبرة) منظره وزننده مشي و كنيفه دينور مخرأه معناسنه ومرأة ومنظر دنك نقيضنده دينور كه
انسانك خبرو يروب توصيف ايليه جك صفتندن عبارتدر يقال فلان مليح المنظرة وكريم المخبرة (الخابور) كافور وزننده
بر نبات آديدر و رأس عين ايله فرات بيننده بر نهرك اسميدر كه رقه قضاسنده در و دجلهٔ موصل شرقيسنده بر نهر ديكرك
اسميدر و بر وادى آديدر (خابوراء) مد ايله بر موضع آديدر (خيبر) حيدر وزننده مدينه قربنده حصن معروف آديدر
شارح دير كه خيبر ولايتنك آديدر يدى حصنى مشتملدر اعلامدن احمد بن عبدالقاهر و محمد بن عبدالعزيز الخيبريّان
كوياكه خيبرده تولد ايلشلردر يعني خيبريّ الاصل اولمزى محقق دكلدر و خيبر اسمادندر عليّ بن محمد بن الخيبر
محدثيندندر (الخيبريّ) ياء نسبتله و بعض نسخه ده مقصورا واقعدر مطلقا قاره ييلانه دينور (خابران) بانك فتحيله
اير انده سرخس ايله ابيورد بيننده بر ناحيه آديدر و بر موضع اسميدر (الاستخبار) بركسه دن بر خبر صورمق معناسنه در
يقال استخبره اذا سأله الخبر (التخبير) تفعيل وزننده خبر ويرمك معناسنه در يقال خبره تخبيرا بمعنى اخبره (خبرين)
قزوين وزننده بست قضاسنده بر قريه آديدر (المخبور) قاتيقلغي خوش اولان يه جكه دينور يقال ادام مخبور اى طيب
شارحك بيانه كوره طيب الادام اولان آدمه ده دينور (الخبور) صبور وزننده ارسلانه دينور (خبره) نبقه وزننده
بنو تغلب يوردنده بر صو آديدر (خبراء العذق) ذال معجمه ايله غبراء الرزق وزننده عمان ترابنده بر موضع آديدر
(الخبائر) ذى جبلة بن سواد اولادندن بركسه دركه كلاع قبيله سندن بر بطنك پدريدر محدثيندن ابوعلى الخبائريّ
و تابعيندن سليم بن عامر الخبائرى و محدثيندن عبدالله بن عبدالجبار الخبائرى اول بطندندر و محمد بن عليّ الخابريّ كه
ناصريّ وزننده در محدثيندندر (الخبجر) جيمله جعفر وزننده و (الخباجر) علابط وزننده قارني بيوك وجودى سلپوك
آدمه دينور (الختر) خانك فتحي و تاى فوقيه نك سكونيله و (الختور) قعود وزننده بر آدمى الداييوب غدر وحيف ايلمك
على قول اقبح و اشنع وجهله غدر ايلمك معناسنه در يقال ختره خترا و ختورا من الباب الثاني و الاول اذا غدره و خدعه
او اقبح الغدر و بر آدمك كوكلى دونوب معده سى بولانمق معناسنه در يقال خترت نفسه اذا خبثت و فسدت (الخاتر)
و (الختار) مكار وزننده و (الختير) امير وزننده و (الختور) صبور وزننده و (الختير) سكيت وزننده معناى اولدن
وصفلردر تفاوتلرى بنيه جهتيله در دائما ناسه دوباره وخدعه ايله غدر وحيف ايدر اولان مكار و غداره دينور
(الختر) فتحتينله شول اويوشقلق حالتنه دينور كه بر مؤثر دوا ياخود زهر تناول اولندقده وجوده عارض اولور اعضاء
حسّ و حركتدن قالور يقال به ختر وهو خدر يحصل عند شرب دواء او سمّ (التختر) تفعل وزننده وجود قيرقلق
پيدا ايدوب اويوشق و سست و فاتر اولمق معناسنه در يقال تختر الرجل اذا تفتر و استرخى و كسل و محموم اولمق معناسنه در
يقال تختر الرجل اذا احمّ و بر آدمك درونى سود مقوله سى نسنه يى چوق ايچمكدن بولانوب شوريده اولمق معناسنه در
يقال تختر فلان اذا اختلط ذهنه من شرب اللبن و نحوه وفاتر و متكاسل كمسه كبي يوريمك معناسنه در يقال تختر
الرجل اذا مشى مشية الكسلان (التختير) تفعيل وزننده بر نسنه بر آدمك درونى تغيير و افساد ايلمك معناسنه در
يقال ختره الشراب اذا افسد نفسه (الختعرة) دحرجه وزننده مضمحلّ اولمق اضمحلال معناسنه در (الخيتعور)
حيزبون وزننده بدخوى و بدمزاج قارى يه دينور يقال امرأة خيتعور اى السيئة الخلق وسرابه دينور كه اسى كونلرده
ايراقدن اوده صو كبي كورينور و مطلقا حالت واحده او زره قرار ايليوب سرعت زوال و اضمحلالده اولان شيئه
دينور متلوّن اشخاصك طبع و طورى كبي و ظل و اقبال دنيا كبي و شول نسنه يه دينور كه بغايت اسى كونلرده خانهٔ عنكبوت
هيئتنده جوّ هوادن ايپلك ايپلك نازل اولور كبي تخيل اولنور و بو كثافت هوادن نشئت ايدر و اكا خيط باطل و لعاب
الشمس و مخاط الشيطان دخي تعبير اولنور و خيتعور دنيايه اطلاق اولنور و قورده دينور ذئب معناسنه و غول
بيابانى يه و داهيه و آفته و شيطانه و ارسلانه اطلاق اولنور و اوزون اوزادى فرقته و جدالغه دينور و خيتعور
بر بوجك آديدر كه صو يوزنده كزوب اصلا آرام و قرار ايلمز متحرك بالضروره در (الختر) خانك فتحي و ثاى مثلثه نك
سكونيله و (الخثور) قعود وزننده و (الخثارة) خساره وزننده و (الخثوره) خانك ضميله و (الخثران) طيران وزننده
سود و بال مقوله سى صو يوق نسنه قواملنوب و قويلنوب قاتيلنمق معناسنه در سودك يوغرد اولمسى كبي يقال خثر اللبن
وخثر وخثر خثرا وخثورا وخثارة وخثورة وخثرانا من الباب الاول والرابع والخامس اذا غلظ و معده بولانوب

غثیان کلمك معناسنه مستعملدر یقال خثرت نفسه اذا غثت و اختلطت (الاخثار) همزه‌نك کسریله و (التخثیر)
تفعیل وزننده صویق نسنه‌یی قویو لتمق معناسنه‌در یقال اخثره وخثره اذا اغلظه وکره یاغی ارتمیوب غلظتی
اوزره ترك ایلمك معناسنه‌در یقال اخثرالزبد اذا ترکه خاثرا و ذلك اذا لم یذبه ومنه المثل * مایدری ایخثر ام یذیب *
یعنی یاغی نه حالی اوزره قویو اوله‌رق ترك ایده جکنی ونه اریده جکنی بیلیور اصلی بودرکه برخاتون تازه یاغی طبخ
واصلاح ایلدکدنصکره غلیظی رقیقه قارشدرمغله صفوت بولوب طورلمدیغی حسبیله تصفیه ایچون آتشه
آتش یاقسه محترق اولمسندن خوف ایدر وآتش یاقسه کندیلکندن طوریلوب مطلوبی اوزره صورت بولمز
بو جهتله متحیر اولمغله حقنده کلام مزبوری ایراد ایلدیلر بعده مطلقا برخصوصده متردد ومتحیر اولان کمسه
حقنده ضرب اولنور (الخثارة) ثمامه وزننده قویلنمش نسنه‌نك بقیه‌سنه دینور یقال ذهب صفوه وبقیت خثارته
(الخثر) فتحتینله اوتانمق معناسنه‌در یقال خثرمنه خثرا من الباب الرابع اذا استحیا و برآدم قومیله ذخیره کتورمکه بیله‌جه
کتمیوب اوبه‌ده قالمق معناسنه استعمال اولنور یقال خثرالرجل اذا اقام فی الحیّ ولم یخرج مع القوم الی المیرة (الخاثرة)
فرقۀ انسانی‌یه اطلاق اولنور تجمع وکثافتی مناسبتیله تقول رأیت خاثرة من الناس ای فرقة وجماعة و برمقدارجه
درد ووجعی اولان خاتونه اطلاق اولنورکه وجودنده سستلك وکوشکلك اولور یقال امرأة خاثرة اذا کانت
تجد الشیء القلیل من الوجع (خثراء الانفس) کرماء وزننده (وخثری الانفس) سکری وزننده هر جنسدن قارشق
جماعته اطلاق اولنور یقال قوم خثراء الانفس وخثری الانفس ای مختلطون (الخجر) خانك وجیمك فتحیله مقعد
طرفنك بد ومنتن اولان رایحه‌سنه دینور یقال ما اکره خجره وهو نتن السفلة * شارح دیرکه بو معناده خجر مصدر
دخی اولور (الخجرّ) فلزّ وزننده شدید الاکل اولوب قورقق اولان کشی‌یه دینور جمعی خجرّون کلور (الخاجر)
طاغلك یوقاریسندن دیبنه طوغری جریان ایدن صویك چغلدیسنه دینور (الخدر) خانك کسریله و (الاخدور)
اسلوب وزننده شول پرده‌یه دینورکه خاتون قسمی کورنماك ایچون چادرك برطرفنه چکیلور وخدر مطلقا ستر ایدن
شیئه دینور چادر وپرده وسائر ستاره کبی جمعی خدور کلور واخدار کلور جمع الجمعی اخادیر کلور وخدر شول
تخته‌لردن دوزلمش نسنه‌یه دینورکه دوه‌نك سمری اوستنه نصب اولنوب ثوب مقوله‌سی نسنه‌لر ایله اوزری ستر اولنور
ایچنده اولانی ستر ایلدیکیچون اطلاق اولندی آندن مراد هودج ومحفه وشبریه مقوله‌سیدر وخدر ارسلان یتاغی اولان
بوکه ومیشه‌یه اطلاق اولنور (الخادر) خدرنده یعنی دائما یتاغنده اولان ارسلانه دینورکه کزمسی قلیل اولانیدر
یقال اسد خادر ای مقیم فی خدره ای اجمته (الخدر) غدر وزننده یتشمش قیزه پرده وچارطوتندرمق معناسنه‌درکه
بو دیارلرده فراجه‌لندرمك اولور یقال خدر البنت خدرا من الباب الاول اذا الزمها الخدر و برمحلده دائمی مقیم
اولمق معناسنه مستعملدر یقال خدر بالمکان اذا اقام به وسوریدن برآهو تخلف ایلمك معناسنه‌در یقال خدر الظبی
اذا تخلف عن القطیع وسرکشته وحیران اولمق معناسنه‌در یقال خدر الرجل اذا تحیر (الاخدار) همزه‌نك کسریله
بو دخی تازه قیزه پرده وچارطوتندرمق وفراجه‌لندرماك معناسنه‌در یقال اخدر البنت بمعنی خدرها و برپرده مقیم
اولمق معناسنه‌در یقال اخدر بالمکان اذا اقام به و برعضوی اویوشدرمق معناسنه‌در یقال اخدر العضو اذا جعله
خدرا وفورتنه‌لو کونه کیرمك معناسنه‌در یقال اخدر القوم اذا دخلوا فی یوم مطر وغیم وریح وارسلان دائما
میشه‌ده یتاغنده یاتمق معناسنه‌در یقال اخدر الاسد اذا لزم الاجمة وارسلانی یتاغی ستر وپنهان ایلك معناسنه‌در
یقال اخدر العرین الاسد اذا ستره (التخدیر) تفعیل وزننده بو دخی تازه قیزه پرده وچارطوتندرمق معناسنه‌در یقال
خدّر البنت بمعنی اخدرها (المخدورة) و (المخدرة) مکرمه وزننده و (المخدّرة) معظمه وزننده اهل پرده اولان قیزه
دینور (الخدر) فتحتینله اعضا اویوشمق معناسنه‌درکه روح حساس ومتحرك برمرتبه غلیظ اولورکه عضو حسّ وحرکتدن
معطل اولور یقال خدرت رجلی خدرا من الباب الرابع اذا فترت واسترخت فلا تطیق الحرکة وکوز برعارضه سببیله
خیره وفاتر اولمق علی قول کوزه توز وخار وخاشاك مقوله‌سی اصابت ایلمکله اوغوشدرمقدن ثقلت پیدا ایلك معناسنه‌در
یقال خدرت العین اذا فترت او ثقلت من قذی واوشنکلك کسل وتهاون معناسنه‌در تقول فیّ الیوم خدر ای کسل وفتور
وخدر یغموره اطلاق اولنور پرده معناسندن مأخوذدر وکیجه‌نك ظلمتنه اطلاق اولنور خانك کسریله ده جائزدر ومبالغة
پك قرا کو اولان کیجه‌یه اطلاق اولنور تقول غشینا خدر اللیل ای ظلمته وتقول سرنا فی لیل خدر ای مظلم ومکان مظلمه
اطلاق اولنور واسینك وصوغوقك سخت وشدید اولمسنه دینور یقال خدر الحرّ والبرد اذا اشتدّ (الخدر) کتف
وزننده اویوشق عضوه دینور یقال عضو خدر ورجل خدرة ای فاترة ومظلم کیجه‌یه دینور یقال لیل خدر ای مظلم ولیلة
خدرة (الاخدر) احمر وزننده و (الخداریّ) غرابیّ وزننده بونلرده پك قرا کو کیجه‌یه دینور یقال لیل اخدر وخداری

ای مظلم (الاخدریّ) یای نسبتله حمار وحشی یه دینور * مؤلفك بیانه کوره اخدر شاهان عجمدن اردشیر بن بابك آتلرندن برآیغرك اسمی اولوب برکون طویله سندن توحّش ونفرت وبیابانه فرار ایلدی کاظمه صحراسنده حمار وحشیلر ایله مختلط اولوب بردیشی حماره آشمغله آندن برولد حاصل اولوب کتدکجه تناسل ایلدیلر اکا منسوب اولانه اخدریّ دیدیلر قال وهو من الاخدریّات وهی الحمر نسبت الی اخدر حصان کان لاردشیر بن بابك توحّش فضرب فیها تقول فی الاحق هو من بنات اخدرا ومن بنات اکدر وهو فحل من حمر الوحش (الخدر) ندس وزنده بودخی مظلم کیجه یه دینور (الخداریّة) غرابیه وزننده طوشنجل قوشنه اطلاق اولنور تستر ایده رك شکاره ترصد وهجوم ایلدیکیچون (الخدرة) خانك ضمیله ظلمت شدیده یه دینور وخدره برمعروف قانجق اشکك اسمیدر وانصاردن برجماعتك اسمیدر وخدرة بن کاهل بلی قبیله سندندر وحبیب بن خدره تابعیندن محدّثدر (خدره) خانك کسریله عمرو بن ذهل بن شیبان نام کسه نك لقبیدر (خدره) تمره وزننده عبیده نام کسه نك جاریه سی اسمیدر که محدّثه در وعاصم بن خدره روایت حدیث ایلشدر (الخدریّ) فتحتینله محمد بن حسن نام محدّثك نسبتیدر (الخدریّ) کردیّ وزننده سیاه اشکه اطلاق اولنور (خدار) غراب وزننده کلاب قبیله سندن قتال نام کسه نك فرسی اسمیدر (خدار) کتاب وزننده عنده شهر صنعاء قضاسنده برقلعه آدیدر (الاخدریّة) ذکر اولنان اخدر نام آیغرك دوللرندن اولان آت سوریسنه دینور یقال فرس اخدریّ وخیل اخدریّة (الحدرنی) فتحتینله وقصرایله اورمجکه دینور پرده ساز اولدیغی حسبیله (خدوراء) حروراء وزننده بلحارث بن کعب بلادنده برموضع آدیدر (التخدّر) تفعل وزننده و (الاختدار) افتعال وزننده پرده لنمك وپرده طوتمق معناسنه در یقال تخدّر واختدر اذا استتر (المخدر) مکرم وزننده و (المخدر) محسن وزننده میشه ایچره دائما یاتغنده اولان ارسلانه دینور میشه کندوبی ستروکندیسی میشه یه ملازمت ایلدیکیچون نته که ذکر اولندی (الخدریّ) زفریّ وزننده بك سیاه اولان دوه یه اطلاق اولنور یقال بعیر خدریّ ای شدید السواد (الخدرة) زنخه وزننده هنوز نضج وکمال بولمقسزین آغاجندن ساقط اولان خرمایه دینور یقال تمرة خدرة اذا کانت تقع قبل ان تنضج (الخدافر) قابله علابط وزننده اسکی اثوابه دینور ثیاب خلقان معناسنه * شارحك بیانه کوره مفردی خدفره اولمق ممکندر (الخذرة) خانك ضمی وذال معجمه نك سکونیله خذروف معناسنه در که ترکیده اطفالك طریل تعبیر ایتدکاری اویخاغه دینور (الخاذر) دائما سلطان ووالیدن یاخود بورجلودن بنم کبی مستتر ونهان اولان آدمه دینور یقال رجل خاذر ای مستتر من سلطان او غریم (الخذفرة) خانك وفانك فتحیله بز پارهسنه دینور قطعة الثوب معناسنه (الخذنفرة) غضنفره وزننده شول خاتونه دینورکه تکلم ایدرکن صوتی کویا که برونك دلیكلرندن چیقار اوله ترکیده فاك فاك تعبیر اولنور یقال امرأة خذنفرة ای خفخافة الصوت کانّه یخرج من منخریها (الخریر) صریر وزننده صو آقارکن چاغلمق معناسنه در یقال خرّ الماء خریرا من الباب الثانی والاوّل اذا صات کذلك یل اسرکن وطوشنجل قوشی اوچارکن فشلدهمق معناسنه در یقال خرّت الریح والعقاب اذا صاتت حین حفت واویقوده خورلدامق معناسنه در یقال خرّ النائم اذا غطّ وخریر ایکی یوکسك تپه لرك بیننده اولان دوز واوتوراقلی یره دینور جمعی اخرّه در وخریر یمامه ده برموضع آدیدر (الخرخر) زمزم وزننده اسمدر صوچاغلدیسنه ویل وقوش فشلدیسنه دینور (الخرخرة) زلزه وزننده اویقوده خورلدامق معناسنه در یقال خرخر النائم اذا غطّ وقبلان وکدی میرلدامق معناسنه در یقال خرخر النمر والسنور اذا صات بالخرخر (الخرّ) جرّ وزننده و (الخرور) غرور وزننده مطلقا دوشمك علی قول یوکسکدن اشاغی یه دوشمك معناسنه در یقال خرّ الرجل خرّا وخرورا من الباب الثانی والاوّل اذا سقط او من علو الی سفل وخرّ یارمق معناسنه در یقال خرّ الشیٔ اذا شقه وبرآدم اوزره عقل وذهننه کلمزیردن آنسزین هجوم ایلك وواری وبرمك معناسنه مستعملدر یقال خرّ علینا ناس من بنی فلان ای هجموا علینا من مکان لانعرف واولمك معناسنه مستعملدر یقال خرّ فلان اذا مات (الخرّ) و (الخرّی) خارك ضمیله دکرمنك آغزینه یعنی بوغاز دیدکاری دلیکنه اطلاق اولنورکه اورادن بغدای وضع اولنور وخرّ حبوباتدن برنوع حبه اسمیدرکه مدوّر اولور ترکیده هورله وکله چری دیدکاری غله اوله جقدر وقولاغك دیبنه دینور یقال ضربه خرّه ای فی اصل اذنه وسیل صویی یاردیغی یاره وخندکه دینور جمعی خرره کلور عنبه وزننده (خرّه) خانك ضمیله اسامیدندر یعقوب بن خرّة الدبّاغ محدّثیندن ضعیف الروایه در واحمد بن محمد بن عمر بن خرّه محدّثدر وبهاء الدوله خرّه فیروز بن عضد الدولة الدیلمی درکه دیالمه دن برشاه ایدی (الخرّارة) خانك فتحی ورانك شده سیله اطفال لعبلرندن برلعب آدیدرکه نصف نعل قدر بر تختهٔ مصنوعه برایپ باغلیوب براوجنی برمغنه یچوردکدنصکره اول ایپی

اکا طولایوب کندی طرفلرینه طوغری چکدیکه جعش جعش سسدنور ترکیده چتشانی وبعض یرده پرلانغچ
تعبیر ایدرلر وخرّاره برقوش آدیدرکه کوچکن قوشندن بیوك اولور جمعی خرار کاور خانك کسریله وخرّاره
کوفه قربنده برموضع آدیدر (الخرّار) شدّاد وزننده جحفه‌یه قریب برموضع آدیدر (الخرّیان) صلیان وزننده
قورقق جبان آدمه دینور (الخرخار) زثار وزننده چاغلیه‌رق آقان صویه دینورکه چاغلغان تعبیر اولنور (الخرخور)
سرسور وزننده و(الخرخیر) جرجیر وزننده چوق سودلو ناقه‌یه دینور وخرخور مطعومات ومشروبات
وملبوسات ومفروشاتی خصوصنده تنعّم ونزاکت ونزاهت ایدن آدمه دینور (الخرخر) خانك کسریله خرخور ایله
معنای ثانیده مرادفدر یقال رجل خرخور وخرخر ای ناعم فی طعامه ولباسه وفراشه (الخرور) صبور وزننده فرجی
پك صولو اولان خاتونه دینور یقال امرأة خرور ای الکثیرة ماء القبل وخرور خوارزم اولکه‌سنده برقصبه آدیدر
وخرور قپلانك وکدی قسمنك مرلدامسنه دینور * شارحك بیاننه کوره بو معناده مصدر ووصف اولور یقال
هرّة خرور وللهرّة خرور (الخرخرّی) و(الخرخریّة) خانك کسریله ضعیف وزبون بالدره وصف اولور یقال
ساق خرخرّی وخرخریّة ای ضعیفة (التخرخر) تزلزل وزننده قارنی بیوك اولان کمسه‌نك قارنی طولوم کبی بری اوته
اوینامق معناسنه‌در یقال تخرخر بطنه اذا اضطرب مع العظم (الانخرار) انفعال وزننده صالنق وسلپوك اولمق
معناسنه‌در یقال انخرّ الرجل وانخرّ بطنه اذا استرخی (الخریریّ) زبیریّ وزننده اجأ نام جبل یاننده برصو اداسمیدر
(الاخرار) همزه‌نك کسریله دوشورمك معناسنه‌در یقال ضرب یده بالسیف فاخرّه ای اسقطه (الخزر) خانك
وزای معجمه‌نك فتحیله برآدمك کوزلری خلقی اوله‌رق قیپق اولمق معناسنه‌درکه کیرك صره بقار اولمقدر علی قول کوز طار
وکوچك اولمق یاخود برطرفیله بقار شکلنده اولمق یعنی یاقو ریغی یاپیکاریله بقار کبی اولمق یاخود تیز تیز کوزلرینی
آچوب قپایه‌رق بقار اولمق یاخود کوزینك بریسی شاشی اولمق معناسنه‌در یقال خزر الرجل خزرا من الباب الرابع
اذا کان تکسر عینه بصرها خلقة او صارت ضیقة وصغیرة او کان ینظر کانّه فی احد الشقین او یفتح عینیه ویغمضهما
او احول احد العینین وخزر جنس انسانیدن برطائفه‌نك اسمیدرکه بحر خزر دیدکاری بحر شروان اول طائفه‌یه
مضافدر سواحلنده مقیم اولورلر کوزلری طار وکوچك اولمغله مبالغة اطلاق اولندی بونلر فی الاصل کفرهٔ
اتراکدن ایدی وخزر یاغلو چوربایه دینور ویوسف بن المبارك المقریّ لقبیدر ومحمد بن عمر الصوفی جدّینك
لقبیدرکه محدّثلردر وقاسم بن عبد الرحمن بن خزر محدّثدر (الاخزر) احمر وزننده خزر مذکوردن وصفدر
علی الاختلاف کوزلری وصف مذکور اوزره اولان کشی‌یه دینور مؤنثی خزراءدرکه کوزه‌ده وصف اولور جمعی
خزردر حمر کبی (الخزیرة) سفینه وزننده خزر کبی یاغلو چوربایه دینور وخزیره اون واوفق قییلمش ات ایله اولان
بولامج آشنه دینور واکرات اولمزسه عصیده دینور علی قول اتصوینه ایریجه اون اصلاغنی قارشدرمغله اولان
چوربایه دینور * مترجم دیرکه الفیهٔ عراقی شرحنده سخاوی مرحومك تصریحی اوزره صدّیق اکبر حضرتلرینی
بوطعام ایله تسمیم ایلدیلر اطبای اصحابدن حارث بن کلده ایله اکله مباشرت وبرر لقمه تناول عقبنده حارث فریاد
ایدوب یاخلیفه سمّ سنه علی التحقیق بوطعامده موجوددر دیدکده ترك اولنوب فی الواقع سنه تمامنده ایکیسی
دخی شهیدا رحلت ایلدیلر انتهی * وطعام مزبوره خزیر دخی دیرلرهاسز (الخزر) خانك فتحی وزانك سکونیله
کوزاوجیله باقق معناسنه‌درکه خودبین وعدو باقشیدر یقال خزر الرجل خزرا من الباب الاول اذا نظر بلحظ العین
وبرکسه یاپرنسنه داهیه لنمك معناسنه‌در یقال خزر اذا تداهی وقاچق معناسنه‌در یقال خزر الرجل اذا هرب
(الخنزیر) خانك کسریله حیوان معروفدرکه فارسیده خوك وترکیده طموز تعبیر ایدرلر * شارح دیرکه خزردن
مأخوذدر طار کوزلی اولدیغیچون اطلاق ایلدیلر پس وزنی فنعیل اولور وعند البعض رباعیدر نونی اصلیه‌در
بوکه کوره وزنی فعلیل اولور * مؤلف بو اختلافه مبنی رباعی ذیلنده دخی اشارت ایلمشدر انتهی * وخنزیر یمامه‌ده
برموضع یابرجبل آدیدر (الخنازیر) خنزیرك جمعیدر وخنازیر ترکیده سراجه وطموز باشی تعبیر اولنان مرضلره
دینور مفردی خنزیردر واول برقتی شیشدرکاهجه چقمه چقمه بریرده برقاچ یومری اولورا کثری بیونده ظهور ایدر
(الخزرة) فتحاتله و(الخزرة) خانك ضمیله همزه وزننده برکونه وجع اسمیدرکه انسانك آرقه‌سنده حادث اولور
(الخیزری) و(الخوزری) خانك فتحی والفلك قصریله تفکك ایله یعنی قوللری صاله‌رق واتکاری طاغده‌رق
یورویشه دینورکه صیق صیق یوریمکدن عبارتدر یقال یمشی الخیزری والخوزری ای یمشی مشیة بتفکك
(الخیزران) خانك فتحی وزانك ضمیله برنوع شجر هندی اسمیدرکه تحریفله هزاران دیدکاریدر دالرندن
جوکان واسکمله وتخت روان یپارلر وخیزران اشجارك درون ارضه ممتدّ اولان عروقنه وشعبه‌لرینه

مطلب
(شهادت صدیق اکبر)

وقارغی یه و قامشه دهدینور و مطلقا ر و تزدو ز ماولان نهاله اطلاق اولنور ومزراقره اطلاق اولنور و کجیلرك کوندر
تعبیر ایتدکاری صریفه دینورکه انکله قایغی کنارادن و صیغ یرلردن دفع ایدرلر مردی دخی دینور و کمیلك دومنه
دینور سکان سفینه معناسـنه مفردی خیزرانه در (دار الخیزران) مکهٔ مکرمه ده بر خانهٔ معروفدرکه عباسیه دن
بر خلیفه نك که رشید اوله جقدر جاریه سی خیزران بنا ایلمشیدی * مترجم دیرکه مزبوره ادباء و شعرادن اولمغله
خلیفه یه منادمه ایلرایدی میانلرنده مطایبات کثیره واقع اولمشدر از جمله برکون حمامدن چیقوب آیینه یه نظر
ایلدکده رخساری برلك کل کبی ژاله دار عرق اولمغله صفحهٔ دیواره اشبو * انا التفاحة الحمراء علیها الطل مرشوش *
مصراعنی نقش ایدوب کتدی رشید بر تقریب مصراع مرقومی کوردکده تحتنه * وفرج عرضها شبر علیها
العهن منفوش * مصراعنی ترقیم اتمکله خیلیجه ملاطفه یه بادی اولمشدر (الخازر) بغایت زیرك و داهیه آدمه
دینور یقال رجل خازر ای داهیة و خازر موصل ایله اربل بیننده بر نهرك اسمیدر (الاخزری) اجری وزننده و (الخزری)
ججریّ وزننده شـول دلبندلره و صارقره دینورکه اسکی ایپکی بوزوب یکیدن اکیروب بوکدکدنصکره حاصل
اولان ایپکله نسج اولنمش اوله (خزار) غراب وزننده نسف قربنده وخش نام قصبه یه قریب بر موضع آدیدر
(دارة الخنازیر) و (دارة خنزر) جعفر وزننده و دارة الخنزیرین که دارة الخنزیر بین دخی دیرلر بر موضع اسمیدر
(الخزنزر) سفرجل وزننده بدخوی کمسه یه دینور یقال هو خزنزر ای السیئ الخلق (التخزیر) تفعیل وزننده
برنسنه یی طار اتمق معناسنه در یقال خزره تخزیرا اذا ضیقه (التخازر) تفاعل وزننده برنسنه یه دقّت و حدّتله
باقق ایچون کوز قپاقلرینی قیصوب قیصمق معناسـنه در یقال تخازر الرجل اذا ضیق جفنه لیحدّد النظر (الخسر)
کسر وزننده و (الخسر) فتحتینله و (الخسر) خانك ضمیـله و (الخسر) ضمتینله و (الخسران) فرقان وزننده
و (الخسارة) و (الخسار) خانك فتحیله برکمسه یولندن آزمق و ضالّ و کمراه اولمق معناسنه در یقال خسر الرجل
وخسر خسرا وخسرا وخسر وخسر وخسرانا وخسارة وخسارا من الباب الرابع و الثانی اذا ضلّ و بیع و شراده
زیان ایتك علی قول الدانمق معناسنه در یقال خسر التاجر اذا وضع فی تجارته او غبن وخسر کسر وزننده وخسران
برنسنه یی اکسلتمك معناسنه در یقال خسر الشیئ خسرا وخسرانا من الباب الثانی اذا نقصه (الخاسر) و (الخسیر)
امیر وزننده و (الخیسری) الف مقصوره ایله ضالّ و کمراه اولان آدمه دینور یقال رجل خاسر و خسیر و خیسری
ای ضالّ و خاسر تجارتده ضرر و زیانه اوغرامش کمسه یه دینور اسم فاعل نسبیدر یقال تاجر خاسر اذا صار قد وضع
فی تجارته و کاه اولور که افعال و احوالده وصف و اسناد اولنور و منه قوله تعالی ❊ تلك اذا کرّة خاسرة ❊ ای غیر نافعة
و خاسر شعرادن سلم بن عمرولك لقبیدر پدرندن موروث مصحف شریفنی فروخت و اقچه سنه ابونواس دیوانی اشترا
ایلدیکی علی قول یدینه اموال کثیره کیرمشیکن تبذیر و اتلاف ایلمسی باعث تلقیبدر (الاخسار) همزه نك کسریله
بودخی برنسنه یی اکسلتمك معناسنه در یقال اخسر المیزان اذا نقصه (الخنسری) خانك فتحی و نونك سکونی و الفك
قصریله ضلال و هلاك و غدر معنالرینه در ولؤم و فرومایکی معناسنه در (الخسار) سحاب وزننده و (الخسارة)
سحابه وزننده و (الخناسیر) خنازیر وزننده خنسری معناسـنه در یقال وقعوا فی الخنسری و الخسار و الخسارة
و الخناسیر ای الضلال او الهلاك و یقال هو من اهل الخنسری و الخسار و الخسارة ای اللؤم (الخسروانیّ) خانك
ضمیله بر نوع شراب آدیدر و بردر لو قماش آدیدر * شارحك بیانه کوره نوشروانك اوغلو خسرو پرویزه منسوبدر
خم خسروانی کبی (خسراویه) خانك ضمیله واسط قضاسنده بر قریه آدیدر (التخسیر) تفعیل وزننده هلاك ایلمك
معناسـنه در یقال خسره تخسیرا اذا اهلکه (الخناسرة) ضعفای ناسـه اطلاق اولنور یقـال قوم خناسرة
ای ضعاف و اهل غدر و خیانت اولان اشخاصه دینور یقال قوم خناسرة ای اهل الخیانة (الخنسیر) خنزیر وزننده
لئیم و فرومایه یه دینور یقال هو خنسیر ای لئیم (الخنسر) جعفر وزننده و (الخنسرّی) یایله دائما موضع خسرانده
اولان آدمه دینور (الخناسیر) خنازیر وزننده ضلال و هلاك معناسنه درکه ذکر اولندی جمعیتی مبالغه یه محمولدر
و خناسیر طاغ کچیلرینك بعض او تلق و اشجار اوزره اولان بوللری اثرینه دینور کتب طبیه ده قوریسنی دارودن
عدّ ایدرلر (الخشار) و (الخشارة) خانك ضمیله هر شیئك کتوسنه و کتربنه دینور سفره سلکندیسی و دوکه جك
و آتیله جق نسنه لر کبی یقال ما بقی علی المائدة الاخشار و خشارة ای مالا خیر فیه و یقال هذه خشارة التمر ای ردیّه
و سفله و ادانئ ناسه اطلاق اولنور که آدم مولوزی تعبیر اولنور یقال هو من خشارة الناس ای سفلته و خشاره اوزی
اولمیان اربه یه اطلاق اولنور یقال هذه خشارة الشعیر ای مالا لبّ فیه (الخاشر) بودخی خرواد مقوله سی سفلهٔ ناسه
دینور یقال رجل خاشر ای دنیّ (الخشر) حشر وزننده بعد الطعام سفره ده و تبسیده توکندی و سلکندی قومق

(لطیفه)

معناسنه در يقال خشر الرجل خشرا من الباب الثانى اذا ابقى على المائدة الخشارة و برنسنه نك خشارهسنى ازاله ايله
تميز و پاكيزه قلمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال خشر الشئ اذا نقى عنه خشارته و طعام مقولهسنه حرص
و اظهار فرط اشتها ايلمك معناسنه در يقال خشر الرجل اذا شره (الخشر) فتحتينله بركسه برنسنهدن قورقوب
قاچق معناسنه در يقال خشر فلان خشرا من الباب الرابع اذا هرب جبنا (خشاوره) خانك ضميله نيسابورده
بر صوقاق آديدر (ذو خشران) سلمان وزننده ملوك يمندن اذواء تعبير اولنان ملكلردن الهان بن مالك نسلندن
بر ملكك لقبيدر (الخصر) خانك فتحى و صادك سكونيله انسانك وسطنه دينوركه بل تعبير اولنور فارسيده ميان
دينور يقال دقّ خصره اى وسطه و انسانك طبانك كرينه اطلاق اولنوركه اورتهسنده يره دكميان يردر دوز طبانلرده
اولمز اخمص القدم معناسنه و شول يوله اطلاق اولنوركه قوملغك يوقاريسيله اشاغيسى بيننده اوله كه بوكورندن كيدر
اولور و اوقده كزك ديله يلككك ارالغنه اطلاق اولنور و باديهنشين اولنلرك خانهلرى موضعنه دينوركه يوردلرى
اولهجقدر و خصر كلمهسنك جمعى خصور كلور (الخصر) فتحتينله اوشومك و صوعوق اولمق معنالرينهدر يقال
خصرت يده خصرا من الباب الرابع اذا قرّت و تقول خصر يومنا اذا برد * مؤلف بوراده بك ايجاز ايلمشدر (الخصر)
كتف وزننده بك صغوق شيئه دينور يقال يوم خصر اى بارد (المخصر) معظم وزننده اينجه بللو آدمه دينور و بله
و بوكورهده وصف اولور يقال رجل مخصر اى دقيق ضامر خصره و يقال كشح مخصر اى دقيق و اورتهسى اينجه اولان
پاپوشه وصف اولور يقال نعل مخصرة اى مستدقة الوسط و زطبان اولوب طبانى كرلو اولان آدمه وصف اولور
يقال رجل مخصر القدمين اذا كان يمسّ الارض من مقدمها و عقبها و يخوّى اخمصها مع دقة فيه و شول اله
وصف اولوركه بلكچهسنك كفه قاوشديغى يرده بك اينجهلك اولمغله كويا كه صكرهدن مربوط كبى اوله يقال يد
مخصرة اذا كان فى رسغها تخصير كانه مربوط او فيه محزّ مستدير يعنى ياخود آنده بلازك يرى شكلنده كسنتيلك
اوله (الخاصرة) بوش بوكوره دينور شاكله معناسنه و حرقفه ايله يعنى يانباشنده اولان كميك ايله قصيرى
يعنى قيصه ايكونك مابيننه دينور ظاهرا ايكيسى برشئ اولمغله ثانى عطف تفسير اولور (المخاصر)
ميمك فتحيله يقين يوللره دينور يقال سلكوا بمخاصر الطريق اى اقاربها مفردى مخصردر (المخصرة)
مكنسه وزننده اسم آلتدر مطلقا اتكا اولنهجق شيئه دينور عصا و عكازه و قولتق يصديغى كبى
و امير و حاكمرك اللرنده طوتوب ناسه خطاب ايتدكلرنده برى اوته آنكله اشارت ايلدكلرى سردسته
مقولهسنه دينور و كاه اولوركه خطيب قوم خطابت ايدركن اول مقوله چوپى اللرنده طوتارلر چاوش دوربا شلرى كبى
و حالا چاوش باشى مقولهسى ضابطلرك اللرنده قوللندقلرى عصالر كبى (ذو المخصره) اصحابدن عبدالله بن انيس
لقبيدر مقبول بدركاه اولان برخدمتى مقابلندهرسول اكرم صلى الله عليه و سلم حضرتلرى كنديلرينه بو نكله جنتده
بكا ملاقات ايدرسن تبشيريله بر مخصره عنايت بيوردقلرى باعث تلقيب اولمشدر (ذو الخويصرة اليمامىّ) اصحابدندركه
بائل بالمسجد در (ذو الخويصرة التميمى) حرقوص بن زهيردركه خوارجك اصل و منشأى اولان كمسهدر امام بخارى
صحيحنده بركرّه فاتاه ذو الخويصرة فقال يارسول الله اعدل عبارتيله و بر محلنده فاتاه عبدالله بن ذى الخويصرة
عنوانيله ثبت اولنمغله تعبير ثانى وهم اولنمسى اغلبدر والله اعلم (الاختصار) افتعال وزننده بركسنه النده مخصره طوتمق
معناسنه در يقال اختصر الرجل اذا اخذ المخصرة و كلامى موجز و مختصر قلمق معناسنه در كويا كه كلامى وسطنده
بدء ايلمش اولور يقال اختصر الكلام اذا اوجزه و قرآن كريمده سجده آيتنى تلاوت ايدركن سجده ايلمامك
ايچون سجده آيتنى ترك ايدوب كچمك معناسنه استعمال شرعيدر يقال اختصر السجدة اذا قرأ سورتها و ترك
آيتها كى لا يسجد على قول سجده ايلمك ايچون يالكز سجده آيتنى تلاوت ايلمك معناسنه دركه ايكيسندنده نهى شرعى
صادر اولمشدر يقال اختصر السجدة اذا افرد آيتها فقرأها ليسجد فيها و اختصار الى بوكور اوزره قومق معناسنه در
يقال اختصر الرجل اذا وضع يده على خاصرته و نمازده آخر سورهدن همان بر ياخود ايكى آيت اوقومق معناسنه
حقيقت شرعيهدر يقال اختصر المصلى اذا قرأ آية او آيتين من آخر السورة فى الصلوة و برنسنهدن فضولى و بيهوده
اولانى حذف و ازاله ايلمك معناسنهدر يقال اختصر الرجل فى الشئ اذا حذف الفضول منه و يولك يقين اولانه كتمك
معناسنهدر يقال اختصر الطريق اذا سلك اقربه و برنسنهيى استيصال اوزره كسميوب همان بر مقدارجه كسمك معناسنهدر
يقال اختصر فى الحزّ اى ما استأصله (التخصر) تفعل وزننده الى بوكور اوزره قومق معناسنهدر يقال تخصر
الرجل اذا وضع يده على خاصرته و منه الحديث ❁ المتخصرون يوم القيامة على وجوههم النور ❁ اى المصلون بالليل
فاذا تعبوا وضعوا ايديهم على خواصرهم (الخصيرى) مصغر بنيهسى و الفك قصريله برنسنهدن حذف و ازاله اولنان

زائد و فضولی شیئه دینور اسقاط اولنان حرف زائدکبی (المخاصرة) مفاعله وزننده برآدمك الی النه آلوب کزمك
معناسنه‌در یقال خاصر فلانا اذا اخذ بیده فی المشی و ایکی رفیقك هر بری بر یوله کیدوب یول قاوشدیغی یرده
بولشمق علی قول یانی طرفنه طوغری یورمك معناسنه‌در یقال خاصر الرجلان اذا اخذ کل فی طریق حتی یلتقیا فی مکان
او مشی الی جنبه (التخاصر) تفاعل وزننده بودخی برآدمك الی النه الوب کزمك معناسنه‌در یقال ذهبت القوم
یتخاصرون اذا کان بعضهم اخذ بید بعض (الخصار) کتاب وزننده ازاره دینورکه بوکوردن طوتونیلان فوطه
و پشتمال اوله جقدر (الخضرة) خانك ضمی و ضاد معجمه‌نك سکونیله لون معروفه دینورکه فارسیده سبز و ترکیده یشل
تعبیر اولنور جمعی خضر کلور صرد وزننده و خضر کلور خانك ضمی و ضادك سکونیله و خضرة آت قدمنده سیاهله
قارشق بوزلقدرکه کوچلی اولور موره قریب برلوندر ترکیده قوکور تعبیر اولنور یقال لون الفرس خضرة ای غبرة
خالطتها دهمة و خضره ترلکه و تازه‌لکه اطلاق اولنور یقال غصن فیه خضرة ای نعومة و خضر اخضر کلمه‌سندن
جمع اولورکه یشل نسنه‌یه دینور اول مناسبتله خصب و رخامی اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور ومنه یقال هم خضر المناکب
ای فی خصب عظیم (الخضر) فتحتینله بر نسنه یشل اولمق معناسنه‌در یقال خضر الشیء خضرا من الباب الرابع
اذا صار اخضر و بر نسنه تر و تازه اولمق معناسنه مستعملدر یقال خضر الزرع اذا نعم و خضر خرما آغاجنك یشل
و تر و تازه دالنه دینور تسمیه بالمصدردر (الاخضرار) احمرار وزننده بر نسنه‌نك یشل اولمق معناسنه‌در یقال اخضرّ
الشیء اذا اخضر مبالغة و چایر و اوتلق مقوله‌سی هنوز یشل ایکن بچلمك معناسنه‌در یقال اخضرّ الکلاء اذا انجز وانقطع
و هو اخضر و کیجه‌نك قرا کو اولمق معناسنه مستعملدر یقال اخضرّ اللیل اذا اسودّ (الاخضیضار) اعشیشاب وزننده
بودخی بر نسنه‌نك یشل اولمق معناسنه‌در یقال اخضوضر الشیء بمعنی احضرّ (الاخضر) احمر وزننده خضره‌دن
صفتدر و (الخضور) صبور وزننده و (الخضر) کتف وزننده و (الیخضیر) و (الیخضور) یانرك فتحیله
و (الخضیر) امیر وزننده بونلر دخی یشل رنکلو شیئه دینور و اخضر سیاه نسنه‌یه دینور یقال شیء اخضر ای اسود خضرت
بیاضله سیاه بیننده سیاهه اقرب لون اولدیغندن سیاهه‌ده اطلاق اولنور * مؤلف کرچه ضدیتنه قائل اولمشدر لکن وجه
مذکور اوزره ضدیتی نامسلمدر و اخضر طائفه‌ده بر طاغك آدیدر (الخضر) کتف وزننده و صفدر نته‌که ذکر اولندی
و خضر تر و تازه و یشل نهاله اطلاق اولنور و تازه اکینه و تازه سبزه‌یه و چایره و چمنه دینور خضره دخی دینور هایله
و چمنزاره و سبزه‌زاره دینور یقال مکان خضر ای کثیر الخضرة و خضر جنبه‌دن یعنی کوکی درین اولمغله یازموسمنده
تازه‌لغی نباتدن برکونه‌یه دینور مفردی خضره‌در هایله (الخضیر) امیر وزننده و صفدر نته‌که ذکر اولندی و خضیر تازه
و یشل سبزه‌یه و چایره دینور (الیخضور) یعفور وزننده اخضر معناسنه‌درکه بیان اولندی و یخضور سبزه‌زاره
و چمنزاره دینور (المخضرة) میمك و ضادك فتحیله بودخی سبزه‌زاره دینور (الاختضار) افتعال وزننده چایر و سبزه
تر و تازه ایکن بچلمك معناسنه‌در یقال اختضر الکلاء علی بناء المجهول اذا اخذ طریا غضا و برآدم تازه نوجوان ایکن
وفات ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اختضر الشابّ اذا مات فتیا و یوك کوتورمك معناسنه مستعملدر سبز و اتی یوکلمك
عادتنه ملابستله‌در یقال اختضر الحمل اذا احتمله و قیزك بکریني بوزمق علی قول هنوز نابالغ ایکن بکارتنی بوزمق معناسنه
مستعملدر یقال اختضر الجاریة اذا افترعها وقبل البلوغ و چایری و سبز واتی هنوز یشل و تازه ایکن بچمك معناسنه‌درکه
معنای اولك عینی اولور نهایت اول مجهول بنیه‌سی و اخذ عنوانیله معبردر یقال اختضر الکلاء اذا جزه و هو اخضر
(الخضراء) حمراء وزننده اخضرك مؤنثیدر یقال بقلة خضراء و فلکه اطلاق اولنور سماء معناسنه کبود رنك اولدیغیچون
اطلاق اولندی زیرا خضرته اقرب رنکدر یقال ماتحت الخضراء اکرم منه ای السماء و عسکرك سواد و معظمنه اطلاق
اولنور ومنه قولهم اباد الله خضراءهم ای سوادهم و معظمهم و قال فی الاساس ای شجرتهم التی منها تفرعوا و سبز واته
دینور پراصه و صوغان و اسبناق کبی * شارح دیرکه بونك جمعی خضراوات کلور ومنه ✻ لیس فی الخضراوات صدقة ✻
قیاس اولان کرچه جمعی خضر اولقدر حمراء و حمر کبی لکن بونده اسمیت طرفی غلبه ایتمکله اسم ایکی جمعلندی صحراء
و صحراوات کبی انتهی و خضراء عدیّ بن جبلة بن عرکیّ و سالم بن عدیّ و قطبة بن زید القینیّ نام کسه‌لرك فرسلری اسمیدر
و خضراء ایکی جزیره اسمیدرکه جزر ماده‌سنده بیان اولندی و عظیم و کثیر اولان عسکر آلاینه اطلاق اولنور یقال کتیبة
خضراء ای عظیمة لخضرة الحدید و شول قوغه‌یه اطلاق اولنورکه چوق زمان آنکله صو چکلمکله رنکی بوزیلوب یم
یشل اولمش اوله یقال دلو خضراء اذا کان قد استقی بها زمانا حتی اخضرّت و خانکی کوکرجینلره اطلاق اولنور یقال حمام
خضراء ای دواجن و خضراء یمنده زبید اعمالندن بر قلعه آدیدر و یمامه‌ده بر موضع آدیدر و عطارد قبیله‌سی یورده
بر ارضك اسمیدر (الخضارة) خانك ضمیله بودخی بستان سبزه واتنه دینور خضر کبی که غرف وزننده‌در او یاکه

ل

خضره‌نك جمعیدر غرفه کبی و خضاره دریایه دینور که علمیدر معرفه و معنیه غیرمنصرفدر یقال هذه خضارة عامیة (الخضیرة) سفینه وزننده شول خرما اغاجنه دینورکه قوروغی یشل ایکن دوکیلور ونه (الخضاری) غرابی وزننده برقوش آدیدر * شارحك بیانته کوره اخیل دیدکاریدرکه ترکیده یوبوران قوشی دیدکاریدر بعضلری قوشی دخی دیرلر (الخضاری) خانك ضمی وضادك تشدیدیله شقری وزننده برنبات آدیدر (الخضار) سحاب وزننده شول سوده دینورکه صو قارشدرمغله صویی سودندن چوق اوله والشاول بقل سبزه‌یه دینور (الخضار) رمان وزننده برقوش آدیدر (خضار) غراب وزننده برموضع آدیدرکه بغایت اشجاری فراواندر و یمنده شحر قربنده بربلده آدیدر (المخاضرة) مفاعله وزننده نه‌جنده اولان میوه‌لری صلاحی ظاهر اولمقدزین بیع ایلك معناسنه‌در یقال خاضره اذا باعه الثمار قبل بدوّ صلاحها * شارح دیرکه بوندن نهی شرعی صادر اولمشدر و بو حکمده بستان سبزوتی دخی داخلدر پس باغ و باغچه‌یی و بستانی وقتندن مقدم ضمانه و یرمك شرعا جائز اولمز (الخضر) و (الخضر) خانك و میمك کسره‌لریله و (الخضر) و (المضر) کتف وزنلرنده هدر و باطل و مفت و مجانا معنالرینه مستعملدر فی الاصل هنوز صلاحه رسیده اولمین یك تازه سبزواته دینور و مضر یك اکشی یوغرده و سوده دینورکه شونده قبل اولیه بعده هدر و مفت معنالرنده استعمال اولندی و منه قولهم ذهب دم فلان خضرا مضرا و خضرا مضرا ای هدرا و یقال اخذه خضرا مضرا و خضرا مضرا ای بغیر ثمن و غضا طریا و یقال هولك خضرا مضرا ای هنیئا مریئا جاه‌سی تر و تازه معناسندن اعتبار و تمثیلدر و مضر کلمه‌سی لاجل التأکید اتباع و مزاوجه اعتبار اولنور (خضر) کبد وزننده که بانك کسریله‌در و کبد وزننده که بانك سکونیله‌در ابو العباس النبی علیه السلام حضرتلریدر * شارح دیرکه اسمی احمد یاخود بلیا ایدی سیر و قعود ایلدیکی محلار یشل چمنزار اولور اولمغله خضر ایله تلقیب اولندی اکثر محققین حالا زنده اولمسنه جازمدرلر و علامتی مسبحه پرمغی اورته پرمغیله برابردر (خضره) فرحه وزننده خیبر قلعه‌سنك علمیدر و بعض حادثه‌ده وارد اولمشدرکه سلطان الانبیا علیه افضل التحایا حضرتلری برارضدن کذران ایلدیلرکه اوراده عفره دیو تسمیه یاخود عفره‌یله یاخود عفره دیرلر ایدی تفأله اوچیده فرحه وزننده‌در محبت فأل اولمقرلدن تفألا خضره یه تسمیه ایلدیلر بو خیبردن بشقه‌در (الخضیراء) مصغر بنیه سیاه بریشل قوشجغز آدیدر (الخضر) خانك ضمیله برقبیله‌درکه جمله‌سی تیرانداز ایدی (الخضریة) زاریه وزننده برجنس خرما اغاجیدرکه خرمه‌سی بغایت طیب و خوشکوار و یاپراقی پك یشل اولور (الخضریة) صردیه وزننده بغدادده برموضعدر (الاخضر) همزه‌نك فتحیله شونه و ته و یونده اطلاق اولنور (خضوراء) خانك فتحیله برصو آدیدر (التخضیر) تفعیل وزننده برنسنه‌یی یشللتمك معناسنه‌در تو نمرور مبارك و معتبر اولمق مناسبتیله تبریك و اسعاد معناسنده استعمال اولندی و منه یقال خضر فلان فی امر تبی وزننده (الاخیضر) تصغیر بنیه سیاه برنوع یشل کوجك سینکه دینور و کوز عمقرلدن برعلتك آدیدر و مدینه ایله شام بیننده برموضعك آدیدر (اخضر) خانك فتحی و ضادك سکونیله عرجوتی کسمك معناسنه‌در یقال خضر نخل خضرا من الباب الاول اذا قطعه (الاخضر) همزه‌نك کسریله تبوك ایله مدینه میاننده برمسجد نبوی آدیدر علیه الصلوة والسلام (بنو الخضر) خانك ضمیله قیس بن غیلان قبیله‌سندن بربطن کبیردر محدثیندن ابو شیبة الخضری انلردندر و ابو العباس عبدالله بن جعفر الخضری نه بو دخی محدثیندندر صرد وزننده‌در و مرو شهرنده شیخ شافعیه اولان ابو عبدالله محمد بن احمد بن الخضر المروزی و ابراهیم بن محمد بن خلف و قاضی الحرم عثمان بن عبدویه الخضریون که فقهاء و محدثلردر خانك کسریله‌در (الخضیریة) زبیریه وزننده بغدادده برمحله آدیدر علامه محمد بن علی الصائغ الخضیری اورادندر و خضیر زبیر وزننده اعلاندر مبارك بن علی بن خضیر و خضیر بن زریق اعلامدندر و خضیر ابراهیم بن مصعب بن الزبیرك لقبیدر کذلك علی بن رباحك جدی لقبیدر و عبدالرحمن بن خضیر البصری و خضیر السلمی محدثلردر یاخود بو حاء مهمله ایله‌در (الخاطر) عینك کسریله انسانك درونده لایح اولوب جولان ایلدن شیئه دینور رای و فکر و تدبیر و وسوسه کبی هاجس معناسنه‌در جمعی خواطر کلورکه هواجس نفس دیمکدر و بو ذکری آتی حرکت معناسندن مأخوذدر قال فی الاساس علی بالی وله خواطر وهی ما تحرك فی القلب من رأی او معنی * پس خلقك محل خطور اولان قلبه خاطر اطلاقی مجازا محمول اولور و خاطر خرام ورفتار ایله یوریین آدمه دینور یقال رجل خاطر ای متبختر (الخطر) کتف وزننده خاطر ایله معنای ثانیده مرادفدر (الخطور) قعود وزننده برنسنه اونودلدقدنصکره درونه کلك معناسنه‌در یقال خطر الامر بباله و علی باله خطورا من الباب الثانی والاول اذا ذکره بعد نسیان * شارح دیرکه امهات کثیره‌ده اطلاق اولنوره‌دریفی

اکرلك

كرلك اوّل مردن وكرلك بعد النسيان اولسون و بو حركت معناسندن مأخوذدر فيقال خطر الشيء ببالى اذا مرّ
(الاخطار) همزه نك كسريله برنسنه يى خاطره كتورمك معناسنه در يقال اخطره الله تعالى ببالى اى اذكره و برآدم
نفسنى كندى همتاسيله ميانه ده اوكدول ايدوب اوغراشمق معناسنه دركه خطر و تهلكه يه القاى نفس ايلمكدن
عبارتدر يقال اخطر الرجل اذا جعل نفسه خطر القرنه فبارزه و مباحثه ده ميدانه يه اوكدول قومق معناسنه در يقال
اخطر المال اذا جعله خطرا بين المتراهنين و برآدم برآخر آدمك قدر و منزلت جهتنده همتاسى اولمق معناسنه در يقال
اخطر فلان فلانا اذا صار مثله فى القدر و برنخنده اوكدول تعيين ايدشمك معناسنه در يقال اخطر فلان لى و اخطرت
اناله اى تراهنا پس اخطار بورادة مخاطره معناسنه اولور (الخطر) خانك فتحى و طانك سكونيله و (الخطران) فتحاتله
و (الخطير) خانك فتحيله يغور دوه قويريغنى صاغنه و صولنه اورمق معناسنه در يقال خطر الفحل بذنبه خطرا
و خطرانا و خطيرا من الباب الثانى اذا ضرب به يمينا و شمالا و خطران اهل ميدان اولان دلاور قلججى يامزراغى
يوقارى اشاغى اوينتمق معناسنه دركه ميدانده مبارز معجب شيوه سيدر يقال خطر الرجل بسيفه و رمحه خطرانا
اذا رفعه مرّة و وضعه اخرى و قوللرينى قالدروب ايندیره رك يوريمك معناسنه در يقال خطر فى مشيته اذا رفع يديه
و وضعهما و الده قارغى مزراق دردرتره مك معناسنه دركه يومشق قارغى حالتيدر يقال خطر الرمح اذا اهتزّ (الخطارة)
مكاره وزننده قويريغنى صاغه صوله اورور اولان ناقه يه دينور و دوه آغيلنه دينور و قاهرهٔ مصر قربنده برموضع
آديدر (الخطار) شدّاد وزننده قارغيسى يك نرم و نازك اولديغندن دردره يجى مزراغه دينور يقال رمح خطار
اى مهتزّ و برنوع دهن اسميدركه زيتون ياغنه بعض داروى طيب مزج ايلمكله تركيب اولنور و خطار حذيفة بن
بدر الفزارى و حنظلة بن عامر النميرى نام كسه لرك فرسلرى اسميدر و محدثيندن عمرو بن عثمانك لقبيدر و خطار صپانه
دينور مقلاع معناسنه و ارسلانه دينور و منجنيق ديدكارى آلت حربيه يه دينور و شول آدمه دينوركه اوق آتمغه
ادمان و مشق ايچون اوق آتار هيئتنده الني قالدروب اولچومنور اوله و عطاره دينور و مزراق سانجمقده
يدطولاسى اولان نيزه بازه دينور يقال رجل خطار اى طعان بالرمح و خطار القابندر ابو الخطار الكلبى شاعردر
(الخطر) خانك كسريله برنبات آديدر آنكله خضاب اولنور على قول وسمه دركه چويد اوتى ديدكاريدر مفردى
خطره در هايله و صوينى چوق اولان سوده دينور و آغاجك تازه دالنه اطلاق اولنور غصن كبى و چوقلق دوه زه عنى
قول قرق ياخود ايكيوز ياخود بيك مهار دوه يه دينور خانك فتحيله ده لغتدر جمعى اخطاردر (الخطر) سطر
وزننده برنوع ايرى و بيوك اولچك آديدر * شارح ديركه اهل شام بيننده متعارفدر و خطر دوه قيمتنك بوطلرى اوزره
بول و بعرلرندن بچه كبى ياپشوب منعقد اولان چاقلداغه دينور بونده خانك كسريله ده جائزدر و افق اوزره ارقورى
ظهور ايدوب طورن بلوده دينور و خطر شرف و شان و منزلت معناسنه در بونده فتحتينله ده جائزدر يقال هو
من اهل الخطر و الخطر اى الشرف (الخطر) خانك ضميله شرف و شان صاحبى آدملره دينور مفردى خطيردر
يقال رجل خطير و قوم خطر اى شريف و اشراف (الخطر) فتحتينله هلاكه مشرف اولمق معناسنه در يقال هو
على خطر عظيم اى اشراف على هلكة و اوكدالى اولان بحثه و يارشه و قوشويه دينور * شارح ديركه بلكه بعينه
اوكدوله دينور يقال وضعوا لهم خطرا و احرزوا خطرا و بو معنا حقيقيدر اشراف على الهلاك معناسى بوندن
مأخوذدر انتهى * و خطرك جمعى خطاركلور خانك كسريله و جمع الجمعى خطر كلور خانك ضميله و خطر برآدمك
قدر و مرتبه سنه دينور يقال انه لعظيم الخطر اى القدر و علوّ و شان و رفعت جهتيله اولان مثل و نظيره دينور
يقال فلان ليس له خطر اى مثل و عدل فى العلوّ (الخطير) اميروزننده شرف و شان صاحبى آدمه دينور يقال رجل
خطير اى شريف و خطر كبى رفعت و شان و رتبت جهتيله اولان مثل و همتايه دينور يقال ماله خطير اى مثل
فى العلوّ و رفيع و عالى معناسنه در يقال امر خطير اى رفيع و يولاره دينور زمام معناسنه و قارمرادفيدر كه قره ساقز
ديدكاريدر عراق ديارنده بعض اسى صولردن قيناوب چيقار و ايپه دينور حبل معناسنه و لعاب الشمس اسميدركه
حرارت هوا وقتنده شعشعهٔ آفتابدن جوّ هواده اورمجك آغى كبى تل تل تخيل اولنور عوام ناس شيطان اورمجكى
تعبير ايدرلر و خطير كيجه نك ظلمتنه دينور و وعيد معناسنه در و نشاط و شطارت معناسنه در (التخاطر) تفاعل وزننده
ايكى طرفدن بر بحث اوزره اوكدول وضع و تعيين ايدشمك معناسنه در يقال تخاطروا على الامر اذا تراهنوا (الخطورة)
ضمتينله رفيع و بلند اولمق معناسنه در يقال خطر الرجل خطورة من الباب الخامس اذا صار رفيعا (المخاطرة) مفاعله
وزننده برآدم كندى نفسنى بر مهلكه يه ياخود برملك و دولته تقريب و القا ايلمك معناسنه در يقال خاطر فلان بنفسه
اذا اشفاها على خطر هلك او نيل ملك (الخطرة) قطره وزننده برنوع اوتلق آديدر و دوه قيمنه مخصوص بركونه تمغا

آدیدرکه بالدرینه باصیلور وخطره خطوردن وحدتدر دفعهٔ واحده معناسنه مستعملدر بو مناسبتله حیناً بعد حین معناسنده استعمال اولنور ومنه تقول مالقیته الاّ خطرة ای احیانا وتقول ماذکرته الاّ خطرة بعد خطرة وکاه اولورکه خطره ایله مسّ جنّ اراده اولنور یقال اصابته خطرة من الجنّ ای مسّ (الخطرات) فتحاتله خطره‌نك جمعیدر قطره وقطرات کبی حرکات ودفعات معناسنه‌در بو مناسبتله اوتلاقده قوریوب بعده اوزرینه بهار یغموری یاغمقله ازاق ازالق تازه‌لنن چایر قطعه‌لرینه خطرات وسمی اطلاق اولنور یقال الابل ترعی خطرات الوسمیّ ای لمع من المراتع (المخطر) مکرم وزننده عهد ودور وزمان معناسنه مستعملدر یقال آخر مخطر منه ای آخر عهد (خطرنیه) بنهنیه وزننده بابل دیارنده برقریه آدیدر (خطیر) زبیر وزننده عبد الملك بن خافل الحولانیّ نام کمسه‌نك قلیجی آدیدر (لعب الخطرة) قطره وزننده طوره‌بی الده فرلادوب اوینامغه اطلاق اولنور (التخطر) تفعل وزننده برمخاطره‌یه اوغرایوب اوته صاوشمق معناسنه‌درکه مخاطره آطلامق تعبیر اولنور یقال تخطر شرّ فلان اذا تخطاه وجازه بعض نسخه‌ده تخطری عنواننده مرسومدر (الخیعرة) بیطره وزننده خفت وطیش معناسنه‌درکه خفیف وسبکبار اولمقدن عبارتدر یقال به خیعرة ای خفة وطیش (الخفر) خانك وفانك فتحیله و(الخفارة) سفاره وزننده یك اوتنمق معناسنه‌در یقال خفرت الجاریة خفرا وخفارة من الباب الرابع اذا استحیت شدّة الحیاء (التخفر) تفعل وزننده بودخی اول معنایه‌در یقال تخفرت الجاریة بمعنی خفرت وبرآدمه یساقجیلق ایلك معناسنه‌در یقال تخفر به اذا اجاره ومنعه وآمنه وبرآدمه استغاثه ایدوب کندیسنه یساقجیلق ایتمسنی نیاز ایلك معناسنه‌در یقال تخفر بفلان اذا استجار به وسأله ان یکون له خفیرا (الخفرة) فرحه وزننده و(الخفر) کتف وزننده و(المخفار) محراب وزننده بغایت اوتانجق اولان خاتونه دینور یقـال امرأة خفرة وخفر ومخفار ای شدیدة الحیاء جمعی خفایر کاور (الخفر) حفر وزننده برآدمه یساقجیلك ایلك معناسنه‌در یقال خفره وخفر به وخفر علیه خفرا من الباب الثانی اذا اجاره ومنعه وآمنه ویساقجی یساق بها آلمق معناسنه‌در یقال خفر فلانا اذا اخذ منه جعلا لیجیره وخفر وخفور منعقد اولان عهدده وفا ایلیوب نقض وغدر ایلك معناسنه‌در یقال خفر به خفرا وخفورا اذا نقض عهده وغدره (التخفیر) تفعیل وزننده بودخی برآدمه یساقجیلك ایلك معناسنه‌در یقال خفره تخفیرا بمعنی خفره وبربلده‌یه یاخود برمحله سور وحصار چویرمك معناسنه مستعملدر یقال خفره اذا سوّره وحصنه (الخفرة) حفره وزننده و(الخفارة) خانك حرکات ثلاثیله اسمدر یساقجیلغه دینور وخفاره کذلك حرکات ثلاثله یساق بهایه دینور (الخفیر) امیر وزننده یساقجی ایله حمایت اولنمش کمسه‌یه دینورکه بمعنی مفعولدر ویساقجی‌یه دینورکه بمعنی فاعلدر یقال هو خفیر ای مجار ویقال رجل خفیر ای مجیر (الخفرة) خانك ضمیله همزه وزننده بودخی یساقجی‌یه دینور (الخفور) کافور وزننده بغدای زوانه شبیه بر نبات آدیدر بونبات هر ضمان دیدکاریدرکه بورچغه شبیه دانه‌لردر عند البعض خلر انواعندن بسیله دیدکاریدر (الاخفار) همزه‌نك کسریله بودخی عهدی بوزوب غدر ایلك معناسنه‌در یقال اخفره اذا نقض عهده وغدره وبرآدمك یله‌سنجه یساقجی یوللامق معناسنه‌در یقال اخفره اذا بعث معه خفیرا (الخفارة) کتابه وزننده خرمایی اغاجنده فاسد وتباه اولمقدن صاقنمق معناسنه‌در یقال خفر النخلة خفارة اذا حفظها من الفساد واکین قسمنی کوزدوب حفظ وحمایه ایلك معناسنه‌در یقال خفر الزرع اذا شرجه (الخفتار) رفتار وزننده جزیره‌نك علی قول حبشه مملکتنك پادشاهی اسمیدر یاخود صواب اولان حیفتردر حانك کسری وقافله یاخود جیفار درجیم وفایله (الخلر) سکر وزننده بر نبات آدیدر علی قول فول یعنی بقله وعلی رأی جلبان اسمیدرکه بورچق تعبیر اولنور یاخود ماش اسمیدرکه معروف دانه‌در (خلار) رمّان وزننده فارس دیارنده برموضع آدیدر آنده اعلا ولطیف بال حاصل اولمغله اعلاسی اورایه نسبت اولنور (الخمر) خانك فتحی ومیمك سکونیله آدمی سرخوش ایدن اوزوم شیره‌سنه دینورکه فارسیده باده وترکیده بجی تعبیر اولنور علی قول عامدر یعنی مطلقا مسکر اولوب سرخوش ایدن شیره‌یه دینور کرك اوزوم کرك خرما وسائرلرینك اولسون خمره دخی دینور تاء وحدتله که خمردن اخص در تمر وتمره کبی وخمر کلمه‌سی مؤنثدر بعضا مذکر اولنور یقال خمر صرف وخمر صافیة وعموم اوزره اطلاقی یعنی مطلقا مسکره اطلاقی اصح واصوبدر زیرا خمر حقنده آیت محرّمه نازل اولوب استعمالندن اهل اسلام ممنوع اولدقلرنده مدینه‌ده اوزوم شیره‌سی اولمامغله شرابلری همان نبیذ خرمایه منحصر ایدی پس اوزوم شیره‌سنه مخصوص اولسه وجه مذکور اوزره تناول ایلدکاری نبیذ خرمادن منتهی اولمامق لازم ایدی واکا خمر تسمیه‌سی عقلی خمر یعنی ستر ایلدیکیچون یاخود خمیرکبی مایه‌لنوب شراب درجه‌سنه بالغ ونججه قدر ترك اولندیغیچون یاخود عقلی شوریده ومختلط ایلدیکیچون که شارح دیرکه یاخود استحیا معناسنه اولان خمردندر شاربی ناسدن حیا ایلدیکیچون اوله یاخود غلیان معناسنه اولان اختماردن اوله یاخود تغیر رائحه معناسنه اولان اختماردن

اوله یاخود خفا معناسنه اولان خمردن اوله زیرا باده نوش اولان یارانه احوال و اشیا مختفی اولوب کندی عالمنده اولور
یاخود مایهٔ خمیر اسمی اولان خمردن اوله زیرا شراب ام خبیث ومایهٔ فساددر یاخود ملازمه معناسنه اولان مخامره دن
اوله زیرا عشرته شروع ایدن برمدت نفسنی آنده میوب اکا دمان و مداومت ایدر بلکه بعضیری اصلا فراغت ایده من
اولور انتهی * وخمر اوزمه اطلاق اولنور که مجاز اولی اولور کما فی التنزیل ﴿انی ارانی اعصر خمرا﴾ ای عنبا و خمر مصدر
اولور ستر ایلمك معناسنه که معنای موضوعیدر یقال خمر الشیٔ خمرا من الباب الثانی والاول اذا ستره و برخصوصی
مخفی‌یوب کتم ایلمك معناسنه در یقال خمر الشهادة اذا کتمها و برآدمه باده ایچورمك معناسنه در یقال خمر فلانا اذا سقاه الخمر
و اوطانمق معناسنه در که اوطاندیغی آدمدن کندی نفسنی ستر ایتمکی مستلزمدر یقال خمر منه اذا استحیی منه و خمیری
و باجیق مقوله سنی مایه لندرمك معناسنه در یقال خمر العجین والطین ونحوه اذا ترکه حتی یجود و کاه اولور که خمر ایله شر
و شور اراده اولنور نته که خلق ایله خیر و منفعت قصد اولنور ومنه یقال ماهو بخل و لاخمر ای لاخیر عنده و لاشر
(الاخمار) همزه نك کسریله بو دخی ستر و کتم ایلمك معنالرینه در یقال اخمره اذا ستره و یقال اخمره اذا کتمه و برنسنه ایله
کزلنوب تستر ایلمك معناسنه در یقال اخمر فلان به اذا تواری و تقول اخمرته الارض عنی ومنی وعلی ای وارته و برآدم
درونده حقد و کینه طوتمق معناسنه مستعملدر یقال اخمر فلان لفلان اذا احقد و دحل له و برآدمه برنسنه و یرمك یاخود
تملیك ایلمك معناسنه مستعملدر که بیق شراب کبی کیف بغشلمش اولور یقال اخمر فلانا الشیٔ اذا اعطاه وملکه ایاه و اغفال
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اخمر الشیٔ اذا اغفله بوراده ظاهرا الشیٔ کلمه سی تحریف نسخه در صواب اولان
الرجل اولمقدر یاخود شیٔ نسیان و حیواندن اعم درو برماددی قلبده مضمر ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اخمر الامر اذا
اضمره و بر یرك کزلنه جك و قو یتولنه جق یرلری چوق اولمق معناسنه در یقال اخمرت الارض اذا کثر خمرها و اتمك
خمیرینه مایه قاتمق معناسنه در یقال اخمر العجین بمعنی خمره (التخمیر) تفعیل وزننده خمیر و باجیق مقوله سی مایه لندرمك
معناسنه در یقال خمر العجین والطین ونحوه بمعنی خمره و برنسنه یی بورنوب ستر ایلمك معناسنه در یقال خمر وجهه
اذا غطاه (الخمیر) امیر وزننده مایه قاتلمش خمیره دینور عجین یوغورلنوب هنوز مایه قتلمامش اولانه دینور
و مایه یه دخی دینور خمیره دخی دیرلر هیله و خمیر اسمیلدر خمیر بن محمد الذکوانی و محمد بن خمیر الخوارزمی
و بلدیه صاعد بن منصور بن خمیر محدثلردر (الاختمار) افتعال وزننده خمیر و باجیق مقوله سی مایه لنوب اوزلنمك
معناسنه در یقال اختمر العجین والطین اذا صار خمیرا و شراب کوپ ایچره قینیوب درجه سنی بولمق معناسنه در
یقال اختمر الخمر اذا غلی و ادرك و خاتون باشنه چارو یشمق مقوله سی اورتی اورتنمك معناسنه در یقال اختمرت المرأة
اذا لبست الخمار (الخمر) خانك کسریله مزدحم اولان عسکره و جماعت و فیرده یه اطلاق اولنور و درونده مضمر
اولان حقد و کینه یه اطلاق اولنور (الخمر) فتحتینله برآدمی ستر و پنهان ایدن شیئه دینور کرك شجر و کرك سائر نسنه
اولسون تقول تواری الصید عنی فی خمر الوادی ای ستره و خمر قدس ترابنده برطاغك آدیدر و خمر مصدر اولور
کیزلنمك و طولدانمق معناسنه یقال خمر فلان عنی خمرا من الباب الرابع اذا تواری و خمر مزدحم اولان جماعت
انسانی یه اطلاق اولنور بونده خانك ضمیله ده جائزدر و خمر برنسنه اولدیغی حالدن متغیر اولمق معناسنه در یقال خمر
الشیٔ خمرا من الباب المزبور اذا تغیر عما کان علیه و دغارجغك و آزیق چنطه سنك سختیانلك ایکی طرفنی بری برینه
دیکد کدنصکره اوزرینه بر دیکش دخی چکمك معناسنه در یقال خمر المزادة اذا حرز ناحیتیها و علی بحرز آخر و خمر
سر و خفیه و غفلت معناسنه مستعملدر کما سیذکر (الخمرة) غرفه وزننده بو دخی مزدحم اولان عسکره و جماعته
اطلاق اولنور و خمیره قاتیلان مایه یه دینور و نبیذ و باده نك طورطوسنه و چوکندیسنه دینور و خرما چوپلرندن
اورلمش کوچك حصیره اطلاق اولنور که سجاده ایدرلر یری ستر ایلدیکیچون یاخود خرما چوپنری دیکش ایپلرینی
ستر ایلدیکیچون اطلاق اولندی و خمره ورس اسمیدر که یمن زعفرانی دیدکلری دارودر و طیب قسمندن برکونه
ترکیبه دینور که خاتونلر تحسین جمال ایچون یوزلرینه سورنورلر قرلجه کبی و انسانه مخالط اولان رائحه یه دینور
و مطلقا رائحهٔ طیبه یه دینور و بونده خانك حرکات ثلاثیله جائزدر و باده نك نشئه و کیفیتی کچد کدنصکره عارض
اولان فتور و انکسار و کرانلق حالتنه دینور که خمار ایله معروفدر کما سیذکر علی قول سرخوشلق و شوریده
دماغلق حالتنه دینور یقال اخذته الخمرة ای الم الخمر و صداعها واذاها او ما خالط من سکرها (الخمر) کتف
وزننده شول ارضه دینور که کیزلنه جك و قو یتولنه جق یرلری چوق اوله اغاجلی و قیالی یرلر کبی (الخمار) کتاب
وزننده بو دخی مزدحم و غلبه اولان جماعت انسانی یه دینور و خاتون قسمنك تستر ایچون باشلرینه اورتدکلری
چارو یشمق مقوله سنه دینور نصیف معناسنه و مطلقا برشیٔی ستر ایدن نسنه یه دینور جمعی اخمره و خمر کاور خانك

ضمیله و خمر کلور ضمتینله و معناى اوّلدندرکه عربلر ماشمّ خمارك دیرلر ماغیرك عن حالك و مااصابك معناسنه یعنی سکا نه اوغرادی و اسکی حالکدن سنی نه شئ بو یلجه تغییر ایلدی چونکه نسوان عربلر خمارلرینی طیبله آلوده ایدرلر مخدراتنك خمارلرینی بعض زندوستلر استشمام ایلدکده البته انفعال ایدرلر (الخمرة) فتحاتله بودخی انسانه مخالط اولان رایحه یه دینور (الخمار) غراب وزننده بادهنك نشئه و کیفیتی چکدکدنصکره عارض اولان خمیازه یه و ثقلت و سر کرانلغه دینور ومنه قول الشاعر * اذا قلت اهلا للکؤوس و مرحبا * فصبرا على خیر الخمار و شرّه * وهو صداع الخمر و اذاها (المخمر) محدّث وزننده خمر اتخاذ ایدن یعنی باده یاصوب چیقارر اولان آدمه دینور (الخمار) کتان وزننده خمر صاتیجی یه دینور میفروش معناسنه لسانمزده میخانه جی تعبیر اولنور (الخمر) طمر وزننده خمار کبی بودخی نسوانك باش اورتولرینه دینور فارسیده باشامه دیرلر (الخمرة) خانك کسریله بنای نوعدر نسوانك باش اورتوسنی اورتمك هیئتنه دینورکه اورتو طوتنشی تعبیر اولنور یقال انها لحسنة الخمرة ای هیئة اختمارها نته که لحافك نوع و هیئتنده لحفه دیرلر و منه المثل * العوان لاتعلّم الخمرة * عوان مجرّبه و عارفه خاتونه دینکه دانشلو حاذقه خاتونه اورتو طوتمغی تعلیمه حاجت یوقدر مجرّب و عارف و کارآگاه اولان آدم تعریف و ارشاد و دلالتدن مستغنیدر دیه جك یرده ضرب اولنور و خمر کبی سرّ و خفیه و غفلت معناسنه مستعملدر تقول جئت على خمرة و خمر ای فی سرّ و غفلة و خفیة (التخمر) تفعل وزننده خاتون باشنه کسایی طوتمق معناسنه در یقال تخمرت المرأة بالخمار اذا لبسته (المختمرة) معتمره وزننده باشی بیاض اولان قیونه و آته اطلاق اولنور گویاکه بیاض بشمق اورتنش کبی اولور یقال شاة و فرس مختمرة ای البیضاء الرأس (الیخمور) یعفور وزننده شول انجی قوق شیئه دینورکه مضطرب و متحرك اوله یقال شئ یخمور ای اجوف مضطرب و قاطر بونجغنه دینور ودع معناسنه (خمر) منبر وزننده بر رجل آدیدر (خمیر) زبیر وزننده عنده صعده‌دن یوقاریده بر صو آدیدر و خمیر سافیلندر خمیر بن زیاد و خمیر الرحبی و یزید بن خمیر محدّثلردر و ابو خمیر بن مالك تابعیندندر و خارجة بن الخمیر جیم ماده‌سنده ذکر اولنمشدر بعض ذکر ایلدی (ذو مخمر) منبر وزننده على قول ذو مخبر در ملك حبشه اولان نجاشینك برادرزاده‌سیدرکه خدمت نبوی علیه السلام ایله شرفیاب اولمشدر (ذات الخمار) کتاب وزننده تهامه‌ده بر موضعدر (ذو الخمار) کتاب وزننده عوف بن الربیع بن ذی الرمحین لقبیدر زوجه‌سنك خمارینه بورینوب جنك و قتال ایدر ایدی و ذاتنده بهادر و نیزه گذار اولمغله اعدادن قتی و افرکسه‌لری نیزه ایله زخمدار ایدوب حتی هر کیمه‌که سنی بو یلجه نیزه ایله کیم مجروح ایلدی دیو سؤال ایلسه‌لر ذو الخمار اثریدر دیرلر ایدی و ذو الخمار مالك بن نویره‌نك کذلك زبیر بن عوامك فرسلری آدیدر زبیر وقعه جملده اول آته سوار اولمشیدی (المخامرة) مفاعله وزننده بر محلده مدامی اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال خامر بیته اذا لزمه و لم یبرحه و حرّی عبد دیه‌رك صاتمق معناسنه‌در یقال خامر الرجل اذا باع حرّا على انه عبد و بر نسنه‌یه یقین اولمق معناسنه‌در یقال خامره اذا قاربه و بر نسنه‌یه قاتیلوب قارشمق معناسنه‌در یقال خامره الداء اذا خالط جوفه و گیزلنمك معناسنه‌در یقال خامر به اذا استتر به ومنه * خامری امّ عامری * و بو مثلدر امّ عامر دیشی صرتلانك کنیه‌سیدر صیادلر جانورمز بورکلرینه دلیکنه بو کلامی دیه‌رك دخول ایدوب ایاقلرینی بند ایدرلر اولدخی اصلا حرکت ایلیوب رام اولور صرتلان بغایت احمق جانوردر کذلك * خامری حضاجر اتاك ماتحاذر * دیرلر ای صرتلان سن پنهان اول که حذر ایلدیکك نسنه سکا کلدی دیمکدر مؤلف دیرکه مثل ثانی بی کتب امثالده گرچه بو اسلوب اوزره بولدم لکن اوجه و انسب اولان یانك حذفیله خامر حضاجر یاخود اثبات نونله تحاذرین اولمقدر زیرا حضاجر بنیهٔ جمع اوزره مفرد اولدیغی ماده‌سنده بیان اولندی (الاستخمار) بر آدمی قول ایدنمك معناسنه‌در یقال استخمر فلانا اذا استعبده (المستخمر) اسم فاعل بنیه‌سیله شرّیب معناسنه‌درکه مدمن خمر اولان بکری‌یه و شرب الیهوده مبتلا اولان مستانه دینور یقال رجل مستخمر ای شرّیب (تخمر) تنصر وزننده نسوان اعلامندندر (باخمری) بای موحده ایله سکری وزننده کوفه قربنده بر قریه آدیدرکه ابراهیم بن حسن المثنی بن حسن بن علیّ بن ابی طالب رضی الله عنهم حضرتلرینك مرقدلری آنده‌در (خمران) عثمان وزننده خراسان ایالتنده بر ناحیه آدیدر (الخمجر) جیمله جعفر وزننده و (الخمجر) علبط وزننده و (الخماجر) علابط وزننده و (الخمجریر) زمهریر وزننده دکز صویی کبی شور صویه على قول یك آجیلق درجه‌سنه وارمیوب دواب قسمی ایچر اولان شور جه صویه دینور و على رأی خمجریر آجی صویه دینورکه دواب دخی ایچمز اوله زیادهٔ مبنا زیادهٔ معنایه دالّ اولدیغیچون بعضلری بونی مبالغه‌ده استعمال ایلدی (الخمجریرة) زمهریره وزننده فتنه و شورش و غوغایه دینور یقال بینهم خمجریرة ای تهویش (الخمشتر) شین معجمه و تای فوقیه ایله غضنفر وزننده لئیم و فرومایه کسه‌یه دینور (الخمطریر) قمطریر وزننده خمجریر معناسنه‌درکه ذکر اولندی (الختار) خانك کسریله

(و ختور)

و (الخنتور) خانك ضميله پك آجلغه دينور جوع شديد معناسنه (الخنثر) خانك و نونك فتحى و ثاى مثلثه نك كسريله
و (الخنثر) جعفر وزننده و (الخنثر) زبرج وزننده و (الخنثر) قنفذ وزننده شول ايشه يرامز حقير و خسيس و كثر اشياء
دوكونديسنه دينوركه برمحله نقل اولندقده يورده و اوده قالور (الخناثر) جمع بنيه سياه داهيه لره اطلاق اولنور
واو اسبابنه دينور قماش البيت معناسنه كه مراد خرت مرت مقوله سى اثاث و رثاثدر (خنثر) جعفر وزننده تميم قبيله سنك
سلسلهٔ نسبلرندن بركمسه در كذلك خزيمه و قيس غيلان قبيله لرينك نسبلرى رجالندندر و عمرو بن خنثر جاهليه
شجعاننددن بر دلاوردركه ام المؤمنين خديجة الكبرى رضى الله عنها جنابلرينك لام جدلرى ايدى (الخنجر)
جعفر وزننده بچاغه دينور سكين معناسنه على قول عظيم اولاننه دينوركه حالا اول نوعنه لسانمزده دخى خنجر
تعبير اولنور خانك كسريله درهم وزننده دخى لغتدر و عربلر صقالى بدهيئت اولان آدمه خنجرئ اللحيه اطلاق
ايدرلركه مراد صقالنك اطرافى آزواوزون و سويو اولانيدر خنجر شكلنده اولور يقال رجل خنجرئ اللحية اى قبيحها
و خنجر سودى فراوان اولان ناقه يه دينور (الخنجرة) هايله و (الخنجورة) خانك ضميله بونلرده سودى فراوان اولان
ناقه يه دينور يقال ناقة خنجرة و خنجورة اى الغريزة اللبن و خنجوره ايرى و عظيم الهيكل ناقه يه دينور يقال ناقة خنجورة
اى ضخمة (الخنجرير) خنجرير وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى (الخانز) نونله صدق و صفوت و اخلاص اوزره
اولان دوسته دينوركه ثانئ كيبيدر جمعى خنز كلور ضمتينله يقال رجل خانز اى صديق مصاف * شارح ديركه صواب
ولان جمع ركع وزننده اولمقدر (الخنوّر) فتحاتله و تشديدو اوايله عذوّر وزننده و (الخنور) تنور وزننده اوقچيلرك
اوق يونوب پرداخت ايليه جك قامشلرينه دينوركه عربلر بچاق كبى كسكين قامش ايله يونوب پرداخت ايدرلر
وهر كوشك و رخاوتلو شجره دينور و نعمت ظاهره يه دينور (الخنوّر) خانك كسريله عذوّر وزننده و (الخنوّر) عذوّر
وزننده دنيايه اطلاق اولنور داهيه معناسنه ندر (خنزه) سكره وزننده اساميدندر اسمعيل بن ابراهيم بن خنزه محدثيندندر
صغانى الاصلدر (امّ خنور) تنور وزننده و (امّ خنور) بلور وزننده ديشى صرتلانك و ديشى صغرك كنيه سيدر و آفت
و داهيه نك كنيه سيدر و نعمتك كنيه سى اولمغله اضداددن اولور و مصر مملكتنك كنيه سيدر و منه الحديث ۞ امّ خنور
يساق اليها القصار الاعمار ۞ شارح ديركه دنيا معناسندن ياخود نعمت معناسندن مأخوذدر اوّله كوره امّ الدنيا تعبيرى
ملايمدر و بعضلر داهيه معناسندن مأخوذدر حديث مذكورده يساق اليها عبارتى مقام تعليلده در ديديلر و امّ خنور
بصره شهرينك كنيه سيدر نعمت و تجارتنك و فرتنه مبنى در و كوتك و مقعدك دخى كنيه سيدر داهيه دن مأخوذدر
(الخنزرة) زاى معجمه ايله بوغونلق معناسنه در يقال فيه خنزرة اى غلظ و طاشجيلرك طاش قيردقلرى بيوك بالته يه دينوركه
وارسق تعبير اولنور (دارة خنزر) جعفر وزننده و دارة الخنزرتين معصرتين وزننده و دارة الخنزيرين باديه ده
معروف موضعلرك اسملريدر (الخنزير) خزر ماده سنده ذكر اولندى كه نونى زائده در (الخنسر) زبرج وزننده لئيم و ناكس
و فرومايه شخصه دينور و آفت و داهيه يه دينور (الخناسير) تباشير وزننده هلاك معناسنه در * شارحك بياننه كوره مفردى
يوقدر و ضعفاى ناسه دينور و طاغ كچيلرينك بعض اوتلقلر و اغاجلر اوزره تبوّل ايلدكلرى بول اثرلرينه دينور بونلرك
مفردى خنسيردر خنزير كبى (الخناسرة) قياصره وزننده قورقق كمسه لره دينور يقال هو من الخناسرة اى من اهل الجبانة
(الخنسر) جعفر وزننده و (الخنسرىّ) جعفرىّ وزننده موقع خسرانده اولان آدمه دينور يقال رجل خنسر
و خنسرىّ اى فى موضع الخسران جمعى خناسره كلور * مؤلف بونى خسر ماده سنده ذكر ايلمكله نونك زائد
اولديغنى اشعار ايلمشيدى بوراده ذكرى مخالف اولور (الخنشفير) شين معجمه ايله قندفير وزننده آفت و داهيه يه
دينور يقال رماه الله بالخنشفير اى الداهية (الخنصر) خانك و صادك كسريله و صادك فتحيله ده لغتدر اصبع
صغرايه يعنى كوچك پرمغه دينوركه صرچه پرمق تعبير اولنور فارسيده كالوج دينور على قول اورته پرمغه دينور
و بو مذكردر مؤنث دخى اولور يقال قطع خنصره و هو الاصبع الصغرى او الوسطى (خناصره) خانك ضميله شام
ديارنده حلب اعمالندن بر بلده آديدر بانيسى اولان خناصرة بن عروة بن الحارث اسميله مسمادر جران العود نام
شاعر اطراف و حواليسى اعتباريله اشبو * نظرت و صحبتى بخناصرات * مصراعنده جمع اوله رق ايراد ايلمشدر
شامات ديدكلرى كبى (خنصران) كسرتينله بر آدمك علميدر (الخنطير) طاى مهمله ايله قنديل وزننده شول قوجه
قارى يه دينوركه پيرلكدن كوزلرينك قپاقلرى و يوزينك اتلرى سلپو كانوب بوش درى كبى صالق و صارقق اوله
(خنافر) قافله علابط وزننده بر رجل آديدر (الخوار) غراب وزننده حيواندن صغير قسمنك آوازينه دينوركه
بوكورمه تعبير اولنور و قيون و كچى و آهو قسمنكده آوازلرينه دينوركه ملءمه تعبير اولنور و يلدن چيقاركن اوقك
دخى آوازينه اطلاق اولنور * شارح ديركه خوار صغر آوازنده حقيقى و سائرنده توسعه مبنى در و خوار فى الاصل مصدردر

اسم اولەرق دخی مستعمل اولمشدر یقال خار الثور یخور خوارا اذا صاح ومنه قوله تعالى ﴿عجلا جسدا له خوار﴾
ای صوت ویقال نه صوت یخور الثور انتهی (الخور) خانك فتحیله غور وزننده ایکی یوکسك یرك آرەلغنده اولان
الچق دوزجه یره دینور ودکز کورفزینه دینور خلیج البحر معناسنه وجریان ایدن صوك دکزه دوکلدیکی یره دینور
مصب الماء معناسنه وخور نجد اولکه سنده بر موضع یاخود بر جبل وراسنده بر وادی آدیدر وخور مصدر اولور
دابەنك خورانه اورمق معناسنه کاسیذکر یقال طعنه فخاره یخور خورا اذا اصاب خورانه (الخوران) خانك فتحی
و واوك سکونیله دبه قسمنك مبعرینه یعنی فشقی چیقه جق یرینه دینور که اوکورغەلری اوجنرینك دائرەسی اورایه
مجتمع واورایی مشتمل اولور مرادبری ایله اشکنبەسی آرەلغنده فشقیلق دیدکاری یر اولەجقدر علی قول مبعرەنك
بشندر یاخود دبر اولان یرینه یعنی دبری مشتمل اولان یرینه دینور جمعی خورانات کلور وخوارین کلور (الخور) نور
وزننده ریب وتهمتی چوق اولان نسوانه دینور فی ذتها اهل فساد وخیانت اولدقرینه بناء طوغری یوریسەلرده
بدەمننه تهمت وەلر شبو خور کلەسی جمعدر مفردی مسموع دکلدر وخور خوّاره لفظندن جمع اولور که سودی
یوك وفراوان اولان دیشی دیه یه دینور یقال ناقة خوّارة ای غزیرة اللبن ویقال نوق خور (الخور) فتحتینله ضعیف
وزبون وبی تاب اولمق معناسنه در یقال خور الرجل خورا من الباب الرابع اذا ضعف (الخؤور) ظهور وزننده
دخی اول معنایه در یقال خار الرجل یخور خؤورا اذا ضعف (التخویر) تفعیل وزننده خؤور معناسنه در یقال
خوّر تخویرا یعنی خار خؤورا (الخوّار) کتّان وزننده و(الخار) سست وضعیف وزار اولان انسان وحیوانه وسائر
نسنه یه دینور واول نعتدر یقال رجل وشیء خوّار وخار ای ضعیف وخوّار پك آتشلی چقماغه دینور یقال
زند خوّار ای قدّاح وبنیه واندامی نازك وخوش وتناسب اعضاسی تام اولان اركك دوه یه دینور یقال جمل خوّار
ای الرقیق الحسن یوزنده رقت ونزاکت معناسنه در جمعی خوّارات در وخوّار سلفده علم انسابده ماهر بر آدم
اسمیدر (خوّار العنان) یومشق وذیزکی الده یوکرك وصولوقلی اولان آته اطلاق اولنور یقال فرس
خوّار العنان ای سهل المعطف کثیر الجری (الخوّارة) سیاره وزننده کوته دینور است معناسنه وچوق یمش
طوتمش خرما اغاجنه دینور یقال نخلة خوّارة ای غزیرة الحمل (الاستخارة) بر آدمدن شفقت ومهربانلق نیاز
ایلمك معناسنه در یقال استخاره اذا استعطفه * شارحك بیانه کوره بو خوار کلەسندن مأخوذدر که صوت معناسنه در
صیادلر آهو یوروسنی یاغنده بولندقده قولاغنی بوزرلر تاکه فریاد ایلکه انامی ایشیدوب کلکله قوردقلری
دوزاغه کرفتار اولە وستخاره صیاد اوکنه دوزاق نصب اولنان دلیکندن چیقماغله دوزغه دوشمك ایچون
صرتلانك اصل یتاغنك آغزینی اغاجر ایله قپامق معناسنه در یقال استخار الضبع اذا جعل خشبة فی ثقب بیتها
حتی تخرج من مکان آخر وخانه یی سیلوب سپوروب پاك وپاكیزه قلمق معناسنه در یقال استخار المنزل اذا استنظفه
(الاخارة) اجاره وزننده بر نسنه یی بر سمته صرف واماله ایلمك معناسنه در یقال اخاره اذا صرفه وعطفه (خور) نور
وزننده بلخ قضاسنده بر قریه آدیدر اعلامدن محمد بن عبدالله بن عبدالحکم اورادندر واسترآباد قضاسنده بر قریه
آدیدر که جعفر وزننده سفمق لفظنه اضافتله خور سفلق دیمکله متعارفدر محدثیندن ابوسعید محمد بن احمد الخور
سفلقی اورادندر (خور السیف) خانك فتحی وواوك سکونیله وخور الدیبل دالك فتحی وبانك ضمیله وخور فوفل
وفدفد وزننده وخور فکان رمان وزننده وخور بروص جوهر وزننده یاخود خور بروج برر موضع آدلریدر
(خوار) غراب وزننده ری شهرینك قضاسنده بر قریه آدیدر اعلامدن عبدالجبار بن محمد وزکریا بن مسعود
الخواریان اورادندر وخوار بن الصدف حمیر ملوکندن بر ملکك اسمیدر (الخورة) غوره وزننده کزیده ومنتخب
دوه یه دینور تقول نحرنا خورة ابلنا ای خیرتها (الخیر) خانك فتحی ویانك سکونیله معروفدر جمعی خیور کلور * شارح
دیرکه شرّ مقابلیدر بعضلر خیری مطلقا خلقك میل ورغبت ومحبت ایلدیکی نسنه ایله تعریف ایلدیلر عقل
وعلم ومال وعدل واحسان کبی * ومؤلفك بصائرده بیانه کوره خیر وجه مشروح اوزره جملەنك رغبت ایلدیکی
نسنەدن عبارتدر وایکی نوع اوزرەدر بری خیر مطلقدر که فی کل حال وعند کل احد مرغوب ومحبوب اولاندر
جنت کبی کذلك شرّ دخی بو کونه در جهنم کبی ثانی خیر مقیددر که بر آدم عندنده خیر اولان عندالآخر شر
اولور مال کثیر کبی وخیر وشرّ کلەلری ایکی کونه استعمال اولنور بری اسم اولورلر نته که ذکر اولندی ثانی
وصف اولوب افعل تفضیل ایله مقدّر اولورلر یقال هذا خیر منه وشرّ منه ای یفضله یعنی تقدیره افعل منه
واسم فاعل معناسنه مستعمل ولور که تفضیل مراد اولمز نحو الصلوة خیر من النوم ای هی ذات خیر وفضل
یعنی جامعة لذلك وبنو عامر لغتنده همزه ایله افعل تفضیل اولەرق مستعملدر یقال هذا اخیر من هذا او اشرّ منه

انتهى * وخير ماله اطلاق اولنور يقال خير كثير اى مال كثير وآت قسمنه اطلاق اولنور حتى جبهه سنده كى
غرّه يه صباح الخير تعبير اولنور وكثير الخير والنفع اولان آدمه اطلاق اولنور نته كه خير دخى دينور تشديد ايله
كيس وزننده پس خير بو معناده بوندن مخففدر ميت وميت لفظلرى كبى بونك جمعى اخيار وخيار كلور خانك
كسريله عند البعض مخفف اولان جمال وميسم وحسن قيافت مقوله سى صفت ظاهره ايله ومشدد اولانى دين
وصلاح وتقوى مقوله سى صفت معنويه ايله متصف اولانده مستعملدر وخير كلمه سنك مؤنثنده خيره دينور
هايله يقال امرأة خيرة اى فاضلة * شارحك بيانته كوره جمعى خيرات كلور بيضه وبيضات كبى وتفسير
العيونده ابن عباس حضرتلرندن مرويدركه خير ماده سنك معناسى علم اللهه محولدر زيرا احاطه سى ممكن
دكلدر انتهى * وخير اساميدندر منصور بن خير المالقىّ وابو بكر بن خير الاشبيلىّ محدثلردر كذلك سعد الخير محدثدر
وخير مصدر اولور برآدم صاحب خير اولمق معناسنه يقال خار الرجل يخير خيرا اذا صار ذا خير وتقول خار الله
لك فى الامر اى جعل لك فيه الخير وخير افعل تفضيل اولەرق مستعمل اولور تقول هو خير منك كما تقول اخير
منك همزه ايله استعمالى بنو عامر لغتيدر نته كه ذكر اولندى وخير افعل تفضيل اولديغى كبى فعل تعجب دخى
اولور يقال ماخير اللبن كما يقال مااخيره ويقال ماشرّه كما يقال مااشرّه كرك تفضيل وكرك تعجبده همزه لرك حذف
واثباتلرى لغاته مبنيدر نته كه ذكر اولندى وتقول العرب انّك ماوخيرا اى مع خير اى ستصيب خيرا بونك اصلى انك
ماتلبث تكون وخيرا ايدى كه واو مع معناسنه در كثرت استعمالدن فعللر حذف اولندى * شارح ديركه بوراده ما
تعظيم ايچوندر وخير الفظنك تنوينى دخى تعظيم ايچوندر تنويع ايچون دخى اولور كذلك مالفظى مبالغةً فعله حمل
اولنمق دخى ممكندر زيرا عربلر بركسه نك كثرت فعلندن اخبار مراد ايتدكده اكا ما كلمه سنى ادخال ايدرلر مثلا ان زيدا
ممايكتب ديرلر من امر كتابة معناسنه كويا مخلوق من الكتابة ديمكدر پس بوراده مبالغه مخاطبك دائما خير سمتنده
اولمسنه محمول اولور انتهى (الخير) كيس وزننده صفتدر خيرى چوق آدمه دينور يقال رجل خير اى كثير الخير
وجه مذكور اوزره خير بوندن مخففدر ميت وميت كبى وخير القابدندر ابراهيم بن الخير محدثيندندر (الخير) خانك
كسريله كرم وشرف معنالرينه در يقال هو من اهل الخير اى الكرم والشرف واصل وبنياد معناسنه در يقال ما اكرم
خيره اى اصله وهيئت وقيافت معناسنه در يقال انه لحسن الخير اى الهيئة (الخيرة) خانك كسريله و (الخير)
عنب وزننده و (الخيرة) عنبه وزننده مصدرلردر برنسنه يى سائر اوزره تفضيل وترجيح ايلمك معناسنه در يقال
خار الرجل على غيره يخيره خيرة وخيرا وخيرة اذا فضله وبرنسنه يى سچوب اورندولمك معناسنه در يقال خار الشى
اذا انتقاه * شارح ديركه مثلا محمد خيرة الله قولنده خيرة كلمه سى بمعنى مخيوردر انتهى * وخيره اختياردن اسم اولور
فديه وافتداء كبى وخيره عنبه وزننده كذلك اسم اولور خيار كبى كه اختياردن اسمدر وتخيردن دخى اسم اولور
طيره وتطير كبى وبعضلر خيره وخيره اورندولمش كزيده نسنه يه دينور ديديلر پس مخيور معناسنه اولور نته كه ذكر
اولندى (التخيير) تفعيل وزننده بودخى برشيئى سائرى اوزره تفضيل ايلك معناسنه در يقال خيره على غيره اذا
فضله وبرآدمى مخير قلمق يعنى ايكيدن برينك ترجيح واختيارينى كنديسنه احاله ايلمك معناسنه در يقال خير فلانا
فى الامر اذا فوّض اليه الخيار (التخير) تفعل وزننده برنسنه يى سچوب اورندولمك معناسنه در يقال تخير الشىء اذا
انتقاه (الاختيار) افتعال وزننده بودخى اورندولمك اصطفاء معناسنه در تقول اخترته الرجال واخترته منهم
واخترته عليهم اى انتقيته واصطفيته من بينهم بو معنادن اسم خيره در خانك كسريله وخيره در عنبه وزننده نته كه
ذكر اولندى (الاخير) افضل وزننده افعل تفضيلدر پك خيرلو آدمه دينور نته كه خير دخى بو معنايه كلور آنفا ذكر
اولنمشدر يقال هو اخير منك كما يقال خير منك وقچن خير ايله تفضيل مراد اولنسه مذكرنده فلان خيرة الناس
دينور هايله ومؤنثنده فلانة خير الناس دينور هاسز ياخود فلانة الخيرة من المرأتين دينور حرف تعريفله وخير كلمه سى
افعل تفضيل اولديغى صورتده تثنيه وجمع قلنمز (الخيرة) خانك فتحى وياناك سكونيله و (الخيرة) خانك كسريله
و (الخيرى) ضيزى وزننده و (الخورى) طوبى وزننده بونلرده افعل تفضيل مؤنثدر يقال امرأة خيرة وخيرة وخيرى
وخورى (الخيرى) خانك فتحيله حيرى وزننده و (خورى) خانك فتحى وواوك سكونيله و (الخورى) طوبى وزننده
(والخيرى) ضيزى وزننده بونلر اسملردر مبالغه يه دلالت ايدرلر خيرى فراوان اولان كشى يه ديرلر يقال رجل خيرى
وخورى وخورى وخيرى اى الكثير الخير بوراده واوى اولنلر خور ماده سندندر (المخايرة) مفاعله وزننده باب
مغالبه دندر خيرده يارشمق معناسنه در يقال خاره فى العلم مثلا فخاره اى غلبه فكان خيرا منه (الخيار) كتاب
وزننده بو اسمله معروف سبزه دركه عجوره شبيه اولور وخيار اختياردن اسم اولوركه ايكى امرك خيرلوسنى طلب

ل

الملكه دینور و منه یقال انت بالخیار و بالمختار ای اختر ماشئت ترکیده آندن محیرلك ایله تعبیر اولنور و خیار خیر
لفظندن جمع اولور شرّ و شرار کبی مالك کزیده و منتخب اولنلرینه دینور یقال فی یده خیار المال ای نضاره و خیار
اسمادندر امام نخعی راویسنك اسمیدر و خیار بن سلمه تابعیندندر (امّ الخیار) بر معروفه خاتوندر و عبیدالله بن عدیّ
بن الخیار فقیه معروفدر بعضلر بونی اصحابدن و بعضلر تابعیندن عدّ ایلدیلر (خیار شنبر) جعفر وزننده شجر
معروف اسمیدر ساقی اولغله شجردن عدّ ایلشدر اسکندریه و مصر دیارنده کثیر اولور ترکیده خیارشنبه دیدکاری
دارو آنك یمشیدر (خیربوّا) بای مفتوحه و واو مشدده ایله قاقله یه شبیه بر نوع دانه اسمیدر مفردات صاحبلری بونی
قاقله نك صغیرنوعیله بیان ایدرلر زیرا قاقله نك کبیری و صغیری اولور (خیران) حیران وزننده قدس قضاسنده بر قریه
آدیدر اعلامدن احمد بن عبدالباقی الربعیّ وابونصر بن طوق اورادندر و یمنده بر حصن آدیدر و خیران و لدنوف بن
همداندر (خیاره) کتابه وزننده طبریه قضاسنده بر قریه آدیدر شعیب پیغمبر علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینك مرقد
انورلری آنده در (خیره) عنبه وزننده شهر صنعاء قضاسنده بر قریه در کذلك یمنده جند اعمالندن بر موضعدر و خیره
شاعر و ادیب ابراهیم الاشبیلی پدرینك اسمیدر و عبدالله بن لب شاطبیّ المقری جدّینك اسمیدر (الخیرة) کیسه
وزننده مدینهٔ منوره نك اسمیدر (خیر) میل وزننده فارس اولکه سنده بر قصبه آدیدر (خیره) هیله محمد بن عبدالرحمن
الطبری نام محدّثك جدی اسمیدر (خیرین) خانك و رانك کسریله موصل اعمالندن بر قریه آدیدر (خیرة الاصغر)
و (خیرة الممدرة) خالرك فتحیله مکهٔ مکرمه جبالندن ایکی جبلدر (الاستخارة) خیر طلب ایلمك معناسنه در یقال
استخاره اذا طلب منه الخیر وتقول استخر الله یخرلك یعنی حق تعالی درکاهندن خیراولانی طلب ایله که خیرلوسنی
احسان ایدر بنو الخیار بن مالك بر قبیله در وحسین بن ابی بکر الخیاری محدّثدر وابو الخیار یسیر یاخود اسیر بن عمرو
وخیر یاخود عبد خیر الحمیریّ وخیر بن عبد یزید الهمدانی صحابه لردر ابوخیرة الصنابحیّ خانك کسریله صحابیدندر * شارح
دیرکه جمیع نسخه لرده صنابحی عنوانده مرسومدر لکن صواب اولان صباحی اولمقدر خیره بنت ابی حدرد حانك
فتحیله صحابیه در ابو خیره عبیدالله تحدیث ایلشدر و ابو خیره محمد بن هشام ابن ابی خیره محدّثلردر
و خیره بنت خفاف و خیره بنت عبدالرحمن روایت حدیث ایلشلردر و احمد بن خیرون المصریّ و محمد بن خیرون
القروانی و محمد بن عمر بن خیرون المقری و حافظ احمد بن حسن بن خیرون و مبارك بن خیرون محدّثلردر و ابو منصور
الخیرونی ابن عساکرك شیخیدر

فصل الدال المهملة

(الدبر) دالك ضمیله و (الدبر) ضمتینله آرده دینورکه
اوك مقابلیدر فارسیده پش و پس و عربیده قبل و دبر دینور و دبرهر شیئك عقب و مؤخرینه دینور و برنسنه نك آخر
و انجامنه دینور و منه تقول جئتك دبر الشهر و فی دبره و علی دبره و ادباره علی جمع و فی ادباره ای فی آخره و قوله
تعالی ﴿ومن اللیل فسبحه و ادبار السجود﴾ عن ابن عباس الرکعتان بعد المغرب و قوله تعالی ﴿ومن اللیل فسبحه و ادبار
النجوم﴾ الرکعتان قبل الفجر قال البیضاوی و ادبار السجود بفتح الهمزة ای اعقاب الصلوة جمع دبر وقرأ الحرمیان
وحمزة و خلف بالکسر من ادبرت الصلوة اذا انقضت و ادبار النجوم ای اذا ادبرت النجوم من آخر اللیل وقرئ
بالفتح ای فی اعقابها اذا غربت او خفیت پس همزه نك کسریله اولدیغی صورتده مصدر اولورکه مقدم الحاج
و خفوق النجم کبی ظرف اولور و دبر کوته اطلاق اولنور است معناسنه فارسیده کون دینور و ارقه یه اطلاق اولنور
ظهر معناسنه و خانه نك کوشه سنه اطلاق اولنور یقال جلس فی دبر البیت ای فی زاویته (الدبر) صبر وزننده بال
آریسنك وسائر آریلرك سوروسنه دینور ایکنه لری آردلرنده اولمق ملابسه سیله جماعة النحل و الزنابیر معناسنه و بو اسم
جمعدر دالك کسریله ده لغتدر جمعی ادبر کلور افلس وزننده و دبور کلور فلوس کبی و دبر دبره کلمه سندن جمع جنسی
اولورکه اکینجیلر بیننده ترلادن اولك تعبیر اولنان بر قطعه یه دینور مشارة المزرعه معناسنه بستانلرده تحته تعبیر
ایتدکاری مقداردرتنه که جریب بر دونم ترلا یه دینور و دبر چکرکه یاوریلرینه اطلاق اولنور دالك کسریله ده جائزدر
بونلرك مفردی دبره در و برنسنه نك اکسه طرفنه دینور خلف الشیء معناسنه و منه یقال جعل کلامك دبر اذنه
ای خلفها یعنی لم یصغ الیه و لم یعرّج علیه و دبر مصدر اولور اولمك معناسنه یقال دبر الرجل دبرا من الباب الاول
اذامات و دبر طائفه دینور ومنه حدیث النجاشی ﴿ما احبّ انّ لی دبرا ذهبا وانّی آذیت رجلا من المسلمین﴾ و دبر
هرساعت اویومغه دینور یقال هو ملازم الدبر ای رقاد کل ساعة و یازو یازمق معناسنه مصدر اولور یقال
دبر الکتاب دبرا اذا اکتتبه و دکز ایچره شول غلیظ قطعهٔ ارضیه یه دینورکه آطه طرزنده اولوب دریا جزر و مدّ
ایلدکجه کاه اوزرندن آشوب و کاه چکلمکله آچیلور اونه و چوق ماله دینور بو معناده دالك کسریله ده جائزدر و دبر
و دبور اوق نشاندن کچوب اوته سنه دوشمك معناسنه در یقال دبر السهم الهدف اذا جاوزه و سقط وراءه و دبر و دبور

(برنسنه یه)

برنسنه یه ارقه ویروب دونمك معناسنه در یقال دبر الرجل دبرا ودبورا اذاولی وبرنسنه‌یی ایلتمك وکوتورمك معناسنه در یقال دبر بالشیٔ اذاذهب به وپیر اولمق معناسنه مستعملدر یقال دبر الرجل اذاشیخ وبرکسه‌دن وفاتندنصکره حدیث وخبرنقل وروایت ایلك معناسنه در یقال دبرالحدیث عن فلان اذاحدّثه عنه بعد موته واسن یل‌دبوره وارمق معناسنه در یقال دبرت الریح اذاتحوّلت دبورا کاسیذکر ودبوریلنه اوغرامق معناسنه در یقال دبرالرجل علی بناء المجهول اذااصابته الدبور (الدبره) دالك فتحی وبانك سکونیله نکبت وادبارلغه دینورکه دولت واقبال مقابلیدر یقال هومن اهل الدبرة وهی نقیض الدولة وعاقبت وانجام معناسنه در وهزیمت عسکر معناسنه مستعملدر یقال کانت الدبرة له اذا انهزم قرنه وکانت الدبرة علیه اذاانهزم هو (الدبرة) دالك کسریله قبله‌نك مقابلیدر اکسه جهتیدر ومنه قولهم ماله قبلة ودبرة ای لم یهتدلجهة امره یعنی تمشیت امرنده برجانبه یول بولوب سلوك ایده ممکله متردّد ومتحیر قالدی (الدبرة) فتحاتله دابه فسمنك ارقه سنده اروپالان سورتمکدن حادث اولان یاغره وجداوه دینور جمع جنسی دبردر وجمع صیغی ادباردر (الدبر) فتحتینله دابه‌نك صرتی یاغر اولمق معناسنه در یقال دبر البعیر دبرا من الباب الرابع اذا اصابته الدبرة (الدبر) کتف وزننده صرتی یاغر اولان طواره دینور ومنه المثل * هان علی الاملس مالاقی الدبر * یعنی صرتی صاغ اولان دابه یه یاغر اولان دابه‌نك حالی آسان کلور غیرده‌کی * یاره یاره سزه دیوار دلیکی کبیدر * مثلیله بکمألدر برکسه احباب واصحابنك کرفتار اولدیغی محنته مبالات واهتمام ایلدیکی صورتده ضرب اولنور (الادبار) همزه‌نك کسریله بودخی دابه‌نك صرتی یاغر اولمق معناسنه در یقال ادبر الحمار ادبارا بمعنی دبر وبو معناده متعدّی اولور یقال ادبره القتب اذا جعله دبرا وارقه‌چویروب دونمك معناسنه در یقال ادبر منه اذاولی ودبور یلنه کیرمك معناسنه در یقال ادبر الرجل اذا دخل فی الدبور وچارشنبه کونی یوله کتمك معناسنه در ذکری آتی دباردن مأخوذدر یقال ادبر فلان اذاسافر فی دبار کاسیذکر واولمك معناسنه مستعملدر یقال ادبر المقبل اذا مات وبرآدم احباب واصحابنك ایشندن تغافل ایلك معناسنه مستعملدر یقال ادبر فلان اذا تغافل عن حاجة صدیقه وبرآدمك دوه‌سی یاغر اولمق معناسنه در یقال ادبر الرجل اذا دبر بعیره وبرآدم مال فراوان صاحبی اولمق معناسنه در یقال ادبر فلان اذا صارله مال کثیر ودوه بوغازلنورکن قولاغنك اکسه سنده اولان شقك بوکی قفاسی طرفنه دونمك معناسنه در یقال ادبرت الناقة اذا انقلبت فتلة اذنها الی القفاء نته‌که فتلهٔ مزبوره یوزی اوزره دونمکه اقبال دینور (الدبور) صبور وزننده بادصبایه مقابل اسن یله دینور وصبا استواء لیل ونهار هنکامنده مشرق طرفندن اسن یلدرعندالعرب اصول ریاح درت اولمغله صبادن مرادلری مطلق پویراز ودبوردن مرادلری مطلقا ادوس یلیدر لکن اصول ثمانیه اعتبارنه کوره صباهنکام مزبورده کون طوغوسی کرته سنده اسن ودبور باطی تعبیر اولنان یل اولورکه قره‌یل ایله لدوس میانندن اسر (الدبیر) امیروزننده دبردن فعیلدر بومناسبتله معصیتده استعمال اولندی نته‌که قبیل طاعتده استعمال اولندی ومنه یقال عرف فلان قبیله من دبیره ای معصیته من طاعته بوراده تفسیرلف مشوّشدر ودبیرنسوان ایپلکی اکیروب بوکرکن آردینه طوغری چکدیکی‌تله اطلاق اولنور نته‌که مقابلنه قبیل اطلاق اولنور ومنه یقال فلان لایعرف قبیله من دبیره مراد آردینی اوکنی بیلمز نادان وبی ادراکدر دیمکدر (المدابرة) مفاعله وزننده بودخی اولمك معناسنه مستعملدر یقال دابر فلان اذا مات ومدابره مفاعله‌دن اسم مفعول مؤنث اولور ادباره‌سی اولان قیونه دینور نته‌که اقباله‌سی اولانه مقابله دینور کاسیذکر یقال شاة مدابرة ومقابلة ای ذات ادبارة واقبالة ومدابره کذلك مصدر اولور قیونی یاخود ناقه‌یی ادباره صاحبی قلمق معناسنه یقال دابر الشاة مدابرة وقابلها اذاجعلها ذات ادبارة واقبالة وخصومت ایدشمك معناسنه‌در یقال دابر فلانا اذاعاداه (الدبریّ) حرکاتله ویای مشدده ایله متعلق اولدیغی مصلحت فوت اولدقدنصکره خاطره سنوح ایدن رأی وتدبیره اطلاق اولنور یقال شرّ الرأی الدبریّ وهو مایسنح اخیرا عند فوت الحاجة وآخر وقتنده ادا اولنان نمازه اطلاق اولنور وبونده بانك سکونیله ده جائزدر وضمتینله دبریّ جائز دکلدر لحن محدثیندندر قال الشارح ومنه حدیث ابی الدرداء ﴾هم الذین لایأتون الصلوة الآدبرا﴿ وفی الحدیث الآخر ﴾لایأتی الصلوة الآدبریّا﴿ وهو من تغییرات النسب وانتصابه علی الحال (الدابر) غابر وزننده تابع وپیرو معناسنه مستعملدر یقال هودابره ای تابعه وهرشیئك آخر وانجامنه اطلاق اولنور یقال قطع الله دابر الاعداء وغابره ای آخره ومابقی منه وبرنسنه‌نك کوکنه واصل واساسنه اطلاق اولنور یقال‌له دابر قویّ ای اصل ونشاندن ایشلیوب اوته کذران ایدن اوقه اطلاق اولنور یقال سهم دابر اذاکان یخرج من الهدف وقار اوقلرندن بی نصیب اولان اوقه اطلاق اولنورکه

الکبیرویه قلان اوق اولنه جقدر یقال مابقی فی الکنانة الا الدابر وهوقدح غیرفائز وهو آخرالقداح وقومسالده اولان اشمه قویلر اوزره یاپدقلری بنایه دینور وبنانك یره یقین اولان اتکارینه اطلاق اولنور رفرف البناء معناسنه (المدابر) مجاور وزننده قمار اوقلرندن دابر مذکورك صاحبنه دینور (الدابرة) هایله قوملغك آخرونهایتنه دینور یقال نزلوا فی دابرة الرمل ای فی آخره وهزیمت فی الحرب معناسنه‌در یقال جعل الله الدابرة علیهم ای الهزیمة ومشؤمه اولان عورته دینور یقال امرأة دابرة ای مشؤمة وانسانك اوکجه سی اوستنده اولان سکیره دینور یقال ضرب دابرته ای عرقوبه وکورتمحیلرك منصوبه‌لرندن صارمه تعبیرایتدکاری منصوبه‌یه اطلاق اولنورکه ایاغنی خصمك ایاغنك اکسه سنه طولایوب زمینه صرع ایدر یقال صرعه بالدابرة ای بالشغربیة ودابرة الحافرطوار قسمنك بیلکجه‌لری مؤخرینه محاذی اولان سکیره دینور (المدبور) یاره‌لویه دینور مجروح معناسنه وکثیرالمال اولان آدمه دینور (الدبران) فتحاتله منازل قردن برمنزل آدیدر منزل مزبور ثور برجنده بش کوکبی مشتملدرکه اورکجی برنده‌در ظهرمعناسنه اولان دبردن مأخوذدر ونظامك قولنه کوره برکوکب تاباندرکه یاننده برنیچه مخفی کوکبلر دخی اولمغله نورك اورکجی اوزره هودج شکلنده‌در بعض عرب اکا قلانص دیرلر (الاداابر) علابط وزننده قاطع رحم اولان آدمه دینور یقال رجل ادابر ای قاطع الرحم وسوزاسلمز اولان آدمه دینور یقال رجل ادابر اذاکان لایقبل قول احد (المدابر) اسم مفعول بنیه سیله ادباره سی اولان دوه‌یه دینورنته‌که مقابل اقباله سی اولان دوه‌یه دینور بومناسبتله ایکی طرفدن جنسی پاك اولان حیوانه وانسانه اطلاق اولنور اوکی آردی صوی دیمك اولورکه مراد عموم واشتمالدر یقال هومقابل ومدابر ای محض وصرف من ابویه (الادبارة) همزه‌نك کسریله بعض دوه‌نك قولاغنده اولان یاریغك پاره‌سنه دینورکه اکسه طرفنه بوکلمش اوله نته‌که اوکنده اولانه اقباله دینور یقال ناقة ذات اقبالة وادبارة وهی شقّ فی الاذن ثم یفتل ذلك فان اقبل به فهو اقبالة وان ادبر فهو ادبارة وبعض قیونك وناقه‌نك قولاغندن مه طرزنده صالنان دری پاره‌سنه دینورکه بعض قیونك کردنلرنده زنمه دیدکاری مه شکلنده صالنان دری پاره‌سنه شبیه اولور اول حیوانه مقابله ومدابره دینور جهتلری اعتباریله (دبار) غراب وکتاب وزنلرنده چارشنبه کوننك نام قدیمیدر یوم الاربعاء معناسنه تشأملرینه مبنی اطلاق ایلشلر ایدی پس چارشنبه ایله تشأم افعال جاهلیه‌دندر وامام خلیل کتاب العینده بونی لیلة الاربعا ایله تفسیر ایلکله تغلیبه مبنی اولور ودبار دالك کسریله مدابره کبی مفاعله‌دن مصدر در مخاصمه ومعادات معناسنه‌در یقال دابره مدابرة ودبارا اذا عاداه ودبار اکینلر ارالقلرنده اولان کوچك صوخرقلرینه دینور وجنکلرده اولان وقایع وهزایمه اطلاق اولنورکه دبره‌نك جمعی اولمش اولور (الدبار) سحاب وزننده هلاك معناسنه‌درکه قطع دابره ایلر یقال اصابه الدبار ای الهلاك (التدبیر) تفعیل وزننده عاقبت اندیشلکله انجام کاره نظر وصرف بصر ایلك معناسنه‌در یقال دبّر الامر اذا نظر فی عاقبته وتفکر برخصوصك تمشیتی ضمننده سعی وترتیب اسباب ایلك معناسی بوندن مأخوذدر وتدبیر برآدم کندینك موتنه کوله سنك وجاریه سنك عتقنی تعلیق ایلك معناسنه‌درکه موتندنصکره آنلری آزاد اولمرینی وصیت ایلکدن عبارتدر اول کوله‌یه مدبّر وجاریه‌یه مدبّره دینور یقال دبّر العبد اذا اعتقه عن دبر بوکونه عتق مشروعدر لکن غیرمعقولدر زیرا مالکنك موتنه متوجه اولوب تمنی ایدر سلسله‌لی طریقی کبی وبعضی فرصتنده افندیسنی هلاك ایدر سائر امره دخی تعلیقده اول امرك حصولیله آزاد اولورنته‌که طلاق امر مشروع ایکن بی اقتضا معقول دکلدر وتدبیر برکسه‌دن برکلام وخبرنقل وروایت ایلك معناسنه‌در یقال دبرالحدیث اذا رواه ونقله عن غیره (التدبر) تفعل وزننده بودخی برماده‌نك سرانجامنی ملاحظه وتفکر ایلك معناسنه‌در یقال تدبر الامر اذا نظر وتفکر فی عاقبته وقوله تعالی ﴿افلم یدبروا القول﴾ ای افلم یتفهموا ماخوطبوا به فی القرآن (التدابر) تفاعل وزننده نیجه کسه‌لر بری برندن قطع محبت والفت ایلك معناسنه‌در یقال تدابروا اذا تقاطعوا (الاستدبار) برنسنه‌یه ارقه چویرمك معناسنه‌درکه آندن یونی چویرمك تعبیر اولنور استقبال مقابلیدرکه یوزلمك معناسنه‌در یقال استدبره ضد استقبله وبرخصوصك اولنده بیلمدیکی نسنه‌یی آخرنده بیلمك معناسنه مستعملدر یقال استدبر الامر اذا رأی فی عاقبته مالم یر فی صدره وقال فی الاساس استدبر فی الامر مالم یکن استقبل ای عرف فی آخره مالم یعرف فی اوله واختیار واستیثار معناسنه‌در یقال استدبره اذا استأثره (دبیر) زبیر وزننده اسد قبیله‌سندن برقبیله پدرینك اسمیدر وبرحمار آدیدر وکعب بن عمرو الاسدی لقبیدر (دبیره) جهینه وزننده بحرین قضاسنده برقریه آدیدر (ذات الدبر) صبروزننده هذیل قبیله‌سی یوردنده برصرپ عقبه‌نك آدیدر (دبر) صبروزننده تیماء ایله طیّ قبیله‌سنه مخصوص ایکی طاغك ارالغنده برطاغ اسمیدر (دبیر) امیروزننده نیسابور قضاسنده برقریه آدیدر محدثیندن محمد بن عبدالله بن یوسف الدبیری ومحمد بن سلیمان

مطلب

لقصد ن نام محدّثك جدّی اورادندر ﴿ دبیری ﴾ زبیخا وزننده عراقده بر قریه آدیدر ﴿ دبر ﴾ جبل وزننده یمنده بر قریه در محدّثیندن اسحق بن ابراهیم بن عباد اورادندر ﴿ الادبر ﴾ ابتر وزننده حجر بن عدیّ نام کسنه نك لقبیدر وجبلة بن قیس الکندیّ لقبیدر بعضلر بونی اصحابدن عدّ ایمدیلر ﴿ الادیبر ﴾ مصغر بنیه‌سیله بر نوع یلانك اسمیدر ﴿ الدبّور ﴾ تنور وزننده بابت و شکل و کونه معناسنه در یقال لیس هو من شرج فلان ولادبّوره ای من ضربه وزیّه ﴿ دبّوریه ﴾ دالك فتحی و بای مشدّده نك ضمیله طبریّه قربنده بر بلده آدیدر ﴿ الدثر ﴾ دالك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله چوق ماله دینور مفردی وتثنیه وجمعی برابردر زیرا فی الاصل مصدردر یقال مال دثر ومالان دثر واموال دثر ﴿ الدثر ﴾ فتحتینله کیره دینور یقال فی ثوبه دثرای وسخ * اساسك بیاننه کوره بو مادّه دثاردن متفرّعدر ودثر یمنده بر حصن اسمیدر ﴿ الدثور ﴾ دروس وزننده و مرادفیدرکه برنسنه نك اثر و نشانی محوو مضمحلّ اولمق معناسنه در یقال دثر الرسم دثورا من الباب الاوّل اذا درس ودثور النفس هرشیئی چابك اونوتمقدن عبارتدر ودثور القلب اذکار الهیه نك صحیفهٔ دروندن محو ونابود اولمسندن عبارتدر * مؤلف بونکله اشبو حدیثه تلمیح ایلمشدر قال فی النهایة وفی الحدیث ❋ حادثوا هذه القلوب بذکر الله فانها سریعة الدثور ❋ یعنی دروس ذکر الله والمحاؤه منها ودثور النفس سرعة نسیانها ودثور اغاج یپراقلنمق معناسنه مستعملدر کویا که تلبس دثار ایدر یقال دثر الشجر دثورا اذا اورق و برنسنه چوقدانکی اولمق معناسنه درکه محو و اضمحلالی مستلزمدر یقال دثر الرسم اذا قدم وجامه کیرلنمك معناسنه مستعملدر یقال دثر الثوب اذا اتسخ وقلج پاسلنمق معناسنه مستعملدر یقال دثر السیف اذا صدیٔ ﴿ الاندثار ﴾ انفعال وزننده بودخی برنسنه اسکیمکله اثر و نشانی محو اولمق معناسنه در یقال اندثر الرسم بمعنی دثر ﴿ الدثور ﴾ صبور وزننده تنبل و اوشنکن آدمه دینور یقال رجل دثور ای بطیٔ ونا سله انس والفت اوزره اولمیوب ساقط وآدم مثابه سندن خارج دائما خانه سنده وکنارلرده اویقویه ملازم کسنه یه اطلاق اولنور و بو ایکی معناده دثاردن مأخوذدر یقال رجل دثور ای خامل نؤوم ﴿ الداثر ﴾ هالك معناسنه در یقال رجل خاسر داثر ای هالك وغافل معناسنه در یقال سیف داثر ای صدیٔ ﴿ الادثر ﴾ ابتر وزننده بودخی غافل آدمه دینور یقال رجل داثر وادثر ای غافل ایکنجینك مفهومی مفضلدر ﴿ التدثّر ﴾ تفعل وزننده جامه یه بورنمك معناسنه در یقال تدثّر بالثوب اذا اشتمل به وارکك دیشی یه آشمق معناسنه مستعملدر یقال تدثّر فحل الناقة اذا تسنمها ومرکوب اوزره صیچرایوب بنمك معناسنه مستعملدر یقال تدثّر الرجل فرسه اذا وثب علیه فرکبه ﴿ المتدثّر ﴾ متذکر وزننده مأبون وککز شخصه اطلاق اولنور فاعلی درپشت ایلدیکیچون یقال فلان متدثّر ای مأبون ﴿ الدثار ﴾ کتاب وزننده شعار اوزره تلبس اولنان ثوب وجامه یه دینور شعار بدنه مماس اولان لباسه دینور کوملك وفوطه وازار کبی پس دثار اوست لباسه دینور زیبون وقفتان کبی یقال جاء وعلیه دثار وهو مافوق الشعار من الثیاب ودثار اسامیدندر دثار القطان الضبیّ وزید بن دثار التابعیّ ومحارب بن دثار وابو غلو دثار محدّثلردر ﴿ التداثر ﴾ تفاعل وزننده بودخی برنسنه چوقدانکی اولمق معناسنه درکه محو وتباهی مستلزمدر یقال تداثر الرسم اذا قدم ﴿ الدثر ﴾ دالك کسریله مالی اوزره حسن تقید وتیمار ورعایتنده دائما اهتمام ایدن آدمه دینور کو یا که مالنه دثار اولور یقال هو دثر مال ای حسن القیام به ﴿ الادّثار ﴾ همزه نك ودال مشدّده نك کسریله افتعال وزننده مال کثیر قزانمق معناسنه در یقال ادّثر الرجل اذا اقتنی دثرا من المال ﴿ التدثیر ﴾ تفعیل وزننده قوش کندی یواسنی اصلاح ایلمك معناسنه در یقال دثّر الطائر اذا اصلح عشه ومقتول اوزره ستر ایچون طاشلر یغمق معناسنه مستعملدر یقال دثّر القتیل علی بناء المجهول اذا نضد علیه الصخر ﴿ الدجر ﴾ دالك حرکات ثلاثی وجیمك سکونیله و ﴿ الدجر ﴾ ضمتینله حبوباتدن بوکرلجه یه دینور لوبیاء کبی ودجر دالك حرکات ثلاثیله چفتجیلرك صبان دمورینی کچیروب بند واستوار ایلدکلری خشبه یه دینورکه صبان اککی تعبیر ایدرلر ﴿ الدجر ﴾ دالك ضمیله شول اولچك طرزنده عنبه یه دینورکه دیبی دموردن و سوزکو کبی کوز کوز اولمغله اکینجیلر تخمی اکا قیوب بانچوانلرك بانچه صووار دقلری کبی بری اوته کتدیجه تخم آندن ترلایه دوکیلوب اکیلور ﴿ الدجر ﴾ فتحتینله متحیّر اولمق معناسنه در یقال دجر الرجل دجرا من الباب الرابع اذا حار وهرج ومرج وشوریده اولمق معناسنه در یقال دجر الناس اذا هرج وسرخوش اولمق معناسنه در یقال دجر الرجل اذا سکر ﴿ الدجر ﴾ شکس وزننده و ﴿ الدجران ﴾ سکران وزننده معانیٔ مزبوره دن وصفلردر جمعی دجاری ودجری کلور سکاری وسکری کبی ﴿ الدیجور ﴾ طیفور وزننده طپراغه دینور وقرا کولغه دینور تقول جئته فی دیجور اللیل ای فی ظلامه * شارحك بیاننه کوره بعضا مبالغة وصف اولور یقال لیل دیجور ای مظلم ودیجور رنکی قرامتق بوز نسنه یه اطلاق اولنور یقال شیٔ دیجور ای اغبر مضارب الی السواد وقوریمش چوقلق اوت یغیننك قرالتیسنه اطلاق اولنور ﴿ المندجر ﴾ منفجر وزننده کوشك وسست نسنه یه دینور

يقال حبل مندجر اى رخو (الدجران) دالك كسريله اوزرينه آصمه چارداغى وكرويد قوربلان اياقلره دينور
(المداجرة) مفاعله وزننده قاچيق معناسنه در يقال داجر الرجل اذافرّ (الدحر) بحر وزننده و (الدحور) ظهور
وزننده طرد وابعاد ايلك معناسنه در يقال دحره دحرا ودحورا من الباب الثالث اذا طرده وابعده ودفع ايلك
معناسنه در ومنه الدعاء * اللهم ادحر عنا الشيطان * اى ادفعه (الداحر) و (الدحور) صبور وزننده معناى مذكوردن
وصفدر طارد ودافع معنالرينه در (الدحدرة) دحرجه وزننده ومرادفيدركه يوارلمق معناسنه در (التدحدر)
تدحرج وزننده يوارلنمق معناسنه در يقال دحدر الحجر فتدحدر اى دحرجه فتدحرج (الدحمرة) دحرجه وزننده
طولدرمق معناسنه در يقال دحمر القربة اذا ملأها (الدحمور) عصفور وزننده بر كوچك بوجك آديدر (الدخدار)
دالك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله برچشيد ثوب وقماش آديدركه آق ياخود سياه اولور يقال جاء وعليه ثوب
دخدار وهو ثوب ابيض او اسود دتختدار فارسى معربيدر * شارحك بيانه كوره آقلو قاره لو چبوقلى وقللى نسج اولنان
چارشف ونهالى وجامه اوله جقدر فى الاصل تخت شاهى پوشيده سنه مخصوص ايدى وصاحب اغانى بيانه كوره
مصوّر اولان ثوب ونهالى اوله جقدر ودخدار آلتونه اطلاق اولنور ذهب معناسنه (الدخدرة) دحرجه وزننده
برنسنه يى مذهّب وزرّين ايلك معناسنه در يقال دخدر الشئ اذا ذهّبه (الدخور) ظهور وزننده و (الدخر)
فتحتينله خوار وذليل اولمق معناسنه در يقال دخر الرجل ودخر دخورا ودخرا من الباب الثالث والرابع اذا صغر
وذلّ (الادخار) همزه نك كسريله تحقير واذلال ايلك معناسنه در يقال ادخره اذا اذلّه (الدخمرة) دحرجه وزننده
ومرادفيدركه طولدرمق معناسنه در يقال دخمر القربة اذا ملأها وبرنسنه يى اورتوب بوريوب صقلامق معناسنه در
يقال دخمر الشئ اذا ستره وغطاه (الدرّ) دالك فتحى وراءنك تشديديله نفس وذات معناسنه در يقال رجل سرىّ الدرّ
اى النفس * مؤلفك بصائرده بيانه كوره بو ماده برشيئك شئ آخردن تولّد ايتمسنه موضوعدر حركت واضطراب
فى الشئ معناسنده دخى بالمناسبه استعمال اولنور بو علاقه لر ايله معانئ سائره آندن منشعبدر انتهى * ودرّ سوده
اطلاق اولنور يقال غزر درّ الناقة اى لبنها * شارح ديركه بو تسميه بالمصدردر ودرّ مصدر اولور سود چوق اولمق
معناسنه يقال درّ اللبن درّا من الباب الاول والثانى اذا كثر وسود ذاتنده شرف ومحض خير اولمق مناسبتيله
بر آدمدن صادر اولان عمل خوب واثر نيكويه اطلاق اولنور ومنه قولهم فى المدح والدعاء * لله درّه * اى عمله يعنى جزاء عمله
يعنى عمل مزبور مقابلنده مكافات عهدهٔ بشريه دن بيرون اولمغله جزاء ومكافاتى ربّ المجازاته حواله اولنمشدر ويقال
فى الذم * لا درّ درّه * اى لازكا عمله يعنى عملى خيرلو اولمسون ديمكدركه بد دعادر ودرّ كذلك مصدر اولور نبات كركى
كبى نشو ونما بولوب فراوان اولمغله برى برينه صارمشمق معناسنه كه مجازدر يقال درّ النبات درّا اذا التفّ وطوار
سودينى كركى كبى يروب آقتمق معناسنه در يقال درّت الناقة بلبنها بمعنى ادرّت ودرّ ودرور ظهور وزننده
بدندن تر طورميوب آقمق معناسنه مستعملدر يقال درّ العرق درّا ودرورا اذا سال كذلك درّت السماء بالمطر
ديرلر بلوتدن يغمور هاريل هاريل منصبّ اولدقده وبونده باايله متعدى اولمشدر وبازارك متاع ومعامله سى پك
رايج اولمق معناسنه مستعملدر يقال درّت السوق اذا نفق متاعها وبرنسنه پك يومشق اولمق معناسنه مستعملدر
سود كبى يقال درّ الشئ اذا لان ودرور اوق طرنق اوزره كركى كبى فريل فريل دونر اولمق معناسنه دركه
اوجنى صول باش پرمغك طرنغى اوزره قويوب صاغ باش پرمقله فرفر دوندررلر صلابتنى وحسن استقامتنى
مشترى يه ارائت ايچون ايدرلر يقال درّ السهم درورا اذا دار درورانا على الظفر وبرنسنه پارل پارل يارلدامق
معناسنه در صاغيلان سود كبى يقال درّ السراج اذا اضاء ودرّ خراج وغنيمت وطيارات مقوله سى نسنه لرك
وارداتى فراوان اولمق معناسنه مستعملدر يقال درّ الخراج درّا اذا كثر اتاؤه وبر آدم خسته اولوب چهره سى
متغير اولدقدنصكره يرينه كلوب دلبرلنمك معناسنه مستعملدر تقول درّ وجهك يدرّ ويدرّ من البابين المذبورين
ويدرّ بالفتح وهو نادر درّا اذا احسن بعد العلة * شارح ديركه كرچه مؤلف عينك فتحيله نوادردن عدّ ايلدى لكن باب
ثالثدن دكلدركه نادر اوله بلكه ملّ يملّ بنيه سى كبى باب رابعدندر (الدرّة) دالك كسريله بو دخى سوده دينور يقال
ناقة ذات درّة اى لبن ودرّه اسم اولور سودك چوق اولوب ممه دن آقمسنه دينور يقال ما اغزر درّتها اى سيلانه
وكثرته ودرّه تركيده تحريفله طوره ديدكلرى شيشه دينوركه قامچى كبى آنكله ضرب ايدرلر قرباجه ده اطلاق اولنور
(الاستدرار) بو دخى ممه ده سود فراوان اولمق معناسنه در يقال استدرّ اللبن اذا كثر وچكيتكه يه طالب اولمق معناسنه
مستعملدركه كوسنيك تعبير اولنور كويا كه درّ لبنه طالب اولمش اولور يقال استدرّت المعزى اذا ارادت الفحل
(الدرير) دالك فتحيله يك سكرتمك على قول رفق وسهولتله سكرتمك معناسنه در يقال درّ الفرس دريرا

اذا عدا شديدا او عدوا سهلا بو معنايه درّ لبن معناسندن مأخوذدر (المدرار) محراب وزننده بنيهٔ مبالغه در مطر
كثير صبّ ايدن سحابه وصفدر يقال سحاب مدرار اذا كان يدرّ بالمطر الكثير (الدارّ) و (الدرير) امير وزننده
ضياء معناسندن وصفلردر تابنده وضيادار اولان شيئه دينور يقال درّ السراج فهو دارّ ودرير اى مضئ (الدرّة)
دالك ضميله بيوك اينجو دانه سنه دينور لؤلؤهٔ عظيمه معناسنه جمع جنسى درّ در وجمع صيغى درر كلور غرف كبى
ودرّات كلور جمع مؤنث سالم بنيه سيله ودرّه ابو لهبك وابو سلمه نك قيزلرى اسميدر كه صحابيه لردر اشبو ضياء
معناسنه اولان درّ وجه مذكور اوزره سودك پارلدامسندن مأخوذدر واينجو معناسنه اولان درّه ضياء معناسندن
منشعبدر (الدرى) دالك ضميله نورانى ودرخشان اولان كوكبه وصف اولور يقال كوكب درّى اى مضئ
وبونده دالك حركات ثلاثيله جائزدر * شارح ديركه كويا كه رونق وصفا وضياده درّه نسبت اولنمشدر ودرّى كلمه سى
همزه ايله ده استعمال اولنور نته كه درأ ماده سنده بيان اولندى انتهى * ودرّىّ السيف قلجك پارلدامسندن عبارتدر
درّه نسبت ياخود معناى مصدريت ياخود تشبيه طريقيله در يقال ما احسن درّىّ السيف اى تلألؤه واشراقه
(الدرر) فتحتينله يولك جادّه سنه اطلاق اولنور كه پايكاه اولان اوزون اوزادى هموار اولان يردر صاغيلان
سودك رشته سنه تشبيه اولنمشدر يقال سالك من درر الطريق اى قصده ودرر البيت خانه نك قارشوسنه اطلاق اولنور
تقول بنى بيتادرر بيتى اى قبالته ودرر الريح يلك اسديكى كرته سنه دينور يقال توجه الى درر الريح اى مهبها (درّ)
دالك فتحيله اعلام رجالدندر وبنو سليم ديارنده بر صوكولنك اسميدر (الدرارة) دالك فتحيله يونك كيرد كارى
آلته دينوركه تركمان طائفه سى كرمان تعبير ايدرلر كوچك الميه شكلنده بر نسنه در الده دوندره رك يونى اكيررلر
(الادرار) همزه نك كسريله اوقجى ياپديغى اوقى مشترى يه عرض ايچون باش پرمغنك اوزرنده دوراندرمك
معناسنه در يقال ادرّ السهم ادرارا اذا اداره على الظفر ويوكى درارهٔ مذكوره ده اكيروب محكم بوكمك معناسنه در
يقال ادرّت المرأة الدرارة اى المغزل اذا فتلته شديدا حتى كأنّه واقف من شدة دورانه وسودلو طوار سودينى كركى كبى
روان ايلمك معناسنه در يقال ادرّت الناقة اذا درّ لبنها وبر نسنه يى تحريك ايلمك معناسنه در يقال ادرّ الشئ اذا حرّكه
وروزكار بولودن سود صاغار كبى يغمور اقتمق معناسنه استعمال اولنور يقال ادرّت الريح السحاب اذا حلبته
(الدرير) امير وزننده مصدردر نته كه ذكر اولندى ودرير بنيه سى صيق واندامى قوند وقوى على قوى جسمت
وچالاك دابّه يه دينور يقال فرس درير اذا كان مكتنز الخلق مقتدرا او سريعا (الدرور) صبور وزننده و (الدارّ)
سودى چوق اولان حيوانه وصف اولور يقال ناقة درور ودارّ اى كثير الدرّ ويقال ابل درور وجمعى درر كلور ضمتينله
ودرّر كلور ركع وزننده ودرّار كلور كفار وزننده (الدودرّى) دالك فتحى وراءنك شده سى وقصريله يهرّى
وزننده بيهوده وبى موجب دائما برى اوته اولطه ايدر اولان كمسنه يه دينور يقال هو دودرّى اى الذى يذهب ويجئ
فى غير حاجة وبه طشاق كشى يه دينور آدر معناسنه وخايه لرى اوزون كشى يه دينور (الدردرّى) و ويرينه رايله
يهرّى وزننده دودرّى معناسنه در (التدرّة) تحله وزننده وآنك كبى اسم در سودى ممه دن پك چوق آقمغه دينور وزنى
تفعله در (الدردر) هدهد وزننده چوجق قسمنك ديشلرى بته جك يرلر دينور على قول تمزدن مقدم كذلك ديشلر
دوكولدكدنصكره يرلرينه دينور ومنه المثل * اعييتنى باشر فكيف بدردر * اى لم تقبل النصح شابا فكيف وقد بدت
دردرك كبرا اشر ضمتينله كسكين ديشه دينور يعنى سن بنى ديشلرك كسكين اولديغى هنكامده عاجز قلمشيدك
شمدى ايسه ديشلرك دوكلكله پير اولدك مراد كنج ايكن پندمى وارشادمى قبول ايلمز ايدك شمدى ايسه پير
ولدك زعمكجه نصيحتدن مستغنى اولدك مثال مزبورى بركمسنه زوجه سنه ايراد ايلمكله فعل مؤنثدر وامثال
دتغير اولنمز (الدردور) عصفور وزننده دريانك وسطنده صو يى جوش وغليان اوزره اولان يره دينوركه فارسيده
وزكيده كرداب وكوچكنه قنال تعبير اولنور چورنتى اولمغله اورايه دوشن كمى خلاص اولمز يقال وقعت السفينة
فى الدردور وهو موضع وسط البحر يجيش ماؤه وقال فى الاساس فلما تسلم سفينة وقعت فيه * ودردور ساحل بحر عماندن
بر طار بوغازك آديدركه خطرناكدر او يلمسى يره فى الاسد دخى ديرلر (التدردر) تزلزل وزننده تموزلكدن كوده نك اتى
دردرترمك معناسنه در يقال تدردرت اللحمة اذا اضطربت (الدردرة) زلزله وزننده ديشسز آدم برشيئى كوملك
معناسنه در يقال دردر الشيخ البسرة اذلا كها (الدردار) ثرثار وزننده طبل وكوس آوازينه دينور تقول سمعت
دردار اى صوت الطبل وبر شجر آديدر تركيده قاره اغاج ديدكلريدر (دريرات) مصغر بنيه سيله بر موضع آديدر
(دهدرّين) دهدر ماده سنده مرسومدر (الدزر) دالك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله دفع ايلمك معناسنه در يقال دزره
دزرا من الباب الاول اذا دفعه (دزماره) دالك كسريله بر موضع آديدر احمد بن كشاشب الفقيه الشافعى الدزمارى

اوراندر (الدسر) كسر و رنده دورتمك و سانجمق معناسنه در يقال دسره بالرمح دسرا من الباب الاول اذا طعنه
و اوته قاقمق معناسنه در يقال دسره اذا دفعه قال الشارح و منه الحديث * ليس فى العنبر زكاة انما هو شيء دسره البحر *
اى دفعه و جماع ايتمك معناسنه مستعملدر يقال دسرها اذا جامعها و كمى يى دسار ايله اصلاح و استوار قلمق معناسنه در
يقال دسر السفينة اذا اصلحها بالدسر و رنسنه يه زور ايله اكسر صوقمق معناسنه در يقال دسر الدسار فيه اذا ادخله به
بقوة (المدسر) منبر وزننده جماع معناسندن مأخوذدر كثير الجماعه اطلاق اولنور مبالغة آلت بنيه سيله كلمشدر يقال رجل
مدسر اى جماع نياك (الدسار) كتاب وزننده كسره دينور مسمار معناسنه و شول ايپه و هلاطه دينور كه ليفدن بوكيلوب
آنكله كمينك تخته لرى بربرينه چاتيلوب ترتيب و استوار اولور عرب دكزينك دا و تعبير ايتدكارى كيلرى اويله در جمعى
دسر كلور دالك ضميله و دسر كلور ضمتينله و دسر ضمتينله دسراء كلمه سندن جمع اولور كه كمى يه دينور سفينه معناسنه
يورركن صويى اوته اوته دفع ايلديكيچون (الدوسر) جوهر وزننده دزمان و عظيم الهيكل اركك دوه يه دينور
مؤنثى دوسره در و دوسر بر نبات آديدر كه حاصل اولان حبه سنه زنّ ديرلر زانك كسرى و نونك شده سيله بودنه
تركيده چودار ديدكاريدر كه بغداى ارالغنده بتر بعض يرلرده يبان يولافى ديرلر و چودار دوسردن محرّف اولمق
ملحوظدر و دوسر امراء عربدن نعمن بن منذرك خاصة عسكرى و آلايى اسميدر و سخت و شديد ارسلانه دينور
و اسكى زماندن قالمش قديم نسنه يه دينور وزوان اسميدر كه دلوجه ديدكارى نسنه در بغداى ايچره اولور
محذّراتدن مفسد ادراكدر و برآتك اسميدر و ايرى و مقلق ذكره دينور (الدوسرة) ها ايله دوسرك مؤنثيدر كه ذكر
اوندى و مضغه معناسنه در كه آغزده چيكنتى يريدر (الدواسر) علابط وزننده و (الدوسر) و (الدوسرىّ)
جوهرى وزننده و (الدسرانىّ) ايرى و تند و شديد دوه يه دينور (الداسرة) جست و رونده ناقه يه دينور يقال
ناقة داسرة اى سريعة (الدستور) دالك ضميله شول دفتر ديوانه دينور كه آنده ميرى محلارينك و علوفه خوار
اولان عسكرى طائفه سنك اساميلرى مرسوم اولمغله اقتضا ايتدكجه احكام راجعتله ميرى تحصيل و وظيفه و علوفه
تنظيم اولنور حالا دفتردار و دفتر امينى افنديلرك دفترلرى كبى * مؤلفك النسخة المعمولة للجماعات قولنده جماعتدن
مرادى طوائف مرقومه در بالجمله سلاطين و ولاة حكام و سائر ارباب جهاتك هر برينك مقتضاى مصلحتى اوزره
برر اويلجه نسخه لرى اولور و دستور كلمه سى معرّبدر جمعى دساتيردر يعنى دالك فتحيله دستور فارسيدن معرّبدر كه
دست ايله وردن مركبدر دست نه ديديكى كبى فائده و ظفر و صدر و مسند عالى و قاعده و اسلوب و يكعدد معنالرينه
اولوب ور كلمه سى صاحب و لياقت معنالرينه و مغله دفتره و وزيره دستور اطلاقى بو مناسبتله محقق اولمشدر
بعده تخفيف و مزجله واوى مدّ ايدوب دستور ديديلر كنجور ديدكارى كبى و تعريب ايدوب دالك ضميله دستور
ديديلر و دستور اذن و اجازت معناسنه ده فارسيده مستعملدر عادتا اجازت اشارت يد ايله اولديغنه مبنيدر بورسمه
ترجمه حاشيه مطالعه ده * الدستور الدفتر الذى جمع فيه قوانين الملك و ضوابطه معرّب فارسىّ و الوزير الكبير الذى
يرجع فى جميع احوال الناس * عبارتنه موافقدر و اهل نجوم اصطلاحنده هر سنه نك حساب كواكبنى استخراجنه
قيد ايلدكارى صحيفه و دفتره اطلاق اولنور (الدسكرة) دالك و كافك فتحيله كويه دينور قريه معناسنه و صومعة
رهبانه دينور و ارض مستويه يه دينور و اعاجم طائفه سنه مخصوص شول بيوته دينور كه ايچنده شرب شراب و چنك
و چغانه و ملاهى اوله كه خرابات تعبير ايتدكاريدر ميكده يه ده اطلاق اولنور و عند البعض شول بناء و عمارته
دينور كه قصر شكلنده و چوره سنده بيوتى مشتمل اوله جمعى دساكر كلور * مترجم ديركه حريرينك اون ايكنجى مقامه ده
فاوجئت فى الدسكرة عبارتنده بالجمله شرّاحك بيانى اوزره دسكره ماخور يعنى بابوللق ديدكارى خراباته و ميخانه يه
دينور كذلك قلعه اطرافنده واروش ديدكارينه دينور كه محلات و بيوتى مشتملدر پس مؤلفك مرادى بنه واروش
اولمه جقدر لكن قصره تشبيهنك چندان معناسى منفهم اولمامشدر انتهى * و دسكره نهر الملك قضاسنده برقريه
آديدر رؤساى ابدالدن منصور بن احمد بن الحسين الدسكرى اورادندر كذلك شهرابان قربنده برقريه آديدر
خطيب بغدادى شيخى احمد بن بكرون اورادندر و بغداد ايله واسط بيننده برقريه آديدر محدثيندن ابان بن ابى
حمزه اورادندر و خوزستان قضاسنده برقريه آديدر (الدوصر) دوسر وزننده ابن القطاع روايتى اوزره بر نبات
آديدر كه اكين ارالغنده بتوب و اوزيوب اكينى بصار * شارحك بيانه كوره دوسر اوله جقدر (الدوطيرة) دالك
فتحى و طانك كسريله كمينك قيچنه ياخود دومنه دينور كوثل السفينه معناسنه (الدعر) دالك و عينك فتحيله
فساد و تباهى معناسنه در يقال فيه دعر اى فساد و دعر مصدر اولور اوطون ياش ياخود يرامز اولمغله علو تميوب
همان توتمك معناسنه در يقال دعر العود دعرا من الباب الرابع اذا ادخن و لم يتقد و چقماغك آتشى چيقميوب

كور اولمق معناسنه در يقال دعر الزند اذا لم يور ودعر فسق وفجور وخبث معناسنه در (الدعر) كتف وزننده
و (الدعر) صرد وزننده شول اوطونه دينوركه ياشلغندن ياخود فناو كثرتكندن علو لنميوب همان توتراوله وچورك
واوزسز كوشك وفنا اغاجه دينوركاسيذكر (الادعر) احمر وزننده آتشى چيقمیان كور چقماغه دينور (الدعارة)
كرامه وزننده و (الدعارة) كتابه وزننده و (الدعرة) نمره وزننده بونلرده فسق وفجور وخباثت معناسنه در يقال
هو من اهل الدعر كامر والدعارة والدعارة والدعرة اى الفسق والخبث والشر (الدعر) كتف وزننده يانميوب توتر
اولان اوطونه دينوركه ذكر اولندى وشول اوطون مقوله سنه دينوركه آتشه قونوب هنوز كركى كبى يانمقسزين سوينديرلمكله
كوسكو كبى اوله بعض حريقدن چيقمش برزده ونيم سوخته اشياء كبى (الدعر) دالك ضميله اغاج قوردينه دينور ومالك
بن دعر يوسف پيغمبر على نبينا وعليه السلام حضرتلرينى قيودن اخراج ايدن تاجرك اسميدر ذال معجمه ايله مصحفدر
(الداعرية) شول دوه لره دينوركه داعر نام برپاكيزه جنس پغوره منسوبلردر ياخود بنو الحارث بن كعب قبيله سنه
منسوبلردركه داعر بن الحماس نام كيمسه دن منشعبلردر (الداعرة) آتشى طوتمز اولان خرما آغاجنه دينور يقال نخلة
داعرة اذا كانت لم تقبل اللقاح وداعره نك جمعى مداعيردر ظاهرا غير قياسدر (الدعرور) عصفور وزننده لئيم
وفرومايه يه دينور (المدعّر) معظم وزننده فيل ديدكارى جانورك اوننه دينوركه قوكوراولور ومطلقا قبيح وبدتر
اولان اونه دينور * شارح ديركه مقتضاى ماده وصف اولمقدر مكر مبالغه يه حمل اولنه (التدعّر) تفعل وزننده بركيمسه نك
لونى وچهره سى ممسوخ كبى بغايت بدلنوب چركينلمك معناسنه در يقال تدعّر وجهه اذا تبقع تبقعا سمجا متغيرا
(الدعارّة) دالك فتحى وراءنك تشديديله بدخويلق معناسنه در يقال فى خلقه دعارّة اى سوء * شارحك بياننه كوره
بوخوى وطبيعته مخصوصدر (الداعر) اوزسز چورك وسست وكمتر كراسته يه دينور يقال عود داعر ودعر كامرّ
اى نخر ردئ (الدعثر) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده احمق وسبكمغز آدمه دينور (الدعثرة) دحرجه وزننده بنايى
يقوب ويران ايلك معناسنه در يقال دعثر الحوض اذا هدمه وكسره (الدعثور) عصفور وزننده شول حوضه دينوركه
بناسنده حسن وهندسه ولطافت جهتيله تكلف اولنمامش اوله على قول رخنه لنوب چوكمش اوله ودعثور نعم
كثيره يه دينور يقال له دعثور اى نعم كثيرة وعسكرى نقلى اوزره دعثور بن الحارث اصحابدندر (الدعثر) دالك
كسريله سجل وزننده شول تند وتوانا اركك دوه يه دينوركه اوغرادبغى نسنه لرى دل مترجم كبى هدم وخراب ايدر
اوله يقال جمل دعثر اى شديد يدعثر كل شئ (الدعسرة) دحرجه وزننده خفت وسرعت معناسنه در (الادعنكار)
احرنجام وزننده بركيمسه اوزره سبّ ودشنام ايدرك شركير اولمق معناسنه در يقال ادعنكر فلان عليهم بالفحش
اذا اندرأ عليهم بالسوء وسيل صويى قلج كبى سرعتله آتيله رق يوريمك معناسنه در يقال ادعنكر السيل اذا اقبل واسرع
(الدعنكر) غضنفر وزننده و (الدعنكران) الف ونونله دائما ناس اوزره بدكويلقله كلب عقور كبى شركير اولان
شخصه دينور يقال رجل دعنكر ودعنكران اذا كان يندرء على الناس بالفحش (الدغر) دالك فتحى وغين معجمه نك
سكونيله اوته قاقيورمك دفع معناسنه در يقال دغره دغرا من الباب الثالث اذا دفعه ودايه قادين بوغازنده دلچكى
دوشمش چوجغك بوغازينى قصوب پارمغيله دلچكنى قالدرمق معناسنه در يقال دغرت حلق الصبىّ اذا غمزته ورفعت
لهاته باصبعها * قال الشارح وفى النهاية ومن الحديث ۞ لا تعذّبن اولادكم بالدغر ۞ وهو غمز الحلق بالاصبع وذلك
انّ الصبىّ تأخذه العذرة وهى وجع يهيج فى الحلق من الدم فتدخل المرأة اصبعها فتدفع بها ذلك الموضع وتكبسه ودغر
قارشدرمق معناسنه در يقال دغر الشئ بالشئ اذا خلطه وچوجغى بدغدا ايله تربيه ايلك معناسنه در يقال دغرت
ولدها اذا اسأت غذائه وچوجغى قاندرمق وجهيله امزرمك معناسنه در يقال دغرت الصبىّ اذا ارضعته فاروته
وبرآدمى هلاك اولنجه قدر برطار يره قيصوب صيقشدرمق معناسنه در يقال دغره اذا ضغطه حتى مات وكيرمك
معناسنه در يقال دغر فى البيت اذا دخل وبرنسنه اوزره طوپ كبى بردن هجوم ايدوب صالدرمق معناسنه در يقال
دغر عليهم اذا اقتحم عليهم من غير تثبت (الدغر) فتحتينله انقياد ايلك معناسنه در يقال دغره دغرا من الباب الرابع اذا
استسلمه وبدخوى اولمق معناسنه در يقال دغر الرجل اذا ساء خلقه ودغر ودغرى دعوى وزننده بونلرده برنسنه
اوزره طوپ كبى ايركيليوب بردن هجوم ايلك معناسنه در يقال دغر عليهم دغرا ودغرى اذا اقتحم عليهم من غير
تثبت ويقال دغرى لاصفّاو يقال دغرى بالتحريك ودغراء كحمراء اى ادغروا عليهم ولا تصافوهم يعنى اقتحموا عليهم
بغتة ولا تلبثوهم يعنى عسكر عدو اوزره بغتة براوغوردن صاعقه كبى هجوم ايدوب آنلرى آلاى دوزوب طابور
باغلمغه ميدان ويرميه سز (المدغرة) ميمك وغينك فتحيله شعار وعلامتى دغرى يعنى يكديكره بردن حمله وهجوم
اولان قارشق تند وشديد جنكه دينور يقال وقعت بينهم مدغرة اى حرب عضوض شعارها دغرى (الدغرور)

ل

عصفور وزنده عرضی حدّ و قیاسدن الخش اولان عریض نسنه یه دینور (الدغرة) بفله وزنده برشیئی قاپوب
المغه دینور * قال الشارح ومنه حدیث علی رضی الله عنه ❁ لاقطع فی الدغرة ❁ ای الخلسة وهی من الدفع لان المختلس
یدفع نفسه علی الشیٔ لیختلسه (المدغّر) معظم وزنده بد و زشت رنکه دینور یقال لون مدغّر ای قبیح (الداغر)
ذلیل و حقیر معناسنه در یقال ذهب صاغرا داغرا ای داخرا و صغیر بن داغر قریشدن بر کیمسه در (الدغثر) ثای مثلثه
ایله جعفر وزنده احمق و بیعز آدمه دینور (الدغفر) فایله جعفر وزنده ایری ارسلانه دینور (الدغمرة) دحرجه
وزنده قارشدرمق معناسنه در یقال دغمر الشیٔ اذا خلطه و عیبلمك معناسنه در یقال دغمره اذا عابه و سرکشلك
و بدخویلق معناسنه در یقال فیه دغمرة ای شراسة وسوء خلق (الدغمور) عصفور وزنده بدخویلقدن ناشی بین الناس
ذکر بالسوء ایله مذکور اولان کیمسه یه دینور یقال رجل دغمور اذا کان سیٔ الثناء والخلق (الدغامر) دالك فتحیله
اسافل و ادناس ناسه دینور کویا که دغمره نك جمعیدر یقال تجمع الدغامر ای الادناس من الناس (الدغمریّ) جعفری
وزنده و (الدغمریّ) دالك ضمیله قارشق شوریده نسنه یه دینور یقال خلق دغمریّ ودغمریّ ای مخلوط (دغمر) جعفر
وزنده ساحل بحر عمانده بر قریه آدیدر (المدغمر) مذعفر وزنده کیزلو نسنه یه دینور یقال شیٔ مدغمر ای خفیّ (الدفر)
جفر وزنده بر آدمك کوکسنه قاقیورمك معناسنه در یقال دفره دفرا من الباب الاول اذا دفع فی صدره (الدفر) فتحتینله
غله یه قورد دوشمکله قورتلنمق معناسنه در یقال دفر الطعام دفرا من الباب الرابع اذا وقع الدود فیه وخوار و حقیر اولمق
معناسنه در یقال دفر الرجل اذا ذلّ و تقول العرب و ادفراه ای و اذلّاه و بر نسنه بد رایحه باغلمق معناسنه در بونده فانك
سکونیله ده لغتدر یقال دفر الشیٔ دفرا و دفرا اذا انتن و یقال فیه دفر ای نتن (الدفر) کتف وزنده و (الادفر)
احمر وزنده منتن و بدبوی اولان شیئه دینورکه مذکردر مؤنثنده دفره ودفراء دینور حمراء کبی یقال هو دفر
و ادفر وهی دفرة و دفراء (دفار) قطام وزنده جاریه یه اطلاق اولنور امه معناسنه فی الاصل خبث رایحه لرندن
ناشی شتم و آزار موقعنده جاریه قسمنه یادفار دیرلر ایدی که خبث مخبر و لوث خبرلرندن کنایه در بعده بتخصیص
اطلاق ایلدیلر کذلك دفار دنیایه اطلاق اولنور (امّ دفار) سحاب وزنده (وامّ دفر) جفر وزنده بونلرده دنیانك
کنیه لریدر یقال لعن الله امّ دفار وامّ دفر ای الدنیا (المدافر) مجاور وزنده بر موضع آدیدر (مدفار) محراب وزنده
بنو سلیم یوردنده بر موضعدر (امّ دفراء) صفراء وزنده آفت و داهیه نك کنیه سیدر (الدفراء) حمراء وزنده منتنه
اولان شیئه دینور مؤنثدر تنه که ذکر اولندی بو مناسبتله سلاحلری پاسلو اولمغله بد رایحه لری ساطع اولان عسکر
و آلایه وصف اولور یقال کتیبة دفراء اذا صار بها صدأ الحدید (المدفر) منبر وزنده تند و بهادر اولوب بری برینی
سینه لرندن ضرب و دفع ایدن مردافکن عسکره دینور یقال جیش مدفر ای مصكّ (الدفتر) تای فوقیه ایله جعفر
وزنده بری برینه ضم اولنمش صحیفه لر جماعتنه یعنی بری برینه ضم و پیوند اولنمش نیچه اوراقی مشتمل نسخه یه دینورکه
لسانمزده دخی دفتر تعبیر اولنور و بعضا دالنی مکسور ایدرلر جمعی دفاتر کلور * شارح دیرکه دفتر کلمه سی عربی در
لکن اشتقاقی معلوم دکلدر و بعض عرب دالی تایه ابدال ایله تفتر دیرلر (الدقر) قافله فقر وزنده و (الدقرة) هایله
و (الدقیرة) نقیره وزنده و (الدقری) جمزی وزنده بغایت خوب و دلکش و مطرّا و مرغزار اولان باغچه یه دینور
(الدقران) عثمان وزنده آصمه یه کروید یاپدقلری هرك دینلان آغاجلره دینور مفردی دقرانه در هایله (دقران)
سلمان وزنده وادی الصفراء قربنده بر دره آدیدر (الدوقرة) دوسره وزنده طاغلر ارالغنده اولوب اصلا نبات
اثری اولمیان قیر و خالی آچق عرصه یه دینور یقال بقعة دوقرة اذا کانت واقعة بین الجبال لا نبات فیها (الدقر)
فتحتینله بر آدم طعامی پك اکثار ایلمکله جوفی قغه کبی طولمق معناسنه در یقال دقر الرجل دقرا من الباب الرابع
اذا امتلأ من الطعام و بر مکان باغچه لقلی مرغزار اولمق معناسنه در یقال دقر المکان اذا صار ذا ریاض و بر محل نمناك
اولمق معناسنه در یقال دقر المکان اذا ندی و معده نك طولغونلغندن ناشی استفراغ ایلمك معناسنه در یقال دقر
الرجل اذا قاء من الملء وچایر و سائر نبات فراوان و لطیف و خوشمنظر اولمق معناسنه در یقال دقر النبات اذا کثر
و تم (الدقرارة) دالك کسریله قوغجیلغه دینور یقال جاء بالدقرارة ای النمیمة و مخالفت و منافات معناسنه در یقال بینهما
دقرارة ای مخالفة و بد و ناخوش دأب و عادته دینور ومبالغة قوغجی یه دینور یقال لاتقرّ به مجلسك فانه دقرارة ای نمّام
و آفت و داهیه یه دینور و اپاغه کیدکاری ایچ طونه دینور تبان معناسنه درکه تحریفله طومان تعبیر اولنور و شلوار
و چقشیر مقوله سی اوست طونه دینور سراویل معناسنه و دقرارة خصومت معناسنه در یقال بینهما دقرارة ای خصومة
و بودور آدمه دینور یقال رجل دقرارة ای قصیر و بد و ناخوش سوزه دینور یقال اتی بدقرارة ای بکلام قبیح و دقراره
لفظنك جمعی دقاریر کلور (الدقرورة) دالك ضمیله بو دخی مخالفت معناسنه در و سراویله دینور دقرور دخی

(دینور)

دینور هـامیز (الدقرار) دالك كسریله دقراره كبی ایچ طونه دینور یقـال لبس الدقرارة والدقرورة والدقرور
والدقرار ای التبان (دقره) دالك كسریله امّ عبدالرحمن بن اذینه درکه تابعیندندر (الدكر) دالك كسریله ربیعه
لغتنده ذکر معناسنه درکه آکمق و یاد ایلمکدر لغویوندن لیث بن مظفر دیمشـدر که ربیعه قبیله‌سی ذکر لفظنده غلط
ایدوب دکر دیرلر مهمله ایله و آنلری معرّف و مشدّد اولان الدکر لفظنی تغلیط ایلمشدر اول ایسه حرف تعریف تلفظنده
داله ادغام اولنمغله دال مشـدد اولدی و بو دکرده‌نك جمع جنسیـدرکه لعبهٔ آتیه اسمیدر پس حرف تعریفدن مجرد
اوله‌رق همان ذکر دینور معجمه ایله و دکر زنج و حبش طائفه‌سنه مخصوص برلعبك آدیدر (الدمور) ظهور وزننده
و (الدمار) و (الدمارة) داللرك فتحیله هلاك ایلمك معناسنه در یقال دمر هم دمورا و دمارا ودمارة من الباب الاول
اذا اهلكهم * مؤلف کرچه بونلری الاهلاك كالتدمیر عبارتیله تفسیر ایدوب لکن امهات سائره‌ده ثلاثی لازم و تدمیر
متعدی اولمق اوزره مرسومدر * حتی مصباحده دمار هلاك معناسنه اسم اولمق اوزره مصرحدر وفی الاساس حلّ
بهم الدمار و قددمروا یدمرون و هو خاسر دامر ای هالك ودمور برمحله اذن و دستورسز دخول ایلمك معناسنه در
ناکهانی برشرّ و کریهه‌نك هجومی کبی مثلا باصقین کبی و ثقیل و ناتراش طال قاوق مقوله‌سنك مجلسه دخولی و صوفی
خواجه‌نك انجمن یاران عشرتکارانه ناکهانی دخولی کبی یقال دمر علیهم دمورا اذا دخل بغیر اذن و هجم هجوم
الشرّ * شارحك بیاننه کوره بو معنا مجازدر زیرا اکثری دستورسز بریره داخل اولنلر معرض هلاکده واقع اولورلر
(التدمیر) تفعیل وزننده بودخی هلاك ایلمك معناسنه در یقـال دمّرهم الله تدمیرا ای اهلكهم و صیاد شـکار
ایلیه‌جکی جانور کندیسنك رائحه‌سنی حسّ و استشمام ایلمامك ایچون کوملتیسنه یوك و یپاغی مقوله‌سیله توتسی
و یرملك معناسـنه درکه بو تقریبله صیدی دام هلاکه القا ایدر یقـال دمّر الصائد اذا ادخن قترته بالوبر لئلا یجد
الوحش ریحه (تدمر) تنصر وزننده حسـان بن اذینه نام امیرك قیزی اسمیدر شـام دیارنده بنا ایلدیکی تدمر نام
قصبه کندی اسمیله مرسومدر (التدمریّ) یای مشدده ایله بنو ثعلبة بن سعد جماعتنه مخصوص برفرسك اسمیدر
و تدمریّ لئیم و ناکس و فرومایه‌یه اطلاق اولنور هلاك معناسندندر و کس و احد و فرد معناسنه مستعملدر بونده
تانك ضمیله‌ده جائزدر یقال ما بالدار تدمریّ ای احد و بو دستورسز دخول معناسندندر و بو مناسبتله عالم دنیاده آندن
خوب و دلبر محبوبه کورمدم دیه‌جك یرده ما رأیت تدمریّا احسن منها دیرسن و یقـال اذن تدمریّة ای صغیرة زیرا
کوچکجه قولاق خوب و لطیف و موزون اولور (الدمراء) حمراء وزننده سودی پك آز اولان قیونه اطلاق اولنور
تقال شـاة دمراء ای القلیلة اللبن و برمحله دستورسز دخول ایدن خاتونه و جماعته وصف اولور یقـال امرأة
دمراء و جماعة دمراء ای الهجوم بغیر اذن (دمّر) سکر وزننده ارض دمشقده برعقبه آدیدر (المدامرة) مفاعله
وزننده سهر و محنت و کدر ایله کیجه‌یی باشه وارمق معناسنه در تقول دامرت اللیل اذا کابدته و سهرته (الدیمریّ)
دالك فتحی و میمك ضمیله تند و مسلط و چاقر تیکنی کبی ایلشدیکی آدمدن دکه حالله آیرلمز اولان کمسه‌یه دینور یقال انّه
لدیمریّ ای حدید علق (دمیره) سفینه وزننده مصر نواحیسندن سمنودیه‌ده ایکی قریه آدیدر محدثیندن عبدالوهاب
بن خلف و عبدالبـاقی بن حسن آنلرك برندندر (الدماثر) ثای مثلثله ایله علابط وزننده طپراغی یومشق دوزیره
دینور و کوده‌سی اتلو و پك طـاولی ارکك دوه‌یه دینور (الدمثر) علبط وزننده و (الدمثر) سجل وزنـنده
و (الدمثر) جعفر وزننده بونلرده اتلی و طاولی ارکك دوه‌یه دینور (الدمثرة) دحرجه وزننده ثاره معناسنه درکه
بر و فراش مقوله‌سی نرم و ملایم اولمغه دینور (الدمهکر) سفرجل وزننده دمه کیر فارسی معرّبیدر آدمی دمبسته ایدن
شیئه دینور غم و غصه کبی دمه فارسیده دم کبی صولغه دینور و کیر کیرنده‌دن مرخمدر یقـال انه دمهکر ای آخذ
بالنفس (الدینار) دالك کسریله معرو فدر یعنی درهمك بیوك برادری اولان سکه‌لو آلتونه دینور و بو معرّبدر و اصلی
دنّاردر تشدید نونله نونك بری یایه ابدال اولندی فعّال وزننده اولان مصدرله ملتبس اولمامق ایچون کذّاب کبی و نونك
تفسیری حبب ماده‌سنده ذکر اولندی * شـارح دیرکه اوّلا مؤلف حبب ماده‌سنده دیناره متعلق نسنه ذکر ایلمدی
ثانیا جمیع کتب لغویه‌ده دنّار معرّبی اولمق اوزره مرسومدر لکن نه لساندن معرّب اولدیغی برنده اشعار اولنمامشدر
و مؤلف دخی معروف ایله اکتفا ایلدی * مترجم فقیر دیرکه علامهٔ زمخشرینك بیاننه کوره دینار بحساب شعیره قرق
سکز شعیره وزننده اولان آلتوندر که اکا سکه اوریلوب معـامله‌ده متداول اولور پس تبر و ذهبدن بو اخص اولور
بو جهتله سکه‌لنمش آلتونه‌ده اطلاق اولنور و بحساب حبه یکرمی درت و بحساب دانق آلتی و بحساب خردل ایکیوز
سکسان سکز و بحساب فلس اوچیك درتیوز اللی آلتی و بحساب فتیله یکرمی بیك یدییوز اوتوز آلتی و بحساب نقیر یوز
یکرمی درت بیك درتیوز اون آلتی نقیره و بحساب قطمیر یوز طقسان بش بیك اوچیوز یکرمی سکز و بحساب ذرّه بیك کرّه

بيك طقوز يوز قرق اوچ كره بيك طقوز يوز اوتوز التى مقداريدرو برهان كبى كتب فارسيه ده دينار يايله وجه مذكور
اوزره آلتون ايله مفسر اولوب ودين واطاعت وحشمت واسلوب ودولت وسلطنت معنالرينه اولغله دينار لفظ مركب
اولمق اغلبدر آر لفظى فارسيده كتوريجى وتحصيل وپيدا ايديجى معناسنه اولغله دين ياخود حشمت ودولت
وسلطنت پيدا ايديجى يعنى آنلرك وسيله ومداريدر ديمك اولور *و مصباحك بيانه كوره مشهور بودركه اصلى مشددا
دنّار اولوب تخفيف ايچون نون اوّل يايه منقلب اولدى بوجهتدن جمعنده اصلنه ردّ ايله دنانير دينور وبعضلرك وزنى
فيعال در قوللرى مردوددر زيرا اكر اولرسمه اوليدى جمعنده ياء ثابت اولور ايدى ديماس وديميس كبى لكن كتب
فارسيه ده دينار فارسى اولوب وعربيده دخى مرادف اولمق اوزره مرسومدر بوجهتله يايى نونه ابدالله تعريبى تخيل
اولنمقدن صكره تخفيفا يايه قلبله استعمال ايلديلر ياخود برأسه عربيدر اصلى دنار ايدى تخفيفا يايه ابدال اولندى وقول
اخير قبوله جديردر وعند البعض ديباج لفظى كبى موهوما متصرفدر نته كه ماده سنده بيان اولندى فلينظر
(الديناريّ) بر فرس اسميدر ودينار الانصارى صحابه در وعمرو بن دينار تابعيدر بدرى صحابى اولمق منقولدر (الدينور)
دالك كسريله موصل ايله آذربيجان بيننده بر بلده در (المدنّر) معظم وزنده شول آته اطلاق اولنور كه ابرشدن زياده پول
پول بنكلرى اوله يقال فرس مدنّر اذا كان فيه نكت فوق البرش وسكه اورلمش آلتونه دينوركه تجريدا اولور يقال دينار
مدنّر اى مضروب وآلتونى چوق آدمه دينور رجل مدنّر اذا كثر دنانيره (التدنير) تفعيل وزننده پارلدامق معناسنه
مستعملدر يقال دنّر وجهه اذا تلألأ وبرآدمك آلتونى فراوان اولمق معناسنه در يقال دنّر الرجل على المجهول اذا كثر
دنانيره (الدنقرة) قافله دحرجه وزننده امور ومصالحك دقايق وخفاياسنى تنقير وتتبع ايلمك معناسنه در يقال فلان يدنقر
الامور اى يتتبع مداقها ودنقره دواب قسمنك ناخوش سكرتمسندن ويوريمسندن بركونه يه دينور يقال دابّته تعدو وتمشى
بالدنقرة وهى من عدوها ومشيها اذا كان ذميما (الدنقريّ) دالك فتحيله و (الدنقريّ) دالك كسريله قدى قصير وجثه
ونمايشى حقير اولان كمسه يه دينور يقال رجل دنقريّ ودنقريّ اى قصير دميم (دنيسر) دالك ضمى ونون وسينك
فتحيله ماردين قربنده بر بلده در (الدار) بناء وعرصه يى جامع محله دينور يعنى برقاچ خانه يى وحولويى داثر امادار جامع
اولان داثره دركه لسانمزده قوناق وسراى تعبير اولنور واول خانه لره بيت دينور داردائره مخففى وبيت بيتوته دن مأخوذدر
وداره هايله داردن اخص در ودار لفظى مؤنثدر بعضا مذكر استعمال اولنور جمعى ادءر كلور افلس وزننده كه
واوى همزه يه مبدلدر وادور كلور واو ايله وآدر كلور همزه نك مدّيله كه مقلوبدر وديار وديارة وديارات وديران
كلور داللرك كسريله ودوران كلور دالك ضميله ودورات كلور تاايله وادوار كلور ابواب كبى وادوره كلور
ابوبه كبى * مؤلفك بصائرده بيانه كوره حائط ايله مدار اولديغى اعتباريله منزله اطلاق اولنمشدر باديه نشينلرك
كنديلره مخصوص اولوب سنور وعلامتله محاط اولان بقعه يه داره اطلاق ايدرلر هايله كه مخصص در دارة العرب
بواوله جقدر بلده يه وقبيله محلنده ده مجازا اطلاق اولنور انتهى * ودار شهرو بلده يه دينور وخاصة مدينهٔ منوّره يه
اطلاق اولنور وبرموضع آديدر ودار وداره قبيله يه دينوركه مراد قبيله نك بالفعل منزللرى اوله جقدر قبيله نك
آراملرى ملاحظه سيله فارسيده بنگاه وتركيده اوبه تعبير اولنور وبواهلى موجود اولمق اوزره مجلسه نادى اطلاق
كبيدر وايكى مرتبه ايله اصل قبيله يه ده اطلاق اولنور ودار برصنم آديدر ابوبطن اولان عبدالدار آنكله
نامداردر ودار اساميدندر دار بن هانئ بن حبيب بربطن پدريدر اصحابندن ابورقيه بن تميم بن اوس وابوهند
برير بن رزين الداريّان اول بطندندر (الدارة) هايله داردن اخص در نته كه ذكر اولندى وطاغلر اراغنده
واقع ارض واسعه يه اطلاق اولنور وبرنسنه يى چپ چوره احاطه ايدن شيئه دينور دائره كبى ودارة الرمل دكرمى
ومستدير اولان قوملغه اطلاق اولنور داره نك جمعى دارات ودور كلور دالك ضميله ساحه وسوح كبى وداره
خابور اعمالندن بر بلده آديدر وآى اغيلنه دينور هالة القمر معناسنه (دارات العرب) ديار عربده داره ايله مصدّر
اولان مواضع اوله جقدركه يوز اوندن زياده دربندن غيرينك مؤلفنده بومرتبه ده مجتمع اولمامشدر ساثر مؤلفين
كتب لغت ايسه كمال اوزره تتبع وتنقير ايلمشلردر ولله الحمد على ذلك اشبو كتاب قاموسده حروف هجا ترتيبى اوزره
بروفق آتى ذكر وايراد اولندى دارة الارآم دارة ابرق دارة احد دارة الارحام دارة الاسواط دارة الاكليل
دارة الاكوار دارة اهوى دارة باسل دارة بحثر دارة بدوتين دارة البيضاء دارة التلى دارة تيل دارة الثلماء
دارة الجأب دارة الجثوم دارة جدىّ دارة جلجل دارة الجلعب دارة الجمد دارة جودات دارة الجولاء دارة جوله
دارة جهد دارة جيفون دارة حلحل وبوجيمى اولان جلجل مصحفى دكلدر دارة حوق دارة الخرج دارة الخلاءة
دارة الخنازير دارة خنزر دارة الخنزرتين دارة الخنزيرين دارة خوّ دارة داثر دارة دمخ دارة دمّون دارة الدور

دارةالذئب دارةالذويب دارةذات‌عرش دارةرابغ دارةالرجلين دارةالردم دارةردهه دارة رفرف راء مهمله‌لرك فتحه‌لريله ياخود معجمه‌لرك ضمه‌لريله‌در دارةالرح دارةالرمرم دارةرهبي دارةالرهي دارة سعر سينك فتحى وكسريله دارةالسلم دارةشبيث دارةشجا جمله قفاوزنده‌در و بوشمى مصحف دكلدر دارةصاره دارةالصفايح دارة صلصل دارة صندل دارة عبس دارة عسعس دارةالعلياء دارة عوارض دارة عوام دارةالعوج دارة عويج دارةالغبير دارةالغزيل دارةالغمير دارة فتك دارة الفروع دارة فروع جرول وزننده دارةالفروعك غيريدر دارةالقداح كتاب وكتان وزنلرنده دارة قرح دارةالقطقط دارةالقلتين دارةالقنعبه دارةالقموص دارةقوّ دارة كامس دارة كبد دارةالكبيسات دارةالكور دارةالكور كافك ضميله دارة لاقط دارة مأسل دارة متالع دارةالمثامن دارة محصن دارةالمراض دارةالرومة دارةالمرورات دارة معروف دارة معيط دارة المكامن دارة مكمن دارة ملحوب دارةالملكه دارة منور دارة مواضيع دارة موضوع دارةالنشاس دارةالنصاب دارة واحد دارة واسط دارة وسط دارة وشحى دارة هضب دارة اليعضيد دارة بلغون ياخود مهمله ايله‌در بونلرك هربرى مادّه‌لرنده مشروحدر و داره معرفه اوله‌رق آفت وداهيه‌يه اطلاق اولنور يقال رماه الله بدارة اى الداهية (الدائرة) بودخى برشيئى چپ چوره احاطه ايدن نسنه‌يه دينور جمعى دوائركلور يقال دارت به الدوائر * شارح ديركه فى الاصل اسم فاعلدر آخرنده‌كى تاء وصفيه‌دن اسميته نقل ايچون الحاق اولنمشدر ودائره حلقه‌يه اطلاق اولنور يقال رأيته قاعدا فى وسط الدائرة اى الحلقة و انسانك باشنده‌كى پرچنك و صاچنك بربولكى اوزره اولان دكرمى صاچه اطلاق اولنور اول كونه محبوبلره طبله پرچم تعبير اولنور على قول صاچنك بتديكى يره اطلاق اولنوركه كوچك طبله طرزنده اولور و دائره هزيمت معناسنه مستعملدر بليهٔ محيطه كبى دائر اولديغيچون يقال اصابتهم الدائرة اى الهزيمة و انسانك برونى آلتنده يعنى اوست دوداغنك اورته‌سنده اولان دكرمى يوه اطلاق اولنور (الدّيرة) كيسه وزننده بودخى مستديرالشكل اولان قوملغه دينور (التدورة) تفعله وزننده بودخى ديرّه معناسنه‌در (الدور) جور وزننده و (الدوران) فتحاتله دونمك و طولانمق معناسنه‌در چرخ كبى يقال دارالشئ يدور دورا ودورانا (الاستدارة) بودخى دونوب طولانمق معناسنه‌در ودكرميلنمك معناسنه‌در آنكيچون دكرمى نسنه‌يه مستديره دينور يقال استدارالقمر وقمر مستدير (الادارة) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى چرخ كبى چويروب دوندرمك معناسنه‌در تقول ادرته ادارة و طولاندرمق معناسنه‌در تقول ادرت العمامة على رأسى معناى اوّلدركه بركسنه‌يى برخصوصدن ترك و فراغته باعث اولسه ادار فلانا عن الامر ديرلر حاوله ان يتركه معناسنه‌كه لسانمزده فلانى اول ايشدن چويردى تعبير اولنور كذلك برخصوصك فعلنه باعث اولسه اداره عليه ديرلر حاوله ان يفعله معناسنه و اداره دونمك و طولانمق معناسنه لازم اولور تقول ادرت بمعنى استدرت ودوار مرضنه مبتلا اولمق معناسنه‌در يقال ادير به اذا اخذه الدوار كما يقال دير به (التدوير) تفعيل وزننده بودخى برنسنه‌يى دولاب كبى دوندوروب چويرمك معناسنه‌در تقول دوّرته ودوّرت به بمعنى ادرته و برنسنه‌يى دكرمى قلمق معناسنه‌در كرك اوّلا وكرك بعدالعمل اولسون‌كه دكرميلتمك تعبير اولنور يقال دوّره اذا جعله مدوّرا (المداورة) مفاعله وزننده و (الدوار) دالك كسريله بركمسه ايله برابرجه مولوى كبى دونمك معناسنه‌در يقال داوره مداورة ودوار اذا دار معه و بر مصلحتك تمشيتنه دورشمك معناسنه مستعملدر يقال داور على الامر اذا عالج و برنسنه‌نك قولاى طرفنى وتولكنى اطرافندن اراشدرمق معناسنه مستعملدر يقال داوره اذا الاوصه (الدوّار) كتان وزننده و (الدوّارىّ) مبالغة نفسنه نسبتله دونيجى ودائمى دونر اولان شيئه دينور چرخ دكرمن كبى حركت دوريه‌سى اولان نسنه‌دن عبارتدر يقال الدهر بالناس دوّار ودوّارىّ اى دائر يعنى يدور باحواله المختلفة (الدوار) دالك ضمى وفتحيله غراب وسحاب وزننده باش چكرنمك علتنه دينوركه دولاب مرضى تعبير اولنور و بو معناده مصدر اولور يقال دير به ودير عليه دوارا اذا اخذه الدوار وهو مدور ويقال ادير به كما ذكر وهومدار به (الدوّارة) رمانه وزننده دكرمى نسنه‌يه دينور بوجهتدن باشك دكرمى اوله‌رق بربلوكنه دوّارة الرأس ديرلر و (دوّارةالبطن) قيون قسمنك قارننده‌كى بغرسقلردن قيورم دكرمى بغرسغه اطلاق اولنور بو معنالرده دالك فتحيله‌ده لغتدر و دوّاره شول دكرمى قوملغه دينوركه وحشى جانورلر آنك چوره‌سنى طولانوب اوزرى پك يومشق اولمغله آنده كشت وكذار ايده‌مزلر (الدوّار) كتان وزننده رمّان وزننده دخى جائزدر كعبهٔ معظمه‌يه اطلاق اولنور مطاف اولديغيچون و برصنمك آديدر بونده تخفيفله‌ده زبانزددر (الدوّارة) جبانه وزننده پركار تعبير اولنان آلته دينوركه دائره جزيلور فرجاردخى دينوركه پركار معرّبيدر ويقال لكلّ مالم يتحرّك ولم يدر دوّارة وقوّارة بفتحهما

فاذا تحرك اودار فهو دوّارة وقوّارة بضمهما يعني دكرمي اولوب لكن حركتي ياخود دوراني اولميان شيئه دوّاره وقوّاره
دينور فتحله باش كبي وحركتي ياخود دوراني اولان دكرمي يه دوّاره وقوّاره دينور ضمله چرخ ودكرمن كبي *شارح ديركه
بو اكثريدر * لكن مؤلف قوّاره ماده سنده بوندن سكوت ايلمشدر اولدخي دكرمي نسنه يه دينور ودوّاره اوست
دوداقده بورونك آلتنده اولان دكرميجه يوه دينور (الداريّ) ياى نسبتله عطاره اطلاق اولنور في الاصل بحرين
شهرينك ساحلنده دارين ديدكلري اسكله يه منسوبدر آنده بر بازار واردركه تجار هند طرفندن نافۀ مسكي اورايه
جلب وفروخت ايدرلر كيده رك مطلقا عطر فروشلرده غالب اولدي وداريّ نعمت صاحبي آدمه اطلاق اولنور
دارنده مقيم اولوب خلقه انعام ايلديكيچون وكيده يلكن خدمتنده اولان ملاحه دينوركه يلكنجي تعبير اولنور
يلكني بري اوته آقداروب اداره ايدر وداٸما خانه سنده مقيم وملازم اولان آدمه دينور مبالغة داريّه دخي دينور وشول
دوه يه دينوركه داٸما اقامتكاهنه ملازم اولوب مرعايه كتمز اوله اوبيه ملازمت ايلديكيچون اطلاق اولندي (دوّار)
رمّان وزننده برموضع آديدر (دوّار) كتان وزننده يمامه ده بر زندان ديدر (ابن داره) فرسان عربدن بركسه در
(دارين) رانك كسريله شامده برموضعدر وبحرينده براسكله آديدر نته كه ذكر اولندي (ذودوران) حوران وزننده
قديد ايله جحفه بيننده برموضعدر (دارا) الف مقصوره ايله نصيبين ايله ماردين بيننده بر بلده آديدركه شاه ايران دارا
بن دارا بنا كرده سيدر اسميله مسمادر وطبرستان ايالتنده برقلعه آديدر وبنو عامر ديارنده بر وادي آديدر وبحرينده
بر ناحيه آديدر (دار البقر) مصرده ايكي قريه آديدر (دار عماره) بغدادده ايكي محله آديدر بري شرقيه وبري
غربيه در (دار القطن) قافك ضميله بغدادده بر محله در امام ابو الحسن عليّ بن عمر الدار قطني اورادندر وحلبده
بر محله آديدر فنون متنوعه ده تصانيف كثيرۀ مبسوطه صاحبي عمر بن عليّ بن قشام اورادندر (درني) دالك ضميله
برموضع آديدر موضع ذكري نون بابيدر (الداريّ) و(الديّار) كتان وزننده و(الدوريّ) دالك ضميله و(الديّور)
تنور وزننده كس واحد وفرد معناسنه مستعملدر ومقام نفيه مخصوصدر يقال ما بالدار داريّ وديّار وديّور
اي احد وديّارك وزني فيعالدر (المدارة) ميمك ضميله شول دكرمي كسلمش دري يه دينوركه قوغه طرزنده ديكيلوب
آنكله قويدن صو چكرلر وآلاجه قوطه يه وازاره دينور (الدودرّي) ضوطرّي وزننده بودور قيزه دينوركه ديبك
طرزنده يوص يوه لق اولور (الدويره) جهينه وزننده ريف شامده بر بلده در وبر موضع آديدركه آنده حسون بن
الهيثم المقرئ الدويريّ ساكن اولدي (دويره) صحيفه وزننده نيسابور قضاسنده بر قريه آديدر اعلامدن محمد بن
عبدالله بن يوسف بن خرشيد اورادندر (الدور) دالك ضميله سرّ من رأى قصبه سيله تكريت بيننده ايكي قريه در
برينه دور عليا وبرينه دور سفلي ديرلر اعلامدن محمد بن الفرّخان بن روزبه اورادندر ودجيل قضاسنده بر ناحيه آديدر
ومشهد ابيحنيفه رضي الله عنه قربنده بر محله آديدر محدثيندن محمد بن مخلد بن حفص اورادندر ونيسابورده بر محله
آديدر محدثيندن ابو عبدالله الدوريّ اورادندر واهواز قضاسنده بر بلده آديدر وباديه ده برموضع آديدر (الدورة)
دالك ضميله قدس ايله خليل بيننده بر قريه در مصرده بنو الدوري جماعتي اورادندر (دوران) دالك ضميله برموضعدر
(دوّران) دالك وواو مشدده نك فتحيله صلح قضاسنده بر قريه در (داريا) شامده بر قريه آديدر نسبتنده داراني ديرلر
غير قياس اوزره (تدوره) تكمله وزننده جبال ارالغنده واقع دوزجه بقعه يه دينور غير منصرفدر (المدورة)
مكرمه وزننده شول ناقه لره دينوركه چوبان آنلري بر بر دور ايده رك سودلريني صاغار اوله كلمۀ مزبوره اصلي اوزره
مخرجدر يعني واوي الفه قلب اولنمامشدر (الدهر) دالك فتحي وهانك سكونيله كاه اولوركه اسماء حسناده عدّ
اولنور * مؤلفك بصاٸرده بيانته كوره دهر زمان معناسنه در علي قول ابد غير منقطع معناسنه در وازهري قولي
اوزره دهر عند العرب بعض زمان اطوله اطلاق اولنور كذلك بالكليه مدّت دنيايه اطلاق اولنور وعند البعض
ابتداي آفرينشدن انجامنه قدر اطلاق اولنور وعلي قول هر قوم وامّتك دهري زمانلرندن عبارتدر قالديكه
﴿لا تسبوا الدهر فان الدهر هو الله﴾ وفي رواية ﴿فان الله هو الدهر﴾ حديثنده واقع دهر عند البعض اسماء حسناداندر
وزمخشري قولي اوزره مراد زمان طويلدر بعض كسه لر نوازل وحوادثي دهره عزو ومضاف ايلكله دهردن شكوي
وذمّ ونفرين ايلرايله رسول اكرم صلي الله عليه وسلم حضرتلري دهره سبّ ايلك خالق وفاعلنه سبّ ايلك
اولديغنه مبني نهي ايلمشلردر وقالديكه اوّلكي روايته كوره فان جالب الحوادث هو الله سبكنده در دهر حوادث
موضعنه وضع اولنمشدر كما يقال ان ابا حنيفة ابو يوسف يعني فقاهتده درجۀ نهايته بالغ همين ابو يوسف در پس
ابو حنيفه كمال فقهله مشتهر اولديغندن ابو يوسف موضعنه وضع اولنوب مثلا قال ابو يوسف محلنده قال ابو حنيفة
دينور دهر دخي عندلرنده جلب حوادث ايله مشتهر اولمغله حوادث محلنه وضع اولندي وروايت ثانيه يه كوره فان الله

مطلب

(هو الجالب)

هو الجالب للحوادث تأويلنده در زيرا عندلرنده جالب حوادث دهردر كما يقال انّ ابا يوسف ابو حنيفة يعني ابو يوسف
فقاهتده درجهٔ قصوايه بالغدر متقاصر دكلدر ديمكدر پس قصرلر افرادى اولور وعلى قول دهر ثانى اوّلك
غيريدركه مصدر بمعنى فاعلدر انّ الله هو المصرّف المدبّر المفيض لما يحدث سبكنندهدر * مترجم ديركه شيخ اكبر
قدّس سرّه فتوحاتك يتمش اوچنجى بابنده بحث مزبورى سرد ايلمشـدر * ومؤلف عليه الرحمه شافعى متعصبندن
ايكن وجه مذكور اوزره امام اعظمى وابو يوسفى كمال فقاهتده تمثيلى فيوضـات دهريّهدن معدوددر انتهى
ودهر زمان طويل وامد ممدوده دينور تقول مارأيته دهرا اى زمانا طويلا وبيك سنه مدّته دينور وحرف حلق
اولمغله هانك فتحيلهده جائزدر جمعى ادهر ودهور كلور ودهر مجـازا نازله وحادثهيه اطلاق اولنور يقـال
اقلقه دهر اى نازلة وهمت معناسـنه مستعملدر تقول مادهرى بكذا اى همّتى وارادتى وغايت وانجام معناسـنه
مستعملدر جزؤيت وكليت مناسبتيله يقال دهره صار الى كذا اى غايته وغلبه معناسنه مستعملدركه اعتقاد عوامده
فعل زماندر يقال تطاول عليه بالدهر اى بالغلبة ودأب وعادت معناسنه مستعملدركه مدّت حياتده باقى اولور يقال
دهره كذا اى عادته ودهر بالاخذ مصدر اولهرق استعمال اولنور بركسهيه برحادثه وكريهه اصابت ايلمك معناسنه يقال
دهرهم امر دهرا من الباب الثالث اذا نزل بهم مكروه وهم مدهور بهم ومدهورون (الدهارير) عباديد وزننده اوّل
الدهر فى الزمن الماضى معناسنهدر وبونك مفردى يوقدر عباديد كبى وزمان سالف وهنكام قديم معناسنه مستعملدر ودهور
مختلفه معناسنه مستعملدر يقال دهور دهارير اى مختلفة * شارح ديركه جوهرى شديد معناسنه ثبت ايلمشدركه ليل اليل
وظل ظليل قبيلندن اولور ونهايهده سطيح كاهنك * فانّ ذا الدهر اطوار دهارير * قولندهازهرى بيانى اوزره دهارير
غير قياس اوزره دهورك جمع الجمعى اولمغله مرادى بؤس ونعمدن ذو حالين ديمكدر وزمخشرى قولى اوزره دهارير
تصاريف دهردن عبارتدر دهر لفظندن مأخوذدر لفظندن واحدى يوقدر * پس مؤلف زمخشرى يه موافقت ايلمشدر
وقال فى الاساس مضت دهور دهارير اى طوال (الدهير) اميروزننده و(الداهر) مبالغة وصف اولور يقال تمضى
عليهم دهر دهير وداهر اى شديد وتقول لا آتيه دهر الداهرين اى ابدا كما تقول عوض العائضين (الدهرىّ) ياى نسبتله
دهرك بقاء وعدم فناسنى زعم واعتقاد ايدن ملحده دينوركه آخرتى منكر اولور حيوان وانسان كياه منزلندهدر دهر ابدىّ
البقاءديرلر * شارح ديركه دهرى دالك فتحيله ملحد مزبوره دينور ودالك ضميله غير قياس اوزره پيروسالخوردهكسهيه
دينور فرق ايچون نسبت متغيردر كذلك وجه آتى اوزره دهر نام قبيلهيه منسوب ديمكدر ومنه يقال رجل دهرىّ
ودهرىّ اى ملحد ومسنّ ومن قبيلة الدهر انتهى (المداهرة) مفاعله وزننده و(الدهار) قتال وزننده توقيت وتحديد
ايليهرك مدت مديده اوزره معامله ايلمك معناسـنهدر يقال عامله مداهرة ودهارا ويقـال استأجره مداهرة
(الدهورة) جهوره وزننده برنسنهيى بريكدروب برچقور ودرين يره آتمق معناسنهدر طرق دهردن مأخوذدر يقال
دهور الشىء اذا جمعه وقذفه فى مهواة وچقرمق وجهيله حدثلمك معناسنهدر يقال دهور الرجل والطير اذا سلح
وكلامى رفيع الشان اولهرق متصلا فصاحت وبلاغتله تكلم ايلمك معناسنهدر حوادث عظيمهٔ متواليهٔ دهركبى يقال
دهور الكلام اذا قحم بعضه فى اثر بعض وبرنسـنهيى اوته قاقوب دوشورمك معناسـنهدر يقال دهور الحائط
اذا دفعه فسقط (التدهور) تدحرج وزننده كيجهنك اكثر وقتى صاوشمق معناسنهدر يقال تدهور الليل اذا ادبر
(الدهورىّ) جهورىّ وزننده متين وطيانقان آدمه دينور يقال رجل دهورىّ اى صلب (دهر) نهر وزننده
حضرموت يانـندهبر وادى آديدر وبرقبيله پدرينك اسميدر نسبتنده دهرى دينور دالك ضميله غير قياس اوزره
ودهرىّ پيروسالخوردهيه اطلاق اولنوركه بودخى تغيير نسبتندر نتهكه ذكر اولندى (داهر) و(دهير) اميروزننده
اعلام رجالدندر (الداهرة) نسبت اوزره ذات دهر ديمكدركه اوزرندن دور ودراز وقت كچمش نسنه ديمكدر
تأنيثى موصوف اعتباريلهدر بومناسبتله قامتى افراط اوزره اوزون اولان خاتونه داهرة الطول اطلاق ايدرلر يقال
انهـا الداهرة الطول اى طويلة جدّا (داهر) هاجر وزنـنده قصبهٔ ملكت سـند اولان رپيل نام شهرك شاهى
اسميدركه حجاجك عمزادهسى محمد بن القاسم الثقفى قتل ايلمشـدر (الداهرىّ) ناصرىّ وزننده داهره منسوب
ديمكدر عبدالله بن حكيم الداهرىّ ضعيف الروايهدر وعبد السلام الداهرىّ محدثدر (دهدرّين) دالرك ضمى
وراى مشددهنك فتحيله بطل فعلنك اسميدر يعنى اسم فعل ماضىدركه بطل معناسـنهدر سرعان وهيهـات كبى كه
سرع وبعد فعللرينك اسملريدر وباطل وبيهودهنك وكذب ودروغك دخى اسملريدر نتهكه دهدرّ دخى بويلجهدر
يعنى اصل دهدرّ باطل وكذبك اسمى اولوب تثنيه اولهرق دهدرّين عنوانندهدخى استعمال اولنور ومنه المثل
* دهدرّين سعد القين * اى بطل سـعد الحداد بان لا يستعمل لتشـاغلهم بالقحط يعنى ناس قحط وغلا بليهسـيله

اوغراشمغله دمورجيلك مصلحتلری قالمديغنـدن ناشی سـعد ديدكاری دمورجی مهمل و معطل قالدی پس بوراده
اسم فعل ماضی اوله‌رق استعمال اولنديوعندالبعض بر دمورجی اسم سعددر ديه‌رك برمدت امرارايام ايلدكدنصكره
برتقريبله اسمنك سـعد اولديغی بين الناس متبين اولمغله اولبابده كذبی ظاهر اولدقده كنديسـنه كلام مزبوری
ضرب ايلديلر يعنی ای دمورجی سعد باطلی باطل ايله جمع ايلدك پس دهدرّين تثنيه اولوب و مضمر جمعت فعليله
منصوب و سـعد منادای معرفه و حرف ندا محذوف و القين كلمه‌سی صفت اولور ومقدّما صنعتنده حذاقت ادّعا
ايدوب بعده بی بهره ظهور ايتكله كذبی ايكی دفعه متعين اولديغندن تثنيه ايله ايراد ايلديلر و بعضلر منفصلاده درّين
عنوانيله روايت ايلديلر كوياكه‌ده افظی دها كلمه‌سندن فعل امر اولوب لام فعلی اولان واو عين فعلی موضعنه
نقل اولنوب دوه اولدقدنصكره اجتماع سـاكنين ايچون واو حذف اولنـدی و درّين كلمه‌سی درّيدرّ دروورا
صيغه‌سندن اسم مثنادر لبيك و حنانيك لفظلری كبی تأكيد ايچون ايراد اولنمشدر حاصل معنا كذب و دروغده
ای سـعد سن تتابع ايده‌رك افراط و مبـالغه قيل ديمك اولور و بعضلر ديديلركه حدّاد مزبور عجم طائفه‌سـندن
اولوب يمن نواحيلرنده صنعتنی اجرا ايليه‌رك كشت وكذار ايلر ايدی ناحيه‌نك برنده كساد لديكی وقتده لسان فارسی
اوزره‌ده بدرود دير ايدی‌ده فارسيده قريه و بدرود وداع معناسـنه اولمغله اشبو قريه‌يه وداع ايدرم ديمكله فردا
محل آخره عزم ايليـه‌جكنی اخبـار ايدر ايدی تاكه خلق بره مدد كتمه ديوب كنديسنی استعمال ايده‌لر عرب
بو كلامی تعريب ايدوب مطلقا كذب و بيهوده موقعنـده ضرب مثل ايلديلر وجه مذكور اوزره راه وروشی
هركسك معلومی اولمغله بری برينه اذا سمعت بسری القين فانه مصبّح ديرلر ايدی يعنی معهود دمورجينك بو كيجه
كيدرم ديديكنی تصديق ايله اول يارنده بونده‌در * مؤلف كرچه بوكونه بسط و بيان ايلدی لكن ايكنجی وجهی
مشوّش اولمغله برخوشجه ذائقه‌سی مماسّ حواسّ اولمامشدر امثال ميدانيده زياده‌جه مبسوطدر ازجمله عرب
طائفه‌سی عجمی اهل مكر و خـديعه اولمق اوزره اعتقـاد ايدرلر ايدی عجم طائفه‌سی عربه مخالطه و درّ ايله
يعنی اينجو ايله تجارت ايدوب لكن عربيه‌يی فصاحت اوزره ادا ايده‌مزلر ايدی عربيده عشره ديه‌جك يرده لسان
فارسی اوزره‌ده واثنين ديه‌جك يرده دو ديرلر ايدی كه بونی طوغری تكلم ايدوب سائرينه كلمات عربيه مزج ايدرلر ايدی
بركون علی العاده عجمدن بر تاجر وافرآق و قاره بونجقلر و يلانجی اينجولر كتوردی سؤال ايدنلره‌ده درّين ايله جواب
ويردی كه مرادی ايكی كونه اينجو ديمك ايدی دو ديه‌جك يرده‌ده ديدی بعده عيبه‌سنی استكشاف ايلدكلرنده كذبی
ظاهر اولمغله ده درّين ديه‌رك هزل و سعد نام حدّاد بين العرب كذبله مشتهر اولمغله سعد القين لفظی دخی اضافه
ايدوب و مزدوج اولمغله من بعد ضرب مثل ايلديلر و درّ لفظنه مزاوجةً دالنی مضموم قلديلر بعده دهدر كلمه‌سنی
وآندن تصرفله دهدار و بعضا رابی نونه ابدالله دهدنّ كلمه‌لرينی كذب و باطل و بيهوده‌ده استعمال ايلديلر
ومترجم فقيرك عربستانده السنهٔ عربدن مسموعی اولديغی اوزره برآدمی هزل ايله ممتزج تكذيب موقعنده دهدرّين
و دهدرّا عنوانيله ايراد ايدرلر حتی نسوان فلاّحين تحريفله درّ او ديدكاری مسموع اولمشدر دالك كسری و رانك
تشديدی و الف و واو ايله انتهی (الدهشرة) شين معجمه ايله دسـكره وزننده ناقهٔ كبيره‌يه دينور و مصدر اولور
برايشی رفق و سهولتله ايشلميوب عجله ايله كورمك معناسنه يقال دهشر الامر اذا عمله بغير رفق و كورشجی خصمنی
جست و چابك طوتمق معناسنه‌در يقال دهشر الرجل اذا اسرع الاخذ فی الصراع كذلك جماعده چابك دپرنمك
معناسـنه‌در يقال دهشر فی الجماع اذا اسرع (التدهكر) تدحرج وزنـده و مرادفيدركه يوارلنمق معناسـنه‌در
يقال تدهكر الحجر اذا تدحرج و برنسنه اوزره سرعتله صچرايوب بنمك معناسـنه‌در يقال تدهكر عليه اذا تنزّی
و خاتونك صغريسی پك بيوك اولمغله يورركن بری اوته اضطراب ايتك معناسـنه‌در يقال تدهكرت المرأة اذا
اضطربت (المدهمرة) مدحرجه وزننده كوده‌سی طقناز و صمصيق و قوند اولان خاتونه دينور (الدير) دالك فتحی
و يانك سكونيله خان النصاری يعنی نصرانيلرك مناسترلرينه دينوركه بو كليسادن بشقه‌در جمعی اديار در (الديّار) شداد
وزننده كه وزنی فعال‌در و (الديرانی) غيرقياس اوزره نسبتله صاحب مناستر اولانه دينور (رأس الدير) مناسترسكاننه
رئيس اولان پاپاسه دينور (دير الزعفران) ايكی موضع آديدر (دير ركّ) خير علیّ وزننده رها شهرنده برموضعدر
و دمشق قضاسنده بر قريه‌در (دير سمعان) سحبان وزننده دمشقده بر قريه آديدركه عمر بن عبدالعزيز اوراده مدفوندر
و حاليا اول قريه مجهولدر و انطاكيه ترابنده برموضع آديدر و معرّه‌ده برموضع آديدر عمر بن عبدالعزيزك مرقدی كرچه
بونده‌دردير لر لكن صحيح اولان قول اوّلدر و حلب قضاسنده بر موضع آديدر (دير العاقول) اوچ موضعدر (دير عبدون)
ايكی موضع آدلريدر (دير العذاری) اوچ موضع آدلريدر (دير هند) اوچ موضعدر (دير نجران) اوچ موضعدر

(برم حش)

(دیرمرجس) منزل وزنده ایکی موضعدر (دیرمارت مریم) اوچ موضعدر تجز الدال بعون الله الملك المتعال

فصل الذال المعجمة

(الذأر) ذالك و همزه‌نك فتحیله برنسنه‌دن قورقوب استنكاف ایلك معناسنه‌در یقال ذئر عنه ذأرا من الباب الرابع اذافزع منه وانف و برنسنه‌یه جرأتلنوب اقدام ایلك معناسنه‌در یقال ذئر علیه اذا اجترأ و طارلمق معناسنه‌در یقال ذئر الرجل اذا غضب فهو ذئر و ذائر و برنسنه‌یی کریه و ناخوش كوروب ایكرنمكله آندن منصرف اولمق معناسنه‌در یقال ذئر الشیء اذا کرهه و انصرف عنه و برایشه دادانوب عادت و ادمان ایلك معناسنه‌در یقال ذئر بالامر اذا ضری به واعتاده و خاتون زوجنه نشوز و عصیان ایلك معناسنه‌در یقال ذئرت المرأة علی بعلها اذا نشزت (الذئر) کتف وزنده و (الذائر) غضب معناسندن اسم فاعلدر طارغین و غضبان كشی‌یه دینور و زوجنه نشوز و عصیان اوزره اولان قاری‌یه دینور یقال رجل ذئر و ذائر ای غضبان و امرأة ذئر و ذائر ای ناشز لبعلها (الاذأر) همزه‌نك كسریله برآدمی طارلتمق معناسنه‌در تقول اذأرت فلانا اذا اغضبته و برآدمی برنسنه اوزره جرأتلندروب اغرا و تحریش ایلك معناسنه‌در یقال اذرأه علیه اذا جرأه و اغراه و برنسنه‌یه مضطر و ناچار ایلك معناسنه‌در یقال اذرأه الیه اذا الجأه و اضطره الیه (الذئار) کتاب وزنده طپراقله قارشق فشقی‌یه دینورکه ناقه‌نك ممه‌سنه صیوارلر تاكه یاوریسی امزرمیه و بونی یاوری‌یی سوددن كسدكاری وقتده ایدرلر (الذأر) ذالك فتحی و همزه‌نك سكونیله ناقه یاوریسی امزرمك ایچون ممه‌سنه ذكر اولنان فشقی‌یی صیوامق معناسنه‌در یقال ذأر الناقة ذأرا من الباب الثالث اذا طلی اطباءها بالذئار (المذاءرة) مفاعله وزنده بو دخی خاتون زوجنه نشوز و عصیان ایلك معناسنه‌در یقال ذأرت المرأة علی بعلها اذا نشزت (المذائر) آندن اسم فاعلدر یقال مرأة مذائر ای ناشزة علی بعلها و یاوریسی وضع ایلدیكی حینده آندن نفرت ایدوب حنین الطبان علی قول همان برونك اوجیله قوقلیوب درونندن اوزله‌مز اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة مذائر اذا كانت تنفر عن الولد ساعة تضعه او ترأم بانفها و لا یصدق حبها (الذئرة) فرحه وزنده ذئر لفظندن مؤنثدركه طارغین و غضبان معناسنه‌در نته‌كه ذكر اولندی ومنه یقال شؤونك ذئرة ای دموعك فیها تنفش كتنفش الغضبان شئون شأنك جمعیدركه باش كیكنك چتیسنه دینور كوزیاشنك عروقی آنده‌در تنفش توبلر اوربرمك معناسنه‌در (الذبر) صبر وزنده یازو یازمق معناسنه‌در یقال ذبر الكتاب ذبرا من الباب الثانی و الاول اذا كتبه و یازویی نقطه‌لیوب اعجام ایلك معناسنه‌در یقال ذبر الكتاب اذا نقطه و خفیجه قراءت علی قول سرعتله قراءت ایلك معناسنه‌در یقال ذبر القرأن اذا قرأه خفیة او سریعة و ذبر حمیر قبیله‌سی لساننده خرما یپراغی اوزره یازیلان یازویه دینوركه كاغد كبی اكا یازو یازارلر و ذبر كذلك مصدر اولور كركی كبی فهم و ادراك ایلك معناسنه‌در یقال ذبر الشیء اذا علمه و فقه به و ذبر صحیفه‌یه دینور یقال ذبر فی الذبر ای فی الصحیفة جمعی ذبار در ذالك كسریله (التذبیر) تفعیل وزنده بو دخی یازو یازمق معناسنه‌در یقال ذبره تذبیرا اذا كتبه (الذبارة) سفاره وزنده برنسنه‌یه حسن دقت و امعانله نظر ایلك معناسنه‌در یقال ذبر الشیء ذبارة من الباب الثانی اذا نظر و احسن النظر و بر كلام و خبرك معنا و مفهومنی فهم و ادراك ایلك معناسنه‌در یقال ذبر الخبر اذا فهمه و آب روان كبی سلاست و طلاقتله اوقومق معناسنه‌در ومنه یقال ما احسن ما یذبر الشعر ای یمره و ینشده (الذبر) فتحتینله طارلمق معناسنه‌در یقال ذبر علیه ذبرا من الباب الثالث اذا غضب (المذبر) معظم وزنده آلاجه و پرنقش و نكار اولان ثوبه دینور یقال ثوب مذبر ای منمنم (الذبر) كتف وزنده سهولت و سلاست اوزره قراءت اولنان كتاب و مكتوبه دینور یقال كتاب ذبر ای سهل القراءة (الذابر) علم و دانشده اتقان و امعان صاحبی آدمه دینور كركك خاص و كرك عام اولسون یقال رجل ذابر ای متقن للعلم (الذخر) ذالك ضمی و خاء معجمه‌نك سكونیله برنسنه‌یی اختیار ایلك علی قول اتخاذ یعنی ایدنمك معناسنه‌دركه مراد وقت حاجتده مقتضی اولور دیو ایدینوب صقلامقدر یقال ذخر الشیء ذخرا من الباب الثالث اذا اختاره او اتخذه ای لوقت حاجته قال فی الاساس ذخره اذا خبأه لوقت حاجته و قال فی المصباح ذخرته ذخرا من باب نفع و الاسم الذخر بالضم اذا اعددته لوقت الحاجة الیه و ذخر اسم اولور وقت حاجت ایچون اتخاذ و حفظ اولنان نسنه‌یه دینور ذخیره كبی جمعی اذخار كلور قفل و اقفال كبی (الادخار) همزه‌نك و دال مشدده‌نك كسریله آندن افتعالدر ذخیره طوتمق معناسنه یقال ادخره بمعنی ذخره اصلی اذتخر ایدی تاء و ذال داله قلب و ادغام اولندی نته‌كه ادكر كلمه‌سی دخی بویله‌جه‌در (الذخیرة) سفینه وزنده بو دخی وقت اقتضا ایچون اتخاذ و حفظ اولنان شیئه دینور جمعی ذخائر كلور ومنه یقال جعل ماله ذخرا عند الله و ذخیرة و ذخیره برموضع آدیدركه تمرك اعلاسی اورایه نسبت اولنور (الذاخر) فاخر وزنده پك سمیز و طاولی انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس ذا خرای سمین

وذاخر بر رجل آديدر (المذخر) معظم وزننده شول آته اطلاق اولنوركه يوكركلكندن ناشى اختيار واتخاذ
اولنمش اوله يقال فرس مذخراى منق لحضره (اذاخر) همزه‌نك فتحيله مكه‌يه قريب برموضع آديدر (الاذخر)
زبرج وزننده مطلقا تر وتازه وسبز اولان اوتلغه دينور وبرنوع خوشبو اوتلغك اسميدر تركيده مكه ايريغى
ومكه صمانى ديدكاريدر (الذخر) كتف وزننده يمنده برطاغك آديدر (المذاخر) مصادر وزننده انسان وحيوانك
جوفلرينه وبطنلرينه وبغرسقلرينه وطمرلرينه واسافل بطونلرينه اطلاق اولنور مجمع ومرجع طعام وعلف
اولدقلريچون ومنه يقال تملأت مذاخر فلان اذا شبع وملأت الدابة مذاخرها وهى المواضع التى تدخر فيها العلف
والماء من جوفها (الذرّ) ذالك فتحى وراتك تشديديله خرده قريجه‌لره دينور صغار النمل معناسنه واحدى ذرّه‌در
آنلرك يوز دانه‌سى برآربه وزننده اولغله ذره اوزان جمله‌سندندر * قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ان الله لا يظلم
مثقال ذرة﴾ اى ابدا شارح ديركه بو ماده صاچيق معناسنه موضوعدر معانئ سائره اندن منشعبدر خرده قريجه‌يه ذره
اطلاقى صاچلمش دانه‌يه تشبيهله‌در ووزن مزبور اندن متفرعدر وشعاع شمس سبيله پنجره وباجه‌لر ايچره هواده
مسلسل توزه ذرّه تعبيرى دخى آندن منشعبدر انتهى * وذرّ مصدر اولور تخم ودانه مقوله‌سنى صاچيق معناسنه
يقال ذرّ الحبّ والملح ونحوه ذرّا من الباب الاول اذا فرّقه ونثره وكوزه كوز اوتى اكمك معناسنه‌در يقال ذرّ الذرور
اذا طرحه فى العين ونثر ايلك معناسنه‌در ومنه ذرّ الله عباده فى الارض اذا نشرهم وذرّ وذرور مرور وزننده
كوده‌نك ياخود ساده اتك آر يقليوب ورطوبتى چكلمكله سكيل طرزنده دانه دانه صورتنده اولمق معناسنه
مستعملدر يقال ذرّ اللحم ذرّا وذرورا اذا تخدّد وذره كبى يردن نبات اوج كوسترمك معناسنه مستعملدر يقال ذرّ
البقل اذا طلع اى ادنى شئ منه كالذرّة كذلك كونشك اوجى طلوع ايلك معناسنه مستعملدر يقال ذرّت الشمس اذا
طلعت ويقال ذرّ قرن الشمس اذا طلع وذرّ متعدى اولور نباتى بر بتورمكه باشليوب اوجنى كوسترمك معناسنه
يقال ذرّت الارض النبات ذرّا اذا اطلعته وبرآدمك باشنك ايلروسى اغارمغه باشلمق معناسنه‌در يقال ذرّ الرجل
يذرّ بالضم ويذرّ بالفتح ذرّا من الباب الاول والرابع اذا شاب مقدّم رأسه ويذرّ فيه بالفتح شاذّ يعنى باب رابعدن
شاذدر (الذرذرة) زازله وزننده بودخى طوز ودانه مقوله‌سنى برنسنه اوزره طاغيدوب صاچيق معناسنه‌در يقال
ذرذر الملح والفلفل بمعنى ذره (ابوذر) ذالك فتحيله اصحابدن جندب بن جنادة الغفارى كنيه‌سيدر حليله‌سى ام ذرّ
ايله مكنيه‌در بوراده ذرّ خرده قريجه اوله‌جقدر كندولرى خصوصا فرزندلرينك جثه‌لرى بغايت صغير وقصير
ايديلر وابوذرة الحارث بن معاذ كذلك اصحابدندر وابوذر الهذلىّ الصاهلىّ شعر ادندر على قول بو دال مهمله
مضمومه ايله‌در (الذرور) صبور وزننده كوز اوتنه دينور داروى چشم معناسنه توتيا وسرمه وسائرى كبى
وذرور برنوع عطر آديدركه هندن كلور جمعى اذرّه كلور اجله كبى (الذريرة) سفينه وزننده بودخى ذرور
ديدكارى عطرك آديدر بو اسمله معروفدر (الذرّية) ذالك ضم وكسرى وراء مشدده‌نك كسرى وياى مشدده ايله
برآدمك نسل وولدينه دينور جمعى ذرّيات كلور وذرارى كلور ذالك فتحيله وذرّيه نسوانه اطلاق اولنور محل نسل
اولديغيچون مفرد وجمعى برابردر يعنى كرك ولد وكرك نسوان معناسنده مفرد وجمعه شاملدر وجمعنده ذريات
وذرارى دينور * شارح ديركه وزنى فعليه‌در صغار نمل معناسنه اولان ذر كلمه‌سندن مأخوذدر وبونده اوچ لغت
واردر افصحى ذالك ضميله‌در لغت ثانيه كسر ايله وثالثه ذالك فتحى وراتك تخفيفيله كريمه وزننده‌در وعند البعض ذرء
ماده‌سندن كه خلق معناسنه‌در مأخوذدر وزنى فعوله‌در نته‌كه همزه بابنده دخى ذكر اولندى ومجازا اصوله ده اطلاق
اولنور (الذرذار) ثرثار وزننده اوزان وبركو كمسه‌يه اطلاق اولنور يقال رجل ذرذار اى مكثار وبر رجل لقبيدر
(الذرارة) ثمامه وزننده صاچيلان واكيلان شيئه دينوركه صاچنتى واكنتى تعبير اولنور يقال هذه ذرارة الطيب وغيره
اى ماتناثر منه اذا ذرّ (الذرّى) ذالك فتحيله برّى وزننده طبان وخرسان قلج كبى آبدار وجوهردار قلجه وصف اولور
يقال سيف ذرّى اى كثير الماء وقلجك جوهرينه اطلاق اولنوركه * قلجك جوهرى يوزى صويدر * خرده قريجه شكلنده
اولغله كويا كه اكا نسبت اولنمشدر يقال ماابين ذرى سيفه اى فرنده (الذرار) كتاب وزننده بركمسه‌يه طاريلوب
آندن اعراض ايلك معناسنه‌در يقال ذرّ عليه ذرارا اذا غضب عليه واعرض (المذارّة) فى الاصل مفاعله وزننده
و(الذرار) قتال وزننده ناقه بدخوى اولمق معناسنه‌در يقال ذارت الناقة مذارة وذرارا اذا ساء خلقها وهى
مذارّ اى سيئة الخلق (المذرّة) ميمك كسرى وذالك فتحيله خرمنده حبوبات طاغيده‌جق آلته دينوركه يبا
اوله‌جقدر (الذعر) ذالك ضمى وعينك سكونيله اسمدر قورقويه دينور خوف معناسنه (المذعور) برنسنه‌دن
قورقمش آدمه دينور يقال ذعر الرجل على بناء المجهول فهو مذعور (الذعر) ذالك فتحيله قورقتمق وقورقويه

دوشورمك معناسنه‌در يقال ذعره ذعرا من الباب الثالث اذا خوّفه (الاذعار) همزه‌نك كسريله بودخی قورقتمق
معناسنه‌در يقال اذعره بمعنى ذعره (الذعر) فتحتينله مدهوش اولمق معناسنه‌در يقال ذعر الرجل ذعرا من الباب
الرابع اذا دهش (الذعر) صرد وزننده قورقنج نسنه‌یه دینور يقال ذعره ذعر ای امر مخوف (الذعرة) تؤده وزننده
برقوش آدیدركه اغاجلرده اولوب دائماقویریغنی تحريك ايدر قويرق صلان ديدكلری قوش اوله‌جقدركه پك قورقق
اولور (الذعور) صبور وزننده و (المتذعّر) متذكّر وزننده بالطبع عيب و تهمتدن خوف واحتراز ايدر اولان خاتونه
دينور يقال امرأة ذعور و متذعّر اذا كانت تذعر من الريبة و الكلام القبيح و ذعور شول ناقه‌يه اطلاق اولنوركه
ممه‌سنه ال اورلديغی كبی كمال نفورندن سوديني چكر ولهٰ يقال ناقة ذعور اذا كانت قدمسّ ضرعها غارت
(ذو الاذعار) همزه‌نك فتحيله تبابعه عندن اذواء تعبير اولنان امرادن برينك لقبيدر صور و اشكالی غريب و وحشی
برطائفه‌يی سبی و اسير ايدوب مملكتی اولان يمنه كتوردكده خلق انلردن خوف ايلمريله تلقيب اولنمش ايدی علی قول
نسناس ديدكلری طاغ آدملرينی يمن اوزره حواله و تسليط ايلمكله ناس كنديسندن خوف ايلمكله تلقيب اولندی
(الذعارير) شعارير وزننده و مرادفيدركه طار طغان و تارمار معناسنه مستعملدر مفردی يوقدر كوياكه ذعرور در
خوف وهراسدن ناشی پراكنده اولان عسكره دينوب بعده تارمار معناسنده استعمال اولندی يقال تفرّقوا
ذعارير ای شعارير و ذعارير الانف برونده سيلان ايدن سوده شبيه نسنه‌يه اطلاق اولنوركه پك غليظتی اولمز (الذعرة)
ذالك ضميله و (الذعراء) حمراء وزننده كوته اطلاق اولنور كوياكه دائما ضرطه‌سی خوفندن ناشيدر وعربلر
بغايت شديد و قحط اولان سنه‌يی ذعريه ايله توصيف ايدرلر هركس آندن انديشه ايدر اولديغيچون يقولون
اصابتهم سنة ذعريّة ای شديدة (المذعورة) و (المذعرة) معظمه وزننده دلورمش ناقه‌يه اطلاق اولنور يقال ناقة
مذعورة و مذعرة ای مجنونة (المتذعّر) متذكّر وزننده هر نسنه‌دن خوف واحتراز ايدر اولان آدمه دينور يقال
رجل متذعّر ای متخوّف ومالك بن دعر دال مهمله ايله‌در تتمه‌كه محلنده ذكر اولندی (الذعمور) غين معجمه ايله
عصفور وزننده شول مبطن و كيندار آدمه دينوركه عقده حقد وكينی دلكه حالله منحلّ وزائل اولميه دوه كينلو
تعبير اولنور يقال رجل ذعموری حقود لا تنحلّ حقده (الذفر) ذالك وفانك فتحيله و (الذفرة) فتحاتله
مطلقا رائحه‌نك بغايت حدّت و شدّتنه علی قول منتن و بد بوی اولان قولتق رائحه‌سنك تيزلكنه مخصوصلردر
يقال فيه ذفر و ذفرة وهی شدّة ذكاء الريح او يختصان برائحة الابط المنتن و ذفر فتحتينله مصدر اولور يقال
ذفر الشیء ذفرا من الباب الرابع اذا ظهرت رائحته و اشتدّت و ذفر رائحه بد اولمق نتن معناسنه‌در يقال فيه ذفر
ای نتن و آيغرلك نافه‌سنه اطلاق اولنور بد رائحه اولديغيچون اطلاق بالمصدردر (الذفر) كتف
وزننده و (الاذفر) احمر وزننده وصفلردر بغايت تيز رائحه اولان شيئه دينور ومنه يقال مسك اذفر وذفر
ای جيد الی الغاية (الذفری) ذكری وزننده جميع حيوانك قولاقلری ديبندن قذالك نصفنه وارنجه عضوه دينور
علی قول قولاغك اكسه‌سنده اولان يومری كميكه دينور علی القولين قولاق طوزی تعبير اولنان ير اوله‌جقدركه
فارسيده بناكوش ديرلر و قزال سحاب وزننده قولاق ديبنده قفا چقورينه وارنجه يره ديرلر وذفری لفظنك جمعی
ذفريات كلور وذفاری كلور صحاری وزننده ويقال منه ذفری اسيلة غير منوّنة وقد تنوّن وتجعل الالف للالحاق
بدرهم يعنی آخرنده‌كی الف تأنيث ايچون اولمغله بلا تنوين اولوركه غير منصرفدر و بعضا الف الحاق اعتباريله
درهم وزننده ملحقا منوّن اولور (الذفرّ) طمر وزننده قولاغك طوزی عظيم اولان دوه‌يه دينور مؤنثی ذفرّه‌در
يقال جمل ذفرّ وناقة ذفرّة ای عظيم الذفری و ذفرّ متين وطيانقسان تند و شديد دوه‌يه دينور فانك فتحيله‌ده
لغتدر يقال جمل ذفرّ ای صلب شديد و بنيه و خلقتی عظيم اولان انسان وحيوانه دينور و اوزون بويلو اولوب
اندام و اعضاسی تام جلد و چالاك دلو قانلويه دينور (الذفرّة) جبله وزننده صوی و جلد و چالاك نافه‌يه دينور
و شام اشكی كبی غليظ و قونداشكه دينور (الذفراء) حمراء وزننده اذفردن مؤنثدر بالمناسبه شول عسكره اطلاق
اولنوركه سلاحلری پاسلنمش اولمغله بد رائحه بغمش اوله يقال كتيبة ذفراء ای سهكة من الحديد و ذفراء برنوع
اوتلق آديدركه قيشه قدر قالور دوه علفنندر (المذفورة) ذفراء ديدكلری نبات مذكوری چوق اولان يره
دينور يقال ارض مذفورة ای كثيرة الذفراء (الذفرة) زنخه وزننده بر نبات آديدر (ذفره) فتحاتله اساميدندر
خليد بن ذفره روايت حديث ايلمشدر (ذفران) ذالك فتحی و فانك كسريله وادی الصفراء قربنده بر وادی آديدر
علی قول دقرآن لفظندن مصحفدر (ذو الذفرين) ذالك و رانك كسريله اذواء اطلاق اولنان امراء حميردن ابو شمر بن
سلامه‌نك لقبيدر (الذكر) ذالك كسريله و (التذكار) تانك فتحيله برشيئی اونوتميوب خاطرده طوتمق معناسنه‌در

مطلب

يقال ذكر الشيء ذكرا وتذكارا من الباب الاول اذا حفظه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره ذكر ماده سيله بعضا
شول هيئت نفسيه مراد اولورکه آنکله انسان کسب ایلدیکی معرفتی حفظ ایلك ممکن اولور پس بو معناده حفظ ایله
مرادفدر لکن حفظ قلبده احرازی وذکر استحضاری اعتباریله‌در وبعضا برشیئك قلبه یاخود قول ولسانه
حاضر اولمسنه اطلاق اولنور بو جهتله ذکر ایکیدر بری ذکر بالقلب وبریسی ذکر باللساندر دیرلر وهر بری
ایکی کونه‌در ذکر عن نسیان وذکر عن لانسیاندرکه ادامهٔ حفظ وازبردن عبارتدر وذکر باللسان ترکیده آکمق
ویاد ایلك ایله تعبیر اولنور ومجازا صیت وشهرت وشرف وشانده استعمال اولنور وذکری دخی مصدردر واسم
دخی اولورو بو ذکردن ابلغدرکه کثرت ذکر معناسنه‌در انتهی * وذکر لسانه جاری اولان شیئه دینور * شارحك بیانی
اوزره بونده مؤلف مسامحه ایلمشدر زیرا مراد ذکر اسانیدرکه آکمق ویاد ایلك اوله‌جقدر نته‌که آنفا بصائردن
نقل اولندی یقال ذکره بلسانه ذکرا وتقول ذکرت لفلان حدیثا کذا وکذا اذا قلته له ومنه المثل * ما اسمك اذکره *
بقطع الهمزة من اذکر انکار علیه یعنی سن کیمسن بن سنی بیلمه‌که ذکر ایده‌یم وذکر شهرت ونامدارلق معناسنه
مستعملدر یقال له ذکر ای صیت وثناء وستایش معناسنه مستعملدر یقال فلان یشتغل الناس بذکره ای بثنائه
وشرف وشان معناسنه مستعملدر یقال هو من اهل الذکر ای الشرف ونمازه اطلاق اولنور محل ذکر الهی
اولدیغیچون ودعاء ونیاز الهی‌یه اطلاق اولنورو تفصیل دین وشریعتی ووضع وتبیین ملك وملتی مشتمل اولان کتابه
اطلاق اولنورکه مراد کتاب سماویدر قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿انزل علیه الذکر من بیننا﴾ ای القرآن وقوله
تعالی ﴿فاسئلوا اهل الذکر﴾ ای الکتب المتقدمة وذکر ابیّ النفس متمنع دلیرو بهادر آدمه اطلاق اولنور نامدار
اولدیغیچون وذکر المطر صاغانقلی شدید یغموره اطلاق اولنور تقول اخذنا ذکر المطر ای الوابل الشدید
وذکر القول ضربلو صلب ومتین کلامه اطلاق اولنور یقال فلان له ذکر القول ای الصلب المتین وذکر الحق صاك
وحجته اطلاق اولنور یقال علی هذا الامر ذکر حق ای صاك وجلیل الشان وعظیم القدر شیئه اطلاق اولنور
ومنه الحدیث ﴿القرآن ذکر فذکروه﴾ ای جلیل نبیه خطیر فاجلوه واعرفوا له ذلك وصفوا به وفسر بعضهم اذا
اختلفتم فی الیاء والتاء فاکتبوه بالیاء کما صرح به ابن مسعود رضی الله عنه (الذکرة) ذالك ضمیله بودخی آوازه
وشهرت ونام معناسنه‌در یقال له ذکر وذکرة ای صیت وذکره بالته مقوله‌سی آلاتك آغزلرینه یایدقلری پولاد
قطعه‌سنه دینورکه دمشق وچلیکدن ایدرلر وکسکینلك حالتنه اطلاق اولنور یقال رجل وسیف ذو ذکرة ای
حدّة ویقال هو اذکر منه ای احدّ (الاذکار) همزه‌نك وذال معجمه‌نك کسریله و(الاذدکار) اوّلده ذال معجمه وثانیده
مهمله ایله‌که ایکیسیده افتعالدندر برنسنه‌یی خاطره کتورمك وخاطر نشان ایلك معناسنه‌در یقال اذّکره وادّکره
بمعنی تذکره اوّلده دالی ذاله قلب وادغامله وثانیده همان تایی داله قلبله‌در (الاستذکار) و(التذکر) تفعل
وزننده بونلرده اذکار معناسنه‌در یقال استذکره وتذکره بمعنی وبرشیئی درس وتکرار ایله ازبرلمق معناسنه‌در یقال
استذکره اذا درسه وحفظه (الاذکار) همزه‌نك کسریله و(التذکیر) تفعیل وزننده برآدمه برنسنه‌یی آکدرمق
وخاطرینه کتورمك معناسنه‌در یقال اذکره ایاه وذکره ذکری بونلردن اسمدر کما سیذکر واذکار ارکك ولد
طوغورمق معناسنه‌در یقال اذکرت المرأة اذا ولدت ذکرا * شارح دیرکه ارکشینك نطفه‌سی سبق ایدرسه باذنه تعالی
ولد ارکك وبرعکس اولورسه دیشی اولور وتذکیر تأنیث مقابلیدرکه اصطلاح نحاتدندر برکلمه‌یی مذکرلق
یعنی علامات تأنیثدن خالی ایلك معناسنه‌در یقال ذکر الکلمة ضدّ انثه ووعظ ونصیحت ایلك معناسنه مستعملدر
یقال ذکر الناس اذا وعظه قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿فذکر انما انت مذکر﴾ الآیه وبالته مقوله‌سی آلتك
آغزینه ذکره دیدکاری پولاد قطعه‌سنی یاپمق معناسنه‌در یقال ذکر الفاس اذا وضع الذکرة فی رأسه (الذکری)
ذالك کسری وقصر ایله اذکار وتذکیردن اسمدر آکه‌یه دینورکه فارسیده یاد دینور تقول ذکرته ذکری غیر مجراة
ای بلا تنوین وقوله تعالی ﴿وذکری للمؤمنین﴾ اسم للتذکیر اقیم مقامه کما تقول اتقیت تقوی وقوله تعالی ﴿وذکری
لاولی الالباب﴾ ای عبرة لهم وقوله تعالی ﴿وانی له الذکری﴾ ای وانی یتوب ومن این له التوبة وقوله تعالی ﴿ذکری
الدار﴾ ای یذکرون علی صیغة المجهول من التذکیر بالدار الآخرة ویزهّدون فی الدنیا قال الشارح ویجوز ان یکون المعنی
یکثرون ذکر الآخرة وقوله تعالی ﴿فانّی لهم اذا جاءتهم ذکراهم﴾ ای فکیف لهم اذا جاءتهم الساعة بذکراهم والمراد
بها تذکرهم واتعاظهم ای لاینفعهم یوم القیمة عند مشاهدة الاهوال (الذکر) ذالك ضمی وکسریله برنسنه‌یی
درخاطر ایدوب یاد ایلمکه دینورکه اسمدر یقال مازال منّی علی ذکر ای تذکر * شارح دیرکه بعضلر مکسوره‌یی لسانه
ومضمومه‌یی قلبه تخصیص ایلدیلر * مؤلفك بیانه کوره مشترك اولور وقول اوّل فرّاء قولیدر (الذکر) شکس

(وزنده

وزنده و (الذكر) ندس وزنده و (الذكير) سكيت وزنده و (الذكير) امير وزنده صاحب ذكر يعنى صيت و نام
وشرف وشان ياخود قوّت حافظه صاحبى آدمه دينور صيغه لرك تفاوتى معلومدر (الذكر) فتحتيله اركك ديمكدر كه
انثى مقابليدر فارسيده نر دينور جمعى ذكور وذكوره كلور ذالترك ضميله و ذكار وذكاره كلور ذالترك كسريله وذكران
كلور ذالك ضميله و ذكره كلور عنبه وزنده و ذكر آلت تناسله اطلاق اولنور كه قوام ذكور تدر جمعى ذكور كلور
ومذاكير كلور غير قياس اوزره و ذكر دمورك پك ايبس واجودينه دينور كه اركك دمور و چليك ودمشقى تعبير اولنور
فارسيده پولاد ومعرّبنده فولاذ ديرلر (الذكير) امير وزنده بودخى ذكر اولنان دموره دينور (الذكر) ذالك فتحى
وكافك سكونيله بر كمسه نك آلت تناسلنه اورمق معناسنه در يقال ذكره ذكرا من الباب الاول اذا ضربه على ذكره
و بر خاتونى كندى نفسنه خطبه و نكاح ايلمك على قول دوكورلكنه تصدّى ايلمك معناسنه در يقال ذكر فلانة اذا
خطبها او تعرّض لخطبتها و بر آدمك حقنى ضايع قلميوب حفظ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ذكر حقه اذا حفظه
ولم يضيعه * قال الشارح و به فسر قوله تعالى ﴿ واذكروا نعمة الله عليكم ﴾ اى احفظوها و لا تضيعوا شكرها
(المذكرة) فرحه وزنده و (المذكرة) و (المتذكرة) اسم فاعل بنيه لريله اركك‌سى خاتونه دينور كه اوضاع و اطوارى
مردانه اولور نته كه عشائر نسوانلرى اويله جه در يقال امرأة ذكرة ومذكرة ومتذكرة اى متشبهة بالذكور (المذكر)
منبر وزنده و (المذكار) مكثار وزنده دائما اركك طوغورر اولان ديشى يه دينور يقال امرأة و اتان مذكر و مذكار
اذا كانت تلد الذكور ومذكار شول قورقنج برّيه وچول بيابانه اطلاق اولنور كه اكا آنجق دلير و زهره دار بهادرلر
كيررلر اوله يقال فلاة مذكار اى ذات اهوال لا يسلكها الا ذكور الرجال (الذكورة) ذالك ضميله ذكرك جمعيدر كه
ذكر اولندى بو مناسبتله عربلر فيض و اثرى اولميان شيئه ذكر اطلاق ايدرلر مثلا مسك نافه و عود و عنبر مقوله سى
اثرى و بو لاشغى اولميان طيبه ذكورة الطيب اطلاق ايدرلر نته كه خلافنه مؤنث الطيب اطلاق ايدرلر خلوق و زعفران
و ادهان كبى * شارح ديركه مأكول اولميان بقوله ده ذكورة البقل اطلاق ايدرلر نته كه مأكول اولانه احرار اطلاق
ايدرلر يقال جاء العطار بذكورة الطيب اى ماليس له ردع (يذكر) ينصر وزنده ربيعه قبيله سندن بر بطن اسميدر
(المذكر) معظم وزنده آبدار و جوهردار قلجه اطلاق اولنور يقال سيف مذكر اى ذو الماء و مذكر الايّام مختلو
بغايت دشوار و شديد ايّامه اطلاق اولنور يقال يوم مذكر اى صعب شديد (المذكر) محسن وزنده بودخى صرب
و صعب كونه اطلاق اولنور و قورقنج يوله اطلاق اولنور يقال طريق مذكر اى مخوف و داهيهٔ شديده يه اطلاق
اولنور يقال داهية مذكر اى شديدة (المذكرة) معظمه وزنده بودخى داهيهٔ شديده يه وصف اولور * شارح ديركه
عرب طائفه سى ناقه نك اركك طوغورمسندن خوشلنميوب كريه عدّ ايلمكله اذكار ماده سنى مطلقا مكروه و شديد
نسنه نزده مثل ايلمديلر انتهى (التذكرة) تجربه وزنده مقصودى تذكره وسيله اولان شيئه دينور پرمغه باغلدقلرى
ايپلك كبى دلاله و اماره دن اعمدر و بو فى الاصل تكمله كبى مصدر در بعده اسم اولمشدر احبابه ارسال اولنان ورقه يه
تذكره اطلاق بوندندر (الذكارة) رمانه وزنده اركك خرما اغاجلرينه اطلاق اولنور (مذكرة الثنيا) ثاى مثلثه نك
ضميله باشى اركك دوه باشى كبى بيوك اولان ناقه يه اطلاق اولنور وثنيايه اضافتى باشى مقامنده بايعى ايچون مستثنا
اولديغنه مبنى در (ذاكر) و (مذكر) مقعد وزنده اسامئ رجالدندر (الذمر) كبد وزنده و (الذمر) كبد وزنده كه
بانك سكونيله در و (الذمر) ذالك كسريله و (الذمير) امير وزنده و (الذمرّ) فلزّ وزنده شجيع و بهادر آدمه دينور
ودائما ناسه مدد واعانت ايدن ظريف ولبيب و دانا آدمه دينور (الذمارة) كرامه وزنده اسمدر بهادر لغه دينور يقال
صاحب الذمارة اى الشجاعة (الذمر) ذالك كسريله داهيه اسماسندندر (الذمار) علابط وزنده بودخى داهيه يه
دينور (الذمر) امر وزنده بر كمسه يى لوم وسرزنشله بر نسنه يه ترغيب ايدوب قندرمق معناسنه در يقال ذمره ذمرا
من الباب الاول اذا لامه و حضه قال فى الاساس ذمره على الامر اذا حضه مع لوم ليجدّ فيه و قورقتمق معناسنه در يقال
ذمره اذا تهدّده و ارسلان حيقرمق معناسنه در يقال الاسد يذمر اى يزأر (الذمار) كتاب وزنده آدمه حفظ و حمايتى
لازم اولان نسنه يه دينور عرض و ناموس و آبرو و حرم كبى كه مسامحه و اضاعتى بين الناس لوم و فضاحتى مستلزم
اولور يقال هو حامى الذمار اذا حمى ما ولم يحمه ليم و عنف من جاه و حريم (التذمّر) تفعل وزنده فوت اولمش نسنه
ايچون بر آدم كندى نفسنه لوم و توبيخ ايلمك معناسنه در يقال تذمّر الرجل اذا لام نفسه على فائت و طارغنلق پيدا
ايلمك معناسنه در يقال تذمّر فلان اذا تغضب و بر آدمك بر فعلنى انكار وتفضيعله لسانا تخويف ايلمك معناسنه در بو ايشى
نيچون ايشلمدك ياخود نيچون ايشلمدك عاقبتى سكا وخيمدر ياخود بويله ايلديكك ايچون سنى شويله ايدرم ديمك
كبى يقال تذمّر عليه اذا تنكر له و اوعده (المذمّر) معظم وزنده باشك اكسه سنه اطلاق اولنور يقال عريض

المذمّر ای القفاو يقال للامر اذا اشتدّبلغ المذمر كقولهم بلغ المخنق (المذمر) محدثو زنده رحم حيوانده اولان ياورى
ارككميدر ديشيمدر بيلك ايچون الني ناقه نك فرجنه ادخال ايدن كمسه يه دينوركه اولبابده حاذق اولان آدم اوله جقدر
(ذمار) سحاب وزنده ياخود قطام وزنده صنعاء يمنه ايكى مرحله مسافه ده برقريه آديدر ذمار نام ملك بنا ايلكله آنكله
نامدار اولمشدر (ذموران ودلان) قريه ٔ مزبوره قربنده ايكى قريه لردر ارض يمنده آنلرك نسوانندن دلبر نسوان اولديغى
منقولدر (ذمرمر) سفرجل وزنده صنعاء ايالتنده برحصن آديدر (الذمير) اميروزنده حسن وجمال صاحبى دلبر
كشى يه دينور يقال رجل ذمير اى حسن (التذمير) تفعيل وزنده برايشى تقدير وتخمين ايلك معناسنه در يقال ذمر الامر
اذاقدّره (التذامر) تفاعل وزنده ناس جنك وقتاله برى برينى ترغيب واغرا ايله قندرمق معناسنه در تقول رأيت
القوم يتذامرون اى يحضّ بعضهم بعضا على القتال (الذمرة) زنخه وزنده صوت وآوازه دينور تقول سمعت ذمرة
اى صوتا (الذيمرىّ) ذالك فتحى وميمك ضميله شول شهامتلو دليرو نافذ آدمه دينوركه خلقك جرأت واقدام ايده مديكى
امور مشكله وهائله يه كيريشوب عهده سندن كلور اوله يقال رجل ذيمرى اى حديد غلق (الاذمقرار) قافله اسبطرار
وزنده سود كسلمك معناسنه دركه پنير ودلمه كبى اولور يقال اذمقرّ اللبن اذا تفلق وتقطع (الذور) ذالك ضميله
طپراغه دينور (الذورة) هايله قوشك قورسغى اوكنده اولان صولوغه دينوركه صو اكا وارر جمعى ذوركلور
صرد وزنده (الذور) دور وزنده برآدمى قورقتمق وقورقويه دوشورمك معناسنه در تقول ذرته اذوره ذورا اذا
ذعرته (الاذارة) اداره وزنده ذور معناسنه در تقول اذرته بمعنى ذرته (الذورور) سفرجل وزنده شىٔ معناسنه در
يقال ما اعطاه ذورورا اى شيئا (ذوره) ثمره وزنده برموضع آديدر (الذهر) ذالك وهانك فتحيله برآدمك بعض
عارضه سببيله ديشلرى قرارمق معناسنه در يقال ذهر فوه ذهرا من الباب الرابع اذا اسودّت اسنانه (الذيار) كتاب
وزنده ذئار معناسنه دركه مهموزدر مادّه سنده ذكر اولندى كه ناقه نك ولدينى امزرمك ايچون ممه سنه صيوادقلرى
فشقى ايله مخلوط طپراغه دينور على قول طپراقله خلط ايلزدن اوّل اول فشقى يه خثه دينور خانك ضمى وثانك تخفيفيله
وبعدالخلط ذيره دينور ذالك كسريله وممه يه صيوادقدنصكره زيار دينور (التذبير) تفعيل وزنده ناقه نك ممه سى
امزكلرينه ذيار صيوامق معناسنه در يقال ذيّر الاطباء اذا لطخها بالذيار وصاردقلرى صارغى تخته سى آزرده
ايلمسون ديو ناقه نك ممه سنى ابتدا مجاوره مقوله سيله صارمق معناسنه در يقال ذيّر الناقة اذا صرّ اطباء هالئلا
يؤثر فيها التوادى وديشلرى قرارمق معناسنه در يقال ذير فوه على المجهول اذا اسودت اسنانه (الذور) دور
وزنده برنسنه يى ناخوش كوروب يكرنمك معناسنه در يقال ذاره يذاره ذورا اذا كرهه

فصل الراء

(ريشهر) رانك كسرى وشينك فتحيله مجمده خوزستان ايالتنده بربلده آديدر (الرير) رانك فتحيله سالياره دينوركه
چوجقلرك آغزلرندن چيقوب سيلان ايدر وكوده نك كميكلرنده اولان شول ايچ ياغنه دينوركه شدت ضعف
وهزالدان اريوب رقيق سياه صو اوله على قول شدت هزالدن رقت بولوب اريمش ايليكه دينور ورير مصدر
اولور اوجوزلغه بولغه نائل اولمق معناسنه يقال رير القوم على المجهول اذا اخصبو اوانسان وحيوانى سمن وقوت
باصمق معناسنه در يقال رير القوم اذا غلبهم السمن (الرير) رانك كسريله و (الرار) نار وزنده ضعف وهزالدن
اريوب تباه اولمش ايليكه دينور (الترير) تفعيل وزنده بودخى اوجوزلغه وبولغه ايرمك معناسنه در يقال رير القوم
على المجهول تريرا اذا اخصبوا وخصب ووسعت سببيله انسان وحيوانى تاب وقوت باصمق معناسنه در يقال رير
القوم ودوابهم اذا غلبهم السمن وهرطرفده خصب ورفاه ونعمت فراوان ارلمق معناسنه در يقال ريرت البلاد اذا
اخصبت وقوزى واوغلاق وكوشك مقوله سى دواب ومواشى دولرى سودلكو چايرلك وفرتى سببيله حركتدن
قالمق درجه سنده تاب وتوان پيدا ايلك معناسنه در يقال رير اولادالمال اذا سمنوا حتى عجزوا عن الحركة (الارارة)
ارادة وزنده بركسه نك ياخود برحيوانك ايليكنى رقيق ايلك معناسنه دركه بغايت ضعيف وزبون قلمقدن كنايه در
يقال ارار الله مخه اذا رققه (الرائرة) دائره وزنده شول ايچ ياغى قطعه سنه دينوركه قيون ويكى قسمنك ديزلرنده
اولوب ايليك كبى خوش ولذيذ اولور تقول اكلت الرائرة وهى الشحمة تكون فى الركبة طيبة كالمخ (راران) اصفهان
قضاسنده برقريه در محدثيندن زيد بن ثابت واوغلو خليل وبرادر زاده سى محمد بن محمد بن بدر الرارانى اورادندر

فصل الزاى المعجمة

(الزأر) زانك فتحى وهمزه نك سكونيله و (الزئير) زانك فتحيله ارسلانك سينه سندن
ظهور ايدن صوته دينوركه ايكرتى وكومورتى تعبير اولنور يقال ليث له زأر وزئير اى صوت من صدره وزأر وزئير
وتزأر تذكار وزنده مصدر اولورلر ارسلان كومرنمك وباغرمق معناسنه در يقال زأر الاسد وزئر زأرا وزئيرا وتزأرا

فصل الراء

فصل الزاى المعجمة

من الباب الثانی و الثالث و الرابع اذا صات من صدره و اسرمش دوه ارسـلان کبی ایچریسندن اوزون اوزادی
ایکرهمك معناسنه مستعملدر یقال زأر الفحل اذا ردّد صوته فی جوفه ثمّ مدّه (الازأر) همزه‌نك کسریله بودخی
ارسلان کومورده‌مك معناسنه‌در یقال ازأر الاسد بمعنی زأرا (الزائر) و (الزئر) کتف وزننده و (المزئر) محسن
وزننده آنلردن اسم فاعللردر کومورد‌یجی ارسلانه دینور شیرغرّان معناسنه (الزأرة) تمره وزننده اجمه معناسنه‌درکه
ارسلان یتاغی اولان میشه‌یه دینور ترکیده بولك تعبیر اولنور تقول رأیت الاسد فی زأرته ای اجمته ویقال له مرزبان
الزأرة و زأره صعید مصرده ابنده برقضا آدیدر و طرابلس غرب قضاسنده برقریه آدیدر و بحرین قضاسنده برقریه
آدیدرکه انده برمعروف چشمه واردر (الزئبر) زبرج وزننده و بعضا بائی مضموم ایدرلر یاخود بائك ضمی لحندر
ثوبك درزندن تل تل چیقان شیئه دینورکه پروز تعبیر اولنور یقال خرج زئبر الثوب و هو مایظهر من الثوب من درزه
(الزوبر) جوهر وزننده و (الزوبر) قنفذ وزننده بونلرده زئبر معناسنه‌در (الزأبرة) دحرجه وزننده جامه پروزلنمك
معناسنه‌در یقال زأبر الثوب زأبرة اذا صارله زئبر و جامه‌نك پروزینی چیقارمق معناسنه‌در یقال زأبر الثوب اذا اخرج
زئبره (المزابر) اندن اسم فاعلدر (المزأبر) اسم مفعولدر (الزأبر) جعفر وزننده هپ وکوتوری معناسنه مستعملدر یقال
اخذه بزأبره اجمع * مترجم دیرکه صحاحده زئبریکی قاشلك یوزنده اولان خاو ایله مفسر اولوب مؤلفك وسائر بعض
امّهاتك تفسیرلرینه کوره پروزاوله جقدر (الزبر) صبر وزننده و (الزبر) کتف وزننده قوی و شدید آدمه دینور یقال
رجل زبر وزبر ای قویّ شدید وزبر صبر وزننده عقل و هوش معناسنه مستعملدرکه تماسك انسانی‌یه باعثدر
طیّ بئر معناسندن مأخوذ فی الاصل مصدردر یقال ماله زبر ای عقل یعنی تماسك به وزبر طاشلره دینور واحدی
زبره‌در و طاش اتمق معناسنه مصدر اولور یقال زبره زبرا من الباب الاوّل اذا رماه بالحجارة و قویی طاش ایله
اورمك معناسنه‌در یقال زبر البئر اذا طواها بالحجارة و سوز سویلك معناسنه‌در یقال سئلته فاز برلی بزبر ای ماتکلم لی
بکلام و صبر و شکیب معناسنه‌در یقال لم یزبر علیه ای لم یصبر و بنایی سرای و جامع بنالری کبی طاشلرینی
قورقور یاپمق معناسنه‌در یقال زبر المعمار البناء اذا وضع البنیان بعضه علی بعض و یازو یازمق معناسنه‌در
یقال زبر الکتاب زبرا من الباب الاوّل و الثانی اذا کتبه و سائل و حاجتمند مقوله‌سنی آزار و خشونتله منع و محروم
قلمق معناسنه‌در یقال زبر السائل اذا انتهره قال الشارح و منه الحدیث ❊ اذا رددت السائل ثلثا فلا بأس علیك
ان تزبره ❊ ای ان تنتهره و برآدمی برنسنه‌دن منع و نهی ایلمك معناسنه‌در یقال زبره عن الامر اذا منعه و نهاه عنه
(التزبرة) تکمله وزننده بودخی یازو یازمق معناسنه‌در زبّر الکتاب تزبرة اذا کتبه (الزّبر) زانك کسریله یازلمش
نسنه‌یه دینور مکتوب معناسنه‌در جمعی زبوردر قدر و قدور کبی (المزبر) منبر وزننده یازو یازه‌جق قلمه دینور
(الزبور) صبور وزننده بمعنی مفعولدر کتاب و مکتوبه دینور جمعی زبر در ضمتینله و منه قوله تعالی ❊ وکلّ شیء
فعلوه فی الزبر ❊ و زبور خاصة داود پیغمبر علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینه نازل اولان کتابك اسمیدرکه کتب اربعه
جمله‌سندندر * شارح دیرکه ابتدا عندالبعض سریانیدر و بعضلر کتاب الله که مراد سماویدر فرق ایدرلر کتاب
حکمت عقلیه و احکام شرعیه‌یی متضمن اولانه دینور فرقان مبین کبی و زبور حکمت عقلیه‌یه مقصور اولانه دینور
داود علیه السلام حضرتلرینه نازل کتاب که زبوردر احکام شرعیه‌دن برحکمی مشتمل دکل ایدی و عند البعض
مطلقا صعب الوقوف اولان کتاب الهی‌یه زبور اطلاق اولنور انتهی (الزبرة) زانك ضمیله ارقه‌ده ایکی کورکك
اراسنه دینورکه یغرنی تعبیر اولنور یقال رجل و اسد ضخم الزبرة ای الکاهل و دمور قطعه‌سنه دینور جمعی زبر کاور
صرد وزننده و زبر کاور ضمتینله و منه فی التنزیل ❊ آتونی زبر الحدید ❊ ای القطع و ارسلانك وسائرك یغرنیسنده طوپ
اولان قیل و توی کاچه‌سنه اطلاق اولنور یقال اسد ضخم الزبرة و هی الشعر المجتمع بین کتفیه و زبره دمورجی اورسنه
اطلاق اولنور سندان معناسنه و فلکده برکوکب آدیدرکه منازل قمردندر حقیقتی اسد برجنده مصوّر اولان
ارسلان صورتنك ایکی طرفلو یغرنیسنده ایکی تابان کوکب اوله جقدر قمرا کا نازل اولور اغستوس اواثلنده طلوع
ایدر (الازبر) احمر وزننده و (المزبرانیّ) مرتبانی وزننده یغرنیسی بیوك اولان آدمه دینور یقال رجل ازبر و مزبرانیّ
ای عظیم الزبرة و ازبر یلان کبی موذی انسان و حیوانه اطلاق اولنور یقال رجل ازبر ای موذ (زبراء) صحراء
وزننده تیماء قربنده بربقعه آدیدر و احنف بن قیسك جاریه‌سی اسمیدرکه بغایت سلیطه ایدی (زبران) قحطانه
جند قضاسنده برقریه آدیدر فقهادن زید بن عبدالله اورادندر (زبار بن میسور) زانك فتحیله و الزبیر بن العوّام
مصغر بنیه‌سیله و زبیر بن عبدالله و زبیر بن عبده و زبیر بن ابی هاله صحابه‌لردر مادهٔ مذکوره‌دن مأخوذلردر
(الزبیر) امیر وزننده داهیه و محنته دینور و برطاغك اسمیدرکه حق جلّ و علا آنك اوزرنده حضرت موسایی

شرفیاب عزّ تکلیم ایلدی وزبیرسیاه چاموره دینور حمأه معناسنه وزبیربن عبدالله شعرادندر وجدینك اسمی
دخی زبیردر پدری عبدالله شول کسه درکه عبدالله بن الزبیر حضرتلرینه مأمول ضمننده ورود ایدوب نائل نواله
مأمول اولمامغله لعن الله ناقة حملتنی الیك دیمکله عبدالله جوابنده انّ وراکبها دیدیلرکه انّ الله لعن الناقة وراکبها
تقدیرنده‌در اکتفاء قیلنلندر وزبیرثعلبه قربنده برموضع آدیدر وزبیرمزبور معناسنه‌درکه مکتوب دیمکدر
وعبد الرحمن بن الزبیربن باطی اصحابدندر (الزبیرتان) زانك فتحیله طهیه قبیله‌سنه مخصوص ایکی صوبك آدیدر
(زوبر) جوهروزننده مطیربن الاشیم نام کسه‌نك وجحیح ایله ملقب منقذبن الطماح نام کسه‌نك وقرنداشی عرفطه‌نك
فرسلری اسمیدر وزوبر وزبر فتحتینله وزبور صنوبر وزننده هپ وکوتوری معناسنه‌در یقال اخذه بزوبره
وزبره وزبوبره ای اجمع ویقال رجع بزوبر بالفتح اذا لم یصب شیئا بوایکی معنا دخی شعر تجتمع علی الکاهل
معناسندن منشعبدرکه کویا تویلری طوتامیله آلمش کبیدر وایکنجیده کویاکه النه ایشه یرامز برطوتام تویدن غیری
نسنه چکمدی دیمك اولور (وزوبر) جوهر وزننده (وزوبر) قنفذ وزننده زئبر معناسنه‌درکه مؤلفه کوره ثواب
پروزیدر (الازبار) همزه‌نك کسریله برآدم عظیم الهیکل اولمق معناسنه‌در یغرنیسی تویلو ارسلان کبی یقال ازبر الرجل
اذا عظم جسمه ودلیرو بهادر اولمق معناسنه‌در ارسلان کبی یقال ازبر الرجل اذا شجع (الازبئرار) اسبطرار وزننده
کوپك سلکنوب تویلرینی قبارتمق معناسنه‌در یقال ازبئرّ الکلب اذا تنفش شعر مذکور معناسندن مأخوذدر
وتویلر وقیللر دیکلنوب قبارمق معناسنه‌در یقال ازبأرّ الشعر اذا انتفش واوت وکوده‌ده توی بتمك معناسنه‌در
یقال ازبأرّ النبت والوبر اذا نبتا وبرکسه‌یه شرکیر اولمق معناسنه مستعملدر یقال ازبأرّ الرجل اذا تهیأ للشر
(الزوبرة) دحرجه وزننده جامه پروزلنمك معناسنه‌در یقال زوبر الثوب اذا صارله زئبر (المزوبر) اسم فاعل بنیه‌سیله
و(المزبیر) واوی یایه ابدال‌ایله پروزلنمش جامه‌یه دینور (ابوزبر) صبروزننده توابع تابعیندن عبدالله بن العلاء نقیبدر
وحارثه وحصن ابناقطن بن زابر صحابیلردر ومحمدبن زیادبن زبّار الزبّاری شداد وزننده اهل اخبار دندرکه اشعار
کثیره روایت ایلمشدر (الزبنتر) تای فوقیه‌ایله غضنفر وزننده بودورکوتاه‌قدکشی‌یه دینور وجوجه تعبیر اولنان پك
قیصه‌جق آدمه دینور وآفت وداهیه‌یه دینور (الزبنتری) قبعثری وزننده بودخی داهیه‌یه دینور (التزبتر) تدحرج
وزننده تکبرلك ایلمك معناسنه‌در تقول مرّ یتزبتر علینا ای متکبرا (زبطره) زانك کسریله قمطره وزننده ملاطیه ایله
سمیساط بیننده بربلده آدیدر بانیه‌سی اولان زبطره بنت روم بن الیقن بن سام بن نوح علیه السلام ایله مسماة در حالا
بو اسمله معروفدر (الزبعری) زانك کسری وبانك فتحی وقصرایله بدخوی آدمه دینور یقال رجل زبعری ای انسیء
الخلق ووجودی یوغون آدمه دینور یقال رجل زبعری ای غلیظ مؤنثنده زبعراة دینور هایله وزبعری یوزینك
وقاشلرینك وصقالنك قیللری کور وفراوان اولان کسه‌یه دینور یقال رجل زبعری ای الکثیرشعر وجهه وحاجبیه
ولحیته وجازه مخصوص برشجرك آدیدر وتمساح دیدکاری صوجانورینك دیشیسنه دینور علی قول برکونه دابه‌یه
دینورکه بوینوزیله فیلی آلوب کوتورر کتب جغرافیاده کرکدن دیدکاری جانور هندی ایله مفسردر وزبعری شعرای
عربدن عبدالله القرشی پدرینك اسمیدر (الزبعراة) هایله زبعری مؤنثیدر وغلیظ اولوب قیللری وتویلری کور اولان
قولاغه وصف اولور یقال اذن زبعراة ای غلیظة کثیرة الشعر (زبعر) جعفر وزننده و(زبعر) درهم وزننده برنوع
خوشبو نبات آدیدر وزبعر جعفر وزننده وزبعریّ جعفریّ وزننده مرو دیدکاری نبات معروفدن برنوعك
اسمیدرکه مروماحوز دیدکاری اوله جقدر (الزبعریّ) هرقلیّ وزننده برنوع اوقه دینورکه غلیظ نوعی اوله جقدر
(الزبغر) غین معجمه‌ایله درهم وزننده زبعر لفظنده لغتدر یاخود صواب اولان اهماله‌در (الزجر) فجر وزننده منع
ونهی ایلمك معناسنه‌در یقال زجره زجرا من الباب الاول اذا منعه ونهاه * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره زجر صوت
وآوازایله طرد ایلمکه موضوعدر وکاه اولورکه یالکز جه طرد معناسنده وبعضا آزار وصیحه‌ده استعمال اولنور انتهی
وزجرکوپك قسمنی آزار ایله قوومق معناسنه مستعملدر یقال زجر الکلب وبالکلب اذا نهنهه وقوش ایله تفأل ایدوب
فالی بد کلمکله قوشی حیقروب سورمك معناسنه‌در وبوعنقریب ذکر اولنه جق عیافه‌دن بشقه‌در کرچه بوده
اول جمله‌دندر یقال زجر الطائر اذا تفأل به فتطیره فنهره * معلوم اوله‌که اجلاف عرب توره سنندندرکه شرعده
وارد اولمیان بعض اشیاء واحوال‌ایله تفأل وتطیر ایدرلر عرافت وکهانت دخی آنلره مخصوصدر کذلك زجر وعیافه
وطیره عندلرنده امر معتادر بواوچ وضع واحددر نوعلری مختلفدر عرافت بعض براق نسنه‌لره وصو ایله قدحه
وقرص آفتابه وجرم بلوره نظر ایدرلر وزعملرنجه آنده جنیلری کوروب مغیباتدن خبر آلورلر حالا مسخرهٔ شیاطین
اولان نسوانك ایاصوفیه حرمنده برقویی‌یه نظر ایلملری دخی اول جمله‌دندر حقیقتی شعبدهٔ قیمین جامعدندر پاره

دوزاغيدر وكهانت برقاچ كونه در ازجمله مثلا يدى دانه طاش آلوب وهر برينه نشانلر ايدرلر وهر برينه اسامى وضع
ايدرلر بعده آوجى ايچره تحريك ايدرلر وبعض كلمات سويلرلر وآوجنى آچوب اول طاشلرك وضعندن وشكلندن
خير وشره حكم ايدرلر وبو صنعته طرق دخى ديرلر وزجر وعيافه رفتار وخوش آواز مرغان ايله بعض حوادثك
وقوعنه استدلال ايلمكدن عبارتدر مثلا سفره ويا شكاره چيقسه لر اكر وحشى صاغ طرفدن كاورسه تفأل وصولدن
كاورسه تشأم ايدرلر وآواز كلاغ ايكيشر ايكيشر اولسه شوم واوچر اولسه مسعود عد ايدرلر خير وشر كلمه لرينك
حروفلرى عددينه اعتبار ايدرلر واكر كلاغ درخت سبز اوزره قونسه خير وعارى اوزره قونسه شر وقريه عد ايدرلر
مؤلفك مثال مزبوردن مرادى مثلا قرغه بر يره قونمق صددنده ايكن آنك وجه مذكور اوزره قونجغى محلاره
وقوندقدنصكره اوتمسنه بالتفأل منتظر اولورلر اكر زعملرنجه وجه مبارك اوزره اولورسه صفاياب اولوب
واكر غير مرضى اولور ايسه انفعاللرندن آزار ايله ياخود طاش ايله اوچوروب طرد ايلدكلرينه مبنى در وعنقريب
عيافه وتكهن ايله تفسيرى بوندن بشقه در انتهى * وزجر طواراى طورميوب يوريسون ديو آزار ايله حيقروب سورمك
معناسنه در مثلا بار كيره داه واشكه چو ديمك كبى يقال زجر البعير اذا ساقه يعنى حثه بلفظ يكون له زجرا وناقه
قارنده اولان دولى براقق معناسنه مستعملدر يقال زجرت الناقة بما فى بطنها اذا رمت به وزجر عيافه معناسنه دركه
قوشى اوچورمقله ياخود اوتمكله تفأل وتشأم ايلمكدن عبارتدر نته كه بيان اولندى يقال فلان يزجر الطير اى
يعافها قال فى الاساس اصله ان يرمى الطير بحصاة او يصيح به فان ولاه فى طيرانه ميامنه تفأل به وان ولاه مياسره
تطير منه وزجر كاهنلك ايلمك معناسنه مستعملدركه زعمنجه جنيلرى دعوت وآنلرك اخباريله مغيباتدن خبر ويرمكدر
بوقجيلق تعبير اولنور زمان سعادتدن اول وار ايدى يقال فلان يزجر اى يتكهن وزجر بر نوع بوتك بالغك آديدر
بوندهكى تحتيلده لغتدر جمعى زجور كاور مفرداتك بيانه كوره بو كوپك بالغى ديدكلريدر (الازدجار) فى الاصل
افتعال وزننده متعدى ومطاوع اولور منع ونهى ايلمك ومنعى قبول ايتمك معنالرينه يقال زجره وازدجره فازدجر
اى منعه فامتنع وزجر كبى قوش ايله تفأل ايدوب فالى ناخوش كلمكله قوشى طرد ايلمك معناسنه در يقال ازدجر الطير
يعنى زجره (الانزجار) انفعال وزننده بودخى مطاوعدر يقال زجره فانزجر (الازجر) احمر وزننده شول دوه يه
ديرلركه بر علتدن ياخود ياغرقدن اوكورغه كميكلرنده كسنتيلك وشكستهلك اوله يقال بعير ازجر اذا كان فى
فقاره انخزال من داء او دبر (الزاجر) زجردن اسم فاعلدر مانع وطارد وسائق معنالرينه در ومنه قوله تعالى
﴿ فالزاجرات زجرا ﴾ اى الملئكة تزجر السحاب اى تسوقه سوقا (زجور) صبور وزننده شول ناقه يه اطلاق
اولنوركه صوغوزديغى كوشكنه نظر ايلدكده كوشكى اولديغنى حس وادراك ايدوب استشمام ايلدكده انكار ايله
امزرمكدن امتناع ايدر اولهكه كوشكى امزركدن منع ايدر يقال ناقة زجور اذا كانت تعرف ولدها بعينها وتنكره بانفها
وشول ناقه يه اطلاق اولنوركه زجر وآزار اولنمدقجه سود ويرمز اوله يقال ناقة زجور اذا كانت لاتدر حتى تزجر
وشول ناقه يه اطلاق اولنوركه ولدندن غيرى يه ياقلدقده اكارام اولميوب يقلشدقده استشمام ايدوب طرد ودفع
ايدر اوله يقال ناقة زجور اى علوق (الزحير) زانك فتحى وحاى مهمله نك كسريله و(الزحار) زانك ضميله و(الزحارة)
هاايله سسلنمك معناسنه در يقال زحر الشئ زحيرا وزحارا وزحارة من الباب الثالث والثانى اذا صات * شارحك بيانه
كوره بونلر بومعناده ومعانى آتيه ده اسم اولورلر انتهى * وزحير وزحار وزحاره ايكلتى وصقندى ايله صولوق آلمق
معناسنه دركه ايقندى تعبير اولنور طوغورركن وترياكى چلبى دفع طبيعى ايدركن صقندى ايله صولوق آلدقلرى كبى
يقال زحرت المرأة عند الولادة اذا تنفست بانين واضطراب وزحير اسهال نوعندن بر علت اسميدركه شدت اوزره
بغرسق صبزيلديسى وكوبك بورنديسى ايله عارض اولوب ايچى كچوب وقارنى بوكيلوب مستراحه وارنجه قان كاورا اولور
تركيده ايچ آغريسى تعبير اولنور برودت اخلاطك سيقى باعث اولور يقال رجل مزحور به زحير وهو استطلاق البطن
بشدة وتقطيع فى البطن يمشى دما وزحير وزحار بومعناده مصدر اولور يقال زحر الرجل على المجهول اذا اشتكى
من الزحير وطوغورمق معناسنه مستعملدر لزوميت علاقه سيله يقال زحرت به امه اذا ولدته وزحار غراب وزننده دوه
تسينه مخصوص بر علت آديدر (التزحر) تفعل وزننده و(التزحير) تفعيل وزننده بونلرده زحير علتنه اوغرادق
معناسنه در يقال تزحر الرجل وزحر تزحيرا اذا صار مزحورا وتزحر طوغورمق معناسنه مستعملدر يقال تزحرت عنه
امه اذا ولدته وتزحير اسم اولهرق مستعملدر بين العرب اكاديرلركه ناقه قسمنك بعد النتاج بر آيه وارنجه ارالقده ولدى
هلاك اولدقده مجاورهدن بر قونداق يابوب اول ناقه نك فرجندن رحمنه طوغرى ادخال وناقه نك بورنى مسدود اولهرق
بر كيجه اول قونداق فرجى ايچره قالدقدنصكره اخراج واوحالده بر غيرى ناقه نك ولدينى حاضر ايلمريله كنديسنه

كوستوردكده هنوز طوغوردم كندى ولدمدر ظنيله صورت ميل وحنين كوسترمكين برونى چوزوب اولوجهله اولى
ياورى كنديسنه وكندى ياوريه ياقلمغه سوديني چكميوب ادرارايدرو تزحير بو معناده مصدر اولوركه وجه مذكور
اوزره اكا تزحير ايله عمل قلق معناسنه تقول زحرت الناقة تزحيرا اذا عملت لها التزحير (زحر) بحرو زننده اساميدندر
زحر بن قيس وزحر بن حصين الحسن محدثلردر (الزحر) زفر وزننده و (الزحران) سكران وزننده بخيل وناكسه
اطلاق اولنور زحير وضجرتله اعطا ايدر اولديغيچون يقال رجل زحر وزحران اى بخيل (المزحور) زحير علتنه
مبتلا آدمه دينور يقال زحر الرجل على المجهول فهو مزحور (المزاحرة) مفاعله وزننده معادات ومخاصمه
معناسنه در ضجرتله منافسه يى مستلزم اولديغيچون يقال زاحر فلانا اذا عاداه (الزحر) نحر وزننده بر آدمك باشنى
يارمق معناسنه در يقال زحره بالرمح زحرا اذا شجه به وبخيل كسه سؤال مطلوبى استثقال ايلك معناسنه دركه
زحير مذكوردن متصرفدر يقال زحر البخيل اذا سئل فاستثقل السؤال (الزحرة) دحرجه وزننده مشكى طولدرمق
معناسنه در يقال زحر القربة اذا ملأها (الزخر) زانك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله و (الزخور) ظهور وزننده
دريانك صويى وفرت بولغله طاشقين اولمق معناسنه در يقال زخر البحر زخرا وزخورا من الباب الثالث اذا طما وتملأ
ويقال زخر الوادى اذا مدّ جدّا وارتفع وطولدرمق معناسنه در يقال زخر الشيء اذا ملأه وعسكر نفير ياخود
جنك ايچون دريا كبى جوش وخروش ايلك معناسنه مستعملدر يقال زخر القوم اذا جاشوا النفير او حرب وتنجره
قينامق معناسنه مستعملدر يقال زخرت القدر اذا جاشت وكذا يقال زخرت الحرب ونبات بويلنوب اوزامق معناسنه
مستعملدر يقال زخر النبات اذا طال وبر آدم مدار فخر اوله جق نسنه سيله فخر ومباهات ايلك معناسنه مستعملدر
يقال زخر الرجل بما عنده اذا فخر وبر آدمى شوق وجنبشله طربناك ايلك معناسنه مستعملدر يقال زخر الرجل اذا
اطربه وچاير طوارى طاولنديروب حسن وقيافت ويرمك معناسنه مستعملدر يقال زخر العشب المال اذا سمنه وزينه
واون وكيك مقوله سنى روزكاره صاورمق معناسنه در يقال زخر الدقّ اذا اذراه فى الريح (التزخّر) تفعل وزننده
بودخى چاى ودكز طاشقين اولمق معناسنه در يقال تزخّر البحر والوادى بمعنى زخر (التزخور) تدحرج وزننده
بودخى فخر ومباهات ايلك معناسنه در يقال تزخور الرجل اذا فخر (المزاخرة) مفاخره وزننده ومرادفيدر
باب مغالبه ده استعمال اولنور يقال زاخره فزخره اذا فاخره ففخره اى فغلبه فى الفخر (الزخور) جعفر وزننده
و (الزخورىّ) جعفرى وزننده و (الزخارىّ) غرابىّ وزننده تمام نشو ونما وتاب وطراوت بولوب اطرافنه صاريلوب
صارمشمش نباته وصف اولور يقال نبات زخور وزخورىّ وزخارىّ اى تامّ ريّان ملتفّ ويقال اخذ النبات زخاريه
اى زهره ونضارته (الزاخر) اسم فاعلدر طاشقين دكزه وصف اولور يقال بحر زاخر اى طام ممتلىء ويقال فلان بحر
زاخر وبدر زاهر وشرف عالى وشان متعالى معناسنه مستعملدر يقال فلان له شرف زاخر اى عال وشادان وطربناك
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل زاخر اى جذلان ويقال فلان عرقه زاخر اى كريم يمنى (الزخرىّ) كردىّ وزننده
بلك اوزون اولان شيئه دينور يقال شيء زخرىّ اى طويل (الزخورىّ) جهورىّ وزننده نبات تام وملتفه اطلاق
اولنوركه ذكر اولندى ونخوت وتكبرى متضمن اولان كلامه اطلاق اولنور يقال كلام زخورىّ اذا كان فيه تكبر
(زخبر) جعفر وزننده بر رجل آديدر (الازدار) همزه نك كسريله اصدار لفظنده لغتدر يقال ازدره لغة فى اصدره
وقرىء قوله تعالى ❁ يومئذ يزدر الناس اشتاتا ❁ (الازدران) تثنيه بنيه سيله ايكى اموزه اطلاق اولنور يقال جاء يحرك ازدريه
اى منكبيه (الزرّ) زانك كسرى ورانك تشديديله تكمه يه دينوركه اثواب يكنده ويقاسنده اولور جمعى ازرار وزرور
كلور وزرّ يوركك آلتنده اولان خرده كيكه اطلاق اولنوركه يوركك قواميدر يارم جوز مقدارنده در واوموز
باشنده اولان چقور جغزه اطلاق اولنوركه بازونك وابله سى يعنى منتهاسى آنده دائر اولوركه اولدخى نصف جوز قدر
كيكدر قال فى الاساس ضربه فاصاب زرّه وهو عظيم كانه نصف جوزة تدور فيه الوابلة وهى رأس العضد واوجه
كيكنك نقره سنده اولان تكمه جك تعبير ايتدكلرى كيكجكزه اطلاق اولنور ايكى طرفلو اولمغله زرّان اطلاق ايدرلر
وعرب چادرلرينك اخشابندن بر خشبه نك آديدركه مراد چادرك يوقاريسنده آغرشق تعبير اولنان كوچك ومدوّر تخته
اوله جقدر يقال لضارب الخباء اجعل رأس العمود فى الزرّ وهو الخشيبة التى فى اعلاه وزرّ قلجك آغزينه دينور يقال ضربه
بزرّ السيف اى بحدّه وزرّ اساميدندر زر بن خبيش تابعيندندر وذو الزرّ بن سفيان بن ملجم ياخود ابن ملجم القردىّ لقبيدر
وزرّ دوه قسمنه حسن تقيد وتيمار ايله كركى كبى رعايت واهتمام ايدر اولان آدمه اطلاق اولنوركه اثواب تكمه سى كبى
على الدوام محافظه وتيماردن جدا اولمز يقال انه لزرّ من ازرار الابل اى حسن الرعية لها ودوابّ ومواشى يه يرار اولان
مصالحى كوزل بيلان آدمه اطلاق اولنور يقال هو زرّ زور مال وزرّه اى عالم بمصلحته وزرّ برشيئك قوامى ومدار ثبوتى

(اولان)

اولان نسنه یه اطلاق اولنور یقال فلان ذرّ الدین ای قوامه قال الشارح و فی الخبر * رأی علیّ اباذرّ رضی الله عنهما
فقال ابو ذرّ له هذا زرّ الدین * ای قوامه کالزرّ وهو العظیم الذی تحت القلب و هو قوامه کما ذکر (الزرّ) زانك فتحیله
جامه یی تکمه لمك معناسنه در یقال زرّ القمیص زرّا من الباب الاوّل اذا شدّ زراره و سورمك طرد معناسنه در یقال
هو یزرّ الکتائب بالسیف ای یطرده و سانجمق معناسنه در یقال زرّه بالرمح اذا طعنه به و قیل یونق معناسنه در یقال
زرّ الشعر اذا نتفه و اصرمق معناسنه در یقال زرّه اذا عضه و کوزی قیوب قصمق معناسنه در یقال زرّ عینه
اذا ضیقها و برنسنه یی برآرایه کتوروب درطوب کرکی کبی بریکدرمك معناسنه در یقال زرّ الشیٔ اذا جمعه جمعا
شدیدا و اثواب و امتعه مقوله سنك توزی کتمك ایچون سلکمك معناسنه در یقال زرّ المتاع اذا نفضه و زرّ اسامیدندر
اعلامدن عبدالله الخوارزیّ جدّینك اسمیدر و وازم بن زرّ اصحابدندر و زرّ بن کرمان الرّازی صاحب ذکر و منقبه در
و زرّ کذلك مصدر اولور برآدمك تجربه سببیله عقل و دانشی زیاده اولمق معناسنه در یقال زرّ الرجل زرّا اذا زاد
عقله و برآدم دشمننه تعدّی ایلمك معناسنه در یقال زرّ فلان زرّا من الباب الرابع اذا تعدّی علی خصمه و بعد الحماقة
رشد و درایت صاحبی اولمق معناسنه در یقال زرّ فلان اذا عقل بعد حمق (الزریر) امیر وزننده ذکی و رشید
و سبکروح اولان آدمه دینور یقال رجل زریر ای ذکیّ خفیف و بر نبات آدیدر که آنکله بویه بویانور و بورومیده
اسپرك و ارجیقن و ترکیده آلاجهره دیدکاریدر که صاری بویه اقسامندندر و زریر مصدر اولور کوزك نورانی اولغله
بلور کبی یلدرامق معناسنه در یقال عیناه تزرّان زریرا اذا توقدتا و تنوّرتا (الزرازر) علابط وزننده و (الزرزار)
ثرثار وزننده بودخی زریر کبی ذکی و لبیب و سبکروح آدمه دینور (الزرزور) زنبور وزننده و (الزرزر) هدهد
وزننده صغرجق قوشنه دینور که چکرکه قوشی دخی دیرلر و زرزور آدیمی طار اولان مرکبه دینور یقال حمار
زرزور ای ضیق و دوابّ و مواشی یه یرار مصالحی اعلا بیلان آدمه دینور زرّ کبی یقال هو زرزور مال و زرّه ای عالم
بمصلحته (الزرزرة) زلزله وزننده صغرجق قوشی اوتمك معناسنه در یقال زرزر الزرزور اذا صوّت و برآدم دائما
صغرجق قوشی اکل ایلمك معناسنه در یقال زرزر الرجل اذا دام علی اکل الزرزور و برمحلده ثابت و پایدار اولمق
معناسنه در یقال زرزر بالمکان اذا ثبت (التزرزر) تزلزل وزننده دپرنمك معناسنه در یقال تزرزر الرجل اذا تحرّك (الزارّة)
رنك شدّه سیله برنوع سینکه دینور که کوچك اولور ذباب شعراء معناسنه (الزرّة) زانك کسریله صریق یرینه دینور
اثر العضه معناسنه و زرّه اصحابدن عباس بن مرداسك فرسی اسمیدر زانك فتحیله ده جائزدر بو جهتله عباسه جاهلیتده
فارس الزرّه اطلاق ایدرلر ایدی و زرّه جحیح بن منقذك فرسی اسمیدر جوهری دوه قسمی طاولنوب کوزللندکده
بهازرّة دیرلر دیمکله قول مزبوری تصحیف قبیح و تحریف شنیع در زیرا اصل بو بهازره در که فعالله وزننده در و موضع
ذکری بای موحده فصلیدرکه نته که بهزر ماده سنده کذران ایلدی * لکن مؤلف اوراده بهزر قنفذ وزننده جمعی بهازر
اولمق اوزره ثبت ایلمشیدی که جمع هاسز ایدی و هاء ایله جمعیت تجمه یه مخصوص اولدیغی غیرمستتیردر (زریر)
زبیر وزننده اسامیدندر عبد الله بن زریر تابعیندندر (الزراورة) ساقفه وزننده بطارقه یه دینور که بطریقك جمعیدر
روم طائفه سنك سرعسکرینه دینور بعده باش پاپاسلرینه اطلاق اولنمشدر که پاتریك تعبیر اولنور و بطریق
پاتریك معرّبیدر و زراوره نك مفردی زرواره در زانك کسریله (زریران) زانك فتحیله بغداد قضاسنده برقریه
آدیدر (زریر) امیر وزننده عطارد بصریّ لقبیدر که اتباع تابعیندندر (الزرارة) تمامه وزننده اول شیئه دینور که
دیواره آتوب چالدیغکده یاپشوب قالور اوله شمدیکی اثر کبی کویا که دیواره تکمه اولور و زراره اسامیدندر زرارة
بن اوفی و زرارة بن جریّ و زرارة بن عمرو و زرارة بن قیس بن الحارث و ابو عمرو زراره که بربلده و قبیله یه نسبتی یوقدر
صحابه در و زرارة بن یزید بن عمرو که بکائی ایله مقلبدر معروفدر و زرارة کوفه ده برمحله آدیدر (المزارّة) تشدید
رایله فی الاصل مفاعله وزننده برآدمی قاورایوب اصرمق معناسنه در مشارکت ایچون دخی اولور یقال زارّه اذا عاضه
(زرزر) هدهد وزننده اسامیدندر زرزر بن صهیب محدّثیندندر (الزعر) زانك و عینك فتحیله کودنك و باشك
قیللری کذلك قوشك تویلری آز و آرالق آرالق طاغنق و سیرك اولمق معناسنه در یقال زعر الشعر و الریش زعرا
من الباب الرابع اذا قلّ و تفرّق (الزعر) کتف وزننده و (الازعر) احمر وزننده آندن و صفتدر یقال رجل و طائر
زعر و ازعر ای القلیل الشعر و الریش و المتفرقه و نباتی آزجه و سیرکجه اولان مکانه اطلاق اولنور یقال مکان
زعر و ازعر ای النبات و المتفرق (الازعرار) احمرار وزننده و (الازعیرار) احمیرار وزننده کودنك و باشك
قیللری و قوشك تویلری پك آز و سیرك سیرك طاغنق اولمق معناسنه در مبالغة فرقلری معلومدر یقال ازعرّ الشعر
و الریش و ازعارّ بمعنی زعر علی المبالغة (الزبعر) صیقل وزننده مالی آز یعنی زکورد اولان آدمه اطلاق اولنور

يقال رجل زيعر اذا كان قليل المال (الزعرور) زنبور وزننده بدخوى كمسنه يه دينور قليل الخير اولدیغیچون
يقال رجل زعرور اى سيئ الخلق وزعرور آلچ تعبير اولنان طاغ يمشنك آديدر (الزعراء) حمراء وزننده شفتالو
نوعندن تويسز شفتالوو ات شفتالو ديدكارينه دينور وبر موضع آديدر (الزعارة) زانك فتحى ورانك تشديدى
وتخفيفيله چتين خويلولق معناسنه در يقال فيه زعارّة وزعارة اى شراسة *شارح ديركه بو نكده اصلى تخفيفله درحمارّه
كبى نته كه بيان اولندى (الزعر) زانك فتحى وعينك سكونيله جماع ايتمك معناسنه در يقال زعر الجارية زعرا من الباب
الثالث اذا جامعها وزعر حجازده برموضع آديدر (زعره) تؤده وزننده برقوش آديدركه دائما مذعور يعنى خوفناك ومحترز
كوريلور * شارحك بيانه كوره ذعر اوله جقدركه ذالله درماده سنده ذكر اولندى (زعور) جدول وزننده بربطن
پدرينك اسميدر (التزعير) تفعيل وزننده قابليتلو اشك صو ياسنى ديشى يه چكمك ايچون اغرا ايله چاغرمق معناسنه در
يقال زعّر الجحش اذا دعاه للسفاد (الزعبرىّ) جعفرىّ وزننده برنوع اوقه دينور (الزعفران) زانك وفانك فتحيله دارو ى
معروف اسميدركه عوام تركيده صفران تعبير ايدرلر بولنديغى خانه يه سام ابرص داخل اولمز جمعى زعافردر حذف
زوائد ايله (زعفران الحديد) دمورك پاسنه اطلاق اولنوركه مراد دمور پراده سى برصفحه نك اوزرنده ياتوب
واصلدوب صرارنجه نمناك يرده ترك ايلدكدنصكره دوكوب صرارمش اجزاسنى اخذ وباقيسنى ينه طرز سابق اوزره
نمناك يرده ترك وبعده صرارمشنى اخذ ايدرلر اما افضل اقسامى خصوصا صنعتا آلنيرده پراده حديدى ربعى قدر
نوشادر ايله دوكوب نمناك يرلرده دفن ايدرلر اون كونه قدر جمله سى زعفران اولور وزعفران حوفران ايله ملقب
حارث بن شريك وسليل بن قيس نام كمسه لرك فرسلرى اسميدر (الزعفرة) دحرجه وزننده برنسنه يى زعفر ايله بويامق
معناسنه در يقال زعفر الثوب اذا صبغه بالزعفران (الزعفرانية) همدان قضاسنده برقريه آديدر امام دار قطنى شيخى
قاسم بن عبدالرحمن الزعفرانىّ اورادندر وبغداد قضاسنده برقريه آديدر امام شافعى اصحابندن حسن بن محمد بن الصباح
اورادندر وبغداد دروازه لرندن درب الزعفرانى اكا مضافدر (المزعفر) مدحرج وزننده فالوده اسميدركه مراد
زرده تعبير اولنان طتلو طعامدر بالله وبرنجله معمول اولور فارسيده برنج شمالى ديرلر وكاكون ارسلانه اطلاق اولنور
(الزغر) زانك فتحى وغين معجمه نك سكونيله برنسنه يى بغير حق زور ايله غصب ايتمك معناسنه در يقال زغر الشئ
زغرا من الباب الثالث اذا اغتصبه وچاى ودكز چوغالوب طاشقن اولمق معناسنه در يقال زغرت دجلة يعنى زخرت
ومدّت ومطلقا هر نسنه افراط اوزره كثرت ووفرت بولمق معناسنه در يقال زغر الشئ اذا كثر مع افراط (زغر)
زفر وزننده برقبيله پدرينك اسميدركه جمله تركشلرى زرّين قرمزى سختياندر ايدى ولوط پيغمبر على نبينا وعليه السلام
حضرتلرينك دخترلرى اسميدر وشام ديارنده برقريه اسميدركه مرقومه اوراده نزيل اولمغله اسميله مسمى اولمشدر
وآنده برچشمه واردركه عين زغر ايله معروفدر صوينك چكيلوب قورىمسى دجّال ملعونك خروجنه علامتدر نته كه
تميم الدارى رضى الله عنه اخبارنده مندرجدر مصابيحده مذكوردر (زغرىّ الوادىّ) زانك ضميله برنوع خرما
آديدر (الزغبر) جعفر وزننده هر شيئك مجموعنه دينوركه هپ وكوتورى تعبير اولنور يقال اخذ الشئ بزغبره اى اجمع
ولم يدع منه شيئا وزغبر مرو ديدكلرى نباتك بوقعه پيراقلى اولان نوعنه دينور بوكه فارسيده مرو سفيد ومرو تلخ
وتركيده شيله ديرلر بونده زانك كسريله ده زبانزددر (الزغبر) زبرج وزننده و(الزغير) قنفذ وزننده زئبر لفظنده
لغتدركه اثواب پروزينه دينور (الزغبرة) دحرجه وزننده جامه پروزلنمك معناسنه در يقال زغبر الثوب اذا صار له
زئبر (الزغبور) زنبور وزننده برنوع يرتجى جانورك آديدر (الزفر) حفر وزننده و(الزفير) زانك فتحيله صولوغى
اوزون اوزادى ايچرى چكدكدنصكره طشره ويرمك معناسنه دركه محنت زده ودردناك آدمك حالتيدر كوكس
كچورمك تعبير اولنور يقال زفر الرجل زفرا وزفيرا من الباب الثانى اذا اخرج نفسه بعد مدّه اياه * شارح ديركه بوندن
اسم زفره وزفيردر انتهى *وزفر برنسنه يى يوكلنوب كتورمك معناسنه دركه زفيرى يعنى شدتله صولوق آلمغى
مستلزمدر يقال زفر الشئ زفرا اذا حمله وقويدن صو چكمك معناسنه مستعملدر يقال زفر الماء اذا استقى
وآتش علوى كورلدمك معناسنه يقال زفرت النار اذا سمع لتوقّدها صوت (الازدفار) افتعال وزننده
بودخى برنسنه يى يوكلنوب كوتورمك معناسنه در يقال ازدفر الشئ اذا احتمله (المزدفر) مزدجر وزننده و(المزفر)
مكرم وزننده و(الزفرة) تمره وزننده اسملردر كوكس كچورمكه دينور يقال رأيته يزفر مزدفر الثكالى ومزفرها
وزفرتها اى تنفسها بشدّة ومبالغة كوكس كچورن آدمه اطلاق اولنور ومزدفرات قسمنك كوكسى ايچره صولوق
اخراج ايلديكى موضعه دينور وزفره برشيئك اورته سنه دينور يقال زفرة الشئ اى وسطه (الزفر) زانك كسريله
يوكه دينوركه كوتوريلور حمل معناسنه يقال على ظهره زفر اى حمل ابو على بارع نام كتابنده حمل ايله ضبط

(المشدركه)

ایلشدرکه فتحتینله‌در قوزی دیمك اولور * شارح دیرکه ایکیسنده صحیحدر وزفر قربه‌یه اطلاق اولنور آرقه‌ده
کوتورلدیکیچون ومسافر وزهروان طاقمنه اطلاق اولنورکه یول سامانیدر وجماعت انسانیه دینور یقال زوه
من اهل السفر یجهزون الزفرای جماعة منهم یجهزون جهاز المسافر (الزافرة) بودخی جماعته دینور ومرتب
عسکره دینور وبناك معتمد علیهی اولان رکن قویسنه اطلاق اولنور وزافرة الرجل کشینك عشیرت وتبارینه
اطلاق اولنور بونلر جمله معناسندن منشعبلردر وزافرة ضخیم الهیکل ارکك دوه‌یه دینور وزافرة السهم اوقك
یلکننك آلتی یاخود نصفنه علی قول تمرن طرفندن اونه‌رق ثلثاندن اشاغیسنه دینور وبرقوملك سید ومرکرده‌سنه
اطلاق اولنور بار مصالحرینه متحمل اولدیغیچون ویایه اطلاق اولنور زفیری اولدیغیچون جمعی زوافردر یقال
بایدیهم الزوافر ای القسی لها زفیروزوافر الجدع واحلال ودولتك مدار تقویتی اولان اعمده واسباب وارکانه
اطلاق اولنور یقال نجدهم زوافرای اعمدة واسباب تقویة (الزفر) فتحتینله اغاجه اوریلان دستکه ویاینده‌یه
اطلاق اولنور حامل اولدیغیچون (الزفر) صردوزننده ارسلانه اطلاق اولنور زفیردن مأخوذدر ودلیروبهادره
اطلاق اولنورودریایه وصویی فراوان چایه اطلاق اولنور تموج حاله اظهار زفرایلدیکیچون وزفر العطیه بك چوق
ویرکیدن عبارتدر وطلو وآغر قربه‌لرکتورر اولان آدمه اطلاق اولنور وایری جثه‌لو توانا ارکك دوه‌یه اطلاق اولنور
ومرتب آلایه وعسکره اطلاق اولنور وزفر اعلام علمادن برجماعتك اسمیدر امام زفر بن هذیل آنلرك بریسیدر علومده
متبحرلردر (الزفیر) زانك فتحیله مصدردر نته‌که ذکر اولندی ... آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور واشك قسمنك
آوازینك اول‌لنه دینورکه ادخالدر نته‌که آخرینه شهیق دینور که اخراجدر * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿لهم فیها
زفیروشهیق﴾ (الـ...) شول دابه‌یه اطلاق اولنورکه مفاصل اعضاسنك صوقشدرملری وتلاحم وتواصلری
بغایت پك وقوی وسخت اوله یقال فرس وحمار مزفور اذا کان تلاحم مفاصله شدیدا (الازفر) احمر وزننده ایکی
یانلری عظیم اولان آته اطلاق اولنور قبورغه‌لرینك ایری وبیوك اولمسندن اولور جمعی زفرکاور زانك ضمیله یقال
فرس ازفر ای عظیم الجنبین (الزقر) زانك فتحی وقافك سکونیله صقر لفظنده لغتدرکه چاقر طغانه دینور (زقر)
فتحتینله سقر لفظنده لغتدرکه جهنم اسماسندندر (الزکر) سکر وزننده طولدرمق معناسنه‌در یقال زکر الاناء
زکرا من الباب الاول اذا ملأه (التزکیر) تفعیل وزننده زکر معناسنه‌در یقال زکر الاناء یعنی زکره وچوجق قسمی قارن
قاسق باقلیوب حسن قیافتیله اندام‌لمق معناسنه مستعملدر وبو زکره آتیه‌دن مأخوذدر یقال زکر بطن الصبی اذا عظم
وحسنت حاله (التزکر) تفعل وزننده طولمق معناسنه‌در یقال زکر الاناء فتزکر ای ملأه فتملأ وطولومده صو وسائر
مشروب بریکمك معناسنه‌در یقال تزکر الشراب اذا اجتمع یعنی فی الزکرة (الز...) زانك ضمیله غرفه وزننده کوچك
شراب وسرکه طلومنه دینور عوام ترکیده سکره تعبیر ایدرلر (الزکریة) بکریه وزننده و(الزکریة) فکریه وزننده پك قزل
تویلو اولان دیشی کچی‌یه دینورکه نوع مخصوصدر کویاکه قزل تویلی زکره‌یه منسوبدر یقال عنز زکریة وزکریة ای
شدیدة الحمرة (زکریاء) فتحتینله وتشدید یاء ومداله بر پیغمبر ذیشان اسمیدر علی نبینا وعلیه السلام وبونده درت لغت
وارد در بری بودر وثانی الف مقصوره‌دو ثالث عربی وزننده رابع یانك تخفیفیله در ... وقصرده واکر ممدوده ومقصوره ایسه
اولورسه غیرمنصرف اولور واکر مشدد اولورسه منصرف اولور وممدودك تثنیه سی زکریاوان وجمعی زکریاؤن کاور
ونصب وجرحالتلرنده زکریاوین دینور ونسبتنده زکریاوی دینور وجن نفسکه مضاف ایدنسك زکریائی دیرسن
واوسزوتثنیه سنده زکریاوای وجمعنده زکریاوی دیرسك واوك کسریله ومقصورك تثنیه سنده زکریان وحالت نصبنده
زکریین وجمعنده زکریون دیرسن ومخفف اولان زکری تثنیه سنده زکریان وجمعنده زکرون دیرسن یایی طرح ایله
مؤلف بصائرده اسم اعجمی اولوب وقلم وزننده لغت خامسه‌ده اولدیغی ذکر ایلشدر (زلنبور) سقنقور وزننده
ابلیس لعینك بش نفر اولادندن بریسنك اسمیدرکه دائما برآدمك اهل وعیالیله بینلرینی تفریق وعیوب ونقایص
اهل وعیالنی ارائت واظهار ملعنتنده سعی وکوشش ایدر ﴿افتتخذونه وذریته اولیاء﴾ الایه کریمه سنده ذریتنی ذکر
اولنان اولادخمسه ایله تفسیر ایدرلر * شارح دیرکه اولادینك بری ثبردر جبروزننده دائما ثبور وشق جیوب ایله
امر ایدر صاحب مصائبدر وبری اعوردر زنا وفجور ایله امر ایدر وبری مسوطدر کذب ایله امر ایدر وبری
داسمدر سوق وپازاره مستولیدر (الزمر) امر وزننده و(الزمیر) زانك فتحیله قامس ایله تغنی ایلمك یعنی آغزایله
نای وقوال ودودك وچغرتمه وسورنا چالمق معناسنه‌در یقال زمر الرجل زمرا وزمیرا من الباب الاول والثانی
اذا غنی فی القصب وزمر قربه‌یی طولدرمق معناسنه‌در یقال زمر القربة زمرا اذا ملأها وبر کلام وخبری فاش
وشایع قلمق معناسنه مستعملدر یقال زمر بالحدیث اذا اذاعه وبرکسه‌یی برکسه اوزره قشقردوب اغرا ایلمك

معناسنه مستعملدر يقال زمر فلانا بفلان اذا اغراه به (التزمير) تفعيل وزنده بودخی نی چالمق معناسنه‌در يقال
زمّر الرجل بمعنی زمر وقربه‌يی طولدرمق معناسنه‌در يقال زمّر القربة اذا ملأها (الزامرة) نی ودودك چلان
عورته‌ديه‌نور (الزمّار) شدّادوزنده و (الزامر) نی ودودك چلان كمسه‌يه دينور نيزن تعبير اولنور وزامر لغصی
قليل الاستعمالدر (الزمارة) كتابه وزنده نيزنلك صنعتنه دينور (المزمار) محراب وزنده چالدقلری نايه وقوله
ودودكه دينور جمعی مزامير كلور ومزامير داود عليه السلام ما كان يتغنی به من الزبور وضروب الدعاء جمع مزمار
ومزمور * مؤلفك بوندن مرادی اشبو حديثدر وفی حديث ابی موسی الاشعری رضی الله عنه ✽ سمعه النبیّ عليه السلام
يقرأ فقال لقد اعطيت مزمارا من مزامير آل داود ✽ حضرت داود بغايت خوش آواز وصاحب نغمات خاطرنواز
اولمغله زبور قرائت ايدركن وحوش وطيور بيله استماعنه حاضر وبيخود مرتبه‌سنده واله وحاير اولورلر ايدی ساز
انواعندن نای دخی ارواح سليمه وطباع مستقيمه‌يه بغايت مؤثر اولمغله تأثير جهتيله نغمهٔ رنكينله قرائت ايدكاری
زبوری وانواع دعايی مزاميره تشبيه ايدوب ابوموسی دخی خوش آواز اولوب قرآن كريمی تكلفسز نغمهٔ دلكشا
ومقام فرحفزا ايله تلاوت ايلديكی مسموع شريفلری اولمغله قراءت داوده تمثيل بيورديلر * بشنو ازنی چون حكايت
ميكند * انواع ساز واصوات مؤثره‌دن نايك اختيارنده ولان دقيقه اوائل مثنوی شريف شرحنی مطالعه ايدن
مولوی سيرت يارانه قولالولسان مزبوره آشنا اولنلره ناقل قال حال اولور وآيت مرقومه‌ده آل كلمه‌سی مقحمدر تعظيما
واردر انتهی ومزامير مزمورك دخی جمعيدر كه اولدخی مزمار معناسنه‌در مزمور فيه اولمق اعتباريله (الزمّارة) جبانه
وزنده بودخی نايه دينور مزمار كبی كويا كه كنديسی زمر ايدر وزمّار ساجور معناسنه‌در كه كوپك قسمنك بوينه
چكوردكلری خالعنه تعبير اولنان آغاج حلقه‌در وزناكار عورته اطلاق اولنور زنپاره‌يه اصلمق چالديغی مناسبتيله
ومحبوسك بوينه چكوردكاری لاله تعبير اولنان دمور بندك ايكی حلقه‌سی بيننده اولان عموده اطلاق اولنور
دودك طرزنده اولديغيچون (الزمار) كتاب وزنده‌دوه‌قوشی اوتمك معناسنه‌در مزماردن متصرّفدر يقال زمر النعام
زمارا من الباب الثانی اذا صوّت (الزمران) فتحتله آهو قسمی اوركوب قاچمق معناسنه‌در يقال زمر الظبی
زمرانا اذا نفر (الزمر) كتف وزنده كودەسنده قيلار وتويلرك آز اولان انسان وحيوانه اطلاق اولنور كويا كه
دودك كبی قاولاق اولورمؤنثی زمره‌در يقال صبیّ زمر ای قليل الشعر وشاة زمرة وغنم زمرات وزمر مرؤت وانسانيتی
پك آز ولان شخصه اطلاق اولنور يقال رجل زمر ای قليل المرؤة وحسن وجمال صاحبی آدمه اطلاق اولنور
قامش كبی تابدار اولمق مناسبتيله (الزمر) فتحتيله انسان وحيوانك كودەسنده قيل وتوی آزجه اولمق معناسنه‌در
يقال زمر الرجل زمرا من الباب الرابع اذا كان قليل الشعر ويقال زمرت الشاة اذا كانت قليلة الصوف وبركسمه
بی مرؤت اولمق معناسنه‌در يقال زمر الرجل اذا كان قليل المرؤة (الزمّ) ضمروزنده سخت وشديد نسنه‌يه دينور
(الزمير) اميروزنده بودوركسمه‌يه دينور جمعی زماركلور زانك كسريله وحسن وجمال صاحبی اوغلانه دينور يقال
غلام زمير ای جميل (الزومر) جوهروزنده‌دو (الزمور) صبوروزنده بونلرده خوب ودلبر اوغلانه اطلاق اولنور
(الزمرة) زانك ضميله كروه انسانی‌يه دينور كه پك چوق اولميه بلوك تعبير اولنور برمقدارجه صوت وجغتيری
اولمق ملحوظنه مبنی تقول جاءت زمرة من الناس ای فوج ومتفرّق جماعت انسانی‌يه اطلاق اولنور جمعی زمر
كلور صرد وزنده يقال جاؤا زمرا ای جماعات متفرّقة (المستزمر) اسم فاعل بنيه‌سيله منقبض ومتذلل آدمه
دينور كه مقاومت ومواجهه‌يه قدرتی اولمامغله سينوب طورر قلتدن ونای كبی قصرلقدن متفرّعدر يقال رجل
مستزمر ای منقبض متصاغر قال فی الاساس استزمر فلان عند الهوان اذا صار قليلا ضئيلا (بنوزمير) زبيروزنده
بربطندر (زيمر) حيدروزنده بركشينك عليدر وشماخ نام شاعرك ناقه‌سی اسميدر وطیّ قبيله‌سی جبالنده
بربقعه‌نك آديدر (زيمران) صيمران وزنده بر موضعدر (زتماراء) زانك فتحی وميمك تشديديله بر موضع آديدر
(زمير) سكيت وزنده برنوع بالق آديدر * شارح ديركه صرتنده بربومری تيكنی اولور وشكار اولدقده سسلنور
(الازميرار) اسبطرار وزنده شدّت غضبدن كوزلر قزارمق معناسنه‌در يقال ازمأرّ الرجل اذا غضب وحمرّت
عيناه نيرزنك نی چلاركن حالنه قياس اولنمشدر (الزمجر) جعفروزنده ابنجه واوفق اوقه دينور (الزمجرة) هديه
نايه ودودكه دينور زمّاره معناسنه جمعی زماجر وزماجير كلور * شارحك بيانه كوره بوچوبانلرك چالدقری قوال
اولمه‌جقدر وزمجره قوال سسنه دينور تقول سمعت زمجرة ای صوت الزمجرة وچوقجه غريو وفرياد وغوغايه
دينور يقال ماهذه الزمجرة ای الصياح والصخب الكثير ومطلقا سسه دينور تقول سمعت زمجرة ای صوتا
ومصدر اولور ارسلان كوملتوسنی ايچريسنده كورلدتمك معناسنه‌در يقال زمجر الاسد اذا ردّد زئيره (التزمجر)

تدحرج وزننده بودخی زجره معناسنه‌در یقال تزجر الاسد بمعنی زجر (الزمجر) سبطر وزننده بودخی سسه دینور
صوت معناسنه (الازمجرار) اسبطرار وزننده بك سسلنمك معناسنه‌در یقال ازمجرّ الشیٔ اذا صوّت (زمجار)
سنجار وزننده بر بلده آدیدر (الزمخرة) خای معجمه ایله دحرجه وزننده سس قاتی اولمق معناسنه‌در یقال زمخر
الصوت اذا اشتدّ وقپلان اویكه‌لنوب حیقرمق معناسنه‌در یقال زمخر النمر اذا غضب فصاح وتازه نباتك بالدری
بوغوملنمق معناسنه‌در یقال زمخر العشب اذا زعم وزمخره اسم اولور زناكاززوسی عورته دینور سس معناسندن
مأخوذدر (الازمخرار) اسبطرار وزننده بودخی صوت پك قاتی اولمق معناسنه‌در یقال ازمخرّ الصوت اذا اشتدّ
(التزمخر) تدحرج وزننده اسم درقپلانك اویكه‌لنوب حیقرمسنه دینور فی الاصل مصدر در بعده اسم اوله‌رق
استعمال اولندی تقول ادهشنی تزمخر النمر ای غضبه وصیاحه (الزمخر) جعفر وزننده نایه‌ودودكه دینور مزمار
معناسنه ونشان اوقنه دینور نشاب معناسنه سسلندیكی ملاحظه‌سیله وبری برینه صاریلوب صارمشمش چوقلق
آغاجزه دینوركه چتلق تعبیر اولنور یل طوقندقجه آوازه ویردیكیچون وایچی قاوق تازه وترشیده دینور تازه نبات
بالدری كبی (زماخیر) زانك فتحیله مصرده نیل غربیسنده برقریه‌دركه صعیدادنی ناحیه‌سنده‌در (الزمخریّ) جعفریّ
وزننده اوزون شیئه دینور وایچی قاوق اجوف نسنه‌یه دینور (الزماخریّ) زانك فتحیله بودخی اجوف نسنه‌یه دینور
فارسیده پوچ دینور (زمخشر) شین معجمه ایله سفرجل وزننده خوارزم اولكه‌سی نواحیسنده برقصبه آدیدر براعرابی
قصبهٔ مزبوره‌یه اوغرایوب بركسه‌یه قصبه‌نك و والیسنك اسملرینی سؤال ایلدكده قصبه‌نك اسمی زمخشر و والیسنك
اسمی ردّاد اولدیغنی اخبار ایلمكله اعرابی لاخیرفی شرّ وردّ دیه‌رك قصبه‌یه كیرمیوب سمت آخره منصرف اولدی وصف
وشهرتی شمس نصف‌نهار آساجهانگیراولان جارالله ابو القاسم محمود بن عمر الزمخشری اكا منسوبدر مشار الیه مدحنده
امیرمكه علیّ بن عیسی وهّاس الحسنی انشاد ایلدیكی قصیده جمله‌سندن اشبو ایكی بیت دلپذیر بو محله تحریر اولندی

☼ جمیع قری الدنیا سوی القریة التی ☼ تبوّءها دارا فداء زمخشرا ☼
☼ واحربان تزهی زمخشر بامریء ☼ اذا عدّ فی اسد الشری زمخ الشری ☼

مستثنا اولان قریه‌دن مراد مكهٔ مكرّمه‌دركه آنده مجاور اولمش ایدی احرکلمه‌سی فعل تعجبدر شری جبل
سمی طریقنده ارسلانی كثیر وشدید برمحلدر زمخ كبر ونخوت معناسنه‌در شارحك بیانی اوزره اوّلی بودر

☼ وكم للأمام الفرد عندی من ید ☼ وهاتیك مما قد اطاب واكثرا ☼
☼ اخی العزمة البیضاء والهمة التی ☼ انافت به علاّمة العصر والورا ☼

(الزمزرة) زلزله وزننده ایچنه نسنه وضع اولنمش قابی طولدرد قدنصكره كوشه‌لری طولوب یرلشمك ایچون سلكوب
ارغلامق معناسنه‌در یقال زمزر الوعاء اذا حرّكه بعد الملأ لیتأبط (الزمازیر) جمع بنیه‌سیله‌كه مفرددر بوروشق
وبورتشق اته دینور یقال لحمه زمازیر ای منقبض (الزمهریر) زنجبیل وزننده پك صوغق شدّت برد معناسنه‌در یقال
یوم فیه زمهریر ای شدّة البرد * شارح دیركه برد شدید معناسنه‌ده‌كاور بعضر بونی نحوتدر دیدیلركه زمّهریر الكلب
كلمه‌سندن مركبدر وزمهریر آیه دینور قمر معناسنه (الازمهرار) اسبطرار وزننده یلدز پارلدامق معناسنه‌در
معنای ثانیدن مأخوذدر یقال ازمهرّت الكواكب اذا لمعت وشدّت غضبدن كوز قزارمق معناسنه‌در یقال
ازمهرّت العین اذا احمرّت غضبا وچهره ترش وتعبس ایلك معناسنه‌در یقال ازمهرّ الوجه اذا كلح وصوغوق
شدید اولمق معناسنه‌در یقال ازمهرّ الیوم اذا اشتدّ برده (الزمهرة) دحرجه وزننده بودخی غضبدن كوز
قیزارمق معناسنه‌در یقال زمهرت العین اذا احمرّت غضبا (المزمهرّ) مضمحل وزننده دارغین آدمه دینور
یقال رجل مزمهرّ ای غضبان وكولج وخندان آدمه دینور یقال رجل مزمهرّ ای ضاحك السنّ معنای اوّل شدّت
برددن ترش رو وثانی دیشلری صرتارمش آدملره تشبیهاً‌در (الزنر) زانك فتحی ونونك سكونیله طولدرمق
معناسنه‌در یقال زنر الاناء زنرا من الباب الاوّل اذا ملأه وبرنصرانی‌یه زنّار قوشاتمق معناسنه‌در یقال زنر الرجل
اذا البسه الزنّار (الزنّار) تفّاح وزننده و(الزنّارة) هایله و(الزنّیر) قبیط وزننده نصاری ومجوس طائفه‌سنك
شعار كفرلرندن اولان بركونه قوشاغك آدیدر وبوكستیجدن بشقه‌در بو ایپلكدن اولور وداخله قوشانورلر كستیج
خارجدن قوشانورلر (التزنّر) تفعل وزننده برنسنه اینجه اولمق معناسنه‌در كویاكه زنّار طرزنده اولور یقال
تزنّر الشیٔ اذا دقّ (الزنانیر) دنانیر وزننده خرده چقل طاشلرینه دینور وخرده سینكاره دینور ذباب صغار
معناسنه * مؤلف مفردینی ذكر ایلمامكله ظاهرا مفردی نامسموعدر یاخود زنّاردر وزنانیر عنده برمعروف قویی
آدیدر وجرش نام موضع ایله بنو عقیل یوردینك بیننده برقوملق آدیدر (المزنّرة) معظمه وزننده اوزون بویلو اتلو

جانلوخاتونه دینور یقال امرأة مزنرة ای طویلة جسیمة (زنیرة) سکینه وزنده رومیة الاصل بر جاریه‌در که صحابیه‌در
مقدما بر کافرك زیر دست تملکنده اولوب هدایت رب الانام ایله شرفیاب اسلام اولدقدن ملعون مسفور آگاه
اولدقده ارتدادی ایچون هربار کوناکون اشکنجه ایله تعذیب ودلفکار ایلدیکی صدیق اکبر رضی الله عنه
حضرتلرینك معلوملری اولمغله اشترا وآزاد ایلدی (زنیر) زبیر وزنده ابن عمرودر که خثعم قبیله‌سندن وشعرادندر
(الزنبور) زانك ضمیله اشك آروسی وصاروجه آرو دیدکلری آرویه دینور * مؤلف ذباب لساع عبارتیله تفسیر
ایدوب شارحك وامهات سائره‌نك بیانی اوزره اول کونه آرو ایله ترجمه اولندی حتی زمخشری مقدمة الادبده
زنبور منج بیابانی ونحل منج انکبین عبارتیله رسم وبیان ایلشدر * مؤلف دخی نحل کلمه‌سنی بال آروسیله تقیید
ایلشدر خلاصه نحل بال اروسنه وزنبور شك آروسنه دینور وانقولی بی حلاوت ترجمه ایلشدر وزنبور جست
وظریف وسریع الجواب آدمه اطلاق اولنور وبولك کوتورمکه لیاقت وقدرت پیدا ایلمش اشك صویه‌سنه
اطلاق اولنور وغارت عظیمه‌یه یعنی شدت وزره اولان شحونه وباصقنه اطلاق اولنور وزنبور چناز ناجه
شبیه برشجر اسمیدر وعربلرك تین حلوانی دیدکاری برنوع لذیذ انجیر آدیدر (الزنبورة) هیئه‌له مخنه صدرو (الزنبار)
زانك کسریله بونلرده اشك آروسنه دینور وزنبار زنبورکی مذکور انجیره دینور (الزنبر) زبرج وزنده بودخی
اول انجیره دینور (الزنبر) قنفذ وزنده بودخی جست وظریف وحاضر جواب آدمه دینور (المزبرة) مزبله
وزنده اشك آروسی چوق اولان یره دینور یقال ارض مزبرة ای کثیرة الزنابیر (الزنبر) جعفر وزنده
ارسلانه دینور وکوچك کرپیه دینور قنفذ صغیر معناسنه (الزنوبر) صنوبر وزنده زوبر معناسنه‌درکه
هپ وکوتوری دیمکدر یقال اخذه بزنوبره ای بزوبره (التزنبر) تدحرج وزنده کبر ونخوت ایلك معناسنه‌در
یقال تزنبر علیه اذا تکبر (الزنبری) جعفری وزنده ثقیل وکرانجان کشی‌یه دینور وبیوك کمی‌یه دینور (الزنترة)
تای فوقیه ایله دحرجه وزنده طارلق وچبر شکاك معناسنه‌در یقال فی عیشه زنترة ای ضیق وعسرة (التزنتر)
تدحرج وزنده صالنی صالنی یوریمك معناسنه‌در یقال تزنتر الرجل اذا تبختر (زنتر) جعفر وزنده اسمیدر
رفاعة بن زنتر اصحابدندر ومبشر بن عبد المنذر بن زنتر اصحاب بدردندر وقعهٔ مزبورده شهید اولمشدر وابوزنتر
سعید بن داود بن ابی زنتر الزنتری جدی اونه‌جقدر واحمد بن مسعود الزنتری محدثدر اما محمد بن بشر الزبیری
زانك ضمی وبای موحده‌نك فتحیله‌در زبیر بوحولیدکی زبیردندر ابن نقطه علیه الرحمه سرد اسناد حدیثده وهم
ایلکله زنتر عنوانده ضبط ایلشدر (زنجار) سنجار وزنده بربلده آدیدر (زنجور) عصفور وزنده برنوع بالق
آدیدر (زنجیر) و (الزنجیرة) زانك کسریله نحج وتمزه آدمك طرنقلری اوزره حادث اولان بیاض‌ه دینور سلسله
معناسنه زنجیر فارسیدر (الزنجرة) دحرجه وزنده باش پرمغله شهادت پرمغنك طرنقلرینی بری برینه ضم ایلدکدنصکره
ارالقنه آخراك پرمغیله فسکه چالمق معناسنه‌در بونی وعده اشارت ایچون ایدرلر یقال زنجر الرجل اذا قرع بین
ظفر ابهامه وظفر سبابته *مؤلف بونی فوق مادده‌سنده ماافاف عنی نخیروالازنجر عنوانیله مثل اوله‌رق دخی ذکر ایلشدر
حاصلی صول الك باش پرمغی سبابه ایله حلقه ایدوب طرنقلری اوجی قاوشدقده صاغ الك باش پرمغنك طرنغی ضربیه
فسکه اورمقدرکه وعدی مشیردر اکثری وصنجوبان اولنلره محبوبلك اشارت مواعیدیدرکه باش اوزره دیمکلدر نته‌که
مجملده اشبو شعرایله استشهاد اولنمشدر * فارسلت الی سلمی * بان النفس مشغوفه * فاجادت لنا سلمی * بزنجیروالافوفه *
بوراده زنجیر وفوفه امثلدر فسکه‌یه دینور (الزنجر) زانك وجیمك ضمیله لسانمزده زنجفره تعبیر اولنان قیرمزی
بویه‌درکه معروفدر معدنیسی ومصنوعیسی اولور (الزنخرة) خای معجمه ایله دحرجه وزنده برآدم ککزیله اوفلك
وبوفلق وصولومق معناسنه‌درکه ککزندن آوازوزرکی اولور یقال زنخر بزنخره اذا نفخ فیه (الزنفیر) قنابه زنجیر
وزنده طرنق کسنتیسنه دینور قلامة الظفر معناسنه وطرنق کسنتیسندن برپاره‌یه دینور وچکردکك زارکی اینجه
قبوغنه دینور وبومناسبتله ایله بلك آزنسنه معناسنده استعمال اولنور تقول مارزأته زنفیرا ای شیئا (الزنهرة) دحرجه
وزنده برکسه‌یه کوزینی بلردوب شدتله باقمق معناسنه‌در تقول زنهر الی بعینه اذا اشتد نظره واخرج عینه
(الزور) زانك فتحی وواوك سکونیله بدنده کوکسك اورته‌سنه علی قول کوکسك اوستنه دینور کتفلره قدر
وعلی رأی کوکس کمیکلرینك اوجلری قاوشوب بربکدکاری یره دینور یقال فرس عریض الزور وهو وسط
الصدر اوما ارتفع منه الی الکتفین اوملتقی اطراف عظام الصدر وزور زائر معناسنه‌درکه برآدمی زیارت
ایدن کسه‌در وبوزیارت معناسنه فی الاصل مصدر اولوب بعده وصف اوله‌رق استعمال اولندی یقال رجل
زور ای زائر وزور زائرون معناسنه اولور یعنی زائر لفظندن جمع اولور سفر وسافر وصحب وصاحب کبی نته‌که زائرك

جمعی زوّار وزوّر دخی کلور راجز ورجاز وراکع ورکع کبی یقال رجل زوّر ورجال زوّر وزوّار وزوّر ای زائرون
وزور خرما شاخنك دیبندن یوقری یپراق بتیان یرینه دینورکه جریدی اوله جقدر بو میل معناسندندر یقال قطع
زور النخل ای عسیبه وعقل وهوشه اطلاق اولنور سمت خطادن اماله یه باعث اولدیغیچون یقال ماله زور
ای عقل بو معناده زانك ضمیله ده لغتدر وزور مصدر اولور زیارت کبی یقال زاره یزوره زورا وزیارة کاسیذکر
وبرقومك سید ومتشخصی اولان آدمه اطلاق اولنورکه مزور معناسنه اولور زیرا ناسك زیارتکاهیدر یقال هو زور
قومه ای سیده واویقوده مشاهده اولنان خیال ومثاله اطلاق اولنور طیف کبی وزور قوّت عزیمت معناسنه در
یقال له فی الامر زور ای قوّة عزیمة وشول عظیم طاشه دینورکه قیونك آغزنده واقع اولوب بروجهله کسرندن
عاجز اولمغله حالی اوزره ترك اولنمش اوله بونلرده تفألا استعمال اولنمشدر وزور رسوارقیه قربنده بر وادی آدیدر
(یوم الزور) بین العرب بر وقعهٔ معروفه درکه بکر قبیله سی تمیم اوزره سوء قصد ایله واروب آهنك جدال ایلزدن
اقدمجه ایکی دوه نك دیزلرینی کرکی کبی بند ایلدکدنصکره تمیم قومنه قارشو * هذان زوران فلن نفرّ حتی یفرّا * یعنی بو دوه لر
بزم معبودمز اولمغله بونلر فرار ایلمدکجه بزم فرارمز متصوّر دکلدر دیو اشعار تثبت ایلدیلر بو سببدن یوم الزور ایله
متعارف اولدی بوراده زور صنم معناسنه در کذب صرف ومائل عن الحق اولدیغیچون نته که زانك ضمیله ده
لغتدر (الزیارة) کتابه وزننده و(الزوار) زانك ضمیله و(المزار) میمك فتحیله برکسه یی کورمکه وارمق معناسنه در یقال
زاره یزوره زورا وزیارة وزورا ومزارا اذا اتاه بقصد اللقاء بو معنا صدر معناسنه اولان زوردن مأخوذدر
کویا که صدر یله تلقی یاخود مزورك صدرینه قصد لقاء ایدر اولور نته که مواجهه دخی بو رسمه در (الزویر) زبیر وزننده
و(الزوّر) زانك کسریله حذبّ وزننده بونلرده قومك سید وذیشاننه اطلاق اولنور تصغیر تعظیم ایچوندر (الزور)
زانك ضمیله یلان سوزه دینور تقول مشایخ زماننا فعلهم ریاء وقولهم زور ای کذب ووجه استقامتدن مائل اولدیغیچون
اطلاق اولنمشدر وشرك بالله معناسنه استعمال اولنور که اعظم اکاذیبدر ویهود ونصاری طائفه لرینك یصقلیه لرینه
اطلاق اولنور وزور کبی برقومك سید وسرکرده لرینه اطلاق اولنور بو زیارتدندر محلّ میل اولدیغی دخی سبب
اوله بیلور وطرب موسیقی مجلسنه اطلاق اولنور ومعبود بالحق جلّ شانه حضرتلرندن غیری معبود اتخاذ اولنان
شیئه اطلاق اولنور که بت وصنم اوله جقدر * قال الشارح یقال ومالکم تعبدون الزور وهو کلّ ما عبد من دون الله
تعالی وزور قوّت معناسنه کلور بونده فارسی ایله متفقدر زیرا فارسی لساننده دخی قوّته زور دیرلر زورمند قوّتلو
دیمکدر وزور برایرمق آدیدرکه دجله یه منصبّ اولور اکری جریان ایلدیکیچون وزور عقل ورأی ورشد
معناسنه مستعملدر یقال ماله زور ولاصیور ای رأی یرجع ویمال الیه وباطل وبیهوده یه اطلاق اولنور وازور
کلمه سندن که احمر وزننده در جمع اولور کاسیذکر وطعامك خوش ولذیذ اولمسنه دینور تقول اعجبنی زور هذا الطعام
ای لذّته وطیبه زیرا نفس البته اکا میل ایدر ولباسك تمیز ونرم وملایم اولمسنه دینور یقال مایلبس الاثوبا فیه زور
ای لین ونقاء وزور بر پادشاه اسمیدرکه حالیا بغداد قربنده شهر زور دیدکاری بلده نك بانیسی اولمغله اسمنه مضاف
اولمشدر (الزور) فتحتینله برطرفه اکریجه ووربوب ودورك اولمق معناسنه در یقال زور الشیء زورا من الباب الرابع
اذا مال وانسانك وسائر حیوانك کوکسی برطرفه طوغری دورك یاخود کوکسنك ایکی طرفلو اتلرینك بریسی آخر
اوزره چیقق وباصق اولمق معناسنه در یقال زور الرجل والفرس اذا عوج زوره ای صدره او اشرف احد جانبی
زوره علی الاخر (الازور) احمر وزننده معنای مرقومدن وصفدر یقال عنق ازور ای مائل وکوکسنك قبوزغه سی
ایچه واوزونجه اولان کوپکه اطلاق اولنور یقال کلب ازور اذا کان جوشن صدره مستدقا وکوزلرینك قویریغیله
نظر ایدر اولان آدمه اطلاق اولنور علی قول شول انسان وحیوانه دینورکه یکجه یوریدکده بریانی اوزره ینکج کبی
اکیله رك یورر اوله هر نقدر صدرنده میل واعوجاج یوق ایسه ده یقال رجل ازور اذا کان ینظر بمؤخر عینیه
او هو الذی یمیل فی شق اذا اشتدّ فی السیر وان لم یکن فی صدره میل (الزوّر) زانك کسریله هجفّ وزننده سیر شدید
معناسنه در وتند وشدید انسان وحیوانه دینور وسفر ایچون مهیا وآماده اولمش دوه یه دینور (الزوار) و(الزیار) کتاب
وزننده برنسنه نك صلاح وعصمتنه مدار وقوام اولان شیئه دینور یقال هو زواره وزیاره ای صلاحه وشول ایپه
دینورکه دوه نك کوکسی باغیله که کوکسلکی تعبیر اولنور قولانی ارتسنه بند ایدرلر تاکه قولان سوروب مثانه سی
بند ایلیه بونلر تقویم وتحسین معناسنه اولان تزویر آتیدن مأخوذدر جمعی ازوره در وزوار مصدر اولور دوه نك
کوکسلکنه ذکر اولنان ایپی باغلمق معناسنه تقول زرت البعیر زوارا اذا شددته بالزیار وعلیّ بن عبد الله بن
بهرام الزیاری محدثیندندر (الزوراء) حمراء وزننده احیحة بن الجلاّح الانصارینك عهدهٔ تملکنده اولان مال یعنی

دوابّ و مواشینك اسمیدر و زوراءبك درین قویی یه اطلاق اولور افاضه دن مائل اولدیغیچون یقال بئر زوراء
ای بعیدة وصو وشربت ایچه جك قدحه دینور وکومش ظرفه وانایه دینور و یایه اطلاق اولنور یقال رمی
بالزوراء ای القوس ونهر دجله یه اطلاق اولنور اکری بوکری جاری اولدیغیچون و شهر بغداده اطلاق اولنور
زیرا ابواب داخلیه سی خارجیه دن مزوّر و مائلدر ومدینه ده مسجد شریفه قریب بر موضع آدیدر وخیره شهرنده
بر سرایك اسمیدر وارض بعیده یه اطلاق اولنور وصولدن مائل اولدیغیچون یقال ارض وفلاة زوراء ای
بعیدة وزوراء ذوخیم نام موضع یاننده بر ارضك اسمیدر و عثمان رضی الله عنه حضرتلرینك دار وسرایلری
آدیدر (الزارة) هایله دوه سوریسنه دینور وقوش قورسغنه دینور وزاره ازدسراة قبیله سندن برجماعتك اسمیدر
وبحرین قضاسنده بر قریه آدیدر مرزبان الزاره دیمکله متعارف کسه اورایه مضافدر و صعید قضاسنده بر قریه آدیدر
وطرابلس غرب قضاسنده بر قریه آدیدر تاجر و متموّل ابراهیم الزاریّ آندندر و اشتیخن قضاسنده بر قریه آدیدر
اعلامدن یحیی بن خزیمة الزاریّ اورادندر (الزاورة) حاضره وزننده و (الزاوورة) ناطوره وزننده بونلرده
قوش قورسغنه دینور حوصله معناسنه (الزیر) زانك کسریله زرّ معناسنه درکه تکمه یه دینور * شارحك بیانی
اوزره راء اولی یایه مبدله در وزیر کتانه دینور تاء تخصیصله زیره کتاندن بر پاره یه دینور وزیر بیوك کوپه
دینوردن معناسنه علی قول قولپسز بیوجك دستی یه دینور حبّ معناسنه ودأب وعادت معناسنه مستعملدر دائما
تردّدی اولدیغیچون یقال هکذا زیره ای عادته وزیر شول زندوست چلبی یه اطلاق اولنورکه زنان طائفه سیله
مصاحبتدن و معامله سزجه یاخود معامله ایله الف و مجالستدن یك حظ ایدر اوله و ارکك صحبتندن و انس و الفتندن
حظ ایدن عورته ده اطلاق اولنور علی قول ارککه مخصوصدر و بوز یارتدن مأخوذدر جمعی ازوار وزیره کاور
عنبه وزننده و ازیار کلور لفظنه مبنی یقال هو زیر نساء اذا کان یحبّ محادثة النساء ویحبّ مجالستهنّ بغیر شرّ او به
ویقال هی زیر رجال او خاصّ بهم وزیر طنبورك اینجه تلنه دینورکه بمّ مقابلیدر یاخود یك کسکین اولاننه دینور
ایکیسی براولمق کرکدر (الزیرة) زانك کسریله زیارتدن بناء نوعدر زیارت هیئتنه و حالتنه دینورکه زیارت ایدیشی
تعبیر اولنور یقال فلان حسن الزیرة ای هیئة زیارته (الزیر) سید وزننده بالطبع طارغین آدمه دینور یقال رجل
زیّر ای غضبان (زوره) زانك ضمی و وقتحیله کوفه یه قریب بر موضعدر (الزورة) زانك فتحیله ایراقلق معناسنه در
یقال بینهما زورة ای بعد و یاوزلغندن کوزلرینك قوریغیله بقار اولان ناقه یه دینور یقال ناقة زورة اذا کانت
تنظر بمؤخّر عینها لشدّتها (یوم الزویر) امیروزننده بین العرب بر یوم معروفدر (الازارة) همزه نك کسریله برآدمی
برکسه نك زیارتنه واردرمق و زیارت ایتدرمك معناسنه در یقال ازاره اذا حمله علی الزیارة (التزویر) تفعیل وزننده
یلان سوزه وسمه وآر ایشله ترویج ایچون حسن وزینت ویرمك معناسنه در یقال زوّر فلان اذا زیّن الکذب
و برنسنه یه قوام و اعتدال و استقامت ویرمکله تحسین و تهذیب ایلمك معناسنه مستعملدر بونده تفعیل سلب ایچوندرکه
اعوجاجنی ازاله ایلمکله اولور یقال زوّر الشیء اذا حسنه وقوّمه وکندیسنی زیارت ایدن آدمه نوازش و اکرام ایلمك
معناسنه در یقال زوّر الزائر اذا اکرمه و شاهدك شهادتنی ابطال ایلمك معناسنه در یقال زور الشهادة اذا ابطلها
و برآدمك نفسنی کذب و دروغله معلّم قلمق یعنی کذبه نسبت ایلمك که فلان مزوّردر دیمکدن عبارتدر یقال زوّر نفسه
اذا وسمها بالزور وتقول انا ازوّرك علی نفسك ای اتّهمك علیها (المزوّر) معظم وزننده شول دوه یه دینورکه الیله
دوه قسمنك قارندن یاوروبی چکوب چیقاررلر اولان کسه یاورویی چیقارر ایکن یاورینك کوکسی اکیلمکله الیله صیغوب
طوغرلدوب لکن اثر و علامتی قالمغله اول اثردن حالت مزبوره سی فهم و ادراك اولنه یقال فصیل و بعیر مزوّر اذا کان
قدسله المذمّر من بطن امّه فاعوجّ صدره فغمزه لیقیمه فبقی فیه من غمزه اثر یعلم منه انه مزوّر (الاستزارة) برکسه دن
کندیسنك زیارتنه کلمسنی التماس و نیاز ایلمك معناسنه در یقال استزار فلانا اذ سأله ان یزوره (التزاور) تفاعل
وزننده و (الازورار) احمرار وزننده و (الازویرار) احمیرار وزننده برنسنه دن صاپوب عدول و انحراف ایلمك
معناسنه در یقال تزاور عنه و ازورّ وازوارّ اذا عدل عنه وانحرف وتزاور زیارت ایدشمك معناسنه در یقال تزاور القوم
اذا زار بعضهم بعضا (زوران) سحبان وزننده تابعیندن ومحدّثیندن محمد بن عبدالرحمن البغدادیّ جدّینك اسمیدر
(زوران) عثمان وزننده بودخی اسامیدندر عبدالله بن زوران الکازرونیّ و اسحق بن زوران السیرافی محدّثلردر
(الزهرة) زانك فتحی وهانك سکونیله وحرف حلق اولمغله هاء مفتوح اولور نبات قسمنك چچکنه دینور علی قول صاری
اولاننه مخصوصدر جمع جنسی زهردر هاسز و جمع صیغی ازهاردر و جمع الجمعی ازاهیردر * مؤلف النبات و نوره
عبارتیله ثبت ایلمکله اعجبنی زید وکرمه قبیلندندر و نور ماده سنده النور الزهر او الابیض منه و امّا الاصفر فزهر

(عبارتیله)

عبارتیله بیان ایلمکله قول راجح اوزره زهر ایله نورك فرقی بوقدر لکن زمخشری نوری اغاجك چیچکنه تخصیص ایلمشدر وقال فی الاساس مااحسن هذه الزهرة کانها الزهرة ویقال کان زهر النجوم زهر النجوم اولکی نجوم بلاساق اولان نباتلردر انتهی * وزهرة الدنیا عالم دنیانك حسن وبهجت وتاب ورونق ولطافتندن عبارتدر * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿زهرة الحیوة الدنیا﴾ الآیة ای بهجتها ونضارتها وحسنها وزهرة بن جویریه اصحابدندر (الزهرة) زانك ضمیله حسن وصفوته مقارن آقلغه دینور تقول العجبنی زهرة لونه ای بیاضه وحسنه * شارح دیرکه بعضا صافی آقلقده دخی استعمال اولنور انتهی * وزهره اسامیدندر زهرة بن کلاب قریشدن برجماعت پدرینك اسمیدر ومحدثه اولان ام الحیاء الانباریه‌نك اسمیدر (بنوزهره) حلب شهرنده شیعه‌دن برطائفه‌در (ام زهره) کلاب بن مره‌نك زوجیدر (الزهر) فتحتینله و (الزهورة) عومه وزننده برکمسه‌نك لونی سمن کبی آق وخوب ودلبر اولمق معناسنه‌در یقال زهر الرجل زهرا وزهورة من الباب الرابع والخامس اذا کان ابیض واحسن (الزهرة) تؤده وزننده سبعهٔ سیاره‌دن برکوکب اسمیدرکه فلك ثالثده اولور سائر نجومه نسبت متلالی وصافی اولدیغی ایچون تسمیه اولنمشدر فارسیده ناهید دیرلر وزهره مدینه‌ده برموضع آدیدر (الزهور) ظهور وزننده تابان نسنه یلدرامق معناسنه‌در یقال زهر السراج والقمر والوجه زهورا من الباب الثالث اذا تلألأ وآتش پارلدامق معناسنه‌در یقال زهرت النار اذا اضاءت بو معنادندرکه عربلر سنك سببکله احوالم قوتلنوب مال ومنال وامالم نشوونما وخیر وبرکت بولدی دیه‌جك یرده زهرت بك زنادی دیرلر قویت اناو کثرت معناسنه وزهور کونش برنسنه‌یه تأثیر ایله چهره‌سنی بوزمق معناسنه‌در یقال زهرت الشمس الابل اذا غیرتها (الازدهار) افتعال وزننده‌که تاء داله مبدله‌در بو دخی برنسنه یلدرامق معناسنه‌در یقال ازدهر السراج اذا تلألأ وتلف وضایع اولمامق ایچون برنسنه‌یی صقنوب کوزتمك معناسنه‌در یقال ازدهر بالشیء اذا احتفظه وبرنسنه سببیله فرحناك اولمق معناسنه‌در یقال ازدهر به اذا فرح وبرآدم برنسنه‌یی کندی مالی قلمق معناسنه‌درکه آنی مال ایدنمك تعبیر اولنور یقال ازدهر به اذا جعله من ماله وهمدم وخادمنه امر ایلدیکی خصوصده سعی واقدام ایلمسی تنبیه وتأکید ایلمك معناسنه‌در یقال ازدهر بصاحبه اذا امره ان یجد فیما امره بو معنالر مجازدر (الازهر) احمر وزننده بغایت حسن وصفوت اوزره آق وبراق اولان شیئه دینور مؤنثی زهراءدر وازهر آیه اطلاق اولنور یقال طلع الازهر ای القمر ویوم جمعه‌یه اطلاق اولنور * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال فی النهایه وفی الحدیث ﴿اکثروا الصلوة علی فی اللیلة الغراء والیوم الازهر﴾ ای لیلة الجمعة ویومها وازهر بیان اکوزینه اطلاق اولنور ثور وحشی معناسنه وتوبی آق اولان ارسلانه دینور وبغایت نورانی وتابان اولان شیئه دینور وچهره‌سی سراج وهاج کبی برق واشراق ایدن آدمه دینور قال الشارح ومنه فی الحلیة ﴿کان النبی علیه السلام ازهر اللون﴾ ای نیر امشرق الوجه وشول یوکسك وبجاقلری اوزون ارکك دوه‌یه دینورکه اوزانوب اشجارك شاخلری وجلرینی اوتلر اوله وصاغلدیغی آنده تازه سود اطلاق اولنور یقال سقانی ازهر وهو اللبن ساعة حلب وازهر اسامیدندر ازهر بن منقر وازهر بن عبد عوف وازهر بن قیس اصحابدندر وازهر بن حمیصه تابعیندندر (الازهران) تثنیه بنیه‌سیله آی ایله کونشه اطلاق اولنور ازهر آیه دیمکله قرین کبی مغلبدر (الزاهر) یك قرمزی دیمکدرکه احمر لفظنی تأکید اولور شدت حمرتده لمعان اولمق مناسبتیله‌در یقال احمر زاهر ای شدید الحمرة وزاهر مکه ایله تنعیم بیننده برصویی چوق قویی اسمیدرکه دائما آندن صو چکیلور وزاهر بن حرام وزاهر بن الاسود اصحابدندر (الازهار) همزه‌نك کسریله آتشی یارلتمق معناسنه‌در تقول ازهرت النار اذا اضأتها ونبات چیچکلنمك معناسنه‌در یقال ازهر النبات اذا نور (الزاهریة) یای مصدریله صالنی صالنی یوریمکه دینور یقال یمشی الزاهریة وهی التبختر وزاهریه رأس العین نام محلده برچشمه آدیدرکه بغایت درین اولمغله دیبنه اصلا برنسنه یتشمز (الزهراء) حمراء وزننده مغرب زمیننده بربلده آدیدر وبرموضع اسمیدر وچهره‌سی مهتاب کبی تابان اولان خاتونه دینورکه ازهرك مؤنثیدر یقال امرأة زهراء ای مشرقة الوجه فاطمه رضی الله عنها جنابلرینه بو جهتله وصف اولنمشدر وزهراء بیان صغرینك دیشیسنه اطلاق اولنور نته‌که ارککنه ازهر اطلاق اولنور وروبه نام شاعرك شعرنده مذکور اولان زهراء لفظندن مراد شول آق وبراق سحابه‌درکه اخشامدن صکره‌جه افقلرده نمایان اوله شفقك انعکاس شعاعی سببیله ملمع اولور شعرمز بوردن * مؤلف وشارحلر ساکت اولمشلردر (الزهراوان) تثنیه بنیه‌سیله قرآن کریم سوره‌لرندن سورهٔ بقره ایله سورهٔ آل عمرانه اطلاق اولنور قال الشارح ومنه الحدیث ﴿سورة البقرة وآل عمران الزهراوان﴾ ای المنیرتان (الزهر) زانك کسریله حاجت معناسنه‌در یقال قضی زهره ای وطره (زهر) زانك ضمیله اسامیدندر زهر بن

عبدالملك بن زهر الاندلسیّ و اقربالری بالجمله فضلا و اطبالردر * شارح دیرکه زمرهٔ مزبوره طبیبلرندن بریله ادباء
عصرندن بریسی مباسطه و جهیله اشبو قطعه یی انشاد ایلشدر * یاملك الموت و ابن زهر * جاو رتما الحدّ و النهایه *
ترفقا بالوری قلیلا * فی واحد منکما الکفایه * (زهره) زانك ضمیله همزه وزننده (زهران) سحبان وزننده (زهیر)
زبیر وزننده اسامیٔ رجالدندر (الزهیریّة) زبیریّه وزننده بغداد قضاسنده برقریه‌در (المزهر) منبر وزننده
عوداسمیدرکه ساز انواعندندر ترکیده لاغوته و ترکیٔ قدیمده قپوز تعبیراولنور و بدوی طائفه‌سندن شول خاندان
و مضیافه دینورکه کیجه ایچره ابناء سبیل کورمکله خیمه‌سنه کلوب مسافر اولمق ایچون آتش قالدرر اوله یقال
فلان مزهر اذا کان یزهر النار و یرفعها للضیفان (المزاهر) منابر وزننده مزهرك جمعیدرو مزاهر برموضع آدیدر
(الازهیرار) احمیرار وزننده نبات پك چیچکلنمك معناسنه‌در یقال ازهارّ النبات اذا نوّر یعنی مبالغة (الزاهریّ)
زاهره منسوب دیمکدر محمد بن احمد الزاهریّ الدندانقانیّ محدثدر و احمد بن محمد بن مفرح النباتیّ الزهریّ که
زانك فتحیله‌در حفاظدندر (الزیر) زانك کسریله کوپه دینور (الزیارة) کتابه وزننده زور ماده‌سنده ذکر اولندی
مؤلفك بونلری بوراده دخی ذکری لفظلرینه مراعات ایچوندر یوخسه بونلر واویلردر

فصل السین

(السؤر) سینك ضمی و همزه‌نك سکونیله اکل و شربدن باقی قلان آرتغه دینور یقال فی الاناء سؤر ای بقیة و فضلة
(الاسأر) همزه‌نك کسریله برنسنه‌دن بقیه قومق معناسنه‌در یقال اکل الرجل فاسأر منه اذا ابقا بقیة (السأر) سینك
فتحی و همزه‌نك سکونیله بو دخی اسأر معناسنه‌در یقال سأر الشارب فی الاناء سأرا من الباب الثالث بمعنی اسأر (السأر)
شداد وزننده ذکر اولنان مزید و ثلاثیدن غیر قیاس اوزره فاعلدر زیرا قیاس مزیدده مسئر اولمقدر * شارح دیرکه
ثلاثیده دخی سائر اولمقدر زیرا اسأر مبالغه‌در انتهی * و سماعه متوقّف اولماق مطرده سیله قیاس اولمقده
جائزدر (السؤرة) هایله سؤردن اخص‌در یقال سأر فی الاناء سؤرا و سؤرة ای بقیة و یقال و فی فلان سؤرة من شباب
ای بقیة و یقال هذه سؤرة من القرآن لغة فی سورة (السائر) همزه‌نك کسریله باقی معناسنه‌در برنسنه‌دن کیرو
قلان شیٔ اوله جقدر سؤر مذکوردن مأخوذدر نته که باقی بقیه‌دن مأخوذدر جمیع معناسنه دکلدر نته که لغویوندن
نیجه جماعات اویلجه توهّم ایلدیلر یاخود مجازا جمیع معناسنه‌ده استعمال اولنور قلت اوزره نته که احوصك اشبو
لجلتها لنا البابة لمآ * و قذالنوم سائر الحرّاس * بیتنده جمیع معناسنه مستعملدر و من الامثال بطنی عطری و سائری
ذری اصلی بودرکه براعرابی برعشیره‌ته مهمان اولمغله صاحبخانه مهمان مزبوری اکراما عطر ایله تعطیر
و تطییب ایلك بابنده برقیزه امر ایلرایله قیز دخی تعطیره مباشرت ایلدکده اعرابی کلام مذکوری ایراد ایلدی مرادی
بنی اطعامله قارنمی اشباع ایله دیمکدر برآدمدن کندی حالنه اهمّ مهام اولانی استدعا موقعنده ضرب اولنور و کذا
من الامثال * اسائر الیوم و قد زال الظهر * اصلی بودرکه برقبیله علی السحر برقبیله یه شبخون ایلکله قریبلرنده متمکن
اولان عمزاده‌لرندن استغاثه و استمداد ایدوب حرکت و امداد خصوصنده تباطی ایلرایله اعدالری مزبورلری نهب و غارت
و مربوط سلسلهٔ اسر و مذلت ایدوب مأوالرینه رجعت ایلدکدنصکره مرقوم عمزاده‌لری امداد ایچون بعدالظهر ورود
و یورددده فلان برکسه‌دن احوالی سؤال ایلدکلرنده اول کسه کلام مزبوری ایراد ایلشدر یعنی بوو قتدنصکره‌می امداد
قیدنده اولیورسز اویله‌دن مقدّم کلمك کرك ایدی حالیا اویله وقتی صاوشدی زیرا حاجتی تمام یومده اولان آدم قبل الظهر
مباشرت ایدر ظهر ایسه کذران ایلمکله یأس حاصل اولمشدر غروب شمس حالنده یأس حاصل اولدیغی کبی مثل مزبور
برایشك وقتی فوت اولدقدنصکره طلب و نیل داعیه‌سنده اولان کسه حقنده ضرب اولنور * مترجم دیرکه مصباحدن
مطلب
و امّهات سائره‌دن فهم اولندیغی اوزره ازهریدن منقولدرکه سائر کلمه‌سی باقی و بقیه معناسنه‌در سؤر ماده‌سندن مأخوذدر
جوهری سیر ماده‌سندن اخذ ایله جمیع معناسیله تفسیر ایلشدر کویا که سیر ایله متصف اولان نسنه‌یه دینوب بعده تعمیم
اولنمشدر و بعضلر سور بلده‌دن اخذ ایلدیلر و ابن ولاّد تحقیق اوزره کرچه سائر بقیه معناسنه اولوب لکن فرقی بودرکه
سائر باقیٔ کثیرده و بقیه باقیٔ قلیلده مستعملدر مثلا کتابك برجزؤینی آلوب سائرینی ترك ایلدم دینور بقیه‌سی دینمز
و حریری درّة الغوّاصده بومبحثی تحقیق و شهاب شرحنده تدقیق ایلشدر فلیراجع (السأر) فتحتینله برنسنه
ارتوب قالمق معناسنه‌در یقال سئر الشیٔ سأرا من الباب الرابع اذا بقی (سؤر الاسد) سینك ضمیله ابو خبثة الکوفیّ نام
محدّثك لقبیدر بروقتده برارسلان کندیسنی افتراس ایلمشیکن رهایاب اولمغله آنکله ملقب اولدی (التساؤر) تفاعل
وزننده شراب بقیه‌سنی ایچمك معناسنه‌در یقال تساءر الرجل اذا شرب سؤر النبیذ (السبر) جبر وزننده یاره و قویی
و سائر نسنه‌نك غور و غایتنی بیلك ایچون یوقلیوب دنه‌مك معناسنه‌در میل ایله یاره‌یی و صربق ایله قویی‌یی
و اسقندیل ایله دکزی یوقلق کبی یقال سبر الجرح و البئر و غیره سبرا من الباب الاوّل اذا امتحن غوره لیتعرّف مقداره

(وسبر)

وسبرارسلانه دینور تسمیه بالمصدر در دائماشکار بوقلدیغیچون وبرشیئك اصل وبنیادینه اطلاق اولنور عادتا
بوقلنلور اولدیغیچون یقال هو کریم السبر ای الاصل ولون وجمال وهیئت معنالرینه مستعملدر یقال اعجبنی لطف
سبره ای لونه وتقول عرفته بسبرا بیه ای بجماله وهیئته اشبو معانی اربعه ده سینك کسریله ده لغتدر (المسبور) حسن
هیئت صاحبی شیئه دینور یقال شیٔ ورجل مسبور ای حسن الهیئة (الاستبار) افتعال وزننده سبر معناسنه در
یقال استبرالجرح بمعنی سبره (السبر) سینك کسریله دشمنلك معناسنه در یقال بینهما سبر ای عداوة وبکزه مك شبه
معناسنه در یقال هوسبراخیه ای شبهه (السبرة) تمره وزننده پك صوغوق اولان ارکن وقتنه دینور تقول زارنی
فی غداة سبرة ای باردة جمعی سبرات کلور فتحاتله وسبره اسامیدندر سبرة بن ابی سبره وسبرة بن عمرو وسبرة بن فاتك
وسبرة بن الفاکه اصحابدندر وابوبکر بن سبرة السبری مدینه مفتیسی ایدی (سبرت) زبرج وزننده مغربده بر بلده آدیدر
(السابری) بر نوع بزاسمیدر که بغایت اینجه واعلا اولور همایون بزی کبی ومنه المثل * عرض سابری * مثل مزبوری
شول آدم ایراد ایدر که اکا وجه محقق اوزره اولمیه رق بر نسنه ادنی عرض وتکلیفله عرض اولنه در ساعت اول آدم
آنی احرازه دل وجانله خواهشکر اولور زیرا ثوب مزبور بغایت انفس واعلا اولغله جزئیجه عرضله هرکس اکا
میل ورغبت ایدر * شارحك بیانته کوره سابور آتی یه منسوبدر وسابری بر نوع خوش ونازك خرما اسمیدر وبرکونه
زرهه دینور که نسجی بغایت اینجه ومحکم ومتین اولور (سابور) کافور وزننده شاهپور معربیدر که شاهان عجمدن
برشاهك اسمیدر وفارس اولکه سنده بر ایالت آدیدر نوبندجان انك شهریدر واحمد بن عبدالله بن سابور وعبدالله بن
محمد بن سابور الشیرازی محدثلردر (السبرور) زنبور وزننده فقیر وکدایه دینور یقال رجل سبرور ای فقیر وقطعا نبات
اثری اولمیان ارضه دینور یقال ارض سبرور ای لانبات بها (السبار) کتاب وزننده و(المسبار) محراب وزننده جراحلرك
یاره یوقلدقلری میله دینور یقال سبر الجراح الجرح بالسبار والمسبار وهو مایسبر به الجرح وسبار کتاب وزننده بخاری
قضاسنده بر قریه آدیدر عبدالملك بن عبدالرحمن السباری که تاریخ ملکت بخارا اینی مؤلفی اولان غنجاردن نقل وروایت
ایلمشدر اورادندر (سبر) صرد وزننده وقتره وزننده بر قوش آدیدر وصرد یاخود قتره وزننده یاخود زبیر وزننده
تیم الرباب عشیرتی یوردنده بر عادی یعنی قدیم قویی آدیدر (سبر) بقم وزننده بدر ایله مدینه بیننده بر قومسال تپه نك
اسمیدر (السبورة) سینك فتحی وبانك تشدیدیله مشق وتعلیم یازمغه هوسناك اولان اطفالك تختهٔ تعلیملرینه اطلاق
اولنور که اکا مشق ایدوب بعد الاستغنا سیلوب محو ایدرلر تکرار یازوب ینه محو ایدرلر بیزلرنده یازبوز تخته سی تعبیر ایدرلر
قال الشارح وفی النهایة وفی الحدیث * لابأس ان یصلی الرجل وفی کمه سبورة * وهی جریدة من الالواح یکتب علیها
فاذا استغنوا عنها محوها (المسبئر) مقشعر وزننده کیجه ایچره یوله کیدن آدمه اطلاق اولنور یوقلیه رق کیدر اولدیغیچون
یقال هو مسبئر ای ذاهب تحت اللیل (السبادرة) عبادله وزننده ایشسز کوجسز هرزه کرد وبیکار آدملره دینور یقال
جماعة سبادرة ای فراغ ولهو ولغو وتبطل اربابنه دینور یقال هم السبادرة ای اصحاب اللهو والتبطل (السبطر)
هزبر وزننده امور ومصالحده ایشلك ونافذ ومقدام اولان شهامتلو جلادتلو آدمه دینور یقال وجدته سبطرا ای ماضیا
شهما واوزون بویلو سرو سهی کبی هموار وموزون آدمه دینور یقال شاب سبطر ای سبط طویل وصیچرادیغی وقتده
سونوب اوزانور اولان ارسلانه دینور یقال اسد سبطر اذا کان یمتد عند الوثبة (السبطرات) سبطر لفظنك جمعیدر
وشول ارکك دوه لره دینور که یره یقین کرکملو واوزون اوله یقال جمال سبطرات ای طوال علی وجه الارض بونده اولان
تاء تأنیث ایچون دکلدر بلکه رجالات کلمه سنده اولان تاء کبیدر که جمع مذکردر پس تاء ملفوظه تأنیث ایچون متمحض
اولمیوب بلکه جمع مذکر سالمده اولان یاء وواو منزله سنده اولور (السبیطر) مصغر بنیه سیله عمیثل وزننده بر نوع
قوش اسمیدر که بغایت اوزون بوینلو اولور ویك اوزون شیئه دینور (السباطر) علابط وزننده بو دخی پك اوزون
شیئه دینور (السبطری) سینك کسری وقصرایله عرضنی وزننده بر کونه یورویشه دینور که آنده خرام ورفتار
اوله یقال یمشی مشیة السبطری وهی مشیة فیها تبختر (الاسبطرار) اقشعرار وزننده یان اوزره اوزانوب یاتمق معناسنه در
یقال اسبطر الرجل اذا اضطجع وامتد ودوه قسمی سرعتله یوریمك معناسنه در که اوزانوب دوشه نرك یورر اولور
یقال اسبطرت الابل اذا اسرعت ویول وصحرا طوغرلق معناسنه مستعملدر یقال اسبطرت له البلاد اذا استقامت
(السبعرة) دحرجه وزننده و(السبعار) دحراج وزننده ناقه قسمی جنبش ونشاط وشطارتندن باشنی یوقاری طوتوب
قویریغنی اویلقلرینه چالهرق یوریمك معناسنه در یقال الناقة تسبعر سبعرة وسبعارا اذا صارت تمشی من النشاط والحدة
ترفع رأسها وتخطر بذنبها (السبعطری) قبعثری وزننده بغایت اوزون شیئه دینور (الاسبکرار) اسبطرار وزننده
ومجموع معنالریله مرادفدر وتازه اوغلان وقیز قسمی یال وبال صاحبی اولوب قدو قیافتنده اعتدال بولمق معناسنه در

يقال اسبكرّت الجارية اذا اعتدلت و استقامت (المسبكرّ) مقشعرّ وزننده تامّ الخلقه و معتدل القامة اولان نوجوانه
دينور يقال شابّ مسبكرّ اى تامّ معتدل و قيورجق و طوب اولميان صاچه دينور (الستر) سينك كسرى و تاى
فوقيه نك سكونيله پرده يه دينور جمعى ستور و استار كلور و قورقويه اطلاق اولنور كه سترى مستلزمدر يقال احاطه
الستر اى الخوف و او تاتمغه اطلاق اولنور يقال اخذه الستر اى الحياء و عقل و هوشه اطلاق اولنور كه انسانه اطوار
ناشايسته دن پرده در يقال هو من اهل الستر اى العقل عبدالرحمن بن يوسف السترىّ محدثدر بيت شريفك پرده دارى
اولمشيدى و ياقوت الخادم السترىّ عباد دندر و علىّ بن الفضل السامرىّ و عبدالعزيز بن محمد الستورىّ يان محدثلردر
(الستر) فتحتينله قلقانه اطلاق اولنور يقال لايقى الظالم من نصل دعوة المظلوم ستر اى ترس (الستارة) كتابه
وزننده مطلقا كندوسيله پرده لنوب استتار اولنه جق شيئه دينور جمعى ستاير كلور و طرنغك او زرنده اولان اينجه
دريجكزه اطلاق اولنور كه مراد طرنق ديلرنده اولوب طرنغك كوكنى ستر ايدن دريجكزدر (السترة) سينك ضميله
و (المستر) منبر وزننده و (الاستارة) همزهٔ مكسوره ايله بونلر دهستاره معناسنه دركه پرده لنه جك شيئه دينور (الستار)
كتاب وزننده پرده يه دينور ستر معناسنه جمعى ستردر ضمتينله و ستار عاليه ده بر طاغك آديدر كذلك اجأ و حمى نام
محللرده برر طاغك اسميدر و انصاب حرمك اوست طرفنده برنيچه ثنايايعنى بيلك تعبير اولنان بوغاج يوقشه
اطلاق اولنور حرم ايله حلّ ارالغنى ستر ايلدكلريچون و ديار ربيعه ده ايكى وادى اسميدر و سليم قبيله سى يوردنده
برطاغك آديدر و بحرين قضاسنده برناحيه آديدر (الستير) اميروزننده و (المستور) عفيف و پرهيزكار كشى يه
اطلاق اولنور مؤنثى ستيره و مستوره در يقال رجل ستير و مستور وامرأة ستيرة و مستورة اى عفيف (الاستار)
همزه نك كسريله اعداددن درت عدده دينور يقال هم استار اى اربعة و اوزاندن درت بچق مثقاله دينور تقول
عندى منه استار و هو من الزنة اربعة مثاقيل و نصف * شارح ديركه استار فى الاصل ربع عشر المنّ اولان مقداره
دينوب بعده اتساعا جنس واحددن اولان اربعه ده استعمال اولندى و بو چهار فارسيدن معرّب اولمق منقولدر
(التستر) تفعل وزننده و (الاستتار) افتعال وزننده برنسنه نك ايچنده يا ارقه سنده كيزلنمك معناسنه در يقال تستر
الرجل و استتر اذا تغطى (ساتور) كافور وزننده فرعونك موسى پيغمبر على نبينا و عليه السلام حضرتلرى
ايچون معارضه قصديله كتورديكى ساحرلردن برينك اسميدر آنلر درت ساحر ايدى كه صكره ايمانه كلديلر برى
ساتور و برى عاذور و برى حطحط و برى مصفى در (استراباد) همزه نك و تانك فتحيله جرجانه قريب برقصبه نك
اسميدر و سواد عراقده بر ايالت آديدر (السجر) نجر وزننده برنسنه يى قيزدرمق معناسنه در يقال سجر التنور سجرا
من الباب الاول اذا احماه و طولدرمق معناسنه در يقال سجر النهر اذا ملأه و صويى دوكك معناسنه در تقول
سجرت الماء فى حلقه اذا صببته و سجر و سجور ظهور وزننده ناقه قسمى ياوريسنه آرزو سببيله اوزون اوزادى ناله
و حنين ايلمك معناسنه در يقال سجرت الناقة سجرا و سجورا اذا مدّت حنينها و سجر كلب بوغازينه ساجور يعنى
خالطه چكورمك معناسنه در يقال سجر الكلب سجرا اذا شدّه بالساجور (السجور) صبور وزننده و (المسجر)
منبر وزننده فرونى و تنّورى علولندرب قزديردقلرى طوترغه دينور يقال سجره بالسجور و المسجر اى احماه
بما سجر به التنور (المسجور) علولندرلمش آتشه و قزدرلمش فرونه دينور و علوى و قزغنلغى ساكن اولمشه ديمكله
ضدّ اولور و شول دريايه دينوركه صويى كنديدن اكثر اوله يعنى طاشقين اوله و بو طولدرمق معناسندن مأخوذدر
يقال بحر مسجور اذا كان ماؤه اكثر منه و كردنده آويزه كبى صالنمش اينجو ديزيسنه دينور يقال لؤلؤ مسجور اى
منظوم مسترسل (الساجر) شول موضعه دينوركه سيل اوغراغى اولمغله ار القده سيل صويى كلوب لبالب
طولدرر اوله اسماسك بيانه كوره بالفعل طولدرمش اولان موضعه دينور قال تقول مررنا بكل حاجر و ساجر
و هو كلّ مكان مرّ به السيل فملأه و ساجر يمامه ده بر صو آديدر (السجير) اميروزننده صادق دوسته اطلاق اولنور
يكديكره ياقيلوب حنين ايدر اولدقلريچون نته كه جيم دخى بوملاحظه ايله اطلاق اولنور يقال هو سجيره اى خليله
و صفيه جمعى سجراء كلور كرماء كبى (الساجور) كافور وزننده كلب قسمنك بوينه چكوردكلرى اغاجدن طوقه
دينوركه قلاده محرفى خالطه تعبير اولنور و ساجور منبج ترابنده برنهرك اسميدر (السوجرة) حوقله وزننده كلبك
بوينه خالطه چكورمك معناسنه در يقال سوجر الكلب اذا شده بالساجور (سجار) كتاب وزننده بخارا قربنده
برقريه آديدر (السوجر) جوهر وزننده برنوع شجر على قول سكود آغاجنه دينور ياخود صواب اولان حاى مهمله
ايله اولمقدر (السجورىّ) جهورىّ وزننده خفيف و چالاك على قول احمق و بى ادراك كشى يه دينور يقال رجل
سجورىّ اى خفيف او احمق (السجراء) حمراء وزننده بياضنه حمرت قارشمش كوزه دينور يقال عين سجراء

(اذا كانت)

اذا كانت قدخالطت بياضها حمرة (السجرة) سينك ضميله و (السجر) فتحتيناله كوزك بياضنك قرمزی ايله قارشقلغنه
دينور يقال انّ فی عينك لسجرة و سجرا و هی بينة السجرة و السجر (المسجر) معظم وزننده و (المنسجر) منزجر
وزننده و (المسوجر) مجوهر وزننده شول صاچه وصف اولور که اورلمش وطوپلنمش اولميوب چوزلمش و صارقمش
اوله يقال شعر مسجر و منسجر و مسوجر ای مسترسل و مرسل (الاسجر) احمر وزننده بالچغی پاك وصافی اولان صوكولنه
دينور يقال غدير اسجر اذا كان حرّ الطين و ارسلانه دينور (التسجير) تفجير وزننده و مرادفيدركه صويی روان
ايلك معناسنه در يقال سجّر الماء اذا فجره (المساجرة) مفاعله وزننده دوستلشمق معناسنه در يقال ساجره اذا خالّه
(الانسجار) انفعال وزننده پيدر پی قطار اوزره يوريوب كتمك معناسنه در يقال انسجرت الابل اذا تتابعت
فی السير (المسجهرّ) مقشعرّ وزننده پك آق نسنه يه دينور يقال شیءٌ مسجهرّ ای ابيض (الاسجهرار) اقشعرار
وزننده برنسنه پك آق اولمق معناسنه در نته كه * مؤلف تلميح ايلدی و نبات اوزايوب زمين اوزره يايلمق معناسنه در
يقال اسجهرّ النبات اذا طال و انبسط و اوه ده سراب جريان ايدركبی يلدرامق معناسنه در يقال اسجهرّ السراب
اذا ترّيه و جنكده بركسه يه اعدانك مزراقلری طوغريلوب كلمك معناسنه در يقال اسجهرّت الرّماح اذا اقبلت
يعنی اليك (المسجهرّة) مطمئنه وزننده ايچنده يغمور لمان ايدن سحابه يه وصف اولور يقال سحابة مسجهرّة
اذا صارت يترقرق فيها الماء (السحر) سينك فتحی و حانك سكونی و فتحيله و سينك ضميله لغتدر آق جكره دينوركه
رئه دخی ديرلر تركيده اويكن تعبير اولنور يقال كلّ ذی سحر يتنفس و هو الرّئة جمعی سحور و اسحار كلور و منه
المثل * يقال فلان انتفخ سحره و انتفخت مساحره * اذا عدا طوره و جاوز قدره مساحر بوراده غير قياس اوزره
سحرك جمعيدر حسن و محاسن كبی سائر احشاء اعتباريله تغليبا جمع اولنمشدر لسانمزده دخی حدّ و مقدارينی تجاوز ايله
بالاپروازلق ايدنه شيشكن تعبير اولنور * لكن مؤلف بصائرده مثل مزبوری اذا ملّ و جبن عبارتيله بيان ايلمشدر
خوف سببيله آق جكره انتفاخ عارض اولمغله ايكی تفسير دخی ملايمدر و كذا من الامثال تقول * انقطع منه سحری *
اذا يئست منه و صيادلر تفأل طريقيله صيد اولنه جق طوشان قسمنه مقطعة السحور اطلاق ايدرلر يعنی آق جكرلری
پاره پاره اولمش كه شمدی طوتيلور ديمكی فال ايدرلر و بعضا مقطعه لفظنی اسم فاعل ايدرلركه يلك قاچقدن آق جكرينی
پاره پاره ايديجی ديمك اولور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سحر حلقوملك اوجنه و آق جكره دينور و مجاز ايدندن
اكا محاذی اولان عضوه ده اطلاق اولنور و سحركه جادولغه دينور فی الاصل برآدمك سحرينه يعنی آق جكرينه
اوروب آنی متغير و سرسم ايلك معناسنه مصدر اولوب بعده جادولقده استعمال ايلديلر و سحر اوچ كونه در بری
مطلب
محض خداع و تخيلات دركه حقيقتی يوقدر شعبده و كوز باغجيلق تعبير اولنور خفت يد و سرعتندن نشئت ايدر
ايكنجی شياطينه تقرّب سببيله بعض مرتبه معاونتلرينی استجلاب ايله اولور * اوچنجيسی ارتكاب كفر ايله افسون ايدەرك
صور و طبايعی كويا كه تغيير ايدرلر مثلا بعض آدمی حمار ايدرلركه بو دخی كرچه مؤثردر لكن حقيقتی يوقدر مسحور
اولان آدم كنديسنی حمار اولدم قياسيله اشكجه سنه شيوه ايدر هر حالده سحرك وقوعی واردر نته كه معوّذتين
اولبابده نازلدر و اشبو سحر ماده سندن بعضا حسن و لطافتی تصوّر اولنور و منه * انّ من البيان لسحرا * و بعضا دقت
فعلی تصوّر اولنور و منه يقول الاطباء * الطبيعة ساحرة * و صباح غداسنه سحر اطلاقی تأثيرينك لطف و دقتی
ملاحظه سيله در بعده آندن زمان غدا اولان سحر وقتی تفرّع اولندی ياخود اوقاتك الطف و يك نازكی اولمغله دقت
و لطافت تصوّرندن اخذ اولندی ياخود آق جكرك حالی اولان تنفس اعتبارندن تصوير اولندی زيرا وقت مزبور
كيجه نك ادباری و كوندزك اقبالی هنكامی اولمغله صولغك آلوب ويرمسنه تشبيه اولنمشدر انتهی * و سحر بحر وزننده
دوه قسمنك صرتنده عارض اولان ياغرك صاغالدقدنصكره برنده قلان اثر و نشانه اطلاق اولنوركه بياض و آق جكر
شكلنده اولور (السحور) صبور وزننده تمجيد عكسنه دينوركه وقت سحرده اكل اولنان طعامدن عبارتدر (السحر)
فتحتينله صبحدن يعنی طلك يری آچلزدن مقدّمجه اولان وقته دينور سحریّ و سحريه دخی دينور مبالغة نفسنه نسبتله
و سحريه سحره ناظردركه هاله وقت مزبوره دينور سحردن اخص در تقول اتانی فی السحر و السحریّ و السحريّة
ای قبيل الصبح و سحر بياضی غالب اولان سياهه دينوركه آچيق سياه اولور و وقت مرقومه تشبيهله در يقال
فی لونه سحر و هو سحریّ اللون ای فيه بياض قد علا السواد و هر شيئك اوجنه اطلاق اولنور نته كه ذكر اولندی
و سحر لفظنك جمعی اسحار كلور (السحرة) سينك ضميله اوّل سحره دينوركه فجر كاذب اوله جقدر سحر اعلی
معناسنه و تقول لقيته سحريا هذا معرفة تريد سحر ليلتك فان اردت نكرة صرفته فقلت اتيته بسحر و بسحرة يعنی
اكر بو كيجه نك سحر معهودنده ملاقی اولديغكی افاده ايدرسك عدل و معرفه سببلريله غير منصرف اولمغله منصوب

اولور زیرا معرّف باللامدن معدولدر نته‌که بعضلر رجب لفظنك عدم انصرافنی الرجب کلمه‌سندن معدولیتیله
تعلیل ایدرلر واکر لاعلی التعیین اسحاردن برسحرده رؤیت ایلدیکنی اشعار ایدرسن نکره و منصرفه اولغله
مجرور اولور وسحره صحره معناسنه‌درکه سیاهه غالب اولان آقلغه دینور (الاسحار) همزه‌نك کسریله سحر
وقتنده کزمك وبریره کتمك معناسنه‌در یقال اسحر الرجل اذا سار فی السحر وسحر وقتنه کیرمك معناسنه‌در یقال
اسحر الرجل اذا صار فی السحر (السحر) سینك کسریله مطلقا مأخذی لطیف ودقیق اولان شیئه دینور پس
معروف جادولغه وکوز باغجیلغه اطلاق اولنور نته‌که ذکر وتفصیل اولندی وبو اسمدر یقال فلان یتعلم السحر
وقوله علیه السلام ❊ انّ من البیان لسحرا ❊ معناه والله اعلم انه یمدح الانسان فیصدق علیه حتی یصرف قلوب
السامعین الیه ویذمّه فیصدق فیه حتی یصرف قلوب السامعین ایضا الیه فقره‌لرده واقع ضمیرلر یمدح ویذمّ
کلمه‌لرینك متضمن اولدقلری مدح وذم لفظلرینه راجعدر وسحر مصدر اولور جادولق ایلمك معناسنه‌در یقال سحره
سحرا من الباب الثالث اذا عمل له السحر وبرآدمه دوباره ورنك وخدعه ایلمك معناسنه‌در یقال سحره اذا خدعه
وایراقلشمق معناسنه‌در یقال سحر عنه اذا تباعد واركن قالقمق معناسنه‌در یقال سحر الرجل سحرا من الباب الرابع
اذا بكر (السحر) سینك ضمیله جرمی نحری نقلی اوزره یورکه دینور قلب معناسنه (التسحیر) تفعیل وزننده
بودخی آلداتمق ورنك وخدعه ایتمك معناسنه‌در یقال سحر فلانا اذا خدعه (المسحور) سحره اوغرامش کشی‌یه
دینور یقال رجل مسحور ای مصاب بالسحر وتباه وافساد اولنمش طعامه اطلاق اولنور یقال طعام مسحور ای مفسد
وشول محله اطلاق اولنورکه یغمورك کثرتی وفرتندن یاخود چایرك یوقلغندن تباه وخراب اولمش اوله یقال مکان
مسحور ای مفسد من کثرة المطر او قلة الکلأ (السحیر) امیر وزننده قارنی آغرر اولان آدمه دینور یقال رجل سحیر
اذا صار قداشتکی بطنه اصل سحیر آق جکری آغریانه دینوب بعده تعمیم اولنمشدر وقارنی بیوك اولان آته اطلاق
اولنور کویاکه آق جکرینك بیوکلکندن ناشیدر یقال فرس سحیر ای عظیم البطن (السحارة) ثمامه وزننده بوغاز تمش
قیوندن قصابك قوپاروب آتدیغی آق جکره وقزل اویکنه دینور یقال ذبح القصاب الشاة فرمی سحارتها وهی
منها مایقتلعه من الرئة والحلقوم بصائرده ماینزع من السحر عند الذبح فیرمی به عبارتیله مرسومدر (السحارة) جبانه
وزننده اطفال اویونجغندن براویونجق آدیدر واول برملعبه‌درکه آنده برخیط اولغله برطرفدن چکسه‌لر بررنکده
واوبرطرفدن چکسه‌لر برغیری رنکده ظهور ایدر قال فی الاساس لعب الصبیان بالسحارة وهی لعبة فیها خیط
یخرج من جانب علی لون ومن جانب علی لون (الاسحارّة) و (الاسحارّ) همزه‌لرك کسری وفتحی ورالرك شده‌سیله
و (السحار) مخفف اوله‌رق کتان وزننده برکونه چایر اسمیدرکه دوه قسمنی تسمین ایدر (السوحر) جوهر وزننده
سکود اغاجنه دینور (سحّار) کتان وزننده اصحابدن برذاتك اسمیدر وعبدالله السحری که سینك کسریله در محدثدر
(المسحّر) معظم وزننده جوفی ازاله اولنمش قاوق نسنه‌یه دینور یقال شیٔ مسحر ای مجوّف بونده تفعیل ازاله
ایچوندر آق جکری ازاله اولنمشه دینوب بعده تعمیم اولنمشدر (الاستحار) افتعال وزننده خروس قسمی سحری
اوتمك معناسنه‌در یقال استحر الدیك اذا صاح فی السحر (الاسحنطار) افعنلال وزننده برکسمه کرینوب اوزانمق
معناسنه‌در یقال اسحنطر الرجل اذا امتدّ ومیل ایلمك معناسنه‌در یقال اسحنطر الیه اذا مال وبرنسنه عریض
وطویل اولمق معناسنه‌در یقال اسحنطر الشیٔ اذا عرض وطال ویوز اوزره دوشمك معناسنه‌در یقال اسحنطر
الرجل اذا وقع علی وجهه (الاسحنفار) فاءیله اسحنطار وزننده برآدم سرعت وشتابله چوب کتمك معناسنه‌در یقال
اسحنفر الرجل اذا مضی مسرعا ویول طوغرلق معناسنه‌در یقال اسحنفر الطریق اذا استقام ویغمور پك چوق
اولمق معناسنه‌در یقال اسحنفر المطر اذا کثر وبرکسه پرکوی ومتکلم اولغله سوزه بوشانمق معناسنه مستعملدر
یقال اسحنفر الخطیب اذا اتّسع فی کلامه (المسحنفر) اسم فاعل بنیه‌سیله بلد واسع معناسنه‌در وهر ماده‌ده استاذ
وحاذق آدمه دینور یقال رجل مسحنفر ای حاذق وطوغری یوله دینور یقال طریق مسحنفر ای مستقیم (السخر)
سینك فتحی وخاء معجمه‌نك سکونیله و (السخر) فتحتینله و (السخرة) سینك ضمیله و (المسخر) میمك وخانك فتحیله
و (السخر) سینك ضمیله و (السخر) ضمتینله برآدمی استهزا ایلمك معناسنه‌در یقال سخر منه وسخر به سخرا وسخرا
وسخرة ومسخرا وسخرا وسخرا من الباب الرابع اذا هزئ وقوله تعالی ❊ وان تسخروا منا فانا نسخر منکم کما تسخرون ❊
ای تستجهلونا یعنی تحملونا علی الجهل علی سبیل الهزؤ فانا نستجهلکم کما تستجهلونا اشبو آیت کریمه‌ده استهزاء مجاز
طریقیله استجهال معناسنه مستعملدر مشاکله وجهیله‌ده کرچه وارد اولمشدر کقوله تعالی ❊ الله یستهزئ بهم ❊ الآیه
(الاستسخار) بودخی سخر معناسنه‌در یقال استسخر منه واستسخر به بمعنی سخر (السخریة) و (السخریّ) سینك

ضمیله اسمدر مسخره لغه دینور یقال اتخذوه سخریة وسخریا (السخری) سینك كسری وضمیله برآدمه زوراكی
برایش تكلیف ایلمك معناسنه‌در یقال سخره سخریا وسخریا من الباب الثالث اذا كلفه مالا یرید وقهره * شارح دیركه
كرچه یاسمز سخر دخی بومعناده مصدردر لكن یای نسبت زیادهٔ قوتی متضمندر خصوص وخصوصیت كبی
انتهی (السخرة) سینك ضمی وخانك سكونیله و(السخری) یایله و(السخری) سینك كسریله اجرتسز زوراكی
ایش ایشلیان ارغاده كذلك طواره دینور یقال هو سخرة لی وسخری وسخری وكذا حمار ای یحمل بالسخری
وسخره شول كمسه‌یه دینوركه كندیسنی ناس دائما مسخره لغه الوب هزل واستهزا ایده‌لر مسخره دخی دینوركه
قشمر تعبیر اولنور یقال هو سخرة ای یسخر منه الناس وسخرة شول كمسه‌یه دینوركه هركوچی یتشن آدم انی
زوراكی ایشلدر اوله یقال رجل سخرة اذا كان یتسخر كل من قهره * مؤلف یتسخر قولنده ضمیر منصوب
محذوف قدر سیوطی مزهرده بووجه اوزره تحقیق ایلمشدركه فانك ضمی وعینك فتحیله فعله وزننده اولان نعوت
فاعل ایله مأولدر همزه ولمزه كبی وفانك ضمی وعینك سكونیله فعله وزننده اولان مفعول ایله مأولدر ضحكه وسخره
كبی انتهی (السخرة) سینك ضمی وخانك فتحیله دائما ناسی هزل واستهزا ایدر اولان كمسه‌یه دینور یقال
رجل سخرة اذا كان یسخر من الناس (السخر) سینك فتحی وخانك سكونیله یل كمینك موافق اوزره سوب پویاسنه
كتمك معناسنه‌در معنای مذكوردن متفرعدر یقال سخرت السفینة سخرا من الباب الثالث اذا طابت لها الریح
والسیر (سخر) سكر وزننده بقول انواعندن برنبات اسمیدركه خراسانده اولور * شارح سیكران ایله بیان ایلمشدركه
بانك تخمنك نباتیدر بنج ماده‌سنده ذكر اولندی (التسخیر) تفعیل وزننده رام ومنقاد ایلمك معناسنه‌در یقال سخر
فلانا اذا ذلله وبومعنای آتیدن مأخوذدر وبرآدمه اجرتسز مجانا زوراكی ایش تكلیف ایتمك معناسنه‌در یقال
سخره اذا كلفه عملا بلا اجرة (التسخر) تفعل وزننده بودخی زوراكی ایش ایشلتمك معناسنه‌در یقال تسخر
فلانا بمعنی سخره (السخبر) بای موحده ایله جعفر وزننده مكه آبرینه شبیه برشجر آدیدر مفردانده دخی بواسمله
متعارفدر وبرموضع آدیدر (السخیبرة) مصغر بنیه‌سیله بنو الاضبط یوردنده برصویك اسمیدر (سخبره) لحطبه
وزننده اسامیدندر سخبرة الازدی وسخبرة بن عبیده اصحابدندر وسخبرة بنت تمیم صحابیه‌در (السدر) سینك
كسری ودالك سكونیله شجر نبق اسمیدركه عربستانده كراسی تعبیر اولنور طرابزون خرمه‌سی اول نوعندندر
مفردی سدره‌در جمعی سدرات كلور وسدرات كلور كسرتینله وسدرات كلور سینك كسری ودالك فتحیله وسدر
كلور عنب وزننده وسدر كلور ضمتینله * شارح دیركه سدرات سینك كسری ودالك فتحیله سدرك جمع الجمعیدر
وسدرات دالك سكونیله سدره‌نك جمعیدر وشجر مزبور ایكی كونه اولور بری بستانیدركه یمشی خوش اولوب
ویپراغیله غسل اولنور وبریسی بریدركه یمشی كیكره اولور وایكیسنكده كولكه‌سی بغایت قوی ونظیف وخفیف
اولور انتهی * وسدره تابعیندن برذاتك اسمیدر وابوسدره سحیم الهجیمی نام شاعرك كنیه‌سیدر وسدرة المنتهی
سماء سابعه‌ده‌در * شارح دیركه علوم مخلوق اكا منتهی اولوب اوته‌سنه تجاوز ایلمز علم الله محولدر تفصیلی
تفاسیرده مشروحدر (ذوسدر) فكر وزننده (ذوسدیر) زبیر وزننده (سدرتان) بر موضعلردر (سدیر)
امیر وزننده حیره ناحیه‌سنده برنهرك اسمیدر وبمنده بر ارضك آدیدر برودسدیریه اوراه منسوبدر ومصرده
عباسیه قربنده برموضع آدیدر وسدیر بن حكیم سفیان ثورینك شیخی اسمیدر وسدیر تازه چایره دینور یقال برعی المال
فی مرعی كثیر السدیر ای العشب (سدیر) زبیر وزننده بصره ایله كوفه ارالغنده بردوز صحرا آدیدر * شارح دیركه
مؤلف اسم قصراولان سدیردنكه امیروزننده‌در سكوت ایلدی اصل سدیر اول قصری مشتمل اولان بنیان عظیمك
اسمیدركه سه دیر فارسی معربیدر اوج قات اولمغله آنكله تسمیه اولنمشدر وقصر مزبورك اسمی خورنق ایدی
معمار سنمارك دستیاری عمارتیله ملك حیره نعمان بنا وبعد الاتمام سن مارسوء جزا ایله مكافاتنی اجرا ایلدی انتهی
وسدیر زبیر وزننده غطفان دیارنده برموضع آدیدر وحجازده برصو اسمیدر سدیره دخی دیرلر (السدر) فتحتینله
و(السدارة) صداره وزننده سركشته وحیران اولمق معناسنه‌در یقال سدر الرجل سدرا وسدارة من الباب الرابع اذا
تحیر وشدت حرارتدن دوه قسمنك كوزلری طمانلنوب كورمز اولمق معناسنه‌در یقال سدر البعیر اذا تحیر بصره من شدة
الحر (السادر) و(السدر) كتف وزننده سركشته ومتحیر كشی‌یه دینور یقال رجل سادر وسدر ای متحیر وسادر كار
وكردارنده مبالات واهتمام ایلمز اولان لاابالی آدمه اطلاق اولنور یقال رجل سادر اذا كان لایهتم ولایبالی ماصنع
وحرارت هوانك شدتندن كوزلری طمانلنوب خیره اولمغله ادراكدن قالمش اولان دوه‌یه دینور یقال بعیر سادر
اذا صار قد تحیر بصره من شدة الحر وسدر كتف وزننده دریایه اطلاق اولنور كویا كه حیرتدن برطرفه روان

اولمز (السدار) كتاب وزننده اويوشقلغه شبيه برحالته دينوركه وجوده عارض اولوب حس وعملدن مانده اولور
يقال اخذه السدار وهوشبه الخدر (السيدارة) سينك كسر ومديله نسوانك باش اوزتولرينك التنده اولان يشمق
وسربند مقولەسى وقايه يه وآلنه باغلندقلرى چنبره ودلداده يه دينور * مترجم ديركه اشبوسيداره ستارهٔ فارسى
معربى اولمق ملحوظدركه فارسيده سايبانه وشمسيه يه واوچ قات شيئه دينور آندن اخذ ومعناى مزبورده استعمالى
بعيد دكلدر انتهى (سدر) سينك ضميله قبر وزننده اطفال لعبلرندن برلعب آديدر (الاسدران) تثنيه بنيه سيله
ايكى كوزده ايكى طمره اطلاق اولنوركه كوزطمرى اوله جقدر هربرى اسدردر وجه مذكور اوزره وهن وضعفلرى
سببيله كوزك خيره لنمسنه سبب اولورلر وايكى اموزه دخى اسدران اطلاق اولنوركه كوزلردن كلان طمرلر اعتباريله
ومنه يقال * جاء يضرب اسدريه * اى عطفيه ومنكبيه اى جاء فارغا ولم يقض طلبته يعنى فلان حاجت ومرامندن
محروم وتهى دست كلدى ديه جك يرده كلام مزبورى ايراد ايدرلر * شارح ديركه بو محلده صاد ايله وزاى معجمه ايله ده
زبانزددر بواوچ حرف برى برينه معاقب اولورلر انتهى (السدر) غدر وزننده باشده اولان صاچى وپرچى صاليورمك
معناسنه در (الانسدار) آندن انفعالدر يقال سدر الشعر سدرا من الباب الاول فانسدر اى سدله فانسدل وانسدار
طاغ وباير مقولەسى يوكسك يردن اشاغى يه طوغرى بردوره يه سكرده رك اينوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال
انسدر يعدو اذا انحدر واستمر (السر) سينك كسرى ورانك تشديديله و (السريرة) سينك فتحيله درونده كتم
واخفا اولنان رازه دينور سرك جمعى اسرار وسريره نك جمعى سرائر كلور يقال افشى سره وسريرته وهو
مايكتم فى النفس ويقال * صدور الاحرار قبور الاسرار * وسر جاع معناسنه استعمال اولنوركه كيزلو ايشدر
يقال ما اطيب سرها اى جاعها وآلت تناسله اطلاق اولنور كما سيذكر ونكاح معناسنه مستعملدر يقال واعدها
سرا اى نكاحا ونكاحى افصاح واظهار ايلكه دينور وزنا وفجور معناسنه مستعملدر يقال لايرجى من ولد السر
بر اى ولد الزنا وعورتك فرجنه اطلاق اولنور يقال التقى السران اى الفرجان وآيك اولنه على قول آخرينه
وعلى رأى وسطنه اطلاق اولنور يقال صام سر الشهر اى مستهله اوآخره او وسطه اول وآخرنده قمرك
استسرار واختفاسى ملاحظه سيله در واوسطى كوياكه شهرك جوفى اولمق مناسبتيله در كما سيذكر وسر هرشيئك
اصل وعنصر وبنيادينه اطلاق اولنور نمايان اولمديغيچون يقال هو كريم السر كثير البر اى الاصل وطپراغى
صوى ومنبت اولان ارضه اطلاق اولنور محض نسب معناسندن مأخوذدر تقول زرعت فى سر من الارض
اى كريمة وهرشيئك جوفنه ولبه ومغزينه اطلاق اولنور يقال هو فاسد السر اى الجوف واللب وصويك ونسبك
خالص وافضلنه اطلاق اولنور لب ومغز معناسندن متصوردر يقال هو فى سر النسب اى محضه وافضله وسر
اسرار كفك مفردى اولور يعنى الك اياسنده اولان جزكى يه كذلك جبهه ده اولان جزكى يه اطلاق اولنور جمعى اسرار
وجمع الجمعى اسارير كلور علم كف وعلم پيشانى اول جزكيلردن استنباط اولنور تقول نظرت الى اسرار كفه ويقال
برقت اسارير جبهته اى خطوطه وبودرينك بوكلنده مستور اولديغيچون اطلاق اولنمشدر وسر الوادى دره نك
بطننه ووسطنه اطلاق اولنوركه اطيب وخوشتر اولان يردر يقال نزلوا بسر الوادى وهو بطنه واطيبه وطيب
وكريم اولان ارضه اطلاق اولنور * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وهرشيئك محض وخالص اولاننه اطلاق اولنور
تقول اعطيت سر ذلك الشئ اى خالصه وسر حجاج بصره يولنده بروادى آديدركه طولى اوچ مرحله در ويمنده
برناحيه اسميدر وبلاد تميمده برموضع آديدر وبطن الحله ده بروادى آديدر ونجد اولكه سنده قبيلهٔ اسد يوردنده
برموضع آديدر (السرار) سحاب وزننده و (السرارة) سحابه وزننده بونلرده نسبك وصويك خالص وكزيده سنه
اطلاق اولنور يقال هو من سر النسب وسراره وسرارته اى محضه وافضله وسراره برنسنه نك خالص اولمسنه دينور
يقال هو سر بين السرارة اى خالص بين الخلوص وبوندن فعل متصرف اولمز وسرار وسراره بطن الحله ده بروادى
آديدر سر دخى دينوركه ذكر اولندى وسرار الوادى وسرارة الوادى سر الوادى كبى دره نك بطننه اطلاق
اولنوركه خوش واطيب اولان يردر وسرار خرما قوريغنه اطلاق اولنور سياب معناسنه هنوز نضج بولوب ظهوره
چيقمديغى ملحوظيله وسرار الشهر آيك آخر كيجه سنه اطلاق اولنور كما سيذكر (السرر) فتحتيله وضمتيله لغتدر
بودخى الك اياسنده وجبهه ده اولان جزكيلره اطلاق اولنور سركبى وابه قادينك چوجغك كوبكندن كسوب آتديغى
قضيه يه اطلاق اولنور سره سينك ضميله كوبكه دينور كما سيجى وسرر برعلت آديدركه دوه قسمنك دوشنده كركره
يعنى دكرمى مهره سنده باغرلقدن عارض اولور اول دوه يه اسر دينور كما سيجى وبرنسنه نك ايچى بوش وقاوق اولمغه
دينور يقال قناة سراء اى جوفاء بينة السرر وسرر الشهر سرار كبى آيك آخر كيجه سنه اطلاق اولنور (السرار)

كتاب وزنده بودخی الف آیه‌سنده وجبهه‌ده اولان جزکی‌یه دینور وسرار جازده برموضع آدیدر وعامه قرنده
برصو علی قول تمیم بلادنده برچشمه آدیدر وسرار الشهر سرار کبی آیك آخر کیجه‌سنه اطلاق اولنور یقال هذه
ليلة السرار والسرار والسرر ای آخر ليلة من الشهر (السرّ) سینك ضمیله ریّ نام بلده قضاسنده برقریه آدیدر
اعلامدن زیاد بن علیّ السرّی اورادندر وجازده مزینه بلادنده برموضع آدیدر وسرّ مصدر اولور فرحناك
اتلك معناسنه کاسیذکر وهنوز طوغمش چوجغك کوبکندن کسیلوب آتیله‌جق فضله‌یه اطلاق اولنور سرر کبی
جمعی اسرّه کلور تقول تعلمت العلم قبل ان یقطع سرّی وسرری وهو مایقطع من السرّة وبومادهلر هپ سرّ وخفا
معناسندن مأخوذلردر عکن بطننده مستتر اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر (سرّاء) سینك ضمی وفتحی والفك مدیله
وادیٔ سلمی یاننده برصو آدیدر ووادیٔ ارل قربنده برطاشلق وقوملق یرك اسمیدر وسرّ من رأی قصبه‌سنك اسمیدر
کاسیذکر (السریر) امیروزننده بنودارم علی قول بنوکنانه دیارنده برموضع آدیدر وبلاداللان ایله باب الابواب
بیننده برمملکت اسمیدرکه مخصوص پادشاهی وسکانك بشقه‌جه دین وملتلری واردر کتب جغرافیاده سریراللان
حالا طاغستان دیدکلری مملکتدرکه دارالملکی قویموق نام قصبه‌در ولان ابازه وچرکس وآچق باش وکورجی
طائفه‌لرینك ولایتلریدرکه مجموعی بحر خزر ایله بحر سیاه بیننده واقع وشمالیسی روس مملکتنه مجاوردر واکاسریر
تسمیه‌سی نوشروان کندی اقرباسندن برینی اوراىه والی نصب واستقلال تامّ ایچون تخت نشین ایلدیکنه مبنیدر
وسریر بروادی آدیدر وسریر تخت تعبیر اولنان نشیمنه دینورکه معروفدر فارسیده اورنك دینور تخت ملوکده غالب
اولمشدر جالس اولان اهل جاه ورفعت مسرور اولدیغی ملاحظه‌سیله اطلاق اولنمشدر جمعی اسرّه وسرر کلور
ضمتینله وسریر بیونك باش طوردیغی یره اطلاق اولنورکه باشك کویاکه تختی وکرسیسیدر یقال ضرب سریر رأسه
وهو مستقرّه من العنق وسریر ملك وسلطنت معناسنه استعمال اولنور لزوم علاقه‌سیله یقال زال سریره ای ملکه
ونعمت ورفاه ووسعت معاش معناسنه مستعملدر یقال زال فلان عن سریره اذا ذهب عزّه ونعمته وخفض عیشه
ونعش میته اطلاق اولنور هنوز جنازه حمل اولنمزدن بعده جنازه دینور کتابه وزننده ومنار چیقدقده اوزرنده
یاپشق اولان قومه اطلاق اولنور ومطلقا اوزرنده اوزانیلوب یاتیله‌جق شیئه اطلاق اولنور وحصیراوتنك اوزینه
دینور شحمة البردیّ معناسنه (الاساریر) اسرارك جمعیدرکه الف آیه‌سنده وجبهه‌ده اولان جزکیلره دینورنته‌که
ذکر اولندی وبومناسبتله محاسن چهره‌یه اطلاق اولنور یقال برقت اساریر وجهه ای محاسنه (السرور) ظهور
وزننده و(السرّ) سینك ضمیله و(السرّی) بشری وزننده و(التسرّة) تحله وزننده‌که سماعیدر و(المسرّة) میمك
وسینك فتحیله برآدمی سویندرمك وشادان اتلك معناسنه‌در یقال سرّه سرورا وسرّا وسرّی وتسرّة ومسرّة
من الباب الاول اذا افرحه * مؤلفك بصائرده بیانه کوره قلبده منکتم اولان فرحه مخصوص اولوب بعده تعمیم
اولنمشدر ویقال سرّ هو سرورا علی بناء المجهول اذا فرح فهو مسرور (السرور) قبول وزننده اسمدر سونج
معناسنه (السرّ) سینك فتحیله بدوی عربلرك مرخ وعفار نام شجر تخته‌لرندن دوزدکلری چقماغك بوش اولان
دلیکنه بری برینه سوروب آتش چیقارمق ایچون چوی صوقمق معناسنه‌در یقال سرّ الزند سرّا اذا جعل فی طرفه
عودا لیقدح به وذلك اذا کان اجوف ویقال سرّ زندك فانه اسرّ ای اجوف وسرّ هنوز طوغمش چوجغك ایه قادین
کوبکنده اولان فضله‌یی کسمك معناسنه‌درکه کوبك کسمك تعبیر اولنور یقال سرّ الصبیّ اذا قطع سرّه وبرآدمك
کوبکی آغریمق معناسنه‌در یقال سرّ الرجل سرّا من الباب الرابع اذا اشتکی سرّته وبرآدمه خوشبو چیچکلر صونوب
عشقباد اتلك معناسنه‌در یقال سرّ فلانا سرّا من الباب الاول اذا حیّاه بالمسرّة ای باطراف الریاحین کاسیذکر
وسرّ صفت مشبهه اولور هرکیمی دائما مسرور ودلشاد ایدن آدمه دینور یقال هو رجل برّ وسرّ ای یبرّ الناس
ویسرّهم ویقال قوم برّون وسرّون (السرّة) سینك ضمیله بدنده کوبك تعبیر اولنان موضعه دینور فارسیده ناف
دیرلر جمعی سرر کلور صرد وزننده وسرّات کلور وسرّة الوادی سرّ وسرار کبی درەنك اطیب وخیر وخوشتر اولان
یرینه اطلاق اولنورکه تمام وسطی اولەجقدر یقال نزلوا سرارة الوادی وسرّته وسرّه وسراره ای بطنه وافضل
مواضعه وسرّة الحوض حوضك نهایتنده صویك قرارکاهنه اطلاق اولنور وسرّه شول خاتونه دینورکه خیر
واحسان ایله دائما ناسی مسرور ایدر اوله وبونك اصلی سرره‌درکه همزه وزننده‌در یقال امرأة سرّة اذا کانت
تسرّ الناس (الاسرّ) همزه‌نك وسینك فتحیله اجوف وقاوق اولان شیئه دینور یقال زند اسرّ ای اجوف وشول
دوه‌یه دینورکه کوکسنده اولان طبق کبی دکرمی مهرەسنده باغرلقدن علت حادث اولمش اوله اول علته سرر دینور
نته‌که ذکر اولندی یقال بعیر اسرّ اذا صار به السرور وبرآدمك امورینه قاریشوب محرم رازی اولان آدمه دینور

دخیل معناسنه (السرر) عنب وزننده بو دخی تازه چوجغك کوبکندن کسیلوب آتیلان فضله یه دینور وسرر عنب وزننده وسرر صرد وزننده بردن چیقارلمش منزلدر بر الماسنك اوزرلرنده یاپشق قبوق وچامور مقوله سنه دینور ومکه یه قریب بر موضع آدیدرکه آنده بر شجر واردر تحتنده یتمش پیغمبر ذیشان تولد ایدوب واوراده کوبکلری کسلمشدر وباعث تسمیه بودر وتقول العرب ولدلفلان ثلاثة علی سر وسرر ای اشباه لاتخلطهم انثی یعنی فلانك بر کوبکندن بری برینه مشابه اوچ دانه ارکك اوغللری ظهور ایلدی دیه جك یرده ایراد ایدرلر (سر من رأی) سینك ورانك ضمیله که سرور معناسنه در من رأی جمله سنه مضافدر وسینك ورانك فتحیله ده که ماضی متعدیدر وسینك فتحی ورانك ضمیله که تحیه بالمسرة معناسنه در و(سامرا) میمك فتحی والفك قصریله که تعبیر مرقومدن منحوتدر وبحتری شعرنده مدا ایلمشدر یاخود ایکیسیده لحندر وساء من رأی که سوء لفظندن ماضیدر بغداد قربنده بر بلده آدیدر معتصم خلیفه زماننده عسکری طائفه سی دارالخلافه ده مزدحم وسکانی آزرده اولمغله عسکری یی مخصوص ایوا وتمکین ایچون بلدهٔ مزبوره نك بناسنه مباشرت ایلدکده درون عسکری یه بو کیفیت کران کلوب بعد الاتمام والنقل تماشا ایلدکلرنده بالجمله منبسط ومسرور اولملریله اسم مزبور ایله مسما اولدی پس ساء من رأی دیدکلری ابتدای امرده عسکریلرك غمناك اولدقرینه مبنیدر نسبتنده سرمری دینور سینك ضمی ومیمك فتحیله وسامری دینور میمك فتحی وکسریله وسری دینور جزؤ اوله نسبتله محدثیندن حسن بن علی بن زیاد السری اورایه منسوبدر (السریة) سینك ضمی ورای مشدده نك کسریله اوطه لق اتخاذ اولنان جاریه یه دینور بونك وزنی فعلیه در سر لفظنه منسوبدرکه سینك کسریله جماع معناسنه در نسبتنده سینك ضمی تغییر نسب قبیلندندر نته که قباطی کلمه سندن قباطی دیرلر یقال اتخذ امته سریة وهی الامة التی بوأها بیتا * مترجم دیرکه زمخشری بونی سرو ماده سنده ثبت ایلمشدر کویا نفاست معناسندن اخذ ایلمشدر وبعضلر سرور معناسنه اولان سر لفظنه منسوب اولدیغنه ذاهب اولمشدرکه بونده تغییر یوقدر زیرا سریه اتخاذ ایدنلر البته مسرور اولورلر * ومؤلفك بیانی اوزره سره منسوب اولمسی عادتا عقرب بانودن یعنی قیدافهٔ بیتدن کیزلوجه اتخاذ اولندیغنه مبنیدر فعلی التقدیرین ناسك جلیه وزننده سریه تعبیری خطادر (التسرر) تفعل وزننده و(التسری) رایی یایه ابدال الله تظنن وتظنی کبی اوطه لق ایدنمك معناسنه در یقال تسرر فلان وتسری اذا اتخذ سریة (الاستسرار) بو دخی تسرر معناسنه در یقال استسر فلان اذا اتخذ سریة وکیزلنمك معناسنه در تقول استسر عنی اذا استتر (سریر) زبیر وزننده حجازده بر وادی اسمیدر وحبش طرفندن مدینه یه وارد اولان سفینه لره مخصوص بر لیمان آدیدرکه جار قربنده در (المسرة) میمك وسینك فتحیله و(المسرور) ظهور وزننده مصدرلردر نته که ذکر اولندی وموجب نشاط اولدیغیچون خوشبو چچکلرك اوجلرینه اطلاق اولنورکه احباب بری برینه عشق ایدرلر نته که بو دخی ذکر اولندی (المسرة) میمك کسریله اسم آلتدر طومار طرزنده بر مجوف نسنه درکه بر آدمك قولاغنه تقریب ایدوب آنکله کیزلو سوز تکلم اولنور ظاهر اعرابه مخصوص بر نسنه در دورشنید مسموعمزدر لکن بو توجیه سامعه اولنه جق شی دکلدر * مترجم دیرکه مؤلف الالة التی یسار فیها کالطومار عبارتیله بیان ایدوب وسره اذا حیاه بالمسرة عبارتنك ذیلنده ایراد ایلمکله یسار کلمه سی ذکر اولنان سر کلمه سندن مأخوذ اولەکه احباب بری برینه چچك تحفه ایلمك معناسنه اولور پس مسره چچك طوتادوب اتحاف ایلدکلری چبوق مقوله سی نسنه اولورکه طومار شکلنده اولور وبو وجدان حقیرانمده اولکیدن ملایمدر (السراء) سینك فتحیله و(السارورا) سرورکه دینورکه اسمدر ضراء مقابلیدر یقال هو حیمله فی السراء والضراء ای المسرة والبؤس وسراء ذکر اولنان اسر کلمه سندن مؤنثا اولور سرر دیدکلری دردا اوغرامش ناقه یه دینور یقال ناقة سراء اذا کان بها السرر وایچی بوش قارغی یه دینور یقال قناة سراء ای جوفاء بینة السرر وطپراغی صوی پاکیزه ومنبت یره دینور یقال ارض سراء ای طیبة (الاسرار) همزه نك کسریله بر نسنه یی کتم ایلمك معناسنه در یقال اسره اسرارا اذا کتمه واظهار ایلمك معناسنه اولمغله ضد اولور یقال اسر الندامة اذا اظهرها بونده همزه سلب ایچوندر وبر آدمه بر کلام وخبر پنشدرمك معناسنه در یقال اسر الیه حدیثا اذا افضی به الیه (السرر) ضمتینله مطلقا نباتك بالدرندن نصفندن یوقاریسنه دینور مفردی سروردر نته که ذکر اولندی (السارة) دائما همدمنی بر تقریبله مسرور ایدر اولان خاتونه دینور مسره دخی دینورکه ذکر اولندی یقال امرأة مسرة وسارة اذا کانت تسرك (المسرور) زنبور وزننده دائما امور ومصالحه کریشن کارشناس ومصلحتکذار رشید ودانا آدمه دینورکه آشنای نبض مصالح اولمغله بی پروا اموره دخل وتمشیت پذیر ایدر یقال رجل مسرور ای فطن عالم دخال فی الامور وایپلك اکیره جك ایکك یلانه دینور وبر آدمك احباب واصحابی بیندن صدق ورشدی سببیله متخصص ومتقرب اولان دوستنه

اطلاق اولنور يقال هو سرسور فلان اى حبيب وخاصة له من بين صحابه ودوابّ ومواشى تربيه سنده عارف اولوب
تيمار ورعايتلرى خصوصنه حسن اهتمام ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال هو سرسور مال اى مصلح له (سرور)
سينك ضميله قهستان ايالتنده بر بلده در (التسرير) تفعيل وزننده نهرك ياحوضك صويى برآدمك كوبكنه چيقمق
معناسنه در سرّه دن مأخوذدر يقال سرّره الماء اذا بلغ سرّته (المسارّة) فى الاصل مفاعله وزننده و(السرار) قتال
وزننده برآدمك قولاغنه برسوز فسلدهمك معناسنه در يقال سارّه فى اذنه مسارّة وسرارا اذا ناجاه (التسارّ) فى الاصل
تفاعل وزننده فسلدشمق معناسنه در يقال تسارّ القوم اذا تناجوا (التسرسر) تزلزل وزننده بزودلبند مقوله سى يپك
كوشك نسج اولنمغله جابجادر زلرى و پروزلرى چيقوب آريلوب آچلق معناسنه در يقال تسرسر الثوب اذا تهلهل
(السرسرة) زلزله وزننده بچاغى بيليوب كسكنلتمك معناسنه در يقال سرسر الشفرة اذا احدّدها (مسارّ) ميمك فتحيله
تنده بر حصن آديدر رانك تخفيفى لحن در فى الاصل اسم اولان مسرّتدن جمعدر (سرّ جاهلا) ماضى بنيه سيله ضرّ كاملا
وزننده برآدمك لقبيدر نته كه تأبط شرّا دخى برينك لقبيدر (رتقة السرّين) رانك وقافك فتحى وسرّين تثنيه بنيه سيله حلى
ايله جدّه بينند ه ساحل بحرقلزم اوزره برقريه آديدر (ابو سريره) هريره وزننده همیان نام محدثك كنيه سيدر ومنصور ابن
ابى سريره ابن مباركك شيخيدر (سرّى) سكرى وزننده بنت نبهان الغنويّه دركه صحابيه در (سرّين) تثنيه وزننده
مكه ده برموضع آديدر شيخ الطبرانى موسى بن محمد بن كثير اورادندر (السيسنبر) لى عنبر وزننده خوشبو برچچك آديدركه
عربيده ناكثمّام ديرلر سيسنبر اعجميدر تركيده مارصمه ديدكلريدر (السطر) سينك فتحى وطانك سكونيله صره يه ديرلر
صفّ معناسنه يازى واغاج وجماعت صره سى كبى فارسيده رسته ديرلر جمعى اسطر وسطور واسطاردر كلور و اسطارك
جمع الجمعى اساطيردر كلور تقول كتبت سطرا من الكتاب وغرست سطرا من النخل اى صفا وكذلك بنى سطرا من بنائه
اى صفا قال الشارح ومنه قوله تعالى ۞ ان هذا الّا اساطير الاوّلين ۞ اى شىء كتبوه كذبا وهو جمع اسطار وقال المبرّد
جمع اسطورة كاحاديث واحدوثة وسطر يازويه اطلاق اولنور يقال ما احسن سطره اى خطه ومصدر اولور يازى
يازمق معناسنه يقال سطر فلان سطرا من الباب الاول اذا كتب وبونلرده طانك فتحيده جائزدر وسطر بر ملفق
قيونه وكچى يه اطلاق اولنوركه اول قيونه طوقلى وكچى يه چپش تعبير اولنور صربه ده حمل اولدقلرى چون
وسطر قلج ايله كسمك معناسنه در يقال سطره اذا قطعه بالسيف (الساطر) قصابه ديرلر (الساطور) كافور وزننده
قصابك بيوك بچاغنه ديرلر فارسيده كوشتكوب ديرلر قطع بالسيف معناسندن مأخوذدر (الاستطار) افتعال وزننده
بريازويى كندى ايچون يازمق معناسنه در يقال استطره اذا كتبه يعنى اكتتبه (الاساطير) اسطارك جمعيدركه
ذكر اولندى واساطير افسانه مقوله سى پريشان كلماته اطلاق اولنور اسرائيليات كبى مفردى اسطار واسطاره در هايله
واسطير واسطيره در واسطور واسطوره در قال فى الاساس قصّ علينا فلان من اساطيرهم اى مما سطروا من اعاجيب
احاديثهم (التسطير) تفعيل وزننده تأليف كلام ايلمك معناسنه در يقال سطر الاكاذيب اذا الفها وبرآدم افسانه مقوله سى
پريشان صاچمه اخبار وكلمات پيدا ايلمك معناسنه در تقول سطر فلان علينا اى اتانا بالاساطير (المسيطر) مهيمن وزننده كه
سطيره آيدن اسم فاعلدر برشيئك اوزرنده قائم اولوب احوالنى كوروب كوزه در اولان آدمه ديرلر ومسلط معناسنه در
يقال هو مسيطر عليه اى رقيب حافظ ويقال هو مسيطر عليهم اى متسلط (مسطر) محدّث وزننده بودخى
مسيطر معناسنه در * شارحك بيانى اوزره بونك اصلى مسيطر ايدى ياء طيه قلب وادغام اولندى وبو سطر
ماده سندن مأخوذ اولمغله فى الاصل بركسه اوزره ناظر ومتعهد اولوب تحمل وفعالى قلمله اولان آدمه سطر معناسى
معناى مزبورلرده استعمال اولندى (السيطرة) بيطره وزننده و(السوطرة) حوقله وزننده و(التسيطر) تبيطر
وزننده مسيطر اولمق معناسنه در يقال سيطر عليهم وسوطر وتسيطر اذا كان مسيطرا عليهم (المسطار) ميمك
ضميله شمول خمره ديرلركه نوش ايدن آدمى باشدن قاره يقار اوله عبى قول اكثر ولانه على رأى تاره اوله
ياران بيننده موصطاريّه ديكله متعارفدر يقال سقاه المسطار اى الخمرة الصرعة لشاربها او الحامضة او الحديثة
ومسطار سمايه آغمش غباره ديرلر (الاسطار) همزه نك كسريله برآدمك اسمى مكتوب اولان سطرى اوقوميوب
اوته صاوشمق معناسنه در تقول اسطر فلان اسمى اى تجاوز السطر الذى فيه اسمى وبرقتبنك قرائتنده خطا
ايلمك معناسنه در يقال اسطر فلان اذا اخطأ فى قراءته (الساطرون) شاهان عجمدن برشاهك اسميدركه آنى شابور
ذو الاكتاف نام شاه قتل ايلمشدر * شارحك بيانه كوره ملوك طوايفدن ايدى (السطرة) سينك ضميله امل
وامنيه معناسنه مستعملدر اكثرى تذكره مقوله سيله طلب اولندقده مثلا تقول راجعت فلانا ولم يساعد سطرتى
اى امنيتى (سطرى) سكرى وزننده دمشق قضاسنده برقريه آديدر (السعر) سينك كسريله صاتيلق نسنه نك

بهاسنك مقوّم عليهى اولان شيئه دينوركه نرخ تعبير اولنور جمعى اسعار در و بو اسعار نار معناسندن منشعبدر
يقال رخص السعر وهو الذى يقوم عليه الثمن و سعر اساميدندر سعر الدؤلى عندالبعض اصحابدندر و ابو سعر
منظور بن حبه راجز معروفدر (الاسعار) همزه نك كسريله و (التسعير) تفعيل وزننده بر نسنه يى نرخ معينى او زره رايج
آلوب صاتمق معناسنه در يقال اسعروه و سعروه اذا اتفقوه على سعر * شارح ديركه اصل اسعار و تسعير بر شيئه
نرخ و ضع ايلمك معناسنه در يقال اسعر الامير اذا وضع السعر و آتشى علولندرمك معناسنه در يقال اسعر النار
و سعرها اذا اوقدها (السعر) سينك فتحى و عينك سكونيله بودخى آتشى اولجروب علولندرمك معناسنه در يقال
سعر النار سعرا من الباب الثالث اذا اوقدها و كذا يقال سعر الحرب اذا اشعلها و معلول اولان كمسه مقاربت
سببيله جرب و جذام كبى علت سار يه سنى غيره سرايت ايتدرمك معناسنه مستعملدر يقال سعر البعير الابل جربه
اذا اعداها و بر نسنه نك چورەسنى طولاتمق معناسنه مستعملدر آتش يقان كمسه آتشك اطرافنى طولانديغى كبى و منه
تقول لاسعرن سعره اى لاطوفن طوفه (السعر) سينك ضميله و (السعار) غراب وزننده اسيلكه دينور يقال ضربه
السعر و السعار اى الحرّ و سعر دلولكه دينور يقال اخذه السعر اى الجنون و سعر و سعار آجلغه دينور على قول
قرم معناسنه دركه خاصة ات قسمنه اولان اشتها و آرزودن عبارتدر تقول بى سعر و سعار اى جوع اوقرم و سعر
بر مرضك آخره سرايت ايلمسنه دينور يقال جربت الابل بالسعر اى العدوى (السعر) ضمتينله بودخى دلولكه دينور
و بو معنالر جمله مجازدر (السعر) كتف وزننده دلويه دينور يقال رجل سعر اى مجنون جمعى سعرى كلور سكرى
وزننده (السعير) اميروزننده فعيل بمعنى معمولدر مطلقا آتشه اطلاق اولنور و آتشك علوينه دينور لهب معناسنه
و مسعور معناسنه دركه يانمش ياخود علولنمش آتش اوله جقدر (الساعورة) ناعوره وزننده بودخى آتشه اطلاق
اولنور (سعير) زبيروزننده بر صنمك اسميدر و سعير بن العدّاء اصحابدندر (المسعر) منبروزننده و (المسعار) محراب
وزننده آتشى اولجروب علولديره جك كوسكى يه دينور يقال سعر النار بالمسعر و المسعار و هو مايسعر به
و بو مناسبتله آتش جنك و قتالى اغرا و استعوا ايده رك اشعال ايدن آدمه مسعر حرب اطلاق اولنور يقال هو مسعر
حرب اذا كان يوقدها و مسعر اوزون بيونه على قول سخت و شديد اولان بيونه اطلاق اولنور ايكيسيده كوسكى يه
تشبيهله در يقال له عنق مسعر اى طويل او شديد و شول آته اطلاق اولنور كه سكردوب صچرادیغى و قتده اياقلرينى
دوز و منتظم وضع ايليوب طاغنق و ناهموار وضع ايدر اوله ينه كوسكى يه تشبيه اولنمشدر آتشى طاغتديغيچون
يقال فرس مسعر اذا كان يطيح قوائمه متفرقة و لاضبرله و مسعر اساميدندر مسعر بن كدام سفيان ثورى ايله
سفيان بن عيينه نك شيخى اسميدر و كاه اولور كه مزبورك و همنامنك ميملرينى تفألا مفتوح ايدرلر كويا كه مضاف
اولدقلرينه فال ايدرلر ياخود مسعر اوزون شيئه ديمكله طول عمرلرينه تفأل ايدرلر (الساعور) كافوروزننده اوجاغه
و فرونه و تنوره دينور و آتشه دينور و نصارى طائفه سنك معرفت علم طبابتده مقدّم و پيشوالرينه دينوركه رئيس
اطبالرى اوله جقدر * شارحك بيانه كوره فى الاصل ساعور ادركه سريانيدر خسته لرى تفقد ايدن كمسه يه دينور
(السعرارة) سينك كسريله و (السعرورة) سينك ضميله صباح وقتنه اطلاق اولنور استناره سى ملاحظه سيله
تقول اتيته وقت السعرارة و السعرورة اى الصبح و كونشك پنجره دن و باجه دن ايچرويه نفوذ ايدن شعاعنه
دينوركه ناس اكا ذرّه تعبير ايدرلر (المسعور) شول اكول و اينهان كمسه يه اطلاق اولنور كه قارنى كركى كبى
طويوب طولسه دخى ينه اكل طعامه حريص اوله معاذالله جوع البقره مبتلادر كويا كه اكل ايلديكى طعام معده سنده
آتش اشتها ايله محو اولور يقال رجل مسعور اى حريص على الاكل و ان ملئ بطنه (السعرة) بعره وزننده اوكسوركه
دينور يقال اخذه السعرة اى السعال و بر ايشك و بر نسنه نك اوّلنه و نوظهورلغنه اطلاق اولنور كه آتش علوى كبى حدتى
هنكاميدر يقال فعله فى سعرة شبابه اى اوّله و حدّته (السعران) فتحاتله پك سكرتمك معناسنه در سعر ناردن مأخوذدر
يقال سعر الفرس سعرانا اذا عدا شديدا (سعران) سينك كسريله بر رجل اسميدر (الاسعر) احمر وزننده شول
آدمه اطلاق اولنور كه بغايت نحيف و زبون و كوده سى لحم و شحمدن عارى اولوب جابجا سكيرلرى چوب كبى نمايان
اولور اوله كوسكى كبى قوپقورى آدم اوله جقدر يقال رجل اسعر اى القليل اللحم الظاهر العصب الشاحب و اسعر
مرثد بن ابى حمران الجعفىّ نام شاعرك لقبيدر و زيد بن صوحام نام كمسه نك كوله سى لقبيدر على قول بو معجمه ايله در
و اسعر الجعفى و اسعر بن رحيل التابعى و اسعر بن عمرو محدّثلردر و هلال بن اسعر البصرىّ اكال مشهوردر
و صفيه بنت اسعر شاعره در (المساعر) ميمك فتحيله مسعرك مفرديدركه مقعد وزننده در انسانك و حيوانك قصيق
يرلرينه اطلاق اولنور كه قولتق و بوط ايچلرى اوله جقدر آچشوب ياندیغيچون يقال اخذ الجرب فى مساعره اى ارفاغه

و آباطه (الاستعار) افتعال وزننده اویوز مرضی دوه‌نك قصیق یرلرندن باشلمق معناسنه‌در یقال استعر الجرب
فی البعیر اذا ابتدأ بمساعره و آتش علولنمك معناسنه‌در یقال استعرت النار اذا اتقدت و اوغری طائفه‌سی علو کبی
بری اوته چالوب چارپمق معناسنه مستعملدر طریق مجازده مشهودمز اولمشدر یقال استعر اللصوص اذا تحرکوا
کأنهم اشتعلوا و شرّ و فتنه و حرب و جدال قغلجم کبی منتشر اولمق معناسنه مستعملدر یقال استعر الشرّ و الحرب
اذا انتشرا (التسعر) تفعل وزننده بو دخی آتش یانمق معناسنه‌در یقال تسعرت النار اذا تقدت (المسعر) مقعد
وزننده دوه قسمنك قوریغك اینجه‌رك یرینه اطلاق اولنور کویا که اورانك تویلری یانمش کبی اولور (یستعور)
یانك فتحیله یاء فصلنده مرسومدر (السعبر) جعبر وزننده و (السعبرة) هایله صویی پك چوق اولان قویی‌یه
دینور یقال بئر سعبر و سعبرة ای کثیرة الماء و یقال ماء سعبر ای کثیر و اجوز شیئه دینور یقال سعر سعبر ای رخیص
(السعابر) سعبرك جمعیدرکه بغدایدن چیقان آتیلجق مقوله‌سی نسنه‌لره دینور زوان و دلوجه و قراموق کبی
تقول نقّ الطعام عن السعابر ای مایخرج منه من زوان و نحوه (السعتر) تای فوقیه ایله جعفر وزننده ککیك تعبیر
اولنان نبات معروفه دینور بر یسنه ککیك و بستانیسنه عربی اوله‌رق سعتر تعبیر اولنور آرنودبیری دخی اول نوعندندر
و صاد ایله صعتر عنوانده رسم اولنمسی اعلادر شعیر لفظنه ملتبس اولمامق ایچون زیرا اعجام معتبر دکلدر
خصوصا ترك اعجام اولنمش اوله (السعتری) یای نسبتله شن و شاطر و شقراق آدمه دینور یقال رجل سعتری ای
شاطر * مترجم دیرکه فارسی مصطلحاتندن سعتری زیبقچی عورته دینور انتهی * و سعتری کریم اولوب شجیع و بهادر
اولان آدمه دینور یقال رجل سعتری ای کریم شجاع و محدثیندن یوسف بن یعقوب النجیرمی لقبیدر (السغر)
سینك فتحی و غین معجمه‌نك سکونیله نفی و تبعید ایلمك معناسنه‌در یقال سغر الشیء سغرا من الباب الثالث اذا نفاه
(السفر) سینك فتحی و فانك سکونیله سپورمك معناسنه‌در یقال سفر البیت سفرا من الباب الثانی اذا کنسه * مؤلفك
بصائرده بیانه کوره سفر ماده‌سی بر نسنه‌دن غطاء و ستاره‌یی کشف ایلمك معناسنه موضوعدر و اعیانه مخصوصدر
سفر العمامة عن الرأس و سفر الخمار عن الوجه کبی و اسفارکه افعال بابندندر لونه مختصدر و معانیء سائره
بر مناسبتله انلردن متفرعدر انتهی * و سفر اسامیء رجالدندر فی الاصل سافر معناسنه اولوب بعده علم استعمال
ایلدیلر و اسامیده فانك سکونی و کنیه‌لرده فتحیله اولمق ملتزمدرکه کنیه‌لرده علم اولمامش اولور سفر بن نسیر
تابعیندندر و سفر ابو الفیض ایله مکنی یوسف نام محدثك پدری اسمیدر و سفر کذلك مصدر اولور بر نسنه‌یی بر شیئك
یوزندن صیروب یاخود قالدروب آچمق معناسنه‌در یقال سفرت الریح الغیم عن وجه السماء اذا کشطته و طاغتمق
معناسنه مستعملدر یقال سفر الشیء اذا فرقه و سفر اثر و نشانه اطلاق اولنور سفر و ازاله اولنان نسنه‌دن قالدیغیچون
جمعی سفور کلور و سفر سافر معناسنه اولورکه تسمیه بالمصدر دریوله کیدن آدمه دینور یقال رجل سفر ای سافر
شارح دیرکه بو معنادن فعل تصریفی مهجوردر مصدری اسم اوله‌رق استعمال اولندی * نته‌که مؤلف دخی ذکر
ایلمشدر انتهی * و سفر سافر لفظندن جمع اولور سفره کیدن کشیلره دینور و بو صحب و صاحب کبیدر یقال قوم سفر
ای ذو و سفر و یقال قوم سافرة و اسفار و سفار و رجل سافر پس اسفار و سفار سافرك جمعلریدر و سافره جماعت
اعتباریله‌در و سفر دوه‌نك بروننه بروندەلق چکورمك معناسنه‌در یقال سفر انف البعیر سفرا اذا جعل له سفارا
و صباح یری آچیلوب اغارمق معناسنه‌در یقال سفر الصبح اذا اضاء و اشرق و جنك و قتالك شدتی بر طرف
اولوب یواشلنمغه یوزطوتمق معناسنه مستعملدر یقال سفرت الحرب اذا ولت و خاتون چهره‌سنی آچمق معناسنه‌در
یقال سفرت المرأة اذا کشفت عن وجهها یعنی الخمار و بر نسنه‌نك کزیده‌سنی آیرتلیوب صاتمق معناسنه
مستعملدر یقال سفر الغنم اذا باع خیارها و سفر سفاره معناسنه‌درکه ناس بینی اصلاح ایلمکدر کما سیذکر
(المسفرة) میمك کسریله اسم آلتدر سپورکه‌یه دینور یقال سفر البیت بالمسفرة ای المکنسة (السفارة) تمامه وزننده
سپورندی‌یه دینور کناسه معناسنه (السافر) سفر بر اولان آدمه دینور نته‌که ذکر اولندی یقال رجل سافر ای ذو
سفر و بوندن فعل تصریف اولنمز مصدری اسم اوله‌رق استعمال اولندی جمعی اسفار و سفار کلور نصّار وزننده
و سافر کوده‌سی اتسزجه چلیمسز آته اطلاق اولنور کویا که‌اتی کشف و ازاله اولنمشدر یقال فرس سافر ای قلیل
اللحم قال فی الاساس یقال سفر شحمه اذا ذهب و سافر دائما یوزینی کشف ایدن عورته دینور ذکر اولنان سفر
الوجه معناسندن صفت مختصه‌در یقال امرأة سافر اذا کانت تکشف القناع عن وجهها و یازیجی‌یه دینور
کاتب معناسنه کما سیذکر (السافرة) سفر بر اولان جماعته دینورکه ذکر اولندی و روم طائفه‌سندن بر فرقه اسمیدرکه
اقصای مغربده توطن و تمکن ایلملریله ناسدن یك بعید اولدقلری کویا که باعث تسمیه اولمشدر و منه الحدیث

﴿لولا اصوات السافرة لسمعتم وجبة الشمس﴾ وهي امة من الروم كانه نعمدهم وتوغلهم في المغرب اطلق عليهم (المسفر)
منبرو زننده پك چوق سفر و سياحت ايدر اولان كشي يه دينور كويا كه سفر ايچون مخلوق آلتدر يقال رجل مسفر
اي كثير الاسفار و سير و سفر بابنده طيانقلي توانا كشي يه اطلاق اولنور مؤنثلري مسفره در يقال رجل مسفر اي قوي
على السفر (السفرة) سينك ضميله مسافرك استصحاب ايلديكي يول طعامنه دينور سفرة الجلد بوندن مأخوذدر
يعني طعام صاردقلري معهود دكرمي دري يه سفره اطلاقي حنيت ومحليت علاقه سيله بوندن مأخوذدر مسافرلرك
طعام صاروب كوتردكلري وطعامك آلتنه يايدقلري ميشيندن اولمغله كيدرك آنده استعمال اولنوب بعده على الاطلاق
استعمال اولندي نسخه مزده صاد ايله صفره تعبير اولنور (السفار) كتاب وزننده دموردن ياخود دريدن دوزوب دوه
قسمنك بورنه چوردكلري نسنه يه دينور كه بورنه لق تعبير اولنور بولاردن ماعدا اكا ايپ چوروب ياوزدوه يي انكله ضبط
ايدرز سر كشلكني كشف وازاله ايلديكيچون اطلاق اوغشدر جمعي اسفره كلور و سفر كلور سينك ضميله وسفاير
كلور و اول آت قسمنك كنده اولان صولوق يرنده در وسفار مفاعله بابندن مصدر ثاني اولور كاسيذكر (الاسفار) همزه نك
كسريله دوه نك بورنه بورنه لق چورمك معناسنه در يقال اسفر البعير اذا جعل على انفه سفارا وصباح يري آچيلوب
آيدنلق معناسنه در يقال اسفر الصبح اذا اضاء واشرق قال الشارح ومنه الحديث ﴿اسفروا بالفجر فانه اعظم للاجر﴾
بونده اسفاردن مراد غلس زائل اولوب آيدنلق ظهوري هنكامنده اداي صلوة صبح ايلمكدر امام اعظم حضرتلري
بو حديثله عامل اوغشدر و اسفار صباح آيدنلغي هنكامنه ايرمك معناسنه در يقال اسفر الرجل اذا دخل في سفر الصبح
واغاجك يپراقلري دوكلمش اولمق معناسنه در يقال اسفرت الشجرة اذا صار ورقها سفيرا وجنك وجدال قزيشوب
شدت بولمق معناسنه در يقال اسفرت الحرب اذا اشتدت بونك ثلاثيسي جنك يواشيمق معناسنه مستعملدر كه ذكر
اولندي پس اسفار كلمه سنك همزه سي سلب ايچون اولور ياخود الهاب نار معناسندن مجاز بمرتبتين در كاسيذكر
(التسفير) تفعيل وزننده بودخي دوه يه بورنه لق طاقمق معناسنه در يقال سفر البعير بمعنى اسفره و برآدمي سفره يوللامق
معناسنه در يقال سفر فلانا اذا ارسله الى السفر ودواب ومواشي يي اخشاملايين يانسو بيننده كه هنوز آيدينلق اثري
اولور اوتارمق معناسنه در يقال سفر الابل اذا رعاها بين العشائين وفي السفير بوراده سفيردن مراد وقت مزبوردر
وآتشي علولندرمك معناسنه مستعملدر كويا كه صبح يري كبي آچوب پارلتمش اولور يقال سفر النهار اذا الهبه
(السفر) سينك فتحي وفانك سكونيله و(السفارة) نظارة وزننده و(السفارة) كتابه وزننده قومك مابيني اصلاح
ايلمك معناسنه در كه مراد يكديكره منافسه لري اولان ايكي طائفه ميانه ميانجيلق و ايلچيلك ايدوب وحشت
ومنافرتلريني كشف وازاله ايله خوشدل ايلمكدن عبارتدر يقال سفر فلان بين القوم سفرا وسفارة وسفارة من الباب
الثاني والاول اذا اصلح (السفير) اميروزننده معناي مذكوردن وصفدر كه ميانجي و ايلچي تعبير اولنور يقال هو سفير
بين القوم اي مصلح ورسول بونده سفير بمعنى فاعلدر وآغاجدن يره دوكيلوب دوشمش يپراغه اطلاق اولنور بونده
بمعنى مفعولدر تقول اعلف دابتك السفير وهو ما سقط من ورق الشجر و سفير بر موضع آديدر و كيجه اولمندهاولان
آيدينلق اثرينه اطلاق اولنور كه بين العشائين هنكامي اوله جقدر (السفور) تنور وزننده بر نوع بالق آديدر كه پك
قنچقلي اولور (السفورة) تنوره وزننده سبوره معناسنه در كه يازبوز تخته سيدر نته كه محلنده ذكر اولندي (سفار)
قطام وزننده بصره ايله مدينه بيننده ذي قار نام موضعك قارشوسنده بنو مازن بن مالك يوردنده بر قويي آديدر (السفيرة)
سفينه وزننده نسوان عرب زينتلرندن بر كونه قلاده دركه ايليكلي اولوب التوندن وكومشدن دخي اولور وسفيره طي
قبيله سي بلادنده بر ناحيه آديدر (سفير) زبير وزننده بر موضع آديدر (سفيره) جهينه وزننده بر ياصتم طاغك
آديدر (المسافر) مجالس وزننده مسفرك جميدر كه اسم مكاندر كشف اولنه جق يره دينور ومنه يقال ما احسن
مسفر وجهه ومسافر وجهه ووجوههم وهو ما يظهر منه (التسفر) تفعل وزننده دوه بين العشائين اوتلامق
معناسنه دركه هنوز آيدينلق هنكاميدر يقال سفر الابل فتسفرت اي رعاها بين العشائين فرعت و بر آدم
هنوز آيدينلق بقيه سي وار ايكن كلمك معناسنه در يقال تسفر الرجل اذا اتى بسفر اي بقية بياض النهار وكوده نك
دريسي بر نسنه دن متأثر اولمق معناسنه در اثر معناسنه اولان سفردن مأخوذدر يقال تسفر الجلد اذا تأثر و برآدم
حاجتي بالكليه فوت اولمزدن اقدم بر مقداريني الدن قاچرميوب تدارك ايلمك معناسنه در بقية بياض نهار
معناسنه اولان سفردن مأخوذدر يقال تسفر شيئا من حاجته اذا تداركه و تزوج ايچون نسوانك روشن چهره لوسي
طلب ايلمك معناسنه در يقال تسفر النساء اذا استسفرهن و بر آدم آخرك ذمتنه لازم كلان ضمان وديت مقوله سي
حق مطلوبندن نصف مقداريني طلب قلمق معناسنه در كويا كه همان نصفنه رضا ايله اول كمسه نك ثقلت عظيمه سني

(اسفار)

اسفار ایلمش اولور یقال تسفر فلانا اذا طلب عنده النصف من تبعة کانت له قبله یوراده قبل عنب وزننده در (السفر)
سینك کسریله کتاب کبیره دینور علی قول توراة شریف اجزاسندن برجزؤه دینور * مؤلفك عادتی برماده مقید
اولمیه رق رسم اولنورسه البته اوّلی مفتوح اولور بوراده غالبا بالکسر قیدی قلم ناسخدن ساقطدر و بصائرده یالکز
کتابه حصر ایدوب حقایق و اشکالاتی اسفار و بیان ایلدیکی باعث تسمیه اولمق اوزره رسم ایلمشدر جمعی اسفار
کلور و تورات جزؤنه اطلاق ایدنلر اشبو ❊ مثل الذین حملوا التوریة ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل اسفارا ❊ آیت
کریمه سنه بناءً اطلاق ایلدیلر (السفرة) بررة وزننده سافرك جمعیدر که کاتب معناسنه در پس سفره کتبه دیمکدر * شارح
دیرکه سفر حفر وزننده یازی یازمق معناسنه ده مستعملدر اسفار علوم و تبیین مرام ایلدیکیچون یقال سفر الکتاب
اذا کتبه و سفره اعمال عبادی ضبط و کتب و احصا ایلکه مؤکل اولان ملائکه یه اطلاق اولنور * مؤلف بو نکته
اشبو ❊ بایدی سفرة کرام بررة ❊ آیت کریمه سنه اشارت ایلمشدر (السفر) فتحتینله قطع مسافه معناسنه درکه اسمدر
جمعی اسفاردر * شارح دیرکه فی الاصل سفر مصدردر برسمته ارتحال ایچون مکاندن خروج ایلك معناسنه یقال
سفر الرجل سفرا من الباب الرابع اذا خرج للارتحال بعده قطع مسافه معناسنه اسم اوله رق استعمال اولندی
مکاندن منکشف اولمسی علاقه اعتبار اولنمشدر و سفر کونش غروب ایلدکدنصکره هنوز بقیه قلان بیاض نهار
اثرینه دینور تقول خرجنا فی سفر ای بقیة بیاض النهار بعد مغیب الشمس و سفر برموضع و حرّان قضاسنده برقریه
آدیدر (ابو السفر) فتحتینله تابعیندن سعید بن محمدك کنیه سیدر و عبدالله بن ابی السفر اتباع تابعیندندر (ابو الاسفر)
اشقر وزننده کرچه ابو حکیمدن اولدخی امام علی رضی الله عنه حضرتلرندن روایت حدیث ایلمشدر لکن مجهولدر
(المسفرة) محسنه وزننده که اسفاردن اسم فاعل مؤنثدر مضیئه معناسنه در یقال وجه و وجوه مسفرة ای مضیئة
و بومناسبتله قومرال تویلی ناقه دن آچقلجه اولان ناقه یه مسفرة الحمرة اطلاق اولنور یقال ناقة مسفرة الحمرة وهی
التی ارتفعت عن الصهباء شیئا صهباء تویلرینك دیبلری آق و اوجلری قزل اولان قومرال ناقه یه دینمکله حمرتی
آندن مرتفع اولنجه آزجه اولمغله آچقل اولمش اولور و شیئا کلمه سی تمییزدر (المسفرة) معظمه وزننده ایپلك بومغنه
اطلاق اولنور کبة الغزل معناسنه (المسافرة) مفاعله وزننده و (السفار) قتال وزننده برمکاندن مکان آخره سیر
و ارتحال ایلك معناسنه در یقال سافر الی بلد کذا مسافرة و سفارا اذا مضی * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره وجه
مذکور اوزره کرچه ثلاثیدن سفر دخی بو معنایه در لکن تصریفی مهجوردر و مفاعله یه تخصیصك وجهی مسافر
مکاندن و مکان آندن منکشف اولمق دقیقه سنه مبنی در و مسافره اولمك معناسنه مستعملدر یقال سافر فلان اذا مات
و مسافرة الریاح روزکارك مزایله سندن عبارتدر و منه تقول العرب انّ الریاح تسافر بعضها بعضا لان الصبا تسفر
ما اسدته الدبور و الجنوب تلحمه یعنی صبا و باطی و لدوس یللری یکدیکره نسبتله ارش و ارغاج منزله سنده در صبا یلی
باطینك سوروب کتوردیکی بخاری کیرو توسکوروب کشف و لدوس ارغاج کبی ارقوریدن کتوروب ضمّ و الحام ایدر
(الانفسار) انفعال وزننده برنسنه نك یوزنده اولان نسنه زائل اولمغله کشاده اولمق معناسنه در یقال انسفر شعره عن
رأسه اذا انحسر و برطرفه عزیمت ایلك معناسنه مستعملدر یقال انسفرت الابل اذا ذهبت (السفجر) جیمله جعفر وزننده
کوچك نسنه لره دینور صغار معناسنه و بونك مفردی مسموع دکلدر یقال ذرّ سفجر ای صغار (السفسیر) سینك
کسریله سمسار معناسنه درکه میانجی تعبیر اولنان کمسه در بایع ایله مشتری بیننده بازار و قوعنه سبب اولور و بو دلالدن
بشقه در بو یزونك مقامنده در و لغت مزبوره فارسیه در * مترجم دیرکه برهانده سفسار عنوانده مرسومدر و سمسار
سپسار معرّبی کذلك سفسار سپسار معرّبی اولمق اوزره مشروحدر انتهی * و سفسیر خدمتکاره دینور خادم معناسنه
و تابع و پیرو اولانه دینور و برایشك یا برنسنه نك اوزرنده قائم و اصلاحی و رعایت و تیماری خصوصنه مقدم و مداوم
اولان آدمه دینور کذلك خاصة ناقه قسمنك تیمار و رعایت و نظارتنده دائما متقید اولان آدمه دینور و ظریف و نازك
آدمه دینور و صناعتنده بغایت حاذق و ماهر و چیره دست آدمه دینور یقال رجل سفسیر ای ظریف و یقال هو سفسیر
ای عبقریّ حاذق بصناعته و مدیر و مدبر جلید و کارکزار و قهرمان آدمه دینور و اصوات و موسیقیده حاذق
و دانا آدمه دینورکه اصوللر بنی و شعبه لر ینی ادوار و ایقاع اوزره عالم اوله کذلك دموره متعلق اسلحه و سائر
اشیایی بغایت کوزل بیلوب فرق و تمییز ایدن آدمه دینور و بریره کوندریلان پیاده اولاغه دینورکه ساعی تعبیر اولنور
فیج معناسنه که پیك معرّبیدر و یونجه و چایردن بردمت اوتلغه دینورکه دوه یه علف ایدرلر جمعی سفاسیر و سفاسره
کلور (السفسار) سینك کسریله هر فنّ و خصوصده ماهر و جمله یه فایق و نقاد و خبیر آدمه دینور جهبذ
معناسنه و بو لغت رومیه در (السقر) سینك فتحی و قافك سکونیله صقر کلمه سنده لغتدر که چاقر طغانه دینور سین

وصاد بری برینه معاقبلردر كذلك صقر معناسنه درکه وجودی كونش كركی كبی چالوب یاقفله آزرده قلمق معناسنه در یقال سقرته الشمس سقرا من الباب الاول اذالوحته بحرّها وآذته و پزونكلك ایلك معناسنه مستعملدركه صاحب حرمی سقر ایدر یقال فلان یسقر علی الحرم ای یقود قیادة وسقر بكمزه اطلاق اولنور تقول اكلنا السقر ای الدبس واسامیدندر سقر بن عبدالرحیم وسقر بن عبدالرحمن وسقر بن حسین وسقر بن عدّاس وابوالسقر یحیی بن یزداد محدثلردر (السقار) شداد وزننده كافره اطلاق اولنور نسبت اوزره در یاخود كندی نفسنی نار جهنمه یاقدیغیچون و محلّ و مستحق اولدیغانلره دائما لعن ونفرین ایدن كمسه یه دینور نته كه صقار دخی بومعنایه در كویاكه صاقور ایله ضرب و ساقور ایله حرق ایلمش اولور یقال رجل سقّار ای لعّان لغیر المستحقین (الساقور) كافور وزننده یك اسیلكه اطلاق اولنور تقول الیوم للشمس ساقور شدید ای حرّ وشول دمورداغلغی یه دینوركه آتشده قزدیروب آنكله اشك قسمنك كودهسنه داغ بصارلر (سقر) فتحتینله جهنم اسماسندندر اعاذناالله تعالی منها واشبو سقر كلهسی معرفه در یعنی علمیت و وزن فعل علتلریله غیرمنصرفدر * مؤلفك بصائرده بیانه كوره معنای مذكوردن مأخوذدر بعضلر عجمه لكنه ذاهب اولمشلر وسقر مكهده منصور خلیفه‌نك قصری اولدیغی موضعه مشرف برجبل آدیدر (سقران) سلمان وزننده برموضع آدیدر (سقروان) نهروان وزننده طوس قضاسنده برقریه در (المسقار) محراب وزننده بكمزی دائما سیلان اوزره اولان خرما اغاجنه دینور یقال نخلة مسقار اذا كانت یسیل سقرها (الاسقار) همزه‌نك كسریله خرما آغاجی بكمزی سیلان ایدر اولمق معناسنه در یقال اسقرت النخلة اذاكانت مسقارا (سقر) صقر وزننده و سقیر زبیر وزننده اسامیدندر ابو السقیر النمیری تابعیندندر و بكار بن سقیر تابع تابعیندندر و سقیر و سهیل بن سقیر و یوسف بن عمرو بن سقیر محدثلردر (السقنقور) سینك و قافك فتحیله برنوع جانوردركه سواحل بحر نیلده نشئت ایدر لحمی تقویت جاعده درجهٔ نهایته بالغدر جانور مزبور بواسمله متعارفدر ارككینك قضیبی و دیشیسینك فرجی ایكیشر اولور صوده و قره‌ده تعیش ایدر (السقطریّ) زبرجیّ وزننده و (السقنطار) كسرتینله هر بابده نقاد و ماهر و خبیر و بارع و دانا آدمه دینور جهبذ معناسنه (سقطراء) ضمتینله والفك مدیله و (سقطری) الفك قصریله و (اسقطری) همزه‌نك ضمیله برجزیره آدیدركه بحر هندده واقعدر زنكباردن كلان سفینه‌نك جانب یسارینه دوشر اول جزیره‌دن صبرودم الاخوین دیدكاری دار وجلب اولنور بوجزیره باب المندب خارجنده در عامّه سقوطره دیرلر (السقعطری) قبعثری وزننده بغایت اوزون آدمه ودوه‌یه دینور نته كه یای مشدده ایله سقعطریّ دخی دیرلر وایری ویاوز وشدیدالبطش دوه‌یه دینور (السكر) سینك ضمیله و (السكر) ضمتینله و (السكر) سینك فتحی وكافك سكونیله و (السكر) فتحتینله و (السكران) فتحاتیله سرخوش اولمق معناسنه در یقال سكر الرجل من الخمر سكرا وسكرا وسكرا وسكرا وسكرانا من الباب الرابع نقیض صحا (السكر) كتف وزننده و (السكران) عطشان وزننده معنای مزبوردن صفتلردر مست وسرخوش آدمه دینور مؤنثی سكره در فرحه كبی وسكری درصرعی كبی و سكرانه دیركه بنواسد لغتیدر جمعی سكاری كاور سینك ضمی ورانك فتحیله و سكاری كاور سینك فتحیله و سكری كاور عطشی وزننده كه مؤنث وجمع برابر اولور (السكیر) سكیت وزننده و (السكر) كتف وزننده و (السكور) صبور وزننده مبالغه یه دلالت ایدرلر اكثری سرخوش اولان آدمه دینور یقال رجل سكیر وسكر وسكور ای كثیر السكر (السكر) فتحتینله مصدردركه ذكر اولندی واسم اولوركه شرابه اطلاق اولنور یقال شرب سكرا ای خمرا وخاصّة خرمادن و كشوث یعنی باغ صرمشغی دیدكاری نباتدن اتخاذ ایلدكاری نبیذه اطلاق اولنور و مطلقا مسكر اولان شیئه اطلاق اولنور و محرّم اولان ثمره‌یه دینور شارح دیركه مراد محرّم اولان حاصل ثمراتدركه رزق حسن مقابلیدر و اول حلال اولان حاصل ثمراتدر انتهی وسكر سركه‌یه اطلاق اولنور خل معناسنه وطعامه اطلاق اولنور ومصدر اولور طولمق معناسنه كه مجازدر یقال سكر الحوض سكرا من الباب الرابع اذا امتلأ وطارلق وخشم وكین ایلك معناسنه مستعملدر یقال سكر علیه اذا غضب وغاظ (السكرة) فتحاتله شیلم اسمیدركه دلوجه دیدكاریدر بغدای ایچره اولور اختلال دماغی مورثدر (السكر) سینك فتحی وكافك سكونیله سرخوش اولمق معناسنه دركه ذكر اولندی وطولدرمق معناسنه در یقال سكر الاناء سكرا من الباب الاول اذا ملأه وسكر احرار بقولدن یعنی پشمكسزین اكل اولور اولان اعشابدن برنوع سبزه آدیدر وسكر نهرك وجدولك اوكنی بند ایلك معناسنه در یقال سكر النهر سكرا من الباب الاول اذا سدّه (السكر) سینك كسریله آندن اسمدر نهرك اوكنی طوتمغه دینور وصو بندینه دینور تقول اسكر النهر بالسكر ای المسناة جمعی سكور كلور * مؤلفك وماسدّ به النهر والمسناة قولنده واقع مسناة قول اولدن اخصّدر

(السكور)

(السكور) ظهور وزننده و (السكران) فتحاتله يل ساكن اولمق معناسنه‌در يقال سكرت الريح سكورا و سكرانا
من الباب الاول اذا سكنت (الساكرة) روزكارى ساكن ليانلق كيجه‌يه اطلاق اولنور يقال ليلة ساكرة اى
ساكنة الريح (السكران) سلمان وزننده مشارق شامده بر وادى آديدر (السيكران) ضيمران وزننده بر نوع نبات
آديدركه هردم تازه‌در حاصل اولان دانه‌لرى مأكولدر بو نبات جميع مفرداتده تنج ايله مفسردركه دانه‌سنه
بالنك تخمى ديرلر معروفدر و مقتضاى ماده اول اولمق اغلبدر و سكران بر موضع آديدر (سكر) زفر وزننده مصره
ايكى مرحله مسافه‌ده بر موضع آديدر (السكر) سينك ضمى و كاف مشدده‌نك فتحيله معروفدركه شكر فارسى
معربيدر لسانمزده دخى شكر تعبير اولنور مفردى سكره‌دركه اخص اوله جقدر بر پارسنه اطلاق اولنور و سكر
بر نوع تازه خرمايه اطلاق اولنوركه بغايت خوش ولذيذ اولور بركونه اوزم سميدركه اكا بعضا مرق ديدكارى عارضه كه
مزروعاته ده عارض اولور اصابت ايلكله دانه‌لرى طاغيلور انواعنك نازك و اطيبيدر (السكرة) هايله قادسيه‌ده بر صو
آديدر و سكر و سكره سمعه و القابندر (ابن سكره) محمد بن عبد الله الشاعر الهاشمى الزاهد كنيه‌سيدر و عبد الله بن
المبارك الصبغ كه ابن سكره ايله معروفدر محدثدر و قاضى ابو على بن سكره امام معروفدر و سكر محدثيندن احمد بن سليم بن
الحربى لقبيدر و على بن حسن بن طاووس بن سكر محدثدر و سكر الواعظ كه امام بخارى تاريخنده محدثين عدادنده ذكر
ايلمشدر كتف وزننده‌در (السكار) كتان وزننده نباذ معناسنه‌دركه نبيذ و خمر چيقاروب صتان كمسنه در ميخانه‌جى
اوله جقدر (السكرة) سينك فتحى و كافك سكونيله اسمدر سرخوشلغه دينور يقال به سكرة شديدة نقيض صحوة
ومنه سكرة الموت و سكرة الهم اى شدته و همه و غشيته (التسكير) تفعيل وزننده بوغمق معناسنه‌در ذكر اولنان
سكر نهر معناسندن مأخوذدر بند نفس ايلديكيچون يقال سكر فلانا اذا خنقه و كوزى نظردن آليقومق معناسنه
مستعملدر ومنه قوله تعالى ❁ سكرت ابصارنا ❁ اى حبست عن النظر و حيرت او غطيت و غشيت و قرئ سكرت
بالتخفيف اى حبست تفسير اوله كوره سكر نهردن و ثانى‌يه سكر خمردن مأخوذ اولور (المسكر) معظم وزننده
مخمور و خمار آلوده دينور يقال شرب فى العشاء خمورا و اصبح مسكرا مخمورا (الاسكندر) همزه‌نك كسرى و قليلا
فتحيله ابن الفيلسوف دركه پادشاه مشهوردر آخر ملوك فرس اولان دارايى قتل و جميع بلاده مالك اولمشدر
مترجم ديركه مؤلف بوراده الاسكندر ابن الفيلسوف و نون بابنده ذو القرنين اسكندر الرومى عبارتيله رسم ايلكله
اهل تحقيقك اسكندر بر ذات اولديغى قوللرينه موافقدر و بو اسكندر يونانى و رومى ايله زبانزده در ايكيسندن مراد
بردر كرچه بيضاوى و سعدى چلبى مرحوم يونانى صاحب خضر و رومى صاحب ارسطو اولمسنى اشعار ايدر
و سعدى چلبى سائر بعض اختلاف دخى بسط ايدر لكن بو بابده احق بالقبول اولان قول مقبول بودركه اسكندر

قطر پادشاهدر و روميدر مقدونيادن يعنى روم ايليدن نشأت ايلمشدر پدرينك اسمى فيلپوس دركه تعريبله فيلقوس
ديرلر روم ايليده فيلپيا ديدكارى بلده كه حالا فيلبه تعبير ايدرلر موالى دورته‌نك اقصاى قضالريدر مزبوره منسوبدر
حالا آثارينى نقل ايدرلر * مؤلفك ابن الفيلسوف عنواننده رسمى تحريف نساخدر و اسكندر الكسندريا خود الاساندر
معربيدركه روميده و يونانيده ايو آدم ديمكدر شاكرد افلاطون اولان معلم اول ارسطو نام فيلسوفك شاكرديدر
تاريخ هجرتدن طقوز يوز اوتوز بش سنه مقدم عسكر بيكران ايله مملكت ايران اوزره سفر و آخر ملوك فرس اولان
دارا بن داراب بن بهمن ايله جنك و بالآخره غالب اولوب دارايى قتل و ارسطو ارشاديله ملوك طوايف وضع ايلمشدر
دارايى قتل ايلمسى مبدأ تاريخ اسكندرى اعتبار اولنمشدر و شهرزورده وفات ايلدى بعد وفاته ممالك اتباعنه قالوب
اسقلينوس مقدونيا يعنى روم ايلى يى اندلس اولكه‌سنه و ارنجه ضبط ايدوب ايتاليه مملكتنك دار الملكى اولان رومادده
اقامت ايلدى و انطقيوس شام و جزيره و بابلى ضبط ايلدى انطاكيه شهرى اكا منسوبدر و مطروس ارمينيه و آذربيجان
و ديلم اولكه‌لرينه مالك اولدى و برهانده مسطوردركه اسكندروس رومى لغتنده صرمساغه دينوب اسكندرك
والده‌سى ملك دارابك زوجى ايدى مبتلا اولديغى بخر علتنى صرمساغله دفع ايلكله او حالده اسكندرى توليد
ايلكين اول اسمله تسميه ايلدى بانئ سد يأجوج اولان بودكلدر اول عنده حميرقبيله‌سندن اذواء تعبير اولنان ملوكدن
بر پادشاهدركه اسمى صعب و لقبى ذو القرنين ايدى حضرت ابراهيم على نبينا و عليه التسليم ايله معانقه ايلمديدر
نته‌كه صحيحين‌ده مسطوردر اسكندر يونانى كه رومى دخى ديرلر اندن متأخردر ميانه‌لرنده بيك طقوز يوز الى سكز
سنه تفاوت اثبات اولنمشدر و اسكندر وجه مذكور اوزره ارسطو شاكردى اولمغله فلاسفه‌دندر و ذو القرنين
ايسه نبوت و ولايتنده اختلاف واردر و اسكندر لفظى رومى و ذو القرنين عربيدر ايكيسى دخى روى زمينى سير
و سياحت و هربرى بنياد شهر و ولايت ايلديلر و بعض كتب انسابده نسبى بو سلسله اوزره مرسومدر اسكندر بن

فیلپوس بن حریم بن هرمس بن منطروس بن رومی بن لیطی بن ثابت بن سرحون بن رومة بن فرمط بن نوفل بن عیصو بن اسحق بن ابراهیم علیهما السلامدر پس بعض ناسك اسكندر ذو القرنین تعبیرلری نظرهٔ حقا ایله كتب مشوشهٔ تواریخدن اخذ ایلملرینه مبنیدر معتبر دكلدر زیرا بعضا رومی و بعضا یونانی نسبتیله مرسوم اولمغله هر بری بشقه فهم ایدرلر مع هذا وجه مذكور اوزره ایكیسی بر شخص درکاه تحت ولایتنده اولان یونان اولمسنه وكاه نسبی نسبتنه عزو و نسبت ایدرلر جملهٔ فحولك تلقی بالقبول ایلدكلری یمن تاریخنده وسائر كتب تواریخ معتبره ده مؤكدا مثبت اولدیغی اوزره ذو القرنین تبابعهٔ یمندن حمیری القبیله در اسمی صعب بن الرایش ذی مرابد بن حال ذی سدد بن عاد ذی منح بن عامر بن ملطاط بن سكسك بن وائل بن حمیر بن سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان بن هود بن عابر بن شالخ ابن ارفخشد بن سام بن نوح علیه السلامدر و بو رسمه بیان ابن عباس حضرتلرندن صحیحا مرویدر حتی بیان مذكور عقبنده اسكندردن دخی سؤال ایلدكلرنده حكیم رومی ایدی ساحل بحرده بر مناره بنا ایدوب و عالمی كشت وكذار ایلدی دیو جواب ایلمشدر كذلك كعب الاحباره دخی سؤال ایتدكلرنده اصح اولهرق ذو القرنین صعب بن الرایش ذی مرابددر و اسكندر بنو یوناندندر عیصو بن اسحق علیه السلام نسلندندر دیدی و امام علی كرم الله وجهه بر كون حضار مجلسه * حدثوا عن حمیر فان فی حدیثها عجائب و ذو القرنین ملك تبع * عبارتیله خطابی قول سابقی مؤیددر و حضرت خضر علیه السلام ایله ذو القرنین ملاقی اولوب برابر جه غرب و شرقده خلقی ایمانه دعوت ایده رك سیر و سفر و نجده آثار عظیمه وضع ایلمشدر نته كه نسلندن تبع ابو كرب اسعد بن عدی بن صیفی بن سمورعش بن ناشر النعم اشبو ابیاتنده اشعار ایلمشدر

❀ ان كان ذو القرنین جدی مسلما ❀ كل الملوك لملكه كالسجد ❀
❀ طاف المشارق والمغارب عالما ❀ یبغی علوما من كریم مرشد ❀
❀ ویری مسیر الشمس عند غروبها ❀ فی عین حامئة لها تتوقد ❀
❀ فلقد اذل الصعب صعب زمانه ❀ وآثار غرة عزه بالفرقد ❀
❀ حكم الامور فاحكمت آیاته ❀ تجری الی اجل له وبموعد ❀

كذلك حكماء و بلغاء عربدن قس بن ساعدة الایادی قصیدهٔ مشهوره سنده بو ابیاتله اشعار ایلمشدر

❀ فتك الزمان بملك حمیر فتكة ❀ تسعی بكل مسا وكل صباح ❀
❀ والصعب ذو القرنین اصبح ثاویا ❀ بالحبو بین ملاعب الاریاح ❀

و امام ابن هشام تیجان نام كتابنده ثبت ایلدیكی اوزره مرقوم قس بن ساعده سوق عكاظده راكب جمل اولدیغی حالده عامهٔ عرب مشهدنده دمساز اولدیغی موعظه اثناسنده ایها الناس هل اتاكم مالم یأت آبائكم الاولین ام اخذتم عهدا من السنین ام عندكم من ذلك الیقین ام اصبحتم من ذلك آمنین والله اصبحتم فی غفلة لاعبین این الصعب ذو القرنین جمع الثقلین وساح الخافقین وعمر الفین لم یكن عنده الا كلحظة عین عبارتیله خطاب ایلمكله مرقوم حكیم بلیغ اولوب انساب عربه وجه كلی و اتقانله عالم ایدی بو وجهله ذو القرنین عرب طائفه سندن و اسمی صعب اولوب و ایكی بیك سنه معمر اولمش و بوندن وجه تلقیبی دخی مستنبط اولمشدر والحاصل اسكندر بر شخص درکاه رومی وكاه یونانی ایله نسبت ایدرلر وجه مذكور اوزره ماقدونیا پادشاهی فیلپوسك دختر زاده سیدر ایران شاهی ملك داراب تزوج ایدوب بخر علتنه مبنی حامل اولهرق پدری طرفنه اطلاق و ارسال ایلمكله پدرینه بعد الوصول وضع حمل ایدوب اسمی ابو آدم معناسنه الكسندر یاخود علت مرقومی اسكندروس ایله یعنی صمر مساق ایله دفع ایلدكلرینه مبنی اسكندروس تسمیه بعده اسكندر ایله مشتهر اولدی و بونك غرب طرفنه سیر و سفری اولمدی بعد زمان وارث تخت یونان اولوب لاب برادری اولان دارا بن دارا ایله نصیبین اولكه سنده محاربه و دارا مقتول اولوب اول اقلیملری استاذی ارسطو ارشادیله طوائف ملوكه تقسیم ایلدی و محاربهٔ مذكوره هبوط حضرت آدمدن بش بیك ایكیوز سكسان سكز سنه مرورنده واقع اولدی و بالجمله روم و یونان و عرب و فرس تواریخ موثوقه لرنده اسكندر یونان عنوانیله مشتهر اولان روم ایلی دیارندن ماقدونیا نام بلده ده تولد و روم نسلندن اولمق اوزره مثبوتدر و فلاسفه دندر و بانیٔ سد اولان ذو القرنین عربدن یمنی و حمیریدر حضرت ابراهیم علیه السلام ایله هبوط آدمدن اوچ بیك درتیوز سكسان اوچ سنه مرورنده مكهٔ مكرمه ده ملاقات ایلدیكی احادیث صحیحه ده مذكوردر بعد الملاقاة شرق و شمال طرفلرینه سفر ایدوب اول سفرده سد یأجوجی بنا ایلدی پس ذو القرنین اسمی اسكندر دیدكلرینه اصلا التفات اولنمیه انتهی (الاسكندریه) ربع مسكونده اون التی موضعدركه اسكندر مذكوره منسوبلردر از انجمله هندستانده بر كبیر بلده در و ارض بابلده بر بلده در و نهر اعظمك یعنی ایرانده نهر جیحونك ساحلنده بر بلده در

وصغد سمرقند سنجاغنده بر بلده‌در وبلخ شهرينك اسميدر * مترجم ديركه جهان نماده بلخ ايالتندن مروشاهجان
نام بلده ذو القرنين بناسى اولوب اسكندر رومى دار الملكى اولمق اوزره مرسوم اولمغله ظاهرا بلخك نسبتى
اوملابسه‌يه مبنى‌در انتهى * واسكندريه بلاد مصريه‌ده سرحد معروف اولان شهر مشهورك اسميدر وحما ايله
حلب بيننده برقصبه آديدر حالا اسكندرون ديدكلرى اوله‌جقدر كه ساحل بحرده واقعدر وواسط قربنده دجله
اوزرنده برقصبه آديدر ادباء سلفدن احمد بن المختار بن مبشر اورادندر ومكه ايله مدينه بيننده برقريه آديدر وهند
اولكه‌سنده جارى وپنجاب ديمكله معروف انهار خمسه‌نك مجرالرنده بربلده آديدر وبونلردن بشقه بش عدد بلده
اسميدر پس ارنبود اسكندريه‌سى بونلرك داخلندندر (السمرة) سينك ضمى وميمك سكونيله الواندن بياض ايله
سواد بيننده برمنزله‌در كه مقبولدر فارسيده سبحرده ديدكلريدر كه تركيده بغداى اكلولك وقره ياغزلق تعبير اولنور
انسانده خصوصا دلبرانده شيرين لون دلنشين‌در وسمره مصدر اولور قره ياغز اولمق معناسنه‌در يقال سمر الولد وسمر
سمرة من الباب الخامس والرابع اذا كان اسمر (الاسميرار) احيرار وزننده پك قره ياغز اولمق معناسنه‌در يقال
اسمر اسميرارا اذا كان اسمر مبالغة (الاسمر) احمر وزننده صفتدر قره ياغز كشى‌يه دينور مؤنثى سمراءدر واسمر
جيران قسمنك سودينه اطلاق اولنور پك صافى بياض اولمديغيچون (الاسمران) تثنيه بنيه‌سيله صو ايله بغداى‌يه
اطلاق اولنور على قول صو ايله مزراغه اطلاق اولنور (السمراء) حمراء وزننده اسمرك مؤنثيدر حنطه‌يه
اطلاق اولنور وبغدايى تنقيه وغسل اولنيوب وكپكى آلنماش اوندن ياپدقلرى اتمكه اطلاق اولنور خشكار
معناسنه چارشولرده صاتيلان خرجى اتمك كبى وتأنيثى خبزه اعتباريله‌در وعليه‌يه اطلاق اولنور كه سود صاغيله‌جق
قابدر تختدن اولور كولك تعبير اولنور وسمراء صفوان بن ابى صهبانك فرسى اسميدر وبر ناقه آديدر ونهيك نام كمسه‌نك
قيزى اسميدر كه زمان سعادتنشان حضرت نبويه‌يه رسيده اولمشدر (السمر) امر وزننده و(السمور) ظهور وزننده
كيجه اويومق معناسنه‌در كه مراد اويوميوب صحبت واقردى ايلمكدر يقال سمر فلان سمرا وسمورا من الباب
الاول اذا لم ينم يعنى تحدث ليلا وهم السمار والسامرة والسامر اسم الجمع پس سامر مفرد اوله‌رق استعمالى
شايع اولوب باقر وجامل وحاج كلمه‌لرى كبى اسم جمع اوله‌رق استعمال ايلمشلر اصل سامرك جمعى سماردر سينك
ضمى وميمك تشديديله يقال باتوا سمارا وسامرة وسامرا وقد يقال هذا سامر الحى وسامر كيجه‌لر افسانه ومصاحبت
ايدنلرك مجلسنده اطلاق اولنور تقول امسيت الليلة فى سامر الحى اى فى مجلس سمارهم (السمر) فتحتينله
كيجه‌يه دينور ليل معناسنه وكيجه صحبتنه اطلاق اولنور وآى قرا كوسنه دينور ظل القمر معناسنه كه آيك
آيدينى دوشميوب كولكه اولان يريدر ودهر وزمانه اطلاق اولنور وقرا كولكه اطلاق اولنور ظلمت معناسنه
وكيجه‌لر اوتوروب صحبت ايدن كمسه‌لرك مجلسنه دينور (السمير) امير وزننده بودخى دهر وزمانه اطلاق اولنور وكيجه
برى بريله افسانه ياخود غيرى صحبت ايدن آدملرك هر برينه دينور تقول كان فلان البارحة سميرى اى مسامرى
(ابنا سمير) ليل ونهاره اطلاق اولنور بوراده سميردن مراد زماندر تقول لا افعله ما سمر السمير وابن سمير وابنا سمير
وما اسمر السمير وابن سمير وابنا سمير اى الاجدان يعنى ما اختلف الليل والنهار (السمير) سكيت وزننده كيجه‌لر امثال
وداستان خصوصنده سخندان وزبان آور آدمه دينور مداح كبى (ذو سامر) اقيال حميردن بر ملكك لقبيدر
اذواء جمله‌سندندر (السمر) امر وزننده كيجه صحبت ايلمك معناسنه مصدردر نته‌كه ذكر اولندى كذلك مصدر
اولور برآدمك كوزينه قيزمش دمور ايله ميل چكمك على قول كوزينى اويوب چيقارمق ياخود پطلاتمق معناسنه‌در
يقال سمر عين فلان سمرا من الباب الاول اذا سملها اوفقأها وسودى سمار قلمق معناسنه‌در يقال سمر اللبن
اذا جعله سمارا ويايدن اوقى صاليورمك معناسنه‌در يقال سمر السهم اذا ارسله وطوار اوت اوتلامق معناسنه‌در
يقال سمرت الماشية النبات اذا رعته وشراب ايچمك معناسنه‌در يقال سمر الخمر اذا شربها وبر يره مسمار
قاقوب پكشدرمك معناسنه‌در يقال سمر الشئ سمرا من الباب الاول والثانى اذا شده بالمسمار (السمار) سحاب
وزننده صويى چوق اولان يوفقه سوده دينور تقول شربت لبنا سمارا اى كثير الماء وسمار برموضع آديدر (المسمار)
مفتاح وزننده كندوسيله برنسنه بند اولنوب وپكشديريلان آلته دينور واكسره دينور كه فارسيده ميخ ديرلر جمعى
مسامير كلور ومسمار ام المؤمنين ميمونه رضى الله عنها جنابلرينك بركلى اسميدر كه خسته اولدقده وازجتا لمسمار
ديو مبتلا اولديغى زحمتنه تندب ايلمشدر وضبه قبيله‌سندن عمرو نام كمسه‌نك فرسى آديدر ومسمار الابل دوه
قسمنك رعايت وتيمارى خصوصنده حسن اهتمام ايدر اولان آدمه اطلاق اولنور يقال هو مسمار الابل اى حسن
القوام بها (المسمور) كوده‌سى چليمسز اوله‌رق عروق واعصاب وعظامى قوندو سخت وقوى اولان آدمه

اطلاق اولنور يقال رجل ممسور اذا كان القليل اللحم الشديد اسر العظام والعصب وصافى وهموار اولميوب
مخلوط ومغشوش اولان دير لكه اطلاق اولنور صو قارشمش سود كبى يقال عيش ممسور اى مخلوط ممذوق
(المسمورة) هايله شول خاتونه اطلاق اولنور كه كودهسنك اتى سست وسلپوك اولميوب سكيرلرى واتلرى دير نكلى
وقوند وقوى اوله يقال جارية مسمورة اذا كانت معصوبة الجسد غير رخوة اللحم (السمر) سينك فتحى وميمك
سكونيله باديه اشجارندن بر شجر معروف آديدر مفردى سمرهدر هايله جميع مفرداتده بو شجرى مغيلان نوعندن اولمق
اوزره بيان ايدرلر وآنكله بعض اشخاص تسميه اولنديلر ازانجمله سمرة بن جناد بن جندب وسمرة بن عمرو بن جندب
وسمرة بن جندب بن هلال وسمرة بن حبيب وسمرة بن ربيعه وسمرة بن عمرو العنبرى وسمرة بن فاتك وسمرة بن معاويه
وسمرة بن معير صحابهلردر وجندب بن مروان السمرى سمرة بن جندب الصحابى نسلندندر محدثيندندر ومحمد بن موسى
السمرى كه فتحتينله در محدثدر (السمرية) ياى نسبتله دائما شجر سمره رعى ايدن دوهيه دينور يقال ابل سمرية
اذا كانت تأكل السمرة (سمير) زبير وزننده اسامبدندر ابو سليمان سمير وسمير بن الحصين الساعدى اصحابدندر
(التسمير) تفعيل وزننده بودخى بر يرى ميخلق معناسنهدر يقال سمره تسميرا اذا شده بالمسمار وبرنسنهيى الدن
صاليورمك على قول خاصة يايدن اوقى صاليورمك معناسنهدر يقال سمر الشيء اذا شمره وارسله او يقال
سمر السهم اذا ارسله (سميراء) سينك فتحيله بر موضع آديدر وسميراء بنت قيس صحابيهدر (السمور) صبور وزننده
جست وروندە ناقهيه دينور يقال ناقة سمور اى سريعة (سمور) تنور وزننده بو اسمايله معروف جانوردر كه دريسندن
ذى قيمت كوركلر اتخاذ اولنور بو جانور تركستانده وبلاد شماليهده اولور (سموره) تنوره وزننده و(سمره) واوسز
جلالقه طائفهسنك شهرلرى اسميدر كه آنده ساكن اولورلر ايدى * مؤلف مدينة الجلالقة عنوانيله ذكر ايدوب
لكن كرك بورادهو كرك قاف بابنده بياندن سكوت ايلمشدر كتب جغرافيادهمرسوم اولديغى اوزره جلالقه
طائفهسى نصارى قومندن اولوب وديارلرى اندلس شماليسنده اولمق اوزره مشروحدر تاريخ هجرتك اوچيوز يكرمى
سكز سنهسنده خروج ايدوب اندلس اوزره هجوم واو حواليده مدت مديده اشعال نائرۀ فساد ايلمديلر وجلالقه
لفظى داتيارقه معربى اولمغله حالا شمالده داتيارقه اطلاق ايلدكارى طائفه اولهجقدر (السامرة) عامره
وزننده بين الحرمين بر قريه آديدر وسامره يهود قومندن بر طائفهيه اطلاق اولنور كه بعض احكامرنده انلره مخالفت
ايدرلر مثلا حضرت موسادنصكره پيغمبر بعث اولنمديغنه ذاهب اولورلر وبركمسه كنديلره طوقنهجق اولسه
لامساس ديرلر ونابلس شهرينى قبله اتخاذ ايدرلر وآنلر ايكى صنفدر برينه دوشان وبرينه كوشان ديرلر وموسى
عليه السلام مناجاته كتدكدنصكره التوندن بوزاغى دوزوب واكا عبادت ايدن يهودى كه سامرى ديرلر ايدى
كرمانى الاصل بر علج وفرومايه شخص ايدى على قول عظماى بنى اسرائيلدن ايدى واول سامره نام موضعه
منسوبدر * شارح دير كه فرعون اطفال بنى اسرائيلى قتل عام ايلديكى سنهده مزبور سامرى كه اسمى موسى بن ظفر
ايدى والدهسى طوغروب قتل خوفندن كوهستانده بر غارهو ضع ايلمشيدى فتنۀ مقدرهنك انفاذى مصلحتنه مبنى
امر حضرت قادر بيزو الله جبريل امين مرقومك تغذيه وتربيهسنه اشتغال ايدوب نشوونما بولدقدنصكره كاوب
قومنه ملتحق وبالاخره فتنۀ معهودهيه قائد وسائق اولدى استادم عليه الرحمه بو معنايى اشبو قطعهده ايما ايتمشدر

※ اذا الطفل لم يكتب نجيبا تخلف ※ اجتهاد مربيه وخاب المؤمل ※
※ فموسى الذى رباه جبريل كافر ※ وموسى الذى رباه فرعون مرسل ※

ومحدثيندن ابراهيم بن ابى العباس السامرى كه ميمك فتحى ورانك تشديديله در سر من رأى نام قصبهنك اسم ديكرى
اولان سامرايه منسوب دكلدر * شارحك بيانى اوزره بغدادده سامريه نام محله منسوب اولديغى منقولدر
(سميره) جهينه وزننده بنى معاويه بطنندن بر خاتونك اسميدر اغزنده بر اوزون ديشى وار ايدى كه سائر ديشلرى
اوزره چيقوب حواله اولمشيدى سبب تسميهسى بودر همدان قربنده بر طاغى اكا تشبيهله سن سميره اطلاق ايلديلر
وسميره خين قربنده بر وادى آديدر (السمرمرة) سفرجله وزننده غول بيابانىيه اطلاق اولنور كه قونجاوز تعبير اولنور
(السمجرة) جيمله دحرجه وزننده سودە چوق صو قاتمق معناسنهدر يقال سمجر اللبن اذا اكثر ماءه (السمادير)
سينك فتحيله ضعف بصر معناسنهدر على قول سرخوشلقدن ناشى كوزى بخار استيلا ايلكله ضعف بصر
عارض اولديغندن طمانلو كوزكى منظرهسنده كورينان قاره قوره خيالاتهقولهسنه دينور كذلك دوار عارضهسندن
واويقو باصمسندن عارض اولان بايغنلق حالتنه دينور يقال اخذه السمادير اى ضعف البصر او هو شيء يتراأى
للانسان من ضعف بصره عن السكر وغشى الدوار والنعاس * شارحك بيانته كوره سمادير سمدورك جمعيدر

(غريبه)

وبعض نسخه‌ده وغشی الدوار عبارتی کسره ایله مضبوط اولمغله اکا کوره عن السکر اوزرینه معطوف اولوب
معنا متحد اولور وسمادیر برخاتون آدیدر (الاسمدرار) اسبطرار وزننده بر آدمك باصره‌سنده حالت مذکوره عارض
اولمق معناسنه‌در یقال اسمدرّ بصره اذا اخذه السمادیر (المسمدرّ) مقشعرّ وزننده اوزون اولوب طوغری اولان
یوله دینور یقال طریق مسمدرّ ای طویل مستقیم وراست ودرست ومتین سوزه وصف اولور یقال کلام مسمدر ای
قویم (السمدور) زنبور وزننده پادشاهه اطلاق اولنور کویا که آنك کوکبهٔ شوکت وزینتنی کورد کده کوزلر خیره ناك
اولدیغی مناسبتنه مبنیدر وسمدور کوزك طمانلنوب پرده‌لنمسی حالتنه دینور یقال اخذه السمدور ای غشاوة العین
(السمندر) نونله و(السمیدر) یایله سفرجل وزنلرنده بر دابه اسمیدر * مترجم دیرکه اکثر لغویون ققنس ایله سمندری
برجانور اولمق اوزره بیان ایلدیلر بعضلر قوش وبعضلر کلر هیئتنده بر جانور در دیدیلر آتشده متکوّن وفاره
جثه‌سنده اولوب آتشدن چیقدقده هلاك اولور دیرلر وبر قولده احیانا آتشدن چیقوب کزر اول اثناده صید ایدرلر
ودریسندن مندیل وتقیه وکوملك مقوله‌سی ثیاب دوزرلر کیرلندکجه آتشه القا ایدوب صابونله غسل اولنمشدن
زیاده پاك وپاکیزه اولور وقوش اولمسنه قائل اولنلرك قوللری بودرکه الوان ونقوش ایله مزیّن ومنقش وبغایت
خوش آواز برقوشدر منقارنده اوچیوز آلتمش دلیکلری واردر یوکسك طاغلرده روزکاره قارشو اوتوروب روزکار
اول دلیکلره طوقندقجه کونا کون آوازه‌لر ظهور ایدر استماع ایدن قوشلر بی اختیار باشنده مجتمع اولورلر آنلرك برقاچ
دانه‌سنی اخذ وغدا ایدر ودیرلرکه بیك سنه مدت معمر اولور وقتا که بیك سنه تمام اولدقده قتی وافر اوطون بریکدیروب
اوزرینه چیقار وبرمرتبه لطیف وسوزناك نغماته دمساز اولورکه کندیسی دخی متأثر اولوب عاشق شوریده کبی سر
مست اولمغله کال وجدندن قنادلرینی بری برینه چالدقده چقماق کبی ارالرندن آتش ظهور واول اوطون خرمنی
احراق ایدوب کندیسی دخی برابرجه محترق اولور بامره تعالی رمادندن بر یمورطه حاصل ودرساعت جوفندن بریاوری
پیدا وقرین نشوونما اولور وجانور مزبور هندستانه مخصوصدر عجائب قدرت ربانیدن دور دکلدر انتهی (السمسار)
سینك کسریله بایع ایله مشتری بیننده متوسط اولان آدمه دینورکه میانجی تعبیر اولنور دلالدن بشقه‌در بو یزونك
منزلنده‌در جمعی سماسره‌در نته که سفسیر دخی دیرلر ذکر اولندی * مترجم دیرکه مغربده فارسیدن معرّب اولمق
اوزره مرسومدر ظاهرا سیپ سار معرّبیدرکه سرکشته‌لك صاحبی دیمکدر میانجی بایع ایله مشتری بیننده تردّد وصرف
انفاس ایده‌رك سرکشته‌لکی باعث تسمیه اولمق ملحوظدر وسمسار الشیء برنسنه‌نك مالکی اولوب حفظ ورعایت
ونظارتنده کرکی کبی قائم اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو سمساره ای مالکه وقیمه وایکی دوست آرالغنده اولان
میانجی یه دینورکه میانه‌لرینی ربط واصلاحه مدار اولور وسمسار الارض ترلا ومزارع مقوله‌سی ارضك امور واحوالنی
کرکی کبی بیلوب اولبابده حاذق وآکاه اولان آدمه اطلاق اولنور مؤنثی سمساره‌در هایله (السمسرة) دحرجه وزننده
آنلردن مصدردر سمسارلق ایلمك معناسنه‌در یقال سمسر فلان اذا صار سمسارا (المسمقرّ) قافله مسلحبّ وزننده
بغایت اسی وکرمناك اولان کونه دینور یقال یوم مسمقرّ ای شدید الحرّ (السمهدر) سفرجل وزننده سموزکشی یه
دینور یقال رجل سمهدر ای سمین وآلت تناسله دینور وککیش وواسع ارضه وبلده یه دینور وبعیدة الغور ارضه
دینورکه چول بیابان کبی رهبرسز کیدنلرا کثری کمراه اولورلر اوله (السمهریّ) جعفریّ وزننده سخت ومتین مزارغه
دینور فی الاصل سمهر نام مزراقچینك یاپدیغی مزراغه دینور ایدی که بغایت متین واعلا اولور ایدی بعده هر محکم
وبهتر مزراغی اکا نسبتله رمح سمهری دیدیلر ومزبورك ردینه نام زوجه‌سی دخی مزراق یپار ایدی اولدخی اعلا اولمغله
رمح ردینی اکا منسوبدر علی قول سمهریّ حبشه قرالرندن سمهر نام قریه‌یه منسوبدر (الاسمهرار) اسبطرار وزننده لفظ
مزبوردن متصرفدر مطلقا برنسنه سخت وشدید اولمق معناسنه‌در یقال اسمهرّ الشیء اذا صلب واشتدّ وبرنسنه
مزراق کبی راست ومعتدل اوله‌رق دیکیلوب طورراوق معناسنه‌در یقال اسمهرّ العود اذا اعتدل وقام وقرا کولق
پك چوکوب باصمق معناسنه مستعملدر شدّت معناسندن مأخوذدر یقال اسمهرّ الظلام اذا تنکر وتراکم (المسمهرّ)
مقشعرّ وزننده آلت تناسله اطلاق اولنور (السمهرة) دحرجه وزننده اکین سنبله‌سی اوزون وقوتلو اوله‌رق
دولنموب اوجلرنده دانه‌لری کویا که برر دانه اولمق معناسنه‌در معنای مذکوردن تصرّف اولنمشدر یقال سمهر
الزرع اذا لم یتوالد کانه کلّ حبة برأسها ای برأس سنبلتها (السنبر) جعفر وزننده برشیئی کاهو حقه بیلوب کندو حقیقتنه
عارف واحوالنه متقن اولان آدمه دینور وسنبر الابواشی اصحابدندر ومحدثیندن هشام الدستوانی پدرینك اسمیدر
(السیسنبر) سینك کسریله سبرماده‌سنده کذر ایلدی (سنجار) سینك کسریله موصل شهرینه اوچ مرحله مسافه‌ده
برشهر مشهور اسمیدر ودیار مصریه‌ده برقریه آدیدر (السندرة) دحرجه وزننده سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال

سندر الرجل اذا اسرع وسندره برنوع اوﭽﻖ آديدر كه بغايت واسع اولور وبر كونه شجر اسميدر كه آندن ياى واوق
دوزرلر بو شجر فارسيده غوش وتركيده قاين آغاجى ديدكلرى متين آغاجدر وبر خاتون اسميدر كه دائما تام ووافى اوﭽﻖ
ايله بغداى بيع ايدر ايدى * شارح دير كه امام على كرم الله وجهه حضرتلرينك اشبو * انا الذى سمتنى امى حيدره * كليث
غابات غليظا قصره * اكيلكم بالسيف كيل السندره * ارجوزه سنده سندره لفظى ذكر اولنان ايكى معنايه ده محتملدر
(السندرىّ) جعفرىّ وزننده ياوز ودليرو پردل آدمه اطلاق اولنور كه دشمنك اوﭽﻜﻨﻪ وافى مكافات ايدر ياخود شجر
مزبوره منسوبدر شدت وصلابتده يقال رجل سندرىّ اى جرئ شديد واوزون آدمه وسائر شيئه اطلاق اولنور
وارسلانه اطلاق اولنور وبغايت آق اولان مزراق واوق تمرنده وقلج ناملوسنه اطلاق اولنور وسندرىّ برشاعر
لقبيدر وبرنوع بيوك وايرى اوﭽﻖ آديدر وبو سندره دن بشقه در كويا كذا كا منسوبدر وكوزلرى ايرى وبيوك اولان
انسان وحيوانه اطلاق اولنور يقال رجل سندرىّ اى الضخم العينين وايو وبهتر شيئه دينور يقال شئ سندرىّ اى جيد
وكوتو وكمتر شيئه دخى كه ضدّ اولور يقال شئ سندرىّ اى ردئ بو معنا ضخامت معناسندن مصوّردر كذا كثرى ياقشقسز
اولور وسندرى برجنس قوشك اسميدر وبغايت صاف وبرّاق اولان تمرنه دينور يقال سنان سندرى اى ازرق وبرايشده
مستعجل وشتابكار آدمه دينور يقال رجل سندرىّ اى مستعجل وسخت ومستحكم كيريشلنمش متين وزورمند يايه دينور
يقال قوس سندرية اى موتّرة محكمة (سند نهور) سينك كسرى ودال ونون ثانيه نك فتحى وهانك ضميله مصرده
شرقيده ايكى قريه اسميدر (السنقطار) سينك ونونك كسريله سقنطار معناسنده در كه ذكر اولندى (السنر) سينك
ونونك فتحيله چتين خويلو اولمق معناسنده در يقال سنر الرجل سنرا من الباب الرابع اذا شرس خلقه (السنور)
سينك كسرى ونون مشدده نك فتحيله معروفدر كه كدى يه دينور فارسيده كربه ديرلر معناى مزبوردن مأخوذدر
وبر قومك سيد ومهترينه اطلاق اولنور محافظه سنه مبنى يقال هو سنور القوم اى سيدهم ودوه وآت مقوله سنك
بيونلرنده اولان قبورغه يه اطلاق اولنور وقويريغك كوكنه دينور جمعى سنانير كلور (السنار) رمّان وزننده
بودخى كدى يه دينور (السنوّر) حزوّل وزننده جنك اسبابندن زره طرزنده بر كسيم جبه اسميدر كه قايشدن دوزوب
جنكلرده تلبس ايدرلر يقال لبس سنوره وهو لبوس من قدّ كالدرع وبالجمله سلاحه اطلاق اولنور يقال لبسوا السنوّر
وهو كل سلاح (سنير) امير وزننده حمص ايله بعلبك بيننده بر طاغك آديدر (سنقر) قافله قنفذ وزننده كه سنقر
الاشقر ايله معروفدر سلفده بر كمسه در كه دمشق شامى تغلبا ضبط وآنده تسلطن ايلمدى * مترجم دير كه اصل سنقر
لفظ تركيدر فارسيده شنقر ديدكلرى آق طوغانه دينور كه عامّه صونقور تعبير ايدرلر تركستانه مخصوصدر آنكله
سلاطين صيد ايدرلر بو سببله بعض كمسه لرى آنكله تسميه ايدرلر * ومؤلفك ذكر ايلديكى پادشاه كتب تواريخده
آقسنقر عنوانده مرسومدر انتهى * وعبدالله بن فتوح بن سنقر محدّثينندندر وابو عبدالله محمد بن طيبرس السنقرىّ
الصوفىّ امير على بن سنقرك مواليسندندر كه صحيح بخارى راويسى روزبه دن استماع حديث ايلمشدر وسنقرالزينى
اعلامدندر كه بزلر اصحابندن حديث روايت ايدرز يعنى اصحابى سلسله مز رجالندندر (السنمار) سينك ونونك كسرى
وميمك تشديديله آيه دينور قمر معناسنه وكيجه لر اصلا اويومز اولان آدمه دينور واوغرى يه اطلاق اولنور وبر اسكاف
يعنى فى الاصل كفشكر اولان بر معمار آديدر كه ملوك عراقدن نعمان بن امرء القيس ايچون ظهر كوفه ده غرائبدن
اوله رق بر قصر عجيب الطرح بنا ايلمشدر بعد الاتمام ملك مشار اليه كلوب تماشا ايلدكده شايد سلاطين سائره
طرفنده كيدوب آنلره ده بو رسمده قصر بنا ايدر ملاحظه سيله بيچاره معمارى كنكرهٔ بامدن اشاغى يه القا ايلدى
على قول سنمار احيحة بن الحلاج نام كمسه نك غلامى اولوب احيحه ايچون خانه سى حواليسنده قله تعبير اولنور
بر حصن غريب بنا ايدوب بعد الاكمال متانت ولطافتنى بغايت استحسان ونوازش واحسان ايلدكده بن بو بناده
بر صنعت غريبه اجرا يعنى بر طاشى مجموع بنايه كايد ايلدم اكر اول طاش يرندن نزع اولنورسه جملهٔ حصار البته منهدم
اولور ديوب بعد الاستفسار اول طاشى ارائت ايلدكده شايد بكا بر غيظ وغدر ايده جكى طوتوب ياخود بر تقريبله آخر
بر كمسه يه ارائتله باعث بربادئ خانمانم اولور ديو بالاى بامدن القا وحقنده جزاى سنمارى اجرا ايلدى بر آدمه خدمتى
ياخود بر جيله سى مقابلنده غدر واسائت ايدنلر حقنده ضرب اولنور (سنهور) سينك فتحيله مصرده ايكى قريه آديدر
برى بحيره ده وبرى غربيه ده واقعدر وصعيدا يالتنده اولان شين معجمه ايله در (السورة) سينك فتحى وواوك سكونيله
و (السوار) سينك ضميله شراب وسركه مقوله سنك تيزلكنه وياوزلغنه دينور كه باشه صيچرايوب ياقوب ياندرمسى
حالتندن عبارتدر تقول اخذتنى سورة الخمر والخل وسوارها اى حدّتها * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سور وسوره
يوكسكه صيچرامق معناسنه اولوب بعده حدّت وشدّت معناسنه استعمال اولندى سورة الخمر وسورة الخلّ كبى انتهى

وسورة المجدعزّ ومجد وشرفك اثر وارتفاعندن عبارتدر يقال له سورة فى المجداى اثر وعلامة وارتفاع فيه وسورة
البرد صووغك شدّتنـدن عبارتدر يقال اليوم للبرد سورة اى شـدّة وسـورة السلطان پادشاهلرك قهر وبطش
واعتداءوسطوتندن عبارتدر يقال اشتدّت عليهم سورة السلطان اى سطوته واعتداؤه بومحللرده سوره كلمه سى اسميدر
وسوره برموضع آديدر واسامئ رجالدندر صاحب السنن ابوعيسى محمدبن عيسى الترمدى البوغىّ الضريرك جدّى
اسميدر وسورة بن الحكم القاضى اعلام محدّثيندندركه عباس الدورى كنديسندن اخذ حديث ايلمشدر ﴿السور﴾
جور وننده و ﴿السوور﴾ ظهور وزننده شراب مقوله سى نسنه باشه صيچرايوب بخارى باشك ايچنده سرسام كبى
دونمك معناسنه در يقال سار الشراب فى رأسه يسور سورا وسوورا اذا دار وارتفع فيه وبركسه برآدمك يوزينه
كدى كبى صيچرايوب آتيلق معناسنه در يقال سار الرجل اليك اذا وثب وثار وسور ديواره طرمانوب چيقمق
معناسـنه در تقول سرت الحائط اذا تسـلقته ﴿السوّار﴾ شدّاد وزنـنده شـول آدمه دينوركه شراب دماغنه
تيز صيچرايوب سرسم ايدراوله مبالغة اطلاق اولنور زيراسوّاريت خمرك صفتيدر يقال هو سوّار اذا كان يسور الخمر
فى رأسه سريعا وانسانك دماغنه تأثيرايدن تيز وجكركاه كلامه اطلاق اولنور يقال كلام سوّار اذا صار يأخذ
بالرأس *شارح ديركه كرچه نسخه لرده والكلام عنوانده مرسوم اواوب لكن صواب اولان والكلب اولمقدركه آدمك
باشندن قاورايوب قاپاراولان كلب ديمك اولور ﴿المساورة﴾ مفاعله وزننده برآدمك باشـندن قاورەيوب طوتمق
معناسنه در يقال ساور فلانا اذا اخذ برأسه ومساوره وسوار بركسه ايله دوكشمك ايچون اوزرينه صيچرايوب آتيلمق
معناسنه در يقال ساور فلانا مساورة وسوارا اذا واثبه ﴿السور﴾ سينك ضميله شهرك چورەسنه دائرا مادار چكيلان
بارويه وحصاره دينور جمعى اسوار كلور وسيران كلور سينك كسريله وسور صوى و پاك جنس اولان دوه لره دينور
يقال له سور من الابل اى كرام ﴿السورة﴾ سينك ضميله درجه ومنزلته اطلاق اولنور يقال له سورة عليك اى منزلة
وسورة القرأن معلومدر معناى مزبوردن مأخوذدر زيرا هربرى اخردن مقطوعه منزله بعد منزله در وسوره شرف
وشان معناسنه مستعملدر يقال صاحب سورة اى شرف وطرح حسن اوزره بنياد اولمش بناء رفيعه اطلاق اولنور
مؤلفك ماطال من البنـاء قولى ماطال الى جانب السماء ديمكدر وسوره نشـان وعلامته دينور وديوار پاپوسـنك
عروقندن يعنى هرقورندن وصرەسندن برقوره وبرصرەيه اطلاق اولنور جمعى جنسى سوردر وجمع صيغى
سوردر غرف وزننده ﴿السوار﴾ كتاب وزننده و ﴿السوار﴾ غراب وزننده بيلازكه دينوركه زنان بيلكجه لرينه
چكوررلر جمعى اسوره وساوره كلور وسور كلور سينك ضم وفتحيله وسوور كلور ضمتينله وسوار كتاب وزننده
اساميدندر ابوطاهر ابن سوار مقرئ معروفدر وعبيدالله بن هشام بن سوار محدّثدر ﴿الاسوار﴾ همزەنك ضميله
بودخى بيلازكه دينور سوار كبى واسوار همزەنك ضمى وكسريله اتيدن آدمه دينوركه يدجى تعبير اولنور وماهر
تيرانداز دينور وآت اوزرنده يكيجرى اوتورشى كبى اوتورميوب صخرۀ صما كبى ثابت واستوار اولان شهسواره
دينور جمعى اساوره واساور كلور وابوعيسى الاسوارى محدّثيندندر اساورۀ آتيه يه منسوبدر * شارح ديركه بلازك
معناسنه اولان سوار دستواره معرّبيدر كذلك اسوره سوار معرّبيدر ﴿اسوار﴾ همزەنك فتحيله اصفهان قضاسنده
برقريه آديدر زهّاددن محيسن ومحدّثيندن محمد بن احمد الاسواريان اورادندر ﴿المسوّر﴾ معظم وزننده بيلكجه ده
بيلازك چوره جك يره دينور ومسوّر اساميدندر مسوّر بن عبـدالملك محدّثدر ومسوّر بن يزيد المالكى الكاهلى
اصحابدندر ﴿المسور﴾ منبر وزننده و ﴿المسورة﴾ هايله ميشيندن ياپيلان طيانه جق يصدغه دينور ومسور بن مخرمه
وابوعبدالله مسوركه برمحل وصنعته منسوب دكلدر صحابه لردر ﴿مسور﴾ مقعد وزننده يمنده ايكى حصن آديدر
بريسى بنوالمنتاب وديكرى بنوابى الفتوح جماعتنه مخصوصدر ﴿السور﴾ سينك ضميله شهر حصارينه دينوركه ذكر
اولندى وسور ضيافته دينور وبولفظ فارسيدر ابتدا فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى تكلّم بيورملريله شرفياب
ايلديلر * مؤلف بونكله خندق غزوەسنده صادر اولان اشبو ﴿قوموا فقد صنع جابر سورا﴾ حديثنه اشارت ايلمشدر
قال فى النهاية اى طعاما يدعوا اليه الناس واللفظة فارسية كرچه سور ايله بوراده ضيافت طعامى مراد اولوب لكن خندكه
ملايمتى ارباب لطافته روشندر وسور تابعيندن محمد بن خالد الضبى لقبيدر وكعب بن سور بصره قاضيسيدركه فاروق
اعظم طرفندن منصوب ايدى ﴿ابوسويره﴾ مصغر بنيه سيله شيخ سفيان ثورى اولان جبلة بن سحيم كنيه سيدر ﴿التسور﴾
تفعل وزننده ديواره طرمانوب چيقمق معناسنه در تقول تسورت الحائط اذا تسلقته ﴿سرسر﴾ مكررا سور لفظندن
امر حاضردر برآدمه معالئ امور ومراتبه ارتفاع ايلك بابنده تأكيدى متضمن امر واغرا ايچون تكلم اولنور ﴿سوريه﴾
سينك ضمى وياءنك تخفيفيله شام اولكه سنك اسم قديميدر على قول حمص ارضندن خناصره قربنده برموضع آديدر

كتب جغرافياده شام اولكه سي سوريا ايله مرسومدر لفظ سريانيدر سوري نام پادشاهه ياخود نمرودك اسم اصليسي
سوريوس اولمغله اكا منسوبدر (سورين) سينك ضميله رى نام بلده ترابنده بر نهرك آديدر يحيى بن زيد بن على بن الحسين
رضى الله عنه حضرتلرينك آلت شهادتى اولان قلجى اول نهرده غسل ايلمريله رى خلقى نهرمزبوردن تطير وتشأم ايدرلر
(سورى) طوبى وزننده عراقده بر موضع آديدر مقدما سريانيون بلادندن ايدى و بغداد اعمالندن بر موضع آديدر
وكاه اولوركه مد ايله سوراء دخى ديرلر (الاساورة) سوارك جمعيدر نته كه ذكر اولندى و اساوره عجم جنسندن بر قومه
اطلاق اولنوركه بصره يه نازل ومقيم اولمشلر ايدى نته كه احامره طائفه سى كوفه يه نزول و اقامت ايلمشلر ايدى بغايت
استاد تيرانداز اولمريله اساوره اطلاق اولنمشيدى (ذوالاسوار) همزه نك كسريله ملوك يمندن برينك لقبيدر دائما
بيلازك طاقنور ايدى ارباب سلطنتدن اولميوب بر تقريبله تسلطن داعيه سنه دوشوب باشنده اولان عسكر ايله يمن
خلقنه اغاره و هجوم ايلمكله بينلرنده حرب عظيم واقع اولوب انجام كار منهزم و خواص و متعلقاتيله بر غاره التجا
و دروندن محاربه يه ابتدار ايلمكله عقبكيرى اولان بنو معد اطراف غارى حصار ايدوب بالاخره منبه نام كسه
ايچرويه تتون ويرمكله جمله سى هلاك اولديلر بو سببله مزبور منبه دخان ايله تسميه اولندى (السهبرة) سينك و بانك
فتحيله اشمه تعبير اولنان قويى اسماسندندر (السهجرة) دحرجه وزننده بر نسنه دن قورقوب قچان كسه نك
قاچيسى كبى سكردوب كتمك معناسنه در يقال سهجر الرجل اذا عداعدو فزع (السهدر) جعفر وزننده و اسمهدر
سفرجل وزننده ايراق معناسنه در يقال بلد سهدر و سمهدر اى بعيد (السهر) فتحتينله كيجه اويوميوب اوياقق
طورمق معناسنه در يقال سهر الرجل البارحة سهرا من الباب الرابع اذا لم ينم ليلا * مترجم ديركه بين الاطباء سهر
علت معروفه در مبتلاسى بهر كيجه اويومز سببى صفرادن ياسودادن و ماليخوليا و سائر بو مقوله حادثه دن عارض
اولور (الساهر) و (السهار) كتان وزننده و (السهران) سكران وزننده و (السهرة) تؤده وزننده آندن صفتلردر
كيجه لر ياتميوب دائما اوياقق طوران كشى يه دينور و ساهر مبالغة ليله ده وصف اولور يقال ليل ساهر اى ذو سهر
كما يقال ليل نائم (الساهرة) ظاهره وزننده ارضه على قول وجه ارضه اطلاق اولنور كويا كه كثرت وطئ اقدامدن
سهر اوزره اولور يقال قطعوا ساهرة بسيطة اى ارضا او وجه ارض و دائما جريان اوزره اولان چشمه يه و ايازمه يه
اطلاق اولنور كويا كه اصلا فاتر اولمز يقال عين ساهرة اى جارية يعنى لاتفتر و منه خير المال عين ساهرة لعين نائمة
وهى عين صاحبها لانه فارغ البال لايهتم بها و ساهره بيابانه اطلاق اولنور تقول قطعنا ساهرة بعيدة اى فلاة
و اصلا انسان و حيوان اياغى باصوب چكنمامش ارضه اطلاق اولنور على قول شول ارضه اطلاق اولنوركه حق جل
و علا يوم قيامتده حشر مخلوقات ايچون تجديد ايليه جكدركه ارض بيضاء دخى دينور و ساهره قدس شريفده
بر طاغك آديدر و جهنمه اطلاق اولنور و شام اولكه سنده بر ارضك اسميدر * قال الشارح و منه قوله تعالى ❋ فاذاهم
بالساهرة ❋ اى فاذاهم احياء على وجه الارض بعد ما كانوا امواتا فى بطنها و الساهرة الارض المستوية البيضاء
سميت بذلك لان السراب يجرى فيها او لان سالكها يسهر خوفا و قيل اسم جهنم كذا فى البيضاوى و قال السجستانى
سميت ساهرة لان فيها سهرهم و نومهم و اصلها مسهورة و مسهور فيها فصرف من مفعولة الى فاعلة كما قيل عيشة
راضية اى مرضية و ساهره قمرك غلافنه دينور ساهور كبى كما سيذكر (الاسهران) تثنيه بنيه سيله انسانك بورنيله
ذكرينه اطلاق اولنور دائما قائم اولدقرى ملاحظه سيله و اسهران صرتده ايكى طمره دينوركه نطفه آنلره
واروب آنلردن آلته جارى و نازل اولوركه منبع نطفه اولان طمرلر اوله جقدر و بورنده ايكى طمره دينور رطوبت
آنلردن جريان ايدر كذلك كوزده ايكى طمره دينو كذلك شول ايكى طمرلره دينوركه خايه لردن چكيلوب ذكرك ايچ
يوزنده قاوشورلر (الساهور) كافور وزننده بو دخى كيجه وقتى اويانقلغه دينور مبالغة اطلاق اولنمشدر يقال
فلان يحب الساهور اى السهر و چوقلغه اطلاق اولنور كثرت معناسنه و قمرك غلافنه دينور عربلر زعم ايدرلركه
آيك غلافى اولمغله خسوف هنكامنده اكا دخولله ظلمانى اولور يقولون دخل القمر فى الساهور اذا انكسف و خرج
من الساهور اذا انجلى و آيك آغيلنه دينور دارة القمر معناسنه و هر آيك آخر طقوز كيجه لرينه اطلاق اولنور آى
كورنمز اولديغيچون و بر يوزينك كولكه سنه دينور ظل ساهره معناسنه حقيقتده غلاف قمر ايله بو معنا متحددر
زيرا ظل ساهره شمس و قمر بيننه حيلولت ايلمكله قمر شمسدن استفاضهٔ نور ايلميوب اول ظل ايله ظلمانى اولور و ساهور
العين پيكارك اصل و منبعنه اطلاق اولنور (السهار) غراب وزننده بو دخى كيجه اويانقلغه دينور سهر معناسنه
و بو علت اولديغيچون فعال وزننده دخى وارد اولمشدر (الساهرية) بر نوع عطر آديدر تركيبى بغايت دشوار
اولمغله عمله كتورن آدم كيجه لر اويقوسز قالديغيچون اطلاق ايلديلر (مسهر) محسن وزننده بر رجل آديدر (السير)

سينك فتحى و يانك سكونيله و (المسير) ميمك فتحيله و (التسيار) تذكار وزننده و (المسيرة) ميمك فتحيله و (السيرورة)
صيروره وزننده كزمك معناسنه دركه فارسيده كشت وكذار مرادفيدر * نته كه مؤلف بصائرده المضيّ فى الارض
عنوانيله تفسير ايلمشدر يقال سار الرجل يسير سيرا ومسيرا وتسيارا ومسيرة وسيرورة اذا ذهب فى الارض
ومتعدّى اولور كزدرمك معناسنه در يقال ساره غيره بمعنى سيّره (الاسارة) همزه نك كسريله كزدرمك معناسنه در
يقال اساره واساربه جعله سايرا (السيرة) سينك كسريله اسمدر كزمكه وكزيشه دينور روش معناسنه وسيره
سنت وطريقه وهيئت معنالرينه مستعملدركه انسانك معنوى طوتديغى يولدن وقائم اولديغى حالتندن عبارتدر
يقال له سيرة حسنة اى سنة وطريقة ويقال له سيرة قبيحة اى حالة وهيئة جمعى سيركلور عنب وزننده وسيره
ديار آخردن جلب اولنان ذخيره يه اطلاق اولنور ميره معناسنه (المسور) خوف وزننده اسم مفعولدر سيراولنان
يوله كذلك سير ايتديريلان آدمه دينور يقال طريق مسور ورجل مسور به * شارحك بيانه كوره بو خلاف قياسدر
زيرا قياس مسير اولمقدر ظاهرا مصدره التباس محذورينه مبنى در (السيرة) سينك فتحيله سيردن بر ضرب ونوعدر
يعنى بر درلو كزمك معناسنه دركه بناء نوع اولور * شارح ديركه بو كرچه بناء مرّه بنيه سنده در لكن بناء نوع اوله رق
مستعملدر اسم اولان سيره يه عدم التباس ايچون (السيرة) سينك ضميله همزه وزننده كثير السير اولان آدمه دينور
يقال رجل سيرة اى كثير السير (التسيير) تفعيل وزننده بو دخى كزدرمك معناسنه در تكثيرى متضمندر يقال سيره بمعنى
اساره وآتك صرتندن چولى صيرمق معناسنه مستعملدر يقال سير الجلّ عن الفرس اذا نزعه وبر سوزى يا بر نسنه يى
بين الناس فاش وزبانزد قلمق معناسنه مستعملدر يقال سير المثل اذا جعله سايرا واخبار اسلافى نقل وبيان ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال سير فلان سيرة اى جاء باحاديث الاوائل وخاتون حنا مقوله سى خضابى صاچنه يول يول ياقق معناسنه
مستعملدر يقال سيرت المرأة خضابها اذا خططته يعنى جعلته خطوطا كالسيور (السير) غير وزننده مصدردركه
ذكر اولندى وسير دريدن انجه انجه ديلنوب ديلم اولان اوزونجه قايشه دينوركه صرم تعبير اولنور قازنمشنه ترشه
تعبير اولنوركه تراشه محرّفيدر جمعى سيوردر محدثيندن حسين بن محمد وعبد الملك بن احمد السيوريّان اكا منسوبلردر
شارح ديركه بو خلاف قياس اوزره در زيرا نسبتنده قياس اولان مفرده ارجاع اولنمقدر وبعضلر بونلرى سيور
نام بلده يه نسبت ايدرلر واكثر علماء قول ثانى يى تصحيح ايلمديلر انتهى * وسير يمنده جند شهرينك شرقيسنده
بر بلده آديدر فقه شريفده كتاب البيان والزوائد مؤلفى يحيى بن ابى الخير السيرىّ العمرانى اورادندر (هبير سيار)
امير عيار وزننده نجد اولكه سنده بر قومسال آديدر آنده قرامطه رئيسى اولان ابو سعيد الجنابى نام خارجى قتى وافر
فساد ايلمشدر وسيار اساميدندر سيار بن بكر صحابه دندر وتابعين ومحدثيندن سيار ايله مسمى وافر ذوات واردر
(السياريون) بر جماعتدركه محدثيندن عمر بن يزيد السيارىّ اول جمله دندر (السيارة) طياره وزننده كاربانه
اطلاق اولنور قافله معناسنه يقال جاءت سيارة اى قافلة (ابو سياره) عميرة بن خالد العدوانى كنيه سيدر بر سياه
اشكى وار ايدى قرق سنه متصلا آنكله حاجى مزدلفه دن منايه طاشيوب كوتوردى اياب وذهابنده منايه مشرف
ثبير نام طاغه خطابا اشرق ثبير كيما نغير يعنى كيما نسرع الى النحر دير ايدى جاهليه ده قبل طلوع الشمس افاضه
ايلمكلرينه مبنى ثبيره اشرق قوله امر ايدر ايدى كه ذبح قربانه مبادرت ايده لر اكا بناء بين العرب * اصحّ من عير ابى سيار *
مثل اولدى (السيراء) سينك كسريله عنباء وزننده بر نوع الاجه قماش آديدركه يول يول صارى قللو وچبوقلو
اولور چتاره كبى على قول نسجنه يول يول ايپك مختلط اولور وخالص وبيغش التونه اطلاق اولنور سيرو رواجنه
مبنى وبر كونه نبات آديدركه خاله يه يعنى دوه علفى اولان خوشمره اوته شبيه اولور وسيراء چكردكه يابشيق اولان اينجه
قبوغه دينور ويوركك پرده سنه دينور حجاب القلب معناسنه وخرما جريدينه دينور (السيران) سيدان وزننده
بر موضع آديدر (سيروان) سينك كسرى ورانك فتحيله ماسبذان ايالتنده بر كوره وقضا آديدر على قول آنك يانده
بر كوره آديدر لكن ماسبذان ولايتى معلوم اولمامشدر وسيروان مصرده بر قريه آديدر اعلامدن احمد بن ابراهيم بن
معاد اورادندر وفارس اولكه سنده بر موضع ورىّ شهرينك قربنده بر موضع آديدر (السائر) مهموز اولمغله
سأر ماده سنده ذكر اولندى (المسير) معظم وزننده بر نوع ثوب اسميدركه چبوقلى اولور وبر آدمك وبر نوع حلوانك
اسملريدر (التسير) تفعل وزننده تويلو درى قاولمق معناسنه در يقال تسير الجلد اذا تقشر (الاستيار) امتيار
وزننده ومرادفيدركه بر سمتدن ذخيره جلب ايلمك معناسنه در يقال استار الرجل اذا امتار وبر آدمك سيرتيله
سيرتلنمك معناسنه در يقال استار بسيرته اذا استنّ بسنته (سير) جبل وزننده بدر ايله مدينه بيننده بر موضع
اسميدركه سلطان الانبياء عليه افضل التحايا حضرتلرى غنايم بدرى اوراده توزيع وتقسيم ايلديلر بجز حرف السين

فصل الشين المعجمة

والحمد لله تعالى فی كلّ حين ﴿فصل الشين المعجمة﴾ (الشبر) شين معجمه‌نك كسرى و بانك سكونيله باش پرمغك
او جندن سرچه پرمغك او جنه وارنجه مقداره دینورکه آچوب كردكده حاصل اولور تركيده قارش وفارسيده بدست
ديرلر و شبر لفظی مذكردر جمعی اشباردر و عربلر اعضاء و اندامی اوزون اولميوب دیرنكلو بری برینه یقین صيقجه
اولان آدمه قصير الشبر اطلاق ایدرلر یقال هو قصير الشبر ای متقارب الخلق و يلانه قبال الشبر اطلاق ایدرلر كتاب
وزننده و شبر اساميدندر شبر بن منقذ الاعور شاعر تابعيدر (الشبر) صبر وزننده قارش ایله اولچمك معناسنه‌در یقال
شبر الثوب شبرا من الباب الاول اذا كاله بالشبر و ويرمك معناسنه مستعملدر یقال شبره اذا اعطاه نته‌كه كرم و نعمته
باع و يد اطلاق اولنور و شبر مهر و كابينه اطلاق اولنور عطاء معناسندن مأخوذدر یقال تزوّجها و لم يعط شبرها
ای حقّ نكاحها و اركك دوه‌یی دیشی‌یه چكمك ایچون عقد اولنان كرا و اجرته اطلاق اولنور و نكاح معناسنه
مستعملدركه مراد جماعدر و عمر و حيات و زندكانی معناسنه مستعملدر بونده كسر ایله ده جائزدر و قدّ و قامته اطلاق
اولنور و شبر اسمادندر شبر بن صعفوق اصحابدندر بانك فتحیله ده زبانزددر و بشر بن شبر تابعيندندر فاروق اعظم
اصحابندندر و شبر بن علقمه تابعيندندر و شبر الدارمی هناد بن السریّ بن يحيانك جدّی اسميدر (الاشبار) همزه‌نك
كسریله بودخی ويرمك معناسنه‌در یقال اشبره اذا اعطاه (الشبر) فتحتينله ويركويه دينور عطيه معناسنه و خير
و حسنه و صدقه‌یه اطلاق اولنور و نصاری طائفه‌سی بینلرنده تعاطی ايلدكلری شيئه دینور قربان كبی‌كه آنی
وسيلهٔ تقرّب زعم ایدرلر علی قول بعينه قربانه دينور و شبر اجسامه و قوایه اطلاق اولنوركه خلقت انسانيده مودوع
اولان قوّتلردر حاسه و جاذبه و ماسكه كبی و كتب سماويه‌دن انجيل كتابنه دينور و شبر مصدر اولور نشاط و سرور
جهتيله طاشقن اولمق معناسنه‌در یقال شبر الرجل شبرا من الباب الرابع اذا بطر (المشبورة) مستوره وزننده سخيه
و جومرد اولان خاتونه دينور یقال امرأة مشبورة ای سخية (الشبور) تنور وزننده بوق اسميدركه نفير ديدكلری
بيوك بوری اوله جقدر جنكلرده سلاطين مهترلری چلارلر و بوتوجدن اولمغله فارسيده نای روئين ديرلر و بوكرّه‌نايدن
كوچك اولور * كرچه مؤلف بوق ایله تفسير ايلدی لكن بوق مطلقا بوری‌یه دينور و بو عبرانيدن معرّبدر (المشابر)
مشاعر وزننده آرشونده و اندازه‌ده اولان كرتكلره اطلاق اولنوركه هر بری بر مقدارك نشانيدر و شول نهرلره دينوركه
انچق برلرده واقع اولمغله سائر صولر آقوب اكا ملتحق اولور مفردی مشبر و مشبره‌در (الاشبور) اسلوب وزننده بر نوع
بالق اسميدر (شبر) بقم وزننده و (شبير) قير وزننده و (شبير) سكيت وزننده و (مشبر) محدث وزننده هارون
علی نبينا و عليه السلام حضرتلرينك اوغللرينك اسملريدر منقولدركه رسول الله عليه السلام حضرتلری قرّهٔ
عيون اسلاميان اولان حسن و حسين و محسن جنابلرینی اسماء مزبوره ایله تسميه ايلديلر زيرا اسماء مرقومه عبری
لساننده حسن و حسين و محسن معنالرينه‌در * شارح دیركه ﴿انت منی بمنزلة هارون من موسی﴾ حديث شريفی صدوردنده
وحی ایله تسميه ايلديلر پس اسماء مزبوره حسن معناسندن مأخوذ اولمش اولور اصل شبير سكيت وزننده حسن و شبر بقم
وزننده حسين مراد قيدرنته‌كه اهل محبتدن بريسی ديمشدر * فداجان و سرم درچار سرور * رسول و مرتضی شبير و شبر *
(التشبير) تفعيل وزننده برنسنه‌يه اولچوملك تقدير و تخمين معناسنه‌در یقال شبر الشیء اذا قدّره و برآدمه تعظيم ايلمك
معناسنه‌در یقال شبر فلانا اذا عظمه (التشبر) تفعل وزننده اولو لنمق تعظم معناسنه‌در یقال شبره فتشبر ای عظمه
فتعظم (التشابر) تفاعل وزننده جنكده بری برلرينه يقلشمق معناسنه‌دركويا كه بينلرنده بر قارش مقداری يرقالور یقال
تشابرا اذا تقاربا فی الحرب (شابور) بر رجل آديدر * مترجم ديركه شابور نام پادشاه ايران شاهپور معرّبيدركه شهزاده
ديمكدر (شابر الميزان) اوغری‌يه اطلاق اولنور یقال رجل شابر الميزان ای سارق (شبری) سكری وزننده اللی اوچ
موضع اسميدركه جمله‌سی ديار مصريه‌ده‌در اونی شرقيه‌ده و بشی مرتاحيه‌ده و التيسی جزيرهٔ قويسناده و اون بری
غربيه‌ده و يديسی سمنوديه‌ده و اوچی منوفيه‌ده و اوچی جزيرهٔ بنی نصرده و دردی بحيره‌ده و ايكيسی رمسيس نام
ناحيه‌ده و ايكيسی جيزه‌ده واقعدر (شبره) بقمه وزننده اعلامدن احمد بن محمد العابد النيسابوریّ جدّينك اسميدر
(الشبذر) ذال معجمه ایله جعفر وزننده بونجه‌يه شبيه بر نبات آديدر لكن بونك يپراقلری بونجه يپراغندن بيوك و ايری
اولور (الشبذارة) شينك كسريله پك غيرتلو حيتلو آدمه دينور یقال رجل شبذارة ای غيور (الشبكرة) دحرجه
وزننده عشا معناسنه‌دركه شبكور اولمق يعنی كوندوز كوروب كيجه كورمز اولمقدركه طاوق قرا كوسی اولمق تعبير
اولنور و بو شبكور فارسيدن تعريب و تصرّفله فعلله بناسنه الحاق اولنمشدر شبكور فارسيده اول علته مبتلا اولانه
دينور یقال شبكر الرجل شبكرة اذا صار اعشا (الشتر) شينك فتحی و تانك سكونيله كسمك معناسنه‌در یقال شتر الشیءٔ
شترا من الباب الثانی اذا قطعه و شتر عبد الرحمن المحدّث الكوفیّ پدرينك اسميدر و شتر كذلك مصدر اولور كوزك

قپاغی ترسنه دونرمك معناسنه يقال شتر العين اذا قلب جفنها و برآدمك وجودینی پارەلیوب آزرده ایلك معناسنه
مستعملدر يقال شتره اذاغته وجرحه (الشتر) فتحتينله كسلمك معناسنه‌در يقال شتر الشیٔ شترا من الباب الرابع
اذا انقطع وكوزك اوست وآلت قپاقری دونوب دورك اولمق علی قول یاریق اولمق‌كه یرتلاز اولمق تعبیر اولنور
وعلی رأی آلت قپاغی سلپوك اولمق معناسنه‌دركه كوشك اولمغله كوزینی ایوجه قپیه‌مز اولور يقال شتر الرجل
اذا كان جفن عينه منقلبا من اعلی واسفل اوكان منشقا اواسفله مسترخيا ويقال شتر علی بناء المجهول ويقال شترت
عينه وشتر آلت دوداق یریق معناسنه‌در يقال شتر الرجل اذا كانت شفته السفلی منشقة وشتر عروضیون
اصطلاحنده بحر هزجك اجزاسنه‌كه مفاعيلن‌در خرم ايله قبض علتنك دخوللرندن عبارتدر پس میم ویایی
كتمكله فاعلن قالور وشترا ان ولا يتنده بردعه ايله كنجه میاننده برقلعه آدیدر وشتر برآدمه سوكمك معناسنه مستعملدر
قطع معناسندندر يقال اشتربه شترا اذا سبه (الانشتار) انفعال وزننده بودخی برآدمك كوزی یرتلاز اولمق معناسنه‌در
يقال انشترت عينه بمعنی شترت (الاشتار) همزه‌نك كسريله و (التشتير) تفعيل وزننده برآدمك كوزینی یرتلاز ایلك
معناسنه‌در يقال اشتر عينه وشترها اذا جعلها شتراء (شتير) زبير وزننده اساميدندر شتير بن شكل وشتير بن
نهار تابعينددر (اشترّ) همزه‌نك ضمی ورانك شده‌سيله اردنّ وزننده برآدمك لقبيدر علوتوندن زيد بن جعفرك
لقبی اوله‌جقدر (الشتير) فسيق وزننده بدخوی وزشت مشرب ومجموعهٔ شرّ وعيوب اولان شخصه دینور يقال
لاتصاحب فلانا فانّه شتير ای كثير الشرّ والعيوب سیٔ الخلق (الشترة) شينك ضميله ايكی پرمقلرك ارالغنده اولان
آچقلغه وفرجه‌يه دینور قطع معناسندندر (الشوترة) جوهره وزننده صغريسی وقیجی بيوك اولان خاتونه دینوركه
بين العرب معتبره‌در يقال امرأة شوترة ای عجزاء (الاشتر) احمر وزننده ذكر اولنان شتر كلمه‌سندن وصفدر كوزی
یرتلاز آدمه دینور مؤنثی شتراءدر حمراء كبی مرأه‌يه وكوزه وصف اولور واشتر مالك بن الحارث النخعیّ الشاعرك
لقبيدر اصحاب حيدر كرّاردن وبغايت بهادر ايدی كندوسيله اوغلی ابراهيمه اشتران اطلاق اولنور واحمد بن
الاشتریّ وعمر بن علیّ الصوفیّ الاشتریّ روايت حديث ايلمديلر (ابن الشتراء) حمراء وزننده برمشهور اوغرینك
كنيه‌سيدر (نقب شتار) كتاب وزننده مدينه ايله بلقاء بيننده برموضع آديدر (الشيتعور) شينك وتانك فتحی
وعينك اهماليله آرپه‌يه دینور شعير معناسنه (الشيتغور) غين معجمه ايله بودخی آرپه‌يه دینور وبو ابن جنيدن منقولدر
(الشثر) شينك كسری وثای مثلثه‌نك سكونيله طاغك برطرفدن برون كبی چيقان سيوريسی اوجنه دینور جمعی شثوردر
وشثر برطاغك آديدر (الشثير) امير وزننده ايشه یراميان اغاج وكراسته قيرقلرينه وپارچه‌لرينه دینور قماش العيدان
معناسنه ونبات واشجارك ديبلرندن سورن تازه كوچك فلیزلرينه وفدانلرينه دینور (الشثرة) فرحه وزننده قيقلو آغاج
وقامش مقوله‌سنه دینوركه بوتراقلو تيكن كبی اله وطرنق ایچلرينه باتوب آزرده ايدر يقال قناة شثرة ای متشظية
(الشثر) فتحتينله كوزك قپاقلری برعارضه سببيله غلظت كسب ايلك معناسنه‌در يقال شثرت عينه شثرا
من الباب الرابع اذا خثرت (الشجر) شينك وجيمك فتحه‌لريله و (الشجر) عنب وزننده و (الشجراء) صحراء
وزننده و (الشير) يای تحتيه ايله عنب وزننده‌كه اصلی ياخود جيمدن مبدله‌در نباتات ارضيه‌دن بنفسه ساق اوزره قائم
اولانه دینور علی قول بنفسه يوكسلوب نما بولانه دینور كرك خرده وكرك اولو اولسون وكرك شتايه مقاوم اولسون
وكرك شتايه مقاومتدن عاجز اولسون مفردلری هايله‌در بو ايكی تعريفه كوره‌ده فارسيده درخت وتركيده آغاج تعبير
اولنور ايكی تعريفه كوره‌ده بادنجان وباميه واوزون قباق ومصر بغدايی وموز مقوله‌سی شجر اقسامندندر * مؤلف
بصائرده‌ماله ساق من النبات ايله تفسير ايلمكله اكا كوره بغدای وآرپه نباتنه‌ده اطلاق اولنور واول نجم مقابليدركه
ساقی اولميان‌در آنلره غلبه ايله نبات اطلاق اولنور يوخسه شجر دخی نبات قسمندندر پس يقطين‌كه ساقی اولميان نباته
وخاصة قباغه دینور ارومهٔ كبيره‌سی اولديغندن ناشی ﴿ من شجرة من يقطين ﴾ آيتنده شجره جمله‌سنه الحاق
اولنمشدر (الشجرة) فرحه وزننده و (المشجرة) معصره وزننده و (الشجراء) حمراء وزننده‌كه صفتدر آغاجی
چوق یره دینوركه آغاجلق تعبير اولنور درختستان معناسنه يقال ارض شجرة ومشجرة وشجراء ای كثيرة الشجر
(المشجر) مقعد وزننده آغاج بتن یره دینور اسم مكاندر (الاشجر) احمر وزننده‌كه وصفدر و (الشجير) امير
وزننده و (المشجر) محسن وزننده كذلك آغاجلق وقوريلق یره دینور يقال واد اشجر وشجير ومشجر ای كثير
الشجر واشجر افعل تفضيل اولور يقال هذا المكان اشجر منه ای اكثر شجرا (الشجریّ) يای نسبتله شجر يعنه
وشجر غرسنه منسوب ديمكدر بعض ذوات نسبت اولنمشدر ازجمله ابراهيم بن يحيی الشجریّ امام بخاری
شيخيدر وابو السعادات هبة الله بن علیّ بن الشجریّ العلویّ عراق اولكه‌سنك نحاتندندر (الاشجار) همزه‌نك

كسريله آغاج بتورمك معناسنه‌در يقال اشجرت الارض اذا انبتت الشجر (المشاجرة) مفاعله وزننده طوار آغاج اوتلامق معناسنه‌در يقال شاجر المال اذا رعى الشجر وبركسه ايله منازعه ايلك معناسنه‌در آغاجله اورمقدن متفرعدر يقال شاجر فلان فلانا اذا نازعه (المشجر) معظم وزننده شول تصوير مقوله‌سنه وسائر نسنه‌يه دينوركه شجر صنعتى وشجر هيئتى اوزره اوله خط مشجر كبى وشول قاشه دينوركه نقش وزمانى شجر هيئتنده مصنوع اوله يقال ديباج مشجر اذا كان منقشا بهيئة الشجر (الاشتجار) افتعال وزننده نيجه كسه‌لر برى برينه مخالفت ومنازعت ايدشمك معناسنه‌دركه بو راده افتعال مشاركت ايچوندر يقال اشتجر القوم اذا تخالفوا وبركسه الى چكه‌سى التنه قويوب ديرسكى اوزره طبانمق معناسنه‌در متفكر وملول حالتيدر شجر ايدن مأخوذدر يقال اشتجر الرجل اذا وضع يده تحت ذقنه واتكأ على مرفقه وسبق وتقدم ايلك نجاء معناسنه مستعملدركه ايلرى چمكله كويا كه شجر كبى اوزامش اولور يقال اشتجر عليه اذا سبقه وتقدّم عليه شارح بو راده نجأ كلمه‌سنى سبق وتقدّم ايله تفسير ايلمشدر واويقو قاچمق معناسنه مستعملدر يقال اشتجر نومه اذا تجافى عنه ويقال بات النوم مشتجرا اذا تجافى عن صاحبه (التشاجر) تفاعل وزننده بو دخى آغاج كبى برى برينه كيريشوب نزاع ايدشمك معناسنه‌در يقال تشاجر القوم اذا تخالفوا يعنى تشبكوا فى النزاع اشتباك الاشجار (الشجور) ظهور وزننده نيجه كسه بيننده بر ماده مختلف اولوب محل نزاع اولمق معناسنه‌دركه هر برى بر سمته چكر يقال شجر بينهم الامر شجورا من الباب الاوّل اذا تنازعوا فيه (الشجر) زجر وزننده بر نسنه‌يى بر نسنه‌يه ربط ايلك معناسنه‌در يقال شجر الشئ اليه شجرا من الباب الاول اذا ربطه اليه وبر آدمى بر نسنه‌دن صرف وتحويل ايلك معناسنه‌در يقال شجر الرجل عن امر اذا صرفه وآلارغه قلمق معناسنه‌در يقال شجره اذا نحاه ومنع ودفع ايلك معناسنه‌در يقال شجر فلانا اذا منعه ودفعه وآغزى آيروب آچمق معناسنه‌در يقال شجر الفم اذا فتحه ومركوب اولان دابه‌يى آليقومق ايچون كمى كيرويه چالمق معناسنه‌دركه صولاق ديبندن چالمغله خبرندن دابه آغزينى آيروب آچار يقال شجر الدابة اذا ضرب لحامها ليكفها حتى فتحت فاها وچادره واوه ديرك وطياق ديكمك معناسنه مستعملدر يقال شجر البيت اذا عمده بعود واغاجك يره صارقان داللرينى يوقارى قالدرمق معناسنه‌در يقال شجر الشجرة اذا رفع ماتدلّى من اغصانها وبركسه‌يه مزراق سانجمق معناسنه مستعملدر يقال شجر فلانا بالرمح اذا طعنه به ومشجر اوزره بر نسنه آتمق معناسنه‌در يقال شجر الشئ اذا طرحه على المشجر كما سيذكر وشجر منازع فيه اولان ماده‌يه دينور يقال بينهم شجر اى امر مختلف ودوه واشك حمرينك اولى قاشيله آردقاشنك مابيننه دينور وبدنده اككه دينور ذقن معناسنه وشجر الفم آغزك آيريله‌جق يرينه دينور مخرج ومفرج فم معناسنه على قول مؤخرينه ياخود آغزك برجانبنه دينوركه آوردطرفندن دوداقلرك قاوشديغى ير اوله‌جقدر صامغ معناسنه كه ايكى طرفنه صامغان دينور ياخود آغزك قپانديغى وقاوشديغى يردن آچيله‌جق يرينه دينوركه بو معناى اوّلدن اخص اولور ياخود قولاقدن اشاغى چكه‌نك نهايت بولديغى يرده اولان ايكى سيورى كميكلرك قاوشديغى يره دينور ملتقى اللهزمتين معناسنه ياخود ايكى چكه كميكلرينك مابيننه دينور بونلرك مجموعنده آيريلوب آچلمق ملحوظدر جمعى اشجار وشجور وشجار كلور شينك كسريله (الحروف الشجرية) الصنوف الزجرية وزننده اوچ حرفدن عبارتدركه شضج كلمه‌سى جمع ايدر يعنى شين وضاد معجمتين وجيم حرفلريدر شجر مذكوردن خروج ايدرلر (المشجر) منبر ومقعد وزنلرنده (اشجار) كتاب وسحاب وزنلرنده هودج آغاجلرينه وتخته‌لرينه على قول هودجدن صغير بر كونه مركبه دينوركه اوستى آچق اولور ظاهرا شبريه ديدكلريدركه طريق حجازده جوارى مقوله‌سنى اركاب ايدرلر وشجار كتاب وزننده سريرك وكرويدك آلتلرينه استوار ايتدكلرى آغاجه وتخته‌يه دينوركه آنكله سرير مستحكم طورر فارسيده مترس ديرلر وقوينك آغزينه واستحكام ايچون ايچنه طوغرى چويردكلرى آغاجلره وتخته‌لره دينور ودوه قسمنه مخصوص بر كونه تمغا اسميدركه شجر هيئتنده اولور واناسى امسون ديو اوغلاق قسمنك كم كبى آغزلرينه اوردقلرى آغاج پارەسنه دينوركه تركيده اسنك تعبير اولنور وشجار بر موضع آديدر (الشجار) كتان وزننده اسمادندر غلاثة بن شجار صحابيدر امام ذهبى تخفيفله ضبط ايلكله وهم ايلمشدر وابو شجار عبدالحكم بن عبدالله بن شجار محدثيندندر (الشجير) امير وزننده قلجه اطلاق اولنور يقال ضربه بالشجير اى السيف وغريب اولان آدمه ودوه‌يه اطلاق اولنور وشول اوقه اطلاق اولنوركه كندى آغاجندن اولميان اوقلر ارالغنه دوشمش اوله وشجير صاحب معناسنه‌در بو راده صاحب غالبا صحبتدندر زيرا اساسده صديق ايله مبيندر وشجير كوتو وكمتر شيئه دينور يقال شئ شجير اى ردئ (الانشجار) انفعال وزننده اشتجار كبى اويقو قاچمق معناسنه‌در يقال انشجر نومه اذا تجافى عنه وسبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال انشجر اذا تقدّم (الشجرة) ثمره وزننده كوچك تازه اوغلانك ذقننه وضع ايلدكلرى نقطه جغه دينوركه نظر ايچون اناسى وضع ايدر وناقه‌نك ممه‌سنك هيئت ومقدارينه

اطلاق اولنور علی قول ممه سنك طمرلرینه وجلد ولحمنه اطلاق اولنور یقال ما احسن شجرة ضرعها ای قدره
وهیئته اوعروقه وجلده ولحمه (التشجیر) تفعیل وزننده خرمانك میوه دار اولان دالی اکیلوب قیرلمامق ایچون
جرید اوزره قومق معناسنه در یقال شجر النخل بمعنی شحره کما سیذکر (الشحر) حای مهمله ایله بحر وزننده
آغز آچق معناسنه در یقال شحر الرجل شحرا من الباب الثالث اذا فتح فمه وشحر اقصای جزیرة العربده شهر عمّان
ایله عدن بیننده واقع ساحلك اسمیدرکه ولایت مخصوصه در شینك کسریله ده زبانزد در نیچه بلاد وقصباته
مشتملدر عنبر شحری اکا منسوبدر محدّثیندن محمد بن معاذ الرحال وشعرادن محمد بن عمرو الاصغر الشحریان اورادندر
وشحر درهنك وسطنه دینور وصومجراسنه دینور ودوهنك یاغری صاغالدقدنصکره یرنده قلان اثر ونشانه دینور
(شحیر) امیر وزننده برنوع شجر آدیدر (الشحوّر) قسوّر وزننده و(الشحرور) عصفور وزننده برقوش آدیدر
قاره طاوق تعبیر اولنان قوشدر (الشحرة) شینك کسریله طارجه اولان نهر وبحر ووادی قییسنه دینور ذوشحر
ابن وکیعه درکه اذواء تعبیر اولنان امراء یمندن برینك لقبیدر (المشحنزر) نون وزای معجمه ایله مستنفر وزننده برآدمه
شتم ودشنام ایلمکه آماده اولان کمسه یه دینور علی قول هنوز شبابلغی وجوانلغی آزجه اولانه دینورکه کمال اوزره
یال وبال پیدا ایدوب یکیت اولمامش اوله یقال رجل مشحنزر ای مستعدّ لشتم الانسان اوهو الذی شبّ قلیلا (الشحسار)
شینك فتحیله اوزون شیئه دینور (المشحنظر) ظای معجمه ایله مستغفر وزننده لقمه کوز آدمه دینور یقال رجل مشحنظر
ای جاحظ العینین (الشخیر) شینك فتحیله و(الشخر) فخر وزننده بوغازك ایچندن یاخود ککزدن سسلنمك معناسنه درکه
بعضلر بوکونه تکلّم ایدرلر یقال شخر الرجل شخیرا وشخرا من الباب الثانی اذا صات من الحلق او الانف وآت
کشنمك یاخود آغزندن سسلنمك معناسنه درکه مراد اوقرامقدر یقال شخر الفرس اذا صهل او صات من فمه بومعنالرده
شخیر اسم دخی اولور وشخیر بری اوته کزوب چکنمکدن ناشی طاغدن وباردن اوفانوب طاغیلان طپراق وچقل
مقولهسنه دینور وشخر شرخ کبی جوانلق هنکامنك اوّلنه دینور یقال هو فی شخر الشباب ای اوّله ظاهرا شرخ
مقلوبیدر وشخر الرحل سمرك اولك قاشیله اردقاشنك مابیننه دینور ومنه یقال لایزال فلان بین شخری الرحل وهو
مابین القادمة والاخرة اذا کان مسفارا وشخر الاست کوتك یاریغنه دینور شرخ الاست کبی وشخر کذلك مصدر اولور
دابه قسمی ایچنده غله وعلف اولان خراری وچوالی اغزیله یرتوب طاغتمق معناسنه یقال شخر البعیر ما فی الغرارة
شخرا اذا بدّدها وخرقها (الشخیر) سکیت وزننده اکثری ککزدن سسلنوب سویلر اولان آدمه دینور یقال رجل
شخیر ای کثیر النخیر وعبد الله بن الشخیر اصحابدندر (الاشخر) اشقر وزننده شجر العشر اسمیدرکه سکر العشر وترکیده
تیغاله دیدکاری صمغك شجریدر (التشخیر) تفعیل وزننده دابهنك صرتنده اولان سمری ایلرو چکمك ایچون اوزرنده
اولان چولی وپلاسی قالدرمق معناسنه در یقال شخر الحلس اذا رفعه حتی یستقدم الرحالة وخرمانك میوه دار اولان
دالارینی اکیلوب قیرلمامق ایچون جریدی اوزره وضع ایلمك معناسنه در یقال شخر النخل اذا وضع عذوقها علی
الجریدة لئلا تنکسر (شخذر) ذال معجمه ایله جعفر وزننده بر رجل آدیدر (الشذر) شینك فتحی وذال معجمهنك سکونیله
شول آلتون پاره لرینه دینورکه خرده خرده معدندن دوشور یلورکه خدایی اولور طاشی طپراغی اذابه ایدوب قال
ایلمکسزین ظهور ایدر علی قول شول بونجقلره دینورکه دیزلمش دیزینك فاصله ایچون اراقلرینه کچوررلر علی رأی
خرده اینجولره دینور مفردی شذره در هایله زمخشری اساسده قول اوّلی اختیار ایلمشدر قال التقط الشذر من المعدن
والشذور وشذره اسامیدندر ابو شذرة الزبرقان بن بدر صحابیدر وشذرة بن محمد بن احمد بن شذره محدّثدر (شذر مذر)
فتحتینله وشین ومیمك کسریله ده جائزدر وآخرلرینك فتحی اوزره بنالریله طارطغان وتارمار معناسنه در شذر ذکر اولنان
شذره دن ومذر بذردن مأخوذدر که باء میمه ابدال اولنمشدر یقال تفرّقوا شذر مذر اذا ذهبوا فی کلّ وجه وبونك
ترکیبی شغر بغر وصحرة بحرة ترکیبلری کبیدرنته که بحر ماده سنده بیان اولندی (الشنذارة) شینك کسریله پك غیرتلو
ننك وناموس صاحبی آدمه دینور یقال رجل شنذارة ای غیور (الشیذر) حیدر وزننده بربلده اسمیدر علی قول برقیرماء
آدیدر یعنی بردوز وطپراغی یومشق یر اسمیدرکه جابجا آنده اشمه لر حفر اولنوب صولر چیقار اوله (الشوذر) جوهر
وزننده چارشبه دینور ملحفه معناسنه وبو معرّبدر یعنی چادر فارسی معرّبیدر واتب اسمیدرکه نسوان عربك یکسز
ویقاسز کوملکلرینه دینور همان اورتهسی یاروب بیونلرندن کچوررلر وبادیهده برموضع آدیدر واندلس دیارنده بربلده
آدیدر (التشذّر) تفعل وزننده جنك وقتاله حاضرلنمق معناسنه در یقال تشذّر الرجل اذا تهیّأ للقتال وبرآدمه لسانله قورقو
ویرمك معناسنه در یقال تشذّر فلانا اذا توعّده وغضب پیدا ایلمك معناسنه در یقال تشذّر الرجل اذا تغضب وجنبش
ونشاطه کلمك معناسنه در یقال تشذّر الرجل اذا نشط وبرایشه سرعت وشتاب ایلمك معناسنه در یقال تشذّر

الرجل اذا تسرّع الى الامر * مؤلف بوراده تهدّد كلمه‌سيله‌ده تفسير ايلكله تكرار ايلمشـدر زيرا توعّد وتهدّد
برمعنايه‌دركه عقوبتله قورقتمقدن عبارتدر ودابّه قسمى ايوجه چايركورمكله فرح ونشاطندن جنبشه كلوب باشنى
برى اوته صالوب اوينامق معناسنه‌در يقال تشذّرت الناقة اذا رأت رعيا فحرّكت رأسها فرحا وقامچى برطرفه
اكيلوب برى اوته دونوب اوينامق معناسنه‌در يقال تشذّر السوط اذا مال وتحرّك وناس طاغلق معناسنه‌در يقال
تشذّر الجمع اذا تفرّقوا وجنكده برى برينى قهر وارغام ايلك معناسنه‌در يقال تشذّروا فى الحرب اذا تطاولوا وآرد
اتكى بوطلر ارالغندن آلوب قوشغه صوقمق معناسنه‌در يقال تشذّر بالثوب اذا استثفر ودابّه‌يه اكسه‌سندن بنمك
معناسنه‌در يقال تشذّر فرسه اذا ركبه من ورائه (المتشذّر) متعذّر وزننده ارسلانه اطلاق اولنور (الشرّ) شينك
فتحى وضمى ورانك شده‌سيله خير مقابليدركه خير ماده‌سنده بسط اولندى جمعى شروردر يقال هو رجل لا يرجى
منه الاّ الشرّ اى السوء والفساد والظلم وخير وشر كلمه‌لرينك افعل تفضيل اولدقلرى دخى خير ماده‌سنده بيان
اولندى وشرّ وشراره شينلرك فتحيله كوتولك ويرامزلق ايلك معناسنه‌در يقال شرّ الرجل شرّا وشرارة من الباب
الاوّل والثانى وتقول شررت يافلان مثلثة الراء يعنى من البابين المزبورين والرابع والخامس وشرّ كلمه‌سى افعل
تفضيل اولوريعنى وصف اولوب افعل تفضيل ايله مقدر اولور تقول هو شرّ منك واشرّ قليلة او رديئة وبنى عامر
لغتنده همزه ايله افعل تفضيل اوله‌رق استعمال اولنور يقولون هو اشرّ منك واخير منك مؤنثنده شرّه وشرّى
شينك ضمى وقصر ايله ومنه قول امرأة اعيذك بالله من نفس حرّى وعين شرّى اى خبيثة وشرّ ابليس ملعونه
اطلاق اولنور وحما عارضه سنه وفقر وفاقه‌يه اطلاق اولنور وشرّ كذلك مصدر اولور اتوكش واثواب
مقوله‌سنى قوريمق ايچون كونشه سرمك معناسنه‌در يقال شرّ اللحم والاقط والثوب ونحوه شرّا من الباب الاول اذا
وضعه على خصفة او غيرها ليجفّ يعنى سپت مقوله‌سى نسنه اوزرينه وضع ايدوب كونشه سردى (الشرير) امير
وزننده و (الشرّير) سكيت وزننده شرّ وشراره‌دن وصفلردر يقال رجل شرير وشرّير من قوم اشرار وشرّيرين
(المشارّة) فى الاصل مفاعله وزننده بركسه‌يه شر كيراولوب خصومت وغوغا ايلك معناسنه‌در يقال شارّة مشارّة
اذا خاصمه (الشرّ) شينك ضميله مكروه وناخوش نسنه‌يه دينور ومنه تقول ماقلت ذاك لشرّك اى لشئ تكرهه
وشرّ مصدر اولور عيبلمك معناسنه يقال شرّه شرّا اذا عابه (الشرير) اميروزننده وصفدر نته‌كه ذكر اولندى
وشرير دريانك قييسنه اطلاق اولنور يقال يمشى من شرير البحر اى جانبه وبرشجر آديدركه درياده نابت اولور
(الشريرة) سفينه وزننده چوالدوزه دينور مسله معناسنه (شريره) هريره وزننده بنت الحارثدركه صحابيه‌در
وابو شريره تابعيندن جبلة بن سحيم كنيه‌سيدر (الشرّة) شينك كسريله شرّ وشراره‌دن اسمدر شريرلكه دينور
بو مناسبتله شرّة الشباب جوانلق هنكامنده اولان جنبش ونشاط وسرمستلك حالتنه اطلاق اولنور يقال اين شرّة
الشباب اى نشاطه (الشرار) كتاب وزننده و (الشرر) جبل وزننده قفلجمه دينور مفردى شراره وشرره‌در
(الاشرار) همزه‌نك كسريله بو دخى برنسنه‌يى قورتمق ايچون سرمك معناسنه‌در يقال اشرّ اللحم والاقط والثوب
بمعنى شرّه واظهار ايلك معناسنه‌در يقال اشرّ الشئ اذا اظهره وبركسه‌يى شرّه نسبت ايلك يعنى شرير آدمدر
ديمك معناسنه‌در يقال اشرّ فلانا اذا نسبه الى الشرّ (التشرير) تفعيل وزننده و (التشرية) رايى يايه ابدال ايله بو دخى
برشيئى قورتمق ايچون كونشه سرمك معناسنه‌در يقال شرّره وشرّاه بمعنى اشرّه وتشرير برآدمى ناس اراسنده ذكر
قبيحله رسوا وتشهير ايلك معناسنه‌در يقال شرّره اذا اشهره فى الناس (الاشرارة) همزه‌نك كسريله يصدرمه‌يه
دينور قديد معناسنه وكونشده قورتمق ايچون اوزرينه كش سردكارى سپت وطبله مقوله‌سنه دينور وكثرت اوزره
اولان دوه سوريسنه دينور (الاستشرار) برآدم كثرتلو دوه سوريسنه مالك اولمق معناسنه‌در يقال استشرّ فلان
اذا صار ذا اشرارة من الابل (الشرّان) كتان وزننده سينكه شبيه برجانور آديدر بونى شارح اذى ايله بيان ايلمشدركه
تاتارجق ديدكاريدر مفردى شرّانه‌در (الشراشر) شين اولينك فتحى وثانيه‌نك كسريله نفس وذات معناسنه‌در
يقال القى عليه شراشره اى نفسه حرصا ومحبة ويقال باشربه بشراشره اى بنفسه واحمال واثقال معناسنه‌در
وسوكى‌يه دينور محبت معناسنه وجسدك مجموعنه دينوركه باشدن اياغه‌دك قالبدر وآت ودوه مقوله‌سنك قويرقلرى
اوجنه دينوركه زائد صالنان قيللر وتويلر اوله‌جقدر مفردى شرشره‌در وشراشر برموضع آديدر (الشرشرة)
زلزله وزننده كسمك معناسنه‌در يقال شرشره اذا قطعه وبرنسنه‌يى ديش ايله اصيروب قاپدقدنصكره برى او
سلكمك معناسنه‌در آزغين دوه‌نك كاريدر يقال شرشر الشئ اذا عضه ونفضه ويلان صوقمق معناسنه‌در يقال
شرشرت الحية اذا عضت وطوار علف يمك معناسنه‌در يقال شرشرت الماشية النبات اذا اكلته وبچال

(مقوله‌سنى)

مقولەسنی طاشه سوروب بيلك معناسنه‌در يقال شرشر السكين اذا احدها على حجر ﴿الشرشور﴾ عصفور وزننده
برقوش آديدر بونی پيغمبر قوشی ايله بيان ايدرلركه سرچه‌دن بيوجكدر ﴿ الشرشرة ﴾ كسرتينله برنوع اوتلق
آديدر وهر نسنه‌دن بر بلوكه وبرقطعه‌يه دينور تقول فرّق شرشرة منه ای قطعة ﴿شراشر﴾ علابط وزننده
﴿ شريشر ﴾ مسيجد وزننده ﴿ شريشير ﴾ محيريب وزننده ﴿ شرشره ﴾ كلكله وزننده اسماء رجالدندر ﴿ شرير ﴾
زبير وزننده برموضع آديدر ﴿ شرّی ﴾ حتی وزننده همدان قضاسنده بر ناحيه اسمدر ﴿ شروری ﴾ ففوعل
وزننده بنی سليم يوردنده برطاغك آديدر ﴿ المشرشير ﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله ارسلانه دينور ﴿ الشرشر ﴾ فدفد
وزننده برنبات آديدركه ايپ كبی تل‌تل براوزره‌اوزانوب كيدر شينلرك كسريله‌ده لغتدر واوزرندن ياغی تقاطر
ايدن‌پريانه وصف‌اولور يقال شواء شرشر اذا كان يتقاطر دسمه ﴿ الشزر ﴾ شينك فتحی وزای معجمه‌نك سكونيله
بركمسه روبرو باقميوب بغض‌وهيبت باقشيله‌برطرفدن وبرياندن طوغری‌باقمق معناسنه‌در علی قول اعراضی متضمن
خصمانه باقمق ياخود كوز قويريغيله طارغين باقشی كبی باقمق ياخود طوغری باقميوب صاغدن صولدن باقشدرمق
معناسنه‌دركه بودخی‌غضبدن ناشی اولور خلاصه اقوال مذكوره‌نك مجموعنده محبت ونوازش نظری اولميوب
بغض وغضب نظری دركاردر زمانه‌نك ارباب كماله نظری كبی يقال شزره واليه شزرا من‌الباب الثانی اذا نظره
منداي‌من‌نفسه فی‌احدشقيه اوهو نظرفيه اعراض اونظرالغضبان بمؤخر العين اوالنظرعن‌يمين وشمال وبركمسه‌يه
مزراق سانجمق معناسنه‌در يقال شزر فلانا اذا طعنه وكوزدكورمك معناسنه‌در يقال شزره اذا اصابه بالعين
وايپی صولنه بوكمك معناسنه‌دركه شديدالفتل اولور علی‌قول طشره‌سندن بوكوب ايچنه چويرمك معناسنه‌در
يقال‌شزر الحبل اذا فتله عن اليسار اوفتل من خارج وردّه الی بطنه وشزر طوغری بوكلميوب ترسنه بوكلمش
ايپه واورغانه دينور وصف بالمصدردر يقال غزل شزر اذا كان مفتولا علی غير استواء وال دكرمنی صاغنه
طوغری چويرمكه دينور نته‌كه مقابلنه بتّ دينور يقال طحن بالرحی شزرا اذا اريده عن يمينه وشزر شدّت
وصعوبت معناسنه‌در تقول كلفنی امرا فيه شزر ای شدّة وصعوبة ﴿ الاشتشزار ﴾ بودخی ايپ وصاچ مقوله‌سنی
قویّ اولمق ايچون صولدن صاغه طوغری بوكمك معناسنه‌در وبو معناده لازم اولور يقال استشزر الحبل
فاستشزر هو ای فتله عن اليسار فتفتل ﴿ التشزّر ﴾ تفعل وزننده طارلمق معناسنه‌در يقال تشزر عليه اذا
غضب وجنك وقتاله حاضرلنمق معناسنه‌در يقال تشزّر للقتال اذاتهيأ ﴿ شيزر ﴾ حيدر وزننده حما قربنده بربلده
آديدر ﴿ التشازر ﴾ تفاعل وزننده بری برينه خشمانه وخصمانه باقشمق معناسنه‌در يقال تشازرالقوم اذانظر بعضهم
الی بعض شزرا ﴿ الاشزر ﴾ احمروزننده قرمزی اقان سوده دينوركه حيوانك علتندن نشئت ايدر قان كبی كلور
يقال لبن اشزر ای احمر ﴿ الشزراء ﴾ حمراء وزننده قزل كوزه وصف اولور ارسلان ومجنون كوزلری كبی يقال
عين‌شزراء ای‌حمراء ﴿الشزر﴾ فتحتينله كوز قزل‌اولمغه دينور يقال فی لحظها شزرای‌حمرة ﴿ الشزرة ﴾ شينك‌ضميله
اسمدر كوزده اولان‌قزللغه دينوريقال بعينه شزرة ای‌حمرة ﴿ الشصر ﴾ عصر وزننده‌ديكشی سيرك سيرك ديكمك
معناسنه‌دركه اوبولقدمق وپك سيركنه ايلمك تعبير اولنور يقال شصرالثوب شصرامن‌الباب الاوّل اذا خاطه
متباعدة وصغر بوينوزيله سوشمك معناسنه‌در يقال شصرالثور اذانطح بقرنه ودورتمك وسانجمق معناسنه‌در
يقال شصره بالرمح اذا طعنه واوته جانبه آطلامق معناسنه‌در يقال شطر الی‌جانب الخرق‌اذا طفر وكوده‌يه تيكن
باتمق معناسنه‌در يقال شصرته الشوكة اذا شاكته بومعنادن اسم شصيردر شينك فتحيله‌كه كوده‌يه تيكن باتمغه
دينوروشصر تزنيد ناقه معناسنه‌دركه‌زند مادّه‌سنده‌بيان‌اولندی‌تقول شصرت‌الناقة‌شصرا من‌الباب‌الاول والثانی
اذا زندتها تزنيدا وناقه‌نك برونلری دليكلرينك ارالغنه شصار لچورمك معناسنه‌در يقال شصرالناقة اذا جعل
بين‌منخريهاشصارا﴿الشصار﴾كتاب‌وزننده‌شول‌تخته‌پارچه‌سنه‌دينوركه‌ناقه‌نك‌برونلری‌دليكلرينك ارالغنه ادخال
ايدرلروشصاربررجل‌وبرجنی‌اسملريدر وتزنيدخلالنه‌دينوركه‌بودخی‌زندماده‌سنده ذكراولندی﴿التشصير﴾تفعيل
وزننده‌بودخی‌ناقه‌نك برونلری دليكلرينك‌ارالغنه شصار صوقشدرمق‌معناسنه‌در يقال شصرالناقة بمعنی شصرها
﴿الشصر﴾ شينك‌كسريله بودخی‌تزنيدخلالنه دينور شصار كبی ﴿ الشصر ﴾ فتحتينله‌شول كيك ياوريسنه دينوركه
سوءمك كرته‌سنه‌بالغ‌اولمش‌اوله علی قول‌بر آيلق‌اوله ياخودهنوز برخوشجه‌قوتلنمامش‌اوله ياخود كرچه وجودينه
قوّت كلوب لكن بری‌اوته هنوز صحرايوب كزميه لياقتی اولميه مؤنثنده شصره دينور جمعی‌اشصاركلور وشصر
بركوجك قوش آديدر ﴿ الشاصر ﴾ و﴿الشوصر﴾ جوهر وزننده شصر ايله معنای اوّلده مرادفدر ﴿الشصور﴾
ظهوروزننده‌كمال‌خوف‌وحيرتدن‌برآدمك‌كوزی‌دونوب اويلجه‌بلروب‌قالمق‌معناسنه‌در يقال شصر بصره عندالموت

شصورا من الباب الاول اذا شخص و انقلبت العين على قول بونده صواب اولان شصا اولمقدر كه معتل در ﴿الشاصرة﴾
برتجى جانور صيد ايده جك بركونه دوزاق اسميدر ﴿الشطر﴾ سطر وزننده برشيئك نصفنه و جزؤينه دينور كه مراد
ايكى جزؤندن برجزؤى اوله جقدر فى الاصل منفصل اولانه موضوع اولوب بعده غير منفصل اولان نصفده دخى
استعمال اولندى و منه حديث الاسراء ﴿فوضع شطرها﴾ اى الصلوة اى بعضها جمعى اشطر و شطور كلور و شطر
جهت وسمت و ناحيه معناسنه در بو معناده آندن فعل متصرف اولمز ياخود شطر شطره دينور قصد قصده
معناسنه و شطر ناقه نك و سائر مواشينك ايكى ممه سنى صاغوب ايكى آخر ممه سنى ترك ايلمك معناسنه در زيرا ايلرو
و كيرو درت ممه لرى اولمغله هر ايكى ممه يه برشطر اطلاق اولنوب و آندن فعل تصرف اولندى يقال شطر الناقة
اذا حلب شطرا من خلفها و ترك شطرا بو شطرك دخى جمعى اشطر كلور و منه المثل *حلب فلان الدهر اشطره اذا جرّبه
خيره و شره* يعنى دهرك خير و شرنى تجربه ايلمش تقلبات كونيه يه اوغرامش كرم و سرد كشيده و نيك و بد چشيده كسه
ديمكدر ناقه نك بر دفعه ايكى اولك ممه لرينى و بر دفعه ايكى آرد ممه لرينى صاغمقدن مستعار در و اشطره كلمه سى الدهر لفظندن
بدلدر و قوله صلى الله عليه وسلم ﴿من منع صدقة فانا آخذوها و شطر ماله﴾ هكذا رواه بهز و وهم و انما الصواب و شطر
ماله كعنى يعنى على بناء المجهول اى جعل ماله شطرين فيتخير عليه المتصدق فيأخذ الصدقة من خير الشطرين عقوبة لمنعه
الزكوة حديث مذكور مانع الزكوة حقنده وارد اولوب رواتدن بهز شطر كلمه سنى شينك فتحى و طانك سكونى
و رانك نصبى و ماله كلمه سنك جريله روايت ايلمكله مؤلف آنى توهيم ايلدى زيرا اكا كوره جبرا هم زكاتنى و هم نصف
مالنى مصادره ايله آلمق اقتضا ايدر وجه صواب اوزره عباره مجهول بنيه سيله اولمغله عامل اول مالى اعلا و ادنا
اوله رق ايكى بلوك ايدوب عقوبة لصاحبه زكاتى اعلا بلوكندن اخذ ايلمكدن متخيردر ديمك اولور نهايه ده
بعض وجوه سائره و اشبو حديثك عند البعض منسوخيتى مرسومدر ﴿التشطير﴾ تفعيل وزننده ناقه نك ممه سنك
ايكى امزكنى صاروب ايكيسنى ترك ايلمك معناسنه در يقال شطر الناقة اذا صرّ خلفيها و ترك خلفين و برنسنه يى ياريسندن
ايكى بولمك معناسنه در يقال شطر الشئ اذا نصفه ﴿الشطور﴾ صبور وزننده شول قيونه دينور كه ممه لرينك بريسى
قوريوب صو غشمش اوله على قول ايكى امزكنك بريسى آخرندن اوزون اوله يقال شاة شطور اذا كانت يبس احد خلفيها
او كان احد طبييها اطول من الآخر و شول ثوب و دوشمه مقوله سنه دينور كه عرضى طرفندن اولان كوشه لرينك بريسى
ديكرندن اوزون اوله فارسيده اكاكوس دينور يقال ثوب شطور اذا كان احد طرفى عرضه اطول من الآخر
﴿الشطور﴾ ضمتينله و ﴿الشطورة﴾ هايله معناى مذكوردن مصدردر يقال شطرت الشاة و شطرت شطورا
و شطورة من الباب الاول و الخامس اذا صارت شطورا و شطور برآدم بركمسه يه بقار ايكن آنك غيريسنه بقار كبى باقمق
معناسنه در كويا كه نظرينى ايكى بلوك ايلمش اولور يقال شطر بصره شطورا من الباب الاول اذا صار كانه ينظر اليك
و الى آخر يعنى كانه نصف بصره و شطور و شطوره شطاره معناسنه كلور كما سيذكر ﴿الشطرة﴾ فطره وزننده
اسمدر برآدمك اولادلرينك نصفى اركك و نصفى ديشى اولمغه دينور مثلا درت اولادينك ايكيسى اوغلان و ايكيسى
قيز اولمق كبى يقال و لده شطرة اى نصف ذكور و نصف اناث ﴿الشطران﴾ سكران وزننده ياريسى طولمش قابه دينور
يقال اناء شطران اذا بلغ الكيل شطره و يقال قصعة شطرى ﴿الشاطر﴾ شول شوخ و كستاخ و بيعار مشرب كسه يه
دينوركه اهل و متعلقات و احبابنه موافقت اوزره اولميوب لؤم و خباثت و لاابالييانه وضع و حركتله آنلرى عاجز ايدر
اوله يقال هو شاطر و هو من اعيا اهله خبثا ﴿الشطارة﴾ نظاره وزننده بركمسه شاطر اولمق معناسنه در يقال
شطر الرجل و شطر شطارة من الباب الاول و الخامس اذا كان شاطرا و هو من اعيا اهله خبثا حالا لسانمزده شاطر
و شطارتلو آدم تعبيرمز بوندن مأخوذدر لكن شطارت عنوانى استعمال مدنحه يه نامملايمدر ﴿الشطور﴾
و ﴿الشطورة﴾ شينلرك ضميله و ﴿الشطارة﴾ كرامه وزننده برقوم و جماعته رغم و انفعال سببيله آرالرندن آيريلوب
برطرف اولمق معناسنه در نصف معناسندن مأخوذدر يقال شطر فلان عنهم شطورا و شطورة و شطارة من الباب
الاول اذا نزح عنهم مراغمالهم ﴿الشطير﴾ اميروزننده بعيد معناسنه در يقال منزل شطير اى بعيد و غريب آدمه
اطلاق اولنور يقال رجل شطير اى غريب ﴿المشطور﴾ كاغد ديدكارى قاتق سورلمش اتمكه دينور و كامخ
ماده سنده بيان اولندى يقال خبز مشطور اى مطلى بالكامخ و مشطور اهل عروض اصطلاحنده بحر رجز مسدسدن
اجزاء ثلاثه سى تنقيص اولمغله مثلث قالمش اولان بيته دينوركه برر مصراع قالمش اولور اكثر ارجوزه لر آندن
منظومه در عند البعض بو اشعاردن معدود دكلدر ﴿الشطر﴾ ضمتينله بو دخى بعيد معناسنه در يقال نوى
شطر اى بعيدة بو راده بعيده نك تأنيثى نيت ياخود فرقت تأويليله در ﴿شطاطير﴾ قناطير وزننده مصرده

(صعيد)

صعیدادنی ولاینده برکوره آدیدر (المشاطرة) مفاعله وزننده برکسه ایله برنسنه‌یی یاری بولشمق معناسنه‌در تقول
شاطرته مالی اذا ناصفته (المشاطر) اسم‌فاعل بنیه‌سیله اوبه‌سی یاخود خانه‌سی متصل اولان قومشویه دینور تقول
هم مشاطرونا ای دورهم تتصل بدورنا (الشعر) شینك کسری و عینك سکونیله و (الشعر) شینك فتحی و (الشعرة)
شینك حرکات ثلاثیله و (الشعری) ذکری وزننده و (الشعری) رجعی وزننده و (الشعور) ظهور وزننده و (الشعورة)
شطوره وزننده و (المشعور) میسور وزننده و (المشعورة) هاایله و (المشعوراء) مشیوخاء وزننده که اون ایکی
مصدردر برنسنه‌یی خوشجه فهم ایدوب ذکا وذهن وفطانتله مزایا ودقیقه‌سنه واروب اویوجه ادراك ایلمك معناسنه‌درکه
علمدن اخصّ اولور بوندن تانمق ایله تعبیر اولنور یقال شعر به و شعر شعرا و شعرا و شعرة مثلثة و شعری و شعری
و شعورا و شعورة و مشعورا و مشعورة و مشعوراء من الباب الاول و الخامس اذا علم به و فطن له وعقله * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره اصل شعر شینك فتحیله قیله موضوعدر آندن دقّت وجهیله اولان علم معناسی اخذ
و تصرّف و نیجه معانی تفرّع قلندی انتهی * ومنه قولهم لیت شعری فلانا ولفلان وعن فلان ماصنع ای لیتنی
شعرت یعنی نولیدی فلانك نه یاپدیغنی بیلیدم و شعر شینك کسریله کلام منظوم و قول موزونده غالب استعمال
اولمشدر کرچه هر علم شعر اولوب لکن منظومه‌نك وزن و قافیه سببیله شرف و امتیازی باعث اطلاق اولدیغنه‌که
علم شرع یعنده فقه و ثریاده نجم استعمال غالب اولمشدر جمعی اشعار کلور * شارح درکه وجه مذکور اوزره شعرك
مأخذنده اعمال ذهن و فطانت معتبر اولوب اولدخی قصدك اثری اولمغله اتفاقی آیات و احادیث موزونه‌یه شعر
اطلاق اولنمز و شعر و شعر شینك فتحیله غزل و قصیده کبی موزون و منظوم و مقفی کلام سویلمك معناسنه‌در یقال
شعر فلان و شعر شعرا و شعرا من الباب الاول و الخامس اذا قال شعرا علی قول باب خامسدن شعری کوزل و رنکین
و مطبوع سویلمك معناسنه‌در یقال شعر فلان اذا اجاد الشعر * مترجم دیرکه باب خامس افعال غریزیّه و سجایایه
متعلق اولمغله قول اخیر مرتضای جماهیردر یعنی قالدرم شاعرلری حقنده باب خامسدن تصریف اولنمز بلکه
مادر زاد اولوب بالطبع شاعر حقنده ایراد اولنور بومناسبتله شومطایبه‌نك ثبتی روا کورلدی سلفده دعبل نام

(لطیفه)

شاعرك بردوستی وارایدی که زعمنجه شاعر بی نظیر کچنور ایدی همیشه تفوّه ایلدیکی بیت غلط و خطادن سالم
اولمز ایدی برکون اشبو * ان ذا الحبّ شدید لیس ینجیه الفرار * ونجا من کان لایعشق من ذلّ المخازی * بیتنی انشا
و دعبله عرض ایلدکده دعبل دیدیکه ای عزیز بیت مزبور مقفی اولمامش زیرا مصراع اوّل راء و ثانی زای معجمه اوزره
مبنی‌در و بومقبول دکلدر شاعر افندی دیدیکه نقطه وضع ایله که اولدخی مهمل اولمغله یکقافیه اوله دعبل بومحذورك
دفعنه بارك الله چاره بولدك لکن مصراع اوّلك آخری مرفوع و ثانینك مجرور اولمغله بودخی معایبدندر دیدکده
شاعر اوله‌جق یادکار دعبله خطابانه عجب احمق آدم ایمش‌سن بن نقطه وضع ایله دیورم سن اعجام و اعراب ایده‌یم
دیرسن دیو تحمیق ایلمشدر انتهی * وشعر عورت ایله برشعار ایچره یاتمق معناسنه‌در یقال شعر المرأة اذا نام معها فی
شعار (الشاعر) شعر کلمسندن وصفدر شعر سویلیان آدمه دینور جمعی شعراء در علماء کبی * مصباحك بیاننه کوره فاعل
فعلاء اوزره جمعلنمك نادردر عاقل و عقلاء و صالح و صلحاء و عند البعض بارح و برحاء شذوذ اوزره کلدیلر و شاعر
باب خامسدن ایکن قیاس وصفی فعیل اوزره کلمکدر شریف و شرفاء کبی لکن حبهٔ معهوده اسمی اولان شعیره
التباس شائبه‌سنه مبنی فعلاء اوزره ایراد اولندی انتهی * و شاعرك عندالعرب مراتب عدیده‌سی واردر مفلق
یعنی فصیح و بلیغ و ماهر اولان شاعره خنذیذ دیرلرکه منتهای مراتبدر آندن دون اولانه شاعر دیرلر بعده
مصغر بنیه‌سیله شویعر دیرلر شاعرجك دیمکدر بعده شعرور دیرلر تحویل بنیه ایله عصفور وزننده بعده متشاعر
دیرلر بعده باعر دیرلرکه بعردن مأخوذدر بوقجی دیمکدر و شاعر لفظی کاه اولورکه شعر کلمه‌سنی تأکید و مبالغه
ایچون وصفا ایراد اولنور یقال شعر شاعر ای جید کما یقال لیل لایل و ظل ظلیل (الشویعر) مصغر بنیه‌سیله
شعرادن محمد بن حمران الجعفیّ و ربیعة بن عثمان الکنانیّ و هانئ بن توبة الشیبانیّ لقبلریدر (الاشعر) بلا
قبیله‌سندن برشاعرك اسمیدر و عمرو بن حارثة الاسدی لقبیدر و سبا نسلندن نبت بن ادد نام کسه‌نك لقبیدر کوده‌سی
قیللو طوغمغله ملقب اولمشدر و اول یمنده برقبیله‌نك پدریدرکه قبیلهٔ اشعرکه قبیلهٔ عظیمه‌در آندن منشعبدر
ابو موسی الاشعریّ اول قبیله رجالندندر جمع نسبتنده اشعریون دینور یانك حذفیله اشعرون دخی دیرلر یقال
جاءتك الاشعرون بحذف یاء النسب و اشعر کوده‌سی چوق واوزون قیللو کشی‌یه دینور یقال رجل اشعر اذا کان
کثیر الشعر و طویله و اشعر طوار قسمنك طرنغینك نهایت بولدیغی چوره‌سی دریسنه دینورکه قیل و توی بتدیکی
برك مبدأیدر یوقاریسنه نسبت یك قلیو اولور و فرجك برجانبنه اطلاق اولنور و سکیل طرزنده شول خرده

نسنه‌لره دینورکه قیون قسمنك بقه‌نقلری اراقلرنده ظهور ایدر واشعر برطاغك آدیدر وطرنغك التنده‌چیقان اته دینور جمی شعرکلور ضمتینله ﴿ الاشعار ﴾ همزه‌نك کسریله برآدمه برنسنه‌یی بیلدرمك وآکاه ایلك معناسنه‌در یقال اشعره الامر وبه اذا اعلمه وجزمه مقوله‌سی نسنه‌نك قونجی ایچره قیل دوشه‌مك معناسنه‌درکه بدوی اعرابك آسطارلری برنده‌در یقال اشعر الخف اذا بطنه بشعر واناسی قارننده اولان یاوری قیللنمق وتویلنمك معناسنه‌در یقال اشعر الجنین اذا نبت علیه الشعر وحیوان قسمی تویلنمش یاوری دوشورمك معناسنه‌در یقال اشعرت الناقة اذا القت جنینها وعلیه شعر وبرکسه‌یه شعار کیدرمك معناسنه‌در یقال اشعره الشعار اذا البسه غیره ودرونه غم وتاسه یاپشمق معناسنه مستعملدرکه کویا بدنده اولان قیل مثابه‌سنده اولور یقال اشعر الهمّ قلبی اذا لزق به وبرشیئی برشیئه یاپشدرمق معناسنه متعدی اولور یقال اشعره به اذا الزقه به وجنکده هرفرقه شعارلریله ندا ایلك علی قول هرفرقه بری برینی بیلوب تانیمق ایچون کندیلرینه شعار وضع وتعیین قلمق معناسنه‌در یقال اشعر القوم اذا نادوا بشعارهم اوجعلوا لانفسهم شعارا وحج مناسکندن قربان دوه‌سنه اعلام ایچون علامت ونشان ایلك معناسنه‌درکه مراد اورکجنك صاغ طرفنی بچاغله برمقدار شقّ ایدوب یاخود برنسنه ایله دورتوب قانادرلر تاکه قربانلق اولدیغنه نشان اوله یقال اشعر البدنة اذا اعلمها وهو ان یشقّ جلدها او یطعنها حتی یظهر الدم وتمرنه وبچاغه پرازوانه کچورمك معناسنه‌در یقال اشعر النصاب والنصل اذا جعل لها شعیرة ﴿ الشعر ﴾ شینك فتحی وعینك سکونی وحلقیه اولمغله فتحیله جسمده نابت اولان شیئه دینور یوکدن وتویدن ماعداسیدرکه فارسیده موی وترکیده قیل تعبیر اولنور نته‌که یوکه صوف وتویه وبر دیرلر جمی اشعار وشعور کلور وشعار کلور شینك کسریله مفردی شعره‌در هایله وکاه اولورکه شعره ایله جعدن کنایه اولنور جماعت اعتباریله وشعر نبات واشجاره وزعفرانه اطلاق اولنور ﴿ الشعر ﴾ کتف وزننده و﴿ الشعرانی ﴾ صنعانی کبی کوده‌سنده کچی کبی قیللری چوق واوزون اولان کشی‌یه دینور نته‌که اشعر دخی دینور یقال رجل اشعر وشعر وشعرانیّ ای کثیر الشعر وطویله ﴿ الشعر ﴾ فتحتینله برآدم کوده‌سی کور قیللو اولمق معناسنه‌در یقال شعر الرجل شعرا من الباب الرابع اذا کثر شعره وکوله صاحبی اولمق معناسنه‌درکه بوشعوردندر کویا که اول امتیاز ایله بین الناس معلوم اولور یقال شعر الرجل اذا ملك عبیدا ﴿ الشعرة ﴾ شینك کسریله قاسیق قلنه دینور خاصة یقال نبتت شعرته ای شعرعانته وکوبکك التنده قیل بتن یره دینور وقاسیغه دینور محلیت علاقه‌لریله وبربلوك قیللره دینور ﴿ الشعراء ﴾ شینك کسری ومد ایله بودخی قاسق قیلنه دینور ﴿ التشعیر ﴾ تفعیل وزننده اشعار کبی یاوری اناسی رحمنده تویلنمك معناسنه‌در یقال شعر الجنین اذا نبت علیه الشعر وجزمه‌نك آسطاری برینه یاخود طبانه قیل دوشه‌مك معناسنه‌در یقال شعر الخف اذا بطنه بشعر ﴿ الاستشعار ﴾ و﴿ التشعر ﴾ تفعل وزننده بونلرده یاوری اناسی رحمنده تویلنمك معناسنه‌در یقال استشعر الجنین وتشعر اذا نبت علیه الشعر واستشعار شعار کیمك معناسنه‌در یقال استشعر الرجل اذا لبس الشعار * مترجم دیرکه اساسده استشعار کلمه‌سی مجاز اولەرق درونده اضمار خوف معناسنه‌ده رسم اولنمشدر الزاق همّ وتاسه معناسنه مستعمل اولان اشعاردن مأخوذدر انتهی ﴿ الشعرة ﴾ فرحه وزننده شول قیونه وصف اولورکه بقه‌نقلری اراقلرنده دائما قیللر بتوب طرنقلری قانار اوله علی قول دیزلرنده دائما کجیك علتی عارض اولان قیونه دینور یقال شاة شعرة اذا کانت ینبت الشعر بین ظلفیها فتدمیان اوهی التی تجد اکالا فی رکبها ﴿ الشعراء ﴾ حمراء وزننده اشعر کلمه‌سندن مؤنثدر کور قیللو عورته دینور ودرشت وخشن اولان شیئه دینور تأنیثی موصوف اعتباریله‌در * شارح خشنة نسخه‌لرینی تغلیط وخبیثة اولمغی تصویب ایلمشدر لکن خشونت دخی ماده‌یه ملایم اولمغله اطلاقی بعید دکلدر وشعراء عقل قبول ایلیه‌جك مرتبه‌ده عظیم ومنکر اولان آفته وصف اولور نته‌که وبراء دخی بو محلده مستعملدر یقال داهیة شعراء وداهیة وبراء ای منکرة وشعراء کورکه اطلاق اولنور تقول رأیته وعلیه شعراء ای الفروة وپك جمیتلو انسان کروهنه اطلاق اولنور یقال جماعة شعراء ای کثیرة وبر نوع سینك اسمیدرکه کوکچل یاخود قزل اولور دوه واشك وکوپك قسمنه اوشوتی ایدر بونی بوه‌لك تعبیر ایتدکلری بیوك ونیشدار سینك ایله بیان ایدرلر وشعراء دوه قسمنك محفوظ اولدیغی جنس انواعندن برشجرك اسمیدر وبرکونه شفتالو آدیدر تویلو اولان نوعیدر بوایکینك جمع ومفردی برابردر وشعراء آغاجلو علی قول آغاجی چوق درختستان ارضه وصف اولور یقال ارض شعراء ای ذات الشجر اوکثیرته واغاج بورومش یعنی چتلق وقورولق اولمش باغچه‌یه ومرغزاره دینور یقال روضة شعراء اذا کانت یغمر رأسها الشجر ونصی مقوله‌سی اوتلق بتورن قومساله اطلاق اولنور وشدید وعظیم داهیه‌یه وصف اولور نته‌که ذکر اولندی جمی شعر کلور شینك ضمیله ﴿ الشعار ﴾ سحاب وزننده بری برینه آمیخته اولمش چتلق اغاجلغه دینور یقال روضة کثیرة الشعار ای الشجر الملتفّ وطپراغی ملایم

و يازده اولان يرده نابت شول آغاجه اطلاق اولنور كه ممرّ ناسده واقع اولمغله ابناى سبيل اوراية نزول ايدوب قيش ايسه آلتنه كيروب نوعابردوباراندن قورونمغله وآنلردن اوطون ايدنمكله اصنورلر و ياز ايسه كولكه لنورلر (المشعر) مقعد وزننده بودخى ذكر اولنان آغاجه دينور و مشعر مناسك حجك ادا اولنه جق موضعنه اطلاق اولنور جمعى مشاعردر نته كه شعيره و شعاره دخى دينور كاسيذكر * مؤلف بصائرده المشاعر الحواس و مشاعر الحج معالمه الظاهرة للحواس عبارتيله تفسير ايلمكله مشعر هر حاسهٔ انسانى يه و هر محلّ مناسك حجه اطلاق اولنور بوراده معظمها نسخه لرى غلطدر صوابى موضعها اولمقدر كه ضمير مناسكه راجعدر و مشعر حرام كه بونده ميمك كسريله ده جائزدر مزدلفه يه اطلاق اولنور كه حاليا اوزرنده بناء واردر آنك قربنده بر كوچك طاغه اطلاق اولنور ظنّ ايدنلر وهم ايلديلر شارح ديركه بعض نسخه ده المزدلفة و بعضنده بالمزدلفة عنوانده مرسوم اولمغله بوكه كوره مزدلفه ده بر محلّ اسمى ديمك اولور و صحيح اولان بويله جه اولمقدر * و مصباحده المشاعر مواضع المناسك و المشعر الحرام جبل باخر مزدلفة و اسمه قزح و ميمه مفتوحة على المشهور و بعضهم يكسرها على التشبيه باسم الآلة عبارتيله مبين اولمغله نسخهٔ ثانيه يى تأييد ايدر و بيضاوينك بيانه كوره امامك واقف اولديغى جبل اوله جقدر كه اكا قزح دخى ديرلر و بو قولى حديث شريفله تأييد ايلمشدر و مشعر تسميه سى معلم عبادت اولديغنه و حرام ايله وصفى حرمتنه مبنى در و آيت كريمه ده ﴿عند المشعر الحرام﴾ ورودى زيرا اكا قريب اولان محلده ذكر افضلدر و الآن مزدلفه نك وادئ محسردن ماعدا مجموعى موقفدر پس بو بيانه كوره المزدلفة نسخه سى دخى صحيح اولور لكن وادئ محسر مستثنا اولمق لازم اولمغله نسخهٔ ثانيه يه راجعدر انتهى (الشعار) كتاب وزننده آت قسمنك چولنه اطلاق اولنور اصل شعار انسانك كوملكنه دينور و مطلقا بدننه مماس اولان لباسنه دينور قيللرده مماس اولديغيچون بعده آت چولنده و اولمقوله ده استعمال اولندى و جنك و سفرهنكاملرنده برى برينى تانيوب بيلمك ايچون بينلرنده تعيين ايلدكلرى علامته دينوركه بو شعورندندر * مترجم ديركه اصحاب كرامك اكثرى جنكلرده شعارلرى امت امت كلمه سى ايديكه اماته دن فعل امردر تفألا بونى شعار ايلمشلر ايدى انتهى و شعار نسوانك باش اورتولرينى و يشمقلرينى يغموردن حفظ ايده جك بوروندكلرى اوست اورتولرينه دينور و كولك كورلتوسنه اطلاق اولنور كه علامت مطردر و آغاجه اطلاق اولنور بونده شينك فتحيله ده لغتدرنته كه ذكر اولندى جمعى اشعره كلور و شعر كلور ضمتينله و شعار اولمكه اطلاق اولنور هر كسك معلومى اولديغنه مبنى موت معناسنه و دثار آلتندن كيلان لباسه دينوركه كوملك كبى ساده ات اوزره كيلان لباسدر قيللره مماس اولديغيچون بونده شينك فتحيله ده جائزدر (المشاعرة) مفاعله وزننده ايكى شاعر برى بريله شعر سويلشمك معناسنه در و باب مغالبه ده استعمال اولنور يقال شاعره فشعره اى كان اشعر منه و عورتله بر شعار ايچره ياتوب اويومق معناسنه در يقال شاعر المرأة اذا نام معها فى شعار (الشعيرة) سفينه وزننده حج ايچون اولان علامتلو قربان دوه سنه اطلاق اولنور بدنهٔ مهداة معناسنه جمعى شعائر كلور قال الشارح و منه قوله تعالى ﴿لا تحلوا شعائر الله﴾ الآية اى ما يهدى الى بيت الله و سمى بذلك لانها تشعر اى تعلم بان تدمى بشعيرة اى حديدة تشعر بها و شعيره شول نسنه يه دينوركه كومشدن ياخود دموردن اريه شكلنده دوزوب تمرنه و بچاق صاپنه ضبط ايچون استوار ايدرلر تركيده پرازوانه تعبير اولنور و شعيره مشعر و شعاره كبى مناسك حجك موضعنه يعنى ادا ايده جك محلنه اطلاق اولنور شعائر الحج كه مفردى شعيرهٔ مزبوره در مناسك و علامات و آثارندن عبارتدر طواف و سعى و رمى جمار و وقوف و ذبح قرابين كبى على قول معالم حجه اطلاق اولنور كه حق تعالانك عبادينه اوراره ده قيام و اداى مناسكله امر ايلدكلرى مواضع معلمه و معينه دن عبارتدر صفا و مروه و منا و عرفات كبى و منه قوله تعالى ﴿و من يعظم شعائر الله﴾ الآية و هى مناسكه و علاماته او معالمه التى ندب الله اليها و امر بالقيام بها (الشعارة) شينك كسريله مشعر و شعيره كبى بودخى موضع مناسك حجه اطلاق اولنور (الشعير) امير وزننده حبوبات جنسندن آرپه يه دينور فارسيده جو دينور كوياكه بغدايدن علامتله ممتاز اولمشدر مفردى شعيره در و شعير بر آدمك عشير و مصاحب و همدمنه اطلاق اولنور و بو امام نوويدن منقولدر و بغدادده بر محله آديدر صلحادن شيخ عبد الكريم بن الحسن بن على اورادندر و اندلس اولكه سنده بر اقليم اسميدر و هذيل بلادنده بر موضع آديدر (الشعرورة) شينك ضميله قثاء صغيرة دينوركه خيارك برادرى اولان عجورك خرده نوعيدر جمعى شعارير كلور و شعارير پراكنده و تارمار معناسنه مستعملدر يقال ذهبوا شعارير بقذان او بقندحرة اى متفرقين مثل الذبان يعنى سينكلر كبى ال اياق يتشمز يرلره تارمار اولوب كتديلر و شعارير اطفال عرب بينلرنده براويون آديدر و كلهٔ مرقومه نك مفردى يوقدر شعابيب كبى (شعرى) ذكرى وزننده حرّهٔ بنى سليم يانده بر طاغك آديدر و شعرى فلكده ايكى كوكب اسميدركه بريسنه شعرى العبور و برينه شعرى الغميصا ديرلر زعم عرب اوزره سهيل نام كوكبك قيزقرنداشلريدر * مترجم ديركه عبور صبور وزننده در و غميصاء

مجهول بنیه‌سی اوزره‌در اوّلکی شعرای یمانی وثانی شعرای شامی دیدکلریدر وسهیل کذلك یمن قطرنده مرئی بر
کوکبدر شعرای یمانی‌یه عربدن بنوخزاعه پرستش ایدرلر ایدی وبونلر جوزادنصکره طلوع ایدرلر مابینلری ایکی
نیزه مقداریدر بری جنوبه مائل بیوك وروشن ودیکری شماله مائل کوچك سرخ رنکدر جنوبه مائل اولان شعرای
عبوروشعرای یمانی اوله‌جقدر وشماله مائل اولان غمیصاء وشامی دیدکلریدرکه صورجنوبیه‌دن کلب اصغرك آغزنده‌در
ویمانی کلب اکبرك آغزنده‌در فارسیده بونلره دوخواهران اطلاق اولنور بین الکواکب الجنوبیه معروف اولدقلری
باعث اطلاقدر شویله زعم ایدرلرکه برکیجه عبور خفیة سهیل ایله مجرّه‌یی عبور واغتراب ایلمکله شعرای شامی انلرك
فرقتندن بکا ایلیه‌رك مبتلای غمص العین اولمشدر انتهی (شعر) شینك فتحی وعینك سکونیله غیر منصرف اوله‌رق
بنوسلیم یاخود بنوکلاب یوردنده برطاغك آدیدر * شارح دیرکه منع صرفنك علتی معلوم دکلدر مکرکه اسماء اناثدن
منقول اوله (شعر) شینك کسریله بنوجشم بلادنده برطاغك آدیدر (الشعران) سلمان وزننده دوه مرعالرندن رمث
دیدکلری شوراوتلق نوعندن بوزه مائل یشل نوعنه دینور وموصل قربنده برطاغك آدیدر اشجار وفواکه وانواع
طیور ایله مالا مال اعمر جبالدر (شعران) عثمان وزننده ابن عبدالله الحضرمی اسمیدر (شعاری) کسالی وزننده
برطاغك ویمامه‌ده برصویك اسمیدر (الشعریات) فتحاتله قرتال دیدکلری قوشـك یاوریلرینه دینور تویلری قیل
طرزنده اولدیغیچون (الشعور) صبور وزننده حبطات قبیله‌سـنده برفرس اسمیدر (الشعیراء) حمیراء وزننده
برشجر آدیدر واسماء نسواندندر شعیراء بنت ضبة بن ادّ برقبیله‌والده‌سیدر علی قول اول خاتونك فرزندی اولان بکر
بن مرّك لقبیدر (ذو المشعار) میمك کسریله مالك بن نمط الهمدانیّ الخارفی لقبیدرکه اصحابدندر وذو المشعار حمزة بن
ایفع الناعطیّ الهمدانی‌که یمنده قومی بیننده شریف وذیشان ایدی زمان خلافت فاروقیده شام دیارینه هجرت
ایدوب دائره‌سنده یالکز درت بیك نفر عبد مملوکی وار ایدی جمله‌سنی آزاد ایلدی بوجهتله بالولاء همدان قبیله‌سنه
منتسب اولدیلر (المتشاعر) نفسـنده شاعر وقوّت نظمیه‌یه مالك ومقتدر دکل ایکن شاعرلك ادّعا ایدن قوّاله
دینور یقال هو متشاعر ما یشاعر ای یری من نفسه انّه شاعر (الشعصور) عصفور وزننده جوزبرّی اسمیدرکه بیان
جوزی دیمکدر شارحك نسخه‌سنده جوزهندی ایله مرسومدرکه نارجیل اوله‌جقدر (شعفر) جعفر وزننده برخاتون
آدیدر وبنوثعلبه‌دن بربطن اسمیدرکه بنو السعلاة ایله متعارفدر وسمیر بن الحارث الضبی نام کسه‌نك فرسی اسمیدر
(شعفره) هاایله کلب قبیله‌سندن برشاعردرکه مرعش نام شاعر انکله مهاجات ایلمشدر (الشغبر) غین معجمه ایله جعفر
وزننده ابن آوی اسمیدرکه چقال دیدکلری جانوردر بونی زای معجمه ایله رسم ایدنلر تصحیف ایلمدیلر (التشغبر) تدحرج
وزننده یل بوریله‌رق اسمك معناسنه‌در یقال تشغبرت الریح اذا التوت فی هبوبها (الشغر) شینك فتحی وغینك سکونیله
کوپك قسمی برایاغنی قالدرمق معناسنه‌در کرك تبوّل ایلسون کرك ایلمسون علی قول تبوّل ایچون قالدرمغه مخصوصدر
یقال شغر الکلب شغرا من الباب الثالث اذا رفع احدی رجلیه بال اولم یبل او فبال وبرکسه‌یی برموضعدن اخراج
ایلمك معناسنه‌در یقال شغر فلانا عن الارض اذا اخرجه ومطلقا بعید اولمق معناسنه‌در یقال شغر الرجل اذا بعد
وخاصة بربلده امیر ووالی وحاکم طرفندن بعید اولمق معناسنه‌در یقال شغر البلد اذا بعد من القاضی والسلطان
وپراکنده اولمق معناسنه‌در یقال شغر الناس اذا تفرّقوا وپغور باشیله چوکمش ناقه‌نك ممه‌لری طرفندن آلتنه آتنه
اورمق معناسنه‌در تاکه قالدروب اوزرینه آشه یقال شغر الفحل اذا ضرب برأسه تحت النوق من قبل ضروعها فیرفعها
فیصرعها وعربلرك شغرت برجلی فی الغریب قوللری‌که علوت الناس بحفظه معناسنی اراده ایدرلر معنای اوّلدن
مأخوذدر غریبلرك حفظ وحمایتی سببیله یعنی غرباء زمره‌سنی محافظه ایچون ناسه تعلیّ ایلدم دیمکدر (الشغور) قعود
وزننده جماع ایدن آدم جماع ایچون خاتونك ایاقلرینی علم کبی یوقاری قالدرمق معناسنه‌در یقال شغر الرجل المرأة شغورا
من الباب الاول اذا رفع رجلیها للنکاح وخاتون هنکام مزبورده ایاقلرینی کندی قالدرمق معناسنه‌کاور یقال شغر
الرجل المرأة اذا رفع رجلیها فشغرت هی وبرارض یاخود بلده ضبط وحمایت ایدن متصرّفدن خالی قالمق معناسنه‌در
یقال شغرت الارض اذا لم یبق بها احد یحمیها ویضبطها (الاشغار) همزه‌نك کسریله بودخی جماع ایچون خاتونك
ایاقلرینی یوقاری قالدرمق معناسنه‌در یقال اشغر الرجل المرأة بمعنی شغرها وصوادیولدن صاپه اولمق معناسنه‌در
یقال اشغر المنهل اذا صار فی ناحیة من المحجة ویولجیلر جاده‌دن الارغه اولوب تنهاجه کتمك معناسنه‌در یقال اشغرت
الرفقة اذا انفردت عن السابلة وحساب چوغالوب طاغنق اولغله ضبط ومحاسبه‌دن قالمق معناسنه‌در یقال اشغر
الحسـاب علیه اذا انتشر وکثر یعنی فلم یهتد له (الشغار) شینك کسریله و(المشاغرة) مفاعله وزننده جاهلیه‌ده
اولان نکاحلردن برکونه نکاح ایلمکدر واول برآدم برآخر آدمه سن بکا برخاتون تزویج ایله بندخی مقابلنده سکا برخاتون

(تزوج)

تزوّج ایدەیم دیو شرطله طرفین برر خاتون تزوّج ایلمکدن عبارتدر طرفینه مهر ویرلمیوب هر برینك مهری آخرك
بضعی اولوب کویاکه مهر عدّ اولنور علی قول وجه مشروح ومشروط اوزره تزوّج ایلدکلری هر برینك
اقرباسی اولمغه مخصوصدر قیزی وهمشیرەسی وسائر حریمەسی کبی یقال شاغر الرجل فلانا شغارا ومشاغرة
اذا زوّج کلّ واحد صاحبه امرأة علی ان یزوّجه اخری بغیر مهر صداق کلّ واحدة بضع الاخری او یخصّ بها
القرائب * مؤلفك بها قولندەکی ضمیر مناکحه‌یه راجعدر * مصباحك ونهایه وسائرك بیاننه کوره قول ثانی اصحدر
وبو رفع رجل الکلب معناسندن مأخوذدر زیرا میانەلرنده مهر مرتفعدر یاخود بعد یاخود اتساع معناسندن
مأخوذدر وبو ❁لا شغار فی الاسلام❁ حدیثیله منهی در وحالا اعراب وعشائر اکرادوترا کمه بینلرنده بورسمه نکاح واقع
اولور بینلرنده دکشك تعبیر ایدرلر انتهی * وشغار ایکی کمسه برکمسه اوزره عدو وهجوم ایلك معناسنه‌در * مؤلف اقتصار
ایلمشدر مراد میدان جنکده دلاورلر برر برر چیقمغله مقابللرینه طرف دشمندن دخی برر پهلوان چیقوب بریسی
زبون اولنجه اولا غالب اوزره زبونك طرفدارلرندن بری دخی خروج وایکیسی بردن اکا صتاشمق اولەجقدر اولوقتده
لا شغار لا شغار دیو ندا ایدرلر (الشاغرة) شول بلدەیه وصف اولورکه والی وحامیدن خالی اولمغله هرکس آنی یازده
نهب وغارت ایلمکه مقتدر اوله رفع رجل کلب معناسندن مأخوذدر یقال بلدة شاغرة برجلها اذا کانت لا تمتنع من غارة احد
لخلوّها ای عمن یحمیها وشاغره برموضع آدیدر (شاغر) بریغور دوەنك اسمیدر (شغور) صبور وزننده سماوه‌ده بر
موضع آدیدر وشغور شول یوکسك بویلو ناقه‌یه اطلاق اولنورکه اوزرینه بنمکه مباشرت اولندقده ایاقلرینی قالدرر
اوله یعنی رکاب کبی ایاقلرینه باصوب سهولتله بنمك ایچون ایاقلرینی قالدررا ولان تعلیملو ناقه‌یه دینور یقال ناقة شغور ای
طویلة تشغر بقوائمها اذا اخذت للترکب * مؤلفك طویلة قولی طویلة فی السماء دیمکدرکه مراد یوکسك دیمکدر نته‌که اکثر
مواضعده مرادی بودر (الشغرور) عصفور وزننده برنوع اوتلق آدیدر (الشغر) شینك ضمیله انطاکیه قربنده بر
قلعهٔ حصینه آدیدر (الشغری) سکری وزننده بربلده‌یا برموضع آدیدر ومکه قربنده برحجر اسمیدرکه ناس بنك طاشی کبی
اکا باصوب دابه‌لرینه بنرلر (الشغار) سحاب وزننده ایچنده‌کی بوشالمش بوش نسنه‌یه دینور یقال ظرف شغار ای فارغ
وصویی پك چوق اولان قویی‌یه دینور مفرد وجمعی مساویدر یقال بئر شغار وآبار شغار ای کثیرة الماء واركك دوەنك
یان جانبنده برطمر آدیدرکه ایکی یانندەکی طمرلره شغاران دیرلر (الشغارة) سحاره وزننده چمچاغه دینور قدّاحه
معناسنه (الشوغر) جوهر وزننده شول انسان وحیوانه دینورکه اعضا واندامی قوند ودرنکاو وصمصیق اوله
(الشوغرة) حوصله وزننده خرمادنکنه دینور دوخله معناسنه (شغار) قطام وزننده بنی فزاره قبیله‌سنك لقبیدر
(الشاغور) دمشق شامده برمحله آدیدر (شغر بغر) فتحاتله واوّللرك کسریله‌ده جائزدر طارطغان وتارمار معناسنه
مستعملدر یقال تفرّقوا شغر بغر ای فی کلّ وجه یعنی هربری برسمته تارمار اولوب کتدیلر بونلر فی الاصل اسملردر
شغر تفرّق وبغر سقوط نجم معناسنه اولوب بعد الترکیب اسم واحد وآخرلری فتح اوزره مبنی قلنمشدر نته‌که
بغر ماده‌سنده بسط اولندی وصحرة بحرة وشذر مذر ترکیبلری دخی بو قبیلدندر (الاشتغار) افتعال وزننده ایراق کتمك
معناسنه‌در یقال اشتغر فی الفلاة اذا ابعد وبرآدمه بالاپروازلقله فخر ومباهات ایده‌رك طفره فروشلق ایلك
معناسنه‌در تقول اشتغر علینا ای تطاول وافتخر وبرکمسه‌نك دوەلری فراوان ومجتمع اولمغله بری اوته تردّد واختلاف
اوزره اولمق معناسنه‌در یقال اشتغرت الابل اذا کثرت واختلفت وبرنسنه‌نك صاییسی پك فراوان اولمق معناسنه‌در
یقال اشتغر العدد اذا کثر واتّسع وبرخصوص قارشق وشوریده اولمق معناسنه‌در یقال اشتغر الامر اذا اختلط
(التشغر) تفعل وزننده برقبیح وناسزا ایشده توغل وتمادی ایلك معناسنه‌در یقال تشغر فی امر قبیح اذا تمادی فیه
وتعمق ودوه قسمی یوریمکده صرف مقدور ایلك معناسنه‌در یقال تشغر البعیر اذا بذل الجهد فی سیره وپك یلمك
معناسنه‌در یقال تشغر البعیر اذا اشتدّ عدوه (الشاغران) تثنیه بنیه‌سیله بدنده کوبك طمرلرینك منقطع اولدیغی یرلره
دینورکه ایکی طرفلو اولور (الشغیر) سکیت وزننده بدخوی آدمه دینور یقال رجل شغیر ای سیّئ الخلق (الشعفر)
جعفر وزننده کوزل ودلبر خاتونه دینور ومعرّف اولمیه‌رق شعفر ابو الطوق الاعرابی نام کمسه‌نك زوجه‌سی
اسمیدر (الشفر) شینك ضمی وفانك سکونیله کوز قپاغنده کرپك بتن یرلك کوکنه دینورکه کرپك بتن یر اوله‌جقدر
شینك فتحیله‌ده جائزدر ولفظ مذکور مذکردر وهرشیئك ناحیه‌سنه دینورکه اصل معنای موضوعیدر وفرجك
کنارینه دینور وشفر احد وفرد معناسنه‌درکه کمسه دیمکدر کاسیذکرو دره‌نك وچایك یوقاری جانبندن کنارینه
وناحیه‌سنه اطلاق اولنور (الشفیر) امیر وزننده شفر ایله ایکی اوّلکی معنالرده مرادفدر ودوه قسمنك دوداغنك
کنارینه دینورکه بچاق آغزی کبی یوفقه اولور وشفر کبی دره‌نك وچایك اوست طرفندن کنار وناحیه‌سنه دینور

يقال قعد على شفر الوادى وشفيره اى ناحيته من اعلاه (الشافر) بودخى فرجنك كنارينه دينور (الشفرة) فرحه وزننده و (الشفيرة) سفينه وزننده شول خاتونه اطلاق اولنور كه همان ذكر فرجنك كنارينه سورشدكده شهوته كلوب فى الحال انزال ايدر اوله على قول آزجه جماعه قانع اوله يعنى عرب مزراغى كبى چوقجه ايشلمكه حاجت اولميوب عمل يسير ايله استيفاى حظوظ ايدر اوله يقال امرأة شفرة وشفيرة اذا كانت تجد شهوتها فى شفرها فتنزل سريعا او هى قانعة من النكاح بايسره (الشفر) حفر وزننده جماع ايدركن ذكرى خاتونك فرجى كنارلرينه چالشدرمق معناسنه در يقال شفر المرأة شفرا من الباب الاول اذا ضرب شفرها فى الجماع وشفر احد وفرد معناسنه دركا سيذكر (الشفارة) سفاره وزننده خاتونك شهوتى قريب يعنى سريعاً انزال ايدر اولمق معناسنه در يقال شفرت المرأة شفارة من الباب الرابع اذا قربت شهوتها واكسلمك معناسنه در يقال شفر الشئ اذا نقص (الشفرة) تمره وزننده شفر وشفر كبى احد وفرد معناسنه دركه كس وكمسه ديمكدر يقال مابالدار شفرة وشفر وشفر اى احد قال فى الاساس هو من شفر العين اى ذا شفر كقولهم ماًبها عين تطرف (المشفر) منبروزننده ومقعد وزننده جائزدر خاصة دوه قسمنك دوداغنه دينور جمعى مشافردر وكاه اولوركه انسانك دوداغنده دخى استعمال اولنور ومنه المثل * اراك بشر ما احارك مشفر * اى اغناك الظاهر عن سؤال الباطن لانك اذا رأيت بشره سمينا كان او هزيلا استدللت به على كيفية اكله ظاهر حال باطندن مغنى اولمغله كيفيت باطنه سنى سؤاله حاجت يوقدر ديه جك يرده ايراد اولنور بو مثل * الظاهر عنوان الباطن * مثلنك مفهومنه اقربدر ومشفر منعت وقوت معناسنه مستعملدر يقال هوذو مشفر اى منعة وياوزلق شدت وتندى معناسنه مستعملدر يقال رجل ذو مشفر اى شدة وارضدن وقوملقدن برقطعه يه اطلاق اولنور (التشفير) تفعيل وزننده برآدمك دواب ومواشيسى ازالوب فنا بولمق معناسنه در يقال شفر ماله تشفيرا اذا قل وذهب وكونش غروبه وارمق معناسنه در يقال شفرت الشمس اذا دنت للغروب وبركمسه مباشر اولديغى ايشى بتورمك اوزره اولمق معناسنه در يقال شفر الرجل على الامر اذا اشفى وعورتك فرجى كنارينه چلارق جماع ايلمك معناسنه در يقال شفر المرأة اذا جامعها على شفر فرجها (الشفرة) تمره وزننده بيوك بچاغه دينور ياتاغان كبى بونى فارسيده كوشتكوب ايله بيان ايدرلركه قصاب صاتورى اولهجقدر ومطلقا انلو وكسكين ناملويه دينور جمعى شفار كلور شينك كسريله وتمرنك كناريته وقلجك آغزينه دينور يقال سيف كليل الشفرة اى حده وپاپوشجى بچقيسنه دينور (المشفر) محدث وزننده طارجه وآزجه اولان ديرلكه دينور يقال عيش مشفر اى ضيق قليل (الشفارية) زلابيه وزننده ايرى وبيوك قولاغه وصف اولور يقال اذن شفارية اى عظيمة (الشفارى) غرابى وزننده شول عرب طوشانى وترلا صچانى ديدكارى جانوره دينوركه قولاقرى ايرى اوله على قول قولاقرى اوزون وپنچه لرى يوكسك وبغايت چابك اولمغله اكسه سندن يتشلز اوله ياخود اياقرى اوزون واتى كوشك وسلپوك وپك ياغلو اوله يقال يربوع شفارى اذا كان ضخم الاذنين او طويلهما العالى البراثن ولا يلحق سريعا او الطويل القوائم الرخو اللحم الدسم (شفار) غراب وزننده اوال ايله قطر ميانده برآطه نك اسميدر (ذو الشفر) شينك ضميله خزاعه قبيله سندن ابن ابى سرح نام كمسه نك لقبيدر وتاجه نام عورتك پدرى اسميدر امام فن سير اولان ابن هشام نقل ايلمشدركه يمن ديارنده بروقتده برسيل ناكهانى ظهور ايدوب برقبرى حفر ايلمكله ايچندن برخاتون جنازه سى ظاهر اولدى كردننده ايچودن ديزلمش يدى دانه كردانجلق واللرنده وبازولرنده وطپوقلرنده يديشر زرين ومرصع بلازكار وبازوبندلر وخلخالار وهر پرمغنده ذى قيمت مجوهر خاتملر اولوب وباشى طرفنده نفايس وتفاريق اموال كرانبها ايله مملو برتابوت وبرلوح واول لوحده اشبو عباره مسطوردر * باسمك اللهم اله حمير انا تاجة بنت ذى شفر بعثت مايرنا الى يوسف فابطأ علينا فبعثت لاذتى بمدمن ورق لياتينى بمدمن طحين فلم تجده فبعثت بمد من ذهب فلم تجده فبعثت بمد من بحرى فلم تجده فامرت به فطحن فلم انتفع به فاقتفلت فمن سمع بى فليرحمنى واية امرأة لبست حليا من حليى فلاماتت الاميتتى * مزبوره حمير امراسندن ذو الشفر نام اميرك دخترى اولوب معاذالله تعالى آجلقدن فوت اولديغى اول لوحه يه تسطير ايلمش مفهوم كلام بودركه قرار كاهمز اولان مملكتنه برقحط عظيم استيلا ايلمكله ذخيره جلب ايلمك ايچون ذخيره جيزى عزيز مصر اولان يوسفه كه حضرت يوسف عليه السلام اولهجقدر ارسال ايلدك كيجكوب اكلنمكله بعض خواصمزه برمد كومش ويروب برمحلدن برمد اون بولوب كتورملك ايچون تعيين ايلديكمزده بروجهله ظفرياب اولهميوب تهى دست عودت ايلمكله مجدداً برمد آلتون تسليم واطرافه ارسال ايلدكينه مأيوساً رجعت ايلمكله بالاخره برمد اعلا وانفس بحرى يعنى انجوو يروب تكرار ارسال وينه نوميد عودت ايلمكله اول برمد انجويى دكرمنده اون كبى اوكوتديروب تناول ايلدم قطعا علت جوعمه دوا اولمامغله انجام كار

بو قدر اموال بیشماره مالك ایكن آج اوله رق دیار آخرته نقل كار و بار حیات ایلدم بنم بو قصهٔ پرغصه می كوش ایدنلر حالمه رقتله ترحم ایلملری نیاز اولنور آیاقنغی عورت اشبو پیرایه‌لرم كبی پیرایه‌لر طاقنوب بنم صورت هلاكم كبی هلاكه دوچار اولمشدر نعوذ بالله تعالی من غضبه و ابتلائه (شفر) زفر وزننده مكهٔ مكرمه‌ده بر طاغك آدیدر (الشفترة) دحرجه وزننده پراكنده اولمق معناسنه‌در یقال شفتر القوم اذا تفرّقوا (الاشفترار) اسبطرار وزننده بو دخی شفتره معناسنه‌در یقال اشفترّ الشیء اذا تفرّق و آغاجك داللری و كراسته‌لری قریلوب پاره پاره اولمق معناسنه‌در یقال اشفترّ العود اذا تكسر و چراغ پك شعله‌لنمك معناسنه‌در یقال اشفترّ السراج اذا اتسعت ناره (المشفترّ) مقشعرّ وزننده و مرادفیدر كه صوغوقدن یاقورقودن توپلری اورپروب قباران كمسه‌یه دینور و قباران قیله و تویه‌ده دینور و مشمر معناسنه‌در كه چرك تعبیر اولنور و منتصب معناسنه‌در كه دیكیلوب طوران شیئه دینور (الشفنتر) غضنفر وزننده بتون كوده‌سنك قیللری دوكلوب كتمش قوللق آدمه دینور (الشفنتری) غضنفری وزننده طاغنق متفرّق معناسنه‌در (الاشقر) قافله احمر وزننده شقرتدن و صفدر دوابّ و انسانه صفت اولور دواب قسمنده كه مراد آت قسمیدر رنكی صافی قرمزی اولوب یلیسی وقویریغی دخی قرمزی اوله تركیده آل تعبیر اولنور یلیسی وقویریغی سیاه اولانه كمیت دینور كه طوری تعبیر اولنور و انسانده بشره‌سنك بیاضنه قرمزیلق غالب اوله كه قرال تعبیر اولنور قزل بكز اوآدم اوله جقدر و اشقر او یوشمش قانه اطلاق اولنور و اشقر مروان بن محمد و قتیبة بن مسلم و لقیط بن زراره‌نك فرسلری اسمیدر (الشقر) فتحتینله و (الشقرة) شینك ضمیله مصدرلردر آت و آدم اشقر اولمق معناسنه‌در یقال شقر الفرس و الرجل و شقر شقرا و شقرة من الباب الرابع و الخامس اذا كان اشقر (الاشقرار) احمرار وزننده پك اشقر اولمق معناسنه‌در یقال اشقرّ الفرس اذا كان اشقر یعنی مبالغة (الشقراء) حمراء وزننده اشقرك مؤنثیدر و شقراء رقاد بن منذر الضبی و زهیر بن جذیمه یاخود خالد بن جعفرك فرسلری اسمیدر بین العرب زبانزد اولان * شیئا ما یطلب السوط الی الشقراء * مثلنك منشأیدر صاحبی اولان مزبور فرس مرقومه‌یه سوار و سمت مقصدینه عازم اولوب خلال راهده تعجیل ایچون قامچی ایله اوردقجه جری و عدوینی زیاده ایدر ایدی بر مطلب اوزره اولان آدم مطلبنی تحصیل و قضا ایله آندن فارغ اولمغه قریب اولدقده ضرب اولنور * قال الشارح قوله ما فی شیئا ما صلة و قوله یطلب ای یطلب العدو منها و قال فی المستقصی یضرب فی من یعنف لاستخراج المطلوب من یده و شقراء اسید بن حناءه‌نك قصراغی اسمیدر و شیطان بن لاطم نام كسه‌نك قصراغی اسمیدر و منها المثل * اشأم من الشقراء * بر معركه‌ده كندیسی و صاحبی قتل اولنمغله شأمتده مثل اولمشدر علی قول بر محله كیدركن سردلك ایدوب بردرلو باشی ضبط اولنمامغله صاحبنی خودسر آلوب چار ایكن رهكذرلرینه بر بعید الغور دره كلمكله اوته طرفه پرتاو ایدوب لكن یتشدیره‌ممكله ایكیسی بردن دره‌یه ساقط اولدقده قصراغك بیونی شكست و هلاك اولوب صاحبی سلامتله نجات بولدی شقراء نیچه اولدی دیو سؤال ایدنلره انّ الشقراء لم یعد شرّها رجلیها كلامیله وقعه‌یی نقل ایلدی علی قول شقراء غزیة بن جشم نام كسه‌نك اوغلنك قصراغی اسمیدر بر غلامه تپك ایچون فحم آتدقده كندی قولونه راست كلوب هلاك ایلمسی باعث ضرب مثل اولدی و شقراء مهلهل بن ربیعه‌نك و حوط الفقعسی نام كسه‌نك قصراقلری اسمیدر و معاویة بن اسدك زیت نام قصراغنك قصراق قولونی آدیدر و عریمه‌ده بین الجبلین بر صو اسمیدر و بادیه‌ده بشقه بر صویك آدیدر كه عمرو بن سنة بن سكن الكلابی رضی الله عنه حدیثنده مذكوردر مومی الیه حضرت سلطان الانبیاء علیه افضل التحایا دركاهنه وفود و سعدیه و شقراء نام صولر میاننده اولان اراضی‌یی استقطاع ایلمكله نائل مقصود اولمشیدی و شقراء یمامه ناحیه‌سنده بر قریه ادیدر (الشقر) كتف وزننده شقایق النعمان اسمیدر كه كلنجك چچكی دیدكاریدر آل رنك اولور مفردی شقره و جمعی شقرات كلور (الشقّار) رمّان وزننده و (الشقران) عثمان وزننده و (الشقّاری) سمّانی وزننده قافك تخفیفله ده جائزدر بونلرده كلنجك چچكنه دینور علی قول شقره بشقه بر قرمزی نبات ادیدر و شقار رمّان وزننده بر كونه بالق آدیدر كه صرتنده اوزون اورچی اولور (الشقرة) زنخه وزننده سنجرف اسمیدر كه زنجفره تعبیر اولنان قرمزی بویه‌در و شقره القابدندر شقرة بن الحارث بن تمیم ضبه قبیله‌سندن بر بشقه قبیله‌نك پدری لقبیدر نسبتنده شقری دینور حركات ایله (الشقور) شینك ضمیله شقر كلمه‌سندن كه صقر وزننده‌در جمعدر حاجت و مطلبه و درونه ملاصق و ملازم اولان امر مهمه دینور تقول اخبرته بشقری و بشقوری ای حاجتی و امری اللاصق بقلبی المهمّ له (الشقر) صردو وزننده خروسه دینور دیك معناسنه و یلانه دینور كذب معناسنه (شقرون) عصفور وزننده بر آدمك علمیدر (شقران) عثمان وزننده نبی اكرم علیه السلام حضرتلرینك صالح نام مملوكارینك لقبیدر و قضاعه‌دن بر كسه‌نك لقبیدر (الشقری) ذكری وزننده بر كونه اعلا و اجود خرما اسمیدر و قبیلهٔ خزاعه

یوردنده برموضع آدیدر (المشقر) معظم وزننده بحرین دیارنده برحصن قدیم آدیدر وسجستاندن اولان قربه‌یه دینور وبیوك قدح وكاسه‌یه دینور (شقور) صبور وزننده اندلس اولكه‌سنده بربلده آدیدر (شقر) صقر وزننده اندلس اولكه‌سنده برآطه‌نك اسمیدر (شقر) شینك ضمیله برصویك وبربلده‌نك اسمیدر (شقره) تمره وزننده اسامیدندر شقرة بن نبت بن ادد وشقرة بن ربیعة بن كعب رجال عربدندر (شقره) نقره وزننده ابن نكرة بن لكیزدر (شقر) ضمتینله یمن دریاسنده احور ایله ابین بیننده برلیمان آدیدر (المشاقر) میمك فتحیله‌كه ذوالرمّه نام شاعرك قولنده واقعدر برموضع آدیدر * مؤلفك مرادی اشبو بیتدر * كأنّ عری المرجان منها تعلقت * على امّ خشف من ظباء المشاقر * ومشاقر شول قومساله دینوركه یره طوغری یاتق وهموار ومطمئنّ اولوب آنده كزوب یورمك سهولتلی اوله على قول جلادتلو اوله ومشاقر عرفج نام شجر منبتلرینه دینور مفردی مشقردر (الشقیر) امیر وزننده برارض مخصوصه‌نك آدیدر (الشقیر) كمیت وزننده بركونه قیاكلرینه یاخود برنوع چكركه‌یه دینور (الشقاری) حبالی وزننده یلان سوزه دینور (الاشاقر) همزه‌نك فتحیله یمنده بركوچك قبیله آدیدر وبین الحرمین برنجه جباله اطلاق اولنور (الشكر) شینك ضمیله احسانی بیلوب ونشر ایلمك یعنی محسن ومنعمك تفضل ایلدیكی نعمت واحسانی وقدر وقیمتنی بیلوب ناسه نشر واشاعه ومحسن ومنعمی مدح وثنا ایلمكدن عبارتدركه كفران مقابلیدر عندالبعض شكر جوارحدن همان یده مخصوصدر وحق تعالى طرفندن استعمال اولندقده اعمال حسنهٔ عباده مجازات اراده اولنور وشكر ثناء جمیل معناسنه استعمال اولنور * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره شكر منعمك انعام ایلدیكی نعمتی تصوّر ایدوب ناسه اظهار ایلمكدن عبارتدر بعضلر عندنده كشر لفظندن مقلوبدركه كشف معناسنه‌در نته‌كه ضدّی اولان كفر ستر معناسنه‌در وعند البعض عربلرك عین شكری قولندن مأخوذدركه ممتلئة معناسنه‌در پس شكر امتلاء من ذكر المنعم علیه معناسنه اولور وشكر اوچ ضرب اوزره‌در بری قلب ایله اولوركه منعم طرفندن نائل اولدیغی نعمتی تصوّر وعرفاندن عبارتدر ثانی لسان ایله اولوركه منعم ومحسننه ثنا وستایش ایلمكدن عبارتدر * ثالث جوارح سائره ایله اولوركه بقدر الاستحقاق منعمه مكافات ایلمكدن عبارتدر وبش قاعده اوزره مبنیدركه شاكر مشكوره خضوع وابتهال وتواضع ایلمك ومشكوره محبت ایلمك وانعام ایلدیكی نعمتی كتم ایلمیوب اقرار واعتراف ایلمك واكا ثنا وستایش ایلمك وول نعمتی منعمك خوشلنمدیغی یرلره صرف واستعمالدن مجانبت ایلمكدن عبارتدر * وارباب حقایقدن حمدون القصّار دیدیكه شكر سكا انعام اولنان نعمته نفسكی طفیلی عدّ واعتبار ایلمكدن عبارتدر وجنید دیدیكه شكر كندی نفسكی سكا ارزان اولنان نعمته اهل ومستحق عدّ ایلیوب محض تفضل اعتبار ایلمكدن عبارتدر * وابو عثمان دیدیكه شكر ادای شكردن عجز وقصوری بیلمكدن عبارتدر وقالدیكه ذكر اولنان قواعد خمس شكرك اساس وبنیادی اولمغله آنلردن بری منعدم اولدقده بنای شكر منهدم اولور وشكر بابنده هرنقدر اقوال وار ایسه مجموعنك مدار ومرجعی قواعد مذكوره‌در وشكرك ثمره‌سی نعم موجوده‌یی قید ونعم مفقوده‌یی صید اولوب وعوامك شكری مطعم وملبس وقوّت ابدان اوزره اولوب خواصك شكری توحید وایمان وقوّت قلوب اوزره واقع اولوردی داود نبی علیه السلام دیدیلركه یاربّ بن دركاهكه نیجه شكر ایده‌یم كه شكرم دخی موجب شكر اولور برنعمت عظیمه‌در جناب باری تعالى جوابنده ﴿ الآن شكرتنی یاداود ﴾ بیوردیلر وعلماء حمد وشكرك بری برندن افضلیتی بابنده تكلم ایلدیلر لكن حدیثده ﴿ الحمد رأس الشكر ﴾ واقع اولمغله حمد ایلمین البته شكر ایلمامش اولور واسماء حسنای الهیه‌دن براسم سامی شكوردر حق تعالى جانبندن شكر عباده مغفرت ومجازاتدن عبارتدر وحمد ایله شكرك فرقی بودركه شكر انواع واسباب جهتندن اعمّ ومتعلقات جهتندن اخصدر وحمد متعلقات جهتندن اعمّ واسباب جهتندن اخصدر وشكر فی الاصل مصدر اولوب بعده اسم اولەرق استعمال اولندی انتهی * وشكر وشكور وشكران مصدرلر اولورلر یقال شكره وشكر له شكرا وشكورا وشكرانا وشكر الله وشكر لله وشكر بالله وشكر نعمة الله وبنعمة الله * شارح دیركه لام ایله تعدیه‌سی افصحدر وبا ایله تعدیه‌سی مقابله‌یه مبنیدر وبنفسه تعدیه‌سی اصمعی عندنده منكردر اشعاره مخصوصدر ودعای قنوتده نشكرك ولانكفرك قولی اوّلا حضرت عمردن منقول روایتده ثابت دكلدر ثانیا ازدواجه محمولدر (التشكر) تفعل وزننده بودخی شكر وسپاس ایلمك معناسنه‌در یقال تشكرله بلاءه بمعنی شكر (الشكور) صبور وزننده مبالغهٔ وصفدر چوق شكر وسپاس ایدن آدمه دینور یقال رجل شكور ای كثیر الشكر وآزجه علف ایله اكتفا ایده‌رك قوّت وسمن بولور اولان دابّه‌یه اطلاق اولنور یقال دابّة شكور اذا صارت تسمن على قلة العلف (الشكر) شینك فتحی وكافك سكونیله عورتك فرجنه على قول فرجنك لحمنه دینور شینك كسریله ده لغتدر وجماع معناسنه‌در * قال الشارح وفی النهایة انه علیه السلام ﴿ نهی عن شكر البغی ﴾ الشكر بالفتح

مطلب

(الفرج)

الفرج اراد مايعطى على وطئها وشكرسراة ارضنده متمكن برجاعتك پدری اولان والان بن عمروك لقبيدر و يمنده
برطاغك آديدر و شكر مصدر اولور خرما آغاجنك ديبلرندن كوچك فدانلر سوروب چيقمق معناسنه در يقال شكرت
النخلة شكرا من الباب الاوّل اذا نبت شكيره (الشكر) فتحتينله حيوانك ممه سی سود ايله طولمق معناسنه در يقال
شكرت الناقة شكرا من الباب الرابع اذا امتلأ ضرعها و طوار سمورمك معناسنه در يقال شكرت الدابة اذا سمنت
و بر آدم جوانمردلك ايلك على قول بعد البخل و بركيسی چوق اولمق معناسنه در يقال شكر فلانا اذا سخا بماله
او غزر عطاؤه بعد بخله و اغاجك ديبندن خرده فدانلر و فليزلر سوروب چيقمق معناسنه در يقال شكرت
الشجرة اذا خرج منها الشكير (الشكرة) فرحه وزننده و (المشكار) مكثار وزننده ممه سی سود ايله ممتلی اولان
ناقه يه دينور شكره نك جمعی شكاری كلوری سكاری وزننده و شكری كلور سكری وزننده و شكرات كلور فرحات
وزننده (المشكرة) ميمك و كافك فتحيله پك سودلو اولان اوتلقلره وصف اولور يقال عشب مشكرة ای مغزرة
اللبن (الاشكار) همزه نك كسريله حيوانك ممه سی سود ايله طولمق معناسنه در يقال اشكر الضرع اذا امتلأ لبنا
و بر آدمك دوه لری طاولنمق معناسنه در يقال اشكر القوم اذا شكرت ابلهم و اغاجك ديبندن تازه فدانلر سوروب چيقمق
معناسنه در يقال اشكر النخل اذا خرج شكيره (الاشتكار) افتعال وزننده بودخی ممه سود ايله طوپطولو اولمق معناسنه در
يقال اشتكر الضرع اذا امتلأ و بلودك ياغموری صاغانقلی ياغمق معناسنه در يقال اشتكرت السماء اذا جدّ مطرها يعنی
اشتدّ وقعها و يل يغمور كتورمك معناسنه در يقال اشتكرت الرياح اذا اتت بالمطر و هواده اسّی ياخود صوغوق
مشتدّ اولمق معناسنه در يقال اشتكر الحرّ و البرد اذا اشتدّتا و يلوب سكرتمكده چباليوب صرف مقدور ايلمك
معناسنه در يقال اشتكر الرجل فی عدوه اذا اجتهد (الشكير) امير وزننده آت قسمنك يلهسی ديبلرنده اولان خرده
تويه دينور و انسانك يوزينك و قفاسنك قولاغنه و يونه طوغری اولان قيله دينور و خرده دوه يه دينور و قيل
و تويی و قوش يلكلرينك و اوتلغك ديبلرنده و ارالقلرنده اولان خردهسنه دينور و صولوب قوريدقدنصكره مجدد
هنوز تازه لنان اوتلغه دينور و قوريمش نهالار ارالغنده اولان تر و تازه نهاله دينور و يولك اغاجلرك ديبلرنده بتن
فدانه دينور و خاصة خرما آغاجنك ديبلرنده و اوزدكلری اشاغيسنده بتن فليزه و فدانه دينور و خرما آغاجنه اطلاق
اولنور و خرمادالرينك ديبلرنده و ايری يپراقلرينك ديبلرنده بتن خرده يپراغه دينور و تازه اغاج دالنه دينور و اغاجك
قبوغنه دينور مجموعنك جمعی شكر كلور ضمتينله و آصمه نك يره ياتروب بشقه يردن چيقاردقلری قولنه دينور كه
طالدرمه تعبيراولنور بو نلرك جمله سی باب افعالدن و باب رابعدن و افتعالدن متصرّفدر (الشكرية) فتحاتله ذكر
اولنان شكر لفظندن مأخوذدر كه ناقه نك ممه سی سود ايله طولمق معناسنه در يقال هذا زمن الشكرية اذا حفلت
الابل من الربيع (يشكر) ينصر وزننده اساميدندر يشكر بن علیّ بن بكر بن وائل و يشكر بن مبشر بن صعب
ايكی قبيله نك پدريدر (شنير) زبير وزننده اندلس اولكه سنده بر طاغ اسميدر كه تپه سندن ياز و قيش قار مفارقت
ايلمز (شكر) زفر وزننده اندلسده بر آطه نك آديدر (شكر) بقم وزنندن حفاظدن محمد بن المنذر لقبيدر (شكر)
شينك ضميله (شوكر) جوهر وزننده اعلام رجالدندر (الشاكری) كافك فتحيله چاكر فارسی معرّبيدر اجير
و ارغاده دينور و خدمتكاره دينور (الشكاير) نواصی معناسنه در كه ناصيه نك جمعيدر و شكاير جمع اوله رق
مستعملدر كويا كه شكيره نك جمعيدر (المشتكرة) مشتهره وزننده سخت و شديد رياحه وصف اولور يقال هبت
الرياح المشتكرة ای الشديدة (الشيكران) شينك و كافك فتحيله و كافك ضميله زبانزددر بر نوع نبات آديدر ياخود
صواب اولان مهمله ايله اولمقدر انجامله ضبطنده جوهری وهم ايلمشدر ياخود صواب اولان شوكران اولمقدر
بو نبات جميع مفرداتده شوكران عنوانده مرسوم و فارسيده دورس و تفت يزدی و تركيده بالدران ايله مفسردر
(المشاكرة) مفاعله وزننده بركمسه ايله هارل هارل سوزه بوشانوب كيرشمك معناسنه در امتلأ لبن معناسندن مأخوذدر
تقول شاكرته الحديث اذا فاتحته و بر آدم كندی نفسنی شكر و سپاس ايدر كوسترمك معناسنه در تقول شاكرته
ای اريته انی له شاكر (الشكری) سكری وزننده سموز و ياغلو ات كلچه سنه وصف اولور يقال فدرة شكری
من اللحم ای سمينة (الشمر) شينك فتحی و ميمك سكونيله جدّ و حدّتله علی قول خرام و رفتار ايله مرور ايلمك معناسنه در
يقال شمر الرجل شمرا من الباب الاوّل اذا مرّ جادّا او مختالا و برنسنه يی چكوب بوزمك معناسنه در يقال شمر
الشیء اذا قلصه و اغاجدن كسيم وقتی خرما كسمك معناسنه در يقال شمر النخل اذا صرمه ای صرم ثمرته (التشمير)
تفعيل وزننده شمر ايله ايكی معنای اوّلده مرادفدر يقال شمر تشميرا بمعنی شمر و بالدردن و باجاقدن اثوابی يوقاری
صيغيوب چرمك معناسنه در كه باجاقری صيغه مق تعبير اولنور سكرتمكه و اقدامه تهيؤ شيوه سيدر يقال شمر

الثوب اذا رفعه وبرايشده جست وچابك دپرنمك معناسنه مستعملدر يقال شمر فى الامر اذا خف وبرنسنه‌يى
صاليورمك معناسنه‌در يقال شمر السفينة وغيرها اذا ارسلها ﴿ الانشمار ﴾ انفعال وزننده و ﴿ التشمر ﴾ تفعل
وزننده تشمير ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال انشمر الرجل وتشمر بمعنى شمر وتشمر برايشده حاضرلنمق معناسنه
مستعملدر كه معناى لازميدر يقال تشمر للامر اذا تهيأ ﴿ الشمر ﴾ شينك كسريله و ﴿ الشمير ﴾ سكيت وزننده و ﴿ الشمرى ﴾
شينك وميم مشدده‌نك فتحى وياءنك شدّه‌سيله و ﴿ الشمرى ﴾ كسرتينله و ﴿ الشمرى ﴾ ضمتينله و ﴿ الشمرى ﴾ قنبى وزننده
و ﴿ المشمر ﴾ محدّث وزننده تقلبات دهره وطباع امور ومصالحه تجربه‌سى مسبوق كاردان وكاركذار آدمه اطلاق
اولنور يقال رجل شمر وشمير وشمرى وشمرى وشمرى وشمرى ومشمر اى ماض فى الامور مجرّب ﴿ الشمر ﴾ فلزّ وزننده
شديد ودشوار اولان ايشه اطلاق اولنور كويا كه آنده بالدرلر صيغنور يقال شرّ شمرّ اى شديد ﴿ شمر ﴾ كتف وزننده
ابن افريقيس اسميدر كه ماوراء النهر اولكه‌سنده سغد مملكتنك مدينه‌سى يعنى قاعدة الملكى اولان شهره غزا ايدوب
مدينهٔ مزبوره‌يى قلع وتخريب ايلكله شمركند اطلاق ايلديلر على قول شهر مزبورى مرقوم بنا ايلكله شمركند
تسميه ايلديلر زيرا كنت كلمه‌سى تركيده قريه‌يه دينور تعريب اولنوب سمرقند ديديلر ميمى اسكان ورايى فتحله تلفظ
لحن در * مؤلف پك ايجاز ايلشدر اوّلا مزبور شمر افريقيه منسوبى اولان تبابعهٔ يمندن افريقس نام پادشاهك اوغلى
اولوب ماوراء النهره كه بلاد تركستاندر سفر وشهر مرقومى زير وزبر ايلكله شمركند ديديلر كند لفظى قلع
معناسنه اولان كندندن ماضيدر كه فارسيدر ياخود وصف تركييدر وبعضلر عندنده اصل كنت ايدى كه تاايله‌در
وتركيدر قريه معناسنه‌در تعريبله سمرقند ديديلر وحالا معرّبيله مشهور بلدهٔ عظيمه‌در وبرهان قاطعده بو وجهله
مرسومدر كه سمر سين مهمله وميمك فتحيله تركستان شاهلرندن برينك اسميدر وكند فارسيده قريه‌يه دينور
شهر مزبورى ابتدا شاه مسفور قريه اوله‌رق اعمار ايدوب رفته رفته شهر عظيم اولمشدر انكچون وصف
تركيى اوزره سمركند ومعرّبنده سمرقند ديديلر انتهى * وشمر بن حمدويه لغوىّ معروفدر ﴿ الشمر ﴾ شينك كسريله سخى
وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور وناقد وبصير وخرده‌دان وآكاه آدمه اطلاق اولنور وبر رجل آديدر ﴿ الشمرة ﴾ بو دخى شينك
كسريله فاسد وتباه كسه‌نك يورويشنه اطلاق اولنور مراد بالدرى چپلاق مقوله‌سى سفهانك واهل شرّ اولان يرامزلرك
يورپشى اوله جقدر يقال عشى الشمرة اى مشية الفاسد ﴿ اشمار ﴾ سحاب وزننده مصر لساننده رازيانج اسميدر كه تحريفله
رزنه ديدكلرى دانه‌در ﴿ شمير ﴾ امير وزننده يمنده بر طاغك آديدر وارمينيه‌ده بر موضع اسميدر ﴿ شميران ﴾ حزيران وزننده
ارمينيه‌ده بر بلده‌در وشهر مرو قضاسنده بر قريه‌در وخولان قبيله‌سندن بر بطن دركه جاعتنه شميريون ديرلر ﴿ الشمور ﴾
تنور وزننده الماس ديدكلرى جوهر معروفه دينور ﴿ شمر ﴾ بقم وزننده شعرادن جميل بن عبدالله بن معمرك جدينك
فرسى اسميدر وبر ناقه‌وبر رجل اسملريدر ﴿ الشمير ﴾ سكيت وزننده امور ومصالحده بغايت جست ومقدام آدمه اطلاق
اولنور يقال رجل شمير اى متشمر مجدّ وجست وروننده ناقه‌يه اطلاق اولنور يقال ناقة شمير اى سريعة ﴿ الشمرية ﴾ بونده
درت لغت واردر شينك وميم مشدده‌نك كسرى وشينك كسرى وميم مشدده‌نك فتحيله وايكيسنكده ضمى وايكيسنكده
فتحيله بو دخى جست وچالاك ناقه‌يه اطلاق اولنور ﴿ الاشمار ﴾ همزه‌نك كسريله بر كسه‌يى قلج ايله چالوب اولدرمك معناسنه‌در
يقال اشمره بالسيف اذا ادرجه وطوارى پك سرعت وتعجيل ايله سوروب ايلتمك معناسنه‌در يقال اشمر الابل اذا اكمشها
واعجلها وبغور آشديغى ناقه‌يى كبه قلمق معناسنه‌در يقال اشمر الجمل طروقته اذا القحها ﴿ الشامر ﴾ و ﴿ الشامرة ﴾ ممه‌سى
چكيلوب قارننه ياپشمش اولان قيونه اطلاق اولنور يقال شامر وشامرة اذا كان قد انضمّ ضرعها الى بطنها وشامره
ومتشمره ديشلرك ديبلرينه پك ياپشق اولان ديش اتنه وصف اولور يقال لثة شامرة ومتشمرة اذا كانت لازقة باصول
الاسنان ﴿ الشمجرة ﴾ زمجره وزننده قورقوب قچان آدم كبى سكردوب قاچمق معناسنه‌در يقال شمجر الرجل اذا عدا
عدو فزع ﴿ الشمخرة ﴾ خاى معجمه ايله شمجره وزننده تكبرلك ايلمك معناسنه‌در يقال شمخر فلان اذا تكبر وتقول ما
هذه الشمخرة اى الكبر ﴿ الاشمخرار ﴾ اسبطرار وزننده پك اوزامق معناسنه‌در يقال اشمخرّ الشئ اذا طال ﴿ المشمخرّ ﴾
مقشعرّ وزننده يوكسك طاغه وصف اولور يقال جبل مشمخرّ اى عال ﴿ الشماخير ﴾ جماهير وزننده حجازده طائف ايله
جرش ميانده برنيچه جباله اطلاق اولنور ﴿ الشمخر ﴾ شينك كسرى وميم مشدده‌نك فتحيله خودبين ومتكبر كسه‌يه
دينور ﴿ الشمختر ﴾ سفرجل وزننده شوم اخترفارسى معربيدر كه بدبخت ومنحوس الطالع كسه‌يه دينور ولئيم وفرومايه‌يه
اطلاق اولنور ﴿ الشميذر ﴾ ذال معجمه ايله سفرجل وزننده جست وروننده دوه‌يه دينور وجست وچالاك وسبكپا
وسبكروح غلامه دينور وپك سرعتله اولان يورويشه دينور سيرناجى معناسنه ﴿ الشمذارة ﴾ شينك كسريله بو دخى
جست وچالاك اوشاقه دينور ﴿ الشمذر ﴾ جعفر وزننده و ﴿ الشمذر ﴾ درهم وزننده و ﴿ الشمذار ﴾ دينار وزننده بونلرده

(سرعتله)

سرعتله اولان يورويشه دينور (الشمصرة) دحرجه وزننده بركسـديه بر مادّه ضمننده تضييق وتقاضا ايلمك
معناسنه‌در يقال شمصر عليه اذا ضيق (شمنصير) فتحتينله ياخود شماصير هذيل ديارنده برطاغك آديدر (الشنار)
شينك فتحيله پك بد وقبيح اولان عيب وعار ونقيصه‌يه دينور وشناعت وفضاعتله مشهور اولان ايشه دينور يقال
اتى بالشنار وهواقبح العيب والعار وكذاالامرالمشهور بالشنعة (التنشير) تفعيل وزننده بركسـه‌يى عيبلمك على قول
برنقيصه‌ايله تشهير ورسواى ايلمك معناسنه‌در يقال شنر عليه اذا عابه اوسمع به وفضحه (الشنير) سكيت وزننده
و (الشنيرة) هايله بدخوى وبدمزاج آدمه دينور يقال رجل شنير وشنيرةاى سيىٔ الخلق وشرّ وعيوبى كثير اولان كمسه‌يه
دينور (بنو شنير) سكيت وزننده عربدن بربطن آديدر (الشنرة) شينك فتحى ونونك سكونيله صالح ومتديّن آدمك
يورويشنه دينور يقال يمشى الشنرة وهى مشية الرجل الصالح (شنارى) حبارى وزننده كدى‌يه دينور سنور كبى (شنرى)
جزى وزننده مصراولكه‌سنده سمنوديه ناحيه‌سنده برقريه وبهنسى ناحيه‌سنده بريه اسملريدر (شنباره) شينك
فتحى ونونك سكونيله مصرك شرقيه‌سنده ايكى قريه اسميدر (خيارشنبر) خير مادّه‌سنده ذكراولندى (الشنترة)
شينك وتانك ضمى وتانك فتحيله ضعيفدر پرمغه دينور اصبع معناسنه جمعى شناتر كلور وايكى پرمغك ارالقلرينه دينور
(ذو الشناتر) شينك فتحيله ملوك يمندن برملك لقبيدر كه اسمى ختيعه‌ايدى زائد پرمغى اولمغله آنكله ملقب اولمشيدى
مزبور خاندان ملوكدن اولميوب على طريق التغلب نشئت ايلكله خاندان ملوكيته مخصوص اولان حمير دودمانلرندن
ادراك‌ايدن جوانلرى دست قهرايله احضار ولواطه ايله احتقار ايدر ايدى تا كه بينلرنده دركار اولان قانون معتبر
مقتضاسنجه مسند ملوكيته سزاوار اولميدلر * شارحك بياننه كوره بركون بنه خاندان حميردن ذو نواس نام برجوان
مستثنا پيدا اولديغنى استماع ايلدكده على العاده لواطه ايچون طرفنه احضار وخلوتكاهه دخول وكارتبهكارينه
مباشرت ده‌كامنده جوان مزبور تيز دستلكله مسفورك ذكر وسرنى قطع وطشره خروج ايلدكده ناس كيفيته
واقف اولمله كريبانغزى پنچه‌مرسومدن تخليص ايلدك ديواظهار شادى وشاباش ايده‌رك تخت سلطنته اجلاس
ايلديلر (الشنترة) دحرجه وزننده اثوابى يرتوب پاره‌لمق معناسنه‌در يقال شنتر ثوبه اذا مزّقه (الشنجار) شينك
كسريله شنكار فارسى معرّبيدر كه عربيده خس الحمار وكحلاء وحميراء ورجل الحمام دخى ديرلر تركيده اشك
مارولى وشوا جيرا ديدكلرى نبات اوله‌جقدر ادويه‌دندر نباتى زمينه ملاصق ساقى تيكن تيكن توبلى وكوكى پرمق
غلظتنده وقان كبى قرمزى اولور ال سورلدكده الى رنكين ايدر طپراغى پك طيب اولان يرلرده بتر (الشنذارة) و (الشنذيرة)
شينلرك كسريله غيور على قول فاحش آدمه دينور يقال رجل شنذارة وشنذيرة اى غيور اوفاحش (الشنزره) زاى
معجمه ايله دحرجه وزننده درشت وغليظ اولمق معناسنه‌در يقال شنزر الرجل اذاغلظ وخشن (شنزر) جعفر وزننده
بر رجل آديدر وبرموضع اسميدر بونده شيزر مصحّفى اولمق كركدر (الشنصرة) شنزره وزننده برنسنه يوغون اولمق
معناسـنه‌در يقـال شنصر الشئ اذا غلظ وقاتى وشديد اولمق معناسـنه‌در يقال شنصر الشئ اذا صار شـديدا
(الشنصير) بو دخى غلظت وشـدت معنالرينه‌در ويقـال هم فى شنصرة وشنصير اى شدّة وشنصير حصن
ومعقل وملاذ معناسنه‌در (الشنظرة) ظاى معجمه ايله سوكمك سبّ ودشنام معناسنه‌در يقال شـنظر بهم اذاشتمهم
(الشنظير) و (الشنظيره) شينلرك كسريله بدخوى وبدمزاج وبدزبان كمسه‌يه دينور يقال رجل شنظير وشنظيرةاى
سيىٔ الخلق فحّاش وشول قيا پارچه‌سنه دينوركه طاغك ركنى اولان يالچين قيادن چتلايوب آشاغى‌يه يوارلنوب
دوشمش اوله وشنظيره هايله طاغك سيورى اوجنه دينور (الشنظورة) شينك ضميله بو دخى ركن جبلدن آيرلوب
دوشن قيا پارچه‌سنه دينور (بنو شنظير) شينك كسريله عربدن بربطندر (الشنغير) غين معجمه ايله شنظير وزننده
بدخوى وبدزبان ودلازار كمسه‌يه دينور (الشنغرة) دحرجه وزننده و (الشنغيرة) شينك كسريله آندن اسملردر
(الشنفيرة) فايله شنظيرة وزننده و (الشنفارة) شينك كسريله ناقه قسمنك حدت ونشاط وجنبشله يوريمسنه دينور
و (شنفيره) بدخوى كمسه‌يه دينور (الشنفرى) فنعلى وزننده ازد قبيله‌سندن برشاعر لقبيدر بغايت يوكرك اولمغله * اعدى
من الشنفرى * ضرب مثل اولمشدر * شارحك بياننه كوره اسمى عمرو بن مالكدر قصيدهٔ لاميّة العرب صاحبيدر
(الشنفار) قنطار وزننده جست وخفيف آدمه دينور يقال هو شنفار اى خفيف (الشنهبر) سـفرجل وزننده
و (الشنهبرة) هايله پك قوجه‌قارى‌يه دينور (الشينقور) حيزبون وزننده كرحداميةبن ابى الصلت نام شاعرك شعرنده
واقع اولوب لكن تفسيرينه كمسه تعرض ايلمامشدر (الشور) دور وزننده و (الشيار) و (الشيارة) كتاب وكتابه وزننده
و (المشار) و (المشارة) ميملرك فتحيله قوغاندن بال صاغمق معناسنه‌در يقال شار العسل يشور شورا وشيارا وشيارة
ومشارا ومشارة اذااستخرجه من الوقبة وشور صاغلمش باله اطلاق اولنور تسميه بالمصدردر يقال ما اكثر شوره

ای عسله المشور وشور حسن وجمال و هیئت معنالرینه مستعملدر کاسیذکر وشور وشوار قوام وزننده دابه یی تعلیم یاخود پازارده مشتری یه عرض و مایه سنی ارائت ایچون دیزکین ایدوب سکرتدرمك و یورتمك یاخود مشتری کندی بنوب یورتمك وسکرتمکله دنه یوب یوقلامق یاخود ایلرو کیرو چویروب یورتمك معناسنه در کویا که قواندن بال استخراج ایدرکبی اول عمل ایله دابه نك مایه سنی استخراج ایدر وصاتیلق جاریه قسمنده دخی استعمال اولنور یقال شار الدابة شورا وشوارا اذا راضها او رکبها عند العرض علی مشتریها او بلاها ینظر ماعندها او قلبها وکذا الامة وشور اسامیدندر شور بن شور بن شور بن شورکه اسمی دیو آشتی ایدی ابن درید نام ادیبك مقصوره نام اثرنده ممدوحی اولان عبدالله بن محمد بن میکال نام کسه نك جدی اولمق اوزره مبیندر بونلرك مجموعی ملوك فارس ایدی و بونلر یزد جرد بن بهرام نسلندندر ودیو آشتی فارسیده مصالح الجن دیمکدر وقعقاع بن شور تابعیندندر ﴿الاشارة﴾ همزه نك کسریله ذکر اولنان شور وشوار ایله ایکی معناده دخی مرادفدر یقال اشاره واشار الدابة بمعنی شار و برنسنه یی برآدمه تعیین وجهیله کوسترمك معناسنه در یقال اشار الیه اذا اومأ واشارت ال ایله وکوز ایله وقاش ایله اولور یقال اشار الیه بیده وبعینه وبحاجبه و علی ایله صله لنسه امر معناسنه اولور بوراده امردن مراد حکم طریقیله اولان امر اولمیوب بلکه مثلا برخصوص ایچون برآدم برآدم ایله مشاوره ایدوب بجیبا آنی ایشلیه یمی یوخسه ایشلمیه یممی دیدکده اول آدم ایشله یاخود ایشلمه دیمکدن عبارتدر که رأی وارشاد مفهومیدر یقال اشار علیه بکذا اذا امره و بونلر ذکر اولنان استخراج عسل معناسندن مأخوذدر آمرکو یا که استخراج فعل مأمور ایدر یاخود مأمور آمرك رأیی استخراج ایدر وآتش قالدرمق معناسنه درکه مراد مضیاف اولان بدویلر کیجه وقتنده کذلك شبخون مقوله سنه دوچار اولنلر اطراف قبائله اشعار ایچون رفع نار ایلریدر یقال اشار النار و بالنار ویقال اشور بها علی الاصل اذا رفعها واشاره بال صغان آدمه یاردم ایلتك معناسنه در تقول اشرنی عسلا ای اعنی علی جنیه ﴿الاستشارة﴾ استخاره وزننده بو دخی بال صاغمق معناسنه در یقال استشار العسل بمعنی شاره وطوار قسمی سمور وب اندام و منظره سی کوزلنمك معناسنه درکه شاره و هیئت خلقیسنی اخراج ایلمکدن عبارتدر یقال استشارت الابل اذا سمنت وحسنت ویغوردوه ناقه کبه میدر دکلیدر فهم ایچون بوللی استشمام ایلتك معناسنه مستعملدر یقال استشار الفحل الناقة اذا کرفها فنظر الاقح هی ام لا و برآدم خوب وفاخر جامه کیمك معناسنه در یقال استشار فلان اذا لبس لباسا حسنا و برآدمك کار وکرداری ظاهره چیقوب عیان اولمق معناسنه مستعملدر یقال استشار امره اذا تبین و برآدمدن برخصوص ایچون مشورت طلب ایلتك معناسنه در یقال استشار فلانا اذا طلب منه المشورة ﴿الاشتیار﴾ افتعال وزننده بو دخی بال صاغمق معناسنه در یقال اشتاره العسل بمعنی شاره ﴿المشار﴾ میمك فتحیله آری قوانه دینور خلیه معناسنه ﴿المشوار﴾ محراب وزننده قوغاندن کومجی کسوب بالی صاغجق آلته دینورکه اکیش تعبیر اولنور و برآدمك خبرویره جك صفتنه اطلاق اولنور مخبر معناسنه یقال فلان حسن المشوار ای المخبر وچهره و منظر معناسنه مستعملدر یقال لیس لفلان مشوار ای منظر و یقال اخذت الدابة مشوارها اذا سمنت وحسنت هیئتها و مشوار نشخوار فارسی معربی اولورکه دوه و قیون وبکجی مقوله سنك معده ده ابقا ایلیوب آرالق آرالق چیقاروب چیندکاری علف بقیه سنه دینور ترکیده کویش تعبیر اولنور و بیع ایچون دواب عرض اولنه جق مکانه دینورکه آت پازاری تعبیر اولنور ومنه المثل * ایاك والخطب فانها مشوار کثیر العثار * مثل مزبور اکثار کلامدن تحذیر معرضنده ضرب اولنوب ومشوار حلاج یاینك کیریشنه دینور ﴿الشورة﴾ شینك ضمیله بو دخی مخبر و منظر معنالرینه در و بال کومجنه دینور و سموز وطاولی ناقه یه دینور ﴿المشوارة﴾ میمك کسریله بو دخی بال کومجنه دینور ﴿ماذی مشار﴾ ذال معجمه نك کسری و میمك ضمیله شول باله دینورکه برآدمك اعانتیله صاغلمش اوله ماذی باله دینور ومشار اشاره دن اسم مفعولدر ﴿الشورة﴾ تمره وزننده و﴿الشارة﴾ و﴿الشور﴾ کاذکر و﴿الشیار﴾ کتاب وزننده و﴿الشوار﴾ سحاب وزننده حسن وجماله دینور یقال فلان ذوشورة وشارة وشور وشیار وشوار ای حسن وجمال وهیئت وقیافت معناسنه مستعملدر ولباس وکسوه یه اطلاق اولنور وسموزلکه اطلاق اولنور سمن معناسنه و برآدمك تزین ایلدیکی زینت وآرایشه اطلاق اولنور وشوره خجل اولمغه دینور خجلت وشرمساری معناسنه یقال اخذته الشورة ای الخجلة ﴿المشورة﴾ مقوله وزننده بو دخی بال کومجنه دینور ﴿المشارة﴾ میمك فتحیله بو دخی صورت و منظر معناسنه مستعملدر ومنه یقال اخذت الدابة مشوارها ومشارتها اذا سمنت وحسنت ومشاره دبره معناسنه درکه بردونم ترلایه دینور جمعی مشاور وکسره سببیله مشایر کلور * مؤلف دبره یی مشاره ایله ومشاره یی دبره ایله تعریف ایلشدر امهات سائره دن منفهم اولدیغی اوزره التمش ذراع طول و التمش ذراع عرضی

(مشتمل)

مشتمل مزرعه یه جریب دینور که ترکیده دونم تعبیر اولنور و قرق آدیمدن اون آدیمه کانجه قدر ترلایه و بستان قطعه سنه دبره ومشاره دینور اکینجیلر بیننده اولك تعبیر اولنور فارسیده اوله کری و ثانی یه خوید دیرلر ﴿الشیار﴾ شینك کسریله سموز و خوب هیئت آتلره وصف اولور یقال خیل شیار ای سمان حسان * شارحك بیانه کوره مفردی شیردر سید وزننده ﴿التشویر﴾ تفعیل وزننده بودخی صاتلق دابه یی آت پازارنده کوستورش ایلك معناسنه در یقال شوّر الدابة بمعنی شارها و برآدمه عار وحیا ایده جك وخجل و شرمسار اوله جق بر ایش ایشلمك معناسنه در عورت یرینی کشف ایلك کبی یقال شوّر به اذا فعل به فعلا یستحیی منه و اشارت معناسنه در یقال شوّر الیه بیده اذا اومأ الیه ﴿المستشیر﴾ شول آدمه اطلاق اولنور که حیوانك کبه اولوب اولمدیغنی ادراك ایدر اوله و بوارکك حیوانده دخی مستعملدر ذکر اولنان استشاره دن اسم فاعلدر یقال رجل وفحل مستشیر اذا صار یعرف الحائل من غیرها ﴿الشوار﴾ شینك حرکات ثلاثیله او اسباب و تجملاته اطلاق اولنور تقول منزلی خال عن الشوار ای متاع البیت و انسانك ذکرینه وخایه و دبرینه اطلاق اولنور که عورت یردر و شوار سحاب وزننده نرم و لطیف سرین یله وصف اولور یقال ریح شوار ای رخاء ﴿التشوّر﴾ تفعل وزننده تخجیل معناسنه اولان تشویر مذکوردن مطاوعدر که شرمنده اولمق معناسنه در یقال شوّر به فتشوّر ﴿الشوری﴾ طوبی وزننده و ﴿المشورة﴾ میمك فتحی و واوك ضمیله امر معناسنه اولان اشارت مذکوره دن اسملردر و مشوره نك وزنی مفعله در مفعوله دکلدر یعنی اصلی مشووره دکلدر * مصباحك بیانه کوره مشوره کلمه سنده ایکی لغت واردر بری میمك و واوك فتحیله درو بریسی میمك فتحی و شینك ضمیله معونه وزننده در و کرمانینك نقلنه کوره میمك و واوك فتحی و واوك ضمی و معونه وزننده در که بوکه کوره اوج اولور پس مؤلفك قولی بونلره مخالفدر ﴿الشوران﴾ حوران وزننده عصفر اسمیدر که تحریفله آصپور دیدکلری نباتدر و شوران عقیق مدینه قربنده بر طاغك آدیدر انده قتی و افر یغمور صولری ایرکیلور وحرّة شوران حجاز قاره طاشلقلرندن برینك اسمیدر ﴿المشوّر﴾ معظم وزننده شوران ایله یعنی آصپور ایله بویانمش نسنه یه دینور یقال ثوب مشوّر ای مصبوغ بالشوران ﴿الشوری﴾ سکری وزننده بر نبات بحری اسمیدر ﴿الشیر﴾ سید وزننده برآدمك دائما مشورتکزینی اولان کسه یه دینور احدهما آخرك هممشورتیدر یقال فلان شیرك ای مشاورك و وزیره اطلاق اولنور پادشاهك مشورتکاری اولدیغیچون جمعی شوراء کلور شعراء وزننده ﴿الشیرة﴾ سیده وزننده ذکر اولنان شوره و شاره دن صفتدر حسن و جمال صاحبی شیئه دینور تأنیثی موصوف اعتباریله در یقال قصیدة شیرة ای حسناء ﴿المشیرة﴾ میمك ضمیله سبابه یه یعنی شهادت پرمغنه اطلاق اولنور انکله اشارت اولندیغیچون ﴿شیروان﴾ شینك کسریله بخارا قضاسنده بر قریه آدیدر ﴿بنوشاور﴾ واوك کسریله همدان قبیله سندن بربطندر ﴿المشور﴾ مقول وزننده ذکر اولنان شوره و شاره دن اسم مفعولدر زینتلو و آراسته نسنه یه دینور یقال شیء مشور ای مزیّن ﴿الشیر﴾ شینك اماله سیله فارسیده ارسلانه دینور شریف نسابهٔ عمری شجاعتنه مبنی انکله ملقب اولمشدر ﴿الشهرة﴾ شینك ضمی و هانك سکونیله بر نسنه قبح و شناعت جهتیله بین الناس واضح و ظاهر اولمغه دینور که رسوا ایلق اوله جقدر * شارحك بیانه کوره خیر و حسن جهتنده استعمالی مجاز اولور و منه قولهم الشهرة آفة ﴿الشهر﴾ قهر وزننده برشیئی شهرتلندرمك معناسنه در یقال شهره شهرا من الباب الثالث اذا اظهره فی شنعة * لکن مؤلف بصائرده تعمیم ایلمشدر و شهر اهل علم و دانشمنده اطلاق اولنور بمعنی مفعولدر یقال رجل شهر ای عالم و طرنق کسنتیسی شکلنده اولان شیئه اطلاق اولنور معنای آتیدن تعمیم اولنمشدر و یکی آیه اطلاق اولنور شهرتنه مبنی یقال طلع الشهر ای الهلال و آیه اطلاق اولنور عموم علاقه سیله قمر معناسنه علی قول تمام و اضح و عیان اولوب بدر کامل اولمغه متقرّب اولدقده اطلاق اولنور و ایامدن عدد معروفه اطلاق اولنور قمر ایله مشهور اولدیغیچون مراد اون ایکی جزؤ اعتبار اولنان برسنه نك بر جزؤی اوله جقدر که قر یکرمی سکز منازلی قطع ایلدیکی ایامدن عبارتدر کاه اوتوز و کاه یکرمی طقوز کون اولور ترکیده دخی بر آی تعبیر اولنور جمعی اشهر و شهور کلور و شهر کذلك مصدر اولور ناس اوزره قلج صیروب سل سیف ایلك معناسنه یقال شهر سیفه شهرا من الباب الثالث اذا انتضاه فرفعه علی الناس و شهر اسامیدندر شهر بن حوشب محدّث و متروك الروایه در ﴿التشهیر﴾ تفعیل وزننده بودخی شهرتلندرمك معناسنه در یقال شهره بکذا تشهیرا بمعنی شهره و ناس اوزره قلج صیرمق معناسنه در یقال شهر سیفه بمعنی شهره ﴿الاشتهار﴾ افتعال وزننده برنسنه یی شهرتلندرمك و اول نسنه شهرتلنمك معناسنه متعدّی و لازم اولور یقال اشتهره فاشتهره ﴿الشهیر﴾ امیر وزننده و ﴿المشهور﴾ بین الناس قدر و منزلتی معروف و ذکر بالخیر ایله السنه ده مذکور و موصوف اولان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل شهیر و مشهور ای المعروف المکان المذکور و شرف و شان صاحبی

نامدار آدمه اطلاق اولنور يقال رجل شهير و مشهور اى نبيه (المشاهر) مفاعله وزننده و (الشهار) فعال وزننده اجير
وخدمتكار مقوله سنى آيلقله طوتمق معناسنه در نته كه مياومه كونلكله و مسانهه ييللقله طوتمقدر يقال شاهره مشاهرة
وشهارا اذا استأجره للشهر (الاشهار) همزه نك كسريله برآى چكمك معناسنه در يقال اشهر القوم اذا اتوا عليهم شهر
وخاتون طوغوره جغى آيه كيرمك معناسنه در يقال اشهرت المرأة اذا دخلت فى شهر ولادها (الاشاهر) همزه نك فتحيله
نرجسك يعنى زرّين ديدكارى شكوفه نك بياضنه دينوركه مراد آق آق يپراقلرى اوله جقدر فى الاصل اشهرك جمعيدر
(الشهيرة) سفينه وزننده كودەسى انلو و قوروى و اسع خاتونه و سائرديشى حيوانه وصف اولور يقال اتان و امرأة
شهيرة اى عريضة واسعة (الشهريّة) شينك كسريله بركونه باركيره دينور * اساسك بيانه كوره جنسى يابك حيل ايله باركير
بيننده اولان قصراق باركير اوله جقدر (شهران) سلمان وزننده ابن عفرس اسميدر كه خثعمدن برقبيله پدرينك اسميدر
(مشهور) ثعلبة بن شهاب الجدلى نام كسه نك فرسى اسميدر (الشهورة) ها ايله بنو كنانه نك اعظم ايامندن بريوم معروف
اسميدركه آنده بر وقعهٔ عظيمه اولمشدر (المشهرة) معظمه وزننده مهلهل بن ربيعه نك قصراغنك اسميدر (ذو المشهرة)
اصحاب كرامدن ابو دجانه سماك بن اوس حضرتلرينك لقبيدر بر مشهرەسى وار ايدى آنكله ميدان حربه خروج
ايلدكده بين الصفين صالنى صالنى يوريوب وذاتنده بهادر اولمغله اوكنه كلان اعدايى عالم حياتده ترك وابقا ايلمزايدى
ظاهرا مشهرەدن مراد سيفدر هاء اسميه در زيرا كتب سيرده مسطوردركه احد غزوه سنده سلطان انبياء عليه
افضل التحايا حضرتلرى ابو دجانه يه برسيف اعطا وحقنى ادا ايله توصيه بيوروب اولدخى سيف مزبورى
اخذ ورفتار ايده رك ميدانه خروج ايلمكله رسول اكرم حضرتلرى رفتار وخرامنى كوردكده ❊ انها مشية يبغضها الله
تعالى الا فى هذه المواطن ❊ بيورديلر و سيف مرقومك صفحه سنده * فى الجبن عار و فى الاقبال مكرمة * والمرء بالجبن
لاينجو من القدر * بيتى مرسوم ايدى (الشهبرة) باى موحده ايله دحرجه وزننده دوه نك ارقه سنده ياغرى آغارمق
معناسنه دركه مراد صاغالدقدنصكره يرى آغارمقدر يقال شهبر البعير اذا اشهاب و بكا ايلمكله حاضرلنمق معناسنه در
يقال شهبر الرجل لكذا اذا اجهش للبكاء (الشهبر) جعفر وزننده و (الشهبرة) ها ايله و (الشهبور) حيزبون وزننده
و (الشنهبرة) سفرجله وزننده پير و سالخورده اولوب لكن هنوز وجودنده بقيهٔ قوت قالمش آدمه دينور كرك ار وكرك
عورت اولسون يقال رجل شهبر و امرأة شهبرة و شهبور و شنهبرة اى مسنة و فيها بقية قوة على قول بو مادّه نسوانه مخصوصدر
رجال صفتلنمز و شهبر ايرى باشلو كشى يه دينور يقال رجل شهبر اى ضخم الرأس و شهبر اسميدندر عصام بن شهبر حيره
ملكى اولان نعمان بن منذرك دربانى اسميدر (المشهبر) مدحرج وزننده ذكر اولنان شهبردن متصرف اسم مفعولدر باشى
ايرى اولەرق يصى اولان كسه يه دينور يقال رجل مشهبر الرأس اى كبيره مفطوحه (الشهاجر) شينك فتحى و جيمك
سكونيله قرتال قوشلرينه دينور مفردى يوقدر (الشهدار) دحراج وزننده اوچ ياشنده اولان چوجق التى ياشنه قدر
مشى و حركت ايلمك معناسنه دركه وقت مرقومه مخصوصدر يقال شهدر الجارية والغلام شهدارا اذا تحرّكا مابين
ثلاث سنين الى ستّ (الشهدر) جعفر وزننده اوچ ياشندن آلتى ياشنه قدر يوريوب كزن اوغلانه دينور مؤنثى شهدرەدر
ها ايله و ثروت و سامان و نعمت و رفاه صاحبى عاليشان آدمه دينور يقال فلان شهدر اى عظيم مترف (الشهدارة)
شينك كسريله فاحش و بدزبان و بين الناس نقل مقال و نميمه و نفاقله ميانهٔ ناسى شوريده و افساد ايدن شخصه دينور
يقال رجل شهدارة اى فاحش و نمام مفسد بين الناس و بودرو قصير القامه آدمه دينور و درشت و غليظ كسه يه دينور
(الشهذارة) شهدارەوزننده و مرادفيدركه ذكراولندى و عنف و شدتله يورراولان كسه يه دينور (شهرزور) شينك
ورانك فتحيله زور بن الضحاك نام كسه نك مدينه سيدر بغداددن اوته اربيل ايله همدان بيننده بربلده دركه زور نام
اميرك بنا كردەسى اولمغله اسمنه مضاف اولمشدر (شيار) كتاب وزننده سبت كوننك اسم قديميدر جمعى اشيركاور افلس
وزننده و شيركاور ضمتينله و شيركاور شينك كسريله ❊ فصل الصاد المهملة ❊ (صوءر) همزه ايله جعفر وزننده
برموضع آديدر (صؤار) غراب وزننده مدينه ده برموضع اسميدر (الصبر) جبر وزننده بركسه يى برنسنه دن اليقومق
معناسنه در يقال صبر فلانا عنه صبرا من الباب الثانى اذا حبسه عنه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره صبر امساك فى الضيق
معناسنه موضوعدر تقول صبرت الدّابة اذا حبستها بلا علف پس صبر فعلى لفظ عامدر اختلاف وقايع حسبيله اطلاقى مختلف
اولور اكر بر مصيبت وقوعنده جزع و اضطراب ايدن حبس نفس ايدرسه اكا همان صبر اطلاق اولنور مقابلنه جزع دينور
و اكر محاربه ده اولور ايسه اكا شجاعت و مقابلنه جبن دينور و اكر برحادثهٔ مضجره وقوعنده اولور ايسه اكا
رحب الصدر و مقابلنه ضجرت دينور و اكر امساك كلام بابنده اولور ايسه اكا كتمان و مقابلنه مذل دينور قرآن
كريمده بونلرك جمله سنه صبر اطلاق اولنمشدر انتهى * وصبر الانسان على القتل برآدمى بعض كسه لر طوتوب

طاش و اوق مقوله سی مهلك نسنه یه آتوب اورمقله هلاك ایتمكدن عبارتدركه جاهلیه توره‌زندندر یقال قد قتله صبرا و یقال صبره علیه * قال الشارح و منه الحدیث فی رجل امسك رجلا و قتله آخر فقال علیه السلام ﴿اقتلوا القاتل واصبروا الصابر﴾ یعنی حبسوا الذی حبسه للموت حتی یموت كفعله به و كذلك لو حبس الرجل نفسه علی شیء یریده قال صبرت نفسی و یمین الصبر شول یمینه اطلاق اولنور كه یمین ترتب ایدن آدمی یمین ایلدیجه حاكم صالیورمیوب حبس و امساك ایلیه علی قول حكم جهتیله صاحبنه لازم كلمكله یمین ایلمك ضمننده حاكم جبر و زور ایلیه یمین قصاص كبی پس بر آدم خود بخود یمین ایلسه اكا یمین الصبر اطلاق اولنمز و صبر بر آدمه یمین صبر لازم كلمك معناسنه‌در یقال صبرت الرجل یمین الصبر اذا لزمته و صبر جزع مقابلیدركه بر آدمه بر مصیبت و بلیه حدوثنده تلاش و فریاد و اضطراب ایلیوب زوالنه مترقب اوله‌رق سكون و تحمل ایله قاتلنمقدن عبارتدر یقال صبر الرجل نقیض جزع فهو صابر و صبیر و صبور و صبار و صبیر و صبارو صبار و سفار و وزننده كفیل اولمق معناسنه‌در یقال صبر به صبرا و صبارة من الباب الاوّل اذا كفل به و كفیل ویرمك معناسنه‌در تقول اصبرنی علی صیغة الامر ای اعطنی كفیلا (الصبورة) صادك فتحیله ذكر اولنان صبر جهتیله مقتول آدمه دینور یقال رجل صبورة ای مصبور للقتل * قال الشارح و منه الحدیث ﴿نهی عن المصبورة﴾ و هی النفس المحبوسة علی الموت (المصبورة) شول یمینه اطلاق اولنور كه یمین ترتب ایدن آدم آنك اوزرینه حبس اونمش اوله‌كه اول یمینی ادا ایدنجه قدر محبوس اولور مراد ذكر اولندیغی اوزره صبر طریقیله اولان یمیندر * شارح دیركه كرچه اول یمینك صاحبی مصبوردر لكن یمین مزبوره ضمننده حبس اونمغله مجازا صبر ایله موصوف اولمشدر قال و فی النهایة و فی الحدیث ﴿من حلف علی یمین مصبورة كاذبا﴾ الحدیث و فی آخر ﴿من حلف علی یمین صبر﴾ ای الزم بها و حبس علیها و كانت لازمة لصاحبها من جهة الحكم و قیل لها مصبورة و ان كان صاحبها فی الحقیقة هو المصبور لانه انما صبر من اجلها ای حبس فوصفت بالصبر و اضیفت الیه مجازا (الصابر) و (الصبیر) و (الصبور) مصیبت و حادثه‌یه جزع و فریاد ایلیوب ساكن و متحمل اولان آدمه دینور و صابر اسامی رجالدندر و صبیر كفیل معناسنه‌در یقال صار صبیر اله ای كفیلا و بر قوم و جماعتك مرجع امور و مصالحی اولان رئیس و پیشوالرینه اطلاق اولنور یقال هو صبیرهم ای مقدمهم فی امورهم و صبیر طاغه اطلاق اولنور جمعی صبراء كلور كرماء وزننده و صبیر بیاض سحاب پاره‌سنه دینور علی قول بوقته سحاب اوزره اولان صیق و كثیف سحابه یاخود بری بری اوزره قاتلنمش صیق سحابه یاخود بوریلوب سكونت اوزره اولان سحاب پاره‌سنه یاخود مطلقا بیاض اولان سحابه دینور جمعی صبر كلور ضمتینله و صبیر شول بوقته اطلاق دینوركه اكل اولنه‌جق طعامك آلتنه بسط ایدرلر كباب آلتنه بسط ایتدكاری بوقته كبی علی قول شول بوقته یه دینوركه اوزرینه دوكولنرده آشچی طعام قوناروب هر كسه‌لك اوكنه یاخود النه ویررلر عربلرك صحن و طبق اولمغله طعامی خصوصاتی مقوله‌سی ایتمك اوزره وضع ایدرلر و صبور عصاة عبادك حقلرنده انتقامی تعجیل ایلیوب بلكه فضلندن عفو ایله معامله یاخود تأخیر و توقیف ایدن ذات اجل و اعلانك اسم شریفیدر و منه الحدیث ﴿ان الله تعالی قال انی انا الصبور﴾ ای الحلیم الذی لایعاجل العصاة بالنقمة بل یعفو ای یؤخر و صبور نافع بن جبیرك فرسی اسمیدر (التصبر) تفعل وزننده و (الاصطبار) فی الاصل افتعال وزننده و (الاصّبار) همزه‌نك و صاد مشدده‌نك كسریله بونلرده صبر ایتمك معناسنه‌در لكن تكلفی متضمندر یقال تصبر علیه و اصطبر و اصّبر بمعنی صبر اصطبرك اصلی اصتبر و اصّبرك اصلی اصطبر ایدی طای صاده قلب و ادغام اولندی و اصطبار قصاص آلمق معناسنه مستعملدر یقال اصطبر منه اذا اقتص منه (الاصبار) همزه‌نك كسریله بر آدمه صبر ایله امر ایلمك معناسنه‌در یقال اصبر فلانا اذا امره بالصبر و بر آدمه تسلیتله یاخود انجلای عاقبتی تذكیر ایله صبر و تحمل ایتدرمك معناسنه‌در یقال اصبر فلانا اذا جعل له صبرا و ذكری آتی صبیره اكل ایلمك معناسنه‌در یقال اصبر الرجل اذا اكل الصبیرة و بر آفت و داهیه‌یه دوچار اولمق معناسنه‌در یقال اصبر الرجل اذا وقع فی امّ صبور و صبیر اوزره یعنی طاغك تپه‌سنه چیقوب اوتورمق معناسنه‌در یقال اصبر الرجل اذا قعد علی الصبیر كماسیذكر و شیشه‌نك آغزینی صاروب باغلمق معناسنه‌در یقال اصبر الرجل اذا شدّ رأس الحوجلة ای القارورة بالصبار و سودك طعمی آجیلغه قریب پك اكشیمك معناسنه‌در یقال اصبر اللبن اذا اشتدت حموضته الی المرارة و بر نسنه اوزره جرأت و دلیرلك ایتدرمك معناسنه مستعملدر * و منه قوله تعالی ﴿فما اصبرهم علی النار﴾ ای ما اجرأهم علی اعمال اهل النار و ما اعملهم بعمل اهلها * شارح دیركه بو معنا مجازدر (التصبیر) تفعیل وزننده بودخی بر آدمه صبر و تحمل ایله امر ایلمك معناسنه‌در یقال صبره اذا امره بالصبر و بر نسنه‌یی اوچوممز و ضارتیدن خرمن ایلمك معناسنه‌در یقال صبر الطعام اذا جعله صبرة و بر آدمدن صبر و تحمل التمسی

ا،

طلب قلمق معناسنه‌در يقال صبرمنه اذا طلب منه ان يصبر (الصبارة) صادك فتحيله كفاله معناسنه مصدردر
نته‌كه ذكر اولندى وصباره طاشلره دينور حجاره معناسنه صادك حركات ثلاثيله لغتدر * شارح ديركه صباره صبارك
جعيدرهاء تأنيث جمع ايچوندر * مؤلف ديركه جوهرى صبار كلمه‌سى سحاب وزننده صبره‌نك جمعيدر تمره وزننده‌فتى
وشديد طاشلره دينور ديوب واعشى نام شاعرك اشبو * قبيل الصبح اصوات الصبار * مصراعيله استشهادى
غلطدر لغتده وبيت مذكورده صواب اولان صيار اولقدر ياى تحتيه ايله كتاب وزنندن‌كه زيل تعبير اولنان
سازك آوازينه دينور وبيت مزبور اعشى‌نك دكلدر ومصراع مرقومك صدرى * كان ترنم الهاجات فيها *
مصراعيدر * شارح ديركه مؤلف بوتغليطده صغانى‌يه تقليد ايلمشدر لكن صاحب محكم جوهرى كبى ثبت وبيتى
اعشى‌يه نسبت ايلمشدر وصباره دموردن وطاشدن برپاره‌يه دينور (الصبيرة) سفينه وزننده صبير كبى شول
بوفقه‌يه دينوركه اوزرينه وليه طعامى قوتاريلور اوله (الاصبرة) همزه‌نك فتحى وبانك كسريله شول قيون وكچى
ودوه‌لره دينوركه اوتلامق ايچون صباح وقتى اوبه‌دن چيقوب اخشام ينه كله‌لر لكن كتدكلرنده اوبه‌دن بعيد
وغائب اولميه‌لر وبونك مفردى مسموع دكلدر (الصبر) صادك كسرى وضميله برشيئك اوجنه وناحيه‌سنه دينور
جمعى اصباردر ومنه يقال ملاء الكأس الى اصبارها اى رأسها ويقال اخذه باصباره اى بجميعه وصبر كذلك صادك
كسرى وضميله آق سحاب پارچه‌سنه دينور بونكده جمعى اصبار كلور (الصبر) صادك ضميله غسان قبيله‌سندن
بر بطن اسميدر وصبر وصبر ضمتينله چقل طاشلو اولان ارضه دينور (الصبر) فتحتينله بوزه دينور جمد معناسنه
(الصبرة) صادك ضميله اولچوسز وطارتيسز غلال يغننه دينور لسانمزده آندن كوترى ايله تعبير اولنور يقال اخذ صبرة
من الطعام وهى ماجمع منه بلا كيل ووزن وتمييز نمش وقلبور لنمش غله خرمننه دينوركه جمع تعبير اولنور واپرى اپرى
طاش يغننه دينور جمعى صبار كلور (الصبارّة) صادك فتحى ورانك تشديديله وبعضا تخفيفيله پك شديد صووغه
دينور (الصبرة) تمره وزننده بودخى بردشديده دينور وحوضلرك ديبلرنده يرى يرينه ياپشوب درطوب قلان دوابّ
فشقيسنه وبول وزبيل مقوله‌سنه دينور وصبرة الشتاء قيش ايامنك وسطنه دينوركه شدّت بردهنگاميدر وصبره مغربده بر
بلده آديدر (امّ صبّار) كتان وزننده و(امّ صبور) تنور وزننده حرّه ديدكلرى قاره طاشلغه اطلاق اولنور يقال سلكوا
امّ صبار وامّ صبور وهى الحرّة وآفت وداهيه‌يه اطلاق اولنور يقال وقعوا فى امّ صبّار وامّ صبور اى الداهية وحرب
شديده‌يه اطلاق اولنور (الصبر) كتف وزننده وبانك سكونيله ضرورت شعره مخصوصدر برنوع آجى شجرك
عصاره‌سنك اسميدركه ادويه‌دندر بين الناس بو اسمله متعارفدر تركى قديمده آزواى تعبير اولنور وصبر يمنده
تعز نام شهر اوزره مشرف بر طاغك اسميدر (صبره) فرحه وزننده اسماندر لقيط بن عامر بن صبره اصحابدندر
(الصبار) كتاب وزننده شيشه طقاجنه دينور سداد معناسنه وصبار مفاعله‌دن مصدر اولور مصابره معناسنه تقول
صابرته على كذا مصابرة وصبارا * شارح ديركه مؤلفك بصائرده بياننه كوره اشبو ﴿اصبروا وصابروا ورابطوا﴾ الآيه
كريمه‌سنده مصابره ومرابطه كرچه برمعنايه‌در لكن حسب الحقيقه ادنادن اعلايه ترقى جهتيله‌دركه سزلر نفوسكز
ايله صبر وقلبو بكز ايله بلاء وامتحاناته تحمل واسراركز ايله شوق لقاى الهى‌يه مرتبط اوله سز ديمكدر انتهى * وصبار
برنوع طعمى اكشى شجرك يمشنه دينور (الصبار) غراب وزننده و(الصبّار) رمان وزننده تمر هندى ديدكلرى
ميوه‌يه دينور (ابو صبيره) جهينه وزننده برنوع قوشك كنيه‌سيدركه قارنك التى قرمزى وآرقه‌سى وباشى وقويرغى
سياه اولور (الاستصبار) برنسنه كثافت پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال استصبر الشئ اذا استكثف * قال الشارح
ومنه الحديث فى قوله تعالى ﴿وكان عرشه على الماء﴾ قال كان يصعد الى السماء بخار من الماء فاستصبر فعاد صبرا اى
استكثف وتراكم فصار سحابا فذلك قوله تعالى ﴿ثم استوى الى السماء وهى دخان﴾ الآيه (شهر الصبر) شهر رمضانه
اطلاق اولنور * قال الشارح ومنه الحديث ﴿صم شهر الصبر﴾ وهو شهر الصوم (الصبّارة) جبّانه وزننده شول ارضه
اطلاق اولنوركه باير كبى يوكسك وطپراغى يوروغليظ اولوب آنده اصلا اوت بتمك متصوّر اولميه يقال ارض صبّارة
اى غليظة مشرفة شأسة (صابر) هاجر وزننده مرو شهرنده برصوقاق آديدر (الصنبور) زنبور وزننده نونى اصليه
اولمغله نون فصلنده كلور انشاء الله تعالى (الصحراء) صادك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله كوفه‌ده بدى محل اسميدر
وشول دوز وهموار ارضه دينوركه اصلا باير وانكبه وتومسك يرى اولميوب وطپراغى ملايمت وغلظت ايله منطبع اوله
على قول شول فضاى واسعه دينوركه ال ايه‌سى كبى دوز واصلا آنده نبات اثرى اولميه فارسيده دشت وتركيده اووه
تعبير اولنور واشبو صحراء كلمه‌سى غير منصرفدر لزوم حرف تأنيث ايچون پس صحراء واسعة دينور صحراة واسعة
ديمك صحيح دكلدر زيرا تأنيثين توارد ايلمش اولور جمعى صحارى‌در صادك ورانك فتحيله وصحارى‌در رانك

کسریله وصحراوات درواشبو * وقد اغدوا علی اشقر یجتاب الصحاریّات * مصراعنده تشدید ایله کلمشدر ضرورت
وزن ایچون (الاصحار) همزه‌نك کسریله صحرایه چیقمق معناسنه در یقال اصحر القوم اذا برزوا فی الصحراء
و برمکان صحرا کبی وسعت پیدا ایلمك معناسنه در یقال اصحر المکان اذا اتسع یعنی صار کالصحراء و برکسه یکچشم
اولمق معناسنه مستعملدر یقال اصحر الرجل اذا اعور (الصحرة) صادك ضمیله قاره طاشلق ارالغنده اولان آچق
فرجه‌یه دینور جمعی صحر کلور زفر وزننده وصحره اصحر کلمه‌سندن اسم اولور کاسیذکر (صحرة بحرة) صادك
و بانك فتحه‌لریله پرده‌سز ومانع وحائلی یوق آشکاره وآچق دیمکدر تقول لقیته صحرة بحرة بالفتح وصحرة بحرة
بالتنوین وصحرة بحرة بضم الصاد والباء وفتح الاخر وصحرة بحرة بالتنوین ای بلا حجاب ترکیب مزبور عجر بجر
و شذر مذر ترکیبلری کبیدر نته‌که ماده‌لرنده بیان اولندی (الاصحر) احمر وزننده اصهبه قریب یعنی آله مشرب
آقچل اولان نسنه‌یه دینورکه قزل بوز تعبیر اولنور یقال حمار اصحر ای قریب من الاصهب قال فی الاساس حمار اصحر
وفیه صحرة وهی غبرة فی حمرة (الصحار) کتاب وزننده بودخی آچق وآشکاره معناسنه در یقال ابرزله الامر صحارا
ای جاهره‌یه جهارا (الصحر) فتحتینله و (الصحرة) غرفه وزننده اصحر مرقومدن اسملردرکه آل چلار آقچللك
لونه دینورکه قزیلسی بوزلق اوله‌جقدر علی قول شول بوزلغه دینورکه خفیجه یعنی نوعا بیاض چلار قرمزیلغی
اوله ظاهر ایکیسی برکبیدر وصحر معنای مرقومدن مصدر اولور (الاصحیرار) احمیرار وزننده نبات قزارمق علی قول
اوائلی اغارمق معناسنه در یقال اصحار النبت اذا احمارّ او ابیضت اوائله (الصحور) صبور وزننده شول دیشی
مرکبه دینورکه لوننده قارشق بیاض وحمرت یعنی قزیلسی بوز اوله علی قول ایاغیله تپه‌اورر اوله یقال اتان صحور
ای فیها بیاض وحمرة اونفوح برجلها (الصحیرة) سفینه وزننده اعرابه مخصوص برنوع طعامدرکه قینامش
تازه سود صافی یاغ قاتوب تناول ایدرلر تقول اطعمنا صحیرة ای اللبن الحلیب یغلی ثم یصب علیه السمن (الصحیر)
صریر وزننده اشك قسمنك صوتندن برکونه صوته دینورکه مراد شدید اولان صوتیدر یقال لهذا الحمار صحیر ای صوت
شدید (الصحیراء) حمیراء وزننده برکونه سود اسمیدر مراد پك قینامش اولانیدر (صحیر) زبیر وزننده فید قربنده
برموضع آدیدر وقطن نام محلك شمالیسنده برطاغك آدیدر (الصحار) غراب وزننده آت قسمنك ترینه علی قول
حماسنه یعنی حرارت شدیده سنه دینور وصحار عبد القیس قبیله سندن بررجل آدیدر وابنا صحار عربدن ایکی
بطندر (الصحر) بحر وزننده سودی پك قینادوب طبخ ایلمك معناسنه در یقال صحر اللبن صحرا من الباب الثالث
اذا طبخه و برآدمه کونش پك تأثیر ایلکله دماغی آزرده ایلمك معناسنه در یقال صحرته الشمس اذا آلمت دماغه
(صحر) صادك ضمیله لقمان بن عادك قیزینك اسمیدر وصحر کلمه‌سی غیرمنصرفدر انصرافی دخی جائزدر مزبور لقمان
اوغلو لقیم ایله نهانی بعض اعدا طرفنه نهب وغارت قصدیله چیقوب هربری برجانبه عزیمت ایلدی لقیم برسوری
دوه‌یه تصادف ایلمکله سوروب اوبه‌لرینه کتوردی صحر مزبوره دوه‌نك بربنی بوغازلیوب طعام طبخ ایدوب لقمانه
مترقب اولدیلر بروقتدنصکره لقمان تهی دست عودت وکیفیته واقف اولدقده رشك وانفعالندن بی اختیار بلاسبب
صحری ضرب ایلمکله * مالی ذنب الا ذنب صحر * بین العرب مثل اولدی احسان مقابلنده عقاب اولدیغی موقعده
کذلك بی جرم مضهر اسائت اولان حقنده ضرب اولنور بوراده اخت لقمان نسخه‌لری غلطدر (الاصحر)
احمر وزننده و (المصحر) محسن وزننده ارسلانه اطلاق اولنور (الصخرة) صادك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله
پك وعظیم اولان طاشه دینورکه قیا تعبیر اولنور حرف حلق اولدیغیچون فتحیله ده جائزدر جمعی صخر در تمر وزننده
وصخر کلور فتحتینله وصخور کلور وصخرات کلور فتحاتله (الصخر) کتف وزننده و (المصخر) محسن وزننده قیالق
یره دینور یقال مکان صخر ومصخر اذا کان کثیر الصخر (الصاخر) اسم فاعل وزننده دمور قسمنك بری برینه
طوقنوب یاخود شالدقده ظهور ایدن چاتردیسنه دینور وبواسم اوله‌رق مستعملدر تقول ازعجنی صاخر الحدید
وهو صوت بعضه علی بعض (الصاخرة) هاایله ساقسیدن یاپیلور برکونه قابك اسمیدرکه مشربه انواعندن ترکیده
تحریفله صاغراق وبعض دیارده قوپه تعبیر ایدرلر (صخیره) جهینه وزننده حجازده برقریه آدیدر (صخیر) امیر
وزننده برنوع نبات آدیدر (الصخرات) فتحاتله عرفاتده برموضع آدیدر (صخیرات الیمام) صادك فتحیله برمنزل
اسمیدرکه شهسوار میدان رسالت علیه الصلوة والسلام حضرتلری بدر غزاسنه عزیمت ایلدکلرنده اورایه تشریف
نزول ایلدیلر (صخر) فخر وزننده ابن عمرودرکه خنساء نام شاعره‌نك برادری اسمیدر (صخره) تمره وزننده
اسامیدندر (التصخیر) تسخیر وزننده ومرادفیدر صادسینه متعاقبدر صراط وسراط کبی یقال صخره بمعنی سخره
(الصدر) صادك فتحی ودالك سکونیله هرشیئك مقدمنك اعلاسنه واوّلنه دینورکه باش طرفنك واوست جانبنك

فاتحه سی و ابتداسی مبدأندن عبارتدر و منه یقال صدر النهار و صدر الصیف و یقال اخذ الامر بصدره ای باوّله
و مطلقا بر آدمك مواجهه سنه گلان شیئه اطلاق اولنور که اولدخی باش طرفی اولور و صدر السهم اوقك وسطندن
اوته انجلدیكی یرینه طوغری اطلاق اولنور زیرا آتلدقده اوراسی متقدم اولور و صدر اهل عروض عندنده
عروضده واقع فاعلن جزؤنك الفی حذف ایلمكدن عبارتدر و صدر الانسان جارحهٔ معهوده درکه کوکس تعبیر
اولنور و بومذكردر و برنسنه دن بربلوكه و برطائفه یه ده صدر اطلاق اولنور تقول اخذت صدرا منه ای طائفة
و صدر مصدر اولور رجوع ایلمك معناسنه مصدر دخی بومعنایه درکه مصدر میمی در یقال صدر عنه صدرا
و مصدرا من الباب الاول و الثانی اذا رجع بوندن اسم صدر در فتحتینله و منه طواف الصدر و صدر متعدّی اولور
ارجاع معناسنه یقال صدر الرجل غیره اذا ارجعه و برکمسه نك کوکسنه طوقنق یا اورمق معناسنه در یقال صدر
فلانا اذا اصاب صدره و بر آدمك کوکسی آغریمق معناسنه در یقال صدر الرجل علی بناء المجهول اذا شکی صدره
و منه المصدور (المصدر) مقعد وزننده مصدر میمی در نته که ذکر اولندی و اسم مکان اولورکه علم تصریفده
اولان مصدر بومعنایه در (الصدر) فتحتینله رجوع معناسنه اولان صدر دن اسمدر دونش و دونمك حالتنه دینور
طواف الصدر بومعنادندر و صدر ایام نحردن یوم رابعه اطلاق اولنورکه حجاج تمت اما کنلرینه رجعت ایدرلر
و صدر صادر کلمه سندن اسم جمع اولور راجعین معناسنه (الاصدار) همزه نك کسریله ارجاع ایلمك معناسنه در
یقال اصدر فلانا اذا ارجعه پس لسانمزده فرمان اصدار اولندی تعبیری لحن اولورمکرکه سلفده تکرار اعادهٔ امره
مقامنده ایراد اولنوب کیدرك عموم موقعنده استعمال اولنه نته که جواب دخی دفعهٔ ثانیه ده قطع کلام مخاطب ایچون
ایراد اولنان کلامدن عبارت اولوب کیدرك عموما کلامده استعمال اولندی (التصدیر) تفعیل وزننده بودخی ارجاع
معناسنه در یقال صدّره اذا ارجعه و آت قسمی کوکس قاقه رق سائر آتلردن ایلری چقوب کتمك معناسنه در
یقال صدّر الفرس اذا تقدّم الخیل بصدره و کاتب و مؤلف مقوله سی مکتوبنه سرنامه و کتابنه دیباجه وضع ایلمك
معناسنه در یقال صدّر کتابه اذا جعل له صدرا و دوه یه کوکسلك باغلق معناسنه درکه اول کوکسلکه ده تصدیر
دینور تمتین کبی اسم اولمشدر و اول قولان آرقه یه قایمامق ایچون قولاندن چوروب کوکسندن طولایی باغلدقلری
ایپدن عبارتدرکه حقب مقابلیدر یقـال صدر بعیره اذا شدّ حبلا من حزامه الی ماوراء الکرکرة و تصدیر قوشی
آتی یاخود آلای آتی سائر آتلر اراغندن سچیلوب چیقوب جبهه سنی سبق ایتمك معناسنه در یقال صدّر الفرس
اذا برز برأسه و سبق (الصدرة) صادك ضمیله بودخی کوکسه دینور صدر معناسنه علی قول کوکس تخته سنك
بوقاریسنه دینورکه بلندجه اولور یقال ضرب صدرته ای صدره او ما اشرف من اعلاه و صدره ثوب معروف
آدیدرکه مراد عجم کوملکی و نیمتن و کوکسلك دیدکلری ایچلك قیصه جامه در (الاصدر) احمر وزننده کوکسی بیوك
اولان آدمه دینور یقـال رجل اصدر ای العظیم الصدر (المصدّر) معظّم وزننده قوی الصدر آدمه دینور
یقال رجل مصدّر ای القوی الصدر و کوکسنه قدر ترچیقمش آدمه دینور یقال رجل مصدّر اذا بلغ العرق
صدره و شول قیون و کچی و آت قسمنه اطلاق اولنورکه کوکسلرینك بوغازه طوغری اوستلری بیاض اوله علی قول
صغر اینکی و دیشی قیوندن کوکسلری سیاه اولوب سائر عضولری بیاض اولانه اطلاق اولنور و دائما سائر آتلری
سبق ایدراولان رونده و دونده آته اطلاق اولنور و شول اوقه اطلاق اولنورکه نصفندن اشاغی تمرن طرفنه طوغری
قالنجه اوله یقال سهم مصدّر ای غلیظ الصدر * مؤلف آنفا صدر سهمی وسطندن انجلدیکی یره طوغری ایله
تفسیر ایلدیکی که اکا کوره تمرنه طوغری اولان یری اولور وجهنی دخی بیان ایلدی لکن اساسده مافوق النصف
الی مراشه عبارتیله تفسیر ایلمکله اکا منافی اولور و مصدّر نصیبسز اولان قار اوقلرندن اوّلکی اوقه دینور
وارسلانه و قورده مصدّر اطلاق اولنور قوی الصدر اولدقلریچون (التصدّر) تفعل وزننده بر آدم اوتورركن
کوکسنی دیك طوتمق معناسنه در یقال تصدّر الرجل اذا نصب صدره فی الجلوس و صدر مجلسه اوتورمق
معناسنه در یقال تصدّر الرجل اذا جلس فی صدر المجلس و آت کوکسیله قاقه رق سائرلری سبق و تقدم ایلمك
معناسنه در یقال تصدّر الفرس اذا تقدّم الخیل بصدره (الصدور) صادك ضمیله صدرك جمعیدر و منه صدور
الوادی ای اعالیه و مقادمه (الصدائر) صدار و صدیرنك جمعیدرکه بودخی درنك یوقاریلرینه دینور (الصادر)
رجوع معناسنه اولان صدردن اسم فاعلدر راجع معناسنه بعده صودن رجعت ایدنده غالب استعمال اولمشدر
نته که صویه وارانه وارد اطلاقی غالب اولمشدر و منه المثل * ماله صادر و لا وارد * ای لاشیء له یعنی فلانك صو لاتمق
ایچون صویه کیدوب کله جك دوابّ و مواشیسی یوقدرکه اصلا مال و ملکی یوقدر دیمکدن کنایه در زیرا اعرابك

مالی دوابّ و مواشیدن عبارتدر و صادر صودن کیرو کتورن یوله اطلاق اولنور یقال طریق صادر ای یصدر باهله عن الماء (الاصدران) تثنیه بنیه سیله صدغینك یعنی جبهه ایله قولاق بیننده طواون تعبیر اولنان عضوك آلتنده واقع ایکی طمره اطلاق اولنور ومنه المثل جاء یضرب اصدریه * ای فارغا یعنی برخصوصدن تهی دست عودت ایلدی کده ضرب اولنور زیرا مأیوس اولان کمسه عادتا محلّ مزبورلرینی ضرب ایلیه رك کاور لکن امثال میدانیده جاء یضرب اصدریه ای منکبیه عبارتیله مرسومدر (صادر) قادر وزننده بر موضع آدیدر (صادره) نادره وزننده برمعروف سدر اغاجنك اسمیدر (مصدر) محسن وزننده سلفده جمادی الاولی آینك اسمیدر (الصدار) کتاب وزننده بر کونه ثوب اسمیدرکه نسوان عرب باشلرینه اورتنورلر اوجی مقنعه طرزنده اولوب اشاغیسی بتون کوکسلرینی احاطه ایدر (صداره) کتابه وزننده عمامه ده برقریه آدیدر (المصادرة) مفاعله وزننده برمالی یاخود برنسنه ایچون برآدمی صیقشدیروب مطالبه ایلمك معناسنه در یقال صادره علی کذا اذا طالبه به وبونده رجوع و ارجاع معناسنده در حتی شهاب صادره علی مال فارقه علی ان یؤدّیه عبارتیله رسم ایلمشدر (صدر) جبل وزننده یاخود زفر وزننده بیت المقدس قضاسنده برقریه آدیدر (صدار) غراب وزننده مدینه قربنده بر موضع آدیدر (الصرّة) صادك کسری و رانك تشدیدیله صوغوقك شدتنه علی قول صوغوقه دینور هاسز صرّ دخی بو معنایه در که اسمدر یقال مضت الصرّة والصرّ ای شدّة البرد او البرد و پك شدتله حیقرمغه و فریاده دینور یقال اقبل فی صرّة ای اشدّ صیاح (الصرّ) صادك کسریله صرّه ایله معنای اولده مراد فدر ومنه الحدیث * انه نهی عمّا قتله الصرّ من الجراد * ای البرد و صرّ پك کورلتولی علی قول پك صوغوق اولان یله دینور یقال ریح صرّ ای شدیدة الصوت او البرد (الصرّة) صادك فتحیله شدید اولان تاسه یه و غم و غصه یه دینور یقال اخذته صرّة الکرب ای شدته کذلك جنك و قتالك و حرارت هوانك شدتنه دینور یقال افضی جدالهم الی الصرّة ای شدّة الحرب و یقال مضت صرّة القیظ ای شدّة الحرّ و صرّه عطفه معناسنه درکه جادو مشرب اولان نسوانك تسخیر ایچون اصو ندقلری بونجغه دینور * مؤلف بو معنایی تکرار ایلمشدر اصل مادهٔ مذکوره پك باغلق معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن متفرّعدر و صرّة جماعته اطلاق اولنور انعقاد و انضمامی سببیله و تعبسله یوز کوز بورتوروب بورشدرمغه اطلاق اولنور تقول قابلنی بصرّة الوجه ای بتقطیبه و ممه سی صاریلوب باغلنمقله سودی بغلوب طولمش قویونه دینور یقال شاة صرّة ای مصرّاة (الصرّة) صادك ضمیله کیسه یه اطلاق اولنور که ایچنه اقچه و التون وضع اولنور یقال صرّ الدراهم فی الصرّة و هی شرج الدراهم و نحوها (الصرصر) عرعر وزننده پك کورلتولی علی قول پك صوغوق اولان یله دینور یقال ریح صرّ کما ذکر و صرصر ای شدیدة الصوت او البرد و صرصر اغستوس بوجکنه دینور و خروسه دینور و بغداد قضاسنده ایکی قریه آدیدر برینه صرصر علیا و برینه سفلی دینور و بو علیادن بیو کدر (الصرّ) صادك فتحیله نبات و شجر مقوله سنی بادصرصر چالمق معناسنه در یقال صرّ النبات علی المجهول صرّا اذا اصابه الصرّ و صرّ و صریر سسلنمك معناسنه در یقال صرّ الشیٔ صرّا و صریرا من الباب الثانی اذا صوّت و صریر بو معناده اسم اولورکه سسه دینور بوسسدن ترکیده غجردی تعبیر اولنور و صرّ و صریر پك حیقرمق معناسنه در یقال صرّ الرجل صرّا و صریرا اذا صاح شدیدا و صریر صوسزلغك شدتندن قولاق چکرمك معناسنه در یقال صرّ صماخه صریرا اذا صاح من العطش قال فی الاساس صرت الاذن اذا سمع لها طنین و صرّ سودلو ماشیه نك ممه سنی صاروب باغلق معناسنه در یقال صرّ الناقة وبالناقة صرّا من الباب الاول اذا شدّ ضرعها و آت و اشك مقوله سی برسس دیکلمك ایچون قولاقرینی طوغرلدوب دیکمك معناسنه در یقال صرّ الفرس و الحمار باذنه و اذنه صرّا اذا سوّاها و نصبها للاستماع و صرّ شول قوغه یه اطلاق اولنور که قوییه صالندقده برطرفه صالقی نزول ایلمکله تعدیل ایچون اکا مسمع بند اولنمش اوله و مسمع منبر وزننده بیوك قوغه نك اورته سنده اولان قولپه دینور که قوغه طوغریلوب معتدل اولمق ایچون اکا ایپ باغلنور اوله بوراده صرّ تسمیه بالمصدر در مفعول معناسنه در (الاصرار) همزه نك کسریله بو دخی آت و اشك مقوله سی سس دیکلمك ایچون قولاقرینی قباردوب دیکمك معناسنه در یقال اصرّ الفرس و الحمار باذنه اذا سوّاها و نصبها للاستماع و سنبله صرر اولمق معناسنه در یقال اصرّ السنبل اذا صار صررا کاسیذکر و سرعتله یلمك معناسنه در یقال اصرّ الرجل یعدو اذا اسرع و بر ایشه فارغ اولمامق اوزره التزام تامّله عزم و عقد قلب ایلمك معناسنه در یقال اصرّ علی الامر اذا عزم علیه (الصرار) کتاب وزننده باغه و صارقی یه دینور جمعی اصرّه کلور و صرار مدینه قربنده بر موضع آدیدر (المصرّات) اسم مفعول بنیه سیله شول سودلو قیون و ناقه مقوله لرینه دینور که ممه لری صاریلوب باغلنمغله سودلری بغلش اوله محفله معناسنده و بو صرار مذکوردن

مأخوذدر على قول صرّى يصرّى تصرية صيغه سندن مأخوذ اولمغله محل ذكرى معتل بابيدر وتصريه قيونك سوديني برقاج كون صاغميوب بريكدرمك معناسنه‌در (المصرّاة) اسم فاعل بنيه‌سيله سود ويرمز اولان ماشيه‌يه اطلاق اولنور يقال ناقة مصرّاة اذا كانت لاتدرّ (الصرر) فتحتينله صاپى قامشلنوب پكشمش اولان على قول هنوز دانه باغلامش اولان سنبله وخوشه‌يه دينور مفردى صرره‌در (الصرّى) كسرتينله و (الاصرّى) همزهٔ مفتوحه ايله و (الصرّى) صادك كسرى ورانك فتحيله و (الاصرّى) همزه زياده‌سيله و (الصرّى) صادك ضمى ورانك كسريله و (الصرّى) صادك ضمى ورانك فتحيله عزيمت وجدّ وحقيقت معناسنه‌در تقول هو منى صرّى واصرّى وصرّى واصرّى وصرّى وصرّى اى عزيمت وجدّ (الصرّاء) ضرّاء وزننده يالچين بلك قيايه دينور يقال صخرة صرّاء اى صمّاء (الصرور) صبور وزننده‌در (الصرورة) هاله‌در (الصرارة) سحابه وزننده‌در (الصارورة) قاروره وزننده و (الصارور) قانون وزننده و (الصرورى) ياى مشدده ايله و (الصاروراء) عاشوراء وزننده حج ايلمز اولان كمسه‌يه اطلاق اولنور جمعى صرارة‌در و صرار كلور على قول تزوج ايلمز اولان آدمه دينور مفرد وجمعى مساويدر * شارحك بيانه كوره صرور وصرورة‌نك جمعى اوله جقدر لكن خلاف قياسدر وقال فى النهاية وفى الحديث ❊ لاصرورة فى الاسلام ❊ قال ابو عبيد هو التبتل وترك النكاح لانه فعل الرهبان والصرورة ايضا الذى لم يحجّ قط واصله من الصرّ وهو الحبس والمنع وقيل وجه التشبيه صرّ الصرّة عن اخراج النفقة يقال رجل صرور وصرورة وصرارة وصارورة وصارور وصرورى وصاروراء اى لم يحجّ او لم يتزوّج (المصرور) و (المصطرّ) شول طوار طرناغنه وصف اولور كه بوزلمش هيئتنده على قول طار اوله يقال حافر مصرور ومصطرّ اى متقبض او ضيق (الصارّة) حارّه وزننده حاجته دينور تقول لى فيك صارّة اى حاجة وصوسزلغه دينور تقول اصابنى صارّة اى عطش جمعى صرائر كلور حرائر وزننده وصوارّ كلور (المصار) ميمك فتحيله بغرسقلره دينور امعاء معناسنه * مؤلف وسائر لغويون مصر ماده‌سنده بغرسغى مصير ايله رسم ايلمكله بوراده مصارك وجه تسميه‌سى ومفردى معلوم اولمامشدر كرچه بند وعقد مناسبتيله وجه بولنق ممكندر (الصرارة) سحابه وزننده برنهرك اسميدر (الصرارىّ) ذرارىّ وزننده كيچى طائفه‌سنه دينور ملاح معناسنه جمعى صراريون كلور (التصرير) تفعيل وزننده ناقه تقدم ايلمك معناسنه‌در يقال صرّرت الناقة اذا تقدّمت (صرّين) كسرتينله شامده بر بلده آديدر (الصرّ) صادك كسريله سرچه‌يه شبيه اولنى صارى برقوش آديدر (الصرصور) زنبور وزننده و (الصرصر) هدهد وزننده و (الصرصر) فدفد وزننده آغستوس بوجكنه دينور وصرصور عظيم الجثه اولان دوه‌يه دينور وبختى نوعنه دينوركه عجمى وخراسانى ديدكارى دوه‌در (الصرصرانيات) صادلرك فتحيله شول دوه‌لره دينوركه بختى ايله عربى دوه بينلرنده يعنى آنلردن حاصل اولمش اوله على قول ايكى اوركجلو اولنلرينه دينور (الصرصرانى) و (الصرصران) هامسز بركونه بولسز املس بالغك اسميدر (الصرّى) صادك فتحى وكسريله صاپلور كن جاقر ديسى ظهور ايدن اقچه‌يه دينور يقال درهم صرّىّ اذا كان له صرير اذا انقد (صرّ ارالليل) جرّارالكيل وزننده اوچاق چكركه سنه دينوركه كيجه‌لر دورودراز آوازايدر (الصراصرة) شام ديارنده متمكن اولان نبطى ديدكارى طائفه‌يه دينور (صرر) فتحتينله يمنده برحصن آديدر (الاصرار) همزه‌نك فتحيله يمنده برقبيله آديدر (صرار) سحاب وزننده ياخود كتاب وزننده حجازده بروادى آديدر (الصريرة) سفينه وزننده كيسه لنمش اقچه‌لره دينور يقال دراهم صريرة اى مصرورة (الصويرّة) مصغر بنيه‌سى وتشديد يايله دوّيبه وزننده خلق ورأيى طار تنك حوصله وتنك مشرب آدمه اطلاق اولنور يقال رجل صويرّة اى ضيق الخلق والرأى (المصارّة) مفاعله وزننده جبر واكراه ايلمك معناسنه‌در تقول صاررته على كذا مصارّة اذا اكرهته عليه (الصمران) صادك ضميله ساقز كبى صمغ حاصل اولان آغاجلرك بك ودرشت يرلرده نابت اولانه دينور (الصارّ) سائر اغاجلره صارمشق اولمغله پك قويو كولكه‌لى اولان آغاجلره دينور مفردى صارّه‌در (الصطر) صادك فتحى وطانك سكونيله وفتحتينله سطر معناسنه‌دركه يازى يازمقدر صاد وسين متعاقبدر يقال صطر صطرا بمعنى سطره (التصيطر) تسيطر وزننده ومراد فيدركه مسلط اولمق معناسنه‌در يقال تصيطر بمعنى تسيطر (المصطار) ميمك ضميله باده‌يه دينور خمر معناسنه * شارح كسائيدن بونك لغت رديّه اولديغنى نقل ايدر زيرا ابنيهٔ عربيه‌يه منافى كبيدر لكن لفظ مزبور روميدن مأخوذ اولمق كركدر زيرا روميه‌ده شيره‌يه موسطور ديرلر ومسطار لسان ناسده طتلو شيره‌ده متعارفدر (الصطر) فتحتينله بربلاق قيونه وكچى‌يه دينوركه توقلو وچبش تعبير اولنور تقول اشتريت صطرا اى عتودا من الغنم (الصعر) صادك وعينك فتحيله انسانك يوزى برطرفه طوغرى مايل يعنى دورك اولمق على قول بريوزى دورك اولمق وعلى رأى دوه قسمنه مخصوص برعلتدركه يوزنى برجانبه طوغرى اكريلوب دورك اولور

پس صعر لفظی اسمدر و مصدر اولور یقال فی خدّه صعر و یقال فی عنق البعیر صعر ای میل و یقال صعر
وجهه صعرا من الباب الرابع اذا مال الی احد الشقین و بو میلان خلقی و کبر و نخوتدن ناشی جعلی اولور و صعر
آدمك باشی کوچك اولمق معناسنه در یقال صعر رأسه اذا صغر و صعار بر اکل ایلك معناسنه در یقال صعر الرجل
اذا اکل الصعار بر کاسیذکر ﴿والتصعر﴾ تفعل وزننده بودخی انسانك یوزی یاخود دوه‌نك بوینی بر طرفه طوغری
دورك اولمق معناسنه در یقال تصعر وجهه اذا صار مائلا ﴿الاصعر﴾ صعر مذکوردن وصفدر دورك یوزلو آدمه
دینور قال الشارح و منه الحدیث ❊ یأتی علی الناس زمان لیس فیهم الا اصعر او ابتر ❊ الاصعر المعرض بوجهه کبرا
و اصعر اسامیدندر ﴿التصعیر﴾ تفعیل وزننده و ﴿المصاعرة﴾ مفاعله وزننده و ﴿الاصعار﴾ همزه‌نك کسریله کبر
و خودبینلکدن ناشی قارشوسنده‌کی آدمه باقیوب یوزی بر طرفه طوغری دوروب اکلك معناسنه در یقال صعر
خدّه و صاعره و اصعره اذا اماله عن النظر الی الناس تهاونا من کبر و ربّما یکون خلقة ﴿المصعر﴾ مکرم وزننده تند
و شدید اولان دوه‌یه اطلاق اولنور که سردلکندن بوینی چویرمك دشوار اولور یقال قرب مصعر ای شدید
﴿الصیعریة﴾ صیقلیه وزننده ایقوری ارقوری یوریمکه اطلاق اولنور که بر طرفه میلان اوزره یوریمکدر ینکج کبی
یقال یمشی صیعریة و هو اعتراض فی السیر و صیعریة ناقه قسمنك کردننه مخصوص بر کونه داغ و تمغا اسمیدر مطلقا
دوه‌یه مخصوص دکلدر جوهری تعمیم ایلمشدر و جوهری بی مسیب بن علس نام شاعرك اشبو * وقد اتناسی الهمّ عند
احتضاره * بناج علیه الصیعریة مکدم * بیتی وهمه القا ایلمشدر طرفه نام شاعر ایسه بیت مرقومی کوش ایتدکده مزبور
مسیب حقنده علی وجه الهزل * قد استنوق الجمل * مثلنی ایراد ایلدی مثل مزبورك تمامی نوق ماده‌سنده مرسومدر
﴿الصیعریّ﴾ صیقلیّ وزننده‌یك قرمزی دیمکدرکه احمر لفظنی تأکید ایچون ایراد ایدرلر یقال احمر صیعریّ ای قانیء
و جثه‌سی بیوك نسنه‌یه وصف اولور یقال سنام صیعریّ ای عظیم ﴿الصعیراء﴾ حمیراء وزننده صعنی نام محل
قارشوسنده بر موضع آدیدر ﴿صعران﴾ عجلان وزننده بر ارضك آدیدر و صعران بر رجل اسمیدر ﴿صعاری﴾
قصاری وزننده بر موضع آدیدر ﴿الصعرور﴾ زنبور وزننده و ﴿الصعرّر﴾ صادك و عینك و رای مشدّده‌نك ضمیله
آغاجلردن سیلان ایدن بوصلرك منجمد اولانه دینور کثیرا و کونلك کبی اوزون اوزادی و بو فقه‌جه بوریله‌رق
سیلان ایلمشنه‌ده دینور و بر کونه صاری و غلیظ و یابس نسنه‌یه دینورکه خمر کبی کوشك اولور و ممه‌نك امزکاری
دلیکارندن چیقان شول رطوبته دینورکه صمغ کبی لزوجتلی اولور سود آغزی تعبیر ایدرلر علی قول یکی طوغورمش
حیوانك آغوزندن الشاوّل صاغیلانه دینور و آردیج و فلفل اغاجلری کبی صلابتلو اغاجلرك یمشنه و حاصلنه دینور
علی قول مطلقا صمغه دینورکه اغاج بوصی تعبیر اولنور جمعی صعاریر کلور ﴿الاصعنرار﴾ افعنلال وزننده
و ﴿الاصعرّار﴾ افعلّال وزننده بر کسه ضربه یاخود سانجو کبی بر وجع سببیله اولدیغی یرده بوریشوب بوزوله‌رك
دکرمن کبی دونمك معناسنه در یقال ضربه فاصعنرر و اصعرّر ای استدار من الوجع مکانه و تقبض ﴿صعیر﴾ زبیر
وزننده ابوذرّ الغفاریّ رضی الله عنه حضرتلرینك جدّی اسمیدر و اصحابدن ثعلبه‌نك پدری اسمیدر و محدثیندن
عقبه‌نك پدری آدیدر ﴿الصعرورة﴾ صادك ضمیله بوق بوجکنك یوالدیغی یوالغه دینور ﴿الصعررة﴾ دحرجه وزننده
بر نسنه‌یی کره کبی مدوّر قلمق معناسنه در ﴿التصعرر﴾ تدحرج وزننده اندن مطاوعدر تقول صعررت الشیء
فتصعرر ای استدار ﴿الصعبور﴾ بای موحده ایله عصفور وزننده باشی کوچك اولان آدمه دینور ﴿الصعبر﴾ جعفر
وزننده و ﴿الصنعبر﴾ سمندر وزننده و کاه اولورکه عینی تقدیمله صعنبر دخی دیرلر سدر اغاجنه شبیه بر نوع شجر آدیدر
﴿الصعتر﴾ سعتر وزننده و مرادفیدرکه یبانی نوعنه ککیك تعبیر اولنور بر محله فرش اولنسه اورادن هوام و حشرات
مقوله‌سی فرار ایدرلر * شارح دیرکه شعیر لفظنه ملتبس اولمامق ایچون صاد ایله رسم ایدرلر ﴿الصعترة﴾ دحرجه
وزننده آری قسمی ککیك اوتی اوتلامق معناسنه در یقال صعتر النحل اذا رعی الصعتر و بر نسنه‌یی تزیین ایلمك معناسنه در
یقال صعتر الشیء اذا زیّنه ﴿الصعاتر﴾ صادك فتحیله شدید و دشوار اولان نسنه‌لره دینور یقال امور صعاتر ای صعاب
شداد ﴿صعتر و ابو صعترة﴾ ایکی رجل آدیدر ﴿الصعتریّ﴾ سعتری وزننده و مرادفیدرکه ماده‌سنده ذکر اولندی
﴿المصعنفر﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله ایشلك ماضی و نافذ انسان و حیوانه دینور یقال رجل مصعنفر ای ماض
﴿الاصعنفار﴾ اسحنفار وزننده انسان یاحیوان کروهی سرعتله فرار ایلیه‌رك تار مار اولمق معناسنه در یقال
اصعنفرت الحمر اذا تفرّقت و اسرعت فرارا و ابذعرت و بیون بورلمق معناسنه در یقال اصعنفرت العنق اذا التوت
﴿الصعفرة﴾ دحرجه وزننده و ﴿التصعفر﴾ تدحرج وزننده بو نلرده بیون بر طرفه بورلمق معناسنه در یقال صعفرت العنق
و تصعفرت اذا التوت و صعفره تار مار ایلك معناسنه در یقال صعفر الخوف الحمر اذا فرّقها ﴿الصعقر﴾ قافله برقع وزننده

هاو یاره و بالق یمورطه‌سنه دینور فارسیده اشپل دیرلر یقال اکل الصعقرای بیض السمك (الصعمور) زنبور وزننده
قوبی چرخنه دینور دولاب معناسنه علی قول قوغه‌سنه دینورنته که عصمور دخی بو معنایه‌در (الصغر) عنب وزننده
و (الصغارة) کرامة وزننده اسملردر عظم مقابلیدر یعنی کوچکلکه دینور که فارسیده خردی و مقابلنه بزرکی دینور
علی قول صغر کلمه‌سی جرم و جثه جهتیله اولان و صغاره قدر و شـان جهتیله اولان کوچکلکه مخصوصدر که
مراد حقارت قدر در و صغاره و صغر و صغر فتحتینله و صغران صادك ضمیله مصدرلردر کوچك اولمق معناسنه‌در
یقال صغر الشیء و صغر صغارة و صغرا و صغرا و صغرانا من الباب الخامس و الرابع ضدّ عظم (الصغیر) امیر
وزننده و (الصغار) غراب وزننده و (الصغران) سلطان وزننده و صغلردر کوچك شیئه دینور صغیرك جمعی
صغار کلور و صغراء کلور کرماء وزننده و مصغوراء کلور مشیوخاء وزننده (الاصاغر) و (الاصاغرة) تأنیث
جمیله اصغرك جمعیدر که افعل تفضیلدر (التصغیر) تفعیل وزننده و (الاصغار) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی کوچلتمك
معناسنه‌در و بو ابتداء و تدریجا اولور یقال صغر الشیء و اصغره اذا جعله صغیرا و اصغار ارضك نباتی صغیر اولمق
معناسنه‌در یقال اصغرت الارض اذا اصار نباتها صغیرا و بر کمسه‌یی خوار و حقیر ایلمك معناسـنه‌در که خوارلمق
تعبیر اولنور یقال اصغره اذا جعله صاغرا ای ذلیلا و کوچك قربه دیکمك معناسنه‌در یقال اصغر القربة اذا خرزها
صغیرة و کوچك اولاد پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال ارتبعوا الیصغروا ای یولدوا الاصاغر (الصغیر) صادك ضمی و یای
مشدده‌نك کسریله و (الصغییر) زیادهٔ یایله صغیر لفظندن مصغرلردر (المصغرة) محسنه وزننده خرده خرده نباتلو
یره وصف اولور یقال ارض مصغرة اذا صار نبتها صغیرا (الصغرة) صادك کسریله اخوانك یاخود قومك الك
کوچکنه دینور یقال هو صغرتهم ای اصغرهم و یقال فلان صغرة ابویه و صغرة ولد ابویه ای اصغرهم و تقول انا
من الصغرة ای الصغار و تقول ما صغرنی الابسنة صغرا من الباب الاول ای ماصغر عنی یعنی فلان بندن همان بر یاش
کوجکدر (الصاغر) ذلّ و حقارته راضی و متحمل آدمه دینور جمعی صغره کلور کتبه وزننده * قال الشارح یقال
صغر الرجل صغرا من الباب الرابع اذا ذل و هان فهو صاغر (الصغر) عنب وزننده و (الصغار) سحاب وزننده
و (الصغارة) سحابه وزننده و (الصغر) و (الصغران) صادلرك ضمیله برآدم ذلّ و حقارته راضی و متحمل اولمق
معناسنه‌در کوبجی یتشمدیکندن ناشی یقال صغر الرجل صغرا و صغارا و صغارة و صغرا و صغرانا من الباب الخامس
اذا رضی بالذلّ و کونش غروبه میل ایلمك معناسنه استعمال اولنور یقال صغرت الشمس اذا مالت للغروب (التصاغر)
تفاعل وزننده کوچکلنمك و کوچك کورنمك معناسنه‌در یقال تصاغرت الیه نفسه ای صغرت و کندی نفسنی
حقیر کوسترمك معناسنه‌در یقال تصاغر الرجل اذا تحاقر (الاصغران) تثنیه بنیه‌سیله قلب ایله لسانه اطلاق
اولنور * قال الشارح ومنه المثل * المرء باصغریه * (صغران) سحبان وزننده برموضعدر (صغران) عثمان وزننده
بر رجل آدیدر (الاستصغار) برنسنه‌یی کوچکسمك معناسنه‌در یقال استصغر الشیء اذا عدّه صغیرا (صغیر)
و (صغیره) جمیله وزننده اسامیدندر (الصفرة) صادك ضمی و فانك سکونیله معروفدر یعنی الواندن صاریلق
لونه دینور و سـیاهه دیمکله اضداددن اولور و صفره یمامه‌ده برموضع آدیدر و صفره معرفه اوله‌رق یچی
قسمنك علمیدر که علم جنس اولور اسامه کبی (الاصفرار) احمرار وزننده و (الاصفیرار) احمیرار وزننده
برنسنه صارارمق معناسنه‌در یقال اصفرّ الشیء و اصفارّ اذا صار ذا صفرة (الاصفر) صفره‌دن و صفدر صاری
شیئه دینور (الصفرة) تمره وزننده آجلغه دینور * قال الشارح ومنه الحدیث ❊ صفرة فی سبیل الله خیر من حمر
النعم ❊ و هی الجوعة و خلوّ البطن * مؤلف بصائرده بیانته کوره بو معنا و سائر خلوّ معنالری صفیردن مأخوذدر
(المصفور) و (المصفر) معظم وزننده آج و جایع معناسـنه‌در (الاصفران) تثنیه بنیه‌سیله زعفران ایله التونه
علی قول زعفران ایله ورس یعنی یمن زعفرانی و آلاجهره دیدکاری صاری بویه‌یه یاخود زعفران ایله قوری اوزمه
اطلاق اولنور (الصفراء) التونه اطلاق اولنور * قال الشارح ومنه الحدیث ❊ انه صالح اهل خیبر علی الصفراء
و البیضاء و الحلقة ❊ ای علی الذهب و الفضة و الدروع و اخلاط اربعه‌دن خلط معروفه دینور که مرّه‌در
لسانمزده دخی صفرا تعبیر اولنور فارسیده زرداب دینور و یمور طلمش چکرکه‌یه دینور و دوه‌علفلرندن بر اوتلق
آدیدر که سهل و قوممال یرلرده نابت اولور یپراغی مارول یپراغنه شبیه اولور و حارث بن اضجم نام کمسـه‌نك
و مجاشع السلمی نام کمسه‌نك فرسی اسمیدر و حرمین بیننده بر وادی آدیدر حالا وادی الصفراء ایله معروفدر و قاین
آغاجندن یاپلان یایه اطلاق اولنور (التصفیر) تفعیل وزننده برنسنه‌یی صارو یه بویامق معناسـنه‌در یقال صفر
الثوب تصفیرا اذا صبغه بصفرة و بر یری خالی قلمق معناسنه‌در یقال صفر البیت اذا اخلاه و صفلق چالمق معناسنه‌در

يقال صفر للدابّة اذا صات بشفتيه (المصفرة) محدّثه وزننده علامت ونشانلری صاری اولان كسه‌لره دينور يقال
قوم مصفرة ای علامتهم الصفرة (الصفريّة) صادك ضميله يمن ديارينه مخصوص بر كونه خرما اسميدر هنوز بسر
ايكن قوريدوب سويق ايچره شكر يرينه وضع ايدرلر وصفريّه صادك ضمی وكسريله حروريّه طائفه‌سندن بر فرقه‌يه
اطلاق اولنور عبدالله بن صفّار ياخود زياد بن الاصفر نام رئيسلرينه منسوبلردر ياخود بكزلری صاری اولمغله صاری‌يه
نسبت اولنديلر ياخود دين وشريعتدن خالی اولدقلری ايچون اطلاق اولندی بو خلوّ معناسندن مأخوذدر ومهالبه
جماعتی كه كرم وسماحتله مشتهرلردر آنلره ده صفريّه اطلاق اولنور جدلری اولان ابو صفره‌يه منسوبلردر (الصفار)
غراب وزننده بمعنی يعنی پسی پسی ديدكلری كدی اوتنك قوريسنه دينور وقارنده تكوّن ايدن قورتجغزلره دينور
وقارنده مجتمع اولان صاری صويه دينور استسقا مادّه‌سی كبی وكنه تعبير اولنان بوجكه دينور قراد كبی ودابّه‌نك
ديشلری ديبلرنده قلان علف بقيه‌سنه دينور بو معناده صادك كسريله ده جائزدر وبر كوچك بوجك آديدر كه آت وقاطر
ودوه مقوله‌سنك طرنقلرنده حادث اولور (الصفارة) صادك ضميله صولمش پژمرده نباته اطلاق اولنور (الصفر)
حفر وزننده بر آدمك علتدن ناشی قارننده صفار يعنی صاری صو مجتمع اولمق معناسنه‌در يقال صفر الرجل علی بناء
المجهول فهو مصفور اذا اجتمع فی بطنه الصفار (الصفر) فتحتينله بر علت آديدر كه انسانك قارننه عارض اولوب
بكزينی كهربا كبی صاراردر وصفر محرم آيی صفر آينه تأخير ايلمكه دينور جاهليتده اشهر حرمدن اولان محرّم آينده
مبادر اولدقلری حرب وغارتی اجرا ايچون تحريمی صفر آينه تأخير يعنی صفری محرّمه بدل ايدرلر ايدی ومنه الحديث
❊لا صفر❊ علی قول حديث مذكورده منفی اولان صفردن مراد علت مرقومه‌در كه غيره ساری زعم ايدرلر ايدی
والمراد من الحديث قوله عليه السلام ❊لا عدوی ولا هامة ولا صفر❊ وصفر عقل وهوش وعقد وجزم وكوكل وقلب
ولبّ القلب معنالرينه‌در وعربلر زعمنده بر ييلان آديدر كه انسانك قارننده متكوّن واضلاعه ملتصق اولوب آجقدقده
انسانك ايچريسنی قاورايوب اصرر علی قول بشقه بر جانوردر كه كذلك انسانك جوفنده اولوب آجقدقده ايكو
كميكلرينك ايچ طرفلرينی اصرر انسان آجقدقده ايچريسنك صزلديغی كويا كه بوندندر وعلی رأی بر نوع قورتجغزدر كه
انسانك قارننده عارض اولور صفار دخی ديرلر * شارحك بيانه كوره مراد صو غلبجانلر اوله‌جقدر كه سفلادن مندفع
اولورلر وصفر آجلغه دينور جوع معناسنه وشهر صفر معروفدر كه محرّم عقبنده اولان آيدر وبو منصرفدر وبعضاً ممنوع
اولور علميت وتغليب ليالی اعتباريله تأنيث علتلرينه مبنی جمعی اصفاردر * شارح ديركه شهر مزبوره صفر تسميه‌سی خلوّ
معناسندندر زيرا شهر مذكورده اهل مكه اطرافه جلب ذخاير ايچون منتشر اولوب مكه خالی قالور ايدی وصفر ملل
طاغلرندن بر طاغك آديدر وصفر وصفور خالی اولمق معناسنه‌در يقال صفر الاناء صفرا وصفورا من الباب الرابع اذا خلی
ويقال صفرت وطاب فلان اذا مات (الصفران) تثنيه بنيه‌سيله سنه‌دن ايكی شهره اطلاق اولنور كه عهد اسلامده آنلرك
بريسی محرّم ايله تسميه اولندی مراد محرّم ايله صفردر كه جاهليه‌ده ايكيسنه صفران اطلاق ايدرلر ايدی (الصفر) صادك
ضميله نحاس اقسامندندر يعنی فلزّات تسعه‌دن توجه دينور كه معروفدر فارسيده روی ديرلر والتونه ده اطلاق اولنور
وبوش نسنه‌يه دينور بو معناده صادك حركات ثلاثيله ده جائزدر (الصفّار) عطّار وزننده توج پيان آدمه دينور (الصفر)
كتف وزننده و(الصفر) زبر وزننده بونلر ده بوش نسنه‌يه دينور جمعلری اصفاردر كلور يقال اناء اصفار كما يقال برمة اعشار
ای خال ويقال آنية صفر بضم الصاد (الاصفار) همزه‌نك كسريله فقير ومحتاج اولمق معناسنه‌در يقال اصفر
الرجل اذا افتقر وخالی قلمق معناسنه‌در يقال اصفر البيت اذا اخلاه (الصفر) كتف وزننده خلوّ معناسنه
اولان صفردن وصفدر خالی معناسنه يقال اناء صفر ای خال (الصفريّة) فتحاتله كوز موسمنك اوائلنده بتن نباتلره
دينور علی قول حرارت هوانك چكيلوب برودتك بالتدريج كلمكه باشلديغی هنكامده نابت اولنلره دينور ياخود
اوّل ازمنه‌يه يعنی هر موسمك اوائلنه دينور كه ابتدا آينك مدّتيدر مثلا يازك وكوزك ابتدا آيلری كبی وصفريّه قيون
وكچی قسمنك سهيل يلدزی طلوعی وقتنده طوغوردقلری دوللره اطلاق اولنور كه اوّل موسم شتاءٔ اولور (الصفری)
بو دخی صفريّه معناسنه‌در (الصافر) اوغری‌يه اطلاق اولور صفيردن مأخوذدر يقال هو صافر ای لصّ
وبر نوع قوش اسميدر كه بغايت جبان وبی زهره اولور ومطلقا صيصلق چلار كبی اوتن قوشه اطلاق اولنور
وشكاری اولميان هر قوشه اطلاق اولنور وصافر احد وفرد معناسنه مستعملدر كه كس وكمسه ديمكدر يقال
ما بالدار من صافر ای احد (الصفارة) سحاره وزننده كوته اطلاق اولنور صفيری ضرطه‌در وصفاره باقردن
ايچی بوش دودك طرزنده بر نسنه‌در كه اطفال آنكله كوكرجين قوشلرينه صفير ايدرلر ياخود داشك قسمی صو ايچسون
ديو آنكله صفير ايدرلر (الصفيرة) سفينه وزننده ايكی ارض بيننده اولان صفيره‌يه يعنی ايكی طرفه ملاصق قوم يغننه

دینور (التصفیر) صریر وزننده صیصلغه دینورکه دوداق ایله چلارلر دودك سسی کبی سس چیقاررلر فارسیده
هشپلك دیرلر و بوخلو معناسندن مأخوذدر و صفیر مصدر اولور صیصلق چالق معناسنه یقال صفر الرجل
صفیرا من الباب الثانی اذا صات بفیه واشك قسمنی صو ایچمکه چاغرمق معناسنه‌در سببیت مناسبتیله یقال
صفر بالحمار اذا دعاه لماء (التصفیر) تفعیل وزننده بودخی صیصلق چالق معناسنه‌در یقال صفر الرجل بمعنی
صفر (بنو الاصفر) ملوك رومدرکه آنلر صفر بن روم بن یعصو بن اسحق علیه السلام اولادیدر علی قول سلفده
حبش قومندن برطائفه آنلر ایله محاربه ایدوب غالب اولمریله مملکتلرینه مالك اولوب واولاد وعیاللرینی سبی
ایلمریله آنلردن حاصل اولان اولاد صاری بکزلو اولدقلری باعث تسمیه اولمشدر زیرا سواد ایله بیاض بیننده
متولد اولدیلر * مترجم دیرکه سلفده نصاری جمله‌سی روم ایدی افرنج وسائر طوائف نصاری صکره‌دن منشعب
اولدیلر حتی زمان سعادته‌قدر بلاد شام ومصر رومیدنده ایدی وزمان سعادتده قیصر رومکه جمیع نصاری پادشاهی
ایدی تختگاهی شام ایدی اسمی هرقل ایدی حضرتدن عظیم الروم عنوانیله اکا نامه ارسال اولندی وبرمولك غزاسنده
بوعز تمیز بنی الاصفر اوزره‌در تدارك کثیره لازمدر دیو بیوردیلر پس علی التقدیر بنی الاصفر مطلقا روم طائفه‌سی
اولورکه مسقو وانکلیز وفرانسه وسائری داخلدر طائفهٔ واحده‌یه مخصص بوقدر انتهی (مرج الصفر) سکر
وزننده شامده برموضعدر (الصفاریت) عفاریت وزننده فقراء وگدایانه اطلاق اولنور * شارحك بیانه کوره
مفردی صفریتدر وتاء زائده‌در وخلو معناسندندر (المصفر) محدث وزننده تصفیردن اسم فاعلدر صیصلق
چالیجی دیمکدر ومنه یقال هو مصفر استه ای ضراط (صفوریه) یانك تخفیفیله عموریه وزننده اردن سنجاغنده
بر بلده آدیدر (الصفوریة) صادك ضمی ویانك تشدیدیله برجنس نبات آدیدر (صفوراء) صادك فتحیله علی قول
صفوره یاخود صفوریاء شعیب علیه السلام حضرتلرینك کریمه‌لری اسمیدرکه حلیلهٔ حضرت موسی علیه السلامدر
(الاصافر) برنیچه جباله اطلاق اولنور (الصفراوات) بین الحرمین مر الظهران نام محل قربنده برموضع آدیدر
شارحك بیانه کوره برموضع وبرنیچه قریه‌دن عبارتدرکه وادی الصفراء وجدیده آنلرك داخلندندر (الصقر)
صادك فتحی وقافك سکونیله هرصید وشکار ایدن قوشه دینور شاهین وطغان جنسندن جمعی اصقر وصقور
وصقوره کلور وصقار کلور صادك کسریله وصقاره کلور هایله وصقر کلور صادك ضمیله * شارحك بیانی اوزره صقر
ضرب معناسندن مأخوذدر وجه مذکور اوزره کرك شاهین وکرك طغان انواعندن مطلقا شکاری قوشه دینور
لکن استعمالده چرغ فارسی مقابلنده غالب اولدیکه ترکیده چاقر تعبیر ایتدکلریدر یقال یتصید بالصقور وهی
کل طیر یصید من البزاة والشواهین ویقال صقر صقرا ای حدید البصر وصقر عمامه‌ده بربیولك سیاه قیا اسمیدر
واکثری سوده دینور یقال جاء بصقر یز والوجه ای باللبن الحامض ودواب قسمنك تکلتو کلان یرلرینك اکسه‌لرنده
تویدن بردائره‌یه دینورکه صاغلو صوللو ایکی دائره اولور خیال بیننده نشان عد اولنورایکیسنه صقران دیرلر وصقر
پکمزه دینور تقول اکلت صقرا ای دبسا وتازه خرمانك وقوری اوزملك شیره‌لرینه دینور تقول نزلت علیه فجأنی
بالصقر ای عسل الرطب او الزبیب بومعناده فتحتینله‌ده جائزدر وصقر مصدر اولور صقره کبی کونشك اسیسی
شدتله وجودی چالمق معناسنه یقال صقرته الشمس صقرا وصقرة من الباب الاول اذا آذته بحرها وصقر
چوق طورمقدن ناشی متغیر اولمش صویه دینور یقال ماء صقر ای آجن ودیوثلغه دینورکه اسمدر یقال فی طبعه
صقر ای قیادة علی الحرم ومستحق اولمیان کسه‌یه لعن ونفرین ایلمکه دینورکه اسمدر جمعری صقور کلور
وصقار کلور صغار وزننده * قال الشارح ومنه الحدیث ❊ لایقبل الله من الصقور یوم القیمة صرفا ولا عدلا ❊ وهم
الدیوث القواد علی حرمه وکذا فی الحدیث ❊ کل صقار ملعون ❊ وهو اللعان لمن لایستحق وروی بالسین بوکه
کوره صقر مصدر اولمش اولور وصقر اورمق معناسنه‌در یقال صقره بالعصا صقرا اذا ضربه وصاقور ایله
طاش قیرمق معناسنه‌در یقال صقر الحجر اذا کسره بالصاقور وسود پك اکشیمك معناسنه‌در یقال صقر اللبن
اذا اشتدت حموضته وآتش یاقمق معناسنه‌در یقال صقر النار اذا اوقدها وبر آدمی یا برنسنه‌یی یره چالمق معناسنه‌در
یقال صقر به الارض اذا ضرب به وصقر اسماء رجالدندر (التصقر) تفعل وزننده چاقر جنسیله آو ایلمك
معناسنه‌در یقال تصقر الرجل اذا اصطاد بالصقر وآتش یانوب علولنمك معناسنه‌در یقال تصقرت النار اذا اتقدت
وبریرده اویالنوب اکلنمك معناسنه‌در یقال تصقر بموضع کذا ای تلبث فیه (الصقر) فتحتینله بیولك میشه آغاجلرینك
یره دوکیلان یپراقلرینه دینور وصقر سقر لغتنده لغتدرکه جهنم اسماسندندر (الصاقورة) باشك کاسه سندن دماغ
اوزره مشرف اولان یرینك ایچ طرفنه دینور وصاقوره اوچنجی فلکك اسمیدر (الصاقور) طاشجیلرك طاش

قیردقلری بیولککلنکه دینورکه واریوز تعبیر اولنور و اکا صوقر دخی دینور جوهر وزننده وصاقور لسانه اطلاق اولنور ضرب معناسندن مأخوذلردر (الصقار) کتان وزننده هرکسه لعن و نفرین ایدر اولان بدزبان کسه یه دینور یقال رجل صقار ای لعان وفیه الحدیث کما ذکر وقوغجی یه اطلاق اولنور نمام معناسنه وکافره اطلاق اولنور طعن اسلام ایلدیکیچون و پکمزجی یه دینور دباس معناسنه (الصقور) تنور وزننده دیوث وقورمساغه دینور (الاصقر) افعل تفضیلدر شیره معناسنه اولان صقردندر یقال هذا التمر اصقر من هذا ای اکثر صقرا * شارح دیرکه فعلی اولمیه رق وارد اولمشدر (الصقر) کتف وزننده شیره لو خرمایه وصف اولور یقال رطب صقر مقر ای ذو صقر مقر کلمه سی اتباعدندر (الصاقرة) داهیهٔ نازله یه اطلاق اولنور یقال ازعجته صاقرة ای داهیة نازلة (الاصقرار) افعلال وزننده و (الاصمقرار) اضمحلال وزننده سود زیاده سیله اکشیمك معناسنه در یقال اصقرّ اللبن واصمقرّ اذا اشتدت حموضته (التصقیر) تفعیل وزننده بو دخی آتش یاقق معناسنه در یقال صقر النار اذا اوقدها (الاصتقار) و (الاصطقار) افتعال وزننده بو نرده آتش یانمق معناسنه در یقال اصتقرت النار واصطقرت اذا اتقدت (الاصقار) همزه نك کسریله کونشك حرارتی آتش کبی پك اسی اولمق معناسنه در یقال اصقرت الشمس اذا اتقدت (الصقر) و (البقر) زفر وزنلرنده و (الصقاری) و (البقاری) سمانی وزنلرنده بین الناس معروف اولمیان کذب فاحشلك واراجیف واباطیلك اسملریدر ضرب معناسندن مأخوذدرنته که بقر ماده سنده ذکر اولندی ومنه یقال جاء بالصقر والبقر وبالصقاری والبقاری ای بالکذب الصریح (صقاری) سمانی وزننده برموضع آدیدر (الصوقریر) زمهریر وزننده زمزمه ونغمه ایله اوتن قوشك آوازه سنی حکایه در (الصوقرة) دحرجه وزننده قوش قسمی ترجیع وزمزمه ایله اوتمك معناسنه در یقال صوقر الطائر اذا رجع صوته (الصقرة) فتحه ایله شول صو یه دینورکه پك چوق طورمش اولوب وایچنه کلاب وتلکی مقوله سی جانورلر بوك ایلمکله متغیر ومتعفن اولمش اوله (الصقرة) فرحه وزننده بغایت تیزفهم وچالاك نظر وشدیدة البصر اولان خاتونه وصف اولور یقال امرأة صقرة ای ذکیة شدیدة البصر (صقیر) زبیر وزننده اسامیدندر (الصقعر) قنفذ وزننده ماء بارده دینور وآجی وغلیظ صو یه دینور و برمحلده پك چوق طورمقله متغیر اولمش صو یه دینور (الصقعرة) دحرجه وزننده برآدمك قولاغنه حیقرمق معناسنه در یقال صقعر فی اذنه اذا صاح فیه (الاصقعرار) اقشعرار وزننده چکرکه قسمنه کونش تأثیر ایلمکله اولدقلری یردن برطرفه کتمك معناسنه در یقال اصقعرّ الجراد اذا اصابته الشمس فذهب (الصنقعر) جردحل وزننده کش دیدکاری بوغرد قوریسنه دینور وصمغ کلچه سنه دینور (الصنقور) سنور وزننده یلان بالغنه دینور جرّی کبی فارسیده مارماهی دیرلر (الصمر) صادك فتحی ومیمك سکونیله و (الصمور) قعود وزننده برآدمه نسنه ویرمیوب بخل ودریغ ایلمك معناسنه در یقال صمر فلان صمرا وصمورا من الباب الاول اذا بخل ومنع ویوکسك آقندیدن صو دوزیره اندکدنصکره آهسته جه جریان ایده رك سکونت اوزره اولمق معناسنه در یقال صمر الماء اذا جری من حدور فی مستوی فسکن وهو جار وصمر لاشه رایحه سی کبی منتن رایحه یه دینور وتازه مسك رایحه سنه دینور وسود پك اکشیمك معناسنه در یقال صمر اللبن صمرا من الباب الثانی اذا صار صامورة کما سیذکر (الاصمار) همزه نك کسریله بو دخی نسنه ویرمیوب بخل ودریغ ایلمك معناسنه در یقال اصمر الرجل اذا بخل ومنع وسود پك اکشیمك معناسنه در یقال اصمر اللبن اذا صار صامورة وناس وقت غروبه داخل اولمق معناسنه در یقال اصمر القوم اذا دخلوا فی الصمیر (التصمیر) تفعیل وزننده اصمار ایله معنای اول وثالثده مرادفدر یقال صمر الرجل وصمر القوم بمعنی اصمر (الصمر) صادك کسریله یوکسك آقندیدن نازل وجاری اولان صو یك قرارکاهی اولان دوزیره دینور (الصمر) صادك ضمیله صبر وزننده ومرادفدر برشیئك اوجنه وجانبنه دینور جمعی اصمار کلور ومنه تقول ادهقت الکأس الی اصمارها واصبارها کما مرّ (الصمیر) امیر وزننده اتی کیکنه یاپشمش زبون ونحیف وهندی کبی وجودی قوبقوری آدمه دینورکه وجودندن دائما ترقوقوسی کلور یقال رجل صمیر ای الیابس اللحم علی العظام یفوح منه رایحة العرق (الصماری) حباری وزننده و (الصماری) حبالی وزننده و (الصماریّ) عشاریّ وزننده دبره دینور است معناسنه (صمیر) حیدر وزننده وبعضا میمی مضموم اولور خوزستان ایله بلاد جبل میاننده بربلده آدیدر وبصره ده برنهر اسمیدرکه اوزرنده نیچه قریه لر واردر آنلرك برینه فقهاء شافعیه دن عبد الواحد بن حسین بن محمد منسوبدر (الصیمرة) هیثمه وزننده ایرانده دینور قربنده بربلده آدیدر اعلامدن ابراهیم بن احمد بن الحسین اورادندر وبصره قضاسنده برناحیه آدیدرکه نهرمعقل آغزنده واقعدر قاضی ابو عبد الله حسن بن علیّ بن محمد الحنفیّ وعلمادن برجماعت اورایه منسوبلردر بونلرك زماننددنصکره اوراده عاصم نام برکسه ظهور ایلمکله ادعای الوهیت ایدوب نیچه بیغزان دخی عبودیتنده پویان اولدیلر مرداولدقدنصکره ولدینه

نوخی پرستش ایلدیلر قصه‌لری تواریخده مسطوردر (الصومر) جوهر وزننده شجر بادروج اسمیدرکه تره خراسانی دیدکاری نباتدر (الصمرة) ثمره وزننده اصلا حلاوتی اولمیان دادسز سوده دینور تقول سقانا صمرة ای لبنا لاحلاوة له (الصامورة) بغایت آکشی سوده دینور تقول شربنا صامورة ای لبنا حامضا جدا (الصمر) فتحتینله سود پك آکشی اولمق معناسنه‌در یقال صمر اللبن صمرا من الباب الرابع اذا صار صامورة (المتصمر) متشمر وزننده دائما کونشه قارشو طوروب اوتورر اولان آدمه دینور متشمس معناسنه وحبس نفس ایدر اولان کشی‌یه دینور متحبس معناسنه (الصمیر) زبیر وزننده کونش غروب ایده‌جك وقته دینور (الصمعری) جعفری وزننده تند و شدید اولان شیئه دینور بو ماده‌یی جوهری صعر ذیلنده ذکر ایلمکله وهم ایلمشدر * شارح دیرکه بعض ائمه جوهری کبی میمك زیاده‌سنه ذاهب اولدیلر و صمعری فرومایه وناکسه دینور یقال رجل صمعری ای لئیم وشول کمسه‌یه دینورکه اکابر وجهله سحر و افسون کارایلمز اوله یقال رجل صمعری اذا کان لا یعمل فیه سحر و رقیة و قرمزیسی خالص اولان قرمزی شیئه دینور یقال شیء صمعری ای خالص الحمرة و خبیث و موذی یلانه دینور (الصمعر) جعفر وزننده شدید شیئه دینور و بر رجل آدیدر و جراح بن اوفی و یزید بن حذاق نام کمسه‌لرك فرسلری اسمیدر و بر ناقه آدیدر و طپراغی قالین یره دینور و بر موضع اسمیدر (الصمعور) زنبور وزننده قصیر القامه اوله‌رق بهادر آدمه دینور یقال رجل صمعور ای قصیر شجاع (الصمعرة) صادك فتحی و میمك سکونیله حیوان قسمنك تویلو اوله‌رق باشنك دریسنه دینور فروة الرأس معناسنه و غلیظ اولان نسنه‌یه دینور تأنیثی موصوف اعتباریله‌در (الصمقرة) دحرجه وزننده و (الاصمقرار) اسبطرار وزننده سود بغایت آکشیمك معناسنه‌در یقال صمقر اللبن و اصمقر اذا اشتدت حموضته و اصمقرار کونش آتش کبی پك اسی اولمق معناسنه‌در یقال اصمقرت الشمس اذا اتقدت (المصمقر) مقشعر وزننده پك اسی کونه وصف اولور یقال یوم مصمقر ای حار (الصنار) کتاب وزننده دلب اسمیدرکه چنار آغاجنه دینور و بو چنار فارسیدن معربدر بونده نونك تخفیفی اکثردر و صنار ایپلك اکیره‌جك ایکك اوجنه دینور (الصنارة) کتابه وزننده قولاغه دینور اذن معناسنه و بدخوی آدمه دینور بونده سحاب وزننده جائزدر و دریدن اولان قلقانك ال طوته‌جق قولپنه دینور جمعی صنانیر کلور و بد ادب کستاخ آدمه دینور هرنقدر نبیه یعنی قدر و شان صاحبی ایسه‌ده یقال هو صنارة ای سیئ الادب وان کان نبیها (الصنور) عجول وزننده بخیل اولوب بدخوی اولان کمسه‌یه دینور یقال هو صنور ای بخیل سیئ الخلق (الصنبور) زنبور وزننده شول خرما آغاجنه دینورکه اشاغیسی انجلوب و بداق دیدکلری برلك و شاخدن متجرد و میوه‌سی قلیل اوله بو راده قلت عددندن کنایه‌در و یالکزجه و بشقه‌جه اولان خرما آغاجنه دینور و بیوك خرما آغاجنك دیبندن سوروب چیقان فلیزه و فدانلره دینور و خرما اغاجنك کوکنه دینور و شول کمسه‌یه دینورکه قوم و قبیله‌سی و اهل و اولادی اولمیوب یالکزجه ضعیف الحال و ذلیل و حقیر اوله * قال الشارح ومنه الحدیث ان کفار قریش کانوا یقولون فی النبی علیه الصلوة و السلام محمد صنبور فاذا مات انقطع ذکره فانزل الله تعالی ﴿ان شانئك هو الابتر﴾ و صنبور فرومایه و لئیم و ناکسه اطلاق اولنور و مجرای ماء اولان کنك واولوق مقوله سنك آغزینه دینورکه صو آندن ایچرویه داخل اولور فم القناة معناسنه و بردق و ابریق و مطهره مقوله‌سی اوانیده اولان امزکه دینورکه آندن صو ایچیلور دمورردن و تنکه‌دن و سائردن اولور کذلك چشمه‌لرده اولان موصلغه اطلاق اولنور یقال شرب من الصنبور و هو قصبة فی الاداوة یشرب منها حدیدا او رصاصا او غیره و حوضك اولوغنه علی قول حوض یاقنده قدد طشره آقه‌جق دلیکنه اطلاق اولنور و کوچك چوجغه دینور و آفت و داهیه‌یه اطلاق اولنور و ریح بارده‌یه و ریح حاره‌یه دینمکله اضداددن اولور (الصنبرة) دحرجه وزننده خرما آغاجی صنبور اولمق معناسنه‌در یقال صنبرت النخلة اذا صارت صنبورا و صنبره اسم اولور شول کوبره و فشق مقوله‌سی زبیله و قاذوراته دینورکه برده غلظتلنوب قالمش اوله (الصنوبر) سفرجل وزننده شجر ارز علی قول ثمرینك اسمیدرکه چام اغاجی اوله‌جقدر انواع عدیده‌سی وار در ارزاندن بر نوعدر ثمرینه فستق و کوکنار ایچی تعبیر ایدرلر (الصنبر) صادك کسری و نون مشدده‌نك کسری و فتحیله بارد کونه و وقته و هوایه کذلك حار اولانه دینمکله ضد اولور صنبور مزبوردن مأخوذدر یقال غداة صنبر ای باردة و حارة و صنبر حسوم تعبیر اولنان ایام عجوزك ایکنجی کوننه دینور صنابر جمعیدر ومنه صنابر الشتاء ای شدة برده و شاعرك اشبو * نطعم الشحم و السدیف ونسقی * المحض فی الصنبر والصر اد * بیتنده نونك و رانك تشدیدی و بانك کسره‌سی ضرورت وزن ایچوندر (الصنبر) جعفر وزننده اینجه و ضعیف اولان شیئه دینور (صنبر) زبرج وزننده بر طاغك آدیدر و بو ضیبر لفظندن مصحف دکلدر (الصنخر) خای معجمه ایله جردحل وزننده و (الصنخر) خنصر وزننده و (الصناخر) علابط وزننده و (الصنخر) علبط وزننده بغایت ایری جثه‌لو ارکك دوه‌یه دینور و کمی ارسلانی کبی عظیم الوجود طویل القامه آدمه دینور

و صغر خنصر و زننده قوریمش خرما قوریغنه دینور و صغر جرد حل و زننده احمق و بون آدمه دینور (الصنبعر)
جرد حل و زننده بدخوی آدمه دینور یقال هو صنبعر ای السیء الخلق (الصنافر) فایله علابط و زننده هر شیئك
بغش صرف و خالصنه دینور (الصنافرة) هایله پدری نامعلوم اولان ولده دینور یقال ولد صنافرة ای لا یعرف له اب
بو معنادندرکه عربلر الحقه الله بصنافرة دیرلر الحقه بمنقطع الارض بالخافق معناسنه یعنی حق تعالی آنی اقصای
مغربده منتهای ارضه الحاق ایلسون که معدوم و کمنام ایلسون دیمکدن کنایه‌در (الصورة) صادك ضمیله شکل
معناسنه‌درکه فارسیده پیکر دینور ترکیده قیلق تعبیر اولنور جمعی صوردر صرد وزننده و صوردر عنب وزننده
و صوردر صادك ضمیله که بو جمع جنسی‌در یقال شیء حسن الصورة ای الشکل * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره
صورت اعیان اشیانك مابه الانتقاش اولوب و سائردن مابه الامتیازی اولان نسنه‌دن عبارتدر و بو ایکی کونه‌در بری
محسوس‌درکه خاصه و عامه بلکه مطلقا انسان و اکثر حیوان آنی ادراك ایلر انسانك و حمار و فرسك بالمعاینه
صورتلری کبی و بریسی معقول‌درکه آنی خاصه ادراك ایدوب عامه ادراك ایلمز انسانك مختص اولدیغی عقل و رویت
و هر شیئك مخصوص اولدیغی معانی کبی و اشبو ایکی نوعه اشبو ﴿خلقناکم ثم صورناکم﴾ الآیه کریمه‌سنده اشارت ربانی
و فصرو اشبو ﴿ان الله خلق آدم علی صورته﴾ حدیثنده صورتدن مراد انسانك مختص اولدیغی هیئت و قیافتدرکه
بصر و بصیرتله مدرکه‌در و حق تعالی آنکله انسانی مخلوقات کثیره اوزره تفضیل ایلشدر و بوراده حق تعالی‌یه
اضافتی علی سبیل الملك اولوب حاشا علی وجه البعضیة و التشبیه دکلدر نته‌که بیت الله و ناقة الله دخی علی سبیل
التشریفدر انتهی * و صوره نوع و صفت معنالرینه استعمال اولنور * قال الشارح ومنه الحدیث المذکور ﴿ان الله
خلق آدم علی صورته﴾ ای صفته و منه یقال صورة الفعل کذا ای هیئته و صورة الامر کذا ای صفته (الصیر)
کیس وزننده صورتی پك خوب اولان شیئه دینور یقال شیء صیر ای احسن الصورة (التصویر) تفعیل وزننده
بر نسنه‌یه صورت ویرمك و صورتلو قلمق و بر شیئك صورتنی رسم و نقش ایلمك معناسنه‌در (التصور) تفعل وزننده
آندن مطاوعدر صورتلنمك معناسنه‌در یقال صوره صورة حسنة فتصور ای تشکل تصدیق مقابلی اولان تصور مرتبهٔ
ثانیه‌ده بوندن مأخوذدر و یره دوشمك معناسنه‌درکه هد و اماله معنالرندن مأخوذدر یقال ضربه فتصور ای سقط
(الصورة) صادك فتحی و واوك سکونیله کچیك علتنه شبیه بر عارضه‌درکه انسانك باشنه عارض اولمغله دائما باشی
بتلمك کبی قاشنوب قارشدرمغه اشتها ایلر تقول اجد فی رأسی صورة و هی شبه حکة فیه حتی یشتهی ان یفلی بعض
اطباتده تأثیر بخاردن باشده عارض اولان قوکاق ایله‌ده مفسردر (الصور) دور وزننده سسلنمك معناسنه‌در
یقال صار الرجل یصور صورا اذا صوت و بر نسنه‌یی بر طرفه طوغری اکمك علی قول اکوب دوشورمك معناسنه‌در
یقال صار الشیء اذا اماله او هده قال فی الاساس صار عنقه الیّ و تقول صرت الغصن لاجتنی الثمر و بر شیئه امالهٔ وجه
ایلمك معناسنه‌درکه یوزلمك تعبیر اولنور یقال صار وجهه الیه یصوره و یصیره اذا اقبل به و بر نسنه‌یی فصل و قطع
ایلمك معناسنه‌در یقال صار الشیء اذا قطعه و فصله و یقال صار الحاکم الحکم اذاقطعه و فصله و صور اسم اولور
خرده و صغیر خرما آغاجلرینه علی قول بر یرده درطوپ مجتمع اولنلرینه دینور جمعی صیران کلور نیران وزننده
و بونك مفردی یوقدر و نهرك قییسنه دینور یقال قعد فی صور النهر ای شطه و خرما آغاجنك کوکنه دینور و صور
ماردین قربنده بر قلعه آدیدر و بونك صفحه‌سنه اطلاق اولنور میل معناسندن بمعنی مفعولدر یقال ضرب صورة
ای لیته یعنی صفحة عنقه (بنو صور) عربدن بر بطن‌در (الصوّار) کتان وزننده سس معناسندن مبالغه‌در پك چوق
اوتن قوشه وصف اولنور یقال عصفور صوار ای صوات * لکن شارح بونی چاغرانه و اوران ایکدی قوش ایله
بیان ایلشدر حتی اساسده دخی عصفور صوار ای تجیب اذا دعی عبارتیله مرسومدر (الاصارة) همزه‌نك کسریله
بو دخی بر نسنه‌یی بر طرفه اکمك علی قول اکوب دوشورمك معناسنه‌در (الانصیار) انفعال وزننده آندن مطاوعدر
یقال اصار الشیء فانصار ای اماله او هده فمال او انهد (الصور) فتحتینله بر طرفه اکلمك معناسنه‌در یقال
صور الشیء صورا من الباب الرابع اذا مال (الاصور) صوردن و صفتدر بر طرفه مائل اولان شیئه دینور یقال شیء
اصور ای مائل (الصور) صادك ضمیله دودك کبی چالدقلری بوینوزه دینور نته‌که قلندر طائفه‌سی قوللانورلر
صوت معناسندن مأخوذدر یقال نفخ فی الصور و هو قرن ینفخ فیه و صور ساحل بحر شامده بر بلده آدیدر
و عبدالله بن صوریا که بوریا وزننده یهود احبارندن بر کمسه‌درکه بعد الاسلام مرتد اولدی (الصوار) کتاب وزننده
(والصوار) غراب وزننده صغر سوریسنه دینور قطیع البقر معناسنه و رایحهٔ طیبه‌یه دینور و بر مقدار جه مسك تعبیر اولنان
عطره دینور جمعی اصوره کلور البسه وزننده (الصیار) بو دخی کتاب وزننده و (الصوّار) رمان وزننده بونلرده صغر

سوریسنه دینور و صوار بن عبدشمس بر رجلدر (الصارة) طاغك بوقاربسنه دینور یقال صعد وقعد صارة الجبل
ای اعلاه و صارة المسك فارة المسك اوله جقدر که مسکی آندن صیررلر و صاره بر موضع آدیدر (المصوار) معظم وزننده
بحیر بن اوس نام کمسه نك قلیجی اسمیدر (الصواران) تثنیه بنیه سیله آغزك ایکی جاننده اولان چکه کمیکلرینه دینورکه
قولاق دیبنه قدر وارمشدر (صوره) صادك ضمیله بر صحرادن بر موضع آدیدر (صاری) قصر ایله بر شعب جبل
آدیدر و بوغیر منصرفدر صرفی دخی جائزدر (صوری) سکری وزننده بلاد مزینه ده بر صو آدیدر و مدینه قربنده بر صو
اسمیدر (صوران) سحبان وزننده یمنده بر قریه آدیدر و عقیق مدینه قربنده بر موضع آدیدر (صوّران) صادك
و واو مشدده نك فتحیله حمص قضاسنده بر سنجاق آدیدر (صوّر) سکر وزننده خابور کنارنده بر قریه آدیدر (ذو صویر)
زبیر وزننده عقیق مدینه ده بر موضع آدیدر (الصهر) صادك کسریله خصمنغه دینور قرابت معناسنه در یقال
بینهما صهر ای قرابة وختونة جهتیله اولان حرمته دینورکه زوجه نك اناسی و قیز قرنداشی و بونلر کبی اقرباو اولان
اقرباسیله زوج بیننده اولان حرمت قرابتدن عبارتدر یقال بینهما صهر ای حرمة ختونة و ختن معناسنه درکه
قاین اتو قاین اتو بابادر اوله جقدر جمعی اصهار و صهراء کلور کرماء وزننده ومنه الاصهار اختان *شرحك بیاننه کوره
صهر ماده سنده مقالات عدیده واردر امام لیث قولی اوزره ختن صهردرکه بر قومه ایچره متزوج اولان کشیدن
عبارتدر پس بوان اول آدمك ختن و صهریدر و بعضلره کوره اختان اهل بیت الرجل و اصهار اهل بیت المرأه دن
عبارتدر و عند بعض العرب مجموعی صهردر و اصمعی یه کوره احماء من قبل الزوج و اختان من قبل المرأه و اصهار
بونلرک جمعیدر و امام فرّایه کوره نسب نکاحی حلال اولمیان و صهر نکاحی حلال اولان قربادر بنات عم و خال کبی
و قال الزجاج حرّم الله تعالی من النسب سبعا فی قوله تعالی ❊ حرّمت علیکم امّهاتکم الی و بنات الاخت ❊ و من
الصهر سبعا فی قوله العزیز ❊ وامّهاتکم اللاتی ارضعنکم ❊ الی ❊ وان تجمعوا بین الاختین و لاتنکحوا ما نکح آباؤکم ❊
و ازهری بو قولی تصحیح و تصویب ایلدی *و مصباحك بیاننه کوره امام خلیلدن منقولدرکه صهر اهل بیت المرأه دن
عبارتدر و بعض عرب احماء و اختانك مجموعی صهر عدّ ایدرلر و ازهری دیدیکه صهر قرابات نسایه مشتملدرکرك ذوی
الارحام و کرك ذوات المحارم اولسون ابوین و اخوه و اولاد اخوه و اعمام و اخوال و خالات کبی بونلر اصهار الزوجدر کذلك
قرابات زوجه مشتملدر ذوی قرابة المحارم اولسونلر ولسونلر و بونلر اصهار المرأه در و ابن السکیت دیدیکه زوج طرفندن اب و اخ
و عم کبی قریبلر احماءدر و مرأه طرفندن اولنلر اختاندر و صنفینی اصهار جمع ایلدر *مؤلف دخی بو وجه اوزره عموده ذاهب
اولمشدر انتهی *وصهر قبر معناسنه دینور و بر آدمك قیز یاتك زوجنه دینورکه داماد اوله جقدر یقال هو صهره ای زوج بنته
و قیز قرنداشنك زوجنه دینورکه انشته افندی اوله جقدر یقال هو صهره ای زوج اخته *قال الشارح قال علیّ کرّم الله وجهه

❊ سبقتکم علی الاسلام طرّا ❊ غلاما مابلغت اوان حلمی ❊

❊ محمد النبیّ اخی و صهری ❊ و حمزة سید الشهداء عمّی ❊

❊ وجعفر الذی یضحی و یمسی ❊ یطیر مع الملائکة ابن امّی ❊

❊ و بنت محمد سکنی و عرسی ❊ مشوب لحمها بدمی و لحمی ❊

❊ و سبطا احمد ولدای منها ❊ فمن ذا یدّعی سهما کسهمی ❊

بو راده صهر قاین آتا دیمکدر (المصاهرة) مفاعله وزننده و (الاصهار) همزه نك کسریله بر قومه و قبیله دن قیز آلقله
داماد اولمق معناسنه در یقال صاهر القوم و صاهر فیهم و اصهر بهم و اصهر الیهم اذا صار فیهم صهرا و اصهر
بر عسکر آخر عسکره یقلشوب چاتمق معناسنه مستعملدر یقال اصهر الجیش للجیش اذا دنا بعضهم من بعض (الصهر)
قهر وزننده بر آدمه کونشك تأثیر ایدوب یاقق معناسنه در یقال صهرته الشمس صهرا من الباب الثالث اذا صحرته
و بر آدمك باشنی صهاره ایله یغلمق معناسنه در یقال صهر فلان رأسه اذا دهنه بالصهارة و بر نسنه یی آتشده ارتمك
معناسنه در یقال صهر الشیء اذا اذابه و صهر اتی نسنه یه اطلاق اولنور یقال شیء صهر ای حار و چرویش و قویرق
یاغنی اریدوب قاوورداق ایلمك معناسنه در یقال صهر الشحم اذا اذابه (الانصهار) انفعال وزننده ارتمك معناسنه
مطاوعدر یقال صهر الشیء فانصهر ای اذابه فذاب (الصهیر) امیر وزننده اریدیلوب صزدرلمش یاغه و سائر
نسنه یه دینور (الاصطهار) افتعال وزننده بو دخی ایچ یاغنی اریدوب صزدرمق معناسنه در یقال اصطهر الشحم
اذا اذابه و ایلیك یمك معناسنه در یقال اصطهر الرجل اذا اکل الصهارة و قیا کارینك صرتی کونش شعاعندن
ایشلدامق معناسنه در یقال اصطهر الحرباء اذا تلألأ ظهره من حرّ الشمس (الصهر) صادك ضمیله صهور کلمه سنك
جمعیدرکه صبور وزننده در اتی قاوروب یاغنی اریدوب صزدران آدمه دینورکه قاورمجی و یاغجی اوله جقدر یقال

رجل صهور ای شاوی اللحم و مذیب الشحم (الصهارة) صادك ضمیله كناسه و زنده ذوب اولنمش نسنه یه دینور و ذوب اولنمش چرویش و قویروق یاغلرینه دینور كه قاقرداق تعبیر اولنور و ایلیكه دینور كه كمیك ایچره اولور (الاصهیرار) احمرار وزننده بو دخی قیاكارینك آرقه سی شمسك شعشعه سندن پرلدامق معناسنه در یقال اصهارّ الحرباء اذا تلألأ ظهره من حرّ الشمس (الصهریّ) صادك كسریله صهریج اسمیدركه صو ایركه جك مصنعه در صهریج تعبیر اولنور (الصیهور) طیفور وزننده منبر شكلنده بر نسنه دركه عربلر چامور دن یاپوب اوزرینه باقر مقوله سی او اسبابی وضع ایدرلر (الصاهور) ساهور وزننده و مرادفیدركه غلاف قمره دینور نته كه ماده سنده ذكر اولندی (الصیر) صادك فتحی و یانك سكونیله و (المصیر) میمك فتحیله و (الصیرورة) شیخوخه وزننده رجوع و تحوّل متضمن اوله رق اولمق یعنی بر نسنه صكره دن بر درلو دخی اولمق معناسنه در یقال صار الامر الی كذا صیرا و مصیرا و صیرورة اذا رجع الیه * شارح دیر كه اشبو صار ماده سی ایكی كونه مستعملدر بری بلوغ فی الحالدر صار زید رجلا كبی كه بونده كان بابی كبیدر و بریسی بلوغ فی المنافدر صار زید الی عمرو كبی كه بونده رجوع و تحوّل متضمندر یعنی صكره دن اولمقدر * مصباحك بیاننه كوره بر حالتدن برحالته انتقالی متضمندر مثلا صار زید غنیا كبی كه ابتداء فقیر ایكن غنی اولدی دیمكدر و صار الامر الی كذا كبی كه عاقبت ایش اكا واروب اویله اولدی دیمكدر انتهی * وصیر و صیروره ناسك مورد لری اولان صویه وارمق معناسنه در یقال صار الناس الصیر اذا حضروه و صیر كسمك معناسنه در یقال صار الشیء صیرا اذا قطعه و اوتجیلر و چایرجیلر یرلرینه دونوب كلمك معناسنه در یقال صار المنتجعون اذا رجعوا الی محاضرهم (التصییر) تفعیل وزننده و (الاصارة) اجاره وزننده بر نسنه یی بر صورته وارد یروب اوحالده اولدرمق معناسنه در جاهلی تعلیمله عالم و فقیری اغنا ایله غنی قلمق كبی یقال صیره الیه و اصاره الیه (المصیر) میمك فتحیله مصدر میمی دركه ذكر اولندی و اسم مكان اولور عرفده صولرك آقوب واردیغی موضعه دینور (الصیر) صادك كسریله شول صویه دینور كه دائما ناس اكا واروب حاضر اولورلر و بر ایشك عاقبت و سرانجامنه دینور بونده صادك فتحیله ده لغتدر و بر شیئك بر اوجنه و بر ناحیه سنه اطلاق اولنور تقول انا علی صیر من امر كذا ای علی ناحیة منه و قپو یاریغنه دینور یقال نظر من صیر الباب ای من شقه و بالق صلاموره سنه دینور تقول اكلت صیرا ای صحناة و عند البعض صلاموره شبیه بر نسنه ایمیدر و صلاموره یاپیله جق طوزلنمش خرده بالقلره دینور و یهود طائفه سنك خاخاملرینه دینور اسقف الیهود معناسنه و صیرطیّ بلادنده جبل اجأ عندنده بر طاغك آدیدر كه سیراف ایله عمّان بیننده در و نجد او لكه سنده بر موضع آدیدر (الصیور) و (الصیورة) صادك فتحی و یانك تشدیدیله بو دخی بر ایشك عاقبت و سرانجامنه دینور و بو فیعول وزننده در یقال رجع صیوره و صیورته الی كذا ای مأله و عاقبته و صیور عقل و هوشه اطلاق اولنور كه رأی و رشد ایله بر امرك عاقبتنی ادراك و اول امری سرانجامنه ابلاغ ایدر یقال ماله صیور ای عقل و یقال ماله بذم و لا صیور و هو ما یصیر الیه من رأی و شول قورومش چایره اطلاق اولنور كه یغمور یاغوب تازه لندكدنصكره بنه دواب و مواشی بر زمان دخی رعی ایدرلر (الصائرة) بو دخی ذكر اولنان چایره اطلاق اولنور یقال المواشی ترعی الصیور و الصائرة و هو الكلاء الیابس یؤكل بعد خضرته زمانا (الصیرة) صادك كسریله قیون و كچی و صغر آغیلنه اطلاق اولنور جمعی صیر كلور كه جنسی در و صیر كلور عنب وزننده و صیره یمنده عدن ابین ترابنده بر طاغك آدیدر و جوف نام محلده بنو فهم جماعتندن بر خانمان آدیدر (یوم صیره) ایام عربدن بر یوم معروفدر (الصیارة) كتابه وزننده بو دخی صغر و قیون و كچی آغیلنه دینور (امّ صیور) سفود وزننده شول مشتبه و ملتبس و پیچیده خصوص و ماده یه اطلاق اولنور كه رأی و تدبیره منفذ و مدخلی اولمیه (صیره) تمره وزننده یمنده بر موضع آدیدر (الصیر) كیس وزننده جماعته اطلاق اولنور و قبر و مزاره اطلاق اولنور (الصیار) دیار وزننده زیل آوازینه دینور تقول سمعت الصیار ای صوت الصنج (التصیر) تفعل وزننده بر كسنه خلق یا خلق جهتیله پدرینه بكزه مك معناسنه دركه پدرینه چكمك تعبیر اولنور یقال تصیر اباه اذا نزع الیه فی الشبه نجز بحمد الله تعالی

م

قد تم طبع الجلد الاول من الاوقیانوس البسیط فی ترجمة القاموس المحیط بالعون الربانی و یتلوه الجلد الثانی بالتسهیل الصمدانی ان شاء الله تعالی و الحمد لله اولا و آخرا و الصلوة علی نبیه ما دار الافلاك دائرا فی اول ربیع الاول لسنة خمس و ثلثمائة و الف

